

PRULU KUT.
176
M.
BY.

مثنوی
جلد ۵

۱۷۶

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذی جعل الشريعة سراجا للطالبين * والطريقة مذهبا للسالكين * والحقيقة مشهدا للواصلين * وجعل المثنوی الشريف خصوصا هذا الجلد اللطيف جامعا لاسرار هذه الثلثة بالدلائل والبراهين * وصير اياته الشريفة كالاوانی لاشربة العلوم والمعانی (شرابا للصابرين) ولذة للشاربين * وصلى الله على سيدنا محمد سيد المرسلين * وخاتم النبيين الداعی الى مرتبة الحقيقة بالشواهد واليقين * وعلى آله واصحابه اجمعين * اما بعد * حمدا لله واهب النعم * والصلوة على نبيه محمد شفيع الامم * لا بحمه * اعلم ان فضيلة هذا الجلد على سائر اخوانه ثابتة بالاعتبارات وهی كل ماوقع فيه من الابيات والحكايات والامثال والاشارات * ان اعتبرت غير موجودة فی سائر اخوانه والموجود الاعتباری خير من غير الموجود فبهذا الاعتبار يجوز ان يكون هذا الجلد افضل من سائر المجلدات ومرادنا بهذا التعبير كلما اتيت بجلد من ای جلد كان وقرأته فهو خير لك فی تلك الاوقات هذا الاغير وان اعتبرت كل جلد من المجلدات مثل درجة السلم وطبقة السموات فالثانية اعلى من الاولى والثالثة اعلى من الثانية والرابعة اعلى من الثالثة والخامسة اعلى من الرابعة فبهذا الاعتبار هذا الجلد اعلى من حيث المرتبة من المجلدات الاربعة ويجوز ان يعتبر ويستدل على فضيلته على سائر اخوانه بقوله در بيان آنكه شريعت همچو شمعيست كه راه می نمايد الى آخره وهذا القول براعة استهلال وهی كون ابتداء الكلام مناسبا للمقصود فی ديباجة الكتابة على وجه يتضمن الاشارة الى المباحث الآتية فالمباحث الآتية فی هذا الجلد هی من اصول الشريعة ومسائل الطريقة واسرار الحقيقة التی هی اقصى مقاصد السالكين (واعلى مطالب العاشقين) فيكون هذا الجلد جامعا لاسرار هذه الثلثة فباعتبار جامعيته يكون اولى من سائر اخوانه فان قلت كل واحد من المجلدات جامع لاسرار هذه الثلثة فما وجه تخصيص الجامعية بهذا الجلد اقول نعم ولكن ذكر البحث المتعلق بهذه الثلثة اكثر فيه مما ذكر فی غيره مثل بحث الكافر الجبری بالمؤمن السنی بطوله وهو البحث الشريف الذی يتعلق بالعقائد التی هی اصول الشريعة وكذلك يتعلق بعلم القضاء والقدر الذی هو نتيجة الطريقة واسرار الحقيقة فباعتبار هذا التخصيص الجامعية به اولى من غيره فاذا عرفتم الوصية اخوانی لابد لكم ان تطلبوا هذا العلم واصله مع الشوق والحنين ولو كان هذا العلم واهله بالصين وان لم تجدوا اهله فعليكم بهذا الشرح المتين * فانه يغنی عن الاهل للمستخرجين ان تضمر بطونكم شوقا فلتحصيله اولى وان تسهر عيونكم فلمشاهدة جماله اليق واحرى سهر العيون لمشاهدة وجهه نافع وبكاؤهن لغير افتقاده ضائع ولابد لكم ان تعملوا بكل ماوقع فيه فان العلم بلا عمل عقيم والعمل بلا علم سقيم والعمل مع العلم صراط مستقيم فمن اراد ان يسلك اليه فليأخذ اولا شمع الشريعة المنيرة ثم ليذهب فی الطريقة المنيفة الانيقة حتى يشاهد الحضرة الالهية ويصل الى مرتبة الحقيقة ومن لم يتنور بانوار الشريعة المنيرة فهو فی ظلمة ليس له من نور ومن لم يسلك

بالطريقة لم يصل الى مرتبة الحقيقة اللهم نور قلوبنا بانوار معرفة الشريعة وطهر نفوسنا بانهار الطريقة وكمل عقولنا باسرار الحقيقة ياذا اللطف والموهبة برحمتك يا ارحم الراحمين فقال سلطان العارفين وبرهان الواصلين كاشف اسرار اليقين در بيان آنكه شريعت همچو شمعيست كه ره می نمايد انك بياننده دركه شريعت بر شمع كبيدركه سالك اولنلره وظلمت طبيعتده قالنلره يول كوستررد بعض نسخه ده بدانيد وبشناسيد كه شريعت همچو شمعيست ره می نمايد واقع اولمشدر معناسی روشندر با آنكه شمعی بدست آوری راه رفته نشود وكاری كرده نشود بونك برله كه بر شمع اله كتوره سن يوله كيدلمش اولمز وبر كار ايلمش اولمز يعنی مع هذا شمع شريعتی اله كتوره سن وكندیكی انك انواريله منور ايليه سن مجرد شمع شريعتی اله كتورمكله يوله كيدلمش اولمز چون درراه آمدی اين رفتن تو طريقتست چونكم يوله كالدك بو سنك يوله كتمك طريقتدر يعنی شمع شريعتی اله كتوروب انك عمليله قلبكی منور قلدقدنصكره چونكم طريق حقه كله سن وجمله معاصيدن تائب اوله سن شرع شريف بيوردیغی اوزره اعماله شروع قيله سن پس بو سنك كتمكلك طريقتدر وچون بمقصود رسيدی آن حقيقتست وچون مقصوده ايريشه سن اول حقيقتدر حقيقته واصل اولدقدنصكره هر نكم انبيا واوليا ادید يلرسه سنك نقد حالك اولور طريقت افعالك وشريعت اقوالك اولور كما قال عليه السلام (الشريعة اقوالی والطريقة افعالی والحقيقة حالی) حقيقته واصل اولدقدنصكره محقق اولور وبعد الوصول الى مرتبة الحقيقة جانب تقليددن نجات بولور وتحقيقك شرحی طريقتنامه ده باب عاشرده درجۀ رابعه ده مذكور اولمشدر انده طلب اولنه ازين جهت گفته اند لو ظهرت الحقايق لبطلت الشرايع بو جهتدن اوتری ديمشلردر اگر حقايق ظاهر اوليدی شريعتلر باطل اولوردی يعنی شريعتدن وطريقتدن مقصود حقيقة الحقايقه وصولدر چونكم حقائق ظاهر اوله وسالك حقيقة الحقايق مشاهده قيله اول وقتده احكام شرايعك وجودی قالمز بلكه عند ظهور الحقايق شرايع لغو وبمعنی اولور ديمشلر نته كم آخرت ظهوره كالدكده انده حقايقك ظهوره كلمسيله شرايع باطل اولور شرايعك حكمی انجق جان بدندن خروج ايلينجه يه دكدر زيرا انكچون موت كاوب حقيقت عيان اولدقدنصكره بر كسه ايمان كتورسه مقبول اولمز وكذلك احكام شرعيه اوزره عمل قيلسه بنه قبول اولمز زيرا حقايق ظهوره كلمشدر ومقصود عيان اولمشدر وشريعتك حكمی قالمامشدر انكچون اعمال شرعيه عند ظهور الحقايق مقبول اولمز وحقايقدن مراد اعيان ثابته در واعيان ثابته صور علميۀ الهيه در هر كسك علم اللهده اولان وجودنه عين ثابته ديرلر واول كسنك عين ثابته سی كندی حقيقتيدر وفی الحقيقة اعيان ثابته اگر ظاهر اوليدی بو شرايعك احكامی باطل اولوردی ديمك اولور همچنانكه مس زر شود بعمل كيميا يا خود از اصل زر بود مثلا انجلين بر مس عمل كيميا ايله زر اولسه يا خود اصلندن التون اولسه اوراده عمل كيميا حاجتست ونه خود را در كيميا ماليدن حاجتست كه آن طريقتست ونه اول زر كندوسنی كيميايه سورمكه احتياج طوته كه اول طريقتدر خلاصۀ كلام بويله ديمك اولور كه مثلا بر ناقص كسنه علم شريعت وعمل طريقتله بر مرتبه يه ايرسه كه خالص التون كبی كامل اولسه ويا خود بر كسنه اصلنده اوزی كامل ومكمل اولسه اول كامل اولان كسنه لرك علم شريعته احتياجی اولمز زيرا علم شريعت انك معلوميدر وكندوبی عمل طريقته مقارن ايلمكه دخی احتياج يوقدر كه اندن هر نه عمل صادر اولورسه اول عين طريقت اولور هنوز مبتدی اولوب اوسط سلوكده اولنلر اول عملی كندولره طريقت اتخاذ ايلمك لازم كاور اما اول كاملك اول عمله احتياجی يوقدر ولهذا گفته اند طلب الدليل بعد الوصول الى المدلول قبيح وترك الدليل قبل الوصول الى المدلول قبيح وبو اجلدن ديمشلردر مدلوله وصولدنصكره دليلك طلبی قبيحدر مدلوله وصولدن مقدم هم دليلی ترك ايلمك قبيحدر دليلدن مراد مرتبۀ حقيقته وسيله وموصله اولان احكام شرعيه واعمال مرعيه اولور پس حقيقته واصل اولدقدنصكره ومقصود حاصل اولدقدنصكره اسباب ودلائله مراجعت ايلمك قبيح اولور مگر اخرلك وجودنی تربيه وتكميلدن اوتری مراجعت اولنمش اوله بورايه متعلق اولان تحقيق وتفصيل اوچنجی جلدده داستان مشغول شدن عاشقی بعشق نام خواندن سرخنده مرور ايلمشدر اول محلده طلب اولنه حاصل آنكه شريعت همچو علم كيميا آموختنست يا از استادی ويا از كتابی وطريقت استعمال كردن داروها ومس را در كيميا ماليدن وحقيقت زر شدن مس حاصل كلام اولدر كه علم شريعت علم كيميايی اوكرنمك كبيدر يا بر استاددن ويا بر كتابدن وطريقت فی المثل اول كيميايه مناسب اولان دارولری استعمال ايتمكدر وباقری كيميايه سورمكدر وحقيقتك مثالی باقر التون اولمق كبيدر يعنی مرتبۀ حقيقته واصل اولمق باقر التون مرتبه سنی بولمق كبيدر پس شول كمسه لركه كندی بلرك مس وجودلرنی زر خالص كبی قيلديلر انلر علم شريعتی تعلم قيلمقدن ومقتضای طريقت اوزره عامل اولمقدن فارغ اولمشلردر انكچون اكثر واصل حقيقت اولان صاحب دولت بو كمالی اله كتوردكدنصكره فرائض وواجباتی ادا ايتمكله اكتفا ايدوب كثرت رياضاتی ونفسلری اوزره كلفت طاعاتی تحميل ايلمكدن بری كلمشلردر حتی بعضلر بويله ديمشلردر كه بزی بدايت سلوكده كورن

مبتدیلر هب منتهی اولدیلر وکمال مرتبه سن بولدیلر ونهایتنه واصل اولوب کمال بولدقدنصکره کورنلر ملحد اولدیلر
واسقاط تکلیفات ایدوب ناقص قالدیلر انکچون که کندیلرینی بزه قیاس ایلدیلر حال بوکه صاحب نفس اولان مریض
مرض معنویدن خلاص اولان کامله هر خصوصده تقلید ایلمك لایق ومناسب دکلدر نته کم جلد آولده تفسیر قول
فرید الدین عطار شرحنده بو محله مناسب تحقیق ایلمشدر واول محلده بورایه مطابق کلمات مرور قیلمشدر پس کیمیادانان
بعلم کیمیا شادند که ما این علم را میدانیم پس کیمیادانلر علم کیمیا ایله شادلر ومسرورلردر کندیلرینه بویله دیوکه بز بو علمی بیلورز
وعمل کنندکان بعمل کیمیا شادند که ما چنین کارهامی کنیم وعمل ایدیجیلر عمل کیمیا ایله شادلر ومسرورلردر کندیلرینه
بویله دیوکه بز بو نجلین کارایلرز وحقیقت یافتکان بحقیقت شادند که زر خالص شدیم واز علم وعمل ان کیمیا ازاد شدیم
عتقاء الله ایم وحقیقت بولنلر حقیقتی بولدقلری سببیله شادلردر کندیلرینه بویله دیوکه بز زر خالص اولدق اول کیمیانك
علم وعملندن آزاد اولدق الله تعالینك عتقاسی یز یعنی علم شریعت وعمل طریقتك نتیجه سی شول لذت مشاهده
وحلاوت معاینه در که سالکی کلفت عبودیت ومشقت رقیتدن ازاد ایدوب خلیفهٔ حق ومظهر وجود مطلق ایلر
چونکم سالك علم وعملك نتیجه سنه واصل اوله ومشاهده ومعاینه مرتبه سن بوله عتقا واحراردن اولور وعبودیتی
عبودته تبدیل اولوب کلفت طاعتدن نجات بولور کل حزب بما لدیهم فرحون یعنی بو اوج طائفه دن هر بر طائفه کندو
قتلرنده اولان شیٔ سببیله فرحناك اولیجیلردر بو آیت سورهٔ قد افلح ده در پس اهل حقیقت اولان عرفادن غیری هر جماعت
اکرچه کندی قتلرنده اولنه فرح اولور اما انلرك ذوقنه نسبت بونلرك فرحناك اولدقلری عین خیالدر یا انکه مثال شریعت
همچو علم طب آموختنست یا اودر که شریعتك مثالی علم طب اوکرنمك کبیدر وطریقت پرهیز کردن بموجب علم طب ودارو
خوردن وطریقت فی المثل علم طب موجبنجه پرهیز ایتمك ومعالجه ایتمك کبیدر ودارو ایچمکدر وحقیقت صحت یافتن بصحت ابدی
وازان هر دو فارغ شدن وحقیقت صحت بولمقدر ابدی صحتله واول ایکیسندن بیله فارغ اولمقدر یعنی حقیقتك مثالی امراض
نفسانیه وسقامت روحانیه دن صحت بولمقدر ابدی صحتله که من بعد سقیم اولمیه وشریعت وطریقت علاجندن فارغ
اولمقدر چون آدمی ازین حیات مرد شریعت وطریقت ازو منقطع ماند چونکم آدمی بو حیات فانیه دن اوله شریعت
وطریقت اندن منقطع قالور زیرا موت کارکدنصکره شریعت وطریقتك احکام واعمالی اندن ساقط اولور اما حقیقت
اندن دور وجدا اولمز وحقیقت اکردارد نعره می زند که یالیت قومی یعلمون بما غفرلی ربی واکر حقیقت طوترسه نعره
اورر بویله دیوکه نولیدی بنم قومم بنم مرتبه می بیله لردی بما غفرلی ربی بما یعلمونك صله سیدر وما موصوله دریا مصدریه در
ویا استفهامیه در تقدیر کلام نولیدی قومم بیله لردی بالذی غفرلی به ربی یعنی شول نسنه یی که ربم انك سببیله بنی یارلغدی
ویاخود بغفرانی ویاخود بای شیٔ غفرلی یعنی نه شیٔ سببیله مغفرت ایلدی بکا وجعلنی من المکرمین وبنی مکرم ومفخم
اولانلر زمره دن قیلدی بو آیت سورهٔ یس ده در حبیب نجارك حقنده در اول زمانده که حضرت عیسی علیه السلام
انطاکیه قومنه رسل کوندروب انلر اول رسوللری تکذیب ایدوب کمال مرتبه تکذیب وایذا ایلدکلرندن حبیب نجار
فنای شهرده بر مقامده ساکن ایکن خبردار اولوب سرعتله بونلره کلوب دیدیکه ای قوم اتباع ایدن اللهك رسوللرینه
کافر وعاصی اولمك پس انلر انك ایماندن خبر الوب انی قتل ایتمکه قصد ایلدکلرنده حجاب مرتفع اولور مرتبهٔ عالیسن
جنتده اکا کوستروب (قیل ادخل الجنة) ایتنك مفهومی اوزره ای حبیب نجار جنت اعلایه داخل اول دینلدی پس
اول دخی اول مرتبهٔ عالی یی کوریجك دیدیکه نولیدی بنم قومم بنی بیله لردی وبنم نه مرتبه یه واصل اولدیغمه اکاه اوله لردی
پس هر اهل حقیقتنه موت کلوب کندی مرتبه سنه رجوع ایلدکده یالیت قومی یعلمون دیو لسان حاله نعره
اوریجیلردر واکر حقیقت نیستش نعره می زند که یالیتنی لم اوت کتابیه ولم ادر ما حسابیه یالیتها کانت القاضیة ما اغنی عنی
مالیه هلك عنی سلطانیه واکر اول ادمینك حقیقتی یوغیسه بعد الموت عالم حقیقت ظهوره کلدکده نعره اورر بویله
دیوکه نولیدی بکا کتابم ایتا اولنمیدی ودخی بن حسابمی بلمیدم نولیدی قاضیه اولیدی موت کلوب بنی قطع قیلیدی
بنم مالم بندن بر نسنه یی اغنا ایلمدی بندن سلطانلق هلاك اولدی بو آیت سورهٔ الحاقه ده در اوّلی بودر واما من اوتی کتابه
بشماله واما شول کسه نك که دفتر اعمالی شماله ویرله (فیقول یالیتنی لم اوت کتابیه) پس قبیح اعمال وسوء احوالی
کوروب دیه ای نولیدی بکا ویرلمیدی بنم کتابم دیو کتابیه ده وحسابیه ده وقاضیه ده اولان هالر هاء سکته
دیرلر وقف اولدقده ثابت اولوب عند الوصول ساقط اولور ولم ادر ما حسابیه ودیه که نولیدی بن بلمییدم نه شیدر
بنم حسابم زیرا دفتر اعمالن مشاهده قلیجق کمال خطاسی ظهوره کلوب بو اسلوب اوزره بیهوده تمنی ایدر یالیتها ای
نولیدی اول موت که بن اول موتله اولدم ایدی کانت القاضیة ای القاطعة لامری قطع ایدیدی پس بن بعث اولنمیدم
بو تقدیرجه یالیتهانك ضمیری موته راجع اولور وجائزدر که اول زمانده مشاهده ایلدکلری حالته راجع اوله یعنی نولیدی

شو حالت اولیدی موت اولیدی بنم اوزریمه قضا اولمش وجائزدر که ضمیر حیات دنیایه راجع اوله یعنی نولیدی
نولیدی حیات دنیا بکا موت اولیدی بن خلق اولمییدم ما اغنی عنی مالیه دفع ایلدی عذاب حقی بندن شول شیٔ که
بنم ایچون اولمشدی مالدن وتبعدن هلك عنی سلطانیه هلاك وزائل اولدی بندن ملکم ویاخود تسلطم حق اوزره
ویاخود شول حجتی اوله که خلقه انکله احتجاج ایلردی یا شریعت علمست طریقت عملست وحقیقت الوصول الی الله
یاخود شریعت علمدر وطریقت عملدر وحقیقت اللهیه وصولدر پس صاحب حقیقت اولان حکیم اول کسه اولور که اوّلا
علم شریعتی بیله وانك مقتضاسی اوزره عمل قیله تا کیم الله تعالی یه واصل اوله وحقیقت حالی انبیا واولیا بولدیغی کبی بوله که
فمن کان یرجو لقاء ربه فلیعمل عملا صالحا ولا یشرك بعبادة ربه احدا (سورهٔ کهفك اخیریدر وبو آیت جندب بن زهیر حقنده
نازل اولدی اول زمانده که دیدی یا رسول الله تحقیقا بن عمل ایشلرین لکن خلق اکا مطلع اولسه لر مسرور اولورم پس
بو آیة نازل اولدیکه) فمن کان یرجو پس شول کسه که توقع ونائل ایلیه (لقاء ربه) ربیسنك حسن ملاقاتنی ویاخود جنتده
دیدارنی (فلیعمل) پس واجبدر که عمل ایلسون عملا صالحا عمل صالح ایتمکلکله وعمل صالح اولدر که ریا وسمعه دن
خالص اوله ونفس وشیطانك اکا دخلی اولمیه وقیل هو العمل الذی یعمل لوجه الله ولا یطلب له منه ثواب وجزا لازمدر که
(ولا یشرك) شرك ایلمیه (بعبادة ربه) ربیسنك عبادتنه احدا بر احدی یعنی ریا وتصنعله عمل ایتمیه زیرا ریا شرك اصغردر
نته کم حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوررلر که اتقوا الشرك الاصغر قالوا وما الشرك الاصغر قال الریاء نعوذ بالله
من الریاء فی العمل ونستعیذ به من السهو والزلل والخطاء والخلل قال سلطان العارفین وبرهان الواصلین مبتدیا باسم حسام
الملة والدین اول الابیات مثنوی شه حسام الدین که نور انجمست * طالب آغاز سفر پنجمست * حضرت شاه حسام الدین
که انجمك نوریدر بشنجی سفرك ابتدا اولمسنه طالبدر اول حضرته حسام الدین لقبیله ملقب قیلمسنك بیانی جلد اولده
دیباجهٔ عربینك شرحنده مرور ایلدی تکراره حاجت یوقدر انجم نجمك جمعیدر سفر کسرسیله کتابه دیرلر جمعی اسفار
کلور وحسام الدین لقبیله افندی یه شه حسام الدین بیورملری اول حضرتك ملوك معنویدن وسلاطین اخرویدن
اولدقلرینه اشارتدر که مقام خلافت حقه ومرتبهٔ عشقیته واصل اولمینه شاه تعبیری برنده اولمز پس اول حضرتك
شاه معنوی اولدیغی طالب اولنلره افهام واعلام ایلمکدن اوتری شه حسام الدین دیمکله ابتدا بیورمشلردر اول حضرتك
نور انجم اولمسنده بر قاچ وجه جائزدر اوّلا حضرت نبی صلی الله علیه وسلم) اصحابی کالنجوم بایهم اقتدیتم اهتدیتم دیوب
کندی اصحابنی نجومه تشبیه قیلمشلردر اکر انجمدن مراد بونده اصحاب رسول اولورسه اول حضرت نجوم فلك شریعت
اولان اصحاب کرامك نوریدر دیمك اولور یعنی انلر نجوم کبی ذوات نیره وحسام الدین افندی انلرك شعاع وپرتویدر دیمك
معناسنی افاده قیلور زیرا هر عصرده اولان مشایخ عظام نجوم فلك هدایت اولان اصحاب کرامك نوری وپرتوی کبیدرلر
پس حسام الدین افندینك نور انجم اولمسی بو وجهله اولور ودخی جائزدر که انجمدن مراد حضرت مولانانك کندی اصحابی
اوله بو تقدیر اوزره معنی شه حسام الدین نجوم فلك هدایت وکواکب آسمان ولایت اولان یارانمك نوریدر دیمك اولور
وبو دخی بر وجهدر که انجمدن مراد العلماء مصابیح الارض حدیثنك خواسنجه دخی العلماء فی الارض کمثل النجوم
فی السماء حدیثنك مقتضاسنجه علماء ربانیه اوله نته کم (وهو الذی جعل لکم النجوم لتهتدوا بها فی ظلمات البر والبحر
آیت کریمه سنك تفسیرنده بعض اهل تحقیق نجومدن مراد بر سبیل اشارت علماء دیمشلردر که انلر واسطه سیله هم
بر جسمانیده وبحر روحانیده سالك اولنلر مهتدی اولورلر ویول بولورلر دیمشلردر بو تقدیر اوزره معنی حسام الدین افندی
حضرتلری نجوم فلك دین اولان علماء ربانیه نك نوریدر دیمك اولور یعنی انلرك مدبر وهادی اولان رئیسیدر دیمك
اولور نته کم بر قومك ایچنده فائق ومدبر اولان رئیسنه فلان نور القوم دیرلر اول قوم انك واسطه سیله جمیع امورده مهتدی
اولدقلرندن اوتوری کما قال الشاعر * نور القبائل ساکب بن محلم * وبر وجه دخی بودر که انجمدن مراد افلاکده اولان
کواکب اوله ونور بر سبیل تجوز منور معناسنه اوله که مصدر فاعل معناسنه مبالغه دن اوتوری ذکر اولنه کلمشدر رجل
عدل دیوب عادل معناسنی ویردکلری کبی بو تقدیر اوزره معنی شه حسام الدین افندی حضرتلری انجم وکواکبك
منوری وممدیدر دیمك اولور که قطبیت وغوثیت مرتبه سنه واصل اولان ولی کاملك شانندندر که باذن الله انك
باطنی منور انجم افلاك اوله واملاکك مشیتیله هدایت قیله نته کیم ابن فارض حضرتلرینك بو ابیات شریفه سی
بو معنایه شهادت ایلر * ولا فلك الا ومن نور باطنی * به ملك یهدی الهدی بمشیتی * فبدری لم یافل وشمسی لم تغب
وبی تهتدی کل الدراری المنیرة * وللنجم افلاك جرت عن تصرفی * بملکی واملاکی للملکی خرت * وحسام الدین افندی
حضرتلرینك خوی لطیف ودأب شریفلری بو ایدیکه حضرت مولانایه قدس الله سره العزیز مثنوی شریفی دیمکدن
بر ملال وکلال کلسه اول ملال وکلالی دفع قیلوب مثنوینك نظمنی وتمام اولمسنی اقتضا قیلورلردی وبر مجلد ختم اولسه

ونهايت بولسه براخر دفترلر دخي نظم اولنمسي وكتابة داقيلنمسي مستدعى اولورلردي چونكم جلد رابع تمام اولدي
وحضرت مولانايه فراغت كلدي حسام الدين افندي حضرتلري سفر خامسك ابتدا اولنمسي اول حضرتدن طلب
قيلدي پس سفر خامس دخي اول حضرتك طلبيله اولديغنه وانك استدعاسيله ظهوره كلديكنه مصرع ثاني ايله اشارت
قيلمشلر بعده اول حضرته التفات ايدوب برسبيل مدح بو بيت شريفي اكا خطابا بيورمشلردر (مثنوى) اى ضياء الحق
حسام الدين راد * اوستادان صفارا اوستاد * اى حق تعالى ضياسي اولان سخي وجومرد حسام الدين صفا استادلرينك
استادي حضرت حسام الدين چلبي يه ضياء الحق ديلمسنك تحقيقي جلد ثانينك اولنده (ع) چون ضياء الحق حسام
الدين عنان * بيتنك شرحنده مرور ايلمشدر راده طلب اولنه راد سخي وجومرد اولان كمسيه ديرلر وجود وسخانك
مراتبي چوقدر مالني ورزقني بذل ايلمك سخانك اول مرتبه سيدر ولذات نفسانيه وشهوات جسمانيه يي ترك ايلمك اوسط
مرتبه سيدر وجان ويرمك وجميع ماسوايي ترك ايلمك اعلا مرتبه سيدر نته كم بر محلده مصرع ترك لذتها وشهوتها
سخاست * بيورمشلر وبر محل اخرده دخي (مثنوى) آن درم دادن سخي را لايقست * دادن جان خود سخاى عاشقست *
بيورمشلر وحسام الدين چلبي حضرتلري بو وجهله سخانك انواعيله متصف اولمش بر جومرد وكرم صاحبي كامل ايديلر
اولا پدرلري شيخ محمد وفات ايلدكده كنديلري هنوز مراهق حكمنده طفل قالمشلردي اول عصرده اولان مشايخ
عظامدن اصحاب صفا اولان عزيزلر انك تربيه وارشادنه رغبت قيلمشلر وهر بري كندي جانبنه جذب ايتمكه طالب اولمشلر
ايدي ولكن حسام الدين افندي حضرتلري اصلا بونلردن برينه ملتفت اولميوب حضرت مولانانك آستانه
ولايت آشيانه لرينه كلوب اول حضرتدن بيعت وانابت قيلمشلر وخدمت وارادتلرنده اولمشلردر وپدرلرندن قالان
وموروث اولان اموال كثيره يي اولا اول حضرتك يولنده بذل ايلمشلردر اندنصكره خدمت وارادتلرنده ترك لذات وشهوات
قيلمشلر وجمله ماسوادن كچوب وفنا شرابي ايچوب جان وباشي ميدان عشق الهيده فدا قيلمشلردر حتى بر مرتبه يه واصل
اولمشلردر كه صفا اوستادلري اولان مشايخ عظام واولياى كرامك اوستادي وپيشوا ومقتداسي اولمشلردر صفا بو قومك
اصطلاحنده كدورات بشريه دن بري اولمقك اسميدر كما قال شيخ الاسلام الصفاء اسم للبراءة من الكدر واهل صفا اول
كمسه لردر كه الله تعالى كدر تفرقه دن خالص ايليه كما قال القاشاني اهل الصفاء الذين اخلصهم الله عن كدر التفرقة
بخالصة وصافاهم بعدما صفاهم اوستادان اهل صفا شول كامل ومكمل اولان اوليادر كه كدورت بشريه وكثافت
طبيعتده قالان طالبلري ارشاد وتربيه لريله مرتبه صفايه واصل ايليه لر وحسام الدين افندي بو صفا اوستادلرينك
اوستادي واصحاب ارشادك افضل واكملي بر صاحب سعادت ومعدن ولايت وكرامت بر ولي كامل ومرشد فاضل
وجود شريف ايديكه عظم شانني اندن قياس ايله كه حضرت مولانا كبي صاحب سعادت اول حضرتك هر بر محلده
عجائب وغرائب مدح وثنالرين ايدرلر وبو محلده دخي اول حضرتك بو كونه مدح وثناسنه شروع ايدوب بيوررلر
(مثنوى) كر نبودي خلق محجوب وكثيف * ور نبودي حلقها تنك وضعيف * در مديحت دادمعني دادمي * غير اين
منطق لبي بكشادمي * اكر خلق اسرار الهيه دن كثيف اولميدي واكر بوغازلري تنك وضعيف اولميدي سنك مديحكده
معنانك دادني ويررودم بو نطقدن غيري بر لب اچردم يعني اى سخي وجواد وصفا اوستادلرينك اوستادي اولان حقك
ضياسي حسام الدين اكر بو خلق عالم اسرار الهيه دن محجوب اولميه لردي وكثافت طبعيه وظلمت بشريه ده قالميه لردي
واكر بو خلقك حلقوم فهومي تنك وضعيف اولميدي بلكه بونلرك كلوي فهملري ودهان ادراكاري انسان كاملك
اسراري لقمه لريني اكل وبلع ايتمكه مستعد وقابل اوليدي سنك مدح وثناك خصوصنده حق معنايي ادا ايليدم
وبو نطق متعارفدن غيري بر اخر نطق سويليدم (مثنوى) ليك جز لقمه بازان صعوه نيست * چاره اكنون آب وروغن
كردنيست * ليك بازك لقمه سي صعوه نك لايقي دكلدر چاره شمدي آب وروغن ايلمكلكدر صعوه بوند قوشونه ديرلر
بر كچرلك قوشدر يعني اى حقك ضياسي اولان حسام الدين چلبي اكر خلقك فهملري تنك وضعيف اولميدي بن دادمعنايي
كماهو حقه ويرردم ولايق منظوم ومذكور اولان نطقدن ماعدا بر آخر نوع كلام اداقيلردم ليكن اول اسراري
وگفتاري سويلمدم ودادمعنايي كماهو حقه ادا ايلمدم زيرا بازك لقمه سي اول ضعيف اولان بوندقوشنك لايقي دكلدر
پس انسان كاملك اسرار باطنه وحقيقت حالنه متعلق اولان مقالي بو ضعيف الفهم اولان عقل قاصر صاحبلرينه
سويلمكه امكان يوقدر پس چاره همان اولدر كه مداهنه اولنه وسنك مدحك بين الكتم والافشا اداقيلنه روغن التنده
آب پنهان اولديغي كبي سنك اسرار باطنك وحقيقت حالك دخي خلقك عقل وفهمنه مناسب اولان مقالك واحوالك
تحتنده مستور ومختفي اوله واغيار ونامحرم اولنلر انك ظاهرينه باقوب باطننده اولان آب حيات حقيقيدن غافل وذاهل
قاله لر (مثنوى) مدح تو حيفست با زندانيان * كويم اندر مجمع روحانيان * شرح تو غبنست با اهل جهان * همچو

راز عشق دارم در نهان * زندانيلره سنك مدحك حيفدر زندانيلردن مراد اهل دنيا واصحاب نفس وهوادر كه سجن
طبيعتده مسجونلر وزندان بشريت ايچره محبوس ومحزونلردر پس سنك مدح ووصفكي روحانيلر مجمعنده ديرم
روحانيلردن مراد انبيا واوليا وملائكه در اهل جهانه سنك شرحك غبندر پس سنك مدحكي وسركي راز عشق كبي
نهان طوترم يعني اى ضياء الحق حسام الدين شول ظل الهي وپادشاه معنوي سنكه سنك مدح وثناكي زنداني اولان
خلق عالمه وسجن بشريتده محبوس قالان بني ادمه سويلمك حيفدر كه انلر سنك قدر شريفكي وسر لطيفكي فهم ايلمكه
مستعد دكللردر پس سنك مدح وثناكي انبيا ومرسلين واولياء كاملين وملائكه مقربين مجمعنده سويلرم كه انلر انسان
كاملك اسرارني بيلورلر وخليفه حق اولان ولي فاضلك مرتبه سني وعلو شانني فهم قيلورلر اما سنك اسراركي
اهل جهانه شرح ايلمك وعلو شانكي انلره سويلمك انلره غبن وضرردر زيرا بر طفل صغير ونامستعده سنك مدح واسرارك
لقمه لريني اذاقه قيلمق وتلقين ايلمك غبن وضرردر لازم كلديكه اول سنك مدح جليل وثناء جميلكي راز عشق كبي درونمده
نهان طوتم وفهم قاصر صاحبي اولنلردن اني ستر ايدم اكرچه من وجه دادمعنايي ويرمدم وسنك مدح وثناكي غايته
ايركورمدم ديو اعتذار بيورمشلردر ليكن برسبيل كنايه بر مرتبه مدح ايلمشلردر كه انك سرني ونكته سني روحانيلردن
اولان عرفا بيلور ورباني لردن اولان علما فهم قيلور (مثنوى) مدح تعريفست وتخريق حجاب * فارغست از شرح
وتعريف آفتاب * مدح تعريفدر وخرق حجاب ايلمكدر افتاب شرح وتعريفدن فارغدر يعني مدح ممدوحك اوصاف
عليه سني واخلاق جميله سني بر نيجه كمسيه تعريف قيلمق وانلرك ممدوح حقنده اولان غفلت وجهالت وظنون وشبهات
حجابلريني خرق ايليوب ممدوحك ثناسني انلره بيلدرمك وفهم قيلدرمقدر اول ممدوح محجوب ومختفي اولديغي تقديرا اوزره
اما افتاب انوار كبي عالمه ضيا كستر اولديغي تقديرجه شرح وتعريفدن فارغ اولور ومدح وتعريفه محتاج اولمز زيرا
آفتاب روشن كبي عيان وآشكار اولان وجودي اهل بهوده شرح وتعريف ايلمك تحصيلي حاصلدر وكوردل
اولنلره تعريف ايلمك ايسه اول دخي بي نفع وبلاطائلدر پس مادح خورشيد حقيقتده كندويي مدح ايلمك اولديغني تعليم
ايچون بيورمشلر (مثنوى) مادح خورشيد مداح خودست * كه دو چشمم روشن ونامرمدست * ذم خورشيد جهان
ذم خودست * كه دو چشمم كور وتاريك وبدست * خورشيدك مادحي معنا كندينك مداحيدر برسبيل كنايه بويله
ديوكه بنم ايكي كوزم روشن ونامرمددر كذلك خورشيد جهانك قدح وذمي معنا كندينك قدح وذميدر بويله ديوكه
بنم ايكي كوزم كور وتاريكدر وبددر مرمد چيقلمش نامرمد اغرممش وچپقلنممش كوزه ديرلر يعني بر كمسه ظاهرا
روشن اولان كونشي مدح ايلسه معناده اول كمسه كندويي مدح ايديجيدر كانه اول كمسه كنايه طريقيله بويله ديمش
اولور كه بنم ايكي كوزم روشن وبي رمد وبي علتدر كه آفتاب انوري كما ينبغي كوردم وانك منور عالم اولديغني وجهانه
پرتو صالديغني مشاهده قيلورم ديمكدر وجهانك خورشيدني ذم ايلمك هم عينيله كندويي ذم ايلمكدر زيرا معناده ديمكدر كه
بنم ايكي كوزم كوردر قرا كولقده قرانلقدر وپر علتدر پس بر آفتاب معنوي اولان ولي كاملي مدح ايلمك
معنا كشي كندويي مدح ايلمكدر زيرا بن اني كوردم وانك مرتبه سنه واقف اولدم ديمكي افاده ايلر پس معناده كندينك
كورمسني واوليا شناس اولمسني تعريف ايلمش اولور كذلك بر خورشيد معنوي اولان كاملي ذم وقدح ايلمك هم
عند اهل النظر كندويي ذم وقدح ايلمكدر زيرا بنم بصر بصيرتم علل واعراضله معلوله ومحجوبه در بن اني انكچون بويله
تاريك وقبيح كوردم ديمكي اشعار ايلر (مثنوى) تو ببخشا بر كسى كاندر جهان * شد حسود آفتاب كامران * سن
بخش ايله مرحمت وشفقت ايله شول بر كمسه يه كه جهانده كامران ودرخشان اولان افتاب معنوينك حسودي
اولدي واكا بغض وعداوت قيلدي انكچونكه جميع عالمه روشنالك ويرن وبني ادمه نفع وفائده ايركورن
خورشيد معنويه بغض وحسد ايلمكدن زياده بر مرض مهلك اولمز چونكم اول جاهل وغافل بويله بر عظيم
مرضه مبتلا اولمشدر اكا ضرر وخسران ويرمكده كندينك خوي بدي كفايت قيلمشدر پس اهل كرم اولنلره جمله يه
مرحمت وشفقت ايلمك لازم اولنلردندر (مثنوى) تاندش پوشيد هيچ از ديده ها * وز طراوت دادن پوسيده ها
يا ز نور بى حدش تانند كاست * يا بدفع جاه او تانند خاست * حسود افتاب اولان خلقك ديده لرنده هيچ اني اورتمكه وستر
ايتمكه قادر اولورمي مقرردر كه اولمز وطراوتدن پوسيده لكلري ويرمكه قادر اولورمي يعني اولمز ياخود اول افتابك بي حد اولان
نورندن حسود اولنلر نقصان ايتمكه قادر اولورلرمي ياخود اول افتابك منصبنك دفعني قيلمغه قادر اولورلرمي محققدر كه
اولمزلر طراوت تازه لكه ديرلر پوسيده چوريمشه ديرلر وز طراوت دادن پوسيده ها ديمك طراوتدن منع ايليوب اكا پوسيده
لكلر ويرمكه قادر اولورمي ديمك معناسني متضمن اولور وتوضيح معني بويله ديمك اولور كه انلر كه آفتاب انوره حسد ايديجي
اولدي اني خلايقك كوزلرندن هيچ ستر ايتمكه قادر اولمزواني طراوت ولطافتدن منع ايدوب اكا پوسيده لكلر ويرمكه هم

قادر اولمزيا خود انك بحر دوبى غايت اولان نورندن حسودلر ناقص قيلمغه قادر اولورمى بو مقرردركه اولمز ويا خود انك
منصب عالى ومرتبهٔ ساميسنك دفعنه قالقمغه واقدام ايتمكه قادر اولورلرمى محققدركه اولمزلر پس آفتاب معنوينك
حسودى اولان طايفه اكا ضرر ونقصان كتورمكه قادر اولمزلر بلكه انك ضرر ونقصانى ينه كنديلره عائد اولور (مثنوى)
هركسى كو حاسد كيهان بود * آن حسد نه مرك جاويدان بود * هر شول كمسه كه اولولره وپادشاهلره حسد ايديجيدر
اول حسودكادر الامر مرك جاويداندر بو دخى وجهدركه دينه اول حسد مرك جاويدان اولمزمى محققدركه مرك جاويدان
اولور يعنى هر شول كمسه كه ملوك معنوى اولان كباره حسد ايليه حسدى اكا موت ابدى اولور واول حسود
هميشه درد وفلاكت وبلا ومحنت ايچره قالور (مثنوى) قدر تو بگذشت از درك عقول * عقل اندر شرح تو شد بو الفضول
گرچه عاجز آمد اين عقل از بيان * عاجزانه جنبشى بايد دران * سنك قدرك عقولك دركى وفهمندن كچدى عقل سنك
شرحكده بو الفضول اولدى اگرچه بو عقل بياندن عاجز كلدى عاجزلكى اول خصوصده ينه بر جنبش ايتمك كركدر
يعنى اى ضياء الحق واى معدن انوار وجود مطلق سنك قدر شريفك بر مرتبهيه ايرشدركه عقول اناس انى ادراك ايلمكه
قادر دكلدر عقل اگر سنك علو شانكى شرح ايلمكه جرأت ايلرسه سنك شرحكده اول بو الفضول وكستاخ اولمشدر
اگرچه بو عقل سنك حقيقت حال وما فى البالك بيان ايلمكدن عاجز كلدى وسنك شرحكده قاصر اولدى وليكن ينه
عاجزانه وقاصرانه اول شرحك ومدحك خصوصنده فى الجمله بر جنبش وحركت ايلمك لازمدر (مثنوى) ان شيأ كله
لا يدرك * اعلموا ان كله لا يترك * بو كلام مشهوره اشارتدر يورلركه ما لا يدرك كله لا يترك كله معنى بيت ان شيأ كله
تحقيقا بر شيئك كليسى لا يدرك ادراك اولنميه سز بيلك اى سامعين تحقيقا شان بودركه انك كليسى ترك اولنمز ان مثقلهدن
مخففدر اسمى محذوف ضمير شاندر كله لا يترك جملهسى ان نك خبرى اولور اسمى كله اولوب لا يترك خبرى اولمق دخى جائزدر
وحاصل كلام اولدركه عقل دخى حضرت حسام الدين افندينك شرح وبيانى ادراك ايلمكدن عاجز وقاصر كلدى وليكن
مجردانى شرح وبيان كماليله ادراك ايلمكدن عاجز اولديغيچون انك وصفنى وبعض احوال واسرارينى شرح وتعليم ايلمك
لازم كلمز بلكه ممكن اولديغى مرتبه اندن بر مقدار شرح وبيان اولنمق لايق ومناسبدر تا اندن نيجه طالبلر مستفيد
اولهلر وقليلدن كثيره وجرعهدن غديره استدلال قيلهلر واللهك وليلرينك علو شانى عقل ونطق دائرهسندن برتر وعاليتر
ايدوكنى بيلهلر (مثنوى) گر نتانى خورد طوفان سحاب * كى توان كردن بترك خورد آب * مثلا اگر سحابك طوفاننى
يعنى جمله آبنى ايچمكه قادر اولميهسن آب ايچمهنك تركنه نجن قادر اولورسن يعنى آب ايچمكى بالكليه ترك ايلمكه قادر
اولمزسن بلكه لازم اولديغى قدر اندن نوش ايلرسن كذلك انسان كاملك بحر اسرارينى سويلمكه وانى بالكليه نوش ايلمكه
قادر اولمزسه لازم اولديغى قدر سويلمك وقدرت يتدوكى قدر اندن نوش ايلمك ترك اولمز بلكه سويلنمسى وممكن اولديغى
مرتبه شرح وبيان اولنمسى لازم اولور ومناسب كلور (مثنوى) رازرا گر مى نيارى در ميان * دركها را تازه كن
از قشر آن * نطقها نسبت بتو قشرست ليك * پيش ديگر فهمها مغزيست نيك * اى حسام الدين چلبى رازى
بالكليه اگر ميانه كتورميهسين ادراكلرى انك قشرندن تازه ايله نطقلر اگرچه سكا نسبت قشردرلكن غيرى فهملرك
قتنده ايو مغزدر خطاب حسام الدين افندييهدر يعنى اى حسام الدين چلبى اگر خزينهٔ قلبكده اولان رازى ولباب
معنانى بى نطقه كتورمك وكتابك مرتبهسنه يتورمكله ميانه كتورهمزسك وظهوره يتورمزسك بارى طالب اولنلرك
ادراكاتنى اول رازك قشورندن تازه وتر ايله اول رازك قشورندن مراد بو نطقلردر بو نطقلر اگرچه سنك عالى اولان
جنابكه نسبت قشوردر وليكن غيرى فهملرك قتنده زياده لطيف ونغز شريفدر امّا بو دخى سنك علوم مرتبهكه قشر كثيف
كبيدر (مثنوى) آسمان نسبت بعرش آمد فرود * ورنه بس عاليست سوى خاك تود * مثلا آسمان عرش اعلايه نسبت
فرود كلدى والا خاك توده جانبنه زياده عاليدر كذلك بو نطق شريف سنك علوم مرتبهكه نسبت الحق اولدى وقشر كبى كلدى
وليكن زياده عالى خاك توده منزلهسنده اولان عقول وادراكاته نسبتله سامى كلديكه نيجه عقول وادراك واردركه
مدت مديده وعهود بعيدهده بو گفتارك اسرارينى ادراك ايلمك مرتبهسنه واصل اولمز ونيجه ييللر بونك تعلمنه سعى ايلر
بونك ادراكنه وفهمنه آشنالق قيلهمز (مثنوى) من بگويم وصف تو تا ره برند * پيش ازان كز فوت آن حسرت خورند *
نور حقى وبحق جذاب جان * خلق در ظلمات وهمند وگمان * بن سنك بر مقدار وصفكى سويلرم وبو كتاب
شريفده سنك تعريف وتوصيفكى نقل ايلرم تا كم عاقل اولنلر يول ايلتهلر اندن اولكه انك فوتندن حسرت يمهلر يعنى سنك
زمان شريفك كچمزدن مقدم سنك جناب لطيفك جانبنه يول ايلتهلر وسكا خدمتلر ورعايتلر ايتمكله سعادته يتهلر
چونكم سنك زمانكده قدركى بيلميهلر وعصر شريفك مرور ايليه انك فوتندن انلره حسرت يمك اوله اى حسام الدين
سن حق تعالينك نورسك وحق تعالى يه مريد ومخلص اولنلرك جانى مبالغهايله جذب ايديجيسك خلق ايسه وهم

وكمان ظلماتنده دررلر يعنى خلق سنك شان شريفكى بيلمكده وسر لطيفكى فهم قيلمقده وهم وظن ظلمتنده قالمشلردر
بنم نطقم انلره دليل اولور وظن ووهم مرتبهسندن انلر خلاص اولور حق سنك نور حق ايدوككى بيلوب مستعد اولنلر
كلوب سندن مستفيد ومستنير اولورلر (مثنوى) شرط تعظيمست تا اين نور خوش * گردد اين بى ديدگانرا سرمه كش *
نور يابد مستعد تيز گوش * كو نباشد عاشق ظلمت چو موش * تعظيم وتفخيم ايلمك شرطدر تا كم بو خوش نور بى ديدهلره
سرمه چكيجى اوله نورى مستعد اولان وتيز گوش اولان بولوركه او موش كبى عاشق ظلمت اولميه بيت اول سؤال مقدره
جواب موقعنده واقع اولمشدر كانه بر سائل ديركه چونكم حسام الدين افندى نور حق اوله وخلق ظلمات وهم وگمانده
اولهلر نورك خاصيتى خود ظلماتى ازاله ايليوب محل ظلمتى منور ايلمكدر نيچون اول خلقك ظلماتنى اول نور الهى ازاله
قيلمز وانلره كنديني عيان ايلمز جواب شرط طريقت اول ضياء الحقه تعظيم وتكريم ايلمكدر تا كم بو نور خوش اول
بى ديده اولان اعمالره سرمه كش اوله وكحل معرفت وسرمهٔ هدايتله انلرك بصر بصيرتنى روشن ومنور قيله فى الحقيقة
مادامكه نور الهى اولان مرشدلره مريد اولنلر جانبندن كماليله تعظيم اولنميه ونيجه وجوهله خدمتلر وعبوديتلر قيلنميه
ظلمت نفسانيهدن وكدورات جسمانيهدن خلاص اولهمز ونورانيت مرتبهسن بولهمز وروحانيتدن حظلنمز زيرا
شرط بولنميجه مشروط دخى حاصل اولمز نته كم حكايت اولنوركه بر زمانده ايكى برادر وار ايديلر برينك علم ظاهردن
خيلى بهرهسى وار ايدى وبرينك دخى اگرچه علمدن بهرهسى يوغيدى وليكن زياده عقل وحسن ادبى وار ايدى
بو ايكيسنه دنيادن فراغت كلوب شوق الهى جانلرينه غالب اولوب طريقته سلوك ايلمكه توجه ايلديلر ودياريندن ترك
ايليوب بر مرشد ومربى طلبنده نيجه ايام وسال اطراف وجوانبى تجسس ايدوب سياحت قيلديلر آخر الامر نواحى
مصرده كشف وكرامتله مشهور اولمش بر شيخك خبرين الوب اول جانبه عزيمت قيلديلر وبر كون انك حضورينه كلوب
اندن بيعت وانابت ايلديلر پس اول عاقل وباادب اولان برادرى بو ما فيه ما ترقيده اولوب نيجه انوار واسرار مشاهده
ايلرديكه تعبيرى قابل دگل ايدى وكاهى كورديكى مشاهداتى قرنداشنه سويلردى اول قرنداشى تعجب ايلرديكه
سبحان الله سنكله ايكيمز بر كونده بيعت ايدهوز حال بوكه بنم بو قدر علمم دخى اوله نه سردركه بن بويله ظلمتده وكمانده
قالم وسن هميشه ترقيده وصفا وذوق روحانيده اولهسن ديردى محصل كلام بونلر ديديكه سنك بولمكده بر كستاخلق
واردر كركدركه شيخك قلبنى الله آله كورهسن وكنديكى رضا مرتبهسنه ايركورهسن ديدى اول دخى نه وجهله
قابلدر ديو سؤال ايلدكده ديديكه شيخ حضرتلرى اكثريا جمعه كيجهلرنده ثلث ليلهده قالقوب غسل ايدرلر وبن انلره صو
اصيدوب حاضر ايدرم بو خدمت بو دفعه سنك اولسون بولايكه بو اسلوب ايله انك قلبنه كيروب خير دعاسن الهسن
ديدى فى الحقيقة اويله ايلديلر اول كمسه صويى اصيدوب شيخك غسلخانهسنه قريب اولهرق مترقب اولوب طوردى
بعد زمان شيخ خلوتخانهسندن چيقوب صويى حاضر بولوب غسل ايليوب حظ ايلدى كورديكه خدمت ايلين
كندودن بيعت قيلان اول ايكى برادرلردن بريسيدر تبسم ايدوب اكا ديديكه سنك اول اوّل ايلديكك كستاخلقدن
كچدك شمدى صكره ترقيلرده اولهسن ديدى اول كمسه سؤال ايدوب ديديكه سلطانم اول كستاخلق نه كونه كستاخلقدر شيخ
حضرتلرى بيورديلركه بنمله بيعت ايلديكك وقتده بنم صورتمه باقوب قلبكدن ديدككه بو قدر زمان شيخ طلبنده كزدك
آخر الامر كلوب بر دوداقلرى قالين عربه مريد اولدق سنك اول اهانتك وعدم تعظيمك كنديكه پرده اولوب قلبك گوزنى
اعمى قيلدى وسنى مشاهدهٔ انوار الهى ايلمكدن محروم ايلدى ديو جواب ويردى وفى الحقيقة نور حقى اول كمسه بولوركه
مستعد اوله وشيخك كلام هدايت انجامنى حسن استماعله استماع قيله كه اول موش كبى ظلمت عاشقى اولميه وكدورات
جسمانيه طرفنه هر دم ميل ومحبت قيلميه (مثنوى) سست چشمانيكه شب جولان كنند * كى طواف مشعلهٔ ايمان
كنند * مثلا شول سست چشملركه كيجه جولان ايدرلر انلر ايمان مشعلهسنى نجن طواف ايدر يعنى انلرك كه خفاش كبى
چشم باطنلرى سست وضعيف اولمش وديدهٔ جانلرى حقيقتى كورمكدن كير و قالمش اوله وانلرك سير وجولانى انجق
ظلمت بشريتده وليلهٔ طبيعتده اوله وروز حقيقتده محروم قاله انلر مشعلهٔ ايمان وآفتاب جان اولان شيخ كاملك اطرافنى
نجن طواف ايدرلر اهل ظلمت واصحاب غفلتده اول بصيرت يوقدركه بو مشعلهٔ ايمان وآفتاب فلك عرفان اولان كاملك
حواليسنى طولنهلر واندن استفاده واستناره ايليهلر (مثنوى) نكتههاى مشكل باريك شد * بند طبعى گوزدين تاريك
شد * تا برآيد هنررا تار وپود * چشم در خورشيد نتواند گشود * باريك ودقيق اولان مشكل نكتهلر شول بر اهل طبعك
بندى اولديكه اول اهل طبع ديندن تاريك اولدى تا هنرك تار وپودنى تزيين ايليه خورشيده چشم اچمغه قادر اولمز
مصرع اولده اولان شد لفظى مصرع ثانىيه مصروف اولور وطبعيده اگرچه مضاف مقدر اولمسهده معنى يرنده اولور
ليكن مضاف تقديرا اولنوب بند اهل طبعى ديمك فهم ومحله انسب واولى اولور يعنى قيل وقالده وبحث وجدالده اولان

نکات مشکله ودقیقه شول اهل طبعك بنده قیدی اولدیکه اول اهل طبیعت نوردین وضیای یقندن تاریك اولدی
وظلمت طبیعیده قالدی انکچون نکه تا کندی هنرینك طول وعرضنی تزیین قیله وکندی اول هنرله بین الناس مشهور
اوله بو اجلدن چشم قلبنی خورشید جان ومشعلهٔ ایمان اولان شیخ کاملك جانبنه اچمغه قادر اوله مز وانی مشاهده
قیلوب اندن استفاضه واستناره قیله مز (مثنوی) همچو نخلی بر نیارد شاخها ✻ کرده موشانه زمین سوراخها ✻ برخرما
اغاجی کبی شاخلرنی یوقارو کتورمز موش کبی زمینه سوراخلر ایلمش یعنی اول اهل طبعکه دینده تاریك اولدی وعلوم
رسمیه ده مباحثه قیلدی اول نخل عالی کبی اغصان وافنان یوقارو کتورمز وحقایق ومعارف خرمالرین بتورمز بلکه
موشلر کبی زمینه دلکلر دلر وبحثلر ایلر کندویی اول مباحثه دن قورترمغه سعی قیلمز وخورشید جانی مشاهده ایلمکه
طالب اولمز که دورات طبعیه ده قالمش واوصاف ذمیمه یه مبتلا اولمشدر کندویی اوصاف قبیحه دن ازاد ایلمك
ایچون سعی وکوشش قیلمز (مثنوی) چار وصفست این بشر را دلفشار ✻ چار میخ عقل کشته این چهار ✻ بو بشرك
دلفشار درت وصفی واردر بو درت صفت عقل وجانك چار میخی اولمشدر دلفشار وصف ترکیبیدر کوکلی صقیجی
وتنك ومنقبض ایدیجی معناسنه یعنی بنی ادمك اوصاف ذمیمه سی چوقدر بو جمله دن بو بشرك کوکل صقیجی وقلبه
مضایقه وریجی درت خبیث صفتلری واردر که بو درت صفت عقل وقلبك چار میخی اولمشدر وعقل وروح اول درت صفت
قبیحه نك قیدنده قالمشدر طالب حق اولنه لازمدر که بو درت صفات ذمیمه دن کندویی خلاص قیله وبو صفتلری
اولدوروب وجانی کولدوروب بونلرك شر وضررندن نجات بوله واول درت صفاتك هر بریسی نه ایدوکی عن قریب مجملا
وبعده مفصلا معلومك اولور تفسیر فخذ اربعة من الطیر فصرهن الیك بو محل بو ایت کریمه نك تفسیریدر که سورهٔ بقره ده در
اولی بودر (واذ قال ابراهیم) ذکر ایله یا محمد شول وقتی که ابراهیم علیه السلام دیدی رب ارنی ای بنم ربم بکا کوستر
کیف تحیی الموتی یعنی نیجه احیا ایلرسن موتالری حضرت ابراهیمك بو سؤالی انکار دکلدر بلکه علمدن مرتبهٔ عیانه وصولی
مراد اتمشیدر (قال اولم تؤمن) جناب عزت دیدیکه یا ابراهیم سن ایمان اتمدکمی که بن قادرم بعد الموت روحی جسده
اعاده اتمکله احیا ایدرم سن ایسه خود بنم قدرتمه مؤمنسن استفهام ایجاب تقریرایچوندر قال بلی ولکن لیطمئن
قلبی حضرت ابراهیم دیدیکه بلی یاربی امنت ولکن سئلت ذلك لسکون قلبی یعنی بالمشاهده نظر ایدوب ساکن
اولمقدن اوتری احیا ایلدیککی طلب ایلدم دیدی قال جناب عزت دیدی فخذ اربعة من الطیر پس قوشلردن درت
عدد قوش اخذ ایله یعنی بری بط وبری طاوس وبری غراب وبری خروس اوله قال البیضاوی وفیه ایماء الی ان
احیاء النفس بالحیوة الابدیة انما یأتی باماتة حب الشهوات والزخارف التی هی صفة الطاوس وحیاة النفس
وطول الامل المتصف بهما الغراب والصولة المشهور بها الدیك یعنی خروس فصرهن الیك ای فاملهن واضممهن
الیك لتتأملها وتعرف شانها لئلا یلتبس علیك بعد الاحیاء یعنی اول قوشلری میل قیلدر وضم ایله کندیکه تأمل
ایده سن حاللرنی وتفکر قیله سن شانلرنی لفظ صرامر در صار یصور صوردن اولسکی یابدن ویا خود صار یصیر صیردن
ایکنجی یابدن اکر اولکی یابدن طوترسك ضم صادله اوقنور واکر ایکنجیدن طوترسك کسر ایله قراءت اولنور معناسی
میل وضم ایله دیمکدر ویا خود صر یصردن جمع معناسنه اوله یعنی جمع ایله انلری (ثم اجعل) اندنصکره سن قیل یعنی کامل
مرتبه ذبح ایدوب سحق ایلدکدنصکره وضع ایله (علی کل جبل) هر جبلك اوزرینه منهن جزوا اول قوشلردن بر جزو قو
ذکر کل ارادهٔ جزو قبیلندندر زیرا هر جبله اول پاره لری وضع اتمك قابل دکلدر وتقدیر کلام درت پاره ایله وحضورکده
اولان طاغلره انی وضع ایله (ثم ادعهن) اندنصکره انلری دعوت ایله دیکه ایها الطیور تعالین باذن الله یأتینك سعیا ای
ساعیات مسرعات یعنی سعی ایدیجی وسرعت ایدیجی اولدقلری حالده سکا کله لر پس حضرت ابراهیم انلری ذبح
ایدوب ومحکم سحق ایدوب ودرت پاره قیلوب هر برین بر طاغه قویوب تعالین باذن الله دیدکده اول قوشجغزلر حیات
بولوب یاب یاب حضرت ابراهیمك حضورینه کلوب بدنلری باشلرینه اولشدی پس اول حالده ابراهیم علیه السلام
حضرتلری سر احیایی مشاهده ایلدی واعلم ان الله عزیز حکیم سن بل یا ابراهیم تحقیقا الله تعالی قادردر که
لا یعجز عن ما یریده وذو حکمة بالغة (مثنوی) تو خلیل وقتی ای خورشید هش ✻ این چهار اطیار رهزن را بکش ✻
زانکه هر مرغی ازینها زاغ وش ✻ هست عقل عاقلانرا دیده کش ✻ ای آفتاب عقل سن خلیل وقتسن بو درت رهزن
اولان قوشلری اولدر زیرا که بو مرغلردن هر بر مرغ زاغ کبی عاقللرك عقلنك کوزنی چقاریجیدر خورشید هش وصف
ترکیبی اولوب خورشید عقل دیمکده جائزدر وصف ترکیبی اولمیوب خورشید هشه مضاف اوقنوب هوشك کونشی
دیمکده جائزدر وقیده یا خطاب ایچوندر وخطاب بنی ادمدن اصلاح نفسه وتهذیب صفات ایلمکه مستعد ومتوجه
اولان کسه لردر یعنی ای تهذیب اخلاق واوصاف ایلمکه متوجه اولان عقل کونشی سن که کندی عصرکك

فی المثل خلیلیسن درت صفات رهزن سنك وجودکده درت قوش کبیدرلر لازمدر که خلیل وارانلری اولدوره سن زیرا
بو ذکر اولنان اطیار اربعه کبی اولان اوصاف اربعه دن هر بر وصف زاغ کبی عاقللرك عقلنك کوزنی اخراج ایدیجیدر
نته کم زاغ بر مرده نك چشم ظاهرنی نیجه اخراج ایلرسه بو اوصاف اربعه دن هر بری دخی عاقللرك عقلنك دیدهٔ
ادراکنی قرغه کبی چیقاروب ازاله ایدر روانی ادراکسز ومعرفتسز قور (مثنوی) چار وصف تن چو مرغان خلیل ✻
بسمل ایشان دهد جانرا سبیل ✻ ای خلیل اندر خلاص نیك وبد ✻ سر ببرشان تا رهد پاها ز سد ✻ جسم وتنك درت
وصفی مرغان خلیل کبی بونلری بوغزلمق جانه سبیل درای خلیل وقت نیك وبدك خلاصنده انلرك باشلرنی کس ایاقلری
سددن خلاص اوله یعنی بو تنده اولان درت صفت قبیحه خلیل حضرتلرینك درت قوشی کبیدر بو درت صفتی ذبح
وقطع ایلمك جانه یول ویرر وقید تندن ازاد ایدوب مرتبهٔ اعلایه ایرکورر ای وقتنك خلیلی خلقدن نیك وبدی خلاص
ایلمك وتخلیص قیلمق خصوصنده اول درت وصفك باشنی کسوب اولدر تا کم عقل وجانك ایاقلری سد نفسانیدن
خلاص اوله وقید جسمانیدن نجات بوله دیمك اولور (مثنوی) کل تویی وجملکان اجزای تو ✻ برکشا که هست
پاشان پای تو ✻ کل سن سن وجمله صفتلر سنك جزولرکدر قید بندی چوزکه انلرك اباغی سنك اباغکدر خطاب تهذیب
اخلاقه عزیمت اولسه بو چار خوی هنوز انك وجودنده موجود اولمش اولور بو چار وصف ایسه نفس اماره
صفتلریدر پس نفس اماره صفتلرینه مبتلا اولان ولی کامل ومرشد فاضل اولمز ومقدما انلر حقنده ایلدکاری افراط
مدح درست کلمز پس بو بیانده خطاب تصفیهٔ باطن ایلمکه متوجه اولان طالبلره اولمق اولی واحقدر تقدیر کلام
وخلاصهٔ مرام بویله دیمك اولورکه ای تهذیب اوصاف نفسانی ایلمکه عزیمت قیلان طالب سن کل منزله سنده سن
وبو جمله اوصاف نفسانی سنك جزولرکدر بو اوصاف جسمانیه نك واخلاق حیوانیه نك ایاقلرینك باغنی فتح وکشاده
ایله زیرا اول اوصافك ایاقلری معناسنك کندی پای عقلك وقدم رحکدر همانده مکه سن اول اوصاف حیوانیه نك بدنه
اولان تعلق وتقیدنی فك وقطع ایلیه سن سنك قدم عقلك وپای روحك مقید اولمقدن خلاص اولور وطریق حقه
ازاده لر کبی سیر وسلوك قیلور وعالم سندن حیات ولطافت بولور نته کم بیوررلر (مثنوی) از تو عالم روح زاری میشود ✻
پشت صد لشکر سواری میشود ✻ سندن عالم بر روح زار اولور صد لشکرك پشتی وظهری بر سوار اولور یعنی ای
تهذیب اخلاق ایلین سالك سنکه اوصاف حیوانیه یی وجودکدن ازاله قیله سن وهوای نفسکی دافع اوله سن عالم
سندن محل روح اولور نیجه آدم سندن حیات ولطافت بولور حتی سنك تربیه وهدایتکله حیات بولور وقوت روحانیه
حاصل قیلان ادملردن بر سوار صد لشکرك معین وظهیری اولور وابن فارض حضرتلرینك ✻ بیت ✻ هی النفس ان القت
هواها تضاعفت قواها واعطت فعلها کل ذرة دیدیکی قول بو معنایه شهادت قیلور زیرا هر بار که نفس هواسی
القا ایلسه واوصاف حیوانیه سنی ازاله قیلسه انك قوای روحانیه سی واوصاف ربانیه سی متضاعف اولور زیاده لك
بولور حتی فعلنی وبعض خاصیت واثرنی ذرات کونیه دن کل ذره یه اعطا ایلمکه قادر اولور وهر وجود انك باطنندن قوت
بولور وبر سواره همت قیلسه اول سوار صد لشکره ارقه ویاردم اولور ونیجه قوم اندن نصرت ومعاونت بولور (مثنوی)
زانکه این تن شد مقام چار خو ✻ نامشان شد چار مرغ فتنه جو ✻ خلق را گر زندگی خواهی ابد ✻ سر ببر زین چار مرغ
شوم بد ✻ زیرا که بو تن درت مذموم خوینك مقامی اولدی انلرك نامی درت مرغ فتنه جو اولدی اکر خلقه ابدی زنده لك
استرایسك بو درت قبیح اولان شوم مرغدن باشی ایلت بو تقدیر اوزره ببر باء ثانینك فتحه سیله ایلت یعنی باشلرنی
جدا ایت معناسنه اولور باء ثانینك ضمه سیله بریدن لفظندن امر اولور بو درت بد اولان شوم قوشلرك باشنی قطع ایله
دیمك معناسنه اولسه هم جائزدر اولده اولان خلق ضم خایله اوقنسه دخی محله مناسب اولور ومعنایه خلل کلمز وتحقیق
کلام بویله دیمك اولورکه تهذیب اخلاقه عزیمت ایلین سالك سن کل منزله سنده سن وبو اوصاف اربعه سنك جزولرك
مشابه سنده در زیرا که بو تن ادمی درت مذموم خوینك مقامی اولدی اول خویلرك نامی مجازا درت فتنه جو مرغ
اولدیکه هر بری شول مرتبه فتنه جویدر که انسانك دین وایمانی ویران ایدرلر ورحمت حقانیه دن وسعادت اخرویه دن
انی محروم ایدرلر خلق عالمه اکر ابدی زنده لك استرسك بو شوم وقبیح اولان خلق سندن جدا ایله ابدی زنده لك بوله لر
وسندن اوصاف اربعه نك باشنی کس وبدندن جدا ایلیه تاکم حیات ابدیه یه مستعد اولان خلق سندن ابدی زنده لك بوله لر
وسندن حیات طیبه حاصل قیله لر خلق اکر ضم خایله اولورسه معنا کندی وجودیکه اکر ابدی زنده لك استرسك
وخلقك حیات بولمق ولطافت ابدی مظهری اولمق دیلرسك بو شوم وقبیح اولان صفتلرك باشنی کس تا کم حق تعالینك
احیای موتی ایلدیکنك سرینی کندی وجودکده بوله سن وصفات حیوانیه نك اولدیکندنصکره صفات الهیه ایله وحیات
ربانیه ایله زنده اولدیغنی مشاهده قیله سن (مثنوی) بازشان زنده کن از نوع دیگر ✻ که نباشد بعد ازان زیشان ضرر

چارمرغ معنوی راه‌زن * کرده اند اندر دل خلقان وطن * کیروانلری براخر نوعدن زنده ایله که اندنصکره
بونلردن ضرر وزیان ارلمیه درت معنوی راه‌زن قوش خلایقك قلبنده وطن ایتمشلردر یعنی اول درت اوصاف قبیحه‌یی
اولدروازاله قیلدقدنصکره انلری کیرو براخر نوعله احیا ایله که انلری تکرارا احیا ایلمك هر برخوی قبیحك یرینه برخلق
ملیح کتورمکله اولور وخلق الهی ایله تخلق ایتمکله حاصل اولورسنکه اوصاف قبیحه‌یی ازاله ایدوب انك یرینه اوصاف
حمیده کتورمکله انلری تکرارا احیا ایلیه‌سن اندنصکره انلردن ضرر اولمز زیرا اخلاق حمیده‌نك کسبه ضرری یوقدر بلکه
فوائد ومنافعی قتی چوقدر بو درت معنوی اولان ره‌زن صفتلرکه فی المثل درت قوش کبیدر خلایقك قلبی ایچنده توطن
قیلمشلر ومقیم اولمشلردر انکچون انلرك اوصافی واحوالی وکندیلری موتا حکمنده درو حیات ابدیه‌دن محروم قالمشلردر
مادامکه بو درت صفتك باشنی کسوب انلری اولدرمیه‌لر حیات طیبه‌دن وزندکانئ ابدیه‌دن بی بهره اولورلر وسر حیات
موتا اندربه‌سیوب غافل قالورلر (مثنوی) چون امیر جمله دلهامی شوی * اندرین دوره ای خلیفهٔ حق توی * سربراین
چارمرغ زنده را * سرمدی کن خلق ناپاینده را * چونکیم جمله دللرك امیرو حاکمی اوله‌سن بودورده‌ای متصرف قلوب
اولان خلق نیکو صاحبی خلیفهٔ حق سن سن بوزنده اولان چارمرغك باشنی کس ناپاینده اولان خلقی سرمدی ایله
خلق ضم خا ایله وفتح خا ایله دخی جائزدر اولده می شوی برنه سین مهمله ایله دلهای سوی دخی نسخه واقع اولمشدر
بوتقدیرا اوزره معنی چونکیم جمله سوی وسالم اولان قلوبك امیری بودورده‌ای حقك خلیفه‌سی سن سن بو چار
مرغ زنده کبی اولان اوصاف اربعه‌نك باشنی کس ناپاینده اولان خلقی ابدی وسرمدی ایله دیمك اولورسین مهمله ایله
سوی اوقمق اصح دروبونده خطاب حضرت حسام الدین افندی‌یه اولسه دخی جائزدر حسام الدین افندی‌یه اولمیوب
اوصاف اربعه‌دن کندوسنی پاك ومهذب ایلین وحیات طیبهٔ ابدیه بولان کامله اولسه دخی جائزدر حسام الدین
افندی اولدیغی تقدیرا اوزره معنی چونکیم جمله مستوی ومستقیم اولان قلوبك امیرو حاکمی بودورده ای خلیفهٔ حق
اولان حسام الدین سن سن بو درت چارمرغ زنده کبی اولان اوصاف حیوانیه‌نك باشنی کس ناپایدار اولان خلقی
سرمدی ایله دیمك اولور اکر خطاب اوصاف اربعه‌دن پاك اولان کامله اولورسه معنی ای اوصاف ذمیمه‌دن پاك وطاهر
اولان کامل چونکیم مستوی ومستقیم اولان قلوبك امیرو متصرفی بودورده که ای خلیفهٔ الهی سن سن بو حیات
نفسانیه ایله زنده اولان چار وصفك باشنی کس وانلری قتل ومحو ایله ناپاینده وفانی اولان خلق وخویی سرمدی ایله
یاخود معنی بو خلایقك وجودنده توطن ایلین چارمرغ کبی اولان درت صفت ذمیمه‌نك باشنی کسوب ازاله ایله تا ناپاینده
وفانی اولان مخلوق سرمدی اوله‌لر وحیات ابدی بوله‌لر زیرا مخلوقك وجودندن شو درت صفت ذمیمه زائل اوله او کمسه
ناپاینده ایکن پاینده وسرمدی اولور وحیات ابدی بولور پس حضرت خلیلك اول ذبح وقتل ایلدیکی چارمرغك
ونفوس انسانیه‌ده انلرك نمونه‌سی اولان چار وصفك شرح وبیاننه شروع ایدوب بیورورلر (مثنوی) بط وطاوس است
زاغست وخروس * این مثال چار خلق اندر نفوس * بط حرص است وخروس آن شهوتست * جاه چون طاوس وزاغ
امنیتست * اول چارمرغدن مراد بطدر وطاوسدر وزاغدر وخروسدر بو درت مرغ نفوس انسانیه‌ده اولان درت
خویك مثالیدر مثلا بط حرصدرو خروس اول شهوتدر جاه ومنصب طاوس کبیدر وزاغ امنیت وآرزودر یعنی حضرت
ابراهیمك طیوردن اخذ ایلدیکی درت مرغك برسی طاوس وبرسی زاغ وبرسی خروسدرکه نفوس انسانیه‌ده
اولان درت خلقك بونلر مثالی اولمشدر اول درت خلقدن بری حرصدرکه بطه مشابه‌در اول تقریبله که انك بورنی دائما
زمیندن خالی اولمز برکره وایکی کره یمکله قناعت قیلمز واول نفسده اولان شهوت خروس کبیدرکه خروسك کثرت جماعه
میلی مقرردرکه وکثرت جماع شهوتدن حاصل اولور وجاه ومنصب طاوس کبیدرکه زیب وزینتی مقتضی اولور وامنیت
وآرزو زاغ کبیدر وبو اوصاف اربعه‌نك بو طیور اربعه‌یه اولان مناسبت ومشابهتدن اوتری هر بوینه علی حدة
بربیان بسط ایتمشلردرکه برقاچ بیاندنصکره مفصلا کلور ومجملا دخی زاغله بطك امنیتله حرصه اولان مشابهتلرینی
تعبیر ایدوب بیورورلر (مثنوی) منیتش انکه بود امیدساز * طامع تابید یا عمر دراز * زاغك ارزو ومقصودی اولدرکه
امید دوزیجی اولور ابدی اولمغی یا عمر درازی طمع ایدیجی اولور کذلك انسانك نفسنده اولان طول امل دخی بونك
کبی همیشه امیدوار اولور واوزون عمری وابدی اولمغی طمع قیلور موت وفناسی خاطرینه کلسه دفع قیلور وکندویه نیجه
زمان عمرلر تقدیر ایلر (مثنوی) بط حرص آمد که نوکش در زمین * در تر ودر خشك می جوید دفین * بط حرص کبیدر زیرا
انك نوکی زمینده در خشك وترده مدفون اولان شیلری استر یعنی بط حرصه مشابه کلدی زیرا اول بطك منقاری یرده در
خشك اولان وتر اولان محلارده مدفون اولان طعمه‌لری همیشه طلب ایلر واکثر زمانده بورنی یردن قالقمیوب اکل
وشربه مقید اولور (مثنوی) یك زمان نبود معطل آن کلو * نشنود از حکم جز امر کلوا * اول بوغاز برزمان خالی ومعطل

اولمز حکم الهیدن امر کلودن غیری استماع وقبول ایلمز یعنی اول بط کبی اولان حریصك بوغازی اکل وشربدن برزمان
معطل اولمز همیشه شونی بونی یمکله مقید اولور حق تعالینك حکملرندن کلوا واشربوا امرندن غیریسنی ایشیدوب قبول
ایلمز نه کم بطال اولان ملحد سیرته یمکه وایچمکه میل قیلمه دیدکلرنده اول ابدال دیمش حق تعالی حضرتلری کلوا واشربوا
بیوردی بن انك امر شریفنه امتثال ایدرم وحضرت ربك امرینی طوترم اول کمسه اکا دیمش که بو آیتك آخرینی دخی اوقو
وانکله عمل ایله اول ابدال اکا دیمش که بن حافظ کلام الله دکلم بنم خاطرمده اولان انجق بودر اکر استرسك مابعدینی سن
اوقویوب انکله سن عمل ایله تکرارا اول کمسه اکا دیمشکه چونکیم بن ربك امرینه امتثال ایدرم وانك کلوا واشربوا بیوردیغی
طوترم دیدك واقیموا الصلوة بیوردیغنی دخی طوت ومؤذنلر بش وقتده حی علی الصلوة وحی علی الفلاح دیو امر حقه
خلقی دعوت ایدرلر انی دخی ایشت ابدال اکا دیرکه حق تعالی ان الله مع الصابرین بیوردی ودخی ان الله یحب الصابرین
بیوردی بن بو خصوصده صابر اولمزدیم وکندی حجره‌مده اوتوروب صبر قیلمزدیم اول کمسه تعجب ایدوب دیمشکه سبحان الله
بو طائفه حق تعالینك همان کلوا واشربوا امرندن غیریسنی اشتمزلر واندن غیریسنی ایشتمزلر ایمش دیدی پس اکثر اسیر کلو
اولنلرك حالی همان کلوا واشربوا امرینه امتثال ایدوب ولا تسرفوا نهیندن غافل اولمشلردر انکچون عرفا * کفته اند *
کرچه خدا کفت کلوا واشربوا * درعقبش کفت ولا تسرفوا * دیو اکل وشربده چوق ییمکله واسراف ایلینلره
بو بیتله تعریض وتوبیخ قیلمشلردر (مثنوی) همچو یغماچیست خانه می کند * زود زود انبان خود پر می کند * اندر
انبان می فشارد نیك وبد * دانهای در وحبات نخود * اصل حرص یغماجی کبیدرکه خانه قازر تیز تیز کندینك
طغارجغنی پر ایلر اول یغماجی نیك وبدی انبانته صقشدرر نیك اولان درر دانه‌لری کبیدر وبد اولان نخود حبه‌لری کبیدر
الحاصل حریص اولان کمسه شول بر یغماجی‌یه بکزرکه برخانه‌یه کیروب اول جانبی وبوجانبی قازرو تیز تیز النه کیرنی
طغارجغنه قویوب انی طولدرر ایو وکتو شیلری طغارجغنه قویار اکر در دانه‌لری اولسون واکر نخود دانه‌لری اولسون
کذلك حریص اولان کمسه‌لر دخی هرنه کونه اشی بولورسه برهرنه کونه غدا النه کیررسه انی قارننه طولدرر (مثنوی)
تا مباد ایاغی ایدکر * می فشارد درجوال او خشك وتر * وقت تنك وفرصت اندك او مخوف * در بغل زد هرچه زوتر
بی وقوف) تا اولمیه که برغیری باغی کله او یغماجی خشك وتری چواله صقشدرر وطولدرر وقت طار وفرصت از اول
یغماجی مخوفدر صبر وتوقفسز هرنه ایسه تیزلك انی قولتوغنه اوردی یعنی یغماجی اولان کمسه‌لر خانه‌یه کیروب النه
هرنه کیررسه ایو وکتو دیمیوب طغارجغن طولدرر انکچونکه اولمیه که برآخر باغی کله واکا مزاحمه قیله اول
وهمدن قورقوباش هرنه بولورسه چواله دولدرر زیرا اول یغماجی خوفناکدر وقت ایسه تنك وفرصت ایسه اندکدر
پس هرنه که النه کیررسه بی صبر وبی توقف قولتوغنه اورر کذلك حریص دخی بوکه بکزر زیرا حلال وحرامدن النه
هرنه کلورسه صبر وتوقف ایتمیوب انی قارنی طغارجغنه دولدرر خوف ایلرکه برآخر کمسه دخی کله وبو اکل وشربده بکا
مزاحمه قیله همان بونی تیز یمك کرك دیوب سرعتله اکل وبلع ایلر (مثنوی) اعتمادش نیست بر سلطان خویش *
که بیارد باغی ایدبه پیش * اول حریصك سببی بودرکه کندینك سلطان ومولاسنه اعتمادی یوقدر بویله دیوکه
اوکنه کلور برباغی کتورمیه بوهم وجهدرکه قادر اولمزکه اوکنه برباغی کله بو اولیدر یعنی اول حریصك کندی مولاسنه
وسلطاننه اعتماد ایلمسی یوقدر کندی‌یه بویله دیمزکه برباغی وطامع بنم اوکمه کلمکه قادر اولمز وهم رزقمی یمکه جرأت قیلمز بلکه
هرکس کندینك مقسوم اولان رزقنی یر پس بن علی الغفلة وعلی السرعة یمکه نیچون حریص اولورم ونه وجهله عجله
قیلورم دیمزو آداب وتأنی ایله یمز بلکه براخر کمسه کندینك رزقنی ونصیبنی ایلمزه کلوب یمکه قادر اولور صنور اول اجلدن
وهمه دوشوب طعام یمکه حریص اولور (مثنوی) لیك مؤمن زاعتماد آن حیات * میکند غارت بمهل وباانات * ایمنست
از فوت واز باغی که او * می شناسد قهر شه را بر عدو * ولیکن مؤمن اول حیات صاحبنه اعتماد ایلدیکندن مهل
وتأنی ایله غارت ایلر زیرا مؤمن فوت فرصتدن ودخی باغیدن ایمندر زیرا که او پادشاهك عدو اوزره اولان قهرنی
اکار حیاتدن مراد بونده خدای تعالیدر یار جل عدل قبیلندن اولوب عین حیات معناسی ویریلور یا خود مضاف
مقدر اولوب صاحب حیات تقدیرنده اولور اناة تأنی معناسنه در تقدیر کلام حریص اولان اکرچه طعامی غارتکر و یغماجی
کبی سرعتله بوغازنه طیقوب طولدررو لیکن مؤمن اول ذات حیات اولان خدایه اعتماد ایلمسندن اوتری طعامی
وسائر ارزاق جسمانیه‌یی مهلت وتأنی ایله اخذ ایلر زیرا مؤمن فرصتك فوت اولمسندن ایمندر وبرباغی وظالمك ایلرو
کلوب انی غصب وغارت قیلمسندن دخی ایمندر زیرا که اول مؤمن حق تعالینك اعدا اوزره اولان قهرنی بیلور وبرکمسه
برآخر کمسه‌نك ملکنی غصب وغارت ایلسه اول غاصب وغارتکره حق تعالی حضرتلری نه کونه قهر وغضب ایلیه‌جکنی
یقینا مشاهده قیلور بو اجلدن صحیح مؤمن اولان کمسه‌دن حرص وطمع کیدوب فارغ وآزاده اولور (مثنوی)

ایمنست ازخواجه تاشان دکر * که بیابندش مزاحم صرفه بر * اول مؤمن غیری خواجه تاشلرندن دخی ایمندرکه
انلرا کاصرفه برمزاحم کله‌لر خواجه تاشان برافندی قوللری دیمکدر بوراده مراد مؤمنلردرکه جمله سی الله بنده لریدر
صرفه نفع وفائده به دیرلر صرفه برفائده‌یی ایلدیجی یعنی کیدریجی دیمکدر حاصل کلام مؤمن کندی اقرانی اولان
خواجه تاشلرندن دخی ایمندرکه انلرا کانفع وفائده کیدریجی وازدحام ایدیجی کلمزلر زیرا برمؤمن برمؤمن ایچون مقدر
اولان نفع وفائده‌یی کیدرمکه قادر اولمز ومؤمنلر شاننده‌درکه برآخر مؤمنک ملکنده اولان نفع وفائده‌یه طمع ایدوب
اکامزاحمه قیلمز بلکه کندی‌یه مقسوم اولان هرنه ایسه اکاقانع اولوب حد شرعندن متجاوز اولمز (مثنوی) عدل شه‌را
دید در ضبط حشم * که نیارد کردکس برکس ستم * لاجرم نشتابد وساکن بود * ازفوات حظ خود ایمن بود * مؤمن
پادشاهک خدم وحشمنک ضبطی اوزره عدلنی کوردیکه کمسه کمسه اوزره ظلم ایلمکه قادر اولمز لاجرم مؤمن سرعت
وشتاب ایلمز وساکن اولوب صبروتأنی قیلورکندینک حظنک فوت اولمسندن ایمن اولور یعنی مؤمن شاه حقیقتک حشم
ولشکری ضبط وربط ایلدیکی اوزره کمال عدلنی بروجه یقین مشاهده قیلدی وبیلدیکه برکسه برکسه‌یه ظلم ایلمکه قادر
اولمزاکر بحسب الظاهر ظلم ایلرسه‌ده بیلورکه اول ظلمی حقیقتده ظالم کندی نفسنه ایلر ومظلومه اول عین نفع وفائده
اولورا کرحق تعالی اول ظالمه برقاچ زمان مهل دخی ویررسه انک ملکندن چقمغه وپنجهٔ قهرندن کمسه انک خلاص
اولمغه مجال وقدرتی اولمدیغنی دخی بیلور لاجرم اکل وشربه وکسب ارزاق واسبابه حریص اولمز وسرعت وعجله قیلمز
بلکه ساکن وصابر اولوروتأنی قیلوروکندینک حظ ونصیبنک فوت اولمسندن ایمن اولور زیرا بیلورکه برکسه‌نک نصیبی
اندن فوت اولمق احتمالی یوقدر وبرکسه‌نک رزقنی برآخر کمسه دفع ومنع ایلمکه قادر دکلدر چونکم حال بویله‌در ومؤمن
بوکه عالم وعارفدر اصلا اندن رزقی ایچون حریص اولمق وعجله قیلمق صادر وظاهر اولمز (مثنوی) پس تأنی دارد وصبر
وشکیب * چشم سیروموثرست وپاک جیب * کین تأنی پرتو رحمان بود * وان شتاب ازهزهٔ شیطان بود * پس اول مؤمن
هرکارده تأنی وصبروشکیب طوتر چشم سیروموثروپاک جیب وبس باء عربیله زیاده معناسنه اولمق دخی جائزدر تقدیر
کلام اول مؤمن کندی مولاسنه اعتمادی اولدیغندن اوتری چوق تأنی وصبروشکیب طوتر کوزی طوق‌در وسائر
اخوانی کندی نفسی اوزره ایثار واختیار ایدوب انلره النده اولنی بذل ایدیجیدر کماقال الله تعالی ویؤثرون علی انفسهم
ولوکان بهم خصاصة) ودخی انک جیب قلبی بخل وشحدن وحرص وطمعدن وسائر اخلاق ذمیمه‌دن پاک وطاهردر وانک
قلبنده اوصاف ربانی وپرتو رحمانی متجلی وظاهردر زیرا بوتأنی وتحمل رحمانک پرتویدر واول شتاب وعجله شیطانک
تحریک وتخفیفندندر کماقال علیه السلام التأنی من الرحمن والعجلة من الشیطان تأنی وصبر اللهک صفتیدر انکیچون
سموات وارضی التی کونده خلق ایلدی تاکم بنده‌لری عجله‌دن پرهیز ایدوب هرکاری تأنی ایله ایشلیه‌لر نته‌کم اوچنجی
جلدده اذا بایعت فقل لاخلابة حدیثنک بیاننده بورایه مناسب اولان تحقیق وکلمات مرور ایلمشدر هزه کسرها ایله تخفیف
وتحریک معناسنه‌در (مثنوی) زانکه شیطانش بترساند زفقر * بارکیر صبررا بکشد بعقر) ازنبی بشنو که شیطان در
وعید * می کند تهدیدت از فقر شدید * زیرا شیطان انی فقردن قورقودر صبر بارکیرنی عقر ایده‌لر عقر سکرلمک معناسنه
دریعنی حریصک مولاسنه اعتمادی اولمدیغی اول سببدندر شیطان انی وسوسه ایدوب فقردن قورقودر انک صبروتأنیسی
بارکیرنی سکرلمکله اولدر قرآن عظیمدن ایشت که شیطان وعیدده فقرشدیددن سنی قورقودر یعنی شیطان العین
وعید وتخویفده سنی فقردن قورقودرکه قرآن عظیمده ثابتدرنته‌کم سورهٔ بقره‌ده اولان آیته اشارت بیوررلر (الشیطان
یعدکم الفقر) جناب عزت بیوررکه قوللرم شیطان سزه وعده ایلر فقری یعنی حین انفاقده صدقه‌دن منع ایدوب فقردن
تخویف ایدر (ویأمرکم بالفحشاء) وسزه امر ایلر بخل ومعاصی وامساکی (والله یعدکم مغفرة منه) والله تعالی سزه وعده
ایلر اول انفاقدن مغفرت ورحمتی (وفضلا) وفضل وعد ایلر (والله واسع علیم) الله تعالی واسع در اعطاده وعالمدر عبادنک
جمیع احوالنه (مثنوی) تاخوری زشت وبری زشت ازشتاب * بی مروت بی تأنی بی نواب * لاجرم کافر خورد در هفت
بطن * دین ودل باریک ولاغر زفت بطن * تاکم شتاب وعجله‌دن زشت یه‌سن وزشت ایلته‌سن بودخی وجهدرکه دینه
تاشتاب وعجله‌دن زشت یرسن وزشت ایلتورسن مروتسز تأنی ونوابسز لاجرم کافریدی بطنده بر کافرک جان ودلی باریک
ولاغردر امابطنی زفت وبزرکدر یعنی شیطان ای حریص سنی فقروفاقه‌دن برمرتبه تخویف ایلرکه حتی زشت یرسن
وزشت ایلتورسن شتاب وعجله‌دن نه مروت ونه تأنی ونه نواب که بونلردن بریسی سنده قالمز بلکه اسباب وارزاقه
زیاده حریص اولدیغکدن انک حصولنه عجله ایدوب الدیغک ویدیکک حرام اولورو کارک تأنی ونوابدن بری اولور لاجرم کافر
تأنی وصبردن بری اولوب طعامه زیاده حریص اولدیغندن یدی بطن مقدارنده ییرروحی وقلبی باریک ولاغردر اماشکمی
بزرکدر وسمیندرنته‌کم بوحدیث شریفدن وبوبیان لطیفدن کافرک نقدر ییدوکی ومؤمنک نقدر ییدوکی معلوم

ایدنورسن * درسبب ورود این حدیث مصطفی که فالکافر یأکل فی سبعة امعاء والمؤمن یأکل فی معاء واحد *
رواه ابوهریرة بوشرح لطیف حضرت حبیب اکرمک صلی الله علیه وسلم بوحدیث شریفک سبب ورودی بیانندەدرکه
بیوررلرکه کافریدی بطنده ییر یعنی چوق ییروتأنی ایتمیوب عجله وحرصله ییرومؤمن بربطنده آزوحرص وعجله‌سز تأنی ایله
ییرلاجرم کافر حریص وپرطمع اولورومؤمن کندوبی قناعت اوزره قیلور المعاء مایدخل الطعام من بطن الانسان
یعنی مؤمن اکل ایدربطن واحد مقداری دنیا اکاسجن مشابه سنده اولوب قلبی اخرته متعلق اولدیغندن درونته
طعام سکمیوب انجق تقویة للبدن اکل ایلدیکندن کفایه اوله ویاخود اکل حلال قلیلدرو کافرا کل ایلریدی
بطن مقداری دنیایه واکل وشربه کمال میلندن اوتری وشهوات نفسانیه‌یه حرصندن اوتری پس دنیا کافرک جنتی
مشابه سنده اولوب سوء خاتمه وعاقبتدن خوف وخشیتی اولمیوب تن پرست اولمغین طعام درونتده هضم اولدیغندن
یدی بطن مقداری یروامعاء معانک جمیعدرکه غیرمنصرفدر * مثنوی * کافران مهمان پیغمبر شدند * وقت
شام ایشان بمسجد آمدند * کامدیم ای شاه اینجا ماقنق * ای تومهماندار سکان افق * کافرلر پیغمبر حضرتلرینک
مهمانی اولدیلر اخشام وقتنده انلر مسجد حضرت رسوله کلدیلرودیدیلرکه ای شاه بزبورایه قنق کلدک ای
نبی مختارسن اطراف عالمده ویاخود اطراف آسمانده ساکن اولنلرک مهمانداریسن افق آسمانک اطرافنه دیرلر
بوراده اطراف عالمده ساکن اولان کمسه‌لرک مهمانداریسن دیمکده جائزدر اما اطراف آسمانده ساکن اولان
ملائکه‌نک مهمانداریسن دینلسه دخی لطیف اولور یعنی دیدیلرکه ای رسول کریم سنک کرمک شول غایتده‌درکه سن
اهل آسمان وسکان زمینک مهماندار یسن بوجمله‌سی سنک خوان کرمکدن نواله الجیلردر دیدیلر * مثنوی *
بی نواییم ورسیده مازدور * هین بیفشان برسرما فضل نور * بزبی نوالرزوایراقدن ایرشمشزسن بزم اوزرمزه
فضل نورنثار ایله یعنی بزازقسز قرنلریمز آج ایراقدن کلمش کمسه‌لرز بزم باشمز اوزره فضل وکرمکی نثار ایدوب بزم قلبمزی
مسرورو پرنور ایله * مثنوی * کفت ای یاران من قسمت کنید * که شما پرازمن وخوی منید * اول عدل وداد سلطانی
یاران واصحابه توجه ایلدی جمله شاهان وعبادک دستکیرومعینی یعنی جملهٔ پادشاهلرک وسائر عبادک
معین ودستکیری اولان سلطان عدل ودادا صحاب کرامه توجه ایلدی ودیدی ای بنم یارانم بونلری قسمت
ایلیکز زیراسز بندن وبنم خویمدن پرومملوسز یعنی بنم خاصیت ذاتیه‌م وایثار صفاتیه‌م سزک وجودیکزه طولمش
وکمالیله تأثیر قیلمشدرکدرکه بن نیجه مهمانی سورسم سزدخی سوه‌سز وبن نیجه ضیفه اکرام ایلرسم سز
دخی ضیفکزه اکرام ایلیه‌سز * مثنوی * پربود اجسام هرلشکر زشاه * زان زنندی تیغ براعدای جاه * زیرا
هرلشکرک جسملری شاهدن پراولور اول سببدن لشکر اعدای جاه اوزره تیغ اوررلر یعنی هرلشکرک جسملری پادشاهک
حکمندن وخویندن پراولور انکیچون پادشاهک منصب وجاهنک اعداسی اوزره تیغ اوررلر اکرپادشاهک
حکم وخویندن لشکرک وجودی طلو اولمیدی پادشاهک سلطنتنک دشمننه لشکر نیچون تیغ اورردی پس
پادشاهک غیرت چکوب عدوسنه تیغ اوران کمسه‌لردن برینه خطاب ایدوب بومعنایی سائره تفهیم ایلمکدن اوتری
بیوررلر * مثنوی * توبخشم شه زنی آن تیغ را * ورنه براخوان چه خشم اید ترا * بربرادر بی کناهی میزنی * عکس
خشم شاه کرزده منی * شاهک اعداسنه سن اول تیغی شاهک خشمی سببیله اوررسن یوخسه اخوانک اوزره سکا
نه خشم کلورپی کناه برادرک اوزره شاهک خشمنک عکسی اون بطمان برکرز اوررسن یعنی مثلا اهل اسلامدن ایکی
پادشاه اولسه‌لر وانلر سلطنت خصوصنده مقاتله قیلسه‌لر وطرفیندن اولان عسکرک جمله‌سی مؤمن اولسه‌لر المؤمنون
اخوة حدیثنک موجبنجه مؤمن مؤمنک قرنداشیدر مع هذا ای سامع اولان کمسه سن فرضی اول سلطنت
خصوصنده محاربه ایلین پادشاهلردن برینک عسکرندن اولسک اول پادشاهک سلطنتنه عدو اولان ومعارضه قیلان
اخوانک اوزره سن تیغ اوررسن سن اول تیغی شاهک خشمی سببیله اوررسن یوخسه دینده اولان اخوانک اوزره سکانه
خشم کاوردی یعنی اکربویله اولمسیدی سکا خشم کلمزدی بربی کناه اولان برادرکه شاهک خشمنک عکس واثری سببیله
کرزکران اوررسن حال بوکه سنکله انک ماییننده اصلا عداوت وغرض یوقدر بلکه سنک اکاوانک سکا اولان عداوتی
ایکی پادشاهک بری برینه اولان خشم وعداوتلرینک عکس واثریدرکه خشملرینه دخی تأثیر ایدوب انلر دخی اول
واسطه ایله بری برینه عداوت ایدیجی اولوربوندن معلوم اولدیکه پادشاهک خویی کندی لشکرینه سرایت ایلرایمش
* مثنوی * شه یکی جانست ولشکر پرازو * روح چون آبست وابن اجسام جو) شاه برجاندر ولشکر اندن مملودر وروح
آب کبیدروبو اجسام جوی کبیدر ایرمق آب ایله نیجه طولارسه واندن نه مرتبه قدروشرف بولورسه جسم دخی قلب
وروحدن انککبی قدروشرف بولوروکذلک لشکر دخی کندی شاهلرینک استعدادینه کوره حالتبذیر اولورروش

وحركت قيلورلر (مثنوى) آب روح شاه اكر شيرين بود * جمله جوها پر ز آب خوش شود) شاهك روحى آبى اكر شيرين اوله جمله
جويلر آب خوشدن پر اولور يعنى پادشاهك اب روحى صلاح ودين ايله متصف اولوب لطيف اولورسه جمله لشكرلرين جوى
اجسامنه كيدر اول روحك عدالت والطافندن پر اولور ولذت وحلاوت بولور زيرا پادشاه بو عالم اجسامده قلب كبيدر
وانك عسكرى قواى جسمانيه كبيدر نيجه قلب صالح اولسه قواى جسمانيه دخى صالح اولور نيجه قلب فاسد اولسه اعضا
وقواى جسمانيه دخى فاسد اولور نته كم رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى بو معنايه اشارت ايدوب بيوردرلر
القلب ملك وله جنود فاذا اصلح الملك صلحت جنوده واذا افسد الملك فسدت جنوده رواه البيهقى عن ابى هريرة (مثنوى) كه
رعيت دين شه دارند بس * اينچنين فرمود سلطان عبس * زيرا رعيت ولشكر شاهك دين وعادتن طوترلر انجق سلطان
عبس بونك كبى بيوردى نته كم الناس على دين ملوكهم بيورديلر يعنى ناس پادشاهلرينك عادتى اوزره در ديمك
اولور دين بونده عادت معناسنه اولور وسلطان عبس ديمك حقنده عبس نازل اولان سلطان ديمك اولور وعبس نك تفسيرى
ايكنجى جلدده ترك كفتن ان مرد ناصح شرحنده چون روايت مى فزايد درد بس بيتنك شرحنده مفصل مرور ايلدى
(مثنوى) هر يكى يارى يكى مهمان كزيد * در ميان يك زفت بود وبى نديد * الحاصل هر برى بر مهمان احتيار
ايلدى انلرك ميانندە بر جسيم كمسه وار ايدى وجسامتده بى نظير ايدى * مثنوى * جسم ضخمى داشت
كس اورا نبرد * ماند در مسجد چو اندر جام درد * بر بيوك جسم طوتاردى انكچون كمسه انى خانه سنه ايلتمدى جام
ايچره دردو بوصه قالديغى كبى اول جسيم اولان مهمان مسجد ايچره قالدى ضخم بوغون وكوده لو اولمق وغليظ اولان
كمسه يه دخى ديرلر (مثنوى) مصطفى بردش چو واماند از همه * هفت بز بد شير ده اندر رمه * چونكم اول زفت وجسيم
اولان كافر جملەدن كيرو قالدى مصطفى صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى انى خانۀ سعادتلرينه ايلتدى سوريده سود
ويريجى يدى كچى وار ايدى (مثنوى) كه مقيم خانه بودندى بران * بهر دوشيدن براى وقت خوان * كه اول كچيلر
خانه ده مقيم ايديلر خوان وطعام وقتى انلرى صاغمقدن اوترى يعنى طعام ايچون وقتنده اول يدى كچينك سودنى صاغوب
ايچمكدن اوترى اول كچيلر خانه ده طورررلردى * مثنوى * نان واش وشيران هر هفت بز * خوردان بو قحط عوج
ابن غز * نان واشى واول يدى كچينك سودنى اول ابو قحط اولان غز اوغلى عوج يدى يعنى اول چوق يمكى سبب قحط
اولان عوج مثال اول حضرتك سعادتخانه سنده اولان نان واشى واول يدى كچينك سودنى جمع ايدى غز غين
معجمه نك ضمه سيله وزاء معجمه نك سكونيله تركماندن بر جنس طائفه در چوق يبجيلر ويغماجيلردر وابن ده
همزه وزندن اوترى كسرله وقطع ايله اوقنور عوج جيمك دخى كسرله اوقنور عوج اكرچه ابن عنقك اسميدر
ليكن بونده اول كافر بر سبيل استعارۀ تمثيليه عظيم وجسيم اولوب زياده اكول اولديغندن اوترى عوجه
تشبيه اولنمشدر ابو قحط اولمه سى چوق يوب قحطه سبب اولديغندن اوتريدر * مثنوى * جمله اهل
بيت خشم آلوشدند * كه همه در شير بز طامع بدند * جمله اهل بيت رسول عليه السلام بوندن خشم الود اولديلر زيرا
انلر دو كليسى اول خانه ده اولان كچينك سودينه طامع واميد وار ايديلر (مثنوى) معده طبلى خوار همچون طبل كرد)
قسم هجده آدمى تنها بخورد * بر مفت خوار معده لى طبل كبى ايلدى اون سكز آدمينك قسم نصيبنى يدى طبل خوار
وصف تركيبيدر مفت يمجى معناسنه طبليده اولان يا خوار لفظنه مصروف اولور تقدير كلام معده را طبل خوارى
همچون طبل بزرك كرد ديمك اولور هجده اون سكز ديمكدر بورادە تحديد اولميوب تكثير مراد اولمق دخى محتملدر وتقدير
معناسى معده لى بر مفت يمجى چوق يمكله طبل كبى بيولك ايتدى نيجه ادمينك قسمتنى تنها باشنه يدى * مثنوى *
وقت خفتن رفت ودر حجره نشست * پس كنيزك از غضب در را ببست * اول مهمان جسيم ياتمق وقتنده كندى وحجره ده
اوتردى پس كنيزك اكا غضبندن قپويى باغلدى * مثنوى * از برون زنجير در راد ر فكند) كه از وبد خشمكين ودردمند
طشره دن قپونك زنجيرنى براقدى يعنى طشره سندن قپونك زنجيرنى كليدلدى زيرا كنيزك اول مهماندن خشمناك
ومجروح ايدى * مثنوى * كبر را در نيم شب تا صبحدم * چون تقاضا آمد ودرد شكم * كافره نصف الليلده صباح
وقتندك چونكه تقاضا ودرد شكم كلدى * مثنوى * از فراش خويش سوى در شتافت * دست بر در چون نهاد
او بسته يافت * پس اول مهمان كندى دوشكندن قالقوب قپو جانبنه سرعت ايلدى چونكم اوالنى قپويه قودى باغلو
بولدى * مثنوى * در كشادن حيله كردن حيله ساز * نوع نوع وخود نشد آن بند باز * اول حيله ساز قپوى اچمغه
حيله ايلدى نوع نوع وخود اول قپونك بندى اچق اولمدى يعنى اول حيله دوزيجى قپويى اچمغه درلو درلو حيله ايلدى
وخود اول قپو كشاده اولمدى (مثنوى) شد تقاضا بر تقاضا خانه تنك * ماند او حيران وبى درمان ودنك * اول مهمانه
تقاضا اوزره تقاضا اولدى خانه ايسه تنك اول مهمان حيران وبيدرمان ودنك قالدى * مثنوى * حيله كرد او وبخواب

اندر خزيد * خويشتن در خواب در ويرانه ديد * اول مهمان چونكم قپويى اچمغه قادر اولمدى حيله ايلدى وخواب
ايچره ايكلدى دوشنده كندوسنى ويرانه ده كوردى (مثنوى) زانكه ويرانه بد اندر خاطرش * شد بخواب اندر همانجا
منظرش * زيرا انك خاطرنده ويرانه ايدى لاجرم واقعه ده دخى انك منظرى هم اورايه اولدى يعنى واقعه سنده انكچون
ويرانه يى كوردى كه خاطرنده وقلبنده بيدارلك حالنده ويرانه وار ايدى خواب ايچره دخى انك نظرى هم اول ويرانه يه
اولدى زيرا بر كمسه نك يقظه حالنده اكثر تفكرى وتصورى نه اولسه واقعه حالنده صورت باغلر وقلبنده منقش اولان اكثر
دنيادرو دنيا عالم رؤياده صورت باغلسه يا مزبله شكلنده ويا خلا ويا خود ويرانه شكلنده صورت باغلر (مثنوى)
خويش در ويرانه خالى چو ديد * او چنان محتاج اندردم بريد * اول مهمان چونكم كنديسنى خلقدن خالى بر ويرانه ده
كوردى اول مهمان انجلين محتاج ايدى اولدمده حدثلدى يعنى قضاى حاجت ايتمكه زياده محتاج ايدى چونكم
كنديى بر خالى ويرانه ده كوردى فى الحال دوشكنى پر نجس ايلدى (مثنوى) كشت بيدار وبديدان جامه خواب) پر حدث
ديوانه شد از اضطراب * خوابدن بيدار اولدى او جامه خوابى پر حدث كوردى اضطراب وخجالتندن ديوانه اولدى
* مثنوى * زاندرون او بر آمد صد خروش * زين چنين رسوايى بى خاك پوش * انك درونندن نيجه خروش وناله يوقارو
كلدى بو خجلين خاكله اورتلمز رسوايلقدن اوترى انك چونكم بو فضاحته وقباحته سبب كثرت اكل وشرب درعاقله
بونده حصه بودر كه كثرت اكل وشربدن پرهيز ايليه تا كم قبر دوشكنده خفته اولدقده فضاحت وقباحتى ظهوره كلميه
وحشرده ونشرده بيدار اولوب قبردن يوقارو قالقدقده بين الناس شرمسار وخجلنك اولميه * مثنوى * كفت خوابم
بدتر از بيداريم * كه خورم اين سو وان سو مى ريم * بانك ميزد وا ثبورا وا ثبور * انچنانكه كافر اندر قعر كور * اول مهمان
اويانوب چونكم بو حالت قبيحه يى كوردى كنديسنه بنم خوابم بنم بيدارلغمدن قبيحدر ديدى زيرا بو جانبده يرم اول
جانبده حدثلرم اول مهمان بو حالى كوروب درد والمندن وا ثبورا وا ثبور ديوب بانك اوردى انجلين كه كافرلر مقبره نك
قعرنده يعنى كافرلر جهنم حفره سى اولان مقبرنك دبنده نه كونه وا ثبورا وا ثبورا ديرلرسه اول كافر دخى بو شنعت
وفضاحتى كوروب وا ثبورا وا ثبور ديو صدا ويردى ثبور هلاكه ديرلر وا ثبور ديمك هلاكى كندى يه دعوت ايلمكدر يعنى
اى موت وهلاك سن كل بنى اولدركه بو حالت قبيحه يى تا كورميم ديمك اولور وبونده حيوان كبى كثرت اكل وشربه مقيد
اولمنك واسراف قيلمنك عالم برزخده فضاحتى وصورت قباحتى ظهوره كلوب واكول وشروب اولان كمسه لر كنديلرك
اول مرتبه ده فضاحت وقباحتلرين كوروب ومقام مقعدنى ملوث قيلدقلرنى بعد الانتباه مشاهده قيلدقلرنده كمال
خجالتلرندن بالكليه هلاك اولمغى كنديلره دعوت ايلمكه ودخى يا ويلتا ويا ثبورا ديوسو يلمكه تنبيه واشارت واردر
زيرا الناس نيام فاذا ماتوا انتبهوا حديثنك خواسنجه ناس اولدكدنصكره بيدار اولسه لر كركدر وبو دنياده
درونلرينه حرامدن وخبيث اولان طعامدن هر نه قوديلرسه ومقتضاى حيوانيتلرى اوزره هر نه يديلرسه انك قباحت
وفضاحتنى اولوب بيدار اولدقدنصكره مشاهده قيلمه لر كركدر كه اول فضاحت وخجالتيكه كورەلر كمال
اضطرابلرندن وا ثبور اديه لر نته كم كافرلر جهنمدن بر ضيق وتنك وتاريك مكانه القا اولندقده واللرى بيونلرينه مقيد
قيلندقده اول مكان ضيقده وا ثبورا ديه لر وقال الله تعالى فى سورة الفرقان واذا القوا منها مكانا ضيقا مقرنين دعوا هنالك
ثبورا لا تدعوا اليوم ثبورا واحدا وادعوا ثبورا كثيرا * مثنوى * منتظر كه كى شود اين شب بسر * تا بر آيد از كشادن
بانك در * اول مهمان منتظر كه نه چن بو كيجه باشه كيدر وآخر اولور تا قپونك اچلمغندن بانك در يوقارو كله وقپونك
اچلديغنك صداسنى اول استماع قيله * مثنوى * تا كريزد او چو تيرى از كمان * تا نه بيند هيچكس اورا چنان * تا كم اول
مهمان كماندن تير قاچر كبى قاچه تا هيچ كمسه انى انجلين مردار وپر نجس كورميه * مثنوى * قصه بسيارست كوته
ميكنم * باز شد آن در رهيد از درد وغم * محصل مهمانك قصه سى وغصه سى چوقدر كوته واختصار ايلرم اول
قپو آچلدى مهمان درد وغمدن قورتلدى واول غصه دن نجات بولدى بعده انك حالى نه اولديسه بو سرخ شريفدن
معلوم اولور * در حجره كشادن مصطفى عليه السلام بر مهمان وخود را پنهان كردن تا او خيال كشاينده را نبيند
وخجل نشود كستاخ بيرون رود * بو سرخ شريف حضرت مصطفى عليه السلامك حجره نك قپوسنى مهمان اوزره
اچسيدر وحضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم كنديسنى پنهان ايلمسيدر تا اول مهمان قپويى اچيجينك وجودى
خيالنى كورميه وقباحتندن خجل وشرمسار اولميه كستاخ وبى ادبانه طشره كيده * مثنوى * مصطفى صبح آمد
ودر را كشاد * صبح ان كمراه را او راه داد * حضرت مصطفى عليه السلام صباح كلدى وقپويى اچدى صباح اول
كمراهه اول حضرت يول ويردى * مثنوى * در كشاد وكشت پنهان مصطفى * تا نكردد شرمسار آن مبتلا * حضرت
مصطفى عليه السلام قپويى آچدى وپنهان اولدى تا كم اول مبتلا خجل وشرمنده اولميه * مثنوى * تا برون آيد

رود کستاخ او ٭ تا نبیند در کنار اشت ورو ٭ تا کم اول مهمان حجره دن طشره کله وکستاخ بی باك کیده تا قپویی
اچیجیك پشت وروینی کورمیه وانی کورمکله شرمسار اولوب مضطرب اولمیه پس اول حضرتك نه وجهله
مستور ونهان اولدیغنك بیانه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) یا نهان شد در پس چیزی ویا) از ویش پوشیده دامان خدا
اول حضرت علیه السلام یا بر شیئك اردنده نهان اولدی ویا خود اول حضرتی حق تعالینك ستارلغی دامانی اول
مهماندن ستر ونهان ایلدیکه هرکز اول مهمان او حضرتك نشاننی کورمدی داماندن مراد بونده حق سبحانه وتعالینك
ستاریتی اولور ٭ مثنوی ٭ صبغة الله گاه پوشیده کند ٭ پردهٔ بیچون بران ناظر تند ٭ تا نه بیند خصم را پهلوی خویش ٭
قدرت یزدان ازان بیشست بیش ٭ الله بویاسی گاهی پوشیده ایلر اول ناظر اوزره بیچون پرده طوتر تا کندینك یاننده
خصمنی کورمز قدرت یزدان اندن زیاده در زیاده صبغة الله بویه‌سی دیمکدر بونده مراد حق تعالینك ستاریتی
وغفاریتی بویه‌سیدر وبو آیت کریمه‌نك تفسیری ایکنجی جلدده بیان آفت تأخیر خیرات بفردا سرخنده صبغة الله کشت
خم‌نك هو بیتنك شرحنده کچدی وبونده خلاصهٔ کلام اولدرکه الله تبارك وتعالینك ستاریتی بویه‌سی گاه اولورکه بر شیئ
پوشیده ومستور ایلر اول ناظر اوزره بربیچون وبی چکونه پرده اوررکه اول پرده‌نك اصلا ظاهرده اثری یوقدر لیکن
معنی یوزنده عظیم اثری اولور حتی ناظر اولان کمسه کندی قتنده خصمنی کورمز نته کم حضرت حبیب اکرم صلی الله
علیه وسلم کفار مکه‌دن فرار ایدوب حضرت ابو بکر رضی الله تعالی عنه ایله بر مغاره‌یه انلرك کوزی اوکنده کیردیلر اول
حضرتك اول مغاره‌یه کیردیکنی کوردیلر اما کلوب مغاره قپوسنه ایردکده کوردیلر بر عنکبوت آنك قپوسنه بر پرده
اورمش درحال شبهه وکمانه دوشدیلر وديدیلر که اکر انلر بو غاره کیره‌لردی بو عنکبوتك پرده‌سی بوزیلوردی معلوم
اولدیکه بو غاره کیرمه‌مشلردر دیوب رجوع ایلدیلر وحق تعالی اول حضرتی انلرك کوزندن مستور ایلدی حق تعالی
حضرتلرینك قدرت وقوتی بوندن دخی زیاده‌در که برکمسنه جمیع عالمینك کوزلرینك اوکنده ایکن انی کوردرممکه قادر اوله‌لر
پس بر سؤال لازم کلورکه دینه حضرت پیغمبر علیه السلام اول کافرك حالنی نور نبوتله کوروب انك تقاضاسنه عالم اولوب
اول حینده قپویی اچسه اول کافره یول ویرسه تا کم اول کافر فضیحتلری کورمسه اولمزمیدی بونك سببی نه ایدی پس
بو سؤال مقدره‌یه بو بیتلری جواب موقعنده ایراد ایدوب بیوررلر ٭ مثنوی ٭ مصطفی می دید احوال شبش ٭ ایك مانع
بود فرمان ربش ٭ حضرت مصطفی علیه السلام اول مهمانك کیجه واقع اولان احوالنی کوردی لیکن حق تعالینك
فرمانی اکا مانع اولدی اول اجلدن کلوب قپویی اچمدی واول مهمانه یول ویرمدی ٭ مثنوی ٭ تا که پیش از خبط
بکشاید رهی ٭ تا نیفتد زان فضیحت درچهی ٭ لیك حکمت بود وامر آسمان ٭ تا ببیند خویشتن را او چنان ٭ تا کم
خبط وخطا ایلمکدن اول اکا بر یول اچیدی تا کم اول فضاحتدن بر چاهه دوشمیدی یعنی بو قابل ایدیکه حضرت نبی
اول مهمانه بر یول اچیدی واول مهمان اول رسوایلقدن غم قویوسنه دوشمیدی بلکه اول خانه‌دن چیقوب قاچیدی
لیکن حکمت الهی وامر آسمانی بو ایدیکه تا که مهمان کندوبی انجلین کوره یعنی کندیسنی اول مهمان آنك کبی
بر فضاحت وقباحتده کوره واول قباحت آنك ایمان وهدایتنه سبب اوله بو اجلدن حضرت مصطفی علیه السلام
اول خانه‌نك قپوسنی آچمدی واول مهمان اول فضاحتدن خلاص اولمدی (مثنوی) بس عداوتها که آن یاری بود ٭
بس خرابیها که معماری بود ٭ چوق عداوتلر اولورکه اول یارلق ودوستلغه سبب اولور چوق خرابلقلر اولورکه اول
معمارلق اولور یعنی چوق عداوتلر اولورکه اول یارلغه ودوستلغه سبب اولورکه مثلا حضرت عمر رضی الله عنه حضرت
پیغمبره عداوت ایدوب اول حضرتك قتلنه کلدکده ایمان وهدایت بولوب اول حضرتك یاری اولدی وحضرت
پیغمبر علیه السلامك اول مهمانه فتح باب ایلمسی اکرچه بحسب الظاهر عداوته مشابه اولدی ولیکن اول
مهمانه معنا یارلق اولدی زیرا اول مهمان اول واسطه ایله ایمان واسلام بولدی چوق خرابلقلر اولورکه اول
معمورلغه سبب اولور نته کم اول کافرك فعل قبیحی خرابلق ایدی لیکن انك اسلامه کلوب معمور اولمسنه سبب اولدی
٭ مثنوی ٭ جامه خواب پر حدث را یك فضول ٭ قاصدا آورد در پیش رسول ٭ مهمان کتدکدنصکره اول پر حدث
اولان جامه خوابی بر فضول یعنی اهل خانه‌دن بریسی رسول اکرم حضرتلرینك عن قصد اوکنه کتوردی ودیدی
٭ مثنوی ٭ که چنین کردست مهمانت ببین ٭ خندهٔ زد رحمة للعالمین ٭ که کوریا رسول الله سنك مهمانك بویله
ایلمشدر عالملره رحمت اولان حضرت بر تبسم ایلدی وبیوردی ٭ مثنوی ٭ که بیار آن مطهره اینجا بپیش ٭ تا بشویم
جمله را با دست خویش ٭ که اول مطهره‌یی بنم قتمه بورایه کتور تا جمیعسنی کندی الله بویایم مطهره فتح رضم میله دخی
اقونسه جائزدر اولور مطهره ناس غلط ایدوب مطره دیدکلریدر (مثنوی) هرکسی میجست کز بهر خدا ٭ جان ما وجسم ما
قربان ترا ٭ اهل بیتدن هر برکمسنه یرندن صیچره‌دی بویله دیوکه خدانك رضاسندن اوتری بزم جانمز وبزم جسممز سکا

قربان اولسون (مثنوی) ما بشوییم این حدث را تو بهل ٭ کار دستست این نمطنه کار دل) بو حدثی بز یویالم یا رسول الله تو
فراغت ایله بو اسلوب الك کاریدر دلك کاری دکلدر یعنی سن دل وجان منزله‌سنده‌سن وبیز دست وخادم مثابه‌سنده‌یز پس
بو کونه کار وعمل الك اشیدر جان ودلك ایشی دکلدر دیدیلر ٭ مثنوی ٭ ای لعمرك مر ترا حق عمر خواند ٭ پس خلیفه
کرد وبر کرسی نشاند ٭ ای لعمرك ایله مخاطب اولان سرور حق تعالی سکا عمر اوقودی وسنك حیات شریفه‌که قسم
ایلدی پس سنی خلیفه ایلدی ورسالت کرسیسی اوزره نصب ایلدی نته کم سورهٔ حجرده حق تبارك وتعالی اول حضرتك
حیات وبقاسنه قسم ایلیوب (لعمرك انهم لفی سکرتهم یعمهون) بیوردی عمر اصلنده عینك ضمه‌سیله در حیات وبقایه
دیرلر اما قجن لام قسم داخل اولسه ضمه‌ده ثقلت اولدیغندن اوتری عین مفتوح قیلنمش ولام قسمله عینك مفتوح
اوقنمسی لازم کلمشدر یعنی جناب عزت بیوررلرکه یا محمد بن قسم ایدرم سنك حیاتکه تحقیقا بو قوم لوط غوایت
وضلالتلرنده متحیرلردر (مثنوی) ما برای خدمت تو می زییم ٭ چون تو خدمت میکنی پس ما چییم ٭ یا رسول الله
بز سنك خدمتك ایچون دیریلورز چونکم سن خدمت ایلیه‌سن پس بز نه یه‌یز ونه مصلحته یرارز ٭ مثنوی ٭ کفت آن
دانم ولیك این ساعتیست ٭ که درین شستن بخویشم حکمتیست ٭ نبی علیه السلام اهل بیته دیدی بو سزلك دیدیککزی
بیلورم ولیکن بو بر ساعتدرکه بونده کندم یومقده برکیزلو حکمت واردر یعنی اول جامهٔ پر حدثی بنفسه کندم یومقده
حق تعالینك برکیزلی عظیم حکمتی واردرکه سز آندن غافلسز بیوردی (مثنوی) منتظر بودند کین قول نبیست ٭
تا بدید آید که این اسرار چیست ٭ اهل بیت چونکم بو قولی حضرت نبی علیه السلامدن ایشتدیلر منتظر اولدیلر
بویله دیوکه بو قول نبیدر که بهر حال بیهوده وکزاف دکلدر ناظا هرکاه که بو اسرارك نتیجه‌سی ندر یعنی بو اسرارك حقیقی
کوره‌لم ندر بهر حال بونك بر نتیجه‌سی واردر دیوب منتظر اولدیلر ٭ مثنوی ٭ او بجد می شست این احداث را ٭
خاص ز امر حق نه تقلید وریا ٭ پس اول حضرت بو حدثلری جد وجهد ایله یودی خاصه امر حقدندر تقلید وریادن دکلدر
یعنی اول حضرتك اول احداثی کندی مبارك اللریله یومسی خاصه حق تعالی حضرتلرینك امرندندر حقیقتنی
بیلمیوب یعنی کمسنه‌یه تقلید ایلدیکندن دکلدر وخلقه کوسترمکدن وانلرك تحسین وآفرین دیمکدن اوتری دخی دکلدر
مثنوی) که دلش می کفت کین را تو بشو ٭ که درینجا هست حکمت تو بتو ٭ زیرا آنك قلب شریفی اکا دیدیکه بو جامه خواب
پر حدثی بوکه بونده یعنی سن بونی یومقده قات قات حکمت خفیه واردر پس (ما کذب الفؤاد ما رأی) آیت کریمه‌سنك
موجبنجه اول حضرتك قلب شریفی چونکم کوردیکی وبیلدیکی شیلرده کذب ایلمدی بو خصوصده دخی اول حضرت
قلب شریفنك مقتضاسنه متابعت ایدوب اول جامه خواب پر احداثی جد وسعی ایله بی ملالت یودی ٭ سبب رجوع
کردن آن مهمان بخانهٔ مصطفی علیه السلام دران ساعت آمد که حضرت مصطفی علیه السلام نهالین ملوث او را بدست
مبارك خود می شست وخجل شدن وجامه چاك کردن او ونوحه وزاری او بر خود وبر حال خود بو سرخ شریف حضرت
مصطفی علیه السلامك سعادتخانه‌سنه اول مهمانك رجوع ایلمسنك سببنك بیانیدر اول ساعتده کلدیکه حضرت
رسول مکرم صلی الله علیه وسلم انك ملوث وپر حدث نهالینی مبارك الیله یوردی ومهمانك خجل وشرمسار اولمسیدر
وزیاده المندن جامه‌سنی چاك ایلمسیدر واول مهمانك نوحه وزار ایلمکی وکریه‌سیدر کندی اوزره وکندینك حالی اوزره ٭
٭ مثنوی ٭ کافرك را هیکلی بد یادکار ٭ یاوه دید آنرا وکشت او بی قرار ٭ اول کافر جکك خوب ویادکار بر هیکلی
وار ایدی هیکل حمایلدیرلر یاوه وغایب کوردی وغم والمندن او بی قرار اولدی ٭ مثنوی ٭ کفت آن حجره که من جا داشتم
٭ هیکل آنجا بیخبر بکذاشتم ٭ اول مهمان کندیسنه ایتدی اول حجره که کیجه جای وقرار طوتدم هیکلی اول حجره‌ده
بی خبر قودم ٭ مثنوی ٭ کرچه شرمش بود وشرمش حرص برد ٭ حرص اژدرهاست نی چیزیست خرد ٭ اول مهمان
اکرچه ایشلدیکی قباحتندن شرمسار ایدی ولیکن انك هیکله اولان حرصی آنك شرم وحیاسنی ایلتدی حرص
اژدرهادر خرد وجزئی برشیء دکلدر فی الحقیقه انسانك هرنقدر شرم وحیاسی اولسه حرص غالب اولدقدنصکره اول شرم
وحیایی اندن ازاله ایدر واندن نیجه نامعقول کارلر ظهوره کتوررر ٭ مثنوی ٭ از پی هیکل شتاب اندر دوید ٭ در وثاق
مصطفی وا را بدید ٭ پس اول مهمان هیکلدن اوتری شتاب ایله حجره‌یه یلدی حضرت مصطفی علیه السلامك حجره‌سنده
دخی اول حضرتی کوردی ٭ مثنوی ٭ کان ید الله آن حدث را هم بخود ٭ خوش همی شوید که دورش چشم بد ٭ که اول
ید الله اول حدثی هم کندیسی خوش ولطیف یودی که چشم بد اندن دور اولسون ید الله تعبیریله سورهٔ فتحده اولان
بو آیت کریمه‌یه اشارت بیوررلرکه قال الله تعالی ان الذین یبایعونك انما یبایعون الله ید الله فوق ایدیهم حق تعالی
حضرتلری اول حضرتك ید مبارکنه کندی الی بیوردی وانکله بیعت ایلینلر همان الله ایله بیعت ایلر بیوردی زیرا
خلیفه‌نك الی وهر حالی همان مستخلفك الی وانك احوالی وافعالی کبیدر جلد اولده کفتن پیغمبر مر علی را سر خنده

وبعض مواضعده دخی بو آیت کریمه نك تفسیری مرور ایلمشدر (مثنوی) هیکلش از یاد رفت وشد بدید * اندروشوری
کریبانرادرید * چونکم مهمان بو حالی کوردی انك هیکل یادندن کتدی وانك وجودنده برشور وحالت ظاهر اولدی
کریبانی چاك ایلدی (مثنوی) میزد او دودست را بر رووسر * کله را میکوفت بر دیوار ودر * اول مهمان ایکی النی
یوزینه وباشنه اوردی باشنی دیواره ودره اوردی * مثنوی * انچنانکه خون زبینی وسرش * شد روان ورحم کرد
ان سرورش * انجلین که انك بورنندن وباشندن قان روان اولدی واول مهتر وبهتر عالم اکا مرحمت وشفقت
ایلدی * مثنوی * نعرهها زد خلق جمع آمد برو * کبر کو یان ایها الناس احذروا * نعره لر اوردی خلق انك
اوزرینه جمع کلدی مهمان اولان کبرا ایها الناس احذروا دیجی اولدیغی حالده یعنی اول مهمان اولان کافر
حضرت مصطفی علیه السلامك جونکم بو خصلت شریفه سنی کوردی انك دروننه کمال شوقدن بر مرتبه قلق
واضطراب دوشدی که بی اختیار باشنی دیوارلره چالوب نعره لر اوردی خلق انك بو حالنی کوروب باشنه جمع اولدی واول
مهمان انلره ای ناس بندن حذر ایلیك دیجی اولدی یعنی بن حالت سکرده وجذبه ده یم وقلق و اضطرابله نه
ایشلدیکمی بیلمزم بو حالتدن سزه اورم ویاخود طوقونم پس بندن ای ناس حذر ایلیك دیمك اولور * مثنوی * میزد
او بر سر که ای بی عقل سر * میزد او بر سینه که ای بی نور بر * اول مهمان کندی باشنه اوردی بو یله دیو که ای عقلسز
باش سینه سنه دخی اورردی بو یله دیو که ای نورسز وایمانسز سینه یعنی کفر وضلالتده عقلسز اولدیغنه زیاده تحیف
ایدوب کمال اضطرابدن کندی باشنه ای عقلسز باش دیو الیله اورردی وکذلك سینه سنك بی نور وایمان نیجه زمان
تیره دل قالدیغنه تحسرلر یوب المندن ای بی نور سینه دیو سینه سی اوزره اورردی * مثنوی * سجده می کرد او که ای
کل زمین * شرمسارست از تو این جزو مهین * تو که کلی خاضع امر و یی * منکه جزوم ظالم وزشت وغوی * تو که کلی
خوار ولرزانی ز حق * من که جزوم در خلاف ودر سبق * اول مهمان سجده ایلدی بو یله دیو که ای کل زمین بو حقیر
ومهین جزو سندن خجل وشرمسارد رسن که کل سن اول اللهك امرنه خاضع سن بنکه جزوم ظالم وزشت وغوی ام
سن که کل سن حق تعالی دن دتره یوب مضطرب اولورسن وخورلق ومسکنت قیلورسن بنکه جزوم خلافده یم
وحقك امرنده سبقده یم کل زمیندن مراد بونده حضرت رسول اکرم علیه السلام اولمقدن زمینك کلسی اولمق محله
انسبدر زیرا ارضه خطاب ایلدکدنصکره اسمانه متوجه اولوب که ندارم روی ای قبلهٔ جهان دیمسی دخی بو معنایی
مؤید اولور وانسان منها خلقنا کم ایتنك موجبجه زمینك جزؤیدر رویت ثانینك مصرع ثانیسنده زشت وغوی یرنه
لد وغوی دخی نسخه واقع اولمشدر لد عناد وخصومت ایدیجی معناسنه در یعنی اول مهمان کمال خجلتندن یوزینی یره
قودی وزمینه بو کونه خطاب ایلیوب دیدیکه ای زمین بو خور وحقیر اولان جزؤسندن شرمنده ویر حیادر زیرا سنکه
بو مرتبه کل ایکن وعظیم الجرم ایکن اول اللهك امر شریفنه خضوع ایدیجی ومنقاد اولوب ساکن وبرقرار طوریجیسن
بن سنك بر جزؤك ام ظالم وامر حقدن تجاوز قیلیجی یم وزشت واهل خصومتم وکمراه وبی راهم سن بو مرتبه کل
ایکن خور ومتواضع سن وحق تعالیدن خائف اولوب متزلزل اولورسن ودتره یوب اضطراب قیلورسن بنکه سنك
جزؤك ام حق تعالینك امرنه مخالفت ایلمکده یم وانك امرندن وحکمندن سبقت ایدوب تجاوز قیلمقده یم
* مثنوی * هر زمان میکرد رو بر آسمان * که ندارم روی ای قبلهٔ جهان * هر زمان یوزنی آسمانه ایلردی وبو یله دیردیکه
یوز طوتمغم ای قبلهٔ جهان قبلهٔ جهاندن مراد صورتا آسماندرکه اکثر خلق جهانك بر مرادلری اولسه اسمان جانبنه
یوز طوتوب متوجه اولورلر حتی حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری دخی تحویل قبله خصوصنده نیجه زمان
مبارك وجهلرین آسمان جانبنه طوترلر ومتوجه اولورلردی نته کم (قد نری تقلب وجهك فی السماء فلنولینك قبلة
ترضیها آیت کریمه سی بو معنایه دلالت ایلر وخلاصهٔ کلام اولدرکه اول مهمان زمینه خطاب ایلدکدنصکره یوزنی
هر زمان آسمان جانبنه ایدوب بو یله دیردی ای خلق جهانك قبله سی بن سکا متوجه اولمغه لایق یوز طوتمزمکه
عصیان وکفرله روسیاه اولمشم وبو نیجه مدت غفلت ومعصیتلرایجره قالمشم دیردی بعض نسخه ده ای قبلهٔ جهان یرینه
بدین قبلهٔ جهان واقع اولمشدر بو تقدیرا اوزره معنی بو قبلهٔ جهانه لایق یوز طوتمزم دیمك اولور یعنی هر زمان آسمان جانبنه
توجه ایلردی بو یله دیوکه بو قبلهٔ جهانه لایق یوز طوتمزم بو نسخه اوزره قبلهٔ جهاندن مراد حضرت نبی علیه السلام
اولسه دخی جائزدر زیرا معنی هر زمان یوزنی آسمان جانبنه ایلردی بو یله دیوکه بو قبلهٔ جهان اولان پیغمبره لایق یوز طوتمزم
دیمك اولور (مثنوی) چون ز حد بیرون بلرزید وطپید * مصطفی اش در کنار خود کشید) ساکنش کرد وبسی بنواختش
دیده اش بکشاد وداد اشناختش * چونکه اول مهمان حددن زیاده دترددی واضطراب ایلدی پس حضرت مصطفی
علیه السلام انی کندی کنارنه چکدی انی ساکن ایلدی وانی چوقلق اوخشادی انك دیده سنی آچدی واکا فهم

وشناخت ویردی یعنی آنك اول حضرت چشم قلبنی کشاده قیلوب اکا حقیقت حالی بیلمکی وفهم ایلمکی عطا ایلدی
پس آنك لرزه وبکاسی اول مرحمت وعطایه سبب اولدی پس کریه وزارینك بو مناسبتله خاصیتنی بیان ایلمکه شروع ایدوب
بیورر * مثنوی * تا نکرید ابر کی خندد چمن * تا نکرید طفل کی جوشد لبن * مادامکه ابر وسحاب کریه ایلمیه چمن
کولمز یعنی مادامکه ابر کریان اولمیه چمن کولمز ومادامکه طفل کریه ایلمیه مادرینك پستاندن لبن جوشه کلمز سحابك
اغلامسی چمنك کولمسنه سبب اولدی وطفلك اغلامسی دایه نك اکا سود ویرمسنه وشفقت ایلمسنه سبب کلدی * مثنوی
طفل یك روزه همی داند طریق * که بکریم تا رسد دایهٔ شفیق * بر کونلك طفل طریقی بیلور ولسان حالله بو یله دیرکه کریه
ایلیم تا شفیق اولان دایه یتشه یعنی اول طفل صغیر بولنی بیلور ولسان حالله دیرکه اکربن کریه ایلرسم بکا شفقت ایدیجی دایه
یتشور وبکا سود ویرر * مثنوی * تو نمی دانی که دایهٔ دایکان * کم دهد بی کریه شیر او رایکان * سن بیلمزمیسنکه یاخود
معناسن بونی بیلمزمیسنکه دایه لر دایه سی کریه سز مفت بیره شیر ویرمز دایهٔ دایکان دیمك مربیلرك مربیسی دیمکدر
یعنی سن بیلمزمیسن که مربیلرك مربیسی اولان رب العالمین بر بنده سی کریه ایلمینجه رحمتی شیرنی رایکان ویرمز بلکه آنك
شیر رحمتنك جوشه کلمسی بنده نك کریه قیلمسنه موقوفدر * مثنوی * کفت فلیبکوا کثیرا کوش دار * تا بریزد شیر
فضل کردکار * حق تعالی حضرتلری بنده لرینه فلیبکوا کثیرا دیدی انی کوش ایله تا کم کردکارك فضل سودی دوکله
سورهٔ توبه ده اولان آیت کریمه یه اشارتدر فلیضحکوا قلیلا ولیبکوا کثیرا مفسرلر دیمشلردرکه صیغهٔ امر اوزره وارد
اولمش خبردر کافرلرك قیامتده خنده سی قلیل وکریه سی کثیر اولمسنك وجوبنه ولزومنه دلالتدن اوتری تقدیر کلام
سیضحکون قلیلا ویبکون کثیرا دیمك اولور (جزاء بما کانوا یکسبون حق تعالی بونلره جزا ویره جزا ویرمکله دنیاده
کسب ایلدکلری شیء سببیله پس دنیاده چوق اغلین اخرتده چوق کولمکه سبب اولورنته کم کافرلر دنیاده چوق کولوب
حظ نفسلرنی ویردکلر یچون آخرتده چوق اغلسه لرکرکدر * مثنوی * کریهٔ ابرست وسوز آفتاب * استن دنیا همین
دو رشته تاب * کر نبودی سوز مهر واشك ابر * کی شدی جسم وعرض زفت وستبر * کریهٔ ابر وسوز آفتاب دنیانك
ستونی همان بو ایکی رشته یی بولك تاب امر حاضردر بولك معناسنه یعنی بو دنیانك انتظامی سحابك کریه سی وآفتابك کرم
اولمسیدر ای حیات قلبیه طالبی سن هم بو ایکی رشته یی بولك وکریه قیلمغی وحرارت درونی بریره جمع ایله تا کم قلبك حیات
بوله وایمان واسلام سبزه لریله مزین اولوب پر اوله اکر آفتابك سوز وحرارتی وسحابك اشکی اولمیدی عالمده جوهر وعرض
نشو ونما بولمزدی وجسیم وعریض اولمزدی (مثنوی) کی بدی معمور این هر چار فصل) کر نبودی این تب واین کریه اصل
* بو چار فصل نجن معمور اولورا کر بو حرارت آفتاب وکریهٔ سحاب اصل ومنشأ اولمیدی یعنی اکر آفتابك حرارتی
وسحابك بکاسی اولمیدی بو فصول اربعه معمور اولمزدی ورونق بولمزدی دیمك اولور * مثنوی * سوز مهر
وکریهٔ ابر جهان) چون همین دارد جهان را خوش دهان) جهانك ابرنك کریه سی وآفتابك سوز وحرارتی جهانی چونکم
خوش دهان طوتر یعنی جهانك سحابندن نازله اولان امطارلرك وآنك آفتابندن ظهوره کلان حرارت چونکم جهانی
خندان طوتر جواب بو بیتدرکه بیوررلر * مثنوی * آفتاب عقل را در سوز دار * چشم را چون ابر اشك افروز دار * پس
سن دخی عقل آفتابنی سوز وحرارتده طوت دخی کوزکی اشك افروز اولان ابرکبی طوت یعنی کوزکی اشك شعله لندریجی
ابرکبی طوت وخشیت الهیدن وشوق ربانیدن اوتری بکا ایت وعقلك آفتابنی دخی سوز وحرارتده طوتوب
درونکی انکله پر شعله ایت تا کم زمین وجودکده اسرار الهی ازهاری ظهوره کله وانوار ربانی اثماری یتوب نشو ونما بوله
وقلبك روضهٔ جنت کبی لطیف وتازه اوله (مثنوی) چشم کریان بایدت چون طفل خرد * کم خوران نانرا که نان آب تو
برد * طفل صغیر کبی سکا چشم کریان کرکدر اول نانی یمه زیرا نان سنك آب رویکی ایلتدی یعنی اکل وشربه مقید اولمه
زیرا اول اکل وشرب سنك الله قتنده اولان یوزك صوینی وعرض وناموسکی ازاله ایدر انکچونکه اکل وشربه مقید اولمغله
رقت قلب کیدوب کثافت بشریه وکدورت طبیعیه حاصل اولور کثافت بشریه ایسه عبادتدن مقصود اولان ذل
وانکساری منع قیلور وانسانی حیوان سیرت ایلر پس انك لطافت روحانیه سنی ورونق قلبیه سنی ازاله قیلور اما طفل
صغیر کبی بکا ایلمك رحمت حقی مستلزم اولور پس انسان اول بکا سببیله آب روی معنوی حاصل قیلور وعند الله مقبول
اولور * مثنوی * تن چو با برکست روز وشب ازان * شاخ جان در برکریزست وخزان * برك تن بی برکی جانست زود * این
بباید کاستن انرا فزود) تن چونکم روز وشب با برك اوله اندن جان شاخی برکریز اولمقده وخزانده در تنك آزغی وقدرتی جانك
آزقسز وقدرتسز اولمسیدر علی الفور بونی ناقص وآنی زیاده ایلمك کرکدر یعنی بدنك یمکده وایچمکده رزقلو اوله وقدرت
وقوت بوله روز وشب تنك صفاده اولمسندن جان شاخی کندینك حظنی وقوتنی دوکیجی اولور خزان وقتنده اشجار اوراقنی
دوکیجی اولدیغی کبی تنك آزقلو اولمسی وقوت بولمسی جانك بی رزق اولمسی وضعیف قالمسنه سببدر پس علی الفور بو بدنی

رياضتله وعبادته سعی قيلوب كاه بيورملك كركدر * مثنوى * اقرضوا الله قرض ده زين برك تن * تا برويد درعوض
دردل چمن * قرض ده كم كن ازين لقمهٔ تنت * تا نمايد وجه لا عين رأت * اقرضوا الله امرينه امتثال ايدوب بوتن
بركندن خدای تعالی يه قرض وير تا كم كوكلده اكا عوض صد چمن بته بو لقمه دن تنكی كم وناقص ايله وغدا كی وحظكی
حق تعالی يه قرض وير تا سكا لا عين رأت وجهی ظاهر وعيان اوله سورهٔ مزملده اولان ايت كريمه يه اشارتدر (واقيموا
الصلوة) قوللرم صلات مفروضه يه اقامت ومداومت ايليك وآتوا الزكوة دخی زكات واجبه يی ايتا ايليك (واقرضوا الله
قرضا حسنا) والله يه قرض وبرك حسن ويرمكلكله بوندن مراد سائر انفاقات وتصدقاتدر كه واجب اولميه (وما تقدموا
لانفسكم من خير) وهرنه شیٔ كه نفسكز ايچون تقديم ايده سز (تجدوه عند الله) الله قتنده انی بولورسز (هو خيرا) انی
خيرلو بولورسز (واعظم اجرا) دخی اجر يوتندن اعظم بولورسز هو تأكيددر تجدوه ده كه ضميری و ياخود ضمير فصلدر
خيرا مفعول ثانيدر تجدوه يه خيرده قرأتدر رفعله (واستغفروا الله ان الله غفور رحيم) استغفار ايليك اللهدن جميع
احوالده زيرا انسان تفريطدن خالی دكلدر تحقيقا الله تعالی غفور ورحيمدر وايكنجی بيتك مصرع ثانيسی بو حديث
قدسی يه اشارتدر الله تبارك وتعالی بيورر اعددت لعبادی الصالحين ما لا عين رأت ولا اذن سمعت وعلی خطر علی قلب
بشر ومحصول بيتين شريفين اولدر كه اقرضوا الله قرضا حسنا آيت كريمه سنك موجبنجه بوتنك آرقندن فی سبيل الله بذل
ايله كه الله يولنده بذل اولان شیٔ اللهه قرض ويرملك كيبدر چونكم سن حق تعالی حضرتلرينه كندی حظ نفسكدن قطع
ايدوب قرض حسن ويره سن انك بدل وعوضی روضهٔ دلده نيجه چمن معنوی وازهار روحانی بتورر وعاقبت جنت اعلايه
يتوررپس لازم اولديكه تنكك بولقمه سندن كسوب خدای تعالی يه قرض ويره سن وانك يولنده بذل قيله سن تا كم كوزلر
كورمديكی وجه باقی سكا نمايان اوله وقولقلر ايشتمديكی جمال حقيقی سكا ظهوره كله (مثنوى) تن زسركين خويش
چون خالی كند * پرزمشك ودر اجلالی كند * تن اكل وشربدن حاصل اولان سركيندن چونكم كندوبی خالی ايليه
حق تعالی حضرتلری اول تنی مسكدن واجلاله منسوب اولان دردن پر ايلر كندك فاعلی تن اولسه دخی جائزدر يعنی
برتنكه سركينه سبب اولان اكل وشربدن كندوبی خالی ايليه اول تن كندوسنی مسك روحانيدن واجلاله منسوب اولان
لؤلؤی معنويدن طلوا ايلر كه اول غدانك بدلی حق تعالی آنك قلبنی روايح روحانی ولآلی ربانيدن مملو قيلر (مثنوى) زين
پليدی برهدو پاكی برد * از يطهركم تن او برخورد دخی اول كمسه بو پليدلكدن قورتلوروپاكلك ايلتورانك تنی يطهركم
مفهومندن ميوه بر يعنی حق تعالی انی قاذورات دنيا ونجاسات هوای نفس دن پاك وطاهر ايليوب انك بدنی ارجاس
وانجاس معنويدن طاهر اولمقدن حظ ونصيب آلوردبعك اولور سورهٔ احزابده اولان آيته اشارتدر (انما يريد الله ليذهب
عنكم الرجس اهل البيت ويطهركم تطهيرا) حضرت عائشه وام سلمه وابو سعيد الخدری وانس بن مالك روايت قيلمشلردركه
بركون حضرت رسول اكرم عليه السلام ام سلمه نك خانه سنه كلمشلردی وام سلمه حضرتلرينك فراش مباركلرنده بر كليملری
وارايدی بسط ايلدی حضرت اول كليمك اوزرينه اوتوردقن حضرت فاطمه رضی الله عنها اكيكدن برقاچ نان پاره پخته
ايدوب حضرتك حضور مباركلرينه كتوردی حضرت بيورديلركه يا فاطمه اوغلانك چاغريله اكل وتناول ايلسونلرپس
بعد الطعام حضرت اول كليمك برجانبنی بونلرك اوزرينه اورتوب بيورديكه يا رب بونلر اهل بيتمدن رجسی كيدر وپاكيزه
وطاهر قيل ظاهرا وباطنا اول زمان بو آيت نازل اولدی انكيچون بوپش كمسيه آل عبا ديرلر نته كم بو بيتده اشارت واردر
(بيت) آل العبا رسول الله وابنته * والمرتضی ثم سبطاه اذا جمعوا * وتفسير شريفی تحقيقا الله تعالی ديلمزالا ديلرسزدن
اذهاب وازاله ايليه رجسی يعنی عذاب وغضبی ای اهل بيت رسول الله وتطهيرا ايليه سزی تطهير وپاك اتمكلكله وحضرت
مولانانك بو كلامندن منفهم اولان نكات اولدر كه هر شول كمسه كه بو اكل وشربدن اجتناب ايتميه پليدلكدن خلاص
اولوب آنك تنی تطهير الهيدن نصيب بولمز واخلاق اهل بيتله متخلق وارزاق آل عبا ايله متلذذ ومتذوق اولمز (مثنوى)
ديو می ترساندت كه هين وهين * زين پشيمان كردی وكردی حزين * كركدازی زين هوسها تو بدن * پس پشيمان وغمين
خواهی شدن * ديوسنی قورقودر كه اكاه اول بو ترك اكل وشربدن پشيمان اولورسن وحزين اولورسن اكر بو هوسلردن
بدنكی اريده سن پس پشيمان وغمكين اولورسن پس با عربيله دخی جائزدر كه معنی بويله اولور زياده پشيمان وغمكين اولورسن
يعنی چونكم ترك اكل وشرب ايتمكله رياضته مشغول اوله سن شيطان سنی قورقودر بويله ديو كه زنهار زنهار بو ترك اكل
وشرب ايلمكدن عاقبة الامر پشيمان اولورسن ومحزون قالورسن اكر بوكونه هوسلردن بدنكی اريده سن وضعيف
ونحيف ايده سن صكره پشيمان وغمكين اولورسن وچوق الم واضطرابده قالورسن (مثنوى) اين بخور كرمست وداروی
مزاج * وان بياشام از پی نفع وعلاج * هم برين نيت كه اين تن مركبست * آنچه خو كردست آنش اصوبست * شيطان
ديربونی يی كرمدر ودراوی مزاجدر وانی ايچ نفع وعلاجدن اوتری هم بو نيت اوزره كه بوتن مركبدر اول نسنه يی كه بدن

خوی ايلمشدر اول اكا اصوبدر يعنی ديو لعين بوكونه وسوسه ايدوب ديركه شو غدالری يی كه حار درومعده يه نافع ومزاجه
علاجدر واشربه دن شوكونه شرابی ايچ نفع وعلاجدن اوتری تا قوی المزاج اوله سن وصحت وقدرت بوله سن وصورت
صلاحدن كلوب حتی نفسك حظ ايلديكی احاديث شريفه يی حجت وبرهان كتوروب ديركه حضرت نبی عليه السلام
المؤمن القوی خير واحب الی الله من المؤمن الضعيف بيورمشدر بو حديثك مقتضاسنجه اكل وشرب ايله قوی اولان
مؤمنلردن اوله سن وبدنكی بسله هم اول نيت اوزره كه بو بدنك روحك مركب ومطيه سيدر اكا رفق ايلمك لازمدر كما
قال عليه السلام نفسك مطيتك فارفق بها زيرا هرنيه كه بدن اعتياد ايليه اكا معتاد اولديغی شيلری ويرمك اولی
واصوبدر پيغمبر عليه السلام حضرتلری اعط كل بدن ما تعوده بيورمشدر (مثنوى) هين مكردان خو كه پيش آيد
خلل * در دماغ ودل برآيد صد علل * اينچنين تهديدها آن ديودون * آرد وبر خلق خواند صد فسون * ودخی اول ابليس
بوكونه مكر وتلبيس ايدوب ديركه زنهار خوی وعادتكی دوندرمه زيرا اوكه يوز خلل كلور دماغ قلبكده يوز علل طوغر
بونك كبی تهديدلری اول ديو دون كتورر دخی خلق اوزره نيجه فسون وفسانه اوقور يعنی ديركه اكاه اول خويكی دوندرمه
ومعتادكی ترك ايلمه زيرا اوكه فساد وخلل كلور ودماغ قلبكده رياضتدن نيجه امراض وعلل پيدا اولور بونك كبی
تهديدلری وتخويفلری اول دنی شيطان ايلر وطوروب خلق عالمه نيجه افسون اوقور وحيله ايدوب بوكونه مكر پرده لرنی
طوقور * مثنوى * خويش جالينوس سازد دردوا * تا فريبد نفس بيمار ترا * كين ترا سود ست از درد وغمی * كفت
آدم را همين در كندمی * ابليس كندوسنی دوا ايلمكده جالينوس دوزر تا سنك بيمار اولان نفسكی الدادر كه بوسكا
درد وغمدن سود ومنفعتدر كندم خصوصنده آدمه هم بونی ديدی يعنی ابليس پر تلبيس سكا دواقيلمق ونفسكه معالجه
ايلمك خصوصنده كندوبی مشربه موافق جالينوس كبی بر طبيب حاذق دوزر تا كم سنك هوا وهوسله مريض اولان نفسكی
فريفته قيله وسنی بولعبله الدايه واضلال ايليه بويله ديركه بو غدا ودوا سكا بر درد وغمدن اوتری نافعدر كركدركه بدنكه نافع
اولان وجسمكه قوت ويرن شيلردن اعراض ايتميه سن حضرت آدم عليه السلامه هم كندمی اكل ايتمك خصوصنده
بونی ديدی نته كم حضرت خدا سورهٔ طه ده اندن حكايت ايدوب بيوررلر فوسوس اليه الشيطان قال يا آدم هل ادلك
علی شجرة الخلد وملك لا يبلی وسورهٔ اعرافده دخی بيوررلر فقال ما نهيكما ربكما عن هذه الشجرة الا ان تكونا ملكين او تكونا
من الخالدين وقاسمهما انی لكما لمن الناصحين * مثنوى * پيش ارد هيهی وهيهات را * وز لو پشه پيچد اولبهات را *
همچو لبهای فرس در وقت نعل * تا نمايد سنك كمتر را چو لعل) سنك اوكه هيهی وهيهات كتورر دخی لو پشه دن سنك
ابلريكی بوكر نعل وقتنده فرسك ابلری كبی تا كمتر وحقير سنكی لعل كبی كوستره لو پشه بواشه ديد كاری شول ابكی اغاجدر كه
نعل بندلر سركش اولان فرسك نعل وقتنده برونته اوررلر وآنی بو اسلوب ايله ضبط قيلورلر يعنی ابليس پر تلبيس سنك اوكه
نيجه وسوسه ودغدغه لر كتورر وديركه هی هی نه ايشلرسن كنديكی بيهوده يره ضايع ايلرسن هيهات كه سن بو رياضتله
برمرتبه يه ايره سن اوليا وانبيانك كورد كارنی سندخی كوره سن مكر وحيله بواشه سنی سنك لبلركه اوروب انكله ججنكم
پيچيده قيلورنته كم نعل وقتنده سركش فرسك لبلرنی نعل بندلر بواشه ايله صيقرلر اولدخی سنك قلب روحكی اويله صيقر
تا كم كمتر وادنی اولان سنك پاره لرنی سكا لعل وياقوت كبی كوستره وسنی آب حيات نوش ايلمكدن كيرو قويوب فی الحقيقه
سنك پاره اولان لعل وياقوته سنی طالب وراغب قيلور (مثنوى) كوشهاات كيرد او چون كوش اسب * می كشاند سوی
حرص وسوی كسب * بر زند بر پات نعلی زاشتباه * كه بمانی تو زدرد آن زراه) ديو لعين سنك قولقلريكی طوتراسبك قولغنی
طوتدقلری كبی حرص جانبنه وكسب وكار طرفنه چكر شك واشتباهدن سنك اياغكه بر نعل اورركه سن اول نعلك
دردوالمندن يولدن قالورسن يعنی اول شيطان نعل بندلر آتك قولاغنی طوتوب چكديكی كبی سنك من حيث الباطن
قولقلريكی طوتوب حرص وكسب جانبنه چكر وحق تعالينك رزاقيتنه اولان توكل واعتمادكی خراب ايدوب پيقروكسب
وكار جانبنه ترغيب وتحريض ايلر وعقلكی كسب وكاره متعلق اولان حجج وبراهين ايله الزام ايلر شبهه وكماندن سنك پای
روحكه وقدم عقلكه بر نعل اورركه سن اول شبهه وكماندن اولان نعلك درد واضطرابندن يولدن قالورسن وسير الی اللهدن
محروم اولورسن * مثنوى * فعل او هست آن تردد در دو كار * اين كنم يا آن كنم هين هوش دار * آن بكن كه هست
مختار نبی * آن مكن كه كرد مجنون وصبی * اول ابليسك فعلی ايكی ايشده تردددر بوقدر بونيمی ايلسم يا اونيمی ای متردد
اكاه اول عقل طوت انی اختيار ايله كه حضرت نبينك مختاريدرانی ايلمه كه مجنون وصبی ايلدی يعنی ابليس لعينك سنك
پای عقلكه نعل اورمسی ندرديرسك اول دنيوی واخروی اولان ايكی كارده سنك متردد ومتحير اولمقلغكدر قلبكه وسوسه
ودغدغه دوشوب ديرسن كه عجبا بو دنيا كارنيمی ايشلسم وياخود آخرت كارنيمی ايشلسم ای متردد اولان كمسه عقل
طوت وبو كلامی استماع ايت اول عملی ايشله كه حضرت نبی صلی الله عليه وسلمك مختار ومقبوليدر اول عملی ايشلمه كه انی

مجنون وصبی ایشلدی مجنون وصبینك ایشلدكاری واختیار ایلدكاری عمل كاردنیادركه حق تبارك وتعالی آنك حقنده
قرآن مجیدنده (اعلموا انما الحیوة الدنیا لهو ولعب) بیوردی وهركیمكه لعب ولهوه مشغول اولسه یا دیوانه دریا خود
صبیدرزیرا ذوی العقولدن اولان ورجال مرتبه سنه بالغ اولان كمسه لر لعب ولهوه مشغول اولمزلر ولهذا قیل * بیت *
بازیچه ایست طفل فریب این متاع دهر * بی عقل مردمانكه بر و مبتلا شدند * مثنوی * حفت الجنة بچه محفوف
كشت * بالمكاره كه ازو افروز كشت * جنت محفوف ومحاط اولدی نه ایله محفوف اولدی مكاره ایله مستور ومحجوب
اولدی زیرا اول مكارهدن كشت زیاده اولدی یعنی پیغمبر علیه السلام حفت الجنة بالمكاره بیوردی چونكم جنتك
اطرافی مكاره وشدایدله احاطه اولندیسه زرع اخروی وربع روحانی اول مكارهدن زیاده اولدی ونشو ونما بولدی پس
نفسه مكروه اولان والم واضطراب كلان شیلردن اجتناب ایله زیرا اول بلا والم سبب رحمت وكرم وراحت ونعم اولمق
مقرردر بو حدیث شریفك تفسیری جلد ثانیده برمقدار پرسیدن موسی علیه السلام سر خنده مر ورا بلدی (مثنوی)
صد فسون آرد ز حیلت وزدها) كه كند در سله كر هست اژدها) كه بود آب روان بربندش) ور بود حبر زمان برخندش)
شیطان حیله وزیركلكدن نیجه فسون كتوررركه اول كمسه بی سبدنه قورا كر اژدرها ایسه ده یعنی ابلیس پرتلبیس
حیله وزكاوندن نیجه بوز افسون كتوررركه بركمسه اكر اژدرها كبی قوی وشدید اولسه انكله مقاومت ایده میوب
اول دیو لعین انی كندی حیله وخدعه سی سله سنك ایچنده حبس ایلر اكر آب روان اولسه انی بغلر واكر زمانك حبری اولسه
اكا كولر یعنی بركمسه فرضی راه الهیده آب روان كبی جاری اولسه انی برمكر وافسونله باغلر وجریاندن وسیراندن
كیرو ایلر واكر بركمسه علامهٔ زمان وبحر علم وعرفان اولسه انی برمكر ایله اضلال ایدوب اكا خنده قیلور واستهزا ایلر
* مثنوی * عقل را با عقل یاری یاركن * امرهم شوری بخوان وكاركن * پس شیطانك مكر وحیله سندن امین اولمق
استرسك عقلكی بریارك عقلنه یار ومصاحب ایله امرهم شوری آیتنی اوقو وانك موجبنجه كار ایله سورهٔ حم ده اولان آیته
اشارتدر (والذین استجابوا لربهم) مقدم اولان آیتكه للذین امنوادر انك اوزرینه معطوفدر یعنی الله قتنده خیرلو وابقی
اولان دولت دخی شول كمسه لر ایچوندركه استجابت ایلدیلر بیلری ایچون ایمان مراد قوم انصاردر اول زمانده كه
حضرت رسول اكرم صلی الله علیه وسلم بونلری ایمانه دعوت ایلدی هزار اطاعت ورغبتله ایمانی قبول ایدوب اجابت
ایلدیلر (واقاموا الصلوة) ودخی صلاته اقامت ایلدیلر بالشرائط والاركان (وامرهم شوری بینهم) وبونلرك هر كاریده
مشورتدرمابینلرنده قال البیضاوی لا ینفردون برأی حتی یتشاوروا ویجتمعوا علیه وذلك من فرط تدبرهم وتیقظهم
فی الامور وهی مصدر بمعنی التشاور (ومما رزقناهم ینفقون) وبزم اعطا ایلدیكمز اموالدن انفاق ایدرلر فی سبیل الخیرات
پس بوندن لازم كلدیكه برعاقل ودانا اولان اهل حقله مشاوره ایلیه سن تاكم انك عقل وراینك بیوردیغی اوزره عمل قیلوب
نفس الامره واصل اوله سن (نواختن مصطفی علیه السلام آن عرب مهمانرا وتسكین دادن اورا از اضطراب وكریه ونوحه
كه برخود میكرد برخجالت وندامت وآتش نومیدی (مثنوی * این سخن پایان ندارد آن عرب * ماند از الطاف آن شه
در عجب * خواست دیوانه شدن عقلش رمید * دست عقل مصطفی بازش كشید * بو اسرار معارف سوزی پایان
ونهایت طوتمز اول مهمان عرب اول شاهك لطفلرندن تعجب وحیرتده قالدی بو كار عجیبی مشاهده ایلدككده
دیوانه اولمق استدی آنك عقلی اوركدی وصچره دی اما حضرت مصطفی علیه السلامك دست عقلی انی
كیرو چكدی یعنی اول مهمان اول سلطان عالیشاندن بو حالت وخصلتی كوردیكی كبی حیران وسكران اولوب دیوانه
اولمق استدی ولیكن اول سلطانك دست عقلی آنی مرتبهٔ سكردن عالم صحوه چكوب كتوردی وعقل وتدبیر مرتبه سنه
یتوردی * مثنوی * كفت این سو آیا مدانچنان * كه كسی برخیزد از خواب كران * كفت این سو آمكن هین با خود آ
كه ازین سو هست با تو كارها * اول حضرت علیه السلام اكا بو جانبه كل دیدی پس اول دخی فوری عالم عقله كلدی
آنچلینكه بركمسه خواب كراندن قالقر اول حضرت علیه السلام اكا دیدی بو جانبه كل سكر وحیرت قبول ایلمه اكاه
اول كندیكه كل زیرا بو جانبده سنكله كارلر واردر یعنی حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلم اول مهمانی مرتبهٔ سكردن
مرتبهٔ صحوه دعوت ایدوب بیوردیكه عالم عقل جانبنه كل اول دخی اول حضرتك امرنی قبول ایدوب عالم عقله كلدی مثلا
آنچلینكه بركمسه خواب كراندن اویانوب قالقار وعقلی وادراكی انك باشنه كلوب پس اول حضرت علیه السلام اكا تنبیه
وتأكید ایدوب بیوردی عالم جانبنه كل وسكر وحیرت مرتبه سن قبول ایلمه زنهار كندیكه كل وعقلكی باشكه جمع
قیل زیرا كه بو طرفدن سكا نافع نیجه كارلر واردركه اول عقل وصحو مرتبه سنه كلمینجه سكا میسر اولمز واول كارلردن مراد
ایمان واسلامدركه سكر مرتبه سنده اولنلره بو ایمان واسلام دولتی وانبیایه متابعت قیلمق سعادتی میسر دكلدر پس بوندن
معلوم اولوركه مرتبهٔ سكر وحیرتدن مرتبهٔ صحو وعقل اولی وافضلدر زیرا فرق وتمیز بو مرتبه ده حاصل اولور وكمال

انسانی بو مرتبه دن بولنور انكچون حضرت رسول علیه السلام آنی اول مرتبه ده قومیوب مرتبهٔ عقل وصحوه
كتوردی وایمان واسلامی قبول ایلمك مرتبه سنه یتوردی * مثنوی * آب برروز ددر آمد در سخن * كای شهید حق
شهادت عرضه كن * تا كواهی بدهم وبیرون شوم * سیرم از هستی دران هامون شوم * اول حضرت علیه السلام
آنك یوزینه صو اوردی اول مهمان فوری سوزه كلدی ودیدیكه ای شهید حق بكا شهادت عرض ایله تاكم شاهدلك ویرم
وبو مرتبه دن طشره صحرایم وار اقدن سیرم اول هامون طرفنه كیدم شوم بونده روم معناسنه اولور وهامون صحرای
واسعه یه دینور یعنی تاكم برعقلی كیدن كمسه نك یوزینه صو صاچوب عقلی باشنه كتوردكلری كبی اول حضرت
دخی انك وجهٔ باطننه آب حیات عرفان رش ایلیوب اوردی فی الحال اول بیهوش سوزه كلدی وبویله دیدیكه ای حق
تعالینك شاهدی ودخی آنك عبادی اوزره شهادت ایلیجی نبی بكا شهادت ایلمكلككی تلقین ایله تاكم حق تعالینك
وحدانیتنه وسنك رسالتكه وحق نبی اولدیغكه شاهدلك ویرم وبو كفر وعصیان محلی اولان وجود مجازی مرتبه سندن
طشره كیدم بو وجود مجازیدن بن طویدم واوصاندم استرمكه اول صحرای بیچون جانبنه كیدم وارض الله واسعه یی
سیر ایدم * مثنوی * مادرین دهلیز قاضیٔ قضا * بهر دعوی الستیم وبلا * بر قضاء الهی قاضیسنك دهلیزنده
الست وبلی دعواسندن اوتری یز سورهٔ اعرافده اولان آیته اشارتدر (واذ اخذ ربك من بنی آدم من ظهورهم ذریتهم)
ذكر ایله یا محمد شول وقتی كه سنك ربك اخذ ایلدی یعنی اخراج ایلدی بنی آدمك ظهرلرندن وصلبلرندن انسال
واولادلرینه تولد ایلدی قرنا بعد قرن من ظهورهم بدل بعض من الكل درمن بنی آدمدن) واشهدهم علی انفسهم من باب
التمثیل والتخییلدر وبونلر اشهاد ایلدی نفسلری اوزره یعنی بونلرك نفسلری اولدی الست بربكم دیمك پس دیدیكه
الست بربكم (ای مالك امركم ومربیكم علی الاطلاق علی ارادة القول در (قالوا بلی شهدنا) دیدیلركه یارب شهادت
ایلدك نفسلرمز اوزره واقرار ایلدك وحدانیتكه (ان تقولوا) مفعول لهدر تقدیر كلام بزبونلرك نفسلرنده دلائل
واضحه وبراهین ساطعه نصب ایدوب بونلردن اول زمان میثاق اتمز كراهة ان تقولوا بونلرك دیمكلكلرنی كراهتدن
اوتری بو تقدیرجه مضاف محذوف اولور (یوم القیمة انا كنا عن هذا غافلین) قیامت كوننده دیمكلكلرنی یعنی دیمیه لركه
تحقیقا بز بوندن غافل ایدك وبیلمزدككه بو كاسی ایلیه‌یدك دهلیزایكی قپو مابیننده در بر بوندن مراد دنیادر بدایتله نهایت
مابیننده برمرتبه اولدیغیچون دهلیزه مشابه اولمشدر وقضا قاضیسنك محكمه سنك قپوسی اوكی كبی كلمشدر وانسان
قاضیٔ قضانك دهلیزی كبی اولان دنیایه بلی دعواسنی اثبات ایلمكدن اوتری كلمشدر وبو دهلیز محكمهٔ الهیدن انی اثبات
ایلمینجه دك محبوس اولمشدر زیرا كه عالم الستده ایلدیكمز دعوایی بو عالمده اثبات ایلیه وز * مثنوی * كه بلی كفتیم
وآن از امتحان * فعل وقول ما شهود ست وبیان * زیرا عالم ارواحده بز بلی دیدك واندن اوتری امتحان جهتندن بزم
فعلمز وقولمز شهود وبیاندر یعنی الله تبارك وتعالی عالم ارواحده اولان آدمك روحلرینه خطاب ایدوب الست بربكم
دیدكده بزكه بنی آدمز جمله مزك روحلری بلی یارب سن بزم ربمز وپروردكارمزسن وبز سنك مخلوقك وبنده لك ایز دیدك اول
پادشاهك ربوبیتنه وكندیمزك عبودیتنه اقرار ایلدك پس حق تبارك وتعالی اول دعوایی فعلا وقولا اثبات ایلمكدن
اوتری بزی بو دنیا محكمه سنه كوندردی واول دعوایی اثبات ایلمكدن اوتری بزم فعلمز وقولمز من حیث الامتحان اكا
شاهدلردر وبیاندركه مجرد دعوا ایلمك شهود ولا بیان مقبول دكلدر پس عالم الستده ایلدیكمز دعوی هم مقبول
دكلدر مادامكه بز انی بو دنیاده فعل وقول شاهدلریله اثبات ایلمیه وز چوق كمسه نك روحی اول عالمده جمله یه موافقت
ایتمكله بو بیت حقه اقرار ایدوب بلی دیدی ولیكن انك حقیقتنده اول اقرارك صدقی ثابت اولمدیغندن بو دنیایه
كلدككده فعلا وقولا دخی اول دعوایی اثبات ایله دیوامتحان قیلندقده فعلا وقولا آنی اثبات ایلمكه قادر اولمیوب كذبی
ظهوره كلمشدر پس اول عالمده بو بیت حقه اقرار ایلمك فائده سی اولمز تا بونده كلدك انی فعل وقول شاهدلریله اثبات
ایلمینجه قولا اولان شهادت اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا عبده ورسوله دیو لسانله اقرار ایلمكدر وفعلا اولان
شهادت صلات مفروضه یه اقامت وزكات مالی ادا قیلمق ورمضان شریفی صائم اولمق واستطاعت بولنورسه بیت الحرامی
زیارت قیلمقدر كه دین اسلام بو بش نسنه نك اوزرینه بنا اولنمشدر مادامكه بركمسه لسانله اقرار وار كانله كار ایلمیه انك
ربیسنه ایمانی ثابت اولمز پس عالم الستده جمهوره موافقتله بلی دیدیكی بو دنیاده ثبوت بولمز * مثنوی * ازچه در دهلیز
قاضی تن زدیم * نی كه ما بهر كواهی آمدیم * چند در دهلیز قاضی ای كواه * حبس باشی ده شهادت از پكاه * پس
نه سببدن قاضینك دهلیزنده خاموش اولدق بز شاهد اكدن اوتری كلمدكمی قاضینك دهلیزنده ای شاهد نیجه یه دك حبس
اولورسن اركندن شهادت ویر یعنی چونكم عالم ارواحدن بو عالم دنیایه بز شاهد اولمقدن واول عالمده ایلدیكمز دعوایی فعلا
وقولا اثبات قیلمقدن اوتری كلدك پس نه سببدن قاضیٔ حقیقتك دهلیزخانه سی كبی اولان دنیایه كلدككده اول شهادتی فعلا

وقولا ادا قیلمقدن تارك اولدق وسکوت قیلدق بز بو دنیایه حق تعالینك وحدانیتنه وربوبیتنه شهادت ایلمکدن اوتری
وانك انبیاسنك اندن کتوردکارینه اقرار قیلمقدن اوتری کلدککی مقرردرکه بو دنیایه بو خصوصده فعلا وقولا شاهد
اولمقدن اوتری کالك قضیه بونك اوزرینه درای کواه قاضی حقیقینك دهلیز خانه سنده پس نیجیه دك حبس اوله سن پس
فعلا وقولا ارکمدن شهادت کتوروب کندیکی بو حبسخانهٔ دنیادن خلاص ایدوب تا جیلرزمره سنه وازادلر کروهنه
ارکور کم قیود بشریتدن آزاده اوله سن ومراتب احراری بوله سن (مثنوی) زان بخواندندت بدینجا تاکه تو * آن
کواهی بدهی وناری عتو * از لجاج خویشتن بنشسته * اندرین تنکی لب وکف بسته) اندن اوتری سنی بونده اوقودیلر
تا کمسن اول شهادتی ویره سن دخی عتو وعناد کتورمیه سن کندی لجاج وعناد کدن اوتورمش سن بو تنکلك ایجره الکی
وایکی شهادتدن باغلمش سن یعنی ای آدم بو دنیایه سنی آندن اوتری دعوت ایدوب کتوردیلر تا کم سن اول فعلا وقولا
اولان شهادتی ویره سن ولسان ایله اقرار ایدوب ارکانله عمل قیله سن وعصیان وطغیان کتورمیه سن وکندیکی اهل لجاج
وعناد مرتبه سنه یتورمیه سن اما عجبدرکه سن کندی لجاج وعناد کدن مقام طبیعتده اوتورمش سن بو جای مضیق
ایجره الکی زکات وصدقه ویرمکدن ودیلکی توحید وتسبیح الهی قیلمقدن وشهادت کلمه سن کتورمکدن باغلمش سن
اکر بو مقام طبیعتدن ومرتبهٔ مضایقه دن خلاص اولمق استرسك لسانکی وارکانکی فتح ایله تا لسانك اقوالکه شاهد
اوله وارکانك اعمالکه شهادت قیله (مثنوی) تا بدهی آن کواهی ای شهید * تو ازین دهلیزکی خواهی رهید) بك زمان
کارست بکزار وبتاز * کار کونه را مکن بر خود دراز * خواه در صد سال وخواهی یك زمان * این امانت وا کزار
ووار هان) ای شاهد مادامکه سن اول شهادتی ویرمیه سن سن بو دهلیزدن قجن خلاص اولسك کرکدر کار بر زماندر ادا ایله
وچابك کونه اولان ایشی کندی اوزریکه اوزون ایلمه استرایسك یوز یلده واسترسك بر زمانده بو امانتی ادا ایله وقورتل
مادامکه سنك اوزریکه فرض وواجب اولان فعلی وقولی اولان شهادتی ای شاهد ادا قیلمیه سن سن بو دهلیز جهاندن
وحبس چارارکاندن قجن خلاص اولورسن بلکه بو چار ارکانك حبسنده قالوب بعد الموت سجن دوزخه مبتلا اولورسن
الحاصل بو دنیا بر زمان قلیلدر وبو عبد اوزره تکلیف اولنان شهادت قولی وفعلی بر زمانلق کار وایام اخرته نسبت برآنلق
عملدر پس بو دنیاده اول بر زمانده اولان کاری ادا ایله وآخرت جانبنه سرعت ایدوب چابك کوتاه اولان کار وعملی کندی
اوزریکه اوزون ایلمه زیرا اکر بو دنیاده زمان قلیلده اوله جق کاردینی ادا قیلمزسك یوم اخرتده اول دنیاده اولان بار عملك
مشقتندن زیاده سکا نیجه مشقت کثیره وزحمت وفیره چکدیررلر اما اکر بو زمان یسیرده اولان کاری بو دنیاده ادا ایلمجك
اولورسك یوم اخرتده کار عسیردن خلاص اولورسن پس استرسك اول تکلیف اولنان کاری یوز یلده بر ینه
کتورمأمور اولدیغك مقامه یتور واسترسك بر زمانده مدت عمرکده بو تحمیل وتکلیف اولنان امانتی ادا ایدوب
کندیکی قورتر امانتدن مراد انسانك مکلف اولدیغی فرض وواجب اولان عمللردرکه حق تعالی انا عرضنا الامانة
على السموات والارض والجبال فأبين ان يحملنها واشفقن منها وحملها الانسان آیتنك موجبنجه اول امانتی یرلره
وکوکاره وطاغلره عرض ایلدك آنی ارتکاب ایلمکدن ابا واشفاق ایلدیلر وانسان حامل اولوب مرتکب اولدی پس
اکا لازم کلدیکه بار امانتی کوتوره وامر اولندیغی یره یتوره اکر تکاسل ایدرسه وتغافل ممتنه کیدرسه عاقبة الامر اخرتده
اکا زیر طاعتده اولدیغی زحمت ومشقتلردن زیاده زحمت ومشقتلر چکدیررلر پس استرسه بو دنیاده زمان قلیلده اول
بر مقدار ثقل طاعاتی چکوب قورتلسون واسترسه ایام طویلهٔ اخرتده مدت مدیده ده اول بار امانتی یرینه کتورمدکنك
زحمتنی چکدکدنصکره قورتلسون * در بیان انکه نماز وروزه وهمه خیرهای بیرونی کواهیهاست بر نور اندرونی
(مثنوی) این نماز وروزه وحج وجهاد * هم کواهی دادنست از اعتقاد * این زکات وهدیه وترك حسد * هم کواهی
دادنست از سر خود * بو نماز وروزه وحج وجهاد دوهم اعتقاددن شهادت ویرمکلکدر بو زکات وهدیه وحقد وحسدی
ترك ایلمك هم کندینك سرندن شهادت ویرمکدر یعنی بو صلات وصوم وحج وجهاد که امور شرعیه وعبد اوزره
تکلیف اولنان اعمال مرعیه دندر بونلری ادا ایلمك برکسه کندی باطننده اولان اعتقادندن شاهدلك ویرمکدر بویله
دیوکه بنم عقیدهم کفر وعصیاندن پاك وطاهردر واعتقادسك درست وصحیح اولدیغنه بو اعمال مفروضه یی ادا ایلدیکم
شاهد قویدرکذلك بو زکات وصدقه ویرمك وبر دوستنه هدیه کتورمك وحسد وبغضی ترك ایلمك هم کندی سرندن
وقلبنك محبتندن شاهدلك ویرمکدر زیرا مالنك زکاتنی ویرمك الله تعالینك آتوا الزکوة امرینه امتثال ایدوب
باطننده ایمانی اولدیغنه شهادت ایدر وبر دوستنه هدیه کتورمك انك باطننك محبتنه وانك اکا حسد وبغضی اولمدیغنه
دلالت ایدر وبو وجهله افعال صوری احوال قلبه شاهد اولور ودلالت قیلور (مثنوی) خوان مهمانی پی اظهار راست)
کای مهان ما باشما کشتیم راست * مثلا خوان وقونقلق راست ودرست اولانی اظهار ایچوندر بویله دیوکه ای اولورلر

بر نز کله راست ودرست اولدقکه درون نمزده سزه حقد وحسد یوقدر ودرون نمزك صافی وخالص اولدیغنه دلیل وشاهد
بو ضیافت ورعایت دلالت ایدر * مثنوی * هدیها وارمغان وپیشکش * شد کواه آنکه هستم با تو خوش *
زیرا هدیه لر وارمغان وپیشکش آنك شاهدی اولدیکه سنکله بن خوش اولدم یعنی بو افعال صوری سنکله بن خوش
اولدم دیمکه شهادت ودلالت ایدر * مثنوی * هرکسی کوشد بمالی یا فسون * چیست دارم کوهری در اندرون *
کوهری دارم زتقوی یا سخا * این زکات وروزه برهر دو کوا * جهانده هر برکسه بر مال الله ویا افسون وحیله ایله سعی
ایلر بوندر درونده بر کوهر طورترم دیمکدر مصرع ثانیده چیست مصرع اولده اولان مال وافسون ایله سعی ایلر
دیدکلرندن سؤال دارم کوهری در اندرون اکا جوابدر اکثر نسخهده چیست واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی بوذکر
اولنان کبی اولور وبعض نسخهده دخی جست واقع اولمشدر حتی شارحلر بو نسخهیه اعتماد ایدوب معنانی بو نسخهیه
موافق ویرمشلر درود یمشلردرکه جهانده هر برکسه سعی وکوشش ایلر بر مال الله ویاخود بر فسون وظرافتله بویله دیوکه
درونمده جست ولطیف بر طورترم لیکن اولکی نسخه اصح واول معنی اولیدر بو جهانده هر برکسه یا مال الله ویاخود
افسون وریا ایله سعی وکوشش ایلر بو مال الله سعی ایلمك ندر درونمده بر کوهر طورترم دیمکدر مثلا تقوادن ویاخود سخادن
درونمده بر کوهر طورترم بو زکات وصوم هر ایکیسنه شاهددر یعنی جهانده هر شول کمسه که صوم وریاضتله کوشش
ایلر آنك صوم وریاضتی باطننده اولان کوهر تقواسنه شهادت ایلر وشول کمسه که بذل مال ایتمکله کوشش ایلر انك
زکات وصدقه ویرمسی قلبنده اولان جوهر سخاسنه دلالت ایلر وبیت اولك مصرع اولنده اولان افسون لفظنده ایکی
وجه قابلدر بر وجه بودرکه افسون بونده مجرد فعل وقولدن استعاره اوله بو تقدیر اوزره هر شول کمسه که جهانده یا مال الله
ویاخود فعل وقول الله کوشش ایلر اول ندر دیرسك انك معناسی درونمده بر کوهر طورترم دیمکدر وبر وجه دخی بودرکه
افسوندن مراد ریا ایله اولان فعلدن وقولدن استعاره اوله محله اوفق وانسب اولان بودرکه ایکی بیتدنصکره کله جك
کر بطراری کند بیتی بو معنانی مؤید ومفسر اولور * مثنوی * روزه کوید کرد تقوی از حلال * در حرامش دانکه
نبود اتصال * وان زکاتش کفت کو از مال خویش * می دهد پس چون بدزدد زاهل کیش * مثلا صوم لسان
حاله دیرکه بو کمسه حلالدن پرهیز ایلدی بیل که انك حرامه میل واتصالی اولمز وآنك اول زکاتی دیدیکه اول کمسه
کندینك مالندن محتاجه زکات ویرر پس اهل کیشدن نیجه اوغورلر یعنی مثلا برکسه صائم اولسه انك صومی لسان
حاله صومنه واقف وعالم اولان کمسهلره بویله دیرکه بو کمسه حلال اولان اکل وشربدن وجماعدن کندوینی حفظ ایدوب
پرهیز قیلدی تحقیق بونی بیل که اول صائمك حرامه میل واتصالی اولمز زیرا حرامه میلی اولسهیدی حلالدن نیچون
پرهیز ایلردی دیمکی آنك صومی اشعار ایلر وکذلك برکسه مالنك زکاتنی اخراج ایدوب فقرایه ویرسه آنك اول زکاتی لسان
حاله دیرکه اول کمسه کندی مالندن ویررپس اهل مذهب اولنلردن نه حالله استراقه قیلورانك زکات ویرمسی سارق
اولمدیغنه وصائمك صومی حرامه میل قیلمدیغنه دلالت وشهادت ایدرلر ولیکن کاه اولورکه بعض مرائیلر بو کونه حیله
وافسونله خلقی فریفته ایلمکدن اوتری اظهار ایدرلر بو تقدیرجه شاهد زور قیلندن اولوب شهادتلری محکمهٔ الهیده
مقبول اولمز نه کم بو معنایه اشارت ایدوب بیوررلر * مثنوی * کر بطراری کند پس دو کواه * جرح شد در محکمهٔ عدل
اله * اکر عملی طرارلقله ایلرسه پس ایکی شاهد حق تعالینك محکمهٔ عدلنده جرح مردود اولدی طرار اصطلاحنده شق
جیب ایلین کمسه دیرلر بونده اهل تزویر واصحاب سمعه وریادن عبارت اولور یعنی اکر برکسه فعلی وقولی طرار
وحیله کارلقله ایشلرسه انك اول ایکی شاهدیکه مراد اندن فعلی وقولیدر حق تبارك وتعالینك محکمهٔ عدلنده
مردود ونامقبول اولور زیرا آنك فعلی وقولی لله وفی الله دکلدر بلکه خلقی کندییه صید ایلمکدن اوتری حیله وتزویردر
(مثنوی) هست صیاد ارکند دانه نثار * نی زرحم وجود بل بهر شکار * مثلا صیاد اکر دانه یی طیورایچون نثار ایلرسه
انلره رحم وجودندن اوتری دکلدر بلکه انلری شکار ایلمکدن اوتریدر مرائیلرك شانی هم صیاد کبیدر مالنی بذل ایلمسی
وناصحلر کبی انلره لطیف وخوش آینده سوزلر سویلمسی لله وفی الله مجرد انلره مرحمتی اولدیغندن وجود وسخا قیلدیغندن
دکلدر بلکه انلری شکار ایدوب کندینه مرید ومعتقد قیلمق استر وانلری بو حیله ایله صید ایدوب دام تزویرینه
قید ایلمك مراد ایلر * مثنوی * هست کربه روزه دار اندر صیام * خفته کرده خویش بهر صید خام * کربه وقت صیامده
روزه داردر کندوینی صید خامدن اوتری خفته ایلمشدر کربه نك صیام وقتنده روزه دار اولمسی بو وجهله اولورکه انك
ساکن اولدیغی خانهده اولان کمسهلر مثلا بالکلیه صائم اولسهلر اول دخی وقت صیامده بالضروری صائم اولوب شکلا انلره
مشابه اولور وکندوینی خام وحقیر اولان موشجه ویا بر قوشی صید ایلمکدن اوتری بر کوشهده خفته شکلنده ایلروم راقبه یه
واروب بر زمان الن یوزین یورر بر زمان دخی سر برزانو ایدوب اویورانی کورن بر کندی حالنده ضررسز وزیانسز حیوان

صانورلیکن آنک بو وجهله حالت وهیئتی همان طبعنه موافق برشکار کورنجه اولور اولدمکه شکاری کوره اندن اول
صورت صلاح کیدوب فسادی وخوی بدی ظهوره کاور بوندن مقصود شول مرائی واهل تزویر اولان کسه لردرکه
وقت صیامده انلردخی خلقه موافقت ایتمکله شکلا صائم اولورلر وتنهالرنده اکراللرینه حاضر طعام کیررسه اکل
قیلورلر وکندیلری برزاویه ده ویا برمسجد کوشه سنده خفته قالوب خام اولان عوام کالهوامی بوصنعتله شکارایتمک
ایچون طوررلر نتیجه ساده دللری بوکونه حیله ومکرله صیدایلیوب کندیلره اویدررلر خلق انلرک برکوشه ده سر برانو
مراقبه یه واروب کربه کبی اوطوردقلرنی وآبدست الوب اللرنی ویوزلرنی یودقلرنی ظاهراوقت صیامده ویاغیری ایامده
صائم اولدقلرنی لله فی الله صانورلر وانلره صالح ومتدین واهل عزلت کسه لردر دیو حسن اعتقاد قیلورلر اماصورتلری
صالح وباطنلری فاسد اولدیغندن خبرلری یوقدر السنتهم احلی من السکر وقلوبهم قلوب الذئاب حدیثلری کبی احادیث
شریفه بونلر حقنده فی جوقدر وایاکم وایاهم لایفتنونکم ولایضلونکم حدیث شریفیله عمل ایدوب بونلردن بعید اولان
وحذر قیلان کسه مقبول حقدر * مثنوی * کرده بدظن زین کژی صد قوم را * کرده بدنام اهل جود وصوم را *
بواکریلکدن صد قومی بدظن ایلمش اهل جودی واهل صومی بدنام ایلمشدر یعنی اول مرائی بوکژلکدن وبوریا
وسمعه دن نیجه قومی بدظن ایلمشدر واهل سخا واهل صوم اولان مخلصلری دخی بدنام ایلمشدر زیرا ناس اهل جود
واهل صوم اولان مخلصلری دخی انلردن تمییز ایده میوب دیرلرکه بونلر دخی انلرکبیدر مرادلری حلقه کوسترش ایدوب
شهرت بولمق ومقبول انام اولمقدر دیرلر * مثنوی * فضل حق با اینکه او کژ می تند * عاقبت زین جمله پاکش می کند *
حق تعالینک فضلی بونک برله که او مرائی اکری طقور عاقبت بوجمله دن انی پاک ایلر یعنی حق تبارک وتعالینک کمال
فضلنی وسعت رحمتنی کورکه اول مرائی شوحالتله که کژلک ایشلر وعبادت وطاعتنی خلق ایچون ایلر عاقبة الامر
بوجمله عیوب وذنوبدن انی پاک ایلر زیرا اکرچه مرائی من وجه شرک اصغرده اولوب عبادتی حقدن غیری ایچون ایلر
ولیکن من تشبه قوما فهو منهم مقتضاسنجه من وجه مخلص اولان اهل صلاحه بکزه مش اولور پس حق تعالی اکثر
اهل ریانی کمال فضلندن وصالحلره متشبه اولدیغندن اوتری اول حال قبیحه دن پاک ایلیوب انی عفو ایلر * مثنوی *
سبق برده رحمتش وان غدر را * داده نوری که نباشد بدر را * کوششش راشسته حق زین اختلاط * غسل داده رحمت اورا
زین خباط * اول خدانک رحمتی سبق ایلمش واول غدروریا ایچون برنور ویرمشکه آی ایچون اول نور اولمزانک
کوششنی بو اختلاطدن حق تعالی یومش وپاک ایلمشدر رحمت حق انکا بو خباط وخطادن غسل ویرمشدر بیت
اولک مصرع اولنده اولان غدر لفظنده برقاچ وجه جائزدر اولا غدر بمعنی غادر اولوب ذکری رجل عدل دیدکلری کبی
مبالغه دن اوتری اولمق جائزدر ثانیا مضاف مقدر اولوب وان اهل غدررا تقدیرنده اولمق دخی جائزدر ثالثا غدر بلاتأویل
مصدر معناسنده اولوب اول مرائینک غدرندن اوتری حق تعالی برنور ویرمشکه اول نور بدر ایچون اولمزدیمک دخی
جائزدر خلاصه کلام اولدرکه سبقت رحمتی علی غضبی حدیث شریفنک مفهومی اوزره حق تبارک وتعالینک رحمتی قهر
وغضبینک اوزرینه سبقت ایلمشدر وانک علامت وآثاری اولدرکه اول اهل غدر اولان مرائی ومزوره حق تعالی برنور
ویررکه اول نور بدر کامل ایچون اولمز وماه تمام اولقدر نور ایله طلوع قیلمز حق تعالی حضرتلری اول مرائینک سعی
وکوششنی بوعملده ایلدیکی اختلاطدن ولوث اشتراکدن یویوب پاک ایلر رحمت الهی بوخبط وخطادن انکا غسل ویرر
وانی پاک وطاهر اولان مخلصلر مرتبه سنه ایرکورر * مثنوی * تاکه غفاری او ظاهر شود * مغفر کلیش را
غافر شود * تاکم اول رحیم پادشاهک غفارلکی ظاهر اوله برمغفر انک کل اسکنی غافر اوله مغفر دیمک کسریله
تولغه یه دیرلر یعنی حق تبارک وتعالینک سبقت رحمتی بوردیغی اهل ریایه ایشلدکاری خبط وخطادن غسل ویروب
طاهر ایلر تاکم اول غفار الذنوب اولان پادشاهک غفارلکی وستارلکی صفتنک آثاری ظاهر اوله انک غفارلکی
وستارلکی صفتلرندن برقاچ مرائینک عیوبنی غافر وساتر اوله که حق تعالینک غفارلکی وستارلکی صفتلری
خلقک مذنب اولمسنی وعصیان قیلمسنی استرلر اکر خلقک عیوب وذنوبی اولمیدی اول صفتلرک خاصیت وآثاری
ظهوره کلمیدی انکیچون حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم بیورمشلردر لولم تذنبوا لجاء الله بقوم یذنبون
ویغفر لهم رواه ابن عباس * پاک کردن آب همه پلیدیها را وباز پاک کردن خدای تعالی آب را از پلیدی لاجرم قدوس
آمد حق تعالی * بو سرخ شریف آب دوکای پلیدلکلری پاک ایلمسنک وکیرو خدای تعالی آبی پلیدلکدن پاک ایلمسنک
بیانیدر لاجرم حق تعالی حضرتی قدوس کلدی قدوس ضم قافله فعول وزنی اوزره ابنیه مبالغه دندر از اولورکه فتح
قافله دخی قرائت ایدرلر اما ضم قافله اولمسی اکثردر وقدوس اسماء تنزیهیه دندر طاهر ومنزه معناسنه بوتقدیر اوزره
قدوس مقدس معناسنه اولورکه اکثر اسم مفعول معناسنده استعمال اولنور قدوس دیمک حق تعالی شوائب

نقصاندن ونقایض امکاندن منزه ومبرادر دیمک اولور لیکن محله مناسب اولان معنی بودکه دریلکه قدوس کاه اولورکه
اسم فاعل صیغه سی اوزره مقدس ومطهر معنالرینه دخی استعمال اولورنته کم شیخ صدرالدین قنوی حضرتلری
اسماء حسنی شرحنده قدوس معناسنه استعمال ایلدکدنصکره اسم فاعل صیغه سی اوزره مقدس معناسنه دخی
اشارت ایدوب بیورمشلردر القدوس هو المطهر المنزه عن کل ما وصف به لدی الابرار من ادناس المعاصی بومحلده
قدوس اسم فاعل صیغه سی اوزره مقدس معناسنه اولورکه لاجرم حق تبارک وتعالی نفس آبی پلیدلکلردن تقدیس
وتطهیر ایدیجی کلدیکه اول الله قدوس در دیمک اولور (مثنوی) آب بهر این ببارید از سماک * تا پلیدان را کند از خبث پاک
آب چون پیکار کرد وشد نجس * تا چنان شد کاب را رد کرد حس * آب سماک وسمادن بوندن اوتری یاغدی تاکم
پلیدلری خبثدن وقبحدن پاک وطاهر ایلیه آب چونکم پیکار اوله نجس اولدی تا انجلین ناپاک بونجس اولدیکه ابی
حس رد ایلدی آبدن مراد ظاهرا مشهور ومتعارف اولان ابدر ولیکن بو بیانده متعارف اولان آبک خاصیت وشانی
ذکر ایدوب برسبیل کنایه آبدن مطهر نفوس انسانی اولان اولیانک جانی مراد ایدرلر وبوندنصکره کلان بیانده تصریح
بالذکر ایدوب * خود غرض زین آب جان اولیاست * کو غسول تیرگیهای شماست * بیوررلر پس بو تقدیر
اوزره تأویل کلام بویله دیمک اولورکه سماک معنویدن وسماء روحانیدن اولیانک ارواحی آبی انکچون زمین بشریته یاغدی
ونزول ایلدیکه تاکم خبیث وپلید اولنلری خباثت وقباحتدن پاک قیله وخطا ومعصیتدن انلرک نفوسنی مطهر اوله نته کم
آب استعمال اولنمغله بیکار ومعطل اولور ونجس اولوب عملدن قالور حتی آنجلین ملوث ومکروه اولورکه حس وادراک
آبی رد ایلر کذلک اولیانک آب جانی دخی خلایقک نفوسنی تطهیر ایلمکه اولقدر سعی وکوشش ایدرلرکه انلرک دخی آب روحی
مکدر اولمق بلکه انلره مقید اولدقلری ایچون روحلرینه ضعف کلوب طهارت حقیقی ومعنویدن خالی اولمق مرتبه سنه
ایررلر حتی درلک وشهودده قادر اولنلر وانلرک احوالنی مشاهده قیلنلرک ادراکی آنلری رد ایلمک مرتبه سنه واررلر
(مثنوی) حق ببردش باز در بحر صواب * تا بشستش از کرم آن آب آب) الله تبارک وتعالی کیرو او آبی بحر صوابه ایلتدی
تاکم کرمندن اول آبک آبی آنی یودی یعنی الله تبارک وتعالی اول ماء مستعملی وآب مستکرهی بحسب الظاهر قائم اولدیغی
موضعده هوا وحرارت شمس واسطه سیله آبی یعنی اول ماء مستعملی وآب مستکرهی یورر پاک ایلر آبک آبندن مراد بونده
خدای تعالیدر شول اعتبارله که آب اشیانک سبب حیاتی وآبک حیاتی حق تعالیدرکه وجود آبده اولان سر حیات
حیات الهیه نک پرتو تجلیسیدر وتأویلده آبدن مراد جان اولیا وآب آبدن مراد حضرت خدادرکه جان جان منزله سنده در
پس تأویل کلام وتوضیح مرام بویله دیمک اولورکه چونکم اولیانک جانی تطهیر نفوس انسانی ایلمکدن مکدر اوله لر
وروحلرینه ضعف کلوب عمل تطهیردن عاجز قاله لر حق تبارک وتعالی کیرو آنلرک جاننی بحر صوابه ودریای حقیقت
وبی ارتیابه واصل ایلر حق فضل وکرمندن اول جانک جانی انلرک روح روانی لوث روحانیدن ودنس نفسانیدن پاک وطاهر
ایلر وکیرو تطهیر نفوس انسانی ایلمکدن اوتری مرتبه بشریته تنزیل ایدوب ارشاد ودعوته مائل قیله لر * مثنوی *
سال دیگر آمد او دامن کشان * هی کجا بودی بدریای خوشان * من نجس زینجا شدم پاک آمدم * بستدم خلعت
سوی خاک آمدم * اول دریای صوابه کیدن آب پاکی حق تعالی پاک ایلدکدنصکره برغیری نسنه نک لوث وخبثندن
دامنکشان اولدیغی حالده کاورا کرا کابر کسه هی قنده ایدک دیو سؤال ایلسه آب اکا لسان حالله دیرخوشلر دریاسنده
ایدم بن بومرتبه دن نجس کتدم پاک وطاهر کلدم اول دریای صوابدن پاکلک خلعتنی الدم خاک جانبنه کلدم مشهور
ومتعارف اولان آب صوریده بو بیوردقلری حالت وخاصیت واردرکه آنک لسان حالی بوکونه مقالی لسان حالی فهم
ایلین عارفلره بو معنالری تقریر وبیان ایلر لیکن بو آبدن مقصود جان اولیا اولدیغی تقدیر اوزره آنلرک سال دیکرده کلمسی
مرتبه بشریتدن عروج ایدوب مرتبه حقیقته وحظیره قدسه واصل اولوب حق تعالی انلرک جاننی لوث بشریتدن
وادناس کثرتدن تقدیس وتطهیر ایلدکدنصکره لی مع الله ذوقی اول وقت بونلره حاصل اولدقدنصکره وقت آخرده
دعوت ناسه کلور سؤال اولنسه وده لسه که نیجه زمان ایدیکه عیون ناسدن مختفی اولدیکز وانوار باز جانکزنه عالمده
جولان ایدردی بونلر لسان حالله ویاخود مقالله بوکونه دیرلرکه بز خوشلر ولطیف ودلکشلر دریاسی اولان بحر حقیقت
ودریای الوهیت سیرنده ایدک بومرتبه بشریتدن لوث کثرت ونجس طبیعتله ملوث اولدیغمز حالده کیدوب حق تعالی
حضرتی بیزم روحلرمزی تقدیس وتطهیر ایدوب ینه مرتبه بشریتده ارشاد ناس ایچون پاک وطاهر اولدیغمز حالده
کلدک اول دریای الوهیتدن وخزینه رحمتدن طهارت ونزاهت خلعتلرنی الوب عالم خاکه تطهیر نفوس انسانیه ایلمکدن
اوتری نزول قیلدق کرکدرکه ای ناپاکلر بزه مقارن اولوب پاکلک بوله سز وبزم آب روحانیتمزله کندی روحلریکزی
لطیف ونظیف قیله سز * مثنوی * هین بیایید ای پلیدان سوی من * که کرفت از خوی یزدان خوی من) در پذیرم

جمله زشتیت را) چون ملك پاکی دهم عفریت را * پس ای ناپاك پلیدلر تیزبنم جانبمه کلکز زیرابنم خو یم حق تعالینك
خو یندن خوی طوتدی ای ناپاك پلید اولان سنك جمله زشتلککی قبول ایلرم عفریته ملك کبی پاکلك ویریرم
یعنی متعارف اولان آب صوری نك لسان حالی بوکونه مقالی تعبیر و تقریر ایلرکه اول طهارت و نزاهتی حقدن المش
وبودنیایه پلید و ناپاك اولنلری پاك و تشنه اولنلری ریان قیلمقدن اوتری کلمشدر امابوندن مراد اولیانك جانی اولدیغی
اوزره تحقیق معنی اولدرکه چونکم مرشد اولان ولینك جانی مرتبه وحدتدن عالم کثرته و منزله بشریته اوصاف الهی
ایله متصف اولدقدنصکره کیروکله آنلرك دخی لسان حالی ویاخود زبان مقالی بوکونه تعبیر و تقریر ایدوب دیرکه ای
خطا و عصیانله پلید اولنلر و ذنوب و عیوبله نفسلرنی ملوث قیلنلر بنم جانبمه کلك زیرا بن خدای تعالینك اخلاقیله
متخلق و اوصافیله متصف و متحقق اولدم و خلافت الهیه مرتبه سن بولدم پس بن سزك جمله زشتلککزی
و قباحتکزی آلورم و عصیان و طغیانله شیطان کبی عفریت سیرت اولنلری بکزه ملك کبی پاکلك ویریرم و نظافت
و لطافت مرتبه سنه ایرکوررم * مثنوی * چون شوم آلوده باز آنجا روم * سوی اصل اصل پاکیها روم * دلق چرکین
برکنم آنجا ز سر (خلعت پاکم دهد بار دکر * چونکه آلوده اولم کیرو آنده کیدرم پاکلکلرك اصلینك اصلی جانبنه کیدرم
اوراده چرکین و ناپاك دلقمی باشمدن چیقاریرم اول پاکلکلرك اصلینك اصلی کیرو بکا پاك خلعت ویرد برکنم ده کاف
مفتوح اوقنمق و مضمون اوقنمق دخی جائزدر اصل اصل پاکیهادن مراد خدای تعالیدرکه جمیع نزاهت و نظافتلرك
اصل و منبعیدر یعنی اولیانك جانی خلقه بوکونه مقالی لسان حالله ویاخود زبان مقالله دیرکه چونکم تطهیر نفوس
انسانی ایلمکدن نوعا آلوده اولم کیرو حظیره قدسه و مرتبه انسه رجوع ایلرم واول جمیع طهارتلر و نظافتلرك اصلی
اولان خدای تعالی جانبنه توجه و تقرب قیلورم اول مرتبه ده ملوث و چرکین اولان اوصافم خرقه سنی باشمدن یوقارو
چیقاروب آنده قورم و حق تعالی بکا کیرو اوصاف لطیفه و اخلاق شریفه و نظیفه خلعتلرنی کیدیروب تطهیر ادناس
ایلمکدن اوتری مرتبه بشریته و عالم طبیعته کوندرر حتی بونلرك دعوته مشغول اولورم و بونلرك قلب و روحنی ادناس
وانجاس بشریه دن و الواث و ارجاس نفسانیه دن پاك و طاهر قیلورم * مثنوی * کار او اینست و کار من همین *
عالم آرایست رب العالمین) اول جمیع پاکلکلرك اصلینك کاری بودر و بنم کارم هم بو ذکر اولنان در رب العالمین حضرتلری
طهارت و نزاهتله عالمی بزه یجیدر یعنی هر ولینك جانی بوکونه معنانی تعبیر و تفهیم ایلرکه اول خدای تعالینك شانی بنم
جانمی ادناس و ارجاس طبیعیه دن و الواث و انجاس بشریه دن تقدیس و تطهیر ایلمکدر و بنده لرینك هدایت و ارشاد
ایلمسنه مستعد و قابل قیلمقدر و بنم دخی شانم انلرك نفوسنی عیوب و ذنوبدن بری قیلمق و آب علم و معرفتله انلرك روحنی
مطهر اولمقدر رب العالمین حضرتلری قباحت و معصیت و خباثت و سیئاتی عالمدن کیدروب عالم و آدمی لطف و رحمتیله
آراسته و پیراسته ایدیجیدر * مثنوی * کر نبودی آن پلیدیهای ما * کی بدی این بارنامه آب را * اکر بو بزم
پلیدلکلرمز اولمیدی آبه بو اجازتنامه قچن اولوردی بارنامه اجازتنامه معناسنه در یعنی حضرت مولانا قدس سره
کندیلرین ناسك ما بیننه ادخال ایدوب انلره اولیانك جانبه و یربلان شرف و عزتك اصلی و سببنی بیان ایدوب بیوررلرای
قلبلری و نفسلری ملوث و ناپاك اولان کسه لر اکر بو بزم پلیدلکلرمز اولمیدی و بزدن خباثت و قباحت ظهوره کلمیدی
اولیانك جانبه حضرت حقدن بو اجازتنامه قچن اولوردی و انلر مرشدلك و مطهرلك مرتبه سنی نه وجهله بولوردی اکر
بزم پلیدلکلرمز اولمیدی انلره مرشد اولمغه و تطهیر نفوس انسانی قیلمغه حق تعالینك اجازتی اولمزدی زیرا جمیع
ناس ملائکه کبی طاهر و پاك اولوردی پس طاهر اولنلری تطهیر ایلمك لازم کلمزدی معلوم اولدیکه مرشد اولان ولیلرك
جانبه دعوت و ارشاده اجازت خلقك نفوسنی تطهیر ایلملرندن اوتری و یررلر و انلر حضرت حقدن طهارت و نظافتی رشد
و هدایته مستعد اولان کسه لره ایرکوررلرته کم بو بیتی مثل موقعنده ایراد ایدوب بیوررلر (مثنوی) کیسه های زر
بدزدید از کسی * می دود هر سو که هین کو مفلسی * مثلا کو یا بر کسه دن زر کیسه لرنی اخذ ایلدی هر جانبه یلر بویله دیو که
اکاه اولك قنی بر مفلس و محتاج که اکا زر و یریم و غنا مرتبه سنه ایرکورم بدزدید بونده اخذ ایلدی معناسنه استعاره اولنور
یعنی اولیانك جانی خدای تعالیدن نظافت و طهارتی و هدایت و عنایتی اخذ ایلیوب مستعد اولان محتاجلره
ایصال ایلمکلرندن اوتری انلری کندی جانبلرینه دعوت قیلملری شول بر کسه یه بکزرکه بر کسه دن وافر التون اخذ ایلر
اندنصکره هر جانبه یوبان اولور و جست و جو قیلور بویله دیو که قنی بونده بر مفلس وار ایسه بلدرا کاه اولسون بن اکا بو کیسه دن
وافر حصه لر و حظلر و یره یم و آنی دولت و غنا مرتبه سنه ایرکوره یم (مثنوی) یا بریزد بر کیاه رسته * یا بشوید
روی رو ناشسته * یابودرکه آب طهور حقدن الدیغی فیضی بر بتمش کیاه اوزره دوکروا کانشو و نما و یر یا خود بر یوزی
یو نمامشك یوزنی یور یعنی طهوره شابسنده اولان ولیلرك جانی حضرت حقدن اخذ ایلدکاری فیض و حیاتی یابودرکه

روح نباتی منزله سنده اولان و مجرد اکل و شربدن نشو و نما بولان کسه لرك اوزرینه صب ایدرلر و انلره حیات قلبی
و نشو و نمای روحانی بخش ایدرلر و یا خود بر وجه باطنی لوث معاصیدن و اوساخ ذنوب و مناهیدن ناشسته و ناپاك
اولان کسه نك رونی اول فیض الهی و ماء روحانی ایله تطهیر و تقدیس ایلرو آنی یوزی یونمش طاهر و مطهر اولان کسه لر
مرتبه سنه واصل قیلر (مثنوی) یا بکیرد بر سر او حمال وار * کشتئ بی دست و پا را در بحار * یا بودرکه اول آب باشی
اوزره حمال کبی طوتر بی دست و پا اولان سفینه یی بحرلرده یعنی آب صورینك بر نیجه خاصیتی و شانی وار دریانی
احیا ایدوب اکا نشو و نما و یررو یا خود یوزی یونمامش کسه نك یوزنی یویوب پاك قیلورو یا خود دریالرده بی دست و پا اولان
کشتی یی باشی اوزره حمال وار کوتروب اکا معین اولورو آنی منزل و مقصودینه ایصال قیلورکذلك ماننده آب طهور اولان
ولی خدانك جانك دخی نیجه خاصیتلری و شانلری وار در جمله دن بری روح نباتی منزله سنده اولان کسه لره نشو و نما و یروب
روح الهی مرتبه سنه واصل قیلمقدر و بری دخی ناشسته رو اولنلرك وجه باطنی اوساخ معاصیدن پاك ایدوب یوقدر
و بری دخی اولدرکه کشتی کبی بی دست و پا اولان عاجزلری هموم و غموم و شبهات و شکوك بحرلرنده قالمش ایکن حمال
کبی همتلری اوزره کوتروب منزل مقصوده یتورمکدر (مثنوی) صد هزاران دارو اندر وی نهان) زانکه هر دارو برو ید
زو چنان) اول آبك وجودنده نیجه یوز بیك دارو ودوا نهان و مخفیدر زیرا هر دارو اندن بتر انجلین یعنی هر بر دارو که انجلین
که بتمشدر و صورنده و خاصیتده و طعمده و طبیعتده ظهوره کلوب کمال مرتبه سنه بتمشدر و من الماء کل شیء حی آیت
کریمه سنك موجبنجه هر بر دارو و دوا اندن حیات بذیر اولوب نشو و نما بولمش و ظهوره کلمشدر پس آبك وجودنده نیجه
یوز بیك دارو و دوا الرنهان و مخفی اولمشدر کذلك آب حیات حقیقی اولان ولیلرك جانده دخی نیجه صوری و معنوی
دارو و دوا الرنهان اولمش و انلرك روح شریفندن یتوب ظهوره کلمشدر جانلرینك آثاری اولان کفتارلری نیجه مرده دللری
احیا قیلمش و نیجه صوری و معنوی اولان مرضلره شفا و یرمشدر انلرك شفاخانه قلبینه داخل اولان ابدی حیات بولمش
و امراض روحانی و نفسانیه دن خلاص اولمشدر (مثنوی) جان هر دری دل هر دانه * می رود در جو چو دار و خانه *
زو یتیمان زمین را پرورش * بستکان خشك را از وی روش * هر بر درك جانی هر دانه نك دلی اولان آب جو یده شفاخانه
کبی یعنی هر بر درك روح و لطافتی و هر بر حبه نك مغز ولبی آب دخی انواع ادویه یی بالقوه جامع اولوب جو یده دار و خانه کبی
جریان ایدر دیمك اولور هر درك جاندن مراد اول درك وجودنده اولان روح و لطافت اولورکه اول در اول روح و لطافتی
آبدن الور و دل هر دانه دن مراد بر حبه نك مغز ولبی اولور اول حبه اول لبی آبدن بولورته کم دار ولر شفاخانه دن لطافت
الور و بر آخر خاصیت بولور زمینك یتیملرینه پرورش اول آبدندر خشك اولان بسته لره یعنی مقیدلره روش و حرکت
اول آبدندر بعض نسخه ده تشنکان خشك واقع اولمش و شارحلر دخی بو نسخه اوزره شرح قیلمشدر اما اولکی نسخه
اکثر و اصحدر بو نسخه اوزره معنی حرارتدن خشك اولمش تشنه لره اول آبدن روش و حرکت وار در دیمك اولور و یتیمان
زمیندن مراد نباتات و اشجار اولور و آبدن مراد جان اولیا اولدیغی تقدیر اوزره تقدیر کلام و تعبیر مرام بویله دیمك اولورکه
هر در یکا کبی لطیف اولان کسه نك روحی و هر دانه کبی حقیر و کثیف اولان کسه نك دخی قلبی اول جوی معنوی و ماء
حیوانی و روحانی اولان ولیلرك جانی جانبنه کیدر و اندن نیجه نشو و نما و لطافت و بها اتخاذ ایدرلر دار ولر شفاخانه یه کیدوب
انده تربیه لر بولوب نیجه خاصیتلر اتخاذ ایلدکاری کبی و اول ماء حقیقی و آب روحانی اولان اولیانك جاندن بر یوزنده
ایتام کبی بدرسز و مربیسز قالان دردمندلره تربیتلر و نشو و نمالر وار در و زمین بشریتده قوریمش و بسته و مقید قالمشلره
و یا خود خشك لب اولوب تشنه اولمشلره اول آب حیات معنویدن حرکت و ترقیلر وار در هر بارکه اول خشك اولان
تشنه دللره و بسته پالره اول حیات معنویدن بر فیض و بر مدد ایرشه مرده و پژمرده ایکن حیات طیبه بولورلر
و بر مقامده مقید و بسته پا ایکن حرکته کلوب ترقیلر قیلورلر و مقامات اعلایه صعود ایلیوب مقصد اقصایه واصل اولورلر
(استعانت آب از حق تعالی جل جلاله بعد از تیره شدن) بو سرخ شریف آب لطیفك تیره اولدقدنصکره حق تعالیدن
معاونت طلب ایلمسیدر آب صوری لسان حالله عون و مدد طلب ایلرو آب معنوی اولان جان ولی هم بالسان حالله
و یا خود لسان قالله حق تعالیدن عون و عنایت طلب ایلرته کم بو ابیات شریفه ایله آبك حق تعالیدن استعانت ایلمسنه
اشارت ایدوب بیوررلر * مثنوی * چون نماند مایه اش تیره شود * همچو ما اندر زمین خیره شود * ناله از باطن برآرد
کای خدا) آنچه دادی دادم و ماندم کدا) چونکم آبك مایه سی قالمیه تیره اوله زمینده بزم کبی خیره و زبون اوله پس اول
تیره و مکدر اولان آب باطندن ناله کتورر بویله دیو که ای خدا اول نسنه یی که بکا و یردك بن دخی غیرلره و یردم و محتاج و کدا
قالدم یعنی آب معنوی اولان ولینك جانی چونکم سرمایه روحانیه سنی نفوس انسانیه اوزره بذل و ایثار ایلمکله سرمایه
روحانی کیدوب کثافت بشریه و کدورات طبیعیه ایله مکدر اوله بزم کبی بو زمینده کدورت بشریه نك غلبه سندن

بی لطافت اولوب وزبون وخیره قاله باطنندن حضرت حقك درکاهینه ناله کتورر ودعا وتضرع ایدوب دیرکه
ای خدای ذوالعطا اول فیض ولطافتیکه بکا اعطا ایلدك بندخی آنی مستحق ونامستحق اولنلره ویردم واثلری الواث
معاصی واوساخ خطایادن پاك ایدوب طهارت کامله مرتبه سنه ایرکوردم وبن محتاج وکدا قالدم (مثنوی) ریختم سرمایه
بر پاك وپلید ﴿ ای شه سرمایه ده هل من مزید ﴿ پاك وپلید اوزره سرمایه می دوکدم ای سرمایه ویریجی پادشاه زیاده دن
وارمی یعنی آب معنوی اولان جان ولی حضرت حقه بوکونه مناجات وعرض حاجات ایدوب درکه الهی بکا ویردیکك
روحانی اولان سرمایه یی پاك وپلید وشقی وسعید وکمراه ورشید اوزره ایثار ونثار قیلدم وبونلره اول سرمایه یی مستحق
ونامستحق دیمیوب مفیض وباذل اولدم ای سرمایه ده اولان پادشاه حالا محتاج وفقیر قالدم بکا اندن دخی زیاده سرمایه
ویروبنی قوت وقدرت مرتبه سنه ایرکورتاکم سنك بنده لرکی تطهیرا یلمکه قادر اولم واثلری اوساخ نفسانی والواث معنویدن
پاك وطاهر قیلم (مثنوی) ابررا کوید ببرجای خوشش ﴿ هم تو خورشیدا ببالا بر کششش ﴿ راههای مختلف می راندش ﴿
تارساند سوی بحر بی حدش ﴿ چونکم آب مکدر لسان حالله جناب ذی الجلاله تضرع وابتهال ایلیه اول ملاك متعال
سحابه دیر اول تیره ومکدر اولان آبی زمیندن اخذ وجذب ایدوب انی جای خوشه ایلت دخی دیرای خورشید
سندخی اول آبی حرارتك واسطه سیله بالایه چك اول سحاب وآفتاب اول آب تیره یی مختلف یوللره سوررحتی آبی بیحد
اولان بحر جانبنه ایرشدیرلر توضیح معنی اولدرکه آب صوری چقن مستعمل اولوب مکدر اولسه البته آنی زمینه
دوکرلر پس حق تبارك وتعالی یه اول آب لسان حالله مناجات ایلدکده حق تبارك وتعالی آنی سحاب واسطه سیله
ویاخود حرارت شمس واسطه سیله عاقبت کندی معدنی اولان دریایه ایصال ایلر مثلا بر یرده بر مقدار
ماء راکد اولسه سحابدن وافر یغمور یاغسه اول یغموردن سیل اولسه اول ماء راکد دخی اول سیله مخلوط
اولوب اکر بر یول بولورسه اول بولدن دریایه واصل اولورا کر بر یرده قالورسه هوا وحرارت شمس آنی تدریجله نشف
ایدوب بالا جانبنه جذب ایدر وسحاب آنی اخذ ایدوب سونکر کبی درونده حفظ ایلر وباذن الله ارادت حق نه جانبه
اولورسه انی اول جانبه انزال ایلرا کر اول یردن دخی دریایه یول بولورسه جاری اولوب واصل اولورواکر بوله مزسه
ینه بوذکر اولنان اسلوب اوزره آفتاب وهوا انی جذب ایدوب وسحاب وآفتابك اول آب مختلف اولان یوللره سورمسی
بوذکر اولنان اسلوب اوزره آفتاب وهوا آنی جذب ایدوب وسحاب آنی اخذ ایدوب ینه بر آخر زمینه یاغدیروب عاقبة الامر
انی بیحد اولان دریایه ایرشدیرر سحاب وآفتابك اول آبی مختلف اولان یوللره سورمسی بوذکر اولنان اعتبار اوزره
اولور پس آبدن مراد جان اولیا اولدیغی اوزره معنی بویله دیمك اولورکه چونکم اولیانك جانی تطهیر نفوس انسانی ایلمکدن
تیره ومکدر اوله وجناب مقدسه متوجه اولوب مناجات وعرض حاجات قیله اول پاك ولطیف اولان الله آب رحمتنه دیر
آنك جانی جای خوشه ومقام دلکشه ایلت وخورشید عشق ومحبته دخی دیرسن انی مقام سفلیدن مرتبهٔ اعلا
ودرجهٔ بالایه جذب ایله پس ابر رحمت وخورشید محبت اول ولینك جانی مرتبهٔ بشریتدن جذب ایدوب نیجه یوللره
سوروب ونیجه مراتب ومقاماته ایرکوروب حتی بیحد وبیکران اولان بحر وحدته ودریای حقیقته ایرشدیررپس انده
مستغرق اولوب ومحو وجود قیلوب وخلع اوصاف الهیه یی والبسهٔ اخلاق ربانیه یی کییوب وجود لوثندن پاك وطاهر
اولدیغی حالده ینه کثرت مرتبه سنه حق تبارك وتعالی انی تطهیر ادناس ودعوت ناس قیلمقدن اوتری ومالك نفوس
انسان اولمقدن اوتری کوندررپس اسلوب سابق اوزره دعوته شروع ایدوب تطهیر نفوس انسانی ایلمکه مشغول
اولورتاکم بو ابیات شریفه وبو کلمات لطیفه الی اخر البیان بومعنالری تفسیر وتوضیح قیلور (مثنوی) خود غرض زین
آب جان اولیاست ﴿ کو غسول تیرکیهای شماست ﴿ چون شود تیره زغسل اهل فرش ﴿ باز کردد سوی پاکی بخش
عرش ﴿ بو آبدن غرض خود اولیانك جانیدر زیرا اول جان اولیا سزلك تیره لکلریکزی زیاده غسل ایدوب چونکم
اهل فرشك غسلندن تیره ومکدر اوله عرشه پاکلك بخش ایدیجینك جانبنه کیرودونر غسول فعول وزنی اوزره ابنیهٔ
مبالغه دندر زیاده یو ییجی وپاك ایدیجی معناسنه در بعض نسخه ده چون شود تیره زغسل اهل فرش یرنه چون شود تیره
زغدر اهل فرش واقع اولمشدر حتی شارحلر بونسخه یی اختیار ایدوب چونکم جان اولیا اهل فرشك غدر وجفاسندن
تیره اوله دیو معنی ویرمشدر اما اولکی نسخه اصحدر وجان اولیانك آبه مشابه اولمسنده وآبدن غرض مقصود جان
اولیا اولمسنده وجه مناسبت اولدرکه هرشیٔ آبدن حیاتپذیر اولدیغی ونشو ونما بولدیغی کبی جان اولیادن
هرشیٔ حیاتپذیر اولور وارواح طالبین اندن نشو ونما بولور وبونلرك روح شریفی دخی اخباث نفسانیه والواث
روحانیه یی طالبلرك نفوسندن تطهیر وتزکیه قیلور وتشنه دللر دخی بونلرك ینابیع حکمتلرندن وآب حیات کبی
اولان معرفتلرندن ریان اولورلر وحیات طیبه بولورلر پس بوذکر اولنان آبدن غرض ومقصود اولیانك جانی سزلك

نفسانی اولان کدورتلریکزی وجسمانی اولان صفتلریکزی زیاده غسل ایدیجی وپاك قیلیجیدر چونکم اولیانك جانی اهل
فرشك روحلرنی غسل وتطهیر ایلمکدن ماء مستعمل منزله سنه وارروب غلبهٔ اوصاف بشریتله تیره اوله وعمل تطهیردن
عاجز قاله عرش اعلایه پاکلك ویرن خدایه کیرو رجوع ایدر وتوجه تامله وعبادت واستعانتله مرتبهٔ حقیقت جانبنه
کیدر (مثنوی) باز آرد زان طرف دامن کشان ﴿ از طهارات محیط او درسشان ﴿ کیرو اول طرفدن دامنکشان
اولدیغی حالده کتورردیمکدن کنایه درتاکم محیطك طهاراتندن اول جان اولیا اهل فرشك درسنی کتورر زان طرفدن مراد
طرف الهیدر دامنکشان دیمك خباثت ونجاساتدن مجتنب اولدیغی حالده کتوررتاکم برکسه بر جای خبیثه مرور
ایلسه جرادیال ایدیجی اولورکه اول جای خبیثده اولان الوائدن دامنکشان اولمغله اجتناب قیلور آرد لك فاعلی مصرع
ثانیده اولان او کلمه سیدرکه جان اولیایه عائددر ومفعولی درسشاندر محیط فتاویده بر کتابك اسمیدر طهارات دخی
انده بر بابدر بو مناسبتله درس دخی خوب واقع اولمشدرکه شعر ابو که مراعات نظیر دیرلر لکن محیطدن مراد بونده (والله
بکل شیٔ محیط) آیتنك موجبنجه الله تبارك وتعالی اولورواول محیطه جمیع اشیاده اولان خدای تعالینك طهاراتندن
مراد انواع طهارت الهیه اولورو آنك درسندن مراد الله تبارك وتعالینك انواع طهارت ونزاهتنك علمی اولوروانی
اهل فرشه کتورمك اول علمی انلره تعلیم وتبلیغ ایلمکدن عبارت اولورو تحقیق معنی وتوضیح نحوی بویله دیمك اولورکه
چونکم اولیانك جانی اهل فرشك نفوسنی غسل وتطهیر ایلمکدن تیره ومکدر اوله عرش اعلایه پاکلك بخش ایلین خدای
تعالینك جنابنه متوجه اولور ورجوع قیلور تکرار اول طرف اعلادن وجانب بالادن الواث طبیعیه واوساخ بشریه دن
دامنکشان اولدیغی واجتناب قیلدیغی حالده محیط جمیع اشیا اولان خدانك انواع طهاراتندن اول جان اولیا اهل فرشه
علم کتوررو انلره حق تعالی حضرتلرینك قدوسیتنی وسبوحیتنی بیلدیررو اوصاف واسماسنك نقایض مکانیه دن
وحدوثات کونیه دن پاك وطاهر اولدیغی فهم قیلدیررو اولیاسنك جانلرینی کندی قدوسیتیله پاك وصفا قیلدیغی
ونفوس خلایقی آب رحمتله منقی ومزکی ایلدیکنی دخی بیلدیرر (مثنوی) وار تیمم وارهاند جمله را ﴿ وز تحری طالبان
قبله را ﴿ وجمله سنی تیممدن قورتاررو دخی قبله نك طالبلرنی تحریدن خلاص ایلر تیمم لغتده قصد ایلمکه دیرلر وشریعتده
آب اولمدیغی محلده تطهیر ایلمك قصدیله ترابی استعمال ایلمکدر وبونده تیممدن مراد بدن ترابیه نك غباری کبی اولان اوهام
وافکاردر که آب علم یقینی اولمدیغی محلده بو خلق کندی فکرلری وعقل جزئیلریله عمل قیلمق جائز اولور اما اول حینده که
بروایتك جانی بونلره حق جانبندن علم یقین آبنی کتوره بونلرك کندی عقول وافکاریله تیمم تطهیر قیلمسی باطل اولور
وکذلك قبله یی تحری ایلمك ظلمت لیلده ویاخود علائم قبله نامعلوم اولدیغی محلده جائز اولورچونکم قبله آشکار اوله
تحری ایلمك باطل اولور پس شولدمکه ولی کاملك جانی مرتبهٔ وحدتدن ومشاهدهٔ عالم حقیقتدن مرتبهٔ کثرته وعالم
بشریته رجوع ونزول ایلیه مرتبهٔ بشریتده مقید اولان وکندیلری عقول جزئیه وافکار نفسانیه یی استعمال
ایلمکلرندن خلاص ایلر زیرا انك ماء علمی قتنده بونلرك عقول وافکاریله عمل ایلمسی باطل اولوروکذلك قبلهٔ حقیقتنه
طالب اولان کمسه لری دخی شکوك وشبهاتله طالب قبله اولمقدن خلاص قیلوروقبلهٔ حقیقتی بونلره بیان وعیان ایدیجی
اولورحتی انك نور معرفتی واسطه سیله قبلهٔ حقیقی بونلره بر مرتبه نمایان اولورکه بونلرك تحری وطلبی باطل اولورزیرا ومن
طلب البیان بعد العیان فهو فی الخسران مفهوم منجه قبله عیان اولدقدنصکره بیان طلب ایلمك وتحری قیلمق موجب
خسران وبطلان اولور (مثنوی) زاختلاط خلق یابد اعتلال ﴿ زان سفر جوید کارحنا یا بلال ﴿ اولیانك جانی خلقك
اختلاطندن اعتلال بولور اول سفری استرکه ارحنا یا بلال در اراحت دکاندرمکه دیرلرکم قال الجوهری یقال اراح
الرجل اذا رجعت نفسه الیه بعد الاعیاء یعنی یورغونلقدنصکره روحی اکا رجوع ایلدی وراحت اولدی دیمکدر
وحضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمك اکثرا یکی حاللری اولوردی بر حاللری بو ایدیکی هربارکه مستغرق اولوب
بحر احدیت ومستهلك انوار صمدیت اولسه لردی تبلیغ رسالت ودعوت امتدن مستغنی اولوب کیرو دورلردی اول حینده
کلمینی یا حمیرا بیوررلردیکه نسادیادندرانلرك مصاحبت ومکالمه سی روحی کندی مشهدومرتبه سندن مرتبهٔ بشریته
وعالم طبیعته جذب ایدوب تنزیل ایلرونورانیت وروحانیته بشریت وجسمانیت معتدل اولدقدنصکره طالبلره
عقللری یتدیکی یردن ارشاد وهدایت ایلمك قابل اولوردی وکاه اولوردیکه بشریت غلبه قیلوب اول حضرتك وجود
شریفی اختلاط خلقدن علیل وازدحام عوامدن کلیل اولدقده حق جانبه متوجه اولوب مرتبهٔ بشریتدن مرتبهٔ
حقیقت جانبنه سفر ایدرلردی وبیوررلردیکه ارحنا یا بلال یعنی یا بلال بزی آواز لطیفکله دکلندرتاکم بو تعب وزحمت
بشریتدن خلاص اوله لم واعیاء نفسانیت وملالت وسئامت طبیعتدن نجات بوله لم حسن صوت روحانیدر روحی
مرتبهٔ بشریتدن وعالم طبیعتدن خلاص ایدوب کندی مرتبهٔ مقامی جانبنه جذب ایدر وسئامت وملالت طبیعی

روحدن ازاله ایدوب راحت ولطافت ویررو آنی کندی آرزو ایلدیکی مرتبه یه ایرکوررر بو محله مناسب اولان مقالك
برمقدار شرح وتفصیلی جلد اولده تفسیر حدیث ان لربکم سرخنده جان کالست ونداء او کال بینك شرخنده مرور
ایلشدر انده طلب اولنه پس اول حضرته وارث اولان ولی کاملك دخی ایکی حالی وار در برحاللری مرتبه احدیته
مستغرق اولدقلری در که کالی مع الله حالی دیرلر واول حالده دائم آنی قومیوب دعوت طالبین وتربیه سالکین ایچون
آنی مرتبه بشریته وعالم کثرته تنزیل ایدرلر چونکه دعوت وارشاده مباشرت قیله وخلقله مختلط اوله انلرك مصاحبت
واختلاطندن روحلرینه ملال واعتلال کلور وضعف وسآمت حاصل اولور پس بو یورغونلقدن آسوده اولمق وبو ثقلتدن
وزحت کثرتدن قورتلوب راحت بولمقدن واستراحت قیلمقدن اوتری برآواز لطیف وصوت لذیذ صاحبی کمسه یی دکلمکه
وآنك صوت خوبنی استماع ایلمکه رغبت ایدرلر حضرت پیغمبر علیه السلام حضرت بلال رضی الله عنه یه ارحنا
یوردقلری کبی انلر دخی اول صاحب الحانه ارحنا یا فلان دیرلر وانك آواز خوبنی استماع ایلدکلرنده مرغ جانلری
عالم لامکانه پرواز ایدوب تعب بشریتدن وقید عالم طبیعتدن آزاد اولورلر وراحت روح بولوب صفالر ایدوب استراحت قیلورلر
پس سماع راحت روح وسبب کشوفات وفتوح اولدیغندن اوتری حضرت رسول مکرم صلی الله علیه وسلم حضرت بلال
رضی الله عنهه اکثر زمانده یا بلال بزه خوش آوازکله راحت ویر ومناره اوزره چیقوب خدای تعالی یی تمجید وتهلیل
وتحمیدا تمکله بزم روحمزه صفا وسرورلر ایرکور یوررلردی نته کم بو معنایه اشارت ایدوب یوررلر (مثنوی)
ای بلال خوش نوای خوش صهیل* میذنه بررو بزن طبل رحیل* ای خوش نوالو ولطیف آوازلو بلال میذنه اوزره
چیق رحیل طبلنی اور صهیل اصلنده فرس آوازنه دیرلر صکره مطلق آواز معناسنه دخی استعمال اولنمشدر بوراده
مطلق آواز معناسنه در میذنه اذان اوقونجق یره دیرلر مراد مناره در یعنی حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
چونکه بشریت مرتبه سندن انلرك وجود شریفنه ملالت وسآمت کلیدی ووقت صلات دخی قریب اولیدی حضرت
بلاله دخی یوررلردی ای خوش نوا ولطیف الصدا اولان بلال مناره اوزره کیت وکوچ طبلنی چال یعنی آواز لطیفکله
مرتبه بشریتدن مرتبه الوهیت جانبنه متوجه اولمغی وحضرت ربوبیتك مشاهده سنه رحلت ورجعت قیلمغی
طالب وعاشق اولنلره اعلام ایله تا کم قالقوب معراج مؤمنین اولان صلاته شروع ایدهلم وعالم کثرتدن رجوع
ایدوب وحدت عالمنه کیدهلم وحضرت حقله مکالمه ایدهلم (مثنوی) جان سفر رفت وبدن اندر قیام* وقت رجعت زین
سبب کوید سلام* چونکه صلاته قائم اولنه جان حق جانبنه سفره کیدر وبدن قیام ایچره طورر بو سببدن رجوع
وقتنده سلام دیر یعنی صلاته شروع قیلندقده الله اکبر دیوب افتتاح اولندقده مؤمنلرك جانی حضرت حق
جانبنه سفر قیلوب ودنیا قیودندن منقطع اولور وبدن قیامده بولنه حق جانبندن مناجات وصلات قیلمقدن کندی
مرتبه سنه رجوع قیله اول وقتده یمینه وشماله بو سببدن سلام ویررکویا کندی منزلندن برزمان کتمش وبرنیجه
مدت مفارقت ایتمش ایدی واروب ربیله مکالمه ومعامله ایدوب آنك امرینی یرینه کتورد کدنصکره ینه دونوب
کندی منزلنه کلدکده قواسنه ویمین وشمالنده اولان مسلمانلره السلام علیکم ورحمة الله دیو سلام ویرر پس
بعد تمام الصلوة سلام ویرمك جانك کندی مرتبه سنده جانب حقه متوجه اولوب وسفر قیلوب بعده ینه کندی
منزلنه کلدیکنه دلالت ایلر انکیچون الله اکبر دیو صلواته افتتاح ایلدکدنصکره دنیا کلامن سویلمك ودنیا
کارنی ونفسه متعلق اولان کاری ایلمك حرام اولور شو زمانه دککه جان ربیله مکالمه ومعامله ایلمکدن کیرو منزلنه
کله وکندی خانه وجودنده اولان اهلنه وقواسنه وملائکه یه سلام ویره واندنصکره کاردنیایی ایشلمك ونفسك
لوازمنی کورمك حلال اولور (مثنوی) این مثل چون واسطه است اندر کلام* واسطه شرطست بهر فهم عام*
اندر آتش کی رود بی واسطه) جز سمندر کو رهید از رابطه* بو مثل کلامده واسطه کبیدر عوامك فهمندن اوتری واسطه
شرطدر مثلا برکمسه واسطه سز آتشه نجن کیدر سمندردن غیری که اول رابطه دن قورتلدی اول سؤال مقدره جواب
کبی واقع اولمشدر که انه برکمسه دیرکه جان اولیایی آبه تشبیه قیلمق واولیانك جاننك حضرت حقه واصل اولمسنی وینه
بشریته کلمسنی سفر تعبیر ایلمك وجانك کندی منزلنه رجوع ایلمسندن اوتریدر بو سلام ویرمك دیمك مثلدر پس بونی
مثل طریقیله سویلمك نه لازمدر حقیقت حال هرنه ایسه بلا مثال تقدیر اولنسه اولمزمیدی یوررلر که بو مثل ایله معنی
کلام واسطه کبیدر عوامك معنایی فهم وادراك ایلمسندن اوتری مثل واسطه سی شرطدر زیرا مثل معقولاتی محسوساته
تقریب ایلر وعوامك فهمی ایسه اومعقولاتی محسوسه تشبیه وتمثیل ایتمك واسطه سیله ادراك ایلر پس عوامك فهم
وادراکندن اوتری مثل کتورمك شرطدر زیرا انلر خواص کبی بلا واسطه معنایه واصل اوله مزلر وحقایق ومعقولاتی
بلا مثل ادراك قیله مزلر مثلا آتش ایچره واسطه سز کیده مز سمندردن غیری کمسه که اول سمندر واسطه ورابطه دن

خلاص اولمشدر خواص سمندر کبیدر عالم معنایه بلا واسطه داخل اولورلر وآنی بلا مثال ولا مقال ادراك قیلورلر اما
عوام البته بر واسطه یه محتاجدر تا اول واسطه سیله معنی عالمندن حصه آله وراحت اوله (مثنوی) واسطه حمام باید
مرترا* تا ز آتش خوش کنی تو طبع را* چون نتانی شد در آتش چون خلیل* کشت حمامت رسول آبت دلیل* مثلا
سکا واسطه حمام کرك تا که سن آتشدن طبعکی خوش ایلیه سن چونکه حضرت خلیل علیه السلام کبی آتشده اولمغه
قادر دکلسن حمام سکا رسول آب سکا دلیل اولدی یعنی عالم معنی که فی المثل آتش کبیدر وبو مثال وکلام حمام کبیدر
پس سکا آتشدن کرم اولمغه وطبعك حرارت بولمغه حمام واسطه سی لازم اولدیغی کبی عالم معنادن عقلك اثر بذیر اولمغه
وسعنی فهم قیلمغه مثلا کلام دخی سکا واسطه اولمغه لازمدر زیرا ماداکه بو مثال کلام سکا واسطه اولمسه سنك عقلك
عالم معنادن برشیئ فهم قیلمز وبر معنایی مدرك اولمزدی چونکه حضرت خلیل الرحمن علیه السلام کبی آتشه کتمکه
قادر دکلسن حمام سکا آتشدن خبر ویریجی وآب کرم آتشك حرارتنه دلالت قیلیجی اولدی کذلك بو کلام حمام کبی
وبو مثل آب کرم کبیدر چونکه آتش کبی اولان عالم معنایه داخل اوله میه سن واندن بلا واسطه استفاده واستناده
قیله میه سن بو کلام سکا اول عالم معنادن خبر ویریجی وبو مثال اول عالمك خاصیتی وشاننی سکا دلیل اولوب بیلدریجیدر
(مثنوی) سیری از حقست لیك اهل طبع* کی رسد بی واسطه نان در شبع* لطف از حقست لیکن اهل تن* در نیابد
لطف بی پرده چمن* طوقلق حق تعالیدندر لیکن اهل طبع نان واسطه سنسز طوقلغه نجن ایرشور کذلك لطافت
فی الحقیقه حقدندر لیکن اهل تن لطفی بی پرده چمن بولمز طبع فحتسین ایله بولشمغه دیرلر وسخ ودنس کبی ودمور
پاسلنمه سنه دخی دیرلر بوراده اهل طبع دیمك اهل کدورت واهل کسل وقسوت معناسنه اولور شبع کسر شین ایله طویمق
معناسنه در یعنی بعض کمسه لر البته واسطه یه محتاجدر انلرك وجودی بلا واسطه بر معنایی حضرت حقدن اخذ ایلمکه
قادر اولمز مثلا انسانه وسائر حیوانه طوقلق حضرت حقدندر که آنك خالقی اولدر اکر برکمسه یی الله تبارك وتعالی
طویورمسه اول کمسنه جمیع عالمك طعامنی ییسه طویمز پس مجرد سیرلك بلا واسطه نان وخوان خدای تعالیدن نان
وخوان واسطه سیله اولورلر ولیکن ملائکه واهل کدورت اولمین انبیا واولیا نان وطعام واسطه سی اولمسه هم خدای
تعالیدن سیرلك بولورلر ابیت عند ربی یطعمنی ویسقینی بو معنایه دلالت ایلر مثال آخر لطافت وخوش دللك حق
تعالی حضرتلرندندر ولیکن اهل تن اول لطفی وخوشدل اولمغی چمن پرده سی اولمینجه باغ وباغچه سیرینی بوله مزلر
انکیچونکه بونلر حضرت حقدن بلا واسطه کوکل خوشلغی اخذ ایلمکه مستعد وقابل دکللردر پس نجن خوشدل اولمق
ولطافت بولمق استه سلر چمنزار وکل وکلزاردن حاصل اوله جق لطافتی خدای تعالی بونلره ویررو بونلر خلوتخانه لرنده
ایکن اول لطف وصفایی خدای تعالیدن بلا واسطه اخذ قیلورلر انکیچون بونلر چمنزار وکلزار سیرینه کتمزلر ولاله زار
وچمنزار تماشاسنی دخی مراد ایتمزلر نته کم یوررلر (بیت) هرکه در خانه وحی باتو بخلوت بنشست* بتماشای کل ولاله
وریحان نرود* مثنوی* چون نماند واسطه تن بی حجیب* همچو موسی نور مه یابد ز جیب* چونکه تن واسطه سی
قالمیه حجابسز موسی علیه السلام حضرتلری کبی ماهك نورنی نور جیبندن بولور بی حجیب لفظی مصرع ثانی یه
مصروف اولور جیب بونده سینه دن ودرون دلدن عبارت اولور خلاصه کلام بویله دیمك اولور که چونکه برکمسه بدننك
لوازم ومقتضیاتنی افنا ایلیه وتن واسطه سی قالمیه بی پرده وبی حجاب اول کمسه حضرت موسی علیه السلام کبی
ماه حقیقتك ویاخود کندی روحی ماهنك نورنی وجودندن بولور نته کم حق تعالی حضرت موسایه (اسلك یدك
فی جیبك تخرج بیضاء) دیو امر ایدوب اول حضرت ید مبارککنی جیبنه ادخال ایدوب چقاردقدنصکره درون
دلنده نور حق بی حجاب مشاهده ایلیوب هربار که کلامنی جیب درونندن اخراج ایلسه ید بیضاء کبی آنك کلامی
عالمی وقلوب بنی آدمی منور ایلمسی مقرر اولوردی* مثنوی* این هنرها آب را هم شاهدست* کاندرونش پر ز لطف
ایزدست* بو هنرلر آبه هم شاهددر که آنك درونی ایزد تعالینك لطفندن پردر یعنی بو هنرلر که مقدما آنك حقنده ذکر
اولندی مثلا وسخلری یومسی وپژمرده اولان نباتاته نشو ونما ویرمسی وتشنه لری ریان قیلمسی کبی ودخی بونلر
امثالی هنرلر که آبك وار در هنرلر آبه شهادت ایلر که آنك باطنی لطف الهی وحیات ربانیه دن پر ومملودر زیرا اهل تحقیق
دیمشلردر که آب روانده اولان لطافت لطیف اسمینك پرتوید روانده اولان حیات بخشلك حیات الهیه نك
اثریدر الحاصل هویت الهیه انده ساریه در آنك جمیع اوصاف وآثاری آثار تجلیات الهیه در کذلك جان اولیا که
آب حیات معنوی وماء طهور روحانیدر بونلرك دخی خارجنده ظاهر اولان هنرلری ومنقبتلری دلالت ایلر که بونلرك
باطنی الطاف الهیه دن پر ومملودر واوصاف ربانیه ایله طلودر اکر جان اولیا الطاف الهی واوصاف ربانیه ایله پر اولمیدی
خارج عالمده اولنلردن بویله لطیف هنرلر وشریف حالللر ظهور ایلرمی ایدی خارجده اولان افعال واقوالك لطافتی باطنك

لطافتنه شهادت ودلالت ایلرنته کم بو معنایی تایید واثبات ایلمکدن اوتری بیورررلر (کواهی فعل وقول بیرونی بر ضمیر پرنور
اندرونی * بو شرح شریف بیرونی اولان فعل وقولك درونه منسوب اولان نور ضمیر اوزره کواهلکیدر که هر فعل وقول
درونده مضمر اولان معنایه شهادت قیلیجیدر (مثنوی) فعل وقول آمد کواهان ضمیر * زین دو بر باطن تو استدلال کیر
ظاهرده اولان فعل وقول ضمیرك شاهدلری کلدی بو ایکیدن سن باطن اوزره استدلال طوت یعنی ظاهرده اولان
اقوال وافعالدن باطنده اولان اعتقاداته واحواله سن استدلال ایله که الظاهر عنوان الباطن موجبنجه
ظاهرك افعالی باطنك احوالنه دلالت ایلر انکچون حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم نمازده برکسه‌یی صقالیله
اوینار کوردی لو خشع قلبه لخشعت جوارحه بیوردی زیرا اکر ظاهرده آنك اعضاسی خشوع اوزره مؤدب اولیدی
قلب وروحی دخی مؤدب اولوردی پس عاقل اولنلر ظاهرده اولان قولدن وفعلدن باطنده اولان حاله استدلال ایدرلر
(مثنوی) چون ندارد سیر سرت در درون * بنکر اندر بول رنجور از برون * فعل وقول آن بول رنجوران بود *
که طبیب جسم را برهان بود) چونکم سنك سرك درونه سیر طوتمز طشره‌دن مریضك بولنه نظر ایله فعل وقول فی المثل
رنجورلرك اول بول وقاروره‌سیدر که اول بول طبیب جسم ایچون برهان اولور سر بونده عقل معناسنه‌در یعنی چونکم
سنك عقلك درون عالمنه سیری اولمز واحوال باطنی مشاهده قیلمز لازم اولور که مریضك بولنی بر قاروره‌یه قویوب اکا نظر
ایلیه‌سن تاکم آنك بولنك رنکندن آنك درونده اولان مرضنه استدلال قیله‌سن نته‌کم اطبای جسمانینك قانونی بودر
پس برکسه‌نك فعل وقولی هم فی المثل اول رنجورلرك قاروره‌ده اولان بولی کبیدر که اول بول جسمك طبیبنه دلیل
وبرهان اولور کذلك قول وفعل دخی عقل طبیبنه دلیل وبرهان اولور اکر طبیب عقل برکسه‌نك فعلنده وقولنده صحت
رنکن کوررسه آنك مزاج روحانیسنك اعتدال اوزره اولوب صحتده اولدیغنی بیلور واکر آنك فعل وقولنده سقامت رنکنی
مشاهده قیلورسه مزاج روحانیسنك اعتدال اوزره اولمیوب روح وقلبی سقیم اولدیغنه بوندن استدلال قیلور (مثنوی)
وان طبیب روح در جانش رود * وز ره جان اندر ایمانش رود * حاجتش ناید بفعل وقول خوب * احذروهم هم جواسیس
القلوب * اما اول طبیب روح اول مریض القلبك جاننه کیدر ودخی جان یولندن ایمانی ایچره کیدر وآنك خوب اولان
قوله ومحبوب اولان فعله حاجتی اولمز بونلردن حذر ایلیك بونلر جواسیس القلوبدر یعنی اول روحه متعلق اولان طبیب
روحی وقلبی مریض اولان کمسه‌نك نور فراستله وسر ولایتله جاننه کیدر وجان یولندن ایمان واعتقادی ایچره داخل
اولور وآنك ایمان واعتقادی نه کونه ایدیکنی بیلور آنك خوب ولطیف اولان فعله مستدل اولان بلکه فعلسز وقولسز
درونده اولان حالنی نور فراست وسر ولایتله بیلور وآنلر حقنده ینظر بنور الله بیورلدی وانلر حقنده انهم جواسیس
القلوب یدخلون فی قلوبکم ویخرجون من اسرارکم فاذا جالستموهم فجالسوهم بالصدق دینلدی (مثنوی) این کواه فعل
وقول ازوی بجو * کو بدریا نیست واصل همچو جو * بو فعل وقول شاهدنی اول کمسه‌دن استه که اول کمسه جوی دریای
حقیقته واصل دکلدر یعنی جوی دریایه واصل اولدیغی کبی شول کمسه‌نك که جانی دریای حقیقته واصل اوله
اندن فعل وقول شاهدلرنی استمه زیرا آنك درونك نوری بر مرتبه بیرونه سرایت قیلمش وجوارح واعضاسی اوزره لمعان
اولمشدر که فعل وقولنه اکا استدلال اولنمقدن خلاص اولمشدر عارف وبینادل اولان آنی کوردیکی کبی آنك اعضا
وجوارحنده اولان صلاحندن ونورانیتندن آنك نه مرتبه‌ده ایدیکنی بیلور ومعلوم ایدینور نته‌کم بو بیان شریفی
وبو معنای لطیفی مبین اولمقدن اوتری بیورررلر (دربیان آنکه آن نور خود از اندرون سر عارف ظاهر کند بر خلقان
بی فعل وعارف وقول عارف افزون از آنکه بقول وفعل او ظاهر شود چنانکه آفتاب بلند شود بانك خروس واعلام
موذن وعلامات دیکر حاجت نباشد بو رخ شریف آنك بیاننده‌در که اول نور عارفك سرینك درونده کندوبی
خلایق اوزره ظاهر ایلر عارفك فعلسز وقولسز اندن زیاده که عارفك قول وفعلیله ظاهر اولور یعنی عارفك قلبندن
نور الهی کندیسنی آنك فعلندن وقولندن دخی زیاده ظاهر ایلر مثلا انجیلین که آفتاب بلند اوله وعالم آنك نوریله
طوله خروسك بانککه وموذنك اعلامنه وبونلردن غیری علامانه احتیاج اولمز پس فعل ایله قول بانك خروس
واعلام موذن کبیدر وآداب صوری وآثار ظهوری نور درونینك علاماتی کبیدر چونکم عارفك نور درونی بلند وعالی
اوله خارجده اولان دلائل ایله آنی بیلمککه احتیاج قالمز (مثنوی) لیك نور عارفی کز حد کذشت * نور او پر شد بیابانها
ودشت * شاهدیش فارغ آمد از شهود * وز تکلفها وجانبازی وجود * لیکن اول بر عارفك نوریکه حددن کچدی
آنك نوری بیابانلره ودشته طولدی آنك شاهدلکی شهوددن فارغ کلدی ودخی تکلفلردن وجانبازلقلردن وجود
وسخادن فارغ کلدی شاهد بونده محبوب معناسنه‌در اکا متصل اولان یاء مصدریه‌در شهود شاهدك جمعیدر اول
بو بیاندن مقدم اولان بیتدن استدراك اولنمشدر تقدیر کلام بودر که بودرونه شاهد اولان فعل وقول کواهی

اول کمسه‌دن استه که اول کمسه جوی دریایه واصل اولدیغی کبی دریای حقیقته واصل اولمیه ولیکن بر عارفك نوریکه
حددن تجاوز ایلیه انك نور باطنی بیابانلره وصحرالره طوله یعنی آثار وانواری اطراف واکنافه احاطه قیله آنك محبوبلغی
ودرونك خوبلغی شاهدلرك شهادت ایلمسندن فارغ کلدی وظاهر انیجه تکلفات اختیار قیلمقدن وطریق الهیده
جانباز اولمقدن وبحسب الظاهر ملکنده اولانی بذل وسخا ایلمکدن بری اولدی بو جمله افعال صوری اکرچه باطنده
اولان انواره واحواله دلائل وشواهددر لیکن چونکم عارفك نور درونی فعل وقول مرتبه‌سندن تجاوز ایلیه آنك نورنه
اقوال وافعالیله استدلال اولنمق وقت ضحاده ومرتبهٔ استوادده اولان آفتاب عالمتابك نورنه چراغله استدلال اولنمق
کبیدر ودخی اول شمس وآفتاب انوارك وقت ظهوری کلدیکن آواز خروسله وصدای موذنله بیلمك کبیدر (مثنوی)
نور آن کوهر چو بیرون تافتست * زین تسلسلها فراغت یافتست) پس مجو ازوی کواه فعل وکفت) که ازو هر دو جهان
چون کل شکفت * اول کوهرك نوری چونکم طشره بلدرامشدر بو تسلسللردن فراغت بولمشدر پس اندن فعل وقول
شاهدنی استمه زیرا هر ایکی جهان اندن کل کبی آچلدی یعنی اول کوهر جانك نوری چونکم خارج عالمه پرتو صالمش
وضیا کسترا اولمشدر بو سالوسلکلری اظهار ایلمکدن فراغت حاصل اولمشدر آنك کندوبی بیلدرمکدن اوتری
افعال شرعیه واعمال مرعیه‌یی ارتکاب ایلمکه احتیاجی قالمامشدر نته‌کم بعض سالوسلر کندیلرینی خلقه افعال
واقوالله بیلدرمشلر وحسن حاللرنی خلقه اظهارا تمسکله انلری ایناندرمشلردر اما عارف اولنلر سالوسلق ایلمکدن
وافعال واقوالی کندینك باطننه شاهد قیلمق قیدندن پاك اولمشلردر پس سن انلردن فعل وقول شاهدنی استمه زیرا که
آنك هر برندن هر ایکی جهان کل کبی آچلدی ورونق ولطافت بولدی شول وجهدنکه عارف وکامل عالمك روحی
کبیدر وظاهر وباطن عالمی اکا نسبتله قالب کبیدر بو ظاهر وباطن عالمی رونق ولطافتی انسان کاملدن بولور
فیض کشاده ایکی عارف واصلك جانندن الور چونکم ایکی جهان بر عارفك جانندن رونق بوله ولطافت پذیر اوله
خارجده اولان فعل وقولی آنك نورنه دلیل اتخاذ ایلمك وانی فعل وقول دلیلیله بیلمك جهل وعمادن ناشی اولور
(مثنوی) این کواهی چیست اظهار نهان * خواه قول وخواه فعل وغیر آن * بو شاهدلك ندر نهانی اظهار
ایلمکدر اول شهادت کرکسه قول اولسون کرکسه فعل اولسون ویا بو ایکیسنك غیریسی اولسون یعنی بو شاهدلك
ندر دیرسك بر مخفی اولان معنایی اظهار ایلمکدر کرکسه اول شاهد شاهد فعلی اولسون کرکسه شاهد قولی اولسون
وکرکسه بونلردن غیری شاهد اولسون شاهدلرك شهادتلری دخی عرض قبیلندندر که ایکی زمان باقی دکلدر
بو عرضدن غرض جوهرك سرنی اظهار ایلمکدر نته‌کم بیورررلر * مثنوی * که غرض اظهار سر جوهرست
وصف باقی وین عرض بر معبرست * زیرا غرض جوهرك سرنی اظهاردر وصف باقیدر وبو عرض عبور اوزره‌در مصرع
اولده اولان غرض غین معجمه ایله درمقصود معناسنه معبر فتح میم ایله مصدر میمیدر عبور معناسنه وصف مبتدا باقی
خبردر وبو بیت اولك مصرع اولنه علت واقع اولمشدر وتقدیر کلام اولدر که بو شاهدلك ندر دیرسك بر نهان اولان
معنایی اظهار ایلمکدر که مقصود اول شهادتدن بر جوهرك سرنی اظهار ایلمکدر مثلا اول جوهردن مراد جاندر
وآنك سرندن مراد حسن اعتقاد وخدای تعالی حضرتلرینه اطاعت وانقیاددر وجوهر جانك طاعت وانقیاد
وصفیدر که همیشه آنکله قائم وباقیدر وخارجده اولان اقوال وافعال کوهر جانك طاعت وانقیادله موصوف
اولدیغنه شاهدلردر وبو شاهدلردن مقصود جان جوهرینك سرنی ووصفنی ظهوره کتورمکدر وبو فعل وقول
شاهدلری عبور ومرور ایلین اعراض قبیلندندر که ایکی زمان باقی اولمز پس اکرچه اعراض قبیلندن اولان افعال
واقوالك شاهدلری ایکی زمان قالمیوب فانی اولور لیکن جوهر جانك وصفیکه اطاعت وانقیاد وخلوص وسداددر
همیشه آنکله باقی قالور نته‌کم بو معنایی تفهیم ایلمکدن اوتری بو بیتی مثل موقعنده ایراد ایدوب بیورررلر * مثنوی *
این نشان زر نماند بر محك * زر بماند نیك نام وبی زشك * این صلوة واین جهاد واین صیام * هم نماند جان
بماند نیك نام * مثلا بو زرك نشان واثری محك اوزره قالمز اما زر شکسز نیك نام قالور یعنی بر التونك خالص اولمسنده
شك وشبهه ایله سنك آنی بر محکه اورسن آنك محك اوزره اولان نشانی کوررسن که اول نشان آنك خالص اولدیغنه
دلالت وشهادت ایدر ولیکن اول محك اوزره التونك خلوصنه شاهد اولان نشان قالمز که اعراض قبیلندندر
اما التونکه فی المثل جوهردر بی شبهه نیك نام قالور وصحیح العیار اولور کذلك بو صلات وبو جهاد وبو صیام قالمز زیرا
اعراض قبیلندندر اما جان خلوصله ووصف نیکویله نیك نام قالور که جوهردر * مثنوی * جان چنین افعال
واقوالی نمود * بر محك امر جوهر را بسود * کاعتقادم راست است اینك کواه * لیك هست اندر کواهان اشتباه *
جان بو تجلین بر افعال واقوال کوستردی امر الهی محکی اوزره جوهرنی سوردی کانه بویله دیو که بنم اعتقادم

راستدر راشته شاهدم لیکن جانك شاهدلرنده اشتباه واردر یعنی جان بوذکر اولنان صلات وجهاد وصیام وزکات افعالی
کبی فعللرینی وشهادت کلمه سنی وتوحید وتهلیله مناسب اولان قوللرینی کوستردی الله تعالینك امرینکه فی المثل برمحل
کبیدر کندی جوهرینی اول محلك امر الهی اوزره سوردی تمام انده خالص اولدیغنی ظهوره کتوردی آنك خلوصنده
شبهه قیلمنلره کانه بویله دیوکه بنم اعتقادم راستدر وحضرت حقه انقیادم درستدر اکرکا شاهد استرسك ایشته فعلم
وقولم ایکی شاهددرلر اکرچه جان کندینك حسن اعتقادی وخلوص انقیادی اوزره فعلنی وقولنی ایکی شاهد منزله سنده
اقامت ایدرلیکن اول کواهلرك خالص اولمسی خصوصنده شك واشتباه واردر * مثنوی * تزکیه باید کواهانرا
بدان * تزکیه ش صدقی که موقوفی بدان * بهرحال شاهدلره تزکیه کرکدر بیل آنك تزکیه سی برصدقدرکه سن
اکا موقوفسن یعنی ایکی کسه فی المثل قاضی حضورینه کلسه لر وبرخصوصده شهادت قیلسه لر البته انلری تزکیه
ایدیجی برقاچ ابو کسه کرکدر تا انلرك صدقی مبین اوله وانلرك کذبدن بری اولدیغنه شهادت قیله حتی اول ایکی شاهدك
شهادتلری مقبول اوله کذلك فعل وقول شاهدلرینه دخی تزکیه کرکدر بیل بونلرك تزکیه سی فعلده وقولده اولان
شول برصدقدرکه سن اول صدقه موقوفسن مادامکه فعلده وقولده صدق اولمیه بلکه شائبهٔ کذب وریا اوله سنك
شاهدلرك قبول اولمز وجانك حق تعالی حضرتلرینه طاعت وانقیاد قیلدیغی وشوائب غرضدن خالص وصافی اولدیغی
ثبوت بولمز * مثنوی * حفظ لفظ اندر کواه قولیست * حفظ عهد اندر کواه فعلیست * کر کواه قول کژ کوید ردست *
ور کواه فعل کژ پوید ردست * لفظی حفظ ایلمك قولی اولان کواهده در عهدی حفظ ایلمك فعلی اولان کواهده در قولیده
وفعلیده اولان بالرنسبت ایچوندر یعنی انسانك کندی جانی اوزره شاهدی ایکیدر بری قوله منسوب اولان کواه وبری
دخی فعله منسوب اولان کواهدر لفظی کذبدن حفظ ایلمك قوله منسوب اولان شاهدك حقنده درکه کذبدن محفوظ
اولسه شاهد قولی صادق اولور وحقله اولان عهدی نقض ایلمکدن حفظ ایلمکه فعله منسوب اولان کواهك حقنده
درکه برکسه اللهله عالم الستده ایلدیکی عهدی نقض ایلمکدن حفظا بلسه آنك فعلی اولان شاهدی هم صادق راست
اولور چونکم برکسه نك قولی وفعلی صادق وراست اوله اول کسه نك جانی مسلم ومخلص اولور وصدیقلر مرتبه سنی
بولور اما اکرقول شاهدی اکری سویلرسه مردوددر واکرفعل شاهدی هم اکری یلرسه مردوددر قول کواهنك
کژسویلمسی (یقولون بالسنتهم مالیس فی قلوبهم) آیت کریمه سنك خواسنجه قلبده اولمینی لسانله سویلمکدر
ومنافقلرکبی (آمنا بالله وبالیوم الاخر) دیوب ودرون دلدن مؤمن اولمقدر وفعل شاهدلك کژیلمه سی فعل وعملی لله
فی الله ایلیوب ریا وسمعه طریقیله مقبول انام وصید عوام ایلمکدن اوتری اولمسیدر چونکم برقولك ظاهری صدق
وباطنی کذب اوله وکذلك برفعلك هم ظاهری راست وباطنی کژ اوله ایکیسی بیله مردود اولمق مقرردر ومجرد
صورت ظاهرده اولان راست اولمرینه اعتبار یوقدر زیرا جمیع اهل نفاق واصحاب ریانك فعللرینك وقوللرینك
ظاهرلری راست ودرستدر چونکم باطنلری کژ وفاسد اولدی انلرك بحسب الظاهر اقوال وافعالنك راست ودرست
اولمسی مقبول اولمدی (مثنوی) قول وفعل بی تناقض بایدت * تا قبول اندر زمان پیش آیدت * پس سکا تناقضسز
قول وفعل کرکدر تا کم سنك تمسکه فی الحال قبول کله یعنی ای حق تعالی حضرتلرینه عبادت وطاعت ایلین
کمسه اکر عندالله سنك قولك وفعلك مقبول اولمق استرسك سکا بهرحال بری برینه متناقض ومتخالف اولمین
قول وفعل کرکدر تا کم حق تعالینك قبول ایلمسی فی الحال سنك حضورکه کله وسنك قولك وفعلك حیز قبولده
واقع اوله مادامکه قول فعله موافق اولمیه وبرکسه نك فعلی دخی قولنی تصدیق قیلمیه آنك فعلی وقولی مقبول
اولمز بی تناقض اولان فعل وقول اولدرکه برکسه مثلا بن کیجه ایله نماز قیلدم دیسه کرچك نمازی قیلمق کرك وزکات
ویردم دیسه فی الحقیقه هم زکاتی الله ویرمك کرك وبو سوزی دخی ریا وسمعه دن اوتری اولمق کرك اما برکسه
بن نماز قیلدم دیسه ویاخود زکات ویردم دیسه واناری ایلمسه ویاخود بونلری ایلسه ولیکن بو سوزی
خلقه ریا وسمعه دن اوتری سویلسه فعله قولی بری برینه متناقض اولور پس مقبول اولمیوب مردود اولور نته کم
قول وفعلك متناقض اولمسنه بو بیتله دخی اشارت ایدوب بیوررلر * مثنوی * سعیکم شتی تناقض اندرید *
روزمی دوزید وشب برمی درید * بو بیت شریف سورهٔ لیلده اولان آیت کریمه یه اشارتدر اول بودر (واللیل اذا یغشی)
لیل حقیچون که ظلامی جمیع عالمی بوردیکی حینده وشمسی بوردیکی حینده (والنهار اذا تجلی) ونهار حقیچون که
ظاهر اولوب ظلمتی زائل قیلدیغی حینده (وما خلق الذکر والانثی) دخی شول قادر بیچون حقیچون که هرشیدن
دیشی وارککی خلق ایلدی ویا ادم وحوایی خلق ایلدی (ان سعیکم لشتی) تحقیقا سزلك سعیکز پراکنده
ومختلفدر وجزاء سعیکز دخی کذلك پس سعی مختلفه وکوشش متنوعه اربابدرکه هم طالب دنیا واخرت وهم عاشق خلق

وهم طالب حق وهم خادم نفس وشهوت وهم مرید دیدار وجنت اوله ما حصل قلب صد پاره ایله وصل یاره وخدمت
پرورد کاره سعی قیله پس حضرت مولانا انلرك حقنده بیوررلرکه ای اهل نفاق واصحاب ریا وشقاق سزلك سعیکز شتادر
وسز تناقض ایچره سز شتیتك جمیدر یعنی سعیکز مختلفدر قوللکزله طالب حق وفعلکزله راغب خلق اولورسز
تناقض ایچنده سز کوندزد کرسز وکیجه یرتوب سوکرسز یعنی کوندز صلاحیت وعبادت سمتنده کورینورسز کیجه
انی دریده قیلوب فسق وعصیان ایشلرسز دیمك اولور * مثنوی * پس کواهی با تناقض که شنود * یا مکر حکمی کند
از لطف جود * پس تناقضله اولان شهادتی کیم استماع ایلدی یاخود مکر جواد اولان الله لطفندن برحکم ایلیه
جود مصدردر بونده فاعل معناسنه در مصدرذکری مبالغه دن اوتری اولور رجل عدل دیدکاری کبی مضاف مقدر
اولوب ذی جود دینسه دخی جائزدر لطف جوده مضاف اوقنمز بعض نسخه ده جود یرینه خود واقع اولمشدر بو نسخه
اوزره واو اشباع ایله اوقنور ولطف خود لفظنه مضاف اوقنور وبعض نسخه ده دخی حکم یرینه حلم واقع اولمشدر
وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه پس تناقضله اولان شاهدلکی قنغی قاضی استماع ایلدی وقبول قیلدیکه
احکم الحاکمین اولان حق تعالی آنی قبول ایلمیه خدای تعالی تناقضله اولان شهادتی هیچ قبول ایلمز مکرکه
اول عین جود اولان خدا کندی لطفندن آنك قبولنه حکم قیله وآنك قباحت وفسادنه باقیوب قبول ایلیه نته کم بعض
زمانده شاهدلر تناقض سویلسه لر خصم اولمدیغی تقدیرجه عنایت قاضی لاحق اولوب انلرك شهادتنی قبول ایلر
(مثنوی) قول وفعل اظهار سرست وضمیر * هر دو پیدا می کند سر ستیر * چون کواهت تزکیه شد شد قبول *
ورنه محبوسست اندر ول مول * قول وفعل سر وضمیری اظهاردر ایکیسی مستور اولان سری پیدا وهویدا ایلر
چونکم سنك کواهك تزکیه اوله قبول اولور والا سنك کواهك مول موله محبوسدر مول ایکلمك معناسنه در
توقف معناسنی ویرلور تزکیه بالك ایتمك معناسنه در انسانك قولی وفعلی باطننده اولان سری ومضمر اولان
معنانی اظهار ایچوندر هر ایکیسی باطنده مستور اولان سری پیدا وآشکار ایلر ای عبادت قیلان کسه چونکم
سنك شاهدلرك شائبهٔ کذب وریادن پاك اوله مقبول اولور والا کرپالك ومزکی اولمیه توقف مرتبه سنده محبوس
ومقید اولور * مثنوی * تا تو بستیزی ستیزند ای حرون * فانتظرهم انهم منتظرون * تا کم ای سرکش ومعاند اولان
مرایی سنکه عناد ایلیه سن وریا ونفاقی ترك قیلمیه سن اصحاب خلوص هم سکا عناد ایدرلر پس بونلر جانبنه کذب
وریا ایله اولمغه منتظر اول تحقیقا بو اصحاب خلوص سنك مغلوب ومقهور اولمکه منتظرلردر حرون مرادی بونده فعلی
قولنه مخالف اولان اهل ریا واصحاب زرق ودغادرکه سباق وسیاق بونی اقتضا ایدر ومصرع ثانیده اولان فانتظر
امری دخی حرون اولان اهل ریایه در هم ضمیری اهل ریانك مقابل ومخالفی اولان اصحاب خلوصه راجع اولور اکرچه
مقدما انلرك ذکری مرور ایلمدی لیکن انلرك نقیضی ومقابلی اولان اهل ریانك ذکری سبقت ایتمکله کانه انلرك
نقیض ومقابلنك ذکری دخی مرور ایلمك منزله سنه تنزیل اولنمش اولور وقرینهٔ کلام بو معنایه دلالت قیلور نته کم
کفار حضرت پیغمبر علیه السلامه وانك اصحابی اوزره غالب اولمغه وظفر بولمغه منتظر اولورلردی چونکم انلر
منتظر اولدیلر حق تعالی حضرتلری دخی حبیبنه انلردن اعراض ایدوب انلر اوزره غالب اولمغه وانلرك مغلوب اولمسنه
یا محمد سن هم منتظر اول دیو امر ایلدی نته کم سورهٔ سجدهٔ الم میمك آخرنده بو معنایه مناسب بیوررلر (ویقولون)
کفار دیرلر که ای مسلمانلر (متی هذا الفتح) نه زمانده در اول فتح ونصرتکه سزبزه وعده ایدرسز (ان کنتم صادقین)
اکر سز وعده کزده صادق ایسه کز قنده در اول فتح استعجال فتح ایتمکله بونلری اعجاز ایدرلردی (قل یوم الفتح) یا محمد دی
بونلره که یوم فتحده (لا ینفع الذین کفروا ایمانهم) کافر اولنلره ایمانی نفع ایتمز زیرا ایمان بأسدر ویوم فتحدن مراد
یوم قیامتدر ویاخود یوم بدر ویا فتح مکه اوله وعدم نفع ایمان حین قتلده اولور (ولاهم ینظرون) وبونلر اول کون نظر
مرحمتله نظر اولنمزلر (فاعرض عنهم) پس بونلردن اعراض ایله یا محمد (وانتظر) دخی سن منتظر اول بونلرك اوزرینه
غالب وقاهر اولمقلغه (انهم منتظرون) تحقیقا بونلر دخی سکا غلبه یه منتظرلردر پس بو آیت کریمه حرون اولوب عناد ایله
منتظر اولنلره انلرك انتظاری کبی منتظر اولوب آنلره مقاومت ومقابله قیلمغه دلالت ایدر (عرضه کردن مصطفی علیه
السلام شهادت را بمهمان خویش (مثنوی این سخن پایان ندارد مصطفی) عرضه کرد ایمان وپذرفت آن فتی) بو سوز پایان
طوتمز مصطفی علیه السلام ایمان عرض ایلدی اول فتی قبول ایلدی فتی جوان معناسنه در لیکن اصحاب طریقت قلبی
ایمان واسلامله تازه وقوی اولان کسه لره فتی تعبیر ایدرلر یعنی حضرت مصطفی علیه السلام اول مهمانه ایمان عرض
ایلدی واول جوان آنی قبول قیلدی (مثنوی) آن شهادترا که فرخ بوده است * بندهای بسته را بکشوده است * اول
شهادت که مبارك اولمشدر اول شهادت باغلو اولان بند وقیدلری اچمشدر شهادت را پذرفت کلمه سنك مفعولیدر یعنی

اول جوان اول شهادتی قبول ایلدیکه نفس الامرده اول شهادتی کتورملک بغایت مبارک اولمشدر واول شهادت
کلمه سی قلب ایجره بسته ومقید اولان قیود واقفالی فتح قیلمشدر برکمسه اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان
محمدا عبده ورسوله دیسه آنک قلبنده اولان کفر بندلری وشرک وعناد قیدلری زائل اولور ومؤمنلر مرتبه سنه
وصول بولور * مثنوی * کشت مؤمن کفت اورا مصطفا * که امشبان هم باش تو مهمان ما * اول مهمان
مؤمن اولدی حضرت مصطفی علیه السلام اکا دیدیکه بو کیجه هم سن بزم مهمانمز اول (مثنوی) کفت والله تا ابد
ضیف توام * هر کجا باشم بهر جا که روم * اول مهمان قسم ایدوب دیدی والله تا ابد الآباد سنک مهمانک ام هر قنده که
اولم هر یره که کیدم یعنی هر نه مرتبه یه کیدرسم وهر نه مرتبه ده اولورسم وهر نه مکانده وقنغی زمانده سیر قیلورسم ابدی
سنک ضیفک ام که زمان ومکان سنک حقیقتکدن خالی دکادر پس هر نه یرده اولورسم سنک خوانکه واحسانکه محتاجم
دیدی (مثنوی) زنده کرده ومعتق ودربان تو * این جهان وآن جهان برخوان تو * هر که بکزیند جز این بکزیده خوان
عاقبت دردکاو بش استخوان * زنده اولمش وبو جهانده واو جهانده سنک خوانک اوزره سنک دربانک ام یعنی هر قنده
اولورسم وهر نه یره کیدرسم سنک زنده ایلدیککم که بن جهل وکفرله مرده دل ایکن بنی احیا ایلدک معتقکم که
بونده مقدما اسیر بند نفس وشهوت ایکن بنی اول قیوددن حر وآزاد ایلدک وسنک بو جهانده واول جهانده خوانک
اوزره خدمتکارلک وخزینه دارلک ام اول خواندن مراد خوان روحانی وغدای جانیدر کرده کرده تقدیرنده اوله معنی
بویله اولسه دخی جائزدر زنده وآزاده ایلمشسن وبو جهانده واول جهانده سنک خوانک اوزره سنک دربانک ایلمش سنکه
بن سنک بکا عطا ایلدیکک اول خوان ونعمتی بیکانه لردن حفظ وحمایت ایلرم دیمک اولور هر شول کمسه که بو کزیده اولان
خواندن غیری اختیار ایلیه عاقبت استخوان انک بوغازنی یرتار بعض نسخه ده زاستخوان واقع اولمشدر بو تقدیرا اوزره
دردفعل لازم اولوب معنی عاقبت انک بوغازی استخواندن یرتلور دیمک اولور یعنی شول کمسه که بو مقبول وبرکزیده اولان
ایمان واسلام خواندن غیری وعرفان وایقان غداسندن ماعدا اختیار واصطفا ایلیه عاقبت آنک کاوی جانی کفر
وعصیان استخوانی یرتار وآنی نعمت روحانی یمکدن محروم ایلر استخواندن مراد کفر وعصیان وفساد وطغیان وبونلر
امثالی اولان اوصاف قبیحه اولورکه انسانک جانه استخوان کاو به ضرر ویردیکی کبی ضرر ویرر وجنانی اولان
خواندن وغدای ایمان وایقاندن محروم قالور * مثنوی * هر که سوی غیر خوان تو رود * دیو با او دان که همکاسه شود
هر که از همسایکی تو رود * دیو بی شک که همسایش شود * هر کیم سنک خوانکدن غیری جانبه کیده بیل که شیطان
آنکله همکاسه اولور هر شول کمسه که سنک همسایه لککدن کیده شکسز شیطان اکا همسایه اولور حضرت
پیغمبر علیه السلامک خواندن مراد بساط شریعت اوزره وضع بیوردقلری ایمان واسلام وصلاح وسداد وهدایت
ورشاد وبونلر امثالی اولان خوان روحانیدر وفی الحقیقة برکسه اول حضرتک عطا ایلدیکی خوان معنویدن اعراض
ایدوب کندی نفسنک مرادی جانبنه کیتسه بیل که اول حضرتک عطا ایلدیکنی شیطان آنکله همکاسه اولور زیرا اکا
موافقت ومتابعت ایلمکدن اعراض ایلین قرین شیطان اولمق وشیطانه متابعت قیلمق مقرردر وهر شول کمسه که اول
حضرتک خانهٔ دین وطریقتنه اویمقدن وتقرب قیلمقدن کیرو کیده تحقیق شیطان اکا همسایه اولور همسایه دن مراد
بونده تقرب واتصالدر یعنی هر شول کمسه که اول حضرتک دین مبیننه تقرب واتصالدن دور اوله شیطان اکا تقرب
ایدوب متصل اولور ومقارنت قیلور وهمیشه آنی مضل اولور * مثنوی * ور رود بی تو سفر او دوردست * دیو بد همراه
وهم سفره ویست * ور نشیند بر سر اسب شریف * حاسد ماهست دیو اورا ردیف * واکر اول سنسز دوردست سفره
کیده قبیح اولان شیطان آنک همراهی وهم سفره سیدر واکر اول کمسه اسب شریف اوزره اوتورسه ماهک حاسدیدر
شیطان اکا ردیف دیمکدر ردیف اولده دوردست بعید وطویل معناسنه در اما شمعی دوردست معناسنی وبرمشدر واکر اول
بدبخت سنسز سفره کیده اورد صاحب دردیمشدر بو تقدیرجه ذوذال معجمه ایله عربی اولور صاحب معناسنه لیکن
صحیح اولان نسخه لرده جمیعا دال مهمله ایله دوردست واقع اولمشدر وجان عالم دوردست املاسنک دوردست معناسنه
تحملی اولدیغنی کوروب واکر اول بدبخت سنسز سفره کیده اکا ایکی ردوار دردیمشدر که بری اوردلک دنیوی وبری اخروی
اولوب خسر الدنیا والآخرة حسبنجه اول ایکی عالمده مردود دردیو تعبیر ایلمشدر اما دوردست لفظی اهل فرسک
استعمالنده طویل وبعید بنه جک محلده ذکر اولنور مثنوی شریفده دخی بر قاچ محلده بو معنا اوزره ذکر اولنمشدر
وتقدیر معنی وتوضیح خواب بویله دیمک اولورکه واکر بر کمسه سنک رضای شریفک سز ومراد لطیفکسز دور ودراز سفره کتسه
دیو بد اول کمسه نک همراهی وهمسفره سی اولور وروشنده وحرکتنده ابلیس لعین اکا مشارکت قیلور واکر اول سنک
رضاکسز سفره کیدن کمسه بر لطیف وشریف اسب اوزره اوتورسه اول ماه حقیقتک حسودی وحقودی دیو شیطان انک

اردنه بنمشدر ومرکبنده هم مشارکت قیلمشدر * مثنوی * ور بجه کیرد از و شهناز او * دیو در نسلش بود انباز او *
در بنی شارکهم کفتست حق * هم در اولاد و در اموال ای شفق * واکر سکا مخالف اولان کمسه نک شهنازی بجه طوته
یعنی آنک عورتی اندن ولد اتخاذ ایده شیطان آنک نسلندن آنک شریکی اولور شهنازا کثر عورت اسمی اولدیغندن
بونده انک عورتی دیمک اولور بو کا دلیل استر سک حق تعالی قرآنده وشارکهم دیمشدر هم اولادده وهم اموالده ای شفق
شفق بالتحریک افق عربیده کورنن حمرته وعند البعض حمرت عقبنجه اولان اقلغه وبقیهٔ نهاره دیرلر بوراده شفقدن مراد
مؤمندر شول اعتبارله که ایمان آفتاب حقیقتک پرتو اثری ونهار نبوتک بقیه سیدر یعنی اکر سکا مخالفت ایدن
وسنک سنتکی قویوب طریق آخره کیدن کمسه نک عورتی اندن ولد طوتسه شیطان لعین آنک نسلندن مشارکت
ایلمز سه کم حق تعالی حضرتلری سورهٔ بنی اسرائیلده ای ابلیس سن انساندن قادر اولدیغک کمسه لری استخفاف ایله
وانلرک اموالنده واولادنده مشارکت قیل بیورمشدر بو آیتک ترکی تفسیری اوچنجی جلدده مسجد مهمان کش
حکایه سنده تفسیر این آیت که واجلب علیهم سرخنده مرور ایلدی وبونده اهل تفسیرک یازدقلری اوزره لسان
عربیه ایله تفسیر اولنور قال الله تعالی (واستفزز) ای استخفف (من استطعت منهم بصوتک) ای بدعائک الی الفساد
واجلب علیهم من الجلبة وهی الصیاح (بخیلک ورجلک) ای باعوانک من راکب وراجل (وشارکهم فی الاموال
بحملهم علی کسبها وجمعها من الحرام والاولاد) ای بالحث علی التوصل الی الولد بالسبب الی الحرام (وعدهم) بالمواعید
الکاذبة وتسویف التوبة والاتکال علی الرحمة وایثار العاجلة علی الآجلة (ومایعدهم الشیطان الاغرورا) والغرور
تزیین الخطأ بما یوهم انه صواب * مثنوی * کفت پیغمبر زغیب این راجلی * در مقالات نوادر با علی * پیغمبر علیه السلام عالم
غیبدن بو سوزلری جلی وآشکار او مقالات نوادرده حضرت علی رضی الله عنهه دیدی نوادر نادره نک جمعیدر نادره
اصلنده قلیله معناسنه در صکره عزیز الوجود اولان شیلرده دخی استعمال اولندی مقالات نوادر دیمک عزیز الوجود
اولان مقالات عجیبه دیمک معناسنه اولور این را کلمه سنک مشار الیهی هر که سوی غیر خوان تو رود بیتنده بورایه
کلنجه یه دک واقع اولان ابیات شریفه وکلمات لطیفه آنک مفهوم ومضمونی اولورکه حضرت نبی علیه السلامک حضرت
علی کرم الله وجههه مقالات عجیبه سنده بیوردیغی حدیث شریفک بو معنالر مفهومی واقع اولمشدر انکچون
بیوررلرکه پیغمبر صلی الله علیه وسلم عالم غیبدن بو ذکر اولنان سوزلرک مفهوم ومضمونی مقالات عزیزه ده
حضرت علی رضی الله عنهه اشکار ایدی کانه پیغمبر علیه السلام حضرتلری بیورمش اوله لرکه یا علی هر کیم بنم
سنت سنیه مدن غیری جانبه کیده دیو آنکله همکاسه اولور وحاصلی هر کیمکه بنم شریعتمه مقارنتدن غیری بر مقارن
اتخاذ ایده ابلیس انکله همسایه اولور وحاصل کلام اکر بنم رضامه مخالف اموال کسب ایده ویاخود جماعه مباشرت
قیله انک اموالنده واولادنده شیطان مشارکت قیلور پس بو مهمان لساندن اول حضرته خطاب ایلمک
طریقی اوزره آنک علو شاننی وکمال احسانی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) یا رسول الله رسالت را تمام
* تو نمودی همچو شمس بی غمام * اینکه تو کردی دو صد مادر نکرد * عیسی از افسونش با عازر نکرد * اول مهمان
حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمه ایتدی ای اللهک رسولی رسالت امرنی سن باتمام شمس بی غمام کبی
کوستردک که اصلاشک وکمان ایده جک بر وسیله قالمدی بو احسانی که سن ایلدک ایکیوز مادر انی فرزندلرینه ایلمدی
حضرت عیسی علیه السلام افسوندن عازره ایلدیکی افسوندن مراد حضرت عیسی علیه السلامک اوقودیغی
اسم اعظمدر وعازردن مراد حضرت عیسی علیه السلامک احیا بیوردیغی مرده لردن برکسه نک اسمیدرکه ایکنجی
جلدده ظاهر شدن فضل وزیرکی لقمان سرخنده شرحی مرور ایلمشدر * مثنوی * از تو جانم از اجل نک جان ببرد *
عازر ارشد زنده آن دم باز مرد * یا رسول الله سنک کرمکدن بنم جانم اجلدن اشته جان ایلتدی یعنی مرکدن جان
قورتردی عازر اکرچه اولدمده زنده اولدی کیرو اولدی یعنی ای رسول خدا سنک لطف واحسانکدن بنم روحم
حیات ابدیه بولوب اولمکدن خلاص اولدی اکر عازر حضرت عیسی علیه السلامک اول دمندن زنده اولدیسه بر زمان
حیات جسمانیه ایله زنده اولوب کیرو اولدی اما سنک دم حیا تبخشکدن بنم قلب وروحم بر مرتبه حیات طیبه
بولدیکه ابد الآباد اولمکدن قورتلدی پس سنک احیا ایلمک عیسی علیه السلام حضرتلرینک احیا ایلمسندن
افضل اولدی دیمک اولور (مثنوی) کشت مهمان رسول آن شب عرب * شیر یک بز نیمه خورد وبست لب * اول
کیجه هم ایمانه کلان عرب حضرت رسول علیه السلامک مهمانی اولدی یعنی کافر ایکن بر کیجه مهمان اولمش
ایدی ایمانه کلدکدن صکره دخی اول عرب ایرته سی کیجه حضرت رسول علیه السلامک مهمانی اولدی بر کچینک
یارم سودک ایچدی ولبنی باغلدی یعنی طویوب یمکدن فراغت ایلدی (مثنوی) کرد الحاحش بخور شیر ورقاق * کفت

کشتم سیر والله بی نفاق* حضرت رسول علیه السلام اکا شیرورقاق بی دیو الحاح وابرام ایلدی رقاق بوقده
نانه دیرلر اول سهمان قسم ایدوب دیدی والله بی ریا وبی نفاق طویدم اصلا سوزمده روی نفاق یوقدر* مثنوی* این
تکلف نیست بی ناموس وفن* سیر تر کشتم ازانکه دوش من* بو تکلف دکلدر ناموس وفن دکلدر طوقرق اولدم اندنکه
دون کیجه بن اولدم یعنی بو بر کیجه‌نك سودنك نصفنی ایچوب سیر اولدم دیمکده تکلف یوقدرکه قارنم آج اوله وبن سیر اولدم
دیمکی ارتکاب ایلیم بویله دکلدر وعارلنوب وناموسلنوب اندن اوتری طویدم دیمك دخی دکلدر وسیر اولدم دیدیکم فن
ورباد کلدر دون کیجه یدی کیجه‌نك واون سکز کسه‌نك قسمتنی یوب نه مرتبه طویدم ایسه شمدی اندن زیاده طوق
اولدم دیو قسم ایلدی* مثنوی* در عجب ماندند جمله اهل بیت* پر شد این قندیل زین یك قطره زیت* جمله اهل بیت
رسول اکرم صلی الله علیه وسلم تعجبده قالدیلر وایتدیلر بو قندیل کویا بر قطره زیتدن طولدی بو نه حکمتدر دیو متعجب
اولدیلر* مثنوی* آنچه قوت مرغ بابیلی بود* سیری معدهٔ چنین پیلی بود* او غدا که برابابیل قوشنك قوت وغداسی
اولدی بو نجلین برعظیم فیلك معده‌سنك طوقلغی اولور بونه تماشادر دیدیلر* مثنوی* خفیه افتاد اندر مرد وزن*
قدر پشه میخورد آن پیل تن* الحاصل مرد وزن ایچنه خفیه دوشدی یعنی بونلره یاب یاب سویلمك اولدی ترکیه
بونلرك ما بیننه فسلدی دوشدی بویله دیوکه بو پیلتن پشه قدر غدا یر یعنی فیل کبی جسیم ایکن پشه قدر غدا
ایله قناعت ایلر دیدیلر (مثنوی) حرص ووهم کافری سرزیر شد* آژدها از قوت موری سیر شد* آن کدا چشمیٔ کفر
ازوی برفت* لوت ایمانیش لمتر کرد وزفت* وهم کافری وحرص کافری سرزیر اولدی اژدها بر مورك
قوتندن سیر اولدی کفرك اول کدا چشملکی اندن کتدی ایمانه منسوب اولان لوت روحانی آنی لمتر وزفت ایلدی
کافریده یا مصدریه اولمق ونسبت ایچون اولمق دخی جائزدر لمتر لامك ضمیله قوی کمسه‌یه دیرلر یعنی کافرلکك وهمی
وحرصی اول نو مسلماندن کیدوب باشی آشغه اولدی آنك نفسی اژدرهاسی بر مورك قوتی قدر غدادن طویدی
چونکم آنك قلبی ایمان نوریله طولدی کفرك اول کدا چشملکی اندن کتدی ایمانه منسوب اولان لوت وقوت آنی قوی
وسمز ایلدی یعنی جان ودلنه قوت ویروب ابدی عظیم قیلدی (مثنوی) آنکه از جوع البقر او می طپید* همچو مریم
میوهٔ جنت بدید* میوهٔ جنت سوی چشمش شتافت* معدهٔ چون دوزخش آرام یافت* اول کمسه که صغر
اچلغندن طلبردی جوع البقر بر مرضدرکه اکا مبتلا اولان کمسه هر نه قدر یسه طویدیغنی بیلمز یعنی شول کمسه که
قبل الایمان جوع البقردن مضطرب اولوردی ویه جك ایچون حریص اولوب تك وپو قیلور حضرت مریم کبی جنت
میوه‌سنی کوردی حضرت مریمه هر کون جنت اعلادن ارزاق روحانی ومیوهٔ نورانی کاوردی حتی آنکدخی بعضسی
یموب یاننده طورردی وحضرت زکریا علیه السلام انك قتنه داخل اولسه انك قتنده اول رزقی بولوردی نته کم سورهٔ
آل عمرانده الله تبارك وتعالی بو معنادن خبر ویروب بیورر (کلما دخل علیها زکریا المحراب وجد عندها رزقا قال یا مریم انی
لك هذا قالت هو من عند الله) جنتك میوه‌سی اول مهمانك چشمی جانبنه عجله ایلدی آنك دوزخ کبی اولان معده‌سی
آرام بولدی یعنی الله جانبندن آنك قلبنه جنت میوه‌لری ونور الهی غدالری سرعتله کلدی چونکم روح اول میوه‌لری
طاعم اولدی واول غدالری تناول قیلدی آنك جهنم کبی اولان معده‌سی سکون بولدی وحریصلك کیدوب کمالیله
قناعت کلدی بونده تنبیه بودرکه حریصلك وکدا چشملك کافره لایق اولان صفتلردر اکر بر مؤمن اولان کمسه‌ده بو صفتلر
بولنورسه آنك قلت ایمانه وضعف اسلامنه دلالت ایدر زیرا صحیح مؤمن اولان کمسه‌لرده بو صفتلر بولنمز (بیان آنکه نوری که
غدای جانست غدای جسم اولیا می شود تا او هم یاری شود روح راکه اسلم شیطانی علی یدی) بو مرخ شریف انك بیاننده
درکه بر نورکه غدای جاندر اولیانك غدای جسمی اولور تا اولیانك جسمی هم روحنه یار اولور اسلم شیطانی علی یدی حدیثنه
موافق کله بو حدیث شریفه اشارتدرکه ابن مسعود رضی الله عنه حضرتلرندن روایت اولنور قال النبی صلی الله علیه
وسلم ما منکم من احد الا وقد وکل به قرینه من الجن وقرینه من الملائکة قالوا وایاك یا رسول الله قال وایای ولکن الله
اعاننی علیه فاسلم فلا یأمرنی الا بخیر وفی روایة اخری اسلم شیطانی علی یدی فلا یأمرنی الا بخیر معنای شریفی سیزدن هیچ
برکسه یوقدر الا تحقیقا اکا مسلط اولندی شیطاندن کندی قرینی وملائکه‌دن دخی کندی قرینی جندن مراد بونده
شیطان اولور اصحاب کرام دیدیلرکه یا رسول الله سکا دخی موکل ومسلط اولندیمی حضرت پیغمبر علیه السلام
بیوردیلرکه نعم بکا دخی اول شیطاندن اولان قرین مسلط اولمشدر ولیکن الله تعالی بکا معاونت قیلدی وبن اکا غالب اولدم
پس اسلامه داخل اولدی ویا خود بن اندن سالم کن دیمك اوله بو تقدیرجه اسلم افعل تفضیل اولور وضم میمله قرائت اولنور
پس بکا اول قرینم امر ایلمز الا خیر وروایت اخری اوزره اولان حدیثك معناسی بنم شیطانم بنم المده اسلامه داخل اولدی
دیمك اولور اهل تحقیق قرین اولان ملائکه‌دن مراد عقل وروحدر دیرلر وجن وشیطاندن مراد نفس اماره‌در دیرلر یقین

برکسه نفس اماره‌سنك اوصاف ذمیمه‌سنی ازاله ایتمکله اصلاح ایلسه حتی مطمئنه وراضیه ومرضیه مرتبه‌لرینه
واصل قیلسه آنك شیطانی اسلامه داخل اولور وجسمی ایمان واسلام نورندن قوت وغدا بولور وروحنه یار ومعین اولور
واکا اصلا امر شر ایلمیوب همیشه خیر امر قیلور نته کم بو ابیات شریفه‌دن دخی معلوم اولور* مثنوی* ذات ایمان
نعمت ولوتیست هول) ای قناعت کرده از ایمان بقول* ایمانك ذاتی برعظیم نعمت ولوتدر ای ایماندن قولله قناعت
ایلمش کمسه یعنی ای ایماندن قولله قناعت ایلین ومجرد آمنت بالله وبرسول الله دیمکله کندی‌یه مؤمن دین کمسه ذات
ایمانکه نفس الامرده تصدیق ودخی معرفت جناندرکه اقرار باللسان وعمل بالارکان آنك اثرلری وشاهدلریدر بو ایمان
برنعمت عظیمه‌درکه انسانك جسمی اندن برمقدار لذت السه حریصلکدن وکدا چشملکدن قورتلور واخلاق ذمیمه‌دن
واوصاف حیوانیه‌دن خلاص اولور مادامکه نور ایمان جسمه سرایت قیلمیه اول جسم صحیح مسلمان اولمز (مثنوی)
کرچه آن مطعوم جانست ونظر* جسم راهم زان نصیبست ای پسر* کرنکشتی دیو جسم انرا اکول* اسلم الشیطان
نفرمودی رسول* اکرچه اول ذات ایمان جانك ونظرك مطعومیدر جسمك دخی اندن نصیبی واردر ای پسر اکر دیو جسم
اول ایمانی اکول اولمیدی حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اسلم شیطانی بیورمزدی ان بیت اولده اولان ایمانه عائد
اولمقده جائزدر وسرخده اولان نوره عائد اولمقده جائزدر تقدیر کلام بویله دیمك اولورکه اکرچه نور وایمان جانك ونظرك
مطعوم وغداسیدر ولیکن ای اوغل جسمه اول ایماندن ونور یزداندن نصیب واردر جسمك ایماندن ونور یزداندن نصیبی
اولدرکه ایمان اولدقده ونور یزدان جان وجنان مرتبه‌سندن تجاوز قیلدقده قوای نفسانیه‌یی وظلمات جسمانیه‌یی
وخیالات وهمزات شیطانیه‌یی ازاله ایدوب وجسم ایسه ذوق ایماندن ونور یزداندن حظ المزدن مقدم اوهام وخیالات
شیطانیه وظلمات نفسانیه‌نك قیدنده اسیر وفقیر قالمشدر اکرچه مال فراوانه مالك ایسه‌ده مادامکه نور وایمان آنك جسمنه
سرایت ایلمیه آج ومحتاج اولمقدن خالی اولمز پس نور الهی بر جسمه سرایت ایدوب اکا نصیب اولدقده اول جسمدن
حریصلك وکدا چشملك کیدوب سیر اولور واول نور الهیدن غدا ایدیر اولوب شیطان سیرت اولان جسمدن صفت شیطانیه
کیدوب اسلامه داخل اولور کذروشقا صفتلری کیدوب ایمان کاورا کرد بوسیرت اولان جسم اول ذوق ایمانی
ونور یزدانی اکول اولمیدی یعنی انلردن حظ المیدی ولذت بولمیدی رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری بنم
شیطانم بنم المده مسلمان اولدی بیورمزدی شیطاندن مراد بونده نفس اماره صفتلریله وشیطان سیرتلریله موصوف اولان
جسمدر واسلامه کلمسی نفس اماره صفتلرنی ازاله قیلمغله میسر اولور مثلا برکسه‌نك جسمی کبر وعجبله وحقد وحسد ایله
وحب جاه وریاستله وبونلر امثالی اولان صفت ذمیمه ایله متصف اولسه اکا انسان صورتنده عند اهل التحقیق
شیطان دینورا کرچه مسلمان شکلنده ایسه‌ده اما قچن ذوق ایمان غالب اولسه ونور یزدانی باربلك قیلسه اول جسم
اول صفت ذمیمه‌لرك وسیر شیطانینك جمله‌سنی ازاله ایلسه حقیقة مسلمان اولور وایمان واسلام مرتبه‌سنی بروجه یقین
بولور پس دیو جسمك اسلامه کلمسی اول ذوق ایمانی اکول اولمسندن ونور الهیدن حظ ونصیب المسندن اولورا کر ذوق
ایماندن ونور یزداندن آکل اوله مزسه وحظ ولذت بوله مزسه اسلام حقیقیدن محروم قالور (مثنوی) دیو زان لوتی که
مرده حی شود* تا نیاشامد مسلمان کی شود* دیو بر دنیاست عاشق کور وکر* عشق راعشق دیکر برد مکر*
دیو جسم اول برلوتدنکه مرده اندن حی اولور تا ایچمیه قچن مسلمان اولور کور وکر اولان جسم دیوی دنیایه عاشقدر
عشقی مکر برغیر عشق قطع ایلر یعنی ذوق ایمانی ونور یزدانی نفس الامرده برلوت معنوی وقوت روحانیدرکه اکر مرده
دللری احیا ایلین لوت ایمانی وقوت روحانیدن مادامکه یمیه قچن حقیقة مسلمان اولور یعنی مادامکه اول لوت معنویدن
یمیه مسلمان اولمز واسلام حقیقی مرتبه‌سنی بولمز زیرا کور وکر اولان دیو جسم همیشه عاشق دنیادر وتابع شهوات
وهوادر نه وجهله عاشق خدا اولور مکر که دنیایه اولان عشقنی بر آخر عشق قطع ایلیه پس دنیا عشقندن خلاص
اولدقدنصکره مولا عشقنه لایق اوله* مثنوی* از نهان خانهٔ یقین چون می چشد* اندك اندك رخت عشق انجا
کشد* دیو جسم نهانخانهٔ یقیندن چونکم می طانه آزآز عشق رختنی اول یره چکر یعنی شیطان سیرت اولان
جسم عین الیقین وحق الیقین مرتبه‌لریکه فی المثل میخانهٔ محبت کبیدرلر اندن یقین شرابنی ومحبت می نابنی چونکم
نوش ایلیه تدریجله آهسته آهسته عشق ومحبتی اسبابنی اول مرتبه‌لره چکر ودنیا عشقندن وهوا وهوس محبتندن
بکر وعاشقان خدا کبی دهان روحله شراب حقیقتی ایچر وعالم معنایه واصل اولوب پر وبال عشق ومحبتله اوچر
(مثنوی) یا حریص البطن عرج هکذا* انما المنهاج تبدیل الغذا* ای قارنی دنیا نعمتنه وکثرت اکله حریص
اولان کمسه عروج وصعود ایلدم مرتبهٔ ملکیته شونك کبی یعنی بن دیدیکم کبی طریق یوقدر الا تبدیل غدادر یعنی
جناب خدایه طریق هدی تبدیل غدای نفسانیه وتحویل هوای جسمانیه‌در غیری یوقدر لابددرکه بو غدای نفسانی

غدای روحانی یه تبدیل اوله (مثنوی) یا مریض القلب عرج للعلاج) جملة التدبیر تبدیل المزاج) ای قلبی امراض نفسانیه
واغراض شیطانیه ایله سقیم اولان کمسه عروج ایله علاج جانبنه ومعالجه ایتمکده معالجه جمیع تدبیر وجمله تدارك همان
مزاج نفسانیه یی مزاج روحانیه یه علی التدریج تبدیل ایتمکدر یعنی اخلاق ذمیمه یی اخلاق مرضیه یه واعمال سیئه
ورذیله یی افعال سنیه وحسنه یه تحویل قیلمقدر (مثنوی) ایها المحبوس فی رهن الطعام) سوف تنجوان تحملت الفطام)
ای طعامك قیدنده مقید ومحبوس اولان کمسه عن قریب نجات بولورسن اکر رفطامه تحمل ایدرسك فطام طفلك
سوددن منقطع اولمسنه دیرلر (مثنوی) ان فی الجوع طعاما وافرا* افتقدها وارتج یا نافرا* تحقیقا جوعده طعام
وافره واردر یعنی طعام الهیکه علوم ومعارف وتجلیات واسماء صفات کم بو طعامك تغذی سنه سبب جوعدر یعنی
اول جوعده موضوع اولان طعام معنوی یی طلب ایله وارتجا ایله ای جوعدن نفرت ایدیجی کمسه (مثنوی) اغتذی بالنور
کن مثل البصر* وافق الاملاك یا خیر البشر) اغتذی افتعال بابندن امر حاضر مفرد مؤنثدر اکرمفرد مذکر اولسیدی
جزمله یا ساقط اولوردی صحیح اولان نسخه لرك جمیعسنده یا ثابت اولمشدر واکر یا ساقط اولسه هم وزنه خلل کاور
وخطاب مخاطبك نفسنه اولور بالنور لفظا مجرور ومفعول به غیر صریحیدر اغتذ ینك کن افعال ناقصه دن امر حاضردر
اسمی تحتنده مستترانت ومثل البصر خبریدر معنی ای نفس طالب وسامع نور الهی یی اغتذا ایله بصر کبی اول زیرا
انسان جمیع اشیایه مردمك دیده کبیدر وانسانله تسمیه اولمسنه سبب اولدر پس بنی آدم مرتبهٔ انسانیته اولدم واصل
اولور که نور حقله منور اولوب جمیع اشیایه مثل البصر اوله ای بشرك خیرلوسی سن ترك اکل وشرب ایلمکده ونورانی
اولمقده ملائکه یه موافقت ایله املاك ملکك جمعیدر* مثنوی* چون ملك تسبیح حقرا کن غذا* تا رهی همچون
ملائك از اذا* ملك کبی حق تعالینك تسبیحنی غدا ایله تا ملائکه کبی اذادن قورتله سن یعنی ملك حق تعالی
حضرتلرینك ذکر وتسبیحنی کندیسنه غدا ایدینوب حق تعالی یه هر نه قدر ذکر وتسبیح ایلرسه قوت نورانیت بولدیغی
کبی سن دخی ذکر وتسبیح حقی کندیکه غدا ایله تا کم روحك قوت بوله ونورانیت حاصل قیله وملائکه کبی سن دخی بدنك
اذاسندن ونفسك الم وجفاسندن قورتله سن (مثنوی) جبرئیل ار سوی جیفه کم تند* او بقوت کی زکرکس کم زند*
جبرائیل علیه السلام اکر جیفه جانبنه طوقمز وطولنمزسه اول جبرائیل قوتده کرکسدن نجن اکسك اولور اصح اولان
نسخه لرك جمیعسنده ارراء مهمله ایله واقع اولمشدر که حرف شرطدر اما شارحلر زاء معجمه ایله یا زوب معنا یی اکا کوره
ویرمشلردر وذوقدن وحقیقت معنادن غافل اولمشلردر کم تند بونده نه تند معناسنه درکه طولنمزد یمك معناسنده
استعمال اولنور جیفه دن مراد غدای بدنیه کرکسدن مراد اکول وشروب اولان اهل تن اولور وتوضیح معنا بویله
دیمك اولور که جبرائیل علیه السلام حضرتلری فی المثل اکر جیفه کبی اولان غدای نفسانیه جانبنه طولنمزواندن اکل
قیلمزسه وقوت وقوتده همیشه جیفه خوار اولان کرکسدن نجن اکسك اولور یعنی جبرائیل علیه السلام جیفه خوار
اولمقدن پرهیز قیلمغله وکرکس همیشه جیفه خوار اولمغله جبرائیلك قوتی اندن اکسك وکرکسك قوتی اندن ارتق
اولمز بلکه جبرائیلك جیفه جانبنه میلی اولمدیغندن قوتی زیاده وکرکس همیشه جیفه خوار اولدیغندن قوتی
ناقص اولمشدر جبرائیلدن مراد بونده جیفه کبی اولان اکل وشربه طولنمیان واکاسیل قیلمیان ملك سیرتلر اولورنته کم
کرکسدن مراد اهل تن اولور وبو بیت اکول وشروب اولان اهل تن جانبندن ناشی اولان وهمی دفع قیلور انلك زعمی
بودرکه انسان یمکله واچمکله قوت بولور یمکدن واچمکدن بری اولسه قوت قالمیوب ضعیف اولور حضرت مولانا
بو وهمی دفع ایلمکدن اوتری بیوررلر حضرت جبرائیل علیه السلام بو اکل وشربه که جیفه دراکا طولنمزواندن اکل
قیلمزو کرکس کبی اولان اهل تن همیشه جیفه خوارلردر مع هذا حضرت جبرائیل علیه السلامك قوتی بونلردن
اکسك وبونلرك قوتی اندن ارتق دکلدر بلکه او تسبیح وتهلیل حق قیلمغله صاحب قوت وقدرتدر وبونلر جیفه خوار
اولمغله ضعیف وبی طاقتدر اکرچه بدن حسیله حیوان کبی قوی ایسه لرده کذلك جبرائیل سیرت اولان ولیلر هم
بو جیفه کبی اولان اکل وشرب جانبنه میل قیلمزلر مع هذا کرکس کبی همیشه یوب ایچن طائفه دن قوت وقدرتده
ناقص اولمزلر بلکه جیفه خوار اولمقدن پرهیز قیلدقلرنجه قوت روحانیه لری زیاده اولور واهل تن اکل وشربه اشتغال
قیلدقجه جان وجنانلرینه ودین وایمانلرینه ضعف کاور (مثنوی) حبذا خوانی نهاده در جهان* لیك از چشم
خسیسان بس نهان* کر جهان باغی پر از نعمت شود* قسم موش ومارهم خاکی شود* حبذا افعال مدحدندر
حب الشئ دیرلر اذا صار محبوبا وذا فاعلیدر ومخصوص بالمدح بونده خواندر ومعناده خوب ونه لطیف ومحبوب جهانده
بر خوان قونمش لیکن خسیسلرك کوزندن زیاده نهان اولمش فرضا اکر جهان نعمتدن بر برباغ اوله موش ومارك
قسمتی هم خاکی اولور خاکیده با وحدت ایچون اولوب بر خاك تیره اولور دیمکده جائزدر لیکن نسبت ایچون اولوب خاکه

منسوب

منسوب اولوردیمك دخی اولایدر یعنی بو جهانده بر لطیف وخوب خوان معنوی وغدای روحانی وضع اولنمشدر واهل دله
اندن یمك میسر قیلنمشدر وانلرك کوزینه اول خوان بغایت ظاهر وعیاندر ولیکن خسیس ودنی اولان اهل تنك
کوزندن زیاده نهاندر انکیچونکه بوذکر اولنان خوان معنوی انلرك غداسی دکلدر فرضی بو جهان نعمت الهیه دن پر ومملو
برباغ اولسه موش ومارك قسمت ونصیبی ینه خاکه منسوب اولان غدالر اولور زیرا انلرك خوان معنوی ونعمت روحانی
یمکه استعدادلری یوقدر (انکار اهل تن غدای روح را اولرزیدن ایشان بر غدای خسیس (مثنوی) قسم او خاکست کردی
کر بهار* میرکه ونی خاك چون نوشی چومار* اول مار وموشك غداسی خاکدر اکرقیشده اکر بهارده ای غافل سن
کونك میریسن مارکبی نیچون خاك یرسن بعض نسخه ده قسمشان واقع اولمشدرکه ینه موش وماره اشارت اولور یعنی
اول موش ومارك شتا وبهارده نصیب وغداسی خاکدن حاصل اولان بعض شیلردر ای تن پرور اولان انسان سن
من حیث الروح والعقل بو کونك امیری وشریفیسن موش ومار کبی نیچون خاکه منسوب اولان غدالری یوب ایچرسن
نفس الامرده بنی آدم حق تعالینك مکرم قیلدیغی برکون جامع وعالم کبرادرکه برو بحره حاکم وعالم اجسام وعالم ارواحده
حکمی نافذدر لیکن اکل وشربه حیوان کبی مقید اولمغله اسفل سافلینه مردود اولوب احسن التقویم اولان
صفت روحانیه سنی مسخ قیلمش وکونك میری وعالمك بدر منیری اولمق مرتبه سندن نازل اولمش وحیوانیت
طبقه سنده قالمشدر (مثنوی) درمیان چوب کوید کرم چوب* مر کرا باشد چنین حلوای خوب* کرم سرکین
درمیان آن حدث* در جهان نقلی ندارد جز خبث* مثلا چوبك میانده کرم چوب دیر بونك کبی حلوای خوب
کیملك ایچون اولور کذلك سرکین قوردی اول حدثك میانده جهانده خبث ونجسدن غیری بر نقل طوتمز یعنی
مثلا درخت ایچنده اغاج قوردی کندی غداسی آنك نفسنه خوش کلوب لسان حالله بونك کبی لطیف وخوب غدا کیمك
ایچون اولوردی و اول غدایه زیاده میل ومحبت ایلدیکی کبی اهل تن دخی بو عالم جسمده تناول ایلدکاری اطعمهٔ جسمانیه
کندی طبیعتلرینه خوش کلوب بونك کبی نفیس غدالر وخوب حلوالر کیملك ایچون اولورکه بزانی اکل
وبلع ایدرزدیرلر خبرلری یوقکه اولیانك نوش ایلدکاری نورانی اولان غدالره وروحانی اولان حلوالره نسبت انلرك غدا
وحلواسی آغاج قوردینك درخت ایچره یدیکی اغاج چوروکی کبیدر وکذلك نجاست بوجکی دخی نجاست
میانده بو جهانده خباثت ونجاستدن غیری بر نقل وغدا طوتمدیغی کبی واول نجاستی یوب واول بر خوش
اکل ونقل کلدیکی کبی اهل تن دخی باعتبار ما یؤل الیه نجاست وخباثت اولجق ایچکاری یوب جهانده اندن غیری
بر نقل وغدا بیلمزلر وخلاخدمتندن غیری خدمت قیلمزلر وانبیا علیهم السلام واولیای کرام حضرتلرینك پاك ولطیف
اولان غدای نورانیه لری نه مرتبه الذواحلی ایدوکنه عالم وعارف اولمزلر (مناجات (مثنوی) ای خدای بی نظیر ایثار کن
کوش را چون حلقه دادی زین سخن* کوش ما کیر وبدان مجلس کشان* کز رحیقت میخورند آن سرخوشان*
ای بی نظیر اولان خدا ایثار ایله چونکم کوشمزه بو سوزدن حلقه ویردك بزم کوشمزی طوت واول مجلسه چك که
اول سرخوشلر سنك رحیقکدن ایچرلر یعنی ای بی شبیه وبی شریك اولان خدا بزه احسان واعطا ایله چونکم
بزم قولغمزه بو کونه لطیف سوزلردن حلقه ویردك وبزم کوشمزه بو کلمات نفیسه یی ایر کوردك خدایا بزم قولغمزی
طوت وبزی اول مجلس حقیقته چك که سنك خالص اولان شرابکدن اول سرخوشان معنوی اول مجلسده ایچرلر
وبیخود اولوب کندی نفسلری قیدندن بچرلر بزه دخی اول شراب خالصدن ایچور ونفسمز قیدندن اول واسطه ایله
بزی دخی بچور* مثنوی* چون بما بوئی رسانیدی ازین* سر مبندان مشك را ای رب دین* چونکم بزه بو سوزلك
حقیقتندن بر رایحه ایرشدردك ای مالك دین اول مشکك باشنی باغلمه مشك مصرع اولده اولان بوی مناسبتیله ضم
میمله مشك اوقونسه جائزدر لیکن سر مبند لفظنه مناسب اولان فتح میمله مشك اوقنق اولایدرکه مشك صو طلومنه
دیرلر بونده مراد رحیق الهینك محلی اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه الهی چونکم بزم دماغ جانمزه بو سوزلرك
سر وحقیقتندن بر شمه ایرشدردك اول مشك معنوی ونفحهٔ روحانینك ای مالك دین باشنی بغلمه وآنی بزدن منع
ایلمه مشك اولدیغی اوزره معنا ای مالك دین اول می نابك وخالص اولان شرابك وعاو ظرفنك باشنی بغلمه چونکم بزه اندن
بر رایحه ایرشدردك آنی نوش ایتمکی بزدن دریغ ایلمه دیمك اولور (مثنوی) از تو نوشند ارذ کور وارناث* بی دریغی
در عطا یا مستغاث* ای دعا ناکفته از تو مستجاب* داده دل را هر دمی صد فتح باب* الهی سن شول رزاق
مطلقسن که جمیع خلق اکرذکور واکر اناث سندن نوش ایلرلر جمله سی کندیلره مخصوص اولان رزقلرنی سندن الورلر
ای مستغاث اولان خدا عطاده سن بی دریغ سنکه مؤمن وموافقدن وکافر ومنافقدن رزقکی دریغ ایتمزسنکه هر شئ
فیض وعطایی سندن بولورلر وجمله مخلوق قوت وغدایی سندن الورلر ای خدا دیلمش دعا سندن مستجابدر هر دمده

قلبه یوز فتح باب ویرمشسن یعنی ای خدا نطقه کلمش ودهاندن ظهور ایلمش درون دلده مخفی اولان دعاسنك
جانبکدن مستجاب اولمشدر هر نفسده کوکاه نیجه یوز فتوحات وفیوضات ویرمشسن سن شول فتاح مطلقسنکه
اکر بر قپویی بغله‌سك نیجه بیك قپولر فتح ایلرسن (مثنوی) چند حرفی نقش کردی از رقوم * سنکها از عشق آن شد
همچو موم * نون ابرو صاد چشم وجیم کوش * بر نوشتی فتنهٔ صد عقل وهوش * قلم قدرتله رقوم مدن بر قاچ حرفی نقش
ایلدك سنك دللر اول حروف ورقومك عشقنده موم کبی اولدی اول حروفدن مراد صحیفهٔ رخسار محبوبانده اولان چشم
وابرو وکوش اولورکه بو بیتی انی مفسر اولور ابرونی ونی وچشم صادنی وکوش جیمی نونك ابرویه وصادك چشمه وجیمك
کوشه اضافتلری مشبهك مشبه بهه اضافت اولنمسی قبیلندن اولور تقدیری نون کبی اولان ابرویی وصاد کبی اولان
چشمی وجیم کبی اولان کوشی نیجه عقل وهوشك فتنه سی یازدك یعنی الهی سن شول قادر بی زوال وصانع برکمالسن که
محبوبلرك صحیفهٔ جمالی اوزره خط وخالدن وابروی بی مثالدن بر قاچ حروف ورقم یازدك سنك کبی قاسی وغلیظ اولان
کوکللر اول خط وخالك عشقندن موم کبی ملایم اولدیلر اول بر قاچ حرفدن بریسی شول نونه مشابه اولان ابرو وصاده
مماثل اولان چشم وجیمه مناسب اولان کوشدرکه انلری نیجه یوز عقل وهوشك فتنه سی یازدك ونیجه عقلایی انلرده اولان
حسن واسطه سیله مفتون قیلدك (مثنوی) زان حروفت شد خرد باریك ریس * نسخ میکن ای ادیب خوش نویس *
سنك اول حروفکدن عقلا اینجه اکریجی اولدی ای خوش نویس اولان ادیب انی نسخ ایله باریك ریس وصف
ترکیبیدر اینجه اکریجی معناسنه بونده دقیق فکرلر ایدیجی معناسنه استعاره در نسخ تبدیل صفت ایتمکه وازاله
ایتمکه ودخی تغییر ایتمکه دیرلر نته کم نسخت صفته دیرلر ای ابدلت صفته دیمکدر وازاله الی صفة اخری معناسن ویررلر
ونسخت الریح آثار الدیار دیرلر غیرتها معناسن ویررلر بو جمله سنك بو محله مناسبتی واردر ادیب اوستاد معناسنه در
یعنی ای صانع برکمال سنك اول صحیفهٔ جمال محبوبان اوزره نقش وتصویر ایلدیکك حروف بی مثالدن عقللر اینجه
اکریجی وآنك مطالعه سنده ومدح وثناسنده دقیق فکرلر ایدیجی اولدیلر علی الخصوص شاعر مشرب اولنلر کیمی اول
ابرویی رایه وکیمی هلاله وکیمی خنجر برانه وکیمی دخی اول چشمی اهویه وابرولری آهولرك شاخنه تشبیه ایدوب
دیمشلردر * بیت * ابروان تو وچشمان توای زهره جبین * آهوانند زده شاخ بشاخ از سر کین * وکیمی دخی کوشی
کله وزلفی سنبله تشبیه ایدوب حاصل کلام کوناکون دقیق فکرلر وباریك خیاللرده امنه مقید اولمشلر واول نقش صورینك
مفتونی قالمشلردر ای خوش نویس اولان اوستاد اول صفات ملیحه‌یی تبدیل واول نقوش جمیله‌یی تغییر
وتحویل ایله تا کم بو عقللر اول دام خیالك اسیری اولمقدن آزاده اوله‌لر وفانی اولان جمالك مفتونی اولمقدن نجات بوله‌لر
واول حسنك حقیقتی واول لطافت وملاحتك اصل وماهیتنی طلب قیله‌لر وا کا عاشق اوله‌لر (مثنوی) در خور هر فکر
بسته بر عدم * دمبدم نقش خیالی خوش رقم * حرفهای طرفه بر لوح خیال * بر نوشته چشم وابرو وخط وخال) اول
صانع برکمال عدم اوزره هر فکرك لایقی باغلمش دمبدم خوش رقم اولان خیالك نقشنی لوح خیال اوزره طرفه
حرفلری یازمشکه اول حرفهای طرفه‌دن مراد چشم وابرو وخط وخالدر بسته ونوشته فعللرینك فاعلی خدای تعالیدر
بسته ونوشته تقدیرنده اولوب باغلمشسن ویازمشسن دیو معنی ویرمك هم جائزدر اکر بو تقدیر اوزره اولمزسه
خطابدن غائبه التفات اولمش اولور اما بو یله تقدیر اولنسه سباق وسیاقه مناسب کلور عدمدن مراد بونده عدم اضافی
اولورکه مراد عالم معنادرکه بو عالمه نسبتله معدوم اولدیغیچون اکا عدم تعبیر اولنور لوح خیالدن مراد صحیفهٔ کون
ولوح عالم ظاهردرکه فی الحقیقه بو کون وبو عالم ظاهر بر خیال کبیدر نته کم شیخ اکبر قدس الله سره العزیز حضرتلری دخی
بیورمشدر * بیت * انما الکون خیال فهو حق فی الحقیقة * کل من یعلم هذا حاز اسرار الطریقة * مصرع ثانیده اولان
چشم وابرو وخط وخال مصرع اولده اولان حرفهای طرفه‌یی مبین اولور وتفسیر قیلور وتوضیح معنا بو یله دیمك اولورکه
ای قادر بی زوال وای صانع برکمال عدم اضافی اولان لوح معنا اوزره هر عقل وفکرك لایقی دمبدم خوش رسم وخوش
رقم اولان خیالك نقشنی بغلمشسن خوش رقم اولان خیالدن مراد صور کونیه اولورکه حق سبحانه وتعالی لوح عدم
اوزره هر کسك عقل وفکرینه لایق بر خوش رسم خیالك صورتنی یازمشدر پس اول عقل واول فکر صور بشره
کلدکده نصکره اول خوش رقم اولان صورت خیالیه‌نك طالب وعاشقی اولمشدر مثلا کیمی درهم ودینارك وکیمی
دخی باغ وکلزارك وکیمی دخی محاسب کلعذارك وکیمی دخی کار وبار ودار ودیارك وکیمی دخی بر خوش یارك مائل وراغبی
اولمشدر بو جمله‌سی لوح عدم اوزره تصویر اولنان نقوش خیالیه‌دندرکه هر کسك فکر وعقلنه لایق اولان نقش خیال
نه ایسه آنك طالبی اولور باخصوص که لوح خیال اوزره یازلمش اولان شول طرفه حرفلرکه چشم وابرو وخط وخالدر اکثر
کسنه‌لر انلره عاشق ومفتون اولمشدر وعمرینی اول فانی اولان طرفه حروفك میل ومحبتنده ضایع قیلمشدر بو جمله

حسن مقیدك وجمالك فانینك اصل ومعدنی اولان عدم اضافیدن وعالم معنادن جاهل وغافل قالمشدر * مثنوی *
بر عدم باشم نه بر موجود مست * زانکه معشوق عدم وافی ترست * بن عدم اوزره عاشق ومست اولورم موجود اوزره
دکل زیرا که عدم معشوقی وافی تردر یعنی جمیع حسن وجمالك ولطف وکمالك اصل ومعدنی عدم اضافی وعالم معنی
اولدیسه بن عدم اضافی وعالم معنی اوزره مست وعاشق اولورم موجود اولان صور خیال ومعشوقات مجازی اوزره
مست وعاشق اولمزم ومیل ومحبت قیلمزم زیرا که عدم اضافی اولان عالم معنانك معشوقی وافی تر وباقی تردر اما حالا موجود
اولان عالم ظاهرك معشوقی بی وفا وبی بقادر پس عاقل دکلدر اول کمسه که بی وفا وبی بقا اولان معشوق مجازی یه کوکل
بغلیه وا وفی وابقی اولان معشوق معنویدن کندوسنی محروم ایلیه بو بیت حضرت مولانا لساننده معشوق معنویدن
غافل وموجود مجازی اولان محبوبلره مائل اولان بی عقللره معشوق معنوینك اوفی وابقی اولدیغنی تعلیمدن
اوتری وانلرك محبوبینك بی وفا وبی بقا اولدیغنی انلره تفهیمدن اوتری دینلمشدر اما شارحلر بو بر قاچ بیتك معناسنده خطا
ایتمشلر وهر بری بو محله مناسب اولمین معنی سمتنه کتمشلردر انلرك ویردیکی معنایی معنی ظن ایلمك جائز اولنلردن دکلدر
فلیعلم * مثنوی * عقل را خط خوان آن اشکال کرد * تا دهد تدبیرها را زان نورد * حق تعالی حضرتلری عقلی اول
اشکالك خط خوانی ایلدی تا که عقل تدبیرلره اندن نورد ویره اشکال فتح همزه ایله شکلك جمعیدر اما کسر همزه ایله
اوقنسه دخی جائزدر مشکل معناسنه در اما اولکی وجه اولیدر یعنی الله تبارك وتعالی عقلی اول خیال کبی اولان جسم
لوحنك اوزرینه تصویر ایلدیکی اشکال بدیعه‌یه خط اوقویجی قیلدی تا کم عقل اول اشکالدن تدبیرلره دور ومکلك ویره
یعنی تدبیرلرنی اول یره اشکال حرف ایلمکدن طی ایلیوب بر یره جمع ایلیه وبر اشکالده پراکنده ایلمیه دیمك اولور اما بوندن
اولی معنی اولدرکه دینه الله تعالی عقلی صحیفهٔ عدم ولوح خیال اوزره تصویر وتحریر ایلدیکی اشکال بدیعه وصور
عجیبه‌نك خطلرنی اوقویجی واول قلم قدرتك نقش ایلدیکی نقوشی مطالعه قیلیجی ومتفکر اولیجی ایلدی تا کم عقل
اول اشکال بدیعه‌یی وصور عجیبه‌یی مشاهده قیله وصانعنك قدرتنی بیله وآنك صنع باکمالنده حیران اولوب تدبیراتنی
طی ایلیه یعنی صنع الهیده وآثار باینده بر مرتبه واله وحیران اوله که اسقاط تدبیرات قیله وبو جمله‌نك موجد وصانعنه
طالب اوله ولوح عدمه ناظر اولمقدن خالی قالمیه وعقلی خط خوان اشکال معنوی ایلمکدن بری ایلمیه (تمثیل
لوح محفوظ وادراك عقل هر کسی از آن لوح عقل مثال جبرئیلست ونظر او بتفکر بسوی غیبکه معهود از لوح اوست
در تفکر واندیشهٔ کیفیت معاش وبیرون شدن کارهای هر روز نه مانند نظر جبرئیلست در لوح وفهم کردن او از لوح)
بو سرخ شریف انی بیان ایلرکه عالم انفسده اولان عقل آفاقده اولان حضرت جبرئیلك مثالیدر واول عقلك دیدهٔ تفکرله
اولان نظری شول بر غیب جانبنه که اول عقلك معهودیدر تفکر ایلمکده ومعاشك کیفیتنی اندیشه ایلمکده وهر کونه
منسوب اولان کارلردن بیرون اولمقده ونجات بولمقده جبرئیلك لوحه نظری کبیدر وجبرئیلك لوح محفوظدن فهم ایلمسی
ماننددر بو سرخده نظر او مبتدا ومانند نظر جبرئیلست اکا خبر واقع اولمشدر واندیشهٔ کیفیت معاش در اندیشه
تقدیرنده اولوب اندیشه اوزره معطوف اولور خلاصهٔ کلام وتوضیح مرام بو یله دیمك اولورکه انسانك نفسنده اولان عقل
عالم آفاقده اولان جبرائیل علیه السلامك مثالنده در واول عقلك کندی یه معهود ومألوف اولان عالم غیبك جانبنه حین
تفکرده معاشك کیفیاتنی اندیشه قیلمقده وهر کونه منسوب اولان کارلردن خلاص اولمقده دیدهٔ تفکرله نظر ایلمسی
حضرت جبرائیلك لوح محفوظه نظر ایلمسی واندن معانی واسراری فهم قیلمسی کبیدر دیمك اولور (مثنوی) چون ملك
از لوح محفوظ آن خرد * هر صباحی درس هر روزه برد * بر عدم تحریرها بین بی بنان * وز سوادش حیرت سودائیان *
ملك کبی لوح محفوظدن اول عقل دائما هر بر صباح هر کونك درسنی ایلتور بنان وخامه سز عدم اوزره تحریرلر کور
واول تحریرلرك سوادندن سودائیلرك حیرتنی کور بنان پرمقه دیرلر بعض نسخه‌ده بی بنان یرینه بابیان واقع اولمشدر
وخلاصهٔ کلام بو یله دیمك اولورکه ملك مقرب لوح محفوظدن علم غیبی نیجه اخذ ایلرسه وحقایق واسراری نیجه استفاده
قیلورسه عالم انفسده اولان عقل دخی هر بر صباح هر کونك درسنی وعلمنی لوح محفوظدن اخذ ایلر زیرا عقل هر صباح
هرنی بیلورسه وبیلدیکنه کوره هرنه عمل قیلورسه اول بیلدیکی وعمل قیلدیغی لوح محفوظده ثابت اولمشدر نته کم (وکل
شیء فعلوه فی الزبر وکل صغیر وکبیر مستطر) آیتلری ودخی کل شیء بقدر حتی العجز والکیس ودخی وکل میسر لما خلق له
حدیثلری بو معنایه دلالت ایلرکه صغیر وکبیر ونقیر وقطمیر انسانك حالی هرنه ایسه لوح قدرده تقدیر اولنمشدر بر عقلکه
مسایه داخل ویا صباحه واصل اوله اول کونده واول کیجه‌ده کندینك حالنی لوح قدردن اوقور واندەنه تحریر وتقدیر
اولندی ایسه اول کار اول کونده اکا میسر کاوب اکا شروع قیلور عدم اضافی اوزره سن ای عاقل بی بنان وبی خامه
تحریرلر وتسطیرلر کورکه اول لوح اوزره تحریر اولنان کلماتك سواد وظلمتندن سودائی اولان کمسه‌لرك وله وحیرتی واردر

سودا یلردن مراد اهل دنیا واصحاب نفس وهوادر بونلرڭ امور اخرویه ده واعمال دینیه ده حیران اولملری لوح قدرده
ثابت اولان تحریرلرڭ سواد ظلمتندندر اکر بونلرڭ لوح قدرده اولان تحریرلری نورانی اولیدی بونلر بودنیاده حیرت
وضلالتدن قورتلوب مهتدی اوله لردی (مثنوی) هرکسی شد برخیالی ریش کاو* کشته در سودای کنجی کنج کاو*
هر برکسه جهانده برخیال اوزره ریش کاو اولدی برکنجڭ سوداسنده بوجق قازیجی اولمش ریش کاو شول کمسه یه
دیرلر که بردنی وخسیسه تابع اوله نته کم جلد اولاڭ اوننه قریب وزیر حکایه سنده بونڭ تحقیقی مرور ایلدی بونده
ریش کاودن مراد طالب دنیا وتابع نفس وهوا اولور کنج کاو وصف ترکیبیدر کاو کاف عربیله کاویدن لفظندن قازمق
معناسنه دربو بیت وبونڭ مابعدنده اولان ابیات شریفه سودایی اولان کمسه لرڭ لوح قضا وقدردن عقللری کندیلرڭ
حقنده ثابت اولان تحریرلرنی اوقویوب اول تحریر وتقدیر اولنان معانینڭ مقتضاسی اوزره هر بری برکارڭ طالبی
وبر حالڭ مائل وراغبی اولمشدر واهل فراست اولان بونلرڭ اجسادنڭ افعال واعمالنه باقوب لوح قدرده بونلر حقنده
تحریر وتقدیر اولنان احکامڭ اثرلری ایدیکنی بیلمشدر مثلا سودا یلردن هر برکسه بردنی خیاله تابع اولمشدر برکنج
وخزینه نڭ عشقنده وسوداسنده بوجق قازیجی وکنز ودفینه آرایجی اولمشدرسن آنڭ جسدنی بوکاره مشغول
اولمش کوردکده بیلورسن که برخیاله تابع اولمشکه اول خیال لوح قدرده تحریر وتقدیر اولنان معنانڭ اثریدرکه اول
طالب کنج ودفینه اولان شخصڭ وجودینه تأثیر ایدوب اول شخصڭ وجودی بو اجلدن اول خیاله تابع اولمشدر (مثنوی
ازخیالی کشته شخصی پرشکوه* روی آورده بمعدنهای کوه* وزخیالی ان دکر با جهد مر* رو نهاده سوی دریا
بهر در* وان دکر بهر ترهب در کنشت* وان دکر اندر حریصی سوی کشت) برخیالدن برشخص پرشکوه اولمش کوهڭ
معدنلرینه یوز کتورمش واول برغیریسی دخی خیالدن اجی ومشکل جهدله دردن اوتری دریا جانبنه یوز قومش واول
برغیریسی ترهبدن اوتری کنیساده واول برآخری حریصلک ایجره کشت ومزرعه جانبنده یعنی ای صاحب فراست
واهل کیاست اولان کمسه کورروبو خلایقڭ احوال مختلفه سنه نظر ایرکورکه اول برشخص برخیالدن پرشکوه
وپرهیبت اولمش حتی طاغلرڭ معادنی جانبنه توجه قیلمش واول معادنده نیجه کارلر وهنرلر اظهار ایلمش واول
برکسه یی دخی کورکه صعب ومشکل اولان سعی وجهدله برخیالدن اوتری درولآلی استخراجندن اوتری دریا جانبنه
یوز قومش وغواصلک کارینه مشغول اولمش واول برآخری دخی کورکه رهبانیتدن اوتری کلیسالر ایچره خدمت
وریاضته مشغول اولمش واول برآخری دخی کورکه حریصلقده قالوب مزرعه لر جانبنه کتمش واندن نیجه زرائع
وفوائد اتخاذ ایتمش* مثنوی* ازخیال ان رهزن رسته شده* وازخیال این مرهم خسته شده* در پری خوانی
یکی دل کرده کم* برنجوم ان دیکری بنهاده سم* این روشها مختلف بیند برون* ازخیالات ملون زاندرون* اول
رهزن خیال جهتدن قورتلمش اولمش وخیالدن بوکسه خسته نڭ علاج ومرهمی اولمش بریسی پری خوانلقده
کوکلنی کم وضایع ایلمش اول بری دخی نجوم اوزره سم وقدم قومش بوروشلری ناظر اولان خارج عالمده مختلف کورر
دروندہ اولان ملون وکونا کون خیاللردن بیند کلمه سنڭ فاعلی مقدر اولورسه متعدی اولورکه اکا کوره معنی
ویریلدی اما فاعلی مقدر اولمزسه فعل لازم معناسی ویریلوب معنی بوروشلر طشره ده مختلف کورینوردیمك اولور
یعنی لوح قدرده تحریر اولنان تقدیرلرڭ اثرندن برخیال بررهزنڭ قلبنه کلمش واکا تأثیر قیلمش واول رهزن اول خیالدن
اوتری رهزنلکدن قورتلمش اولمش واول لوح قدرده مسطور اولان احکامڭ آثارندن برخیال دخی برکسه نڭ قلبنه
کلمش واندہ تصرف قیلمش واول کمسه اول خیالدن اوتری خسته دللرڭ مرهمی اولمش ونیجه شکسته لره درمان
قیلمش وبرکسه یه دخی لوح قدرده تحریر اولنان حکمڭ اثرندن برخیال کلمش اول کمسه اول خیالدن اوتری جن وپری
دعوتندن قلبنی کم وضایع ایلمش وبرکسه یه اول خیالدن کلوب تأثیر ایلمش اول خیالدن اوتری علم نجومڭ تحصیلی
اوزره قدم قومش وخاصیات کواکبی بیلمکه وتأثیرات نجوم ایچون رصد بغلمغه مشغول اولمش پس بو اجسادنا
ناظر اولان کمسه بوحرکات مختلفه یی واعمال متنوعه یی خارجده مختلف وکونا کون کورر درونده اولان خیالات
ملونه دن زیرا هرکسڭ جسدی درونده اولان خیاله موافق حرکت ایلر وقلبنده اولان خیالڭ مقتضاسی هرنه ایسه
آنڭ بدنی اکا کوره تك وپو قیلور چونکم ناسڭ بوجسدلرینڭ حرکاتنی کونا کون کوررسن معلوم اولدیکه درونلرنده
اولان خیاللری دخی کونا کوندر واول درونده اولان خیالات ملونه ومختلفه لوح قضا وقدرده هرکسڭ حقنده تحریر
اولنان احکام وتقدیراتڭ اثرلریدر پس هرکسڭ عقلی لوح قضا وقدره ناظردر انده تحریر اولان حکم وتقدیر هرنه ایسه
آنڭ اثری برخیال شکلنده کلوب عقل وقلبنه سرایت قیلور پس جسد اول مؤثر اولان خیاله کوره حرکت قیلور
وخارج عالمده بو اجسادڭ حرکات مختلفه سندن واعمال متنوعه سندن احکام قضانڭ مختلف اولمسی (وقل کل یعمل

علی شاکلته آیت کریمه سنڭ موجبنجه هرکس لوح محفوظده ثابت اولان شاکله سی اوزره عمل قیلمسی عارف اولانه
ظاهر اولور* مثنوی* این دران حیران شده کان برچه است* هرچه شنده ان دکر انا فیست* بو اول کمسه نڭ
خصوصنده حیران اولمشکه اول نه کار اوزره درهر طادیجی اول غیریسنی سلب ایدیجیدر یعنی بو برکسه که برخیاله
مقید اولمش واول خیالڭ مقتضاسی اوزره سلوك قیلمشدر اول برآخر کسه که بونڭ مبتلا اولدیغی خیاله مخالف کندی
مشربنه مناسب برخیاله مبتلا اولوب آنڭ مقتضاسنه کوره سلوك قیلمشدر اول کمسه بوکسه نڭ کاروشانتنده
حیراندر بویله دیوکه ای عجب اول کمسنه نه کار بیهوده اوزره در بن اختیار ایلدیکم عملی اول نیچون ایشلمزوبنم ذاهب
اولدیغم طریقه نیچون ذاهب اولمز حاصل کلام هرشول کمسه برخیالدن ذوق المش وبرخیالدن لذت بولمشدر اول
مخالف برخیال آخردن ذوق المش وبرخیال دیکردن لذت بولمش کمسه یی نفی ایدیجی اولوردیرکه آنڭ کاری باطلدر
وروش ومذهبی بی معنادر بوکسه کندی مشربنه ضد اولنڭ حقنده بوکونه سویلر (کل حزب بما لدیهم فرحون) آیت
کریمه سنڭ مقتضاسنجه نظر ایلسڭ هرکس کندیلرڭ قتنده اولان کار وکرداره فرحناك اولمشلر ومشربلرینه
ومذهبلرینه مخالف اولانی نفی قیلمشلر* مثنوی* آن خیالات ارنبد ناموتلف* چون زبیرون شد روشها مختلف*
قبله جانرا چوپنهان کرده اند* هرکسی روجانبی اورده آند* اول درونده اولان خیالات اکر ناموتلف اولمیدی
بلکه مؤتلف ومتحد اولیدی طشره دن روشلر وحرکتلر نیچون مختلف اولوردی پس طشره دن اجسادڭ روشلرینڭ
مختلف اولمسی درونلرده اولان خیالاتڭ مختلف ونامؤتلف اولمسنه دلالت ایلر جان قبله سنی چونکم پنهان ایلدیلر
هر برکسه یوزی برجانبه کتورمشلردر حاصل کلام اولدرکه خارج عالمده اولان اجسادڭ حرکات مختلفه واعمال
متنوعه سی بواطن اجسامده اولان خیالاتڭ مختلفه ونامؤتلفه اولمسنه دلالت وشهادت ایلر اکرچه نشئه
اختلافات اناس اصل اعیان ثابته لرینڭ مقتضاسی لوح قضا وقدرده اعیان ثابته لرینڭ مقتضاسنه کوره تحریر اولنان
احکامڭ آثاریدر ولکن بحسب الظاهر چونکم جان قبله سنی عیون ادراك اناسدن مخفی وپنهان ایلدیلر بو اجلدن
هر برکسه وجه باطنی برجانبه کتورمشلردر وانی کندیلره معبود وقبله جان اتخاذ ایلمشلردر (ویحسبون انهم
یحسنون صنعا) آیت کریمه سنڭ موجبنجه اکرچه هر بری کندی زعملرنجه برابو صنع وعمل ایشلدك صنورلر ولیکن
اکثری قبله جان اولان حضرت یزدانه متوجه اولمقدن دور وانڭ رضاسنه موافق اولان عمل ایشلمکدن مهجور
اولمشلردر یوم تبلی السرائر موجبنجه یوم حقیقت ظهوره کلوب سرائر وحقایق آشکار اولدقده هرکسڭ نه جانبه
متوجه اولدیغی ونه عمل ایچون سعی وهمت قیلدیغی ظهوره کلور وبونلرڭ اکثری اول کونده بودنیاده ظن ایلدکلری
شیلرڭ مخالفنی بولورلر نته کم بوبیاندن دخی معلوم اولور (تمثیل روشهای مختلف وهمتهای کونا کون باختلاف
تحری متحریان در وقت نماز قبله را بوقت تاریکی وتحری غواصان در قعر دریا) بو سرخ شریف کونا کون همتلری
ومختلف اولان روشلری تمثیل وتشبیه ایلمکدر نماز وقتنده وتاریکلك زماننده قبله یی متحری اولنلرڭ تحریسنڭ
اختلافنه یعنی خلایقڭ مذاهب دخی غواصلرڭ قعر دریاده اولان تحریسنڭ اختلافنه مختلفه سی وهم متنوعه سی
شب ظلمانیده نماز وقتی اولدقده قبله یی احتیاطله طلب ایدوب هر بری برجانبه قبله دیو متوجه اولان متحریلرڭ
تحریسنڭ اختلافنه بکزر ودخی غواصلر دریانڭ دیبنه ایندکده هر بری در وجواهر طلبنده تحری ایلیوب لیکن
کیمی در وجوهر اعتقادیله توبره سنه سنڭ ریزه قویوب وکیمی دخی رمال کلنالڭ وکیمی دخی جوهر پارهلڭ قویوب دریادن
طشره چقدقده هر برینڭ تحری وقصدلرینڭ اختلافنه بکرزر زیرا بوناس دخی ظلمت بشریتده هر بری برمذهبه
ذاهب اولمش وبرمرادڭ حصولی ایچون سعی وهمت قیلمش هر برینڭ اعتقادی اولدرکه ذاهب اولدیغی مذهب
حق اوله وبذل همت ایدوب حصولی ایچون سعی ایلدیکی مراد کندی یه نافع کله لیکن روز حقیقت عیان
اولدقده وقبله جان ظهوره کلدکده اکثر کمسه نڭ تحریسی وقبله سی باطل اولدیغی عیان اولور ونافع ظن ایلدکلری مراد
مضر اولدیغی ظهوره کلور (بل بدا لهم من الله ما لم یکونوا یحتسبون) آیت کریمه سنڭ فحواسی اوزره بلکه بونلره الله
تعالی حضرتلرندن ظن ایلدکلری شیلر ظاهر اولور (مثنوی) همچو قومی که تحری می کنند* برخیال قبله سوی
می تنند* چونکه کعبه رونماید صبحکاه* کشف کردد که کم کردست راه* بوناس مختلفه ده شول برقومه بکزرکه
تحری ایدرلر قبله خیالی اوزره برجانبه طولنورلر چونکم کعبه صباح وقتی یوز کوستره منکشف اولورکه یولی کیم کم
وضایع ایلمشدر یعنی بوناس قصد وهمتلرنده شول برقومه بکزرکه شب مظلمده قبله خیالی اوزره برجانبه توجه ایده لرکه
بونلرڭ هر بریسی برمذهبی اختیار ایتمش وقبله حقیقی بوجانبده در دیو اول جانبه کتمش چونکم صبح حقیقت اوله
وقبله جان ظهوره کله بوجمله یه منکشف وظاهر اولورکه یولی کم یتورمشدر وقبله باطله نه کونه کمسه یه یوز کتورمشدر

(مثنوی) یاچو غواصان بزیر قعر آب * هرکسی چیزی همی چیند شتاب * برامید کوهر و در ثمین * توبره پر می کنند
از آن واین * یا یونس غواصلر کبیدرکه آبك قعری التنده هر برکسه بر شیء سرعتله دوشورر کوهر و در ثمین اولمق
امیدی اوزره توبره لرنی اندن دولدرن پر ایدرلر یعنی یونس سعیلرینك مختلف اولمسنده و همتلرینی کونا کون برله صرف
قیلمسنده شول غواصلره بکزرکه دریانك دبنده هر بریسی سرعتله برنیجه شیء جمع ایدوب جوهر در ثمین درر بو امید
ایدوب توبره لرین طولدررلر (مثنوی) چون برآیند از تك دریای ژرف * کشف کردد صاحب در شکرف * وآن دکرکه
بردمر وارید خرد * وآن دکرکه سنك ریزه شبه برد * چونکم اول غواصلر دریك اولان دریانك دبندن یوقارو کله لر اول
وقتده در شکرفك صاحبی کشف اولور و اول بر غواص بوندنکه خرد مروارید ایلتدی و اول بر غواص که خرده طاش
و بونجق ایلتدی ظاهر اولور شبه وزن ایچون تشدید ایله اوقنور کذلك یونس دنیا دریاسنك دبندن یوقارو کاوب آخرت
صحراسنه واصل و داخل اوله لر یوم تبلی السرائر آیت کریمه سنك مضمونی در عظیم کبی اولان ایمان و اسلامك و توحید
و عرفانك صاحبی جمله یه مکشوف اولوب و اول بریسنك مروارید خرد کبی اولان پراکنده اعتقادی و اول بریسنك سنك
ریزه و شبه کبی اولان قلبنك خالی و فسادی عیان اولوب و ظهوره کلور حاصل کلام هرکس وجودی توبره سنی نه کونه
اعتقاد اله و علم و عمل ایله طولدردی ایسه ظلمات دنیادن خلاص اولوب روز آخرته واصل اولدقده نیك و بد هر نه ایسه
آنی کورر اکر توحید و ایمان و عرفان و ایقان جوهرلریله وجودی توبره سنی پر ایلدی ایسه شاد و مسرور اولور وجد
و شتاقیلور و اکر کفر و عصیان و جهل و طغیان صفتلریله طولدردی ایسه اول کونده (یالیتها کانت القاضیة ما اغنی
عنی مالیه هلك عنی سلطانیه) دیو بیهوده بیره تمنیلر ایلیه بونك مثالی اکا بکزرکه اسکندر ذوالقرنین آب حیات طلبی
ایچون بر قاچ یوز سوار کسه ایله ظلماته کتمشلر و آب حیاتی وافر جست وجو ایتمشلر چونکم آنی بولمقدن ناامید اولوب
کیرو بو عالم روشنالق جانبنه کلورکن بر موضعه کلمشلر که اول موضعك زمینی جمله ذی قیمت در و جواهر و لعل و یاقوتله
پر ایمش اسکندر آت باشنی چکوب طورمش و اول طائفه یه دیمشکه شو موضعده اولان جمیع در و جواهردر
حق تعالی بکا انی الهام ایلدی آلك بونی توبره لر یکزه طولدرك تا روشنالق عالمنه واصل اولدقده بونك سزه عظیم نفع
و فائده سی اولوب غنی اولورسز و فقردن قورتلورسز دیمش بعضلر اسکندرك سوزینه تصدیق و اعتقاد ایدوب توبره لرین
طولدرمشلر بعضلر دخی انکار ایدوب بونده جواهر اولدیغی نه دن معلومدر و مجرد آنك سوزی ایله بر باری کتورمك
نه قید و مشقتدر دیوب توبره لرنی خالی قومشلر پس اسکندر بر قاچ قدم اول موضعدن بری کلدکده اول توبره لرینی
خالی قوین کسه لردن بعضی پشیمان اولوب اسکندرك سوزی صادق اوله و بو موضعده دخی بلکه در و جواهر اوله
دیوب توبره سنی کندی اعتقاد ایلدیکی یردن طولدرمش و بر قاچ قدم دخی بری کلدکده اول اسکندر اشارت ایلدیکی
موضعده توبره سنی طولدرن کسه بر حقیقی نامعلوم باری کوتورمك نه زحمتدر دیو کوتوردکلری توبره یی سرنکون
ایدوب ایچنده اولنی دوکمش و بعضی اسکندرك سوزی البته بیهوده کلدر دیو انی محکم حفظ ایتمش حاصل کلام بو جمله
طائفه ظلماتدن چیقوب روشنالق عالمنه کلدکده انلرکه پر انکار ایتمشلر و انلرکه غیر موضعده توبره لرنی طولدرمشلر ایدی
انلر توبره لرنده سنك ریزه و شبه کورمشلر و انلرکه توبره لرنی پر ایلدکدنصکره دوکمشلر و یاخود اصل پر ایلمیوب خالی
قومشلر و اول در و جواهرله غنی اولنلری کوروب دیمشلرکه یا و یلیتا و یا حسرتا بز اسکندرك سوزینی طوتمدق و آنك
دیدیکی یردن اخذ ایتمدك پس اول کاملك سوزن طوتانلر بویله سعادته واصل اولدیلر و بز محروم و مغبون قالدق و رسوای
اولدق (مثنوی) هکذا یبلوهم بالساهره * فتنه ذات افتضاح قاهره * انجلین بونلری امتحان و اختبار ایلر ساهره ده
افتضاح صاحبی قهر ایدیجی فتنه ساهره قیامت یرینه دیرلر و عرصه قیامته ساهره تسمیه اولنمسی خلقی
خواب غفلتدن اویاندردیغندن اوتریدر زیرا خلق انده کمال خوفلرندن بیدار اوله لر یبلو بلی یبلودن فعل مضارع مفرد
مذکر غائبدر هم محلا منصوب آنك مفعولیدرکه راجعدر مقدما ذکر اولنان قومه بالساهره ده با معنی فیدر ظرف قدر
یبلو فعلنه فتنه لفظا مرفوع یبلو فعلنك فاعلیدر چون فاعل مؤنث غیر حقیقی اولسه و فعل آنك ظاهرینه اسناد اولنسه
فعلده علامت تأنیث اولمق جائزدر نته کم یبلو فتنه لفظنه اسناد اولنور علامت تأنیث ایله ایراد اولنمقدن ذات
لفظا مرفوع آنك صفتیدر افتضاح لفظنه مضافدر و افتضاح لفظی مضاف الیهدر قاهره لفظا مرفوع فتنه
لفظنك صفتیدر قافیه دن اوتری تنوین محذوف اولوب تا ها یه منقلب اولوب ضمیرله اوقنور یعنی اکا اول شوذکر اولنان
متحیرلر و غواصلر کبی مختلف الاحوال اولان ناسی امتحان و اختبار ایلر ارض قیامتده فضاحت صاحبی
اولان فتنه قاهره اول کونده چوق کسه لر کندیلرینی دنیاده ایو صانورلردی بد بوله و نیجه لر دخی کندیلرینی مقبول
حق صانورلردی مردود اوله لر و نیجه عابد خدا کچنلر کندیلرینی اول کونده عابد هوا کوره لر و قبله حقیقته

متوجه ایردیلر کندیلرینی اول قبله دن روکردان اولمش و اعراض قیلمش بوله لر و دریای علم و معرفته غواص اولدق
و انده نیجه جواهر و زواهر بولدق و توبره قلبمزی آنکله طولدردق دیو افتخار ایلینلر اول کونده جواهر
و زواهر یرینه بی معنی اولان قیل و قال و بحث و جدال بوله لر حاصل کلام اسکندر وقت اولان کامل و مرشد فاضلك
دیدیکی محلدن جواهر علم و عملی اخذ ایلمین و آنی اخذ ایلدکدنصکره روز آخرته دك آنی تحمل ایله که صبر قیلمین کسنه لر
عالم آخرتده کندی وجودلری توبره سنی خالی و عمرلرنی ضایع کوردکلرنده رسوای اوله لر (و یا حسرتا علی ما فرطت
فی جنب الله) دیو حسرت و ندامتلری کندیلره دعوت قیله لر (مثنوی) همچنین هر قوم چون پروانکان * کرد شمعی
پرزنان اندر جهان * خویشتن بر آتشی بر می زنند * کرد شمع خود طوافی می کنند * بونجلاین هر قوم پروانه لر کبی
جهانده بر شمعك اطرافنده قنادا وریجی و طواف قلیجیلرو کندیلرنی بر آتشه اورررلر و کندیلرك شمعی چوره سنده
بر عظیم طواف ایدرلر یعنی مقدما ذکر اولنان متحیرلرك بر جانبه توجهی و غواصلرك علی العمیا بر نیجه شیء جواهر و
مروارید زعم ایلیوب اخذ ایلدکلری کبی هر بر قوم دخی پروانه لر کبی بو جهانده کندی محبوبلرینك اطرافنه طولنجیلر
و آنی طالب اولیجیلردر که هرکسنك مشتهای نفسانیسی و مقتضای طبیعیسی فی المثل بر شمع و یاخود بر آتش
شعله دار کبیدر بو قوم ایسه کندیلرینی بر آتش اوزره پروانه کبی اوررلر کندلك مرادی شمعنك اطرافنی پروانه کبی طواف
قیلورلر (مثنوی) بر امید آتش موسی بخت * کزلهیبش سبزتر کرده درخت * فضل آن آتش شنیده هر رمه * هر شرر را
آن کمان برده همه * موسای بختك آتشی اولمق امیدی اوزره که آنك لهیبندن درخت سبزتر اولور و لطافت بولور
هر سوری اول آتشك فضلنی استماع ایلمشدر و هر شرره جمله سی اول کمانی ایلتمشدر مقدم حضرت موسی علیه السلام
شعیب پیغمبر علیه السلامدن اجازت الوب کندی اهلیله وادی ایمنه کلدکده کیجه اولوب خاتونلری وضع حمله قریب
اولوب بر آتش یاقمق لازم کلوب اول حینده اطراف و اکنافی بر مقدار آتش طلب ایتمك ایچون جست و جو قیلدقده
وادی ایمن کنارنده اکا بر آتش شعله دار کورینوب (فقال لاهله امکثوا انی آنست نارا لعلی آتیکم منها بقبس او اجد
علی النار هدی) آیت کریمه سنك مقتضاسنجه کندی اهللرینه دیدیکه بن بر آتش کوردم سز بونده اکلن بولا یکه اندن
بر شعله الم و یاخود بر آتش دلیل صورتنده نار شکلنده بولوب اول آتش جانبنه کلدی وقتاکم آتشه قریب اولدی حق تعالی
اکا کندی مرادی صورتنده نار شکلنده بر شجردن تجلی ایلدیکه اول نار حقیقتده نور ایدیکه آندن اول درخت
یانمیوب سبزتر و لطیف تر اولمشیدی چونکم حق تعالی حضرت موسی علیه السلامه کندی مرادی اولان نار شکلنده
تجلی ایلدی پس هر بر اهل نفس اول بخت و سعادت موساسنك مرادی اولان آتشه حق تعالینك تجلیسی اولدیغی
امید اوزره که اول نار تجلینك شعله سندن درخت لطیف تر و تازه تر اولمشدی اول آتش تجلینك فضیلتنی هر بر قوم
اشتمش و آنی علماسندن کوش ایتمش پس بو جمله سی بو مظاهر کونیه ده هر شرر و لمعه یی که کورمش آنی نار تجلی الهی
کمان ایلمش یعنی اهل نفس اولان طائفه دن هر بری نفسلرینك مقتضاسی اوزره بر مرادی و مقصودی
طالب اولمشلر و اول مراد و مقصود آنلره شعله و لمعه کبی کورنمش بونلر ایسه حق تعالی حضرتلرینك حضرت موسی
علیه السلامه کندی مرادی اولان شعله شکلنده تجلی ایلدیکنی اشتمش ایدی پس بونلرك عقللری دخی بونلرك نفسلرینه
بویله درکه بوسنك مراد و محبوبك اولان لمعه و شعله تجلی الهیدر حضرت موسی علیه السلامه حق تعالی حضرتلری
شجردن تجلی ایلدیسه سکا دخی بو شیئك درخت وجودندن تجلی ایلدی بونده کوردیکك پرتو تجلی الهیدر
و بو صورتده مشاهده ایلدیکك لمعه ظهور ربانیدر بو کروه ضلالت قرین کندیلرك نفسانی اولان مرادلرنی
و محبوبلرنی حضرت موسی علیه السلامه اولان حق تعالی حضرتلرینك نار شکلنده ایلدیکی تجلی یه قیاس ایدوب
اویله ظن و کمال ایدرلر (مثنوی) چون بر آید صبحدم نور خلود * رونماید هر یکی چه شمع بود * هرکه را پر سوخت زان
شمع ظفر * بدهدش آن شمع خوش هشتاد پر * چونکم صباح وقتنده نور خلود ظهوره کله هر بریسی نه شمع ایدی
یوز کوسترر هر کیمك که اول ظفر شمعنده پر و بالی یاندی اول خوش و لطیف شمع اکا سکسان پر و بال ویرر یعنی
چونکم باقی و خالد اولان نور الهی صبح قیامتده ظهوره کله و طلوع قیله بو خلقك طالب اولدقلری شمعدن هر بری
وجه حقیقتلرنی کوسترر که بونلر حد ذاتنده نه کونه شمع ایدی ظهوره کلور و هرکس کندی مرادی شمعنك حقیقتنی
بیلور حقمیدر و یاخود باطلمیدر کما ینبغی انی مشاهده قیلور هر شول کسنه نك که اول ظفر و نصرت و قدرته متعلق اولان
شمعدن پر و بالی یاندی اول لطیف و شریف اولان شمع حقیقی اکا بی قیاس پر و باللر ویرر یعنی هر شول کسنه نك که
وجودی و قوت و قدرتی اول ظفر و نصرت صاحبی اولان شمع الهی و محبوب حقیقیدن یانمش اوله و اکا عبادت
و پرستش ایلمکده وجودنی خرج ایلمش اوله حق تعالی اکا نیجه یوز وجود و قوت و قدرتلر و یررر و آنی مقعد صدقه

ومرتبهٔ کاملینه ایرکورر (م ی) چوق پروانه دوربده دوخته * مانده زیر شمع بد پرسوخته * می طپیداند در پشیمانی وسوز
می کنند آه از هوای چشم دوز * شمع اوکوید که چون من سوختم * کی ترا برهانم از سوز وستم * شمع اوکریان که من
سرسوخته * چون کنم من غیررا افروخته * پروانه بلوکی ایکی کوزلرنی دیکمش بد وقبیح شمعك التنده پرسوخته قالمش دوخته اولمق بصرلری حقیقت نورنی کورمکدن اعمی اولملرندن عبارت اولور اول پروانه کروهی پشیمانلقده وسوزده حرکت واضطراب ایلر دنیاده مبتلا اولدقلری چشم دیکیجی واعمی ایدیجی هوادن آه ایدرلر اول وقت آنك شمعی اکا دیرکه چونکه بن یاندم وفانی اولدم پس بن سنی سوز وستمدن نجه خلاص ایدرم قیامت کونینك شمعی اغلیجی بویله دیوکه بن باشی یانمش بن غیری نیجه افروخته وروشن ایلرم حاصل کلام ونتیجهٔ مرام اولدرکه چونکم صبح قیامت ظهوره کله ونور باقی طلوع قیله شمع حقه پروانه اولان وقوت وقدرتی آنك محبتنده افنا قیلان عاشقلرینه حق تعالی نیجه قوت وقدرتلر واحسان ونعمتلر ویره اما شول کروه ضلالت قرین که هربری هوالرنی اله اتخاذ ایتمش وحظ نفسلری جانبنه کتمش آنلرك یوم قیامتده ایکی کوزلری اعمی اوله وقبیح اولان شمع مرادلرینك فتنده قوت وقدرتلری کتمش وکندیلرینی آتش قهر خدا احراق ایتمش کوره لر اول کونده حرقت وندامت ایچره مضطرب اوله لر وفلاکتده قاله لر وکوزلرنی اعمی ایدیجی وقلبلرنی ستر قیلیجی هوادن آه فریاد ایده لر وکندیلرینك شمع مرادنه التجا ایدوب بزه فریادرس اول ودرمان ایله دیه لر انلرك شمعی بونلره دیه که چونکم بن نار قهر الهیدن یاندم وکندی نفسمی عذاب خدادن تخلیص ایلمکه قادر اوله میوب عاجز قالدم بن سنی سوز وستمدن خلاص ایلمکه نجین قادر اولورم آنك محبوبی اولان شمع ناله وکریه قیله بویله دیوکه بن باشی یانمش وآتش قهره مبتلا اولمش غیری کمسه یی بن نوجهله منور وشعله لو ایلرم ای دنیاده بکا پروانه کبی عاشق اولان وار کندی حالکه مقید اول بندن سکا درمان یوقدر دیه (تفسیر یا حسرتا علی العباد) بو سرخ شریف سورهٔ یس ده اولان بو آیت کریمه یه اشارتدر (قال الله تعالی یا حسرتا علی العباد) حسرته بونده ایا ملائکه دن اوله ویاخود ثقلینك مؤمنلرندن اوله پس ملائکه ویاخود بعض مؤمنین دیه لرکه ای حسرت وندامت حاضر اول که سنك وقتکدر شول عباد اوزره که (ما یأتیهم من رسول) بونلره رسولدن بر رسول کلمدی (الا کانوا به یستهزؤن) انلر اول رسولی استهزا ایدر اولدیلر پس نصحای دین ووعظای اهل یقین که سعادت دارین انلرك نصیحت وارشادلرینه منوط ومربوطدر هرکم انلری استهزا ایدرسه لایقدرکه متحسرون انلر ایچون تحسر ومتلهفون انلره تلهف ایده لر * مثنوی *

او همی کوید که از اشکال تو * غره کشتم دیر دیدم حال تو * اول غافل دیرکه سنك شکللرکدن غره اولدم سنك حالکی کیچ کوردم یعنی معبود حقیقیدن غافل اولان وکندی هوای نفسنی اله اتخاذ قیلان کمسه کندینك شمع مرادنه ومقصود فؤادنه یوم قیامتده دیرکه ای بنم محبوب ومخدومم بن سنك دنیاده اولان لطیف شکللرکی وبدیع وجمیل اولان صفالرکی کوروب اکا مغرور ومخدوع اولدم وسنك حقیقت حالکی قتی کیچ کوردم حیفا وحسرتا که بنی روز آخرتده بکا نافع صانوردم سن خود عین ضرر ایمشسن دیه ونیجه حسرت وندامتلریه از اشکال تو خطابی مقدم اولان شمعه در وشمعدن مراد مطلقا حقدن وحق تعالینك رضای شریفندن غیری اولان مقصودلر ومخدوملردر اکر نفس وهوا اولسون واکر دنیا ومافیها اولسون واکر اهل دنیا واکر اهل زرق وریا اولسون بو جمله سی شول شمع باطل وفانی کبیدر که کندی پروانه لرنی وطالبلرنی یاقوب ییقرلر وانلره یوم قیامتده اصلا نفعلری اولمدیغندن ماعدا نیجه توبیخ وتقریعلر دخی ایلرلر (مثنوی) شمع مرده باده رفته دلربا * غوطه خورد از ننك کزینی ما * شمع سونمش وبزم نهایت بولوب باده کتمش ودلربا بزم کزیدلکمزك ننك وعارندن غوطه ییدی شمعدن مراد بونده هرشیئك صورت ظاهره سنده اولان پرتو وحسندر که بی عقل اولان پروانه لر اول عاریتی اولان حسن ولمعه یی کوروب اکا فریفته اولوب کندیلرینی بیهوده یره احراق ایدرلر وباده دن مراد هرشیئك کاسهٔ وجودنده موضوع اولان حظ ولذتدر که اهل صورت کاسه لرندن اول حظ ولذتی الوب مست ولا یعقل اولورلر ودلربادن مراد شول مقصود اصلی ومحبوب حقیقیدرکه بو بزم کائناتده انوار تجلیاتی شعله لندرمش وصورت کاسه لرنی اشربهٔ حظوظ ولذائذله پر ایلمش وجمیع ناسه اول کونا کون شمعلری واول انواع واصناف اوزره اولان کاسه لری عرض ایلیوب صونمش وبونلرك قلبنی بو اسلوب ایله تسخیر ایدوب دلربا اولمش انلر عارف وراست بین اولمشلر ودلربا همان او ایدیکنی بیلمشلر بو دنیا وآخرتده همان آنی سومشلر وهمان اکا نظر قیلمشلر آنلرك نظرندن اول دلربا بو دنیاده وآخرتده غائب اولمامش وتستر واختفا قیلمامش اما شول کمسه لرکه کزین اولدیلر وبو صورت ظاهره ده اولان حسن پرتوی وذوق حظی صورتدن صاندیلر واول صورته انکچون مائل وعاشق اولدیلر اول صورت شمعی اولدکده ومعشوق اولان وجودلك دروننده موضوع اولان حظوظ ولذات فانیه اولوب کذر قیلدقده وروز حقیقت ظهوره کلدکده دلربای حقیقی بزم کزین اولدیغمزك عیب وعارندن تستر واختفا ایلر مثلا برکمسه دریایه

ویاخود

ویاخود برآب عمیقه طالسه وتستر قیلسه اکا غوطه خورد دیرلر بوراده غوطه خورد دیمك تستر واختفا ایلدی دیمکدن عبارت اولور واز ننك کزینی ما بو کندی وجود شریفلرنی بو جمله کزینلرك ما بیننه ادخال ایلمك (ومالی لا اعبد الذی فطرنی والیه ترجعون) آیتنك مفهومی قبیلندن اولورکه جاد اولدقده اوایله قریب ودخی بعض مواضعده بو قاعده نك تحقیقی مرارا مرور ایلمشدر (مثنوی) ظلت الارباح خسرا مغرما * تشتکی شکوی الی الله العمی * ظل فلان یعمل کذا دیرلر اذا عمله بالنهار دون اللیل وارباح ربحك جمعیدر ربح فائده یه دیرلر وخسر زیانه دیرلر مغرم بفتح المیم بمعنی الغرام مصدر میمیدر وغرم وغرام اکرچه اداسی واجب ولازم اولان شیئه دیرلر لیکن بوراده هلاك وعذاب معناسنه استعمال اولنور نته کم قرآنده دخی واقعدرکه (ان عذابها کان غراما) ای هلاکا لازما مغرم افعال بابندن اسم فاعل صیغه سی اوزره مهلك معناسنه اولسه دخی جائزدر تشتکی افتعال بابندن فعل مضارع مخاطبدر اشتکا بونده تضرع وابتهال معناسنه متضمن اولور نته کم ابو السعود افندی (قد سمع الله قول التی تجادلك فی زوجها وتشتکی الی الله) قولنك تفسیرنده تتضرع الی الله معناسنی ویرمشدر ولفظا منصوب خبریدر ومغرما انك صفتیدر تشتکی صورتا خبر ومعنا انشادر زیرا کاه امر صیغهٔ خبرده وکاه خبر صیغهٔ امرده استعمال اولنور مثلا (والوالدات یرضعن اولادهن) بمعنی لیرضعن دیمکدر دیمشلر شکوی مصدردر تشتکینك مفعول مطلقیدر الی الله شکوی یه متعلقدر العمی من العمی تقدیرنده در بعض نسخه ده یشتکی یا ایله واقع اولمش وبعض نسخه ده نون ایله نشتکی واقع اولمش اکثر نسخه تا ایله صیغهٔ مخاطب واقع اولمشدرکه معناسی سن شکایت ایله دیمکدر اکر یا ایله اولورسه علی بناء المجهول اوقنوب شکایت اولنسون دیمك اولور واکر نون ایله قرأت اولنورسه بز اللهه عمادن شکایت ایلیلم دیمك اولور ومعنای بیت بویله دیمك اولورکه فائده لر یوم قیامتده هلاك ایدیجی زیانه تبدیل اولدی وچوق کمسه نك فائده زعم ایلدیکی شیلر کندی یه عذاب وهلاك اولدی پس سن ای حقیقت کوریجی برکوز ویروب ظاهرا ارباح وباطنا خسران وهلاك اولان شیلردن پرهیز ایلیه سن اکر یشتکی یا ایله اولوب بنای مجهول اوزره اوقنورسه معنی روز قیامتده نیجه فوائد ومنافع ظن اولنان شیلر هلاك ایدیجی خسران اولدی عمادن اللهه شکایت اولنمغله شکایت اولنسون دیمك اولور ویشتکی جمله سنك اعرابدن محلی یوق جملهٔ مستأنفه در سؤال مقدره جواب اولور کانه برسائل دیرکه (فاذا ظلت الارباح یوم القیمة خسرا مهلکا فما نفعل فی هذه الدنیا حتی لا یکون ارباحنا خسرا واعمالنا ضائعة قال ولیشتك الی الله شکایة وضراعة من العمی حتی لا یکون ارباحکم خسرا مغرما واعمالکم مضرا ومهلکا) وظلت دیدی یظل الارباح دیمدی وقوعی متحقق اولدیغندن اوتری نته کم (ونفخ فی الصور) دینلدی ینفخ دینلمدی وقوعی متحقق اولدیغی اعتباریله پس سالك اللهدن دائما نور بصیرت استیوب غفلت وعمادن اللهه استعاذه ایتمك لازم اولور زیرا هر خطانك سببی بی ادراکی وبی بصیرت اولمقدر وبرشیئك حقیقتنی کوروب بیلممکدر (مثنوی) حبذا ارواح اخوان ثقات * مسلمات مؤمنات قانتات * حبذا افعال مدحدندر حب الشیء دیرلر اذا صار محبوبا وذا فاعلیدر ومخصوص بالمدح ارواحدر وارواح مضافدر اخوانه وثقات ومابعدنده اولان صفات صفت بعد الصفتدر اخوانه ویاخود ارواحه صفت بعد الصفه اولورلر ثقات ثقه نك جمعیدر ثقه محکم ومعتمد علیه اولنه دیرلر مسلمات مسلمه نك جمعیدر مسلمه مطیعه ومنقاده اولنه دیرلر مؤمنات مؤمنه ومصدقه اولنلره دیرلر قانتات قانته نك جمعیدر قانته خاضعه وعائده وداعیه معنالرینه کلور وطاعته مواظبت قیلنلره دخی قانت دینور ومعنای بیت بویله دیمك اولورکه شول اخوانك روحلری نه کوزل محبوب اولدیکه اول روحلر محکم ومعتمد علیهدر ودخی مطیعه ومنقاده ودخی مؤمنه ومصدقه ودخی خاضعه وعائده وداعیه وطاعات اوزره مواظبه وملازمه در (مثنوی) هرکسی

رویی بسویی برده اند * وان عزیزان رو به بیسو کرده اند * هرکبوتر می پرد در مذهبی * واین کبوتر جانب بی جانبی *
هربرکمسه برجانبه بریوز ایلتمشلردر واول عزیزلر یوزی جانبسزلغه ویوقلغه ایلتمشلردر مثلا هرکبوتر برمذهبه اوچار وبو کبوتر جانبسزلك جانبنه یعنی بو جهانده هربرکسه برسمته سالك وبرجانبه متوجه اولمشلردر اما اول اخوان ثقات وارواح مسلمات اولان عزیزلر یوزلرنی یوقلق جانبنه وفنا وعدم سمتنه ایلتمشلردر فی المثل هرکس برکبوتر کیدر هرکبوتر برجانبه نیجه اوچرسه هرکس دخی برسمته سالك اولوب اول سمته کیدر رواندر اولان شیلری اختیار ایدر اما بو کبوترلر که ارواح ثقاتدر بونلر بی جانبلك جانبنه کیدرلر دنیایی قویوب عقبی سمتنه وصورتی قویوب معنی طرفنه سیر ایدرلر (مثنوی) مانه مرغان هوانه خانکی * دانهٔ ما دانهٔ بی دانکی * زان فراخ آمد چنین روزی ما * که دریده شد
قباد وزی ما * بزنه هوا قوشلری یزونه خانه قوشلری یز بزم دانه مز دانه سزلك دانه سیدر اول سببدن بزم رزقمز واسع کلدیکه بر تملق بزه قبا دوزلك اولدی یعنی بز اهل هوای نفسانیدن پرواز قیلان واهل دنیا کبی خانهٔ طبیعت ایچره محبوس اولان قوشلر دکلز بلکه شول هما پرواز وسیمرغ عالم رازز که مرتبهٔ مجازدن کچوب وحقیقت شرابنی ایچوب

مست وبیخود اولمشز واهل صورتك دانه لرنی وغدا لرنی ترك ایدوب دانه سزلك دانه سنی وازقسزلق ازغنی كندمزه دانه
وغدا قیلمشز بو اجلدن بزم رزق ونصیبمز واسع وفراخ كلدی كه بزه قباء وجودمزی برعقلق ودكمكلك اولدی بز سرور
وفرحی عین حرجده بولدق انكیچون جامه صورتی چاك ایدوب رسم صورت قیدندن قورتلدق (سبب آنكه فرجی رافرجی
نام نهاده اند ازاول) صوفیء بدرید جبه در حرج * پیشش آمد بعد بدریدن فرج * كرد نام آن دریده فرجی * این لقب
شد فاش زان مرد نجی * برصوفی حرج وزحمت وقتنده جبه سنی یرتدی جبه سنی یرتد قدنصكره آنك قتنده فرح وسرور
كلدی صوفی اول برتلمش جبه نك آدینی فرجی ایلدی بولقب اول مرد نجیدن فاش اولدی مقدما مشایخ صوفیه نك
عادت قدیمه لری بو ایدیكه اوكی بتون خرقه وصوف كیرلردی نعدی فقرا ما بیننده ا كا توره دیرلر پس بو ذكر یه ورده لری
صوفینك دخی جبه سنك اوكی بتون ایمش وا كا عظیم قبض وحرج غالب اولمش پس اول جبه یی دامننه وارنجه چاك
قیلمش درحال آنك قتنده فرح وسرور كلمش پس بو مناسبتله اول اوكی چاك اولان جامه نك نامنی فرجی ایلمش بو اوكی بتون
اولمیوب چاك اولان لباسه فرجی لقبی اول نجی اولان مرد كاملدن عالمده فاش وآشكارا ولدیكه اوكی بتون اولمیوب چاك
اولان خرقه وجبه یه مشایخ فرجی تعبیر ایدرلر نتكم حضرت مولانا قدس الله سره العزیز حضرتلرینك منقبه لرنده
مسطور اولان اولدر كه هرنه برده كه حضرت مولانا بر كسه یه خرقه كیدردی دینلمك لازم كلسه فرجی پوشانید دینلمشدر
پس صكره عوام هر اوستنه كیلان لباسه فرجی دیدیلر وكیمسی دخی تحریف ایدوب فراجه تسمیه ایلدیلر (مثنوی)
این لقب شد فاش وصافش شیخ برد * ماند اندر طبع خلق آن حرف درد * بو لقب فاش اولدی وآنك صافیسنی شیخ
ایلتدی خلایقك طبعنده حرف درد قالدی یعنی اوكی بتون اولمیان لباسه فرجی دینلمك لقبی بین الناس فاش واشكار
اولدی واول لقبك روحنی وصافنی شیخ آلدی اما خلایقك طبعنده ودهاننده درد وبوصه كبی اولان حرف ولفظ
قالدی وانلر همان اسم ورسمه قناعت قیلدی * مثنوی * همچنین هرنام صافی داشتست * اسم راچون دردی
بكذاشتست * بونكبی هرنام صافی طوتمشدر اسمی بردرد لك كبی قومشدر یعنی هر برا سم وهر بر كلام فرجی نامی
كبی بر صاف وبردرد طوتمشدر صافدن مراد سری وحقیقتی وذوقی جانبیدر درددن مراد مجرد اسم ورسمی طرفیدر
اول صوفیء صافی دل هراسم ورسمك ذوقنی وصافنی الوب اسم ورسمی بردرد كبی ترك ایلمشدر (مثنوی) هركه كل
خوارست دردی را كرفت * رفت صوفی سوی صافی ناشكفت * كفت لابد دردرا صافی بود * زین دلالت دل
بصفوت می رود) هركیم كه كل خوار در بوصه یی طوتدی اما صوفی خبرسز وتوقفسز صافی جانبنه كتدی دیدی
لابد دردك بر صافی اولور بودلالتدن كوكل صفوته كیدر ناشكفت بونده بی صبر وبی توقف معناسنه واصل اولور
یعنی هرشول كسه كه عیش وحظنی اكل وشربه منحصر قیلمش وما ننده كل اولان غدای جسمانیه یی بیجی اولمش
بوم تبه ده اولان كسنه هرشیئك دردی وبوصه سنی طوتمش وسر ومعناسندن غافل اولمشدر اما صافی دل اولان صوفی
بلا تأخیر ولا توقف صاف اولان ذوق ومعنی جانبنه كتدی وهر شیئك لبنه ومغزنه نظر اتدی وكندیسنه بویله دیدیكه
لابد هر دردك بر صافی وهر صورتك بر سر ومعناسی واردر بودردك صافی اوزره واسم ورسمك معنی اوزره دلالت
ایلمسندن كوكل صفوت جانبنه كیدر دلیلی قویوب مدلولی اختیار ایدر (مثنوی) درد عسر افتاد
وصافش یسراو * صاف چون خرما ودردی بسر او * عسر با یسرست هین آیس مباش * راه داری زین ممات اندر
معاش * مثلا درد عسر واقع اولدی واول دردك صافی آنك یسری اولدی صاف خرما كبی اولان درد آنك بسری
كیدر بسر خرمانك چغلاسنه دیرلر عسر یسر ایله دركاه اول آیس اولمه زیرا بو مماتدن معاش ایجره یول طوترسن
یعنی فی المثل هرشیئك دردی وصورتی عسر كبی واقع اولمشدر واول شیئك صافی وذوق ومعناسی بسر كبی اولمشدر
وفی الحقیقه صافی خرما كبی كامل ولذیذدر ودرد خرمانك چغلاسی كبی اولمشدر هنوز دخی كمال بولمامش ولذت پذیر
اولمامشدر آكاه اول ای طالب ان مع العسر یسرا فان مع العسر یسرا آیت كریمه سنك مقتضاسنجه عسر البته
یسر ایله اولور پس مأیوس ونا امید اولمه زیرا بو مماتدن عیش روحانی یه یول طوترمشكه بو حظوظ نفسانیه واشغال دنیویه
وعلایق جسمانیه فی المثل درد موت كبیدر چونكم بو درد موت كبی اولان صورتی قویه سن بوندن عیش معنوی یه
ولذت اخرویه یه واصل اولورسن (مثنوی) روح خواهی جبه بشكاف ای پسر * تا ازان صفوت برآرد زود سر *
ای پسر روح استرسك جبه یی یرت تا كم اول شكافدن صفوت تیز باش یوقاروكتوره بومعنا برآرد اولدیغی اوزره دراما
اصح اولان نسخه لرده بر آری واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی تا اول صفوتدن فوریء باش یوقارو كتوره سن دیمك اولور
یعنی اكر روح وراحت استرسك جبهء جسمی ای اوغل چاك ایله وانی طریق الهیده پاره لیوب كدورات جسمانیه دن
پاك ایله تا كم اول شكاف وچاكدن فوری صفای درون باش یوقارو كتوره ویاخود معنی اول ذكر اولنان صفوتدن

سن باش یوقارو كتوره سن دیمك اولور حاصل كلام اكر ظهور وراحت صفای دل استرایسك جسم لباسنی طریق الهیده
افنا ایله تا كم اول جسمك درونده صفای دل ظهوره كله وسندخی اول صفای دلدن ظهوره كله سن دیمك اولور (مثنوی)
هست صوفی آنكه شد صفوت طلب * نه لباس وصوف وخیاطی ودب * صوفی اول كسه در كه صفوتی طالب اولدی
لباسدن وصوفدن وخیاطلقدن وتأنی ایله یوریمكدن دكل دب دالك فتحیله آكل یوریمكه دیرلر نتكم دب الشیخ
یدب دبا دیرلر یعنی آهسته آهسته وقار ایله یوریسه خیاطلقدن مراد كندی خرقه سنی دیكمك ولباسنی نكنده لمكدر
یعنی صوفیء اهل صفا فی الحقیقه شول كسه در كه كدورات جسمانیه یی ازاله ایدوب صفوت طلب ایده یی اوله لباس
كیمكدن عبا وكبه كیمكدن وخرقه سن دیكمكدن وآهسته آهسته وقار ایله یوریمكدن صوفی اولمیه كه ادنی تدقیق ننده
بورسمه وبوصورته اعتبار یوقدر ولباس وصورتله شیخ وصوفی اولمش كسه لرقتی چوقدر * مثنوی * صوفیء كشته
به پیش این لئام * الخیاطه واللواطه والسلام * بو لئیملر اوكنده صوفیلك خیاطه ولواطه وسلام اولمشدر وياخود
معنی خیاطه ولواطه اولمشدر انجق والسلام لئام لئیمك جمعیدر خیاطه دیكمكدر بونده جبه دیكمك وجامه یی
بخیه لمك وبخیه لو جامه كیمكدن كنایه در لواطه بونه قوددقلری اوزون ردایه دیرلر اولشمق وملاصق اولمق معناسنه ده
كاورو دخی اكثر مرایی اولان صوفیلرك عادتیدر كه اكثر حظ ایلدكاری نامسه واروب ملاصق اولورلر
ومجامعت قیلورلر پس تقدیر كلام بویله دیمك اولوركه بو لئیم ودنی اولان زمانه صوفیلرینك اوكنده صوفیلك بخیه لو
جبه كیمك ویاخود جبه سنی دیكمك وبو بنه ردا اصمق ویاخود ادسته یكنه اولشوب انكله صحبت قیلمق ودخی
نفسنك حظ ایلدیكی كسه لره سلام ویرمك اولمشدر بونلرك جمله هممی خلقی دام تزویر ایله صید ایلمك اولمشدر علی
الخصوص اهل دنیانك ابلهلری دخی بونلرك صورت ظاهره سنه باقوب بونلری اولیاء واصفیادن صنوب بونلره مرید
ومحب اولمشلردر وبونلر دخی انلره منصب ومالی زیاده اولمقدن اوتری همتلر ودعالر قیلمشلردر اعاذنا الله وایا كم من مكر هذه
الطائفه وحفظنا وایاكم عن خدیعة هذه الجماعة (مثنوی) بر خیال آن صفا ونام نیك * رنك پوشیدن نكو باشد ولیك
بر خیالش كرروی تا اصل او * نی چو عباد خیال تو بتو * اول نام نیكك واول صفانك خیالی اوزره رنك كیمكلك
نیكو اولور ولیكن صفانك واول نام نیكونك خیالی اوزره اكر كیده سن آنك اصلنه دك تو بتو خیالك عابدلری كبی دكل
بو مصرع اكثر نسخه ده همچنانكه كربه سوی نان بیو واقع اولمشدر یعنی انجلین كه كربه نان جانبنه بوی واسطه سیله كیدر
مصرع اوله اولان كرروی شرطدر جزاسی محذوفدر مثلا واصل شوی تقدیر اولنور اكر جزا تقدیر اولنمزسه مخاطبه
صحیح سكوت افاده حاصل اولمز توضیح كلام وتعبیر مرام بویله دیمك اولوركه ای رسم وصورته قانع اولان اول
صفای درونك ونام نیكونك خیالی اوزره صوفیلر رنكنی وانلرك لباسنی وشكلنی كیمكلك وانلره تشبه ایلمكلك لطیف
ونیكو اولوركه برقومه تشبه ایلین انلر عدادندن اولور ولیكن اول صفای درونك ونام نیكونك خیالی اوزره اصلنه
وانلرك حقیقتنه واصل اولنجه دك اكر كیده سن وسیر وسلوك ایده سن تو بتو اولان خیالاتك عابدلری كبی دكل
بلكه خدای تعالینك عابدلری كبی كیده سن انلرك اصلنه واصل اولورسن كربه رایحه سبیله نانه واصل اولدیغی كبی
تو بتو اولان خیالك عبادندن مراد شول خلق ایله وبونلردن ماعدا نیجه خیالات فاسده ایله طولمشدر اكرچه ظاهرا
خدایه تعظیم ایله حق پرستلردر ولیكن باطنا هر بری خیال پرست اولمشدر پس صفانك ونام نیكونك اصل
وحقیقتنه ای طالب اكر كیدرسن بو عابدان خیال تو بتو كبی كتمملك كركدر كه بونلر بر حقیقته ایرمزلر بوصفانك اصلنی
كوره مزلر اكر صفانك اصلنه كیدرسك كربه نان جانبنه رایحه واسطه سیله كیدوب عاقبت آنی بولدیغی كبی كت تانام
نیكونك اصلنه واصل اوله سن وصفای درونك حقیقتنی بوله سن بعض نسخه ده بو بیت دخی واقع اولمشدر (مثنوی)
بو قلاوز است ای جویای عشق * نی ز بو یعقوب شد بینای عشق * معنی ای طالب عشق الهی بوی دلیل وقلاوزدر
یعقوب علیه السلام حضرتلری یوسف علیه السلامك رایحه سندن بینای عشق اولمدیمی عشق بونده معشوق
معناسنه در یعنی ای عشق الهی طالبی اولان كسه هرشیئك رایحه سی اول شیئك ذاتنه دلیل وقلاوزدر كورمزمیسن
حضرت یعقوب علیه السلام رایحه دن معشوقی كوریجی اولمدیمی یوسف علیه السلامك رایحه سندن عاقبت یوسفی
بولیجی اولمدیمی سندخی صفای درونك ونام نیكونك رایحه سندن عاقبت حقیقتلرینی بولیجی اولورسن (مثنوی) دورباش
غیرتت آمد خیال * كرد بر كرد سرا پردهء جمال * بسته هرجوینده را كه راه نیست * هر خیالش پیش آید كه بنیست
* خیالك غیرت دورباشی كلدی جمال الهی سراپرده سنك اطرافنده اوخیال هر جوینده یی باغلمش اسان حالله
بویله دیو كه یول یوقدر هر خیال اول جوینده نك اوكنه كلور بویله دیو كه طور ورتوقف ایله بسته كلمه سنك فاعلی تقدیرنده
اولان ضمیردر كه بیت اوله اولان خیاله عائد اولور دورباش یساقچی دكنكنه دیرلر خلقی انكله باب سلطاندن ویا قرب

سلطاندن دور ایدرلر غیرت الهی دخی خیالی دورباش ایلمشدر که کندینک سراپردهٔ جماله دخول قصد ایلین
نامحرملری اول خیال واسطه سیله منع جمال الهینک سراپرده سی اطرافنده غیرت دورباشی کلدی وسنی اول خیال
سراپردهٔ جماله واصل ونائل اولمقدن طرد ومنع قیلدی زیرا اول خیال هر طالب حق اولنی باغلمشدر اکا سان حالله بویله
دیوکه سکا یول یوقدر سن بو سراپرده یه داخل اولمزسن الحاصل هر خیال اول طالبک اوکنه کاوورا کا بویله دیرکه سن
کندی مرتبه کده توقف ایله سکا مرتبه کدن تجاوز ایتمکه وسراپردهٔ جمال حقه کتمکه یول یوقدر (مثنوی) جز مکر
ان تیز کوش وتیزهوش * کش بود از جیش نصرتهاش جوش * مکر اول تیزهوش وتیز کوشدن غیری که اول
تیزهوشه اول اللهک نصرتلری جیشندن جوش اوله جز غیر معناسنه در مکر الا معناسنه در بو بیت ماقبلنده اولان
هر جوینده دن مستثنی اولمشدر وتقدیر کلام بویله دیمکدر که مکر اول تیزهوش وتیز کوشک غیریسنی باغلمشدر
وهر خیال اوکنه کلوب طوردیمشدر که اول تیزهوش وتیز کوش اولان کسه یه حق تعالینک نصرتلری عسکرندن
جوش وخروش اوله وا کا جنود نصرت الهی هردم معاونت قیله (مثنوی) نجهد از تخییلهای شه شود * تیرشه
بنماید آنکه ره شود * بو بیتده نسخه لر برقاچ کونه واقع اولمشدر اولا اصح اولان واکثر اولان نسخه نجهد نفی ایله فاعلی
بیت ازلده اولان تیزهوشدر وبو نسخه اوزره معنا اول تیزهوش اولان تیز کوش تخییللره صیچرمز یعنی مضطرب اولمز
تخییللرا کا شاه اولمز یعنی غلبه قیلوب اکا حکومت قیلمز زیرا پادشاهک تیرنی کوستراندنصکره بوله کیدر
تیرشه دن مراد بونده عنایت الهیه وهدایت ربانیه اولور عجم پادشاهلرینک قدماسنک عادتی بو ایدیکه بجن کندی
بنده لرندن بریسی بر دیاره کتمک وبر مصلحت ایچون بر جانبه سیرایتمک استسه اکا کندی تیرلرندن بر تیر ویرردی واول
کسه اول تیری الوب بله سنجه کیدردی اگر پادشاهک وکلاسندن بریسی آنک اوکنه کلسه وانی منع قیلسه اول تیری اکا
کوستردی پس انلر اکا مانع اوله میوب اول کسه استدیکی یره کیدردی پس بر بنده یه که عنایت الهی یار وتوفیق ربانی
همراه اوله اول بنده مقصود حقیقی جانبنه سالک اولدقده اگر آنک اوکنه نیچه تخییللر کلسه ونیچه اوهام اکا مانع
اولسه اول اوهام وتخییلاتدن مضطرب اولمز واوهام وتخییلات اکا شاه وحاکم دخی اولمزوانی سلوکندن منع دخی قیلمز
زیرا پادشاه حقیقتک عنایت وهدایتنی اول اوهام وخیالاته کوستررواوهام وخیالات عنایت حقی وجودنده
کوروب اندن اجتناب ایلر پس اول بنده مقصودی جانبنه روان اولور وبر نسخه ده دخی نجهد از تخییل اگرچه شه شود واقع
اولمشدر بودخی صحیح نسخه در معناسی اول من عندالله مقصود ومؤید اولان تیزهوش وتیز کوش تخییلدن صیچرمز
ومضطرب اولمز اگرچه اول تخییل شاه اولورسه ده زیرا پادشاهک تیرنی اکا کوستروب بوله روان اولور وبر نسخه ده
دخی بجهد از تخییل اگرچه شه شود واقع اولمشدر بایله بو نسخه اوزره معنی اول تیزهوش تخییلدن صیچرار وخلاص
اولور تخییل اگرچه شاه اولورسه ده دیمک اولور وبعض نسخه ده دخی نجهدان تخییلهان شه شود واقع اولمشدر
بو ضعیفدر زیرا معناسی اول تخییللر صیچرمز یعنی ظهور ایلمز اکا شاه وحاکم اولمز زیرا پادشاهک تیرنی اول
تخییللره کوستروب بوله روان اولور دیمک اولور بر نسخه ده دخی بجهد از تخییلها باشه شود تیرشه بنماید وبیرون رود واقع
اولمشدر بو نسخه اضعفدر زیرا معنی تخییللردن صیچره یوب خلاص اولور پادشاهله اولور پادشاهک تیرنی تخییل زیرا
معنا تخییللردن صیچره یوب خلاص اولور کوستررو طشره کتمک تحصیل حاصل ومعنی بی طائل اولور بجهد از تخییلها
کلامنه اول کسه تخییلدن نسنه صیچرمز دیمک ودخی اول حالده تخییللردن بر نسنه ظهور بولمز دیو معنی ویرمک
برنده دکلدر فافهم * مثنوی * این دل سرکشته را تدبیر بخش * وین کمانهای دو تو را تیر بخش * الهی بو سرکشته
قلبه تدبیر بخش ایله بو ایکی قات اولان کمانلره تیر بخش ایله یعنی خدایا کرم وفضلکدن بو سرکشته وحیران اولان قلبه
تدبیر صائب عطا ایله تا کم اول تدبیر ایله مقصود حقیقی جانبنه ظفر بوله وبو ریاضت ومحنتدن یای کبی منحنی اولمش
وتیرسز قالمش کسه لره تیر همت وسهام قصد وعزیمت بخش ایله تا کم هدف مقصوده اصابت ایده لر وعزیمتلرنی
نشان حقیقته ایرکوره لر * مثنوی * جرعهٔ بر ریختی زان خفیه جام * بر زمین خاک من کأس الکرام * ای ساقی
حقیقت اول پنهان اولان جامدن بر جرعه دوکدک زمین خاک اوزره کأس کرامدن خفیه اولان جامدن مراد بونده
عقل کل حقیقت محمدیه در که شراب تجلی ذاتیه وبادهٔ انوار صفاتیه ایله پر اولدیغی جهتدن جامه تشبیه اولنمشدر خفیه
اولدیغی اکثر ناسک دیدهٔ ادراکندن پنهان اولدیغی اعتبار ایله در وبو عالم خاکده اولان حسن وملاحت وکمال ولطافت
اول جام نهانیده بر جرعه کبیدر کرام کریمک جمعیدر وکرامدن مراد ارواح انبیا واولیا وملائکه اولور کأس کرامدن مراد دخی
حقیقت محمدیه اولور که جمله کرامک نشوه دارا اولدیغی وحضرت حقدن فیض الدیغی اول واسطه ایله در پس بونلره اول
حقیقت کاسه کبی اولمشدر ونقدیر کلام بویله دیمک اولورکه الهی اول جام پنهان اولان عقل کلدن واول کأس کرام

حقیقت افضل رسلدن زمین خاک اوزره بر جرعه دوکدک وللارض من کأس الکرام نصیب قولنک مفهومی اوزره
بو ارضدن حاصل اولان ناس اوزره او کرامک کأسندن بر حصه نصیب ایتدک (م ی) جست بر زلف ورخ از جرعه ش نشان
خاک را شاهان همی لیسند ازان * جرعهٔ حسنست کین خاکست کش) که بصد دل روز وشب می بوسیش) خوبلرک زلفی
ورخی اوزره اول جام خفیه نک جرعه سندن نشان صیچره دی اول سببدن شاهلر خاکی یالارلر حسن جرعه سیدر که بو خاک
اندن کشدر که بو زدل وجان ایله روز وشب انی اوپرسن بیت اولده جرعه شده ضمیر خفیه جامه وکأس کرامه راجعدر که ایکیسی
بیله معنا بردر کش کوزل معناسنه در وتقدیر معنی بویله دیمک اولور که اول جام خفیه نک جرعه سندن واول کأس کرامک
فضله سندن محبوبلرک زلفی ورخی اوزره آثار ونشان صیچره دی ودوکلدی ولهذا پادشاهلر اول نشان وآثاری خاکدن
مخلوق اولان محبوبلرده کوردکلرندن اوتری اول اصللری خاک اولان محبوبلری یالارلر وبوس وکنار ایدرلر اول حسن
حقیقتک بر جرعه سیدر که بو خاک اندن خوب ولطیفدر که بو زدل وجان ایله اول مادهٔ اصلیه سی خاک اولان محبوبی روز وشب
بوس وکنار ایدرسن (م ی) جرعه خاک آمیز چون مجنون کند) مر ترا تا صاف او خود چون کند) هر کسی پیش کلوخی جامه
چاک) کان کلوخ از حسن آمد جرعه ناک) خاک آمیز اولان جرعه چونکه مجنون ایدرسنی عجبا انک صافی نیجه ایلر هر بر کسه
بر کلوخک قتنده جامه چاکدر زیرا اول کلوخ حسن الهیدن جرعه ناک کلدی یعنی ترابله آمیخته اولان جرعهٔ حسن
چونکم سنی بویله مجنون وآشفته ایلیه قیاس ایله که اول حسن وجمالک صافیسی نه مرتبه مجنون وآشفته ایلر بر کمسنه
کلوخ مثابه سنده اولان بر دلبرک اوکنده چاک کریبان ایلمش واکا صد دل وجان ایله عاشق اولمش زیرا اول کلوخ مثابه سنده
اولان جسم حسن وجمال الهیدن جرعه لو کلدی واندن اثر وپرتو بولدی اول جرعه یی اول کلوخ پاره مثابه سنده اولان
جسمک اوزرنده بعض کسه لر کوروب آنک مجنونی ومفتونی اولدیلر (م ی) جرعهٔ بر ماه وخورشید وحمل) جرعهٔ بر عرش
وکرسی وزحل) جرعه کویش ای عجب یا کیمیا) که ز آسیبش بود چندین بها) ماه وخورشید وحمل اوزره اولان بر جرعه در
عرش وکرسی وزحل اوزره اولان بر جرعه در یعنی ماهک نوری وخورشیدک ضیاسی وحمل برجنک اعتدال والطافتی
اول حسن حقیقی وجمال ازلی جرعه سیدر وحمل برجنک وکذلک عرشک عظمتی وکرسینک الطافتی وزحل کوکبنک
تأثیری وخاصیتی اول جمال کمال الهیدن بر جرعه درکه بو ذکر اولنان شیلر اوزره کلوب طوقندی ای عجب بونلرده اولان
آثاره جرعه می دیرسن یا کیمیامی دیرسن که اول جرعه نک طوقنمه سندن بو قدر حسن وبها اولور اسیب ایکی کس
بری بر نسنه او موزاو موزه ویا خود یان یانه طوقنمغه دیرلر بونده مقارنت واتصالدن عبارت اولور یعنی شول فیض الهیکه
بو اشیا اوزره منصب اولمشدر اکا من وجه جرعه دیمک ومن وجه کیمیا تعبیر ایلمک قابل وجائزدر زیرا اول فیض الهینک
بو اشیا یه مقارنت واتصالندن بو قدر حسن ولطافت ظهوره کلدی وبونلر اندن بویله جمال وکمال بولدی پس اکا کیمیا
دیمک دخی برنده اولدی بعض نسخه ده باقی اولور ومعدوم وجوده کلوردیمک اولور * مثنوی * جد طلب آسیب اوای
ذوفنون) لا یمس ذاک الا المطهرون) ای ذوفنون آنک آسیبنه جد طلب ایله یعنی آنک آسیبندن حظ الفی وتمتع قیلمق
استرسک انکیچون جد وسعی طلب ایله وکندیکی لوث بشریتدن پاک ایله زیرا اول حسنه مس ایلمز الا الواث بشریه دن مطهر
اولنلر وتوضیح معنی اولدر که بو دنیاده هر نه قدر لطافت وملاحت وطراوت ونضارت وارایسه محبوب حقیقتک لطافت
وملاحتندن بر جرعه درکه بو عالمه ریخته وبو خاک جسمله آمیخته اولمشدر امدی جد طلب ایله وجد له وکمال طهارتله
طلب ایله اول جرعهٔ حسن الهینک آسیبنی یعنی بو عالم محسوساته طوقنمه سنی ای ذوفنون اول کمسه اول جرعهٔ حسن
الهی یی مس ایده مز واسرارنه واصل اوله مز الا عیوب وذنوبدن طاهر ومطهر اولان کمسه واصل اولور زیرا ان الله طهور
یحب الطهور ولا یقبل الا الطهور حدیثنک مقتضاسنجه سالک روحنی که کدورات نفسانیه دن واوساخ
جسمانیه دن طاهر ومطیب قیلمینجه اول جرعهٔ مصفانک وصلتنه وآنک اصلنک مشاهده سنه لایق وسزاوار اولمز
(مثنوی) جرعهٔ بر زر وبر لعل ودرر * جرعهٔ بر خمر وبر نقل وثمر * جرعهٔ بر روی خوبان لطاف * تا چه کونه باشد آن
رواق صاف) حسن الهی جامندن بر جرعه زر ولعل ولآلی اوزره واقع اولدی بر جرعه خمر ونقل ومیوه اوزره واقع اولدی
بر جرعه لطیف خوبلرک یوزی اوزره واقع اولدی لطاف لطیفک جمعیدر کرام کریمک جمعی اولدیغی کبی تا اول رواق صاف
قیاس ایله نیجه اولور رواق اصلنده سود سوزکنه دیرلر بعض نسخه ده راووق دیمشدر راووق دخی سوزه که دیرلر
مصفات کبی یعنی سیم وزر ولعل وسائر جوهر اوزره واقع اولان حسن ولطافت وبهجت ونضارت اول حسن الهیدن
بر جرعه وبر اثردر وکذلک خمرده ونبیذده ونقل لذیذده ومیوهٔ شیرینده اولان لذت خوبلرک ونظیف اولان محبوبلرک
رونده اولان لطافت وملاحت حقیقیدن بر جرعه در پس اول صافک سوزکیسی نیجه اولور بوندن قیاس ایله اگر اول
صافک راووقی کورلره تجلی ایلسه بصیر اولیدی وکرلره تکلم ایلسه سمیع بولیدی کما قال ابن فارض (بیت) ولو جلیت سرا

على اكمه غدا) بصيرا ومن راووقها اسمع الصم (م ى) چون همى مالى زبانرا اندرين) چون شوى چون بينى ازابى زطين
چونكه زبانكى بوكاسوررسن چونكم آنى طينسز كوررسن نيجه اولورسن يعنى چونكم اسانكى بوخاك الود اولان حسن
جرعه سنه سورورسن وانى اوپرسن چونكم اول حسن پاكى خاكدن مجرد و حسن ولطافتى كوردكده حالك نيجه اولور
يعنى شول روح الهيكه حالا بونده بدن ترابيه ايله ممزوج اولمش و حسن ولطافتى بوخاك جسمانيه واسطه سيله اظهار قيلمش
چونكم اول خاك جسمانيدن مجرد اوله وبدن ترابيدن تنزه وتطهر قيله وسن آنى اول بدن ترابيدن مجرد اولديغى حالده
كوره سن سن اكا نيجه عاشق ومفتون اولمق لازم كلور وآنك حسنى دخى نيجه زياده اولمق كرك بوندن قياس ايله
(مثنوى) چونكه وقت مرك آن جرعهٔ صفا * زين كلوخ تن بمردن شد جدا * انچه مى ماند كنى دفنش تو زود * اينچنين
زشتى بدان چون كشته بود * چونكم وقت مركده اول صفا جرعه سى بو تن كلوخندن اولمك سببيله جدا اولدى اول
نسنه كه جان كتدكدنصكره قالورسن آنى فورى دفن ايلرسن بو تعجيلن او برزشت جيل نيجه اولمشدر بدان كسر بايله
اوقنمق اوليدر فتح بايله اولمقده چوقلق مزه اولمز يعنى انسانك بدننده اولان روح الهى جرعهٔ صافى كبيدر چونكم اولمك
وقتنده اول جرعهٔ صفا اولان روح بو تن كلوخندن موت واسطه سيله جدا اوله ومفارقت قيله اول جسد كه بيرده قالور
آنى تيز مقبره يه دفن ايلرسن بيل كه اول بدن بونك كبى برزشت وقبيح نيچون اولمشدر جانسز بدن جيفه اولديغندن اوترى
اولمشدر * مثنوى * جان چو بى اين جيفه بنمايد جمال * من نتانم كفت لطف آن وصال * مه چو بى اين ابر بنمايد ضيا
شرح نتوان كردن آن كاروكيا * جان چونكه بو جيفه سز جمال كوستره بن اول وصالك لطفنى ديمكه قادر دكلم ماه
چونكم بو ابرسز ضيا كوستره اول كاروكيادن شرح ايلمك ممكن اولمز يعنى روح الهى بو بدن جيفه سندن مجرد اولدقده
وحجاب بدنى ازاله قيلدقده جمال باكمالنى كوستره بن اول وصالك لطافتنى واول جمالك ملاحتنى ديمكه قادر اولمزم
اول ماه معنوى بو بدن سحابنى وحجابنى دفع ايلدكده ضيا كوستره اول كاروكيادن واول ذوق وصفادن كمسه شرح
ايلمكه قادر اولمز (مثنوى) حبذا آن مطبخ پرنوش وقند * كين سلاطين كاسه ليسان ويند * حبذا آن خرمن صحراى دين
كه بود هر خرمن اوراخوشه چين * حبذا درياى عمربى غمى * كه بود زوهفت دريا شبنمى * حبذا آنك معناسى
عن قريب مرور ايلدى نه كوزل ونه لطيف اول پرنوش وپرقند اولان مطبخ كه بو سلاطين جهان آنك كاسه ليسلريدر
پرنوش وقند اولان مطبخدن مراد عالم ارواحدر كه بو قدر لذيذ صور آندن نشو ونما بولور وآندن لذت الور واول
مرتبه نك عظم شاننى ورفعت عنوانى شوندن قياس ايله كه بو سلاطين جهان آنك كاسه سى مشابه سنده اولان
خوبلرى ومحبوبلرى بلا بيجى وبوس ايد يجيلردر نه خوب ونه لطيفدر اول صحراى دينك خرمنى جميع خرمن آنك خوشه
چينيدر صحراى دينك خرمنندن مراد مجمع ارواحدر كه بو دنياده اولان مجموع اجساد كه فى المثل خرمنلر كبيدر اول
مجمع ارواحدن خوشه چين اولمشلردر يعنى اول دين صحراسنك خرمنى كه عالم ارواحدر نه كوزلدر كه بو عالمده اولان جميع
اجساد آندن خوشه چين اولمش وحيات ولطافت بولمشدر ونه خوب ومحبوبدر اول غمسز عمر درياسى كه اندن
يدى دريا برشبنم اولدى يعنى شول عالم ارواح كه بر غمسز وكسلسز عمر درياسيدر كه كوزل واسع عالمدر كه بو دنياده اولان
يدى دريا اندن برشبنمدر (مثنوى) جرعهٔ چون ريخت ساقئ الست * برسر اين شوره خاك زبردست * جوش كرد آن خاك
ومازان جوششيم * جرعهٔ ديكر كه بس مى كوششيم * چونكم ساقئ الست برجرعه دوكدى بو زبردست وپست اولان
شوره خاكك باشى اوزره زبردست سفلى وپست معناسنه در اول خاك شوره اول جرعه دن جوش ايلدى وبزاول
جوششدن ايزاى ساقئ باقى برغيرى جرعه دخى كه زياده بى كوششمز يعنى الست عالمنك ساقيسى اولان حضرت
مفيض مطلق كندى فيوضات قدسيه سندن برجرعه چونكم بو سفلى وپست اولان خاك شوره نك اوزرينه
دوكدى (ونفخ فيه من روحى) مفهومى اوزره كندى جنابنه مضاف اولان روحدن بو خاك شوره دن مخلوق اولان
اجساده نفخ روح قيلدى فى الحال اول خاك حيات بولوب جوش ايلدى وبزجمله مز خاكك فيض الهيدن ونفخهٔ
ربانيدن جوش ايلمسندن ايزكه اول فيض الهى واسطه سيله خاك مرتبه سندن جوش ايليوب انسان مرتبه سنه كلدك
ليكن بو فيض الهينك ونفخهٔ ربانينك مشاهده سندن واول ساقئ باقينك لقاسندن محروم اولدق وبدن ترابيه نك
مقتضاسنه مشتغل اولوب مرتبهٔ اصله ومقام وصله بى كوشش وبى طلب قالدق اول ساقئ باقيدن برآخر جرعه
دخى استرزز برابى كوشش وبى طلبز استرزكه بزم قلوبمزه شراب محبتك برجرعه سنى اشراب واذاقه ايليه تا بزه
برشوق ومحبت حاصل اولوب اول عالم اصله ومرتبهٔ وصله طالب وراغب اولوب سعى وكوشش قيلنلردن اوله وز
* مثنوى * كر روا بد ناله كردم از عدم * ورنبودش كفتنى نك تن زدم * اكر روا اولديسه عدمدن ناله ايلدم وكر بو
سويلمكلك روا اولمديسه اشته ابسم اولدم عدمدن مراد بونده عدم اضافيدر كه مراد عالم باطندر ناله دن مراد بونده آندن

سوز سويلمكدر وبو بيتدن مراد شريفلرى بو معارفك تمام اولمسنه حسن وسيله دروم مقدما بيوردقلرى حكايتك
بياننه شروع ايلمكه برذريعه در يعنى الهى اكر روا ومقبول اولديسه عالم باطندن وجانب معنيدن ناله ايلدم وبوقدر
سوز سويلدم واكر بو سويلمكلك وبو تقدير معانى ايلمكلك مقبول وروا اولمديسه اشته ابسم اولدم وسكوت قيلدم
بو بيت سامع جانبنه خطاب اولمق طريقيله ديلنسه دخى جائزدر بو تقديرا اوزره معنى اى طالب ومستمع شو بو قارودن
بر وعالم عدمدن ومرتبهٔ باطندن سويلديكمز اسرار ومعانى سنك قتكده اكر روا ومقبول اولديسه فبها ونعمت بوقدر
عالم عدمدن ناله ايلدم وسوز سويلدم كفايت ايدر واكر بو سويلمكلك سنك قتنده روا اولمديسه اشته ابسم اولدم وكير و
اول بطك وچار مرغدن برينك بياننه شروع قيلدم (مثنوى) اين بيان بط حرص منثنيست * از خليل آموز كان بط
كشتنيست * هست در بط غيراين بس خير وشر * ترسم از فوت سخنهاى دكر * بو منثنى اولان حرص بطنك بيانيدر
حضرت خليلدن اوكركه اول بط كشتنيدر بطك وجودنده بوندن غيرى چوق خير وشر واردر اما غيرى سوزلرك
فوتندن قورقرم منثنى ايكى قات ومتضاعف ديمك معناسنه اولور يعنى بو بو قارودن بروبرمقدار ذكر اولنان بيان
متضاعف وقات قات اولان حرص بطنك بيانيدر كه وجود انسانيده اولان حرص بطه مشابه در وحضرت خليلدن
اوكركه بو حرص دخى واجب القتلدر بو حرص بطنك وجودنده بو ذكر اولنان صفتلردن غيرى دخى چوق خير وشر
صفتلر واردر بن انلرى سكا سويلردم وليكن اندن اهم اولان سوزلرك فوت اولمسندن خوف ايدرم بو اجلدن اول
سوزلرترك اولنوب اهم والزم اولان سوزلرك بياننه شروع قيلندى (صفت طاوس وطبع او وسبب كشتن ابراهيم عليه
السلام اورا (مثنوى) آمديم اكنون بطاوس دورنك * كو كند جلوه براى نام وننك * همت او صيد خلق از خير وشر *
وز نتيجه وفائده آن بى خبر * بطك سرنى بيان ايلمكدن فارغ اولوب شمدى دورنك اولان طاوسك بياننه كلدككه اول
طاوس نام وننك ايچون جلوه ايلر وآنك همتى خلقى صيد ايلمكدر خيردن وشردن وآنك نتيجه وفائده سندن بى خبردر
مقدما بيورمشلر ايديكه جاه چون طاوس وزاغ منيتست بو راده طاوسدن مراد اهل جاهدر كه طبعلرنده كبر ونخوت
واردر وزينته مائللردر وزينتلر ايله خلقى كنديلره صيد ايدرلر نته كم مرائى اولان شيخلرده دخى بو خصلت موجوده
اولديغيچون طاوسدن مراد بو بيانده بو ايكى طائفه اولمشدر پس تقدير معنى وتوضيح نحوى بو يله ديمك اولوركه شمدى
طاوس كبى نقش وزينته مائل اولنلرك وزينت ظاهره واشكال صوريه ايله خلقى كنديلره صيد وشكار قيلنلرك احوالنى
تعبير وبيان ايلمكه كلدككه بونلر طاوس كبى ايكى رنك صاحبيدر كه مراد ذوالوجهين اولمريدر وخلقه لطافت ظاهره لرى
شاتندركه نام وناموسدن اخفا قيلمريدركه بو طاوس سيرت اولنلر اندن اوترى جلوه قيلور وكندينك ظاهرده
اولان شكل وهنرنى خلقه كوستروب اول واسطه ايله خلقى كنديه تسخير ايلر اول طاوس سيرت اولان ونام وناموسدن
اوترى جلوه قيلان كمسه لرك خيردن وشردن همتى همان خلقى كنديه صيد وبو اسلوبله كنديه تابع ايدوب دام
مكرينه قيد ايلمكدر حال بو كه اول خلقى كنديه صيد ايلمك نتيجه وفائده سندن بيخبردر اكرچه كندى زعمنجه خلقى
صيد ايلمكده عظيم فائده لر كورور وليكن آنك حقيقتنده اولان نتيجه وفائده ندر آندن بى خبردر (مثنوى) بيخبر چون
دام مى كيرد شكار * دام راچه علم از مقصود كار * دام راچه نفع وچه ضر از كرفت * زين كرفت بيهدش دارم شكفت
مثلا دام كبى بيخبر شكار طوتر مقصود كاردن دامك نه علم وخبرى واردر دامه شكار طوتمقدن نه ضررونه نفع آنك بيهوده
وبى فائده طوتمسندن تعجب طوتارم يعنى اهل دنيا واصحاب زرق وريا بو ناسى كنديلرى جانبنه صيد ايلمكده فى المثل دامه
مشابهلردر دام شكارى طوتوب اول شكارك كنديه نفع وفائده سى اولمديغندن بيخبر اولديغى كبى بونلر دخى ناسى
برلعبله شكار ايدرلر ليكن كنديلره انلرك نفع وفائده سى اولمديغنى بيلمزلر مقصود كاردن دامك علمى اولمديغى كبى بونلرك
خلقى شكار ايلمكدن مقصودنه ايدوكنه علملرى يوقدر دامك صيدى طوتمسندن كنديسنه نه نفع ونه ضرر واردر دام
برصيدى طوتسه نه نفعندن خبرى واردر ونه ضررندن خبرى واردر كذلك بو مرائيلر دخى خلقى صيد ايلمكلرندن نه
نفعدن خبرلرى واردر ونه ضرردن خبرلرى واردر پس حضرت مولانا بيورورلر كه بو دام مشابه سنده اولان اهل تزويرك
خلقى بيهوده بيره طوتمسندن تعجب ايلرم فى الحقيقه بركمسه بر كارك نفعندن وضررندن بى خبر اولسه وعبث بيره اول
كاره مشغول اولمسندن عاقل اولنلر تعجب ايدرلر (مثنوى) اى برادر دوستان افراشتى * با دو صد دلدارى وبكذاشتى *
كارت ان بودست از وقت ولاد * صيد مردم كردن آن دام وداد * زان شكار وانبهى وباد وبود * دست در كن
هيچ يابى تار و پود * اى برادر ايكيوز دلدارلغله دوستلر بو جلتدك وترك ايلدك ولادت وقتندن برو سنك كارك بو اولمشدر
خلقى وداد ومحبت دامنده صيد ايلمك اولمشدر اول شكاردن واول كثرت وجمعيتدن وباد وبوددن ال ايله كورهيچ تار
وپود بولورميسن باد اولدى بود ايدى معناسنه در ليكن بونده رياست صاحبى اولمق ووجود بولمقدن كنايتدر تار وپشه

وبودارغجه دیرلر یعنی ای قرنداش نیجه کوکل طوتیجیلرله وملایمت وملاطفتله دوستلر حاصل ایتدك وبرنیجه زمان بونلرله مخالطت ومصاحبت ایدوب عاقبت بونلردن سکاو یاستدن بونلره نفرت وفراغت کاوب بونلری ترك ایلدك وبرآخر دوستلرك دخی صیدنه مشغول اولدك سنك کارك ولادت وقتندن وطفولیت زماننده برو خلایقی دام وداد له وقید محبت وملایمتله صید ایلمك اولمشدر نته کم طفولیت زماننده بعض اطفالی کندی یه دوست ایدوب برقاچ کون دنصکره انلردن اوصانوب برقاچین دخی کندیکه اشتغال ایلدیکك کبی حاصل کلام اول طفولیت حالنده ویاخود قدیم ایامده ایلدیکك شکاردن وجمعیت یاراندن ووجود دریاسندن ال ایله هیچ بونلرك طول وعرضندن بریسی بولورمیسن دست درکن دیمك بوقله دیمکدن کنایتدر وتار وپود انلرك آثارندن عبارتدر یعنی بوقدر اول جمع ایلدیکك یاران واحبابك آثارندن طولا وعرضا هیچ براثر بولورمیسن دیمك اولور (مثنوی) بیشتر رفتست و بیکاهست روز ٭ تو بجد در صید خلقانی

هنوز ٭ ان یکی میکیروان میهل زدام ٭ وین دکر را صید می کن چون لئام ٭ بازاین رامیهل ومیجود کر ٭ اینت لعب کود کان بی خبر) عمرکدن زیاده رك کتمشدر وکون وقتسز اولمشدر سن ایسك جدله هنوز خلقك صید وشکارنده سن عمرك چوغی کیدوب وقتك بیکاه اولدیغندن بیخبرسن چونکم بوکونه لعب ولهوه مشغولسن ای بیخبر اول برینی طوت واول برینی ترك وآزاد ایله وغیریسنی دخی شکار ایله لئیملر کبی کیرو بونی ترك ایله وغیریسنی استه اشته سکا بیخبر اولان کود کارك لعبی یعنی بیخبر اولان اطفالك لعبی بودر که برزمان برینی کندی یه صید ایدوب یاران ایدراند نصکره اندن اوصانوب انی قویوب برین دخی شکار ایدر چونکم اطفالك کاری بو اولیجق سنك دخی کارك بونلرك کار وکردارینه بکزر ٭ مثنوی ٭

شب شود در دام تو یك صید نی ٭ دام بر تو جز صداع وقید نی ٭ پس تو خود را صید میکردی بدام ٭ که شدی محبوس ومحرومی زکام ٭ شب اولور حال بوکه سنك دامکده برشکار بوقدر پس دام سنك اوزریکه صداع وقیددن غیری دکلدر پس سن کندیکی دامه صید ایلدك زیرا اددن محبوس ومحروم اولدك یعنی شول دمکه شب عدم اوله وموت ظهوره کله سنك دام قیدکده برصید قالمز وشکار ایلدیکك یاراندن بریسی سکا انیس وجلیس اولمز اول حینده شکاره آلت اولان دام هرنه شیدن ایسه سنك اوزریکه صداع وقید اولمقدن غیری اولمز پس حقیقت حاله نظر ایلسك سن کندیکی دامه صید ایلدك شو اعتبارله که سن خلقی صید اولمغه اشتغال ایدوب مقید اولدك چونکم انلری صید ایلمك دامنه مقید اولدك مرادو مرامدن بونلره مقید اولمغله محبوس ومحروم اولدك ونتیجه وفائده دن بیخبر قالدك (مثنوی)

درزمانه صاحب دامی بود ٭ همچو ما احمق که صید خود کند ٭ زمانه ده بزم کبی احمق بر دام صاحبی اولورمیکه کندوبی شکار ایلر بزم کبی احمق دیملری دخی صید خلقه مقید اولمغله کندوبی انلری صید ایلمك دامنه کرفتار ایلین احمقلره امحاض نصیحتدن اوتری تعریض ایدرلر که (ومالی لا اعبد الذی فطرنی والیه ترجعون) قبیلندن اولور یعنی زمانده برصاحب دام بویله براحمق اولمق فنی عجبدر که خلقی صید ایلدیکی دامه کندی مقید وکرفتار اولور وانلری اکرچه کندی یه صید ایلمکه مقید اولورلیکن معنا کندوسی انلره صید اولور مع هذا اکا انلری صید ایلمکدن حقیقة نظر اولنسه اصلا برنفع وفائده حاصل اولمز مکرکه برقوری اعتبار (مثنوی) چون شکار خوك آمد صید عام رنج بی حد لقمه خوردن زو حرام ٭ مثلا عوامك صیدی خنزیری شکار ایلمك کبی کلدی انی شکار ایلمکده رنج حدسز واندن لقمه یمك حرام یعنی عوام ناسی آولمق واهل دنیایی صید ایلمك طکوز آولمق کبی مشکل وپرتعب کلدی بوخنازیردن برینی صید اولنجیه دك بی حد وبی حساب رنج وتعب چکرسن مع هذا صید اولدقدنصکره آندن لقمه یمك حرامدر یعنی نته کم برخنزیری نیجه بلا وزحمتله آولسك آنك اتی یمزوددریسی کیلمز کذلك بو اهل دنیادن برینی صید ایلسك انلردن لقمه یمك حرامدر زیرا اکثرینك طعامی حلال دکلدر وبونلردن برنفع وفائده کلمك احتمالی دخی اولمز اکر بحسب الظاهر نفع وفائده کاورسه ده حرامدر رواولکسه دنکه نفع وفائده حلال کلور اول عوامدن عدا اولمز (مثنوی)

انکه ارزد صید را عشقست وبس) لیك اوکی کنجد اندر دام کس) تومکر آیی وصید اوشوی ٭ دام بکذاری بدام اوروی اول نسنه که صید ایلمك لایقدر انجق عشق الهیدر ولیکن اول عشق هیچ برکسه نك دامنه صغمز یعنی صغمزسن آنی صید ایلیه مزسن مکرسن کله سن وآنك صیدی اوله سن دامی قویه سن آنك دامنه کیده سن یعنی صید ایلمکه اصل ولایق اولان الله تبارك وتعالینك عشق ومحبتیدر انجق که بنده محبت الهیه نك صیدنه مشغول اولسه اصلا انك اشتغالی عبث وبی فائده اولمز بلکه نیجه منافع اخرویه وفوائد معنویه حاصل اولور ولیکن اول عشق کسه نك دامنه صغمز وکسه آنی فن وحیله ایله آولمغه قادر اولمز وآنی آولمسنك طریقی اولدرکه مکرسن کله سن عشق حقه صید اوله سن وحلقی کندیکه صید ایلمك کارندن فراغت ایلیه سن واول عشق دامنه کیده سن وآنك اهلیله مصاحبت ایده سن مادامکه جمله وارکی آنك یولنده بذل قیله سن وصید خلقه مشغول اولمقدن فارغ اولمیه سن عشقی صید ایلمکه قادر اوله مزسن

وکندیکی

وکندیکی عاشق خدا قیله مزسن (مثنوی) عشق می کوید بکوشم پست پست ٭ صید بودن خوشتر از صیاد پست ٭ کول من کن خویش را وغره شو ٭ آفتابی را رها کن ذره شو ٭ عشق بنم قولاغمه آهسته آهسته دیر صید اولمق صیاد لقدن خوشتردر کندیکی بکا شکار ایله وغره اول آفتابلغی ترك ایله ذره اول یعنی عشق الهی بنم کوش جانمه لسان معنوی ایله آهسته آهسته بو معنایی دیر بکا صید اولمق وبنم مقتضام اوزره اولوك قیلمق خلقی صیاد اولمقدن وناسی دعوت قیلوب مرید ومحب جمع ایلمکدن خوشتر ولطیفتردر سن کندیکی خلقه عاقل وزکی کوسترمکله مغرور اولمه بلکه کندیکی بنم کولم وابلهم ایله ومغرور اولوب تفخر ایله که عشقك ابلهی وحیرانی اولمق خلقك عاقل وکامل وعالیشانی اولمقدن اولیدر خلقه آفتاب کبی نورپاش اولمقدن وناسك قلوبنی نصح وپند کله انارة قیلمقدن فراغت ایله وذره کبی بیوجود اولوب راه محبتده کندیکی فانی قیل تا باقی اوله سن وآفتاب حقیقتك نورینه وصول بوله سن (مثنوی)

بر درم ساکن شو وبی خانه باش ٭ دعوی شمعی مکن پروانه باش ٭ تا ببینی چاشنی زندکی ٭ سلطنت بینی نهان در بندکی بنم باب سعادتم اوزره ساکن اول وبی خانه اول شمعلك دعواسن ایلمه پروانه اول تا کم زنده لکك چاشنیسنی کوره سن بنده لکده نهانی سلطنت کوره سن عشقك درندن مراد طریق اولیادرکه جمله یی ترك ایلمك وفقر وفنایی اختیار قیلمقدر پس عشق لسان معنوی ایله بویله دیرکه ای سالك اکر بنی صید ایلمك استرسك طریق فقر وفناده ساکن اول که اول بنم درسعادتم کبیدر وخانمانی ترك ایله که بنم باب سعادتمه ملازمتده اول ودخی خلقه شمعلك دعواسنی قیلمه وبونلره عرض جمال وکمال ایلمکه مشغول اولمه شمع عشقك پروانه سی اول وترك وجود ایدوب کندیکی شعله محبتده فانی ومرده ایله حتی حقیقت زنده لکنك چاشنیسنی کوره سن وحیات طیبه وابدیه دن نصیب الوب کندیکی معشوق حقیقینك مشاهده سی مرتبه سنه ایرکوره سن وبنده لك ایچره سلطنت ودولت کوره سن نته کم عشاق الهی کوردیلر وبو عالمك احوالنه نظر قیلدقده نعل بازکونه بولدیلر ٭ مثنوی ٭ نعل بینی بازکونه درجهان ٭ تخته بند ان لقب کشته شهان ٭ جهانده بازکونه نعل کوره سن تخته بندلیلره شاهلر دیو لقب اولمش یعنی سنکه در عشق الهیده طوره سن وبنده لك ایچره دولت وسلطنت ذوقنی کوره سن بو جهانده کار عالمی نعل بازکونه کوررسن مثلا تخته بند اولنلره شاهلر دیو لقب ایلمشلر وصورتا فقیر اولان بندکان حقه وکدایان عشقه درویش بی اعتبار دیمشلر لیکن بونلر ملوك تحت الاطماردر پس ظاهرا انلر شاهلر وامیرلردر ولیکن باطنا اسیر وفقیرلردر وبونلر ظاهرا حقیر وفقیرلردر وباطنا شریف وامیرلردر پس مرتبه عشقه قدم قویان وانك ذوقنی دویان صاحب دولت بو کار عالمی بویله معکوس وبازکونه مشاهده قیلور (مثنوی) بس طناب اندر کلو وتاج دار ٭ بر وی انبوهی که اینك تاجدار ٭ چوق بوغازی ایپلو وارك تاجی انك اوزرینه برجماعت جمع اولمش بویله دیو که اشته تاجدار طناب چادر ایپنه دیرلر بوراده مطلق ایپ مراد اولور وتاجدار دیمك داراغاجنك تاجی ودبه سنه لایق دیمکدر مصرع ثانیده اولان تاجدار وصف ترکیبیدر یعنی چوق بوغازی ایپلو اصلمغه مستحق داراغاجنك باشنه لایق واجب القتل وار درکه آنك اوزرینه نیجه جماعت کثیره جمع اولمش واکا تعظیم وتفخیم قیلمشدر بویله دیو که اشته بوتاجدار وشاه عالیقدار در خبرلری یوقکه عندالله برخوار بی اعتباردر ٭ مثنوی ٭ همچو کور کافران بیرون حلل ٭ اندرون قهر خدا عزوجل چون قبور انرا مجصص کرده اند ٭ پرده پندار پیش آورده اند ٭ کفارك قبری کبی طشره سی حلل وزینتدر ایچروسی عزیز وجلیل اولان خدانك قهر وعذابیدر اول دنیا پرستی قبور کبی مجصص ایلمشلردر پندار پرده سنی اوکه کتورمشلردر جص کچدر مجصص کچلنمش دیمکدر یعنی باطنی فاسد وظاهری لباسله ملبس ومزین اولان اهل دنیا شول کافرلر مقبرسنه بکزرکه آنك طشره سی حلل وزیور ایله مزین ومحلی اولمش اما آنك ایچروسنده عزیز وجلیل اولان خدای تعالینك قهر وعذابی طولمش قبرلر کبی چونکم اول اهل دنیانك ظاهرینی مجصص ایلمشلر یعنی زیب وزیورله مزین ومنقش ایلمشلر پندار پرده سنی انك اوکنه کتورمشلر کندوبی اول نادان ظاهرا مزین اولمغله عوام کالهوام اکا تعظیم قیلمغله صاحب دولت واهل سعادت زعم ایلمش خبری یوقکه باطننده بخت واهل شقاوتدر بوده جائزدرکه دینه قبور کبی چونکم آنك ظاهرینی مزین ایلدیلر خلقك اوکنه پرده پندار کتوردیلر انلرا نلك زینت ظاهرسنه باقوب ظن وقیاس ایدرلر آنك باطنی دخی نعمت وراحتده آسوده اوله آنك درونی خود کافرلرك قبرینك درونی کبی قهر حقله طولمش وعذاب الیمه محل اولمشدر (مثنوی) طبع مسکینت مجصص از هنر) همچو نخل موم بی برك وثمر) ای ناسی ریا وسمعه ایله صید ایلین سنك طبع مسکینك هنردن مجصصدر مومدن اولان نخل کبی بی برك وبی ثمردر یعنی ای ظاهرینی صلاح وطاعتله ولسانی علم ومعرفتله مزین ایلین مدعی ومزور سنك حقیقة تامسکین وفقیر اولان طبعك هنرلردن مجصص ومزور اولمشدر سن مومدن دوزلمش نخل کبی سن اکرچه شکلا برك وثمرك واردر ولیکن طبعا بی برك وبی ثمرسن

ناسك ابلهلری سنی حقیقت باغنك نخلی صانورلر لیكن سنك ذاتكده میوهٔ روحانی بتورملك وثمرهٔ معنوی ظهوره
كتورملك یوقدر پس بو جهانك كاری واكثر ناسك كرداری بویله باز كونه در نور الهی وتأیید ربانی كركدر كه تا بر كسه
صالحی طالحدن وموافقی منافقدن ومقلدی محققدن فرق وتمییز ایلیه ولطف ایچره اولان قهرندر وقهر ایچنده
اولان لطفندر اكا عالم وواقف اوله نته كم بو معنایی بیلدرمكدن اوتری بو بیان شریفی بسط ایلیوب بیوررلر (در بیان آنكه
لطف حق راهمه كس داند وقهر حق راهمه كس داند وهمه از قهر حق كریزانند وبلطف اودر اویزانند
اما حق تعالی قهرها را در لطف پنهان كرد ولطفها را در قهر پنهان كرد نعل باز كونه وتلبیس ومكر الله بود تا اهل تمییز
وینظر بنور الله از حالی بینان وظاهر بینان جدا شوند كه لیبلوكم ایكم احسن عملا) بو سرخ شریفك بیاننده دركه
دوكلی كسه حق تعالینك لطف محضنی بیلورلر ودوكلی كسه حق تعالینك قهر محضنی هم بیلورلر ودوكلی كسه
حق تعالینك قهرندن قاچیجیلردر واول اللهك لطفنه تعلق والتجا ایدیجیلردر اما حق تعالی نیجه قهرلری لطفلر ایچره
پنهان ایلدی ونیجه لطفلری دخی قهرلك وجودنده پنهان ایلدی حق تعالینك بو قهرلری لطف ایچره ولطفلری دخی
قهر ایچره پنهان ایلمسی باز كونه وتلبیس ومكر الهی ایدی تا كم اهل تمییز اولان عالم وینظر بنور الله اولان مرد حازم حالی
بینلردن وظاهر بینلردن جدا اوله لر یعنی همان نقد حالی كورن وعاقبت كاردن غافل اولان وكار جهانك ظاهرینه
باقوب باطننده غافل اولان طائفه نك زمره سندن اول اهل تمییز وینظر بنور الله اولان كسه لر ممتاز اوله لر بو كار
باز كونه فعل تلبیسی حق تبارك وتعالی انكیچون خلق ایلدیكه ای بنی آدم تا سزی امتحان واختبار ایلیه وسزك
عمل یوتسدن قنغیكز احسندر كما قال فی سورة الملك (لیبلوكم ایكم احسن عملا) بو آیت كریمه نك اولی بودر (تبارك
الذی بیده الملك) تبارك تفاعل وزننده بركتدن ماخوذدر وبركت زیاده یه دیرلر وخیر كثیره دیرلر ومعنی تبارك الله
تكاثر خیره وتزاید دیمكدر ویا خود تزاید عن كل شیء وتعالی عنه فی صفاته وافعاله دیمك اولور الذی اول الله كه بیده
الملك انك ید قدرتنده وقبضهٔ تصرفنده در جمیع ملك (وهو علی كل شیء قدیر) اول الله كل شیء اوزرینه انعام وانتقامه
وایجاد واعدامه قادردر الذی اول الله كه خلق الموت والحیاة موت وحیاتی ایجاد ایلدی لیبلوكم ای لیعاملكم
معاملة المختبرین یعنی سزه امتحان ایدیجیلرك معامله سیله معامله قیلمقدن اوتری موتی وحیاتی خلق ایلدی ایكم
احسن عملا ایكم مبتدا واحسن خبریدر وعملا تمییزدر یعنی سزك قنغیكزدر عمل جهتندن اخلص واصوب اولان
ومحارمدن ورع وطاعته اسرع اولان موتی حیات اوزره تقدیمده نكته بودر كه موت صفت قهردر وحیات صفت
لطفدر پس اشارت اولور سالكه كه بدایت سعادت حالده موتوا قبل ان تموتوا مقتضاسنجه موت اختیار ایله اوله
تا حیات ابدی وسعادت سرمدی یه واصل اوله زیرا انما الحیوة الدنیا فی الموت در پس سالك علی كل حال موتی اختیار
جانبنه سعی ایدوب افنای وجوده كوشش ایتمك كرك تا كم حیات ابدی بوله نته كم ابن فارض قدس الله سره العزیز
حضرتلری بیوررلر كه *بیت* فاحیاء اهل الحب موت نفوسهم * وقوت قلوب العاشقین مصارع * وحضرت علی
كرم الله وجهه ورضی الله عنه حضرتلری بیوررلر * سبحان من اتسعت رحمته لاولیائه فی شدة نقمته واشتدت
لاعدائه نقمته فی سعة رحمته * پس قهر لطفك ولطف قهرك ایچنده كیزلودر امدی عارف اودر كه بو دنیانك نوشن نیش
وریاستن سیاست ونعمتن نقمت بیله واو دنیانك بلا وعناسن غنا ومحنت ورنجنده عین كنج مشاهده قیله اللهم ارنا
الحق حقا وارزقنا اتباعه (مثنوی) كفت درویشی بدرویشی كه تو * چون بدیدی حضرت حق را بكو * بر درویش
بر درویشه دیدیكه سن حضرت حقی نیجه كوردك سویله (مثنوی) كفت بیچون دیدم اما بهر قال * باز كویم مختصر
آنرا مثال) اول درویش دیدی حضرت حقی بیچون نیجه كونه كوردم اما قالدن اوتری مختصر اشكارا بر مثال
دییم تا كم اول مثال واسطه سیله آنك شانی معلوم اوله (مثنوی) دیدمش سوی چپ او آذری * سوی دست راست
آب كوثری * مثلا اول خدانك صول جانبنده بر آتش كوردم وصاغ جانبنده بر كوثر ایرماغی كوردم (مثنوی)
سوی چپش بس جهان سوز آتشی * سوی دست راستش جوی خوشی * انك صول جانبنده زیاده جانسوز بر آتش
كوردم انك صاغ الی جانبنده بر خوش وشیرین ایرماق كوردم (مثنوی) سوی آن آتش كروهی برده دست * بهر آن
كوثر كروهی شاد ومست * بر بلوك خلق الی اول آتش طرفنه ایلتمش اول كوثردن اوتری بر كروه دخی شاد
ومست اولمش كوثردن وجوی لطیفدن مراد الطاف الهیه ونعم صوریه اولور وآتشدن مراد قهر الهی ومحن صوریه
اولور * مثنوی * لیك لعب باز كونه بود سخت * پیش پای هر شقی ونیكبخت * ولیكن بو امر محكم لعب باز كونه ایدی
هر شقینك وهر نیك بختنك پایی اوكنده یعنی بو كار الهی وامر ربانی هر سعیدك وهر شقینك قدمی اوكنده زیاده
محكم باز كونه بر بازی ایدی مثلا بو دنیاده اولان الام ومحنت وبلوی ونقمت طرف شمالی اولان آتش سوزنده كبیدر

وكذلك بو صورت ظاهره ده اولان الطاف ونعمت ودولت وراحت یمینده اولان جوی خوش وآب كوثر كبیدر
ولیكن هر شقینك وهر سعیدك قدمی اوكنده بو كار الهی بر لعب باز كونه كبیدر شقی اولنلر ظاهره نظر ایدوب طرف
شمالده اولان آلام ومحنك صورت ظاهره سنه باقوب اندن فرار واجتناب قیلوب طرف یمینده اولان الطاف ونعمك
صورت ظاهره سنه فریفته اولوب آنی قبول ایلدیلر واهل سعادت اولان طرف یمینده اولان الطاف ونعمك باطننده
اولان قهر وغضبی كوروب اندن اجتناب ایدوب طرف شمالیده اولان آلام ومحن ظاهره یی قبول ایلدیلر (مثنوی)
هر كه در آتش همی رفت وشرر * از میان آب بر می كرد سر * پس هر شول كسه كه آتش وشرر ایچره كتدی اول كسه
آب كوثردن باش یوقارو ایلدی یعنی هر شول كسه كه دنیاده آتش ریاضت وشرر محنت جانبنه كتدی وانی
قبول ایتدی اول كسه لطف الهی آبنك میانندن باش یوقارو كتوردی * مثنوی * هر كه سوی آب میرفت از میان *
او در آتش یافت می شد در زمان * وهر شول كسه كه آب جانبنه كتدی میانندن یعنی بو صوری اولان نعمت ولطافتی
اختیار ایتدی اول كسه درحال آتشده اولمغی بولدی یعنی میان آبدن در زمان كندیسنی آتشده اولمق بولدی یافت می شد
اولمق بولدی معناسنه در (مثنوی) هر كه سوی راست شد وآب زلال * سر ز آتش برزد از سوی شمال * وهر كسه كه
صاغ جانبه وآب زلال جانبنه كتدی اول كسه باشنی شمال طرفندن چقاردی یعنی هر شول كسه كه طوری اولان
نعم راحتی قبول ایتدی اوكسه اهل شمالدن اولوب نار ومحنت ایچندن باش یوقارو كتوردی (مثنوی) وانكه شد سوی
شمال آتشین * سر برون میكرد ان سوی یمین * واول كسه كه آتشناك اولان شمال طرفنه كتدی اول كسه باشنی
صاغ طرفندن چیقاردی واصحاب یمیندن اولدی یعنی بو ناسك ترك ایلدكلری طاعت وریاضتی قبول ایلیوب نعمت
حقانی وحیات ابدی یه واصل اولوب اصحاب سعادتدن اولدی (مثنوی) كم كسی بر سر این مضمر زدی * لاجرم كم كس
در ان آتش شدی * از كسه بو مضمر اولان سره اوردی لاجرم اول آتشه از كسه كتدی یعنی بو دنیاده قی از كسه
بو مضمر ومبهم اولان سره واقف اولدی لاجرم از كسه اول آتشه كتدی واول بلایی اختیار ایتدی (مثنوی) جز كسی كه
بر سرش اقبال ریخت * كورها كرد آب در آتش كریخت * آتش جانبنه شول بر كسه دن غیریسی كتمدیكه آنك باشی
اوزره اقبال دوكلدی كه او آبی قودی آتش جانبنه قاچدی یعنی او آتش فقر وریاضت ومحنت وطاعتی بو دنیاده همان
شول كسه قبول ایلدیكه آنك باشی اوزره حق جانبندن اقبال ودولت دوكلدیكه اول كسه آب كبی لطیف وشیرین اولان
دنیایی ترك ایدوب آتش بلا ومحنت جانبنه فرار ایتدی (مثنوی) كرده ذوق نقد را معبود خلق * لاجرم زین لعب
مغبون بود خلق * خلق نقد اولان ذوقی كندیلره معبود ایلمش لاجرم بو باز كونه اولان لعبدن خلق جهان نقد وحاضر
اولان ذوق حظی كندی نفسلرینه معبود ایلمشلر ودنیانك لذت وراحتنی مطمح نظر قیلمشلر وطاعت وعبادتده اولان
رنج وتعبی كوروب اندن نافر ومعرض اولمشلر لاجرم بو لعب باز كونه دن خلق عالم مغبون اولدیلر وراحت حقیقی ونعمت
ابدیه دن محروم قالدیلر (مثنوی) جوق جوق وصف صف از حرص وشتاب * محترز ز آتش كریزان سوی آب * لاجرم
ز آتش بر آورده سر * اعتبار الاعتبار ای بی خبر * بلوك بلوك وصف صف حرص وشتابدن آتشدن احتراز ایدیجی آب
جانبنه قاچیجی بو خلق جهان لاجرم آتشدن باش یوقارو كتوردیلر بو طائفه نك احوالندن ای بی خبر اعتبار طوت
اعتبار طوت الاعتبار ایكیسی بله فعل محذوفك مفعولی اولمق اوزره منصوبلردر تقدیری خذ الاعتبار خذ الاعتبار
دیمكدر محصل كلام بویله دیمك اولور كه جوق جوق وفوج فوج بو خلق جهان حرصلرندن وعجله قیلمرندن آتش ریاضت
وعبادتدن احتراز واجتناب ایدیجیلردر وآب نعمت صوری وراحت دنیوی جانبنه كیدیجیلردر لاجرم آتش اخرویدن
ونار قهر الهیدن باش یوقارو كتوردیلر وكندیلرنی بلا ومحنت عقبایه ایتوردیلر ای بی خبر سن بونلرك حالندن اعتبار طوت
اعتبار طوت وبو جهانك نعمتنی وراحتنی ترك ایدوب طریق الهینك آتش ومحنت ونار ریاضت ومشقتنی قبول
ایت تا كیم آب حیات حقیقیدن باش یوقارو كتوره سن وكندیكی بلا ومحنتدن خلاص ایلیه سن (م ی) بانك می زد آتش
ای كیجان وكول * من نیم آتش منم چشمهٔ قبول * آتش لسان حالله بانك اورردی بویله دیو كه ای بونلر وابلهلر بن
آتش دكلم بن قبول چشمه سی ام یعنی طریق الهیده اولان آتش محنت وریاضت لسان حالله دولت وراحت صوری
طرفنه رغبت ومحبت ایدنلر كسه لره دیر ای كول واحمق اولنلر بن آتش دكلم من حیث المعنی مقبول ومحبوب چشمهٔ
حیاتم زنهار بنم صورتمه باقوب بندن كریزان اولمالك (مثنوی) چشم بندی كرده اند ای بی نظر * در من آی وهیچ
مكریز از شرر * ای نظر سز بر چشم بند ایلمشلردر بكا كل وشردن هیچ قاچمه یعنی ای بی خبر وبی بصر صورتا
آتش سوزنده لكی بر كوز باغی ایلمشلردر پس بكا كل وهیچ بنم شراره لرمدن فرار ایلمه * مثنوی * ای خلیل اینجا
شرار ودود نیست * جز كه سحر وخدعهٔ نمرود نیست * ای خلیل حق اكر فرزانهٔ * آتش آب تست وتو پروانهٔ *

ای وقتك خلیلی بونده شرار ودود بوقدر سحردن ونمرودك حیله وخدعه سندن غیری بوقدر ای خلیل حق
اکرعاقل وفرزانه ایسك آتش سنك آبكدروسن مانند پروانه سن یعنی ای وقتك خلیلی وعصرینك ابراهیمی اولان
طالب الهی بومرتبهٔ طریق الهیده آتش ودخان بوقدر سنك زحمت ومحنت كوردیكك عین رحمت ومنحتدر
نهایت مافی الباب بولطف وجودك آتش ودود كورنمسی شیطانك سحرندن غیری ونمرود نفسك حیله ومكرندن غیری
دكلدر نفس وشیطان طاعت رحمانی وعبادت یزدانی انسانه نار ودخان كوستررای طالب الهی اولان حق
تعالینك خلیلی كبی اكرسن دخی عاقل وفرزانه ایسك آتش ریاضت وشرارهٔ فقر ومحنت سكا آب حیات وچشمهٔ سعادتدر
وسن فی المثل اكا پروانه كبی سن كركدر كه پروانه كبی بی بالك كندیكی اول شعلهٔ فقر وریاضت اوزره اوره سن تابو واسطه ایله
كندیكی آب حیاته ایركوره سن ﴿مثنوی﴾ جان پروانه همی دارد ندی ﴿ كای دریغا صد هزاران پربدی ﴿ تا همی
سوزید زآتش بی امان ﴿ كوری چشم ودل نامحرمان ﴿ پروانه نك جانی دوكلی نداطوتربویله دیوكه ای دریغا اولیدی
بنم نیجه یوز بیك قنادم اولیدی تا كم آتشدن دوكلسی اما نسز یانایدی نامحرملرك كوكلنك وكوزینك كورلكنه یعنی
پروانهٔ آتش محبت الهی اولان عاشقلرك جانی همیشه بویله دیوندا ایلر وتحیف وتحسر طریقیله بویله سویلركه ای دریغا
اكربنم نیجه یوز بیك پروبالم اولیدی تادوكلسی آتش عشق الهیدن امان وزمان اولمیوب یانایدی نامحرم اولان
وحظوظ نفسانیده قالان طائفه نك چشم ودلنك رغمنه تا انلر یانلردیكه عاشقلك نار عشقه یانمغه نه مرتبه میل ورغبتی
واردر ﴿مثنوی﴾ برمن آرد رحم جاهل ازخری ﴿ من برو رحم آرم ازپینش وری ﴿ جاهل خرلغندن بكا رحم كتورربن
اكا رحم كتوررم بینش وراكمدن یعنی پروانهٔ شمع الهی اولان عاشق دیركه بنم حالمه جاهل اولان كمسنه
صورت ظاهره ده یاندیغمی كوروب خرلغندن بكا مرحمت كتوررحال بوكه بن بصیر وبینا اولدیغمدن آنك اوزرینه
مرحمت وشفقت كتوررم دیرمكه بوجاهل وغافل طریق الهیده اولان ریاضت ومحنتك صورت ظاهره سنه باقوب
راحت نفسانی جانبنه بوندن فرار ایلدی وبنی بلا ومحنتده صانوب كندی زعمنجه بكا مرحمت ایلدی امابن انك
حقیقتده بلا ومحنت آتشنه كرفتار اولدیغنی كوروب مرحمت وشفقت ایلرم دیر ﴿م ی﴾ خاصه این آتش كه جان آبهاست
كار پروانه بعكس كارماست ﴿ او ببیند نور ودر ناری رود ﴾ دل ببیند نار ودر نوری رود ﴾ خصوصا بو آتش كه جمیع آبلرك
جانیدر پروانه نك كاری بزم كارمزك عكسنه دركه زیرا او پروانه نور كورروب ناره كیدر واهل دل نار كورروب عظیم نوره
كیدر یعنی علی الخصوص بو آتش عشق الهیكه جمیع لطافتلرك وطراوت ونضارتلرك روحیدركه جمله سی حب الهیدن
حیات بولور اما اهل دنیا كه كندی محبوب مجازیلرینك پروانه لری كیدر انلر بزم كار وكردارمزك عكسنه درزیرا اول
پروانه مثابه سنده اولان اهل ظاهر بحسب الظاهر نور وشعله كورروا كا محب وعاشق اولور وكندوبی پروانه كبی اكا
اوروب برعظیم آتشه كیدر كندوبی احراق ایدر اما اهل دل اكرچه عشق ومحبت حقی بحسب الظاهر نار كورر واول ناره
كندوبی اورور برعظیم نوره واصل وابدی اولان سرور وحبوره دخول قیلور ﴿مثنوی﴾ این چنین لعب آمد از رب جلیل
تا ببینی كیست از آل خلیل ﴿ رب جلیلدن بوتجلی بازكونه برلعب كلدی تا كوره سن آل خلیلدن اولان كیمدر یعنی
هرشول كمسه كه خلیل مشرب وابراهیم مذهبدر اول كمسه آتش ریاضت وشرارهٔ عبادت وطاعتدن مجتنب اولمز
وهرشول كمسه كه آل نمروددر آتش عبادت وطاعتی كوروب اندن معرض اولور وغرور نفسه تبعیت قیلور پس
رب جلیلدن بوامر انكیچون كلدیكه آل ابراهیم آل نمروددن ممتاز اوله وفصل بوله ﴿مثنوی﴾ آتشی راشكل آبی داده اند
واندر آتش چشمهٔ بكشاده اند ﴿ برآتشه آب شكلن ویرمشلر آتش ایچره برلطیف چشمه آچمشلر یعنی بودنیانك نعمت
وراحت نفسانیه سی كه فی الحقیقه برعظیم آتشدر لیكن بوكا صورتا آب لطیف شكلن ویرمشلردر وآتش طاعت
وریاضت ایچره برآب حیات وچشمهٔ سعادت آچمشلردر اهل بصیرت اولنلر اول آتش طاعت وریاضت ایچره اول چشمهٔ
حیاتی كوروب صورت ظاهرده اولان آتشه باقیوب اول آتشه داخل اولوب اول آب حیات معنویدن ایچمشلردر
﴿مثنوی﴾ ساحری صحن برنجی رابفن ﴿ صحن پركژدمی كند در انجمن ﴿ خانه را او پرز كژدمها نمود ﴿ از دم سحر وخود
ان كژدم نبود ﴿ مثلا برساحر بربرنج صحنی فن سحرله پركرم صحن ایلر انجمنده اول خانه یی عقربلردن پركوستردی
سحردمندن واول عقربلركبی كوردیكن خیالات خود كژدم دكل ایدی یعنی بعض ساحرلر اولوركه برنج دانه سیله
پراولمش برصحنی فن سحرله برجمعیتده اول صحنی برنج دانه سی كبی ارقق قورد جعزلرله پرایلر وخلقه انی قورد جعزلر
كوستررحتی ناس انی یمكدن اجتناب ایدرلر ونفس الامرده او نه برنج دانه سیدر وكذلك اول ساحر برلطیف ردلكشا
خانه یی دم وافسون سحردن عقربلردن پركوسترر واول كوردیكن عقرب شكلنده اولان خیالات خود فی الحقیقه
كژدم دكلدر بلكه برغایتدر كه نیجه كمسه لر اول خیالاتی حقیقت ظن ایلیوب بوواسطه ایله اول خانهٔ دلكشادن

اجتناب ایدرلر ﴿مثنوی﴾ چونكه جادوهمی نماید صد چنین ﴿ چون بود دستان جادو آفرین ﴿ لاجرم ازسحر یزدان
قرن قرن ﴿ اندر افتادند چون زن زیر پهن ﴿ چونكه جادولر بوتجلین احوال بازكونه كوسترر پس جادو آفرین اولان
اوستادك مكر ودستانی نیجه اولور بوندن قیاس ایله لاجرم حق تعالینك مكرندن قرن قرن نیجه طائفه زن كبی آشغه
یه دوشدیلر یعنی چونكم جادو بوذكر اولنان كبی نیجه بوز احوال عجیبه وافعال غریبه كوستر مكه قادر اوله جادولر
خلق ایدیجی خدای تعالینك مكر وسحری نیجه اولمق لازم كلور بوندن قیاس ایله وحق تعالینك مكر ینك تحقیق
وتفصیلی اوچنجی جلدده جادوبچه لر سرخنده جادوبی كه حق كند حقست وراست بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده
طلب اولنه لاجرم خدای تعالینك مكر وسحرندن قرنا بعد قرن نیجه طائفه عورت ارینك التنه یصیلوب دوشدیكی كبی
بونلر دخی مكر الهینك التنه دوشمشلردر بوبون ومغلوب اولوب دام شیطانه مقید اولمشلردر ﴿مثنوی﴾ ساحرانشان
بنده بودند وغلام ﴿ اندر افتادند چون صعوه بدام ﴿ اول هربرینك ساحرلری بنده اولدیلر وغلام اولدیلر صعوه كبی
دامه دوشدیلر صعوه بوتت قوشنه دیرلر بر كوچوجك قوشجغزدر یعنی اول قرون ماضیه نك ساحر وماكرلری
مكر حقه بنده وغلام اولدیلر مرغ صغیر كبی دام قهر حقه دوشدیلر وكندیلرینی بویله ساحر وماهر ایكن مكر الهی المندن
خلاص ایلمكه قادر اوله مدیلر ﴿مثنوی﴾ هین بخوان قرآن ببین سحر حلال ﴿ سرنكونی مكرهای كالجبال ﴿ اكاه
اول قرآن عظیمی اوقو سحر حلالی كور طاغلر كبی اولان مكرلرك سرنكونلكنی یعنی اكاه اول حضرت قرآنی اوقو
وانده اولان حق تعالینك مخادعه سنی ومكرلرنی كوركه اندن مراد سحر حلالدركه حقك بونلر حقنده ایلدیكی سحر
ومكر حرام اولان قبیلدن دكلدر بلكه خیر وحلال اولان قبیلدندر ﴿ومكروا ومكر الله والله خیر الماكرین﴾ بیوردی
حق تعالینك مكر حلالندن قرون ماضیه ده اولان كمسه لرك طاغلر كبی مكرلرینك سرنكونلكنی مشاهده ایله اكرچه
بوماكرلرك قوت مكرندن طاغلر یرندن زائل اولوردی لیكن حق تعالینك مكری بونلرك مكرلرنی بالكلیه سرنكون
ایلدی نته كم حق تعالی سورهٔ ابراهیمده خبر ویروب بیوردی ﴿وقد مكروا مكرهم وعند الله مكرهم وان كان مكرهم
لتزول منه الجبال﴾ وبو آیت كریمه نك تفسیری وتحقیقی جلد اولده باز ترجیح نهادن تحجیران سرخنده وصف كرده
مكرها شان ذو الجلال بیتنك شرحنده مرور ایلدی ﴿مثنوی﴾ من نیم فرعون كآیم سوی نیل ﴿ سوی آتش میروم
من چون خلیل ﴿ نیست آتش هست ان ماء معین ﴿ وان دكر ازمكر آب آتشین ﴾ بن فرعون دكلم كه نیل جانبنه كلم بن
خلیل كبی آتش جانبنه كیدرم زیرا حضرت خلیلك داخل اولدیغی فی الحقیقه آتش دكلدر صورتا آتش ومعنا اول
ماء معیندر واول بری مكر الهیدن آب آتشیندر یعنی پروانهٔ آتش محبت اولان عاشقك جانی بوندا ایلر وبوكونه
سویلیوب دیركه بن فرعون سیرت دكلم كه اول نیل جانبنه كلدی وانی كندی به منبع ومسلك صانوب اكا داخل اولدی
پس غرق اولوب كندوبی نار ایچره بولدی بن شول خلیل مشربمكه انك كبی آتش جانبنه كیدرم وحق تعالی بكا ناری
كلزار ایلیوب انك ایچنده ذوق وصفا ایدرم اكرچه بوشمع محبت ونار خدمت وطاعت صورتا آتش كورینور لیكن
اول آتش دكلدر بلكه ماء معیندر واول برغیریسی كه فرعونك داخل اولدیغیدر مكر الهیدن صورتا آب باطنا آتشدر
خلاصهٔ كلام اولدركه پروانه سیرت اولان عاشقلر بویله دیرلركه براهل دنیا كبی فرعون سیرت دكلزكه بزه نیل كبی اولان
دولت دنیویه وراحت نفسانیه یه كله وزا كا غرق اوله وز وعاقبت نار جهنمه دخول قیله وز بلكه برشول خلیل سیرت
كمسه لرزكه آنك كبی آتش محنت وریاضت طرفنه كلورز ونمرود نفس وهوادن بیزار اولورز حتی حق تعالی بزه اول آتش
محنت وآلامی بردسلام ایلر وفی الحقیقه اول آتش بلا ومحن بزه آتش اولمیوب ماء معین اولور واول دنیانك فراعنه سنك
آب حیات ورود سعادات دیوب غرق اولدقلری خیالات ظاهرا آب نیل كبی خوش وباطنا برعظیم آتش اولور
﴿مثنوی﴾ پس نكوكفت ان رسول خوش جواز ﴿ ذرهٔ عقلت به ازصوم ونماز ﴿ زانكه عقلت جوهرست این دوعرض
این دو در تكمیل ان شد مفترض ﴾ زیاده نكو دیدی اول خوش جواز اولان رسول برذره عقل سكا صوم ونمازدن یكدر زیرا
سنك عقلك جوهردر بوایكیسی عرضدر بوایكیسی اول عقلك تكمیلنده مفترض اولدی خوش جواز خوش كچیجی
ومقبول اولان شیلری خوش جائز كوریجی دیمكدر یعنی اول مقبول ومستحب اولان شیلری خوش جائز ایدیجی
رسول اكرم صلی الله علیه وسلم فتی ایو كوزل بیوردی عقلدن برمقدار عقل صوم وصلوتدن خیرلودر زیرا عقل
هرمستحب ومستحسن اولان شیلرك اصلی ودعامه سیدر كما روی ابو سعید الخدری عن النبی علیه السلام لكل شیء
دعامة ودعامة المؤمن عقله فبقدر عقله تكون عبادته وحضرت عائشه رضی الله عنها بیوردیلر كه بن رسول اكرم
صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه دیدم یارسول الله بم یتفاضل الناس فی الدنیا قال علیه السلام بالعقل قلت وفی الاخرة
قال بالعقل قلت الیس ما یجزون باعمالهم قال یا عائشه وهل عملوا الا بقدر ما اعطاهم الله من العقل وبقدر ما اعطوا

من العقل كانت اعمالهم وبقدر ما عملوا يجزون وقال عليه السلام ان الرجل ليدرك بحسن خلقه درجة الصائم القائم
ولا يتم لرجل حسن خلقه حتى يتم عقله فعند ذلك تم ايمانه واطاع ربه چونكم بو حديث شريفلرك مفهومى اوزره دينك
وايمانك وصوم وصلوتك وسائر واجباتك بناسى عقل اوزره اولديسه وعقل بو جمله نك اصل ومدارى كلديسه نماز
وروزه دن بر ذره قدر عقل بهتر اولدى زيرا عقل جوهردر وبو صوم وصلوة وسائر واجبات اعراض قبيلندندر بو جمله
فرائض وواجبات عقلك تكميلى قتنده فرض اولنمشدر عقلى كامل اولميانلره بونلر فرض قيلنمشدر مثلا مجانين وصبيانه
صوم وصلوة وسائر واجبات افتراض اولنمشدر چونكم بو جمله واجبات وتكليفاتك مبنى ومدارى عقل اولديسه
عقل بونلردن افضل اولدى زيرا حرام وحلال بيلنمز الا عقلله وحق وباطل فرق اولنمز الا عقلله وكفر وايمان معلوم اولمز
الا عقلله نته كم روايت صحيحه ايله روايت اولور كه حق تعالى حضرتلرى ادم عليه السلامى خلق ايلدكده ونفخ روح
ايليوب حيات بولدقده حضرت جبرائيل عليه السلامى حضرت ادم عليه السلامه اوچ تحفه ايله ارسال ايلديكه
انك برى عقل وبرى ايمان وبرى حيا ايدى وبيورديكه قولم ادم اوچندن برسنى هر قنقسنى ديلرسه قبول ايلسون
حضرت جبرائيل عليه السلام بو معنانى حضرت آدم عليه السلامه تبليغ ايلدكده حضرت آدم عليه السلام عقلى
قبول ايلدى پس ايمان ديديكه عقل هر نه يرده اولورسه بن انكله بيله يم واكا تابعم پس حيا دخى ايمان وعقل نه يرده
اولورسه بنده انلر ايله بيله يم چونكه ايمان وحيا عقله موقوف اولاجق عقل جميع عبادات وطاعاتدن افضل واولى اولمشدر
وبو خصوصده اخبار صحيحه وكلمات مشايخ عليه في چوق واقع اولمشدر (م ى) تا جلا باشد مر آن آينه را) كه صفا آيد
ز طاعت سينه را) تاكم اول آينه يه تحقيق جلا اوله طاعتدن سينه يه صفا كلور بونده آينه دن مراد عقلدر وعقل اصلنده
بر آينهٔ غير مجلوه كبيدر وآينهٔ عقلك جلاسى طاعات مفروضه وعبادات واجبه ومقبوله در وبو بيتك
مصرع ثانيسى مصرع اولنه علت واولى ثانيسنه علت غائيه اولور وتقدير كلام بويله ديمك اولور كه بو صوم وصلوة
عقلك تكميلى قتنده فرض اولندى وعبد اوزره واجب قيلندى تاكم بو طاعات مفروضه اول عقل آينه سنه جلا اوله
ومرآت عقل بو طاعات مفروضه ايله كمال بوله زيرا حق تعالى يه طاعت ايلمكلكدن سينه يه صفا كلور سينه دن مراد
بونده ذكر محل واراده حال قاعده سى اوزره قلب وعقل اولور يعنى طاعات الهيه دن قلبه وعقله جلا وصفا كلور وآينهٔ دل
ومرآت عقل طاعات الهيه دن نتيجه صفا الور وذوقلر بولور (مثنوى) ليك كر آينه از بن فاسد ست * صيقل اورا دير
باز آرد بدست * وان كزين آينه كه خوش مغرس ست * آن كى صيقلكرى اورا بس ست * ليكن اكر آينه اصلنده
فاسد ايسه صيقل اول آينه يى كيرو كيج اله كتورر واول كزين ومقبول آينه كه خوش مغرسدر براز جق صيقلكرلك
اكا بسدر بن ديه ديرلر بونده اصل مراد اولور مغرس محل غراسه ديرلركه ديكمه يرى ديدكارى يردر بونده محل لطيف
ومنبت شريف معناسنه استعاره اولنمشدر وتوضيح معنى بويله ديمك اولور كه طاعات الهيه دن سينه ده اولان قلبه وعقله
البته جلا وصفا كلور وليكن شول آينهٔ دل ومرآت عقل كه اصلندن وازليدن فاسد اوله طاعات الهيه ايله اكا صيقل وجلا
ويرمك آنى آينهٔ صافى كبى اولديغى حالده اله كيج كتوررلكه ديكمه بر صيقل ايله جلا پذير اولمز وآينهٔ صافى مرتبه سنه
كلمز تا عظيم مجاهده ايله بكمالها ظهوره كله واما شول اصلنده كزيده ومقبول اولان آينهٔ عقل كه اول خوش محل ولطيف
منبتدر اكا اشجار طاعتدن واغراس معانيدن هر قنغيسنى ديكسك كماليله اند ظهوره كلكه قابل اوله ادنى صيقلكرلك
اكا كافيدر يعنى بر مقدار كوشش ومجاهده ايله اول آينهٔ عقل مجلا اولوب انده صور معانى واسرار بكمالها كورينور
ونقوش معارف وانوار تمامها ظهوره كلور بو عقل اصلنده فاسد اولان عقل كبى عظيم مجاهده يه محتاج دكلدر بلكه
بونك اصلى بالذات صالح اولديغى واسطه ايله هر علمه مرآت اولمغه قابل ومستعد اولور وادنى سعيله اول علمك كمالنى بولور

(در بيان تفاوت عقول در اصل فطرت خلاف معتزله كه ايشان كويند در اصل عقول جزوى برابراند افزونى
وتفاوت از تعلمست ورياضت وتجربه) بو سرخ شريف عند اهل السنة والجماعة عقولك اصل فطرتده متفاوت اولمسنك
بياننده در اما معتزله نك خلافيدر زيرا معتزله ديرلر اصل فطرتدن عقول جزويه جميعا برابرلردر اصلا ما بينلرنده تفاوت
يوقدر اكر عقول اصلنده متفاوت اوليدى عقلنده قصور اولانلره ظلم لازم كلوردى پس اصلنده جميع عقول يكساندر
وبو عالمه كلدككده افزونلك وتفاوت تعلمدندر ورياضت وتجربه دندر اما بو قول عقلا ونقلا باطلدر زيرا بعض اطفال
اولوركه هنوز دخى تعلم ايلمش وتجربه قيلمش ايكن انك عقلى تعليم ايلين وتجربه قيلان روزكارديده كسه لردن افزون
اولور نته كم معتزله نك قولنك باطل اولديغى اوچنجى جلدده در بيان آنكه عقول خلق متفاوتست سرخنده دلائل عقليه
ونقليه ايله مفصلا اثبات اولنمشدر انده طلب اوله * مثنوى * اين تفاوت عقلها را نيك دان * در مراتب از زمين
تا آسمان * بو تفاوتى عقللر ايچون ابو يل مراتبده زميندن اسمانه دكين يعنى عقللرك مراتبندن بو تفاوتى سن ابو يل كه

بعض عقلله بعض عقلك ما بيننده زميندن آسمانه وارنجه يه دك فرق واردر بعضيسنك مرتبه سى ادنى وبعضيسنك
مرتبه سى بغايت اعلى در * مثنوى * هست عقلى همچو قرص آفتاب * هست عقلى كمتر از زهره شهاب * مثلا
بر عقل واردر قرص آفتاب كبى بر عقل دخى واردر زهره وشهابدن كمتردر شهاب بونده نجم ثاقب معناسنه در (مثنوى)
هست عقلى چون چراغ سرخوشى * هست عقلى چون ستارهٔ آتشى * بر عقل واردر كه بر سرخوشك چراغى كبيدر كه
روشن ونورانى دكلدر بر عقل واردر بر آتشك ستاره وشراره سى كبيدر كه اندن اضعفدر مصرع اولده بر عقل واردر كه
بر بادهٔ خوش چراغ كبيدر ديمك دخى وجهدر بو تقديرجه چراغك سرخوش لفظنه اضافتى موصوفك صفتنه
اضافتى قبيلندن اولور * مثنوى * زانكه ابر از پيش آن چون واجهد * نور يزدان بين خردها بر دهد * زيرا كه ابر انك
اوكندن چونكم كيرو صچره يه يزدان نورينى كوريجى عقللر بر ويرر بر بونده يمش معناسنه در نفع معناسى مراد اولور
يزدان بين وصف تركيبيدر يعنى بر عقل واردر كه قرص آفتاب كبى منور عقول انساندر اول جهتدن كه سحاب حجاب
انك اوكندن چونكم كيرو كيده واول قرص آفتاب كبى اولان عقل نورنى ظاهر وآشكار ايده نور يزدانى كوريجى عقللره
نفع ويرر بو تقدير اوزره خردها يزدان بينك فاعلى وبر مفعولى اولور وبو وجه اوزره توضيح معنى بويله ديمك اولور زيرا اول
قرص آفتاب اولان عقلك اوكنده چونكم پرده ومانع كيرو كيده واول تأثير وتربيه سنى عقول اوزره القا ايده نور يزدانى
كوريجى عقللره نفع وفائده لر ويرر وانك تأثير وتربيه سندن نتيجه آثار ظهوره كتورر وشارحلر بو محلده اوچ بيت دخى
يازوب شرح ايلمشلردر اصح اولان نسخه لرده انلرك وجودى اولمديغنه بناء يازلمدى وشرح اولنمدى * مثنوى * عقل
جزوى عقل را بدنام كرد * كام دنيا مرد را بى كام كرد) عقل جزوى عقلى بدنام ايلدى دنيا مرادى مردى بيكام ايلدى
يعنى عقل جزوى صاحبلرى عقل كلى صاحبلرينى بدنام ايلديلر شو اعتبارله كه اول عقول جزويه صاحبلرى
عقل كلى صاحبلرينك شكل وصورتن كيوب وبز عقل كلى صاحبلرى يز ديو ادعا ايليوب اندن صكره جيفهٔ دنيايه
طالب وعزت وجاهه راغب اولوب متاع قليل ايچون جنك وجدال ايدرلر پس ناسك عاقل اولنلرى بونلرى اول حالت
ايچره كوردكلرنده عقل كل صاحبلرينه دخى سوء ظن ايدرلر وديرلركه بونلر زمانمزده عقل كل صاحبلرى ايكن بويله لر چونكم
بونلر بو حالت رذيله يى ارتكاب ايلمك قابل اولاجق سائر عقل كل صاحبى اولانلر دخى بونى ارتكاب احتمالى واردر پس
عقل جزوى صاحبلرى بو اعتبارله عقل كل صاحبلرنى بدنام ايلمش اولورلر ودنيانك مرادى طالب اولمق واكا وصول
بولمق مرادى اخرت مرادندن بى نصيب ايلر كما قال الله تعالى (فمن الناس من يقول ربنا آتنا فى الدنيا وماله فى الاخرة من
خلاق وقال الله تعالى ومن كان يريد حرث الدنيا نؤته منها وماله فى الاخرة من نصيب (مثنوى) آن ز صيدى حسن
صيادى بديد * وين ز صيادى غم صيدى كشيد * آن ز خدمت ناز مخدومى بيافت * وين ز مخدومى ز راه عز بتافت *
اول عقل كلى صاحبى صيد اولمقدن بر صيادك حسننى كوردى وبو عقل جزوى صاحبى صيادلقدن بر صيدك غمنى
چكدى مصرع اولده صيدده اولان يا مصدريه اولوب صياديده اولان يا وحدت ايچون اولمق اوزره معنى ويرلدى اما
بر عكس اولسه دخى جائزدر بو تقديرجه معنى اول عقل كلى صاحبى بر صيددن صيادك حسننى كوردى ديمك اولور
صيددن مراد مصنوع اولور يعنى پس مصنوعدن خداى تعالينك صيادلغنك حسن جمالنى مشاهده قيلدى
ديمكى افاده قيلور مصرع ثانينك معناسى وبو عقل جزوى صاحبى دنيايى صياد اولمقدن بر صيد حقيرك غمنى
چكدى ديمك اولور كذلك اول عقل كلى صاحبى خدمت وعبوديتدن مخدوم اولمق نازنى بولدى وبو عقل جزوى صاحبى
مخدوم اولمق طلبندن عزت يولندن دوندى حاصل كلام عقل كل صاحبى اولان صيد اولمغله صياد حقيقينك جمال وكمالنى
كوردى وعقل جزوى صياد اولمق وفانى اولان مخلوقى اولامق جهتندن اوترى بر صيد حقيرك غمنه مبتلا اولدى وكذلك
اول عقل كل صاحبى خدمت وعبادت ايلمككدن مخدوم ملك مرتبه سنى بولديكه من خدم خدم ديلمشدر وبو عقل
جزوى صاحبى مخدوم ملك اختيار قيلدى وعاريه تى اولان مخدوم ملكه مقيد اولوب عزت ابديه يولندن رجوع ايلدى
پس اخرتده حقير وذليل قالديكه من تكبر خفضه الله ديلمشدر (مثنوى) آن ز فرعونى اسير آب شد) وز اسيرى سبط صد
سهراب شد * لعب معكوسست وفرزين بند سخت * حيله كم كن كار اقبالست وبخت) اول عقل جزوى صاحبى
فرعونلكدن ابك اسير وهلاكى اولدى واسيرلكدن سبط يوز سهراب اولدى بو امر جهان لعب باژكونه در محكم فرزين
بند در حيله ايتمه كار اقبال وبختكدر سبط بنى اسرائيله ديرلركه حضرت موسى عليه السلامك قومى در جمعى اسباط كلور
سهراب رستمك اوغليدر كه عظيم پهلوان ايدى بو راده ذكر خاص واراده عام قاعده سى اوزره مطلق پهلوان مراد اولور
وفرزين بند شطرنج لعبنده براو يونك اسميدر كه فرز وشاهى او يغه دربندا كاديرلركه نتيجه سى مات اولمقدر وحاصل كلام
بويله ديمك اولوركه اول عقل جزوى صاحبى اولان اهل دنيا فرعونلكدن صورتا آب كبى صافى ولطيف اولان

دنیا دولتینك اسیری اولوب انده غرق اولدی واندن ناره دخول قیلدی نته كم فرعون مع توابعه اغرقوا فادخلوا
نارا مفهومی اوزره آب نیله غرق اولندیلر اندنصكره ناره ادخال قیلندیلر اما حضرت موسی علیه السلامك قومی
فرعونیلرك اسیری اولمقدن وانلره ظاهرا تذلل ومسكنت قیلمقدن عاقبة الامر صد پهلوان اولدیلر وحق تعالی
فرعونی وانك توابعنی آب نیله غرق ایلیوب بونلر نجات بولدیلر بعض نسخده وزاسیری سبط ازارباب شد واقع اولمشدر
بوتقدیرجه ارباب مالك وسید معناسنه اولور نته كم سبطیلر قبطیلرك بعد الغرق اموالنه واملاكنه مالك اولدیلر وسعادت
بولدیلر الحاصل بوكاردنیا لعب بازكونه درومكر الهی برمحكم فرزین بندكیدركه نتیجه سی مات وهلاك اولمقدر
بومرتبه ده حیله ایتمه وكندی فن وتدبیركه اعتماایلمه كاراقبال وبختك كاریدر اكرحق تعالی سكا بخت ودولت روزی
قیلدیسه سنك كارك درست اولوب عاقبتك مات وهلاك اولمقدن قورتلوروا كربخت واقبالك یوغیسه فرزین بند مكری
دفع ایده میوب ولعب بازكونه یی تمییز قیله میوب بودنیانك دولت ظاهره سنه مفتون وفریفته اولوب آخرتده مغبون
ومات اولورسن العیاذبالله (مثنوی) برخیال وحیله كم تن تاررا) كه غنی ره كم دهد مكاررا) مكركن درراه نیكوخدمتی
تانبوت یابی اندرامتی * تاری خیال وحیله اوزره اورمه زیرا غنی اولان حق مكاره یول ویرمز نعم مكرایله برایوخدمت
بولنده تابرامت ایچره نبوت بوله سن تارلغتده ارشه دیرلر بونده یا طاعت مراد اولور ویاخود افكار مراد اولور نبوت
اصلنده رفعت معناسنه در نبا نبودن كاور بعضلر نبینك اشتقاقنی بوندن طوتوب نبی فعیل وزننده رفیع دیمكدر
دیمشلردر بعضلرده نبادن طوتمشلردر بوتقدیرجه خبرویریجی دیمك اولور بونده نبوت رفعت معناسنه اولمق اولی در
اكرچه الشیخ فی قومه كالنبی فی امته) حدیثنك مقتضاسنجه برسبیل تشبیه شیخ اولان كمسه كندی قومی ایچره نبی كبی
اولمش ونبوت بولمشدر دینسه دخی جائزدر حاصل كلام وخلاصه مرام بویله دیمك اولوركه تاركبی افكاری خیال
وحیله اوزره اورمه ویاخود تاركبی اولان طاعتنی خیال وحیله اوزره طوقومه زیرا غنی عن العالمین اولان حضرت حق
حیله كارومكار اولنلره كندی قربنه وجنابنه یول ویرمز وانلری سعادت وكرامت مرتبه سنه ایركورمز اكرمكر
ایلر ایسك برنیكوخدمتك طریقنده مكرایله تاكم برامت ایچره رفعت وعزت بوله سن وشیخ اوله سن برنیكوخدمتدن
مراد برمرشد كاملدر وآنك راهنده مكرایلمك توجه ایلمك اولدیغنی بو بیتلرده بیان ایلیوب بیورورلر (مثنوی) مكركن
تاوارهی ازمكرخود * مكركن تافردكردی ازحسد * مكركن تاكمترین بنده شوی * دركمی رفتی خداوندی شوی *
مكروحیله ایله كندی مكركدن كیروقورتله سن مكرواهتمام ایله تاحسددن فردوجدا اوله سن مكرایله تاخدای
تعالینك ادنی بنده سی اوله سن وبندهٔ نفس وهوا اولمقدن نجات بوله سن كملكده كیدرسك برخداوند اولورسن بومصرعده
فقرهٔ اول شرط معناسنی متضمندر وفقرهٔ ثانی اكا جزا اولور بعض نسخه ده حسد جمیله واقع اولمشدر بوتقدیرا اوزره
مكرایله تاجسد قیدندن فرد اوله سن ونجات بوله سن دیمك اولور حاصل كلام مكرایكی قسمدر بری مكرحلال وبری مكر
حرامدر حرام اولان مكر اولدركه نفس كندی مشتهاسنه طالب اولمقده وهواسنه تبعیت قیلمقده وطاعت حقی ترك
ایلمكده مكروحیله ایلیه بومذموم در وحلال اولان مكر اولدر عقل نفسنه غالب اولمقده وترك هوا قیلمقده ونفسنك مكر
وحیله سندن نجات بولمقده ودخی حقد وحسددن واوصاف جسددن فرد وجدا اولمقده ودخی حق تعالینك ادنی
بنده سی اولمقده كبرلك ایچره كیدوب خداوندلك بولمقده وبونلرامثالی اولان اوصاف حسنه یی تحصیل قیلمقده مكر
وتدبیرایلمك ممدوح ومقبولدر * مثنوی * روبهی وخدمت ای كرك كهن * هیچ برقصد خداوندی مكن) لیك چون
پروانه درآتش بتاز) كیسهٔ زان برمدوزوپاك باز) ای قوجه قوردروباهلغی وخدمتی هیچ خداوندلك قصدی اوزره ایلمه
لیكن پروانه كبی آتشه چاپ اول آتشدن بركیسه دیكمه وپاك اوینه پاكباز اولمق بوقومك اصطلاحنده هرشیدن مجرد
اولمقدن عبارتدر وكیسهٔ زان برمدوز بیورملری اندن برشیئ ادخار ایلمه دیمكدن كنایتدر وآتشدن مراد بونده خدمت
وطاعت الهی اولوروروباهلقدن مراد مكروحیله ایله اولان طاعت وسالوسلك وجابلوسلكله اولان خدمت اولور
حاصل كلام معنی بویله دیمك اولوردلكوالكله وسالوسلكله اولان خدمتی ای كرك كهن هیچ خلق ایچره خداوند اولمق
نیتندن وشیخ ومقتدا ومرشد وپیشوا مرتبه سنی بولمق قصد وعزیمتندن اوتری ایلمه زیرا بویله خدمتك سكا حقیقتده
منفعتی یوقدر ولیكن پروانه كبی آتش خدمت وطاعت جانبنه عجله وسرعت ایله مع هذا اول خدمت وطاعتدن
بركیسه دیكمه یعنی ادخار ایتمه بلكه بوجمله یی پاك اوینایوب كندی نفسك ایچون بونلردن حظ ویرمكدن ونفسكه
ذخیره قیلمقدن مجرد اولكه اصحاب خلوص ایلدكلری خدمت وطاعتدن كندی نفسلری ایچون برحظ ونصیب ادخار
ایلمشلر هرنه طاعت قیلدیلرسه انی كندی نفسلرینه اسناد ایلمكدن حذر ایلیوب اندن مجرد اولمشلردر نته كم
سلطان العارفین قدس الله سره العزیز بایزید حضرتلرندن منقولدركه اوایل حاللرنده ایكی كره حج ایلمك میسر اولدقده

برکون

بركون بركمسه اول حضرته مقابل دیمشكه یابایزید نه سعادتدركه ایكی كره بویله ورع وتقوی ایله حج ایلمك جنابكه
میسر اولدی اول حضرتك نفسی بوندن برمقدار حظ ایلدكده اول كمسه یه دیمشكه كل بنم ایكی حجمی سكا ایكی
اقچه یه بیع ایده یم آكورمیسن اول كمسه دخی جانمه منتدردیوب بایزید حضرتلرینك ایكی حجنی ایكی اقچه یه صاتون
المش وبایزید حضرتلرینه ایكی اقچه ویرمش وبایزید حضرتلری اول ایكی اقچه یی اتمكه ویروب آنكله اتمك الدقدنصكره
اول اتمكی برقاچ كلابك اوكنه القا ایلیوب نفسندن اولقدر حظی دفع ایلمش وحضرت حقك جانبنه كمال فقروفنا ایله
توجه وقصد ایلمشكه عشاق الهینك ملوكی فقرله وجمله دن تجرد ایتمكله حاصل اولور نته كم ابن فارض حضرتلری
بیورورلر (بیت) وتمتها بالفقرلكن بوصفه * غنیت فالقیت افتقاری وثروتی * فاثبت لی القاء فقری للغنا *
فضیله قصدی فاطرفت فضیلتی * مثنوی * زوررا بكذار وزاری رابكیر * رحم سوی زاری آیدای فقیر *
زوروقوتی ترك ایله وزاریلكی طوت زیرا كه رحم الهی زاریلك جانبنه كلور ای فقیر یعنی نفسك زوروتجلدنی ترك ایله
وشكسته وزار اولمغی طوت زیرا رحمت الهی ای فقیر صحیح شكسته وزار اولنلرك جانبنه كلور بوبولده وجودله اولان
طاعتك وانانیتله اولان عبادتك فائده سی اولمز وصورتی شكسته وزار وباطنی كبروانانیتله وحظ نفسانیتله پر اولان
كمسه حضرت حقدن لطف واحسان بولمز (مثنوی) زاری مضطرتشنه معنویست * زاری سرددروغ آن غویست
كریهٔ اخوان یوسف حیلتست * كه درونشان پرزرشك علتست * تشنه اولان مضطرك زاریلكی معنویدر
سرد دروغك زاریلكی غوینك لایقیدر یعنی شول كمسه كه تشنه ایكن مضطر اوله وزاریلك قیله آنك زاریلكی
معنوی وحقیقیدر محل مرحمت اولان لطف واحسانه مظهر كلان زاریلك بوكونه زاریلكدر اما اول دروغ
اولان سردزاریلك غوی اولان كمسه نك لایقیدركه كذبله ناله وزاریلك ایلرلیكن انك ناله وزاریلكی بارد اولوب
كمسه یه تأثیر قیلمز وجذب مرحمت ایلمز مثلا حضرت یوسف علیه السلامك برادرلرینك كریه وزاریلری
مكروحیلتدر زیرا انلرك درونی یوسفه رشك وحسد ایلمرندن پرعلتدر پس یوسف علیه السلام حقنده اغلملری
وزاریلك ایلملری بی معنی اولدی نته كم (وجاؤا اباهم عشاء یبكون) ایت كریمه سنك مفهومی اوزره حضرت یوسف
علیه السلامی غیابهٔ جبه كندی اللری ایله القا ایلدكدنصكره بابالرینه وقت عشاده بكا ایلیجی اولدقلری حالده
كلدیلر ویوسفی متاع قتنده قوبوب كتدك قوردانی یدی دیو نوحه وزاری قیلدیلر پس بونلرك بوكونه كریه وزاری ایلملری
بارد وكذب اولدی وبونلرمحل مرحمتده ایلمدی نته كم دروغله اولان كریه نك نفعی اولمدیغنه وسبب مرحمت دخی
اولمدیغنه بوحكایتله تنبیه واشارت ایدوب بیورورلر (حكایت آن اعرابی كه سك او از كرسنكی می مرد وانبان او پرنان
وبرسك نوحه میكرد وشعر می كفت ومیكریست وسر وروی میزد ودریغش می آمد كه لقمهٔ از انبان بسك دادن
بوسرخ شریف اول اعرابینك حكایه سیدركه آنك كلبی اجلغندن اولدی حال بوكه آنك طغارجغی پرنان ایدی واول
اعرابی كلبك اوزرینه كریه ونوحه ایلردی وشعر سویلردی دخی اغلردی وباشنی ویوزنی دوكردی یعنی باشنه ویوزنه
اوروب ماتم ایلردی واكا حیف ودریغ كلوردی كلبه اول طغارجقدن برلقمه ویرمك (مثنوی) آن سكی می مرد
وكریان آن عرب * اشك می باریدومی كفت ای كرب * اول بر كلب اجلغندن اولدی واول عرب كریان ایدی اشك
یاغدرردی وای كرب دیردی كرب كربتك جمعیدر كربت غم وغصه معناسنه دریعنی كلبك وفاتنه اغلردی وای غم وغصه
سنك زمانكدركل دیو تفجع ایلردی * مثنوی * سائلی بكذشت وكفت این كریه چیست * نوحه وزاری تواز بهر كیست
اول حینده برسائل اورادن كچدی وعربی اول حالده كوروب بوكریه ندر ودیدی سنك نوحه وفغانك كیمدن اوتوریدر
(م ی) كفت درملكم سكی بدنیك خو * نك همی میرد میان راه او) عرب ایتدی بنم ملكمده بیك خوی بركلب وار ایدی
ایشته بوللك اورتاسنده اول كلب اولیور پس كلبك بعض خصایلنی عدا ایلیوب دیدی * مثنوی * روزصیادم بد
وشب پاسبان * تیزچشم وصید كیرودزدران * كوندز صیادم كیجه پاسبانم ایدی تیزكوریجی وصید طوتیجی
وخرسز سوریجی ایدی * مثنوی * كفت رنجش چیست زخمی خورده است * كفت جوع الكلب زارش كرده است *
اول سائل ایتدی اول كلبك رنج ومرضی ندر زخم می یمشدر عرب ایتدی انی كلب آجلغی زار ایلمش وموته قریب قیلمشدر
* مثنوی * كفت صبری كن برین رنج وحرض * صابرانرا فضل حق بخشد عوض * اول سائل اكا تسلیه ایدوب
ایتدی بورنج وحرض اوزره برصبر ایله زیرا صابرلره فضل حق عوض بغشلر كما قال الله تعالی (انما یوفی الصابرون اجرهم
بغیر حساب) حرض محنت وغصه دن اریمك وجوریمك درنته كیم سورهٔ یوسفده (حتی تكون حرضا او تكون من الهالكین
واقع اولمشدر (مثنوی) بعد از ان كفتش كه ای سالار حر) چیست اندر دستت این انبان پر * اندنصكره اول سائل اول
عربه دیدیكه ای حر وازاد اولان سالار ویشوا سنك الكده بو پر وطولو انبان نه در یعنی ایچنده نه وار در (مثنوی)

کفت نان وزادولوت دوش من * می کشانم بهر تقویت بدن * عرب ایتدی دون کیجه دن قالمش نان وزاد ولو قمدرانی
بوبدنك قوتی وقوتی اولمقدن اوتری چکرم (م ی) کفت چون ندهی بدان سك نان وزاد) کفت تااین حد ندارم مهر وداد
سائل ایتدی یا اول کلبه نیچون نان وزادو یرمزسن عرب ایتدی تابوحد وبوغایتده اکا مهر وعطا ایلمك طوتمزم که
اکانان ویرم (مثنوی) دست ندهد بی درم در راه نان * لیك هست آب دودیده رایکان * بولده درهمسز نان اله کلمز
لیکن ایکی کوزك آبی رایکاندر پس اتمك ویرمکدن بکا آب دیده لری دوکمك آساندر دیدی (مثنوی) کفت خاکت
بر سرای پر بادمشك * که لب نان پیش توبهتر زاشك * اشك خونست وبغم آبی شده * می نیرزد خاك خون بیهده) سائل
چونکم عربدن بوسوزی اشتدی اکا عتاب ایدوب ایتدی ای باد له پر اولان مشك طپراق سنك باشکه اب نان سنك
قتکده کوز یاشندن بهتردر کوز یاشنك قدر وقیمتی نه مرتبه ده در بیلمزسن وآنك ندن حاصل اولدیغنه واقف اولمزسن
اشك اصلنده خوندر وغم سببیله پرآب اولمشدر خاك بیهوده قانه دکمز خون بیهوده اعتبارسز قان دیمکدر بوندن مراد
اشك بیهوده در آنك اصل وسببی خون اولدیغی اعتبار ایله سبب مسبب منزله سنه تنزیل اولنمشدر وکذلك بونده
خاکدن مراد دخی ناندر زیرا نانك اصلی وسببی خاك اولدیغی اعتبار ایله بونده دخی سبب مسبب منزله سنده ذکر قیلنمشدر
وسبب ذکر اولنوب مسبب مراد اولنمشدر واهل تجربه دیمشلردر که اشك دیده اصلنده خون جکردر هربار که انسانك
قلبنه برغم ویاخود غصه والم کلسه فواره درونی جوشه کتورر خون جکر دماغ جانبنه صعود ایدر واندن حدقه لره کلور
واول حدقه لرده برخاصیت واردر که درحال اول خونی آب شکلنه تبدیل ایلر پس چشمك اطرافندن اول جکر خونی
آب شکلنده روان اولور پس سائل اول عربه دیدیکه ای نادان کوزیاشی خود اصلنده جکر قانیدر غم والم واسطه سیله
آب شکلنده اولمش وظهوره کلمشدر اکرچه کوزدن ظهوره کلان دموع اصلنه نظرا بیهوده وبی قیمت قان کبیدر
لیکن هرنه قدر انسانك قانی بی اعتبار وبی قیمت اولسه اصلی خاك اولان ناندن بهتردر اماسن احمق ونادانك قتنده
نیجه غدا وطعامدن حاصل اولان کوز یاشندن وقاندن نان احب واولیدر * مثنوی * کل خودرا خوار کرد
او چون بلیس * پاره این کل نباشد جز خسیس * اول عرب کندینك کل وجودنی خور وحقیر ایلدی ابلیس کبی بوکلك
پاره سی خسیسدن غیری اولمز بو مصرعده دخی اولکی مصرعده اولان کل لفظلری ضم کافله در یعنی چونکم اول عرب
بخل وخستی سببیله کندینك کل وجودنی ابلیس کبی خور وحقیر ایلدی برکل عالی وشریف اولسه آنك جزؤی دخی
عالی وشریف اولوروا کر برکل دنی وخسیس اولسه آنك جزؤی دخی دنی وخسیس اولور چونکم اول عرب کندینك
وجودنی بخل وخست سببیله دنی وخسیس ایلدی آنك کوزندن ظهور ایلین دموعکه آنك پاره سی وجزؤی کبیدر اول
دخی دنی وخسیس اولدی اکر آنك وجودی سخا ایله واوصاف حمیده ایله عزیز وشریف اولیدی آنك وجودندن ظهوره
کلان جزؤلر دخی عزیز وشریف اولوردی بونده تنبیه بودرکه بخل وخست صفتلری انسانك وجودنك کلیسنی ابلیس
کبی خوارودنی ایلر بعده اندن هرنه صادر وهرنه ظاهر اولسه اولدخی خوار ودنی اولور نته کم ابلیس کندیسنی بذل
وجود ایتمکله وآدمه انقیاد ایتمك ستمنه کتمکله خسیس ودنی ایلدی پس اندن هرنه طاعت ظهوره کلدیسه
اولدخی خور وبی اعتبار اولدی شارحلر بو مصرع ثانیده اولان کلی کسر کافله طین معناسنه ظن ایلیوب
محله مناسب اولمین معنالر ویرمشلردر لیکن بی معنادر اعتماد اولنمق جائز دکلدر (مثنوی) من غلام آنکه نفروشد
وجود * جز بدان سلطان با افضال وجود * چون بکرید آسمان کریان شود * چون بنالد چرخ یارب خوان شود *
بن اول کسه نك غلامیمکه وجودنی صاتمیه اول افضال وجود ایله اولان سلطاندن غیری یه چونکم اول اغلیه آسمان
کریان اولور اول کسه چونکم ناله وافغان ایلیه چرخ یارب خوان اولور یعنی حضرت مولانا همتی اعلا اولان کسه نك
حقنده بیوررلرکه بن شول کسه نك همتنك غلامیمکه کلی وجودنی اول فضل وجود ایله موصوف اولان سلطان
حقیقیدن غیری یه صاتمیه وآنك طاعتندن ومحبتندن غیری یه بذل وجود ایتمیه پس بو علو همت وجود وسخاوت سببیله
برمرتبه شرف وعزت بوله که چونکم تذلل ایدوب کریان اولدقده سماوات سبع آنك حقنده کریان اوله لر وچونکم ناله
وانین ایلیه بو چرخ انکیچون حق سبحانه وتعالی یه یاربی دیجی اوله وآنك کندی قومی ماییننده عزت بوله لر اول کسه لرکه
حق تعالی یه اطاعت ایتمکله برحال واسطه سیله ذلته دوشوب بکا ایلسه لر آسمان وزمین انکیچون بکا ایلدکلرینه
بو حدیث صحیح دلالت ایلر که ابو هریره رضی الله عنه حضرتلری روایت بیورمشلردر (قال صلی الله علیه وسلم بکت
السموات السبع ومن فیهن ومن علیهن والارضون السبع ومن فیهن ومن علیهن بعزیز ذل وغنی افتقر) اما شول کسه لرکه
راه طاعتده بذل وجود قیلمیه لر وحضرت حقله آشنا اولمیه لر ومؤمن وموحد اولنلرك مرتبه سن بولمیه لر انلر حقنده
حق تعالی فما بکت علیهم السماء والارض وما کانوا منظرین بیوردی (مثنوی) من غلام آن مس همت پرست *

کو بغیر کیمیا نارد شکست * دست اشکسته برآرد در دعا * سوی اشکسته پرد فضل خدا * بن اول همت پرست
اولان مسك غلامیم که اول مس کیمیادن غیری یه شکست کتورمیه حین دعاده حق تعالی حضرتنه شکسته ال قالدرر
زیرا خدانك فضلی شکسته جانبنه اوچار کیمیادن مراد بونده عشق ومحبت ویاخود علم وحکمت ویاخود شیخ صاحب
هدایت اولور که بو جمله سی حقیرودنی اولنلری تبدیل ایدوب عزت وشرفه واصل ایدرلر یعنی بن شول همت عالی طالبی
اولان مس کبی مرتبه سی حقیرودنی اولان کسه نك غلامیمکه اول کسه اکسیر اعظم کبی اولان عشق الهیدن ومرشد
ربانیدن غیری یه شکستلك کتورمیه وکندویی منکسر اولمق مرتبه سنه یتورمیه ای طالب کمال اولان وانعام وافضال
حقه رغبت قیلان کسه حق تعالی حضرتلرینه دعا ایلمك وقتنده الکی شکسته لکله یوقارو قالدرر زیرا حق تعالی
حضرتلرینك فضل وکرمی شکسته لر جانبنه کلور (انا عبد منکسرة القلوب) حدیث شریفی دخی بو معنایی مؤید اولور
* مثنوی * کر رهایی بایدت زین چاه تنگ * ای برادر روبرآذر بی درنگ * اکر سکا بو تنك اولان چاهدن خلاص
اولمق کرکسه ای برادر آذرا وزره بی درنك کیت چاه تنکدن مراد بو سفلی اولان دنیادر وآذردن مراد محبت خدا
وطاعت حضرت مولادر وخلاصهٔ کلام بودرکه اکر بو چاه تنك کبی اولان دنیادن سکا خلاص اولمق کرك ایسه ای
برادر بونك آب کبی اولان نعمت ولطافتندن آبی اولوب واعراض قیلوب آذر محبت وآتش شوق ومحنت اوزره یوری
تا کم عالم اعلایه واصل اوله سن وآب حیاتی نوش قیله سن ومکر نفسدن نجات بوله سن (مثنوی) مکر حق رابین ومکر
خود بهل * ای زمکرش مکر مکاران خجل * چونکه مکرت شد فنای مکر رب * می کشایی یك کمینی بوالعجب *
که کمینه آن کمین باشد بقا * تا ابد اندر عروج وارتقا * حق تعالینك مکرنی کور وکندی مکرکی قوای مرد عاقل انك
مکرندن مکارلرك مکری خجل وشرمساردر چونکم سنك مکرك مکر خداده محو وفانی اولدی کندی جانبکه
بر بوالعجب کمین آچرسنکه اول کمینك مکری مکر خداده کمینه صفتی ایله بقادر تا ابد عروج وارتقاده در مکر حقدن مراد
بونده تدبیر الهی اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که ای برادر حق تعالی حضرتلرینك سنك خصوصکده اولان تقدیر
وتدبیرنی کور وکندی تدبیر وحیله کی اسقاط ایله ای کسه اول اللهك تدبیر وتقدیرنده مکارلرك مکری ومدبر اولنلرك
تدبیری شرمسار وخجلدر که بر مکارك مکری وبر مدبرك تدبیری تقدیرینه مخالفت قیله ممشدر پس کندی تدبیرلری
مغلوب اولدیغندن خجل وشرمسار اولمشلردر چونکم ای بندهٔ عاقل سنك فن وتدبیرکی رب العالمینك تدبیر وتقدیری
فانی اوله وسکا آنك تقدیری هر وجهله خوش کله وکندی جانکك تدبیر ومکرنی قویوب آنی وکیل ومدبر اتخاذ ایله
بوالعجب بر بوصی آچرسن وبر دفینه فتح ایلرسن که اول مفتوح اولان کمینك کمینه صفتی ابد الاباده دك عروج وارتقاده
باقی اولمقدر اول دکلدر که کاهی تنزل وتدنیده باقی اوله سن سکا بر دفینه فتح اولور که آنك عجایب وغرایبنه وبدایع
ولطایفنه نهایت اولمز همان شوندن قیاس ایله که آنك ادنی شیئ ابد الابادده دك عروج وارتقا ایچره باقی اولمق اوله پس اعلی
اولان شیلری نه اولمق لازم کلور بوندن فهم ایله اما اکر بو دولته برمقدار نائل اولورسك وبو دفینه دن حظ ولذت الورسك
کرکدر که خودبین وخودپسند اولمیه سن وچشم نفسا ابتلا کندیکه نظر قیلمیه سن همان دیمکه خودبین اوله سن
وچشم انا ایتله کندیکه نظر قیله سن اول دولتی الدن کیدررسن کندیکی خائب وخاسر قیلورسن (دربیان آنکه هیچ چشم
بدی ادمی را چنین مهلك نیست که چشم پسند خویشتن مکر که چشم او مبدل شده باشد بنور حق وخویشتن او بی
خویشتن شده باشد که بی یسمع وبی یبصر) بو سرخ شریف آنك بیانده درکه هیچ بر بد چشم ادمی انجلین مهلك دکلدر که
کندینك چشم پسندی انی هلاك ایدیجیدر یعنی بد چشملرك سوء نظری اکرچه آدمی مهلکدر لیکن اول مرتبه
مهلك دکلدر که آدم کندویی بکنمك کوزیله وجودنه نظر ایلیه کندینك چشم پسندی انسانی چشم بد اولنلرك سوء
نظرندن دخی زیاده مهلك اولوردیمك اولور مکر که اول کسه نك کوزی نور حقله مبدل اولمش اوله وهرنه یه نظر ایلرسه
نور حقله نظر قیله وینظر بنور الله مرتبه سنی بوله وآنك کندیلکی کند بلکسز اولمش اوله یعنی وجود موهومیسی فنا
بولمش اوله که بی یسمع وبی یبصر مرتبه سنی بوله نته کم حق تعالی حدیث قدسی سنده بیوردی انا سمعه الذی یسمع بی
وبصره الذی یبصر بی الی اخر الحدیث وبو حدیث شریفك شرحی وتحقیقی جلد اولده وجلد ثانیده چوبان حکایه سنده
ودخی بعض مواضعده مرور ایلمشدر (مثنوی) پر طاوست مبین وپات بین) تا که سوء العین نکشاید کمین * که بلغزد کوه
از چشم بدان) برلقونك از نبی برخوان بدان * سورهٔ نونك آخرنه اشارتدر روایت اولنور که بنی اسد قبیله سنده مجرد
عیانون وار ایدیکم برکسه یه نظر ایتسه لر وجودنی هلاك ایدرلردی پس انلردن بریسنی کفار رعایت ایدوب کتوردیلر تاکم
حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلمه نظر ایده سن برکون اتفاق اول حضرت علیه السلامه راست کلوب نظر شومله
نظر ایلدکده واول حضرتك قدم مبارکلری لغزیده اولوب از قالدیکه خاکه برابر اوله لر پس بونك سببن تفکر ایلدکده

بو آیت کریمه نازل اولدیکه (وان یکاد الذین کفروا لیزلقونك) ان مثقله دن مخففه در لیزلقونك نك لامی ا كادلات ایدر یكاد افعال مقاربه دندر یقرب معناسنه تقدیر كلام تحقیقا قریب اولدیكه انلركه كافر اولدیلر سنك قدم مبارككی مكاندن ازاله ایدوب سنی هلاك ایده لر ازلاق طاینمدرمغه دیرلر (بابصارهم) ابصار شوم كردارلریله بر حدیثده بیوررلركه ان العین تدخل الرجل القبر والجمل القدر وبر حدیثده دخی ان العین حق بیوررلر حفظنا الله وایاكم من عین الكمال (لما سمعوا الذكر) اول وقتده كه قرآنی استماع ایده لر بونلرك بعض عداوتلری منبعث اولور (ویقولون انه لمجنون) اول سلطان ماعرفنا كك اعمال واحوالنی ادراك ایده مدكلرندن حاشا دیرلر دیكه تحقیقا اول محمد مجنوندر وما هو الا ذكر للعالمین اول قرآن دكلدر الا ذكر در عالمیانه ویاخود اول محمد دكلدر الا شرف در عالمره پس معنای بیتین شریفین اولدركه سن طاوس بركه نظر ایلمه ویا یكی كوربوهم وجه درسنك طاوس قنادیكه نظر ایلمه وایاغكه نظر ایله تا كم سوء العین كمین اجمیه زیرا بدلرك كوزندن طاغ بویله ثابت وراسخ ایكن طاینور بو معنایه دلیل استرسك حضرت قرآندن یزلقونك آیتنی اوقو ویل یعنی ای دولت وسعادت دنیویه ایله ویاخود اعمال وطاعت اخرویه ایله طاوس كبی كندیسنی مزین ایلین كمسه زینت ظاهره واوصاف حسنكه باقوب مغرور وخودپسند اولمه بلكه بای طاوس كبی اولان چركین صفتلرك وزشت اولان حالتلرك كور تا كم برامن نظر سكا بوصواجمیه وبدچشملرك شر وضرری سنك وجودكه كجمیه زیرا طاغلر بویله راسخ ومستحكم ایكن بدلرك كوزندن یرندن زائل اولورا كر بو معنایه دلیل استرایسك حضرت رب جلیلك كلام مجیدندن لیزلقونك بابصارهم ایت كریمه سنی قرأت ایله وبونك سر ومعناسنی برخوش بیل كه بدچشملرك شر وضررلری حضرت سلطان الكونینی یرندن طیرندردی سائر كمسنه یه نیجه تأثیر ایلمك كرك بوندن قیاس ایله نته كم بو معنایه اشارت ایدوب بیوررلر * مثنوی * احمد چون كوه لغزید از نظر * درمیان راه بی كل بی مطر * در عجب درماند كین لغزش زچیست * من نه پندارم كه این حالت تهیست * تا بیامد ایت وآگاه كرد * كان زچشم بد رسیدت درنبرد * كوه راسخ كبی احمد قوی برنظردن طیرندی بی كل بی مطر اولان یولك اورتاسنده یعنی یولده چامور ویغمور یوق ایكن اول قوت وقدرت صاحبنك یول اورتاسنده مبارك قدملری طیرندی اول حضرت عجبده قالدی بویله دیوكه بو لغزش یعنی طیرنمق ندندر ظن ایله مزمكه بو حالت تهیدر یعنی حكمتدن خالی دكلدر بهرحال بونك بر سر وحكمتی واردر عجب بونك سری نه اوله دیو تعجبده وتفكرده قالدی حتی حق جانبندن آیت كریمه كلدی واول حضرتی بونك سرندن آگاه وخبردار ایلدی وبویله بیوردیكه اول لغزش كفارك سكا بدچشملرندن وجنك وعداوتلرندن ایرشدی نته كم آیت كریمه ایله خبر وبردی (مثنوی) كربدی غیر از تو دردم لا شدی * صید چشم وسخرهٔ افنا شدی * لیك آمد عصمتی دامن كشان * وین كه لغزیدی بدان بهر نشان * عبرتی كیر اندران كه كن نگاه * برك خود عرضه مكن ای كم زكاه * ای حبیبم اكر سندن غیری اولیدی فی الحال لا اولوردی چشم بدك صیدی وافنا واهلا ككك سخره وزبونی اولوردی ولیكن اول حالده بنم عنایتمدن سكا دامن كشان بر عصمت كلدی والله یعصمك من الناس موجبنجه سنی اول ناسك شرلرندن محفوظ ومصون ایلدی وبو كه یول اورزه طیرنمق نشاندن اوتری ایدی یعنی یولده سنك قدم مباركك طیرنمسی بدچشمك تأثیر ایلمسنه علامت ونشان اولمقدن اوتری ایدی تا بیله سنكه بدچشمك بو مرتبه تأثیری وضرری واردر پس ای اهل نظر بو حالتدن بر عبرت طوت اول كوهه نظر ایله یعنی اول حضرت بر كوه پرشكوه كبی ثابت وراسخ ایكن بونلرك شوم اولان نظرندن بو مرتبه طیرنمق لازم كلدیكه بوندن سن بر عبرت ال ای صمان چوپدن ناقص كندی برگك كاه قدر اولان قدرتكی وصنعتكی خلقه عرض ایلمه كه انلرك سوء نظری سكا تأثیر ایلمیه (تفسیر وان یكاد الذین كفروا لیزلقونك بابصارهم) بو محل بو آیت كریمه نك تفسیریدركه معنای شریفنی نظمه كتوروب بیوررلر * مثنوی * یا رسول الله دران نادی كسان * میزنند از چشم بد بر كركسان * از نظر شان كلهٔ شیر غرین * وا شكافد تا كند آن شیر انین * یا رسول الله اول مجلسده كفاردن بعض كمسه لر واردر كه چشم بدندن كركسلر اوزره اوررلر یعنی كفار ما بیننده بعض شوم نظرلو كمسه لر واردر كه هوا ده اوچان وپرواز اوروب بچن كركسلره چشم بدلری اوررلر وانلری زمینه دوشوررلر انلرك سوء نظرندن غرین اولان قفان ارسلانك كله سی یاریلور حتی اول شیرانك وجعندن انین وفغان ایلر غرین فغان معناسنه در (مثنوی) بر شتر چشم افكند همچون حمام * وانكهان بفرستد اندر پی غلام * حمام كبی شتر اوزره كوز براغور واند نصكره ارد نجه غلام كوندرر حمام موته دیرلر یعنی اول كفره دن بعض بدچشم كمسه لر واردر كه فرضا موت كبی بر دوه یه نظر براغور اندنصكره اول دوه نك اردنجه غلام كوندرر واكا بویله دیر * مثنوی * كه برو از پیه ان اشتر بخر * بیند اشتر را سقط اوراه در * كه یوری بو شترك شحم ولحمندن صاتون ال اول غلام اشتری یولده سقط كورر یعنی دوشمش اولمش بولور راه درراه تقدیرنده در (مثنوی) سر بریده از مرض آن اشتری * كو بتك با اسب می كردی مری * اول

برعظیم

برعظیم اشتر مرضدن باشی كسلمش كه اول اشترتك وحمله ده اتله اونكولك ایدوب همسرلك ایدوب یعنی اسبله برابر یورردی بو مرتبه قوی وتیز رو ایكن انك سوء نظرندن درحال ساقط اولوب باشی كسلوردی (مثنوی) كز حسد وز چشم بد بی هیچ شك * سیر وكردش را بكرداند فلك) زیرا هیچ شك وشبهه سز حسددن وچشم بددن فلك سیر وكردشنی دوندرر یعنی حسدك وچشم بدك شول مرتبه تأثیری واردر كه اكر فلك اوزره واقع اولسیدی فلك سیر وكردشنی دوندرمك قابل اولوردی * مثنوی * آب پنهانست ودولاب اشكار * لیك دركردش بود آب اصل كار * مثلا آب پنهاندر ودولاب اشكاردر لیكن كردشده آب كارك اصلیدر یعنی حق تعالینك سوء قضاسی فی المثل آب كبیدر وبدچشم اولان عیانلر دولاب كبیدر ولیكن دولابی دوندورن وكاری ایشلین آب در كذلك حق تعالینك سوء قضاسی بو بدچشملرك وجودندن كاركر اولور وبونلری كندی یه آلت قیلور وخلق عالم بو بدچشملری كوروب فلانك فلانه كوزی دكدی دیرلر اما عارف حقیقت بین موثر حقیقی قضاء الهی ایدوكنی بیلور الحاصل بو ناس ما بیننده بدچشم اولنلر سوء قضانك مظهرلریدر وبونلرك خلافی هر نقدر حسن نظر صاحبی كمسه لر وار ایسه انلر حق تعالینك حسن قضاسنك مظهرلریدر (مثنوی چشم نیكو شد دوای چشم بد) چشم بد را لا كند زیر لكد * چشم بدك درمانی چشم نیكو اولدی زیرا چشم نیكك چشم بدی دپمه سی التنده لا ایلر یعنی بر شیء دفع ایتمز الا اول شیئك ضدی چونكم چشم بدك ضدی چشم نیك اولدی یسه بدك شر وضررنی دفع ایلمز الا بر حسن نظر صاحبینك نظر شریفی چون بر كمسه یه عین اصابت ایلسه اول مصابه اولی اولان درمان بر حسن نظر صاحبنك حضورنه ایلتوب انی انك نظرنه وخیر دعاسنه مظهر قیلمقدر (مثنوی) سبق رحمت راست او در رحمتست * چشم بد محصول قهر ولعنتست * رحمتش بر نقمتش غالب شود * چیره زان شد هر نبی بر ضد خود * غضب اوزره سبقت رحمت ایچوندر واول چشم نیكو رحمت الهیه دندر اما چشم بد خشم ولعنتك محصولیدر حق تعالینك رحمتی نقمتی وغضبی اوزره غالب اولور واول سببدن هر نبی كندینك ضدی اوزره غالب اولدی سبقت رحمتی علی غضبی حدیثنك موجبنجه حق تعالینك رحمتی غضبی اوزره غالب اولمش وسبقت قیلمشدر پس چشم نیكو حق تعالینك لطف ورحمتنك اثر ومحصولیدر وچشم بد حق تعالینك قهر ولعنتنك اثر ومحصولیدر پس اول اللهك لطف ورحمتی نعمت وغضبی اوزره عاقبت غالب اولور انكیچون هر نبی كندی ضدینك اوزرینه غالب اولدی * مثنوی كو نتیجهٔ رحمتست وضد او * از نتیجهٔ قهر بود آن زشت خو * زیرا اول پیغمبرلر رحمت الهیه نك نتیجه سیدر وانك ضدیدر اول زشت رو حق تعالینك نتیجهٔ قهرندندر چونكم حق تعالینك لطف ورحمتی قهر وغضبنك اوزرینه غالب وسابق اولدی یسه اول لطف ورحمتك نتیجه واثرلری اولان پیغمبرلر دخی مهر وغضبك اثرلری اولان كفره وبدنظرلر اوزره غالب وسابق اولورلر پس ینه تكرار انسانك وجودنده اولان طاوس صفتك تقریر وبیاننه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) حرص بط یكتاست این پنجاه تاست * حرص شهوت مار ومنصب اژدهاست * حرص بط از شهوت حلقست وفرج * در ریاست بیست چندانست درج * بطك حرصی بر قاتدر بو طاوسك حرصی اللی قاتدر زیرا شهوت حرصی مار ومنصب اژدهادر قازك حرصی حلقك وفرجك شهوتیدر اما جاه وریاسته یكرمی اولقدر حرص مندرجدر بطدن مراد اكل وشربه وجماعه حریص اولان كمسنه لر اولور بو صفتلو كمسه نك حرصی واردر ولیكن بر قات كبیدر وطاوسدن مراد اصحاب منصب وریاست اولور بونلرك حرصلری وقباحتلری اولكی یه نسبت اللی قات زیاده اولور زیرا انلرده كبر وعجب وتفاخر وتكاثر وبونلر امثالی اوصاف ذمیمه واخلاق ردیه نك نهایتی اولمز انكیچون طالب زینت ومائل ریاست اولان كمسه لرك قباحتی اكل وشربه وشهوته مائل اولان كمسه لرك قباحتندن زیاده اولور زیرا بط سیرت اولان كمسه نك حرصی انجق اكل وشهوتدن وبو ایكیسنك مقتضیاتندندر اما ریاستده حرص نفسانی وشهوات جسمانی یكرمی اولقدر مندرجدر پس بونك قباحتی اولكی مرتبه ده اولاندن زیاده یكرمی قاتدر انكیچون حضرت نبی علیه السلام المال حیة والجاه اضر منه بیورمشدر (مثنوی) از الوهیت زند در جاه لاف * طامع شركت كجا باشد معاف * وات آدم زاشكم بود وباه * وان ابلیس از تكبر بود وجاه) زیرا جاهده الوهیتدن لاف اورر شركت طامعی اولان كمسه چقن معاف اولور حضرت آدمك زلت وكناهی شكمندن وجماعندن اوتری اولدی وابلیسك عصیانی تكبرلكدن وجاهدن اولدی باه عربیله جماع معناسنه در پاه باء عجمی ایله آتش معناسنه در یعنی ریاست وجاهده قباحت ومخافت انكیچون قات قاتدركه جاه ومنصبده اولان كمسه كبر وعظمتندن ونخوت وحكومتندن وبونك امثالی اولان صفتدن لاف اورركه فی الحقیقه بو صفتلر حضرت اللهه مخصوصدر كما قال الله تعالی الكبر یائی ردائی والعظمة شعاری فمن نازعنی فیهما ادخلته ناری ولا ابالی پس كبر ونخوت وحكومت وعظمت صفتلریله موصوف ومائل اولمق حق تعالی یه مخصوص اولان صفتلره مشاركت قیلمق وشركت حقه طامع ومائل اولمق كبیدر وطامع شركت اولان ایسه معفو ومغفور اولمز

کما قال تعالى ان الله لا یغفر ان یشرك به ویغفر مادون ذلك لمن یشاء اما کبر وکلو واسطه سیله عاصی اولان مغفرت
ورحمته قریب اولور وتوبه ایلدکده ذنب اشلین مطیع ومنقادلر مرتبه سنی بولور نته کم حضرت ادم علیه السلامك زلت
وخطاسی بطننك وفرجنك مشتهاسندن اوتری اولدی یعنی حقك سوزنی طوتمدی واکل کندم ایتدی اما اول
ابلیسك ذاتنه لایق اولان معصیت ومخالفت کبردن ومنصبدن اولدی (مثنوی) لاجرم اوزود استغفار کرد * وان لعین
ازتوبه استکبار کرد * حرص حلق وفرج هم خود بدرکیست * لیك منصب نیست ان اشکستکیست * بیخ وشاخ
آن ریاست را اکر * باز کویم دفتری باید دکر) لاجرم حضرت آدم علیه السلام فوری استغفار ایلدی اول لعین شیطان
توبه دن استکبار ایلدی حلقك وفرجك حرصی خود هم بدرکلکدر لیکن منصب اولمیه اول اشکسته لکدر اول ریاستك
بیخ وشاخنی اکر کیرو سویلیم برغیری دفتر کرك حاصل کلام اولدر که حضرت آدم علیه السلامك زلتی چونکم شکمندن
اوتری اول زلتنده اولقدر قوت اولمدیغنه بناء علی الفور استغفار ایلدی حق سبحانه وتعالی اکا عفو ومغفرت قیلدی
اما ابلیسك جرم وخطاسی چونکم ریاست وکبر وانانیت جهتندن اولدی اولعین توبه دن استکبار قیلدی پس مظهر
قهر الهی اولدی نعم کبرو کلونك حرصی دخی اکرچه بدرکلك وقباحتدر ولیکن منصب دکلدر اول حلق وفرجك
حرصی دخی اکرچه اشکسته لکدر بویله دیمك دخی جائزدر لیکن اول منصب دکلدر شکسته لکدر یعنی شهوت حلق
وفرجده اول منصبده اولان بوقدر شکسته لکدر پس شهوت حلق وفرج مضرت منصبدن اقلدر والحاصل
اول ریاستك اکر اصلنی وفرعنی کیرو سویله یجك اولورسم بوندن غیری مستقل بر کتاب آخر تصنیف ایلمك کرکدر زیرا آنك
مضرتنه نهایت یوقدر (مثنوی) اسب سرکش را عرب شیطانش خواند * نی ستوری را که در مرعی بماند * شیطنت
کردنکشی بد در لغت * مستحق لعنت آمد این صفت * سرکش حرون اسبه عرب کندینك لساننده اکا شیطان
اوقودی اول برستوره شیطان دیمدیکه اول ستور مرعاده قالدی لغتده شیطنت کردنکشلك اولدی بوصفت لعنته
مستحق کلدی عرفده ناس وجن دن وحیواندن متمرد اولنلره شیطان دیرلر تشیطن الرجل دیرلر قچن بر رجل متمرد
وسرکش اوله پس اسب سرکشه دخی عرب متمرد اولدیغیچون شیطان دیر شول اسبه دیمز که مرعاده قاله وسرکش
اولمیوب مطیع ومنقاد اوله والحاصل کلام لغت عربده شیطنت کردنکشلك اولدی وسرکش اولوب متمرد
اولدیغیچون شیطان دینلدی بو سرکشلك صفتی لعنته مستحق کلدی وتکبر اولدی سرکش اولنلر رحمت الهیه دن محروم
اولدی * مثنوی * صد خورنده کنجد اندر کرد خوان * دو ریاست جو نکنجد در جهان * ان نخواهد کین بود بر پشت
خاك * تا ملك بکشد پدر را ز اشتراك * سفره نك اطرافنده یوز طعام ییجی صغار لیکن ایکی ریاست جو جهانه صغمز
وریاست جو استمز که بو خاکك اوزره اوله تا پادشاه اشتراکدن اوتری کندینك پدرنی قتل ایلر یعنی ریاست جوی اولمین وتکبر
وتفرد قیلمین کسه لردن نیجه یوز کسه بر سفره یه بلاغرض محبت واتحاد ایله اوتورمق قابل اولور ولیکن ایکی ریاست
طالبی اولان کسه جهانه صغمز وبری برنی استمز اول بریسی بو بر آخرنی استمز که روی زمینده موجود اوله ودولت
وعزت بوله دخی اول بر آخرنی بویله استمز حتی نیجه ملك زاده اولمشدر سلطنت ومملکتده پدرینك اشتراکی ایله مسندندن
اوتری پدرنی اولدررو نیجه پادشاه دخی اولور که کندی پسرنك مملکت وسلطنتده اشتراك ایلسی خوفندن اوتری
پسرنی اولدرر * مثنوی * ان شنیدستی که الملك عقیم * قطع خویشی کرد ملکت جو زبیم * کو عقیم است وورا فرزند
نیست * همچو آتش با کسش پیوند نیست * انی اشتمش سندر که الملك عقیم دینلمشدر ملك جو اولان کسه خوفندن
قرابتی قطع ایلر زیرا اول ملك عقیم درو انك فرزندی یوقدر آتش کبی کمسه یه اول ملکك پیوند واتصالی یوقدر عقیم
طوغورمز عورته دیرلر آخری وصوکی اولمین شیئه دخی عقیم دیرلر نته کم یوم قیامته یوم عقیم دیدیلر که اندن صکره بر کون
دخی اولمدیغی ایچون وقطع معناسنه دخی کلور نته کم حدیثده تعقیم الرحم واقع اولمشدر تقطعها معناسنی ویرمشلردر
والملك عقیم قولی ضروب امثالدندر کلام حکمادر انکیچون عقیم دیدیلر که صاحب ملك اولان کسه نك اکثر صوکی
یوقدر واولادنی قتل ایتمکله نسل منقطع اولور وخوفندن قطع رحم وقرابت قیلور نته کم بو معنالره اشارت ایدوب بیوردیلر
ای ریاسته مائل اولان کسه الملك عقیم قولنی اشتمش سندر انکیچون ملکه عقیم دیدیلر که ملکت جو اولان کمسه
خوفندن ارحامی وقرابتی قطع ایدیجی اولدی چونکم ملك ملکت جو اولان کسه نك قطع رحم وقرابت ایلمسنه
سبب اولدی بو اجلدن عقیملك ملکه اسناد اولندی زیرا اول ملك ملکت جو اولان کسه نك قرابتنی قطع ایدیجیدر
پس انك فرزندی اولمز ملك حد ذاتنده بر آتش کبیدر برکسه یه قرابت واتصالی اولمز هرقنغی کسه اکا قریب اولسه انك
خاصیتندندر که آتش کبی انی احراق ایلر (مثنوی) هرچه یابد او بسوزد بر درد * چون نیابد هیچ خود را میخورد * هیچ
شو واره تو ازدندان او) رحم کم جو ازدل سندان او) اول ملك هرنه یی بولورسه یقار برتار چونکم یقاجق هیچ نسنه بولمیه

کندوبی برتار هیچ اول سن انك دندانندن قورتل انك سندانی کبی اولان سخت کوکلندن مرحمت دیلمه یعنی آتش مثاننده
اولان ملك هرنه که کندینك مزاجنه مخالفت قیله وآتش طبعنی مشتعل وموقد اوله انی احراق ایلر چونکم بریقاجق
شیء بولمیه النار تاکل نفسها ان لم تجد ماتاکله مفهومی اوزره نار کبی کندی نفسنی برتار غضبی منطفی اولور لازم
کلدیکه ای قرب سلطانده اولان وانکله الفت ومقارنت قیلان کسه سن هیچ اول ودنیا بی ودولت طمعنی ترك ایله انك
غیظ وغضبی دیشندن قورتله سن انك سندانی کبی غلیظ اولان قلبندن مرحمت وشفقت استمه که انلرك قلبنده مرحمت
بولنمز (مثنوی) چونکه کشتی هیچ ازسندان مترس * هرصباح ازفقر مطلق کیر درس * چونکم هیچ وفانی اوله سن
سنداندن خوف ایلمه هرصباح فقر مطلقدن درس طوت فقر مطلقدن مراد ظاهرا برشیئه مالك اولمیه سن وباطنا
فقیر اولمقدر والفقیر لا یملك ولا یملك قولنك مفهومی بولمقدر ظاهرا برشیئه مالك اولمیه سن وباطنا دخی برمرتبه یه بیوجود
ایلمکدن عبارت اولور یعنی چونکم سن هیچ وفانی اوله سن سندان کبی غلیظ اولان سلطانلردن قورقمه هرصباح
فقر وفنای مطلقدن استفاده ایله تا کم ملوك وسلاطینك ضررندن امین اوله سن والمفلس فی امان الله دیدکلری
قولك سرنی وحقیقتنی بوله سن (مثنوی) هست الوهیت ردای ذوالجلال * هرکه در پوشد بدو کرد دو بال * الوهیت
حضرت خدانك رداسیدر هرکیم که اول ردایی کییه اکا وبال اولور یعنی کبر وعظمت الوهیته مخصوصه اولان صفتلردر
هرشول کسه که دنیا املکنه مغرور اولوب تعظم وتکبرلك ایلسه لسان حال الوهیت دعواسن ایلمش اولور کبر
وعظمت وعزت الوهیت حضرت حقك رداسی وازار وشعاری کبیدر هرکیمکه بوصفتلری کییه اکا وبال عظیم
اولور ونار جهنمه مستحق اولور کما قال تعالى فی حدیثه القدسی الکبریاء ردائی والعظمة ازاری فمن نازعنی فی واحد
منهما قذفته فی النار رواه احمد وابوداود عن ابی هریرة وفمن نازعنی فی شیء منهن عذبته رواه ابو سعید الخدری وقال الله
تعالى فی حدیث آخر الکبریاء ردائی فمن نازعنی فی ردائی قصمته رواه ابو هریرة (مثنوی) تاج ازان اوست ان ما کمر *
وای او کز حد خود دارد کذر * فتنه تست آن پر طاوسیت * کاشتراکت باید وقدوسیت * تاج انك لایقیدر وبزم
لایقمز کمردر وای اکا که کندینك حدندن کذر طوتدی تاج سلطنتدن عبارتدر وکمر خدمت وعبودیتدن کنایتدر
یعنی عظمت وسلطنت اول پادشاه حقیقتك لایقیدر وبز که خاك ذلیلدن مخلوق اولمش بنده لرز بزه لایق اولان خدمت
وعبودیتدر وای اول کسه نك حالنه که کندی حدینی بلمیه وطورندن کذر قیله الطاف ورحمت اول کسه یه که مقدارینی بیله
وطورندن تجاوز قیلمیه کما قال علیه السلام رحم الله امرأ عرف قدره ولم یتعد طوره بو سنك طاوسه منسوب اولان
پرلك سنك فتنه کدر بو دخی جائزدر که طاوسده اولان یا مصدریه اوله و بویله دینه که بو سنك طاوسلغك قنادی
سنك فتنه کدر زیرا بو حالده سکا اشتراك وقدوسلك کرکدر یعنی بو ملك وسلطنت ودولت وزینت که فی المثل سکا طاوسك
منقش اولان پرلری کبیدر بو سکا فتنهء عظیمه در زیرا که بو حالتده سکا خدا ایله اشتراك ایلمك لازم اولور ونفسکی سائر
ناسدن تقدیس وتزکیه ایلمك لازم کلور بو خود عظیم عصیاندر ولهذا بو زینت وملکت صوری صاحبنه عظیم
فتنه وامتحاندر مکر شول کسه لره دکل که حضرت سلیمان علیه السلام کبی انا المسکین اجالس مع المساکین دیه
وبین الناس کمال عدالتله عدالت ایلیه وقلبندن حب زینت وریاستی اخراج ایلیه ونفسنده اصلا کبر وعظمت وعزت
ونخوت صفتلری اولمیه (قصهء آن حکیمی که طاوسی را دید که پر زیبای خود را میکند بمنقار ومی انداخت وتن خود را
کل وزشت می کرد از تعجب طاوس را پرسید که دریغت نمی آید کفت می آید اما پیش من جان از پر عزیزتر است واین عدوی
جان منست * بو سرخ شریف اول حکیمك قصه سیدر که بر طاوسی کوردیکه منقاریله کندینك خوب وزیبا اولان
قنادنی قوپارردی ویبانه اتردی وکندینك تن وجسمنی کل وزشت ایلردی حکیم تعجبندن طاوسه سؤال ایلدیکه
سکا دریغ کلمزمی یعنی بو زیبا قنادیکی یولوب اتارسن حیف ودریغ دکلمیدر طاوس ایتدی حیف ودریغ کلور اما بنم
قتمده جان پروبالدن عزیزرك ومقبولرکدر وبو پروبال بنم جانمك دشمنیدر زیرا پرمدن ایچون جانمه قصد ایدوب بنی
هلاك ایلرلر (مثنوی) پر خود میکند طاوسی بدشت * یك حکیمی رفته بود انجا بکشت * بر طاوس صحراده کندینك
قنادنی قوپارردی بر حکیم اول جانبه کشت وکذشت ایتمکله کتمش ایدی * مثنوی * کفت طاوسا چنین پر سنی
بی دریغ از بیخ چون برمیکنی * اول حکیم اول طاوسه ایتدی ای طاوس * بو تجلین اعلا پری اصلندن دریغسز
نیچون قوپاررسن * مثنوی * خود دلت چون می دهد تا این حلل * برکنی واندازیش اندر وحل * خود سنك
کوکلك رضا ویررمی تا بو حله لری قوپاررسن واتی وحله اترسن یعنی بالچغه براغورسن * مثنوی * هر پرت را از عزیزی
وپسند * حافظان درطی مصحف می نهند) سنك هر پریکی عزیزلکندن وپسندن ومقبول اولمسندن حافظلر مصحف
شریفك اوراقی ارسنه قورلر * مثنوی * بهر تحریك هوای سودمند * ازپر تو باد بیزن میکنند * فائده لو وصفا بخش

هوائن تحریکندن اوتری سنك قناد کردن مر وحه ایلرلر * مثنوی * این چه ناشکری وچه بی با کیست * تو نمی دانکه
نقاش کیست * پس بو نه شکرسزلك ونه بی باکلکدرسن بیلمزسن که یاخود معنی سن بیلمزمیسن که آنك نقاش
ومصوری کیمدر * مثنوی * یا همی دانی ونازی میکنی * قاصدا قلع طرازی میکنی * یاخود آنك نقاشنی بیلورسن
وبر نازواستغنامی ایلرسن قصدله اول طرازی ومعلم اولان لباسی قلع وقمع ایلرسن بوخود مناسب دکلدربلکه
بو نعمت وزینتك قدرنی بیلوب منعمه شکر ایلمك لازم ایدی پس مناسبتله کندی وجودنده اولان نعمتك قدرنی بیلمین
واستغنا ایلین کمسه لرك سوء حاللرنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر * مثنوی * ای بسا نازا که کردد ان کناه *
افکند مر بنده را از چشم شاه * ناز کردن خوشتر آید از شکر * لیك کم خایش که دارد صد خطر * ای چوق ناز که اول
جرم وکناه اولور بنده یی شاهك نظرندن دوشوررنازایلمك اکرچه شکردن خوشترك کلورلیکن انی چکنمه زیرا اول
ناز یوز خطر طوترناز استغنایه وعدم افتقاره دیرلر پس توضیح معنی اولدرکه چوق نازواستغنالر اولورکه اول کناه وخطا
اولوروبنده یی اول پادشاه حقیقتك نظرندن دوشوررمثلا برکمسه حضرت حقه مناجات ایلمسه وعرض حاجات
قیلمسه حق تعالی اکا غضب ایلر * کما قال تعالی فی حدیث القدسی من لا یدعونی اغضب علیه * رواه ابو هریرة
اکرچه نازواستغنا ایلمك نفسه شکردن خوشتر کلورولیکن اول شکری بیمه واول شکر استغنایی چکنمه زیرا نازواستغنا
نیجه یوزبیك ضرروخطر طوتر پس الکده اولان نعمتك قدرنی بلمك وآنك شکرنی ادا ایلمك لازم اولور * مثنوی *
ایمن آباد است ان راه نیاز) ترك نازش کیر وبا ان ره بساز) ای بسا نازآوری زد پر وبال) آخر الامر آن برانکس شد وبال *
اول فقرونیاز یولی ایمن آباددر نازواستغنانك ترکنی طوت واول یول ایله دوزل یعنی آنکله قناعت ایله ای چوق ناز
واستغنا آورلك پروبال اوردی اخر الامر اول نازواستغنا اول کمسه نك اوزرینه وبال اولدی یعنی نیازوافتقار یولی
ایمنلك مرتبه سیدرلازم کلدیکه اول استغنا ایلمکلکی ترك واول نیازومسکنت یولیله قناعت قیل ای چوق نازکتوریجی
واستغنا ایدیجی کمسه لر معصیت ومنعمنه مخالفت ایلمك هواسنده پروبال اوردی عاقبت الامرده اول استغنا
قیلمسی ومنعمنك شکرندن نفرت ایدوب کندی هواسنده پرواز قیلمسی اول کمسه لرك اوزرینه عظیم وبال اولدی
وآنك الندە اولان نعمتك قدرنی بیلمدیکی وانك شکرنی قیلمدیغی واسطه سیله حق تعالی بلا ومحنته دوشوردی پس
برکمسه اهل دنیانك واصحاب غنانك غناسنه باقوب کندی الندە اولان نعمتی تحقیر ایلمك وبنم نه نعمتم وراحتم
واردیوسویلمك کرکه اندن حق تعالینك نعمتنك ازدرایی لازم کلور (کما قال النبی صلی الله علیه وسلم انظروا الی
من هو اسفل منکم ولا تنظروا الی من هو فوقکم فهو اجدران لا تزدروا نعمة الله علیکم) رواه ابو هریرة * مثنوی *
خوبی نازاردمی بفرازدت * بیم وترس مضمرش بکدازدت * این نیازار چه که لاغر می کند * صدر را چون بدر انور می
کند * نازك خوبلغی اکرچه سنی بردم عالی وسرافراز ایلر ولیکن اول نازك مضمر اولان بیم وخوفی سنی اریدربونیاز
اکرچه سنی لاغر ایلر لیکن صدروقلبکی بدر انور کبی ایلر یعنی بونازواستغنانك خوبلغی ولطافتی اکرچه سنی برزمان
سرافراز ایدوب عالی ایلر ولیکن اول نازواستغنانك مستور ومخفی اولان زوال نعمت خوفی وقهر الهی تربیه سنی
برزماندنصکره اریدوب فنا ایدروبونیازومسکنت وافتقار عبودیت اکرچه سنی ظاهرا نحیف ولاغر ایلر ولیکن صدر
وقلبکی بدر انور کبی منور ایلرودرونکه صفا ویروب باطنکی بی کدر قیلر (مثنوی) چون زمرده زنده بیرون میکشد *
هرکه مرده کشت اودارد رشد * چون ززنده مرده بیرون می کند * نفس زنده سوی مرکی می تند * چونکم حق تعالی
یخرج الحی من المیت حسبنجه مردەدن زندەیی طشره چکه پس هرکیم مردە اولدی اول رشد طوتار چونکم خدای
تعالی ویخرج المیت من الحی طبقنجه زندەدن مردەیی طشره ایلیه لاجرم نفس زنده مرك جانبنه طولنور یعنی سورهٔ
رومده الله تبارك وتعالینك یخرج الحی من المیت ویخرج المیت من الحی ویحیی الارض بعد موتها وکذلك تخرجون
بیوردیغی ایت کریمه نك مفهوم شریفی اوزره چونکم مردەدن زندەیی وکذلك زندەدن مردەیی اخراج ایلمك شان
الهی وسنت ربانی اولمغله پس هرشول کمسه نك که بو دنیاده نفسی مرده اولدی وکندی موتوا قبل ان تموتوا مفهومی
اوزره اولمزدن اول اولدی اول کمسه راه رشاده طوترو حیات طیبه یه واصل وراحت ابدیه یه نائل اولور زیرا حق تبارك
وتعالی آنك مرده اولان نفسندن روحنی وعقلنی وقلبنی حیات طیبه ایله زنده اولدقلری حالده اخراج ایلر وچونکم
الله تبارك وتعالینك زنده اولنلردن مردەیی اخراج ایلمك شان شریفندن اولدیسه سنك حالا زنده اولان نفسنك
مرده اولمق جانبنه طولنوروحق تعالی اول زنده اولان نفسکدن عقلکی وقلبکی مرده اولدقلری حالده اخراج ایلرپس
بو حیات فانیه دنصکره عذاب الهیده ابدی مرده اولورسن وحیات طیبه دن محروم قالورسن العیاذ بالله * مثنوی *
مرده شوتا مخرج الحی الصمد * زنده زین مرده بیرون آورد * دی شوی بینی تو اخراج بهار * لیك کردی بینی ایلاج

نهار * مرده اول تا کم مخرج الحی اولان صمد بو مردەدن برزندەیی طشره کتوره قیش اولورسك سن اخراج بهاری
کوررسن لیل اولورسك ایلاج نهاری کوررسن یعنی چونکم عادت الهی وسنت ربانی مردەیی زندەدن وزندەیی
مردەدن اخراج ایلمکدرسن مرده نفس اول تا کم حی میتدن اخراج قیلان احد وصمد سنی بو مرده اولان نفسدن
برزندهٔ ابدی اولمغله طشره کتوره که اول الله میتی حیدن وحیی میتدن اخراج ایدیجیدر کما قال الله تعالی فی سورة الانعام
ان الله فالق الحب والنوی یخرج الحی من المیت ومخرج المیت من الحی ذالکم الله فانا تؤفکون) اکرسن بحسب الظاهر
باردوبی برلك وباراولوب ناس ما بیننده بی قدروبی اعتبار اوله سن سنك باطنکدن حق تعالی بهار اخراج ایلمسنی وازهار
واثمار معنوی ظهوره کتوره سنی کوررسن وصورتا خلق عالم ما بیننده لیل ظلمانی ده کبی مستور اوله سن باطنا نهار
روحانینك وجودکده ایلاج وادخال اولنمسنی کوررسن (یولج اللیل فی النهار ویولج النهار فی اللیل) ایت کریمه سنك سرنی
درونکده مشاهده قیلورسن که فقیروعاری اولمق شتا کبیدروآنك عقبنده صفای روحانی وغنای معنوی بولمق بهار
کبیدروخلقك نظرندن مستور اولمق وانلره بی رونق کورنمك شب کبیدر چونکم بو صفتلرله متصف اوله سن اندن بهار
روحك پرانوار اولمسنی مشاهده قیلورسن پس بنه اول طاوسك حالنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی)
بر مکن ان پرکه نپذیرد رفو * روی مخراش ازعزای خوبرو * انچنان رویی که چون شمس ضحاست * انچنان رخ را
خراشیدن خطاست * حکیم اول طاوسه ایتدی اول پری قوپرمه که تکرار یامه قبول ایلمز ای خوب روی
عزا چکمکدن یوزکی طرملمه انچلین بریوزکه نورانیتده شمس ضحی کبیدر انچلین بریوزی طرملمق خطادر بونده پردن
مراد احوال حسنه وقوای روحانیه اولور وحکیم الهی اولنلر قوای روحانیه واحوال حسنه صاحبلری اولوب بعده
غم وغصهٔ نفسانیه ایله انی ازاله ایلین اهل طریقته نصیحت طریقیله دیرلرای طریقت الهی باغنك طاوسی اول روحانی
اولان پرلری ومعنوی اولان زینتلری قلع وقمع ایلمه که صکره اصلاح ایلمك مشکل اولور وروی قلبکی غم
وغصهٔ نفسانیدن ای کوزل یوزلو طرملمه ومجروح ایلمه انچلین بریوزکه من حیث المعنی شمس ضحی کبی انوروپرضیادرکه
(لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم) آیت کریمه سی بومعنایه دلیل وکواهدربونك کبی برروی لطیفکی ورخسار
جمیلکی افکار فاسده ناخنلریله خراشیده ایلمك عظیم خطادر (مثنوی) زخم ناخن برچنان رخ کافریست * که رخ
مه درفراق اوکریست * یا همی بینی تو روی خویش را * ترك کن خوی لجاج اندیش را * انچلین برشریف رخ اوزره
ناخن زخمی کافرلکدرکه ماهك رخی انك فراقنده کریه ایلدی یاخود کندی یوزیکی کورمزسن لجاج اندیش
اولان خوییکی ترك ایله یعنی بونك کبی احسن تقویمك وروی کریمك اوزرینه افکار فاسده وخواطر قبیحه ناخنلرنی
اورمق کافرلك وناسپاسلکدرکه ماهك یوزی اول وجه کریمك واحسن تقویمك فراقندن اغلدی واکا نسبتله بی پرتو
اولدی ای سالك یاخود که سن وجه روحکی واحسن تقویمده اولان شکلکی کورمزسن اکرکوریدیك اول وجه شریفی
مشاهده قیلیدیك عناد ومجادله دن بری اولیدیك کندیکك اول لج وعناد اندیشه ایدیجی خوییکی ترك ایله تا کم
روی روحکی کورمکه قادراوله سن ونفسك مطمئنه اولمق مرتبه سنی بوله سن واحسن تقویمده اولان صورت روحانیه کی
مشاهده قیله سن (دربیان انکه صفا وساده کی نفس مطمئنه ازفکرتها مشوش میشود چنانکه برروی آیینه
چیزی نویسی یانقش کنی اکرچه پاکش کنی داغی بماند ونقصانی بو سرخ شریف آنك بیاننده درکه نفس مطمئنه نك
صفا وساده لکی فکرتلردن مشوش ومکدر اولور نفس مطمئنه الله تبارك وتعالینك ذکریله آمنه وحبیله ساکنه
ومشاهدهٔ جمالیله مطمئنه اولان روح شریفدر مثلا انچلین که آیینه نك یوزی اوزره برنسنه یازه سن یاخود نقش
ایلیه سن اکرچه انی پاك ایلیه سك ولیکن انك رونده برداغ وبرنقصان قالور یعنی براثر وبرکدر قالوب صفا وجلاسنه
نوع نقصان کلور مثلا برآیینهٔ صورینك رونه برنسنه یی نقش ایلدکدنصکره انك روندن انك پاسن نسنه ایله
سیلسك اول حینده اول پاس نسنه نك رطوبتی واسطه سیله آیینه نك یوزینی مکدر قیلورمشبه به اولان آیینه نك
بوقدر صفاسنه نقصان کلمك تشبیه اولنمقده بسدر اما نفس مطمئنه نك روی شریفی افکار وخواطردن عظیم
مجروح ومکدر اولور اکرچه انی آنك وجهندن پاك ایلسك من وجه بنه براثر ونقصان قالورسن افکار فاسده
وخواطر ردیه دن بلکه علوم رسمیه ومعارف صوریه نك تفکر وتصورندن بله انی حفظ وصیانت ایلمك لازم اولور
(مثنوی) روی نفس مطمئنه درجسد * زخم ناخنهای فکرت می کشد * فکرت بد ناخن پرزهر دان * می خراشد
درتعمق روی جان) جسدده نفس مطمئنه نك یوزی فکرت ناخنلرینك زخمنی چکربدفکری ناخن پرزهر بیل تعمقده
جانك یوزنی طرملریعنی اللهك حبیله مطمئنه اولان نفسك بو جسد عالمنده یوزی فکرت ناخنلرینك زخمنی چکر
وافکار وخواطردن مجروح وآزرده اولور باخصوص که افکار فاسده ناخن پرزهر کبیدر برنسنه یی تعمق وتصور ایلمك

وقتنده جانك بوزنی خراشیده ایلرانكچون دینده اولان تعمقدن بله حذر ایلمك مستحب ومندوب اولمشدر دوربینی اولندن
غیریده تعمق ایلمك عین ضرر ایدوكی بوحدیث شریفدن معلوم اولور (كما قال النبی صلی الله علیه وسلم ایاكم والتعمق
فی الدین فان الله تعالی قد جعله سهلا فخذوا ما تطیقونه رواه عمر بن الخطاب رضی الله عنه (مثنوی) تا كشاید عقدهٔ
اشكال را * در حدث كردست زرین بیل را * عقده را بگشاده كیر ای منتهی * عقدهٔ سختست بر كیسهٔ تهی *
تا اشكالك عقده سنی فتح وحل ایلیه فی المثل التونلو بیل حدث ایچره ایلمشدر عقده یی آچلمش طوت ای عقده كشا القده
عالم اولان كسه بو حالت تهی كیسه اوزره محكم عقده در زرین بیل دن مراد بونده عقل شریف وحدثدن مراد دینه
متعلق اولمیان افكار صوری ونفسانی اولان خواطر اولور یعنی شول علم رسمی صاحبی برمشكلك عقده سنی فتح وحل
ایلمیجیه دك زرین بیل كبی اولان عقل جلیلی بی معنی اولان افكار وبی فائده اولان خواطر حدثلرینك ایچنه وضع
ایلیوب آنی ملوث ایدر حدث ایلمشدر ای علوم رسمیه ده منتهی اولان كسه انده اول شكللرك عقده سنی كشاده اولمش
فرض ایله زیرا كشاده اولسه ویاخود كشاده اولمسه آنك نفع وفائده سی یوقدر انكچون كه اول علوم رسمیه وفهوم
رسمیه ده اولان عقده لر فی المثل برخالی كیسه اوزره وضع اولنان محكم عقده كیبیدر اول عقده یی فتح ایلسك سكا اندن
برنفع وفائده حاصل اولمز مكر كه بعض ابلهك بی معنی آفرین ودخی آنی حل ایلمكده چكدیكك زحمت قالور (مثنوی)
در كشاد عقدها كشتی تو پیر * عقدهٔ چندی دكر بگشاده كیر * عقدهٔ كان بر كلوی ماست سخت * كه بدانی كه
خسی یا نیكبخت * حل این اشكال كن كر آدمی * خرج این دم كن اكر آدم دمی * عقده لری كشاده ایلمكده سن پیر
اولدك پس برقاچ عقده یی دخی كشاده طوت شول برعقده كه اول بزم بوغازمز اوزره سخت ومحكمدر اول عقده
بودر تا بیله سن كه خس میسن یاخود نیكبخت میسن اكر آدم ایسك بو اشكالی حل ایله بودمی خرج ایله اكر آدم
نفسلو ایسك یعنی ای قیل وقاله مشتغل وبحث وجداله مائل اولان عالم علوم رسمیه نك عقده لرنی حل ایلمك ومعارف
عقلیه نك مشكلاتنی فتح قیلمق خصوصنده عمرك آخره ایرشوب پیر اولدك بوندنصكره برقاچ آخر عقده لری كشاده
اولمش طوت وبرقاچ مشكلاتی دخی فتح ایلمش فرض ایت بوندن سكا خلقك قوری تحسین وافرینندن غیری نه فائده
واردر پس بوكونه عقده كشالقدن اكر عاقل ایسك فراغت ایله شول برعقده یی برم بوبغزده محكم دوكلنمش ومعقد اولمشدر
اول عقده بودركه كندیكی بودنیاده بیله سك خس وبدبخت میسن ویاخود اهل سعادت ونیكبخت میسن اكر فی الحقیقه
آدمی ایسك بو مشكلی حل ایله وكندیكی بیلمكه سعی ایله اكر آدم نفسلو ر فی الحقیقه انسان نطقلو ایسك بوكونه كلام ونطقی
ترك ایله وبر سوز سویله كه او نفسكی بیلمكه وربكی مشاهده قیلمغه متعلق اوله كه آدم اولنك دمی بو قبیلدن اولور
والا بیهوده یره قیل وقال وبحث وجدال ایلمك ونفعی اولمیان علومدن سوز سویلمك انسانیت مرتبه سن بوانه لایق اولمز
(مثنوی) حد اعیان وعرض دانسته كیر * حد خود را دان كه نبود زین كزیر) چون بدانی حد خود زین حد كریز) تابه بی حد
دررسی ای خاك بیز * اعیان وعرضك حدینی بیلمش طوت كندی حدیكی بیل كه بوحدیكی بیلمكدن كزیر اولمز البته
بیلمسی لازمدر چون كندی حدیكی بیلورسن بوحدی بیلمكدن فرار ایله تا بی حد اولان معنایه ایریشه سن ای طپراق
الهینجی خاك بیز وصف تركیبیدر بونده مراد خاكدن مخلوق اولان اجسامك واشیانك لوازمنی ومقتضیاتنی تحقیق وتدقیق
ایلیجی كسه دن كنایت اولور منطقیلر اصطلاحنده حد شول برقولدركه برشیئك ماهیتنه دلالت ایلیه نته كم دیرلر الحد
قول دال علی ماهیة الشیء واعیان ماله قیام بذاته دركه جواهر دیدكلر بدر واعراض ذاتی غیرینك ذاتنه محتاج
اولنه دیرلر مثلا الوان كبی پس حضرت مولانا بیوررلركه ای علم منطقه مائل وفلسفه یه طالب اولان كسه علم فلاسفه یی
وحد اعیان واعراض ممكنه یی بیلدم طوت اصل كندی حدیكی بیل كه آنی بیلمكدن كزیر یوقدر یعنی لابددر وغیره
چاره یوقدر وانسانك كندی حدی حیوان ناطقدر زیرا سؤال اولنسه كه ما الانسان فی حد ذاته یقال حیوان ناطق
اكر بو نطقدن مراد نطق ظاهر اولورسه انسانك حدی اولمز براحد اولدركه اغیاری مانع افرادنی جامع اوله
وهو لیس كذلك زیرا نیجه ابكم واركه نطق عادی یوق اما ینه انسان دینور وحیواناتدن طوطینك نطقی وار اما ینه
حیواندر پس معلوم اولدیكه مراد بو نطق ظاهره دكلدر بلكه ذكر لزوم وارادهٔ لازم قیلنمشدر یعنی حیوان مدرك
دیمكدر پس انسانك سائر حیواناتدن تمیزی ادراكله در وادراك دخی اكر محسوساتی وجزئیاتی مدرك اولورسه
وهم دینور واكر كلیات ومعقولاتی مدرك اولورسه عقل دینور پس تقدیر حد انسان بودركه الانسان حیوان مدرك
جامع بحصر الامر كله پس كندینی حد واسمایه وافعاله وقدرته وصنعه لایق كورن وحقیقی كلام ومنطقله بیلدیم دین
بكلمشدر ومنطق وكلامه عمرین صرف ایلین اوقاتن ضایع قیلمشلردر شافعی وحنبلی ومالكی رحمهم الله فلسفیاتی مطلق
حرامدر دیمشلر وفلسفیات دیرتدر حساب وهندسه وكلام ومنطقدر حساب وهندسه مباحدر منطق وكلام مذموم

وحرامدر نته كم احیاده وشرعه ده ومشكوتده مسطوردر (مثنوی) عمر در محمول ودر موضوع رفت) بی بصیرت عمر در
مسموع رفت * هر دلیلی بی نتیجه وبی اثر * باطل آمد در نتیجهٔ خود نكر * عمر نازنین محمول وموضوع بحثنده كندی
بصیرتسز عمر مسموعده كندی هر بر دلیل نتیجه سز واثرسز باطل كلدی سن كندی نتیجه كه نظر ایله منطقیلر
اصطلاحنده موضوع مبتدایه ومحمول خبره دیرلر زید قائم كبی دلیل اولدركه آنك علمندن برآخر شیئه علم حاصل اوله
یعنی عمر نازنین قواعد منطقیه یی بیلمكده واصطلاحات فلسفیه یی اوكرنمكده بیهوده یره خرج اولدی كندی ومسموعات
ومنقولاتك اوكرنمسنده بصیرتسزلكله عمر ضائع اولدی اكر مسموعاتنده بصیرت اوزره اولیدك استماع ایلدیكك
كلماتدن نصیحت پذیر اولوردك وحق اولانی قبول ایلیوب نفسكی بیلمكه وربكله آشنا اولمغه واكا تقرب قیلمغه سلوك
قیلوردك سنك هر بر دلیلك عند اهل التحقیق بی نتیجه وبی اثردر زیرا سكا قرب حقه دلیل اولمز وآخرتده دخی سكا نفع
وفائده قیلماز پس بوكونه بی نتیجه وبی اثر اولان باطل اولدی كندی نتیجه كه نظر ایله كه عاقبت امرده سنك
وجودكدن نه حاصل اولسه كرك ونه ظهور قیلسه كرك * مثنوی * جز به مصنوعی ندیدی صانعی * بر قیاس اقترانی
قانعی * اول صانع بی نظیری مصنوعدن غیریله كورمدك همان قیاس اقترانی اوزره قانعسن یعنی صانعی مصنوعسز
كورمدك واثرسز مؤثره نظر ایركورمدك بلكه صانعی انجق مصنوع ایله بیلورسن واثردن مؤثره استدلال قیلورسن
بوخود فی الحقیقه عین بیلمك وحضرت حقی مشاهده قیلمقدر همان قیاس اقترانی یه قانع اولمشسن وصانعی
بو دلیل ایله بیلمشسن اهل منطق اصطلاحنده قیاس ایكی قسمدر برینه اقترانی وبرینه استثنائی دیرلر اقترانی اولدركه
عین نتیجه ویا نقیض نتیجه انده بالفعل مذكور اولمیه اكا اقترانی دیرلر وعین نتیجه ویا نقیض نتیجه انده بالفعل مذكور
اولورسه اكا استثنائی دیرلر مثلا فلاسفه قیاس اقترانیله بو عالمك حدوثنی وواجب الوجودك ثبوتنی قیاس ایدوب
دیرلر العالم متغیر وكل متغیر حادث فالعالم حادث بوكه قیاس اقترانی دیرلر اما قیاس استثنائی ان كانت الشمس
طالعة فالنهار موجود لكن الشمس لیست بطالعة فالنهار لیس بموجود بوكا قیاس استثنائی دیرلر بوشكلده
ادات استثناء ذكر اولندیغندن اوتری وصنعدن صانعی بو وجهله اثبات ایدرلر كه البته هر حادث اولان ممكن الوجودك
وجودی بر علته ومرجحه محتاجدر اكر اول علت واجب الوجود اولورسه ثبت المدعی والا اول علت دخی بر علته
محتاج اولورسه پس اول محتاج الیه واجب الوجود اولور وبونلر اصطلاحنده جناب حقه علة العلل دیدكلری
انكچوندر پس هر بار كه دلائل ووسائط زیاده اولسه مدلوله عین حجاب اولور همان طریق اودركه ترك دلائل وقیاس
ایدوب راه تصفیه وتصوفه سلوك ایتمكدر تاكم ماسواده عین خدا كوره سن نته كم حضرت شیخ اكبر رضی الله عنه
بیوررلر * بیت * ففی الخلق عین الحق ان كنت ذا عین * وفی الحق عین الخلق ان كنت ذا عقل (مثنوی) می فزاید
در وسائط فلسفی * از دلایل باز بر عكسش صفی * این كریزد از دلیل واز حجیب * از پی مدلول سر برده بجیب * فلسفی
وسائطده ودلائلدن زیاده ایلركیرو صفی آنك عكسی اوزره در زیرا بو صفی دلیل وحجابدن قاچر مدلولدن اوتری باشنی
یاقه سنه ایلتمشدر یعنی فلسفی اونلر حق تعالی یی بیلمكده وانی اثبات قیلمقده واسطه لرده ودلائلده بولدیغی زیاده ایدر
حضرت حقله كندی ماییننه نتیجهٔ وسائط ودلائل كتوروب انی حجاب ایلر اما صفی اولنلر وتصفیه طریقنه سلوك قیلنلر
فلسفیلرك عكسی اوزره در زیرا بونلر نفی دلائل ووسائط قیلمقده در ومدلول اولان خدای تعالی یی جمیع دلائل وآثاردن
اظهر وروشنتر بولمقده در انلر ما رایت شیئا الا ورایت الله بعده دیلردر وبونلر ما رایت شیئا الا ورایت الله قبله دیلردر
انلر اثردن مؤثره استدلال قیلورلر وبونلر مؤثرله اثری بیلورلر بونلر دلایل ووسائطدن قچارلر زیرا كه دلائل ووسائط
مدلوله عین حجابدر ومدلولك مشاهده سندن اوتری باشلرنی یاقه لرینه ایلتدیلر ومطلوب ومرادلرنی كندی وجودلری
مرآتلرنده مشاهده ایتدیلر انلرك ماسوا كوردكلرینی بونلر مظاهر اسماء الهی كوردیلر بلكه خدادن غیری
برشیء كورمدیلر (مثنوی) كردخان اورا دلیل آتشست * بی دخان ما را دران آتش خوشست * خاصه این آتش كه
از قرب وولا * از دخان نزدیكتر آمد بما * اكرچه دخان اول فلسفی یه آتشه دلیلدر لیكن دخانسز بزه اول آتشده
اولمق خوشدر خصوصا بو آتشكه قرب ومحبتدن بزه دخاندن قریبرك كلدی دخاندن مراد بونده دلیل اولان اشیادر
وآتشدن مراد مدلول اولان حضرت خدا اولور یعنی اكرچه دخان آتشه دلیل اولدیغی كبی اشیا دخی اكرچه اول
فلسفی ایچون حضرت خدایه دلیل اولور وانلر بو اشیادن وآثاردن صانع ومؤثری استدلال ایدوب بیلورلر لیكن بزه
وسائط ودلائلسز مدلول اولان آتشده اولمق خوشتر ومحبوبتردر علی الخصوص بو آتش تجلی كه حق تعالینك قرب
وولاسندندر دخان بلود كبی اولان اشیادن بزه نزدیكتردر انلر شول كمسه لره بكزركه آتشی دخاندن بیلور بز شول
كمسه لره بكزرزكه دخانك آتشدن ظاهر اولدیغی كوروب دخانی آتشله كوررز پس بزه حق تبارك وتعالی (ونحن

اقرب الیه من حبل الورید) مقتضاسنجه جمیع اشیادن اقربدر اثر اللهی اشیا ایله بیلور و بر عرفت الاشیاء بالله حدیننك
موجبنجه اشیایی اللهله بیلور زاتلر روز روشنده خورشید تابانی نور شمعدن اظهر و روشنتر کورن کسه لر کبیدر مثل
الفریقین کالاعمی والاصم والبصیر والسمیع هل یستویان مثلا افلا تذکرون (مثنوی) پس سیهکاری بود در فتن زجان *
بر تخییلات جان سوی دخان) پس تخییلات جاندن اوتری دخان جانبنه کتمك سیاهکارلق اولور پس باعر بیله
اولسه دخی جائز اولور یعنی زیاده سیاهکارلق و خائب و خاسر اولمقلق اولور جانی قویوب جانك تخییلات و آثارندن
اوتری دخان مثابه سنده اولان اشیا جانبنه کتمکلك بر کسه یه طالب آتش ایکن آتشی قویوب آنك دخانی جانبنه کتمك
کبی اولور مقصود بو اشیادن جاندر و جاندن تجلی قیلان جانان در اول خود انسانه حبل وریدندن اقربدر پس کندیکه
اقرب اولان جانی و جانانی قویوب جانك بعض تخیلات و تصوراتندن اوتری اشیا جانبنه کیدوب بعده اشیا ایله حضرت
جانانك وجودنه استدلال ایلمك زیاده سیاهکارلق و باطللق اولور نحن طلب البیان بعد العیان فهو فی الخسران دیدکاری
بو معنایه دلالت قیلور (در بیان قول رسول علیه السلام لا رهبانیة فی الاسلام) بو سرخ شریف حضرت رسول اکرم
صلی الله علیه وسلمك بو قول شریفنك بیاننده در بیورمشلردر که اسلامده رهبانیت یوقدر رهبان بفتح الراء مصدردر
راهبلك معناسنه در من رهب یرهب خشی دن خشیان اولدیغی کبی رهب لغتده خوفه دیرلر و دخی ناسدن انقطاع
ایدوب عبادات و ریاضاتده مبالغه ایدنه دیرلر و بضم الراء دخی قرأتدر اما بو تقدیرجه جمع اولور رکبان راکبك جمعی
اولدیغی کبیدر رهبانیه ده یا نسبت ایچوندر یعنی اسلامده راهبلره منسوب عمل یوقدر دیمك اولور (مثنوی) برمکن
پر و دل بر کن ازو * زانکه شرط این جهاد آمد عدو * چون عدو نبود جهاد آمد محال * شهوتت نبود نباشد امتثال
ای طاوس پر و بالکی قوپرمه و کوکلی اندن قوپرو بالکی قوپرمقدن قالور دیمك جائزدر زیرا بو جهادك
شرطی عدو کلدی چونکم عدو اولمیه جهاد محال کلدی کذلك شهوتك اولمیه امتثال اولمز بو دنیانك
ارزاق و اموالی و زینتی و دخی اهل و اولادی و شهوتی و بونلر امثالی اولان حالتی پر طاوس کبیدر و اهل اسلام اولنلر
شریعت محمدیه باغنك طاوسلری کبیدر و رهبانیت بوذکر اولنان زینت ظاهره یی ترك ایلیوب اهل و اولاددن
و ناسدن خلطا ایلمکدن عزلت قیلمقدر بو ایسه دین اسلامده مقبول دکلدر بلکه طریقت محمدیه اولدر که بو جمله نك ایچنده
اوله سن و قلبکی انلردن بری قیله سن نته کم بو معنایه اشارت ایدوب بیورورلر ای دین اسلام باغنك طاوسی بو پر و بال
کبی اولان زینت و اموال ظاهری وجودکدن ازاله قیلمه و انی ظاهرا ترك ایلمکله رهبانلر مذهبندن اولمه بلکه قلبکی
آنك محبتندن و علاقه سندن قالدیروب قلع و قمع ایله زیرا که دین اسلامده مقبول اولان عمل موقوفدر چونکم اعدا اولمیه
جهاد دخی اولمز پس سنك زینت صوریه و شهوت جسمانیه لك که عدودر الله تبارك و تعالی بونلردن حق شرعی اولان
هر نه ایسه اخذ ایلیوب ما عداسنی ترك ایلمکه امر قلمشدر پس بو زینت ظاهره و شهوت نفسانیه اولمسه ایدی نفسله
مجاهده ایلمك اولمزدی و امر حقه امتثال ایلمك وجوده کلمزدی زیرا مجاهده یه اعدانك وجودی شرط اولمشدر
و امر حقه امتثال ایلمکه دخی شهوت نفسانیه لازم کلمشدر اگر بونلری ترك ایلسك هر دم نفسله مجاهده اولمز
و هر دم امر حقه امتثال ایلمك لازم کلمز زیرا نفس انسانی رهبانیتله اعتیاد ایلر و عادت طبیعت ثانیه اولور پس
عادتده عبادت اولمز * مثنوی * صبر نبود چون نباشد میل تو * خصم چون نبود چه حاجت خیل تو * صبر اولمز
چونکم سنك میل و محبتك اولمیه چونکم خصم اولمیه سنك خیل و عسکرکه نه حاجت واردر خیل بونده آتلو اولان
عسکردن عبارت اولور یعنی چونکم سنك نفسك حظ ایلدیکی شیلره میل و محبتك اولمیه صبر ایلمك اولمز پس سکا
صابرلر اجری کلمز معلوم اولدیکه صبر صفتی نفسك میلنه موقوف اولدی و اعدا اولمسه سنك عسکرکه
احتیاج اولمزدی و مجاهدلرك مجاهده سی ظهوره کلمزدی پس عسکرك وجودی خصمك وجودنه موقوف اولدی
پس خصمدن فرار ایلیوب بر کوشه ده کندی حالکه مشغول اولمق ارلك دکلدر بلکه خصمه مقابله قیلوب روز و شب
جهاد ایچره اولوب اکا غالب اولمق و انی زیر حکمکه المق ارلکدر * مثنوی * هین مکن خود را خصی رهبان مشو *
زانکه عفت هست شهوت را کرو) بی هوا نهی از هوا ممکن نبود) غازی بر مردکان نتوان نمود) اکاه اول کندیکی خصی
ایله رهبان اولمه زیرا که عفت شهوته مرهوندر هواسز هوادن نهی ممکن اولمدی مرده لره غازیلك کوسترمك ممکن
دکلدر و خصی ایتمش کسه یه دیرلر که بین الناس خادم دیدکاریدر یعنی کندیکی ظاهرا اینه یوب شهوتی نفسکدن قلع
ایله و اکل و شربدن پرهیز قیلوب و ناسدن معتزل اولوب راهبلردن اولمه زیرا که عفت صفتی شهوتك وجودنه مرهون
و موقوفدر سن شهوتی کندی نفسکدن قطع ایلدکدنصکره خصیلردن اولورسن و رهبانلر صفتیله اتصاف
قیلورسن ارلك اودر که اشتهاء نفس موجود ایکن کندیکی ضبط ایلیه سن زیرا نفسك هواسی اولمسه هوادن نهی

ایلمك

ایلمك ممکن اولمز مرده اولان کافرلره غزا ایلمك قابل اولمز غزا حیاتده اولان و خصومت قیلان کافرلره اولور حاصل
کلام صفت نفسانیه نك افراط و تفریطی مرتبه سی واردر بو ایکیسی بله مذمومدر اما اعتدال مقبولدر مثلا شهوت
افراط مرتبه سیدر که نفسك هر استدیکنی ویرمکدر و بو مذموم صفتدر و بر مرتبه دخی خموددر که شهوت نفسانیه یی
بالکلیه ازاله ایلمکدر بو دخی قبیح صفتدر و مذموم حالتدر اما عفت بو ایکیسنك ما بیننده بر مقبول صفتدر که هم
شهوت نفسانیه لك اوله هم انی ضبط ایلیوب حق تعالینك امری اولدیغی اوزره خرج ایلیه سن * مثنوی * انفقوا
کفتست پس کسبی بکن * زانکه نبود خرج بی دخل کهن * کرچه اورد انفقوا را مطلق او * تو بخوان که اکسبوا
ثم انفقوا * حق تعالی حضرتی انفقوا دیمشدر پس بر کسب ایله زیرا خرج و صرف ایلمك دخل و کهن سز اولمز یعنی
مقدم دخل و ایراد اولمسه خرج ایلمك ممکن اولمز اگرچه حق تعالی حضرتی انفقوا عبارتنی مطلق کتوردی کسبله
قید ایلمدی اما سن اکسبوا ثم انفقوا اوقو یعنی سن انفقوا امرنی بو تقدیر اوزره بیل و بو مراد اوزره قرائت قیل قرآن
عظیمده انفاق امری ایکی قسم اوزره در بری مقید و بری مطلقدر مقید اولنه مثال (وانفقوا مما رزقناکم سرا و علانیة
کبی و مطلق اولنه مثال (وانفقوا فی سبیل الله) کبی پس بو مطلق اوزره اولان امر اغنیا و فقرایه عموم اوزره شامل اولور
انلر که غنیدر مالکزدن انفاق ایلك دیمك اولور و انلر که فقیردر انلره اکسبوا ثم انفقوا دیمك اولور یعنی فقرا سزده کسب
ایدوب انفاق ایلك انلره اکسبوا ثم انفقوا دیمك تا کم ثواب انفاقدن محروم اولمیوب حصه دار اوله سز بو تقدیرجه
ذکر مسبب اراده سبب اولور نته کم تصلوا الی درجات الباذلین فی سبیل الله در (مثنوی) همچنانکه شاه فرمود اصبروا
رغبتی باید کزان تابی تو رو * این چنین چونکه شاه اصبروا بیوردی پس سنده بر رغبت کرککه اندن یوز چویره سن زیرا
بر نسنه یه میل و رغبت اولمیه اندن اعراض متصور دکلدر یعنی انفقوا امری کبی اول پادشاه حقیقت سورة آل عمرانك
آخرنده اصبروا بیوردی که اول آیت بودر (یا ایها الذین امنوا) ای اللهك وحدانیتنه تصدیق ایدنلر (اصبروا) صبر ایلك
علی شاق الطاعات وما یصیبکم من الشدائد والبلیات (وصابروا) دخی غلبه ایلك صبرده اعدای دین اوزره یعنی انلردن
صبریکز اقل اولمسون (ورابطوا) و دخی مرابط قیلك بدنلریکزی و حیوانلریکزی تغییر کفارده غزایه مترصد اولدیغکز
حالده والمعنی الاخر اصبروا علی مشقة الطاعات وصابروا ای غالبوا انفسکم فی المجاهدات وترك المشتهیات ورابطوا
انفسکم علی الریاضات والاجتناب عن الزلات والسیئات (واتقوا الله) و اللهدن اتقا ایلك هر حالده (لعلکم تفلحون
غایة الفلاح یعنی اتقا ایلك ما سوادن تا کمال فلاحه واصل اوله سز (مثنوی) پس کلوا از بهر آدم شهوتست * بعد از ان
لا تسرفوا ان عفتست * سوره اعرافده اولان آیته اشارتدر (یا بنی آدم خذوا زینتکم عند کل مسجد) بو آیت کریمه نك
سبب نزولی بودر که کنانه و قریش و بنی خذاعه کعبه یی طواف ایلدکده عریان طواف ایلیوب لحوم و شحوم و دسومدن
پرهیز ایدرلردی و کناه و خطا ایلدکاری لباسلری اخراج ایدرلردی و دیرلردی که کناه اشلدیکمز لباسلرله کعبه یی طواف
ایتمزز اکا کمال تعظیم ایدرز پس اصحاب دیدیلر که بز بو کاری انلردن الیقو یه لم پس بزده بونلر کبی یا رسول الله ایده لم می
هماندم بو آیت نازل اولدیکه جناب عزت بیورر یا بنی آدم ای بنی ادم خذوا زینتکم ای لباسکم ذکر مسبب اراده سبب در
عند کل مسجد ذکر محل اراده حال قبیلندن در ای عند صلوة کل مسجد و کلوا واشربوا ای اللحم والشحم والدسم واللبن
ولا تسرفوا و اسراف ایلمك اسراف مرتبه اعتدالدن تجاوز ایدوب مرتبه شبعه واصل اوله اولدر دیمشلر و حدیثده اکل
وشرب مرتین فی یوم واحد اسراف بیورمشلر پس همان (لا سرف فی الخیر ولا خیر فی السرف) حدیثیله عمل قیلمقدر شرط
انه لا یحب المسرفین) تحقیقا اول الله اسراف ایدیجیلری سومز معنی بیت پس کلوا و اشربوا امری دام شهوتدن اوتریدر
اندنصکره لا تسرفوا نهیی اول عفتدر چونکم امر و شان بویله در کلوا امری و اشربوا خطابی شهوت دامنه مقید
اولمقدن اوتریدر بعده نهی لا تسرفوا اول عفتدر که شهوت مذمومه مرتبه سنه وارمیه و حد اعتدالدن تجاوز ایلمیه
محصل المقال اول حکیم بی زوال هیچ بر شیء خلق ایتمشدر الا لحکمة و هر شیء بر شیئك وجودنه علت و سبب
قیلمشدر مثلا شهوات نفسانیه اولمسه و اکل و شرب اولمسه و خواص جسمانیه قالمسه لا تسرفوا نهیی صحیح اولمزدی
و میل و رغبت علی الشهوات اولمسه اصبروا امری اولمزدی مال دنیا اولمسه انفقوا امری دخی اولمزدی و قس علی هذا
سائر الاشیاء والمأمورات والمنهیات والمشتهیات پس بو مذکوراتك وجودیله در عبدك حقه اطاعت و عبودیتی
بو خسه اکر بونلر اولمسه عبودیت معلوم اولمزدی پس بونلردن من وجه پرهیز و من وجه پرهیز ایتمك کرك مثلا اکل
و شربه مقید اوله تا کم پرهیز ایلیه تا عبودیتی ظهوره کله و میل و رغبت کرکدر تا اندن پرهیز و اتقا ایتمکلك سببیله
صابرلر و متقیلر ثوابن بوله سن پس عبدك عبودیتی بو شیلرله معلوم اولیجق بونلردن پرهیز و اعراض رهبانیتدر کامل
اولدر که هر اعضا و جوارحن کما امر له ما خلق لهنه صرف ایلیه * مثنوی * چونکه محمول به نبود لدیه * نیست ممکن

بودمحمول عليه* محمول به ومحمول عليه منطقيلر اصطلاحنده مبتدا به وخبره ديرلر موضوع ومحمول ده ديرلر ومحكوم به
ومحكوم عليه ده ديرلر ايكن بورادة موقوف وموقوف عليه معناسنه در زيرا محل اني اقتضا ايدركه بري برينك
وجودني مستلزم اوله اما محمول به ومحمول عليه موقوف به وموقوف عليه معناسنه اولميجق بري برينك وجودني
مستلزم اولمز مثلا زيد قائم دەمزيد محمول عليه وقائم محمول به درايكن بري برينه موقوف دكلدر زيرا زيدك وجودني
بلا حكم تصور ايلسك زيده محمول عليه دېمز وقيامي دخي بلا زيد تصور ايلسك محمول به ديمز پس محمول به محمول عليه
دينلمكه بري برينك وجودني مستلزم اولور وبري برينك وجودنه متوقف اولور بو اسمله تسميه اولنماغه پس محمول عليه
اولميجق محمول به دخي اولمز اما موقوف وموقوف عليه معناسنه اولميجق بو تكلفدن بري اولور معناي بيت
چونكم اول بندەنك قتنده محمول به اولميه محمول عليه دخي بووجوده ممكن اولمز محمول به دن مراد شهوات نفسانيه
واكل وشرب جسمانيه ومال دنيويه وبونلر امثالي شيلردر ومحمول عليه اول شهواتدن صبرا يتمك اصبروا امرينه
اطاعتدر واكل وشربك اسرافندن پرهيز كه لا تسرفوا نهيينه انقياددر ومال دنيادن انفاق ايتمك كه انفقوا امرينه
امتثالدر پس صبرك ودخي اصبروا امرينك وجودي شهواتك وجودنه متوقفدر ودخي اسرافك ولا تسرفوا نهيينك
ورودي اكل وشربك وجودنه متوقفدر وثواب انفاق انفاقه وانفاق مال دنيانك وجودنه متوقفدر وقس على
هذا سائر الاشياء (مثنوى) چونكه رنج صبر نبود مر ترا* شرط نبود پس فرونايد جزا* حبذا ان شرط وشادا ان جزا*
ان جزاي دل نواز جانفزا* چونكم سكا رنج صبر اولميه شرط اولميه پس جزا آشغي كلمزنه كوزلدر اول شرط واي شاد اول
جزايه اول جان زياده ايديجي كوكل اوخشيجي جزايه شادانك اخرنده اولان الف حرف ندادر اي شاد ديمكدر كان اول
جزايه شادلكي دعوت ايلمكدر شهوات نفسانيه دن ولذات جسمانيه دن صبر ايلمك اجرلي حسابه شرط اولدي پس
شرط بولنميجه مشروط اله كلمديكنه اشارت ايدوب بيوررلر چونكم شهواته ميلدن حبس نفس ايلمەنك سكا رنجي
وتعبي اولميه كه رنج صبر شرطدر چونكم شرط اولميه پس سكا جزا دخي حاصل اولمز زيرا انتفاي شرط انتفاي جزايي مستلزم
اولور نته كم شرطك وجودي جزانك وجودني اقتضا قيلور مثلا ان كانت الشمس طالعة فالنهار موجود دروان لم تكن
الشمس طالعة فالنهار ايس بموجوددر پس شرطك انتفاسي جزانك انتفاسني مستلزم اولديغي وشرطك وجودي
جزانك وجودني اقتضا قيلديغي بوذكر اولنان مثالدن روشن وظاهردرنه كوزلدر اول شرط كه بر عاشق معشوق
رضاسيچون مشتهيات نفسانيه دن صبر ايليه واي شادلك وفرح وسرور شول جزايه كه اول جزا قلبي تطييب ايديجي
وروحي زياده قلجي اوله اصل جزاي جزيل عاشقه كندي محبوب جمالنك مشاهدەسي درنته كم بو حكايەدە معلومك
اولور (دربيان انكه ثواب عمل عاشق از حق هم حق است) بو شرح شريف انك بياننده دركه حق تعالى دن عاشقك
عملنك ثوابي هم حقدر (مثنوى) عاشقانرا شادماني وغم اوست* دست مزد واجرت خدمت هم اوست) غير معشوق
ار تماشايي بود* عشق نبود هرزه سودايي بود* عاشقلرك شادلغي وغمي اول محبوب حقيقيدر عاشقلرك دست مزدي
وخدمتلرينك اجري هم اولدر عاشقه معشوقدن غيري اكر بر تماشا اوله بوكونه عشق عشق اولمز سودايه منسوب
هرزه اولور سودائيده يا وحدت ايچون اولمق دخي جائزدر بو تقديرا اوزره معني اول عشق اولمز هرزه وعبث بر سودا اولور
ديمك اولور يعني عاشق اولنلره شادلك وغم همان معشوق حقيقيدر انلرك الي كرامي وخدمتلرينك اجري هم اول
معشوق حقيقيدر انلرك معشوقدن غيري اصلا مراد وآرزولري يوقدر فرضي اكر معشوقدن غيري بر تماشا اولسه
وعاشق اول تماشايه ميل ومحبت قيلسه اول عشق اولمز حقيقتده هرزه وبيهوده سودا اولور زيرا عشقك شاني اولدركه
اصلا معشوقندن غيريه ميل ومحبت قيلميه وآنك تماشاسندن غيريه ملتفت اولميه* مثنوى* عشق ان شعلەست
كوچون برفروخت* هرچه جز معشوق باقى جمله سوخت* تيغ لا در قتل غير حق براند* در نكر زان پس كه بعد
لا چه ماند* عشق اول شعله دركه اول چونكم شعله لندي هرنه كه معشوقدن غيري باقيدر جملەسني ياقدي معشوق
باقى لفظنه مضاف اولوب معني هرنه شي كه معشوق باقيدن غيريدر جملەيي ياقدي ديمك دخي جائزدر يعني عشق افراط
محبته ديرلر في المثل بو افراط محبت شول شعلة معنويدر چونكم اول مشتعل اوله هرنه كه معشوقدن غيري باقيدر
عاشقك قلبندن جملەسني احراق ايدوب ازاله ايلر عاشق لا تيغني حقدن غير نسنك قتلنده سوردي وانقاذا يتدي نظر ايله
اندنصكره لادن غيري نه قالدي يعني عاشق موحد تيغ كبي اولان لا كلمەسيله جمله ماسوايي نفي ايلدي پس جميع ماسوايي
لا اله ديمكله نفي ايلدكدنصكره كورنه قالدي* مثنوى* ماند الا الله باقى جمله رفت* شادباش اي عشق شركت سوز
زفت* لادنصكره الا الله باقى قالدي جملەسي كتدي شاد اول اي شركت ياقيجي قوي عشق الا الله باقى قالدي جملەسي
كتدي ديمك دخي جائزدر يعني چونكم عاشق غيريني افنا ايلمكه تيغ لايي اوردي وجمله ماسواي قلبندن نفي قيلدي

تمام

تمام وصوكنه نظر ايله اندنصكره نه قالدي قالمدي الا الله قالدي وغير شيء جميعا كيدوب زائل اولدي چونكم بو مرتبەنك
وصوانه وحصولنه سبب عشق شركت سوز اولدي اكا اي شركت سوز اولان اولو وقوي عشق شاد اول ديمك لايق
ومناسب كلدي زيرا سالكك قلبندن موجب شركت محبت الهي اولان محبتلري ازاله وافنا ايلمز الا عشق چونكم
توحيد حق ايلمكه عشق اولميجه اولمز كركدركه طالب عشق الهي اوله سن تا قلبكدن شركت خيالني زائل ايدوب
موحدلر مرتبەسني بوله سن (مثنوى) خود هم او بود اولين وآخرين* شرك جز از ديدهٔ احول مبين* حقيقتده اولين
وآخرين خود اولدر شركي ديدهٔ احولدن غيريدن كورمه يعني اول وآخر باطن وظاهر همان اول وجود مطلقدر وشركت
وغيريتي احول اولنلرك كوزندن غيريدن كورمه كه انلر بر شيئي ايكي كوررلر پس چشم باطنلري احول اولان شركي خفي
صاحبلري بو اشيايي حقدن غيري كوررلر خبرلري يوقكه بر غير كوردكلري نفس الامرده خطاء اسما وصفات الهيه در
ومغايرت واثنينيت بر امر اعتباريدركه (كل شيء هالك الا وجهه) موجبنجه هر شيء حقيقتده هالكدر الا اول الهك
ذاتي وصفاتي دكل پس شركت ومغايرت كورمك احول اولمقدن وحقيقت بين اولمقدن ناشي اولور (مثنوى) اي عجب
حسني بود جز عكس ان* نيست تن را جنبشي از غير جان* ان تني را كه بود در جان خلل* خوش نكردد كر بكيري در
عسل* اي عجب انك عكسندن غيري بر حسن اولورمي تنك جاندن غيريدن بر جنبشي يوقدر اول بر تنك كه جاننده
خلل اوله اول تن خوش اولمز فرضا اكر اني عسلده طوته سن يعني اي مرد غافل اول محبوب حقيقتك جمال وكمالنك
عكس وپرتوندن غيري عجبا ايكي عالمده بيله بر غيري حسن وارميدر بو محققدركه آنك حسننك عكسندن غيري جميع
عالمده اصلا بر آخر حسن دخي يوقدر هر مليح ومليحەنك حسني اندن معاردر كما قال ابن الفارض* بيت* وكل مليح
حسنه من جمالها* معار له بل حسن كل مليحة* غافل اولنه بو معلومدركه تن انسانه جاندن غيريدن بر جنبش
وحركت وحسن ولطافت اولمز جان ايسه پرتو رحماني ونغمهٔ يزدانيدر پس حقيقتده ابدان انسانيەدە مشاهده
ايلديكك حسن وجمال الهينك عكس وپرتوي اولور واول جانده كه خلل ونقصان اوليه اول جان بولذاتي همیشه
ذائق اولور اما شول بر تنك كه جاننده خلل ونقصان اوله وذلت معرفت وكدورات طبيعتله اتصال قيلماني اكر هميشه
عسل ايچنده طوتسك خوش اولمز واندن لذت المز پس شول كسەلركه جانلري قلت معرفتله خلل بولمش وجهل
غفلتدن مزاج روحانيەلري سمت اعتداله چيقوب خسته اولمش اوله اني اكر عسل كبي اولان تجليات الهيه ولذات
مشاهدهٔ حسن ربانيده نيجه بيللر طوتسك اصلا خوش اولمز واندن لذت بولمز اول حسني حسن الهيدن غيري زعم
ايليوب آنك تماشاسنه رغبت قيلمز* مثنوى* اين كسي داند كه روزى زنده بود* از كف اين جان جاني ربود*
وانكه چشم اوند يدست ان رخان* پيش او جانست اين تف دخان) بوني بر كسه بيلور كه بر كون زنده اولدي بو جان جانك
كفندن بر جام قاپدي واما اول كسەنك كوزي اول رخلري كورمش درانك قتنده بود خانك تف وحرارتي جاندر يعني
بوذكر اولنان اسراري شول كسه بيلور كه حقيقت كونلردن بر كون زنده اولدي بو جانلر جاني اولان ساقيءِ حقيقتك
الندن بر جام نوش ايلدي واو ساقيءِ باقي اكر جاني علم وعرفان شرابيله سيراب ايلدي واما اول كسەنك كه كوزي ذات
وصفات الهيەنك روخلريني كورمدي واول باقي اولان جانك وجانانك وجهلرينه نظر ايركورمدي آنك قتنده بو تف
دخان كبي اولان روح حيواني جاندر روتف دخاندن مراد روح حيواني اولور كه اول روح حيواني اخلاطك بخارندن
ولطافتندن ظهوره كلور بو اعتبارله اكا تف دخان تعبير اولندي اكثر فلاسفه وعقل جزوي صاحبلري روح الهينك
حسن وجمالي مشاهدەسندن غافل اولوب روح حيوانينك لذاتنه مشغول اولدقلرندن انلرك قتنده بو روح حيواني
اول روح الهيدن اعز واحبدر* مثنوى* چون نديد او عمر عبد العزيز* پيش او عادل بود حجاج نيز* مثلا اول
كسه چونكه عمر بن عبد العزيزي كورمدي آنك قتنده حجاج دخي عادلدر عمر بن عبد العزيز بني اميه دن بر عادل
وصالح پادشاه ايدي حتى كمال عدالله موصوف اولديغندن اوتري اكا عمر ثاني ديرلردي زماننده قورد قيون ايله
يوررردي حتى پدري عبد العزيز وفات ايليوب اوغلي عمر پادشاه اولدقده اطراف واكنافده اولان رعايا كندي ماشيەلرنده
عظيم بركات كوروب درنده جانورلرك حيواناته بيله كزوب اثري رنجيده ايلمدكلريني مشاهده قيلدقلرنده سؤال
ايلديلركه پادشاه نه اولدكي پادشاه ميدر ويا خود بر آخر كسه ميدر ديديلر كه عبد العزيز وفات ايليوب اوغلي عمر برينه
پادشاه اولدي پس رعايا بيلديكه بو مرتبه امن وامان وعدالت اول پادشاه صاحب عدالتك عكس واثريدر حتى
كندي عصرنده قطب الاقطاب اولديغنه دخي شيخ اكبر رضي الله عنه بو كونه اشارت ايلمشلردركه بر كون كعبهٔ شريفده
نماز قيلركن وبنم قتمده بر آخر كسنه دخي نماز قيلركن بر كسه كلوب مابينمزه حلول ايلدي ونمازه شروع قيلدي
بيلدمكه بو بر كسەنك روحيدركه تجسد وتمثل ايليوب كعبهٔ شريفەنك زيارتنه كلمش وبنم صحبتمزه ميل قيلمشدر نمازي

تمام ایلدکدنصکره اکا سزه کم دیرلر دیو سؤال ایلدم بکا عمر بن عبد العزیز دیرلر دیو جواب ویردی سزلک زمانکزده
قطب الاقطاب کیم ایدی بیلورمیسز دیدم بنم عصرمده قطب الاقطاب بن ایدم دیو جواب ویردی پس ما بینمزده
حقیقته مناسب نیجه کلمات واقع اولدقدنصکره غایب اولدی بیوردیلر و حجاج برظالم کمسه ایدیکه برشهره کلسه
بغیر حق نیجه اهل حقی قتل ایلردی واولادرسولدن دخی بولدیغنی اولدوررردی ولیکن بعض کمسه لره رعایت
ایلدیکندن انلره خوش کلوب آنی عادل صانورلردی برکون رعایا جمع اولوب اکا دیدیلرکه ای ملک عمر بن عبد العزیز
ودخی حضرت عمر بن الخطاب رضی الله عنه نه مرتبه عادل ایدیلر سندخی بزه انلرکبی اول جواب ویردیکه تبادروا
انعمرالکم یعنی سزبکا ابوذرکبی رعایا اولک بن سزه حضرت عمرکبی اوله یم یوخسه بن سزی قتل ایلمکدن خالی اولمزم
دیدی پس حضرت مولانا قدس سره روح الهینک شاننی بلمین واوصاف جمیله سنه اکاه اولمیوب روح حیوانیه یی
جان زعم ایلین کمسه لری عمر بن عبد العزیزی کورمیوب حجاج ظالمی عادل ظن ایلین کمسه لره تشبیه ایدوب
بیوررلرچونکیم اول کمسه عبد العزیز اوغلی عمری کورمدی وآنک عدل وانصافنه وحسن خلقله اتصافنه نظر
ایرکورمدی آنک اوکنده حجاج ظالم دخی عادل اولورکذلک روح الهیه یی مشاهده قیلمین کمسه لرک قتنده روح
حیوانیه دخی جان اولور * مثنوی * چون ندید اومار موسی را ثبات * در حبال سحر پندارد حیات * چونکه
اول کمسه مار موسانک ثباتنی کورمدی سحرلک حبالنده حیات وار صانور یعنی چونکیم اول کمسه حضرت موسی علیه
السلامک اژدرهاسنک قوت وثباتنی کورمدی سحره نک سحرله دوزدکاری ایپلرده اول کمسه حیات وار ظن ایلر
مقصود شول کمسه که موسی کبی اولان روح الهینک قوت وثباتنی کورمدی سحره نک حبالی کبی اولان روح
حیوانیه ده قوت وحیات وار ظن ایلر حال بوکه انده اولان حیات خیالات قبیلندندر حد ذاتنده حیات وثبات روح
الهینکدر لیکن حقیقت حاله واقف اولمین کمسه لر حیات ولذاتی همان روح حیوانیه ده صانورلر * مثنوی * مرغ
کوناخورده است آب زلال * اندر آب شوره دارد پروبال * جز بضد ضد را همی نتوان شناخت * چون ببیند زخم
بشناسد نواخت) شول قوش که اول آب زلالی نوش ایلمشدر اول مرغ پروبالنی آب شوره ایچنده طوترز یا ضدی ضددن
غیری ایله آکلمق ممکن اولمز چونکیم برکسه زخم کوره نوازش فهم ایلیه یعنی فی المثل شول برقوش که هنوز دخی آب
زلالی نوش قیلمش واندن لذت یاب اولمامشدر پروبالنی آب شوره دن طوترواکا کمال رغبتله رغبت ایدرانکچون که اندن
لذیذ آب دخی ایچممشدر بواجلدن کندی آب شورنه مقید اولمقدن ایچممشدر اکر آب زلالک لطافتنی بلیدی کندی
شوره اولان آبنک خباثتنی فهم ایلردی الاشیاء تتبین بالاضداد قولنک مفهومی اوزره البته برشیء کندی ضدیله معلوم
اولور مثلا برکسه زخم جفا کورسه رعایت ووفا قدر بیلور وقهر وغضب کوردکده مهر ولطفک چاشنیسنه عالم اولور
* مثنوی * لاجرم دنیا مقدم آمدست * تا بدانی قدر اقلیم الست * چون ازینجا وارهی آنجا روی * در شکرخانه
ابد شاکر شوی * لاجرم بوسببدن دنیا مقدم کلمشدر تا الست اقلیمنک قدرنی بیله سن چونکیم بورادن قورتیله سن اورایه
کیده سن ابد شکرخانه سنده اولورسن یعنی دنیانک آخرتدن مقدم کلمه سنده حکمت اولدرکه دار دنیا برمحل محنت
وبلوی درچونکم مؤمن بوسجن دنیانک الام شدایدندن خلاص اولسه الست عالمنک قدر وشرفنی بیلوروا کا
بوزحمت ومحنتدنصکره اول عالم وصول عظیم نعمت وراحت کلورچونکم ای مؤمن بوسجن دنیادن خلاص
اوله سن واول عالم ارواحه سفر قیله سن ابد شکرخانه سنده همیشه شکرلر ایلرسن والحمد لله الذی صدقنا وعده واورثنا
الارض نتبوأ من الجنة حیث نشاء) دیوسویلرسن شکرخانه ابددن مراد دار جنت اولور محل جمله لذت ومعدن جمیع
نعمت وراحت اولور (مثنوی) کوبی انجا خاک را می بیختم * زین جهان بالا می بکریختم * ای دریغا پیش ازین بودیم
اجل * تا عذابم کم بدی اندر اجل * اوراده کندیکه دیرسن که خاک اله دم بودخی معنادر دیرسن که اوراده خاک اله دم
بوبالک اولان جهاندن قاچدم ای حیف ودریغ بنم موت واجلم بوندن اول اولیدی تا کم اجلده وخوفده بنم عذابم کم
اولیدی یعنی عالم آخرته واصل اولدقده وآنک ذوق وصفاسنی مشاهده قیلدقده عالم دنیاده عمرلک اکل وشربده وبدن
قیدنده کچدیکنه وعالم آخرتک ذوقندن غافل اولدیغنه تحیف وتأسف ایدوب دیرسن حیفا ودریغا عالم دنیاده بن
طپراق الهمشم وبوجهانا کلک ذوقندن غافل اولوب بونک وصولنه سعی ایلمکدن فرار قیلمشم ای دریغلر اولسون
نولیدی موت اجل بکا بوندن اول کلیدی تاکم بنم عذاب والمم اول دنیاده اولان خوف وبیم ایچره از اولیدی بوقدر زمان
بیهوده یره دنیاده خائف اولوب آخرتی کم صانوردم شمدی بیلدمکه دنیا دار محنت وآخرت دار سعادت ومحل راحت
ایمش نته کم بوحدیث شریف دخی بومعنایه دلالت وشهادت قیلر (در تفسیر قول رسول علیه السلام ما مات من مات
الا وتمنی ان یموت قبل ما مات ان کان برا لیکون الی وصول البر اعجل وان کان فاجرا لیقل فجوره * بو سرخ شریف

حضرت

حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمک بوقول شریفنک تفسیرنده درکه بیورمشلردرکه ما مات من مات اولمزدن اول
ما مصدریه دریعنی مدت الموت موتک وقوعنی اول حینده تمنی ایلیه ان کان برا لیکون الی وصول البر اعجل اکر اول
میت بار ومحسن اولدیسه بر واحسانک وصولنه اعجل اولمدی اندن اوتری موت تمنی ایلر اولکی بر فتح بابله محسن
معناسنه وایکنجی بر کسر بابله احسان معناسنه در ایکونه ده لام تمنی یه متعلقدر وان کان فاجرا لیقل فجوره واکر
اول اولن کمسه فاجر اولدیسه فسق وفجوری قلیل اولمقدن اوتری موتی تمنی ایلیه (مثنوی) زین بفرمودست آن آکه
رسول * که هرآنکه مرد وکرد از تن نزول * نبود اورا حسرت نقلان وموت * لیک باشد حسرت تقصیر وفوت * اول
آکاه رسول بوسببدن بیورمشدرکه هرشول کمسه که اولدی وتن مرکبندن نزول ایلدی اول کمسه نک دنیادن نقل
ایلسنه واولمسنه حسرتی اولمز لیکن تقصیر وفوتک حسرتی اولور یعنی دنیادن اعمال صالحه وطاعات حسنه ایلمک
خصوصنده تقصیر ایلدیکنه وفرصتک فوت اولدیغنه تحسر وتأسف ایلر یوخسه اولدیکنه ودنیادن آخرته نقل
قیلدیغنه تأسف وتحزن ایلمزدیمک اولور * مثنوی * هرکه میرد خود تمنا باشدش * که بدی زین پیش نقل ومقصدش
هرکم که اولورا کا خود تمنی وآرزو اولورکه آنک مقصدنه نقلی بوندن اول اولیدی یعنی هرکمسه که اوله و بو دنیادن آخرته نقل
قیله اکا کندی مقصد ومقامنه واصل اولمقدن اوتری اول اولمک آرزو وتمنیسی اوله (مثنوی) کر بدی بد تا بدی کمتر بدی
ور تقی تا خانه زوتر آمدی * اکر اول اولن کمسه بد وفاسد وفاجر ایسه تا بدلکی کمتر اولیدی واکر تقی ومتقی ایسه
تا کندی خانه وکاشانه سنه تیزلک کلیدی موتی تمنی ایلملری بوندن اوتری اولور (مثنوی) کوید آن بد بی خبر می بوده ام
* دمبدم من پرده می افزوده ام * اول بد وفاجر اولان کمسه اولدکدنصکره دیربن بوندن بی خبر اولمشم دمبدم بن
پرده زیاده ایلمشم وجرم وعصیان ایلیوب کندیمی محجوب ومغفل قیلمشم * مثنوی * کر ازین زوتر مرا معبر بدی *
این حجاب وپرده ام کمتر بدی * اکر بوندن تیزلک بکا عبور وکذر اولیدی بنم بوحجاب وپردم آزرلک اولوردی تا بومرتبه
عذاب ایچره قالمزدم وبوقدر ظلمت ومحنته مبتلا اولمزدم دیه * مثنوی) از حریصی کم دران روی قنوع * ور تکبر کم دران
چهره خشوع * همچنین از بخل کم در روی جود * ور بلیسی چهره خوب سجود) حریصلکدن اول قناعت یوزنی
برتمه وتکبردن اول خشوعک یوزنی برتمه کذلک بخلدن جود وسخانک یوزنی برتمه وابلیسلکدن سجودک خوب اولان
چهره سنی برتمه قنوع ضم قافله قناعت معناسنه مصدر دردخول وزننده وهرصفت حمیده فی المثل برصورت جمیله
کبیدر وهرصفت قبیحه ناخن بدکبیدر چون برکسنک برنیجه صفت حمیده سی اولسه اول صفت حمیده نک مقابلی اولان
صفت قبیحه ایله عمل قیلسه برکسه برصورت جمیله یی ناخن بدله نیجه خراشیده ایلرسه اول صفت قبیحه ایله متصف
اولان کمسه کندینک صورت جمیله سنک وجهنی اویله خراشیده ایلمش ومجروح قیلمش اولور نته کم بومعنایه تنبیه دن اوتری
طاوس باغ ایمان اولان مؤمنلره خطاب ایدوب بیوررلر ای طاوس باغ ایمان اولان مؤمن دنیایه حریصلککدن
اول قناعت یوزنی خراشیده ایلمه که حریصلک صفت قناعتک وجه جمیلنی مجروح ایدیجیدر وکذلک خشوع وتواضع
صفتلرینک چهره سنی متکبر اولمغله مجروح ایلمه زیرا کبر ونخوت ناخنلری خشوع وتواضع صفتلرینک چهره سنی
خراشیده ونابالک ایدیجیدر وکذلک جود وسخانک یوزنی بخل وامساکدن برتمه ومجروح ایتمه که بخل وامساک جود
وسخا صفتلرینک یوزینی برتیجی وخراب ایدیجیدر وکذلک سجده ایله نک خوب اولان چهره سنی ابلیسلککدن برتمه
ومجروح ایتمه که برکسه تارک الصلوة اولسه ابلیس برتلبیس کبی اولور وحق تعالی یه هر وقتده سجده ایلمک برمحبوب
نفیس کبی اولوربی نماز اولان کمسه سجده نک خوب اولان چهره سنی مجروح وآزرده قیلور وعاقبت بومجوده ومردوحه
وجه اولان صفتلردن محروم قالوب اول مذمومه ومقدوحه اولان صفات خبیثه یه مبتلا اولور وآخرتده اوصفات
خبیثه نک محلی که دار جحیمدر اکا دخول قیلور اما صفات حمیده سنی ازاله قیلمین کمسه لر آنک واسطه سیله جنت اعلایه
واصل اولور وراحت بولور * مثنوی) بر مکن آن پر خلد آرای را * بر مکن آن پر ره پیمای را * ای طاوس اول دار الخلدی
زینت ویجی قنادکی قوپرمه ای طاوس اول ره پیمای پرکی قوپرمه یعنی ای حقیقت باغنک طاوسی اولان مؤمن اول
جنانی آراسته وپیراسته ایلیجی اوصاف حسنه واعمال صالحه کی وجودکدن ازاله ایلمه که اول اعمال حسنه واوصاف
حمیده سکا پروبال کبیدر وجنت اعلایه زینت وسبب جمال کبیدر واول یول اولجی وطریق آخرتی قطع ایدیجی
پروبالکی وجودکدن زائل ایلمه که مراد اندن اعمال حسنه واوصاف حمیده در طاوس پروبالیله نیجه برمنزلدن
برمنزله کیدرسه وبرمقامدن برمقامه انکله نیجه سیر ایدرسه سن دخی اوصاف حسنه واعمال صالحه ایله اویله
سیر ایدرسن وجنت اعلا جانبنه اول واسطه ایله کیدرسن پس ای طاوس پروبالکی قوپرمه دین حکیمه جواب ویرمسنه
شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) چون شنید این پند ودر روی بنکریست * بعد ازان در نوحه آمد می کریست * طاوس

پس

حکیمدن بو پندی اشتدی اکا نظر ایلدی اندنصکره فغانه کلدی اغلدی کان حسب حالنی بیلمدیکنه واول کندینک زینتنی نیچون ازاله ایدرا کاکاه اولمدیغنه زیاده محزون اولوب بکایه بشلدی * مثنوی * نوحه و کریه درازو دردمند) هر که انجا بود در کریش فکند * دردمند طاوسک درازاولان کریه سی ونوحه سی هر کسیه که اوراده ایدی کریه براقدی یعنی انک بکاسی انلره دخی تأثیرایدوب انلردخی انک حالنه شفقت ایلدکلرندن بکا ایلدیلر * مثنوی * وانکه می پرسید پر کندن زجیست * بی جوابی شد پشیمان می کریست * واول حکیمکه طاوسه قناتنک قوپرمسی نه ندردیو صوردی طاوسک اکا جوابی اولمدیغندن سؤال ایلدیکنه پشیمان اولدی اغلدی وکندیسنه بویله دیدی * مثنوی کز فضولی من چرا پرسیدمش * اوزغم پربود شورانیدمش) که فضوللغمدن بن انی طاوسه نیچون سؤال ایلدم اول غمدن پرایدی بن آنی قارشدردم وتحریک ایلدم (مثنوی) می چکید از چشم تر بر خاک آب * اندران هر قطره مدرج صد جواب * طاوسک تر اولان کوزندن خاکه اوزره آب طملدی اول قطره نک هر برنده صد جواب درج اولنمش ایدی لسان حال بیلان کمسه آنک قطرات سرشکندن ما فی الضمیرنه مطلع اولوروازنی بیلوردی (مثنوی) کریهٔ با صدق برجانها زند * تا که چرخ وعرش را کریان کند * عقل ودلها بی کمانی عرشی اند * در حجاب از نور عرشی می زنند * صدقله اولان کریه جانلر اوزره اورر تاکه اول صدقله اولان کریه چرخ وعرشی کریان ایلر عقل ودللر هیچ شکسز عرشیلردر عقل ودللر عرشه منسوب اولان نوردن حجابده طوغورلرنعم کریان اولان کمسنک صدقله اولان کریه سی جان ودللره عظیم تأثیر قیلورنته کم شیخ عطار حضرتلری مقالات الارواحده بو حکایتی بو کونه تحقیق بیورمشلردر که زلیخا یوسفه بحضور اولوب انی بر سیجانه ویروب واربوکه یوزد کنک اوردیو تنبیه ایلدی وبن بوراده آنک صداسنی استماع ایلیم دیدی سیجان انی وراى جداره کوتوروب اکا مرحمت ایدب وافر پوستینی آنک یانینه بچیده ایدوب دکنکله انی ضرب ایلدکده یوسف مدد دیو ناله ایدردی یوزدکنکی تمام اوردقده زلیخایه کلدکده وار البته برخوشجه ضرب ایله آنک اوازندن مضروب ودردمند اولنلرک اوازی کلمز بوخسه اول یوزچوبی سکا ضرب ایلرم دیو تأکید ایلدکده کاوب اول پوستی ازاله ایدوب آنک قدم مبارکنه برمحکم چوب اوردقده یوسف دخی مدد دیو ناله قیلدقده زلیخا درحال رحم ایدوب برندن کفایت ایدردیو آوازایلدی وکذلک اولان یوزچوبک ناله سی اکا تأثیر ایلمیوب برچوبک صدقله اولان ناله سی اکا تأثیر قیلدی قلب انسانه تأثیر ایلمک برطبقه درحتی انسانک صدقله اولان کریه سی وناله سی چرخ وعرشی دخی کریان ونالان ایلر وآسمانک کریه ایلمسی بکت السموات السبع حدیثیله ودخی فما بکت علیهم السماء ایتیله ثابت اولمشدرنته کم اوایلده ازنفیرم مرد وزن نالیده اند بیتنک شرحنده بو حدیث وبوایت مرور قیلمشدر چونکم صدقله اولان کریه عقل وجانه تأثیر وافلاکه دخی تأثیر ایلمک مقرراولوراتکچونکه عقول وارواح بی شبهه وبی کمان عرشیلردرولیکن عرشه منسوب نوردن حجابدندره محجوب ومحبوس اولوب تعیش ایدرلرو بو بدن چاهی انلره نور عرشیدن حجاب اولمشدرحتی هر بری کندی مقاملرنی واصللرنی فراموش قیلمشدر مکرکه انبیا واولیا علیهم السلام وعرفا وعلما انلر عرشی اولدقلرنی بیلمشلرومرتبهٔ اصلیه لرنی بولمشلردر عقل وروحک اصلی عرشی اولوب بو بدن چاهنده محجوب ومحبوس اولدقلری بو سرخ شریفدن معلومک اولور (دربیان انکه عقل وروح محبوس اند در آب وکل همچو هاروت وماروت درچاه بابل * بو سرخ شریف آنک بیاننده درکه عقل وروح آب وکلده محبوس لردرهاروت وماروت چاه بابلده محبوس اولدقلری کبی (م ی) همچو هاروت وچو ماروت آن دوپاک * بسته اند اینجا بچاه سهمناک * عالم سفلی وشهوانی دراند * اندرین چه کشته اند از جرم بند * اول ایکی پاک یعنی عقل وجان هاروت وماروت کبی بونده سهمناک چاهده بسته لردر بو ایکی سفلی وشهوانی عالمده طورورلرجرم وکناهدن اوتری بو چاه ایچره بند اولمشلردر یعنی هاروت وماروت کدا ایکی ملک اصلنده علوی وسماعیلر ایدی بشر حقنده دخل ایلیوب حق تعالی بونلری بر یوزنده حاکم قیلوب شهوت وطبیعته مبتلا اولدقلرندنصکره جرم وعصیان ایلیوب حق تعالی بونلری اول جرم واسطه سیله چاه بابلده حبس ایلدی قصه سی برمقدار جلد اولده اوایله قریب دربیان خسارت وزیر سرخنده چون زنی از کار بد شد روی زرد بیتنک شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه بوراده مقصود عقل وروحی بو طبیعت چاهنده محبوس اولدقلری ملابسه سیله اول ایکی ملکه تشبیه ایلمشلردرکه بونلردخی اصلنده سماویلر وعرشیلردر چونکم عالم اعلادن کلوب بو عالم بشریته نزول ایلدیلر شهوته تابع ومعصیته مائل اولدقلری واسطه سیله طبیعت قیوسنده محبوس اولمشلر وغموم نفسانیه ایله معذب قالمشلرنته کم بو معنایه اشارت ایدوب بیوردیلر بو پاک اولان عقل وروح هاروت وماروت کبی بو مرتبهٔ بشریتده سهمناک وهولناک اولان طبیعت قیوسنده ایکن سفلی وشهوانی عالمده درلر بوچاه طبیعت ایچره جرم وعصیانلرندن اوتری مقید اولمشلردر اول ایکی ملک چاه بابلده محبوس قالدقلری کبی بونلردخی

چاه طبیعت ایچره محبوس قالمشلردر (مثنوی) سحر وضد سحر را بی اختیار * زین دو اموزند نیکان وشرار * سحری وسحرک ضدنی اختیارسز نیکلر وبد بختلر بو ایکیسندن اوکرنورلر یعنی اهل سعادت واهل شقاوت سحر وشری وسحر وشرک ضدی اولان نفع وخیری بو ایکی ملکدن تعلم ایدرلر نجین نیک بختلر واروب چاه بابلده اول ایکی ملکه مقارن اولوب اندن خیر تعلم ایلسه لر بلا تأخیر صلاحی انلره تعلیم ایدرلر ونجین اهل شقا اولان شرارانلره تقرب ایلسه لر وسحر وحیله وخدعه علمنی انلردن اوکرنمک استسه لر اول سحر علمنی وحیله وخدعه یی انلردن منع ایلمیوب انلره تعلیم ایدرلر * مثنوی * لیک اول پند بدهندش که هین * سحر را ازما میاموز ومچین * ما بیاموزیم این سحرای فلان * از برای ابتلا وامتحان * کامتحان را شرط باشد اختیار * اختیاری نبودت بی اقتدار * لیکن اول سحر وخدعه علمنی اندن اوکرنمک استین کمسیه اولا اول ایکی فرشته اکا پند ونصیحت ویررلر بویله دیو که اکاه اول ای بد بخت بزدن سحری اوکرنمه وآنک علمنی دیوشورمه ای فلان کمسه بز بو سحری اوکرد یرز ابتلا وامتحاندن اوتری پس سحری اوکرنمک کافر اولمیجه اولمز اختیار کله کافر اولمه زیرا افتنان وامتحانه اختیار شرط اولدی اختیارسز بر کمسه یی امتحان ایلمک لایق اولمدی واقتدارسزدخی سکا اختیار اولمز چونکم حق تعالی سکا قدرت واختیار ویردی اختیار اقتدارکی کفره وضلالته سبب اولان سحر وحیله اوکرنمکه صرف ایلمه دیرلرنته کم حق تعالی کلام مجیدنده بونلردن سحر تعلیم ایلین کمسه لره بونلرک اولا پند ونصیحت ایلدکلری قولی لسانندن بو کونه حکایت بیورب دیرلر (وما یعلمان من احد حتی یقولا انما نحن فتنة فلا تکفر فیتعلمون منهما ما یفرقون به بین المرء وزوجه * یعنی اول ایکی ملک براحده سحری تعلیم ایلمزلر تا کم دیمیه لر اول سحری اوکرنمزدن اول اول کمسیه بزی دکلیکز ناس ایچون خدای تعالیدن ابتلا وامتحانکزایچوکز پس سن سحری اوکرنمکله کافر اولمه وسحرک اوزرینه کناه مترتب اولمز صانمه یعنی اول ایکی ملک سحری اوکرنمک استین کمسیه مقدما بویله نصیحت ایدرلر اعلم یا آخی بو قصه یهودیلردن حکایت اولنمشدرنته کم قاضی بیضاوی تفسیرنده دیر وما روی انهما مثلا بشرین ثم رکبت فیهما الشهوة فتعرضا لامرأة یقال لها زهرة فحملاها علی المعاصی والشرک ثم صعدت الی السماء بما تعلمت منهما محکی عن الیهود ولعله من رموز الاوائل وحله لا یخفی علی ذوی البصائر وامام فخر رازی دخی تفسیر کبیرده بو روایت باطلدر دیمشدر کما قال هذه الروایة فاسدة مردودة لیس فی کتاب الله ما یدل علیها بل فیه ما یدل علی خلافها من وجوه الاول ما فیه من الدلائل الدالة علی عصمة الملائکة من کل المعاصی وثانیها ان قولهم انهما خیرا بین العذابین ممنوع اذ کان الاولی ان یخیرا بین التوبة والعذاب لان الله تعالی خیر بینهما من اشرک فی طول عمره فکیف یبخل علیهما بذلک وثالثها ان من اعجب الامور قولهم انهما یعلمان السحر فی حال کونهما معذبین دیمشدر انه مما لا تعویل علیه لما ان مداره روایة الیهود مع ما فیهما من المخالفة لادلة العقل والنقل اکرچه بونلر بویله دیمشلردر عقله ونقله مخالفت ظن ایلمشلردر لیکن عقله ونقله مخالفت دکلدر زیرا بو قصه نک صحتنه ذاهب اولان اکابر دینده وعلمده وعقلده بونلردن زیاده درلر ولا معالم تنزیلده وتفسیرده بو قصه ثابت اولمشدر وامام سیوطی نواهد نام کتابنده بو قصه یی تصحیح ایلمشدر کما قال فیه انها روایة صحیحة مرفوعة من حدیث ابن عمر اخرجه احمد فی مسنده وموقوفة علی علی وابن مسعود وابن عباس وغیرهم من الصحابة رضی الله تعالی عنهم باسانید عدیدة صحیحة وابن حجر بخاری شرحنده دیرکه لهذه القصة طرق تفید العلم بصحتها باخصوصکه حضرت مولانا من کل الوجوه اولانا مثنوی شریفک اکثر محلنده بو قصه یی نظم ایدوب کتورمشلر وثبوت مرتبه سنه بیورمشلردر بو قصه نک صحیح اولدیغنه برحجت قوی دخی بودرکه چونکم بو قصه عقل ونقله مخالف اولمدیغی بلدکسه پس ابیات مذکوره دن مراد اولان معنایه کله لم عقل وروح هاروت وماروته تشبیه اولنمشدر وبر محلده هاروت وماروت دن مراد عقل وروح اولمشدر چونکم عقل وروح ایکی ملک کبی طبیعت چاهنده محبوس ومقید اولدیلر نیکبختلر خیر وشری ونفع وضری بو ایکیسندن تعلم ایدرلر ولیکن عقل وجان مانند سحر اولان حیله ومکری انلردن اوکرنمک استین کمسه لره اولا پند ونصیحت ویررلر وبویله دیرلر که اکاه اول بزدن مکر وحیله اوکرنمه وخدعه وفریب دیوشورمه ای فلان کمسه بز بو سحر ومکری وحیله وخدیعتی ابتلادن وامتحاندن اوتری اوکردیرز قاضی بیضاوینک ولعله من رموز الاوائل دیدیکی رمزلردن مراد بودرکه اول ملکیندن بری روح وبری عقلدر کما قال بعض الفضلاء فی حاشیة البیضاوی فی قوله ولعله من رموز الاوائل المراد باحد الملکین الروح الانسانی وبالملک الاخر العقل ووجه التعبیر بالملکین انهما مصدران لکل خیر وبهبوطهما الی الارض نزولهما من عالم الانوار الی عالم الطبیعة وبالمرأة المسماة بالزهرة هی النفس الامارة بالسوء وبتعشق الملکین بها ابتلاء الروح والعقل بالنفس الامارة بانهما انقادا لامرها بالشرور وبکونهما محبوسین فی بئر بابل ابتلاء الروح والعقل بحب البدن الترابی وبکونهما معذبین فی البئر الی یوم القیامة

عبارة عن ابتلائهما بالكدرات البشرية الى الموت فانهما يتجرد ان عند خراب البدن فيعودان الى عالم الانوار
مثنوی * میلها همچون سکان خفته اند * اندرایشان خیر وشر بنهفته اند * چونکه قدرت نیست خفته این رده)
همچو هیزم پارها وتن زده * انسانك میل ومحبتلری فی المثل اویومش کلبلر کبیدر اول میللرده خیر وشر کزلنمشلردر
چونکم قدرت اولمیه بو وصف چکمش جماعت اویومشلردر آتشده اولان هیزم پاره کبی ایسم ارلمش رده رانك فتحیله
صف چکمش وجماعت اولمش معناسنه در مصرع ثانیده پارها کرده تقدیرنده اولوب معنی هیزم کبی پاینی صالی
ویرمش وساکت اولمش دیمك دخی جائز اولور وتوضیح کلام وتحقیق مرام بویله دیمك اولورسه البته قوت واقتدار اولمینجه
اختیار ثابت وظاهر اولمز زیرا فی المثل انسانك درننده اولان میللر خفته اولان کلاب کبیدر اوسیللرك باطننده خیر
وشر مخفی وپوشیده اولمشدر چونکم قدرت واستطاعت اولمیه بو میللر واختیارلر جماعتی یاتمش واختفا ایتمشلردر
شول هیزم پاره کبی که آتشده یاتوب بی مدد اولدقده ساکت اولمشلر ومشتعل اولمقدن واحراق قیلمقدن فراغت قیلمشلر
وجه ثانی اوزره معنا بو میللر جماعتی قدرت ومدد اولمدیغی کبی یاتمشلر وسکوت ایتمشلردر شول هیزم کبی ایاغنی صالی
ویرمش ویاتوب سکوت ایلمش بوراده هیزمدن مراد مجرد بر برده اوزانوب یاتن وساکت اولان هیزم اولور شول دمکه انی
قالدروب قویه سن اندن قدرت ومدد بولوراندنصکره هر برشعله سی اسمانه کلور ونیجه شیلری احراق قیلور کذلك
انسانك میللری دخی قوت وقدرت بولمزدن اول هیزم کبی ایاق صالی ویروب یاتمش وجامد اولوب سکوت اتمشدر همان دمکه
قوت وقدرت بوله آتش کبی یا نیجه کسیه ضرر ویرر ویاخود نیجه کسیه نفع وفائده ایرکورر (مثنوی) تا که مرداری
درآید درمیان * نفخ صور حرص کوبد بر سکان * چون دران کوچه خری مردار شد * صد سك خفته بدان بیدار شد
تا که بر مردار خراورتا به کله اول مرده وخفته اولان کلاب اوزره حرص صوربنك نفخی اورر چونکم کوچه ده بر خر
مردار اولدی یعنی اول خر مردار سبیله نیجه یوز یاتمش کلاب بیدار اولدی خر مرداردن مراد بونده جیفه دنیا اولور
وتقدیر کلام وتقدیر مرام بویله دیمك اولورکه تا کم دنیا جیفه لرندن برمردار بو اهل دنیانك خفته اولان میللرینك
میاننه کله واول مرده اولان کلاب اوزره حرص وشره صوربنك نفخی واوازی طقرنورمو تا به صور اسرافیلك اوازی
ایریشوب حیات بولدقلری ومقبره لرندن قائم اولدقلری کبی اول مرده اولان سکلر حیات بولورلر واول جیفه نك اخذنه
اقدام قیلورلر چونکم اول محلده بر خراوله وآنك لحوم وشحومی اول کلاب خفته یه میراث قاله نیجه یوز اویومش کلاب
اول سبیله بیدار اولور واول جیفه یی یمکه اقدام ورغبت قیلورلر وبری برلریله نیجه عربده لر وخرلدیلر وغوغالر قوپاروب
اول جیفه دن اوتری جنك وجدل ومتنه کیدرلر * مثنوی * حرصهای رفته اندر کتم غیب * تاختن اوردسر بر زد
زجیب * موبمو هر حرص دندان شده) وزبرای حیله دم جنبان شده) کتم غیبه کتمش حرصلر جیبدن باش چقاروب
چابق کتوردی هر بر سکك اوزرنده اولان جمله مویی دندان اولمش وحیله دن اوتری کلب قویریغنی دپردیجی اولمش
یعنی شول دمکه کلاب دنیانك اوکنه اموال وارزاق دنیویه دن برجیفه کله وبونلر آنك اکل وبلعنه رخصت وقدرت
بوله درزمان بونلرك کتم غیبه کیدن حرصلری یقالرندن باش یوقاروچقارلر وظهوره کلوب تك وبو ایلرلر مدد بونی
برنیجه اکل وبلع ایلرز اوله دیو سویلرلر چونکم اول جیفه بونلرك اوکنه کله هر بر کلبك اوزرنده اولان جمیع قیللری اول
جیفه نك اکل وبلعندن اوتری دندان اولمش اولورلر وبری برلرینه کاه اولورکه جنك ایتمیوب حیله وخدعه دن اوتری
قویروق صالرلر ونیجه دلکولکلر وعلقلر قیلرلر بو تواضع وعلقدن مرادلری نیکخوی اولدقلرندن دکلدر بلکه مال
دنیانك اکل وبلعنه بروسیله وحیله درکم انی اکل ایلمکه اول کلب اخر مانع اولمیه انکله عربده وخرلدی قیلمیه (مثنوی)
نیم زیرش حیله بالان غضب) چون ضعیف آتش که یابد او حطب) شعله شعله می رسد از لامکان * میرود دود لهب
تا آسمان * اول کلبك آشاغی نصفی حیله ویوقارو نصفی غضب بدر مثلا ضعیف آتش کبیکه او حطب بوله لامکان عالمندن
اکا شعله یتشور عاقبت دود لهب اسمانه دك کیدر یعنی کلبك اکل وشرب وبلع ایلمکده ایکی حالی واردر بریسی نصف
سفلیکه اول حیله وخدعه سی جا بنندر یعنی برغدانی اکل ایلمکه قادر اولمیه جغنی بیلسه بو جانب سفلی ایله معامله
ایدوب قویریغنی صالر وحیله لر وعلقلر ایلر وبریسی دخی نصف علوی جانبیدرکه اول غضبی حالیدر یعنی برشیء اخذ
ایلمکه قادر اوله جغنی بیلسه وبر آخر کسه انی منع قیلسه غضبه کلور وبلکه کنور مثلا شول بر ضعیف آتش کبی هیزم
بوله نیجه قوت بولور ومشتعل اولور لامکان عالمندن اول آتشه دمبدم شعله لر ایریشور حتی بر مرتبه قوت بولورکه آنك
لهبنك دهانی آسمانه کیدر بوندن مقصود شول سك طبیعت اولان کسه نك آتش غضبی بعض شیئك بهانه سیله
شعله لنمسی وعالم لامکان آنك آتش غضبینی زیاده ایلمکه سبب ومدد ایرشمسی وعاقبت آنك نار غضبنك اثاری ظاهر
اولمسی وغلبه قیلمسی اولور (مثنوی) صد چنین سك اندرین تن خفته اند * چون شکاری نیستشان بنهفته اند *

بوتنده یوز بونجلین کلب اویومشلردر چونکم ظاهرده برشکار بو قدرانلر کزلو اولمشلردر یعنی بوتن انسانیده بود کز
اولنسان کلب صفتلری کبی نیجه یوز صفات ذمیمه پنهان اولمشلردر مثلا حرص وشهوت وحقد وحسد وبغض وعداوت
وبونلر امثالی اولان کلب صفتلری بدن انسانیده اختفا قیلمشدر چونکم بونلری اظهار ایدیجی برشیء برجانبدن ظهوره
کله بونلر دخی باش کوسترلر وظاهر اولورلر پس اهل سلوکه لازم اولان اولدرکه تاچن کندیدن برصفت ذمیمه ظهوره
کلسه آنك ازاله سنه سعی ایلیه تا کم کندی باطننده کلب صفتی بولمیه (مثنوی) یا چو بازانند دیده دوخته * در حجاب
ازعشق صیدی سوخته * تا کله برداری وبیند شکار * انکهان سازد طواف کوهسار * یا خود اول بدن
انسانیده اولان میللر کوزی دیکلمش بازلر کبیدر حجابده برصیدك عشقندن یانمشدر تا کم بازك کلاهنی قالدیره سن
وشکارنی کوره باز اول زمان کوهساری دوروطواف ایلر یعنی تن انسانیده اولان میللر وحرصلر سکان خفته کبیدر
ویاخود بازان چشم دوخته کبیدر اول بازلر حجاب التنده برصیدك عشق ومحبتنده یانمشلر وساکن اولمشلردر تا کم
کلاهنی قالدیره سن واول بازشکارنی کوره اول زمانده کوهساری طواف ایلر واول شکاری صید ایلمك ایچون سعی
واقدام ایلر (مثنوی) شهوت رنجور ساکن می بود * خاطر او سوی صحت می رود * چون ببیند نان وسیب وخربزه
در مصاف اید مزه وخوف بزه * رنجور ومریضك میل وشهوتی ساکن اولور آنك خاطری صحت طرفنه کیدر چون
اول رنجور نان وسیب وخربزه کوره آنك اول کوردیکی غدادن مزه سی وخوف بزه سی مصافه کلور بزه کناهه دیرلر
بونده ضرر معناسنه استعمال اولنور یعنی برخسته مزاج اولان کسه نك میل وشهوتی ساکن اولور انجق آنك
خاطری صحت جانبنه کیدر وصحته میل ایدر چونکم اول خسته مزاج اولان کسه نان وسیب وقاون وقاربوز کوره
انلرك لذتی وانلرك ضرری جنکه کلور خسته استرکه اول یمکلردن حظ اله وتمتع قیله اما آنك ضرری خاطره سی انلری
اکل ایلمکه مانع اولورونه اول غدالرك لذت مزه سی اول بزه وضرر خاطره سنی دفع قیلور * مثنوی * کر بود صبار
دیدن سود اوست * ان تهیج طبع سستش رانکوست * ور نباشد صبر پس نادیده به * تیر دور اولی زمردبی زره * اکر
اول رنجور صبار ایسه اول طعامی کورمك اکا سود ونفعدر اول تهیج وتشوق آنك سست اولان طبیعتنه نکودر روا کر
رنجورك صبری اولمسه پس اول طعامی کورممسی یکدر مثلا بی زره اولان مرددن تیر دور اولمق اولیدر تهیج تحرك
وتشوق معنالرینه در یعنی اکر رنجور اولان کسه مبالغه ایله صابر اولورسه طعامی کورمك اکا نفع وفائده اولور زیرا
اول طعام جانبنه اولان تحرك وتشوق آنك سست وضعیف اولان طبیعتنه نیکو ونافع درکه اندن صبر قیلدقجه انی اکل
ایلمکه مزاجنده برقوت واستعداد حاصل اولور اما انی اکل ایلسه کندی یه ضرر اولورکه هنوز انی اکل ایلمکه
مزاجنده قوت واستعداد یوقدر واکر طعامه صبری اولمزسه مریض اولان کسه طعامی کورممك اولیدر زیرا بی زره
اولان کسه دن تیر ایراق اولمق اولیدر صبر برسپر کبیدر ومشتهیات نفسانیه تیر کبیدر مریض القلب اولان کسه لره اکر
صبر سپرلری وار ایسه مشتهیات نفسانیه یی کورمك انلره نفع وبر روالاعظیم فساد وضرر ایرکورر مریض القلب
ومریض النفس اولان کسه لره مشتهیات نفسانیه یی کورممکدن اولی برنسنه اولمز (جواب کفتن طاوس ان سائل را
م ی چون ز کریه فارغ آمد کفت رو) که تو رنك وبوی راهستی کرو) ان نمی بینی که هر سو صد بلا) سوی من آید پی این بالها
چونکم طاوس کریه دن فارغ کلدی اول سائله دیدی یوری زیرا سن رنك وبویه مرهون سن وانی کورمزمیسنکه
هر جانبدن یوز بلا بنم جانبمه کلور بو قنادلرمدن اوتری مراد بونده شول طریقت باغنك طاوسلری اولورکه صورت
ظاهرده اولان زینتلرینی ترك ایدوب کندیلرینی خوروبی اعتبار ایدرلر تاچن بونلره برسائل سن بوظاهرده اولان
زینت ورنکی نیچون ازاله وترك ایلرسن دیسه لر بونلر اکا دیرلرکه سن همان رنك وبویه اسیر ومقیدسن انی کورمزمیسنکه
حسودلرك حسدی وسوء نظر صاحبلرینك چشم بدی وبونلردن غیری نیجه بلای صوری ومعنوی بو ظاهرده اولان
بالمدن ومالمدن وحسن حالمدن اوتری کلمزمی پس هر نه که بلایه وسوء قضایه سبب اوله آنك ترکی اولی اولور (م ی) ای بسا
صیاد بی رحمت مدام * بهر این پرها نهد هر سو دام * ای نیجه صیاد بی مرحمت دائما بنم جانبمه قوریو بنم قنادلرمدن
اوتری دام (مثنوی) چند تیر انداز بهر بالها) تیر سوی من کشد اندر هوا) نیجه تیر انداز بنم قنادلرمدن اوتری هوادن
بنم جانبمه تیر چکر یعنی بن هواده ایکن ومرتبه بالاده ایکن بنم جانبمه تیر چکوب آتر * مثنوی * چون ندارم زور
ضبط خویشتن * زین قضا وزین بلا وزین فتن * چونکم کندیمی ضبط ایلمکه قوت طوتمزم بو قضادن وبو بلادن
وبو فتنه لردن (مثنوی) آن به آید که شوم زشت وکریه * تا بوم ایمن درین کهسار وتیه * پس بکا اول یك کلورکه زشت
وکریه اولم تا که بو کهسار وتیه ده الام وفتن دن امین اولم بو جمله عبادت اولور طاوس باغ طریقت اولان سالکلرك ترك
زینت صوری ایلملرندن زیرا بونلره زینت صوریه ایله مزین اولمق ورسم وصورتله ترسم وتزین قیلمق ظاهرا وباطنا نیجه

بلا وفتنه دن خالی اولمز چونکه بونلر بو ضرری رسم وصورتده مشاهده ایلدیلر پس آنی ترک ایلیوب بلادن امین
اولدیلر (مثنوی) این سلاح عجب من شد ای فتی * عجب آرد معجبانرا صد بلا * ای فتی بو بنم عجب وکبرم سلاحی
اولدی عجب ایسه معجب اولنلره صد بلا کتورر عجب نفسنی بکنمکه دیرلر معجب فتح جیمله عجب صاحبی دیمکدر یعنی
تارک دنیا اولان وزینت قیلان طاوسان باغ طریقت دیرلر که ای فتی بو هنر ومال وجاه وزینت وزیور بنم عجب وکبریمه
سلاح وآلت اولدی عجب ایسه معجب اولنلره نیجه یوز بلا کتورر که صفت مهلکه دندر نتهکم پیغمبر علیه السلام
حضرتلری بیورمشلردر ثلاث مهلکات شح مطاع وهوی متبع واعجاب المرء بنفسه عجب اکبر ذنوب واقبح عیوب
اولدیغنه نیجه احادیث شریفه واقع اولمشدر ایراده حاجت یوقدر (دربیان انکه هنرها وزیرکیها ومال دنیا همچون
پرهای طاوس عدو جانست (مثنوی) بس هنر آمد هلاکت خام را) کز پی دانه نبیند دام را) اختیار آن نکو باشد که او
مالک خود باشد اندر اتقوا * چوق هنر وعلم ومعرفت وحرفت وصنعت خام اولان کمسه لره هلاککه کادی وسبب عذاب
ونقمت اولدی زیرا اول خام وناپخته دانه دن اوتری دامی کورمز یعنی هنرینک لذتندن واندن حاصل اولان نفعندن
اوتری اول هنرک صوری ومعنوی مضرتی جانبنه نظر ایلمز اختیار اوکمسه یه خوب ونافعدر که او اتقوا امرنده کندینه
مالک اوله یعنی اختیار که لازمهٔ قدرت واستطاعتدر اول کمسه یه لایق ونیکو اولور که اول کمسه کندی نفسنه اتقوا امرنه
امتثال ایلمکده مالک اوله که حق تبارک وتعالی قرآن عظیمده نیجه مواضعده اتقوا الله دیو عبادنه امر ایلدی کما قال
تعالی (واتقوا الله ان الله بما تعملون خبیر) وقال ایضا واتقوا یوما لا تجزی نفس عن نفس شیأ) ودخی بوکه معادل
آیت کریمه چوق واقع اولمشدر (مثنوی) چون نباشد حفظ وتقوی زینهار * دور کن آلت بینداز اختیار * چونکم
سنده حفظ وتقوی اولمیه زینهار آلتی دور ایله اختیاری آت یعنی چونکم سنک نفسکی معاصیدن حفظ ایلمککک
وحرامدن پرهیز قیلمقلغک اولمیه زینهار آت حرام وسبب آثام اولان مال وجاهی وقدرت ودستگاهی کندکدن بعید
ایله تا اختیارم تمه سندن خلاص اوله سن وآنک مضرت وشرندن نجات بوله سن (مثنوی) جلوه گاه واختیارم
آن پرست * برکنم پررا که در قصد سرست * بنم جلوه گاه واختیارم بو پردر پس پری قوپاریرمکه باشک قصدنده در
یعنی بو دنیانک مال وزینتنک مضرتنی بیلان عاقل بویله دیرکه چونکم بنم جلوه مه واختیارمه سبب بو پر طاوس کبی
اولان مال ومنصبدر پس بو پر ونقش کبی اولان مال ومنصبی کندمدن ازاله ایدرمکه اول صورتا ومعنا بنم باشمه
قصد ایدیجی دشمندر * مثنوی * نیست انگارد پر خود را صبور * تا پرش در نفکند در شر وشور * صبور اولان کمسه
کندی بالنی یعنی جاه ومالنی یوق ظن ایلر تا کم آنک پروبالی اولان جاه ومالی انی شر وشوره براقمز * مثنوی * پس زیانش
نیست پر کو برمکن * گر رسد تیری به پیش آرد مجن * پس اول صبوره پری زیان دکلدر اکا پرینکی قوپرمه دی زیرا اگر
اکا بر تیر ته اوکنه سپر کتورر مجن کسر میم ایله جنه معناسنه در یعنی دنیادن صبور اولان وپرهیز قیلان کمسه
کندی مال وجاهنی وقدرت ودستگاهنی یوق برنده طوتار حتی آنک پروبالی کبی اولان ملک ومالی انی شر وفتنه یه براقمز
پس بویله کمسه یه ملک ومال زیان ایلمز اکا ملک ومالی ترک ایله دیمه زیرا اگر آنک اوکنه بر تیر بلا کلسه ویا خود سهام
خواطر شیطانی ظاهر اولسه صبر وتقواسنی اکا سپر ایلر وانک شر وشورندن خلاص اولور * مثنوی * لیک بر من
پر زیبا دشمنیست) چونکه از جلوه گری صبرم نیست) لیکن پر زیبا بکا بر قوی دشمندر چونکه جلوه گرلکدن بنم صبرم
یوقدر یعنی بو مال وجاهک وزینت ودستگاهک مضرتنی انصاف ایلین وکندینک اول مال ومنصبه من حیث الحقیقة
مستحق اولمدیغنی بیلان ودینی دنیاسندن ایوسون کمسنه بویله دیرکه بکا بنم مالم وزینتم دشمندر چونکم بنم بونلرله
افتخار ایلمکدن وعجب وغرورندن صبرم اولمیه دیر * م ی * گر بدی صبر وحفاظم راهبر * بر فزودی زاختیارم کر وفر)
اگر بکا صبر وحفاظ دلیل ورهبر اولایدی اختیاردن بکا کروفر زیاده اولوردی یعنی اگر بکا حرامدن صبر ایلمک ومشتهیات
نفسانیه دن نفسمی حفظ وحمایت قیلمق دلیل وپیشوا اولایدی بنم اختیار واقتدارمدن وکار وکردارمدن دین وطریقتده
کروفرم زیاده اولوردی ونیجه روحانی ذوقلر وحالتلر ظهوره کلوردی چونکم بنم صبر وحفاظم یوقدر بکا بو قدرت
ونعمتدن بو دین وطریقتده اصلا کروفر حاصل اولمزدی دیر * مثنوی * همچو طفلم یا چو مست اندر فتن * نیست لایق
تیغ اندر دست من * اما فتنه لرده بن طفل کبی ام یا خود مست ولا یعقل کبی ام پس بنم الده تیغ لایق دکلدر یعنی اهل
دنیانک عاقل ومنصف ودنیانک قباحتلرین بیلان کمسه لر بویله دیرلر که بو دنیانک مال ومنصبی تیغ بران کبیدر بز ایسک
اطفال ومستان کبی یز پس بزم الزده بو لایق دکلدر دیوب ترک ایدرلر زهد وصلاح طریقنه کیدرلر * مثنوی *
گر مرا عقلی بدی ومنزجر * تیغ اندر دست من بودی ظفر * عقل باید نور ده چون آفتاب * تا زند تیغی که نبود جز صواب
اگر بکا بر عقل اولایدی وحرامدن انزجارم اولایدی اول زمان تیغ بنم الده سبب ظفر اولوردی آفتاب کبی نور ویریجی عقل

گرکدر

گرکدر تا بر تیغ اورزه که صوابدن غیری اولمیه منزجر بوننده انزجار معناسنه در واسم فاعل صیغه سی اوزره اسم مفعول
صیغه سی اوزره دخی قرأت اولنمق جائزدر اگر اسم فاعل صیغه سی اوزره اوقنورسه ظفر اکا قافیه دن اوتری کسر فا ایله
اوقنور وبو بیتلر اگرچه طاوس لسانندندر لیکن اهل دنیادن عاقل ومنصف اولوب دنیانک قباحتنی بیلان وانی ترک
ایلین طریق آخرته سالک اولان کمسه نک لسانندن حقیقت حالی ومضرت جاه ومالی بیان اولور خلاصهٔ کلام انلر
لسانندن بویله دیمک اولور که اگر بنم بر کامل عقلم اولایدی ودنیانک متاعندن انزجارم واجتنابم اولایدی تیغ کبی
اولان متاع دنیا بنم الده بکا آلت ظفر وسبب نصرت اولیدی مال ومنصب صاحبی اولان ودنیا امورینه قادر ایشن
کمسه لره آفتاب کبی نور ویریجی بر عقل وادراک گرکدر که تا مال دنیایی بر یره خرج ایلیه که صوابدن غیری اولمیه وای اول
کمسه نک حالنه که آنک نورده بر عقلی اولمیه اول کمسه مال ومنصبی صوابه خرج ایلمز بلکه معاصی وخطایه خرج
ایلر وعاقبت عذابه وعقابه مستحق اولور * مثنوی * چون ندارم عقل تابان وصلاح * پس چرا در چاه نندازم سلاح
چونکم بن عقل تابان وصلاح طوتمزم پس سلاحی نیچون چاهه آتمیم یعنی چونکم عقل وادراکم وتقوا وصلاحم اولمیه
پس ماننده سلاح اولان مال وجاهی چاه عدمه نیچون آتمیم * مثنوی * در چه اندازم کنون تیغ ومجن * کین سلاح
خصم من خواهد شدن * شمدی تیغ وسپری چاهه آترم زیرا بو تیغ وسپر بنم خصمک سلاحی اولمق استر خصمدن مراد
نفس وهوا وشیطان اولورا گر عقل کامل اولمزسه وتقوی وصلاح بر کمسه ده موجود اولمزسه آنک النده اولان مال
ودولتی اکا دشمن اولان نفس وشیطانه آلت اولور (مثنوی) چون ندارم زور ویاری وسند * تیغم او بستاند وبر من
زند * چونکم بن زور وبر یار وسند طوتمزم تیغی اول دشمن آلور دخی بکا اورر یعنی چونکم بکا قوت عقل ومعاونت
الهیه ده بر مسند ومعتمد اولان مرشد ربانی اولمیه نفس وشیطان تیغی آلوب بکا ضرر ایلر وبنی انکله هلاک ایلر
مثنوی * رغم این نفس قبیحه خوی را * کو نپوشد رو خراشم روی را * تا شود کم این جمال واین کمال * چون نماند رو
کم افتم در وبال * بو قبیح خویلو نفسک رغمنه که اول نفس یوزنی اورتمز پس آنک یوزنی طرملرم تا اول طرملامق سببیله
بو جمال وکمال کم اوله چونکم روی خوب قالمیه وباله دوشمزم کندی نفسنی شول فاجره عورته تشبیه ایلرکه اول
نامحرمدن اجتناب ایتمیه ویوز اورتمیه بلکه نامحرم اولنلره یوزین بره یوب عرض جمال ایلیه وکندیسی دخی اکا مایل
اولوب علاقه ایلدیکندن انی تطلیقه قادر اولمیه ولیکن انی اغیار ونامحرمه زشت وقبیح کوسترمکدن اوتری یوزنی
طرملایوب مجروح ایلیه اگر اول نامحرمدن اجتناب ایلمزسه بو واسطه ایله باری نامحرملراندن ابلیه لرتنه کم دیر بو بد
خوی وبی ادب وبی حیا اولان نفسک کورلکنه واهانتنه که اول نقشمزن فاجره کبی خلقه یوز کوسترمکدن وتباهی
ونفاخر قیلمقدن یوزینی اتقا وپرهیز ایلمز آنک ظاهرنی خراب ایلرم وفقر وفاقه ایله مجروح اولمش یوز کبی خلقک نظری
قتنده مستکره ونامقبول قیلورم تا آنک بو جمال وکمالی ناقص اوله چونکم آنک یوزنده وظاهرنده ملاحت ولطافت
قالمیه خلق انکله مخالطه ومعامله ایلمکه رغبت قیلمز وبن دخی وباله دوشمزم وآنک فتنه وشرندن خلاص اولورم (م ی
چون بدین نیت خراشم بزه نیست * که بزخم این روی را پوشید نیست * گر دلم خوی ستیری داشتی * روی خوبم جز صفا
نفراشتی * چونکم آنک یوزنی بو نیتله طرملرم بکا گناه یوقدر زیرا زخم سببیله بو یوزی اورتمک لازمدر اگر بنم قلبم
مستوراق خوینی طوتیدی بنم روی خوبم صفا واطافتدن غیری آشکاره وبلند ایلمزدی بزه گناهه دیرلر بونده وزن
ایچون تشدید ایله اوقنور وبو بیتلر اول سائلک مقدما وجه ظاهریکی نیچون یرتارسن حق تعالینک نعمتنک قدرنی بیلمدک
گناه ایدر دیدیکنه جواب اولور یعنی دیرکه چونکم بن صورت ظاهره یی شو نیتله خراب ایلیم خطا وگناه اولمز مراد
بو نعمت ومال وجاه وزینت انسانک صورت ظاهره سنک زینت وزیوری کبیدر فی الحقیقه الله تعالینک نعمتیدر
اگر بر کمسه بو نعمتک قدرنی بیلمسه وناز واستغنا جهتندن بونی تحقیر ایدوب کندیدن طرد وطرح ایلسه گناهکار
اولور اما بونلرک کندی دیننه وروحنه ضرر اولدیغنی بیلسه ودینی صیانت ایلمک نیتیله اول نعمت وزینتی کندیدن
ازاله ایدوب ترک ایلسه اکا گناه اولمز پس لازمدرکه بو صورت ظاهره ده اولان مال وجاهی وشهرت ودستگاهی ترک
ایلمک وجهیله خالقک عیوبندن ستر اولنه واخفا قیلنه تا کم مضرت صوری ومعنویدن امین اولنه اگر بنم قلبم عفت
وصلاح خوینی طوتیدی بنم خوب اولان یوزم ومحبوب اولان خویم ذوق وصفادن غیری بر نسنه یی بلند وعالی قیلمزدی
چونکم قلبم مستوراق خوینی طوتمدی بنم روی خوبم کدورتلر وکثافتلر اظهار ایلدی * مثنوی * چون ندیدم زور و
فرهنگ وصلاح * خصم دیدم زور بشکستم سلاح * تا نگردد تیغ من اورا کمال * تا نگردد خنجرم بر من وبال * چونکم
وجودمده قوت وفرهنگ وصلاح کورمدم خصم کوردم قوری سلاحی قیردم تا که بنم تیغم اکا کمال اولمیه تا کم بنم
اوزریمه وبال اولمیه یعنی چونکم کندمده قوت عقل وتقوی وصلاح کورمدم نفس وشیطانی کندیمه عظیم خصم

قوی کوردم پس سلاح کبی اولان مال وجاهی وزینت ودستکاهی صیوب ترك ایلدم تا خصمه آلت اولمیه تا کم بنم تیغم اول خصمه کمال اولمیه تا کم بنم مال ومنصبم بکا وبال اولمیه وعدو بکا بو واسطه ایله غلبه قیلمیه * مثنوی * میکریزم تا رکم جنبان بود * کی فرار از خویشتن آسان بود * انکه از غیری بود اورا فرار * چون ازو ببرید کیرد او قرار * بو ظاهرده اولان ملك ومالدن قاچرم تا وجودمده بر طمر حرکت ایلمیه لیکن کشی یه کندیسندن فرار قچن اسان اولور اول کمسه که اکا برغیریدن فرار اوله چونکم اندن منقطع اوله اول کمسه قرار طوتر یعنی بن ظاهرده اولان ملك ومالدن وریاست ودولتدن فرار ایلرم مادامکه وجودمده طاقتم واردر نعم بو لذت صوریدن ومتاع دنیویدن فرار ایلرم لیکن کشی کندی نفسندن فرار ایلمك قچن آسان اولور نفسك مشتهیاتندن ومحبوبات ومألوفاتندن فرار ایلمك بر کمسه کندی نفسندن فرار ایلمك کبیدر پس کندی نفسندن فرار ایلمك ایسه بغایت صعب وعسیردر اول کمسنك که برغیری دشمندن فراری اوله چونکم اول دشمندن منقطع اوله ومباعدت قیله قرار بولور وآسوده اولور (مثنوی) من که خصمم هم منم اندر کریز * تا ابد کار من آمد خیز خیز * نی بهندست ایمن ونی در ختن * انکه خصم اوست سایه خویشتن * بن که بنم خصمم ام هم بن قچمقده یم تا ابد بنم ایشم خیز خیز کلدی نه هندده ونه ختنده ایمندر اول کمسه که کندینك سایه سی خصم ودشمندر یعنی بنکه کندی نفسمك خصمی یم هم بن کندی نفسمك شرندن فرار ایلمکده یم پس ابده دك بنم کارم کندی کندیمه قالق بو مرتبه ده طورمه نفس اماره سنی هلاك ایلردیمکدر والحاصل هر نه مرتبه ومنزله وارسم انده نفسمدن ایمن اولمزم نه هندده ونه ختنده ایمندر شول کمسه که آنك خصمی کندی کولکه سی اوله پس بر کمسه نك کندی نفسی روحنه عدولك عدوسی اوله اول کمسه نجه ایمن اولور کما قال علیه السلام اعدی عدوك نفسك التی بین جنبیك مکر که همیشه الله تبارك وتعالی یه اللهم انی اعوذبك من شر نفسی دیو دعا ایلمیه وهر زمان صلاح وتقوایی کندی یه سپر قیله وکندی قیدندن نجوب فناشر ابنی ایچه (در صفت ان بیخودان که از شر خود وهنر خود ایمن شده اند که فانی اند در بقای حق هم چون ستارکان که فانی اند روز در نور آفتاب وفانی را خوف آفت وخطر نباشد) بو سرخ شریف اول بیخودلرك صفتی بیانندهدر که کندیلرك شرندن وکندیلرك هنرندن ایمن اولمشلردر زیرا حقك بقاسنده فانیلردر شول ستاره لر کبی که کوندز آفتابك نورندن فانیلردر وفانی یه آفت وخطر خوفی اولمز کما قال تعالی (الا ان اولیاء الله لا خوف علیهم ولا هم یحزنون (م ی) چون فناش از فقر پیرایه شود * او محمدوار بی سایه شود) فقر وفخری را فنا پیرایه شد * چون زبانه شمع او بی سایه شد) چونکم اول بیخود اولان کمسه یه فنا وفقردن پیرایه اوله اول کمسه حضرت محمد علیه السلام کبی بی سایه اولور فقر وفخری یه فنا پیرایه وزینت اولدی لاجرم اول کمسه زبانهٔ شمع کبی بی سایه اولدی فخر یدهیا متکلم یاسی اولیوب نسبت ایچون اولوب یعنی فخره منسوب اولان فقر ایچون فنا پیرایه اولدی دیمك دخی جائزدر حضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمك الفقر فخری وبه افتخر بیوردقلری بو فقر صوری یه اشارت دکلدر بلکه مابه الافتخار اولان فقر اصل فقر معنویدرکه اول فقر بیخود اولمقدن ووجود موهومی فانی قیلمقدن عبارت قیلورکما قال شیخ الاسلام الفقر البرأة من رؤیة الملك وفقرك پس تحقیق کلام وتعبیر مرام بویله دیمك اولورکه چونکم بر بیخود اولان کمسه یه فقر حقیقیدن فانی فی الله اولمق پیرایه وزینت اوله اول بیخود وجود موهومی وظلی قیدندن خلاص اولوب حضرت محمد علیه السلام کبی بی سایه اولور اول حضرت صلی الله علیه وسلم ظاهرا وباطنا نور محض اولدقلرندن سایه لری زمینه دوشمزدی که بی سایه ایدیلر کذلك اول حضرتك فقرینه کمالیله وارث اولان بیخود دخی بر مرتبه فانی اولورکه آنك صورت ظاهره سنده غیری بر وجودی قالمز وباطنی بالکلیه فانی اولوب آنك معنوی ظل وظلمتی اولمز حضرت پیغمبر علیه السلامك فخر ایلدیکی فقر ایچون فنای وجود موهومی پیرایه اولدیکه اصل اول فقر حقیقینك زینتی فنا فی الله اولمقدر چونکم بر فقیر وبیخود فانی فی الله اوله ووجود موهومی وظلی قیدندن نجات بوله شمعك زبانه وشعله سی کبی بی سایه اولور یعنی عاهت ظل وظلمت اولان وجود مجازیدن نجات بولور ونور محض اولور * مثنوی * شمع جمله شد زبانه پا وسر * سایه را نبود بکرد او کذر * موم از خویش وز سایه در کریخت * در شعاع از بهر او که شمع ریخت) بو روشندرکه شمع باشدن ایاغه جمله زبانه اولدی سایه نك آنك اطرافنه کذر ایلمسی اولمز موم کندیسندن وسایه دن قاچدی شعاعه اندن اوتریکه شمعی دوکدی توضیح معنی وتحقیق نحوی بودرکه مثلا بر شمعکه سرتا پا زبانه وشعله اوله سایه آنك اطرافنه کذر ایلمسی ومرور قیلمسی اولمز زیرا نور ایله سایه ضدلردن ایسه بر یرده جمع اولمزلر فی المثل موم یاغمله کندیسندن وسایه سندن شعاعه قاچدی اول کسه دن اوتریکه اول شمعی دوکدی ووجوده کتوردی یعنی موم شمعی دوکن مومجینك رضاسندن اوتری نور وشعاعه قاچوب کندیسنی وسایه سنی افنا ایلدی کذلك بر سالك وعاشق نار عشقله بر مرتبه یانر که محضا نور وشعله قالور من بعد بشریت سایه سنك آنك اطرافنه کذر ایلمسی اولمز موم کبی

اولان عاشق کندی نفسندن ووجود ظلمیسندن شعاع حقه ونور وجود مطلقه قاچوب التجا ایدر آنك رضا ومراددندن اوتریکه کندوبی خلق وایجاد ایلدی شمع ریخت لفظنده ریخت متعدیدر ومعنی شول کسه نك رضاسی ومرادی ایچونکه اوشمعی دوکدی دیمك اولور وشمعی دوکندن مراد مومجیدر وبو مجازه بر سبیل کنایه خدای تعالی مراد اولور ولیکن شمعی بو معنایه واقف اوله میوب سهو ایلشدر کذلك جان عالم دخی شمعی به تقلید ایلمشدر (مثنوی) کفت من بهر فنایت ریختم * کفت من هم در فنا بکریختم * شمع چون در نار شد کلی فنا * نه اثر بینی ز شمع ونی ضیا * شمعه بجی مومه دیدیکه بن سنی فنادن اوتری دوکدم موم دخی لسان حالله مومجی یه دیدیکه بن هم فنایه قاچدم شمع چونکم نارده کلی فنا اولدی اولدم شمعدن نه اثر ونه ضیا کورورسن شمعر یردن مراد خدای تعالی حضرتلری ایدوکنی بیلدکسه وشمعدن مراد عاشقك وجودی ایدوکنه یقین حاصل قیلدکسه تقدیر کلام بویله دیمك اولورکه الله تبارك وتعالی کندینك نورندن فانی اولان عاشقنه دیر بن سنی فانی اولمقدن اوتری خلق ایلدم اول موم کبی اولان عاشق دخی لسان حالله اول حضرتنه دیر بن دخی فنایه قاچدم ووجودمی محو ومضمحل ایلدم عاشقك شمع کبی اولان وجودی چونکم نار تجلی الهیده بالکلیه محو وفانی فی الله اولدی وفانی فی الله مرتبه سنی بولوب اندن تا قالمدی اول وقتده عاشقك شمع کبی اولان وجودندن نه اثر کورورسن ونه ضیا کورورسن که جانبنك اثر وضیاسی اولمزا کر اول جیندهاندن بر اثر ظهور ایلسه اول اثر خدادر اول عاشق اکا انجق بر آلت واقع اولمشدر * مثنوی * هست اندر دفع ظلمات آشکار * آتش صورت بمومی پایدار (بر خلاف موم شمع جسم کان) تا شود کم کردد افزون نور جان) دفع ظلمات ایلمکده اشکاره آتش صورت بر موم ایله پایدار اولدی هست کلمه سی مصرع ثانیده اولان پایدار لفظنه مصروف اولور جسم شمعی مومك خلافی اوزره که اول جسم شمعی تا کم اول نور جان افزون اولور یعنی صوری اولان ظلمتی دفع ایلمکده مظاهر وآشکار صورتده اولان آتش بر موم ایله پایدار اولور اما عاشقلرك شمع جسمی ظاهرده اولان مومك خلافی اوزره در زیرا که اول شمع جسم تا نار عشقله کم وناقص اوله جان نوری زیاده اولور وکمال بولور وجسم شمعی زائل وفانی اولدقدنصکره نور جان دائم وباقی قالور اما موم ظاهر بویله کبی دکلدر زیرا آنك نوری اول موم ایله قائمدر چونکم موم فانی اوله نوری دخی معا فانی اولور (مثنوی) این شعاع باقی وان فانیست) شمع جان را شعله ربانیست) این شعاع باقی آمد مفترض * نی شعاع شمع فانی عرض * بو شعاع باقیدر واول فانیدر جان شمعنك شعله سی ربانیدر بو باقی شعاع مفترض کلدی ولازم اولدی عرض اولان فانی شمعنك شعاعی مفترض ولازم دکل یعنی بو نور جان باقیدر ونور شمع صوری فانیدر جان شمعنك شعله سی الهی وربانیدر بو باقی اولان شعاع جان انسان اوزره فرض اولندی ولازم وواجب کلدیکه انسان نور جانله انساندر اکر نور جان اولمسه صورتا انسان معنا حیوان اولور انکیچون نور جان انسان اوزره مفترض اولدی اما فانی وعرض اولان شمعك شعاعی انسان اوزره مفترض دکلدر * مثنوی * آن زبانهٔ نار جمله نور بود * شمع فانی سایه ازوی دور بود * اول زبانه نار جمله نور اولدی شمع فانی سایه اندن دور اولدی بو بیت نورجانه مثال اولمق طریقیله دینلمشدر مجرد شمع صورینك حالی بیان دکلدر یعنی مثلا شمع جان بشریتله مقید ایکن زبانهٔ نار ایدی چونکم جمعیت آتش عشقله فانی اولدی اول زبانهٔ نار کبی اولان جان جمله نور ربانی اولدی شمع جسمانیت فانی اولدی سایهٔ وجوداندن دور اولدی ونور محض قالدی شمع مضاف اولمیوب شمع فانی بود تقدیرنده اولور * مثنوی * ابر را سایه بیفتد بر زمین * ماه را سایه نباشد همنشین * بیخودی بی ابریست ای نیك خواه * باشی اندر بیخودی چون قرص ماه * مثلا ابرك سایه سی زمین اوزره دوشر اما ماهه سایه مقارن وهمنشین اولمز ای نیك خواه بیخودلق فی المثل ابرسزلکدر پس بیخودلقده قرص ماه کبی اولورسن ابردن مراد بونده ابر بشریتدر وماهدن مراد ماه روحانیتدر وبیخودلق قیود بشریتدن آزاد اولوب کندوبی کلیت بین یدی الغسال دست اراد تی حقه تسلیم قیلمقدر وخلاصهٔ کلام بویله دیمك اولورکه سحاب مثابه سنده اولان وجود بشریه نك بو زمین اوزره ظلمت وکثافتی وکدورت وثقالتی واقع اولور اما در روحك در وح مرتبه سن بولان وکثافت بشریتدن خلاص اولان صاحب فتوحك اولمز وسایهٔ جسمانیت وظلمت نفسانیت صاحبیله همنشین اولمزوا کا مقارنت قیلمزای خیر وسعادت ایلیجی کمسه بونی بویله بیلکه بی خود اولمق فی المثل بی سحاب وبی حجاب اولمق کبیدر بیخودلق عالمنده قرص ماه کبی اولورسن اما باخود اولسنك سحاب ایله محتجب اولمش اولورسن پس بیخود وفانی اولمغه سعی ایله تا کم حجاب بشریتدن وسحاب انانیتدن بالمره بری اوله سن * مثنوی * باز چون ابری بیاید رانده * رفت نور از مه خیالی مانده * از حجاب ابر نورش شد ضعیف * کم ز ماه نو شد آن بدر شریف) چونکم سورلمش بر ابر کله کیرو ماهدن نور کتدی بر خیال قالمش نور کتدی ماهدن بر خیال قالدی دیمك دخی جائزدر ابرك حجابندن دخی اول ماهك نوری ضعیف اولدی اول بدر شریف ماه نودن کم وناقص اولدی یعنی چونکم اول سورلمش ورفع قیلنمش سحاب بشریت وحجاب

نفسانیه‌دن برحجاب کا، وسحاب کبی برضعیف ماه روحک وجهنه پرده وحائل اوله ماه روحدن نورکیدروآندن
درون دلده برخیال قالور ابرکبی اولان بشریت حجابندن ونفسانیت نقابندن اول ماه روحک نوری ضعیف اولور اول
بدر شریف ماه نودن دخی کم اولور یعنی ضعیف اولور نفسانیت برمرتبه غلبه قیلور روحک نورنه حائل اولور که روح
شریفک نورنه ضعف کاورودرونی ظلمات جهل وغفلت کدورت ووهم شبهت احاطه قیلور پس قیود بشریته مبتلا
اولوب سجن طبیعتده قالور ＊مثنوی＊ مه خیالی می نماید زابر وکرد＊ ابر وتن مارا خیال اندیش کرد＊ لطف مه
بنکر که این هم لطف اوست＊ که بکفت او ابرها مارا عدوست＊ ماه ابر وغباردن برخیال کوردی نور ابر وتن بزی
خیال اندیش ایلدی ماهک لطفنی کور که بوهم آنک لطفیدر که ماه دیدی ابرلر بزه عدودر ماهدن مراد خدای تعالی
اولمق وروح الهی اولمق دخی جائزدر ابرهادن مراد اسباب صوری واوصاف نفسانی وحجبات ظلمانیدر وتقدیر کلام
بودر سحاب وغباردن ماه برخیال کبی کورندی نور کذلک بوتن سحابی بزی خیال اندیش ایدیجی قیلدی
ماه حقیقته بروجهله پرده وحجاب اولدیکه انی کورمکه وجمال وکمالنه نظرایر کورمکه قادر اولمزاولدق اول
ماه حقیقینک لطف وکرمنه نظرایله بوهم آنک لطف وکرمیدرکه بیوردی بوابرلر کبی اولان صفات نفسانیه وتعلقات
جسمانیه بزه عدودرکه نقدر منتهیات نفسانیه واوصاف جسمانیه وعوایق صوریه ومعنویه وار ایسه حق تعالینک
وآنک نبیلرینک وولیلرینک مبغوضیدر وابرلر کبی اولان اوصاف نفسانیه بزم عدومزدر بیورمسی غایت لطفندندرکه
حقیقتده اول اصل بزم دشمنمزدر انکیچون که بزی آنک جمالی مشاهده سندن عوق ومنع ایلرپس حق تعالی استرکه اول
بنده آنک جمالنه حائل اولان صفتلری کندی نفسندن قلع وقمع ایلیه تاکا برحائل قالمیه ＊مثنوی＊ مه فراغت دارد
از ابر وغبار＊ برفراز چرخ دارد مه مدار＊ ابر مارا شد عدو وخصم جان＊ که کند مه را زچشم ما نهان＊ ابر وغباردن
ماه فراغت واستغنا طوتار زیرا ماه فراز چرخ اوزره مدار طوتار سحاب بزه عدو وخصم جان اولدی زیرا ماهی بزه
چشممزدن نهان ایلر یعنی ماه حقیقت بزه مانع وپرده اولان حجاب نفسانیه‌دن فراغت واستغنا طوتر اول ماه
حقیقی چرخ معنوینک مرتبه سی اوزره سیر وظهور طوتار اول برشریت وحجاب نفسانیه بزه عدو اولدی وجانمزه
خصم اولدی اول جهتدنکه ماه حقیقتک مشاهده سنی بزم دیدهٔ دلمزدن نهان طوتار پس حد ذاتنده اول ابرکبی
اولان صفات نفسانیه بزه نسبت حجاب اولور وحق تعالی حضرتلری اندن منزه ومقدس اولور (مثنوی) حور را این
پرده زالی میکند＊ بدر را کم از هلالی میکند＊ ماه مارا در کنار عز نشاند＊ دشمن مارا عدوی خویش خواند＊ بو پرده
حوری بی برزال ایلر بدرا نوری برهلالدن کم وناقص ایلر ماه بزی عزت کنارنده اوتورتدی بزم دشمنمزی کندی
عدوسی اوقودی یعنی جنت حوریلری کبی اولان معنوی محبوبلری بو پردهٔ نفسانی واغراض جسمانی برعجوزه کبی
زشت وقبیح کوستر وبدرانور کبی اولان اصحاب کمالی برهلالدن ناقص کوستر اول ماه حقیقی کمال لطفندن بزی عزت
مرتبه سنده اوتورتدی شووجهله که بزه متعلق اولان دشمنی کندی به دشمن اوقودی حال بوکه اصلا من حیث الحقیقه
آنک بردشمنی یوقدر ＊م ی＊ تاب ابر وآب او خود زین مه است＊ هرکه مه خواند ابر را پس کمره است＊ کرچه ابرک لطافت
وآبی خود بوماهدندر آب بونده لطافت وطراوت معناسنه اولور اکر آب کندی معناسنه اولسه ابردن اولان آب ماه
صوریدن اولمق لازم کاور بوایسه مستبعددر پس آب بونده لطافت وطراوت معناسنه اولمق اولیدر هرشول کسه که
سحابده اولان نورانیتی کوروب سحابدن ماهی تمیز ایلمیوب اکا ماه دیسه کمراهدر اکرچه اول سحاب ماهک
همرنکیدر ودولته منسوبدر لیکن ابرک وجودنده اولان ماهک نوری عاریتیدر یعنی بو ابرکبی اولان مصنوعاتک
وجودنده اولان رونق ولطافت بوماه حقیقینک پرتوندن وآثار تجلیسندندر پس شول کسه لرکه بومصنوعاتک
وجودنده انوار وآثار حقی کوردیلر وصانعی مصنوعدن فرق ایلمیوب ومخلوقی خالقدن تمیز قیلمیوب بوجمله یه همه اوست
دیدیلر ومرتبهٔ کثرتک حکمنی کورمیوب جمله حقدر دیدیلر زیاده کمراهلردر اکرچه بومصنوع باخصوص که انسان
ماه حقیقینک انوار آثارنه مظهر اولدقلری جهتندن آنک رنکیله مصبغ اولمشلر واوصافیله اتصاف قیلمشلر وبودولته
منسوب اولمشلردر ولیکن بوابرکبی اولان خلق جهانک وانسانک وجودنده اولان اول ماه حقیقتک نوری وپرتوی
عاریتیدر بونلرده اولان جمال وکمال وحسن خصال وبهجت واعتدال جمله اول پادشاه لایزالکدر کما قال ابن الفارض
وکل ملیح حسنه من جمالها＊ معاراه بل حسن کل ملیحة) وصرح باطلاق الجمال ولانقل) بتقییده مثلا لزخرف زینة
＊مثنوی＊ نور مه برابر چون منزل شدست＊ روی تاریکش زمه مبدل شدست＊ چونکم ماهک نوری سحاب
اوزره منزل اولدی آنک تاریک اولان یوزی ماهک نورندن مبدل اولمشدر یعنی ماه حقیقی وخورشید معنوی اولان
پادشاهک نور وپرتوی بوسحاب کبی اولان صور واجسام اوزره چونکم منزل اولدی وبوصور واجسام آنک تجلیسندن

رونق ولطافت بولدی اوصور واجسامک حد ذاتنده تاریک اولان وجودی دخی اول ماه حقیقینک نورندن مبدل اولمش
وظلمات وکدورت کیدوب لطافت وملاحت اول ماه حقیقینک لطافت وملاحتیدر ＊مثنوی＊ درقیامت شمس
ومه معزول شد＊ چشم دراصل ضیا مشغول شد＊ تابداند ملک رااز مستعار＊ وین رباط فانی ازدار القرار) قیامتده
شمس وماه معزول اولدی چشم اصل ضیایه مشغول اولدی تاکم اول چشم ملکی مستعاردن بیله وبوفانی رباطی
دار القراردن فرق ایلیه یعنی (واذا برق البصر وخسف القمر وجمع الشمس والقمر) آیت کریمه سنک مفهومی اوزره یوم
قیامتده شمس وقمر عالمه ضیا کسترا ولمرندن معزول اوله لر وخلق عالم شمس وقمر نورندن دور قاله لر اول حینده چشم
انسانی بوشمس وقمردن ظهوره کلان نور وضیانک اصلنه مشغول اوله حالا شمس وقمر واسطه سیله بوعالمی منور ایلین
خدا اول کون عرصهٔ قیامتی کندی نوریله منور ایلیه انلرکه چشم صاحبیدرانی کوررحتی اول وقتده چشم صاحبی
ملکی مستعاردن کیرو بیلور وبوفانی اولان رباطی دار القراردن تمیز قیلور یعنی حالا بودنیاده ایکن نور ضیایی شمسدن
کوررو انلرک ذاتندن بیلوردی وکذلک سائر احوال وآثاری دخی خلقک وجودندن فهم قیلوردی وبوفانی اولان
دنیانک عیش ونوشنی وصور ونقوشنی بودنیادن حاصل اولمش صانوردی یوم قیامت اولدقده وحقایق اشیا ظهوره
کارکده بیلورکه اشیاده اولان دولت وعزت وقدرت وقوت ولطافت وملاحت ولذت وحلاوت وبونلردن ماعدا اولان
صفت وخصلت هرنه ایسه مستعار ایمش وحقیقتده ملک واحد قهار ایمش لمن الملک الیوم لله الواحد القهار سری
اول کونده عیانا مشاهده قیلورسه کم اولیا وعرفا بوکونده انی بویله مشاهده قیلورلرکه انلر اسرار قیامتی بوکونده
مشاهده قیلمشلرودار دنیاده رودار آخرتده رآنی بیلمشلر ومستعارندر وحقیقتده مالک الملک کیمدر اکا عارف وواقف
اولمشلردر (مثنوی) دایه عاریت بود در روزی سه چار＊ مادرا مارا تو کیراندر کنار＊ مثلا دایه عاریتی اولور برایکی اوچ درت
کون ای مادر بزی سن کنارکده طوت دایه‌دن مراد عالم طبیعتدر انسانی اذن حقله مجازا تربیه ایدر ومادردن مراد
حضرت حقدرکه رب العالمین در جمله عالم خلقنی شیئا فشیئا حقیقتده تربیه ایدیجی اولدر ودخی الخلق عیال الله
حدیث شریفنک مفهوم لطیفی اوزره بوخلق عالم خدای تعالینک عیالی مثابه سنده درکه دائما آنک تربیه سنه
محتاجلردر وخدای تعالی بونلره هردم رزق ویروب تربیه ایلدیکی جهتندن ودخی بوجمله آنک صفاتی مصدری اولدیغی
حیثیتدن مادره تمثیل اولنمشدر پس تقدیر کلام بویله دیمک اولورکه بوعالم طبیعتک بزه تربیه قیلمسی وبودنیاده اولان
وسایط واسبابک بزه راحترسان اولمسی برقاچ کونلکدر ای مربیٔ حقیقی بزی سن بلاواسطه کنف حفظ وحمایتکده
طوت تا اسباب ووسایط پردهسی دیدهٔ قلبمزدن دور اولسون وجان ودلمزدن بلاواسطه نشو ونمایی والطاف وعطایی
همان سندن السون بونقوش والوانه میلمز قالمسون وصورا کوانه تعلقمز اولمسون همان بودنیاده وآخرتده سنی
بیله لم وغیریدن کوزیومه لم وهمان سنی کوره لم ＊مثنوی＊ پرمن ابرست وپرده ست وکثیف＊ زانعکاس لطف حق
شد او لطیف＊ برکنم پر را وحسنش را زراه) تا ببینم حسن مه را هم زماه＊ بنم قنادم فی المثل ابردر وپرده در وکثیفدر
حق تعالینک لطفنک انعکاسندن اوبنم پرم لطیف اولدی چونکم بویله در بن قنادمی وآنک حسننی یولدن قوپاریرم
تا ماهک حسن وجمالنی هم کورم پر وبالدن مراد بونده ملک ومال وزینت ودولت واقبال وجمال وکمال وبونلرامثالی
اولان شیلردرکه نفس الامرده پرطاوس کبیدر وبونیتلرینه اول پروبالی بولان طاوس لسانندندر ومراد ترک وتجرد
اختیار ایلین عاشقک لسان حالنک مقالیدرکه اندن نقل بیوررلر درکه بنم پرطاوس کبی اولان ملک ومالم ودولت
واقبالم وحسن وجمالم وبونلرکبی اولان احوالم هرنه ایسه فی المثل سحاب کبیدر وحقیقت ماهک نورنه حجاب کبیدر
وکثیفدر نهایت مافی الباب حق تعالینک لطفنک عکس واثرندن لطیف وشریف اولمشدر جمال وکمال الهی وتجلیٔ ربانی
بواشیایه پرتو صالوب هربرنی بویله لطیف وجمیل ایلدکده طبائع اناس آنک حقیقتنی قویوب انجق ظواهرنه میل ورغبت
قیلمشدر پس بواشیانک حسنی آنی خالقندن مانع کلمش ومحروم قیلمشدر لازم کلدیکه بو پرطاوس کبی منقش
اولان شیلری وانلرک حسننی راه الهیدن ازاله ایلیم تاکم مانع وحجاب اولمیه لر حتی اول ماه حقیقتک حسننی بی واسطهٔ
اشیا هم اول ماه حقیقی مشاهده ایلیم تا فرع ومجازدن کچوب حقیقت بین اولم (م ی) من نخواهم دایه مادر خوشترست
موسیم من دایهٔ من مادرست) من نخواهم لطف مه از واسطه＊ که هلاک خلق شد این رابطه) بن دایه یی استمزم بکا مادر
خوشتردر زیرا بن موسایم بنم دایه م ومربیم مادرمدر بن ماهک لطفنی واسطه‌دن استمزم زیرا بورابطه خلقک هلاکی اولدی
یعنی هر رسم وصورتی وشکل وزینتی ترک ایلیوب طالب حقیقت اولان عاشق دیرکه کبی دایه اولان جسم صورتی
ومجازی اولان راحت ونعمت ودولتی استمزم بکا کندی ربم وحقیقی اولان مربیم خوشتردر بن موسی مشربم دایه ومربی
غیری دکلدر همان بنم مادرمدن اشفق اولان ربمدر بن اندن غیری یه سرفرو ایتمزم واندن غیریدن تربیه وفیض قبول ایتمزم

تنه كم موسى عليه السلام حضرتلرى جميع دايه لرك سودنى قبول ايلمدى مكر كه كندى مادرنڭ سودنى بندخى استرمكه
بو واسطه ايله اولان فيوضات ولذاتى قبول ايلمم بلا واسطه غدايى وذوق وصفايى همان اول خدادن الام بن اول ماه
حقيقينڭ لطفنى وسايط واسباب جهتندن استمزم زيرا كه بو حقله عبد ما بيننده رابطه اولان اشيا اكثر خلقڭ هلاكنه
سبب اولدى شو اعتبار ايله كه آنڭ خالقندن غافل اولديلر وا كا كمال رغبتله محبت قيلديلر وبرى برلريله اول اشيادن اوترى
بغض وحسد وعداوت ونيجه معصيتى ارتكاب ايلديلر آخر الامر بو اجادن هلاك اولديلر (مثنوى) يا مكر ابرى بكيرد
خوى ماه * تا نكردد او حجاب روى ماه * صورتش بنمايد او در وصف لا * هم چو جسم انبيا واوليا) يا مكر بر سحاب
ماهڭ خوينى طوته تا اول سحاب ماهڭ يوزنه حجاب اولميه اول سحاب كندينڭ صورتنى وصف لاده كوستره انبيا
واوليانڭ جسمى كبى بونده ابردن مراد جسد انسانى اولور وبو بيت اولكى مصرع اولنه معطوف اولور تقدير كلام
بويله ديمك اولور كه بن ماه حقيقينڭ لطفنى واسطه دن استمزم يا خود مكر اول ماهه واسطه اولان ابردن استرمكه يعنى
ابر كبى اولان جسددن طلب ايلرم كه اول جسد ماه حقيقينڭ خوين طوته وآنڭ اخلاق شريفه سيله تخلق ايده حتى
اول جسد شريف ماه حقيقينڭ وجهنه حجاب اولميه اول ابر كبى اولان جسد شريف كندى صورتنى لا صفتنده وفنا
مرتبه سنده كوستره مثلا انبيا واوليانڭ جسملرى كبى كه بونلر كندى صورتلرينى وصف عدمده كوسترمشلردر
وبونلرڭ اجسام لطيفه سندن اول ماه حقيقى روغما اولمشدر وبونلر اول ماه حقيقته سحاب كثيف كبى پرده وحجاب
اولمامشدر بلكه انوار الهيه ايله بر مرتبه منور اولمشلر وتخلق وتحقق قيلمشلردر كه كويا كه بونلر همان عين نور الهى
ويا خود نور الهى همان بونلرڭ وجود شريفى اولمشدر نته كم جنيد حضرتلرينڭ بو بيت شريفى بو معنايى افاده قيلمشدر
رق الزجاج ورقت الخمر * فتشابها وتشاكل الامر * فكانما خمر ولا قدح * وكانما قدح ولا خمر * مثنوى * آنچنان
ابرى نباشد پرده بند * پرده در باشد بمعنى سودمند * آنچنان كاندر صباح روشنى * قطره مى باريد وبالا ابر نى * انجلين
بر سحاب پرده ياغليجى اولمز بلكه معناده سودمند ونافع پرده يرتيجى اولور انجلين كه بر روشن صباحده قطره ياغدى وبالاده
سحاب يوق يعنى انجلين برابر كه اندن مراد انبيا واوليانڭ اجسام لطيفه سيدر ماه حقيقينڭ وجهنه پرده ياغليجى وآنڭ
انوار وآثارنى ستر ايليجى اولمز من حيث المعنى ناسڭ پرده لرنى يرتيجى وانلره نفع وفائده ويريجى اولور مثلا انجلين كه بر روشن
صباحده هوادن قطرات امطار ياغار وجو سماده سحاب اولمز نته كم حضرت پيغمبر عليه السلام زماننده دخى اسماندن
باران ياغدى وحضرت عائشه رضى الله عنها آسمانده سحاب يوق ايكن ياغمور ياغديغنى كوروب تعجب ايلدى وبونڭ
قصه سى جلد اولده مرور ايلدى * مثنوى * معجزهٔ پيغمبرى بود آن سقا * كشته ابر از محو همرنگ سما * اول سقا
پيغمبره منسوب معجزه ايدى ابر محو اولمقدن سمانڭ همرنكى اولمش سقا سينڭ كسريله مشك وصو قويدقلرى طلومه
ديرلر وبونده سقادن مراد آسمانده اولان ابر اولور كه محل ما اولديغى ملابسه سيله سقايه تشبيه اولنمشدر وتقدير معنى
بويله ديمك اولور كه اول سقا كبى اولان ابر كو يا پيغمبره منسوب اولان معجزه اولدى آسماندن ياغمورى ياغدرن سحابڭ
وجودى محو وفانى اولمقدن آسمانله همرنك اولدى غايت لطافتندن خلقڭ كوزى اول ابرى ادراك ايده ميوب بارانى
آسماندن صاندىلر كذلك اوچنجى جلدده مذكور اولان عربڭ سقايه سى كه آبله طولوب وعالم غيبدن ا كا امداد اولوب
بو قدر بيڭ حاجى ريان ايلدى پيغمبره منسوب معجزه ايدى اول حضرتڭ ابر كبى اولان جسم لطيفى فنا فى الله
اولديغندن آسمان حقيقتله همرنك اولمش وآنڭ آثار وانوارى اول جسم لطيفدن ظهوره كلمشدر * م ى * بود ابر ورفته
ازوى خوى ابر * آنچنين كردد تن عاشق بصبر * تن بود اما تنى كم كشته زو) كشته مبدل رفته ازوى رنك وبو * فى الحقيقه
سحاب ايدى واندن ابر خويى كتمش تن عاشق صبر له بو انجلين اولور بو صفتله موصوف اولان عاشقڭ تنى تن اولور اما تنلك
اندن كم اولور بو صفتله زيرا آنڭ تنى مبدل اولمشدر اندن رنك وبو كتمشدر يعنى اول آسمانده ياغمور ياغدرن وجودى
ناپديد اولان ابر ايدى وليكن اندن ابرلك صفتى كندى عاشقلك دخى تنى صبر وزياضت واسطه سيله بونڭ كبى اولور يعنى
ابر كبى ابتداى حالده ظلمانى وكثيف ايكن طاعات ورياضاته صبرا تمكله لطيف اولوب ظلمت وكثافت صفتى كيدوب
نور حقله منور اولور فى حد ذاته تن اولور واكادخى بدن دينور اما تنلك صفتى كه ظلمت وكثافت غفلت وجهالت وبونلر
امثالى اولان خصلتلردر اندن كم اولدى واول تن اوصاف بدندر وليكن معنا روح محضدر (مثنوى) پر پى غيرت وسر
آزيم زمن) خانهٔ سمع وبصر استون تن * جان فدا كردن براى صيد غير) كفر مطلق دان ونوميدى زخير) بنم قنادم غيرتدن
اوتريدر وباشم بندن اوتريدر سمع وبصرڭ خانه سى تنڭ استونيدر غيرى صيد ايلمكدن اوترى جانى فدا ايلمكى كفر مطلق
بيل وخيردن نوميدلك بيل بو بيتلردخى طاوس لسانندندر انام ادنيانڭ ملك ومالنڭ ودولت واقبالنڭ ضررلرنى بيلوب
انى ترك ايلين عاشق اولور وانڭ لسان حالى بوكونه تعبير وتقرير ايدوب ديركه بنم پر وبال كبى اولان مالم غيردن اوتريدركه

انجق انلردن بو غيرى حكمنده اولان تنم ودخى تنمه متعلق اولان كسه لر منتفع اولور اما جان وباش بندن اوتريدر وسمع
وبصرڭ خانه سى ابسه تنڭ عمادى مثابه سنده دركه بدن كان چشم وكوشله قائم اولور وبى چشم وبى كوش اولان
كسه كان بى بدن حكمنده اولور پس جميع اعضانڭ قيامى محل سمع وبصر اولان رأسله اولنجق غيرى ايچون اولان
ملك ومالدن اوترى جان وباشى فدا ايلمك حماقت وجهالتدر بلكه جانى وباشى غيرينڭ صيدندن ومالندن اوترى فدا
ايلمكى حقيقتده كفر مطلق بيل وخيرمحضدن نوميدلك بيل زيرا حضرت حقدن غيرى وآنڭ رضاسندن وقربندن
ومحبت عشقندن ماعدايى اله كتورمكدن اوترى اكر جان وباشكى ترك ايلسڭ اصلا انده خير ونفع اولمديغندن ماعدا
كافر مطلق اولمق لازم كلور انكچونكه حق تعالى بو جان وباشى كنديڭ رضاسنده وامرى اولديغى يردن غيريه فدا
ايلمكى نهى قيلمش وحرام ايلمشدر بر كسه حق تعالينڭ نهى ايلديكى وحرام قيلديغنى ارتكاب ايلسه وجان وباشى
او بولده فدا قيلسه كافر اولور پس لازم كلديكه بو جان وباشى مجرد ملك ومال دنيويدن اوترى فدا ايلميه سن * مثنوى *
هين مشو چون قند پيش طوطيان * بلكه زهرى شو شو ايمن از زيان * يابى احسنت وشاباش خطاب * خويش
چون مردار كن پيش كلاب) زنهار طوطيلر اوكنده قند كبى اولمه بلكه بر زهر اول ضرر وزياندن امين اول يعنى اكاه اول
اهل دنيانڭ سكا شيرين سوزلر سويليجى وريشخندلر ايليجى طوطى سيرت اولان كسه لرى قتلرنده شكر كبى شيرين كارلق
ايلمه وبونلره عرض حلاوت ولطافت قيلمه بلكه زهر كبى عبوس الوجه اول وتلخ وترشلك اظهار قيل تا بونلرڭ
ضرر وزياندن ايمن اوله سن ومكر وغدرلرندن امان بوله سن يا خود سن احسان ايلمكدن اوترى وخطابڭ شاباشندن
اوترى كنديكى مردار كبى ايله كلاب اوكنده احسنت لفظنده ايكى معنى جائز اولور برى بودركه احسان ايلمكدن اوترى
دعك اولور برى دخى سن احسان ايلدڭ ديلمكدن اوترى وخطابڭ تحسين وآفرينندن اوترى بو كلاب دنيانڭ
اوكنده كندڭ مردار كبى اول ديمك اولور يعنى سن عملده احسان ايلمكدن اوترى ويا خود سكا خدا جانبندن وانبيا
واوليا طرفندن احسنت دينلمكدن وخطابڭ شاباش وتحسينى اولمقدن اوترى كندڭ بو كلاب دنيانڭ اوكنده مردار
كبى اول تا سندن بونلر استكراه ايده لر وسندخى بونلرڭ شر وشورندن امين اوله سن سياق وسباقه مناسب اولان معنى
بودركه البته قرينه كلام بو معنايى اقتضا ايلر اكر مجرد لفظڭ تحمل ايلديكى معنايه كوره معنى ويرلسه ذوق ومزه دن
خالى اولور مثلا يا خلق سكا احسنت ديمكدن اوترى وانلرڭ خطابنڭ شاباش وتحسيندن اوترى كلاب دنيانڭ
اوكنده مردار كبى اول تا انلر سندن يسونلر وحظ السونلر ديسه نوعا جائز اولوردى تعريض وتوبيخ اولمق اوزره زيرا
تركيبڭ بو معنايه تحملى واردر وليكن سياقه وسباقه مناسب دكلدر اكر شيمعنڭ وجان عالمڭ ويردكلرى معنايى ويرسك
انلره كلفدن خالى دكلدر وطالبه انلردن شفاى صدر حاصل اولمز * مثنوى * پس خضر كشتى براى اين شكست) تا كه
اين كشتى ز غاصب باز رست * پس خضر عليه السلام انكچون سفينه يى صدى تا كم بو كشتى غاصب اولان ملكدن
كيرو قورتلدى پس شكسته ومعيوب اولمق نيجه بلاوشردن امان بولمغه سبب اولور واهل دنيانڭ ظالم وغاصب اولان
كسه لرندن وجود كشتيسى معيوب وشكسته اولدقده سلامت ونجات بولور نته كم بونڭ قصه سى وبورايه مناسب
اولان آيت كريمه نڭ تفسيرى مفصل ومشروح جلد ثانينڭ اواخرنه قريب عذر كفتن فقير با شيخ سرخنده مرور ايلدى
انده طلب اوله * مثنوى * فقر فخرى بهر آن آمد سنى * تا ز طماعان كريزم در غنى * كنجها را در خرابى زان نهند *
تا ز حرص اهل عمران وارهند * الفقر فخرى اندن اوترى عالى وسنى كلدى تا طماع اولنلردن غنى بالذاته فرار ايليم
كنجلرى بر خرابه ده اندن اوترى قورلر تا كم اهل عمرانڭ حرصندن قورتله لر عمران غفران وزننده معمور يره ديرلر يعنى
حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم فقر بنم فخرمدر ديدى بو فقر فخرينڭ مفهومى وسرى اندن اوترى سنى وعالى
كلدى تا كم فقرڭ حرصندن وشر وشورندن حضرت غنى مطلقه التجا ايليم كورمزميسڭ كه دفينه لرى خرابه وويران
اولان يرلره انكچون وضع ايدرلر تا كه عمارت اهلنڭ حرصندن كيرو قورتله لر پس اهل وجود واصحاب صورت اهل
عمارتدر بونلرڭ شر ومضرتندن خلاص اولمغه وخزينهٔ قلبى وكنوز ايمان وعرفانى حفظ قيلمغه صورتى ويران ايلمكدن اعلا
وسيله اولمز كه اكثر عرفا بو اهل دنيانڭ شر وضررندن بو اسلوب ايله خلاص اولمشلردر * مثنوى * پرتانى كند
رو خلوت نشين * تا نكردى جمله خرج اين وآن * زانكه تو هم لقمه هم لقمه خوار * آكل ومأكولى اى جان هوش دار
چونكه قنادكى قوپرمغه قادر دكلسن يورى خلوتده اوتور تا كم جمله انڭ وبونڭ خرجى اولميه سن زيرا كه سن هم
لقمه سن وهم لقمه خوارسن اى جان آكل ومأكولسن هوش طوت يعنى اكر پر وبال كبى اولان ملك ومالكى
وزينت واقبالكى كندكدن قلع وقمع ايلمكه قادر دكل ايسڭ يورى بر خالى اوده اوتور وحق تعالى حضرتلرينڭ ذكر
وفكرنه وعبادات وطاعاته مشغول اول تا كم جميعا بونڭ وانڭ مصاحبتنه ومجالستنه خرج اولميه سن كه مال وجاهڭ

وزینت ودستکاهله خلقه عرض دولت ایلیه سن خلق سنك باشکه اوشرلروسکا ریشخندلروبی معنی تعظیم وتکریم ایدرلرسندخی آنك وبونك مصاحبت ومجالستنه الفت وانسیت قیلوب طاعات الهیه دن کیروقالورسن وتکمیل دیانت ایلمکدن بری اولورسن وانلردن حظ المغه وغدا بولمغه مشغول اولورسن خبرك یوق که معنا انلردخی سنی برلر مالکی وعمرکی اتلاف وافنا ایلرلر زیرا که سن من وجه بوخلقك لقمه سیسن ومن وجه هم لقمه خوارسن که بونلرسندن غدا ایدبر اولورلروحظ آلورلرسن هم بونلردن غدا ایدبر اولوب حظ آلورسن ای جان عقلکی باشکه طوت سن اکرچه من وجه آکل سن اما من وجه مأکولسن که سنك همیشه مالك وعمرك نوب کتمکده در وآخر الامر بدنك دخی فانی اولوب بتسه کرکدرنته کم بو بیاندن بومعنی دخی زیاده واضح وعیان اولور (دربیان انکه ماسوی الله هرچیزرا آکل ومأکولست) بوسرخ شریف آنك بیاننده درکه ماسوی الله هرشیئی دوکلی اکل ومأکولدر (همچو آن مرغیکه قصد صید ملخ میکرد وبصید ملخ مشغول بود) مثلا شول برقوش کبی که چکرکه صید ایلسنك قصدنی طوتدی وچکرکه یی صید ایلمکه مشغول اولدی (وغافل بود از باز کرسنه که ازپس قفای او قصد صید او داشت) واول قوش غافل ایدی شول آج طوغاندنکه آنك قفاسنك اردندن اول برمرغك صید ایلسنه قصد طوتدی (اکنون ای آدمی صیاد آکل از صیاد آکل خود ایمن مباش) پس شمدی ای آکل صیاد اولان آدمی کندیکك صیادندن وآکلکدن ایمن وغافل اولمه یعنی ای آدمی حالا سنکه برنیجه شیء صید ایدیجیسن کرکدرکه سنی دخی صید ایدیجی واکل ایدیجیدن ایمن وغافل اولمیه سن (اکرچه نمی بینیش بنظر چشم وبنظر دلیل عبرتش می بین تا چشم نیز باز شود ان شاء الله تعالی) اکرچه نظر چشم ظاهرله اول صیادی وآکلی کوره مزسن ونظر دلیل ایله دخی انی کوره مزسن واستدلال قیله مزسن نظر عبرتله اول آکل صیادی کورتا کم چشمك دخی کشاده اوله ان شاء الله تعالی * مثنوی * مرغکی اندر شکار کرم بود * کربه فرصت یافت او را در ربود * آکل ومأکول بود وبی خبر * در شکار خود ز صیادی دکر * برقوش چغز کرمك شکارنده ایدی یعنی برقورد چغزك صید ایلسنه مشغول ایدی کربه فرصت بولدی واول قوشی قاپدی اول قوش آکل ومأکول اولدی کندینك شکارندن آخر برصیاددن بیخبر اولدیغی حالده یعنی اول مرغ کرمك شکارنه مشغول ایکن کندینك صیادندن بی خبر اولدی اکرچه اول قورد چغزی شکار ایدوب اکل قیلدی اوصیاد دخی آنی شکار ایدوب اکل قیلدی پس من وجه آکل ومن وجه مأکول اولدی (مثنوی) دزد اکرچه در شکار کاله ایست * شحنه باخصمانش در دنباله ایست * مثلا دزد اکرچه غیریلرك اسباب متاعنك شکارنده در لیکن شحنه آنك خصملریله دنباله وعقبنده در اما اول دزد کندینك صیادندن بی خبردر * مثنوی * عقل او مشغول رخت وقفل در * غافل از شحنه ست ولز آه سحر * اول دزدك عقلی خلقك رخت واسبابنه وقپونك قفلنك فتحنه مشغولدر اما شحنه دن وسحر وقتنده اولان آه وزاریدن غافلدرکه رخت واسبابك صاحبلری کندی رخت ومتاعلرنی ضایع کوردکارنده آه وزاریلکلر ایدروا اول آه وزارینك انی بربلایه اوغراتمسندن اول دزد غافلدر (م ی) او چنان غرقست در سودای خود * غافلست از طالب وجویای خود * دزد کندینك سوداسنده اانجلین غرق ومستغرقدرکه کندینك طالب وجویاسندن غافلدر * مثنوی * کر حشیش آب زلالی میخورد * معدهٔ حیوانش در پی می چرد * مثال آخر اکر حشیش وکیاه برآب زلالی ایچرسه برحیوانك معده سی اول حشیشی درعقب اوتلار یعنی حشیش آب زلالی ایچوب نشو ونما بولدقدنصکره چوق کچمیوب برحیوان دخی آنی اوتلیوب غدا ایدینور * مثنوی * آکل ومأکول آمد آن کیاه) همچنین هرهستی غیر اله) اول کیاه هم آکل ومأکول کلدی هیچ برمخلوق بوقدرکه اول برنیجه شیء غدا ایلیه وعاقبت کندیسی دخی فانی اولوب غدا اولمیه (مثنوی) وهو یطعمکم ولا یطعم خود اوست * نیست حق مأکول وآکل لحم وپوست) سورهٔ انعامده اولان ایت کریمه یه اشارتدر (قل اغیر الله اتخذ ولیا) ای ناصرا ومعبودا مفعول ثانیسیدر اتخذنك واولی غیردر واستفهام انکار ایچوندر اللهدن غیرینك ولی اتخاذی تقدیر کلام دی یا محمد کفاره اللهدن غیری بن معبود وناصرمی اتخاذ ایدرم یعنی اتمزم (فاطر السموات والارض * خبرله صفتدر اللهه ونصبله مدحیت اوزره ده قرأت دروضمله مبتدای محذوفك خبری اولوراي مبدعهما ومخرجهما وعن ابن عباس ماعرفت معنی فاطر حتی اتانی اعرابیان یختصمان فی بئر فقال احدهما انی فطرتها ای ابتدعتها (وهو یطعم ولا یطعم) ای یرزق ولا یرزق (قل انی امرت ان اکون اول من اسلم) دی یا محمد بونلره تحقیقا بن امر اولندم اول اسلامه داخل اولان واطاعت وانقیاد ایلین بن اولم زیرا نبی امتنه سابقدر اسلامده (ولا تکونن من المشرکین) یعنی وقیل لی ولا تکونن یعنی بکا دینلدی البته سن یا محمد مشرکیندن اولمه علی ارادة القول در معنی بیت اول الله سزی اطعام ایلر واول اطعام اولنمز چونکم بوصفته مخصوص اولان اولدر حق تعالی حضرتلری آکل ومأکول ولحم وپوست دکلدر چونکم اول خدای تعالی جسمدن وجسمانی

اولقدن منزهدر اکا نسبت آکل ومأکول اولمق قابل دکلدر پس تخلقوا باخلاق الله موجبنجه شول کسه که اخلاق الهیه ایله متخلق اولسه وجسمانیتی آنك راه عشقنده فانی قیلسه وبقای حقله باقی اولمق مرتبه سنی بولسه آنك روحی دخی آکل ومأکول اولمق قیدندن خلاص اولور ونعم روحانیه بی وارزاق ربانیه بی طاعم وآکل اوله عجب دکلدر لیکن مأکول اولمق قیدندن نجات بولور (مثنوی) اکل ومأکول کی ایمن بود * زاکلی کاندر کمین ساکن بود * آکل ومأکول جن امین اولور برآکل دنکه کمینده ساکندر یعنی هرآکل ومأکول اولان شیء کمینکاه غیبده ساکن اولان صیاد وآکلدن ایمن ومصون دکلدر * مثنوی * امن مأکولان جذوب ماتمست * رو بدان درکاه کو لا یطعمست مأکول اولان شیلرك امینی جذوب ماتمدر پس امین اولمق استرسك اول درکاهه کیت که او لا یطعمدر یعنی هرشول شیء که مأکول اولمق صددنده اوله وکندویی آکل اولان شیئك اخذندن ایمن وبی خوف قاله عاقبت انی بواعملك ماتمی جذب ایدیجیدر اکرآکل وصیادك سنی اخذ ایلمسندن وماتمزده اولمقدن ایمن اولمق استرسك اول درکاهه التجا ایله که اول اطعام اولنمیه تا کم سنی مأکول اولمق مرتبه سندن خلاص ایلیه * مثنوی * هرخیالی را خیالی میخورد * فکر آن فکر دکرا می چرد * تو نتانی کز خیالی وارهی * یا بخسپی تا ازان بیرون جهی * هربرخیالی برخیال وبرفکری اول برغیری فکر اوتلارسن قادر دکلسنکه برخیالدن قورتله سن خود اویویه سن تا بوندن طشره صچره یه سن یعنی خیالات وافکار دخی آکل ومأکولدر کورمزمیسن هربرخیالی برآخر خیال کلوب محو وفانی ایلر وکذلك برفکر آخر فکری ازاله ایلرکان اول صکره کلان فکر وخیال محو ایلدیکی فکر وخیالی اکل ایلمش کبی اولور واول مغنی اولان آکل فانی اولان مأکول کبی اولورسن قادر دکلسنکه بیدارلق حالنده برخیالدن خلاص اوله سن یاخود مکرا ویویه سن تا کم اول خیالدن طشره صچره یوب قورتله سن * مثنوی * فکر زنبورست وآن خواب تو آب * چون شوی بیدار باز آید ذباب * چند زنبور خیالی در پرد * میکشد این سو وآن سو می برد * فکر زنبوردر واول سنك اویقولك صودر چونکه بیدار اوله سن افکار وخیالات ذبابی کیرو کلور برقاچ خیال زنبوری اوچاریه دارلق حالنده سنی بو جانبه چکر واول جانبه ایلتور یعنی مثلا بو خیالات وافکار زنبورلر کبیدر واول سنك نومك صو کبیدر هربار که برادم صویك ایچنده مستغرق اولسه زنبورلر آنك باشنه قونه مز وانی رنجیده قیله مز همان دمکه آبدن باشنی طشره چیقره زنبورلر آنك باشنه اوشوب آنی مضطرب قیلورلر کذلك برکمسه دخی خوابده اولمسه افکار وخیالات زنبورلری آنك باشنه اوشوب انی مضطرب قیلورلر نیجه خیالات وافکار زنبورلری سنك قلبك خانه سنده اوجرلر وسکا اوشوریش ودغدغه ویروب سنی کاه بوجانبه چکرلر وکاهی برآخر جانبه ایلتورلرسن انلرك اضطرابندن برحالده آسوده اولوب قرار ایلیه مزسن * مثنوی * کمترین آکلانست این خیال * وان دکرها را شناسد ذو الجلال * هین کریز از جوق اکال غلیظ سوی او که کفت ما یمت حفیظ * بو فکر وخیال آکللرك کمترینیدر واول غیری آکللری حضرت ذو الجلال بیلور نته کم حال بویله در اکاه اول اکال غلیظك جوقندن فرار ایله آنك جانبنه که بزسکا جمیع ضررلردن حفیظز دیدی یعنی صوری ومعنوی اکال وخورنده قتی چوقدر بوجمله نك مابیننده اول قلبده اولان خیال آکل اولانلرك ادناسیدرکه برخیال کلوب برآخر خیالی بروسنك قلبکك حضورنی دخی اکل ایلر وبونلردن ماعدا اولان آکللری خدای تعالی بیلورا کاه اول غلیظ اولان اکال جماعتندن فرار ایله اول پادشاه لم یزل جانبنه که بزسکا جمیع ضررلردن حافظ وحامی بز دیدی ففروا الی الله موجبنجه کندی جانبنه فرار ایلیوب التجا قیلمغه امر ایلدی واکال غلیظدن مراد دنیاده اولان خسته لکلر وموت وقبرده اولان منکر ونکیر وآخرتده اولان زبانیلر وعذاب ملکلری اولور (مثنوی) یا بسوی انکه او این حفظ یافت * کر نتانی سوی ان حافظ شتافت) یا اول کمسه نك جانبنه فرار ایله که اول کمسه بو حفظی بولدی اکر اول حافظك جانبنه ابومکه قادر اولمزایسك یعنی اکر اول حافظ حقیقی جانبنه بلاواسطه تحصن والتجا ایلمکه قادر دکل ایسك یاخود او کمسه جانبنه تحصن والتجا ایله که اول سنی حفظ ایلمکی الله تعالیدن بولدی والله تعالینك اذنیله حافظ وحامی ناس اولوب انلره هدایت وارشاد قیلدی نته کم ابن فارض حضرتلری حفظ حقی بولان وناسه حمایت وهدایت قیلان مرشدلره احسن جنة دیمکله بو بیتنده اشارت ایلدی * ودع ماعداها واعد نفسك فهی من) عداها وعدمنها باحسن جنة * مثنوی * دست را مسپار جز در دست پیر * حق شدست آن دست او را دستکیر) پیر عقلت کودکی خو کرده است * از جوار نفس کاندر پرده است) دستکی پیرك دستندن غیری یه تسلیم ایلمه زیرا حق تعالی اول پیرك دستنده دستکیر اولمشدر سنك عقلك پیری کودکلکی خوی ایلمشدر نفس ضاله نك مجاورتندنکه او پرده ایچره در یعنی اول حفظی بولندن مراد پیر کامل ومرشد فاضل اولان عزیزلردر کرکدرکه پیر اولنلردن غیری یه ال ویرمیه سن اویله پیرکه حق تبارك وتعالی آنك هرحالده دستکیری اولمش واکا نصرت ومعاونت قیلمش بویله کمسه یه متابعت ایلمك

حقیقتده حضرت رسول علیه السلام وجناب حقه بیعت ومتابعت ایلمك کیدرا کرسن دیرسك که بنم عقلم سن وساله
پیر اولدی وتجربهٔ روزکارله پرتدبیر اولدی اکرچه بویله ایسه ده سنك عقلك پیری کودککه معتاد اولمشدر واطفال
کبی دنیانك لعب ولهونه اشتغال قیلمشدر نفسه مجاورت ومقارنت ایلمکدن پرده ده قالمشدر پس اول عقل
سکا مرشد وهادی اولمز وسنی حقیقت مرتبه سنه ایصال قیلمز * مثنوی * عقل کامل راقرین کن با خرد
تا که باز آید خرد زان خوی بد) چونکه دست خود بدست او نهی) پس زدست آکلان بیرون جهی) کامل اولان عقلی
خردك قرینی ایله تا کم سنك خردك اول قبیح خویدن کیرو کله چونکم کندی دستکی آنك دستنه قویه سن آکالرك الندن
طشره یه صیچره یه سن یعنی کرکدر که مرشدك عقل کاملنی کندی عقل ناقصکه قرین ایلیه سن تاکم سنك عقل ناقصك
اول اخلاق ذمیمه دن واوصاف ردیه دن کیرو قورتله چونکم کندی الکی اول پیرك النه قویه سك واکا تابع اولوب
اریاسن پس جمیع اکل اولان شیلرك پنجه سندن خلاص اوله سن * مثنوی * دست تو از اهل آن بیعت شود
که ید الله فوق ایدیهم بود * سنکه اول پیر کامله بیعت ایلیه سن سنك الك اول بیعت اهلندن اولور که ید الله فوق ایدیهم
اولور * ید الله فوق ایدیهم آیت کریمه سنك تفسیری جلد اولده وصیت کردن رسول صلی الله علیه وسلم علی را
مر خنده (دست او را حق چو دست خویش خواند) بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر وبعض مواضعده دخی مذکور
اولمشدر بونده اهل آن بیعتدن مراد تحت شجرده رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری ایله بیعت ایلین
اصحاب کرام اولور حق تعالی سورهٔ فتحده انلر حقنده بیوردی (لقد رضی الله عن المؤمنین اذ یبایعونك تحت الشجرة
وقال ایضا فی هذه السورة ان الذین یبایعونك انما یبایعون الله ید الله فوق ایدیهم) بو بیعتك قصه سی اول سوره نك
تفسیرنده مذکور ومنشوردر وحضرت عبادة بن الصامت بو حدیث شریفی بویله روایت ایدوب دیرلر بایعنا
رسول الله صلی الله علیه وسلم علی السمع والطاعة فی العسر والیسر والمنشط والمکره وان نقول الحق حیث کنا ولا نخاف
فی الله لومة لائم شیخله مریدك بیعتی دخی بویله کرکدر * مثنوی * چون بدادی دست خود در دست پیر * پیر حکمت
که علیمست وخطیر) کو نبی وقت خویشست ای مرید) تا ازو نور نبی آید پدید) چونکم کندی الکی پیرك النه ویره سن
اول پیردن مراد پیر حکمتدر که علیم وعظیمدر که اول پیر که بیان اولندی کندی وقتنك نبیسیدر ای مرید تا اول
پیردن پیغمبرك نوری ظاهر کلور یعنی چونکم سن کندی الکی پیرك النه ویره سن واکا تسلیم اولوب بیعت قیله سن
سکا دیدیکم پیر حکمت پیریدر حد ذاتنده علیم وبزرك وعالیقدردر اویله پیردکلدر که صورتا پیر اوله ویاخو پیر ومرشد
اولان عزیزلره تقلید وتشبیه قیله علم وحکمتدن عاری اوله ومرتبه سی سفلی اوله بلکه پیر اودر که حضرت نبینك
وارث کاملی اوله وآنك سنت سنیه سنه واوصاف علیه سنه اقتدا قیله که او کندی عصرینك پیغمبری اوله نته کم
حضرت نبی علیه السلام بیورمشلردر الشیخ فی قومه کالنبی فی امته حتی اول شیخدن انوار نبوی واسرار مصطفوی
ظاهر کله وپدیدار اوله * مثنوی * در حدیبیه شدی حاضر بدین * وان صحابه بیعتی را هم قرین * پس زده یار مبشر
آمدی * همچو زر ده دهی خالص شدی * بو واسطه ایله حدیبیه یه حاضر اولدك واول بیعته منسوب اولان صحابه یه
هم قرین اولدك پس سن اون مبشر اولان یاردن کلدك زر ده دهی کبی خالص ولطیف حدیبیه کعبهٔ شریفه یه قریب
بر موضعك اسمیدر که بیعت رضوان اول محلده بر شجره نك آلتنده واقع اولمشدر ده مبشردن مراد عشرهٔ مبشره در که
حضرت رسول علیه السلام انلرك هر برینه جنته داخل اولمغله مژده ویردی زر ده دهیدن مراد غایتله خالص التوندر که
اون مثقالی اکر قال اولسه بینه ناقص اولمیوب اون مثقال کله بعضلر ده ده بیرلك اسمیدر که اکا منسوب اولان التون
بغایت خالص اولوردیمشلر وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که اول پیر کامله بیعت ایتمکله وآنك بیوردیغی یره کتمك سببیله
حدیبیه ده حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم ایله کان حاضر اولدك بیعته منسوب اولان صحابه یه هم مقارنت
قیلدك پس جنتله بشارت اولنان عشرهٔ مبشره زمره سندن کلدك زر ده دهی کبی خالص وصافی اولدك حضرت محمد
علیه السلامك امتنك اکملی اولمق مرتبه سنی بولدك واول حضرتله جنت اعلاده هم جوار اولدك * مثنوی * تا معیت
راست آید زانکه مرد) با کسی جفتست کورا دوست کرد * این جهان وآن جهان با او بود * وین حدیث احمد خوش خو
بود * کفت المرء مع محبوبه * لا یفك القلب من مطلوبه) تا کم معیت راست کله زیرا که مرد بر کسه ایله جفت وقریندر که
انی کندی یه دوست ویار ایلدی بو جهانده واول جهانده انکله اولور وبو معنی خوش خوی اولان احمد علیه السلام
حضرتلرینك حدیثنك مفهومیدر که اول حضرت دیدی کشی کندینك مطلوبندن فك وجدا اولمز یعنی پیرك صاحب
حکمت اولمسی وصالح وکامل اولمسی مریده انکیچون لازمدر که تا معیت وصحبت راست ودرست کله واول پیره
مقارنت ایلمکدن سالکه نفع وفائده حاصل اوله زیرا که انسان المرء علی دین خلیله فلینظر احدکم من یخالل حدیثنك

موجبنجه شول کسه ایله آخرتده جفت اولور آنك دینی اوزره حشر اولور که آنی دنیاده کندی یه دوست اتخاذ ایلمشدر
او کسه بو جهانده واول جهانده کندینك دوستی ایله اولور وبو معنی بویله عظیم الخلق اولان حضرت نبی علیه السلامك
حدیث شریفنك مفهوم لطیفی اولور که اول حضرت بیورمشلردر انسان کندی محبوبیله در انسانك قلبی کندی
مطلوبندن منفك اولمز بو حدیث شریفه اشارت اولور که انس بن مالك رضی الله عنه حضرتلری روایت بیوررلر قال جاء
رجل الی النبی صلی الله علیه وسلم فقال یا رسول الله متی قیام الساعة قال ما اعددت لها قال ما اعددت لها کثرة صلوة
ولا صیام الا انی احب الله ورسوله قال علیه السلام المرء مع من احب قال انس رضی الله عنه فما رایت المسلمین فرحوا
بشیء بعد الاسلام فرحهم بهذا وفی حدیث آخر من تشبه بقوم فهو منهم ومن احب قوما حشر فی زمرتهم (م ی) هرکجا
دامست ودانه کم نشین * رو زبون کیر از زبون کیران ببین * ای زبون کیر زبونان این بدان * دست بر بالای دستست ای
جوان) تو زبونی وزبون کیر ای عجب) هم تو صید وصید کیر اندر طلب) هر قنده که دام ودانه وار در انده او تورمه یوری ای
زبون کیر زبون کیرلری کور ای زبونلرك زبونکیری بونی بیل دست بالای دستدر ای جوان سن زبونسن وزبون کیرسن ای
عجب هم سن صیدسن وطلبده صید کیرسن یعنی ای آکل ومأکول اولمق مرتبه سنده اولان انسان هر نه یرده که نفسك
مشتهیاتی وجسمك لذاتی حاضر ومهیا اوله اول یرده او تورکه بو مشتهیات نفسانیه ولذات جسمانیه فی المثل دانه کبیدر
البته هر نه یرده که دانه اوله انده دام اولمق مقرردر پس دانه دن قاچ دامه کرفتار اولمیه سن ای زبونکیر اولان کسه
زبونکیر اولنلرك حالنی وعاقبتنی یوری مشاهده ایله جمیع دنیا ومافیهایه اهل دنیا بالکلیه زبونلردر پس بونلری صیاد
اولان وبونلری کندی یه یار ومعین اتخاذ ایلین کسه حد ذاتنده کندی زبون ایکن زبون طوتیجی اولمشدر وعاقبت بو جمله سی
مخذول ومدحور قالمشدر زیرا اللهدن واللهك ولیلرندن ونبیلرندن غیرینی دوست اتخاذ ایلمك بیت عنکبوتی دوست
اتخاذ ایلمك کبیدر (وان اوهن البیوت لبیت العنکبوت) مفهومی اوزره بو جمله سی بیوت عنکبوت کبی اوهن واضعفدر
پس بو اوهن واضعف اولان شیلری طوتوق وبونلری کندی یه یار ومعین اتخاذ ایتمك کمال جهل وغفلتدن ناشی اولور ای
ضعیف وزبون اولنلرك زبون طوتیجیسی بونی تحقیق بیل ال اوستنده ال واردر ای جوان مجرد برنیجه ضعیف وزبون
کشیلر طوتمغله وانلری کندیکه تسخیر ایتمکله کندیکی غالب وقوی زعم ایلمه زیرا سندن اشد واقوی کسه لر چوقدر
وسنك اوزریکه غالب وقاهر اولان شیلر نهایت یوقدر پس قوت وقدرتکه مغرور اولمیه سن خود خلق الانسان ضعیفا
فحواسنجه حد ذاتنده ضعیف وزبونسن عجبدر که هم سن نفس وهوا ده شیطانك وجهان وکار جهانك صیدی
اولمشسن بلکه ملك الموتك ویا ملائکهٔ عذابك ویا قهر خدانك دامنده قالمشسن مع هذا صید وشکار طلبندن صید
طوتیجی اولمشسن وزبون وذلیل اولان بر قاچ مخلوق کندیکه تسخیر ایتمکله کندیکی قوی وقادر زعم ایلیوب بو درجه
شیلره مغرور ومتکبر اولمشسن خبرك یوقکه معناده اسیر دام بلا وکرفتار پنجهٔ قضا قالمشسن * مثنوی * حرص
صیادی ز صیدی مغفلست * دلبری میکند او بی دلست * صیادلق حرصی صید اولمقدن غافل قیلیجیدر دلبرلك ایلر اما
خبری یوقکه او بی دلدر یعنی بو خلق عالم صید ایلمك حرصی کندینك بو خلقه صید اولمسندن ودخی ملك الموت انی صید
ایلمسندن غافل واعمی ایدیجیدر نته کم حبك الشیء یعمی ویصم بیورلمشدر اکرچه خلقك قلوبنی بر لعب ایله
قاپجیلق ایلر وانلرك کوکلنی کندی یه بر صنعتله تسخیر ایدوب مائل قیلر ایکن کندیسی بی دلدر که قلبنی انلری صید ایلمکه
ربوده قیلمشدر پس او بونلره دلبر اوله جق ایکن انلر بوکه دلبر اولمشدر ای بو دامه کرفتار اولان وبو مرتبه ده قلان کسه
اکر بونلره صید اولمق دامندن خلاص اولمق استرسك صیادلق آرزوسندن فراغت ایله * مثنوی * بین ایدی خلفهم
سدا مباش * که نبینی خصم را وان خصم فاش * او کلرنده وبونلرك اردلرنده سد اولان کروه کبی اولمه که سن خصمی
کورمزسن واول خصم فاش وآشکارادر یعنی اول کروهدن اولمه که انلری سد پیش وپسلرندن احاطه ایلدی ودیدهٔ
بصیرتلرینی پردهٔ غفلت پوشیده قیلدیغندن خصملری فاش واشکار ایکن آنی کورمکه قادر اولمدیلر سورهٔ یسنده
اولان بو آیت کریمه یه اشارت اولور قال الله تعالی (وجعلنا من بین ایدیهم سدا) قال القاشانی ای من جهة الالهیة
من حجاب ظهور النفس والصفات المستولیة علی القلب منعهم من النظر الی جناب الحق (ومن خلفهم سدا) ای من
الجهة البدنیة حجابا من حجب الطبیعة الجسمانیة ولذاتها المانعة امتثالهم الاوامر والنواهی والعمل الصالح
فاغشیناهم) بالانغماس فی الغواشی الهیولانیة (فهم لا یبصرون) قدامهم ووراءهم بانهم محبوسون فی مطمورة الجهالة
مثنوی) تو کم از مرغی مباش اندر نشید * بین ایدی خلف عصفوری بدید * سن بر قوشدن کم اولمه حین طلبده
بر عصفور واردی واوکنی کوردی نشید طالب معناسنه در عصفور عینك ضمه سیله سرچه قوشنه دیرلر بین ایدی اوکه
دیرلر خلف ارده دیرلر یعنی سن هر طالب اولدیغك حینده بر قوشدن ناقص اولمه که اول جمله طیوردن بر عصفوردر

اوكنی واردكی كورر (مثنوی) چون بنزد دانه اید پیش وپس * چند كرداند سر وروآن نفس) مثلا چونكم اول عصفور
دانه نك قتنه كه اوكنه وارده نیجه كره اول دمده باشنی وبوزنی دوندررر بو یله دیو * مثنوی) كای عجب پیش وپسم صیاد
هست * تا كنم ازبیم اوزین لقمه دست * كه ای عجب بنم پیش وپسمده صیاد وارمیدر تا آنك خوفندن بو لقمه ودانه دن
ال چكم اول عصفور ده بوقدر حزم واحتیاط اولوب اوكنی واردنی كورمكه سعی قیلمسی مقرر اولیجق ای انسان سكا
پیش وپسكی تجسس وتفحص ایتمكه وبرشیئی طالب اولدقده آنك ضرر ونفعنی تفكر قیلمق اولویتله لازم كلور * مثنوی
تو ببین پس قصهٔ فجاررا * پیش بنكر مرك یار وجاررا * كه هلاكت دادشان بی آلتی * او قرین تست درهر حالتی * پس
سن فجارك قصه سنی كور اوككده یارك وهمسایه كك مركنی كوركه حق تعالی انلره برا لتسز موت وهلاكت ویردی
اول خدا هر بر حالتده سكا قرین در یعنی سن سلفده كچن كفار فجارك قصه لرنی كور وحضرت قرآندن انلرك حكایتنی
اوقیوب حصه پذیر اول اوككده اولان یارانك وهم جوارك موت وفوتنه نظر ایله كه حق تعالی حضرتلری انلره حرب
وقتال آلتی یوق ایكن هلاكلك ویردی وانلری فنا وعدم مرتبه سنه ایركوردی اول خدا وهو معكم اینما كنتم موجبنجه
هر حالتده سنكله بیله در وسنك جمیع احوالكه بصیر وجمله افوالكه سمیعدر (مثنوی) حق شكنجه كرد كرزو دست نیست
پس بدان بی دست حق داور كیست * حق تعالی نیجه قومه شكنجه وعذاب ایلدی حال بو كه ظاهرده كرزو دست
یوقدر پس بیل كه حق تعالی بی دست وبی آلت داور كندر یعنی بی آلت جارحه عدالت وحكومت ایدیجیدر
واستدیكی قومی بی سلاح وبی آلت قهر قیلیجیدر (م ی) انكه می كفتی كه حق كر هست كو * در شكنجه او مقر می شد كه هو
دهریه دن اول كسه كه دیردی اكر حق تعالی وار ایسه قنی حق تعالی آنی اخذ ایلیوب شكنجه قیلدقده شكنجه
حالنده اول كسه مقر اولدیكه خدا اولور یعنی وما یهلكنا الا الدهر دین كسه كه واجب الوجودی انكار ایدرلر حق تعالی
انلردن بعضسنه بی سبب وبی آلت بربلا مسلط ایدوب شكنجه قیلدیغنده اول جینده هو الله دیو اقرار ایلدم دیر (م ی)
انكه میكفت این بعیدست وعجیب * اشك می راند وهمی كفت ای قریب * اول كسه كه بو خدا بزم وجودیمزده تصرف
ایلمك بعید وآنك دست قدرتی بزه یتشمك عجیبدر دیدی خدای تعالی انی مؤاخذه ایلدكده كوز یاشنی یاغدرردی وای
قریب دیردی یعنی ای بزه حبل وریدمزدن اقرب اولان خدا بزی بو یله اخذ ایلمه وشكنجه قیلمه دیو دعا ایلردی شارحلر
بونده برقاچ بیت یازوب شرح ایلمشلردر اما اصح اولان نسخه لرده انلر بوقدر انكیچون تحریر اولنمدی * مثنوی * چون
فرار از دام واجب دیده است * دام تو خود بر پرت چفسیده است * بركنم من میخ این منحوس دام * از پی كامی نباشم
تلخكام چونكم دامدن فرار ایلمكی واجب كورمشلردر سنك دامك سنك قنادكه خود یاپشمشدر چونكم احوال بو یله در
پس بن شوم ومنحوس دامك میخنی قوپاریرم برمرادن اوتری تلخكام اولمزم كام اول كاف عربیله مراد معناسنه در
وكام ثانی كاف عجمی ایله دماغ معناسنه در یعنی چونكم عاقل وعالم اولنلر دامدن فرار ایلمكی واجب كورمشدر ای
طاوس سیرت اولان اهل دنیا سنك دامك طاوسك پر وبالی كبی اولان ملك ومالكه یاپشمشدر ومتصل اولمشدر چونكم
قضیه بو یله در بن بو منحوس ومنكوب اولان دامك میخ وبیخنی قوپاریرم كه اول دامدن مراد ملك دنیا وآنك میخندن
مراد میل ومحبت بال اولور یعنی اول منحوس وپرنكبت اولان ملك ومالكه دام انسانیدر آنك میل ومحبتنی قلبمدن قلع
وقمع ایلرم براد نامرادوم مرادمدن اوتری همیشه دماغی تلخ اولنلردن اولمزم (مثنوی) درخور عقل تو كفتم این جواب *
فهم كن از جست وجور و بر متاب) بكسل این حبلی كه حرصست وحسد * یاد كن فی جیدها حبل مسد)
بو جوابی وكلامی سنك عقلكه لایق سویلدم پس بو كلامی فهم ایله جست وجودن یوزكی دوندرمه بو برحبلی قطع
ایله كه حرص وحسددر بو آیت كریمه یی یاد ایله عقلكك فهمنه لایق سویلدم بو سوزلری كلموا الناس علی قدر عقولهم
حدیث شریفنك موجبنجه سنك عقلكك فهمنه لایق سویلدم بو سوزلری برخوش فهم ایله جست وجودن حبلنی
قطع ایله فی جیدها حبل من مسد آیتنه اشارت ودلالت ایلدیكی رمز ونكته یی ادراك اكرچه بو آیت ابولهبك خاتونی
حقنده در اما عند اهل التحقیق اندن مراد نفس اماره اولور وآنك بوغازنده اولان حبلدن مراد حقد وحسد وبغض
وعداوت وحرص وطمع وبونلر امثالی اولان حبال معنوی اولور پس حمالة الحطب اولمقدن وذات لهب اولان ناره
دخول قیلمقدن نجات بولمق استرسك كردن نفسكدن بو صفات ذمیمه حبالنی ازاله ایله تا كم حضرت نبی مختار علیه
الصلوة والسلام من حیث الروح والقلب ایمان كتورنلردن اوله سن ونفسكی اسلامه كتورن كسه لر مرتبه سن بوله سن
وبو آیتك وسورهٔ تبتك تفسیری وتحقیقی مفصلا اوچنجی جلدده تشبیه بند دام قضا سر خنده مرورا یافته در آنده طلب
اولنه (سبب كشتن خلیل علیه السلام زاغ را كه ان اشارت بقمع كدام صفت بود از صفت مذمومهٔ مهلكه در مرید
بو سرخ شریف حضرت خلیل علیه السلامك زاغی قتل ایلمسنك بیانده در كه اول قتنی صفتك قلع وقمعنه

اشارت ایدی مریدده اولان صفت مذمومه ومهلكه دن * مثنوی * این سخن را نیست پایان وفراغ * ای خلیل حق
چرا كشتی تو زاغ * بو سوزه نهایت وفراغت قابل دكلدر ای حق تعالینك خلیلی سن نیچون زاغی قتل ایلدك یعنی ای
اللهك دوستی اول زاغی كه سن قتل ایلدك آنك سیرتی ندر واول قتنی صفتك ازاله سنه وقلعنه اشارتدر (مثنوی)
بهر فرمان حكمت فرمان چه بود * اندكی ز اسرار آن باید نمود * (فخذ اربعة من الطیر فصرهن) امرینه امتثالدن اوتری
ایدی پس امر وفرمانك سر وحكمتی نه ایدی آنك اسرارندن برازجق كوسترمك كركدر یعنی اندن برمقدار طالبنه بیان
ایلمك لازمدر تا كم مستفید اولهلر (مثنوی) كاغ كاغ ونعرهٔ زاغ سیاه * دائما باشد بدنیا عمرخواه) زاغ سیاهك نعره سی
وكاغ وكاغی یعنی فریادی واوتمسی دائما دنیاده طول ودراز عمر طلب ایدیجی اولور كاغ كاغ زاغ آوازنه دیرلر آنك
همیشه اوتمسی كندی ایچون دنیاده طول ودراز عمر طلب ایتمسی ایچوندر امش زاغ كبی روسیاه وجیفه خوار اولنلر
عمرخواه اولمسی دخی بونك كبیدر (مثنوی) همچو ابلیس از خدای پاك فرد * تا قیامت عمر تن درخواست كرد
كفت انظرنی الی یوم الجزا * كاشكی كفتی كه تبنا ربنا * زاغ خدای پاك فرددن ابلیس كبی قیامته دك تنك عمر وبقاسنی
استدی تا كم اول ابلیس دیدی الهی بكا مهل ویر یوم جزایه دك كاشكی بو یله دیمكدن فراغت ایدوب تبنا ربنا دیدی
یعنی ای بزم پروردكاریمز بز اتدیكمز عصیان وخطادن سنك جانبكه تائب اولدق ورجوع قیلدق دیمدی بو آیت كریمه
سورهٔ اعرافده وصادده واقعدر (قال رب انظرنی) ای امهلنی ولا تمتنی (الی یوم یبعثون) یوم قیامته دك (قال انك
من المنظرین) جناب حق دیدیكه تحقیقا سن مهل ویرلمشلردنسن ای شیطان (م ی) عمر بی توبه همه جان كندنست
* مرك حاضر غائب از حق بودنست * عمر ومرك این هر دو باحق خوش بود * بی خدا آب حیات آتش بود *
توبه سز عمر دوكلی جان چكشمكدر حاضر مرك حقدن غائب اولمقدر یعنی معاصیدن بلكه ماسوادن جناب حقه
تائب اولمین كسه نك عمری دوكلی جان چكشمكدر نقد وحاضر اولان موت عند اهل التحقیق حق تعالیدن غائب
وبعید اولمقدر اكرچه صورتا زنده وفرخنده ایسه ده حقدن غائب اولان كسنه معنا مرده وپژمرده در حیات وموت
بو هر ایكیسی حضرت حقله خوش اولور خداسز آب حیات آتش اولور یعنی بنده نك حیات ومماتی چونكم لله اوله
وحقله حاضر اولدیغی حالده اوله بغایت خوش ولطیف اولور كه (قل ان صلوتی ونسكی ومحیای ومماتی لله رب العالمین
آیت كریمه سی بو معنایی افاده قیلور خدای تعالینك مشاهده سیسز آب حیات فی المثل آتش كبی اولور
مثنوی) آن هم از تاثیر لعنت بود كو * در چنان حضرت همی شد عمرجو * از خدا غیر خدا را خواستن * ظن افزونیست
وكلی كاستن * اول هم لعنتك تأثیرندن ایدیكه اول ابلیس انجلین عالی حضرتدن عمر طلب ایدیجی اولدی
یعنی حق تعالینك انی طرد وورد ایلمسنك تأثیر وعلامتندن ایدی اول حالت كه آنك دركاهنده آنك رضاسنی وقربتنی
استمكی قویوب عمر طلب ایلدی پس بر كسه دخی عین معصیتده خدای تعالیدن مجرد كندی نفسنك حظی ایچون
عمر طلب ایلسه بوندن معلوم اولور كه اول كسیه حق تعالینك لعنت وقهری واردر كه آنك عمر استمسی اول لعنتك
تأثیرندندر حضرت خدادن حضرت خدانك غیرین استمك افزونلق ظنیدر وبالكلیه اكسلمكدر یعنی خدای
تعالینك جنابندن وقرب ووصالندن ومشاهدهٔ جمالندن غیری طلب ایلمك اكرچه زیاده لك تصوریدر ولیكن معنا
كلیتله اكسلمك وناقص اولمقدر * مثنوی * خاصه عمری غرق در بیكانكی * در حضور شیر روبه شانكی * عمر
بیشم ده كه تا پستر روم * مهلم افزون كن كه تا كمتر شوم * تا كه لعنت را نشانه او بود * بد كسی باشد كه لعنت جو بود *
علی الخصوص بیكانه لكده غرق بر عمر شیرك حضورنده روبه شانه لك عین معصیت ومخالفته مبتلا ایكن حقدن
عمر طلب ایلین كسه معنا بو یله دیمش اولور الهی بكا عمری زیاده ویر كه پستر كیدم بكا زیاده مهل
ویر كه كمتر اولم تا كه لعنته نشانه اول اوله پس بد وقبیح شول بر كسه اولور كه لعنت استیجی اوله یعنی تاثیر لعنت الهیدن
اولدی شول حالت كه حضور حقده عمر طلب اولنه خصوصا شول بر عمر كه بیكانه لكده ومخالفت ومعصیتده غرق اوله
شیر حقیقتك حضور عزتنده دلكولك وحیله وخدعه لر قیلمق اوله روبه شانكی دلكولك معناسنه اولور بر كسه
معصیت ومخالفته مبتلا ایكن حقدن عمر طلب ایلمسی بو معنایی مستلزم وشو نكته یی موهم اولور كه حق تعالی
حضرتلرینه دیر خدایا بكا عمری زیاده ویر تا سكا معصیت ایدوب مدبر اوله یم وسفلی رلك كیده یم وبكا مهلی زیاده ایله تا
روز بروز ناقص اوله یم ونیجه خطا وذنوب تحصیل قیله یم تا كم بو یله عمر استین كسه لعنت حقه نشانه اوله غایتله فاسد وقبیح
كسه شول بر كسه در كه حضرت حقدن لعنت جو اوله یعنی معصیت اشلمكدن اوتری عمر طلب ایتمك عمر واسطه سیله
كندوبی حضرت حقدن بعید قیلمقدر (م ی) عمر خوش در قرب جان پروردنست) عمر زاغ از بهر سركین خوردنست
عمر بیشم ده كه تا كه می خورم * دائم اینم ده كه پس بد كوهرم * كرنه كه خوارست ان كنده دهان * كوبدی كز خوی

زاغم وارهان * خوش اولان عمر قرب الهیدن جان بسلمکدر اما زاغك عمری سرکین یمکدن اوتریدر که اوزاغ
لسان حالله دیردیکه زیاده عمر ویرکه تا زیاده نجاست ییم دائما بکا بونی ویرکه بن زیاده بدکوهرم اول اغزی قوقمش
اکرکه خوارد کل ایسه ده دیرایدیکه بنی زاغلق خویندن کیروقورتر یعنی عمر خوش اولدرکه حق تعالینك قرب
ووصالنده ومشاهده جمالنده جانی تجلیات لطفیه وفیوضات جمالیه ایله بسلمك وتربیه ایلمکدر اما زاغ کبی اولان
اهل دنیانك واصحاب نفس وهوانك عمرلری نجاست کبی اولان حرامی یمکدن اوتریدرکه بوزاغ مشرب اولان اهل دنیا
واصحاب نفس وهوا دیرلر الهی بزه عمری زیاده ویرکه تا سرکین ونجاست منزله سنده اولان حرامی وجیفه یی چوق
ییه لم همان بزه دایم بونی ویر زیرا که بز بدبخت وبدکوهرز بزم اهل سعادت اولمغه وسنك رضای شریفکی بولمغه وجمال
لطیفکی مشاهده قیلمغه لیاقتمز یوقدر اکر اول اغزی قوقمشلر نجاست ییجی اولمیه لردی حضرت حقه شویله مناجات
ایدوب دیرلردیکه الهی زاغ کبی که خوار اولمقدن ونجاست ییمك مرتبه سنده قالمقدن وسنك جانبکه معصیت قیلمقدن
بنی خلاص ایله دیرلردی (مناجات * مثنوی * ای مبدل کرده خاکی رابزر * خاك دیکر را بکرده بوالبشر * کارتو تبدیل
اعیان وعطا * کارمن سهوست ونسیان وخطا * سهو ونسیان را مبدل کن بعلم * من همه خلم مرا کن صبر وحلم
ای برخاك تیره یی زرخالصه مبدل ایلمش پادشاه برغیری خاکی بو البشر ایلمش اله یعنی اویله قادر مطلق سنکه برخاکی
زرخالص وهم ادم عالی رتبت ایلرسن ای خدا سنك کارك تبدیل اعیان ایلمك وعطا قیلمقدر بنم کارم سهو ونسیان وخطادر
الهی سهو ونسیانی علمه تبدیل ایله بن دوکلی خلم کبی مستکره وقبیحم بنی صبر وحلم صاحبی ایله خلم خاء معجمه نك
کسریله سومکه دیرلر (م ی) ای که خاك شوره را تو نان کنی) وی که نان مرده را تو جان کنی) ای خداسن که خاك شوره یی
نان ایلرسن وای خدا که مرده وبی روح نانی جان ایلرسن یعنی نان پاره یی انسانه غدا ایدوب انی قدرتکله تبدیل ایدوب
جان پاره ایلرسن (م ی) ای که جان خیره را رهبر کنی * وی که بیره را تو پیغامبر کنی) الهی سن شول قادر پادشاهسن که
خیره وعاجز اولان جانی مرشد ورهبر ایلرسن وای شول پادشاه که بیراه اولان بنده کی سن پیغمبر ایلرسن یعنی علم بیلمین
وطریقه اکاه اولمین بنده که علم ویروب وطریق حقه اکاه قیلوب انی صاحب دعوت واهل نبوت ایلرسن نته کم
حضرت حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم حقنده (ووجدك ضالا فهدی) بیوردی وبر آخر محلده دخی (ما کنت تدری
ما الکتاب ولا الایمان) بیوردی * مثنوی * هرکه سازد زین جهان آب حیات * زودترش از دیکران اید ممات *
میکنی جزو زمین از آسمان * می فزایی در زمین از اختران * هر شول کمسه که بو جهاندن آب حیات دوزه کا ممات
غیریلردن تیزرك کلورسن شول قادر مطلق سنکه زمینك جزئنی آسمان ایلرسن زمینده اخترلردن نتیجه نتایج وآثار
زیاده ایلرسن زودترش زودتراش تقدیرنده در یعنی هرشول کمسه که آب حیاتی همان بو جهاندن دوزه وعیش ونوش
ولذاتی آنجق بو عالمده آنه غیری کمسه لردن اکا اولوم تیزرك کلور شو اعتبار ایله که آنك جان ودلی وبدنی اولمزدن اول
مرده حکمنده اولور اکرچه آنك بدنی زنده ایسه ده کندی موتادن عد اولنور ولهذا قال علیه السلام ایاکم
ومجالسة الموتی قالوا وما الموتی یا رسول الله قال اهل الدنیا) وبیت ثانیده جزو زمیندن مراد نوع انساندن انبیای عظام
علیهم السلام اولوب آسمان در آسمان تقدیرنده ومصرع ثانیده اخترلردن مراد آسمانك اخترلری اولمقده جائزدر اکر
اخترلردن مراد آسمانده اولان اخترلر اولورسه انلرك آثار ونتایجنی زمینده زیاده ایلرسن دیمك اولور وزمینده اولان
اخترلردن مراد اولیا وعلما اولسه دخی جائزدر الهی سن قادر پادشاهسن که زمینك جزئندن اولان ادریسی وحضرت
عیسی ومحمد مصطفی صلوات الله علیهم اجمعین حضراتنی آسمانده ساکن ایلرسن وزمینده واسمانده اولان اخترلرك
آثارنی زیاده ایلرسن یاخود معنی زمینده فلك معنوینك اخترلری اولان اولیا وعلماده نتیجه ولیلر وعالملر مصابیح
الارض ایلرسن نته کم بو حدیث شریف بو معنایه دلالت ایلر قال علیه السلام العلماء مصابیح الارض وقال علیه
السلام العلماء فی الارض کمثل النجوم فی السماء * مثنوی * دیده دل کو بکردون بنکریست * دید کاینجا هردمی
مینا کریست) دیده دل که او کردونه نظر ایلدی اول دیده کوردیکه بو مرتبه ده هر بردم مینا کرلك واردر یعنی شول کوکل
کوزی که بو عالم شهادت مرتبه سنده هر نفسده مینا کرلك کوردی یعنی حق تعالی هر آنده نیجه شانله تجلی
قیلمسنی واشیای آنا فانا مبدل ومحول اولمسنی مشاهده قیلدی * مثنوی * قلب اعیانست واکسیر محیط * ایتلاف
خرقه تن بی مخیط * قلب اعیان درو یرا کسیر محیطدر تن خرقه سی بی مخیط ایتلاف مخیط سوزنه دیرلر دیکمك معناسنه
دخی استعمال ایدرلر قلب بونده تبدیل معناسنه در اعیان ذوات معناسنه در اکسیر جوهر کیمیادر بونده قدرت
الهیه دن عبارت اولور توضیح معنی بویله دیمك اولور بو تن خرقه سنك ایتلافی وبی سوزن اجزاسنك بری بریله اتصال
واتحادی تبدیل اعیان ایلمکدر وجلی بی مخیط بر اکسیر اعظم وقدرت کامله وحکمت بالغه در (م ی) تو زمان دوز یکه

در

درهست امدی * آتشی یا خاکی یا بادی بدی * کر بران حالت ترا بودی بقا * کی رسیدی مر ترا این ارتقا * سن اول
برکوندنکه وجوده کلدك بر آتش یا خاك ویا بر باد ایدك اکر اول حالت اوزره سکا بقا اولیدی بو ارتقا سکا قچن ایریشوردی
یعنی سن شول برکوندنکه وجود مرتبه سنه کلدك بهر حال عناصر اربعه دن بری ایدك یا آتش یا آب ویا خاك ویاخود باد
ایدك حق تبارك وتعالی سنی بو عناصر اربعه مرتبه سندن دست قدرتله موالید ثلاثه مرتبه سنه کتوردی وسنی
سلاله طینه دن نطفه مرتبه سنه کتوروب اندنصکره رحم مادرده بر نیچه مدت ساکن قیلوب اندنصکره علقه اندنصکره
مضغه مرتبه سنه کتوروب اندنصکره عظام واکا لحم لباسنی کیدوروب اندنصکره اکا نفخ روح ایلیوب اندنصکره رحم
مادردن سنی اخراج ایلیوب حاصل کلام طورا بعد طور سنی طفولیت مرتبه سنه کتوردی وعقل وادراك ویروب
انسان مرتبه سنه یتوردی اندنصکره اکر اول عناصر اربعه مرتبه سنده قالیدك وباقی اولیدك بوسکا انسان مرتبه
سنه ارتقا ایلمك قچن میسر اولوردی وسن بو احسن التقویم اولان صورت انسانیه یی نوجهله بولوردك * مثنوی *
از مبدل هستی اول نماند * هستی بهتر بجای آن نشاند * همچنین تا صد هزاران هستها * بعد یکدیکر دوم به زابتدا)
مبدل حقیقینك تبدیلندن اول سنك وارلغك قالمدی اولی وبهتر اولان وارلغی اول اولکی فانی اولان وارلغك برینه نصب
ایلدی بو تجلی صد هزاران هست ووارلقلرده دك بری برندنصکره ایکنجیسی ابتدادن یك یعنی اول مبدل حقیقینك
تبدیلندن سنك ابتدای حالده اولان وجودك وهیئتك قالمدی اول فانی اولان وجودك وهیئتك بقاسنه اول مبدل
حقیقی اولی وبهتر اولان وجودی وهیئتی نصب ایلدی بو اسلوب اوزره نیچه یوز بیك هیئته وصورته کلنجه دك
وبو مرتبه انسانیته ایرنجه دك طورا بعد طور هر واصل اولدیغك مرتبه نك ثانیسی اولکی سندن اولی واعلی در
* مثنوی * از مبدل بین وسایط را بمان * کز وسایط دور کردی زاصل آن * واسطه هرجا فزون شد وصل جست *
واسطه کم ذوق وصل افزونترست * مبدلدن کور وسایطی قو زیرا وسایطه نظر ایلمکدن واول وسایطك اصلندن دور
اولورسن هرنه یرده که واسطه زیاده اوله وصل صحرادی واسطه کم اوله ذوق وصل افزونتردر یعنی چونکم قضیه بویله در
تبدیلات وتغییراتی مبدل حقیقیدن کور وسایط واسبابی ترك ایله زیرا که وسایط واسبابه نظر ایلمکدن اول وسایط
واسبابك ویا تبدیلات وتغییراتك اصلندن دور اولورسن وحقیقتندن مهجور قالورسن هر نه یرده که وسایط واسباب
زیاده اوله حقیقته وصولدن زائل اولور وکیرو قور زیرا وسایط واسباب وجه مقصوده حجاب ونقابدر پس انلرك
ناقص اولمسی مقصودك ذوق وصلنك زیاده اولمسنه سبب اولور * مثنوی * از سبب دانی شود کم حیرتت * حیرت تو
ره دهد در حضرتت * سبب دانلقدن سنك حیرتك کم وناقص اولور انجلین بر حیرتکه حضرت حقه سکا یول ویرر
یعنی هر بار که اسبابه زیاده مشغول اولسك وانی زیاده بیلسك اول اسباب بیلمکدن سنی حضرت حقه وسیله وموصله
اولان حیرت ناقص اولور وسنك روحك حضرت حقی مشاهده قیلمقدن محروم قالور اول سببدن ناقص اولان حیرت
محموده بر حیرتدر که حضرت نبی اکرم صلی الله علیه وسلم آنك زیاده لکنی حضرت حقدن طلب ایدوب اللهم زدنی
فیك تحیرا بیورد عا ایدرلردی * مثنوی * این بقاها از فناها یافتی * از فنااش رو چرا برتافتی * زان فناها چه
زیان بودت که تا * بر بقا چفسیده ای نافتا * بو بقالری فنالردن بولدك فنادن پس نیچون یوز دوندردك اول
فنالردن سکا نه زیان اولدیکه تا بقایه یاپشمش سن ای بی جوانمرد بو معنی نسخه نافتا اولدیغی اوزره در اما اکثر
واصح اولان نسخه لرده نافتا واقع اولمشدر نافتا چره بربوغه دیرلر بر بوغ برفاره سنه دیرلر بوراده بربوغدن
مراد نفس اولوب نافتادن مراد آنك وجودی اولورکه نفسه محل وخانه واقع اولمشدرکه ادارلورکه نافتا بر بوغ معناسنه
دخی استعمال اولنور وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه ای بنی آدم سن بو بقالری تا ابتدای حالدن بری نقدر اطوار ومنازله
اوغرادکسه اول اطوار ومنازلك احکامنی ومقتضیاتنی فنا ایتمکلکدن بولدك وهر مرتبه یی ترك ایلیوب آنك
حکمنی ومقتضاسنی فانی ایتمکله اندن اعلا مرتبه یه کلدك وانکله انسیت قیلدك که اول بوجهله دن مرتبه انسانیه در
پس بو مرتبه انسانیتدن دخی فانی اولمقدن دخی نیچون یوز دوندررسن واعراض قیلورسن وفنالر ایلمکلردن
سکا نه زیان اولدی تا بو مجازی اولان بقایه یاپشمش سن وتعلق ایتمش سن ای برفاره یی ویاخود ای خانه بر بوغ
اکر بو بقادن دخی اختیار که فانی اولورسك بقای ابدی وحیات سرمدی بولورسن * مثنوی * چون دوم از اولینت
بهترست) پس فنا جوی ومبدل را پرست * صد هزاران حشر دیدی ای عنود * تا کنون هر لحظه تا بد ووجود * چون
ایکنجی وجود سکا اولکیدن بهتردر پس فنا استه ومبدله طاپ صد هزاران حشر کوردك ای عنود شمدیه دکین هر لحظه
وجودك ابتداسندن پرست بونده امر در طاپ معناسنه یعنی چونکم ایکنجی وجود سکا اولکی وجوددن بهتردر مثلا
نطفه دن علقه وعلقه دن مضغه ومضغه دن حیات بولوب جنین مرتبه سی اندنصکره رحم مادردن طوغوب طفل

اولمق اندنصکره عاقل وبالغ اولمق مرتبه‌لری وحالتلری بری برندن اولی وبهتر اولدیغی هر عاقلك معلومیدر پس لازم
کلدیکه بو وجوددن دخی فنا اولمغی استه ودائم وباقی اولان مبدل حقیقی یه پرستش ایله تا آنك قربنه واصل اوله‌سن
وبقا بوله‌سن وفنا اولمق مرتبه‌سندن قورتله‌سن ای عنود انسانیت مرتبه‌سنه کلنجیه دك نیجه یوز بیك حشر کوردك
که هر مرتبه‌دن اولمینجه واولی ترك قیلمینجه واول صورتدن فانی اولمینجه بر آخر مرتبه‌یه واصل ونائل اولمدك حشرك
معناسی ایسه اول اولمك واولدکدنصکره تکرار حیات بولوب بر آخر مرتبه جمع اولمقدر پس هر بر مرتبه‌یه که کلدك
اولکی مرتبه‌دن اولدکدنصکره کلدك پس مرتبهٔ انسانیته کلنجیه دك نیجه کره دیرلمش وحشر کورمش اولورسن
ابتدای وجوددن بو مشهد انسانیه‌یه کلنجیه دك وعاقل وبالغ اولنجیه دك نظر حقیقت بینله نظر اولنسه هر لحظ ده
حشر ونشر سرنی مشاهده ایلردك پس بو جسد انسانینك بدو وجودندن مرتبهٔ انسانیته کلنجیه دك سیر ایلدیکی
منازله اجمالا بو بیتلرله اشارت ایدوب بیورر * مثنوی * از جمادی بی خبر سوی نما * از نما سوی حیات وابتلا * باز
سوی عقل وتمیزات خوش * باز سوی خارج این پنج وشش * جمادلقدن بی خبر اولدیغك حالده نما جانبنه نمادن حیات
وابتلا جانبنه کلدك کیرو عقل جانبنه وخوش تمیزلر جانبنه کیرو بو پنج وششك خارجی جانبنه کلدك یعنی معادن مرتبه
سندن بی خبر وغافل اولدیغك حالده نباتات مرتبه‌سنه کلدك وآنده نشو ونما بولدك ونشو ونما مرتبه‌سندن
حیوانیت مرتبه‌سنه کلدك ونیجه احواله مبتلا اولدك کیرو طور ابعد طور نطفه‌لك وعلقه‌لق ومضغه‌لق مرتبه
لرندن کچوب رحم مادردن تولد ایلیوب عقل جانبنه ولطیف تمیزلر مرتبه‌سنه کلدك اندن دخی کچوب کیرو بو بش
حواسك وشش جهاتك خارجنده اولان عالم جانبنه کلورسن اکر سلوك کله قطع مراتب ایدوب بو دنیاده بو عالم معنایه
واصل اولمدکسه عاقبت اولدکدنصکره کلوب واصل اولورسن وانبیا علیهم السلام واولیای کرامك مشاهده
قیلدقلری عالم حقیقی‌یی سندخی مشاهده قیلورسن (مثنوی) تا لب بحر این نشان پایهاست * پس نشان پا درون
بحر لاست * زانکه منزلهای خشکی ز احتیاط * هست دهها ووطنها ورباط * بحرك کنارنه دکدر بو پایلرك نشانی پس
بحرك درونده نشان پای لادر زیرا که خشکه منسوب اولان منازل احتیاط واهتمامدن اوتری کویلر ووطنلر
وکاروانلر واردر خشکدن مراد بو عالم صورتدر وبحردن مراد عالم معنیدر وحقیقتدر ونشان پایدن مراد روحك
هر منزلده اولان اثر وعلامتیدر وتوضیح معنی بودر که جمادلك مرتبه‌سندن مرتبهٔ انسانیته کلنجیه دك که مرتبهٔ
انسانیتدر دریای حقیقتك کناری منابه‌سنده‌در هر نقدر منزل ومرتبه وار ایسه پای روحك انده نشان واثرلری
واردر وبو منزل ومرتبه‌نك هر بری نشان پای کبیدر وایشلمش یول کبیدر پس لب دریای حقیقت اولان مرتبهٔ
انسانیتدن اوته‌سی بحر وحدتدر انده نشان پای اولمز ومرتبه ومنزل تصوره کلمز اکرچه اعتبار ایله بعض مرتبه اطلاق
اولنورسه‌ده ینه بی نشان اولمقدن خالی اولمز اما بو عالم صورتده مراتب ومنازل ظاهر واشکار اوضع اولنمشدر زیرا که
خشکه منسوب اولان عالم صورتك منزللری سالکلره ورهرولره احتیاط واهتمامدن اوتری مقاملر وموطنلر ومنزللر
تعیین اولنمشدر تا که رهرو اولان کسه‌لر نه مرتبه‌دن نه مرتبه‌یه کلدیکی بیله ونه موطندن نه کونه موطنه سیر قیلدی
اکاه اوله ونه منزلدن انتقال ایلیوب نصل منزله کلوب واصل اولدیغی فهم قیله بو منازل ومراتب هنوز بحر حقیقته
واصل وداخل اولمین رهرولره سیرلرنی وترقیلرنی بیلمکدن اوتریدر چونکم بحر حقیقته واصل اوله آنلر مراتبی ومنازلی
معنویدرانی نور معرفتله بیلور ودیدهٔ بصیرتله اول مرتبه‌لری بری برندن تمییز قیلور (مثنوی) باز منزلهای دریا در وقوف *
وقت موج وحبس بی عرصه وسقوف * نیست پیدا آن مراحل را سنام * نی نشانست آن منازل را نه نام * کیرو دریانك
منزللری وقوف وقتنده وحبس وقتنده عرصه‌سز وسقوفسزدر بعض نسخه‌ده بو مصرع وقت موجش بی جدار وبی
سقوف واقع اولمشدر بو تقدیرا اوزره معنی دریانك موجی وقتنده جدار وسقوف اولمز دیمك اولور اول دریاده اولان
مراحلك سنامی پیدا کلدر اول منازلك نه نشانی وار ونه نامی واردر وقوف بونده توقف معناسنه اولمقده جائزدر
اما شعور واطلاع معناسنه اولمق دخی اولایدر سقوف سقفك جمعیدر سنام دوه‌نك اورکچنه دیرلر بونده علامت
محسوسه‌دن ویوکسك دیه‌دن عبارت اولور وتوضیح معنی وتمهید نحو بویله دیمك اولور که ظاهرده اولان دریانك منازل
ومراحلی محسوس اولمیوب عقلله ادراك اولندیغی هر عاقلك معلومیدر زیرا انده عرصه وجدار وسقوف یوقدر که
بر کشتی بر محلده توقف ایلدکده قنغی منزلدن قنغی منزله کلدیکنی بیله ونه مرحله‌دن نه مرحله‌یه سیر قیلدیغنی حس
ایلیه وادراك قیله زیرا دریانك اشکارا بر علامت وبر اثاری یوقدر واول دریانك منازل ومراحلنك نشان ونامی
یوقدرکه اکا بو فلان نشان وبو فلان منامدر دیو تسمیه قیلنه بوندن مراد جزیره‌لری وساحللری مرئی ومشهود اولمین
بحر [illegible] منازل ومراحلی [illegible] قطع ایلدکلرنی عقل وعلم ایله بیلورلر بونسه

ظاهرده اولان علامت واثارله بلنمك قابل اولمز پس بو بیتلر دریای حقیقته مثال اولمق طریقیله دینلمشدر چونکم
بحر ظاهرده منازل ومراحل تصوری ممکن اولمیجق بحر معناده هم منازل ومراحل تصوری ممکن وقابل اولمز زیرا
دریای حقیقته واقف اولدیغك حینده ویاخود اکا واصل اولوب انده توقف قیلدیغك دمده آنك تموجی وقتنده یعنی
ظهوراتی وتجلیاتی غالب اولدیغی حینده مراتبك عرصه وجدار وسقوفی قالمز وانده اول مراحلك سنام وعلامتی
واول منازلك نشان ونامی هم قالمز لا موجود الا الله سری ظهوره کلور وبو راده رائی ومرئی وبحر وسایر وکشتی
عین واحد اولور پس عین واحده‌ده مراحل ومراتب ومنازل اعتباری قالمز اکر سؤال اولنورسه که مشایخ صوفیه
خود مراتب الهیه ومنازل وجودیه اثبات ایلمشلردر مثلا مرتبهٔ احدیت ومرتبهٔ واحدیت ومرتبهٔ عما ومرتبهٔ
اسما وصفات ومرتبهٔ اعیان ثابته ومرتبهٔ الوهیت وربوبیت وبونلر امثالی مرتبه‌لر اعتبار ایلمشلردر وسالك سیر الی الله
دنصکره سیر مع الله وسیر بالله وسیر فی الله اندنصکره سیر عن الله واردیمشلردر پس عالم معناده
بحر حقیقیده دخی مراتب ومراحل ثابت اولمش اولور اویله اولیجق اول بحر حقیقیده مراتب ومراحلك علامت
وسنامی واطوار منازلك نشان ونامی قالمز دیمك نیجه ممکن اولور جواب بودر که اولا بو دریای حقیقیده مراحل ومنازل
اولمز دیمك عالم صورتده اولان مراحل ومنازل محسوسه کبی اولمز بلکه مراتب ومراحل معقوله ومعنویه اولور دیمکی
افاده قیلور وبر جواب دخی بودر که وقت موجش بی جدار وبی سقوف بیوردیلر اول دریای حقیقینك تموجی ظهور
وغلبه‌دن عبارت اولور پس معنی اول دریای حقیقینك منازل ومراحلی انده واقف اولدقده واو تموج ایدوب ظهور
وغلبه قیلدقده جدار وسقوفدن اثر قالمز ومراحل ومنازلك نام ونشانی اولمز بلکه همان عین وحدت مطلقه
وهویت الهیه ظهوره کلور پس عین وحدت مطلقه‌ده منازل ومراحل واواسط وسواحل تصوری ممکن اولمز بلکه
بو جمله مراتب ومراحلك اعتباری اول دریای حقیقینك ظهور وغلبه‌سی اولمدیغی اعتبار ایله فرض وتقدیرا اولنور
بو خسه عین وحدته روح مستغرق اولدقده مراتب ومراحل کورمکدن ازاد اولور ونجات بولور * مثنوی * هست
صد چندان میان منزلین * آن طرفکه از نما تا روح عین * حاصل کلام ایکی منزلك اراسنده صد چندان مراتب واردر
او طرفده که نمادن روح عینه دك روح عین بونده یا عین روح تقدیرنده اولور ویا خود عیندن مراد ذات اولوب ذاته
مضاف اولان روحه دك اضافی اولور وحاصل کلام وتقدیر مرام بویله دیمك اولور که جماد مرتبه‌سندن نما مرتبه
سنه ونما مرتبه‌سندن روح اضافی مرتبه‌سنه کلنجیه دك اول طرفده شو ایکی منزلك ما بیننده نیجه یوز مراتب
ومراحل واردر که سن اول مرتبه‌لری تمام مرتبه‌سندن بری طور ابعد طور قطع ایلیوب عاقبت مشهد انسانه کلدك
عاقل وبالغ اولوب روح اضافی صاحبی اولدك اکر بصر بصیرتله نظر ایلسك نقدر مراتبه اوغرمشسندر ونقدر
مرحله ومنزله‌یی ترك ایدوب بر آخر مرتبه‌یه کلمشسندر بیلوردك ونقدر مرتبه‌لری وصورتلری وهیأتلری فانی وزائل
ایلیوب نه هیأت وصورته کلدك واندنصکره نه مرتبه‌یه واصل اولدك اکاه اولوردك * مثنوی * از فناها این بقاها
دیدهٔ * بر بقای جسم چون چفسیدهٔ * بو بقالری سن فنالردن کورمشسن بو جسمك بقاسنه نیچون یاپشمش سن
یعنی ای زاغ مشرب سن بو انسان مرتبه‌سنه کلنجیه دك بو بقالرك جمله‌سنی سابقده مقید اولدیغك مرتبه‌لرك
فناسندن کوردك وانلری ترك ایتمکله بو مرتبه‌یه ایردك فاذا کان کذلك بو جسمك مجازی اولان حیات بقاسنه نیچون
محکم تعلق ایلدك اکر اختیارکله طلب عمر وبقای جسمانی ایلمکدن کچوب بو عمرکی طاعت الهی یولنده خرج ایلرسك
بقای ابدی وحیات سرمدی بولورسن (مثنوی) هین بده ای زاغ این جان بازباش) پیش تبدیل خدا جانباز باش) تازه
می کیر وکهن را می سپار * که هر امسالت فزونست از سه پار * اکاه اول ای زاغ بو جانی ویر باز اول خدانك تبدیلی اوکنده
جانباز اول تازه‌یی طوت وکهنه‌یی تسلیم ایله زیرا سنك هر بر ییلك کچن ییلك اوچندن زیاده در پار ییلدر وکچن سنه‌یه
دیرلر سه پار کچن سنه‌نك اوچی دیمکدر یعنی ای زاغ سیرت وغراب طبیعت اولان طالب حیات جسمانی اکاه اول
روح حیوانیی الله یولنده حسن اختیارکله ویر شاهباز طریقت اول خدای تعالینك تبدیل وتحویل ایلمسنك
قتنده جانکی ایثار ایدیجی اول تا کیم بو مجازی وفانی اولان جاندن سنی خلاص ایدوب آنك بدلی سکا جان باقی وحیات
حقیقی روزی قیله بو اسکیمش وغموم وهموم ایله فرسوده اولمش روح حیوانیی طاعت حقه ومحبت وجود مطلقه تسلیم
وسپارش ایله وآنك مقابله‌سنده تازه ولطیف حیات طیبه وبقای ابدیه ال زیرا سنك هر ییلك کهنه وفرسوده اولنی
بدل ایلدیکك تقدیرجه کچن سنه‌نك اوچندن افضل وتازه‌لك بولمقده اکمل اولور (مثنوی) کر نباشی نخل وار ایثارکن
کهنه برکهنه نه وانبار کن * کهنه وکندیده وپوسیده را * تحفه می بر پی رهر نادیده را * مثلا اکر نخل کبی ایثار ایدیجی
اولمیه‌سن کهنه‌یی کهنه اوزره توانبار ایله کهنه وکندیده وپوسیده‌یی هر اعمادن اوتری هدیه وتحفه ایلت یعنی خرما

اغاجی کبی اکر مالك اولدیغك شیلری جاندن وخان ومانندن وخوان ونانندن هرنه ایسه بذل ایثار ایدیجی اولمیه سن اسکی اسکی اوزره قویوب در انبار ایله که سکا اول کهنه اولان تحفه اولسون کهنه کندیده و بوسیده اولان شیلر کبیدر پس سن بواسکی وقوتش وچوروموش شیلری حقیقتده برمتاع فاخروجان طاهر زعم ایلیوب هر نادیده اولان کمسه لره تحفه ایلت وانلره اوکهنه وکندیده اولان متاعك هرنه قبیلدن ایسه عرض ایله انلر دخی آنك حقیقت حالنی کورمیوب پسند ایلسونلر وسکا آفرین ونه رعنا متاع فاخروجان طاهر صاحبیسن دیو سویلسونلر بو بیتلر اهل دنیایه واصحاب زرق وریایه تعریض اولمق طریقیله دینلمشدر * مثنوی * آنکه نودید او خریدار تونیست * صید حقست وکرفتار تونیست * هر کجا باشند جوق مرغ کور * بر تو جمع آیند ای سیلاب شور * تافزاید کوری از شور ابها * زانکه آب شور افزاید عما * اول کمسه که نو وجدید کوردی اول سنك خریدارك دکلدر اول حق تعالینك صیدیدر سنك کرفتارك دکلدر هر قنده که کور قوشلر جوق اوله ای سیلاب شور انلر سنك اوزریکه جمع کاورلر تا کم شور ابلردن انلرك کورلکی زیاده اوله زیرا آب شور کورلك زیاده ایلر یعنی ای اهل دنیا وای اصحاب زرق وریا اول عاشق صادقلر که ارزاق جدیدهیی کوردیلر ونو بوظهوره کلان ارزاق پسندیده یه نظر ایرکوردیلر سزلك مشتری وخریدارکز دکلدر انلر خدای تعالی یه شکار اولمشلر و آنك جمال وکمالی مشاهده سنك سیرنده قالمشلردر سنك اسیر و کرفتارك دکلدر سنك خوان ونانکه ومال وجاه وعنوانکه دخی مائل دکلدر زیرا سنك خوان ونانك ومال وجاه ودولت وعنوانك فی المثل آب شور کبیسن وسیلاب شور کبیسن هرنه یرده کور قوشلر کروهی وار ایسه ای سیلاب شور سنك اوزریکه جمع اولورلر سنك خوان ونانکدن وبی معنی اولان دولت وعنوانکدن حظ الورلر ولذت بولورلر واکا کمال رغبتله رغبتلر قیلورلر تا کم انلرك کوردل اولمسی اول طوزلی صو کبی اولان خوان ونانندن وزینت وعنواندن زیاده اولور زیرا آب شورك خاصیتی اولدرکه کورلکی زیاده ایلر پس آب شور اهل ریانك مزور اولان اعمالنه وعلوم رسمیه صاحبلرینك بیهوده اولان قیل وقالنه واهل دنیانك ارزاق واموالنه شامل اولور پس بونلره طالب ومایل اولان شول کور قوشلر کبیدر که آب شوردن حظ الور ولذت بولور اولورواول آب شور انلرك دیده دلنی دخی زیاده کور قیلور * مثنوی * اهل دنیا زان سبب اعمی دلند * شرب شورابه آب وکلند * شوره می ده کور می خرد رجهان * چون نداری آب حیوان درنهان * اهل دنیا اول سببدن اعمادللردر آب وکلك شورابه سنی ایچیجیلردر ای اهل دنیا وای صاحب ریا جهانده شوره و بر کور صاتون آل چونکم نهانده آب حیوان طوتمزسن یعنی اهل دنیا اول شورابه کبی اولان حظوظ جسمانیه دن واموال وارزاق دنیویه دن غدا ایدیر اولدقلری ولذت وحلاوت بولدقلری ایچون کوردل اولمشلروبی بصیرت قالمشلردر زیرا بونلر آب وکل مشابه سنده اولان حظوظ جسمانیه ومشتهیات نفسانیه شورابه سنی نوش ایدیجیلردر ای اهل دنیا وای کورلر آرالیجی صاحب ریا شورآب کبی اولان حظوظ جسمانیه یی بو صورت پرست اولان کورلره ویروبو جهانده کوردللری صاتون آلوب کندیکه مرید ومحبت ویاران قیل چونکم باطنکده آب حیوان مشابه سنده اولان علم وعرفان وذوق ووجدان طوتمزسن تا کم بو کوردل اولنلره انی ویره سن وانلر اول آب حیوان کبی اولان علم وعرفانی نوش ایلدکلرنده کورلکلری کیدوب بصر بصیرتلری کشاده اوله تا نیك وبدی فرق ایدوب کوره لر و بو حیات جسمانیه دن وحظوظ نفسانیه دن فراغت ایدوب کندیلرینی حیات ابدیه وسعادت سرمدیه صاحبی اولمق مرتبه سنه ایرکوره لر * مثنوی * با چنین حالت بقا خواهی و یاد * همچو زنکی در سیه روی تو شاد * در سیاهی زنکی زان اسوده است * کوززاد واصل زنکی بوده است * ای کوردل بو نجلین قبیح حالتله بقا و یاد اولمق استرسن زنکی کبی سیاه رویلقده سن شاد ومسرورسن سیاهلقده زنکی اول سببدن اسوده درزیرا اول زاد واصلدن زنکی اولمشدر بعض نسخه ده نقطه‌ء واحده ایله یاد واقع اولمشدر بو تقدیرا اوزره باد هوای رفعت وحب ریاستدن عبارت اولور یعنی ای اهل دنیا وای صاحب زرق وریا بونك کبی بر حالت قبیحه وصفات خبیثه ایله بو دنیاده بقا بولمق ویاد اولمق استرسن ومعمر اولوب رفعت وعزت صاحبی اولمغی طلب ایلرسن سنك مثالك شول برقره یوزلو عرب کبیدرکه سیاه رویلقده کندی قباحتندن بی خبر اولوب شاد ومسرور اولور سیاهلقده وزشت روی اولمقده زنکی اولان عرب اندن اوتری اسوده وفارغ البال اولمشدرکه اول اصلندن وزاد وبودندن زنکی اولمشدر بو اجلدن اول حالت ایچره نشو ونما بولمغله اکا اعتبار قیلمشدر اکر اول صورت قبیحه وهیأت خبیثه اکا صکره دن عارضه اولیدی فریاد وناله قیلوردی وحضرت حقه بو حالت قبیحه یی بندن ازاله ایله دیو متضرع اولوردی (مثنوی) آنکه روزی شاهد وخوش رو بود * کرسیه کردد تدارك جو بود) اول کمسه که برکون شاهد وخوشرو اوله اکر سیاه اولسه در حال تدارك جو اولور روزیده که یاتکنیرا ایچون اولوب معنی برنجیه کون دیمك دخی جائزدر یعنی اول کمسه که بر قاچ کون خوش روی وشیرین کوی وشاهد لطیف خوی اوله اکر اول کمسه سیاه روی اولسه

وچهره سی بوزلسه فی الحال تدارك طلب ایدیجی اولور زیرا بیلور که اول حالت قبیحه برعارضی حالتدر بعض علاجله ازاله سی ممکندر امازنکی‌ء سیاه روی تدارك جوی اولمز وآنك دفع وازاله سنه جد وسعی قیلمز انکچونکه سیاه رویلق اکا ذاتیدر پس هر شول کمسه که اصل فطرتده خوبروی ومحبوبجوی اوله اکا صکره دن اول حالت قبیحه وصفات خبیثه کلوب عارضه اولسه آنك ازاله سنه توبه وانابتله علاج ایلر اما اول کمسه که فطرتده زشت روی وبدخوی اولسه اول حالت قبیحه ایچره شاد ومسرور اولوب آنك ازاله سنه تدارك اندیشه ایدیجی اولمز (م ی) مرغ پرنده جوماند بر زمین باشد اندر غصه ودرد وحنین * مرغ خانه بر زمین خوش می رود * دانه چین وشاد وشاطر می دود * زانکه او ازاصل بی پرواز بود * وان دکر پرنده و پرواز بود * مثلا اول اوچوجی قوش چونکم یرده قاله اول مرغ غصه ده ودرد وحنینده اولور زیرا کندی خاصیت ذاتیه سی پرنده اولمق ایدی چونکم برعارض حالتله پرنده اولمقدن کیرو قالدی غصه لرده ودرد وحنینده اولدی اما مرغ خانه زمین اوزره خوش وآسوده کیدر دانه چین وشاد وشاطر یلر زیرا که اول مرغ خانه اصل وذاتندن بی پرواز ایدی واول بریسی اوچیجی و پرواز ایدیجی ایدی مصرع ثانیده اولان پرواز پر باز معناسنه اولمق ویا پرواز کننده تقدیر پرنده اولمق جائزدر حاصل کلام ای سیاه روی وغراب خوی اولان اهل دنیا سن انکچون بو حالت خبیثه واعمال قبیحه ایچره شاد ومسرور اولمش سندرکه سنك حالك مرغ خانه نك حالی کبیدرکه زمینده قالدیغنه وپروازدن محروم اولدیغنه اصلا غم وغصه سی یوقدر اول کمسه که اصلنده شاهباز کبی عالم رازده پرواز ایدیجی ایدی قضاء الهیله پروبالی شکسته اولوب زمینده قالدی وعالم رازده پرواز ایلمکدن محروم اولدی اول کمسه عظیم غم والمده اولور کندی شهرنده واقرباسی ایچنده ایسه ده غریب اولور پس بوکونه کمسه لره مرحمت وشفقت ایلمك قتی لازم کاور * قال النبی صلی الله علیه وسلم ارحموا ثلاثة عزیز قوم ذل وغنی قوم افتقر وعالما یلعب به الجهال * بو شریف حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمك بو حدیث شریفنك بیانده درکه بیوردی سز مرحمت ایلك اوچ کمسه یه که بریسی برقومك عزیزیدرکه ذلیل اولدی ایکنجیسی برقومك غنیسیدرکه فقیر ومحتاج اولدی اوچنجیسی شول برعالمه مرحمت ایلك که جهال انکله اوینارلر یعنی آنی استهزا ایلرلر وفی الحقیقه صکره دن ذلیل وفقیر اولان کمسه لرك غریب اولمسی ومرحمته لایق اولمسی اکرچه مقرردر اما عالم اولوب قدرنی بیلمز جهالك مابیننه دوشن کمسه نك غربتندن اشد بر غربت دخی اولمز * مثنوی * کفت پیغمبر که رحم آرید بر * جان من کان غنیا فافتقر * والذی کان عزیزا فاحتقر * او صفیا عالما بین المضر * حضرت پیغمبر علیه السلام دیدیکه رحم کتورك شول کمسه نك جانی اوزره که غنی اولدی اندن صکره فقیر ومحتاج اولدی مصرع اولده اولان برمصرع ثانیده اولان جانه مربوط اولور برجان من تقدیرنده اولور ودخی شول کمسه یه مرحمت ایلك که عزیز اولدی اندن صکره حقیر وذلیل اولدی یاخود مضر مابیننده اولان صافی عالمه مرحمت ایلك مضر میمك ضمی وضاد معجمه نك فتحه سیله عرب قبیله لرندن برقبیله نك اسمیدرکه آنك قومی زیاده احمق ونادان اندر بوراده مجرد جهال ونادان اولان طائفه دن عبارت اولور یعنی یاخود شول صافی وخالص اولان عالمه مرحمت ایلك که جهال ونادان اولان طائفه نك مابیننه واقع اولدی وآنك انلر قدرنی بلمیوب استهزا قیلدی پس بعد الاجمال تفصیل ایدوب بیوررلر * مثنوی * کفت پیغمبر که با این سه کروه) رحم آرید ارنه سنکید ونه کوه) حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم دیدیکه بو اوچ طائفه یه اکر طاش دکل ایسه کز وطاغ دکل ایسه کز رحم کتورك که بو اوچ کروهه مرحمت ایلك ایمانندرا کرچه بر بوزنده اولانلرك جمله سنه مرحمت وشفقت ایلمك لازمدر لیکن بو ذکر اولنان اوچ کروهه مرحمت ایلمك الزم واوجبدر (مثنوی) آنکه او بعد از رئیسی خوارشد * وان توانکر هم که بی دینارشد * بری اول کمسه که عزیز ایکن اندن صکره خوار وحقیر اولدی وایکنجیسی اول غنی وتوانکردرکه بی دینار اولوب فقیر اولدی (م ی) وان سوم آن عالمی کاندر جهان * مبتلا کرددمیان ابلهان * واول اوچنجیسی اول بر عالمدرکه جهانده ابله لرك ایچنده مبتلا اوله واول ابله لردن تحقیر واهانت کوره (م ی) زانکه از عزت بخواری امدن * همچو قطع عضو باشد از بدن * زیرا که عزت مرتبه سندن خوارلغه کلمك فی المثل عضوك بدندن منقطع اولمسی کبیدر یعنی عزیز ایکن ذلیل اولمق وغنی ایکن فقیر اولمق وعالم صافی ایکن جهال مابیننده قالمق بر بدندن برعضوی قطع قیلمق کبیدر بو ایسه محنت عظیمه وداهیه‌ء کبیره در انکچون حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم بیوردی بکت السموات السبع ومن فیهن ومن علیهن والارضون السبع ومن فیهن ومن علیهن لعزیز قوم ذل ولغنی قوم افتقر * مثنوی * عضو کرددمرده کزتن وابرید * کو بریده جنبد اما نه مدید * هرکه از جام الست او خورد بار * هستش امسال آفت رنج خمار) عضو که تندن کیرو کسله مرده اولور بو بریده اولان حرکت ایلر اما مدت مدیده حرکت ایلمز هرکم که او بیلدر الست جامندن شراب عشقی نوش ایلدی بو بیل آنك خمار رنجنك آفتی وار دریار کچن ییل دیمکدر برعضو که فی المثل بدندن منقطع اولسه مرده اولور اکرچه کسلدیکی

حینده برمقدار حرکت ایلر اما زمان مدید حرکت ایلمز کذلك هر شول کمسه که بچن سنه لرده الست جامندن ایچدی
بودنیاده بو بیلرده اول کمسه ایچون خمارك نچنك آفت وعلامتی واردر یعنی بزم الستده هر شول کمسه که ساقئ ازلیدن
شراب محبتی نوش ایلدی واول عالمده عضو نو بریده کبی منقطع اولوب بو عالمه کلدی بو عالمده آنك خمارنك علامت
وآثاری اشکار وظاهردر اول کمسه استرکه کیرو عالم الستده کیده واول شرابك میخانه سنه واصل اولوب اول خمارك رنج
وآفتنی کندیدن دفع ایده * مثنوی * وانکه چون سك زاصل کهدانی بود * کی مر اورا حرص سلطانی بود * توبه
اوجو یدکه کردست اوکناه * او او کو یدکه کم کردست راه * واول کمسه که سك کبی اصلندن کهدانه منسوب اوله
نچن اکا سلطانلق حرصی اولور توبه یی اول کمسه طلب ایلرکه اوکناه ایلمشدر آهی اول کمسه دیرکه راهی کم وضایع
ایلمشدر یعنی اول کمسه که اصلندن سك سیرت اوله و کهدان دنیایه منسوب اولمق ازلده انکچون مقدر ومتصور اوله
انکچون سلطان معنوی اولمق وملوك اخرویده اولمغی طلب قیلمق نیجه متصور اولور کلبك شانی صمانلقده یاتمق واکا
محبت ایتمك اولدیغی کبی سك سیرت اولان اهل دنیانك دخی کاروشانی دنیا صمانلغنه محبت ایتمك وانده وطن
طوتمقدر اما سلطان معنوی وپادشاه اخروی اولان کمسه لرك کاروشانی بودنیادن رجوع ایتمك وعالم حقیقت
جانبنه کتمکدر الحاصل توبه وانابت اول مطیع ومنقاد اولان مؤمن استرکه خطا وکناه اکا حاصل اولدقده آنك دفعنه
علاج توبه ایدوکنی بیلوب درحال توبه وانابت ایلر اما اول کمسه نك که خطا وکناه صفت ضروریه سی وخاصیت ذاتیه سی
اوله اکا توبه ایتمك احتمالی اولمز وخطا وکناه زوجیت اربعه دن منفك اولمدیغی کبی آنك ذاتندن منفك اولمز وبولی دخی
اوکمسه استرو آه ایلرکه اصلنده راه راستده ایدی بعده برخطا ایله یولون یتردی استرکه او یوله کله ومنزلنه واصل اوله اما
اصلندن کمراه اولان کمسه اول راه راستی استمز وکمراه اولدیغیچون آه ایلمز زیرا کمراهلق اکا صفت ضروریه کبی اولمشدر
نته کم کنهکارلق بعض آدمه صفت ذاتیه اولمشدر پس اکا توبه ایتمك محال اولور اصلندن ارض حقیقته منسوب وصحرای
عالم روحانیته مخصوص اولان اصحاب ایمان وارباب ایقان وعرفان اکر قضا ایله برخطایی قیلسه لر و برکناهه مبتلا
اولسه لر و یا اهل دنیا ما بیننه دوشوب انده برنیجه زمان محبوس قالسه لر البته اول ورطه دن کندیلرینی خلاص ایلمکه
مجد وساعی اولورلر واول محدن نجات بولمغه دعا وتضرع علر قیلورلر (قصۀ محبوس شدن آهو بچه در آخر خران
وطعنۀ آن خران بر آن غریب کاه بجنك کاه بتمسخر ومبتلا کشتن او بکاه خشك که غدای اونیست واین صفت
بندۀ خاص خداست میان اهل دنیا واهل هوا وشهوت که الاسلام بدأ غریبا وسیعود غریبا فطوبی للغربا صدق رسول
الله * بو سرخ شریفده بو بیان لطیف اول آهو بچه نك خرلرك آخورنده محبوس اولمه سنك قصه سیدر واول غریب
اوزره اول خرلرك طعنه سیدر کاه آنکله جنك وجدال ایتمکله وکاهی آنی تمسخر ایدوب استهزا ایتمکله واول
آهو بچه نك مبتلا اولمسیدر قوری صمانه که آنك طعام وغداسی دکلدر و بو قصه که ایراد اولندی و بو حالت وصفتکه ذکر
قیلندی خدانك خاص بنده لرینك صفت وحالیدر اهل دنیانك واهل هوانك واهل شهواتك میاننده نته کم حضرت
رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بو معنایه اشارت ایدوب بیوردیلر وامام مسلم ابو هریره رضی الله عنه حضرتلرندن
روایت قیلورلر بو حدیث شریفی قال صلی الله تعالی علیه وسلم ان الاسلام بدأ غریبا وسیعود غریبا کما بدأ
فطوبی للغرباء فطوبی للغرباء فطوبی للغرباء بداء مهموز ظاهر اولدی معناسنه یعنی تحقیقا اسلام غریبا
ظاهر اولدی وعن قریب عودت ایلر ظاهر اولدیغی کبی یعنی دین اسلامك زمان اولده ظهوری غریب کبی ایدی
کمسه رغبت ومحبت ایتمزدی الا نادرا وقیامته قریب ینه کالاول اوله کمسه اکا رغبت اتمیه الا القلیل ما و یاخود مضاف
مقدر اوله یعنی ان اهل الدین فی الزمان الاول کانوا غرباء براهم الناس ولا یخالطونهم وکان تعیشهم بین اقاربهم کتعیش
الغرباء فسیکون کذلك فی اخر الزمان طوبی مصدردر طاب یطیب دن بشری ورجعی کبی یعنی طیب وسعادت
غربا ایچوندر دیمك اولور * مثنوی * آهوی را کرد صیادی شکار * اندر آخر کردش ان بی زینهار * برصیاد براهویی
شکار ایلدی اول امانسز صیاد اول آهو بچه یی آخورده ایلدی یعنی مرحمتسزلکندن انی خرلر اخورنده حبس ایلدی
مثنوی) آخری را پر ز کاوان و خران * حبس اهو کرد چون استمکران * کاولردن و خرلردن پرومملو بر آخوره آهو یی حبس
ایلدی ستمکرلر کبی یعنی ظالملر برمظلومی کتوروب برنیجه اشقیانك ما بیننه حبس ایلدکاری کبی اول صیاد دخی
انی کتوروب خلاف جنسنك ما بیننه حبس ایلدی * مثنوی * آهو از وحشت بهر سو می کریخت * او بپیش آن خران
شب کاه ریخت * آهو اول آخورده وحشتندن هر جانبه که قجردی اول صیاد اخشام کلوب اول کاولر اوکنه صمان
دوکدی وانلره غدالرینی ویردی * مثنوی * از مجاعت واشتها هر کاو وخر * کاه را میخورد خوشتر از شکر * آجلقدن
واشتهادن هر کاو وخر صمانی شکردن خوشراك برایدی چونکم بو کاولر وخرلر اشتها ایله علف یمکه اشتغال ایلدی (م ی)

کاه

کاه آهو می رمید از سو بسو * که زدود و کرد که می تافت رو) اول آهو بچه بر جانبدن بر جانبه کاه اورکردی وکاهی صمانك
دخان وغبارندن یوزن چویرردی (م ی) هرکه را با ضد خود بکذاشتند * ان عقوبت را چو مرك انکاشتند * هرکیمی که
کندینك ضدیله بر یرده قودیلر اول عقوبتی عقلا موت کبی ظن ایلدیلر زیرا خلاف جنسیله مقارنت معنا هلاکدر وبوا اردر
باخصوص که جهاله مصاحبت معناده عذاب ناردر (مصرع) حقا که جاهل صحبتی نار جهنمدن بتر * دینلر خوب
دیمشلردر (بیت) چاك خواهم زدن این دلق ریایی روزی * روح را صحبت ناجنس عذابیست الیم * بیتی سو یلینلر
اوسو یلمشلردر (م ی) تا سلیمان کفت کان هدهد اکر * هجر را عذری نکوید معتبر) می کشم یا خود دهم اورا عذاب) یك
عذاب سخت بیرون از حساب) هان کدامست ان عذاب ای معتمد) درقفص بودن بغیر جنس خود تا سلیمان علیه السلام
دیدی که اول هدهد اکر بلاادن بندن هجران ومفارقت قیلدیغندن اوتری بر مقبول ومعتبر عذر دیمیه اول هدهدی
یا بوغازلیوب قتل ایلرم یا خود اکا عذاب ویریرم حسابدن بیرون بر محکم عذاب ویریرم اکاه اول ای معتمد اول عذاب
سخت قنغی عذابدر دیر ایسك نفسده کندی جنسندن غیریله اولمقدر یعنی خلاف جنسیله بر یرده حبس اولمه نك عذاب
شدید اولدیغی شو قصه دن معلوم ایله که حتی سلیمان علیه السلام وقتاکم هدهدی تفقد ایلیوب طیورما بیننده بولمدقده
قسم ایلیوب دیدیکه اول هدهد اکر بنم خدمتمدن غائب اولدیغنه بر معتمد ومعتبر عذر سویلمزسه البته اکا عذاب
شدید ایله عذاب ایلرم و یا خود البته انی لاعذبنه عذابا شدیدا اولاذبحنه مفسرلر عذاب شدیدی برقاچ معنا ایله تفسیر
ایلمشلردر بعضلر بنتف ریشه والقائه فی الشمس دیمکله تفسیرا ایتمشلردر و بعضلر دخی او بالتفریق بینه و بین الفه او بالحبس
مع اضداده دیمکله تفسیرا ایتمشلردر کما قال بعض المشایخ اضیق السجون معاشرة الاضداد (مثنوی) زین بدن اندر
عذابی ای پسر * مرغ روحت بسته با جنس دکر * روح بازست و طبایع زاغها * دارد از زاغان و جغدان داغها
او بمانده در میانشان زار زار * همچو بو بکری بشهری سبزوار) ای پسر سن هم بو بدن جهتندن بر عذابده سن سنك
مرغ روحك غیری جنسله باغلنمشدر فی المثل روح بازدر و طبایع زاغلردر اول روح جغدلردن وزاغلردن داغلر طوتر اول
روح اول جغدلرك وزاغلرك اورتاسنده زار زار قالمشدر شهر سبزوارده ابو بکر نام برکمسه زار زار قالدیغی کبی سبزوار دیار
عجمده بر شهرلرك اسمیدر که آنك قومی رافضیلردر یعنی ای پسر سن حد ذاتکده احسن تقویم اولان روح کریمدن
عبارت سنکه اول نورانی وعرشیدر و سنك بو بدنك ظلمانی وفرشیدر پس ایکیسی بری برینه ضد اولدی اضداد ایله
معاشرت ایلمك ایسه عذاب الیم اولدی پس سن بو بدندن همیشه عذاب الیمده سن زیرا سنك مرغ روحك خلاف
جنسیله بر محلده مقید اولمشدر خلاف جنسیله بر محلده مقید اولمق ایسه اضیق سجون اولدیغی مقرردر روح فی المثل
برشهباز عالی پرواز وهمای عالم رازدر و چار طبیعت زاغلر کبیدر اول شهباز روح جغدلر و زاغلر کبی اولان طبایع
اربعه دن نیجه داغلر وزخملر طوترز یرا هر طبیعت بری برینه ضد اولوب و کندی مقتضالرینه اشتغال قیلوب روحك
مرادندن معرض اولمشلردر اول روح شریف ایسه بونلرك ما بیننده زار وضعیف قالمشدر مثلا سبزوار شهرنده رافضیلر
ما بیننده ابو بکر رضی الله عنه نام برکمسه خسته اولوب زار ونحیف قالدیغی کبی نته کم بو حکایه دن معلومك اولور حکایت
سلطان محمد خوارزمشاه رحمة الله علیه که شهر سبزواررا که هم رافض باشند بجنك بکرفت امان جان خواستند
کفت انکاه امان دهمکه ازین شهر پیش من بهدیه ابو بکر نامی بیاورید (بو سرخ شریف خوارزمشاه
سلطان محمدك حکایه سیدرکه سبزوار شهر یکه خلقی دوکلی رافضی ایدیلر انلری جمیعا جنك وحرب ایله طوتدی پس بونلر
جانلرینه امان استدیلر سلطان محمد انلره ایتدی سزه اول زمان امان ویررمکه بنم حضورمه بوشهردن ابو بکر
ادلو برکمسه کتوره سز * مثنوی * شد محمد الب الغ خوارزمشاه * در قتال سبزوار پر پناه * خوارزمك شاهی
اولو بهادر سلطان محمد سبزوار پر پناهك قتالنه کتدی الب بهادر والغ بیوك معناسنه در (مثنوی) تنکشان آورد
لشکرهای او) اسپهش افتاد در قتل عدو) اول خوارزمشاهك لشکرلری انلری یعنی رافضیلری اضطراب ومضایقه یه
کتوردی آنك سپاهی عدونك قتل وهلاکنه دوشدی * مثنوی * سجده اوردند پیشش کالامان * حلقه مان در کوش
کن وبخش جان * اول رافضیلر کروهی خوارزمشاهك اوکنه سجده کتوردیلر بو یله دیو که الامان بزم قولاغمزه حلقه
ایله و بزه جان بغشله یعنی بزم جانمزه امان ویر تا حلقه بکوش قولك اوله لم دیدیلر * مثنوی * هر خراج وصلتی که بایدت *
از زما هر موسمی افزایدت * هر خراج وهر برصله وهدیه که سکا کرکدر اول زمان هر بر موسمده سکا زیاده اوله وسکا خراج
وهدیه یی اضعاف مضاعف ویره لم دیدیلر * مثنوی) جان ما آن توست ای شیر خو * پیش ما چندی امانت باش کو *
ای شیر خوی بزم جانمز سنکدر وندر بزم قتمزده بزم جانمز برقاچ کون امانت اولسون یعنی بزم جانمز حالا سنك ملکك
اولدی کرمکدن آنی بزم قتمزده برقاچ کون امانت اولسون دی (مثنوی) کفت نرهانید ازمن جان خویش) تا نیاریدم

ابو بکری به پیش * خوارزمشاه آنلره دیدی بندن جانکزی خلاص ایده مز سز تا بنم قتمه برابو بکر کتورمیه سز (م ی)
نام ابو بکر نام از شهر تان * هدیه ناریدای رمیده استان * مادامکه بکا ابو بکر ادلو بر کسه بی سزلک شهر یکزدن هدیه
وتحفه کتورمیه سز ای حقدن اورکش ونفرت ایتمش امتلر * مثنوی * بدروم تان همچو کشت ای قوم دون *
نه خراج استانم ونه هم فسون * ای دون ودنی قوم سزی کشت وزرع کبی بچرم نه سزدن خراج الورم ونه فسون وفسانه
یعنی مادامکه ابو بکر نامنده برکسه یی بکا هدیه کتورمیه سز سزلک خراجکزی المیوب وافسون
وفسانه کزی استماع ایلمیوب سزی جمیعا قتل ایلرم دیدی (مثنوی) پس جوال زر کشیدندش براه * کز چنین شهری
ابو بکری مخواه * پس اول روافض قتلدن حذر ایدوب شاهک یولنه التون جوالنی چکدیلر بو یله دیو که ای شاه بونک کبی
برشهردن ابو بکر نام کسه استمه * مثنوی * کی بود بو بکر اندر سبزوار * یا کلوخ خشک اندر جو یبار * زیرا سبزوار
شهرنده ابو بکر ناملو برکسه بچن اولور یا خود جو یبارده قوری کسک بچن اولور یعنی اولمز * مثنوی *
روبتافت از زر وگفت ای مغان * تا نیاریدم ابو بکر ارمغان * پس پادشاه انلرک زرندن یوز دوندردی ودیدی
ای کافرلر مادامکه بکا ابو بکر نام برکسه یی هدیه کتورمیه سز (م ی) هیچ سودی نیست کودک نیستم) تا بزر وسیم حیران
بیستم) هیچ بر فائده یوقدر زیرا اوغلنجق دکلم تا کم سیم وزره حیران اولوب طورم یعنی اطفال کبی سیم وزره فریفته اولوب
سزی قتل ایلمکدن فارغ اولم دیدی * مثنوی * تا نیاری سجده زهی ای زبون * کر بپیمایی تو مسجد را بکون * ای نفس
امارهنک زبونی مادامکه حق تعالی یه سجده کتورمیه سن عذابندن قورتلمزسن فرضا اکر مسجدی اکر سر تا پا کون
ومقعدکله اولچه سن بو بیت حضرت مولانا قدس سره لسانندن تارک صلوة اولوب امر حقی برنه کتورمیوب
ولیکن کندی اوزرینه واجب اولمین عبادت وخدمته مواظبت قیلوب انی امر حقه مخالفت ایلدیکنک برنه قایم مقام
اولور زعم ایلین کسه لره تعریض طریقیله دینلمشدر شو مناسبتله که خوارزمشاه رافضیلره ابو بکر نامنده بکا برکسه
کتورلک سزی عذابمدن خلاص ایده یم دیو امر ایلدی وانلری عذابندن خلاص ایلمککی کندی امرنی برنه کتورمکه
تعلیق ایلدی بونلر شاهک امرنی برنه کتورمیوب آنک مقابله سنده نیجه خدمتلر وهدیه لر ورعایتلر ایلمککی ارتکاب
ایلیوب بزدن اول امری برنه کتورمکی استمه دیدیلر پادشاه کندی بیوردیغی امرک برنه کلمسنی مراد ایلیوب انلرک
اضعاف مضاعف خدمت وعبودیتلرنی قبول ایلمدی کذلک ای تارک صلوة الله تبارک وتعالی سکا دخی وارکعوا مع
الراکعین دیو ودخی واسجد واقترب دیو راکع وساجد اولمغه امر ایلدی پس سکا امر اولندیغی اوزره سجده قیلق
وحضرت حقک امرنی برنه کتورمک فرض وواجب اولدی مادامکه سن حق تعالی یه سجده کتورمیه سن ای نفس
امارهنک زبونی آنک عذابندن خلاص اوله مزسن اکر فرضی مسجدی سر تا سر مقعد کله اولچسک وهر بر مقعدک
قویوب اوتورسک مقبول دکلدر زیرا مقصود مسجده کیروب کاه شو جانبه وکاهی بو جانبه اوتورمغله دکلدر بلکه الله
تبارک وتعالینک بیوردیغی برنه کتوروب بر وجه انقیادا کا سجده ایلمکدر اکر اول حضرته بر وجه انقیاد سجده ایلیوب
وانک امرنی برنه کتورمیوب نیجه کون مسجد ایچره اوتورسک وهر جانبه وضع کون قیلسک مفید اولمز زیرا مراد وضع
جبهه در وضع کون دکل در * مثنوی * منهیان انکیختند از چپ وراست * کاندرین ویرانه بو بکری کجاست * چونکه
اول سبزوارشهرنک رافضیلری خوارزمشاهدن بو کلامی قطعا استماع ایلدیلر ضروری اولوب چپ وراستدن منهیلر
قوباردیلر بو یله دیو که بو ویرانه ده ابو بکر نامل برکسه قنده در منهیان منهینک جمعیدر منهی مخبر معناسنه در نته کم انها
اخبار واعلام معناسنده استعمال اولنور یعنی اول قوم ضلالت قرین اطرافه اخبار واعلام ایدیجی کسه لری بعث
ایلدیلر بو یله دیو که بو ویران شهرده برابو بکر نام کسنه قنده در بیزه انی خبر ویرسون * مثنوی * بعد سه روز وسه شب
کاشتافتند * یک ابو بکر نزاری یافتند * اوچ کون اوچ کیجه دنصکره که زیاده عجله ایتدیلر بر نزار وضعیف ابو بکر بولدیلر
* مثنوی * ره گذر بود وبمانده از مرض * در یکی کوشه خرابه از حرض * اول شهره کذر ایدی واول ابو بکر مرضدن
اوتری انده قالمش ایدی بر خرابه کوشه ده پر حرض ایدی یعنی خسته لکدن چوریمشدی بعض نسخه ده خون دل
بر رخ فشانده از حرض * واقع اولمشدر یعنی اول شهر ممر وکذرکاه ایدی اول ابو بکر نام کسنه اول شهره اوغرایوب قضا ایله
خسته اولوب انده قالمش ایدی غم وغصه دن خون دلنی یوزی اوزره صاچمش ایدی * مثنوی * خفته بود او در یکی کنج
خراب * چون بدیدندش بکفتندش شتاب * اول ابو بکر نام کسنه بر خرابه بو جاقده یاتمش ایدی چونکم اول جست
وجو ایلین رافضیلر اول ابو بکر نام کسنه یی کوردیلر اکا عجله دیدیلر * مثنوی * خیز که سلطان ترا طالب
شدست * کز تو خواهد شهر ما از قتل رست * قالقکه سلطان سنی طالب اولمشدر زیرا که بزم شهر بمز قتلدن سندن
اوتری قورتلیسردر سلطان کسر نو نله اوقنقدن حذر اولنمق کرک بلکه سکون نون ایله اوقنمق لازم اولور

تا معنا یه کسر کلمیه * مثنوی * کفت اکر پایم بدی یا مقدمی * خود براه خود بمقصد رفتمی * اول ابو بکر نام کسنه
بو رافضیلره دیدی اکر بنم پایم یا خود مقدمم اولیدی بن کندی یولمده مقصدمه کیدردم وموطنم جانبنه سیر ایدردم
* مثنوی * اندرین دشمن کده کی ماندمی * سوی شهر دوستان می راندمی * بو دشمن کده ایچره بچن قالوردم یعنی
بو محل اعدا اولان دیارده نیچون اقامت قیلوردم دوستلر شهری جانبنه سوررردم چونکم اول روافض کوردیلر که اول
ابو بکرک یورمکه وحرکت قیلمغه قدرتی یوقدر * مثنوی * تخته مرده کشان بفراشتند * وان ابو بکرم را برداشتند *
مرده کشلرک تخته سنی قالدیردیلر یعنی میت چکدکاری تخته یی کتوردیلر وانی آنک ایچنه قویوب اندنصکره اول بزم
ابو بکر عزیزی کفلری اوزره قالدیروب کوتوردیلر (مثنوی) سوی خوارزمشاه حمالان کشان * می کشیدندش که
تا بیند نشان * اول خسته یی خوارزمشاه جانبنه حماللر چکرلک انی چکدیلر که اول شاه تا ابو بکردن نشان کوره یعنی
اول ابو بکر نامنده اولان کسه نک نشانی مشاهده قیله بو قصه دن حصه نه ایدوکنه بو بیتلرله اشارت ایدوب بیوردلر
* مثنوی * سبزوارست این جهان ومرد حق * اندرین جا ضایعست ومحتق * هست خوارزمشاه یزدان جلیل *
دل همی خواهد ازین قوم رذیل) بو جهان سبزوار در ومرد حق بو جهانده ضایعدر ومحتقدر خوارزمشاه ایسه
فی المثل حضرت یزدان جلیلدر بو رذیل اولان قومدن دوکلی کوکل استر محتق کتمش وباطل اولمش ومنتقص
معناسنه ده کلور بوراده منتقص وبی اعتبار معناسنه اولمق مناسبدر یعنی بو جهان فی المثل سبزوار شهری کبیدر و سبزوار
شهرینک قومی ابو بکر وعمر رضی الله عنهم نامنده اولان کسنه لره نیجه دشمن ایسه بو جهانک خلقی مرد حق اولنلره اویله
دوشمن اولورلر ومرد حق اولنلر بو جهان اهلنک ایچنده ضایعدرور ذیل وبی اعتباردر ویزدان جلیل حضرتلری فی المثل
خوارزمشاه کبیدر بو رذیل ودنی اولان اهل جهاندن قلب سلیم ودل صاحبی بر کریم کسه استر (مثنوی) کفت لا ینظر
الی تصویرکم * فابتغوا ذا القلب فی تدبیرکم * حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم دیدی حق تعالی سزلک
تصویرکزه نظر ایلمز بو حدیث شریفه اشارتدر که ابو هریره رضی الله عنه حضرتلری روایت بیوردلر (قال علیه
السلام ان الله لا ینظر الی صورکم واموالکم ولکن ینظر الی قلوبکم واعمالکم) چونکم سزای اهل جهان
صاحب دل دکل سز پس سز تدبیرکزده وکارکزده صاحب قلبی طلب ایلک یعنی الله تبارک وتعالی اصلا سزلک صورت
حسنه کزه واموال کثیره کزه ودخی اعمالکزه ومقالکزه نظر ایلمز بلکه قلوبکزه نظر ایلر سزده ایسه زنکار ماسوادن
پاک ومجلا وکدورات نفسانیه دن تابناک ومصفا اولمش بر قلب یوقدر لازم کلدیکه حضرت حقه وسیله اولمقده
تدبیر وتدارککزده بر قلب سلیم صاحبنی طلب ایلک تا کم آنک واسطه سیله حضرت حقه تقرب قیله سز وآنک لطف
واحسانته مظهر اوله سز * مثنوی * من ز صاحبدل کنم در تو نظر * نی بنقش سجده وایثار زر * مذکور اولان
حدیث شریفک مفهومنک مقتضاسی اوزره الله تبارک وتعالی بو خلق جهاندن هر برنه دیرکه بن صاحبدل
جهتندن سکا نظر ایلرم نه نقش سجده سببیله ونه ایثار زرایتمک سببیله نظر ایلرم یعنی مجرد صلاة وعباداتک رسم
ونقشی سببیله ویا خود بذل درهم ودینار ایتمک سببیله سکا نظر ایتمزم بلکه بر صاحبدل ولی ومرشدهنک متابعتک
وخدمتک وار ایسه وانکدخی سکا میل ونظری وار ایسه سکا اویوزدن نظر ایلرم یوخسه مجرد بذل وایثار ایتمک
سببیله ورکوع وسجود قیلدیغک واسطه سیله سکا نظر وتجلی قیلمزم دیمک اولور بو محلده اکر بو یله بر سؤال لازم
کلوب دینورسه که ایات کریمه واحادیث شریفه وکبار مشایخک کلماتیله دخی ثابت اولمشدرکه ایثار وسخا
حق تعالینک بغایت سودیکی صفتلردر ومخی وجوانمرد اولان کسه لر حق تعالی یه قریب اولورلر باخصوص که ساجد
اولان کسه لر سجده ایلدیکی حالده رب العالمینه زیاده قریب اولورلر پس حق تعالی اهل دلدن قطع نظر بونلره نظر
ایلمز دیمک نه وجهله ممکن اولور اولا جواب اولدرکه بی نقش سجده بیوردیلر بوندن منفهم اولان معنی بودر که مجرد نقش
طاعات سببیله ورسم سخا واسطه سیله سکا نظر ایلمزم دیمک اولور اما اکر سجده وایثارک وسائر اعمال وکردارک روحکه
اخلاص ایله بو عملر دخی فرضی اخلاص ایله اولدیغی تقدیر اوزره ثوابه وحسن جزایه وسیله اولور حق تعالینک نظرینه وتجلی
ذاتیه وصفاتیه سنه وسیله اولان البته صاحبدل اولان ولینک وجودیدر مادامکه برکسه انلردن برینه ارادت
کتورمیه وخدمت اتمیه حق تعالینک خاص بنده لرینه اولان نظری اکا واقع اولمز دیمک اولور * مثنوی * تو دل
خود را چو دل پنداشتی * جست وجوی اهل دل بگذاشتی * دل که کر هفتصد چو این هفت آسمان * اندر وآید شود
یاوه ونهان * اینچنین دل ریزها را دل مگو * سبزوار اندر ابو بکری مجو * ای بیخبر سن کندی قلبکی چونکم قلب سلیم
ظن ایلدک بو سببدن اهل دلک جست وجوینی ترک ایلدک کوکل اول کوکلدرکه بو یدی آسمان کبی اکر یدی یوز
آسمان اول دلک ایچنده کله ضایع ونهان اولور بو نجلین دل خرده لرینه دل دیمه سبزوار ایچره برابو بکر استمه یعنی زعم

وبـ دار مرتبه سنده قلان وكندى حسن اعتقادى اولوب بندخى صاحبدلم دين كسه سن كندى قلبكى قلب عارف
كامل كبى ظن ايلدك انكيچون اهل دلك وعارف كاملك جست وجو يندن فراغت ايلدك دل اولدركه اكر بويدى آسمان
كبى يوز آسمان بلكه بيدى بيك آسمان اولسه اول قلبه كلسه انده ياوى ونهان اولور (كما قال ابو يزيد البسطامى لو كان
العرش وما حواه فى زاوية من زوايا قلب العارف ما احس به) باخصوص كه لا يسعنى ارضى ولا سمائى ولكن يسعنى
قلب عبدى المومن التقى النقى الوراع حديث قدسيسى بو معنايه شاهد قويدر سن بو كونه كوكل ديرزه لرينه كوكل ديمه
كوكل اولدركه اصلا حق تبارك وتعاليدن غيرى انده برشيئك محبتى وتعظيمى اولميه واول حق تعالينك جميع اسما
وصفاته مظهر اوله بو تجلين قلب ايسه بو اهل جهان ايچنده اولمق سبزوار ايچنده ابو بكر اولمق كبيدر همانكه بو خلق
جهان واهل دنيا مابيننده بر صاحبدل اوله صاحبدل اولان كمسه بهر حال بونلرك مابيننده چيقوب اهل حق اولان
كمسنه لره الفت وانسيت ايدر مكر كه قضاى الهى انى بونلرك مابيننه دوشوره وبونلرك مابيننده خلاص اولمغه آنك
اقتدارى اولميه ابو بكر نام كمسنه نك سبزه وارقومندن خلاص اولمغه اقتدارى اولمديغى كبى * مثنوى * صاحب دل
آينه شش رو بود * حق ازو در شش جهت ناظر شود * هر كه اندر شش جهت دارد مقر * نكندش بى واسطهٔ او حق نظر)
صاحب دل فى المثل اينهٔ شش رو اولور حق تعالى اندن شش جهته ناظر اولور هر كيمكه شش جهتده مقر طوتر آنك
واسطه سيسز حق تعالى اكا نظر ايلمز يعنى صاحبدل فى المثل التى وجهلو بر آينه كبيدركه آنك التى جهتى مرآة
صافيه كبى اولمش وحق تعالى حضرتلرى آنك هر بر جهتندن تجلى قيلمش وآنك وجودندن شش جهاته ناظر ومتجلى
اولمشدر هر نه شيكه بو شش جهات ايچره قرار طوتر حق تعالى اول شيلره اول صاحبدلك واسطه سى اولميجه انلره
نظر ايلمز حاصل كلام بو جهان وبو جهانده اولان اشيا جميعا بر قالب مسوى كبيدر وصاحبدل وانسان كامل
بو عالمك وبو عالم ايچره اولان اشيانك قلبى وروحى كبيدر حق تعالينك نظرى وتجليسى اول قلب عالم منزله سنده
اولان اهل دله اولوب اندن آنك واسطه سيله اجسام منزله سنده اولان اشيايه نظر قيلوب ومتجلى اولور پس انسان
كامل حق تعالى يه انسان العين منزله سنده اولديغندن اوترى وحق تعالى اول واسطه سببيله عالمه نظر قيلديغندن
اوترى اكا انسان ديديلر اول خليفة الله در وجميع عالم آنك رعاياسى كبيدر اكرچه بحسب البشريت ومن حيث
الصورة خلق ايچنده حقير وفقير وخلق اكا ظاهرا غالب ايسه لرده (مثنوى) كر كند رد از براى او كند * ور قبول آرد
همو باشد سند * بى ازو ندهد كسى را حق نوال * شمهٔ كفتم من از صاحب وصال * موهبت را بر كف دستش نهد *
وز كفش اورا بمرحومان دهد) اكر حق تعالى انلرى رد ايليه اول صاحبدلدن وانسان كاملدن اوترى رد ايلر واكر
انلرى قبوله كتوره هم اول صاحبدل سند اولور حق تعالى حضرتلرى اول صاحبدلسز بر كمسنه يه نوال ويرمز
صاحب وصالك مرتبه سندن بن سكا بر شمه سويلدم حق تعالى موهبتى آنك الى اوزره قور وآنك اليندن اول موهبتى
مرحوملره ويرر يعنى الله تبارك وتعالى چونكم صاحبدلى عباديله كنديسنك مابيننده واسطه وخليفه نصب ايلدى
پس خليفه نك ردى مستخلفك ردى وخليفه نك قبولى مستخلفك قبولى اولور فحن حق تبارك وتعالى بر كمسنه يى رد ايلسه
اول صاحبدلدن اوترى رد ايلر وبر كمسنه يى مقبول ايلسه هم اول صاحبدل آنك مقبول اولمسنه سند اولور چونكم
صاحبدلى حق تعالى عباديله كنديسى مابيننده واسطه وخليفه نصب ايلدى هر نه ويررسه وعبادنه هر نه عطا
قيلورسه آنك واسطه سيله ويرر آنك واسطه سيسز بر كمسنه يه حق تعالى نوال وعطيه ويرمز صاحب وصالك واهل
كمالك مرتبه سندن سكا بر شمه سويلدم وآنك آفتاب اسرارندن بر ذره قدر نكته نقل ايلدم تا بو قليلدن كثيره استدلال
قيله سن وانلرك عظم شانته واقف اوله سن حاصل كلام صاحبدل وانسان كامل حضرت حقه عبادى مابيننده
واسطه در حق تعالى حضرتلرى مواهب وعطاياسن اول صاحبدلك دست روحنه وضع ايلر واول صاحبدلك
كف روحندن اول مواهب وعطاياى بو كونده مستعد اولان مرحوملره استعدادلرى قدر فيض وعطا ايلر نته كم
بو مرتبه يه واصل اولان صاحبدللردن برى بو محله مناسب بويله سويلر وروح الارواح روح وكما ترى حسنا
فى الكون من فيض طينته * مثنوى * باكفش درياى كل را اتصال * هست بى چون وچكونه وبر كمال *
اتصالى كه نكنجد در كلام * كه تنش تكليف باشد والسلام * اول صاحبدلك كف روحنه درياى كلك اتصالى بيچون
وبى چكونه در كمال اوزره بر اتصالدركه كلامه صغمز چونكم قضيه بويله در آنك سويلمسى تكليف اولور والسلام
بعض نسخه ده چكونه ايله بر كمال مابيننده واو عاطفه واقع اولمشدر بو تقدير اوزره معنى آنك كفنه درياى كلك اتصالى
بيچون وبى چكونه وبر كمالدر يعنى اول صاحبدلك وانسان كاملك كف روحنه درياى كلك اتصالى واتحادى واردر
وليكن آنك درياى كله اولان اتصال واتحادى عقلاك قياس ايلديكى اتصال واتحاد كبى دكلدر بلكه بى چون

وچكونه

وچكونه در وكمال اوزره در وبو ذكر ايلديكم اتصال بر نوع اتصالدركه بو نطق وكلامه صغمز يعنى بر كمسه آنى نطق
وعبارته كتورمك استسه انى نطقه كتورمكه قادر اولمز پس انى سويلمك واول نوع اتصالدن بحث ايلمك
تكليف اولور والسلام * مثنوى * صد چوال زر بيارى اى غنى (حق بكويد دل بيار اى منحنى * كر زتو راضيست
دل من راضيم * ور زتو معرض بود اعراضيم * اى غنى اولان كمسه فرضى يوز چوال آلتون كتوره سن
حق تعالى حضرتلرى دير اى منحنى كوكل كتور حق تعالى حضرتلرى دير اكر اهل دل سندن راضى ايسه بن
هم راضيم واكر سندن معرض ايسه بن دخى اعراضه منسوبم منحنى بلى بوكلمش ديمكدر بو راده راكع معناسى
مراد اولور دلدن مراد مضاف مقدر اولمق اوزره اهل دلدر واهل دل مرتبادل منزله سنده اولديغى اشعاردن
اوترى مضاف حذف اولنمشدر انسانك كندى قلبى اولمق عقلدن دوردر زيرا بر كمسنه نك قلبى كنديدن
راضى اولمق بر مقدار بعيدجه در وراضى اولديغى تقديرجه حق تعالى اندن راضى اولمق هم قلب سليمك قبولندن
دوردر زيرا اكر كافر وفاجرك وفاسق وعاصينك قلوبى كنديلردن راضيدر اما حق تعالى انلردن راضى دكلدر پس
بو راده دلدن مراد اهل دل اولمق مقرردر وتقدير معنى بويله ديمك اولور كه اى اهل غنا اولان كمسه اكر حضور حقه يوز
چوال آلتون كتوره سن يعنى آنك يولنده بو قدر بيك دينارى بذل وسخا قيله سن حق تعالى حضرتلرى دير كه بنم
جنابمه اى راكع اولان وعبادت قيلان كمسه بر كوكل كتور يعنى كوكل صاحبينك كوكلنى اله كتوروب بنم جانبمه
انكله تقرب ايله زيرا اكر اهل دل سندن راضى اوله بن هم سندن راضيم واكر سندن اهل دل معرض اوله بيلكه بن هم
سندن اعراض ايليجى ام (مثنوى) ننكرم در تو دران دل بنكرم * تحفه اورا آر اى جان بر درم * بن سكا نظر ايتمزم اول دله
نظر ايدرم اى جان بنم دركاهمه انى تحفه كتور (قال الله تعالى يوم لا ينفع مال ولا بنون الا من اتى الله بقلب سليم) قلب
سليم اولدركه جميع اغيار وماسوا كدرندن صافى ومجلا اوله وانده اصلا حقدن غيرى برشئ اولميه پس حق تبارك
وتعالينك قتنده مقبول ومعتبر اولان مال وبنون دكل ماسوادن مصون اولان قلب سليمدر پس اكر بر كمسنه حق
تعالينك حضور شريفنه تقرب قيلمق وايلتديكى هديه زياده مقبول حضرت اولمق استرسه يا كنديسنك قلبنى اغيار
وماسوا زنكارندن سليم وصافى ايليوب انى ايلتسون ويا خود بر اهل دلك قلبنى اله كتوروب انى كنديدن راضى قيلوب
حضور حقه آنكله تقرب ايلسون زيرا جميع اعمالك افضلى بر صاحب دلك قلبنى اله كتوروب انى كنديدن راضى ايلمكدر
* بيت * دل بدست آور كه حج اكبراست * صد هزاران كعبه يك دل بهترست) بيتى دين بو معنايه اشارت ديمشلردر
* مثنوى * با تو او چون نيست هستم من چنان * زير پاى مادران باشد جنان * مادر وبابا واصل خلق اوست * اى خنك
انكس كه داند دل زپوست * سنكله اول دل نيجه ايسه بن دخى سنكله آنجلينم زيرا جنتلر مادرلرك اياقلرينك آلتنده
اولور خلقك اصلى وباباسى ومادرى اودلدر اى سعادتلو اول كمسه كه دلى پوستندن يعنى جانى جسمدن وروح
حيوانيدن فرق قيله يعنى الله تبارك وتعالى حضرتلرى كندى جناب عزتنه انواع طاعات وعبادات وصوم
وصلوة وحج وزكوة وبونلر امثالى اولان خيرات وحسناتى تحفه كتورن عبادنه دير كه اى بندهٔ مقبل بكا بر صافى دل
كتور كه اول دل صافى سنكله نيجه ايسه بن همان سنكله اوليجه يم الجنات تحت اقدام الامهات حديث شريفنك
فهم لطيفى اوزره جنتلر مادرلرك اقدامنك تحتنده اولور وقلب صافى خلقك اصلى وامى وابى كبيدر معدن اعمال وعلوم
واسرار واحوال اولديغى جهتدن اصل واقع اولمشدر ومربى ومصلح اولديغى حيثيتدن آب كبى اولمش ومصدر عالم علوم
واسرار ومعارف وانوار وخواطر وافكار اولديغى وجهدن مادر كبى اولمشدر چونكم جنتلر مادرلرك پاى رضالرينك
تحتنده اولديغى حديث شريفله ثابت اولنجق ودل دخى اصل مادر حكمنده اولديغى محقق اولنجق پس جنات عاليه
قلوب صافيه نك رضاسينك تحتنده اولديغى دخى مقرر اولور اى سعادت شول كمسنه يه كه دل پاكى جسمدن فرق
ايليه كه بو ظاهرده اولان پدر ومادر پوست كبيدر ودل وصاحبدل مغز ولب مثابه سنده در چونكم پوست مثابه سنده
اولان امهاتك جنتلر اقدامى آلتنده اولمسى محقق اولنجق مقر مغز كبى اولان دلك واهل دلك رضالرينك آلتنده
اولمق بطريق اولى * مثنوى * تو بكويى نك دل آوردم بتو * كويدت پرست ازين دلها قتو * آن دلى آور كه قطب
عالمست * جان جان جان آدمست * سن حق تعالى يه ديرسن يارب اشته سكا دل كتوردم حضرت خدا سكا دير
بونك كبى دللردن قتو مملودر اول بر دلى كتور كه قطب عالمدر آدمك جانينك جانينك جانيدر قتو بر شهرك اسميدر
بونده شهر مراد اولمقده جائزدر وبين الناس متعارف اولان ايچنه اسباب قودقلرى قتو اولسه دخى جائزدر يعنى حضرت
حق تعالى وتقدس سكا بنم جنابمه دل كتوردكده سن كندى قلبكى بر مقبول حضرت قلب سليم ظن ايليوب
ديرسنكه خدايا اشته سنك حضوركه دل ارمغان كتوردم اول پادشاه اعظم دخى دير شهر بونك كبى كوكللردن طولودر

ویاخود عالم قدوسی بو یله دللردن مملو در دیو بنم جانمه شول بر دلی کتور که مرکز عالم و مدار قلوب بنی ادم اوله ادم زاده نك
جانینك جانینك جانینك جانی ودلی منزله سنده اوله مثلا نفخهٔ الهی اولان جان روح حیوانینك جانی کبیدر وروح قدسی
نفخهٔ الهی اولان روحك جانی کبیدر وروح اعظم نفخهٔ الهینك وروح قدسینك جانی کبیدر پس روح اعظم مظهری
اولان قلب شریف قطب الاقطاب وغوث اکبردر نظرکاه تجلیٔ الهی اولا بالذات همان اولدر وثانیا بالعرض سائرا کا
مقارن اولان قلوبدر پس جان جان جان آدم دیمکدن مراد قطب الاقطابك قلبی اولور که آللهه لایق اولان قلب اودر انی
کتوردیمك اولور * مثنوی * از برای ان دل پر نور وبر * هست ان سلطان دلها منتظر) تو بکردی روزها در سبزوار
انجنا دل را نیابی زاعتبار * اول پر نور اولان وبرله طولان دلدن اوتری اول کوکلر سلطانی منتظردر
ای طالب دل سن سبزوار شهرنده نیجه کونلر طولانه سن اعتبار جهتندن انجلین دلی بولمزسن یعنی ای دل طالبی اولان
کمسه اول نور الهی ایله طلو وحسنات اسرار ایله مملو اولان قلب کاملدن اوتری اول قلوبك سلطانی اولان خدای تعالی
منتظردر که اول قلب کامل ظهوره کله وا کا آیینه اوله بو دنیا سبزوار شهری کبیدر وبونك اهلی سبزوارلك قومی کبیدر
سبزوار شهرینك وقومنك ایچنده ابوبکر نام کمسه بولنمدیغی کبی اهل دنیا ما بیننده دخی اهل دل بولنمزا کر نیجه کونلر
بو دنیا سبزوارنده قلب سلیم بوله مزسن * مثنوی * پس دل پژمردهٔ پوسیده جان * بر سر تخته نهی آن سو کشان *
که دل اوردم ترا ای شهریار * به ازین دل نبود اندر سبزوار * پس جانی چوریمش صولمش دلی اکر پژمرده دن صکره
واو عاطفه اولورسه معنی بو یله اولور پس پژمرده دلی وپوسیده جانی تخته اوزرینه قورسن اول خدا جانبنه چکیجی
اولورسن بو یله دیوکه ای شهریار سکا دل وجان کتوردم سبزوار جهانده بوندن اعلا دل اولمز یعنی پس هوا وهوس ایله جانی
چوریمش ودنیا حبیله پژمرده اولمش قلبی تختهٔ تن اوزره وضع ایلیوب اول جانب اعلایه ودرکاه بالایه چکیجی اولورسن
وهدیه قیلورسن بو یله دیوکه ای پادشاه اعظم بن سنك جنابکه چونکم بنده لرکدن دل طلب ایلدك دل کتوردم جهان
سبزوارنده بوندن اعلی دل اولمز وبودون اولان قومك ایچنده بوندن صفی قلب بولنمز (مثنوی) کو یدت این کورخانه ست
ای جری (که دل مرده بدینجا آوری * رو بیاوران دلی کو شاه خوست * که امان سبزوار کون ازوست * جناب الهی
سکا دیرکه بنم حضور غرتم کورخانه میدر ای جری وکستاخ که مرده دلی بونده کتوررسن یوری بنم درکاهمه شول بر قلبی
کتورکه اول شاه خوی اوله که کون سبزوارنك امانی اندندر یعنی سن که حضور حقه دنیا محبتیله مرده وپژمرده
اولان قلبکی ایلته سن اول حضرت سکا عتاب ایلر وبو یله سو یلرکه ای جرأت وجسارت صاحبی بنم جنابمه بنم
حضورمه برمرده قلبی کتوررسن یوری بنم جنابمه شول برقلبی کتورکه اول شاهان طریقت اولان انبیای عظام
واولیای کرام اخلاقیله متخلق اوله که بوکون ومکان سبزوارنك ارفع العذاب عنهم حدیث قدسینك فحواسنجه حق
تعالی حضرتلری بو اهل قلوبك حرمتنه بو اهل جهاندن عذابی رفع ایلرو بونلر اول صاحبدل اولان ولی حرمتنه امان
بولور * مثنوی * کو بی ان دل زین جهان پنهان بود * زانکه ظلمت با ضیا اضداد بود * دشمنیٔ آن دل از روز الست *
سبزوار طبع را میرثیست * زانکه او بازست ودنیا شهر زاغ * دیدن با جنس بر نا جنس داغ * دیدك که اول دل
بو جهاندن پنهاندر زیرا که ظلمت ضیا ایله ضدلردر اول دله دشمنلق ایلمك روز الستدن بری طبع سبزوارنه برمیراثدر
بودخی معنادر اول دلك روز الستدن بری طبع سبزوارنه دشمنلغی بر عظیم میراثدر زیرا که اول دل فی المثل بازدر
ودنیا ایسه زاغ شهریدر با جنسی کورمك نا جنس اوزره داغدر یعنی ای طالب دل اولان کمسه اکرچه اهل دل وصاحب
قلب کامل بو جهان ایچره بو جهان اهلنك ما بیننده درلکن دیدك که اول کامل بو جهاندن پنهان ومخفیدر زیرا که
ظلمت ضیا ایله ضدلردر الضدان لا یجتمعان موجبنجه ایکیسی بر محلده جمع اولمز پس اهل دل وقلب کامل نور محضدر
وجهان واهل جهان ماسوا اولدیغی جهتدن ظلمت محضدر پس بو ایکیسی اکرچه بری برینه ملتقی اولورلر سه ده
ایکیسینك ما بیننده برزخ واردرکه انلری جمع اولمغه مانع اولور پس دل واهل دل بو جهانده حق ایله قائملر ونور الهی
مرتبه سنده ساکن ودائملردر وجهان واهل جهان کندی زعملرنده ماسوا وممکنات ایله قائملر وظلمت ایچره حایر وهائملردر
انکیچون اهل دلی بیلوب انلر ایله اتحاد ایلمکه قادر اولمزلر اول دلك واهل دلك روز الستدن بری طبیعت سبزوارنه وآنك
اهلنه ضد ودشمن اولملری بری برینه بر عظیم میراثدر که تا ظهر آدمدن ختم عالمه کلنجه دك اهل دل واهل طبیعت
ضدلر وعدولردر که البغض لله حدیث شریفی بو معنایه شاهد قویدر وانبیا علیهم السلام واولیای کرام رضی الله عنهم اهل
دنیایه واصحاب نفس وهوایه ضد اولملری ومخالفت قیلملری شرعا وعقلا ونقلا ثابت اولمشدر وکذلك اهل دنیانك
واصحاب نفس وهوانك اصحاب دله یله مقرردر پس اهل دلك اهل طبیعته ضد اولمسی ثابت ومحقق اولمشدر الحاصل
ضدیت ایکی جانبدن یله مقرردر پس اهل دل اهل طبیعته دشمن اولمز دیمك نوعا برنده دکلدر زیرا که اول دل واهل دل

معنادر و دنیا ایسه قرغه لر شهریدر بر نا جنسی بر نا جنس کورمك البته طرفینه یله زخم وداغدر نته کم سبزوار قومی
ابوبکر نامنده اولان براهل سنتی کورسه لر الم چکرلر کذلك اهل سنتدن ابوبکر نامنده اولان کمسه دخی انلری
کورسه الم چکر پس اهل دل اهل طبیعت وصاحب کفر ومعصیته مقارنت قیاسه روحی انلردن حظ ایتمیوب
متألم اولور کذلك اهل کفر واهل انکار دخی انلرك مقارنتندن حظ ایتمیوب متألم اولور (م ی) ور کند نرمی نفـ ـق
میکند) زاستمالت ارتفاق میکند) میکنداری نه از بهر نیاز * تا که ناصح کم کند نصح دراز * زانکه این زاغ خس
مردار جو) صد هزاران مکر دارد تو بتو وکر بر جنس خلاف جنسنه بحسب الظاهر نرملك ایلسه بر نفاق ایلر استمالتدن
اوتری بر ارتفاق ایلر جنس خلاف جنسنه لازم کلدکده صورتا آنك سوزنی تسلیم ایدوب آری ایلر ولیکن نیازدن اوتری
دکل بلکه اندن اوتری بلی وآری دیرکه تا ناصح نصح درازی اکسك ایلیه زیرا که بو مردار جو اولان دنی زاغ یوزبیك
حیله ومکر طوتار قات قات یعنی اکر اهل دنیا واصحاب نفس وهوا جنسندن اولان کمسه کندینك جنسنك مخالفی
اولان اهل خدادن برینه نرملك ایلسه وتواضع وملایمت کوسترسه حقیقی دکل بلکه منافقت ایلر اول اهل خدایه
استمالت وبرمکدن اوتری بر نوع مرافقت ایلر اکرچه صورتا اول اهل دله بلی وآری دیوب آنك کلامنی تسلیم ایلر ولیکن
اکا احتیاجی وافتقاری اولدیغندن اوتری دکل بلکه کندی یه ناصح اولان اهل حق نصح درازی ناقص ایلیه اکر بری
جانبدن بلی دیمیوب سوال ایلسه سؤالنه کوره جواب ویریلوردی وتطویل کلامه سبب اولوردی آنك بلی دیمسی ناصح
سوزنی قطع ایلسون وتطویل کلام قیلمسون دیمکدن اوتری اولور زیرا که بو زاغ کبی جیفه طالبی اولان خسیس ودنی
اهل دنیا اضعاف مضاعف نیجه مکر وحیله بیلور جمله مکرندن بری اهل دل اولان اکا نصیحت ایتمکه شروع ایلسه
موافقت ومرافقت ایتمکدن کلوب بلی وبس دیمکله اورتالغی طولدروب بولعبله آنك النددن ودلندن خلاص اولور (م ی
کر پذیر دان نفاقش را دهید * شد نفاقش عین صدق مستفید * زانکه ان صاحبدل با کر وفر * هست در بازار ما
معیوب خر * اکر آنك نفاقنی اهل دل قبول ایلرسه اول منافق قورتلدی اول منافقك نفاقی مستفیدك عین صدقی
اولدی زیرا که اول کر وفرله اولان صاحبدل بزم بازاریمزده معیوب خر اولدی یعنی اکر اول صاحبدل ومرشد کامل
اولان صاحب نفاقك نفاقنی ومزور اولان مقالنی وحالنی کمال کرمندن قبول ایلرسه اول اهل نفاق نفاقدن
وحیله وخدعه وشقاقدن قورتیلور آنك نفاقی وشقاقی مرید ومستفید اولان طالبك صدقی منزله سنده اولور مستفید
ومسترشد اولان طالب صدق واخلاص ایله نه مرتبه یی بولورسه اول اهل نفاقك دخی نفاقنی قبول ایلیوب اکا لطف
ومرحمتله نظر ایلدکده اول مرتبه یی بولور واول سعادته واصل اولور (بیت) هر عیب که سلطان بپسندد هنرست * قولی
بو معنایه شهادت قیلور زیرا که اول شوکت ودارات ایله اولان صاحبدل بزم بازاریمزده معیوب اولنلری آلیجی وانلری
اصلاح قیلیجی درنته کم حضرت مولانا قدس سره زمان شریفلرنده اکثریا پر عیوب وپر ذنوب اولنلری سلك ارادتلرینه
وخدمتلرینه داخل اولمغه رضا ویررلر وانلری مرید ودرویش قیلورلر ایمش بعض طاعنلر طعن ایلمشلر که عجبدر حضرت
مولانا بو بدبخت یاوه لری مرید ودرویش اولمغه قبول ایدرلر اول حینده بیورمشلر بیت کورنیم لیك مرا کیمیاست
ان درم قلب ازان می خرم * مثنوی * صاحب دل جو اکر بی جان نهٔ * جنس دل شو کر ضد سلطان نهٔ * انکه زرق او
خوش ایدمر ترا * ان ولی نیست نبی خاص خدا * هر که او بر خو وبر طبع تو زیست * پیش طبع تو ولیست ونبیست *
اکر بی جان دکل ایسك صاحبدل طلب ایله جنس دل اول اکر سلطان حقیقتك ضدی دکل ایسك اول کمسه که آنك
زرق ومکری سکا خوش کله اول کمسه سنك ولیکدر خدای تعالینك خاصی دکلدر هر شول کمسه که سنك خویك
وطبعك اوزرینه دیرلدی اول کمسه سنك طبعك قتنده ولی ونبیدر یوخسه حد ذاتنده نه ولی ونه نبیدر یعنی چونکم
اهل دل اولانلرك کمال لطفی بو مرتبه ده اولدیسه اکر جانسز وعرفانسز دکل ایسك بر صاحبدل ومرشد کاملی طلب ایله
اکر سلطان حقیقتك ضدی وپادشاهان طریقتك مخالفی وندی دکل ایسك اهل دلك جنسندن اول وانلرك اوصاف علیه
واخلاق سنیه سیله اتصاف قیل اول شیخکه آنك زرق وریا قیلمسی ومزاج کیر اولمسی وطالبك مشربنه اویمسی سنك
خوشکه کله وآنك نفسنه ملایم کلان عملری سنك مقبولك اوله بو یله شیخ سنك قتنده ولیدر صحیح ولی خدا وخالص
پیشوا ومقتدا دکلدر زیرا خاص خدا اولان ولی کاملك شانی اولدر که البته مریدك طبعنه ونفسنه مخالف اوله وانی هوا
وهوسدن نهی قیله وطاعات وریاضات جانبنه ترغیب ایله ودنیایی ترك ایله وشهوت وریاستدن فارغ اول ومشتهیات
نفسانیه دن ومقتضیات بشریه دن بری کل وامر حقی جان ودل ایله قبول ایله دیو بویله اکر قبول ایلمزسه تأدیب
وکوشمال ایلیه بو حالتلر ایسه البته نفسه وطبعه مخالف اولور والم کلور اما شول شیخکه سنك نفسکه وطبعکه مخالفت
قیلمدی بلکه سنك خویك وطبیعتك اوزره دیرلدی ومزاج کیر اولوب مقتضای طبعکه اویدی اول سنك طبیعتك

قنده نبی کبیدر وولی کامل ومرشد فاضل مرتبه‌سنده در حال بوکه فی الحقیقه نه آنك نبوته متعلق اولان علومدن
برأثری وارونه ولایت وکرامتدن خبری واربلکه همان رسم وصورتله صیاد ناس اولمش وصورتا ناس شکلنده معنا
نسناس اولمشدر بوکونه کسه‌لر اولیای شیاطیندر لر اولئك حزب الشیطان الا ان حزب الشیطان هم الخاسرون
آیتنك مقتضاسنجه بونلر وبونلره تابع اولنلر خائب وخاسرلردر (مثنوی) رو هوا بگذار تا بویت شود * وان مشام
خوش عبرجویت شود * از هوا ارانی دماغت فاسدست * مسك وعنبر پیش مغزت کاسدست * حد ندارد این سخن
واهوی ما * می گریزد اندر آخر جا بجا * یوری هوایی ترك ایله سکا بوی اوله وسنك اول خوش اولان مشامك عنبرجوی
اوله هوا ارانلقدن سنك دماغك فاسددر سنك مغزلغنده مسك وعنبر کاسددر هوا ارانی وصف ترکیبیدر
هواسوریجی معناسنه عبرجوی دخی وصف ترکیبیدر عبر دیلیجی معناسنه یعنی یوری هوا وهوس
نفسانیه‌یی قوتا سکا بوی روحانی ونفحهٔ رحمانی حاصل اوله وسنك اول خوش اولان مشام جانك عبیر نفحات
الهیه‌یی دیلیجی اوله لیکن سنك دماغ روحك هواسوریجیلکدن فاسد ومزاج قلبك مقتضای
نفسه متابعت ایدیجیلکدن مختل اولمشدر سنك مغزلغنده مسك معرفت وعنبر حکمت کاسده‌در
حاصل کلام بوکونه اسرار ومعارف سوزی حد وغایت طوتمز واول بزم ذکر ایلدیکمز آهو آخورده خلاف جنسنك
المندن جابجا فرار ایلر یعنی مقدما ذکر ایلدیکمز آهودن مراد بزم ولی کامل وعارف واصل وعالم وفاضل کسه‌لردر
آخوردن مراد بو دنیا کاروخردن مراد اهل دنیادر پس انلرك دنیای فانیده چکدکلری محنتك قصه‌سنه وانلرك
میاننده اولان غم وغصه‌سنه کلم وانی طالبلره بیان قیله لم بقیهٔ قصهٔ آهو (مثنوی) روزها آن خوش آهوی خوش نافتر
* درشکنجه بود در اصطبل خر * مضطرب در نزع چون ماهی ز خشك * در یکی حقه معذب پشك ومشك)
نیچه کونلر اول نافه‌سی خوش ولطیف تر آهو خراخورنده عذاب وشکنجه‌ده اولدی یعنی اول آهوی مشك کبی درونی
خوش ولطیف اولان اهل دل اهل دنیا کروهنك میاننده نیچه ایام شکنجه والمده اولدی ماهی خشکدن حالت
نزعده مضطرب اولدیغی کبی مضطرب اولدی برحقه ایچنده پشك ومشك اولدیغی کبی معذب اولدی یعنی ماهی
دریادن چیقوب خشکلکدن حالت نزعه دوشوب اضطراب قیلدیغی کبی ودخی پشکله مشك برحقه ایچره حبس اولوب
معذب اولدیغی کبی اول آهو بچه دخی اول خرلرك ما بیننده مضطرب اولدی ومعذب قالدی نته کم اهل دل وعارف کامل
اولنلر دنیا خرلرینك ایچنه دوشسه بوندن دخی زیاده مضطرب اولورلر وعذاب الیمده قالورلر (مثنوی) یك خرش کفتی که
های این بوالوحوش * طبع شاهان دارد ومیران خموش * برخر کندی مثلی برخره دیردیکه اکا اول بووحوش
صاحبی پادشاهلر وامیرلر طبیعتی طوتار خموش اول یعنی دنیا خرلرندن بری کندی یه بکزر برآخر خره برسبیل طعن
وتمسخر آهوی ولایت اولان ولیلر وعارفلر حقنده دیرکه اکا اول بووحوشلر صاحبی پادشاهلر وامیرلر طبیعتی طوتر
خموش اول بوکا برسوز سویلمه که بزه بی حضور اولمسون کورکه کمال کبر ونخوتندن بزمله مصاحبت قیلمغه ومکالمه
ایلمکه تنزل ایلمز (مثنوی) وان دکر تسخر زدی کز جرومد * کوهر آوردست کی ارزان دهد * واول برخر طعن وتسخر
اوروردی بویله دیوکه جرومددن کوهر کتورمشدر اول کوهری نیچین اوجوز ویرر جردر یانك ایچره چکیلوب کتمسی
ومد کیرو برنه کلمسیدر نته کم هند دریاسنده بو ایکی حالت هرکون مقرردر بوندن مراد مجرد کیدوب کلمك اولور یعنی اول
برآخر خر بوکونه طعن وتسخر ایلیوب دیرکه بوکسه شونده بونده کیدوب کلمکدن الته برکوهر معرفت ودر حکمت
کتورمشدر نیچین اوجوز ویرر مفت ورایکان کسب ایلدیکی کوهری بزه ویره جك دکلدر دیر (م ی) وان خری کفتش که
با این نازکی * بر سریر پادشاهی شو کومتکی * واول برآخر خر بوکونه طعن وتسخر ایلردیکه بو نازکلکله شاهلك سریری اوزره
متکی اول دی یعنی برغیری خرمشرب دخی آنك حقنده برسبیل استهزا وتهکم بوکونه سویلردی بو نازکلکله وبو لطافتله
بوکسه به سن پادشاهلق تختنك اوزرینه اوتوردی چونکم بویله نازنین سیرت وعالی طبیعتدر کرك ایدیکه بوکسه
پادشاهلر اولیدی ویا خود پادشاهلر سریرنده اوتوریدی دیر (مثنوی) آن خری شد تخمه وز خوردن بماند * پس برسم
دعوت آهورا بخواند * سر چنین کرد او که نی رو ای فلان * اشتهام نیست هستم ناتوان * اول برخر تخمه اولدی ویمکدن
قالدی پس دعوت رسمیله آهویی علف ییمکه دعوت ایلدی آهو باشنی بونجیلن ایلدی ولسان حالله سویلدیکه یوق
یوری ای فلان اشتهام یوقدر ناتوان وضعیف اولدم یعنی اول برخر دخی کثرت اکلدن تخمه اولوب ییمکدن وایچمکدن
قالدقده نصکره وغدای نفسانیه‌سی وافر اولوب فضله‌لر اولدقده نصکره پس رسم دعوتله اکا مباهات ایتمکدن اوتری
آهوی صحرای حقیقت اولان صاحبدلی ضیافت ایلمکدن اوتری اول آهوی ارض حقیقت اولان ولی دخی باشیله
اول خره اشارت ایدوب ولسان حالله سویلیوب یوق دعوتکه وارمزم یوری ای فلان بنم اول غدایه اشتهام یوقدر

ومزاجده ضعف واردر بی مجال وناتوانم دیر (مثنوی) کفت میدانم که نازی میکنی * یا زناموس احترازی میکنی
خر اول آهویه ایدر بیلورمکه برناز ایلرسن یا خود ناموسدن براحتراز ایلرسن یعنی خرسیرت اولان اهل دنیا آهوی ارض
حقیقت اولان اهل خدانك عدم قبولنی ناز واستکبار ایلمکه وناموسنه خلل کلمکه حمل ایدوب دیرلی بیلورمکه ناز
ایلرسن ویا خود عرض وناموسکه خلل کلمکدن احتراز ایلرسن بزمله معاشرت ایلمکه تنزل ایلمزسن وبزه باشکله وقاشکله
جواب ویروب سوز سویلمزسن وطعاممزی یمکه رغبت قیلمزسن (مثنوی) کفت او با خود که این طعمهٔ توست * که از ان
اجزای تو زنده ونوست * آهو کندیسنه دیدیکه بوغدای نفسانیه سنك طعمکدرکه اول طعمه‌دن سنك اجزالرك زنده
ونودر یعنی اوسنك میل ورغبت ایلدیکك علف سنك غدا وطعامکدرکه اندن سنك عضولرك وجزؤلرك تازه اولمش
وحیات بولمش (مثنوی) من الیف مرغزاری بوده ام * در زلال وروضها آسوده ام * کر قضا انداخت ما را در عذاب)
کی رود آن خو وطبع مستطاب * بن بر مرغزاره الیف وانیس اولمش ایدم زلال وروضه‌لرده آسوده اولمش ایدم اکر
قضا بزی عذابه آتدیسه اول خوی وطبع مستطاب بندن نیچین کیدر یعنی آهوی صحرای روحانیت اولان صاحبدل
وعارف کامل اول غافل وبیدل اولان خره دیرکه ای فلان خر بو غدای نفسانیه وطعام جسمانیه بنم طبعمه مناسب
اولان غدا دکلدر زیرا که بن دخی بو آخور دنیایه کلمزدن وبو دار محنته مبتلا اولمزدن اول بر لطیف مرغزاره الیف وانیس
اولمش ایدم وزلال روحانی ورياض معنویه‌ده راحت بولمش ایدم ارض الله واسعه‌یی سیر قیلوردم ومراتب عالیه‌ده
ساکن اولوردم اکر قضای الهی بزی اول عالم لطیفدن جدا ایدوب بو دار محنت ایچره عذابه آتدیسه بنم ذاتمدن اول
خوی پاك وطبع مستطاب نیچین زائل اولور وبنم طبع پاکم برقاچ کون بو آخور ایچره بر نیچه خرلرله حبس اولمقدن
نوجهله انلره الفت وانسیت قیلور (م ی) کر کدا کشتم کدا رو کی شوم * ور لباسم کهنه کردد من نوم) لاله وسنبل وسپرغم
نیز هم * با هزاران ناز ونفرت خورده ام * اکر صورتا کدا اولدم ایسه نیچین کدا یوزلی وکدا کوزلی اولورم وکر بنم لباسم
کهنه اوله بن نو وجدیدم لاله وسنبل وریحانی دخی هم هزاران ناز ونفرتله ییمشم سپرغم ریحان معناسنه‌در یعنی اهل الله
اولان کسه‌لر بو دنیا خرلرینه بلسان حالله ویا خود قالله بویله دیرلرکه ای متاع وماله مغرور اولان خرلر اکر بن صورتا
فقیر وکدا اولدم ایسه نیچین کدا روی وکدا چشم اولورم واکر بنم لباسم کهنه اولدیسه بنم قلبم وروحم تازه ونودرکه
کنز لا یفنا یه مالکم وطریق حقیقته سالکم لیس الغنی عن کثرة العرض انما الغنی غنی النفس حدیثنك مقتضاسنجه غنا
خود حقیقتده قلب غناسیدر یوخسه متاع قلیل ایله کندویی غنی زعم ایلینه رغبت قیلمق دکل سنبل ولاله وریحان کبی
حلال وطیب اولان طعاملری دخی هم نیچه ناز ونیچه نفرتله ییمشم وانلردن دخی پرهیز وتقوی ایلمشم بن عالم ارواحده
اول صاحب دولت ایدمکه فرشته‌لرك نفسندن بیله ملول اولوردم بو قدر خلقك قیل وقالنی وزحمت وملالنی اول محبوب
حقیقینك رضای شریفندن اوتری چکرم دیرلر نته کیم بو مرتبه‌ده اولان عاشقلردن بری بو بیت شریفی کندی حالی
بیان ایتمکله خوب سویلمش (بیت) من که ملول کشتمی از نفس فرشتکان * قیل ومقال عالمی میکشم از برای او (م ی)
کفت آری لاف می زن لاف لاف * در غریبی پس توان کفتن کزاف * کفت نافم خود کواهی می دهد * منتی بر عود
وعنبر می نهد * لیك انرا که شنود صاحب مشام * بر خر سرکین پرست آن شد حرام * اول خر آهودن چونکم بو سوزی
اشتدی اکا ایتدی بلی لاف ایتمکله لاف اورلاف زیرا غریبلکده چوق لاف وکزاف سویلمك ممکندر آهو ایتدی بنم
نافم خود بنم قولمه شهادت ویرر بنم نافم عود وعنبر اوزره برعظیم منت قور ولیکن انی کیم اشیدر صاحب مشام
اشیدر سرکین پرست اولان خر اوزره اول بنم نافم ومسك صافم حرام اولدی نافه‌دن مراد بونده معرفت الهی
وعلم لدنی اولور وسرکیندن مراد دنیا ومتاع دنیوی اولور تقدیر کلام وتعبیر مرام بویله دیمك اولورکه چونکم
اهل دنیادن خرسیرت اولان کسه‌لر اهل دل وعارف کامل طرفندن بوکونه دعوایه مناسب سوزی اکا طعن
طریقیله دیرلی لاف اورولاف ایتمکله لاف اورز برادیار غربتده اوکیمك ولاف وکزاف ایلیوب کندویی بکنمك زیاده
ممکن وقابلدر پس صاحبدل وعارف کامل بویله دین غافل وجاهله دیر بنم معرفتم نافه‌سی وعلم رایحه‌سی بنم حسن حالمه
وصدق مقالمه کواهلق ویرر وعود وعنبر اوزره عظیم منتلر قور ولیکن بنم اول نافهٔ معرفتم ورایحهٔ حکمتم مقالنی کیم
اشیدر مشام جانی پاك اولان صاحب سعادت واهل عنایت اشیدر دنیا پرست ومتاع دنیا ایله مست اولان
خرلره اول کلامی استماع ایلمك حرامدر اکر فرضا اول خرلر بوکونه کلام حکمت انجامی کوش ظاهرله استماع ایلسه‌لر
یا آنی دعوایه حمل ایدرلر ویا خود لاف وکزاف اورمغه حمل ایدرلر (مثنوی) خر کمیز خر همی بوید بر طریق * مشك چون
عرضه کنم با این فریق * خر نه خرلك طریقی اوزره اولان کمیز وچمینی قوقولر پس بو فریقه بن نیچه مشك عرض ایلیم
یعنی دنیا پرست اولان خرسیرته اکر هزار علوم ومعارف نافه‌لرنی عرض ایلسم اندن اعراض ایلیوب کندی کبی

خرلك طريق دنيا اوزره بولنان كبز خر مشابه سنده اولان مال ومتاع دنيويه سنى قوقولر ونجاست خر منزله سنده اولان
زينت ودولتلرينه ميل ورغبت ايلرچونكم قضيه بويله در بن بوكونه فريق ضلالت رفيقه مسلك معرفتي وعنبر حكمتي
نه وجهله عرضه ايليم (مثنوى) بهر اين كفت آن نبیء مستجيب * رمز الاسلام فى الدنيا غريب * اول نبى مستجيب
بومعنادن اوترى اسلام دنياده غريبدر رمزنى ديدى يعنى اهل اسلام اولان اصحاب دلدن اهل دنيا واصحاب نفس
وهوا نفرت واعراض ايليوب اول اهل دل بونلر ميانسنده غريب قالديغندن اوترى اول امر حقده استجابت ايديجى
نبى عليه السلام حضرتلرى بيوردى ان الاسلام بدا غريبا وسيعود غريبا فطوبى للغربا نته كم شرح
شريفده اشارت ايلديلر وشرحى كچدى * مثنوى * زانكه خويشانش هم ازوى مى رمند * كرچه با ذاتش ملايك
همدمند * زيرا كه او اهل اسلامك خويشاوندى هم اندن اوركرلر اكرچه انك ذاتيله ملائك همدملردر يعنى
پيغمبر صلى الله عليه وسلم اهل اسلام دنياده غريب بيوردى زيرا كه اول اهل اسلامك اقربا وتعلقاتى هم اندن اعراض
ونفرت ايدرلر اكرچه آنك ذات شريفه سنه ملائكه همدملر ومصاحبلردر علو قدرى من حيث المعنى افلاكدن عالى
وليكن بين الناس قدر واعتباردن عارى وخاليدر * مثنوى * صورتش را جنس مى بينند انام * ليك ازوى مى نيابدان
مشام * همچو شيرى درميان نقش كاو * دور مى بينش ولى اوراكاو * اكرچه خلق آنك صورت وظاهرنى
كنديلرينه جنس وشبيه كوررلر ليكن اندن اول مشام ورايحه يى ايراقدن كوررو ليكن بولمزلر اول اهل اسلام فى المثل كاو
نقشنك اورتاسنده برشير كبيدر انى ايراقدن كوررو ليكن انى قازه مز صورتش ده كه ضمير الاسلام فى الدنيا غريب
مصرعنده اولان اسلامه راجع اولور على تقدير المضاف موصوله راجع اولمق مناسبتدن دوردر واهل اسلامدن مراد
اسلام حقيقى صاحبلرى اولان اوليا واصفيا وعرفادر پس اسلام حقيقى صاحبى اولان ولى صفتك صورتنى كنديلره
خلق انام جنس كوررلر وما انتم الا بشر مثلنا ديرلر وليكن اول مشام روحانى ونفحهٔ ربانيه يى اول صاحبدولتده كورمزلر
وآنك معدن روايح الهيه اولان نافهٔ قلبنه نظر ايركورمزلر اول صاحب اسلام حقيقى اولان اهل دل فى المثل كاو نقشنك
ميانده برشير دلير كبيدر كه صورت بشريه ده نقش كاو كبى وآنك روح شريفى برشير دلير كبيدر وبدن نقشنى كندى يه وقايه
وپرده ايدوب ناس ما بيننده تستر واختفا ايلمشدر پس اى اهل صورت سن انى ايراقدن كور آنك باطننى قازمه ودروننده
بحث ايلمه زيرا كه آنك صورتى انسان وباطنى مظهر رحمان ويزداندر حق تبارك وتعالى اول صاحبدله ديمشدر كه
عبدى اخرج بصفاتى اى خلقى فمن رآك رآنى ومن اهانك اهانى ومن احبك احبنى ومن اطاعك اطاعنى (مثنوى)
ورنكاوى ترك كاوتن بكو * كه بدرد كاو آن شيرخو * طبع كاوى ازسرت بيرون كند * خوى حيوانى زحيوان
بركند * كازباشى شيركردى نزد او * كرتو با كاوى خوشى شيرى مجو) واكر انى قازرسك تن كاونك تركنى دى زيرا كه كاونى
اول شيرخو پرتار كاولق طبعنى سنك سركدن بيرون ايلر حيوانلق خوينى حيواندن قوپارر كا واوله سن آنك قتنده شير
اولورسن اكرسن كاولقله خوش ايسك شيرلك استمه كاويدن كاف عربيله قازمق معناسنه در بونده بحث ايلمك
معناسى ويربلور خراش وتراش ايلمك معناسنه دخى استعاره اولنور يعنى اول بشريت نقشنده شير دلير كبى اولان
اهل دلى وعارف كاملى اكرخراشيده قيلسك وآنك دروننده بحث ايليوب اكالم واضطراب ويرسك تن كاونك
تركن ايله زيرا اول شيرخويلو صاحبدل سنك كاوتنكى پرتار پس اول شيرخوتن كاوى نه وجهله پرتار بوبيتلرانى
تفسير ايلركانه بيوررلركه زنهار شيرخوى اولان صاحبدلك وعارف كاملك باطننى خراشيده ايلرسك اول شيرخوى
اولان صاحبدل سنك كاوتنكى پرتار اكرسن ديرسنكه نه وجهله پرتار جواب بيوررلر كاولق طبعنى سنك باشكدن
طشره ايلر بومعنى سرفتح سيله اولديغى اوزره در اكركسر سيله اوقنورسه معنى اوشير كاولق طبعنى سنك سر وقلبكدن
اخراج ايلر حيوانلق خوينى سنك حيوان اولان نفسكدن قلع وقمع ايلروسنك حيوانيتكى هلاك ايلراكرفرضى كاو
اوله سن آنك حضور شريفنده شير دلير اولورسن وبالجمله سن اكا اساءت قيلسك اول اساءتك مقابله سنده اول
صاحب سعادتدن صورتا قهر معنا لطف واحسان بولورسن ليكن اكرسن كاولقله وحيوانلقله خوش ايسك
شيرلك استمه زيرا حيوانيت صفتلريله خوش اولان وانسيت قيلان كمسه شير طريقت اولان اصحاب دلك مرتبه سنه
واصل اوله مز اكرانى شيران طريقتك مرتبه سنه واصل اولمق استرسه ك لرآنك كاولغنى وحيوانلغنى شير طريقت اولان
اهل دلك شير روحى يوب افنا ايلرنته كم عزيز مصرك واقعه سنده كورديكى يدى ارق بقره يدى سمين وجسيم بقره لرى
يديلر وافنا ايلديلر نته كم بومعنانى توضيح وتبيين ايلمكدن اوترى اول آيت كريمه نك تفسيرنه شروع ايدوب بيوررلر تفسيرانى
ارى سبع بقرات سمان يأكلهن سبع عجاف) بومسرح شريف وبو بيان لطيف بوآيت كريمه نك تفسيريدركه سوره
يوسفده در وقال الملك عزيز مصر يعنى ريان بن الوليد ديدى قومنه كه انى ارى فى المنام تحقيقا بن كوردم منامده سبع

بقرات سمان) يدى دانه سمين اوكوزلر كوردوم (يأكلهن سبع عجاف) يعنى انلرى يدى ارق صغرلر يرلر ايدى (وسبع
سنبلات خضر) ودخى يدى تازه ويشل سنبله لر كوردمكه انلرك دانه لرى منعقد اولمش (واخر يابسات) وآخر يدى سنبلهٔ
يابسه دخى كوردمكه انلر اول سنبلات خضرى هلاك ايدوب يديلر سمان سمين وسمينه نك جمعيدر وعجاف ارق نسنه يه
ديرلر عجفانك جمعيدر على غير القياس وافعل فعلانك جمعى قياسده فعل كلمك ايدى يعنى عجف وزننده لكن حمل النقيض
على النقيض بونلرك دأبندندر پس سمانه حمل ايلدكلرندن عجاف ديديلر (يا ايها الملأ) پس اعيان علما وحكمايى
دعوت ايدوب ديديكه يا ايها الملأ بن سزدن بو واقعه نك تعبيرين استرم (افتونى فى رؤياى) بنم رويامده نه ديرسز بكا فتوى
ويرك وتعبير ايلك (ان كنتم للرؤيا تعبرون) اكرسز رؤيايى تعبير ايدرسكز من العبور وهو المجاوزة والانتقال من الصور
الخيالية الى المعانى النفسانية التى هى امثالها پس تعبير صور خياليه يى عالم ظاهره نقل ايتمك اولمجق تعبير ايكى
قسمدر برى منامنده مرئى اولان صور خياليه يى عالم نفسانيه يه تعبيردر وبرى دخى بوعالمده اولان صور خياليه يى
تعبيردر زيرا بوعالم حقيقتده نسبت عين خيالدر نته كم حضرت شيخ اكبر قدس الله سره بيوررلر * بيت * كل ما فى الكون
وهم اوخيال * اوعكوس فى مرائى اوظلال * وحديث شريفده دخى حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم بيوررلركه
الناس نيام فاذا ماتوا انتبهوا پس اهل كمال بودنيايى خواب وخيال وهركارين واحوال برملالين سريع الزوال كوررلر
وانى تعبير ايدرلر نته كم حضرت مولانا بو آيتك معناسنى بوعالم ظاهرده كورديلان احوال اوزره تأويل وتعبير بيوروب
ديرلركه بقرات سماندن مراد تن پروران اهل زمان و بقرات عجافدن مراد مقبولان دركاه حق درلركه وجود
شريفلرين رياضت ومجاهده ايله لاغر ونحيف قيلمشلردر اكرچه صورتا اول كاوسمينلرله يكرنك وهم جنس وهمرنك
درلر ليكن بحسب المعنى هربرى شير خداونهنك بى همتادرلر (آن كاوان لاغر را خدا بصفت شيران كرسنه افريده بود
تا ان هفت كاو فربه را باشتها مى خورند اكرچه ان خيالات صور كاوان در آيينهٔ خواب نمودند تو بمعنى نكر) خداى
تعالى اول لاغر كاولرى كرسنه شيرلر صفتنده خلق ايلمش ايدى تا اول يدى فربه كاوى ذوق واشتها ايله يه لركه اصل
اكرچه اول كاولر صورتنك خيالاتى اينهٔ خوابده كوستردبلر اما سن معنايه نظر ايله كه اصل اعتبار معنايه در معنى
نه ايديكنى وبو آيتدن مراد دخى نه اولديغنى بيوردقلرى نظم شريفدن معلومك اولور (م ى) آن عزيزى مصر مى ديدى
بخواب * چونكه چشم غيب را شد فتح باب * اول مصرك عزيزى واقعه ده كوردى چونكم غيب كوريجى كوزه
فتح باب اولدى يعنى چونكم عالم غيبى مشاهده ايديجى اولان باطنى كوزى كشاده اولدى بركيجه واقعه سنده كوردى
* مثنوى * هفت كاو فربه بس پرورى * خوردشان آن هفت كاو لاغرى * دردرون شيران بدند آن لاغران * ورنه
كاوانرا نبودندى خوران (زياده بلى يدى سمز كاوانلرى يدى اول يدى لاغر كا واول لاغرلر دروننده شيرلر ايديلر
واكر اول لاغر كاولر درون عالمنده شيرلر اولميه لردى سمين كاولرى يمزلردى يعنى اول لاغر اولان صغرلركه يدى
سمز صغرلرى انلر يديلر من حيث المعنى لاغر اولان بقره لر درون عالمنده فى المثل شيرلر كبى ايديلر واكر من حيث الباطن
انلرده شيرلر خاصيتى اولميدى اول سمين كاولرى يمكه قادر اوله مزلردى چونكم بومقدمه معلومك اولديسه بومعنادن
سكا علم كلديسه (مثنوى) پس بشر آمد بصورت مرد كار * ليك در وى شير پنهان مرد خوار * مردرا خوش واخورد
فردش كند) صاف كردد دردش ار دردش كند) پس مرد كار صورتنده بشر كلدى ليكن انده شير مرد خوار پنهاندر انلرك
دروننده اولان شير معنوى مردى خوش يرآنى فرد ايلر اول مردك دردى صاف اولور اكراكا درد ايليه اولكى ضم
داله وثانيسى درد فتح داله در وبونده مضاف مقدر اولور اهل دردش كند تقديرنده اولور حاصل معنى بويله ديمك اولوركه
فاذا كان كذلك ذكر اولنان مقدمات معلومك اولديسه اوليا واصفيادن اولان كار الهينك مردلرى بحسب الصورة
اكرچه مرد اولديلر وليكن انلرك وجود شريفلرنده شير معنوى پنهان ومختفيدركه اول شير معنوى مرد اولنلرك
اوصاف جسمانيه سنى واخلاق حيوانيه سنى اكل وبلع ايدجيدر چونكم انلرك باطننده اولان شير معنوى برمرده
مسلط اولسه وانى شكار قيلسه اول مردك اوصافنى واخلاقنى خوشلقله يبوب محو وازاله قيلوب انى اوصاف
ذميمه دن واخلاق رديه دن فرد وپاك ايلر بلكه دنيا وآخرت قيدندن بيله جدا ايلر انك وجودنك دردى وكثافتى پاك
اولور اكرانى اهل درد وصاحب شوق ومحبت ايلرسه بومعنى كند ضم كافله اولديغى اوزره در فتح كافله اوقنوب آنك
دردى صاف اولور اكرآنك دردنى قوپارسه وازاله قيلسه ديمك هم جائزدر (م ى) زان يكى درد او زجمله دردها * وارهد
پا برنهد او برسها * اول كمسه بردرد ومحنتدن جميع درد وكثافتلردن قورتيلور اياغى سها وسما اوزره قور يعنى اكرصاحبدل
ومرد كامل اولنلر شول كمسه يى كه اهل درد ايليه لر اول كمسه انلردن كلن بردرد ومحبت جهتندن نيجه كدورات
وكثافتلردن خلاص اولور وپاى روحنى سهايه وضع ايدوب اعلا مرتبه لر بولور ودرجات عاليه يه واصل اولور (مثنوى)

چند کوبی همچو زاغ پرنحوس * ای خلیل از بهر چه کشتی خروس * کفت فرمان حکمت فرمان بکو * تا مسبح کردم
آن را مو بمو * پرنحوس زاغ کبی نیچه برسویلرسن ای خلیل خروسی ندن اوتری قتل ایلدک سویله خلیل حضرتلری
دیدی فرمان الهیدن اوتوری حکمت فرمان نه ایدی سویله تا کم اکا مو بمو تسبیح ایدیجی اولم یعنی پرنحوست اولان
زاغ کبی نیچه برسویلرسن ونیچون تطویل کلام ایلرسن قصهٔ خلیله کله لم کان برسائل دیدیکه ای خلیل الرحمن
خروسی نیچون قتل ایلدک اول دخی اول سائله دیدیکه امر الهیدن اوتری اول سائل دخی اکا دیدیکه حکمت فرمان
الهی ندر سویله تا کم اول فرماندن اوتری مو بمو حق تعالی حضرتلرینی تسبیح وتقدیس ایدیجی اولم وبی حساب سبحان الله
دیوب تعجب ایلیم (در بیان انکه کشتن خلیل علیه السلام خروس را اشارت بقمع قهر کدام صفت بود از صفات
مذمومات مهلکات در باطن مرید (مثنوی) شهوتی است اوو بس شهوت پرست * زان شراب زهرناک زار مست) اول
خروس شهوته منسوبدر وزیاده شهوت پرستدر اول زار اولان زهرناک شرابدن مستدر یعنی اول خروسک قتلنه سبب
اولدر که اول خروس شهوتی وزیاده شهوت پرستدر اول شهوت حد ذاتنده زار وهرزه در وزهرناک برسم قاتلدر اندن
مست اولمشدر پس انسانک وجودنده اولان بو صفت قبیحه نک دخی کشته اولمسی وازاله قیلنمسی لازم ولابد اولنلردن
اولور (مثنوی) کرنه بهر نسل بودی ای وصی) ادم ازننکش بکردی خود خصی) اکر شهوت ای وصی نسلدن اوتری
اولمیدی ادم اول شهوتک عارندن اوتری کندیسنی خادم ایلردی خصی خصیتینی کسمک یعنی انسانک وجودنده اولان
شهوت نفسانیه تناسل وتوالددن اوتری اولمیدی حضرت آدم علیه السلام انک عیب وقباحتندن عار ایلدیکندن
اوتری تخم نسل اولان شهوتی کندیدن قطع ایلیدی پس وجود آدمیده شهوتک مقبوله اولمسی مجرد تناسل وتوالددن
اوتری اولور والا تناسل وتوالددن اوتری اولمزسه انسانه اندن قبیح صفت اولمز * مثنوی * کفت ابلیس لعین دادار را *
دام زفتی خواهم این اشکار را) زر وسیم وکلهٔ اسبش نمود) که بدین تانی خلایق را ربود) ابلیس لعین حضرت داداره وحاکم
اولان کردکاره دیدی بوشکاردن اوتری برعظیم دام استرم پس حق تعالی ابلیسک مرادنی حاصل ایلمکدن اوتری اکا زر
وسیم واسب سورویسنی کوستردی بویله دیوکه بونک سببیله خلقی قاپغه وانلری صیدا یتمکه قادر اولورسن یعنی شیطان
بنی ادمی دام مکرنه صید ایلمکدن اوتری وضلالت حبلنه قید ایلمکدن اوتری حق تعالی حضرتلرندن برنیچه اسباب
ومصاید استدی حق تعالی دخی آنک هر استدیکنی ویردی نته کم انس حضرتلرندن بویله روایت اولنور که قال ابلیس
لربه یارب جعلت لبنی ادم بیوتا یذکرونک فیها فما بیتی قال الحمام قال وجعلت لهم قرآنا فما قرآنی قال الشعر قال وجعلت
لهم طعاما فما طعامی قال مالم یذکر اسمی علیه قال وجعلت لهم شرابا فما شرابی قال کل مسکر قال وجعلت لهم مصائد
فما مصائدی قال النساء (م ی) کفت شاباش وترش اویخت لنج) شد ترنجیده ترش همچون ترنج) پس ابلیس حق تعالی
حضرتلرینه ظاهرا شاباش وتحسین دیدی واما اغزینی ودوداقلرینی اکشیدوب صارقتدی وصیقلمش ترنج کبی ترش روی
وبوزنی اکشی قیلدی ترنجیده تانک فتحه سیله صیقلمش معناسنه یعنی شیطان حضرت رحماندن بوقدرشینی کان قلیل
عد ایلدیکندن اوتری اکرچه بحسب الظاهر تحسین وآفرین دیدی ولیکن دوداقلرینی صارقتدی وصیقلمش ترنج کبی
ترش روی اولدی وبوزنی اکشی قیلدی فی المثل شول بربد بخت وتند خوی وسخت بنده کبی که خواجه سندن وافر
طبعنه مناسب عطا راستدکده خواجه سی اکا آنک استدیکنک برمقدارنی ویردکده ظاهرا شاباش وآفرین دیوب
خواجه سنک حضورنده یوزین وکوزین اکشیدر وآوردلرین صارقیدر وعبوس الوجه اولوب طورر کان شو معنایی
اشعار قیلور که دخی مرادمه کوره ویرمدک وبنم استدیکمی بکا ایرکورمدک دیر شیطان دخی بویله یوزین وکوزین
اکشیدوب صیقلمش ترنج کبی طوردی (مثنوی) پس زر وکوهر زمعدنهای خوش) کردان پس مانده را حق پیش کش
کیر این دام دکر را ای لعین * کفت زین افزون ده ای نعم المعین * پس زر وکوهری خوش واطیف معدنلردن اول
کیرو قالمشه خدای تعالی بونلری پیش کش ایلدی یعنی خوش معدنلردن خروج ایلین زرلری ویردی وکوهرلری دخی
اول درکاه حقدن مورلمش وکیرو قالمش لعینه حق تعالی پیشکش ویروب دیدیکه ای لعین بو دیکر اولان دامی دخی
طوت وبونکله نیچه کسه لری صید ایت اول لعین بوقدری دخی قلیل عد ایلیوب دیدیکه ای نعم المعین بکا بوندن دخی زیاده
ویرکه بعض کسه لر بونلره صید اولمز وبوشیلرله بنم دام مکرمه قید اولمز * مثنوی * چرب وشیرین وشرابات ثمین * دادش
وصد جامهٔ ابریشمین) پس حق تعالی چرب وشیرین وذی قیمت اولان اشربهٔ لذیذه یی اکا ویردی وچوق ابریشم جامه لر
دخی ویردی یعنی چونکم وهاب مطلقدن اضلال ناس ایچون بعض الات واسباب دخی استدی حق تعالی اطعمهٔ نفیسه
واشربهٔ لذیذه والبسهٔ نعیمه دن نیچه الات واسباب دخی ویردی تا کم بونلرله دخی نیچه کسه لری صید ایلیوب دام ضلالته
قید ایلیه (مثنوی) کفت یارب بیش ازین خواهم مدد * تا ببندم شان بحبل من مسد * تا که مستانت که نر و پردلند

مردوار آن بندها را بکسلند * تا بدین دام ورسنهای هوا * مرد تو کردد زنامردان جدا * دام دیکر خواهم
ای سلطان تخت * دام مرداندازو حیلت ساز سخت * ابلیس پرتلبیس حق تعالی یه دیدی یارب بوندن زیاده مدد
ومعاونت استرم تا بونلری لیفدن اورلمش ایپله باغلیم یعنی اکرچه بو ویردکلرکله دخی بعض ناسی بغلمق قابلدر لیکن
بونلردن اقوی برقید ودام دخی استرمکه اول لیفدن اورلمش محکم رسنلر کبی اولور تا کم انلری اول رسن غلیظ ایله محکم
بند ایلیم تا کم سنک مستلرک ومحبلرک که قوی وپردللردر یعنی بهادر کسه لردر مرد کبی اول ویردیکک بندلری پرتارلر وقطع
ایدرلر زیرا بونلرده برمشرب واردر که سیم وزره مائل اولمزلر واطعمهٔ نفیسه واشربهٔ لذیذه یه الدانمزلر والبسهٔ نعیمه ایله
تلبس وتزین ایلمکه دخی تعلق قیلمزلر سندن بر دام استرمکه تا کم بو دام ایله وهوا رسنلریله سنک مردلک نامردلردن جدا اوله
پس ای تخت وجودک سلطانی وبردکارندن غیری برا قوی دام دیکر ومحکم حیله دخی استرم اویله دامکه مرد انداز
وسخت حیلت ساز اوله یعنی مردلری اتیجی ومحکم حیله وخدعه لردوزیجی برقوی دام اوله که انکله سیم وزره ومتاع
وکوهره مائل اولمیان کسه لری صید ایلمکه قادر اولم دیدی چونکم ابلیس بورجایی ایلدی * مثنوی * خمر وچنک
آورد پیش ازنهاد * نیم خنده زد بدان شد نیم شاد * حق تعالی حضرتلری خمری وچنکی وسائر سازلری کتوردی
آنک او کنه قودی پس ابلیس نیم خنده اوردی انکله نیم شاد اولدی یعنی چونکم خمر وچنکله وسرود واهنکک کندی یه
ویرلدیکنی کوردیکک برمقدار کولدی وبرمقدار شاد ومسرور اولدی بلدیکه بونلرله بعض کسه لری صید ایلیوب دام
مکره دوشوروب حبل ضلالتله انلری قید ایلمک قابلدر ولکن دخی کما ینبغی شاد اولمدی وکشاده روی اولوب خنده لر
قیلمدی * مثنوی * سوی اضلال ازل پیغام کرد * که برار از قعر بحر فتنه کرد * ابلیس پرتلبیس ازل اضلالنک جانبنه
پیغام ایلدی وبوکونه کلام سویلدیکه ای اضلال ازلی فتنه بحرینک قعرندن غباری یوقاری کتور بو بیت برمقدمه یه
محتاجدر که اول مقدمه بودر الله تبارک وتعالی ازلده اوصاف قدیمه ومتقابله ایله موصوف ایدی مثلا جمال ولطف
وقهر وهادی ومضل صفتلری کبی صفاتله وبو اسم مضل اکرچه الله تبارک وتعالینک طقسان طقوز عدد اولان اسماء
حسناسندن دکادر لیکن حق تعالینک قرآننده کندی ذاتنه اسناد ایلدیکی وذاتنی انکله وصف قیلدیغی صفتلردندر
کما قال الله تعالی یضل من یشاء ویهدی من یشاء الی صراط مستقیم حضرت قرآنک چوق موضعنده بو صفتی کندی ذات
بیچونه اسناد ایلمشلردر اکرچه معتزله وقدریه اضلال حقه راضی اولمیوب بوکونه آیتلری تأویل قیلمشلردر واحادیث
شریفه ده دخی هادی ومضل حقیقتده حضرت حق اولدیغنه چوق حدیث واقع اولمشدر بوجمله دن بری بو حدیث
شریفدر قال صلی الله علیه وسلم بعثت داعیا ومبلغا ولیس لی من الهدی شیء وخلق ابلیس مزینا ولیس الیه
من الضلال شیء رواه ابن عمر حاصل کلام هادی ومضل عند اهل التحقیق حقیقتده حضرت حقدر وانبیاء عظام
واولیاء کرام هدایت مظهرلریدر وهدایتک سببلریدر وشیطان لعین واقوام بی دین ضلالت مظهرلری وضلالتک
سببلریدر واول کسه لرکه ازل ازلده مظهر هدایت اولدیلر انلر بو دنیایه کلدکده انبیا واولیایه اویدیلر واول کسه لرکه
ازل ازلده مظهر ضلالت اولدیلر بو دنیایه کلدکده ابلیسه اویدیلر وانک مکر وتزویرنی قبول قیلدیلر چون ابلیس
برکسه یی بعض ابلیسیته اضلال ایلمکه قادر اولمیسه ازلی اولان اضلال جانبنه باطنندن توجه ایلر ولسان حالله
حق تعالینک اسم مضلنه بویله دیو سویلرکه ای بنم ربم فتنه دریاسنک قعرندن توزلر قوپاروبکا دخی خارق عاده ایده جک
قوتلر وقدرتلر ویرنه کم مظهر هدایت اولان پیغمبرلره ویردک واوجمله دن حضرت موسی علیه السلامه در که
انی قعر دریادن توز قوپارمغه قادر ایلدک (مثنوی) نی یکی ازبندکانت موسی است * پرده ها در بحر او از کرد بست *
آب از هر سو عنانرا وا کشید * از تک دریا غباری برجهید * الهی سنک مظهر هدایت اولان بنده لرکدن بریسی
حضرت موسی علیه السلام دکلمیدر او موسی بحر قلزمده غباردن پرده لر باغلدی ودریانک دبندن توزلر قوپاردی
حق بنی اسرائیلدن اون ایکی سبط قوری یوللردن دریایی کچوب کتدیلر واول حضرت موسی علیه السلام قومیله کذر
ایلدکده آب هر جانبدن عنانی چکدی دریانک دبندن برآخر غبار صحرادی واو حضرت بو مرتبه قوتلر اظهار ایلدی
وتوزلر قوپاردی چونکم مظهر هدایت اولان بنده که بو قدر قوتلر وقدرتلر ویردک تا کم انی کوروب نیچه کسه لر اکا تابع
اولدی واقتدا ایلدی مظهر ضلالت اولان بنده که دخی ضلالت جهتنده شول قوت وقدرتلری ویرکه فتنه دریاسنک
دبندن توزلر قوپاره تا ازلده بکا اهل اولان کسه لر بو دنیاده بکا تابع اوله لر واقتدا ایله لر دیدی ولسان استعداد ایله
کندینک حاکمی وربی اولان اسم مضلدن بو معنالری طلب ایلدی اکر سؤال اولنورسه که ابلیسدن حضرت موسی
علیه السلامک وجوده کلمسی نیچه مدت مؤخردر جواب اولدر که ابلیس بوسوزی حضرت موسی علیه
السلامک اول معجزه سنی کوردکدنصکره دیمش اوله ویاخود حضرت موسی علیه السلامک ظهورندن

اول حق تعالی حضرتی اکا لوح محفوظدن بو معنایی کشف ایتمش اوله * مثنوی * چونکه خوبی زنان با او نمود * که ز عقل و صبر مردان می فزود * پس زد انکشتک برقص اندر فتاد * که بده زوتر رسیدم در مراد * چونکم الله تبارك و تعالی زنلرك خوبلغنی اول ابلیسه کوستردیکه اول حسن و لطافت مردلرك عقل و صبرلرندن زیاده ایدی پس ابلیس انکشتك اوردی و رقصه دوشدی و حق تعالی یه دیدیکه یاربی بکا بونلری تیزرك ویر زیرا مرادمه یتشدم بعض نسخه ده را مهمله ایله فرود واقع اولمشدر بو تقدیرا وزره صبر مردانه مضاف اولمز و معنی که عقل و صبردن مردلر اشغا ایندی دیمك اولور یعنی چونکم ابلیس حضرت خدادن اشد و اقوی اولان مصائد و حبالی طلب ایلدی و حق تعالی حضرتلری دخی نسوانك خوبلغنی و جمالنی اکا کوستردی شول مرتبه ده که اول حسن و جمال مردلرك عقل و صبرندن زیاده و غالب و مردلرك عقل و صبری اندن ناقص و مغلوب ایدی چونکم حق تعالی حضرتلرینك کندیسنه بو مصائد و حبالی ویردیکنی کوردکده پس پرمقلرین پرمقلرینه و غایت سرورندن النی الینه اوردی و رقص ایلمکه دوشدی نته کم برکسه بغایت شاد و مسرور اولسه النی الینه اورر و قالقوب رقص و حرکت قیلور حق تعالی یه دیدیکه یاربی بکا بو مطلوبمی تیزرك ویر بونلر حبائل شیطاندر بونلردن اتقا ایتمك مؤمنه لازم و لابد اولنلردندر نته کم پیغمبر علیه السلام بیوردی اتقوا الدنیا واتقوا النساء فان ابلیس طلاع رصاد وما هو بشیء من فخوخه باوثق لصیده فی الاتقیاء من النساء رواه الدیلمی عن معاذ و برحدیث آخرده دخی انهن حبائل الشیطان دیدی و برآخر حدیثده دخی بیورمشلردر ان اخوف ما اخاف علیکم بعدی فتنة النساء فاتقوا النساء و برحدیثده دخی بیورمشلردر ما ترکت بعدی فتنة اضر علی الرجال من النساء * مثنوی * چون بدیدان چشمهای پرخمار * که کند عقل و خرد را بی قرار * وان صفای عارض آن دلبران * که بسوزد چون سپند این دلبران * روو خال و ابروو لب چون عقیق * کوییا حق تافت از پرده رقیق * دید او آن غنج و برجست سبك * چون تجلی حق از پرده تنك * چونکم ابلیس اول پرخمار اولان چشملری کوردی که اول پرخمار اولان چشملره ناظر اولنلرك عقل و خردنی بیقرار ایلر یعنی حق تبارك و تعالی چونکم محبوب و محبوبه لری خلق ایدوب انلره مستانه کوزلر و ماهوش یوزلر و شیرین سوزلر ویردی شیطان دخی چونکم انلردن اول پرخمار اولان چشملرکه عاقللرك عقلنی بیقرار و تارومار ایلر و اول دلبرلرك عارضنك صفاسنی کوردیکه بو دل آتك اوزرنده سپند کبی یانر یعنی اوزرلك آتش اوزره نیجه یانرسه بو کوکللر اول دلبرلرك آتش رخساری اوزره اویله یانردی چونکم انلرك لطافت خدنی و رشاقت قدنی ابلیس کوردی کمال سرورندن شاد بلکلر قیلدی و حظندن مست و مدهوش اولدی روی و خال و ابروو عقیق کبی لب کوییا حق تعالی رقیق و لطیف پرده دن لامع و درخشان اولدی یعنی آفتاب درخشان کبی روی و نقطهٔ مشکین کبی خال و هلال کبی ابروو قرمزی عقیق کبی لبلر کوردی دیدیکه حق تبارك و تعالی رقیق و لطیف پرده دن تجلی قیلدی و رونما اولدی الحق مرآت وجود محبوباندن نمایان اولان حسن و ملاحت جمال مطلقك و جمیل اولان حضرت حقك حسن و لطافتنك پرتو و اثریدر و دلربا حقیقتده اولدر بو صور مجازیه آلتك ملاحظه در هر ملیح و ملیحه نك حسنی آنك حسن با کمالندن استعاره اولنمشدر عارف کاملك نظری اول جمال مطلقه در و جاهل اولان شهوت پرستك و حسن مقیدله مستك نظری انجق صورت حسنه یه در واندن نفسنك مشتها و مقتضاسنی طلب ایلمکیدر وانی حضرت حقدن غیری ظن ایدوب کستاخلق و بی ادبلك ایلمکیدر * بیت * وما ذاك الا ان بدت بمظاهر * فظنوا سواها وهی فیهم تجلت * وتظهر للعشاق فی کل مظهر * من اللبس فی اشکال حسن بدیعة * اول ابلیس اول غنج و دلالی کوردی او ابلیس خفتله صچرادی حق تعالی حضرتلرینك بوفقه پرده دن تجلیسی کبی کوردی یعنی چونکم ابلیس پر تلبیس دلبرلرده اولان اول غنج و دلالی و حسن و جمالی و شیرین مقالی حق تعالینك لطیف و رقیق پرده دن تجلی ایلدیکی کبی کوردی کمال سرورندن خفت و سرعتله یرندن صچرادی و بو مجازی صورتلرله خلقی فریفته ایلیوب حقیقتده غافل ایلمك قابلدر دیدی و بونلرله صورت پرست اولنلری اضلال ایلمکه شروع ایلدی (تفسیر خلقنا الانسان فی احسن تقویم ثم رددناه اسفل سافلین) بو شرح شریف بو آیت کریمه نك تفسیریدر که اولی بودر (والتین والزیتون) انجیر و زیتون حقیچون بو ایکی میوه یه تخصیص قسم اول جهتدندر که انجیر سریع الهضم بر غدای لطیف و بلا فضله بر دوای شریفدر که کثیر النفع و ملین الطبع و محلل البلغم و مطهر الکلیتین و قاطع البواسیر و مزیل رمل المثانة و نافع النقرس و فاتح سدة الطحال والکبددر و زیتون دخی برفاکههٔ طیبه و بر ادام لطیفه در که انك دخی اکرده سنده و کرمیوه سنده نیجه منافع کثیره واردر و بعضلر مضاف تقدیر ایدوب ورب التین ورب الزیتون دیمشلردر (وطور سینین) دخی موسانك مناجات ایلدیکی طور سینا حقیچون سینین و سینا اول موضعك اسمیدر (وهذا البلد الامین) و شو امین اولان شهر مکه حقیچون و بعضیلر تأویل ایدوب تیندن مراد

علوم دین و زیتوندن مراد معرفت یقیندر که سبب تنویر قلوب عارفیندر و طور سینادن مراد روح معلای محمد المصطفی علیه السلامدر که تجلی حقه مظهر و مجلادر و بلد امیندن مراد قلب پر تمکینلریدر که آفات تعلقات کونیه دن مصون و حصیندر دیمشلردر (خلقنا الانسان فی احسن تقویم) جواب قسمدر تحقیقا بز خلق ایلدك انسانی احسن تعدیلده صورتا و معنا انتصاب قامتله و احسن شکل و هیئتله مشرف قیلدی و معناده متصف قیلدی حیاتله و علوم و ارادت و سمع و بصر و تکلمله وغیر ذلك من الصفات الالهیة التی هی انموذجات من الصفات الربانیة وقد عبر بعض العلماء عن ذلك بقوله خلق الله آدم علی صورته (ثم رددناه) اندنصکره اول انسانی بز رد ایلدك (اسفل سافلین) مرتبهٔ دنیانك دنی مرتبه سنه که ارذل عمردر بعد الشباب دیمشلر و یا خود عالم علیینده احسن تقویم ایله متصف ایکن اسفل سافلینه که عالم طبیعتدر رانده اولمش اوله و یا خود اهل ناردن اولمش اوله (الا الذین امنوا وعملوا الصالحات) الا انلر اسفل سافلینه رد اولنمزلر که ایمان کتوردیلر و عمل صالح ایشلدیلر (فلهم) انلر ایچون واردر (اجر غیر ممنون) اجر بلا انقطاع طاعتلرینه مقابل و بلیاته صبر ایتملرینه جزادن اوتری و تفسیر (ومن نعمره ننکسه فی الخلق) بو آیت کریمه نك تفسیر و تحقیقی ایکنجی جلدك اوایلنه قریب تتمهٔ قصهٔ مفلس سرخنده رو نعمره ننکسه بخوان بیتنك شرحنده مرور ایلدی فلیطلب فیه (مثنوی) آدم حسن و ملك ساجد شده * همچو آدم باز معزول آمده * کفت اوه بعد هستی نیستی * کفت جرمت این که افزون زیستی * حسنك آدمی و ملك اکا ساجد اولمش آدم علیه السلام کبی کیرو معزول کلمش آدمی چونکم کندینك معزول اولمسنی کوردی آه وواه وارلقدنصکره یوقلق دیدی حق تعالی لسان معنوی ایله حسن آدمنه دیر سنك جرمك بودرکه بو دنیاده زیاده دیرلدك مصرع اولده حسن مشبه و آدم مشبه بهدر آدمك حسنه اضافتی مشبه بهك مشبهه اضافتی قبیلندندر و حضرت مولانا قدس سره حسنی آدم حضرتلرینه تشبیه بیورمشلردر شو وجهله که آدم علیه السلام ابتدای حالده لطافت جنانیه ایله و پرتو رحمانیه و انوار ربانیه ایله لطیف و شریف اولوب مسجود ملائکه اولمش ایدی بعده اول شرف و لطافتدن معزول و عاری اولوب و ملکلر اندن نفرت قیلوب اسفل سافلین اولان عالم طبیعته هبوط و نزول قیلوب وانده نیجه مدت قالمش و اعمال صالحه یه مشغول اولمغله ینه مرتبهٔ عالیه یه واصل اولمشدی کذلك حسن دخی ابتدای حالده خط و خال ایله و جمال با کمال ایله نیجه ملکیت و روحانیت مرتبه سنده اولان کسه لرك مسجودی اولور بعده نیجه مدت مدیده معمر اولدقدنصکره منصب حسندن معزول اولور و لطافت جنانیه و پرتو رحمانیه اندن زائل اولوب اسفل السافلین اولان مرتبهٔ شیخوخته و منزلهٔ نقصان هیئته رد اولنور (الا الذین امنوا وعملوا الصالحات) آیت کریمه سنك فحواسنجه اکر اعمال صالحه یه مشغول اولورسه اجر غیر ممنون بولور و احسن تقویم اولان صفت روحانیه سنه واصل اولور و بو مصرع آدم حسن موجود شده و ملك او را ساجد شده تقدیرنده اولور و قرینهٔ کلام و مقتضای مقام بو معنایه دلالت قیلور و بعض نسخه ده بو مصرع صد چو آدم را ملك ساجد شده واقع اولمشدر بو تقدیرا وزره معنی یوز آدم کبی یه ملك ساجد اولمش یعنی ابتدای حالده آدم کبی لطیف و شریف اولان نیجه یوز کسه لره ملك سجده قیلمشدر دیمك اولور و حسن صاحبنه ملکك سجده قیلمسی شو اعتبارله میسر اولور که هر انسانك وجودنه نیجه یوز ملائکه خدمت ایدیجیدر چونکم مخدوم ملائکه بر حسنه تعظیم قیله و خادم اوله آنك خدمتنده اولان ملکلر دخی ایله اول حسن صاحبنه سجده قیلمق و خادم اولمق مقرر اولور و محصول بیتین شریفین بویله دیمك اولورکه فی المثل آدمه مشابه اولان حسن موجود اولمش و نیجه ملك اکا ساجد و خادم اولمش کیرو آدم علیه السلام مرتبهٔ جنانیه دن معزول کلدیکی کبی اول حسن صاحبی دخی منصب حسندن معزول کلمش چونکم اول حسن صاحبی کندینك معزول اولدیغنی کوره و لطافت و ملاحتك زائل و فانی اولدیغنه نظر ایرکوره لسان حالله وارلقدنصکره یوقلغه دوشدیکنه تأوه و تأسف ایدوب ای واه وارلقدنصکره یوقلق بکا ندن دیر حق تبارك و تعالی لسان معنوی ایله اکا دیر سنك جرمك بو خصوصده بودرکه بو دنیاده چوق معمر اولدك و برزم عادت شریفه مز بونك اوزرینه درکه برکمسه یی معمر ایلسك و اول کمسه بو دنیاده چوق عمر سورسه انی خلقتده مرتبهٔ اعتدالدن اسفل السافلینه تنکیس ایلرز و ارذل عمره رد قیلرز پس شبابت عالمنده اولان لطافت و قدرت و قوت و بهجت و نضارت اندن منسلخ اولوب خلل حسن و ملاحتدن خالی اولدقدنصکره احسن تقویم مرتبه سندن اسفل سافلین اولان مرتبهٔ شیخوخته رد اولنور اکر اعمال صالحه ایشلدیسه بو مرتبه ده قالمیوب آنك روحی حقیقی اولان حسن و جمالی بولور و اجر غیر ممنونه واصل اولور (مثنوی) جبرئیلش می کشاند مو کشان * که برو زین خلد و از جوق خوشان * کفت بعد از عز این اذلال چیست * کفته آن داد است و اینت داوریست * جبرائیل علیه السلام انی مو کشان چکر بویله دیو که بو خلددن و خوشلر کروهندن کیت آدم صاحب حسن حضرت جبرائیله دیدی عزتدنصکره بو اذلال و تحقیر ندر حضرت جبرائیل اکا دیدی اول حسن

سكادادوعطادروبوزوال حسن سكاعدل وحكمتدريعنى حضرت آدم عليه السلامى روح القدس حضرتلرى جنت
اعلادن موكشان چكوب عالم اسفله كتوردى بويله ديوكه يا آدم بو خلددن كيت وبو حوريلرو جنت محبوبلرينك جوقنى
ترك ايت وعالم اسفله نزول ايت حضرت آدم عليه السلام روح القدس حضرتلرينه اول حينده ديديكه اى روح الامين
عزتدنصكره بوذلت وحقارت ندر حضرت روح القدس اكاديديكه اول حسن ولطافت سكاعطاى الهى ايدى
وبوذلت وحقارت سكاعين حكمت وعدالتدربونده ادمدن مراد حسن اولوركه هرآدمى زاده احسن تقويم اوزره خلق
اولنمشدر وجبرائيلدن مراد روح اولورچن روح انسانى آدم حسنى جنته مشابه اولان مرتبهٔ لطافت وملاحتدن
اخراج ايليوب خوشلرجاعتى اولان اعضا وجوارحندن بيرون قيلسه اول حينده حسن آدمى روحه ديراى روح
بوقدرعزت ولطافتدنصكره بواذلال وحقارت نه ايچوندرروح دخى لسان روحانيتله اكاديراول حسن ولطافت
عطاى الهى ايدى وبوذلت وحقارت سكاعين حكمت وعدالتدرسنى بواسفل السافلينه رد ايلمكدن مراد عجز
وقصوركى بيلمك وعبادت حقه مشغول قيلمقدرچونكم عبادت قيله سن واعمال صالحه يه مشغول اوله سن صورت
ظاهره كدن خلل حسن وجمالك زائل اولديغنه غم يمه دير (مثنوى) جبرئيلا سجده مى كردى بجان * چون كنون
مى رانيم تو ازجنان) حله مى پردزمن درامتحان * همچو برك از نخل درفصل خزان * اى جبرائيل سن اول بكا جانله
سجده ايلردك شمدى سن بنى جنتلردن نيچون سوررسن امتحانده بندن حله اوچرفصل خزانده نخلدن بركار اوچديغى
كبى حضرت جبريل يعنى حضرت آدمى جنتدن اخراج ايدوب حله لر آنك وجودندن نزع اولنوب عارى قالدقده
حضرت جبرائيله بويله ديدى كذلك حسن آدمى دخى روحنه بويله ديركه اى روح سن بكا جانله سجده ايلردك وتابع اولوب
خدمتلر قيلردك شمدى بنى سن جنتلركبى اولان حسن ولطافت وجمال وملاحت وقوت وقدرت مرتبه لرندن
نيچون سوررسن وبنى بوجنان عاجله دن نيچون اخراج ايلرسن دير بو امتحان وقتنده بنم هيئت وصورتمدن حسن
وملاحت حله لرى پران اولور وبنم شكل وصورتم حسن وملاحت لباسندن عريان قالور مثلا فصل خزانده خرما
اغاجى اوراقندن عارى وخالى قالوربندخى حسن وجمال اوراقندن خالى وعارى قالدم دير (مثنوى) ان رخى كه تاب او
بدماه وار * شد به پيرى همچو پشت سوسمار * وان سروآن فرق كش شعشع شده * وقت پيرى ناخوش واضلع شده
اول بررخكه آنك ضياسى ماه كبى اولدى پيرلك سببيله يا خود پيرلك حالنده آنك رخى سوسمار پشتى كبى اولدى واول
مشعشع اولمش سر ولطيف اولمش فرق پيرلك وقتنده ناخوش اولمش واضلع اولمش اضلع كل اولمق ودپه سى بى موى
اولمغه ديرلر كش كاف فارسينك فتحيله خوب ولطيف معناسنه يعنى اول بريوزكه شبابت وتازه لك وقتنده آنك
پرتو ولمعه سى ماه كبى ضيا وير يجى وقلبلرى روشن قيليجى ايدى پيرلك حالنده كاردرسينك صرتى كبى بورشمش وزشت
اولمش اولوراول خوب ولطيف شعشعه اورمش وشعله صالمش باش ودپه پيرلك وقتنده جعد مشكبارى وكاكل
سنبلبارى زائل وفانى اولوب كل اولمش وناخوش قالمش (مثنوى) وان قد صفدر نازان چون سنان) كشته درپيرى دوتا
همچون كمان * رنك لاله كشته رنك زعفران * زورشيرش كشته چون زهرهٔ زنان * واول نازايديجى وسنان كبى صف
يرتيجى قد پيرلكده ياى كبى ايكى قات اولمش يعنى رمح كبى قدكشيده وصفلر يرتيجى ونازايديجى اول قد موزون عاقبت
الامر پيرلك وقتنده كمان كبى دوتا اولمش آنك لاله رخنك رنكى زعفران كبى اولمش آنك شيركبى زورى زنلرك زهره سى
كبى اولمش يعنى لاله كبى لطيف واحمر اولان رخسارى بوزيلوب زعفران كبى اصفر اولمش وشيركبى اولان قوتنه خلل
كلوب آنك اردى وبورك عورتلراودى وبورك كبى قورقق اولمش (م ى) آنكه مردى دربغل كرده بفن * مى بكيرندش
بغل وقت شدن * اول كمسه كه برمردى كورشده فن قوتله قولتغنده ايلردى پيرلك عالمنده كتمك وقتى آنك قولتغنى
طوترلرتاكه كمال ضعفندن دوشميه * مثنوى * اين خودآثارغم وپژمرد كيست * هريكى زينها رسول مردكيست
بوحالت خود پيرلك زماننده ظاهر اولورغم وپژمرده لكك آثاريدر بونلردن هربرحالت مرده لكك رسوليدريعنى بونلردن
هربرى مرده وموتدن خبركتوريجيدر (تفسير اسفل سافلين الا الذين امنوا وعملوا الصالحات فلهم اجر غير ممنون)
بو سرخ شريف بو آيت كريمه نك تفسيريدركه حق تبارك وتعالى تحقيقا برانسانى احسن تقويمده خلق
ايلدكدنصكره اسفل السافلينه رد ايلدك الاشول كمسه لرى دكل كه انلر ايمان كتوردى يلرو صالحات اشلديلر پس انلر
ايچون غير مقطوع اجر واردرديدى وعمل صالح اشلين بنده لرى اسفل السافلينه رد اولنمقدن استثنا ايلدى اكرچه
بونلر صورت جهتندن شيخوخته رد اولنورلرسه ده سيرت جهتندن رد واحسن التقويم اولان صورت باطنيه لرى مسخ
اولمزبلكه صورت ظاهره لرينه ضعف وسخافت كلديكچه صورت باطنه لرينك حسن ولطافتى زياده اولورنته كم
بيوردقلرى ايات شريفه وكلمات لطيفه دن دخى بومعنالرروشن اولوروظهوره كلور (مثنوى) ليك كرباشد طبيبش

نور حق (نيست ازپيرى وتب نقصان ودق) سستى اوهست چون سستى مست) كاندران سستيش رشك رستمست
ليك انسانك طبيبى اكرحقك نورى اوله پيرلك وتبدن نقصان ودق يوقدر دق بونده دالك كسريله اوقنق محلنه انسيدر
نهايت مافى الباب حق قافيه ايچون كسرحاليله اوقنوردق كسر دالله اينجه ورق معناسنه دروستمه انواعندن برنوع
ستمه يه دخى ديرلركه اطبا اكاحماى دق تعبير ايدرلرانسانى نحيف ولاغرايلديكيچون آنك سستلكى مستك سستلكى
كبيدركه اول سستلكى ايچره اول پيررشك رستمدريعنى اكرچه انسان اسفل السافلين اولان مرتبهٔ شيخوخته رد
اولنورليكن اكرآنك طبيبى نورالهى اولورسه پيرلكدن وستمه دن اكانقصان وسخافت اولمزوروى قلبى صولمزوروحنه
وعقلنه ضعف كلمزاول پيرلك سستلكى فى المثل مست اولان كمسه نك سستلكى كبيدركه اول سستلك ايچنده اول
پيرنيچه رستملرك رشكى ونيچه اقويا واشدا اولان پهلوانلرك مغبوط ومحسوديدر (مثنوى) كربميرد استخوانش غرق ذوق
ذره ذرش درشعاع نورشوق * وانكه آنش نيست باغ بى ثمر * كه خزانش ميكند زير وزبر * صاحب نور اولان پير اكر
اولورسه آنك استخوانى ذوقه غرق اولور آنك وجودى ذره ذره شوق نورينك شعاعنده در اول كمسه كه آنك نورى يوقدر
باغ كبى بى ثمردركه خزان انى زيروزبر ايلريعنى اكر اول مظهر نورالهى اولان پيره موت كلوب اولورسه آنك كمكلرى غرق
ذوق اولورآنك وجودى ذره ذره شوق الهى نورنك شعاعنده اولور مصرع اولده ودخى بومصرعده شوق لفظلرى تقدير
اولنوروا ول كمسه نك كه اول نورالهيدن بهره سى يوقدر اول كمسه فى المثل ميوه سز باغدركه خزان زمانى كبى اولان
پيرلك آنى زيروزبر ايلرووجودنى ويران وخراب قيلرچونكم آنك باغ وجودى خراب اوله فواكه واثمار معنويه دن بهره
طوتمزكه اول اثمار روحانى ايله منتفع اوله (مثنوى) كل نماند خارها ماند سياه * زرد وبى مغز آمده اوچون تل كاه *
تاچه ذلت كردان باغ اى خدا * كه ازوان حله ها كردد جدا * خزان وقتنده كل قالمز سياه خارلر قالور اول كمسه صمان
دپه سى كبى صرر وبى مغز كلمش اولور عجب اول باغ نه خطا وذلت ايلدى اى خدا كه اندن بو حله لر جدا اولور تل دپه
وبيغن معناسنه درعر بيده رجمى بلال وزنى اوزره تلال كلور وخلاصهٔ كلام بويله ديمك اولوركه چونكم پيرلك وقتى كله
بعض كمسه نك باغ وجودنك كل كبى اولان جمال باكمالى ظاهراوباطنا قالمز ومحضا خاركبى جسمى قالور صمان
كبى بى مغز وبى معنا رنكى زرد اولمش ودرونى دردله اولمش كاوراى خداى متعال عجبا انسانك باغ وجودى تانه
ذلت وخطا ايلديكه آنك باغ وجودندن بوحسن ولطافت وجمال وملاحت وقوت وقدرت حله لرى جدا اولور
ومفارقت قيلورو آنك باغ وجودى بو البسه وحللدن عريان قالور پس بو بيتله جواب بيوررلر * مثنوى * خويشتن را
ديدوديد خويشتن * زهرقتالست هين اى ممتحن * كندوبى كورمك وكنديبى كورمسى زهرقتالدرا كاه اول
اى ممتحن بو بيت جناب الهى طرفندن بيت اولدن ناشى اولان سؤاله جواب طريقيله ديلمشدر وخويشتن راديدوديد
خويشتن لفظلرينك ما بيننده تفاوت اكرندرديرسك خويشتن راديد نفسنى كورمك وديد خويشتن نفسك اخرى
كورمسى ديمكدر بوايكى حالت بيله صفات مذمومه ومهلكه دندرزيرا كندى نفسنى كورمك عجب وغروردن
عبارتدرعجب وغروراسه صفات مهلكه دندرونفسيله آخر خلق كورمك دخى غلط كورمكى وانلرى تحقير ايلمكى
وعيب بين اولمغى مورث اولوربونلر دخى صفات مهلكه دندرولهذا بيوررلر كندى نفسنى كورمك وآنى بكنمك وكنديبى
كورمسيله خلقه نظر ايلمك وانلر اوزره متكبر ونخور اولمق زهرقتالدرا كاه اول اى امتحان اولنمش كمسه * مثنوى *
شاهدى كزعشق اوعالم كريست * عالمش مى راند از خود جرم چيست * جرمش انكه زيور عاريه بست * كرد دعوى
كين حلل ملك منست * برلطيف محبوب خلق عالم آنك عشق ومحبتندن اغلدى عالم آنى كنديدن سوررجرمى ندر
جواب بيوررلر اول شاهدك جرمى اولدركه عاريتى زيور باغلدى دخى لاف ودعوى ايلديكه بوحله لر بنم ملكمدر يعنى
اول برمحبوبكه عالم آنك حسننه مفتون اولوب عشقندن اغلردى اول حسن ولطافت اندن زائل اولدقدنصكره عالم انى
كندى قتلرندن سوروب تبعيد ايدرلر انك جرمى ندر جناب الهى طرفندن بنه جواب بيوررلر آنك جرمى اولدركه كندى
وجودنه عاريتى اولان زيب وزينتى باغلدى اندنصكره آنك مالكنى ومنعمنى بلميوب لسان حالله دعوى ايلديكه
بوحسن ولطافت حله لرى بنم نفسمك ملكيدرپس مالك حقيقى اكاكندى نفسنى بيلدرمكدن اوترى اول عاريتى
اولان زيب وزيورى اندن الوروانى اول زيب وزيوردن خالى وعارى قيلور (مثنوى (واستانيم انكه تاداند يقين * خرمن
آن ماست وخوبان دانه چين * تابداند كان حلل عاريه بود * پرتوى بودان زخورشيد وجود * مالك الملك اولان
خداى تعالى بيوررلر اول حسن وجمالى خوبلردن كيرو الورزكه تابيله لرتحقيق خرمن حسن بزم لايقمزدروخوبان
مجازى بزم دانه چينمزدرتا اول خوبلربيله كه اول حله لر عاريه ايدى اول حسن وجمالى خورشيد وجودك انوارندن
برپرتو ايدى يعنى براول عاريتى اولان حسن لباسنى خوبلرك وجودندن نزع ايدوب كيرو الورزتا بى شك وبى شبهه بيله لركه

جمیع حسن وجمالی ولطف وکمال خرمنی برزم ملکمزدروخوبان مجازی اول برزم ملکمزدن استعاره ایلیجی ودانه
دوشور مجیلردرانکیچون آنک وجودندن اول حلل حسن ولطافتی کیروالورز که تا یله لرکه اول حلل حسن ولطافت
کندینک ملکی دخی دکل ایدی بلکه آنک وجودنده عاریت وامانت قونمشدروخورشید وجودک انوارندن اول
بر پرتو وبرلمعه ایدی پس عاریتی اولان شیلرمستعیرک وجودندن خلع اولنوب معیرک جانبنه کل شئ یرجع الی اصله
فحواسنجه رجوع وانتقال ایلمک محقق ومقرردر (م ی آن جمال وقدرت وفضل وهنر * زآفتاب حسن کرداین سوسفر *
بازمی کردند چون استارها (نوران خورشید زین دیوارها) پرتو خورشید شدواجایکاه (ماند هردیوار تاریک وسیاه پس
اول حسن وجمال وقدرت وفضل وهنر که حسن بونلردن عبارتدر حسن آفتابدن بوجانبه سفرایلدی یعنی معدن حسن
وجمال ولطف وکمال اولان جناب الهیدن بوجانبه کلمش وانسان طرفنه سفر قیلمشدر ستاره لر کبی کیرودوندیلر اول
خورشیدک نوری بودیوارلردن یعنی اجساد انسانی واجسام اکوانی فی المثل دیوارلر کبیدر وبو اجساد واجسام اوزره
اولان حسن وجمال ولطف وخصال وقدرت وکمال وبونلر امثالی اولان اوصاف واحوال هرنه ایسه معدن حقیقت
وحضرت الوهیتدن بوجمله سی ستاره لر کبی اول خورشید حقیقینک انواری بودیوارکبی اولان وجودلردن کیرواصلنه
رجوع ایدرلر پس خورشیدک پرتوی کیرو برینه کندی لاجرم هردیوار تاریک وسیاه قالدی یعنی اول خورشید حقیقینک
آثار وانواری کل شئ یرجع الی اصله مقتضاسنجه اصلنه رجوع ایدوب هر برجسد دیواری تاریک وسیاه قالدی نته کم
آفتابک نوری دیوارلر اوزره اولدقجه لطافت ونورانیتدن خالی اولمز اما اول نور دیوارلردن منقطع اولوب اصلنه رجوع
ایلدکده اول دیوارلر تاریک وسیاه قالوروبی نوروبی پرتو اولور (م ی) آنکه کرد اودررخ خوبانت دنک) نور خورشیدست
ازشیشه سه رنک * شیشهای رنک رنک آن نوررا * می نماید اینچنین رنکین بما * چون نماند شیشهای رنک رنک *
نوربی رنکت کند انکاه دنک * اول لطافت که سنی خوبلرک رخنده دنک وحیران ایلدی سه رنکلو شیشه دن
خورشیدک نوریدر شیشه سه رنکدن مراد روح وقلب وجسم اولور وخورشید حقیقی بواوج رنکلو شیشه دن پرتو صالر
وسن که خوبلرک رخنده دنک وحیران اولورسن اول آفتاب حقیقینک صافی نور وپرتوی دکلدر بلکه بواوج رنکلو شیشه
کبی اول روح وقلب وجسمدن منعکس اولان پرتو واثردر رنک رنک اولان شیشه لر اول نوری بزه بویله رنکین کوسترر
چونکم رنک رنک شیشه لر قالمیه اول وقت سنی بی رنک وصاف اولان نور دنک وحیران ایلر یعنی چونکم کونا کون ملون
اولان اجسام وصور قالمیه واستار وحجبات اورتالقدن زائل اوله اکرحالا بودنیاده بصر بصیرتله بو الوانک حقیقتی
مشاهده ایلدک سه یارین روز حقیقتده بلا واسطه اول نور حقیقی مشاهده ایلیوب حیران ودنک اولورسن واکر
بودنیاده بو الوانک حقیقتنی کوره میوب انجق بو الوان ولمعانی اجسام وصوردن کوردک سه (ومن کان فی هذه اعمی
فهو فی الآخرة اعمی واضل سبیلا) آیت کریمه سنک فحواسنجه آخرتده دخی اول نور حقیقی کوره مزسن ورب العالمینک
دیدار وجمالی مشاهده قیله مزسن (کلا انهم عن ربهم یومئذ لمحجوبون) آیت کریمه سنک مفهومنده داخل اولان
طائفه دن اولورسن (مثنوی) خوی کن بی شیشه دیدن نوررا * تاچوشیشه بشکند نبود عمی * نوری شیشه سز
کورمکی کندیکه خوی ایله تا چونکم شیشه صنه اعمالق اولمیه یعنی نور حقی وپرتو وجود مطلقی بی صورت مشاهده
ایلمکه خوی وعادت ایله انلرکه انوار حقی صورت زجاجه سندن کورمکه معتاد اولمشلر واول صورته الفت وانسیت
قیلمشلردر وقتا کم اول صورت اورتالقدن محو وفانی اولدقده اصلیله آشنالقلری اولمدیغندن اعمی قالمشلر وانوار حقیقی
مشاهده سندن محروم اولمشلردر (وحیل بینهم وبین مایشتهون) ایت کریمه سنک مفهومی اوزره مشتهالری اولان عالم
صورتله کندیلرک ماینینه برحاجز حصین حایل اولوب عالم صورتنه کلمکدن منع قیلنمشلردر پس نه بو عالمده کلمکه
قابلیت وارونه او عالمده انوار حقی کورمکه استعداد وار پس اول عالمده کورقالوب عذاب الیمه مبتلا اولورلر مثنوی قانعی
بادانشی آموخته * درچراغ غیرچشم افروخته * اوچراغ خویش برباید که تا * توبدانی مستعیری نی فتا * اموخته
اولان دانشه قانعسن غیرک چراغنده کوزیکی شعله لندرمشسن اول کمسه کندی چراغنی قیبارتا کسن بیله سن
مستعیرسن فتی دکلسن یعنی حسن وجمالی غیریدن کورمکه وصورتدن مشاهده قیلمغه معتاد اولوب قانع اولدیغک
کبی علم وکمالی دخی غیریدن اوکرنمکله وکتابدن اوقومغله قانعسن مثلا بر علیکه سن کندیکه ملک ایلیه سن
بلکه غیرک معلومی اولان علمی تعلم ایتمکله وکتابدن اوقومغله قانع اولوب تسلی بوله سن اکابکزرکه برغیری کمسه نک
ملکی اولان چراغله کوزیکی منور ایلیه سن واکا قانع اوله سن اول کمسه برکون کندینک چراغنی اخذ
ایلرکه تا سن بیله سن استعاره ایدیجیسن ملک وقدرت صاحبی فتی دکلسن پس عاریتی اولان عقل ودانشه دخی
مغرور اوله مادامکه آنی کندیکه ملک ایلیه سن کندیکی عالم وعاقل ظن ایله (مثنوی) کرنو کردی شکر وسعی مجتهد *

غم مخور که صد چنان بازت دهد * ورنکردی شکرا کنون خون کری (که شدست ان حسن از کافر بری) اکرسن شکر
واجتهاد اولنمش سعی ایلرسک غم یمه که حق تعالی سکا کیرو یوز انجلین ویررواکر شکر ایلمزسک الآن قان اغله زیرا که اول
حسن کافردن بری اولمشدر مجتهد اسم مفعول صیغه سی اوزره در بذل جهد وطاقت اولنمش دیمکدر سعی مجتهد
بذل جهد وطاقت اولنان سعیه دیرلر بونده سعی کلی مراد اولور یعنی ای عاریتی اولان عقل ودانشه قانع اولان کمسه اکر
سن بلدیکک علمک وواصل اولدیغک نورک شکرنی ایلرسک وآنک شکرنی اداقیلمقده سعی کلی قیلرسک سندن ضایع اولان
علمه ونور دانشه غم یمه که منعم حقیقی کیرو سکا انجلین علم ودانش ونور بینش ویرر ولهذا قال علیه السلام من عمل بما علم
ورثه الله علم ما لم یعلم واکر بو نعمتک شکرنی قیلمزسک وعلمکه عامل اولمزسک شمدی قان اغله زیرا که اول حسن
معنوینک مرادی اندن علم ودانش ونور بینشدر ودخی بونلر امثالی اولان نعم معنوی ویاخود نعم صوریدر کافر النعمه
اولان کمسه لردن بری اولمشدر ونعم الهی کفراندن فرار قیلمشدر (مثنوی) امة الکفران اضل اعمالهم) امة الایمان اصلح
بالهم * نعمت رحمانه کفران اوزره اولان امتک عملارین حق تعالی ضایع قیلدی اما ایمان امتنک قلبلرنی الله تعالی اصلاح
ایلدی اضل واصلح نک فاعللری حضرت حق اولور یعنی نعمت حقه کافر اولان جماعتک حق تعالی عمللرینی ضایع قیلدی
وحق تعالی یه مومن اولوب وانک نعمتنه شکر قیلان جماعتک قلبلرنی اصلاح ایلدی وبو بیت سورۀ محمدده اولان بو ایت
کریمه یه اشارت اولور وبو ایت کریمه بو بیتک معناسنی توضیح وتفسیر قیلور قال الله تعالی (الذین کفروا وصدوا عن سبیل
الله) شول کمسه لرکه کافر اولدیلر وامتناع ایلدیلر طریق اسلامه دخولدن یاخود ناسی منع ایلدیلر طریق اللهدن (اضل
اعمالهم) بونلرک عمللرنی حق تعالی ضاله وضایعه قیلدی یعنی مکارم اخلاق وفک اساری وصلۀ رحم ورعایۀ هم جوار
هم بونلره مانند عمللرین جمله هباء منثور قیلدی (والذین امنوا وعملوا الصالحات) وشول کمسه لرکه ایمان کتوردیلر
وعمل صالح اشلدیلر اهل کتابدن وغیریدن زیرا جمله یه عامدر (وامنوا بما نزل علی محمد) ودخی شول کمسه لرکه
ایمان کتوردیلر محمده اوزره نازل اولان قرآنه (وهو الحق من ربهم) حال بوکه اول قرآن حق وثابتدر رب العالمیندن
(کفر عنهم سیئاتهم) الله تعالی بونلرک سیئاتنی ستر ایلدی ایمانلری وعمل صالحلری سببیله (واصلح بالهم) وحاللرنی
وشانلرنی دین ودنیاده اصلاح ایلدی توفیق وتأییدیله (مثنوی) کم شد از بی شکر خوبی وهنر) که دکر هرکز نبیند زان اثر
خویشی وبی خویشی وشکر ووداد) رفت زان سان که نیاردشان بیاد شکر سزدن خوبلق وهنر کم وضایع اولدی که هرکزاندن
بردخی اثر کورمز خصملق وخصم سزلق وشکر ومحبت بی شکر اولاندن انجلین کتدیکه انلری خاطرینه کتورمز حسن
وخوبلق درت نوع اوزره در بر نوعی حسیدر که تناسب اعضا واعتدال قامت وبهجت ونضارت اشکال وهیئت کبی
وبر نوعی دخی عقلیدر وعقلی اولان اولدر که آنک ادراکی عقلله اوله عدالت ورحمت وموافقت کبی وبر نوعی دخی روحانیدر
اخلاق حسنه واوصاف حمیده ده اولان حسن کبی وبر نوعی دخی شرعیدر امور دینیه ده اولان حسن کبی رعایت
امر شارع ولزوم جماعت وصحت اعتقاد وبونلره مشابه اولان وبو انواعک جمعیسنک مقابل وضدنه قبح اطلاق اولنور
چونکم بر کمسه ده بو انواع حسندن بر حسن وخوبی اوله ویاخود حق تعالی انی انواع هنردن بر هنره مالک قیلسه
اول حسنک واول هنرک اول کمسه شکرنی قیلمسه اول بی شکردن خوبلق وهنر قنغی نوعدن اولورسه ضایع وزائل اولور
بر مرتبه زائل اولور که اندن بردخی بهره واثر کورمز آشنالغه شکر قیلمق ومحبتی اولمق ویاخود محبوب القلوب اولمق فی الجمله
بونلردخی بونلرک امثالی اولان حاللر حق تعالینک نعمتلرندندر بی شکر اولان کمسه دن شول جهتدن کیدرکه
اصلا انلری یاد ایلمکه قادر اولمز پس اهل کفرانک حق تعالی عمللرنی نوجهله ضایع ایلدیکنی بو بیتله بیان ایلمکه شروع
ایدوب بیوررلر * مثنوی * که اضل اعمالهم ای کافران * جستن کامست از هرکامران * که اضل اعمالهم قولنک
معناسی ای کافرلر ندر بر سکز هرکامراندن کام ودولتک صیچرامسیدر کام مراده دیرلر مصرع اول سؤال منزله سنده
ومصرع ثانی جواب منزله سنده واقع اولمشدر یعنی ای نعمت حقه کافر اولان کمسه لر اضل اعمالهم قول شریفنک
مفهوم لطیفی هر اهل نعمت وصاحب قدرت اولان کمسه دن مراد ومقصودک صیچرایوب کتمسیدر قدرت ونعمت انی
ترک ایتمسیدر مع هذا آخرتده دخی انک مقابله سنده اجر وخیر اولمیه بعض کمسه لردنکه کافر النعم اولمیه انلردن نعمتک
کتمسی ابتلادن اوتری وآخرتده رفعت ودرجاته واصل اولمغه وسیله دن اوتریدر اما کافر النعمه اولانک نعمتی کتسه
(ولئن کفرتم ان عذابی لشدید) ایتنک موجبنجه اکا آخر اولدیغندن ماعدا عذاب شدیده مبتلا اولسه دخی جائزدر (م ی)
جز از اهل شکر واصحاب وفا * که مر ایشان راست دولت در قفا * دولت رفته کجا قوت دهد * دولت اینده خاصیت دهد
* اهل شکردن واصحاب وفادن غیری که دولت انلرک قفاسنده در کتمش دولت قنده قوت ویرر کلیجی دولت خاصیت
ویرر یعنی اضل اعمالهم قول شریفنک مفهومی هر کامراندن مراد ومرامک کتمسیدر الا شول کامرانلردن

دکلدر که انلر اهل شکردن واصحاب وفادن اوله لر اگرچه اهل شکرك واصحاب وفانك دخی صوری اولان نعمتلری ضایع وزائل اولور لیکن انلر ایچون دولت ونعمت قفالرنده کاهیجیدر وانلره مقارن اولیجیدر هرکسك دواتی کیتمش وکیمنك کیدیجیدر باعتبار مایؤل الیه کیدیجی اولان دولتده کتمش حکمندهدر پس کتمش دولت ونعمت صاحبنه نه رونق ونه قوت ویرر بلکه کالیجی اولان دولت خاصیت ویرر که اول دولت اخرویه ونعمت ابدیهدر (مثنوی)

قرض ده زین دولت اندر اقرضوا * تا که صد دولت ببینی پیش رو * اندکی زین شرب کم کن بهر خویش * تا که حوض کوثری یابی ببیش * حق تعالینك اقرضوا بیوردیغی امر شریفنه امتثال ایلمك خصوصنده بو دولت دنیویه دن اللهه قرض ویر تا کم یوزلك اوکنده یوز نعمت ودولت کوره سن بو اکل وشربدن برمقدار ناقص ایله کندی نفسكدن اوتری تا کم قفکده حوض کوثری اکا جزا وعوض بوله سن بو بیتلر سورهٔ مزملده اولان بو ایت کریمه یه اشارتدر قال الله تعالی (واقرضوا الله قرضا حسنا وما تقدموا لانفسکم من خیر تجدوه عند الله هو خیرا واعظم اجرا) بو ایت کریمه نك تفسیری بو جلدك اوایلنه قریب سبب رجوع کردن مهمان سرخنده اقرضوا الله قرض ده زین برك تن بیتنك شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه ومحصول بیتین شریفین اولدر که اقرضوا الله قرضا حسنا ایت کریمه سنده واقع اولان اقرضوا امرینه امتثال ایلمکدن اوتری بو دولت صوریدن الله تبارك وتعالی یه قرض حسن ویر تا کم امامکده ویش وجهکده اول بذل ایلدیکك دولت دنیا مقابلهسنده نیجه یوز دولت ابدیه یی بذل وعوض کورهسن بو دنیاده بدنکی بو اکل وشربدن برمقدار قطع ایلیوب اول نفسکدن قطع ایلدیکك طعامی وشرابی لله فی الله کندی نفسکه اخرتده ثواب جمیل وجزاء جزیل حاصل اولمقدن اوتری بذل وانفاق ایله تا کم اکا نعم العوض حوض کوثری عند الله بوله سن واعظم اجره واصل اوله سن * مثنوی * جرعه بر خاك وفا انکس که ریخت * کی تواند صید دولت زو گریخت * اول کمسه که وفا خاکی اوزره جرعه دوکدی دولت شکاری اندن قاچمغه نیجون قادر اولور جرعه کاسه نك دبنده قالان بقیه یه دیرلر بونده بقیهٔ عمر وبقیهٔ مالدن عبارت اولور یعنی اول کمسه که بقیهٔ عمرنی وبقیهٔ مالنی خدای تعالی حضرتلرینه وفا ایلمك خاکی اوزره دوکه یعنی صرف وبذل ایلیه دولت شکاری اندن قاچمقلغه قادر اولمز * مثنوی * خوش کند دلشان که اصلح بالهم * رد من بعد التوی نزالهم * خاك وفا اوزره جرعه دوکن مؤمنلرك قلوبنی حق تعالی حضرتلری خوش ایلر که اصلح بالهم بیوردی حق تعالی انلرك مالی هلاك اولدقدنصکره نزللرنی انلره رد ایلر انزال نزلك جمعیدر نزل ما حضر اولان طعامه دیرلر توی مال هلاك اولمغه دیرلر رد صیغهٔ معلوم اوزره وصیغهٔ مجهول اوزره دخی اوقنمق جائز اولور وتوضیح معنی حق تعالی اول مؤمنلرك قلبلرنی خوش ولطیف ایلر که کلام مجیدنده اصلح بالهم بیوردی بونلره بعد الهلاك نزللری یعنی ما حضر غدالری رد اولنور وپیشکش قیلنور ردیمك اولور * م ی * ای اجل وی ترك غارت سازده هرچه بردی زین شکوران بازده * وا دهد ایشان نپذیرندان * زانکه منعم کشته اند از رخت جان * حضرت حق اجله خطاب ایدوب دیر ای اجل وای کوی غارت ایدیجی ترك بو زاده شکر ایدیجیلردن هرنه که ایلتدك کیرو ویر اجل انلردن هرنه الدیسه کیرو ویرر انلر انی قبول ایلمزلر زیرا که انلر جان رختندن منعم وغنی اولمشلردر غارت ساز وصف ترکیبیدر مضاف رد اولنمشده قرینه یه دیرلر بونده دنیا مراد اولور بو بیتده موتی کویلر غارت ایدیجی یغماجیه تشبیه ایلمشلردر یعنی الله تبارك وتعالی جمله ناس اولادکندن وهلاك اولدقدنصکره تکرار انلری احیا ایلیوب اجله خطابا بیوررلر که ای اجل وای قریهٔ جهانی یغما ایلین ترك بو بنم مبالغهله شاکر اولان بندهلرمدن هرنه شیء دنیا متاعندن ایلتدك وفانی ایتدك ایسه انلره کیرو ویر اجل دنیا متاعندن هرنه یی افنا واهلاك ایلدیسه الله امریله انلره کیرو ویرر اما انلر اول متاع دنیایی قبول ایلمزلر زیرا که انلر جانك رخت ومتاعندن منعم اولمشلردر دنیا متاعنه التفاتلری قالمشدر ولهذا انی کیرو الوب قبول ایلمزلر * مثنوی * صوفییم وخرقها انداختیم * باز نستانیم چون در باختیم * ما عوض دیدیم وانکه چون عوض * رفت از ما حاجت وحرص وغرض * اول رخت جاندن بهرمند اولان طائفهٔ علیه دیرلر که بز صوفیلرز وخرقه لریمزی اتدق کیرو المزز اول نسنه یی که اوینادق بز خدای تعالیدن اجر وعوض کوردك اندنصکره نیجه عوض بزدن حاجت وحرص وغرض کتدی یعنی اول رخت جانه واصل اولان ومراتب جنانه والطاف رحمانه مظهر اولان ارواح عاشقین متاع دنیوی انلره عرض اولندقده دیرلر بز صوفیلرز وجسمانی اولان خرقه لریمزی اتدق چونکم روحانیته وصول حالنده جسملریمز خرقه سنی القا ایلدك انی کیرو المزز وقبول قیلمزز زیرا اهل طریقت ومشایخ صوفیه بونك اوزرینه درکه وقت وجد وحالتده خرقه سنی القا ایلسه اول خرقه یی تکرار المزلر پس یوم قیامتده بو دنیایی ورای ظهرلرینه القا ایلین عاشقلر دیرلر شول حینده که بو دنیانك متاع ولذاتی انلره عرض اولنه بزه بو ترك ایلدیکمز والقا قیلدیغمز دنیاوی وجسمانی اولان شیلری کرکمز زیرا انی آتدق وترك ایتدك پس صوفی اولنه ترك ایتدیکنی ینه قبول

ایلمك جائز دکلدر باخصوص که بز حضرت وهاب مطلقدن آنك مقابلهسنده اضعاف مضاعف عوضلر کوردك اندنصکره نیجه عوضلر که اول تعبیره کلمز وانك کنهنی تعریف ایلمك ممکن اولمز بحمد الله بزدن دنیایه حریص اولمق ومحتاج اولمق وانی مقصود قیلمق کتدی پس بز انی نوجهله یینه طالب اولورز دیه لر اما اهل جهنم که هنوز دخی محبت دنیایی قلبلرندن اخراج ایلمشلر وانی ترك ایده میوب اخرتده اول ارزو ایله کتمشلر انلر جهنمده حق تعالی یه تضرع ایلیوب دیه لر فارجعنا نعمل صالحا انا موقنون پس حالا اهل دنیا ایله اهل اخرتك حاللری ینه بویله در (مثنوی) زاب شور ومهلکی بیرون شدیم * بر رحیق وچشمهٔ کوثر زدیم * انچه کردی ای جهان با دیکران * بی وفایی وفن وناز کران * آب شوردن وزیاده مهلك اولان آبدن طشره کتدك رحیقه وچشمهٔ کوثره کندیمزی اوردق ای جهان اول نسنه یی که غیریلره ایلدك بی وفالغی وفن وناز کرانی آب شورله مهلك ما بیننده بعض نسخهده واوعاطفه یوقدر رحیق شراب خالصه دیرلر یعنی صوفیلر کروهنه ومحقق اولان طائفهٔ علیه یه بو سوزلری یوم آخرتده دیه لر اما چونکم انلر محقق وصوفیلردر انلرك وعدهسی نقد اولمش وانلر موتوا قبل ان تموتوا حدیثنك موجبنجه کندیلرینی اولمزدن اول اولدیروب قیامت معنوی انلره ظاهر کلمشدر پس بو کاملرك لسان حاللری حالا بو دنیاده بو کونه مقالی سویلر وبو وجه اوزره تقریر وتحقیق ایلر که بحمد الله دنیانك مهلك اولان آب شورندن طشره کتدك وکندیمزی خلاص ایتدك ووجودیمزی شراب خالصه وچشمهٔ کوثره اوردق ومقعد صدق ساکنلرندن اولوب انده طوردق ای جهان اول نسنه یی که بی وفالقدن وفن وحیلهدن وثقیل اولان ناز وشیوهدن سکا محب اولانلره والفت قیلنلره ایلدك جواب بو بیتلردن حاصل اولور * مثنوی * بر سرت ریزیم ما بهر جزا * که شهیدیم آمده اندر غزا * تا بدانی که خدای پاك را * بندهکان هستند پر حمله ومرا * سبلت تزویر دنیا بر کنند * خیمه را بر باروی نصرت زنند * بز انلری سنك باشك اوزره دوکرز سکا جزادن اوتری زیرا بز شهیدلرز غزا ایچره کلمش تا بیلهسنکه پاك اولان خدای تعالینك پر حمله وپر ستیز بندهلری وار در اویله بندهلر که دنیانك حیله وتزویری سبلتنی قوپاررلر خیمهیی ظفر ونصرت بارویی اوزره اوررلر یعنی ای جهان بیوفالقدن وفن وحیلهدن وناز فراوان وشیوهدن سنك مغلوبك اولان کمسهلره هرنه ایلدیکك کارلری سنك باشکه دوکرز جزادن اوتری زیرا بز شول شهیدلرز که سنکله غزا ایتمکله کلدك سنك مال وغنیمتك الوب سکا فریفته اولمقدن اوتری کلمدك تا بیلهسنکه پاك ومنزه اولان خدای تعالینك حمله صاحبی وستیزه وجنك مالکی شول بندهلری واردر که سنك مغلوبك اولمزلر ومکر وحیلکه اعتقاد واعتماد قیلمزلر بلکه انلر شول ارلر وبهادرلر واررلر که دنیانك حیله وتزویری سبلتنی قوپاررلر وانی زیر حکملرینه الوب خیمهٔ همتلرین باروی نصرت اوزره اوررلر واحرار مرتبهسنه واصل اولوب مقام محبت الهیهده طوررلر (م ی) این شهیدان باز نو غازی شدند * وین اسیران باز بر نصرت زدند * سر بر اوردند باز از نیستی * که ببین ما را اگر اکمه نیستی * بو شهیدلر کیرو یکیدن غازی اولدیلر وبو اسیرلر کیرو نصرت اوزره اوردیلر وبو قلق عالمندن باش یوقاری قالدردیلر بویله دیو که بزی کورا گرا کمه دکل ایسك یعنی بو میدان محبتده تیغ عشقله شهید اولان واولمزدن اول اولان صوفیلر فانی فی الله اولدقدنصکره تکرار مرتبهٔ بشریته رجوع ایدوب دنیا ایله ونفوس ناسله محاربه ایلمك خصوصنده غازی اولدیلر وبو دام قضانك قیدنده اولان اسیرلر کیرو کندیلرنی ظفر ونصرته اوردیلر وتصرف وقدرت مرتبهسنده طوردیلر یوق اولدقدنصکره وفنا اندر فنا مرتبهسن بولدقدنصکره بعد الفنا عدم دریاسندن باش یوقاری کتوردیلر وبقای حقله باقی اولوب واوصاف الهیه ایله تخلق واتصاف قیلوب دنیایه بویله دیدیلر که اگر اصلندن اعمی دکل ایسك بزی کور وچشم باطنك نابینا دکل ایسه بزم حقیقتمزه وباطنمزه نظر ایله کور تا کم اولوك تحت الاطمار کیملر ایدیکن بیلهسن وسلاطین معنوی دیدکلری نه کونه کمسهلر ایدیکنه واقف اولهسن * مثنوی * تا بدانی در عدم خورشیدهاست * انچه اینجا آفتاب انجا سهاست * در عدم هستی برادر چون بود * ضد اندر ضد چون مکنون بود * تا بیلهسن عالم عدمده خورشیدلر واردر واول نسنه که بونده افتاب در انده سهادر ای برادر عدمده وارلق نیجه اولور وضدك ایچنده ضد نیجه مستور اولور یعنی بو شهیدان تیغ عشق کیرو بو قلق عالمندن باش یوقاری کتوروب ظهور ایلدیلر واهل دنیایه دیدیلر که اگر کور مادرزاد دکل ایسك بزی کور تا کم عدم عالمنده خورشیدلر وار ایدیکن بیلهسن واول نسنهلر که بو عالمده افتاب کبی مشهور اولمش ورفعت شان بولمش وعالمه ضیا ویرمشدر اول عالمده سها کبی صغیر وحقیردر که اهل صورتك قتلرنده آفتاب کبی عزیز وشریف اولان کمسهلر اهل آخرت قتلرنده سها کبی حقیر وصغیرلردر عالم عدمده وجود ای برادر نیجه متصور اولور که وجود ایله عدم ضدلردر وضد ایچنده ضد نیجه مستور اولور که ایکی ضد بر یرده جمع اولمق احتمالی یوقدر * مثنوی * یخرج الحی من المیت بدان * که عدم آمد امید عابدان * اگر ای برادر عدمده وجود نیجه ممکن اولور وضد ضددن نیجه ظهوره کلور دیرسك الله تعالی حضرتلری حی میتدن اخراج ایلر بیل که جمیع عابدلرك

امیدی عدم کلدی زیرا هر عابد که عبادتی ایلر البته آنک مقابله سنده اولان اجر و ثوابی عالم عدمدن امید طوتر و همیشه
عدمه نظر ایدر نته کم بو کلجک بیتلردن معلومک اولور و بو بیت سورهٔ رومده و دخی سورهٔ ال عمرانده اولان آیتلره اشارتدر
سورهٔ رومده اولان ایت (یخرج الحی من المیت ویخرج المیت من الحی) ایتیدر و سورهٔ ال عمرانده اولان ایهٔ کریمه نک
دخی اولی بودر (قل اللهم) دی یا محمد ای بارخدا (مالک الملک) ای جمیع ملکک مالکی و متصرفی (توتی الملک) پادشاهلغی
اعطا ایدرسن من تشاء دیلدیکک کمسه یه (وتنزع الملک ممن تشاء) و نزع قیلرسن استدیکک کمسه دن ملکی ملکدن مراد
ظاهر ملک اوله و یا نبوت اوله و یا رسالت ملکی اوله که بنی اسرائیلدن نزع ایدوب بنی اسمعیله و یردی و یاخود ملک توفیق
و هدایت اوله (وتعز من تشاء) و عزیز قیلرسن کیمکه استیه سن علوم و معارفله (وتذل من تشاء) و ذلیل قیلرسن دیلدیککی
کفر و عصیانله (بیدک الخیر انک علی کل شیء قدیر) تحقیقا سن هر شیئه قادرسن (تولج اللیل فی النهار) و ایلی ایلاج و ادخال
ایلرسن نهارده (وتولج النهار فی اللیل) و نهاری ده ایلاج ایلرسن لیلده (وتخرج الحی من المیت) و حی میت اولان
شیلردن اخراج ایدرسن مثلا نطفه دن انسانی و بیضه دن حیوانی و یاخود اهل کفردن اهل ایمانی و ناداندن اهل
عرفانی (وتخرج المیت من الحی) و اخراج ایدرسن مرده یی زنده دن بیضه و نطفه یی حیوان و انساندن و اهل عصیانی
اهل ایماندن اخراج کبی (وترزق من تشاء بغیر حساب) و رزق و یررسن دیله دیککه قوله ظاهرا و کر باطنا حساب
سز وعدد سز (م ی) مرد کارنده که انبارش تهیست * شاد و خوش نی بر امید نیستیست * که بروید آن زسوی نیستی
فهم کن کر واقف معنیستی (مثلا کن اکیجی مرد که انک انباری تخمدن تهیدر اول زارع نیستلک امیدی اوزره شاد
و خوش دکلمیدر زیرا آنک امیدی اولان او محصول بو قلق جانبندن بترپس وجود عدمدن ظاهر اولدیغی معنایه اکر
واقف ایسک بو سری فهم ایله یعنی الله تعالی زنده یی مرده دن اخراج ایلر و لهذا عابدلرک امیدی دخی عدم کلمشدر بونی
بیل شول زراعت ایدیجی کمسه که اول انبارنده اولان تخمی بذل و افنا ایدوب آنک انباری تخمدن تهی اولور اول
تخمی اکوب انبارنی تهی قویان اکنجی یوقلق امیدی اوزره شاد و خوش دکلمیدر مقرردر که یوقلغه امید طوتمغله شاد
و مسرور اولور بو بیله دیو که اول بنم فانی ایلدیکم تخم و زراعت اضعاف مضاعف عدم جانبندن بترو آخر الامر مع زیادة
ظهور ایدر چونکم زراعت ایدن کمسه لرده بو قلغه امید طوتمق و یوق ایلدکاری شیدن وارلق ظهور ایتمک مقرر
اولدیسه اکر واقف معنی ایسک بو سری فهم ایله که حق تبارک و تعالینک عدمدن وجودی اخراج ایلمسی سکا بوندن
معلوم اولور * مثنوی * دمبدم از نیستی تو منتظر * که بیابی فهم و ذوق آرام و بر * نیست دستوری کشاد این راز را *
ورنه بغدادی کنم ابخاز را * دمبدم نیستلکدن سن منتظرسن زیرا که فهم و ذوق و آرام و بر بوله سن بو رازی اچمغه
بر دستور یوقدر یوخسه ابخازی بر لطیف بغداد ایلردم ابخاز بر شهرک اسمیدر که زیاده حقیر و صغیردر یعنی هر دم سن
نیستلک طرفندن کلجک منتظر و مترقب سن که یوقلق طرفندن بر معنایی فهم ایلیک بوله سن و ذوق و آرام دل و نیجه
خیر و حسنه بوله سن بو رازی دخی زیاده اچمغه حضرت حق جانبندن بر دستور یوقدر و اکر دستور الهی اولیدی
بو ابخاز کبی اولان دنیایی شهر بغداد کبی اسرار اولیانک برج و مقامی ایلردم و منبع علوم و معارف و معدن حکم و لطائف
قیلردم چونکم دستور الهی یوقدر بو قدرله اکتفا اولندی (م ی) پس خزانهٔ صنع حق باشد عدم * که برارد زو عطاها
دمبدم * مبدع آمد حق و مبدع آن بود * که برارد فرع بی اصل و سند * پس حق تعالینک صنعنک خزینه سی عدم اولدی
زیرا اول عدم حق تعالی حضرتندن دمبدم عطالر کتورور حق تعالی حضرتی مبدع کلدی و مبدع اولدر که اصل
و سندسز فرعی وجوده کتوره یعنی فاذا کان کذلک بو مذکور اولان مقدمه معلومک اولدیسه حق تعالی حضرتنک
صنعنک کارکاهی و خزینه سی عدم اضافی اولدی زیرا که هر دمده اول عدم اضافی مرتبه سنده نیجه فیض و عطالر
ظهوره کتورور و عدمدن مراد عالم اعیان ثابته در که بو عالم ظاهره نسبتله عدمدر و الا علم الهیده موجوددر الله تبارک
و تعالی حضرتلری مبدع کلدی و مبدع اکا دیرلر که بر شیئی اصل و سندی اولمقسزین لا علی مثال ایجاد و احداث ایلیه
پس حق تبارک و تعالی ارض و سماواتی و جمیع موجوداتی بی اصل و بی سند عالم عدمدن وجوده کتورمشدر اما حقیقتده
بالقلب عالم عدم موجود و بو موجود خارجی عدم حکمنده در نته کم بو معنایی توضیح ایلمکدن اوتری بو بیانی ایراد ایدوب
بیوررلر امثال عالم هست نیست نما و عالم نیست هست و محتشم) هست را بنمود بر شکل
عدم) بحر را بوشید و کف کرد اشکار * باد را بوشید و بنمودت غبار * حق تعالی نیستی هست و محتشم کوستردی و هستی
عدم شکلی اوزره کوستردی مثلا حق تعالی دریایی ستر ایلدی و کف و زبدی اشکار ایلدی و بادی ستر ایلدی و سکا غبار
کوستردی یعنی حق تبارک و تعالی حضرتلری بو دنیا که فی الحقیقه هنوز هالک و عدمدر کمال قدرتیله انی موجود
و محتشم کوستردی و اعیان ثابته و عقول و ارواح فی الحقیقه موجودلر ایکن و بو اشیاده ظهور ایلین فی الحقیقه بونلر

ایکن بو موجود اولان حقایقی عدم شکلنده کوستردی مثلا بحر حقایقی کفلر کبی اولان صور اشیا ایله ستر ایلیوب کف
مثالنده اولان صور اشیایی آشکار ایلدی آنک کبی که بادی ستر ایلیوب و غباری آشکار ایلدی پس اهل صورت
غبار کبی اولان صور اشیایی کوررلر و انلر محرک اولان باددن بی خبر اولورلر و اهل معنی صور اشیانک وجودنده تصرف
ایلین عقول و ارواحی و اعیان ثابته یی کوررلر که بو وجهله تصرف حقیقی الله تبارک و تعالیدندر نته کم بو صور اشیایی
غبار منزله سنه تنزیل ایلیوب و ارادت و قدرت حقی باد کرد انکیزه تشبیه ایدوب مثال بیوررلر (مثنوی) چون مناره
خاک پیچان در هوا * خاک از خود چون برآید بر علا * خا کرا بینی بیالا ای علیل * باد را نی جز بتعریف دلیل) مثلا مناره
کبی خاک هواده صارلیجی و اور یلجیدر خاک بی محرک علایه نیجه چیقار ای علیل خاکی بالاده و علاده کوررسن اما بادی
دلیلک تعریفیسز کورمزسن یعنی بو صور اشیا فی المثل شول کرد بار و تر که قصر غه دیدکاری خاک و غباردرکه
زمیندن مناره کبی هوایه مرتفع اولوب سن انی علاده کوررسن بو هر عاقلک معلومیدر که خاک و غبار سطح زمیندن
علایه محرکسز عروج و صعود ایلمز ای علیل النظر اولان کمسه خاکی بالاده کوررسن اما بادی دلیلک سکا تعریف
و تفهیمی اولمینجه کوره مزسن بادی غبارک دلالت ایتمسیله کوررسن و بیلورسن مثنوی کف همی بینی روانه هر طرف
کف بی دریا ندارد منصرف * کف بحس بینی و دریا از دلیل * فکر پنهان آشکارا قال و قیل * مثال اخر کبی دریاده
هر جانبه روانه کوررسن کف خود دریاسز حرکت و انصراف طوتمزکنی حسله کوررسن و دریایی دلیلدن کوررسن مثلا
فکر پنهان و قال و قیل اشکاردر چونکم بو مثال معلومک اولدیسه اشیایی دخی دریای حقیقته نسبت بویله بیل یعنی
فی المثل بو صور اشیا دریا اوستنده زبد و خاشاک کبی هر طرفه حرکت ایلرانی حس ظاهرله کوررسن و زبد و خاشاک کمز
دریا حرکت ایلمزانی دخی بیلورسن کذلک بو صور اشیا ارادت الهیه و تصرف ربانیه اولمینجه اصلا حرکت
ایلمز بونی همان دریا کفنه قیاس قیلورسن و بو دریانک زبدی مشابه سنده اولان صور اشیایی حس ظاهر ایله کوررسن
اما دریای حقیقی بو صور اشیانک اکا دلالت ایلمسیله بیلورسن و اثردن موثره و حرکتدن محرکه استدلال قیلورسن
مثلا فکر مخفی و قال و قیل ظاهر و آشکاردر اول قال و قیلدن انسانک درونده پنهان اولان قوت متفکره یه
استدلال قیلورسن که اول فکرک لطافتی هر نه مرتبه ده ایسه آنک اقوالندن ظهوره کلور و عاقل اولان ظاهرده
اولان اثردن باطنده اولان موثره استدلال قیلور * مثنوی * نفی را اثبات می پنداشتیم * دیدهٔ معدوم بینی داشتیم
* دیدهٔ کاندر نعاسی شد بدید * کی تواند جز خیال و نیست دید * نفی اثبات و یوغی وار ظن ایلدک زیرا بر معدوم بین
دیده طوتدق بر کوز که اکا نعاس ظاهر اولدی اول دیده خیالدن و نیستدن غیرینی نجن کورر یعنی (وما لی
لا اعبد الذی فطرنی والیه ترجعون) آیت کریمه سنده واقع اولان قاعده و اسلوب اوزره کندی ذات شریفه لرنی خیال
کورن اهل دنیانک میانه ادخال ایدوب بو جمله نک لساندن حقیقت حالی تعبیر بیوررلر و دیرلر بز شول کمسه لرزکه بو دنیا
حد ذاتنده عین نفی ایکن انی موجود و اثبات ظن ایلدک منفی و معدوم اولان اشیایی کوریجی بر کوز طوتدق
حقیقت بین کوزیمزی خواب آلوده ایدوب حقیقتی کورمکدن غافل و محجوب اولدق پس بر کوز که انده نعاس غفلت
و نوم مقتضای بشریت ظاهر اوله خیالدن غیری و معدوم اولان اشیایی کورمکدن غیری نه کورمکه قادر اولور بلکه
خیالی حقیقت حال ظن ایلیوب اکا مشغول اولورلر و عمرلرنی بیهوده یره خرج و صرف قیلورلر (مثنوی) لاجرم سرکشته
کشتیم از ضلال * چون حقیقت شد نهان پیدا خیال * این عدم را چون نشاند اندر نظر) چون نهان کردان حقیقت
از بصر) لاجرم ضلالتدن سرکشته اولدق چونکم حقیقت نهان و خیال اشکار اولدی حق تعالی حضرتلری بو
من حیث الحقیقه عدم اولان دنیایی خلقک نظرنده نوجهله نصب ایلدی اول حقیقتی بصرنا سدن نه حالله پنهان
ایلدی یعنی عجب محض عدم بویله خیال معدوم ایکن بونی خلقک نظرنده کورکه نوجهله موجود ایلدی و او عالم اخرت
و مرتبهٔ حقیقت حد ذاتنده بویله موجود و باقی ایکن خلقک بصرندن کورکه انی نوجهله پنهان ایلدی (مثنوی) افرین
ای اوستاد سحرباف * که نمودی معرضانرا درد صاف * افرین ای سحراوریجی اوستاد که سن حقیقتدن معرض اولنلره
دردی صاف کوستردک سحر لغتده سببی ادراک ناسدن مخفی اولان شیئه دیرلر بو اعتبارله حق تعالی یه سحرباف دیمک
جائزدر آنک اکثر کارنک اصلی و سببی ادراک ناسدن مخفی و پوشیده اولمشدر پس تحسین و افرین اول سحره مشابه کارلر
و صنعتلر ایجاد ایدیجی استاد کامله که عالم حقیقتدن نفرت و اعراض ایلین طائفه یه بو دردکبی کثیف و دنی اولان
دنیایی انلره صافی و خالص کوستردی تا خیالی انلر حقیقت ظن ایدوب اکا کمال رغبت ایلدیلر نته کم ساحرلر بعض
کمسه لره خیالی حقیقت کوستررلر و انلر اول خیالی جان و دل ایله صاتون الورلر بعده آنک خیال ایدیکی ظاهر اولدقده
خائب و خاسر اولورلر نته کم بو معنالره اشارت ایدوب بیوررلر (مثنوی) ساحران مهتاب پیمایند زود * پیش بازرکان

می گیرند سود * سیم بربایند زین گون پیچ پیچ * سیم از کف رفت وان کرباس هیچ * مثلا ساحرلر ماهتابی فوری
اولچرلر بازرکانک اوکنده واندن سود طوترلر بوکونه پیچ پیچدن سیم قپارلر مشترینک الندن سیم کتدی واول صاتون
الدیغی کرباس هیچ اولدی یعنی بوجهانده ساحرلر واردرکه بازرکانلرک اوکنده ماهتابک پرتونی ثیاب وکرباس شکلنه
قویوب انی علی الفور ارشونله اولچرلر وبازرکانلره صاتارلر وانک مقابلهسنده نفع طوترلر بوکونه پیچ پیچ اولان صنعتدن
وصارمشق وطولاشق اولان حیله وخدیعهدن بازرکانک سیم وزرینی قپارلر چونکم سیم وزر بازرکانک الندن کیده واول
کرباس دیو صاتون الدیغی خیالاتی ماهتاب طوقیمن بیره کتوره درحال دیدهسندن غایب اولور وصاتون الدیغی
کرباسدن هیچ بریسی قالمز کذلک بوجهانی دخی همان بونک کبی ساحر ظن ایله که انک سکا فروخت ایلدیکی متاع جمیعا
ساحرلک بیع ایلدیکی کرباسلر کبیدر نته کم بومعنایه اشارت ایدوب بیوررلر (م ی) این جهان جادوست وما آن تاجریم *
که ازو مهتاب پیموده خریم * کز کند کرباس پانصد کز شتاب * ساحرانه او ز نور ماهتاب * بوجهان فی المثل جادودر
وبز اول جادودن متاع الان تاجرزکه اول جادودن اولچولمش مهتابی صاتون الورز پس بوزارشون بزی شتابله اولچر
ساحرلر کبی اوجهان ماهتابینک نورندن کزارشونه دیرلر کز کند دیمک ارشون ایلر یعنی اولچر دیمکدر وخلاصهٔ کلام بوله
دیمک اولورکه الدنیا سحارة غدارة حدیث شریفنک مفهومی اوزره بوجهان برجادودر وبز فی المثل اول جادولردن متاع
الان تاجرلرزکه بز اول جهان جادوسندن مهتاب حقیقینک پرتونی وهم وکمان ارشونی ایله اولچولوب متاع وقماش
ولباس وثیاب شکلنده خریدار اولورز اول جهان جادوسی پس یوز ذراع کرباسی یعنی بی عد ومقداری لایعد اولان
متاعی علی العجله مشتری اولانلره ساحرلر کبی ماهتاب حقیقینک پرتوندن اولچر واهل دنیایه اول خیالی بیع ایلر وسیم
عمرلرنی انک مقابلهسنده ثمن الور * مثنوی * چون ستد او سیم عمرت ای رهی * سیم شد کرباس نی کیسه تهی *
ای رهی چونکم سنک عمرک سیمنی جهان ساحری اله سیم کتدی کرباس یوق کیسه دخی تهی یعنی چونکم اول جهان
ساحری بر سحر ومکر له سنک وجودک کیسهسنده معدود اولان عمرک اله سیمک ضایع اولوب کتدی وسکا وردیکی
کرباسدن ومتاعدن برشیٔ قالمز وکیسهٔ وجودک عمر سیمندن خالی قالور (مثنوی) قل اعوذت خواند باید کای احد
هین ز نفاثات افغان وز عقد * می دمند اندر گره آن ساحرات * الغیاث المستغاث از بردومات * پس سکا قل اعوذ
اوقومق کرک بویله دیوکه ای احد تیز طورمه درمان ایله نفاثاتدن وعقددن افغان اول ساحرهلر عقدهیه اوفوررلر الغیاث
یعنی المدد ای مستغاث اولان احد ای بردوماتدن یعنی ای سحر دنیا ایله مسحور اولان کمسه سکا قل اعوذ سورهسنی
اوقومق کرک ورب فلقه التجا ایلمک کرکدر بویله دیوکه ای احد وصمد اولان خدا لطف ایله تیز اول دنیانک نفاثات اولان
سواحرندن ودخی انلرک عقدهلرندن افغان بنم مددمه ایرش اول سواحر دنیا نیجه عقدهلره افسون ایدوب افوررلر ای مدد
طلب اولنان احد جهانک بردوماتندن مدد ایله تاانک دام مکرندن خلاص اوله لم بوسورهٔ شریفهنک تفسیری وبومحله
مناسب اولان معنالرک تحقیقی جلد رابعهده دربیان انکه شاهزاده ادمی بچه است سرخنده تارهی زین جادوی ورای فلق
بیتنک شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه (مثنوی) لیک برخوان از زبان فعل نیز * که زبان قول سستست ای عزیز
لیکن زبان فعلدن دخی اوقو زیراکه زبان قولی سستدر ای عزیز یعنی ای خدای تعالی یه استعاذه والتجا قیلان کمسه
معوذتینی مجرد زبان قولی ایله اوقومه زیرا زبان قولی اللهه صغنمق لازم ولابد اولنلردندر وزبان فعلی ایله اعوذ دیمک
وحضرت اللهه التجا ایدوب صغنمغک معناسی اولدرکه عبادات وطاعاتله واعمال صالحاتله درکاه حقه متوجه اولهسن
وخلقک شرندن وسواحر صوری ومعنویهدن وظاهری وباطنی اولان حاسدلرک شرندن وصدور ناسده وسوسه ایلین
وسواس وخناسک شرلرندن فرار ایدوب حق تعالی حضرتلرینه التجا قیلهسن * مثنوی * در زمانه مر تراسه همرهند
* ان یکی وافی واین دو غدر مند * زمانهده سکا اوچ رفیق وهمراه واردر اول بریسی وفا ایدیجیدر وبوایکیسی غدر لودر
یعنی غدار وجفا کاردرکه سنکله بیله اولمز وسکا نفع وفائده قیلمز (مثنوی) آن یکی یاران ودیگر رخت ومال) وان سیوم
وافیست وان حسن الفعال) بی وفا وغدار اولان اول ایکی شیدن مراد بری سنک یارانک وبری دخی رخت ومالکدر واول
اوچنجیسی وافیدر واول حسن الفعالدر زیرا انسانک افعال حسنه واعمال صالحهسی کندی یه بریار وفاداردرکه
اصلا اندن مفارقت ایلمز * مثنوی * مال ناید با تو بیرون از قصور * یار آید لیک آید تا بگور * زیرا مال سنکله قصور
خانهلرندن طشره کلمز یاران ومصاحبلرک سنکله کلورایک همان قبره دک کلور * مثنوی * چون ترا روز اجل آید بپیش
یار گوید از زبان حال خویش * چونکم روز اجل سنک اوکنه کله یارانک کندی زبان حالندن دیر (مثنوی) تا بدینجا بیش
همره نیستم * برسر گورت زمانی بیستم * تا بورایه دک بوندن زیاده سکا همراه دکلم یعنی همان قبرک کنارنه دک سکا
یولداشم بوندن ایلری سکا یولداش دکلم سنک قبرک اوزرنده براز چق طورورم * مثنوی * فعل تو وافیست زو کن ملتحد *

که درآید با تو در قعر لحد * سنک فعلک وفا ایدیجیدر ملتحد ایله که اول فعلک سنکله بیله قعر لحده کلور ملتحد تانک وحانک
فتحهلریله میل اولنه جق وصغنجق یره دیرلر لحد شول چقوره دیرلرکه برجانبه مائل اوله یعنی سنک فعلک وعملک سکا
یار وافیدر اندن ملجأ ومأوی ایله زیرا که اول فعل سنکله بیله قبر چقورنه ایچری کلور وحشرده ونشرده سکا همیشه
یار وصاحب اولور نته کم بوحدیث شریفدن دخی معنی معلومک اولور (درتفسیر قول مصطفی علیه السلام) بو سرخ
شریف حضرت نبی علیه السلامک بوقول لطیفنک تفسیریدر (لابد من قرین) البته لازمدر برقریندن که بلامفارقته
یدفن معک) سنکله بیله دفن اولنور (وهو حی) حال بوکه اول قرینک زندهدر (وتدفن معه وانت میت) وسن انکله بیله
دفن اولنورسن حال بوکه سن میتسن (ان کان کریما اکرمک) اکر اول قرینک کریم اولورسه سکا اکرام ایلر (وان کان لئیما
اسلمک) واکر لئیم اولورسه سندن سلامتی ازاله ایدر همزه بونده سلب ایچوندر اشکیتهده اولان همزه کبی یاخود سنی اول
قرینک صوقر واوغورلر زیرا اسلم لدغ معناسنه کلور (وذلک القرین عملک) واول مذکور اولان قرینک سنک عملکدر
فاصلحه پس اول عملکی اصلاح ایله (ما استطعت) قدرت واستطاعتک اولدیغجه (م ی) پس پیمبر گفت بهر این طریق) باوفاتر
از عمل نبود رفیق * گر بود نیکو ابد یارت شود * ور بود بد در لحد مارت شود * پس پیغمبر علیه السلام بوطریقدن اوتری
دیدی عملدن وفالورک رفیق اولمز اکر عملک ایو اوله سکا ابدی یار اولور واکر بد وقبیح اولورسه قبرده سکا مار اولوب سنی
صوقوب سکا انده ایذا قیلور (مثنوی) این عمل وین کسب در راه سداد * کی توان کرد ای پدر بی اوستاد * دون ترین
کسبی که در عالم رود) هیچ بی ارشاد اوستادی بود) اولش علمست انگاهی عمل) تادهد بر بعد مهلت یا اجل) وراه سداده
بوعمل وبو کسبی تحصیل ایلمک ممکندر ای پدر استادسز مثلا ادنی کسب که عالمده واقع اولور هیچ بر استادک تعلیمسز
اولورمی یعنی اولمز البته اول علمدر اندنصکره عملدرتاکم عمل مهلتدنصکره یاخود اجلدنصکره نفع وثمر ویره بعض کمسهلر
مشایخ عظام واولیای کرامک انسانه اعمال حسنه لابد ولازمدر دیدکلرندن ظن وقیاس ایدرلرکه بی تعلیم استاد
کتابلرده مسطور اولدیغی اوزره ویا واعظلردن مجرد استماع اولندیغی اوزره صحت اعمال حاصله اولور وکندی بیلدکاری
اوزره عمل ایلمک عاقبت نفع وثمر ویرر زعم ایدرلر اما بیلمزلرکه ادنی حرفت استادک تعلیمی اولمینجه اله کلمز وبرکمسه نیچه ایام
استاد کامله خدمت قیلمینجه اول صنعت کمال بولمز واهذا بومعنایه اشارت بیوررلر بواعمال شرعی وکسب اخروی راه
مستقیمده ای پدر اوستاد کامل اولمینجه برکمسه انی ایلمکه قادر اولمز مثلا مکاسبک ادناسندن هرقنغی کسب اولورسه که
فرض اندن ادنی برکسب اولمیه بوعالمده که اول دونتر اولان کسب واقع اولور هیچ بر استادک ارشاد وتعلیمی اولمینجه
او کسب میسر اولورمی بومقرردر اولمز پس عمل اخروی خود بو عمل دنیویدن اصعبدر لازم کلدیکه اولا بر استاددن که
اعمال اخرویهنک وطریق الهینک علمنی تعلم ایلیهسن اندنصکره اول عملک مقتضاسی اوزره عمل قیلهسن زیرا بو طریق
سدادک اولی علم واندنصکره عملدر کرکدرکه عمل تخمی بر نیجه مهلتدنصکره یاخود بعد الموت نفع وثمر ویره مادامکه
بر عمل استادک بیلدیکی وتعلیم ایلدیکی علم اوزره اولمیه اول عملک نتیجهسی اولمز وعاقبة الامر اندن نفع وثمر ظهوره
کلمز (مثنوی) استعینوا فی الحرف یا ذا النهی * من کریم صالح من اهلها * ای عقللر صاحبلری حرفتلرک تحصیلنده
معاونت طلب ایلیک بر صالح اولان کریم استاددن که اول حرفتلرک اهلندن اوله کریم وصالح قیدیله مقید ایلمزنده نکته
بودرکه اول حرفتک اهلی بخیل اولمیه کریم النفس اوله وفاسق اولمیه صالحلردن اوله دیمکی اشعار ایلر (مثنوی) اطلب
الدر اخی وسط الصدف * واطلب الفن من ارباب الحرف * ای بنم برادرم دری صدف ایچنده ایسته وفنی حرفتلرک
مالکلرندن ایسته یعنی هر برده در اولمز درلک محلی صدفدر ودخی هر فنک براهلی واردر انی کندی اهلندن طلب ایلمک
لازمدر پس آهنکردن زرکرلک وکفشکردن دولکرلک تعلم اولنمق خلاف عادتدر کذلک اهل صورتدن اهل سیرت علمی
واهل ظاهردن اهل باطن علمی طلب اولنمز * مثنوی * ان رایتم ناصحین انصفوا * بادروا التعلیم لا تستنکفوا * اکرسز
ناصح ومرشد اولنلری کوره سز انصاف ایلیکز انک تعلیم وارشادنه مبادرت ومسارعت ایلیکز استنکاف ایلمکز
بعض نسخهده انصفوا یرینه انصتوا واقع اولمشدر معناسی سکوت ایلیک دیمکدر اما اولکی نسخه اصحدر استنکاف عار ایلمکه
دیرلر وخلاصهٔ کلام اکر ای طالب حق اولنلر سز ناصحلری ومرشدلری مشاهده قیله سز انلر خصوصنده انصاف ایلیک
ویاخود انلر حضورندن انصات ایلیک وانلرک تعلیم وتربیهسنه مسارعت ایلیکز وعار ایتمیکز دیمک اولور (مثنوی *
دردباغی گر خلق پوشید مرد * خواجگی خواجه را زان کم نکرد * وقت دم آهنکر ار پوشیده دلق * احتشام او نشد کم
پیش خلق * مثلا برخواجه دباغت وقتنده اسکی لباس کیسه اول اسکی وکهنه کیمک خواجه لکنی کم وناقص ایلمز کذلک
کورک وقتی دمورجی اکر دلق وکهنه کیسه خلق قتنده انک حرمت واحتشامی کم وناقص اولمزدم بونده کورک معناسنهدرکه
انکله آتشی شعله لندررلر یعنی مثلا برکسه هرنقدر عالی قدر وصاحب صدر اولسه ولکن وقت تعلم وحین تحصیلده

تواضع ومسكنت قيلسه آنك قدرنى وخواجه لكنى اول تواضع ومسكنت ناقص ايلمز وكذلك بركسه دباغت وقتنده
كهنه لباسنى كيوب انكله اشلسى آنك قدرنى ناقص ايلمز وكذلك بركسه كاروكسب وقتنده مرتبه سندن تنزل
قيلسه وكار ايلسه آنك عرضنه نقصان كلمز نته كم آهنكر رايش وقتنده لطيف جامه لرين چيقاروب كهنه لباسلر
كيوب كار ايلسه آنك عرضنه نقصان كلمز (مثنوى) پس لباس كبر بيرون كن زتن * ملبس ذل پوش در آموختن *
علم آموزى طريقش قوليست * حرفت اموزى طريقش فعليست) چونكم حال بويله در پس لباس كبرى جسم وتنكدن
طشره ايله تعلم وقتنده ذل وحقارت لباسنى كى يعنى وجودكدن كبر ونخوت صفتلرنى خلع ونزع ايدوب استادكدن
تحصيل وتعلم ايلمك وقتنده تواضع ومسكنت ايلمكى كنديكه لباس وشعار ايله علم اوكرنمك استرسك آنك طريقى
قوليدر اما حرفت وصنعت اوكرنمك استرسك آنك طريقى فعليدر يعنى اكر علم اوكرنمك استرسك خذ العلم من افواه
الرجال قولنك موجبنجه آنك طريقى اولدركه بر معلمك لساندن اول علمى استماع ايتمكله اخذ ايليه سن اما صنعت
اوكرنمك استرسك آنك طريقى فعليدر مادامكه فعله كتورميه سن اول صنعت حاصل اولمز (مثنوى * فقر خواهى
اين به صحبت قائمست (نى زبانت كار مى آيد نه دست) دانش آنرا ستاند جان زجان (نى زراه دفتر ونى از زبان * در دل سالك
اكر هست ان رموز (رمزدانى نيست سالك راهنوز) اكر فقر استرسك بو فقر فقير حقيقى اولان شيخك صحبتيله قائمدر انده
نه سنك زبانك كاره كلور نه الك كاره كلور اول فقيرك علمى جان جاندن الور نه دفتر ونه كتاب يولندن ونه زباندن الور سالكك
قلبنده اكر اول رموزه اشارت وارسه سالكه هنوز اول فقردن رمزدانلق يوقدر فقر بو قومك اصطلاحنده ملك كورمكدن
وكندى وجودنى كورمكدن برى اولمقدر كما قال شيخ الاسلام الفقر برأة عن رؤية الملك وفقير اول كمسه لردركه نه مالك اوله
نه مملوك اوله كما قال الجنيد الفقير لا يملك ولا يملك بونده فقردن مراد فقر حقيقى اولاندر يعنى اكر فقر حقيقى ومعنوى بى طلب
ايلرسك اول فقر فقير حقيقى اولان پير كاملك مصاحبتيله قائمدر آنك صحبتنده نه الك كاره كلور ونه دلك كاره كلور زيرا
فقر تام اولدركه قيل وقالدن وجوارح واعضا ايله اولان افعالدن فانى اولمقدر پس قيل وقال واعمال وافعال مرتبه سى
وجود مرتبه سيدر فانى فى الله اولنك مرتبه سنده بونلردن برى اصلا كاره كلمز اكرچه بونلرك دخى فعلى وقولى اولور
وليكن اهل فقر انى كنديلردن بيلمزلر واول فعلى وقولى كنديلره اسناد قيلمزلر كنديلر خود فى الحقيقه يوقدر انكچون
وجود مجازيدن صادر اولان فعل وقولك دخى انلر قتنده اعتبارى يوقدر اول فقر وفنانك علمى مريدك جانى مرادك
جاندن اخذ ايلر كتاب ولسان طريقندن دكل بلكه مريدك جانى مرادك جاننه كمال مرتبه تسليم اولمق واكا كنديى
آينه قيلمق وصحبتنده قائم اولمق طريقيله اخذ ايلر فرضا سالك اكر اول علم فقر وفنادن بر رمز واشارت السه
وقلبنده بن فقيرمكه فقر وفنا علمى ورمز واشارتنى بيلدم ديسه دخى هنوز اول سالكه فقر وفنادن رمزدانلق اولمز
زيرا رمز فقرى بيلدم ديمك بقيهٔ وجوددن عبارت اولور پس ذره قدر وجودى بيلسى اولان كمسه اصلا فقرى
دكل وفقرك رمزنى دخى بيلمامش اولور فقر خود تمام اولدقده نه كنديسنك بيلكيسى قالور ونه وجود موهوميسى قالور
بلكه ذاتم الفقر فهو الله موجبى اوزره چونكم فقر تمام اوله اللهدن غيرى قالمز پس آنك فقرك رمزنى بيلدم ديمسى
عينيله فقرى بيلمكدن حاصل اولور (مثنوى) تا داشر انشرح ان سازد ضيا * پس الم نشرح بفرمايد خدا * كه
درون سينه شرحت داده ايم * شرح اندر سينه ات بنهاده ايم * تا كم اول سالكك قلبنى اول خدانك شرح ايلمسى عين
ضيا دوزه الم نشرح لك صدرك بيورر الم نشرح لك ديمك استفهامدر على وجه الانكار نفى شرحى استفهام تقريرايچون
اولور معنى بز سنك صدريكى شرح ايلمدكمى يعنى شرح ايلدك وشرح صدر قوت قدسيه ايله مؤيد كمالات انسيه ايله محلى
اولمقدن عبارتدر وضيق جهالت مرتفع اولوب آنك محلنه علوم وحكم ومعارف حلول ايتمكدر حق تعالى سالكك قلبنه
دخى برسبيل الهام ديركه بز سنك سينه كك درونده شرح وفسحت ويردك نته كم حبيبمزك صدرنه ويردك وسنك سينه ك
ايچره شرح ووسعت قومشزدر نته كم رسولمزك سينه سى ايچره شرح ووسعت قومشزدر خلاصهٔ كلام اولدركه مادامكه
سالكك قلبنده فقرك رمزنى بيلمك شائبه سى اوله اول سالكه هنوز فقر وفنانك رمزنى بيلمكلك اولمز شول وقته دك كه انك
قلبنى اول خدانك شرح ايلمسى محضا كندى ضياسى دوزه واند نور الهى قرار طوته پس حق تعالى انك سرنه بطريق
الالهام بز سنك صدركى شرح وتفسيح ايلدك بيورر وسنك سينه كه صفاى حقيقى ويردك وقلبك ايچره وسعت وجلا
قودق دير بو سورهٔ شريفك تفسيرى اوچنجى جلده رفتن هر دو خصم سرخنده وام دار شرح ابنمنك كروستنك شرحنده
مرور ايلدى انده طلب اولنه (مثنوى) تو هنوز از خارج آنرا طالبى * محلبى از ديكرى چون حالبى * چشمهٔ شيرست
در تو بى كنار * تو چرا مى شير جويى از تغار) اى بيخبر سن هنوز انى خارجدن طلب ايديجيسن سن خود محلب سن
غيرلردن نيچون حالبسن سنده بيحد وبى كنار سود چشمه سى واردر پس سن نيچون تغاردن سود استرسن محلب سود

صاغجق بره ديرلر طالب سود صاغيجى ديمكدر يعنى سن هنوز اول نور وضيانى وذوق وصفانى وكندى درونكى قويوب
خارجدن طلب ايديجى سن كندلك علم لدن شيرنك محل حلوبيسن غيرلردن انى نيچون صاغيجى وطلب ايديجى اولورسن
وفى انفسكم افلا تبصرون ايت كريمه نك فحواسنجه سنك كندى نفسكده بى حد وبى كنار علم لدن شيرنك تكارى واردرسن
تغار مشابه سنده اولان قليل البضاعه كمسه لرك وجودندن انى نيچون ديلرسن اول ذوق وصفانى كندى درونكدن
طلب ايله وبر مرتبه جد وسعى ايله كه اول چشمهٔ شيرسنك درونكدن جوشه كله وجانك آنك صفاسندن حيات حقيقيه
بوله (م ى) منفذى دارى بجراى آبكير) تنك دار از آب جستن از غدير * كه الم نشرح نه شرحت هست باز) چون شدى
تو شرح جو وكديه ساز * در نكر در شرح دل در اندرون * تا نيايد طعنهٔ لا تبصرون * دريايه بر عظيم منفذ طوترسن
اى ابكير پس غديردن آب استمكدن عار طوت كه الم نشرح كيروسنك شرحك اولمديمى سن غيريدن نيچون شرح سينه
طلب ايديجى اولدك وكديه ساز اولدك درونكده شرح دله نظر ايله تا كه سكا لا تبصرون طعنه سى كلميه يعنى اى ابكير
مشابه سنده اولان طالب سن بحر حقيقته بر منفذ وبر طريق طوتارسن كولدن صو ايستمكدن عار وناموس طوت يعنى
بعض عالملرك وجودبكه كول مشابه سنده در انلردن اب علمى طلب ايلمكدن عار طوت انكچونكه سن درياى حقيقتدن
منشعب اولمش بر آبكير كبى سن وسنك جانك بحر حقيقته متصل اولمشدر پس علم ومعرفت آبنى اول بحر حقيقتدن
طلب ايله وانشراح قلبى حق تعالى حضرتلرندن استه زيرا الم نشرح لك نك مفهومى كيروسكا دخى شرح دكلميدر
اكرچه بو سورهٔ شريفه حضرت حبيب اكرم صلى الله عليه وسلم حقنده وارده اولمشدر اما بوندن هر طالب حقه حصه
واردركه حق تعالى حضرتلرى كندى جنابنه متوجه اولوب انشراح سينه استين طالبلرك صدرنى دخى منشرح
ومنفسح ايلر اكر حق تعالى حضرتلرى بر مؤمنك صدرنى منشرح ومنفسح ايلمسه اول مؤمن ومسلم اولمز ودار غروردن
تجافى ايدوب دار سروره انابت قيلمزدى پس هر مؤمنه الم نشرح لكدن حصه اولور چونكم قضيه بونك كبيدرسن
نيچون غيرلردن شرح سينه طلب ايديجى اولدك وكديه دوزيجى اولدك كندى درونكده اولان انشراح قلبه نظر ايله وانى
الله كتوروب مضيق جهل وغفلتدن كذر ايله تا كم سنك حقكده لا تبصرون طعنه سى كلميه بعض نسخه ده لا يبصرون
واقع اولمشدر بو نسخه اوزره بو ايتك تفسيرى جلد رابعده قبطى حكايه سنده مرور ايلدى حق تعالى بيورر (وفى انفسكم
افلا تبصرون زيرا بو ايت كريمه ده كندى نفسلرنده اولان ايات حق كورمين واسرار الهيه يه نظر ايركورمين كمسه لر
ايچون طعن وتشنيع واردر (در تفسير وهو معكم) بو سرخ شريف وبو محل لطيف سورهٔ حديده اولان بو ايت كريمه نك
تفسيريدركه اولى بودر (وهو الذى) اول الله دركه (خلق السموات والارض) سموات وزمينى خلق ايلدى (فى ستة ايام)
التى كونده (ثم استوى على العرش) اندنصكره استيلا ايلدى وياخود قصد ايلدى عرشك تدبيرنه واكا متعلق اولان
امورنه على وفق الارادة (يعلم ما يلج فى الارض) بيلور اول الله نه شئ داخل اولدى ارضه تخمدن واموات دن وقطرات دن
وبونلر امثالى شيلردن (وما يخرج منها) ونه شئ چيقار نباتات ومعدنيات ودفاين وكنوز وعيوندن (وما ينزل من السماء)
ودخى بيلور اول نسنه يى كه سمادن نزول ايدر باران وبرف وملائكه واحكام هر نه ايسه (وما يعرج فيها) وبيلور اول الله
هر نه شئ كه عروج ايليه اول سمواته اكر اعمال انسانى واكر ملائكهٔ روحانى وبونلر امثالى شيلرى (وهو معكم) واول الله
سزكله در علم وقدرتيله عموما وفضل ورحمتيله خصوصا (اينما كنتم) هرنه يرده كه اوله سز يعنى بو معيت وعلم وقدرت
سزدن منفك اولمز برحالده (والله بما تعملون بصير) والله تعالى هرنه اشلرسكز انى كوريجيدر پس اكا كوره جزا ويرر (م ى
يك سبد پرنان ترا برفرق سر) تو همى خواهى لب نان در بدر) در سر خود پيچ هل خيره سرى) رو در دل زن چرا بر هر درى
مثلا نان ونعمتله پر مملو سنك باشك اوزره بر سبد واردرسن قپو قپو اب نان استرسن كندى باشكه طولان خيره سرلكى
قويور وكوكل قپوسنى اور نيچون هر قپوده سن بو بيتلر الله تبارك وتعالينك بنده سنه اولان كمال قربنى ايضاح ايلمكدن
ارترى مثل موقعنده واقع اولمشدر مثلا بر كمسه نك باشنده وافر لطيف نانله طولمش بر سبد اولسه واول كمسه دربدر
بر پاره ايتمكى كديه ودريوزه قيلسه نه مرتبه عيب وعار اولورسه واول كمسه كنديده اولاندن توجهله بى خبر قالورسه حق
سبحانه وتعالينك كندى يه كمال قربندن غافل اولان وآنك انوار اسرارنه مظهر اولديغندن بى خبر اولان كمسه بوكا
بكزر فى الحقيقه اى طالب حق اولان وانى غيريدن طلب قيلان كمسه سنك خود بو وجودك سبدى نان وخوان الهيه
ايله پردرسن نيچون غيرى كمسه لردن انى طالب اولورسن وار كندى باشكه طولان وكندى اوزريكه صارل خيره سرلكى
وسر اسيمه اولمغى قويور وكندى قلبك قپوسنى قرع ايله نيچون هر قپويى طولاترسن حق تعالى يى بيلمك وانكله آشنا
اولمق كندى ذاتكى بيلمكه وحقيقتكه اشنا اولمغه موقوفدر انكچون حضرت نبى عليه السلام من عرف نفسه فقد عرف
ربه بيوردى حاصل كلام هرنه ديلرسك واراسته سنده * سن سنده اولمه غافل ايكنده (مثنوى) تا برانوى ميان آبجو

غافل از خود زین وان تو آبجو * پیش اب وپس هم آب بامدد * چشمهارا پیش سد وخلف سد * مثلا دیرکه دلك آب جویك ایچنده سن اما کندکدن غافلسن بوندن واندن سن آب طلب ایدیجیسن اوککده اب وارد کده هم بامدد اب واردر اما چشملرك اوکنده وارد نده سد واردر یعنی مثلا سن اب حیاته زانوسنه دك صوده اولان کمسه کبی داخل ومستغرق اولمش سن حال بوکه بوندن سن غافلسن وبوندن واندن اب معنایی طلب ایدیجیسن اول آب حیات سنك جمیع جهاتکی احاطه ایلیوب هر جانبك آب بامدد اولمشدر ولیکن کوزلرك اوکنده وارد نده سد معنوی اولدیغندن انی کورمکه قادر اوله مزسن (مثنوی) اسب زیر ران وفارس اسب جو * چیست این کفت اسب لیکن اسب کو * هی نه اسبست این بزیر تو پدید * کفت اری لیك خود اسبی که دید * مثلا اسب فارسك ا ویلوغی التنده وحال بوکه فارس اسب استیجیدر اول فارس کندی اسبندن برمرتبه غافل که فرضی برکمسه اکا دیسه بو سنك زیر رانکده اولان ندر اول فارس دیر اسبدر لیکن اسب قنی اول کمسه اکا دیسه هی غافل بو سنك التکده کی اشکارا اسب دکلیدر اول ابله دیر بلی اسبدر ولیکن براسبی خود کیم کوردی یعنی ای طالب حق تعالی اولان مثالك شول اسب کندی التنده ایکن اسب جو اولان کمسه یه بکزر که سند خی حق تعالی یی کندی نفسنه مضاف ایلدیکی روحله زنده سن وآنك قدرت وارادتیله فرخنده سن ونحن اقرب الیه من حبل الورید ایت کریمه سنك مقتضاسنجه هر نه مکانده وهر نه حالده حق تعالی انسانه حبل وریدندن اقرب ایکن وهو معکم اینما کنتم فحواسنجه هر نه مکانده وهر نه حالده اولسق اول بزمله بیله اولدیغی مقرر ومحقق ایکن فرضی برحقیقت حاله واقف وعارف بزه دیسه که بو سنك وجودکده اولان حیات وعلم وارادت وقدرت وسمع وبصر وکلام کیمکدر وسنك وجودکده همیشه متصرف ومدبر اولان وقلبکی تقلیب وتصریف قیلان کیمدر دیسه سن دیرسن که خدای تعالیدر پس اول سکادیرکه چونکم قضیه بونك کبیدر مراد حاصل اولدی واول سکاسندن یقین کلدی سن دیرسن که بلی کرچك بویله ولیکن بن مقصودمی کوره مزم اول قنده در بکاانی کوستر تکرار عارف سکا دیرسه که هی غافل بو سنك وجودکده مدبر ومتصرف اولان وسنی مرید وقادر وسمیع وبصیر قیلان اشکارا اول خداد کلیدر سن نه بورازی فهم ایده میوب دیرسن بلی بویله در ولیکن بنی کوتورن وبنی بوعالمه کتورن مراد ومقصودم اولان خدایی کیم کوردی بن آنك طالبیم استرمکه انی بولم (م ی) هست آب وپیش روی اوست ان) اندراب وبیخبر زاب روان) مست چیز وپیش روی اوست چیز * بیخبر زان چیز وشرح خویش نیز) مثلا برکمسه آنك مست وتشنه سیدر حال بوکه آب آنك اوکنده در اول کمسه آب ایچنده واب رواندن بیخبردر برنسنه نك مستیدر حال بوکه اول نسنه آنك اوکنده در لیکن اول کمسه اول شیدن وکندینك شرحندن دخی بیخبردر یعنی مثلا اکثر کمسه لر آب حقیقینك عاشق ومستی اولمشدر واول آب حقیقی آنك یوزی وکوزی اوکنده وجمیع موجوداتده ساریدر ومن الماء کل شیء حی موجبنجه هر شیء اول ماء حقیقتدن وآب حیات معنویدن زنده اولمشدر واول کمسه اول آب حقیقینك ایچنده سرتاپا مستغرق اولمشدر حال بوکه اول آب رواندن وماء حیاتدن بیخبردر (بیت) جهان آرا جهان ایچنده دراری بیلمزلر * شوماهیلر کبی آب ایچره دردریای بیلمزلر * بعض کمسه لر واردر فی المثل برشیئك عاشقی ومستیدر وحال بوکه اوشیء آنك یوزنك وکوزنك اوکنده در اول کمسه لر اول شیدن بیخبردر وکندی درونك انشراح وانجلاسندن دخی بیخبردر وکندی باطنی حضرت حقك انوار یله منشرح ومنجلی اولمشدر ولیکن قوت واهمه وخواطر نفسانیه اکا پرده اولور کندی باطننك شرحندن بیخبر قالمشدر (م ی) چون کهر در بحر کوید بحر کو * وان خیال چون صدف دیوار او * کفتن ان کو حجابش میشود * ابر تاب آفتابش میشود * بند چشم اوست هم چشم بدش * عین رفع سد ارکشته سدش * بند کوش او شده هم هوش او * هوش باحق دارای مدهوش او * مثال اخر شول بحرده اولان کوهر کبی که بحر قنی دیر واول صدف کبی خیال آنك دیواریدر آنك قنی دیمسی آنك حجابی اولور آنك افتابنك تاب وضیاسنك سحابی اولور آنك چشم باطننك بندی هم آنك بد اولان چشمیدر آنك عین رفع وسد ایلمسی ورفع حجاب قیلدم دیمسی اکا سد وپرده اولمشدر آنك کوشنه هم آنك هوشی بند اولمشدر هوشکی حضرت حقه طوت ای آنك مدهوشی یعنی برمثال دخی بودر که انسان بحر حقیقتك کوهری کبیدر وهر وجهله اندن حاصل اولمش واندهمستغرق اولوب نشو ونما بولمشدر اما بحر حقیقیدن خبری اولمیوب بحر قنی دیو آنك طالبی اولمشدر وکندینك صدف کبی اولان اول اوهام وخیالاتی بحری کورمکه سد ودیوار اولمشدر وآنك دریای حقیقت قنی دیمسی وحضرت الوهیت نه مرتبه ده در دیو طلب ایلمسی اول طالبك عین حجابی اولور دخی آنك مرادی اولان آفتاب معنوینك تاب تجلیسنك سحاب وحجابی اولور که اکا اول افتاب معنوینك ظهورینی منع قیلور هم آنك بدو اعمی اولان کوزی آنك کندی کوزنك بندو سدی اولمشدر وآنك بن وجه حقیقتدن رفع حجاب ایلدم دیمسی کندیسنه عین سد وحجاب اولور زیرا مادامکه هنوز دخی بنلك قیدنده در

حقیقتدن خبری یوقدر محجوب وغافلدر وهم انك عقلی انك سمع جاننك بندی وسدی اولمشدر کلام حقی استماع ایلمکدن انی منع ایلر ای حق تعالینك مست ومدهوشی اولان کمسه عقلکی همیشه حضرت حقه طوت وهیچ کندکله مقید اولمه تا حقیقتدن خبردار اوله سن ومقصودکی کندی وجودکده مشاهده قیله سن (در تفسیر قوله علیه السلام من جعل الهموم هما واحدا کفاه الله سائر همومه ومن تفرقت به الهموم لا یبالی الله فی ای واد منها هلك بو سرخ شریف حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمك بوقول اطیفنك تفسیری بیانده در که بیوررلر شول کمسه که جمیع همومنی هم واحد قیلسه یعنی جمیع آلام وغمومنی دفع ایدوب همان بر همه منحصر قیلسه وهمی همان خدای تعالی یه متعلق اولان هم اولسه الله تعالی انك سائر همومنه کفایت ایلر وشول کمسه که همومی پراکنده ایلیه بو دخی معتادر وشول کمسه نك که همومی متفرق اوله الله تعالی قایرمز اول همومدن قنغی وادیده اول کمسه هلاك اولور (مثنوی) هوش را توزیع کردی برجهات * می نیرزد تره آن ترهات * آب هش رامی کشد هر بیخ خار * آب هوشت چون رسد سوی ثمار) عقلکی اطرافه توزیع ایلدك سنك اول ترهاتك برتره یه دکمز سنك عقلك آبنی هر بیخ خار چکر پس سنك عقلك صوینی میوه جانبنه نیجه ایریشور یعنی کندی عقل وفکرکی بو جهات سته ایچره اولان اشیایه توزیع وتقسیم ایلدك حال بوکه اوسنك ترهاتك یعنی طالب اولدیغك نامعقول حالاتك وکماتك بربرلك سبزه دکمز وسنك عقلك صوینی هر خار مشابه سنده اولان اشغال دنیویه ومقتضیات نفسانیه وجسمانیه نك اصلی کندیسنه جذب ایلر پس سنك عقلك صوینی بو شجرۀ وجود انسانیه نك ثمارنه نچن واصل اولور که مراداندن مرتبۀ کمال ویاخود نتیجۀ اعمال اوله که بونلر انسانك وجودی درختنك میوه لری کبیدر * مثنوی * هین بزن ان شاخ بدرا خوکنش * آب ده این شاخ خوش را نوکنش) هر دو سبزند این زمان آخر نکر * کین شود باطل ازان روید ثمر * آب باغ این راحلال ان را حرام فرق را آخر ببینی والسلام * اکاه اول اول بد اولان شاخی اورو آنی خوار ایله یعنی بوداقلرین قیر وبو خوش شاخه آب ویرانی نو وتازه ایله اکرچه بو زمانده هر ایکیسی سبزه وتازه لردر آخره نظر ایله که بو شاخ بد باطل اولور واول شاخ خوشدن ثمر بتر باغ وجودك ابی بوکه حلال واکا حرامدر بو ایکیسنك فرقنی آخر الامر کورورسن والسلام خوکندن بداق قیرمق خوکنش آنك دالنی بوداغنی قیردیمکدر شاخ بددن مراد بونده افکار نفسانیه ومشتهیات جسمانیه واشغال دنیویه در شاخ خوشدن مراد مقتضیات روحانی وطاعات ربانی اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که اکاه اول اول وجودك باغنده اولان بد شاخلر کبی ظهور ایلین افکار نفسانیه یی ومشتهیات طبیعیه یی اورکوت وآنك دالن وبوداغن قیرتا کم آنك محلنه شاخ نوبتسون وبو شاخ خوش کبی اولان مقتضیات روحانیه یه وطاعات ربانیه یه عقل آبنی خرج وبذل ایله وانی تازه ونو ایله اکرچه شاخ کبی اولان مشتهیات نفسانیه وشاخ خوش کبی اولان مقتضیات روحانیه هر ایکیسی حالا سبز وتردرلر اما سن بونلرك آخرنه نظر ایله که بو شاخ بد کبی اولان شهوات نفسانیه بالکلیه باطل اولور واول شاخ خوش کبی اولان مقتضیات روحانیه وطاعات ربانیه دن آخر الامر نیجه اثمار معنوی ومنافع اخروی حاصل اولور باغ وجودك آب عقلی وماء حیاتی بو مقتضیات روحانیه یه خرج اولنسه حلال ومشتهیات نفسانیه یه خرج اولنسه حرامدر آخر الامر یوم قیامتده ویاخود بصر بصیرتك نور هدایتله منور اولدیغی وقتده بو ایکیسنك ما بینی فرق ایلدکی بیلورسن ونتیجه لرینه عالم اولور بیلورسن والسلام (م ی) عدل چه بود آب ده اشجاررا ظلم چه بود آب دادن خاررا (عدل وضع نعمتی در موضعش) نی بهر بیخی که باشد آب کش * ظلم چه بود وضع در ناموضعی که نباشد جز بلارا منبعی * عدل ندر اشجاره آب ویرمکدر عدل یعنی عادل اولوب وآب ده وصف ترکیبی اولوب معنی عادل ندر اشجاره آب ویریجیدر دیمك دخی جائزاولور ظلم ندر خاره آب ویرمکدر عدل برنعمت واحسانی کندینك موضعنه قومقدر هر بیخه آب ویرمك دکلدر که اول بیخ آب چکیجی اوله ظلم ندر برشیئی موضعی اولمیان یره قومقدر که اوناموضع بلادن غیریه منبع اولمیه وبو ابیات شریفه نك محصولی بویله دیمك اولور که عدل عند العلماء هر حقی مستحقنه ویرمکله تعریف وظلم حقی مستحقینه ویرمیوب حددن تجاوز ایدوب غیر مستحقنه ویرمکله توصیف اولنمشدر مثلا اشجار مثمره آبه مستحقدر پس عدل اولدر که ابی اشجار مثمره یه ویره سن وخاربی معنی آبه مستحق دکلدر زیرا اندن برنفع وثمره حاصل اولمدیغندن ماعدا درنده لك ومؤذیلك آنك کاریدر پس اکا آب ویرمك آبی نامحل اولان یره ضایع ایلمکدر کذلك عقل آبنی دخی مشتهیات جسمانیه یه ومقتضیات طبیعیه یه ویرمك محل ومناسب دکلدر اندن نفع وثمره حاصل اولمز اکر عقل آبنی جسمك مشتهیاتنه وطبعك مقتضیاتنه خرج ایلسك ظلم قیلورسن اما طاعات حقه وتکمیل دین ودیانته خرج ایلسك عادل اولورسن والحاصل نعم الهیه دن هر قنغی نعمت اولورسه اولسون عدل اودر که آنی موضعنه وضع ایلیه سن ومستحقنه ویره سن عدل اودر که اول نعمت حقی بربد اصل کمسه یه ویره سن که

اول نعمتی چکیجی وضایع ایدیجی اوله مثلا زکات وصدقاتی فاسق وفاجره ویرمك وتارك الصلوة واشقیا واهل لعبه
سخا وعطا ایلمك انی ضایع ایلیجی یعنی آب ویرمك نیجه ظلم ایسه بودخی انجلین ظالمدر اما عدل (للفقراء الذین احصروا
فی سبیل الله لا یستطیعون ضربا فی الارض) آیت کریمه سنك مقتضاسنجه اول زکات وصدقه‌یی یریوزنده تجاوز ایلمکه
قادر اولمین والله یولنه حصر اولنان فقرایه ویرسه عدل محض اولور حد ذاتنده ظلم ندر دیرایسك برنعمتی موضع ومحلی
اولمیان یره قومقدرکه اول موضعی ومحلی اولمیان شئ منبع بلا ومعدن سیئه اوله پس سن برنعمتی کوتوروب منبع بلا اولان
محله وضع ایلسك اول نعمته ظلم ایلمش اولورسن وسن ظالملرمرتبه سن بولورسن *مثنوی* نعمت حق را بجان
وعقل ده * نی بطبع پرزحیر وپرکره * بازکن پیکار غم را بر تنت * بردل وجان کم نه ان جان کندنت * حق تعالینك
نعمتنی جان وعقله ویر پرزحیر وکره اولان طبیعه ویرمه غم پیکارنی تنك اوزره باز ایله اول جان چکشمکی سن دل وجان اوزره
قومه زحیر ایچ اغریسنه دیرلر بونده امراض قلبیه دن عبارت اولور یعنی حق تعالی حضرتلرینك نعمتنی اکر صوری
واکر معنوی جانکه وعقلکه ویر تانشو ونما بوله وقوی وکامل اوله امراض قلبیه ایله مملو وعقد معنویه ایله طلو اولان
طبیعتکه ویرمه زیرا شوبارکه سن اول طبیعتکه نعمت وراحت ویره سن انك کثافت وکدورتی زیاده اولمسنه سبب اولور
آما اول نعمتی طبیعتکه ویردکده عقل وجانکه خدمت قیلمقدن ومنعمنه شاکر اولمقدن اوتری ویرسك معنا اول نعمتی
نه عقل وجانکه ویرمش اولورسن پس عدالت قیلورسن وحقی مستحقنه ویرمش اولورسن زنهار دنیا غمنك جنك
وپیکارنی عقل وجانك اوزرینه بوکلتمه که ظلم ایدرسن آنی جسمك اوزره بوکات که کالایق اولان اولدرکه اول دنیا
خصوصنده جان چکشمکی قلب وروحك اوزره وضع ایلمه که قلب وروح بو خصوصده جان کندن اولمق زحمتنه
ومضطرب اولمق مشقتنه لایق ومستحق دکلدر عدل اودرکه عقلکی وروحکی بوزحمتلردن آسوده ایلیه سن *مثنوی*
برسر عیسی نهاده تنك بار * خرسکیزه میزند در مرغزار * بولتکی عیسانك باشی اوزره قونمش خرمرغزارده سکیزه
اورر عیسادن مراد روح وخردن مراد نفس اولور سکیزه بوکلکه وقالقیمغه دیرلر یعنی ای عدلدن بیخبر اولان وروحنه
ظلم قیلان کسه عیسی مشرب اولان روحك اوزره غم بارنی ودنیا کارنی قومشسن وانی بار دنیانك التنده محبوس
ومقید قیلمشسن خرنفسك سبزه زار ومرغزارده صیچرایوب قالقیمقده در بو خود ظلمدر کرکدر که بار طاعاتی نفسك
خرینك اوزرینه قویاسن وعیسی مشرب اولان روحکی بار دنیادن ازاد قیله سن وانی علم ومعرفت مرغزارنده وطاعات
سبزه زارنده آسوده ایلیه سن تا عادللردن اوله سن (مثنوی) سرمه را در کوش کردن شرط نیست * کاردلرا جستن از تن
شرط نیست * سرمه‌یی کوشده ایلمك شرط دکلدر قلبك کارنی تندن استمك شرط دکلدر چونکم هرشیئی موضعنه
قومق عدل وشرط اولدیسه سرمه‌یی قولغه قومق عدل وشرط دکلدر وهرکاری اهلندن ومحلندن طلب ایلمك دخی
عدل وشرط اولدیسه کوکل کارنی جسمدن طلب ایلمك عدل وشرط دکلدر برشیئی نامحل اولان یره قومق نیجه شرط
وعدل دکل ایسه نامحل اولان یردن طلب ایلمك هم شرط وعدل دکلدر (مثنوی) کردلی رو نازکن خواری مکش) ورتنی
شکر منوش وزهر چش) زهر تن را نافعست وقندبد) تن همان بهتر که باشد بی مدد * هیزم دوزخ تنست وکم کنش) وربروید
هیزم نوبرکنش * اکر کوکل ایسك یوری ناز ایله خورلق چکمه وکر تن ایسك شکر ایچمه وزهر طات زیرا تنه زهر وقهر
نافعدر وقند بددر تنه همان یکرکدرکه مدد سز اوله دوزخك اوطونی تندرانی کم وناقص ایله واکر یکی هیزم بترسه انی قوپار
بیت اولدماولان دل اهل دل وتن اهل تن تقدیرنده درو توضیح معنی بویله دیمك اولورکه اکر اهل دل ایسك ودل مرتبه سن
بولمش برکامل ایسك یوری خلق اوزره نازو استغنا ایله خوارلق وحقیرلك چکمه که صاحب دل اولدقدنصکره خلقه
نازو استغنا قیلمق وانلر اوزره تباهی وتفاخر ایلمك جائز ولایق اولورکه کما قال ابن الفارض * وفز بالعلی وافخر علی ناسك علا
بظاهر اعمال ونفس تزکت) وتصاحبا بالسحب اذیال عاشق) بوصل علی اعلی المجرة جرت) واکر اهل تن ایسك تنه لذت
ویرن وخوش کلن شیلرا کرشکردر واکرشکردن غیری اولان لذیذ شیلردر هرنه ایسه انی نوش ایتمه بلکه ریاضت وعبادت
وتواضع ومسکنت وذل وحقارت زهرلرنی ذایق اولکه نفسه لایق اولان بونلردر زیرا نفس اماره صفتلرینه مبتلا اولان
تنه ریاضت وذل وحقارت ومحنت ومشقت زهرلرین طاتمق نافعدر اما قندکبی اولان نعمت وراحت ودوات وفرحت
وصحت وسلامت وقوت وقدرت بد وضرردر صفت قبیحه ایله موصوف اولان تنه بهتر اولان ونفع کلان اولدرکه بی مدد
اوله زیرا اکر با مدد اولسه معصیتدن خالی اولمز حاصل کلام جهنمك حطبی بو تن ظالمدر انی ریاضتله کم وناقص ایله کما قال
تعالی واما القاسطون فکانوا لجهنم حطبا واکر بوتنه متعلق اولان صفتلردن ویا خود لحم وشحمدن اکر بر هیزم جدید
بترسه انی قلع وقمع ایله وریاضتله جهنمه لایق اولان لحم وشحمکی وصفتلریکی ازاله ایله تا کم نار جهنمی چکمکدن خلاص
اوله سن *مثنوی* ورنه حمال حطب باشی حطب * دردو عالم همچو جفت بولهب * از حطب بشناس شاخ سدره را

کرچه هردو سبز باشند ای فتا * اصل ان شاخست هفتم آسمان * اصل این شاخست از نار ودخان * اکر بدنکده
جهنمه متعلق بر هیزم بترسه انی قوپار واکر انی قوپارمزسك ای حطب حمالة الحطب اولورسن ایکی عالمده ابولهبك
جفتی کبی شاخ سدره‌یی حطبدن فهم ایله اکرچه ایکیسی بیله سبز وتازه اولورلر ای یکت اول شاخ سدره نك اصلی
یدنجی آسماندر یا خود معنی یدنجی آسمانده در اما بو شاخك اصلی نار ودخاندندر حطبدن مراد بونده حد شرعدن
خارج اولان اوصاف حیوانیه ولحوم وشحوم جسمانیه واموال واسباب دنیویه در وسدره دن مراد عقل وروحدرکه
آنك اصلی ومرتبه سی بغایت عالی اولدیغی اعتبارله هفتم آسماندر پس تن پرور اولان کسه لری حطب جهنم منزله سنه
تنزیل ایلیوب انلره خطابا بیوررلر که اکر تنکده حد شرعدن متجاوز اولان لحوم زائده وشحوم بی فائده بتوب ظهوره
کلورسه واموال دنیویه واوصاف حیوانیه دن دخی سنکچون حاصل اولورسه انلری کندکدن بالکلیه محو وازاله ایله
واکر بو ذکر اولنان صفتلری کندکدن کیدرمزسك ای جهنم حطبی منزله سنده اولان کسه دنیاده وآخرتده ابولهبك
عورتی کبی حمالة الحطب اولورسن نته کم انك حقنده وامرأته حمالة الحطب فی جیدها حبل من مسد دینلدی
سن دخی بو معنادن حصه دار اولورسن وبو سوره نك تفسیری اوچنجی جلدده تشبیه قیددام قضا سرخنده مرور
ایلمشدر انده طلب اولنه اکر عاقل ایسك شاخ سدره مشابه سنده اولان روحکی حطب جهنم منزله سنده اولان تنکدن
فرق ایلیوب تمیز ایله اکرچه ای جوان بو ایکیسی بیله بو جهانده سبز وتر وتازه لردر ولیکن بونکله انك ما بیننده نه
مناسبت وار در اول علوی بو سفلیدر اول نوری بو ناریدر اول ماننده سدره اولان روح شریفك اصلی هفتم آسمانده در
وبو جهنم شجره سنك شاخی منزله سنده اولان تنك اصلی ناردن ودخاندندر نار عناصر اربعه نك قویسی وبدنك رکن
اعظمی اولدیغی اعتبارله بدنه اصل واقع اولمشدر که سائر عناصر بو بدنده اولان حرارتله قائملردر اکر حرارت منطفی
اولسه ویا غالب اولسه سائر عناصرده قوت قالمیوب بدن اولوردیرلر ودخاندن مراد بونده اکل وشربدن حاصل اولان
ابخرهٔ لطیفه درکه عروق واعصابده ساریه در پس بدنك اصلی نار ودخان اولمسی بو اعتبارله اولور *مثنوی* هست
ماننده بصورت پیش حس * که غلط بینست چشم وکیش حس * هست ان پیدا بپیش چشم دل * جهدکن
سوی دل آجهد المقل * ورنداری پا بجنبان خویش را * تا ببینی هرکم وهر بیش را * حس ظاهر قتنده شاخ سدره ایله
حطب جهنم بری برینه مشابهلر ومماثللردر زیرا حسك چشم ومذهبی وعادتی غلط بینلکدر اما چشم دل واهل دل
قتنده اول پیدا وظاهردر جهد ایله کوکل جانبنه کل مقلك جهدی کبی واکر پای طوتمز ایسك کندیکی تحریك ایله
تا کم هرکم وبیشی کوره سن مقل ذوقلت اولان فقیره دیرلر وجهد کمال طاقت ومشقته دیرلر الجهد المقل تقدیرنده در یعنی
بو حطب جهنم منزله سنده اولان جسمك شاخ سدره مشابه سنده اولان عقل وروح اهل حس قتنده بری برینه شدت
اتصالی اولدیغی جهتدن مشابهلر ومماثللردر زیرا حسك چشمی ومذهب وعادتی غلط کوریجیلکدر حقیقت کاری
فرق وتمیز ایلمکه قادر دکلدر بو ایکیسنك ما بیننی فرق ایلمك بصر بصیرته روشن ودیدهٔ جانه ظاهر واشکاردر ای
مرتبهٔ جسمانیه ده قلان کسه فقیر اولان کسه نك غنا تحصیلنده طاقتی وقوتی جانبه کجوب قلبنه کلدیکی کبی
سن دخی آنك جهدی کبی کوکل وجان ایچنده قرار ایله تا غنای حقیقی بوله سن وکنز لا یفنایه واصل اوله سن
فرضا اکر پای معنوی وقدم روحانی طوتمز ایسك مشیا علی الهام لا مشیا علی الاقدام کوی کبی غلطان اولوب
کندیکی جان ودل جانبنه تحریك ایله حتی برمرتبه یه واصل اوله سن که هرناقص وکاملی کوره سن وعاقلی غافلدن فرق
قیله سن ومقام حقیقته واصل اوله سن (درمعنی این بیت) کر راه روی راه برت بکشایند * ور نیست شوی بهستیت
بکرایند * بو سرخ شریف بو بیت لطیفك معنیسنك بیاننده در ای کسه اکر راهرو ایسك سنك قتکه یول اچرلر
واکر نیست وفانی اولور ایسك سکا وجودله میل وتوجه ایلرلر یعنی ای مؤمن اولان کسه اکر طریق حقه کیده سن
انده سعی ومجاهده ایده سن سنك قتکه ویا خود سکا طریق حق فتح ایدر وسبل حقیقته هدایت ایدرلر نته کم حق
تعالی والذین جاهدوا فینا لنهدینهم سبلنا بیوردی واکر فانی اوله سن وکندی وجودکی محو قیله سن سکا حضرت حق
جانبنده بقا ایله وجود حقانی ایله میل ایدرلر الحاصل نقدر فانی اولورسك اولقدر بقا بولورسن وراه حقه نقدر کیدرسن ونه
مرتبه توجه ایدرسك فتح بابه اولقدر واصل اولورسك ومن قرع الباب ولج ولج دینلمش ومن طلب وجد وجد حدیث
شریفی بو معنالره کوره بیورلمشدر *مثنوی* کرزلیخا بست درها هرطرف * یافت یوسف هم زجنبش منصرف *
باز شد قفل ودر وشد ره بدید * چون توکل کرد یوسف بر جهید * اکرچه زلیخا قپولری یوسفی صید ایلمك خصوصنده
هرطرف باغلدی لیکن حضرت یوسف علیه السلام جنبش وحرکت ایلمك سببندن منصرف بولدی قفل ودر کشاده
اولدی ویول بدید وظاهر اولدی چونکم حضرت یوسف علیه السلام توکل ایلدی اول خانه دن صیچرادی یعنی شول

زمانده که وراود ته التی هو فی بیتها عن نفسه وغلقت الابواب وقالت هیت لك قال معاذ الله ایت کریمه سنك فحواسی اوزره زلیخا یوسف علیه السلامك سرایندە ایکن یوسفه اتك نفسندن کندی مرادنی مراوده ایلدی وسرایك قپولرنی محکم بند ایلدی ویوسفه کل دیدی یوسف بن بو کاردن اللهه صغنورم دیوب اندن فرار قیلوب حرکت ایلدی محل انصراف بولوب اندن رجوع قیلدی باذن الله قپونك کلیدلری اچلدی وقپولرا کامفتوح اولدی وراه نجات آشکار اولوب ظهوره کلدی چونکیم یوسف حضرتلری الله تعالی یه توکل ایلدی اول حبسدن صبر ایدی واول بلادن خلاص اولدی کما قال تعالی فی حقه انه من عبادنا المخلصین * مثنوی * کرچه رخنه نیست عالم را پدید * خیره یوسف وار می باید دوید تا کشاید قفل ودر پیدا شود * سوی بی جایی شما را جا شود * اکرچه بو عالمك رخنه سی ظاهر دکلدر یوسف علیه السلام کبی خیره یلمك کرکدر تا کم قفل آچله وقپو پیدا اوله بی جایلك طرفی سزه جای اوله یعنی بو عالمك اکرچه حضرت حق جانبنه وعالم آخرت طرفنه بر کدکی یوقدر وبر قپو ظاهر دکادر ولیکن ای خیره لر حضرت یوسف کبی یوزن دنیانك الندن قورتلوب خانه عالمدن طشره قاچغه وخلاص اولمغه یلمك کرکدر حتی عون الهی ایله قفل کشاده اوله وعالم حقیقته بر در معنوی پیدا اوله تا اول دردن عالم لامکانه داخل اوله سن لامکان طرفنده سزلك ایچون مکان اوله وجایك انده اسوده اولوب اقامت قیله * م ی * امدی اندر جهان ای ممتحن * هیچ می بینی طریق امدن * تو ز جایی آمدی وز موطنی * آمدن را راه دانی هیچ نی * ای امتحان اولنمش کمسنه بو جهانه عالم الهیدن کلدك کلمکك طریقنی هیچ کورور میسن سن بو جهانه بر یردن وبر موطندن کلدك کلمککه هیچ یول بیلور میسن بیلمزسن راهدان وصف ترکیبی اولوب اکا متصل اولان یاوحدت ایچون اولور معنی آنك کلمسنك یولنی بلیجی هیچ برکمسه یوقدر دیمك درست معنی دکادر زیرا که جمیع انبیا واولیا اول جهانه یول بیلیجیلردر یعنی ای امتحان اولنمش کمسه سن بو جهانه عالم الهیدن کلدك هیچ اول عالمدن بو عالمه کلدیکك یولی بیلور میسن مقرردر که بیلمزسن سن بر عالی یردن وشریف موطندن بو عالمه کلدك کلمککلك یولنی هیچ بیلور میسن بیلمزسن پس کیده جك یول دخی انجلین ناپیدادر (م ی) کر ندانی تا نکوبی راه نیست * زین ره بی راه ما را رفتنیست * می روی در خواب شادان چپ وراست * هیچ دانی راه ان میدان کجاست * اکر اول یولی بیلمز ایسك تا دیمه سنکه یول یوقدر بزه بو یولسز یولدن کتمکلك بهر حال مقرردر مثلا عالم خوابده چپ وراستده شادان ومسرور کیدرسن هیچ بیلور میسن اول میدانك یولی قنده در یعنی اکر سن عالم معنی طرفنه کیدن یولی بیلمزسك تا اول یوقدر دیمه سن زیرا بو ظاهرا بی راه اولان یولدن بزه کتمکلك وار در اکرچه حالا بزم مشهودمز دکل ایسه ده کورورز که بو قدر کمسه لر اول جانبه کیدرلر بزم دخی عاقبت اول یولدن عالم معنایه کتمکلکمز مقرردر مثلا سن عالم خوابده یمین وشمال جانبنه کیدرسن شاد ومسرور اولدیغك حالده هیچ بیلور میسن که اول عالم خوابده اولان میدانك یولی قنده در بو عالمدن اول عالمه کیدن یول معقول ومعنویدر کذلك بو عالمدن عالم اخرته کیدن یول دخی بویله معقول ومعنویدر عالم خوابدن وعالم برزخی وعالم اخرتی قیاس ایله تا کم جاهل وغافل اولنلردن اولمیه سن (م ی) تو به بندان چشم خود تسلیم کن (خویش را بینی دران شهر کهن (چشم چون بندی که صد چشم خمار * بند چشم تست این سو از غرار سن اول بو دنیایه ناظر اولان کوزیکی تسلیم ایله کندیکی اول قدیم وعتیق اولان شهرده کوره سن چشمکی نیچه باغلرسن که یوز چشم خمار سنك چشمك بو جانبدن غرار جهتنده یعنی سن بو دنیایه وماسوایه ناظر اولان کوزیکی سد وبند ایله کندیکی حضرت حقك امر شریفنه تسلیم ایله کندیکی اول شهر قدیمده کوره سن ونظریکی عالم حقیقتك عجایبنه ایر کوره سن اول عالمك مشاهده سنه طریق بو در اما سن بو عالم ظاهره ناظر اولان کوزیکی نیجه باغلرسن که بو عالمده نیجه مستانه کوزلر ولطیف یوزلر بو جانبده سنك انلره مغرور اولدیغك جهتدن سنك کوزیکه باغ اولمش واول عالمك مشاهده سندن سنی محجوب قیلمشدر (مثنوی) چار چشمی تو ز عشق مشتری * بر امید مهتری وسروری) ور بخسپی مشتری بینی بخواب * جغد بد کی خواب بیند جز خراب * سن مشتری نك عشق ومحبتندن چار چشم سن مهترلك وسرورلك امیدی اوزره واکر اویویه سك مشتری خاطر نشانك اولدیغندن خوابده هم مشتری کورورسن جغد بد خرابدن غیری نجن خواب کورور یعنی ای عالم حقیقتدن غافل اولان کمسه سن مشترینك عشق ومحبتندن درت کوزلوسن کندیکی خریدار اولنلره ظاهر وباطن کوزلریله ناظر اولوب مهترلك وسرورلك امیدی اوزره منتظر اولمشسن فرضی قلبك مشتری اولنلره بر مرتبه الفت قیلمش وانلر سنك باطنکده شول مرتبه قرار ایلمش که اکر نائم اولسك واقعه ده هم کندیکه مشتری اولنلری کورورسن وانلره معامله قیلورسن حاصل کلام بوم شوم خرابدن غیری رؤیا کورمز انکچونکه خاطر نشانی اولان واکا لطیف وخوش کلان ویرانه در پس رؤیاسی دخی کندینك خاطره سی وارزوسی اوزره صورت باغلر (مثنوی) مشتری خواهی بهر دم پیچ پیچ * تو چه داری که فروشی هیچ هیچ) کر ترا نانی بدی یا چاشتی (از خریداران

فراغت داشتی * ای طالب ریاست هر دمده پیچ پیچ مشتری استرسن سن نه طوترسن که صاته سن هیچ هیچ اکر سنك بر نانك ویا بر چاشتلك اولیدی طالب ومشتری اولنلردن فراغت طوتردك پیچ پیچ قات قات معناسنه اولمق اولیدر چاشتیده یانسبت ایچوندر قوشلق وقتنه منسوب اولان طعام دیمکدر یعنی ای مائل شهرت وطالب ریاست اولان مرائی سن قات قات مشتری استرسن تا سکا طالب اوله لر واتباع واقتدا قیله لر ومرید ومحب اوله لر سن نه طوتارسنکه بونلره صاته سن حقیقتده علمدن ومعرفتدن وذوق حالتدن وبونلر امثالی اولان خصلتلردن هیچ بر نسنه طوتمزسن مکر که لاف وکزاف ودعوا وسمعه وریا طوتارسن وبو اسلوبله بر نیجه ساده دلی کندیکه صید ایدرسن انلردن جلب منافع دنیوی قیلرسن اکر سنك روزمره ییجك بر نانك وقوشلق وقتنده اکل ایلیجك غدا وخوانك اولسیدی بو اهل دنیانك خریدارلغندن فراغت طوتردك ووجود فروش اولمقدن وریا وسمعه ایله خلقی کندیکه مشتری قیلمقدن انابت ایدردك (قصه ان شخص که دعوی پیغمبری می کرد * کفتندش که چه خورده که چنین کیج شده و یاوه میکویی کفت اکر چیزی یافتمی وخورده می نه کیج شده می ونه یاوه کفتمی که هر سخن نیك باغیر اهلش کویند یاوه کفته باشد اکرچه دران یاوه کفتن مأمورند) بو سرخ شریف او شخصك قصه سیدر که پیغمبرلك دعواسن ایلدی اکا دیدیلر که نه یمشسنکه بویله کیج واحمق اولمشسن ویاوه ونامعقول سویلرسن اول شخص دیدی اکر بر نسنه بولیدم واکل قیلیدم نه کیج واپله اولوردم ونه یاوه ونامعقول سویلردم زیرا هر نیك ولطیف سوزکه انی اهلندن غیریه دیه لر یاوه دیمش ونامعقول سویلنمش اولورا کرچه اول یاوه سویلمکده انلر مامورلردر یعنی نیکوکوی اولان انبیا علیهم السلام واولیای کرام هر سخن نیکی که اهلی اولین کمسه لره سویلدیلر اول خوب ولطیف اولان سوزلر نااهل ونامحرم اولنلرك حقنده یاوه سویلنمش اولدی اکرچه اول نیکوکوی اولان کمسه لر اول نااهل اولان کمسه لرك حقنده یاوه اولان سوزلری سویلمکه من عند الله مأمورلردر وحد ذاتنده انلرك سویلدیکی اهل اولنلر حقنده نیکو ولطیفدر وانلر نیکو سویلمکه مأمورلردر لیکن نااهل اولنلرك حقنده چونکیم انلرك نیکو ومعنی دار اولان سوزلری یاوه وبی معنی اولدیسه انلر نااهل اولنلره نسبت یاوه سویلمکه مأمورلردر چونکیم انلرك نیکو ومعنی دار اولان سوزلری اهل اولنلرك حقنده یاوه اولدیسه بو اعتبارله انلره نیکو سویلمکه مأمورلردر دینلمش اولور * مثنوی) ان یکی می کفت من پیغمبرم * از همه پیغمبران فاضل ترم * کردنش بستند وبردندش بشاه * کین همه کوید رسولم از اله * خلق بر وی جمع چون مور وملخ * که چه مکرست وچه تزویر وچه فخ * اول بر کمسه ایتدی بن پیغمبرم جمیع پیغمبرلردن فاضلترم پس انی طوتوب بوینی باغلدیلر وشاهه ایلتدیلر ودیدیلر که بو کمسنه بن اللهدن پیغمبرم دیر خلق آنك اوزرینه مور وملخ کبی جمع اولدیلر بویله دیو که بو نه مکردر ونه تزویردر ونه دامدر پس بو خلق عالمك صحیح انبیا اولان صاحب سعادتلره ایلدکاری انکاری مناسبتله تقدیر وبیان ایلمکه اندنصکره انبیا ورسلك انلره ویردکاری جوابی تعبیر وبیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر * مثنوی * کر رسول اینست کاید از عدم * ما همه پیغمبریم ومحتشم * ما ازانجا امدیم انجا غریب * تو چرا مخصوص باشی ای ادیب * اکر رسول بو ایسه که عدمدن کلدی بزدخی جمیعا پیغمبرز ومحتشم وعظیم الشانز زیرا بز هم اول عالم حقیقتدن بو عالمه غریب کلدك پس سن ای ادیب نبوته نیچون مخصوص اوله سن اکرچه بو سوزلر عوام طرفندن دعوای نبوت ایلین کمسه یه اولور لیکن بوندن مقصود کفارلك هر بر پیغمبره ویاخود حضرت پیغمبر علیه السلامه ایلدکاری اهذا الذی بعث الله رسولا دیو تحقیر وتهکم طریقیله سویلدکاری سوزا اولورتیه کم کفار انبیا علیهم السلامك عالم الهیدن بو عالمه دعوت ناس ایچون بعث اولنملرنی کندیلرك عالم عدمدن بو عالمه کلمرینه قیاس ایدوب دیدیلر اکر رسول بو ایسه که عدم جانبندن بو عالمه کاور وعالم الهیدن بو عالم شهادته کوندریلور بو تقدیر اوزره بز جمیعا پیغمبرلرز ودولتلو عزیزلرز پس انلرله بزم ما بینمزده نه فرق اولورکه حتی انلر بزم اوزریمزه تفوق ایدرلر وخاصه پیغمبرز دیو سویلرلر بز هم دوکا بیز اول عالم الهیدن بو عالم شهادته غریب کلدك اول عالمدن بو عالمه کلمکده بز خود انلرله برابر اولدق چونکیم قضیه بویله در ای ادیب وابیب سن نبوت ورسالته نیچون مخصوص اولورسن جمله مزی خود بو عالمه کوندررن حقدر پس سن بو جمله نك ما بیننده رسالتی کندیکه نیچون تخصیص قیلورسن (م ی) داد ایشانرا جواب ان خوش رسول) کای کروه کور ونادان وفضول) این ندانستید ای قوم از قضا) بی خبر اینجا رسیدید از عمی * اول خوب خوش رسول انلره جواب ویردی بویله دیو که ای کور ونادان وفضول وکستاخ اولان کروه ای قوم منکرین بونی بیلمدیکز که قضای الهیدن عمادن بورایه بیخبر ایرشدیکز بو سوزلر هم اکرچه اول دعوای رسالت ایلین کمسه لره سانتدرلر لیکن هر نبی ورسولك اهل انکار اولان ناسه ویردکاری جواب بو درتیه کم خوش اولان رسول اهل انکاره وبویلدین کفاره بو کونه جواب ویرر که ای نادان وکور وفضول اولان کروه وای قوم ضلالت قرین سز بیلمدیکز قضای الهیدن سز بو عالمه اعمی اولدیغکز جهتدن بی خبر ایرشدیکز پس وما یستوی الاعمی والبصیر

کلامنڭ طبقنجه اول عالمدن بو عالمه خبیر و بصیر کلان کسه ایله بی خبر و بی بصر کلان کسه برابر اولمز بعض نسخه ده
بو ایکی بیت بو قدر که شرح اولندی (مثنوی) نی شما چون طفل خفته آمدیت * بی خبر از راه و از منزل بدیت) از منازل
خفته بگذشتید و مست) بی خبر از راه و از بالا و پست * سز طفل خفته کبی کلدیکزمی کلدیککز یولدن و منزلدن بیخبر
اولدیکز منزللردن سز خفته و مست بچدیکز راهدن و بالا و پستدن بی خبر اولدیغکز حالده یعنی اکرچه سز دخی اول
عالمدن بو عالمه بزم کبی کلدیکز وارادت حقله بو مرتبهٔ شهادته کوندرلدیکز ایکن سز اویومش اوغلانجقلر کبی کلدیکز
اول عالمدن بو عالمه کلنجیه دڭ نقدر منازل و مراتب وار ایسه بو جمله سندن بیخبر اولدیکز اول عالمدن بو عالمه کلورکن
هر نقدر منازل و مراتبه اوغره دیکز ایسه سز بو جمله سندن اویومش و مست اولمش بی خبر بچدیکز و بالای معنویدن
و اعلادن و اسفلدن بی خبر اولدیغکز حالده بو عالمه کلدیکز اکر سؤال ایلسه لر مبدأ اولدن بو مشهد انسانیه یه کلنجیه دڭ
نقدر منازل و مراتب کوردیکز بیلمزسز اولا عالم و اسما و صفاتی بیلمزسز و عقل کل ندر و تعین اول ندر و دخی نفس کل
و هیولی و طبیعت کل و فلك اطلس و کرسی و سموات سبعه و کواکب سیارات ندر بونلرڭ هر برینڭ حقیقتنه آکاه
اولمزسز که بونلرڭ هر بری منازل عالم علویدر و بونلردن ماعدا اسفلینڭ دخی نیجه مراتبی وار در مثلا عناصر اربعه
و موالید ثلاثه کبی و بونلردن ماعدا طفولیته کلنجیه و عاقل و بالغ اولنجیه دڭ دخی نیجه منازل و مراتب وار در پیغمبر
اولدرکه مراتب علویه و سفلیه نڭ کلیسنه عالم اوله زکندینڭ روحی و سائر ناسڭ روحی مبدأ اولدن بو مشهد انسانیه یه
کلنجیه دڭ نقدر منازل و مراتبه اوغرهمشدر بیله و لازم کاورسه بو جمله مرتبه لردن خبر ویره و بوندن ماعدا انسان
بو مرتبهٔ بشریتدن جدا اولوب اولدقدنصکره مراتب اخرویه نڭ دخی جمله سندن خبر ویره پس انبیا ایله سائر ناسڭ
ما بینده تفاوت عظیمه وقتی چوقدر جمله دن بریسی بو منازل و مراتبی بیلملری و اندن خبر ویرملری اولورکه
انلرڭ حالندن خبر ویروب بیوررلر * مثنوی * ما بیداری روان کشتیم خوش * از ورای پنج و شش تا پنج و شش
دیده منزلها ز اصل و از اساس * چون قلاوزان خبیر و رهشناس * بز بیدارلغله و خوشلغله روان اولدق پنج
و ششڭ وراسندن پنج و شش عالمنه دڭ جمیع منزللری اصل و اساسندن کورمشز خبیر و رهشناس قلاوزلر کبی یعنی
بزکه معاشر انبیا یز بیدارلغله و خوشلغله روان اولمشز بو حواس خمسه نڭ و شش جهاتڭ وراسنده اولان
عالم معنادن بو حواس خمسه نڭ و شش جهاتڭ وراسنده حقیقت عالمنه دڭ سیر قیلمشز و بو عالمه کاوب بیلدیکمز اوزره
ناسی اول حقیقته دعوت قیلمشز کلدیکمز یولڭ و کیده جکمز طریقڭ منازل و مراحلنی اصلندن و بنیادندن
کورمشز قلاوزلر کبی خبیر و رهشناس اولمشز و بو یوله بزه تابع اولنلره علی بصیرة قائد اولمشز اول دکلدر که شك و ظن
اوزره بونلره قائد اوله وز و اول عالمه دعوت قیله وز چونکم اول دعوای نبوت قیلان کسه نڭ لساندن دعوا ازنده
صادق اولان انبیای عظام علیهم السلامڭ احوالنی برمقدار بیان ایلدیلر تکرار ینه اول عصرڭ خلقنڭ اول
دعوای نبوت ایلین کسه نڭ حقنده نه کار ایشلدکلرنی و نه سویلدکلرنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر * مثنوی *
شاه را گفتند اشکنجش بکن * تا نکوید جنس او هیچ این سخن * اول عصرڭ قومی اول دعوای نبوت
ایلین کسه نڭ حقنده پادشاهه دیدیلرکه بوکا اشکنجه ایله تا آنڭ جنسی بو کونه سوزی هیچ سویلمیه * م ی * شاه
دیدش بس نزار و بس ضعیف * که بیك سیلی بمیرد آن نحیف) پادشاه اول کسه یی زیاده لاغر و زیاده ضعیف کوردی که
اول نحیف بر سیله ایله اولور (مثنوی) کی توان او را فشردن یا زدن * که چو شیشه کشته است او را بدن) پادشاه
چونکم انی بویله ضعیف و نحیف کوردی کندی نفسنده دیدی نیچون ممکن اولور انی صقمق و یاخود دوکمك زیرا آنڭ بدنی
شیشه کبی رقیق و ضعیف اولمشدر (مثنوی) لیك با او کویم از راه خوشی * که چرا داری تو لاف سرکشی) لیکن آکا
خوشلق یولندن سویلیم بویله دیو که سن نیچون سرکشلك لافنی طوترسن و دعوای نبوت ایدرسن * مثنوی * که درشتی
نابد اینجا هیچ کار * هم بنرمی سر کند از غار مار * پادشاه کندی نفسنه دیدیکه بو محلده درشتلك و غلظت هیچ کاره کلمز هم
ملایمتله غاردن مار سر ایلر یعنی ملایم سوزله غاردن مار طشره کلور یلان طاتلو سوزله ایندن طشره چقار دیدکاری
مشهور مثللردر * مثنوی * مردمان را دور کرد از کرد وی * شه لطیفی بود و نرمی ورد وی * پس نشاندش باز پرسیدش
ز جا * که کجا داری معاش و ملتجا * حاصل کلام پادشاه اول متنبینڭ اطرافندن مردملری دور ایلدی زیرا شاه
بر لطیف سلطان ایدی و نرملك آنڭ وردی و عادتی ایدی پس انی اوتورتدی کیرو آنڭ جای و مقامندن صوردی بویله
دیو که معاش و ملتجاڭ قنده طوترسن یعنی پادشاه اول متنبینڭ دعوای نبوت ایلمسندن مقصودی نه ایدوکنی
بیلمکدن اوتری مردملری آنڭ اطرافندن دور ایلیوب آکا وافر ملایمت و ملاطفت کوستردی زیرا که حد ذاتنده بر لطیف
پادشاه ایدی و ملایمت ایلمك آکا وظیفه و عادت اولمشیدی پس انی کندی حضورنه اوتورتدی اندنصکره آنڭ مکان

ومقامندن

ومقامندن سؤال ایلدی و دیدیکه ای متنبی صغنجق یری و معاشی قنده طوترسن سنڭ منزل و مأوالڭ نه یرده در بیان ایله
دیدی (مثنوی) گفت ای شه هستم از دار السلام * آمده از ره درین دار الملام * نی مرا خانه است و نه یك همنشین *
خانه کی کردست ماهی در زمین * اول متنبی جواب ویروب دیدی ای شاه بن دار السلامدنم یولدن بو دار الملامه کلمشم
ای شاه بنم بو دار الملامده نه براوم و نه همنشینم وار در بر ماه زمینده نیچون خانه ایلمشدر زمینده ماهی نیچون خانه ایلمشدر
دیمك دخی بو معنایه در بو تقدیر اوزره یا نفس کلمه دن اولور کان بنی ادمڭ اصلی و موطن حقیقیسی دار السلامدن اولور
بعده اهبطوا امریله بو عالمه نازل اولوب دار محنت و خانهٔ ملامتدن حقیقتنی و اصلنی بیلنلر کبی غریب اولدیغنی اعلام
و اشعار ایلر زیرا موطن حقیقیسنی بیلان عارفلر چونکم اول عالمدن بو عالمه کلدیلر ماهی زمینده و یاخود بر ماه منیر اسفل
سافلینده خانه ایلمدکاری کبی بو عالمده نه خانه طوتمشلر و نه صحیح همنشین اتخاذ ایتمشلردر مکر انلری که انلر دخی بو عالمده
غریب اوله لر پس اول کسه دخی بویله دیدیکه نه بنم خانه م واردر و نه همنشینم واردر بر ماه زمینده خانه طوتمدیغی کبی بنم
دخی بو زمینده خانه م یوقدر دیدی (مثنوی باز شه از روی لاغش گفت باز * که چه خوردی و چه داری چاشت ساز *
پادشاه آکا لطیفه یوزندن ایتدی که ای کشی طعامدن نه ییدڭ و قوشلق تدارکی نه طوترسن (مثنوی) اشتها داری
چه خوردی بامداد * که چنین سرمستی و پر لاف و باد * طعامه میل و اشتها طوترمیسن صباح نه ییدڭ که بویله
سرمست سن و پر لاف و پر باد سن حتی مست و پر غرور اولدیغکدن پیغمبرلك دعواسن ایلرسن (م ی) گفت اگر نانم بدی
خشك و تری * کی کنمی دعوی پیغمبری * اول کسه پادشاهه ایتدی اکر قوری و تازه بنم نانم اولیدی نیچون پیغمبرلك
دعواسن ایلردم یعنی اکر بنم قوری و یا تازه اتمکم اولیدی پیغمبرلك دعواسن ایلمزدم (م ی) دعوی پیغمبری با این
کروه * همچنان باشد که دل جستن ز کوه * زیرا بو بخت دل اولان کروهه پیغمبرلك دعواسی ایتمك اولورکه طاغدن
دل استیه سن یعنی طاغلرده دل اولمدیغی کبی بو قومده دخی قلب سلیم و عقل مستقیم یوقدر (مثنوی) کس ز کوه و سنك
عقل و دل نجست * فهم و ضبط و نکتهٔ مشکل نجست * هر چه کویی باز کوید که همان * میکند افسوس چون
مستهزیان * کمسه کوه و سنکدن عقل و دل استمدی فهم و ضبط و نکتهٔ مشکل استمدی مثلا هرنه که سن طاغه
سویلرسن طاغ کیرو سکا همان انی دیر مستهزیلر کبی کوه سنی مسخره و افسوس ایلر یعنی بر کمسه کوه و سنکدن عقل
و دل استمدیکی کبی و اول کوه و سنکدن سوز فهم ایلمك و نصیحتی ضبط و قبول ایلمك و مشکل نکته لر بیلمك و اکلمق دیلمدیکی
کبی بو قلبلری حجاره کبی یاخود من حیث القسوه اندن اشد اولان قوم بدندن دخی عاقل اولان کسه عقل و دل استمدی
و فهم و ضبط و نکتهٔ مشکل دیلمدی زیرا بونلر دخی حجر لا یفهم و کوه لا یعلم مثابه سنده در کوه هر نه سویلسڭ اول دخی
انی سکا اعاده ایلر اول سنڭ کلامکه مناسب ترجیع اصوات ایلمسی انی بیلدیکندن و فهم قیلدیغندن دکلدر بلکه اول
آنڭ ذاتنده بر خاصه درکه هر کم آکا مقابل بر نطق ایلرسه مستهزیلر کبی آکا مقابل مسخره و استهزا شکلنده اول دخی برادا
ایلر الحاصل بو خلق جهانڭ حالی بو کونه در (م ی) از کجا این قوم و پیغام از کجا * از جمادی جان کرا باشد رجا) بو قوم قندن
و پیغام الهی قندن بر جماددن کیمه جان رجاسی اولور یعنی بو قوم بر ملاهی نه محلده در و پیغام دخی نه محلده درکه
انی کتوره سن و بونلره تبلیغ ایلیه سن و بونلر دخی انی فهم ایلیوب قبول ایلیه لر بر جماددن جانی کم رجا ایلرکه بو جماد اولان
قومدن حیات قلبیه رجا اولنه و بونلردن پیغام حقی فهم ایلمك طلب قیلنه بونلر شول کر اصلیدرکه قبورده مدفون اولان
موتا کبیدر بونلره کلام حقی استماع ایلمك نیجه قابلدر (کما قال الله تعالی خطابا لحبیبه انك لا تسمع الصم و لا تهدی العمی
(و بر محلده دخی انك لا تسمع من فی القبور بیورر نعم بونلر اسمع من الخلد بر طائفه در ولیکن کلام حقی دکل بلکه
نفسلرینڭ مشتهیاتنه متعلق اولان کلماتی استماع ایدیجیلردر نته کم بو معنالره تنبیه ایدوب بیوررلر (م ی) کر تو پیغام زنی
آری و زر * پیش تو بنهند جمله سیم و سر * که فلان جا شاهدی می خواندت * عاشق آمد بر تو او می داندت * اکر سن
بونلره بر زنڭ و زرڭ پیغامنی کتوره سن جملسی سیم و سری سنڭ او کیکه قورلر و اکر بونلردن بریسنه دیه سنکه فلان
پرده سنی بر محبوب جوان دعوت ایلر اول شاهد سکا عاشق کلدی سنی بیلور پس سکا اول کسه تابع اولور و رعایت
قیلور بو بیتلرڭ جوابی محذوف اولمشدر که قرینهٔ کلام آکا دلالت ایدر و جواب پس سکا اول کسه تابع اولور و رعایت قیلور
دیمك اولور اکر جواب مقدر اولمزسه عاشق آمد لفظنده آمد کلمه سی اید معناسنه تأویل اولنمیجه معنی درست اولمز
بو تقدیرجه معنی اکر دیه سنکه فلان پرده سنی بر شاهد دعوت ایلر اول کسه سکا عاشق کاورسنی بیلور و سنکله آشنا
اولور اما اصل اولکی معنی اولیدر و جواب تقدیر اولنمق انسب و احرادر حاصل کلام بو زمانه خلقنڭ اکثرینڭ حالی
بودرکه اکر انلره بر حسنا محبوبه نڭ خبرنی کتورسڭ و یاخود وافر سیم و زردن خبر ویرسڭ باشلرنی و سیملرنی سنڭ
او کیکه قویوب مطیع و منقاد اولورلر و سکا ماله و جانله خدمتلر قیلورلر و یاخود بونلردن برینه دیه سنکه فلان پرده سی

برشاهد رعنا ومحبوب زیبا کندی جانبنه دعوت قیلورپس اول کمسه بو خبری اشتدکده سکا جان ودلدن سنی وصالنه
تعظیم ورعایتله دعوت قیلور الحاصل بو قوم دونه یادلانه اوله سن ویاخود وافر سیم وزردن خبر ویره سن بونلر دخی
سکا رعایت قیله لر وکلامکی جان دل ایله استماع ایلیوب قبول ایلیه لر * مثنوی * از جهان مرده سوی برک رو * چون
بقا ممکن بود فانی مشو * قصد خون تو کنند وقصد سر * نه ازبرای حمیت دین وهنر * واکرسن اکا خدانک شهد وشکر
کبی لذیذ وشیرین خبرنی کتوره سن ودیه سنکه ای نیک عهدلی خدا جانبنه کل جهان مرکدن برک وقدرت جانبنه کیت
دیه سن چون بقا ممکن اوله فانی ومعدوم اولمه اول خبرک المندن سنک قانکه وباشکه قصد ایدرلر حمیت دین وهنرلردن
اوتری ایلمزلر یعنی بو حیوان سیرت وسباع طبیعت اولان قوم پرغفلته اکر خدای تعالی حضرتلرینک پیغامنی وشهد
وشکر کبی اولان کلامنی کتوره سن بویله دیوکه ای عهدو پیمانی خوب وخوبی محبوب خدا جانبنه کل واول حضرته
مطیع ومنقاد اول موت وفنا جهاندن خلاص اولوب برک وبقا جهانته کیت ومقعد صدقده مسکن طوت ومحبوبان
عالم غیبی مشاهده ایت چونکم بو جهانده حیات ابدیه بولمق وسرمدی بقایه واصل اولمق ممکن اوله فانی اولمه وکندیکی
خیالات صوری محبتندن ضایع وتلف قیلمه درحال بو حیوان سیرتلر سنک قانکه قصد وباشکه قصد ایدرلر اول دکلکه
بونلرک سنک قانکه وباشکه قصد ایلملری حمیت دینیه لردن وهنرلردن اوتری اوله که حمیت دینیه دن وعلم وهنردن حاصله
اولان غیرت مقبولدر اما بونلرک غیرتی بو قبیلدن دکلدر بلکه خان ومانه بونلرک چفسیده لکندن درته کم
بو بیاندنصکره بو معنایه اشارت ایدوب بیوررلر (سبب عداوت عام وبیکانه زیستن ایشان با اولیای خدا که بحق شان
میخواندو باب حیات ابدی) عوامک اولیایه وانبیایه عداوت ایلملرینک سببنک بیانیدر وانلرک خدای تعالینک
انبیا علیهم السلام واولیای عظامله بیکانه واجنبی دیرلملرینک بیانندهدرکه انبیا علیهم السلام واولیای عظام انلری
حقه دعوت ایدرلر دخی ابدی اولان اب حیات جانبنه اوقورلر تا اول اب حیاتدن نوش ایدوب باقی قاله لر اما بونلر انلرک
کندیلر حقنده اولان فایده ونفعنه عالم اولمیوب انلره اهانت وحقارت ایدرلر (م ی) بلکه ازچفسیده کی بر خان ومان
* تلخشان اید شنیدن این بیان * خرقه بر ریش خر چفسیده سخت * چونکه خواهی برکنی زو لخت لخت *
چفته انداز دیقین ان خر زدرد * حبذا انکس کزو پرهیز کرد * بلکه بونلرک انبیا علیهم السلام واولیای عظامک خون
وسرنه قصد ایلملری خان ومان اوزره یاپشدقلرندندر بل اضراب اولنمشدر وبو بیت بو سرخدن مقدم اولان بیتک مصرع
ثانیسندن اضراب اولنمشدر تقدیر کلام بونلرک حق کلام سویلین وتبلیغ احکام الهی ایلین انبیا علیهم السلام واولیای
عظامک باشلرینه قصد ایلملری حمیت دینیه لردن وهنرلردن اوتری دکلدر بلکه خان ومانه وملک وماله تعلق
ایلدکلرندن اوتری دربو بیانی ایشتمک یعنی پیغام حقی انبیا علیهم السلام واولیای عظامک لسانندن وعلما وصلحا
زبانندن کوش ایتمکدن بونلره الم واضطراب کلور مثلا بونلرک حالی شول خرک حالنه بکزرکه خرک ریشی اوزره براسکی
بر محکم یاپشمش اوله چونکم استیه سن اول خردن انی قوپاره سن اول اشک انک دردندن بی شک چفته آتر یعنی انک
اجیسنه تحمل ایده میوب اول اسکی بزی قوپاروب انک یاره سنه تیمار ایتمک استین کمسه یه تحقیق دیمه لر اورر سعادت
اول کمسه یه که اندن پرهیز ایلدی یعنی خرسیرت اولان عوامک اصلاحندن اجتناب قیلدی کزوده اولان ضمیر چفته انداز
اولان خره راجع اولور (م ی) خاصه پنجه ریش وهرجا خرقه * بر سر ریش چفسیده درنم غرقه * سیم وزر چون خرقه است
وحرص ریش * حرص هر که بیش باشد ریش بیش * خصوصا اللی یاره اوله وهر یاره ده بر خرقه اوله اول یاره لرک
باشی اوزره یاپشمش نمده غرقه اولدیغی حالده یعنی علی الخصوص اول خرک اللی یاره سی اوله اول یاره نک باشی اوزره
هر یاره ده باشقه براسکی بز غرق اولدیغی حالده یاپشمش اوله وبو کونه بزلری خرک ریشندن قوپارمق نه مرتبه
مشکل ایسه خرسیرت اولان اهل دنیانک ریش خرکبی اولان حرصلرندن سیم وزر خرقه سنی قوپارمق انجلین مشکل در
فی المثل سیم وزر خرقه کبیدر وحرص ریش خرکبیدر هرکاه که حرص زیاده اوله ریش دخی زیاده اولور چونکم حرص
ریش خر وسیم وزر خرقه کبی اولدیسه هر کمسه که بو خرسیرت اولان اهل دنیانک حریص اولدیغی سیم وزردن سیم وزرلرین
کیده روب حرصلری ریشنه دوا وتیمار ایلمک استه سه آنک المنه صبر ایده میوب اول کمسه یه ایذا وجفا ایلملری مقرر
اولور (مثنوی) خان ومان جغد ویرانست وبس * نشنود اوصاف بغداد وطبس * جغدک خان ومانی ویرانه در انجق
جغد بغداد وطبسک اوصافنی اشتمز جغددن مراد اهل دنیادر یعنی بو جغدلر کبی اولان اهل دنیانک خان ومانی
بو ویران اولان دنیادر انجق انلره بغداد وطبس کبی اولان ممالک اخرویه دن وبلدان معنویه دن سویلمک استماع
ایتمزلر جغدلره کندیلرینک ویرانه سی بغداد وطبسدن اولی کلدیکی کبی اهل دنیایه دخی بو خانهٔ دنیا سرای اخرت
ودار سعادتدن اولی واحری کلمشدر * مثنوی * کر بیاید باز سلطانی زراه * صد خبر آرد بدین جغدان زشاه * شرح

دار

دار الملک وباغستان وجو * پس بر او افسوس دارد هر عدو * کرچه باز آورد افسانهٔ کهن * کز کزاف ولاف میکوید سخن
اکر باز سلطانی یولدن کلسه شاهدن بو جغدلره یوز خبر کتورسه دار الملک وباغستان وجو ییارک شرحنی کتورسه
هر عدو بونلره افسوس وسخره طوتروب بویله دیرلرکه باز نجب اسکی افسانه کتوردی که کزاف ولافدن سوز اورر
خلاصهٔ کلام اولدرکه اکر بو ویرانه پرست اولان اهل دنیایه سلطان حقیقته منسوب اولان شهبازان طریقت یولدن
کلسه لر وبو بیقوشلره شاه حقیقتدن نیچه یوز خبر کتورسه لر دار الملک وباغستان معنوینک وجو ییار روحانینک
شرحنی کتورسه لر وانلره تبلیغ ایدوب بوذکر اولنان مراتب علیه دن اخبار صحیحه کتورسه لرپس هر برعدو اول بازان
معنوی اولان عزیزلری استهزا وتهکم ایدرلر وانلرک سوزلرینی سخره لکه طوتارلر وبویله دیرلرکه بو باز معنوی نچنین کمسه
بو اساطیر اولینی وحکایات سالفینی نیچون کتوردی که لاف وکزافدن سوزلر پیدا ایلر وتلقای نفسندن بعض کلمات
وحکایات پیدا ایدوب بیهوده انی سویلردیرلر (م ی) کهنه ایشانند وپوسیدهٔ ابد * ورنه ان دم کهنه رانومی کند * مردکان
کهنه راجان می دهد) تاج عقل ونور ایمان می دهد) کهنه وابدی پوسیده بونلردر والا اول دم یعنی کلام حیاتبخش
اسکی بی یکی ایلر اسکی اولیلره جان ویرر تاج عقل ونور ایمان ویرر یعنی شهبازان معنوی اولان انبیا علیهم السلام واولیای
عظامک کتوردکلری کلمات حیاتبخشه اهل دنیا واصحاب نفس وهوا اسکی حکایه لر وفرسوده اولمش سوزلردر دیو
طعن ایدرلر حضرت مولانا قدس سره بویله دین خبیثلر حقنده بیوررلرکه کهنه وابدی وفرسوده وپوسیده اولان اویله
دین خبیثلردر بو خسه اول کلمات طیبه ومقالات شریفه اسکیمش روحلری وذنوب ومعاصی ایله فرسوده اولمش دللری
زنده ونوا ایلرانلرکه کفر ومعاصی ایچره اولمشلر وبدن مقبرلری ایچره اسکیوب فرسوده اولمشلردر انلره اول صاحب دولت
وسعادتلرک کلامی جان ویرر وعقل تاجنی وایمان وایقان نورنی ویروب حیات ابدیه وسعادت سرمدیه مرتبه سنه
ایرکورر * مثنوی * دل مدزد از دلربای روحبخش * که سوارت می کند بر پشت رخش * سر مدزد از سرفراز تاجده
کوز بای دل کشاید صد کره * روحبخش وحیات افزادلربادن دل وجان اوغورلمه زیرا که اوسنی رخش ارقه سنه
سوار ایلر تاج ودولت ویریجی سرفرازدن باش اوغورلمه که اول سرفراز دل وجان ایاغندن یوز عقده چوزر رخش رستم
زالک اسبنک اسمیدر ومطلق اسبه دخی دینور یعنی ای خانهٔ دنیاده فرسوده وپوسیده قلان کمسه روح بخش ایلیجی
دلربادن وصاحب هدادن قلبکی استراقه ایلیوب اندن جدا قیلمه که سنی اسب محبت ورخش کرامت اوزره سوار ایلیه
تاج عقل ویریجی سرفرازدن وپادشاه عالم رازدن باشکی اوغورلیوب اندن سرکش اولمه واعراض قیلمه که اول صاحب
دولت سنک قلبک پایندن نیچه عقده لری فتح ایلر وسنی قیود کونیه دن ازاد قیلور (م ی) با که کویم در همه ده زنده کو *
سوی آب زندکی پوینده کو * تو بیک خواری کریزانی زعشق * تو بجز نامی چه می دانی زعشق) کیمه سویلیم دوکلی
قریه ده زنده قنی آب حیات طرفنه شتاب وعجله ایدیجی قنی سن بر خورلق سبیله عشقدن کریزان اولیجی سن سن عشق
الهیدن برنامدن غیری نه بیلورسن یعنی بو کونه کلام نفیسی کیمه سویلیم بو قریهٔ عالمده دوکلی برزنده دل قنی آب حیات
معنوی جانبنه یلیجی کمسه قنی که تا اکا حقیقت حالی سویلیم وآب حیات نه ایدوکنی تعلیم ایلیم اکرسن دیرسن بن اول
آب حیاتی نوش ایلمکه عاشقم وبن آنک طلبنده صادقم سن نیچه عاشق اولورسنکه بر خورلق سبیله وبرادنی محنت
واسطه سیله عشقدن فرار ایلرسن عشقک انجق نامنی بیلورسن بو خسه آنک چاشنی سندن خبرک یوقدر اکرسن صحیح
عاشق اولیدک معشوق طرفندن سکا هر نقدر ذلت وحقارت کلسه جانکه منت بیلوردک * مثنوی * عشق را صد ناز
واستکبار هست) عشق باصد ناز می آید بدست) عشق چون وافیست وافی می خرد) در حریف بی وفا می ننکرد) عشقک
نیچه یوز ناز واستکبار واردر عشق نیچه یوز ناز واستغنا ایله کلور عشق چونکم وفا ایدیجیدر وفا ایدیجی الور بی وفا
حریفه نظر والتفات ایلمز یعنی عشق شول عالیشان وصاحب عنوان برسلطاندرکه آنک نیچه یوز نازی واستکباری واردر
اول دکلدرکه ادنی توجه ایله وبر مقدار طلب ایله کلوب سنک خانهٔ قلبکده قرار طوته عشق ومحبت شول عالی رتبتدرکه
نیچه ناز ونیچه استغنا ایله کلور نفس الامرده عشق وافیدر وافیلری الور وحدذاتنده صافیدر صافیلره میل قیلور
بی وفا اولان حریفه نظر قیلمز ومطلق کندینک صفاتیله متصف اولمین کمسنه یه ملتفت اولمز (مثنوی) چون درخت است ادمی
وبیخ عهد * بیخ را تیمار می باید بجهد * عهد فاسد بیخ پوسیده بود * وز ثمار لطف ببریده بود * شاخ وبرک نخل کرچه
سبز بود * با فساد بیخ سبزی نیست سود * ادمی درخت کبیدر وعهد انک بیخی کبیدر ثمارندن منقطع اولور نخلک شاخ
وبرکی اکرچه سبز اولدی اما بیخک فسادیله بیله سبزلک سود کلدر زیرا کوکک فاسد اولدقدنصکره درختک شاخ
وبرکنک تازه وتر اولماسنه اعتبار اولمز چونکم ادم بر درخت کبی عهد ووفا اول ادمک کوکی کبی اولدیسه کرکدرکه
اول عهد ووفایی سعی وجهدله تیمار ایدوب حفظ ایلیه سن ونقض عهد ایلمکدن وبی وفالغه میل قیلمقدن حذر قیله سن

زیرا شول کمسه نککه عهد ووفاسی سست وفاسد اوله اول کمسه کوکی چورمش اغاج کبیدرکه نفع ولطف ثمارندن منقطع
اولمشدر اندن نفع ولطف حاصل اولمق احتمالی یوقدر اکرچه ظاهرا آنک وجودی تازه ولطیف وهیئتی شاخ وبرکی تازه
وسبز اولان نخل کبی بلند وشریف ایسه ده مادامکه عهد وپیماننده فساد اوله کوکی فاسد اولان نخلک شاخلری سبز وتازه
اولمسنده نتیجه نفع وفائده اولمدیغی کبی انده دخی نفع وفائده اولمز (م ی) ورنداردبرک سبز وبیخ هست) عاقبت بیرون کند
صد برک دست * واکر اغاج ظاهرا برک سبز طوتمزسه وانک کوکی وار ایسه عاقبت اندن نیجه برک وثمرال طشره ایلر
وبتوب ظهوره کاور کذلک بر انسانک دخی اکر بحسب الظاهر ملک ومالی وحسن وحالی وبونلر امثالی اولان افعالی
اولمسه لیکن عهد ووفاسی برنده اولسه عاقبة الامر نیجه منافع وفواید اندن طشره کاور ونیجه علوم ومعارف وحکم
ولطائف اندن حاصل اولور اکرچه برشیء بیلمزسه ده وکتاب اوقومزسه ده (م ی) تو مشو غره بعلمش عهد جو * علم چون
قشرست عهدش مغز او * سن انک ظاهرده اولان علم ومعرفتنه فریفته ومغرور اولمه عهد استه زیرا علم قشر کبیدر
انک عهدی اول علمک مغزولبی کبیدر یعنی اکرسن بر کمسه‌یی فرضی علامهٔ عصر کورسک سن انک ظاهرده اولان علم
ومعرفتنه مغرور وفریفته اولوب انی دیندار مسلمان اندردیمه سن اندن اولا اللهله اولان عهدنه وفا ایلمکی طلب ایله که
اوامر الهیه یه آنک تمسکی نه مرتبه ده درانی بیله کورو ثانیا بوخلقله اولان عهد وپیماننه وفا ایدرمی انی طلب ایله که
بو عباد الله ایله اولان عهد وپیماننده اکر سست ایسه انک اسلامنده دخی ضعف واردر الحاصل علم قشر کبیدر اول عالمک
عهده وفا ایلمسی وار ایسه اول علمک مغزی وکوکی کبیدر پس عاقل اولان برشیئک مغزنه وکوکنه نظر قیلمر * دربیان
انکه مرد بدکار چو متمکن میشود دربدکاری واثر دولت نیکوکاران بیند شیطان شود ومانع خیر کردد از حسد همچون
شیطان که خرمن سوخته همه را خرمن سوخته خواهد ارایت الذی ینهی عبدا اذا صلی بو سرخ شریف انک بیاننده درکه
مرد بدکار چونکه بدکارلقده ثابت ومتمکن اوله ونیکوکارلرک دولتلنک اثرنی کوره لاجرم اول بدکار شیطان اولور
وحسددن شیطان کبی خیره مانع اولور زیرا خرمنی یانمش کمسه دوکلینک خرمنی یانمش استرنته کم یقلان یقلانی استر
دید کلری مشهور مثلدرنته کم ابوجهل لعین کندی صلاته دشمن اولدیغندن حضرت پیغمبر علیه السلامی صلوتده
کوردکده اول حضرتی صلوة قیلمقدن نهی ایلردی نته کم حق تعالی حضرتلری سورهٔ علقده بوقصه‌دن حکایه ایدوب
بیورر (ارایت الذی ینهی) یعنی اخبرنی وارایت به اخبرنی معناسی ویریلور زیرا رؤیت مرؤدن اخباره سببدر پس
استفهام متعلق رؤیتدن استخبار مجراسنه جاری اولدی وخطاب هر خطابه صالح اولان کمسیه اوله ویاخود ناهی
اولان ابوجهل اوله سبب نزول زیرا سبب نزولی بودرکه ابوجهل قومی ایچنده لاف وکزاف ایدوب دیدیکه هرزمانکه
محمدی صلوتده کورم باشنی ایاغله دیم وانی منع ونهی ایلیم پس برکون صلوتده کوروب اقدام ایلدیکه رنجیده قیله همان دم
عقبنه رجوع ایلدی سؤال ایلدیلرکه یا ابا الحکم نه اولدی سکا دیدیکه بنمله انک ماییننده اتشدن برخندق کوردم پس
جناب عزت بیوررکه بکا خبر ویرای رویتنه صالح اولان کمسه ویاخود ای ناهی اولان کافر شول کمسه دنکه نهی ایلدی
اول (عبدا) شول عبد عظیم الشانی تنکیر تفخیم ایچوندر (اذا صلی) صلوة قیلدیغی وقتده (ارایت) اول کافر ناهی‌یه
خطابدر یعنی خبر ویر بکا ای کافر (ان کان) اکر محمد اولدیسه (علی الهدی) دین حق اوزره اولدیسه (اوامر بالتقوی)
ویاخود ناسه ایمان وعمل صالح امر ایلرسه نیچون انی نهی ایلرسن پس هرکم اصلنده بدنهاد اوله صلاح وسداد وتقوی
وارشاد اوزره اولنلری استمز (م ی) واقیا نراچون ببینی کرده سود * توچو شیطانی شوی انجا حسود * وفا ایدیجیلری
چونکم فایده ایلمش کوره سن سن برشیطان کبی اولورسن اول محلده ای حسود * م ی * هرکرا باشد مزاج وطبع سست
اونخواهد هیچ کس را تن درست * مثلا هر شول کمسه نککه مزاجی وطبعی سست اوله اول کمسه غیریلری تن درست
استمز اکثر ائمه‌نک حالی بودر * مثنوی * کرنخواهی رشک ابلیسی بیا * ازدر دعوی بدرکاه خدا * اکر ابلیسک رشکنی استمز
ایسک دعوی قپوسندن اعراض ایدوب خدا درکاهنه کل ابلیسی ده اولان بانسبی اولوب ابلیسه منسوب اولان رشکی
استمزایسک دعوا قپوسندن فارغ اولوب درکاه خدایه کل دیمک دخی جائز اولور * مثنوی * چون وفات نیست باری
دم مزن * که سخن دعوست اغلب ما و من * ای حسود چونکم سنک وفاک یوقدر باری وفادن دم اورمه زیرا سوز
اغلب ما و من دعواسیدر بو مصرع که سخن اکثر دعوی ما ومنست تقدیرنده اولور یعنی چونکم حضرت حقک
طریقنده وفادار اولمدیغک یوقدر باری ساکت اولوب عبادات وطاعاتدن وطریقت وشریعتدن دم اورمه زیرا که
بونلردن سوز سویلمک اکثریا ما ومن دعواسنی ایلمک کبیدر ردیمک اولور * مثنوی * این سخن درسینه دخل مغزهاست
درخموشی مغز جان را صد نماست * چون بیامد در زبان شد خرج مغز * خرج کم کن تا بماند مغز نغز * بو سوز سینه‌ده
مغزلرک دخلیدر خموشلقده جان مغزینه یوز نشو ونما واردر چونکم سوز زبانه کلدی مغز خرج اولدی سوزی

آز خرج ایله تاکم مغز ونغز ولطیف قاله یعنی بو سینه‌ده اولان سوزلر عقل وعلم وفکر ومعرفت مغزلرینک دخلیدر اکر
خاموش اوله جق اولورسن خوشلق حالنده جان مغزنه نیجه بوز نشو ونما وذوق وصفا واردر چونکم اول سینه‌ده اولان
سوزلسانه کلوب درونده اولان معنی مغزلری سوز واسطه سیله خرج اولور چونکم کلامده اولان مضرت معلومک
اولدیسه سوزی آز خرج ایله تاکم درونده اولان مغز لطیف ونغز قاله سلامة الانسان فی حفظ اللسان حدیثنک
موجبنجه لسانکی حفظ ایتمکله جان وجنانک ضررلردن سلامت بوله * مثنوی * مرد کم کوینده را فکر بست زفت
قشر کفتن چون فزون شد مغز رفت * پوست افزون بود لاغر بود مغز * پوست لاغر شد چو کامل کشت نغز * بنکر این
هرسه زخامی رسته را * جوز را ولوز را وپسته را * ازسویلیجی مردلک برعظیم فکری واردرسوز سویلمک قشری چون
زیاده اولدی مغز کتدی مثلا پوست افزون اولدی مغز لاغر اولدی پوست لاغر اولدی چونکم نغز کامل اولدی بو اوج
خاملقدن قورتلشه وکمالن بولمشه نظر ایله جوزه ولوزه وپسته‌یه یعنی ساکت وخاموش اولان کمسه‌نک درونده عقل
وفکری عظیم وقویدر سوز سویلمک قشر کبیدر درونده اولان عقل وفکرت وذوق وحالت مغز واب کبیدر قشری
چونکم زیاده وچوق اولسه درونک مغزدن تهی وخالی اولمسنه علامتدر نته کم دیمشلردی (بیت) کفتن بسیار نه ازمغز هست
ولوله طبل زبی مغز هست) مادامکه قشر وپوست افزون اوله مغزلک لاغر وناقص اولمسی مقرر اولور وقشر لاغر ورقیق
اولدقده البته نغز کامل اولور مثلا بو اوچ خاملقدن یتمش شیلره نظر ایله که اول اوچدن بریسی جوز درو بریسی دخی
بادمدر وبریسی دخی فستقدرکه بونلرک مغزی لاغر ورقیق اولدیغی وقتده قشرلری افزون وقوی اولور شول دمکه
بونلرک قشورنه ضعف ونقصان کلسه لبلری قوی اولور وکمال بولور * مثنوی * هرکه او عصیان کند شیطان شود *
که حسود دولت نیکان شود * چونکه در عهد خدا کردی وفا * از کرم عهدت نکه دارد خدا * هر شول کمسه که
عصیان ایده شیطان اولور زیرا ایولرک دولتنه حسد ایدیجی اولور چونکم خدانک عهدنه وفا ایلدک خدای تعالی
کرمندن سنک عهدکی حفظ طوتار حاصل کلام هر شول کمسه که خدای تعالی حضرتلرینه عصیان ایلیه اول کمسه
انسان شکلنده شیطان اولور شول مرتبه‌ده که ایولرک ومطیع ومنقاد اولان صالحلرک دولتلنک حسودی اولور حتی انلرک
بیله طاعت وانقیاد ایلدکلرنی طبعا استمزای مؤمن چونکم سن خدای تعالی حضرتلرینک عهدنه وفا ایلیه سن اوفوا
بعهدی اوف بعهدکم) ایت کریمه سنک طبقنجه کمال کرمندن خدای تعالی حضرتلری دخی سنک عهدکی حفظ طوتار
وسکا وفا ایدر (ومن اوفی بما عاهد علیه الله فسیؤتیه اجرا عظیما) ایت کریمه سنک حسبنجه سکا عظیم اجرلر اعطا ایلر (م ی
ازوفای حق تو بسته دیده * اذکروا اذکرکم نشنیده) سورهٔ بقره‌ده اولان آیت کریمه‌یه اشارتدر فاذکرونی اذکرکم حق تعالی
بیورر قوللرم سزبنی ذکر ایلیک طاعت وعبادتله بن سزی ذکر ایده‌یم رحمت ومغفرتله ویاخود سزنی ذکر ایلیک تنهاده بن
سزی ذکر ایده‌یم ملاءاعلاده (واشکرولی ولا تکفرون) وبنم نعم ظاهره وباطنه‌مه شکر ایلیک وکفران اوزره اولمیک معنی
بیت سن حق تعالینک عهدنه وفا ایتمکدن بسته دیده سن یعنی کوزی باغلمش سن فاذکرونی اذکرکم ایت کریمه سنی
ایشتممشسن بو آیت کریمه نک فحوای لطیفی حق تعالی حضرتلرینک کمالیله وفادار اولمسنه دلالت ایلر زیرا بنده هربارکه
اوسلطان عالیشانی ذکر ایلیه البته اول دخی بنده سنی ذکر ایلمک مقرردر پس عهده وفا ایلمش اولور نته کم بر اخر ایت کریمه‌نک
مضمونیله دخی حق سبحانه وتعالینک کمال وفاسنه استشهاد ایدوب بیوررلر (م ی) کوش کن اوفوا بعهدی هوش دار تاکه
اوفی عهدکم آید زیار * اوفوا بعهدی آیتنه قولاق قو هوش طوت تاکم یار حقیقتدن اوف بعهدکم معناسی کله وآنک دخی
بزم عهدمزه وفا ایلمسی ظاهر اوله اوفوا بعهدی آیتندن مراد سورهٔ بقره‌ده اولان بو ایت کریمه‌درکه الله تبارک وتعالی
بنی اسرائیله خطابا وغیریلره تعریضا وارشادا بیوررکه یابنی اسرائیل ای یعقوب اوغللری اذکروا یاد ایلیک نعمتی بنم نعمتلرمی
لفظ نعمت واحد ومعناده جمعدر التی انعمت علیکم اول نعمتلریکه محضا جود وفضلمدن سزلک آبا واجدادیکز اوزره
وفا ایلیک بعهدی بنم عهدمه که توراتده پیغمبرم حقنده سزکله عقد قیلدم ویاخود عالم الستده اولان عهد اوله واوف
بعهدکم اکر بنم امرمی یرینه کتوروب عهدمه وفا ایدرسه کز بنده سزکله قیلدیغم عهده جزا اوزر رحمت ومغفرتدن هرنه ایسه
وفا ایده‌رم بو آیتک اکرچه ورودی خاصدر لیکن حکمی جمله‌یه عام وشاملدر روایات فارهبون همان بندن خوف ایدک
زیرا مفعولک تقدیمنده تخصیص واردر (م ی) عهد وقرض ما چه باشد ای حزین * همچو دانهٔ خشک کشتن در زمین
نه زمین را زان فروغ ولمتری) فی خداوند زمین را توانکری) جز اشارت که ازین می بایدم) که تو دادی اصل این را از عدم)
خوردم ودانه بیاوردم نشان * که ازین نعمت بسوی ما کشان * بزم عهدمز وقرضمز ای حزین ندر زمینده قوری دانه
زراعت ایلمک کبیدر نه زمینه اول خشک اولان دانه‌دن رونق وجسامت واردر ونه زمین صاحبنه قدرت وغنا واردر
شول اشارتدن غیری دکلدر ای حزین که سن زمین صاحبنه دیرسنکه بکا بو دانه جنسندن کرکدرکه بو دانه‌نک اصلی

عدمدن اول بکا سن ویردک اول دانه‌دن بتن ریع ومحصولی ییدم ودانه‌یی نشان کتوردم بویله دیوکه بو نعمتدن بزم جانبمزه
جلب وایصالت شریفه حق تبارک وتعالی حضرتلرینه بر بنده‌نک قرض حسن ویرمسنک واول حضرتله اولان عهدی
یرینه کتورمسنک نتیجه وفائده‌سی بنه اول بنده‌یه عائد اولدیغنی تعلیمدن اوتری مثل قیلنمشدر یعنی ای محزون
وغمناک اولان کمسه بزم حق تعالی حضرتلرینک عهدنه وفا ایلدیکمز اول حضرته بعض شیئمزی قرض ویردیکمز
فی الحقیقه نه اوله دیرسک قورو دانه‌یی زمینه اکک وبرنیجه یابس چکردکی خاکه دیکمک کبی اولور بو معلومدرکه
اول دانه‌لردن وچکردکلردن زمینه رونق وجسامت اولمز وزمین انلردن زیاده‌لک حاصل ایلیوب قوت وعظمت بولمز
وکذلک زمینک صاحبنه دخی اندن غنا وقدرت کلمز یعنی اول زمینک صاحبی فی المثل بر صاحب دولت واهل ثروت
کمسه اولسه وسکا کند وبساتین ومزارعندن برنیجه بستان ومزرعه عطا قیلسه سندخی اول بستان ومزرعه‌نک
میوه‌سنی ومحصولنی آلوب ییسک بعده بنه محصول المقدن اوتری برنیجه تخم وچکردکی کتوروب اول زمینه اکسک
ودکسک بو معلومدرکه اول تخمدن ودانه‌دن اول زمینه بر جسامت وعظمت حاصل اولمز وکذلک زمینک صاحبی
اولان صاحب دولته دخی اندن بر غنا وقدرت حاصل اولمز زیرا آنک غنا وقدرتی اصلنده کمال اوزره‌در پس اوزمینه اول
تخمی اکمکدن ودانه‌لری دیکمکدن شو اشارتدن غیری معنی وماحصل ظاهر دکلدرکه او اشارت بودر اول تخملری
اکدکده واول دانه‌لری زمینه دیکدکده کان دیرسن که بکا بو تخملر جنسندن وبو دانه‌لر نوعندن نیجه محصول وثمار
کرکدرکه ای غنی اولان پادشاه بونک اصلنی عدمدن بزه سن ویردک بونک محصولنی ییدم ونعمتکله جسم وجانمی بسلدم
بنه آنک مایه‌سنی ودانه‌سنی سنک ملکک اولان زمینه اکمک ایچون نشان کتوردم که بو نعمتک جنسندن بزم جانبمزه
دخی وافر نعمت چک ویز اول نعمتلریکی عطا ایدوب مغتنم ایله (م ی) پس دعای خشک هل ای نیک بخت * که فشانده
دانه‌می خواهد درخت * کر نداری دانه ایزد زان دعا * بخشدت نخلی که نعم ما سعی) پس ای نیک بخت قوری دعا ایلمکی
قو که دانه‌یی صاحب هرشول کمسه که درخت استرا کردانه طوتمز ایسه‌ک حضرت حق اول دعای خشکدن سکا بر نخل
باغشلرکه آنک حقنده نعم ما سعی دیمک لایق اولور بونده دعای خشکدن مراد مطلقا لسانله اولان دعا وثنا اولور
وتقدیر کلام وتوضیح مرام بویله دیمک اولورکه پس ای نیک بخت اولان کمسه مجرد قوری دعا ایلمکی قو ومالکدن
واعمالدن باقی قلان دانه‌لری مزرعهٔ دنیاده فی سبیل الله بذل ونثار ایله زیرا هرکم دانه‌یی صاحرانی بو مزرعه‌ده المق
مراد ایلرپس سندخی اکر دانهٔ اموالکی وحبوبات اعمالکی بو مزرعهٔ دنیاده نثار ایلیوب اکه‌جک اولورسک انلردن
نیجه آثار روحانی واثمار معنوی بتمک وظهورا تمک مقرردر واکر اموال دانه‌لرین طوتمز ایسک ایزد تعالی اول قوری لساننله
ایلدیکک دعادن سکا بر نخل روحانی ویررکه آنک حقنده نه کوزل شیئدرکه فلان کمسه سعی ایلدی وسعی مقابله‌سنده
حق تعالی اکا بویله بر نخل معنوی ویردی دیمک لایق ومستحق اولور بو بیتلر شول کمسه‌لره خطاب اولورکه وافر مالی اوله
وانی نثار وایثار ایلمکی ترک ایلیوب قوری دعا ایلمکله مداومت ومواظبت ایلیه حضرت مولانا قدس الله سره الاعلی
بویله کمسه‌یه تعلیم ایدوب بیوررلر قوری دعا ایلمکی قوای اموال وارزاقه مالک اولان کمسه مال دانه‌لرنی
فی سبیل الله نثار ایله زیرا درخت بابرو ثمر وبریجی شجر استین ملک کنده اولان دانه‌یی صاحروا کر مال دانه‌سن طوتمز ایسک
دعا ایلمکی قومه بلکه همیشه دعا وتضرعده اول که ایزد تعالی اول دعادن سکا بر نخل معنوی بخش ایلرکه نه کوزلدر
شول نخلکه فلان سعی ایلدی وحق تعالی اکا بو نخلی بخش ایلدی دیمک سزا اولور (مثنوی) همچو مریم درد بودش
دانه‌نی * سبز کردان نخل را صاحب فنی * زانکه وافی بودان خاتون راد * بی مراد شداد یزدان صد مراد) مثلا حضرت
مریم علیها السلام کبی که آنک دردی ودعاسی وار ایدی دانه‌سی یوق ایدی اول نخلی بر صاحب فن سبز وتازه ایلدی
دردن مراد بونده دعا ودانه‌دن مراد مال اولور زیرا که اول صاحب جواد اولان خاتون زاده وفا ایدیجی ایدی لاجرم
آنک مرادیسز حضرت یزدان اکا صد مراد ویردی یعنی ای فقیر الحال وبی مال اولان کمسه اکر دانهٔ مالی طوتمز ایسک
دردله دعا ایلمکی الدن قومه تا سکا اول صانع بیچون بر نخل تازه ویره ویاخود وجودک نخلنی تر وتازه قیله نته‌کم حضرت
مریم علیها السلامک دردی ودعاسی وار ایدی دانهٔ مالی یوق ایدی پس آنک دردی ودعاسی برکاتیله صاحب صنعت
اولان خدای تعالی اول قورمش نخلی تر وتازه ایلیوب لطیف خرمالر ظهوره کتوردی وآنک دردنه بو آیت کریمه دلالت
ایدرکه حامله اولوب وضع حمله قریب اولدقده (قالت یا لیتنی مت قبل هذا وکنت نسیا منسیا) دیو دردله دعا ایلدی پس
حق تعالی آنک عفتنه وصلاحیتنه علامت اولسون ایچون حضورنده اولان بر قورمش خرما اغاجنی تر وتازه ایلیوب
وهزی الیک بجذع النخلة تساقط علیک رطبا جنیا) دیو اول جذع نخله‌نک تحریکنه امر ایلدی واول قورمش جذع
نخله‌یی حضرت مریم تحریک ایلدکده اندن لطیف خرمالر دوشدی حق تعالی حضرتلری اول قورمش خرما اغاجنی اکا

اول اجلدن سبز وتازه ایلدی اول کریم وجواد اولان خاتون حضرت حقله اولان عهدنه وفا ایدیجی ودائما آنک امرنه
انقیاد قیلیجی واول حضرته عابد وقانت اولیجی ایدی پس حق تعالی حضرتلری دخی اول بی مرادیکن اکا نیجه یوز
مراد ویردیکه اول مرادلرک جمله‌دن بریسی قورمش خرمانک تر وتازه اولوب خرما ویرمسی اولدی (م ی) ان جماعت را
که وافی بوده‌اند * بر همه اصناف افشان افزوده‌اند * کشت دریاها مسخرشان وکوه * چار عنصر نیز بندهٔ ان کروه *
این خود اکرامیست از بهر نشان * تا ببینند اهل انکاران عیان * اول جماعتکه وافی اولمشلردر دوکلی اصناف اوزره
انلری زیاده ایلمشلردر اول جماعته دریالر وطاغ مسخر اولدی عناصر اربعه دخی اول کروهک بنده‌سیدر بو کرامات
صوری خود برا کرامدر نشاندن اوتری تا که اهل انکار اول کراماتی عیان واشکارا کوره‌لر یعنی شول جماعت اولیا
وطایفهٔ اصفیا که حق تعالینک طاعتنده وافی وعشق ومحبتنده صافی ایدیلر انلری سائر اصناف خلایق اوزره زیاده
ایلدیلر وانواع ناسدن اصطفا قیلدیلر انلره دریالر وطاغلر مسخر اولدی وعناصر اربعه دخی اول کروه پرشکوهک بنده
وافکنده‌سی اولدی بو قدر خود انلره کمالیله انعام واکرامدر دکلدر بلکه انلرک صدق وخلوصنه علامت ونشان اولمقدن
اوتری انواع اکرامدن بر اکرامدر تا که انلره منکر اولان طایفه انلرک اول کراماتنی عیانا کوره‌لر وانکاردن رجوع ایدوب
انلره اقرار قیله‌لر (مثنوی) آن کرامتهای پنهانشان که آن * در نیاید در حواس ودر بیان * کاران دارد خودان باشد ابد *
دائما نی منقطع نی مسترد) انلرک اول پنهان اولان کرامتلری که اول کرامتلر حواسه وبیانه کلمز کاروشانی اول طورکه
خود اول ابد اوله دائما نه منقطع نه مسترد اولمشدر یعنی اول طایفهٔ علیه‌نک معنوی اولان کرامتلریکه اول کرامات
معنوی انسانک حسلرینه کلمز ولساننله دخی بیان اولمز اصل کار ونفعی اول کرامت طورکه لا ینقطع وابدی اوله ودائما
صاحبندن نه منقطع اوله ونه آنک ردی طلب قیلنه پس کرامات معنویه کرامات صوریه‌دن وجوه شتی ایله اولی
وافضلدر زیرا کرامات صوریه ولینک وجودنده دائم اولمق احتمالی یوقدر بلکه حیض الرجال درکه کاه اولور کاه اولمز
وظاهر اولدیغی دخی اهل انکاری اقراره کتورمکدن اوتری واول ولینک صدق وخلوصی ظهوره کلمکدن اوتریدر عند
الاولیا بو کراماته اعتبار یوقدر ومعتبر ومقبول اولان کرامات اصل کرامات معنویه‌درکه ولینک ذاتنده دائما وابد الاباد
منقطع اولمیه وکرامات معنویه اولدرکه اکا مکر واستدراج داخل اولمیه اکثر محققین قتنده کرامات معنویه اصل علم
وحکمتدر اکر بو کرامت حسیه‌نک وکرامت معنویه‌نک نه ایدیکنی واولیای معنویه کیملر ایدوکنی مفصلا بیان استرسک
مقصود حاصل اولور مناجات (مثنوی) ای دهندهٔ قوت وتمکین وثبات) خلق رازین بی ثباتی ده نجات) اندران کاریکه
ثابت بود نیست * قائمی ده نفس را که منثنیست * ای اصحاب دله قوت وغدا وتمکین وثبات ویریجی پادشاه خلقه بو
بی ثباتلکدن نجات ویر اول کارده که ثابت اولمقلق لازمدر قائملق ویر نفسه که اول نفس منثنیدر منثنی اسم فاعل
صیغه‌سی اوزره ایکی قات اولیجی دیمکدر بونده منحنی معناسی ویریلور تمکین بو قومک اصطلاحنده مقام تعین ومرتبهٔ
استقامتده مستقر اولمغه دیرلر بونده ثبات تمکینه عطف تفسیر واقع اولمشدر یعنی ای اولیاسنه وخاص بنده‌لرینه قوت
درون ومرتبهٔ یقینده تمکین وثبات معنوی ویریجی پادشاه خلق عالمه بو بی ثباتلکدن وتلوین مرتبه‌سندن نجات ویر تا کم
بونلر بی ثبات اولمقدن وتلوینده قالمقدن خلاص اولوب مقام تمکینه کله‌لر وکرامت معنویه‌دن بهره اله‌لر شول بر کارده
وطاعتده که ثابت اولمقلق لازم وواجبدر ونفسه اول کارده قائم ودائم اولمقلغی عطا ایله که اول نفس ایکی قات اولیجیدر
مراد طاعتده راکع ومنحنی دردیمک اوله ویاخود بر ظاهری جانبی وبر دخی باطنی جانبی واردرکه بو ایکی وجهله ایکی قات
اولیجیدر سن انی ظاهر بین اولمقدن کچوروب بر قات ایله دیمک اوله (مثنوی) صبرشان بخش کفهٔ میزان کران) وارهان
شان از فن صورتکران * وز حسودی بازشان خرای کریم * تا نباشد از حسد دیو رجیم) الهی انلره صبر وتحمل باغشله
ومیزانلرینک کفه‌سنی اغر ایله انلری صورتکرلرک فن وحیله‌سندن خلاص ایله دخی انلری حسودلقدن کیرو آل تا کم
حسد سبیندن شیطان رجیم اولمیه‌لر حسد ذاتنده حسد بر خبیث صفتدرکه اکثر خلق اکا مبتلا اولوب نیکو کارلره
حسد ایلدکاری واسطه ایله دیو رجیم اولمشلردر * م ی * زنعیم فانی ملک وجسد * چون همی سوزند عامه از حسد
نعیم فانیده ومال وجسدده کورکه عوام حسددن نیجه یانرلر یعنی نعیم فانی خصوصنده ومال وجسد وحسد
شوقنده عوام ناس بری برلرینه حسدلرندن کور نیجه یانرلر (مثنوی) پادشاهان بین که لشکر میکشند * از حسد
خویشان خود را میکشند) مثلا پادشاهلری کورکه لشکر چکرلر حسددن کندیلرینک خصملرینی قتل ایدرلر
اوغوللرنی اولدورورلر (م ی) عاشقان لعبتان پرقذر * کرده قصد خون وجان همدکر * پرقذر اولان لعبتلرک عاشقلری
بری برینک خوننه وجانه قصد ایلدیلر قذر نجسه دیرلر لعبتان لعبتک جمعیدر لعبت لغتده قوقلیه دیرلر واطفال ایچون
مردوزن شکلنده دوزدکاری صورتلره دیرلر که اطفال انکله اوینارلر وشعرا صکره کندی محبوب ومحبوبه‌لرنده دخی

استعمال ایلدیلر بوراده مراد صوری اولان محبوب ومحبوبه لر اولور وانلرك بر نجس اولمسی درونلری اخلاط نجسه ایله
طولمسندن وعاقبت الامر هم جیفه ونجس اولمسندن کنایت اولور وخلاصهٔ کلام بویله دیمك اولور که بو بر نجس اولان
محبوب ومحبوبه لرك عاشقلرنی کورکه بویله برقدر اولان محبوب ومحبوبه لرندن اوتری بری برلرینك جاننه وقاتنه قصد
ایلیوب هلاك ایلدیلر وخصومت وعداوت سمتنه کیدرلر (م ی) ویس ورامین خسرو وشیرین بخوان * که چه کردند
از حسد آن ابلهان * ویس ورامین وخسرو وشیرینی اوقو که اول ابلهلر حسدلرندن نه ایلدیلر ویس ورامینك دخی
خسرو وشیرین کبی کتابلری واردر رامین دخی خسرو کبی بر عاشقدر ویس انك معشوقه سیدر نته کم خسرو فرهادی
برلعبله اولدرتدی صکره کندوبی دخی اولدردیلر ورامینك دخی کندی زماننده اولان اغیار ایله نیجه خصومت وعداوت
یکوب اخرانی دخی اولدردیلر (مثنوی) که فنا شد عاشق ومعشوق نیز * هم یکیزند وهواشان هم یکیز * کور که عاشق
ومعشوق دخی فنا اولدی هم کندیلری ناچیزلردر وهم انلرك هواسی ناچیز یعنی کندیلری وکندیلرك هوا ومحبتلری ومحبوب
ومحبوبه لری بالکلیه فانیلر وناچیزلردر اکر اول محبتی باقی ولم یزل اولان محبوب حقیقی یه ایده لردی محبتلری وکندیلری
معنی عالمنده باقی اولورلردی (مثنوی) پاك الهیکه عدم برهم زند * مر عدم را بر عدم عاشق کند) دردل بی دل حسدها
سر کند * نیست راهست اینچنین مضطر کند * برپاك الله درکه عدمی بری برینه اورر عدمی عدم اوزره عاشق ایلر عاشق
بی دلك قلبنده حسدلر ظاهر اولور نیستی هست بو نجلین مضطر ایلر بعض نسخه ده بی دل برینه نه دل وبعض نسخه ده
دخی ده دل واقع اولمشدر ایکیسی دخی یله پراکنده دل دیمکدن عبارت اولور یعنی بر منزه الله وبر مقدس پادشاهدر که
عدمی بری برینه اورر یعنی عدم منزله سنده اولان خلقی بری برینه مقارن قیلور تحقیقا عدم مثابه سنده اولان عاشقلری
عدم منزله سنده اولان معشوقلره عاشق ایلر حد ذاتنده بو صوری اولان عاشقلر ومعشوقلر اکر حقیقته نظر اولنسه الان
منزلهٔ عدمده در ومقتضای ظهورات الهیه درکه بر عدم منزله سنده اولان کسه نك وجود موهومیسندن عاشق
شکلنده ظهور ایلیوب بو ایکینك وجودلرندن انواع حالات واصناف معاملات ومکالماتی ظهوره کتورر بی دل
یاخود پراکنده دل اولان عاشقك قلبنده حسد وغبطه لر ورشك وتمیلر ظهوره کاور موجود حقیقی حد ذاتنده وجودی
اولمین ذوات مجازیه یی بونك کبی مضطر ایلر بو موجودات اعتباریه نك عاشق اولمسی ومعشوق اولمسی واضطراب
قیلمسی اضطرابدر بونلری مضطر قیلان نفس الامرده اول موجود حقیقیدر (م ی) این زنانی کز همه مشفق ترند
از حسد دوضره خود را میخورند) بو زنلر که دوکلیدن مشفق رك درلر مع هذا حسددن ایکی ضره کندیلرنی
برلر ضره قومه یه دیرلر یعنی زنلرده رقت دل وجمله دن زیاده مرحمت وشفقت اکثر ایکن برکسه نك ایکی خاتونی
اولسه بری برلریله شفقت ایلمك صفتلری زایل اولوب ارلرینی قسقند قلرندن وحسدلرندن بری برلرنی ایکی قومه برلر
(مثنوی) تا که مردانی که خود سنکین دلند * از حسد تا در کدامین منزلند * تاکم شول برمردلر که خود سنکین دللردر
حسددن تا انلر قنغی منزلده درلر قیاس ایله یعنی رقیق القلب اولان ومرحمت وشفقتده زیاده اولان برکسه نك خاتونلری
تحت نکاحنده ایکن بری برلرینه بویله بغض وعداوت ایلمك لازم که تا شول مردلر که انلرك خود قلبلری حجر کبی قاسی
اوله حسددن انلر قنغی منزلده اولمق لازم کاور فهم ایله (مثنوی) کر نکردی شرع افسون لطیف * بر دریدی هر کسی
جسم حریف * اکر شرع شریف بو خلقه افسون لطیف ایلمیدی هر برکسه جهانده حریفنك جسمنی پرتاردی یعنی
اکر سن دیرسکه بو خلقك ایچنده زمان سلفده واقع اولان کبی حسد ظاهر واشکاره دکلدر حسدك شرندن
اول زمان خوف اولنور که حاسد حسدنی اظهار ایلیه جواب ویریلور بو زمانده اولان چوق خلقك حسدی زمان
سلفده نه مرتبه ده ایسه شمدی دخی اویله در لیکن دائرهٔ شرعدن تجاوز ایلمکه خوف ایدرلر اکر شرع شریف
بونلره بر افسون لطیف ایلمیدی هر بیسی کندی خصمنك پوستنی پرتیدی وبری برلرنی هلاك ایدیدی (مثنوی)
شرع بهر دفع شر رایی زند * دیو را در شیشهٔ حجت کند * از کواه واز یمین واز نکول * تا بشیشه در رود دیو فضول) شرع
شریف شری دفع ایلمکدن اوتری بر رأی اوررد دیوی حجت شیشه سنده حبس ایلر شاهددن ویمیندن ونکولدن
تا فضول وبی ادب دیو شیشه نك ایچنه کیدر فضول فانك فتحیله کستاخ وبی ادب معناسنه اولور نکول دخول وزننده
بونده یمیندن رجوع ایتمك معناسنه اولور وشرع شریفك حجتی حضرت سلیمان علیه السلامك دیولری حبس ایلدیکی
شیشه لره مشابه اولور وسلیمان علیه السلام کندی عصرنده شر بقنده یجن بر دیو متمرد اولسه وطغیان قیلسه طوتوب
بر شیشه نك ایچنه قویوب اغزین مهرلیوب دریایه آتردی اول دیو اول شیشه نك ایچنده محبوس اولوب خلق انك شرندن
امین اولوردی بو نفس اماره دیو کبی شریردر وشرع حضرت سلیمان علیه السلام کبیدر پس صاحب شرع نفس
امارهنك شرنی دفع ایلمکدن اوتری بر رأی اوررد وبرتدبیر قیلور خلقك نفسی دیونی حجت شیشه سنك ایچنده حبس وضبط

قیلور اول حجت شرعیه مثلا شاهد درو یمیندر ویمیندن رجوع ایلمکدر نته کم بر کستاخ کسه اولسه وشرعه مخالف
بر قباحت قیلسه انك اوزرینه شاهد اقامت ایدرلر اکر شاهد اولمزسه یمین ویررلر واکر یمیندن رجوع ایدرسه اول دیو
فضول حجت شیشه سنك ایچنه کیدر وحکم شرعی نه ایسه شارع انك اوزرینه انی اجرا ایدر پس اول حجتك ایچنده اول
دیو محبوس ومقید اولوب قالور (م ی) مثل میزانی که خشنود دو ضد * جمع می اید یقین در هزل وجد) شرع چون کیله
وترازو دان یقین * که بدو خصمان رهند از جنك وکین) کر ترازو نبود آن خصم از جدال * کی رهد از وهم حیف واحتیال
شرع شریف ایکی ضدك خشنودلغی اولان بر میزان کبیدر هزلده وجدده یقین بودر که اول خشنودلق جمع کلور شرع
شریفی کیله وترازو کبی بیل که خصملر انك سببیله جنك وکیندن قورتلورلر حین خصومتده اکر ترازو اولمیه اول خصم
جدال ونزاعدن ظلم واحتیال وهمندن نجن قورتلور یعنی شرع شریف فی المثل شول بر میزان کبیدر که ایکی خصمك
خشنودلغی بی شك اکر هزلده اولسون اکر جدده اولسون جمع کلور وایکی ضدده بیله اول میزان شرع واسطه سیله رضا
حاصل اولور مثلا ایکی کمسنه یا اولجولك شیلرده یا وزن اولنجق شیلرده مخاصمه ایلسه لر کیله وترازویی کتوروب اول
مناسب اولنی اولچرلر ووزن اوله جغی ترازو ایله طارترلر ایکی خصم کندو حقلرینه راضی اولوب متسلی اولورلر پس شرع
شریفی هم شبهه سز کیله وترازو کبی بیل که ایکی خصم اهل حق بر عالم قاضینك حضورینه کلسه لر ودعوالرینی میزان شرعه
اورسه لر شرع شریف هر نه بیوررسه طوعا وکرها قطع نزاع ودفع خصومت اولوب اول خصملر میزان شرع سببیله جنك
وکیندن قورتلورلر ترازوی شرع اولمیدی او خصملر نزاع وجدال ایلمکدن حیله وحیف وهمندن قورتلیه لردی
نته کم بر یرده میزان اولسه وایکی کسه بر مقدار شیده نزاع وجدال قیلسه لر وبرکسه میزانسز اول مقداری انلره
توزیع ایلسه بهرحال ایکی طرف بیله حیف واحتیال وهمندن خلاص اولمزلر اما میزان اولدقده ایکی طرف بیله حیف
واحتیال وهمندن خلاص اولوب خشنود وراضی اولورلر کذلك میزان شرع دخی بویله در (م ی) پس درین مردار زشت
بی وفا * این همه رشك وخصومت وجفا * پس دران اقبال ودولت چون بود * چون شود جنی وانسی در حسد
پس بو وفاسز زشت اولان مردار بو دوکلی رشك وخصمی وجفا واردر پس قیاس ایله اول اقبال ودولتده نیجه اولور جنی
وانسی نیجه حسدده اولور یعنی پس بو وفاسز زشت اولان مردار دنیانك خصوصنده بو قدر رشك وحسد وخصومت
وجفا وعداوت اولمق مقرر اولیجق پس اقبال ودولت ابدی وسعادت سرمدی خصوصنده نه وجهله رشك وخصومت
وجفا وعداوت اولور جنی وانسی حسد ایلمکده نیجه اولمق لازم کلور بوندن قیاس ایله مصرع ثانیده اولان چون کیف
معناسنه اولیوب اذا معناسنه اولمق دخی جائزدر بو تقدیر اوزره معنی پس اول اقبال ودولت اخرویده جنی وانسی
چونکم حسدده اوله لر نیجه قیاس ایله دیمك اولور (مثنوی) آن شیاطین خود حسود کهنه اند * یك زمان از رهزنی
خالی نه اند * اول شیاطین خود اسکی حسودلردر انکچون بر زمان رهزنلکدن خالی دکلردر ودخی اول بنی آدم که
عصیان تخمین اکشلردر حسودلکدن دخی شیطان اولمشلردر یعنی اول دولت واقبال ابدی خصوصنده اول شیاطین
خود اسکی حسودلردر انکچون بنی آدمه رهزن اولمقدن انلر بر زمان خالی دکلردر حضرت آدم علیه السلامه اول
دولت معنوی خصوصنده حسد ایدوب انی اضلاله سعی قیلوب نیجه مدت جنت ملکندن جدا ایلدیلر کذلك
انك اولادنی دخی دولت ابدیه دن محروم ایلمکه سعی ایدوب همیشه انلره رهزن اولورلر ودخی شول بنی ادمکه بو دنیا
مزرعه سنده عصیان تخمنی اکدیلر انلر دخی اهل طاعاته حسود اولدقلرندن اوتری انسان شکلنده شیطان اولدیلر
(مثنوی) از نبی برخوان که شیطانان انس * کشته اند از مسخ حق با دیو جنس * دیو چون عاجز شود در افتتان *
استعانت جوید اوزین انسیان * که شما یارید با ما یارئی * جانب ما یید جانب دارئی * قرآن عظیمدن اوقو که انسك
شیطانلری حقك مسخندن شیطانله جنس اولدیلر دیو چونکم اضلال وافتتانده عاجز اوله بو انسیلردن استعانت
استر بویله دیو که سز بزه بر یارلك یاخود معنی سز بزه یار سز بزه یارلك ایلیك بزم جانبمزده سز جانبدارلق ایلیك یاری
کنید وجانب داری کنید تقدیرنده اولور یعنی حضرت قرآنده سورهٔ انعامده بو آیت کریمه یی اوقو که الله تبارك
وتعالی بیوردی (وکذلك جعلنا لکل نبی عدوا شیاطین الانس والجن یوحی بعضهم الی بعض زخرف القول غرورا)
آیت کریمه نك مفهوم شریفی یا محمد صلی الله علیه وسلم بزسکا عدو قیلدیغمز کبی هر بر نبی ایچون دخی عدو وحاسد قیلدق
جن وانسك شیطانلرنی بونلرك بعضسی بعضیسنه وسوسه ایلر کذب اولان ومزور ومزخرف اولان سوزلری خلقه
غرور ویرمکدن وفریب قیلمقدن اوتری وبر اخر محلده دخی ینه سورهٔ انعامده بیورر (وان الشیاطین لیوحون الی اولیائهم
لیجادلوکم وان اطعتموهم انکم لمشرکون) یعنی تحقیقا شیطانلر انساندن اولان دوستلرینه وسوسه ایدرلر تا ای
مؤمنلر سزکله مجادله ایلمکدن اوتری اکر سز بو شیطانلره وبو شیطانلرك اولیاسنه اطاعت ایدرسکز تحقیقا

سز مشر كلرسز جيعا اهل نفاق واهل ريا واصحاب نفس وهوا وطالبان دنيا وحاسدان صلحا شياطين انس واوليای
شياطين دررلر شياطين جنله بونلرك ما بيننده عظيم جنسيت وزياده مناسبت واردر زيرا حق تبارك وتعالى بونلرك
باطنني مسخ ايتمكله بونلر شياطينه مشابه اولمشلر وانلرله دوستلق قيلمشلردر چونكم شياطين خلقي اضلال وامتحان
ايلمكدن عاجز اولهلر وبر كمسه يي من حيث الباطن وسوسه ايله اضلال ايلمكه قادر اولميهلر اول شيطان جن بو انسي اولان
شيطانلردن معاونت طلب ايلرو كان انلره بويله ديرلركه كلك ومعين اولك سز بزم جانبمزده سز بزه جانبدارلق ايليك وبزم
جانبمزدن وكيل اولوب فلان كمسه يي اضلال ايليك ديرلر پس اول انسان شكلنده اولان شيطانلر اول كمسه يي هر نوجهله
اولورسه اضلال ايلمكه سعي ايدرلر واكا رهزن اولورلر (مثنوى) كركسى را رهزنند اندر جهان ✻ هر دو كون
شيطان برايد شادمان ✻ وركسى جان بردو شد در دين بلند ✻ نوحه مى دارند ان دو رشكمند ✻ هر دو مى خايند
دندان حسد ✻ بركسى كه داد اديب اورا خرد ✻ اكر شياطين انس وياخود شياطين جهان بر كمسه نك يولنى
اورسهلر هر ايكى نوع شيطان اول كمسه نك طريق هدايتدن چيقوب كنديلر زمرهسنه داخل اولديغنه شادمان كاورلر
ومسرور وفرحناك اولورلر واكر بر كمسه جان ايلهديسه ودينده بلند اولديسه اول ايكى رشكمند نوحه وافغان طوترلر
يعنى اكر بر كمسه بو شياطين انس وشياطين جنك شر وشورندن جانني قورتارسه ودين وطاعتده شريف وعالى القدر
اولسه ومرتبهٔ اعلا بولسه بو ايكى رشكلو وحسدلو اولان طائفه ياس وماتم ايدرلر هر ايكيسى حسد ديشنى چينرلر
شول بر كمسه اوزره كه اديب اكا خرد ويردى يعنى شياطين جن وانسدن هر ايكى طائفه حسد ديشنى بلرلر وغيظ
وغضبلرين اظهار ايلرلر شول بر كمسه نك اوزرينه كه مرشد واوستادا اكا عقل وعلم ويردى وانى واقفلر وصافيلر
مرتبهسنه ايركوردى (پرسيدن پادشاه ازان مدعى نبوتكه انكه رسول راستين باشد وثابت شود با او چه باشد كه كسى را
بخشد يا بصحبت وخدمت او چه بخشش يابند غير نصيحتكه بزبان مى كويد ✻ بو سرخ شريف پادشاهك اول مدعى
نبوت اولان كمسهدن سؤال ايلمسنك بياننده در بويله ديوكه اول كمسه راست ودرست رسول عليه السلام اوله وانك
رسالتى نيجه ايات وبراهينله ثابت اوله اول رسول صادقله رسوللكك نه حالى ونه كرامتى اولوركه بر كمسهيه باغشليه
ياخود اول صادق رسولك صحبت وخدمتى ايله نه بخشش واحسان بولورلر زبانله اولان نصيحتدن غيريكه
اول رسول صادق عليه السلام انى خلقه سويلر يعنى راست ودرست اولان رسول عليه السلامه لازمدركه انك
صحبتنه داخل اولان كمسهلر نيجه منافع روحانيه وفوائد دينيه بولهلر ونيجه كشف وكراماته وذوق وحالاته واصل اولهلر
مجرد لسانله اولان نصيحته قانع اولميهلر وانك مرتبهسى همان قيل وقالده اولميه زيرا بو قيل وقالله نصيحت ايلمك اكثر
علمايه دخى ميسر اولمشدر (مثنوى) شاه پرسيدش كه بارى وحى چيست ✻ يا چه حاصل دارد انكس كو نبيست
پادشاه اول دعوای نبوت ايلين كمسهيه صوردى بويله ديوكه بارى وحى نه در ياخود نه حاصل طوتر اول كمسه كه نبيدر يعنى
اول متنبى اولان كمسهيه پادشاه بر كونه سؤال ايدوب ديديكه غيرى آيات ومعجزاتى بيلمك طورسون بارى وحى ندر انى
بيلمك پيغمبرلك دعوا ايلينه لازمدر پس وحى ندر ياخود اول كمسه كه نبيدر حق جانبندن اونه محصول طوتر كان
اكا بو كونه تعريض ايلمش اولوركه نبى عليه السلام حضرت حقدن وانك اسما وصفاتندن واسرار غيبيهدن
وامور آتيهدن خبر ويريجى كمسهيه ديرلر سنك وجودكده دخى بونلردن بر حاصل اولمش نسنه وارميدر وياخود نبى
عليه السلام من حيث المعنى خلقدن رفيع وعالى اولان كمسهيه ديرلر سكا رفعت وعلوم رتبت حاصل اولمشميدر
ونبى عليه السلام اولدركه حضرت حقدن اكا وحى اوله ووحى دخى سفير واسطهسيله اولورسه اكا وحى متلو ديرلر واكر
بغير واسطة السفير اولورسه وقلبه حضرت حقدن اشارت خفيه ايله قذف اولنورسه والقا قيلنورسه اكا وحى غير متلو
والهام دخى ديرلر پس بارى ملك واسطهسيله اولان وحى اولمزسه بر سبيل الهام اولان وحى بارى لازمدركه بو كونه
وحى همان انبيايه مخصوص دكلدر بلكه بوندن اوليا وصلحاى امت دخى بهرهدار اولورلر پس بو كونه وحى اولسون
كنور كوره لم ديدى (م ى) كفت ان خود چيست كش حاصل نشد) يا چه دولت ماند كو واصل نشد) كيرم اين وحى نبى
كنجور نيست ✻ هم كم از وحى دل زنبور نيست ✻ اول دعواى نبوت ايلين كمسه پادشاهه بو كونه جواب ويروب ديدى
اول خود ندركه او صادق اولان پيغمبره حاصل اولمدى ياخود نه دولت قالديكه اول نبى صادقه اكا واصل اولمدى يعنى
هر نه ديلديسه اول پيغمبر عليه السلامه حاصل اولدى وهر نه دولت وار ايسه اول پيغمبر اكا واصل اولدى نهايت اكثر
دولت فانيه يى قبول ايليوب اندن اجتناب قيلديلر وفقرله مفتقر اولديلر فرض ايدهلمكه بو وحى نبى ملك واسطهسيله
كلان وحى كبى كنجور دكلدر هم زنبورك دلنه اولان وحيدن ناقص دكلدر كنجور خزينهيه ديرلر اين وحى نبى ديمكله
كنديسنك قلبنه اولان الهامه اشارت ايلر يعنى ديديكه پادشاهم طوتلم وفرض ايدهلمكه بو نبينك قلبنه كلان ومن عند الله

القا اولنان وحى ملك واسطهسيله انبياى عظامه كلان وحى كبى خزينهٔ اسرار الهى دكل وكنجور مكاشفات ربانى دكل
ايمش الله جانبندن زنبورلك قلبنه اولان وحيدن هم كم وناقص دكلدر زيرا بنى آدم مكرمدر چونكم بر حقير حيوانك قلبنه
من عند الله وحى اولمق جائز اولىحق عقلده وعلمده كامل اولان انسانك قلبنه حضرت حقدن وحى اولمق نيچون جائز
اولميه (م ى) چونكه اوحى الرب الى النحل امدست ✻ خانهٔ وحيش پر از حلوا شدست ✻ بو بيت شريف سورهٔ نحلده اولان
ايتمه اشارتدر (واوحى ربك الى النحل) وحى لغتده اشارته وكلام خفىيه ديرلر وعند العلماء ايكى قسمدر يا بواسطة السفير
ويا بغير واسطة السفير اوله واسطهٔ سفيرله اولنه دخى متلو ديرلر كه انبيادن اولو العزم اولان سلاطينه بوسيلهٔ ملك اولان
وحى كبى وبغير واسطة الملك اولورسه اكا وحى غير متلو ووحى قلبى والهام الهى ديرلر پس بو تقديرجه اوحيناده وحى الهام
معناسنهدر يعنى ربك نحله الهام وقلوبنه قذف ايلدى وبونلره تعليم وتفهيم ايلدى شول وجه اوزره كه لا يعلمه الا العليم
الخبير (ان اتخذى) ان مفسره اوله زيرا ايحاب معناى قولى متضمندر ويا مصدريه اوله اى بان اتخذى ديمك اولور يعنى ربك
زنبورلره الهام ايلدى اتخاذ ايليك اى زنبورلر ديمكله (من الجبال بيوتا) طاغلردن خانهلر واشيانهلر اتخاذ ايليك (ومن
الشجر) دخى اغاجلردن (ومما يعرشون) دخى ناسك مرفوع قيلدقلرى عروش وسقوفدن وقيل المراد به ما يرفعه الناس
ويبنونه للنحل پس بو تقديرجه معنى اى نحل بيوت اتخاذ ايليك اشجار وجبالدن اكر سزلر اربابكز بوغيسه والا اتخاذ
ايليك سز بكجون بنا ايلدكلرى (ثم كلى) اندنصكره اكل ايليك اى نحل (من كل الثمرات) هر شكوفهلردن كه انواعندن
تلخ وشيرين هر نه ايسه (فاسلكى سبل ربك) فا شرط محذوفه جوابدر يعنى سن اول شكوفهلردن اكل ايلدكسه اى نحل
پس سلوك ايله ربكك طريقنه كه سكا الهام وافهام ايلدى اول طريقى عمل عسلده وياخود يعنى اوغماردن اكل اولندقده
مواضع بعيدهده پس سلوك ايليك اى زنبوران طرق بيوتكزه كه ربكز اعلام ايلديكه اصلا طريق اشيانكزى يتوردمز سز
ذللا) ذلل ذلولك جمعيدر سبلدن حالدر تقديركلام سالك اولك سبل ربكزه اول سبل سزه مذلل ومسهل اولديغى حالده
وفاسلكى نك ضميرندن حال اولمقده جائزدر يعنى سن سالك اول اى نحل ذلله منقاده اولديغك حالده ربكك امرينه (يخرج
من بطونها) جملهٔ مستأنفهدر انلردن ظهور ايدن صنع بديعك عجيب الشانى بيان ايچون خطابدر عدول اولنوب اظهار
قدرت وحكمته شروع اولندى يعنى اول نحلك درونندن خروج ايدر (شراب) شول عسلكه شراب تعبيرى مما يشرب
قيلندن اولديغيچوندر (مختلف الوانه) اول عسلك الوانى مختلفدر بحسب الاختلاف پس نحل كيمى ابيض وكيمى اسود
وكيمى احمر وكيمى اصفردر (فيه شفاء للناس) اول عسلده ناس ايچون شفا واردر يا بنفسه شافيدر مراد امراض بلغميه يه
شفاسى كبى ويا معجون ايله بغيره سائر امراضه شافى اولديغى كبى زيرا اقلى از معجون واردركه عسل اكا داخل اولميه قتادهدن
مرويدركه بركون بر كمسه حضرت فخر عالم صلى الله عليه وسلمه كلوب فقال يشتكى بطن اخى فقال عليه السلام اسقه
العسل فذهب ثم رجع فقال قد سقيته فما نفع فقال اذهب واسقه عسلا فقد صدق الله وكذب بطن اخيك فسقاه فشفاه
الله (ان فى ذلك) يعنى مذكور اولان عجايب قدرت اللهده واردر (لاية) علامهٔ عظيمه واردر (لقوم يتفكرون) اعتبار ايلين
قوم ايچون معناى بيت چونكم (اوحى الرب الى النحل) كلمشدر زنبورك وحى خانهسى حلوادن مملو كلمشدر يعنى چونكم
رب العالمينك زنبوره ايما والهامى كلمشدر ومقرر اولمشدر فرقانده پس انك الهاممنددركه حق تعالى انسان اشرف
مخلوق ايكن انلره هر كارده وحى والهام قيله باخصوص كه منشا بحذن اوله پس بلا واسطه جناب عزت بونلره الهام وايما
ايلمسى مقرر ومقنندر (م ى) او بنور وحى حق عز وجل ✻ كرد عالم را پر از شمع وعسل ✻ اين كه كرمناست وبالا مى رود
وحيش از زنبور كمتر كى بود) اول زنبور عزيز وجليل اولان حق تعالينك وحينك نورى سببيله عالمى شمع وعسلدن پر ومملو
ايلدى بو بنى ادم كه كرمنادر وبالا كيدر انك وحيى نيچون زنبوردن اكسكرك اولور بيت ثانى ولقد كرمنا بنى ادم آيتنه اشارتدر
سورهٔ بنى اسرائيلدهدر تفسيرى جلد ثانينك اخرنه قريب قصهٔ بط بحثنده مرور ايلدى يعنى اول زنبور عزيز وجليل
اولان الله تبارك وتعالينك اكا الهام ايلديكنك نورى واسطهسيله عالمى شمعدن وشفا اولان عسلدن پر ايلدى اكر حق
تعالى حضرتلرى اول زنبوره مسدس خانهلر ياپمغى وانك ايچنى كندى لعابيله پر ايتمكى وحى ايلمسيدى انك كبى بر حقير
جانور انك كبى بر شمع وعسل مصفى دوزمكى ندن بيلوردى چونكم بر حقير حيوانه الهام الهى اولمق واول حقير حيوان
الهام الهى ايله كار قيلمق مقرر وثابت اولديسه بو كه مراد اندن انساندر (لقد خلقنا الانسان فى احسن تقويم) ديمكله
انك شانى تفخيم اولنمش ودخى (ولقد كرمنا بنى آدم) نص شريفله انك ذاتى تكريم قيلنمشدر وهميشه انك روحى بالايه
كيديجى وعالم اعلا جانبنه سير ايديجى اوله بويله كمسهنك قلبنه اللهدن كلان وحى زنبوره كلان وحيدن نيچون كمتر اولور وكمتر
اولمز بلكه هر وجهله بهتر اولور دعواى نبوت ايلين كمسهنك اسناندن حقيقت انسانينك فضيلت وشرافتنى اعلام ايدرلر
وفى الحقيقه بنى ادم انسانيت مرتبهسن بولسه وكرمنا سرينه واصل اولسه انك قلبى ملهم الهى ومهبط وحى ربانى

اولور اما عوام ناس انك معناسندن وسرندن غافلردر انكچون مشایخ صوفیه بو وحیه دخی دل تعبیر ایدیلر ووحیك
شرحنی دردنجی جلدده زادن ابوالحسن خرقانی سرخنده ازبی روپوش عامه دربیان بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر
(مثنوی) نی که اعطیناك کوثر خوانده * پس چرا خشکی وتشنه مانده * سن اعطیناك الكوثری اوقومدکمی یعنی
بو سورهٔ شریفی اوقودك پس نیچون خشك سن وتشنه قالمشسن حق تعالی حضرتلری حبیبنه خطاب ایدوب بیوردر
(انا اعطیناك الكوثر) یعنی تحقیقا یا محمد بز سکا اعطا ایلدك اعطینا کده قرأتدر کوثر بروزن فوعل کثرتدن مأخوذ
اوله ای الخیر الکثیر المفرط من العلم والعمل وشرف الدارین وعن النبی صلی الله علیه وسلم قال الكوثر نهر فی الجنة
وعدنی ربی فیه خیرا کثیرا احلی من العسل وابرد من الثلج والین من الزبد وابیض من اللبن حافتاه الزبرجد واوانیه من فضة
لا یظمأ من شرب منه ابدا وبعضلر کوثردن مراد اولاد رسول علیه السلامدر دیمشلر وبعضلر علماء امتدر دیمشلر بو محله
مناسب اولان ده بودر (فصل لربك) مخاطبدن غایبه التفاتدر پس سن ربکه صلاتنه مداومت ایله (وانحر) دخی قربانی
ذبح ایله بعضلر صلوتی صلوة عیدله تفسیر ایدوب نحری اضحیه یه اشارت قیلمشلر (ان شانئك) تحقیقا سکا بغض ایلین
هو الابتر) او ابتردر یعنی ابتر اولدرکه عقبنده اولاد وانسابی قالمیه فاما سنك اولاد معنولك که مشایخ وعلما رحمهم الله در
الی انقراض الدوران زیاده اولوب هر بری عظم شانکه عنوان بولمقده در اکثر اهل تحقیق کوثری علم وعمل ایله آراسته
اولان عالم بالله درکه هر کیم انلرك شراب علملرندن وچشمهٔ معرفتلرندن نوش ایده ابدی اولمز ومن بعد عطشان اولمز
دیمشلردر پس تقدیر کلام بویله دیمك اولور که ای سامع سن (انا اعطیناك الكوثر) سوره سن اوقومدکمی اکر اوقودك ایسه
وکوثردن مراد نه ایدوکنی بیلدك ایسه پس نیچون خشك لب وصوسز قالدك کرکدر که بو دنیاده علمدن وعملدن اولان
خیر کثیری نوش ایلیه سن وعلمای امتدن بر ینك حوض قلبندن کوثر علم ومعرفتی دهان جانك ایچوب ماسوایی
فراموش ایلیه سن تا عطشان اولمقدن خلاص اوله سن وخشك لب قالمقدن نجات بوله سن (مثنوی) یا مکر فرعونئی
کوثر چو نیل * بر تو خون کشتست وناخوش ای علیل * توبه کن بیزار شو از هر عدو * کو ندارد آب کوثر را کلو
یا خود مکر فرعونسن کوثر نیل کبیدر ای علیل سنك اوزریکه خون اولمش وناخوش اولمشدر توبه ایله هر عدودن
بیزار اول که اول عدو آب کوثره کلو طوتمز یعنی یا خود کوثردن خشك تشنه قالدیغك انکچون اوله که مکر سن فرعون
نفسه منسوب قبطی سیرتسن وعلم وعملدن حاصل اولان خیر کثیر وانك حوضی ومحلی اولان عالم بی نظیر نیل صوبی
کبیدر سنك اوزریکه اول علم وعملدن حاصل اولان خیر کثیر وانك منبعی اولان عالم بی نظیر ای علیل القلب خون کبی
اولمشدرکه سن نوش قیلمغه وذوق المغه قادر اوله مزسن اکر بو آب کوثردن ایچمك استرسك جمیع معاصیدن رجوع
ایله وهر عدودن بیزار وبری اول که عدو آب کوثره بوغاز طوتمز یعنی علمدن وعملدن حاصل اولان خیر کثیری طلب ایتمز
وانك محل ومنبعی اولان عالم بی نظیر جانبنه دخی کتمز پس سکا لازم اولان اولدرکه بو کونه عدولرك هر برندن بیزار
اوله سن وظاهرا وباطنا هر معاصیدن توبه قیله سن تا کم آب کوثری کندی درونکده بوله سن (مثنوی) هر کرا دیدی
ز کوثر سرخ رو * او محمد خوست با او کیر خو * تا احب الله آیی در حسیب * کز درخت احمدی با اوست سیب * هر کیمکه
کوثردن سرخ روی کوره سن اول کسه محمد خو بلودر آنکله خوی طوت تا حسابده احب الله که سن زیرا احمده
منسوب اولان درختدن سیب انکله بیله در حسیب کسر حا ایله حساب معناسنه در وزن ایچون الف بایه قلب اولنمشدر
احمده منسوب اولان درختدن مراد نبوت درختیدر وانك سیبندن مراد علم ومعرفتدر وتقدیر کلام وتحقیق مرام بویله
دیمك اولور که هر شول کسه یی که علم وعملدن حاصل اولان خیر کثیردن لطیف روو خوش خو کوره سن اول کسه
حضرت محمد خو بلودر وانك وارثی وقائم مقامیدر انکله خوی طوت ومصاحبت ایت تا کم حسابده احب الله ایلین
زمره دن کله سنکه (المؤمن اذا احب احب الله) حدیثنك موجبنجه محبتی لله قیلان مؤمنلردن اوله سن که حضرت
احمد علیه السلامه منسوب اولان درخت نبوتدن اول آب کوثرده سرخ روی اولان عالمه بیله سیب علم وثمرهٔ معرفت
وارددر اول عالم ربانی اول سیب علمه وارث اولمشدر وبو عملی اول حضرتك شجرهٔ نبوتندن اخذ ایلین عالم حظ وافر اخذ
قیلمشدر کما قال علیه السلام ان الانبیاء ماورثوا درهما ولادینارا وانما ورثوا العلم فمن اخذه اخذ بحظ وافر (مثنوی)
هر کرا دیدی ز کوثر خشك لب * دشمنش میدارهم چون مرك وتب * کرچه بابای تو است ومام تو * کو حقیقت
هست خون آشام تو * از خلیل حق بیاموز این سیر * که شد او بیزار اول از پدر * تا که ابغض لله آیی پیش حق * تا نکیرد
بر تو رشك عشق دق) هر کیمی که کوثردن خشك لب وتشنه کوره سن اول کسه یی دشمن طوت مرك وتب کبی اول کسه
اکرچه سنك بابانك ومادرك ایسه ده زیرا اول حقیقتده سنك قانك ایچیجیدر بو سیرلری حق تعالی حضرتلرینك
خلیلندن اوکرن که اول خلیل اول پدرندن بیزار اولدی تا کم حضورحقده ابغض لله که سن تا کم سنك اوزریکه

عشق خدانك رشك وغیرتی طوتمیه یعنی شول کسه یی که علم وعملدن حاصل اولان خیر کثیردن خالی وتهی کوره سن
موتی وحمایی دشمن طوتدیغك کبی اول کسه یی دخی کندیکه دشمن طوتکه آنك مضرتی مرك وتبك مضرتندن
زیاده در فرضا اول کوثردن خالی اولان کسه سنك پدرك ومادرك وزن وفرزندك ایسه ده آنلری هم دشمن اتخاذ ایله که آنلر
حقیقتده سنك قانك ایچیجی دشمنلر کدر اکرچه صورتا رحیم وشفیق ویار رفیق ایسه لرده حق تعالی حضرتلری حضرت
نوح علیه السلامك اوغلی حقنده (انه لیس من اهلك) بیورمسی بو معنایه شهادت ایلر که بر صالح کسه نك پدر ومادری
ویا خود زن وفرزندی صالح اولمسه اول صالحك اهلندن اولمز پس صالح اولان کسه یه واجب اولور که ناصالح اولان
کسه لردن اکر پدر ومادری ایسه ده اعراض واجتناب ایلیه ای اهل حق اولان کسه اهل حق اولمین کسه دن
اعراض واجتناب ایلمك سیرتلرنی حق تعالینك خلیلندن اوکرن که اول ابراهیم ابتدا پدرندن تبری ایلیوب بیزار اولدی
واول حضرتك ملتنه اتباع ایلمك (واتبعوا ملة ابراهیم حنیفا) آیت کریمه سنك مقتضاسنجه بزم جمله مزه اوزرینه لازم
کلدی واول حضرتك اولا کندی پدرندن بیزار اولمسنه سورهٔ توبه ده اولان بو آیت کریمه شهادت قیلدی قال الله تعالی
(وما کان استغفار ابراهیم لابیه الا عن موعدة وعدها ایاه فلما تبین له انه عدو لله تبرء منه ان ابراهیم لاواه حلیم) یعنی
حضرت ابراهیمك پدرندن اوتری اللهدن مغفرت طلب ایلمسی اولمدی الا شول وعده یه وفا ایلمکدن اوتری که انکله
مناظره ایلمك وقتنده اول وعده یی پدرنه ایلدی بن سا یعده بویله مسطوردرکه حضرت ابراهیمك پدری ابراهیم علیه
السلام حضرتلرینه بن ایمان کتوررم دیو وعده ویردی پس حضرت ابراهیم علیه السلام دخی اکا دیدیکه (ساستغفر
لك ربی) اکر سن ایمان کتوررسك بن دخی ربمدن سنکچون استغفار ایلرم دیدی پس وقتا کم اول ابراهیم ظاهر ومبین
اولدیسه تحقیقا آنك پدری اللهك دشمنیدرکه توفیق ایمانه قابلیتی یوقدر آندن تبری ایلدی وبیزار اولدی تحقیقا
حضرت ابراهیم علیه السلام زیاده تأوه ایدیجی حلیم ایدی پس المؤمن اذا ابغض ابغض لله حدیثنك مقتضاسنجه
بغضی الله ایچون قیله سن حضورحقده لله وفی الله بغض ایلین کسه لر زمره سندن کله سن حتی حق تعالینك
عشق ومحبتی کمال غیرتندن سنك ایمان واسلامك اوزره طعن ودق ایلمیه (مثنوی) تا نخوانی لا والا الله را *
در نیابی منهج این راه را) مادامکه سن لا یی والا اللهیی اوقومیه سن بو یولك منهجن بوله مزسن یعنی مادامکه سر توحیدی
اوقومیه سن وماسوایی نفی ایدوب وجود حقیقی اثبات قیلمیه سن وبالکلیه کندی وجودکدن فانی اولمیه سن بو یولك
وضوحنی واستقامتنی فهم وادراك ایلیه مزسك اکر طریق حقك وضوحنی واستقامتنی بیلمك وبولمق استرسك
بالکلیه وارلغکدن وکندی وجودکدن کچمك وفنا شرابنی ایچمك لازم اولور تا کم وصال یار بعد الفنا ظهوره کله
ومحو وفنا نه ایدیکی بو داستاندن معلومك اولور (داستان آن عاشق که با معشوق خود بر می شمرد خدمتها
ووفاهای خود وشبهای دراز (تتجافی جنوبهم عن المضاجع) بو سرخ شریف اول عاشقك داستانیدرکه کندی
معشوقنه خدمتلرنی وکندینك وفالرنی واوزون کیجه لرده مضجعلردن جنبلرینك تجافی وتباعد ایلمسنی عد
وشمار ایلدی یعنی سورهٔ سجده ده اولان بو آیت کریمه نك مفهومنی شماره کتوردیکه الله تبارك وتعالی متهجد اولنلر
حقنده بیورر (تتجافی جنوبهم عن المضاجع) ای ترتفع وتتباعد یعنی مرتفع اولور وتباعد قیلور متهجد اولنلرك جنبلری
مضجعلرندن (یدعون ربهم) حالدر جنوبهم ضمیرندن یعنی داعین وعابدین اولدقلری حالده اول اللهه (خوفا وطمعا)
مفعول له در ای لاجل خوفهم من سخط الله وطمعهم من رحمته (ومما رزقناهم ینفقون) و بزم ویردیکمز رزقدن انفاق
ایدرلر بزم رضامزده وتهجد حقنده بو حدیث شریف صحیحا وارد درکه قال علیه السلام اذا جمع الله الاولین والاخرین
نادی مناد بصوت یسمعه الخلائق کلهم فیقول لیقم الذین یحمدون الله فی البأساء تتجافی جنوبهم عن المضاجع
فیقومون وهم قلیل ثم یقول لیقم الذین یحمدون الله فی البأساء والضراء فیقومون وهم قلیل فیدخلون الجنة جمیعا
ثم یحاسب سائر الناس وبی نوایی وجکر تشنه کی * روزهای دراز ومی کفت که من جز این نمیدانم اکر خدمتی دیکر
هست مرا ارشاد کن که هر چه فرمایی منقادم) ودخی اوزون کونلرده اولان جکر تشنه لکنی وبی نوالغنی
یعنی اج اولوب صوسز اولدیغنی صایدی ودیدیکه بن بوندن غیری خدمت وعبودیت بیلمزم اکر بونلردن غیری بر آخر
خدمت دخی وار ایسه بنی اکا ارشاد ایله که هر نه که بیوره سن بن سنك امر شریفکه مطیع ومنقادم (اکر درآتش
رفتنست چون خلیل علیه السلام واکر در دهان نهنك افتادنست در دریا چون یونس علیه السلام واکر هفتاد
بار کشته شدنست چون جرجیس علیه السلام) واکر از کریه نابینا شدنست چون شعیب علیه السلام ووفا وجانبازی
انبیا را علیهم السلام خود شمار نیست وجواب معشوق اورا فرضا اکر حضرت خلیل علیه السلام کبی آتشه
کتمکلکدر واکر دریاده نهنکك اغزنه یونس پیغمبر علیه السلام کبی دوشمکلکدر واکر حضرت جرجیس علیه السلام

كبي بتمش كرمقتول اولمقدروا كرحضرت شعيب عليه السلام كبي اغلمقدن اعمى ونابينا اولمقدر وانبيا عليهم
السلامك وفاسنه وجانبازلغنه خود حد وشمار يوقدر حاصلي بونلردن هر قنقيسني كه بيوره سن مطيع ومنقادم ديدي
واول معشوقك اول عاشقه جواب ويرمسنك بياني بودر (مثنوى) آن يكى عاشق بپيش يار خود * مى شمرد از خدمت
واز كار خود) اول برعاشق كندى يارنك حضورنده كنديسنك خدمت وكارندن صايدى وآنك عشق ومحبتي يولنده
ايلديكي طاعتلرى وخدمتلرى بر بر عد ايلدى وديدى (مثنوى) كز براى تو چنين كردم چنان * تيرها خوردم درين
رزم وسنان) كه اى محبوبم سندن اوترى بونجلين وانجلين ايلدم بورزم وجنكده تيرلر وسنانلر يدم يعنى نفس له
مجاهده قيلمق ومحبتكده ثابت قدم اولمق خصوصنده چوق المل وغملر چكدم (مثنوى) مال رفت وزور رفت ونام رفت
برمن از عشقت بسى ناكام رفت) مال كتدى وزور وقوت كتدى ونام وناموس دخى كتدى بنم اوزريمه سنك عشقكدن
چوق بى مرادلق واقع اولدى يعنى سنك يولكده مالم كيدوب فقير اولدم قوت وطاقتم كيدوب ضعيف قالدم ونام
وناموس كيدوب بى عرض وبى ناموس اولدم الحاصل سنك عشقكدن بنم اوزريمه بونلر كبي نيجه بى كاملك واقع اولدى
ديدى (مثنوى) هيچ صبحم خفته يا خندان نيافت * هيچ شامم با سر وسامان نيافت) هيچ صباح بنى خفته
ويا خندان بولمدى وهيچ كيجه بنى سر وسامانله بولمدى يعنى هر صباح بيدار وكريان وهر شب بى سر وسامان اولمقدن خالى
اولمدم عاشق اولنلر فى الحقيقه بويله كركدر كه (م ى) آنچه او نوشيده بود از تلخ ودرد * او بتفصيلش بيكايك مى شمرد)
اول نسنه ييكه او عاشق تلخ ودرددن نوش ايلمش ايدى اول عاشق آنى تفصيل ايله بر بر صايدى بعض نسخه ده پوشيده
بود واقع اولمش معنى اول نسنه ييكه پوشيده قيلمش ايدى بر بر آنى تفصيلا عد ايلدى ديمك اولور اما اولكى اولى در (م ى
نه از براى منتى بل مى نمود * بر درستى محبت صد شهود) عاقلانرا يك اشارت بس بود * عاشقانرا تشنكى زان كى رود)
مى كند تكرار كفتن بى ملال * كى ز اشارت بس كند حوت از زلال) بو عبادتلرى عد ايلمسى معشوقنه منت ايلمسندن
اوترى دكل بلكه محبتنك درستلكى اوزره يوز شاهدلر كوستردى كان مقدما بيوردقلرندن بر سؤال لازم كلديكدن بنا اول
سؤال بودر بر كسه كندى ايلديكي عبادتلرى وطاعتلرى كندى معبودنه ومعشوقنه احصا ايلمك منت ايلمك معناسنى
مشعر اولور بو ايسه عند الادبا زياده كستاخلقدر پس بو كسه بونلرى نيچون عد ايلدى جواب بيورورلر بو طاعتلرى عد
ايلمسى معشوقنه منت ايلمسندن دكل بلكه كنديسنك صدقنه ومحبتنك درستلكنه نيجه يوز شاهدلرى كوسترمكدن
اوترى احصا ايلدى بو ايسه مذموم دكلدر عاقل اولنلره بر اشارت كافى اولور اما عاشقلرك تشنه لكى اول بر اشارتدن
قچن كيدر ملالسز سويلمكلكى تكرار ايلر حوت آب زلال اشارت ايلمكدن آب زلالدن قچن كفايت ايلر يعنى العاقل
يكفيه اشارة مفهومنجه عاقل اولنلره كندى معقول اولان محبوبلرندن بر اشارت اولسه ويا خود آنلر كندى حاللرندن
بر آخر كسه يه اشارت قيلسه بر اشارت ايلمك آنلره كافيدر اما عاشقلره كندى معشوقلرندن بر اشارت اولسه ويا خود
عاشقلر كندى حسب حاللرندن بر اشارت قيلسه آنلرك تشنه لكى وسوز درونى اول بر اشارتدن كتمز وآنلر كندى حال
درونلرنى بر ايكى سويلمك ايله قناعت ايتمز بلكه التكرار احسن ديوب كندى احوال درونى ملالت وسآمتسز تكرار سويلر
مثلا عاشق بر ماهى كبيدر وآنك حسب حالنى سويلمسى اكا نسبت آب زلال كبيدر ماهى زلالدن بر اشارت ايله قناعت
وكفايت ايلمديكي كبي عاشق دخى كندى حسب حالنى سويلمكدن بر اشارت ايله كفايت قيلمز وكندى محبوبى
اكا بر اشارت قيلسه قناعت كلمز بلكه هميشه آب زلالده اولديغى كبي وآندن حظ الديغى كبي عاشق دخى هميشه
عشق ايچنده اولمقدن وكندى حسب حالنى نقل قيلمقدن حظ آلور ولذت پذير اولور (مثنوى) صد سخن مى كفت زان
درد كهن * در شكايت كه نكفتم يك سخن) آتشى بودش نمى دانست كه چيست * ليك چون شمع از تف ان مى كريست
حاصل كلام اول عاشق بيچاره اول اسكى دردلرندن يوز سوز سويلدى شكايت ايلديكي حالده بويله ديوكه بن بر سوز
سويلمدم يعنى اول قديم اولان دردندن اول عاشق بيچاره يوز سوزلر سويلدى مع هذا بر سوز سويلمدم ديو شكايت ده ايدى
كان كندى دردندن نيجه يوز سوز سويلمكله اكا قناعت كليوب كندى حالمدن بر سوز سويلمدم ديو كندى كندويه
ويا معشوقنه شكايت ايلمكده ايدى او درد كهن آنك درونده بر عظيم آتش ايدى بيلمديكه ندر ولكن شمع كبي اول
آتش عشقك حرارتندن كريان اولوردى يعنى اول عاشقك درونده اولان درد قديم كويا بر آتش عظيم ايدى اما آنك
ماهيتى وكيفيتى نه كونه ايديكنى بيلمزونه نوعدن ايديكنى فهم قيلمزدى ولكن بو قدر اولوردى كه شمع شعله ناردن اريوب
كريان اولديغى كبي آنك دخى وجودى اول آتش معنونك تف وتابندن اريوب كوزلرى كريان اولوردى (مثنوى
كفت معشوق اين همه كردى وليك * كوش بكشا پهن واندر ياب نيك) كانچه اصل اصل عشقست وولاست *
ان نكردى اينچه كردى فرعهاست) معشوق اول عاشقه ديدى بو دكلى ذكر ايلديكى ايشلدك ولكن كوشكى

واسع آچ وبنم كلامى ايو فهم ايله اول نسنه كه ولانك وعشقك اصلنك اصليدر آنى ايلمدك بونى كه ايلدك
فرعلردر يعنى چونكم معشوق عاشقنك ديديكى سوزلرى اشتدى وآنك كلامنى بالكليه تصديق ايتدى
واكا جواب ويروب ايتدى نعم بو وجهله ديديكك عمللرى ايلدك ولكن سمعكى بر خوش زياده آچ وكلامى ايو فهم ايله
اول عملكه عشق ومحبتك سر سنك سرى ولبينك لبيدر كه مقصود بالذات بو جمله اعمالدن اولدر وبو ايشلديكك عمللر
بالكليه فروع وآثاردر واول اصل وپايداردر وبو ايشلديكك عمللر اجساد وقوالب كبيدر واول ايشلمديكك عمل روح
پرانوار كبيدر سكا بو جمله دن اهم والزم اولان اصل ايدى اول عمل ايسه سندن ظهوره كلمدى (مثنوى) كفتش ان عاشق
بكو كان اصل چيست * كفت اصلش مردنست ونيستيست) تو همه كردى نمردى زنده * هين بمير ار يار جانبازنده)
اول عاشق چونكم معشوقندن بو خطابى اشتدى واكا ديدى اى بنم معشوقم سويله كه اول اصل ندر معشوق عاشقنه
ايتدى اول عشقك اصلى اولمكلكدر ويوق اولمقلقدر اى عاشق بيچاره سن دو كلى بو عمللرى ايشلدك لكن اولمدك هنوز
زنده سن اكاه اول مرده اول اكر يار جانبازنده ايسك يعنى جان اويناديجى وبنم راه عشقمده روحكى فدا ايديجى
يار صادق ايسك اول نفسك فدا قيل تا كم وصالمه لايق اوله سن وعشقك اصلنى بوله سن وآندن مقصود بالذات اولان عملى
قيله سن ديدى نته كم ديمشلردر (بيت) من يطلب فى الحب من الحب وصال * من غير فناء نفسه فهو محال * ان تشتهى
ان تبلغ وصل المحبوب * دع نفسك فى الدرب تقدم وتعالى) نته كم ابن فارض رضى الله عنه حضرتلرى دخى بو محله
مناسب حضرت معشوق لساندن بيورورلر (بيت) وجانب جناب الوصل هيهات لم تكن * وها انت حى ان تكن صادقا
مت (مثنوى) هم دران دم شد دراز وجان بداد * هم چو كل درباخت سر خندان وشاد * ماندان خنده برو وقف ابد
هم چو جان وعقل عارف بى كبد) اول عاشق چونكم بو نكته جانفزايى اشتدى هم اول دمده اوزاندى وجان ويردى
كل كبي خندان وشادان اولديغى حالده باشنى اويناتدى اول خنده اول عاشق اوزره ابدى وقف قالدى عارفك
مشقتسز اولان عقل وجانى كبي خلاصهء كلام اولدر كه عاشق چونكم كندى معشوقندن بو كلام سعادت انجامى
كوش ايتدى هم اول نفسده نفسنى جانان يولنده فدا ايدوب كل كبي ترك سر قيلدى وشاد وخندان اولديغى حالده
اولدى چونكم جانان محبتندن جاننى شاد وخندان اولديغى حالده بذل وفدا يلدى اول خنده وسرور آنك جانى اوزره
ابدى وقف وسرمدى انكله ملازم اولدى نته كم عارفلرك زحمت ومشقتسز اولان عقل وجانته مسرور وخندان اولمق
ابدى وقف اولدى پس موتوا قبل ان تموتوا موجبنجه هم اولمزدن اول اوله ووجود مجاز يسنى عشقله افنا قيله جميع
اعمالك اصلنى وخلاصه سنى ولبنى ايشلمش اولور وآنك جانى ابد الاباد شاد وخندان قالور وروحى بدر كامل كبي اولوب
اطراف عالمه وقلوب آدمه نور پاش اولور (م ى) نور مه آلوده كى كردد ابد) كر زندان نور بر هر نيك وبد) او زجمله پاك وا كردد بماه
همچو نور عقل وجان سوى اله) فى المثل ماهك نورى ابدى قچن آلوده اولور يعنى ابدى آلوده اولمز اكر اول نور هر نيك
وبد اوزره طوقنورسه ده اول نور جمله دن ماهه پاك رجوع ايلر عقل وجان نورى حق تعالى جانبنه پاك وطاهر رجوع
ايلديكى كبي چونكم محسوس اولان ماهك نورى اكر نيكه واكر بده طوقنسه ابدى آلوده وملوث اولمسى قابل اولميجق
وبو جمله دن پاك وطاهر اولديغى حالده ماهه رجوع ايلمسى مقرر اولجق ماهك نورى عقل وجانك نورنه مشابه اولديغى
وجانك نورى بو بدنك نيك اولان احوالنه وبد وقبيح اولان اعمالنه اكرچه طوقنور وبونلره پرتو صالور لكن شول دمكه
حضرت حقه رجوع ايليه پاك وطاهر اولديغى حالده رجوع ايلر (مثنوى) وصف پاكى وقف بر نور مهست *
تابشش كر بر نجاسات رهست) زان نجاسات ره والوده كى) نور را حاصل نكردد بدركى) نته كم پاكلك صفتى نور ماهك
طهارتى اوزرينه وقفدر آنك تابش وپرتوى اكرچه راهك نجاستلرى اوزره در يولك اول نجاستلرندن وآلوده لكلرندن
نوره بدركلك ونا پاكلك حاصل اولمز يعنى ماهك نورنه طهارت ونزاهت صفتى موقوف ولازم اولمشدر آنك تابش وپرتوى
اكرچه يولك نجاستلرى اوزره واقع اولديسه ده آنك نورنه آندن آلوده لك كلمز زيرا يولك اول نجاستلرندن وآلوده لكلرندن
معلوم ومقرر دركه نور ماهه بدركلك وآلوده لك حاصل اولمز چونكم محسوس اولان نور ماهه نجاسات محسوسه دن
بدركلك وآلوده لك حاصل اولمديغى مقرر اولجق معنوى اولان عقل وجان نورنه بو جسمك اخباث والواثندن وارجاس
وانجاسندن بدركلك وآلوده لك كلمك وحاصل اولمق اولو يته ثابت اولور (مثنوى) ارجعى بشنود نور آفتاب *
سوى اصل خويش باز آمد شتاب * نى ز كلخنها برو رنكى بماند * نور ديده ونور ديده
باز كشت * ماند در سوداى او صحرا ودشت) آفتابك نورى ارجعى خطابنى استماع ايتدى شتاب وسرعتله كندى اصلى
جانبنه كلدى نه كلخنلردن اول نورا اوزره بر رنك وعار قالدى نه كلشنلردن آنك اوزرنده بر رنك قالدى ديده نك نورى
ونور كورمش كسه رجوع ايلدى صحرا ودشت اول نور ديده نك ونور كورن كسه نك سوداسنده قالدى اولكى نور

دیده یه مضافدر دیده نك نوری دیمك معناسنه اولور وایكنجی نور دیده یه مضاف دكلدر نور دیده دیمك نور كورمش كسه
دیمك معناسنه اولور واصح اولان نسخه لرده ایكی نور دیده نك ما بیننده واو عاطفه واقع اولمشدر و واوسز اولان نسخه لر
اوزره دخی معنی جائز اولور لكن اصل معنادن خالی اولور وتوضیح معنی وتحقیق نحوی بویله دیمك اولور كه بو انسانك
روحیكه فی المثل نور آفتاب كبیدر شول دمكه (ارجعی الی ربك) خطابنی استماع ایلیه كندینك اصلی جانبنه علی الفور
سرعتله الواث بشریتدن وادناس طبیعتدن بالكل طاهر اولدیغی حالده كیرو كاورنه طبیعت كلخنلرندن آنك اوزرنده
بر رنك وعیب قالور ونه مسرت ونه شادیلك كلشنلرندن آنده بر رنك قالور یعنی طبیعت عالمنك كلخنلر كبی اولان غموم
وهمومندن آنده بر عیب وشین قالمز وكذلك مسرت وشادیلك كلشنلرندن دخی آنك وجودنده بر رنك واثر باقی اولمز
الحاصل دیده نك نوری كورن كسه یه وكندی اصلنه رجوع ایلرپس صحرا ودشت آنك سودای فراقنده وظلمت اشتیاقنده
قالور زیرا بو عالمك صحرا ودشتنك وباغ و راغنك الوان وآثاری معلوم اولمز وظهوره كلمز الا نور دیده ونور كورن كسه
واسطه سیله ظهوره كلور چون نور كورن كسه ونور دیده دخی اولمسه بو دشت وصحرا وجمیع الوان وصور اشیاء ظلمت وعدم
منزله سنده قالور چونكم دشت وصحرانك وصور اشیانك وجودی وظهوری نور كورن كسه نك وجودی وكوزی نوریله
ظاهر وهویدا اولدیغی محقق ومقرر اولیجق چون بو دشت وصحرادن دنیا ومافیهادن كوزك نوری ونور كورن كسه نك
وجودی كندی اصللرینه رجوع ایلسه لر دشت وصحرا بلكه ارض وسما آنك سودای فراقنده قالور وانكچون بكا قیلور
اما ایكی نور دیده نك ما بیننده واو عاطفه اولمزسه معنی كوزك نوری كوزك نورینه رجوع ایلدی صحرا ودشت آنك
سوداسندن قالدی دیمك اولور مثلا بر كسه بر زمان صحرا ودشته ناظر اولسه ودونوب آندن نظرینی رفع واخذ قیلسه
آنك صحرا اوزره منبسط اولان نور دیده سی ینه كندی دیده سنك نورینه كل شیء یرجع الی اصله فحواسنجه رجوع
ایلمش اولور پس صحرای عالمدن آنك نور دیده سی اصلنه رجوع ایلدكده صحرای عالم كندویه ناظر اولان وصور وآثارنی
مشاهده قیلان انسانك وجودنه موقوفدر نور دیده منزله سنده اولان انسان بو قالب جهانك روحی وصحرای كون
ومكانك رونق ونوری كبیدر چونكم روح كتسه قالب آنك نیجه سودای فراقنده قالورسه جهان دخی دیده منزله سنده
اولان آنك انجلین سودای فراقنده قالور وصحرای كون ومكان آنك اشتیاقنده كریان اولور (یكی پرسید از عالمی عارفی كه
اكر در نماز كسی بكرید باواز وآه ونوحه كند نمازش باطل شود یا نه) بر كسه بر عالمدن یا بر عارفدن سؤال ایلدی بویله
دیوكه اكر بر كسه نمازده اواز ایله اغلسه وآه ایلسه ونوحه ایلسه آنك نمازی باطل اولور می ویاخود اولمزمی (جواب
كفت كه نام آن آب دیده است تا آن كرینده چه دیده است اكر شوق خدا دیده است ومی كرید یا پشیمانی كناهی نمازش
باطل نشود بلكه كمال كیرد كه لا صلوة الا بحضور القلب) اول عالم وعارف اولان كسه اول سائله بو كونه جواب
كرینده ویردی ودیدیكه اول كوزدن خروج ایلین دموعك نامی آب دیده در عجبا اول كرینده اولان ویكا قیلان كسه
نه كورمشدر آنك باطنا كوردیكی شیئه اعتبار اولنور اكر خدای تعالی حضرتلرینك شوقنی كوردیسه وآندن
اوتری اغلرسه یاخود كناهنك پشیمانلغندن اوتری اغلرسه اول مصلینك نمازی باطل اولمز بلكه آنك صلوتی اول كریه
وزاریدن كمال طوتر كه لا صلوة الا بحضور القلب بیورلمشدر كه آنك شوق الهیدن اولان كریه وزاریسی حضور قلبه
شهادت قیلور (واكر او رنجوری تن یا فراق فرزند دیده است نمازش تباه شود كه اصل نماز ترك تنست وترك فرزند) واكر اول
مصلی تننك رنجورلكنی واولادنك فراقنی كورمش ایسه وآنلردن اوتری اغلرسه نمازی تباه وباطل اولور زیرا اصل نماز
مقتضیات تنی ترك ایلمك وفرزند محبتنی دخی ترك ایلمكدر كما قال صلی الله علیه وسلم صلوا صلوة المودع اهل قرابته صلوة
اولدر صلوتنه داخل اولدقده تننی وفرزندنی وسائر ماسوایی دخی بالكلیه ترك ایلیه وبو جمله یه مرده اولان كسه كبی وداع
قیله (ابراهیم وار كه فرزند را قربان می كرد از بهر تكمیل نماز وتن را باتش نمرود سپرد) مثلا ابراهیم علیه السلام حضرتلری
كبی كه اوغلنی قربان ایلدی حق تعالی یه قیلدیغی نمازك تكمیلندن اوتری وبدننی نمرودك آتشنه اصمرلدی نمازدن
مراد بونده مطلق انقیاد وتوجهدر پس حضرت ابراهیم علیه السلام حضرت حقه اولان توجه وانقیادنی تكمیلدن
اوتری اوغلی اسماعیلی آنك یولنده قربان ایدوب جسمنی دخی نار نمروده تسلیم قیلدی پس مصلی اولان مؤمنلره
لازم كلدیكه صلوة قیلدیغی وحق تعالی یه متوجه اولدیغی وقتده باری بدننك مقتضاسنی واولادنك اندیشه سنی وحبنی
ترك ایلیه (وامر آمد مصطفی علیه السلام را هم بدین خصال كه (فاتبع ملة ابراهیم) وحضرت مصطفی علیه السلامه
هم بو خصلتلره اتباع ایلمكه امر كلدی بویله دیوكه یا محمد سن ابراهیمك ملتنه اتباع ایله سوره نحلده اولان آیتنه اشارتدر
اول بودر (ثم اوحینا الیك ان اتبع ملة ابراهیم حنیفا وما كان من المشركین) یعنی حضرت ابراهیمه نیجه حسنه اعطا
ایدوب آنی اجتبا قیلدقدنصكره بر یا محمد طریق توحیددن وماسوادن اعراض ایلكده ابراهیمك ملتنه غیریدن اكا مائل

اولدیغی حالده اتباع ایله دیو بزسكا وحی ایلدك وابراهیم علیه السلام مشركیندن دكلدر بلكه قدوة المحققین واسوة
الصادقین والصالحیندر نته كم حق تعالی بیوردی (لقد كانت لكم اسوة حسنة فی ابراهیم) بو آیت سورهٔ ممتحنه ده در
یعنی سزكچون تحقیق واردر ابراهیمده شول خصلت حمیده كه اكا اقتدا اولنور واول اسوهٔ حسنه كه اكا اتباع قیلنور
[illegible]
اولكی اینده اشتباه واردر كه اكر نسخه لر جمیعا صحیح اعتبار اولنورسه (فاتبع ملة ابراهیم) آیت اولمز بلكه حضرت
مولانا قدس سره مضمون آیتی بو تركیب اوزره تحریر وتكلم ایتمش اولور لر زیرا حضرت قرآنده (فاتبع ملة ابراهیم)
لفظی اوزره اصلا بر آیت واقع اولمشدر آل عمرانده صیغهٔ جمع اوزره (فاتبعوا) آیتی واقع اولمشدر اكر نسخه لر صحیح
اعتبار اولنمزسه واصلنده (ان اتبع ملة ابراهیم) ایدی ناسخلر غلط ایدوب (فاتبع ملة ابراهیم) یازمشلردر دینورسه
بو فقره آیت كریمه فرض اولنور وا كر نسخه لر صحیحدر دینورسه آیت كریمه فرض اولنمز بلكه آیت كریمه نك مضمونی
حضرت مولانا بو تركیب اوزره تحریر قیلمشلر وتلفظ بیورمشلر دینور اما بویله دینمك اولیدر زیرا جمیع نسخه لرده
هب بو تركیب اوزره واقع اولمشدر پس آیت اولمیوب بو فقره آیت كریمه نك مضمونیدر دینلسه الیق واحرادر
(مثنوی) آن یكی پرسید از مفتی براز * كر كسی كرید بنوحه در نماز) اول بر كسه مفتیدن راز ایله صوردی براز مفتینك
صفتی اولورسه معنی اول كسه راز ایله اول مفتیدن صوردی ودیدی اكر بر كسه نمازده نوحه ایله كریه ایلسه
(مثنوی) آن نماز او عجب باطل شود * یا نمازش جائز وكامل بود) آنك اول نمازی عجب باطل اولور می یاخود آنك
نمازی كامل وجائز اولور می (مثنوی) كفت آب دیده نامش بهر چیست * بنكری تا كه چه دید او كریست *
مفتی اكا دیدی آب دیده نك نامی ندن اوتری در نظر ایلیه سن تا كه او دیده نه كوردی واغلدی یعنی عالم ربانی اولان
مفتی سائله بو كونه جواب ویردی ودیدیكه آب دیده نه یه دیرلر بیلورمیسن وآنك صاحبی نه كورمشدر وندن اوتری
اغلمشدر * مثنوی * آب دیده تا چه دیدست از نهان * تا بدان شد او ز چشمهٔ خود روان * آب دیده نهاندن
تا نه كورمشدر تا كم اول كوردیكی شیء سببیله اول آب دیده كندی چشمه سندن روان اولدی یعنی آب دیده
عجبا عالم نهانیدن نه كورمشدر كه حتی اول كوردیكی شیء سببیله كندی چشمه سندن جاری اولدی بهر حال
سرشك دیده نك چشمهٔ چشمدن خروجنه وجریان قیلمسنه بر علت وبر سبب لازمدر پس علما وعرفا سرشك دیده نك
سببنه ومهیجنه نظر ایدرلر اكر آنك مهیجی لله ایسه نمازنه فساد كلمز وا كر آنك مهیجی لله دكل ایسه نمازی فاسد اولوب
باطل اولور نته كم بو معناره اشارت ایدوب بیوررلر (مثنوی) آن جهان كر دیده است ان پرنیاز * رونقی یابد ز نوحهٔ آن نماز
ور ز رنج تن بدان كریه وز سوك * ریسمان بكسست وهم بشكست دوك) اول پرنیاز مصلی اكر اول جهانی كورمش ایسه
اول نماز كریه ونوحه دن بر لطیف رونق ولطافت بولور وا كر اول كریه سوك ورنج تندن اولدیسه ایپلك قیرلدی
وهم ایك صندی ریسمانك منقطع اولمسی ودوكك صنمه سی نمازك باطل اولمسی ونیازك فساد بولمسندن كنایت اولور
یعنی اكر اول پرنیاز اولان مصلی اول جهان حقیقی وعالم وحدتی كوروب آنك شوق ومحبتندن كریه قیلدیسه آنك
اول نمازی كریه ونوحه ایلكدن بر عظیم رونق ولطافت بولور وا كر اول كریه وسوك وماتمدن ویاخود رنج تندن اوتری
اولدیسه نماز منقطع اولدی ونیاز منكسر اولدی اكا نماز ونیازدن فائده اولمز (مریدی در آمد بخدمت شیخ خود
ازین شیخ پیرسن نمی خواهم بلكه پیر عقل ومعرفت) بر مرید كندی شیخنك خدمتنه كلدی وبونی ذكر ایلدی كیم شیخدن
سن وسال پیرنی استمزم بلكه عقل ومعرفت پیرنی استرم یعنی لغتده شیخ پیره دیرلر وعند العرفا شیخ وپیر دیمكلرندن
مراد سن وسالده پیر اولمش وصور تاریش ومو یی آغرمش كمسه دكلدر بلكه اولیانك شیخ دیمكلرندن مرادی
عقلده وعلم ومعرفتده كامل اولان كسه در (واكرچه عیسیست در كهواره ویحیاست در مكتب كودكان) واكرچه
كهواره ده عیسی علیه السلامدر وكودكلر مكتبنده یحیی علیه السلامدر یعنی بنم مرادم عقل ومعرفتده كامل
اولان شیخ سالخورده وروزكار دیده اولان شیخ دكلدر اكر بشكده عیسی ایسه ده شیخ كاملدر زیرا اول حضرت
هنوز دخی بشكده ایكن (كیف نكلم من كان فی المهد صبیا) دیدكاری وقتده (قال انی عبد الله آتانی الكتاب وجعلنی
نبیا وجعلنی مباركا) دیوب كندینك نبوتندن وعبد كامل ومرشد فاضل اولمسندن خبر ویردی اكرچه اوغلانجقلر
مكتبنده حضرت یحیی ایسه ده ینه شیخ كاملدر زیرا شیخ كاملدن مراد عالم وعاقل اولمقدر كور اول حضرتك عقلنك
كمالی كه اول مكتبده اولان اطفال اول حضرته تعال نلعب زمانا دیدكلرنده ماللعب خلقنا دیو آنلره جواب ویردی
وحق تعالی حضرتلری (وآتیناه الحكم صبیا) دیو كلام مجیدنده طفولیتی حالنده اكا حكمت عطا قیلدیغنی
خبر ویردی الحاصل شیخدن مقصود عقل ومعرفت صاحبیدر كر كسه نی آزاوسون وكر كسه چوق اولسون
(مرید شیخ را كریان دید او نیز موافقت كرد وكریست چون فارغ شد وبدر آمد) مرید كندی شیخنی اغلر كوردی اول

مریددخی شیخنه موافقت ایلدی واغلدی چونکم اول مرید کریه دن فارغ اولدی وشیخك حضورندن چیقوب طشره
کلدی (مرید دیکر که از حال شیخ واقفتر بود از سر غیرت در عقب او تیز بیرون آمد و کفتش ای برادر من ترا کفته باشم الله
الله تا نیندیشی و نکویی که شیخ می کریست ومن نیز می کریستم) بر غیری مرید که شیخك حالندن واقفتر وانك اسرارنه
عارفترایدی اول مرید غیرت جهتندن اول مریدك عقبندن تیز طشره کلدی واول مریده ایتدی ای برادر بن سکا دیمش
اوله یم الله حقیچون الله حقیچون زنهار دیمیه سن وتا فکر ایلمیه سنکه شیخ اغلدی وبندخی اغلدم پس بنم دخی کریم بعینه
شیخك کریه سی کبیدر دیمیه سن (که بسی سال ریاضت بی ریا باید کرد واز عقبات ودریاهای پرنهنك وکوههای بلند
پرشیر و پلنك می باید کذشتن تا بدان کریه شیخ رسی یا نرسی) زیرا چوق ییل بی ریا ریاضت ایتمك کرك اوتوز ییل ریاضت ایتمك
دینسه دخی جائزاولور وعقبات سلوکدن وپرنهنك اولان معنوی دریالردن وطریقتده اولان شیر وپلنك ایله طولو بلند
واولو طاغلردن کچمکلك کرکدرکه تا کم شیخك اوکریه سنك حقیقتنه ایریشه سن ویاخود ایرشمیه سن یعنی بوقدر منازل
ومراتبی کچدکدنصکره هم احتمالدرکه یا آنك مقامنه واصل اوله سن ویاخود واصل اولمیه سن تحقیق واصل اولمغه
هم حکم ایلمزم دیدی (اکرسی شکر زویت لی الارض کوبی بسیار) اکر ایشه سن زویت لی الارضك شکرنی
چوق دیه سن بو حدیث شریفه اشارت بیوررلر قال علیه السلام (زویت لی الارض) ای طویت یعنی ارض بنم ایچون
طی اولندی (فاریت مشارقها ومغاربها) پس بن کوسترلدم یعنی بکا کوسترلدی اول ارضك مشارقی ومغاربی سیبلغ
ملك امتی عن قریب واصل وبالغ اولور بنم امتمك ملکی الی ما زویت لی الارض بکا ارض طی اولندیغی مقداری پس اول
مرید صادق دیدیکه اکر کریه شیخه وآنك تحقیقنه واصل اولورسك زویت لی الارض دیرسن نهایتسز یعنی ارض وجود
بکا طی اولنوب اسرار شهودده واصل اولدم دیرسن اول مرتبه ده نیجه کره ومشارقده اولان حدیث شریف بودرکه
نووبابدن امام مسلم منفردا روایت بیوررلر قال النبی صلی الله علیه وسلم ان الله زوی لی الارض ای جمعها فرایت مشارقها
ومغاربها وسیبلغ ملك امتی الی ما زوی لی منها (مثنوی) یك مریدی اندرآمد پیش پیر ٭ پیراندر کریه بود ودر نفیر) شیخ را
چون دید کریان ان مرید ٭ کشت کریان آب از چشمش دوید) بر مرید پیرنك حضورنه ایچرو کلدی پیر اول حالده کریه
ونفیرده ایدی اول مرید چونکم شیخی کریان ونوحه کر کوردی اول مرید دخی شیخه تقلیدا تمکله کریان اولدی آنك
چشمندن طشره یه آب دیده لری یلدی واول مرید دخی شیخنه موافقت ایدوب اغلدی (مثنوی) کوش ور یکبار خندد
کر دوبار ٭ چونکه لاغ املی کند یاری یار) بار اول از ره تقلید وسوم ٭ که همی بیند که می خندند قوم) کر بخندد همچو
ایشان ان زمان ٭ بی خبر از حالت خندندکان) باز واپرسد که خنده از چه بود ٭ پس دوم کرت بخندد چون شنود)
مثلا کوشور اولان کمسه برکره کولر وصاغر ایکی کره کولر چونکم بر دوست بر دوستنه برلاغ ولطیفه املا ایلیه کوشور
قولقلویه دیرلر صاغرلك اول کره خنده سی تقلید وطلب بولندندر زیرا صاغر کوررکه حاضر اولان قوم خنده ایلرلر
صاغر آنلر کبی اول زمانده کولر لیکن اول صاغر خنده ایدیجیلرك حالندن بی خبردر صاغر آنلره کیرو سؤال ایلرکه خنده
نه دن اولدی چونکم سبب خنده نك نه ایدوکنی ایشتدی پس ایکنجی کره دخی کولر سوم لغتده طلب معناسنه کلور
وتکلیف والزام معناسنه دخی کلور بونده تکلیف والزام معناسنه اولمق محله ملایمدر کان اصم اولان کمسه ضحکی
کندیسنه تکلیف والزام ایتمش اولور وبو محلده کوشوردن مراد محقق وکردن مراد مقلد اولورنته کم کوشور اولان کمسه
بر یار بر یاره لطیفه ایلدکده آنی حقیقتله استماع ایلیوب وآندن مراد نه ایدوکنه واقف وعارف اولوب اکا تحقیقا
خنده ایلر اما اول محلده بر صاغر کمسه اولسه اول صاغر کمسه ایکی کره کولر اولا اول سامع اولان کمسه نك کولدیکنی
کوروب اکا تقلیدا تمك بولندن وتکلف بولندن کولر زیرا کوررکه بر قوم کولشور اول صاغر دخی اول قوم کبی اول
زمانده بیله کولر ولکن اول کولن کمسه لرك سرندن وحالندن بی خبردر آنلرك کولمسی نه دن اوتری ایدوکنی بیلمز کیرو اول
کمسه اول کوشور اولان قومدن سؤال ایلرکه بو سزك خنده کزندن اوتریدر آنلر صوت شدید ایله کندی کولدکلرینه
سبب اولان لطیفه یی اول صاغره اعلام وافهام ایلدکلرنده چونکم اولطیفه نك حقیقتنك حقیقتنی ایشیده پس
ایکنجی کره دخی کولر اول کولدیکی مجرد کندینك ظن وقیاسی اوزره ایدی ایکنجی کره کولمسی حقیقت کاره واصل
اولدقدنصکره کولمك اولور پس بو کولمکله اولکی کولمك ما بیننده عظیم فرق اولور مقلدك هر حالی بوکا کوره قیاس
ایلمه کم بیوررلر (مثنوی) پس مقلد نیز مانند کرست ٭ اندران شادی که او را در سرست) پس مقلد دخی صاغر کبیدر
اول سرور وشادیده که آنك باشنده در مقلد شول کمسه یه دیرلرکه بر کمسه نك فعلنی وقولنی کندینك کردن جانبنه
قلاده قیله اول فعلك واول قولك حالی بوکه حقیقتلرنی بیلمیه پس طریقتده ومعرفتده مقلد اولان کمسه لر اصم اولان
کمسه یه بکزر شول حالت وشول شادیلکله که آنلرك باشنده وارد ر مجرد محقق اولانلردن منعکس اولمقده در (مثنوی)

براو از شیخ آمد ومنهل ز شیخ) فیض شادی نه از مریدان بل ز شیخ) چون سبد در آب ونوری بر زجاج ٭ کر ز خود دانند آن
باشد خداج ٭ پر توشیخدن کلدی ومنهل دخی شیخدن کلدی شادیلك فیضی مریدلردن دکل بلکه شیخدندر مثلا آبده
اولان سبد کبی وزجاجده کی نور کبی اکر بونلر کندیدن بیلورلرسه اول خداج ونقصاندر منهل صوایچه جك یره دیرلر
مشرب معناسنه یعنی مریدلرك قلبنه کلان بسط وسرور وشادیلك وحضور وانشراح ونور هر نه ایسه شیخدن پرتو
کلدی وشیخ جانبندن مشرب اولدی مریدلرك وجودنده اولان سرور وشادیلکك فیضی شیخدن کلدی مریدلردن
دکلدر بلکه شیخك وجودنده مریدك وجودی آب ایچره اولان سبد کبی ونور طوتقن زجاج کبیدر اکر سبدابی
وزجاجه نوری کندیلردن بیلورلرسه بو آنلره عظیم نقصاندر (مثنوی) چون جدا کردد ز جو داند عنود ٭ کاندر وآن
آب خوش از جوی بود ٭ ابکینه هم بداند از غروب ٭ کان لمع بود از مه تابان خوب ٭ چونکم جویدن جدا
اوله عنود اولان سبد بیلورکه اول سبد ایچره اولان آب خوش جویدن ایدی سبددن دکل ایدی کذلك ابکینه دخی
غروبدن بیلورکه اول لمعه ونور خوب اولان ماه تاباندندر غروب ایلدکده زجاجه نك وجودنده نور قالمیوب کندی
طبیعتی اوزره باقی قالوب وسبد دخی آبدن خروج ایلدکده آنك ایچنده آب قالمیوب صودن خالی اولور کذلك بر مرید دخی
شیخك حضورنده وخدمتنده ایکن آب ذوق وصفا ایله آنك سبدکبی اولان درونی پر اولور چونکم اول جوی معرفت
اولان پیرك حضوردن عناد ایلیوب جدا اولسه اول عنود اول حینده بیلورکه کندینك وجودنده اولان ذوق وصفا
ولطف ووفا اول جوی معارف اولان شیخ صاحب هدانك وجودندن ایمش نته کم آبکینه دن آفتاب وماهتاب غروب
ایلدکلری وقتده لمعه ونور جدا اولوب ابکینه کندی حالی اوزره باقی قالدیغی کبی مریدك وجودی دخی شیخ کاملك
صحبتندن دور اولدقده آبکینه کبی بی لمعه وبی نور قالور پس مریده لازم اولان اولدرکه مادامکه تقلید مرتبه سندن
قورتلوب تحقیق مرتبه سنه ایرمیه مرشد کاملك صحبتندن وخدمتندن دور اولمیه (مثنوی) چونکه چشمش را
کشاید امر قم ٭ پس بخندد چون سحر بار دوم) خندش آید هم بران خنده خودش) که دران تقلید بر می آمدش)
چونکم قم امری مقلدك چشمنی اچه پس اول مقلد سحر کبی خنده ایلر اکا خنده کاور هم کندینك اول مرده اول
ایلدیکی خنده اوزره که اول خنده اول تقلید حالنده اکا کلدی خلاصه کلام چونکم حق تعالی مقلدك روحنه
من حیث المعنی ای مقلد سن خواب غفلتدن وسنه جهالتدن قائم اول دیو امر ایلمسی آنك چشم قلبنی کشاده قیله
وآنك بصر بصیرتی حقیقت کاری کوریجی اوله پس صبح صادق کبی ایکنجی کره کولر اول کولمسی صبح کاذب کبی ایدیکه
آنك صدقی یوق وحقیقتی معلوم دکل ایدی اما ایکنجی کره کولمسی حقیقتی ظهوره کلدیکندن کولمه ایدی پس ابتدای
حالده تقلید ایله کولمسنه اعتبار اولمز مقلدك ابتدای حالده تقلید ایله کولدیکنه خنده ایلك کاورکه اول تقلید وقتنده
اول کولمك اکا کلدیکه بی معنی وبیهوده یره حقیقته واقف اولمدین شاد اولدیغنه هم کولر الحاصل مقلدك هر حالی
بوکا بکزر (مثنوی) کوید از چندین ره دور ودراز ٭ کین حقیقت بود واین اسرار راز) من دران وادی چکونه خود
ز دور ٭ شادیك میکردم از عمیا وشور) من چه می بستم خیال وان چه بود ٭ درك سستم پست نقشی می نمود) اول
مقلد اول حالده کندیسنه دیر بوقدر دور ودراز یولدنکه بو حقیقت ایدی وبو اسرار راز ایدی بن اول وادیده ایراقدن
کندم نه کونه شوردن وعمیادن شادیلك ایلدم بن نه خیال باغلدم واول نه ایدی بنم سست اولان درکم پست برنقش
کوستردی یعنی حقیقته واصل اولمین وتقلید مرتبه سنده مشاهده قیلان مرید حقیقت مرتبه سنه واصل اولدقده
وحقایق اشیایی حق الیقین مشاهده قیلدقدنصکره کندیسنه اولکی حالنی تعجب واستهزا ایتمك طریقی اوزره
دیر بوقدر دور ودراز اولان یولدنکه بو حقیقت ایدی واسرار وراز ایدیکه حالا بن واصل اولدم وآنی مشاهده قیلدم
بن اول تقلید وادیسنده ایکن دور ودراز یولدن کندم نه حالله جنون وعمادن شادیلك قیلدم وحقیقت کاری بیلمزدن
اول مسرور وخندان اولدم بن اول وادی تقلیدده ایکن نه خیال باغلدم ونه تصور ایلدم واول محقق اولنلرك حالی
نه ایدیکه شمدی آنی بیلدم بنم سست وضعیف اولان ادراکم اول وادی تقلیدده بکا سفلی ودنی برنقش کوستردی
بن اول قلبمه کلان نقش وخیالی حقیقت زعم ایلشم دیر الحاصل هر اهل تقلید تحقیق مرتبه سنه ایردکده وحقایقی
مشاهده ایلیوب کوردکده بویله دیمسی مقرر اولور اصحاب طریقتك ایچنده بر مبتدی کلدکده وآنلرك احوالنی واعمالنی
کوردکده کندینك دخی آنلرك اعمالنه واحوالنه مشابه اولان اعمال واحوالنی حقیقت صانور واحوال واعمالنه معادل
قیاس ایلر شول دمکه حقیقت مرتبه سنه کله وآنلرك کوردیکنی کوره ابتدای حالده اولان کندینك قیاسات
رکیکه سنی تمسخر واستهزا ایلمك مقرر اولور (مثنوی) طفل ره را فکرت مردان کجاست ٭ کو خیال او وکو تحقیق
راست ٭ فکر طفلان دایه باشد یا که شیر ٭ یا مویز وجوز یا کریه ونفیر) طفل راه اولانه فکرت مردان قنده در اول

طفل راهك خيالى قنده وراست اولان تحقيق قنده اطفالك فكرى دايه دريا خود شيردر يا جوزومويز اولور وياخود
كريه ونفير يعنى اطفال طريقت ايچون مردان الهينك فكرى كبى فكر قيلمق نتيجه ميسر اولورقنى اطفال طريقتك
خيالى وتصورى وقنى راست اولان تحقيق مرتبه سى آنك خيالندن تحقيق وراست مرتبه سنه دك بين السماء
والارض تفاوت عظيمه واردر الحاصل اطفال طريقتك تفكرى يادايه وياشير ويا جوزومويز وياكريه ونفير
اولديغى كبى اطفال طريقتك دخى فكرى كنديلرنك مربيسى وآندن غدا الديغى حظ روحانيسيدر وياخود طبيعى
اولان غدا اليدر وياخود برحالتدن منقبض ومضطرب اولديغى واسطه سيله كريه ونظر ايلمسيدر بوجمله نك وراسنده
اولان حقيقت حالى واسرار بالى ومرتبهٔ كمالى تفكر وتصور ايلمكه قادر دكلدر (مثنوى) آن مقلد هست چون
طفل عليل * كرچه دارد بحث باريك ودليل * آن تعمق در دليل ودر شكال * از بصيرت مى كند اورا كسل *
مايهٔ كو سرمهٔ سر ويست * بردو دراشكال كفتن كاربست) اول مقلد فى المثل طفل عليل كبيدر اكرچه اول مقلد
باريك بحث ودليل طوتار دليل واشكالده اول تعمق اوكسه يى بصيرت ويقيندن منقطع ايلر شول برمايه كه آنك سرنك
سرمه سيدر آنى ايلتدى وكيدردى واشكال سويلمكه كارباغلادى يعنى اول مقلد اكرچه باريك ودقيق بحثلر ونيجه
برهانلر ودليللر طوتار ولازم كلسه آنلرى بحث ابراز ايلر ولكن فى الحقيقه طفل عليله بكزر كه حقيقت كار
نه ايديكندن غافلدر آنك اول تعمق ودليل واشكالده اولان تصورى اول مقلدى بصيرتدن وديدهٔ سر يردن منقطع
ودور ايلر آنك دليل واشكالده اولان تعمقى ديدهٔ سرنه سرمه وجلا اولان يقين مايه سنى ومشاهده سرمايه سنى
كيدردى وضايع ايتدى واشكال سويلمكه ودلائل وبراهينى تصور وتفكر ايلمكه كارباغلادى (م ى) اى مقلد از بخارا
باز كرد * رو بخوارى تا شوى تو شير مرد * تا بخاراى دكر بينى درون * صفدران در محفلش لا يفقهون) اى مقلد
بخارادن كيرو دون خورلق جانبنه يورى ديمك دخى جائزدر تاسن شير مرد اوله سن تاكم درونده بخاراى
ديكر كوره سن صفدرلر آنك محفل ومجلسنده لا يفقهون دربخارا عجم اقليمنده برديارك اسميدر كه علم ظاهرك منبعى
وعلماى رسومك محليدر اكثر طالب علم اولنلر وارو ب آنده قيل وقاله متعلق اولان علملرى تحصيل ايدرلر بوراده مراد
علم تقليدينك محلى اولور واحاديثه متعلق اولان امام بخارينك صحاحى اولمق دخى جائزدر وخوارلقدن مراد فقر
ومسكنت اولور پس علم تحقيق طالبى اولنلره وقيل وقاله وبحث وجداله اشتغال قيلنلره تعليم وارشاد ايدوب بيوررلر
اى اهل تقليد علم تقليدك محلى ومعارف رسميه نك موضعندن واول جانبه سالك اولمقدن وتوجه قيلمقدن رجوع ايله
فقر ومسكنت جانبنه كيت وخودبين وخودنما اولمغى ترك ايت تاكم شير مرد اوله سن ورجال مرتبه سنى بوله سن حق
درونكده معنوى برآخر بخارا كوره سنكه اول بخارا علوم لدنيه نك محلى ومعارف يقينيه نك منبعى اوله اول درونده
اولان بخاراى معنوينك محلنده علم صفدرلرى وفهم وعقل ميدانينك بهادرلرى عدم فقه ايله موسوم وبى فهم اولمغله
موصوف ومعلوم اوله لر (مثنوى) پيل اكرچه در زمين چابك تكيست) چون بدريا رفت بكسسته ركيست) مثلا پيلك
اكرچه زمينده چابك تك بركسه در چونكم دريايه كيده برطمرى اوزلمش كسه دريكدن مراد بونده علماى ظاهر وعلوم
قيل وقالده وبحث وجدالده ماهر اولنلر اولور يعنى فى الحقيقه بو علماى ظاهر وقيل وقالده ماهر اولان كسه لر بو عالم
صورتده وزمين بشريتده عظيم جست وچابك وپيلك كبى تيزرو وچالاك كسه لردر لكن چونكم درياى حقيقته كسه لر
وبحر معنايه توجه اتسه لر طمرلرى فرق ووجودلرى اول دريايه نامستحق كسه لردر آنك سرنه آنلرك وجودنده
استعداد واستحقاق يوقدر (مثنوى) او حملناهم بود فى البر وبس * آنكه محمولست در بحر اوست كس) بخشش بسيار
دارد شه بدو * اى شده در وهم وتصوير كرو) اول پيل برده حملناهم قيلندن اولور وانجق اول كسه كه بحرده محمولدر
كس اودر پادشاه چوق عطا وبخشش طوتر بل اى وهم وتصويره كرو اولمش كسه اولكى بيت سورهٔ بنى اسرائيلده اولان
(ولقد كرمنا بنى آدم وحملناهم فى البر والبحر) آيتنه اشارتدر تفسيرى ايكنجى جلدك آخرنده قصهٔ بط بچكان سرخنده
كه حملناهم على البحر بدان بيتنك شرحنده مرور ايلمشدر آنده طلب اولنه وخلاصهٔ كلام اولدركه اول پيلك كبى اولان
عالم صورى وعارف رسومى عالم برده حملناهم قولنك مفهومنه مظهر اولان طائفه دن اولور وانجق عالم صورتده نك
وبو قيلورو بو طائفه عند اهل التحقيق خس كبيدر كس دكلدر واول كسه كه بحر معنايه محمول اولمشدر ودرياى حقيقتى
سير قيلمشدر كس همان اولدر روانسان ديمك اكا لايقدر اى برادر نى وهم وتصويره مرهون ومقيد اولان كسه بو مرتبه يه
فريفته ومخدوع اولوب قالمه حضرت پادشاه مطلق چوق بخشش طوتر وكندى جانبنه صدقله توجه قيلان بنده لرينه
نيجه انعام واحسانلر ايدر پس اول جانبه يل وآنك دركاهنه توجه قيل تا آنك عطا وبخششنه مظهر اوله سن وبو وهم
وتصويره مرهون ومقيد اولمقدن نجات بوله سن (مثنوى) اين مريد ساده بر تقليد نيز * كريه مى كرد وفق آن عزيز)

اول

اول ساده دل اولان مريد دخى تقليددن اول عزيزه موافق بر كريه ايلدى يعنى اول ابتداى بيانده ذكرى سبقت
ايلين مريد دخى تقليد جهتندن كندى عزيزنه وشيخنه موافقت ايتمك طريقله بر كريه ايلدى * مثنوى * او مقلدوار
همچون مرد كر * كريه ميكرد وز موجب بيخبر * اول مريد مرد اصم كبى مقلدانه شيخك كريه سى كبى كريه ايلدى اما آنك
موجبندن بى خبر ايدى * مثنوى * چون بسى بكريست خدمت كرد ورفت * از پيش آمد مريد خاص تفت * اول
مريد چونكم چوقلق اغلدى پس شيخنه تعظيم وخدمت ايلدى وكتدى شيخك خاص مريدى حرارتله آنك اردندن
كلدى يعنى شيخك خاص مريدلرندن برى چونكم اول نو مريدك كريه ايدوب وكتديكنى كوردى همان دم كرميتله آنك
اردندن برى كلدى تا آنك زعمنى دفع ايليه (مثنوى) كفت اى كريان چو ابر بيخبر * بر وفاق كريهٔ شيخ آن نظر * اول مريد
خاص اكا ديدى اى بى خبر سحاب كبى كريه ايديجى اهل نظر اولان شيخك كريه سنك وفقى اوزره * مثنوى * الله الله الله
اى وافى مريد) كرچه در تقليد هستى مستفيد) الله حقيچون الله حقيچون الله اى وفا ايديجى مريد
كرچه مرتبهٔ تقليدده استفاده ايديجى ونفع وسود طلب قيليجيسن يعنى اكرچه تقليد مرتبه سنده تلذذ قيليجى وفائده
بوليجيسن (مثنوى) تا نه كويى ديدم آن شه سيكريست * من چو او بكريستم كان منكريست) تا ديمه سن كه كوردم
اول شاه اغلدى بن آنك كبى اغلدم بويله ديمه كه اول ظن وكمان منكرلكدر يعنى اى مريد نوزنهار ديمه سن وظن ايليه سن
كه بن كوردم اول شاه طريقت اولان شيخم اغلدى وبن دخى آنك كبى اغلدم وآنك كريه سنه معادل كريه ايلدم بويله ديمه كه
اول سنك بويله ديمك شيخك علو شاننه ومرتبهٔ كماله نسبت منكرلكدر منكر بوده كاف مفتوح اولوب معنى بن آنك كبى
اغلدم ديمه زيرا كه سنك اويله ديمك بر منكر ونامعقول سوزدر ديمك اولور (مثنوى) كريهٔ پر جهل پر تقليد وظن * نيست
همچون كريهٔ آن موتمن * جهل وتقليد وظنله پر بر كريه اول امين قيلنمش ومرتبهٔ امنه واصل اولمش كاملك كريه سى كبى
دكلدر (مثنوى تو قياس كريه بر كريه مساز * هست زين كريه بدان راه دراز * سن كريه اوزره كريه يى قياس دوزمه يعنى
بر كريه يى براخر كسه نك كريه سى اوزره قياس ايلمه زيرا بو كريه دن او كريه يه راه دراز واردر (مثنوى) هست آن از بعد سى
ساله جهاد * عقل انجا هيچ نتواند فتاد * هست زان سوى خرد صد مرحله * عقل را واقف مدان زان قافله) اول جهاد
اوتوز ييل مقدار ندنصكره در عقل اول طرفه هيچ دوشمكه قادر اولمز يعنى ايرشمز اول كريه دن خرد جانبنه يوز مرحله
واردر عقلى اول قافله دن واقف بيلمه يعنى شيخك وجودندن ظهوره كلان اول كريه دن وحالتدن عقل مرتبه سنه دك
نيجه يوز مرحله ومنزله واردر سن عقلى اول عالم غيبدن شيخك قلبنه كلان احوال قافله سندن وكوزلرندن يوزلرى
اوزره روان اولان دموع راحله سندن واقف وعارف بيلمه كه عقل بو احوالك حقيقتنى ادراك ايلمكده عاجز وناتواندر
بعض نسخه ده عقل را واقف مدان زان قافله مصرعنك يرينه عقل را باور مكن اينجا مله واقع اولمشدر بو تقديراوزره
يعنى عقله بو محلده تحقيق سن اعتماد وتصديق ايلمه ديمك اولور (مثنوى) كريه او نه از غمست ونه از فرح * روح داند
كريهٔ عين الملح * كريهٔ او خندهٔ او زان سريست * زانچه وهم عقل باشد زان بريست * شيخك كريه سى نه غمدندر
ونه فرحدندر عين ملح اولان كريه يى روح بيلور آنك كريه سى آنك خنده سى اول بر طرفدندر اول نسنه دن كه عقل
وهمى اولوراندن برى وعاريدر يعنى اول شيخ كاملك كريه ايلمسى غم وجسمانى وفرح نفسانيدن اوترى دكلدر ملاحتلرك
عينى اولان ولطافتلرك منبعى اولان محققك كريه سنى اهل روح وصاحب فتوح اولان كامللر بيلور اول كامل ومحققك
اكر كريه سى اول طرف الهيدندر كنديسنك انده صنع واختيارى يوقدر اول نسنه دنكه عقلك توهمى وادراك جزئيه سى
اولدى شيخ كاملك كريه سى اندن برى وعارى اولدى وعقلك وهم وادراكى آنك حقيقتنى بيلمكدن وانى فهم قيلمقدن
خالى كلدى لا يعرف ذا الفضل الا ذووه كلامنك مصداقنجه صاحب فضل اولان اهل كمالك حالنى بيلمز الا انجه اهل كمال
اولان بيلور (مثنوى) آب ديدهٔ او چو ديدهٔ او بود * ديدهٔ ناديده ديده كى شود) آنچه او بيند نتان كردن مساس * نه از قياس
عقل ونه از راه حواس * آنك آب ديده سى آنك ديده سى كبيدر ناديده اولان كوز نجن ديده اولور اول نسنه يى كه اول شيخ
كامل كورر انى مساس ايلمكه قدرت يوقدر نه عقلك قياسندن ونه حواس بولندن يعنى محقق وكاملك ديده سى نيجه
شريف ونورانى ايسه آنك آب ديده سى دخى اويله شريف وعاليدر جمال حق كورمين وانوار حق مشاهده قيلمين ديده
نجن ديده اولوروانو جهله اكا ديده دينور بلكه او كونه ديده همان كوشت وپوست منزله سنده اولور اول نسنه يى كه شيخ
كاملك ديده سى كورر اكا مس ايلمكه حواس يولندن وعقل وقياس يولندن قدرت وامكان اولمز بلكه آنك كورديكنى
كورن نور الهى وديدهٔ ربانيدر (مثنوى) شب كريزد چونكه نور آيد ز دور * پس چه داند ظلمت شب حال نور * پشه
بكريزد ز باد بادها * پس چه داند پشه ذوق بادها * چونكم نور اراقدن كلسه شب فرار ايلر پس ظلمت شب نورك حالنى نه
بيلور مثال آخر پشه فرار ايلر دها ايله اولان باددن پس پشه بادلرك ذوق وصفاسنى نه بيلور مصرع اولده اولان دها دالك

فتحه سیله ذکا معناسنه در قوت وشدت معناسنه دخی استعمال اولنور بونده قوت وشدت معناسنه اولور یعنی (وقل جاء
الحق وزهق الباطل) آیت کریمه سنك فحواسی اوزره چونکم نور الهی وضیاء ربانی مرتبهٔ بعیدن ظهوره کله شب احوال
طبیعت وظلمت نفسانیت وجسمانیت سالکك وجودندن فرار ایلیوب زائل اولور پس ظلمت شب مرتبه سنده اولان
اوهام وخیال نور الهینك حالنی نه بیلور وتجلیء ربانینك کیفیتنی نیجه فهم قیلور وهم وعقلك مثالی بر پشهٔ ضعیف کبیدر
ونور الهی وتجلیء ربانینك مثالی برباد قوی کبیدر چونکم شدت وقوتله موصوف اولان باد کلدکده پشه فرار ایلدیکی کبی
نور الهی وتجلی ربانی ظهور قیلدقده پشه لر کبی اولان وهم وخیال وشبهه وشکال وظلمت طبیعی وکثافت بشری
وغموم وهموم نفسانی وبونلر امثالی اولان احوال بالکلیه زائل اولور پس پشه بادلرك ذوقنی بیلمدیکی کبی عقل جزوی
وظن ووهم دخی باد الهی ونسیم ربانینك ذوقنی وکیفیتنی بیلمز وآنك چاشنیسنی فهم قیلمز (مثنوی) چون قدیم آید حدث
کردد عبث * پس کجا داند قدیمی را حدث * برحدث چون زد قدم دنکش کند * چونکه کردش نیست هم رنکش کند *
چونکم قدیم کله حدث عبث اولور پس بر عظیم الشان اولان قدیمی حدث قنده بیلور قدیمی حدث اوزره چونکم قدم
اوره انی دنك وحیران ایلر چونکم انی محو وفانی ایلدی انی همرنك ایلر یعنی چونکم قدیمی بالذات اولان خدای تعالینك
تجلیء ذاتیه سی محدث اولان وجوده کله وتجلی قیله محدث اولان وجود فانی وعبث اولور کما قال الجنید اذا قرن القدیم
بالمحدث لم یبق له اثر چونکم قضیه بونك کبیدر پس قدیم بالذات حادث اولان شی نیجه بیلور قدیمی بیلان ینه کندی
نوریدر قدیم بالذات اولان خدای تعالی حادث اوزره چونکم قدم تجلی اوره وا کانوار ذاتیه سندن بر مقدار نور وضع
ایلیه انی در حال دنك وحیران ایلر چونکم اول حادث کندی وجودندن فانی وزائل ایلیه کندی نورنه همرنك ایلر
وکندی اوصاف واخلاقیله منصبغ وموصوف ایلر (مثنوی) کر بخواهی تو بیابی صد نظیر * لیك من پروا ندارم ای فقیر
اکرسن استرایسك یوز نظیر بولورسن لیکن ای فقیر بن پروا واحتیاج طوتمزم یعنی مقدما ذکر ایلدیکمز معانی خصوصنده
اکر استرایسك نیجه امثال ونظایر دخی بولورسن ولیکن امثالی عربیه نك تحقیق وبیاننه شروع ایلرم جمله دن بری
بو مثاللردر که مجرد صورتك بری برینه مشابهتی اولدیغندن انلرك سر ومعناسنك دخی بری برینه مماثل ومساوی
اولمسی لازم کلمز نته کم بو مثللری ایراد ایدوب بیوررلر (مثنوی) این الم وحم این حروف * چون عصای موسی آمد
در وقوف * حرفها ماند بدین حرف از برون * لیك باشد در صفات این زبون * قرآن عظیم الشانك بعض سوره لرینك
اوائلنده واقع اولان بو حروف مقطعه وحوامیم والم واقف وثابت اولمقلقده حضرت موسی علیه السلامك عصاسی کبی
کلدی اکرچه سائر حروف مکتوبه وملفوظه بو سور قرآنیه نك بعضسنك اوائلنده واقع اولان حروف مقطعه یه
طشره دن بکزرولیکن خارجده اولان حروف مقطعه سور قرآنیه نك اوائلنده واقع اولان حروف مقطعه نك صفاتنده
واسرارنده زبون ومغلوبلردر زیرا بو حضرت قرآنده واقع اولان حروف مقطعه نیجه معانی واسراری جامع واولقدر رموز
ونکاتی حاوی اولورکه عالملرانك علمنده حیران وعاقللرانك تعبیر وبیاننده عاجز وناتواندرلر مفسرلر اوائل سوره لرده واقع
اولان حروف مقطعه یه چوق معنالر ویرمشلردر وخلاصهٔ کلام وزبدهٔ مراملری بودرکه وهی سر من اسرار الله استأثر
الله بعلمه وهی سر القرآن محققیندن بعضسی بیوررلر که هر بر حرف بر وجوده اشارتدر الف ذات حقه اشارتدر که اول
جمیع وجوددر ولام عقل وفعاله اشارتدر لسان شرعده جبرئیل دیرلر واوسط وجوددرکه وجود اولدن استفاضه ایدوب
وجود آخره افاضه ایدر ومیم وجود محمده اشارتدرکه آخر وجوددر ودائرهٔ وجود انکله تمام اولمشدر وحمده دخی اهل
تفسیر چوق معانی یازمشلر وچوق اسرار درلرنی سلك تحریره دیرمشلر بعض اهل تفسیر هر بر حرف بر اسمك
مفتاحیدر دیرلر یعنی (ح) حکیم وحلیم وحمید وحفیظ اسملرینك مفتاحیدر و(م) مالك وماجد ومجید ومانع ومعطی
اسملرینك مفتاحیدر وابن عباس بیورمشلرکه ان لکل شیء لبا ولباب القرآن الحوامیم وهی الاسم الاعظم وقال الشیخ
الاکبر فی الفتوحات (بیت) جاء الحوامیم سر الله فی السور * اخفی حقیقته عن رؤیة البشر * وبعضلر حم دیمك حم الامر
یعنی قضی الامر دیمکدر دیمشلر وبعضلر سوره لرك اسمیدر دیمشلر حتی روایت اولنورکه حضرت جبرائیل علیه السلام
حم سوره سنی کتوردکده حضرت فخر عالم صلی الله علیه وسلم سؤال ایلدیکه یا جبرائیل بم جئت دیدیکه جئتك بسورة
پس حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوردیلرکه اقراء جبرائیل علیه السلام حم دیدی حضرت رسول اکرم صلی
الله علیه وسلم باقیسنی بیوردیلر جبرائیل علیه السلام متحیر اولوب دیدیکه یا رسول الله علمت مالم اعلم حضرت پیغمبر
صلی الله علیه وسلم بیوردیلرکه یا جبرائیل وهی سر بینی وبین الرحمن ظاهر لفظنده دخی محمد له رحمانك ما بیننده (حم)
وار در فافهم چونکم اوائل سور قرآنیده اولان حروف مقطعه نك بونلره من حیث المعنی مشابه ومماثل اولمدیغی معلوم
ومحقق اولور مثلا بو اوائل سورده واقعه اولان حروف مقطعه نك اسرارنه وقوف وشعور وقتنده سائر حروف مقطعه یه

نسبت

نسبت حضرت موسی علیه السلامك عصاسی کبی کلمشدر اکرچه بحسب الصورة حضرت موسی علیه السلامك
عصاسنه مشابه عصالرك وچوب پاره لرینك نهایتی یوق ایدی لیکن عصای موسی علیه السلامك وجودنده اولان
اسرار وآثار غیریلرك وجودنده یوق ایدی پس خارجده اولان حروف مقطعه دخی بو اوائل سورده واقع اولان حروف
مقطعه بحسب صورة مشابه اولورلر ومماثلت قیلورلر لیکن اوائل سورده واقع اولان حروف عالیانك اسرار وصفاتنده
خارجده اولان حروفك جمیعسی سافلات حکمنده درلر انلر قادر بونلر زبون وناتوان وانلر باجان بونلر بی جان
منزله سنده در (مثنوی) هر که گیرد او عصایی زامتحان * کی بود چون آن عصا وقت بیان * هر کیمکه او امتحان جهتندن
بر عصا طوته بیان وقتنده اول عصا کبی نچن اولور یعنی فی المثل بر کمسه بر عصانك ذاتی تجربه وامتحان ایلمك جهتندن
النه بر عصا السه وانی وقت حاجتده زمینه القا قیلسه حضرت موسی علیه السلامك عصاسی کبی اولورمی بیان وعیان
اولمق وقتنده اول کمسه نك عصاسی فهم ایله بو معلوم مدرکه اولمز کذلك بر کمسه بر نیجه حروف مقطعه تلفظ ایتسه ویاخود
کندی یازدیغی شینك اوائلنه تحریر قیلسه انك یازدیغی حروف مقطعه حضرت قرآنك اوائل سورنده واقع اولان
حروف مقطعه کبی اولمز (مثنوی) عیسویست این دم نه هر باد ودمی * که بر آید از فرح یا از غمی * بو دم عیسایه منسوبدر
هر باد وهر دم دکلکه اول باد ودم فرحدن یاخود بر غمدن کله یعنی حروف قرآنی که نفس رحمانیه در فی المثل دم عیسوی کبی
نیجه مرده دللری احیا ایدیجیدر ونیجه پژمرده لره صفا ویریجیدر بو دم سبحانی فرحدن ویاخود غمدن ظهوره کلان
باد ودم کبی دکلدر زیرا سائر خلقك دهانندن خروج ایلین ریح ونفس حیات ویریجی دکلدر اما حضرت عیسی
علیه السلامك نفس مبارکی نیجه مرده لره حیات ویردی کذلك نفس رحمانی اولان حروف قرآنی دخی نیجه مرده دللره
حیات معنوی وصفای روحانی ایرکوردی پس بونك حروفی غیر حروف کبی اولمز (مثنوی) این الم ست وحم ای پدر
آمدست از حضرت مولی البشر * هر الف لامی چه میماند بدین * کر تو جان داری بدین چشمش مبین * کرچه ترکیبش
حروفست ای همام * می بماند هم بترکیب عوام * ای پدر بو الف لام حم حضرت مولی البشردن کلمشدر هر بر الف
لام بو کا نه بکزر اکرسن جان طوترسك انلری بو ظاهر کوزیله کورمه اکرچه کلام الهینك ترکیبی حروفدر ای همام عوامك
ترکیبنه دخی بکزر یعنی ای پدر حضرت قرآنك بعض سوره لرینك اوائلنده واقع اولان بو الم وحم بشرلك مولاسی
ومالکنك حضرتندن کلمشدر پس خارجده اولان هر بر الف لام وحروف وکلام بو الف لام وبو حروف وبو کلامه نه حالله
بکزرونه کیفیتله مشابهت ایلر اکرسن عقل وجان وعلم وعرفان طوترسك حضرت قرآنك الفاظ وحروفنی بو چشم ظاهر له
کورمه بلکه چشم عقل وجانله کور وانك اسرار حقایقنك جمالنه نور حقانیله منور اولان بصر بصیرتی ایرکور تاکم
انبیاء علیهم السلام واولیای کرامك انك اسرار معناسنی مشاهده ایلدکاری کبی سن دخی انی مشاهده ایلیه سن ای همام
اکرچه بو کلام الهینك ترکیبی هم حروفدندر وبحسب اللفظ عوامك کلامنك ترکیبنه هم بکزر زیرا عوامك کلامی هم
حروفدن مرکبدر وخدای تعالینك کلامی هم حروفدن مرکبدر ولیکن اول کلامله بو کلامك ما بیننده نیجه سما وارض
ما بینی قدر تفاوت عظیمه واردر نته کم حضرت نبی علیه السلامك جسمیله سائر صبی وغبینك جسمنك ما بیننده عظیم
تفاوت واردر اکرچه بو جمله سنه جسم دیمکده مساویلردر وجسمانیتده وبشریتده بو جمله سی مشترکلردر اما سر
ومعنایه نظر اولندقده اول قنده وبونلر قنده در (مثنوی) هست ترکیب محمد لحم وپوست * کرچه در ترکیب هر تن
جنس اوست * کوشت دارد پوست دارد استخوان * هیچ این ترکیب را باشد همان * کاندران ترکیب آمد معجزات *
که همه ترکیبها کشتند مات * مثلا حضرت محمد علیه السلامك ترکیبی لحم وپوستدر اکرچه ترکیبده هر تنك
جنسیدر اول حضرتك ترکیب شریفی دخی کوشت طوتر پوست واستخوان طوتر هیچ بو ترکیبه همان اول اولورمی
زیرا اول ترکیبده معجزات کلدیکه جمیع ترکیبلر مات ومغلوب اولدیلر سائر تراکیب دخی حضرت قرآنك حروفدن
ترکیب اولنمسنه مشابه ومماثللردر لیکن بو ایکی ترکیبك ما بیننده فرق عظیم واردر مثلا حضرت محمدك جسم شریفی
لحم وپوستدر اکرچه لحم وپوستدن واستخواندن ترکیب اولنمقده هر نقدر تن وار ایسه او حضرتك جنسیدر (ولهذا) انما
انا بشر مثلکم) بیوردیکه جنسیتده وبشریتده جمله ایله مشترکدر اکرچه کوشت طوتر وپوست واستخوان طوتر واول
حضرتك جسم شریفی بونلردن ترکیب اولنمشدر ولیکن هیچ انسانك بو ترکیبنه اول حضرتك جسم شریفی ترکیبنك
خاصیات وآثاری اولورمی بو مقرردرکه اول خاصیات سائر ترکیبلرده اولمز زیرا اول حضرتك ترکیبنده بو قدر معجزات
باهره وآیات ظاهره ظهوره کلدی واول حضرتك جسم لطیفندن خروج وصدور قیلدیکه دوکلی ترکیبلر اول
ترکیب شریفك تحت حکمنده مات ومغلوب اولدیلر باخصوصکه بو وجوده انك واسطه سیله کلدیلر پس اکرچه ظاهرا
بعض اجسام مات ومغلوب اولمدیلرسه ده من حیث المعنی انك ماتی ومغلوبی اولمشلردر (مثنوی) همچنین ترکیب

حم کتیب * هست پس بالا و دیکرها نشیب * زانکه زین ترکیب اید زندکی * همچو نفخ صور در درماندکی * کتابك حامیمنك
ترکیبی هم بونجلین زیاده بالا واعلادر وغیریلر نشیب وسفلیدر زیرا که بوترکیبدن زنده لك کلور ونفخ صور کبی درمانده لکده
یعنی حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمك جسم شریفلرینك ترکیب لطیفی سائر کمسه لرك جسمانیه لرندن اشرف
واعلی اولدیغی کبی کتاب الهینك حامیمنك وسائر حروف عالیاتنك ترکیبی زیاده بالا واشرف واعلادر وغیر حروف
وتراکیب انلره نسبتله زیاده ازل واسفلدر زیرا که بوترکیب حروف قرآنیه دن حیات جاودانی واذواق روحانی کلور
مثلا مرده لك وقبور ایچره درمانده لك وقتنده حضرت اسرافیل علیه السلامك صورینك نفخندن قوالب واجساده
نه مرتبه حیات کلورسه ونفخ صوردن نیجه زنده لك بولورسه ارواحه دخی بوتراکیب قرآنیه دن وکلمات ربانیه دن
حیات جاودانی وبقای حقانی کلور (مثنوی) اژدها کردد شکافد بحررا * چون عصا حم ازداد خدا) ظاهرش ماند
بظاهرها ولیك * قرص نان از قرص مه دورست نیك * اژدرها اولور بحری شق ایلر عصای موسی کبی حم خدای
تعالینك داد وعطاسندن اول حامیمك وسائر حروف مقطعه نك وحروف مرکبه نك ظاهری غیر حروفك وتراکیبك
ظاهرنه بکزر ولیکن قرص نان قرص مهدن زیاده دور وبعیددر یعنی حم سوره لری وحضرت قرآنك انلردن غیری اولان
حروفی وکلمات وایاتی خدای تعالی حضرتلرینك ویردیکی عطادن عصای موسی کبی اژدرها اولورلر وبحر کفر ومعصیتی
شق قیلورلر وتابع حضرت نبی صلی الله علیه وسلم اولان مؤمنلره یوللر آچوب انلری نفس وهوا فرعوننك شرندن خلاص
ایدرلر وبحر کفر ومعصیتدن یچوب ساحل امن وامانه واصل قیلورلر نته کم حضرت موسی علیه السلامك عصاسی
اژدرها اولدی وبحر قلزمی شق ایلیوب بنی اسرائیله یوللر پیدا قیلدی وانلری فرعونك وتوابعنك شرلرندن منجی اولدی
اکرچه حضرت قرآنك حروف وکلماتنك ظاهری سائر حروف وکلماتك ظاهرلرینه بکزر نان پاره نك قرصی ماهك
قرصنه دخی ظاهرا بکزر ولیکن قرص ناندن قرص ماه زیاده بعیددر عاقل اولان بیلورکه قرص نانك مرتبه سی قنده
وقرص ماهك مرتبه سی قنده پس حضرت قرآنك حروف وکلماتیله سائر حروف وکلماتی بوکا کوره قیاس ایله که مجرد
ظاهرا بری برلرینه مشابهتلری اولمغله معنا ورتبة وخاصیة دخی بری برلرینه مشابهتلری اولمق لازم کلمز پس ینه
صدده رجوع ایدوب بیوررلر (مثنوی) کریهٔ او وخندهٔ او ونطق او * نیست ازوی هست محض صنع هو * چونکه ظاهرها
کرفتند احمقان * وان دقایق شد ازیشان بس نهان * لاجرم محجوب کشته از غرض * که دقیقه فوت شد در معترض
* لاجرم ای مرید انك کریه سی انك خنده سی انك نطقی اندن دکلدر محضا صنع هویت الهیه دندر چونکه احمقلر
ظاهرلری طوتدیلر واول دقیقه لر انلردن زیاده نهان اولدی لاجرم غرض ومقصوددن انلر محجوب ومحروم اولدیلر زیرا
دقیقه محل اعتراضده فوت اولدی محصل کلام ونتیجهٔ مرام اولدر که اول شیخ کاملك کریه سی وخنده سی ونطقی
وبونلردن ماعدا اولان سائر احوالی دخی انك وجود مجازیسندن دکلدر بلکه محضا صنع الهیدن وارادت وقدرتندن
الت وکند بلکندن بیخود اولمش وحضرت حق انی کندینك دست ارادت وقدرتندن الت قیلمشدر روحانی وجسمانی
اندن هرنه کونه حالت ظهور ایلرسه محضا صنع الهی وارادت ربانیله ظهور ایلر شیخ کاملك اول فعلده اصلا اختیاری
ومدخلی یوقدر اما چونکه اهل ظاهر احمقلری ظاهرلری طوتدیلر وهمان صورته نظر ایتدیلر اول معنوی اولان
دقیقه لر اول ظاهربین اولان احمقلردن زیاده مخفی وپوشیده اولدی لاجرم غرض وفائده دن محجوب ومحروم اولدیلر زیرا که
اعتراض ایتدکلك وقتنده دقیقه فوت اولدی یعنی بر ناقص العقل وقلیل المعرفه کسه بر کامل العقل وکثیر المعرفة اولان
محققه برخصوصده اعتراض ایلسه لر وانك غرضندن ومقصودندن محجوب ومستور اولسه لر دقیقه فوت اولمق مقرر
اولور چونکه دقیقه فوت اوله ناقص العقل اولان کسه بلا دقیقه اول محققك ایشلدیکی کاری ایشلمکه جرأت وجسارت
قیله انك هلاکی اولمسی وخائب وخاسر قالمسی مقرر اولور نته کم بوقصه دن اکر کوش هوش ایله دکلرسك وبصر بصیرتله
نظر ایلرسك سکا حقیقت عیانه کلور ونتیجه معلومك اولور (داستان آن کنیزك که با خر خاتون خود شهوت می راند)
بوسرخ شریف اول کنیزکك حکایه وداستانیدر که کندی خاتوننك خریله شهوت سوردی یعنی نفسنك مشتهاسنی
اول خر واسطه سیله ادا وقضا ایلردی * واورا شهوت راندن با ادمی آموخته بود * واول خره کنیزك ادمی به شهوت
سورمکلکی اوکرتمش وجماع ایتمکلکی تعلیم ایتمش ایدی * چنانکه بزرا بر چراغپایه بازی آموزند وچنانکه خرس را
رقص اموزند * انجلین که کچی یه چراغك ایاغی اوزره اویون اوکره درلر دخی انجلین که آیویه رقص اوکره درلر * وکدویی
برقضیب خر می کرد تا از اندازه نکذرد * اول کنیزك بر قباغی خرك آلتنه ایلدی تا کم خرك آلتی جماعی کندی فرجنه داخل
اولدقده اندازه دن کچمیه قضیب بوداق معناسنه در بونده کیر خر مراد اولور * خاتون بران وقوف یافت ولیکن دقیقه
کندوراندید * خاتون کنیزه کك بوحالنه وقوف وشعور بولدیسه ولیکن کندو دقیقه سنی کورمدی یعنی کنیزه کك عملنده

بردقیقه وار ایدی اول دقیقه سببیله کنیزك کندیسنی ضرر وهلا کدن صیانت وحمایت ایلردی خاتون کنیزکك بوعملنی
کوردی ولیکن دقیقه سن کوره میوب اندن غافل اولدی * کنیزك را ببهانه براه کرد جایی دور وباخر جمع شد بی کدو
وهلاك شد بفضیحت * اول خاتون کنیزکی بربهانه ایله براوزاق یره یوله ایلدی وخر ایله قباقسز جمع اولدی وفضاحت
ورسوایلق ایله هلاك اولدی انکچونکه دقیقه دن بی خبر اولدی ودقیقه دن مراد نه ایدیکی وبو هزل کونه اولان قصه دن
نه حصه حاصل اوله جغی عن قریب معلومك اولور (کنیزك بیکاه باز آمد ونوحه کرد که ای جانم وای چشم روشنم کیر دیدی
کدو ندیدی ذکر دیدی وآن دکر ندیدی * کنیزك بی وقت خانه یه کلدی وخاتونی بویله هلاك اولمش کوردی نوحه ایلدی
بویله دیوکه ای بنم جانم وای چشم روشنم کیر خری کوردك اما کدو دقیقه سنی کورمدك خرك ذکرنی کوردك واول دیکر
صنعتی کورمدك پس صنعتی اهلندن کورمکه عار ایلدك عاقبت هلاك اولوب ناقص قالدك * کل ناقص ملعون یعنی
کل نظر وفهم ناقص ملعون * حدیث شریفده بویله وارد اولدیکه هر ناقص ملعوندر پس کل لفظی عقل ونظرده واعضا
وجارحه ده ناقص اولان کسه لرك جمله سنی محیط اولور چونکم کل ناقص دیمکله هر ناقص اکر صوری واکر معنوی بونك
تحت حکمنده داخل اولدیسه بوذکر اولنان کل ناقصدن مراد عقلده وفهم ونظرده ناقص اولدیغی بزه بیان ایلمکدن
اوتری بو حدیث شریفی بوکونه تفسیر ایدوب بیوررلرکه یعنی هر فهم ناقص ونظر ناقص ملعوندر وا کرنه ناقصان چشم
ظاهر مرحومند ملعون نه اند برخوان (لیس علی الاعمی حرج) نفی حرج کرد ونفی لعنت ونفی عتاب وغضب) واکر
مراد بویله دکل ایسه چشم ظاهری ناقص اولنلر مرحوملردر ملعون دکللردر (لیس علی الاعمی حرج) ایت کریمه سنی
اوقو که بوآیت قرآن عظیمده برقاچ محلده واقع اولمشدر جمله دن بری سورهٔ فتحده بیوررا عمایه حرج یوقدر وخسته یه دخی
حرج یوقدر واعرجه دخی حرج وزحمت یوقدر بونلر غزاده وتکالیف شرعیه نك بعضسنده معذورلردر الله تبارك وتعالی
بونلردن حرجی ولعنتی وعتاب وغضبی نفی ایلدی یعنی بونلره درست اندام اولان کسه لر اوزره واجب اولان اعمالی
سز نیچون ترك ایدرسکز دیو عتاب ایلمدی واول واجباتی ترك ایلدکلرندن اوتری بونلره غضب قیلمدی وبونلرك جسملرنده
نقصان اولدیغیچون بونلری ملعون ایلمدی بلکه مرحوم ایلدی وبونلره سز بو جسمکزده اولان نقصانی نیچون درست
ایلمزسکز وکامل قیلمزسکز دیو تکلیف وتوبیخ ایلمدی زیرا بونلرده تکمیل اعضا ایلمکه استطاعت یوقدر اما عقل وفهمی
تکمیل ایلمکه وجهل ونقصان فهمدن کشی کندوینی خلاص ایدوب عقلنی وفهمنی ودینی وعلمنی کامل قیلمغه مأمور
ومکلف اولمشدر واستعداد وقابلیت دخی واردر چون برکسه کندی قابلیتنی عبث یره ضایع قیلسه وتکمیل عقل وفهمه
سعی ایلمسه عقلده وفهمده ناقص قالور وهر عقل وفهمی ناقص اولان الله تعالینك قربندن واشنالکندن ومعرفتندن
ملعون ومبعود اولور (مثنوی) یك کنیزك یك خری برخود فکند (از وفور شهوت وحرص وکزند * برکنیزك برخری کندی
اوزرینه براقدی شهوتنك وفرتندن وحرصندن ورنجندن کزند بونده مرض معناسنه اولور کان وفور شهوات اکا
مرض وخوی اولمش اولور یعنی برجاریه برخری کندینسه جماع قیلمقدن اوتری اوزرینه براقدی شهوات نفسانیه سنك
وفرت وکثرتندن اوتری وجماعه حریص اولدیغندن اوتری وشهوت نفسانیه اکا مرض وخوی اولدیغندن اوتری
(مثنوی) آن خر نر را بکان خو کرده بود * خر جماع آدمی پی برده بود * اول ارکك اشکی که جماعه خوی ایلمشیدی خر دخی
آدمینك جماعنه ار ایلتمش وعادت ایتمش ایدی کان کاف عجمی ایله جماع معناسنه در (مثنوی) یك کدویی بود حیلت
سازه را * در نرش کردی پی اندازه را * اول حیلت ساز اولان جاریه نك برقباغی وار ایدی حین جماعده اندازه ایچون اول
قباغی خرك کیرنه ایلردی نر بونده ذکر معناسنه اولور اکرچه لغتده ارکك معناسنه در انك ارککنه ایلردی دیمك انك
ذکرنه اول قباغی وضع ایلردی دیمکدن کنایه اولور (مثنوی) در ذکر کردی کدو را آن عجوز * تا رود نیمی ذکر وقت سپوز
اول عجوز قباغی خرك ذکرنه ایلردی تا کم صوقلق ودخول قیلمق وقتی ذکرك نیمی کیده سپوز سپوزك ضمه سیله بونده
دخول معناسنه در (مثنوی) کر همهٔ کیر خر اندروی رود * آن رحم وان رودها ویران شود * اکر خرك کیری بالکلیه سی
اکا کیده یعنی بالتمام اول عجوزه نك فرجنه اکر دخول ایده اول رحم واول بغرسقلر ویران اولور وکندینك هلاکنه سبب
اولور (مثنوی) خر همی شد لاغر وخاتون او * مانده عاجز کرچه شد این خر چو مو * کثرت جماعدن خر لاغر وضعیف
اولدی وکنیزکك خاتونی انك سببنی بیلمکده عاجز قالدی بویله دیوکه بو خرندن قیل کبی اولدی وموی کبی نحیف اولوب
اینجلدی خاتونی عوام تحریف ایدوب قادن دیدکلریدر (م ی) نعلبندان را نمود آن خر که چیست * علت او که نتیجه اش
لاغریست * نعلبندلره کوستردی اول خری که ندر انك علتی که انك نتیجه سی لاغرلقدر یعنی اول خری نعلبندلره
کوستردی بویله دیوکه اول خرك علت ومرضی ندر که انك نتیجه سی بویله نحیف وضعیف اولمقلقدر (مثنوی) هیچ علت
اندرو ظاهر نشد * هیچ کس از سر او مخبر نشد * اول خرده هیچ علت ومرض ظاهر اولمدی هیچ کسه انك سرندن مخبر

اولمدی (مثنوی) در تفحص اندر افتاد او بجد * شد تفحص را دمادم مستعد * اول خاتون جدله تفحصه دوشدی دمبدم
تفحص ایلمکه مستعد اولدی یعنی جد وسعیله تفحص قیلدی وحقیقت حالی بیلمکه دمبدم مستعد اولدی (مثنوی)
جد را باید که جان بنده بود * زانکه جد جو بنده یابنده بود * کرکدر که جد وسعیه جان بنده اوله زیرا که جد ایله طلب ایدیجی
بولیجی اولور نته کم حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم من طلب وجد وجد بیوردی ودخی ومن قرع الباب ولج ولج دیمکله
بو معنایه اشارت قیلدی (مثنوی) چون تفحص کرد از حال اشک * دید خفته زیر خران نرکسک * چونکه اول خاتون
اشکک حالندن تفحص ایلدی اول نرکس جکی خرک آلتنده یاتمش کوردی نرکسک نرکسک تصغیریدر نرکس اول کنیزک
اسمی دخی اولمق محتملدر (مثنوی) از شکاف در بدیدان حال را * پس عجب آمد ازو آن زال را * خاتون اول حالی قپونک
یارغندن کوردی اول زالهاندن زیاده عجب کلدی (مثنوی) خر کنیزک را چنان کاید بجان * که برسم وعقل مردان
با زنان خر اول جاریه یه انجلین جماع ایلر جانله که رسم وعقله مردلر زنلره جماع ایلر کاید کاف فارسی ایله کان لفظندن جماع
ایلر معناسنه در یعنی اول خاتون اول خری کوردی که کنیز که جماع ایلرنته کم ارلر عقلیله عورتلره رسم معهود اوزره
جماع ایلر (مثنوی) در حسد شد کفت چون این ممکنست * پس من اولیترکه خر ملک منست * خاتون کنیزک چونکم
حالنی کوردی اکا حسدده اولدی کندیسنه دیدی چونکم بو حال ممکندر پس بو عمله بن اولی یم ز بر اخر بنم ملکمدر
وکندیسنه دیدیکه (مثنوی) خر مهذب کشته وآموخته * خوان نهادست وچراغ افروخته * خر مهذب اولمش
وبو کاری ازلدن اوکرنمش مثلا خوان ونعمت قونمش وچراغ یانمش وشعله لنمش ایدی (مثنوی) کرد نادیده ودر خانه
بکوفت * کای کنیزک چند خواهی خانه روفت * خاتون اول کاری کوردی ونادیده ایلدی یعنی تعامی قیلدی خانه نک
قپوسنی قاقدی بویله دیوکه ای کنیزک بو خانه یی نیجه برسپورمک استرسک (مثنوی) از پی روپوش می کفت این سخن *
کای کنیزک آمدم در باز کن * خاتون بو سوزی جاریه یه انک حالنه وقوف وشعورنی ستر ایلمکدن اوتری دیدی تا که
کنیزک اول خاتونک اول کاره واقف اولدیغنی بیلمیه ودیدیکه ای کنیزک بن کلدم قپویی آچ (مثنوی) کرد خاموش وکنیزک را
نکفت * راز را از بهر طمع خود نهفت * خاتون خاموش اولدی واول رازی کنیزکه دیمدی کندینک طمعندن اوتری
رازی کزلدی واول کاری وکندینک بیلدیکی اسراری جاریه دن ستر ایلدی (مثنوی) پس کنیزک جمله آلات فساد *
کرد پنهان پیش شد در را کشاد * پس کنیزک جمله آلات فسادی یعنی خرله جماع ایلمکدن اوتری پیدا ایلدیکی کدوبی
وانک بعض لوازمنی پنهان ایلدی وایلری کندی قپویی آچدی (مثنوی) رو ترش کرد ودو دیده پرزنم * لب فرو مالید یعنی
صایم * اول جاریه کندی قباحتنی ستر ایتمک ایچون یوزنی اکشی ایتدی وایکی کوزنی یاشدن پر ایتدی ود وداقلرین
بری برینه سوردی یعنی بن صایم دیمکی ایهام ایلمکدن اوتری وکندینک فعل شنیعنی ستر ایلمکدن اوتری عبوس الوجه
اولوب وکوزلرین کریان قیلوب ولبلرین بری برینه سوردی صایم دیمکی ایهام ایلدی بونده تنبیه بودر که اکثر اهل فساد
بر قباحتی اشلدکدنصکره ناس برنم احوالمزه مطلع اولمسون دیو یوزلرین غمناک وکوزلرین نمناک ایدوب واغزلرین صایم
اولمقلغه بعض اشارت قیلوب کان حرامدن پرهیز کارز دیمکی موهم ونیکوکرد ارز دیمکی معلم بعض سوزلر وبعض فعللر
اظهار ایدرلر وبو مکر وزرقله کندیلرینک قباحتنی حاللرینه واقف اولان بعض عارفلردن دخی ستر ایتمکه قصد ایلر
سیرلرک دخی اکثری تعامی وتجاهل ایدوب بونلردن اغماض عین ایدرلر (مثنوی) در کف اونرمه جاروبی که من * خانه را
میروفتم بهر عطن * الحاصل اول جاریه نک النده برذکر مقداری جاروب بویله دیوکه بن شمدی بالک ایتمکدن وحیوان
یاتمقدن اوتری خانه یی سپوروردم عطن دوه یاتاجق یره دیرلر بونده مطلق حیوان یاتاجق یر مراد اولور نرمه شول
جاروبه دیرلر که بوقاریسی اشنوب کتمش همان ذکر مقداری دستهسی قالمش اوله (مثنوی) چونکه با جاروب در را
وا کشاد * کفت خاتون زیر لب کای اوستاد * چونکم جاروبله قپویی اجدی خاتون دوداغی آلتندن کندیسنه دیدیکه
ای استادم (مثنوی) رو ترش کردی وجاروبی بکف * چیست آن خر برکسسته از علف * یوزیکی اکشی ایلدک والکه
بر جاروب الدک اول علفدن برکسسته اولان خرندر یعنی صمان یمکدن منقطع اولان خر سبب ندر بو خود سنک
قباحتکه دلیل اولوردیدی (مثنوی) نیم کاره وخشمکین جنبان ذکر * زانتظار تو دو چشمش سوی در * هنوز نیم کاره
وخشمکین ذکری حرکت ایدیجی سنک انتظارکده انک ایکی کوزی قپوجانبنه در یعنی جاریه کندینک فعل شنیعنی بعض
اعمال الله ستر ایلدیکنه خاتون دخی کندیسنه اول جاریه یه خطاب ادرونده دیدی ای ملعونه طوتلمکه بن سنک یوزیکه
اورمیوب تعامی وتجاهل ایلدم سن نه حالله بنی ایناندی صانور سنکه بو جانبده سنک فعل شنیع ایلدیککه بر نیجه
شاهد وار در جملهدن بری اولا اول خر علف یمکدن منقطع اولوب ایکی کوزلری سنکا حواله ایلین خرندر ثانیا هنوز دخی
مصلحتی تمام کورمامش واکا جماعدن قناعت کلمامش وخشمناک وتیه دا اولمش وذکری حرکت ایدیجی اولمش وسکا منتظر

اولدیغندن انک ایکی کوزلری قپوجانبنده قالمشدر پس سنک قباحتکه بو قدر دلائل وشواهد وار ایکن سن کندیکی
مستوره لردن کوسترمک نیجه ممکن اولور سنک قباحتکه بو قدر دلائل وار ایکن عاقل اولان سکا نوجهله حسن ظن
قیلور دیدی الحاصل بو شول کسه لرک حسب حالی اولور که کندی بر قباحتی ایشلیه وعارفلردن بری اکا واقف اولدقده
درحال بعض اعمال مزوره ایله کندینی ستر ایلیوب اکا سالوسلنه واظهار صلاح قیله مع هذا انک قباحتنه نیجه دلائل
وشواهد اوله (مثنوی) زیر لب کفت این نهان کرد از کنیز * داشتش آن دم چو بی جرمان عزیز * اول خاتون بو سوزی
لبی آلتندن سویلدی وکنیزکدن بونی نهان ایلدی اول خاتون انی اولدمده بی جرملر وبی کناهلر کبی عزیز طوتدی
(مثنوی) بعد از آن کفتش که چادر نه بسر * رو فلان خانه زمن پیغام بر * اول حالتدنصکره خاتون اکا دیدی ای کنیزک
چادری باشکه قو یوری فلان خانه یه وانک صاحبنه پیغام وسلام ایلت (مثنوی) این چنین کو وان چنان کن
وان چنان * مختصر کردم من افسانه زنان * واول جاریه یه دیدی وار بو نجلین سویله وانجلین ایله ودخی انجلین ایشله
الحاصل بن زنلرک افسانهسنی مختصر ایلدم زیرا زنلر بر جزئی شیئی اکثار ایدوب فلان ایله دیو تطویل کلام
ایدرلر (مثنوی) آنچه مقصودست مغزاو بکیر * چون براهش کردان زال ستیر * اول نسنه که زنلرک قصهسندن
مقصود وحصه درسن انک مغزنی طوت چونکم اول جاریه یی بوله ایلدی اول مستوره اولان زال یعنی استدیکی
یره کوندردی (مثنوی) بود از مستی شهوت شادمان * در فرو بست وهمی کفت آن زمان * اول خاتون شهوتک
مستلکی سببندن شادمان ایدی قپویی باغلدی واول زمان کمال حظندن دیدی (مثنوی) یافتم خلوت زنم از شکر بانک
* رستهام از چار دانک وار دو دانک * خانهیی خلوت بولدم شکردن بانک اورورم زیرا درت دانکدن وایکی دانکدن
قورتلشم یعنی خاتون کندیسنه بویله دیدیکه بکا مزاحم اولان غیرلکز جتندن خلوت بولدم بودخی بر ذوق وراحتدر
شکر ایلمکدن صدا اورهیم زیرا بو مردلرک ایکی دنک قدر ودرت دنک قدر جماعلرندن قورتلشم چاردانک قوتندن
ودودانک ضعف وقلتدن کنایت اولور کان دیرلر بن دیرم که بن بو ارلرک جماع ووقاعنک کثیرندن وقلیلندن قورتلدم که
انلرک نه چاردانک اولان جماعنده ونه دودانک اولان جماعنده کفایت وار در خرک التی وجماعی انلرک قلیل وکثیر اولان
جماعلرندن کافیدر دیدی (مثنوی) از طرب کشته بر آن زن هزار * در شرار شهوت خر بی قرار * چه بران کان شهوت
اورا بر کرفت * بر کرفتن کیج را نبود شکفت * ذوق وطربدن اول عورتک کچیسی بیک اولمش خرک شهوتی آتشنده
بی قرار اولدی نه برلر که اول شهوت اول خاتونی بر طوتدی احمق کچی طوتمق عجب اولمز بیت ثانینک مصرع اولده
بران برلرک جمعی اولمق اوزره شرح اولندی کان که آندن مرکب اولمق اوزره معنی ویرلدی اما کان کاف فارسیله جماع
معناسنه اولسه وبر مفرد اولوب ان کانه اشارت اولوب کانه دخی شهوته مضاف اولمق تقدیرنده اولورسه معنی جائز اولور
وبو تقدیر اوزره معنی بویله دیمک اولور که چونکم زن اول حادثه یی کوردی طرب وشوقندن انک کچیسی بیک اولدی
کچیسی بیک اولدی دیمک ضرب مثلدر وکمالیله کفایت وقناعتدن کنایتدر یعنی اول خاتونه برمرتبه ذوق وطرب حاصل
اولدیکه کویا بیک دانه کچی یه واصل اولدی وکندینک شهوتی آتشنده بی صبر وبی قرار اولدی حقیقت حاله نظر اولنسه
کچیلرندر اول شهوت اول خاتونی کچی کبی طوتدی وتصرف ایتدی احمق ونادانی کچی طوتمق یعنی حقیر وخور اتخاذ
ایتمک عجب دکل بو معنی دخی جائزدر کیج اولان احمقاره کچی طوتمق وانی تصرف ایتمک عجب دکلدر نته کم بعض اهل
شهوت کچیلری تصرف ایدرلر ایمش کذلک اول شهوت دخی اول خاتونی کچی کبی تصرف ایتدی (مثنوی) میل شهوت
کر کند دل را وکور * تا نماید خر چو یوسف نار نور * ای بسا سرمست نار ونار جو * خویشتن را نور مطلق داند او * شهوته
میل ایلمک قلبی کور وصاغر ایلر تا کم خرا کا یوسف کبی ونار نور کبی کورینور او چوق کسه نارک سرمستی وناری طلب
ایدیجیدر حال بو که او کندیسنی نور مطلق ومقبول حق بیلور یعنی شهوته میل ایلمکلک انسانی بر مرتبه یه ایرکوررکه
کوزی کندو یه نافع اولان شیلری کورمکدن کورو کوشنی نفسنه خیر اولان کلاملری ایشتمکدن صاغر ایلر ولهذا قال
علیه السلام حبک الشیء یعمی ویصم حتی بر مرتبه کور وکر اولور که خر مثابه سنده اولان کسهلرا کا یوسف کبی جمیل
وخوب کورینور وحقیقتده نار غضب اولان اکا نور کبی محبوب کورینور وپروانه کبی اول ناری نور صانوب کندیسنی
اکا اورر ووجودنی احراق قیلور ای چوق کسه وار در که اتشک سرمستی اولمش واتشی طلب قیلمشدر حال بو که
کندیسنی اول کسه نور مطلق بیلور وطالب حق زعم قیلور خبری یوقکه نار شهوتک سرمستی اولمش وکندیسنی
حقیقت کاری کورمکدن کور وکر قیلمشدر (مثنوی) جز مکر بندهٔ خدا یا جذب حق * با رهش آرد بکردانده ورق *
تا بداند کان خیال ناریه * در طریقت نیست الا عاریه * اول کسهیه چاره بو قدر مکر حق تعالینک بندهسی یا خود
حقک جذبهسی انی بوله کتوره ورقی دوندوره تا اول کسه بیلور که اول ناریه اولان خیال طریقتده دکلدر

الاعاريه در يعنى اول سرمست نار اولان وكندوبى نور مطلق زعم قيلان كسبه چاره وعلاج يوقدر مكر كه خداى تعالينك برخاص بنده سى وياخود حق تعالينك جذبه سى اول سرمست نارى بوله كتوره وانك ورق وجودنى دوندوروب تبديل ايليه وحقيقت يتلرمى نه سنه يتوره حتى اول سرمست نار اولان كسنه اول حينده بيلوركه اول ناره منسوب اولان خيال واول محبت ايلديكى جمال طريقنده دكلدر الاعاريتدر اول خيال ناريه يى وجمال عاريه يى سرمست اولان نادان خيال نور وجمال حقيقى ظن ايليوب اكا مبتلا اولمش ايدى چونكم بندۀ خدا وجذبۀ حق آنك بصر بصيرتنى كشاده ايليه اول زمانده اكا مكشوف وعيان اولوركه اول خيال ناريه واول جمال عاريه ايمش (مثنوى)

زشتهارا خوب بنمايد شره * نيست چون شهوت بتر زافات ره * صد هزاران نام خوش را كرد ننك * صد هزاران زيركانرا كرد دنك * شره خوى زشتلرى خوب كوسترر يولك افتلرندن شهوت كبى بدتر يوقدر شهوت نفسانيه نيجه يوزبيك خوش نامى ننك وعيب ايلدى نيجه يوزبيك زيركارى دنك وحيران ايلدى شره حرصه دير لر انسانك نفسندن اولان حرص وشره حدذاتنده خبيث وقبيح اولان عملرى خوب ومليح كوسترر اكر جميع افات طريقك حقيقتنه نظر اولنسه طريق الهينك آفتلرينك جمله سندن شهوت نفسانيه كبى برافت دخى يوقدر زيرا اول شهوت نفسانيه وشرۀ جسمانيه نيجه يوزبيك نيك نامارى عيب وعار ايلدى ونيجه بيك زيرك ودانا اولنلرى حيران ونادان ايلدى (مثنوى)

چون خرى را يوسف مصرى نمود * يوسفى را چون نمايدان جهود * بر تو سركين را فسونش شهد كرد * شهد را خود چون كند وقت نبرد * شهوت چونكم برخرى يوسف مصرى كوستره پس قياس ايله كه اول جهود بر يوسفى نيجه كوسترر اول شهوتك فسونى سركينى سكا شهد ايلدى جنك ونبرد وقتى عسلى خودنه ايلركور يعنى شهوت نفسانيه فى الحقيقه خر مثابه سنده اولان برزشت وقبيحى حورى كبى ويوسف مصرى كبى لطيف وجميل كوسترر اول جهود مثابه سنده اولان شهوت حقيقتده يوسف كبى جميل ومليح اولنى سكا نيجه كوسترمك لازم كلور بوندن قياس ايله سنك اوزريكه اول شهوتك حيله وافسونى نجاست مثابه سنده اولان مردارلرى شهد كبى لذيذ وشيرين ايلدى عقله جنك ومنازعه ايلك وقتنده شهد وشكر كبى اولان لطيفلرى سكانه ايلك كركدر بوندن قياس ايله چونكم شهوت نفسانيه نك حرصنى بيان ايلدكدنصكره اول شهوتك ندن حاصل اولديغنى ونه واسطه ايله ظهوره كلديكنى بيان ايلمكه شروع ايدوب بيوررلر

(مثنوى) شهوت از خوردن بود كم كن زخور * يا نكاحى كن كريز از شور وشر * چون بخوردى مى كشد سوى حرم * دخل را خرجى ببايد لاجرم * شهوت يمكدن وايچمكدن حاصل اولور اكل وشربدن اكسك ايله ياخود برنكاح ايله شور وشردن قاچ چونكم بسيار طعام يدك حرام جانبنه چكر لاجرم دخله برخرج لازمدر حاصل كلام شهوت نفسانيه اكل وشربدن حاصل اولوريا اكل وشربى ناقص ايله وصوم ورياضته مشغول اول وياخود برنكاح ايليوب شور وشر نفسانيه دن فرار قيل نته كم حديث شريفده بيورمشلردر قال عليه السلام يامعشر الشباب من استطاع منكم الباءة فليتزوج فانه اغض للبصر واحصن للفرج ومن لم يستطع فعليه بالصوم فان له وجاء چونكم يوب ايچه سن باخصوصكه مجرد اوله سن سنى حرام جانبنه دخله برخرج كركدر اكردخل اولان شهوتى محلنه خرج ايلمزسك سنى نامحل اولان حرام جانبنه ميل ايتديروب فاعل آثام ايلر (مثنوى) پس نكاح آمد چو لاحول ولا * تا كه ديوت نفكند اندر بلا * چون حريص خوردنى زن خواه زود * ورنه آمد كربه ودنبه ربود * پس نكاح لاحول ولاقوت كبى كلدى تا كم شيطان سنى بلايه براقميه چونكم اكل وشربه حريص سن تيز زن استه والا كربه كلدى ودنبه يى قابدى يعنى چونكم اكول وشروب اوله سن شهوت نفسانيه قوى اولور وشيطان كبى سنى حرامه حريص ومايل قيلور پس نكاح (لاحول ولا قوة الا بالله العلى العظيم كبى اولدى وحديث شريفله ثابت اولمشدركه كلمۀ حوقله شيطانى طرد ايديجى وانك شر وفسادنى ازاله قيليجيدر پس ديو شهوتك حوقله سى نكاح كلدى تزوج ايله تا كم شهوت ديوسى زنا ولواطه بلاسنه دوشورميه ودين وايمانى اول ورطه لرده ضايع ايدوب طريق مستقيمدن سنى شاشرميه حاصل كلام چونكم يمكه وايچمكه حريص اوله سن اكر سكا دين وايمان كركسه فورى برخاتون استه وتأهل ايله والاهم يوب ايچه سن وهم تأهل وياتسرى ايتميوب خوش يچه سن شيطان كربه سى كلور سنك صلاحيتك دنبه سنى ربوده قيلور كربه دن مراد شيطان اولور ودنبه دن مراد ديانت وصلاحيت اولور ورنه امد كربه ودنبه ربود دعلرى اكول وشروب اولوب اولمين كسه لرك شيطان كاوب صلاحيت وديانتنى قاپسندن كنايت اولور حدذاتنده شول كمسه لركه يمكدن وايچمكدن وتن پرور اولوب خوش يچمكدن پرهيز كار اوليه لر وتأهل وتسرى دخى قيلميه لر انلرك شيطان صلاحيتلرنى وديانتلرنى ضايع ايلك مقرردر (بيت) فلاترم بالمعاصى كسر شهوتها * ان الطعام يقوى شهوة النهم (مثنوى) بار سنكى برخرى كه مى جهد * زود بر نه پيش از ان كو بر نهد * فعل آتش را نمى دانى تو برد * كرد آتش

باچنين

باچنين دانش مكرد * برخركه صچرارانك اوزرينه طاش يوكنى فورى قواندن اول كه اول خريوكى اشغه قورسن اتشك فعلنى بيلمزسن اندن صاول وايراق اول اتشك اطرافنه يونك كبى برعقل ايله طولنمه بارسنكى بونده اغر يوك معناسنه اولور بردبانك فتحيله امر در صاول وايراق اول معناسنه بر لفظ عربى اولوب صوغوق معناسنه اولمق دخى جائزدر زيرا معنى سن بارد آتشك فعلنى بيلمزسن ديمك اولور وخلاصۀ كلام ومحصول مرام بويله ديمك اولوركه نفس امارۀ بالسوء يوقان شهوات حالنده شول برسركش خره بكزركه صچرايوب قالغر كركدركه اول سنى قومزدن ودوشورمزدن اول على الفور انك اوزرينه طاعات وعبادات يوكلرندن براغر يوك قويا سن وانى طاعات ورياضات يوكنك التنده زبون ومغلوب ايليه سن شهوات نفسانيه ومحبوبات جسمانيه فى المثل براتش سوزان كبيدر سن انك فعلنى وياقسنى ودين وايمانك بناسنى خراب ايدوب يقمسنى نه جهتدندر بيلمزسن همان اندن صاول وبعيد اول بونك كبى عقل ضعيف له اتش شهوتك اطرافنه طولنمه كه البته انك شانى صاحب تقوايى ياقق ودين وطاعت بناسنى خراب ايدوب يقمه قدر (مثنوى) علم ديك وآتش ار نبود ترا * از شرر نه ديك ماند نه ابا * آب حاضر بايد وفرهنك نيز * تا بزدان ديك سالم در ازيز * چون ندانى دانش آهنكرى * ريش وموسوزد چو انجا بكذرى * اكر سكا آتشك علمى وچولمكك علمى اولميه شرردن نه چولمك قالورنه شوربا قالور بلكه اب حاضر كرك وفرهنك دخى حاضر كرك تا كم قينامقده اول ديك طعامى سالم پشوره مثلا چونكم اهنكرلك علمنى بيلميه سن ريش وموبك يانار چونكم اورايه اوغرايه سن اباشور بايه دير لر فرهنك هنره دير لر ازيز قينامغه دير لر بو ابيات شريفه لر مثال وكنايات قبيلندندر اتشدن مراد شريفلرى شهوت وديكدن مراد بو وجود جسمانيه وابادن مراد درونده اولان ايمان واسلام وصلاح وطاعات وآبدن مرادلرى حيات قلبى وصفاى روحانى اولور وتقدير كلام وتعبير مرام بويله ديمك اولوركه اى شهوت نفسانيه يه قريب ومقتضاى جسمانيه يه مائل اولان كسه اولا سكا لازم اولان اولدركه نار شهوتك مضرتى نه جهتدن ومنفعتى نه جهتدندر بيله سن وانى اعتدال الله تصرف قيلمغه قادر اوله سن وبعده وجودك چولمكنك دخى مقتضياتنى ولوازمنى بيله سن وآتش شهوتدن اكا نوجهله ضرر كلور عارف وواقف اوله سن اكر بو علمر كماليله سكا ميسر اولمزسه مقرردركه انك نار شهوتك شعله وشراره سندن نه سنك وجودك چولمكى قالورونه انك ايچنده كى دين واسلام شوربا سى قالور بلكه نار شهوت مشتعل اولدقده بونلرى ياقوب ضائع قيلور والحاصل سكا آب حيات قلبى وخيل صفاى روحانى وهنر قوى حاضر ومهيا كركدر تا كم سنك اول وجودك چولمكى نار شهوت اوزره جوش وغليان قيلمقده درونكده اولان ايمان واسلام وانقياد وطاعات طعامنى سالم پشوره وانى نار شهوته ياقميوب صيانت وحمايت ايليه فى المثل چونكم سن آهنكرلك علمنى بيلميه سن چونكم اهنكر كوره سنه قريب اوله سن واول كارى اشلمكه مباشرت قيله سن لابد سنك صاچكى وصقالكى اول اتش ياقر پس اتش شهوت كورۀ اهنكر اندر اولان اتش سوزان كبيدر سكا شهوات نفسانيه اتشينك علمنى بيلمك لازمدر تا كم اكا قريب اولدقده سكا ضرر ويرميه واكرانك علمنه انبيا عليهم السلام واولياى عظام بيلدكلرى كبى واقف وعارف دكل ايسك اندن اجتناب ايلمك ودور اولمق هروجهله اولى واليقدر پس بنه اول خاتون شهوت پرستك وشوق كير ايله مستك سوء حالنى وقبح خصالنى بيان ايلمكه شروع ايدوب بيوررلر (مثنوى) در فرو بست آن زن وخر را كشيد * شادمانه لاجرم كيفر چشيد * اول قپويى بغلدى وخرى چكدى شادمان اولديغى حالده لاجرم كيفر طاندى يعنى جاريه خدمته كتدكدنصكره اول خاتون شهوت مشحون آخورك قپوسنى اورتوب خرى شادمانه كندى قتنه چكدى لاجرم اوعمل قبيحك سوء جزاسنى طاندى يعنى كندوبى خرك كيريله هلاك ايتدى (مثنوى) درميان خانه آوردش كشان * خفت اندر زير آن نرخرستان * خاتون اول خرى چكرك خانه نك اورتاسنه چكدى اول خاتون اول اركك خرك التنده چالقوين ياتدى (مثنوى) هم بران كرسى كه ديد اوزان كنيز * تا رسد دركام آن مكاره نيز * هم اول كرسى اوزره كه خاتون اول كنيزكدن كوردى تا اول قحبه دخى كنديلك مراد ومرامنه يتشه (مثنوى) پا بر آورد وخر اندر وى سبوخت * آتشى از كير خردروى فروخت * اول زن اياغن يوقارو قالدردى وخر عادت معلومه سنى اوروزه ذكرنى انك فرجنه صوقدى لاجرم خرك ذكرندن انده برآتش شعله لندى (مثنوى) خر مؤدب كشته در خاتون فشرد * تا بخصيه در زمان خاتون بمرد * خرجماعه مؤدب اولمش ومعلم اولوب جماع ايتمكى بيلمش ايدى خايه سنه دك ذكرنى خاتونه صيقدى وانك فرجنه صوقدى اول زمانده خاتون اولدى (مثنوى) بردريد از زخم كير خر جكر * رودها بكسسته شد از هم دكر * خرك كيرى زخمندن خاتونك جكرى يرتلدى بغرسقلرى برى برندن اوزلدى ومنقطع اولدى (مثنوى) دم نزد در حال آن زن جان بداد * كرسى از يكسو وزن از يكسو فتاد * اول زن نفس اورمدى درحال جان ويردى سرنكون كرسى برجانبدن دوشدى وزن برجانبدن دوشدى (مثنوى) صحن خانه پر زخون شد زن نكون

*مرداو بردجان ريب المنون * خانه نك صحنى قاندن دولدى زن سرنكون اولدى اول خاتون اولدى وريب المنون
انك جانى ايلتدى ريب المنون روز كارك حوادثنه ديرلر يعنى اول خبيثه اولدى وانك جانى حوادث روز كاردن
برحادثه اخذ ايليوب فنا قيلدى (مثنوى) مرك بد با صد فضيحت اى پدر * تو شهيدى ديده ٔ از كير خر * اى پدر اول
خاتونك مرك صد فضيحتله اولدى سن كير خردن اولندن برشهيد كوردكمى بو مصرعده استفهام انكارى واردر
يعنى اول خاتون قباحت مشحونك موتى نيجه بو رزرسوا ايلغله اولدى سن كير خردن اولن كمسه لردن هيچ برشهيد
كوردكمى بومقرردركه كورمدك شهيد اولان اوكمسه دركه كاه كاه برده اولميه وطاعت وصلاحيت ايچره اوله انسانك
نفس امارهسى خر كبيدر وانك شهوتى كير خر كبيدر هر شول كمسه كه نفسنك شهوتى واسطه سيله مقتول اوله وانك
نفسنك مشتهاسى انك كشته اولمسنه سبب اوله بو يله كمسه نك موتى اول كير خردن اولن زنك موتى كبى اولور
بو كونه خبيثلر وياخبيثه لرا كرالت حربله ده مقتول اولسه لر مردار وناپاك اولورلر اكر چه بعض فقها بو يله كمسه لردن
برينى الت حربله قتل ايلسه لر (نحن نحكم بالظاهر) ديوب اكا شهيد ديرلر اما عند اصحاب طريقت بر كمسه نك موتنه
كندى نفسنك شهوتى سبب اوله اول كمسه نك موتى كير خردن اولن زنك موتندن فرقى يوقدر پس اكا شهيد ديمك
لايق دكلدر (مثنوى) تو عذاب الخزى بشنواز نبى * در چنين ننكى مكن جان را فدى * سن قرآن عظيمدن عذاب الخزيى
ايشت پس زنهار بو بخلين ننك وقباحتده جانكى فدا ايلمه يعنى معصيت وشهوتده جانكى زنهار فدا ايلمه هر شول
كمسه كه معاصى وشهواتده كشته اوله وجانى فدا قيله مردار اولور ودنياده وآخرتده رسوايلق عذابنه مبتلا اولور
اكر عذاب خزى ندر ديرسك حضرت قرآندن بو آيت كريمه يى استماع ايله كه حق تعالى حضرتلرى سورهٔ سجدهٔ حم ده
بيورر (فارسلنا عليهم ريحا صرصرا) پس بز ارسال ايلدك عاد قومنك اوزرينه شول بادبارده يى كه شدت برودتى
انلرى هلاك ايلدى صرصر من الصر وهو البرد الذى يجمع ويقبض اومن الصرير بو تقديرجه عاصفه وشديدة الصوت ديمك
اولور (فى ايام نحسات) نحسه نك جمعيدر شوالك آخر چهارشنبه سندن بر چهارشنبه دك ديمشلر (لنذيقهم عذاب الخزى
فى الحياة الدنيا) يعنى بز عاد قومنه باد صرصرى ارسال ايلدك ايام نحسه ده بونلره اذاقه ايلمكدن اوترى رسوايلق
عذابى حيات دنياده (ولعذاب الاخرة اخزى) تحقيقا آخرتك عذابى اشددر فضاحت ورسوايلق جهتندن
(وهم لا ينصرون) حال بو كه بونلر كورمزلر (مثنوى) دانكه اين نفس بهيمى نرخرست * زير او بودن ازان ننكين ترست *
در ره نفس ار بميرى درمنى * تو حقيقت دانكه مثل آن زنى * نفس ما را صورت خر بدهد او * زانكه صورتها كند
بر وفق خو * بيل كه بهيمى اولان نفس فى الحقيقه اركك اشكدر انك التنده اولمق اندن ننكين تر ومعيوبتردر نفس يولنده
اكر ئلكده اوله سن سن تحقيق بيلكه اول زن كبيسن اول الله بزم صورتمزه خر صورتنى ويرر زيرا كه حق تعالى
صورتلرى خويه موافق ايلر يعنى اى صفت حيوانيه ايله موصوف اولان اهل نفس بونى سن تحقيق بيل كه بو بهيمى
اولان نفس وحيوانيت صفتيله موصوف اولان وجود من حيث المعنى بى شك بر اركك اشك كبيدر اول نفس بهيمنك
تحت تصرفنده اولمق اول خاتونك ظاهرده اولان مركبك تحتنده اولمسندن وانك ضرب كيرندن اولمسندن معيوبتر
وفاحشتردر وفضاحت وقباحتده فى الحقيقه اندن بدتردر اكر سن نفس اماره يولنده وبنلك وسنلك ورطه سنده اولورسك
سن بونى تحقيق بيلكه اول خرك كيرى التنده مردار اولن زن كبيسن وطريقت اهلنك قتنده اول زن فاحشه دن
خبيثتر وقبيحترسن الله تبارك وتعالى بزم بهايم صفتنده وحيوان سيرتنده اولان نفسمزه هر شيئك سرائر وحقايقى
ظهوره كالديكى كونده خر صورتنى ويرر زيرا كه سرائر ظاهر اولديغى كونده انسانك صورتلرنى حق تعالى اغلب
اولان خوينه موافق خلق ايلر مثلا بر كمسه يه شهوات نفسانيه غلبه قيلسه واول كمسه شب وروز خواب وخور وجماعه
مقيد اولسه انك حشرى حمار شكلنده اولور واكر نمام وقتات اولورسه قرده شكلنده اولور اكر حيله كار ومكار
وغدار اولورسه وخلقه نفسنك حظى ايچون جابلوسلك قيلورسه ثعلب شكلنده اولور اكر ديوس اولورسه واكل حرام
قيلورسه خنزير صورتنده واكر موذى اولورسه ومسلمانلره ناحق يره هميشه جفا قيلورسه حيات وعقارب
شكلنده حشر اولور الحاصل هر قنغى حيوانك صفتى اول نفسده راسخه وثابته اولديسه اول صفت اوزره انك حشرى
اجب اولوردى بو تحقيق قيلمشلردر واهل تفسير دخى (يوم ينفخ فى الصور فتأتون افواجا) ايت كريمه سنده حضرت
رسول اكرم صلى الله عليه وسلمدن كندى امتنك اون صنف اوزره حشر اولمسى حقنده حديث شريف ايراد ايليوب
بو معنايى ذكر ايلمشلردر نته كم جلد اولك اواخرنه قريب پرسيدن پيغمبر صلى الله عليه وسلم زيد را سرخنده وانعام
وارز ستا خيز رايتنك شرحنده بو حديث بعينه تحرير اولنمش وبو محله مناسب اولان كلام بر مقدار انده دخى ذكر
قيلنمشدر فليطلب فيه (مثنوى) اين بود اظهار سر در رستخيز * الله الله ازتن چون خر كريز * رستخيزده يعنى قيامت

كونده سرلك اظهارى بودر الله الله ايچون خر كبى تندن فرار ايله يعنى (يوم تبلى السرائر) آيت كريمه سنك
موجبنجه يوم قيامتده سرائرك ظهوره كلمسى بو اولور كه هر كسك كندى نفسنه غالب اولان صفتى هر نه كونه ايسه
ظهوره كلور پس زنهار صفات بهيمه ايله موصوف اولان خر كبى تندن معرض اول وانك اوصاف حيوانيه سنى اولمزدن
اول ازاله قيل واوصاف الهيه واخلاق انسانيه ايله متخلق اول تا اولدكدنصكره انسان صورتى اوزره حشر اوله سن
(مثنوى) كافران اندر بهيم كرد ابرد زنار * كافران كفتند نار اولى ز عار * كفت نى آن نار اصل عارهاست * همچو اين نارى كه
اين زن رابكاست * حق تعالى كفارى ناردن قورقوتدى كافرلر نار بزه عاردن اوليدر ديديلر حق تعالى ديدى يوق
بو يله ديمك دكلدر اول نار عارلرك اصليدر بو عظيم نار كبى كه بو زنى ناقص ايلدى يعنى (الله تبارك وتعالى فويل للذين
كفروا من النار) ديو كافرلرى ناردن قورقوتدى واكر بنم پيغمبرلرمه تابع اولمزسكز بن سزى احراق بالنار ايلرم
ديو تخويف ايتدى كافرلر (النار ولا العار) ديوب بزه عاردن نار اوليدر ديديلر وبز شمدى هر بريمز مخدوم ومتبوع ايكن
بزم مابينمزده فقير وحقير اولان قومه واروب تابع اولمق وانلره انقياد قيلمق بزه احبابمز ايچنده واتباعمز مابيننده عظيم
عيب وعار اولور بو عيب وعارى دنياده قبول ايلمكدن ايسه اولمك ونار حريقى اولمق بزه اوليدر ديو سويلديلر الله تبارك
وتعالى بونلرك بو قوانى وبو كونه زعمنى رد ايليوب ديدى اى كافرلر بو سزك زعم ايلديككز كبى دكل اول نار كه بن سزه
آنكله عذاب ايدرم جميع فضاحت وعارلرك اصليدر مثلا شول بر نار كبى كه كير خردن ظهور ايدوب اول زن خبيثه يى
ناقص قيلدى حتى دنيا وآخرتده رسواى اولدى زيرا اخرتده دخى اول حالت قبيحه واول صورت خبيثه اوزره
حشر اولسه كركدر واهل حشرانى اول حالت قبيحه اوزره كوروب اكا لعنت قيلسه كركدر انواع عذابدن دخى برى
عذاب خزيدركه عذاب ناردن اشددر پس بو عذاب خزى جميع عارلرك وفضاحتلرك اصلى اولور (مثنوى) لقمه اندازه
نخورد از حرص خود) در كلو بكرفت لقمه مرك بد) لقمه اندازه خوراى مرد حريص * كرچه باشد لقمه حلوا وخبيص
اول خاتون كندى بنك حرصندن لقمه يى اندازه ومقدار ايله يمدى لاجرم بد وقبيح اموتك لقمه سى انك بوغازندن طوتلدى
بو دخى جائزدركه انك بوغازنى طوتدى دينه اى مرد حريص لقمه يى اندازه ايله يى اكر چه لقمه حلوا وخبيص ايسه ده
خبيص عسلدن وشكردن پشن پالوده يه وبر نوع حلوايه دخى ديرلر يعنى اول زن اكول لقمه يى اعتدال اوزره اندازه
ايله يمدى بلكه اكل وشربه حريص اولوب حيوان كبى روز وشب اكول وشروب اولدى پس اول يوب ايچمكدن
اكا شهوات نفسانيه غلبه قيلدى حتى حمارله جماع ايلمكه باعث اولدى مرك بدكه فى المثل بر كاو كير لقمه كبيدر اول زن
خبيثك بوغازنى طوتدى وآنى اول فضاحت وقباحت ايچره هلاك ايتدى پس اى لقمه يمكه حريص اولان مرد طعام
وغدايى اعتدال اوزره بدنه قوت ويره جك قدر وطاعت حقه طاقت اوله جق مقدارى يى اكر چه لقمه حلوا وپالوده
ايسه ده تا سكا شهوت غلبه قيلميه وحد شرعدن سنى اخراج ايدوب عاقبة الامر مهلك اولميه (مثنوى) حق تعالى داد
ميزان را زبان * هين ز قرآن سورهٔ رحمن بخوان * هين ز حرص خويش ميزان را مهل * آز وحرص آمد ترا خصم مضل *
حق تعالى ميزانه زبان ويردى دليل استرسك اكاه اول قرآندن سورهٔ رحمانى اوقو يعنى سورهٔ رحمانده اولان بو آيت كريمه يى
تلاوت ايله (قال الله تعالى والسماء رفعها ووضع الميزان الا تطغوا فى الميزان واقيموا الوزن بالقسط ولا تخسروا الميزان)
بو آيت كريمه نك تفسيرى ايكنجى جلدك ديباجه سنده مر ورا باشه درانده طلب اولنه زنهار كندى حرصكدن ميزانى ترك
ايلمه يعنى حقك هر شئ ايچون وضع ايلديكى ميزانى الكدن قومه زيرا آز وحرص سكا خصم مضل كلدى كه البته آز
وحرص طريق الهيدن سنى اضلال ايديجيدر اما اكر ميزان شرع سنك الكده اوله طريق اعتدالدن چقمزسن وحرص
وآزك مقتضياتنه باقمزسن پس كركدركه ميزان عقل وشرعى الكدن قوميه سن (مثنوى) حرص جويد كل برايد او ز كل *
حرص ميرست اى بجل ابن الفعل * حرص كل استر حال بو كه اوكلدن يوقاروكلور حرص ميرد راى تورب اوغلى تورب
حرص اولكى مصرعده يا حريص معناسنه در ويامضاف مقدر اولمق اوزره اهل حرص معناسنه اولور اولكى كلدن كل
مشتهيات نفسانيه مراد اولور وايكنجى كلدن مرتبهٔ الوهيت مراد اولور وياخود كل لذات روحانيه وسعادات اخرويه
مراد اولور بجل توربه ديرلر بجل ابن الفعل ديمك اكر چه تورب اوغلى تورب ديمكدر ليكن اى حقير اوغلى حقير ديمكدن
كنايه درنته كم بعض تركلر بر كمسه يى تحقير ايتسه لر بقه شو تورب اوغلى تور بى ديرلر انك دنى اوغلى دنى اولمسنى وتلخ
وناكوار اولمسنى مراد ايدرلر بونده دخى بو يله در وخلاصهٔ كلام بو يله ديمك اولور كه حريص مشتهيات نفسانيه نك
كليسنى استر ليكن مرتبهٔ كلدن وياخود لذات روحانيه وسعادات اخرويه نك كليسندن يوقاروكلور ومحروم اولور اى
حقير اوغلى حقير حرص فى الحقيقه نفسه امير وحاكمدر نفسى حق دولت وسعادتدن منع قيلور (مثنوى) ان كنيزك
مى شده مى كفت اه * كردى اى خاتون تو استار ابرام * كار بى اوستاد خواهى ساختن * جاهلانه جان بخواهى باختن *

پس اول كنيزك خاتونك كوندرديكى يره كتدى وآه ديدى اى خاتون اوستادى بوله ايلدك اوستاد سزايش دوزمك
استرسن جاهلانه جانكى اوبناغق استرسن يعنى چونكم اول يردن خاتونك ديديكى يره كتدى اماانك باشنه كلجكنى
فراستله بيلدى وآه ايتدى وكنديسنه ديديكه اى خاتون سن بوفنده اوستاداولنى بوله ايلدك وكارى اوستادسز جاهلانه
دوزمك استرسن جانكى فدا ايتمك استرسن جاهلانه بوقرومصرعه وآشغى مصرعه دخى مصروف اولمق جائزدربونده
جاريه دن مراد بوفنده محقق اولان اوستاد اولور وخاتوندن مراد اوستاده خدمت ايلمكدن فرار قيلان وبرعلى
اهلندن واوستاددن تعلم ايلمكدن عارقيلان كمسه لر مراد اولور وحضرت مولانا قدس الله سره العزيز صورت هزلده
اول جاريه لساندن اوستاده خدمت ايلمكدن اعراض ايدن كمسه لره تعريض بيورور مثلا شهوات نفسانيه يى
دقيقهٔ شرعيه واسطه سيله استعمال ايلين براوستادى بركمسه كورسه واكا كمال حرصندن بن بونى ايشلمكه اولى يم ديوب
اول اوستاده تنزل قيلمقدن عارايدوب انى برجانبه كاركندى يه مخصوص اولمقدن اوترى صاوشدرسه ودفع قيلوب اول
كاره بنفسه مشغول اولسه اول اهل تحقيق اولان اوستاد اكا ديراى جاهل وغافل حظ نفسانيه يه وجسمانيه يه
حريص اولديغكدن بنى صاوشدروب دفع ايلدك كارنفسى اوستادسز دوزمك استرسن اما جاهلانه بوبولده جانكى
اوبناغق مقرردر (مثنوى) اى زمن دزديده علمى ناتمام * ننكت آمدكه بپرسى حال دام * هم بچيدى دانه مرغ
ازخرمنش * هم نيفتادى رسن در كردنش * اى بندن علمى ناتمام اوغورلمش سكانك وعاركلديكه بندن دامك حالنى
سؤال ايليه سن هم مرغ انك خرمنندن دانه دبردى هم اول مرغك بوينه رسن دوشميدى خرمنشده كه ضمير دانه يه
راجع اولوروبوبيتلردخى اكرچه اول كارمعهودده اوستاد اولان جاريه لساندن اولور وليكن علم دينده اوستاد كامل
اولان مرشد لساندن اوستاددن فرار ايلين كمسه لره تعريض واقع اولور وهراوستاد كامل تعلمندن اعراض ايلين
غافله ديرلراى برعلمى بندن ناقص وناتمام استراقه ايلين كمسه سكا بويولده واقع اولان دامدن ونخدن سؤال ايلمك
عاركلدى شوعلمدن سؤال ايلمكدن وتعلم قيلمقدن هم دانه يى مرغ انك خرمنندن ديوشورردى هم دامك رسنى انك بوينه
دوشمزدى دانه دن مراد حظوظ جسمانى ومشتهيات نفسانى اولورمرغدن مراد اوستاد كاملك تعليمنه مظهر
اولان وانى قبول قيلان مريد ومسترشد اولوروتقدير كلام بويله ديمك اولوركه مرغ زيرك اولدركه دانه يى انك خرمنندن
ديوشورور حال بوكه آنك بوغازنه هم رسن دوشمزودامه مبتلا اولمزاى اسير شهوت نفسانى سن بوعلمى اوستاددن
اوكرنمكدن عارايلدك اكرعارلنميوب تعلم قيليدك وسائل اوليدك سندخى مرغ زيرك كبى هم حظ نفسى محلندن جمع
ايليوب اخذايدردك هم سنك كردن جانكى رسن غضب طولنمزدى ودام قهره جانك مبتلا اولمزدى (مثنوى) دانه كمتر
خورمكن چندين رفو * چون كلوا خواندن بخوان لاتسرفوا * پس دانه يى كمتريى بوقدر رفو ايلمه چونكه كلواىى
اوقودك لاتسرفواىى دخى اوقورفوعه يه ديرلريعنى غداى نفسانيه يى وطعام جسمانيه يى كمتريى بدن خرقه سنه اولقدر
يمه ايله چونكم حق تعالى حضرتلرينك كلوا واشربوا امرنى اوقودك انك مابعدنده اولان لاتسرفوا آيتنى دخى اوقوكه
اكثرفقها بركونده ايكى كره طعام يمك اسرافدر ديمشلرنته كم بو آيت كريمه نك تفسيرنده بومعنالر ذكر اولنمشدر وبو آيت
سورهٔ اعرافده دروبونك تفسيرى بو جلدده لارهبانية فى الاسلام سرخنده مرور ايلدى (مثنوى) تاخورى دانه نيفتى
تودردام * اين كند علم وقناعت والسلام * حتى دانه يى يه سن سن دامه دوشميه سن علم وقناعت بونى ايلروالسلام
اصح اولان نسخه لرده نقطتين فوقانيه ايله تاواقع اولمشدركه لاتسرفوا نهينه علت غائيه اولور وبعض نسخه لرده
نقطهٔ واحده ايله واقع اولوب شارحلرا كا كوره شرح ايتمشلردر بوتقديراوزره معنى دانه يميه سن سن دامه دوشمزسن
ديمك اولوراما ضعفدن خالى دكلدر اولكى وجه اوزره وتقدير كلام بودركه چونكم كلوا امرنى اوقودك انك عقبنده
اولان لاتسرفوا نهينى دخى اوقو تاكم كلوا امرنه امتثالا دانه يى يه سن ولاتسرفوا نهيى ايله عمل ايدوب دام شهوته
دوشميه سن اكل وشربه عالم اولمق وحريص اولميوب انلردن قناعت قيلمق دانه يى يوب دامه دوشمكى اقتضا ايلر
سلامت سنك اوزريكه اولسون (مثنوى) نعمت ازدنيا خورد عاقل نه غم * جاهلان محروم مانده درندم * چون درافتد
دركلوشان حبل دام * دانه خوردن كشت برجمله حرام * عاقل دنيادن نعمت برغم ييرجاهللرندامتده محروم قالمش
چونكم دوزاغلنايپى انلرك بوغازنه دوشه جميعسنك اوزرينه دانه يمك حرام اولدى يعنى نعمت دنيادن عاقل اولنلربرغم
ييرزيرا دنيانك جمعنه حريص دكللردر وشهوت نفسه دخى اسير دكللردر دنيانك غمى والمى حرصدن وشهوت نفسانيه دن
حاصل اولورچونكم عاقلدن حرص وشهوت كيده اول دنيا ايچون اصلاغم ييزاما حرص وشهوت واسطه سيله جاهللر
غمده وندمده قالمشلردر انلر بواجلدن دنيادن نعمت ييزلرو راحت كورمزلرچونكم اول جاهللر بوغازنه دام شهوتك
حبلى دوشه يعنى حرص وطمع حبلى انلرك بوغازنى طوته وباغليه اللرنده اولان دانه وغداىى حضور قلبله ييمك انلرك

بجمله سنه حرام اولور (مثنوى) مرغ اندردام ودانه كى خورد * دانه چون زهرست دردام ارچرد * مرغ غافل ميخورد
دانه زدام * همچواندردام دنيا اين عوام * مثلا دامده اولان مرغ نجن دانه ييردامده دانه زهركبيدر اكر
اوتلرسه ده دامدن دانه يى مرغ غافل يير دنيادامنده بوعوام كبى اولان يعنى دامده مقيد ومحبوس اولان قوش
نجن دانه ييردامده اولان قوش دانه يى ييرسه دانه اكازهركبيدرنتم دامه كرفتار اولديغندن غافل وجاهل اولان قوش
دامدن دانه ييرمثلا دام دنياده مقيد ايكن بوعوام كالهوامك ييوب ايچدكلرى كبى بوجاهللر كنديلرى دانه ودامك
ايچنده محبوس ومقيد ايكن اندن غافل اولوب اوكلرنده اولان دانه وغداىى برلروبيرلرنه بونه لطيف طعام
وبونه لطيف غدادر ديرلر خبرلرى يوقكه دام دنيا بونلرى طوتمش وصياد اجل بونلرى قتل ايلمكه قصد ايتمشدر
(مثنوى) بازمرغان خبير هوشمند * كرده اندازدانه خودرا خشك بند * كاندرون دام دانه زهرباست * كورآن
مرغى كه درفخ دانه خواست * كبير وخبرداراولان هوشمند قوشلر دانه دن كنديلرينى خشك بند ايتمشلردر زيرا دامك
ايچنده دانه زهرناكدركوردراول برقوشكه دامده ايكن دانه استدى يعنى كبير وشول خبرداراولان عقللو وفراستلو
كمسه لر بودنيادامنده دانه وغدا ييمكدن وذوق وتنعم ايلمكدن كنديلرينى قوروبنددايدوب منع ايلمشلردرزيرا بودام دنيانك
ايچنده محبوس ومقيد ايكن دانه وغدا عاقل اولنلره زهربواردرانكچونكه عاقل اولنلر دام دنيانك نتيجه سنه ومآلنه
نظرايدرلر پس اول فكرواند يشه ايله عيش وتنعم ايلمك انلره زهر ييمك كبى تلخ وترش كلوركوردرشول برقوشكه
دنيا محننده كرفتار ايكن انك نتيجه سنى بيلميوب وكنديسنك نه فلاكته مبتلا اولديغنه عارف اولميوب انده دانه وغدا استر
وعيش وتنعم ايلر (مثنوى) صاحب دام ابلهان راسربريد * وان ظريفان را بمجلسها كشيد * كه ازانها كوشت مى آيد
بكار * وزظريفان بانك وناله زيروزار * دامك صاحبى ابلهلرك باشنى كسدى واول ظريفلرى مجلسلره چكدى زيرا ابله
مرغلردن كوشت ايشه كلوروظريفلردن بانك وناله زيروزار كاره كلوريعنى دنيادامنك صاحبيكه حق تعالى حضرتلريدر
ابله واحمق اولميوب ودام دنيايه كرفتار اولميوب اكل وشربه اشتغال قيلمينى مجالس ومحافله چكروانلرى مراتب عليايه
واصل ايلرزيراتن پروراولان احمق قوشلرك انلرى وجسدلرى اولدكدنصكره حق تعالينك بعض مخلوقنك غداسى اولمغه
وجهنم تابه سنده پشمكه لايق اولور اما ظريف وعاقل اولان ودام دنياده تن پروراولمقدن وعيش وتنعم ايلمكدن پرهيز
قيلان كمسه لردن دعاوزاريلك ايلمك وبانك وناله قيلمق ومسبح ومهلهل اولمق كاره كلور پس حق تعالى انلرى دام دنيادن
آزاد قيلور وباغ جنته موصل دلوروانلرجنت ملكى ايچره ابدالآباد عيشلروتنعملر قيلورلر (مثنوى) پس كنيزك آمد
ازاشكاف در * ديد خاتونرا بمرده زيرخر * كفت اى خاتون احمق اين چه بود * كرترا استاد خود نقشى نمود * ظاهرش
ديدى سرش ازتونهان * اوستانا كشته بكشادى دكان * كيرديدى همچوشهدوچون خبيص * آن كدوراچون
نديدى اى حريص * پس كنيزك كادى قپونك يارغندن خرك التنده خاتونى اولمش كوردى واكاديدى اى خاتون
احمق بوندراكرچه اوستادسكا بر نقش كوستردى اول صنعتك ظاهرنى كوردك وسرى سندن نهان ايلدى اوستاد
اولمش ايكن دكان اچدك كيرى شهدوحلوا كبى كوردك اى حريص اول كدويى نيچون كورمدك كيردن مراد بونده
شهوت نفسانيه اولوروكدودن مراد دقيقهٔ شرعيه وعفت مرعيه اولوروبوبيتلر اكرچه اول صنعت معهودده اوستاد
اولان جاريه لساندن اول فنده نااهل اولان وكندويى فرط شهوت سببيله هلاك قيلان خاتونه خطاب ايتمشدرليكن
مراددين علمنده اوستاد اولان وآفات نفسانيه يى كماليله بيلان مرشد لساندن اسير شهوت اولان وكنديسنى ورطهٔ
شهوت نفسانيه ده هلاك قيلان كمسه لره خطاب ايتمكله توبيخ وسائراهل شهوته تعريض اولورمثلا علم دينده كامل
براوستاد فاضل برجاهل وغافلى شهوت نفسانيه سببيله هلاك اولمش وياخود بربلايه دوشمش وكنديسنى رسواى
قيلمش كورسه اكاديراى احمق ونادان بونه حماقت ونه جهالتدر اكرچه سكا دين وطريقده اوستاد اولان كامل
بوشهوت نفسانيه يه وحظوظ جسمانيه يه مشغول اولمنك انجق برنقشنى وبرصورتنى كوستردى سن اول كامللرك اول
خصوصده صنعتنك ظاهرنى كوردك يعنى علم دين وطريقده اوستاد كامل اولان بركمسه يى كوردككه نفسنك
حظنه مشتغل وجسمنك مشتهاسنه مائل اولمش سن اول مشتهاى نفسه حريص اولديغكدن انجق انك ظاهرنى
كوروب سرى سندن نهان ومخفى اولدى پس حظ نفسانيده ومشتهاى جسمانيده وهنوز علمك يوق ايكن انى اعتدال ايله
استعمال ايلمك صنعتنده اوستاد اولمش ايكن اوستاده خدمت ايلمكدن عارايليوب انك تعليمندن قاچدك وبشقه
دكان اچدك شهوت نفسانيه كه فى المثل كيرخر كبيدر انى انكبين وحلوا كبى لذيذ وشيرين كوردك ليكن اول
دقيقهٔ شرعيه يى وعفت مرعيه يى اى شهوته حريص اولان كمسه نيچون كورمدك (مثنوى) باچومستغرق شدى
درعشق خر * آن كدو پنهان بماندت ازنظر * ظاهر صنعت بديدى زاوستاد * اوستادى بركرفتى شادشاد * ياخود خرك

عشقنده چونکم مستغرق اولدك اول قباق سنك نظركدن پنهان قالدی اوستاددن صنعتك ظاهرنی كوردك
بو قدر وقوفله شاد ومسرور واوستادلق طوتدك یعنی شول اوستاد كامل اولان عزیزلر كه حظوظ جسمانیه یی
ومشتهیات نفسانیه یی دقیقهٔ شرعیه وامر الهی ایله اعتدال اوزره استعمال ایدرلر بعض كوكل وبی وقوف دخی انلرك
اسرارندن غافل اولوب ظاهرده اولان حظ ولذتلرینه نظر قیلوب بزدخی بو فعلی ایشلمكه قادرزدیوب مقتضای
طبیعتلری اوزره نفسلرینك مشتهاسنه مشغول ومنهمك اولورلر وعاقبت كندیلرینی دنیاده وآخرتده رسوای قیلورلر
پس بو صنعتده كامل اولان اوستادلر اول بی سدادلره دیرلر ای جاهل وغافل چونكم سن نفسك خرینك عشقنده وانك
مشتهاسنده مستغرق اولدك حتی اول دقیقهٔ شرعیه وعفت مرعیه سنك نظركدن پنهان ومخفی قالدی دین
اوستادندن انجق صنعتك ظاهرنی كوردك وكندیكی ظاهر صنعتی بیلمكله اوستاد زعم ایلدك پس شاد ومسرور
اولدیغك حالده اوستادلك طوتدك كوركه عاقبت كندیكی بو ورطه لرده رسوای وهلاك ایتدك بونده تنبیه بودركه
بر كمسه برشیخی حظ نفسنه مشغول كورسه انك ظاهرنه باقوب كندیسنی دخی اكا تقلیدا تمكله نفسنك حظنه
مشغول اولمیه زیرا محقق اولان اوستادانی دقیقهٔ شرعیه ایله استعمال ایلرا كا اول حالت ضرر ویرمز اما ظاهربین
اولان كمسه اول سردن واول دقیقه دن بی خبر اولسه بو تقلید ایله اول فعلی ارتكاب قیلسه انك هلاكنه سبب اولور پس
طالبه لازم اولان اولدركه بو علمی اهلندن كمالیله تحصیل ایلیه وظاهرنی وباطننی تكمیل ایلیه اندنصكره مقتضای علم
وحكمت اوزره حظ نفسنه مشغول دخی اولسه اكا ضرر ویرمز اما مجرد بر كارك ظاهرنی كوروب سر وحقیقتندن
غافل اولورسه اكا اول كارك ظاهرنی بیلمك فائده قیلمز ونافع اولمز (مثنوی) ای بسا زراق كول بی وقوف * ازره مردان
ندیده غیر صوف * ای بسا شوخان زاندك احتراف * ازشهان ناموخته جز كفت ولاف * هریكی در كف عصا كه
موسیم * می دمد برابلهان كه عیسیم * ای چوق بی وقوف كول زراق وار در مردان خدانك طریقندن صوفدن غیری
نسنه كورمشدر ای سامع اولان كمسه چوق شوخلر وكستاخلر ازجق احترافدن شاهلردن كفت ولافدن غیری
نسنه اوكرنمشدر هر برینك الندهٔ عصا دیركه بن موسایم ابلهلر اوزره اوفورر دیركه بن عیسایم یعنی چوق بی وقوف
وبی شعور واحمق وكول زراق ومرائی كمسه لر واردركه مردان الهینك یولندن خرقه وعبادن غیری نسنه
كورمشلر وصورتلرین بزه مكدن ولسانلرنی دوزمكدن غیری برشیئ اوكرنمشلردر چوق شوخلر وكستاخلر بر مقدار
حرفت وصنعت اخذ ایلمكلرندن شاهان طریقت اولان محققلردن قیل وقالدن غیری ولاف وكزافدن ماعدا نسنه
اوكرنمشلردر انجق انلرك سرمایه سی بزفلان عزیزه واصل اولدق وانكا نیجه زمان خدمت قیلدق ورسم وصورته
وآیین واركانه آندن اجازت الدق دیو لاف وكزاف ایلرلر وبعضیسی دخی بزدن شو یله كرامت ظهور قیلدی وبونك كبی
برحالت شریفه صادر اولدی دیو خلقه سویلرلر بوكونه مرائیلرك هر برینك النده عصا كان خلقه دیركه بن عصرمك
موساسیم وابله وساده دل اولنلره افسون قیلر ودعا ایلركان خلقه بو یله دیو كه بن وقتمك عیساسیم نیجه مریض اولنلری
نفس حیات بخشمله زنده ایلرم ونیجه مرده دللری احیا قیلرم دیر (مثنوی) آه ازان روزیكه صدق صادقان *
بازخواهد از تو سنك امتحان * آخر از اوستاد باقی را بپرس * این حریصان جمله كوراتند وخرس * اول كوندنكه
صادقلرك صدقی سندن امتحان طاشنی اشكارا استر آخر صنعتك باقیسنی اوستاد كاملدن صور بو حریصلر جمله كورلر
ودلسزلردر یعنی ای مرائی ولفاف اولان كمسه بو دنیاده اكرچه خلقه لاف اورر سن بن صالحلردنم ومرشد لردنم
دیو دعوا قیلرسن اما آشول بر كمسه یه بر كوندنكه اول كونده صادقلرك صدقی سندن محك امتحانی اشكارا استیه لر وسكا
كتوربری نقد حالك ندرانی كوره لم دیه لر اول زمان سنك كذبك انلر قتنده ظهوره كاور وسنك تزویرلرك اشكارا اولور
آداب شریعتك واحوال طریقتك همان ظاهرنه قانع اولوب قالمه آخر اوستاد كاملدن انك باقیسنی دخی سؤال ایله
ونتیجه لرنی وحقیقتلرنی كمالیله اوكرن تا كم مشتهای نفسه حریص اولدیغكدن اعمی وابكم قالمیه سن زیرا بو صنعتك
باقیسنی اوكرنمكدن معرض اولوب مشتهای نفسلرینه حریص اولان كمسنه لر جمله اعمالر ودلسزلردر حقیقت حالی
كورمكه قادر اولمزلر وحق اولان مقالی دخی ادا قیلمزلر (مثنوی) جمله جستی بازماندی از همه * صید كركانند
این ابله رمه * صورتی بشنیده كشتی ترجمان * بی خبر از كفت خود چون طوطیان * ای مرد ناقص جمله یی استدك
دوكلیدن كیرو قالدك بو ابله سوریسی قورتلرك صیدیدر استماع اولنمش بر صورتك ترجمانی اولدك كندی سوزكدن
طوطیلر كبی بی خبرسن یعنی ای ناقص مرشد سز طریقنده جمله مراتبی ومقاصدی استدك ولیكن دوكلیسندن محروم
قالدك بو احمقلر سوریسی وابلهلر طائفه سی كه مرشد كاملدن معرض اولورلر ونشیخ ایدوب خلقی كندیلره اتباع ایلمكه
دعوت قیلورلر زمرهٔ شیاطین كه كركلر كبیدر بو احمقلر كروهی انلرك شكاری اولمشلردر زیرا آفات نفسانیه یی بیلمش

وتصفیهٔ دل قیلمش وحقی باطلدن تمییز ایدیجی اولمش ایكن ارشاد ناسه تصدی ایلمك كركان طریقت اولان
شیاطینه شكار اولمغی اقتضا قیلور وانلرك پنجه سنده زبون اولمغی مستلزم اولور ای ناقص محققلر كلامندن بر صورت
مسئله یی اشتمشسن وانك حقیقتنه واقف اولمدین ترجمان اولمش وناسه انی نقل قیلمشسن لیكن كندی لسانكدن صدور
ایلین كلامك حقیقتندن بی خبرسن طوطیلر كبی نته كم طوطیلره برنیجه كلماتی تعلیم ایدرلر انلر دخی اول كلماتی اوكرندكاری
اوزره نقل ایدرلر اما سو یلدكلری كلماتك حقایق واسرارندن بی خبرلردر كذلك هر مقلد اصحاب تحقیقه نسبت
بو یله دركه سو یلدكلری كلماتك حقیقتنه عالم دكللردر نته كم بو سرخ شریفدن وبو بیان لطیفدن محققله مقلدك حقیقتلرنی
ومرتبه لرنی معلوم ایدینورسن * تمثیل تلقین شیخ مریدان را و پیغمبران امت را كه ایشان طاقت تلقین حق ندارند
وبا حق الفت ندارند * شیخك مریدلرینه تلقینی و پیغمبرك امتلرینه تلقین ایلملرینك تمثیلیدركه اول مریدلر واول امتلر حق
تعالی حضرتلرینك تلقیننه طاقت واستعداد طوتمزلر وحق تعالی ایله دخی الفت وانسیت طوتمزلر * چنانكه طوطی
با صورت آدمی الفت ندارد كه ازو تلقین تواند كرفت * انجلین كه طوطی آدمینك صورتیله انس والفت طوتمز كه طوطی
آدمیدن تلقین طوتمغه قادر اوله اول طوطی یه تلقین كلمات ایلمك استین كمسه اولا بر آیینه یی كندی اوكنه طوتوب
اول طوطی یه آیینه نك وراسندن سو یلر واول طوطی آیینه نك وراسنده تلقین ایدنی كندی جنسندن فهم ایلر * حق
تعالی شیخ را چون آیینه در پیش مرید همچو طوطی دارد واز پس آیینه تلقین می كند * حق تعالی شیخی مرید اوكنده
طوطی وآیینه كبی طوتر وشیخك آیینهٔ وجودنك وراسندن مریده تلقین ایلر كه (لا تحرك به لسانك ان هو الا وحی یوحی) بو یله
دیو كه ای مرید سن لسانكی معلمدن اول تحریك ایلمه بو آیت سورهٔ قیامتده درنته كم حضرت جبرائیل علیه السلام شیخ
ومعلم منزله سنده وحضرت نبی مكرم صلی الله علیه وسلم مرید معلم مرتبه سنده اولوب متكلم حقیقی حضرت جبرائیل
علیه السلامی پیغمبر علیه السلام حضرتلرینه واسطه وآیینه قیلوب انك وراسندن اول حضرته (لا تحرك به لسانك)
دیو جبرائیلدن مقدم لسانكی تحریك ایلمكدن واخذ قرآنه تعجیل قیلمقدن نهی بیوردی زیرا بو آیت كریمه نك سبب نزولی
اولدركه حضرت رسالتپناه علیه السلام قبل القاء جبرائیل قراءت قرآنه مبادرت ایدرلردی جناب عزت انی نهی
ایدوب بیوردیلركه یا محمد تحریك ایتمه اول قرآنه زبانكی عند القاء الوحی تعجیله اول قرآنی علی العجله اخذدن اوتری (ان علینا
جمعه) تحقیقا بزم اوزریمزه درانك جمعی سنك صدركده كه من بعد سندن غائب اولمیه (وقرآنه) لسانكده انك قرآنی
اثبات ایتمك (فاذا قرأناه) پس قچن بز اول قرآنك قرآتنی اتمام ایلدكده لسان جبرائیلدن سنك اوزریكه (فاتبع قرآنه) پس
اتباع ایله اول جبرائیلك قرأتنه بوندن مراد بودركه وارثان حضرت نبی علیه السلام دخی مریدلرینه روح القدس كبیدر
تفهیمده وجناب حق بونلرك آیینهٔ وجودندن طوطیان احبا واصدقایه تكلم ایدوب ارشاد وتعلیم ایدر (ان هو الا وحی
یوحی) حضرت پیغمبر علیه السلامك نطقلری وحی اولدیغی كبی مشایخك دخی بیوردقلری دكلدر الا وحی غیر متلودركه
بلا واسطه سفیر انلره جناب حق القاء ایلمشدر هوای نفسانیه واغوای شیطانیه ایله مشوب دكلدر ابیات ابتداء مسئله
بی منتهاست چنانكه منقار جنبانیدن طوطی اندرون آیینه كه خیالش می خوانی بی اختیار وتصرف اوست * مسئله
بی منتهانك ابتداسی بودر انجلین كه آیینه نك ایچنده اولان طوطینك منقارنی تحریك ایلمسنه وخارجده اولان طوطی
حین تكلمده اغزنی وبورننی تحریك ایلمك وقتنده درون آیینه ده منعكس ونمایان اولان طوطینك انده اختیار
وتصرفی یوقدر * كه عكس خواندن طوطی بیرونیست كه متعلمست نه عكس آن معلم كه پس آیینه است ولیكن
خواندن طوطی بیرونی تصرف آن معلمست * كه اول درون آیینه ده اولان طوطینك وجودنده ظاهر اولان حركات
وسكنات هرنه ایسه بیرونی اولان طوطینك اوقومسینك وحركت قیلمسنك عكسیدركه اول طوطی متعلمدر واول
آیینه ایچره اولان طوطی آیینه نك اردنده اول متعلمدن عكسی دكلدر ولیكن بیرونی اولان طوطینك اوقومسی
وتكلم قیلمسی آیینه نك اردنده اولان معلمك تصرفی وتعلیمیدر * پس این مثال آمد نه مثل) پس بو ذكر اولنان
مسئله حضرت حقله شیخك ودخی مریدك مرتبه لرنی تفهیمدن اوتری مثال كلدی طابق النعل بالنعل مثل كلمدی مثلا
زید كالاسد دیسك زیدك اسد كبی اولمسی لازم كلمز بلكه من وجه اسده مشابه اولمش اولور كذلك شیخ كامل بر مرأت
مجلوه كبیدر ومرید نطق وتكلمدن بی خبر بر طوطی كبیدر وحضرت حق جل وعلا آیینه نك وراسنده طوطی یه تعلیم
وتكلم ایلین كمسه كبیدر پس مرید كندی عكسنی وصورت باطنه سنی شیخك آیینهٔ وجودنده مشاهده قیلوب وانی
كندیسنه جنس بولوب اندن تعلم ایلمكه رغبت ایلر وانكله انسیت قیلر خبری یوق كه اول طرفدن كندیسنه تكلم ایلین
وتعلیم قیلان فی الحقیقه حق سبحانه وتعالیدر وانجق شیخك وجودی بر آیینهٔ صافی كبی ما بینده تعلیمه واسطه اولمشدر
فافهم ولا تغفل فانه سر دقیق وبحث عمیق (مثنوی) طوطیئ در آیینه می بیند او * عكس خودرا پیش او آورده رو *

در پس آیینه آن اوستا نهان * حرف می کوید ادیب خوش زبان) طوطیک بنداشته کین کفت پست * کفتن طوطیست
کاندر آیینه است * برطوطی آیینه ده کورر اول طوطی کندینک عکسنی انک قننه یوز کتورمش حال بوکه آیینه نک
اردنده اول اوستا نهان اولمش اول خوش زبان اولان ادیب اکا حرف سویلر طوطیجک ظن ایلمش که بو پست وآهسته
اولان صوت طوطینک کلامیدرکه آیینه ایچنده در یعنی طوطی یه نطق تلقین ایلدکلری حینده برمرد متکلم وادیب
ومعلم اوکنه برآیینه طوتوب انک ایچنده کندی عکسنی وجنسنی کوررکه انک اوکنه یوز کتورمش واکا مصاحب
اولمش اول اوستا ایسه آیینه نک آردنده نهان اولوب ادیب خوش زبان آیینه واسطه سیله اول طوطیجک حرف وصوت
ایلرو کلام سویلر اول خارجده اولان طوطیجک بویله ظن ایلرکه بو پست وآهسته اولان کلمات آیینه نک ایچنده اولان
طوطی نقشنکدر مع هذا اول کلمات آیینه نک وراسنده اولان معلمک ومتکلمکدر (مثنوی) پس زجنس خویش آموزد
سخن * بی خبر از مکر آن کرک کهن (از پس آیینه می آموزدش) ورنه ناموزد جز از جنس خودش * پس طوطی سوزی
کندینک جنسندن اوکرنور اول قوجه قوردک مکر وصنعتندن بی خبردر اول اوستاد اکا آیینه نک اردندن تعلیم ایلر
والا کندی جنسندن غیریسندن اوکرنمز خلاصهٔ کلام اولدرکه حیوان قسمی خلاف جنسندن بی واسطه علم استفاده
ایلمکه مستعد دکلدر اما کندی جنسی واسطه سیله اکا تعلیم علم اولنسه انی قبول ایلمک ممکندر پس طوطی یه دخی
کندی جنسی واسطه سیله تعلیم نطق ایدرلر پس اول طوطی کندی جنسی واسطه سیله نطق انسانی اوکرنور اول
آیینه نک وراسنده مختفی اولان قوجه قوردک مکر وتدبیرندن بی خبردر آیینه نک اردنده اول طوطی یه کندی جنسنک
شکلی واسطه سیله کندینک کلامنی ومرادنی تعلیم ایلرو اکر بویله اولمیه دی کندی جنسندن غیریدن اول طوطی نطق
انسانی اوکرنمزدی انکیچون اوستاد بو تدبیری اختیار ایدوب آنکله کندینک ماییننده آیینه بی واسطه ایلرو اول واسطه ایله
اکا سویلر ومرادی هرنه ایسه تعلیم ایلر (مثنوی) کفت را اموخت زان مرد هنر * لیک از معنی وسرش بی خبر * از بشر
بکرفت منطق یک بیک * از بشر جز این چه داند طوطیک * طوطی کلام ونطق اول مرد هنردن اوکرندی لیکن طوطی
اول تکلم ایتدیکی کلامک معنی وسرندن بی خبردر اول طوطی بشردن بربر نطق وکلامی طوتدی وانی حفظ ایتدی
طوطیجک بشردن بوندن غیری نه بیلورکه معلم ومتکلم اولان بشرک ذاتنی وصفاتنی بیلمز وانک تعلیم ایلدیکی کلمانک اسرار
ومعانیسنه دخی عالم وعارف اولمز هرنه تعلیم اولندیسه انجق همان انی حفظ قیلور حیاة الحیوانده مسطوردرکه
هارون الرشیدک برطوطیسی وارایدی سورهٔ یس نی من اوله الی اخره قرأت ایلردی پس اول قراءت ایلدیکی کلام کیمک
کلامیدر وآنک سری ومعناسی ندر اکر سؤال اولنسیدی اصلا اندن علمی وخبری اولمزدی (مثنوی) همچنان
در آیینهٔ جسم ولی * خویش را بیند مرید ممتلی * از پس آیینه عقل کل را * کی بیند وقت کفت وماجرا * او کمان دارد که
می کوید بشر * وان دکر سرست واوزان بی خبر * حرف آموزد ولی سر قدیم * اونداند طوطیست اونه ندیم
ولینک جسمی آیینه سنده انجلین نقصاندن ممتلی مرید کندیسنی کورر آیینه نک اردندن عقل کلی بی مرید نجن کورر
ماجرانک کفتی وقتی اول مرید ظن طوتارکه اول سوزلری اکا بشر سویلر واوغیری سردر واول مریداندن بی خبردر
اول مرید لسان مرشددن حرف وصوت اوکرنور ولیکن سرقدیمی اول بیلمز زیرا فی المثل طوطیدر ندیم دکلدر یعنی
طوطی آیینه ایچره کندی عکسن کوروب انی کندی جنسی صانوب وراسنده اولان معلمدن بی خبر اولدیغی کبی نقصان
وغفلتدن مملو اولان مرید دخی کندیسنی ولی کامل ومرشد فاضلک آیینهٔ جسمنده کورر وصورت بشریه سنی اول
کاملک مرأت وجودنده مشاهده قیلور پس انی دخی کندی جنسی صانور لیکن انک آیینهٔ وجودنک وراسندن عقل
کلی ماجرانی سویلمک ومعارفی نقل ایلمک انک قننده نجن کوررکه عقل جزوی نور الهی ولوح علوم ربانی اولان عقل
کلی کورمکه قادر اولمز اول نقصان ایله طلو اولان مرید بوکونه شبهه وکمان طوتارکه اول سوزلری کندی یه بشر سویلر
واول ارشاد وهداسنی کندی کبی بر انسان ایلرو حال بوکه شیخک اول نطق وکلامی وارشاد هدایت انجامی براخر سردر
واول مریداندن بی خبردر اول مرید شیخک لساندن الفاظ ولغات وحروف وکلمات اوکرنور ولیکن اول سرقدیمی بیلمز
وعلم حقیقته عالم اولمز زیرا اول مرید طوطی کبی هنوز دخی حیوان ناطق منزله سنده در ندیم الهی ومقرب ربانی
دکلدر تاندیم اولان ولیلرک ومقرب اولان صفیلرک سرلرنی بیله وحقیقتلرینه عالم اوله (مثنوی) هم صفیر مرغ آموزند
خلق * کین سخن کاردهان افتاد وحلق * لیک از معنی مرغان بی خبر * جز سلیمان قرانی خوش نظر * هم خلق
مرغلک صفیرنی اوکرنورلر زیرا بوسوز دهانک وبوغازک ایشی واقع اولدی لیکن قوشلرک معنی ومرادندن بی خبردر
خوش نظر اولان عالی قدر سلیماندن غیری یعنی طوطی که طیور جنسندندر انسانک کلماتنی اوکرندیکی کبی هم بعض
انسان دخی قوشلرک صداسنی واداسنی اوکرنورلر زیرا سوز سویلمک وصیت وصدا ایلمک حلقوم ودهانک کاری کادی

هرنه کونه سوز سویلمکه ونیجه نوع اوزره صدا ایلمکه انلرده قابلیت واردر ولیکن بوخلق طیورک معناسندن
ومرادندن بی خبرلردر منطق الطیری بیلان صاحب قران دکل بوندن مرادهم بوخلق عالم طیور الهی اولان اولیا
واصفیانک صیت وصدالرندن اوکرنورلرکه بونلرک دهان وحلقومنده بو اصطلاحات وکلماتی اوکرنمکه قابلیتلری واردر
ولیکن بونلر مرغان الهینک سر ومعناسندن بی خبرلردر مکرکه طیور الهینک السنه سنه عارف وعالم اولان عصرنک
سلیمانی دکلکه اول سلیمان زمان طیور الهی اولان اصحاب عرفانک لسانلرینه عالم ونطق وبیانلرینه عارفلردر (مثنوی)
حرف درویشان بسی آموختند * منبر ومحفل بدان افروختند * یا بجز آن حرفشان روزی نبود * یا در آخر رحمت
آمد ره نمود * نیجه کسه درویشلرک حرف وصوتنی چوقلق اوکرندیلر منبر ومحفلی آنکله منور ایلدیلر یا بودرکه انلره اول
حروفدن غیری نصیب اولمدی یا بودرکه حقک رحمتی اخر عمرنده انلره یول کوستردی یعنی نیجه سالکلر وعلم ومعرفته
مالکلر درویشان حقیقی وفقرای الهی اولان اولیانک کلمات واصطلاحاتلرنی اوکرندیلر واول کلمات واصطلاحاتله
منبرلری ومجلسلری شعله لندردیلر ومزین قیلدیلر اما بونلرک حالی ایکیدن خالی دکلدر یا بودرکه انلره بو حروف وکلماتدن
غیری برنصیب اولمدی پس بونلر اول قیل وقاله مغرور اولوب بودنیادن آخرته بی معنی وبی ذوق کوچوب کتدیلر ویاخود
حق تعالی حضرتلرینک رحمتی اخر عمرنده یول کوستردی تاکم بونلری قیل وقال مرتبه سندن چیقروب وبونلره شراب
حقیقتی ایچروب حال مرتبه سنه ایرکوردی وبونلرک بابنی دخی محقق اولان اولیانک کوردکاری جمال وکمالی کوردی
وتقلید ونقصان مرتبه سندن نجات بولوب مقام اعلایه ایردی (دربیان آنکه صاحب دلی دید که سکی حامله در شکم
آن سک بچکان بانک میکردند در تعجب ماند که حکمت بانک سک پاسبانیست وبانک در اندرون شکم مادر پاسبانی
نیست * برصاحبدل کوردیکه برحامله سک اول سکک قارننده بچه لری اوررلر وبانک اوررلردی اول صاحبدل تعجبده
قالدی بویله دیوکه کلبک بانک وصداسنک حکمت وفائده سی پاسبانلقدر مادرک قارننده اولان بانک وصدا پاسبانلق
دکلدر پس بوسک باوریلرینک صداسنک حکمتی نه اوله دیو تعجبده وتحیرده قالدی * ونیز بانک جهت یاری خواستن
وشیر خواستن باشد وغیرها وانجا هیچ ازین فایدها نیست * ودخی بانک وصدا معاونت جهتندن اوتری ومادرندن
شیر استمکدن اوتری اولور ودخی بونلردن غیری نفعلردن اوتری اولور واول شکم مادرده هیچ بو فائده لردن بریسی یوقدر
پس بوشکم مادرده اولان بانک وصدانک نفع وفائده سی نه اوله دیدی * چون بخویش امد با حضرت مناجات کرد که
(وما یعلم تأویله الا الله) چونکم اول صاحبدل خوابندن کندیسنه کلدی حضرت حق تعالی یه مناجات ایلدی بویله
دیوکه بونک تأویل وتعبیرنی بیلمز الا الله سبحانه وتعالی بیلور پس بونک کشفنی اندن رجا ایدرم دیوب حضرت حقه
متوجه اولدی * جواب آمد که آن صورت حال قومیست که از حجاب بیرون نیامده وچشم دل باز ناشده دعوی بصیرت
کنند ومقالات کویند ازانکه نه ایشانرا قوتی وباری رسد ونه مستمعانرا هدایتی ورشدی * جناب حقدن جواب
کلدیکه اول مشاهده ایلدیکک سر اول برقومک صورت حالیدرکه هنوز حجاب جسم وطبیعتدن طشره کلممشلردر
وجان ودل کوزی اچلمش ایکن بصیرت دعواسنی ایلرلر ومقالات سویلرلر اول جهتدن نه انلره برقوت وبرمعاونت
ایریشور ونه مستمع اولنلره برهدایت ایریشور یعنی اول دعوای بصیرت ایلمکدن ومرشد ومحقق اولنلر کبی مقالات
سویلمکدن نه کندیلره برقوت وباری ومنفعت ایریشور ونه مستمع ومسترشد اولنلره اندن برهدایت ورشد حاصل اولور
بلکه انک صیت وصداسنک اصلا کندی یه دخی نفع وفائده سی اولمز وغیریلره دخی هدایت قیلمز (مثنوی) آن یکی
می دید خواب اندر چله * در رهی ماده سکی بد حامله * اول برصاحب دل اربعین ایچره خوابده کوردی بریولده بردیشی
حامله کلب وارایدی (مثنوی) ناکهان آواز سک بچکان شنید * سک بچه اندر شکم بد ناپدید * ناکهان اول صاحب دل
بچه لر آوازنی اشتدی حال بوکه سک بچه هنوز شکم مادرده ناپدید ایدی یعنی دخی طوغمامش وظهوره کلممش ایدی
(مثنوی) پس عجب آمد ورا آن بانکها * سک بچه اندر شکم چون زد ندا * اول صاحب دله اول بانک وصدا الزیاده عجب
کلدی ودیدی کلب اوریسی شکم مادرده نیجه ندا وصدا اوردی (مثنوی) سک بچه اندر شکم ناله کنان * هیچ کس
دیدست این اندر جهان * سک بچه شکم مادرده ناله ایدیجی جهانده هیچ کسه بونی کورمشیدر (مثنوی) چون
بجست از واقعه آمد بخویش * حیرتش اودم بدم میکشت بیش * اول صاحب دل چونکه واقعه دن صچرادی
کندیسنه کلدی دمبدم انک حیرتی زیاده اولدی (مثنوی) در چله کس نی که کرد عقده حل * غیر درکاه خدا عز وجل
چله وخلوتده کسه یوق ایدیکه انک بوزندن عقده حل اوله یعنی اول رؤیانک سرنی اکا بیلدیره وانی تعبیر قیله خدای
عز وجل حضرتلرینک درکاهندن غیری (مثنوی) کفت یارب زین شکال وکفت وکو * در چله وا مانده ام از ذکر تو *
پس جناب حقه متوجه اولوب دیدی یاربی بو اشکالدن وبو کفت وکودن چله ده سنک ذکرکدن کیرو قالمشم (مثنوی)

پرمن بکشای تا پران شوم * در حدیقهٔ ذکر وسیبستان شوم * پس ای خدا بنم قنادیمی آچ تا پروازایده یجی اولم ذکرک
وسیبستانک حدیقه سنه کیدم حدیقه باغچه وسیبستان المالغه دیرلر یعنی سنک ذکرک باغنه ومعارفک المالغنه داخل
اولهم (مثنوی) آمدش آوازهاتف در زمان * کان مثالی دان زلاف جاهلان * چونکم اول صاحب دل بود عایی
ایلدی اول زمانده اکا هاتف آوازی کلدی بویله دیوکه اول کوردیکک رؤیای جاهلارک لاف ودعواسندن برمثال
بیل (مثنوی) کز حجاب وپرده بیرون نامده * چشم بسته بیهده کویان شده * که اول جاهللر پرده وحجابدن طشره
کلمش دردل وجانلری چشمی بسته ایکن بیهوده کویان اولمشلردر (م ی) بانک سک اندر شکم باشد زیان) نی شکارانکیز
ونی شب پاسبان * بانک سک شکم مادرده زیان وبی فائده در زیرا اول حالده سک نه شکار قوپاریجی وطوتیجیدر
ونه کیجه ایله پاسباندر (مثنوی) کرک نادیده که منع او بود * دزد نادیده که دفع او شود * قورد کورمشدر انی مانع اوله
اوغری کورمشدرکه انی دافع اوله (م ی) از حریصی وز هوای سروری (در نظر کند وبلا فیدن جری) از هوای مشتری
وکرم دار * بی بصیرت پا نهاده در فشار * بو جاهل اولان قوم حریصلکلرندن وسرورلک هواسندن عقل ونظرده کندو
لاف اورمقلقده جریدر کرمدار اولان مشتری هواسندن بصیرتسز فشاره ایاق قومشلردر فشار بونده باطل کار وبیهوده
کفتاردن عبارت اولور یعنی اول جاهل واعمی دل اولان قوم متاع دنیایه وجمع احبابه حریص اولدقلرندن وخلقه
رئیس وسرور اولمغه محبت قیلدقلرندن عقل ونظرده کندو ناقص کاملشلر ولاف وکزاف اورمقده جری ودلیر اولمشلر
فیزغن مشترینک هواسندن وحرارتلو محب ومریدلک آرزواشتهاسندن بو قوم بدکردار بصیرتسز باطل کاره وبیهوده کفتاره
آیاق قومشلردر اکرچه بونلرک کاری کار شرعی وکفتاری دخی کفتار بامعنی ایسه ده چونکم بو کار وکفتاردن مرادلری
کندیلری جانبنه وجوه ناسی تصریف اوله وفعل وقولی قلوب خلقی تسخیر ایلمکدن اوتری قیله اول کار وکفتار معنی
بیهوده وباطل اولور وبو بیهوده کاره مشغول اولان کندی یه انفع والزم اولنی قویوب بیهوده یه اشتغال قیلور (مثنوی)
ماه نادیده نشانها می دهد * روستایی را بدان کرمی نهد * از برای مشتری در وصف ماه * صد نشان نادیده کوید بهرجاه
* مشتری کو سود دارد خود یکیست * لیک ایشان را در او ریب وشکیست * اول قوم ماهی کورمش نشانلر ویرر روستایی
اولنلره اول واسطه ایله کرملک قورمشتریدن اوتری ماهک وصفنده جاه وریاستدن اوتری کورمش یوز نشان سویلر اول
مشتریکه سود ومنفعت طوترا وخود بردر لیکن بو جهله نک اول نافع اولان مشتری خصوصنده برعظیم ریب وشکی
واردر بعض نسخه ده کاف عربی بزاء فارسیله کز واقع اولمش دربو تقدیرا وزره معنی روستایی اول سبیله اکری قوردیمک
اولور حاصل کلام بویله دیمک اولورکه اول قبل تصفیة القلب وتکمیل النفس ارشاد ناسه تصدی ایلین ومنسزی
حضرت حقه هادی ومرشدم دیو سویلین مدعیلر ماه حقیقتی کورمش ایکن وانک نوریله منور اولمش ایکن اندن
نشانلر ویررو خلقه خبر وپیغاملر ایرکورر بو واسطه ایله روستایی ونادان اولان کسه لری کرملو وحرارتلو قورکز اولدیغی
اوزره معنی بو حیله ایله احمق ونادان کسه لری اکری قورو طوغر بلقدن بی نصیب وبی بهره قیلور دیمک اولور وهو الاولی
من الاول ماه حقیقتک وصفنده ونعریفنده مشترینک میل وتوجهندن اوتری بین الناس جاه وریاست صاحبی
اولمقدن اوتری ماه حقیقتی کورمش ایکن اندن نیجه یوز نشان سویلروا اندن نیجه وجوهله بعید ایکن تقرب دعواسن
ایلرشول برمشتریکه فی الحقیقه طالبه نفع وفائده طوتار اول خود همان فرد وواحد اولان خدای تعالیدر ولیکن
بو اهل دغانک واصحاب زرق وریانک خدای تعالینک مؤمنلره مشتری اولمسی خصوصنده عظیم ریب وکمانلری واردر
اکر حق تعالینک مشتری اولمسنده ریب وکمانلری اولمیدی وعظ وارشادی تصریف وجوه وتسخیر قلوب ایچون ایلمزلر
بلکه الله ایچون ایلرلردی چونکم الله تعالینک مشتری اولمسنده شک وریب ایلدیلر خلقی کندیلره نافع اولان مشتری
ظن ایلیوب انلرک تسخیرنه وجمعنه مشغول اولدیلر (مثنوی) از هوای مشتری بی شکوه * مشتری را باد داد ند این کروه
* مشتری ماست الله اشتری * از غم هر مشتری هین برترا * بی شکوه وبی رونق اولان مشترینک هواسندن بو احمقلر
کروهی نافع اولان مشتری یی یله ویردیلر یعنی بو ناسکه حد ذاتنده بی هیبت مشتریلردرکه بونلردن نفع امیدنی وضرر
خوفنی ایلمزسکرکه حقدن غافل اولانلر بو احمق طائفه ایسه بو کونه خریدارلرک هوا وآرزوسندن اوتری نافع وسودمند
اولان مشتری یی هوایه ویردیلر بزم مشتریمز الله تعالی حضرتلریدرکه بزم نفسلریمزی واموالمزی اشترا ایلدی (کما قال
تعالی فی سورة التوبة (ان الله اشتری من المؤمنین انفسهم واموالهم بان لهم الجنة) بو آیت کریمه نک تفسیری جلد
اولده عرب بادیه نشین حکایه سنده) ای خداوندان خم وکوزهٔ مرا اینک شرح ندهمی ورایشدر چونکم قصه یه بونک
کیندرا کاه اول هم مشترینک غمندن بو قوردلک کل واول بی معنی وبی نفع اولان مشتریلرک صیدنه مشغول اولمقدن
خلاص اولوب نجات بول (مثنوی) مشتری جوکه جویان توست * عالم از آغاز وپایان توست * هین مکش

هر

هر مشتر برا نو بدست * عشق بازی با دو معشوقه بدست * برمشتری استه که اول سنی دیلیجیدر سنک اول وآخرکی
بیلیجیدر اکاه اول هر برمشتری بی الکله چکمه زیرا ایکی معشوقه ایله عشقبازلق بد وقبیح ونامعقولدر یعنی ای مشتریلر
طالبی اولان کسه بودنیاده برمشتری استه که اول سنی استیجی واعمال وافعالنی خریدار اولیجیدر واولکی واخرکی
وباطنکی وظاهرکی هردم بیلیجیدر زنهار هر برمشتری یی کندیکه جذب ایتمه وصدره چکوب التفات ایتمه زیرا ایکی
معشوقه ایله عشق اویناق حقیقتده بددر (ولهذا ما جعل الله لرجل من قلبین فی جوفه) حق تعالی انسانک قلبنده
انجق برقلب خلق ایلمشدر انک سر وحکمتی اولدرکه برقلبی همان برمعشوقه یه ویره سن اکر ایکی معشوقه یه قلبی توزیع
وتقسیم ایلرسک شرک خفی اولور شرک ایسه اقبح قبایح واکبر کبائردر پس (ع) یا رضای دوست باید یا هوای خویشتن
قولنک موجبنجه یا نفسک هواسنی معشوق اتخاذ ایلرسن ویاخود دوستک رضاسنی (مثنوی) زر ویابی
سود ومایه کر خرد * نبودش خود قیمت عقل وخرد * نیست اورا خود بهای نیم نعل * تو بروعرضه کنی یاقوت
ولعل * سن اول مشتریدن سود ومایه بولمزسن فرضا اکر سنی صاتون الورسه ده انک خود عقل وخرد قیمتی بو قدر اول
مشترینک خود یارم نعل بهاسی بو قدر حالا که سن اکا یاقوت ولعل عرضه ایلرسن یعنی بوناس شکلنده اولان
مشتریدن منفعت وفائده بولمزسن اکر اول مشتری فرضا سنک قولکی وفعلکی السه وجمله حالکی مقبول قیلسه
بو اهل دنیادن اولان مشترینک خود عقل وخردی ویرجک قیمتی بو قدرکه سن اکا عقلکی وعلمکی اشترا قیلمقدن
اوتری عرض ایلرسن واول سنی بکنمکدن اوتری لطیف ورنکین سوزلر سویلرسن انک خود یارم نعل بهاسنی ویرمکه
قدرتک بو قدرکه جمیع ناس حد ذاتنده عاجزلر وفقیرلردر پس سن اکا یاقوت ولعلدن اشرف ودر وجواهردن الطف
اولان معارف وعلومی نیچون عرض ایلرسن سیم وزردن اعز واکرم اولان اسرار جان وعلم وعرفان نیچه لعل وجاندن
بهتروصد هزار درومرجاندن محفوظ ترومقبولتردر نته کم برمحلده بو معنایه اشارت ایدوب بیوررلر * پیش با همت
بود اسرار جان * از خسان محفوظ تر از لعل وکان * زر به از جانست پیش ابلهان * زر نثار جان بود پیش مهان (مثنوی)
حرص کورت کرد ومحرومت کند * بو همچون خویش مرجومت کند * همچنان کاصحاب فیل وقوم لوط
کردشان مرجوم چون حودان سخوط * ای مرد غافل حرص سنی کور ایلدی ومحروم ایلر دیو لعین سنی کندی کبی
مرجوم ایلر انجلین که اصحاب فیل وقوم لوطی انلری کندی کبی سخوط ومرجوم ایلدی سخوط صیغهٔ مبالغه در
زیاده سخط ایدیجی دیمکدر یعنی ای ناسک جمعنه ودنیانک متاعنه حریص اولان غافل حرص سنک قلبک کوزنی
کور ایلر وسعادت ابدیه ودولت سرمدیه دن محروم ایلر شیطان لعین سنی کندی کبی مرجوم وملعون ایلرنته کم
اصحاب فیلی وقوم لوطی اول سخوط وغضوب اولان شیطان انلری کندی کبی رجملنمش وطاشلنمش ایلدی اکر سنده
اکا اویوب وخلقک تعظیمنه فریفته اولوب وانلرک جمعنه اشتغال قیلوب حضرت حقک طاعتندن ومحبتندن
غافل اولورسک سنده شیطان کبی مرجوم اولورسن سعادت ابدیه دن محروم قالورسن نعوذ بالله من الخذلان
ومکر الشیطان (مثنوی) مشتری را صابران دریافتند * چون سوی هر مشتری نشتافتند * وانکه کرداند رو
زان مشتری * بخت واقبال وبقا شد زو بری * ماند حسرت بر حریصان تا ابد * همچو حال اهل ضروان در حسد * اصل
مشتری یی صابرلر بولدیلر چونکه هر مشتری جانبنه سرعت ایلدیلر واول کسه که اول مشتریدن یوز دوندردی بخت
واقبال وبقا اندن بری اولدی پس حریصلر اوزره تا ابد حسرت قالدی اهل ضروانک حسدده اولان حالی کبی یعنی اصل
مشتری یی حق تعالینک طاعاتنه ونفسنک ریاضاتنه صبر ایلین صادقلر بولدیلر چونکم بو دنیا اهلندن هر بری مشتری
جانبنه سرعت ایتمدیلر وانلری تسخیر ایدوب صید ایلمک طریقنه کیتمدیلر واول کسه که اول غنی بالذات اولان مشتریدن
معرض اولدی واکا توجه واقبال ایلمکدن اجتناب قیلدی بخت واقبال وبقا ومراتب اعلایه ارتقادن بری اولدی
ودولت وسعادت آنک وجودندن فرار قیلدی دنیا متاعنه حریص اولان طائفه ابد الآباد حسرت وندامتده قالدی
مثلا اهل ضروانک فقرایه ایلدکاری حسد وقتنده سوء حالی کبی که انلری متاع دنیایه حریص اولدقلرندن فقرایه
وبندکان خدایه حسد قیلوب انلردن زکات وصدقه یی منع ودریغ ایلدیلر پس حق تعالی انلرک دنیا واخرتنی خراب
ایلیوب انلر اوزره ابدی حسرت وندامت قالدی نته کم مناسبتله انلرک حکایتنه شروع ایدوب بیوررلر) قصهٔ اهل ضروان
وحسد ایشان بر درویشان که پدرشان از سلیمی اغلب دخل باغ را بمسکینان می داد چون انکور بودی عشر دادی وچون
مویز بودو شاب شدی عشر دادی وچون حلوا وپالوده بجای عشر دادی بو سرخ شریف اهل ضروانک قصه سیدر وانلرک
درویشلر اوزره حسد ایلسنک حکایه سیدر بویله دیوکه بزم پدرمز سلیم لکندن یعنی ابله وساده دل اولدیغی وجهدن
باغک اغلب دخل ومحصولنی فقرا ومساکینه ویررایدی چونکم انکور اولیدی مساکینه عشر ویرردی وچونکم

موبر ودوشاب اولیدی عشر ویردی وچونکم حلوا وپالوده پشوردی عشر ویردی ضروان یمن دیارنده بر یره دیرلر
بو اهل ضروانڭ قصه سی اوچنجی جلدڭ اواٸلنه قریب قصهٔ اهل ضروان سرخنده مفصلا مشروح اولمش وبوکا متعلق
اولان آیت کریمه دخی انده تفسیر قیلنمشدر فلیطلب فیه وازقصیل عشر دادی وچون در خرمن می کوفتی ازکفهٔ آمیخته
عشر دادی وچون کندم ازکاه جدا شدی عشر دادی وچون آرد کردی عشر دادی وچون خمیر کردی عشر دادی
چون نان کردی عشر دادی * دخی قصیلدن عشر ویردی قصیل قافله حاصل دیدکاری بجاش کوکلر به ودغدای
دمدلریدر وچونکم خرمن دوکیدی قارشمش کفه دن عشر ویردی وچونکم بغدایی صماندن جدا ایلسیدی عشر
ویردی وچونکم اون ایلسیدی عشر ویردی وچونکم خمیر ایلسیدی عشر ویردی وچونکم نان ایلسیدی عشر
ویردی لاجرم حق تعالی دران باغ وکشت برکتی نهاده بود که همه اصحاب باغها محتاج او بودندی هم بمیوه وهم بسیم
واو هیچ محتاج کس نی از ایشان * لاجرم حق تعالی اول باغ وکشته بر برکت قومش ایدیکه دوکانی باغلرڭ صاحبلری اول
کریمه محتاجلریدیلر هم میوه وهم سیمده واول کریم انلردن هیچ کسه یه محتاج دکل ایدی * فرزندان آن عشر را می دیدند
مکر روان برکت را نمی دیدند همچو آن زن بد بخت که کیر خر را دیده کدو را نمی دید * چونکم انلرڭ پدری وفات ایلدی
انڭ فرزندلری اول عشری سکزر وبسیار کوردیلر واول برکتی کورمدیلر اول بد بخت زن کبی که کیر خری کوردی وقباغی
کورمدی پس عاقبت هلاک اولدی (مثنوی) بود مردی صالح ربانی * عقل کامل داشت پایان دانی * بر صالح
بر مرد ربانی وار ایدی اول مرد صالح بر پایاندان عقل کامل طوتردی یعنی نهایت بیلیجی وعاقبت کاره نظر قیلیجی بر کامل
عقل طوتردی (مثنوی) درده ضروان بنزدیک یمن * شهره اندر صدقه وخلق حسن * یمنه قریب ضروان قریه سنده
صدقه واحسان وخلق حسنده مشهور ایدی (مثنوی) کعبهٔ درویش بودی کوی او * آمدندی مستمندان سوی او
اول مرد کریمڭ کوی درویشلرڭ کعبه سی ایدی مستمندلر انڭ جانبنه کلورلردی (مثنوی) هم زخوشه عشر دادی
بی ریا * هم زکندم چون شدی از که جدا * هم ریا سز خوشه دن دخی عشر ویردی چونکم کندمی صماندن جدا
اولیدی هم اول کندمدن عشر ویردی (مثنوی) آرد کشتی عشر دادی هم از ان * نان شدی عشر دکر دادی از ان
بغدای که اون اولیدی اول کریم اندن هم عشر ویردی اونکه نان اولیدی اندن عشر دکر ویردی (مثنوی) عشر
هر دخلی فرو نکذاشتی * چار باره دادی زانچه کاشتی * اول سخی هر بر محصولڭ عشرینی ترک ایلمزدی اول نسنه دنکه
اکدی واندن محصول قالدردی درت کره عشر ویردی (مثنوی) بس وصیتها بکفتی هر زمان * جمع فرزندان خود را
آن جوان * اول جوانمرد کندینڭ فرزندلری جمعنه هر زمان چوق وصیتلر ویردی وبویله دیردی (مثنوی) الله الله
قسم مسکین بعد من * وامکیریدش زحرص خویشتن * الله حقیچون الله حقیچون مسکین وفقیرلڭ بندن صکره
قسمتنی دریغ طوتمکز کندی حرصکزدن اوتری (مثنوی) تا بماند بر شما کشت وثمار * در پناه طاعت حق پایدار *
تاکم اکینلر ومیوه لر سزڭ اوزریکزه باقی قاله وانڭ عشرینی وزکاتنی ویردیککز سبیله انڭ برکاتی دائم حق تعالی
حضرتلرینڭ طاعتنڭ پناهنده پایدار اوله (مثنوی) دخلها ومیوه ها جمله زغیب * حق فرستادست بی تخمین وریب
زیرا جمله دخللری ومیوه لری عالم غیبدن تخمین وریبسز حق تعالی کوندرمشدرسن صانمه که بو غلاتڭ وثمارڭ
وساٸر محصولاتڭ ظهوری آب وکاردن وانسانڭ سعیندن اوله بلکه حق تعالی حضرتلرینڭ امر وارادتیله اولور
وبو جمله سی برکاتی حضرت حقدن بولور (مثنوی) در محل دخل اکر خرجی کنی * درکه سود است سودی بر زنی * ترکڭ
اغلب دخل را در کشتزار * بازکارد که وی است اصل ثمار * دخل وحاصلی محلنده اکر بر خرج ایلیه سن سود در کاهیدر
بر سوده اورورسن مثلا ترکڭ طاٸفه سی اکثر دخلنی کشتزارده کیرو اکرزیرا ثمار وحاصلڭ اصلی اودر یعنی اکر دخل وایراد
محلنده محل ومحتاج اولان فقرایه خرج وانفاق ایلرایسڭ اول خرج وانفاق سود ویره جک درکاهیدرسن کندیکی
بر عظیم سوده وفاٸده یه اورورسن وبرا علا ربح ومنفعته ایرکوررسن کورمزمیسن ترکڭ طاٸفه سی کندیلرڭ اکثر دخل
وایرادینی زرعده کیرو اکرزیرا که اول انلرده اولان تخمی مزرعه لره اکمک ونثار ایتمک محصولی اول ثمارڭ اصلیدر (مثنوی
بیشتر کارد خورد زان اندکی * که نداردد در بروییدن شکی * لاجرم ترکڭ غله ودخلنڭ زیاده رکنی اکراندن براز حقی
یرزیرا انڭ بتمکلکنده بر شک طوتمز (مثنوی) زان بیفشاند بکشتن ترک دست) کان غله هم زان زمین حاصل شدست
زراعت زماننده ترکڭ الی اندن اوتری سلکر زیرا انڭ غله سی هم اول زمیندن حاصل اولمشدر یعنی چونکم ترکڭ
طاٸفه سی النده اولان تخم وغله نڭ اقلنی یوب اکثرنی اکدیکی معلوم ومقرر اولدیسه وانڭ بتمسنده وزیاده ظهور
ایتمسنده شک وکمان طوتمدیسه ای زراع آخرت ایچون باذل اولان کسه سکا دخی اهم والزم اولان اولدرکه الکده
اولان مالکی مزرعهٔ دنیاده آخرت ایچون بذل وانفاق ایلیه سن وانڭ اضعاف مضاعف محصولی بتمه جکنه وظهور

ایده جکنه شک وکمان طوتمیه سن که کلام الهی بو خصوصده ناطق اولمشدر (کما قال الله تعالی مثل الذین ینفقون
اموالهم فی سبیل الله کمثل حبة انبتت سبع سنابل فی کل سنبلة مائة حبة والله یضاعف لمن یشاء والله واسع علیم (م ی)
کفشکر هم آنچه افزاید زنان * می خرد چرم وادیم وسختیان * که اصول دخلم اینها بوده اند * هم ازینها می کشاید رزق بند
دخل زانجا آمدستش لاجرم * هم درانجا می کند دادو کرم * بشمقجی دخی اول نسنه یکه ناندن آرتر چرم وادیم
وسختیان صاتون الور وبویله دیرکه بنم حاصل ودخلمڭ اصولی بونلر اولمشدر هم بنه رزق عقده لی بونلردن آچار لاجرم دخل
وایراد کفشکره وترکه اول یردن کلمشدر هم دادو کرمی اول محلده ایلر چرم جیم عجمی ایله کونه دیرلر ادیم سختیانه دیرلر یعنی
بشمقجی دخی کار ایلروانه اول کاردن بر مقدار مال کیرسه انڭ بر مقدارنی کندی یه قوت وغدا اولمقدن اوتری نانه ویرر
وهر نه یی که ناندن آرتر ایسه تکرار کون وسختیان الور واول غدا اسندن آرتردیغی مبلغی کونه وسختیانه انکیچون ویررکه
انڭ دخل وایرادنڭ اصولی اول چرم وادیم اولمشدرلاجرم انڭ رزقی هم بونلردن فتح اولور واول دخی آنی بیلدیکندن النده
اولان مالنی بونلره بذل قیلور پس سن دخی ای زراع آخرت اولان کسه کندیکه کفایت ایده جک شیلردن ماعداسنی
فی سبیل الله بذل ایله تا کم سکا انڭ عوضی دنیاده وآخرتده اضعاف مضاف که ادنی مرتبه (من جاء بالحسنة فله عشر
امثالها) آیت کریمه سنڭ مقتضاسنجه اونی انڭ مثلی حاصل اوله حکایت اولنورکه برکون رابعهٔ عدویه حضرتلری
کوردیکه ایکی اتمکی قالمش درحال انی فی سبیل الله انفاق ایلیوب انڭ عوضه مترقب اولدی بعد زمان بر دولتلو کسه نڭ
خادمی کلوب انڭ اوکنه اون سکز پاره لطیف نان کتوردی حضرت رابعه اکا دیدیکه بو اصلنده یکرمی عدد ناندر بونڭ
ایکیسی نیجه اولدی اول خادم صاقلمغه مجال بولمیوب بونڭ ایکیسنی بن کتوررکن یدم دیدی وسؤال ایلدیکه بونڭ
یکرمی عدد اولدیغنی ندن بیلدڭ رابعه حضرتلری بیوردیلر بنم ایکی پاره نانم وار ایدی مقدما انی فی سبیل الله بذل ایلدم
پس حق تعالی حضرتلری بر حسنه یه ادنی مرتبه اون مثلنی ویرمک مقرردر پس بو نان پاره لر انڭ دنیاده اولان عوضیدر
پس یکرمی عدد کرک ایدی بوندن اوتری سکا بو اصلنده یکرمی عدد ناندر دیو سویلدم دیدی وبنم طریقتم بودر که هر بارکه
درهم ودینار دن مالک اولدیغم شیلر هر نه ایسه اندک قالسه انی فی سبیل الله انفاق ایلرم دیدی (مثنوی) این زمین
وسختیان پردست بس * اصل روزی ازخدادان هر نفس * چون بکاری این زمین اصل کار * تا بروید
هر یکی را صد هزار * بو زمین وسختیان انجق پرده وروپوش در هر نفس رزق ونعمتڭ اصلنی خدای تعالیدن بیل چون
زراعت ایلرسن زمین اصلده زراعت ایله تا کم هر بر ایچون صد هزار عوض بته یعنی ترکه کوره بو زمین زراعتدن اوتری
وچرم وادیم زیادتدن اوتری انجق پرده وآلتدر زمین ترکه کوره وسختیان کفشکره کوره اولور یعنی زمین حقیقتده
منبت نباتات ومعطیٔ برکات دکلدر وکذلک سختیان وچرم دخی کفشکر ایچون فی الحقیقه باعث زیادات وبخشندهٔ
برکات دکلدر بلکه ارزاقڭ اصلنی هر نفس حضرت خدادن بیل که منبت نبات وبخشندهٔ برکات فی الحقیقه اولدر پس
چونکم اکه سن وتخم مالکی ایثار ونثار ایلیه سن اصل زمینده ایلکه اول فی سبیل الله مالکی بذل ایلمکدر حتی
هر بر دانه ایچون صد هزار عوضلر واضعاف مضاعف جزالر وعوضلر وهاب مطلقدن حاصل اوله وعالم غیبدن
بتوب ظهوره کله (مثنوی) کیرم اکنون تخم را کر کاشتی * در زمینی که سبب پنداشتی * چون دو سه سال آن نروید
چون کنی * جز که در لابه ودعا کف در زنی * فرض ایدم که شمدی بیوزیک قرق سکز درهم یاخود بر مد تخمی
اکدڭ بر زمینده که انی سبب ظن ایتدڭ چونکه ایکی اوچ ییل اول اکدیکڭ بتمیه نیجه ایلرسن لابه ودعایه ال
اورمقلغکدن غیری کر کاف عربینڭ ضمه سیله بیوزبیڭ قرق سکز درهم ودخی مد واوچلڭ معناسنه دخی کلور
اکر کاف عجمینڭ فتحه سیله اکر معناسنه حرف شرط اولمق دخی جائزدر تقدیر کلام بویله دیمک اولورکه طوتلم که مالڭ
اولدیغڭ تخمی نیجه وافر کیله اکدڭ وباخود معنی اکرا که سن شول بر زمینده که آنی محصوله سبب ظن ایلدڭ چونکم
بر ایکی اوچ ییل زمینه اکدیکڭ تخم بتمیه وحق تعالی انی انبات ایتمیه نیجه ایلرسن همان دعا وتضرعه ال اوررسن
اندن غیری یه قادر اوله مزسن (مثنوی) دست بر سر میزنی پیش اله * دست وسر بردادن رزقش کواه * تا بدانی اصل
اصل رزق اوست * تا هم اورا جوید انکه رزق جوست * او جیننده الهڭ حضورنده ماتمزده لر کبی الکی باشڭ اوزره
اوررسن دست وسر انڭ رزق ویرمسنه شاهددر تا بیله سن رزقڭ اصلنڭ اصلی اودر تا هم انی استیه سن اول کسه که رزق
طلب ایدیجیدر یعنی چونکم اکدیکڭ بتمیه ومراد ایلدیکڭ شیلر ظهور ایتمیه الکی باشکه اوررسن ودعا ونیازله
حضور حقه متوجه اولوب طوررسن حال بو که سنڭ الڭ وباشڭ رزاقڭ رزق ویرمسنه شهادت ایدیجی بلکه جمیع اعضا
وجوارحڭ انڭ رزق ونعمتلری پرورده اولمسنه دلالت قیلیجیدر تا بیله سن واکاه اوله سن که جمیع ارزاقڭ وحظوظڭ
اصلنڭ اصلی اول رزاق مطلقدر حتی شول کسه که رزق طلب ایدیجیدر همان انی استیه غیری اسباب وفروعی

ترك ايليه واول رزاق ومعطينك رضاى شريفنى اله كتوره واول حضرته طاعات ايتمكله كنديسنى انك قربنه يتوره
(مثنوى) رزق از حق جو مجو از زيد وعمرو * مستى از وى جو مجو از بنك وخمر * منعمى زو خواه نه از كنج ومال) نصرت از وى
خواه نى از عم وخال * عاقبت زينها بخواهى ماندن * هين كرا خواهى در آن دم خواندن * اين دم او را خوان وباقى را
بمان * تا تو باشى وارث ملك جهان * رزقى خدادن استه زيد وبكردن استمه مستلكى حقدن استه بنك وشرابدن
استمه منعملكى اللهدن استه كنج ومالدن استمه نصرتى دخى اندن استه عم وخالدن استمه زيرا عاقبت بونلردن قالسك
وجدا اولسك كركدر پس اكا اول اول دمده كيمى اوقوسك كركدر چونكم قضيه بويله در بودم انى اوقو باقى يى قو حتى
جهان ملكنك وارثى اولهسن يعنى اكر رزقى استرسك وهاب بى ضنت ورزاق بى علتدن استه كه منعم حقيقى اولدر زيد
وبكردن وعمرو وبشردن استمه كه بونلرك وجودى ليس بشئ حكمنده در بونلر منع واعطايه قادر دكلدر ونفع وضره
دخى مالك دكلدر درحقيقتده مانع ومعطى وضار ونافع همان اولدر چونكم بويله در مستلكى هم اندن استه بنك ايلكدن
وميدن استمه زيرا بونلر اسبابدر اسبابه تعلق ايدرسك مسببدن غافل اولورسن ومنعملكى وغنايى اول اللهدن استه
كنج ومالدن واسباب واعراضدن استمه كه انسان بونلرله منعم وغنى اولمق احتمالى يوقدر (كما قال صلى الله عليه وسلم ليس
الغنى غنى كثرة العرض انما الغنى غنى النفس) نصرتى دخى عم وخالدن استمه خداى متعالدن استه كه اقربا وتعلقاتك
كسه به نصرت ومعاونت ايلكه قدرتلرى يوقدر عاقبة الامر محروم اوليسرسن وبوجملهدن كير وقاليسرسن اكاه
اول اول دمده كيمه اوقورسن وكيمه تضرع ونياز قيلورسن حضرت حقدن غيرى سكا كم معين اولور واول پادشاه
مطلقدن غيرى سنى بلالردن كم آزاد قيلور چونكم قضيه بويله در امدى بودمده همان اكا دعا ايله وباقى خلايقى قو (ولقد
كتبنا فى الزبور من بعد الذكر ان الارض يرثها عبادى الصالحون) آيت كريمهسنك مقتضاسنجه تا سن ملك جهانه وارث
اولان عباد صالحين زمرهسندن اولهسن وبو خلائقك شب وروز آرزو ايليوب بولهمدقلرى دولت وسعادتى سن بولهسن
(مثنوى) چون يفر المرء آمد من اخيه * يهرب المولود يوما من ابيه * چونكم مرءك قرنداشندن قاچسى كونى كله
مولود پدرندن اول كونده فرار ايلر پس اول كونك وقوعندن اول بو كون پادشاه حقيقتله آشنالق كسب ايله تا اول
پرمحنت اولان كونده سكا دستكير اوله بو بيت شريف سورۀ عبسده اولان بو آيت كريمهيه اشارتدر (قال الله تعالى
يوم يفر المرء من اخيه وامه وابيه وصاحبته وبنيه لكل امرئ منهم يومئذ شأن يغنيه) بو آيت كريمهنك تفسيرى اوچنجى
جلدده رسيدن خواجه وقومده كچدى (مثنوى) زان شود هر دوست آن ساعت عدو * كه بت تو بود واز ره مانع او *
اول سببدن اول ساعت هر دوست برى برينه دشمن اولور زيرا سنك دوستك دنياده سنك بتك اولدى وطريق حقدن
سنى منع ايديجى اولدى يعنى اول جهتدن اول ساعتده هر دوست عدو اولور كه بو دنياده اول سنك بتك وراه حقدن
سنك مانعك اولدى وحضرت حقله آشنالق ايلمكدن سنى دور قيلدى پس آخرتده بو كونه دوست سنك عظيم دشمنك
اولور (يا ليتنى لم اتخذ فلانا خليلا) ديو اول كونده انى خليل اتخاذ ايلمكى بيهوده بيره تمنى قيلورسن (ويا ليت بينى وبينك
بعد المشرقين فبئس القرين) ديواندن مجتنب اولورسن (الاخلاء يومئذ بعضهم لبعض عدو الا المتقين) آيت كريمهسنك
موجبنجه اول كونده هر دوست برى برينه عدو اولمق مقرردر الا متقيلر ومتحابين فى الله اولان وليلر دكل بونلر برى
برينه اول كونده عظيم دوست اولهلر واتحاد قيلهلر (مثنوى) روى از نقاش رومى تافتى * چون ز نقشى انس دل
مى يافتى * اى غافل يوزك نقاشندن يوزكى چويردك چونكه بر نقشدن كوكل انسى بولدك يعنى بو عالمده اولان
بر نقشدن كوكلك انسى وحظنى بولدك اكا مشغول اولوب يوز ديكك واوز يكك خالق ونقاشى اولان خداى تعالى
حضرتلرندن روكردان اولوب اعراض قيلدك سكا لازم اولان اول ايديكه بو جمله بى وفا اولان ياران واخواندن واحبا
وخلاندن روكردان اولوب حضرت حقه متوجه اوليدك وانك عبادتنى وطاعتنى دل وجان ايله قيليدك تا كم انك
محبتنده ومعرفتنده جميع لذاتى بوليدك (مثنوى) اين دم ار ياران با تو ضد شوند * وز تو بر كردند ودر خصمى روند *
هين بكو نك روز من پيروز شد * آنچه فردا خواست شد امروز شد * بو دمده اكر سنك يارانك سنكله ضد اولهلر وسندن
رجوع ايدهلر وخصملغه كيدهلر اكا اول اشته بنم كونم پيروز اولدى دى اول نسنه كه يارن اولاسه كركدركه بو كون
اولدى دى يعنى حالا بو دمده اكر سنك اخلا ويارانك انلردن منقطع اولديغك واسطه ايله سنكله ضد اولهلر وسندن اعراض
ايدوب خصومت ايتمك نيتنه كيدهلر وسكا عداوت قيلهلر بونلرك بو حاللندن محزون وغمناك اولمه بلكه الحمد لله اشته
بنم كونم مظفر اولدى ياراتمك يارن روز قيامتده بكا عداوت وخصومت ايلرى بو كون ظاهر اولدى دى كه اول كونده
برموجب (الاخلاء يومئذ بعضهم لبعض عدو الا المتقين) متقى اولنلردن ماعدا جميع اخلا برى برلرينه اعدا اولهلر
اما متقيلر عظيم اتحاد والفت قيلهلر چونكم بو دنيادهسنك بى وفا اولان يارانك سندن اعراض ايليه بو خود سكا

عين دولتدر كه سنى تعويق ايتمش اولورلر وروز كاركى ضايع قيلمش اولورلر (مثنوى) ضد من كشتند اهل اين سرا *
تا قيامت عين شد پيشين مرا * پيش از آنكه روز كار خود برم * عمر با ايشان بپايان آورم * كاله معيوب بخريده بدم *
شكر كز عيبش بكه واقف شدم * پيش از آن كز دست سرمايه شدى * عاقبت معيوب بيرون آمدى * بو سرايك اهلى يعنى
بو جهانك خلقى بكا ضد اولديلر تا كم قيامت بكا پيشين عين اولدى واحوال رستخيز بكا بو دنيادهمقدم ظهوره كلدى دى
اندن اولكه كندى روز كارمى ايلتدم عمر عزيزى انلرله آخر پايانه كتوردم يعنى روز كارمى ضايع ايتمزدن اول وعمرمى اول
بى وفالرله نهايته كتورمزدن مقدم كالهٔ معيوبى المش ايدم خدايه شكر كه انك عيبنه اركندن واقف اولدم يعنى
آخرت كلمزدن اول دنياده انلرك عيبنه عارف اولدم وانلرك بى وفا ايديكنى بيلوب با وفا اولان حضرت حقك آشنالغنه
ودوستلغنه رغبت قيلدم دى اندن اولكه الدن سرمايه كيديدى عاقبت معيوب طشره كايدى يعنى ظهور قيليدى
(مثنوى) مال رفته عمر رفته اى نسيب * مال وجان داده بى كالهٔ معيب * رخت دادم زر قلبى بسته دم * شادشادان
سوى خانه مى شدم * شكر كين زر قلب پيدا شد كنون * پيش از آن كه عمر بكذشتى فزون * قلب ماندى تا ابد در كردنم *
حيف بودى عمر ضايع كردنم) اى نسيب مالم كتمش وعمرم كتمش مال وجانمى معيوب متاع ايچون ويرمش اوليدم مصرع
اول مالم رفته بودى وعمرم رفته بودى تقديرنده اولور ومصرع ثانى مال وجان داده بودمى تقديرنده اولور وسباق وسياق
بو معنالرى مقتضى اولور وبو تقديره دلالت قيلور يعنى اى نسيب اولان كسه اول بى وفا اولان يارانم بولنده مالم كتمش
وعمرم كتمش ايدى معيوب اولان متاعدن اوترى مالمى وجانمى ويرمش ايدم رخت واسبابى ويردم قلب التون الدم
حال بو كه انك معيوب اولديغن بيليوب وانى مقبول وبركزيده ظن ايليوب شادلك ايدهرك خانه جانبنه كتدم وانلرى
كنديمه يار ومصاحب اتخاذ ايتدم خدايه شكر كه بو قلب التون شمدى ظاهر اولدى اندن اولكه عمر زياده كچيدى
يعنى عمرم زياده ضايع اولمزدن اول الحمد لله كه بو التونك قلبى وتزويرى حالا پيدا اولدى ديرسن تا ابدى قلب بنم بو ينمده
قاليدى بكا عمر ضايع ايلمك حيف اوليدى يعنى بو بى وفا اولان قلب يارانك محبتى ابدى بو ينمده قالوردى بويله اوليدى
عمرمى بونلرك صحبتنده ضايع ايلمك بكا حيف اوليدى (مثنوى) چون بكه تر قلبى او رو نمود * پاى خود زو وا كشم
من زود زود * چونكه آنك قلبلغى اركنرك يوز كوستردى پس تيز تيز بن اياغمى اندن كيرو چكرم يعنى على الفور اندن
اعراض ايليوب مجتنب اولورم (مثنوى) يار تو چون دشمنى پيدا كند * كر حقد ورشك او بيرون زند * تو ازان اعراض او
افغان مكن * خويشتن را ابله ونادان مكن * بلكه شكر حق كن ونان بخش كن * كه نكشتى در جوال او كهن * سنك
يارك چونكه عداوت ودشمنلك پيدا ايليه انك حقد وحسد بنك او يوزى طشره اوورر يعنى انك مرض قلبى وفساد درونى
ظاهر اوله پس سن انك اعراضندن افغان ايلمه كنديكى نادان وابله ايلمه يعنى احمقلر ونادانلر كبى نفع اولان وضرر قيلان
كسهلرك سندن دور اولديغندن اوترى متألم اولمه وافغان قيلمه بلكه بوندن اوترى حق تعالى يه شكر ايله وفقرايه نان بخش
ايله كه اول ياران بدك جوالنده كهنه وخراب اولمقدن يعنى اول ياران بى وفانك وخلان بى صفانك مصاحبتلرى
جوالنده اسكيوب قالمديغكه شكر ايله وصدقهلر وانعاملر وير (مثنوى) از جوالش زود بيرون آمدى * تا بجويى
يار صدق سرمدى * نازنين يارى كه بعد از مرك تو * رشتهٔ يارى او كردد سه تو * اول يار بدنهادك جوالندن فورى طشره
كلدك تا كم سرمدى اولان يار صادق استيهسن يعنى يار بدك جوالندن چونكم على الفور طشره كلدك وخلاص اولدك
كركدر كه بى يار قالميهسن بلكه ابدى وسرمدى اولان بر يار صادق طلب ايليهسن بر نازنين يار كه سنك موتكدنصكره آنك
ياريلغى رشتهسى اوچ قات اوله يعنى آنك سكا نصرت ومعاونت ومحبتى حبلى قات قات اوله (مثنوى) اومكر سلطان
بود شاه رفيع * يا بود مقبول سلطان شفيع * مكر سلطان حقيقى اوشاه رفيع اوله يا خود سلطان حقيقينك مقبولى اوله
انك بندهلرينه شفيع اوله يعنى مكر اول يار نازنين خداى تعالى وانبياى عظام واولياء كرام اوله آنلردن غيرى سنك ياريلغى
اولمز وسكا شفاعت دخى قيلمز (مثنوى) رستى از قلاب وسالوس ودغل * غر او ديدى عيان پيش از اجل * چونكم
سكا آخرتده نفعى اولمين كسهلر سندن بو دنياده اعراض ايليهلر پس اهل دغلدن وقلاب وسالوس اولان منافق
ومرائيلردن قورتلدك آنك غرور وفريبنى اجلدن اول عيان كوردك غر بونده غين معجمه ايله الدامق معناسنهدر (مثنوى)
اين جفاى خلق با تو در جهان * كر بدانى كنج زر آمد نهان * خلق را با تو چنين بدخو كنند * تا ترا ناچار رو آن سو كنند *
اين يقين دانكه در آخر جمله شان * خصم كردند وعدو وسركشان * جهانده سكا بو خلقك جفاسى اكر بيلورسك نهانى كنج
زر كلدى يعنى بو خلقك سكا جفا ايلمسى وبو ياران بى وفانك سندن روكردان اولمسى اكر بيلورسك وحقيقتده نظر
قيلورسك سكا معنوى التون خزينهسى كلمش بلكه سيم وزردن يك اولمشدر خالق سنكله بو خلقلرى بدخوى ايدرلر تا كه
ناچار سنك يوزيكى اول جانبه ايلرلر يعنى جناب الهى طرفندن بو خلق جهانى وبى وفا اولان يارانى آنكچون سكا بدخوى

ایلرلر که تا کم سنك یوزکی ناچار ضرورتله اول جانبه ایلیه لر بونی یقین بیل که اخرامرده جمله انلر سکا خصم وعدو وسرکشان اولورلر زیرا محبتلری لله وخلتلری فی الله اولمین کسه لر یوم آخرتده بری برلرینه خصم اوله لر وعداوت قیله لر وبری برلرندن سرکش اوله لر بکا راه حقدن مانع اولدك وطاعت الهیدن بنی عوق ایلدك دیو خصومت ایلیه لر (مثنوی) تو بمانی با فغان اندر لحد* لا تذرنی فرد خواهان از احد* سن قبرده فغان وناله ایله قالورسن حضرت احددن لا تذرنی فردا مفهومنی استیجی اولدیغك حالده بو بیت سورهٔ انبیاده اولان آیت کریمه یه اشارتدر که اولی بودر (وزکریا) ویاد ایله یا محمد زکریا پیغمبر علیه السلامی (اذ نادی ربه) شول وقتده که ندا ودعا ایلدی ربنه وقال دیدی) رب) ای بنم ربم) لا تذرنی فردا) بنی تنها ووحید قومه (وانت خیر الوارثین) حال بو که سن وارثلرك خیرلوسیسن اکر بکا وارث ویرمزسك قایرمزسن کافیسن الحاصل (بیت) برك عیشی بکور خویش فرست* کس نیارد زپس تو پیش فرست* بیتنك مقتضاسنجه مقدم تدارك ایدوب انیس وجلیسك وطعام وشراب اولان ذخیرهٔ نفیسك خانهٔ کوره ارسال ایله تا کم اول سرای پروحشتده خشیت ودهشته مبتلا اولمیه سن (مثنوی) ای جفایت به زعهد وافیان* هم ز دادتست عهد باقیان* بشنو از عقل خودای انباردار* کندم خودرا بارض الله سپار* تا شود ایمن ز دزد واز شپش* دیو را باد یوجه زور بکش* ای خداسنك جفاك وفا ایدیجیلرك عهدندن ایودر باقیلرك عهد ووفاسی دخی سنك داد واحسانکدندر یعنی خدای تعالی حضرتلرینك بنده سنه جفاسی مجرد تأدیب ایچوندر ونیجه حکمتی ومصلحتی مقتضی اولور پس غیری کسه لرك وفاسندن انك جفاسی اولی اولور هم غیری کسه لرك دخی عهد ووفاسی خدای تعالی حضرتلرینك داد وعطاسندندر خدای تعالی حضرتلری بوخلقه وفا ایلمکی عطا ایلمسه بوظروافی اولمزلردی ای انبار طوتیجی کندی عقلکدن اشت کندی بغدایکی ارض اللهه تسلیم ایله یعنی ای مال ورزق انبارنی طوتان کسنه کندی ملککده اولان کندمکی ومالك اولدیغك مالکی اللهه تسلیم ایت سنك عقلك سکا دیرکند کده اولان مالکی الله ارضنه اصمرله وفی سبیل الله بذل ایله تا کم سنك بغدایك دزددن وبغدای بتندن ایمن اوله مادامکه بغدای انبارده اوله آفتدن خالی اولمز دیو لعینی دیوچه ایله فوری قتل ایله دیوچه سلوکه دیرلر بونده مراد اهل نفس اولنلرك عقل ضعیفی اولور ومعنی ایثار وصدقاته مانع اولان دیوی علی الفور عقل ضعیفله اولدر دیمك اولور (مثنوی) کوهمی ترساندت هردم زفقر* همچو کبکش صید کن ای نره صقر* باز سلطان عزیز کامیار* ننك باشد که کند کبکش شکار* زیرا اول دیو سنی هردم فقردن قورقودر پس ای ارکك چقر انی کبك کبی صید وشکار ایله یعنی کامکار عزیز سلطانك بازینه ننك وعار اولور که انی کبك صید وشکار ایلیه یعنی (الشیطان یعدکم الفقر ویأمرکم بالفحشاء) آیت کریمه سنك مقتضاسنجه اول شیطان سنی هردم فقردن قورقودرو بذل وسخادن منع ایدوب بخل وامساکه امر قیلور ای ارکك وقوی اولان چقر سن اول شیطانی کبك کبی طوت وانی زیر پنجه که الوب ضبط ایت انسان فی المثل عزیز کامیار اولان پادشاهك بازی نیجه ایسه حق تعالی حضرتلرینه اول اول مثابه ده در پس بویله مکرم وعظیم الشان ایکن ننك وعاردر که کبك کبی ضعیف اولان شیطان انی شکار قیله وانی زیر پنجه سنه آلوب زبون ایلیه پس بنه قصه نك باشنه رجوع ایدوب انی حکایه بیوررلر (مثنوی) بس وصیت کرد وتخم وعظ کاشت* چون زمین شان شوره بد سودی نداشت* کرچه ناصح را بود صد داعیه* پندرا اذنی بیاید واعیه* اول مردمی فرزندلرینه چوق وصیت ایلدی ونصیحت تخمنی اکدی چونکه آنلرك زمینی شوره ایدی برفائده طوتمدی کرچه واعظ ایچون وعظ ونصیحت ایلمکه یوز داعیه اولورلیکن پند ونصیحتی قبول ایلمکه براشیدیجی وحفظ ایدیجی قولاق کرکدر یعنی اول مرد صالح کندی اولادینه چوق وصیتلر ونصیحتلر ایلدی لیکن آنلره سود ومنفعت قیلمدی زیرا که انلرك زمین وجودی چونکم شوره یرکبی بد وفاسد ایدی تخم پندی قبول ایدیجی اولمدی اکرچه ناصح اولان کسه نك نصیحت ایلمکه نیجه یوز داعیه سی اولورولیکن (وتعیها اذن واعیة) آیت کریمه سنك طبقنجه نصیحتی اذن واعیه قبول ایدر اذن واعیه سی اولمین نصح وپندی استماع ایلیوب کندی هواسی سمتنه کیدر (مثنوی) تو بصد تلطیف پندش می دهی* او ز پندت می کند پهلو تهی* یك کس نامستمع ز استیز ورد* صد کس کوینده را عاجز کند* اذن واعیه سی اولمین کسه یه اکر سن یوز تلطیف وتکریمله پند ونصیحت ویره سن اول کسه سنك پند ونصیحتکدن پهلوسنی تهی وخالی ایلر یعنی کوش هوشی اولمین کسه یه اکر زیاده لطفله ورفقله نصیحت ایلسك او کسنه سنك پندکدن درونی خالی ایلر انکیچون حضرت قرآنده واقع اولان مواعظ واحکامی حق تعالی قلب حاضر وانك استماعنه القای سمع ایلین کسه لر ایچوندر دیو بیورمشدر کما قال الله تعالی (ان فی ذلك لذکری لمن کان له قلب او القی السمع) در ولؤلؤ وجواهر کبی پندلر ویرسك اندن کندوسنی خالی ایلك مقرردر نامستمع اولان برکسنه عناد ووردن یوز سویلیجی کسه یی عاجز ایلر یعنی

فاصحك

وناصحك سوزنی استماع ایتمیجی وعنادندن انك کلامنی رد ایدیجی بر کسه بویوز دانه سوز سویلیجی کسه اولسه انك جمله سنی عاجز ایلر (مثنوی) ز انبیا ناصحتر وخوش لهجه تر* کی بود که رفت دمشان در حجر* زانچه کوه وسنك در کار آمدند می نشد بدبخت را بکشاده بند) انبیا علیهم السلامدن ناصحتر ولهجه لری خوشتر قنی اولور یعنی اولمز زیرا انلرك نفسلری حجر وشجره تأثیر ایلدی اول نسنه دن که کوه وسنك ایشه کلدیلر اما بدبختك بندی کشاده اولمدی یعنی انبیای عظام صلوات الله علیهم اجمعین نصیحت وموعظتده اولقدر لطیفتر ونطقلری خوشتر ایدیکه انلرك کلمات حیات مضاهاتی حجر ومدره وشجر وثمره تأثیر ایتدی اول کلمات نفیسه دنکه طاغلر وطاشلر ایشه کلدیلر وانی قبول قیلدیلر بدبخت اولنلرك بندلری اول کلمات نفیسه دن کشاده اولمدی وکفر ونفاقلرینه زوال کلمدی وحجردن اقسی اولان قلبلرینه دخی تأثیر قیلمدی (م ی) آنچنان دلها که بدشان ما ومن* نعتشان شد بل اشد قسوة* سورهٔ بقره ده اولان آیت کریمه یه اشارتدر ثم قست قلوبکم) قسوت عبارتدر کمال غلظتدن مع الصلابة وخطاب حضرت پیغمبرله معاصر اولان بنی اسرائیله در پس سخت وغلیظ اولدی سزلك قلوبکز ای بنی اسرائیل (من بعد ذلك) احیاء القتیل ذلك نك مشار الیهی موسی علیه السلام زماننده حیات بولان قتیلدر قصه سی ایکنجی جلدده ذوالنون حکایه سنده مرور ایلدی پس خطاب حضرت علیه السلامك زماننده اولنلره در یعنی انك اخبار ودلایلنی استماع ایلدکدنصکره قلبکز غلیظ اولدی (فهی کالحجارة پس اول سزلك قلوبکز حجر کبیدر غلظت وقسوتده (او اشد قسوة) بلکه اشد وازیددر قسوت وغلظت جهتندن حجاره اوزره یاخود او بمعنی التخییر ویا بمعنی التردید اوله پس تقدیر کلام دیمك اولور که هر کیم بو صفتله متصف اولان قلوبك شاننی وحالنی بیلدا ترسه انی حجره تشبیه ایلسون واسترسه حجردن اشد شیئه تشبیه ایلسون نکه حدید در واهل معانی دیرلر که قسوت استعاره در وصف قلبده مواعظ ونصایحك عدم تأثیرندن (وان من الحجارة) وتحقیقا بعض حجاره دن (لما یتفجر لام ان نك تأکید ایچوندر یعنی البتته ما اول شیدر که یتفجر روان وجاری اولور (منه) اول حجردن (الانهار) نهرلر نیل وجیحون وفرات کبی زیرا منبعلری سنکستان طاغلردندر (وان منها) وتحقیقا اول حجاره دن بعضسی (لما) اول شیدر که البتته (یشقق) ای یتشقق یعنی تشقق ایلر حجاره دن ویاریلور (فیخرج منه الماء) پس خروج ایدراندن ماء لذیذ (وان منها وتحقیقا اول حجاره دن واردر (لما) اول حجر که البتته (یهبط) هبوط ایدوب دوشر اعلادن اسفله (من خشیة الله) الله تعالی خوفندن نته کم طور طاغی پاره پاره اولدیغی کبی بعض علما خشیة الله حجاره مجازدر امر الهی یه انقیادندن دیدیلر یعنی هر نه که خدا امر ادا ایلیه طاشلر امتناع ایلیه مز اما قلوب بنی آدم امر حقه بعد الفهم ینه مخالفت اوزره در (وما الله بغافل) الله تعالی غافل دکلدر (عما) شول شیدنکه (تعملون) سز ایشلرسزای یهود بلر بابله دخی قرائتدر علی طریق الالتفات معنای بیت انجلین دلر که قاسی ایدی انلرك وصف ونعتی بل اشد قسوة مفهومی اولدی یعنی انجلین کو کللر که حق کلامی قبول ایتمیه لر وما ومن قیدنده کرفتار اوله لر انلرك صفتی قسوت وغلظتده حجردن اشد اولدی زیرا حجاره خشیة اللهدن متأثر ومنفعل اولورلر اما ما ومنله متصف اولان قلب اللهدن خشیت اوزره اوله مز (بیان انکه عطای حق وقدرت او موقوف قابلیت نیست همچون داد خلقان که آنرا قابلیت باید زیرا عطا قدیمست وقابلیت حادث عطا صفت حقست وقابلیت صفت مخلوق وقدیم موقوف حادث نباشد واکرنه حدوث محال باشد* بو شرح شریف آنك بیانندهدر که حق تعالینك عطاسی وانك قدرتی انسانك قابلیتنه موقوف دکلدر خلائقك ویرمسی کبی که اکا قابلیت کرکدر زیرا حق تعالینك فیض وعطاسی قدیمدر وقابلیت حادثدر عطا حق تعالینك صفتیدر وقابلیت مخلوقك صفتیدر وقدیم حادثه موقوف اولمز یعنی اولدخی البته قدیم اولور پس حدوث اولمق لازم کلوردی اویله اولیجق اصلا قدیمك حدوثه موقوف اولمق احتمالی اولمز پس عطای الهی دخی حادث اولان قابلیت اوزره موقوف اولمز (مثنوی) چارهٔ آن دل عطای مبدلیست* داد اورا قابلیت شرط نیست* بلکه شرط قابلیت داد اوست* داد لب وقابلیت هست پوست* اول دلك چاره سی بر مبدلك عطاسیدر زیرا حضرت حقك داد وعطاسنه قابلیت شرط دکلدر بلکه قابلیت شرطی انك عطاسیدر حضرت خدانك دادی لب وقابلیت پوست منزله سنده در یعنی شول دلکه حجردن اشد واقسی اوله ومواعظ قبولندن اعراض واجتناب قیله اول دلك چاره سی مبدل الاحوال والافکار ومقلب القلوب والابصار اولان خداوندکارك فیض وعطاسیدر واول خدانك فیض وعطاسی انسانك قابلیتی اوزره موقوف دکلدر وانسانك قابلیتی واستعدادی اول حضرتك عطا وجودنه هم شرط دکلدر بلکه قابلیتك شرطی هم اول اللهك فیض وعطاسیدر که انسانه قابلیتی واستعدادی هم اول عطا ایلر چونکم قضیه بویله در داد الهی لب کبیدر وقابلیت قشر کبیدر که قشر لبدن حاصل اولور وانك واسطه سیله ظهوره کلور اکر بوراده بر سؤال اولنورسه که مشایخ کرام حق تعالی انسانه قابلیتنه واستعدادنه کوره تجلی ایلر وانك عطاسی هرکسك

استعداد ذاتیه سنه کوره دردیرلر خصوصا شیخ اکبر قدس سره العزیز حضرتلرینک فصوصنده و فتوحاتنده واقع اولان
کلاملری بویله در پس توفیق نیجه ممکن اولور جواب اولدر که دینه مشایخ صوفیه قتلرنده حق تعالی حضرتلرینک ایکی
کونه فیضی واردر برینه فیض اقدس دیرلر و برینه دخی فیض مقدس دیرلر فیض اقدس ذات الهیدن اعیان ثابته یه
کلان فیضدر که شوائب کثیره دن منزه و مبرادر بو فیضک مثالی شمسک قرصندن زجاجات متنوعه یه کلان نور کبیدر
و فیض مقدس هر کسک استعداد ازلیه لرینه مناسب اعیان ثابته دن ارواح اوزره کلان فیضه دیرلر بو فیضک مثالی
زجاجات متنوعه دن خانه ایچره دوشن انوار متلونه و الوان مختلفه کبیدر فیض اقدس اعطای قابلیت ایلر بو فیضه اصلا
قابلیت شرط دکلدر و بو فیض اقدس اصلا قابلیته دخی موقوف دکلدر اما فیض مقدس هر کسک استعداد ازلیه سنه
کوره اولور بو فیضه کوره قابلیت شرط اولور منشا بحثدن حق تعالی هر کسه قابلیت و استعدادنه کوره تجلی و اعطا ایلر
دیملری بو فیض مقدسه نسبتله اولور و حضرت مولانا قدس الله سره العزیز فیض و عطای حقه استعداد و قابلیت شرط
دکلدر بیورملری فیض اقدسه نسبتله اولور که بو فیضه قابلیت شرط دکلدر بلکه قابلیت و استعداد بو فیض اقدسدن
حاصل اولور پس حق تعالی حضرتلری برقولنه قابلیت و استعدادی یوق ایکن اکا قابلیت ویروب اندنصکره انک
وجودندن نیجه معجزه و قدرت ظهوره کتوردیکنک بیانته شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) این که موسی را عصا
ثعبان شود * همچو خورشیدی کفش رخشان شود * صد هزاران معجزات انبیا * کان نکنجد در ضمیر و عقل ما *
بونی کور که حضرت موسی علیه السلامک عصاسی ثعبان اولور انک دستی بر خورشید کبی رخشان اولور انبیا علیهم
السلامک صد هزاران معجزاتی که اول معجزات بزم ضمیر و عقلمزه صغمز یعنی قابلیت حق تعالینک داد و عطاسی
اولدیغنه و ناقابل اولان شیلری قابل قیلدیغنه مثال بودر که حضرت موسی علیه السلامک عصاسی فاذا هی ثعبان
مبین) آیت کریمه سی طبقنجه ثعبان مبین اولور عصانک ثعبان اولمغه قابلیتی یوقدر اول قابلیتی اکا حق تعالی ویرر کذلک
موسی علیه السلام حضرتلرینک کف مبارکی خورشید کبی رخشان اولور (واضمم یدک الی جناحک تخرج بیضاء
من غیر سوء) آیت کریمه سی بو معنایه دلالت قیلوب دست انسانک خورشید کبی رخشان اولوب و اطرافی منور قیلمغه
قابلیتی یوقدر اول نور الهی یی اکا حق تعالی حضرتلری ویرر الحاصل انبیای عظامک نیجه یوز بیک معجزاتی که اول بزم
عقلمزه و درونمزه صغمز اکا نظر اولنسه اصلا قابلیاتک انلرده مدخلی یوقدر (مثنوی) نیست از اسباب تصریف
خداست * نیستهارا قابلیت از کجاست * قابلی گر شرط فعل حق بدی * هیچ معدومی بهستی نامدی * بونلرک جمله سی
اسبابدن دکل بلکه تصریف خدادر نیست و معدوم اولانلره قابلیت قندندر قابلیت اگر حقک فعلنه شرط اولیدی
هیچ معدوم وجوده کلمزدی یعنی اول معجزات علیه و کرامات سنیه اسبابدن و اول شیلرک اکا حد ذاتنده قابلیتی
اولدیغندن دخی دکلدر بلکه حق تعالی حضرتلرینک تصریفندندر فی الحقیقه معدوم اولانلره قابلیت نه بردندر
قابلیت وجودلنشایندرو وجودله قائمدر چونکم کل شیء اصلنده معدوم و هالک اولدیسه انلرده قابلیت ندن اولور بلکه
اشیا نفس الامرده نظر اولنسه هالکدر و منزله عدمده در پس بونلرک برحالنه قابل اولمسی و برصورته مستعد
اولمسی دخی عدم منزله سنده اولور پس اولا بونلره وجود ویرن و اول وجوده قابلیت ویرن حضرت حق و فیاض
مطلقدر اگر برشیئک قابلیتی حق تعالینک فعلنه شرط اولیدی و حق تعالینک فعلی دخی برشیئک قابلیتنه توقف
قیلیدی هیچ بر معدوم وجود مرتبه سنه کلمیدی زیرا معدومده موجود اولمغه قابلیت یوقدر پس حق تعالینک
فعلی عدمه توقف ایلمش اولور عدم ایسه موجود اولمغه قابل اولمیجق اصلا معدوم موجود اولمق لازم کلور چونکم
حق تعالینک فعلی و عطاسی اشیانک قابلیاتی اوزره توقف ایلمدیسه عالم عدمدن حق تعالی بو قدر اشیایی وجوده
کتوروب هر برینه مقتضای حکمتی اوزره قابلیت ویروب قابلیتلرینه مناسب مصلحت و کاره هدایت ایلدی
(مثنوی) سنتی بنهاد و اسباب و طرق * طالبانرا زیر این ازرق تتق * بیشتر احوال بر سنت رود * کاه قدرت خارق سنت
شود * سنت و عادت نهاده با مزه * باز کرده خرق عادت معجزه * حق تعالی حضرتلری بر سنت و اسباب و طرق قودی
طالبلره بو ازرق تتقک التنده اکثر احوال سنت الهی اوزره جاری اولور کاه قدرت الهی خارق سنت اولور خدای تعالی
سنت عادتی مزه و لطافتله قومشدر کیرو معجزه یی خرق عادت ایلمشدر بو معنی معجزه کرده نک فاعلی اولدیغی تقدیر اوزره در
کرده نک فاعلی خدای تعالی اولور معنی کیرو خرق عادتی حق تعالی معجزه ایلمشدر دیمک دخی جائزدر ازرق تتقدن مراد
آسماندر تتق پرده یه دیرلر اوروسک یوزینه اورندکاری طواغه و اوزرینه پرده ایتدکاری چیلکه دخی دیرلر یعنی
الله تبارک و تعالی بو عالمده برشیئه قابلیتک و استعدادک مقتضاسنه کوره عطا ایلمکی سنت قودی و کندینک فیض
و عطاسنه واصل اولمق ایچون طالبلره نیجه سبللر و طرقلر بو ازرق رنک اولان آسمانک تحتنده وضع ایلدی اگر نظر اولنسه

اکثر احوال و اغلب افعال الهی سنت اوزره جاریه اولور که اسباب و طرقدن خارج اولمز اما کاه اولور که قدرت الهی
و ارادت ربانی سنت و عادتی خرق ایدیجی اولور کوررسن بر ممکن و قابل اولمین شیئی در حال ظهوره کتوررو بر ناقابل
و نامستعد اولان کمسه یی مرتبهٔ اعلایه یتوررر حق سبحانه و تعالی سنت و عادتی بودنیاده مزه و لذت سببیله وضع ایلمشدر
که خلق عالم اول مزه و لذته مائل اولوب کندی قابلیتلرینه کوره بر عتبه سالک اوله لر و انبیای عظامک معجزاتی عادت
و سنتی خرق ایدیجی و اسباب و عللی دفع ایدیجی اولور تا خلق عالم بیله لر و ایمان قیله لر که حق تعالینک فیض و عطاسی
و فعلی اسباب و علله موقوف دکلدر یا خود معنی حق تعالی کندی عادتنی خرق ایتدیکی انبیا علیهم السلامک معجزاتی
و اولیاء کرامک کراماتی ایلمشدر که اولور که انبیا و اولیا یوزندن کندی سنتنی و عادتنی تبدیل ایلر تا خلق عالم بیله لر که
حق تعالینک افعالی اسبابه موقوف دکلدر و انک فیض و عطاسی دخی وسایط و علله محتاج دکلدر (یفعل الله ما یشاء
و یحکم ما یرید) انک فعلی و حکمتی بی علت اولدیغنه دلالت ایلر (وفعال لما یرید) آیت کریمه سی اول پادشاهک
دیلدیکنی ایشلدیکنه شهادت قیلور اگر انک افعالی اسبابه موقوف و مقید اولیدی اول حضرت وجود مقید
اولوردی و موجب بالذات اولمق لازم کلوردی که فلاسفه نک مذهبی بودر تعالی عن ذلک علوا کبیرا بلکه حق تعالی
حضرتلری مرید و مختاردر و لهذا اول حضرته حمد ایلمک صحیح اولور زیرا دیلدیکنی قولنه ویررو استدیکنی مرتبهٔ اعلایه
ایرکورر پس اکا حمد و شکر ایلمک لایق اولور (مثنوی) بی سبب گر عز بما موصول نیست * قدرت از عزل سبب معزول
نیست * ای گرفتار سبب بیرون مپر * لیک عزل آن مسبب ظن مبر * سببسز اگر عزت بزه موصول دکل ایسه قدرت الهی
سببک عزلندن معزول دکلدر ای سببه گرفتار اولان کمسه سببدن طشره اوچمه لیکن اول مسببک عزلنه ظن
ایلمه یعنی سببسز اگر عزت و اگر نعمت بزه موصول دکل ایسه و عزت و نعمت بزه سبب و اسطه سیله کلورسه سببک
معزول اولمسندن قدرت معزول اولمز یعنی بخن سکا کله جک عزتک و نعمتک سببی معدوم اولسه سببک معدوم
اولمسندن قدرت حقک معدوم و معزول اولمسی لازم کلمز حق تعالی حضرتلری اگر استرسه سکا اول عزت و نعمتی
بلاسبب ویرمکه قادردر ای سببه گرفتار اولان کمسه سن که عزت و نعمتی سبب واسطه سیله بولمغه معتاد اولمشسندر
لازم کلور که سببدن طشره اوچمیه سن زیرا سنک سببسزلک مرتبه سنه لیاقتک یوقدر پس سکا لایق اولان اولدر که
بر سبب معزول اولدقده بر آخر سببک دخی موجود اولمسنی مسبب الاسبابدن رجا ایلیه سن و سببک معزول اولمسندن
اول مسبب الاسبابک عزلنه ظن و اعتقاد ایتمیه سن زیرا سببک عزلندن مسببک عزلی لازم کلمز و سببک معدوم
اولمسی قدرت حقک معدوم اولمسنی مستلزم اولمز بلکه مسبب الاسباب هر نیجه دیلرسه اویله ایلمکه قادردر و سکا اول
نعمتی و عزتی یا بواسطهٔ سبب و یا بلا سبب ایصال ایلمکه عاجز دکلدر (مثنوی) هرچه خواهد آن مسبب آورد *
قدرت مطلق سببها بر درد * لیک اغلب بر سبب راند نفاذ * تا بداند طالبی جستن مراد * اول مسبب هر نه استرسه کتورر
قدرت مطلق سببلری یرتار لیکن اکثر نفاذی سبب اوزره سوررتا که بر طالب مراد استدیکی یله نفاذ دوکمکه و فانی اولمغه
دیرلر بونده انسانک زادی و قدرتی دوکمسندن عبارت اولوب یعنی اول مرید و مختار اولان مسبب هر نیی دیلرسه عدمدن
وجوده کتوررو مرتبهٔ ظهوره یتوررر زیرا قدرت مطلقه اسباب و عللی خرق ایلر و استار و حجباتی هتک ایدوب رفع ایلر انک
قدرت کامله سنه و ارادت شامله سنه سبب لازم دکلدر استدکدنصکره برشیئی بلاسبب موجود و هم بلاسبب معدوم
و فانی ایلمکه قادردر ولیکن نفاذ و فناییی اکثر سبب اوزره سوررو برشیئک معدوم و فانی اولمسنه برشیئی سبب ایلر بر طالب
مسبب الاسبابدن مراد استدیکی یله اگر اسبابی جمیع قطع ایلسه طالب کندی مرادنه بروسیله بوله مز و مرادنی نوجهله
استیه جکنی بیله مز (مثنوی) چون سبب نبود چه ره جوید مرید * پس سبب در راه می باید پدید * این سببها بر نظرها
پردهاست * که نه هر دیدار صنعش را سزاست * چونکه سبب اولمیه مرید نه یول استر پس سبب یولده ظاهر کرک
بو سببلر نظرلر اوزره پرده لردر زیرا هر دیدار انک صنعنه لایق دکلدر یعنی چونکم مراد ایله مریدک مابینده سبب اولمیه
مرید مراد جانبنه واصل اولمغه نه یول استرونه وسیله استر پس لازم کلدیکه مریدک یولنده آشکار سبب کرکدر مرید اول
سببه تعلق ایدوب مراد جانبنه ذاهب اوله و مرادینه آنی وسیله قیله اما بو سببلر مسببدن غافل اولان کمسه لرک نظرلری
اوزره پرده لردر که انلری بالذات صانعک صنعنه نظر ایلمکه قومز زیرا هر دیدار اول صانعک صنعنی مشاهده ایلمکه
لایق دکلدر بونلره بر نعمت کلسه و یا بر نقمت و زحمت حاصل اولسه البته انی سببدن بیلورلر و مسببدن غافل اولورلر
(مثنوی) دیدهٔ باید سبب سوراخ کن * تا حجب را بر کند از بیخ و بن * تا مسبب بیند اندر لامکان * هرزه داند جهد
و اکساب و دکان * انک صنعنی مشاهده ایلمکه سببی سوراخ ایدیجی بر دیده کرکدر تا حجابلری بیخ و بنندن قوپره تا کم
مسببی لامکانده کوره جهدی و کسبلری و دکانی هرزه بیله اکساب جمع کسبدر یعنی اول صانع بیچونکه صنع با کمالنی

مشاهده ایلمکه بردیده کرکدر اسباب وعللی سوراخ ایلیجی وکسب وعملی آلت ملاحظه وامر اعتباری بیلیجی اوله حتی
اسباب وعللدن اولان حجبات واستاری اصلندن ودیبندن قلع وقمع ایلیوب اصلا بر سبب انک نظر شهودنه پرده اولمیه
وصانع مشاهده سندن ومسبب معاینه سندن انی غافل قیلمیه تا کم عالم لامکانده همان مسببی کوره وهر شیئی
قل کل من عندالله) موجبنجه الله قتندن بیله وبو صورت ظاهرده رزقه ونعمته وعزته وسیله اولان جهدی وکسبلری
ودکانی هرزه وبیهوده بیله زیرا انلرک انسانه وصول رزقه وحصول عزت ونعمته فی الحقیقه قدرتلری یوقدر بونلرالت
ملاحظه در پس عارف همیشه مسببه نظر ایلر بو اسباب وعللی کورمکدن بری اولور (مثنوی) از مسبب میرسد
هر خیر وشر * نیست اسباب ووسایط ای پدر * جز خیالی منعقد در شاهراه * تا بماند دور غفلت چند کاه) خیر وشر جمیعا
مسببدن ایریشور اسباب ووسایط دکلدر ای پدر شاهراهده منعقد اولمش بر خیالدن غیری تا دور غفلت بر نیجه زمان
قاله بیت اولده اولان نیست لفظی بیت ثانینک مصرع اولنه مصروف اولور و تقدیر معنی بویله دیمک اولور که هر نقدر خیر
وشر وار ایسه جمله سی مسبب الاسبابدن ایریشور اکر بو اسباب ووسایط ندر دیرسک ای پدر بو اسباب ووسایط شاهراهده
منعقد اولمش بر خیالدن غیری دکلدر حد ذاتنده خیالی اولان اسباب ووسایطی بو آخرتک شاهراهنده باقی قاله وحق
تعالی منعقد ایلیوب قائم قیلدی تا کم غفلت دوری بر نیجه زمان اسباب وعلل واسطه سیله منتظم اوله اکر اسباب وعلل
اولمسیدی حقیقت ظهوره کلوردی وهر کس عارف اولوردی وبو عالم معطل قالوردی وبو کون یوم قیامت اولمق لازم
کلوردی چونکم حق تعالی حضرتلرینک صنعتی وعادتی اسباب اوزره جاری اوله کلمشدر پس بو معناسبیله حضرت
آدمک جسم شریفنک خلق اولنمسنک قصه سنه شروع ایدوب اولا حضرت جبرائیل علیه السلامه ارضدن
تراب اخذ ایلمکه اشارت الهی اولدیغنک بیاننه باشلیوب وحضرت عزرائیل علیه السلامک قصه سنده بو خلقک
اسباب وعلله ناظر اولرنی بیان بیوررلر که بو قصه نک نتیجه سی اولدر وبو مناسبتله ایراد اولنمشدر * در ابتدای خلقت
جسم آدم علیه السلام که جبرائیل را اشارت آمد که بر واز زمین مشتی خاک بر کیر وبر روایتی دیکر از هر نواحی مشت
خاک بر کیر * بو سرخ شریف حضرت آدم علیه السلامک ابتدای خلقتنک بیاننده درکه حضرت حقدن جبرائیل
علیه السلامه اشارت کلدی وامر اولدیکه یوری زمیندن بر قبضه خاک اخذ ایت وروایت اخری اوزره ارضک
هر نواحیسندن مشت خاک طوت دیو اشارت اولدی طبایع واشکال بنی آدمک مختلف اولمسنه روایت ثانیه انسبدر
نته کم ابو موسی حضرتلرینک روایت ایلدیکی اوزره بویله واقع اولمشدر (قال قال صلی الله علیه وسلم ان الله خلق آدم
من قبضة قبضها من جمیع الارض فجاء بنو آدم علی قدر الارض منهم الاحمر والابیض والاسود والاصفر وبین
ذلک السهل والحزن والخبیث والطیب کذا فی المصابیح) وبو محله مناسب اولان حدیث شریف اصل بودر که وهب
ابن منبه روایت بیوررلر قال النبی صلی الله علیه وسلم لما اراد الله ان یخلق ادم اوحی الی الارض انی جاعل فیک خلیفة فمنهم
من یطیعنی فادخله الجنة ومنهم من یعصینی فادخله النار فبکت الارض وانفجرت منها العیون الی یوم القیامة وبعث
الله الیها جبرائیل لیاتیه بقبضة منها من جوانبها الاربع من اسودها وابیضها واحمرها واطیبها واخبثها قالت
الارض بالذی ارسلک لا تأخذ منی شیئا فان منافع التقرب الی السلطان کثیر لکن فیه خطر عظیم فرجع جبرائیل
علیه السلام ولم یأخذ منها شیئا فقال یا رب حلفتنی الارض باسمک العظیم فکرهت ان آخذ شیئا فارسل الله تعالی
میکائیل علیه السلام فلما اتاها قالت الارض له کما قالت لجبرائیل فرجع میکائیل فقال کما قال جبرائیل فارسل الله
تعالی اسرافیل علیه السلام وجاء ولم یأخذ منها شیئا وقال مثل ما قال جبرائیل ومیکائیل علیهما السلام فارسل
الله ملک الموت فلما اتاها قالت الارض اعوذ بعزة الله الذی ارسلک ان تقبض منی الیوم قبضة یکون للنار فیها نصیب
غدا فقال ملک الموت وانا اعوذ بعزته ان اعصی له امرا فقبض قبضة من وجه الارض مقدار اربعین ذراعا من زوایاها
الاربع فصار کل ذرة منها اصل بدن الانسان فاذا مات یدفن فی الموضع الذی اخذت منه فامر عزرائیل فوضع ما اخذ
من الارض فی وادی نعمان بین مکة والطائف فقال تعالی یا عزرائیل کما کنت اخذ الاجزاء ثم فکن قابضا الارواحهم
(مثنوی) چونکه صانع خواست ایجاد بشر * از برای ابتلای خیر وشر * چونکم صانع عالم بشرک ایجادنی دیلدی
خیر وشری ونیک وبدی ابتلا وامتحان ایلمکدن اوتری یعنی اهل خیر واهل شری امتحان قیلمقدن اوتری وعمل یونندن
فنقیسی احسن وفنقیسی اقبحدر مختبر اولمقدن اوتری بشری خلق ایلمک استدی (مثنوی) جبرئیل صدق را فرمود رو
مشت خاکی از زمین بستان کرو * پس صدقله موصوف اولان جبرائیل علیه السلامه بیوردیکه یوری زمیندن
کرو طریقیله بر اوج خاک ال کرو بیورملری کیرو اصلنه رجوع ایلمک شرطیله دیمک معناسنی اشعار ایلر یعنی رهن طریقیله
بر اوج طپراق ال تا بنده اول موضعه بعد انقضاء الاجل الی ایصال ایلیه وزد یمک او لور (مثنوی) او میان بست وبیامد

تازمین

تازمین * تا کذارد امر رب العالمین * حضرت جبرائیل علیه السلام خدمته میان باغلدی وزمینه دک کلدی
تا رب العالمینک امر شریفنی یرینه کتوره (مثنوی) دست سوی خاک برد آن مؤتمر * خاک خود را درکشید
وشد حذر * اول مؤتمر اولان جبرائیل النی خاک طرفنه ایلتدی مؤتمر امر الهی معناسنه در خاک کندیسنی چکدی
وحذر ایدیجی اولدی (مثنوی) پس زبان بکشاد خاک ولابه کرد * کز برای حرمت خلاق فرد * پس خاک زبانی
آچدی وجبرائیله تضرع ایلدی بویله دیو که فرد وبی نظیر اولان خلاقک حرمتیچون (مثنوی) ترک من کو وبرو جانم
بخش * رو بتاب از من عنان خنک رخش * بنی ترک ایله ویوری بکا جان باغشله یوری بندن فرسکک عنانی چویر
خنک یا الکزد کر اولنسه بوز آته وآق آته دیو کولک آته اطلاق اولنور اما اسبه ورخشه مضاف اولنسه یورغه وایو معناسنه
استعمال اولنور رخش بونده اسب معناسنه یعنی راکب اولدیغک فرس الحیاتک زمامنی عالم ملکوت جانبنه
دوندور بندن رجوع ایله دیو تضرع ایلدی (مثنوی) در کشا کشهای تکلیف وخطر * بهر الله هل مرا اندر مبر *
تکلیف وخطر کشاکشلرینه الله ایچون بنی قوایتمه در بونده صله ایچوندر بکشاکشهای تکلیف وخطر مرا
اندر مبر تقدیرنده اولور یعنی بندن مخلوق اوله جق انسانه عظیم تکلیف اولنسه کرکدر وانک راهنده نیجه خطرلر ظهوره
کلسه کرک قو بنی لله وفی الله اول خطره وتکالیفک کشاکشلرینه ایچره ایلتمه دیدی (مثنوی) بهر آن لطفی که حقت
بر کزید * کرد بر تو علم لوح کل بدید * اول لطف وکرم ایچون که حق تعالی سنی کزیده ایلدی سنک اوزره یکه لوح کل علمی
بدید وظاهر ایلدی یعنی لوح محفوظک علمنی سکا آشکار قیلدی (مثنوی) تا ملائک را معلم آمدی * دائما با حق
متکلم آمدی * حتی ملائکه یه معلم کلدک دائما حضرت حقله تکلم ایدیجی اولدک (مثنوی) که سفیر انبیا خواهی بدن
تو حیات جان وحی نی بدن) که انبیای عظام علیهم السلامک سفیری اولسک کرکدرسن وحیه منسوب اولان روحک
حیاتیسن بدنک حیاتی دکل سنکه حضرت جبرائیل امین علیه السلام روحلره حیات اولان وحی الهینک حیاتی
کتیرسن زیرا حامل وحی الهی اولدر وبین الانبیاء علیهم السلام الحق رسول وسفیرهم اولدر پس بدنک حیاتنه سبب اولاندن
روحک حیاتنه سبب اولان افضلدر دیمشلر که بدنک حیاتنه سبب اولان حضرت اسرافیل علیه السلام وروحک حیاتنه
سبب اولان جبرائیل علیه السلام حضرتلریدر (مثنوی) بر سرافیلت فضیلت بود از ان * کو حیات تن بود تو آن جان
حضرت اسرافیل علیه السلام اوزره سکا اول سببدن فضیلت اولدی که اول جسمک حیاتیدر سن جانک حیاتیسن
(مثنوی) بانک صورش نشئت تنها بود * نفخ تو نشو دل یکتا بود * زیرا انک صورینک صداسی تنلرک نشئه سیدر اما سنک
نفخک دل یکتانک نشو ونماسیدر پس سندن حاصل اولان فیض الهی اسرافیلک وجودندن حاصل اولان
فیض الهیدن افضلدر زیرا سنک فیضک جانلره حیات ویریجی نفخه عامه سیدر (مثنوی) جان جان تن را حیات دل بود * پس
ز دادش داد تو فاضل بود * تنک جاننک جانی حیات دلدر پس انک داد وعطاسندن سنک داد وعطاک فاضل واشرفدر
زیرا انک فیضی تنک جانیدر وسنک فیضک جانک جانیدر (مثنوی) باز میکائیل رزق تن دهد * سعی تو رزق دل روشن دهد
وسن حضرت میکائیل علیه السلامدن دخی شریفسن زیرا میکائیل کیرو رزق ویرر اما سنک سعیک روشن اولان قلبک
رزقنی ویرر که دل روشنک رزقی وحی الهیدن حاصل اولان علم ومعرفتدر (مثنوی) او بداد کیل پر کرد ست ذیل *
داد رزق تو نمیکنجد بکیل * اول میکائیل کیل ایله ویرمکله دامننی پر ایلمشدر یعنی خلقه ویردیکی ارزاق جسمانی
مقسوم اولان رزقلریدر که ازلده کیل معنویه ایله اولچولمش وحضرت میکائیل علیه السلامک نورانی اولان دامننه
قونمش وطولمشدر اول مقسوم اولان ارزاقی هر کسه باذن الله ایصال ایدیجیدر اما سنک رزقک داد وعطاسی کیل ایله
صغمز زیرا علوم ومعانی مقدار ومکیاله صغمز (مثنوی) هم ز عزرائیل با قهر وغضب * تو بهی چون سبق رحمت
بر غضب * هم قهر وغضب وهلاکله موصوف اولان عزرائیلدن سن ایوسن رحمتک غضب اوزره اولمسی سبقی کبی یعنی
سبقت رحمتی علی غضبی حدیث شریفنک موجبنجه چونکم صفت رحمت صفت غضب اوزره سبقت ایلدی
مظهر رحمت اولان دخی مظهر غضب اوزره سبقت ایلمک مقرر اولور پس حضرت عزرائیل علیه السلام اوزره سنک
سبقتک وفضیلتک ثابت اولور (مثنوی) حامل عرش این چهارند وتو شاه * بهتر این هر چهاری ز انتباه *
روز محشر هشت بینی حاملانش * هم تو باشی افضل هشت آن زمانش * عرشک حاملی بودرت ملکدر ای روح الامین
سن بودردک میاننده شاهسن بصیرت وانتباه جهتندن هر چهارک بهتر ومهتری یسن حالا بودنیاده حمله عرش درت
ملکدر بری جبرائیل بری میکائیل بری اسرافیل بری دخی عزرائیلدر اما قیامت کوننده عرش اعظمک حاملرینی
سکز کوررسن (کما قال الله تعالی فی سورة الحاقة ویحمل عرش ربک فوقهم یومئذ ثمانیة) اول زمان سکزک دخی
افضلی هم سن اولورسن نته کم اهل تفسیر بو آیت کریمه نک تفسیرنده دیمشلر وحملة العرش الیوم اربعة ویوم القیمة

يضم اليهم اربعة اخرى فيصيرون ثمانية وهم الملائكة الذين ما بين كعب احدهم واسفل قدميه مسيرة خمسة مائة عام
مثنوى) همچنين بر ميشمرد وميكريست) بوى مى برد او كزين مقصود چيست * زمين بونك كبى حضرت جبرائيل عليه
السلامك اوصاف حميده سنى صايدى وكريه ايلديكه اول زمين رايحه ايلتدى كه بوندن مقصود ندر يعنى زمين انكچون
تضرع قيلدى وكريه ايلديكه كنديدن تراب المقدن مقصودنه ايديكنه رايحه ايلتدى ومرادنى فهم ايتدى (مثنوى)
معدن شرم وحيا بد جبرئيل * بست اين سوكندها بروى سبيل * حضرت جبرائيل عليه السلام شرم وحيا معدنى
ايدى لاجرم اول يمينلرانك اوزرينه يول بغلدى زمينك يمينلرى اكا تأثير ايدوب اخذ تراب ايلمكه مانع اولدى (مثنوى)
بس كه لابه كردش وسوكند داد * باز كشت وكفت يارب العباد * زمين حضرت جبرائيل عليه السلامه اولقدر كه
چوقلق لابه ايلدى وآند ويردى جبرائيل عليه السلام استحيا ايدوب كيرو دوندى وجناب حقه ديدى يارب العباد
مثنوى) كه نبودم من بكارت سرسرى * ليك زانچه رفت تو داناترى * كه بن سنك امركده سرسرى اولمدم ليكن اول
معامله دنكه زمينله بنم مابينمده واقع اولدى وظهوره كلدى سن اكا عالمركسن (مثنوى) كفت نامى كه زهولش اى بصير
هفت كردون بازماند از مسير * زمين سنك اسملركدن براسم ديدى وبر نام ذكر ايلديكه انك هول وعظمتندن اى
بصير يدى فلك سير وحركتدن كيرو قالور يعنى زمين سنك اسماى شريفكدن براسمكه قسم ايلديكه هفت كردونه اول اسم
دينلسه ايدى مسيره سندن كيرو قاليردى (مثنوى) شرمم آمد كشتم از نامت خجل * ورنه آسانست نقل مشت كل *
بكا شرم وحيا كلدى سنك نام شريفكدن خجل اولدم يوخسه براوچ خاكك نقلى يعنى كتورمسى آساندر (مثنوى)
كه تو زورى داده املاك را * كه بدراند اين افلاك را * زيرا سن ملكره برزور وقوت ويرمش سنكه بو فلكلرى انلر يرتارلر
وبونك كبى اجرام عاليه ايكن انى پاره پاره ايلمكه قادر اولورلر پس زميندن براوچ خاكى نقل ايتمكه انلره قتى سهلدر ليكن سنك
اسم شريفكه رعايت وحرمت ايلمك انلر اوزره لازمدر ديدى بونده حق تعالى حضرتلرينك اسم شريفنه تعظيم ايلمكه تنبيه
واردركه هيچ بر كسه الله تعالينك اسم شريفنى ياد ايليوب انك حرمتنه دينسه مؤمن اولنه استحيا قيلمق لازم وواجب اولور
(فرستادن حق تعالى ميكائيل را عليه السلام بقبض حفنهٔ خاك از زمين جهت تركيب جسم مبارك
ابو البشر خليفة الحق مسجود الملائكه ومعلمهم آدم عليه السلام * بو سرخ شريف حق تعالى حضرتلرينك زميندن
براوچ خاك المغه حضرت ميكائيل عليه السلامى كوندرمسنك بياننده در حق تعالينك خليفه سى ملائكه نك
مسجودى وانلرك اوستادى ومعلمى اولان ابو البشرك مبارك جسمنك تركيبندن اوتريكه ابو البشردن وملائك
معلمندن مراد آدم عليه السلامدر (مثنوى) كفت ميكائيل را تو رو بزير * مشت خاكى در ربا ازوى چو شير * حق تعالى
حضرتلرى ميكائيله ديدى يورى سن اشغه كيت اول زميندن براوچ خاكى ارسلان كبى قاپ (مثنوى) چونكه
ميكائيل شد تا خاكدان * دست كرد او تا كه بربايد ازان * چونكم ميكائيل امر حقله خاكدانه دك كتدى اول ميكائيل
ال ايلدى تاكم اول زميندن طبراق قاپه (مثنوى) خاك لرزيد ودر آمد در كريز * كشت اولابه كنان واشك ريز * خاك لرزان
اولدى وقاچمغه كلدى زمين تضرع ايديجى واشك دوكيجى اولدى (مثنوى) سينه سوزان لابه كرد واجتهاد * با سرشك پر
زخون سوكند داد * سينه سى حرارتدن يانيجى لابه ايلدى واجتهاد قيلدى خوندن پر سرشكله يعنى قانلو ياشله
اكا يمين ويردى بويله ديو (مثنوى) كه بيزدان لطيف بى نديد * كه بكردت حامل عرش مجيد * كه بى نديد ولطيف اولان
يزدان حقيچون كه سنى عرش مجيدك حاملى ايلدى (مثنوى) كيل ارزاق جهان را مشرفى * تشنكان فضل را تو مغرفى
زانكه ميكائيل از كيل اشتقاق * دارد وكيال شد در ارتزاق * اهل جهانك ارزاقنك كيلنه مشرفسن يعنى موكل
وناظرسن آب فضلك تشنه لرينه سن مغرفسن يعنى اوجكله آب فضل وكرمى انلره ايصال ايديجسن زيرا كه ميكائيل
كيلدن اشتقاق طوتار ورزق ويرمكده كيال اولدى ميكائيلك اشتقاقنده علمانك اختلافى واردر بعضلر كيلدن
مشتقدر ديمشلر نته كم ميكال وميكيل دخى قرأت اولنمشدركه بو معنايى مؤيد اولوب وحضرت مولانا
قدس الله سره العزيزك بيوردقلرى دخى كيلدن مشتق اولديغنه دلالت قيلور مشرف افعال بابندن اسم فاعلدر
امينه وموكله وناظره ديرلر مغرف دخى اسم فاعلدر غرفدن غرف آوجله صو المغه ديرلر مغرف آوجله صو الوب
بركدرمكه وجمع ايتمكه ديرلر وحضرت ميكائيل عليه السلام براولملكدركه الله تبارك وتعالى انى خلق جهانك
ارزاقى اوزره موكل ايلمشدر حق تعالى حضرتلرينك نعمت وفضلى آبنه عطشان اولان كسه لره اول واسطه اولوب
فضل ونعمتى حضرت حقدن اغتراف ايدوب انلره مغرف اولور وارزاقى دخى رزاق مطلقدن آلوب قسمت اولنان
اوزره هر كسه حصهٔ معينه سى قدر كيل معنوى ايله تقسيم قيلور بو جهتدن وبو مناسبتدن ميكائيلك اشتقاقى
كيلدن طوتمشلردر واكا كيال ارزاق ديو تسميه ايتمشلردر * مثنوى * كه امام دهر آزادكن * بين كه

خون آلودمى كوييم سخن) وزمين حضرت ميكائيله بويله ديدى كه بكا امان وير بنى آزاد ايله كوركه سوزمى خون آلود ديرم
پس مرحمت وشفقت محلى يم بكا مرحمت ايله ديدى (مثنوى) معدن رحم اله آمد ملك * كفت چون ريزم بران ريش
اين نمك * ملك حق تعالينك مرحمتنك معدنى كلدى بو اجلدن حضرت ميكائيل عليه السلام زمينه مرحمت
ايليوب كنديسنه ديدى اول جراحت اوزره بر طوزى نيجه دوكه يم يعنى زمين بويله نالان وكريان اولوركن ودرونى
فرط حرارتدن بريان اولوركن اكا بو تملخلكى نيجه روا كوره يم وآنك جزونى آندن نوجهله جدا قيله يم ديوب زمينه
بو قهرى روا كورميوب مرحمت ورأفت ايلدى (مثنوى) همچنانكه معدن قهرست ديو * كه برارد از بنى آدم غريو *
انجليندكه شيطان قهرك معدنيدر زيرا بنى آدمدن غريو وفغانى يوقرى كتوردى يعنى ملك معدن لطف ومرحمت
اولديغى كبى شيطان دخى معدن قهر وضلالت اولمشدر انكچون بنى آدمدن غريو وفرياد كتورمشدر (مثنوى)
سبق رحمت بر غضب هست اى فتى * لطف غالب بود در وصف خدا * بندكان دارند لابد خوى او * مشكهاشان
پر ز آب جوى او) اى جوان خدانك رحمتنك غضبى اوزره سبقى واردر (كما قال فى حديثه القدسى سبقت رحمتى على
غضبى بو حديثك شرح وتحقيقى دردنجى جلدك آخرنه قريب مرور ايلمشدر لاجرم خدانك وصفنده لطف غالب اولدى
حق تعالينك بنده لرى دخى انك خوين طوتارلر واول حضرتك اخلاقيله تخلق ايدرلر انلرك وجودلرى مشكى اول
حضرتك نهرنك آبندن پردر يعنى اوصاف الهى بر نهر نامتناهى كبيدر ملائكه وانبيا عليهم السلام واولياى كرامك
وجود شريفلرى مشكلر وقربه لر وكوزه لر كبيدر بونلرك وجودلرى اوصاف الهيه آبندن طولمش وهر برى اخلاق
ربانيه ايله تخلق قيلمشدر (مثنوى) آن رسول حق قلاووز سلوك * كفت الناس على دين ملوك) اول حقك رسولى وسلوكك
قلاوزى ودليلى ناس پادشاهلرينك دخى اوزره درديدى يعنى عادت وخويلرى اوزره درديدى پس خداى تعالينك
بنده سى اولان ملائكه وانبيا عليهم السلام واولياى كرام حق تعالينك خويى وعادتى اوزره در حق تعالى به لطف
ورحمت نيجه غالب ايسه انلره دخى لطف ورحمت اوليه غالبدر (مثنوى) رفت ميكائيل سوى رب دين * خالى
از مقصود دست وآستين * حاصل كلام حضرت ميكائيل عليه السلام دينك ربيسى ومالكى جانبنه كتدى انك الى
وآستينى مقصوددن خالى اولديغى حالده حضرت حق جانبنه توجه ايتدى (م ى) كفت اى داناى سر وشاه فرد * خاكم
از زارى وكريه بسته كرد * ميكائيل حضرت حقه ديدى اى سرى بيليجى فرد وبى نظير پادشاه خاك بنى زاريلغندن
وكريه سندن بسته ايلدى خاكدن مراد بونده ذكر جز واراده كل قاعده سى اوزره زميندر يعنى زمين بنى كريه
وزاريلق ايلديكندن اوترى باغلدى واخذ تراب ايلمكه بنده جرأت قومدى (مثنوى) آب ديده پيش تو با قدر بود *
من نتانستم كه آرم ناشنود * الهى سنك حضور شريفكده كوز ياشى قدرلو اولدى هم قادر اولمدمكه اشتمزلك كتوردم يعنى
هيچ بر مخلوقك تضرع قيلسه واغلسه انك كريه وناله سندن مرحمت ايدوب دعاسنى استماع ايلرسن بندخى سنك
حضوركده كوز ياشنك قدر وشرفنى بلديكمدن اوترى انك ناله سن اشتدم واكا مرحمت وشفقت ايتدم ديدى (مثنوى
آه وزارى پيش تو بس قدر داشت * من نتانستم حقوق آن كذاشت * اى كريم ورحيم اولان خدا آه وزارى قيلان
كسه لرك آهى وزاريسى سنك قتنده چوق قدر وقيمت طوتدى وانهذا اول آه وزارينك حقوقنى بن ترك ايلمكه قادر
اولمدم (مثنوى) پيش تو بس قدر دارد چشم تر) من چكونه كشتمى استيزه كر * اى خداى برتر سنك حضوركده چشم تر
چوق شرف وقدر طوتار چونكم بويله در بن نه كونه استيزه كر اولسم كرك (مثنوى) دعوت زاريست روزى پنج بار *
بنده را كه در نماز آ وبزار * نعرهٔ مؤذنكه حى على الفلاح * وآن فلاح اين زاريست واقتراح * بر كونده بش كره زاريلكه
دعوتدر بنده يه بويله ديوكه اول خدايه نماز ايچره زاريلك ايله اذانده مؤذنك نعره سى كه حى على الفلاحدر واول فلاح اول
زارى واقتراحدر حى على الفلاح ديمك هلموا الى الفلاح ديمكدر اقتراح ديلمكه وسؤال ايلمكه ديرلر يعنى هر بر كون بش
كره بندكان حق مؤذنلرك اذانى زاريلغه ونيازه دعوت ايلمكدر بويله ديوكه اى بندهٔ الهى نمازه كل ونماز ايچره اول
حضرته زارى ونياز ايله هر كون مؤذنلرك فلاحه كلك ديو نعره ايلملرى زاريلكه دعوتدر واول فلاح نفس الامرده
حق تعالى حضرتلرندن سؤال ايلمك وبر مقصود ديلمك وتضرع ونياز ايلمكدر اكر بر كسه نماز ايچره نياز قيلمسه
ومتضرع ومتذلل اولمسه اول كسه مفلحلردن اولمز وفلاح ونجات بولمز پس بش وقت نماز حق تعالى حضرتلرينه
تضرع ونياز ايلمكدن اوتريدر تضرع ونيازى اولمين كسه نك صلاتى بى روح جسد وبى معنى صورت منزله سنده
اولور (مثنوى) آنكه خواهى كز غمش خسته كنى * راه زارى بر دلش بسته كنى) تا فرو آيد بلا بى دافعى * چون نباشد
از تضرع شافعى * اى خدا اول كسه يى كه استيه سنكه غمدن خسته ايليه سن زاريلك يولنى انك قلبنه بسته ايلرسن حتى
دافعسز بلا اكا نزول ايدر چونكم تضرع ونيازدن اكا بر شافع اوليه حاصل كلام خداى تعالى اكر بر كسه يى

غموم وهمومدن خسته دل ایلمك دیلسه نیاز وتضرع واستغفار وزاری ایلمك یولنی انك قلبنه باغلر حتی بردفعی ممکن
اولمین بلالرانك اوزرینه نزول ایدرشول دمده که اکا تضرع ونیازدن برشفاعت ایدیجی اولمیه (مثنوی) وانکه خواهی
کزبلایش واخری * جان اورادر تضرع آوری * کفته اندر نبی کان امتان * که برایشان آمد از قهر کران * واول
کسمیی که بلادن کیرو المق استیه سن اول کسه نك جاننی تضرع ونیازه کتورورسن ای خدا قرآن عظیمده دیمش سنکه
اول امتلر که انلرك اوزرینه اول کران وثقیل قهر کلدی یعنی حضرت قرآنده نیجه مواضعده بیورمشسندرکه شول
کسه لرك که اوزرلرینه عظیم وثقیل قهر وبلا نازل اولدی (مثنوی) چون تضرع می نکردند آن نفس * تا بلا ازیشان
بکشتی بازپس * اول نفسده چونکم اول قوم تضرع ایلمدیلر حق بلا انلردن کیرو آردنه دوندی وانلر قهر وعذابدن
امین اوله لردی (کما قال الله تعالی) وما کان الله معذبهم وهم یستغفرون) برطائفه که مستغفر اوله لر وتضرع ونیاز قیله لر
الله تبارك وتعالی انلره عذاب قیلمز اما انلر که استکبار قیله لر وکناهلری اوزره مصر اوله لر حق تعالی حضرتلری
انلری معذب اولور وقهر وبلا کوندرر اما مستغفر ومتضرع اولنلر دکل *مثنوی* لیك دلها شان
جو قاسی کشته بود * آن کنهها شان عبادت می نمود * ولیکن اول امم سالفه نك قلبلری چونکم حجر کبی قاسی
اولمش ایدی اول کناه وخطالر انلره عبادتلر کورندی اول اجلدن کریه وزاری قیلمدیلر ومتضرع ومستغفر اولمدیلر
(مثنوی) تا ندانند خویش را مجرم عنید * آب از چشمش بجا ناند و وید * تا کم عنید اولان کسه کندیسنی مجرم
وعاصی بیلمیه آب انك چشمندن چقمز بلك استر یعنی مادامکه برمعاند کسه کندینك جرم وقباحتنی بیلمیه ومعصیتی
فهم قیلمیه آب دیده انك کوزلرندن جریان قیلمز واول کسه اغلیوب وتضرع ایلیوب مستغفر اولمز (قصهٔ قوم یونس
علیه السلام بیان وبرهان آنستکه تضرع وزاری دافع بلای آسمانست وحق تعالی فاعل مختارست پس تضرع
وزاری پیش او مفید باشد وفلاسفه کویند فاعل بطبعست وبرعلت نه مختار پس تضرع وزاری طبع را تکردانید
بو سرح شریف یونسك قومنك قصه سی واول نسنه نك بیان وبرهانیدرکه تضرع وزاری بلای آسمانینك دافعیدر
یعنی حضرت یونس علیه السلامك قومنك قصه سی بلای آسمانی دعا وزاری دفع ورفع ایلدیکنه دلیل وبرهان اولور
وحق تعالی فاعل مختاردر (یفعل الله ما یشاء ویحکم ما یرید) موجبنجه دیلدیکنی ایشلر ودیلدیکنی حکم ایلر پس
تضرع وزاری انك حضورنده مفید اولور وبنده متضرع ومستغفر اولدیغی حینده اکا نازل اوله جق بلاینی اندن
دفع ورفع قیلور اما فلاسفه حق تعالی فاعل مختار دکلدر دیرلر بلکه طبعله وعلتله فاعلدر اختیارله فاعل دکلدر
دیرلر یعنی بو اشیا حق تعالینك خاصیت ذاتیه سیدر حق تعالی حضرتلری بو افعال وآثاری ایجاد ایدیجیدر دیرلر
پس تضرع وزاری ایلمك طبعی دوندرمز مثلا آتشه نی احراق ایلمه دیو نیجه زمان تضرع وزاری اتسك طبعی تغییر ایلمز
زیرا احراق آتشك خاصیت طبیعیه سیدر پس تضرع ونیاز طبیعتی دوندرمز اما فی المثل برکسه مرید ومختار اولسه
وبرکسیه غضب ایلسه واول مغضوب علیه اکا تضرع وزاری قیلسه اول کندی غضبنی دوندرر پس حق تبارك
وتعالی مرید ومختاردر اکا نیاز وتضرع ایلمك بنده یه عظیم فائده سی واردرکه دعا ایدنلرك دعاسنی قبول ایلمك وکناهلرنی
عفو قیلمق وبلالرنی دافع اولمق اول حضرتك شانیدر نته کم حضرت یونسك قومی عذاب حقك علامتنی کوردکلرنده
دعا وزاری ایلمکه شروع ایلدیلر حق تعالی انلرك عذابنی دفع ورفع ایلدی نته کم بیوردیلر (مثنوی) قوم یونس را
چو پیدا شد بلا * ابر پر آتش جدا شد از سما * یونس پیغمبر علیه السلامك قومنه چونکم بلا آشکارا اولدی آتشله
پر برسحاب سمادن جدا اولدی وبونلرك اوزرینه هجوم قیلدی (مثنوی) برق می انداخت می سوزید سنك *
ابر می غرید رخ می ریخت رنك * اول سحاب زمین جانبنه برق اتدی اول برقدن سنك یاندی اول ابر ارسلان کبی کورلدی
انك هیبتندن دخی رنکنی دوکدی (مثنوی) جملکان بربامها بودند شب * که پدید آمد زبالا آن کرب * انلرك جمله سی
کیجه طاملر اوزره ایدیلر که اول کرب وغصه بالادن ظاهر کلدی وبونلرك اوزرینه حواله اولدی (مثنوی) جملکان
ازبامها زیر آمدند * سر برهنه جانب صحرا شدند * اول قومك جمله سی طاملردن آشغه کلدیلر وباملرك اوزرندن
ومرتبه لرندن تنزل وتواضع قیلدیلر صحرا طرفنه باشلری آچق کتدیلر (مثنوی) مادران بچکان برون انداختند *
تا همه ناله ونفیر افراختند * مادرلر فرزندلرنی طشره آتدیلر یعنی اللرینه آلوب صحرایه ایلتدیلر وبربره جمع ایتدیلر
تا صحراده جمیعسی بربره جمع اولوب ناله وفغان یوجلتدیلر وبلند آواز ایله تضرعلر وزاریلکلر ایتدیلر بونده تنبیه
بودرکه برقومك اوزرینه بربلا مسلط اولسه انك دفعی حضرت حقدن استدکاری وقتده جمله سی صحرایه چقه لر
ومادرلر اوغلنجقلرنی کندیلردن جدا ایده لر وناله وفغان قیله لر اول بلاینی انلردن حق تعالی دفع ورفع ایلیه (مثنوی)
ازغاز شام تا وقت سحر * خاك میکردند برسر آن نفر * الحاصل اخشام نمازندن سحر وقتنه دکین اول قوم باشلری

اوزره خاك ایلدیلر وشول مرتبه وافر اغلدیلرکه (م ی) جملکی آوازها بکرفته شد * رحم آمد برسر آن قوم لد * جمله سنك
آوازلری طوتلمش اولدی اول شدید ومعاند اولان قومك اوزرینه اول دعا وتضرع واسطه سیله رحم الهی کلدی
مثنوی) بعد نومیدی وآه ناشکفت * اندك اندك ابر واکشتن کرفت) نومید اولدقدنصکره وصبرسز آهدنصکره ازجق
ازجق اول ابر پرآتش کیرو رجوع ایتمکلك طوتدی وکلدیکی یره کتدی نته کم حق تبارك وتعالی سورهٔ یونسده بونلرك
قصه سندن خبر ویروب ایتدی (فلولا کانت قریة آمنت فنفعها ایمانها الا قوم یونس لما آمنوا کشفنا عنهم عذاب الخزی
فی الحیاة الدنیا ومتعناهم الی حین) یونس علیه السلامك برسبیل ایجاز قصه سی اولدرکه الله تبارك وتعالی
انی نینوا اهلنه کوندردیلر حالا موصل دیدکلری دیاردر واول قومی اول حضرت خدای تعالی یه برنیجه مدت دعوت
ایلدیلر انلر حضرت یونسك دعوتن قبول ایلمیوب معرض اولدیلر وانی رنجیده قیلدیلر انزالم واضطرابه دوشدی
وحق تعالی یه دیدی الهی بنم قومم بنی تکذیب ایلدیلر وبنم دعوتمی قبول ایلمیوب عاصی اولدیلر پس بونلرك اوزرینه
نقمت وعذابکی انزال ایله دیو دعاء علیه ایلدی حق تعالی انك دعاسنی قبول ایلمیوب دیدیکه کندی قومکه
خبر ویر اوج کوندنصکره انلرك اوزرینه عذاب کلمك مقرردر پس حضرت یونس علیه السلام بونلره عذاب الهینك
کلمسندن خبر ویردی وکندیسی شهردن چیقوب برطاغك شکافنده اختفا ایلدی پس حق تعالی جهنم
مالکنه آتش قالدر دیدی اولدخی حق تعالینك امرنی یرینه کتوردی روز موعود اولدقده موصل اهلی کوردیلرکه
اسمان طرفندن برابر آتش بونلرك اوزرینه حواله اولدی واول دیارك اطرافنی احاطه قیلدی پس اول قوم طاملر
اوزره ایدیلر اشغه ایندیلر وحضرت یونس علیه السلامی جست وجو قیلدیلر چوق ارادیلر بوله مدیلر انلرك حاکمی
برعاقل کسه ایدی بونلره دیدیکه اکر یونس پیغمبر علیه السلام بزم میانمزدن غائب اولدیسه انی بزه ارسال ایلین خدای
تعالی باقی وحاضردر واقوالمزی سمیع واحوالمزه بصیردر بزدن بو عذابی دفع ایلمکه هروجهله قادردر پس انلرك پادشاهی
سروپا برهنه اولدی وبلاسلر کیدی دعایه دخی اول هیئت اوزره سروپا برهنه اولدیلر واوغلنجقلری مادرلرندن جدا
قیلدیلر وقوزیجقلری قویونلردن ایردیلر بو حالت اوزره اولدیلر اخشامدن صباحه دك تضرع وزاریلر قیلدیلر وزکاتلر
وصدقه لر ویردیلر وقوللر آزاد ایلدیلر واصحاب حقوق بریبرلرندن استحلال قیلدیلر الحاصل بونلر بو تضرع ونیازده
ایکن حق تعالی انلردن اول عذابی کشف ایلدی وابر رحمت بونلرك اوزرینه سایه صالدی (مثنوی) قصهٔ یونس
درازست وعریض * وقت خاکست وحدیث مستفیض * حضرت یونس پیغمبر علیه السلامك
قصه سی دراز وافزونتدر انی ذکر ایلمك محلی دکلدر ماهو المقصود نه ایسه انك بیاننه شروع قیله لم خاکك وقتیدر
ومستفیضك حدیثی وقتیدر یعنی زمینك قصه سنی ذکر ایلمك وقتیدر ودخی استفاضه نك حدیثی وقتیدر یعنی
انك فیض بولمسنك سوزی وقتیدر مستفیض بونده مفیض معناسنه اولمقده جائز وفیض بولیجی معناسنه اولمق دخی
جائزدر (مثنوی) چون تضرع را برحق قدرهاست * وان بها کانجاست زاری را کجاست * هین امیدا کنون میان را
چست بند * خیز ای کرینده ودایم بخند * که برابر می نهد شاه مجید * اشك را درفضل باخون شهید * چونکه تضرع
وزارینك حق تعالی قتنده قدرلری واردر واول قیمت وبها که زاری ایچون اوراده واردر قنده در یعنی تضرع وزارینك
الله قتنده اولان بها وقیمتی براخر کسه نك قتنده دخی بوقدر تضرع وزاری مقابله سنده اول حضرتك ویردیکی جزاء
جزیلی وثواب جمیلی کسه ویرمك احتمالی یوقدر ای امیدوار آکاه اول میانکی شمدی چست ایله باغله ای اغلیجی قالق
ودایم کول امید بونده امیدوار معناسنه ویاخود مضاف مقدر اولوب اهل امید معناسنه اولور یعنی ای اللهك
رحمتنه امیدوار اولان کسه آکاه اول بلکی بی توقف آنك خدمتنه وعبودیتنه باغله وای انك خوفندن کریان
اولان کسه قالق دایم خندان اول زیرا شاه مجید برابر قور فضیلت وشرفدن کوز یاشنی شهیدك قانیله برابر یعنی
حق تعالی حضرتلری کوزیاشنی فضیلت وشرفده شهیدك قانیله برابر طوتر پس شهادت مرتبه سن بولمق استین کسه
کریان اولسون وحضرت حقه تضرع وزاری قیلسون دربیان فرستادن حق تعالی اسرافیل را علیه السلام بجا که
حفنه ازخاك برکیرد بهر ترکیب جسم آدم علیه السلام * اهل حدیث دیمشلردرکه حضرت اسرافیل علیه السلامدن
اعظم ملك یوقدر افضل ملائکه حضرت جبرائیل علیه السلام اعظم ملائکه حضرت اسرافیل علیه السلامدر
دیمشلر نته کم خبرده وارد اولمشدر ان النبی علیه السلام قال لجبرائیل انی احب ان اراك بصورتك التی خلقك الله علیها
فقال انك لا تطیق ذلك فقال رسول الله انی ارید ذلك فواعده فی لیلة مقمرة بالبقیع فاتاه فنظر النبی علیه السلام
فاذا هو قد سد الافق فوقع النبی مغشیا علیه فعاد جبرائیل الی صورته الاولی فلما افاق قال یا جبرائیل ما ظننت ان احدا
من خلق الله هکذا فقال جبرائیل یا رسول الله کیف لو رأیت اسرافیل ان العرش علی رأسه وان رجلیه قد مرقتا فی تخوم

الارض وانه ليتصاغر من عظمة الله حتى يصير كالعصفور وفي المصابيح عن ابن عباس قال قال رسول الله صلى الله عليه
وسلم ان الله خلق اسرافيل عليه السلام يوم خلقه صافا قدميه لا يرفع بصره بينه وبين الرب سبعون نورا ما منها من
نور يدنو منه الا احترق (مثنوی) كفت اسرافيل را يزدان ما * كه بروزان خاك پركن كف بيا * بزم خدا امر اسرافيله
ديدی كه بوری اول خاكدن دست وكفكی پرايله كل * مثنوی * آمد اسرافيل هم سوی زمين * باز آغازيد
خاكستان حنين * اسرافيل عليه السلام هم امر خدا ايله زمين جانبنه كلدی خاكستان كيروانين وحنينه شروع ايلدی
بويله ديو (مثنوی) كای فرشتهٔ صوروای بحر حيات * كه ز دمهای تو جان يابد موات * كه ای فرشتهٔ صور وای
بحر حيات كه سنك دملر كدن يعنی نفسلر كدن مرده لر حيات بولور (مثنوی) دردمی از صور يك بانك عظيم *
پرشود محشر خلايق از رميم * زيرا صوردن بر بانك عظيم اوفوررسن رميم اولمش جسدلردن خلايق پر محشر اولور
يعنی چوريمش تنلردن خلايق زنده اولوب محشر انلرله طولر (مثنوی) دردمی در صور كويی الصلا * برجهيد
ای كشتكان كربلا * صوره نفخ ايلرسن خلائقه الصلا دير سن ای كربلا كشته لری صحرا يكزدير سن يعنی ای كرب
وبلاده كشته اولان كسه لر صلادر مقبره لر يكزدن قائم اولك وارض قيامته كلك ديو ندا ايلرسن (مثنوی) ای
هلاكت ديده كان از تيغ مرك * برزنيد از خاك سر چون شاخ وبرك * ای تيغ مركدن هلاكت كورمش كسه لر
شاخ وبرك كبی خاكدن باش يوقاری اور يكز (مثنوی) رحمت تو وان دم كيرای تو * پرشود اين عالم از احيای تو *
سنك رحمتك وسنك اول كيرا اولان دمك يعنی تأثير ايدجی نفسكدن بو عالم سنك احيا كدن پر اولور مصرع ثانيده اين
عالم را نقد برنده اولور يعنی سنك رحمتك واول سنك تأثير ايدجی نفسك سنك احيا ايلمه كدن بو عالم پر اولور اكر اين
عالم را نقد برنده اولمزسه برحمت تو پران دم كيرای تو نقد برنده اولور يعنی سنك رحمتك وتأثير ايدجی نفسك سببيله بو عالم
سنك احياكدن پر اولور ديمك اولور (مثنوی) تو فرشتهٔ رحمتی رحمت نما * حامل عرشی وقبلهٔ دادها * پس سن
فرشتهٔ رحمت سن بكا رحمت كوستر عرش كريمك حامليسن وعدل وداد لرك وعطا وكرملرك قبله سيسن (مثنوی) عرش
معدن كاه داد ومعدلت * چار جودر زير او پر مغفرت * عرش اعلا معدنكاه داد ومعدلتدر انك التنده مغفرت
اوزره حقله پر درت ايرمق واردر پر باء عربيله اوقنور سه سنك مغفرتك اوزره درد يمك هم وجهدر نته كم اول درت
ايرمغی حق تبارك وتعالی سورهٔ محمدده بيان بيوررلر (كما قال الله تعالى مثل الجنة التي وعد المتقون فيها انهار
من ماء غير آسن وانهار من لبن لم يتغير طعمه وانهار من خمر لذة للشاربين وانهار من عسل مصفى) نته كم
بو آيت كريمه نك مضمونی نظمه كتوروب بيان بيوررلر (مثنوی) جوی شير وجوی شهد جاودان * جوی خمر ودجلهٔ
آب روان * سود ايرمغی وشهد جاودان ايرمغی خمر ايرمغی وآب روان ايرمغی يعنی اول عرشك التنده پر مغفرت اولان
چار جويدن مراد بونلردر (مثنوی) پس ز عرش اندر بهشتستان رود) در جهان هم چيزكی ظاهر شود) پس بو درت ايرمق
عرش اعلادن ظهور ايدوب بهشتستانه كيدر جهانده دخی اول ايرمقلردن برنسنه جك ظاهر اولور اندن منتفع اولور
وحيات بولور زيرا بو دنياده اولان صو ايرمقلرينك وانواع عسلك ولبنك وخمرك اصلی جنت اعلادر كه بونلر جنت اعلادن
تقدير الهی وتقدير ربانی ايله چيقوب بو خلق عالمه غدا اولورلر * مثنوی * كرچه آلودست اينجا آن چهار *
از چه از زهر فنا وناكوار * اكرچه بو دنياده اول درت ايرمق آلوده در نه جهتدن آلوده در فنا زهرندن وناكوار
اولديغی جهتدن بو مصرع سؤال وجواب اولور يعنی بو دنياده بو درت ايرمق فانی اولديغی جهتدن ومعدهٔ انسانی
فاسد اولدقده بونلر ناكوارا اولديغی حيثيتدن آلوده اولمشدر اما جنت اعلاده بونلر هميشه باقيلر ودائم خوشلردر
(مثنوی) جرعهٔ بر خاك تيره ريختند * زان چهار وفتنهٔ انكيختند * اول چهار ايرمقدن خاك تيره اوزره
برجرعه دوكديلر وبر عظيم فتنه قوپارديلر يعنی اول انهار اربعه نك هر برندن بو تيره اولان زمين اوزره برجرعه دوكديلر
بو دنياده اولان آب وعسل ولبن مشابه سنده اولان درت شيدن اوتری خلق مابينده عظيم فتنه لر قوپارديلر زيرا كيمسی
عسلك مفتونی وكيمسی لبنك مفتونی وكيمسی دخی خمرك مفتونی وكيمسی دخی آب روانك مفتونی اولمشدر (مثنوی)
تا بجويند اصل آن را اين خسان * خود بر ين قانع شدند اين ناكسان * تا كم اول خسلر اول جرعه نك اصلنی
استيه لر بو ناكسلرده اولان خسلر خود همان بونك اوزرينه قانع اولديلر وبونلرك اصلنی طلب ايلمكدن فراغت
قيلديلر (مثنوی) شير داد وپرورش اطفال را * چشمه كرده سينهٔ هر زال را * مثلا حق تعالی اطفاله شير ويردی
وشيرده پرورش ويردی حق تعالی هر زالك سينه سنی چشمه ايلمش وپستانلرندن اول شير روان قيلمشدر اول شيردن
بو قدر اطفال وصغارك وجودلری نشو ونما بولمشدر (مثنوی) خمر دفع غصه واندیشه را * چشمه كرده از عنب
در اجترا * خمری دخی غصه واندیشه يی دفع ايچون اجترا خصوصنده عنب جانبندن ايلمشدر اجترا جرأت ايتدردر جرأت

وجسارت

وجسارت ايلمك معناسنه اولور يعنی حق تعالی عنب جانبندن بر خمری چشمه ايدوب اقتدی غصه واندیشه لری دفع
ايلمكدن اوتری وجرأت وشجاعتده اولمقدن اوتری (مثنوی) انكبين دارویی تن رنجور را * چشمه كرد باطن زنبور را)
رنجور ايچون تنك دارو وشفاسی اولان انكبينی زنبورك باطننی چشمه ايلمشدر كه حق تعالی انكبينه شفاء للناس
بيوردی (مثنوی) آب دادی عام اصل وفرع را * از برای طهر وبهر كرع را * تا از ينها بری سوی اصول * تو برين
قانع شدی ای بو الفضول * ای اصل وفرعه عام وشامل ويردی وطهردن اوتری وكرعدن اوتری تا كم بو فروعدن
اصول جانبنه ايرايلته سن سن ايسك ای بو الفضول بو قدر قانع اولدك كرع صو ايچمك معناسنه در يعنی الله تبارك
وتعالی عموما اصل وفرعه آب ويردی طهارت ايلمكدن اوتری وصو ايچمكدن اوتری كه انسان آبله غسل ايدوب طهارت
بولورلر واشيا اندن نشو ونما آلوب تازه وتر اولورلر تا كم بو فرعلردن سن ای انسان بونلرك اصللری جانبنه ايرايلته سن
وبونلرك منبعلرينه كنديكی واصل ايده سن اما سن دون همت اولديغكدن همان بو قدرله اكتفا ايدوب قناعت
قيلدك اكر صاحب همت اوليدك بولدانك اصولنه واصل اولوردك بو بيتلر زمين لسانندن دكلدر بلكه مناسبتله حضرت
مولانا قدس الله سره العزيزك لسان شريفلرندن اولور وينه صدده رجوع ايدوب بيوررلر (مثنوی) بشنوا كنون
ماجرای خاك را * كه چه ميكويد فسون محرك را * پس شمدی ماجرای خاكی استماع ايله كه محرك نه فسون سويلر
محرك الت حركته ديرلر بونده مراد حضرت اسرافيل عليه السلامدر كه قبرلرده ساكن اولان اجسادی تحريك
ايلمكه آلت حق اولمشدر يعنی تحريك اجساد ايلين اسرافيل عليه السلامه زمين نه سويلرانك ماجراسنی كوش هوش
ايله استماع ايله ديمك اولور (مثنوی) پيش اسرافيل كشته او عبوس * ميكند صد كونه شكل وچاپلوس * القصه اول
خاك اسرافيل عليه السلامك اوكنده عبوس وروترش اولمش اول زمين يوز كونه شكل صد كونه چاپلوسلك ايلر بعض
نسخه ده شكل يرينه شكر واقع اولمشدر يعنی اول زمين حضرت اسرافيل عليه السلامه نيجه شكر وسپاسلر وتملقلر ايلر
بويله ديو (مثنوی) كه بحق ذات پاك ذو الجلال * كه مدار اين قهر را بر من حلال * كه اول ذو الجلال اولان اللهك
ذات پاكنك حقيچونكه بو قهر وغضبی بنم اوزريمه حلال ولايق طوتمه قهردن مراد بونده باعتبار ما يؤول اليه انك
اجزاسندن تركيب اولنان بنی آدمه اوله جق قهر وغضب اولور (مثنوی) من از ين تقليب بو يی مي برم * بد كمانی ميرود
اندر سرم * زيرا بن بو تقليب ونصرفدن بر بوی واثر ايلتورم بنم باشم ايچره بد كمانلق كيدر يعنی بنم وجودمدن
بو خاكی المقدن بكا بر سوء ظن واقع اولور كه بو خاكدن حق تعالی بر مخلوق خلق ايليه وانلری نيجه بلالرله امتحان قيله
ديدی (مثنوی) تو فرشتهٔ رحمتی رحمت نما * زانك مرغی را نيازارد هما * سن فرشتهٔ رحمت سن بكا مرحمت كوستر
زيرا هما هركز بر مرغی انجتمز پس سن دخی هوای ملكوتك هماسيسن بنم كبی بر سفلی مرغی رنجيده ايتمه ديدی
(مثنوی) ای شفا ورحمت اصحاب درد * تو همان كن كان دو نيكو كار كرد * ای اصحاب درد ومرضك شفاسی ورحمتيسن
هم انی ايله كه اول ايكی نيكو كار ايلدی يعنی حضرت جبرائيل وميكائيل عليهما السلام كه مرحمت ايدوب كتديلر سن دخی
بكا مرحمت ايليوب اخذ تراب ايلمكدن انلر كبی رجوع ايله ديدی چونكه زمين بو تضرعی ايلدی (مثنوی) زود
اسرافيل باز آمد به شاه * كفت عذر وما جری نزد اله) اسرافيل عليه السلام حضرتلری دخی فوری شاه حقيقته كلدی
حضرت اللهك قتنده زمينده اولان ماجرايی وكنديسنك عذرنی بيان ايلدی وديدی (مثنوی) كز برون فرمان بدادی
كه بكير * عكس آن الهام دادی در ضمير * كه الهی طشره دن فرمان ويرديكك خاكی طوت اما ضميردن انك عكسنی
الهام ويردك يعنی ای عليم وحكيم اولان الله اكرچه من حيث الظاهر زميندن خاك اخذ ايله ديو امر ايلدك ليكن
باطنمه انك عكسنی الهام ايلدك يعنی الممغه در ونمه ميل ورغبت براقدك واندن اخذ تراب ايلمكه اشارت ايدوب افهام
ايتدك ديدی (مثنوی) امر كردی در كرفتن سوی كوش * نهی كردی از قساوت سوی هوش * سبق رحمت كشت
غالب بر غضب * ای بديع افعال ونيكو كار رب * خاك طوتمغه كوش جانبنه امر ايلدك قساوت جهتندن هوش جانبنه
نهی ايلدك غضب اوزره رحمتك سبقی غالب اولدی ای افعالی بديع وكاری نيكو اولان رب يعنی اكرچه بحسب الظاهر
كوش طرفنه خاكی اخذ ايتمك ايچون امر ايلدك ليكن قساوت وغلظتدن هوش جانبنه نهی ايلدك بر سبيل الهام
بويله ديمكله ای هوش غليظ وقاسی اولمه وتضرع ونياز قيلنلره شدت وغلظت قيلمه پس رحمتك سبقی غضب اوزره
غالب اولدی وبندن صفت غضبی دفع قيلدی ای افعالی بديع وعجيب وكاری نيكو ولطيف اولان رب العالمين ديدی
بو بيتلرده حق تعالينك ايكی نوع اوزره امری اولديغنه اشارت واردر بری امر تكليفی وبری دخی امر ارادی امر تكليفی
اولدر كه من حيث الظاهر انبيای عظام عليهم السلام واوليای كرام لسانندن بنده لرنه افعل كذا ولا تفعل كذا ديدی
وامر ارادی اولدر كه حق تبارك وتعالی بنده سنك وجودندن اول فعلی ظهوره كتوره وكاه اولور كه كتورمكی مراد

ابلیه اکرام تکلیفی امر ارادته موافق اولورسه اول فعلی ظهوره کلور وکاه اولورکه امر تکلیفی امر ارادته موافقت
ایلمز اول حینده اول تکلیف اولنان امر ظهوره کلمز بلکه ارادهٔ الهیه نیی مراد ایلرسه اول بنده نك باطننه اول معنی
الهام وافهام اولنور واول بنده مقتضای ارادت الهیه اوزره حرکت قیلور پس اول بنده امر تکلیفی یه نسبتله ظاهرا
عاصی اولسه امر ارادته نسبتله مطیع اولمش اولور (فرستادن حق تعالی ملك العزم والحزم عزرائیل علیه السلام را
بهر کرفتن حفنهٔ خاك بهر ترکیب جسم آدم جالاك علیه السلام) بو سرخ شریف حق تعالی حضرتلری عزم وحزم ملکی
اولان عزرائیل علیه السلامی یعنی شدت رأی صاحبی وعزیمت مالکی اولان ملك الموتی کوندرمسنك بیاننده در
زمیندن آدم جالاك علیه السلامك جسمنی ترکیب وترتیب ایلمکدن اوتری براوج خاك طوتمقلغه ومایهٔ جسم
اولان خاکی اخذ ایتمکلکه کعب الاحبار حضرتلری حضرت نبی علیه السلامدن بو یله روایت بیورورلر قال النبی
صلی الله علیه وسلم خلق الله عزرائیل علیه السلام بحیث کان رجلاه فی تخوم الارضین ورأسه فی السماء العلیا
ووجهه یقابل اللوح المحفوظ وله اعوان بعدد من یموت والخلق کلهم بین عینیه لایقبض روح مخلوق الابعدان یتوفی
رزقه وینقضی اجله (مثنوی) کفت یزدان زود عزرائیل را * که ببین آن خاك پر تخییل را * پس حضرت یزدان
متعال فی الحال عزرائیل علیه السلامه دیدی که اول خاك پر تخییلی کور یعنی اول اوهام وتخیلات ایله
پر اولان خاکك کارینی یا عزرائیل سن کور دیو الله تبارك وتعالیدن امر شریف وارد اولدی (مثنوی) آن ضعیف
زال ظالم را بیاب * مشت خاکی زو بیاور باشتاب * اول ظالم اولان ضعیف زالی بول تیز عجله ایله اندن براوج خاك کتور
زال عجوزه یه دیرلر بونده زالدن مراد ارضدر که مؤنث اولدیغندن اوتری اکا زال تعبیر ایلدیلر تا نه کم تصغیری ارضه
کلور که انك مؤنث اولدیغنه بو دلالت قیلور (مثنوی) رفت عزرائیل سرهنك قضا * سوی کرهٔ خاك بهر اقتضا *
قضاء الهی سرهنکی اولان عزرائیل علیه السلام کندی کرهٔ خاك طرفنه حق تعالینك اقتضاسندن اوتری
(مثنوی) خاك بر قانون نفیر آغاز کرد * داد سوکندش بسی سوکند خورد * خاك اولکی قانون اوزره نفیر وناله یه
باشلدی حضرت عزرائیل علیه السلام همین آند ویردی وکندیسی دخی چوق آند ایچوب کان والله بالله تالله
بن کندی جزومی رضا ایله ویرمزم سندخی الله حقیچون وانك صفات علیه سی وذات شریفه سی حقیچون لطف
ایله بندن اول ترابی اخذ ایلمه دیدی (مثنوی) کای غلام خاص وای حمال عرش * ای مطاع الامر اندر عرش وفرش
که ای حضرت خدانك خاص بنده سی وای عرش رحمانك حمالی ای عرشده وفرشده امر که اطاعت اولنمشدر سن
حق تعالینك خاص قولیسن وعرش عالی یی دخی کوریجیسن حضرت حق قتنده بو یله عظیم شانك
وار ایکن سکا لایق اولان اولدر که بکا مرحمت ایده سن (مثنوی) رو بحق رحمت رحمان فرد * رو بحق آنکه باتو لطف
کرد * فرد اولان رحمانك حقیچون یوری برشاه عظیم الشانك حقیچون که سکا لطف ایلدی وسنی بو یله جلیل القدر
قیلدی یوری (مثنوی) حق شاهی که بجز او معبود نیست * پیش او زاری کس مردود نیست * اول رحمتی چوق
برشاه حقیچون که اندن غیری معبود یوقدر انك حضورنده کمسنك تضرع وفغانی مردود دکلدر بلکه مقبولدر
(مثنوی) کفت نتوانم بدین افسون که من * رو بتابم زامر او سر وعلن * حضرت عزرائیل علیه السلام اکا دیدی قادر
دکلم بو افسونله که بن نهان وآشکارا امر ایدیجیدن یوز چویرم یعنی ظاهرا وباطنا امر ایدیجی خدانك حکمندن
سنك بو افسونکله یوزیمی دوندرمکه قادر اولمزم دیدی (مثنوی) کفت آخر امر فرمود او بحلم * هر دو امر ند او بکیر
از راه علم * زمین حضرت عزرائیل علیه السلامدن بو سوزلری اشتدی اکا جواب ویروب ایتدی آخر حلم ایلمکه
هم اول الله امر بیوردی هر ایکیسی امردر راه علمدن بو امری طوت یعنی حق تبارك وتعالی اکر برشیئه عنف وشدت
ایلمکی بیوردی ایسه حلم ورفقت ایلمکی دخی بیوردی پس ایکیسی بیله اکرچه امر اولدی لیکن سن علم یولندن
حلم ورفقی طوت که بیلورسنکه ان الله رفیق یحب الرفیق موجبنجه حق تعالی حکیم ورفیق اولنلری سورولهذا اول اوچ
فرشته که سندن مقدم کلدیلر بن ضعیفه رفقتله معامله قیلدیلر وبنم تضرعمی استماع ایلیوب بنی رنجیده ایتمیوب
کیرو دوندیلر (م ی) کفت ان تأویل باشد یا قیاس * در صریح امر کم جو التباس * فکر خودرا کر کنی تأویل به کی کنی
تأویل این نامشتبه امر حق ایله حضرت عزرائیل علیه السلام زمینه دیدی ای زمین اول سنك دیدیکك تأویلدر
یا قیاسدر امر صریحده سن التباس استمه اکر کندی فکرکی تأویل ایلیه سن یکدر که بو نامشتبه اولان امری تأویل
ایلیه سن یعنی تأویل ویا خود قیاس شول محلده اولورکه انك حقنده امر صریح وارد اولمیه نجن (الله تبارك وتعالی)
صریحه برنسنه نك فعلنه امر ایلسه اول امر صریحده اشتباه والتباس استمك کرك وتأویل وتوجیه جانبنه میل قیلمق
کرك بلکه بو نامشتبه اولان امر صریحی تأویل ایلمکدن کندی فکرکی اول امره تأویل وتوجیه ایلمك اولی وبهتردر

مثلا (ان الله یأمرکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها) آیت کریمه سی موجبنجه الله تعالی اماناتلری اهلنه ویرمکه امر ایلدی
پس هرشیئك وجودنی حق تعالی اول شیئه امانت ویردی بن انك رسولیم اول امانتك اهلیم حق تعالی سکا امانت
ویردیکی وجودی بکا حسن اختیارکله تسلیم ایلمکه وبندخی انی آخذ وقابض اولمغه مأمورم وامینم پس سن اللهك
قابض امر شریفنی تأویل وتوجیه ایدوب وحیله یولنه کیدوب اول امانتی اهلنه وصاحبنه ویرمك استرسن امر حقه
مطیع اولان بنده نك شانی بو دکلدر بو آیت تأویل وقیاسه صغمز کوزلك اچ کندیکی امر حقه تسلیم ایله دیو سویلدی
اکرچه حضرت عزرائیل علیه السلام بو سوزلری زمینه خطابا دیدی ولیکن بوندن مراد اجزاء زمیندن مرکب
اولان انسانه قبض روح ایلدیکی وقتده ایلدیکی کلمات اولور زیرا بو جزء زمین اولان انسانك طبیعنده دخی بو خاصیت
موجوده درکه نجن حق تعالی اکا ملك الموتی روحنی قبض ایلمکدن اوتری کوندرسه قسملر ایدر وتضرعلر قیلور واندن
عفو طلب ایلر امانتی صاحبنه ویرمیوب کندی حالی اوزره قالمق مراد ایدر وحضرت عزرائیل علیه السلام
ایسه زمینه سویلدیکی بو سوزلری اکا دخی سویلرونیچون امر حقه انقیاد ایتمزسن دیو توبیخ ایلر (مثنوی) دل همی
سوزدمرا زلابه ات * سینه ام پرخون شد از شورابه ات * نیستم بی رحم بل زان هر سه پاك * رحم بیشستم زدرد دردناك
حضرت عزرائیل علیه السلام زمینه دیدی بنم کوکلم سنك لابه وتضرعکدن همیشه یانر بنم سینه م سنك شورابکدن
پرخون اولدی یعنی سنك کوزلك یاشندن درونم قان ایله طولدی بن بی رحم دکلم بلکه هر اول اوچ پاکدن بنم مرحمتم
زیاده دردردناکك دردندن اوتری یعنی حضرت عزرائیل علیه السلام اکرچه بو سوزلری زمینه دیدی ولیکن
اصل زمینك اجزاسندن مرکب اولان انسانك وجودنه خطاب ایلمك وکندینك حقیقت حالنی سویلمك مراد اولدی
زیرا بعض انسان انی بی مرحمت اولان عذاب ملکلرندن قیاس ایدر پس انلره تعلیم ایچون زمینه خطاب ایدوب
دیرای زمین وای زمینك فرزندی اولان انسان بی یقین سن قیاس ایلمه که سنك لابه وتضرعکدن بنم قلبم یانمیه
وسنك حالکه بنده مرحمت اولمیه سنك لابه وتضرعکدن بنم قلبم کوینور وبنم درونم سنك کوزلك یاشندن پرخون
اولور بن بی رحم وبی شفقت دکلم بنم مرحمت وشفقتم زیاده رکدر (مثنوی) کر طپانچه میزنم من بر یتیم * ور دهد حلوا
بدستش آن حلیم * فرضا اکر بن بر یتیمه طپانچه اورم واکر اول حلیم یتیمك النه حلوا ویره (مثنوی) این طپانچه خوشتر
از حلوای او * ور شود غره بحلوای او) بو بنم اوردیغم طپانچه یتیمه اول حلیمك حلواسندن خوشترکدر واکر یتیم حلوایه
مغرور وفریفته اوله وای انك حالنه بونده تنبیه اولدر که حکیم مطلق اولان خدانك وملائکه نك وانبیا علیهم السلامك
واولیای کرامك اللهك بندلری نه صورت قهرده ایلدکاری عملر نفعدن وحکمتدن خالی دکلدر زیرا حکیمدن وحکمتله
موصوف اولان کریمدن عبث فعل صدور ایلمز حضرت عزرائیل علیه السلام دخی اللهك مقرب ملکیدر فی الحقیقه
بریتیمی الله امریله اغلتسه حکیم وعاقل اولمیه کسه لرك اکا رعایت قیلمسندن وحلوا ویرمسندن اولی اولور پس
بنه زمینه خطاب ایدوب دیدی (مثنوی) بر نفیر تو جکرمی سوزدم * لیك حق لطفی همی آموزدم * ای زمین
اکرچه سنك فغان ونفیرکه بنم جکرم یانر لیکن حق تعالی بکا برعظیم لطف تعلیم ایلر یعنی اکرچه بو صفتلرم سکا قهر
کورینور ولیکن اول قهرك ضمننده الله تعالی بکا نیجه لطفلر وکرملر اولدیغنی بیلدیرر (م ی) لطف مخفی درمیان قهرها
در حدث پنهان عقیق بی بها * لطف الهی قهرلرك ما بیننده مخفیدر مثلا بهاسز عقیق حدث ایچره پنهان اولدیغی کبی تا نه کم
(عسی ان تکرهوا شیأ وهو خیر لکم) آیت کریمه سی بو معنایی کشف وایضاح ایلر انسانك طبعی کاه
اولورکه برشیئه محبت ایلر حال بو که اول شیء اکا شر وضرردر وکاه اولورکه برشیئی مکروه عد ایلر حال بو که اول شیء
اکا خیرلو وفائده لودر (مثنوی) قهر حق بهتر زصد حلم منست * منع کردن جان زحق جان کندنست * حق تعالینك
قهری بنم یوز حلمدن بهتردر حق تعالیدن جانی منع ایلمك جان چکشمکدر یعنی بنکه اللهك مخلوقیم مخلوقك
یوز قات حلم ومرحمتندن حکیم اولان خالقك قهری وغضبی بیك مرتبه اولیدر پس جانی حق تعالینك امر شریفندن
منع ایلمك حد ذاتنده جان چکشمك اولور اکر نفس حق تعالینك امرنده نه مرتبه منفعت وار ایدوکنی بیلسیدی
جان چکشمکدن بری اولوردی (مثنوی) بدترین قهرش به از حلم دوکون * نعم رب العالمین نعم عون * لطفهای مضمر
اندر قهر او * جان سپردن جان فزاید بهر او * حق تعالینك بدتر قهری ایکی جهانك کرم وحلمندن یکدر
نه کوزل رب العالمیندر نه کوزل عوندر حقا بو برمعیندر که انك عون وعنایتی اولمینجه برکسه بر مراده واصل اولمز
وبر لطیف رب العالمیندر که هرشیئك تربیه سیله نشو ونما بولوب وترقیلر قیلوب استعدادی قدر کمال بولمقده در انك
قهری ایچره نیجه لطفلر مضمردر پس اول خدادن اوتری جانی اصمرلمق جانی زیاده ایلر زیرا انك امرنه جانی تسلیم
ایلمك جانك منور اولمسنه وقوت وکمال بولمسنه سبب اولور (مثنوی) هین رها کن بدکمانی وضلال * سرقدم کن چونکه

فرمودت تعال * ان تعالی او تعالی ها دهد * مستی وجفت ونهالیها دهد * آکاه اول ای زمین بدکمانلغی وضلالی ترک ایله
باشکی قدم ایله چونکم سکا حق تعالی تعالی بیوردی اول خدانک تعالیسی مدعو اولان بنده سنه تعالیلر و ترقیلر
ویررمستلک وجفت ونهالیلر ویرر تعالی تعالی یتعالیدن امردر عرب بر آشغه مرتبه اولان کمسه یی یوقرو مرتبه یه
دعوت ایلیوب کل دیمک استه سه تعالی دیرصکره مطلقا کل دیمک معناسنده استعمال ایلدیلر تعالیها تعالیلر دیمکدر
تعالی تفاعل بابندن مصدردر ترکیبه یوجه اولقلغه دیرلر جفتدن مراد بونده ازواج مطهره در نهالی برنوع بساطه
دیرلر بونده مطلق بساط مراد اولور و تقدیر کلام و توضیح مرام بویله دیمک اولور که ای زمین بدکمان وای زمینک فرزندی
اولان انسان آکاه اول بدکمانلغی وضلالتی ترک ایله چونکم حق تعالی حضرتلری سنی کندی جنابنه کل دیو
دعوت ایلدی باشکی قدم ایله و کوکی کبی غلطان اوله رق کیت زیرا اول حضرتک برقولنه کل دیمسی اکا نیجه یوجه لکلر
ورفعتلر ویررو شراب طهوردن مستلک ویرروازواج مطهره ویرر ولطیف بساطلر ویررو اول بساطلر اوزره بونلر متکی
اولورلر کما قال الله تعالی (متکئین علی فرش بطائنها من استبرق وجنی الجنتین دان فبأی آلاء ربکما تکذبان) (مثنوی)
باری ان امرسنی راهیچ هیچ * من بیارم کردوهن ویبچ پیچ * باری اول سنی وروشن اولان امری هیچ وهرکز
بن جور وضعیف ایلمکه وطولشدیروب تأویل و توجیه قیلمغه قادردکلم سن بکا بوخصوصده یمین ویرمه و ترک امر ایلمکه
اقدام قیلمه دیدی (مثنوی) آن همه بشنیدان خاک نژند * زان کمان بد بدش در کوش بند * حضرت عزرائیل
علیه السلامک بو دوکلی نصیحتنی اول حقیر وغمکین خاک اشتدی اول بدکماندن انک کوشنده بند اولدی یعنی اول خاک
حقیر عزرائیل علیه السلامک اکرچه بوقدر نصح وپندنی اشتدی اول بدظندن انک قولغنده قالدی اول سوء ظنی
کندیدن ازاله قیلمغه قادر اولمدی نته کم اندن مخلوق اولان انسان دخی بویله در هرحینده که حضرت عزرائیل
علیه السلام اکا نیجه معانی وحکم سویلسه وروحکی تسلیم ایله امر الهیدن اعراض ایلمه دیو نصیحت ایلسه
بدکمان اولمقدن خالی اولمز وحسن اختیاری ایله روحنی اکا تسلیم قیلمز مکرکه حقه عاشق اولنلر وموتک تحفه ایدیکنی
بیلنلر انلر (بیت) فان قلت لی مت مت سمعا وطاعة * وقلت لداعی الموت اهلا ومرحبا * دیرلردر (مثنوی) بازا زنوعی
دکر آن خاک پست * لابه وسجده همی کردش چومست * کیر ویر آخر نوعدن اول پست وسفلی اولان خاک حضرت
عزرائیل علیه السلامک اوکنده مست کبی دوکلی تضرع وسجده ایلدی (مثنوی) کفت نی برخیز بودزین زیان *
من سروجان می دهم رهن وضمان * حضرت عزرائیل علیه السلام اکا دیدی یوق سنک زعمک کبی دکلدر عناد ایله
قالق بوندن زیان اولمز یعنی کندیکی بکا تسلیم ایلمکدن سکا ضرر ونقصان کلمز اکر سن اعتماد ایلمز ایسک بن باشی وجانی
رهن وضمان قورم یعنی اکر سن جانکی بکا تسلیم ایلمکده زیان ایلیجک اولورسن بنم باشم سکا رهن وجانم ضامن
اولسون سنی عالم اصله ایصال ایدرم بوندن اوسکانه دولت اولورد بوتسلیه ویردی (مثنوی) لابه مندیش ومکن
لابه دکر * جز بدان شاه رحیم وداد کر) لابه فکر ایلمه وبردخی لابه ایلمه اول دادکر اولان پادشاهدن غیری یه (مثنوی
بنده فرمانم نیارم ترک کرد * امر اوکز بحر انکیزید کرد * زیرا بن بنده فرمانم یعنی امر قولی یم ترک ایلمکه قادر دکلم انک
امرنی که انک امری دریادن غبار قوپاردی (مثنوی) جز ازان خلاق کوش وچشم وسر * نشنوم ازجان خود هم
خیروشر * اول کوش وچشم وسرک خلاقندن غیری کندی جانمدن بیله خیروشر ونفع وضر استماع ایلمزم یعنی کندی
جانم خصوصنده حق تعالی هرنه بیوررسه انی قبول ایلرم وکندی جانم خیردن وشردن هرنه دیرسه انی قبول ایلمزم
دیدی (مثنوی) کوش من از کفت غیراوکرست * اوم ازجان شیرین جان ترست * بنم قولاغم اول خدانک غیرینک
کلامندن اصمدر زیرا اول حضرتک امری جان شیرینمدن جانتردر یعنی جانمدن انک امر شریفی بکا الذ واحبدر
(مثنوی) جان ازو آمد نیامد اوزجان * صد هزاران جان دهد او رایکان * جان اندن کلدی او جاندن کلمدی اول
خدا مفت ورایکان نیجه یوز بیک جان ویرر (مثنوی) جان که باشد کش کزینم برکریم * کیک چه بودکه بسوزانم
کلیم * جان کم اوله که بن انی اول کریمک اوزرینه کزیده قیلم واختیار ایلیم مثلا کیک کیمدرکه بن اندن اوتری کلیم یاقم یعنی
برغوندن اوتری برکلیمی یاقمق نیجه روا وسزا دکل ایسه برجاندن اوتری حضرت حقک رضای شریفنه مخالفت ایتمک
هم انک کبی روا وسزا دکلدر (مثنوی) من ندانم خیر الا خیر او * صم وبکم وعمی من ازغیراو * بن خیر بیلمزم الا انک
خیرنی بیلورم که خیر اللهک اختیار ایلدیکیدر بن انک غیریسندن صم وبکم وعمی صم اصمک وبکم ابکمک وعمی اعمانک
جمعلریدر یعنی بن انک غیرسندن اصملردن وابکملردن واعمالردنم هرکزانک امرنه بن مخالفت ایتمزم دیدی (مثنوی)
کوش من کرست ازراری کنان * که منم قوالم صاغر در کف او همچون سنان * بنم قولاغم صاغر درزاری وفغان ایدیجیلردن
زیرا بن اول خدانک دست ارادتنده سنان کبی یم اکرچه ظاهرا زخم وجراحت سنانکدر لیکن معنا سنان بر آلتدر

وزخم اوسناندار اولان کمسه نکدر پس حضرت عزرائیل علیه السلامک آلت حق اولدیغنی تعلیم ایلمکدن اوتری
بو بیانی بسط ایلیوب بیوردیلر (بیان آنکه مخلوقیکه تراز ظلمی رسد بحقیقت اوهمچو آلتیست عارف آنست که
بحق رجوع کند نه بالت واکر بالت رجوع کند بظاهر نه ازجهل کند بلکه برای مصلحتی) بو مصرع شریف
انک بیانیدرکه برمخلوقکه آندن سکا برظلم ایریشه حقیقتده اول مخلوق برآلت کبیدر عارف اول کمسه درکه
کندی یه برمصیبت ویا برظلم ومحنت ایرشسه حق تعالی یه رجوع ایلیه آلتنه رجوع ایلمیه واکر عارف ظاهرا آلتنه
رجوع ایلرسه ده جهلدن ایلمز بلکه برحکمت ومصلحتدن اوتری ایلر (چنانکه ابایزید قدس الله سره العزیز کفت که
چندین سالست که من با مخلوق سخن نکفته ام وازمخلوق سخن نشنیده ام ولیکن خلق چنین پندارند که با ایشان
میکویم وازایشان می شنوم زیرا ایشان مخاطب اکبر رانمی بینند که ایشان چو صدا اند اورا نسبت بحال من *
انجلین که حضرت ابایزید قدس سره العزیز دیدیکه بوقدر ییلدرکه بن مخلوقله سوز سویلمشم ومخلوقدن سوز
ایشتمشم ولیکن خلق بویله صانورلر که بن انلرله سویلشورم وانلردن اشیدرم * کما قال انی اکلم الله منذ ثلثین
سنة واسمع منه والناس یظنون انی اکلمهم واسمع منهم * زیرا انلر مخاطب اکبری کورمزلر زیرا ناس اول مخاطب
اکبره صدا کبیدرو بونلر بنم حالمه نسبتله یعنی بوناس بنم مرتبه مه وحالمه نسبتله مخاطب اکبرک صداسی کبیدرو بونلرک
وجودی صدا ویریجی کوه کبیدرو بونلرک وجودندن صدور ایلین صدا فی الحقیقه مصوت حقیقینکدر وبن بونلرک
وجوندن ظهور ایلین صدایی همان اندن استماع ایلرم وسوز سویلسم همان اول مخاطب اکبره سویلرم دیمک
اولور * التفات مستمع عاقل بصدا نباشد چنانکه مثلست معروف * قال الجدار للوتد لم تشقنی قال الوتد انظر
الی من یدقنی * عاقل وعارف اولان مستمعک صدایه التفاتی اولمز بلکه انک التفاتی مصوته اولور واول صدانک
صاحبنه توجه قیلور انجلین که معروف ومشهور مثلدر دیوار میخه دیدیکه بکا نیچون زحمت ومشقت ویررسن
میخ دیواره دیدی بکا نظر ایلمه بلکه بنی قاقن کمسنه یه نظر ایله که بن بر آلتم وسکا هرنه حاصل اولورسه اندن حاصل اولور دیدی
(مثنوی) احمقانه ازسنان رحمت مجو * زان شهی جو کان بود در دست او * پس احمقانه سناندن مرحمت ورحمت استمه
اول بر پادشاهدن دیله که اول سنان انک النده بر آلتدر یعنی ای جزوزمین اولان انسان احمقلر کبی سنان
مثابه سنده آلت حق اولان مخلوقدن هرکیم ایسه مرحمت وشفقت استمه بلکه اول بر پادشاهدن ایسته که اول
مخلوق انک یدقدرتنده بر آلتدر (مثنوی) باسنان وتیغ چون لابه کنی * کو اسیر آمد بدست آن سنی * سنان وتیغه
نیچون لابه ایلرسن که اول سنان وتیغ اول سنی وعالی پادشاهک الندە اسیر کلدی یعنی شاه حقیقتک یدقدرتده
تیغ وسنان مثابه سنده اولان مخلوقه نیچون تضرع ایلرسن که اول مخلوق اول عالی پادشاهک دست ارادتنده اسیر
وزبون کلدی انده مستقل برقدرت وارادت یوقدرکه اکا تضرع ایلیه سن (مثنوی) او بصنعت آزرست ومن صنم
آلتی کوسازدم من آن شوم * مثلا اول پادشاه صنعتده آزر کبیدر وبن صنم کبی یم بر آلتکه اول بنی دوزرسه اول آلت
اولورم بوبیتلر حضرت عزرائیل علیه السلامک لسانندن سویلنن کلمات طیبه دندر اکرچه هرشیئک لسان حالی
بوکونه مقالی سویلروبن یدقدرتنده بر آلت حق کبی یم دیو تعبیر ایلر فی الحقیقه آزرک دستنده صنم نیجه زبون ومغلوب
ایسه هرشیء دخی دست ارادت الهیه ده انک کبی زبوندر اکر برکسه یه خدای تعالی عذاب وجفا ایلمک ایسته یه برشیئی
اکا تیغ وسنان کبی ایلر اکر کسه اول شیء ملک اولسون اکر کسه فلک اولسون وکرکسه بونلردن ماعدا اولان شیلر اولسون
اکرملائکه رحمت ایسه ده حق تعالی انی ملک عذاب ایلرنته کم حضرت جبرائیل علیه السلامی قوم لوط وقوم ثموده
عذاب ملکی قیلدی وحضرت عزرائیل علیه السلامی ملک الموت ایکن انبیاء عظام واولیای کرامدن نیجه کمسه لره
لطف ورحمت ملکی قیلدی پس حضرت عزرائیل علیه السلامک لسانندن بومعنالره اشارت ایدوب بیوردر
(مثنوی) کرمرا ساغر کند ساغر شوم * ورمرا خنجر کند خنجر شوم * اکر اول صانع بیچون بنی ساغر
ایلرسه ساغر اولورم واکر بنی خنجر ایلرسه خنجر اولورم ناس بندن زخم والم کورورلر (مثنوی) کرمرا چشمه کند آبی دهم *
ورمرا آتش کند تابی دهم * واکر اول اوستاد بنی چشمه ایلرسه بر آب حیات ویردم کیم اندن مرده لر زنده اولور واکر
اول قاهر بنی آتش ایلیه خلقه بر تاب وحرارت ویریرمکه انلری یقرم وهلاک ایدرم (مثنوی) کرمرا باران کند خرمن دهم
ورمرا ناوک کند درتن جهم * اکر بنی باران ایلرسه خلقه خرمن ویریرم واکر بنی ناوک وتیر ایلیه جسم وتنه
صچرارم یعنی اکر بنی باران رحمت ایلرسه خرمن احوال شریفه یه سبب اولورم وانبات زرایع معنوی قیلورم واکر
بنی تیر بلا ایدرسه بدنلره زخم اوروب انلری مجروح ایدرم (مثنوی) کرمرا ماری کند زهر افکنم * ورمرا یاری
کند خدمت کنم * واکر بنی برمار ایلیه خلقه زهر براغورم واکر بنی بریار معین ایلیه خدمت ایلرم ومهر ومحبت

براغورم الحاصل هرنه ایلرسه انك کبی اولورم بنده اکا مخالفت ایلمکه بر طاقت وقدرت یوقدر دیدی (مثنوی)
من چو کلکم درمیان اصبعین * نیستم درصف طاعت بین بین * بن اول کاتب حقیقینك قدرت وارادت
برمقلری بنك اورته سنده قلم کبی یم انك طاعتی صفنده بین بین دکلم یعنی مذبذب ومتردد دکلم که کاه طاعتنه میل ایدم
وکاه معصیت جانبنه کیدم بلکه قلوب بنی آدم انك اصبعینی مابیننده نیجه ایسه بنده اویلیم دیدی (کما قال النبی
صلی الله علیه وسلم ان قلوب بنی آدم بین اصبعین من اصابع الرحمن یقلبها کیف یشاء (مثنوی) خاك رامشغول کرد
ودرسخن * یك کفی بر بودزان خاك کهن * عزرائیل علیه السلام خاکی سوزه مشغول ومقید ایلدی فی الحال
اول خاك کهندن بر اوج قاپدی (مثنوی) ساحرانه در ربوداز خاکدان * خاك مشغول سخن چون بیخودان *
خاك زمینه دن ساحرانه وظرافتله براوج خاك قاپدی خاك هنوز بیخودلر کبی سوزه مشغول ایدی (مثنوی)
برد تا حق تربت بی رای را * تا بمکتب ان کریزان پای را * حضرت عزرائیل علیه السلام بی رأی اولان ترابی حضرت
حقه دك ایلتدی اول کریزان پایی مکتبه دك ایلتدی نته کم خاکدن مخلوق اولان بعض بی تدبیر انسانك روحنی
بونك کبی قبض ایدوب حضرت حقه ایلتور شول مکتبدن قچان اوغلنجقلر کبی که باباسی انی طوتوب خواه وناخواه
مکتبه خواجه سنه ایلتور (مثنوی) کفت یزدانکه بعلم روشنم * من تراجلاد این خلقان کنم * حق تعالی
عزرائیل علیه السلامه دیدیکه بنم روشن علم حقیچونکه یا عزرائیل سنی بو خلائقك جلادی ایلرم (مثنوی)
کفت یارب دشمنم کیرند خلق * چون فشارم خلق رادرمرك حلق * عزرائیل علیه السلام ایتدی یاربی خلق بنی
دشمن طوتررچونکم خلقك مرك وقتنده بوغازینی صقام (مثنوی) تورواداری خداوند سنی * که مرا مبغوض دشمن رو
کنی * ای عالی پادشاه سن رواطوترمیسن که بنی خلقك مبغوضی ودشمن یوزلوسی ایلیه سن یعنی خلقك
قتنده دشمن یوزلو اولم انلر بکا بغض وعداوت قیله لر وبندن مجتنب اوله لر (مثنوی) کفت اسبابی بدید آرم عیان *
از تب وقولنج وسرسام وسنان * حق تعالی عزرائیل علیه السلامه دیدی یا عزرائیل بن وافر اسبابی آشکاره وعیان
کتوریرم مثلا حمادن وقولنجدن وسرسامدن وبونلر امثالی اولان امراض واسقامدن وسنان وتیغ وتیرزخملرندن
وبونلر کبی اولان دردلردن (مثنوی) که بکردانم نظر هاشان زتو * درمرضها وسببهای سه تو * که انلرك نظرلرینی
سندن دوندوریرم مرضلرده واوج قات سببلره دوندوریرم یعنی حق تعالی حضرتلری دیدی یا عزرائیل
سن غم چکمه که بن اول خلائقك نظرلرینی سندن مرضلر جانبنه دوندوریرم وجسمانی وروحانی وعقلی اولان اوج قات
سببلره دوندوریرمکه بونلر اول انواع اسبابه نظر ایلدکلرندن سنی دشمن طوتمغه قادر اولمزلر وفلان مرضدن
اولدی دیوب اکا مقید اولورلر دیدی (مثنوی) کفت یارب بندکان هستندنیز * که سببهارابدرندای عزیز *
عزرائیل علیه السلام ایتدی یاربی سنك بنده لرك واردرکه سببلری برتارلرای عزیز یعنی یارب العزة سنك
بواسباب وعلله مقید اولان بنده لرکدن غیری دخی بنده لرك واردرکه انلرای عزیز اولان پادشاه سببلری رفع
ایدرلر وبنی کوررلر (مثنوی) چشم شان باشد کذاره از سبب * درکذشته ازحجب ازفضل رب * انلرك کوزلری سببدن
کذار ونفوذ اولور ورب العزتك فضلندن بونلرك کوزی سببدن کچمشدر یعنی بونلرك چشم باطنی کحل فضل الهی ایله
مکحل ومنور اولدیغندن اوتری اسباب وعلل مرتبه سندن ایلر وکچوب سببی کورمکدن وماسوایی بیلمکدن خلاص
اولمشلردر (مثنوی) سرمه توحیداز کحال حال * یافته رسته زعلت واعتلال * تنکر ندانند رتب وقولنج وسل *
راه ندهند این سببها رابدل * زانکه هر یك زین مرضها رادواست * چون دوانپذیرد آن فعل قضاست * حال کحالندن
توحید سرمه سنی بولمش لاجرم علت واعتلالدن قورتلمشدر بونلر حمایه وقولنجه وسل مرضنه باقزلر بو سببلرده دل
وجانلر ینه یول ویرمزلر زیرا که بو مرضلردن هر بریچون دوا وعلاج واردر چونکه دوا قبول ایلیه اول فعل قضادر
حال بلا تعمل ولا کسب اللهیدن قلبه وارد اولان حالته دیرلر صفت نفسانیه نك ظهور یله زائل اوله بونده حال کحاله
تشبیه اولنمشدر بصر بصیرتی منور ایلدیکی ملابسه ایله سل بالکسر والتشدید اویکنده برقرحه درکه اکا حمای دق لازم
اولور ودخی استمه دن وکوبك بوروسندن ارقلق یعنی اول بنده لرك بصر بصیرتی حال کحالندن توحید ذاتی کحلی
بولمش اسباب وعلل کورمکدن ومعتل ومختل اولمقدن قورتلمشدر بو بندکان خاص مرته سبب اولان امراض
واسقامه قنغی نوعدن اولورسه نظر قیلمزلر انلر کورکارینه بو سببلری قومزلر بلکه محیی وممیت فی الحقیقه اللهی
بیلورلر ومرضدن شفا بولسه لر شافی دخی همان آنی مشاهده قیلورلر (ما انزل الله داء الا وانزل له شفاء) ودخی ولکل
داء دواء حدیث شریفلرینك موجبنجه بو مرضلردن هر برینه بر دواء واردر اول دوایی اول مرضه ایلسك چونکم دوایی
قبول ایلمیه ومشتد اوله اول فعل قضادرا کا علاج کارکر اولمزا کا چاره قضایه رضا ویرمکدر (مثنوی) هر مرض دارد دوا

می دان یقین * چون دوای رنج سرما پوستین * یقین ومحقق هر مرض علاج طوتاریل سرما رنجنك دواسی پوستین
اولدیغی کبی نته کم زیاده صوغوق اولسه وبرادم کورك کیسه صوغوق زحمتنی دفع ایلر (مثنوی) چون خدا خواهد که
مردی بفسرد * سردی ازصد پوستین هم بکذرد * اما خدای تعالی چونکم استیه که بر مردی طوکدیره اول وقتده
صوغوقلق یوز قات پوستیندن بیله کچر (مثنوی) در وجودش لرزه بنهد که آن * نه به جامه به شود نه از آتش آن * انك
وجودنه بر برودت یوز پوستیندن ایچری برلرزه ویرر که اول لرزه نه جامه ایله ایو اولور نه آتشدن یعنی اول چوق
کورککر کیین کسه نك وجودنه آتشدن بیله فائده اولمز بعض نسخه ده انشان واقع اولمشدر بونقدیرجه آتشلردن
دخی ایوا ولمز دیمك اولور اصل ذوی العقولدن اولمین جماداتك جمعی هایله کلمکدر مثلا آتشها ومالها کبی
وذوی العقولدن اولنك جمعی الفله ونونله کلور مثلا مردان ومردمان کبی بوراده آتش ذوی العقول منزله سنده
تنزیل اولنمش اولور بعض نسخه ده دخی آشیان دوشمشدر خانه دن استعاره اولور اما ضعفدن خالی دکلدر وبعض
نسخه لرده دخی آشتان دوشمشدر آتشدان معناسی ویر یلور (مثنوی) چون قضا آید طبیب ابله شود * وان دوا
درنفع هم کمره شود * کی شود محجوب ادراك بصیر * زین سببهای حجاب کول کیر * اصل بیند دیده چون اکمل بود *
فرع بیند مرد چون احول بود) چونکم قضا کله طبیب ابله اولور اول دوا دخی نفع واثرده هم کمراه اولور یعنی طبیب هرنه
مرتبه حاذق اولسه قضا کلدکدنصکره انك حذاقتی بلاهته مبدل اولور ودوا دخی هرنقدر نافع اولسه عکسنه
متحول اولور مثلا قابض ایسه مسهل ومسهل ایسه قابض اولور والحاصل قابل علاج اولمز وطبیب اکا فائده قیلمز
بصیر اولان مرد کاملك ادراکی نیچون محجوب اولور بو کول کیر حجابك سببلرندن اصل کورر دیده چونکم اکمل اوله
لیکن فرع کوررمرد چونکم احول اوله یعنی شول مرد کاملك که بصر بصیرتی کوریجی وحقایق اشیایی مشاهده
قیلیجی اوله انك ادراکی اسباب وعلله حجابله محجوب اولمز وبو کول کیر اولان وسایط واسبابدن شك وشبهه یه دوشمز
شول بر دیده که مشاهده ومعاینه ده کاملتر اوله اول همان اصلی وحقیقی مشاهده قیلور اما شول بر مردك که
دیدهٔ قلبنده حول وعلل اوله اول مرد فروع واسباب کورمکدن خالی اولمز (جواب امدن که نظراو بر اسباب
ومرض وزخم تیغ نیاید برکار تو عزرائیل هم نیاید که توهم سببی اکرچه مختفی تری ازین سببها وبود که بران رنجور
مختفی نباشی که وهو اقرب الیه منکم ولکن لا تبصرون * بو سرخ شریف حق تعالی حضرتلرندن جواب کلمسنك
بیاننده در عزرائیله بویله دیوکه اول کسه نك که نظری اسباب اوزره ومرض اوزره وزخم تیغه کلمز وواقع اولمزسن عزرائیل
علیه السلامك اوزرینه هم کلمز وواقع اولمز زیرا سندخی سببسن اکرچه اول سببلردن مختفیرکسن واولورکه اول
محتضر اولان رنجوره مختفی اولمیه سن یعنی تمکن اولورکه اول روحنی قبض ایلمك ایچون توجه ایلدیکك مریضه
هم سنك سبب اولدیغك مختفی اولمز پس اکا بز سزلك جمله کزدن اقرب اولدیغمز معلوم ومشهود اولور واول جلی وخفی
اولان سببلره نظر ایلیوب همان بزی مشاهده قیلور نته کم سورهٔ واقعه ده واقع اولمشدر اوّلی بودر (فلولا اذا بلغت
الحلقوم) یعنی سزدن بر بکزك نفسی حلقومه یتشدکده حین نزعده (وانتم حینئذ تنظرون) سزای حاضر اولنلر
اول حینده اکا نظر ایدرسز انك غمراتدن اولان احوالنه (ونحن اقرب الیه) وبز اول محتضره اقربز (منکم) سزدن علما
وتصرفا وقدرتا سزاول محتضرك آثار شدتندن غیری احوالنی مشاهده ایده مزسز (ولکن لا تبصرون) لیکن سز بزم اکا
قربمزی مشاهده ایده مزسز کمال غفلتکزدن (م ی) کفت یزدان انکه باشد اصل دان) پس ترا کی بیند اواندرمیان) کرچه
خویش ازعامه پنهان کردهٔ * پیش روشن دیدکان هم پردهٔ * حق سبحانه وتعالی عزرائیل علیه السلامه دیدی اول
کسه که اصلی بیلیجی اوله پس اول کسه سنی نیچون اورتاده کوررای عزرائیل کرچه سن کندیکی عوامدن پنهان ایلمشسن
وروشن دیده لرك اوکنده هم پرده سن یعنی حضرت یزدان مجید عزرائیل علیه السلامه بو کونه جواب ویدیروب
دیدیکه یا عزرائیل اول کسه که اصل بیلیجی وحقیقت کوریجی اوله پس اول سنی اورتاده نیچون کوررا کرچه کندیکی عوام
ناسك دیدهٔ ادراکندن پنهان ایلیوب مختفی اولدك انلرسنی ممیت حقیقی صانورلر آلت ملاحظه اولدیغکی بیلمزلر اما روشن
دیده لر اوکنده هم پرده میسن آنلرك دیدهٔ شهودنه نسبتله پردهٔ حجاب دکلسن بومعنی استفهام اولدیغی اوزره در استفهام
اولمیوب روشن دیده لر اوکنده هم پرده وروپوشسن دیمك دخی صحیح اولور یعنی آنلر قتنده سن بنم فعلمك وقدرتمك پرده سی
وروپوشیسن سنی آنلر فاعل حقیقی کورمزلر بلکه بنم فعلمه وتصرفمه بر آلت کوررلر دیمك اولور (مثنوی) وآنکه ایشانرا
شکر باشد اجل * چون نظرشان مست باشد دردول) واول کسه لر که آنلره اجل شکر اولور وموت فنالذیذ کاور
دنیا دولتلرینه آنلرك نظری نیجه مست اولور یعنی شول اولمزدن اول اولن وموت فنا آنلره شکر کبی اولان کسه لرك
نظرلری بو دنیانك دولتلرینه ولذتلرینه مست اولمز وآنلر بو عالمك جاه ومالنه کوکل باغلمزتا کم بو عالمدن انتقال ایلمك آنلره

تلخ وترش اوله (مثنوی) تلخ نبود پیش ایشان مرک تن * چون روند از چاه وزندان در چمن) پس آنلرک قتنده تنک مرکی
تلخ اولمز چونکه چاه وزنداندن چمنه کیده‌لر فی الواقع دنیا مؤمنک زندانیدر سجن دنیادن چیقوب سرای آخرته کتسه
اکا غم والم کلمز اما بو دنیا که بر کسه‌یه جنت ودار لذت اوله اول کسه ذوق ولذتی قوبوب محنت وفلاکت محلنه کتسه
اکا اول کتمک عظیم تلخ وترش کلور (مثنوی) وارهیدند از جهان پیچ پیچ * کس نکرید بر فوات هیچ هیچ) بونلر پیچ پیچ
اولان جهان غمندن قورتلدیلر کسه هیچک فواتی اوزره هیچ اغلمز یعنی بو پرزحمت وپرمشقت اولان جهانک قیدندن
قورتلدیلر وآنک فوتی وزوالی ایچون کریه قیلمدیلر زیرا بو دنیا فی الحقیقه هیچ وعدمدر وبر کسه هیچک فوتی اوزره کریان
اولمز وبر خیال ونمایش برمردعا قلدن زائل اولسه آنک زوالی ایچون غم یمز ونوحه قیلمز (م ی) برج زندان راشکست
ارکانیٔ * هیچ ازو رنجد دل زندانیٔ) مثلا ارکانه منسوب بر کسه زندانک برجنی صدی بر زندانه منسوب اولان
کسه‌نک کوکلی هیچ آندن اینجنورمی بویله دیو (مثنوی) کای دریغ این سنک مرمر راشکست * تا روان وجان ما
از حبس رست) که اول ارکانه منسوب اولان کسنه ای دریغ بو مرمر طاشنی صدی تا بزم روان وروحمز حبس
زنداندن قورتلدی (مثنوی) ان رخام خوب وآن سنک لطیف * برج وزندان را بهی بود والیف) اول خوب مرمر
واول سنک لطیفکه برجده ایدی زندانک برجنه کوزل ایدی والیف وخوش ایدی (مثنوی) چون شکستش تا که
زندانی برست * دست او در جرم این باید شکست) ارکانی زندانک برجنی نیچون صدی تا که زندانده محبوس اولان
قورتلدی اول ارکانینک الینی بو ایشک جرمنده صمق وقطع ایلمک کرک (مثنوی) هیچ زندانی نکوید این فشار *
جز کسی کز حبس آرندش بدار) هیچ زندانده محبوس اولان بیهوده سوزلری سویلرمی اول کسه‌دن غیری که آنی حبس
زنداندن داره کتوره‌لر کذلک بو دنیا زندانده محبوس اولان وآخرت سراینده مرتبه‌سی اولان کسه‌لر هم عزرائیل
بزم بدنمز برجنی نیچون ویران ایلدی دعوا کاشو بله دیمک کرک وبو بله دیمک کرکدیو سویلرمی مکر شول کسه‌لر که آنلری
بو دنیا زنداندن دار آخرته عذاب ایلمک ایچون کتوره‌لر وسیاست ومحنت میدانه یتوره‌لر (مثنوی) تلخ کی باشد کسی را
کش برند * از میان زهر ماران سوی قند) موت بو عالم فانیدن رحلت قیلان کسه‌یه تلخ ومشکل اولورکه
آنی مارلرک زهری ایچندن قند وشکر جانبنه ایلته‌لر (مثنوی) جان مجرد کشته از غوغای تن * می پرد با پر دل
بی پای تن) جان ودل تن غوغاسندن مجرد اولمش تن ایاغیسز دل وجان قنادلریله پرواز ایلر یعنی جانکه بو بدندن
خروج ایلیه وجسمک مضایقه وتفرقه سندن مجرد وآزاد اوله بدن پاینه احتیاجی قالمیوب کوکل قنادلریله عالم معناده
پرواز ایدرلر واستدکاری مرتبه‌یه کیدرلر ونه کلوب کندی مقاملرنده قرار ایدرلر (مثنوی) همچو زندانیٔ چه
کاندر شبان * خسبد و بیند بخواب او کلستان) مثلا چاه ایچنده محبوس اولان زندانی کبی که کیجه‌لرده اویوردخی
رؤیاسنده او کلستان کورر (مثنوی) کوید ای یزدان مرا در تن مبر * تا درین کلشن کنم من کر وفر) لاجرم حضرت
خدایه خطاب ایدوب دیرای خدای متعال بنی جسم وتنه ایلتمه تا بو کلشنده بن صفا وکروفر ایلیم یعنی فی المثل بر کسه
چاه ایچره مسجون ومحبوس اولسه وکیجه‌لرده اویوب خوابه وارسه وکندیسنی بر لطیف وشریف منزلده کورسه
آنک دل وجانی حضرت حقه بو کونه دعا ایلیوب دیرکه ای یزدان بالله بنی تن عالمنه ایلتمه تا کم بو کلشن روحانیده بن کشت
وکذشت ایلیم نوم موتک برادریدرکه احد توقیفین درجونکم چاه ایچره مسجون اولان نوم واسطه‌سیله اول عالمه
واصل اولدقده بو بله دیمک مقرر اولیجق چاه بدنده نیجه مدت محبوس اولان کسه‌نک روحی دخی موت واسطه‌سیله
عالم ارواحه واصل اولدقده حضرت حقه لسان روحانی ایله دیر الهی بنی بو کلشن ارواحدن چاه بدنه کوندرمه وبو عالم
بالادن مرتبهٔ اسفله ایندرمه تا بو عالم نورانیده اجنحهٔ روحانیه ایله پرواز قیلم وقیود بدندن آزاد اولوب مرتبهٔ عالیده
آسوده اولم (مثنوی) کویدش یزدان دعا شد مستجاب * وامر و والله اعلم بالصواب) پس حق تعالی اکا دیه
دعا وتضرعک مستجاب اولدی کیروبدن عالمنه کتمه والله تعالی نوابه اعلمدر یعنی مثلا اول چاه ایچره مسجون اولان
کسه واقعه کورسه وکندوینی بر لطیف مرتبه‌ده مشاهده ایلیوب الهی بنی بدن چاهنه کیرو کوندرمه دیو دعا ایلسه
حضرت یزدان اکا دیه سنک دعاک مستجاب اولدی کیرو بدن جانبنه کتمه الله تعالی سنک جمیع امورکده صوابه اعلمدر
(م ی) این چنین خوابی ببین چون خوش بود * مرک نادیده بجنت در رود) بو تخیلین بو لطیف خوابی کورکه نیجه خوش
اولور مرک کورمش ایکن جنته کیده (مثنوی) هیچ او حسرت خورد بر انتباه * (بر تن با سلسله در قعر چاه) هیچ اول کسه
انتباه وبیدار اولمق اوزره حسرت یرمی چاه وزندانده بند زنجیرله اولان کسه تنی اوزره یعنی هیچ اول زندان دبنده سلاسل
واغلال ایله مقید اولان کسه نومه واروب کندوینی عالم اعلاده آزاده کوروب صفایه واصل اولمش ایکن واذواق ولذاته
ایرمش ایکن اویانمغه وسلاسل واغلال ایله مقید اولان بدنه کلمکه حسرت یرمی بو مقرردر که حسرت یمز بلکه بدنه کلمیم

دخی

دخی دیمز پس آنی بویله مضایقه دن خلاص ایلیوب آنک کبی سعادته واصل اولمغه وسیله اولان شیئه اول کسه بغض
وعداوت دخی ایلمز (مثنوی) مؤمنی آخر درآ در صف رزم * که ترا بر آسمان بودست بزم * بر امید راه بالا کن قیام *
همچو شمعی پیش محراب ای غلام * اشک می بار و همی سوز از طلب * همچو شمع سر بریده جمله شب) پس ای مرد عاقل
مؤمن ایسک آخر رزم صفنه کل زیرا سنکچون آسمانده بزم اولمشدر پس بالا یولنک امیدی اوزره قیام ایله محراب
اوکنده بر شمع کبی ای غلام کوز یاشن یاغدر وطلبدن یان دوکلی کیجه سر بریده اولان شمع کبی یعنی اکر
دار آخرتده اولان نعمه اعمانک وار ایسه وعالم آخرت بو دنیادن هر وجهله اعلا اولدیغنه شک وکمانی یوق بر مؤمن ایسک
نفس وشیطان ایله جنک ایلین غازیلرک صفنه کل زیرا سنکچون آسمانده ومراتب جنانده صفا مهیا اولمشدرسن
بو سفلی اولان کلخن ظلمانیده نیچون اقامت ایدرسن ترک ایدر که عالم نورانی ومرتبهٔ علوینک طریقنه سالک اولمق امیدی
اوزره ای غلام محراب اوکنده قائم اولوب همیشه سوزان وکریان اولان شمع کبی سندخی قائم اول وکریه‌لر قیل وشوق
وطلبدن یانوب یاقل دنیا کیجه سنک جمله سنده باشی کسلمش شمع کبی (مثنوی) لب فرو بند از طعام واز شراب *
سوی خوان آسمانی کن شتاب) یمکدن وایچمکدن لب ودهانکی بغله آسمانه منسوب اولان خوان جانبنه سرعت ایله
یعنی کیجه‌لر قائم اول وکوندزلرده دخی آغزیکی طعام وشرابدن باغلیوب صائم اول ومعنوی وروحانی اولان طعام
وشراب جانبنه عجله قیل تا آندن سیر اوله سن وابدی ذوقلر وصفالر بوله سن (مثنوی) دمبدم بر آسمان میدار امید *
در هوای آسمان رقصان چو بید) دمبدم آسمان اوزره امید طوت آسمانک هواسنده سکود کبی یعنی سکود اغاجی
نسیم صبادن نیجه رقص قیلور ایسه سن دخی آسمان معنوینک عشق وهواسنده رقصان اول واول جانبه امید طوت
مثنوی) دمبدم از آسمان می آیدت * آب وآتش رزق می افزایدت * دمبدم سکا آسمان معنویدن آب باران روحانی
وآتش شوق ربانی کلور وسنک معنوی اولان ارزاقنکی زیاده قیلور (مثنوی) کر ترا آنجا بردنبود عجب *
منکر اندر عجز وبنکر در طلب * کین طلب در تو کروکان خداست * زانکه هر طالب بمطلوبی سزاست) اکر طلب
وهمت سنی آسمانه ایلتمه عجب دکلدر عجز وقصورک طرفنه نظر ایلمه بلکه سعی وطلبکه نظر وتوجه ایله زیرا بو طلب سنده
خدانک رهنی واماتیدر زیرا که هر طالب بر مطلوبه لایقدر یعنی آسمان جانبنه امید طوتمق اکرسنی اول آسمانه
ایرشدرمسه یعنی مرتبه‌کی رفیع ومنزلکی شریف ایلرسه عجب اولمز اکر سن بن آسمان کبی عالی قدر اولمغه نیه قادرم
بر عاجز وفقیرم دیرسک عجز وقصورکه باقمه کندکده اولان طلب وهمتکه باق که انسانی مقصوده ایرشدیرن اصل طلبدر
وبو طلب سنک وجودکده الله تعالینک ودیعه‌سی واماتیدر که انکله کندیکه لایق اولان مطلوبی طلب ایلیه سن که
هر طالب بر مطلوبه لایق اولمشدر وکندی مطلوبنی طلب قیلمشدر کورسنک مطلوبک کیمدرکه هر طالب قیمتده
ومرتبه‌ده مطلوبنه کوره شرف بولور (مثنوی) جهد کن تا این طلب افزون شود * تا دلت زین چاه تن بیرون شود
بر جهد ایله تا کم بو طلب سنک وجودکده افزون اوله تا کم سنک قلبک تن چاهندن طشره اوله ونجات بوله (مثنوی)
خلق کوید مرد مسکین آن فلان * تو بکویی زنده ام ای غافلان * شول دمکه سن اوله سن خلق اول فلان
مسکین اولدی دیرلرسن اول زمان دیرسن ای غافللر بن زنده یم ولطف حقله فرخنده یم لیکن سز بنم حالمدن
اکاه دکلسکز (یا لیت قومی یعلمون بما غفر لی ربی وجعلنی من المکرمین) دین مکرملردن اولورسن ودیرسن (مثنوی)
کر تن من همچو تنها خفته است * هشت جنت در دلم بشکفته است *) اکرچه بنم تنم سائر تنلر کبی زیر زمینده
خفته اولمشدر اما حقیقتده سکز جنت بنم دل وجانمده آچلمشدر (مثنوی) جان خفته در کل ونسرین بود *
چه غمست ار تن در ان سرکین بود) جان ودل چونکه کل ونسرین ایچنده خفته وصفاده اوله نه غم وغصه واردر اکر تن
اول سرکینده اوله یعنی تن اکر زیر زمینده اولسون واکر سرکین ایچره قالسون مادامکه دل وجان کلزار یقین ایچره زنده
وفرخنده اوله اکا اصلا ضرر لازم کلمز (مثنوی) جان خفته چه خبر دارد ز تن * کو بکلشن خفت یا در کولخن)
جان خفته تندن نه خبر طوتر که اول جسم وتن کلشنده می یاتدی ویا خود کلخنده می یاتدی یعنی بر کسه‌نک جانی یاتسه
وخواب ایچره استراحت ایتسه اول جان کندی بدنک کلشنده اولدیغنی ویا کلخن ایچره قالدیغنی بیلمز کذلک بو بدندن
خروج وعروج ایلین جان دخی کندی جسمی اکر کلشنده اولسون واکر کلخنده قالسون آنی فرق ایلمز (مثنوی)
می زند جان در جهان آبکون * نعرهٔ یا لیت قومی یعلمون) آبکون اولان جهانده یعنی آب صافی رنکنده اولان عالمده
جان (یا لیت قومی یعلمون) نعره‌سنی اورر یعنی نه اولیدی بنم قومم بنم ذوقمی ودولتمی بیله‌لردی دیو ندا قیلور
بو آیت کریمه‌نک تفسیری بو جلدک دیباجه سنده مرور ایلدی (مثنوی) کر نخواهد زیست جان بی این بدن * پس فلک
ایوان که خواهد بدن * کر نخواهد بی بدن جان تو زیست * فی السماء رزقکم روزی کیست) اکر دل وجان بو بدنسز

دیرلمك اسمیه پس فلك کیمك ایوانی اولسه کرك اکر سنك جانك بدنسزدیرلمك اسمیه پس فی السماء رزقکم کیمك روزی ونصیبیدر یعنی جان انسانی بدنك زنده اولسنه ولذت ونعمت بولمسنه بوبدنك خراب وفنا اولمسندن اصلا ضرر کلمز جان انسانی بو بدنسز زنده اولور وفرحت وراحت بولورسه کم (ولا تحسبن الذین قتلوا فی سبیل الله امواتا بل احیاء عند ربهم یرزقون فرحین) آیت کریمه سنك وبونك امثالی اولان آیات واخبارده دخی ارواحك زنده اولملری وحضرت حق قتنده رزق بولملرینه شهادت قیلور اکر جان بوبدنسز دیری اولمیدی ومرتبهٔ عالی بولمیدی بو افلاك سبعه اوزره اول جنت اعلا کیمك ایوانی اولوردی اکر ای مؤمن سنك جانك بو بدنسز دیری اولمیدی ورزق وغدا بولمیدی حق تعالینك سزلك رزقکز سماده دردیدیکی رزق کیمك نصیبی اولورا کرچه بعض مفسرلر سزلك سبب رزقکز سماده در دیمکله تفسیر ایتمشلردر لیکن اول بدنده اولدیغمز وبو دنیاده قرار قیلدیغمز تقدیرا اوزره در اما بو بدندن که جان خروج وعالم بالایه عروج ایلیه بو بدنه عالم بالادن کلان رزقك اصلی بولور ومنبعنه واصل اولور پس بزم روحلریمزك رزقی الآن سماده اولور وجان بو بدندن چقدقدنصکره عالم بالایه عروج ایدوب اول رزقی بولور بو آیت کریمه سورهٔ ذاریاتده در تفسیری ایکنجی جلدك بعض محلنده ودخی آخرنه قریب مرور ایلمشدر (دربیان وخامت جرب وشیرین دنیا ومانع شدن از طعام الله چنانکه فرمود الجوع طعام الله یحیی به ابدان الصدیقین ای فی الجوع یصل طعام الله وقوله علیه السلام ابیت عند ربی یطعمنی ویسقینی وقوله تعالی (یرزقون فرحین) بو سرخ شریف وبو بیان لطیف دنیانك جرب وشیرینلك وخامت وضرر ینك وآنك طعام اللهدن مانع اولمسنك بیانده در یعنی جسمانی اولان اکل وشرب روحانی وربانی اولان غدالرك حصولنه مانع اولدیغنی بیان ایلر انجلین که حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوردی آجلق اللهك طعامیدر الله تعالی آنك واسطه سیله صدیقلرك بدنلرنی احیا ایلر یعنی جوعده اللهك طعامی واردرکه جوع اللهك روحانی وحقانی اولان طعامنه وسیله اولور وصدیق اولنلر طعام جسمانیدن پرهیزا تمکله آنی بولورودخی حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلمك بو قولنك بیانده درکه ابیت عند ربی یطعمنی ویسقینی بیوردی بو حدیث شریفك تفسیری وتحقیقی جلد اولك اواخرنه قریب خداوندا ختن خصم سرخنده چون ابیت عندربی فاش شد) بیتنك شرحنده مرور ایلدی آنده طلب اولنه وحق تعالینك (یرزقون فرحین) بیوردیغی قولنك دخی بیانده در بو آیت کریمه نك دخی تفسیری جلد اولك آخرنه قریب کفتن پیغمبر علیه السلام بکوش رکابدار علی سرخنده) چون بر بده کشت حلق رزق خوار) بیتنك شرحنده کچدی آنده طلب اولنه (م ی) وارهی زین روزی دیرهٔ کثیف * درفتی در لوت ودرقوت شریف * کرهزاران رطل لوتش می خوری * می روی پاك وسبك هم چون پری * که نه حبس باد وقولنج کند * چار میخ معده آهنج کند) بو کثیف اولان دیره روزیدن قورتلورا یسك شریف ولطیف قوته دوشرسن اکر اول قوت شریفك هزاران رطل لوتنی یه سن پری کبی پاك وسبك کیدرسن که اول قوت روحانی سکانه حبس بادونه قولنج ایلرنه سنك معده کك چار میخنی آهنج ایلر آهنج آهنك وزنی اوزره درکرملك وجانه الم وزحمت ویرملك وجان چکشمك معنالرینه استعمال اولنور وآهنج جلاهلرك بزلری اوزره وضع ایلدکاری چنبره ده دیرلر اما بعض محلده کرملك معناسنه استعمال ایدرلر بونده دخی بو معنایه استعمال اولنیجق بو محله مناسبدر یعنی اکر بو غلیظ وخرده وحقیر اولان رزقدن وغدا یمکدن خلاص اوله سن قوت لطیفه ولوت شریفه دوشرسن وطعام روحانیدن تمتع وتغذی ایلرسن اول لوت شریف وقوت لطیف شول مرتبه پاك ونظیفدرکه اکر اول طعام اللهدن هزاران رطل لوت یسن پری کبی پاك وخفیف کیدرسن حیوان کبی ثقیل وکثیف اولمزسن اول لوت شریف حبس باد ایلز وسنی قولنجه کرفتار دخی ایلز وسنك معده کی چار میخ ایدوب کرمز وسوء هضمه وفساد معده یه واختلال مزاجه دخی سبب اولمز مثنوی) کرخوری کم کرسنه مانی چوزاغ * ورخوری پر کیرد آروغت دماغ) اکر از یسك زاغ کبی آچ قالورسن واکرچوق یسك سنك دماغکی ککرملك طوترو امتلا به سبب اولور (م ی) کم خوری خوی بدو خشکی ودق * پرخوری شد تخمه را تن مستحق) اکر از یسك خوی بدسن وخشك ولاغرسن اکر پر یرسك تخمه یه مستحق اولورسن یعنی اکر تقلیل ایلرسك بدخوی ویابس اولورسن ولاغر ونحیف قالورسن اکر کثرت اکله مبتلا اولورسك سنك جسمك امتلا به مستحق اولور (مثنوی) از طعام الله وقوت خوشکوار * بر چنان دریا چو کشتی شو سوار) طعام اللهدن وقوت خوشکواردن انجلین دریا اوزره کشتی کبی سوار اول یعنی روحانی اولان طعامدن وخوشکوار اولان قوت نورانیدن کمالیله خفت وروحانیت حاصل قیلوب اول دریای حقیقتده کشتی کبی سوار وسیر فی الله قیل تاکم کماله ایره سن ومقصود حقیقینك جمالنی کوره سن (مثنوی) باش در روزه شکیبا ومصر * دمبدم قوت خدا را منتظر) صومده صابر ومصر اول دمبدم قوت خدایه منتظر اول یعنی صائم اولمغه صبر ایدیجی اول ومداومت قیل وخدای تعالینك نورانی وروحانی

اولان قوت وغدالرینه منتظر اول (م ی) کان خدای خوب کار وبردبار * هدیه‌ها را میدهد در انتظار) زیرا اول کلری خوب وحلیم اولان خدا هدیه‌لری انتظارده اولنه ویرر یعنی نیکوکار وبردبار اولان حضرت خدا هدایا وعطایایی کندی جنابنه انتظارده اولان بنده‌لرینه ویرر خواجه انصارینك تجلی حق کاه وبی کاه آید لکن بر دل آکاه آید دیدیکی بو معنایه شهادت ایلر (مثنوی) انتظار نان ندارد مرد سیر * که سبك آید وظیفه یا که دیر) مرد سیرنانه انتظار طوتمز که وظیفه سبك کلورمی یا کیچ کلور یعنی فی المثل برکسه نك قارنی طوق اولسه نان وخوانه منتظر اولمز که آنك وظیفه سی ارکن کلسون ویاخود کیچ کلسون کذلك برکسه دخی روحانی اولان طعامه محتاج اولمسه ونورانی اولان غدایه قلبی آج اولمسه آنك وظیفه‌سی جانبی بارکن کلمش ویا کیچ کلمش منتظر اولمز چونکم کندی غداسنه منتظر اولمیه حضرت حقدن هدیه‌لر بولمز (مثنوی) بی نوا هردم همی کوید که کو * در مجاعت منتظر در جست وجو) اما آچ قرنسز اولان کمسه همیشه قنی دیو رزقنی طلب ایلر اول کمسه آجلقده منتظر اولور وجست وجوده سعی قیلور (مثنوی) چون نباشی منتظر ناید بتو * آن نواله دولت هفتاد تو) چونکم سن منتظر اولمیه‌سن سکا کلمز اول یتمش قات اولان دولت نواله‌سی یعنی چونکم سن اول یتمش قات اولان دولت نواله‌سنه وسعادت نواله‌سنه منتظر اولمیه‌سن وهمیشه ترقب قیلمیه‌سن اول نواله دولت سکا کلمز واول نوای سعادت سنکچون حاصل اولمز آنك حصولنه سبب اشد انتظارله جناب حقه منتظر اولمق وعرض احتیاج قیلمقدر (مثنوی) ای پدر الانتظار الانتظار * از برای خوان بالا مردوار * ای پدر انتظار کرك انتظار خوان بالا وغدای اعلادن اوتری مردکبی یعنی عالم اعلانك روحانی اولان خواندن ونورانی اولان غداسندن اوتری ای پدر انتظار کرکدر انتظار کرکدرکه تاکم منتظر اولمق واسطه‌سیله اول خوانه واصل اوله‌سن وآندن مردلر کبی تمتع قیله‌سن (افضل العبادة انتظار الفرج) حدیثنك موجبنجه روحانی وحقانی اولان فرجه منتظر اولمق افضل عبادات اولور وفرجه منتظر اولان کمسنه نعمت حقه واصل اولور ومرادنی بولور وبو بیتده مرد وپدر لفظلرنده شو معنایه اشارت اولورکه هرکیم خوان معنوینك امیدی اوزره منتظر اولسه وغدای روحانیه‌یی حضرت حقدن طلب قیلسه اول کمسنه بو صفتلرله موصوف اولمین کمسنه‌لره نسبت پدر حکمنده اولور ومردلر مرتبه‌سن بولور وسائر ناس اکا نسبتله اطفال وصبیان کبی اولور (مثنوی) هر کرسنه عاقبت قوتی بیافت * آفتاب دولتی بروی بتافت * ضیف باهمت چو آشی کم خورد * صاحب خوان آش بهتر آورد) هر کرسنه عاقبة الامر بر قوت بولدی دولته منسوب اولان آفتاب آنك اوزرینه طوغدی مثلا برهمتلو قونق چونکم بر آشی یه به خوان صاحبی اکا اولکیدن بهتر آش کتورر یعنی هر آج اولان کمسنه نه کونه قوت وغدایه محتاج اولدیسه عاقبة الامر آنی بولور ودولت آفتابی آنك اوزرینه طلوع وتجلی قیلور انسان فی المثل بو خانهٔ دنیاده مهمان اولان انسانه اول جسمانی اولان طعاملری عرض ایدرا کرآنی تناول ایدرسه آندن بهتر اولان غدادن محروم قالور واما همت عالی صاحبی اولوب جسمانی اولان آشلردن تناول قیلمزایسه صاحب خوان اولان حضرت رحمان اکا آندن بهتر اولان روحانی غذالری ونورانی اولان طعاملری کتوررحتی آندن تناول ایلیوب روح الهی مرتبه‌سن بولور ونورانی وربانی اولور (م ی) جز که صاحب خوان درویش لئیم * ظن بد کم بر رزاق کریم * سر برآور همچو کوهی ای سند * تا نخستین نور خور بر تو زند * کان سر کوه بلند مستقر * هست خورشید سحر را منتظر) مکر که فقیر لئیم صاحب خوان اوله سن رزاق کریمه ظن بد ایلمه ای سند بر عالی طاغ کبی باشکی یوقرو کتور تا خورشیدك نوری ابتدا سنك اوزریکه طوقنه زیرا اول مستقر وثابت اولان کوهك باشی خورشید سحره وآفتاب صبحه منتظردر یعنی ضیف باهمت چونکم بر آشی یه به صاحب خوان انکچون بهتر اولان آشی کتورر مکر شول صاحب خوان دکلکه فقیر ولئیم اوله اول فقیر ولئیم اولان صاحب خوان کندی مهمانته بهتر اولان آشی کتورمسه جائزدر اما رزاق کریمه بو سوء ظنی ایلمه زیرا اول کریم ورحیم برغنی مطلقدر مهمانك استعدادی هرنه کونه غدایه اولورسه اول غدایی ویرر وآنك استدیکی طعامی اکا ایرکورر پس سن ای سند ومعتمد اولان کمسه برعالی کوه کبی همتك باشنی یوقرو قالدر وهمتکی عالی ایله تاکم خورشید حقیقینك نوری اولا سکا طوقنه وسنك وجودکی منور قیله زیرا شول برثابت وراسخ اولان جبل عالینك باشی صبح حقیقت خورشیدینه منتظردر پس هرکیمك همتی عالی اوله انوار حقه اول زیاده مستعد اولور وپرتو رحمانی اکا غیریلردن اول کلور سعادت اول کمسنه یه که عالی همت اوله وبو دنی اولان دنیادن فراغت قیله وطالب حیات ابدیه اوله (جواب آن مغفل که کفته است که خوش بودی این جهان اکر مرك نبودی وخوش بودی ملك دنیا کر زوالش نبودی وعلی هذه الوتیرة من الفشارات) بو سرخ شریفده واقع اولان ابیات لطیفه او مغفله جوابدرکه اول مغفل دیمشدرکه بو جهان لطیف ایدی اکر موت اولمیدی ودنیانك ملکی خوش ایدی اکر آنك زوالی اولمیه‌یدی وفشارات

وبیهوده اولان سوزلردن بو طریق اوزره سویلدی كه آنك سوزنی بعینه ایراد ایلمك لازم دكلدر (مثنوی) آن یكی
می كفت خوش بودی جهان * كر نبودی پای مرك اندر میان) اول بر غافل دیدی جهان خوش ایدی اكر موتك ایاغی
اورتاده اولمیه‌یدی یعنی بر كیسه موت كلمیه‌یدی ودنیاده آدم اولمیه‌یدی بو جهان قتی خوش اولوردی ولطیف ودلكش
كلوردی دیو بیهوده سویلدی وموت موصل دولت ابدی وسعادت سرمدی اولدیغنی بیلمدی (مثنوی)
آن یكی كفت ار نبودی مرك هیچ * كه نیرزیدی جهان پیچ پیچ) اول بر عاقل ایتدی اكر هیچ موت اولمیه‌یدی طولاشیق
وپرعقده اولان جهان صمان چوپی دكزدی دیدی (م ی) خرمنی بودی بدشت افراشته * مهمل ونا كوفته بكذاشته
مثلا بو جهان صحراده جمع اولمش ویغلمش بر خرمن اولوردی مهمل ونا كوفته قونمش یعنی اكر موت اولمیه‌یدی بو جهان
كو یا صحراده یوكسك یغلمش ودوكلمش ومهمل ترك اولمش بر خرمن كبی اولوردی وكو یا دانه‌دن كاه جدا اولمامش
شویله قالوردی پس موت روحی جسددن ایریجی واوبی كتوردن فرق ایدیجیدر وخرمن جهانی مهمل ونا كوفته
قو یجیدر پس حقیقته نظر اولنسه مقبول ومستحب بر شیدر موتی كریه كورمك سرنه عالم ارواحدن وآخرته میل
قیلمقدن ظهوره كلور (مثنوی) مرك را تو زندكی پنداشتی * تخم را در شوره خاكی كاشتی * عقل كاذب هست خود
معكوس بین * زندكی را مرك بیند ای غبین) ای غافل سن مرككی زنده‌لك ظن ایتدك لاجرم تخمی بر شوره خاكه اكدك
عقل كاذب خود معكوس بیندر اول غبین زنده‌لكی موت كورر عقلك كاذبه اضافتی موصوفك صفته اضافتی
قبیلندندر وعقل كاذبدن مراد عقل معاش اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولور بو حیات جسمانیه ایله حی اولمق
بو دنیای فانیه‌ده حقدن غافل قالمق وجسمك لذاتنه ومشتهیاتنه مشغول اولمق فی الحقیقه موت معنویدر ای غافل سن
بو موتی زنده‌لك ظن ایلدك ولهذا عمرك تخمی بو شوره خاك اولان دنیایه اكدك وآنی هوا وهوس زمیننده ضایع ایتدك
وحال بو كه برنی سن ایو ایتدم صانورسن زیرا كاذب اولان عقل معاش خود معكوس بیندر حد ذاتنده مرك اولانی
زنده‌لك كورور وزنده‌لكی دخی اول مغبون مرك كورور فی الحقیقه زنده‌لك خود بو دنیانك لذاتندن وطبعك مقتضیات
وجسمك مشتهیاتندن محجوب وفنا سرای ایچوب طاعات حقه مشغول اولمق واولمزدن اول اولمك ودار غروردن
تجافی قیلمق ودار سروره وعالم نوره وصول بولمقدر چونكم بر كسه بو حیاتی بولمیه وبو ذوقه واصل اولمیه اول مغبون
فی الحقیقه موتی حكمنده‌در ولهذا قال علیه السلام ایاكم ومجالسة الموتی قالوا من الموتی یا رسول الله قال الاغنیاء
وفی روایة اخری اهل الدنیا (مثنوی) ای خدا بنمای تو هر چیز را * آنچنانكه هست در خدعه سرا * هیچ مرده
نیست پر حسرت ز مرك * حسرتش انست كش كم بود برك) الهی سن بزه هر نسنه‌نی حقیقتیله كوستر انجلین كه
خدعه سرا ایچنده واردر هیچ مرده موتدن پر حسرت دكلدر آنك حسرتی اولدر كه آنك رزق وزادی كم اولدی یعنی
چونكم عقل كاذب غلط كورمكدن خالی دكلدر پس لازم اولان اولدر كه حضرت حقه مناجات وهمیشه
عرض حاجات ایدوب دیه سن ای خدای متعال او خدعه سرایی اولان دنیاده هر شی كه واقع اولمشدر آنك حقیقتی بزه
انجلین كوستر نته كم حبیب اكرم صلی الله علیه وسلم امتنه تعلیما اللهم ارنا الحق حقا وارزقنا اتباعه وارنا الباطل باطلا
وارزقنا اجتنابه اللهم ارنا الاشیاء كما هی دیوب دعا ایدرلردی هیچ دنیادن آخرته انتقال ایلین مرده موتدن اوتری غم
یمز واولدیكنه غم چكمز آنك حسرتی اولدر كه عبادات وطاعاتدن حاصل اولان زاد اخروی ومعارف وحكمدن
وجوده كلان رزق معنوی آندن ضایع اولدی الحاصل هر مرده‌نك حسرتی برك اخروینك فوت اولدیغیچون اولور
یوخسه مرك آنلره كار بكیچون اولمز كما قال علیه السلام لیس للماضین هم الموت وانما هم حسرة الفوت (مثنوی
ورنه از چاهی بصحرا اوفتاد * در میان دولت وعیش وكشاد * زین مقام ماتم وتنكین مناخ * نقل افتادش بصحرای فراخ
والا شول مرده كه بر چاهدن صحرایه دوشدی دولت وعیش وكشادلك ایچنده بو مقام ماتمدن وتنكین اولان مكاندن
اكا صحرای فراخه نقل ایلمك واقع اولدی مناخ دوه چوكه جك یره دیرلر بونده مطلق حیوان مقامی اولان دنیادن
كنایت اولور یعنی هیچ بر مرده اولدیكندن حسرتی یوقدر آنك حسرتی اولدر كه زاد اخروی آندن ضایع اولدی یوخسه
بر مرده‌نك اولمسی ودنیادن آخرته كذر قیلمسی فی المثل بر تنك وتاریك چاهدن چیقوب صحرای واسعه دوشمسی كبیدر
دولت ومعیشت وكشاده‌لك میاننده اولدیغی حالده بو مقام مناخ اولان دنیادن ومعیوب اولان مقام حیواناتدن
اول مرده‌یه صحرای فراخه نقل ایلمك واقع اولدی پس بو خصوصده اول مرده نیچون حسرت یرونه حالله دنیاده اولان
ملك وماله میل ورغبت ایلر ایكن حسرت یرسه فوت اولان فرحت ایچون حسرت یرو (یا حسرتا علی ما فرطت
فی جنب الله) دیو جنب الهیده اولان تقصیرلردن اوتری تحسر ایلر (مثنوی) مقعد صدقی نه ایوان دروغ * باده خاصی
نه مستی ز دوغ * مقعد صدق وجلیسش حق شده * رسته زین آب وكل آتشكده) اول صحرای فراخ بر مقعد صدقدر كه

ایوان

ایوان دروغ دكلدر بر خاص باده‌در دوغدن حاصل اولان مستلك دكلدر مقعد صدقدر وآنك جلیسی حقدر بو آتشكده
اولان آب وكلدن قورتلمشدر یعنی اول صحرای فراخ دیدیكمز بر مكان صدقدر كه دائم وباقیدر دنیاده اولان ایوان كبی
ایوان دروغ وسرای بی فروغ دكلدر آنده اولان مستلك حق تعالینك خاص اولان شراب طهورندندر (لا فیها غول
ولا هم عنها ینزفون) آیت كریمه‌سنك مقتضاسنجه آنده صداع اولمز وشارب اولانلرك عقلنه دخی آندن خلل كلمز زیرا اول
مقعد صدقده نوش اولان شراب دوغدن اولنان مستلك دكلدر كه دنیا باده‌لری جنت باده‌لرینه نسبت دوغ كبیدر
ودنیاده اولان میلردن مست اولان عند اهل الحقیقه دوغدن مست اولان كمسه كبیدر پس عالم حقیقتك شرابندن
مست اولان بو دنیا شرابندن مست اولان كمسه‌لر كبی اولمز وآنك ساكن اولدیغی مكان دخی بو دنیانك ایوان دروغنه بكزمز
بلكه آنك ساكن اولدیغی مرتبهٔ عالی شول مقعد صدقدر كه اول كمسه‌نك انیس وجلیسی آنده حق تعالی اولمشدر
اول كمسه بو آتش محلی اولان دنیانك آب وكلندن قورتلمشدر آتشكده آتش محلنه دیرلر آندن مراد بو دنیادر كه آتش
محنت واحزانك ونار فرقت وهجرانك خانه‌سیدر پس بو دار محنت وهجراندن خلاص اولوب دار وصلت وعیانه واصل
اولان كمسنه نیچون بو دنیادن مفارقت ایلدیكنه غم یر غم یمز الا زندكانلك ضایع اولوب فرصتك فوت اولدیغیچون
(م ی) ور نكردی زندكانی منیر) یكدو دم مانده ست مردانه بمیر) واكر بو زمانه دكین منیر اولان زندكانلكی ایلمدك ایسه بر ایكی
دم قالمشدر مرد كبی اولمزدن اول اول یعنی واكر بو آنه دكین قلبی انارة ایدیجی ودرونه ضیا ویریجی زندكانلك ایلمدك ایسه
عمركدن بر قاچ دم قالمشدر باری مردلر كبی اولمزدن اول اول وبر قاچ كونی دخی طاعات الهیه‌ده صرف ایله تا كم
حیات ابدیه بوله‌سن وسعادت سرمدیه‌یه واصل اوله‌سن (مثنوی) در حدیث آمد كه روز رستخیز) امر آید هر یكی تن را كه
خیز) حدیث شریفده كلدیكه قیامت كونی حق تعالیدن هر بر تنه امر كلور كه قالق چونكم هر چورمش وخاك اولمش
بدنلر اول امر حقی كوش ایدهلر (فاذا هم قیام ینظرون) نحو اسنجه فی الحال مقبره‌لرندن قائم اولوب منتظر طورهلر
ومرقدلرندن مسارعت ایلدكلری حالده خروج ایلیه‌لر تا كم بو سرخ شریف حق تعالینك هر جسده كلان امرینی تفسیر ایلر
واحوال قیامتی بیان ایدوب توضیح وتقریر قیلر (فیما یرجی من رحمة الله تعالی معطی النعم قبل استحقاقها) بو سرخ
شریف شول محلك بیاننده‌در كه اللهك رحمتندن رجا اولنور اویله الله كه عبادینه نعمتلر اعطا ایدیجیدر اول نعمتلرك
استحقاقندن اول پس حق تعالینك نعمتندن ورحمتندن مأیوس ومقنوط اولمق كركدر تا كم حق تعالی سورهٔ شوری‌ده
بیوررلر (وهو الذی) اول الله كه (ینزل الغیث) مغیث اولان شیلری ویا مطری تنزیل ایدر (من بعد ما قنطوا)
مقنوط ومأیوس اولدقدنصكره وبو آیتك آخری بودر (وینشر رحمته) ونشر ایلر رحمتنی اعلایه واسفله (وهو الولی) اول
اللهدر كه قریبدر عبادینه ویا خود تولی ایدر قوللرینك امورینی (الحمید) وحمد وثنا اولنمشدر (رب بعد یورث قربا) نیجه بعد
واردر كه قربتی مورثدر (ورب معصیة میمونة) ونیجه معصیت واردر كه مبارك كدر وعملنمشدر توبه‌یه سبب اولور مثلا
حضرت عمر رضی الله عنهك قصد رسول اكرم صلی الله علیه وسلم ایدوب بركزیده اولمسی كبی وبونك امثالی چوقدر (ورب
سعادة تاتی من حیث یرجی النقم) ونیجه سعادت واردر كه اول سعادت كلور نقم رجا اولندیغی حیثیتدن (لیعلم ان الله
یبدل سیئاتهم حسنات) تا بیلنه كه تحقیقا الله تعالی تبدیل ایلر انسانلردن تائب اولانلرك سیئاتنی حسناته كما قال الله
تعالی (اولئك یبدل الله سیئاتهم حسنات (مثنوی) نفخ صور امرست از یزدان پاك * كه بر آرید ای ذرایر سر ز خاك)
نفخ صور پاك ومنزه اولان یزداندن هر برینه امردر بویله دیو كه ای ذریرلر خاكدن باشكزی قالدیركز بعض نسخه‌ده
ذریره واقع اولمشدر ذریره توتیایه دیرلر وغبار معناسنه‌ده دخی استعمال ایدرلر وبعض نسخه‌ده دخی ذراری واقع
اولمشدر ذراری ذریه‌نك جمعیدر ذریت نسله دیرلر بر جمعی دخی ذریات كلور علی كلا التقدیرین معنی بویله دیمك اولور كه
حضرت اسرافیل علیه السلامك صوره نفخ ایلمسی یزدان پاكدن خاك اولان جسدلره امردر بویله دیو كه ای غبار كبی
اولان بدنلر ویا خود ای انسال ثقلین باشكزی خاكدن یوقارو قالدرك ومقابركزدن قالقوب حشره ونشره مستعد
اولك (مثنوی) باز آید جان هر یك در بدن * همچو وقت صبح هوش آید بتن) پس هر برینك جانی كیرو بدننه كلور صبح
وقتنده هوش تنه كلدیكی كبی یعنی نوم واسطه‌سیله روح روان وعقل وهوش وتمیز واذعان بدن انساندن كیدوب
صباح وقتنده اول عقل وفكر وتمیز واذعان بدننه كیرو كلدیكی كبی صبح قیامت ظهوره كلدكده هر كسك جانی كندینك
بدننه كیرو كلور (مثنوی) جان تن خود را شناسد وقت روز * در خراب خود در آید چون كنوز) جان كندینك تنی روز
وقتنده فهم ایلر كنوز كبی كندینك خرابنه كلور یعنی نته كم صبح وقتنده جانلر كندی تنی نیجه فهم ایلیوب كندینك بدننه
كلورسه صبح قیامت وقتنده دخی هر جان كندینك جسمنی بولوب واكلیوب كنوز خرابه‌یه كلدیكی كبی اولدخی كندینك
خراب اولان بدننه كلور (م ی) جسم خود بشناسد ودروی رود * جان زر كر سوی درزی كی رود) كندینك جسمنی

فهم ایلروا کا کیدر مثلا درزینک جانی زرکرک تننه چقن کیدر یعنی هرکسک روحی کندینک جسمنی بیلوردرزینک
روحی زرکرک قالبنه وکذلك زرکرک روحی درزینک قالبنه کتمز (مثنوی) جان عالم سوی عالم می رود) روح ظالم سوی ظالم
می رود) کذلك عالمک جانی ینه عالمک جسدی جانبنه کیدر ظالمک روحی ینه ظالم جانبنه کیدر هرکز خطا ایلمز (م ی)
که شناسا کردشان علم اله * چون بره ومیش وقت صبحکاه) زیرا علم خدا آنلری عالم وشناسا ایلدی که صبح وقتی بره
ومیش کبی یعنی حق تعالینک علمی اول جانلرک هر برنی کندی جسدلرینه عالم ایلدی مثلا صبح وقتنده قوزی قیونی
بیلدیکی وکندی مادرنی فهم قیلدیغی کبی نته کم هرکسک معلومیدر که نیجه یوز قیونی کتوررلر وآنلرک هر برینک
قوزیلرنی قوی ویررلر هر قوزی کندی مادرنی البتته بولور واکا تعلق قیلور چونکیم ضعیف الحس اولان حیوانده
بوقدر فهم اوله انسانده نیچون اولقدر فهم اولمیه که کندی جسدنی بیلمیه (مثنوی) پای کفش خودشناسد در ظلم *
چون نداند جان تن خودای صنم * مثلا پای ظلمتلر ایچنده کندینک کفشنی فهم ایلر پس ای صنم جان کندینک تننی
نیچون بیلمیه یعنی تحقیق بیلور وهر جان اکر صغیر واکر کبیر کندینک بدننی فهم قیلور (مثنوی) صبح حشر کوچکست
ای مستجیر * حشر اکبر را قیاس ازوی بکیر) صباح حشر کوچکدر ای مستجیرسن حشر اکبری آندن قیاس طوت
یعنی هر صباح وقتی کوچك حشردر ای امان طلب ایدیجی وحضرت حقك جانبنه التجا ایدیجی زیرا هر کیجه نومه
واروب میت کبی اولورسن وملك ومالدن قطع علاقه قیلورسن وعالم خواب وخیاله وصول بولورسن وصباح وقتنده
کیرو بدنه کاورسن هرنه کار ایله موصوف ایسك آنی ایشلمکه متوجه اولورسن وشروع قیلورسن حشر اکبری دخی
بوندن قیاس ایله شول دمده که اولمسن عالم برزخه واصل اولورسن وشول دمکه صبح قیامت ظاهر اوله اسرافیل علیه
السلام صوره نفخ قیله خوابدن اویانور کبی بیدار اولورسن وبدنکه کاورسن ومرقدکدن قالقوب طوررسن اکر کافر
وفاسق اولورسك یاویلنا من بعثنا من مرقدنا) دیو مرقدکدن قالدردقلرینه عظیم متألم ومضطرب اولورسن واکر
مؤمن وصالح اوله جق اولورسك (الحمد لله الذی احیانا بعد ما اماتنا ورد الینا ارواحنا والیه النشور) دیو حمد وثنالر
قیلورسن (مثنوی) آنچنانکه جان ببرد سوی طین * نامه پرد تا یسار ویا یمین * درکفش بنهند نامهٔ بخل وجود *
فسق وتقوی وانچه دی خو کرده بود) انچلین که جان طینیدن مخلوق اولان جسدی جانبنه پرواز ایلر کذلك نامه دخی
یساره ویمینه دك پرواز ایلر آنك الینه بخل وجود نامه سنی هرنه ایسه قورلر فسق وتقوی واول نسنه که دون دنیاده
خوی ایلشدی یعنی آنچلین که جان عالم ارواحدن کندی طینی وجسدی جانبنه اوچوب کلور انسانك نامهٔ اعمالی دخی
طائر کبی اکر اعمال خبیثه واخلاق خبیثه دفتری ایسه آنك یسارینه کلور واکر اعمال طیبه واخلاق حمیده دفتری ایسه
آنك یمیننه کلور نامهٔ اعمال عالم معنادن کندی صاحبنه اوچوب کلدیکیچون طائره تشبیه اولنمشدر نته کم (وکل
انسان الزمناه طائره فی عنقه) آیت کریمه سی بو معنایه دلالت قیلمشدر وبو آیت کریمه نك تفسیری دردنجی جلدده
بقیهٔ قضیهٔ سلیمان علیه السلام سرخنده لیس من مستقذر مستنقه بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر الحاصل انسانك
نامه سنی اکر بخل وشح وامثالی واخلاق ناپاك نامه سی ایسه صول النه قورلر واکر جود وسخا وعطا ووفا نامه سی ایسه
صاغ النه قورلر بودنیاده اکر فسق ومعصیته معتاد اولدی واکر تقوی وطاعته معتاد اولدی هرقنغی صفتی کندویه
خوی وعادت قیلدیسه اکر نیکو ایسه آنك یمیننه واکر بد وخبیث ایسه آنك یسارینه ویررلر (مثنوی) چون شود
ازخواب بیدار او سحر * باز آید سوی او از خیر وشر) مثلا چون سحر وقتی اول کمسه خوابدن بیدار اوله خیر وشردن
هرنه ایسه کیرو آنك جانبنه کلور واول کمسه اکر اهل خیر ایسه علی السحر خیره مشغول اولور وخیر عملر قیلور
واهل شر ایسه شره مشغول اولور واهل شرله جمع اولور وآنلره میل قیلور پس یبعث کل عبد علی ما مات علیه)
حدیث شریفك مقتضاسنجه ودخی تموتون کما تعیشون وتحشرون کما تموتون حدیثنك مقتضاسنجه هرنه حال اوزره
دریلورسك اول حال اوزره اولورسن وهرنه حال اوزره اولورسك اول حال اوزره بعث اولورسن (م ی) کر ریاضت داده باشد
خوی خویش * وقت بیداری همان آید بپیش) اکر کندینك خوینه ریاضت ویرمش اوله بیدارلق وقتی آنك اوکنده
همان اول خوی وخصلت کلور (مثنوی) ور بد اودی خام وزشت ودر ضلال * چون عزا نامهٔ سیه یابد شمال) واکر
اول کمسه دون بودنیاده خام وزشت وضلالتده اولدیسه آنك شمالی عزانامه کبی سیاه بولور یعنی شول کمسه که بودنیاده
خام وزشت اولسه وضلالتده قالسه آنك شمالی آنك دفتر اعمالی ماتم نامه کبی سیاه بولور وبر مقبول کمسه سی اولوب
نوحه لر قیلان کبی فریاد وفغانلر قیلور نته کم (واما من اوتی کتابه وراء ظهره فسوف یدعو ثبورا) آیت کریمه سی بو معنایه
دلالت قیلور (مثنوی) ور بد اودی پاك باتقوی ودین * وقت بیداری برد در ثمین) واکر اول کمسه دونکی کون بودنیاده
تقوی ودینله پاك اوله بیدارلق وقتی در ثمین ایلتور یعنی اول کمسه که بودنیاده دینله وتقوی ایله پاك اوله ونفسنی معاصیدن

اخلاق ردیه دن تطهیر قیله اول کمسه روز قیامت اولدقده اعمالی واخلاقی مقابله سنده حضرت رب جلیلدن در ثمین
کبی جزای جزیل وثواب جمیل بولور ونیجه احسان وکرمه مظهر اولور (م ی) هست مارا خواب وبیداری ما * برنشان
مرك ومحشر دو کوا) پس بزم خواب وبیدارلغمز بزه موت وحشرك اوزرینه ایکی شاهد اولدی یعنی کیجه ایله نومه
وارمغز اولمه مزه مشابه اولدی وصباح وقتی بیدار اولمه مز مرقدمزدن قالقوب قیامت کونی حشر اجساد اولمغه مماثل
کلدی ومرك ومحشره بو ایکیسی ایکی شاهد اولدی (م ی) حشر اصغر حشر اکبر را نمود) مرك اصغر مرك اکبر را زدود
حشر اصغر حشر اکبری کوستردی کذلك مرك اصغر مرك اکبری جلی ایلدی زدود بونده جلی وروشن قیلدی معناسنه
اولور (وجعلنا نومکم سباتا) آیت کریمه سنك مفهومی اوزره نوم مرك اصغردر ونائم میت کبیدر وبعد النوم بیدار اولمق
وخلقه اجتماع قیلمق بعد الموت اولان حشر کبیدر پس نومکه مرك کوچکدر ومرك اکبری ظاهر وبدید ایلدی وبعد
النوم بیدار اولمق کندی کارینه اشتغال قیلمق حشر کوچك کبیدر بو دخی حشر اکبری کوستردی واحوال نشری بیان
ایلدی اکر عرفانك وار ایسه بو ایکی حالتدن حالت موتی وحشری دخی بیلورسن وکندیکك نه عمل ونه خوی اوزره
حشر اوله جغنه بوندن استدلال قیلورسن (م ی) لیك این نامه خیالست ونهان * وان شود در حشر اکبر پس عیان
این خیال اینجا نهان پیدا اثر) زین خیال آنجا برویاند صور) لیکن بو نامه خیال ونهاندر واول نامه حشر اکبرده زیاده
عیان اولور بو خیال بو دنیاده نهان واثری ظاهر بو خیالدن آخرتده صورتلر بتر برویاند بونده فعل لازم اولورا کرمتعدی
اولورسه فاعلی حق اولوب معنی بو خیالدن آنده حق تعالی صورتلر بتورردیمك اولور یعنی بو نامهٔ اعمال وصحیفهٔ احوال
بودنیاده خلقك چشمندن نهاندر وثباتی اولمدیغی اعتباریله خواب وخیال کبیدر اما اول نامهٔ اعمال وصحیفهٔ اخلاق
واحوال حشر اکبرده زیاده محسوس وعیان اولور بو اعمال واحوالکه دوام وثباتی اولمدیغی اعتباریله بودنیاده خیال
کبیدر که دیدهٔ ناسدن نهاندر اما علائم وآثاری اهل فراسته پیدادر نته کم (سیماهم فی وجوههم من اثر السجود)
مقتضاسنجه ساجد اولنلرك وجوهندن اثر سجود سیمالرندن پیدادر وبونك عکسی تارك الصلوة اولنلرك وترك سجده
قیلنلرك دخی سیماسندن ترك صلوة ایلدکلری ظاهر وپیدادر وظالم وفاسق اولنلرك دخی جوارح واعضاسنده ولسانده
بر قول ویا بر فعل قونمشدر که آنك نهانی اولان اعمال خبیثه سنه دلالت ایلر وکذلك صلحانك دخی وجودلرنده نیجه
اثر ونشان واردر که آنلرك نهان اولان عملرینه شهادت قیلر پس بو اعمال نهانی خیال کبی اولدی وبودنیاده بونلرك اثری
اصحاب فراسته پیدا اولدی واصحاب فراست اولمینلردن پوشیده ومخفی قالدی اما بونده نهان اولان خیالدن واحوالدن
آخرتده صورتلر بتر (یوم تبلی السرائر) موجبنجه اول کونده هرکسك سر برنی وباطننده مضمر اولان احوالی مکشوف
ومحسوس اولور وهرکس آنی مشاهده قیلور نته کم بو معنایی توضیح وتفهیم ایلمکدن اوتری بر خوب مثال بسط ایلیوب
بیورورلر (مثنوی) در مهندس بین خیال خانهٔ * در دلش چون در زمینی دانهٔ * ان خیال از اندرون آید برون * چون
زمین که زاید از تخم درون * هر خیالی کو کند در دل وطن * روز محشر صورتی خواهد شدن) چون خیال ان
مهندس در ضمیر * چون نبات اندر زمین دانه کیر * مثلا مهندسده بر خانه نك خیالنی کور آنك قلبنده اول بر خیالی
بر زمینده دانه کبی کور بعد زمان اول خیال دروندن طشره کاور شول زمین کبی که درونده اولان تخمندن نیجه شیلر
طوغر یعنی انسانك باطننده اولان احوال ونبات مهندسك قلبنده اولان فکر وخیال کبیدر که آنك قلبنده سن فی المثل
بر خانه بی بنا ایلمزدن اول آنك قلبنده اول خانه نك خیالنی زمین ایچره اولان دانه کبی مضمر ومخفی کور عاقبة الامر
مهندسك دروندن اول خیال طشره کاور وصورت باغلیوب محسوس اولور فی المثل شول زمین کبی که درونده اولان
تخمدن اشجار ونباتات طوغر وما فی الضمیری ظهوره کاور پس هر بر خیالکه اوکوکلده وطن ایلیه روز محشرده
اول خیال بر صورت اولسه کرکدر یعنی مهندسك قلبنده اولان خیال نیت ظهوره کلوب صورت باغلدیغی کبی
هر شول خیال ونیتکه بر کوکلده وطن قیله ومقیم اوله محشر کوننده اول خیال واول نیت صورت باغلر واول کمسه
کندی نیاتی اوزره حشر اولور کما قال علیه السلام یبعث الناس علی نیاتهم مثلا اول مهندسك ضمیرنده اولان خیال کبی
دانه کبی اولان زمین ایچره نبات کبی یعنی مهندسك ضمیرنده اولان خیال بعد زمان آشکار اولدیغی کبی ودانه کبی اولان
زمینده نبات مخفی ایکن ظهوره کلدیکی کبی هر بر خیال ونیتکه درونده توطن ایلیه محشر کوننده صورت باغلیوب
ظهوره کلور وآشکار اولور (مثنوی) مخلصم زین هر دو محشر قصه است * مؤمنان را در بیانش حصه است) بو ایکی
محشردن بنم مرادم اکرچه قصه در اما مؤمنلره آنك بیاننده حصه واردر مصرع اولده استفهام معناسی مراد اولنور
بو ایکی محشردن بنم مخلصم قصه میدر قصه دکلدر بلکه مؤمنلره آنك بیاننده حصه واردر دینسه دخی لطیف اولور
مخلص بونده مصدر میمیدر زبده وصافی معناسنه یعنی بنم خلاصهٔ کلامم وزبدهٔ مرامم بو ایکی محشری ذکر ایلمکدن

قصه دکلدر بلکه مؤمن اولنلره بو محشر اصغری ومحشر اکبری بیان ایلمکدن عظیم حصه واردر زیرا مؤمن اولان کمسه
هر کیجه که یاتوب میت کبی اوله وعقلی وروح روانی کیدوب بیخود قاله و بنه صباح وقتنده بیدار اولدقده اول عقل
وروح ینه کندو یه کله واولکی کونده هر نه حالده ایسه ینه کندوبی اول مرتبه ده واول حالده بوله بوندن عاقل اولان بیلور
وحصه دار اولور که بعد الموت حشر اکبرده دخی هر نه صفت راسخه اوزره اولدیسه اول صفت اوزره حشر اولنه جق
وهر نه حالتله آخرته انتقال قیلدیسه اول حالتله عیان بوله جق ونشر اوله جقدر (مثنوی) چون بر آید آفتاب رستخیز
بر جهند از خاك زشت وخوب نیز * سوی دیوان قضا پویان شوند * نقد نیك وبد بکوره میروند * نقد نیکو شادمان ونازناز
نقد قلب اندر زحیر ودر کداز * چونکم آفتاب قیامت ظهوره کله خاکدن زشت وخوب دخی صیچرارلر وقالقرلر دیوان
قضا طرفنه پویان اولورلر نقد نیك وبد کوره یه کیدرلر نیکو اولان نقد شادمان زیاده نازده در اما نقد قلب زحیرده
وارعکده در یعنی چونکم آفتاب قیامت طلوع قیله یعنی نور حقیقت ظهوره کله ونفخهٔ ثانیه اوله هر کسك بدنلری اکر
خوب واکر زشت هر نه ایسه خاکدن یوقروقالقه لر نته کم صباح اولدقده وکون طوغدقده هر کسك بدنلری خوابدن یوقرو
قالقرلر وکندی کارلرینه وعمللرینه مشغول اولورلر پس خلق عالم دخی مرقدلرندن یوقرو قالقدقلرنده (ونفخ فی الصور
فاذاهم من الاجداث الی ربهم ینسلون) آیت کریمه سنك مفهومی اوزره ربلری جانبنه ودیوان قضا طرفنه پویان اوله لر
وسرعت قیله لر نقد نیکو کبی صافی وخالص اولان مؤمنلر وصالحلر وقلب بد کبی مغشوش اولان مرائی ومنافقلر امتحان
بوته سی ایجره کیده لر وابتلا واختبار آتشنه کیره لر اما نقد نیکو کبی صافی وخالص اولان عاشقلر وصادقلر شاد بلکده
وزیاده نازده وصفاده اوله لر ونقد قلب کبی مزور ومزخرف اولان مرائی ومنافقلر درون المنده وسوز وکدازده قاله لر
(م ی) لحظه لحظه امتحانهای رسد * سر دلها می نماید در جسد * چون ز قندیل آب وروغن کشته فاش * یا چو خاکی که
روید سرهاش * از پیاز وزعفران وکوکنار * سردی پیدا کند دست بهار) لحظه لحظه حق تعالیدن امتحانلر ایریشور
قلوبك سری جسده کورینور آب وروغن قندیلدن فاش وآشکار اولدیغی کبی ویا خود اول برخاك کبی که آنك سرلری
بتر مثلا پیازدن وزعفراندن وکوکناردن قشك سرنی بهارك دستی پیدا ایلر یعنی حضرت حقدن اهل محشره دمبدم
امتحانات الهی واختبارات ربانی کلور وبونلری نیجه احوال مختلفه ایله صنه یوب تجربه قیلور (ویوم تبلی السرائر)
موجبنجه اول کونده قلوبك اسراری هر کسك جسدلرندن طشره کورینور مثلا برقندیل صافینك درونده اولان
آب وروغن خارجده اولان کمسه لره عیان وفاش اولور وا کا ناظر اولنلر درون قندیلده اولان آب وروغنی طشره دن
مشاهده قیلور کذلك اهل محشر بری برینك اسرار قلبیه سنی واحوال باطنیه سنی اول عالمده عیانا کورورلر وآشکارا
مشاهده قیلورلر یا خود بوناسك وجودلری بو دنیاده ایکن شول خاکه بکزر که قیش زماننده آنك درونده اولان حبوباتك
آثاری مخفی ومستوردر بهار کلدکده اول حبوباتك اسراری وآثاری نیجه آشکارا اولورسه ناس دخی یوم محشر کلدکده
هر کسك زمین وجودنده مستور اولان حبوبات اعمال اثرلرنی ظهوره کتورر وغصون اخلاق واحوال ثمرلرنی بتورر
اکر پیاز در وا کر زعفران در وا کر کوکنار در قیش زماننده سر ومخفی اولوب قوت بهار آنلری آشکارا ایلدیکی کبی بو دنیاده
پوشیده ومخفی اولان اعمال خبیثه یی واحوال لطیفه یی واعمال مختلفه یی دست محشر بتورر وبهار قیامت ظهوره کتورر
(مثنوی) آن یکی سر سبز نحن المتقون * وان دیکر همچو بنفشه سرنکون) اول بریسی سرسبز وتازه در بز متقیلرز دیبجی
واول بر طائفه بنفشه کبی سرنکوندر یعنی شول بر طائفه که نحن المتقون دیبجیلردر آنلر تازه وتر اولان ازهار واشجار کبی
سرسبز وشاداب اولورلر وآنلر که مجرملر وعاصیلردر آنلر بنفشه کبی سوکوار اولوب باشلرینی آشغه طوترلر نته کم حق تعالی
بیوردی (ولو تری اذ المجرمون ناکسوا رؤسهم عند ربهم) (مثنوی) چشمها بیرون جهیده از خطر * کشته ده چشمه
زبیم مستقر) اول کون کمال خوف وخطردن کوزلر حدقه لرندن طشره صیچرایجی وجیقیجیدر مستقر اولان
بیمدن اون چشمه اولمش یعنی اول کونده اولان خوف وخطردن ظلمه نك وفسقه نك کوزلری خانه لرندن طشره یه چیقه
دائم وثابت اولان بیمدن وعذاب الیمدن هر برینك کوزی اون چشمه کبی روان اوله وسرشك دیده لری کوزلرندن
جریان قیله ویا خود معنی اول کونده خطردن کوزلر طشره چیقه مستقر خوفندن کوزلر اون چشمه اوله وجریان قیله
بو تقدیرجه مستقر محل استقرار دیمك اولور (مثنوی) باز مانده دیدها در انتظار * تا که نامه ناید از سوی یسار)
اول کونده کوزلر انتظارده قالمش تا که نامه صول جانبدن کلمیه یعنی (مهطعین مقنعی رؤسهم لا یرتد الیهم طرفهم
وافئدتهم هواء) آیت کریمه سنك مفهومی اوزره اول کونده بونلر کوزلرین یومیوب انتظارده قاله آندن اوتریکه
تا نامهٔ اعمال یسار طرفندن کلمیه (مثنوی) چشم کردان سوی راست وسوی چپ * زانکه نبود بخت نامهٔ راست زب)
صاغه وصوله کوزلری دونر یکی اولمش زیرا که نامهٔ راستك بختی آسان اولماز یعنی نامه نك صاغ جانبدن بختی آسان

وجهله

وجهله اولمز بواجادن یوم قیامتده بعض کمسه لرك کوزی انتظارده قالور وصاغنه وصولنه باقیجی اولور (مثنوی)
نامهٔ اید بدست بندهٔ * سر سیه از جرم وفسق آکندهٔ) اول کون نیجه انتظاردنصکره بر بنده نك النه برنامه کلور آنك
باشی سیاه جرمدن وفسقدن طولمش یعنی نیجه زمان منتظر اولدقدنصکره عاصیلردن برقولك اوزرینه سیاه برنامه
کلور که آنك درونی جرم وفسقله پر اولمش اوله (مثنوی) اندرو یك خیر ویك توفیق نی * جز که آزار دل صدیق نی)
اول نامه ده بر خیر وبر توفیق اولمیه اول نامه ده صدیقك کوکلنك اذا وجفاسندن غیری اولمیه (مثنوی) پر ز سر تا پای
زشتی وکناه * تسخر وخنبك زدن بر اهل راه) زشتلکدن وکناهدن سر تا پای پر وممله اول زشتلك وکناه تسخر واهل راهه
صقلق اورمق یعنی اول بنده نك النه برنامهٔ سیاه کله که باشدن ایاغه دك زشتی وکناهدن پر اوله مثلا اول کناه اهل طریقه
صقلق اورمق وآنلری مسخره قیلمق ومستهزی اولمق قبیلندن اوله (مثنوی) آن دغل کاری ودزدیهای او *
وان چو فرعونان انا وانای او * اول بنده نك دزدلکلری ودغلکارلقلری واول فرعونلر کبی انا دیمسی وانا سویلمسی
یعنی اول بنده نك جمیع اخر سزلقلری وحیله کارلقلری وآنك فرعونلر کبی بن دیمسی وتحقیقا بزدیو کندوبی تعظیم
ایتمکله سویلمسی اول نامه ده مسطور اولمش اوله که بونلرك هر بریسی کبائردندر (مثنوی) چون بخواند نامهٔ خود
آن ثقیل * داند او که سوی زندان شد رحیل * چونکم اول ثقیل کندی نامه سنی اوقیه بیله اوکه رحیل زندان
جانبنه اولدی یعنی اول ثقیل چونکم کندی نامهٔ سیاهنی اوقیه اول حینده بیله که جهنم جانبنه رحلت ایلمکلك
اکا لازم اولدی (مثنوی) پس روان کردد چو دزدان سوی دار * جرم پیدا بسته راه اعتذار) پس اول کمسه دزدلر
دار جانبنه روان اولدیغی کبی جهنم جانبنه روان اولور زیرا آنك جرمی پیدا واعتذار یولی باغلنمش اولدی (مثنوی)
آن هزاران حجت وکفتار بد * بر دهانش کشته چون مسمار بد) اول هزاران حجت وکفتار بد که دنیاده آندن ظاهر
اولمشدی آنك دهانی اوزره مسمار بد کبی اولمش یعنی دنیاده کندی معصیت وضلالت ایشلمسی خصوصنده شول
حجتلری که ابراز ایلمشدی وشول بد سوزلر که سویلمشدی اول کونده دهانی اوزره پرامز ومحکم میخ کبی اولوب
کویا اغزی میخلنمش برکسه نیجه سویلمکه واعتذار ایلمکه قادر اوله مزسه آنك دخی اول کون اغزی میخلنوب
سویلمکه واعتذار ایلمکه قادر اوله مز (مثنوی) رخت دزدی بر تن ودر خانه اش * کشته پیدا کم شده افسانه اش) مثلا
دزدلك اسبابی آنك تنی اوزره وآنك خانه سنده پیدا اولمش آنك افسانه سی کم اولمش یعنی اول عاصی اول کونده
شول بر خرسزه بکزر که برنیجه اسبابی سرقه ایلیه برنیجه سنی کندی اوزرنده کیه وبرنیجه سن دخی خانه سنده قویه
پس اول مسروق اولان اسبابی آنك اوزرنده وخانه سنده بولدقدنصکره فسون وفسانه سی نیجه کم وباطل اولورسه
اول کون اول عاصینك دخی حالی بونك کبی اولوب فسانه سی کم اولمشدر (مثنوی) پس روان کردد بزندان سعیر *
پس نباشد خار را از آتش کزیر) پس کندینك خباثتی ظهوره کلور نجاتدن ناامید اولدقدنصکره سعیر زندانه
روان اولور زیرا خاره آتشدن غیری چاره اولمز یعنی خار آتشه یانمقدن غیری یه لایق اولمدیغی کبی اول عاصی دخی
نار جهنمه یانمقدن غیری یه لایق اولمیوب بالضروری اول جانبه ذاهب اولور (م ی) چون موکل آن ملائك پیش وپس
بوده پنهان کشته پیدا چون عسس) اول ملائکه که پیش وپسده موکل کبی پنهان اولمش عسس کبی پیدا اولمش یعنی
اول ملائکه که آنك اوزرینه موکل کبی اولمشلر ایدی ودنیاده آنك پیش وپسنده پنهان اولمشلر ایدی یوم آخرتده
عسس کبی پیدا اولورلر وآنی دوزخ جانبنه ضرب وجبرا ایلتورلر نته کم بیوردلر (مثنوی) می برندش می سپوزندش بنیش
که برو ای سك بکهدانهای خویش) اول ملکلر اول فاسقی ایلتورلر والرنده اولان نیشلرله آنی دورترلر ودیرلر که یوری
ای سك کندی کهدانلریکه یعنی دنیاده کلب کبی کهدانلره معتاد وصغر کبی حرام لقمه لرخانه سنه اعتیاد قیلمش ایدك
شمدی آنك سوء جزاسی اولان بئس المصیره یوری دیرلر (مثنوی) می کشد پا بر سر هر راه او * تا بود که بر جهد زان چاه او
اول عاصی هر یول باشنده ایاغنی کیرو چکر تا اوله که اول بیچاره منتظر در وخاموش اولور امید ایلمکده یوزنی اردنه ایلر
اول چاهدن صیچره یه یعنی دوزخ قیوسندن خلاص اوله (مثنوی) منتظر می ایستد تن می زند * در امیدی روی واپس
میکند) اول بیچاره منتظر در وخاموش اولور امید ایلمك یوزنی اردنه ایلر یعنی دوزخدن نجات بولمق امیدنده اردنه
یوزن طوتر وبعض زمانده توقف ایدر (مثنوی) اشك می بارد چو باران خزان * خشك امیدی چه دارد او جزان) خزان
یغموری کبی کوز یاشی یاغار خشك امید ایلمکدن غیری اول بیچاره اول حینده نه طوتر یعنی برنسنه طوتمز (مثنوی)
هر زمانی روی واپس می کند * رو بدرگاه مقدس میکند) هر زمان یوزنی اردنه ایلر یوزنی درکاه مقدسه ایلر وحضرت
حق جانبنه توجه قیلر (مثنوی) پس ز حق امر آید از اقلیم نور * که بکوییدش که ای بطال عور) پس اقلیم نوردن
حق تعالیدن امر کلور بوله دیو که ای ملکلر اکا دیك که ای بطال وطاعتدن عاری (مثنوی) انتظار چیستی

ای کان شر * روجه واپس میکنی ای خیره سر) که ای کان شر نه نك منتظرسن که بوز یکی ای خیره سر نیچون
کبروابلرسن (مثنوی) نامه ات انست کت آمد بدست * ای خدا آزار وای شیطان پرست) سنك نامهٔ اعمالك اودر که
سنك الکه کادی ای خدایی انجیدیجی وای شیطانه طابیجی کــه (مثنوی) چون بدیدی نامهٔ کردار خویش *
چه نکری پس بین جزای کار خویش) چونکم کندی کردارلرك واعمالك نامه سنی کوردك اردیکه نه نظر ایلرسن کندی
فعلك جزاسنی کور که آنك جزاسی ناره داخل اولمقدر (م ی) بیهده چه مول مولی میزنی * درچنین جه کو امید روشنی
بیهوده نیچون مولی مولی اورورسن یعنی نیچون ایکلیوب آهسته کیدرسن بونك کبی قیوده قنی روشنلك امیدی که سن
آنی بویله بی محل وقتده رجا ایلرسن (مثنوی) نی ترا از روی ظاهر طاعتی * نی ترا در سر باطن نیتی) نه ظاهر یوزندن
سنك بر طاعتك وار درنه سنك سر وباطندن بر خیر نیتك وار در یعنی نه سندن طاعت وعبادت ایلمك ونه باطنا
اکا نیت قیلمق صادر اولمشدر (مثنوی) نی ترا شبها مناجات وقیام * نه ترا در روز پرهیز وصیام) نه سنك کیجه لرده
مناجات وقیامك وار درنه سنك روزده پرهیز وصیامك وار در (مثنوی) نی ترا حفظ زبان زآزار کس * نی نظر کردن
بعبرت پیش وپس) نه سکا کمسه یی رنجیده ایلمکدن لسانکی حفظ ایلمك اراندی نه اوکنه وآردیکه عبرتله نظر ایلمك
اولدیکه جمله طاعاتدن بری لسانکی ایذای ناسه متعلق اولان کلماتدن حفظ ایلمکدر وبری دخی انسانا وکنده
وار دنه عبرتله نظر قیلمقدر (مثنوی) پیش چه بود یاد مرك ونزع خویش * پس چه باشد مردن یاران زپیش) پیش ندر
مرکی وکندی حالت نزعکی یاد ایلمکدر پس نه در یارانکك سندن مقدم اولمسیدر یعنی عبرتله اوکنه بقمق ندر موتکی
وحالت نزعکی ذکر ایلمك وانکچون تدارك قیلمق وموت کلمزدن اول اکا متأهب ومستعد اولمقدر پس ندر سندن مقدم
یاران واخوانك اولمسی واقربا وجیرانك فوت اولمسیدر کــکان آنلر سندن مقدم اولمکله سنك ارده قالمقلغك
آنلره عبرتله نظر قیلمق وآنلرك حالندن متیقظ ومتنصح اولمقدر (مثنوی) نی ترا بر ظلم توبهٔ پرخروش * ای دغا کندم نمای
جوفروش) نه سنك ظلم اوزره پرخروش توبه لك اولدی ای کندم نمای جوفروش اولان دغا یعنی نه سنك ایلدیکك
ظلملر اوزره سندن خروش وزاری ایله توبه ایلمك صادر اولدی ای ابولك کوستروب بدلك صاتیجی حیله کارسندن خود
بوذکر اولنان عملرك هیچ بریسی ظهوره کلمدی (مثنوی) چون ترازوی تو کژ بود ودغا * راست چون جویی ترازوی جزا
چونکم سنك ترازوی عملك اکری ایدی وحیله ایدی پس جزا ترازوسنی نیجه راست استرسن بوکون خود روز جزادر
هرکس کندی عمله مناسب اکر خیر ایسه خیر جزا بولور واکر شر ایسه شر جزا بولور (مثنوی) چونکه
بای جب بدی در غدر وکاست * نامه چون آید ترا در دست راست) چونکه غدرده وکاستده سن صول اباق اولدك
نامهٔ اعمال سنك صاغ الکه نیجه کلور یعنی عذرده ونقصانده چونکم سن صول اباق مثابه سنده اوله سن وهمیشه
جب کیده سن سنك نامهٔ اعمالك صاغ الکه کلمز وسکا راستلر جزاسی اولمز (مثنوی) چون جزا سایه ست ای قد تو خم *
سایهٔ تو کژ فتد در پیش هم) چونکم جزا سایهٔ عمل کبیدر ای عاصی سنك قدك اکریدر پس سنك سایه ك دخی سنك
اوکنه اکری دوشر یعنی قدی مستقیم وعملی طوغری اولنك جزاسی دخی اکا کوره طوغری اولور وعملی اکری اولنك
جزاسی دخی اکا کوره کلور (مثنوی) زین نسق آید خطابات درشت * که شود که را از آن هم کوز پشت) بو اسلوبدن
درشت خطابلر کلور که اول خطاباتدن کوهك هم پشتی کوز اولور کوزارقه سی چقمش بکری دیدکلریدر یعنی
مقدماذکر اولنان اسلوب ونمط اوزره درشت خطابلر وعنف وشدتله عتابلر اول عاصی اولان بنده یه کلور شول مرتبه ده که
اکر اول خطابلر بر کوه پرشکوهه کلسیدی آنك ارقه سی کال خشیتندن کوز کبی منحنی اولیدی (مثنوی) بنده کوید
آنچه فرمودی بیان * صد چنانم صد چنانم صد چنان) اول عاصی بنده دیر الهی اول نسنه یی که بنم حقمده بیان
بیوردك بوز انجلینم بوز انجلینم بوز انجلینم یعنی قات قات واضعاف مضاف بوذکر اولنان قباحتلردن وخباثتلردن
بنم قباحت وخباثتم زیاده دردر (مثنوی) خود تو پوشیدی بترها را بحلم * ورنه میدانی فضیحتها بعلم) ای ستار العیوب
خود بوندن بدتر کناهلر یی سن حلمله ستر ایلدك یوخسه فضاحت وقباحتلریمی کمال علمك ایله بیلورسن که سکا هیچ بر شیٔ
خفی دکلدر (مثنوی) لیك بیرون از جهاد وفعل خویش * از ورای خیر وشر وکفر وکیش) ولیکن کندی فعلمدن
وجهادمدن طشره کیشك وکفرك وخیرك وشرك ورا سندن یعنی دین وطاعتك وکفر ومعصیتك وخیر وشرك وراسندن
دیونلردن قطع نظر (مثنوی) وز نیاز عاجزانهٔ خویشتن * وز خیال ووهم من با صد چو من) وکندی عاجزانه نیازمدن
خارج وبنم وهم وخیالمدن وبا خود بنم کبی یوز بیچاره نك وهم وخیالندن خارج (مثنوی) بودم امیدی بمحض لطف تو *
از ورای راست باشی یا عتو) سنك لطف محضکه بنم بر امیدم وار ایدی راست باشلغك ویا عتو وعنادك وراسندن یعنی بنم
راست وصالح اولمقلغمدن ویا عتو وعناد قیلمقلغمدن قطع نظر بنم سنك لطف محضکه بر امیدم وار ایدی (مثنوی)

بخشش محضی ز لطف بی عوض * بودم امید ای کریم بی غرض) سنك بی عوض اولان لطفکك محضا بخششندن
ای بی غرض اولان کریم بنم امیدم وار ایدی که سن بر کریمسن که سنك بنده لریکه قیلدیغك کرمده اصلا انلردن بر غرضك
یوقدر وبر لطیف بخشاینده سن که سنك محضا بخششك عوضدن اوتری دکلدر (مثنوی) رو سپس کردم بدان محض کرم
سوی فعل خویشتن می ننکرم * سوی آن امید کردم روی خویش * که وجودم داده از پیش پیش * خلعت هستی
بدادی رایکان) من همیشه معتمد بودم بران) یوزیمی اردیمه اول محض کرم سببیله ایلدم کندی فعلم جانبنه نظر ایلمزم بلکه
کندی یوزیمی اول امید طرفنه ایلدم زیرا بکا زیاده اولدن وجود ویرمشسن بکا رایکان وجود خلعتنی ویردك لاجرم
بن همیشه اول لطف ازلی وکرم لم یزلی اوزره معتمد ایدم از پیش پیشدن مراد عالم ارواحده اولان وجود اولور که بو وجود
خارجیدن اول وجود روحانی اقدم ایدی وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که الهی بن کندی عملمدن اوتری یوزیمی اردیمه
ایلدم بلکه سنك اول بی عوض اولان کرمك وبی غرض اولان نعمتك امیدی ایله یوزیمی اردیمه ایلدم بن کندی
عاصی اولان فعل وعملمه اکر خیر وحسنه ایسه ده باقمزم که بنم کبی عاصینك سبب مغفرت اولمغه لایق نه فعل وعملی
اولسه کرکدر بلکه بن اول محض کرمك امیدنه یوزیمی دوندردم که بکا بو وجود خارجیدن مقدم وجود روحانی عطا
قیلمشسندر اول وجود خود محضا لطفکدن وبی عوض وبی غرض اولان فیضکدندر وارلق خلعتنی بکا مفت ورایکان
ویردك پس بن همیشه سنك اول بی غرض اولان لطف وکرمکه اعتماد ایدیجی اولدم واول محض کرمه اعتماد ایلمك سببیله
بوکونه جرم وعصیانه جرأت قیلدم دیه (مثنوی) چون شمارد جرم خود را وخطا * محض بخشایش درآید در عطا)
اول بنده چونکه کندینك جرم وخطاسنی صایه پس اول دم محض بخشایش عطایه کله یعنی چونکم اول عاصی اولان
بنده کندینك جرم وخطاسنی عد ایلیه وکندی قباحتلرینه معترف اولوب کرم حقه اعتماد ایلدیکنی سویلیه حق
سبحانه وتعالینك محضا بخشایشی عطا ایلمکه کله وبویله دیه (م ی) کای ملائك بازآریدش بما * که بدستش چشم دل
سوی رجا) که ای ملکلر اول بندهٔ مجرمی بزه کیرو کتورك زیرا آنك چشم دلی رجا وامید طرفنه اولمشدر بر بنده نك
چشم دلی بزم لطف ومرحمتمز امیدنده اوله بز آنی مأیوس ومقنوط ایلمزز (م ی) لاابالی وار آزادش کنیم) وان خطاها را
همه خط برزنیم * لاابالی مر کسی راشد مباح * کش زیان نبود ز غدر واز صلاح) لاابالی وار آنی آزاد ایلرز واول
خطالرك دوکابسنه خط اوروروز یعنی چالرزو بوزرز لاابالی اولمق تحقیق برکسه یه مباح اولدی که اکا غدر وصلاحدن
زیان اولمیه یعنی حق سبحانه وتعالی اول کون اول بنده نك اوزرینه موکل اولان ملکلره دیرای ملکلرم بز اول بنده یی
قایرمقسزین عذابدن آزاد ایلرز وآنك دوکلی اول خطالرنی وعصیانلرنی عفو ایدوب اکا مغفرت قیلورز که برکسه بزم
ستار العیوب وغفار الذنوب اولدیغمز بیلسه اکا مغفرت ایلمك بزه لازم اولور دیر نته کم رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
حضرتلری بیورمشدر (من اذنب ذنبا فعلم ان له ربا ان شاء ان یغفر له غفر له وان شاء ان یعذبه عذبه کان حقا علی الله
ان یغفر له) رواه انس رضی الله عنه لاابالی اولمق وخلقه بلاعوض ولاغرض رحمت قیلمق تحقیق اول کمسه یه
لایق اولدیکه اکا غدر معصیتدن زیان وصلاح وطاعتدن نفع وفائده حاصل اولمیه که حق تعالی به خلقك غدر
وکناهندن زیان کلمز وصلاح وتقواسندن دخی نفع وفائده حاصل اولمز پس اکر بر عاصی بنده سنه رحمت ایلرسه محضا
کرمیدر وا کر عذاب ایلرسه مجرد عدلیدر (مثنوی) آتشی خوش بر فروزیم از کرم * تا نماند جرم وزلت بیش وکم)
کرممزدن بر خوش آتش شعله لندررز تا کم جرم وزلت ارتق واکسك قالمیه بلکه شعلهٔ کرم اول جرم وزلاتك جمله سنی
احراق ایلیه واول بنده مزه بر حالت وکرمیت ویره (مثنوی) آتشی کز شعله اش کمتر شرار * می بسوزد جرم وجبر واختیار
شعله در بنکاه انسانی زنیم * خار را کلزار روحانی کنیم) اول بر آتشدر که آنك شعله سندن کمتر شرر جرم وجبر
واختیاری یاقر انسانه منسوب اولان بار وبنکاهه شعله اوررز خاری کلزار روحانی ایلرز یعنی اول کرم الهینك آتشی
فی المثل بر آتشدر که آنك شعله سندن برادنی شرر اکر جمیع ناسك جرمی وخطاسی اوزره واقع اولسیدی آنلرك جمله سنك
جرمنی وجبر واختیارنی یاقوب محو ایلیدی بز شول کریم ورحیمز که شعلهٔ کرمی انسانه منسوب اولان بار وبنکاهه
وجرم وکناهه اوررز وآنلری بالکلیه یاقوب محو قیلورز وخار وخس کبی اولان اعمال سیئه واوصاف ردیه یی ازاله ایدوب
آنك محلنی کلزار روحانی ایلرز بزم لطف وکرممز شعله سنه نسبت جمیع عالمك زلات وسیئاتی بر دسته خار کبیدر که اصلا آنك
قدر واعتباری یوقدر (م ی) مافرستادیم از چرخ نهم * کیمیا یصلح لکم اعمالکم) سورهٔ احزابده اولان آیت کریمه یه اشارتدر
یاایها الذین آمنوا) ای اللهك وحدانیتنه تصدیق ایدنلر (اتقوا الله) اتقا ایلیك اللهدن هرشیده لاسیما ارتکاب
مکروهات وسیئاتده اتقا وپرهیز ایلیك ایدی امر سولدن (وقولوا قولا سدیدا) ودیك کلام راست ودرستی ومراد ضدندن
نهیدر یعنی کذب سوز یلمالك وبعضلر قول سدید لا اله الا الله در دیمشلر (یصلح لکم اعمالکم) یعنی سزی اعمال صالحه یه

توفیق ایلیه و یا خود سز بچون اعمالکزی اصلاح ایلیه قبول ایتمکله و ثواب ویرمکله آنك مقابله سنده (ویغفر لکم
ذنوبکم) و ذنوبکزی مغفرت ایلیه اعمال و اقوالده استقامتکز سببیله (ومن یطع الله ورسوله) و شول کمسه که اوامر
و نواهیده اللهه و رسولنه اطاعت ایلیه (فقد فاز فوزا عظیما) تحقیقا فائز و حائز اولدی اول کمسه نجات عظیمه و دولت
و سعادت کریمه دنیاده حمید و آخرتده سعید اولمق مقرردر معنای بیت برار سال ایلدك طقوزنجی فلکدن که عرش اعلادر
یصلح لکم اعمالکم) کیمیاسی یعنی عبادمزك برا اعمالنی اصلاح ایدرز مغفرت و رحمتمزله پس انلره بزم اصلاحمز عین کیمیادر
مثنوی) خود چه باشد پیش نور مستقر * کر و فر و اختیار بو البشر * کوشت پاره آلت کویای او * پیه پاره منظر بینای او
مسمع او ازدو پاره استخوان * مدرکش دو قطره خون یعنی جنان) مستقر اولان نورك قتنده خودنه اوله یعنی دائم
و برقرار اولان نور الهینك قتنده بو البشرك اختیارنك کر و فری نه اوله یعنی انك اختیارنك قدرت و رونقی نور الهی قتنده
برشیء دکلدر آنك اختیاری برشیء اولمدیغی کبی آنك لسانی دخی لساندن صدور ایلین کلامی دخی برشیء دکلدر زیرا
آنك آلت کویاسی برات پاره سیدر آنك بیناسنك منظری بر یاغ پاره سیدر یعنی قوت باصره سنك و نظرنك محلی دخی
بر پیه پاره در کذلك آنك آلت سماعی ایکی استخوان پاره سندندر آنك مدرکی ایکی قطره قاندر یعنی که جناندر مسمع کسر
میمله آلت سمع دیمکدر مدرك دخی کسر میمله اولوب آلت درك معناسنه اولسه انسبدر ثلاثیدن فتح میمله محل درك مراد
اولنسه دخی جائزدر افعال بابندن میمك ضمه سیله اسم مفعول صیغه سی اوزره محل ادراك دینلمك دخی جائزدر و خلاصهٔ
کلام اولدر که ابو البشرك و آنده اولان محللر نور حقیقت قتنده اختیارلرینك و کلاملرینك و سمعلرینك و بصرلرینك
و قلبلرینك نه قدر و اعتباری واردر حد ذاتنده بنی آدمك هر برینك حتی بنفسه موجب شرف و عزت اوله جق
بر عضوی و بر جزوی یوقدر اکر آلت تکلمی دیرسك اول برات پاره سیدر انده نه قدر و شرف اولور و اکر محل رؤیت اولان
کوزنی دیرسك اول بر یاغ پاره سیدر و اکر آلت سمع اولان کوشنی دیرسك اول دخی بر استخوان پاره سیدر و اکر محل
ادراك اولان قلبنی دیرسك اول دخی ایکی قطره قان پاره سیدر پس حد ذاتنده بونلرك جمله سنده قدر و شرف یوقدر
بلکه آنلره قدر و شرفی بزه بلا عوض ولا غرض شرف ویرن اول جناب حقدر پس بونلرك حضرت حقك نوری قتنده
نه قدر و شرفی اولور اول استرسه بونلری شریف و عالی قدر قیلور و استمزسه بو جمله اعضاء و جوارح اول نور مستقره نسبتله
فنی خور و حقیر لیس شیء مثابه سنده برنسنه اولور (مثنوی) کرمکی و از قذر آکندهٔ * طمطراقی در جهان افکندهٔ)
ازمنی بودی سنی راوا کذار * ای ایاز آن پوستین را یاد دار) ای کندی مرتبه سندن بی خبر سن قذر و نجاستدن
طلوبر قوردجغز سن جهانلکدن جهانه بر عظیم طمطراق براقشسن منیدن اولدك بنلکی ترك ایله ای کندی عصرینك
ایازی اول پوستینی یاد طوت یعنی ای بنی آدم سن کندی نفسکده نجاستله و خباثتله طولمش بر حقیرجه
قوردجغز کبی سن مع هذا جهانلکدن کندی طورکی بیلمیوب بو جهانه بر عظیم طمطراق و های و هوی براقشسن
سنك مادهٔ اصلیه نك نطفهٔ مذره ایدی و آخرك دخی جیفهٔ قذره در پس سن بو ایکیسنك اورتاسنده انانیت و مفاخرت
قیلمغه ندن مستحق اولدك لازم کلدیکه بنلکی ترك ایلیه سن و ایاز کبی اولکی حالکه نظر قیله سن نته کم ایاز هر کون پوستین
و چارقنه نظر قیلردی و اولکی مرتبه سنی یاد ایلیوب صکره بولدیغی دولتله معجب و متکبر اولمزدی نته کم بو بیان شریفدن
آنك حالی معلومك اولور (قصهٔ ایاز و حجره داشتن او جهت چارق و پوستین و کمان آمدن خواجه تاشانش راکه
او را دران حجره دفینه است و سبب این کمان محکمی در و کرانی قفل بود) بو سرخ شریف ایازك و آنك چارق و پوستینی ایچون
حجره اتخاذ ایتمسنك قصه سیدر و آنك خواجه تاشلرینه کمان و ظن کلدیکیدر بویله دیو که اول حجره ده آنك دفینه سی
واردر و بو ظن و کمانك سببی قپونك محکملکی و قفلك ثقیل اکی ایدی زیرا ایازك اول حجره سنك قپوسی قتی محکم اولوب
و اکا بر آغر کلید اوردیغندن خلق آنك ایچنده بر عظیم دفینه وار زعم ایدرلردی (مثنوی) آن ایاز از زیرکی انکیخته *
پوستین و چارقش آویخته) اول ایاز زیرکلکندن قوپرمش پوستین و چارقنی اول بر حجره ایچره اصمش ایدی یعنی ایاز
عاقل و زیرك اولدیغندن کندی ایچون سائر خانه لردن ماعدا بر حجره قوپروب کورکنی و چارقنی انك ایچنده آصه قومش
ایدی ایاز اول بر فقیرك اوغلی ایدی آنك سلطان محموده تقرب ایلمسنه باعث اول اولدیکه سلطان محمود آنلرك ساکن
اولدیغی قریه یه قریب بر صحرایه شکار ایلمکه چقمش ایدی حکمت اللهك بر آهو یی قووب سمند بادپایی ایله انك اردنجه
نیجه فرسخ بر مرور ایلدکده خدم و حشمندن جدا اولوب بر قاچ ترکمان اوبه کلدی وکندینه حرارت و تشنه لك مستولی
اولدیغندن اول اوبه لردن برندن صو استدی حکمت اللهك اول اوبه ده اول حینده رجال قسمندن کمسه بولنمیوب
ایاز انده ایمش سلطان محمودی کوروب فراستله پادشاه ایدیکنی بیلوب اکا تعظیم و توقیر قیلوب کل برو پادشاهم بر مقدار
مکث بیورك بوراده بر لطیف پیکار واردر شمدی اندن بدرم تازه آب کتورسه کرکدر دیمش سلطان محمود دخی اسبندن

اشغه

اشغه اینمش پس ایاز پادشاهی برساعت مقداری مصاحبته طوتوب اول اطرافك وادیلرنی مدحه باشلمش
و کندیلرك دخی بر مقدار حسب حالندن خوش آینده سوزلر سویلمش پادشاه انك مصاحبتندن حظ ایلمش
برساعتدنصکره واروب خانه سنك ایچندن بر لطیف کاسه ایله بر صوغوق صو چیقاروب نوش ایلیك دیو النه ویرمش
پادشاه انی نوش ایلدکدنصکره حظ ایدوب دیمشکه سن بکا بوراده بر لطیف چشمه وار دیدرم صو کتورمکه کندی اوده
صو یوقدر دیدك و بنه صویی اودن چیقاردك بونك سببی ندر دیمش ایاز بوکونه جواب ویروب ایتمش پادشاهم سعادتله
بورایه کلدکده و آب طلب قیلدقده کوردمکه درلمشسز و زیاده حرارتکز واردر اکر اول حینده بوماء باردی مزه ویرسم
تحمل و توقف بیورمیوب انی نوش ایلردیکز پس وجود شریفکزه اندن ضرر کلوردی بو اجلدن سزی
مصاحبته طوتدم و تأخیره براقدم تاکم عرقکز برز اولمکز کیدوب برمقدار بدن یرینه کلدکدنصکره بوماء باردی
پادشاهمه کتوردم دیدی پادشاه بونك بوقدرسن وسالده ایکن عقل و ذکاسنی بغایت بکنوب خدم
و حشمی کلوب پادشاهی آنده بولدقدنصکره آنی والده سنك رضاسیله آلوب حرمه کتوردی و آنك ایاغنده کی چارقی
و بدننده کی پوستنی چقاروب اکا دیبالر کیدردی ایاز دخی پوستینی و چارقنی آلوب بر حجره یه صاقلدی کتدکجه پادشاهك
مقبولی و مقربی اولوب یارغاری اولدی و نیجه دولتلر بولدی (مثنوی) میرود هر روز در حجرهٔ خلا * چارقت اینست
منکر در علا) هر کون ایاز اول حجره یه خالی و تنها کیدردی و کندویه دیردی سنك چارقك بودر اعلایه نظر ایله
یعنی ابتدای حالك بو چارق و پوستیندر حالا واصل اولدیغك مرتبهٔ اعلایه باقوب مغرور اولمه دیردی (مثنوی)
شاه را کفتند اورا حجره ایست * اندر انجا زر و سیم و خمره ایست) پادشاهه آنك خلافنده اولانلر دیدیلر
اول ایازك بر حجره سی واردر اول حجره ده زر و سیم و بر خمره سی واردر خمره خاء معجمه نك ضمه سیله کوچك کوپدر
یعنی بر کوپ التونی واردر (مثنوی) راه می ندهد کسی را اندرو * بسته میدارد همیشه آن درا و * آنکچون
اول خانه یه هرکز برکسیه یول ویرمز اول قپوبی اول ایاز بو اجلدن همیشه بسته و مقید طوتار (مثنوی) شاه
فرمود ای عجب این بنده را * چیست خود پنهان و پوشیده ز ما * سلطان محمود دیوردی ای عجب اول بنده نك بزدن
پنهان و پوشیده خودنه سی واردر (مثنوی) پس اشارت کرد میری را که رو * نیمشب بکشا و اندر حجره شو * پس پادشاه
بر امیره اشارت ایلدی بویله دیو که یوری نصف اللیلده آچ دخی حجره ایچره اول (مثنوی) هرچه یابی مر ترا یغماش کن
سر او را بر ندیمان فاش کن * انده هر نه بولورسن سنك اولسون انی یغما ایله انك سرنی مصاحب و ندیملره فاش ایله
(مثنوی) با چنین اکرام و لطف بی عدد * از لئیمی سیم و زر پنهان کند * بویله بی عدد لطف و اکرام ایله لئیم و دنیلکندن
سیم و زری پنهان ایلر اکا خود بویله ایلمك لایق دکل ایدی (مثنوی) مینماید او وفا و عشق و جوش * وانکه
او کندم نما و جو فروش * حال بوکه اول بکا وفا و عشق و جوش کوستررد و اندنصکره کندم نما و جو فروش
اولمق بو دخی معنادر اندنصکره جو فروشك کندم نماسی اولمق یعنی اول بزه وفا و محبت دعواسنده ایکن کندم نما
و جو فروش اولنلر کبی ظاهرا بزه محبت قیلمق و باطنا سیم و زره محب اولمق انك شاننه خود لایق دکل ایدی دیدی
(مثنوی) هرکه اندر عشق یابد زندکی * کفر باشد پیش او جز بندکی * هر شول کمسه که عشق ایچره زنده لك بوله انك
قتنده بنده لکدن غیریسی کفر اولور یعنی هر شول کمسه که پادشاه حقیقینك عشق و محبتنده حیات بوله و اندن
لذت و صفا اله خدمت و عبودیتدن غیری نسنه یی اختیار قیلمق و شاه حقیقیدن ماسوایه مائل اولمق اول عاشقك
قتنده کفر و خطا اولور (مثنوی) نیمشب آن میر با سی معتمد * در کشاد حجرهٔ او رای زد * اول امیر نصف اللیلده
اوتوز مقداری معتمد کسه لرله انك حجره سنی اچمقده رای اوردی (مثنوی) مشعله برکرده چندین پهلوان *
جانب حجره روانه شادمان * بو قدر پهلوان مشعله قالدردیلر اول حجره جانبنه شادمان روان اولدیلر و دیدیلر (مثنوی)
کامر سلطانست در حجره زنیم * هر یکی همیان زر در کش کنیم * که امر سلطاندر حجره یه اوره لم هر بریمز التون
همیانی قولتوغمزده ایلیه لم یعنی واروب انك مخزنینی اوروب هر بریمز التون کیسه لرنی قولتوغمزه الوب کیده رز دیدیلر
(مثنوی) آن یکی میکفت هی چه جای زر * از عقیق و لعل کوی و از کهر * اول بری ایتدی هی نه التون بر بدر عقیق
و لعل و کهردن سویله که انده نیجه بیك فلوریلك لعل و یاقوت و جواهر واردر (مثنوی) خاص خاص مخزن سلطان
ویست * بلکه اکنون شاه را خود جان ویست * زیرا سلطانك خاص اولان مخزنینك خاصی اولدر بلکه
شمدی شاهه جان خود اولدر یعنی اول ایاز حالا پادشاهك جان و دلی مثابه سنده در پادشاهك هر نه سی وار ایسه
اندن دریغ دکلدر پس انك حجره سی پادشاهك خاص اندر خاص مخزنیدر دیدیلر (مثنوی) چه محل دارد
به پیش این عشیق * لعل و یاقوت و زمرد و یا عقیق * نه محل طوته یعنی بو کونه جواهر پادشاهك بو مرتبه ده اولان

معشوقنك قننده قدر ومحل طوتمزدیدیلر (مثنوی) شاه را بروی نبودی بد کمان * تسخری میکرد بهر امتحان * شاهك اول ایازه سوءظنی یوق ایدی ولیکن امتحان ایلمکدن اوتری اول حسودلری تسخره قیلدی (مثنوی) پاك میدانستش از هر غش وغل * باز از وهمش همی لرزید دل * پادشاه اول ایازی هر غش وغلدن پاك بیلوردی اما کبر وهمدن اول شاهك دل وجانی دترردی بو یله دیو (مثنوی) که مبادا کین بود خسته شود * من نخواهم که بر و بخلت رود * که اولیه که بو دیدکلری اوله اول خسته اوله بن استمزمکه اکا خجلت واقع اوله یعنی پادشاه کندی به دیدیکه بلکه بو غمازلرك دیدیکی اوله وانلر تجربه یی اجدقده بو دفینه ظهوره کله وایاز بوندن خسته دل اوله بن استمزمکه اکا خجلت واقع اوله وسیم وزردن اوتری انك خاطرینه غبار کله (مثنوی) این نکرد ست او وکر کرد او رواست * هرچه خواهد کو بکن محبوب ماست * او بونی ایلمشدر واکر فرضی ایلدیسه ده روادر هرنه ایلرسه دی ایلسون زیرا بزم محبوبمزدر (مثنوی) هرچه محبوبم کند من کرده‌ام * اومنم من او چه کردد پرده‌ام * هرنه که بنم محبوبم ایلیه حقیقتده انی بن ایلمشم اوبنم وبن اویم کرچه پرده ده یم یعنی حقیقتده مابینمزده امتیاز ومغایرت یوقدر ولیکن بحسب صورت بن عاشق واول معشوق اولدیغی جهتدن پرده ده یم پس صورتا عاشقلق پرده سی حقیقتده اولان اتحادی مانع اولمزدیدی بو حکایه ده شاهدن مراد شاه حقیقت وایازدن مراد اهل وحدت ومقام محبوبیته ایرن صاحب سعادتلردر اولورا کرچه بحسب الظاهر حضرت حقه عاشقلردر اما من حیث المعنی حضرت حق بونلره عاشقدر پس بونلردن هرنه صدور ایدرسه (کل مافعله المحبوب محبوب) موجبنجه مقبول ومحبوبدر (مثنوی) باز کفتی دور از آن خو وخصال * اینچنین تخلیط زان زشت وخیال * از ایاز این خود محالست وبعید * کو یکی دریاست قعرش ناپدید * هفت دریا اندر ویك قطره * جمله هستی از ویك چکره * جمله پاکیها ازان دریا برند * قطرهااش یك بیك مینا کرند * سلطان محمود کیرو کندیسنه دیردی اول خوی وخصالدن دور وبعیددر که بو یله لطیف خو وخصال نیکو صاحبی بزم محبتمزی قویوب زرپرست اولمق محالدر انك حقنده بونك کبی تخلیط مقال بیهوده خیالدر ایازدن بو حالت خود محالدر وبعیددر زیرا ایاز قعری ناپدید بر دریادر یعنی مقام محبوبیته ایرن ومقبول الهی اولان ولیلردن محبت حقی قویوب زر جمعنه مشغول اولمق بعید ومحالدر زیرا مرتبهٔ محبوبیته ایردکدن وقرب حقی کوردکدنصکره بونلرك باطنی بر دریا اولورکه انك قعری ناپدید وحد وکناری ناپیدا اولوردی دریا انده بر قطره در جمیع وارلق اندن بر طمله یعنی مرتبهٔ محبوبیته ایرن ولینك باطننده یدی دریا بر قطره وجمیع موجودات انك مشرعندن بر طمله در * کما قال ابن الفارض رضی الله عنه (بیت) ومن مطلعی نور البسیط کلمعة * ومن مشرعی بحر المحیط کقطرة * پاکلر جمله پاکلکلری اول دریای معنویدن ایلتورلر انك قطره لری یك بیك مینا کرلردر یعنی جمیعا پاك وطاهر اولان ولوث معاصیدن نجات بولان صالحلر ومؤمنلر پاکلکلری اول مرتبهٔ محبوبیته واصل اولان ولی کاملك دریای قلبندن الور اول دریای معنوینك قطره لریکه اندن مراد کندینك خلفاسی ومریدلری اولور جمیعا احوال خلایقی مصلحلردر دیمك اولور مینا کرصرچه جی دیمکدر مصلح معناسی مراد اولورا ایازدن مراد حضرت حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم اولسه دخی جائز اولور بو تقدیرجه انك قطره لرندن مراد اصحاب کرام اولور ومینا کر اولملری احوال مؤمنینی اصلاح قیلملرندن عبارت اولور (مثنوی) شاه شاهانست بلکه شاهساز * وزبرای چشم بد نامش ایاز * ایاز معنیده شاه شاهدر بلکه شاهلر دوزیجیدر وانك نامی چشم بددن اوتری ایاز اولدی ایازدن مراد اکر حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم اولور ایسه جمیع انبیای عظام واولیای کرام که شاهان شریعت وپادشاهان طریقتدرلر بو جمله سنك افضلی وشاهی اول سید المرسلین حضرتلریدر ایاز بنده لر امیدر پس اول حضرت عبد اسمیله تسمیه اولنمق حقیقت کورمین چشم صاحبلرندن اوتریدر والا حقیقتدن اولنلر وچشم نیکو صاحبلری اول حضرتی عین نور الهی کوررلر ومحضا مظهر اوصاف الهی مشاهده قیلورلر اکر ایازدن مراد مرتبهٔ محبوبیته ایرن کامل ومکمل ولی مراد اولورسه سائر کندی عصرنده اولان اقطاب واولیا وابدال ونجبا واخیار که موجود اوله لر انلر طریقت شاهلری کبیدر ومقام محبوبیتده اولان ولی کامل مرتبه سنه ایصال ایلدیکی اعتبار ایله شاهساز اولور وا کابنده لك نامی بد چشملره پرده اولمقدن اوتری مجاز اولور وتمانی الحقیقه اول عین نور الهی ومظهر اوصاف ربانی اولمشدر (مثنوی) چشمهای نیك بروی هم بدست * از ره غیرت که حسنش بی حدست * بو چشملر دخی انك اوزرینه بد وقبیحدر غیرت یوزندن که انك حسنی بیحددر یعنی بین الناس خیرله ونیکولکله موصوف ومتعارف اولان کوزلر هم انك اوزرینه غیرت ایلدکلری یولدن بددر زیرا انك حسن باکمالی بی پایان وبی حددر پس رشك وغیرت صاحبلرینك کوزی هرنه مرتبه ده اولسه مغبوط ومحسود اولانلر کسیه ضرردن خالی اولمز یعنی مرتبهٔ محبوبیته واصل اولان ولی کامله

نسبت

نسبت ابرار واخیار مرتبه سنده اولان کسه لرك نیکو اولان ابصاری هم انك اوزرینه رشك وغیرت ایلدکلری جهتدن انك حقنده بددر زیرا که اول محبوب الهینك حسن وجمالی زیاده بی حددر پس بونلرا کا نسبتله چشم بد صاحبلری اولان عوام کبیدرا کرچه عوام ناسه نسبتله چشم نیکو صاحبلریدر (مثنوی) یك دهان خواهم به پهنای فلك * تا بکویم وصف آن رشك ملك * ور دهان یابم چنین وصد چنین * تنك آید در فغان این حنین * ملك یصیلغنجه بر دهان استرم تا کم اول رشك ملکك وصفنی سو یلیم واسرارنی شرح ایلیم واکر بو بحلین ویوز بو بحلین دهان بولم یعنی فلکك وسعتی قدر بلکه یوز فلك قدر واسع تر وپهناتر بر دهان استرمکه تا اول ملکلرك مغبوطنك وصفنی سو یلیم واسرارنی شرح ایلیم واکر بو بحلین ویوز بو بحلین دهان بولم یعنی فلکك وسعتی قدر بلکه یوز فلك قدر واسعتر وپهناتر بر دهان بولم بو ناله وحنینده اول دهان تنك کلور یعنی اول محبوب الهینك عشق ومحبتندن بو یله حنین ایلمك فغاننده تنك کلور یعنی اول حضرت مولانا قدس الله سره العزیز مقام محبوبیته واصل اولان کاملرك صفتنی سو یلمك واسرارنی بو دهان ایله نقل ایلمك ممکن وقابل اولمدیغنی تحقیق بیوررلر که ایازدن مراد شاه حقیقتك مقربی اولان ومرتبهٔ محبوبیته وصول بولان کاملر اولور هرقنقی عصرده اولورسه اولسون ونفس الامرده صاحب کمالك وصفنی یوز بو فلکلر وسعتی قدر دهان اولسه وبرکسه نیجه بیك لسان الله الی یوم القیام انك اسرارنی واحوالنی وحسن باکمالنی تعریف وتوصیف قیلسه هنوز دریادن قطره وآفتابدن برذره قدر سو یلمکه قادر اوله میدی زیرا آنك اوصافی اوصاف الهی وجمال وکمالی نامتناهیدر بو فلکلر ایسه متناهیدر متناهی اولان اشیا غیرمتناهی اولان اوصافی توصیف وبیان ایلمکه قادر اوله مزلر پس بوندن بر سؤال لازم کلور که دینه چونکم اول محبوب الهینك نامتناهی اولان حسن باکمالنی واوصاف واسرارنی توصیف ایلمك ممکن دکلدر پس سزك بو توصیف وتعریفکز ندن اوتریدر وبو قدر انك مدح وثناسنی سو یلمك نه بی فیده اولور بو بیتلرله جواب بیوررلر (مثنوی) این قدر کرهم نکویم ای سند * شیشهٔ دل از ضعیفی بشکند * شیشهٔ دل را چو نازك دیده‌ام * بهر تسکین بس قبا بدریده‌ام * امّا اکر بو قدر دخی سو یلمزسم ای سند ضعیفلکندن دل شیشه سی صنور شیشهٔ دلی چونکم نازك کورمشم قلب ضعیفی تسکین ایچون چوق قبا یرتمشم یعنی اول محبوب الهینك اوصاف نامتناهیسندن بر مقدار سو یلمك وبراز درون دلده اولنی اخراج واظهار ایلمك قلبه تسکین وبر روصدوره راحت ایرکورر بو قدر هم ای سند ومعتمد اولان کسه اندن اکر سو یلمزایسم دل شیشه سنی حفظ وکتم ایلمکه قادر اوله میوب ضعیفلکندن منکسر اولور زیرا صاحب کمالك اسرارنی حفظ وضبط ایلمکه هر کسك قلبنك وسع وطاقتی یوقدر نته کم حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری علی کرم الله وجهه حضرتلرینه حقله کندی ما بیننده اولان اسرار الهیه دن برنیجه معنی سو یلیوب وانك حفظنه امر ایلیوب حضرت علی رضی الله عنه برنیجه زمان انی حفظ ایلدکدنصکره ضبط ایده میوب آخرمدینه قربنده برچاهه سو یلیوب اندن نی بتوب برچوبان انی کسوب چالدقده حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اول سری حضرت علی رضی الله عنه سو یلدیکنی اندن معلوم ایدنمشدر وبونك قصه سی دردنجی جلدده مرور ایلمشدر پس حضرت مولانا قدس الله سره العزیز بیوررلر چونکم بن کوکل شیشه سنی رقیق ونازك کورمشم انی تسکین ایلمکدن اوتری چوق جبه لر وقبالر یرتمشم عشاق الهی اولان اولیایه قبض وقلق محلنده چالك کریبان ایلمك وجبه وقبا یرتمق قتی چوق واقع اولورنته کم بو جلدك اواتلنه قریب عزیزلردن برینه قبض وقلق طاری اولوب کندی قباسنی کریباندن دامننه وارنجیه دك چاك ایلدکده اکا درحال بسط وفرح کلدکده اول دریده اولان جبه نك نامنه فرجی دیوب لقب ویردی اکثر اهل وجد وقلقه چاك قبا ایلمك چوق واقع اولور واول قبایی چاك ایلمکله وکریه وزاری قیلمغله ویاخود سر محبوب الهیدن بر مقدار سو یلمکله قلبه براز سکون وراحت کلور وسورت وحرارت بر مقدار منطفی اولوب عاشقه اندن دفع اضطراب حاصل اولور پس حضرت مولانا قدس الله سره العزیز عشاقك بو حالنی بیان ایلمکدن اوتری کندیلرینك تسکین دلدن اوتری نیجه کره قبالرنی چاك ایلدکلرنی تقریر بیورمشلردر ومحبوب الهی اولان کاملك عشق ومحبتنده جنون مرتبه سنه واردقلرنی ومجنون عشق الهی اولدقلرنی دخی بو بیتلرله تعبیر قیلمشلردر (مثنوی) من سر هر ماه سه روز ای صنم * بی کمان باید که دیوانه شوم * هین که امروز اول سه روزه است * روز پیروزست نی پیروزه است * بن هر آی باشنده اوچ کون ای صنم کمانسزکرك اولورکه دیوانه اولم آکاه اولکه بو کون اول کوچ کونك اولیدر بو کون پیروز وظفر کونیدر وپیروزه دکلدر پیروزه بر نوع طاشدر پیروز ظفر وسعادت معناسنه در وبایدکه لازم اولورکه معناسنه در واطبا مابیننده وناس میاننده دخی معلوم ومشهوردرکه اکثر سودایی اولنلرك سوداسی ای باشنده ایکی اوچ کون حرکت ایلیوب انلره جنون غلبه ایدر بعده ینه عقله کلوب هر بری کندی

کارینه کیدر پس حضرت مولانا قدس الله سره العزیز کندیلرینی هر آی باشنده جنون غلبه ایلین سودا یلره تشبیه
ومحبوب الهی اولان ولی کاملك هر بر مرتبه دن طلوع وظهورنی ماهك بر مطلعدن طلوع ایلدیکنه تمثیل ایدرلر
زیرا بونده ماهدن مراد ولی کامل اولورشو اعتبارله که قمر نوری آفتابدن استفاده قیلور ولی دخی نوری آفتاب حقیقی
اولان حضرت حقدن الور چونکم محبوب الهی اولان ولی بچن بر مرتبه دن طالع اولسه وظهوره کلسه انك عاشق
اولنلره آی باشی کبی اولور واول عاشقه سودای روحانی وشوق یزدانی غلبه قیلورشول مرتبه که اندن یاجالك کریبان
قیلمق ویاخود نالان وکریان اولمق وبونلر امثالی مقتضای عقله مخالف اجرای افعال غریبه ایلمك واقوال عجیبه
سویلمك اندن ظهوره کلور فرضی اکر اول حینده بونلرك قتنده بر عقل جزوی صاحبی اولسه بونلرك بو احوال غریبه سنی
جنونه حمل ایلمکدن غیری به محل ومساغ بوله مز نته کم حضرت مولانا قدسنا الله بسره الاعلی یه بعض زمانده عشق
جانان غلبه ایلیوب خلوتلرندن چیقوب تك وتنها اسواق ایچره کتدکاری وغلبهٔ عشقله بعض یرده رقص وحرکت
ایتدکلرنی اول زمانده اولان عقل جزوی صاحبلری جنونه حمل ایلمشلر ومولانا دیوانه شد دیو یاوه سو یلمشلردر چونکم
مرتبهٔ عقلده اولنلره نسبت بو سلطانلرك غلبهٔ عشق الهیدن ظهوره کلان وجد وحالت وقلق وحرکتلری جنونه مشابه
اولدیسه انلرك مهمنه مناسب واعتقادنه موافق بویله یوررلر ولیکن بوندن اول ذکر اولنان معنیلری مراد قیلورلر
ای صنم بن هر آی باشنده یعنی ای محبوب الهی بن ماه معنوی اولان ولینك مراتب الهیه سنك بر مرتبه سنده
ظهور وطلوع ایلدیکی حینده شبهه سز لازم اولورکه دائرهٔ عقلدن چیقوب دریای عشقه مستغرق اولم شول
مرتبه ده که عقلابنی دیوانه صانه لر چونکم بنم عادتم اوچ کون بونك کبیدر ای صنم آکاه اولکه آی باشنده اولان اوچ کونك
بوکون اول کونیدر یعنی اول ماه معنوینك بر مرتبه دن طلوع وظهور ایلدیکی وانوار حق واسرار وجود مطلق
قلوب عاشقینه افاضه واعطا قیلدیغی کونلرك اول کونیدر بوکون صانمه که پیروزه وجوهر کونی اوله بلکه سعادت
وظفر کونیدرکه عاشق معشوقندن نتیجه دولت وسعادت ولطف وکرامته واصل اوله جق کوندر صنمدن مراد بونده حسام
الدین افندی اولوب خطاب انلره اولمق واایازدن مراد شریفلری شمس الدین تبریزی قدس الله سره العزیز حضرتلری
اولمق محله مناسبدر (مثنوی) هر دلی کاندر غم شه می بود * دمبدم اورا سر مه می بود * قصهٔ محمود واوصاف ایاز * چون
شدم دیوانه رفت اکنون زساز * هر بر کوکل که شاهك غم وغصه سنده اوله دمبدم اکا آی باشی اولور سلطان محمودك
قصه سی وایازك اوصافی چونکم دیوانه اولدم شمدی دوزمکدن وترتیبدن کتدی یعنی هر بر کوکل که شاه حقیقتك
غم عشقنده وسودای شوقندن طلوع قیلور پس انك سودای عشقی وشورش شوقی همیشه متزاید اولور ایازك
اوصافی وشاه محمودك قصه سینك ذکری چونکم بن سودای عشقله دیوانه اولدم وبادهٔ شوقله مست اولمق مرتبه سن
بولدم ترتیب دوزمکدن کتدی ویاد اولنمقدن برزمان دور قالدی سببی اولدرکه بنم روحم فیل کبی هندستان حقیقی
کوردی وعالم اصلی مشاهده قیلدی پس اکا کمالیله عشق وشوقندن صورت قصه تأخیر اولندی وحسب حالك
نقلنه شروع قیلندی (در بیان انکه آنچه بیان کرده میشود صورت قصه است وانکه آن صورتیست که درخور این
صورت کیرانست ودرخور آینهٔ تصویرایشانست وازقدوسیتی که حقیقت این قصه راست نطق را از ین تنزیل
شرم می آید واز خجالت سر وریش وقلم کم میکند والعاقل یکفیه الاشارة * بومرخ شریف انك بیاننده درکه
اول نسنه که محمود وایاز قصه سنده بیان اولنمش اولدی اول صورت قصه در ودخی انك بیاننده درکه اول قصه
برصورتدرکه بو صورت طونجیلرك لایقیدر یعنی چونکم صورت قصه دن مقصود که حصه در محبوب الهی ایله
شاه حقیقت مراد اولیجق پس صورت قصه ندن اوتری دینلمشدر برسك بو صورت قصه برصورتدرکه صورتکیر
اولان کسه لرك لایقیدر وبونلرك آینهٔ تصویرینك لایقیدر وشول برنزاهت وقدوسیتدن که بو قصه نك حقیقتی
ایچون ثابتدر نطقه بو تنزیلدن شرم وحیا کلور بو قصه نك حقیقتی ایچون ثابت اولان قدوسیته که اندن مراد
معانیٔ مقدسه در تنزیل اطلاق ایلمش اولورلر شو ملاحظه ایله که اومعانی ومقدسه الله تبارك وتعالیدن الهام واسطه سیله
کندی قلب شریفلرینه تدریجله نزول ایلمشدر وبو قصه نك حقیقتی وسری دخی اولدر نطقه کلمکه امکان یوقدر
انکچونکه بو نطق ودهانه انی تعبیر ایلمکدن شرم وحیا کلوردخی شرم وخجالتندن باشنی وصقالنی وقلمنی اول
نطق کم وضایع ایلر ونطقه باشنی وصقالنی وقلمنی کم ایلردیمك اسناد مجازی قیلنمشدر مراد صاحب نطق اکراندن
سویلسیدی باشنی وصقالنی وقلمنی کمال شرم وحیاسندن کم ایلردی دیمك اولور وعاقله بر اشارت کافیدر وبو قصه نك
حقیقتنی بیلمکه بو قدر رمز وافیدر (مثنوی) زانکه پیلم دید هندستان بخواب * از خراج امید برده شد خراب * زیرا که
بنم فیلم هندستانی دوشنده کوردی خراجدن امید کس زیرا کوی خراب اولدی فیلدن مراد کندیلرینك روح شریفی

اولور وهندستاندن مراد عالم حقیقت اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه بنم روحم فیلی عالم حقیقت هندستانی
کوردی واول جانبه متوجه ومتشوق اولدیغندن وانی زیاده تمنی وآرزو قیلدیغندن عقل وفکر طبقه سندن چیقدی
وصدمهٔ عشق وشوق وجودم قریه سنی ویران ایدوب یقدی پس بنم ویران اولان وجودم قریه سندن خراج المق امیدنی
قطع ایله زیرا کوی خراب اولدقدنصکره اندن عشر وخراج النمز و بونده خراجدن مراد صورت حکایتی سویلمك
ومقصود اولان کلماتی نظمه کتوروب مسجع ومقفی نقل ایلمکدر نته کم بو معنایه اشارت ایدوب بیوررلر (مثنوی) کیف
یأتی النظم لی والقافیه * بعد ما ضاعت اصول العافیه * وبنم ایچون نظم وقافیه نه حالله کلور اصول عافیت ضایع
اولدقدنصکره یعنی نه حالله کلور بکا نظم وقافیه اصول عافیت که صحتدر وعقل وفکردر ضایع اولدقدنصکره
نیجه نظم وقافیه عشق سلطانی استیلا ایده عقل عسس وار کربزان اولور ونظم وقافیه عقل وفکر کاریدر امدی معذور
اولسون عشق کلوب اصول عافیتی بندن ضایع قیلدی پس نیجه بندن نظم وقافیه وصحت وعافیه حاصل اوله
النظم یأتی نك فاعلیدر والقافیه اکا معطوفدر بعد ماده ما مصدریه در اصول ضاعتك فاعلیدر ومضاف در عافیه یه
(مثنوی) ما جنون واحد لی فی الشجون * بل جنون فی جنون فی جنون * عشق الهینك غم وغصه لرندن بنم ایچون
بر جنون یوقدر بلکه بنم ایچون جنون ایچنده جنون واردر شجون جمع شجن در شجن حزنه دیرلر یعنی جنون واحد
دکلدر بنم حزنلرده اولان جنونم قات قاتدر پس بنده عقل وسکون نیجه قالورا کرچه بویله در لیکن بو جنون عین
فنوندر نته کم محمد مغربی حضرتلری بیوررلر (بیت) جنونی فوق غایات الجنون * جنونی من حبیب ذوفنون *
وبعض مشایخ دخی دیمشلردر اوله جنون واوسطه سکون وآخره فنون (مثنوی) ذاب جسمی من اشارات الکنی
منذ عاینت البقاء فی الفنا * بنم تنم اریدی کیزلو پوشیده اولان اشارتلردن شول زماندن برو که معاینه ومشاهده
قیلدم بقایی فناده فنا عبارتدر عبدلك وجودموهومیسنك اضمحلالندن وبقا عبارتدر ظهور ذات احدیتدن
هر بارکه سالك وجودنی نور توحیدله فانی قیلدقده حجاب تعینات وتشخصات فناسی مقداری چشم
شهودندن مرتفع اولوب وحدت وجود ظهوره کلوب فنای من لم یکن بقای من لم یزل حالنه ومقامنه واصل اولور
(مثنوی) ای ایاز از عشق تو کشتم چو موی * ماندم از قصه تو قصهٔ من بکوی * پس فسانهٔ عشق تو خواندم بجان *
تو مرا کافسانه کشتستم بخوان * ای ایاز سنك عشقکدن بن موی کبی اولدم بن قصه دن قالدم بنم قصه می سن
سویله بن سنك عشقك فناسی دل وجانله چوق اوقوردم سن بنی که افسانه وداستان اولدم اوقو ایازدن مراد بونده
مرتبهٔ محبوبیته وصول بولان وحق تعالی حضرتلرینك خاص مقربی اولان ولی کامل اولور وبو بیتلر حضرت مولانا
قدس الله سره العزیزك لسان شریفندن اولور ومرادشریفلری یا حضرت شمس الدین تبریزی قدس الله سره
ویاخود حسام الدین افندی حضرتلری اولورکه هر بری پادشاه حقیقت وجناب حضرته محبوب ومقرب اولمشلردر
پس حضرت مولانا قدسنا الله بسره الاعلی بونلردن هر برینه خطاب ایدوب بیوررلر ای ایاز کبی مرتبهٔ محبوبیته
ومقام قربیته واصل اولان ولی کامل بن سنك عشق ومحبتکدن موی کبی نحیف وضعیف اولدم شول مرتبه ضعیف
ونحیف اولدمکه سنك قصه کی سویلمکدن واوصاف واسرارکی شرح ایلمکدن کیر وقالدم پس شمدنصکره
ای محبوب الهی سن بنم قصه می سویله وطالب اولنلره بنم احوالمی نقل ایله بن سنك عشق ومحبتك افسانه سنی بوآنه
دکین دل وجانله چوق اوقودم حالابنکه زیاده عشق ومحبتده افسانه اولمشمدر سن بنی اوقو واحوالمی واوصافمی
عاشقلره نقل ایله تا کم اسرار عشق ومحبتی بیله لر وعاشقله معشوقك معیتنده براولدیغنه واقف وعارف اوله لر (مثنوی)
خود تو میخوانی نه من ای مقتدا * من که طورم تو موسی وین صدا * کوه بیچاره چه داند کفت چیست * زانکه موسی
می بداند که تهیست * کوه می داند بقدر خویشتن * اندکی دارد زلطف روح تن * حقیقتده خود سن اوقورسن بن
دکلم ای مقتدا بن کوه طورم وسن موساسن وبو محکی اولان اوصاف واسرار صدادر بیچاره کوه نه بیلورکه
کفت نه در زیرا که موسی علیه السلام بیلورکه تهیدر کوه کندی قدرنجه بیلور روحك لطف وپرتوندن تن برازجق نسنه
طوتر یعنی ای مقتدا وپیشوا اولان ولی خدا هر نه کم بن اوقورم فی الحقیقه آنی بنم اساغمدن سن اوقورسن حقیقتده
انی اوقویان بن دکلم فی المثل بن طور طاغی کبی ام وسن موسی علیه السلام کبی کلیمسن وبو حکایت اولنان اوصاف
واسرار کوه جانبندن مسموع اولان صدا کبیدر پس کوه بیچاره کفت وکوندر بیلمز زیرا موسی بیلورکه کوه
کفت وکویدن خالیدر ولیکن اول کوه مصوتك صداسنك عکسنی ادا ایلمکه مستعد وقابلدر کذلك ای مقتدا اولان
ولی خدا سندخی بیلورسن که بنم وجودم کفت وکویدن تهی وخالیدر وسن مصوت ومتکلم سن هرنه کم بنم بیچاره
اولان جسممدن ظهوره کاورسه اول سنك کلامك عکسی واثریدر نعم بنم وجودم کوهی بیلور ولیکن کندی

مقدار نجه مثلا تن انسانی روحك لطافتندن بر مقدار لطافت طوتر كذلك بن تن مثابه سنده یم سن روح كبیسن بنده
اولان معرفت ولطافت سنك معرفت ولطافتكك عكس واثریدر الحاصل كوه نجه خالی ایسه بن دخی همان انك كبی
كفت وكودن وجست وجودن تهی وخالی یم وبر قوری جسمم هر نه بنم وجودمده وار ایسه اول سنكدر نته كم كوه
جانبندن ظهوره كلن ادا وصدا مصوت وكلیمكدر (م ی) تن چو اصطرلاب باشد زاحتساب * آیتی از روح همچون آفتاب
آن منجم چون نباشد چشم تیز * شرط باشد مرد اصطرلاب ریز * تا اصطرلابی كند از بهر او * تا برد از حالت خورشید بو
تن فی المثل احتسابدن اصطرلاب كبیدر آفتاب كبی اولان روحدن بر آیت اولور اول منجم چونكه چشم تیز اولمیه
اصطرلاب ریز اولان مرد اكا شرطدر روحدن تا كم اول منجمدن اوتری مرد اصطرلاب ریز بر اصطرلاب ایلیه تا كم
اول منجم خورشیدك حالندن اصطرلاب واسطه سیله رایحه ایلته اصطرلاب شول ربع دائره دیدكلریدر كه انك اوزرنده
خطوط وارقام نقش اولنمشدر منجملر آفتابك علمنی انكله بیلورلر حضرت مولانا قدس الله سره العزیز بدنی اصطرلابه
وروحی آفتابه وطالب علوم واسرار روح الهی یی چشم تیز اولمین ورصده قادر اولمین منجمه تشبیه بیورمشلردر نته كم
بیورلر بو بدن احتساب واعتداد جهتندن فی المثل كونش علمنی بیلمكدن اوتری دوزیلن اصطرلاب كبیدر آفتاب كبی
اولان روح الهیدن بر نشان وبر علامتدر یعنی بر منجم رصده قادر اولمسه وبلا اصطرلاب احوال آفتابی بیلمسه اكا
بر اصطرلاب دوكیجی آدم لازم اولور تا كم اول چشم تیز اولمین وعلم آفتابی بی واسطه اصطرلاب بیلمین منجمدن اوتری
بر اصطرلاب پیدا ایلیه تا كم اول منجم خورشیدك خاصیتندن واوضاعندن اول واسطه ایله رایحه آله وانك
اسرارنی واحوالنی بر طالب بیلسه وچشم تیز صاحبی اولمسه اكا بر مرد لازم اولور كه بو اصطرلاب كبی اولان بدنده
آفتاب روحك آثار واسرارنی كوستره وبو بدنك روحه اصطرلاب كبی اولدیغنی بیلدیره وبو بدنده اولان افعال واقوال
وخصال وكمال روحی مثالك ذاتی وصفاتنی بیلمكدن اوتری اولدیغنی اكا فهم قیلدیره تا كم اول طالب روح الهی
خورشید روحك احوال واسرارندن رایحه اله وانك اوصافنه مطلع اوله (مثنوی) جان كز اصطرلاب جوید او صواب
* چه قدر داند ز چرخ وآفتاب * تو كز اصطرلاب دیده بنكری * در جهان دیدی یقین پس قاصری * تو جهان را
قدر دیده دیده * كو جهان سبلت چرا مالیده * شول جانكه اصطرلابدن صواب دیده استر چرخ وآفتابدن اول جان
نه قدر بیلور یعنی بیلمز الا قلیلا ای بیلور ای طالب سنكه دیده اصطرلابندن نظر ایلیه سن جهانی كورمكلكده یقیناً زیاده
قاصرسن سن جهانی چشمك قدر كورمشسن جهان قنی یعنكی نیچون بورمشسن بونده بیق بورمق متفخر اولمقدن
ومباهات قیلمقدن كنایت اولور یعنی برجانكه آفتابك احكام وحالاتندن قنی ازینه بیلدیكی كبی برجانكه روح الهینك
احكام واسرارنی انجق بو بدن اصطرلابندن بیله وجسم واسطه سیله روح الهینك اوصافنه وكمالنه استدلال قیله اول
كسه آفتاب جاندن وآسمان جناندن نه بیلسه كركدر بیلمز الا انجق بعض علامت واثری ای طالب اسرار جان سن كه
جهان معنایه دیده ظاهر اصطرلابندن نظر ایلرسن وبو حس ظاهرله مظهر روح الهی اولان بدنه باقوب آندن
روحك ذاتنه وصفاتنه استدلال قیلرسن یقین بودركه جهان جانی كورمكدن وعالم روحه نظر ایر كورمكدن
زیاده قاصرسن سن جهان جانی اكر كوردكسه ده كوزلك مقداری كوردك وانك اوصاف واسرارنه نظر ایر كوردكسه ده
انجق نظرك قدر نظر ایر كوردك اما فی الحقیقه قنی جهان جان وقنی سن نیچون جهان جانی كوردم وانك اسرارنه
نظر ایر كوردم دیو بو قدر معرفتله تفخر قیلورسن مجرد بدن واسطه سیله ذات وصفات روحی بیلمك وانك اسرار واحكامنه
استدلال قیلمق اصطرلابله آفتابی بیلن منجمه بیغن بورمق وتفخر قیلمق نیجه لایق دكل ایسه بدن واسطه سیله روحك
ذاتی وصفاتنی بیلن عالمه بیق بورمق وتفخر قیلمق انجلین لایق ومناسب دكلدر (مثنوی) عارفانرا سرمه هست
آن بجوی * تا كه دریا كردد این چشم چو جوی * عارفلرك بر لطیف سرمه سی واردر انی استه تا كم بو سنك جوی كبی
اولان چشمك دریا اوله یعنی عارف بالله اولان ولیلرك برنوع سرمه سی واردركه اكا نور وحدت وسرمه معرفت دیرلر
انی طلب ایله تا كم سنك بو نهر كبی اولان كوزلك بحر اوله یعنی بصر بصیرتك كشاده اولوب دریای حقیقتی مشاهده
قیله وانك صقیله موصوف اوله تا كم او دریابین اولان كوزله عشاق الهینك احوال مختلفه سنی كورمكه قادر اوله سن
وانلرك پریشان كوی اولمسی نه جهتدن ایدیكنه شعور بوله سن (مثنوی) ذره از عقل وهوش ار با منست) این چه سودا
وپریشان كفتنست * چونكه مغز من ز عقل وهش تهیست * پس كناه من درین تخلیط چیست * نی كناه اوراست كه
عقلم ببرد * عقل جمله عاقلان پیشش بمرد * عقل وهوشدن اكر بر ذره بنمله بیله ایسه پس بو سودا وپریشان سوز بیلمك
ندر چونكم بنم مغزم عقلدن وهوشدن تهیدر پس بو تخلیطده بنم كناهم ندر یوق كناه انكدر كه بنم عقلمی ایلتدی جمله
عاقللرك عقلی انك اوكنده اولدی یعنی عقل تدارك اندیشه دن وهوش تدبیر كیشدن اكر بنمله بر مقدار عقل وهوش

اولیدی

اولیدی بو یله سودایی اولمق وپریشان سوز بیلك بندن صدور ایلمزدی چونكم بنم دماغم عقلدن وهوشدن تهی
وخالیدر پس بو خلط كلام ایلمكده وسوزی بی ترتیب وعقله مخالف ونا متناسب سوز بیلمكده بنم كناهم ندر بنم
بو خصوصده كناهم یوقدر كناه اول معشوقك عشقنكدر كه بنم عقلمی قاپدی اول عشق شول هوشبرنده وعقل كشنده
بر قتالدر كه جمیع عاقللرك عقلی انك قتنده اولدی وجمله زیركارلك فهم وذكاوتی انك اوكنده محو ونا پیدا اولدی عشقه
ومعشوقه عقلی زائل ایلدیكندن اوتری كناه انكدر دیمك مجرد اسیر عقل اولان عقلانك قتلرنده كناه اولدیغی اعتبار ایله در
والا عشق الهی بر كسه نك عقلنی زائل ایلیه هزار عقلی اكا دیت ویررلر واكر اول عاشق عقلدن خالی وعشقله مست
وبیهوش اولدیغی حالده سوز سویلیه اكر بی ترتیب ونامناسب سویلسه ده هزار وهزار عقلالك تدبیر وترتیبله سویلدیكی
كفتاردن معنی دار وپر اسرار اولور نته كم حضرت خداوند كارا اكرچه بنمله عقلدن وهوشدن بر ذره مقداری
اولسیدی بو یله پریشان سو یلمزدم وخلط كلام ایلمزدم دیو اعتذار بیوردیلر لیكن اكر نظر اولنسه شول قدر
مناسب سو یلمشلردر واول قدر معقول ومقبول ادا ایلمشلردر كه نیجه عقل سلیم انی تدبیر وتدارك ایله دیمكه قادر اوله مزلر
ونیجه فهم صائب اكا رخنه بولمق استسه لر رخنه بوله مزلر بوندن معلوم اولور شراب عشق الهینك پریشان كوی
اولان مستانه لری اكرچه كندی مرتبه لرینه نسبتله پریشان سویلرلر وخلط كلام ایلرلر سه ده ینه معقول ومعنی دار
اولمقدن خالی اولمزلر ودائره علم وعرفاندن طشره قالمز (مثنوی) یا مجیر العقل فتان الحجی * ما سواك للعقول مرتجی
ای عقلی قتنه لندیروب حیران ایدیجی عقللر ایچون سندن غیری مرتجی یوقدر حجی بكسر الحاء عقله
دیرلر مرتجی محل ارتجا معناسنه اولمق محله مناسبدر خطاب اكرچه محبوب الهی اولان مرد كامله در
ولیكن انك مرآت وجودنده محبوب حقیقی یی مشاهده ایلمك وبو سوزلری اكا سو یلمك اعتباریله در زیرا
حضرت مولانا قدس الله سره العزیزك دأب شریفلرندندر كه مظهر حق اولان كامله خطاب ایدرلر واول مظهرده ظاهر
اولان وتجلی قیلان خدای تعالی ایله مكالمه ایدرلر وانكله معامله قیلورلر (مثنوی) ما اشتهیت العقل مذ جننتنی *
ما حسدت الحسن مذ زینتنی * ای محبوب حقیقی عقلی استمدم سن بنی مجنون قیلالدنبرو بر انهایت ادراك عقول
عقالدر وعقل مشاهده وحدته مانع وحجابدر عاشق مادامكه قید عقلدن خلاص اولمیه مشاهده وحدت حقه
اختصاص بولمز هیچ بر حسنه رشك وغبطه ایلمدم سن بنی انوار جمالكله تزیین ایلیلدنبرو زیرا جمال خورشید
حقیقی یی مشاهده ایلین ذرات حسن كائناته رشك ایلمز انكیچون كه (بیت) فكل ملیح حسنه من جمالها * معارله
بل حسن كل ملیحة (مثنوی) هل جنونی فی هواك مستطاب * قل بلی والله یجزیك الثواب * بلی ایجاب نفی ایچوندر
بو یله معنی ویریلور الله یجزیك الثواب الله تعالی سكا ثواب وجزا ویره ای مرشد كامل دیمك اولور مصرع ثانی محبوب
الهی اولان مرشد كامله خطاب اولور محبوب حقیقتك انده ظهور ایلمسی اعتباریله ومصرع اول اول مرشدك
وجودی مرآتندن تجلی ایلین محبوب حقیقته خطاب اولور پس اولا مظهر وحدت الهی اولان ولی كاملك
آیینه باطننده ظهور ایلین محبوب حقیقته بر سبیل استفهام بنم جنونم سنك محبتكدن مستطاب دكلمیدر دیو سؤال
ایلدكدنصكره اول حضرتك مظهری اولان ولی كامله خطاب ایدوب دیرلر ای مرآت الهی ومجلای ربانی سن بكا
محبوب حقیقینك ترجمانی اولوب بلی دی جمیع صفاتی مستجمع اولان الله سكا انوار ذاتیه وتجلیات صفاتیه سندن
اولان ثوابی جزا ویره (مثنوی) كر بتازی كو ید او ور پارسی * كوش وهوشی كو كه در فهمش رسی) باده او در خورد
هر هوش نیست * حلقه او سخره هر كوش نیست * اكر بنم معشوقم عربی سویلروا كر فارسی سویلر بر كوش وهوش
قنی كه انك باده اسراری هر هوشه لایق دكلدر انك حلقه عبودیتی هر كوشك سخره وز بونی دكل یعنی اكر اول محبوب
الهی ومظهر ربانی اولان ولی كامل اكر عربی سویلروا كر فارسی سویلر اول كلمات غامضه نك ادراكنه لایق بر كوش
وهوش قنی كه انك فهمنه ایریشه وانك كلمات قدسیه سنده اولان اسرار ونكاتی اكلیوب بیله اول كاملك خم قلبنده ساكن
اولان باده علم وعرفان هر عقلك لایقی دكلدر وهر هوش انی نوش ایلمكه استعداد وطاقت طوتمز واول كاملك خدمت
وارادت حلقه سی هر كسك قولغنه لایق دكلدر كه حق انك خدمتنی قبول قیله وحلقه بكوش اوله (م ی) بار دیگر آمدم
دیوانه وار) رو روای جان زود زنجیری بیار) غیر آن زنجیر زلف دلبرم) كر دو صد زنجیر آری بر درم تكرار ینه دیوانه وار كلدم
یوری یوری ای جان فوری بر زنجیر كتور لیكن بنم دلبریمك زلفی زنجیرندن غیری اكر ایكی یوز زنجیر كتوره سن برترم
دلبردن مراد بونده اكر محبوب حقیقی اولورسه انك زلفندن مراد اوصاف كثیره سی اولور كه عشاق الهیه نك زنجیری
كبیدر كه بر نیجه صفتك احكامنه مقید اولدقدنصكره ارادت الهیه اولمینجه اندن خلاص اوله مزلر واكر دلبردن مراد
محبوب الهی اولان نبی علیه السلام ویا خود ولی عظام اولورسه انك زلفندن مراد احكام شریعت ویا خود احكام

طريقت اولورزيرا احكام شريعت وطريقت عشاق الهى اولنلرك زنجيرى كبيدركه بونلرسلاسل احكام شرعيه
واغلال اركان طريقيه ايله مقيد اولورلر اما بونلردن ماعدا صورى ومعنوى هرنقدر بندوزنجير اولسه انكله مقيد
اولميوب انلرى پاره لرلر پس بومعنايه اشارت ايدوب بيورورلركه نيجه كره ديوانه لر ومستانه لر كبى كلمشدم تكرار بنه اول
محبوب الهينك عشقندن ديوانه وشراب شوقندن مستانه واركادم ودائرهٔ عقل وهوشدن چيقوب مست ومدهوش
اولدم اى جام منزله سنده اولان يارم يورى يورى بكا برزنجير كتورتا آنكله مقيد اولم ومرتبهٔ عقل وادرا كده قالم
امابشرط ان اول زنجير بنم دلبريمك زلفندن اوله زيرا بنم دلبريمك زلفندن غيرى اكرنيجه يوز زنجير كتوره سن انى بريوب
پاره پاره ايلرم مقصودا كر بنى مرتبهٔ عقل وادرا كده مقيد ايلمك استرسك بنم محبوبمك احكامندن بكا برزنجير كتورتا بن
آنكله مقيد اولم والا آندن ماعدا هرنه كونه زنجير كتورورسك انكله محكوم ومقيد اولميوب وديوانه وار آنى پاره لبوب
كنديمى انلرك قيدندن آزادايلرمكه عشاق الهى هيچ برشيئله مقيد اولمزلر الامحبوب حقيقينك احكاميله ومراديله چقن
اول حضرتك مرادى رسم وصورت قيدندن عاشقلرنى خلاص ايليوب اسرار ومعانى ايله مقيد اولمق استسه اسرار
معانى ايله مقيد اولورلر وچقن رسم وصورتله مقيد اولمق استسه رسم وصورتله مقيد اولورلروا كامناسب اولان كلماتى
تكلم قيلورلر نته كم مراد الهى بى حضرت مولانا قدس الله سره العزيزسو يلمكه واكامتعلق صورت قصه بى بيان
ايلمكه شروع قيلديلر (حكمت نظركردن در چارق وپوستين كه فلينظر الانسان مم خلق) بوسرخ شريف وبوبيان لطيف
ايازك هركون تنها حجره ده اولان چارق وپوستينه نظرا تمسنك حكت وسرنى بياندروانك حكمتى اولدركه انسان
بوقصه دن حصه آلوب كنديسنك بدايت حالنه واول خلقتنه نظرايليه تاندن خلق اولنديغنى بيله وعجب وغروردن
حذرقيله نته كم حق تعالى انسانه فلينظر الانسان مم خلق ديو خلقت اصليه سنه نظر ايلمكله امرايلدى بو آيت كريمه نك
اولى بودر قال الله تعالى (والسماء والطارق) آسمان حقيچون ودخى وقت ليلده بادى وظاهر اولان كوكب
حقيچون طارق اصلنده سالك طريقه دير لروعرفا ليلده كان كمسيه مختص اولدى آندنصكره ليلده ظاهر اولان شيلرده
استعمال اولندى (وماادريك ماالطارق) وسكا نه شى اعلام ايلدى كه طارق نه شيدر بيله سن (النجم الثاقب) طارق
شول كوكب مضيدركه ضياسى ظلام ليلى نافى اوله ويا افلاكى ناقب اوله مراد جنس نجوم وياخود كوكب معهود اوله
زحل كبى زهره كبى (ان كل نفس لما عليها حافظ) تحقيقا شان بودركه هر نفسك اوزرينه البته برحافظ واردر بوتقديرجه
ان مثقله دن مخففدر مازايددر ولام مخففه ايله مثقله بى فاصله در تقدير معنى ان الشأن كل نفس لعليها حافظ
دروعاصم وحمزه لما بى بمعنى الا قرأت ايلمشلردر بوتقديرجه ان نافيه اولور يعنى هيچ برنفس يوقدر الاانك اوزرينه رقيب
واردروبوجمله جواب قسم اولور (فلينظر الانسان مم خلق خلق من ماء دافق) استفهامك جوابيدر يعنى خلق اولندى
اول انسان آب ذى دفقدن دفق اتمق ودوكمكه ديرلر دفقت الماء دفقا اى صببته ماء دافق اى مصبوب نته كم سر كاتم بمعنى
مكتوم (يخرج من بين الصلب والترائب) اول ماء دافقكه خروج ايدر رجلك صلبندن ومرأتك سينه سى كمكلرندن
(انه) اول خالق حقيچون (على رجعه لقادر) اول انسانى بعد الموت حياته وبعثه اعاده يه قادردر (مثنوى) بازكردان
قصهٔ عشق ايازه * كان يكى كنجست مالامال راز * مى رود هرروز در حجرهٔ برين * تا ببيند چارقى با پوستين * زانكه هستى
سخت مستى آورد * عقل از سرشرم ازدل مى برد * ايازك عشقنك قصه سنى كيرودوندر يعنى تكرارا اعاده ايله زيرا اول قصه
رازلرايله مالامال بركنج عظيمدر اول اياز هركون چارقى وپوستينى اولان حجره يه بونك اوزرينه كيدردى تاكه پوستين
ايله چارقنى كوره زيرا كه وارلق زياده مستلك كتورر عقلى باشدن وحياىى كوكلدن ايلتور پس ايازك كندى پوستين
وچارقنه هركون نظرايلمسندن مرادى اول ايديكه اول جاه وماله مغرور اولمغله مدهوشان اهل دنيا كبى مست
ولابعقل اولميه واول مستلك آندن شرم وحيايى ازاله قيلميه بلكه كندى عجز وحقارتنى بيلنلردن وقدرنه وطورنه
عارف اولنلردن اوله (مثنوى) صدهزاران قرن پيشين راهمين * مستىٔ هستى بزد ره زين كمين * شد عزازيلى ازين هستى
بليس) كه چرا آدم شود برمن رئيس * نته كم نيجه يوز بيك قرن پيشينك همين وارلق مستلكى بوكيندن يولنى اوردى يعنى
بوجاه ومال كيننندن وارلغه مست ومغرور اولمق قرون ماضيه دن نيجه يوز بيك قرنك هم يولنى اوردى وانلرى كمراه
قيلدى برعزازيل بووارلقدن ابليس اولدى وبويله ديدى كه نيچون آدم بنم اوزريمه عالى ورئيس اولور (مثنوى) خواجه ام
من نيز خواجه زاده ام * صدهنر را قابل وآماده ام * بن خواجه يم بونده دخى خواجه زاده يم بن يوز هنره قابل وآماده
اولمشم خواجه بونده عالى معناسنه درايلسك خواجه يم ديمسى ملككرك خواجه سى ونيچه زمان معلمى اولديغى
اعتبارله در خواجه زاده اولمسى آتش زاده اولديغى اعتبارله دركه آتش سائر عناصردن اقوا واعلا اولديغى اعتبارله
انك زعمنده آتش عناصرك وعناصردن تولد ايلين شيلرك خواجه سى كبيدر پس كنديسنك بلند وعالى اولديغنه

واصلنك دخى بلند وعالى اولديغنه مغرور اولوب وافتخار قيلوب ديركه اولا بن نفسمده عالى قدرم وعالى شيدن طوغدم
ونيجه يوز هنره قابل ومستعد اولدم (مثنوى) درهنر من ازكسى كم نيستم * تا بخدمت پيش دشمن بيستم * كمال وهنرده
بن كمسه دن ناقص دكلم تا دشمنك اوكنده خدمتله طورم لعين كندى جاهنه زياده مغرور اولديغندن دوستى دشمندن
فرق ايلمدى بلكه حد ذاتنده كندى جاهنه زياده مغرور اولوب دوست اولنى عدو ايلدى وديدى (م ى) من ز آتش زاده ام
او از وحل * پيش آتش مر وحل را چه محل * بن آتشدن طوغمشم واول آدم وحلدن يعنى بالچقدن طوغمش ومخلوق
اولمشدر تحقيقا وحل وطينك آتش قتنده نه محلى واردر يعنى قدر ومحلى يوقدر نته كم (خلقتنى من نار وخلقته من طين)
ديمكله حضرت آدم عليه السلامك سفلى وكنديسنك علوى اولمسنه حجت ايراد ايلدى (مثنوى) او كجا بود اندرين دوريكه
من * صدر عالم بودم وفخر زمن * حضرت آدم عليه السلام شول بردورده قنده ايديكه بن عالمك وزمانك فخرى ايدم
يعنى اول آدم عليه السلام دخى هنوز مخلوق اولمزدن مقدم زمان اهلنك فخرى وملائكه نك رئيس وبهترى ايدم بوقدر
زمان يرلرده وكوكلرده ارشاد قيلدم وملاء اعلايه اوستاد اولدم پس خاك سفليدن وجوده كلان آدم نه شيدركه اول
مخدوم اولوب بن اكا خدمت قيلم ديدى وبونده تنبيه بودركه حالا شمدى شيطان طبيعتلو وابليس سيرتلو متكبرلرك
دخى شانى وخويى بويله در برخالك سيرت ودرويش طبيعت مظهر علوم ربانى ومنبع اسرار سبحانى اولان براهل
عرفانى كورسه اكا حسد وعداوتندن سركش اولوروبن بويله برعالى قدر ايكن وصاحب صدر ايكن اكا تنزل
ايلمك نه ايجاب ايلر ديرآندن اعراض واستكبار قيلور (قوله تعالى خلق الجان من مارج من نار) بو آيت سورهٔ رحمانده در
اولى بودر * خلق الانسان * الله تعالى خلق ايلدى انسانى * من صلصال * طين يابسدن * كالفخار * اوبله طين يابس كه
صاقسى كبى محكم خشك اولمش (وخلق الجان) وخلق ايلدى جنلرك باباسنى (من مارج من نار) شعلهٔ صافى
بى دوددن كه آتشدن حاصلدر * وجانك آدم عليه السلامك خلقى مابينده مدت التمش بيك يل قدر درديمشلر حضرت
آدم عليه السلامك اولاد وانسابى نيجه منقطع دكل ايسه جانك دخى اولاد وانسابى منقطع دكلدركه آنك اولادى جن
وشياطيندر * وقوله تعالى فى حق ابليس (انه كان من الجن ففسق * بو آيت سورهٔ كهفده در اولى بودر (واذ قلنا
للملائكة * ذكر ايله يا محمد برزم ملائكه يه ديد يكمز وقتى * اسجدوا لادم * سجده ايليك اى ملكلر آدمه * فسجدوا * پس
جميعا سجده ايلديلر * الا ابليس * الا الشيطان استكبار ايدوب سجده ايلمدى (كان من الجن) جملهٔ مستأنفه در محل
تعليلده كان ديلديكه نيچون سجده ايلمدى پس جواب انكيچون ايتديكه اصلى جندن اولديغيچون (ففسق
عن امر ربه) پس خروج ايلدى ربسنك طاعتندن جنى اولديغى سبيله فا سببيه در وشيطانك جنى اولمسى وياخود
ملائكه دن اولمسنده علمانك اختلافى واردر وبونك تحقيقى وتفصيلى ايكنجى جلدده دوم باز از حرافكند ابليس معاويه را
سرخنده (ماهم از مستان اين مى بوده ايم) بيتنك شرحنده مرور ايلدى آنده طلب اولنه (مثنوى) شعله مى زد
آتش جان سفيه * كاتشى بود الولد سر ابيه * نى غلط كفتم كه بدقهر خدا * علتى را پيش آوردن چرا * سفيهك جانك آتشى
شعله اوردى زيرا اول سفيه آتشه منسوب ايدى كه الولد سر ابيه حديثى بومعنايه دليلدر يوق غلط سويلدم بلكه قهر
خدادر برعلتى ايلرو كتورمك نيچوندر يعنى اول خفيف العقل اولان شيطانك جانك آتش غيرتى ولهب كبر ونخوتى
شعله اوردى وظهوره كلدى زيرا اول ابليس آتش زاده ايدى پس الولد سر ابيه حديثنك موجبنجه ولد والدنك سرى
اولور يعنى انك خويندن واثرندن ولده خوى واثر اولوروپدرك طبع وخاصيتى پسرنده ظهوره كلور پس ابليسك
مستكبر اولمسنه وسركشلك قيلمسنه علت آتش زاده اولديغى اولور انك كبر وعنادنه وكفر وفسادنه آتش زاده اولديغى
علتدر ديمك عقلايه نسبتله درحقيقت كاره نسبتله دكلدر بلكه انكيچون بوسوزى غلط منزله سنه تنزيل ايدوب
آندن حقيقت حالى بيان ايلمكه رجوع ايدوب بيورورلر بوسوزى كه سويلدم غلط سويلدم حقيقت حال بودكلدر بلكه
انك سركش اولمسى وتكبرلك قيلمسى حق تعالينك اكا ازلده اولان قهرنك اثريدركه (ابى واستكبر وكان من الكافرين)
آيتنك موجبنجه اول ابليس علم الله ده كافرلردن اولدى پس برعلتى ايلرو كتورمك وابليس صكره دن كافر اولدى
وتكبرلك قيلدى ديمك نه ايجاب ايلر بوسبب علت كه انك كبر ونخوتندن اوترى ايراد اولنور حقيقت فهم ايلمين عقلايه
نسبتله در اما حقيقت بين اولان عرفايه نسبتله انك كفر وعصيانى قهر الهينك اثريدر واول ابليس ازل ازلده مظهر
قهر الهيدر (مثنوى) كار بى علت مبرا از علل * مستمر ومستقر ست از ازل * دركمال صنع پاك مستحث * علت حادث
چه كنجد يا حدث * كار بى علت اسباب وعللدن مبرادر ازلدن مستمر ومستقردر حق تعالينك مستحث
اولان پاك صنعنك كمالنده نه علت حادث صغارونه حدث مستحث استفعال بابندن اسم مفعول صيغه سى
اوزره حث دندر حث لغتده قندرمغه ديرلر يعنى برشيئه ترغيب وتحريض ايلمكه ديرلر پس مستحث بونده مسترغب

ومستحب معناسنه اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه الله تبارك وتعالینك بی علت اولان کاری حقیقتده
اغراض وعللدن مبرا ومعرادر انك کارباکی ازل ازالده مستمر ومستقردر مقبول اولان ازلده مقبول ومردود اولان
دخی ازلده مردود اولمشدر قبل من قبل بلا علة ورد من رد بلا علة قولی بومعنایی تأیید قیلمشدر هر شیء که ظهوره
کلمشدر عین ثابتهلرینك مقتضالری اوزره ظهوره کلمشدر وهر شیء که موجود اولمشدر علم اللهده اول شیء انك کبی
معلوم اولمشدر پس (لا تبدیل لکلمات الله) ودخی (لا تبدیل لخلق الله) آیت کریمهلرینك حسبنجه حق تعالینك
کلماتنك تبدیلی وانك خلقنك تغییری ممکن دکلدر انکعون الحقایق لا تنقلب دیمشلردر حق سبحانه وتعالینك علل
واغراضدن بالذات اولان ومستحب ومسترغب اولان صنع باکمالی علمنك مقتضاسی اوزره دروحق تعالینك علمی ایسه قدیم
وازلیدر حادث صکرهدن موجود اولنه دیرلر وعلت حادث دخی صکرهدن ظهوره کلن شیئه دیرلر پس ازلده نه حادث
واردی ونه علت حادث واردی مثلا حضرت آدم علیه السلامك وجودی وابلیسك دخی وجودی حادثدر وحق
تعالینك ابلیسه جمیع ملکلرله بیله حضرت آدمه سجده ایله دیو امر ایلمسی دخی حادثدر وابلیسك اول حینده سجده
ایلمکدن اباواستکبار ایلمسی دخی حادثدر پس ابلیسك کفر ومعصیتنه علت صوری حق تعالینك امرینی ترك ایلدیکی
وبر علت صوری دخی آتش زاده اولمسی اولور ولیکن حقیقته نظر اولنسه ابلیس علم اللهده کافر وعاصی ایدی وانك
عین ثابتهسی کفر وضلالت اقتضا ایلردی پس صکره بو وجود خارجی ایله موجود اولدقده عین ثابتهسنك مقتضاسی
اوزره عمل ایلدی نتهکم حضرت آدم علیه السلامك عین ثابتهسی هدایت وطاعت اقتضا ایلدی پس وجود خارجیله
موجود اولدقده انك وجودشریفندن طاعت وبندهلك ظهوره کلدی (مثنوی) سراب چه بود اب ماصنع اوست *
صنع مغزست واب صورت چو پوست * ابك سری ندر ایمزانك صنعیدر وصنع الهی مغزدر واب صورت پوست کبیدر
یعنی الولد سر ابیه حدیث شریفنده واقع اولان ابدن مراد اکر بحسب الظاهر اب صوری اولور لیکن سراب ندر دیرسك
بزم اصل فی الحقیقه ابمز اول اللهك صنعیدر زیرا بزی وجوده کتوروب وظهوره یتورن اصل الله تعالینك صنع باکمالیدر
پس اول اللهك صنع وارادتی اب کبیدر وبزم صوری اولان بابامز قشر منزلهسندهدر اکرچه بز صورتا بابامزك
سری یز لکن معناصنع خدانك سری یز بزده حاکم وربر اولان صنع الهی وصفت ربانیدر ولد باباسنه
تابع اولدیغی کبی بزم وجودیمز دخی همیشه صنع حقه وارادت وجود مطلقه تابعدر پس بزنك سری واثری اولورز
اول نیجه دیلرسه بزاویله کار قیلورز (م ی) عشق دان ای فندق تن دوستت) جانت جوید مغز وکوبد بوستت * ای تن
فندقی سن دوستکی عشق بیل سنك جانکی مغز استر وبوستکی دوکر ای فندق تن دیمك ای تنی فندق کبی دیمکدرکه
انسانك بدنی فی المثل فندق کبیدر جسم قشر کبیدر وجان مغز کبیدر جو یدك وکو بدك فاعلی عشقدر ومفعولی
جانت اولور جانت رانقدیرندهدر وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه ای تنی فندق کبی اولان انسان سن دوستکی عشق
بیل که سنك جانکی اول مغز اولمق استر وبوستکی دوکر ومنکسر قیلر خلاصهٔ کلام ای تنی فندق کبی اولان انسان
اصل سنك دوستك فی الحقیقه عشق الهیدر بونی بویله بیل زیرا اول عشق الهی سنك روحکی لب اولمق دیلر ومغز نغز
مرتبهسن بولمغه همت ایلر وسنك بدنك قشرنی دوکوب منکسر ایلر ونحیف وضعیف قیلر پس قشری نحیف والی
قوی وشریف ایلین شیدن اعلی انسانه دوست اولمز (م ی) دوزخی که بوست باشد دوستش * داد بدلنا جلودا بوستش
سورهٔ نساده اولان آیت کریمهیه اشارتدر (ان الذین کفروا بایاتنا) تحقیقا شول کسهلرکه بزم دلائل وحدتمزه ویا آیات
قرآنه ویا معجزهٔ رسوله کافر اولدیلر * سوف نصلیهم * عن قریب بز انلری ادخال ایدهرز * نارا * جهنم آتشنه * کلما
نضجت جلودهم * هر بارکه بونلرك دریلری پشسه ویانمقده کماله ایرشه * بدلناهم جلودا غیرها * بز تبدیل ایدرز
انلرك جلودنی بر غیر جلوده که سوخته ونخته اولمامش اوله (لیذوقوا العذاب) عذابك ذوقی بونلره دائم اولمقدن اوتری
(ان الله کان عزیزا حکیما) تحقیقا الله تعالی غالبدرکه کسه حکمنه مانع اولمز وحکیمدرکه هر کاری بروفق حکمتدر *
معنی بیت شول دوزخه منسوب اولان کسه که بوست اکا دوست اوله بدلنا جلودا اکا بوست وردی یعنی شول
بر دوزخه منسوب اولان کسه که انك دوستی ومحبوبی جسم اوله وشب وروز تن پرورلك قیله (بدلناهم جلودا غیرها)
دن خدای تعالی اکا بوست ویرر وهر بارکه انك بدنندن متحلل اولسه بدل ما یتحلل لحم وشحم ویررو هر کون انك
جسمنی تبدیل قیلور چونککم روز آخرت اولهانی حطب جهنم ایلرز برادنیاده مغز ونغزدن خالی اولان وایمان
واسلامدن تهی قلان اجسامك مکانلری نار جهنم اولسه کرکدر (مثنوی) معنی ومغزت بر آتش حاکمست *
لیك آتش را قشورت هیزمست * سنك معنی ومغزك آتش دوزخ اوزره حاکمدر ولیکن سنك قشرلرك
آتش دوزخه هیزمدر یعنی ای انسان سنك روحك وعقلك که معنی ومغزك کبیدر آتش دوزخ اوزره حاکمدر

ولیکن قوای نفسانیهك تأثیر وتصرف ایلرا اما روحکه وعقلنه تأثیر وتصرف ایلمکه قادر اولمز اکر دروغی
نور ایمانله طولرسه انك جسدینه دخی ضرر قیلمز بلکه اول مؤمندن فرار ایلیوب جز یا مؤمن فان نورك اطفأ ناری دیوب
اکا لابه وزاری قیلور (مثنوی) کوزهٔ چو بین که دروی آب جوست * قدرت آتش همه بر ظرف وست * معنی انسان
بر آتش مالکست * مالك دوزخ دروکی ها لکست * مثلا بر اغاج کوزه که انك ایچنده جویك آبی واردر آتشك
قدرتی دوکلی انك ظرفنهدر یعنی انسانك وجودی فی المثل شول بر اغاج برداغه بکزرکه انك ایچنده آب جوی اوله پس
جهنم آتشنك قدرت وتصرفی انسانك ظرفنه اولور درونده اولان آب عقل وروحه اولمز انسانك معناسی آتش اوزره
مالکدر دوزخك مالکی دوزخده یعنی هالك اولجیدر یعنی مالك دوزخ دوزخده هلاك اولیجی اولمدیغی کبی معنی انسان
دخی دوزخده هلاك اولمز ودوزخ اکا ضرر قیلمز (مثنوی) پس میفزا تو بدن معنی فزا * تا چو مالك باشی آتش را کیا *
بوستها بر بوست می افزودهٔ * لاجرم چون بوست اندر دودهٔ * زانکه آتش را علف جز بوست نیست * قهر حق آن کبر را
بوستین کنیست * پس ای غافل سن جسم وبدنکی زیاده ایلمه معناکی ارتور تا جهنم مالکی کبی آتشه کیا وحاکم
وپادشاه اولهسن ای عاقل سن بوست اوزره بوست زیاده ایلمشسن لاجرم بوست کبی دودهدهسن زیرا که آتشك علف
وغداسی بوستدن غیری دکلدر لاجرم حق تعالینك قهری اول اهل کبرك بوستنی قوپاریجیدر کبر بونده مضاف مقدر
اولمق اوزره اهل کبر تقدیرندهاولور ومابعدنده اولان ابیات شریفه بومعنایی تأیید قیلور پس تن پرور وصورت پرست
اولان کسنهلره نصیحت ایدوب بیورورلر ای تن پرور پس اکل وشرب ایلهسن بدنکی زیاده ایلمه معناکی زیاده ایله حتی
مالك دوزخ آتش اوزره نیجه حاکم وقاهر ایسه سن دخی انك کبی حاکم وقاهر اولهسن سنده کی نور وایمان زیاده اوله نیران
سنك مغلوب وزبونك اولمق مقرردر وجزیا مؤمن فان نورك اطفأ ناری دیو لابه قیلمسی محققدر اما سن ایسك اکل
وشرب ایله بوستلری بوست ارزره زیاده قیلوب مجسم وفربه اولدك لاجرم بوست وقشر کبی دودهٔ نار ایچره قالدك که قشر
وبوستك محلی دوده در نار ایچره اولمقدر زیرا که آتشك غداسی قشر وبوستدن غیری دکلدرنته کم بعض شیئك لبنی
الوب قشرنی آتشه براغورلر لاجرم قشر مشابهسنده اولان اهل کبرك قهر حق بوستنی قوپاریجی ونار دوزخه القا
ایدیجیدر (مثنوی) این تکبر از نتیجهٔ بوستست * جاه ومال آن کبر را زان دوستست * این تکبر چیست غفلت از لباب
منجمد چون غفلت یخ ز افتاب * چون خبر شد ز افتابش یخ نماند * نرم کشت وکرم کشت وتیز راند * بو کبر وعجب
بوستك نتیجه واثرندندر جاه ومال اهل کبره اوسببدن دوستدر بونده دخی کبر اهل کبر تقدیرندهدر ومضافك حذف
اولنمسی اهل کبرك عین کبر اولمسی اکا مقرردر ومعناده فتح کافله اولان کبره مشابه کلمسی ایهامدن اوتریدر بو تکبرلك
ندر مغز ولبابدن غفلتدر آفتابدن یخك غفلتی منجمددر چونککم اول یخك آفتابدن خبری اولدی یخ قالمدی نرم اولدی
وکرم اولدی وتیز سوردی یعنی بو تکبر اولمق وترفع قیلمق ندن حاصل اولور دیرسك بوست منزلهسنده اولان جسمانیت
نفسانیتدن نتیجهسندندر ومال ومنصب معنی کبره مشابه اولان اهل کبر ونخوته قوت ویریجیدر ومعنادن بعید قیلجیدر
وبو تکبرلك ندر دیرسك حقایقدن غافل اولمقدر ومتکبر اولان کسنه حقیقتدن بی خبر قالمقدر مثلا آفتابدن یخ پارهنك
غافل اولوب منجمد قالدیغی کبی اکر یخ پارهیه آفتابدن خبر اولیدی واندن کرمیت بولیدی یخلق قالمزدی ونرم اولوردی
وکرمیت حاصل قیلوردی وتیز اقوب روان اولوردی کذلك برودت هوای نفسانیه ایله منجمد اولان متکبرلك وجودی
ونخوتی وانانیتی آفتاب حقیقتدن غافل وجاهل اولدیغیچوندر اکر آفتاب حقیقتدن اول متکبره خبر اولیدی وانك پرتو
واشراقنه قریب کلیدی انك یخ پاره کبی افسردهلکی قالمزدی هین ولین اولوردی وپرتو الهیدن حرارت وکرمیت
بولوردی وعلی الفور آب روان کبی بحر حقیقت بولنه کندوبی سورردی وروان اولوردی (مثنوی) شد ز دید لب
جمله تن طمع * خوار وعاشق شد که ذل من طمع * چون نه بیند مغز قانع شد بپوست * بند عز من قنع زندان اوست *
اول کسه لبی کوردیکندن جمله تنی طمع اولدی خوار اولدی وعاشق اولدی زیرا ذل من طمع دینلمشدر چونککم
مغزی کورمیه بوسته قانع اولدی عز من قنع مفهومنك بندی انك زنداندر بو مصرعده بند بای عربیله وبای فارسیله
دخی اولمق جائزدر اما زندانه مناسب اولان بای عربیله اوقنمق اولیدر وتوضیح معنی وتمهید تحرابویله دیمك اولورکه اول
صورت حسبیله متکبر اولان کسه لب ومعنایی کوردیکندن سرتاپا طمع اولوب خوار وعاشق وتواضع ومسکنت
قیلورنته کم ذل من طمع حدیثی بومعنایی مؤید اولور چونککم اول کسه مغز نغزی کورمیه ومعنی عالمنه نظر
ایرکورمیه بوست وصورتنه قانع اولور عز من قنع حدیثنك قیدی ومفهومی اکا محبس اولور وانی معنی طلبنده
اولان مذلت ومسکنتك ایچنده موجود اولان دولت وعزتدن منع قیلور مثلا رسم وصورتله عزیز وشریف اولان
کسه لب ومعنایه طالب اولمقدن وطمع قیلمقدن خوف ایلرشو ملابسه ایله که اکر بن انك طالبی وطامعی اولورسم ذلیل

وحقير اولمق لازم كاور وعرضه نقصان كاوب غيره عرض احتياج ايلمك لازم اولوردى پس عزمن قنع حد بنيله عمل ايدوب بو كلامك مفهومى اكا بندوزندان اولوروانى عزت ابديه دن محروم قيلور پس ذل من طمع وعزمن قنع حد بنيله هرمقامده عمل اولنمق مناسب اولمز وفائده قيلمز بلكه بعض محلده ذل من طمع حديثيله عمل قيلوب طامع اولمق وذلتى اختيار قيلمق مقبول ومستحبدر مثلا تحصيل علم ومعرفتده وتكميل دين وآخرتده ومحبت الهيده وبونلر امثالى اولان اعمال اخرويده طامع اولمق وذلتى اختيار قيلمق مقبول ومستحبدر اكر بوخصوصده قناعت قيلورسه وعزت مراد ايلرسه مذموم وقبيحدر اما دنيا امورنده قانع اولورسه وطمعده احتياط قيلورسه اولى وانسبدر (مثنوى) عزت اينجا كبريست وذل دين) سنك تافانى نشد كى شد نكين * درمقام سنكى انكاهى انا) وقت مسكين كشتن تست وفنا * عزت بو محلده كبر ايكدر وذل دين وطاعتدر سنك تافانى اولميه چقن نكين اولور كبر بونده كاف فارسينك فتحه سيله اولوب يا مصدريه اولمق اوليدر اما كاف عربينك كسريله اولوب يا نسبت ايچون اولمق دخى جائزدر بووجه اوزره يا مصدريه اولسه دخى جائز اولور سنكلك مقامنده اندنصكره انا ديمك بومناسب دكلدر سنك مسكين اولقلغك وفنالغك وقتيدر يعنى طريق محبتده وتحصيل علم ومعرفتده وراه ايمان وطاعتده شرف وعزت اوزره اولمق كبرلك وكافرلكدر ياخود كبره منسوب اولمقدر ودينك ذلتيدر ياخود معنى بو محلده ذل انكساردينكدر بومعنى اوزره ذل دينه مضاف اولمز اما اولكى معنى اوزره ذل دينه مضاف اولور مثلا تاسنك فانى اولميه نكين اولمغه لايق اولمز كذلك نفس انسانى فانى اولميه وكبر ونخوتى ومذمومه اولان صفتى ازاله قيلميه دين ميننده نكين كبى اولمز وحقيقتده عزيز الوجود اولنلرك مرتبه سنى بولمز بلكه حجريت مرتبه سنده وقسوت دل مقامنده حقير ودنى اولوب قالور پس دخى حجريت مقامنده ايكن اندنصكره انا ديمك لايق وحلال دكلدر وقسوت دل مرتبه سنده اولمق بنلك مقامنده اولمقدر بركسنه هنوز دخى قسوت درونه مبتلا وصفت نفسانيه يه مقيد اولمسى ظاهر ايكن بن ديسه وانانيتدن دم اورسه شيطان سيرتده اولور وفرعونيتنى اظهار قيلور پس اى قسوت قلبه مبتلا اولان وصفات مذمومه مرتبه سنده قلان كسنه سنك مسكين وفنا اولقلغك وقتيدر وكبر وانانيتى ترك قيلمقلغك زمانيدر اكر دين وايمان استرسك مسكنت وتواضع اختيار قيلورسن ومحو وجود ايدوب راه حقه فقيرانه وحقيرانه سالك اولورسن (مثنوى) كبرزان جويد همشه جاه ومال * كه زسركين ست كلخن را كمال * كين دودايه پوست را افزون كنند * شحم ولحم وكبر ونخوت اكنند * ديده را برلب لب نفرا شتند * پوست رازان روى لب پنداشتند * كبر اول سببدن جاه ومال استر زيرا كلخنك كمال رونق سركيندندر زيرا بوايكى دايه پوستى زياده ايلر شحم ولحم وكبر ونخوتى طولدرر ديده لرنى لب لب جانبنه بوقرو قالدرمديلر اول بوزدن پوستى لب ظن ايلديلر كبرودخى اهل كبر جاه ومالى اوسببدن استر زيرا بودنيا كلخن كبيدر وجاه ومال زبل وسركين كبيدر پس بوكلخن دنيانك رونق وكمالى جاه وماليله در زيرا بوجاه ومالك انسان دايه كبى پوستنى وصورتنى انكيچون لب حقيقت ظن ايلديلر واكا مائل اولوب محبت قيلديلر كه بصر بصيرتلرنى لبك لبنه حواله قيلمديلر وحقيقت بين اولمديلر بوسببدن قشر وپوست منزله سنده اولان جاه ومالى لب حقيقت زعم ايليوب دوست اتخاذ ايلديلر (مثنوى) پيشوا ابليس بود اين راه را * كوشكار امد شبكه جاه را * مال چون مارست آن جاه اژدها * سايه مردان زمرد اين دورا * زان زمرد مار راديده جهد * كور كردد ماررورهرو وا راهد بوبوله پيشوا ابليس اولدى زيرا اول ابليس جاه شبكه سنه شكار كلدى يعنى كبر وورياست بولنك پيشواسى ابليس اولدى زيرا كه اول ابليس جاه وورياست دامنه ابتدا كرفتار اولدى وخيريت وافضليت دعواسن قيلوب بن آدمدن خيرلويم ديدى وتكبرلك ايلدى مال فى المثل ماركبى وجاه اژدرها كبيدر كما قال عليه السلام المال حية والجاه اضر منها مردان الهينك سايه ارشادلرى بوايكيسنه زمرد كبيدر زمردطاشنك خاصيتى اولدركه مارك كوزنى كور ايلر پس مردان الهينك ارشاد وهدايتلرى دخى جاه ومالك زهرنى وضررنى دفع ايلر اول زمرددن مارك كوزى صچرار وچقار ماركور اولور ورهرو انك ضررندن قورتلور پس اولياى عظامك زمرد منابه سنده اولان ارشادى دخى مال وجاهك كوزن چقارر وزهرنى وضررنى ازاله ايدر حتى سالك اولنلر انك شرندن وضررندن خلاص اولوب راه حقه كيدر (مثنوى) چون برين ره خار بنهاد آن رئيس * هركه خست اوكفت لعنت بر بليس * يعنى اين غم برمن از غدر ويست * غدر راآن مقتدا سابق پيست * بعد از وچون قرن برقرن امدند * جملكان برسنت او پا زدند * چونكه بو يول اوزره اول رئيس خار قودى پس هركيم كه اول خاردن خسته اولدى يعنى صفت ذميمه دن رنجيده اولدى وسوء جزا بولدى لعنت ابليسه ديدى يعنى اول كسه ديركه بوغم بنم اوزرمده انك غدر وحيله سندندر اول مقتدا غدرومكره سابق ايزلو در غدرله بركسه برغم والم مشاهده ايده اكا لعنت ايلر بو ابليس بوكاربدى ايشلمش اكا لعنت اولسون ديو سويلر اندنصكره چونكه قرنا بعد قرن كلديلر يعنى

ابليسدنصكره هرقرن كه بوعالمده موجود اولديلر جمله لرى انك طريقى اوزره پاى اورديلر يعنى امم سالفه دن وقرون ماضيه دن هرنه قدر قرن كلديسه انلرك اكثرى متكبر اولديلر وطاعت حقدن سركشلك قيلديلر وراه ابليسه قدم قويوب انك ايزنه كتديلر وانبياى عظامه متابعت وانقياد ايلمكى ترك ايتديلر (مثنوى) هركه بنهد سنت بد اى فتا * تادر افتد بعد او خلق از عما * جمع كردد بروى آن جمله بزه * كوسرى بودست وايشان دم غزه * اى مردفتى هركيم كه جهانده سنت بد قودى تاكم خلق كورلكلرندن انك اردنه دوشه اول جمله بزه وكناه اول سنت سيئه يى وضع ايلين كسه نك اوزرينه جمع اولور زيرا اوباش اولمشدر وبونلر اكا دم منابه سنده تابع اولمشدر دم قويرق غزه ديب معناسنه دردم غزه قويرقدبى ديمك اولور بونده تابع معناسى ويريلور يعنى هر شول كسه كه جهانده بر بدعت سنت وضع ايلدى وخلق كورلكلرندن فرق ايليوب انك سنت سيئه سنه تابع اولديلرا كاتابع اولان خلقك جمله سنك كناهى انك اوزرينه جمع اولور زيرا كه او متبوع ورئيس وبونلرا كاتابع اولمشلردر پس بونلرك كناهى دخى اكا يازيلور نته كم بو حديث شريف بومعنايه دلالت قيلور قال عليه السلام من سن سنة حسنة فله اجرها واجر من عمل بها ومن سن سنة سيئة فعليه وزرها ووزر من عمل بها (مثنوى) ليك آدم چارقى وان پوستين * پيش مى آورد كه هستم من زطين * چون اياز آن چارقش مودود بود * لاجرم او عاقبت محمود بود * ليكن آدم عليه السلام اول چارق وپوستينى اوكنه كتوردى كه بن طينده نم اياز كبى كه انك اول چارقى مودود ايدى لاجرم اول آدم عليه السلام عاقبت محمود اولدى يعنى اكرچه شيطان سركش اولدى وتكبرلك قيلدى ومتكبرلرك ومغرورلرك رئيس وپيشواسى اولدى ولكن آدم عليه السلام حضرتلرى اول چارق وپوستينى كه مراداندن مادۀ جسمانيه سى ومرتبۀ اوليه سيدر ايلرو كتوردى بويله ديوكه بن آب وكلدن مخلوق اولدم وطين مرتبه سندن ظهوره كلدم بوقدر فضل وكرم والطاف ونعم الهى جمله سى سنك عطا واحسانكدر وكرنه بن بر خاك ناچيزم ديدى اياز كبى كه انك اول چارق منابه سنده اولان مادۀ اصليه سى كنديسنك وردلنمسى اولدى ونتيجه كون انى ياد قيلدى لاجرم اول آدم عليه السلام عاقبتنده محمود وممدوح اولدى وحق تعالى حضرتلرينك قربنه ولطفنه وصول بولدى وسلطان عالم اولوب خليفۀ الهى اولدى (مثنوى) هست مطلق كارساز نيستيست * كارگاه هست كن جز نيست چيست * هست مطلق بوقلغى دوزيجيدر هست كنك كارگاهى بوقلقدن غيرى ندر هست كن وصف تركيبيدر وارايديجى معناسنه هست مطلق وجود مطلق معناسنه در كارساز دخى وصف تركيبيدر كاردوزيجى معناسنه يعنى وجود مطلق بوقلغى كاردوزيجى ومعدومى وارايديجى وموجود قيليجى خالقك كارگاهى بوقلقدن غيرى دكلدر بوقدر موجودات ومخلوقاتى بوله ظهوره كتورمشدر انك كارخانه سى عدمدر (م ى) بر نوشته هيچ بنويسد كسى * يا نهالى كارد اندر مغرسى * كاغذى جويد كه آن بنوشته نيست * تخم كارد موضعى كه كشته نيست * مثلا هيچ بركسه يازلمش نسنه اوزرينه يازو يازرمى يعنى يازمز يا برمغرسده نهال اكرمى يعنى اكمز بلكه كاتب بر كاغد استركه اول يازلمش دكلدر زارع دخى تخمى برموضعه اكركه اوكشته ومزروع دكلدر مغرس ديكمه ديكيلك يره ديرلر يعنى الله سبحانه وتعالى شول عليم وحكيمدركه هرنه كيم قلم قدرتله يازمش لوح عدم اوزره يازمش وهرنه كم دست قدرتله دوزمش انى بوقلقدن دوزمشدر موجودى موجود ايلمك يازلمش خط اوزره يازى يازمق كبيدر وديكمه ديكلمش يره ديكمه ديكمك واكلمش يره تكرار تخم اكمك كبيدر بونلرى خود عاقل وحكيم اولان كسه ايلمز بلكه كاتب بر كاغد استركه يازلمش اوله وغارس وزارع برمغرس وبرمزرعه استركه انده تخم اكلمش وديكمه ديكلممش اوله پس صنع الهى دخى كندى آثارنى اظهار ايلمكه بوقلق استر (م ى) تو برادر موضع ناكشته باش * كاغد اسپيد نابنوشته باش * تا مشرف كردى از ن والقلم * تا بكارد در تو تخم آن ذوالكرم * پس سن اى برادر موضع ناكشته اول يازلمش بياض كاغد اول تاكم (ن والقلم) دن مشرف اولهسن تاكم اول ذوالكرم سنده تخم محبتى اكه يعنى اى برادر اكرسن علوم واسرار الهينك موضع ومحلى اولمق استرسك اكلمش خالى موضع كبى اول وقلبك صحيفه سنى خط يازلمش بياض كاغد كبى قيل تاكم حق سبحانه وتعالى سنك وجودكه اسرار علوم تخمنى اكه وسنك وجودك منبت علوم واسرار الهى اوله ولوح قلبك (ن والقلم) سرندن شرف بوله اهل تحقيق نون وقلمك تفسيرنده چوق سوز سويلمشلردر بورايه مناسب اولان اولدركه قلمدن مراد قلم اعلادر يعنى عقل اول وحقيقت محمديه ديدكلريدركه سينه كى نقوش سواددن ساده وصافى ايله تاكم قلم اعلانك وروح اعظمك علوم واسرارندن مشرف اولهسن واول ذوالكرم سنك وجودك مزرعه سنده تخم عشق ومحبتى اكه وسندخى آنك آثارنى ومحصولانى مشاهده قيلهسن (مثنوى) خود از ين پالوده نا ليسيده كير * مطبخى كه ديدۀ ناديده كير * زانكه زين پالوده مستيها بود * پوستين وچارق از يادت رود * خود بو پالوده دن يلامامش وطاتمامش طوت بر مطبخ كه كورمش سن كورممش طوت زيرا بو پالوده دن مستلكلر اولور پوستين وچارق سنك يادكدن

كيدربالوده‌دن مراد دنيانك عزت ولذتى ومنصب ودولتيدر واطعمهٔ نفيسه واغذيهٔ لذيذه‌سيدر يعنى اى طالب حق تعالى اولان ودولت اخرويه طلب قيلان كمسه خود بو دنيانك نعمتندن ودولتندن طاتمش وكنديكى اندن استلذاذ ايتمش طوت بو دنيانك طعام وغداسى ومطبخنى كورمش ايكن كورمامش طوت نته كم ديمشلردر (قطعه) هر طعامى كه نخوردى خورده كير * هر تماشا كه نكردى كرده كير * چون نماند ملك دنيا پايدار) مغرب ومشرق بدست آورده كير * زيرا بو دنيانى بو مرتبه‌ده طوتمزايسك وجان ودلدن تركنى ايتمزايسك دولت ونعمتندن سكا مستلذلكلر ايريشور اوائل حالك سنك خاطر كرن كيدر مادهٔ اصليه‌كى بيلميوب كبر وغروره قالورسن وكنديكك بر قطره منى وبر اوج طبراقدن مخلوق اولديغكى ياد قيلميوب متكبر ومعجب اولورسن (مثنوى) چون درايد نزع ومرك آهى كنى * ذكر دلق وچارق آنكاهى كنى * تا نمانى غرق موج زشتئى * كه نباشد از پناهت پشتئى * يادنارى از سفينهٔ راستين * ننكرى در چارق ودر پوستين * چونكم نزع ومرك كله بر عظيم آه ايلرسن دلق وچارقلرنى اول وقت ايلرسن تا كه زشتت وقباحت موجنه غرق قالميه‌سن كه سكا پناهدن وملجا وماوادن بر ارقه ويارديم اولميه صحيح وراستين سفينه‌دن ياد كتورمزسن چارق وپوستينكه نظر ايتمزسن يعنى بو دنيانك دولتنه مغرور اولان ومادهٔ اصليه‌سنى ناسى اولوب تكبرلك قيلان كمسه چون حالت نزع كله وامارات موت ظاهر اوله اول حينده عظيم آه واه ايلرسن دلق وچارق مثابه‌سنده اولان مادهٔ اصليه‌كى اول زمانده بيهوده يره فكر قيلورسن وذلت وحقارتكه معترف اولورسن زشتلك موجنه وكراهت ومحنت بحرنه غرق اولميه‌سن كه سكا ملجا وماوادن اول حينده بر معين وظهير اولميه راست اولان وليلرك ودرست اولان صفيلرك سفينه‌سندن كه مراد انلرك طريقتلرى ومتابعتلريدر هيچ خاطركه كتورمزسن وانلره اقتدا قيلمغى ذكر ايلمزسن ودخى چارق وپوست مثابه‌سنده اولان مادهٔ جسمانيه‌كه دخى نظر ايلمزسن (مثنوى) چونكه در مانى بغرقاب بلا * پس ظلمنا ورد سازى بر ولا * ديو كويد بنكريد اين خام را * سر بريد اين مرغ بى هنكام را * اما چونكم بلا غرقابنده عاجز ومضطر قاله‌سن پس اول حالده ولا ومحبت اوزره ظلمنا ديمكى ورد دوزرسن يعنى اول حينده ولايه ومحبتله ربنا ظلمنا انفسنا مفهومنى ورد ايلرسن ونه اوليدى راستلرك سفينهٔ طريقتلرينه داخل اوليدم وبو حالدن مقدم كندى ذلت وحقارتمى بيلوب كبر ونخوتى ترك قيليدم ديو سويلرسن ولا كسر واوله پيوسته معناسنه اولوب پس ظلمنا انفسنا ديمكى متصل ورد دوزرسن ديمك دخى جائز اولور اما ديو اول وقتده سكا طعن وسخره ايدوب بو خامه نظر ايله كوردربو وقتسز اوتن قوشك باشنى كسك يعنى حالت نزعده تائب اولان وتدارك مافاته ميل قيلان ابله ونادانه شيطان طعن وتشنيع طريقيله ديربو ناپخته اولان احمقه نظر ايليك كه بى وقت صيت وصدا ايلر بى رقت اوتن خروسك باشنى دفع شأمت قيلمقدن اوترى كسدكلرى كبى بو نادان وشومك دخى باشنى كسوب اولدرك وخلقى بونك نحوست وشأمتندن خلاص ايدوب كولدبرك ديو (مثنوى) دور اين خصلت ز فرهنك اياز * كه بديد ايد نمازش بى نياز * او خروس آسمان بوده ز پيش * نعرهاى او همه در وقت خويش) پس اياز منزله‌سنده اولان محبوب شاهى ومقرب الهينك فرهنك وهنرندن بو خصلت دوردركه آنك نمازى بى نياز ظهوره كله اول ايازاولدن خروس آسمان اولمشدر آنك نعره‌لرى دوكلى كندى وقتنده‌در اكثر نسخه‌ده بى نياز يرينه بى نماز واقع اولمشدر بو تقدير اوزره معنى كه آنك نمازى حدذاتنده نمز ظاهر كله ديمك اولور وتوضيح معنى بويله ديمك اولوركه محبوب شاهى ومقرب الهى اولان وليلرك هنرندن وخويندن بو خوى وخصلت بعيددركه آنك نمازى حدذاتنده نماز اولميه واول نمازى قيله وآنك نمازى نماز مرتبه‌سنده كلميه بلكه تحقيق آنك نمازى نماز كلور ومقبول دركاه الهى اولور زيرا اول مقرب الهى اولان ولى مقدما ازلده خروس آسمان معنوى اولمش ايدى وجناب عزت آنك روح شريفنه اوقات شناس اولمغى ويرمش ويلدرمش ايدى پس آنك صيت وصداسى وكلام واداسى ولايه ودعاسى دوكلى وقتيله اولور جاهلانه وغافلانه بى وقت صيت وصدا ايلمز والفاظ وكلام سويلمز طائفه‌دن اولمز (در معنى اين كه رأينا الاشياء كما هى ومعنى اين كه لو كشف الغطاء ما ازددت يقينا) بو سرخ شريف بو قول لطيفك بياننده‌دركه اصحاب مشاهده‌دن بريسى بز اشيانى كما هى كوردك ودخى حضرت على كرم الله وجهه حضرتلرينك بو قولنك بياننده‌دركه پرده كشف اولنسه وعالم غيب ظهوره كلسه يقين يوقتدن بكا زياده اولميه‌دى يعنى اكر عالم غيب ايله بو خلق جهانك ما بيننده اولان پرده رفع اولوب حقايق اشيا ظهوره كلسيدى وامور اخرويه عيان اولسيدى بكا آندن بر يقين زياده اوليه‌دى وبلديكمدن زياده بكا بر علم دخى كلميه‌دى بلكه الآن نيجه بيلورسم آنك كبى ظهوره كلمك مقرردر ديمك اولور بعض نسخه‌ده رأينا الاشياء يرينه ارنى الاشياء كما هى واقع اولمشدر اما اولكى نسخه اصحدر وبو تقدير اوزره بو حديث اولور وحضرت پيغمبر عليه السلامك ارنى الاشياء كما هى بيورديغى حديث شريفك معناسنى بيان ايلمكده دردبمك اولور اما بو راده بر سؤال لازم

كاوركه رأينا الاشياء كما هى دين ولو كشف الغطاء ما ازددت يقينا) دين كمسه‌لرك پيغمبر عليه السلام حضرتلرينك اوزرينه فضيلتى لازم كاوردينه پس جواب ندردر بيورسه اول قائلك رأينا الاشياء ديملرى وحضرت على رضى الله عنهك لو كشف الغطاء بيورملرى حقايق اشيانك مشاهده‌سنه نسبتله اولور حضرت رسالتپناه عليه السلامك اللهم ارنى الاشياء بيورملرى تبليغ رسالت ايلمكده حقى حق وباطلى باطل كوستروحقه تابع اولمغى وباطلدن اجتناب قيلمغى ميسر ايله ديمك اولور والله اعلم (بيت) درهر كه تو از ديدهٔ بد مى نكرى) از چنبرهٔ وجود خود مى نكرى (مصرع) پايهٔ كژ كژ افكند سايه الحاصل ديمشلردركه هرنه شيئه كه سن چشم بدن نظر ايليه‌سن كندى وجودك چنبره‌سندن نظر ايلرسن فرضى بر شيئ هرنه مرتبه جميل ومليح اولسه چونكم سن اكا ديدهٔ بد طرفندن نظر ايليه‌سن اول شئى سكا زشت وقبيح كورينور نته كم كافرلر انبيا عليهم السلامه منكرلر واولياى كرامه كندى قبيح اولان ديده‌لرى طرفندن وخبيث اولان وجودلرى چنبره‌سندن نظر ايلديلر انلرى زشت وقبيح كورديلر وحد ذاتنده زشت وقبيح اولان شيطان سيرتلرى جميل ومليح كوروب انلرك سوزلرنى قبول قيلديلر وآنلره محبت وانقياد ايلديلر پايهٔ كژ كژ افكند سايه مثلا اكرى پايه سايه‌سنى اكرى براغور پس هر شول كمسه كه حدذاتنده اكرى اوله آنك كورمسى وبيلمسى دخى اكرى اولور وآنك آثارى واعمالى دخى اكرى ظهوره كاور اما شول كمسه كه طوغرى اوله آنك كورمسى وبيلمسى دخى طوغرى اولور واعمال وآثارى دخى راست ودرست ظهوره كاور (مثنوى) اى خروسان از وى آموزيد بانك * بانك بهر حق كند نى بهر دانك * صبح كاذب آيد ونفريبدش * صبح كاذب عالم نيك وبدش) اى خروسلر بانك وصدايى آندن اوكرنكز بانك وصدايى حقدن اوترى ايدر دانكدن اوترى ايلمز صبح كاذب كلور آنى الدانمز صبح كاذب اكا نيك وبد عالميدر بونده خروسلردن مراد معلم ومنبه اولان وخلقه اوقات طاعاتى تعليم قيلان واعظلر وناصحلر اولور پس آنلره خطاب بيوررلركه اى شريعت وطريقتده واعظ احكام اولان وخلقه اوقات طاعاتى اعلام قيلان كمسه‌لر صيت وصدايى وكلام واداتى اياز مثابه‌سنده اولان نديم پادشاهى ومقرب الهى اولان وليدن اوكرنككه اول ولى صيت وصدايى وكلام وادايى لله وفى الله ايلر درهم وديناردن اوترى ايلمز ومتاع دنيوى ايچون خلقه وعظ ونصيحت سويلمز فرضى اول بر مرتبه دانا وبينادركه صبح كاذب آنك قتنده كاور وآنى الدامغه قادر اولمز اكر صبح كاذب ندر ديرسك بو نيك وبد عالمى اكا نسبت صبح كاذبدر نته كم صبح كاذبك دوام وبقاسى اولميوب زائل اولديغى كبى بو عالم فانينك دخى دوام وبقاسى اولميوب زائل اولور (مثنوى) اهل دنيا عقل ناقص داشتند تا كه صبح صادقش پنداشتند * صبح كاذب كاروانها راز دست * كه بسوى روز بيرون آمدست) اهل دنيا عقل ناقص طوتديلر تا كه صبح كاذبى صبح صادق صانديلر صبح كاذب نيجه كاروانى اورمشدر زيرا روز اميدى ايله طشره كلمشدر يعنى اهل دنيانك عقللرى ناقص اولوب تميز وتشخيصه قادر اولمدقلرى اجلدن فى المثل صبح كاذب مثابه‌سنده ايكن آنك حقيقتنى بيلميوب صبح صادق كبى حقيقت ظن ايلديلر لاجرم دوام وبقاسى اولميوب آنلردن زائل اولديغى كبى يولى اورمش كاربان مثابه‌سنده سركشته وحيران اولديلر ومحنت وفلاكت ايچره قالديلر زيرا صبح كاذب نيجه كاربانلرك يوللرى اورمشدر شول وقتده كه آنلر صبح صادق اولمق اميدى ايله مكانلرندن طشره كلمشدر كذلك بو دنيا وبو دنيانك مفتونى اولان اهل ريا دخى صبح كاذب كبى نيجه قوافلك يولن اورمشلر ونيجه رواحلى آزدروب بر واديه هلاك قيلمشلردر (مثنوى) صبح كاذب خلق را رهبر مباد * كو دهد بس كاروانها را بباد * اى شده تو صبح كاذب را رهين صبح صادق را تو كاذب هم مبين) صبح كاذب خلقه رهبر اولمسون زيرا اول چوق كاربانى باد وهوايه ويرر اى غافل سن صبح كاذبه رهين اولمشسن صبح صادقى دخى سن كاذب كورمه يعنى اهل دنيا اولان اصحاب زرق وريا كه فى المثل صبح كاذب كبيدررلر خلق عالمه مرشد ورهبر اولمسون زيرا اول مرايى ومزور طريق حقه سالك اولان چوق قافله‌لرى هوايه ويرر وهاويه منزلنه ايركورر اى صبح كاذب منزله‌سنده اولان دنيايه واهل ريايه مرهون ومقرون اولان كمسه سن صبح صادق كبى راست ودرست اولان كامللرى كاذب كورمه وآنلرى مرايى ومزور اولان ناقصلر كبى ظن ايلمه (يا ايها الذين آمنوا اجتنبوا كثيرا من الظن ان بعض الظن اثم) بيورلمشدر كركدركه صلحايه سوء ظن ايلمكدن حذر ايليه‌سن (مثنوى) كر ندارى از نفاق وبد امان * از چه دارى بر برادر ظن همان * بد كمان باشد هميشه زشت كار * نامهٔ خود خواند اندر حق يار) اكر سن نفاقدن وبد خوى اولمقدن امان طوتمزسك پس برادرك اوزرينه نه وجهدن همان بد ظن طوترسن زشتكار اولان هميشه بدكمان اولور يارينك حقنده كندينك نامه‌سنى اوقور يعنى اى غافل ونادان وتمام كمسه اكر سن نفاقدن وسوء اخلاقدن امان طوتمزسك ونفاقه واخلاق قبيحه‌يه برادرينك كلمسنى استرسنكه اول سنك اهل نفاق اولمكى وخوى بده مبتلا كلمكى نه وجهدن همان اول ظنى برادريكه ايلرسنكه سنك اهل نفاق اولديغكدن وخوى بده كنديكى مبتلا قيلديغكدن آنك دخى بد اخلاق واهل نفاق اولمسى

لازم کلمز وقیاس النفس علی النفس صحیح اولمزیس لایق اولان اولدرکه برآخر برادرکی قباحتده وخباثنده
کندی نفسکه قیاس ایلیوب سوءظن ایلمیه‌سن زشتکار اولان کسه‌لرک شانی اولدرکه همیشه بدکمان اولور
وکندینك صحیفهٔ وجودنده مسطور اولان احوالی یارنك حقنده اوقوروا کاسناد قیلور (مثنوی) آن خسانکه
درکژی ماننده‌اند * انبیارا ساحرو کژ خوانده‌اند * وان امیران خسیس قلب ساز * این کمان بردند بر حجرهٔ ایاز
کو دفینه دارد وکنج اندران * ز آینهٔ خود منکر اندر دیکران * شول خسلر که اکریلکده قالمشلردر لاجرم انبیای
عظام علیهم السلامه ساحر وکج اوقومشلردر یعنی کندیلر اکری اولوب وساحرلکلر قیلوب حیله وخدعه‌یی
ارتکاب ایلدکلری کبی انبیای عظامی دخی اکری بیلوب آنلردن ظهور ایلین معجزاتی سحره حمل ایلیوب
آنلره ساحرلر دیدیلر وکاهن وشاعر دخی دیدیلر وآنلری کندیلر کبی ظن ایلدیلر نته‌کم آنلره اول قلب ساز اولان
امیرلر دخی ایازك حجره‌سی اوزره بو ظن وکمانی ایلدیلر بویله دیوکه ایاز اول حجره‌ده دفینه وکنج طوترای غافل ونادان
زنهار غیریلره کندی آینه‌ومرآتکدن نظر ایلمه وغیری کندی نفسکه قیاس ایدوب آنك کارندن مقصود
بودردیو سویله (مثنوی) شاه می دانست خود پاکیء او * بهر ایشان کرد اوآن جست وجو) شاه محمود خود ایازك
پاککنی بیلوردی اول جست وجویی شاه انلردن اوتری ایلدی ودیدی (مثنوی) کای امیران حجره را بکشای در
نیم‌شب که باشد او زان بیخبر) که ای امیرلر اول حجره‌نك قپوسنی اچیکز نصف اللیلده که ایازاندن بی خبر اوله (مثنوی)
تا پدید آید سکالشهای او * بعد ازان برماست مالشهای او) تاکم اول ایازك سکالشلری یعنی افکار واندیشه‌لری
ظاهر کله اندنصکره انك مالشلری بزم اوزریزه‌درمالش اکرچه اوغمق معناسنه‌در لیکن بونده تأدیب ایلمك
وعقوبت قیلمقدن کنایت اولور (مثنوی) من ز شمار ادادم آن زر وکهر * من ازان زرها نخواهم جز خبر) ای امیرلر
اکرانك حجره‌سنده دروکهر بولور سکز بن اول دروکوهری سزه وبردم بن اول مال وزرلردن خبردن غیری استمزم
یعنی بنم اول مال وزردن استدیکم همان خبردر نه‌کاخبر کلدکدنصکره خبردن غیری اکر مال وزر بولور سکز انك
جمله‌سی سزك اولسون دیدی (مثنوی) این همی کفت ودل او میطپید * از برای آن ایاز بی ندید) شاه اکرچه بو سوزی
اول حسودلره دیدی ولیکن آنك کوکلی طلبدی واضطراب قیلدی بوقدر رخصت ویروب وارك آنك حجره‌سنی آچوب
ایچنده کنی الك دیدیکنه متألم اولدی بویله دیو (مثنوی) که منم کین بر زبانم می رود * این جفا کر بشنود او چون شود)
که بنمی‌یکه بنم لسانم اوزره بو سوز جاری اولورا کر اول بو جفایی ایشیدرسه اول نیجه اولور یعنی بو کونه سوزلردن
آزرده وغمناك اولوردیدی (مثنوی) باز می کوید بحق دین او * که ازین افزون بود تمکین او * که بقذف زشت من
طیره شود * از غرض واز سر من غافل بود) شاه کیرو دیر اول ایازك دینی حقیچونکه آنك تمکین وثباتی بو مرتبه‌دن
زیاده‌درکه اول بنم زشت اولان قذف ودشنامدن طیره اوله بنم غرضمدن وسرمدن غافل اوله یعنی شاه محمود کندو به
تسلی ویروب تکرار دیدیکه آنك دینی حقیچون اول ایازك تمکین وثباتی بو مرتبه‌دن زیاده‌درکه بنم قبیح اولان دشنامدن
درونی طیره اولوبنم مقصودمدن وسر درونمدن غافل اولوب بنم بو کاری کندیسنه عداوت ظن ایلیه اوخود بویله
ظن ایلمك احتمالی یوقدر ملکه بو کار بازکونه‌یی اول نیجه وجوهله تأویل وتوجیه ایلردیدی (مثنوی) مبتلا چون
دید تأویلات رنج * بردبیند کی شود او مات رنج * صاحب تأویل ایاز صابرست * کو بحر عاقبتها ناظرست *
مثلا مبتلا اولان کسه چونکم رنجك تأویلاتنی کوره برد وغلبه کورر رنج وبلایه اول نجن مات ومغلوب اولور پس
صاحب تأویل رنج فی المثل ایاز صابردر زیرا اول ایاز عاقبتلر بحرینه ناظردر یعنی مثلا جناب عزت وشاه حقیقت
برنده‌سنی بربلایه مبتلا قیلسه واول مبتلا دخی کندویه کلان بلاعین ولادن حاصل اولدیغنی بیلسه اول تأویل
وتوجیه قیلسه ودیسه که (اذا احب الله عبدا ابتلاه) حدیث شریفنك موجبنجه حق تعالی سودیکی قولنی مبتلا ایلر
کل ما فعله المحبوب فهو محبوب الحمد لله علی کل حال بونده دخی برحکمت ومآل واردر دیسه بو کونه مبتلا همیشه
غلبه وقوت کورر رنجك وبلانك نجن مغلوبی اولور رنج وبلایی بو کونه تأویل ایلین کسه یاردن کلان بلایه صبر ایلین
ایاز کبیدر زیرا اول بنده صابر عواقب واواخرده اولان دریای لطفه وبلایه صبر ایلمك مقابله‌سنده کلان بحر جزایه
ناظردر اولیله اولیحق یاردن کلان بلایه صبر ایلیوب آندن مضطرب ومتضجر اولمز (مثنوی) همچو یوسف خواب این
زندانیان * هست تعبیرش بپیش او عیان * خواب خود را چون نداند مرد خیر * کو بود واقف ز سر خواب غیر)
حضرت یوسف علیه السلام کبی بو زندانیلرك خوابی آنك تعبیری اولدی یوسفك اوکنده عیاندر مرد خیر اولان
عارف کندینك رؤیاسنی نیچون بیلمزکه اول مرد خیر غیرك خوابنك سرندن واقف اوله یعنی فی المثل یوسف علیه السلام
زندانیلرك که مراد آنلردن ساقی وخبازدرکه آنلرك واقعه‌لرنی بیلدی وآنك تعبیری اول حضرتك حضورنده عیان

اولدی اول کندینك حالنی نیچون بیلمیه کذلك یوسف مشرب اولان عارفلر دخی بو زندانیلرك احوالنی بیلورلر وآنلرك
واقعه‌لری آنلرك عقلی قتنده عیان اولوب حقیقتیله تعبیر قیلورلر بو کونه مرد خیر اولان عارفلر که غیرك واقعه‌سنك سرن
بیلورلر کندیلرك واقعه‌سنك سرنی وتعبیرنی نیچون بیلمیه‌لر (مثنوی) کر زنم صد تیغ او را زامتحان * کم نه کردد وصلت
آن مهربان) داند او کان تیغ بر خود می زنم * من اویم اندر حقیقت او منم) فرضی اکر امتحان یوزندن اکر ایازه یوز تیغ اورم
اول مهربانك وصلت ومحبتی اکسك اولمز زیرا ایاز بیلور که اول تیغی معنا کندیمه اورورم زیرا حقیقتده بن اوم واو دخی
بن در بو بیتلر کرچه سلطان محمود لسانندندر ولیکن مراد حضرت حق تبارك وتعالی جانبندن کندی عاشقی اولان
صادقلر حقنده دینلمش اولور یعنی حضرت جناب عزت دیرا کر بن یوز امتحان وابتلا تیغنی اول عاشق اولان بنده‌مه اورم
اول مهربانك وصلت ومحبتی ناقص اولمز وآنك عشق وشوقنه اصلا خلل کلمز واول عاشق صادق بیلور که اول تیغ بلایی
معناده کندی نفسمه اورورم زیرا حقیقتده کویا بن اوم واو بنم که عاشقله معشوق ما بیننده حقیقتده فرق یوقدر فرق وتمیز
انجق بحسب الصورتدر نته‌کم بو معنانی تأیید ایلمکدن اوتری بو مرخ شریفی تمهید ایدوب بیورورلر (بیان اتحاد عاشق
ومعشوق ازروی حقیقت اکرچه متضادند ازروی آنکه نیاز ضد بی نیاز یست چنانکه آینه بی صورتست
وساده‌ست وبی صورتی ضد صورتست ولیکن درمیان ایشان اتحادیست در حقیقت که شرح ان درازست والعاقل
یکفیه الاشارة) بو مرخ شریف حقیقت یوزندن عاشق ومعشوقك کمال اتحادی بیانندهدر اکرچه ایکیسی ضدلردر
اول وجهدنکه نیاز بی نیازك ضدیدر یعنی معشوقك صفتی وشانی مستغنی وبی نیاز اولمقدر وعاشقك صفتی وشانی
نیاز قیلمق ومفتقر اولمقدر بو صفتین متقابلتین واسطه‌سیله عاشقله معشوق من حیث الظاهر بری برلرینه ضد کورینورلر
لیکن من حیث الحقیقه متحدلردر زیرا عاشق ومعشوق حب ازلینك ایکی مظهریدر محبت ازلیه مظهر معشوقدن
ناز واستغنا ایله ظهور ایلر ومظهر عاشقدن افتقار ونیاز ایله ظهور ایلر پس بحسب الظاهر ضدلر ومن حیث المعنی
متحدلردر مثلا انجلیك که آینه بی صورت وساده ومجلادر وصورتسزلك صورتك ضدیدر ولیکن انلرك ما بیننده حقیقتده
بر اتحاد واردرکه اول حقیقتده اولان اتحادك شرحی درازدر یعنی اکرچه بی صورتلك صورتك ضدیدر ولیکن
اول بی صورت اولان آینه ایله صورتك ما بیننده فی الحقیقه بر عظیم اتحاد واردر اول فی الحقیقه اولان اتحاد اجمالا
بودرکه آینه‌ده مرئی اولان صورت خارجده اولان صورت اصلیه‌نك عکسیدر اکرچه بحسب الظاهر ایکی صورت
اولورکه بری آینه‌ده اولان صورت وبری دخی صورت اصلیه‌در بو ایکی صورتك ما بیننده معنا اتحاد اولدیغی عاقلك
معلومیدر وعاقله بر اشارت کافیدر پس اکر بر عاقل ایسك عاشقله معشوقی دخی بوکا کوره قیاس ایله (مثنوی)
جسم مجنون را ز رنج دوریء * اندر آمد ناکهان رنجوریء) مجنونك جسمنه لیلانك دورلغندن ناکهان
بر رنجورلك کلدی یعنی لیلانك بعد وفراقندن مجنون خسته اولدی (مثنوی) خون بجوش آمد ز شعلهٔ اشتیاق *
تا پدید آمد بران مجنون خناق) اشتیاق شعله‌سندن قان جوشه کلدی یعنی لیلانك اشتیاقندن مجنونك قانی قیناردی
حتی اول مجنون اوزره خناق ظاهر اولدی خناق بوغازده بر مرض ضدرکه انسانك بوغازنی بوغدیغی ایچون
اکا خناق دیدیلر (مثنوی) پس طبیب آمد بدارو کردنش * کفت چاره نیست هیچ از رك زنش) پس طبیب مجنونه
علاج ایلمکه کلدی طبیب آنی کوردکده هیچ رکزندن غیری اکا چاره یوقدر دیدی یعنی بر فصاد لازمدرکه نیشتر ایله
آنی دشه و قانی آله دیدی (مثنوی) رك زدن باید برای دفع خون * رك زنی آمد بدانجا ذوفنون) دفع خون ایچون اندن
قان المق کرکدر پس اول طبیبك اشارتیله اول یره بر ذوفنون رکزن کلدی (مثنوی) بازوش بست وکرفت آن نیش او *
بانك بر زد در زمان آن عشق خو * رکزن اول مجنونك بازوسنی باغلدی واول نیشتری طوتدی فی الحال اول عشق
خو بیلو مجنون طبیبه بانك اوردی ودیدی (مثنوی) مزد خود بستان وترك فصد کن * کر بمیرم کو برو جسم کهن
ای فصاد کندی اجرتکی آل وفصدی ترك ایله اکر بوردن اولم دی کهنه جسم کتسون زیرا جسمك بنم قتمده اعتباری
یوقدر دیدی فصاد آنی قان المقدن خوف ایلر زعم ایدوب (مثنوی) کفت آخر از چه میترسی ازین * چون نمی ترسی
تو از شیر عرین) دیدی بو قان المقدن نه سببدن قورقرسن چونکم سن شیر عریندن خوف ایلمزسن (مثنوی)
شیر وکرك وخرس هر کور و دده * کرد بر کردتو شب کرد آمده) زیرا ارسلان وقورت وایو وهر بیابان صغری وبرتیجی جانورلر
کیجه سنك اطرافکه جمع کلمش وسنی احاطه قیلمشدر (م ی) می نیایدشان ز بوی بشر * ز انبهیء عشق ووجدان در جکر)
آنلره سندن بشر رایحه‌سی کلمز جکرکده اولان عشقك وفرت وکثرتندن یعنی سنك قلبکده وجکرکده عشقك
بر مرتبه کثرت وغلبه‌سی واردرکه آنك شدت ظهورندن سنك بشریتك فانی اولوب صحرالرده وحوش وسباع ایله
مقارنت ایلیوب آنلر سندن بشریت رایحه‌سنی استشمام ایلمزلر انکچون سندن مجتنب اولمزلر وسکا ضرر قیلمزلر دیدی

مثنوی) کرك وخرس وشیر داند عشق چیست * کم ز سك باشد که از عشق او عمیست) کرك وخرس وشیر بیلور که عشق ندر
پس سکدن ناقص اولور اول که عشق ومحبتندن اعما در یعنی چونکم حیوانانه وکلابه عشقك تأثیر ایلمسی محقق اولیجق
حیواندن وکلبدن اول کسه اضل وناقصدر که آنده عشق ومحبت اثری اولمیه (مثنوی) کرك عشقی نبودی کلب را *
کی بجستی کلب کهفی قلب را * هم ز جنس او بصورت چون سکان * کرنند مشهور هست اندر جهان) اکر کلبك
بر عشق ومحبت طمری اولمیه ایدی اصحاب کهفه منسوب اولان کلب قلبی وارباب قلبی نیچون استردی یعنی استمزدی
پس اصحاب کهفك کلبنك اهل قلبی استمسی آنك طمرنده عشق ومحبت اثری اولدیغنه دلالت قیلور (وکلبهم باسط
ذراعیه بالوصید) آیت کریمه سنك مفهومی اوزره اول کلبك فنای غاره ایقلرینی بسط ایلیوب آنلره حارس
وپاسبان اولمسی آنك عشق ومحبتنه شهادت قیلور هم آنك جنسندن صورتده سکلر کبی اکر مشهور اولمدی ایسه
جهانده واردر یعنی اصحاب کهفك کلبی جنسندن سك صورتنده چوق مظهر عشق ومحبت اولمش کلاب بو جهانده
واردر لیکن مشهور ومتعارف اولمشدر بو جمله دن بری دخی حضرت شیخ نجم الدین کبری قدس سره العزیزك
نظر شریفنه دوش اولوب عشق ومحبتنه مظهر اولان وسائر کلابك مخدومی ومفخمی اولان کلبدر نته کم نفحات
مولانا جامیده بویله مسطوردر که بیوررلر سعد الدین حموی که یکی از مریدان شیخ نجم الدین کبری بود بخاطر کذشت که
آیا در ین امت کسی باشد که صحبت وی در سك اثر کند شیخ بنور ولایت بدانست برخاست وبدر خانقاه رفت
وبایستاد ناکاه سکی انجا رسید وبایستاد ودنبال می جنبانید شیخ را نظر بروی افتاد درحال بخشش یافت ومتحیر
وبیخود شد وروی از شهر بکردانید وبکورستان رفت وسر برزمین مالید اورده اند که هرجا که می امد ومی رفت قریب
به پنجاه وشصت سك کردا کرد او حلقه کردندی وبحرمت بایستادندی عاقبت بدان نزدیکی بمرد شیخ فرمود تا او را دفن
کردندی وبر سر قبرش عمارت ساختند (مثنوی) بو نبردی تو دل اندر جنس خویش * کی بری تو بوی دل از کرك ومیش
کر نبودی عشق هستی کی بدی * کی زدی نان بر تو وکی تو شدی) چونکم حال بویله اوله سن کندی جنسکدن اولان دله
رایحه ایلتمدك پس سن کرك ومیشدن دل رایحه سنی نیچون ایلتورسن اکر عشق اولمیه یدی هستی نیچون اولوردی نان سکا
کندوبی نیچون اورردی واول نان نیچون سن اولوردی یعنی ای غافل سن کندی جنسك اولان انسانك درونده اولان
کوکل سرندن وقلب ذوقندن رایحه آلمدك وآنلرله آشنالق ایلیوب کوکل ندر بیلمدك چونکم حالك بو اوله سن حیوان
جنسندن نیچون کوکل رایحه سن آلورسن وآنلرك وجودنده اولان عشق ومحبت سرینی نوجهله بیلورسن انسانك
وجودندن کوکل رایحه سنی ومحبت سرینی بیلمیجك حیوانك وجودندن بیلمکه واخذ قیلمغه هیچ قادر اولمزسن
اکر بصر بصیرتله نظر قیلسیدك جمیع اشیایی مظهر عشق ومحبت بولوردك وبو جمله یی عشق ومحبتدن ظهوره کلمش
مشاهده قیلوردك اکر محبت ازلیه اولمیه یدی هستی کائنات نیچون اولوردی عارف وعالم اولنلره معلومدر که موجوداتك
ظهوری حب ازلیه نك اقتضاسیله در کما قال الله تعالی فی الحدیث القدسی (کنت کنزا مخفیا فاحببت ان اعرف
فخلقت الخلق لاعرف پس بوندن معلوم اولدیکه وجود کائنات عشق الهی ایله ظهوره کلدی وهر بری صانعنك
وحدانیتنه وکمالنه دلالت قیلدی وبو جمله دن انسانك وجودی همان عشق ومحبتنه مظهر اولمق ایچون خلق اولندی
لیکن هر کس کندینك استعدادنه مناسب برشیئه عاشقدر وعشق ومحبتی واسطه سیله کندینك محبوبنی کندویه
جذب ایلروانکله متحد اولور مثلا اکر سنك نانه محبتك اولمیه یدی نان کندوبی سکا نیچون ضم ایلردی واول نان سنك
وجودکده مستحیل اولوب نیچون سنکله متحد اولوردی وکندوبی سنده فانی قیلوردی اکر سن صورتا نانه عاشق ایسك
نان هم معنا سکا عاشقدر بو اجلدن کلوب سنده کندیسنی فانی ایلیوب سنکله متحد اولور (مثنوی) نان نوشد از چه
ز عشق واشتهی) ورنه نان را کی بدی تا جان رهی * عشق نان مرده را می جان کند) جانکه فانی بود جاویدان کند) نان سن
اولدیندن عشق واشتهادن بوخسه نانك جانه نیچون یولی اولوردی عشق نان مرده بی جان ایلر شول جانکه فانی اوله
انی جاودان ایلر یعنی نان حد ذاتنده جماد ایکن سنکله حیوان ناطق دیمکله معروف اولنان انسانس سنك
وجودکه کلوب داخل اولدقده عین سن اولور وبدنکده مستحیل اولوب جسمك آندن قوت بولور نان مرده نك
جان اولمسی نوجهدندر درایسك اکا سنك عشقکدن واشتها کندندر عشق واشتهاده بوخاصیتی کورکه جمادی
تبدیل ایدوب روحه مقارن وجسمه معاون ایلکه قادر اولور اکر عشق اول نان مرده یی اشتها ایلمسه وطالب اولمسه
انك جانه نیچون بر یولی اولوردی بلکه جانه یولی اولمیوب سائر جمادات کبی خارجده قالوردی کورکه عشق واشتها نان مرده یی
جان ایلر پس بر جانکه فانی اوله عشق اول جانی جاودان ایلر تا کم اصلا اولمیوب ابدی اول جان حضرت حقله زنده اولور
پس مناسبتله عشقك بعض خاصیتنی بیان ایلدکارندنصکره ینه مجنونك قصه سنه عودت ایدوب بیان بیوررلر (م ی)

کفت

کفت مجنون من نمی ترسم زنیش * صبر من از کوه سنکین هست بیش) مجنون چونکم فصاددن اول کلامی اشتدی
اکا جواب ویروب ایتدی بن نیشتردن خوف ایلمزم زیرا بنم صبرم عظیم وسنکین طاغدن زیاده در (مثنوی)
منبلم بی زخم ناساید تنم) عاشقم بر زخمها بر می تنم) بن منبلم بنم جسم وتنم زخمسز دیکلنمز وبی زحمت راحت بولمز بن عاشقم
زخملر اوزره کندمی طوقورم یعنی بنکه عاشقم زخم والم اوزره طولنور وشول منبلمکه زخمسز راحت اولمزم دیدی
مثنوی) لیك از لیلی وجود من پرست * این صدف پر از صفات آن درست * ترسم ای فصاد کر فصدم کنی * نیش را
ناکاه بر لیلی زنی * داند آن عقلیکه او دل روشنیست * در میان لیلی ومن فرق نیست) لیکن بنم وجودم لیلیدن پردر
بو صدف اول در وجوهرك صفتلرندن پردر نته کم مجنون الهی اولان عاشقلرك وجودلری محبوب حقیقتدن طولودر
وانلرك صدف جسملری اوصاف ربانیه دن پردر نته کم حلاج منصور قتل اولندقده انك جسمندن هر قان قطره لریکه
زمینه دوشدی الله الله نقشی اوزره دوشدی وزلیخادن بر کون قان الدیلر انك قانی زمینه دوشرکن یوسف یوسف
دیدی ای فصاد بن قورقرمکه اکر سن بکا فصد ایلیه سن نیشی ناکاه لیلی یه اوره سن زیرا اولیلی بندن غیری دکلدر
وبو سوزك حقیقتنی سن بیله مزسن بو سوزك حقیقتنی بر عقل بیلور که انك بر روشن دلی واردر لیلی ایله بنم میانمده فرق
یوقدر یعنی بو کلامك حقیقتنی بر شول روشندل اولان عقل کامل صاحبلری بیلور که مجنون عشق حقله معشوق
حقیقی ما بیننده فرق وجدال یوقدر زیرا بونلرك وجودی فی الحقیقه فانیدر واوصاف الهیه ایله بونلر موصوف اولمشلردر
وبونلرده اصلا بقیه وجود مجازی قالمشدر پس بونلرك کندیلرنی دوست طوتسه لر عینیله معشوق حقیقی دوست
طوتر لر بو مرتبه ده بونلرك کندی وجودلرینه محبتلری همان محبوب حقیقته محبت ایلملریدر غیری دکل نته کم بو سرخ
شریفدن معلوم اولور (معشوقی از عاشق پرسید که خود را دوست تر داری یا مرا کفت من از خود مرده ام
وبتو زنده شده ام زخود واز صفات خود نیست شده ام وبتو هست شده ام علم خود را فراموش کرده ام واز علم تو
عالم شده ام قدرت خود را بیاد داده ام واز قدرت تو قادر شده ام اکر خود را دوست دارم ترا دوست داشته باشم
واکر ترا دوست دارم خود را دوست داشته باشم (شعر) هر کرا آینه یقین باشد * کرچه خود بین خدای بین باشد)
اخرج بصفاتی الی خلقی من رآك رآنی ومن قصدك قصدنی وعلی هذا * بر معشوق عاشقندن سؤال ایلدی بویله دیو که
کندیکیمی دوسترك طوترسن یاخود بنمی عاشق اکا جواب ویروب دیدی بن کندمدن اولدم وسنکله زنده اولدم
کندمدن وکندی صفاتمدن محو وفانی اولمشم وسکا متصل اولمشم کندی علمی فراموش ایلمشم وسنك علمکدن
عالم اولمشم کندی قدرتمی باده ویرمشم وسنك قدرتکدن قدرتلو اولمشم پس اکر کندیمی دوست طوتم حقیقتده سنی
دوست طوتمش اولورم واکر سنی دوست طوتم فی الحقیقه هم کندیمی دوست طوتمش اولورم هر کیمکه یقین
آینه سی اوله اکرچه کندوبی کوریجی ایسه ده خدایی کوریجی اولور نته کم حق تبارك وتعالی بایزید البسطامی قدس
الله سره العزیز حضرتلرینك قلب شریفنه الهام ایلمکله بقیله دیدی یا بایزید بنم صفاتمله موصوف اولدیغك حالده
بنم مخلوقلك جانبنه چیق پس شول کمسه که سنی کورر بنی کورر وشول کمسه که سکا قصد ایلر بکا قصد ایلر وبونك کبی
بیوردی بو کلامی بایزید حضرتلرینه الهام طریقیله دیمشدر دیو فتوحاتده تحقیق اولنمشدر ولیکن هر عاشق صادقنه
الله تبارك وتعالی بویله دیر وهر کاله بو معامله یی ومکالمه یی ایلر (مثنوی) کفت معشوقی بعاشق ز امتحان *
در صبوحی که ای فلان ابن الفلان) بر معشوق عاشقنه امتحان یوزندن دیدی صبوح وقتنده ای فلان ابن الفلان
صبوح صباح ایچیلن شرابك اسمیدر یعنی بر معشوق عاشقنه صباح وقتنده شراب محبتی نوش ایلدکاری حینده
دیدیکه ای فلان اوغلی فلان (مثنوی) مر مرا تو دوست داری ای عجب * یا که خود را راست کو یا ذا الکرب) عجب سن
بنمی دوست طوترسن یاخود کندیکیمی دوست طوترسن طوغری سویله ای کرب وغم صاحبی (م ی) کفت من در تو
چنان فانی شدم * که پرم از تو ز ساران تا قدم) اول عاشق جواب ویروب ایتدی بن سنده اندجلین فانی اولدمکه سندن
پر ومملو یم باشمدن ایاغمه دکین ساران جمع سار دردبه یه دیرلر نته کم طاغ دبه سنه کهسار دیرلر بونده جمع مبالغه ایچوندر
(مثنوی) بر من از هستی من جز نام نیست * در وجودم جز تو ای خوش کام نیست * بنم اوزرمده بنم وجودمدن
نامدن غیری یوقدر بنم وجودمده ای خوش کام سندن غیری یوقدر یعنی بن کندی وجودمدن بر مرتبه فانی اولدم
وسنك عشقکله شول حد وغایه طولدمکه بنم اسم ورسممدن غیری بنده براثر قالمدی پس ای خوش مرادلو اولان
معشوق بنم وجودمده ظهور ایلین همان سن سندن غیری برشیء دخی یوقدر (مثنوی) زان سبب فانی شدم
من این چنین * همچو سرکه در تو بحر انکبین) اول بو سببدن بن بویله فانی اولدم مثلا سرکه کبی سن عسل دریاسنده یعنی
مقدار قلیل سرکه فی المثل عسل دریاسنه دوشوب انده محو ونا پیدا اولدیغی کبی بن دخی سنك بحر حلاوتك

وجودنده محو وجود ایلیوب جمیع اوصافدن محو وفانی اولدم (مثنوی) همچو سنکی کوشود کل لعل ناب * پرشود او
ازصفات آفتاب) وصف آن سنکی نماند اندرو) پرشود ازوصف خوراو پشت ورو) مثلا شول برطاش کبی که اوبالکلیه
لعل ناب اولور اول لعل ناب اولان سنك آفتابك صفاتندن پر اولور انده اول سنكلك صفتی قالمز اول لعل نابك خورشیدك
وصفندن پشت وروبی پر اولور یعنی شول برسنك که بالکلیه آفتابك پرتوندن وحرارتندن لعل صافی اولوب صفات
شمسیه دن پر اولدیغی کبی واول سنكك وجودنده حجریت صفتی قالمیوب انك یوزی وارقه سی خورشیدك وصفندن
پر اولدیغی کبی عاشقك وجود مجازیه سی دخی بالکلیه فانی اولوب لعل صافی کبی جوهر اولور وآفتاب حقیقتك اوصاف
واخلاقیله اتصاف قیلور اصلا انده بشریت صفتلری قالمز انك خورشید حقیقتك وصفلرندن پشت وروبی پر اولور
(مثنوی) بعد ازان کر دوست دارد خویش را * دوستی خور بود آن ای فتا * ور که خوررا دوست دارد او بجان * دوستی
خویش باشد بی کمان) اندنصکره لعل اکر کندوبی دوست طوته حقیقتده اول دوستلق ای فتی خورشیده دوستلق اولور
واکر لعل ناب دل وجانله آفتابی دوست طوته اول دوستلق شبه بی کمان کندینك دوستلغیدر یعنی عاشق کندی وجودنی
معشوقك عشقنده فانی ایلدکدنصکره اکر کندیسنی دوست طوتسه ومحبوب اتخاذ ایلسه اول حقیقتده بلا فرق
ای فتا خورشید حقیقتك دوستلغیدر واکر جان ودل ایله خورشید حقیقتی دوست طوترسه هم شبه بی شبهه کندوبی
دوست طوتمق اولور (م ی) خواه خودرا دوست دارد لعل ناب * خواه تا او دوست دارد آفتاب * اندرین دو دوستی اش
فرق نیست * هر دو جانب جز ضیای شرق نیست * اسه لعل ناب کندوبی دوست طوتسون دیله تا نالی آفتاب دوست
طوتسون وبالجمله انك بو ایکی دوستلغنده فرق یوقدر زیرا ایکی جانب یله شرق آفتابك نور وضیاسندن غیری دکلدر
حاصل کلام عاشق اکر کندوبی دوست طوتسون واکر معشوقنی دوست طوتسون بو ایکی دوستلقده هیچ اکا فرق یوقدر
زیرا اکر عاشقك جانبی واکر معشوقك جانبی شرق حقیقتك ضیاسندن غیری دکلدر عاشق فانی کندوبی دوست طوتمق
همان حضرت حقی دوست طوتمقدر (مثنوی) تانشد او لعل خودرا دشمنست * زانکه یك من نیست اینجا دو منست *
زانکه ظلمانیست سنك وروز کور * هست ظلمانی حقیقت ضد نور * خویشتن را دوست دارد کافرست * زانکه او
مناع شمس اکبرست * پس نشاید که بکوید سنك انا * او همه تاریکیست ودر فنا * مادامکه اول سنك لعل اولمدی
کندیسنه دشمندر زیرا که برین دکل بورادہ ایکی بن واردر بریسی حجرك کندی وجودی وبریسی دخی شمسك وجودی
پس اول کندویه عدو اولمق لازمدر زیرا که سنك ظلمانی وکوندز کوردر ظلمانی ایسه حقیقتده نورك ضدیدر پس اکر اول
کندوبی دوست طوترسه کافردر زیرا اول شمس اکبرك مناعیدر پس لایق دکلدر سنك انا دیه زیرا اول دوکلی تاریکه
منسوبدر وفناده در یعنی مادامکه برکسه حجریت مرتبه سندن نجوب جوهریت مرتبه سنی بولدیغی کبی بشریت
مرتبه سندن نجوب روحانیت مرتبه سن بولمیه وحقانی اولان صفتلرله اتصاف قیلمیه کندی حقیقتنه دشمندر
ووجود حقیقیسی دخی اکا ضد ودشمندر زیرا که بو مرتبه بشریتده بروجود بولنمز بلکه ایکی وجود واردر
اول جهتدنکه سنکدل اولان کسه ظلمانیدر وروز حقیقیدن کوردر ظلمانی ایسه حقیقتده نورك ضدیدر پس ظلمتده
وغفلتده اولان سنکدل اکر کندی نفسنی دوست طوترسه کافردر زیرا که اول سنکدل وخودپرست شمس اکبرك
انوارنی کندیدن زیاده منع ایلجیدر شمس اکبردن مراد جناب الهیدر وآنی منع ایلمك آنك احکامیله عمل قیلمغی
واوصافیله متصف اولمغی کندی نفسندن منع ایلمکدن کنایه در پس برکسه کندی نفسندن احکام حقی منع ایلیوب
انکله محکوم اولمسه واخلاق الهیه ایله تخلق قیلمسه کافر اولور نعوذ بالله پس سنکدل اولان ونفسانیت
مرتبه سنده قلان کسه لایق دکلدر که انا دیه زیرا اول هنوز دخی ظلمانیدر وضد وفناده در پس اکا بن دیمك وکندی
نفسنی سومك حرامدر (مثنوی) کفت فرعونی انا الحق کشت پست * کفت منصوری انا الحق وبرست *
آن انارا لعنة الله در عقب * وین انارا رحمة الله ای محب * زانکه او سنك سیه بداین عقیق * آن عدوی نور بود
واین عشیق) مثلا برفرعون انا الحق دیدی پست اولدی برمنصور انا الحق دیدی وقورتلدی فرعونی ومنصوریده
اولان بالروحدت ایچوندر فرعونلردن برفرعون وبرمنصور مرتبه سنده اولان کسه لردن برمنصور دیمك معناسنی
افاده قیلور اول فرعونك انا سنك عقبنده لعنة الله واردر وبو منصورك انا دیمسنك عقبنده ای محب اللهك رحمتی واردر
زیراکه اوسنك سیاه ایدی یعنی فرعون نفسانیتی سببیله ضیانك دشمنی وبو نور تجلینك عاشقی ایدی یعنی اول فرعون
نفسانیتی جهتندن (انا ربکم الاعلی) دیدی پست وملعون اولدی اما حسین منصور حضرتلری کندوبی
فانی کوروب حضرت حقله باقی وقائم اولدیغی جهتندن انا دیدی قهر الهیدن روحی خلاص اولدی رحمة الله علیه
دیمك لایق کلدی واول فرعونك نفسانیتله اولان اناسنك عقبنده حالا لعنة الله علیه واردر بو منصورك انا الحق

دیمسنك عقبنده رحمة الله علیه دیمك واردر زیرا بونك انا الحق دیمسی لسان حقیقتدندر کندینك نفسانیتی طرفندن
دکلدر واول سببدن بو عاشقه رحمة الله علیه دیمك لایق اولدی اما فرعون سنك سیاه مرتبه سنده حجر قاسی کبی ایدی
پرتو خورشید حقیقتدن دور وعدوی نور ایدی آنك اناسی مردود اولدی اما بو لعل وعقیق کبی خورشید حقیقتك
پرتوندن رنك پذیر اولمش وکندیسنی تبدیل قیلمشدی پس بونك اناسی مقبول اولدی وعند اهل الحق مستحب کلدی
(مثنوی) آن انا هو بود در سر ای فضول * زاتحاد نور نه از رأی حلول * جهد کن تا سنکیت کمتر شود * تا بلعلی سنك تو
اندر شود) اول انا سرده هو ایدی ای فضول بو معنی دخی جائزدر که دینه سر ومعناده اول هو اناسی ایدی ای فضول
بو تقدیرجه انا هو یه مضاف اولور نورك اتحادندن حلول رأیندن دکل یعنی اول اسان منصوردن انا الحق دین آنك
سرندن اولان هویت الهیه نك انا دیمسی ایدی ای فضول بو ایسه آنك باطندن اولان نورك حضرت حقك نوریله
متحد وعین واحد اولمسندندر بوخسه حضرت حقك آنك وجودنه حلول قیلمسندن دکلدر پس بوکونه انا دیمکده
حلول واتحاد شائبه سی یوقدر بلکه بوعین توحیددر پس جهد ایله ای طالب تا سنك حجریتك کمتر اوله تا لعل اولمغله سنك
کبی قاسی اولان قلبك انور اوله یعنی بو سری بیلمکه وبو ذوقدن حظ المغه سعی ومجاهده ایلمك لازمدر شول مرتبه که
تا کم سنك حجریتك وبشریتك فانی اوله ولعل کبی آفتاب حقیقیدن پرتو اولوب وجودك منور اوله (مثنوی) صبر کن
اندر جهاد ودر عنا * دمبدم می بین بقا اندر فنا * وصف سنکی هر زمان کم می شود * وصف لعلی در تو محکم میشود *
وصف هستی میرود از پیکرت * وصف مستی میفزاید در سرت) جهاد وعنایه صبر ایله دمبدم بقایی فناده کور زیرا
جهاد ور یاضتله سنکلك وصفی هر زمان ناقص اولور سنك لعللك وصفی سنده محکم اولور سنك پیکرکدن
وارلق وصفی کیدر سنك سرکده مستلك وصفی زیاده اولور یعنی ای سر توحید الهیدن بی خبر اولان
ومرآت وجود انسانیده اولان تجلیات ربانیه دن غافل قلان اکر اسرار وحدتدن وعلم حقیقتدن خبردار اولمق
استرسك نفسله مجاهده ایلمکه وراه طاعتده ومحنتده بلا وعنا چکمکه صبر ایله وهمیشه بقایی کندی مجازی
اولان وجودکی فنا قیلمقده واوصاف نفسانیه کی محو وازاله ایلمکده کور هر زمانکه سندن حجریت وبشریت
صفتلری ناقص اوله جوهریت وصفی وحقانیت نعتی سنده محکم وزائد اولور سنك شکل وپیکرکدن که وجود مجازی
وصفلری کیده آنك بدلی سنك سرکده وقلبکه شراب شهود وحدتك مستلکی زیاده اولور وبادهٔ حقیقتك
سرخوشلکی سنی بیخود قیلور (مثنوی) سمع شو یکبارکی تو کوشوار * تاز حلقهٔ لعل یابی کوشوار) سن بالکلیه
کوش کبی سمع اول تا لعل حلقه سندن کوشوار بوله سن یعنی ای طالب اسرار هویت اکر علم حقیقتدن خبردار اولمق
استرسك براهل وحدت اولان کاملك کلام هدایت انجامنی جان ودل ایله استماع ایلمکه کوش کبی سمع اول تا کم
لعل کبی ذی قیمت اولان علم لدنیدن جانك قولغنه کوشوار بوله سن ومعرفت جوهرندن سمع قلبکه کوپه قیله سن
(مثنوی) همچو جه کن خاك می کن کر کسی * زین تن خاکی که در ابی رسی * کر رسد جذبهٔ خدا آب معین * چاه نا کنده
بجوشد از زمین) قویی قازیجی کبی طپراق قازا کر کسه ایسك بو تن خاکیدن که بر لطیف آبه ایریشه سن اکر سکا جذبهٔ خدا
ایریشه ماء معین قویی قازلمش ایکن زمین وجودکدن قاینار یعنی ای طالب سر وحدت وای عطشان
آب معرفت قویی قازیجی کبی بو تن خاکیدن طپراغی قاز یعنی اکر کس مرتبه سنده ایسك بو بدن ترابیدن کثافت وترابیت
صفتلرنی ریاضت کولنکیله قازوب ازاله ایله حتی آب معنایه ایریشه سن وماء الحیوة حقیقیدن نوش ایلیه سن الحاصل
مادامکه جذبهٔ خدا اولمیه طالب آب معنی بدن ترابیه دن ریاضت ومجاهده ایله کثافت صفتلرنی ازاله قیلمغه ونتیجه
مات سعی وکوشش ایلمکه محتاج اولور اما اکر خدای تعالینك طالبه جذبه سی ایریشورسه ماء معین وآب یقین
طالبك زمین وجودندن قویی قازلمش ایکن وریاضت وزحمت ارتکاب اولنمش ایکن هم آب معنی جوشه کلور وآنك
ارض وجودندن ینابیع حکم الهی جاری اولور (مثنوی) کار می کن تو بکوش آن مباش * اندك اندك خاك چه را
می تراش * هر که رنجی دید کنجی شد بدید * هر که جدی کرد در جدی رسید) کار ایله سن آنك کوشیله اولمه ازچق ازچق
قویینك طپراغنی یون هر کیمکه بر رنج کوردی اکا بر عظیم کنج بدید اولدی هر کیمکه بر جد ایلدی بر عظیم بخت ودولته
ایرشدی اولکی جد کسر جیمله سعی معناسنه در ثانیی جد فتح جیمله بخت وسعادت معناسنه در یعنی ای طالب سن
همیشه کار وعمل ایله اول جذبهٔ خدا کلوب بی زحمت اول واسطه ایله سنك زمین وجودکدن آب معنانك جوشه
کلمسی کلامنی اصغا واستماع ایلمکه مقید اولمه واکا قولق طوتمه بلکه تدریج وتأنی ایله چاه بدنك خاکنی دفع وازاله ایله
وطالب آب معنی اولمقده سعی وکوششدن بردم خالی اولمه زیرا هر کیم بو یولده بر رنج کورسه عاقبت بر کنجه ایرر وهر کم
بر جد وجهد ایلدیسه عاقبت اکا بر بخت وسعادت ایریشور کما قیل (بیت) بقدر الکد تکتسب المعالی * ومن طلب

العلی سهر اللیالی (م ی) گفت پیغمبر رکوعست و سجود * بر در حق کوفتن حلقهٔ وجود * حلقهٔ آن در هر آنکو میزند
بهر او دولت سری بیرون کند) حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم رکوع و سجود در حق قپوسنده وجود حلقه سنی
اورمق دیدی هر اول کسه که اول قپونک حلقه سنی اورر آندن اوتری بر اولو دولت باشنی طشره ایلر یعنی ادیمو اقرع باب
الملکوت بالرکوع والسجود حدیثنک مفهومی اوزره حق قپوسنده حلقهٔ وجودی دق ایلمک و باب شهودی قرع قیلمق
رکوع و سجود ایله میسر اولور هر شول کسه که اول باب الهینک حلقه سنی راکع و ساجد اولمغله اوره و عبادت و طاعته
مواظبت قیلوب در خدمتده طوره من قرع الباب ولج ولج حدیث شریفنک موجبنجه البتته اول قپو اکا مفتوح اولوب بر
دولت انکیچون اول قپودن باشنی طشره چقاررو اول کسه اول قپودن کندی مقصودنه واصل اولور (آمدن آن امیران
نمام با سرهنکان نیمشب بکشادن آن حجرهٔ ایاز و چارق و پوستین دیدن آویخته و گمان بردن که آن مکرست و روپوش و خانه را
حفره کردن بهر گوشه که گمان آمد و چاه کنان آوردن و دیوارها سوراخ سوراخ کردن و چیزی نایافتن و خجیل و نومید شدن)
بو سرخ شریف اول نمام و غماز امیرلرک نیجه سرهنکله نصف اللیلده ایازک اول حجره سنی اچمغه کلدکلرینک بیاننده در آنده
مال و دفینه امیدیله و ایازک چارق و پوستینی آویخته کورمسیدر و اول نمام اولان امیرلرک ظن و گمان ایلدیکلرینک بیانیدر که
اول چارق و پوستین مکردر و روپوشدر و خانه یی اول امیر حفره ایلمسیدر هر گوشه سنی که اکا اول خانه ده دفینه اولدیغنه
گمان کلدی و اول امیرلرک قویی قازیجیلر کتورمسی و اول حجره نک دیوارلرنی دلک دلک ایلمسیدر و بر شی بولمیوب خجیل
و نومید اولمسیدر (چنانکه بدگمانان و خیال اندیشان در کار انبیا و اولیاء که می گفتند که ساحرند و خویشتن ساخته اند
و تصدری جویند بعد از تفحص خجل شوند و سود ندارد) انجلین که بدگمانلر و خیال اندیش اولان کافرلر انبیای عظام
و اولیاء کرامک کارنده دیدیلر که بونلر ساحرلردر و کندیلرنی نبی و یا خود ولی دوزمشلردر و بونلرک بو نبوت دعواسندن
مرادلری و اولیانک انبیایه وراثت ادعاسندن مقصودلری تصدر دیلرلر و خلقک رئیس و مقتداسی اولمق مراد ایلرلردر بو
سو یلرلر و بو کافرلر و منکرلر انبیا و اولیانک حقیقت حاللرنی تفحص و تجسس ایلدکلرندنصکره کندیلرک ظن ایلدیکی
چقمیوب خجل اولورلر و فائده طوتمز زیرا بو قدر کستاخلقدنصکره استغفار ایلملری و حقیقت حال ظهوره
کلدکدنصکره خجالتلری آنلره نفع ویرمز (م ی) آن امیران بر در حجره شدند) طالب گنج و زر و خمره شدند) اول امیرلر ایازک
حجره سی قپوسنه کندیلر گنج و زری و خمره یی طلب ایدیجی اولدیلر یعنی اول حسود اولان بکلر ایازک حجره سنک قپوسی
جانبنه کیدوب آنک حجره سنده طالب گنج و زر و خمره اولدیلر و جست و جو قیلدیلر (م ی) قفل را بر می گشادند از هوس
با دو صد فرهنگ و دانش چند کس) بر نیجه کسه ایکی یوز علم و هنر ایله هوا و هوس جهتندن اول حجره نک قپوسنک
کلیدنی آچدیلر (مثنوی) زانکه قفل صعب و بر پیچیده بود * از میان قفلها بگزیده بود) زیرا که اول حجره قپوسنده
اولان قفل صعب ایدی و بر پیچیده ایدی یعنی قتی مشکل ایدی و طولاشق کلیدلرک ایچندن ایاز آنی اورندلمش ایدی
مثنوی) نه ز بخل سیم و مال و زر و خام * از برای کتم آن سر از عوام) ایازک بو قدر اهتمامی سیم و مال و زر خامک بخلندن
دکل ایدی بلکه اول سری عوامدن کتم ایلمکدن اوتری ایدی (مثنوی) که گروهی بر خیال بد تنند * قوم دیگر
نام سالوسم کنند) انکیچون عوامدن اول سری اخفا ایلدیکه بر گروه خیال بد اوزره طولانورلر بر قوم دخی بنم نامی
سالوس و مرائی ایلرلر یعنی ایاز کندیسنه دیدیکه اگر بن بو حالی و بو سری نااهل اولان عوامه کشف ایلرسم بونلردن
بر گروه بکا بد گمان اولورلر و سوء ظن قیلورلر و بر قوم دخی بو کاری سالوسلغه حمل ایلیوب بنم نامی سالوس و مرائی ایلرلر
پس بونی ناسدن اخفا ایدوب باب حجره یه محکم قفل اورمق گرکدر دیدی (مثنوی) پیش با همت بود اسرار جان *
از خسان محفوظ تر از لعل کان * زر به از جانست پیش ابلهان * زر نثار جان بود نزد شهان) همتلو کسه لر قتنده
اسرار جان اولور خسلردن لعل کاندن محفوظ ترک اولور اما ابلهلرک قتنده مال و زر جاندن یکدر لیکن شاهلر قتنده مال
و زر دل و جانک نثاری اولور یعنی با همت اولان اصحاب معرفتک قتلرنده دنی و خس اولان طائفه دن لعل کاندن جانک
سرلری دخی زیاده محفوظ ترکدر انلر جواهر و زواهرنی اخفا ایتمزلر اولقدر که جانلرینک سرلرنی نااهل اولان خسلردن
اخفا ایدرلر اما ابلهلر و نادانلر اوکنده سیم و زر جاندن یکدر و شاهان طریقت قتلرنده التون جانه نثار و فدادر بونلر
سیم و زری جان یولنده بذل و نثار ایدرلر و ابلهان جانلرنی درهم و دینار یولنده بذل و نثار ایدرلر (مثنوی) می شتابیدند تفت
از حرص زر * عقلشان می گفت نه آهسته تر) پس اول امیرلر التونک حرصندن ایازک حجره سی جانبنه سرعت
و عجله ایلدیلر لیکن آنلرک عقللری لسان عقلیه ایله آنلره دیدی یوق عجله آهسته رک کیدلک (مثنوی) حرص تازد بیهده
سوی سراب * عقل گوید نیک بین کان نیست آب) حرص بیهوده یره سراب جانبنه چاپر اما عقل اکا در ایو کور که اول
آب دکلدر یعنی حریص و یا خود صاحب حرص اولان کسه بریه ده سرابی کورسه آنی آب ظن ایلیوب آبه کمال حرصندن

سراب جانبنه یلرو عقل صاحبی اکا در بو طالب اولدیغک شیئی ایو کور که اول آب دکلدر کذلک حریص اودر که بر محلده
سیم و زر تخیل ایدوب اول محله سرعت ایلر پس اول محله وارد قده آنک تخیلی باطل اولوب ظنی فاسد اولور (مثنوی)
حرص غالب بود و زر چون جان شده) نعرهٔ عقل آن زمان پنهان شده * گشته صد تو حرص و غوغاهای او * گشته پنهان
حکمت و ایمای او) حرص بونلره غالب ایدی و التون جان کبی اولمش عقلک نعره سی اول زمان پنهان اولمش ایدی
آنک حرصی و غوغاسی یوز قات اولمش حکمت و آنک ایماسی پنهان اولمشدی بو مصرعده او ضمیری حکمته
عائد اولمق مناسبدر یعنی بونلره اول حینده حرص غالب اولمش و التون جان کبی کلمشدی ولهذا عاقل اولنلرک
صیت و صداسی اول زمانده بونلرک التونه زیاده حرصندن پنهان اولمشدی بونلرک اول حینده حرصلری و غوغالری
یوز قات اولدیغندن خاصیت حکمت پنهان اولمش و اول حکمتک ایما و اشاراتی مخفی قالمش ایدی (مثنوی) تا که در چاه
غرور اندر رفتند * آنکه از حکمت ملامت بشنود * چون زنند دام باد او شکست * نفس لوامه بر و یابید دست *
تا بدیوار بلا ناید سرش * نشنود پند دل آن گوش کرش * تا که غرور چاهنه دوشه اندنصکره ذو حکمتدن ملامت
ایشیدر چونکم دامک بندندن آنک باد غروری صنه نفس لوامه آنک اوزرینه دست بولور مادامکه اوحریصک باشی
بلا دیوارنه کلمیه انک صاغر اولان قولغی اهل دلک پندنی ایشتمز یعنی اول حریص اولنلرک حرصی و غوغاسی صد تو اولمش
و خاصیت حکمت و انک اشارتی آنلردن اختفا قیلمش آندن اوتری یکه تا کم اول حریص چاه غرور ایچره دوشه آندنصکره
اهل حکمت و صاحب معرفت اولان عاقللردن ملامت ایشیده چونکم اول حریصک دامه دوشدکدنصکره بند دامدن
باد بروت و کبر و طاغوتی شکسته اوله اول حینده مبالغه ایله لوم و توبیخ ایدیجی نفس انک اوزرینه رخصت بولور و غلبه
قیلور مادامکه حریص اولنک و درهم و دیناره محبت قیلنک باشی بلا دیوارنه طوقنمیه انک اصم اولان قولغی اهل دلک
نصیحتنی استماع ایلمز (مثنوی) کودکانرا حرص لوزینه و شکر * از نصیحتها کند دو گوش کر * مثلا لوزینه و شکرک
حرصی و طمعی اطفالک ایکی قولغنی نصیحتلردن صاغر ایلر یعنی اگرچه کودکاری حلوا و شکرک حرصی طبیبک
نصیحتلرندن ایکی قولقلرنی کر و اصم ایلر ولیکن (مثنوی) چونکه درد دنبلش آغاز شد * در نصیحت هر دو گوشش
باز شد) چونکم چبان دردی اکا آغاز ایلدی و الم و برمکه باشلدی اول وقت انک هم ایکی قولغی نصیحتی استماع ایلمکده
گشاده اولدی پس اطفال دنیا دخی لذات دنیایی تناول ایلدکلری حینده نصیحت ناصحانی گوش ایتمزلر اما انک زخم
و آلامی وجودلرنده ظاهر اولدقده آنلرک قولقلری اول حینده آچلور و نصیحتلری قبول قیلور (مثنوی) حجره را با حرص
و صد گونه هوس) باز کردند آن زمان آن چند کس) حاصل کلام انلر ایازک حجره سنی حرصله و یوز دورلو هوسله اول زمان
اول برقاچ کسه آچدیلر (مثنوی) اندر افتادند از در از زحام * همچو اندر دوغ گندیده هوام) آنلر بری برلرینه
ازدحامدن قپودن ایچرو دوشدیلر قوقمش ایرانک ایچنه هوام دوشدکاری کبی هوام برنوع مکسدر (مثنوی)
عاشقانه در فتد با کر و فر * خوردن امکان نی و بسته هر دو پر * اول هوام دوغ گندیده نک ایچنه عاشقلر کبی کر و فر ایله
دوشر حال بوکه ییمکه امکان یوق هر ایکی قنادی باغلنمشدر نته کم عوام کالهوام دخی دوغ گندیده کبی اولان دنیا متاعنه
کر و فر ایله عاشقانه دوشرلر و انی حال بوکه اکل و بلعه قادر اوله مزلر بلکه دست و بالری باغلنوب اول ورطه ده مکس
ایران ایچره هلاک اولدیغی کبی هلاک اولوب قالورلر (مثنوی) بنگریدند از یسار و از یمین * چارقی بدریده بود و پوستین *
چونکه ایازک حجره سنه کیردیلر صولدن و صاغدن نظر ایلدیلر اول حجره ده بر تلمش برچارق و پوستین وار ایدی
(مثنوی) باز گفتند این مکان بی نوش نیست * چارق اینجا جز پی روپوش نیست * کیرو بری برلرینه دیدیلر
بو مکان بی نوش دکل چارق و پوستین بونده پرده و حجابدن غیری دکلدر (مثنوی) هین بیاور سیخهای تیز را * امتحان کن
حفره و کاریز را * اکاه اول تیز و محکم سیخلر کتور حفره و کاریزی امتحان ایله (مثنوی) هر طرف کندند و جستند
آن فریق * حفرها کردند و کوهای عمیق * پس اول فریق حجره نک هر طرفنی قازدیلر و سیم و زر طلب ایلدیلر حفره
و دلو کار و عمیق چقورلر ایلدیلر (مثنوی) حفرهاشان بانگ می داد از زمان * کندهای خالیم ای کنده کان) اول زمان
حفره لر آنلره لسان حال ایله بانک اوردی و دیدی ای قوتشلر بز خالی قازلمش بیرلرز کندکان قازیجیلر دیمک معناسنه دخی
جائزدر یعنی اول قازلمش چقورلر اول حینده بونلره لسان حال ایله بویله دیدیلر که ای بر قازیجیلر و یا خود ای قوتشلر
بر دفینه دن خالی چقورلرز بوق یره بیهوده سعی ایلمک (مثنوی) زان سگالش شرم هم می داشتند * کنده هارا باز
می انباشتند) اول ظن و فکردن هم شرم طوتدیلر قازلمش چقورلری کیرو دولدردیلر (م ی) بی عدد لاحول در هر سینه *
مانده مرغ حرصشان بی چینه) هر بر سینه ده عددسز لا حول و لا قوة الا بالله دیمک وار ایدی آنلرک حرصی مرغی
بی چینه قالمش یعنی هر بری لا حول و لا قوة دیوجی اولمش و طمعلری قوشی غداسز قالمشدی (مثنوی) زان ضلالتهای

باوه تازشان * حفرهٔ دیوار ودر غمازشان) آنلرك اول یاوه تاز ضلالتلرندن دیوار ودرك حفره سی انلرك غمازی ایدی
یاوه تاز بیهوده بیر قازیجیدن كنایه در یعنی اول حجره نك در ودیوارنك چقورلری وقازلمش یرلری بونلرك بیهوده یره
جایدقلرندن وضلالتلرندن غافل اولان كسه لره لسان حالله غمز ایدیجی اولوردی (مثنوی) ممكن اندای آن دیوارنی*
باایاز امكان هیچ انكارنی) زیرا اول دیواری صیواق ممكن دكل ایدی ایازه انكار ایلمكه هیچ امكان یوق ایدی زیرا
دیواری چوق برده دلك دلك ایلشلردی (مثنوی) كرخداع بی كناهی می دهند* حایط وعرصه كواهی می دهند
اكرفرضی بر بی كناهه خداع ویره لر وافترا قیله لر انك حقنده حائط وعرصه كواهلق ویررلر یعنی بی كناه اولنك براءتنه
جامد اولان شیلر بیله لسان حالله شهادت قیلورلر (مثنوی) بازمی كشتند سوی شهریار* پر ز كرد وروی زرد وشرمسار)
جونكم مال ودفینه بولمدیلر اول غمازلر شهریار جانبنه كیرو دوندیلر كرد وغباردن پر وزرد روی وخجل وشرمسار
اولدقلری حالده یعنی بو كونه حالت وبو خجالتله سلطان محمودك حضورنه واردیلر تا كم محبوبان الهی اولان اصفیایه
بدكمان اولان وتهمت قیلان كسه لر حضور حقه بو حالتله وبو كونه خجالتله وارسه لر كركدر (بازكشتن غمامان
ازحجرهٔ ایاز بسوی شاه تو بره تهی وخجل همچون بدكمانان درحق انبیا علیهم السلام بوقت ظهور براءت وپاكی ایشان
بوسرخ شریف ایازك حجره سندن غماملرك تو بره تهی وشرمسار شاه محمود جانبنه كیرو رجوع ایلدیلر بینك بیاننده در
انبیای عظام علیهم السلام حقنده آنلرك براءت وپاكلكلرینك ظهوری وقتنده بدكمانلرك خجالتنك ظهوری كبی كه
یوم قیامتده انبیا علیهم السلام واولیای كرامه بدكمان اولان كسه لر آنلر كبی خجل وشرمسار اولسه لر كركدر كه
یوم تبیض وجوه وتسود وجوه) زیرا نیجه یوزلر یوم قیامتده بیاض ونیجه یوزلر دخی سیاه اولورلر بو آیت كریمه سورهٔ
آل عمرانده در تفسیری جلد اولده زید حكایه سنده مرور ایلدی (وقوله وتری الذین كذبوا علی الله وجوههم مسودّة)
بو آیت كریمه سورهٔ زمرده در معنای شریفی یا محمد ویاخود ای رؤیته صالح اولان كسه یوم قیامتده سن شول
كسه لركه الله اوزره كذب ایلدیلر وآنك شانته لایق اولمین صفتلری اكا اسناد ایلدیلر آنلرك وجهلرنی مسودّه كوررسن
علامت اهل جهنم اول اوله كه قبل دخول النار آنلرك یوزلری سیاه اوله (مثنوی) شاه قاصد كفت هین احوال چیست
كه بغل تان ازرز وهمیان تهیست) پادشاه آنلری كوردی تجاهل ایدوب قاصدله آنلره دیدی اكاه اولك
احوال ندركه سزك قولتقلریكز زر وهمیاندن تهیدر (مثنوی) ور نهان كردید دینار وتسو * فر شادی در رخ ورخسار كو
واكر سز دینار وتسولی پنهان ایلدیكز ایسه رخ ورخساریكزده شادیلك فرّی قنی ومسرت رونقی نیچون یوقدر
مثنوی) كرچه پنهان بیخ هر بیخ آورست * برك سیماهم وجوهم اخضرست) اكرچه بیخ آور اولان درختك بیخی
پنهاندر لیكن سیماهم فی وجوههم بركی اخضر در یعنی اكرچه هر درختك كوكی زمین التنده مختفیدر لیكن آنك بركنك
اخضر اولمسی وجهنك سیماسیدر آنك بركندن بیخنه وسیمای وجهندن اصلنه استدلال اولنور تا كم سیماهم
فی وجوههم من اثر السجود) آیت كریمه سنك مفهومی اوزره آثار سجود ساجدلرك وجهلرنده اولان سیمادن
عاقل اولنلره مشاهده قیلنور (مثنوی) آنچه خورد آن بیخ از زهر وزقند* نك منادی می كند شاخ بلند * بیخ اكر
بی برك وازمایه تهیست* بركهای سبز براشجار چیست* بر زبان بیخ كل مهری نهد* شاخ دست وپا كواهی می دهد)
مثلا اول بیخ زهردن وقنددن اول نسنه یی كه ایجدی اشته شاخ بلند لسان حالله منادیلك ایلر بیخ درخت اكر بی برك
ومایه دن تهی وخالی اوله پس سبز وتازه بیراقلر اشجار اوزره ندر یعنی درختك كوكی اوراقدن ومایه دن تهی ایسه اشجار
اوزره اولان بو اوراق تازه ندر اشجار اوزره اولان اوراق تازه خود البته درختك بیخندن حاصل اولور وآنك قوتیله
ظهوره كلور واوراقك تازه وتر اولمسی اول درختك بیخنك تازه وتر اولمسنه شهادت قیلور وپوسیده اولمدیغنه دلیل اولور
درختك بیخنك زبانته كل بر مهر قورسه شاخ دست وپا كواهلق ویرر یعنی اكر یاپراق وطپراق درختك كوكنك لسانی اوزره
مهر قویوب آنی سویلمزسه آنك الی وایاغی كبی اولان شاخ شهادت قیلور (مثنوی) آن امیران جمله در عذر آمدند*
همچو سایه پیش شه ساجد شدند) پس اول امیرلر ایتدكاری قباحته نادم اولوب جمله سی عذره كلدیلر سایه كبی شاهك
اوكنده ساجد اولدیلر (م ی) عذر آن كرمی ولاف وما ومن* پیش شه رفتند با تیغ وكفن* از خجالت جمله انكشتان كزان
هر یكی می كفت كای شاه جهان* كر بریزی خون حلالستت حلال* ور ببخشی هست انعام ونوال) اول بیلككك
ویرلككك ولافك وكرمیتك عذرندن اوتری شاهك حضورنه تیغ وكفنله كندیلر خجالتلرندن جمله پرمقلرنی اصر یجی
اولدقلری حالده هر بریسی دیدیكه ای جهانك شاهی اكر بزم قانمزی دوكرسك سكا حلالدر حلال واكر بخش ایلرسك
بزه انعام ونوالدر یعنی اول امیرلر مقدما ایلدكاری كبر ومنیتك وكرمیتله قیلدقلری لاف وكزافك عذرنی دیلكدن
اوتری شاه محموده دیدیلركه ای شاه جهان اكرسن بزم قانمزی دوكرسك سكا حلالدر زیرا بز فنی یولك جرم وعصیان ایلدك

واكر بزه قانمزی وجانمزی بخش ایلرسك بزه عظیم انعام واحساندر (مثنوی) كرده ایم آنها كه ازما می سزید*
تا چه فرمایی تو ای شاه مجید) بزانی دلك اول شیلری كه بزه یاقیشردی تا كم ای شاه مجید سن بزم حقمزده نه بیورورسك
وهر نه قیلورسك امر وفرمان سنكدر (مثنوی) كر ببخشی جرم ما ای دلفروز* شب شبیها كرده باشد روز روز) ای دلفروز
اولان پادشاه اكر بزم جرممزی باغشلیه سن وعفو ایلیه سن كیجه كیجه لكلر ایلمش وروز روزلكلر ایلمش اولور یعنی
كیجه نك خاصیتی ظلمتلر وتاریكلكلر اظهار ایلمكدر وروزك خاصیتی اول ظلمتلری ازاله ایلیوب آنك بدلی نورلر
ویرمكدر كذلك اصحاب طبیعت اولان بنده لرك شانی عصیان ایلمكدر ورب كریمك شانی آنلره عفو وغفران ایله نظر قیلمق
ومرحمت ایلمكدر (مثنوی) كر ببخشش یافت نومیدی كشاد* ورنه صد چون ما فدای شاه باد * كفت شه نی
این نواز واین كداز) من نخواهم كرد هست آن ایاز) اكر بخشش ایله ناامیدلك كشاد بولدیسه فبها ونعمت والا یوز بزم كبی
شاهه فدا اولسون اصح اولان نسخه لرده كر ببخشی واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی اكر جرممزی بخش ایلرسك ناامیدلك
كشاده لك بولدی واكر بخش ایلمزسك یوز بزم كبی پادشاهه فدا اولسون دیمك اولور پادشاه بونلره دیدی یوق بو نواز
وبو كدازی بن ایلمك استمزم بو ایازك لایقیدر یعنی سلطان محمود اول مجرملره دیدی اكر سزه لطف ونوازش واكر قهر
وكداز شدر بن ایلمك استمزم بو ایكی كار ایازك لایقیدر اول نیجه بیلورسه اویله ایلسون دیدی تا كم یوم آخرتده بر نبی
ویاخود ولینك حقنده طعن وتشنیع ایلین كسه لر عذابه مستحق اولوب اعتذار واستغفار ایلیه لر جناب عزت آنلری
ذوی الحقوقه حواله ایلیه ودیه كه حق اول بندهٔ صالحكدر اكر اول سزی عفو ایلرسه بن دخی عفو ایلرم واكر حقنی
طلب ایلرسه بن دخی سزه جرمكز قدر عذاب ایلرم (حواله كردن پادشاه قبول توبهٔ نمامان وحجره كشایان وسزادادن
ایشان با ایاز كه یعنی این جنایت برعرض او رفته است) بو سرخ شریف پادشاهك حواله ایلمسنك بیاننده در نماملر
وحجره كشا اولان نماملرك توبه سنك قبولنی وآنلره لایق اولانی ویرمكی ایازه كه یعنی بو جنایت آنك عرضنه واقع اولمشدر
پس اول كندی حقنده نمام اولنلرك وجنایت قیلنلرك استرسه توبه سنی قبول ایلیه واسترسه حقنی طلب ایلیوب
جرملری قدر عذاب وعقابه كرفتار ایله لر (مثنوی) این جنایت بر تن وعرض ویست* زخم بر ركهای آن نیكو پیست
بو جنایت وقباحت ایازك تن وعرضی اوزره در زخم اول نیكو پینك طمرلری اوزره در یعنی بو جرم وجنایت اول
لطیف خوی اولان ایازك عرضی اوزره وتنی اوزره واقع اولمشدر وبو زخم وزحمت اول خوش روشلونك طمرلری اوزره
واقع اولمغین اول كندی حقنی استرسه السون واسترسه باغشلسون (مثنوی) كرچه نفس واحدیم از روی جان*
ظاهرا دورم ازین سود وزیان) اكرچه حقیقتده جان یوزندن انكله نفس واحدم لكن ظاهرا بو سود وزیاندن دور
ومهجورم یعنی اكرچه بو بیتلر سلطان محمودك لسانندندر لیكن مراد مرتبهٔ محبوبیته واصل اولان نبی وولینك حضرت
حقه كمال قربنی وجناب عزتك من حیث الحقیقه آنلرله اتحادنی بیان ایلمكدر كان حضرت حق انبیا علیهم السلام
واولیای كرامك حقنده طعن قیلنلره وغمام اولنلره دیرا كرچه اول مقرب اولان قولمله جان یوزندن نفس واحدم كه
آنك جانی بنم نورم وامرمدر وبحسب الظاهر اكرا كا كلان سود وزیاندن دورم وبریئم ولیكن بحسب المعنی
اكا كلان كویا بكا كلمشدر دیر بو مرتبه یه مشایخ قرب فرایض دیرلر عبد ربیسنه بو مرتبه تقرب ایلركه اول عبده ناسدن
هر نه كلسه كویا كه رب عزته كلمش كبی اولور وبو خصوصده احادیث شریفه چوق واقع اولمشدر جمله دن بری (من اهان لی
ولیا فقد بارزنی بالمحاربه) ودخی (مرضت فلم تعدنی) حدیثلری كبی حدیثلردر وبو محله مناسب اولان تحقیقات نیجه
موضعده مرارا مرور ایلمشدر (م ی) تهمتی بر بنده شه راعار نیست* جز مزید حلم واستظهار نیست* متهم را شاه چون
قارون كند* بی كنه را تو نظر كن چون كند) بنده یه بر تهمت اسناد ایلمك پادشاهه عار دكلدر مزید حلمدن واستظهاردن
غیری دكلدر شاه چونكم متهم بنده سنی قارون ایلیه سن نظر ایله بی كناهی نیجه ایلر پادشاهك بر بنده سی اوزره تهمت
قونمق پادشاهه عار دكلدر وپادشاهك اول تهمت ایلین بنده سنه عذاب ایلمدیكی دخی مزید حلمندن وآنی حفظ ایلمسندن
غیری دكلدر استظهار حفظ ایلمكه دیرلر اكر اول پادشاهك مزید حلمی اولمسه واول تهمت ایدیجی بنده یی حفظ وحمایت
قیلمسه اكا عذاب ایلردی اكا عذاب وعقاب ایلمدیكی مجرد مزید حلمندن وآنی حمایتندندر متهم اولان قولنی پادشاه
قارون كبی دولتلو ایلیه سن نظر ایله كناهی اولمین بنده سنی اول پادشاه كریم نیجه ایلر وآنی نه مرتبه لره واصل قیلر (مثنوی
شاه را غافل مدان از كار كس* مانع اظهار آن حلمست وبس) شاهی كسه نك كار وعملندن غافل بیلمه اول كارك
اظهارنك مانعی حلمدر انجق یعنی شاه حقیقی هیچ بر كسه نك كارندن غافل بیلمه تا كم حق تعالی (ولا تحسبن الله غافلا
عما یعمل الظالمون) دیدی وبر آیت اخریده (وما الله بغافل عما تعملون) بیوردی پس اول پادشاه حقیقت هیچ براحدك
كار وعملندن غافل دكلدر اكرسن دیرسنكه ظالملرك وفاسقلرك بعض اعمال قبیحه سنك جزاسی نیچون ظاهر اولمز

وآنك اظهارنه مانع ندر جواب آنك اظهارنه مانع المجق حلم الهيدر غيری دكلدر كه حق تعالى حليم وصبوردر
بنده لرينك جرايمنی درحال افشا واظهار ايلمز (مثنوی) من هنا يشفع به پيش علم او * لاابالی وار الا حلم او * كيمدر كه
بو محلده شفاعت ايليه آنك علمی اوكنده بی بالك وقار مقسز الا آنك حلميكه اولا ابالی وار شفاعت ايدر بوخسه غيری كسه
لايق دكلدر نته كم بيوردی (من ذا الذی يشفع عنده الا باذنه) يعنی كيمدر اول كمسه كه شفاعت ايليه الله قتنده
الا مكر آنك اذنيله (مثنوی) آن كنه اول ز حلمش می جهد * ورنه هيبت آن مجالش كی دهد) اول كناه اول بنده دن
آنك حلمی سببندن ظاهر اولور اول كناهی ميل قيلمسی واول كناهی ايشلمكه جرأت وجسارت ايلمسی اولا حق تعالى
حضرتلرينك كمال حلم ورأفتندن ظاهر اولور واكر حق تعالى حضرتلرينك حلم ورأفتی اولميدی جناب عزتك
هيبت وعظمتی بنده يه اول مجالی نچن ويرردیكه اول بنده هيبت الهيه نك ظهوری وقتنده كناه ايشلمكه جرأت
وجسارت قيله (مثنوی) خونبهای جرم نفس قاتله * هست بر حلمش ديت بر عاقله) نفس قاتله جرمنك خونبهاسی
اول پادشاهك حلمی اوزره در نته كم ديت عاقله اوزره در عاقله قاتل اولان كمسه نك باباسی طرفندن اولان اقرباسنه ديرلر كه
خطا ايله قتيل اولان كمسه نك ديتنی آنلر ادا ايلر بو صورت قاتل عسكر سلطان واهل ديوان اولمديغی تقدير اوزره در
اكر قاتل جيشدن اولورسه عاقله سی عند الحنفيه اهل ديوان اولور خطا ايله اولان قتيلك ديتی بونلر اوزره تقسيم اولنور
وآنك اداسی بونلره لازم كلور وعند الشافعی عاقله قاتلك عشيره وقبيله سيدر ديت شافعی قتنده بونلره دوشر وبو مسئله نك
تحقيق وتفصيلی اوچنجی جلدده كواهی دادن دست وپا سر خنده كر خطا كشتم ديت بر عاقله بيتنك شرحنده مرور
ايلمشدر آنده طلب اولنه وتوضيح معنی بويله ديمك اولور كه الله تبارك وتعالينك حلم ورحمتی مجرم وعاصی اولان نفسلرك
قوم قبيله وعاقله سی كبيدر نچن برنفس قاتله وعاصيه دن بر جرم وجنايت صادر اولسه آنك ديتی حق تعالينك حلم
ورحمتنك اوزرينه اولور وعاقله اولنلر نفس قاتله نك ديتنی ادا ايدوب خصملرنی ارضا ايلدكلری كبی حق تبارك وتعالينك
حلم ورحمی دخی نفس عاصيه نك جرمنك ديتنی ويرر (مثنوی) مست وبيخود نفس ما زان حلم بود * ديو در مستی كلاه
از وی ربود) بزم نفسمز اول حلم وكرمدن مست وبيخود اولدی ديو مستلك وقتنده اول بزم نفسمزدن كلاهی قاپدی
يعنی حق تبارك وتعالينك حلمی كويا بر شراب مسكر كبيدر وبزم نفسمز اول حلم الهی شرابندن مست اولديغی وقتده
شيطانك عيب وفسادی ظهوره كلور (مثنوی) كرنه ساقی حلم بودی باده ريز * ديو با آدم كجا كردی ستيز) كه علم آدم
ملائك را كه بود * اوستاد علم ونقاد نقود) اكر حلم ساقيسی باده ريز اولميدی شيطان آدم ايله نيچه عناد وخصومت
ايلردی ملائكه يه علم وقتی آدم كيم ايدی علمك استادی ونقودك نقادی ايدی مصرع اولده علم تعليم معناسنه در كه بود
سؤالدر مصرع ثانی اكا جوابدر تقدير كلام وتوضيح مرام بويله ديمك اولور كه اكر حق تعالينك حلم ساقيسی
حضرت آدم عليه السلام اوزره شراب حلمی دوكيجی اولميدی وحضرت آدم حلم حقله مست اولوب اكا الدنميدی
شيطان آدمله نيچه خصومت قيلوردی ونه وجهله آدمی الدامغه قادر اولوردی زيرا بيلورميسن حضرت آدم
عليه السلام ملائكه يه تعليم علوم ايلدكی وقتده نه كمسه ايدی علومك استادی ونقودك نقادی خليفۀ الهی برمنبع
اسرار ومعدن انوار ايدی جميع ملائكه آنك علمنده حيران واسرارنده واله وسرگردان قالدیلر واكا سجده قيلديلر پس
شيطان نه خدر كه انی بو قدر علم وفضلی وار ايكن اضلال ايلمكه قادر اوله (مثنوی) چونكه در جنت شراب حلم خورد
شد زيك بازی شيطان روی زرد * آن بلادرهای تعليم ودود * زيرك ودانا وچستش كرده بود) اما چونكم جنتده
شراب حلمی نوش ايلدی پس شيطانك بربازيسندن روی زرد اولدی اول ودود اولان اللهك تعليمنك بلادرلری
آدم عليه السلامی زيرك ودانا وچابك ايلمش ايدی بلادر عقلی زياده ايديجی بردارونك اسميدر يعنی چونكم حضرت آدم
عليه السلام جنت ايچره حلم الهی شرابنی ايچدی ومست اولوب خوف وخشيت مرتبه سندن كچدی پس شيطانك
برلعبندن خجل وشرمسار اولدی اول مودود ومحبوب اولان خدانك عقللری زياده ايديجی تعليمنك معجونلری حضرت
آدم عليه السلامی زيرك ودانا وچست وچالاك ايلمش ايدی (مثنوی) باز آن افيون حلم حق او * دزد را آورد
سوی رخت او) كيرو اول اللهك محكم اولان حلمنك افيونی اول آدمك رختی جانبنه دزدی كتوردی يعنی كيرو
الله تعالينك زياده حلم وكرمنك افيونی حضرت آدمك متاع واسبابی جانبنه شيطانی كتوردی وحضرت آدم دخی
حلم حقله مغرور اولوب شيطانك وسوسه سنی قبول ايلدی اكر حلم حق آنی مست ايلميدی شيطانك وسوسه سنی
قبول قيلمزدی واول ذلت آندن صادر اولمزدی (مثنوی) عقل آيد سوی حلمش مستجير * ساقيم تو بوده دستم بكير)
عقل اللهك حلمی جانبنه مستجير اولديغی حالده كلور ديو بويله ديركه بنم ساقيم سن اولمشسن بنم الی طوت يعنی نچن
برعقلدن ذلت وخطا صادر اولسه اول پادشاه كريمك حلمنه عقل امان طالبی اولديغی حالده التجا ايلر بنم ساقيم سن اولدك

ويني

ويني بويله مست ومغرور قيلدك پس بنم الی منه لطف ايدوب سن طوت ديرو حلم وكرمی شفيع ايلر (فرمودن شاه
ايازرا كه اختيار كن از عفو ومكافات كه از عدل ولطف هرچه كنی اينجا صوابست ودر هر يكی مصلحتهاست كه در عدل
هزار لطفست درج) بو سرخ شريف پادشاهك ايازه بيورمسيدر بويله دركه عفو ومكافاتدن مقصودك قنقيسی ايسه
آنی اختيار ايله زيرا عدل ولطفدن هرنه ايلرايسك بوراده صواب ومقبولدر وبو كارك هر برنده نيچه مصلحتلر واردر
زيرا عدلده هزار لطف مندرجدر كه (ولكم فی القصاص حيوة) نته كم بو آيت كريمه بو معنايه شهادت ايلر كه حق تعالى
ديدی سزيچون ای بنی آدم قصاصده حيات عظيمه واردر وبو آيت كريمه نك تفسيری وتحقيقی جلد اولك اواخرنه قريب
كفتن پيغمبر عليه السلام بكوش ركابدار علی مرتضی (كر نفرمودی قصاصی برجنات) بيتنك شرحنده مرور ايلدی
آنده طلب اولنه (آنكس كه كراهت ميدارد قصاص را در بن يك حيات قاتل را نظر ميكند ودر صد هزار حيات كه
معصوم ومحقون خواهد شدن در حصن بيم سياست نمی نكرد) اول كمسه كه قصاصی كراهت وقبيح طوتار اول كمسه
قاتلك بو برحياتنه نظر ايلر واول كمسه سياستك خوفی حصارنده نيچه يوز بيك حياتك معصوم ومحقون اولمسنه
نظر ايلمز محقون سفك دمادن ممنوع ومحفوظ اولمغه ديرلر نته كم حقنت دمه ديرلر اى منعت ان يسفك معناسنی ويررلر
يعنی اكرچه بركمسه برقاتله قصاص اولنسه آنك حياتنك زوالنه نظر ايليوب قصاصی كريه وقبيح كورر وليكن اول
سياستك خوفی قلعه سنده نيچه يوز بيك كمسه نك حياتنك محفوظ اولمسنی وآنلرك قاتلری دوكمكدن امان بولمسنی
كورمز ولهذا (اكثروا القتل فان القتل يقلل القتل) ديمشلر والقتل انفی للقتل ديو عقلا تحقيق ايلمشلردر
مثنوی) كن ميان مجرمان حكم ای اياز * ای اياز پاك با صد احتراز) ای اياز مجرملرك ما بيننده حكم ايله ای صد احتراز ايله
موصوف اولان پاك اياز (مثنوی) كر دو صد بارت بجوشم در عمل * در كف جوشت نيابم يك دغل) اكر سنی
كار وعملده ايكيوز كره قيناد م سنك جوشك كفنده برحيله ودغل بولمزم يعنی سنی هر كار وعملده نيچه يوز كره
قينادوب امتحان ايلسم سنك جوششكدن حاصل اولان كبوكده برحيله ودغل شائبه سنی بولمزم ديدی (مثنوی
ز امتحان شرمنده خلقی بی شمار * امتحانها از تو جمله شرمسار) بی شمار خلايق امتحاندن شرمنده وخجلدر يعنی بو خلق
عالمك اكثری امتحان اولنسه لر عيبلری ظهوره كلوب امتحاندن شرمنده اولملری مقرردر وليكن جمله امتحانلر سندن
خجل وشرمساردر امتحانهادن مراد ممتحنلر اولمق وياخود مضاف مقدر اولوب اصحاب امتحان تقديرنده اولمق دخی
جائزدر پس امتحانها ذكری مبالغه دن اوتری رجل عدل قبيلندن اولمش اولور (مثنوی) بحر بی قعرست تنها علم نيست
كوه صد كوهست اين خود حلم نيست) اياز بحر بی قعر ايچره در تنها ومجرد علم دكلدر كوه صد كوهدر بو خود
حلم دكلدر يعنی مرتبۀ محبوبيته وارانلر ومقرب الهی اولنلرك باطنی بی قعر وبی كران بحردر همان يالكز علم دكل
وكذلك سكينت وتمكينده يوز كوه قدر ثابت وراسخدر همان تنها حلم دكلدر پس اياز لسانندن دخی مقرب الهی اولنلرك
مرتبه لرنی بيان ايلمكه شروع ايدوب بيوررلر (مثنوی) كفت من دانم عطای تست اين) ورنه من آن چارق وآن پوستين
بجر اين پيغمبر اين را شرح ساخت * هركه خود بشناخت يزدان را شناخت) چونكم اياز سلطان محموددن
بو كلام دلپذيری استماع ايلدی اكا ديدی پادشاهم بن بيلورم كه بو سنك عطا كدر بوخسه بن فی الحقيقه اول چارق
واول پوستينم يعنی مرتبۀ محبوبيته واصل اولان مقربلره پادشاه حقيقت اكر بوكونه لطف وكرم ايلسه وآنلره
بو مجرم اولان كمسه لری اكر سز عفو ايلرسكز بنده عفو ايلرم واكر عقوبت مراد ايلرسكز بنده عقوبت مراد ايلرم
ديو سو يلسه آنلرك حضرت الهيده اديلری بودركه مغرور اولمزلر وطور مرتبه لرندن تجاوز قيلمزلر واشداى
حاللری كه برمقدار خاك وبرقطره نطفۀ نايا كدركه پوستين وچارق مشابه سنده دركه كنديلرنی اول مرتبه ده
طوتقدن وهميشه اكا ناظرا ثمكدن بری كلمزلر وكنديلرده هرنقدر دولت وعزت وقوت وقدرت وار ايسه
انی بالكليه جناب الهينك بيلورلر وكنديلرينك كاليله عجز وقصورلرينه اعتراف قيلورلر بوندن اوتری حضرت پيغمبر
صلى الله عليه وسلم بو معنايی شرح دوزدی هركم كندوبی اكلدی حضرت يزدانی اكلدی ديدی نته كم من عرف نفسه
فقد عرف ربه بيوردی ربينی بيلمكی بركمسه نك كندی نفسنی بيلمكه موقوف ايلدی ونفسنی بيلمكده مشايخك
چوق كلماتی واردر بورايه مناسب اولان كلام من عرف نفسه بالعجز والذلة عرف ربه بالقدرة والعزة ديد كاريدر پس
پوستين وچارقدن مراد نه ايديكنی بيان ايلمكه شروع ايدوب بيوررلر (مثنوی) چارقت نطفه است وخونت پوستين
باقی ای خواجه عطای اوست اين * سنك چارقك نطفه در سنك قانك پوستيندر پس سنك وجودكده ای خواجه
باقی بوشيلر اول خدانك عطاسيدر يعنی ايازك ابتدای حالده مالك اولديغی برچارق وپوستين اولوب بعده مرتبه واصل
اولديسه سلطان محمودك اولديغی كبی بزم دخی مادۀ اصليه مز برقطره منی وبرمقدار خاكدر ديدرما باقی صوری

پس

ومعنوی هر نقدر شیمز وار ایسه العبد وما یملکه کان لمولاه قولنك مصداقنجه مولامزکدر (مثنوی) بهر آن دادست تا جویی دگر * تو مگو که نیستش جز این قدر * الله تبارك وتعالی بو قوت وقدرتی سکا اندن اوتری ویرمشدر که تا کم غیری دخی دیلیه سن وبونلردن ماعدا دخی نیجه قوت وقدرت طلب ایلیه سن سن دیمه که بو قدردن غیری اول اللهك نعمتی وقدرتی یوقدر بلکه همان استمکه وتضرع ونیاز ایلمکه موقوفدر (مثنوی) زان نماید چند سیب آن باغبان * تا بدانی نخل ودخل بوستان * مثلا اول باغبان اندن اوتری بر قاچ الما کوسترر تا کم باغ وبوستانك نخل ودخلنی بیله سن وقلیلدن کثیره استدلال قیله سن (مثنوی) کف کندم زان دهد خریار را * تا بداند کندم انبار را * مثال اخر کندم فروش خریداره اول سببدن بر اوج کندم ویرر تا کم مشتری انبارك کندمنی بیله و نه نوعدن ایدیکنه استدلال قیله که الحفنة تدل علی البیدر الکبیر دینلمشدر (مثنوی) نکته زان شرح گوید اوستاد * تا شناسی علم اورا مستزاد * مثال اخر اوستاد کامل اول سببدن بر نکته نك شرحنی دیر تا کم علم وکمالنی مستزاد بیله سن یعنی انك علم وکمالنك مبالغه ایله زیاده اولمسنه اندن استدلال قیله سن (مثنوی) ور بگویی خود همینش بود وبس * دور اندازد چنان از ریش خس * وار کر دیه سن اول اوستادك علم وکمالی خود همین انجق بودر اول اوستاد سنی کندی قتندن ایراق ایر صقالدن خس کبی یعنی انجلین که صقالدن خسی اترلر اول اوستاد دخی سنی کندی قربندن بعید ایتار (مثنوی) ای ایاز اکنون بیا و داد ده * داد نادر در جهان بنیاد نه * پس سلطان محمود ایازه خطاب ایدوب دیدی ای ایاز کل شمدی بونلره داد ویر جهانده داد نادره بنیاد قو یعنی بو عالمده عجیب وبدیع عدالت قیلغه بنیاد وضع ایله (مثنوی) مجرمانت مستحق کشتنند * ور طمع بر عفو ورحمت می تنند * زیرا سنك مجرملرك قتل وهلاکه مستحقلردر وحرص وطمعدن سنك عفوك ورحمتك اوزره طولنورلر (مثنوی) تا که رحمت غالب آید یا غضب * آب کوثر غالب آید یا لهب * از پی مردم ربایی هر دو هست * شاخ حلم وخشم از عهد الست * تا کم رحمتی غالب کلور یا خود قهر وغضبی آب کوثرمی غالب کلور یا خود آتش ولهبی یعنی سنك وجودکدن بونلره رحمت صفتمی ظهور ایلر یا خود قهر وغضب صفتمی ظهور ایلر یا خود آب کوثر کبی لطف وکرمیمی ظاهر اولور یا خود لهب خشم وغیظمی ظاهر اولور مردم ربالقدن اوتری ایکیسی بیله واردر عهد الستدن حلم وخشم شاخی یعنی الست عالمندن بر وصفتین متقابلتینك کلام واثاری انسانك اوزرینه ایکی شاخ کبی متدلی اولمش وبونلری کاه شاخ مهر وکاهی شاخ قهر واسطه سیله حکیم مطلق کندی جانبنه ربوده قیلمش واخذ وجذب ایلمشدر (مثنوی) بهر این لفظ الست مستبین * نفی واثباتست در لفظی قرین * زانکه استفهام اثباتیست این * لیك در وی لفظ لیس شد دفین * بوندن اوتری مستبین ایلان الست لفظی بر لفظده نفی واثبات قریندر زیرا که الست دیمك استفهام اثباتیدر ولیکن انده لیس لفظی مدفوندر مستبین ظاهر اولیجی دیمکدر یعنی الست زمانندن برو بو ایکی صفات متقابله نك احکامی خلق اوزره کلمش وغالب اولمشدر بو معنایی ایهام واعلام ایلمکدن اوتری ظاهر اولان الست لفظی بر لفظدر که انده نفی واثبات که صفات متقابله در بری برینه قرین اولمشدر زیرا بو الست دیمك استفهام تقریریدر زیرا بن سزك ربکز دکلمیم دیمك بن سزك ربکزم دیمك معناسنه اولور پس بو نفی عین اثبات اقتضا قیلور ولهذا بوکا استفهام تقریری اثبات ایچوندر دینور ولیکن بو استفهامده لفظ لیس دن مستفاد اولان نفی معناسی مدفون اولمشدر اکا اشارتدر که مظهر نفی اولان غیر وسوی اکرچه بر وجه ظاهرا موجوددر ولیکن من حیث المعنی مدفون ومعدوم ومدر ومثبت وموجود اولان همیشه موجود حقیقیدر ولیکن لفظندن مستفاد اولان نفیك مدفون ومغلوب اولمسی دخی اول نکته یی اشعار ایلر که نفی مرتبه سنده اولان مخلوقه تعلق ایلین قهر وغضب صفتلری دخی لطف ورحمت صفتلرینه نسبت مدفون ومغلوب ولطف ورحمت صفتلری انلره نسبت ثابت وغالب اوله (مثنوی) ترك کن تا ماند این تقریر خام * کاسهٔ خاصان منه بر خوان عام * ترك ایله تا بو تقریر خام قاله خاصلرك کاسه سنی عوامك سفره سی اوزره قومه بو خطاب بر سبیل قاعدهٔ تجرید کندی وجود شریفلرینه درکار یوررلر کدای مولانا بو ذکر ایلدیکك معانی واسراری بو کونه پخته وکامل بیان وتعبیر ایلمکی ترك ایله تا کم بو تقریر خام وناقص قاله زیرا بو کلامی کامل بیلمك خاصلره مخصوصدر پس خاصلره مخصوص اولان کاسه یی عوام کالهوامك خوانی اوزره قومه وبو غدای روح جسم منزله سنده اولان کسه لره لایق کورمه (مثنوی) قهر ولطفی چون صبا وچون وبا * آن یکی آهن ربا وین کهربا * می کشد حق راستان را تا رشد * قسم باطل باطلان را می کشد * اول اللهك قهر ولطفی صبا کبیدر ودخی وبا کبیدر اول بریسی آهنربا وبو کهربادر حق راستلری چکر رشده دك اما قسم باطل باطللری چکر یعنی الله تبارك وتعالینك قهری ولطفی بو اشباده وبا کبی وصبا کبیدر اول قهر مقناطیس کبی اهن دل اولنلری قاپیجی وبو که لطف کاه کهربی وجود

اولان طائفه یی کهربا کبی قاپیجی وجمال مرتبه سنه جذب ایدیجیدر الحاصل هر نقدر حق وطیب اولان شیلر وار ایسه راستلر وپاکلری رشاد جانبنه چکر وراست وپاك اولنلر دخی انلره مائل اولوب اول طرفه منجذب اولورلر وکذلك باطل وخبیث اولان قسم دخی باطل اولنلری کندی جانبلرینه جذب ایدرلر وباطل وخبیث اولنلر دخی اول جانبه کیدرلر کما قال الله تعالی (الخبیثات للخبیثین والخبیثون للخبیثات والطیبات للطیبین والطیبون للطیبات (مثنوی) معده حلوایی بود حلوا کشد * معده صفرایی بود سرکا کشد * فرش سوزان سردی از جالس برد * فرش افسرده حرارت را خورد * مثلا بر معده وطبیعت که حلوایی اوله اول حلوا چکر شول معده که صفرایی اوله اول سرکه چکر فرش سوزان جالسدن سردلکی ایلتور افسرده وبارد اولان فرش حرارتی یر یعنی مثلا بر کسه نك که معده سی حلوایی اولسه واصلی اولان غداره میل قیلسه حلوایی جذب ایلر وکذلك بر معده که صفرایی اوله اول معده سرکه یی چکر وترش اولان غداره میل ایلر کذلك المؤمن حلوی یحب الحلوی حدیثنك مصداقنجه مؤمن اولنلر حد ذاتنده شیرین ولطیفدر بونلر حق تعالینك لطف وجمالنك مظهری اولان شیلری کندیسنه جذب ایدرلر وحق تعالینك لطف وجمالی ولطف وجمالنك مظهری اولان شیلر دخی الجنس الی الجنس یمیل مقتضاسنجه انلره میل ایدرلر وانلر جانبنه کیدرلر وبونك عکسی کافر وفاسق اولنلر حد ذاتلرنده تلخ وترشلردر وصفرایی طبیعت اولنلر کبی تلخ وترش اولان شیلری کندیلره جذب ایدرلر وحق تعالینك قهر وجلالنك مظهری اولان شیلر که فی المثل تلخ وترش اولان غدالر کبیدر انلره میل ایدرلر وانلر جانبنه کیدرلر وبو ایکی ضد ومتقابل اولان صفتلردن هر قنغیسی غالب اولسه آخرینك حکم واثرنی ازاله ایلر مثلا بر حرارتلو اصیجق بر اول محله جالس اولان کسه دن برودتی کیدروب اکا حرارت ویرر وبونك عکسی بر منجمد وبارد فرش بر جالسدن حرارت وکرمیتی ازاله ایلر پس حق سبحانه وتعالینك لطفی وجمالی غالب اولسه انسانك وجودندن برودت وسردلکی که آثار قهر وجلالدر ازاله ایلر وکذلك آثار قهر وجلال که برودت وسردلك کیبدر اکر غالب اولسه انسانك وجودندن حق تعالی لطفندن وکرمندن حاصل اولان کرمیت وحرارتی ازاله ایلر وجمیع اهل حق فی المثل فرش سوزان کیبدر اکر اهل ضلالت بونلرله مجالست ومقارنت ایلسه لر بونلر انلرك سردلکنی وباردلکنی ازاله ایدرلر وکذلك اهل دل دخی اصحاب ضلالات وارباب غوایت اولنلرله مقارنت ومجالست قیلسه لر انلر دخی اهل حق اولنلرك وجودندن حرارت وکرمیتی زائل قیلرلر وقس علی هذا سائر الاشیاء (مثنوی) دوست بینی از تو رحمت می جهد * خصم بینی از تو سطوت می جهد * مثلا دوستی کوره سن سندن رحمت ومرحمت صچرار خصم کوره سن سندن سطوت وصلابت ظاهر اولور یعنی دوست که مظهر لطف ورحمتدر هر قچن که انی کوره سن سندن اکا لطف ورحمت صفتلری ظهوره کلور کذلك اندن دخی لطف ورحمت صفتلری ظهوره کلور وخصم که قهر وجلال مظهریدر هر بار که آنی کوره سن سندن دخی قهر وجلاله متعلق اولان سطوت وصلابت وبغض وعداوت صفتلری ظهوره کلور (مثنوی) ای ایاز این کار را زوتر کذار * زانکه نوع انتقامست انتظار * پس سلطان محمود ایازه خطاب ایدوب دیدی ای ایاز بو کاری علی الفور انفاذ وامضا ایله زیرا انتظار بر نوع انتقامدر ولهذا قیل الانتظار اشد من الموت الاحمر پس انتظار دخی نوعا عقوبت اولدیسه بو مجرملری انتظار بلاسندن خلاص ایلیوب هر نه مستحق ایسه لر انی ادا ایله دیدی (تعجیل فرمودن پادشاه ایاز را که زود این حکم را بفیصل برسان ومنتظر مدار وایام بیتنا مکو که الانتظار موت الاحمر وجواب کفتن ایاز شاه را) بو سرخ شریف پادشاهك تعجیل بیورمسیدر ایازه بویله دیو که بو حکمی تیز فیصله ایرشدر ومنتظر طوتمه وایام برزم ما بیمزده دردیمه زیرا انتظار موت احمردر موت احمر بلغم کبی برشیدر که دریانی کناره آتدقده اکرچه ذی روح دکلدر ولیکن ذی روح کبی لرزه ایلر کویا دریانك موجی کلوب بنه انی درونه جذب ایلر دیو کنارده منتظر اولوب دترر اکر موج کلوب انی جذب ایلرسه دریا ایچره بنه قوت بولوب حرکت ایلر واکر جذب ایلمزسه کنارده قوریوب هلاك اولور منتظر اولان کسه یی اکا تشبیه ایلمسی وبو بیتلرله ایازك پادشاهه جواب ویرمسیدر (مثنوی) کفت ای شه جملگی فرمان تراست * با وجود آفتاب اختر فناست * زهره که بود یا عطارد یا شهاب * کو برون آید به پیش آفتاب * ایاز سلطان محموده دیدی ای شاه جمله فرمان سنکدر آفتابك وجودیله اختر فانیدر زهره یا عطارد یا شهاب کم اوله که آفتابك اوکنده طشره کله یعنی نجوم وکواکبك آفتابك ظهوری قتنده وجودلری مغلوب ونابدید اولدیغی کبی بنم دخی نه وجودم واردر که سنك مهر سپهر سلطنتك اوکنده وحضورنده حکمه جرأت قیلم وقبض وبسطه قادر اولم دیدی مراده قرب الهی اولان اصحاب دلك شانلرنی وحضور حقده اولان ادبلرنی بیان ایلمکدر هر بار که جناب عزت جل شانه بونلره کمال لطف وکرمندن تعظیم وتکریم ایلیه بونلر بی خودلکی وجود اولملرنی اظهار ایدرلر وفنا ومحو سمتنه کیدرلر (م ی) کر زدلق و پوستین بگذشتمی * کی چنین تخم ملامت کشتمی * قفل کردن بر در حجره چه *

بود* درمیان صد خیالی حسود) اكردلق و بوستینه نظر ایلمكدن بكیدم بوبله ملامت تخمنی چن اكردم حجره قبوسنه
قفل ایلمك نه ایدی بوقدر حسودلك اوهام وخیالاتی میانده یعنی ایاز كوهر نثار اولوب پادشاهه دیدیكه پادشاهم اكر
اول امردن بن دلق و بوستینه نظر ایلمك مرتبه سندن ایلرو بكیدم بو بجلین طعن وملامته سبب اولان تخمنی چن اكردم
و بوحسودلرك ذم وغیبت ایلرینه بنم كارم باعث اولمزدی بوكونه نیجه بوز اوهام وخیالاتك ما بیننده خالی حجره نك
قبوسی اوزره قفل اورمق نه ایجاب ایلردی اكرباب حجره مقفل اولمسه و بونلر درون حجره یه نظر ایلسه لردی بوشبهه
وكماندن بری اولورلردی نته كم عوام ناس مقرب الهی اولنلرك حجرهٔ جسدلرنی كوردكلرنده ودهانلرنی بسته مشاهده
قیلدقلرنده انلرك درونلرنده وجودانانیتدن نیجه دفینه لر وار قیاس ایدرلر حال بوكه انلرك درون خانه لری جمله دن
خالیدر (مثنوی) دست در كرده درون آب جو* هر یكی زیشان كلوخ خشك جو* پس كلوخ خشك در جوكی بود
ماهیٔ با آب عاصی كی شود* مثلا بونلردن هر بریسی درون آب جویه ال ایلمش خشت خشك استر پس جوی ایچنده
قوری كرپیچ چن اولور برماهی ایه چن عاصی اولور یعنی ایاز دیدیكه پادشاهم بو حسودلرك بنم آب صافی كبی اولان
وجودمدن خیانت وجنابت استلری شوكا بكزركه بونلر برنهر جاری ایچره اللرنی ادخال ایلیوب انك دبنده قورو
كرپیچ دیلرلر پس جوی ایچره قورو كرپیچ اولمز وماهی بحره عصیان ومخالفت قیلمز كذلك بنم صافی اولان وجودمده
خیانت وجنابت بولنمز بوندن مقصود مقرب الهی اولان ولیلرك مرتبه لرنی ایازلساندن بیان ایلمكدركه فی الحقیقه
جناب حقله بوولیلر دریا وماهی كبیدر و بونلرك وجودی آب صافی كبیدر بونلردن غدر وخیانت استمك اب ایچره قورو
كرپیچ استمك كبیدر (مثنوی) بر من مسكین جفادارند ظن* كه وفا را شرم می آید زمن* كر نبودی زحمت نامحرمی*
چند حرفی از وفا واكفتمی* بن مسكین اوزره حسودلر جفاظنی طوترلر حال بوكه وفایه بندن شرم كلور اكر برنامحرمك
زحمتی اولمیدی وفادن برنیجه كلمه آشكارا دیردم یعنی ایازلساندن حضرت مولانا قدس الله سره العزیز مقرب الهی
اولان ولیلرك حسب حالنی بیان ایدوب بیوررلر هر برمقرب الهی دیركه بو خلقك حسودلری بن فقیرك اوزرینه جفاكار
اولمق وخیانت قیلمق ظننی طوترلر حال بوكه وفایه دخی بندن استحیا ایلمك كلور قنده قالدیكه بنده كندی سیدمه
ومولامه جفا ایلمك شائبه سی اوله اكرنااهل ونامحرمك زحمتی اولمیدی وفادارلقدن برقاچ كلمه سویلردمكه بندهٔ صادق
اولان ربینه نه مرتبه وفا ایلرایمش بو خلق بیله لردی ولیكن چونكم نامحرملر بومیاندن خالی دكللردر پس وفادارلق
سرنی بكماله افشا لایق دكلدر (مثنوی) چون جهانی شبهت واشكال جوست* حرف می رانیم ما بیرون پوست*
چونكم جهان خلقی برحق كلام استماع ایلسه لر انده شبهه واشكال دیلیجیلردر واكا كثیری تصدیق قیلمجیلردر پس
لازم كلدیكه بز كلامی بو قشر و پوست مثابه سنده اولان عالم اجسامك وراسنه سوق ایلیه وزتا كم اصحاب قال بونی
فهم ایلیه لر بلكه ارباب حال ذوق ووجدانله عالم حقیقتدن بونك نتیجه ومآلنی بیله لر وترك صورت ایتمكله معنایه واصل
اوله لر (مثنوی) كر تو خود را بشكنی مغزی شوی* داستان مغز نغزی بشنوی* جوز را در پوستها آوازهاست*
مغز وروغن را خود آوازی كجاست* دارد آوازی نه اندر خورد كوش* هست آوازش نهان در كوش هوش* اكرسن
كندیكی صیه سن برلطیف مغز اولورسن مغز لطیفه منسوب اولان داستانی استماع ایلرسن جوزك پوستلرده اوازلری
واردر اما مغز وروغنك برآوازی خود قنده در نعم مغز وروغن برآواز طوتر ولیكن قولغه لایق دكل بلكه اول مغز
وروغنك اوازی كوش هوشده نهاندر یعنی ای پوست وقشر مرتبه سنك وراسنده اولان وكلمات معنوی یی استماع
ایلمكه طالب اولان كسه اكرسن كندی وجود مجازیه كی وهوای نفسكی شكسته قیله سن ومغز نغز اولمق مرتبه سنی
بوله سن اول وقتده نغز ولطافته منسوب اولان مغزلك داستانی كوش هوشله استماع ایلرسن یعنی نفسانیت وحیوانیت
مرتبه سندن محجوب روحانیت وحقانیت حاصل ایلیه سن اول حینده روحانی كلامی وحقانی اولان بیانی بی صوت
وبی حرف جان قولغیله استماع ایلمكه قادر اولورسن مثلا انسانك روحلری مادامكه بو قشر بدن ایچره محبوس اوله وجسم
وصورتك حكمی ومقتضاسی اكا غالبه قیله بو حینده جوزك پوستلر ایچنده ایكن صیت وصداسی اولدیغی كبی اول روحلرك
دخی صیت وصداسی وحرف وصوتله كلام واداسی اولور اما بدن قشرنی كسر ایلیوب وجود موهومی ومجازیسنی
دخی افنا قیلوب صافی مغز وروح قالدقده قیل وقالدن قورتلوب اهل حالدن واصحاب بالدن اولور مغز وروغنك آوازی
وصداسی اولمدیغی كبی انك دخی حقیقت جانبندن آواز وصدا ایلمسی اولمز بلكه صمت وسكوتله متصف اولوب قیل
وقاله میل قیلمز نعم اول مغز وروغن مرتبه سنه واصل اولان كامل آواز وكلام طوتر ولیكن بوكوش ظاهره لایق كلام
طوتمزانك آواز وصداسی عقل سمعنده نهاندر وانی استماع ایلمز الا كه عقل قولغی اكر اهل معنانك آوازنی ورازنی استماع
ایلمك استرسك كوش هوشكدن پنبهٔ غفلتی اخراج ایله اندنصكره انلرك قالنه وحالنه عقل قولغی طوت تا كم معنایه

واصل اوله سن وآندن حظ ونصیب اله سن (م ی) كرنه خوش آوازیٔ مغزی بود* زغزغ آواز قشری كه شنود) زغزغان
زان تحمل میكنی) تاكه خاموشانه برمغزی زنی) اكرمغزه منسوب برخوش ولطیف اوازاولمیدی قشره منسوب اولان
شیلرك آوازنك زغزغنی كیم استماع ایلردی اول قشرلك زغزغه سندن اوتری تحمل ایلرسن تا كه خاموشانه برلطیف مغز
اوزره اوره سن یعنی ای طالب معنی وای عاشق ذوق روحانی اكر بو اصوات وكلمات ما بیننده لب ومعنایه منسوب برآواز
وراز اولمیدی قشره منسوب اولان كسه لرك آوازلرینك بیهوده طاقردیلرنی وبی معنی لاقردیلرنی كیم استماع ایلردی
طالب اولان كسه لردن انلرك اصواتنه نه كونه كسه قولاق طوتردی ای طالب معنی اولان كسه انلرك زغزغنه وبی معنی
اولان لاقردیلرینه اندن اوتری تحمل ایلرسن تا كم خاموشلر كبی اولان برلطیف مغزه كندیكی اوره سن وبرمعنایه جانكی
ایركوره سن (مثنوی) چند كاهی بی لب وبی كوش شو* وانكهان چون لب حریف نوش شو* چند كفتی نظم ونثر
وراز فاش* خواجه یك روز امتحان كن كنك باش* نیجه برزمان لب ودهان وكوشسز اول اندنصكره لب كبی نوشه
حریف اول نیجه زمان نظم ونثر ورازی فاش دیدك ای خواجه بركون امتحان ایله كنك اول یعنی ای طالب معنی نیجه
زمان لب ودهانسز وكوشسز وزبانسز اول ولسانكی كفت وكویدن خالی قیل واندنصكره لب ودهان كبی نوش
معنایه حریف ومصاحب اول نیجه زمان ومدت نظم ونثر سویلدك ورازی فاش ایلدكك اندن حاصل اولان ذوق
وصفا معلومك اولدی ای خواجه بركون صمت وسكوتی دخی تجربه ایله ابكم ولال اول قیل وقالی ترك ایله تا انك دخی
ذوق وصفاسی نه مرتبه ده اولدیغنی ادراك ایلیه سن وصمت نجاذوقندن بهره دار اوله سن (حكایت در تقریر این
سخن كه چندین كاه كفت وكورا آزمودیم مدتی صبر وخاموشی بیازماییم) بو سرخ شریف بو سوزلك تقریرنده وتحقیقنده
واقع اولان حكایتدركه بوقدر زمان كفت وكویی وقیل وقالی تجربه وامتحان ایلدك برمدت دخی صبر وسكوتی امتحان
ایلیه لم و بوحكایه ایله متنفع اوله لم (مثنوی) چند پختی تلخ وتیز وشوركز* این یكی بار امتحان شیرین بپز* نیجه زمان
تلخ وتیز وشور قابض پشوردك بو بركره دخی امتحان ایچون شیرین پشوركز كاف عربینك فتحه سیله وزاء عربینك
سكونیله قبض معناسنه دریعنی نیجه زمان تلخ وتیز سوزلر وقبض وبریجی شوركلاملر پخته ایلدك وانواع الفاظ وكلماتی
سویلدك انلردن برنفع معنوی وذوق روحانی بوله مدك پس بو بركره امتحان ایله شیرین اولان صمت وسكوتی پشور
و بوحكایته قولاق طوت اندن منافع وفوائد اخذ ایلیوب متنفع اول (مثنوی) آن یكی را در قیامت زانتباه*
دركف آید نامهٔ عصیان سیاه* سرسیه چون نامهای تعزیه* پر معاصی متن نامه وحاشیه* اول بركسه یه قیامتده
انتباه جهتندن النه سیاه نامهٔ عصیان كله اول نامه تعزیتنامه لری كبی باشی سیاه اوله اول نامه نك متنی وحاشیه سی
پر معاصی اوله یعنی اول بركسه بودنیاده غافل ونائم اولوب معصیتلر قیله وروز قیامتده متنبه ومتیقظ اوله پس انك
نامهٔ عصیانی تعزیتنامه لر كبی آنك صول النه سیاه كله ونامه سنك درونی وكناری فسق ومعاصی ایله طولمش اوله
(مثنوی) جمله فسق ومعصیت بد یكسری* همچو دار الحرب پراز كافری* انك نامه سی براوغوردن جمله فسق
ومعصیت ایدی دار الحرب كافرلكدن پر اولدیغی كبی نته كم حربی كافرلر دیارنده اهل اسلام بولنمیوب اول بلاد كفر ایله
طولدیغی كبی انك نامه سی دخی دین اسلامدن بری اولوب فسق وعصیانله طولمش اوله (مثنوی) آن چنان نامهٔ پلید
پروبال* در یمین ناید در آید در شمال* انجلین پلید و پروبال اولان نامه صاغ اله كلمز صول جانبه كلور (مثنوی)
خود همینجا نامهٔ خود را ببین* دست چپ را شاید آن یا دریمین* چونكم حال بویله در پس ای مرد عاقل سن بودنیاده
كندی نامهٔ اعمالكی كور صول اله می لایقدر اول نامه یا خود صاغ اله می یعنی پس بونده كندی اعمالكه نظر ایله اكر
اعمالك صالحه ایسه انك نامه سی صاغ الكه كلور واكر فاسده ایسه صول الكه كلور (مثنوی) موزهٔ چپ كفش
چپ هم در دكان* آن چپی دانیش پیش از امتحان* مثلا صول ادك صول پاشمق ایكیسی بیله دكانده امتحاندن
اول انك چپ ایدیكنی بیلورسن موزه اد كه وكفش پاشمغه دیرلر و بونده دكاندن مراد اسكیجی دكانی اولمق وكفش
وموزه دن مراد نیجه ایام كیلان كفش وموزه اولمق وكفش وموزه یی دخی اكثر صاغ اپاغك كیبی صاغه وصول اپاغك
كیبی صوله كیمك اعتیاد ایلین كسه نك كفش وموزه سی اولمق احتمالی واردر زیرا اكر بویله اولمزسه نوفروش اولان
خفاف دكانلرندن صول اپاغك ویا صاغ اپاغك كفش وموزه سنی بیلمك قابل دكلدر محله مناسب اولان دخی نیجه
دفعه كیلان كفش وموزه در زیرا كیلین كفش وموزه عمله كلین فعل كبیدر وكیلن كفش وموزه نیجه مدت اشلنمش وعمله
كلمش فعل كبیدر پس بركسه دائما بركفشی برجانبنه كیمكه معتاد اوله واسكیجی دكاننه وارسه امتحاندن اول اول كفشلرك
صاغ اپاغه لایق اولان قنغیسی ودخی صول اپاغه لایق اولان قنغیسی ایدیكنی بیلور كذلك بركسه دار آخرته وارمزدن
اول وكندی اعمالنی انده امتحان قیلمزدن مقدم بودنیاده یمینه وشماله لایق اولان اعمالی قنغی عمل ایدیكنی بیلمك

وفهم قیلمق قابلدر مصرع ثانیده استفهام معناسی ویریلوب معنی بویله اولسه دخی جائزدر چپك موزه سنی وپای چپك
كفشنی هم دكان كفشكرده انك لایق چپ اولدیغی امتحاندن اول بیلورمیسن یعنی امتحاندن اول بیله مزسن
چونكم قبل الامتحان انی بیلمك نیجه مشكل ایسه یمین وشماله لایق اولان عملی دخی امتحاندن اول بیلمك انك كبیدر
دیمك اولور (مثنوی) چون نباشی راست می دان كه چپی * هست پیدا نعرهٔ شیر وكپی * چونكم سن راست اولمیه سن
بیلكه چپ سن مثلا شیرك وكپینك نعره سی پیدا وآشكاره در یعنی بودنیاده اكرسن صالح وراست دكل ایسك اهل
شمالدن اولمق مقرردر واهل یمینك صیت وصداسی ایله اهل شمالك صیت وصداسی شیر ایله میمونك نعره سی وصداسی
كبی ظاهر اولمش وفرق قیلنمشدر وعاقل اولنلر اسلانله میمونك صداسنی فرق ایلدكلری كبی اصحاب یمین ایله اصحاب
شمالك صدا واوازلرنی دخی بیلورلر وفرق قیلورلر (مثنوی) آنكه كل را شاهد وخوش بو كند * هرچپی را راست فضل او
كند * هر شمالی را یمینی او دهد * سنك را ماء معینی او دهد * اول خدا كه كلی وهر شكوفه یی لطیف وخوشبوی وشاهد
ومحبوب ایلر انك فضل واحسانی هر برچپی راست ایلر هر برشماله راستلكی ویمینلكی اول خدا ویرر سنكه
ماء صافی یی اول خدا ویرر یعنی اول خدا كه كلی خاردن اخراج ایدوب محبوب وخوشبو ایلر هر برشماله منسوب اولان
كمسه لری راست وصالح اول خدانك فضل وكرمی ایلر هر شماله منسوب اولان كمسه یه اهل یمیندن اولمغی اول ویرر
وحجره برماء جاری یی اول خدا ویرر وانك شكافندن آب زلال (وان من الحجارة لما یتفجر منه الانهار) آیت كریمه سنك
طبقنجه اول الله تفجیر ایلر حضرت موسی علیه السلامك عصا ایله ضرب ایلیوب اندن اون ایكی چشمه منفجر اولدیغی
حجر اولسه دخی جائزدر زیرا اول حجره ماء معینی ویرن واول حجردن اون ایكی چشمه یی روان ایلین خدای تعالیدر
چونكم سنك قاسیدن ماء معینی اجرا ایلمكه قادر اوله قلب قاسیدن دخی آب حیات ایمان وعرفانی ظهوره كتورمكه
اول الله قادردر (مثنوی) كرچپی با حضرت او راست باش * تا ببینی دست برد لطفهاش * تو روا داری كه این نامهٔ مهین
بكذرد از چپ در آید در یمین * اینچنین نامه كه پر ظلم وجفاست * كی بود در خورد اندر دست راست * اكر چپ
ایسك انك حضرتی ایله راست اول تا خدانك لطفلرینك دست بردنی كوره سن سن روا طوتارمیسن كه بو خور ومهین
اولان نامه صول الكدن كچه صاغ الكه كله بونجلین نامه كه ظلم وجفا ایله پردر دست راسته خود نجین لایق اولور یعنی
ای غافل وعاصی بودنیاده سن كندیكی وزن شرعه اور اكر اهل شمالدن ایسك پادشاه رحیمك حضرتیله طوغری
اول طوغریلرله مجالست قیلوب اول حضرتك طریقنده راست ودرست اولمغه سعی قیل تاكم اول كریمك الطاف
علیه سی بنده لری اوزره سبقت قیلمسنی مشاهده قیله سن پس الانصاف نصف الدین مفهومی اوزره اولا
اهل دین ایسك انصاف ایله كتوره سن روا وسزا طوتارمیسنكه بوكونه فسق وعصیان ایله خور ومهین اولان نامه صول
جانبدن كچوب صاغ جانبه كله واعمال قبیحه اعمال حسنه مرتبه سن بوله ای عاصی سنك بونجلین نامهٔ اعمالك كه
پرظلم وجفادر صاغ اله نجین لایق اولور ظلم وجفا عدل ووفا مرتبه سن نه وجهله بولور اكر اهل یمیندن اولمق استرسك
ونامهٔ اعمالك صاغ الكه كلسون دیرسك بودنیاده بی ریا صدق واخلاص ایله اعمال حسنه یه كوشش ایله تاكم صحیفهٔ
وجودكی اعمال قبیحه دن پاك قیله سن واهل یمین مرتبه سنی بوله سن (دربیان كسی كه سخنی كوید كه حال او مناسب
آن سخن وآن دعوی نباشد چنانكه كفره ولئن سألتهم من خلق السموات والارض لیقولن الله) بو سرخ شریف اول
كمسنه نك بیانندهدر كه اول كمسه برسوز سویلر كه انك حالی اول سوزه واول دعوایه مناسب اولمز انجلین كه اكر كفار
مكه دن سؤال ایلسك یا محمد كیم خلق ایلدی بو سماوات وارضی دیسك انلر دیرلر كه الله خلق ایلدی زیرا خالقیتنه
برهان واضح وحجت ساطع مقرردر بو آیت سورهٔ زمرده در) خدمت بت سنكین كردن وجان وزر فدای او كردن
چه مناسب باشد با جانی كه داند كه خالق سموات وارض وخلایق الهیست سمیعی وبصیری حاضری مراقبی مستولی
غیوری الی آخره * بت سنكینه خدمت ایلك وآكا جان وزری فدا ایلمك نه مناسب اولور شول برجان كه اول جان بیلوركه
سماوات وارضك خالقی وجمیع خلائقك خلاقی اول برالله در اول الله كه برسمیع وبصیر وهر زمان ومكانده حاضر وجمیع
اشیایه مراقب ومهیمن وجمیع مخلوقات اوزره مستولی وزیاده غیرت ایدیجیدر یعنی برجانكه وبراهل ایمان وصاحب
عرفان وایقان كه خالق كون ومكان اولان وزمین وزمانی ایجاد قیلان خدای متعالی بو كونه اوصاف كامله ایله
بیله وانی نقایص امكانیه دن تنزیه قیله وانك راه طاعتنده وطریق محبتنده مالنی وقدرتنی بذل ایلیه نه مناسبتی
واردر شول كافرلك جانیله كه انلر سماوات وارضك خالقی اللهدر دیو اقرار ایدرلر وبت سنكینه عبادت ومحبت ایلك
سمتنه كیدرلر ودخی بو صاحب سعادتلرك جانی شول مؤمن هیئتنده اولان غافل وجاهلك جانته نیجه مشابهت
طوتار كه انلر الله بردر وپیغمبر حقدر دیرلر وحق تعالی مرید ومختاردر دیرلر ومانع ومعطیدر دیو لسانلریله اقرار

ایدرلر لیكن بت سنكین كبی اولان درهم ودینارك خدمتنه ومحبتنه مشغول اولورلر وكندیلر كبی برعاجزی مخدوم
ومحبوب اتخاذ ایلیوب شب وروز اكا خدمت وطاعت قیلوب مولاسنك خدمتنی وطاعتنی ترك ایدرلر (مثنوی)
بود زاهد را زنی رشكین غیور * هم بد او را یك كنیزك همچو حور * برزاهدك غیظلو وزیاده غیرتلو برعورتی
وار ایدی هم اول زاهدك حور كبی حسنی بر كنیزكی وار ایدی (مثنوی) زن زغیرت پاس شوهر داشتی * با كنیزك
خلوتش نكذاشتی * زن رشك وغیرتدن ارینك پاس وحفظنی طوتاردی وانی اول جاریه دن صاقنوردی وحمایت
ایدردی عورت زاهدی اول كنیزك ایله تنها قومزدی (مثنوی) مدتی زن شد مراقب هر دو را * تا كه شان فرصت
نیفتد در خلا * برمدت عورت ایكیسنه مراقب اولدی تاكم انلره خلا وتنهاده فرصت دوشمیه (مثنوی)
تا در آمد حكم وتقدیر اله * عقل حارس خیره سر كشت وتباه * والحاصل زاهد كنیزكه نیجه مدت فرصت بوله مدی
تاكم حق تعالینك حكمی وتقدیری كلدی پس اول زمان حارسك عقلی خیره سر وتباه اولدی اذا جاء القضا عمی
البصر واذا حل القدر بطل الحذر حدیثنك مفهومی اوزره چونكم تقدیر الهی كلدی اول خاتونك حذری وحراستی
باطل اولدی (مثنوی) حكم تقدیرش چو آید بی وقوف * عقل كه بود در قمر افتد خسوف * چونكم اول خدانك
حكمی وتقدیری بی تأخیر وبی وقوف كله عقل كیمدر قمره خسوف واقع اولور كه اول ظلمت وكدورتی كندیدن
ازاله ایلمك خصوصنده تدبیره قادر اوله من كما قیل اذا حل التقدیر بطل التدبیر وحق تعالی نجین قضاسنی انفاذ
وامضا ایلمك استسه ذوی العقولدن عقللری سلب ایلر نته كم طبرانی اوسطده پس قضاسنی انفاذ ایلدكدنصكره
بنه عقللرنی انلره رد ایلر حتی انلره پشیمانلق واقع اولور نته كم طبرانی اوسطده حضرت عثمان رضی الله عنهه بو حدیث
شریفی اسنادا تمكله روایت بیورلر قال النبی صلی الله علیه وسلم اذا اراد الله انفاذ قضائه وقدره سلب عن ذوی
العقول عقولهم حتی ینفذ قضاؤه وقدره فاذا امضی امره رد الیهم عقولهم ووقعت الندامة (مثنوی) بود در حمام
آن زن ناكهان * یادش آمد طشت در خانه بدان * اول زن تقدیر الهی ایله بركون حمامده ایدی ناكهان لكن آنك
خاطرنه كلدی حال بوكه اول لكن خانه ده ایدی بود بودندن مخففدر (مثنوی) با كنیزك كفت رو هین مرغ وار *
طشت سیمین را ز خانهٔ ما بیار * اول خاتون كنیزه كی تیز یوری قوش كبی كومش لكنی بزم اویمزدن كتوردیدی (مثنوی
آن كنیزك زنده شد چون این شنید) كه بخواجه این زمان خواهد رسید) اول كنیزك چونكه عورتدن بونی اشتدی پس
صفاسندن زنده وچست وچالاك اولدی زیرا بوزمان خواجه سنه واصل اولسه كرك (مثنوی) خواجه درخانست
وخلوت این زمان) پس دوان شد سوی خلوت شادمان خواجه بوزمان خانه ده خلوتدر پس كنیزك خانه جانبنه شادمان
پویان اولدی (مثنوی) عشق شش ساله كنیزك را بد این * كه بیابد خواجه را خلوت چنین * بومقصود كنیزكك التی ییلق
عشق ومحبتی ایدی كه خواجه یی بویله تنها وخلوتده بوله (مثنوی) كشت پران جانب خانه شتافت * خواجه را
درخانه در خلوت بیافت * جاریه فی الحال خانه جانبنه پران اولدی شتاب ایله كلدی خواجه یی خانه ده خلوت بولدی (م ی)
هردو عاشق را چنان شهوت ربود * كاحتیاط یاد دربستن نبود * چونكم بری برین بولدیلر هر ایكی عاشق انجلین شهوت
قاپدی كه انلردن هر برینه قپویی باغلمق یادی واحتیاطی اولمدی الحاصل قپویی ایكیسندن بریسی اورتمكه تدارك
ایده میوب كاره باشلدیلر (م ی) هردو باهم درخزیدند از نشاط * جان بجان پیوست آن دم ز اختلاط * هرایكیسی كمال
نشاط وسروردن بری برینه سورتندیلر اول دم اختلاط واجتماعدن جان جانه اولشدی (مثنوی) یاد آمد در زمان زن را
كه من * چون فرستادم ورا سوی وطن) پس اول زمانده عورتك خاطرنه كلدی بوكه بن اول كنیزكی وطن خانه جانبنه
نیچون كوندردم (م ی) پنبه در آتش نهادم من بخویش * اندر افكندم قچ نر را بمیش * بن كندی الله پنبه یی آتشه
قودم ویاخود كندم اركك قوچی كوندردم قیونه (مثنوی) كل فروشست از سر وبی جان دوید * در پی او رفت وچادر
می كشید * چونكم بو خاطره اول عورتك قلبنه دوشدی فوری باشندن كلی یودی وخانه جانبنه بی عقل وبی جان
چادر چكوب جاریه نك اردنجه كتدی (مثنوی) آن ز عشق جان دوید واین ز بیم * عشق كو وبیم كو فرق عظیم *
سیر عارف هر دمی تا تخت شاه * سیر زاهد هر مهی یك روزه راه * اول كنیزك جان عشقندن یلدی وبو عورت خوفندن
یلدی عشق قنی وخوف قنی بو ایكیسنك ما بیننده برعظیم فرق واردر لاجرم عارفك سیری هر بردم شاهك تختنه دك
وزاهدك سیری هر آیده بركونلك یولدر یعنی چونكم اول كنیزك عشق جانله یلوب مقصودی فی الحال حاصل اولوب
وبو خاتون خوف جانله یلوب ما هو الواقعی مشاهده قیلمغه نیجه مدت وساعتدنصكره واصل اولمسی معلومك اولدیسه
زاهدله عاشق اولنلرك سیر وسلوكی دخی بوكا كوره قیاس ایله كه عشقله خوفك ما بیننده عظیم تفاوت واردر عارف اولنلر
كندی مرتبه لرندن حضرت حق جانبنه هر بردمده سیر ایله واصل اولورلر وانی مشاهده قیلورلر ونیجه اذواق روحانی

ولذات حقانی بولورلر وعابد وزاهد اولنلر که حق تعالیدن خوف ایلدکاری ایچون اول جانبه متوجه اولورلر وسلوك قیلورلر انلره بر کونلك یولی بر آیده قطع ایلمك واردر یعنی محب اولنلرك بر کونده قطع ایلیه جکلری مرتبه یی انلر انجق لازم کاسه عبادت وطاعتله بر آیده قطع ایدرلر (مثنوی) کرچه زاهد را بود روزی شکرف * کی بود یك روز او خمسین الف قدر هر روزی ز عمر مرد کار * باشد از سال جهان پنجه هزار * اکرچه زاهدك دخی شکرف وعظیم بر کونی اولور اما بر کونی نیجه اللی بیك ییل اولور زیرا مرد کارلك وعارف وکاملك عمرندن هر بر کونك قدری جهان ییلندن اللی بیك ییلدر یعنی اکرچه عابد وزاهد اولنلرك هم کندیلره لایق بر اولو کونی اولور ولیکن اول زاهد وعابد اولنلر اللی بیك ییل مقداری قطع اولنه جق مراتبی بر کونده قطع ایلمك نیجه اولورمرد کار اولان عارفك عمرنك هر کوننك مقداری جهان ییللرندن فرض اولندیسه اللی بیك ییل اولور یعنی مرد عارف عمرنك هر کونده شولقدر مراتب ومقامات قطع ایلر که زاهد وعابد اولنلره لازم کاسیدی انی اللی بیك ییلده قطع ایده جکلری مراتب ومواقفی ملائکه وروح بر کونده قطع ایدرلر نه کم بو زیاده دخی مراتب سلوکی ومواقف طریقی روح قدسی صاحبلری زمان قلیلده قطع ایلشلر ایدی نه کم سورهٔ معارجده اولان بو آیت کریمه نك معنای باطنیسی بو معنایه دلالت ایلر قال الله تعالی (تعرج الملائکة والروح الیه فی یوم کان مقداره خمسین الف سنة) بو ایت کریمه نك تفسیری جلد اولده در بیان انکه حال خود مستیء خود پنهان باید داشتن مر خنده (تعرج الروح الیه والملك) بیتنك شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه (مثنوی) عقلها زین سر بود بیرون در * زهرهٔ وهم ار بدرد کو بدر * عقللر بو سردن قپودن طشره در وهمك زهره سی اکر یرتلورسه یرتلسون دی یعنی عاقللرك عقولی عاشقلرك بو سرندن بیکانه در وقپونك طشره سنده قلان کمسه کبی نامحرمدر بو سردن وهملرك یوره کی یرتلورسه دی یرتلوب چاك اولسون که بالك بو قدرکه اصحاب وهم جوزبی مغز کبی بی معنی طائفه در انلرك وهمنك واعتقادنك معدوم وخراب اولمسنه اعتبار یوقدر (مثنوی) ترس مویی نیست اندر پیش عشق) جمله قربانند اندر کیش عشق) عشق وصف ایزدست اما که خوف * وصف بندهٔ مبتلای فرج وجوف عشق ومحبت قتنده خوف بر مویدکادر زیرا جمله سی عشقك کیشنده قرباندرلر عشق حق تعالینك وصفیدر اما که خوف فرج وجوفه مبتلا اولان بندهٔ ضعیفك وصفیدر یعنی عشق ومحبت مرتبه سنده وعاشقلرك قتنده خوف وحذر برقیل قدر یوقدر زیرا بو جمله سی عشقك دین ومذهبنده قربان اولمشلر وجان وتنلرینی اکا فدا قیلمشلردر عشق ومحبت بر موجب فاحببت ان اعرف وبر مصداق آیت یحبهم حق تعالینك صفتیدر اما ترس وبیم فرج وبطنه مبتلا اولان عبدك وصفیدر پس حق تعالینك وصف شریفی باقی وبنده نك وصفی فانیدر حق تعالینك مقبول ومحبوب اولان بنده سی انك اخلاق شریفه سیله متخلق اولان بنده سیدر (مثنوی) چون یحبون بخواندی در نبی * با یحبهم قرین در مطلبی * پس محبت وصف حق دان عشق نیز * خوف نبود وصف یزدان ای عزیز * وصف حق کو وصف مشتی خاك کو * وصف حادث کو وصف پاك کو * چونکم قرأن عظیمده یحبون یی اوقودك بر مطلبده یحبهم لفظنه قرین سور شمانده ده اولان آیت کریمه یه اشارتدر تفسیری ایکنجی جلدك دیباجه سنده مستوفی مرور ایلدی وتقدیر کلام بودرکه حضرت قرآنده بر مطلبده وبر محلده چونکم یحبون قولنی یحبهم قولنه قرین اوقودك ویحبهم قولندن بیلدك که حق تعالی مؤمنلری سورایمش پس محبتی وعشقی دخی وصف حق بیل لیکن خوف وصف یزدان دکادر ای عزیز حق تعالی به کتاب وسنتك حکمیله عشق ومحبت اسناد اولنمش اولور وحق تعالی عشق ومحبتله حدیث قدسیده کندی ذاتنی توصیف قیلمشدر ولیکن خوف وبیمله حق تعالی صفتلنمشدر که خوف وبیم بنده نك لایقیدر پس حق تعالینك وصفی قنی بر اوج خاکك وصفی قنی وصفینك ما بیننده اصلا مناسبت یوقدر حادث اولان بنده نك وصفیله قدیم اولان پاك خدانك وصفلرینك میاننده تفاوت قنی چوقدر پس عارف اولدرکه فانی وحادث اولان صفتلری ترك ایدوب اخلاق الهیه ایله تخلق قیله ومحب وعاشق اوله (مثنوی) شرح عشق ار من بکویم بر دوام * صد قیامت بکذرد وان ناتمام * زانکه تاریخ قیامترا حدست * حد کجا اینجا که وصف ایزدست * عشق را پانصد پرست وهر پری از فراز عرش تا تحت الثری * اکر بن عشقك شرحنی دوام اوزره دیسم یوز قیامت کچر واو هنوز ناتمامدر یعنی عشق صفت الهیدر وصفت الهی لا یتناهیدر حد وحصره صغمز اکر بن قیامته دك آنك اسرارینی وخاصیاتنی سویلیه جك اولورسم یوز قیامت کاسه بنه اونا تمام قالور ودریادن بر قطره خورشیددن بر ذره انجق دینلمش اولور زیرا تاریخ قیامته حد وغایت واردر حد بو مرتبه ده نیلرکه حق تعالینك وصفی واردر یعنی حق تعالینك وصفی اولدیغی مرتبه ده حد وغایت ونهایت اولمز عشقك بشیوز قنادی واردر وانك هر بر قنادی انجلین عظیمدرکه عرش عظیمك اوستندن تحت الثری یه دکدر عشقك هر برحالی آنك بر پری کبیدر مثلا میل وهوا ومحبت وحنین واشتیاق کبی وبونلر امثالی

اولان حالات عجیبه انك اجنحه سی کبیدر وفی الحقیقه بو حالاتدن هر برحالت عرش اعلادن تحت الثرایه دك علی الفور مراتبی قطع ایلیوب کچر وآن واحد ایچره فرشدن عرشه دك پرواز ایدوب اوچار اصلا بونلرك بر یره بواشیا مانع وحجاب اولمز (مثنوی) زاهد با ترس می تازد بپا * عاشقان پران تراز برق وهوا * کی رسند این خائفان در کرد عشق * کاسمان را فرش سازد درد عشق * خوفله اولان زاهد اباقله چاپار اما عاشقلر برق وهوادن پرانتردر بو خائفلر عشقك توزنه نیجه ایریشورلر کرد کافك کسریله اولوب بو خائفلر عشقك اطرافنه نیجه ایریشورلر دیمك دخی وجهدر زیرا عشقك دردی آسمانی فرش دوزر یعنی خوف وخشیتله موصوف اولان زاهدلر وعابدلر طریق الهیده فی المثل آیاغله کیدن کسه کبیدر وعاشقلر برق خاطفدن وریح عاصفدن دخی زیاده اوچو جیلر وعالم ظلمانی ونورانی یی فی الحال طی ایدوب کچیجیلر وساقیء حقیقتدن شراب وحدتی وبادهٔ محبتی نوش ایدوب ایچیجیلردر پس بو خائفلر که مراد اندن ابرار واخیار مرتبه سنده اولان عابدلر وزاهدلردر عشقك غبارنه وکنارنه ایرشمکه قادر اوله مزلر زیرا که عشقك دردی آسمان رفیع القدر وصاحب صدر اولان کسه لری فرش کبی سفلی دوزر وخاکه برابر ایدوب بی وجود ایلر پس ابرار واخیار مرتبه سنده اولنلر کندیلرینی پست قیلمقدن وبی وجود اولمقدن قورقرلر اویله اولیجق بونلر عشقك کردنه وبیرامنته نیجه ایریشورلر (مثنوی) جز مکر آید عنایتهای ضو * کز جهان وزین روش آزاد شو * الا اولك عنایتلری مکرکه کله که جهاندن وبو روشدن آزاد اول دیه یعنی بو خائفلر وعابدلر عشقك جانبنه واصل اوله مزلر ومعشوق حقیقی یی مشاهده قیله مزلر الا مکرکه ضوء الهینك عنایتلری کله وانلره بویله دیه که جهان قیدندن بو کونه روش وسلوکدن آزاد اول وکندی وجودك راه محبتده فانی قیل تا عشقه واصل اوله سن ومعشوق حقیقی مشاهده قیله سن (مثنوی) از قش خود وز دش خود باز ره * که سوی شه یافت آن شهباز ره * این قش ودش هست جبر واختیار * از ورای این دو آمد جذب یار * کندی قوشکدن وکندی دوشکدن خلاص اول زیرا اول شهباز شاه جانبنه یول بولدی بو قوش ودوش جبر واختیاردر اما جذب یار بو ایکیسنك وراسندن کلدی قش ودش دیدی وقودی محلنده استعمال اولنور ومرادنه ایدیکنی بیت ثانی ایله کندیلر تفسیر وتحقیق بیوررلر یعنی ای زاهد وعابد اولان کمسه کندی قوش ودوشندن خلاص اول دیدی وقودی یی ترك ایله زیرا اول شهباز عالم راز اولان عاشق شاه حقیقت جانبنه یول بولدی واکا واصل اولدی اما عاشق اولمین دوش کورمکده وقوش طوتمقده قالدی بو قوش ودوش طریق الهیده نه دردیرسك جبر واختیاردر حق سبحانه وتعالینك جذبهٔ محبتی بو ایکیسنك وراسندن کلدی که جذبهٔ الهیده نه جبر وارو نه اختیار واردر بو جبر واختیار عابد وزاهد اولنلرك وابرار واخیار مرتبه سنده قالنلرك طریقنده در اما عشاق شطار مرتبه لرنده جبر واختیار یوقدر بلکه جذب الهی وعشق ربانی واردر پس بو صدده کلوب اول زنك حسب حالنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) چون رسید آن زن بخانه در کشاد * بانك در در کوش ایشان در فتاد * چونکم اول عورت خانه یه ایرشدی قپویی آچدی قپونك آوازی آنلرك قولغنه دوشدی (م ی) آن کنیزك جست آشفته ز ساز * مرد بر جست ودر آمد در نماز * اول کنیزك خاتونك کلدیکنی بیلوب دوزندن آشفته وپریشان صچرادی وعابد دخی صچرادی ونمازه کلدی یعنی درحال اول حالتدن فارغ اولوب فوری صلاته شروع قیلدی (مثنوی) زن کنیزك را بژولیده بدید * درهم وآشفته ودنك مرید * عورت کلدی کنیزکی ژولیده موی کوردی یعنی اورسه لنمش وصاچلری طاغلمش کوردی منقبض وپریشان وحیران ومرید کوردی مرید بفتح المیم قپو غون وصلابتلوقوی کسه در یعنی زن انی صلابتله وخشونتله کوردی وتند مشاهده قیلدی الحاصل هر وجهله اولکی حالنه مغایر ومخالف بولدی (مثنوی) شوی خود را دید قائم در نماز * در کمان افتاد زن زان اهتزاز * وکندی ارنی نمازده قائم کوردی پس زن اول حرکت واضطرابدن کمانه دوشدی وبونلرك حالنی ظنله بیلدی (مثنوی) شوی را برداشت دامن بی خطر * دید آلودهٔ منی خصیه وذکر * پس زن فی الحال خوف وخطر سز زوجنك دامننی قالدردی زوجنك خایه وذکرنی آلودهٔ منی کوردی (مثنوی) از ذکر باقیء نطفه می چکید * ران وزانو کشته آلوده وپلید * ذکرندن نطفه نك باقیسی طملردی انك اویلوغی ودیزی نطفه دن آلوده وپلید اولمش (مثنوی) بر سرش زد سیلی وکفت ای مهین * خصیهٔ مرد نمازی باشد این * پس زن ارینك باشنه بر سیله اوردی وایتدی ای خورمرد نماز ینك خصیه وذکری بو میدر یعنی نماز قیلان مصلینك خصیه وذکری نطفه ایله بویله آلوده می اولور ومؤمن اولان جنابتله نماز می قیلور (مثنوی) لایق ذکر ونمازست این ذکر * وا یچنین ران وزهار پر قذر * بو کونه ذکر کرد ذکر ونمازه لایقمیدر وبونك کبی پر قذر اولان اویلوق وقاسق یعنی بو کونه آلوده وملوث اولان ذکرك صاحبی نماز قیلمغه والله تعالی یی ذکر ایلمغه لایق اولورمی وبر کسه نك نخذی وقاسغی بویله ملوث وپر قذر ایکن هیچ نماز قیلورمی دیدی پس مقدما بو بیاندن اول بیوردقلری حکایتك

سنه تقریرنه شروع ایدوب بیوردلر (مثنوی) نامهٔ پرظلم وفسق وکبروکین * لایقست اندر صفات ده اندر یمین * کر بیرسی کبروا کین آسمان * آفریدهٔ کیست وین خلق جهان * پس ظلم وفسق وکبروکین ایله پرومملو بر نامه صاغ طرفدن کلمکه لایقمیدر انصاف ویر یعنی اعضا واندامی منی ایله ملوث اولان جنب نماز قیلمغه لایق اولمدیغی کبی فسق وعصیانله پراولان نامه دخی صاغ النه کلمکه لایق اولمز ومؤمن اولان کمسنه انصاف ایلیوب قباحت وفسادنی حسنه واعمال صالحه مرتبه سنه لایق کورمز ومجرد برکسه لسانله وحدانیت حقه اقرار ایلسه ولیکن ارکانله اعمال صالحه قیلمسه وخطا وعصیاندن فارغ اولمسه اکا مؤمندر دینمز زیرا کافرلر دخی حق تعالینک خالق سماوات وارض اولدیغنه اقرار ایدرلر نته کم اکر کافره سؤال ایلیه سن بویله دیوکه بو آسمان کیمک آفریده سیدر وبو خلق جهان هم کیمک مخلوقیدر (مثنوی) کوید اوکین آفریدهٔ آن خداست * کافر بنش برخدایی اش کواست * اول کبر دیرکه بو خدانک آفریده سیدر زیرا باردلمش اول خدانک خداوندلکنه کواهدر کما قیل (بیت) فنی کل شیٔ له آیة * تدل علی انه واحد (م ی) کفر وفسق واسم بسیار او * هست لایق با چنین اقرار او * اما اول کبرلک کفر ووفسق وستم بسیاری انک بویله اقرارنه لایقمیدر (مثنوی) هست لایق با چنین اقرار راست * آن فضیحتها وآن کردار کاست * بو نجلین راست وصحیح اقراره لایقمیدر اول فضیحتلر واول ناقص کردار یعنی بونک کبی فضاحت وقباحتلر وناقص عملر اول راست اولان اقراره لایق دکلدر (مثنوی) فعل اوکرده دروغ آن قول را * باشد اولایق عذاب هول را * اول کبرلک فعلی اول قول صحیحی دروغ ایلمش پس اول کبر عذاب هوله لایق اولور ومجرد خالق ارض وسما خدای تعالیدر دیمکله عذاب الهیدن نجات بولمز بلکه ارکان دینله دخی عمل قیلمق لسانیله اقراری ایلمسنی مصدق اولمق لازمدر اکر ارکانله عمل صالحه قیلمزسه لسانله اقراری ایلمسی مفید اولمز (مثنوی) روز محشر هر نهان پیدا شود * هم زخود هر مجرمی رسوا شود * قیامت کونی هر نهان آشکارا اولور دخی هر مجرم کندی حالندن رسوای اولور (مثنوی) دست وپا بدهد کواهی با بیان) بر فساداو بیش مستعان * انک الی وایاغی فعلنی بیان وعیان ایلمکله شهادت ویرروجرم وفسادنی خدای مستعانک قتنده سویلر (مثنوی) دست کوید من چنین دزدیده ام * لب بکوید من چنین پرسیده ام * مثلا ال دیرکه بویله اوغورلمشم لب ودهان دیرکه بویله صورمشم یعنی خلقک قبایح وعیوبندن سؤال ایلمشم وغیبتلرین سویلمشم (مثنوی) پای کوید من شدستم تا منی * فرج کوید من بکرده ستم زنی * پای دیرکه منی به دلک کتدم یعنی آرزو ومشتهیات جانبنه سیرایتدم منی ضم میمله آرزو ومشتهیات معناسنه دروکسر میمله اولوب کعبهٔ شریفده اولان موضعک اسمی اولسه جائزدر فرج وذکر دیرکه بن زنا ایلدم (مثنوی) چشم کوید کرده ام غمزهٔ حرام * کوش کوید چیده ام سوء الکلام * چشم دیرکه بن حرامه غمزه ایلمشم یعنی حرامه باقمشم قولق دیرکه بن سوء الکلام دیوشرمشم وذم وغیبت ومالایعنی اشتمشم (مثنوی) پس دروغ آمد زسر تا پای خویش * که دروغش کرده هم اعضای خویش * پس باشدن ایاغه دک کذب ودروغ کلدی که اول کافر وفاسقک کندی اعضامی دخی انی دروغ ایلدی وتکذیب قیلدی (مثنوی) آن چنانکه در نماز با فروغ * از کواهی خصیه شد زرق ودروغ * انجلین که بافروغ وپرنور اولان نمازده ذکرلک کواهلغندن زرق ودروغ ظاهر اولدی یعنی کافر وفاسق اولنلره یوم قیامتده کندیلرک اعضا وجوارحی کذب ودروغلرینه شهادت ایلیوب انلری رسوای وبدنام ایدرلر نته کم نماز بافروغده عابدک خصیه وذکرینک جنب حالنه وسوی خصالنه شهادت قیلمسندن انک زرق ودروغی ظاهر اولدی وقباحت وخباثتی ظهوره کلدی (مثنوی) پس چنان کن فعل کان خود بی زبان * باشد اشهد کفتن وعین بیان * تا همه تن عضو عضوت ای پسر * کفته باشد اشهد اندر نفع وضر * پس فعلی انجلین ایله که اول خود بی زبان اشهد دیمک وعین بیان اوله تا سنک دوکلی تنک عضو عضو ای پسر خیر وشر ونفع وضررده اشهد دیمش اوله یعنی مجرد اشهد دیمک ولسانله کلمهٔ شهادتی ادا ایلمکله کندیکی مسلمان اولور صانمه وبلا عمل آخرتده اصحاب یمیندن اولمنی زعم ایلمه بلکه بودنیاده فعل حسنی انجلین ایشله که اول فعل حسن سنک زبانله ایمان واسلامکی بیان ایلمکسزاول فعل حسن سنک ایمانکه اشهد دیه واسلامکی بیان ایلیه حتی سنک عضو عضو جمله بدنک ای اوغل نفعده وضررده اشهد دیه یعنی هر جزوک سکا ضرر اولانه شهادت قیله ونافع اولانه دخی کواه اوله نته کم یوم آخرتده هر عضوک افعالکه اکر نفع واکر ضرر واکر خیر واکر شر شهادت قیلسه وکواه اولسه کرکدر (مثنوی) رفتن بنده پی خواجه کواست) که منم محکوم این مولای ماست * مثلا بنده نک خواجه سی اردنجه کتمسی شاهد در بویله دیوکه بن بنده ومحکوم وبو اوکده کیدن بنم مولامزدر کذلک برکسه نک حکم حق دوتمسی وحضرت محمد علیه السلامک طریقنه کتمسی وا کامتابعت ایتمسی شهادت ودلالت ایلر که اول کسه حق تعالینک بنده سی وحضرت محمد علیه السلامک امتی اوله کرکسه اول کسه لسانله اقرار ایلسون وکر کسه ایلمسون اما لسانله اقرار

ایلسه وبن اللهک قولی ام وپیغمبر علیه السلامک امتی ام دیسه ولیکن اللهک امرین طوتمسه وانک پیغمبرینه متابعت ایتمسه اکرچه عند اهل الظاهر اول کمسیه مؤمن دینور اما حقیقتده اول کمسه نه اللهک قولی ونه پیغمبر علیه السلامک امتی اولور وبو یوم آخرتده انک کفر وعصیانی ظهوره کلور (مثنوی) کر سیه کردی تو نامهٔ عمر خویش * توبه کن زانها که کردستی تو پیش * عمر اکر بکذشت بیخش این دمست * آب توبه ش ده اکر اوبی نمست * اکر کندی عمرک نامه سنی سیاه ومکدر ایلدک ایسه توبه ایله اول عملردنکه اولدن ایلدک عمر اکر کچدیسه انک بیخی بودمدر اکر اول عمر بی نم ایسه اکا توبه صوینی ویر یعنی اکر سن جهالت وغفلتله کندی عمرک نامه سنی خطا ومعصیتله سیاه ایلدک ایسه مقدما ایلدیکک اعمال قبیحه دن صلاح وطاعت جانبنه رجوع ایله تا کم حق تعالی نامهٔ عمرکی منور ایلیه وسیأتکی حسناته تبدیل قیله سنک عمرکدن اکرنیجه ایام مرور ایلدیسه آنک کوکی واصلی بونفس وبو وقتدر اول عمرک کوکنه توبه وانابت صوینی ویر اکر اول صلاح وطاعتدن بی نماز وبی نم ایسه سن کیم تائبلردن اوله سن (التائب من الذنب کمن لاذنب له) حدیثنک موجبنجه همان کناه اشلمین کمسه مرتبه سنده اولورسن (م ی) بیخ عمرت را بده آب حیات * تا درخت عمر کردد با ثبات * جمله ماضیها ازین نیکو شوند * زهر پارینه ازین کردد چو قند * سن عمرک کوکنه آب حیات ویر تا کیم عمر درختی ثباتله اوله جمله ماضیلر بوندن ایو اولورلر بلدرده کی زهر بوندن قند کبی اولور یعنی عمرک درختی صلاح وفلاحله باثبات اوله واذواق واشواقله نشو ونما بوله سن که تائب اوله سن وانابت قیله سن جمیع ماضیلرک بوآبدن نیکو اولورلر وکذشته اولان خطا ومعصیتلرک حسنه وطاعت مرتبه سنی بولورلر یچن زمانده زهر قاتل کبی اولان عملرک قند کبی شیرین ولطیف اولور (مثنوی) سیأتت را مبدل کرد حق * تا همه طاعت شود آن ما سبق * خواجه بر توبهٔ نصوحی خوش بتن * کوششی کن هم بجان وهم بتن * شرح این توبهٔ نصوح از من شنو * بکرویدستی ولی ازنو کرو * حق تعالی سنک سیأتکی حسناته مبدل ایلرحتی اول ما سبق دوکلی طاعت اولور یعنی (اولئک یبدل الله سیأتهم حسنات) آیت کریمه سنک موجبنجه حق تعالی تائب اولان بنده لرینک سیأتنی حسناته تبدیل ایلرحتی سبقده اولان فسق ومعصیتنک جمله سی طاعت اولور وحسنه مرتبه سن بولور ای خواجه نصوحه منسوب اولان توبه اوزره خوش طولان هم جانله هم تنله زیاده کوشش ایله بو توبهٔ نصوحک شرحنی بندن استماع ایله اکرچه بو توبهٔ نصوحه ایدیکنه اینانمشسن وتصدیق ایلمشسندر ولیکن یکیدن اینان وتوبهٔ نصوح نه مرتبه ده اولدیغنی بو حکایه دن فهم ایلیوب استماع ایله (حکایت در بیان توبهٔ نصوح چنان که شیر از پستان بیرون آید باز دیکر در پستان نرود) بو حکایت توبهٔ نصوحک بیانده درکه انجلین که سود پستاندن طشره کلور کیرو پستان ایچره کیتمز پس توبهٔ نصوح ایلین کمسه دخی کیرو سیأته میل ایتمز پس بر مقتضای آیه (یا ایها الذین آمنوا توبوا الی الله توبة نصوحا) مؤمن اولنلره شوایب ذنوبدن خالصه اولان توبه یی ایلمک واجب ولازمدر آیت کریمه ده اولان نصوح صیغهٔ مبالغه در لغتده خالص معناسنه در نته کم عسل ناصح دیرلر اذا خلص من الشمع تقدیر کلام خالصة صادقة فی الصفاء عن شوائب الذنوب دیمکدر بو آیت کریمه نک تفسیرنده بعض علما دیمشلردر توبهٔ نصوحدن مراد نصوح نام کمسه نک توبه سی اولمق لایق وجائز دکلدر بلکه ای مؤمنلر الله تعالی یه شوائب ذنوبدن خالصه وصافیه اولان توبه ایله الله تعالی یه توبه ایلک دیمکدر دیمشلر نعم فی الحقیقه بویله در ولیکن نصوح نام مردک توبه سی چونکه شوائب ذنوبدن صافیه وخالصه اولدیسه بو آیت کریمه ایله استشهاد اولنسه واول مردک توبه سی کبی خالصه وصافیه قیلک دینلسه ومناسبتله اول مردک حکایه سی ایراد اولنسه جائز اولور مع هذا آیت کریمه ده اولان نصوحدن دخی مراد اول نصوح نام مرد اولمق لازم کلمز (آنکه توبهٔ نصوحی کرد هرکز آن کناه نرود ویاد نکند بطریق رغبت بلکه هردم نفرتش افزون باشد وآن نفرت دلیل آن بود که لذت قبول یافت آن شهوت اول بی لذت شد واین لذت بجای آن نشست) اول کمسه که توبهٔ نصوحی ایلدی هرکز اول کناهدن میل ورغبت طریقیله یاد ایلمز بلکه هردم اول تائبک نفرتی زیاده اولور واول نفرت انک دلیلی اولورکه توبهٔ تائب لذت قبولی بولدی واول اولکی شهوت وآرزوبی لذت اولدی دخی بو لذت انک یرینه اوتوردی یعنی لذت انک مقامنه اوتورمش وقائم اولمش اولور (بیت) نبرد عشق را جز عشق دیکر * چرا یاری نکیری زونکوتر * عشق برآخر عشقدن غیری کسمز پس نیچون آندن ایورک بر یار طوتمزسن یعنی برشیٔ سنک عاشق اولمقلغکی قطع ایلمز الا که برآخر شیئه عاشق اولمقلغک قطع ایلر پس نیچون فانی اولان شیلردن نیکوترسن بر یار طوتمیه سن که آنک عشقی سنی هر فانینک عشقندن منقطع قیله وجمله سنک لذاتنه اول معادل اوله (وآنکه دلش باز بدان کناه رغبت می کند علامت آنست که لذت قبول نیافته است ولذت کناه نه نشسته است فسنیسره للیسری نشده است ولذت فسنیسره للعسری باقیست بروی) واول کمسه که انک قلبی اول کناهه کیرو رغبت ایلر بونک علامتیدر که

هنوز اول كسه لذت قبول بولمش وانك توبه سى دخى قبول اولمشدر وقبول توبه نك لذتى اول كناهك لذتنك برينه اوتورمشدر (فسنيسره لليسرى) آيت كريمه سنك مفهومنه مظهر اولمشدر (فسنيسره للعسرى) آيت كريمه سنك مفهومنك لذتى ومعناسنك چاشنيسى هنوز آنده باقيدر بو آيتين كريمتين سورهٔ ليل‌ده در اولدن بورايه كلنجه‌يه دك بو سوره نك تفسيرى بو جلدك اوائلنه قريب (در بيان انكه آن در خود را سرخنده (سعيكم شتى تناقض اندر بد) بيتنك شرحنده مرور ايلمشدر آنده طلب اولنه وبو آيتلرك تفسيرى بونده بودر قال الله تعالى (واما من اعطى) مساعى شتايى تفصيلدر اما شول كسه كه طاعت اعطا ايلدى ويا مالنى فى سبيل الله اعطا ايلدى (واتقى) ومعصيتدن اتقا ايلدى (وصدق بالحسنى) وكلمهٔ حسنايه تصديق ايلدى كلمهٔ حسنى لا اله الا الله در هر قنغى كلمه كه توحيده دلالت ايليه اولدر (فسنيسره لليسرى) عن قريب بز انى ميسر قيلورز شول خصلتى كه مؤدى اولور يسره وراحته جنته دخول كبى وانعام واحسان كبى (واما من بخل) واما شول كسه كه اداى طاعته وانفاق وايثاره بخل ايده (واستغنى) وشهوات دنياسبيله نعيم عقبادن ويا عبادت مولادن استغنا ايده (وكذب بالحسنى) وكلمهٔ توحيدى تكذيب ايده (فسنيسره للعسرى) عن قريب تهيئه ايلرزانى اول خصلته كه مؤدى اولور عسر وشدته ودخول جهنم كبى (مثنوى بود مردى پيش ازين نامش نصوح * بد ز دلاكى زن او را فتوح * بو زماندن اول بر مرد وار ايدى انك نامى نصوح ايدى اكا زن دلاكلكندن فتوح وار ايدى يعنى انك كارى بو ايديكه عورتلر حمامنده دلاكلك ايلردى واكا فتوح وفوائد اول كاردن حاصل اولوردى (مثنوى) بود روى او چو رخسار زنان * مردى خود را همى كرد او نهان * آنك يوزى زنلرك رخسارى كبى ايدى يعنى ريش وسبلتدن عارى ايدى اول نصوح كنديننك اراككنى پنهان ايلردى مثنوى) او بحمام زنان دلاك بود * در دغا وحيله بس چالاك بود * الحاصل اول نصوح عورتلر حمامنده دلاك ايدى دغا وحيله‌ده زياده چست وچالاك ايدى (مثنوى) سالها مى كرد دلاكى وكس * بو نبرد از حال وسر آن هوس * نيجه يللر اول نصوح دلاكلك ايلدى وكمسه اول هوسدن وانك حالنك سرندن بوى ايلمدى يعنى انك هوسندن وانك حالنك سرندن بر كمسه رايحه ايلته ميوب حقيقتنه واقف اولمدى (م ى) زانكه آواز ورخش زن وار بود * ليك شهوت كامل وبيدار بود * زيرا كه انك يوزى وآوازى زن كبى ايدى ليكن شهوتى كامل وبيدار ايدى (م ى) چادر وسر بند پوشيده ونقاب مرد شهوانى ودر غرهٔ شباب * اول نصوح چادر وسر بند ونقاب اورتنمش ايدى مرد شهوانى وشبابه غره اولمقده ايده يعنى اول نصوح عورتلر كبى باشنه چادر وسر بند ويوزينه دخى نقاب اورتمش ايدى وليكن مرد شهوانى ايدى ويكيتلكك غرورنده ايدى (مثنوى) دختران خسروان را زين طريق * خوش همى ماليد ومى شست آن عشيق) پس بو طريقدن خسرولرك دخترلرينى اول عشيق خوش اوواردى ويووردى يعنى اوزاده عاشق اولان مرد بو اسلوبدن اكابر قزلرنى اووب خوش يووردى وانلر دخى بونى زن صانوردى (مثنوى) توبه‌ها ميكرد وپا درمى كشيد * نفس كافر توبه‌اش را ميدريد * نيجه كره بو فعلدن توبه‌لر ايلدى واياق چكدى وليكن نفس كافر انك توبه سنى يرتدى وخراب ايتدى (مثنوى) رفت پيش عارفى آن زشت كار * كفت ما را در دعايى ياددار * آخر اول زشتكار وبدكردار بر عارف شيخك اوكنه كتدى اكا ايتدى اى عزيز بنى بر دعا ايله ياده كتور يعنى بنى بر دعا ايله ذكر ايت حقمده بر دعا ايله ديدى (مثنوى) سر او دانست آن آزاد مرد) ليك چون حلم خدا پيدا نكرد * اول آزاده اولان مرد عارف فراستله انك سرنى بيلدى ليكن حلم خدا كبى انى پيدا ايلمدى وآنك قباحتنى يوزينه اورب سوء حالنى سويلمدى (م ى) بر لبش قفلست ودر دل رازها) لب خموش ودل پر از آوازها * عارفانكه جام حق نوشيده‌اند * رازها دانسته وپوشيده‌اند * هر كرا اسرار كار آموختند) مهر كردند ودهانش دوختند * عارفك لبى اوزره قفل وار در وقلبنده رازلر وار در آنك لبى خموش وقلبى آوازلردن پر در يعنى عارفك لب ودهانى كشف اسرار ايلمكدن بسته ومقفلدر وليكن قلبنده رازلر چوقدر كرچه لبلرى خموشدرلر ليكن قلبى نيجه معنوى آوازلردن طولو وپر جوشدر عارفلركه حق تعالينك جام اسرارن ايچمشلردر اوزلرنى بيلمشلردر واورتمشلردر هر كز بلا اذن خدا كشف راز واسرار ايلمزلر ولهذا قيل قلوب الاحرار قبور الاسرار هر كيمه كه اسرار كارى اوكرتديلر مهر ايلديلر وانك اغزنى دكديلر يعنى بونلر درونده اولان راز واسرارى اظهار ايلمكه حق تعالينك رضاى شريفى اولميوب بونلرك دهاننى اول رازى سويلمكدن واول سرى كشف ايلمكدن منع ايلديلر كارندن جاهل وغافل اولملرى لازم كلمز بلكه تجاهل وتغافل قيلملرى لازم كلور كه تجاهل وتغافل عارف اولنلرك خصلت حسنه لرندن وبيلوركن بيلمزلكك عادت كريمه لرندندر بونلر جواسيس القلوبدر بونلر ايله مجالست ايلين كسنه به صدق دل وادب باطن لازم اولنلردندر (م ى) سست خنديد وبكفت اى بدنهاد) زانكه دانى ايزدت توبه دهاد) اول عارف سست كولدى وزن شكلنده اولان نصوحه ديدى اى بدنهاد انى كه بيلورسن اندن سكا ايزد تعالى توبه ويرسون يعنى اول عارف مرد بدكارك يوزينه سستلكله كولوب اكا ديدى

اى بد طبيعت خداى تعالينك سكا اول بيلديكك وقيلديغك كاردن توبه ويرسون تا آندن خلاص ايليوب سنى متقيلر مرتبه سنه ايركورسون ديو دعا ايلدى (در بيان انكه دعاى عارف واصل ودر خواست او از حق همچون در خواست حقست از خويشتن كه (بو شرح شريف انك بيانده دركه عارف واصلك دعاسى وانك حق تعاليدن بر نسنه طلب ايتمسى فى الحقيقه حضرت خدانك كنديدن طلب ايتمسى كبيدر زيرا مرد عارفك وجود مجازيسى محو اولوب وجود حقانيله قائم اولمشدر كنت له سمعا وبصرا ولسانا ويدا وقوله تعالى ومارميت اذ رميت ولكن الله رمى زيرا حق تعالى حديث قدسينده ديمشدر بن اول بنده نك سمعى وبصرى اولورم ولسانى ويدى اولورم بنمله ايشيدر وبنمله كورر وبنمله سويلر وبنمله طوتار اول حديث قدسينك اولى بودر كه ابو هريره رضى الله عنه حضرتلرى روايت بيوررلر قال عليه السلام حاكيا عن ربه (قال الله تعالى لا يزال العبد يتقرب الى بالنوافل) عبدم دائما بكا تقرب ايلر عبادت نافله ايله (حتى احبه) حتى بن اكا محبت ايدرم (فاذا احببته) پس چن اول قولمه كه بن محبت ايدرم (كنت سمعه الذى يسمع به) بن انك سمعى اولورم كه بنمله ايشيدر اذنى اولورم ديمدى زيرا جارحه دن منزهدر بلكه سميعلك وبصيرلك انك صفتيدر (وبصره الذى يبصر به) ونور عينى اولورم بنمله كورر (ويده التى يبطش بها) ويدنده اولان قوت وقدرت بنم اولور كه بنمله طوتر (ورجله التى يمشى بها) وآياغنده اولان قوت وقدرت اولورم كه بنم ارادتمله يورر ما حصل كنديلكندن فانى وحقله باقى اولور وقوله ومارميت اذ رميت ولكن الله رمى) بو آيتك تفسيرى جلد اولده اعتراض مريدان سر خنده توز قرآن باز خوان تفسير بيت بيتنك شرحنده مرور ايلدى آنده طلب اولنه (وايات واخبار وآثار درين بسيارست وشرح سبب ساختن حق نا مجرم را بكوش كرفته بتوبه نصوح آورد * وبو خصوصده ايات واخبار وآثار بسيار در وحق تعالينك سبب وبهانه دوزمسنك شرحيدر يعنى حق تعالى كه مسبب الاسبابدر بر سبب وبهانه دوزر تا مجرمك قولاغنى طوتمش توبه نصوحه كتورور لا جرم اول مجرم اول سبب واسطه سيله توبه كار اولور وصالحلر مرتبه سن بولور (م ى) آن دعا از هفت كردون در كذشت * كار آن مسكين باخر خوب كشت * كان دعاى شيخ نى چون هر دعاست * فانيست وكفت او كفت خداست * اول مرد عارفك دعاسى افلاك سبعه دن ايلرو كچدى اول مسكين نصوحك كارى آخرده خوب اولدى زيرا شيخك اول دعاسى هر دعا كبى دكلدر اول شيخ فى الحقيقه فانيدر انك كفتى كفت خدادر يعنى اول شيخ كاملك دعاسى مستجاب اولوب اول دردمندك كار وكردارى انوكله متبدل اولوب صلاحه دوندى زيرا اول شيخ كاملك دعاسى ناسك دعاسى كبى دكلدر انكچون اول شيخ كندى وجود مجازيسندن فانيدر وحضرت حقله باقيدر پس آنك كلامى ودعاسى معناده حضرت حقك اولور (مثنوى) چون خدا از خود سؤال او كد كند * پس دعاى خويش را چون رد كند * مثلا چونكم خداى تعالى كنديدن كدا ايليه پس كنديننك دعاسنى نيجه رد ايلر يعنى رد ايلمز (مثنوى) يك سبب انكيخت صنع ذو الجلال * كه رهانيدش ز نفرين ووبال * الحاصل حضرت ذو الجلالك صنع وقدرتى بر سبب پيدا ايلدى كه اول نصوحى نفرينندن ووبالدن خلاص ايلدى وكناه وخطادن برى قيلدى (مثنوى) اندران حمام پرمى كرد طشت * كوهرى از دختر شه ياوه كشت * اول حمامده نصوح دلاك ايدى اكنى پر ايلدى حكمت اللهك شاهك دخترندن بر كوهر ياوه اولدى يعنى يتدى وغيب اولدى (م ى) كوهرى از حلقهاى كوش او * ياوه كشت وهر زنى در جست وجو آنك كوشنك حلقه لرندن بر كوهر ياوه وضايع اولدى وهر بر عورت جست وجوده اولدى (مثنوى) پس در حمام را بستند سخت (تا بجويند اولش در پيچ ورخت) پس حمامك قپوسنى محكم باغلديلر تا كم اول اول كوهرى رخت واسبابك پيچ وبوكلنده ارايه لر (مثنوى) رختها جستند وآن پيدا نشد * دزد وكوهر نيز هم رسوا نشد * وبالجمله رختلرى ولباس واسبابى آراديلر اول كوهر پيدا اولمدى كوهرك اوغريسى دخى رسواى اولمدى (مثنوى) پس بجد جستن كرفتند از كزاف * در دهان ودر كوش واندر هر شكاف * پس كزافدن فارغ اولوب جدله ارامق طوتديلر دهان وكوشده وهر شكاف ويارقده (مثنوى) در شكاف تحت وفوق وهر طرف * جست وجو كردند در خوش صدف * اشاغى ويوقارى شكافده وهر طرفده خوش صدف اولان در وكوهرى جست وجو ايلديلر (م ى) بانك آمد كه همه عريان شويد * هر كه هستيد ار عجوز وكر نويد * بانك كلدى يعنى بر كسه چاغردى وايتدى اى زنان جمله كز عريان اولك هر كيم كه حمام ايچره وارسز اكر عجوزه سز واكر نو وتازه سز (مثنوى) يك بيك را حاجبه جستن كرفت * تا پديد آيد كهر دانه شكفت * پس اوشهزاده نك حاجبه سى يعنى پرده دار اولان خادمه سى بر بر هر برنى ارامغه طوتدى تا اول شكفت وعجيب كهر دانه پديد وظاهر كله (مثنوى) آن نصوح از ترس شد در خلوتى * روى زرد ولب كبود از خشيتى * اول نصوح بو حالى كوردكده كنديننك خوفندن بر خلوتده زياده خشيتندن يوزى صارى ولبى كوك اولدى (مثنوى) پيش چشم خويش او مى ديد مرك * رفت ومى لرزيد او مانند برك * زيرا اول نصوح كنديننك كوزى اوكنده

حاضر كوردى بيچاره نصوح تنها بر خلوته كندى وبيراق كبى دترردى (مثنوى) كفت يارب بارها بر كشته ام *
توبها وعهدها بشكسته ام) پس خلوتده حق تعالى حضرتلرنه ايتدى يا ربى نيجه كره رجوع ايلمشم توبه لرى وعهدلرى
صيمشم (مثنوى) كرده ام آنها كه از من مى سزيد * تا چنين سيل سياهى در رسيد * الهى اول قبيح فعللرى بندن كه لايق
ايدى ايلمشم حتى بونك كبى بر سيل سياه ايرشدى كه بو بلاى سياه بنم اول كناهمك جزاسيدر ديدى (م ى) نوبت جستن
اكر در من رسد * وه كه جان من چه سختيها كشد * ارامقلق نوبتى اكر بكا يتشه واه كه بنم جانم نه سختلكلر چكر (مثنوى
در جكر افتاداستم صد شرر * در مناجاتم ببين بوى جكر * بو حالده خوف والمدن بنم جكرمه يوز شرر دوشمشدر
در جكرم صد شرر افتاده است تقديرنده اولور مناجاتده بنم جكرم رايحه سنى كور (مثنوى) اينچنين اندوه
كافر را مباد * دامن رحمت كرفتم داد داد * بو نجلين غصه كافره اولمسون اى خدا سنك رحمتك دامنى طوتدم داد داد
يعنى سنك رحمتكه تمسك ايتدم بكا عطا ايله ديدى (مثنوى) كاشكى مادر نزادى مر مرا * يا مرا شيرى بخوردى در چرا
كاشكى بنم مادرم بنى طوغرميدى يا خود چراومرعاده بنى بر ارسلان ييدى ديدى (مثنوى) اى خدا آن كن كه
از تو مى سزد * كه زهر سوراخ مارم مى كزد * اى خدا بو عاصى بنده كه آنى ايله كه سندن اول لايقدر زيرا هر سوراخدن
بنى مار ايصررر (مثنوى) جان سنكين دارم ودل آهنين * ورنه خون كشتى درين رنج وحنين * طاش كبى محكم جان
وآهن كبى قتى قلب طوترم واكر دل وجانم سنكين وآهنين اولميدى بو رنج وحنينده خون اولوردى (مثنوى) وقت
تنك آمد مرا ويك نفس * پادشاهى كن مرا فرياد رس * الهى وقت تنك كلدى بكا وبر نفس قالمدى پس پادشاهلق ايله
بنم فريادمه ايرش (مثنوى) كر مرا اين بار ستارى كنى * توبه كردم من ز هر نا كردنى * اكر بو كره بكا ستارلق ايليه سك
بن هر نا كردنيدن توبه ايلدم يعنى اكر بكا بو دفعه ستارلق ايلرسك بن هر اشلنمسى مشروع اولمين فعلدن ولايق اولمين
عملدن توبه ايلدم ديدى (مثنوى) توبه ام بپذير اين بار دكر * تا ببندم بهر توبه صد كمر * الهى بو كره دخى بنم توبه مى قبول
ايله تا توبه دن اوترى يوز كمر قوشنم (مثنوى) من اكر اين بار تقصيرى كنم * بس دكر مشنو دعا وكفتنم * اكر بن بو كره
توبه ده بر تقصير ايلرسم پس بنم سوزمى ودعامى غيرى قبول ايلمه (مثنوى) اين همى زاريد وصد قطره روان *
كه در افتادم بجلاد وعوان * نصوح بو قدر زاريلك ايلدى وكوزندن يوز قطره روان اولدى وبويله ديردى كه جلاد وعوانه
دوشدم (مثنوى) تا نميرد هيچ افرنكى چنين * هيچ ملحد را مبادا اينچنين * تا هيچ بر فرنك بو نجلين اولمسون هيچ
ملحده بو فغان اولمسون (مثنوى) نوحها مى كرد او بر جان خويش * روى عزرائيل ديده پيش پيش * اول نصوح
كنديننك جانى اوزره نوحه لر ايلدى عزرائيل عليه السلامك يوزنى زياده اوكنده كورمشدى يا خود ايلرولك
كورمشدى ديمك اولور (مثنوى) اى خدا واى خدا چندان بكفت * كان در و ديوار با او كشت جفت * بيچاره نصوح
اى خدا واى خدا بكى اولقدر ديدى كه اول حالده اول در وديوار اكا جفت اولدى يعنى در وديوار انكله اى خدا
واى خدا دو جناب حقه تضرع ايلدى (مثنوى) در ميان يارب ويارب بداو * بانك آمد از ميان جست وجو *
اول نصوح يا ربى يا ربى ميانده ايدى يعنى مناجات قيلمقده وعرض حاجات ايلمكده ايدى ناكاه جست وجو يك ايچنده
بانك كلدى (نوبت جستن رسيدن نصوح وآواز آمدن كه او را برهنه كنند وبجويند كه همه را جستيم نصوح را بجوييد
وبيهوش شدن نصوح از آن هيبت وكشاده شدن كار بعد از نهايت بستكى كما كان يقول رسول الله صلى الله عليه وسلم
اذا اصابه مرض او هم اشتدى ازمة تفرج * بو سرخ شريف جست وجويك نوبتى نصوحه ايرشمك بياننده در
وآواز كلمسنك بياننده دركه آنى دخى عريان ايده لر وآرايه لر بويله ديديلر كه دوكلى عورتلرى ارادق نصوحى ارا بكز واول
هيبتدن نصوحك بيهوش اولمسنك بياننده در وكارك كشاده اولمسيدر بسته لكك نهايتندنصكره نته كم حضرت رسول
اكرم صلى الله عليه وسلم بر مرض ويا بر غم اصابت ايلدكده دو بوجى اولوردى اشتدى ازمة اى زمته سن مشتد ومحكم
اول تفرج جزمله جواب امر در ازمته بلا ومحنته ديرلر يعنى اى بلا ومحنت هر باركه مشتد اوله سن بز چون اى ان مع
العسر يسرا اول بلا ومحنت مقابله سنده نيجه نعمت وعافيت نيشوب منفرج اولورسن پس اول حضرتك مرادى
اشتداد شدت دكلدر بلكه اشتداد شدت ومحنت سبب فرج وعافيتدر پس ذكر سبب اراده مسبب قبيلندن اولور ومراد
اولنان بهجت وسرور اولور بو حديث شريفك مضمونى ابو الفضل يوسف المعروف بابن النحوى بر قصيده غرا ايتمشدر كه
مشهور بين الانام در قصيده منفرجه ديمكله اولى اشتدى ازمة تنفرجى دركه حديث شريفدر قضاعى وفردوس
لاخبار صاحبى حضرت على كرم الله وجهه يه اسناد ايلمشلردر وراويسى حضرت على كرم الله وجهه دردينمشلردر
قال ابو الفضل رضى الله عنه (بيت) قد آذن ليلك بالبلج) وظلام الليل لها سرج * حتى يغشاه ابو السرج * وسحاب
الخير لها مطر * فاذا جاء الا بان تجى * وابن فارض قدس سره العزيز بو مضمونى بر آخر اسلوب ده نظمه كتوروب قصيده

جميعه سنده بيوررلر (بيت) اصبحت فيك كما امسيت مكتئبا) ولم اقل جزعا يا ازمة انفرجى (م ى) جمله را جستيم پيش آ
اى نصوح * كشت بيهوش آن زمان پريد روح) پس بانك وندا كلديكه جمله زنلرى تجسس وطلب ايلدك سندخى ايلرو
كل اى نصوح اول زمان نصوح بيهوش ولا يعقل اولدى روح بدندن اوچدى (مثنوى) همچو ديوار شكسته در فتاد
هوش وعقلش رفت وشد او چون جماد) صنق ديوار كبى دوشدى آنك هوش وعقلى كتدى اول دردمند جماد كبى
اولدى (مثنوى) چونكه هوشش رفت از تن بى امان * سر او با حق پيوست آن زمان) چونكم عقل وهوشى تندن
امانسز كتدى پس اول زمان يعنى اول حيرت وبيهوشلق زماننده آنك سر وجانى حضرت حقه اولاشدى (مثنوى)
چون تهى كشت ووجود او نماند * باز جانش را خدا در پيش خواند) چونكم كندى وارلغندن تهى اولدى وآنك
وجودى قالمدى آنك باز جانى خداى تعالى كندى حضورنه دعوت ايلدى (م ى) چون شكست آن كشتىء او بى مراد
در كنار رحمت دريا فتاد) چونكم آنك كشتىء وجودى مرادسز صندى پس حق تعالينك درياى رحمتى كنارنه دوشدى
مثنوى) چون بحق پيوست چون بيهوش شد * موج رحمت آن زمان در جوش شد) چونكم جان بيهوش اولدى
حضرت حقه اولاشدى اول زمانده موج رحمت جوشيده اولدى يعنى درياى رحمت جوشه كلدى وظهور قيلدى
(مثنوى) چونكه جانش وارهيد از ننك تن * رفت شادان پيش اصل خويشتن) چونكم آنك جانى تندن قورتلدى
وبدنك عيب وعارندن خلاص اولدى كندى اصلى قتنه شادان وخندان كتدى (م ى) جان چو باز وتن مر او را كندهء
پاى بسته پر شكسته بندهء) مثلا جان باز كبيدر وجسم وتن اكا بر كنده كبيدر اياغنى باغلنمش قنادى صنمش بر بنده در
مثنوى) چونكه هوشش رفت وپايش در كشاد * مى پرد آن باز سوى كيقباد) چونكه نصوحك عقلى وهوشى كتدى
وآنك اياغى چوزلدى پس اول باز جان فورى شاه كيقباد جانبنه پرواز ايلدى يعنى شاه حقيقته آنك باز روحى
تن كنده سندن خلاص اولدقدنصكره رجوع ايلدى (مثنوى) چونكه درياهاى رحمت جوش كرد * سنكها
هم آب حيوان نوش كرد) چونكم رحمت دريالرى جوش ايلدى طاشلر دخى آب حيات نوش ايلدى يعنى چونكم درياى
رحمت جوشه كلدى رحمته لايق اولمين سنكين دللر دخى اندن آب حيات نوش قيلدى (مثنوى) ذرهء لاغر شكرف
وزفت شد * فرش خاكى اطلس وزربفت شد) لاغر وضعيف ذره دخى شكرف وقوى اولدى فرش خاكى اطلس وزربفت
اولدى نته كم باران رحمت منصب اولسه فرش خاكى اطلس زربفت كبى منقش اولور (مثنوى) مردهء صد ساله
بيرون شد ز كور * ديو ملعون شد بخوبى رشك حور * يوز ييللق مرده قبردن طشره اولدى ديو ملعون خوبلقده رشك
حور اولدى يعنى چونكم رحمت الهى ظهوره كلدى ودبو ملعون كبى زشت وقبيح اولان كسه قرين اولدى ديو
ملعون كبى زشت وقبيح اولان كسه بر مرتبه خوب ومليح اولور كه حوريلر آنك حسننه رشك ايدرلر (مثنوى) اين همه
روى زمين سرسبز شد * چوب خشك اشكوفه كرد ونغز شد * كرك بابره حريف مى شده * نا اميدان خوش رك وخوش پى
شده * بو دوكلى روى زمين سرسبز اولدى قورى اغاج اشكوفه اولدى ونغز ولطيف آثار رحمت الهيدن بو دوكلى وجه
ارض اخضر اولوب ونضارت بولدى وقورى اغاجلر پر شكوفه اولوب تازه وطرى اولدى قورد قوزى ايله باده به
حريف اولدى نا اميدلر خوشرك وخوش پى اولمش يعنى درياى رحمتك جوش ايلمسندن وباران فضلك باغمسندن
اعدا واضداد اولنلره بيله بر مرتبه الفت واتحاد كلديكه قورد قيو نله مى محبتك حريفى اولديلر ومأيوس ونا اميد اولنلر آثار
رحمت الهيدن طمرلرى وسكرلرى خوش اولديلر وقوت وقدرت بولديلر (مثنوى) بانك آمد ناكهان كه رفت بيم) يافت
شد كم كشته آن در يتيم * چون نصوح حقنده دخى درياى رحمت جوش وخروش ايلدى بانك وصدا كلديكه بيم وخوف
كتدى اول كم كشته اولان در يتيم بولندى يعنى بو خاتونلرك مابيننده بر صدا ظهوره كلديكه خوف وبيم كتدى
اول ضايع اولان در يتيم بولندى شمدنصكره خوف وخطر قالمدى هر كس كندى حالنه وارسون وآسوده اولسون
ديديلر (يافت شدن كوهر وحلالى خواستن حاجبكان وكنيزكان شاهزاده از نصوح (مثنوى) بعد از ان خوف
هلاك جان بده * مژده ها آمد كه اينك كم شده * هلاك جانه سبب اولمش خوفدنصكره مژده لر كلديكه ايشته كم وضايع
اولمش كوهر (مثنوى) يافت شد اندر فرح در يافتيم * مژدكانى ده كه كوهر يافتيم * كوهر بولندى ودخى فرح ايچره
اورلدك يعنى اول كم كشته اولان كوهر بولنمش اولدى بز فرح وسروره مخلوط اولدق وذوق وحبورله امتزاج قيلدق
مشتلق ويركه كوهرى بولدق ديديلر (مثنوى) از غريو ونعره ودستك زدن * پر شده حمام قد زال الحزن * عورتلرك
غريو ونعره سندن والل رين برى برينه اورمسندن قد زال الحزن ديو حمام پر اولمش وذوق وشادلكدن هر كسك قلبى
طولمش (مثنوى) آن نصوح رفته باز آمد بخويش * ديد چشمش تابش صد روز پيش * اول كندندن كتمش نصوح
كيرو كندويه كلدى آنك چشمى اوكنده يوز كونك تابشنى كوزندى يعنى اول حينده كمال سروردن كندى حضورندن

يوز كوزنلك بلكه نيجه يوز كوكلك نور وحبوري مشاهده قيلدى اكر پيش باء فا رسيله اولميوب باء عربيه ايله اولورسه
معنى اول نصوحك كوزى اول حينده نيجه يوز كوكلك تابش وضياسنى زياده كوردى ونيجه يوز كوكلر ذوق وسرور
كوركلردن اولدمده ارتق مسرور اولدى (مثنوى) مى حلالى خواست ازوى هركسى * بوسه مى دادند بردستش بسى
پس حامده اولان زنلردن هر بركسه اول نصوحدن حلاللق دبلدى اعتذار ايدوب آنك دستنه چوق بوسه ويردبلر
والى اوپدبلر (مثنوى) بدكمان برديم كن مارا حلال * كوشت تو خورديم اندر قيل وقال) ديديلركه سنك حقكده
بدكمان ايلدك يعنى سوءظن ايتدك بزه حلال ايله قيل وقالده سنك اتكى يدك يعنى غيبت ايلك مؤمن قرنداشنك ميت
اولديغى حالده اتنى يمك كبى ايكن بزسنى غيبت ايلدك ومعنا اتكى يدك ودخى (اجتنبوا كثيرا من الظن) ديو سوء
ظن ايلمكدن اجتناب ايلمكه امر الهى واقع اولمش ايكن سوءظندن اجتناب ايلميوب سنك حقكده بدكمان اولدق
آنى حلال ايله ديديلر بونده بركسه بى غيبت ايلسه لر اكر مغتاب اولان آنى اشتدى ايسه اول كسه دن استحلال ايلمك لازم
اولديغنه تنبيه واشارت واردر (مثنوى) زانكه ظن جمله بروى بيش بود * زانكه در قربت زجمله پيش بود * زيرا كه جمله
عورتلرك ظنى اكا زياده ايدى اول سببدن كه دخترشاهه آنك قربتى ومقارنتى جمله خواتيندن زياده ايدى (مثنوى)
خاص دلاكش بدو محرم نصوح * بلكه همچون دوتنى يك كشته روح) اول شهزاده نك محرمى وخاص دلاكى نصوح
ايدى بلكه دخترشاهه اول نصوح روح بر اولمش ايكى تن كبى ايدى صورتده مغاير ومعناده متحد ايدى (مثنوى)
كوهر ار بردست او بردست بس * زو ملازم تر بخاتون نيست كس) اكر كوهرى ايلتمش ايسه انجق اول ايلتمشدر ديديلر
زيرا خاتونه آندن مقرب وملازم بر كمسه يوقدر يعنى بويله ديو سوءظن ايلديلر (مثنوى) اول اورا خواست جستن در نبرد
بهر حرمت داشتش تاخير كرد * تا بود كازا يند ازد بجا * اندرين مهلت رهاند خويش را) اول نبرد وجنكده
آنى ارامق استديلر اما خترشاه حرمتدن اوترى آنى محفوظ طوتدى وتأخير ايتدى آنى حرمتدن اوترى كيرو طوتدى
وجست وجودن تأخير ايتدى ديمك دخى جائزدر وتأخيره باعث اول ايديكه تا اوله كه نصوح آنى خوفندن بريره آنه
بو مهلتده كنديسنى قورتاره بوقدر مهلت ايچره اكر الديسه آنى بريره براقوب كنديسنى بو اسلوبله مؤاخذه اولمقدن
خلاص ايلسون ديو جست وجو قيلمقدن آنى تأخير براقديلر (مثنوى) اين حلاليها ازومى خواستند * وز براى عذر
برمى خواستند) چونكم آنك حقنده بويله سوءظن ايلديلر آندن بو حلاللقلرى دبلديلر وعذردن اوترى قالقديلر واعتذار
ايدوب استحلال ايلديلر (مثنوى) كفت بد فضل خداى داد كر * ورنه زانچه كفته شد هستم بتر * چه حلالى خاست
مى بايد زمن * كه منم مجرم تر اهل زمن) نصوح آنلره ديدى دادكر اولان خدانك فضلى اولدى يوخسه اول نسنه كه
ديلمش اولدى بن آندن بدترم بنم كبى كنهكاردن نه حلاللق ديلمك كركدر زيرا بن اهل زمانك مفسد ومجرمترى يم
يعنى نصوح بونلرك اعتذارنه وظاهرا ايلدكلرى تعظيملرنه مغرور اولميوب كنديسنك سوء حالنه وقبيح خصالنه اعتراف
قيلوب بولطفى عادل اولان حق تعالينك فضل ولطف وكرمندن بيلوب بونلره هرنه ديديلر بن آندن بدترم واستحلال
ايلمكه لايق اولمين جمله مجرملردن مجرمترم ديو جواب ويردى (مثنوى) انچه كفتند دم زبد از صد يكيست * برمن
اين كشفست وكس را شكيست) كس چه مى داند زمن جز اندكى) از هزاران جرم وبد فعلى يكى) اول نسنه يى كه حقمده
بد وقباحتدن ديديلر بوزدن بريدر بنم اوزريمه بومعنى مكشوفدر اكر اول كمسيه برشك وار ايسه ده كمسه بنم حالمدن
اندكدن غيرى نه بيلور يعنى بنم قباحتم اولقدر بى حد ولا يعد دركه بو خلق بندن بيلدكلرى دريادن قطره وكوندن
ذره كبيدر ديدى (مثنوى) من همى دانم وان ستار من * جرمها وزشتى كردار من) زيرا بنم حالمى بن بيلورم وبنم اول
ستارم بيلور بنم جرملرمى وبنم كردارمك زشتلكنى نه كم برشمه ديديلر بو خلق سنى زياده ذم ايدرلر اول بونلره
جواب ويروب ديديكه بنم قباحتم آنلرك ديديكندن بيك اولقدر زياده در وبن انلرك كوزندن مستورم وعيوب وذنوبمى
اصل بنم خالقم بيلور ديدى (بيت) انى لمستتر من عين جيرانى * والله يعلم اسرارى واعلانى) ديوب بونلره جواب ويردى
(مثنوى) اول ابليسى مرا اوستاد بود * بعد ازان ابليس پيشم باد بود) جرم وقباحتده اول ابليس بكا اوستاد ايدى
آندنصكره ابليس بنم اوكمده باد وهوا اولدى يعنى بن برمرتبه خبيث وقبيح اولدمكه ابليس بنم قباحت وضلالتمه نسبتله
هيچ شى اولدى بن آندن بدتر وخبيث تر اولدم ديدى نه كم سوزنى نام شاعر دخى بو محله مناسب كنديسنك حالندن
خبر ويروب بو برقاچ بيتى نظم ايلدى (بيت) زهر بدى كه تو دانى هزار چندانم (مرا انداند ازين كونه كس كه من دانم) بيك
صغيره مرا رهنماى شيطان بود * بصد كبيره كنون رهنماى شيطانم (مثنوى) حق بديد آن جمله را ناديد كرد * تا نكردم
در فضيحت روى زرد * باز رحمت پوستين دوزيم كرد * توبه شيرين چو جان روزيم كرد) حق تعالى اول جمله قباحتمى كوردى
ولكن كورلمش ايلدى تا كم فضاحت ورسوا ايلمكدن بنى روى زرد ايلدى وخجل وشرمسار قيلدى كيرو رحمت الهى

بكا پوستين دوزلك ايلدى جان كبى شيرين اولان توبه يى بكا روزى ايلدى پوستين دوز وصف تركيبيدر كورلك ديكيجى
معناسنه يعنى حق تعالينك رحمى بنم دست خطا ايله دريده اولان ديانتم پوستنى ديكيجى اولدى وبكا جان مثابه سنده
شيرين اولان توبه وانابتى عطا قيلدى ديدى (مثنوى) هرچه كردم جمله ناكرده كرفت * طاعت ناكرده آورده كرفت *
هرنه قباحت ايتدمسه جمله سنى ناكرده طوتدى اشلنمش طاعتى كتورمش طوتدى يعنى نقدر سيئات ايسه آنى
محو ايتدى وآنى حسناته تبديل ايدوب آنك محلنه طاعات وحسنات كتوردى (مثنوى) همچو سرو وسوسنم آزاد كرد
همچو بخت ودولتم دلشاد كرد) بنى سرو وسوسن كبى آزاد ايلدى بخت ودولت كبى بنى دلشاد ومسرور ايلدى (مثنوى
نام من درنامه پاكان نوشت * دوزخى بودم ببخشيدم بهشت) بنم نامى اولر نامه سنده يازدى بن دوزخه منسوب ايدم
اول بكا جنت بخش ايلدى (م ى) آه كردم چون رسن شد آه من * كشت آويزان رسن در چاه من) كاهم بيلوب بركون
آه ايلدم بنم اهم رسن كبى اولدى اول رسن بنم چاهمه اصيلجى اولدى يعنى فى المثل بنم اهم بررسن كبى اولوب طبيعتم
چاهى ايچره نازل اولدى (مثنوى) آن رسن بكرفتم وبيرون شدم * شاد وزفت وفربه وكلكون شدم) اول رسنى طوتدم
وطشره اولدم شاد وزفت وفربه وكلكون اولدم يعنى اوكاهمدن اوترى ايلديكم آه ايپنه يا پشوب چاه خطادن يول بولدم
ديدى (م ى) درين چاهى همى بودم زبون * در همه عالم نمى كنجم كنون) اول حالده فى المثل برقيونك دبنده زبون ايدم
شمدى لطف الهيدن دوكلى عالمه صغمازم زيرا مظهر الطاف الهى ولايق فضل ربانى اولان كمسه اول مرتبه عظيم الشان
اولور كه ايكى جهانه صغمازم ديسه قابلدر پس آنلره خطاب ايلمكدن رجوع ايدوب جناب حقك حمد وثناسنه
برسبيل التفات شروع ايدوب ديدى (م ى) آفرينها بر تو باد اى خدا * ناكهان كردى مرا از غم جدا * كر سر هر موى من
يابد زبان * شكرهاى تو نيايد در بيان * ميزنم نعره درين روضه وعيون * خلق را يا ليت قومى يعلمون) اى خداى معين
سكا نيجه يوز بيك تحسين وافر بنلر اولسون ناكهان بنى غمدن دور وجدا ايلدك فرضى بنم هر قيلمك باشى اكر لسان
بولسه سنك نعمتلرك شكرلرى وصف وبيانه كلمز بو واصل اولديغم روضه وعيون معنويده نعره اورورم خلقه ياليت
قومى يعلمون ديرم يعنى حضرت وهاب مطلق بنى شول معنوى اولان روضه وعيونه واصل ايلدى كه غايت ذوقدن
بو خلقه اول مرتبه نك علو شاننى بيلدرمكدن وآنلرى اول مرتبه يه قندرمقدن اوترى نه اوليدى بنم قوم مرتبه مى
بيلهلردى ديو نعره اورورم وتمنى قيلورم نه كم حبيب نجار حضرتلرى بويله ديو تمنى ايلدى وبو آيت كريمه نك تفسيرى
بو جلدك ديباجه سنده مرور ايلدى آنده طلب اوله (باز خواندن شاهزاده نصوح را از بهر دلاكى بعد از استحكام توبه
وقبول توبه وبهانه كردن اوو دفع كفتن) (مثنوى) بعد ازان آمد كسى كز مرحمت * دختر سلطان ما ميخواندت) بو حالتدن
ونصوحك بو انابتندنصكره دخترشاه طرفندن مرحمت جهتندن اكا بركسه كلدى وديدى بزم پادشاهمزك دخترى سنى
دعوت ايلر (مثنوى) دخترشاهت همى خواند بيا * تا سرش شويى كنون اى پارسا) اى نصوح سنى پادشاهك
دخترى دعوت ايلر كل تا آنك باشنى اى پارسا واهل صلاح شمدى يويه سن وا كا خدمت ايدوب احسانته مظهر اوله سن
مثنوى) جز تو دلاكى نمى خواهد دلش * كه بمالد يا بشويد با كلش) آنك كوكلى سندن غيرى بر دلاك استمز كه
آنى اووه يا خود آنى كل ايله يويه ديدى (مثنوى) كفت رو رو دست من بيكار شد * وين نصوح تو كنون بيمار شد)
نصوح ايتدى يورى يورى بنم دستم بيكار اولدى يعنى الم ايشدن قالدى وبكا دلاكلكدن كلى ايله فراغت حاصل اولدى
بو سنك نصوحك شمدى مريض وبيمار اولدى (م ى) رو كسى ديكر بجو اشتاب وتفت) كه مرا والله دست از كار رفت
يورى شتاب وعجله ايله برغيرى كمسه طلب ايله زيرا والله بنم دستم كار وعملدن كتدى (مثنوى) با دل خود كفت
كز حد رفت جرم * از دل من كى رود آن ترس وكرم) نصوح چونكم اول كلن كمسه يى بو كونه كلام ايله دفع ايلدى دونوب
كندى قلبنه سويلدى وديدى كه جرم حددن كتدى وحسابدن تجاوز ايتدى بنم دل وجانمدن اول ترس وخوف وغم
وغصه نچن كيدر (مثنوى) من بمردم يك ره وباز آمدم * من چشيدم تلخى مرك وعدم) بن بر كره اولدم وعدم اقليمنه
كتدم كيرو كلدم بن موت وعدم اجيلغنى طاتدم (مثنوى) توبه كردم حقيقت با خدا * نشكنم تا جان شدن از تن جدا)
بعد ازان محنت كرا بارد كر * پا رود سوى خطر الا كه خر) پس خداى تعالى به حقيقة بر توبه ايلدم اول توبه يى صيمزم
جان تندن جدا اولنجيه دك اول محنتدنصكره كيمك بركره دخى خطر جانبنه اياغى كيدر الا كه خرك اياغى كيدر يعنى
بن حقيقت جهتندن خداى تعالى حضرتلرينه وآنك رضاسنه وطاعتنه رجوع ايلدم تا كم جانم بدندن جدا اولنجه
بن توبه يى صيمزم اول محنتدنصكره كه بن كوردم وبو قدر الام وشدايدى كه بن چكدم نه كونه كمسه نك اياغى بر كره دخى
اول خطر جانبنه كيدر كيتمز الا كه خرسيرت اولان كمسه لرك اياغى كيدر نه كم بو قصه ده اولان خر پنجه شيردن بر دفعه
خلاص اولدقدنصكره ينه روبهك حيله سنه مغرور اولوب اول شير جانبنه كتدى وترك حزم واحتياط ايتدى آخر شيرك

بنجه سنده هلاك اولدی (حكايت در بيان اذكه كسی توبه كند و پشيمان شود وباز آن پشيمانيهارا فراموش كند وآزموده را باز آزمايد در خسارت ابد افتد چون توبه اورا ثباتی وقوتی وحلاوتی وقبول مددی نرسد چون درخت بی بيخ هر روز زردتر وخشك تر كردد نعوذ بالله * بو حكايت آنك بياننده دركه بر كمسه توبه ايلر و پشيمان اولور وكيرو اول پشيمانلقلری فراموش ايدر وآزموده ومجربی كيرو تجربه ايلر يعنی برمجرب اولمش كناهی ينه ايشلر وآنك سوء جزاسی كورر اول كمسه خسارت ابده دوشر چونكه آنك توبه سنه برثبات وبرقوت وبرحلاوت وبرقبول مددا يرشميه كوكسز درخت كبی هر كون زردتر وخشكتر اولور حتی برحاله وارركه آنك قلبنده نشو ونمای ايمان زائل اولور قوری اغاج كبی قالور العياذ بالله (مثنوی) كازری بود ومر اورا يك خری * پشت ريش اشكم تهی ولاغری) بر كازر وار ايدی وآنك برخری وار ايدی ارقه سی ياره وشكمی خالی وبرلاغر خر ايدی (مثنوی) درميان سنكلاخ بی كياه * روز تا شب بی نوا وبی پناه * اول خر بيچاره كياه ونباتسز برطاشلق ايچنده كوندز كيجيه دك بی نوا وبی پناه ايدی يعنی آزقی يوق وصيغنه جق بری يوق ايدی (مثنوی) بهر خوردن غير آب آنجا نبود * روز وشب بد خردران كور وكبود) يمكدن وايچمكدن اوتری اول محلده صودن غيری نسنه يوق ايدی لاجرم روز وشب خرانده كور وكبود ايدی (مثنوی) آن حوالی نيستان وبيشه بود * شير بود آنجا كه صيدش پيشه بود * اول اطراف نيستان وبيشه ايدی آنده شير وار ايدی كه اكا صيد ايلمك پيشه ايدی يعنی حيوانلری صيد ايلمك اول شيرك صنعت وپيشه سی ايدی (مثنوی) شير را با پيل نر جنك اوفتاد * خسته شد آن شير وماند از اصطياد) اتفاقا اول ارسلانك برفيل نر ايله جنكی واقع اولدی اول شير خسته ومجروح اولدی واصطياددن قالدی يعنی اول پيل قويدن زخملر يوب مجروح اولدی وصيد قيلمقدن كيرو قالدی (م ی) مدتی واماند زان ضعف از شكار) بی نوا ماندند دد از چاشت خوار) برزمان اول ضعفدن اوتری شكاردن كيرو قالدی آنك اطرافنده ساكن اولان وفضله سنی اكل قيلان سباع چاشت خواردن بی نوا قالديلر (مثنوی) زانكه باقی خوار شير ايشان بدند * شير چون رنجور شد تنك آمدند * زيرا شيرك صيدنك بقيه سنی وفضله سنی انلر ييجی ايديلر چونكم شير رنجور اولدی انلر تنك كلديلر يعنی مضايقه يه دوشديلر (مثنوی) شيريك روباه را فرمود رو * مر خری را بهر من صياد شو) شير چونكم بو تنكلكی كوردی وتوابعنك دخی بو قلتنه ومضايقه سنه نظر ايركوردی بر ثعلبه ديدی كه يوری تحقيقا بندن اوتری برخری صياد اول وانی برخدعه وفريله بنم اوكومه كتور (مثنوی) كرخری يابی بكردم غزار * رو فسونش خوان فريبانش بيار * ای روباه اكر بو صحراده غزارك اطرافنده برخر بولور ايسك يوری اكا فسون اوقوانی الدابرق كتور وحيله وخدعه ايدوب بنم حضوره كتور (مثنوی) چون بيابم قوتی از كوشت خر * پس بكيرم بعد ازان صيد دكر * چونكم خرك صيد وشكارندن برقوت بولم پس اندنصكره براخر صيد طوتارم (مثنوی) اندكی من ميخورم باقی شما * من سبب باشم شمارا در نوا * اندن برازجق برم باقيسنی سز يرسز بن نوا وغداء سزه سبب اولورم (مثنوی) يا خری يا كاوی بهر من بجوی * زان فسونها كه می دانی بكوی * ای روباه بندن اوتری برخری ويا بركاوی طلب ايله اول فسونلردن وحيله لردنكه بيلورسن اكا دی (مثنوی) از فسون واز سخنهای خوشش * از سرش بيرون كن وانيجا كشش * افسونلردن وخوش سوزلردن انی باشدن چقارو بورايه انی چك وبنم حضوره كتوردی

(تشبيه كردن قطب كه عارف واصلست در اجری دادن خلق از قوت مغفرت ورحمت بر مراتبی كه حقش الهام دهد وتمثيل بشير كه اجری خوار وباقی خوار ويند بر مراتب قرب ايشان بشيرنه قرب مكانی بلكه قرب صفتی وتفاصيل اين بسيارست والله الهادی) بو سرخ شريف قطب عالمكه عارف واصلدر تشبيه ايلمك بياننده در مغفرت ورحمت قوتندن خلقه اجری ونفقه ويرمكده شول برمرتبه لر اوزره كه حق تعالی اكا الهام ويرر ودخی انی شيره تمثيل ايلمك بياندركه سباع آنك صيدنك بقيه سن ييجيلر ووظيفه سن الجيلردر انلرك شيره اولان قربنك مرتبه سی اوزره اما قطبه خلقك قربی قرب مكانی دكلدر بلكه قرب صفتيدر يعنی آنك صفتيله هرقنغی كسه زياده رك موصوف اولسه اكا تقربی زياده اولور وانك اجری ونفقه سنه زياده واصل اولور وبو قرب وصفتك تفصيللری بسياردر والله تبارك وتعالی ديلديكی قولنی بو ذكر اولنان قربه وصراط مستقيمه هدايت ايديجيدر (مثنوی) قطب شير وصيد كردن كار او * باقيان اين خلق باقی خوار او * تا توانی دررضای قطب كوش * تا قوی كردد كند صيد وحوش) قطب شير مشابه سنده در وصيد وشكار ايلمك آنك كاريدر بو خلقك باقيلری آنك باقی خواريدر يعنی بو عالم فی المثل ميشستان كبيدر وقطب عالم شير دلير كبيدر وحق سبحانه وتعاليدن رحمت ومغفرتی الق وصيد ايلمك آنك كاريدر وباقی بو خلق ارسلانك اطرافنده اولان فضله سنی وبقيه سنی اكل قيلان سباع وجانوران كبيدر صحرای حقيقتدن مغفرت ورحمتی ابتدا قطب عالم اولان كامل صيد ايلر بعده هركس اكا تقربی

مقداری آنك فضله سندن حصه آلور فيض الهی ابتدا اكا كلور آندنصكره هركسه استعدادلری قدر منقسم اولور چونكم قضيه بويله در تا قادر اولدقجه قطبك رضاسنه سعی ايله تا كم قطب قوی اوله وسنك خدمتكله قدرت بوله وحوشی صيد ايليه قطب دكرمن ايكنه ديرلر و هر شيئك مركز ومدارنه دخی قطب تعبير ايدرلر پس عند المشايخ بركمسه مشيخت مرتبه سنه وارسه وارشاده نائل مستحق اولسه واكا برنيجه كمسنه مريد اولسه وبيعت قيلسه اول كمسه بونلرك قطبی اولور پس بو خطاب اول مريده لازم كلوركه ديه ای مريد اولان وقطبه خدمت قيلان طالب قادر اولدقجه قطبك رضاسنی اله كتورمكه سعی وكوشش ايله تا كم سنك خدمتك واسطه سيله اول قطب قوی اوله وناسدن بعض وحشی اولان كمسه لری شكار ايليه وحوشدن مراد بونده اصحاب دلك صحبتلرندن وحشی اولان واستنفار قيلان طائفه در شير معنوی اولان قطب مريددن عاری اولديغی تقدير اوزره ضعفدن خالی دكلدر اما چون اكا برمريد صادق ويار موافق بيعت قيلسه وانكله وحشی طبيعت اولان ناس مابيننده ترجمان اولسه وآنلری شيرك صحبتنه ترغيب وتحريض قيلسه اول شير طريقت دخی اول مريد واسطه سيله كنديينك حضورنه كلان وصيد ايلمكه قابل اولانی آلور واكا خير دعالر ايلر پس اول مريد شيخنك رضاسنه سعی ايلمش اولور وشيخی دخی آنك معاونت ومظاهرتيله قوت بولور نته كم حضرت حبيب اكرم صلی الله عليه وسلم حضرت عمرك اسلامه كلمسيله واول حضرته بيعت قيلمسيله قوی اولدی ودين اسلام ظهوره كلدی ورونق بولدی پس چاريار كزينك معاونت ومظاهرت قيلمريله دين محمد قوت بولدی ونيجه كمسه لر ايمان واسلامه كلدی پس ديمه كه قطب چونكم خليفهٔ الهی ومظهر ربانی اوله آنك بو عالمده تصرفی كيف ما يشاء جاری اولمق كركك آنك مريد ومحبت واسطه سيله خلقی صيد ايلمكه نه احتياجی واردر اكر بو سوز برنده اولسيدی حضرت نبی مكرم صلی الله عليه وسلم ابتدای اسلامده دينی كفره خوفندن اخفا ايلمزدی ومعاونت اصحابه محتاج اولمزدی معلوم اولديكه قطبك دخی اكثر امورده ياره ومريد صداقت كرداره احتياجی واردر (مثنوی) چون برنجد بی نوا مانند خلق * كز كف عقلست جمله رزق حلق * زانكه وجد خلق باقی خورد اوست * اين نكه دار ار دل تو صيد جوست چونكم قطب بی حضور ورنجيده اوله خلق بی نوا قالورلر زيرا بو غازك رزقی عقل النده در زيرا خلقك وجدی خوردنك باقيسيدر بونی نكاه طوت اكر سنك جانك شكار طلب ايديجی ايسه يعنی چونكم قطبك قلبی اينجنه كندويه تابع اولان خلق غدای روحانيدن بی نوا قالورلر وارزاق نورانيدن بی بهره اولورلر زيرا بو خلق فی المثل جسد وحلق مثابه سنده در وبونلره مدار اولان قطب مدبريدن اولان عقل مرتبه سنده در بو غازا ايچون كلان رزق عقلك دست تدبير وكف تداركندن حاصل اولديغی كبی بوكا مشابه سنده اولان غدای روحانيسی قطبك دست تدبيرندن ظهوره كلور وانك يد همتيله فائده لر ظاهر اولور زيرا كه اكا تابع اولان خلقك وجد وحالی وكشف وكرامتی وذوق وراحتی وبونلر امثالی اولان نعمتلری انك فضله سی وغداسنك بقيه سيدر نته كم ابن فارض قدس الله سره حضرتلری قطب حقيقی اولان حضرت رسول عليه السلامك مرتبه لرندن ترجمان اولوب وكنديلرك دخی اول مرتبه نك صاحبی اولديغنه بو بيتله اشارت ايدوب بيورديلر (بيت) ومن فضل ما اشربت شرب معاصری * ومن كان قبلی فالفضائل فضلی) بو معنايی حفظ طوت وبو ديديكم وجه اوزره قطبك رضاسنی اله كتورمكه سعی ايت اكر سنك قلبك معنوی وروحانی اولان شكارلرك طالبی ايسه ديمك اولور (مثنوی) اوچو عقل وخلق چون اعضای تن * بستهٔ عقلست تدبير بدن * ضعف قطب از تن بود از روح نی * ضعف در كشتی بود در نوح نی) اول قطب عقل كبيدر وخلق اكا نسبت اعضای تن كبيدر بدنك تدبيری عقله مقيددر قطبك ضعفی تن جهتندن اولور روح جهتندن دكل مثلا ضعف كشتی ده در حضرت نوح ده دكلدر يعنی قطب بو عالمده عقل كبی مدبردر وخلق عالم اكا نسبتله بدنك عضولری كبيدر بو مقرردر كه تدبير بدن عقله بسته ومقيددر كذلك بو اعضاء وجوارح مثابه سنده اولان خلق هم عقل مرتبه سنده اولان قطبك تدبير وتصرفنه مقيدلردر اول بونلرك وجودنده هرنه مقوله تدبير ايلرسه بونلر اكا معنی جهتندن مخالفت ايلمكه قادر اوله مزلر اما صورت جهتندن مخالفت ايلسه لر قابلدر زيرا اكثر زمانده بو قطب اولنلر من حيث الصورة ضعيف وفقير اولورلر وليكن روح جهتندن قوی وقادرلردر انلرك قلبنك مراد ايلديكنی بو خلق عالم تبديل وتغيير ايلمكه قادر اوله مزلر بونلرك بدنی كشتی وروحلری نوح كبيدر مثلا كشتينك ضعف وسست اولمسندن حضرت نوح عليه السلامك ضعيف وسست اولمسی لازم كلمز كذلك بونلرك صورتی حقير وبدنلری ضعيف اولمسندن روحلرينك ضعيف اولمسی لازم كلمز قطب بونلرك روحيدر بو خسته بدنلری دكلدر پس نظر روحه وعقله اولوب بدنه اولمق كرك (مثنوی) قطب آن باشد كه كرد خود تند * كردش افلاك كرد او بود) قطب اول اولوركه كندی اطرافنه طولانور افلاكك كردشی آنك اطرافنده اولور افلاك فلكك جمعيدر وفلك شول جرم كری محيطدركه ايكی سطحی واردر بری ظاهری وبری باطنی

وهر فلكك سطح باطننده ایكی نقطۀ معقوله اعتبار اولنور كه فرضا بر نقطه دن بر نقطه یه بر خط چكسك برابر كله مثلا
بو شكلده اوله . ——— . بو نقطه لرك برینه قطب شمالی و برینه قطب جنوبی دیرلر و مركز فلك ومدار آسمان دخی دیرلر
حركات افلاك همیشه بو مفروضیه اولان نقطه لرك اوزرینه دور ایدر و بو نقطه لر من بعد حركت ایتمزلر وقائم وثابت دررلر
اكرچه بحسب الظاهر افلاككك قطبلری بونلر و افلاك بونلرك اوزرینه طولانورلر ولیكن هم افلاكك وهم املاكك وهم اهل
خاكك معناده قطبی شول انسان كاملدر كه مدار جمیع عالم اكر روحانی واكر جسمانی اولدر نته كم ابن فارض حضرتلرینك
بو بیتی بو محله مناسبدر (بیت) فی دارت الافلاك فاعجب لقطبها المحیط بها والقطب مركز نقطة) وتائیه یه اولان شرحزده
بو بیتك معناسنده قطبك بعض اسرار و رموزاتنی تحریر اولنمشدر و بوراده لازم اولان بودر كه اولا حقیقتده قطب كیمدر
وهر عصرده قطب اولان نه مرتبه ده در بیلسن تا مشكلك عارف ایسك حل اوله بیلسكل كه حقیقتده قطب ازلا وابدا
من اول الوجود الى اخره حقیقت محمدیه در كما قال القاشانی فی الاصطلاح القطبیة الكبرى هی مرتبة قطب الاقطاب
وهو باطن نبوة محمد فلا یكون بعده الا لورثته لاختصاصه بالاكملیة پس هر عصرده اولان قطب الاقطاب كه قائم مقام
محمدیدر شول بركسه در كه موضع نظر رب العالمین اوله وقلب اسرافیل اوزره اوله نته كم قاشانی دخی اصطلاحنده بویله
دیمشدر القطب هو الواحد الذی موضع نظر الله تعالى من العالم فی كل زمان وهو على قلب اسرافیل علیه السلام
پس توضیح معنای بیته كلهلم توضیح معنای بیت اولدر كه هر عصرده قطب الاقطاب اول بركسه در كه همیشه كندی
حقیقتنك اطرافنه طولنه وجمیع عالمی اكر علوی واكر سفلی كندینك قوای روحانیه سی وقوای جسمانیه سی كبی بوله
وذاتی بوجمله اشیانك میاننده عقل مدبر و روح معبر مشاهده قیله ملكلر آنك اذنیله هدایت قیله لر وفلكلر آنك نور باطنندن
منور اوله لر كما قال ابن الفارض قدس سره (بیت) ولا فلك الا ومن نور باطنی به ملك یهدی الهدى بمشیئتی) وبو افلاكك
من حیث المعنی كردش ودورانی كندی حقیقتنك اطرافی اوزره اولدیغنی وجمله كندیدن اوتری دور وحركت وخدمت
قیلدیغنی مشاهده ایلیه وبو مرتبه ده اولان كامل علمدن ومعرفتدن وجناب حقدن فیضی اخذ ایلكده واسطه یه اصلا
محتاج دكلدر هر نه معنی استرسه وهر نه كونه تجلی طلب ایلرسه روحنه غیر واسطه اولور آندنصكره سائر اقطابه آنك
باطنندن فیوضات الهیه منعكس اولور وآنلرك روحنك اكا هر نقدر قرب معنویسی وار ایسه اولقدر نورانیتی وروحانیتی
ارتق اولور اقطابك قطب اولملری بدنیت وفرعیت طریقیله اولور وآنك قطبیتی اصالت طریقیله اولور اما اقطابدن
هر بریسی كندی تحت تصرفلرنده اولان كمسه لره لسان حالله بن قطبم دیسه صحیح اولور زیرا آنلرك وجودنده ظهور ایلین
تجلی دخی فی الحقیقه حق تعالینكدر ولیكن حقیقته نظر اولنلدقده مستجمع جمیع صفات اولان مسمی اللهك مظهری
اولان قطب الاقطابكدر كه آنك حقیقتده نامی عبد اللهدر اما بحسب الظاهر هر نه كونه اسمك مسماسی اولورسه اولسون
پس سائر اقطاب بو كاملك خلیفه سی وفرعی كبیدر اكر بحسب الظاهر بری برلریله مقارنت ومجالست ایلمدیلرسه ده
وبو آنلرك اصلی كبیدر فافهم (مثنوی) یاریٔ ده در مرمۀ كشتی اش * كر غلام خاص وبنده كشتی اش * یاریت
در فزاید نه اندرو) كفت حق ان تنصروا الله تنصروا) آنك كشتی سنك مرمتی خصوصنده اكا یاریلك ویرا كركا بنده
وخاص غلام اولدكسه سنك یاریلكك سنده زیاده اولور آنده دكل نته كم حق تعالى اكر سز اللهه نصرت ایلرسكز نصرت
اولنورسز دیدی بو مصرع سورۀ محمدده اولان آیته اشارتدر (یا ایها الذین آمنوا) ای وحدانیت حقه تصدیق ایدنلر
ان تنصروا الله) اكر اللهك دیننه ورسولنه نصرت ایدرسه كز (ینصركم) الله تعالى دخی سزه وهر كاریكزه نصرت ایدر
ویثبت اقدامكم) وقدملریكزی ثابت قیلردین ودیاننده ومجاهده ده وحقوق اسلامه قیامده وسورۀ حجده دخی بیورر
ولینصرن الله من ینصره) البتته الله تعالى نصرت ایلر شول كمسه یه كه اكا نصرت ایلیه یعنی آنك دیننه ویاخود رسولنه
نصرت ایلیه (ان الله لقوی عزیز) وتحقیقا الله تعالى نصرتنه قادر وقوی پادشاهدر وجمیع اشیا اوزره غالبدر كه كمسه
آنی منع ایده مز وتوضیح معنای بیتین شریفین اولدر چونكه قطبك ضعفی كشتی بدن جهتندن اولدیسه وآنك
احتیاجی وافتقاری زورق تن جانبندن ظهوره كلدیسه اكا تابع اولان طالب آنك كشتی بدننك مرمتنه یاریلك قیلسه
یعنی آنك بدننك بعض حوایج ومهماتنك حصولی ایچون معاون اولسه حقیقتده آنك نفعی وفائده سی ینه كندینه
عائد اولور آنكیچون طالب ومریده اولنلره خطاب ایدوب بیوررلر ای مرید ومستفید اولان كمسه زمانكده اولان قطبك
كشتی وجودنك لوازم ومهماتنك حصولنده اكا یاریلك ویرا كرسن آنك خاص غلامی وبنده سنك نامی اولدكسه
وبونی دخی بویله بیلكه سنك اكا خدمتك ومعاونتك سنك حقكده سكا عون ونصرتی زیاده ایلر آنك حقنده دكل نته كم
الله تبارك وتعالى كندی رسولنه وآنك دیننه اولان نصرتی همان كندی جانبنه اولمق منزله سنه تنزیل ایدوب دیدی
اكر سز بنم رسولمه نصرت ایلرسه كز سز كندیكز نصرت اولنورسز ومعناده اول نصرتی ومعاونتی كندیكزه

قیلورسز (ان احسنتم احسنتم لانفسكم) آیت كریمه سی بو معنایی مؤید اولور (ومن خدم خدم) حدیث شریفی
دخی بو فحوایه دلالت قیلور (مثنوی) همچو روبه صید كیرو كن فداش * تا عوض كیری هزاران صید بیش *
روبهانه باشد آن صید مرید * مرده كیر د صید كفتار مرید * مرده پیش او كشی زنده شود * چرك در پالیز روینده شود)
روباه كبی صید طوت واول شیر معنوی اولان قطبه فدا ایله تا كم هزاران صیدی وآندن زیاده یی عوض طوته سن مریدك
اول صیدی روباهانه اولور اما كفتار مرید مرده طوتر اكر مرده یی آنك حضورینه چكرسن زنده اولور مثلا چرك پالیزده
نبات بتریجی اولور مرید فتح میمیله قوی ومعاند معناسنه در پالیز بوستانه درلر یعنی ای مرید قصه ده اولان
روباه صیدی طوتوب شیر جانبنه ایلتدیكی كبی سن دخی بو دنیانك متاعندن واهلندن نیجه شیلری صید وشكار ایلیوب
اول میشیستان معنوینك شیر دلیری اولان قطبه فدا ایله تا كم اول فدا ایلدیكك صیدلرك مقابله سنده هزاران عوض
وآندن زیاده اضعاف مضاعف اجر كریم بوله سن زیرا اهر نبی كه دنیاده بر ولینك طریقنده بر مرید بذل ایلسه الله تبارك
وتعالى آنك مقابله سنده دنیاده وآخرتده اكا اضعاف مضاعف عوضلر ویرر مریدك اول متاع دنیادن صید ایلیوب
شیخك یولنده فدا ایلدیكی شیلر شیخك علو شانته نسبت روبهانه اولور یعنی اكا چاپلوسلق وتملق قیلمق اولور واوستاده
تملق قیلمق بغایت مستحب ومندوب اولور كما قال علیه السلام لیس من اخلاق المؤمن التملق الا فی طلب العلم وفی روایة
اخرى الا لاستاذ رواه معاذ رضی الله عنه پس بونده روبهانه دیملرندن مراد مجرد شیخه تملق ایلمكدن عبارت اولور
اما قوی ومعاند اولان كفتارك صیدی مرده اولور كفتار صرتلانه دیرله مقبره دن میتی اخراج ایدوب بر بوراده مراد اهل
دنیادر كه آنلرك صیدی مرده مشابه سنده اولان متاع دنیویدر اكر ای كفتار طبیعت اولان اهل دنیا اول مرده مشابه سنده
اولان متاع دنیایی اول شیر خدا انك وقطب فلك هدانك اوكنه چكه سن وآنی اكا فدا قیله سن اول مرده مشابه سنده اولان
متاع دنیوی آنك قبول ایلسنك یمن وبركاتیله زنده اولور وروح بولور وسكا یوم آخرتده نفع وفائده قیلور فی المثل متاع دنیا
چرك وزبل كبیدر شیخ كامل بوستان لطیف كبیدر چرك بوستانه واصل اولدقده اول زمین پاكك بركاتیله نباتی وسبزواتی
انبات ایلدیكی كبی متاع دنیوی دخی شیخ كاملك قبولنه واصل وبوستان صحبتنه داخل اولدقده اول مرده لك
ومردارلك صفتی آندن كیدوب سنكچون نیجه تر وتازه معنوی وروحانی نباتلر وسبزه لر بتورر وباغبان حقیقت آنك
محصولنی عاقبة الامر ینه سكا كتورر پس ینه صدده رجوع ایدوب روباهك شیره نه دیدیكنی تقریر ایلمكه شروع
ایدوب بیوررلر (م ی) كفت روبه شیر را خدمت كنم * حیلها سازم ز عقلش بر كنم) چونكم روباه اول شیره لسان حالله
خدمت ایلیم دیدی وتمكن اولدیغنجه حیله لر دوزم انی عقلدن وتدبیردن قوپارم دیدی بو بیتدن مقدم شیردن مراد قطب
عالم وروباهدن مراد مرید اولمش ایدی بو محلده روباهدن مراد شیطان وشیردن مراد مظهر قهر الهی اولان بر حاكم ظالم
ویا بر عدوی قاهر اولور وخردن مراد ساده دل وباركش فقیر ومقل اولان كمسه اولور وشیطان آنی حیله وبهانه ایله ثبات
وجودی تطهیر ایلین شیخ عالمك صحبتندن وخدمتندن دنیا جرا كاهنه ترغیب وتحریض ایلمك افسونیله جدا ایدوب
عدوی قاهرك ویا حاكم ظالمك پنجه سنه كرفتار ایلر نته كم بو معنالره اشارت ایدوب بیوررلر (مثنوی) حیله وافسونكری
كار منست * كار من دستان وازره بردنست) روباه شیره دیدی حیله وافسون كرچه بنم كار وعملمدر بنم كارم حیله در
ویولدن ایلتمكدر یعنی بنم كار وكردارم حیله وخدعه ایدوب بر ساده دلی یولدن چقارمقدر دیدی (مثنوی) از سر كه
جانب جوی شتافت * آن خر مسكین لاغر را بیافت) پس روباه طاغ باشندن جوی جانبنه واردی اول خر مسكین
لاغری بولدی (مثنوی) پس سلام كرم كرد وپیش رفت * پیش آن ساده دل درویش رفت * كفت چونی اندرین صحرای
خشك * در میان سنكلاخ جای خشك * پس روباه سلام كرم ایتدی وایلرو اوكنه كتدی اول ساده دل درویشك
اوكنه كتدی الحاصل روباه خرك قتنه كلدی واكا دیدی بو خشك ویابس صحراده نیجه سن سنكلاخ اورتاسنده وخشك
ویابس یرده بوده جائزدر كه شیر ضعیفدن مراد درنده طبیعت اولان شیخ ناقص اوله وروباهدن مراد آنك حیله كار
اولان مریدی اوله وكاوب نیجه ساده دل فقیرلری حیله وافسونله اضلال ایدوب مرتبه سندن آیروب اول شیخ ناقصك
پنجه سنه كرفتار ایلیوب عاقبت انده هلاك معنوی اولمغه سبب اوله (مثنوی) كفت خر كردر غمم كر دارم *
قسمتم حق كرد من زین شاكرم * شكر كویم دوست را در خیر وشر * زانكه هست اندر قضا از بد بتر) خر بیچاره آداب
واصول اوزره ایتدی اكر غمده یم اكر جنتده یم بكا حق تعالى نصیب وقسمت ایلدی بن بوندن شاكرم خیر وشرده دوسته
شكر دیرم زیرا قضای الهیده بددن بتر واردر خردن مراد بونده درویش قناعت كردار وروباهدن مراد مرد حیله كار
اولدیغی اوزره معنی بو اولور كه هر بار كه بر حیله كار ومكار بر قناعت كرداری بو لعبله مرتبه سندن جدا ایلمك استسه
عاقل اولان اكا بویله جواب ویررو دیرا كر غمده یم واكر باغ ارمده یم بنم قسمتمی حق تعالى ایلدی بن بو حالمدن شاكی دكلم

شا کرم اکر خیرده وشرده دوست حضرتلرینه شکر ایلرم والحمد لله علی کل حال دیو سویلرم زیرا قضایه رضا و برمکم لازم اولنلردندر اکر بر بلا و قضایه راضی اولمیوب آندن خلاص اولمغه سعی ایلسڭ کاه اولورکه آندن بدتر بر بلا وقضایه دخی مبتلا اولورسن پس اولکی قضایه رضا ویروب آندن بدتر اولندن حذر ایلمك لازمدر دیدی (مثنوی) جونکه قسام اوست کفر آمد کله * صبر باید صبر مفتاح الصله * غیر حق جمله عدو ند اوست دوست * با عدو از دوست شکوت کی نکوست) تا دهد دوغم نخواهم انکبین * زانکه هر نعمت غمی دارد قرین) جونکم قسام اولدرکله وشکایت کفر کادی صبر کرکدر زیرا صبر صله نڭ مفتاحیدر حق تعالی دن غیریسی جمله عدولردر دوست همان حق تعالیدر دشمنه دوستدن شکایت نجن ایو درمادامکه دوغ وایران ویره آنکله قانع اولوب عسل استمزم زیرا که هر نعمت قرین برغم طوتر یعنی جونکم خلقڭ ارزاقنی قسمت ایدیجی اول رزاق مطلقدر کما قال الله تعالی (نحن قسمنا بینهم معیشتهم فی الحیوة الدنیا) پس اول عادل اولان قساملڭ ویردیکی قسمته راضی اولمق وشکایت قیلمق معناده کفر کادی امدی قلیل المعیشة اولان کسیه صبر کرکدر زیرا صبر ایلمك صله وعطانڭ مفتاحیدر که صبر ایلین عطیه یه واصل اولور حق حق سبحانه وتعالیدن غیری اولان خلق حقیقتده طالب حق اولان کسیه جمله عدو ومثابه سنده درلر دوست همان اول واحد مطلقدر پس دوستدن دشمنه شکوا ایلمك نیجه نکودرنکو ومقبول دکلدر بلکه عین قباحتدر تاکم اول قسام عادل بکا ایران ویره بن آنڭ قسمتنه راضی اولوب انکبین استمزم زیرا که هر نعمت بو عالمده کندیسنه قرین برغم طوتار پس بر نعمت که قرین غم اوله و بر راحتڭ که آخرنده زحمت والم اوله آندن فراغت ایدوب مقسوم اولنه قناعت قیلمق کبی نعمت ودولت اولمز (حکایت دیدن خرسقایی بانوای اسبان تازی را در آخر خاص وتمنا بردن او آن دولت را) بو سرخ شریف بر سقانڭ خری آخور خاصده عربی آتلری نوا وغدا ایله کورمه سنڭ حکایتیدر واول دولت ونعمتی اول خرسقا تمنی ایلمه سنڭ بیانیدر (ودر موعظه آنکه تمنا باید بردن الا مغفرت وعنایت) بو معنی اول موعظه نڭ بیانده درکه تمنی وآرزو ایلمك کرکمز الا مغفرت وعنایت حقی یعنی دولت صوریدن ونعمت وریاست دنیویدن مؤمن اولنه اصلا برشی تمنی ایلمك لایق دکلدر مکرکه حق سبحانه وتعالینڭ مغفرتنی وعنایتنی که العنایة تهدم الجنایة وتورث الهدایة وتوصل الولایة دیمشلردر (کما کرجه صد لون رنج رسد چون لذت مغفرت بود همه شیرین شود باقی هر دولتی که آنرا نا آزموده تمنی می بری با آن رنجی قرینست که از انمی بینی) زیرا اکرچه فرضی یوز لون بر رنج یتشه چونکم لذت مغفرت اوله دوکلی شیرین اولور باقی هر بر دولتی که صنمش وامتحان ایلمش سن تمنا ایلیه سن اول دولتله بر رنج قرین بندر که آنی سن کورمزسن (چنانکه از هر دامی دانه پیدا بود وفخ پنهان تو درین یك دام مانده وتمنی می بری که کاشکی با آن دانها رفتمی پنداریکه آن دانها بی دامست) آنجلین که هر بر دامدن دانه پیدا اولور وفخ پنهان اولورسن ایسك بو بر دامده قالمش سن تمنا وآرزو ایلرسن کندیکه بویله دیو که کاشکی اول دانه لره کیدیدم صانورسن که اول دانه دامسزدر بلکه هر نقدر حظوظ نفسانی ومشتهیات جسمانی وار ایسه البتته آنڭ ضمننده بر دام معنوی مقرردر پس عاقل ایسڭ اول دانه لردن پرهیز ایله تاکم دامه کرفتار اولمیه سن (م ی) بود سقایی مر اورا یك خری * کشته از محنت دوتا چون جنبری بر سقا وار ایدیکه آنڭ براشکی وار ایدی که اول خر محنتدن جنبر کبی ایکی قات اولمش ایدی (مثنوی) پشتش از بار کران ده جای ریش * عاشق وجویان روز مرك خویش) اول خرڭ ارقه سی آغر یولڭ سیندن اون یرده یاره ایدی اول خر یاده المندن کندینڭ اولومی کونی دیلیجی وعاشق ایدی (مثنوی) جو بجا از کاه خشك او سیر نی * در عقب زخمی وسیخ آهنی) جوقنده اول خر قوری صماندن طوق دکل ایدی اول خرڭ عقبنده واردنده بر زخم و بر آهن سیخ وار ایدی یعنی سقا اول خرڭ اردندن بو قدر فلاکتدن ماعدا بر دمور بیزلنکج ایله بیزلر وزخم ایلردی * مثنوی * میر آخور دید اورا رحم کرد * کاشنای صاحب خر بود مرد) پادشاهڭ میر آخوری جونکه اول خری کوردی اکا رحم ایلدی زیرا مرد که مقصود میر آخوردر خر صاحبنڭ آشناسی ایدی (مثنوی) پس سلامش کرد و پرسیدش زحال * کز چه این خر کشت دوتا همچو دال) پس میر آخور سقایه سلام ایلدی واکا خرڭ حالندن صوردی بویله دیو که ندن بو خر دال کبی ایکی قات اولدی (مثنوی) کفت از درویشی وتقصیر من * که نمی یابد جو این بسته دهن) خر صاحبی دیدیکه خرڭ بو حالی بنم فقیرلکمدن وتقصیرمدندرکه بو اغزی باغلو حیوان اربه بولمز (مثنوی) کفت بسپارش بمن تو روز چند * تا شود در آخر شه زورمند) میر آخور ایتدی سن بر قاچ کون بو خری بکا تسلیم ایله تا پادشاهڭ آخورنده زورمند وقوی اوله (مثنوی) خر بدو بسپرد وآن رحمت پرست * در میان آخر سلطانش بست) خری سقا میر آخوره تسلیم ایلدی واول رحمت پرست اولان میر آخور اول خری سلطانڭ آخوری ایچنده باغلدی (مثنوی) خر زهر سو مرکب تازی بدید * با نوا وفربه وخوب وجدید) خر سلطانڭ آخورنده هر جانبدن مرکب تازی بی کوردی

نوایه

نوایله وسمیز وخوب وجدید کوردی یعنی سلطانڭ آتلرنی وافر غدا ایله پرورش بولمش وفربه اولمش وخوب وقوی اولمش کوردی (مثنوی) زیر پاشان روفته آبی زده * که بوقت وجو بهنکام آمده) اول آتلرڭ ایاغنڭ آلتی سپورلمش وصوارلمش یعنی صولنمش کوردی صمان وقتیله واربه وقتیله کلمش کوردی (مثنوی) خارش ومالش مر اسبانرا بدید * پوز بالا کرد کای رب مجید) اول خر اسبان تازی اوزره اولان خارش ومالشی کوردی پوزوسرنی بالا وآسمانه ایلدی بویله دیو که ای رب مجید یعنی اول خر بیچاره پادشاهڭ خاص اولان آتلرنه سایسلرڭ ایلدکاری تیماری وقاشمه یی واومه یی کوروب باشنی واغزنی یوقرو قالدیروب لسان حالله جناب حقه تضرع ایدوب دیدیکه ای رب مجید (مثنوی) نی که مخلوق توام کیرم خرم * از چه زار وپشت ریش ولاغرم) که سنڭ مخلوقڭ دکلیم فرض ایت دمکه خرم نه وجهدن زار وضعیفم وپشت ریش ولاغرم (مثنوی) شب زدرد پشت وز جوع شکم * آرزومندم بمردن دم بدم) کیجه ارقه مڭ دردوالمندن وقارنمڭ اجلغندن دمبدم اولمکه آرزومندم ومشتاقم (مثنوی) حال این اسبان چنین خوش با نوا * من چه مخصوصم بتعذیب وبلا) بو آتلرڭ حالی بو نجلین خوش نوا ایله وغدا ایله درنه وجهدن تعذیب وبلایه بن مخصوصم (مثنوی) ناکهان آوازه پیکار شد * تازیانرا وقت زین وکار شد) خر بو ناله وتضرعده ایکن ناکهان جنك وجدال وحرب وقتال آوازه سی اولدی آتلرڭ ایرلنوب دخی اوزرنده حرب وقتال ایتمك کارنڭ وقتی اولدی (مثنوی) زخمهای تیر خوردند از عدو * رفت پیکانها در ایشان سو بسو) اول اسب تازیلر عدودن تیر زخملرنی یدیلر اول آتلرڭ طرف بطرف جسملرینه تمرلر کتدی (مثنوی) از غزا باز آمدند آن تازیان * اندر آخر جمله افتاده ستان) اول اسب تازیلر جنك وغزادن کیرو کلدیلر آخوره جمله سی چلقو ین دوشمش (م ی) پایهاشان بسته محکم با نوار * نعلبندان ایستاده بر قطار) آتلرڭ ایاقلری جمیعا اورغانله باغلمش نعلبندلر قطار اوزره طورمشلر یعنی اول پیکان خورده اولان اسبلرڭ ایاقلرنی نعلبندلر بربیره کاوب قطار اولوب ایبلرله باغلمشلر (مثنوی) می شکافیدند تنهاشان بنیش * تا برون آرند پیکانها ز ریش) آتلرڭ تنلرنی نیش وکاردلر ایله یاردیلر تاکه یاره لردن تمرلری چقاره لر بو محلده فقیر حال اولان کسه لره حصه بودرکه اهل دنیانڭ اول امرده نعمت وراحتلرین کوروب انی تمنی ایلمیه بلکه عاقبتنده وخاتمه سنده انلرڭ باشنه کلجك بلایه نظر ایلیوب کندی حالنه شکر قیله (مثنوی) آن خر آنرا دید ومی کفت ای خدا * من بفقر وعافیت داردم رضا) اول خر اسب تازیلرڭ اول حالنی کوردی ودیدی ای خدای متعال بن فقر وعافیته رضا ویردم (مثنوی) زان نوا بیزارم واز زخم زشت * هر که خواهد عافیت دنیا بهشت) اول نوا وغدادن بیزارم واول زشت اولان زخمدن بیزارم الحاصل هر کیمکه عافیت استدی دنیایی قودی واخرت استین اولدی اولان راحتی ترك ایلدی پس عاقل اولان اولدرکه حق تعالینڭ کندویه ویردیکی قسمته راضی اوله ودنیانڭ نعمت ولذتنه حریص اولوب کندیسنی دام بلایه کرفتار ایلمیه (ناپسندیدن روباه کفتن خررا که من راضیم بقسمت (مثنوی) کفت روبه جستن رزق حلال * فرض باشد از برای امتثال * عالم اسباب ورزق بی سبب * می نیاید پس مهم باشد طلب) روباه خر مسکینه ایتدی رزق حلال طلب ایلمك فرضدر امر الهی یه امتثالدن اوتری زیرا دنیا عالم اسبابدر ورزق سببسز کلمز پس رزقی طلب ایلمك مهمدر یعنی روباه صورت صلاحدن خری اضلال ایلمکدن اوتری دیدی نعم قسمته راضی اولمق خوبتر ومحبوبتردر لیکن برای امتثال امر ابتغوا من فضل الله اللهڭ رزقندن طالب اولمق هر کسه بعد الفریضة فریضه در کما قال علیه السلام طلب الحلال فریضة بعد الفریضة رواه ابن مسعود رضی الله عنه وهر مسلمه حلال رزقی طالب اولمق واجبدر کما قال النبی صلی الله علیه وسلم طلب الحلال واجب علی کل مسلم رواه انس رضی الله عنه اکرچه هر کسڭ رزقی مقسومدر ولیکن بو عالم اجساد عالم اسبابدر ورزق ایسه هر کسه بلا سبب کلمز پس انی طلب ایلمك وسببه تعلق قیلمق مهم ولازمدر دیدی (مثنوی) وابتغوا من فضل الله هست امر * تا نباید غصب کردن همچو نمر) سورهٔ جمعه ده اولان آیت کریمه یه اشارتدر یا ایها الذین آمنوا) ای احکام شرعه تصدیق ایدنلر (اذا نودی للصلوة) نجن صلوة ایجون اذان ویرلسه (من یوم الجمعة) جمعه کوننده (فاسعوا الی ذکر الله) پس سعی وشتاب ایلیڭ ذکر اللهه یعنی صلوة وخطبه یه (وذروا البیع) ومعامله یی ترك ایلیڭ (ذلکم) یعنی ذکر اللهه سعی وبیع وشرایی ترك ایتمك (خیر لکم) سزه خیرلودر زیرا منافع اخرت اجل وابقی در ان کنتم تعلمون) اکر خیر وشرڭ حقیقتنی بیلور اولدیکز ایسه ویا خود اهل علمدن اولدیکز ایسه (فاذا قضیت الصلوة) پس صلوة جمعه ادا اولوب آندن فراغ اولنده قدنصکره (فانتشروا فی الارض) پس ارضده منتشر وپراکنده اولڭ وابتغوا من فضل الله) طلب ایلیڭ اللهڭ رزقندن امر اباحت ایچوندر وفی الحدیث عن ابن عباس رضی الله عنه قال النبی صلی الله علیه وسلم (وابتغوا من فضل الله لا طلب الدنیا وانما هو عیادة وحضور جنازة وزیارة اخ فی الله) واذکروا الله کثیرا) واللهی جوق ذکر ایلیڭ جمیع احوالکزده همان صلوتده کی ذکره قانع اولمڭ (لعلکم تفلحون)

شايدكه خبردار سنه فائز اوله سز معناى بيت وابتغوا من فضل الله طلب رزق ايجون امردر تاكم قبلان كبي غصب ايلمك كركز بلكه انسانه واهل اعانه لازم اولان اولدركه بر سببه يا پشوب كسب ارزاقه مشغول اوله (مثنوى) كفت پيغمبركه بر رزق اى فتا * در فروبستست وبردر قفلها * جنبش وآمد شدما واكتساب * هست مفتاحى بران قفل وحجاب * بى كليد اين دركشادن راه نيست * بى طلب نان سنت الله نيست) حضرت فخر عالم صلى الله عليه وسلم بيوردى رزق وغدا اوزره اى فتا قپو باغلنمشدر دخى قپو اوزره قفللر واردر بزم حركتمز وكاوب كتمز واكتسابمز اول قفل وحجاب اوزره بر مفتاحدر تنه كم روايت اولنمشدر ابواب الارزاق مقفولة والحركة مفتاحها مفتاحسز بو قپو آچلمغه يول يوقدر طلبسز نان ويرمك الله تعالينك سنتى دكلدر يعنى حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم رزقى طالب اولنلره تفهيمدن اوترى بر قپوسى مقفل ومسدود اولان خانه ايجره موضوع اولديغى تمثيل ايدوب اول قپونك مفتاحى سزلك حركتكز وكسب وطلبكزدر بيوردى تنه كم اطلبوا الرزق فى خبايا الارض حديث شريفى دخى بو معنايه دلالت قيلدى الحاصل طلب مفتاحى الكده اولمز ايسه باب ارزاقك مفتوح اولمسنه يول بوله مزسن زيرا حق تعالينك عادت شريفه سى بونك اوزرينه جارى اولمشدركه رزقى طلب قيله سن تاكم مرزوق اولان هرنه ايسه ساعى كلدكده اكا واصل اوله سن بو كلمات طيبه اصحاب توكله كوره دكلدر بلكه اسباب واكتساب جانبنه زياده ميل ايلين كمسه لره كوره اولور (جواب دادن خر كفت روباه راكه امر ست با كتساب ورضا بقسمت ترك اكتساب نيست كه توفهم كنى وكفتن خركه آن امر كسب از ضعف توكلست) بو سرخ شريف خرك روباهك سوزنه جواب ويرمكلكيدر بويله دبوكه نعم اكتسابه امر واردركه (وابتغوا من فضل الله) بيوردى ولكن قسمته راضى اولمق ترك اكتساب قيلمق دكلدر وقسمته راضى اولمقدن اسباب واكتسابك تركى لازم كلمزكه سن فهم ايلمشسندر بلكه بركسه قسمته راضى اولسه معيشتى اسبابدن بيلمك وجدوا كتسابده مبالغه ومجاهده قيلمق لازم كاورو خرك روباهه دخى بويله ديمشيدركه حق تعالى طرفندن كسبه امر ودخى انبيا طرفندن خلقه ارزاقكزى طالب اولك وكسب قيلك ديو امر خلقك توكلك ضعفندن اوتريدر يوخسه بركسه كه حق سبحانه وتعالى يه كمال توكل ايله توكل ايلسه اصلا اول كمسه رزقى ايجون كسبه ميل ايلمز واسبابه تعلق قيلمز بلكه اول يلوركه وحوش وطيورك هر كون رزقنى ويرن البته اكا دخى رزقنى ويرر تنه كم حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم بيورديلر (لو انكم تتوكلون على الله حق توكله لرزقكم كما يرزق الطير تغدو خماصا وتروح بطانا) رواه عمر رضى الله عنه (مثنوى) كفت از ضعف توكل باشد آن) ورنه بدهد نان كسى كه داد جان) خرروباهه ايتدى اكتساب توكلك ضعفندندر يوخسه نان ويرر اول كمسه كه جان ويردى يعنى نان جاندن عزيز وشريف دكلدر چونكم جناب عزت بر بنده سنه عزيز وشريف اولان جانى ويره نانى ويرمك بطريق الاولى پس اكا توكل ايليوب نان طلبندن كسبه اعتماد ايلمك ضعف توكلدن ناشى اولور (مثنوى) هركه جويد پادشاهى وظفر * كم نبايد لقمهٔ نان اى پسر) هركيمكه پادشاهلق وظفر استراى اوغول اكا نان لقمه سى اكسك كلمز يعنى هرشول كمسه كه آخرت پادشاهلغنى استر وجناب عزتدن اكا ظفر بولمغى رجا ايلر اى اوغل اكا اتمك لقمه سى اكسك كلمز بلكه زياده كاور ومقصودنه دخى واصل اولور كما قال الله تعالى فى سورة الطلاق (ومن يتق الله يجعل له مخرجا ويرزقه من حيث لا يحتسب (مثنوى) دام وددجمله همه اكال رزق * نى پى كسب ونى حمال رزق * جمله را رزاق روزى مى دهد * قسمت هر يك بپيشش مى نهد * رزق آيد پيش هركه صبر جست * رنج كوششها ز بى صبرى تست * حيوان طوتيجى وحيوان برتيجى جانورلر جمله سى دوكلى مبالغه ايله رزق يجيلردر دام بونده حيوان طوتيجى جانور معناسنده استعاره اولنمشدر يعنى وحوش وسباعك جمله سى بالكليه رزق يجيلردرحال بوكه بو جمله سى نه كسب آردنده دررلر ونه رزقلرنى كتوريجى دررلر تنه كم حق تعالى سورهٔ عنكبوتده بيوردى (وكاين من دابة لا تحمل رزقها الله يرزقها واياكم وهو السميع العليم) جميع موجوداته رزقى رزاق عالم ويرر كما قال تعالى (نحن نرزقهم واياكم) هربرينك قسمت ونصيبنى آنك اوكنه قوررو اكا ايرشدرر هركمكه صبر طلب ايلدى رزق آنك اوكنه كاورو كوششلرك رنجى سنك بى صبرلغكدندر يعنى اكرسن كسب وسعيك رنج وتعبنى چكمسك ومتوكلا على الله رزقك سكا كلمسى خصوصنده طلبدن فارغ اولوب صبر ايلسك البته صبر ايلين كمسه نك اوكنه رزق كلمك مقرردر فرضا اكر رزقندن فارغ اولوب فرار ايلسه اجلدن قورتلمديغى كبي كندى مقسوم اولان رزقندن دخى قورتلمغه قادر اوله مز تنه كم حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم بيورديلر (لو ان ابن آدم يهرب من رزقه كما يهرب من الموت لادركه رزقه كما يدركه الموت رواه جابر رضى الله عنه (جواب كفتن روبه خر را (مثنوى) كفت روبه آن توكل نادرست * كم كسى اندر توكل ماهرست) پس روباه ينه خره معارضه ايدوب ديدى اى خر اول توكل كه سن ديرسن نادردر توكلده ماهر زياده از كمسه در ونادر معدوم حكمنده در پس اهل توكل جهانده

قنى ازاولديغندن اكا اعتبار اولنمشدر (مثنوى) كرد نادر كشتن از نادانيست * هركسى راكى شه وسلطانيست * نادرلرك اطرافنه طولنمق نادانلقدندر هر بركسيه نجن شاهلق وسلطانلق واردر يعنى مرتبهٔ توكله واصل اولمق حقيقتده شاه وسلطان اولمق كبيدر هركس ايجون ايسه شاه وسلطان اولمق نيجه ميسر اولوردبدى (مثنوى) چون قناعت را پيمبر كنج كفت * هركسى را كى رسد كنج نهفت * حد خود بشناس وبربالا مپر * تانيفتى در نشيب شور وشر) چونكم حضرت پيغمبر عليه السلام قناعته كنج ديدى تنه كم (القناعة كنز لا يفنى) بيوردر هر بركسيه كنج نهفت نجن ايريشور يعنى كنز مخفى هركسه رايكان كاورمى وهرباره قناعت كنزنه آسان وجهله واصل ونائل اولورمى پس بر موجب رحم الله امرأ عرف قدره ولم يتعد طوره كندى حدكى فهم ايله وبوكسكه اوچه تاكم شور وشر چقورينه دوشميه سن واسفل اولان مرتبه لرده قالوب شاشميه سن بو بيانده وبوندن مقدم اولان بيانده دخى روباه لساندن ظهوره كلان كلمات ذوالوجهيندر اصحاب توكله نسبت بو سوزلر شيطانك وشيطان صورتنده اولان انسانك ونفس پر عصيانك صورت صلاحدن كاوب بوكونه نصيحت طريقيله بر مرتبهٔ توكلده قائم اولان كمسه يى اول مرتبه دن جدا ايليوب كار وكسب ورطه لرنه دوشورمك وشير قهر حقه قريب ايدوب آنك پنجه سنه كرفتار ايلمك استرلر انظر ما قال ولا تنظر الى من قال حديثنك موجبنجه اهل توكل اولمين وتوكلك حقيقتى ندر بيلمين ومجرد بطال اولوب كنديسنى اهل توكل زعم ايلين كمسه لره نسبتله بو سوزلر خير محض ونفع صرف اولور ليكن نتيجه سى شير قهر حقه منتهى اولمديغى وپنجهٔ ضلالته كرفتار كلمديكى تقدير اوزره در (جواب كفتن خر روباه را (مثنوى) كفت اين معكوس مى كوبى بدان * شور وشر از طمع آيد سوى جان) خر روباهه ديدى بونى سن معكوس سويلرسن بيل زيرا جان طرفنه شور وشر طمعدن كاور وفقر حاضر وشور وشر باطن وظاهر همان طمعدن حاصل اولور كما قال عليه السلام (اياكم والطمع فانه هو الفقر الحاضر واياكم وما يعتذر منه) رواه جابر رضى الله عنه (مثنوى) از قناعت هيچ كس بى جان نشد * از حريصى هيچ كس سلطان نشد) هيچ كمسه قناعتدن بى جان اولمدى حريصلقدن هيچ كمسه سلطان اولمدى بى جان اولمق بونده اولمكدن عبارتدر يعنى هيچ بركمسه حق تعالينك ويرديكى قسمته راضى اولوب اكا قناعت قيلمقدن اولمدى وبى جان اولمدى وبركمسه دولت وسلطنته حريص اولمغله سلطان اولمدى بلكه الحريص محروم مفهومى اوزره اكثر حريص اولنلر محروم قالدى (مثنوى) نان زخوكان وسكان نبود دريغ * كسب مردم نيست اين باران وميغ) نان وغدا خنازير وكلابدن دريغ اولمز كورمزميسن بو باران وميغ خلقك كسبى دكلدر بلكه موهبت الهى وعطيهٔ ربانيدر چونكم اصول معاشى واسباب غدايى حق سبحانه وتعالى بو خلقه دريغ ايتميوب عطا قيلدى وخنازير وكلاب اخس مخلوقات ايكن آنلره دخى رزقلرنى بى كسب وبى سعى ويردى بنى آدمدن مرزوق اولان رزقى ومقسوم اولان غدايى نه وجهله دريغ ايلر پس كشى كنديسنك رزقنك تأخيرنى حق تعالينك دريغندن توهم ايلمسى وكسب واسبابه اعتماد ايليوب اشتغال قيلمسى مجرد خواطر نفسانيه ووساوس شيطانيه دن حاصل اولور (مثنوى) انچنان كه عاشقى بر رزق زار * هست عاشق رزق هم بر رزق خوار * كرتو نشتابى بيايد بر درت) ور توبشتابى دهد دردسرت * انچلين كه سن رزق اوزره عاشق زارسن رزق دخى رزق خواره عاشقدر اكر رزق خوار اولان كمسنه استغنا ايليوب صبر قيلورسه رزقى آنك پاينه كلور تنه كم بيورديلر واكر سن رزق ايجون شتاب وعجله ايتميه سن رزق سنك قپوكه كلوروا كرسن عجله ايدوب اكا حريص اوله سن سكا دردسر ويرروسنى اوشتاب الم واضطراب مرتبه سنه ايركورر (در تقرير معنى توكل حكايت آن زاهدكه توكل را امتحان ميكرد از ميان اسباب واز شهر بيرون آمد) بو سرخ شريف توكلك معناسنك تقرير وتحقيق بيانده در اول زاهدك حكايه سيدركه توكلى امتحان ايلدى دخى اسباب وشهر ايچندن طشره كلدى يعنى اسبابدن وشهردن طشره چقدى (وازقوارع ورهكذرهاى خلق دور شد وبين كوهى مهجورى ومفقودى درغايت كرسنكى سر برسنكى نهاد وخفت وباخود كفت توكل كردم برسبب سازى تو ورزاقى تو واز اسباب منقطع شدم تابينم سببيت توكل را) خلقك رهكذرلرندن وقارعه لرندن اول كمسه دور اولدى قوارع قارعه نك جميدر قارعه يولك اعلا سنه ديرلر وطريق اربعه نك باشنه دخى ديرلر ويول اورته سنه دخى دينور يعنى اوكمسه خلقك كذركاهندن ويولك اطرافندن ايراق كتدى دعك اولور وبر طاغك اورتاسنده وياديبنده مهجور ومفقود ايدى يعنى يولدن مهجور ونظر ناسدن غائب ودور اولدى كرسنه لكك غايتنده باشنى بر طاش اوزرينه قودى ويا تدى وكنديسنه اى خدا سنك سبب سازلغكه ورزاقلغكه توكل واعتماد ايلدم واسبابدن منقطع اولدم تاكه توكلك سببيتنى كورم ديدى (مثنوى) آن يكى زاهد شنود از مصطفى * كه يقين آيد بجان رزق از خدا * كرتو خواهى ورنخواهى رزق تو * پيش تو آيد روان از عشق تو) اول بر زاهد حضرت مصطفى عليه السلامدن اشتديكه يقين وبى شك خداى تعاليدن جانه رزق وغدا كاورتنه كم حضرت رسول اكرم

صلی الله علیه وسلم بیورمشدر رزقك یطلبك كما انت تطلبه اكرسن رزقكی طلب ایلیه سن واكر طلب ایلمیه سن
سنك عشقكدن اول رزق سنك اوكه كلور چونكم مفخر عالم صلی الله علیه وسلم حضرتلری بویله بیوردی اول
زاهد دخی بو كلامك حقیقتنه ایرمكدن و توكلك نتیجه سنی وكمالنی كورمكدن اوتری خلق عالمدن كندیسنی دور ایتدی
مثنوی) از برای امتحان آن مرد رفت * در بیابان نزد كوهی خفت تفت) و توكلی امتحان ایلمكدن اوتری اول مرد
زاهد كندی واروب بیابانده بر طاغك قتنده حرارتله یاتدی (مثنوی) كه ببینم رزق می آید بمن * تاقوی كردد مرا
در رزق ظن) ودیدی كه كوره یم رزق بكا كلورمی تا رزق وغدا امرنده بنم ظنم محكم وقوی اوله دیدی (مثنوی)
كاروانی راه كم كرده كشید * سوی كوه آن ممتحن را خفته دید) تا كهانی قضای الهی ایله بر كاربان یولی كم وضایع ایلدی
وچكلدی كوه طرفنه اول ممتحنی طاغ قتنده خفته كوردی یعنی اول توكلك حقیقتنی امتحان ایلین زاهدی اول
كاربانك اهلی طاغ قتنده یاتمش كوردی ممتحن اسم فاعل صیغه سی اوزره در (مثنوی) كفت این مرد این طرف
چون ست عور (در بیابان ازره واز شهر دور) كاروان دیدی بو مرد عریان بو طرفده نیچون در بیابانده یولدن وشهردن دور
ومهجوردر (مثنوی) ای عجب مرده است یا زنده كه او * می نترسد هیچ از كرك وعدو) بری برینه دیدیلر ای عجب بو مرد
مرده میدر یوخسه زنده میدر كه او هیچ كرك وعدودن خوف وحذر ایلمز (مثنوی) آمدند ودست بروی میزدند *
قاصدا چیزی نكفت آن ارجمند) پس اول كاروان كلدیلر واكا ال اوردیلر اول ارجمند اولان زاهد انلره قصد ایله هیچ
برنسنه دیمدی هم حركت ایلمدی (مثنوی) هم نجنبید و نجنبانید سر * وانكرد از امتحان هم او بصر) وهم باشنی دپرتمدی
بلكه اول مردم مرده كبی یاتوب اصلا قلدامدی امتحاندن اوتری هم اول چشمنی دخی اچمدی (مثنوی) پس بكفتند
این ضعیف بی مراد * از مجاعت سكته اندر اوفتاد) پس آنك بو حالنی كوروب كاروان ایتدیلر بو ضعیف بی مراد اجلقدن
سكته یه دوشدی سكته بر مرضدر كه اكا مبتلا اولان كسه میت كبی اولور واعضاسی حركت ایلمكدن قالور (مثنوی
نان بیاوردند ودردیكی طعام * تا بریزندش بحلقوم وبكام) پس اول كاروان نان وبر چولمك ایچنده طعام كتوردیلر
تا آنك بوغازنه ودماغنه دوكهلر (مثنوی) پس بقاصد مرد دندان سخت كرد * تا ببیند صدق آن میعاد مرد) پس اول
مرد زاهد قصد ایله دیشنی سخت ومحكم ایلدی تا كم مرد زاهد اول میعادك صدقنی كوره یعنی (ومن یتوكل علی الله
فهو حسبه) آیت كریمه سنك مفهومی اوزره توكل حقنده اولان وعده نك صدقنی كوره وآنك نتیجه سنه نظر ایركوره
مثنوی) رحمشان آمد كه این بس بی نواست * وز مجاعت هالك مرك وفناست) الحاصل انلره رحم كلدیكه بو مرد زیاده
بی نوا وكرسنه واجلقدن موت وفنانك هالكیدر (مثنوی) كارد آوردند قوم اشتافتند * بسته دندانهاش را بشكافتند
پس اول قوم بچاق كتوردیلر واستعجال ایلدیلر آنك بسته ومحكم بركنمش دیشلرنی ایردیلر واب ودهانی زور وجبر ایله
آچدیلر (مثنوی) ریختند اندر دهانش شوربا * می فشردند اندرو نان پارها * آنك اغزنه شوربا دوكدیلر اكا نان پاره لر
صقدیلر (مثنوی) كفت ای دل كرچه خود تن می زنی * راز می دانی و نازی می كنی) اول مرد زاهد چونكم بو حالی
كوردی كندی كندینه دیدی ای كوكل اكرچه خود ابسم اولورسن وسكوت قیلورسن رازی بیلورسن دخی بر ناز
واستغنا ایلرسن (مثنوی) كفت دل دانم وقاصد میكنم * رازق اللهست بر جان وتنم * امتحان زین بیشتر خود چون بود
رزق سوی صابران خوش می رود) پس كوكلی اكا جواب ویروب دیدی بو سری بیلورم ولیكن بو فعلی عن قصد قیلورم
بنم جان وتنم اوزره رزق وغدا ویریجی الله تعالی حضرتلریدر بوندن زیاده رك تجربه وامتحان خود نیجه اولور مقرر
اولدیكه رزق صابرلر جانبنه خوش كیدر ومتوكل علی الله اولان طائفه رزق اوزره ناز واستغنا ایدر پس سن دخی
عاقل ایسك الرزق علی الله دیوب حق تعالی حضرتلرینه توكل قیل وكسب وكار زحمتندن بری اول (جواب دادن
روبه خر را و تحریص كردن او خر را بر كسب (مثنوی) كفت روبه این توكل را بهل * دست بر كسب زن جهد المقل) روباه
خره ایتدی بو توكلی ترك ایله زیرا سن بونك اهلی دكلسن الك بكی كسبه اور جهد مقل كبی یعنی فقیر اولان كسه نك
سعی كبی سعی ایلیوب كسبه ال اوردیدی مقل فقیر معناسنه در كاف تشبیه مقدر اولوب كجهد المقل تقدیرنده اولور
مثنوی) دست دادستت خدا كاری بكن * مكسبی كن یاری یاری بكن) زیرا خدا سكا دست وقدرت ویردی بر كار
وكسب ایله یار ودوستكه دخی یاری ومعاونت ایله یعنی هم سن منتفع اول وهم یارانكك نفعنه ایریشه سن دیدی
مثنوی) هر كسی در مكسبی پا می نهد) یاری یاران دیكر میكند * كورمز میسن هر بركسنه بر مكسبه ایاق قور غیری
یارانه یارلق ویرر یعنی برنسنه بی كسب ایلیوب هم كندی منتفع اولور وهم غیری دوستلرینه فائده ومنفعت ایركورر
مثنوی) زانكه جمله كسب ناید از یكی * هم دروكر هم سقا هم حایكی) زیرا جمیع كسب وكار بر كسنه دن كلمز هم دروكرلك
وهم سقالق وهم جلاهلق حایك جولاهه دیرلر یعنی بو عالمده جمیع صنعت بر كسنه نك الندن كلمز و بر كسنه بو جمله سنی

اشلمكه

اشلمكه قادر اولمز (مثنوی) این به انباز یست عالم برقرار * هر كسی كاری كزیند ز افتقار * طبل خواری درمیانه
شرط نیست * راه سنت كار ومكسب كردنیست * عالم بو انبازلقله برقراردر هر بر كسنه احتیاج وافتقارندن بر كار وعمل
اختیار ایلر پس اورتاده طبل خوارلق ومفت خوارلق شرط وانصاف دكلدر سنت یولی كار وكسب ایلمكلكدر یعنی
هر بر كسنه بو عالمده بر كاره مفتقر ومحتاج اولدیغی اجلدن بر مقتضای حكمت الهی بر صنعتی اختیار ایلمشدر اول آنی
فعله كتورر نتیجه كسنه لر آندن منتفع اولور وكذلك هر كس كندینك صنعتنی ظهوره كتوروب غیریلره آندن نفع
وفائده حاصل اولور پس بو عالم هر كس بر كارده اولمغله وبری برلرینه معاونت قیلمغله منتظم اولور وقرار اوزره طورور سنت
الهی (كل یوم هو فی شأن) مقتضاسنجه كارده اولمقدر وسنت انبیا دخی كسب وكار قیلمقدر پس بو جمله مخلوقك اورتاسنده
مفت خوار اولمق وكندیكی توكله زعم ایدوب بطالت اختیار قیلمق شرط انصاف دكلدر نته كم امام راغب ذریعه ده
بیورررلر فاعلم ان الله لا یحب البطالین ومن اخذ من الناس المنافع ولم یعطهم نفعا فانه لم یدخل تحت قوله تعالی
والمؤمنون والمؤمنات بعضهم اولیاء بعض) ولهذا ذم من یدعی التصوف فیتعطل ولا یكون له علم یؤخذ منه ولا عمل
صالح فی الدین یقتدی به بل یجعل همته عادیة بطنه لانه انسلخ من الانسانیة بل من الحیوانیة وصار من جنس الموتی
(جواب كفتن خر روباه را كه توكل بهترین كسبهاست كه هر كسی محتاجست بتوكل) كه ای خدا این كار مرا راست
آر ودعا متضمن توكلست وتوكل كسبیست كه بهیچ كسب دیكر محتاج نیست) بو سرخ شریف خرك روباهه
جواب ویرمسیدر بویله دیو كه توكل كسبلرك بهتری واولیسیدر زیرا هر كس بالضروری توكله محتاجدر بویله دیو كه
خدایا بنم اشمی راست كتور وحال بو كه دعا توكلی متضمندر وتوكل بر عظیم كسبدر كه هیچ غیری كسبه محتاج دكلدر
(مثنوی) كفت من به از توكل بر ربی * می ندانم در دو عالم مكسبی) خر روباهه دیدی بن ربمه توكل ایلمكدن بهتر ایكی
عالمده بر مكسب بیلمزم (مثنوی) كسب شكر شرا نمی دانم ندید * تا كشد شكر خدا رزق مزید) اول خدانك شكرنك
كسبنه ندید كورمزم تا كم خدای تعالینك شكری رزق مزیدی چكه یعنی بن اول منعم حقیقینك بكا ویردیكی نعمتك
شكرنك كسبنه معادل ومماثل بر آخر كسب دخی كورمزم الا كه اول خدانك شكری كما قال الله تعالی (لئن شكرتم
لازیدنكم) پس غیری كسبی قویوب شكر خدانك كسبنه مشغول اولمق اولی اولور دیدی (مثنوی) بحثشان بسیار
شد اندر خطاب * مانده كشتند از سؤال واز جواب) الحاصل خطابده آنلرك بحثی چوق اولدی سؤال وجوابدن
ایكیسی بیله قالمش اولدیلر یعنی بو ایكیسنك بری برینه خطاب ایلمكده مباحثه ومجادله لری چوق اولدی هر بری
كندی مذهبنی تأیید ایلمكدن اوتری نیچه عقلی ونقلی حجج وبراهین اظهار قیلدی حتی بر مرتبه یه واردیلر كه
هر بریسی سؤال وجوابدن عاجز اولدی (مثنوی) بعد از ان كفتش بدان در مهلكه * نهی لا تلقوا بایدی تهلكه *
صبر در صحرای خشك وسنكلاخ * احمقی باشد جهان حق فراخ) اندنصكره روباه اول خره دیدی بیل مهلكه ده لا تلقوا
بایدیكم الی التهلكة) نهیی بو آیت كریمه سورهٔ بقره ده در تفسیری جلد اولده حضرت علی كرم الله وجهه
حكایه سنده یكدی خشك وسنكلاخ اولان صحراده صبر ایلمك احمقلق اولور حق تعالینك جهانی فراخدر یعنی بو قدر
سؤال وجوابدنصكره روباه خره آخر الامر بویله دیدیكه ای خر مهلكه حقنده حق تعالی دیدی (ولا تلقوا بایدیكم
الی التهلكة) نفسلریكزی تهلكه یه القا ایلمك دیو نهی ایلدی بونی بیل وقلته ومجاعته صبر قیلمقدن كذر قیل زیرا بر طاشلق
ونباتاتدن عاری یرده حبس نفس ایلیوب بن حضرت حقه متوكلم دیو طورمق وحق تعالینك بلاد ومداینده خلق
ایلدیكی نعمتلردن محروم قالمق عظیم احمقلق اولور (ارض الله واسعة) آیت كریمه سنك موجبنجه حق تعالینك ارضی
خود واسعه در چونكم بو مكانده سكافلت ومضایقت كاه بود یاردن بر آخر دیاره مهاجرت ایله البركة مع الحركة دینلمشدر
پس بو قحط وغلا محلنده صبر وتوكل لازمدر دیو ساكن اولمق حماقت وجهالتدن ناشی اولور دیدی (مثنوی)
نقل كن زینجا بسوی مرغزار * می چرا نجا سبزه كرد جویبار * مرغزاری سبز مانند جنان * سبزه رسته اندر انجا
تا میان * خرم آن حیوانكه او آنجا رود * اشتر اندر سبزه ناپیدا شود * پس ای خر حرج وعنادی قویوب ادن مرغزار طرفنه
نقل ایله انده جویبار اطرافنده سبزه اوتله و بو قلت وفلاكتدن كندیكی خلاص ایله جنان كبی لطیف بر مرغزار دراد مینك
بلنه دك آنده سبزه بتمشدر رشاد وخرم اول حیوان كه آنده كیده اشتر آنده سبزه ایچره ناپیدا اولور حضرت مولانا قدس سره
حضرتلرینك دأب شریفی ومثنویلرینك اسلوب لطیفی بونك اوزرینه دركه برشیئك لساندن بر نیچه معانی
ومعارف بیورررلر ومناسبتله كاه اولور كه آنك لساندن بر آخر معنایه دخی اشارت بیورررلر كه عقل سلیم وطبع مستقیم
صاحبی آندن نه مراد ایلدكلرینی ادراك ایلر مثلا خر له روباهك قصه سنده كاه روباهدن مراد مرید صادق وكاهی
مرید حیله كار وكاهی شیطان وكاه نفس بر عصیان اولمشدی وخردن مراد دخی كاه اهل دنیا وكاه فقیر بی نوا اولمش

ایدی بو محلده کلاملرندن منفهم اولان اولدرکه روباهدن مراد مرایی وحیله کار اولان مرشد راه اوله مجرد تملق وحیله صفتیله موصوف اولمسی ملابسه‌سیله و خردن مراد ازهار معنویدن و چراکاه روحانیدن محروم قلان و محنت نفسانی وادیسنده ساکن اولان خرسیرتلر اوله پس اول مرشد حیله کار اول وادئ نفسانیده قلان وکندی حالنه راضی اولان خرسیرته بویله دیرکه ای خرسیرت بوقلت ومحنت وادیسندن روحانی اولان مرغزار طرفنه نقل ایله اول کلزار روحانیده و بساتین معنویده اولان آب روانك وماء حیوانك اطرافنده معارف سبزه‌لرین اوتله وروحکی نباتات معنوی ایله بسله اول مرغزار معنوی برمرغزاردرکه جنتلرکبی سبز ولطیفدر حتی آنك معنوی اولان سبزه‌لری ایچره انسان داخل اولسه آنك روح وعقلنی احاطه ایلردی و حبذا سعادت شول حیوان طبیعت اولان کمسیه که اول بومرتبه‌یه کیده که بومرتبه‌نك معنوی اولان سبزه‌لری وروحانی اولان چنلرینك ایچنده طریق الهینك اشترلری مثابه‌سنده اولان سالکلرنا پیدا اولورلر وآندن روحلری اوتلیوب نشو ونما بولورلر (مثنوی) هرطرف دروی یکی چشمه روان) اندرو حیوان مرفه درامان) اول مرغزارده هرطرفده برچشمه روان وجاریدر حیوان اول مرغزارده مرفه البال وآسوده حالدر وخوف وحزندن والام ومحندن امانده‌در یعنی روباه سیرت اولان اهل ریا ومتشیخ اولان اصحاب زرق ودغا صورت صلاحدن کاوب مرتبهٔ صبر وتوکلده ساکن اولان برفقیر ساده دلی کندی جانبلرینه بوکونه حیله وخدعه ایله دعوت ایدوب دیرلر ای فقیر وقلندر ریاضت چکن دردمند کل بری سنی برمرغزاره وباغ ولاله زاره واصل ایلیه‌کم آنك هر برطرفنده روحانی چشمه‌لر جاری اوله واول باغ معنویده و کلزار روحانیده حیوان ناطق وانسان صادق کبی مرفه البال وآسودهٔ حال اوله‌سن بویله صوری ومعنوی محنت وفلاکتلر مرتبه‌سنده نیلرسن دیر (مثنوی

ازخری اورانمی کفت ای لعین) توازان جانب چرازاری چنین) کو نشاط وفربهی وفرتو * چیست این لاغر تن مضطر تو) چونکم روباه حیله کار کلزار ومرغزاردن لاف وکزاف اوروب حماری اول جانبه دعوت ایلدی اول خرخرلغندن اکا دیدیکه ای لعین سن اورادنسن نیچون بونجلین زار ونحیف سن قنی سنك نشاطك وفربهلکك وفر ولطافتك سنك بومضطر اولان تنك لاغرلغی ندر یعنی روباه چونکم بولاف وکزافی اوردی خر احمقلغندن آنك تزویر وحیله‌سنی فهم ایلیوب اکا دیدیکه چونکم سن قولکده صادقسن ای مردود ومطرود پس سن نیچون بویله زار وزبونسن اولاقنی سنك وجودکده نشاط وسرور وجسامت ورونق ولطافتکه سنك دعواکی مصدق اوله که سن نعمت وراحتدن دم اوررسن اما سنك تنك بویله لاغر ومضطردر پس سنك حالك قالکی تکذیب ایلر دیدی کذلك خسن روباه سیرت اولان مرایلر بویله برساده دله مراتب ومقامات روحانیه‌دن لاف اورسه‌لر وآنی کندیلره تابع اولمق ایچون نیجه طبعنه ملایم سوزلر سویلسه‌لر انلرك تزویرنی بیله‌میوب انلره اعتماد ایدرلر و حماقتلرندن بونی دیمکه قادر اوله مزلرکه سن بوقدر قوت وقدرتدن دم اوررسن ولذت وحلاوتدن لاف ایلرسن پس سنك بوضعف ونحافتك ندر ونیچون سنك وجودکده اهل نعمتك واصحاب هدایتك نشاط ومسرتی ورونق ولطافتی یوقدر اکر سنك قولك صادق اولیدی سنك وجودکده آندن نیجه آثار اولوردی دیمزلر انکیچون انلره خر تعبیری برنده اولور (مثنوی) شرح روضه کر دروغ

ودروزنیست * پس چرا چشمت ازان مخمور نیست * این کدا چشمی واین نادیدکی * ازکدایی نیست نه از تکلر بکی * اول روضه ومرغزارك شرح وبیانی اکرکذب ودروغ دکل ایسه پس سنك کوزلك نیچون آندن مست ومخمور دکلدر بوکدا چشملك وبوکور ممکلك سنك کدالغکدندر بلکلر بکیلکدن دکلدر یعنی خرسیرت اولان ساده دل روباه طبیعت اولان ضال ومضله دیمز که ای کذاب ومزورسنکه روضهٔ معنویدن لاف اوررسن وبن سنی مرعای معنایه دعوت قیلورم دیو کذب ایلرسن اکر اول روضهٔ معنوینك شرحی لسانکده کذب ودروغ دکل ایسه پس سنك کوزلرك اول روضه‌نك لطافتندن نیچون مخمور وپرنور دکلدر ویوزلك انك رونق وطراوتندن نیچون شاد ومسرور دکلدر اولا بوکدا چشملك وبونادیده‌لك که سنك وجودکده واردر دنیانك نعمتنه ومال ومتاعنه حریصسن بوصفت سنك باطنا اولان کدالغکدندر غنای قلبه واصل اولان وقناعت کنزنی بولان بکلر بکیلردن دکلدر زیرا اصحاب سعادتدن قلیل اولان متاع دنیایه وجناح بعوضه قدر عندالله وزنی اولمین دولت بی وفایه حریص اولمق وطمع قیلمق صادر اولمزمکرکه

کدا چشم اولان مزور وحیله کارلردن صادر اولور (مثنوی) چون زچشمه آمدی چونی توخشك * ورتو ناف آهویی کو بوی مشك * زانکه میکویی وشرحش میکنی * چون نشانی نیست در توای دنی * ای روباه چونکه سن چشمه وآب حیاتدن کلدك نیچون خشك وتشنه سن واکرسن ناف آهو ایسك قنی بوی مشك اول نسنه‌دنکه سو یلرسن وانی شرح ایلرسن ای خبیث ودنی سنده نیچون برنشان یوقدر یعنی خر روباهك حیله وتزویرنی بله‌میوب برکونه انی الزام قیله مدی واکر سوزکده صادق اولیدك سنك وجودکده آندن ملاحت واثرنی دیه مدی بلکه حماقتنده

انی صادق ظن ایلیوب اکا اعتماد واعتقاد ایلدی کذلك خرسیرت اولان احمقلر دخی بر اهل حقز دیو دعوا ایلین روباه سیرتلره دیمکه قادر اولمزلرکه اکرسن حق چشمه‌سندن نوش ایلیه‌یدك سنده یبوست نیلردی واکر سنده رایحهٔ الهی اولیدی قنی انك براثر ورایحه‌سی واول نسنه‌دنکه لاف وکزاف اوررسن ای دنی سنك وجودکده انك برعلامت ونشانی قنی اکر احمق ونادان اولمسه‌لردی لافزن اولان مزورلره اعتماد ایلیوب بویله دیرلردی (مثل اوردن اشتردر بیان آنکه

درمخبر دولتی که فروآثر آن چون نبینی جای متهم داشتن باشدکه اومقلدست وازاشنیده است وبرخود می بندد) بوسرخ شریف اشتری مثل کتورمکلکدر شول حالی بیان ایلمك خصوصنده‌که بردولتك مخبرنده یعنی بردولتی ونعمتی اخبار ایلین کمسه‌نك وجودنده که اول دولت ونعمتك رونق واثرنی چونکم کورمیه‌سن اول کمسه‌یی متهم طوتمقلغك محلی اولورکه اول کمسه مقلددر اول دولت ونعمتی اشتمشدر وانی خلقه لاف وکزاف اورمقدن اوتوری

کندینسنه باغلر واسناد ایلر (م ی) آن یکی پرسید اشتررا که هی * ازکجا می آیی ای اقبال پی * کفت ازحمام کرم کوی تو

کفت خود پیداست در زانوی تو * اول برکمسه براشتره صوردی که هی اشترقندن کاورسن ای مبارك ایزلو اشترایتدی سنك محله‌کك کرم ولطیف حمامندن کاورم یعنی اول سائل کمسه اشتره برسبیل تعریض دیدی خود بودعواسنك زانوکده پیدادر یعنی اول کمسه اشتره کان دیدیکه ای اشتر اکرسن حمامدن کلیدك سنك دیزلرکده اولان تلوثات ونجاسات کیدوب دیزلرك وایاقلرك بالکلیه پاك وطاهر اولیدی چونکم سنك زانولرك بویله ملوثدر معلوم اولدیکه سنك حمامدن کاورم دیدیکك کذب وتزویردر پس اهل زرق وریانك دخی لاف ودعواسی بونك کبیدر طهارت ونزاهت دعواسن ایدرلر اصحاب فراست انلرك قاذورات دنیا ایله ملوث اولدیغنی کوررلر وحیله وتزویرلرینه

اول حالدن استدلال قیلورلر ولاف وکزافلرینی قبول ایلمزلر (مثنوی) مارموسی دید فرعون عنود * مهلتی

می خواست ونرمی می نمود * زیرکان کفتند بایستی که این * تندتر کشتی چوهست اورب دین * نه کم عنود اولان فرعون حضرت موسی علیه السلامك مارنی کوردی حضرت موسی علیه السلامدن برمهلت استدی ونرملك کوستردی زیرکار دیدیلر کرك ایدیکه بوتندتر اولیدی چونکم اودینك ربیسیدر یعنی فرعون لعین حضرت موسی علیه السلام عصاسیله آنك اوزرینه کلمزدن اول واژدرها قیلمزدن مقدم خلقه انا ربکم الاعلی دیو دعوا ایلردی وقوت وقدرت اظهار ایلیوب آنلره بن سزلك مالك وخداوند بکزم دیوسویلردی چونکم حضرت موسی علیه السلامی حق تعالی آنك اوزرینه کوندردی وحضرت موسی علیه السلام انی ایمانه دعوت ایلدی عناد ایلدکده النده عصاسنی القا ایدوب اول عصا براژدر اولوب فرعونك وآنك توابعنك اوزرینه حمله قیلدقده وفرعون انی کوردکده حضرت موسی علیه السلامه ملایمت کوستروب آندن ساحرلر جمعندن اوتری برمهلت استدی پس اول زمانده اولان اهل فراست واصحاب کیاست آنك کذب ودعواسنه واقف اولوب بویله دیدیکه کرك ایدیکه بوفرعون چونکم رب دین ایسه تندتر اولیدی وبومحلده حضرت موسی علیه السلامه قهر وغضب قیلیدی (مثنوی) معجزه کر اژدها

کرماربد * نخوت وخشم خدایش چه شد * رب اعلی کر وبست اندرجلوس * بهریك کرمی چه است این چاپلوس * معجزه اکر اژدها واکرمار اولدی انك خدالغنك خشم ونخوتی نه اولدی مرتبهٔ الوهیت اوزره جلوسده رب اعلی اکر اوایسه برکرمدن اوتری بوچاپلوس ندر یعنی اول زمانده اولان اهل فراست واصحاب کیاست فرعونك انا ربکم الاعلی دیو دعوی ایلدیکندنصکره حضرت موسی علیه السلامك اژدرهاسنی کوروب آندن کمالیله خوف ایدوب مدارا وملایمته باشلدیغنی کوردکلری کبی دیدیلر که فرض ایده‌لم که معجزه یا مار اولدی ویاخود اژدرها اولدی علی کلا التقدیرین بوفرعونك خدالغی خشمنه وربوبیتی کبرنه نیچون نقصان طاری اولدی ونه وجهله اول کبر ونخوت کیدوب حضرت موسی علیه السلامه ملایمت اظهار قیلدی اکر مرتبهٔ الوهیت ومقام ربوبیت اوزره جالس اولمغده اول رب اعلی اولیدی آنك قدرت وعظمتنه نسبتله بواژدرها برکرم حقیر مثابه‌سنده اولوردی پس برکرم حقیردن اوتری بوچاپلوس قیلمق ومتملق اولمق نه اقتضا ایدردی بوندن معلوم اولدیکه بودعواسنده کاذبدر وادعا ایلدیکی صفت مجرد لاف وکزافدر دیدیلر پس مدعی وکذاب اولان شیخلرك حالی دخی بوکا بکزرکه اصحاب فراست انلرك حالنه باقوب کذب وتزویرلرنی بیلورلر وقالله اولان دعوالرینه التفات ایتمزلر (مثنوی) نفس تو تامست نقلست ونبید * زانکه روحت

خوشهٔ غیبی ندید * که علاماتست زان دیدار نور * التجافی منك عن دار الغرور * سنك نفسك مادامکه نقل ونبیدك مستیدر بلکه سنك روحك غیبه منسوب اولان خوشه‌یی کورمدی زیرا دیدار نوردن علامتدر دار غروردن سندن تجافی وتباعد ایلمك یعنی ای اهل تقلید واصحاب تزویردن اولان کمسه مادامکه سنك نفسك نقل ونبیدك مستی وغدای لذیذك عاشقی اوله بونی تحقیق بیلکه سنك روحك عالم غیبه منسوب اولان انوار خوشه‌لرنی واذواق واسرار

توشه‌لرنی کورمدی زیراکه اول نورالهینك مشاهده سندن علامتلردارغروردن سنك تجافی وتباعد ایلمکلکدر
اکرسن فی المثل عرفان وایقان دعواسنی ایلسك وتحقیق بن مؤمن ومسلم دیو سویلسك مادامکه سن بودارغروردن
تجافی ایلیوب دارسروره انابت قیلمیه‌سن اول سوزلك دعوی اولوروبودارغروره میل ومحبتك سنك کذب وتزویرکه
شهادت قیلورزیرا حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم (افمن شرح الله صدره للاسلام فهو علی نورمن ربه) آیت
کریمه‌سنی قرأت بیوردقلرندنصکره اذادخل النور فی القلب انشرح وانفسح دیدیلر واصحاب کرام رضوان الله علیهم
اجمعین وماعلامة ذلك یارسول الله دیو سؤال ایلدیلر بیوردیلرکه التجافی عن دارالغرور والانابة الی دارالسرور والتأهب
للموت قبل نزوله یعنی قلبه اسلام وایقان نوری داخل اولسه قلب کدورات نفسانیه‌دن منشرح اولور ومضایقهٔ
جسمانیه‌دن خلاص اولوب وسعت وفسحت بولوروبونك علامتی بودارغرور اولان دنیادن تجافی وتباعد ایلمکدر
ودارسرور اولان آخرته رجوع وانابت قیلمق وموت کلمزدن اول اکا حاضر ومستعد اولمقدر چونکم برکسه اهل اسلام
واهل ایقان لباسنی کیه‌وبن اهل آخرتم دیه وحرامی ییه ودار دنیایه میل ومحبت ایلیه انك قولی جمله کذب اولور وحالی
قالی تکذیب قیلور (م ی) مرغ چون برآب شوری می تند * آب شیرین رانبیدست اومدد) بلکه تقلیدست ان ایمان او *
روی ایمان راندیده جان او * مثلا مرغ چونکم برآب شوراوزره دور ایلر اول مرغ بیچاره آب شیرینك مددین کورممشدر
بلکه انك ایمانی تقلیددر آنك دل وجانی ایمانك یوزنی کورممشدر یعنی متاع دنیا آب شورکبی وطالب دنیا مرغ کور
کبی ونعم اخروی وذوق دین آب شیرین کبیدر پس شول برقوش که هنوز دخی بوآب شور متابه‌سنده اولان متاع
دنیانك اطرافنه طولنوب آب شیرین متابه‌سنده اولان ذوق دینك ونعم اخروینك مددومعاونتنی اول قوش کورممشدر
بلکه آنك آخرته اولان ایمانی وجناب عزته اولان عرفانی ایمان تقلیدی وعرفان قولیدر آنك جان وجنانی وجه ایمانی
کورممش وحقیقت عرفانه نظر ایرکورممشدر (م ی) پس خطر باشد مقلد را عظیم * ازره ورهزن زشیطان رجیم *
چون ببیند نور حق ایمن شود (زاضطرابات شك اوساکن شود) پس مقلد ایچون عظیم خطر اولور یولدن وشیطان رجیم
طرفندن اولان رهزندن چون مقلد نور حقی مشاهده ایلیه امین اولور اول مقلد اضطرابات شکدن ساکن اولور
تقلیدك ومقلدك تحقیقی جلد اوله حقیر وبی خصم دیدن دیدهای حس صالح راسر خنده از بی تقلید ووازرایات نقل
بیتنك شرحنده مرور ایلشد رانده طلب اولنه وتوضیح معنی اولدرکه پس مقلده شیطان رجیم طرفندن اولان رهزنلردن
وطریقك مخاطره‌لرندن عظیم خوف وخطر اولوروول زمانده ایمن اولورکه حق تعالینك نورنی کوره ومرتبهٔ تحقیقه
نظر ایرکوره اول مقلد شول دمکه نور حقی مشاهده ایلیه شکوك وشبهاتك اضطرابلرندن آنك قلبی ساکن اولور ونفسی
مطمئنه اولمق مرتبه‌سن بولور (مثنوی) تاکف دریا نیاید سوی خاك * کاصل او آمد بود در اصطکاك * خاکیست
آن کف غریبست اندر آب * در غریبی چاره نبود زاضطراب * مادامکه دریانك کفی خاك طرفنه کلمیه که اول کفك خاك
اصلی کلدی اول کف اصطکاکده اصطکاك بری برینه طوقنمغه دیرلر آب دریاده یعنی مادامکه دریا اوزرنده اولان کف
خاك جانبنه کلمیه که خاك اول کفك اصلی کلدی اول کف آب دریا اوزره شوکا بوکا طوقنمقدن وحرکت قیلمقدن خالی
اولمز زیرا اول کف خاکه منسوبدر وآب ایچره غریبدر وغریب اولان کسنه غریبلك عالمنده اضطراب قیلمقدن وقلق
اوزره اولمقدن مفارقت اولمز بلکه مضطرب اولمق وحرکت قیلمق انك شانندن اولور کذلك شول کسنه که بو بحر عالمده
غریب اوله آنك جسدی مادامکه کندینك اصلی اولان خاك مرتبه‌سنه کلمیه حرکت واصطکاکدن خالی اولمز زیرا
بو جسد انسانی خاکیدر وبو بحر عالمنده اول غریبدر عالم غربتده ایسه غریب اولان شیئه مضطرب اولمقدن مفارقت
اولمز قلق واضطرابدن اکر روح واکر جسم شول زمانده نجات بولورکه روح کندی اصلنه واصل اوله وجسم دخی
کندی اصلنك طبیعتنی بوله ویاخود موت اضطرابله اولوب خاك اوله (مثنوی) چونکه چشمش بازشد وان نقش
خواند * دیو را بروی دکر دستی نماند * چونکه مقلدك چشمی کشاده اولدی واول نقشی اوقودی دیولك آنك اوزرینه
بر دخی الی وغلبه‌سی اولمز یعنی چونکم مقلد اولان کسنه‌نك چشم جانی کشاده اوله واول حقیقت نقشنی اوقویوب
مشاهده قیله وآنك قلبنده شبهات واوهام قالمیه شیطان لعینك بومرتبه‌دنصکره آنك اوزرینه قدرت وتسلطی
اولمز وآنی اضلال ایلمکه فرصت بولمز (ان عبادی لیس لك علیهم سلطان) آیت کریمه‌سی ایله مشار الیه اولان عباد مخلصین
زمره‌سندن اولور ودخی (فبعزتك لاغوینهم اجمعین الا عبادك منهم المخلصین) آیت کریمه‌سنده مستثنی اولان مخلصلر
مرتبه‌سنی بولور (مثنوی) کرچه باروباه خرا سرار کفت * سرسری کفت ومقلدوار کفت * آب را بستود واوتایق
نبود * رخ دریدو جامه اوعاشق نبود * اکرچه خر روباهه اسرار سو یلدی سرسری وبیهوده سو یلدی ومقلدوار دیدی
ابی اوکدی واوکندیسی تایق ومشتاق دکل ایدی یوزنی وجامه‌سنی برتدی اول عاشق دکل ایدی تایق توقدن

اسم

اسم فاعلدر توق آرزوایتمکه دیرلر کما یقال تاقت نفسه الی شیء ان اشتاقت یعنی خر صبروتوکل مرتبه‌سندن دم اوروب
قناعت کنزنه واصل اولمقدن لاف ایلیوب روباهه وافر اسرار سو یلدی ولیکن هرنه سو یلدی ایسه سرسری
وبی یقین سو یلدی ومقلدوار نقل ایلدی اکرچه آب حیات متابه‌سنده اولان توکل وقناعتی مدح ایلدی ولیکن
اکا مشتاق وآرزومند دکل ایدی آب معنایه تشویق وتحریص ایلمکده یوزنی برتدی وجامه‌سنی چاك ایتدی ولیکن
نفسنده کندیسی اول آب معنایه مائل وعاشق دکل ایدی نته کم مقلد اولان شیخلر وخر سیرت اولان مرائی واعظلر
کرچه روباه طبیعت اولان ناسه وافر اسرار وحکم سو یلرلر وتوکل وقناعت مرتبه‌سندن دم اوروب نیچه مواعظ
ونصایح نقل ایلرلر ولیکن سرسری وبلاتحقیق سو یلرلر ومقلدوار نقل ایلرلر آب حیات متابه‌سنده اولان صبر
وطاعتی وتوکل وقناعتی خلقه مدح ایدرلر حال بوکه کندیلری اکا مشتاق اولمزلر وآرزو قیلمزلر وچن کرسیلره چیقوب خلقه
وعظ ایلسه‌لر یوزلرین برترلر واغلیوب جامه‌لرین چاك ایدرلر حال بوکه کندیلری متعظ اولمزلر وعشق ومحبت نددر بیلمزلر
(مثنوی) از منافق عذر رد آمد نه خوب * زانکه در لب بود آن نی در قلوب * بوی سیبش هست وجزو سیب نیست *
بود در وحز از بی آسیب نیست * منافقدن عذر مردود کلدی خوب کلمدی زیرا که اول عذر منافق اولنلرك اغزنده در
قلوبنده دکلدر اول منافقه الما رایحه‌سی واردر وجزو سیب یوقدر رایحهٔ سیب دخی آنده آسیبدن غیری ایچون دکلدر
یعنی منافق اولنلردن (شغلتنا اموالنا واهلونا فاستغفر لنا) دیو اعتذار ایلملری مردود کلدی خوب ومحبوب کلمدی
انکیچونکه او اعتذار انلرك انجق لب ودهانندن ایدی قلبلرنده دکل ایدی کما قال فی حقهم (یقولون بالسنتهم مالیس
فی قلوبهم) وقال تعالی ایضا (لاتعتذروا الیوم قد کفرتم بعد ایمانکم) منافق ومرائی اولان کسلرك وجودنده دین
سیبنك انجق رایحه‌سی واردر دین وایمان سیبندن انلرده برجزو برپاره یوقدر مع هذا اول دین سیبنك رایحه‌سی هم اول
منافق ومرائی اولنلرك وجودنده آسیب وجدالدن غیری ایچون دکلدر یعنی منافق ومرائی اولنلرا کرچه دین رایحه‌سی
من وجه المشلر ونفسلرنی بوی دیانتله مشموم قیلمشلردر ولیکن اول رایحه انلرك وجودنده لله وفی الله دکلدر بلکه
اهل حق اولنلره طوقنمقدن اوتری وساده دل اولنلری کندیلره مائل قیلمقدن اوتری وناسه آنکله تباهی وتفاخر ایلمکدن
اوتریدر (مثنوی) حمله زن در میان کارزار * نشکند صف بلکه کردد کارزار * کرچه می بینی چوشیر اندر صفش *
تیغ بکرفته همی لرزد کفش * مثلا جنك وقتال ایچنده عورتك حمله‌سی صفی صیمز بلکه کاری زار اولور عورتی اکرچه
صف ایچره کوررسن شیر کبی تیغ طوتمش اما انك دست وکفی دترر کذلك عقلی زن کبی اولان مقلدك نفسله وهوایله
مجاهده ایلمك وقتنده اولان حمله‌سی ومبارزلر صفنده آنك طورمسی دشمن صفنی صیمز بلکه آنك کاری زار اولور
ونیچه دلاورلره آنك خوفی سرایت قیلور اکرچه اول زن سیرت اولان مرائی ومقلدی جنك صفنده ظاهرا شیر کبی
دلیر کوررسن وتیغ وسلاحی طوتمش مشاهده قیلورسن ولیکن ضعف عقلندن وکمال خوفندن الی دترر کوررسن
وانی مضطرب وخائف مشاهده قیلورسن (مثنوی) وای انکه عقل او ماده بود * نفس زشتش نروآماده بود *
لاجرم مغلوب باشد عقل او * جز سوی خسران نباشد نقل او) وای اول کسنه‌یه که آنك عقلی ماده اوله آنك نفس زشتی
نروآماده اوله لاجرم اول زن سیرت اولان کسنه‌نك عقلی مغلوب اولور یعنی مؤنث سیرت ومخنث طبیعت اولان کسنه‌یه که
آنك عقلی زن کبی ضعیف الفهم وقاصر الادراك اوله وانك زشت وقبیح اولان نفسی قوی وغالب اوله ومشتهاسی طرفنه
حاضر ومتهیئ اوله لاجرم انك عقلی مغلوب وزبون اولور عاقبة الامر انك نقلی ورجوعی خسران وخذلان جانبندن
غیری اولمز بلکه آنك نقلی عاقبت همان خسران وخذلان طرفنه اولوردیمك اولور (مثنوی) ای خنك انکس که
عقلش نر بود * نفس زشتش ماده ومضطر بود * عقل جزوی اش نروغالب بود * نفس انثی راخرد سالب بود *
ای سعادتلو اول کسنه که انك عقلی ارکك اوله یعنی سعادت اول کسنه‌یه که انك عقلی نفسی اوزره حاکم وامیر اولوب
قبیح اولان نفسی زن کبی مضطر ومحکوم اوله اول کسنه‌نك عقل جزویسی قوی وغالب اولوب خرد نفس انثی‌نك
حکمنی ومقتضاسنی سالب اوله کما قال علیه السلام فی هذا المضمون طوبی لمن کان عقله ذکرا ونفسه انثی وویل
لمن انعکس طوبی لمن کان عقله امیرا ونفسه اسیرا وویل لمن انعکس (مثنوی) حمله ماده بصورت هم جریست *
آفت او همچو آن خر از خریست * وصف حیوانی بود برزن فزون * زانکه سوی رنك وبو دارد رکون) دیشینك حمله‌سی
صورتده هم جریدر انك آفتی اول خر کبی خرلغندن طوتر حیوانلق وصفی زن اوزره زیاده در آندن اوتری که رنك
وبو طرفنه رکون طوتر یعنی عورتك آفت ونقصانی صورتا قوی وجری اولمدیغندن دکلدرکه اولورکه اکثرنسانك
صورتا حمله‌سی هم قوی اولور وهم رجال اوزره جرأت وجسارت قیلور مع هذا ینه آفت ونقصاندن خالی دکلدر انك
آفتی اول عقلسز اولان خر کبی خرلغندندر ونقصان عقلندندر وصف حیوانی زنلر اوزره غالب وزیاده در انکیچونکه اکثر

نساطائفه سی رنك وبوطرفنه میل ومحبت طوترپس بونلرك رنك وبوطرفنه میل ومحبت طوتملری حیوانیت صفتلری
بونلرك اوزرلرینه غالب اولدیغنه شهادت ایلر پس هرشول صورتار جل شكلنده اولان كسه لردخی رنك وبوطرفنه
میل ومحبت قیلسه وصفت حیوانیت انك اوزرینه غالب اولوب عقل ناقص اولسه اول دخی زن حكمنده در بلكه
زندن بتردر (مثنوی) رنك وبوی سبزه زاران خرشنید * جمله جهاز طبع اورمید * تشنه محتاج مطر شد وابرنی * نفس را
جوع البقر بد صبرنی * اسپرآهن بود صبرای پدر * حق نبشته بر سپر جاء الظفر * حاصل كلام چونكم سبزه زارلك
رنك وبوینی اول خراشندی جمیع محتلری انك طبعندن اوتری اوركدی یعنی اول قصه ده مذكور اولان خروباهك
لسانندن چونكم اول سبزه زار ومرغزارلك رنك وبوینی استماع ایلدی انك توكل وقناعت خصوصنده براهین ودلائلی
اول سبزه زاره حریص وطامع اولدیغندن اوتری اندن زائل اولدی مثلا تشنه مطره محتاج اولدی حال بوكه ابریوق
نفسنه جوع البقر اولدی صبر یوق جوع البقر بر مرضك اسمیدر اكا مبتلا اولان طویدیغنی بیلمز یعنی اول خر
فی المثل شول مطره محتاج اولان تشنه كبی اولدی وحال بوكه سبب باران اولان سحاب یوق ایدی وآنك نفسی جوع
البقره مبتلا اولدی حال بوكه صبری یوق ایدی چونكم قضیه بونك كبی اوله آنك عاقبت حالی كورنه اوله بوجمله صفت
قبیحه یه مبتلا ایكن ییله اكر صبر قیلسیدی عاقبت هلاكه اولمقدن نجات بولیدی ومرادنه واصل اولیدی ای پدر صبر صفتی
فی المثل دمور سپر كبیدر حق تعالی صبر سپری اوزره جاء الظفر یازدی یعنی مشتهیات نفسانیه دن صبر ایلمك فی المثل
طریق الهیده بر سپر آهن كبیدر حق تعالی مقصوده ظفر بولمغی صبر سپر ینك وجودنده تحریر ایلمشدر من صبر ظفر
قولنك تحواسنجه صبر قیلان مراده ظفر بولور وصبر مفتاح فرج وتریاق حرج وسلم كل درج اولور (مثنوی) صد دلیل
آرد مقلد در بیان * از قیاسی كوید آنرا از عیان * مشك آلودست الامشك نیست * بوی مشكستش
ولی جز پشك نیست * وبالجمله مقلد تقریر وبیانده یوز دلیل وحجت كتوررانی بر قیاسدن سویلر عیاندن دكل مشكه
آلوده درلكن مسك دكلدر انك مشكنك قوقوسی واردر ولیكن كندیسی پشكدن غیری دكلدر یعنی
اكرچه دین وطریقده مقلد اولان كسه لر برمعنایی تقریر وبیان ایلمكده ایات واخباردن وكفتار مشایخ
كباردن نیجه یوز دلیل وبرهان ایراد ایلر ولیكن انی معاینه ومشاهده قیلدیغی جهتندن دكل بلكه مجرد ظن وقیاس
طرفندن ایلر وخلقه كندوبی عالم ومرشد كوسترمكدن اوتری سویلر فی المثل اول مقلد مسكه آلوده اولمشدر كه
انبیای عظام واولیای كرامك كلمات طیبه سی مسك وعنبر كبیدر انكله اول مقلد رایحه لنمشدر اكرچه انكیچون مسك
رایحه سی واردر وانبیای عظام واولیای كرامك نفحات مسكیه لرندن كندی لسان ودهانی مطیب وممسك ایلمشدر
ولیكن حد ذاتنده انك كندیسی پشك كبیدر اكر اول رایحهٔ طیبه كبی اولان كلمات طیبه یی آنك نفسندن ولباس
مشایخی انك صورتندن خلع وسلخ ایلسك انك خباثت نفسانیه سی ظهوره كلوردی وانك وجود خبیثی پشك خشك
كبی ادنی مرتبه ده قالوردی ورسوای اولوردی (مثنوی) تاكه پشكی مشك كردد ای مرید * سالها باید دران روضه
چرید * كه نباید خورد وجو همچون خران * آهوانه در ختن چرار غوان * تاكم بر پشك مشك اوله ای مرید نیجه ییللر
اول روضهٔ معنویه ده اوتلمق كرك خرلر كبی كاه ییمك وجو ییمك كركمز ختنده آهولر كبی ارغوان اوتله یعنی تاكم انسانك
پشك كبی اولان صفت نفسانیه سی زائل اولوب خلق لطیف وعلم شریف رایحه سیله مسك كبی عالی قدر اولنجه یه دك
اول توكل وقناعت روضه سنده نیجه ییللر اوتلمق ومرشد مربی یه نیجه زمان خدمت قیلمق كركدر تاكم مرادنه ایره
ومقصودنك جمالنی كوره خرلر كبی كاه وجو ییمك وحظ نفسه مشغول اولمق كركمز بلكه كندوكی محل مسك علم لدنی ایلمك
استرسك آهولر ختن صحراسنده لاله وارغوان اوتلدیغی كبی سندخی دشت طریقتده وختن معرفتده لاله وارغوان
عرفانیه وچمن اذواق جانی غدا ایله تاكم ناف قلبك مسك علومه منبع اوله ونفسك پاك وطاهر اولوب صفت جادیه واخلاق
حیوانیه دن نجات بوله (م ی) جز قرنفل یاسمن یاكل مچر * رو بصحرای ختن با آن نفر * معده را خو كن بدان ریحان وكل
تا بیابی حكمت قوت رسل * قرنفلدن یاسمندن یاكلدن غیری اوتلمه یوری اول نفر ایله ختن صحراسنه طبیعت ومعده كی
اول ریحان وكله خوی ومعتاد ایله تا پیغمبرلرك حكمت وقوتنی بوله سن یعنی ای سالك راه الهی خر طبیعت اولمقدن
بچوب ارض حقیقتك آهولری اولان اولیا واصفیا كبی قرنفل كبی اولان معرفتدن وسمن كبی اولان سر وحدتدن
وكل كبی اولان علم حكمتدن غیری روحكه غدا ایلمه اول نفر روحانی واول قوم نورانی ایله ختن معنوی صحراسنه
كیت وارض الله واسعه یی انلر ایله سیرایت قلبك معده سنی اول علم وحكمت كلنه ومعرفت ریحانته ومحبت سنبلنه خوكر
ایله تاكم انبیای عظام صلوات الله علیهم اجمعینك قوتنی وحكمتنی بوله سن وحیوانیت مرتبه سندن قورتله سن
(مثنوی) خوی معده زین كه وجو باز كن * خوردن ریحان وكل آغاز كن * معدهٔ تن سوی كهدان می كشد *

معدهٔ

معدهٔ دل سوی ریحان می كشد * ای طالب خوی معده كی بو كاه وجودن باز ایله ریحان وكل ییمكه آغاز وشروع ایله تن
معده سی كهدان جانبنه چكر اما دل وجان معده سی كل وریحان جانبنه چكر یعنی ای انبیا علیهم السلام واولیای كرامك
قوت وغداسنه طالب ومائل اولان كسه بو معدهٔ جسمانیه نك خوی خرسیرت اولنلرك كاه وجو كبی اولان
غدای نفسانیه سندن قطع ایله انبیا علیهم السلام واولیای كرام كبی ریحان معرفتی وكل علم وحكمتی غدا ایلمكه باشله
تاكم رذایل جسمانیه دن خلاص اوله سن واوصاف بهیمیه دن نجات بوله سن بوتن معده سی صمانلق طرفنه چكر
بودنیادركه خرسیرت اولنلرك صمانلغیدر اما جان وجنانك معده سی ریحان معنوی وكلزار روحانی طرفنه چكركه
انبیای عظام واولیای كرامك مسیره ومرعاسی اول مرتبه در (مثنوی) هركه كاه وجو خورد قربان شود) هركه نور حق
خورد قرآن شود * نیم تو مشكست ونیمی پشك هین * هین میفزا پشك افزا مشك چین * هر كیمكه كاه وجو ییر
قربان اولور هر كیمكه نور حقی اكل ایده قرآن اولور آكاه اول سنك نصفك مشكدر وبر نصفك پشكدر اكاه اول پشكی
زیاده ایلمه مشك چینی زیاده ایله الحاصل هرشول كسه كه كاه وجو مثابه سنده اولان غدای جسمانیه یی ییه وتن پرور
اولوب عیشنی همان اكا منحصر قیله عاقبت سكین موت وفنا ایله مذبوح اولور اما هرشول عاشق كه نور حقی روحنه
غدا ایلر وعلم وحكمتدن آنك قلبی حظ ونصیب الور اول كسه سر قرآنه مظهر اولور وجمیع معناسنی مشاهده قیلور
ومقام وحدتی بولور وكثرت وتفرقه دن بری اولور ای طالب ارزاق روحانی واذواق ربانی سنك نصفك مسك اذفر
مثابه سنده دركه اول عقلك وروحك طرفیدر وبر نصفك دخی پشك كبی بی معنی وخشكدركه اول جسمانیتك
جانبیدر اكاه اول پشك مثابه سنده اولان جسمانیتك زیاده ایلمه بلكه مشك مرتبه سنده اولان روحانیتكی زیاده ایله
(مثنوی) آن مقلد صد دلیل وصد بیان * در زبان آرد ندارد هیچ جان * چونكه كوینده ندارد جان وفر * كفت اورا كی
بود برك وثمر) اول مقلد یوز دلیل ویوز بیان لسانه كتورر اما هیچ جان طوتمز چونكم كوینده كندیسی جان وفر
طوتمز پس آنك كفتنك نچین برك وثمری اولور یعنی اول شریعت وطریقتده مقلد اولان كسه انبیای عظام واولیای
كرامك كلمات طیبه لرندن اكرچه نیجه یوز دلیل ونیجه یوز بیانی لسانه كتورر وانی خلقه تعبیر وتقریر ایلر
ولیكن آنك كلامنده ونطق وبیاننده اصلا روح یوقدر زیرا چونكم متكلم اولان كسه جان ورونق ایقان طوتمیه قلب
وروحی علم ویقین ایله احیا ایتمیه آنك كلامنك روحی وثمری اولمز ونطقی اهل حقك قلبنه تأثیر قیلمز مكركه كندیسی كبی
تقلیدده قلان ساده دللره تأثیر ایلیه بر ناطقه نك كه قلبنده نور یقین اولمیه آنك نطقنده نه روح اولور وطالب حق
اولنلراندن نه ذوق بولور (مثنوی) می كند كستاخ مردم را براه * او بجان لرزان ترست از برك كاه * پس حدیثش كرچه
بس بافر بود * در حدیثش لرزه هم مضمر بود * مقلد مردمی كستاخانه یوله ایلر حال بوكه اول كندیسی یولده برك كاهدن
جانله زیاده لرزاندر پس مقلدك حدیثی اكرزیاده بافر اولور آنك حدیثنده لرزه وضعف هم مضمر اولور یعنی مقلد تبدیل
شكل لاجل الاكل ایدوب لسانی انبیای عظام واولیای كرام كلامیله دوزوب ومشیخت وارشاد مقامنه چقوب كستاخانه
خلقی طریق حقه دعوت ایلر ونا سی صراط توحیده وتحقیقه ارشاد قیلر ولیكن اول مقلد كندی نفسنده جانله برك
كاهدن دخی زیاده مضطرب ومتزلزلدر اصلا عقلنده وعلمنده ثبات وتمكین یوقدر تشكیك مشكك ایله آنك عقلنه وعلمنه
ضعف كلور وبرك كاه كبی بر مقامدن قرار ایلیوب هواهرنه جانبدن غالب اولورسه اكا مطیع اولور وتلونندن خالی اولمز
پس اكرچه آنك بحسب الظاهر كلام واداسی زیاده رونقلو وقوتلو ایسه ده اكر نظر حقیقت بینله نظر اولنه آنك سوزنده
ضعف واضطراب هم مضمر اولور زیرا اول سوزلر كندینك حالی دكلدر وقلبنك اكا یقینی اولدیغندن دخی سویلمز بلكه
فریب ناس ایچون وتصریف وجوه خلق ایچون سویلر پس انك باطننده تمكین وثبات اولمیجق نطقنده دخی ضعف
وخلل مضمر اولور (فرق میان دعوت شیخ كامل وواصل ومیان سخن ناقصان فاضل فضل تحصیلی بربسته)
بو شرح شریف واصل حق اولان شیخ كاملك دعوتنك میانی ودخی بربسته اولان فضل تحصیلی ایله
فاضل اولان ناقصلرك سوزنك میانی فرقدر اكرچه نیجه مقلد علوم وفضائلی تحصیل ایلیوب كندی یه باغلمش
وكندیسنی اول علوم وفضائل ایله بین الناس عالم وفاضل ایلمشدر ولیكن حقیقتده اول كندینك حالی اولمدیغی
جهتدن ناقصدر وفی المثل اونخل بربسته كبیدر اما شیخ كاملك قالی حالنه مطابق وعلمی عملنه موافقدر نه سویلرسه
كندینك حسب حالی وذوق بالی نقل ایلر اكر انبیای عظام واولیای كرامك كلماتنی نقل ایلرسه دخی اول واسطه ایله
كندینك وجد وحالاتنی نقل ایلر پس بو شیخ كامل قدس سره فی المثل بررسته كبی اولور وبوایكیسنك ما بیننده عظیم
فرق وتفاوت اولور بربسته دیكر باشد وبررسته دیكر قولی بو مضمونی تأیید قیلور (مثنوی) شیخ نورانی زره اكه كند *
با سخن هم نور او همره كند * جهد كن تا مست ونورانی شوی * تا حدیثت راشود نورش روی * شیخ نورانی طالبی

طریق حقدن اکاه ایلرسوزایله هم نوری همراه ایلرپس ای طالب جهد ایله تامست ونورانی اوله سن تاکم سنڭ سوزکه
اونڭ نوری روی اوله روی بونده صویه قانیجی دیمك اولور یعنی نورحقه نورانی اولان شیخ کامل کندی یه
تابع اولان مریدلری واقتدا قیلان مستفیدلری راه حقدن اکاه ایلرچن سوزلر سویلیه کندی سوزنه هم یقین نورنی
قرین ایلرسن شبهه وشکوك ظلماتندن چقوب نورانیت مرتبه سن بوله سن تاکم اول شیخ کاملڭ نوریقینی
سنڭ سوزکه قانیجی اوله وکلامکی آب حیات کبی نوش قیلوب قبول ایلیه سنڭ سوزیکی قاندریجی اوله دیمك دخی جائزدر
(مثنوی) هرچه دردوشاب جوشیده شود * درعقیده طعم دوشابش بود * ازجزر وازسیب وبه وزکردکان * لذت
دوشاب یابی تو ازآن * مثلا هرنه دوشابده قاینمش اوله عقیده ده آنڭ دوشاب طعمی اولور جزردن وسیبدن وبه
وکردکاندن سن آندن دوشاب لذتنی بولورسن جزرجیم معجمه اندنصکره زاء معجمه نڭ فتحه سیله وراء مهمله نڭ سکونیله
هوج دیدکلرید رفارسیده کزر دیرلر یعنی هرنه شیکه بکمز ایچره محکم قاینمش اوله آنڭ عقیده سنده بکمز لذتی اولور مثلا
هو یجی ویاخود المادن وایوایی وجوزی بکمز ایچره محکم قاینه دوب عقیده ایلمك مرتبه سنه ایرکورسڭ بعده اول
المایی ویا ایوایی ییسڭ آندن دوشاب چاشنیسی بولورسن چونکم بومثل معلومك اولدی (مثنوی) علم اندر نورچون
فرغرده شد * پس زعلمت نوریابد قوم لد * هرچه کویی باشد آن هم نورناك * کاسمان هرکز نبارد غیرپاك * کذلك علم
نوریقین ایچره چونکم فرغزده وپرورده اولدی پس قوم لد سنڭ علمکدن نوریقین طعمی ایچره بولور هرنه سو یلرسڭ
اول هم نورناك اولور زیرا آسمان پاکدن غیری هرکز یاغدرمز فرغرده پرورده معناسنه درقوم لد قوم شدید ومعاند دیمك
اولور نورناك نورلو دیمك معناسنه در یعنی دوشاب ایچره هرنه شی قاینیوب دوشاب لذتنی طوتدیغی وآنی طاعم
اولنلر آندن دوشاب چاشنیسی ذوق ایتدیکی کبی علم که نوریقین ایچره پرورده اوله پس سنڭ علمکدن شدید ومعاند
اولان قوم نوریقین ذوقنی بولور اندنصکره هرنه سو یلرسڭ اول هم نورلو اولور زیرا سنڭ قلبڭ آسمان کبی منبع لطافت
وطهارت اولور وآسمان هرکزپاك وطاهردن غیری نسنه یی یاغدرمدیغی کبی سنڭ قلبڭ دخی پاك وطاهر اولان معانی
والفاظدن غیری شیلری سو یلمز (مثنوی) آسمان شوابرشوباران ببار * ناودان بارش کند نبود بکار * آب اندر
ناودان عاریتیست * آب اندرابرودریا فطرتیست * آسمان اول ابر اول باران یاغدر وناودان یاغش ایلرلیکن کارده اولمز
زیرا آب ناودانده عاریتیدر اما آب ابرده ودریاده فطریتیدر یعنی محقق اولان آب وبارانه منبع ومحل اولان آسمان
کبیدر ومقلد ناودان آندن حاصل اولان صویه میزاب ومجری کبیدر پس سن ای طالب علم اولان کمسه آسمان وسحاب
منبع باران اولدیغی کبی سن هم علم ومعرفتڭ معدن ومنبعی اولوب باران علمی یاغدر ناودان باراندن حاصل
اولان آبه انجق مجری اولوب آنڭ اول آب جاری کندی نفسندن حاصل اولمدیغی کبی مقلد دخی محققڭ وجودندن
حاصل اولان علمه انجق مجری ومیزاب مثابه سنده اولمشدر اکرچه مقلدڭ وجودنده هم آب علم جاری اولور ولیکن
آنڭ اول آب علمله کاری یوقدر بلکه آب علم آنڭ وجودنده عاریتیدر اما آب علم دریا وسحاب مثابه سنده اولان
محققڭ وجودنده فطرتی وذاتیدر که طریقتله دکلدر (مثنوی) فکرواندیشه ست همچون ناودان * وحی مکشوفست
ابروآسمان * آب باران باغ صدرنك آورد * ناودان همسایه درجنك آورد * پس فکرواندیشه ناودان کبیدر
اما وحی مکشوف ابروآسمان کبیدر مثلا آب باران باغه یوزرنك ولطافت کتورر اما ناودان همسایه یی جنك
وخصومته کتورر یعنی انسانڭ بوفکرواندیشه سی فی المثل ناودان کبیدر اما الهام الهی وکشف ربانی ابروآسمان
کبیدر هرنه که فکرواندیشه دن کلور اول ناودان کلان صوکبی اولور وهرنه کم الهام الهی وکشف ربانیله
حاصل اولور اول سحاب وآسماندن ظهوره کلن باران وبررومیزاب همسایه نڭ خانه سنه اقدقده خصومت وجنکه
سبب اولدیغی کبی فکرواندیشه دن حاصل اولان علم آب دخی سکاقریب وقرین اولان کمسه لرڭ خانه سی طرفنه جریان
ایلسه انلر طرفندن بحث وجدل ایلمکه سبب اولور (مثنوی) خردوسه حمله بروبه بحث کرد * چون مقلد
بدفریب اوبخورد * طنطنه ادراك بینایی نداشت * دمدمه روبه برو سکته کماشت * حرص خوردن انچنان کردش
ذلیل * کزبونش کشت باپانصددلیل * محصل بیچاره خرروباهله ایکی اوج حمله بحث ایلدی چونکه خرمقلد ایدی
روباهڭ فریب وحیله سنی یدی خربیچاره بینایه منسوب اولان ادراکڭ طنطنه سنی طوتمدی لاجرم روباهڭ
دمدمه سی آنڭ اوزرینه سکته حواله ایلدی بیچاره خری یمك حرصی آنجلین ذلیل ایلدی که اول روباهڭ زبونی
اولدی بشیوزدلیل ایله یعنی اول خرروباهله برقاچ دفعه توکل وقناعتی کسب اوزره ترجیح ایلمك خصوصنده بحث
ایلدی ولیکن سو یلدیکی سوزده چونکم محقق دکل ایدی بلکه تقلید ایله سو یلردی اول روباهڭ صورت صلاحدن
کاوب اکافریب وحیله ایلسنی یله سیوب قبول ایلدی زیرا اول خرمحقق بیناودانایه منسوب اولان ادراکڭ صدا

وآوازه سنی طوتمدی آخرالامر روباهڭ دمدمه وغلغله سی وهای وهوبی آنڭ اوزرینه سکته مرضی کبی سبب قطع
حیات قلبیه ایلدی که اول خری روباه اولان حرص وشرهه حواله ایلدی اول خری اکل وشربه حرصی انجلین ذلیل
وزبون ایلدی که اول خرروباهڭ زبون ومغلوبی اولدی نیچه یوز دلایل وبرهانده نته کم مقلد اولان واعظلرڭ وشیخلرڭ توکل
وقناعت وفقروریاضتڭ فضیلتی خصوصنده نیجه بیڭ دلیل وبرهانلری وارایکن وبونلرانی خلقه سو یلرایکن یله روباه
کبی اولان ابلیس ونفس پرتلبیس بونلره صورت صلاحدن کلوب اکل وشربڭ اکتسابنه متعلق برقاچ دمدمه وغلغله
بونلرده یقین وتمکین اولمدیغنه بناء روباه کبی اولان شیطانه اویوب اکل وشربه حریص اولورلر ومتاع دنیانڭ کسبنه
توجه قیلورلر آخرالامر شیرقهر الهینڭ پنجه سنه کرفتار اولورلر (حکایت آن مخنث وپرسیدن لوطی ازودرحالت لواطه که
این خنجرازبهرچیست کفت ازبرای انکه هرکه بامن بداندیشد اشکمش بشکافم لوطی برسراوآمد شد کردومی کفت
الحمدلله که من بدنمی اندیشم) بیت من بیت نیست اقلیمست * هزل من هزل نیست تعلیمست * بومرح شریف اول
حیز ومخنثڭ حکایه سیدر ولوطینڭ اول مخنثدن لواطه حالنده سؤال ایلمکلکیدر بویله دیوکه بوسلاحلر وخنجرندن
اوتریدر اول مخنث اکاجواب ویروب دیدی بوسلاحلر وخنجر آندن اوتریدر که هرشول کمسه که بکابداندیشه ایلیه وفعل
شنیعه قصد ایلیه آنڭ قارننی بوخنجرایله وسلاحلرله یاررم پس اول لوطی مخنثڭ جانبنه کلمك وکتمك ایلدی ودیدی
یعنی واروب کلمکه باشلدی وفعل شنیعی ایشلدی ودیردی الحمدلله تعالی که بن سکابد وقبیح اندیشه ایلمزم وسوءظن
دخی قیلمازم حضرت مولانا قدس الله سره العزیز چونکم بوهزل کونه اولان حکایتی ایراد ایلدیلر مقصود
بوندن مجرد تعلیم وارشاد اولدیغنی وبوهزل نیجه معانی واسراری جمع قیلدیغنی اعلام ایلمکدن اوتری بوبیت شریفی
یوررلر بنم بیتم بیت دکل اقلیمدر وبنم هزلم هزل دکل تعلیمدر کانه دیمش اولورکه ای بنم کابعده هزله متعلق اولان حکایاتی
وابیاتی کوروب بوهزل وبیهوده مرشد اولنلره لایق ومناسب دکلدر دیوظن وطعن ایلین کمسه صاقن بویله سو یلمه
وسوءظن ایلمه زیرا بنم بیتم سائرشعرانڭ وبلغانڭ بیتلری کبی دکلدر بلکه اقلیم معانی وجهان حقایقدر وبنم هزلم
صورتا هزلدر اما معناطالبلره واهل وجده عین تعلیمدر بنم هزلم نیجه حکمتلری ونصیحتلری جامع ونیجه معرفت
وموعظتلری حاویدر پس صورتا هزل اولدیغنه باقوب آنڭ ضمننده مسطور اولان حکم واسراردن معرض اولوب
غافل اولمه زیرا نفس مجدّه صاحبی ملاهی وهزله نظر ایلسه آندن نیجه عبرت الور ونصیحت پذیر اولور کما قال ابن
الفارض قدس سره (بیت) فلاتك باللاهی عن اللهو معرضا * فهزل الملاهی جدّ نفس مجدّة * وبعض مجلده
بوکونه هزل آمیز حکایت وابیات ایراد ایلملرندن سروحکمت ندردیرسڭ اولدرکه اکثرناسڭ طبیعتلری جدّ اولان
کلماتی استماع ایلمکدن ملالت وسآمت اوزره در وهزلیات ولغویاتڭ استماعنه مائللردر پس حضرت مولانا
قدس الله سره العزیز من کل الوجوه اولانا اول طائفه یه که هزلڭ استماعنه مائللردر بوهزل کونه اولان حکایتلر ایچره
نیجه پندوموعظت ونیجه علم وحکمت درج ایلیوب بواسلوب ایله آنده تعلیم حکم ومعانی وتفهیم اسرار ومعارف ربانی
ایلمشلردر واستحیا ایتمیوب بوکونه هزلیاتی تعلیم ناس ایچون سو یلمشلردر زیرا اولیاءالله اوصاف خدا ایله متصفلردر
حق سبحانه وتعالینڭ برصفتی دخی عدم استحیادر کلاملردن هرقنغی کلامی ومثللردن هرقنغی مثلی اکرحقیر
واکرشریف اولسون کمسه دن استحیا ایلمیوب بیان یوررلر نته کم بوآیت کریمه ایله استشهاد ایدوب دیرلر (ان الله
لایستحیی ان یضرب مثلا مابعوضة فمافوقها ای فمافوقها فی تغییر النفوس بالانکاران ماذا اراد الله بهذا مثلا)
یعنی تحقیق الله تعالی استحیا ایلمز حیا شول تغیر وانکساره دیرلر که انسانه طاری اولور خوف عیب ومذمت
وملامتدن تا بوسببیله الی کارمذمومدن کیروطوره پس جناب عزت تغیروانکسار وانقباضدن منزهدر وحال بوکه
حیاصفت حقدر نته کم رسول اکرم صلی الله علیه وسلم یوررلر ان الله حی کریم لایستحیی رب محمد ان یضرب مثلا بالذباب
والعنکبوت پس علی طریق المقابلة والمشاکلة انلره جواب ویریلورکه لایستحیی وسبب نزولی بودرکه وقتاکم حق
تعالی کتاب کریمنده ذباب وعنکبوت ذکرقیلدقده یهود وکفار علی طریق الاستهزاء والانکار ضحك ایدوب دیدیلرکه
بونیجه کلام خدایه بکزرکه بونده مکس وعنکبوت سوزی اوله پس حق تعالی عظیم الشان پادشاهدر مکس وعنکبوت
کبی حقیر شیلرانڭ کلامی اولمز دیدیلر پس جناب حق یوررلرکه تحقیقا استحیا ایلمز مضمونی پاك طوتمز ومبالات ایتمز (ان
یضرب مثلا) بیان ایلمکلکدن هرقنغی مثل اولورسه وهرنه کمسیه اولورسه ما ابهامیه درچن اسم نکره یه مقارن اولسه
مبهم وعموم اوزره قالورنته کم اعطنی کتابا مادیسڭ بکا اعطا ایله هرقنغی کتاب اولورسه اولسون دیمك اولور ضرب بوراده
بیان ایتمك معناسنه اولور وضرب المثل معنای مقصودی معرض امر مشهورده ابراز واظهار ایچوندر بعوضة بغایت
خرده سوری سنکه دیرلر انتصابی عطف بیان ایچوندر مثلادن ویاخود بدل اوله ویا یضرب نڭ مفعولی ومثلا حال مقدم

فی الحقیقه اکر بعوضه‌نك وجودنه نظر اعتبار ایله نظر قیلنسه آنده اولان غرایب قدرت و عجایب فطرت فیل که
اکبر حیواناتدر اندن زیاده‌در زیرا با وجود ضعف جناب حق انی هیئت فیلده خلق ایلمشدر و بوقدر وجود حقیرده
اعضای ظاهره‌سی علی الترتیبدر رأس و قوائم و خرطوم و ظهر و بطن کبی و اعضای باطنه‌سی که دل و جکر و معده و امعا
و قوت هضم و آلت تنفس و حواس که سمع و بصر وادراکی مالایم لذائه‌در فیلده اولان اعضایه مساویدر بلکه بونك
جناحینی اندن زیاده‌در (فما فوقها) بعوضة اوزره معطوفدر ما یا موصول و یا موصوفدر صله و صفتی ظرفدر و فوق اسماء
اضداددندر اعلایه و اسفله قابلیتی واردر یعنی جهت نقصده و جانب کمالده استعمال اولنور و بو محلده ایکیسیده
متصوردر مثلا دیرلر که فلان اسفل الناس و ارذلهم هو فوق ذلك یعنی فلان کسه ناسك ارذلیدر و آندن اوته‌در
دیمکدر که رذالت و سفالتدن دخی اوته‌در مراد مبالغه‌در و تقدیر کلام دیمك اولور که تحقیقا الله تعالی استحیا ایلمز
بعوضه‌یی ضرب مثل ایلمکدن فضلا عما هو اکبر منه فی الحجم قنده قالدیکه بعوضه‌دن اکبر اوله مکس کبی
و عنکبوت کبی تا فیله وارنجه و اکر اول برمعنا مراد اولورسه تقدیر کلام دیمك اولور که الله تعالی استحیا ایلمز ضرب مثل
قیلمقدن بعوضه‌یی پس بعوضه‌دن حقیرورذیلن دخی ضرب مثل ایلمکدن استحیا ایلمز قنده قالدیکه بعوضه
اکر سؤال اولنورسه که بعوضه‌دن اقل و احقر جثه‌ده نه شی واردر که اول ضرب المثل اوله پس جواب ویریلور که
بعوضه‌دن اقل جناحیدر که حضرت رسول علیه السلام جناح بعوضه‌یی دنیایه ضرب مثل ایلدیلر و یوردیلر که
لو کانت الدنیا تزن عندالله جناح بعوضة ما سقا منها کافرا شربة ماء) پس حضرت مولانا قدس سره فما فوقهانی
بوکونه تفسیر ایدوب یوردیلر که بعوضه‌نك فوقنده احقر و اخس اولان شیلری الله تعالی (ماذا اراد الله بهذا مثلا)
انکار ایله نفسلرنی تغییر و تحویل ایلین کافرلر و منکرلر حقنده ضرب مثل ایلمکدن استحیا ایلمز (وانکه جواب می فرماید که
این خواستم یضل به کثیرا و یهدی به کثیرا) و آندنصکره الله تعالی شو مثل ایله نه مراد ایلدی دین کافرلره و منکرلره جواب
یوردیلر بونی استدکه بو مثل ایله چوق کسه‌یی مهدی قیلم بو فعللر موضع مصدرده وضع اولمش اوله و صیغهٔ مستقبلده
اولمسی حدوث و تجدد افاده‌سی ایچوندر اراد اضلال کثیر من الناس و هدایة کثیر من الناس تقدیرنده اولور یعنی بو مثل
سببیله حق تعالی نه مراد ایلدی دین منکرلره جناب حق جل شانه جواب ویروب یوردیلر که بن بو مثل سببیله ناسدن
چوق کسه‌نك اضلالی و نیجه کسه‌نك هدایتنی مراد ایلدم اکر بوراده برسؤال اولنورسه که مهدیون قرآنده و حدیثده
اکثر یرده قلتله موصوفدر نته‌کم و قلیل من عبادی الشکور دردو حدیثده الناس کابل مائة لا تجد فیها راحلة واحدة
و بو محلده کثیر ادیمکله تعبیر اولندی پس توفیق نیجه دردینورسه جواب بودر که اهل هدایت فی نفس الامر کثیردر
و قلتله موصوف اولمسی اهل ضلالك عددنه قیاسدر و اکرچه صورتا قلیل ایسه‌لرده معناده واحد بعد الالوف
مرتبه‌سنده‌در قلیل اذا عدوا کثیر اذا اشتدوا صفتیله موصوفلردر (بیت) بصورت ارچه کم اندان کسانکه درویشند
بیین بدیدهٔ معنی که ازهمه بیشند * هرفتنه همچو میزانست بسیاران بدو سرخ روشوند و بسیاران بی مرادشوند) زیرا
هر برفتنه و امتحان میزان و محك کبیدر چوق کسه آندن سرخ رو اولورلر و چوق کسه‌لر بی مراد اولورلر و خجل و زرد رو
قالورلر نته‌کم حضرت حقك کلام شریفیله خلق امتحان اولندقده نیجه‌لر ایمانه کلوب سرخ روی و نیجه‌لر کافر
اولوب زرد روی قالدیلر (ولو تأملت فیه قلیلا وجدت من نتایجه الشریفة کثیرا) اکر سن تفکر و تأمل قیلورسك بو مثلده
آزنأمل ایله بو مثلك نتایج شریفه‌سنده حظ وفیره و حصهٔ کثیره بولورسن (مثنوی) کندهٔ را لوطی درخانه برد * سرنکون
افکندش و درمی فشرد * برلوطی برکنده‌یی خانه‌سنه ایلتدی انی سرنکون براقدی دخی صقدی کنده کاف فارسینك
فتحه‌سیله لغتده قوقش معناسنه‌در اما قبیح و خبیث معنالرنه دخی استعاره اولنور بونده خبیث معناسنه اولور
برخبیث مخنثی برکون برلوطی خانه‌سنه ایلتدی باشی آشغه آنی براقدی و آنی صقوب فعل شنیعه باشلدی (مثنوی)
برمیانش خنجری دید آن لعین * پس بکفتش برمیانت چیست این * اول مخنثك بلنده اول ملعون برخنجر کوردی
پس اول لعین اکا دیدی سنك بلکده بونه‌درو لعین بونده بمعنی ملعوندر لعین تعبیر ایلرنده بو عمل شنیعی اشلین کسه‌نك
ملعون اولمسنه اشارت یوردرلر نته‌کم حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم لعن الله من عمل عمل قوم لوط یوردیلر
(م ی) کفت آنکه بامن اریك بدمنش * بدبیندیشد بدرم اشکمش * اول مخنث اول خبیثه دیدی آندن اوتریکه بکا اکر بر
بدمنش بدفکر ایلیه آنك قارنی یرتارم یعنی اول حیز دیدیکه بو خنجری آندن اوتری کوترردم که اکر بر بدطبیعت کسه
بکا قبیح اندیشه و یرامز قصد ایلرسه بن آنك قارنی یرارم (مثنوی) کفت لوطی حمد لله را که من * بدنه اندیشیده‌ام
با تو بفن * لوطی ایتدی الحمد لله که بن فن و حیله ایله سکا بدظن ایلمزم چونکم اول مخنثك بوقدر سلاحی وار ایدی و کندی
حقنده یرامز قصد ایلینلری خنجر ایله یاره‌لرم دیو دعوا ایلدی مع هذا نه کندیسنه سوء قصد ایلین و فعل شنیع

ایشلین فاسدی انکله دفعه قادر اوله مدی پس بو قصه‌دن حصه‌نه ایدیکنی بیان ایلمکه شروع ایدوب یوردیلر (مثنوی)
چونکه مردی نیست خنجرها چه سود * چون نباشد دل ندارد سود خود * چونکم مردلك یوقدر خنجرلرنه فائده
چونکم برکسه‌ده قوت دل اولمیه تو غلغه فائده طوتمز خود تو غلغه معناسنه‌در یعنی برکسه‌نك وجودنده مردلك
اولمدقدنصکره مردان الهینك خنجرلر و شمشیرلر کبی اولان کلماتنی ضبط ایلیوب انی کتورمك اول نامرده نه فائده ایلر
چونکم برکسه قوت قلب طوتمیه و شجیع اولمیه تو غلغه و جوشن مثابه‌سنده اولان اولیای کرامك لباسی اکا نه منفعت
قیلور پس شول طریقت مخنثلری که اولیای کرامك کلماتنی و اصفیانك نکاتنی ضبط ایلمشلر و انلرك لباسن کیوب خلقه
بزدخی مردان الهیدن ایزدیو سویلمشلردر و بو کلامی برانکچون ضبط ایلدك و بو لباسی برانکچون کیدك که نفس
و شیطاندن هرقنغیسی بزه سوء قصد ایلسه بزانی بونلرله یاره‌لرز دیو دعوی ایلدکدنصکره بنه نفس و شیطانك
مقتضاسنك تحتنده زبون اولورلر و آنی اول آلت و سلاحله دفعه قادر اولمزلر (مثنوی) از علی میراث داری ذوالفقار *
بازوی شیر خدا هستت بیار * مثلا علی رضی الله عنهدن ذوالفقاری میراث طوترسن شیر خدانك دست و بازوسی سکا
وار ایسه کتور یعنی اولیا و اصفیانك و مشایخ کبارك کلامی فی المثل حضرت علی کرم الله وجهه و رضی الله عنهك
ذوالفقاری کبیدر فرض ایده‌لمکه حضرت علی کرم الله وجهه و رضی الله عنهك ذوالفقاری سکا میراث دکمش چونکم
سکا شیر خدانك دست و بازوسی اولمیجق اول ذوالفقارك سکا نه فائده‌سی اولور پس طوتلمکه جمیع مشایخك و اولیای
کرامك کلامنی ضبط و حفظ ایلمشسن چونککم انکله عمل قیلمیه‌سن و نفسکی اصلاح ایلمکه ساعی اولمیه‌سن
بلکه اندن مرادك خلقه انجق مردانه‌لك صاتمق اوله اول کلامك فائده‌سی اولمز (مثنوی) کرفسونی یاد داری ازمسیح
* کولب و دندان عیسی ای وقیح * اکر حضرت عیسی علیه السلامدن برفسون یاد طوترسن ای وقیح
قنی عیسانك لب و دندانی یعنی فرض ایده‌لمکه مرده‌دللری احیا ایلین عیسی نفسك افسون و کلامنی یادکده طوته‌سن
و آنی خلقه افسون ایدوب اوقویه‌سن ای بی ادب و بی حیا اولان مقلد عیسی دم اولان کاملك لب و دندانی سنده
قنی که حتی سنك کلامك دخی مرده‌دللره حیات ویره و آنلری علم و معرفتله و ذوق محبتله زنده ایلیوب دل مرده
اولمقدن خلاص ایلیه (مثنوی) کشتی سازی ز توزیع و فتوح * کو یکی ملاح کشتی همچو نوح * فرض ایده‌لمکه
توزیعدن و فتوحدن برکشتی دوزه‌سن حضرت نوح علیه السلام کبی برملاح کشتی قنی فتوح عالم غیبدن بلا تعمل
ولا کسب کلان منافعه دیرلر و توزیع خلقه بعض شیئی تکلیف ایدوب انلردن کلان سیم و زره و منافعه دیرلر نته‌کم
زمانه شیخلرندن بعضیسی کندیسنك احباسنه صالغن توزیع ایلیوب برخانه و یا برتکیه بنا ایلسه کرکدر دیو انلردن
بو صفتله مال جمع ایلر و تکیه بنا ایلر ولیکن اول تکیه ایچره داخل اولان دردمندلری طوفان ضلالتدن و کرداب
معصیتدن خلاص ایلمکه قادر اولمز پس بو کونه ریاست دعواسنده اولان متشیخلره تعریض ایدوب یوردیلر ای مزور
و مدعی فرض ایده‌لمکه کندی احبا و اصدقاکه توزیع و تکلیف ایلدیکك و انلردن جلب و اخذ قیلدیغك سیم و زردن
و دخی عالم غیبدن سکا بی زحمت کلان منافع و فوائددن برخانقاه بنا قیله‌سن و خلقی کندی سفینهٔ صحبتکه داخل
اولمغه دعوت ایلیه‌سن و انلردن بعضی دخی سنك صحبتك و خدمتك کشتیسنه داخل اوله‌لر نوح علیه السلام
حضرتلری کبی تدبیر صاحبی برکشتیبان قنی که اول صحبتك کشتیسنه داخل اولان و خدمتك سفینه‌سنه التجا
قیلان دردمندلری طوفان ضلالتدن و کرداب معصیتدن و امواج جاه و ریاستدن خلاص ایلیه چونکم سنده
بو حیثیت اولمیه نیچون منصف اولمیه‌سن و کندیکی بو ورطه‌دن خلاصه سعی قیلمیه‌سن دیمك اولور (مثنوی) بت
شکستی کیرم ابراهیم وار * کو بت تن را فدا کردن بنار * فرض ایدمکه حضرت ابراهیم علیه السلام کبی بت صدلك
اماتن بتنی آتشه فدا ایلمك قنی یعنی (فراغ علیهم ضربا بالیمین) آیت کریمه‌سنك طبقنجه حضرت ابراهیم علیه السلام
کندی عصرنده اولان ظاهر بتلرنی صدی و تننی دخی ناره القا ایلدیکه قصه‌سی سورهٔ انبیاده مسطور و مشهوردر پس
ای ارشاد دعواسن قیلان شیخ سندخی فرض ایلیلمکه ابراهیم حضرتلری ظاهرده اولان بتلری صدیغی کبی بو خلقك
ظاهرده اولان بتلرنی صیه‌سن و کندکی دخی ظاهرده اولان بته پرستش ایلمکدن خلاص ایلیه‌سن و شریعتده بت
مثابه‌سنده اولان مذموم و منهی شیلردن خلقی و هم کندی نفسکی بری ایلیه‌سن مجرد بو ایله ایلمکله اسلام حقیقی
صاحبی اولمزسن و ایمان کامل مرتبه‌سن بولمزسن قنی سنده تن بتنی آتش ریاضته القا ایلیوب نار طاعته براقمق و آتش
ریاضت و نار طاعت سکا بردو سلام اولوب انك ایچنده ابراهیم وار خوش حال اولمق چونکم سنك وجودکده خصلت
خلیل اولمیه و وجودك نار محبت جلیلدن صفا بولمیه مجرد بت مثابه‌سنده اولان منهیاتی کسر ایتمکله سنده مرشد
اولمغه لیاقت و خلقی هدایت قیلمغه قابلیت نیجه صحیح اولور اکر سکا دینلکر کسه بورالردن فراغت ایله دیمکی ایهام قیلور

مثنوی) کر دلیلت هست اندر فعل آر * تیغ چوبین را بدان کن ذوالفقار * آن دلیلی که ترا مانع شود * از عمل آن نقمت صانع بود * اکر سنک دلیلک وار ایسه فعله کتور تیغ چوبینی انکله ذوالفقار ایله اول بر دلیل که سکا مانع اولور عملدن اول نقمت صانع اولور یعنی ای مجرد قیل وقال الله ارشاد ناسه تصدی ایلین کمسه اکر سنک راه حقه مرشد اولدیغک اوزره دلیلک وار ایسه فعله کتور وخلق اصل فعلکله ارشاد ایله اندنصکره اول دلیل فعلی سببیله تیغ چوبین مثابه سنده اولان کلامکی ذوالفقار کبی بران ایله مادامکه سنک فعله منسوب اولان دلیلک اولمیه تیغ چوبین کبی اولان سوزلرک خلقک شکوک وشبهاتنی وقبایح وسیئاتنی قطع ایلمز شول بر دلیل که سنی اعمال صالحه ایشلمکدن مانع اوله یقینا بیلکه اول بلا عمل اولان دلیل نقمت صانعه سبب اولور وغضب ربه سنی مستحق قیلور (مثنوی) خائفان راه را کردی دلیر * از همه لرزان تری تو زیر زیر * بر همه درس توکل می کنی * در هوا تو پشه را رک می زنی * ای مقلد یولک خائفلرنی دلیر ایلدک حال بو که جمله سندن زیاده آشغه لرزانسن دوکلی خلق اوزره توکل درسنی ایلرسن حالا که سن هواده پشه نک طمرلنی اوررسن زیر زیر آشغه آشغه دیمکدر اما بوراده خائف اولمقده جمله دن اسفل وادناسن دیمک اولور یعنی ای اهل تقلید طریق خدانک خائف اولنلرنی وراه حقدن اعراض قیلان کمسه لری های وهو بکله دلیر وقوی ایلدک بو جمله سندن من حیث الباطن آشغه دن آشغه لرزانترسن وبو دوکابسندن زیاده خائف سن بو دوکلی ناسه توکل وقناعت ایلمک درسنی تعلیم ایلرسن حال بو که سن بغایت حرص وطمعکدن هواده اوچان پشه نک طمرنی اوررسن وانی صید ایلرسن یعنی بعوضه کبی حقیر اولان مال دنیایی نیجه حیله وخدعه ایله الوب اخذ ایلرسن (اتأمرون الناس بالبر وتنسون انفسکم) آیت کریمه سنک تعریضندن غافل اولوب وکندی نفسکه بر وخیری سویلمکی قویوب واکا لازم اولنی اونودوب خلقه بر وخیر سویلرسن (مثنوی) ای مخنث پیش رفته از سپاه * بر دروغ ریش تو کیرت کواه * چون زنا مردی دل آکنده بود * ریش وسبلت موجب خنده بود * ای سپاهدن ایلرو کیتمش مخنث سنک صقالک دروغ اولمسنه کیرک شاهددر چونکم مخنث نامردلکدن دل آکنده اوله آنک ریش وسبلتی موجب خنده اولور کیر ذکر معناسنه در بونده الت رجولیتدن کنایت اولور مخنث اصل شول کمسه دیرلر که انک هم فرجی وهم ذکری اوله بعده مفعول اولان امردلره دخی کنایت طریقیله اطلاق اولنور بعده رجال مرتبه سنه بالغ اولان اصحاب کمال نفس وشیطانک مغلوبی ومفعولی اولان مستعملرده دخی اطلاق ایلدیلر که بونلر شریعت مخنثلری وطریقت حیزلریدرلر باخصوصکه حضرت مولانا قدس الله سره مثنویلرنده چوق محلده طائفهٔ خبیثه یه مخنث تعبیر ایلمشلر در بو محلده دخی مراد شریعت وطریقتده ناس اوزره تقدم ایلیوب وانلره بحسب الظاهر پیشوا اولوب ومریدیت دعواسن قیلوب وشکل وصورتن بزه یوب ولیکن الت رجولیتی ضعیف اولان کمسه لر اولور پس بوکونه کمسه لردن هر برنه خطاب ایدوب بیوررلر کهای جماعت ناسدن ایلرو کیتمش وانلره تقدم ایتمش طریقت مخنثی سنک صورت ظاهرکده اولان محاسنک دروغ اولمسنه وعلامت رجال اولان صقالک کذب وغمایش اولمسنه سنک وجودکده رجولیته الت اولان علم وعملک ضعف وفتوری دلالت ایلر نته کم مخنث اولنلرک صقالی برنده اولسه وایکن انک ذکرنده قوت اولمسه وبر اخر خاتونه جماع قیلمسه وآندن هیچ اولاد ظهوره کلمسه بلکه کندیسی بر اره محتاج اولسه انک ذکرینک ضعفی وجهنده اولان ریشنک دروغ اولمسنه شهادت ایلر کذلک شول طریقت مخنثی اولان کمسنه دخی علایم رجال الله صورت ظاهره سنی تزیین ایلسه اما آلت رجولیتی اولان عملده ضعف اولسه ونفس وشیطان اوزره غالب اولمسه وانلری زیر حکمنه آلوب تصرف قیلمسه انک آلت رجولیتی اولان عملنک ضعفی صورت ظاهره سنده اولان علایم رجالک کذب ودروغ اولمسنه دلالت وشهادت ایلر چونکم بر طریقت مخنثی نامردلکدن کوکلی طوله وانک قلبنده قوت اولمیه اول حینده انک صورت ظاهرسنده اولان علایم رجال خنده یه موجب اولور زیرا نیجه طریقت مردلری انک نامردلکنی کوروب کوللر وانک ریش وسبلت صاحبی ایکن مغلوب نفس وشیطان اولدیغنی استهزا ایلرلر (مثنوی) توبه کن اشک باران چون مطر * ریش وسبلت را ز خنده باز خر * داروی مردی بخور اندر عمل * تا شوی خورشید کرم اندر حمل * ای نامرد بوکونه عملدن بر توبه ایله باران کبی کوز یاشنی یاغدر ریش وسبلتی عارف اولنلرک خنده سندن کیرو آل عملده مردلک داروسنی یه تا کم حمل برجنده اولان خورشید کرم اوله سن یعنی ای طریقتده نامرد اولان ومخنثلر کبی عمل قبیح قیلان کمسه اول عمل قبیحدن توبه وانابت ایله ونیجه زمان مطر کبی کوز یاشی یاغدروب اغله صورت ظاهرکده ریش وسبلت مثابه سنده اولان علایم رجالی عارفلرک استهزا وخنده سندن خلاص ایله تا کم انلر سکا طعن واستهزا ایلمیه لر کار وعملده قوی اولمق استرسک مردان الهینک داروی محبتلرنی ومعجون ارادتلرنی جان ودل دهانیله اکل ایله تا کم آلت رجولیتک قوی اولوب عنین طریقت اولمقدن خلاص اوله سن وحمل برجنده خورشید نیجه کرم

اولورسه وعالمه نیجه رونق ویررسه سن دخی حمل برجنده خورشید کرم کبی اوله سن وعالم خلقنه رونق ویره سن دیمک اولور (مثنوی) معده را بکذار وسوی دل خرام * تا که بی پرده ز حق آید سلام * یک دو کامی رو تکلف ساز خوش * عشق کیرد کوش تو آنکاه کش * معده یی قو ودل جانبنه صالن تا کم حق تعالیدن سکا پرده سز سلام کله بر ایکی آدیم یوری خوش تکلف دوز عشق سنک قولاغکی اندنصکره قولاغکی طوتر کش کاف عربینک فتحیله قولاق معناسنه در یعنی ای مقلد معده نک لوازمی اولان اکل وشربی ترک ایله وجان یمننه سیر ایله وقلب وروحک مقتضا ومشتهاسنی ویرمکه سعی قیل تا بر مقامه ایره سنکه حضرت حقدن سکا بی حجاب وبی واسطه سلام کله وسنک قلبکه سلام صفتیله تجلی قیله اما اول لازم اولان اولدرکه بر قاچ آدیم تکلف ایلیه سن یعنی اعمال شاقه یی ارتکاب ایلیوب کلفت ومشقته تحمل قیله سن اندنصکره سنک قولاغکی دست عشق طوتوب معشوق جانبنه چکر وقولاغکه کیروب سکا معاونت ایلر حاصل کلام طریقتده اولا بر قاچ زمان تکلف قیلمق وزحمت ومحنته صابر اولمق سالکه لازمدر شول وقتده دلک که عشق الهی که وجذبهٔ رحمانی انک کوش جانی طوتوب حضرت حق جانبنه جاذب اوله وعشق ومحبت انک عقل وروحنک قولاغکه کیروب اکا معاونت قیله چونکم عشق الهی انک قولاغنی چکیجی اولدی وقولاغنی طوتیجی اوله آز وقتده انک وجودنده کلفت وزحمت اثرلری قالمز وشیطان لعین انی نیجه وجوهله اضلال ایلمکه سعی ایلسه انک اوزرینه ظفر بولمز (غالب شدن حیلهٔ روباه بر استعصام وتعفف خر وکشیدن روبه خر را سوی شیر به بیشه) بو سرخ شریف روباهک مکر وحیله سنک غالب اولمسیدر خرک استعصام وتعففی اوزره وروباهک خر بیچاره یی چکمسیدر ارسلانک طرفنه بیشه یه استعصام حبل معنایه تمسک ایلمک وطالب عصمت اولمغه دیرلر وتعفف پرهیزکار اولمق وعفت وصلاح ایله اتصاف قیلمغه دیرلر یعنی روباه کبی اولان شیطانک وشیطان سیرت اولان انسانک خر طبیعت اولان حیوانی میشستان دنیا جانبنه جذب ایتمسنک وشهر وقهر وغضب جانبنه ایلتمسنک وانلرک حیله ومکری آخر الامر بو حیوان طبیعت اولان خرلر اوزره غلبه ایتمسنک بیاننده در (مثنوی) روبه اندر حیله پای خود فشرد * ریش خر بکرفت وسوی بیشه برد * مطرب آن خانقه کو تا که تفت * دف زند که خر برفت وخر برفت * روباه حیله ومکرده کندی پاینی صقدی خرک صقالنی طوتدی وبیشه جانبنه ایلتدی اول خانقاهک مطربی قنی تا که تیز دف چاله بویله دیو که خر برفت وخر برفت یعنی روباه کبی اولان نفس وشیطان چونکم حیله ومکر مقامنده آیق صقوب ثابت قدم اولدی خر طبیعت اولان مقلدک صقالنی طوتوب محل اکل وشرب اولان دنیا چراکاهنک جانبنه چکدی وکندی ساکن اولدیغی خانقاهی قویوب ونفس وشیطانه اویوب اکل وشرب ایلمک ایچون دنیا صحراسنه کتدی چونکم اول بو حالی اختیار ایتدی اول خانقاهک مطربنه لازم اولان بودرکه الینه دف آله وخر برفت وخر برفت دیه وفی الحقیقه مقلد اولوب ومقام توکلی قویوب ونفسک هواسنه اویوب دنیا مراعاسنه اکل وشرب ایچون کیدن مقلد حقنده اهل خانقاه خر کتدی خر کتدی دیو ترانه ایلسه لر وسروده آغاز قیلسه لر لایق وسزادر (مثنوی) چونکه خر کوشی برد شیری بچاه * چون نیارد روبهی خر تا کیاه * چونکم بر خرکوش بر شیری چاهه ایلته بر روباه خری کیاهه دک نیچون کتورمیه یعنی خرکوش بر شیری کتوروب چاهه اتمغه قابل اولیجق روباه بر خری مرعی وکیاهه کتورمک وبو افسونله آنی شیره قریب ایلمک بطریق اولی زیرا خر قوتده وعقلده شیردن کمتر وروباه حیله وخدعه ده خرکوشدن اقوی در چونکم حیله وخدعه ده ضعیف اولان خرکوش قوی اولان شیر دلیری بر صنعتله قیویه آتوب هلاک ایلدی نته کم بونک قصه سی جلد اولده اوایله قریب مرور ایلدی پس حیله وخدعه ده اقوی اولان روباه قوت وتدبیرده کمتر اولان خری چراکاهه ایلتوب انده هلاک ایلسه عجب دکلدر بوندن مقصود اولدرکه خرکوش مثابه سنده کندی مکری ضعیف اولان شیطان نیجه شیر دلیر کبی عقل وفهمده قوی وپر تدبیر اولان کمسه لری اضلال ایدوب ضلالت چاهنه براغوب انده هلاک ایلدی پس روباه کبی حیله وخدعه ده شیطاندن اشد واقوی اولان اهل ریا واصحاب زرق ودغا بر خر سیرت ساده دل مقلدی اکل وشربه میل ایتدرمکله چراکاه عالمه دوشوروب بو فریب ایله شیر قهر حقه قریب ایلیه عجب دکلدر (مثنوی) کوش را بربند وافسونها مخور * جز فسون آن ولی دادکر * آن فسون خوشتر از حلوای او * آنکه صد حلواست خاک پای او * کوشکی باغله وروباه سیرت اولان افسونلری یمه اول دادکر اولان ولینک فسوندن غیری اول دادکر اولان ولینک حلوادن خوشتر اولان فسونی اولدرکه صد حلوا انک خاکپاییدر شارحلر مصرع اولده اولان او ضمیرنی شیخ مقلده کوندروب اول شیخ مقلدک حلوادن خوشتر اولان افسونی دیمشلر وحق معنایی ادا ایلمکده خیلی تکلف ایدوب مع هذا قصور ایلیوب سوزلری شفای صدردن خالی اولمشدر محله انسب اولان اولدرکه او ضمیری ولی دادکره عائد اوله وتمهید نحوی وتوضیح معنی بویله دیمک اوله که ای ساده دل اولان طالب کوشکی اهل ریا اولان مقلدلرک وروباه سیرت

اولان شیخلرك کلامنی استماع ایلمکدن سدّ ومنع ایله وآنلرك افسون وحیله لرنی قبول ایله مکر شول عادل اولان
ولی خدانك افسوننی قبول ایله که اول ولی عادلك حلوادن خوشتر اولان اول افسونی وکلام حلاوت مشحونی اول
مرتبه الذ واحلادر که نیجه یوز حلوا وافسون صاحبی آنك خاکپایی در ولی دادکرك فسوننندن مراد آنك حلوادن خوشتر
اولان شیرین ولذیذ کلامی اولور که نیجه یوز حلوا آنك تکلمنك خاکپایی اولسه لایق اولور (مثنوی) خنبهای خسروانی
پرزمی * مایه برده ازمی لبهای وی * میدن پر اولان خسروانی کوپلر اول ولی دادکرك لبلرینك میندن
مایه ایلتمشدر خسروانی اولان کوپلردن مراد شریعت تحتنك خسرولری اولان عالملرك جسملری اولور وآنلرك درونندە
اولان میلردن مراد علم ومعرفت میی اولور که انی شارب اولان متعلمره ومستعملره ذوق ونشاط ویردیکی ملابسه ایله
می تعبیر اولنمش اولور ومصرع ثانیده اولان وی ضمیری ولی دادکره عائد اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که بادهٔ
علمدن ومی معرفتدن مملو اولان شریعت وطریقت خسرولرینك جسملری کوپلری ایچره موضوع وموجود اولان
علم ومعرفت باده سی اول ولی دادکرك لبلرینك حلاوتندن وکلماتنك لذتندن مایه المش وقوت بولمشدر وفی الحقیقه
شریعت وطریقت خسرولرینك وجودنده اولان علم ومعرفت اکمل اولان اولیای کرامك لب ودهاننده ن صادر اولان
کلمات لذیذه دن مایه الدیغی وقوت بولدیغی عالم اولنلرك معلومی وعارف اولنلرك مشهودیدر (م ی) عاشق می باشد آن
جان بعید * کو می لبهای لعلش راندید * آب شیرین چون نبیند مرغ کور * چون نکردد کرد چشمهٔ آب شور * اول جان
بعیدمیك عاشقی اولور که اول جان بعید اول ولی دادکرك لعل لبلرینك میینی کورمدی مثلا مرغ کور چونکم شیرین ابی
کورمیه آب شور چشمه سنك اطرافنی نیچون طولنمیه میدن مراد بونده تحقیق مرتبه سنه ایرمین وولایت مقامنه
واصل اولمین اهل تقلیدك علملری اولور ویقین وتحقیق مرتبه سندن دور اولان جان ولی کاملك ابندن صدور ایلین
کلام لذیذی نوش ایتمکی قویوب اهل تقلیدك علمنی وکلامنی استماع ایلمك مستی اولور پس تقدیر کلام وتوضیح مرام
بویله دیمك اولور که اول یقین وتحقیق مرتبه سندن بعید اولان کمسه نك جانی مقلد اولان شیخلرك وعالملرك وجودنده
اولان علم شرابنك عاشق ومستی اولور زیرا جان بعید اول ولی کاملك لب لعلندن جوش ایلین می تحقیقی کورمدی وآنك
چاشنیسنی طاتمدی اکر آنك لب لعلندن ظهور ایلین آب حیاتك ذوقنی اول جان بعید ذایق اولسه ولذت بولسیدی
تحقیق اهل تقلیدك بی مزه اولان علملری شرابنك اطرافنه طولنوردی مثلا بر کورقوش چونکم آب شیرینی کورمیه
آب شور چشمه سنك اطرافنه نیچون طولنمیه یعنی البته طولنور کذلك مرتبهٔ یقیندن دور اولان جان کورقوش کبی
مقلدلرك وجودنده آب شور کبی اولان علملرنی نوش ایتمکه طولنور وصاحب تحقیقك آب شیرین کبی اولان علمنی
استماع ایلمکدن اعراض قیلور (مثنوی) موسئ جان سینه را سینا کند * طوطیان کور را بینا کند * جان موسامی
سینه بی سینا ایلر کورطوطیلری بینا ایلر یعنی اول جان بعید بیلمز که جان عالمنك موسامی طالبك سینه سنی طور سینا
کبی محل مناجات ایلر تا کم طالب کندی سینه سی ایچره جناب حقله نیجه مکالمه ومعامله ایلمکه قادر اولور وشکر معرفتی
کورمیوب یقین لذتندن بی بهره قلان کورطوطیلری بصیر ایلر تا کم قند معرفتی کورمکه قادر وانی یمکه طالب وراغب
اولورلر (م ی) خسرو شیرین جان نوبت زدست * لاجرم در شهر قند ارزان شدست * یوسفان غیب لشکر میکشند *
تنکهای قند وشکر میکشند * جان شیرینك خسروی نوبت اورمشدر لاجرم شهرده قند ارزان اولمشدر غیب یوسفلری
لشکر چکرلر قند وشکر تنکلرنی چکرلر شیرین جاندن مراد حضرت خدا ویاخود خاتم انبیا علیه السلام حضرتلری
اولسه دخی جائزدر وخسرودن مراد اول حضرتك عاشق صادقی اولان هر عصرده مملکت عشقك شاهی اولور وشهردن
مراد بودنیا وقنددن مراد اسرار معارف اولور ویوسفان غیبدن مراد عالم غیبك محبوبلری اولان اولیای کرام اولور وتوضیح
معنی وتقدیر نحوی بویله دیمك اولور که جان محبوبنك عاشق صادقی اولان ولی کامل وخسرو عادل ارشاد نوبتنی اورمش
ومقام هدایتده طوره شدر لاجرم بو شهر دنیاده قند معارف واسرار ارزان اولمشدر وهر عصرده عالم غیبك ملیح ولطیف
اولان یوسفلری بو عالمه لشکر چکرلر وتوابع ولواحقله کاورلر قند معارف وشکر لطایف تنکلرنی چکرلر وبو عالمده
طوطی طبیعت اولان طالبلره انی عرض ایدرلر هر قنغی طالبك اشتهاسی وسکر یمکه استعدادی زیاده ایسه اکا اول
سکر معانیدن زیاده ویررلر فی نفس الامر اول یوسفان غیبینك حقیقت مصرندن بو عالم صورته اول معانی شکرلرین
زیاده چوق کتوردکلرندن معارف وعلوم ارزان اولمشدر بوخسه بو قدر سکر معانی ومعارف خاتم الانبیا حضرتلرندن
مقدم یوغدی واولان دخی بو مرتبه کمالیله احلی والذ کل ایدی پس اول شیرین جانك خسرولری نوبت اورمغله
واول مصر حقیقتك یوسفلری بو عالمه لشکر صالمغله بحمد الله والمنة علوم ومعانی شکرلری شول قدر ارزان اولدیکه
شکر فروش اولنلر آنی یمك ایچون طالب وخریدار استرلر (مثنوی) اشتران مصر را رو سوی ما * بشنوید ای طوطیان

بانك درا * شهر ما فردا پر از شکر شود * شکر ارزانست ارزان تر شود * در شکر غلطید ای حلواییان * همچو طوطی
کوری صفراییان * مصر اشترلرینك روی وتوجهی بزم جانبمزه در ای طوطیلر شکر خالر اول اشترلرك چاکنك آوازنی
ایشدیکز بزم شهرمز یارن شکردن طلو اولور شکر حالا ارزاندر دخی ارزانتر اولور ای حلواییلر شکره یوارلنکز
طوطی کبی صفراییلرك کوراکنه مصردن مراد اصناف صفاتی جامعه اولان مرتبهٔ الوهیت اولور وآنك اشترلرندن
مراد عطیات الهیه نك مطایاسی اولان اولیای کرام اولور که (لا یحمل عطایاه الا مطایاه) قولی بو معنایه اشارت اولور وبانك
درادن مراد آنلرك جرس اسانلرندن صادر اولان صدا اولور وحلواییلردن مراد المؤمن حلو یحب الحلو) حدیثنك
مصداقنجه اولیایه مؤمن وموقن اولان وسکر معرفته محبت قیلان طالبلر اولور وصفراییلردن مراد مزاج روحانیه لری
فاسد اولان وسکر معانی وحلوای روحانیدن نفرت قیلان منکرلر اولور وتوضیح معنی وتمهید نحوی بویله دیمك
اولور که عطایای الهیه نك عطایاسی اولان اولیای کرامك یوزلری بزم جانبمزه در ای طوطیان باغ طریقت آنلرك اسانلری
جرسندن ظاهر اولان صدا وادایی استماع ایلیك که آنلرك ادا وصداسی بزه سکر معنی وقند اسرار خدایی تبشیر ایلر بزم
شهر وجودیمز یارن روز قیامتده اذواق روحانی ولذات معانیدن پر اولور بو کون بو دنیاده سکر معانی وقند
اسرار ربانی فی الجمله ارزاندر یارن دخی زیاده ارزان اولور که جمیع اسرار جمالیه وتجلیات لطفیه اول کونده عیانه کلوب
سکر معانی یمکه بو دنیاده معتاد اولان طوطیلره اول کون نفسلرینك اشتهاایلدیکندن زیاده نعم ربانی والطاف سبحانی
ظهوره کاور وارزانتر اولور پس ای حلوای معرفته منسوب اولان مؤمنلر بو دنیاده سکر محبته وقند معرفته یوارلنوب
مستغرق اولك صفرایی مزاج اولان وحلوای معرفت وسکر محبتدن نفرت قیلان منکرلرك زعمنه (مثنوی) نیشکر
کوبید کار اینست وبس * جان برافشانید یار اینست وبس * یك ترش در شهر ما کنون نماند * چونکه شیرین
خسروان را برنشاند * نقل بر نقلست ومی بر می هلا * بر مناره رو بزن بانك صلا * نی شکر دوککز زیرا ایش انجق
بودر جان نثار ایلیکز زیرا یار انجق بودر شمدی بزم شهر یمزده بر ترش قالمدی چونکم شیرین خسرولری نصب ایلدی
نقل نقل اوزره دروی می اوزره درا کاه اول مناره اوزره کیت صلا صدانی اور نیشکردن مراد اسرار الهی قندنه محل
اولان ولینك وجودی ویاخود آنك کلامی اولورا کر نیشکردن مراد ولی کاملك وجودی اولورسه کوبید امری
خدمت کنید وملازمت کنید معنالرینه استعاره اولوروا کر نیشکردن مراد ولی کاملك کلامی اولورسه کوبید
لفظی قرأت کنید ومطالعه کنید معنالرینه استعاره اولور وشهردن مراد ولی کاملك اصحابنك وجودلری شهری
اولورسه ترشدن مراد اخلاق بشریه واوصاف جسمانیه اولور وشیریندن مراد محبوب حقیقی ویاخود روح محمدی
اولسه دخی جائزدر وخسرولردن مراد اول حضرتك عاشق صادقلری اولور پس توضیح معنی وتقدیر نحوی بویله دیمك
اولور که ای حلواییلر وای سکر معنانك طالبی اولان خداییلر نیشکر مثابه سنده اولان ولی کامله خدمت وملازمت
ایلیکز وآنك لذیذ اولان کلامنی مطالعه وقرأت قیلکز طالب حق اولنه کار همان بودر انجق وبو یولده جانکزی نثار
ایلیکز زیرا یار همان بودر انجق ولی خدانك وجود شریفندن وکلام لطیفندن اولی سالکه بر یار اولمز پس کندی
حال شریفلرندن وشان لطیفلرندن خبر ویروب بیورر الا آن ساکن اولدیغمز شهرده اولیایی منکر بر ترش کمسه قالمدی
جمله سی هب سکر معرفتی ذائق وحلوای محبتی طاعم اولمغله تلخ اولان انکاردن قورتلوب شیرین اولدیلر دیمك اوله
ویاخود معنی بزم اصحابلرك وجودلری شهرنده بر ترش صفت وکم خصلت قالمدی جمله سنك وجودی سکر معنادن
وقند محبت خدادن شیرین ولذیذ اولدی چونکم اول شیرین اولان محبوب حقیقی کندینك عاشق صادقلرنی محبت تختی
اوزره نصب ایلدی ای طالب اذواق روحانی وای شارب رحیق ربانی حالا نقل الهی اوزره نقل وبادهٔ سبحانی اوزره باده
واردر هله غافل اولمه وعمرکی بیهوده یره ضایع قیلمه اول نقل روحی وبادهٔ فتوحی یوب ایچدکدنصکره لازم
اولان اولدر که بو کسلیرلره چق وخلقه صلا ایله وتا کم نقل تحقیقه ورحیق توفیقه طالب اولنلر سنك ارشادك واسطه سیله
کلوب بو نقل معنویدن یسونلر وبو شراب معنویدن نوش ایلسونلر که عاشقلرك غداسی بو نقل معنوی ومست اولان
صادقلرك نشو ونماسی شراب معنویدر (م ی) سرکه نه ساله شیرین میشود * سنك ومرمر لعل وزرین میشود * طقوز
ییللق سرکه شیرین ولذیذ اولور سنك ومرمر لعل وزرین اولور سرکه دن مراد اخلاق ذمیمه صاحبلریدر نه ساله دن تحدید
دکل تکثیر مراد اولور وسنك ومرمردن مراد حجر لا یفهم منزله سنده اولان قلب قاسی صاحبلری اولور وتقدیر کلام بویله
دیمك اولور که نیجه ییللق سرکه کبی تلخ وترش اولان اخلاق ذمیمه وسنك ومرمر کبی قلب قاسی صاحبلری بزم صحبتمزه
وطریقتمزه داخل اولمغله وکلامزده اولان قند معانی یی تناول قیلمغله شیرین ولطیف وزرین اولوب صاحب صدر اولور
(مثنوی) آفتاب اندر فلك دستك زنان * ذرها چون عاشقان بازی کنان * چشمها مخمور شد از سبزه زار * کل شکوفه

می کند بر شاخسار) آفتاب فلکده ال اور بجید ذره لر عاشقلر کبی بازی ورقص ایلیجیلردر چشملر سبزه زاردن مخمور
اولدی شاخسار اوزره کل شکوفه ایلر یعنی آفتاب سما برم بزمزك ذوق وصفاسندن فلکده ال اوریجی ودور قیلیجیدر
وذره لر دخی انك پرتونده عاشقلر کبی رقص وبازی ایلیجیلردر نته کم عاشقلر شمس دینك پرتونده ذره کبی رقصلر ایدیجیلردر
کان بیورورلر که بزم بزم جهان آرامزدن عشاق مست اولوب رقصلر ایلدکلرندن ماعدا آفتاب سمایه وآنك ذره لرینه
دخی بزم ذوق باطنمز تأثیر ایدوب آفتابك فلك اوزره دور ایلسی وذره لرك انك نورنده رقص قیلمسی بزم بزمزك تأثیرندن
وذوق باطنمزك شوقندندر عاشقلرك باطنی کوزلری سبزه زار معانینك تماشاسندن مخمور اولدی کللر اغاجلر اوزره بزم
لطافتمزدن شکوفه اولور بوتقدیر اوزره می کندی شود معناسنه اولور کل بزم لطافتمزدن شاخسار اوزره کندیسنی شکوفه
ایلر رونق ولطافت بولوب دللره مسرت ویررود ماغلره رایحه ایرکورر دیمك دخی جائزدر وحاصل کلام مرتبهٔ کماله ایرن
صاحب ولایتك باطننك نورانیتندن وروحانیتندن هر لطیف وجمیل اولان شیٔ حصه پذیر اولور ولطافت بولور دیمك
اولور وبونك تحقیقی دفعاتله مرور ایلمشدر ابن فارض حضرتلرینك بو بیتی هم بو معنایه شهادت قیلور (بیت) ولا فلك
الا ومن نور باطنی * به ملك یهدی الهدی بمشیئتی (مثنوی) چشم دولت سحر مطلق می کند * روح شد منصور انا الحق
می زند * کر خر برای بردروبه زسر * کو ببر تو خرمباش وغم مخور * دولت چشمی سحر مطلق ایلر روح منصور اولدی
انا الحق اورر اکر بر خری روباه باشدن ایلندی دی ایلتسون همان سن خر اولمه وغم یمه یعنی صاحب دولت اولان ولینك
چشمی سحر مطلق ایلر سحر مطلقدن مراد شول تبدیل وتحویلدرکه آنك سببی عقلله معلوم اولمیه وآلات واسباب
قیدندن دخی مطلق اوله پس اهل سعادت اولان کامللك نظر اکسیر تأثیری کندی یه قرین اولان وخدمت قیلان
کسه لری بر مرتبه تبدیل ایدوب روح محض اولمق مرتبه سنه ایرکورر که اکا سحر مطلق دیمك لایق اولور وروح
محض نظر اهل دولتله منصور ومؤید اولدقده انا الحق نداسن اورر زیرا بو مرتبه ده روح صافی کندی تعینی قیدندن فانی
وحضرت حقله باقی اولور ونور حقله کمال مرتبه مضیٔ اولور پس اول روح صافی که نصرت حقله منصور اوله بن حقم
دیسه کاذب اولمز واکا تصدیق قیلمق وتابع اولمق خر منزله سنده اولور وخرسیرت اولنلر اهل حقه اقتدا ایتمکی قویوب
روباه طبیعت اولان اهل ریایه واصحاب زرق ودغایه اقتدا قیلورلر اکر بر خر سیرت اهل نفسی بر روبه طبیعت اولان مزور
ومتشیخ باشدن چیقرسه وکندی یه تابع قیلسه واول مقلد مزوره ای اهل حقه اقتدا قیلان مریدسن بو خر سیرتی
ال کیت وکندیکه تابع ایت دی که آنك لایقی اولدر همان سن ای مرید صادق خرسیرت اولمه وغم یمه هر کیم خرسیرت
ایسه روباه طبیعت اولان مزورلر آنی صید ایدر وشیطانلرك اولیاسی اولان مزورلر حمار کبی احمق اولان مقلدی آورلر
چونکم ای مرید صادقسن کندیکی خرسیرت اولمقدن وتقلید ایله سلوك قیلمقدن قورتره سن اصلا بوذکر اولنان مزورلرك
برسندن خوف وحذر ایلمه زیرا بونلر عالم اولان انسانی اولامغه قادر اوله مزلر بلکه احمق ونادان اولان خرسیرتلری اولرلر
نته کم بو مسرخ شریفدن وبو بیان لطیفدن بو سوزلرك حقیقی ونتیجه سی معلومك اولور (حکایت آن شخصی که از ترس
خویشتن را در خانهٔ انداخت رخها زرد چون زعفران لبها کبود چون نیل ودست لرزان چون برك درخت
خداوند خانه پرسید که خیرست چه واقعه است کفت بیرون خری می کیرند بسخره کفت مبارك خری می کیرند تو خر نیستی
چه می ترسی کفت سخت بجد می کیرند تمیز برخاسته است امروز ترسم که مرا بجای خر کیرند) بو مسرخ شریف اول شخصك
حکایه سیدر که خوفندن کندیسنی بر خانه یه اتدی او شخصك رخلری زعفران کبی صاری ولبلری نیله کبی کوکرمش
ودستلری برك درخت کبی لرزان اولدیغی حالده خانه صاحبی اکا صوردی بو بله دیو که خیرمیدر نه واقعه در اول شخص
صاحب خانه یه جواب ویروب دیدی انکچون ترسان ولرزانم که طشره ده سخره ایله خر طوترلر یعنی مفت وآیلق بیره
طشره ده بعض اشکاری طوتوب یوك چکدیررلر صاحب خانه اول شخصه دیدی ای مبارك خر طوترلرسن اشك دکلسن
خر کبی اولان طائفه دن نه قورقرسن اول شخص دیدی اول خر کیرلرقتی جد واقدام له طوترلر آنلردن تمیز قالقمش
وتشخیص برطرف اولمشدر بو کون قورقرمکه بنی خر دیو طوترلر وبکا دیه لر که سن دخی خرسن کل بزم امرمزه منقاد اولوب
حکممز آلتنده اول بجای خر کیرند دخی نسخه در وفی الحقیقه زمانه خلقنده باخصوصکه روباه سیرت اولان مزورلردن
بر مرتبه تمیز کتمش وتشخیص برطرف اولمشدرکه نیجه انسانی دخی خر برینه طوتمغه جرأت ایتمشلر وبی حیا القلرندن
نیجه عاقل ودانایی کندیلرینك زیر حکمنه آلمغه قصد وسعی ایلمشلردر انکچون اکثر عقلا وعرفا بونلرك جد واقدامن
کوروب وعدم تمیزلرینه واقف اولدقده بر خانه کوشه سنه قاچمشلر ویا بر صاحب دله التجا ایتمشلردر (مثنوی)
ان یکی درخانهٔ در میکریخت * زرد روی ولب کبود ورنك ریخت) اول کسه بر خانه نك ایچنه قاچدی حال بو که زرد روی
ولبی کوکرمش ورنکی دوکلمش (م ی) صاحب خانه بکفتش خیر هست * که همی لرزد ترا چون پیر دست) صاحب خانه

اول

اول شخصی کوروب اکا ایتدی خیرمیدر که سنك الك پیر کبی دترر (مثنوی) واقعه چونست چون بکریختی
رنك رخساره چنان چون ریختی * واقعه نیجه در ونیچون بو خانه نك ایچنه قاچدك رخسارهكك رنکنی نیچون بویله
دوکدك (مثنوی) کفت بهر سخرهٔ شاه حرون) خر همی کیرند امروز از برون) اول کسه ایتدی حرون وظالم اولان شاهك
سخره سندن اوتری بو کون طشره دن خر طوترلر یعنی اسواقده پادشاه طرفندن خرلری سخره یه طوترلر (مثنوی) کفت
می کیرند کو خر جان عم * چون نه خر رو ترا زین چیست غم * صاحب خانه دیدی ای جان عم اوکه خر طوترلر کو
که او تقدیرنده اولورسه یعنی بودر اما استفهام اولورسه یعنی ای عمك جانی انلر خر طوترلر خرقنی چونکم سن خر دکلسن
یوری بوندن سکا نه غم واردر یعنی آنلر چونکم خر طوترلر ایش سن خر اولمدقدنصکره سکا آنلرك داروکیرندن نه غم
واردر دیدی (مثنوی) کفت بس جدند وکرم اندر کرفت * کر خرم کیرند هم نبود شکفت) اول کسه ایتدی خر طوتمقده
زیاده جد وکرملردر اکر بنی دخی خرد بو طوترلرسه شکفت وعجب اولمز (مثنوی) بهر خر کیری برآورند دست *
جد جد تمیز هم برخاستست * خر کیرلکدن اوتری چونکم ال یو قروکتوردیلر زیاده جد ایله تمیز هم قالقمشدر جد
جد مکرر اولمسی تاکید افاده ایلر یعنی حاکم طرفندن اولان عوانلر خر طوتمقدن اوتری خلق اوزره غالب اولور بر مرتبه
طوتمغه جد واهتمام ایدرلر که آنلردن فرق وتمیز زائل اولوب یعنی نیجه کسه لری دخی خر برینه طوتمغه اهتمام ایلدکلرندن
خوف ایدوب بو خانه یه قاچدم دیدی (مثنوی) چونکم بی تمیزیان مان سرورند * صاحب خررا بجای خر خرند)
چونکم بی تمیزلر بزه سرورلردر پس صاحب خری خر برینه الورلر یعنی چونکم بی تمیز اولان طائفه بزه حاکم ومسرورلر
اولدی عجب دکلدر خر صاحبی اولان انسانی خر برینه طوترلرسه واکا نیجه تکلیف ایدوب بارزحتی تحمیل ایده لر
الحق بو تمیزسز ومعرفتسز اولان زمانه حاکملری بر مرتبه یه وارمشلردر که خری خردن وبری بردن فرق ایلمکه
قادر دکللردر بونلر عجب دکلدر بلکه زمانه مزده اولان اهل ریا واصحاب زرق ودغا دخی بر مرتبه یه وارمشلردر که
خر کیمدر روح کیمدر بیلمزلر کندیلرك مزاجنه خوش کلان خرلری حر اولان ارلردن بیك مرتبه اولی کورر نیجه حر وآزاد اولان
اهل دلی خر برینه طوترلر ونیجه خردن بدتر اولان اهل دنیایی اهل دل اوزره ترجیح ایدوب آنلری مقبول ایدرلر پس عاقل
اولان بو بی تمیزلرك ملاقاتندن بصیر وعلیم اولان جناب عزته فرار ایدرلر وبونلرك شرندن قاچوب آنك جنابنه
التجا قیلورلر (مثنوی) نیست شاه شهر ما بیهوده کیر * هست تمیزش سمیعست وبصیر * آدمی باش وز خر کیران مترس *
خر نه ای عیسی دوران مترس) بزم شهر عزك شاهی بیهوده کیرد کلدر آنك تمیزی واردر که سمیع وبصیردر پس سن آدمی
اول خر کیرلردن قورقمه ای دورانك عیساسی خر دکلسن پس قورقمه یعنی فرض ایده لمکه بو دنیانك ضابط وحاکملرنده فرق
وتمیز یوق ایش وبونك مرائی اولان عامل وعامللرنده حیله وخدعه چوق ایمش بزم باطنمز شهرینك پادشاهی بیهوده کیر
دکلدر اول علیم وحکیم اولان پادشاه که سمیع وبصیردر آنك تمیزی واردر نته کم سورهٔ انفالده (لیمیز الله الخبیث من
الطیب) بیوردی پس سن ای طالب آدمی اول وخر طوتیجی اولان عذاب ملکلرندن ودخی شیطانلردن ودخی ظالم
اولان عوانلردن ودخی مکار وحیله کار اولان انسانلردن قورقمه چونکم سن خرسیرت دکلسن ای دورانك عیساسی
بونلردن قورقمه عیسیٔ دوراندن مراد نور حقله ممسوح وقدم عیسوی اوزره سیر قیلان ومرتبهٔ نفسانیتدن سیاحت
ایدوب مرتبهٔ روحانیته وصول بولان روح مجرد صاحبیدرکه خر نفسك اوزرینه حاکم اولوب آنی زیر حکمنه
آلمش وکندی دورینك عیساسی کبی اولمشدر (مثنوی) چرخ چارم هم زنور تو پرست * حاش لله که مقامت آخرست
نوز چرخ واختران هم برتری * کرچه بهر مصلحت در آخری * فلك رابع هم سنك نورکدن پردر حاش لله که سنك مقامك
آخوردر سن چرخدن واخترلردن هم برترسن اکرچه مصلحتدن اوتری آخورده سن چرخ چارمدن مراد قلب الافلاك
اولان فلك شمس اولسه ده جائز ومجرد مرتبهٔ علویدن استعاره اولسه ده جائزدر وحدتذاتنده روح مجرد مرتبه سنه
واصل اولان انسان کاملك نور باطنندن چرخ چارم دکل بلکه جمیع املاك وافلاك منور اولمق مقرردر کما قال ابن الفارض
قدس سره (بیت) ولا فلك الا ومن نور باطنی * به ملك یهدی الهدی بمشیئتی) پس چرخ چارمه تخصیص مجرد
مقام عیسی اولدیغی ملابسه ایله در وآخردن مراد بو دنیادرکه خرسیرت اولان اصحاب طبیعتك واهل شهوتك
مقاملریدر پس کندی دورنده عیسی مشرب اولان روح مجرد صاحبلرینه خطاب ایدوب بیوررلر ای دورانك عیساسی
وای کندی عصرینك مسیح آسامی فلك رابع بلکه افلاك تاسع وجمیع علوی اولان مراتب ومرابع سنك
نور باطنکدن پرنور اولمش ورونق آلمشدر سنك مقامك خرسیرت اولنلرك مکانی اولان دنیای دون اولمقدن بن اللهی
تنزیه ایلرمکه حق تعالی بو دنیایی متقی اولان بنده لرینه مقام قیلمشدر بلکه (ان المتقین فی جنات ونهر فی مقعد
صدق عند ملیك مقتدر) آیت کریمه سنك موجبنجه حق تعالینك متقی اولان بنده لرینك مقامی ملیك مقتدر قتنده

مقعد صدق در بو آخور دنیا خرسیرت اولنلره لایق در عیسی مشرب اولان صاحب دللرك مقام ومرتبه لری بودکلدر سنکه
ولقد کرمنا بنی آدم) نصیله مشرف اولان آدم زاده سن من حیث المرتبه چرخدن واخترلردن هم برتر وعالیترسن اکرچه
مصلحتدن اوتری برقاچ کون دنیا آخورنده ساکنسن ومصلحت اولدرکه اهل دنیادن طاعت خدایه وطریق مستعد
وقابل اولان کسه لری تربیه وارشاد که انسان مرتبه سنه واصل قیله سن وبو خلقه نیجه مدت نفع وفائده ایرشدریجی
اوله سن (م ی) میرآخورد بکر وخرد بکرست (نی هرانکه اندرآخر شد خرست) میرآخور غیرید روخر غیرید رهراو کسه که
آخورده اولدی خردکل یعنی انبیا واولیا وعلما وعرفا بو دنیاده میرآخور مثابه سنده در لر واهل دنیا واصحاب نفس
وهوا خرلر منزله سنده در لر اکرچه میرآخور اولنلر اخور ایچره کیررلر وانده نیجه مدّت بعض مصلحت ایچون
ساکن اولورلر ولیکن میرآخورك مرتبه سی دیکر وخرك مرتبه سی دیکر در هرشول کسه که آخور ایچره ساکن اولدی
خر اولمق لازم کلمز پس بو دنیا اخوری ایچره ساکن اولان طائفه نك جمله سی خرسیرت اولمق لازم اولمز بلکه بونلرك
بعضسی دخی خرلر منزله سنده در لر انلردن مراد اهل دنیا واصحاب نفس وهوا وارباب زرق ودغادر لر (مثنوی)

چه در افتادیم در دنبال خر * از کلستان کوی وز کلهای تر * از انار واز ترنج وشاخ سیب * وز شراب وشاهدان بی حسیب

بزکه بنی آدمز بو دنیا آخورنده خرك اردنه نه دوشدك انی ترك ایدوب کلستاندن وترو تازه کللردن سویله انار دن
وترنجدن وشاخ سیبدن سویله وشرابدن وبی حساب شاهدان ومحبوبلاندن سویله یعنی بز که انسانز وعقل وعرفانله
ذی شانز خرنفسك وحمار سیرت اولان اهل صورتك اردنه نیچون دوشرز انلری ندن اوتری ذکر ایلرز انلرك ذکرنی قویوب
حقیقت کلستاندن سویله وانده کشاده اولان ترو تازه معرفت کللرندن کشف رازایله واول باغ حقیقتده بتن انار دن
ومعنوی اولان ترنج بی شماردن وروحانی اولان سیبك شاخندن واشجارندن سویله وشراب طهوردن وبی حساب
اولان محبوبدن وحوردن سویله که انسانه لایق اولان بونلردن سو یلمك وبوذکر اولنان شیلردن حظ ایلمکدر وهمت
ایدوب بونلرك حقیقتنه واصل اولمق انسان کامل اولان سلطانلرك مشاهده قیلدیغنی مشاهده قیلمقدر (مثنوی)

یا ازان دریا که موجش کوهرست * کوهرش کو ینده وبینا ورست * یا ازان مرغان که کل چین میکنند * بیضها زرین

وسیمین می کنند * یا ازان بازانکه کبکان پرورند * هم نکون اشکم هم استان می پرند) یا اول دریادن سویله که آنك موجی
کوهردر اول دریانك کوهری سو یلیجی وکوریجیدر یا اول مرغاندن سویله که انلر کل دیریجی اولورلر بو تقدیرا اوزره
می کنند می شوند معناسنه اولور اما چین مصدر معناسنده اولوب یا خود شول قوشلردن سویله که کل دوشوریجیلك
ایدرلر بیضه لری زرین وسیمین ایدرلر دیمك اولور یا خود اول بازلردن سویله که کبکلر بسلرلر هم شکملری اشغه وهم ارقه لری
اوزره وشکملری یوقرواو چرلر یعنی ای سوزسو یلیجی وتکلم ایلین ناطق اکر سوز سو یلرسك مقدماذکر اولنان شیلردن
سویله یا خود شول بحر حقیقتدن سویله که آنك موجی جواهر مقدسه در وآنك هر برجوهری کوریجی وسو یلیجیدر
کوهردن مراد انسان اولورکه حقیقت بحرنك کوریجی وسو یلیجی کوهریدر یا خود شول طیوردن سویله که انلر
معرفت کللرنی وحکمت سنبللرنی دیررلر وجمع ایدرلر واعمال حسنه بیضه لرنی اخلاصله مذهب ونور صدق ویقینله
مهذب ایدرلر کل چین اولان مرغلردن مراد شول علم وحکمت طالبلری اولورکه انلر حقیقت باغندن
کل مشابه سنده اولان معرفتلری دیررلر وبیضه لرکبی اولان اعمال حسنه یی زر اخلاص وسیم صدقله زرین وسیمین ایلرلر
ویا خود شول بلند پرواز اولان عالم رازلك شهبازلرندن سویله که انلرکبکلر بسلرلر وآنلردن مراد شول مرشدلر
ومربیلردرکه طالبلری شکار ایدیجی اولدقلری جهتدن بازلره مشابهلردر وطالبلر دخی انلره شکار اولدقلری حیثیتدن
کبکلره مماثللردر بونلر صورتده اولان طوغانلرکبی کندی شکارلرنی برتیجی وپاره لییجی دکللردر بلکه بسلیجی وتربیه ایلیوب
مرتبهٔ کماله واصل ایلیجیلردر وبونلر شول عجیب الشانلردرکه هم ظاهرلری اوزره وهم باطنلری اوزره پرواز ایدرلر
استان چالقوبن ظهری اوزره یاتمغه دیرلر بونده اول معنوی اولان بازلرك ظاهرلرندن کنایت اولور ونکون اشکم باطنلری
اوزره دیمکدن عبارت اولور حاصل کلام بونلر اوعالی پرواز اولان شهبازلردرکه استرلرسه باطنلری اوزره پرواز ایدرلر
واسترلرسه ظاهرلرینك مقتضاسی اوزره کیدرلر اهل ظاهرکبی همان ظاهرده اوچمزلر ومجرد اهل باطن کبی ظاهرده
پرواز ایده میوب آنجق باطنده پرواز اتمزلر بلکه بونلر ظاهر وباطن علمنی جمع ایلین شول کامللردرکه هم ظاهرده
پرواز ایدرلر وهم باطنده پرواز ایدرلر ایکی جانب اوزره بیله جولان وطیران ایلمکه قادرلردر دیمك اولور (مثنوی)

نردبانها ییست پنهان درجهان * پایه پایه تا عنان آسمان * هر کره را نردبانی دیکرست * هر روشرا آسمان دیکرست)

جهانده پنهان برنوع نردبانلر واردر پایه پایه تا آسمانك عنان وکنارینه دك هر کروه ایچون براخر نردبان واردر هر روشك
کندویه مناسب برغیری آسمانی واردر نردباندن مراد بونده هر کسك ذاهب اولدیغی طریق اولور پس معنی بو جهانده

مخفی ومعنوی یوللر واردرکه اول یوللر فی المثل نردبانلر کبیدر وهر کسك عاقبة الامر واصل اوله جغی نهایت مرتبه سی
عنان آسمان کبیدر پس هر کسك ذاهب اولدیغی طریق قدمه قدمه ودرجه درجه نهایت مرتبه سنه دك
وضع اولنمشدر ابتدای حالدن انتهاسنه وارنجیه دك پایه پایه وقدمه قدمه اول جانبه ترقی ایلر الطرق الی الله
بعدد انفاس الخلایق قولنك مفهومی اوزره هر کروهك برنوع طریقی ونردبانی واردر وهر روشك وسلوكك برنوع
آسمانی واردرکه اول روشك غایتنده اولان مرتبه در پس بو جهانه برطائفه کلور وبرطریقه ذاهب اولور وعاقبت
بر مرتبه یه منتهی اولوب آنده قالور پس اول طریق اکا نردبان واول نهایت مرتبه اکا آسمان کبی اولور (مثنوی)

هر یکی از حال دیکر بی خبر * ملك با پهنا وبی پایان وسر) این دران حیرانکه او از چیست خوش * وان درین خیره که

حیرت چیستش * هر بری غیرك حالندن بی خبردر زیرا ملك خدا با پهنا وبی پایان وبی سردر بوانك حقنده حیران
بویله دیو که اوکسه ندن خوشدر واول بونك حقنده خیره ومتحیردر بویله دیو که انك حیرتی ندر یعنی افراد ناسدن
هر بریسی براخر کسه نك حالندن بی خبردر زیرا ملك الهی وشان ربانی زیاده وسعت اوزره در اکا حدّ وغایت یوقدر
هر کسه برشانله تجلی قیلمش وهر کس برحاله متسلی اولمشدر چونکم شئونات الهیه یه نهایت یوقدر وهر شیء آنك برکونه
شاننك مظهریدر وهر کس (قل کل یعمل علی شاکلته) آیت کریمه سنك موجبنجه کندینك حقیقتنك مقتضاسی اوزره
عمل ایلیجیدر پس بو اجساد واشخاصك اعمال وحرکاتی بری برلرینه مغایر ومخالف اولور چونکم برکسنه اخر کسنه یی
کندینك سیر وحرکتنه مخالف سیر وحرکت ایلر کورسه بوآنك حقنده حیران اولور ودیرکه یا الهی عجبا بوکسه نه شیدن
خوش اولمشدر تاکم بوکونه سیر وحرکت قیلمشدر واول کسه دخی بو حیران اولان کسه نك حیران اولدیغنه خیره
وحیران اولوب دیرکه عجبا بوکسه نیچون حیران اولور اما عارفان اسرار قضا وعالمان شان خدا بو خلایقك بری برینك
کارنده حقیقتنه واقف اولمدقلرندن حیران اولدقلری کبی حیران اولمزلر زیرا حق تبارك وتعالی بونلره برعلم وعرفان
ویرمشدرکه اول علم وعرفانله جمیع اشیانك مظاهر اسما وصفات الهیه اولدیغنی بیلورلر وهر شیئك کندی عین ثابته سی
اوزره حرکت قیلدیغنی مشاهده قیلورلر پس بونلره احوال خلایقك متضاده ومختلفه اولمسی حیرت ویرمز هر شیئی
حکمت اوزره خلق اولنمش کوردکلرندن قلبلرینه تشویش واضطراب کلمز (مثنوی) صحن ارض الله واسع آمده *

هر درختی از زمینی سر زده * بر درختان شکر کویان برك وشاخ * که زهی ملك وزهی عرصهٔ فراخ) ارض اللهك صحنی

واسع کلمشدر هر بر درخت بر زمیندن باش اورمشدر برك وشاخ اغاجلر اوزره شکر دیجیدر بویله دیو که زهی ملك وزهی
عرصهٔ فراخ ارض اللهدن مراد ارض حقیقت اولورکه زیاده واسعه در وهر شیئك وجودی انده بتمش بردرخت کبیدر
وهر وجودك عملی واثری انك برك وثمری کبیدر پس تقدیر کلام بویله دیمك اولورکه اللهك ارضنك صحنی بغایت
واسع کلدی هر بر وجود درختی برکونه یردن باش یوقرواوردی وقائم اولوب طوردی نه کم اغاجلر اوزره برك وشاخ
هر بری کندینك ذاتنه مناسب اولان لسان حالله زهی ملك وزهی عرصهٔ فراخ دیو شکر وثنا ایلدکاری کبی
هر کسك وجودی درختی دخی عمل واثرنی هر نه ایسه اظهار ایلیوب کندی موجدنه وصانعنه شکر وثنا ایلیوب
دیرلرکه زهی ملك واسع وزهی میدان فراخکه اصلا اکا حدّ ونهایت تصوّری ممکن وقابل دکلدر (مثنوی)

بلبلان کرد شکوفهٔ پرکره * که از انجه می خوری مارا بده * این سخن پایان ندارد کن رجوع * سوی آن روباه وشیر

وسقم وجوع * بلبللر پرکره اولان شکوفه نك اطرافنده که اول نسنه ده که سن یرسن بزه ویر شکوفهٔ پرکره شکوفه نك
زیاده کثرتدن وبری برینه تداخل ایلیوب مجتمع اولمسندن عبارت اولور ومراد ازهار معانی ومعارف وشکوفهای
اسرار ولطافت صاحبلری اولور وبلبللاندن مراد انلرك طالبلری اولور وتقدیر کلام وتعبیر مرام بویله دیمك اولورکه
ارض الله واسعه ده بلبل سیرت اولان طالبلر ازهار معانی وشکوفهای معارف حقانی صاحبلری اولان عزیزلرك
اطرافنده پرواز ایلیوب بویله دیرلرکه ای باغ حقیقتك شکوفهٔ تازه سی اول آب حیاتدنکه سن ایچرسن بزه دخی اندن ویر
واول غدانی که سن ییوب لطیف اولورسن واندن نشو ونما بولورسن بزه دخی اندن برمقدار نواله ایرکور تا بز دخی لطیف
اوله لم واول آب حیاتدن نشو ونما بوله لم پس بو قدر معارف ولطایف بیوردقلرندنصکره بوکونه سوزلردن رجوع ایدوب
بنه قصه بیاننه شروع ایلمکدن اوتری بیوررلر بو سوزه نهایت وپایان طوتمز بونی بیان ایلمکدن رجوع ایله اول روباهك
وشیرك وانك سقامتنك وکرسنه لکنك قصه سی جانبنه یعنی مقدما ذکر اولنان شیرك وانك خسته واج اولمسنك
وروباهی برخری صید ایلمك ایچون اطرافه ارسال قیلمسنك حکایتی جانبنه رجوع ایلیوب وآنك تتمه سنك تقریر وبیاننه

شروع ایله دیمك اولور (بردن روبه خررا پیش شیر وجستن خر از پیش شیر وعتاب کردن روباه با شیرکه هنوز خردور بود تعجیل

کردی وعذر تعجیل کفتن شیر ولابه کردن روبه را شیرکه برو بار دیکرش بفریب) بو سرخ شریف روباهك خری ارسلانك اوکنه

ایلتمسیدر و خرك دخی ارسلانك اوكندن صیچره مسیدرورو باهك شیره عتاب ایلمسیدر بویله دیوكه هنوز خر سندن
دور ایدی تعجیل ایلدك وشیرك تعجیل ایلدیكنه عذر دیمسنك وروباهه لابه وتضرع ایلمسنك بیاننده در بویله دیوكه
بوری ای روباه اول خری بر كره دخی الده وخدعه ایدوب بكا یقین كتوردیدی (مثنوی) چونكه بركوهش بسوی
مرج برد * تاكند شیرش بحمله خرد ومرد) چونكم روباه اول خری طاغ اوزره مرج جانبنه ایلتدی یعنی حیله ایدوب
مكاندن جدا قیلوب طاغ اوزره برچراكاه جانبنه كتوردی تا كه شیر آنی حمله ایله خرد ومرد ایلیه (مثنوی)
دور بود از شیر وان شیر از نبرد * تا بنزدیك آمدن صبری نكرد * اول خر شیردن دور ایدی وشیر جنك وحمله دن خرك
تا كندیسنه یقین كلمكنه صبر وتحمل ایلمدی (مثنوی) كنبدی كرد از بلندی شیر هول * خود نبودش قوت
وامكان حول) اول پرهول اولان شیر بر بلند یردن خر اوزره بر كنبد ایلدی اول شیره خود قوت وامكان حول اولمدین
كنبد بونده قالقمق وصچرامق معناسنه در وحول حركت معناسنه در نته كم لا حول ولا قوة دیمك لا حركة معناسنه در
پس معنی بویله دیمك اولور كه اول هولناك وپرمهابت اولان شیر خری كوردكده بر بلند یردن خر اوزره بر قالقمق ایلدی
خود اول حینده آكا قوت وامكان وحركت یوق ایدی زیرا بر پیل ایله جنك ایلیوب آندن نیجه زخملر یدیكندن جسمنه
ضعف كلمش ایدی (مثنوی) خر ز دورش دید بر كشت از كریز * تا بزیر كوه تازان نعل ریز) بیچاره خر اول شیری ایراقدن
كوردی دخی دوندی وقاچدی طاغ آلتنه دك ایله رك نعل ریز اولدیغی حالده مصرع اولده كریز كریخت معناسنه اولمق
معنا به اوقدر ومصرع ثانیده بر وصف تركیبی اولورسه معنی ویرلدیكی اوزره اولور اما كریخت معناسی ویرلسه دخی
جائز اولور (مثنوی) كفت روبه شیررا ای شاه ما * چون نكردی صبر در وقت وغا * تا بنزدیك تو آید این غوی *
تا باندك حمله غالب شوی * روباه شیرك بو حالنی كوروب اكا عتاب ایدوب دیدی ای بزم شاهمز جنك وحمله وقتنده
نیچون صبر ایلمدك عاقل اولان خود برنسنه نك محلی كلمیجك وبرشیئك زمانی اولمیجق اكا اقدام ایلمز تا كم بو كمراه
وغوی سنك قتنكه كلیدی وسنك اخذ وبطشكه قریب اولیدی حتی براز جق حمله ایله اكا غالب اوله سن (مثنوی)
مكر شیطانست تعجیل وشتاب * لطف رحمانست صبر واحتساب) تعجیل شیطانك مكریدر واما صبر واحتساب لطف
رحماندر كما قال علیه السلام العجلة من الشیطان والتأنی من الرحمان) پس عاقل اولان اولدر كه برنسنه نك محلی كلمزدن
اول سرعت وشتاب ایتمیه بلكه تأنی وتدبیر ایلیه تا اول شیئك وقتی كلوب اخذی آسان اولدقده آنی اخذ ایلیه (مثنوی
دور بود وحمله را دید وكریخت * ضعف تو ظاهر شد وآب تو ریخت) حاصل كلام خر بعید ایدی وحمله بی كوروب
قاچدی سنك ضعفك ظاهر اولدی وآب رویك دوكلدی (مثنوی) كفت من پنداشتم برجاست زور * تا بدین حد
می ندانستم فتور) شیر روباهك چونكم بو ملامتنی اشتدی اكا ایتدی بن ظن ایلدم كه زور وقوتم برنده در بو حد
ومرتبه یه دك فتور وضعفم اولدیغنی بیلمدم مكر كه بنده زیاده ضعف وفتور وار ایمش (مثنوی) نیز جوع وحاجتم
از حد كذشت * صبر وعقلم از تجوع یاوه كشت) بنم جوعم واحتیاجم دخی حددن كچدی لاجرم صبرم وعقلم تجوعدن
یاوه اولدی یعنی بدنمده اولان زخملرك ضعفندن ماعدا كرسنه لك بولدی دیدی (مثنوی) كر توانی بار دیكر ار خرد *
باز آوردن مرا اورا مسترد * منت بسیار دارم از تو من * جهد كن باشد بیاری اش بفن) ای روباه اكر قادر ایسك
بر كره دخی عقل وتدبیردن آنی بورایه مسترد اولدیغی حالده كیرو كتورمكه مسترد مصدر میمی اولمقده جائزدر دوندرمك
معناسنه واستفعال بابندن اسم مفعول دخی اولمق جائزدر دوندرلمش معناسنه یعنی شیر ایتدی ای روباه اكر قادر ایسك
بر دفعه دخی آنی عقل وادراكندن دوندرلمش اولدیغی حالده بو جانبه كیرو كتورمكلك بن سندن چوق منت طوتارم
بونی سندن عظیم احسان عدّ ایلرم جدّ وجهد ایله بو لا یكه آنی فن وحیله ایله بو جانبه كیرو كتوره سن (مثنوی)
كفت آری كر خدا یاری دهد * بر دل اواز عمی مهری نهد * پس فراموشش شود هولی كه دید * از خری او نباشد
این بعید) روباه شیردن چونكم بو التفات واستمدادی كوردی اكا دیدی بلی اكر خدای تعالی بكا یاریلك ویره آنك
قلبی اوزره عماسندن بر مهر قویه پس اول خره شول بر هول كه كوردی فراموش اوله بو حالت آنك خرلغندن بعید
دكلدر بوراده شیردن مراد یا قهر الهی مظهری اولان عذاب ملكی اولور اكر شیرك معنوی اولمسی مراد اولورسه
ویاخود مظهر قهر الهی اولان حاكم مراد اولور اكر شیرك محسوس اولمسی مراد اولورسه ویاخود روباهدن مراد
شیطان ویاخود شیطان سیرت اولان انسان اولور وخردن مراد اهل عصیان اولور شول دمكه بر عاصی یی شیطان
بعض حیله وخدعه ایله اضلال ایدوب مقام توكل وقناعتدن جدا قیلوب اكل وشربه تحریض وتحریص ایتمكله
مظهر قهر الهی اولان عذاب ملكنه ویاخود اول زمان ملكنك پنجه سنه قریب كتورسه واول عاصی مقامنه كاسه
لسان حالله مظهر قهر الهی اولان عذاب ملكی ویاخود اول زمانك حاكم وملكی شیطانه ویا شیطان سیرت اولان

انسانه من حیث الباطن دیرلر واراول بر قاچ خر مثابه سنده اولان اهل عصیانی بزم جانبمزه كتور تا آنی شكار ایده لم
ویزه لازم اولانی آنك وجودندن اخذ ایده لم دیرلر پس شیطان دخی لسان حالله من حیث المعنی بونلره دیر بویله
اكر خدای تعالی بكا یاریلك ویررسه اول توبه یه میل ایلین عاصینك قلبنه (ختم الله علی قلوبهم) مفهومنجه اعمالكدن
مهر قویوب آنی غافل قیلورسه پس اول خر سیرت اولان وتوبه یه میل قیلان عاصی وهدایت مرتبه سندن قاصی شول
بر هول وبلایی كه مقدما كورمشدی آنی ناسی اولور وفراموش قیلور اول خر سیرت اولان عاصینك حماقت وجهالتندن
بو حالت مستبعد اولمز (مثنوی) لیك من آرم چون اورا بر ممتاز * تا بیادش ندهی از تعجیل باز) لیكن ای شیر چونكم
بن آنی كتوردم چابچه تا كیرو تعجیلدن آنی یله ویرمیه سن یعنی روباه شیره ایتدی نوله خدای تعالی یاریلك ویررسه
وآنك قلبنه اعمالندن مهر اورورسه سنك قتكه آنی كتوریرم ولیكن چونكم بن اول خری بو محله قریب كتوردم درحال
عجله ایدوب آنك اوزرینه چابچه تا كم اول شكاری تعجیل وسرعتدن اوتری كیرو باد هوایه ویرمیه سن دیدی (مثنوی)
كفت آری تجربه كردم كه من * سخت رنجورم مخلخل كشته تن) شیر روباهه ایتدی بلی تجربه ایلدمكه بن زیاده تنم
مخلخل اولمش رنجورم یعنی بدنم متزلزل اولمش محكم رنجور وخسته اولدیغمی بیلدم وتجربه قیلدم دیدی (مثنوی)
تا بنزدیكم نیاید خر تمام * من نجنبم خفته باشم در قوام) مادامكه خر بنم یقینمه كلمیه بن حركت ایلمیم قوام اوزره
یاتمش اولم یعنی شیر ایتدی خر تمام مرتبه بنم حضوره كلمینجه بن دپرنمیم وقوام اوزره اویومش شكلنده اولم وكندیمی
بی جان كبی قیلم دیدی (مثنوی) رفت روبه كفت ای شه همتی * تا بپوشد عقل اورا غفلتی) روباه شیره بو كونه مكری
تعلیم ایلدكدنصكره كتدی وشیره ای شاه بر همت ایله دیدی تا كم اول خرك عقلنی بر غفلت ستر ایلیه كه بنم مكر وحیله مه
اعتماد ایلیه دیدی (مثنوی) توبها كرده ست خر با كردكار * كه نكردد غرهٔ هر نابكار) زیرا حضرت كردكاره خر توبه لر
ایلمشدر كه هر نابكارك غرّه ومخدوعی اولمیه یعنی اول خر معاصی وشهواته بر كره دخی مائل اولمقدن حضرت خدایه
رجوع وانابت ایلمشدر تا كم هر نابكار وحیله كارك فریبنه مغرور اولمیه وقهر وعذابه شهواته میل ایلمك سببیله
كرفتار كلمیه (مثنوی) توبهااش را بفن برهم زنیم * ما عدوی عقل وعهد روشنیم) اما اول خرك توبه لرنی فن وصنعتله
بری برینه اورورز زیرا بز عقلك عدوسی وعهد روشنك دشمنی یز فی الحقیقه روباه سیرت اولان شیطان عقل شریفك
توبه سنی منهدم قیله وعهدنی ناقص ایلیه (مثنوی) كلهٔ خر كوی فرزندان ماست * فكرتش بازیچهٔ دستان ماست *
عقل كان باشد ز دوران زحل * پیش عقل كل ندارد آن محل) بز حیله وخدیعتده شول مرتبه كاملز كه خرك كله سی بزم
اولادمزك طوپیدر آنك فكرتی بزم دستانمزك بازیچه سیدر زیرا شول عقل كه زحلك دورانندن اوله عقل قتنده اول
محل طوتمز كله سر معناسنه در دستان اللر معناسنه اولمقده جائزدر كه اكا كوره معنی ویرلدی اما مكر وحیله معناسنه
اولسه دخی جائز اولور بو تقدیر اوزره اول خرك فكرتی بزم حیله مزك بازیچه سیدر دیمك اولور وبو بیتلر روباه سیرت
اولان شیطان لساندن اولور اما پیش عقل كل ندارد آن محل مصرعی دخی شیطان لساندن حكایت اولور ما بعدنده
اولان ابیات تجربه كرد اردبیتنه وارنجیه دك عقل كل صاحبلرینك لساندن حكایت اولور پس تقدیر كلام وتعبیر مرام
روباه سیرت اولان شیطان لساندن بویله دیمك اولور كه بز شول ماكرلر وحیله وخدعه ده ماهرلرز كه خر سیرت اولان احمقك
كله سی بزم فرزندلریمزك كوییدر كه عاقبت آنك بر حیله ایله باشنی كسدیروب میدان جهانده طوپ ایدرلر وآنك
فكرتی بزم مكر وحیله مزك اویونجغیدر بعض نسخه ده بو بیت بویله واقع اولمشدر (عقل خر كاده دستان ماست (فكرتش
بازیچهٔ طفلان ماست) معناسی خرك عقلی بزم دستانمزك كاده سیدر وآنك فكرتی بزم اطفالمزك بازیچه سیدر دیمك اولور
زیرا شول عقل جزویكه زحلك دوراندن حاصل اوله وآنك تأثیر وتربیه سیله ظهوره كله عقل كل قتنده اول محل واعتبار
طوتمز زیرا عقل جزوی هر شیئك حقیقتنی بیلمكه قادر دكلدر انجق كندی جسمنه نافع اولان ویا ضرر قیلان شیلری بیلور
اما معانی وحقایقی ادراك ایلمكده عاجز قالور ولیكن عقل كل بونك كبی دكلدر بلكه شول نور الهی وجوهر نورانیدر كه
معانی وحقایقی ادراك ایلر وباطل ندر حق ندر مشاهده قیلور من حیث المعنی مضر اولان نه شیدر وخیر ونافع اولان
نه شیدر حقیقتیله بونلری بیلور وعقل جزوینك بی ادراك اولمسی حقنده وكندیسنك حضرت علیم ودانادن مدرك
ودانا اولمسی حقنده بویله دیر (مثنوی) از عطارد وز زحل دانا شد او * ما ز داد كردكار لطف خو) اول عقل جزوی
عطارددن وزحلدن دانا اولدی اما بز كه عقل كلز لطف خوی اولان كردكارك دادو عطاسندن دانا اولدق یعنی بنی آدمك
وجودنده اولان عقل جزوی وعقل معاش كه انكله كندینك لوازم جسمانیه سنی تدارك ایلر بو عقللر زحلك تربیه سندن
وعطاردك تأثیرندن ظهوره كلور ولیكن بو عقلده معانی وحقایقی ادراكنه قابلیت یوقدر اما بز كه عقل كل جماعتی یز
كه لطف وكرم صفتلو اولان خدانك داد وعطاسندن دانا وبینا اولمشز درهر شیئك حقیقتنی بیلورز ومضر ونافع اولنی

ادراك قیلورز دیرلر ودخی بیورلر (مثنوی) علم الانسان خم طغرای ما * علم عندالله مقصدهای ما) علم الانسان
آیت کریمه سنك دلالت ایلدیکی علم بزم طغرامزك خمیدر عندالله اولان علم بزم مقصدلرمزدر خم بونده بکلم
معناسنه در نته کم پادشاهلرك طغراسنك بوکلی وا کریسی اولور وبوراده بزم طغرامزك قلم واسطه سیله حاصل اولان علم
بربوکلی مثابه سنده دردیمك اوله ویاخود آندن برنشاندر دیمك اوله ومصرع اول سورهٔ علقده اولان بو آیت کریمه یه
اشارتدر قال الله تعالی (اقرأ وربك الاکرم الذی علم بالقلم علم الانسان مالم یعلم) بو آیت کریمه نك تفسیری جلد ثالثده
مجنون حکایه سنده مرور ایتدی ومصرع ثانی سورهٔ الملکده اولان بو آیت کریمه یه اشارتدر (قل انما العلم عندالله وانما
انا نذیر مبین) کافرلر حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمه دیرلردیکه (متی هذا الوعد ان کنتم صادقین)
پس جناب عزت بیوردی که دی یا محمد بونلره قیامتك وقتنه علم بوقدر الا الله قتنده در بن دکلم الا اول وقت موعوده دن
منذر ومبینم پس عقل کل صاحبلری اولان سلطانلر دیرلر که بز که کل وکل جاعقی بز بزم حق تعالینك قلم واسطه سیله
انسانه بیلدیردیکی علمی تعلیم ایلدیکی اول انسانك کتابلردن بیلدیککی بزم علممز طغراسنك بربوکلی ونشانیدر
وبزم مقصودلرمز الله قتنده اولان علملردر کما کا اصلاشك وشبهه طاری اولمز ونفس وشیطان اکا ضعف
وخلل ویرمز (مثنوی) تربیهٔ آن آفتاب روشنیم * ربی الاعلی ازان رو می زنیم * بز که عقل کل جماعتی بز اول
آفتاب روشنك تربیه سی بز اول وجهدن ربی الاعلی اورورز بز که عقل کل جوقی بز عقل جزوی جوقی کبی تأثیر عطارد
وتربیهٔ زحلدن حاصل اولمدق ولهذا آنلر کبی ربی الادنی دینلردن دکلز وکندیمز کبی عاجزلری معبود ومخدوم
اتخاذ قیلنلردن دکلز بلکه بز شول آفتاب انورز که حقك تربیه وتجلیسی ایله وجوده کلدك ولهذا سبحان ربی الاعلی
نداسنی اوردق بزم معبودمز ومقصودمز اول اعظم واعلی اولان رب العالمیندن غیری دکلدر بورایه کلنجیه دك
روباه سیرت اولان شیاطین لساندن عقل کلك شرفنی وعظم شاننی بیاندر زیرا (عقل کان باشد ز دوران زحل) پیش
عقل کل ندارد آن محل) انلر لساندندر وبو بیتده واقع اولان عقل کلدنصکره کلان بیتلر بورایه کلنجیه دك عقل کلك شانی
ومرتبه سنی انلر لساندن حکایت اولور بعض نسخه ده پیش عقل کل برینه (پیش عقل ماندارد آن محل) واقع اولمشدر
بو نسخه ضعیفدر اکر مقبول اولورسه سباق وسیاقه توفیق مشکل اولورا کرچه بوندنصکره عقل کلك حالنی برقاج بیتله
بیان ایلمکه شروع ایلدیلر آندنصکره نه صدده رجوع ایلدیلر دینلسه دخی بو نسخه اوزره قابل اولور اما من وجه
ضعفدن کا کتدن خالی اولمز چونکم شیاطین لساندن عقل کلی ذکر ایتمك مناسبتیله عقل کلك برقاج بیتله فضل
وشرفنی بیان ایلدیلر پس نه صدده رجوع ایدوب بیورلر (مثنوی) تجربه کردار داوواین همه * بشکند صد تجربه
زین دمدمه * بو که توبه بشکند آن سست خو * دررسد شوم شکستن اندر او) بودوکلی ایله اکر او خر تجربه طوته
بودمدمه دن نیجه تجربه صنوربولا یکه اول سست خوی اولان خر توبه سنی صیه توبه صمقلغك شوملغی اکا یریشه
یعنی اول روباه خرك اضلالی جانبنه متوجه اولدیغی حینده کندیسنه بویله دیدیکه اول خر بودوکلی عقل جزوی ایله بیله
تجربه طوترسه ده بو وسوسه ودمدمه دن که بن اکا ایلسم کرکدر نیجه یوز تجربه صیرو بو دغدغه دن آنك بیلدیکی وفهم
قیلدیغی ادراکلر زائل اولوردیدی وبولا یکه اول خویی سست اولان خر توبه سنی صیه وتوبه یی صمقلق شأمتی اکا یریشه
دیو اول جانبه قصد ایلدی که فی الحقیقه برکسه توبه سنی شکست ایلسه اول نقض توبه نك اکا شوملغی ایرشمك
مقرر اولورنته کم بو بیان شریف بو معنایی تأیید قیلور (دربیان آنکه نقض عهد وتوبه موجب نزول بلا بود بلکه موجب
مسخست چنانکه در حق اصحاب سبت ودر حق اصحاب مائدهٔ عیسی علیه السلام (وجعل منهم القردة والخنازیر)
واندرین امت نسخ دل باشد وبقیامت تن را صورت دل دهند * بو مسرح شریف انك بیاننده درکه عهد وتوبه یی صمق
جناب الهیدن انك اوزرینه بلانك نزولنه موجب اولور بلکه موجب مسخدر یعنی صورت اصلیه سندن ادنی صورته
کیرمکی مستلزم اولور انجلین که اصحاب سبتك حقنده وعیسی علیه السلام حضرتلرینك مائده سنك اصحابی حقنده
واقع اولمشدر واصحاب سبت حقنده واقعه اولان آیت کریمه بودر که الله تبارك وتعالی سورهٔ بقره ده انلر حقنده بیورر
(ولقد علمتم) لام توطئهٔ قسمدر یعنی والله سز بیلدیکز (الذین) شول کسه لریکه (اعتدوا منکم فی السبت) حدامردن
تجاوز ایلدیلر سزلك قومکزدن ای بنی اسرائیل سبت کوننده ومجملا قصه سی بودرکه زمان حضرت داود علیه السلامده
اول زمانده ساحلده ایله دیرلر برقریه نك اهلنك اکثر غداری بالق ایدی پس سبت کونی اولدقده اول
بحر مالامال اولوردی وسائر کونلرده قلت اوزره کلوردی پس انلر برحیله قیلدیلر حوضلر وآبکیرلر ایدوب ماهیلر اول
حوضلرده داخل اولدقده سبت کونی ممرلرینی بند ایدوب ایرتسی کون صید ایدرلردی پس جناب حق بونلرك حیله
وخدعه سنی مقابله سنده بونلره غضب ایدوب بیورلر که (فقلنا لهم) پس بز دیدك بو حیله کارلره (کونوا) امر تسخیر

وتحو بلدر

وتحو بلدر یعنی اولك (قردة) میمونلر اولك (خاسئین) خوار وذلیل ومطرود اولدیغکز حالده انکیچون حضرت پیغمبر
علیه السلام یهودیلره کاهی خطاب ایلدکده یا اخوان القردة والخنازیر دیرلردی وسورهٔ مائده ده اصحاب مائده حقنده
دخی بو آیت کریمه مسخ اولنلره دلالت ایدر جناب عزت بیورر که (قل هل انبئکم) دی یا محمد بو اهل کتابه یعنی یهودیلره
بن سزه خبر ویره یمی (بشر من ذلك) مرویدر که یهودیلردن برنیجه نفر حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمه کلوب
دینندن سؤال ایلدیلر پس حضرت رسول بیوردیلر که الله ایمان کتورمکدر وبزه نازل اولنه وانبیا علیهم السلامه
تا حضرت عیسی علیه السلامه کلنجه پس عیسایی اشتدکاری کبی دیدیلرکه لا نعلم اهل دین اقل خطأ فی الدنیا والاخرة
منکم ولا شرا من دینکم پس بو آیت کریمه نازل اولدیکه دی یا محمد بن سزه خبر ویره یمی اول دین مقدمك شرلوسندن
وتدمیرندن (مثوبة عندالله) که ثواب وجزا یوتدن عندالله ثابتدر اول دینك اهلی ایچون پس کانی سؤال ایلدیلرکه
من هو جواب ویرلدیکه (من لعنه الله) یعنی الله قتنده مثوبت جهتندن شرلو اولان اول کسه در که الله انی رحمتندن
دور ایلدی (وغضب علیه) وخشم ایلدی آنك اوزرینه که مراد یهودیلردر (وجعل منهم القردة) وانلردن بعضسنی قرده
قیلدیکه اصحاب سبتدر (والخنازیر) وخنزیرلر قیلدی نته کم منکران مائدهٔ عیسی علیه السلامه انکار ایلدکلرنده
خنازیر صورتنده قیلدی (وعبد الطاغوت) ودخی اول کسه لریکه طاغوته طاپدیلر مراد کوساله پرستلر اوله
(اولئك شر مکانا) اول ملعونلر زیاده شرلودرلر قیامت کوننده مکان ومنزل یوتندن (واضل عن سواء السبیل)
وکمراهلکدرلر صراط مستقیمدن وبو امت محمدیه ایچره مسخ دل اولور مسخ صورت بو امتدن بعد زمان النبی مرفوع
اولمشدر وقیامتده تنه کوکل صورتنی ویررلر هرکسك قلبی هرقنغی صورتله وصفتله زیاده متصف ایسه اول صورت
اوزره آنك بدنی حشر اولور العیاذ بالله (مثنوی) نقض میثاق وشکست توبها * موجب لعنت شود در انتها *
نقض توبه وعهدان اصحاب سبت * موجب مسخ آمد واهلاك ومقت) میثاقی بوزمق وتوبه لر صیمق عاقبت وانتهاده
سبب لعنت اولور اول اصحاب سبتك توبه وعهد صیمسی مسخ واهلاك ومقتنه سبب کلدی پس عاقل اولنه بوندن حصه
بو اولور که عهدنی صیمیه وتوبه سنی شکست قیلمیه تا کم آخرتده لعنته ونقمته لایق ومستحق اولمیه زیرا اصحاب سبتك
نقض توبه قیلملری آنلرك مسخ اولمسنه وحق تعالی آنلری هلاك ایلیوب آنلره بغض قیلمسنه سبب اولدی پس
بو امتدن دخی هرکم عهدنی صیرسه وتوبه سن شکست ایلرسه حق تعالینك مقتنه ولعنتنه لایق اولور وباطنی مسخ اولور
اکر توبه سزا اولورسه حیوان صورتلرندن هرقنغی صورتنه قابلیتی زیاده ایسه واول حیوانك خویی آنك وجودنده
غالب ایسه اول صورت اوزره حشر اولور (مثنوی) پس خدا آن قوم را بوزینه کرد * چونکه عهد حق شکستند از نبرد
اندرین امت نبد مسخ بدن * لیك مسخ دل بود ای بو الفطن * چون دل بوزینه کرد آن دلش * از دل بوزینه شد خوار آن
کاش) پس حضرت خدا اول قومی بوزینه ایلدی چونکم نبرد وعنادلرندن حقك عهدنی صیدیلر بو امتده مسخ بدن
اولمدی لیکن مسخ دل اولور ای فطنتلر صاحبی چونکم آنك اول کوکلی بوزینه کوکلی کبی اوله آنك اول کلی یعنی
جسدی بوزینه قلبندن خوار وحقیر اولدی یعنی چونکم اول اصحاب سبت حق تعالی ایله ایلدکاری عهدی صیدیلر
اکرچه یوم سبتده صید ماهی ایلدیلرسه ده معنا حیله وخدعه طریقنه ذاهب اولدقلری ایچون میمون صفتیله
متصف اولدیلر پس خدای تعالی حضرتلری آنلرك شکللرنی قلبلرنده راسخ اولان بوزینه صفتنه مسخ ایلدی پس
شکل انسانیت آنلردن کیدوب باطنلرنده اولان حیوانیت صفتنه ممسوخ اولدیلر اما بو امت ایچره اکرچه مسخ بدن
اولمدی ولکن ای فطنتلر صاحبی دل مسخی واردر اکر سؤال اولنورسه که مسخ بدن همان بو امتدن
مرفوع اولمدی بلکه حالا یهود ونصاری وبونلردن غیری اولان ملل مختلفه صاحبلرنده دخی حالا مسخ بدن یوقدر
پس بو امته تخصیص نه ایجاب ایلر جواب اولدر که امت ایکی قسمدر برینه امت دعوت وبرینه امت اجابت دیرلر
امت اجابت حضرت محمد صلی الله علیه وسلم دینی قبول ایلیوب اکا ایمان کتورن مؤمنلردر وامت دعوت بونلردن
ماعدا اولان کافهٔ ناسدر که (انا ارسلناك کافة للناس) آیت کریمه سنك طبقنجه حق تعالی حضرتلری رسول اکرم
صلی الله علیه وسلم حضرتلرنی جمیع ناسی دین مبینه وصراط مستقیمه دعوت ایلمکه بعث ایلدی چونکم اول
حضرت علیه السلام بو جمله ناسك اوزرینه مبعوث اولدی الله تعالی حضرتلری آنك حرمتنه اکرامت اجابت واکرامت
دعوت هرنه ایسه کافهٔ ناسدن صورت مسخنی رفع ایلدی پس حضرت نبی علیه السلامك عصر شریفندنصکره
اصلا مسخ بدن واقع اولمدی ولیکن کوکل مسخی حالا واردرنته کم پیغمبر صلی الله علیه وسلم بنم امتم اون صنف اوزره
حشر اولور بیورمشدر (فتأتون افواجا) آیت کریمه سنده مفسرلر بو حدیث شریفی روایت ایلشلردرنته کم جلد اولك
اواخرنه قریب بو حدیث شریف مسطور اولمشدر آنده طلب اولنه چونکم اول برکسه نك قلبی ویاخود

بونلر امثالی حیواناتدن برحیوانک قلبی کبی اوله آنک جسد ناپاکی دخی یوز بیک صفتلو اولان قلبندن خوار و حقیر اولور (مثنوی) گر هنر بودی دلش را ز اختبار * خوار کی بودی ز صورت آن حمار) اگر انک قلبنه اختبار و تجربه دن هنر اولیدی اول حمار مجرد صورت جهتندن نجه خوار اولوردی یعنی اگر حمارک قلبنک تجربه و عقلدن بر هنری اولیدی وادراک وفهم یا که متعلق برخصلت حسنه حاصل قیلدی اول حمار صورتا حمار اولدیغندن اوتری خوار و بی اعتبار اولمزدی بلکه انک سیرت شریفه سی صورت حقیره سنی عالی ایلردی اصل نظر سیرته در صورته دکلدر کما قال علیه السلام ان الله لا ینظر الی صورکم ولا الی اعمالکم بل ینظر الی قلوبکم ونیاتکم (مثنوی) آن سگ اصحاب خوش بد سیرتش * هیچ بودش منقصت زان صورتش) اول اصحاب کهفک کلبی که انک سیرتی خوش اولدی هیچ اکا انک اول صورت خسیسه سندن نقصان و عیب اولدیمی یعنی چونکم اصحاب کهفک کلبی سیرت حسنه صاحبی اولدی و اصحاب دله اتباع قیلدی هیچ اکا انک اول صورتندن نقصان اولدی بلکه حق تعالی اول کلبی قرآن عظیمده (وکلبهم باسط ذراعیه بالوصید) دیمکله انلر ایله ذکر ایلدی و جنته دخی انلر ایله داخل اولسه کرکدر (مثنوی) مسخ ظاهر بود اهل سبت را * تا ببیند خلق ظاهر کبت را * از ره سر صد هزاران دگر * کشته از توبه شکستن خوک و خر) اهل سبته مسخ ظاهر اولدی تا کم خلق کبتی ظاهر کوره لر کبت ذلیل ایتمکه و یوزی اوزره یقمغه دیرلر سر یولنده بونلردن غیری صد هزاران کسه عهد و توبه صیمقدن خنزیر و خر اولدی یعنی اگرچه اصحاب سبتک صورت ظاهره لری قرده و خنازیر شکلنده مسخ اولدی تا کم خلق عالم ظاهرده اولان حقارت و نکونسارلغی بودنیاده کوره لر و انلردن عبرت پذیر اوله لر وعهد و توبه یی حفظ ایلمکده اهتمام قیله لر اما سر و باطن یولندن بونلردن غیری نیجه یوز بیک طائفه عهدلرنی و توبه لرنی قیردقلرندن اوتری صورتا انسان و باطنا خنزیر و خر اولدیلر و حشرده دخی اول صورت باطنه لری اوزره حشر اولسه لر گرکدر و اهل حشر انلری اول کونده اول صورتده کوره لر گرکدر (دوم بار آمدن روبه بر این خر گریخته تا بازش فریبدش (مثنوی) پس بیامد زود روبه سوی خر * گفت خر از چون تو یاری الحذر) پس روباه فوری خرک جانبنه کلدی خر چونکم روباهی کوردی اکا دیدی سنک کبی بر یاردن الحذر یعنی سنک کبی برمکار و حیله کار یاردن حذر ایلمک لازمدر دیدی (مثنوی) ناجوانمردا چه کردم من ترا * که به پیش اژدها بردی مرا) ای دنی و ناجوانمرد بن سکا نه ایلدم که بنی اژدرهانک اوکنه ایلتدک (م ی) موجب کین تو با جانم چه بود) غیر خبث جوهر تو ای عنود) بنم جانمه سنک کین ایلمکک موجبی نه ایدی اصلی بدذاتلک خباثتندن غیری ای عنود یعنی بنم جانمه سنک کین ایلمکک سببی یوقدر مگر که سنک جوهرک خباثتی و دنائتیدر (م ی) همچو کژدم کو گزد پای فتی) نارسیده از وی او را زحمتی) مثلا عقرب کبی که او برجوانک ایاغنی ایصرر اول جواندن اول عقربه بر زحمت ایرشمش ایکن یعنی برجواندن برعقربه اصلا برزحمت ایرشمش ایکن اول عقرب خباثت طبعنک مقتضاسی اوزره اول فتانک پاینی صوقرا کرا کا رعایت و احسان ایلسه یله اول بو ضرر و اساءتی کندی محسننه ایلر نته کم مشهور حکایتلردندر که برعقرب برنهر جارینک برجانبنده طوروب اول جانب آخره کذرا ایتمک استرایمش ولیکن غرق اولمق خوفندن حذر ایدوب نیجه زمان آج و محتاج صوینک بری طرفنده قالمش برکون برقبلوبغه انک یاننه کلمش عقرب اکا دیمشکه لطف ایله بکا یار یلک ایله و بنی ایلت اول برطرفنه کچورکه بو طرفده مضایقه و بلاده قالدم دیمش قبلوبغه دخی نوله کل بنم ظهرمه بین دیوب انی ظهرنه المش و کتوروب اکا رعایت ایدوب صو اوزره سباحت قیلمش اما کورمشکه کندی ظهرنده عقرب طورمز حرکت ایلر اکا سؤال ایلمشکه نه ایشلرسن جواب ویرممش پس اقدام ایلدکدنصکره کشف راز ایدوب دیمشکه سنی نیشترمله صوقمق استرم قبلوبغه دردمند تحیرده و تعجبده قالوب دیمشکه هی احمق اولا بکا نیجه زمان نیشتر اورسک تأثیراتی درمکه قادر دکلسن وثانیا بن متألم اولدقده صو ایچره طالسم سن غرق اولورسن وثالثا بن سکا برکلک ایلدم بلکه لطف و احسان قیلدم پس بونه خباثتدر که سن بونلری بریسنی بیلیوب بوفعل قبیحی ایشلرسن دیدی عقرب دخی اکا جواب ویروب ایتدی نعم بویله در ولیکن بو بنم خاصیتم و مقتضای طبیعتمدر مقتضای طبیعتمی ایلمکه قادر دکلم دیدی پس سنک پشت انک شرندن خلقی امین ایلمکدن اوتری آب ایچره غوص ایدوب اول موذی غرق اولوب هلاک اولدی (قطعه)

هر عوانی که درین بزمگه شر و فساد * تا رسد حیله بهر لحظه از و ساز دهند * به از آن نیست که در موج فنا غوطه خورد * تا وی از خلق خود و خلق زوی باز رهند

(م ی) یا چو دیوی کو عدو جان ماست * نارسیده زحمتش از ما و کاست * بلکه طبعا خصم جان آدمیست * از هلاک آدمی در خرمیست) یا خود سن شول دیو لعین کیبیسن ای روباه که او بزم جانمزک دشمنیدر حال آنکه بزدن اکا زحمت و کاست یعنی نقصان ایرشمشدر بلکه اول لعین دیو بالطبع خباثت و حسدندن آدمینک جانینک دشمنیدر آدمینک هلاک کندن خرملک و شادلک ایدر یعنی همیشه آدم اوغلنی ضلالت و غوایت

جانبنه سوق ایلر و آنک هلاک اولمسندن حظ ایلر حال بوکه آدم اوغلندن اکا بر ضرر ایرشمشدر (مثنوی) از پی هر آدمی او نگسلد * خو و طبع زشت خود را کی هلد * زانکه خبث ذات او بی موجبی * هست سوی ظلم وعدوان جاذبی) اول لعین هر آدمینک اردندن کسلمز اول لعین کندینک خوبی و زشت اولان طبیعتنی نجه قور بهر حال کندینک خوی قبیحنی و مقتضای طبعنی اظهار ایلمسی مقرردر زیرا که آنک ذاتنک خبثی برموجب نسنه یوق ایکن البته ظلم و عدوان جانبنه برقوی جاذبدر یعنی بنی آدمدن هیچ شیطانک عداوتنه برسبب یوق ایکن البته ینه ظلم و عدوان جانبنه آنلری جاذب اولور و تحریض و ترغیب قیلور تاکم اول واسطه ایله آنلری قهر حقه لایق ایلیه (مثنوی) هر زمان خواند ترا تا خرگهی * که در اندازد ترا اندر چهی * که فلان جا حوض آبست و عیون * تا در اندازد بحوض سرنگون) اول لعین هر زمان سنی برخرگاهه دعوت ایلر که تا سنی برچاهه آته سنی برخرگاه جانبنه دعوت ایلمکدن مرادی سکا رعایت دکلدر بلکه سنی ضلالت حوضنه براقمقدر بویله دیوکه فلان یرده حوض آب و عیون واردر اما سکا دوستلغی اولدرکه تا سنی حوض ضلالته باشی اشغه القا ایلیه یعنی مجرد سنی حوض و عیونه دعوت ایلمسی سکا رعایت ایلمک ایچون دکلدر بلکه سنی بوصنعتله الداوب هلاک ایلمکدر (مثنوی) آدمی را با همه وحی و نظر * اندر افکند آن لعین در شور و شر) بی گناهی بی گزند سابقی * که رسید او را ز آدم ناحقی) حضرت آدم علیه السلامی دوکلی وحی و نظر ایله بیله اول لعین شور و شره براقدی برگناهسز برضرر سبقت ایتمکسزین که حضرت آدمدن اول لعینه ناحقلق ایرشمیه یعنی حضرت آدم طرفندن شیطان لعینه ناحق یره برضرر سبقت ایلمش ایکن و برگناه ایرشمش ایکن اول لعین آنی شور و شره آتروب قهر ایتمکه قصد ایلر پس هر شیطان سیرت و حیوان طبیعت اولان موذیلر دخی بویله در اگر سندن آنلره برضرر سبقت ایتمه دخی اول سکا ضرر قصد ایلر بلکه خباثت جبلیه سنک مقتضاسی اولدرکه سن آنی جان و دلکده طوتسک و اکا هزار لطف و احسان ایتسک ینه اول سکا ضرر قصد ایلر بو محله مناسب حیات الحیوان صاحبی برحکایت ایراد ایلیوب دیرکه برکسنه وار ایدی ابن حمیر دیمکله معروف اولمشدی صلحادن برکسنه ایدی و صیادلغه معتاد اولمشدی برکون صید ایلمکه کتدی و بریرده برمقدار مکث ایتدی پس اول حینده اکا برحیه کلوب یا محمد بن حمیر اجرنی اجارک الله دیدی پس محمد بن حمیر اول ماره دیدی بن سنی کیمدن حفظ ایلیم اول مار دیدی بر ظالم بدکرداردنکه بکا ظلم ایدوب بنی اولدرمک استر پس ابن حمیر دیدیکه قنی سنک دشمنک اول مار دیدیکه اشته بنم اردمده در پس محمد بن حمیر رداسنی آچوب اول ماره ادخلی فیه دیدی مار بنی دشمنم سنک ردانک ایچره کورر دیدی پس ابن حمیر دیدیکه بن سکا خرقه می آچوب کل قوینمه کیرو مختفی اول دیدم اول مار دیدی بنی دشمنم آنده دخی کورر پس بن اکا دیدمکه یا بن سکا نه ایلیم اول مار تضرع ایلیوب دیدیکه بکا مروت و احسان ایله اغزیکی آچ حتی بن سنک درونکه داخل اوله یم و دشمنم کتدکدنصکره کیرو چقه یم دیدی بن اول ماره دیدمکه قورقرمکه سن بنم درونمه کیردکدنصکره بنی زهرلیوب اولدره سن اول مار ایمان غلاظ ایدوب والله حق تعالینک ذات پاکی حقیچون اولسون و اول بکا شاهد اولسون و ملکلری و فلکلری دخی شاهد اولسون اصلا بن سکا بر ذره ضرر ویرمیوب سهولتله ینه اغزکدن طشره چقیم دیدی پس آخر الامر آنک قسمنه اعتماد ایدوب دهانمی آچوب اکا کل کیر اغزمه دیدم پس درونمه داخل اولدی کوردمکه انک اردنجه درحال النده تیغ تیز ایله برکسنه یانمه کلدی و بکا دیدیکه بنم دشمنی حفظ ایلدکک بکا آنی ویر قتل ایده یم بن اکا دیدم سنک دشمنک بنده یوقدر و بو دیدیکمدن اوتری یوز کره استغفار ایلدم اول کمسه بنمله نیجه دفعه معارضه ایلدکدنصکره مأیوس اولوب اخر الامر کتدی چونکم مار انک کتدیکنی احساس ایتدی باشنی چقاروب اغزمدن طشره باقدی اندنصکره بکا دیدی برخوشجه باق اول دشمنم کتدیمی دیوب ینه درونمده یاتدی بن اکا دیدمکه کل شمدنصکره خروج ایت دشمن کتدی وصحیح و سالم اول خوف و ضررلر برطرف اولدی پس اول ماربدکردار دشمنک کتدیکنی صحیح بیلدکدنصکره بکا دیدیکه یا محمد الان ایکی شیدن برنی اختیار ایله یا بن سنک جگرکی دلرم ویا خود یورککی زهرلیوب سنی اولدررم بن اکا دیدم یا ثعبان قنی سنک بکا اولان عهدلرک و قنی بوقدر یمینلرک اول ماربدکردار دیدیکه یا محمد الان سنک پدرک آدمله بنم آبا و اجدادمک ماینده اولان عداوت سالفه یی بن فراموش ایلمدم سنک پدرک آدم بنم جدم اولان ماری جنتدن سوردرمکه سبب اولدی واندنصکره پیغمبر علیه السلام حضرتلری اصنع المعروف لا اهله بیوردی بن معروف و احسانک اهلی دکلم پس بن قتل و هلاکه اهل ایکن بکا احسان ایلدک لازم کلدیکه بن خبث طبیعتم اوزره انک مقابله سنده سکا اسائت ایلیم بن اکا دیدمکه چونکم بنی زهرلیوب هلاک ایلمک مقرر اولیجق بکا برمقدار مهل ویر تاکم مقابلمده اولان جبله قریب اولوب انده کندی جسدمه برقبر مهیا ایلیم پس اول جانبه حیاتمدن مأیوس اولدیغم حالده

متوجه اولوب ویوزمی آسمانه طوتوب دیدمکه یالطیف الطف بی بلطفك الخفی یالطیف بالقدرة التی استویت
بها علی العرش پس بو دعایی ایدوب بر مقدار کتدکده کوردمکه بر صبیح الوجه ولطیف الهیئة بر مرد روحانی کادی
وبکا سلام ویردی ودیدیکه یا اخی لونك نیچون متغیردر بن اکا دیدمکه بر دشمندن که بکا ظلم ایلدی پس بکا دیدیکه
اول دشمن قنده در اکا دیدمکه درونغره دردیس بر سبز ورقه چقاروب بنم دهانمه قودی وبکا قی ءایله دیدی پس سهولتله
درونمدن اول مار طشره چقدی بن دخی اولدروب هلاك ایلدم بعده اکا سو یلدم یا اخی سن کیمسن بنی بو دشمندن خلاص
ایلدك تبسم ایلیوب دیدی بن خضرم حق تعالی بکا الهام ایلیوب سنی بو دشمندن خلاص ایلمك ایچون سکا کوندردی
شمدنصکره سکا نصیحتم بودرکه احسانی اهلنه ایلیه سن واحسانه اهل اولمین کمسیه احسان قیلمیه سن که (فوضع
الندی فی موضع السیف بالعلی) مضر کوضع السیف فی موضع الندی) دیمشلردر وعاقل اولنلر اشرارك مصاحبتندن
فرار ایلمشلردر قنده قالدیکه انلره احسان ایلیه لر اولی اولان بودرکه عاقل اولنلرك سوزن دکلیه وبونلرکندیلره
مقارن اولان کمسیه عاقبت بر یوزدن آنك ضررن چکمك مقرر اولور وبونلر کندیلره مقارن اولان کمسه یی برکونه
فریب وخدعه ایله هلاکه قریب قیلورنته کم روباه اول خری آلدایوب بنه پنجهٔ شیره کرفتار ایلدی (مثنوی) کفت روبه
آن طلسم سحر بود * که ترا در چشم آن شیری نمود) چونکم روباه خردن بو کونه طعن آمیز کلماتی استماع ایلدی
اکا بو کونه سو یلدیکه اول شیر شکلنده کوردیکك جانور طلسم سحرایدی یعنی سحردن اولان طلسم ایدیکه برساحر
سحر قوتیله اول طلسمی شیر شکلنده بنا ایلمشدرکه سنك کوزیکه اول طلسم بر عظیم شیر کورندی اما حقیقة شیر دکل ایدی
(مثنوی) ورنه من از تو بتن مسکین ترم * که شب وروز اندر آنجا می چرم) یوخسه بن تنده سندن مسکین ترم حال بوکه
کیجه وکوندز اول برده اوتلارم (مثنوی) کرنه زان کونه طلسمی ساختی * هر شکم خواری بدانجا تاختی) اکر ساحر
وصنعت طلسمده ماهر اولان بر نوعدن طلسم دوزمیدی ساختی فعل لازم معناسنه اولورسه معنی اکر اول سبزه زارده
آنك کبی بر طلسم دوزلمیدی هر بر شکم خوارانده چاپردی دیمك اولور یعنی هر اکال اولان حیوان واروب اول
چراکاهده اوتلیوب آنك کیاهنی قومزدی دیدی (مثنوی) یك جهان بی نوا پر پیل وارج * بی طلسمی کی بماندی
سبز مرج) بر نواسز جهانکه پیل وکرکداندن طلو بر طلسم سزانده مرج چمن سبز قالوردی یعنی مثلا پیل وکرکدانله
پر اولمش بر ازقسز وغداسز جهانده بر لطیف چراکاه سبزه وتازه اولسه وانده بر طلسم اولمسه اول چراکاه سبز وپرکیاه
قالورمیدی قالمزدی زیرا اول پیل وکرکدان وسائر جانوران کاوب علی الفور اول کیاهی اکل وبلع ایدرلردی وانده
حیوان ییجك غدا قومزلردی (مثنوی) من تراخود خواستم کفتن بدرس * که چنان هولی اکر بینی مترس) بن خود
مقدما سکا درس وتعلیم ایلمه یونی دیمك استردم که اول سبزه زارده بو نجلین بر هول کوررسك خوف ایلمه که اول بر نمایشدر
وطلسمدر (مثنوی) لیك رفت از یاد علم آموزیت * که بدم مستغرق دلسوزیت) لیکن سکا علم آموزلك خاطردن کتدی
یعنی مقدما بو علمی اوکرتمك بنم خاطرمدن کتمش زیرا سنك دلسوزلکده مستغرق ایدم یعنی سنك فقر واحتیاجکی
کوروب سکا کمال مرحمتدن یورکم یانمسنه مستغرق اولدیغم اجلدن بو علمی سکا اوکرتمك وبو قصه دن مقدم تعلیم ایتمك
بنم خاطرمدن کتمشدی (مثنوی) دیدمت در جوع کلب بی نوا * می شتابیدم که آبی نادوا) زیرا بن سنی جوع الکلبده
بی نوا کوردم لاجرم سرعت وعجله ایلدمکه تادوایه کله سن ومرض جوعه قارنکی طیورمقله علاج ایلیه سن (مثنوی
ورنه با تو کفتمی شرح طلسم * کان خیالی می نماید نیست جسم) یوخسه طلسمك سکا شرحنی دیرایدم زیرا اول شیر
صورتنده بر خیال کورینور اما حقیقتده جسم دکلدر یعنی اکرای خر بن سنك احوالکه مشغول اولمغله بو بنم سوز
خاطرمدن کتمیدی بن سکا ابتدای امرده اول طلسمك شرحنی سو یلردم بویله دیوکه اول سبزه زاره وارد قده شیر شکلنده
بر خیال کورینور اما اول حقیقتده جسم دکلدر بلکه بر نمایشدر که استادانی اول شکلده چراکاه ایچره
وضع ایلمشلردر انده وارن حیوانلرا ورزه اول خیال بر کره حمله ایلر اکر اول حیوان اندن قورقمزسه اصلا کا ضرر کلمز
اول کیاهدن استدیکی کبی اکل ایلیوب مستوفی حظلنور واکر اول خیالدن خوف ایدوب قاچرسه سنك کبی اول
غدالردن محروم قالور (جواب کفتن خر روباه را (مثنوی) کفت رو رو هین زپیشم ای عدو * تا نبینم روی تو ای زشت رو
خر روباهه دیدی ای عدو اکاه اول بنم اوکمدن یوری یوری تا کم ای زشت رو سنك یوزکی کورمیم وسنك کبی
حیله کار ایله مصاحبت قیلمیم (مثنوی) آن خدایی که ترا بدبخت کرد * روی زشتت را کریه وسخت کرد) اول بر خدا که سنی
بدبخت ایلدی سنك زشت اولان یوزیکی قبیح وقتی ایلدی یعنی حق تعالی سنك یوزیکی بر مرتبه حیاسز وقتی ایلدیکه
بر کسه یی بر بلایه دوشوروب اول دخی سندن کا ایله اعراض واجتناب ایلدکدنصکره ینه اکا کاوب دلکولنورسن
تملق ایدوب قباحتکی ستر ایلمکدن اوتری دوستلق اظهار ایلرسن دیدی بوندن مقصود شیطان وشیطان سیرت اولان

انسان بر کسه یی حیله ایله وخدعه ایله بر بلایه مبتلا قیلسه لر پس اول دردمند دخی اول بلانك پنجه سندن بر وجهله
خلاص اولسه واول کناهه میل ایلمکدن توبه لر قیلسه ینه شیطان وشیطان سیرت اولان انسان صورت صلاحدن
کلوب اکار وباهانه دوستلقلر اظهار ایدرلر عاقل اولان انلره من بعد میل ایلمز اما خر سیرت اولان آنلرك
ینه خدعه سنه اعتماد ایلیوب قهر وبلایه کرفتار اولور پس خر دردمندك بر مقدار عقلی باشنه کلوب روباهك سوزنی
ردّ ایلدی واکا بو کونه سو یلدی (مثنوی) با کدامین روی می آیی بمن * اینچنین سغری ندارد کرکدن) ای حیله کار بکا
قنغی یوزله کلورسن بو نجلین صغری کرکدن طوتمز یعنی سنك یوزك دریسی کرکدن صغریسندن دخی پکدرکه بو قدر
قباحتدنصکره ینه کلوب بنی اول بلایه حیله ایله کرفتار ایلمك استرسن دیدی (مثنوی) رفته در خون جانم آشکار *
که ترا من رهبرم تا مرغزار) ای حیله کار آشکارا بنم جانم خونته کتمشسن وبنم هلاکمه قصدا تمشسن بویله دیوکه
بن سکا مرغزاره دلك رهبرم وچراکاه وسبزه زاره دلك مرشد وقلاوزم سن بنی بر یره ایلتدلك که (مثنوی) تا بدیدم
روی عزرائیل را * باز آوردی فن وتسویل را) تا عزرائیلك یوزنی کوردم مراد اول شیردر کیر وفن وتسویل کتوردلك
وحیله ایدوب دیرسنکه اول بر خیال ونمایشدر نیجه خیال ونمایشدر اول بنی اخذ وصید ایلمکه حمله ایلدی پس
بوکانه وجهله تصدیق ایلیم (مثنوی) کرچه من ننك خرانم یا خرم * جانورم جان دارم این را کی خرم) اکرچه بن خرلرك
ننکی یم یاخود خرم لیکن جانورم جان طوترم بو حیله یی بچن آلورم ونه وجهله قبول ایلرم یعنی هر نه مرتبه عقلسز
واحمق حیوان ایسم ده هله جانورم جانم واردر سنك بوکونه ترهاتکی نیچون قبول ایلرم دیدی (مثنوی)
آن چه من دیدم زهول بی امان * طفل دیدی پیر کشتی در زمان) اول نسنه یی که بی امان اولان هولدن بن کوردم طفل
کوریدی خوفندن فی الحال پیر اولوردی وطفل قورقلو کونی کوروب پیر اولمسی بو آیت کریمه ده واقع اولمشدر
قال الله تعالی (فکیف تتقون ان کفرتم یوما یجعل الولدان شیبا (مثنوی) بی دل وجان از نهیب آن شکوه * سر نکون
خود را درافکندم زکوه) دلسز وجانسز اول شکوهك نهیبندن یعنی اول اضطرابك مهابتندن وخوفندن باشی اشغه
کندمی طاغدن براقدم ونفسمی آنك پنجه سندن کوجله خلاص ایتدم (مثنوی) بسته شد پایم در آندم از نهیب *
چون بدیدم آن عذاب بی حجیب) اول دمده نهیب وخوفدن بنم ایاغم باغلنمش اولدی چونکم اول بی حجاب عذابی
کوردم واول بی پرده اولان عقابی مشاهده ایلدمکه شیر ایله بنم ما بینمده اصلا بر پرده وحائل قالمدی (م ی) عهد کردم
با خدا کای ذوالمنن * بر کشا زین بستکی تو پای من) حضرت خدا ایله عهد ایلدم ودیدم که ای منتلر ونعمتلر صاحبی
خدایم بو بسته لکدن پایمی کشاده ایله وبکا بو ورطه دن نجات ویر (مثنوی) تا ننوشم وسوسهٔ کس بعد از ین *
عهد کردم نذر کردم ای معین) تا کم شمدنصکره کمسه نك وسوسه سنی اشتمیم عهد ایلدم ونذر ایلدم ای معین اولان
الله چونکم بن باطنا جناب حقله بو عهد وپیمانی ایلدم وتوبه لر قیلوب بو کونه سو یلدم (مثنوی) حق کشاده کرد
آندم پای من * زان دعا وزاری وایمای من) حق تعالی حضرتلری اول دم بنم ایاغمی کشاده ایلدی اشارتله اولان
دعا وتضرعمدن دیمك اولور (مثنوی) ورنه اندر من رسیدی شیر نر * چون بدی در زیر پنجهٔ شیر خر) واکر جناب حقدن
بو نصرت بکا اولمیدی واول پادشاه بنم ایاقلریمی کشاده قیلمیدی شیر نر بکا ایرشوردی بیچاره خر شیرك پنجه سی التنده
اولمده نیجه اولوردی مقرردرکه شیر نر آنی پاره پاره قیلوردی (مثنوی) باز بفرستادت آن شیر عرین * سوی من از مکر
ای بئس القرین) اول قیغان ارسلان سنی کیرو کوندردی بنم جانبمه مکر ایلمکدن اوتری ای بر امز قرین (یالیت بینی وبینك
بعد المشرقین) دیدی وسنك مصاحبتکدن اللهه صغنورم دیوب اندن نفرت ایلدی (مثنوی) حق ذات پاك الله الصمد
که بود به مار بد از یار بد * مار بد جانی ستاند از سلیم * یار بد آرد سوی نار مقیم) صمد اولان اللهك ذات پاکی حقیچون که
مار بد یار بددن یکدر زیرا مار بد سلیمدن یعنی ملدوغ اولان کمسه دن بر جان الور اما یار بد انسانی نار مقیم جانبنه کتوررر
سلیم بونده مارکزیده معناسنه در یعنی اصلا خوفی واحتیاجی اولمین الله تبارك وتعالینك ذات مقدسی حقیچونکه
جلیس سوءدن ویار بد خودن مار بد انسانه اولی وبهتردر انکیچونکه مار بد بر ملدوغ اولان کمسه دن انجق روح
حیوانیه سنی الور وآنك جسمنه ضرر قیلور وایمانته ودیننه ضرر ایلمکه قادر اولمز اما یار بد انسانك دیننه وایمانته ضرر ویرر
آنی عذاب الیمه ونار جحیمه کتورر وعقاب مقیمه کرفتار ایلر انکیچون ظالم اولان وخلیل مضله اویان کمسه یوم قیامتده کمال
غیظندن النی چینیوب یار بدی تولیدی دنیاده دوست اتخاذ ایلمیه یدی دیو بیهوده یره تمنی ایلیه کما قال الله تعالی فی سورة
الفرقان (ویوم یعض الظالم علی یدیه یقول یالیتنی اتخذت مع الرسول سبیلا یاویلتی لیتنی لم اتخذ فلانا خلیلا لقد اضلنی
عن الذکر بعد اذ جاءنی وکان الشیطان للانسان خذولا) پس ایاکم وجلیس السوء حدیثیله عمل قیلوب بر امز مصاحبدن
حذر ایلمك لازمدر تا کم دینده ودنیاده آنك شرندن وضررندن بری اوله سن (مثنوی) از قرین بی قول وکفت کوی او *

خوی دزد دل نهان از خوی او * چونکه او افکند بر تو سایه را) دزددان بی مایه از تو مایه را) قرینندن آنك قولیسز
وکفت وکویسز دل وجان اول قرینك خوینندن نهانی خوی اوغورلر چونکم اول یاربدسنك اوزریکه سایه براغه
اول بی مایه سندن مایه یی اوغورلر یعنی هرکس کندی قریننده قولی اولمدین وکفت وکو قیلمدین کندی مقارننك
خوینندن آنك کوکلی نهانی خوی اوغورلر که طبیعت سارقه در وصحبت البته مؤثره در وسنی مقارنك حکمی لابد
اخذ ایلردیمشلردر انکیجون عزیزلردن بری بو بیتی خوب سویلمشلردر (بیت) اصحب اخا کرم تحظی بصحبته * فالطبع
مکتسب من کل مصحوب * کالریح آخذة مما تمر به * نتنا من النتن او طیبا من الطیب) پس طیب اولنلرله قرین اولوب
خبیث الوجود اولنلردن فرار ایلمك لازمدر زیرا چونکم اول برامن قرین سنك اوزریکه سایه صاله وسنکله مصاحبت
ومجالست قیله اول سعادت وصلاحدن سرمایه یی اولین یاربدسنك اولنجه سرمایه کی اوغورلروسنی سعادت
وصلاحدن مفلس ایلر حاصل کلام هرکیم بونلردن قاچر سعادت وفلاح قپوسنی اچر و بخت واقبال عالمنده اوجروشراب
کوثره واصل اولوب آندن دل وجان دهانیله ایچر (مثنوی) عقل تو کر اژدهایی کشت مست * یار بد اورا زمرد
دانکه هست * دیدهٔ عقلت بدو بیرون جهد * طعن اوت اندر کف طاعون نهد) فرضی اکر سنك عقلك مست وقوی
براژدها اولدیسه یار بدکه وار درا کازمرد بیل زیرا سنك عقلك کوزی اول یار بدسببیله طشره صیچرار آنك طعنی سنی
طاعون کفنه قور یعنی فرضا سنك عقلك قوتده وقدرتده برمست اژدرها کبی اولدیسه ده آنك قوت وقدرتنه
مغرور اولمه زیرا یار بد اول سنك عقلك خاصیت ورؤیتنه زمرد کبیدر زمردك خاصیتی مارك کوزنی کور ایلمك اولدیسه
یار بدك خاصیتی دخی عقلك کوزنی کور ایلمکدر سنك عقلك کوزی وآنك نوری وادراکی یار بد واسطه سیله طشره کیدر
وسنی بی بصیرت ایدر اول یار بدك شر وشامتی سنی دور غمی ورو حکه تاثیرا ثمسی سنی طاعون النه قور وحیات طیبه دن
منقطع اولمغله قلب وروحك اولمکه سبب اولور پس (ایاکم وجلیس السوء) حدیثنك مقتضاسنجه آنلردن حذر ایلمك
هر عاقله لازم کلور (جواب کفتن روبه آن خررا (م ی) کفت روبه صاف مارا درد نیست) لیك تخیلات وهمی خرد نیست
روباه خردن چونکم بو عتاب آمیز اولان کلامی اشتدی اکا ایتدی بزم صافمیزه درد یوقدر لیکن وهمی اولان تخیلات
خردد کلدر روباه خری غلطه دوشرمکدن اوتری آنك علی تخیلات وهمیه دن عد ایلیوب وکندینك حیله وتزویرنی
خالص وصاف منزله سنه تنزیل ایلیوب دیرکه ای خر بزم باطنمز صافیدر وسوزمز غل وغشدن بریدر بزده درد وکدر
یوقدر ولیکن وهمك تخیلات فاسده سی خرد وجزوی دکادر بلکه تخیلات وهمیه کاه اولورکه عقل اوزره غلبه ایلیوب
حقیقت اولان شیدن آنی منع ایلر وعاقلی نیجه منافع وفوائد صوری ومعنویدن اول تخیلات فاسده محروم قیلوردیدی
پس انظر ما قال ولا تنظر الی من قال حدیثنك موجبنجه روباه لسانندن سوء ظنك ضررینه متعلق بعض نصایح
بیوروب دیرلر (مثنوی) این همه وهم توست ای ساده دل * ورنه بر تو نی غشی دارم نه غل * از خیال زشت خود منکر مبین
بر محبان از چه داری سوء ظن * ظن نیکو بر بر اخوان صفا * کرچه آید ظاهر از ایشان جفا) بو دوکلی سوزلرسنك
وهمکدر ای ساده دل والا بن سنك اوزریکه نه برغش طوترم ونه برغل بکا کندی زشت خیالکدن نظر ایله محبلر اوزره
نه جهتدن سوء ظن طوترسن ای خر اخوان صفایه ایو ظن ایلك اکرچه ظاهرا آنلردن جفا کلورسه ده
یعنی روباه خره ایتدی ای خر بو قدر سوء ظن که بنم حقمده سن ایلرسن ای ابله وساده دل بو دوکلی سنك وهمکدر
والا بن سنك اوزریکه قلبمده نه کدر طوترم ونه بغض طوترم نهایت ما فی الباب سن بنی اویله ظن ایلرسن کندی زشت
وقبیح اولان اوهام وخیالاتك نظریله بکا نظر ایله احبا واصدقا اوزره نیچون سوء ظن طوترسن آنلر سکا خیر مراد ایلر
ایکن سن آنلره نیچون خیال فاسده ایله نظر ایدوب دشمن طوترسن مؤمن اولنه لازمدرکه اخوان صفا اوزره
حسن ظن ایلیه اکر آنلردن بحسب الظاهر جفا کلورسه ده اخوان صفانك جفاسی حکمتدن ومصلحتدن خالی
دکادر پس اخوان صفایه سوء ظن ایلك اثمدر مؤمن اولنه آندن اجتناب ایلك واجبدر نتکم حق تعالی بیوردی
(یا ایها الذین آمنوا اجتنبوا کثیرا من الظن ان بعض الظن اثم) پس اخوان صفادن هر نه صادر اولورسه ممکن اولدیغی
مرتبه (حمل المؤمن علی الصلاح) موجبنجه صلاحنه حمل اولنوب آنلره حسن ظن ایلك صلاحه وصوابه اقربدر
اما کاهی اولورکه روباه بی وفا اولنلردخی صورت صلاحدن کاوب اخوان صفارنکنده کورینوب بوکونه تزویر
موجبنجه آنلر حقنده سوء ظن ایلك عقلك شاننددر (مثنوی) این خیال ووهم بد چون شد پدید * صد هزاران
یار را ازهم برید * خاصه من بدرك بودم زشت اسم * انکه دیدی بد نبد بودان طلسم * وربدی بدان سکالش قدر را *
عفو فرما یند یاران زان خطا) بو خیال فاسد ووهم بد چونکم بدید اولدی نیجه یوزبیك یاری بری برندن قطع ایلدی
خصوصا بن زشت اسم بدرك اولدم اول نسنه یی که بد کوردك بو دکل ایدی اول طلسم ایدی بد بونده بودن مخففدر بود

وجود معناسنه درا کر اول سکالش تقدیر ایو د اولدیسه ده یاران اول خطادن عفو بیورررلر بونده دخی بد بود لفظندن
مخفف اولوب وجود معناسی ویرملك جائزدر فتح بایله قبیح معناسنه اولسه دخی جائز اولور سکالش کاف فارسیله ظن
معناسنه در قدر قدریقه دردن لغتده اندازه معناسنه در بونده بر سبیل تجوز تقدیر معناسنه استعمال اولنمشدر نور تنویر
معناسنه استعمال اولندیغی کبی قدر تمییزیت اوزره منصوب اولوب وزن ایچون برمقدار اشباعله اوقنور ومعنی
من جهة التقدیر دیمك اولور وتوضیح کلام وتحقیق مرام بویله دیمك اولورکه ای خر بو خیال فاسد ووهم قبیح چونکم
ظاهر وآشکارا اوله نیجه یوزبیك یاروانیسك بری برندن منقطع اولمسنه سبب اولور علی الخصوص بن نامی قبیح
حد ذاتنده بدرك اولمدم اکرچه نامم حیله کارلقله بین الانام زشت اولمشدر لیکن بن اصلنده عرق پاکم کسیه
سوء قصدم یوقدر پس اول نسنه یی که سن وجود وحقیقت کوردك اول وجود وحقیقت دکل ایدی اول طلسم ایدی
نمایش وخیالی سن حقیقت ظن ایلدك واکر اول مظنون فرضی من حیث التقدیر حقیقت اولدیسه ده بنه لا بأسدر زیرا
یاران اول خطادن اولان فعلی عفو بیوررلر اول اسد شکلنده کوردیکك طلسم اولمیوب طوتلم که فی الحقیقه
اسد اولمش آنك اسد اولمسندن بنم سنی آنك جانبنه عمدا وقصدا ایلتمم لازم کلمز بلکه سهو وخطا ایله اتفاق بویله برقضیه
واقع اولمش اولور نجن خطا ایله برقضیه واقع اولمش اولسه یاران آنی عفو ایلمك لازم اولور پس سندخی بزدن بو دفعه
صادر اولان خطایی عفو ایله دیدی (مثنوی) مشفقی کر کرد جور وامتحان * عقل باید که نباشد بدکمان * عالم وهم وخیال
وطمع وبیم * هست رهرو را بکی سدی عظیم) فرضی اکر بر مشفق بر دوستنه جور وامتحان ایلسه یعنی
فرضی برکسیه مشفق ومهربان اولان کسه آنی سودیکندن جور ایلسه وکوره لم بزله قلبنده صداقتی وارمیدر
دیو امتحان ایلسه اول حینده اول کسیه بر عقل واذعان کرکدرکه اول مشفق ومهربان اولان کسه نك حقنده
بدکمان اولمیه وبو کسه بکا دشمن ایمش دیو سوء ظن قیلمیه زیرا مرتبهٔ وهم وخیال وطمع وخوف بر عالمدر که سالك
اولنلره بونلر برعظیم سددر سالکی حقیقته ومقصوده واصل اولمغه بونلر قومز اول رهروکه وهم وخیال وبیم
وطمع عالمندن کذر ایلیه پیش وپسنده سدو پرده قالمیوب حقیقته واصل اولور ومقصودی حاصل قیلور (مثنوی
نقشهای این خیال نقش بند * چون خلیلی را که بد شد کزند * کفت هذا ربی ابراهیم راد * چونکه اندر عالم وهم اوفتاد
ذکر کوکب را چنان تأویل کفت) انکسی که کوهر تاویل سفت) بو قلب عالمنده نقش باغلیجی خیالك نقشلری حضرت
خلیل کبی بر ذات شریفه که اول عماده وعقلده کوه کبی راسخ ایدی کزند اولدی نتکم اول جواد وعقلده کوه کبی ابراهیم
نجم کوروب هذا ربی دیدی چونکم ابراهیم علیه السلام حضرتلری عالم وهمه دوشدی کوکب ذکرنی اویله تأویل
دیدی اول حضرت کبی برکسه تاویل کوهرنی دلدی بو ابیات شریفه سورهٔ انعامده اولان بو آیت کریمه یه اشارت اولور
قال الله تعالی (فلما جن علیه اللیل رأی کوکبا قال هذا ربی فلما افل قال لا احب الآفلین) بو آیت کریمه نك تفسیری
وتأویلی جلد اولك اواثلنه قریب قصهٔ دیدن خلیفه لیلی را سر خنده (اندرین وادی مروبی این دلیل) بیتنك شرحنده
مرور ایلمشدر آنده طلب اولنه پس خلاصهٔ کلام ونتیجهٔ مرام بویله دیمك اولورکه بو عقل ودل صحیفه سنده نقش باغلیجی
خیالك نقوشی خلیل کبی بر صاحب عقله عماده وعقلده جبل راسخ کبی ثابت ومستحکم ایکن ضرر اولدی وآنك
قلب شریفنه دغدغه ویردی اکرچه صغر حالنده ایسه ده انبیای عظامك بدایتی غیرلرك نهایتی کبیدر حضرت
خلیل کبی بر عالم وعاقله خیال بو قدر ضرر ویره بوندن قیاس ایله که غیرلره نه مرتبه ضرر ویرر وقتاکم کیجه اولدقده
ونجوم فلکلر اوزره طلوع قیلدقده اول حضرت آسمانه نظر قیلوب برنجم ثاقبی کوردکده بنم ربم بردر دیدی چونکم
عالم وهمه دوشدی آنده اولان نورانیت وتربیه یی کوروب وهم مقتضاسیله اکا هذا ربی دیدی لیکن وقتاکم آنك افل
اولدیغنی کوردکده وهم دخی زائل اولوب (لا احب الآفلین) دیدی اول برکسه که تأویلده بغایت ماهر ایدی کوکب
ذکرندن اوتری بونك کبی بر تأویل دیدی یعنی حضرت ابراهیم علیه السلام کیجه وقتنده کوکبی کوروب هذا ربی دیمسی
خصوصنده بر تأویل کوهرین دلن وتفسیر علمده ماهر اولان عالم بو نجلین تأویل ایدوب دیدیکه حضرت ابراهیم علیه
السلام وقتاکم کوکب دری یی کوردکده وآنده اولان نورانیتی وتربیه وتأثیر وخاصیتی مشاهده قیلدقده درحال قلب
شریفلرینه وهم وخیال غلبه ایدوب بو سنك ربکدر دیدکده اول اندیشه یی لسانه کتوروب هذا ربی دیدی وقتاکم
آنك افول وزوالنی مشاهده قیلدی ونور عقل ورشد له وهم وخیال زائل اولدی (لا احب الآفلین) دیدی وقتاکم قمری
اول کوکبدن بیوك کوردی وهم ینه غلبه ایدوب هذا ربی دیدی پس آنك دخی افول وغروبنی کوردی آندن دخی
معرض اولدی وقتاکم شمسك دخی طلوعنی کوردی بونی جمله دن اکبر کوردکده وهم ینه غلبه ایدوب (هذا ربی هذا اکبر
دیدی وقتاکم آنك دخی افول وغروبنی کوردکده وهم وخیال بالکلیه قلب شریفلرندن زائل اولوب (انی وجهت

وجهی للذی فطر السموات والارض حنیفا دیوب سموات وارضی یوقدن وارایلین صانع بیچونه ورب العالمینه
متوجه اولدی پس وهم وخیالك آنلره بوقدر دغدغه وتشویشی اولدیغی مقرر اولیجق غیری کسه لره نه مرتبه تأثیر
وغلبه ایلمك لازم کلور بوندن قیاس ایله (مثنوی) عالم وهم وخیال چشم بند * آنچنان که راز جای خویش کند
تا که هذا ربی آمد قال او * خربط وخر راچه باشد حال او * کوز باغلیجی عالم وهم وخیال انجلین کوهی کندی یرندن
قو پردی یعنی حضرت ابراهیم علیه السلامکه عقل وادراکده بر کوه پرشکوه کبی راسخ وثابت ایدی مع هذا
کوز باغلیجی اولان وهم وخیال عالمی آنی بر نیجه دم مرتبه سندن آیردی حتی کوکبی کوردکده لساندن هذا ربی
مقالی ظهوره کلدی پس اول خربطك وخرك حالی نیجه اولور یعنی احمقك وخرسیرت اولان نادانك حالی نه اولمق لازم کاور
بوندن قیاس ایله دیدی (مثنوی) غرقه کشته عقلهای چون جبال * در بحار وهم کرداب خیال * کوهها را هست
زین طوفان فضوح * کو امانی جز که در کشتیء نوح) طاغلر کبی قوی عقللر غرق اولمشدر وهم دریالرنده وکرداب
خیالده بو طوفاندن کوهلره فضاحت واردر کشتیء نوحدن غیری بر امان قنی یعنی بحار اوهام کرداب خیال ایچره
طاغلر کبی راسخ وثابت اولان عقللر غرق اولمشلر واوهام وخیالات طوفانك التنده قالمشلردر نیجه جبال راسخه کبی
ثابت قدم اولان عقل وادراکه بو اوهام وخیالات طوفاننده فضاحتلر وشناعتلر واردر نوح سیرت اولان صاحب یقینك
متابعی کشتیسنده ساکن اولمقدن غیری بو وهم وخیال آفتندن بر امان یری قنده در بر محل امن یوقدر مکر که
بر صاحب کمالك سفینهء صحبتنه داخل اوله سن وانکا زیاده صدق له متابعت قیله سن اول حینده ممکندر که سنك انکا کمال
تسلیمیتك برکاتیله وآنك دخی سکا حسن نظرنك یمنیله خیالات فاسده واوهام مهمله کردابندن خلاص اوله سن
(مثنوی) زین خیال رهزن راه یقین (کشت هفتاد ودو ملت اهل دین) بو یقین یولنك رهزنی اولان خیالدن اهل دین یتمش
ایکی ملت اولدی یعنی حقیقت مرتبه سی حق الیقین حاصل ایلمك یولن اوریجی وهم وخیالك غلبه سندن اهل دین
یتمش ایکی ملت اولوب هر بری ظن وخیال ایله استدلال قیلوب یقین مرتبه سندن محروم قالدیلر وحقیقتده جمله سنك
طریقی بر ایکن متصرف اولدیلر ومعنا متحد ایکن اختلافه دوشدیلر (مثنوی) مرد ایقان رست از وهم وخیال *
موی ابرو را نمی کوید هلال * وآنکه نور عمرش نبود سند * موی ابروی کژی راهش زند) مرد ایقان وهم وخیالدن
قورتلدی آندن صکره موی ابرویه هلال دیمز اول کمسه یه که حضرت عمرك نوری سند اولمیه ابروسنك اکری قیلی آنك
یولنی اورر بو بیتلر جلد ثانینك اوائلنه قریب ذکر ایلدکاری شول بر حکایته اشارت اولور که بر نیجه جماعت حضرت
عمر ایله ماه صیامی کورمکه افق جانبنه نظر ایلدکلرنده بری یا عمر اشته هلال رمضانی بن کوردم
دیو دعوی ایلدکده حضرت عمر رضی الله عنه انکا اول سنك خیالکدر یوخسه بن کوزم سنك کوزکدن زیاده
کورر بجید در ابروکی ترایله دیدکده اول پیر ابروسنی ترایدوب صیغه دقده آنك کوزندن هلال شکلنده کورنن خیال
غائب اولدی پس خیال کندینك یولنی اوردیغی بیلدی کذلك هر عصرده اهل خیال پیر کبیدر واهل یقین حضرت
عمر رضی الله عنه کبیدر مرد ایقان وهم وخیال دغدغه سندن خلاص اولمشلردر آنلر موی ابرو مثابه سنده اولان
خیالی کوردکلرنده بو حقیقتدر دیمزلر حضرت عمر رضی الله عنه اول پیرك کوردیکی خیاله هلال دیمدی اما اول
کمسه یه که حضرت عمر رضی الله عنه کبی بر صاحب یقینك نوری سند اولمیه وانکا معاونت قیلمیه البته کژلك ابروسنك
مویی آنك یولن اورر یعنی اکری خیال آنك عقلی یولن اوروب حقیقتی کورمکدن ویقین مرتبه سنه ایرمکدن آنی
محروم قیلور (مثنوی) صد هزاران کشتیء با هول وسهم * تخته تخته کشته در دریای وهم * کمترین فرعون چست
وفیلسوف * ماه او در برج وهمی در خسوف) صد هزاران هول وسهم ایله موصوف اولان کشتی وهم دریاسنده
تخته تخته وپاره پاره اولمشدر آنلرك کمتری چست وفیلسوف اولان فرعوندر آنك ماهی برج وهمیده خسوفده در
یعنی مهابت وشوکتله موصوف اولان نیجه یوز بیك وجود کشتیسی وهم دریاسنده غرق اولوب پاره پاره اولدی
بو جمله نك ادناسی اول حکمت وهمیه ده چست وچابك اولان فرعوندر که وهم برجنده آنك عقلی ماهی خسوفده
اولدی نور ادراکی کیدوب ظلمت کفرده قالدی کندیسنی رب اعلی توهم ایلدیکندن خلقه انا ربکم الاعلی دیدی
خبری یوقکه کندیسنی رب اعلی بیلمسی مجرد وهم وخیالك عقلنه غالب اولمسندن اولدی (م ی) کس نداند روسپی زن
کیست آن * وآنکه داند نیستش بر خود کمان * مثلا بر کمسه بیلمز اول روسپی زن کیمدر واول کمسه که بیلور آنك کندویه
ظن وکمانی یوقدر یعنی روسپی عورت بین النساء مستوره ومخفیه در کمسه بیلمز که فی الحقیقه اول روسپی زن کیمدر
اما بعض کمسه لر اول زانیه نك طالبی اولورلر واول دخی آنك طالبه سی اولور وبو ایکیسنك مابیننده نیجه دفعه مجامعت

واقع اولور واول مرید اول زنك روسپی اولدیغنه کمال مرتبه یقین حاصل ایدر چون اول زن روسپی بر طائفه نك ایچنده
عفت وصلاح دعواسن ایلیوب بن صالحه ومستوره لردنم دیسه آنك روسپی زن ایدیکنی بیلمز اما اول کمسه که آنك
روسپیلکنی بیلمش وآنکله نیجه دفعه مجامعت قیلمش ایدی اول اهل یقین کندیسنه آنك حقنده کمان طوتر هر کیمی
بن صالحه لردنم دیو وهمه دوشورسه قابلدر اما کندویله نیجه دفعه مقارنت ایلین اهل یقینی وهم وکمانه
دوشورمکه قادر اولمز واول کمسه آنك روسپی زن اولدیغنه اصلا شك وکمان قیلمز (مثنوی) چون ترا وهم تو
دارد خیره سر * از چه کردی کرد آن وهم دکر * عاجزم من از منیء خویشتن * چه نشستی پر منی در پیش من) چونکم
سنك وهمك سنی خیره سر طوترا ووهم دیکرلك اطرافنه نه دور ایلرسن مثلا بن کندم بنلکمدن عاجزم سن بنم اوکمده
بنلکله پر اولدیغك حالده نه اوتوررسن یعنی ای خرسیرت اولان کمسه چونکم سنی کندی کمانك ووهمك خیره سر
طوترسن آنك زبون ومغلوبی اوله سن اول بر آخر کمسه نك وهمنك اطرافنه نیچون طولنورسنکه آنك وهمی سنك وهمکه
قوت ویروب سنی دخی زیاده وهام ایلر وسنی بنلك دامندن خلاص ایلمکه قادر اوله مز مثلا بن کندی بنلکمدن
عاجز اولسم واول صفتی کندی نفسمدن دفع قیلمغه قادر اولمسم وبنلك وسنلك مرتبه سندن تجاوز قیلمسم سن بنلك
صفتیله پر اولدیغك حالده بندن آنك دفعنه معاونت استمکدن اوتری نیچون اوتوررسن بن قادر اولسم بنم نفسمدن
انانیت صفتنی کیدررردم چونکم بن کندی نفسمدن اول صفت قبیحه یی ازاله یه قادر اولمیم سنك وجودکده اول
صفت ذمیمه وراسخه یی ازاله ایلمکه نیجه قادر اولورم بوندن مقصود بر کمسه هنوز دخی وهم وکمان مرتبه سنده اولسه
و بر وهم صاحبی انکا کاوب بیعت وانقیاد قیلسه آنك وهم وکمانی ازاله یه قادر اوله مز و بر کمسه بنلکده قالسه بر آخر
کمسه یی بنلك صفتلرندن خلاص قیله مز دیمك اولور (مثنوی) بی من ومایی همی جویم بجان * تا شوم من کوی آن
خوش صولجان * هر که بی من شد همه من او دروست * یار جمله شد چو خود را نیست دوست * آینه بی نقش شد یابد بها
زانکه شد حاکی جمله نقشها * پس لازم اولدیکه من وماسز جان ودل ایله بر کمسه استرم تا کم بن اول خوش صولجانك
کویی اولم هر شول کمسه که بنسز اولدی دوکلی بنلر آنده در جمله نك یاری اولدی چونکم کندی ایله دوست دکلدر مثلا
آینه بی نقش اولدی بها بولور زیرا که اول آینه جمیع نقشلردن حکایت ایدیجی اولدی بو سوزلر اکرچه روباه لساندن
خرجانبنه نصیحت ایلمك ودفع کمان قیلمق طریقی اوزره دینلمشدر ولیکن مقصود مرشد راه اولنلرك لساندن وهام اولان
وبنلکده قلان خرسیرتلره تعریض طریقی اوزره دینلمش وامحاض نصح ایچون کندی نفسلرینه اسناد قیلنمشدر
وتقدیر کلام ومقتضای مقام بو یله دیمکدر که جان ودل ایله بر بنلك وبیزلك قیدندن خلاص اولمش کمسه یی استه تا کم
اول دست حقده خوش صولجان کبی آلت اولان صافینك میدانندن کوی کبی اوله سن ومرادی اوزره نك وبو قیله سن
هر شول کمسه که بنلك وسنلك صفتندن بری اولدی وکندیسنی فانی قیلدی دوکلی بنلکلر آنك وجودنده موجوددر
چونکم بر کمسه کندی نفسنه دوست اولمیه وانکا متابعت قیلمیه بلکه انی وانك هواسنی امر الهیده وحب ربانیده فانی
قیله اول جمله دن یاری اولور وحق تعالی آنی مقبول قیلور بر کمسه نك که قلبی آینه سی اغیار وماسوی رنکندن بی نقش
وساده اوله بها وقیمت بولور انکیچونکه جمیع نقوشدن اول حکایت قیلیجی وآنلرك وجهنی کوستریجی اولور نته کم آینه صافی
اولسه وهر نه شی که انکا مقابل کاسه انی کوستررو کان آندن حکایت قیلور پس بر انسان دخی کدورات نفسانیه دن
پاك اولسه ومرآت قلبنی مجلا وتابناك قیلسه نقوش کائناتك جمله سندن حکایت ایلمکه قابل اولور وهر شیئك حقیقتنی
کوستروب آندن حکایت قیلور (حکایت شیخ محمد سررزی غزنوی قدس الله سره (مثنوی) زاهدی در غزنی
از دانش مزی * بد محمد نام وکنیت سررزی * غزنینده دانش مزلکدن بر زاهد وار ایدی آنك نام شریفی محمد ایدی ولقبی
سررزی ایدی دانش مزی وصف ترکیبی اولدیغی اوزره معنا بودر بو تقدیر اوزره یا مصدریه اولور مزی مزیدی لفظندن
مخفف اولوب دانش امکلکدن دینسه دخی جائزدر مزی اسم فاعل معناسنه اولوب دانشدن امیجی دیمك دخی جائزدر
توجیه معنی غزنین شهرنده دانشدن امیجی ولبن لذت علم لدندن الیجی وغدا ولیجی بر زاهد وار ایدیکه آنك نامی محمد ایدی
ولقبی سررزی ایدی وسررزی دیمکله ملقب اولدیغنه سبب اول ایدیکه نیجه ماه وسال صحرا وجبالده ساکن اولوب
غدامی اصمه چبوغنك برکی اولمشدی نته کم بو حکایه ده بو بیت آنك بو لقبله ملقب اولدیغنه دلالت ایلرکه بیوررلر
(بیت) هفت سال از سوز عشق جسم پز * در بیابان خورده ام من برك رز * ودخی بیورر (مثنوی) بود افطارش
سر رز هر شبی * هفت سال او دائم اندر مطلبی * هر بر کیجه آنك افطاری رز اوجی ایدی سر رزدن مراد برك رزاولمغه ده
قابلدر اما اصل دولك دیدکاریدر که فلیس دخی دیرلریدی بیل اول عزیز بر مطلبده ایدی (مثنوی) پس عجایب
دید او از شاه جود * لیك مقصودش جمال شاه بود * اول شیخ محمد شاه جوددن چوق عجایب مشاهده قیلدی جود

وکرم صاحبی اولان پادشاهدن اول شیخ بی شمار حالات غریبه مشاهده قیلدی لیکن اول شیخك مقصودی جمال شاه ایدی یعنی اگرچه جود صاحبی اولان پادشاهدن چوق حالات عجیبه مشاهده قیلدی ولیکن اکا قناعت ایلیوب اول قدر کرامات وحالات ایله متسلی اولمدی بلکه آنك مقصودی جمال حقی مشاهده ایلمك ایدی (مثنوی) بر سر کهٔ رفت آن از خویش سیر * گفت بما یا فتادم من بزیر * اول کندیدن طویمش طاغ باشنه کتدی وجناب حقه بوکونه خطاب ایتدی الهی یا نکا جمال شریفکی کوستر یاخود طاغدن آشغه دوشدم (مثنوی) گفت نامد مهلت آن مکرمت * ور فرو افتی نمیری نکشمت * پس جناب حقدن اول عزیزه الهام طریقیله خطاب الهی کلوب دیدی اول مکرمتك مهلتی کلمدی یعنی اول رؤیت ومعاینه نعمتنك مدتی قریب اولمدی واگر طاغدن اشغه دوشه سن اولمزسن بن سنی اولدرمزم (مثنوی) او فرو افکند خود را از وداد * در میان عمق آبی اوفتاد * اول عاشق کندیسنی وداد ومحبتدن اوتری طاغدن آشغه آتدی وهجرانه صبر ایده میوب کندیسنی یوکسك یردن اتقا ایتدی حکمت الهی بر درین صویك ایچنه دوشدی (مثنوی) چون نمرد از نکس آن جان سیر مرد * از فراق مرگ برخود نوحه کرد * کین حیات او را چو مرگی می نمود * کار پیشش باژگونه گشته بود * موت را از غیب میکرد او کدی * ان فی موتی حیاتی می زدی * چونکم اول جاندن طویمش مرد نکسدن اولمدی موتك فراقندن کندی اوزرینه نوحه ایلدی نکس کیرو دوشمکه دیرلر زیرا بو حیات جسمانی اکا مرگ کبی کورندی کار آنك اوکنده باژگونه اولمشدی یعنی حیات جسمانی اکا ممات وممات عین حیات کلمشدی موتی اول زنده دل عالم غیبدن سؤال ودریوزه ایلردی تحقیق بنم حیاتم موتمده در دیردی مشایخ عظام بو مرتبه یه قلق تعبیر ایدرلر که عشق ومحبت عالمنده اگر بو حالت سالکه مستولی اولسه کندیسنی اولدرمکه وهلاك ایلمکه قصد ایلر اما بونده بو ابیات شریفه نك توضیحی بودر که چونکم اول جاندن اوصانمش مرد عاشق کندیسنی طاغدن کوتوروب آتدی وموت جانبندن حیات جانبنه رجوع ایتدی بو نکسدن اوتری موتك فراقندن کندیسنه نوحه ایلدی کویا موت کندینك بر محبوبی ایدیکه آندن جدا اولدیغنه نیجه زمان گریه لر ونوحه لر قیلدی انکچونکه بو حیات فانیه اول عزیزه بر مرگ کبی کورندی وکار جهان آنك اوکنده معکوس اولمشدی بو حیات فانیه یی عین موت وموتی ایچره عین حیات بولمشدی انکچونکه عشاق الهی لا حیاة الا فی الموت دیدیلر واقتلونی یا ثقاتی دیو اولولردن کندیلرینی اولدرمکی رجا ایلدیلر اول عاشق صادق دخی موتی عالم غیبدن رجا ایلردی وتحقیقا بنم حیاتم موتمده در دیو ندا ایدردی زیرا بیلوردیکه بو حیات جسمانیه دن اولمینجه حیات حقانی اله کلمز کندیسندن فانی اولمین ربیسنی مشاهده قیلمز کما قال صلی الله تعالی علیه وسلم انکم لن تروا ربکم عز وجل حتی تموتوا رواه الطبری عن ابی امامة رضی الله عنه کذا فی الجامع الصغیر (م ی) موت را چون زندگی قابل شده * با هلاك جان خود یکدل شده سیف وخنجر چون علی ریحان او * نرگس ونسرین عدوی جان او * اول عاشق موتی زنده لك کبی قبول ایدیجی اولمشدی کندی جانك هلاك اولمسیله یکدل اولمش والفت قیلمشدی مثلا حضرت علی کرم الله وجهه کبی سیف وخنجر اول شیردلك گل وریحانی ایدی نرگس ونسرین آنك جانك دشمنی ایدی یعنی بر مرتبه بو حیات جسمانیدن اوصانمش وبو بدندن اکا بر مرتبه نفرت کلمش ایدیکه خلق زنده لکی نیجه قبول ایلدیلرسه اول دخی موتی آنجلین سومش وقبول ایلمشدی کندی جانك هلاك اولمسیله کوکلی برابلش واکا محبت قیلمشدی شمشیر نیز وخنجر بران گل وریحان کبی اولمشدی وباغ وبستانك نرگس ونسرینی آنك دشمن جانی اولمش ایدی والحاصل بو جمله خوشلقلردن نفرت قیلمشدی (مثنوی) بانگ آمد روز صحرا سوی شهر * بانگ طرفه از ورای سر وجهر * پس اول عاشق صادق بو حالت ایچره نوحه ایلرکن جناب عزت طرفندن اکا برندا کلدی صحرادن شهر جانبنه یوری دیو سرك وجهرك وراسندن طرفه بانگ کلدی یعنی ندای الهی بر عجب ندا وبر طرفه صدادرکه حرف وصوتدن منزه وسر وجهردن مقدسدر جناب عزتك کلامی بو جمله نك وراسندن کلور نتهکم ایکنجی جلدك اواخرنه قریب مسجد ضرار حکایه سنده حضرت پیغمبر علیه السلامك منافقلره جواب ویردیکی محلده بورایه مناسب تحقیقات مرور ایلمشدر آنده طلب اولنه (مثنوی) گفت ای دانای رازم مو بمو * چه کنم در شهر از خدمت بگو * چونکم اول عزیز بو صدایی حضرت حق طرفندن اشتدی اکا ایتدی ای بنم رازمی موبمو بیلیجی پادشاه شهرده خدمتدن نه ایلیم دیدی (مثنوی) گفت خدمت آنکه بهر ذل نفس * خویش را سازی تو چون عباس دبس * حضرت خدا اکا دیدی خدمت اولدرکه ذل نفسدن اوتری یعنی نفسکی ذلیل قیلمقدن اوتری کندیکی عباس دبس کبی دوزه سن عباس دبس بر جرار احمیدرکه یوزسزلکده بین الناس معروف اولدیغندن انکله ضرب مثل اولنور (مثنوی) مدتی از اغنیا زر می ستان * پس بدرویشان مسکین می رسان * بر مدت اغنیادن سیم وزر ال صکره مسکین اولان درویشانه ایرشدر یعنی اغنیادن

در

دریوزه طریقیله جلب مال ایله پس فقرا ومساکینه آنی بذل ایله (مثنوی) خدمتت اینست تا یك چند گاه * گفت سمعا طاعة ای جان پناه * بر نیجه زمانه دك سنك خدمتك بودر پس اول عزیز جناب حقك امر شریفنی جان ودل ایله قبول ایلیوب ای جانپناه سمعا وطاعة دیو سویلیوب جناب حقله کوکل عالمنده مکالمه ایلدی (مثنوی) بس سؤال وبس جواب وماجری * بد میان زاهد ورب الوری * چوق سؤال وچوق جواب وماجری زاهد ایله حضرت رب الورانك میاننده واقع اولدی (مثنوی) که زمین وآسمان پرنور شد * در مقالات آن همه مذکور شد * که زمین وآسمان پرنور اولدی مقالاتده حق تعالی شیخه دیدیکی اسرارك جمله سی مذکور اولدی مقالاتدن مراد شیخك کندی مقالاتی اولوب بعض کمسه آنی کتابته کتوروب مقالات نامنده کتاب ایلسه ده جائزدر یاخود تذکرة الاولیا مراد اولوب شیخك دوکای مقالاتی آنده مسطور اولسه ده جائزدر (مثنوی) لیك کوته کردم آن گفتار را * تا ننوشد هر خسی اسرار را * ولیکن بن اول مقالاتده ذکر اولنان گفتاری کوتاه ایلدم تاکم هر بر خس اول اسراری نوش ایلمیه زیرا الاهلك کندی اولیاسی اسرار خفیه یی محرم مرتبه سنده ایکن لسانه کتورمزلر تاکم هر بر خس ونامحرم آنی اشتمیه وآنك اعتقادنه ودیننه اول اسرار خفیه ضرر ایتمیه (آمدن شیخ بعد از چندین سال از بیابان بشهر غزنین زنبیل گردانیدن باشارت غیبی وتفرقه کردن آنچه جمع آید بر فقرا وبر وفق اشارت غیبی شیخ محمدك بو قدر ییلدنصکره بیابادن غزنین شهرنه کلمسنك بیاننده در وغیبه منسوب اولان اشارت سببیله زنبیل دوندرمسیدر یعنی امر الهی ایله النه بر زنبیل الوب دربدر دولانکله طولنوب دریوزه قیلوب وزنبیلده هرنه کیم جمع کلورسه وطعام وغدادن نه مجتمع اولورسه آنی فقرا اوزره اشارت غیبی ایله تفرقه ایلسنك بیاننده در بو مرتبه یه مشایخ خادم مرتبه سی دیرلر (وسید القوم خادمهم حدیثنك موجبنجه اگرچه صورتا خادمدر لیکن معناسیددر (بیت) هر کرا جان عزابیکست * نامه بر نامه پیك بر پیکست * چنانکه روزن خانه باز باشد آفتاب وماهتاب وباران ونامه وغیره منقطع نباشد) هر شول کمسه یه که لبیکه منسوب اولان عزتك مظهری جان واردر اول کمسیه حق تعالی دن نامه نامه اوزره وپیك پیك اوزره در یعنی هر شول کمسه که بر کره یاربی دیدکده نیجه کره لبیك عبدی دیمك عزتك مظهری برجان اوله اول کمسه نك جانبنه خدای تعالی حضرتلرندن معنوی نامه لر بری بری اوزره لا ینقطع کلور وروحانی پیکلر دخی متصل واصل اولور نتهکم بر خواجه بر بنده سنه همیشه نامه کوندرسه ویاخود پیك پیك اوزره کوندروب کندی مرادنی اول بنده سنه آنلر واسطه سیله بیلدرسه اول بنده خواجه سیله نه مرتبه آشنالق ایلیوب دوستلق قیلورسه لبیکه منسوب اولان اعزاز واکرامك مظهری اولان جانبه دخی خدای تعالیدن علی التوالی واردات الهی وکشوفات ربانی کلور واکا مراد الله هرنه ایسه اول حینده معلوم اولور مثلا انجلین که بر خانه نك روزنی کشاده اوله آسمان جانبندن پرتو آفتاب وماهتاب وباران ونامه وبونلردن غیریسی دخی منقطع اولمز حتی شول بر خانه نك فی المثل دریچه سی کشاده اولوب آسمان جانبندن هرنه نزول ایدرسه لا ینقطع اول خانه ایچره کلدیکی کبی شول خانهٔ قلبك که جناب حق جانبنه کشاده اولمش بر روزنه سی اوله یعنی اول قلبك حق طرفنه پرده وحجابی اولمیه پس حق طرفندن اول قلب جانبنه هرنه نزول ایدرسه اول قلبه داخل اولور واول قلب آنی بیلور وقبول قیلور (مثنوی) رو بشهر آورد آن فرمان پذیر * شهر غزنین گشت از رویش منیر * اول فرمان حقی قبول ایدیجی یوزی شهره کتوردی غزنین شهری اول شیخك مبارك یوزندن منیر اولدی یعنی اول شیخ ذاتنك نورندن اول شهره نور کتوردی شهر روشن اولدی واهل شهره ذوق وصفا کلدی وظلمات وکدورت اول شهردن زائل اولدی (مثنوی) از فرح خلقی باستقبال رفت * او درآمد از ره دزدیده تفت * فرحدن بر بلوك خلق شهر خلقندن شیخك استقبالنه کتدیلر اول شیخ اوغرون یولدن کزلیجه شهره کلدی یعنی چونکم شهر خلقندن بر طائفه آنك شهره کلجکین خبر الدیلر فرحلرندن آنی استقبال ایلمکه شهردن طشره چقدیلر شیخ بونلرك استقبالندن خبر الوب بر آخر کیزلو یولدن حرارتله فوری شهره کلدی (مثنوی) جمله اعیان ومهان برخاستند * قصرها از بهر او آراستند * شهرك جمله اعیان واشرافی قالقدیلر اول شیخدن اوتری قصر بزه دیلر وسرا ایلر دوزدیلر (مثنوی) گفت من از خودنمایی نامدم * جز بخواری وگدایی نامدم * اول شیخ اعیان شهرك بو توقیرلرین کوردکده آنلره دیدی بن خودنمالقدن اوتری کلمدم خورلقدن وگدالکدن غیریله کلمدم (مثنوی) نیستم در عزم قال وقیل من * در بدر گردم بکف زنبیل من * بن قال وقیل عزمنده دکلم یعنی کلوب شهر خلقنه سوز سویلمك وبونلره قال وقیل ایلمك قصدنده دکلم بلکه المده زنبیل دربدر اولورم وقپو قپو دریوزه قیلورم دیدی (مثنوی) بنده فرمانم که امرست از خدا * که گدا باشم گدا باشم گدا) بنده فرمانم زیرا خدادن امردرکه گدا اولورم گدا اولورم یعنی البته گدالغی تحقیقا اختیار قیلورم دیدی (مثنوی) در گدایی لفظ نادر نادرم * جز طریق خس گدایان نسپرم) گدالق وقتنده

لفظ نادر کتوردم م خس وادنی کدالرلڭ طر بقندن غیریسنه باقرم یعنی حین ارشادده مقالات نادره وکلمات عجیبه
وبلیغه کتوردیکم کبی سؤال ودر یوزه وقتنده نادر سوزلر سو یلارم اخس وادنی اولان سائللرڭ یولندن غیری یه
باق قومزم (مثنوی) تاشوم غرقهٔ مذلت من تمام * تاسقطم ابشنوم از خاص وعام) تا که مذلت وخورلغه تمام مرتبه
غرق ومستغرق اولم تا کم خواص وعوامدن سقط سوزلر استماع ایلیم ونامناسب خاطرشکن کلمات اشیدم دیدی (م ی)
امر حق جانست ومن اترا تبع * او طمع فرمود ذل من طمع * امر حق جاند روبن اکا تابعم اول الله بکا طمع بیوردی
طمع ایلین کسه ایسه ذلیل اولدی نته کم پیغمبر علیه السلام حضرتلری من طمع ذل دیدی بونده تنبیه بودر که
عشاق الهی امر حق جان منزله سنده طوترلر وتن جانه تابع اولدیغی کبی آنلر امر حق هر نه ایسه اکا تابع اولورلر چونکم
ذلت ومسکنتی یوره اول ذلت ومسکنتی هزار دولت وعزتدن اولی کوررلر (م ی) چون طمع خواهد زمن سلطان دین
خاک بر فرق قناعت بعد ازین * او مذلت خواست کی عزت تنم * او کدایی خواست کی میری کنم * بعد ازین کد ومذلت
جان من * بیست عباسند در انبان من * چونکه سلطان دین بندن طمع استر ایمد نصکره قناعت باشی اوزره خاک
اولسون جناب عزتڭ بنده دن طمع مرادایلمسی وبنده نڭ اول طمعی قبول قیلمسی هزار قناعتدن اولیدر باخصوص که
طمع وحرص کسب علم ده وتحصیل دینده اوله بو خصوصده اولان حرص وطمع بغایت مقبول وقناعت مذمومدر
اول حضرت مذلت استدی نیچن عزت طوتیم او کدالق استدی نیچن امیرلک ایلیم یعنی چونکم اول پادشاه بندن
مذلت ومسکنت مراد ایلدی بن عزت اطرافنه طولنمزم واول بندن کدالق استدی بن نه وجهله امیرلک ایلرم وخلقه
عزت ورفعتله خودنمالق قیلورم بوندنصکره کد ومذلت بنم جانمدر بنم انبانمده یکرمی عباس واردر یعنی چونکم
حق تعالینڭ رضای شریفی بنم کدالغمده ومذلتمده در بوندنصکره بکا کدالق ومذلت جان کبی عزیزدر وعباس
دیدیکی بر یوزسز وحیاسز دیلنجیدر بنم طغارجغمده یکرمی آنڭ کبی یوزسزلک وحیاسزلق واردر (مثنوی)
شیخ برمی کشت زنبیلی بدست * شیئاً لله خواجه توفیقیت هست * حاصل کلام شیخ برموجب امر الهی النه برزنبیل
آلوب دوره ایلدی نیچن بر دولتلو یه کاسه دیردی شیئاً لله خواجه سکا بر توفیق وارمیدر یعنی الله ایچون بر شیء ویرمکه
سکا توفیق الهی وارمیدر (مثنوی) برتراز کرسی وعرش اسرار او * شیئاً لله شیئاً لله کار او * آنڭ اسراری کرسی
وعرشدن برتر وعالیتر ایدی اما آنڭ کاری صورت ظاهرده شیئاً لله شیئاً لله ایدی یعنی من حیث المعنی نشانی عرشدن اعلی
ایکن من حیث الصورة آنڭ کاری الله ایچون بر شیء ویرڭ دیو عرض احتیاج ایلمک ایدی شیخڭ مرتبه سی بو حدیث
قدسیده واقع اولان مرتبه در که الله تبارک وتعالی ابن آدمه خطاب ایدوب بیورر یا ابن آدم استقیتك فلم تسقنی
واستطعمتك فلم تطعمنی بو حدیثڭ تمامی وشرحی ایکنجی جلدده چوبان حکایه سنده مرور ایلمشدر (مثنوی)
انبیا هر یک همین فن میزنند * خلق مفلس کدیه ایشان می کنند * اقرضوا الله اقرضوا الله میزنند * باژ کونه انصروا الله
می تنند انبیا علیهم السلام هر بری دوکانی بوفنی اورورلر بونلر غنی وخلق مفلس حال بو که کدالغی بونلر ایدرلر بوطریقله که
مثلا الله‌ه قرض ویرڭ الله‌ه قرض ویرڭ صداسن اوررلر باژ کونه انصروا الله طوقورلر مصرع اولده اقرضوا الله سورهٔ
مزملده اولان آیت کریمه یه اشارتدر قال الله تعالی (واقرضوا الله قرضا حسنا وما تقدموا لانفسکم من خیر تجدوه
عند الله هو خیرا واعظم اجرا) تفسیری بو جلدڭ اوائلنه قریب سبب رجوع کردن مهمان سرخنده (اقرضوا الله
قرض دهزین برلتن) بیتنڭ شرحنده کچدی ومصرع ثانی سورهٔ محمدده اولان بو آیت کریمه یه اشارتدر قال الله تعالی
یا ایها الذین امنوا ان تنصروا الله ینصرکم) بونڭ تفسیری عن قریب تشبیه کردن قطب سرخنده یا ربت روبو فزاید
نه اندرو) بیتنڭ شرحنده مرور ایلدی وخلاصهٔ کلام اولدر که اول شیخ محمد حضرتلری همان بو کاره طولنمقده بلکه
انبیای عظامڭ هر بریسی بوفنی اشلرلر وبو عملی ایلرلر مع هذا بونلر غنی وخلق من حیث المعنی مفلس ودنی ایکن
کدالغی بونلر ایلرلر وبوخلقه دیرلر که الله‌ه مالکزی قرض حسن ویرڭ ونه شیئکز وار ایسه آنڭ ایچون انفاق ایلیڭ
تا حق تعالی سزه انفاق ایلیه دیمک اولور کما قال الله تعالی فی حدیثه القدسی یا ابن آدم انفق انفق علیك رواه ابو هریرة
(مثنوی) دربدر این شیخ می آرد نیاز * بر فلک صد در برای شیخ باز * کان کدایی کان بجد میکرد او * بهر یزدان بود
نه از بهر کلو * ور بکردی نیز از بهر کلو * ان کلو از نور حق دارد غلو * بو شیخ دربدر نیاز کتوررحال بو که فلک اوزره شیخدن
اوتری یوز قپو کشاده ایدیکه اول ابواب سماویه دن آنڭ جانبنه فتوحات الهیه وفیوضات ربانیه کلوردی زیرا شول
بر کدالقی که اول شیخ جد وسعیله ایلردی حضرت خدادن اوتری ایدی بوغازندن اوتری دکل ایدی پس کندی
نفسندن اوتری خلقدن جلب منافع ایلمک مبتدی اولنلره نسبت ضرر اولدیسه منتهی اولنلرڭ مرتبه سنه نسبت
ضرر اولمدیغی بو بیتله بیان ایدوب بیوررلر فرضی بوکاری اول عزیز بوغازندن اوتری دخی ایلسه اصلا عیب وشین

لاحق اولمزدی آنڭ علو شانه نه نقصان کلمزدی زیرا اول کلو نور حقدن غلو طوتر یعنی نور الهیدن تجاوز وترقی ایلمک طوتر
دیمک اولور بو معنی غلو غین معجمه ایله اولدیغی اوزره بعض نسخه ده بو مصرع آن کلو از نور حق دارد علو) واقع اولمشدر
بو تقدیر اوزره معنی اول کلو یی حق تعالینڭ نوری عالی طوتر دیمک اولور (مثنوی) در حق او خورد نان وشهد وشیر *
به ز چله وز سه روزهٔ صد فقیر * نور می نوشد مکو نان میخورد * لاله می کارد بصورت می چرد * اول شیخڭ حقنده نان
وعسل واپمک نیچه یوز فقیرڭ اربعین چکمسندن واوچ کون اوروج طوتمسندن یکدر اصحاب کمالڭ یوب ایچمسی
وتن پرور اولوب خوش یچمسی مرید ومبتدی اولنلرڭ ریاضت چکمسندن وصائم اولمسندن نیچه وجوهله اولی
وافضلدر زیرا انلرڭ یوب ایچمسی هم الله امریله در ورضای الهی ایچوندر معناده صاحب کمال اولان شیخ نوریرا کانان
بردیمه صورتده اوتلر معنیده لاله اکر یعنی اکرچه صاحب کمال نان وخوان براما آنڭ یدیکی نور وجان اولور وصورتا
اوتلر ویوب ایچر معنیده لاله وریحان اکر مقصود آنڭ یوب ایچدیکندن معانی ظهوره کلور دیمک اولور (مثنوی)
چون شراری کو خورد روغن زشمع * نور افزاید ز خوردش بهر جمع * شیخ کامل قدس الله سره العزیزڭ وجودی
بر شرار کبیدر که او شمعدن روغن برانڭ روغن یمسندن جمعدن اوتری نور ارتر یعنی شمعڭ شعله سی کثیف اولان
روغنی یدیکجه نورانیتی زیاده اولور مجلسده اولان جمعه نوربخش اولدیغی کبی شیخ کاملڭ دخی وجود شریفی کثیف اولان
غدالری یوب نوری زیاده اولوب اهل جمعه ضیا کستر اولور وآنلرڭ قلوبی خانه سنی نورانی قیلور (مثنوی)
نان خور برا کفت حق لا تسرفوا * نور خوردن را نکفتست اکتفوا * حق تعالی حضرتلری نان خورلق ایچون
لا تسرفوا دیدی نور یمکلکدن اوتری اکتفا ایلیڭ دیمدی بو بیت شریف سورهٔ اعرافده اولان (کلوا واشربوا ولا تسرفوا
ان الله لا یحب المسرفین) آیت کریمه سنه اشارت اولور تفسیری بو جلدڭ اوائلنه قریب قوله لا رهبانیة فی الاسلام
سرخنده مرور ایلدی یعنی حق سبحانه وتعالینڭ لا تسرفوا دیمسی نان ییلردن اوتریدر که اول نان وخوانی یه وآنده
کثافت اوله واول واسطه ایله ترک عمل قیله اما اول کسه که نان وخوانی یه واول کسه نڭ وجودنده اول نان وخوان نور
وجان اوله معنا اول کسه نور جان یمش اولور حق سبحانه وتعالی حضرتلری نور جان ییلره اکتفا ایلیڭ واسراف قیلمڭ
وچوق یمڭ دیمدی پس بر کسه نڭ یدیکی نور دل اوله اول کسه نقدر یرسه اکا اسراف اولمز اسراف تن پرور اولان
کمسه لره کوره در (مثنوی) آن کلوی ابتلا بد وین کلو * فارغ از اسراف وایمن از غلو * امر وفرمان بودنی حرص وطمع
انچنان جان حرص را نبود تبع * اول حقنده لا تسرفوا بیلن کلو کلوی ابتلا ایدی وبو کلو اسرافدن فارغ وغلودن
ایمندر یعنی اول اکل وشربده اسراف ایلمک بلکه کفایت مقداری یوب ایچمک دیوا سرافدن نهی اولنان بوغاز
ابتلا وامتحان بوغاز بدر هنوز مرتبهٔ شهوانیت ومقام حیوانیتده در اما بو شیخ کاملڭ بوغازی اسرافدن فارغ وحد
شرعدن تجاوز ایلمکدن ایمندر فرضی اوزیاده اکل ایلسه اذ یبو اطعامکم بالصلوة حدیثیله عمل قیلوب کثرت صلوتله
انی اریدوب نور ایلر اما اهل نفس لعب ولهوه مشغول اولمقلغله کثافتی زیاده ایلر بو کلوی نورانینڭ اکل وشربی فرمان
الهینڭ امری ایدی حرص وطمع دکل یعنی آنڭ یمسی امر حقی قبول ایلمسندن وحق نفسی ویرمسندن اوتریدر
اکل وشربه حریص وطامع اولمسندن اوتری دکلدر زیرا انچلین جان حرص وطمعه تابع اولمزوشهواته انهماک واشتغال
قیلمز (مثنوی) کر بکوید کیمیا مس را بده * تو بمن خود را طمع نبود فره * فرضی کیمیا نحاسه سن کندیکی بکا
ویر دیسه زیاده لک اولمز یعنی جوهر کیمیا مسه سن کندی وجودکی بالکلیه ویر و نه مالڭ ایسڭ بکا بذل قیل دیمسی
اکا طمع قیلدیغندن وآندن کندی یه زیاده لک کلدیکندن اوتری اولمدیغی کبی شیخ کاملڭ دخی بوناسه که مالکزی
بکا ویرڭ وکندیکزی بکا خدمت ایلمک مرتبه سنه ایرکورڭ دیمسی آنلردن طمعی اولدیغندن اوتری وزیاده طلب
قیلدیغندن اوتری دکلدر بلکه آنلری کماله ایرکورمکدن اوتری وخست وزیاده مرتبه سندن خلاص ایدوب شرف
وعزت مرتبه سنه واصل قیلمقدن اوتریدر پس شیخڭ مرادی بنه آنلره نفع اولسون ایچوندر بو خسه مجرد کندیسنه
نفعدن اوتری دکلدر (مثنوی) کنجهای خاک تا هفتم طبق * عرضه کرده بود پیش شیخ حق * شیخ کفتا خالقا
من عاشقم * ور بجویم غیر تو من فاسقم * یدنجی طبقه یه دک عالم خاکڭ وزمینڭ کنجلرنی حق سبحانه وتعالی شیخڭ
حضورینه عرض ایلمش ایدی چونکم حق تعالی حضرتلری خزاین وسمایی اول کامله عرض ایلدی شیخ عالی همت
بونلره ملتفت اولمیوب دیدی ای بنم خالقم بن عاشقم واکر سندن غیریسنی استیم بن فاسقم زیرا عاشق صادق
معشوقندن غیری استمسی دین محبتندن خروج ایلمکدر وملت عشاقده فسق بودر (مثنوی) هشت جنت
کر درآرم در نظر * ور کنم خدمت من از خوف سقر * مؤمنی باشم سلامت جوی من * زانکه این هر دو بود حظ بدن *
سکز جنتی اکر نظره کتوردم اکر بن دوزخ خوفندن اوتری سنڭ جنابکه خدمت وعبادت ایلیم پس بن سلامت

استيجي برمؤمن اولورم عاشق اولمزم زيرا بوايكيسي بيله حظ بدندر يعني شيخ كامل حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلمك وارثي وقائم مقاميدر اول حضرت معراجه عروج ايلدكلرنده عجايب ملكوت اكا عرض اولندقده وبدايع جنان ظهوره كلدكده اصلا بونلردن برينه (مازاغ البصر وماطغى) آيت كريمه سنك مقتضاسنجه مبارك كوزلري مائل اولميوب وطريق محبتدن تجاوز قيلميوب معشوق جانبنه روان اولدي وآنك مشاهده سنه سرعت ورغبت قيلدي پس وارث كامل اولان شيخ فاضل دخي بويله دراكر فرضي سكز جنتي انك نظرينه كتورسك اول سكز جنته ناظر اولمز وجميع نارك عذابني اكا عرض ايلسك كذلك خوف عذابدن اوتري حق تعالى يه عبادت قيلمز نته كم رابعه عدويه رضي الله عنها حضرتلري قسم ايدوب جناب حقه خطابا بيوردلر (الهي بعزتك وجلالك ماعبدتك خوفا من نارك ولارغبة في جنتك بل لوجهك الكريم) پس بركمسنه جنتده اولان نعمدن اوتري حق تعالى يه عبادت وجهنم عذابنك قورقوسندن اوتري طاعت قيلسه اول عاشق اولمز بلكه سلامت جوي برمؤمن اولور وحق تعالى يه كندي نفسنك سلامتندن اوتري طاعت قيلور اكر جهنم قورقوسندن اوتري عبادت قيلمق اولسون وا كر جنت رجاسندن اوتري طاعت اولسون بوايكيسي بيله حظ نفسيدر عاشقلرك ساحت شاني بوكونه عبادت وطاعاتدن ارفع واعلادر * مثنوي * عاشقي كز عشق يزدان خورد قوت * صد بدن پيشش نيرزد تره توت * اين بدن كه داردان شيخ فطن * چيزد بكر كشت كم خواهش بدن) تره توت خيارشنبه كبي برنوع اوتدركه عجم ديارلرنده اولور ايمش معنى برعاشق صادقكه حق تعالينك عشقندن قوت يه وحظ اله آنك قتنده يوز بويله بدن تره توت كبي وبرادني اوت كبي قيمت ومقداري قالمز بوبدنكه اول شيخ فطن طوتر برغيري نسنه اولديا كاسن بدن اوقومه زيرا شيخ كاملك بدني صورتا جسم كثيف ومعناده نور لطيفدر عشق حقله تبديل مزاج ايلمش وكثافتني عين لطافت قيلمشدر وارواحنا اشباحنا بلردن اولمشدر (مثنوي) عاشق عشق خدا وانكاه مزد) جبرئيل مؤتمن وانكاه دزد) خدا عشقيله عاشق واندنصكره مزد مثلا جبرائيل مؤتمن واندنصكره دزد بونيجه قابلدر يعني بركمسه حق تعالينك عشقيله عاشق اوله وآندنصكره عبادتي مقابله سنده مزد واجرت طلب قيله بومحالدر عشقله طالب اجرت اولمق بريره كلمز وطلب اجرت قيلان كمسه دخي عاشق اولمز نته كم حضرت جبرائيل امين عليه السلام هميشه امانتله موصوفدر اكا خيانت اسنادي محالدر زيرا امانتله خيانت ضدلردر ايكي ضد ايسه بريرده جمع اولمز كذلك محبتله اجرت دخي برعاشقده جمع اولمز كه بونلر مانعة الجمع اولان شيلر قبيلندندر (م ى) عاشق آن ليلي كوروكبود * ملك عالم پيش او يك تره بود * پيش او يكسان شده بدخاك وزر * زرچه باشد كه نبد جانرا خطر * اول كوروكبود اولان ليلانك عاشقي عالمك ملكي آنك اوكنده برتره ايدي آنك قتنده خاك وزر يكسان اولمشدي زرنه اوله كه جانك خطري يوغدي يعني اول اراده قالمش ناچيز ليلانك عاشق اولان مجنونك قتنده عالم ملكي برتره كبي حقير وبرك كاه كبي دني اولمش ايدي عشق مجازده برمرتبه وارمشدركه آنك قتنده خاكله زر برابر اولمشدي زر دكل بلكه جان خوفي بيله قالمش وجاني كندي محبوبه سندن دريغ قيلمش ايدي م ى) شير وكرك وددازووافق شده) همچو خويشان كرد او كرد آمده * كين شدست ازخوى حيوان پاك پاك * پر زعشق ولحم وشحمش زهرناك * شير وكرك وبونلردن غيري اولان سباع آنك حالندن واقف اولمش ايدي اقرباسي كبي آنك اطرافنه جمع اولمشلردي زيرا بوعاشق حيوان خويندن تمام پاك اولمشدر آنك وجودي عشقدن پر آنك لحم وشحمي زهرناك اولمشدي يعني مجنون عشقله برمرتبه لطافت وروحانيت كسب ايلديكه بيابانده اولان وحوش وسباع آندن واقف اولديلر اقربا وجلسا كبي كلوب آنكله الفت وانسيت قيلديلر انكچونكه بوعاشق حيوانات صفتلرندن بالكليه پاك اولدي وآنك جسمنده اخلاق حيوانيه دن برخلق قالمادي عشقدن آنك جمله وجودي پر اولدي لحم وشحمي عشقله زهرلو اولدي انكچون حيوانات اكا ضرر ايرشدرمكه قادر اوله مديلر وآنك لحم وشحمنك عشقله زهرلو اولديغني بيلديلر واكل قيله مديلر كه لحوم العلماء مسمومة بيورلمشدر عشقه عالم اولنلرك لحومي دخي مسمومه در عشق مجازيده بوقدر حالات عجيبه وكرامات غريبه اولجق عشق حقيقيده نه مرتبه كرامات عليه وحالات شريفه اولمق لازم كلور بوندن قياس ايله (مثنوي) زهر دد باشد شكر ريز خرد * زانكه نيك نيك باشد ضد بد * لحم عاشقرا ابارد خورد دد * عشق معروفست پيش نيك وبد * ور خورد خود في المثل دام وددش * كوشت عاشق زهر كردد بكشدش * عقلك شكر ريزي دده زهر اولور زيرا كه اونك ايلكي بدك ضدي اولور لاجرم عاشقك لحمي دده زهر اولور زيرا كه يمكه قادر اولمز زيرا عشق نيك وبدك قتنده معروفدر خردك شكر دوكسنده ايكي وجه جائزدر وجه اول عقلك شكر دوكسي صرف معقولات ومعنويات نثار ايتمسندن كنايت اولور ووجه ثاني عقلك شكر دوكسي لذات نفسانيه يي وحظوظ جسمانيه يي ترك ايتمسندن عبارت اولور والحاصل عقلك بوايكي خصلتي درنده جانورلره

بلكه

بلكه سباع طبيعت اولان آدميلره دخي زهر قاتل وسم هلاهل اولور زيرا هر ايونك ايولكي هر بدك بدلكنك ضدي اولور پس ايلك كملك زهري اولور وايو اولان عاقللر كذلك بد اولان جاهللرك زهري وضدي اولور چونكم عاشقك لحمي قوت عشقيه ايله لطافت حاصل ايدوب كثيف اولان وسباع طبيعت اولان آدميلره نسبتله زهر كبي واقع اولدي ايسه اول درنده جانورلر آنك لحمني يمكه قادر اوله مزلر واكا دست درازلك قيله مزلر زيرا عشق ايولر قتنده نيجه معروف ومعلوم ايسه بدلر قتنده دخي معروف ومعلومدر واكر في المثل اول عاشقك لحمني دام ودد ييسه عاشقك لحمي زهر اولور آني اولدرر نته كم (لحوم العلماء مسمومة من اكل هلك) حديث شريفي بومعنايه شهادت قيلور وعاشقلرك وعالملرك اتلرني يمك آنلري غيبت ومذمت ايلمكدن عبارت اولور نته كم حق تعالى حضرتلرينك بوكلامي بومعنايه دليل اولور قال الله تعالى (ولايغتب بعضكم بعضا ايحب احدكم ان يأكل لحم اخيه ميتا فكرهتموه) (مثنوي) هرچه جز عشقست شد ماكول عشق * دوجهان يك دانه پيش نول عشق * دانه مرمرغ را هركز خورد * كاهدان مر اسب را هركز چرد هرنه كه عشقك غيريدر ماكول عشق اولدي ايكي جهان عشقك نولي قتنده بردانه در بردانه هركز مرغي يرمي صمانلق اسبي هركز اوتلرمي بومقرردركه نه دانه مرغي اكل ايلر ونه صمانلق اسبي اوتلر بلكه اسب صمانلغي اوتلر ومرغ دانه يي اكل ايلر كذلك بوايكي جهان عشقه نسبتله بردانه كبيدر مرغ عشق بوايكي جهانده هرنه وار ايسه كندينه غدا ايلر وعشاق مختلفه هرنه شيئك عاشقي ايسه كندي معشوقي يولنده فاني اولوب عشق آني يمش اولور (مثنوي) بندكي كن تاشوي عاشق لعل * بندكي كسبست آيد در عمل * بنده آزادي طمع دارد زجد * عاشق آزادي نخواهد تا ابد * بنده دائم خلعت وادرار جوست * خلعت عاشق همه ديدار دوست * بنده لك ايله تا مرجودركه عاشق اوله سن زيرا بنده لك بركسبدر عمله كلور لعل حرف ترجيدر نته كم لعل زيدا عاشق ديسك نوليدي زيد عاشق اوليدي ديو رجا ايلرسن بنده جد وطالعدن ازاده لك طمعني طوتر اما عاشق تا ابد ازاده لك استمز جد بونده بخت وطالع معناسنه در بنده مولاسندن دائم خلعت وادرار دلبجيدر اما عاشقك خلعتي دوكلي دوستك ديداريدر يعني حق سبحانه وتعالينك امرنه منقاد اولوب بيورديغي اوزره عبادت وطاعت ايله اميددركه تا عاشق اوله سن وعاشقلر مرتبه سن بوله سن اتفاق مشايخ بونك اوزرينه دركه حق تعالينك محبتي كاه اولوركه كسبله حاصل اولور وعبادت وخدمت سالكي محبت مرتبه سنه موصل اولور نته كم بوحديث قدسي بومعنايه شهادت قيلور قال الله تعالى لايزال العبد يتقرب الي بالنوافل حتى احبه محقق اولان عارفلر بوحديث شريفده بيورمشلردركه حق تعالى حضرتلري برقولني سومينجه اول قول اكا محبت قيله مز چونكم عبادت قرب حقه وسيله وحب حقه ذريعه اولديسه بركسه عبادت قيلسه حتى احبه قولنك مفهومي اوزره جناب الهي دخي اكا محبت قيلسه درحال اول بنده نك قلبنده دخي حب الهي وعشق رباني ظاهر اولور پس بنده لك عاشق اولمغه سبب اولور وبنده حق اولمق استرسك برلطيف كسبدركه عمله كلوب وعمل ايسه عملسز اولمز لازم كلديكه اكر عاشق حق اولمق استرسك اولا تحصيل علم ايله اندنصكره مقتضاي علم اوزره عمل قيل تا بنده لك مرتبه سندن عاشقلر مرتبه سنه ترقي ايليه سن اكر عاشقله عابدك ما بيننده فرق ندر ديرسك عابد اولان بنده بخت وطالعدن آزاد اولمق استر اما عاشق ابدالاباد معشوقنك بنده لكندن آزاد اولمق استمز بلكه دير (بيت) هر بنده كه آزاد شود شاد شود * من شاد از آنم كه ترا بنده شدم * وبنده نك خصلتي ومرتبه سي اولدركه ربيسندن خلعت ووظيفه استر وخدمتي مقابله سنده اجرت طلب ايلر اما عاشق كندي معشوقندن ديدار طلب ايلر كه عاشقك خلعتي واجرتي ديدار ياردر (مثنوي) در نكنجد عشق در كفت وشنيد * عشق دريا يست قعرش ناپديد * قطرهاي بحر را نتوان شمرد * هفت دريا پيش ان بحرست خرد * اين سخن پايان ندارد اي فلان * باز رو در قصه شيخ زمان * عشق كفت وشنيده صغمز عشق بر درياي بي پاياندركه آنك قعري ناپديد يعني عشق بركيفيت روحاني وذوق وجدانيدركه قيل وقاله صغمز وسوز بليوب دكلمكله حاصل اولمز بربحر لايتناهيدركه آنك عمقي وپاياني يوقدر دريانك قطره لرني صايمق ممكن دكل يدي دريا آنك قتنده خرد وحقيردر زيرا يدي دريا متناهيدر وبحر عشق لايتناهيدر پس يدي دريا عشقك قتنده غايت خرد واصغردر (بيت) تعالى العشق عن همم الرجال * وعن وصف التعرف والوصال * متى ماجل شيء عن خيال يجل عن الاحاطة والمثال * الحاصل بوسوز اي فلان كسه نهايت وغايت طوتمز كبير وشيخ زمانك قصه سي جانبنه كيت يعني شيخ محمد مروزي حضرتلرينك حكايتني تقرير وتعبير ايت (در معني لولاك لما خلقت الافلاك) بوسرخ شريف بوحديث قدسينك معناسنك بياننده دركه حق سبحانه وتعالى كندي حبيبنك حقنده بيوردي اكر سن اولميدين افلاككي خلق ايلمزدم خطاب اكرچه حضرت محمد مصطفى صلى الله عليه وسلمه در وليكن چونكم اول حضرتك روح شريفي روح كلي اولديسه وآنك حقيقتي ارواح وحقايق جمع قيلديسه اول حضرته وارث اولان

اولیای کرامك ارواحی بلکه آنك عصر شریفندن مقدم کان انبیای کرام واولیای عظامك ارواحی دخی بونده داخل
اولور وبو بیان لطیفده مذکور اولان معانی دخی بو معنانی تأیید قیلور (مثنوی) شد چنین شیخی کدای کو بکو ✻
عشق آمد لاابالی اتقوا ✻ بو بحلین بر شیخ کامل کدای کو بکو اولدی عشق لاابالی کلدی اتقا ایلك یعنی بونك کبی
بر شیخ کامل ومرشد فاضل چونکم عشق خدا اکا غلبه ایلدی کو بکو کدا اولدی ومذلت ومسکنته دوشدی عشق
قابر مقتسر کلدی ای عاقل اولنلر سزا آندن حذر و پرهیز ایلیکز وعرض صیانت قیلیکز زیرا عشق نه برکسه نك عرض
کوزه درونه برکسه نك وقار نه ومرتبه سنه بقار بلکه عشق کلدکده (ان الملوك اذا دخلوا قریة افسدوها) آیت
کریمه سنك مضمونی اوزره بوجمله یی لاابالی وار خراب ایدوب بقار (مثنوی) عشق جوشد بحر را مانند دیك ✻ عشق
ساید کوه را مانند ریك ✻ عشق بشکافد فلك را صد شکاف ✻ عشق لرزاند زمین را از کزاف ✻ عشق دریایی چولمك کبی
قینادر عشق طاغی قوم کبی ازر عشق فلکی پاره بوز شکافله عشق زمینی کزافدن لرزان ایلر یعنی اکر نظر حقیقت ایله
نظر اولنسه عشقك هر شیده برکونه تصرفی واردر بحرلری چولمك کبی جوشه کتورر اکرچه صورتا هوادر
لیکن معناده عشق خدادر زیرا هوای معنوی عاشقك دریای قلبنی جوشه کتوردیکی کبی هوای صوری دخی
ظاهرده اولان دریالری جوشه کتورر وعشق طاغلری قوم کبی هباء منثور ایلر طاغلردن مراد عشاقك وجودلری
اولمغه جائزدر بو تقدیرا اوزره عشق عشاقك وجودلری جبالنی (کالعهن المنفوش) پاره پاره ایلردیمك اولور وجبالدن
مراد عالمده اولان طاغلر مراد اولورسه حق سبحانه وتعالینك بو تعینات عالمی وتشخصات کونیه یی افنا ایلیوب
وحدت ذاتیله تجلی ایلکه اولان محبت ازلیه سی طاغلر اوزره غلبه ایلدکده بو طاغلر اکا تحملی اولمیوب (وبست
الجبال بسا فکانت هباء منبثا) آیت کریمه سنك طبقنجه طاغلر اول عشق ازلینك ظهورنده پاره پاره اولوب هباء
منثور اوله پس جبالك رمال کبی خرده اولوب (هباء منثور) اولمسی دخی حقیقته نظر اولنسه عشق الهیده اولور
کوهدن مراد طور طاغی اولوب تجلی الهی وعشق ربانیدن رمال کبی مدکوك ومتلاشی اولدی دینسه دخی جائز
اولور عشق بو افلاکی (اذا السماء انفطرت) (اذا السماء انشقت) آیت کریمه لرینك مفهومی اوزره یوم قیامتده نیجه
یوز پاره پاره ایلر حقیقته نظر اولنسه اجرام فلکیه نك پاره پاره اولمسی دخی عشق الهندن اولور زیرا محبت ازلیه بونی
اقتضا ایلر که کندی وحدانیتی ظهوره کله وحجابات کونیه مرتفع اولوب حقایق عیان اوله چونکم حب الهی بویله
اقتضا ایلیه آنك اقتضاسندن فلکلر منفطر اولور وعشقك غلبه وظهورنده آسمان بر قاج پرده چاك کریبان قیلور
وعشق زمینی بی سبب لرزان ایلر اکرچه زمینك حرکتی دخی عند العقل بر سببله در ولیکن حقیقته نظر اولنسه بونه
نتیجه سی عشقه واردر (مثنوی) با محمد بود عشق پاك جفت ✻ بهر عشق اورا خدا لولاك کفت ✻ منتهی در عشق چون
او بود فرد ✻ پس مر اورا ز انبیا تخصیص کرد ✻ حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم ایله عشق پاك جفت اولدی
عشقدن اوتری اکا خدای تعالی خطاب ایدوب لولاك دیدی عشقده منتهی چونکم یالکز اول حضرت ایدی
محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم ایله حق تعالی حضرتلرینك پاك اولان عشقی جفت اولدی وحضرت محمد صلی الله
علیه وسلم عشق حقه کمالیله مظهر اولدیغندن اوتری خدای تعالی اول حضرتك حقنده لولاك لولاك لما خلقت
الافلاك دیدی پس اول حضرت اشیانك ظهورنه علت غائیه اولدی وبوراده برسؤال لازم کلدیکه دینه جمیع انبیای
عظام واولیای کرام الله تعالی حضرتلرینك عاشقلری وعشقنك مظهرلریدر پس بوجمله نك ما بیننده اول
حضرتی مخصوص بالذکر ایلمکدن اوتریدر بو سؤال مقدره بو بیتله جواب ویروب بیوررلر عشق مرتبه سندن
منتهی وکامل فرد ویکتا چونکم همان اول حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم ایدی پس خدای تعالی
حضرتلری انبیا ما بیننده اول حضرتی تخصیص بالذکر ایلدیکه اول حضرت اکمل جمیع انبیادر پس اکملك
ذکرنده کامل اولنلرك ذکری دخی داخل اولور نته کم چونکه صد آمد نود ودیش ماست بیوردقلری اوزره یوز عدد
ذکر اولنسه طقسان ایکی سائر عدد بونك ایچنده داخل اولور (مثنوی) کر نبودی بحر عشق پاك را ✻ کی وجودی
دادمی افلاك را ✻ من بدان افراشتم چرخ سنی ✻ تا علو عشق را فهمی کنی ✻ اکر سن پاك ولطیف عشقدن اوتری
اولمیدك افلاکه قچن بر وجود ویروردم بن عالی وسنی چرخی اول سبیله یوجلتدم تا کم عشقك علو شانی برفهم ایلیه سن
بو بیتلر جناب عزت لسانندن حضرت حبیب اکرم صلی الله علیه وسلمه خطاب طریقیله دینلمش اولور یعنی جناب حق
اول حضرته خطاب ایدوب دیرکه یا محمد اکر سنك وجودك عشقدن اوتری موجود اولمیدی بن بو افلاکه قچن
وجود ویروردم وبو موجوداتی کتم عدمدن صحرای ظهوره نه وجهله ایرکوروردم سنك وجودك که بوجمله نك ظهورنه
علت غائیه اولمشدر بو عالی چرخی انکیچون اعلا وارفع ایلدمکه تا کم عشق ومحبتك علو شانی فهم ایلیه سن زیرا بو کونه

واقع واعلی اولان آسمان مظهر عشق اولان وجود شریفکدن اوتری ظهوره کلدیکی معلوم اولیجق عشقك شانی
نه مرتبه ارفع واعلی اولمق لازم کلور بوندن منفهم اولور (مثنوی) منفعتهای دکر آید ز چرخ ✻ آن چو بیضه تابع
آید این چو فرخ ✻ خاک را من خوار کردم یکسری ✻ تا ز ذل عاشقان بویی بری ✻ چرخ فلکدن دخی منفعتلر کلور اول چرخ
بیضه کبی تابع وبو منفعتلر فرخ کبی کلور خاکی بن بالکلیه خوار وذلیل ایلدم تا کم عاشقلرك ذلندن بر بوی ایلته سن یعنی
چرخك صورتا رفعتی اکرچه عشقك علو شانی عارف اولنلره بیلدرمکدن اوتریدر لیکن همان بوندن اوتری ظهوره
کلمش دکلدر بلکه بو چرخدن نیجه منافع اخری وفوائد عظمی دخی ظهوره کلور اول چرخك وجودی فی المثل
بیضه کبی کلدی واول چرخك وجودندن حاصل اولان منافع بیضه دن تولد ایلین یاوری کبی اولدی پس بوجمله
منافعدن بریسی آنك رفعتندن عشقك وعاشقلرك رفعت شانی بیلمك اولدی نته کم حق تعالی حضرتلری خاکی دخی
نیجه منافع کثیره وفوائد عظیمه دن اوتری وجوده کتوردی واول خاکدن فی الحقیقه بو قدر منافع عظیمه ظهوره
کلمکده در ولیکن بوجمله منفعتلردن بری اولدر که خاکی بالکلیه خوار وذلیل ایلدم تا بوندن عاشقلرك مذلت
ومسکنته برفهم ایلته سن وآنلرك عالم عشقده خاك ایله یکسان اولدقلرنی بیله سن (مثنوی) خاک را دادیم سبزی ونوی
تا ز تبدیل فقیر آکه شوی ✻ با تو کوید این جبال راسیات ✻ وصف حال عاشقان اندر ثبات ✻ خاکه بر سبز ونولك
ویردك تا که فقیرك تبدیلندن آکاه اوله سن بو راسیات وشامخات اولان جبال سکا دیرلر استحکام وثباتده عاشقلرك
وصف حالنی یعنی جمیع اکوان عشق رحمانله وجوده کلدیسه وهر شیئك وجودنده وضع اولنان صفات من وجه نیجه
معنایه دلالت ایلرسه من وجه عشقك وعاشقك حالنی مبین اولور بوجمله دن خاکه طراوت ولطافت ویردك وآندن
نیجه لطیف سبزه لر وکللر ظهوره کتوردك تا بوندن بر فقیرك حالی وجودینك تبدیل اولمسندن وعشقله لطافت وطراوت
بولمسندن آکاه اوله سن دیو جمله دن بری دخی جبالك کندی حالنده راسخه وثابته اولمسی عاشقلرك مقام عشقده
اولان وقار وثباتندن سکا خبر ویرر (مثنوی) کرچه آن معنیست واین نقش ای پسر ✻ تا بفهم تو کند نزدیکتر ✻
غصه را با خار تشبیهی کنند ✻ آن نباشد لیك تنبیهی کنند ✻ اکرچه اول معنی وبو نقش صوریدر ای پسر تا کم معلم آنی
فهمکه نزدیکترا ایلیه وا کر کند فعل لازم اولوب شود معناسی ویریلوب تا سنك فهمکه اول اقرب اوله دیمك اولور مثلا
غصه یی خاره تشبیه ایدرلر اول غصه خار اولمز ولیکن بر تنبیه ایدرلر یعنی اکرچه عشقك وعاشقك اول احوال واوصافی
معنویدر وبو عالمك احوالی واوصافی نقش صوریدر معقولاتی محسوساته تمثیلدن مرادسنك فهمکه اقرب اولمقدن
اوتریدر تا محسوسات واسطه سیله معنوی اولان حالاتی استدلال ایلیه سن وصورتده اولان شیدن معناده اولان
وصفی بیله سن مثلا انسانك درونده اولان غصه یی خاره تشبیه ایدرلر نته کم الغصة کالشوکة دیرلر بینهماده من وجه
مشابهت اولدیغندن اوتری ووجه شبه خار انسانك لحمنه باتدقده نیجه الم واضطراب ویرر پس غصه نك بعینها
خار اولمسی لازم کلمز بلکه بو معقول ومعنوی اولان خاردن غافل اولان کسه یی تنبیه وایقاظ ایدرلر تا اول کسه
متنبه اوله ومحسوسدن معقوله استدلال قیله (مثنوی) آن دل قاسی که سنکش خوانده اند ✻ نامناسب بر مثالی رانده اند ✻
در تصور در نیاید عین آن ✻ عیب بر تصویر نه نقش مدان ✻ کذلك اول سخت وقاسی قلبه که سنك اوقودیلر نامناسب
ایدی بر مثال سوردیلر تصوره آنك عینی کلمز عیبی سن تصویره قو آنی منقی بیلمه یعنی اول قاسی اولان قلبه که کالحجارة
او اشد قسوة دیدیلر وفلان کسه نك قلبی صلابت وقسوتده طاش کبیدر دیو تحقیق ایلدیلر قلبك قاسی اولمسیله حجرك
ما بیننده مناسبت بو قدر ولیکن عالم وعاقل اولنلر امر معنویدن غافل اولان کسه لره تفهیم ایچون بر مثال سوق ایلدیلر
تا کم اول غافل امر معقولی محسوس اولان مثالدن فهم ایلیه اکرمشبه اولان امر معنوینك عینی واکرمشبه به اولان
شی صورینك عینی تصوره کلمزسه ده مجرد بو ایکیسنك عینی تصوره کلمدیکندن بونلرك وجودینك بری برینه مشابه
اولمسنك نفیی دخی لازم کلمز بلکه سن عیبی کندی ذهنکه وتصویرکه قو بونلرك بری برینه مشابه اولمسنی منفی بیلمه
(رفتن این شیخ در خانهٔ امیری بهر کدیه روزی چهار بار بر زنبیل باشارت غیبی وعتاب کردن امیر اورا بدان وقاحت
وعذر کفتن او امیر را) بو ذکر اولنان محمد سررزی حضرتلرینك بر امیرك خانه سنه کدیه وسؤالدن اوتری برکونده درت
کره زنبیل ایله اشارت غیبی واسطه سیله کتمسنك بیاننده در وامیرك اول شیخه اول وقاحت وبی حیالق ایتدیکی سببیله
عتاب ایلمسنك بیاننده در واول عزیز امیره کندی عذرنی دیمسنك بیاننده در (مثنوی) شیخ روزی چار کرت چون فقیر ✻
بهر کدیه رفت در قصر امیر ✻ در کفش زنبیل وشیء لله زنان ✻ خالق جان می بجوید تای نان ✻ شیخ حضرتلری برکون
درت کره فقیر کبی کدیه وسؤالدن اوتری بر امیرك قصرنه کتدی وآندن سؤال ایتدی النده زنبیل وشیء لله اوریجی
وبویله دیوجی که خالق جان سزدن تای نان استر تای قات معناسنه در بونده بر مقدارا تمکدن کنایت اولور یعنی حق تعالی

حضرتلری ای مال صاحبی اولان کسه لرسزدن برمقدار اغماض استرالله ایچون نه شی ویررسکز قبول ایدوب آنك
محتاج وفقیر اولان بنده لرینه ویریرم دیردی (مثنوی) نعلهای بازکونه ست ای پسر * عقل کلی را کنند هم خیره سر *
بازکونه ومنعکس نعلاردر ای پسر عقل کلی یی هم خیره سر ایلر یعنی بویله غنی القلب اولان شیخ کاملك
حذاقتنده معنا فقیر اولان اغنیادن زر طلب ایلمسی وبونلره عرض احتیاج قیلمسی ای اوغول عقل کلی دخی
بوخصوصده حائر وحیراندر (مثنوی) چون امیرش دید کفتش ای وقیح * کو بت چیزی منه نام شحیح * چونکیم امیر
اول شیخ کاملی بوحالده کوردی اکا دیدی ای وقیح وبی حیا سکا برنسنه دیسم بنم ناممی شحیح قویه یعنی بکا اول سوزی
سکا سویلدیکمدن اوتری نامی بخیل دیمه (مثنوی) این چه سغری وچه رو بست وچه کار * که بروزی اندرایی چاربار
بونه سغربدرونه یوزدرونه کاردرکه برکونده درت کره کله سن وبویله ثقلت قیله سن دیدی (م ی) کیست اینجا شیخ اندر
بندتو * من ندیدم ترکدا مانندتو * ای شیخ بومحله ده سنك قید وبندکده کیم واردر یعنی بوسرایده سکا مقید کیم واردر که
تا بومرتبه کلوب ثقلت ایلرسن بن سنك کبی ترکدا کورمدم یعنی برارکك دیلنجی وقوی سائل مشاهده قیلمدم
(مثنوی) حرمت وآب کدایان برده * این چه عباسی زشت آورده * کدالرك آب وحرمتنی ابطال ایتمشسن که عباس دبس
کبی بلکه اندن زیاده زشتلك وثقلت ایلرسن دیدی (مثنوی) غاشیه بردوش تو عباس دبس * هیچ ملحد را مبادا این
نفس نحس * عباس دبس سنك غاشیه بردوشکدر جهانده بو نحس وناپاك نفس هیچ بر ملحده اولمسون غاشیه بردوش
یابق دیدکلرنی اموز اوزره کتورن خدمتکاره دیرلرکه بعض دیلنجیلر دخی انی کندینك الی التنده اولان برخدمتکاره
کوتردوب انك النه برچراغ ویرر پس معناسی کدالرك رئیسی وعباس دبس سنك غاشیه دارك منزله سنده دردیدی
(مثنوی) کفت امیر اینده فرمان خویش * زآتشم اکه نه چندین مجوش * شیخ ایتدی ای امیر بنده فرمانم ساکت
اول بنم آتشمدن آکاه دکلسن بوقدر جوش وخروش ایلمه یعنی چونکه بنم کارمك سروحقیقتنی بیلمزسن بیهوده یره
عتاب وسرزنش قیلمه دیدی (مثنوی) بهر نان درخویش حرصی دیده می * اشکمی نان خواه رابدریدمی * اکر ناندن
اوتری کندمده برحرص وطمع کوریدم بنم نان استیجی قارنمی برتار ایدم وکندمی هلاك ایدرایدم (مثنوی) هفت سال
ازسوز عشق جسم بز * دربیابان خورده ام من برك رز * تا زبرك خشك وتازه خوردنم * سبز کشته بود این رنك تنم *
یدی ییل جسم وتن پشوریجی عشقك سوز وحرارتندن بیابانده بن آصمه یپراغی یمشم تا کم آصمه چبوغنك قوروباش
یپراغی اکل ایدلدن بری بوجسم وتنمك رنکی سبز ولطیف اولمشدر یعنی جسممی پخته قیلیجی عشقك سوز وتأثیرندن
بیابانده یدی ییل ساکن اولوب آصمه اغاجنك یپراغی یدم بوخودسنك وجهلنك معلومیدرحتی خشك وتازه
یپراق یمکدن بنم بوبدنمك رنکی یشل اولمشدی بونده تنبیه واردر شومعنایه که اصحاب کمالدن برشیخ عارف کندینك
حسن حالنی وبعض خصالنی وریاضت اوزره اولان اعمالنی کندی حقنده سوءظن ایلین برکسه نك انکارنی وظننی
ازاله ایلکدن اوتری اکا سویلسه وکندینك بی غرض وپاك اولدیغنی اثبات ایچون احوال شریفه سندن بعض حالنی اکا
نقل ایلسه مذموم دکلدر بونلرك بوکونه کندی حسن حالنی سویلمك خودفروشلرك حسن حالنی سویلمك کبی دکلدر بلکه
بونلرك مرادی اول منکری انکاردن وسوءظن مرتبه سندن خلاص ایلمکدر (مثنوی) تاتو باشی درحجاب بوالبشر *
سرسری درعاشقان کمترنکر * زیرکان که موی ها بشکافتند * علم هیئت راباجان دریافتند * ای امیر مادامکه سن بوالبشر
حجابنده اوله سن عاشقلره سرسری نظر ایلمه مثلا نیجه زیرك وعاقللر که دقتده مو یاردیلر علم هیئتی جانله بولدیلر
یعنی ای اهل صورت مادامکه سن ابوالبشر اولان آدم حضرتلرینك حجابنده اوله سن مقصود بنی آدم اوله سن وبشریت
مرتبه لرنده قاله سن عاشقلره اول مرتبه ده ایکن بشریت کوزیله بیهوده یره نظر ایلمه که بشر کوزی عاشقلرك سرنی
وحقیقتنی بیلمکه وکورمکه قادر اولمز نیجه زیرکلر عقلیاتده ونقلیاتده قیلی قرق یاروب تمام تحقیقلر وتدقیقلر ایلدیلر علم
هیئتی جانله وکمالیله بولدیلر علم هیئتدن مراد هیئت افلاکی واوضاع نجومی وآنلرك دوارنی وسایرنی وبروجنی
بیلمکدر (م ی) علم نیرنجات وسحر وفلسفه * کرچه نشناسند حق المعرفه * لیك کوشیدند تا امکان خود) برکذشتند
ازهمه اقران خود * کذلك علم نیرنجات وسحری وفلسفه یی اکرچه حق معرفتله آکلمدیلر لیکن اول زیرکلر سعی
وکوشش ایلدیلر کندیلرك امکان واستعدادنه دك کندیلرك دوکلی اقرانندن کچدیلر نیرنجات نیرنجك جمعیدر
نیرنج نیرنکدن معربدر نیرنك حیله یه دیرلر ونقاشلرك رسملرینه دخی دیرلر علم نیرنجات حیله لر علمی ویاخود سحرلر دینسه
دخی جائزدر اولورمراد شعبده علمیدر اما اکثر نسخه لرده نارنجات یازلمشدر نارنجات استعمال حسبیله مشهور
اولمشدر اما اصلنده نیرنجاتدر نارنجات یازنلر غلط مشهورك کاتب اولمغنی اولی کوردیلر وسحر لغتده سببی ادراك
ناسدن خفی اولان علمه وسحرك شرحی وانواعی جلد ثالثده اوائله قریب ساحر بحثلری سرخنده مرور ایلمشدر اول

مجلرده طلب اولنه فلسفه علم حکمته دیرلر که عقلله حاصل اوله یعنی زیرکان جهان شو اوج علمی تحصیل ایلدیلر
وبو علملرده فایق اولدیلر اکرچه حق معرفتله بیله مدیلر وبو علملرك کنهنه واصل اوله مدیلر ولیکن تا ممکن اولدیغی مرتبه
بو علملردن سعی وکوشش قیلدیلر حتی کندیلرك دوکلی اقرانندن علمده کچدیلر وجمله یه تفوق قیلدیلر (مثنوی) عشق
غیرت کردوزیشان درکشید * شد چنین خورشید زیشان ناپدید * نور چشمی کو بروز استاره دید * آفتابی چون
ازورود درکشید * عشق الهی غیرت ایلدی وکندی یی آنلردن چکدی بوتجلی نورانی آفتاب آنلردن ناپدید اولدی
شول برکوزك نوریکه اوکوندز استاره یی کوردی بویله برنورانی آفتاب نیچون اول کسه دن یوز چکدی یعنی زیرکان
جهانکه علم هیئتده بومرتبه موشکاف ومدقق اولمش ایکن وعلم نارنجات وسحرده وفلسفه ده حکمت
وهندسه ده بوقدر مهارت بولمش وهر بری تحقیقلر وتصنیفلر قیلمش ایکن علم عشق ومحبت غیرت ایلدی بونلردن
کندیسنی چکدی وپنهان ایلدی بونك کبی برخورشید انور وآفتاب اکبر بونلردن ناپدید اولدی واحتجاب واختفا
قیلدی عجبدرکه بونلرك کوزی کوندز آسمانده شهاب یلدزنی کورمك قابل اوله بونك کبی برآفتاب اعظم بونلردن
نیجه یوز چکه واختفا قیله بونلرخفی اولان دقیق شیلری کوره لرجلی اولان اظهر وانور آفتابی نیچون کورمیه لرمراد
عشق ومحبت اظهر من الشمس ایکن بوقدر عقلا کلمشلر کتمشلر هر بری برکونه علمده نیجه تصنیف وتحقیقلر ایتمشلر
اما عشق ومحبت ندر بیلممشلر وآنك نورنی کورمکه قادر اوله مامشلر بونده بوطائفه نك کورودوربین اولملرینه وکندیلره
لازم اولمینی کوروب الزم واهم اولان کاری ترك قیلملرینه تنبیه وتوبیخ واردر (مثنوی) زین کذرکن پند من بپذیر
هین * عاشقانرا تو بچشم عشق بین * وقت نازك باشد وجان دررصد * بانتوان کفت آن دم عذر خود * بوندن کچ
اکاه اول بنم پندمی قبول ایله عاشقلری سن عشق کوزیله کور وقت نازك وجان رصدده در اول دم کندی عذرمی سکا
دیمکلکه امکان اولمز بو بیتلر اکرچه شیخ لسانندن امیره خطابا دینلمشدر ولیکن مقصود عموما اهل غفلته خطابدر
یعنی حضرت شیخ دیرکه ای غافل بو عاشقلره طعن وتشنیعدن کذر ایله وآنلره حقیقت نظریله نظر ایله
بنم نصیحتمی قبول ایله عاشقلری کورمك استرسك سن ینه عشق ومحبت کوزیله کوررسن والا بشریت کوزی
آنلرك علوشاننی ادراك ایلمکده عاجزدر عاشقلرك وقتی نازك وجانلری دخی معشوقلرینك رصدنده اولور
غیریلره التفات ایلیوب آنلره کندیلرك حالنی وعذرنی اول دمده دیمکه قادر اولمزلر همان سن متنبه اولوب
بی قیل وقال بونلرك ذوقندن ودروندن برحالت اخذ ایده کور والا محروم قالورسن (مثنوی) فهم کن موقوف ان
کفتن مباش * سینه های عاشقانرا کم خراش * بی کمانی برده توزین نشاط * حزم امکذار وبکن احتیاط *
واجبست وجائزست ومستحیل * این وسط رکیردر حزم ای دخیل * بو پندی فهم ایله اول سوییلمکلکه
موقوف اولمه غفلت ایدوب طعنله عاشقلرك سینه لرنی طرملمه ای غافل سن بونشاطدن برکمان ایتمشسن حزمی ترك
ایلمه واحتیاط ایله زیرابو جهانده واجب وار وجائز وار ومستحیل واردر ای دخیل ایدیجی حزمده سن بو وسطی طوت
یعنی بنم پندمی قبول ایله وعاشقلرك سرنی فهم ایله اول قیل وقاله مغرور اولمه زیرا عاشقلرك سرین فهم ایلیوب مجرد
ظاهرده اولان عملرینه باقوب آنلر حقنده قیل وقال ایلرسك آنلرك سینه سنی خراشیده ایلمش اولورسن سن ایسك
عشاقك سرور ونشاطندن بوانه دك بر کمان ایتمشسن وبر رایحه اخذ ایتمشسن لازم کلدیکه شدت رأیی ترك ایلیوب
احتیاط واهتمام ایلیه سن عشاق الهینك کارنی بیلمك اوج مرتبه دن خالی دکلدر بری بودرکه واجبدر وبری دخی جائزدر
وبری دخی محالدر پس ای بوقوملرحیاتنه صکره دن داخل اولان کسه ویاخود بونلر حقنده دخل قیلان کسه
خیر الامور اوسطها حدیثنك مقتضاسنجه اوسط که جائزدرسن جائز اولان مرتبه یی طوت وبونلرله وسط الحال معامله
ایت (کریان شدن امیر از نصیحت شیخ وعکس صدق او وایثار کردن مخزن بعد ازان کستاخی واستعصام شیخ وقبول
نا کردن وکفتن که من بی اشارت نیارم تصرف کردن) بوسرخ شریف امیر شیخك نصیحتندن کریان اولمسنك واول شیخك
صدقنك عکسی آنده ظاهر اولمسنك بیانندهدر وامیر شیخك بوخصوصده صادق اولدیغنی بیلدکدنصکره واول
کستاخلغی قیلدقدنصکره مخزننی شیخه بذل وایثار ایلمسنك بیانندهدر وشیخك استعصام ایلمسنك ودخی واول مخزنی
قبول ایلمسنك بیانندهدر ودخی بویله دیمسنك بیانندهدرکه بن حق تعالینك اشارتی اولمینجه بوخزینه ده برتصرف
ایلمکه قادردکلم (مثنوی) این بکفت وکریه درشد های های * اشك غلطان بررخ اوجابجای * صدق اوهم برضمیر میر
زد * عشق هردم طرفه دیکی می پزد * حضرت شیخ امیره بونصیحتلری دیدی دخی های های کریه ونوحه ده
اولدی اشکی انك یوزی اوزره جابجا غلطان اولدی یعنی شیخ حضرتلری بونصیحتلری چونکیم امیره دیدی
اندنصکره های های ایلیوب برمرتبه اغلدیکه انك کوزینك یاشی یوزی اوزرینه پر پر اولندی هم اول شیخ منیرك

صدق درونی امیرك ضمیرنه اوردی بوکونه حالات غریبه عشقك شانندن عجب دکادر عشق هردمده بر طرفه چولاك
بشوروریعنی آتش عشق هرزمانده برعجب چولان قیلادرکه انك هر برجوششی بر آخر جوششنه مغایر اولور الحاصل
هر آنده (مثنوی) صدق عاشق بر جمادی می تند * چه عجب کر بر دل دانا زند * صدق موسی بر عصا وکوه زد * بلکه
بردریای پرشکوه زد * صدق احمد بر جمال ماه زد * بلکه بر خورشید درخشان راه زد * عاشقك صدقی بردنی جماد اوزره
طوقنورنه عجب اکر عاقل ودانانك دل وجاننه اوره مثلا حضرت موسی علیه السلامك صدقی عصا وکوه اوزره اوردی
بلکه پرشکوه اولان دریا اوزره اوردی کذلك حضرت احمد صلی الله علیه وسلمك صدقی ماهك جمالی اوزره اوردی بلکه
خورشید درخشان اوزره یول اوردی چونکه حالنده کذب شائبه سی اولمیان حق تعالینك عاشق صادقلرینك صدقی
جمادات اوزره تأثیر ایلرقنده قالدیکه دانا اولان انسانك قلبنه تأثیر ایلمیه اکر صدق عاشق برعاقلك قلبنه تأثیر ایلسه عجب
دکادر اکر عاشقلرك صدقنك جماداته تأثیر ایلسنه مثال استرسك انبیای عظام صلوات الله علیهم اجمعین حق تعالینك
عاشق وصادقلریدر بوجمله دن حضرت موسی علیه السلامك صدقی عصا اوزره اوردی آنی اژدرها قیلدی وکوه طور
اوزره طوقندقده اول کوه طورانك صدقی واسطه سیله ظهوره کلن تجلی الهیدن صدکوك ومتلاشی اولدی ودریای
قلزمه دخی صدقیله عصایی ضرب ایلدیکندن اولدر یا منفلق اولوب اون ایکی یول اولدی حتی سبطیلر آندن امن
وسلامتله کذر قیلدی حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلمك صدقی ماهك جمالنه تأثیر ایلدی وآنی آسمانده ایکی
شق قیلدی نتکم حق تعالی (اقتربت الساعة وانشق القمر) دیو سورهٔ قمرده آندن خبر ویردی بلکه اول حضرت علیه
السلامك صدقی خورشید درخشانك یولنی اوردی نتکم روایت اولنور برکون اول حضرت عصر وقتنده قریب نائم
اولدیلر حتی کونش غروبه واروب صلوهٔ مغربك وقتی کلدی اول حضرت بیدار اولدیلر کوردیلر آفتاب غروبه وارمش
وصلوهٔ عصر فوت اولمش پس دعا ایلدیلر حق تعالی حضرتلری آفتابی ینه صلوهٔ عصر قیلمق جائز اوله جق قدر رد
ایلیوب کونش طوغوب اول حضرت نمازی ادا ایلدکارندنصکره ینه غروب ایلدی خورشید درخشانك یولنی
اورمسی بومناسبتله در الحاصل انبیای کرام واولیای عظام هرنه ایشلر ایلرسه صدقیله ایشلیوب صدقلری برکاتنده
ایشلری دخی ظهوره کلدی اسم اعظم دیدکلری دخی صدقدر وبو صدق برسیف الله صارمدرکه هر نیه وضع ایلسلر
البته آنی قطع ایلر کما قال ذو النون الصدق سیف الله فی ارضه ما وضع علی شیء الا قطع (مثنوی) روبروآورده هردو در نفیر
کشته کریان هم امیر وهم فقیر * شیخ منیر قدس سره الجلیل ایله امیر هم ایکیسی نفیرده یوزیوزه کتورمش هم امیر
وهم اول شیخ فقیر کریان اولمش (مثنوی) ساعتی بسیار چون بکریستند * کفت میر اورا که خیزای ارجمند * الحاصل
فقیر اولان شیخه اول امیر اول دم بر ساعت مقداری وچوق زمان چونکم اغلشدیلر پس امیر شیخه ایتدیکه قالق ای
ارجمند (مثنوی) هرچه خواهی از خزانه برکزین * کرچه استحقاق داری صد چنین * هرنه استرسك خزینه دن اختیار
ایله اکرچه یوز بوجقلین مال ومناله استحقاق طوترسن (مثنوی) خانه آن تست هرچت میل هست * برکزین خود هر
دوعالم اندکست * هرنه که سنك میلك وار در خانه سنکدر اختیار وقبول ایله اکرچه ایکی عالم سنك همتکه نسبت
اندکدر یعنی سن بر عالی همتسن که دنیا وآخرت سنك قتنده متاع قلیل مثابه سنده در بنم خانه مدن هرنه استرسك
قبول ایله او سنکدر بنم دکلدر دیدی (م ی) کفت دستوری ندادندم چنین * که بدست خویش چیزی برکزین) حضرت
شیخ کا جواب ویروب دیدی بکا بونك کبی دستور ویرمدیلر که کندی الکله بر نسنه اختیار ایله یعنی حق جانبندن بکا
بوکونه دستور یوقدرکه بر کسه نك خانه سنه کیروب آنك ملکندن صاحبنك رضاسی وار ایکن ینه بر شیء کندم قبول ایلیم
(م ی) من زخود نتوانم این کردن فضول * که کنم من این دخیلانه دخول * بن کندمدن بو فضول وکستاخلغی ایلمکه
قادر دکلم که بن دخیلانه دخول ایلیم دخیل بر قومك ایچنه صکره دن کلوب داخل اولان وآنلر ایچنده من وجه بیکانه
اولان کسه یه دیرلر شیخ حضرتلری اکا تعریض طریقیله بوکونه جواب ویروب ایتدی بن کندی الم ایله بر شیء قبول ایلزم
ودخیللر کبی بو خانه یه دخول قیلمزم وبن بو فضوللکی کندمدن ایلمکه قادر اولمزم کان برسبیل الکنایه بیوردیلر که بنم طریقم
بودرکه برکسه کندی مالنی رضاسیله بکا الماغه عرض ایلسه بن انی کندی اختیارمله استدیکم قدر اندن المزم اما آنك
قلبنه قلیل وکثیر هرنه شیء ویرمك کاورسه واول دخی رضاء لوجه الله کندی الیله مالندن اخراج ایدوب انفاق ایلرسه
آنی قبول ایلرم دیدی لیکن امیر بوکنایه نك معناسندن خبردار اولمیوب کندی الیله قلبندن قوبانی چقاروب ویرمدی
(مثنوی) این بهانه کرد ومهره در ربود * مانع آن بد که آن عطا صادق نبود * وشیخ دخی بونی بهانه ایلدی ومهره یی قاپدی
یعنی شیخ بکا کندی الم ایله الماغه بکا دستور یوقدر دیو بوسوزی بهانه قیلدی ومهرهٔ قیل وقالی اورته دن قالدیروب امیرك
خانه سندن رجوع قیلدی الماغه اول مانع اولدیکه اول عطا سنده صادق دکل ایدی اکر عطاسنده صادق اولیدی

شیخك مرادنی فهم ایلیوب کندی قلبندن قوبانی شیخك حضورنه کتورردی شیخ دخی آنی قبول ایلردی
چونکم امیرك اول عطاده صدقی اولمدی شیخ دخی آنی قبول قیلمدی (مثنوی) بود صادق زانکه بی غل بود خشم *
شیخ راهر صدق می نامد بچشم * کفت فرمانم چنین دادست اله * که کدایانه برونانی بخواه * نعم امیرك عطاسی من وجه
صادق ایدی زیرا که بی غل وبی خشم ایدی لیکن هر صدق حضرت شیخك کوزینه کلمدی بعض نسخه ده مصرع اول
(نه که صادق بود پاك از غل وخشم) واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی شیخك قبولنه مانع اول اولدیکه اول عطا صادق
دکل ایدی یوق بویله دکلدر من وجه صادق ودخی کینه وخشمدن پاك ایدی دیمك اولور ونون نافیه بیت اولده اولان
آن عطا صادق نبود دیونفی ایلدکلرنی نفیدر شیخ دیدیکه بکا الله بویله فرمان ویردی که یوری کدالر کبی برنان استه
نسخهٔ اول اوزره بیت اول سؤال مقدره جواب اولور کان برسائل دیرکه چونکم امیر عطاسنده صادق اولدی وشیخدن
دخی خوفی یوغدی نیچون کریه قیلدی ونیچه خانه سنکدر کل بنم خانه مده اولنی هرنه استرسك قبول ایله دیدی جواب
بیوررلر نعم اول امیر عطاسنده من وجه صادق ایدی زیرا انك قلبنده کین وغضب یوق ایدی وبوسوزی صدقله وصفای
قلبله دیدی ولیکن شیخك هر صدق کوزینه کلمدی وبو قدر صدقه وخلوصه التفات قیلمدی واکا بویله دیو جواب ویردیکه
حضرت الله بکا بویله فرمان ایلدی که یوری کدالر کبی در بدر نان طلب ایله چونکم فرمان الهی بویله در بن کسه نك رزقنه
دست درازلق قیلمزم دیوب کندی مقامنه کلدی وآنده ساکن اولدی (اشارت آمدن از غیب شیخ را که این دو سال
بفرمان ما بستدی وبدادی بعد ازین بده ومستان دست در زیر حصیری کن که آنرا چون انبان ابو هریره کردیم در حق تو
هرچه خواهی بیابی) بو سرخ شریف حضرت شیخه عالم غیبدن اشارت کلمسیدرکه بو ایکی ییل بزم امریزله
الدك ویردك اما بوندنصکره برکسه دن الملکی حصیرك التنه ایله زیرا اول حصیرك التنی سنك حقکده ابو هریره نك
انبانی کبی ایلدك هرنی که استرسك انك التنده بوله سن نتکم حضرت ابو هریره رضی الله عنه هرنی استسه انبانی ایچره
ال صوقردی وآنی انبانی ایچره باذن الله بولوردی (تا یقین شود عالمیانرا که ورای این عالمیست که خاك بکف کیری
زر شود مرده در وآید زنده شود نحس اکبر در وی آید سعد اکبر شود کفر در او آید ایمان کردد زهر در او آید تریاق شود)
تا عالمه یقین ومحقق اوله که بو عالم حسك وراسنده بر اولو عالم واردرکه اکر بو عالمك خاکنی اله سن زر خالص اولور هم
بو عالمك مرده سی آنده زنده اولور بو عالمده اولان نحس اکبر اول عالمه کله انك نورانیتیله سعد اکبر اولور دخی بو عالمك
کفری آنده کله ایمان وایقان محض اولور نتکم فی المثل کارلر آخرته واردقده اصلا کفر قالمز ولیکن اول عالمده کوردکاری
ایمان آنلره نفع قیلمز هم بو عالمك زهری انده کله تریاق صاف اولور (نه داخل این عالمست ونه خارج این عالم نه تحت ونه
فوق نه متصل نه منفصل بی چون وبی چکونه هردم ازو هزاران اثر ونمونه ظاهر می شود) اول عالم غیب نه بو عالمه
داخل ونه بو عالمدن خارجدرونه بو عالمك فوقنده ونه بو عالمك تحتنده درونه بو عالمه متصل ونه بو عالمدن منفصلدر
بلکه بی چون وبی چکونه در هردم او عالمدن بو عالمده هزار آثار ونمونه پیدا وظاهر اولور (چنانکه صنعت دست
با صورت دست وغمزهٔ چشم با صورت چشم وفصاحت زبان با صورت زبان نه داخلست ونه خارج نه متصلست ونه
منفصل والعاقل یکفیه الاشاره مثلا آنجلین که دستك صنعتی دستك صورتنه نسبتله وچشمك غمزه وکرشمه سی چشمك
صورتنه نسبتله وزبانك فصاحت وبیانی زبانك صورتنه نسبتله بوجمله نه داخلدر ونه اندن خارجدر نه متصلدر
ونه منفصلدر کذلك عالم معنی عالم صورته نسبتله بوذکر اولنان مثاللر کبیدر ودخی کالدهن فی السمسم والنار فی الحدید
ورایحة الورد فی الورد والروح فی الجسد بوجمله سی عالم ملکوتندر وعالم شهادت نه کونه در بیانك استینه بوقدر
کفایت قیلور اکر برکسه عالم ملکوت مثاللردن آنی فهم قیلور باخصوصکه اکر کندینك نفسنی بیلورسه (وفی انفسکم
افلا تبصرون) آیت کریمه سنك موجبنجه هرنه دیلرسه کندیده بولور وعالم لاهوتی وعالم جبروتی وعالم ملکوت
وعالم ناسوتی بوجمله یی کندی نفسنده مشاهده قیلور مع هذا بو عالملر آنك جسمنه نه متصل ونه منفصلدرونه اکا داخل
ونه اندن خارجدر بلکه بی کم وبی کیف بر معنادر بصیرتی اولان کسه یه بو قدر اشارت کفایت ایدر (م ی) تا دو سال این
کار کرد آن مرد کار * بعد زان امر آمدش از کردکار * ایکی ییله دك اول مرد کار بو ایشی ایلدی آندنصکره یعنی ایکی
ییلدنصکره حضرت کردکاردن امر کلدی واول عزیزك قلبنه بویله الهام اولدی (مثنوی) بعد زین می ده ولی از کس
مخواه * ما بدادیمت زغیب این دستکاه * شمدنصکره خلقه ویر ولیکن کسه دن نسنه استمه بز عالم غیبدن بو دستکاه
وقدرتی سکا ویردك (مثنوی) هرکه خواهد از تو از یك تا هزار * دست در زیر حصیری کن برار * هرکیمکه سندن بردن
بیکه دك استر بر حصیرك التنه ال ایله بو قرو کتور یعنی نه قدر سندن برکسه کلوب برشیء مراد ایلسه سن همان دم الکی
حصیرك التنه صوقوب بعده الکه هرنه کاورسه چقاروب اول کسه یه ویر (م ی) هین ز کنج رحمت بی مر بده * در کف تو خاك

كردد زر بده * آ كه اول بى حساب اولان رحمت كنجندن محتاج اولنلره وير بو خاك سنك الكده زر اولور چونكم زر اوله
آنى فقيرا ولنلره ويرب مر بونده بى شمار معناسنه در (مثنوى) هرچه خواهندت بده منديش ازان) داد يزدانرا تو بيش
از بيش دان * هرنه كه محتاج اولنلر كاوب سندن استيه لرانى ويراندن فكر واند يشه ايلمه يعنى سندن استدكارى
قدرشى انلره ويرمكدن بلكه صوكنده عطاى الهى نقصان پذير اوله ديو انديشه قيلمه حق تعالينك داد وعطاسى سن
حددن زياده بيل (مثنوى) در عطاى مانه تخسيرونه كم * نه پشيمانى نه حسرت زين كرم * بزم عطامزده اصلا تخسير
وكم يوقدر بوكرمدن نه پشيمانلق وارد رنه حسرت وارد رتخسير ازالقدن دوكمكه ديرلر يعنى معطى وجواد اولان خدا
اول صاحب رشاده ديديكه صقين خاطركه وهم وشبهه كلمسون بزم عطامزده نه دوكمك ونه نقصان وارد رونه پشيمان
اولمق ونه بوكرمدن حسرت يمك وارد رنه كم دنيا خواجه لرى بر بنده سنه وافر مال ونعمت اعطا ايلسه لر برزمان
اولور كه آندن پشيمان اولوب اول ويرد يكنه حسرت يمك قابلدر اما بزم موهبت وعطامز بوكونه دكلدر بر بنده مزه
برعطا وكرمى كه ايليه وزاندن اصلا پشيمان اولمز زوانكيچون حسرت دخى يمه زز (مثنوى) دست زير بوريا كن
اى سند * از براى روى پوش چشم بد * دستكى حصيرك آلتنه ايله اى سند بد چشم روپوش اولمقدن اوترى يعنى اى شيخ
معتقد سوء نظر صاحبلر نه پرده وحجاب اولمقدن اوترى الكى حصيرك آلتنه صوقوب اخراج ايله تا انلر حصيرك
آلتنده درهم ودينار وار در صانسونلر وسيه نظر قيلسونلر والاسنك اول حصيرا لتنه ال صوقمكه دخى احتياجك
يوقدر بلكه عالم غيبدن بلاسبب هرنه ويرسك اول سيم وزر اولور وليكن بوال حصيرا لتنه صوقق خلقه پردو پوش
اولسون ديدى (مثنوى) پس ززير بوريا بركن تو مشت * ده بدست سائلى بشكسته پشت * پس اى شيخ بوريانك
آلتندن سن اوچكى پرايله ارقه سى صنمش سائلك النه وير يعنى فقردن شكسته اولمش وكسب وكاردن عاجز قالمش
اهل حاجته انى انفاق ايله (مثنوى) بعد ازين از اجر ناممنون بده * هركه خواهد كوهر مكنون بده * بوندنصكره
اجرناممنوندن وير يعنى بوندنصكره سكا دستور نامقطوع اولان اجر بخششدن محتاج اولنلره اير كورهر كيمكه استر
كوهر مكنون ويريعنى مستور اولان كوهرى اكا عطا ايله تا اول ذى قيمت اولان كوهردن غنى اوله ودفع احتياج قيله
ديدى (م ى) رو يد الله فوق ايديهم تو باش) همچو دست حق كزافى رزق باش * بورى سن (يد الله فوق ايديهم) اول دست
حق كبى كزاف بيره رزق صاچ كزافى ديمك بونده بى سبب وبى عوض ديمك معناسنه اولور يعنى جناب حق جل شانه اول
پيغمبر عليه السلامك وارث كاملنه برسبيل الهام بويله ديديكه اى وارث نبوى اولان شيخ يورى سنك الك بخشايش
وعطاده الله الى اولسون الله الى جمله الرك فوقنده در حق الى كبى بلاسبب عباد اللهه نثار رزق ايله سوره فتحده اولان
(يد الله فوق ايديهم) آيت كريمه سنه بونده اشارت وارد رو اللهه يد اطلاقى متشابهاتندرتا و يل ايدنلر قدرت ايله
تأويل ايلمشلردر نه كم جلد اولده وصيت كردن پيغمبر عليه السلام مر على را سر خنده (دست حق اوراچو دست
خويش خواند) بيتنك شرحنده مرور ايلمشدر آنده طلب اولنه پيغمبر عليه السلام حضرتلرينك دست شريفى يعتده
الله الى مثابه سنده اولديغى كبى شيخك دخى الى عطا وبخشايشده الله الى مثابه سنده اولور (مثنوى) وامدارانرا زعهده
وارهان * همچو باران سبزكن فرش جهان * وامدار اولنلرى عهده دن خلاص ايله باران كبى فرش جهانى سبز
ولطيف ايله يعنى مديونلرى دينندن قورتار باران رحمت فرش جهانى سبز وتازه ايلديكى كبى سن دخى باران عطا
وموهبتله قلوب انسانى وبساط اكوانى لطيف وتازه قيل ديدى (مثنوى) بوديك سال دكر كارش همين * كه بدادى
زروز كيسه رب دين * زرشدى خاك سيه اندر كفش * حاتم طايى كدايى در صفش * اول عزيزك كارى بر سنه دخى
همان بو اولدى كه رب دينك كيسه سندن محتاج اولنلره زرويرردى اول عزيزك كفنده خاك سياه زر اولوردى بر مرتبه
غنى وسخى اولديكه حاتم طايى آنك صفنده بركدا ايدى بوجمله عطاى الهيدن برى دخى شول كرامت ايديكه اول عزيزك
حضورنه برسائل كلديكى اول كامل آنك ما فى الضميرنه مطلع اولوروندشيء استديكنى بيلوردى نه كم بو سرخ شريفدن
بو معنى ظاهر اولور (دانستن شيخ ضمير سائل را بى كفتن ودانستن قدر وام وامداران بى كفتن كه نشان آن باشد كه اخرج
بصفاتى الى خلقى) بو سرخ شريف شيخ محمد حضرتلرينك سائلك ضميرنى بى كفتن بيلمسيدر ووامدارلرك وامنك
قدرنى يعنى مديونلرك دينك مقدارنى سويلمدين بيلمسنك بياننده دركه بوانك نشانى اولوركه حق تعالى بنم
صفاتمله بنم خلقمه خروج ايله ديدى يعنى شيخك بى عوض وبلاغرض عطا قيلمسى وسائل اولنلرك ضميرنى بيلمسى
ودخى بونلردن غيرى اولان صفتلر آنك نشان وعلامتى اولوركه الله تبارك وتعالى برولينه عبدى اخرج بصفاتى الى
خلقى ديه يعنى بنم صفتلرمله بلاغرض ويرمك وبلاعوض برقوله لطف ايركورمكد روما فى الصدورى بيلمك وسر وجهره
عالم اولمق درسندخى بنم اوصافمله موصوف اولوب واخلاقمله تخلق قيلوب مخلوقم جانبنه خروج وظهور ايله تا سنى

كورن

كورن بنى كوره وسنك وجودكده اولان اوصافى مشاهده قيلان بنم وصفلرم ايديكن بيله دير بو معنى بصفاتى ده باء مع
معناسنه اولديغى اوزره دربو محلده تقريرا يچون اولسه ده جائز اولور بو تقدير اوزره معنى كه وصفلر آنك نشانى اولوركه
حق تعالى بروليسنه بنم صفاتمى بنم مخلوقمه چقارتا انلرسنك وجودك آيينه سنده بنم اوصاف شريفه مى كوره لرديمك
اولور (م ى) حاجت خود كرنكفتى آن فقير * او بدادى وبدانستى ضمير * شيخك حضورنه كلن اول فقير اكركندى حاجتنى
شيخه ديمسيدى وبنم مرادم ياشيخ بوقدر درويا زياده درويا خود شوقدر شيدر ديو سويلمسيدى اول حضرت ضميرى
بيلوردى وضمير سائلده اولان شيء هرنه ايسه آنى اكا ويرردى (مثنوى) آنچه دردل داشتى آن پشت خم *
قدر آن دادى بدونه بيش وكم) اول نسنه يى كه اول ارقه سى اكرى قلبنده طوتاردى يعنى بار حاجت ومحنتدن ارقه سى
منحنى اولان فقير شول مرادى كه قلبنده طوتاردى اولقدر ويرردى اكانه زياده بلكه همان آنك قلبنده اولان قدر
ويرردى چونكم ناس ما بيننده شيخك بوكرامتلرى فاش وظاهر اولدى (مثنوى) پس بكفتندى چه دانستى كه او *
اين قدرانديشه دارداى عمو * پس اكا بعض كسه ديرلردى نه بيلديكه اول فقير بوقدر فكر واند يشه طوتاراى عمو
(مثنوى) او بكفتى خانه دل خلوتست * خالى از كديه مثال جنتست * شيخ حضرتلرى بويله ديرلره ديرايدى كوكل
خانه سى خلوتدر جنت مثالى كديه دن خاليدر يعنى كوكلم خانه سى جميعا اغيار وماسوى خاطره لردن خاليدر جنت
كدالقدن وفقر واحتياجدن خالى اولديغى كبى (مثنوى) اندرو جز عشق يزدان كار نيست * جز خيال وصل اوديار
نيست * اول دل خانه سى ايچره حضرت يزدانك عشقندن غيرى كار يوقدر آنك وصلى خيالندن غيرى بر شيء يوقدر
بلكه خانه دلده ساكن اولان انجق همان انك عشق بى مثالى ووصلتنك خياليدر (مثنوى) خانه را من روفتم از نيك
وبد * خانه ام پرست از عشق احد * بن خانه دلى نيك وبددن سپوردم بنم خانه درونم احدك عشقندن پردر آنده
غيرك مزاحمه سى يوقدر جميع تشويش وافكاردن واوساخ وزنكاردن آيينه كبى پاك ومجلا اولمشدر (مثنوى)
هرچه بينم اندرو غير خدا) آن من نبود بود آن كدا) پس خداى تعاليدن غيرى هرنيكه آنده كورم بيلورمكه آيينه دلده
صورت كوسترن فكر وخيال بنم دكلدر بنم مقابله مه كلن كدانك لا يقيدر (مثنوى) كر درآبى نخل با عرجون نمود
جز عكس نخله بيرون نبود * در تك آب ار ببينى صورتى * عكس بيرون باشد آن نقش اى فتى * مثلا اكر آبك ايچنده
نخل با عرجون كورنسه اول آب ايچره كورينن صورخارجده اولان نخله نك عكسندن غيرى دكلدر آبك قعرنده اكر
برصورت كوره سن نقش وصورت طشره نك عكسيدر اى فتى نخله خرما اغاجيدر عرجون خرما صالقمينك بوداغيدركه
صالقمى كسلدكدنصكره برنده قالوب صكره هلال كبى منحنى اولور يعنى اصحاب مكاشفه نك درونى آب صافى كبى
غل وغشدن خاليدر چون انلرك مقابله سنه وحضورنه بركمسه كلسه وانك باطننده برخيال اولسه درحال انك حالى
صاحب كشفك قلبنه منعكس اولور مثلا برآبده يا خرما اغاجى ويا خرما صالقمينك دالى كورنسه بو مقرردركه اول
آب ايچره كورينن شكل طشره ده اولان خرما اغاجنك عكسندن غيرى دكلدر كذلك برآبك قعرنده برصورت كورسك
اول صورت هم خارجده اولان صورتك عكسيدر پس ارباب صفانك درونده مرئى اولان خيال وصوردخى خارجده
اولان كمسه لرك خيال وصوريدر والا انلرك باطنى حقدن غيريدن خالى وصافيدر (مثنوى) ليك تا آب از قذى
خالى شدن * تنقيه شرطست درجوى بدن * تا نماند تيركى وخس درو * تا امين كردد نمايد عكس رو * وليكن
آب خس وخاشاكدن خالى وپاك اولنجيه دك بدن جوينده تنقيه ايلمك شرطدر قذى خاشاك وخس معناسنه در
بعض نسخه ده قذى برينه قذر واقع اولمشدر قذر نجاسته ديرلر تا كم بدن جوينده تيره لك وخس قالميه تا جوى بدن
امين اوله يوزك عكسنى كوستره يعنى خارجده اولان اشكال وصورلك آب ايچره رونما اولمسنه دك آبى خس
وخاشاكدن وكدوراتدن تنقيه وپاك ايلمك شرط اولديغى كبى خارج عالمده اولان كمسه لرك دخى صورت باطنه واسرار
مكنونه لرى بركمسه نك مقابله سنه كلدكلرنده اول كمسه نك آب قلبنده انلرك خيالى وصورت حالى بكماله كورنمكه
آب قلب خس وخاشاك افكار فاسده وخيالات مهمله دن پاك اولنجيه دك واصلا درونده غل وغش قالمينجيه دك
بدن نهرنى تنقيه وتطهير ايلمك شرطدر حتى بدن جوينده كدورات نفسانيه وخس وخاشاك جسمانيه دن براثر
قالميه تا كم بدن جويى خس وخاشاك نفسانيه وكدورات جسمانيه زحمتندن امين اوله اندنصكره هر شيئك وجه
باطننك عكسى آنده يوز كوستره واول دخى قلبنه كلن خيال اول كمسه نك قلبنك خيالى اولديغنى بيله اكر درون
آب صافى كبى پاك اولمزسه كندينك خيالنى غيرك خيالى صانور پس كشف ضميره قادر اوله ميوب اوهام وخيالات
مرتبه سنده قالور (مثنوى) جز كلابه در تنت كواى مقل * آب صافى كن زكل اى خصم دل * تو براى هر دمى
كز خواب وخور * خاك ريزى اندرين جو بيشتر * اى مقل سنك تنكده كلابه دن غيرى قنى آبى كلدن صافى ايله اى جان

ودلك خصمی سن انك اوزرینه سن هردمده كه خواب وخوردن بوجوی ایچره زیاده رك خاك دوكه سن كلا بهكا تاك اولان صو به دیرلر مقل فقیره دیرلر یعنی جوی بدنی كدر وقذر قالمنجه دلك وخس وخاشاكدن پاك اولنجیه دك تقیه ایلك شرطدر امای فقیرسنك بدنكده بولانق صودن ویرامن خوبدن غیری نه واردرای دل وجانك خصمی اكر اسرار غیبه واقف وامورلاریبه عارف اولمق استرسك آب روحكی بدن كاندن صافی قیل وقلبك چشمه سنی كدورت وعلتدن پاك ایله وسن ایسك انك اوزرینه هردمده كه یمكدن واویومقدن بوجوی بدن ایچره حددن زیاده طپراق دوكرسن یعنی خاكدن حاصل اولان غدالری بدنه ضم ایلكله روحكی مكدر ایلیه سن هر بار كه بر سالك یمكه وایچمكه زیاده مقید اولسه ظلمت نفسانی انك درونی احاطه قیلور پس ضمائر اسراری انده یوز كوسترمز (سبب دانستن ضمیرهای خلق (مثنوی) چون دل آن آب زینها خالیست * عكس روها از برون در آب جست * پس ترا باطن مصفا ناشده * خانه پراز دیو ونسناس ودده * چون اول آبك دلی بونلردن خالیدر پس یوزلرك عكس واثری اول آبه صیچرادی پس سنك قلبك مصفا اولمش ایكن خانهٔ دل دیودن ونسناسدن وبرتیجی جانوردن پردر نسناسك معناسی وتحقیق وتفصیلی دردنجی جلدده حكایت آن مردكه ازسر جور بن سرخنده (لیك كفتم ناس من نسناس نی بیتنك شرحنده مرور ایلدی آنده طلب اولنه یعنی چونكم شول آبك كه درونی بو كدورتدن وخس وخاشاكدن خالی وپاك اوله خارجده اولان شیلرك یوزلری آب اوزره عكس اورر وآبه ناظر اولان اول اشكال وصوری اول آب صافی ایچره كورر پس ای كدورات نفسانیه ده قلان وخاك جسمانیه ایله آب قلبی مكدر اولان كسه سنك باطنك هنوز دخی مصفی اولمش وخس وخاشاك خیالاتدن نجات بولمش اوله سنك خانهٔ قلبك سباع صفتلرندن ووسواس ونسناس خویلرندن پردر مادامكه سنك قلبك خانهٔ دیودر اول نور الهی آنده نیجه ظهور قیلور وقلبك اسرار حقه نیجه واقف اولور (مثنوی) ای خری زاستیزه مانده در خری) كی ز ارواح مسیحی بو بری) كی شناسی كر خیالی سر كند * كز كدامین مكمنی سر برزند * چون خیالی میشود دارزهد تن * تا خیالات ازدرونه روفتن) ای استیزه وعناددن خرلقده قلان برنوع خر ارواح مسیحی وانفاس عیسویدن نیجه بوی ایلتورسن یعنی سنكه ستیزه وعناد ایلمكدن خرلقده واحمقلقده قالمش برنوع خرسن مسیحایه منسوب اولان ارواح طیبه دن وعیسوی اولان انفاس قدسیه دن نیجه رایحه الورسن وكبار مشایخك حیات بخش اولان كلمات نفیسه سندن نیجه صفا آلورسن نیجون اكلرسن اكر درونكدن برخیال سر ایلیه كه قنغی مكمندن سر بوقرواورر یعنی چونكم سن خرلق وحیوانلق صفتنده قاله سن وارواح مسیحیدن غافل اوله سن اكر برخیال سنك درونكدن ظاهر اولسه آنی نیجون فهم ایلرسن كه اول خیال قلبك قنغی مكمندن وزاویه سندن ظهوره كلور قلبك كمینكاهی چوقدر وخواطره نهایت یوقدر ولیكن درت نوعه منقسمدر اولا خواطر نفسانی وثانیا خواطر شیطانی وثالثا ملكی ورابعا الهام الهیدر بعضلر خواطر ملبوسه یی دخی برنوع طوتوب خواطر بش قسمدر دیمشلردر زهددن سالكك تنی برخیال كبی اولور درونندن خیالات سپورلنجیه دك یاخود درونندن اول سالك خیالاتی سپورنجیه دك دیمك اولور زهد بونده مجردترك معناسنه در كر كسه متاع دنیویه یی ترك اولسون وكر كسه مشتهای نفسانیه یی ترك اولسون یعنی سالك كندی قلبندن خیالات مختلفه یی سپورنجیه دك وافكار نفسانیه یی خانهٔ دلدن سورنجیه دك آنك بدنی نفسینك مشتهاسنی ترك ایلمكده وجسمنه ریاضت ویرمكده برخیال كبی اولور آسان وجهله وساوس شیطانی وخواطر نفسانی خانهٔ دلدن طشره كتمز جمله نك محبتنی سالك كندی قلبندن اخراج ایتمینجه ومشتهای نفسنی ترك قیلمینجه صفامی نه سنه تمیز پس خواطر شیطانیه یی الهام الهیه دن فرق وتمییز ایتمز ونفس وشیطان صورت صلاحدن كلوب خواطر ملبوسه ایله آنی اضلال ایلسه اول خاطره لری شرعه توفیق ایدوب وصلاحه حمل قیلوب نفس وشیطانه تابع اولور وآنلرك مكر وفسادنی بیله مدیكندن عاقبت كندیسنی هلاك وبواره مبتلا قیلور نته كم خر بیچاره روباه مكاره نك صورت صلاحدن كلوب دوستلق یوزندن اكا مكرلر قیلدیغنی بیلمدی وفرق وتمیز قیلمدی عاقبت آنی دوست صانوب تكرارا كا اویدی ونیجه شیره كندیسنی مبتلا قیلدی (غالب شدن مكر روبه براعتصام خر (مثنوی) خر بسی كوشید واورا دفع كفت * لیك جوع الكلب با خر بود جفت * غالب آمد حرص وصبرش بد ضعیف * پس كلوها كه بردعشق رغیف) خر چوقلق سعی ایلدی واول روباهه دفع دیدی لیك جوع الكلب خر ایله جفت ایدی آنك حرصی غالب كلدی وصبری ضعیف ایدی چوق بوغازلر كه رغیف عشق قطع ایلر یعنی خرا كرچه روباهك حیله لرنی ابطال ایلمك خصوصنده چوق سعی ایلدی وآنی دفع قیلدی ولیكن كلب آجلغی اول خره قرین ایدی پس اكل وشربه اولان حرصی عقلی اوزره غالب كلدی وآنك صبر وتحملی ضعیف اولدی لاجرم بوغازی اله ویردی زیرا كدنان عشقی چوق كسه نك بوغازلرنی كسر برقاج اتمك

قزانیم دیوب شیطانه اویوب تحصیل نانه مشغول ایكن كندیسنی هلاك ایلمش كسه یه نهایت یوقدر (مثنوی) زان رسولی كش حقایق دادست * كاد فقر ان یكن كفرا آمدست) اول بر رسولدنكه حقایق اكا ال ویردی كاد الفقر ان یكون كفرا حدیثی كلمشدر یعنی اول بر رسول عظیم الشاندنكه حقایق اشیانك مشاهده سی اول حضرته میسر اولدی فقر كفر اولمقلغه قریب اولور بیوردی فقرلك كفره قریب اولمسی فقیر اولان كسه نك حرامه حریص اولمسی وآنی اكل قیلمسیله اولور وفقر وفاقه سببیله بعض كبائری دخی ارتكاب قیلور اكر مستحل اولورسه كافر اولور مستحل اولمیوب ضرورتله ارتكاب قیلورسه كفره قریب اولور وفقرلك كفره قریب اولمسی بو وجهله اولور (مثنوی) كشته بود آن خر مجاعت را اسیر * كفت اكر مكرست یك ره مرده كیر * زین عذاب جوع باری وارهم * كر حیات اینست من مرده بهم) چون اول خر آجلغه اسیر ومغلوب اولمشدی ایدی روباهك بو كلامی اكرچه مكر وحیله ایسه ده براوغوردن كندیكی مرده فرض ایله بو آجلق عذابندن باری خلاص اولورم اكر حیات بو ایسه بن مرده یم یعنی چونكم اول خر آجلغه اسیر اولمشدی نفسی بو جهتدن آنك عقلنه غلبه ایدوب درونندن اكا بویله دیدیكه فرض ایده لم كه روباهك بو سوزلری مكر اولمش بالكلیه كندیكی مرده فرض ایله اكر مرده اولورسم بو عذاب جوعدن باری قورتلورم اكر حیات وزندكانلك حالا بو بنم حیاتم ایسه بن بونی چكمكدن اولمك یكدر دیدی وبو تقریبله روباهه اویدی (مثنوی) كر خر اول توبه وسوكند خورد * عاقبت هم از خری خبطی بكرد) اكرچه خر اول وهله ده توبه وقسم ایلدی عاقبت خرلغندن هم بر عظیم خبط وخطا ایلدی بو توبه وسوكندن نقض قیلمغه وخبط وخطا ایلمكه باعث حرص وشهوت اولمشدر (مثنوی) حرص كور واحمق ونادان كند * مرك را بر احمقان آسان كند * نیست آسان مرك بر جان خران * كه ندارند آب جان جاودان * چون ندارد جان جاوید او شقیست * جرأت او بر اجل از احمقیست) حرص وطمع آدمی كور واحمق ونادان ایلر مركی احمقلر اوزره آسان ایلر خرلرك جانی اوزره مرك آسان دكلدر زیرا جاودان اولان جانك آبی طوتمزلر چونكم اول خر كه جان جاودانی طوتمیه اوشقیدر آنك اجل وموت اوزره جرأت ایلمسی احمقلغندندر یعنی دنیانك لذتنه وشهوتنه حریص اولمق آدمی كور واحمق ایلر كما قال علیه السلام حبك الشئ یعمی ویصم) حتی بر مرتبه كور واحمق ایلر كه موتی احمق اولنلره آسان ایلر نعم موت آساندر ایمان واسلامله متصف اولان وجناب حقله آشنالق قیلان انسانه كه اكا موت تحفه وهدیه در ولیكن خرسیرت وحیوان طبیعت اولان كسه لرك جانلرینه نسبت موت آسان دكلدر زیرا آنلر جان ابدینك وروح سرمدینك لطافت ورونقنی طوتمزلر چونكم اول خر جان ابدی طوتمیه وبو دنیاده حیات طیبه تحصیل ایتمیه اول شقیدر بو تقدیراوزره آنك موته جرأت وجسارتی احمقلغندن اولور (مثنوی) جهد كن تا جان مخلد كرددت * تا بروز مرك بركی باشدت * اعتمادش نیز بر رازق نبود * كه برافشاند بر او ازغیب جود) پس ای جان فانی وروح حیوانی صاحبی جهد ایله تا كم سنك جانك مخلد وباقی اوله تا كم مرك كوننده سكا بر عظیم برك اوله اول خرك حضرت رزاقه دخی اعتمادی یوق ایدی كه اول رزاق آنك اوزرینه عالم غیبدن جود نثار ایلیه یعنی ای خرسیرت اولان كسه جد وسعی ایله تاكم روح حیوانیدن قورتلوب روح انسانی بوله سن وجانك مخلد اولمق مرتبه سنه واصل اوله سن تاكم موت واجل كوننده سكا بر عظیم زاد اوله وروحكه وقلبكه قوتلر ورنده لكار كه اول خرك كندی رازقنه دخی اعتماد وتوكلی یوق ایدی بویله دیوكه بنم رازقم عالم غیبدن بكا جود وكرم نثار ایلر پس اكل وشربه حریص اولوب روباهه تبعیت قیلمق نه لازم ومقسوم اولان هرنه ایسه قسمته راضی یز اكر كندی رزقنه بو كونه اعتماد اولیدی حریص اولمز وروباهه متابعت قیلمزدی (مثنوی) تاكنونش فضل بی روزی نداشت * كرچه كه كه برتنش جوعی كماشت * كر نباشد جوع صد رنج دكر از پی هیضه برارد از تو سر) شمدیه دك انی فضل الهی بی روزی طوتمدی اكرچه كاكاه برای امتحان آنك تنی اوزرینه برجوع حواله ایلدی اكر جوع اولمیدی یوز دورلو رنج طعام سكمه دنصكره سندن باش بوقرو كتورر یعنی بو خر بو قدر دیمدیكه فضل الهی شمدیه دك بنی بی روزی طوتمدی ونصیبی اكسك ایتمدی اكرچه كاه كاه بنم تنم اوزره براجلق حواله ایلدیسه ده جوع خود حد ذاتنده بر مقبول ونافع حالتدر فی المثل اكر جوع اولمیدی آندن غیری یوز كونه رنج تخمه واستلادنصكره انسانك بدنندن ظهوره كلوردی وآنی عظیم خسته ورنجور قیلوردی اما اول مجاعت واسطه سیله انسان ییدیكی طعامی هضم ایلیوب امتلادن ظهوره كلجك رنجلرك كابیسندن خلاص اولور (مثنوی) رنج جوع اولی بود خود زان علل * هم بلطف وهم بخفت هم عمل * رنج جوع از رنجها پاكیزه تر * خاصه در جوعست صد نفع وهنر) رنج جوع خود اول علتلردن اولی اولور هم لطافتده وهم خفتده وهم كار وعمله آجلق رنجی جمیع رنجلردن پاكیزه تردر علی الخصوص جوعده یوز نفع وهنر واردر یعنی اكرچه آجلق بر رنجدر اما آجلق رنجی

[illegible] حم علی [illegible]
[illegible] جوع [illegible] علی الخصوص [illegible]
[illegible]
[illegible] (مثنوی) جوع خود سلطان داروهاست هین
جوع در جان نه چنین خوارش مبین * جمله ناخوش از مجاعت خوش شدست * جمله خوشها بی مجاعتها ردست)
[illegible] (قال علیه السلام [illegible])
[illegible] جمله ناخوش مجاعتدن خوش اولشدر جمله خوشلر مجاعتسز ردیدر یعنی هر ناخوش
[illegible] خوش اولاندر
[illegible] هر [illegible] خوش اولسه برکسه نک اکا احتیاجی اولمیقی صورتده اول
ناخوش [illegible] هر [illegible] ناخوش اولسه برکسه اکا محتاج اولمیقی تقدیرنده اول ناخوش
[illegible] اکر خوش کورسه اکا محتاج اولمدیغندن خوش کورمز (مثنوی) آن یکی میخورد نان فخره
کفت سائل چون بدین مستنشره) مثلا اول برکسه کورلی اتفاقیدی برنان آکلیدی سنکدو اتمکه بویر [illegible]
[illegible] (مثنوی) کفت جوع از صبر چون دوتا شود * نان جو در پیش من حلوا شود) اول اشتها ایله
کورلی اتفاقیدی کسه سائل دیدی چونکم جوع صبردن ایکی قات اوله آربه اتمکی بزم تجرده حلوا اولور (مثنوی)
پس توانم که همه حلوا خورم * چون کنم صبری صبورم لاجرم) پس قادرمکه دوکلی حلوایم چونکم برصبر ایلیم
لاجرم بر صبورم یعنی چونکم بن آج قلمغه صبر ایلکده ایکی قات اولمغه آربه اتمکی بزم اوکزده حلوا اولور پس بالقه ایله
صبر ایدیجی اولورم تا کیم هر یدیکم کلا حلوا کبی خوش کله دیدی (مثنوی) خود نباشد جوع هر کس را زبون *
کین علف زاریست زاندازه برون * جوع خود هر کسه زبون اولمز زیرا بو دنیا حدت اندازه دن بیرون بر علفزاردر
آجلق بولمزلر مکرکه حق تعالینک مقبول اولان بنده لری (مثنوی) جوع مر خاصان حق را داده اند * تا شوند از جوع
شیر زورمند) جوعی حق تعالینک خاصلرینه ویرمشلردر تا کم حق تعالینک خاصلری جوعدن زورمند وقوی شیر اوله لر
(مثنوی) جوع هر جلف کدا را کی دهند * چون علف کم نیست پیش او نهند) جوعی هر جلف کدایه قچن ویررلر
جلف بر نسنه یعنی غنا وقناعتدن خالی اولق معناسنه در جلف کدا غنا وقناعتدن وخیردن وصلاحیتدن
خالی اولان فقیردر چونکم علف اکسلمز کمسه لر آنک اوکنه قورلر یعنی حیوانلر علفی اکسلمیوب هر بار زمانی
[illegible] کا کفایت مقداری علق ویردیکی کبی قناعتدن خالی اولان کدالره دخی آجلقده غداسی
اوکنه قورلر کلان لسان حالله ایله دیدیلر (مثنوی) که بخور که هم بدین ارزانی * تو نه مرغ آبی مرغ نانی) ای حیوان سن بونی
همان که بیه که هم بو کالا یقسن سن مرغابی دکلسن بلکه مرغ نانسن یعنی آب حیات روحانیتک اهلی دکل مشابهسنده
آبی سن (حکایت مریدی که شیخ از حرص وضمیر او واقف شد اورا نصیحت کرد بزبان ودر ضمن نصیحت
قوت توکل بخشیدش بامر حق) بو سرخ شریف اول مریدک حکایه سیدر که شیخ آنک حرصندن وضمیرندن خبردار
اولدی پس آنکا زبان ایله نصیحت ایلدی وحضرت شیخ حق تعالینک امر شریفیله اول نصیحتلرینک ضمننده اول
مریده توکل قوتنی باغشلادی (مثنوی) شیخ می شد با مریدی بی درنک * سوی شهری نان بدانجا بود تنک * شیخ
بر مرید ایله بی درنک یعنی بلا توقف بر شهر جانبنه کیتدی نان آنده تنک ایدی وقحط وغلا اولدیغندن اتمک آنده از بولنوردی
(مثنوی) ترس جوع وقحط در فکر مرید * هر دمی می کشت از غفلت پدید) اما مریدک قلبنده جوعک وقحط وغلانک
خوفی هر دم غفلت سببندن پدید وظاهر اولوردی یعنی اول مریدک حق تعالینک رازقیتندن غافل اولدیغیچون
قلبنده آچ اولمق خوفی زمان بولمق ترسی پدید وظاهر اولوردی (مثنوی) شیخ آکه بود وواقف از ضمیر *
کفت او را چند باشی در زحیر) شیخ حضرتلری ایسه مریدک ضمیرندن واقف وآکاه ایدی اکا ایتدی نیجه بر اضطراب
وزحیرده اولورسن ونیچون درونکده الم ویررسن (مثنوی) از برای غصه نان سوختی * دیده صبر وتوکل دوختی)
نان غصه سندن اوتری یاندک صبر وتوکل دیده سنی دیکدک یعنی صبر وتوکل جانبندن کوزیو مدک (مثنوی)
تو نه زان نازنینان عزیز * که ترا دارند بی جوز ومویز) ای مرید سن اول نازنین عزیزلردن دکلسن که سنی جوز ومویزسز
طوتهلر یعنی سن شول مقبولان درکاه الهی اولان ربالدن دکلسن که سنی اوزومسز وجوزسز طوتهلر اطفال اولنلره
جوز ومویز کسک اولمز غم یه دیدی (مثنوی) جوع رزق جان خاصان خداست * کی زبون همچو تو کیج کداست)

جوع خدای تعالی خاصلرینک جاننک رزقیدر واهذا قال علیه السلام الجوع طعام الله یحیی به ارواح الصدیقین
پس اول جوع سنک کبی ابله کدانک قچن زبونی اولور بلکه اول جوع صدیق مرتبه سنده اولان عزیزلرک مغلوبی اولور
(مثنوی) باش فارغ تو از آن نانیستی * که درین مطبخ تو بی نان زیستی * کاسه بر کاسه ست ونان بر نان مدام * از برای این
شکم خواران عام) پس فارغ البال اول سن اول طائفه علیه دن دکلسن که بو مطبخده سن بی نان دیریله سن
کاسه بر کاسه نان بر ناندر بو عالم شکم خوارلرندن اوتری عوام ناسک قارنی طویرنجیه دک طعام یتلرندن اوتری
دائما (مثنوی) چون بمیرد می رود نان پیش پیش) کای زبیم بی نوایی کشته خویش * تو برفتی ماند نان برخیز کیر
ای بکشته خویش را اندر زحیر) چونکم اول عامی وغافل اولان کسه اوله نان آنک اوکنجه ایلرو ایلرو کیدر بویله دیوکه
ای بی نوایی وآجلق خوفندن کندویی دیلش احمق سن کندلک نان قالدی قالق آنی طوت ای رزق ایچون ایچ
اغریسندن کندیسنی دیلش غافل یعنی چونکم نان وطعامه حریص اولان وجناب حقه توکل قیلمین کسه اوله آنک
اوکنجه نان وغدا تمثل ایلیوب ایلرو کیدر ولسان حالله برسبیل استهزا وتهکم اکا در که ای بی نوالق خوفندن کندیسنی
اولدرمش ونان وغدا ایچون روز وشب غصه وغم یمش کسه اشته سن کندلک نان وغدا قالدی قالق آنی طوت وبی ای
کندوبی نان وغدا تحصیلندن اوتری ایچ اغریسندن اولدرمش کسه وکندیسنه نیجه سنه لر عمر تقدیر ایلمش
وطول امل واسطه سیله زاد وذخیره جمع قیلمش اشته جمع ایلدیکک زاد وذخیره کیر وقالدی قالق امدی آنی اکل ایله
دیوا کا توبیخ وتقریع اولنور (مثنوی) هین توکل کن ملرزان پا ودست (رزق تو بر تو زتو عاشقترست * عاشقست ومیزند
او مول مول * که زبی صبریت داند ای فضول) ای حریص اولان کسه اکاه اول توکل ایله الک وایاغک دترتمه زیرا سنک
رزقک سنکا اوزریکه سندن زیاده عاشقدر سنک رزقک سکا عاشقدر حال بوکه مول مول اورر زیرا سنک
بی صبرلغکدن بیلور ای فضول مول مول ایکلیوا ایکلیو دیمکدر بونده تأنی وتوقف ایدیجک معناسنه در یعنی ای فقردن
وکندی رزقنک کج کلدیکندن خوف ایلین کسه بوری حق تعالی حضرتلرینه توکل ایله رزقک اوزره حریص اولوب
وتهالک قیلوب الک وایاغک لرزان ایتمه زیرا سنک رزقک سنک اوزریکه سنک اکا اولان عشقکدن اول زیاده عاشقدر
کما قال صلی الله علیه وسلم الرزق اشد طلبا للعبد من اجله رواه ابو الدرداء رضی الله عنه سنک رزقک سکا عاشقدر کور که
آهسته آهسته سکا کندیسنی اورر زیرا سنک ای فضول صبرسزلغکی بیلور سکا صبرله متصف اولمغی تعلیمدن اوتری
تأنی ایله کلور (مثنوی) کر ترا صبری بدی رزق آمدی * خویشتن چون عاشقان بر تو زدی * این تب لرزه زخوف
جوع چیست * در توکل سیر می تانند زیست) اکر سنک بر صبرک اولیدی رزق کلوردی کندیسنی سکا عاشقلر کبی
اورردی آجلق خوفندن بو تب لرزه ندر توکل مرتبه سنده طوق دیرلمکه قادرلردر یعنی اکر ای حریص اولان
کسه سنکچون برصبر جمیل اولیدی رزق سنک ایاغکه کلوردی حتی عاشقلر معشوقلرینه کندیلری اوردقلری
کبی سنک رزقک دخی کندیسنی سکا اورردی چونکم بویله در جوع وقحط خوفندن سنک وجودکده بو تب لرزه سی
ندر توکل مرتبه سنده خود اهل توکل اولنلر طوق دیرلمکه قادرلردر پس رزق ایچون غم یمکه وکندیکه
الم ویرمکه سبب ندر (حکایت آن کاو که تنها در جزیره ایست بزرک حق تعالی آن جزیره بزرک را پر کند از نبات
وریاحین که علف آن کاو باشد تا بشب آن کاو همه را بخورد وفربه شود چون کوه پاره چون شب شود خوابش
نبرد از غصه وخوف که همه صحرا را چریدم فردا چه خورم) بو سرخ شریف اول کاوک حکایه سیدر که بر بیوک
جزیره ده تنها حق تعالی حضرتلری او عظیم جزیره یی نبات وریاحیندن پر ایلر که اول کاوک علف وغداسی اولور
کیجه یه دک اول کاو اول جزیره ده اولان نبات وریاحینی جمیعا یر وطاغ پاره سی کبی سمز اولور چونکم کیجه اوله
آنی خواب ایلمز یعنی آنی نوم اخذ ایتمز واول کاو بو مغه قادر اولمز غصه وخوفندن کندیسنه بویله دیوکه صحرانک
جمیع اوتنی اوتلادم یارن نه یرم (تا ازین غصه لاغر شود * همچون خلال روز برخیزد همه صحرا سبز تر وانبوه تر
بینداز دی وباز بخورد تا فربه شود بازش بیش همان غم بکیرد سالهاست که او هم چنین می بیند واعتمادی نمی کند
تا اول کاو بو غصه دن لاغر اولور خلال کبی کوندز قالقردوکی صحرایی دونکی کوندن سبزتر وانبوه تر کورر یعنی
نباتی آنده اولکی کوندن الطف واوفر کورر وکاو کیرو اول جزیره ده اولان نبات وریاحینی یر تا فربه اولور کیرو کیجه
او کاوی هم او غم طوتر نیجه یللردر اول کاو بونک کبی کورر وبو رزاقه اعتماد ایلمز ودمز که هر کون صحرا رزق جدید ایله
پر اولور قارنم طویجه اندن اکل ایده رم پس کیجه نیچون صباحن یجک رزق ایچون غم یرم اکر آنک عقلی اولیدی
بویله دیردی (مثنوی) یک جزیره سبز هست اندر جهان * اندرو کاویست تنها خوش دهان) جهانده سبز بر جزیره واردر
اول جزیره ده خوش دهان یالکز بر کاو واردر خوش دهان اولمقدن مراد اول جزیره ده اول کاوک نباتاتله دهانی روز بروز

خوش اولمسیدر (مثنوی) جمله صحرا را چرد او تا بشب * تا شود زفت وعظیم ومنتجب) اول کاو کیجه یه دك اول صحرایی
جمیعا اوتلر تا جسیم وعظیم ومنتجب اولور منتجب کزیده معناسنه در بونده فربه ولطیف اولور معناسنی ویریلور
(مثنوی) شب ز اندیشه که فردا چه خورم * گردد او چون تار مو لاغر زغم) کیجه اندیشه دن بویله دیو که یارین نه یرم
اول کاو غمدن تار مو کبی لاغر اولور (مثنوی) چون بر آید صبح گردد سبز دشت * تا میان رسته قصیل سبز کشت)
چونکم صبح کله اول صحرا جمیعا سبز اولور میانه دکین قصیل سبز وکشت بتمش قصیل بغدایدن واربه دن تازه بتن حاصله
دیرلر یعنی صباح اولدقده اول صحرا سبز اولور وآدم بلنه دك تازه حاصل واکین بتوب صحرا پر اولور (مثنوی)
اندر افتد گاو با جوع البقر * تا بشب آنرا چرد او سر بسر) کاو چونکم صحرایی بویله پر کوره جوع بقر سببیله اول نباتی
اکل ایلمکه دوشر کاو کیجه یه دکین انی باشدن باشه اوتلر (مثنوی) باز زفت وفربه ولمتر شود * آن تنش از پیه وقوت پر شود
کبر وجسیم وفربه وقوتلو اولور اول کاوك جسدی پیه وقوتدن پر اولور پیه یاغه دیرلر (م ی) باز شب اندر تب افتد از فزع *
تا شود لاغر ز خوف منتجع) کیجه کیجه خوف وفزعدن تب واضطرابه دوشر تا منتجع خوفندن لاغر اولور انتجاع کیاه
طلب ایتمك معناسنه در منتجع بونده مصدر میمی اولوب ینه کیاه طلب ایلمك معناسنه اولور یعنی کیاه طلب ایلمکلك
خوفندن آرقلیوب نحیف اولور (مثنوی) که چه خواهم خورد فردا وقت خور * سالها اینست کار آن بقر) که یارین
خور وغدا وقتنده نه یسم کرکدر نیجه یللر اول بقرك کاری بودر (مثنوی) هیچ نندیشد که چندین سال من *
می خورم زین سبزه زار وزین چمن) هیچ فکر ایلمز بویله دیو که بو قدر ییل بن بو سبزه زاردن وبو چمندن اوتلارین (مثنوی)
هیچ روزی کم نیامد روزیم * چیست این ترس وغم ودلسوزیم) هیچ بر کون غدا ورزقم کم وناقص کلمدی پس بنم بو ترسم
وغمم ودلسوزلغم ندر بو مقرر ومحقق اولمش ایکن غدا ورزقم ایچون نیچون غم ییرم وخوف ایلرم دیمز (مثنوی)
باز چون شب می شود آن گاو زفت * می شود لاغر که آوه رزق رفت) چون کیجه اولور کبر واول زفت وعظیم کاو لاغر اولور
رزقم کیم کتورر کندی دیو بعض نسخه ده که آوه رزق رفت دخی دوشمشدر یعنی کیرو چونکم کیجه اوله اول جسیم
وفربه اولان بقر رزق غمنی ییدن لاغر اولور بویله دیو که آواه رزق کتدی بنم حالم یارین نیجه اولور کم کتورر انك حالی
هر زمان بو اسلوب اوزره در پس بو کاودن مراد نه ایدیکنی بیان ایدوب بیوررلر (مثنوی) نفس آن گاوست وآن دشت
این جهان * کو همی لاغر شود از خوف نان * که چه خواهم خورد مستقبل عجب * لوت فردا از کجا سازم طلب)
نفس حریص اول کاودر واول دشت بو جهاندر که اول نفس دایم نان وغدا خوفندن لاغر اولور ودیر که کلجك زمانده
عجب نه یسم کرکدر یارینك لوت وغداسنی قندن طلب ایلیم یعنی اول ذکر اولنان کاودن مراد حریص اولان نفسدر
وانك ساکن اولدیغی صحرادن مراد بو جهاندر که اول نفس هر کون کندی رزقنی یه نان وخوانك زوالی خوفندن
لاغر ونحیف اولور وغدا وطعام اوزره وانك جمعنه وادخارنه حریص اولور که انسانك نفسی جمع وادخار اوزره حریص
خلق اولنمشدر کما قال الله فی سورة المعارج (ان الانسان خلق هلوعا) یعنی تحقیقا نفس انسانی قلیل الصبر وجمع
اذواق اوزره شدید الحرص خلق اولنمشدر تفسیر لبابده قتاده دن وتفسیر طبریده دخی بویله نقل اولنور که الهلوع دابة الله
خلف جبل قاف ترتع کل یوم سبع بوادی وتشرب کل یوم سبعة غدر من ماء ثم تبیت مغتما للرزق ماذا یأکل
غدا فشبه الله الحریص بها) زیرا حریص اولان کسه اول دابه کبی عجبا یارین نه یرم ویا خو کلجك زمانده رزقی نرده بولورم
دیو غم یر (مثنوی) سالها خوردی وکم نامد ز خور) ترك مستقبل کن وماضی نگر) لوت وپوت خورده را هم یاد آر (منگر
اندر غابر وکم باش زار) ای رزق ایچون غم ییجی کسه نیجه ییللر رزقنی یدك وسکا ییجکدن اکسك کلمدی مستقبله نظر ایلمکی
ترك ایله وماضی یه نظر ایله یمش لوت وپوتی اکل ایلدیکنی هم یاده کتور غابره باقه وزار وپریشان اولمه غابر اضداددندر
هم ماضی معناسنه وهم باقی معناسنه کلور بونده باقی معناسنه در که مستقبل مراد اولور وخلاصه ٔ کلام بویله
دیمك اولور که ای حریص اولان ورزق ایچون غم ییجی کسه بو قدر ایام واعوام نان وطعام ییدك اصلا سنك غداك بر کون
اکسك اولمدی وخلاق ورزاق اولان الله سنك هیچ بر کون رزقکی قطع قیلمدی پس کچمش ایامکه نظر ایله کور هیچ
بر کون آج قالدکمی پس من بعد مستقبله نظر ایلیوب غم ییمه بلکه کچمش زمانده مأکول اولان لوت وپوتی یاد ایله
ومستقبله نظر قیلوب زار وپریشان اولمه کلجك زمانده دخی سنك رزقکی خدای تعالی سکا ویرر که یوم جدید
رزق جدید دینلمش (صید کردن شیر آن خر را وتشنه شدن شیر از کوشش ورفتن تا از چشمه خورد تا باز آمدن شیر روباه
جگر بند ودل وگرده را خورده بود که لطیفتر است) بو سرخ شریف شیرك اول خری شکار ایلمسیدر وشیرك خری شکار
ایلمکده وآنی اکل قیلمقده سعی وکوشش ایلمکدن تشنه اولمسیدر وشیرك چشمه یه کتمسیدر تا چشمه دن صو ایچه وشیر
چشمه دن کیرو کلنجه دك روباه جگر بند ودلی وگرده یی ییمش ایدی زیرا لطیف ترکدر جگر بند سواد البطن معناسنه در

دل

دل بورك کرده بوکرك معناسنه شیر طلب کرد دل وجگر وگرده را نیافت از روبه پرسید که دل وجگر کو روبه گفت اگر او را دل
وجگر بودی انچنان سیاستی دیده بود ان روز وبهزار حیله جان برده کی بر تو باز آمدی) شیرك خرك دل وجگر وگرده سنی
طلب ایلمسی وآنی بولمسیدر وشیرك روباهدن سؤال ایلمسیدر بویله دیو که خرك یورکی وجگری قنی وروباهك شیره جواب
دیمسیدر بویله دیو که اگر اول خرك یورکی وجگری اولیدی اول خر انجلین بر عظیم سیاستی که اول کون کورمشدی وهزار
حیله ایله جانی سلامته ایلتمشدی کیرو سنك قتکه بجن کاوردی یعنی کلمزدی (لو کنا نسمع او نعقل ما کنا فی اصحاب السعیر
بو آیت کریمه ایله خردن مراد اهل جهنم اولدیغنه اشارت بیورمشلردر نته کم (وقالوا لو کنا نسمع) اهل جهنم خزنه ٔ
جهنمه دیه لر اگر بز کلام رسلی استماع ایدیدك قبول ایدردك آنلرك کلام سعادت انجاملرین جمله بغیر تفتیش (او نعقل
یاخود آنلرك کلامنده اولان فوائدی وهدایته موصل اولان دلائلی تفکر ایلییدك تفکر مستبصرین وتدبر اهل یقین
کبی) ما کنا فی اصحاب السعیر) بز اولمییدق اهل جهنم عدادندن (فاعترفوا بذنبهم) پس خطالرنه اعتراف ایده لر منفعت
اولمدیغی حینده (فسحقا لاصحاب السعیر) اسحقهم الله سحقا یعنی الله تعالی رحمتندن بعید ایلمکله بعید ایلسون
اصحاب سعیری دعاء علیه در اصحاب سعیر ایچون وبو آیت کریمه نك اولینك تفسیری وبو آیتك تفسیری دردنجی جلدده
قصه ٔ ابکیروسه ماهی سرخنده مرور ایلمشدر (م ی) برد خر را روبهك تا پیش شیر (پاره پاره کردش آن شیر دلیر) روبه جلك
اول بیچاره خری حیله ایله شیرك اوکنه دك ایلتدی پس آنی اول شیر دلیر پاره پاره ایلدی (م ی) تشنه شد از کوشش آن
سلطان دد * رفت سوی چشمه تا آبی خورد) اول سباع سلطانی خرك صیدنه کوشش قیلمقدن تشنه اولدی پس چشمه
جانبنه کتدی تا بر مقدار صو ایچه (مثنوی) روبهك خورد آن جگر بند وداش * آن زمان چون فرصتی شد حاصلش)
روبه جلك خرك اول جگر بندو یورکنی یدی زیرا اول زمانده اول روباهه چونکم بر فرصت حاصل اولدی (مثنوی)
شیر چون وا گشت از چشمه بخور * جست در خر دل نه دل بدنی جگر) شیر چونکم چشمه دن کیرو ییمکه دوندی اول شیر
خرك وجودنده قلب استدی آنك نه قلبی ونه جگری وار ایدی (م ی) گفت روبه را جگر کو دل چه شد * که نباشد جانور را
زین دو بد) پس روباهه سؤال ایدوب ایتدی جگر قنی یورك نیجه اولدی زیرا جانورك بو ایکیسندن بدی یعنی مفارقتی
اولمز بد مفارقت معناسنه در یعنی هر جانور لابد قلب سز وجگر سز اولمزدیدی (مثنوی) گفت گر بودی ورا دل یا جگر
کی بدینجا آمدی بار دگر) روباه اکا جواب ویروب ایتدی اگر آنك یورکی یا جگری اولیدی بر کره دخی بورایه بجن کلیدی
یعنی کلمزدی (م ی) آن قیامت دیده بود ورستخیز * وآن ز کوه افتادن وهول وگریز * گر جگر بودی ورا یا دل بدی) بار دیگر
کی بر تو آمدی) اول قیامتی ورستخیزی کورمش ایدی واول طاغدن دوشمکی وهولی وگریزی کورمشدی اگر آنك
جگری اولیدی یا خود دلی اولیدی بر کره دخی کیرو سنك قتکه بجن کاوردی رستخیز قیامته دیرلر لکن بجن قیامت ایله
رستخیز ایکیسی بر محلده ذکر اولنسه لر بر یسنه قیامتك آلام وشدایدی معناسی ویریلور وحاصل کلام بویله دیمك
اولور که روباه اول شیره بو کونه جواب ویروب دیدیکه اگر اول خر اول وهله ده بو قیامتی وبو قیامتك آلام وشدائدنی
واول طاغدن دوشمکی واول هول وخوفی واول محلدن جان خوفیله قاچمغی کورمش ایدی پس اگر آنك یا جگری
ویا قلبی اولیدی بو قدر محنتلری وفلاکتلری کوردکدنصکره سنك قتکه نه ایچون کاوردی بوندن معلوم اولسونکه آنك
عقل وادراکه محل اولان نه قلبی ونه جگری واردی (مثنوی) چون نباشد نور دل دل نیست آن * چون نباشد روح جز
گل نیست آن * ان زجاجی کو ندارد نور جان * بول وقاروره ست وقندیلش مخوان) چونکه دل نوری اولمیه اول حقیقتده
دل دکلدر یعنی چونکم بر کسه نك لحم صنوبری الشکل اولان قلبنده نور دل اولمیه واول نورله حقی باطلدن فرق قیلمیه
وشیطانك ونفسك حیله سنی واهل ریانك واصحاب زرق ودغانك مکر وخدعه سنی بیلمیه اول قلبه سن قلب دیمه چونکم
بر کسه نك جسدنده روح الهی اولمیه واول غیری روحله قلبنی زنده قیلمیه اول کسه نك جسدی کلدن غیری دکلدر زیرا
بو کونه جسد خبیث خاك وطیندن دخی ادنی واسفلدر مثلا اول بر زجاجه که اول نور جان طوتمز بول وقاروره در
اکا قندیل اوقومه کذلك شول زجاجه ٔ دلکه جان نورندن طوتمیه سن اکا بول ونجاست قاروره سی دی قندیل ایمان
ومحل نور جان دیمه (م ی) نور مصباحست داد ذو الجلال * صنعت خلقست ان شیشه وسفال * لاجرم در ظرف
باشد اعتداد * در لهبها نبود الا اتحاد) مصباح نوری ذو الجلال دادیدر اما اول شیشه وسفال خلقك صنعتیدر لاجرم
اعتداد ظرفده اولور اما نور ولهبلرده اولمز الا اتحاد اولور مصباح یانر چراغه دیرلر بونده کوکل مراد اولور یعنی شیشه
وسفی خلقك صنعتی وچراغك نوری خدای ذو الجلالك داد وعطاسی اولدیغیچون لاجرم ظروفده عدد وتفرقه
ولهبلرده وشعله لرده اتحاد اولدی کذلك بو انسانك جسدلری شیشه وسفال کبیدر اگرچه حقیقتده صانعی الله در
ولکن صورتا والدینك اجتماعندن وتربیه سندن بر جسد ظهوره کلمکله بحسب الظاهر اول جسد صنعت مخلوق کبی

اولمشدر ولهذا بو اجساد میاننده تفرقه وتضاد واردر اما نوردل که مجرد موهبت الهی وعطیهٔ ربانیدر آنده مخلوقك
صنعی یوقدر انکیچون قلوبك نوری متحد وشیٔ واحد کبیدر (مثنوی) نورشش قندیل چون آمیختند * نیست اندر
نورشان اعداد وچند * آن جهود از ظرفها مشرك شده ست * نوردیدان مؤمن ومدرك شده ست) مثلا التی قندیلك
نورنی چون قارشدیره‌لر آنلرك نورنده اعداد وچند یوقدر اول کافر وجهود ظرفلردن مشرك اولمشدر اول مؤمن
نور کوردی ومدرك اولمشدر شش قندیلدن مراد بونده تحدید اولمیوب تکثیر اولسه ده جائزدر یاخود صاحب شریعت
اولان التی پیغمبر اولسه دخی جائزدر هر پیغمبرك ظاهر اجسدلری قنادیل کثیره کبی بحسب الظاهر متفاوته
ومتعدده‌در وهم بعضیسنك بعضی اوزرینه (تلك الرسل فضلنا بعضهم علی بعض) آیت کریمه‌سنك موجبنجه
فضیلتلری مقرردر وایکن بو جمله‌نك انوارنه وحقیقتلرینه وجناب حقه اولان ایمان وایقانلرینه نظر اولنسه
لا نفرق بین احد من رسله) آیت کریمه‌سنك موجبنجه آنلرك باطنلرینك انواری بری برندن فرق اولنمز مثلا برنیجه
قندیلك انواری بری برینه قارشدقده آنلرك انوارنده عددلر ومقدارلر اولمز حتی بر قندیلك نورنی بر آخر قندیلك نورندن
فرق وتمییز ایلمکه قادر اولمزسن اما شول کسه‌لرکه نوردن قطع نظر ظروفه ناظر اولدیلر بری برندن هر برظرفی ایری
کوردیلر نورلرنی دخی بری برلرینه مغایر صاندیلرنته کم یهود ونصاری انبیای عظام علیهم السلامك ظاهرلرین
کوروب مشرك اولدیلر وبری برلرندن تفریق قیلدیلر انکیچون حق تعالی حضرتلری بو جمله انبیا علیهم السلامه
ایمان کتورمکه وجمله‌سنی نفس واحد حکمنده بیلمکه امر ایلیوب بیوردیلر (وقولوا آمنا بالله وما انزل الینا وما انزل
الی ابراهیم واسمعیل واسحق ویعقوب والاسباط وما اوتی موسی وعیسی وما اوتی النبیون من ربهم لا نفرق بین احد منهم
ونحن له مسلمون) ومؤمنلر انبیای عظام علیهم السلامك انوارنی کوردیلر ومعنوی اولان اتحادلرین
ادراك قیلدیلر مسلم وموحد اولدیلر وشرکدن وتفرقه‌دن نجات بولدیلر (مثنوی) چون نظر برظرف
افتد روح را * پس دو بیند شیث را ونوح را * چونکه آبش هست جو خود آن بود * آدمی آنست کورا جان بود *
این نه مردانند اینها صورتند * مردهٔ نانند وکشتهٔ شهوتند) چونکم نظر روح ایچون اولان ظرفك اوزرینه دوشه یعنی
برکسه‌نك نظری روحك نظری ظرفنه دوشه دیمکدن اولیدر پس حضرت شیث ونوح علیهما السلامی ایکی کورر
یعنی چونکم برکسه‌نك نظری اجسام وصورته اوله وروحه نظر ایلمکی ترك قیله اول کسه البته شیث علیه السلام
حضرتلرنی نوح علیه السلام حضرتلرندن آیروب ایکی کورروب برینه ایمان کتوروب برینه انکار قیلور پس معنا جمیع
انبیا علیهم السلامه انکار قیلمش اولور مثلا یوز یکرمی درت بیك پیغمبرك جمیعسنه ایمان واقرار قیلسه اما بو جمله‌نك
مابیننده برینه انکار ایلسه جمیعسنه انکار ایلمش اولور پس موحد اول کسه‌درکه انبیای عظام علیهم السلامك
جمیعسنه ایمان کتوره وبونلرك جمله‌سنی طریق توحید اوزره ثابت قدم بیله اکر بو ایماندن وبو ایمانله موصوف
اولان جاندن محروم اولورسه اکا مؤمن دینلمز بلکه آدم دخی تسمیه اولنمز نته کم بیوردیلر چونکه آنك
ابی وار در جوی خود اودر حقیقتده آدمی اولدرکه آنك دل وجانی اوله وفی الحقیقه برنهرك که آبی اولمیه نهر دینلمك
بر نده‌دکلدر وبر آدمینك که ایمان وایقانله موصوف جانی اولمیه بهرحال اکا انسان دینلمك لایق دکلدر بلکه
اولئك کالانعام بل هم اضل) آیت کریمه‌سیله مشار الیها اولان طائفه‌دندر بو کونه کسه‌لر صورتا انسان ومعنا
حیواندن اضل واسفل اولان صورت بی جاندرنته کم بیوردیلر بو طائفه که ذکر اولندی مردلر دکلدر بونلر صورتلردر زیرا
بونلر نان مرده‌لری وشهوت کشته‌لریدر یعنی نان وطعامه زیاده حرصندن مرده حکمنده اولان وشهوات اوزره
تهالك قیلان طائفه‌دردین بولنده مردلر دکلدر بلکه همان بی دل وجان اولان صورت حکمنده‌درلر پس صورت
بی جان وشکلا انسان اولان جمله‌ره انسان دینلمز انکیچون بو ناس ایچره انسان قنی از بولنور نته کم بو مصرع شریفده واقع
اولان راهب روز روشنده بو ناس ایچنده النه چراغ الوب انسان طالبی اولوردی وهرکسك دقتله یوزینه باقوب برجان ودل
صاحبی تجسس وتفحص قیلوردی (حکایت آن راهب که روز با چراغ میکشت درمیان بازار از سر حالی که او را بود)
بو مصرع شریف اول راهبك حکایه‌سیدرکه کوندز چراغله بازار اورته‌سنده دوراپلردی شول برحالت طرفندنکه
انکیچون وارایدی دیوانه‌لك جهتندن دکل یعنی خلقدن منقطع اولمش وعزلت اختیار قیلمش برعابد النه چراغ الوب
بازارلر ایچنده جد وسعیله انسان اراردی شول برحالت وخصلت جهتندنکه آنك قلبنه حاصل اولمشدی دیوانه‌لك
وسفاهتندن اوتری دکلدی (م ی) آن یکی با شمع برمی کشت روز * کرد بازاری دلش پر عشق وسوز * اول برکسه شمعله
کوندز دوراپلردی بر بازارك اطرافنده حال بوکه آنك دل وجانی عشق وسوزله پر وممتلو ایدی (مثنوی) بو الفضولی کفت
اورا کای فلان * هین چه میجویی بسوی هر دکان) بر بو الفضول آنك بو حالنی عبث وبیهوده ظن ایلیوب دیدی

ای فلان راهب آکاه اول هر دکان جانبنده نه طالب اولورسن ونه شیٔ جست وجو قیلورسن (مثنوی) هین چه میکردی
تو جویان با چراغ * درمیان روز روشن چیست لاغ) آکاه اول سن چراغله جویان اولدیغك حالده نه دوراپلرسن
روز روشن اورته‌سنده بو لاغ ندر یعنی روز روشنده اولا چراغه احتیاج یوقدر هرکسك صورت وشکلی آشکارادرسن ایسك
الکه چراغ الوب بازارلر ایچره دوراپلیوب نه شیٔ اررسن وکوردیکك آدم یوزینه دقتله نیچون باقرسن کویا که بونلره
لاغ ایلرسن بو لاغك اصلی ندر (مثنوی) کفت میجویم بهر سو آدمی * که بود حی از حیات آن دمی) اول راهب بویله دین
بو الفضوله دیدی هر جانبده بر آدم طلب ایلرم اولیه آدمکه اول دمه منسوب اولان حیاتدن حی اوله یعنی اول نفخهٔ الهی
وفیض ربانیدن آنك قلبی حیات پذیر اوله ومعرفت حقله آنك دل وجانی رونق ولطافت بوله دیدی (م ی) هست مردی
کفت این بازار پر * مردمانند آخر ای دانای حر * کفت خواهم مرد بر جادهٔ دو ره * در ره خشم وبهنکام شره
وقت خشم ووقت شهوت مرد کو * طالب مردی دوانم کو بکو * کو درین دو حال مردی در جهان * تا فدای او کنم
امروز جان) اول راهب بر مرد وار مید ردیدی اول بر بو الفضول بو بازار طولو مردملردر آخر ای دانای حر دیدی مصرع
اول راهب طرفندن سؤال وبو الفضول طرفندن جوابدر مصرع ثانی اول جوابك تتمه‌سیدر یعنی راهب اول
بو الفضوله دیدی نفخهٔ الهیه‌دن قلبی حیات پذیر اولمش بر مرد استرمکه بویله بر مرد وار میدر اول بو الفضول هرکسی
مرد ظن ایلیوب اکا دیدی ای عالم آزاد اولان کسه اشته بو بازار مردملرله طولودر وپردر اول راهب بو الفضوله دیدی
بن ایکی اولو یولده مرد استرم خشم یولنده وشره هنکامنده یعنی راهب اکا ایتدی نعم بن مرد استرم ولیکن هر مرد
شکلنده اولان کسه‌لری استمزم بلکه خشم یولنده وحرص وشره یولنده مرد اولان کسه‌یی استرم خشم وقتنده
وشهوت وقتنده مرد قنی بویله بر مرد کاملك طالبی اولوب کو بکو یلیجی اولورم قنی بو ایکی حالده بر مرد جهانده
تا بو کون جانمی اکا فدا ایلیم یعنی مرد اولدرکه قوت غضبیه‌یی وقوت شهویه‌یی کندی نفسندن ازاله ایلیه بو ایکی
صفت که حیوانات مخصوص اولان صفتلردندر بونلردن کندی وجودنی پاك وطاهر قیله شول دمکه خشم وغضب
وقتی که نفسنی ضبط ایلیه تهور ایلمیه وشول دمکه نفسی کندی طبعنه ملایم کلان شیلری اشتها ایلیه حق تعالینك
حرام ایلدیکندن نفسنی منع ایلیه حرص وشهوت دامنه دوشمیه بن اشته بو ایکی یولده بر مرد کامل استرمکه بولم
وجانمی آنك یولنده فدا قیلم وخدمتنده اولوب هر وجهله آندن مستفید اولم دیدی (م ی) کفت نادر چیزمی جویی ولیك
غافل از حکم قضایی بین تو نیك * ناظر فرعی ز اصلی بی خبر * فرع ما ییم اصل احکام قدر) اول بو الفضول دامن جبره
تمسك ایدوب وجبریلر یولنه کیدوب راهبه بو کونه جواب ویروب دیدی نادر شیٔ طلب ایلرسن ولیکن سن قضانك
حکمندن غافلسن ایو کور فرعه ناظرسن اصلدن بی خبرسن فرع بز اصل قضا وقدرك احکامیدر یعنی اول جبر
مذهبنه ذاهب اولان کسه اول عابده دیدیکه بو سنك استدیکك نادر در و نادر ایسه معدوم حکمنده‌در ولیکن سن
بر مرد غافلسن که قضای الهینك حکمندن بی خبرسن کندی نفسکه ایو نظر ایله تا اول عبادت وطاعتی هم کندکدن
کورمیه‌سن وصلاح وتقوا کبی مجرد کندی اختیارکدن فهم ایلمیه‌سن اکر بو خلقك معصیتی وکندی طاعتکی سنکه
آنلرك اختیار ایلمسندن بیلورسك انجق بو فرعدر واصل قدرك احکامیدر بو سوزلر اکرچه جبردر ولیکن مطلقا دامن
اختیاره تمسك قیلان وکندیلرینی فاعل مختار بیلان وقدریه ومعتزله مذهبنه ذاهب اولان کسه‌لره نسبتله نافع اولور
زیرا آنلر قضا وقدره منکرلردر واهل سنت آنلر قضا وقدره ایمان کتوردکلرندن اوتوری طائفهٔ مجبره تعبیر ایدرلر وطریق
عدل اصل جبر اوسط ایدیکنی بیلمزلر وجبر اوسط اولدرکه عبده اختیار جزئیه اثبات ایلدکدن وآنی کاسب بیلدکدن صکره
خیر وشرك خالقی الله بیله‌سن وجمله‌سنی قضا وقدر احکامندن اولدیغنه ایمان قیله‌سن (مثنوی) چرخ کردانرا
قضا کمره کند * صد عطارد را قضا ابله کند * تنك کرداند جهان چاره را * آب کرداند حدید وخاره را) چرخ کردانی
قضا کمراه ایلر نیجه عطاردی قضای الهی ابله ونادان ایلر هر کیمك طالعی عطارد اولسه زیاده عاقل اولور پس عطارددن
مراد بونده عقل صاحبلریدر قضای الهی چاره جهانی تنك ایلر دموری وسنك خاره‌یی صو یه دوندرر یعنی قضای الهی
چاره کلدکده وحکم قدر ظهور قیلدقده بو دونیجی فلکی کمراه ایلر وعطارد یلدزی کاتب فلك ایکن واکا مظهر اولنلر عاقل
ومدبر ایکن قضای الهی کلدکده ابله واحمق ایلر حتی چاره وتدبیر جهانی طار ایلرکه عاقل برچاره وتدبیره قادر اولهمز
ودمورلر ومحکم طاشلر ایله قضای حقه مقاومت قیله‌مز همانده‌م که قضا کله حدید وسنك شدید آب اولور وقضانك
حکمی بونلره تأثیر قیلور (مثنوی) ای قراری داده ره را کام کام * خام خامی خام خامی خام خام) ای بویله ادیم
برقرار ویرمش کسه خامك خامیسن خامك خامیسن خامسن ای ذاهب یعنی ای ذاهب اولدیغی طریقه قدم
قدم قرار ویرمش وبن بو یوله شویله کیدرم وشو وجه اوزره سیر ایدرم دیو اعتقاد ایلمش کسه اکر سنك اعتقادك بو ایسه

زياده وحددن متجاوز خام ونا پخته سن زيراسنك الكده اختيار كليه وقدرت كامله بو قدركه حق ذاهب اولديغى طريقه استديكك كبى كيده سن وديلديكك كبى بر كارى ايده سن عاقلك غافل ايله ما بيننده فرقى اولدركه اذا اصبح الغافل يقول افعل كذا واجعل كذا واذا اصبح العاقل يقول عجبا ما يفعل بى (مثنوى) چون بديدى كردش سنك اسيا آب جوراهم ببين اخر بيا * خاك رادیدی برآمد برهوا * درميان خاك بنكر بادرا) مثلا چونكم دكرمن طاشنك كردش وحركتنى كوردك اخر آب جويى هم كور مثال اخر خاكى كوردك هوا اوزره كادى خاكك ميانده اولان باده دخى نظر ايله يعنى سنك آسيابك محركى آب وكرد وخاكك محركى هواى بالا اولديغى بيلدكسه هر حركت ايلين شيئك البته بر محركى واردر وبو جمله حركت قيلان شيلر حركت قيلماز الا ارادت الهى وتقدير ربانى ايله وهر شيئى دست قدرت ناصيه سندن اخذ قيلمشدر استديكى جانبه جذب ايلر كما قال الله تعالى (مامن دابة الاهو آخذ بناصيتها ان ربى على صراط مستقيم (مثنوى) ديكهاى فكر مى بينى بجوش * اندر آتش هم نظر مى كن بهوش) فكر چولمكلرنى جوش وخروشده كوررسن انى قينادن آتشه دخى هوش وبصيرت ايله نظر ايله كه چولمكى جوشه كتورن آتش اولديغى كبى سنك فكرلرك چولمكلرنى دخى كونا كون جوش وخروشه كتورن قضاى الهى وارادت ربانيدر (م ى) كفت حق ايوب را در مكرمت من بهر مويت صبرى دادمت * هين بصبر خود مكن چندين نظر * صبر ديدى صبر دادن رانكر) نته كم حق تعالى حضرتلرى ايوب عليه السلامه مكرمت ايلمكلكده ديدى يا ايوب بن سنك هر برمويكه برصبر ويردم اكاه اول كندى صبريكه بو قدر نظر ايلمه صبرى كوردك صبر ويرمكلكه نظر ايله يعنى حق سبحانه وتعالى بلالرده صبر ايلين حضرت ايوب عليه السلامه بركون مكرمت ولطفله ديدى يا ايوب صقين سن بو صبر قيلمغى كندى قوتكدن بيلمه بلكه بن سنك هر برقيلكه صبر ويردم تاكم بو قدر مصائب وشدايد اوزره صبر وتحمل قيلدك اكاه اول كندى صبر وتحملكه اولقدر نظر ايلمه كندى نفسكده صبر وتحملكى كوردك اول صبر وتحملى ويرن پادشاهه نظر ايله كه سنك ثبات وتمكينك آنك توفيق ايلمسندندر اكر توفيق الهى اولمسه بو صبر وتحمل سنده بولنمزدى ديمك اولور (مثنوى) چند بينى كردش دولا برا * سر برون كن هم ببين تيز آبرا * تو همى كويى كه من بينم وليك * ديد آن را بس علامتهاست نيك) اى اصل كاردن غافل دولابك كردشنه نيچه بر نظر ايلرسن باشكى طشره ايله دخى تيز آبه نظر ايله سن بو دولابه نظر ايدوب ديرسنكه بن بونك محركنى كوررم وليكن انى كورمنك چوق ايو علامتلرى واردر دولابدن مراد چرخ كردان اولسه ده جائز وقالب هر انسان اولسه ده جائز بلكه جميع اكوان اولمقده جائزدر تيز آب تيز اقيجى صودر بكدر بوندن مراد ارادة الهى وتقدير ربانى اولور پس بعض كسه لر اولوركه بر دولابى دونر كورسه انى محرك اولان آبدن غافل اولوب دور وحركتنى اول دولابك كندى اختيار يله ايلر صنورلر اما (ان الظن لا يغنى من الحق شيئا) ايت كريمه سنك موجبنجه انلرك ظنى اصل وحقيقت كاردن برشيئى مغنى ومفيد اولمز پس بعض كسه لر دخى بو چرخ كردانى همیشه دور ايلر كوررلر دورى وحركتى آنك كندى ذاتندن حاصل اولور صانورلر سعد ونحسى دبوزميننده اولان بعض آثارى نجومه اسناد قيلورلر وچرخ كردوندن بى خبر اولورلر وبيلمزلر كه همیشه بو افلاكى دوندورن وبو نجومه سعادت ونحوستى ويرن ارادت الهى وتقدير ربانيدر وكذلك اكثر كسه لر دخى هر انسانك وجودنى بركونه دور وحركت ايلر كوررلر واول حركتى انك قالبندن وعقلندن بيلورلر وتقدير الهى وارادت ربانيدن غافل اولورلر وهر شيئى ارادت الهيه ايله حركت ايلديكنى من وجه بيلورلر واكا ايمان قيلورلر ودبرلركه بز دخى بو اشيا جميعا امر حق ايله حركت ايلديكن بيلورز وارادت الهيه ايله عمل قيلدقلرنى كوررز نعم ظن ايله وياخود علم ايله بو قدر بيلمك وكورمك قابلدر وليكن عين اليقين وحق اليقين كورمنك چوق ايات وعلاماتى واردر مادامكه اول علامتلر بر كسه نك وجودنده بولنميه بن بو جمله دن متصرف اولنى كوررم ديمسى مفيد اولمز انى كورمنك علامتلرندن بريسى اولدركه اصلا بر كسه به كندى غرض نفسيله اندن بر حركت نامشروع ظهور ايلدكده دخل وتعرض قيلميه مكركه بر مقتضاى شرع شريف وطريق منيف زيرا كنديسنى دست قدرتده عاجز كورن غيرى اشيايى دخى عاجز كورور پس آنلردن بر فعل ناشايسته صدور ايلسه آنى امر حق ايله اولديغى بيلور پس كندى نفسندن اكا طعن ودق ايلمز اما مقتضاى شريعت اكر طعن ودق ايلمكى اقتضا ايلرسه طعن ودق ايلر واكر ايلمزسه سكوت قيلوب صابر اولور (مثنوى) كردش كف را چو ديدى مختصر * حيرتت بايد بدريا درنكر * آنكه كف را ديد سر كويان بود * وانكه دريا ديد او حيران بود * آنكه كف را ديد نيتها كند * وانكه دريا ديد دل دريا كند * آنكه او كف ديد در كردش بود * وانكه دريا ديد او بى غش بود * آنكه كفها ديد باشد در شمار * وانكه دريا ديد شد بى اختيار چونكم كفك كردش وحركتنى مختصر كوردك سكا حيرت كركسه دريايه نظر ايله اول كسه كه كفى كوردى سركويان اولور واول كسه كه دريايى كوردى اول حيران اولور واول كسه كه كفى كوردى نيتلر ايلر

واو كسه كه دريايى كوردى قلبنى دريا ايلر واول كسه كه كفى كوردى اول كردش وحركتده اولور واول كسه كه دريايى كوردى او بى غش اولور واول كسه كه كفلرى كوردى اول شمار وعددده اولور واول كسه كه دريايى كوردى بى اختيار اولور كفدن مراد اجسام صوريه ده قوالب كونيه در ودريادن مراد بحر معنى وعالم الهيدر وتوضيح معنى بو يله ديمك اولوركه بو اجسام صوريه وقوالب كونيه نك چونكم كردش وحركاتنى مجملا ومختصرا كوردك اكر سكا حيرت كركسه درياى حقيقته بصيرت كوزيله نظر ايله بو آنك ارادت وقدرتيله حركت ايلديكنى مشاهده قيله سن اول كسه بو كف مثابه سنده اولان صور اشيايى حق ايله قائم كوردى وبحر معنانك ارادتيله حركت قيلدقلرنى مشاهده ايلدى اول كسه من عرف الله طال لسانه قولنك مفهومنه مظهر اولوب سرسو يلجى واسرار حقيقتى نقل ايليجى اولدى واول كسه كه درياى حقيقتى كوردى وبحر معنانك مشاهده سى اكا غلبه قيلدى من عرف الله كل لسانه قولنك مفهومنه مظهر اولوب حيران وسكران اولدى ونطق وتكلم مرتبه سندن كيرو قالدى واول كسه كه بو كف مثابه سنده اولان صور اشيايى كوردى وبحر معنانك آنده كيف ما يشاء تصرفندن وتقديرندن غافل اولدى اول كسه كنديسنك مرادى جانبنه يلر وعزمتلر ايلر وفعل وعملى كندى ارادتيله وياخود اسباب واسطه سيله حاصل اولور ظن ايليوب تحصيل مراده سعيلر وهمتلر قيلور واما اول كسه كه بو صور اشياده متصرف اولان درياى حقيقت نه ايديكنى كوردى وجمله اشيانك حركاتى الله اذنيله اولديغنه عالم اولدى اول كسه قلبنى دريا ايليوب كندى تدبير وتداركندن فارغ اولدى (وافوض امرى الى الله ان الله بصير بالعباد) ديوب جميع امورنى حضرت حقه تفويض ايلدى اول كسه كه بو كف مثابه سنده اولان مخلوقاتى كوردى وحركات وسكناتى بونلرك كندى وجودلرندن قياس ايلدى اول كسه بهر حال كردش وحركتده اولور واسبابه تشبث ايليوب كندى مرادى ايچون عظيم سعى وكوشش قيلور ومسبب الاسبابدن غافل اولور واما اول عارفكه بحر معنايى كوردى وآنك تصرف وارادت وقدرتنه نظر ايلر كوردى اول عارف بى غل وغش اولور وقلبنى اغيار وسوى تشويشندن صافى قيلور اول كسه كه بو كفلر مثابه سنده اولان صور محسوسه يى كوردى وحركات وسكناتى بو اشيانك كنديلرندن قياس ايلدى او كسنه اعداد وشمار قيدنده اولور وكثرات وتعددات مرتبه سنده قالور وهر نسنه كه كنديسنه حاصل اولور آنى كنديسنك اختيارى ايله اولدى صنور واما اول كسه كه درياى حقيقتى كوردى وارادت وقدرت وحول وقوت همان آنك ايديكنى مشاهده قيلدى اول كسه اختيارسز اولدى واسقاط تدبير قيلدى وحضرت حقى وكيل اتخاذ ايدوب آندن هر نه كاورسه خوش كوردى (دعوت كردن مسلمان مغ را (مثنوى) مرمغى را كفت مردى كاى فلان * هين مسلمان شو بباش از مؤمنان * بر مؤمن مرد بر مجوسى كافره ديديكه اى فلان اكاه اول مسلمان اول مؤمنلردن اول (م ى) كفت اكر خواهد خدا مؤمن شوم * ور فزايد فضل هم موقن شوم) اول كافر جبرى ايتدى اكر حق تعالى ديلرسه مؤمن اولورم واكر ديلمزسه بن مؤمن اولمزم نته كم ما شاء الله كان ومالم يشأ لم يكن شيئا حديث شريفى بو معنايه دليل وكواهدر واكر اول خدا افضلنى زياده ايلرسه هم موقن اولورم يعنى اكر بنم ايمانمى مراد ايلرسه مؤمن اولورم بو مقرردر واكر فضل وكرمنى بكا زياده قيلورسه بن اهل ايقاندن اولورم ديدى (مثنوى) كفت مى خواهد خدا ايمان تو تا رهد از دست دوزخ جان تو مؤمن ايتدى خداى تعالى سنك ايمانكى ديلر تا كه سنك جانك دوزخ الندن خلاص اوله (م ى) ليك نفس نحس وآن شيطان زشت * مى كشندت سوى كفران وكنشت) ليكن نحس اولان نفس واول زشت وخبيث اولان شيطان سنى كفران وكنشت جانبنه چكرلر اسلامه كلمكه قومزلر (مثنوى) كفت اى منصف چو ايشان غالبند يار او باشم كه باشد زورمند) كافر جبرى ايتدى اى اهل انصاف مؤمن چونكه انلر غالبلردر آنك يارى اولورم كه زورمند اولور واول طرفه دوشرم كه غالب جاذبدر زيرا مغلوب اولان كسه غالب اولان جاذبه مخالفت ايلمكه قادر اولمزديدى مثنوى) چون خدا مى خواست از من صدق زفت * خواست او چه سود چون پيشش نرفت * نفس وشيطان خواست خود را پيش برد * وان عنايت قهر كشت وخرد ومرد) چونكم خداى تعالى بندن صدق زفت استديه آنك خواستى نه فائده چونكم اول ايلرو كتمدى اما نفس وشيطان كنديسنك خواست وارادتنى ايلرو ايلتدى واول عنايت قهر اولدى وخرد ومرد اولدى بو بيتلر جبرى طرفندن سنى اولان مؤمنك كفت مى خواهد خدا ايمان تو ديديكى قولى ودخى ليك نفس نحس وان شيطان زشت * مى كشندت سوى كفران وكنشت) ديديكى قوليدر ودفع ايلمكلك طريقيله دينلمشدروسنى اولان مؤمنه عظيم توبيخ وتعريض قيلمشدر زيرا ديركه اى مؤمن اولان كسه سن ديرسنكه خداى تعالى سنك ايمانكى ديلدى وسندن بر عظيم صدق مراد ايلدى چونكم خداى تعالينك مرادى وارادتى ايلرو كتميه وبنده سنه تأثيرا يتميه آنك قصد ايلمسنك بو تقدير اوزره بكا نه نفع وفائده سى اولور واكر بو سنك ديديكك كبى اوليدى حق تعالى يه غالب اولمق لازم كاوردى زيرا نفس وشيطان چونكم كندى ديلدكلرنى ايلر وايلتديلر واستدكلرنى

ایتدیلر و اول اللهك بنم حقمده اولان عنایتی قهر اولدی و پاره پاره اولوب ضایع اولدی اول عنایتك نه فائده سی اولدی
واول ارادت نتیجه ظهوره کلدی چونکم بو مقدمه معلومك اولدیسه بونی بیلکه حق تعالی بنم ایمانمی مراد ایلدی وبنم
حقمده عنایت قیلدی دیدی وجبر مذهبنی اثبات ایلکدن اوتری بر نیجه امثال کتوروب ضرب مثل قیلدی (م ی)
تو یکی قصر وسرایی ساختی * اندرو صد نقش خوش افراختی) مثلا سن بر قصر وسرای دوزدك اول قصر وسرایده
یوز دورلو نقش خوش یوجلتدك (م ی) خواستی مسجد بود آن جای خیر) دیکری آمد مر انرا ساخت دیر) ودیلدك که
اول قصر مسجد وجای خیر اوله وبرکسه کلدی آنی دیر ایلدی یعنی ای سنی بنم حقمده سنك اعتقادك بوکه بکر رکه
حق تعالی بنم قصر وجودیمی دوزدی واول بنم خانهٔ وجودمك ایچنده ایمان وعرفاندن واسلام وایقاندن وبونلر امثالی
اولان اصناف بی پایاندن نقشلر یازدی وقلب وروحمی اعمال حسنه ایله معمور ایدوب دوزدی واستدیکه بنم خانهٔ
وجودم سجده محلی وخیر یری اوله واول برآخرکه نفس واهرمندر کلدی انی کلیسا بتخانه دوزدی چونکم سنك
اعتقادکده ومذهبکده نفس وشیطان برکسه یی کافر قیلمق وجهنم جانبنه جاذب اولمق صحیح اولیجق وبوایکیسی خدای
تعالینك استدیکنی تبدیل وتغییر قلیجق بن که برعاجز انسانم نیه قادرم غالب وقادر چونکم بو جانب اوله اکا تابع
اولورم دیدی (مثنوی) یا تو بافیدی یکی کرباس تا * خوش بسازی بهر پوشیدن قبا) مثال آخر یا خود بنم شانم بوکا
بکزرکه سن بر بز طوقدك تاکه کیمکدن اوتری آنی خوش ولطیف قفتان دوزه سن (مثنوی) تو قبامی ساختی
خصم ازنبرد * رغم تو کرباس راشلوار کرد) سن اول کرباسی بر قفتان ایلمك استدك وخصم نبرد وجنکدن سنك رغمکه
اول کرباسی شلوار ایلدی (مثنوی) چارهٔ کرباس چه بود جان من * جز زبون رأی آن غالب شدن) پس ای بنم جانم
بوتقدیرجه کرباسك چاره سی ندر اول رأی غالبك زبونی اولمقدن غیری یعنی جبری کندی مذهبنی اثبات قیلمقدن اوتری
وجودینی کرباسه تشبیه ایدوب وجناب حقی کرباس طوقین وآنی قبا ایلمك استین کسیه وشیطان ونفسی کاوب
اول کرباسی شلوار قیلان کسیه تمثیل ایدوب دیرکه ای سنی سن بنم حالمی بو مثالدن خوب فهم ایلرسنکه حق تعالی
بنم وجودمی خلق ایلدی وآنی مؤمن دوزمك استدی وشیطان ونفس کاوب آنی کافر دوزدی پس بو اورته لقده بنم
وجودیمك کناهی نه اولور که بن مغلوب وزبون اولمش اولورم مغلوبك حالی البته غالب اولنه تابع اولمقدر (مثنوی)
اوزبون شد جرم این کرباس چیست * آنکه او مغلوب غالب نیست کیست) اول کرباس صاحبی زبون اولدی بو کرباسك
جرمی ندر اول کسه که غالبك مغلوبی دکلدر کیمدر یعنی جبری سنی اولان مؤمنی الزام ایلمك ایچون بو مثلی ضرب ایلیوب
دیدیکه اول کسه که کرباسی برینکو قبا ایلمك استدی برآخر کسنه کاوب آنك مرادنه مخالف آنی شلوار ایلدی
واکا غلبه قیلدی اول کرباسی قبا ایلمك استین کسه زبون ومغلوب اولیجق کرباسك کناهی نه اولور وبو جهانده غالب
وقاهر اولنه مغلوب اولمین نه شی اولور جبری سنی مؤمنی قدریه وثنویه منزله سنه تنزیل ایلیوب بوکونه سوزلرله
اکا سنده ثنویه وقدریه رایحه سی واردر دیمکی ایهام ایلرز برا بحث ونزاع سنینك بو سوزندن قوپش ایدیکه ای جبری
حق تعالی سنك مؤمن اولمکی مراد ایلرولیکن نفس وشیطان سنی کفر وکنیسا طرفنه چکر جبری دیرکه پس
ای سنی سنك دیدیکك شو معنایه بکزدی وکلامکدن بومعنی منفهم اولدیکه جناب حق جل شانه بنم وجودمی
بر مؤمن بکو ایلمك استیه وآنی خلق ایلیه ونفس وشیطان کاوب آنی کافر قیله واهل کنشت ایلیه پس بنم وجودم
بر کرباس کبی عاجز شیدرانك کناهی ندر و بوندنصکره غالبك مغلوبی اولمین کیمدر سنك کلامکدن خود منفهم اولان
بودرکه نفس وشیطان حضرت حقك دیلدیکنه مخالفت ایلیه چونکم سن بویله دیرسك پس بنم المده نه واردر دیر
(مثنوی) چون کسی ناخواه او بروی براند * خار بن در ملك وخانهٔ او نشاند * صاحب خانه بدین خواری بود *
که چنین بروی خلافت میرود * هم خلق کردم من ار تازه ونوم * چونکه یار این چنین خواری شوم) چون برکسه آنك
ارادتسز آنك اوزرینه سوردی آنك ملك وخانه سنه خاربن دیکدی صاحب خانه بونکله برخوار اولورکه آنك اوزرینه
بونك کبی خوارلق وخلافت کیدر خلافت وخلق کهنه وفرسوده اولمغه دیرلر کذلك بن هم خلق وفرسوده اولورم
اکر تازه وجدید ایسمده چونکم بو مجلین برخور عاجزلك یاری اولم یعنی جبری سنی اولان مؤمنه بر مثال اخردخی
ضرب ایلیوب آنك مذهبنی ابطال ایلمك استرکانه دیرکه ای سنی سنك کلامکدن منفهم اولان اولدرکه فی المثل برکسه
برخانه بنا ایلدی واول خانه نك ایچنده کل وشکوفه اولمق مراد ایلدی اما برآخرکسه اول صاحب خانه نك مرادنه
مخالفت قیلدی وانك اوزرینه سوردی وغلبه ایلدی خارکوکنی کتوردی انك ملکی اولان خانه یه دیکدی واول
کل وشکوفه یی درون خانه دن ازاله ایتدی پس صاحب خانه اول مخالف اولان کسه نك بوکونه فعلیله خوار
ومستهان اولور زیرا آنك اوزرینه بونك کبی برخلافت واهانت واقع اولور پس ای سنی سنك مذهبك بوکا بکزدی که

جناب حق بنم وجودم خانه سنی بنا ایلدی وانده ایمان واسلام کلنی قودی شیطان ونفس کاوب کفر ومعصیت خارنی
آنده دیکدی دیرسن پس بو کلامدن بومعنی منفهم اولورکه بنم وجودم خانه سنك صاحبی خوار ومستهان اوله ونفس
وشیطان اکا غالب اوله وآنك ارادتنه مخالفت قیله پس لازم کلورکه بندخی اکر تازه وجدید ایسم فرسوده ومستهان اولم
زیرا چونکم بونك کبی برعاجز وخوارك یاری اولم اول خوار اولیجق بنم خوار ومستهان اولم اولویله ثابت اولور
صاحب خانه ده قوت وقدرت اولمیجق نیه قادر اولور پس ای نفس وشیطانه اغوا واضلالی اسناد ایلیوب حقیقتده
آنلری مضل ومغوی بیلن کسه سنك مذهبك وحالك بوکا بکزردیدی (م ی) چونکه خواست نفس آمد مستعان
تسخر آمد ایش شاء الله کان) چونکم نفس وشیطانك خواستی مستعان کلدی ایش شاء الله کان دیمك تسخر کلدی
ایش شاء الله دیمك ای شی شاء الله کان تقدیرنده اولور اکثر نسخه لرده دخی بو ترکیب ایش شاء الله واقع اولمشدر
ایش جیش وزننده ای شی دن مخففدر علی کلا التقدیرین معنی ماشاء الله کان دیمك اولور وجبری سنی اولان مؤمنی
حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمك بو حدیث شریفیله دخی الزام قیلور ودیرکه ای سنی سن دیرسنکه
خدای تعالی سنك ایمانکی دیلدی ولیکن نفس وشیطان سنی کفر وکلیسا جانبنه جذب ایلدی وسندخی خدای
تعالینك مراد ایلدیکی ایمان واسلامی قویوب نفس وشیطانه اویدك سنك بو کلامکدن نفس وشیطانك مرادی
غالب اولمق وآنك استدیکی مستعان اولمق لازم کلور وپیغمبر علیه السلام حضرتلرینك ماشاء الله کان ومالم یشأ
لم یکن بیوردقلری حدیث شریف مسخره لق کلور وبی معنی اولور بو کلام متین خود بامعنادر وحضرت نبی مکرم
صلی الله علیه وسلم صادقدر وحق تعالی هر نه شی دیلدیسه اول اولدی وهر نه شی که دیلمدی اول اولمدی کافر قیلمقده
ومؤمن قیلمقده نفس وشیطانك اصلا مدخلی یوقدر نفس وشیطان نه شیلردرکه حق تعالینك مرادی شریفنه
مخالفت قیله لر وبر آدمی کافر وفاسق ایلمکه قادر اوله لر دیدی (مثنوی) من اکر ننك مغان یا کافرم * آن نیم که بر خدا این
ظن برم * که کسی ناخواه او ورغم او * کرداند ر ملکت او حکم جو) بن اکر ننك مغانم یا کافرم اول دکلم که خدای
تعالی یه بو ظن وکمانی ایلیم ودیم که برکسه آنك ارادتسز وآنك رغمنه آنك ملکنده حکم طلب ایدیجی اوله یعنی اول
کافر جبری سنی یه بوکونه تعریض وتوبیخ ایدوب دیدیکه ای قدریه مذهبنه مائل اولان سنی بن اکر مغلرك بغایت معیوبی
ایسمده ویا کافر ایسمده اول کسه دکلمکه خدای تعالی یه بو سنك ایلدیکك کبی سوء ظن ایلیم وبویله دیم که برکسه
اول اللهك ارادتی اولمدین ومشیتی تعلق قیلمدین انك رغمنه انك ملکنده حکم جو اوله واول برقولی مؤمن اولمق
استیه ونفس وشیطان آنی کافر قیله بو خود عین شرکدر بو اعتقادی ایلین خود موحد اولیوب مشرك اولور
پس مشرکلر مذهبنی بن قبول ایدمزم دیدی (مثنوی) ملکت اورا فرو کیرد چنین) که نیارد دم زدن دم افرین) دفع او
می خواهد ومی بایدش * دیو هر دم غصه می افزایدش) اول کسه اول اللهك ملکتنی بوذکر اولنان کبی طوته که اول
دم آفرین اولان پادشاه دم اورمغه قادر اولمیه اوکسه نك دفعنی استروا کا کرکدر زیرا دیو هر دم اکا غصه زیاده ایلر بوکونه
سوزلر دخی قدریه ومعتزله مذهبنه مائل اولان سنیلر طرفنه جبریلر اسنادن عظیم طعن وتشنیع اولور زیرا اضلال
واغوایی نفس وشیطانه اسناد ایلین قدریه ومعتزله یه اهل جبر بویله دیرلرکه ای شرکده خفیده قالنلر اول اللهك ملکنده آنك
ارادتنه مخالف برکسه حکم ایلمکه قادر دکلدر وآنك ملکنی آنك ارادتنه مخالف طوتمغه دخی قادر دکلدر بو محالدر
برکسه کله واول اللهك مرادنه مخالف آنك ملکنده حکم وتصرف قیله وکلام ونفس خلق ایلین خدا اکا سوز سویلمکه
قادر اولمیه اول الله مخالفك دفعنی استیه وا کا مخالفت وآنك دفعی کرکدر ولازم اوله مع هذا دیو هر دم اکا غصه
زیاده ایلیه ومخالفت قیله چونکم سنك مذهبك ومعتقدك بودر (م ی) بندهٔ این دیو می باید شدن) چونکه غالب اوست
در هر انجمن) تا مبادا کین کشد شیطان زمن * پس چه دستم کیرد انجاذ والمنن * آنکه او خواهد مراد او شود * از که
کار من دکر نیکو شود) پس بو دیوك بنده سی اولمق کرکدر چونکه هر مجمع وانجمنده غالب اولدر تا اولمیه که شیطان بندن
کین چکه پس ذو المنن اولان خدا بنم اومحلده نیجه الم طوتر اول کسه که اول استرآنك مرادی اولور پس بنم کار وعملم دخی
کیمدن نیکو ولطیف اولور یعنی چونکم شیطان غالب وقادر اوله واستدیکی کسه یی فاسق وکافر قیله لازم کلورکه آنك
وجودنده مستقلا برحکم وارادت اوله پس بو دیوك قولی اولمق کرکدر چونکم هر محل ومجمعده غالب وقادر اول اوله حکم
غالبك اولور واستدیکنی حکم ایلمکه قادر اولان شیطانه اطاعت وانقیاد ایلمك لازم کلور تا اولمیه که شیطان بندن
کین آله وبکا غضب قیله چونکم اول شیطانده بو قدر قوت وقدرت اوله وحقك ارادتنه مخالف بکا غلبه لر قیله وبنی
ضبط وتصرفنه آله پس منتلر ونعمتلر صاحبی اولان خدا بو تقدیر اوزره بنم نیجه دستکیرم اولور وبنی آنك الندن نیجه
خلاص قیلور واول شیطانکه برنسنه یی مراد ایلیه وآنك مرادی اوله بو تقدیر اوزره بنم کارم آندن غیری کیمدن ایو اولور

چونکم مرید ومختار اول اوله آندن ایو اولمق لازم کلوردیدی بو کونه سوزلر قدریه ومعتزله مذهبنده اولان سنیلره جبریلر
لسانندن طعن وتشنیع طریقیله دینلور وجبریلر آنلره برسبیل استهزا وتهکم بو کونه توبیخ وتقریع قیلورلر نه کم اول کافر
جبری اول سنی اولان مؤمنه بویله دیدی بعده کندی اعتقادنی تنزیه ومذهب ومعتقدنی اثبات ایلیوب دیدی (مثنوی
حاش لله ایش شاء الله کان * حاکم آمد در مکان ولامکان * هیچ کس در ملک او بی امر او * در نیفزاید سر یکتای مو *
ملک ملک اوست وفرمان آن اوست * کمترین سک بر دران شیطان اوست) حاشا لله قنغی شیء الله تعالی دیلیه اول اولدی
جمیع مکان ولامکانده اول الله مطلق حاکم کلدی هیچ کسه آنک ملکنده آنک امری بسز برقات قیل اوجی قدر نسنه زیاده
ایلمز ملک ملکیدر وامر وفرمان آنک امر وفرمانیدر قپوسنده کمترین سک آنک اول شیطانیدر یعنی جبری دیرکه ای قدریه
ومعتزله مذهبنه مائل اولان سنی بن سنک مذهب ومعتقدکدن الله تبارک وتعالی یی تنزیه وتقدیس ایلرم زیرا حق سبحانه
وتعالی هرنه شیء دیلدیسه اول اولدی وهرنه شیء دیلمدیسه اول اولمدی اول جمیع مکان ولامکانده حاکم مطلقدر هیچ
برکسه اول اللهک ملکنده آنک امری اولمدین وارادتی تعلق قیلمدین برقیل باشی قدر شیء زیاده یه قادر دکلدر ملک همان
آنک ملکیدر وحکم وفرمان لایقیدر اگر نفس وشیطان دیرسک اول اللهک درکاهنده ادنی واحقر بر سکدر نفس وشیطان
نیه قادردر که ارادت الهی برکسه نک کفرنه وضلالتنه تعلق ایلمیه واول شیطان آنی عاصی وکافر قیله بویله اولمق خود
قابل دکلدر پس درکاه الهیده شیطانک مثالی نه کونه ایدیکنی ضرب مثل ایدوب جبری لساندن بیورورلر (مثل شیطان
بر در رحمان (مثنوی) ترکمانرا کرسکی باشد بدر * بر درش بنهاده باشد روو سر) مثلا ترکمانک قپوسنده اگر بر کلب اوله
آنک در واستانه سی اوزره روی وسرنی قومش اوله (مثنوی) کودکان خانه دمش می کشند * باشد اندر دست
طفلان خوارمند) آنک خانه سنک اطفالی اول کلبک قویرغنی چکرلر اطفالک النده اول کلب خورمند وحقیر اولور
کذلک کلب شیطان دخی حق تعالینک طریقنک اطفالی النده بغایت خور وحقیر بر سکدر نه کم ترکمان اوغلنجقلری
ترکمانک عقور اولان سکلرنی ضبط ایدرلر ودوکرلر اصلا اول کلب عقور اول اوغلنجقلره غلبه قیلهمز زیرا کندی صاحبنه
منسوب اولدیغی بیلور (مثنوی) باز اگر بیکانه معبر کند * حمله بروی همچو شیر نر کند) اما اول ترکمانک خانه سنه
کیرو بر بیکانه کسه عبور ایلیه ترکمانک کلبی آنک اوزرینه ارکک ارسلان کبی حمله ایلر (مثنوی) که اشداء علی الکفار شد
با ولی کل باعدو چون خار شد) زیرا کفار اوزره شدیدلر اولدی ولی ایله کل عدو ایله خار کبی اولدی اشداء شدیدک جمعیدر
مصرع اول سورهٔ فتحده اولان آیت کریمه یه اشارتدر دینلک مناسب دکلدر زیرا (اشداء علی الکفار رحماء بینهم) آیت
کریمه سی اصحاب کرامک حقنده در اگر بو آیته اشارتدر دینلسه قتی چوق تکلف لازم کلور تاکم عقل وشرعه ملایم که
اولی اولان اولدر که همان بر عربی ترکیب منزله سنه تنزیل اولنوب بوکا کوره معنی ویریله ودینه که اول شیطان کافرلر
ودرکاه الهیدن بیکانه اولان عاصیلر اوزره شدتلر ایدیجی وغلبه لر قیلیجی اولدی اما اللهک دوستلریله کل کبی یار وعدوسنه
خار اولدی اللهک مخلص اولان بنده لری آنک اغواسندن وغلبه سندن بعنایة الله نجات بولدی نه کم بو آیتلر بو معنایه
دلالت قیلدی قال الله تبارک وتعالی (ان عبادی لیس لک علیهم سلطان) وقال تعالی حاکیا عنه (فبعزتک لاغوینهم
اجمعین الا عبادک منهم المخلصین (مثنوی) زآب تتماجی که دادش ترکمان * آن جنان وافی شدست وپاسبان) مثلا شول
بر تتماج صویندنکه ترکمان اول کلبه ویردی لاجرم اول کلب اکا انجلین وفا ایدیجی وقپوسنک پاسبانی اولمشدر
(مثنوی) پس سک شیطان که حق هستش کند * اندرو صد فکرت وحیلت تند) پس سک شیطان دخی که حق تعالی
آنی وار ایلر وایجاد قیلر آنک وجودنده نیجه یوز فکرت وحیلت خلق ایلر یعنی شیطانک خالقی الله تعالیدر
وآنک وجودنده اولان فکرلری وحیله ومکرلری ایجاد ایلین دخی الله تعالی در بلکه جمیع اعیانک وافعالک خالقی
همان اولدر کما قال تعالی (والله خلقکم وما تعملون) (مثنوی) آب روها را غذای او کند * تا برد او آب روی نیک وبد)
خدای تعالی یوزلر صوینی اول ابلیسه غذا ایلر تاکم اول ابلیس نیجه کسه نک یوزینک صوینی ایو وکوتو عالم وجاهلدن وعاقل
وغافلدن دوکروغدا ایدر (مثنوی) آب تتماجست آب روی عام * کسک شیطان ازان یابد طعام * عامک آب رویی
اکا آب تتماجدر که سک شیطان اول آب روی عوامدن طعام بولور یعنی سک ترکمان آب تتماجدن غدا بولدیغی
کبی شیطان دخی عوامک آب رویندن غدا وطعام بولور آب رویدن مراد شول ایمان واسلام وصلاح وطاعتدر که
انسان بونلر ایله آب روی حاصل قیلور (مثنوی) بر در خرگاه قدرت جان او * چون نباشد حکم را قربان بکو *
پس اول کلب شیطانک جانی حضرت خدانک خرگاه قدرتنک قپوسنده حکم الهی ایچون نیجون قربان اولمیه
سویله حق تعالینک حکم شریفنه اول شیطان قرباندر ولیکن بعض انسانه نسبتله عدوی پرطغیاندر (مثنوی)
گله گله از مرید واز مرید * چون سک باسط ذراعی بالوصید * بر در کهف الوهیت چو سک * ذره ذره

امر جو برجسته رلک) سوری سوری مریدن ومریدن وصیده قوللرنی بسط ایلیجی سک کبی الوهیت کهفنک
قپوسنده سک کبی ذره ذره امر دیلیجی طمری قالقمشدر که سوری معناسنه مرید میمک ضمیله ارادت ایدیجی
ومرید میمک فتحیله قوی ومعاند کسنه دیرلر وصید آستانه یه دیرلر برجسته رلک دیمک کالیله امر جوی اولمغه حاضر
ومهیا اولمقدن کنایت اولور وخلاصهٔ کلام وتوضیح مرام بویله دیمک اولورکه شیطانلرک اعوان وانصارندن سوری سوری
ابالیس وشیاطین حق تعالینک آستانه سنه اولک ایاقلرین بسط ایدیجی کلب کبیدر هر بریسی ومرتبهٔ الوهیت فی المثل
اصحاب کهفک مغاره سی کبیدر وبو دنیا الوهیت کهفنک قپوسی کبیدر وشیطان اصحاب کهفک کلبیدر بو آیتک
تفسیری جلد اولده نصاری حکایه سنده مرور ایلدی (وکلبهم باسط ذراعیه بالوصید) آیت کریمه سنک مفهومی اوزره
انلرک کلبی فنای غاره ایاقلرنی قویوب نیجه پاسبانلک ایلدیسه الوهیت کهفنک قپوسنده شیطانلرک هر بری سک کبی
طمرلری حرکت ایلمش وحاضر ومهیا اولمش مو بمو حق تعالینک حکمنی دیلیجیدر تاکم هرقنغی قولنی اغوا واضلال
ایلمکه حکم الهی وارادت ربانی تعلق ایلرسه اول شیطانلر آنک اغوا واضلالنه شروع ایدرلر ومراد الله هرنه ایسه
اول واسطه ایله ظهوره کلور (مثنوی) ای سک دیو امتحان می کن که تا * چون درین ره می نهند این خلق پا * حمله میکن
منع میکن می نکر * تا که باشد ماده اندر صدق ونر) ای سک اولان دیو امتحان ایله تاکم چونکم بو خلق عالم بو یوله
ایاق قویه لر بونلره حمله ایله ومنع ایله ونظر ایله تاکم صدق ایچره ماده ونرکیم اوله یعنی حق سبحانه وتعالی شیطانی خلق ایلمش
وکان اکا بویله دیمشدر که ای بنم درکاهمک کلبی اولان شیطان بو خلقی امتحان ایله تاکم بو خلق بنم طریقمه ایاغی قویه لر
وبنم جنابمه تقرب ایلمکه قصد ایلیه لر بونلر اوزره سن سک کبی حمله ایله وبونلری وساوس وهمزاتله واوهام وخیالاتله
تخویف ایدوب منع ایله آندنصکره نظر ایله تاکم صدق مرتبه سنده دیشی وارکک کیمدر بیله سن ومردی زندن فرق
وتمییز قیله سن انلر که زن طبیعت ومخنث سیرتدر سنک وعیدکدن وتحذیر وتخویفکدن قورقوب سکا اویه لر وشهوت
ومعصیت طرفنه میل قیله لر وآنلر که نرلر وبنم طاعتم یولنده ارلر در انلر سنک وسوسه که وتشویش وتخویفکه
التفات ایتمزلر وبنم امرمی وطاعتمی ترک ایدوب شهوت ومعصیت طرفنه کتمزلر (مثنوی) پس اعوذ از بهر چه
باشد چو سک * کشته باشد از ترفع تیزتک) پس اعوذدن اوتری اولور چونکه سک ترفعدن تیزتک اوله یعنی زیاده
حمله ایدیجی اوله (م ی) این اعوذ آنست کای ترک خطا * بانک برزن بر سک وره برکشا * بو اعوذ اولدر که ای خطا اقلیمنک
ترکی کلب اوزره بانک اوروب یولی بکا فتح ایله (مثنوی) تا بیایم بر در خرگاه تو * حاجتی خواهم ز جود وجاه تو) تا سنک خرگاهک
قپوسنه کلم سنک جود وخرگاهک جاهندن بر حاجت ایستیم یعنی چونکم شیطان ترکمانک کلبنه ودرگاه رحمانی
ترکمانک خرگاهنه وحضرت حق جل شانه خطا مملکتنده ساکن اولان ترکمانه تشبیه اولندی وتمثیل قیلندی ایسه
پس اعوذ بالله من الشیطان الرجیم دیمکدن اوتری اولور ونه معنی افاده قیلور چونکم سک اولان دیو کمال ترفعدن
وصاحبی اوزره غلبه وتسلط ایلمکدن زیاده حمله ایدیجی اوله پس بو اعوذ بالله من الشیطان الرجیم دیمک اولدر که
الهی کلب شیطان اوزره سن طرد ورجم امرنی اوروب بکا کندی جنابکه موصل اولان طریق مستقیمی فتح ایله تاکم
سنک درکاهکه کلم وجناب عزتکله آشنالق ایلیم نه کم برکسه بر ترکمانک خرگاهنه قریب کلسه وآنک سکلری
اکا حمله قیلسه ومنع ایلسه اول دخی ترکمانه دیرکه ای ترک خطا بو کلبک اوزره بانک اوروب بونلری طرد ایلیوب بکا یول ویر
تاکم سنک خرگاهکه کلم وسندن بر مراد وحاجت دیلیم دیر (مثنوی) چونکه ترک از سطوت سک عاجزست * این اعوذ
واین فغان ناجائزست) چونکه ترک کلبک هیبت وسطوتندن عاجزدر پس بو اعوذ وبو فغان جائز دکلدر زیرا ترکه بنی
بو کلبدن قورتار دیو فغان ایلمک واعوذ بک اول زمانده جائز وصحیح اولورکه اول ترک سکی اوزره غالب وقاهر اوله وانی
یولدن طرد ومنع ایلیه (مثنوی) ترک هم کوید اعوذ از سک که من * هم ز سک درمانده ام اندر وطن) ترک هم دیه سکدن
بن هم صغنورم زیرا که بن سکدن وطنده درمانده اولمشم وعاجز قالمشم (مثنوی) تو نمی یاری برین در آمدن *
من نمی یارم ز در بیرون شدن) ای میهمان کلبک خوفندن سن بو قپویه کلمکه قادر دکلسن کذلک بن دخی قپودن طشره
کتمکه قادر دکلم حاصل کلام ترکمان بو مرتبه ده ضعیف اوله وکلب بو ذکر اولنان کبی قوی وقادر اوله ومهمان دردمند
یولده قاله ترکمانه واصل اولمغه چاره ویول بولهمیه (م ی) خاک اکنون بر سر ترک وقنق * که یکی سک هر دو را بندد عنق)
پس بو تقدیر اوزره ترکک وقنغک باشنه طپراقکه بر کلب ایکیسنک یله بوینونی باغلیه وآنلری زبون وعاجز ایلیه (م ی)
حاش لله ترک بانکی برزند * سک چه باشد شیر نر خون قی کند) حاشا لله ترک اگر بر بانک اوره سک نه اوله ارکک ارسلان
قورقوسندن قان قوصار بو جمله ابیات شریفه دن برسبیل کنایه مراد اولان معنی بو اولورکه شیطان حق تعالینک
درکاهنک بر کمتر کوپکیدر وجناب حق جل شانه هر وجهله قادر وقوی بدر برهان بلکه اول خالق کون ومکانک

در کاهنه متوجه اولسه وشیطان دخی مقتضای طبعی اوزره اکا حمله قیلسه واول کمسه دخی شیطانک مکر وحیله سنی
بیلوب آنک شرندن صدقله حضرت حقه التجا ایلسه ودیسه که الهی بن بو رجیم ولعینک شرندن سکا صغنورم بونی
دفع ورد ایله تا کم سنک درکاهکه تقرب ایلیم وحاجتمی سندن دیلیم اول قادر وقاهر اولان الله آنی منع وطرد ایلر واول
بنده یه قوت وقدرت ویروب شیطان اوزره هر وجهله غالب اولور وجناب حقه دخی تقرب قیلوردیمک اولور (مثنوی
ای که خود را شیر یزدان خوانده * سالها شد با سکی درمانده * چون کند این سک برای تو شکار * چون شکار سك
شده سی آشکار * ای شول کندیسنه شیر یزدان اوقومش کمسه نیجه یللر اولدی بر سکله قالمشسن بو سك سنکیچون نیجه
شکار ایلر چونکه سن آشکارا اول سکك شکار وزبونی اولدك بو بیتلر حضرت مولانا قدس سره لسانندن اسیر نفس
وشیطان اولان کمسه لره توبیخ وتشنیع طریقیله دینلمشدر یوررلر که ای شول اسیر نفس اولوب کندیسنه شیر یزدان
اوقومش اولان کمسه نیجه ایام وسال اولدیکه سن بر کلبله قالدك ووسوسه ومکرنه اسیر اولدك اکرسن شیر یزدان اولیدك
کلب شیطانی کندیکه اسیر وزبون قیلردك وکلبلری صیده صالوب شکار ایدردکاری کبی اکا نیجه شکار ایتدیردك
اما بو کلب نفس وشیطان اخس سی نه کونه ونه حالله شکار ایلرسن اشکار اسك نفسك وکلب شیطانك شکاری
اولمشسن در بونلره شکار اولان بونلری ضبط ایلمکه قادر اوله من (جواب کفتن مؤمن سنی کافر جبری را ودر اثبات اختیار
بنده دلیل کفتن سنت راهی باشد کوفته اقدام انبیا علیهم السلام بر یمین آن راه بیابان جبرکه خود را اختیار نبیند
وامر ونهی را منکر شود وتاویل کند واز منکر شدن امر ونهی لازم آید انکار بهشت که بهشت جزای مطیعان امرست
ودوزخ جزای مخالفان امر دیکر نکویم بجه انجامد که العاقل یکفیه الاشاره وبر یساران راه بیابان قدراست که
قدرت خالق را مغلوب قدرت خلق داند وازان فسادها زاید که ان مغ جبری بر شمرد * بو سرخ شریف
سی اولان مؤمنك جبری اولان کافره جواب ویرمسنك بیانندهدرکه بر سؤال اولنورکه مقدم مرور ایلین بیانده
جبرینك لسانندن نقل قیلنان کلماتك جمله سی اهل سنت قتنده مقبوله در واهل سنتك اول جمله یه ایمانی واردر ولیکن
جبری ایله اهل سنتك ما بیننده فرق اولدرکه جبریلر سلب اختیار ایدوب کندیلرینی جماد منزله سنه تنزیل ایدوب واسقاط
تکلیفات قیلرلر وامر ونهی قبول ایتمیوب تأویل وتوجیه ذاهب اولورلر بو اعتبارله انلری بعضلر تکفیر ایتمشلردر وامر
ونهی قبول ایلمدکاریچون انلره کافر دینلمشدر اما اهل سنت قضا وقدره ایمان کتوردکارندنصکره مدار تکلیف اولمقدن
اوتری کندیلره اختیار جزئیه اثبات ایدرلر وخیر وشرك مرید وخالقی الله وکاسبی عبد بیلورلر نه کم سنی لساندن اثبات
ایدرلر وخیر وشرك ویدا اهل سنتك مذهبنی بیان ایدوب یوررلر ودخی اول سنینك بنده نك اختیارنك اثباتنده دلیل
بیان ایلمسیدر سنت بر یول اولورکه انبیای عظام علیهم السلامك قدملرینك دوکولمشی وچکنمشیدر
فی المثل سنت بر طریق مستقیمدر اول راه مستقیمك صاغ یاننده جبر بیابانی واردرکه سالك راه مستقیمدن جدا
اولدقده وجبر بیابانه دوشدکده کندینك اختیارنی کورمز کندولی جماد منزله سنده بیلور وحق تعالینك امرنه
ونهینه منکر اولور وآنی تأویل وتوجیه قیلور وامر ونهیه منکر اولمقدن بهشته انکار لازم کلور زیرا بهشت امر
خدایه مطیع اولنلرك جزاوجزیدر ودوزخ امر خدایه مخالفت ایلینلرك جزاسیدر وغیر امر سویلمزم بو جبر کلامی نه منتهی
اولوردنه مرتبه یه واصل قیلورکه عاقله بر اشارت کفایت ایلر واول سنت یولنك صول جانبنده قدر بیابانی واردرکه قدریه
حق تعالینك قدرتنی مخلوقك قدرتنك مغلوبی بیلور واول قدریه مذهبندن اول فسادلر که طوغرکه اول کافر جبری
عدوشمار ایلدی نه کم مقدم اولان بیانده ذکر اولندی زیرا قدریه ومعتزله نك مذهبی اولدرکه عبد شری کندیسی خلق
ایلر وشیطان دخی بنفسه اضلاله واغوایه قادر اولور وبو بیله اعتقاددن کافر جبرینك شمار ایلدیکی فسادلر لازم کلور
وقدرت خالق مخلوقك قدرتنك مغلوبی اولمش اولور وبوندن ماعدا دخی نیجه فسادلر لازم کلور اهل سنتك قولی
ومعتقدی اولدرکه دیرلر لا جبر ولا تفویض والامر بین ذلك اهل جبر اهل سنتی قدریه ومعتزله دن صانورلر ودیرلر که
سز کندیکزه اختیار اثبات ایلرسز وعبد مرید ومختاردر دیرسز وخیر ایشلرسه مثاب وشر ایشلرسه مسؤل ومعذب اولور
دیرسز ایمدی سز دخی قدریه ومعتزله دنسز دیرلر اهل سنت انلره جواب ویروب دیرلر که بز قدریه ومعتزله دن دکلز بلکه
حق تعالینك خیر وشری مرید اولدیغنه وجمیع اعیانی وافعالی خلق ایلدیکنه مؤمن وهر شیئك آنك امری ایله وارادتیله
ظهوره کلدیکنه موقنز پس قدریه ومعتزله اهل سنته دیرلر که چونکم سز بویله دیدیکز وبو کونه اعتقاد قیلدیکز
پس جبری اولدیکز بو کره اهل سنت بوجابه دخی جواب ویروب دیرلرکه خیر بز جبری دکلز بلکه جبر اوسطه راضی یز
وکندیمزه مدار تکلیف اولمقدن اوتری اختیار جزئیه اثبات ایلیوب بزم اختیار جزئیه مز واردر دیرز وحق تعالی
قوللرینه استطاعت ویردی وتمیز ویردی وقول اختیار جزئیه سنی خیر وطاعته صرف ایلرسه وآنی کسب قیلورسه

مناسب اولور واکر شر ومعصیته صرف ایلیوب آنی کسب قیلورسه مسؤل ومعذب اولور نه کم اهل سنت طرفندن جبریه
جانبنه ویریلان حجج وبراهینی نظمه کتوروب مؤمن سنی لساندن بیان یوررلر (مثنوی) کفت مؤمن بشنو
ای جبری خطاب * آن خود کفتی نك آوردم جواب) بازئ خود دیدی ای شطرنج باز * بازئ خصمت ببین دورودراز
نامهٔ عذر خودت برخواندی) نامهٔ سنی بخوان چون ماندی) نکته کفتی جبریانه در قضا) سر آن بشنو زمن درماجرا
سنی اولان مؤمن کافر جبریدن چونکم بو کلماتی اشتدی اکا ایتدی ای جبری بندن دخی خطاب وجوابی ایشت
کندیکه لایق اولان کلماتی سویلدك ودلائل وبراهینی نقل ایلدك اشته جواب کتوردم سن دخی بنم سوزلریمی استماع ایله
ای شطرنج اوینایجی سن کندی اوینکی کوردك وآنی تمام مقرنه ایر کوردك خصمك دخی دور ودراز اولان لعبنی
کورسن کندی عذرك نامه سنی اوقودك سنینك دخی عذری نامه سنی اوقی نیچون جبر یاباننده قالدك یعنی ترك امر
ونهی قیلقده واسقاط تکلیفات ایلمکده کندی عذرکی ودلائلکی تقریر ایلدك سنینك دخی امر ونهی قبول ایلمکده
وتکلیفاتی ارتکاب قیلقده اولان عذرلرنی وبرهانلرنی اوقو نیچون جبر یاباننده قالورسن وبر یمینی طوتوب
بر آخر سمتده اولان منافع وفوائددن محروم اولورسن قضا وقدر خصوصنده نکته سویلدك وعقلی ونقلی بر قاج دلیل
نقل ایلدك اول نکته لرك وسوزلرك سرنی ماجرا ده بندن اشت یعنی قضا وقدر خصوصنده ایراد ایلدیکم نکات وکلماتك
جوابنی مباحثه ده بندن کوش ایت ادب بحث اولدرکه چونکم سن اثبات مدعی ایچون بر نیجه دلائل وبراهین
نقل ایلدك ومذهبکی آنلرله تأیید ایلیوب بحثلرك هر نه ایسه سویلدك کرکدرکه خصم طرفنه قولاق طوتاسن
آنلرك دخی دلیل وبرهانلرندن استماع ایده سن کوره سنکه آنلر دخی سنك بسط ایلدیکك مقدماتك جمله سنه می
راضی اولورلر ویاخود بعضسنه تسلیم ایدرلر وبعضسنه دخی انکارمی قیلورلر سنك دخی صکره جوابك نه ایسه
اکا کوره سویلیه سن دیدی (مثنوی) اختیاری هست ما را بی کمان * حس را منکر نتانی شد عیان *
سنك راهر کز نکو بد کس بیا * از کلوخی کس کجا جوید وفا * آدمی را کس نکو بد هین بیر * یا بیا ای کور درمن درنکر)
اولا بونی بیل که بی کمان حسه بزم بر اختیار مز واردر واختیارا کادر لرکه کندی نفسك ایچون ایکی شیدن برینی
عقلکله بکنوب آنی قبول واصطفا ایلیه سن پس بی شبهه بزم نفسمزده بویله بر قوت واستطاعت واردر حسه خود
عیان وآشکارا منکر اولمغه قادر دکلسنکه انسان البته حواس خمسهٔ ظاهره وحواس باطنه صاحبی اولدیغی
درکسنك معلومیدر پس انسانه تکلیف اولمق لایق اولدی زیرا اکا حس اثبات ایلمکله جمادات مرتبه سندن
تمیز اولندی پس اکا کل دیو وکیت دیو امر ایلسك وشو شیئی ایشلمه دیو نهی قیلسك کمسه تعییب وتقبیح ایلمز اما حجرلك
حس ادراکی یوقدر جامددر حجره هر کز بر کمسه کل دیمز زیرا بر کلوخ پاره سندن بر کمسه قنده وفا استرکه آنك امر ونهی
قبول ایلمکه استعدادی یوقدر وآدمی دخی اکرچه قوت واستطاعت صاحبیدر لیکن اکا دخی تکلیف مالایطاق اولنمز
وای آدمی اکا اول سن هوایه اوچ دیو بر کمسه اکا امر قیلمز یاخود بر اعمی کمسه یه ای کور کل بکا نظر ایله دیمز زیرا هر کس
بیلورکه آدمی اوچمغه وکور دخی کورمکه ونظر ایتمکه قادر دکلدر اکر بر کمسه بونلره بویله دیو تکلیف ایلسه تکلیف
مالایطاق اولور حق سبحانه وتعالی خود بنده لرینه تکلیف مالایطاق ایلمکدن بریدر (مثنوی) کفت یزدان
ما علی الاعمی حرج * کی نهد بر کس حرج رب الفرج) نه کم حق سبحانه وتعالی حضرتلری اعمایه زحمت وحرج یوقدر
دیو بیوردی چونکم بویله بیوردی اول فرج مالکی کمسه نك اوزرینه نجین حرج قور بو بیت شریف سورهٔ نورده وسورهٔ
فتحده اولان آیت کریمه لره اشارتدر تفسیری جلد ثانیده لقمان حکایه سنده وبو جلدده کنیزك حکایه سنده ونیجه
یرده دخی مرور ایتدی خلاصهٔ کلام (لا یکلف الله نفسا الا وسعها) آیت کریمه سنك موجبنجه حق سبحانه وتعالی
بر نفسه تکلیف ایلمز الا آنك وسعی قدر اکر حق تعالی حضرتلری تکلیف مالایطاق ایلیدی اعمی واعرج اولنلره
ومریض اولنلره اعضای سلیمه صاحبی اولنلره ایلدیکی تکلیفی ایلردی بوندن معلوم اولدیکه حق سبحانه وتعالی
اصلا بر کمسه یه تکلیف مالایطاق ایلمز (مثنوی) کس نکوید سنك را دیر آمدی * یا که چوبا تو چرا بر من زدی) هیچ
کمسه سنکه دیر کلدك دیمز یاخود ای چوب سن بنم اوزریمه نیچون اوردك یعنی حجرکه بی اختیاردر هیچ بر عاقل
اکا کل دیو امر ایلمز واول حجره کلمدکده سن نیچون بنم امریمه امتثال ایلمدك دیو عتاب دخی قیلمز زیرا بیلورکه اول حجر
جامد وبی اختیاردر کذلك ناکاه بر کمسه یه بر چوب پاره طوقنسه اکا سن بکا نیچون اوردك دیو عتاب ایلمز ویاخود
بر کمسه النه بر چوب پاره السه وبر کمسه یه اورسه اول مضروب اول چوبه سن بکا نیچون اوررسن دیو عتاب ایلمز
زیرا بیلورکه اول چوب بی عقل وبی اختیاردر اما ضارب اولانه عتاب ایلرکه اول عقل واختیار صاحبیدر (مثنوی)
اینچنین واجسته ها مجبور را) کس نکوید بایزند معذور را) بو مثللین جست وجولری مجبور ایچون کمسه سویلزمی یاخود

معذور اولنه اوررمی یعنی نه معذور اولنه اوررنه مجبور اولنه امر قیلورر بعض نسخه‌ده وآجسته‌ها برنه خاء معجمه ایله
وآخسته‌ها واقع اولمشدر بو تقدیراوزره معنی بونك كبی مجبور درو خسته‌لره كسه سو بلرمی ویاخود بر معذوری هیچ
بركسه اوررمی دیمك اولور یعنی فی المثل بركسه خسته اولسه وجماعته وارمغه ویاغزا قیلمغه قادر اولمسه اكا بركسه
قالق جماعته وار ویاخود غزا ایله الهلك امری بودرد یمزز برایلورکه اول خسته ومجبور درو خسته اولنه حرج یوقدر
وكذلك بركسه كور اولسه بركسه دخی البته سن نیچون كورمزسن دیو دوكمز زیرا معذور اولنی دوكمك مناسب دكلدر
اما كوزی اولنه نیچون كورمزسن دیمك وطاقت واستطاعتی اولنه نیچون شو یله ایشلمزسن دیمك لایق ومناسبدر
(مثنوی) امر ونهی وخشم وتشریف وعتاب * نیست جز مختار را ای پاك جیب) امر ونهی وخشم وتشریف
وعتاب ای پاك جیب اولان كسه مختاردن غیری‌یه دكلدر یعنی حق تعالینك افعل دیو امر ایلمسی
ولاتفعل دیو نهی قیلمسی وامری قبول قیلمین ومنهی اولان شیدن مجتنب اولمین كسیه خشم وعتاب ایلمسی وامری
قبول ایلین ومنهی اولان شیلردن اجتناب ایلین كسه‌لره تشریف وتكریم قیلمسی ای جیب درونی پاك اولان كسه
مجرد مرید ومختار اولان كسه‌لر ایچوندر یوخسه بی اختیار اولان شیلره حق تعالی حضرتلرینك اصلا تكلیفی
واقع اولمشدر (مثنوی) اختیاری هست در ظلم وستم * من از این شیطان ونفس این خواستم * اختیار اندر درونت
ساكنست * تا ندید او یوسفی كف را نخست * اختیار وداعیه در نفس بود * روش دید آنكه پر وبالی كشود * ظلمده
وستمده انسانك بر اختیاری وار در بن بو مقدم ذكر ایلدیكم شیطان ونفسدن بونی مراد ایلدم زیرا اختیار سنك
درونكده ساكندر تا كم اول اختیار صاحبی بر یوسفی كورمدی النی مجروح ایتمدی اختیار وداعیه نفسده ساكن
ایدی اول یوسفك یوزنی كوردی آندنصكره بر پروبال آچدی ظلم عدلك ضدیدر ستم جفایه دیرلر واختیار انسانك
وجودنده شول استطاعتدركه كندی نفسندن اوتری ایكی شیدن برینی آنكله اصطفا وقبول ایلر مثلا طاعت
ومعصیت وظلم وعدالت كبی شیلر اولسه انسانك نفسندن طاعتی وعدالتی اختیار ایلمكده استطاعت واردر وظلم
ومعصیتی قبول واصطفا ایلمكده استطاعت واردر پس انسان اكر طاعت وعدالتی اختیار ایلرسه مأجور ومثاب
اولور وظلم ومعصیتی قبول ایلرسه مسؤل ومعاتب اولور وحق تبارك وتعالی شیطانی مجرد موسوس ومسؤل خلق
ایلدی قوللرنی امتحاندن اوتری واول شیطانك وجودنده بركسه‌یی اضلال ایلمكه وعاصی قیلمغه قوت وقدرت یوقدر
ولیكن طبیعتنك حظ ایلدیكی ونفسك میل ومحبت قیلدیغی شیلره انسانك نفسنی تحریض ایلمك واول شیلری اكا
مزین ومحبوب كوسترمكه اول شیطانك وجودنده حق تعالی بر خاصیت وقوت خلق ایلدی وانسانه دخی اول تمییز
واستطاعتی ویردكدنصكره طبیعتنك ونفسك اشتها ایلدیكی وانسانه دخی شیلرك بعضسندن نهی قیلمشدر وبعضنی امر
قبول ایله دیو طاعت وانقیاد قیلمغه حكم قیلمشدر پس بزكه نوع انسانز بزم وجودیمزده عدل وكرم جانبنه
میل واختیارمز اولدیغی كبی ظلم وستم ایلمكده دخی بر اختیارمز واردر شیطاندن ونفسدن مراد اولان شیطانك
ظلم وستمه ترغیب ایلمسی ونفسك دخی اول ظلم وستمی اختیار قیلمسی اولور مثلا حق تعالی حضرتلری وفا ایلمكه
وعدالت قیلمغه نفس اوزره تكلیف ایلدی بو تكلیف ایسه نفسه خوش كلمز پس شیطان دخی خاصیت طبیعیه‌سی
اوزره كلوب نفسه معاونت قیلور واول ظلم وستمی تزیین وتسویل ایلر ونفسه انی باذن الله خوب ومحبوب كوستررر
ولیكن قادر دكلدركه بركسه‌نك نفسنه اول ظلم وستمی ایشلتدیره پس اول كسه اكر شیطان ونفسنك عرض ایلدیكی
اختیار وقبول ایلرسه ظالم وجفاكار اولور واكر آنلرك مرادنی وعرض ایلدیكی شیلری اختیار ایتمیوب استطاعتنی
عدالته صرف ایلیوب امر حقه اطاعت قیلورسه مطیع وعادل اولور پس اهل سنتك بركسیه نفس وشیطانسنی
عاصی ویا كافر ایلدی دیملرندن مراد بو معنی اولوركه شیطان سنك نفسكی كفر ومعصیت جانبنه تحریض ایلدی وسنك
نفسك دخی اكا مائل اولدی واستطاعتنی اول جانبه صرف ایلدی وحق تعالی اول كفر ومعصیتی اشلمكی خلق ایلدی
پس كسب اول حق تعالینك اكا ویردیكی استطاعت واسطه‌سیله كفر ومعصیتی كسب ایلدی دیمك اولور یوخسه نفس
وشیطان بركسه‌یی عاصی وكافر ایلمكه قادردر دیمك اولمز وبویله دیمكدن شركك خفی اولمق دخی لازم كلمز پس ای جبری
سنك درونكده اختیار واستطاعت ساكندر تا كم اول اختیار واستطاعت كندی نفسنه محبوب بر یوسف كبی برشی
كورمدكجه النی خسته ایتمدی كه سنك نفسك یوسف كبی بر محبوب شیئی اختیار ایلدیكی كبی آنك صید وتحصیلنده النی
خسته وشكسته ایلر یعنی آنی كسب قیلمقده النه ویا بعض عضونه الم وزحمت ویردكنی خسته ایلمك الم وزحمتدن كنایت
اولور ای جبری اختیار واقتضا نفسده ساكن ایدی چونكم یوسف مثال اولان ونفسه محبوب كان خوبك یوزنی
كوردی اختیار میل ومحبت پروبالنی آچدی وكندی محبوبی ومقبولی طرفنه سعی ایدوب اوچدی حال بوكه نفس اول

محبوب مشتهاسندن منع اولنمش ونهی قیلنمشدر اكر كندینك محبوبنی ومشتهاسنی اختیار ایلرسه عاصی وطاغی اولور
واكر نفسنی مشتهاسندن ومحبوبنی اختیار ایلمكدن منع ایلیوب حق تعالینك امرنی قبول ایلرسه مطیع وعادل اولور
واكا كوره آخرتده اجر وثواب بولور (مثنوی) سك بخفته اختیارش كشته كم * چون شكنبه دید جنبانید دم * اسب
هم خوخو كند چون دید جو) چون بجنبد كوشت كربه كرد مو (دیدن آمد جنبش آن اختیار (* همچو نفخی زآتش انگیزد
شرار * انسانك اختیاری كندی نفسنده ساكن ومضمردر مادامكه طبیعته ملایم برشی كورمیه ظهوره كلمز مثلا
كاب یاتمش آنك اختیاری كم اولمش چون اول كاب شكنبه كوردی قویرغن اویناتدی وانكچون قویرغنی
اویناتمغی اختیار ایتدی مثال آخر اسب چونكه اربه‌یی كوردی خوخو ایلر چونكم كوشت حركت ایلیه كربه مومو
ایلر اسبك اربه‌یی كوردكده خوخو ایلمسی ودخی كربه‌نك لحمی حركت ایلر كوردكده مومو قیلمسی آنلرك وجودنده
میل واختیار مرادلرنی كورمزدن اول ساكن ومضمر اولمسی ومرادلرنی كوردكدنصكره ظهوره كلمسنه دلالت ایلر
اول درونده مضمر اولان میل واختیارك جنبشنه سبب مرادی كورمك كادی مثلا شول بر نفخ كبیكه آتشدن شرر
قوپارر بو بیتلره‌ر انسانك وجودنده اختیار مضمر اولوب كندی مختاری اولان شیلری كوردكده حركته كادیكنه
وظهور قیلدیغنه دلالت ایلمكدن اوتری مثاللر موقعنده واقع اولمشدر پس خلاصهٔ كلام وتوضیح مرام بویله دیمك
اولوركه چونكم ای جبری مذهبنده اولان كسه بو مثاللرسنك معلومك اولدیسه سنك دخی كاب نفسك مادامكه
مشتهاسنی كورمیه ومقتضاسنه نظر ایلر كورمیه آنك میل واختیاری درونده مضمر ومخفی اولور اما شول دمكه سنك
شكنبه‌یی كوروب قویرق صالوب چابلوسلك قیلدیغی كبی سنك نفسك دخی مشتها وابتغاسنی كوردكده درحال
دروندن میل واختیار ظهوره كلور حتی اعضا وجوارحنی آنك تحصیلی ایچون حركته كتورر اسب اربه‌یی كوروب
خوخو دیدیكی وكدی لحمك حركتنی كوروب مومو دیدیكی كبی سنك دخی حیوان نفسك كندی غداسنی كوردكده
ومشتهاسنه نظر ایلر كوردكده آنك دروندن میل واختیار جوش وخروشه كلور واعضاسنی اول جانبنه تحریك
قیلور ولسان ودهاننه اول نفسنك مشتهاسنه متعلق اولان سوزلری سویلدر وعاقل وعالم اولان جسدك ظاهرنده
اولان صورت ظاهر وحركتدن درونده اولان نفسك میل واختیارنه استدلال قیلور پس اول درونده مضمر اولان
میل واختیارك جنبش وحركتنه سبب مختار ومشتهی اولان شیلری كورمكدر ومختار ومشتهای نفس اولان شیلری
كورمك اختیاره سبب اولدیغنه دلالت ایدر مثلا برساكن اولمش آتشدن اوفورمك ویا كورك اورمق
شراره‌لر قوپارر اول ساكن اولان آتشدن شراره‌لرك ظهورنه نفخ ایلمك سبب اولور كذلك نفسك مشتها ومبتغاسنی
كورمك هم مضمر اولان میل واختیارك ظهورنه كلمسنه سبب اولور (مثنوی) پس بجنبد اختیارت چون بلیس
شد دلاله آردت پیغام ویس * چونكه مطلوبی برین كس عرضه كرد * اختیار خفته بگشاید نورد * پس سنك
اختیارك حركت ایلر چونكه ابلیس دلاله اوله سكا ویسك خبرینی كتوره چونكم ابلیس بوكسه اوزره بر مطلوبی
عرضه ایلیه اویومش اختیار نوردی آچر نورد دورمك معناسنه بونده مطوی معناسی ویر بلور ویس بر معشوقه‌نك
اسمیدر بونده نفسه محبوبه اولان شیلردن كنایت اولور وخلاصهٔ كلام بویله دیمك اولوركه مشتهای نفسی كورمك
هیچ میل واختیاره سبب اولدیغی بیلدكسه پس سنك درونكده مضمر ومختفی اولان میل واختیارك حركته كلور
وظهور قیلور شول زمانده كه ابلیس لعین سنك نفسكه محبوبه ومعشوقه اولان شیلردن اكا خبر كتوره ودلاله اوله واول
شیلری سنك نفسكه تزیین ایلیوب عرض ایلیه ونفسكی دخی آنلرك وصولنه وحصولنه ترغیب وتحریض قیله
چونكم ابلیس بو اسلوب اوزره بركسیه بر محبوب ومطلوبی عرض ایلیه آنك یاتمش اختیاری دورملری وبوكه‌لری
آچار وعقده‌لری چوزر واول مطلوبك وصولنه سعی ایلر (مثنوی) وان فرشته خیرها بررغم دیو * عرضه دارد می كند
در دل غریو * تا بجنبد اختیار خیر تو * زانكه پیش از عرضه خفتست این دو خو * واول فرشته دیو لعینك رغمنه
خیرلری عرضه طوتر ودرون دلده غریو وفریاد ایلر تا كم سنك خیری اختیارك حركت ایلیه یاخود معنی سنك خیره
متعلق اولان اختیارك حركت ایلیه دیمك اولور زیرا كه عرضه‌دن اول بو ایكی خوی یاتمش واختفا ایتمشدر مقدما
حق سبحانه وتعالی وجود انسانی مرید ومختار خلق ایلدی واكا كندیسنه نافع اولنی كسب وتحصیل ایلمكه وضرر
وخسراندن اجتناب قیلمغه قدرت واستطاعت ویردی ونفع وضرری بیله جك قدر دخی عقل وتمییز ویردی وانك وجودنی
بركون جامع كبی خلق ایلیوب روحنی آنده حاكم وعقلنی اكا مشیر ومدبر قیلدی ونصفنی علوی وروحانی ونصفنی دخی
سفلی وجسمانی قیلدی سفلی وجسمانی اولان نفسندن اوتری نتیجه صوری محبوبه شیلر ولطیف متاعلر خلق ایلدی كه
نفس بالطبع بونلره مائل اولور وعلوی اولان جانبندن اوتری دخی نفیس ولطیف معنوی وروحانی شیلر خلق ایلدی كه

عقل وروح اول جانبه میل ومحبت ایدرلر وبو عقل وروحه معاون نیجه فرشته لر خلق ایلدیکه آنلر عقله وروحه خیرلو
اولان ونفع قیلان شیلری عقله عرض ایدرلر ونفس وجسمه دخی معاون حق تعالی نیجه شیطانلر خلق ایلدیکه انلر دخی
نفسه وطبیعته محبوب اولان وملایم کلن شیلری عرض ایدرلر ونفسی وعقلی بو شیلرک تحصیلنه ترغیب وتحریض
ایدرلر حق سبحانه وتعالی اختیاری انسانک عقلنک النده قودی وا کا قدرت واستطاعتدن سرمایه وبردی ویه ادردیکه
اکر بنم امرم طوتوب روحکه وعقلکه نافع اولان شیلری اختیار ایلرسک سکا بو قدر دولت ابدی وسعادت سرمدی حاصل
اولور وا کر نفس وطبیعتک مشتهاسنی اختیار ایلرسک وبنم طاعتمی ترک قیلورسک سکا آخرتده اصلا منفعت وخیر اولمز
بلکه مسؤل ومعذب اولورسن اختیار الکده هر قنغی جانبی قبول ایدرسک کندی نفسکه عائد اولور اول فعلک جزاسی
دیدی پس روحی وعقلی طرفنه یار ومعین اولان ملکلر شیطانلرک کورلکنه خیرلری وحسنه لری عقله عرض ایدرلر
وکوکل عالمنده لسان ملکیه ایله غریو لر وفریادلر ایدرلر وعقله دیرلرکه زینهار زینهار نفس وشیطانه اویمه ومشتهیات
نفسه میل ومحبت قیلمه بلکه طاعات حقی اختیار ایله تا سکا دولت اخروی وسعادت ابدی حاصل اوله دیرو بو ملکلر سکا
انکیچون خیراتی عرض ایدرلر وقلبکده لسان ملکیه ایله غریو لر وفریادلر ایله عقله دیرلرکه زینهار زینهار نفس وشیطانه اویمه
ومشتهیات نفسه میل ومحبت قیلمه بلکه طاعات حقی اختیار ایله تا سکا دولت اخروی وسعادت ابدی حاصل اوله سن
تا خیری اختیار ایلیه کلکله حرکت ایلیه سن واول خیر وحسنه یی قبول ایلیوب فعله کتوره سن زیرا کر فرشته نک
عرضه سندن وا کر شیطانک عرضه ایلمسندن اول انسانک وجودنده خیر وشر خویلری یاغش واختفا ایتمشدر (مثنوی
پس فرشته ودیو کشته عرضه دار * بهر تحریک عروق اختیار * میشود ز الهامها و وسوسه) اختیار خیر وشرت ده کسه
فاذا کان کذلک فرشته ودیو ایکیسی یله عرضه دار اولمشدر اختیار طمرلرنی تحریک ایچون لاجرم وسوسه دن
والهاملردن سنک خیر وشری اختیارک اون کسه ده قدر اولور ده کسه ده مضاف مقدر اولور معنی قدرده کس دیمک اولور
والهام ملکه ووسوسه شیطانه کوره اولور وتقدیر کلام بو یله دیمک اولورکه فرشته خیری عرض ایلمسی سنک خیر جانبنه
اولان اختیارکی تحریک ایلمکدن اوتری یلدکسه وکذلک شیطان دخی سکا مشتهای نفسی عرض ایلمسی شر جانبنه
اولان اختیارکی تهییج ایلمکدن اوتری اولدیغنه آکاه اولدکسه پس فرشته وشیطان ایکسی یله آنجق عرضه دار
اولدیلر اختیارک طمرلرنی حرکته کتورمکدن اوتری ملکلرک الهاملرندن وخاطره لرنده سنک خیر جانبنه اولان
اختیارک اون کسه قدر اولور وعظیم قوت بولور وکذلک شیطانلرک دخی وساوسندن وهواجسندن شر جانبنه اولان
اختیارک دخی اون کسه قدر اولور وعظیم قوت بولورا کر هدایت الهی یاری وتوفیق ربانی رفیق اولورسه شیطانلرک
وسوسه سنی دلدن سوروب نفسک مرادنی قویوب ملکلرک سوزنه اویوب طاعت حقه مشغول اولورسن (مثنوی)
وقت تحلیل نماز ای با نمک * زان سلام آورد باید بر ملک * که ز الهام ودعای خوبتان * اختیار این نمز م شد روان *
ای نمکدار اولان کمسه نمازک تحلیلی وقتنده اول سببدن ملک اوزره سلام کتورمک کرکدر انلره سلام وبرمنک معناسی
بو اولورکه ای ملکلر سزلک خوب ولطیف الهام ودعا کزدن بو نمازی بنم اختیار ایلدکم روان اولدی نمازک
ابتدا وافتتاحنه تحریم دیرلر دنیا کارنی مصلی اولنه حلال ایلدیکندن اوتری یعنی نمازک تمام اولمسی وقتنده ای
ملاحتلو اولان کمسنه اول ملکلک سکا خیری القا ایلمسندن وعقلکه معاون اولمسندن اوتری ملکلر اوزره صاغ جانبنه
السلام علیکم دیمک وصول جانبنه دخی السلام علیکم دیمک لازم اولدی وآنلره سلام علیکم دیمک سنک جانبکدن
انلره بو یله دیمک اولدی ای ملکلر سزلک خوب ولطیف اولان خیر جانبنه دعوتکزدن وآنی بکا الهام والقا ایلدیککزدن
بو نمازی وبنازی بنم اختیار ایلدککم جاری اولدی وعقلم سزلک الهامکزله قوت بولدی حق تعالینک سلامی سزلک
اوزره یکزه اولسون وحق تعالی وجودیکزی آفات وعاهاتدن سالم قیلسون (مثنوی) باز از بعد کنه لعنت کنی *
بر بلیس ایرا کزو یی منحنی * کبر وجرم وکناهدن صکره لعنت ایلرسن ابلیس اوزره زیرا اول ابلیسدن منحنیسن ایرا زیرا
معناسنه در یعنی صلات تمام اولدقدنصکره القای خیر ایلین ملکلره سلام ایلرسن انلر خیراتنه سنی داعی اولدقلرندن
اوتری کبر وبر جرم وکناهی ایشلدکدنصکره ابلیس اوزره لعنت ایلرسن اول ابلیسدن زیرا سن معصیت اوزره اکلمش
ومیل قیلمشسن منحنی بلا اکلمکه دیرلر بونده کناه اوزره اکلمک ومیل قیلمق معناسنه اولور اکثر کمسه بر کناهی
ایشلدکدنصکره لعنت ایلیه دو ابلیس اوزره لعنت قیلور بو معنی اول ابلیسک عاصیلری کناه جانبنه داعی اولدیغنه
دلیل اولور (مثنوی) آن دو ضد عرضه کنندت در سرار * در حجاب غیب آمد عرضه دار * چونکه پردهٔ غیب
برخیزد ز پیش (تو ببینی روی دلالان خویش (وز سخنشان واشناسی بی کزند) کان سخن کویان نهان اینها بدند * بو ایکی
ضد سرارده سکا عرضه ایدرلر حجاب غیبده بونلر عرضه طوتیجی کلدی چونکم پردهٔ غیب اوکدن قالقه سن کندی

دلاللریکک یوزنی کورورسن وآنلری سوزلرندن کزندسز کبروا کلورسن که اول کیزلو سوز سویلیجیلر بونلر ایدیلر یعنی بو فرشته
وابلیس که ایکیسی بری برلرینه ضدلردر سکا باطن وسرارده بریسی خیری وبریسی شری عرض ایدیجیلردر وغیب
حجابنده بریسی سنک آخرتکه ودینکه نافع اولنی وبریسی دخی ضرر قیلنی القا ایدیجیلردر چونکم عالم غیبک پرده سی که
جسم وصورتدر ما بیندن مرتفع اوله سن اول زمانده باطنکده مخفی اولان کندی دلاللریکک یوزنی آشکارا کورورسن
وملکلر کیملردر وشیطانلر دخی نه کونه کمسه لردر بیلورسن ومشاهده قیلورسن اول حینده بونلری سوزلرندن اکلرسن زیرا
ملائکه نک طاعات وخیرات جانبنه اولان وشیطانلرک ذنوب وسیئات جانبنه اولان کلماتنی فهم ایلمکه سکا اول زمانده
قابلیت کلور واستعداد حاصل اولور اول زمانده بیلورسنکه دنیاده عالم بشریتده ایکن باطنکدن کیزلو سوز سویلینلر
بونلر ایدیلر (مثنوی) دیو کوید ای اسیر طبع وتن * عرضه میکردم نکردم زور من * دیو سکا دیرای اسیر طبع وتن بن
عرضه ایلدم سکا زور ایلدم یعنی یوم آخرتده شیطانی کوردکده سنکه اکا ملامت ایدوب عتاب قیله سن ودیه سنکه
ای لعین بکا بو شر ومعصیتی ایشلتدک اول زمانده شیطان سکا ای نفس وطبیعتک اسیری بن کا وشری سکا عرض ایلدم
سنک اوزریکه مسلط اولوب وسنی معصیت جانبنه اکراه قیلوب البته شو معصیتی ایشله دیمدم پس بکا نه ملامت
ایدرسن کندک خبیث اولان نفسکی لوم ایله دیرنته کم حق تعالی حضرتلری یوم آخرتده انک دیجکی سوزی سورهٔ
ابراهیمده خبر ویرمشدر (وقال الشیطان لما قضی الامر ان الله وعدکم وعد الحق ووعدتکم فاخلفتکم وما کان لی علیکم
من سلطان الا ان دعوتکم فاستجبتم لی فلا تلوموني ولوموا انفسکم ما انا بمصرخکم وما انتم بمصرخی (مثنوی) وان
فرشته کو یدت من کفتمت * که ازین شادی فزون کردد غمت * ان فلان روزت نکفتم من چنان * که از آن سو بست
ره سوی جنان * واول فرشته سکا دیر بن سکا دیدمکه ای عصیانه میل ایلین بو شادیلکدن سنک غمک زیاده اولور اول
فلان کون بن سکا اویله دیدمی که اول طرفدندر یول جنان طرفنه یعنی یوم آخرت کلدکده ومستوران عالم غیب
عیان اولدقده اول سکا ماهم خیر اولان وطاعاته دعوت قیلان فرشته دخی ظاهر اولور وسکا دیرکه بن سکا دنیاده
شو یله دیدمکه معصیت شادیلغندن ونفس وشیطانه اویمق سرورندن آخر الامر سنک غم وغصه لک زیاده اولور بن سکا
دنیاده اول فلان کون بو یله دیدمی که جناب حق طرفنه طریق اول طاعات وخیرات طرفندندر اکر ترک معاصی ایدوب
طاعت بولنه کیدرسک جنته واصل اولورسن (مثنوی) ما محب جان وروح افزای تو * ساجدان مخلص بابای تو * این
زمانت خدمتی هم میکنیم * سوی مخدومی صلا بت می زنیم * بر دنیاده سکا دیدک جانکک محبی وروح افزاسی بز سنک
بدریکک خالص ومخلص ساجدلری بز بو زمان هم سکا خدمت ایلیه وز مخدوملق جانبنه سکا صلا ویرز یعنی اول
ملکلر دیرلرکه ای بنی آدم بز سنک جانکی سویجیلر وروح زیاده ایدیجیلرز وسنک بدرک حضرت آدم علیه السلامک
مخلص ساجدلری یز ابسترزکه بو زمان دخی سکا خدمت ایده وز بز سنی مخدوملق جانبنه دعوت قیلورز بدرک آدمه
خدمتلر ایلدک مخدوم ومکرم اولدی سکا دخی بو زمان خدمتلر قیلورز مخدوملک مرتبه سنه صلا ایلرز بو لایکه بزم
سوزمزی طوتوب مخدوم ومکرم اوله سن دیرلر (مثنوی) ان کره بابات را بوده عدا) در خطاب اسجدوا کرده ابا * آن کرفتی
آن ما انداختی * حق خدمتهای ما نشناختی * اول کروه سنک باباکه عدو لر اولمشدر اسجدوا خطابنده ابا ایلمشدر
انی طوتدک وبزه لایق اولنی آتدک خدمتلریمزک حقنی اکلمدک یعنی اول کروه شیاطین سنک بدرک آدم علیه السلامه
دشمنلر اولمشلردر حق تعالی انلره اسجدوا لادم دیو خطاب ایلدکده انلر آدمه سجده ایلمکدن ابا واستکبار قیلمشلردر سن
ایسک اول کروهی طوتدک وبزه لایق اولنلری کندکدن طرح ایتدک وبزم سکا اولان خدمتلریمزک حقنی فهم
ایتمدک (مثنوی) این زمان ما را وایشان را عیان * در نکر بشناس از لحن وبیان * اشته بو زمان بزم ذاتمزی وانک ذاتنی
عیان وآشکار انظر ایله لحن وبیاندن فهم ایله یعنی ملکلر یوم آخرتده بنی آدمه دیرلر سکا دنیاده بز طاعاته متعلق
قلبکده شو یله دیدک وشو یله سو یلدک سن بزم ذواتمزی اول عالمده کورمز ایدک اما شمدی بو زمانده هم بزم ذواتمزی
وهم شیاطینک ذاتلرنی عیان واشکارا کور وبزم سوزلریمزک اسلوبندن ونطقمزدن بزی اکله (مثنوی) نیم شب چون
بشنوی رازی ز دوست * چون سخن کوید سحر دانی که اوست * مثلا نصف اللیلده چونکم بر دوستدن بر راز اشیده سن
چونکم سحر وقتنده سوز سو یلیه بیلورسنکه اولدر یعنی مثلا بر دوستک اوله وکیجه کاسه سکا مکالمه قیلسه سن
آنک شخصنی ظلمت شبده کورمکه قادر اولمسک چونکم سحر اولدقده وانک شخصی ظهوره کلدکده اول کمسه بن کیجه
سکا سو یلین کمسه یم دیسه بیلورسنکه اول کیجه سو یلین دوستکدر کذلک ملکلر دخی شمدی بو شب دنیاده کورنمزلر
اما من حیث الباطن خیرات وطاعاته سوق ایدرلر وسکا لسان ملکیه ایله سوز سو یلرلر وروز آخرت کلدکده انلرک ذواتی
دخی عیان اولور وبنی آدم انلرک کندیسنه نه کونه دوست ایدیکنی اول حینده بیلور (مثنوی) ور دو کس در شب خبر

آردترا * روز از کفش شناسی هر دو را * مثال آخر وا کر کیجه ایچنده ایکی کسه خبر کتوره سکا کوندز سوزلرندن هر ایکیسنی فهم ایلرسن یعنی کیجه اول ایکی کسه نك ذاتلرینی اکر کورمه سك صباح اولدقده و آنلرك ذاتلری ظهوره کلدکده هر ایکیسنك کیجه ده اولان صدالرندن ذاتلرینی دخی بیلورسن که اول کیجه وقتنده اولان صدای لطیف اول ذاتکدر و صدای خبیث دخی اول بر آخر ذاتکدر (مثنوی) بانك شیر و بانك سك در شب رسید * صورت هر دو ز تاریکی نه دید) مثلا کیجه وقتنده بر عاقلك سمعنه شیر و کلب آوازی ایرشسه لیکن ظلمت شبدن ایکیسنك بیله صورتنی کورمسه (مثنوی) روز شد چون باز در بانك آمدند * پس شناسدشان ز بانك آن هوشمند * روز اولدی کیرو چون شیر و سك بانك و صدایه کلدیلر پس اول هوشمند انلرك ذاتلرینی بانك و صدالرندن فهم ایلرکه کلبك صداسی کلبك جسدندن و شیرك صداسی کورر که شیرك جسدندن کلور کذلك روز آخرت اولدقده و اعیان ظهوره کلدکده قلبه ملهم اولان ملکلرك ذاتنی و موسوس اولان شیطانلرك دخی ذاتنی مشاهده ایلرسن (م ی) مخلص این که دیو و روح عرضه دار * هر دو هستند از تتمهٔ اختیار * اختیاری هست در ما ناپدید * چون دو مطلب دید آید در مزید) مخلص کلام بوکه دیو و عرضه دار اولان روح هر ایکیسی اختیارك تتمه سندندر ز برابر زده ناپدید براختیار واردر چونکم اول اختیار ایکی مطلب کوردی زیاده لنکه کلور یعنی خلاصهٔ کلام و نتیجهٔ مرام اولدر که دیو عرضه دار و ملك عرضه دار هر ایکیسی انسانك وجودنده اولان تتمه سندندر ملك خیراته متعلق اولان اختیارك تتمه سندندر و سیئاته متعلق اولان اختیارك تمامی و کمالی شیطانك معاونت و مظاهرتیله اولور پس بزم وجودیمزده مستور و مختفی براختیار واردر چونکم خیردن و شردن ایکی مطلبی کوره اول اختیار ناقص زیاده لنکه کلور و ظهور شیطان اول اختیاری شر جانبنه سوق ایلر و ملك خیر جانبنه سوق ایلر پس انسان هر قنغی مطلبی اختیار ایلیوب فعله کتورر سه اول فعل انك اوزرینه یازیلور پس بوندن معلوم اولدیکه انسانك وجودنده اختیار واردر (مثنوی) اوستادان کودکانرا میزنند * آن ادب سنك سیه را کی کنند * مثلا استادلر اطفالی تأدیب ایچون اورورلر اول ادبی سنك سیاهه قچن ایلرلر زیرا هر عاقلك معلومیدر که حجرده اختیار یوقدر انکیچون اکا تأدیب ایلمزلر اما بیلورلر که اطفالده اختیار واردر انکیچون آنی دوکرلر و او کارلری قبول ایلسن دیو تأدیب ایلرلر (مثنوی) هیچ کویی سنك را فردا بیا * ور نیایی من دهم بد را جزا * مثلا ای حجری هیچ سن سنکه یارین بکا کل دیرمیسن و اکر بکا کلمز ایسك بن کا که سزاوار برم یعنی سن حجره دیمزسن که اکر بنم امریمه امتثال ایلمزسك قباحتکه کوره جزا و بریرم (م ی) هیچ عاقل مر کلوخی را زند (هیچ با سنکی عتابی کس کند) هیچ عاقل بر کلوخی اوررمی هیچ کسه بر سنکه بر عتاب ایلمز زیرا بیلور که بونلرك وجودنده اختیار یوقدر (مثنوی) در خرد جبر از قدر رسواترست * زانکه جبری حس خود را منکرست * منکر حس نیست آن مرد قدر * فعل حق حسی نباشد ای پسر * خرد قتنده جبر قدردن رسواترکدر زیرا که جبری کندینك حسنه منکردر اما اول مرد قدر منکر حس دکلدر زیرا فعل حق حسی اولمز ای پسر یعنی عاقل اولنلرك قتنده جبری اولمق قدری اولمقدن رسوارك و قبیح ركدر اکرچه جبری اولان خود بیوردر بو مدح ایدرلر و لیکن چونکم کندیلردن سلب اختیار ایدوب وجودنی جماد منزله سنه تنزیل ایدرلر عاقل اولنلر بیلورلر که بونك فسادی قدریه اولمنك فسادندن زیاده در زیرا که جبری کندی وجودنده اولان حس و اختیار و اراده و قدرت و استطاعته منکر درودر که بنده اختیار و ارادت و حس و استطاعت یوقدر بر جماد کبی ام حق تعالی نیجه استرسه بن آنی ایشلرم پس کندی وجودنده اولان حق تعالینك اکا و بردیکی ارادت و استطاعته انکار ایلك والله تعالینك امرنی و نهیینی قبول ایلمامك حقك قدرتنی مغلوب قدرت خلق بیلمکدن اخس و افسددر اکرچه قدریه دخی فاسدلر و قبیحلردر لیکن اول اهل قدر بو قدر روار که کندی وجودنده اولان حسه منکر اولمز و کندوده اولنی سلب اختیار و استطاعت قیلمزودر که ای پسر حق تعالینك فعلی حسه منسوب اولمز بنم فعلم ایسه حسیدر پس بورادن غلط ایدوب کندی فعلی بن ایجاد ایلرم دیر یعنی قدریه مذهبنده اولنلر شری و ظلم و معصیتی کندی نفسلری خلق ایلدیکنه برحجتلری دخی بودر که بزم نفسلریمزك افعالی حسیدر یعنی فی المثل ظاهر کوز ایله کورمك و سمعله اشتمك و دستله طوتمق و دهانله ذوق ایتمك و انفله استشمام ایتمکدر شمدی برکسه بی المزله دوکسك و بو حقك فعلیدر دیسك و برحرامی اعزا ایله بیسك جائزدکلدر زیرا حق تعالینك فعلی حسی دکلدر اما انسانك فعلی حسیدر دیرلر و بوکونه حجتلرله کندیلرك حسلرنده اولان فعللری کندیلرك نفسلرینه اسناد ایدرلر (مثنوی) منکر فعل خداوند جلیل * هست در انکار مدلول دلیل * حضرت خداوند جلیلك فعلنه منکر اولان دلیلك مدلولنه انکار ده در مدلولدن مراد حق تعالیدر و دلیلدن مراد افعال الهیه در پس فعل حقه انکار قیلمق انك فاعلنه انکار قیلمغی مستلزم اولور نته کم قدریه و معتزله حق تعالینك بعض افعالنه اقرار و بعض افعالنه انکار ایدرلرکه حق تعالی

خیری خلق ایلدی و شری و کفر و ظلم و فسادی خلق ایلدی بوکونه افعال خبیثه عبادلك افعالیدر و حق تعالینك افعالی دکلدر چونکم بونلر فاعل حقیقینك وجودنه و وحدانیتنه دلیل اولان افعالك بعضسی انکار ایلدیلر معناده مدلول اولان فاعله انکار ایلدیلر اکرچه قدریه و معتزله دیرلر بز مدلول اولان خداوند جلیله انکار ایلمزز و انك صانعیتنه و فاعل اولدیغنه دخی انکار ایلمزز اما چونکم بعض افعالك خالقی اولدیغنه انکار ایدرلر معنیده آنك فاعلیتنه انکار ایلمش اولورلر و حق تعالینك خالقیتنه دلیل اولان آثار و افعالی اثبات و مؤثر و فاعلی نفی قیلمش اولورلر (م ی) آن بکوید دود هست و نار نی * نور شمعی نی ز شمع روشنی * مثلا اول قدریه دیر دود واردر و آتش یوقدر و بر شمعك نوری روشنلکه منسوب شمعدن دکلدر یوقدریه مؤثر و فاعلی نفی قیلمسی برنده دکلدر زیرا فاعل و مؤثر آتش و شمع روشن کبیدر البته دخان آتشسز و نور شمعسز اولمز کذلك افعال و آثار دخی مؤثر و فاعلسز اولمز اما قدریه و معتزله طائفه سی فعل و اثری کورورلر و آنك حقیقی اولان فاعلنه و مؤثرنه انکار قیلورلر مثلا عصیان و طغیان و کفر و عدوان که دخان کبیدر قچن قدریه و معتزله بوکونه افعال قبیحه یی کورسه لر بونك خالقی و فاعلی یوقدر دیرلر بونلرك بو یادیمسی دخانی کوروب ناره منکر اولمق و نوری کوروب شمعی یوقدر دیو نفی قیلمق کبیدر و بونلر دیرلر بز کفر و عصیانك و ظلم و عدوانك خالقی و فاعلی یوقدر دیمزز بوکونه افعال قبیحه نك خالقی و فاعلی واردر و لیکن بونلرك خالقی یا شیطاندر و یا نفس انساندر زیرا حق تعالی حضرتلری شرور و قبایحی خلق ایلمشدر غایت ما فی الباب بونلرك بو قولندن و بو اعتقادندن حق تعالینك بعض افعالنه نفس و شیطانی شریك قیلمق لازم کلور و نفس و شیطانك خود فاعل حقیقی اولمقده و خلق ایلمکده اصلا قدرتی و صنعی یوقدر پس لازم کلدیکه بونلر افعالی کوره لر و انك حقیقی اولان فاعلنه انکار قیله لر دخانی کوروب ناره انکار قیلان و نوری کوروب شمع نواره منکر اولان کسه لر کبی اما اهل سنت و الجماعتك مذهبی اولدرکه (والله خلقکم و ما تعملون) آیت کریمه سنك موجبنجه جمیع اعیانك و کل آثارك و افعالك خالقی دخی الله تعالیدر و خیر و شری دخی مراد ایلین اولدر و لیکن خیره راضی و شره راضی دکلدر پس اهل سنت دخانی آتشدن بیلنلر و نوری شمعله قائم کورنلر کبی اولورلر (مثنوی) وین همی بیند معین نار را * نیست می کوید پی انکار را * دامنش سوزد بکوید نار نیست * دامنش دوزد بکوید تار نیست * و بو جبریه ناری معین کورور لیکن انکاردن اوتری نار یوقدر دیر نار اول جبرینك دامننی یاقر حال بوکه نه نار یوقدر دیر مثلا تار ایله اول جبری دامننی دیکر و حال بوکه تار یوقدر دیر تارا ایلکه وابریشمه دیرلر که آنکله جامه دیکرلر و بو بیتلرده واقع اولان ناردن مراد حقیقت انسانیه در یعنی بو جبریه طائفه سی اختیار و استطاعتله موصوفه اولان حقیقت انسانی معین و آشکارا کورور و آنك طبعنه ملایم کلان شیلردن حظ ایلر و طبعنه مخالف شیلردن متألم و معذب اولور و طبعنه برشئ ملایم کلسه انی قبول و اصطفا ایدر و مخالف کلسه آندن اجتناب ایلدیکنی مشاهده قیلور مع هذا بنه انسانك بو فعللرده وجودی و علمی یوقدر دیو انکار قیلور پس ناری معین کوروب بونلر نار یوقدر دین کسه کبی اولور و دخی شول کسه کبی اولورکه آتش انك دامننی یقه و نار یوقدر دیه و ایبلك انك جامه سنی دیکه ایبلك یوقدر دیه زیرا جبریه دخی وجودلرنده اولان ارادت و استطاعتله برفعلی ایشلرلر و دیرلر که بونك فاعلی بزدکل خدادر و بزم بو افعالده ارادت و استطاعتمز اصلا و قطعا یوقدر مع هذا اول ارادت و استطاعتك آتش دامنی یاقوب و ایبلك جامه یی دیکدیکی کبی بونلرده اثری و علامتی فی معین و مبین اولمشدر و بونلر آنی من وجه کورمشدر و مشاهده قیلمشدر و لیکن بزده اختیار و استطاعت یوقدر دیو کندی حقیقتلرینه انکار ایدرلر (مثنوی) پس تفسطط آمد این معنی جبر * لاجرم بدتر بود زین روز کبر * پس بو جبرك معناسی تفسطط کلدی لاجرم بو جهتدن جبری کبردن بدتردر تفسطط و توسوفط و تسفسط سوفسطایی اولمغه دیرلر و سوفسطائیه اوچ نوعدر برینه عندیه و برینه عنادیه دیرلر و برینه دخی لاادریه دیرلر و بو اوچ طائفه نك مذهبلرینك تحقیقی جلد اولك اوائلنه قریب در خیال آتش چو سوفسطائیم بیتنك شرحنده مرور ایلامشدر و سوفسطائیه حقیقت اشیایی انکار ایلین طائفه یه دیرلر که بو اشیا بر خیال و ظلال کبیدر و بونلرك حقیقتی یوقدر پس جبری دخی معناده بو یله دین طائفه یه مشابه کلدی زیرا جبریه دخی قدرت و قوتله و اختیار و استطاعتله موصوفه اولان حقیقت انسانیه یی انکار ایدرلر که بزم قدرت و استطاعتمز و اختیار و ارادتمز یوقدر و وجودمز دخی جماد کبی لاشئ مشابه سنده در پس بونلرك مدار تکلیف اولان اختیار و استطاعتی نفی ایلملرندن امر و نهیك دخی حقیقتلرنی نفی ایلمك لازم کلور و امر و نهیك حقیقتلرنی نفی ایلمکدن جنتك و جهنمك وجودلرنی نفی ایلمك لازم کلور و سؤال و حسابك و جزا و عقابك دخی حقیقتلرنی نفی ایلمك لازم کلور و بو دنیاده دخی اعمال شرعیه نك و افعال مرعیه نك حقیقتلرنی نفی لازم کلور پس بو جبرك معناسی سوفسطائیلك اولور لاجرم بو جبریلر صانع عالمی انکار ایلین کافردن بدتر و بو جهتدن قبیحتر اولور

(مثنوی) گبر گوید هست عالم نیست رب * یاربی گوید که نبود مستجب * این همی گوید جهان خود نیست هیچ *
هست سوفسطایی اندر پیچ پیچ * زیرا گبر عالم وار در رب یوقدر دیر شول کمسه که یاربی دیر مستجب اولمز یعنی گبر
بویله دیر و جبری همیشه جهان خود هیچ یوقدر دیر پس سوفسطائیه پیچ پیچ ایچره در گبردن مراد بونده صانع عالمه
انکار قیلان و منکر الوهیت اولان دهری و طبیعی کافرلری اولورکه انلر بو عالمک صانعی یوقدر و بو عالم بویله قدیمدر
دیوب اعتقاد ایدوب خالق عالمه انکار ایدرلر پس تقدیر کلام و توضیح مرام بویله دیمک اولورکه جبری منکر الوهیت
اولان کافردن بدتر و خبیث ترکلدی شو اعتبارله که منکر صانع اولان کافر دیر عالم واردر و بو عالمک مالکی و ربی
یوقدر هر شول کمسه که یاربی دیر و الهی و خالقی دیو ندا ایلر مقبول و مستجب دکلدر اما بو جبریه طائفه‌سی که معناده
سوفسطائیه کبیدر جهان خود هیچ یوقدر دیر و الحاصل جبریه که معناده سوفسطائیه کبیدر پیچ پیچ ایچره در
یعنی معقد و مختلف و مشوش و بی معنی مذهب ایچره درلر اما جبریه طرفندن بو محاده بر بحث ایراد اولنمق لازم کلورکه اول
بحث بودر انلر دیرلر بز صانع عالمه و خالق بنی آدمه انکار ایلمز انجق دیرزکه عالمده و آدمده اختیار یوقدر و عالم و آدم
بالکلیه جماد منزله‌سنده در خیر و نفع و ضر هرنه وار ایسه حضرت حقکدر و اشیانک اورتالقده اصلا مدخلی یوقدر
پس وجود صانعی منکر اولان کافردن بز نیچون بدتر و قبیحتر اولورز جواب اولدرکه اگرچه وجود صانعه انکار
ایلین کافرلر بو عالمک صانعی و ربی یوقدر دیدیلر ولیکن بو عالمک و بنی آدمک وجودنه اقرار ایلدیلر و خواص اشیایه دخی
اقرار ایلدیلر باطل اولان آیینلری اوزره ظلمدن و شر و فساد ایشلمکدن پرهیز ایلدیلر بلکه بو طائفه‌نک اکثری اشیای
محسوسه‌دن بریی کندیلره معبود و اله اتخاذ ایدوب انک خدمت و طاعتنده اولدیلر و اول طریق اوزره شر و فساد
ایلمکدن اجتناب قیلدیلر اما سز که ای جبریه اگرچه صانع عالم و خالق بنی آدم وار در دیرسز وانک وجودنه ایمان
و اقرار ایدرسز ولیکن عالمک و بنی آدمک اصلا اختیاری و قدرتی یوقدر وجودلری دخی جماد مثابه‌سنده لاشیء در دیرسز
و بر شر و فساد ایشلسکز و ظلم و عناد ایلسکز حضرت حقکدر دیرسز و امر و نهیک حکمنی وجود یکزدن
سلب ایلرسز و نفسکز هرنه عملدن حظ ایلرسه همان انی ایلرسز و خدمت و طاعتدن اعراض قیلورسز پس
بونلک فسادی صانع عالم یوق دیوب وجود عالمه راضی اولان کافرلک فسادندن زیاده اولور و بو مذهب انلرک مذهبندن
افسد اولور (مثنوی) جمله عالم مقر در اختیار * امر و نهی و این میار و آن بیار * او همی گوید که امر و نهی لاست *
اختیاری نیست این جمله خطاست * جمله عالم خلقی اختیارده اولدقلرینه هر بری مقر در زیرا جمله عالم خلقی امردن
و نهیدن خالی دکلدر نته کم بونی گتورمه و انی گتور دیو امر و نهی ایدرلر اول جبری ایسه دیر که امر و نهی یوقدر هیچ
بر اختیار یوقدر جمله‌سی خطادر یعنی جمله عالم خلقی جبریه‌دن ماعدا اختیارده اقرار ایدیجیلردر و بونلرک اختیاری
اقرار ایلمرینه شاهد و دلیل بری برلرینه شو شیء گتور و شو شیء گتورمه دیو امر و نهی قیلملریدر و بونلرک بری برلرینه
امر و نهی ایلملری اختیاره و استطاعته اقرار ایلدکلرندن حاصل اولور و امر و نهی ایلدکلری شیئک وجودنده اختیار
و استطاعت اولدیغنی کمالیله بیلدکلرندن و مشاهده قیلدقلرندن ظهوره کلور اگر بونلر بر شیئک وجودنده اختیار
و استطاعت اولدیغنی بیلسه‌لر اکا گل گیت دیو تکلیف ایتمزلردی نته کم بونلر حجره و شجره‌یه گل دیرلر و نه گیت دیرلر
و نه افعل و نه لاتفعل دیرلر زیرا انلرک وجودنده بیلورلرکه اوب کیمک و امر و نهی قبول ایتمک استطاعتی یوقدر اما بو جبری
طائفه‌سی جمهوره مخالفت ایدوب دیرلرکه بو امر و نهی لاشیدر و بو امر و نهیک نتیجه و حقیقتی یوقدر زیرا انسانک ارادت
و اختیاری یوقدر پس بو جمله‌سی خطادر بو امر و نهی نفی قیلمقدن و بونلرک حقیقتنه منکر اولمقدن و سلب اختیار
و استطاعت ایلمکدن عظیم فساد و قباحت لازم کلور و جمیع ملل مختلفه‌نک و ادیان متفرقه‌نک و طوائف متنوعه‌نک
مذهبلرینه و معتقدلرینه مخالف اولور زیرا جبریه‌دن غیری جمیع ملل بنی آدمک اختیاری اولدیغنه اعتقاد ایلمشلردر
(مثنوی) حس را حیوان مقر است ای رفیق * لیک ادراک دلیل آمد دقیق * زانکه محسوس است ما را اختیار * خوب
می آید برو تکلیف کار * حتی حسه حیوان مقر در ای رفیق لیکن حیوانک حسه اقرار ایلدیکنه دلیلی ادراک ایلمک
دقیق کلدی اندن اوتریکه اختیاری بزه محسوسدر پس اول اختیار اوزره تکلیف کار خوب کلور یعنی جمیع ملل مختلفه
انسانک اختیاری و حسی اولدیغنه حیوان هم لسان حالله اقرار ایلیجیدر بلکه هر حیوان کندیسنک وجودنده اولان
حس و ادراکی لسان حالله اقرار ایلیجیدر ولیکن حیوانانک بنی آدمک حسنه اقرار ایلدکلری اوزره اولان دلیلی قتی دقیق
و رقیقدر هر کسک عقلی انلرک لسان حالله اقرار ایلدکلری دلیلی بیلمکه قادر اولمز مثلا حیوانانک هر برینک وجودنده
کندی ذاتلرینه مناسب حسلری واردر که نته کم کندی غدالرینی بیلورلر و عدولرندن فرار قیلورلر بعضسنک حسی مخفی
و بعضسنک حسی و ادراکی عاقل اولنلره قتی روشندر چونکم انلرک اکثرینک حسی مخفی اولدی اختیارلری دخی زیاده

پوشیده و مخفی اولدی پس انلر اوزره بر کاری بحسب الظاهر تکلیف ایلمک خوب و لایق اولمدی اما انسان اوزره تکلیف
ایلمک خوب و لایق اولدی زیرا بزم حسمز و اختیارمز قتی محسوس و آشکاره در بو اجلدن اول حس و اختیار اوزره
کار و باری تکلیف ایلمک خوب و لایق کلدی (درک وجدانی چون اختیار و اضطرار و خشم و اصطبار و سیری و ناهار
بجای حسیست که زرد را از سرخ بداند و فرق کند و خرد را از بزرگ و تلخ را از شیرین و مشک از سرگین و درشت از نرم بحس
مس و گرم از سرد و سوزان از سیر گرم و تر از خشک و مس دیوار از مس درخت) وجدانه منسوب اولان ادراک مثلا اختیار
گبی و اضطرار گبی و خشم گبی و اصطبار گبی و طوقلق گبی و آچلق گبی حسی یرنده در ادراک ایکی قسمدر بری ادراک
وجدانی و بری ادراک حسیدر ادراک وجدانی اولدرکه کندی عقلکله امور معقوله‌دن اولان وصفلردن بریسی انسانک
اختیاریدرکه بر شیء طبعنه و یاخود عقلنه و روحنه ملایم کلدکده انی قبول و اصطفا ایلر و اول قبول ایلین قوته اختیار
دیرلر و بر صفت دخی اضطراردر و اضطرار شول زمانده حاصل اولورکه بر کمسه بر شیء مراد ایلر وانک وصولنه سعی قیلور
ولیکن بعض موانع واسطه‌سیله اول کمسه عاجز و مضطر اولور وانک عقلی اول حینده کندینک عجز و اضطرارنی بیلور بری
دخی بو وجدانی اولان صفتلرک خشم و غضبیدر و خشم انسانک وجودنده شول قوت دافعه‌درکه چون طبعه ملایم اولمین
بر شیء ظهوره کله قوت غضبیه‌یی محرک اولور و اول حینده خشم و غضب ظهوره کلور و انسان انی کندی باطننده
نه گونه صفت ایدیکنی بیلور و صفت وجدانیه‌دن بری دخی اصطباردر که اصطبار صبر ایتمکلکه دیرلر صبر نفسی
یا مشتهیاتدن حبس و منع ایلمکدر و یاخود مکروهات اوزره حبس قیلمقدر و عقل بو اصطبار صفتنی دخی کندی
باطنندن بولور و نه گونه صفت ایدیکنی غیری صفتلردن تمیز ایدوب بیلور و بو وجدانی اولان صفتلرک بریسی دخی
طوقلقدر و انسان کندی طویدیغنی دخی بیلور و بری دخی آچلقدر آج اولدیغن دخی بیلور و طوقلغی آچلقدن تمیز
قیلور بو جمله امور وجدانی و اوصاف معنوی امور حسیه منزله‌سنده در و ادراک حسی اولدرکه حواس خمسهٔ
ظاهره‌دن بریله محسوس اولان شیلردن بریی ادراک ایلرسن مثلا قوت باصره اصفری احمردن بیلور و سرخی زرددن تمیز
قیلور و صغیری کبیردن فرق و تشخیص ایلر و قوت ذائقه تلخی شیریندن فرق و تمییز ایلر و قوت شامه مسکی سرگیندن
بیلور و فرق و تمییز قیلور و قوت لامسه درشتی نرمدن حس و مس ایله بیلور و مس ایلدکدن گرمی سرددن فرق قیلور
و سوزانی زیاده گرم اولان شیدن تمیز اولور سوزان یاقیجی دیمکدر سیر گرم حرارته طویمش زیاده گرمسیلو دیمکدر
و فی الحقیقه قوت لامسه‌ده اولقدر ادراک واردرکه چون بر کمسه بر شیئه مس ایلسه اول شیء درشت میدر و یاخود نرم
میدر و یاخود سرد میدر و یاخود گرم میدر و یاخود زیاده گرم میدر بیلور و تری خشکدن فرق قیلور و مس دیوارنی مس
درختدن احساس و ادراک قیلور مثلا بر کمسه شب ظلمانیده گوزی گورمسه اما بر شیئه مس ایلسه قوت لامسه ایله
اول شیئی دیوار میدر و یاخود شجر میدر آنی فرق ایلر (پس منکر وجدانی منکر حس باشد و زیاده که وجدانی از حس
ظاهرتر است زیرا حس را توان بستن و منع کردن از احساس و بستن راه و مدخل وجدانیات را ممکن نیست والعاقل یکفیه
الاشاره) پس منکر وجدانی منکر حس اولور و منکر حسدن زیاده اولور چونکم جبریه وجدانی اولان ارادت
و استطاعتلرنی و اختیار و قوتلرنی انکار ایلدیلر پس حس ظاهرلرنی انکار ایلین طائفه‌دن بونلر دخی زیاده اولدیلر
انکچون جبریه طائفه‌سنه منکر حس دینلدی والا اگر جبریلره سز منکر حس سکز دینلسه آنلر بز منکر حس دکلز دیرلر
ولیکن چونکم وجدانی اولان حسلرینه انکار ایلدکلری ثابت اولیجق ظاهرده اولان حسلرینه دخی انکار ایلمش
منزله‌سنه تنزیل اولنوردلر زیرا منکر وجدانی اولان کمسه‌لر ظاهرده اولان حسلری انکار ایلین کمسه‌لردن دخی زیاده
اولور زیرا وجدانی عند العقل حسدن ظاهرتردر انکچونکه حس ظاهری احساسده باغلمغه و منع ایلمکه قدرت
و امکان واردر واما وجدانیاتک راهنی و مدخلنی باغلمغه قدرت و امکان یوقدر عاقله بر اشارت کفایت ایلر (مثنوی)
درک وجدانی بجای حس بود * هر دو در یک جدول ای عم میرود * وجدانی اولان ادراک حس منزله‌سنده در
زیرا ای عم هر ایکیسی جدولده کیدر جدول صغیر و قلیل اولان ماء جاری‌یه دیرلر بونده جدولدن مراد عقلدر و یاخود
حس مشترکدر و حس مشترک بش لوله گبی واقع اولوب هر بر حسدن ادراک اولنان شیلر کلوب اول حس مشترکه
منصب اولور و حس مشترک بونلری ادراک قیلور و حس مشترک عند المتکلمین اصل عقلدرکه امور محسوسه‌یی
و امور معقوله‌یی ادراک ایلیجی اصل اولدر پس بونده جدولدن مراد عقل اولمق انسبدر و توضیح کلام بویله دیمک اولورکه
انسانک وجودنده وجدانی اولان ادراک حواس ظاهره ایله ادراک اولنان شیلر منزله‌سنده در زیراکه ای عم اگر
ادراک وجدانی اولسون و اگر ادراک حسی اولسون هر ایکیسی جدول عقل اوزره جاری اولورلر و وجدانیاتی و حسیاتی
ادراک ایلین فی الحقیقه عقلدر چونکم بر کمسه وجدانی اولان امری انکار ایلیه حسی اولان امری انکار ایلین کمسه

منزله سنه تنزیل اولنسه واکامنکر حس دینلسه لایق اولور (مثنوی) نغزمی آید بروکن یامکن * امر ونهی
وماجراها وسخن * آنك اوزرینه کن ویامکن دیمك نغز کلور امر ونهی وماجرالر وسخن برنده اولور یعنی وجدانی
اولان ارادت وقدرت واختیار واستطاعت انسانك وجودنده چونکم محسوس منزله سنده اولدیسه آنك اوزرینه
افعل ولاتفعل دیو امر ونهی ایلمك نغز ومدار تکلیفات اولان اختیار واستطاعت بولندقدنصکره آنك اوزرینه تکلیف
قیلمق عبث وبیهوده اولمز بلکه بغایت خوب ولطیف اولور (م ی) این که فردا این کنم یا آن کنم * این دلیل اختیارست
ای صنم * وان پشیمانی که خوردی زان بدی * زاختیار خویش کشتی مهتدی * بو فکر که یارن بو کاری ایلرم
ویاخود اول کاری ایلرم بو فکر ای صنم اختیاره دلیلدر اول بدلکدن وکلکدن که اول پشیمانلغی برسن کندی
اختیارکدن مهتدی اولدك بو بیتلر دخی جبری اولنلری احسن وجهله الزامدر زیرا هر جبری اولنده البته
بر فکر ورأی واردر اصلا بونلردن بری فکردن ورأیدن خالی دکلدر پس بونلر نفسلرینك حظنه وطبیعتلرینك قبولنه
موافق اولان وملایم کلن شیلری فکر ایدرلر فرضا بونلردن بریسی یارن یا شو کاری ایشلرم ویاخود شو کرداری ایلرم دیو فکر
ورأی ایلر بو کونه فکر ورأی ایسه البته اختیاره دلیل اولور پس بونلره دیمك لازم کلور که چونکم زمان مستقبلده
نفسکه ملایم کلن شیلری ایشلمکه وتحصیل ایلمکه فکر ورأی ایلرسن امر الهی نیچون سنك مقبولك ومختارك اولمیه
ومنهی اولان شیلردن سنك نفسك نیچون اجتناب قیلمیه وآنلری ایشلمکدن پشیمان اولمیه زیرا شول دمکه نفسکه
ملایم اولان کاری ایشلرسن وطبعکه مخالف ونا موافق برکار ایشلسك آندن پشیمان اولورسن وآنی بد وقبیح عد ایلرسن
اول طبعکه نا ملایم کلن بدلردنکه سن اول پشیمانلغی که برسن وبن نیچون نفسمه بد اولان وضرر ویرن عملری ایشلدم
دیرسن بوندن سن کندی اختیارك اولدیغنه مهتدی اولورسن ویول بولورسن اکر اختیارك اولمیه‌دی اصلا نفسکه
ضرر کلن شیلری ایشلدکده آندن پشیمان اولمزایدك چونکم سنك وجودکده اختیار اولدیغنه مهتدی اولدکسه
پس بد اولان معصیتی وقبیح اولان جرم وذلتی ایشلمکدن دخی نادم اول وطاعت وخیراتی اختیار ایله وخیر ایشلمکه
کلدکده بنم اختیارم یوقدر بن بر جماد منزله سنده یم دیمه زیرا نفسکه ملایم کلن شیلردن جماد منزله سنده دکلسن
اختیارك واردر بیلورسن طاعت حقه کلدکده کندی نفسکدن نیچون سلب اختیار قیلورسن (مثنوی) جمله قرآن
امر ونهیست ووعید * امر کردن سنك ومرمررا که دید * هیچ داناهیچ عاقل این کند * با کلوخ وسنك خشم
وکین کند * که بگفتم که چنین کن یا چنان * چون نکردید ای موات وعاجزان * جمله قرآن امر ونهی ووعد ووعیددر
سنك ومرمره امر ایلمکی کیم کوردی هیچ دانا وهیچ عاقل بونی ایلرمی کلوخ وسنکه خشم وکین ایلیه که بن دیدم بو یله
ایله یاخود انجلین ایله نیچون ای مردهلر وای عاجزلر آنی ایلمدیکز یعنی حضرت قرآن اکثری امر ونهیدر ووعد
ووعیددر اختیاری اولنلره مترتبه اولسون ایچون ضروب امثال واقع اولمشدر وعبرت پذیر اولنلر ایچون قصص
وحکایات ذکر اولنمشدر ومحکمات ومتشابهاته دخی ایمان کتورمکدن اوتری وعلوم ومعانی اخذ اولنمقدن اوتری منزله
اولمشدر که بو جمله‌سی اختیاری اولان انساندن اوتریدر اصلا اختیاری اولمین سنك ومرمردن اوتری ومدر وشجردن
اوتری آنلردن برکسه برامر ویاخود بر نهی کورمشدر هیچ عاقل وعالم اولان کسه کلوخ وسنکه بو امر ونهی ایلرمی امر
ونهی سنك وکلوخ قبول ایلدکلری تقدیرا اوزره آنلره خشم وکین ایلرمی بو یله دیوکه ای حجر وای مدرو سنك ومرمر بن سزه
دیمدمی شو یله ایشلیك ویاخود آنك کبی ایشلیك ای مرده اولان وعاجز قلان جامدلر نیچون بنم امرمی قبول ایلمدیکز
ونهیمدن اجتناب قیلمدیکز بن سزی مقهور ومعذب ایلیم دیرمی (مثنوی) عقل کی حکمی کند بر چوب
وسنك * مرد جنکی کی زند بر نقش جنك * کای غلام بسته دست اشکسته پا * نیزه برگیر ویا سوی وغا * عقل چوب
وسنك اوزره نیجه بر حکم ایلر جنکه منسوب اولان مرد نقش اوزره نیجه جنك اورر اولکی جنك جیم عربیله حرب
معناسنه درو ثانیی جنکده ایکی وجه جائزدر جیم عربیله اولدیغی وجهده اوزره معنی جنك ایلین مرد کاغد اوزره ویاخود
دیوار اوزره جنك نقشی اولسه اکا نیجه اورر دیمك اولور وجیم فارسیله اولدیغی اوزره معنی حرب وقتاله منسوب اولان
مرد نقش وصورت اوزره نیجه پنجه اورر بو یله دیوکه ای الی باغلو وایاغی صنمش غلام نیزه‌یی طوت وجنك طرفنه کل دیمکله
جنك ایله یعنی هیچ بر عاقل وعالم اولان کسه جامد اولان چوب وسنك اوزره بر حکم ایلمز وبر مرد دلیر بر نقش وصورت
اوزره کلوب قالق بمله جنك ایله دیوا کا اورمز ودخی بو یله دیمزکه ای الی باغلو وایاغی صنمش غلام قالق رمحی الکه
صو یله (مثنوی) خالق که اختر وکردون کند * امر ونهی جاهلانه چون کند * احتمال عجز ازحق راندی * جاهل
وکیج وسفیهش خواندی * پس شول بر خالقکه اختری وکردونی خلق ایلر جاهلانه نیجه امر ونهی ایلر ای جبری اکرچه

عجز

عجز احتمالنی حقدن سوررلیکن اول حضرتی حاشا جاهل وکیج واحمق وسفیه اوقودك یعنی چونکم بر عاقل ودانا
جامد وعاجز اولان شیلره امر ونهی قیلمغی جائز کورمیه شول خالق عظیم الشان که نجوم وآسمانی یوقدن وار ایلر وآنلری
بو یله حکمت اوزره منتظم الاحوال ایلر جاهللر کبی بی معنی یره نیجه امر ونهی ایلر اکر انسان جماد منزله سنده اولیدی
حق تعالی جل شانه حضرتلری آنك اوزرینه امر ونهی جاهلانه ایلمش اولوردی واکا تکلیف مالا یطاق قیلوردی
حق سبحانه وتعالی خود تکلیف مالا یطاق ایلمکدن منزهدر وبیهوده یره جاهلانه امر ونهی قیلمقدن دخی مقدسدر
ای جبری اکرچه سن جمیع قدرت وتصرفی واختیار واستطاعتی حق تعالی یه اسناد ایلمکله عجز احتمالنی وضعف
شائبه‌سنی حق تعالی حضرتلرندن دور ایلدك وحق تعالی عاجز وضعیف اولمقدن منزهدر دیدك ولیکن معناده
انسانك وجودنده مدار تکلیف اولان اختیار واستطاعتی سلب ایلمك سببیله اول حضرته جاهل وکیج وسفیه دیمش
منزله سنده اولدك زیرا انسانك وجودنده اختیار واستطاعت یوقدر بلکه جماد منزله سنده برشیدر دیمك امر ونهیك
حقیقتی یوقدر امر ونهی عبث یره اولمشدر دیمکی مستلزم اولور وامر ونهی عبث وبیهوده یره اولمش بیلمك ایسه حق
تعالی حضرتلرینه معناده جاهل وکیج وسفیه دیمکی مستلزم اولور جناب حق جل شانه جهالتدن وبلاهت وسفاهتدن
منزه ومقدسدر اصلا اول حضرتك برکاری عبث وبیهوده دکلدر پس سنك سلب اختیار واستطاعت ایتمکلکك
بوقدر فساده مؤدی اولور اکرچه حضرت حقدن ضعف وعجز احتمالنی دور قیلور وجبرك حضرت حقدن ضعف
وعجزی دور ایلمسی اولدرکه جبریه طائفه‌سی دیرلر اکر بز قدریه ومعتزله مذهبی اوزره اولورسق وحضرت حقه آنلرك
اعتقاد ایلدیکی کبی اعتقاد قیلورسق حق تعالی یه عجز وضعف اسنادی لازم کلور زیرا اکر زید یسك که بر کسه‌نك نفسی
ویاخود شیطان بر آدمی عاصی ایلر ویاخود کافر ایلر واول آدم حضرت حقك درکاهنه وارمق استر واکا طاعت قیلمق
استر وحضرت حق دخی اول کسه‌یی مؤمن اولدیغنی استر ولکن شیطان آنی مؤمن اولمغه قومز وحضرت حقه
اطاعت وانقیاد ایلمکدن منع ایلر دیسك بو قولدن وبو کونه اعتقاد ایلمکدن حق تعالی حضرتلرینه عجز وضعف اسناد
ایلمك لازم کلور زیرا حق تعالی حضرتلری برقولنك مؤمن ومطیع اولمسنی مراد ایلر ولیکن نفس وشیطان آنی ایمان
وطاعتدن منع ایلردیمك حق تعالینك قدرتی نفس وشیطانك قدرتنك مغلوبیدر ونفس وشیطانك قدرتی وارادتی
حق تعالینك قدرتنك اوزرینه غالبدر دیمکی مستلزم اولور حق تعالی حضرتلری ایسه عاجز وضعیف اولمقدن منزهدر
وآنك قدرت وارادتی مخلوقك ارادتنه وقدرتنه مغلوب کلمکدن مقدسدر پس حق تعالیدن عجز وضعف احتمالنی
دفع ایلمکدن اوتری جمله اختیار وقدرت وارادتی همان اکا تخصیص ایلیوب هیچ برشیئك وجودنده اختیار
واستطاعت یوقدر دیمك اولی اولور دیرلر پس جبریه‌نك بو سوزلرینه وبو یله دیملرینه‌سنی لساندن بو بیتلرله جواب
ویروب بیوررلر (مثنوی) عجز بود از قدر ور کر بود * جاهلی از عاجزی بدتر بود * قدردن عجز اولمز واکر فرضی اوله
جاهللك عاجزلکدن بدتر اولور قدردن مراد شر ومعصیتی نفس وشیطان تقدیر ایلردین قدریه در وجبریه قدریه ومعتزله
مذهبندن اولنلره طعن واعتراض ایدوب دیرلرکه سزلك شر ومعصیتی نفس وشیطان تقدیر ایلر دیمکزدن حق
تعالی یه ضعف وعجز اسناد ایلمك ونفس وشیطانی مستقلا قادر ومرید بیلمك لازم کلور بو یله بیلمکدن ایسه احتمال عجزی
حق تعالیدن دفع ایلمکدن اوتری جمله ارادت واختیاری اکا اسناد ایلمك اولیدر دیرلر حضرت مولانا قدس سره
سنی لساندن جبریلره جواب ویروب بیوررلر قدریه‌نك نفس وشیطان بر آدمی عاصی وکافر ایلر وایمان وطاعتدن منع
قیلور دیملرندن حق تعالی یه عجز وضعف اسناد ایلمك لازم کلمز فرض ایده‌لمکه بو یله اعتقاد ایلمکدن حق تعالی یه ضعف
وعجز اسناد ایلمك لازم کلورایمش جهالت وسفاهت احتمالندن عجز احتمالی بدتر دکلدر زیرا مثلا برکسه‌یه علیم وحکیم
دیدکدنصکره بر عاجزدر دیمك قادر وتوانا بر جاهل وسفیهدر دیمکدن اولیدر پس جبرك نتیجه‌سی مقدماً ذکر اولدیغی
اوزره جهالت وسفاهت احتمالنی ویرر بو ایسه عجز احتمالندن بدتر وقبیحتردر پس جبریه مذهبی قدریه مذهبندن
نیجه وجوهله بدتر وقبیحتر اولور وقدریه‌نك نفس وشیطان برکسه‌یی اضلال ایلر دیمکدن عجز لازم کلمدیکنه بو بیتلرله
جواب ویروب بیوررلر (مثنوی) ترك میکوید قنق را ازکرم * بی سك وبی دلق آسوی درم * وزفلان سو اندرآهین با ادب
تا شکم بند دز تو دندان ولب * مثلا ترك قونغه کرمندن دیر ای قنق بنم قاپوم جانبنه کلبسز ودلقسز کل آکاه اول ادب ایله
فلان طرفدن کل تا که بنم کلبم سندن لب ودهانی باغلیه یعنی ای جبری اولان کسه قدریه طائفه‌سنك شیطانه اغوا
واضلال اسناد ایلمرندن وشیطانك ناسی ایمان وطاعتدن منع ایلمکه قدرتی واردر دیو سویلمرندن حق تعالی یه عجز
اسناد ایلمك لازم کلمز زیرا شیطان حق تعالی حضرتلرینك درکاهنك بر کلبی کبیدر وجناب عزت جل شانه بر صاحب
لطف وکرم مهمان پرور وعطا کستر بر غنی کبیدر آنك درکاهنه متوجه اولان مهمانلره بر طریق خاص تعیین

ایلمشدرکه اکر بنم درکاهمه کلمك استرسکز بو طریق خاصدن کلك بشرط آنکه وجودیکزده کهنه لباس اولمیه ویانکزده برآخر کلب دخی اولمیه چونکم سز بو شرط اوزره بو طریق خاصدن کله سز کلب شیطان سزی منع ودفع ایلمکه قادر اوله مز وسزلك اوزریکزه ده غلبه وتسلط قیله مز بو شرط اوزره سلوك ایدوب بو طریق خاصه متوجه اولورسکز شیطانك مکر وشرندن امین اولورسز وبنم قرب ووصالمی بولورسز وبنی مشاهده قیلورسز وعظیم انعام واحسانمه دخی مظهر اولورسز واکر بو طریق خاصدن کلمزسکز بلکه وجودیکز اوزره بشریت وطبیعت لباسی اولورسه وکلب نفسکز سزکله بیله کلورسه بنم درکاهمك کلبی اولان شیطان سزلك اوزریکزه مسلط اولور وکهنه اولان بشریتکز دلقنی پاره پاره قیلور وسزه بو جانبه یول ویرمز واول یولدن سزی بنم جانبمه کلمکه قومزدیر (مثنوی) تو بعکس آن کنی بردر روی * لاجرم از زخم سك خسته شوی * آنچنان روکه غلامان رفته اند * تا سکش کردد حلیم ومهرمند * اما ای جبری سن اول خدانك دیدیکنك عکسنی ایلرسن قپوسنه کیدرسن لاجرم سك زخمندن خسته اولورسن انجلین کیت که حق تعالینك غلاملری کتدیلر تا کم آنك کلبی حلیم وسکا مهرمند اوله یعنی حق تعالی حضرتلری بنده لرینك کندی درکاهنه کلسندن وقربینه واصل اولمسندن اوتری بر طریق خاص وضع ایلیوب سالك اولنلره بعض شروط دخی تعیین وتعلیم ایلمشدر تا کم اول شرط اوزره کلن واول طریق خاص اوزره سیر قیلان سالکلره کلب شیطان ضرر ویرمیه ومحنت والم ایرکورمیه سن ایسك ای جبری حق تعالی حضرتلرینك تعیین ایلدیکی طریق خاصه سالك اولمغی قویوب وامر ایلدیکی اعمالی اشلیوب آنك عکسنی ایلیوب اول پادشاه کریمك درکاهنه توجه قیلورسن لاجرم کلب شیطانك زخمندن وغلبه سندن خسته ومجروح اولورسن اکر درکاه حقه کتمك استرسك انجلین کیت که حق تعالینك خاص ومقبول اولان غلاملری کتمشلردر تا کم اول قادر پادشاهك درکاهنك کلبی اولان شیطان سکا حلیم وشفقتلو اوله نته کم حق تعالینك انبیای عظام علیهم السلام واولیای کرامنه شیطان حلیم ومهرمند اولمشدر وتملق وتواضعلر قیلمشدر ترکمانك کلبی کندی صاحبینك آشناسنه حلیم اولوب تملقلر ایلدیکی کبی (مثنوی) تو سکی باخود بری یاروبهی * سك بشوریدازبن هر خرکهی * سن ایسك ای جبری بر کلبی ویاخود بر روباهی کندکله بیله ایلتورسن لاجرم هر خیمه وخرکاهك دیبندن ودرونندن سك قاپیز کلبدن مراد بونده نفس اماره در وروباهدن مراد مکر وحیله ایله موصوف اولان عقل معاشدر یعنی چونکم حق تعالی حضرتلری کندی درکاهنه متوجه اولان بنده لرندن اوتری نفس اماره صفتلرندن خالی وعقل معاشك حیله وخدعه سندن ومکر وزرقندن عاری اولدقلری حالده متوجه اولمغی وطریق خاص اوزره سیر وسلوك قیلمغی تعلیم وتعیین ایلدی اما سن ایسك ای جبری بونك خلافی وعکسی آنك درکاهنه متوجه اولدقده کلب نفسکی ویاخود حیله وخدعه ایله موصوف اولان عقلکی کندکله بیله اول درکاهه قریب ایلتورسن پس هر بر مرتبه ومقامدن شیطانلر ظهوره کلورسنك اوزریکه حواله اولور واسدیکك یولدن اول درکاهه واصل اولمغه قومیوب باذن الله سنی درکاه الهیدن منع قیلورلر زیرا بیلورکه سنك وجودکده کندی خالقکك تعلیم وتعیین ایلدیکی اوزره کار وعمل یوقدر باخصوص که طریق خاصدن منحرف اولمشسن ونفسانیت صفتلریله بیله توجه قیلمشسن پس قدریه ومعتزله نك نفس وشیطان بر کسنه یی درکاه الهیدن منع واضلال ایلر دیملرنده جناب حقه عجز احتمالی اولمدیغی بوندن معلوم ایدینورسن وانسانك وجودنده ارادت واختیار اولدیغنه بر قاچ دلیل دخی ایراد ایلیوب بیوردیلر (مثنوی) کرنباشد غیر حق را اختیار * خشم چون می آیدت برجرم دار * چون همی خایی تو دندان بر عدو * چون همی بینی کناه وجرم ازو * ای جبری اکر حضرت حقدن غیرینك اختیاری اولمیدی جرم دار اوزره خشم ایلمك سکا نیچون کلوردی نیچون سن دشمن اوزره دیش چینرسن جرم وکناهی اول دشمندن نیچون کورورسن یعنی ای جبری چونکم سنك مذهبك ومعتقدك اولدرکه بو کونده حق تعالیدن غیرینك ارادت واختیاری یوقدر وانسان جماد منزله سنده اوله بر جرم وکناه قیلان وسکا ضارب اولان کسنه یه سن نیچون خشم وغضب قیلورسن وسنك دشمنکه دیش چینه یوب کین ایدیجی اولورسن چونکم انسانك وجودنده ارادت واختیاری یوقدر دیرسن جرم وکناهی اول عدودن نیچون کورورسن پس بر کسنه طبعکه مخالف کلدکده سن نیچون شویله ایلرسن دیو اکا عتاب قیلورسن سنك خود بو کونه افعالك کندی وجودکده وناسك وجودنده اختیار اولدیغنه دلالت وشهادت ایلر چونکم بو خصوصلرده اثبات اختیار ایلمکه متعلق سنده نیجه دلائل اوله امر ونهیه کلدکده نیچون سلب ایلیه سن (مثنوی) کر سقف خانه چوبی بشکند * بر تو افتد سخت مجروحت کند * هیچ خشمی آیدت بر چوب سقف * هیچ اندر کین اوباشی توقف * که چرا بر من زدو دستم شکست * او عدو وخصم جان من بدست * اکر خانه نك سقفندن ناکهان بر چوب صنه اول چوب سنك اوزریکه دوشه سنی محکم مجروح ایلیه اول سقفك چوبنه هیچ سکا خشم وغضب کلورمی هیچ اول چوبك کین

واتقامنه

واتقامنه واقف اولورمیسن بویله دیوکه اول چوب نیچون بکا اوردی وبنم المی صدی اول چوب بنم جانمك عدو وخصمی اولمشدر یعنی ای جبری اکر اختیاری اولمین جامده خشم وغضبك اولسیدی فی المثل سنك ساکن اولدیغك خانه نك سقفی صنوب اوزریکه دوشدکده والکی صدقده اکا خشم وکین ایلردك وآندن انتقام آلمق اوزره واقف وثابت اولوردك وبویله دردك که نیچون اول چوب بکا اوردی وبنم المی صدی اول چوب بنم جانمك دشمنیدر بویله خود دیمزسن واول چوبه بوکونه خشم وکین ایلمزسن زیرا بیلورسنکه آنك وجودنده ارادت واختیار یوقدر اما اکر اول ضربت وزخم وزحمت سکا بر انساندن کلسه اکا خشم وغضب ایلرسن انکچونکه آنك اول فعلده ارادت واختیاری وار ایدیکنی بیلورسن چونکم انسانك وجودنده ارادت واختیار اولدیغی سکا نیجه دلائل ایله معلوم اوله پس دخی نوع انساندنسن سنك وجودکده نیچون ارادت واختیار اولمیه چونکم سنك وجودکده دخی ارادت واختیار اولدیغی جمیع عقلانك معلوملریدر پس سن نیچون حق تعالینك امرنی ونهیی قبول ایتمیه سن (مثنوی) کودکان خرد را چون می زنی * چون بزرکان را منزه میکنی * آنکه دزد دمال تو کویی بکیر * دست وپایش را ببراند رنکیر * وانکه قصد عورت تو میکند * صد هزاران خشم ازتو می دمد * چونکم انسانك وجودنده اختیار یوقدر کوچك اولان اطفالی نیچون اوررسن بیوکاری نیچون منزه ایلرسن اول کسنه که سنك مالك اوغورلر حاکمه آنی طوت دیرسن آنك دست وپاینی نکیرده کس دیرسن واول کسنه که سنك عورتکه قصد ایلرسه سندن صد هزاران خشم وغضب ظاهر اولور رنکیر فعل مکروهه دیرلر بونده عقاب وسیاست معناسی مراد اولور یعنی اطفال صغیرلك اکر وجودلرنده اختیار اولمیدی وسن آنلرك اختیاری اولدیغنی بیلمیدك نیچون کاربد ایشلدکده آنلری اوردك چونکم اطفال برکار بد ایشلسه آنلری تأدیب ایدوب دوکرسن بیوك اولان وعاقل وبالغ مرتبه سنده اولان رجالدن برکاربد صادر اولسه نیچون آنلری خطا وقباحتدن تنزیه ایلرسن وبونلرك اختیاری یوقدر دیرسن چون کیف معناسنه اولدیغی اوزره معنی بودر اما کیف معناسنه اولمیوب یعنی بویله اولسه دخی جائزدر چونکم بیوکاری خطا ومعصیتدن منزه ایلرسن وآنلرك اختیاری یوقدر دیرسن پس اطفالی برکار بد ایشلسه نیچون تأدیب ایدوب اوررسن دیمك اولور وبزرکاردن مراد جبریلرك کندی مذهبلرنده اولان بیوکلرلردرکه آنلر رجال مرتبه سنده اولان هم مذهبلرنده بر نامشروع فعل صادر اولسه آنك اختیاری یوقدر دیرلر وآنی تأدیب ایدوب اکا انکار ایلمزلر اما کوچك اوغلنجقلرندن طبیعتلرینه مخالف برکار بد ظهور ایلسه آنی تأدیب ایدوب دوکرلر بلکه کندی مذهبلرنده بر بیوك آدم جبری اولسه وبر جبرینك مالنی سرقه قیلسه اول حینده بونك اختیاری یوقدر دیمز بلکه حاکم وضابط اولنلره بونی طوت وسیاست وعقوبتده النی قطع ایت که بنم مالمی اوغورلدی دیرلر وفرضی جبرینك عورتنه بر کسنه قصد ایلسه ویاخود کندی مذهبنده اولان بر جبری قصد ایلسه نیجه یوز بیك خشملر اول جبریدن ظهوره کلور ودیرکه بنم عورتمه نیچون سوء قصد ایلدك اول زمانده اول کسنه دیسه که سنکله بنم مذهبم بردر وجودمده اختیار یوقدر بن بر جامد کبی یم پس بکا نیچون خشم وغضب ایلرسن دیسه عورت صاحبی اولان جبری بو مذهبه اول حینده راضی اولمیوب اکا خشم وغضب ایلمسی مقرردر پس حماقتنی کورکه طبعنه مخالف کلن شیلرده صاحب اختیار اولور وخلقه دخی اختیار اثبات قیلور اما امر ونهیك قبولنه کلدکده کندیسنده سلب اختیار ایدوب بن جماد منزله سنده یم بلکه بو خلق دخی جماد منزله سنده دردیر (مثنوی) وریاید سیل ورخت تو برد * هیچ باسیل آورد کینی خرد * وریاید باد ودستارت ربود * کی ترا باباد دل خشمی نمود * خشم در تو شد بیان اختیار * تا نکویی جبر یانه اعتذار * اما اکر سیل کلسه وسنك رختکی ایلتسه هیچ عاقل سیله بر کین وغضب کتورورمی بو معلومدر که عاقل اولان سیله کین وغضب ایلمز وبنم رخت واسبابمی سن نیچون الوب کتدك دیو عتاب قیلمز اما بر انسان اتسه اکا کین ایلر وعتاب قیلر مثال آخر واکر باد کلوب سنك دستارکی قاپسه سنك قلبك باده قارشو بر خشم کوسترر یعنی کوسترمز زیرا بیلورکه باد مرید ومختار دکلدر اما بر انسان کلوب دستاریکی قاپسه اکا سنك خشم وغضب ایلمك مقرردر پس ای جبری بو کونه محللرده سنده بر آخر انسان اوزره صدور ایلین خشم اختیاری بیان اولدی وانسانك وجودنده ارادت واستطاعت اولدیغی اثبات قیلدی حتی جبر یانه اعتذار دیمه سن وبنده امر ونهی قبول ایلمکه ارادت وقدرت یوقدر دیمه سن سن خود ارادت واختیار اولدیغنی نیجه وجوهله کندك اثبات ایلرسن (مثنوی) کرشتربان اشتر برامی زند * آن شتر قصد زننده می کند * خشم اشتر نیست با آن چوب او * پس ز مختاری شتر بردست بو * اکر شتربان بر شتری چوب ایله اورسه اول شتر کندوبی اورن دوه جی یه قصد وحمله ایلر اشترك خشم وغضبی دوه جینك اول چوبنه دکلدر پس مختارلقدن شتربوی ایلمشدر یعنی ای جبری انسانك وجودنده اختیار اولدیغی حیواندن اکثری بیلور بو جمله دن بریسی

اشتردرا کرفی المثل بردوه‌جی دوه‌یی اورسه اول دوه‌ضارب اولان دوه‌جی‌یه خشم وکین ایلر اول دوه‌دوه‌جینک چوبنه
خشم ایلمز زیرا بیلورواحساس قیلورکه اول چوب بی اختیاردروم‌بدومختاراولان شتربانددر پس شتربرحیوان ایکن
اختیار صاحبی اولان انسانی بیلوروخشم وکیلنی بی اختیار اولان جماده ایلمیوب اختیارصاحبی اولان انسانه قیلور
پس حق تعالی جل شانه اکر انسانک اختیاری اولمیدی نیچون اکا خشم وغضب قیلوردی جامداولانه حیوان
انتقام ایلمکی لایق کورمیجک حضرت رحمان نیچون کورردی (مثنوی) ای عجبین سک کر بر وسنکی زنی * برتو آرد
حمله کردمنثنی * سنک راکرکیرد ازخشم توست * که تودوری وندارد برتودست * عقل حیوانی چودانست
اختیار * این مکوای عقل انسان شرم دار * کذلک بونک کبی سک اوزره اکر برسنک اوره‌سن اول سک ایکی قات
اولور سنک اوزر یکه حمله کتورر منثنی ایکی قات معناسنه در یعنی شتربان چوبله شتری اوردیغی کبی سن هم برکابه
طاشله اورسک اول کلب غضبه کلوب ایکی قات اولوب سنک اوزر یکه حمله کتورر اکرسن دیرسک که اول سک
بنی توبوب اکا تدیغم بی اختیار اولان جبری واروب اصررجواب بودر اول کلب اکرسنکی طوترسه اول دخی سکا
اولان خشم وغضبندندر زیراسن آندن دورسن واول سک سنک اوزریکه دست طوتمزانکیچون سنک جانبکدن آتلان
طاشی طوتار پس عقل حیوانی چونکه اختیاری بیلدی بونی سوبلمه ای عقل انسان شرم طوت یعنی چونکم
حیوانه منسوب اولان عقل اختیار صاحبنی بیلدی ومختاری عاجزدن فرق وتمییز قیلدی ای انسانک عاقلی سن
بنده اختیار یوقدربن مجبوروعاجزم دیمک قولنی سوبلمه جمیع انسانک واکثر حیوانک بیلوب دلالت وشهادت
ایلدکلری معنایی سن انکار ایلمه (مثنوی) روشنست این لیک ازطمع سحور * آن خورنده چشم می بندد زنور *
چونکه کلی میل اونان خوردنیست * رو بشار یکی کند که روزنیست * حرص چون خورشید راپنهان کند *
چه عجب کر پشت بربرهان کند * بوکارروشندر ولیکن سحور طمعندن اول طعام ییجی چشمنی نوردن باغلر چونکه
اول کسه‌نک میلی نان یمکلکه در یوزنی قرا کولغه ایلر بوله دیوکه کوندزدکلدر حرص چونکه آفتابی پنهان ایلرنه عجب
اکر آرقه‌سنی دلیل وبرهان اوزره ایلیه سحورسینک فضیله قبل طلوع الفجر صائم اولنلرلک اکل ایلدکاری طعامه دیرلر
یعنی لر اختیارلک ثبوتندن وظهورنی تفهیمدن وجبریلرلک بغایت ظاهر اولان اختیاردن اغماض عین ایلرنی عاقل اولنلره
تعلیم ایلمکدن اوتری مثل موقعنده واقع اولمشدر یعنی ای جبری اولان کمسه انسانک وجودنده اختیار واستطاعت
صبح صادق کبی روشن وظاهردر ولیکن سن شهوت نفسه میل وطمع قیلدیغکدن کون کبی ظاهر اولان اختیاری
یوقدر دیواندن اغماض عین ایلرسن شول ملحد کبی که مثلا رمضان شریفده صباح وقتنده طعام یمکه طمعی اولدیغندن
اول طعام ییجی کونش نورندن کوزنی باغلروصباح اولمدی دیوب طونیجه اکل ایلرپس کوزنی آچوب برزمان باقز که
صباح اولدیغنی کوره چونکم آنک کل میلی یمکلکه دربرمقداری اکل ایتمکه دکلدرپس لاجرم یوزنی برقرا کولکی
بوجغه ایلروصبح صادق طلوع قیلمش ایکن روز اولمدی دیرواستدیکی قدر یروکندیسنی بنه خلقه صائم کوسترر چونکم
برآدمک طعام یمکه حرصی اولسه آشکارا اولان کونشی ستر ایلر وآندن اول حریص اغماض عین قیلورپس عجب
دکلدرکه نفسنک مرادنی یومکه حریص اولان جبری کون کبی عیان اولان برهانه صرت چویروب آنی وراء
ظهرنه القا قیله ونفسنک مرادی هرنه ایسه آنی ایشلیه واکا کندینک اختیاری اولدیغی خصوصده عقلی ونقلی
نیجه دلائل وبراهین ایراد ایلسک آنلردن اغماض عین ایلیه وبوکارلرده بنم اختیارم یوقدر مجبوردم دیو بلیه (حکایت
هم دربیان تقدیر اختیار خلق وبیان آنکه تقدیر وقضا سلب کننده اختیار نیست) بوحکایت هم خلقک اختیارینک
اثبات وتقدیرینک بیاننده درودخی آنک بیاننده درکه قضا وتقدیر خلقک اختیارنی سلب ایدیجی دکلدر قضانک
وتقدیرک تعریفی جلد اولده هدهد حکایه‌سنده مرور ایلمشدر آنده طلب اولنه (مثنوی) کفت دزدی شحنه را
کای پادشاه) آنچه کردم بود آن حکم اله * کفت شحنه آنچه من هم می کنم) حکم حقست ای دو چشم روشنم) سیاست
محلنده برحرامی شحنه‌یه ایتدی که ای پادشاه اول نسنه‌یی که بن اشلدم اول حکم الهی وتقدیر ربانی ایدی چونکم بندن
صادر اولان فعل حق تعالینک قضاسیله‌در پس نیچون اکا رضا ویرمزسن دیدی شحنه دخی اکا ایتدی ای دزد اول
نسنه‌یی که بن هم ایلرم حق تعالینک حکمیدر ای بنم ایکی روشن کوزم پس برقباحتی ایشلیوب قضایه وقدره حواله
ایتمک کسیه حجت اولمزوبوحجته هیچ بر عاقل رضا ویرمز (مثنوی) ازدکانی کر کسی تربی برد * کین ز حکم ایزدست
ای باخرد * مثلا اکر برکسه بردکاندن برترب اوغورلسه ودیسه که بوسرقت وغضب حق تعالینک حکمندن
وتقدیرندندر ای عقللو کسه دیسه (مثنوی) بر سرش کوبی دوسه مشت ای کره * حکم حقست اینکه اینجا بازنه *
سن اول تربی النی دزدک باشنه ایکی اوچ یومرق اوردسن واکا دیرسن ای کریه وقبیح حکم حق بودر اول الدیغک

نسنه‌یی کیرو یونده قو یعنی اول خرمزه‌سن کما کرسرقه حکم حق ایسه بوضرب وتأدیب دخی ای کریه حکم الهیدر
اول تربی برینه قو (مثنوی) دریکی تره چواین عذر ای فضول * می نیاید پیش بقالی قبول * ای فضول چونکم
برتره خصوصنده بوعذر بر بقالک اوکنده قبول کلمیه ومقبول اولمیه (مثنوی) چون برین عذر اعتمادی میکنی *
برحوالی اژدهایی می تنی * پس ای فضول جبری سن بوکونه عذراوزره نیجه اعتماد ایلرسن برعظیم وقوی
اژدرهانک اطرافنه دور ایلرسن که اول اژدرهادن مراد قهرالهی وغضب ربانیدرکه آنک اطرافنه طولنمق نفسنک
مرادنی ویرمک ومعاصی ومناهیی ارتکاب ایلمکدن کنایت اولور چونکم سن منهی اولان معصیتلری ایشلیه‌سن
واژدرهای قهرحقه اول واسطه ایله تقرب ایلیه‌سن اژدرهای قهرالهی سنی اخذ وبطش ایلمکه قصد ایلدکده
اکابن بوخصوصده مجبورومعذورم دیو سویلیه‌سن وبنم اختیارم یوقدر بوفعلی ایشلمک بکالوح قضاده مقدر ایمش
دیو عذر بیان ایلیه‌سن بوکونه عذر اول اژدرهای قهرک قتنده مقبول اولمدیغنی هرکس بیلور (مثنوی) ازچنین
عذرای سلیم نانبیل * خون ومال وزن همی کردی سبیل * هرکسی پس سبلت تو برکند * عذر آرد خویش را مضطر
کند * بویله عذردن اوتری ای عقلسز نانبیل خون ومال وعورتکی سبیل ایلدک استفهام اولوب سبیل ایلرمیسن
دیمک هم جائزدر هربرکسه پس سنک صقالکی ویبغکی قوپروعذر کتورر کندیسنی اول فعلده مضطر ایلر سلیم ساده دل
ابلهه دیرلر نبیل بزرک ونیکو وعاقل معناسنه در نانبیل دیمک ای بی عقل دیمک معناسنه اولوب وخطاب کافر اولان
جبری‌یه اولورسنی اولان آنی بوکونه الزام قیلورکه بونک کبی بربی معنی عذردن ای احمق وعقلسز اولان کافر جبری
قانکی ومالکی واولادکی وخاتونکی مؤمنلره سبیل ایلدک که آنلره کافرلری اولدرمک ومالارنی آلمق وخاتونلرنی
واوغللرنی وقیزلرنی اسیر قیلمق حلالدر چونکه مؤمنلردن بریسی سکا ایمان واسلامه کل وحق تعالینک امرنی ونهیینی قبول
ایله دیسه سنده بن ایمانه کلمکه قادر دکلم حق تعالی بنی بویله کافر ایتمش ولوح قضاده بکا کفر تقدیر ایتمش بن بی اختیار
ومضطرم بنم الده نه واردر ای مؤمن دیو حجت ابراز ایلسک پس مؤمنلردن هر برکسه سنک صقالکی و بیغکی
قوپاررسکا وافرا ووردور اول دخی کندیسنی بوخصوصده مضطر ایلیوب سکا عذر کتورور ودیرکه معذوراول
بندخی سکا اورمقده ومالکی المقده وزن وفرزندکی اسیر قیلمقده عاجز ومضطرمکه حق تعالینک حکمی بونک
اوزرینه درکه مؤمن اولان کافره غزا ایلیه پس مؤمن اولان حق تعالینک حکمنی ترک ایلمکه قادر اولمز (مثنوی
حکم حق کرعذرمی شاید ترا * پس بیاموز و بده فتوی مرا * که مراصد آرزو وشهوتست * دست من بسته زبیم
هیبتست * پس کرم کن عذررا تعلیم ده * برکشا ازدست وپای من کره * حکم حق اکرسکا عذر اولمغه لایق اوله پس
مسئله‌یی اوکرن وبکا فتوی ویرزیرابنم دخی یوز آرزو وشهوتم واردر حق تعالینک هیبتی خوفندن بنم الم باغلنمشدر
پس کرم ایله اول عذری بزه تعلیم ایله بنم دست وپایمدن کرهی وبندی چوز بو بیتلرسنی طرفندن جبری طرفنه استهزا
وتوبیخ طریقیله دینلمشدرد یرکه ای جبری حق تعالینک حکمی ازلده بنم کفریمه واقع اولمش وحق تعالی بنی بویله
کافر وجبری خلق ایلمش دیمک عذری اکرسکا لایق ومقبول اولورسه وسنی بوکونه عذردنیوی واخروی اولان
عقوبتلردن خلاص قیلورسه پس بومسئله‌یی حقیقتله اوکرن وبکا دخی شفای صدر کلمک واعتقاد قیله جق برفتوی
ویرزیرا بنم دخی سنک کبی یوز آرزو وشهوتم واردر نفسم استرکه اول مرادنی ومشتهیاتنی حاصل قیله ودیلدیکی کبی
راحت اوله وآزاده‌لک بوله ولیکن حق تعالینک هیبت وعظمتنک خوفندن بنم الم باغلنمش ونفسم مشتهیاتنه میل
ایلمکدن اعراض قیلمشدر پس کرم ایله حق تعالینک خشم وغضبندن خلاص اولمق ایچون بکا اول عذری تعلیم ایله
وبنم حق قورقوسندن معقد ومقید اولان المدن واایاغمدن عقده‌لری وقیدلری حل وفتح ایله تا کم آزاد اولوب کیف
مایشاء نفسم استدیکنی ایشلیه واصلا کا سؤال وحساب اولمیه بونک طریقنی بکا تعلیم ایلرسک فی لطفدر دیدی وآنی
بوکونه الزامله تعجیز ایلدی * مثنوی * اختیاری کرده تو پیشه * کا ختیاری دارم واندیشه * ورنه چون بکزیده
آن پیشه را * آن میان پیشها ای کدخدا) ای جبری پس برصنعتی اختیار ایلمشسن بویله دیوکه بن براختیارو براندیشه
طوترم یوخسه اول صنعت وپیشه‌یی نیجه اختیار ایلمش اولورسن صنعتلرک ایچنده ای کدخدا یعنی ای جبری سن
البته بوقدر صنایعک ما بیننده برصنعتی قبول ایلمشسن درو بویله دیرسن که بن بوصنعتی قبول ایلمک طوترم
وبواندیشه‌یی طوترم واکر دیرسن بن صنعتی قبول ایلدم واصطفا قیلدم پس اول بیلدیکک صنعتی نیچون کزیده ایلدک
وقبول قیلدک ای اهل تصرف جمله صنعتلرک ما بیننده اول کندی صنعتکی چونکم برصنعتی نفسک حظ ایتدیکی
اوزره قبول ایلدک آنی قبول ایلمکه اختیار دیرلر (مثنوی) چونکه آید نوبت نفس وهوا * بیست مرده اختیار آید ترا *
چون بردیک حبه از تو یار سود * اختیار جنک درجانت کشود * چونکم نفس وهوانک نوبتی کله سکا یکرمی مرد

مقداری اختیار وقدرت کاور کذلك بر یارك چونکم سندن بر حبه سود ایلنه اول زمانده جنك اختیاری سنك جانکده
آچلور یعنی ای جبری سنك مذهبك وحالك بر عجب مذهبدر چونکم سنك نفسکه مطابق وهوا که موافق شیلرك
وقتی کله اول حینده بکرمی آدم قدرسکا اختیار کاور واول شیلری جان ودل ایله اصطفا واختیار قیلورسن وکذلك
چونکم سنك بر یارك سنك مالکدن بر حبه فائده یی ازاله واضاعه ایلیه او حینده آنکله جنك ایلمك اختیاری جانکده
آچلور وانکله نیچون بکا فائده اولان حبه یی سن الورسن دیو جنك وجدل قیلورسن (مثنوی) چون بیاید نوبت شکر
نعم * اختیارت نیست وز سنکی تو کم) دوزخت را عذر این باشد یقین * کاندرین سوزش مرا معذور بین * اما چونکم
حق تعالینك نعمتلرینك نوبتی کله اول حینده سنك اختیارك اولمزدخی سن بر حجردن کم سن دوزخك دخی سکا
عذری بی شك بو اولورکه بو سوزشده بنی معذور کورد بر شکر قلبله منعمه محبت وجوارحله خدمت ولسانله ثنا
ومحمدت قیلمقدن عبارتدر پس جبری کندی نفسنك هواسنه ومقتضاسنه کالدکده صد جانله کار وخدمت ایلر
اما منعم حقیقی اولان حق تعالینك نعمتلرینك شکرنی ادا ایلمك وقتنده بنم اختیارم یوق بن بر طاش کبی عاجز ومضطرم
دیر پس جهنمه دخی یقین بو عذر اولورکه اول جبری کافره دیرکه بنم سنی یاقمغمده بنی معذور کور پس جبری مذهبنك
فائده سی اولمدیغی اول حینده بیلور (مثنوی) کس بدین حجت چو معذورت نداشت * وز کف جلاد این دورت
نداشت * چون بدین داور جهان منظوم شد * حال آن عالم همت معلوم شد * ای جبری کافر کسنه بو حجتله چونکم
سنی معذور طوتمدی دخی بو عذر وحجت جلادك الندن سنی بعید طوتمدی که بنم اختیارم یوقدر دیمکله اول جلاد سنی
عفو ایلمز چونکم بو حکمله جهان منظوم اولدی پس بوندن اول عالمك حالی دخی سکا معلوم اولدی یعنی بو عالمده بنم
اختیارم یوقدر بن مجبور ومضطرم دیو حجت ابراز ایلدیکك مقبول ومسلم اولمیجق معلوم اولدیکه یوم الاخرة هیچ
بر وجهله معذور اولمزسن وعذاب الیمه کرفتار اولوب جزای عملك هر نه ایسه بولورسن (حکایت هم در جواب جبری
واثبات اختیار وصحت امر ونهی وبیان آنکه عذر جبری در هیچ دینی مقبول نیست وموجب خلاص نیست
از جزای آن کار که کرده است چنانکه خلاص نیافت ابلیس جبری بدانکه کفت بما اغویتنی والقلیل یدل علی الکثیر)
بو حکایت هم جبرینك جوابنده واختیارك وامر ونهیك صحتنك اثباتی بیاننده دردخی آنك بیاننده درکه جبرینك
عذری هیچ بر ملتده وهیچ بر دینده مقبول دکلدر وموجب خلاص دکلدر که اول کار وعملك جزا وسزاسندن که
آنی اول جبری ایلشدر انجلین که ابلیس جبری حق تعالی حضرتلرینك لعنتندن وغضبندن خلاص بولمدی اول کلام
وجوابله که بما اغویتنی دیدی یعنی بالمشافهه جناب حقه سن بنی اغوا ایلدیکك سببله دیوب اغوانی حضرت حقه
اسناد ایلدی وبو آیت کریمه نك تفسیری جلد اولده اضافت کردن آدم علیه السلام ذلت خویش بر خنده مردر
ایلدی آنده طلب اولنه وآزشی چوق شیئه دلیل اولور پس بو قدر معنی نیجه معانی کثیره یه دلالت قیلور (مثنوی)
آن یکی بر رفت بالای درخت * می فشاند آن میوه را دزدانه سخت * مثلا اول بر کمسه بر باغده صاحبینك اجازتیسز
بر اغاج اوزره کندی اول جبری خرمالر کبی اول میوه یی محکم سلکدی (مثنوی) صاحب باغ آمد وکفت ای دنی *
از خدا شرمیت کو چه می کنی * اول حالنده باغ صاحبی کلدی واکا ایتدی ای دنی خدای تعالیدن بر شرملك فنی
نه ایلرسن (مثنوی) کفت از باغ خدا بنده خدا * کر خورد خرما که حق کردش عطا * پس اول جبری اولان دزد
باغ صاحبنه جبریانه جواب ویروب دیدی خدای تعالینك باغندن خدانك بنده سی اکر خرما یه نه لازم کاورکه آنی
حضرت حق عطا ایلدی (مثنوی) عامیانه چه ملامت می کنی * بخل بر خوان خداوند غنی * سن آنك بنده سنی
عوام کبی نوجهله ملامت ایلرسن خداوند غنینك خوانی اوزره بخل ایلرسن یعنی غنی اولان خداوندك خوانی اوزره
بخل ایدوب عامیلر کبی بنی نیچون ملامت ایلرسن دیدی (مثنوی) کفت ای ایبك بیاور آن رسن * تا بکویم
من جواب بو الحسن * باغ صاحبی چونکم دزدك بو جبریانه اولان کلامنی اشتدی انکله بحث وجدل ایتمیوب آنك
جوابی نه کونه اولدیغنی اکا بیلدرمکدن اوتری کندی بنده سنه خطاب ایدوب دیدی ای ایبك وار اول رسنی کتور
تا کم بن بو دزده بو الحسن جواب دییم دیدی پس خداوند باغك ایبك نام غلامی چونکم رسنی کتوردی (مثنوی) پس
ببستش سخت آن دم بر درخت * می زد او بر پشت ساقش چوب سخت * پس باغ صاحبی اول جبری اولان دزدی
بر درخته محکم باغلدی اول باغ صاحبی آنك ارقه سنه واینجکنه محکم چوب اوردی (مثنوی) کفت آخر
از خدا شرمی بدار * می کشی این بی کنه را زار زار * دزد جبری اضطرابنده آخر دیدی خدادن بر شرم طوت بو بی کناهی
زار زار اولدیر میسن (مثنوی) کفت کز چوب خدا این بنده اش) میزند بر پشت دیکر بنده خوش * باغ صاحبی دیدی
اکر چوب خدانك بو بنده سی آخر بنده نك ارقه سنه خوش اورور دیدی (مثنوی) چوب حق و پشت و پهلو

آن او * من غلام آلت وفرمان او * چوب حق تعالینك چوبیدر ومضروبك پشت و پهلوسی اول اللهك الی
وملکیدر بن دخی انك امر وفرمانینك غلام وآلتی یم یعنی چونکم ای جبری سن دیدك که باغ اللهك ملکیدر
ومیوه اللهكدر وردیکی وبنده لرینه یمك ایچون وردیکی عطادر وبن اللهك قولی یم پس حق تعالینك بنده لری ایچون
وردیکی نعمتی اللهك قوللرندن نیچون منع ایلرسن دیدك وبنم دخی سکا جوابم بودرکه بن دخی اللهك قولی یم بو بنم
الده کی حق تعالینك ادبسز اولان وسلب اختیار قیلان جبریلری دوکمکدن اوتری خلق ایلدیکی بر چوب
پاره در پس حق تعالینك کندی قولی انك بر اثر قولنه انك خلق ایلدیکی چوبله ضرب ایدوب تأدیب ایلربوندن
شرم طوتمق لازم کلمزدیدی (مثنوی) کفت توبه کردم از جبر ای عیار * اختیارست اختیارست اختیار *
اختیارت اختیارش هست کرد * اختیارش چون سواری زیر کرد * اختیارش اختیار ما کند * امر شد
بر اختیاری مستند * پس جبری اولان دزد ملزم اولوب دیدی ای عیار جبردن توبه ایلدم اختیار واردر اختیار
واردر اختیار ای ضارب ومؤدب سنك اختیارکی اول اللهك اختیاری هست وموجود ایلدی اصح اولان نسخه لرده
اختیارات واقع اولمشدر الله بو تقدیرجه معنی جمیع اختیاراتی اول اللهك اختیاری وار ایلدی دیمك اولور مثلا اول
خدانك ارادت واختیاری کرد وغبار آلتنده بر سوار کبیدر اول خدانك اختیاری بزم اختیار بزی ایلر پس
امر الهی بر اختیار اوزره مستند اولدی یعنی اول سارق اولان جبری کونکی بیدکده سنیلر مذهبنه کلوب وسنیلر
کبی عبدك اختیاری اولدیغنه اقرار ایلیوب دیدی که ای عیار باطل اولان جبر مذهبندن رجوع ایلدم وبنم فهمده
ووجودمده اختیار واردر دیو تکرار بتکرار اقرار ایلدم وبیلدمکه حق تبارك وتعالینك اختیار کلیسی سنك اختیار
جزئیه کی وار ایلدی مثلا حق تعالینك اختیار کلیسی بر سوار کبیدر وانسانك اختیار جزویسی غبار کبیدر توزی
قوبرن اصل سواردر ولیکن انکیخته اولان غبار سواره پرده اولمقدن خالی دکلدر پس حق تعالینك اختیار کلیسی
انسانك اختیار جزویسنك میاننده غبار ایچره بر سوار کبی اولور اول اللهك اختیار کلیسی محقق بزم اختیار جزئیه مزی
خلق ایلر پس بزم اختیار جزئیه مز امر ونهیك مستندی اولور وتکلیفاته مدار کلور وامر ونهی بزم اختیار
جزئیه مز اوزره اسناد اولمق خوب واقع اولور واول اختیار واسطه سیله بنده مثاب اولمغه ومعاقب اولمغه هم لایق اولور
(م ی) حاکمی بر صورت بی اختیار) هست هر مخلوق را در اقتدار * تا کشد بی اختیاری صید را * تا برد بکرفته کوش او
زید را * بی اختیار صورتی اوزره هر مخلوق ایچون قدرت واقتدارده بر حاکم واردر تا اول حاکم صیدی اختیارسز چکه
تا اول حاکم زیدك قولغی طوتمش ایلته یعنی بی اختیار صورتده هر نقدر مخلوق وار ایسه آنك اوزرینه صاحب
تصرف بر حاکم واردرکه اول بی اختیار شکلنده اولان مخلوق مجبور اول حاکمك تصرفنك مغلوبیدر تاکم اول حاکم
غالب اول بی اختیار شکلنده اولان مخلوقی استدیکی یره چکر مثلا بر کمسه بر صیدی اختیارسز چکر
بر کمسه نك اوزرینه غالب اولور آنك قولاغن طوتوب استدیکی جانبه ایلتور در اقتدار لفظی حاکمه قید اولوب معنی
بویله اولسه دخی جائز اولور بی اختیار صورتی اوزره اولان مخلوقك اقتدارده بر قوی حاکمی واردر یعنی مجبور
وبی اختیار شکلنده اولان هر مخلوقك بر غالب حاکمی واردر اقتدارده که اول مغلوب و مجبور اولان
مخلوقی صورتا تصرف ایلیوب بعض آلات واسباب واسطه سیله استدیکی یره چکر ومراد ایلدیکی
جانبه ایلتور مثلا بر حاکم غالب بر صیدی اختیارسز استدیکی یره چکر وانساندن بر کمسه نك قولاغنی
طوتوب مراد ایلدیکی جانبه ایلتور (مثنوی) لیك بی هیچ آلتی صنع صمد * اختیارش را کمند او کند * اختیارش زید را
قیدش کند * بی سك وبی دام حق صیدش کند * ولیکن هیچ بر آلتسز صمد اولان خدانك صنعی اوزیدك
اختیارنی انك کمندی ایلر زیدك اختیاری اول زیدی قید ایلر سکسز ودامسز حق تعالی آنی صید ایلر یعنی اکرچه
بر حاکم غالب زیدك قولغنی طوتوب آنی استدیکی یره چکوب ایلتور لیکن صمد اولان خدانك صنعی هیچ بر آلتسز اول
زیدك کندی اختیارنی اکا کمند ایلر واول زیده کندی اختیارنی قید وبند ایلر صورت ظاهرده سك ودام یوق ایکن
حق تعالی اول زیدی استدیکی کبی صید ایلر وزیدك کندی اختیاری بنه کندی یه قید اولوب آنك اختیاری
واسطه سیله حق تعالی آنی استدیکی جانبه جذب ایلر پس انسان من وجه مختار ومن وجه بی اختیاردر عین اختیارنده
مجبوردر زیرا تفویض کلی واختیار کلی اکا میسر دکلدر وکذلك من کل الوجوه صرف مجبور ده دکل بلکه اختیار
جزئیه سی واردر ولیکن ارادت واختیار حقه نسبتله اول اختیار لیس بشیء منزله سنده در وانسانك وجودی ارادت
مطلقه یه نسبتله عاجز وبی اختیار بر شیء کبیدر (مثنوی) آن درودکر حاکم چوبی بود * وان مصور حاکم خوبی بود *
هست آهنکر بر آهن قیمی * هست بنا هم بر آلت حاکمی * مثلا اول درودکر بر چوبك حاکمیدر واول مصور ونقاش

دخی برخوبك حاكیدر آهنكر آهن اوزره برقوی قیم وحاكمدر بنادخی آلت اوزره برقوی حاكمدر یعنی هر بی اختیار
اولان مخلوق اوزره كمال اقتدارده برقوی حاكم اولدیغنه مثال دولكرك چوب اوزره حاكم اولمسی ومصورك برخوب
صورت اوزره استدیكی كبی حكم وتصرف قیلمسی وآهنكرك آهن اوزره غلبه وتصرف قیلمسی وكذلك بنانك
كندی آلات واسبابی اوزره حاكم ومتصرف اولمسی كبیدركه بوشیلر فی الحقیقه بونلر اوزره حاكم اولان
استادلك الندە عاجز ومضطردر (مثنوی) نادراین باشدكه چندین اختیار * ساجد اندر اختیارش بنده وار)
نادربو اولوركه بوقدر اختیار اول اللهك اختیارنه بنده وار سجده قیلمیدر یعنی عجیب وغریب اولان بودركه جمله
مخلوقك بوقدر اختیار وارادتی اول اللهك اختیارنه بنده لر كبی باش قویبی واطاعت وانقیاد قیلمیدر اصلا برفردك
اختیاری اول اللهك ارادت واختیارنه مخالفت قیله مز وآنك مراد ایلمدیكنی براحد مرید اوله مز اول پادشاه ذوالاقتدار
هرنیی اختیار ایلدیسه مخلوقك اختیاری آنك اختیارنه تابعدركه (وما تشاؤن الا ان یشاء الله) پس جبر اوسطدن
خلاص اولمغه مجال بوقدر (مثنوی) قدرت تو بر جمادات ازنبرد * كی جمادی رااز ینها نفی كرد * قدرتش براختیارات
انجنان * نفی نكند اختیار برا ازان) سنك جمادات اوزره اولان قدرتك جنك ونبرد جهتندن بو جمادلردن جمادلكی
نچن نفی ایلدی كذلك اول خدانك اختیارات اوزره اولان قدرتی اول اختیارلردن براختیاری نفی ایلمز یعنی فی المثل
جنك ونبرد جهتندن اولان جمادات اوزره سنك غلبه وقدرتك بو جمادلردنكه مقدم ذكر اولندی مثلا چوب كبی ونقش
خوب كبی وآهن كبی وآلت بنا كبی بونلرك اوزرینه سنك غلبه وقدرتك بونلری جمادلغندن نفی ایلمز كذلك اول غالب
وقادر اولان خدانك جمیع اختیارلر اوزره اولان غلبه وقدرتی انجلین اول اختیارلردن اختیارلغی نفی ایلمز بلكه
هركسك اختیاری یرنده ایكن حق تعالینك قدرت وارادتی جمله اختیارلرك اوزرینه غالب وقاهردر وجمله اختیارلر
آنك مغلوب ومقهوریدر (مثنوی) خواستش می كوی بروجه كمال * كه نباشد نسبت جبر وضلال) اول اللهك خواستنی
بروجه كمال سویله كه جبر وضلال نسبتی اولمیه خواست بونده ارادت معناسنه در یعنی حق تبارك وتعالینك قدرت
وارادتی جمیع اختیارلرك اوزرینه غالب وقاهر بیل واول اللهك ارادت واختیارنی وجه كمال اوزره سویله واعتقاد ایله
تاكه نه جبر صرف اوله ونه ضلال اوله یعنی بالكلیه همان ارادت واختیار الله تعالی نكدر انسانك اصلا ارادت
واختیاری یوقدر دیرسك بویله دیمك جبر وضلال اولور اما انسانده دخی ارادت واختیار جزئیه واردر ولیكن انسانك
ارادتی حق تعالینك ارادتنك مغلوبی ومحكومی اولمق اوزره ذكر قیلوب اعتقاد قیلورسن (م ی) چونكه كفتی كفرمن
خواست ویست * خواست خود رانیز هم میدان كه هست * زانكه بی خواه تو خود ان كفر نیست * كفر بی خواهش
تناقض كفتنیست) ای كافر جبری چونكم سن دیدك بنم كفرم آنك استمسیدر كندی ارادتنكی دخی بیل كه هم واردر
زیراكه سنك ارادتكسز خود اول كفرده كلدر ارادتسز كفر دیمك تناقض سویلمكدر اكثر نسخه ده مصرع اول بویله در
زانكه بی خواه تو خود كفر تو نیست بو تقدیر اوزره معنی زیرا سنك ارادتكسز خود سنك كفرك یوقدر دیمك اولور یعنی سنی
جبری اولان كافره دیركه ای كافر جبری چونكم بنم كفرم اول اللهك مراد واختیار ایلمسیدر دیدك كندی ارادت
واختیاركی دخی بیل كه واردر انسان مطلقا مجبور وبی اختیار دكلدر زیراكه سنك مرادك اولمینجه سنك كفرك اولمز بلكه
سنك كفرك سنك ارادت واختیاركله حاصل اولور اكر كافری كندی ارادتیسز كفر اوزره اكراه ایلسه لر واول كسه كفر بنم
مرادم ومختارم دكلدر بلكه بن كفر اوزره مجبور ومكره اولدم دیسه اول كسه بن كافر دكلم بن مؤمنم دیمك اولور زیرا بو سوز
بنم كفرده ارادت واختیارم یوقدر دیمكی اشعار قیلور ودونوب بن مؤمن دكلم كافرم دیسه سوزنده تناقض اولور زیرا
كفری بن اختیار قیلدم وكافر اولدم دیمك اولور پس بن كافرم دین كسه كفرده كندی اختیارنی ثابت ایتمش اولور
زیرا اول كفردن محظوظ دروكفر آنك مكروه ومنفوری دكلدر تا كم كافر مجبور اوله پس كافرك كفرده اختیاری اولور
(مثنوی) امر عاجز راقبیحست وذمیم * خشم بدتر خاصه ازرب رحیم) عاجز اولان كسیه امر ایلمك مذموم وقبیحدر
خشم عاجزه بدتردر علی الخصوص رب رحیمدن یعنی بركسه بركسه نك اوزرینه امر ونهی ایلمك بغایت قبیح ومذموم
كلدی وامری قبول ایلمكده اول عاجزه خشم ایلمك هم زیاده قبیح ومذموم كلدی علی الخصوص ارحم الراحمین اولان
رب العالمیندن فی الحقیقه كریم ورحیم ایكن بوقدرتی اولمین عاجزه امر ایلیوب وامرنی یرینه كتورمدكده
اكا خشم ایلمك قبیح وذمیم اولور جناب عزت جل شانه خود اصلا بر بنده سنه تكلیف مالا یطاق قیلمامش بلكه
ضعفادن بیله حرج وزحمتی رفع ایلیوب (لیس علی الاعمی حرج ولا علی الاعرج حرج ولا علی المریض حرج)
بیورمشدر (مثنوی) كاوكر یوغی نكیرد می زنند * هیچ كاوی كه نپرد می زنند * كاو چون معذور نبود در فضول *
صاحب كاو ازچه معذورست ودول) مثلا كاو اكر بویونی طوتمیه اورورلر بر كاو كه اوچمیه هیچ آنی اوررلرمی چونكه

اكاوفضولده معذور اولمیه كاو صاحبی ندن معذور ودولدر دول بونده سست وضعیف معناسنه دردیمشلر یعنی
اكر بر كاو بوینندرق طوتمسه وقدرتی یتدیكی قدر خدمت ایتمسه آنی دوكرلر اما هیچ بر كاو اوچمسه آنی دوكرلرمی كاولك
اوچمغه طاقتی اولمدیغنی هركس بیلوب اكا سن نیچون اوچمزسن دیو اورمزلر زیرا بیلورلركه اول كاولك اوچمغه استطاعتی
یوقدر چونكم كاو فضوللق ایلمكده معذور اولمیه وترك خدمت قیلمقده كاو صاحبی آنی عفو قیلمیه پس صاحب كاو نیجه
معذور اولور وخدمت وطاعتده نوجهله سستلك قیلور (مثنوی) چون نه رنجور سررابربند * اختیارت هست
بر سبلت مخند * جهد كن كز جام حق یابی نوی * بی خود وبی اختیار انكه شوی) ای جبری چون رنجور دكلسن
باشكی باغلمه سنك اختیارك واردر پس سبلتكه كولمه سعی ایله كه جام حقدن نوی وتازه لك بولەسن اول زمان بی خود
وبی اختیار اولەسن یعنی چونكم سن رنجور ومجبور دكلسن حیله ایدوب باشكی باغلمه كه جبر صنقی باغلمغه دیرلر سنك
طاعت قیلمغه اختیار واستطاعتك واردر بنم اختیارم یوقدر دیو صقالكه ویبغكه كولمه وكندیكه استهزا ایلمه بلكه
سعی وجهد ایله كه حق تعالینك جام عشقنده مستلك وتازه لك بولەسن آندنصكره بی وجود وبی اختیار اولەسن
وفانی فی الله اولنلر مرتبه سن بولەسن (مثنوی) آنكه آن می رابود كل اختیار * تو شوی معذور مطلق مست وار)
هرچه كویی كفته می باشد آن * هرچه روبی رفته می باشد آن) اول وقتده اختیار بالكلیه اول شراب محبتك اولور
مست كبی سن معذور مطلق اولورسن اول حینده هرنه سویلسك اول می محبتك كفته سی اولور هرنیی سپوررسن میك
رفته سی اولور یعنی سنكه شراب محبت الهیدن مست اولەسن ولطافت وطراوت بولەسن اوحینده سنك وجودكده
اختیار قالمز سنك وجودكده اولان ارادت واختیار بالكلیه باده محبتك اولور آندنصكره سن مست كبی معذور مطلق
اولورسن زیرا هرنه سویلرسك اول سوزلر حقیقت شرابندن سویلنمش اولوروخانه دلدن ودروندن هرنیی سپوررسك
شراب محبتك سپورلمشی اولور والحاصل هرنه فعل قیلورسك اول فعل می محبتدن ظهوره كلور بو تقدیرجه بنم اختیارم
یوقدر بن مجبورم دیسك سنك عذرك مقبول اولور (مثنوی) كی كند آن مست جز عدل وصواب * كه زجام حق
كشیدست اوشراب * جادوان فرعون را كفتند بیست * مست را پروای دست وپای نیست * دست وپای ما
می ان واحدست * دست ظاهر سایه است وكاسدست) اول مست الهی نچن عدل وصوابدن غیری ایلركه جام حقدن
اوشراب چكمشدرنته كم جادولر فرعونه یكرمی كره دیدیلر ویاخود طوردیدیلر مست حقه دست وپای قیغوسی یوقدر
بیست طوردیمك معناسنه ویكرمی معناسنه دخی كلور بونده ایكیسی بیله جائز اولور بزم دست وپایمز اول واحدك
شرابیدر دست ظاهر سایه در وكاسددر یعنی سن قیاس ایله كه شراب محبت الهی ایله مست وبیخود اولان عاشق عدل
وصوابدن غیری ایش ایشلیه ومعارف واسراردن غیری سوز سویلیه سویلمز الادر مكنون سویلر واعمالی خطا وخلادن
مصون ایلرزیرا اول عاشق جام حقدن شراب چكمش وتخم صدق واخلاصی زمین قلبنه اكمشدرپس آندن بتمز
الا نیكو كارلرو ظهور ایتمز الا لطیف ومعنی دار كفتارلرنته كم سحره فرعون جام الهیدن مست اولدیلر وحضرت موسی
علیه السلامه ایمان قیلدیلر پس فرعون بونلره (لاقطعن ایدیكم وارجلكم من خلاف ولاصلبنكم فی جذوع النخل
دیو تخویف وتهدید ایلدی بونلر فرعونه ای فرعون سن بویله دیمكده طور واسترسك بزم المزوایاغمزی قیرواسترسك
بوغمزی اور (لاضیر انا الی ربنا منقلبون) مست الهی اولان عاشقه دست وپاینی قیرمق اولمز وجام محبتی نوش قیلان
اعضاو جارحه سنی راه محبتنده بذل ایلمكدن دریغ قیلمز بزم دست وپایمز اول فرد واحد اولان خدانك می محبتی اولمش
وآنك عشق وشوقی بزم المز وایاغمز منزله سنه طورمشدر وبودست وپای ظاهر برسایه كبی كاسددر صاحب یقین
اولان عاشق بوظاهرده اولان دست وپایه مقید اولمز وبووجود جسمانینك اسیری اولوب قرب الهیدن كیرو قالمز (معنی
ماشاءالله كان یعنی خواست خواست اوست ورضای اوجو * بیداز خشم دیكران ورد دیكران دلتنك مباشید كان
اكرچه لفظ ماضیست لیك درفعل خدا ماضی ومستقبل نباشد ابس عندالله صباح ولا مساء) بو مرخ شریف ماشاء
الله كان ومالم یشأ لم یكن حدیثنك تفسیریدر یعنی ارادت ومشیت اول اللهك ارادتی ومشیتیدر اول نسنه یی كه
الله مراد ایلدی اول اولدی واول نسنه یی كه مراد ایلمدی اول اولمدی چونكم بویله در آنك رضاسنی دیلیكز ورضاسنه
موافق اولان اعمالی مراد وطلب ایلیكز غیریلرك خشمندن ورد ایلمسندن دلتنك اولمكز پس ماشاءالله كان
قولندن مراد اولان معنی بودر بوخسه مرزده قدرت واختیار یوقدر دیمك اولمز وبو قول شریف انسانك طاعت
اوزره اولان اختیار واستطاعتنی دخی نفی قیلمز اكر برسؤال لازم كلورسه كه ماشاءالله كان قولنده واقع اولان شاء وكان
لفظی ماضیدر جواب بیوررلر بو كان اكرچه لفظا ماضیدر ولیكن حق تعالینك فعلنده كچمش زمان وكلجك
زمان اولمز وحق تعالینك قتنده صباح واخشام اولمز كما قیل لیس عندالله صباح ولا مساء صباح واخشام

بو عالمه نسبتله درفلك غردن بوقروصباح واخشام اولمق تصوری ممکن دکلدر مع هذا اجرام افلاك دخی عالم اجسامدن
عد اولنور چونکم عالم اجسامده صباح واخشام اولمیه عالم معناده هیچ اولمز پس ماضی ومستقبل صباح واخشام
اولمقدن وبرمقدار زمان مرور قیلمقدن وبرمقداری دخی کلمك اولمقدن عبارت اولور حق تعالی حضرتلرینك حضورنده
ایسه بو اعتبارلر بوقدر وماضی ومستقبل وابد وازل وآخر واول اول حضرته نسبتله برابر ویکساندر اما مخلوق ماضی
ومستقبل دائره سنده محبوس ومقید اولمقدن خالی اولمز مکر شول کسه لرکه مرتبهٔ بشریتدن آنلرك روحی ترقی ایدوب
مرتبهٔ حقیقتنه واصل اولمش وعالم الوهیتی مشاهده قیلمش اوله لر (مثنوی) قول بنده ایش شاء الله کان * بهر آن نبود که
تنبل کن دران * بلکه تحریضست بر اخلاص وجد * که دران خدمت فزون شو مستعد) بنده نك ای شی شاء الله کان
قولی آندن اوتری دکلدر که اول شیئده تنبل اول بلکه بو کلام اخلاص وجد ایلمك اوزره تحریض وترغیبدر بویله دیوکه اول
خدمتده زیاده مستعد اول یعنی جبری مقدما ماشاء الله کان قولیله کندی مذهبنی تأیید ایدوب نفس وشیطانك
کفر ومعصیتنده اصلا مدخلی بوقدر حق تعالی دیله مینجه معصیت وعدم طاعت دخی اولمز دیو حجت ابراز ایلمش ایدی
سی آنك بو قول شریفی کندی عقیده سنه ومذهبنه اویدردیغنه راضی اولمیوب ای جبری بو عبدلك هر قنغی شیئی
الله تعالی دیلدیسه اول اولدی وهر قنغی شیئی که الله تعالی دیلدی اول اولور دیمسی آندن اوتری اولمز که اول بنده به
سن کندیکی حق تعالینك امرلرینی ایدیکی کار وعماده تنبل ایله بنده نك ماشاء الله کان دیمسی امر حقی قبول ایلمکده تنبل
اول وتکاسل قیل وسنك امر حقی قبول ایلمکه اختیار واستطاعتك بوقدر اول الله دیلرسه سن آنك طاعتنی قیلورسن
ودیلمزسه سن آنك طاعتنی قیلمغه قادر اولمزسن دیمك منفهم اولمز بلکه الله تعالی هرنه یی دیلرسه اولان اولدر دیمسی
بنده یی اخلاص وجد وسعی ایلمك اوزره ترغیب وتحریض اولور بویله دیوکه ای بنده خدمت حقه زیاده مستعد اول
وکندیکی اول کاری اخلاصله ایشلمکه حاضر ومهیا قیل (مثنوی) کر بکویند آنچه میخواهی تو راد * کار کارتست
برحسب مراد * آنکهان تنبل کنی جائز بود * کانچه خواهی وآنچه کویی آن شود) اکر فی المثل سکا دیسه لر شول
نسنه یی که سن جوانمرد استرسن کار حسب مرادك اوزره سنك کارکدر اصلا وقطعا سنك مرادکه مخالف
برکار اولمز اول وقت خدمتده کندیکی تنبل وکاهل ایلیه سن جائزدر زیرا اول نسنه یی که استرسن واول نسنه یی که
سویلرسن اول اولور یعنی دیلرسن مقتضای مرادك هرنه ایسه اول اولدر کارسنك کارکدر ارادت کلیه سنك الکده
کیف مایشاء هرنه دیلسك هیچ بالك بوقدر آنی ایله فی الواقع بویله دیسه لردی واختیاری بالکلیه سکا ویرسه لردی
اول زمانده کندیکی خدمت حقده تنبل وکاهل ایلمك جائز اولوردی زیرا اول نسنه یی که سن استرسن امر ایدوب
سویلرسن همان اول اولور پس سن حاکم مطلق اولوردك وبنده لك مقامندن نجات بولوردك ماشئت کان وما لم تشأ
لم یکن دیندیکه سن خدمت حقی تارك اوله سن وآنك امرنی یرینه کتورمکده تکاسل قیله سن (مثنوی) چون بکو بند
ایش شاء الله کان * حکم حکم اوست مطلق جاودان * پس چرا صد مرده اندر ورد او * برنکردی بندکانه کرد او)
چونکه دیه لر الله تعالی هرنی دیلرسه اول اولور حکم مطلق ابدی آنك حکمیدر پس یوز مرده قدر آنك ورد نده
بنده لر کبی آنك اطرافنه نیچون طولنمزسن یعنی چونکم اعمل ماشئت واصنع ماردت دیمدیلر وزمان اختیاری
بالکلیه سنك الکه ویرمدیلر تا کم سن استدیکك کبی بو دنیاده کار ایلیه سن بلکه ماشاء الله کان دیدیلر حکم مطلقا
ابدالآباد همان اکا مفوضدر اصلا غیری کمسه نك فی الحقیقه ارادت وحکومتده شرکتی بوقدر پس سن نیچون یوز آدم
قدر آنك خدمتنك وظیفهٔ طاعتنده بنده لر کبی آنك امرینك اطرافنه طولنمیه سن کرك ایدیکه آنك خدمتنك
وطاعتنك اطرافنه طولنیدك وهمیشه آندن استعانت قلیدك (مثنوی) کر بکویند آنچه میخواهد وزیر *
خواست آن اوست اندر دار وکیر * کرد او کردان شوی صد مرده زود * تا بریزد بر سرت احسان وجود) مثلا کر
سکا دیه لر اول نسنه یی که وزیر استرداد وکیرده خواست آنك لایقیدر غیرینك مدخلی بوقدر واول وزیرك اطرافنی
یوز مرده قدر علی العجله طولانیجی اولورسن تا سنك باشك اوزره اول وزیر احسان وجود دوکه یعنی پادشاهك وزیری
نه استرسه آنی ایلر قبض وبسطده ارادت همان اکا منحصردر کیف مایشاء استدیکنی منع ایلر واستدیکن عطا قیلر
چونکم سن اول وزیرك مطلق حاکم اولدیغن بیله سن ومنع وعطایه قادر اولدیغنه واقف اوله سن سن آنك اطرافنه
فوری یوز مرده قدر طولانیجی اولورسن تا کم اول جود واحسان صاحبی سنك باشك اوزره جود واحسانی دوکه والطف
وکرم تخمنی سنك وجودکه اکه (مثنوی) یا کریزی از وزیر وقصر او * این نباشد جست وجوی نصر او) یاخود وزیردن
وآنك قصرندن قچرمیسن بونك قصرینك جست وجوی سزا اولمز یعنی اکر سکا دیسه لر که وزیر نیی استرسه دار وکیرده
ارادت همان انکدر سن آنك خانه سنك اطرافنه کردان اولورمیسن تا سنك باشکه احسان وجودی دوکه یاخود

وزیردن وآنك قصرندن ودولتندن قاچرمیسن بو قاچمق وآنك قصرندن فرار ایتمك اول وزیرك نصرتنك ومعاونتنك
جست وجوی سزا اولمز آنك نصرتنك طالبی اولان آنی علی الاطلاق حاکم بیلدکدنصکره آنك باب سعادتنی طواف
وقصر دولتنی مطاف ایلین کمسه اولور (مثنوی) باز کونه زین سخن کاهل شدی * منعکس ادراك وخاطر آمدی)
اما ای جبری سن باز کونه بو سوزلردن کاهل اولدك منعکس خاطر ومنعکس ادراك کلدك یعنی اما ای جبری سن
بو ماشاء الله کان قولندن مجاهد وساعی اوله جق ایکن عکسنه کیدوب کاهل وعاصی اولدك وادراکی وخاطری
منعکس کلدك زیرا اکر سنك فهمك صائب وخاطرك درست اولیدی ماشاء الله کان قولندن کاهل اولمیوب
راه طاعتده جست وچابك اولوردك وهزار ذوق وشوقله سعی وکوشش قیلوردك (مثنوی) امر امر آن فلان
خواجه ست هین * چیست یعنی با جز او کمتر نشین * کرد خواجه کرد چون امر آن اوست * کو کشد دشمن رهاند
جان دوست) مثلا برکسیه دیسه لرکه امر اول فلان خواجه نك امریدر آکاه اول بویله دیمکدر یعنی آندن غیریله
کمتر اوتور خواجه نك اطرافنه طولان چونکم امر اکا منحصردر زیرا اول خواجه دشمنی دیه لر دوستنك جاننی قورتررر
یعنی فی المثل برکسه سکا دیسه امر مطلقا همان فلان خواجه نکدر وحکم وتصرف اکا منحصردر امری اول
خواجه یه حصر وتخصیص ایلمك ندر دیرسك آندن غیریله اوتورمه وآندن غیری یه خدمت وعبودیت قیلمه دیمك اولور
ودخی چونکم امر همان خواجه نکدر آنك اطرافنه طولان زیرا اول خواجه دشمنی اولدیرر ودوستنك جاننی غمدن
والمدن قورتروب کولدیرر چونکم امر وارادت اکا منحصر اوله ابتهال وضراعتی همان اکا ایله دیمکی افاده قیلور (مثنوی
هرچه او خواهد همان یابی یقین * یاوه کم رو خدمت او برکزین * یا چو حاکم اوست کرد او مکرد * تا شوی نامه سیاه
وروی زرد) هرنه یی که اول خواجه استر یقین ومحقق همان سن آنی بولورسن چونکم قضیه بویله در یاوه کتمه آنك خدمتنی
قبول ایله بو کلامك مفهومی یاخود اول میدر حاکم چونکم اولدر آنك اطرافنه طولنمه نامه سیاه وروی زرد اوله سن یعنی
اکر سکا دیسه لر هرنه شیء که اول خواجه استر همان آنی بولورسن بویله دیمك یاوه کتمه همان آنك خدمتنی قبول ایله
دیمك میدر یاخود چونکم حاکم اولدر آنك اطرافنه طولنمه تا کم نامه سیاه وروی زرد اوله سن دیمك میدر بلکه همان
حاکم اولدر دیمك ومشیتی همان اکا حصر ایلمك همان آنك اطرافنه طولان تا کم نامه سیاه اولمقدن وخجل وشرمسار
قالمقدن قورتله سن دیمك اولور (م ی) حق بود تأویل کان کرمت کند * پر امید وچست وباشرمت کند * ور کند سستت
حقیقت این بدان * هست تبدیل ونه تأویلست آن * این برای کرم کردن آمدست * تا بکیرد ناامیدانرا دو دست)
حق اولور اول تأویل که اول سنی طاعت حقه کرم ایلیه سنی حق تعالینك لطفنه پر امید وخدمت وعبودیتده جست
وچالاك ایلیه واکر تأویل سنی سست ایلرسه حقیقت بونی بیل تبدیلدر واول تأویل دکلدر بو ماشاء الله کان قولی
طاعت حقه کرم ایلمکدن اوتری کلمشدر تا کم ناامیدلرك ایکی النی طوته یعنی تأویل حق اولدرکه برکلامك معناسنی
کتاب وسنته مطابق واهل سنت والجماعتك معتقدنه مغایر هوای نفس اوزره صرف ایلمیه سن الحاصل تأویل حق
اولدرکه سنی حق تعالی حضرتلرینه اطاعت وانقیاد ایلمکلکه کرم وعاشق قیله وحق تعالی حضرتلرینه امیدوار ایلیه
وآنك خدمتنه جست وچابك ایلیه ودخی آندن مستحی ایلیه واکر سنی تأویل راه طاعتده سست وکاهل ایلرسه
تحقیقا بونی بیل اکا تأویل دیمزلر بلکه کلماتی مواضعندن تحریف وتبدیل ایلمکه دیرلر بویله سه باطلدر پس ماشاء الله کان
قولی حق تعالینك کرمندن ناامید اولنلری آنك لطف وکرمی جانبنه امیدوار ایلیه (مثنوی) معنی قرآن ز قرآن
پرس وبس * وز کسی کاتش زدست اندر هوس * پیش قرآن کشت قربانی وپست * تا که عین روح او قرآن شدست *
روغنی کو شد فدای کل بکل * خواه روغن بوی کن خواهی تو کل) قرآن عظیمك معناسنی انجق قرآن عظیمدن صور
ودخی اول کمسه دن صور که هوا وهوسه آتش اورمشدر اول کمسه قرآن اوکنده بر قربان وپست اولدی تا کم آنك
عین روحی قرآن اولمشدر مثلا شول بر روغن که اول بالکلیه کله فدا اولدی ایسترسن اول حالده استرسك کلی قوقوله
استرایسك روغنی قوقوله یعنی حضرت قرآنك معناسنی ینه قرآن عظیم الشاندن استفاده ایله ان القرآن یفسر بعضه
بعضا) قولنك موجبنجه حضرت قرآنك بعضسی بعضسنی توضیح وتبیین ایلر ودخی حضرت قرآنك معناسنی
وتأویلنی شول برکسه دن سؤال ایله که اول هوا وهوسه آتش اورمش اوله وعلمده رسوخ وتمکین بوله که حق تعالی
(لا یعلم تأویله الا الله والراسخون فی العلم) بیوردی اول علمده راسخ اولان وهوا وهوسه آتش اوران عالم ربانی شول
کمسه درکه حضرت قرآنك معناسی اوکنده مذبوح کبی اولدی وکمالیله تواضع ومسکنت قیلدی یعنی حضرت قرآنك
معناسنه روحنی فدا ایلیوب نفسنی زیاده پست وذلیل ایلدی حتی بر مرتبه یه واصل اولدیکه آنك عین روحی معانی
واسرار قرآنله طولدی وانوار قرآنله منور اولدی مثلا آنك روحی بر روغن کبی وحضرت قرآن کل کبیدر بر روغن که

بالكليه كلده فوراوله وانكله كمال مرتبه امتزاج قيله استرسك اول حينده سن كل فوقوله استرسك باغ فوقوله البته باغدن كل رايحه سى كلك مقرردر كذلك حضرت قرأنك معانى واسرارنده كنديسنى فدا ايلين روح قرأنله امتزاج ايليوب اول روحدن عين قرأنك معانى واسرارى ظهوره كلمسى مقرردر (وهمچنين جف القلم يعنى جف القلم وكتب لا يستوى الطاعة والمعصية ولا يستوى الامانة والسرقة جف القلم ان لا يستوى الشكر والكفر جف القلم ان الله لا يضيع اجر المحسنين) اى جبرى جف القلم دخى بويله در يعنى جف القلم بما انت لاق) حديث شريفى دخى ماشاء الله كان حديث شريفى كبيدر آندن نيجه جبرمراد اولمزسه بو حديثدن دخى جبر معناسى منفهم اولمز بلكه بو حديث شريف دخى حق تعالينك طاعات وعبادتنه ترغيب وتحريضدن اوترى دينلمش ومعصيت وسيئه دن اجتناب قيلمقدن اوترى بيورلمشدر شويله كم امام بخارى رضى الله عنه حضرتلرى ابوهريره رضى الله عنه حضرتلرندن روايت ايدرلر قال صلى الله عليه وسلم جف القلم بما انت لاق) يعنى قلم قوريدى جفوف قلم كنايه در مقدرات اوزره جريان ايليوب فارغ اولمسندن شويله كم كاتب كتابتدن فارغ اولدقدنصكره قلمنى قوريدر يعنى شول شيئه كه سن اكا ملاقى اولدك هرنه ايسه لوح محفوظده قلم آنى يازدى وكتابتدن فارغ اولدى وبو حديث شريفك معناسندن جبر لازم كلمز زيرا اكر قلم جميع مقدراتى لوح محفوظده يازديسه طاعتله سيئه نك برابر اولديغنى دخى يازدى شويله كم بو حديث شريفى بوكونه تفسير ايدوب بيوردرلر يعنى جف القلم وكتب لا يستوى الطاعة والمعصية ولا يستوى الامانة والسرقة يعنى قلم بونيده يازدى وفارغ اولدى كه طاعتله معصيت برابر اولمز هر كيمدن كه طاعت صادر اوله محل رحمت اولوب منزلى جنت اوله وهر كيمدن كه عصيان صادر اوله اكر توبه قيلمزسه وعفو اولمزسه مقرى نيران اوله دخى قلم بونى كتابت ايلديكه امانت ايله سرقه وخيانت برابر دكلدر اهل امانت مظهر فوز وسعادتدر واهل خيانت لايق قهر وخسارتدر وقلم كتابت ايلديكه برابر دكلدر شكر نعمت ايتمكله كفران نعمت اولمق وقلم بونيده يازديكه تحقيقا الله تعالى ضايع قيلمز محسنلرك اجرنى پس بونلر معلوم اولمجق سالك دامن جبره يا پشوب وجف القلم حديثنى وبو كا مانند قضا وقدر حقنده اولان آيات واحاديثى حجت ايليوب ترك عمل ايلمك جائز دكلدر والاهر عملك مجازات ومكافاتى مقرردر وطاعات وسيئاتك مساواتى ممتنعدر (مثنوى)

همچنين تأويل قد جف القلم * بهر تحريضست بر شغل اهم * پس قلم بنوشت كه هر كار را * لايق آن هست تأثير وجزا) قد جف القلم حديثنك تأويلى هم بونك كبيدر الزم واهم اولان شغل اوزره تحريضدن اوتريدر يعنى اى جبرى سن صانمه كه قد جف القلم بما انت لاق كلامى هم طاعت حقده سست اولمقدن وآنك امرنى ترك قيلمقدن اوترى دينلمش اوله بلكه بو كلام هم اهم والزم اولان شغل اوزره ترغيب وتحريض ايلمكدن اوترى دينلمشدر شويله كم ماشاء الله كان قولى هم بوندن اوترى دينلدى پس قلم اعلا هر كار ايچون كه يازدى اكا لايق تأثير وجزا واردر يعنى قلم قدرت لوح محفوظ اوزره هر بر كار ايچون لايق اولان تأثيرندر وجزا ونتيجه ندر آنى يازدى اكرچه بر عبدك حقنده بعض امورى مثبت ومبرم يازدى ايسه بعضنى دخى معلق يازدى اول امور معلقه بودركه بو دنيايه كلدكده اكر خير ايشلرسك آنك مقابله سنده سكا اول خير مثبت اولور واكر شر ايشلرسك اول شرك جزاسى ثابت اولور بو امور معلقه مسطور اولان لوحه مشايخ صوفيه لوح محو واثبات ديرلر كه حق تعالى آنده ديلديكنى محو ايلر ودلديكنى اثبات ايلر وبر بنده سيئات ايشلسه درحال آنده مكتوب اولور ودونوب حسنات ايشلسه (ان الحسنات يذهبن السيئات) آيت كريمه سنك مصداقنجه حسنات اول مقدم مكتوبه اولان سيئاتى محو ايليوب آنك يرينه حسنات ثابته اولور (مثنوى)

كژ روى جف القلم كژ آيدت * راستى آرى سعادت زايدت * ظلم آرى مدبرى جف القلم * عدل آرى برخورى جف القلم * چون بدزدى دست شد جف القلم * خورده باده مست شد جف القلم * چونكه سن كج كيده سن جف القلم سكا كژ كاورا كر راستلك كتوررسك سكا سعادت طوغر ظلم كتوررايسك جف القلمك مدبر يسن اكر عدل كتوررايسك جف القلم ميوه سن برسن جف كتب معناسنه اولديغى اوزره مدبريده وبرخوريده يا المصدريه اولوب معنى بويله اولسه هم لطيف اولوراكر ظلم كتوره سن قلم مدبرلك يازدى واكر عدل كتوره سن قلم برخوردلق يازدى چونكه برشئ اوغورليه سن ال كسلدى قلم بونى يازدى چون بركسه كه شراب ايچدى مست اولدى قلم يازدى يعنى قلم اعلانك عبد اوزره معلق يازديغى مكافات ومجازات فى المثل آنك كبيدركه اكر سن اى بنده راه مستقيمدن اكرى كيدرسك وضلالات وغوايت اختيار ايدرسك قلمك كتابتنك اثرى سكا (وجزاء سيئة سيئة بمثلها) آيت كريمه سنك موجبنجه يناكريلك كاور اما اكر راستلك واستقامت كتوررسك (من جاء بالحسنة فله عشر امثالها) آيت كريمه سنك مصداقنجه اول استقامتك مقابله سنده سكا ادنى مرتبه اون سعادت طوغر وقلم سنكيچون نيجه مثوبات وحسنات كتابت ايلر اكر ظلم كتوره سن قلم سنكيچون اول ظلمك مقابله سنده اولان مدبرلكى كتابت ايلر واكر عدل

كتوررسك قلم اول عدلك ميوه سن يمكلكى ونفعن كورمكلكى سكا كتابت ايلر چونكه سرقه ايليه سن وسرقه ايلمك مقابله سنده سنك الك قطع اولنه قلم آنى يازدى وبركسه فى المثل باده ايچدى اول باده دن مست اولمغى قلم يازدى الحاصل عبدك بوكونه احوالى امور معلقه دندر اكرچه علم اللهده هرنه ايشليجك ايسه وهرنه عملك مقابله سنده نه كونه جزا بوله جق ايسه معلومدر وليكن عند المشايخ علم تابع معلومدر وخلاصه كلام اولدركه اكر قول بجروا لمسه اول معلق اولان كج جزا مبرم ومثبت اولمزدى وراستلك قيلمسه انكيچون سعادت طوغمز وفلاح حاصل اولمزدى وظلم كتورمسه مدبرلك مكتوب اولمزو عدل كتورمسه قلم برخوردلك كتابت قيلمزدى وخرسزلق ايلمسه وياخود سرقه يه معادل بر خطا قيلمسه قلم آنك الى كسلمسنى يازمزدى وبركسه باده ايچمسه مست اولمزدى وقلم دخى اكا مست اولمغى كتابت قيلمزدى بونلر ازلده امور معلقه دن ايدى چونكه بنده نك اختيارى واستعدادى بونلرى ايشلمك اوزره اولدى وبو دنيايه كلدكده اختيار جزئيه سنى بونلرى ايشلمكه صرف قيلدى پس امور معلقه امور مبرمه دن اولدى وقلم بونلرى يازوب بو كارلر اول بنده نك حقنده ثبوت بولدى ولوح محو واثبات اوزره آنك بو ايشلديكى كارلر مسطور اولدى (مثنوى)

تو روا دارى روا باشد كه حق * همچو معزول آيد از حكم سبق * كه ز دست من برون رفتست كار * پيش من چندين ميا چندين مزار) اى جبرى سن روا طوترميسن روا اوله ميكه حق تعالى حكم سبقدن معزول كبى كله بويله ديوكه اى بنم عبدم بنم المدن كار طشره كتمشدر وبن عبادك امرندن فارغ اولدم بنم حضورمه بو قدر كلمه وبو قدر زارلق قيلمه يعنى اى جبرى انصاف ايله اولا سن روا طوترميسن وبو كاروصنعت روا اولورميكه حق سبحانه وتعالى حضرتلرى بنده لرى اوزره سابقده ايلديكى حكمدن وقضادن اوترى حالا بو دنياده معزول كبى كله وبويله ديش مرتبه سنده اوله كه اى بنم عبدم شمدنصكره كار وتصرف بنم المدن طشره كتدى هرنه ايسه ازل ازلده اولدى وظهور ايده جك ظهور ايتدى بن سزلك امريكزدن فارغ اولدم بنم حضورمه بو قدر كلمه وبو قدر تضرع وزارى قيلمه كه بنم المدن حكم كتدى شمدنصكره سكا نه چاره واردر ديه بونى خود انبيا عليهم السلام دن واولياى كرامدن هيچ بر كسه روا كورمشلردر پس اى جبرى اولان سن نيچون روا طوترسن جبريه طائفه سى بوكونه جواب ويروب بو حديث شريفله حجت ابراز ايدرلر كه روايت ايدرلر حديث صحيحدر كه عبد الله بن عمرو بن العاص حضرتلرندن بو حديث شريفى روايت ايدرلر بركون پيغمبر عليه السلام بزم اوزريمزه چقدى اول حضرتك ايكى الندة ايكى مكتوب اولمش كاغد وار ايدى پس صاغ الندة اولان كتاب ايچون ديدى بو رب العالميندن بر كتابدر بو كتابده اهل جنتك اسملرى وبابالرينك وقبيله لرينك اسملرى واردر نه بونلردن برينى اكسلك اولوروبه بونلردن بر كسه زياده اولورديدى آندنصكره شمالنده اولان كتاب ايچون ديدى بو رب العالميندن كتابدر بو كتابده اهل نارك اسملرى واردر بونلردن دخى نه بر كسه زياده اولور ونه بر كسه بونلردن ناقص اولورديدى وبو حديثك آخرى بودر ثم قال فرغ ربكم من امر العباد (فريق فى الجنة وفريق فى السعير) معناى شريفى آندنصكره پيغمبر عليه السلام كندى مبارك النه اشارت ايلدى پس اول ايكى كتابى اللرندن طرح ايتدى آندنصكره ديدى سزلك ربكز عبادينك امرندن فارغ اولدى آنك بر قسمى جنتده وبر قسمى جهنمده در اهل سنت بو حديثك معناسنده ديرلر كه كما قال زين العرب اى قدر امرهم وقسمهم قسمين قدر لكل قسم على التعين ان يكون من اهل الجنة او النار على وجه لا يتبدل ولا يتغير فكان فرغ من امرهم والا حقيقة الفراغ تمتنع عليه تعالى وبو حديث شريف (يمحو الله ما يشاء ويثبت) آيت كريمه سنه ودخى (يفعل الله ما يشاء ويحكم ما يريد) آيت كريمه سنه منافى اولمز زيرا حق تبارك وتعالى ازلده نه تقدير ايلديسه هر آنده آنك مقتضاسى اوزره حكم ايلر اكا كوره ايشلر اكر محو ايلر واكر اثبات ايلر واكر حكم ايلر واكر بر حكمى نقص ايلر هرنه ايلرسه تقدير ايلديكنه كوره ايلر پس عبادنك امرندن فارغ اولمش اولور بلكه عاقل اولان امر قضايه تمسك ايلمكى الله تعالى يه تفويض ايدوب هرنه بيوررسه آنك امتثالنه ممكن اولديغى مرتبه سعى قيلور (مثنوى) بلكه معنى آن بود جف القلم * نيست يكسان پيش من عدل وستم * فرق بنهادم ميان خير وشر * فرق بنهادم زبد هم از بتر) بلكه جف القلمك معناسى اول اولور عدل وستم بنم قتمده يكسان دكلدر خير وشرك ما بيننده فرق وتفاوت قودم بددن بتر اوله دخى فرق قودم يعنى نعم قلم اعلى مقدراتى كتابت ايلمشدر وليكن هر عملك ما بيننده تفاوت اولمسنى دخى كتابت ايلمشدر بلكه جف القلم قولنك معناسى بو اولور كه بنم اوكمده عدل وستم برابر دكلدر خير ايله شرك ما بيننده وعادل ايله ظالمك ومؤمن ايله فاسقك ما بيننده فرق قودم شمدى عادل ايله ظالم ومؤمن ايله فاسق برابر دكلدر كما قال الله تعالى فى سورة السجدة (افمن كان مؤمنا كمن كان فاسقا لا يستوون) (مثنوى) ذره كر دود تو افزونى ادب * باشد از يارت بداند فضل رب * قدر آن ذره ترا افزون دهد * ذره چون كوهى قدم بيرون نهد) اكر سنده بر ذره ادب سنك ياركدن زياده اوله رب العالمينك فضلى آنى بيلور اول ذره قدر سكا ياركدن زياده ويرور اول ذره بر طاغ كبى قدم

طشره قور یعنی ای جبر دامننه تمسک قیلان و اعمال صالحه دن کاهل اولان کسه مثلا طر یقنده و شر یعتده سنک بر یارک اولسه و سنک اول یارکدن کندی وجودکده بر ذره قدر ادب زیاده اولسه فضل الهی وکرم ربانی آنی یلور و آنی ضایع ایلیوب اول ذره قدر اولان ادبک مقابله سنده حق سبحانه وتعالی سکا زیاده لطفلر و احسانلر عطا قیلور حتی اول ذره قدر ادبک و آنک جزاسی بر طاغ قدر اولوب طشره یه قدم قور وسکا قرشو کلور (فمن یعمل مثقال ذرة خیرا یره) آیت کریمه سی بو معنایه شهادت قیلور و بو حدیث شریف دخی بو معنایی مؤید اولور قال صلی الله علیه وسلم من تصدق بعدل تمرة من کسب طیب ولا یقبل الله الا الطیب فان الله یتقبلها بیمینه ثم یربیها لصاحبها کما یربی احدکم فلوه حتی تکون مثل الجبل (مثنوی) پادشاهی که به پیش تخت او * فرق نبود از امین وظلم جو * آن که میلرزد ز بیم رد او * وانکه طعنه میزند بر جد او * فرق نبود هر دو یک باشد برش * شاه نبود خاک تیره بر سرش) شول بر پادشاه که آنک تختی او کنده امین وظالمدن فرق اولمیه اول کسه که اول پادشاهک ردایلمسی خوفندن دترر واول کسه که آنک جد ودولتنه طعنه اورر بو هر ایکی کسه نک آنک قتنده فرقی اولمیه و برابر اوله بویله شاه شاه اولمز خاک تیره آنک باشی اوزره اولسون یعنی مثلا بر پادشاه اولسه و آنک قتنده امین اولان کسه ایله ظالم اولان کسه نک فرقی اولمسه و اول کسه که اول پادشاهک ردایلمسندن خائف اولسه و آنک قهرندن شب و روز لرزه قیلسه و اول کسه که اول پادشاهک بخت ودولتنه طاعن اولسه و آنک امرنه مخالفت قیلسه بو ایکی کسه نک اول پادشاهک قتنده فرقی اولمسه بلکه جاهل ایله عالم و عادل ایله ظالم برابر اولسه اول حقیقتده شاه اولمز آنک باشی اوزره قاره طپراق اولسون چونکم بر مخلوق اولان پادشاهده بو کونه خصلت روا وسزا کورلمیه پادشاه حقیقیدن روا کورورمیسن (مثنوی) ذرهٔ کر جهد تو افزون بود) در ترازوی خدا موزون بود پیش این شاهان همواره جان کنی) بی خبر ایشان ز عذر وروشنی) اکر حق رضاسنده سنک بر ذره جهدک زیاده اوله خدای تعالینک ترازوسنده اول موزون اولور سنکه بو پادشاهلرک قتنده همواره جان چکشورسن حال بو که بونلر روشن اولان عذر و خیانتدن بی خبرلردر یعنی اکر طریق الهیده بر ذره قدر سنک جهد وسعیک زیاده اولسه خدای تعالینک ترازوی عدلنده موزون اولوب (وان الله لا یضیع اجر المحسنین) آیت کریمه سنک حسبنجه حق تعالی سنک اجرکی ضایع ایلیوب اضعاف مضاعف آنک مقابله سنده سکا اجرلر و خیرلر ویرر اما سنکه بو دنیا پادشاهلرینک اوکنده همیشه جان چکشورسن و آنلره جد وجهدله خدمت قیلورسن حال بوکه آنلر امانتی خیانتدن فرق قیلمزلر و عادل اولنی ظالم اولندن زیاده سومزلر وایو کسه یی کتو اولان کسه دن تمییز ایلمزلر (مثنوی) کفت غمازیکه بد کوید ترا * ضایع آرد خدمت را سالها) پیش شاهی که سمیعست وبصیر) کفت غمازان نباشد جا بکیر * جمله غمازان از و آیس شوند سوی ما آیند وافزاید بند) مثلا اول دنیا پادشاهلرینه بر غماز دیسه که فلان سکا بدسو یلر سنک نیجه ییللر اولان خدمتکی ضایع کتورر یعنی مثلا سن دنیا پادشاهلرندن بر پادشاهه خدمت ایلسک و بر غمازسنی پادشاهه غمز ایلیوب دیسه که پادشاهم فلان کسه سنکیچون بدسو یلر وطعن وتعریض ایلر اول پادشاه سنک نیجه ییللر ایلدیکک خدمتکی ضایع ایلر اما شول بر عظیم اولان پادشاهک قتنده که اول سمیع وبصیردر غمازلرک سوزی جایکیر ومؤثر اولمز زیرا اول پادشاه اعظم بنده لرینک احوالنه اعلمدر هیچ برشئ آندن مخفی دکلدر جمیع غمازلر اول پادشاه علیمدن مأیوس اولورلر اما بزم جانبمزه کلورلر قیدو بند زیاده قیلورلر زیرا آنلرک سوزی بزه تأثیر ایدوب بزی دام المده قورانکیچونکه بر حقیقت کاره واقف وعارف دکلدر (مثنوی) پس جفا کو بنده شه رایش ما * که بر و جف القلم کم کن وفا * معنی جف القلم کی آن بود * که جفاها با وفا یکسان بود * بل جفا را هم جفا جف القلم * وان وفا را هم وفا جف القلم) پس شاه ایچون بزم یانمزده جفا سو یلرلر و دیرلرکه یوری قلم یازدی وقورودی وفا ایلمه یعنی چونکم غمازلر پادشاه طرفندن آیس اوله لر پس بزم اوکمزده کلورلر و پادشاه حقنده جفا سو یلرلر و بویله دیرلرکه یوری ای بنده پادشاهه وفا ایلمه زیرا قلم اعلی یازه جق شیلری هر نه ایسه یازدی وقورودی و کاتب کتابتدن فارغ اولدی پس سنک اکا وفا ایلمککدن نه حاصل اولدی جف القلم کلامنک معناسی اصل حق تعالینک طریقنده جفا ایلین کسه ایله وفا ایلین کسه بچن یکسان اولور یعنی اولمزد حق سبحانه وتعالی متقی اولان بنده لریله روی زمینده مفسد اولنلری و فسق و فجور قیلنلری برابر قیلمز دیمک اولور کما قال الله تعالی (ام نجعل الذین آمنوا وعملوا الصالحات کالمفسدین فی الارض ام نجعل المتقین کالفجار) بلکه جفا ایچون قلم جفا یازدی دخی وفا ایچون قلم وفا یازدی یعنی حق سبحانه وتعالینک قلم قدرتی سیئه ایچون سیئه یازمش و حسنه ایچون ادنی مرتبه اون حسنه یازمش و وفا قیلنلره وفا و جفا قیلنلره جفا تقدیر ایلمشدر (م ی) عفو باشد لیک کو فر امید * که بود بنده ز تقوی روسپید * دزد را کر عفو باشد جان برد * کی وزیر و خازن مخزن شود) ظالم و عاصی اولنلره عفو اولور ولیکن قنی اول امید فری که بندهٔ خدا تقوادن روسپید اوله فرضی دزده اکر عفو اولنه جان ایلتور اول دزد عفو اولنمغله بچن وزیر وخازن

مخزن اولور یعنی جبری جانبندن بر سؤال کلدیکه دینه اول سؤال بودر حق تبارک وتعالی چونکم مطیع اولنلره خیر واحسان جزا ویره عاصی اولنلره عفو و مغفرت قیلسه اولمزمی جواب بیورورلرنعم عاصیلر حقنده عفو الهی و مغفرت ربانی اولور ولیکن قنی شول نور جانک فری ورونقی که بندهٔ الهی تقوادن روسپید اوله ونورانیت بوله عاصی اولنلره مغفرت اولدیغی تقدیر اوزره بیله بو مرتبه نک امیدی میسر دکلدر مثلا بر کسه خرسز اولسه و پادشاه آنک جرمنی عفو قیلسه انجق جانی قورتر مق لازم کلور و عذابدن خلاص اولور اول خرسز بچن پادشاهک وزیری اولور و خزینه دارلک مرتبه سن بولور کذلک عاصی اولنلر مغفور اولدقلری تقدیر اوزره بیله اهل تقوی کبی مقرب الهی اولمق لازم کلمز (مثنوی) ای امین الدین ربانی بیا * کز امانت رست هر تاج ولوا * پور سلطان کر بر و خاین شود * آن سرش از تن بدان باین شود * ور غلام هندوی آرد وفا * دولت او رامی زند طال بقا) ای الهی و ربانی اولان امین الدین کل زیرا هر تاج ولوا امانتدن بیتدی فرضا اکر سلطانک پسری اکا خاین اوله اول پسرک باشی تندن اول خیانت سببیله باین اولور واکر بر هند وغلام وفا کتوره دولت اکا طال بقا اورر یعنی ای دینک ربانی اولان امینی کل که امانتدن نیجه یوز تاج ولوا بیتدی و پادشاه حقیقی امین اولان بنده لرنی سائرنادن کزیده ایتدی و آنلری تاج دولت ولوای ولایت ایله مشرف و مفخم قیلدی اما خاین الهی اولنلرا کرناس ایچره مقبول اولسه و پادشاهه عصیان قیلسه آنک باشی آنک بدنندن اول خیانت سببیله منفصل و مفارق اولور و اکر فی المثل بر هندو قول وفا کتورسه اول پادشاه آنی ندیم ایدینور و دولت اول غلامه بقاسی اوزون اولسون نداسنی و عمری چوق اولسون دعاسنی اورر واهل سعادت اکا خیر دعالر قیلور دیمک وجهدر ولیکن وجه اول اولی اولور (مثنوی) چه غلام ار بردری سگ با وفاست * در دل سالار او را صد رضاست * زین چو سگ را بوسه بر بوزش دهد * گر بود شیری چه پیروزش دهد * جز مگر دزدی که خدمتها کند * صدق او بیخ جفا را بر کند) نه غلام اکر بر قپو اوزره سگ وفا ایله موصوف در سالار و صاحب خانه نک قلبنده اول کلب ایچون یوز رضا وار در بو سببدن چونکه صاحبی اول سگک بوزو دهانته بر بوسه ویره اکر اول وفادار اولان بر شیر اوله ایدی اکانه ظفر ویرر مکر شول بر دزدکه خدمتلر ایلر بو دزد کل که آنک صدقی جفالر کوکنی قوپره یعنی وفا ایلمک بر خصلت شریفه درکه بر غلامک وجودنده اولدیغی تقدیرجه آنی کندی مولاسنک مقبولی ایلمک محل تعجب دکلدر فرضی اکر بر کلب کندی صاحبنک قپوسی اوزره وفادارلک خصلتندن اوتری صاحب خانه چونکم کلبک اغزنه بوسه ویرر وآنی کندی قپوسنده خوش طوترا کر اول وفا قیلان بر شیر اولسه اکانه ظفر و نصرت و فرو ویرر بوندن قیاس ایله پس دزد را کر عفو باشد جان برد بیوردقلری قولدن خدمت قیلوب قرب الهی تحصیل ایلین دزدلری استثنا ایلیوب بیورورلر نعم الا دزد دکل که اول دزد تائب اوله و حق تعالی حضرتلرینک طریق محبتنده خدمتلر وعبادتلر قیله آنک صدق درونی جفا کوکارنی کندی زمین وجودندن قلع وقمع ایلیه وکمال وفا ایله موصوف اوله اول کسه دزد لکندن قورتلوب حق تعالینک مقبول ومقربی اولمق مقرردر (مثنوی) چون فضیل رهزنی کو راست باخت * زانکه ده مرده بسوی توبه تاخت) شول بر رهزن اولان فضیل کبی که اول راست اوینادی زیرا که فضیل اون مرد قدر توبه جانبنه چاپدی یعنی شول بر حرامی ودزد اولان فضیل بن عیاض قدس الله سره حضرتلری کبی که اول فضیل صکره طریق الهیده راست عمل ایلدی زیرا حرامیلکدن ورهزنلکدن توبه وطاعت جانبنه اون ار قدر چاپدی وسرعت ایتدی آخر بر مرتبه یه یتدیکه برکزیده اولیا اولوب قرب الهی بولدی و آنک توبه سنه سبب بو اولدیکه اول بر نیجه حرامیلرک رئیسی ایدی نیجه مدت اول کار و عملی ایشلردی و بر زنه عاشق ایدی اول رهزنلکدن حاصل ایلدیکی متاعی کتوروب اکا ویردی نته کم خواجه عطار قدس سره العزیز حضرتلری تذکرة الاولیا نام کتابنده آنک منقبه سنده نیجه اوصاف علیه سنی نقل ایلدکدنصکره سبب توبه سی خصوصنده بویله بیورورلر فضیل بن عیاض در ابتدای حال بر زنی عاشق بود و هر چه از آن رهزنی بدست آوردی بدو بردی و پیوسته گاه و بیگاه بر دیوار ها بودی از هوس عشق آن زن و می گریستی یک شب کاروانی می گذشت درمیان کاروانی کسی قرآن می خواند این آیت بگوش فضیل رسید که (الم یأن للذین آمنوا ان تخشع قلوبهم لذکر الله) یعنی آیا وقت نیامد که دل خفتهٔ شمایید ار شود گفتی که تیری بود که بر جان او آمد این آیت فی الحال فضیل از دیوار فرو افتاد و گفت وقت آمد و از وقت نیز بگذشت سراسیمه و کالیوه و خجل و بی قرار روی بویرانه نهاد پس همه روز میرفت و میگریست و خصما را خشنود میکرد و بطاعت حق مشغول شد و از کبار اولیا می گشت والله اعلم (مثنوی) وانچنانکه ساحران فرعون را) روسیه کردند از صبر و وفا * دست و پا دادند در جرم قود * آن بصد ساله عبادت کی شود * تو که پنجه سال خدمت کردهٔ * کی چنین صدقی بدست آوردهٔ) دخی انچنانکه فرعونی ساحرلر صبر و وفا ایتدکلرندن روسیاه ایلدیلر قصاص جرمنده اول ساحرلر دست و پایلرنی ویردیلر اول صبر و وفا و قرب خدا آنلره میسر اولدی یوز ییللق عبادتله بچن میسر اولورسنکه اللی ییل خدمت

ایلمشسن بونجلین برصدق بچن اله کتورمشسن یعنی ودخی صدق ووفا انجلین درکه سحرهٔ فرعون آنلری قتل وقصاص ایله
تخویف ایلدکده آنلر توبه لرندن رجوع قیلیوب ودین واعانلرندن دونمیوب حق یولنده وفادار اولمغله وبلایه صبر قیلمغله
فرعونک یوزنی سیاه ایلدیلر حتی اللرنی وایقلرنی قصاص جرمنده ویردیلر وبرمرتبه یه ایردیلرکه اول مرتبه غیری کمسه لره
یوز ییل عبادت ایتمکله میسر اولمزای کندیسنی راه حقده بنده وصادق زعم ایلین کمسه سنکه دین وطاعت یولنده مثلا
اللی ییلدر عبادت وطاعت ایلرسن اول عبادت وخدمتدن مقصود بویله بروفا وصدق اله کتورمکدر سن بو قدر ییلدن
بری بونک کبی برصدق اله کتوردکمی وکندی سیدک ومولاک یولنده صابرلردن اولدکمی وجفایه تحمل قیلدکمی
بندهٔ صادق بندملکی بونلردن اوکرنمک کرک ودخی بوسرخ شریفده واقع اولان عمید خراسان بنده لرندن اوکرنمک کرک
حکایت آن درویش که درهری غلامان عمید خراسانرا آراسته دید وبراسبان تازی باقباهای زربفت وکلاهای مغرق
وغیرآن پرسید که اینها کدام امیرانند وچه شاهانند کفتند اوراکه اینها امیران نیستند اینها غلامان عمید خراسانند
روی باسمان کرد که ای خدا غلام پروردن ازعمید بیاموز آنجا مستوفی راعمید کویند) بوسرخ شریف اول درویشک
حکایه سیدرکه هراة شهرنده خراسان عمیدینک غلاملرنی آراسته کوردی وعربی آتلر اوزره آلتونلو قفتانلر ایله ومغرق
یعنی جواهرله مزین تاجلرله وبونلردن غیری بعض زینتلرله کوردی وصوردیکه بونلر قنغی بکلردر ونه کونه
پادشاهلردر خلق اکا جواب ویروب دیدیلرکه بونلر بکلر دکللردر بونلر خراسان عمیدینک غلاملریدر یوزنی آسمانه ایلدی
ودیدیکه ای خدای متعال بنده پرورلکی عمیددن اوکرن اول دیارلرده مستوفی یه عمید درلر رومده دفتردار درلر
عرب مستوفی دیر وعجم عماد الملک تعبیر ایدرلر (مثنوی) آن یکی کستاخ رواند رهری * چون بدیدی او غلام مهتری)
اول برکستاخ یوریجی وبی ادبانه کیدیجی درویش هری شهرنده چونکه برمهترک غلاملرنی کوردی
اول مهتردن مراد عمید خراساندر (مثنوی) جامهٔ اطلس کمرزرین روان * روی کردی سوی قبلهٔ آسمان) اول غلاملرک
اوزرنده اطلس جامه وزرین کمر روان کوردی یعنی آنک بنده لرنی بو زینت اوزره کیدر کوردی یوزنی قبلهٔ آسمان طرفنه
ایلدی ودیدی (م ی) کای خدا ازخواجهٔ صاحب منن * چون نیاموزی تو بنده داشتن) که ای خدای متعال بومنن
ونعم صاحبی خواجه دن بنده طوتمقلغی نیچون اوکرنمزسن (م ی) بنده پروردن بیاموز ای خدا * زین رئیس واختیار
شهرما * بود محتاج وبرهنه وبی نوا * درزمستان لرزلرزان ازهوا) ای خدا بنده پرورلکی بزم شهر یمزک بورئیس
واختیارندن اوکرن اول درویشک بوکستاخلغی بوندن ناشی ایدی که زیرا اول درویش محتاج وعریان وبی نوا وآج ایدی
زمستان وقتنده هوانک برودتندن زیاده لرزان ایدی (مثنوی) انبساطی کردان ازخودبری * جرأتی میکرد
اوازلمتری * اعتمادش برهزاران موهبت * که ندیم حق شد اهل معرفت * کرندیم شاه کستاخی کند * تومکن انکه
نداری آن سند * اول درویش خودبرلکندن برانبساط ایلدی جناب الهی یه یوقلغندن برجرأت ایلدی اول
درویشک حق تعالینک هزاران موهبتی اوزره اعتمادی وار ایلدی زیرا اهل معرفت حقک ندیمی اولدی اکرندیم شاه
کستاخلق ایلیه سن اول کستاخلغی ایلمه که اول سندی طوتمزسن خود بروصف ترکیبیدر خود بریده یا مصدریه در
معنی کندوبی ایلتمککدن وکندولیه بیلمامقلقدن دیمک اولور کندیدن بری وعاری اولمقلقدن برانبساط ایلدی دیمک
بر نده کاندرانکه چونکه بی خود اولنلرک انبساطی عندالله مقبول ومحبوبدر وباخود اولنلرک مردود ومبغوضدر
اکراول درویش کندیدن بری اولدیغی حالده انبساط ایلیدی آنک دخی انبساطی مقبول اولوب حق جانبندن
اکاتأدیب اولنمزدی وانبساط لغتده ترک احتشام ایتمکه دیرلر واصطلاح مشایخده سجیتی ارسال ایلمکه دیرلر یعنی
طبیعتی غایت ادبده بلاتکلف خلقت اصلیه سی وخلق جبلیه سی اوزره اهمال وارخا ایلمکدر ودخی احتشام
استحیادن اجتناب قیلمغه دیرلر وتوضیح معنی وتمهید نحوی بویله دیمک اولورکه اول درویش کندوبی ایلدیجیلکدن
ونفس کوریجیلکدن برعظیم بی ادبلک وبی حیالق ایلدی ورعونت وخشونتندن جناب الهیده برجرأت قیلدی آنک
اعتمادی حق تعالینک نیجه بیک عطیه سی اوزره بویله دوکه حق تعالینک اهل معرفت اولان بنده لری ندیم الهی اولدیلر
وجناب عزتنه زیاده تقرب قیلدیلر وآنک حضورنده نیجه بی ادبانه سوزلر سویلدیلر مع هذا ینه اول سوزلر
جناب عزتک مقبولی اولدی پس بندخی اهل معرفتدنم جناب حقک نیجه بیک موهبتنه اعتماد ایتمکله بوکونه
جرأت وانبساط ایلسم مؤاخذه اولنمزم وتأدیب قیلنمزم دیدی پس حضرت مولانا قدس الله سره العزیز ندیم الهی
اولمیوب انبساطه جرأت قیلنلره نصیحت بیوروب دیرلرا کرپادشاهک ندیمی ومصاحبی کستاخلق ایلیه ودانه
هرنه کاورسه سویلیه ای ندیم الهی اولمین سن اول کستاخلغی ایلمه زیرا سن اول ندیمان الهینک مرتبه سنی طوتمزسن
چونکه اول مرتبه ده اولمیه سن انبساط ایلمک سکا عین ضرر اولور (مثنوی) حق میان دادو میان به ازکمر *

کرکسی تاجی دهد او داد سر) حق تعالی بنده سنه میان ویردی حالبوکه میان کمردن یکدر اکر برکمسه تاج ویره
اول خدا سر ویردی یعنی ای خلقک احسانی حق تعالینک احسان وعطاسندن زیاده کورن کمسه اکراشراف
واکراعیاندن بریسی بنده سنه زرین کمر ویردیسه حق تعالی میان ویردی میان خود کمردن بهتردر واکر برقوالنه
تاج زرین ویردیسه حق تعالی سر ویردی سر خود تاج زردن عالیتر اولدیغنه شبهه وشائبه یوقدر پس عمید خراسانک
صدق ووفالرنی بیلدرمکدن اوتری آنک حکایه سنک تقریرینه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) تا یکی روزی که شاه
آن خواجه را * متهم کرد و بیستش دست وپا) حتی برکون پادشاه اول خواجه یی متهم ایلدی ودست وپایی باغلدی (م ی)
آن غلامانرا شکنجه می نمود * که دفینهٔ خواجه بنماید زود) شاه اول غلاملره شکنجه کوستردی ودیدی که خواجه نک
دفینه سنی تیز کوسترک یعنی افندیکزک کنز وخزینه سنی فوری عیان ایلیک (مثنوی) سر او با من بکویید ای خسان)
ورنه برتم ازشما حلق ولسان) ای خسلر آنک سرنی بکا سویلیکز وآنک مالی ودفینه سی هرنه یرده ایسه بکا عیان ایلیکز
یوخسه سزدن حلق ولسانی قطع ایلرم یعنی بوینکزی اوروب زبانکزی کسرم دیدی (م ی) مدت یک ماهشان تعذیب
کرد) روز وشب اشکنجه وافشار ودرد برای مدتی آنلره تعذیب وشکنجه ایلدی روز وشب اشکنجه وافشار ودرد ایله افشار
صقمق معناسنه در مراد کیجه وکوندز شکنجه وعصرایتمکله ودرد له برای مقداری آنلره عذاب ایلدی دیمک اولور
مثنوی) پاره پاره کردشان ویک غلام * راز خواجه وانکفت ازاهتمام) پادشاه آنلری پاره پاره ایلدی حالبوکه آنلردن
برغلام خواجه سنک راز وسرنی دیمدی اهتمامدن اوتری چونکه عمید خراسانک بنده لرینک صدق ووفاسی
ثابت اولدی بلکه بین الناس شهرت بولدی (مثنوی) کفتش اندر خواب هاتف کای کیا * بنده بودن هم بیاموز وبیا)
اول درویشه خوابده ایجره هاتف دیدی که ای اولو بنده اولمغی دخی سن بو غلاملردن اوکرن وکل یعنی چونکه اول درویش
مقدما بویله کستاخلق ایلدی وعمید خراسانک دخی غلاملرینک وفادارلغی ثابت اولدی پس اول درویش بر کیجه
یاتورکن اکا منامنده هاتفدن بوکونه ندا کلدی ودیدیکه ای اولو بوعمیدک بنده لرندن بنده اولمقلغی هم اوکرن وایلرو
کل سن کندیکه لازم کلان عبودیتی ادا ایله ربوبیته لازم کلانی بن افاده ایلرم دیدی کما قال الله تعالی فی الحدیث القدسی
عبدی اطعنی فیما امرتک ولا تعلمنی فیما یصلحک (مثنوی) ای دریده پوستین یوسفان * کربدرد کرک آن ازخویش دان *
زانکه می بافی همه ساله بپوش * زانکه می کاری همه ساله بنوش) ای یوسفلرک پوستینی یرتمش کمسه اکرسنی کرک یرتارسه
انی کندکدن بیل زیراکه اول نسنه یی که دوکلی سنه طوقورسن آنی کی اول نسنه دنکه اکرسن دوکلی سنه آنی نوش ایله
یعنی ای بونیاده یوسفان معنوی اولان صالحلرک پوستینی یرتمش یعنی آنلری غیبت ایتمش وکوکلرنی اینجتمش کمسه
اکرسنی قورد یرتارسه آنی کندی عملکدن بیل که اول قوردسنک حسودلغک وموذیلغک صفتیدرکه بودار مکافاتده
صورت باغلیوب سنک وجودکه زخم اوروا کربودنیاده ظهوره کلمزسه دار آخرتده لابد ظهوره کلور اول نسنه دنکه
سن آنی طوقورسن آنی کیرسن واول نسنه یی که اکرسن البته آنی بیچرسن ودوکلی زمان اول محصولکی یوب ایچرسن
بنه سکا کلان سنک عملکدن حاصل اولور (مثنوی) فعل تست این غصهای دمبدم * این بود معنی قدجف القلم *
که نکردد سنت ما ازرشد * نیک را نیکی بود بدراست بد) بود مبدم واقع اولان غملر وغصه لر سنک فعلکدر ای جبری
قدجف القلم کلامنک معناسی بو اولور حق تعالی بیورر بزم سنتمز راه رشددن دونمز اویله ایلک اولوروکتویه کتولک
اولور یعنی ای جبری دمبدم سکا کلان غصه لر وغملر کندی فعلکک اثر ونتیجه سیدر قدجف القلم حدیث شریفنک
معناسی وسری بو اولورکه الله تعالی دیر بزم سنتمز طوغری یولدن دونمز برازلدن نیکو اولان کمسه یه نیکولک وبد اولان
کمسه یه بدلک تقدیر ایلدک وقلم اعلا دخی لوح محفوظ اوزره محسن اولنلر ایچون حسنه وسیئه قیلنلر ایچون سیئه
تحریر ایلدی پس (سنة الله التی قد خلت من قبل ولن تجد لسنة الله تحویلا) آیت کریمه سنک موجبنجه سنت الهی
بویله در تبدیل اولمق احتمالی یوقدر (مثنوی) کار کن هین که سلیمان زنده است * تا تو دیوی تیغ او برنده است *
چون فرشته کشت از تیغ ایمنیست * از سلیمان هیچ اوراخوف نیست * حکم او بر دیو باشد نی ملک * رنج درخاکست
نی فوق فلک) ای دیوسیرت اولان جبری اکاه اول کار ایله که سلیمان زنده در مادامکه سن دیوسن آنک تیغی برنده
وکسیجیدر چونکم فرشته اوله سن تیغندن ایمنلک واردر حضرت سلیماندن هیچ اکا خوف یوقدر زیرا آنک حکمی
دیو اوزره اولور ملک اوزره دکل ورنج وبلا خاک اوزره در فلک اوزره کلدر یعنی ای دیوسیرت اولان جبری کار وعمل ایله واصلا
کاردن برلحظه معطل اولمه اکاه اول که سلیمان معنوی دائما حی وقیومدر مادامکه سن دیوسیرت اوله سن وکار وعملدن
نفرت قیله سن آنک جمیع تیغ قهری سنی قهر وقطع ایدیجیدر اما چونکم برکمسه شیطنت صفتلرندن قورتله وملک سیرت
اوله تیغ قهر الهیدن اکا ایمنلک واردر (الا ان اولیاء الله لا خوف علیهم ولا هم یحزنون) آیت کریمه سی بو معنایه دلالت

قيلميدر چونكم بركسه ملك سيرت اوله واولياء الله مرتبه سن بوله سليمان حقيقيدن هيچ اكا خوف وحزن اولمز زيرا
حق تعالينك قهر وغضبيله اولان حكمي شيطان اوزره در ملك اوزره دكلدر رنج وكلفت وزحمت ومشقت خاك اوزره در
افلاك اوزره دكلدر آنكيچونكه بو زمين عالم كون وفساددر وتركيب انساني چار اضداددر پس روي زمينده اولنلر رنج
وكلفتدن خالي اولمزلر اما افلاك اوزره اولان روحانيلره عصيان وطغيان يوقدر وذاتلري دخي عناصر اربعه دن تركيب
اولنمش دكلدر بلكه آنلري حق تعالى نوردن خلق ايلمشدر وآنلر جناب حقك امرنه بغنه همیشه مطيعلردر آنلر اوزره
خوف وحزن اولمز وقهر وغضب كلمز (مثنوى) ترك كن اين جبررا كه بس تهيست * تا بداني سر سر جبر چيست *
ترك كن اين جبر جمع منبلان * تا خبر يابي ازان جبر چو جان) بو جبري ترك ايله كه زياده تهيدر تا بيله سنكه جبرك سرنك
سري ندر بو تنبللر جمعنك جبرني ترك ايله تا اول جان كبي اولان جبردن خبر بوله سن بونده ترك ايلمككه امر اولنان جبردن
مراد جبر مذمومدركه فرق ضاله دن اولان جبريه طائفه سنك جبرلريدركه آنلر انسانك وجودنده اصلا اختيار يوقدر
انسانك وجودي جماد منزله سنده دردرلر وجبر مذمومك سري اهل سنت والجماعتك مختاري اولان جبر اوسطدركه
بونلر انساني هم صاحب اختيار بيلورلر وهم اختيار كليدن خالي اولديغي واسطيله مجبور بيلورلر وبو جبر اوسطك سري
انبياي عظام عليهم السلام واولياي كرامك مشهودلري اولان جبر الهيدركه اعيان ثابته نك مشاهده سندن
وحقايق اشيانك معناسندن ظهوره كلور وسالك جبرك سرنك سرنه توحيد صفات مرتبه سنده واصل اولور پس
توضيح كلام بويله ديمك اولوركه اي مذموم اولان جبري بو عند اهل السنة والجماعة قبيح اولان جبري ترك ايله زيرا كه
نفعدن وفائده دن زياده خاليدر بلكه نتيجه فسادي وضرري مستلزمدر تا كم جبر مذمومك سري اولان جبر اوسطي
بيله سن وجبر اوسطك سري اولان جبر حقي دخي مشاهده قيله سن وحقايق اشيايي معاينه ايلين اوليا مرتبه سني
بوله سن بو جبر مذموم تنبللر جمعنك جبريدركه اكثر بطال وعطال اولنلر بو جبره دوشوب كندبلردن تكليفي اسقاط ايدرلر
طالب حق اولنه بوكونه جبر مذمومي ترك ايلمك واجبدر اي جبري بوكونه جبري ترك ايله تا كم جان كبي مقبول
ومحبوب اولان جبر الهيدن خبر بوله سن وكنديكي صفات الهي مشاهده سنده فاني قيله سن وشراب عشقله بر مرتبه
مست ومستغرق اوله سنكه اصلا سكا عبادت وطاعتدن كلفت وزحمت كلميه (مثنوى) ترك معشوقي كن وكن عاشقي *
اي كمان برده كه خوب وفايقي) معشوقلغي ترك ايله وعاشقلق ايله اي كنديسنه كمان ايلمش بويله ديوكه خوب وفايقسن يعني
اي كنديسنه خوب وفايقسن ديو حسن ظن ايلين كمسه اكر معشوق حقيقتك وصالنه ايرمك وآنك جمال باكمالني
كورمك استرسك بين الناس معشوقلغي ومخدوملغي ترك ايله وحق تعالى حضرتلرينه عاشق اولمق وخدمت قيلمقلغي
اختيار ايله تا كم سعادت ابديه بوله سن وعزت سرمديه به واصل اوله سن (مثنوى) اي كه در معني زشب خامشتري *
كفت خودرا چند جوئي مشتري * سر بجنبانند پشت بهر تو * رفت در سوداي ايشان دهر تو) اي شول بي معرفت كه
معناده كيجه دن خامشترسن كندي كفتكه نيجه بر مشتري استرسن اكرچه اول مشتريلرك سنك اوكنكده باش ديره درلر
اما سنك دهرك بونلرك سوداسنده كيندي يعني اي علم ومعرفتدن خالي اولان كمسه سنكه معناده مظلم اولان كيجه دن
ساكت وصامترسن سنك قلبكه الهام الهي واشارت رباني اولمديغيچون سنك درونكده نطق روحاني وكلام ربانيدن
اثر يوقدر اما قوت حافظه واسطه سيله خلقه صاتمقدن اوتري بعض كلماتي حفظ ايلمشسن اول عارض وعاريتي اولان
كلمات ايچون بو خلقدن نيچه به دك مشتري استرسن بوندن فراغت ايله وقلبكي نور عرفانله منور قيل تا سكا نطق حقيقي
حاصل اوله وسنك مشتريلرك دخي سنك نطقكدن حيات بوله حالا بو عوام ناسدن اولان مشتريلرك سنك مجلسكده
باشلرين تحريك ايدرلر وسكا متوجه اولوب كلامكي استماع قيلرلر وليكن سنك زمانك بونلرك استماعي سوداسنده وسكا
اقبال والتفات ايلملري واديسنده ضايع اولدي سن كندي نفسكه اهم والزم اولان عملي قويوب غير لازم اولان اعماله
اشتغال ايلدك انسانه اهم والزم عمل كندي نفسني اصلاح ايلمكدر اكر كندي روزكارني آنلرك سوداسنده ضايع
ونفسني اصلاح ايلمكه مشغول اولمزسه كندي روزكارني آنلرك سوداسنده ضايع ايلمش اولورسن (م ى) تو مرا كويي
حسد داند همي * چه حسد آرد كسي برفوت هيچ) سن بكا حسده صارلمه ديرسن بركسه هيچك فوت اولمسي اوزره
حسد كتوررمي بحق مرشد كامل طرفندن ناقص اولان مرشدلره وتعليم ناسه اشتغال قيلان معلملره بوكونه نصيحت
اولنسه آنلرك عقلي بوكونه توهم ايدركه بو سوزلر كاملك اكا حسد ايلمسندن اوله واول مريد ومحب ومستمع ومسترشد
جمعنك آنلردن زائل اولمسني وكندويه كلمسني مراد قيله حال بوكه اهل كماله نسبت آنلرك محب ومريدي ومستمع
ومستفيدي هيچ منزله سنده در پس هيچ اولانك فوتنه وزوالنه عارف كامل نه حسد كتوررنه كم اومتوهم اولان
طائفه به خطاب ايلمك طريقيله بيوررلر اي بنم بو نصيحتمي حسد قيلدن زعم ايليوب بكا سن حسده طولنمه وصارلمه

دين ناقص سنك اول مريد ومحب ديديككك ونعمت عدايلديككك خيالرودنلر في الحقيقه هيچ اندر هيچدر بلكه
هر بري معنادن غافل برجاهل وكيجدر انلرك فوقي اوزره برعارف نيچون حسد كتورر ونوجهله انلرك جمعيتنه
مشغول اولوب كندي عمرني آنلر سوداسنده يتوردر (مثنوى) هست تعليم خسان اي چشم شوخ * همچو نقش خرد
كردن بركلوخ * خويش را تعليم كن عشق ونظر * كان بود چون نقش في جرم الحجر) اي شوخ چشم خسلره تعليم
ايلمك كلوخ اوزره خرده نقش ايلمك كبي اولدي كنديكه عشق ونظر تعليم ايله كه اول كالنقش في جرم الحجر اولور يعني
اي كستاخ وشوخ چشم اولان كمسه بوخس مثابه سنده اولان عوامه تعليم وارشاد ايلمك في المثل كرپيچ اوستنه خرده
نقشلر ايلمك كبيدركه آنك دوام وثباتي يوقدركه برمقدار آبله نمناك اولسه زائل اولور پس آنلره تعليم ايلمكده سعي ايلين
كمسه حقيقت كاردن غافل اولور لازم كلديكه حق تعالينك عشقني وصاحب نظر اولمغي كنديكه تعليم ايليه سن زيرا
بركسه حق تعالينك عشق ومحبتني كندويه تعليم ايليه ر تحصيل نظر قيلسه آنك نفعي وخيري آنك وجودنده كالنقش
في الحجر اولور وآنكله بيله دائم وثابت قالور پس انسانك نفسنه اصل انفع اولان حق تعالينك عشقني تحصيل ايلمك
وكسب نظر قيلمق اولور (مثنوى) نفس تو با نسبت شاكرد وفا * غير فاني شد كجا جويي كجا * تا كني مر غيررا حبر وسني *
خويش را بد خو وخالي ميكني) سنك نفسك سكا شاكرد وفادر غيريسي فاني اولدي قنده استرسن قنده تا غيريي
حبروسني ايليه سن كنديكي بدخو وخالي ايلرسن حبر عالم سني عالي معناسنه در يعني بو خسيسان واداني سكا شاكرد
وافي اولمز شاكرد وافي اصل سكا كندي نفسكدر اول سنك غير حكمنده اولان شاكرد وفا كدركه غيريسي فاني اولدقده
آنلري سن قنده ديلرسن وآنلردن سكا نه منفعت حاصل اولورسن غيري كمسه لري عالم وعالي قدر ايلجيه دك كنديكي
بدخوي وعلم وعملدن خالي ايلرسن پس لازم كلديكه اولا علمي كندي نفسكه تعليم ايليه سن وعلمكله عامل اوله سن
وكنديكي علم حكمتله عالي قدر قيله سن واخلاق بشريه دن واصناف رديه دن نفسكي پاك وطاهر ايليه سن تا كم
تعليم ناسه مشغول اولمغله كندي نفسكدن غافل قالميه سن (مثنوى) متصل چون شد دلت با آن عدن *
هين بكو مهراس از خالي شدن * امر قل زين آمدش كاي راستين * كم نخواهد شد بكو درياست اين) چونكم سنك قلبك
اول عدنه متصل اولدي اكاه اول سويله خالي اولمقدن قورقمه امر قل بوندن اوتري اول رسوله كلدي بويله ديوكه
اي كزيده راستين سويله سن بو دريادر اكسك اولميسر در عدن ثبوت وقراره ديرلر بونده مراد مرتبه حقيقتدر يعني
اي تعليم وارشاده قبل بلوغ الكمال متصدي اولان كمسه سويلمكدن وناسه تعليم وارشاد ايلمكدن حذر ايله وليكن
چونكم سنك قلبك معدن حقيقته واصل اوله آكاه اول هر نه قدر سويلرسن سويله خالي اولمقدن خوف وحذر ايلمه
زيرا مرتبه حقيقته واصل اولان اهل كمالك قلبنه ارادت الهيه وفيوضات ربانيه همیشه كلمكده در هر نقدر خرج ايلسه
آنك ذوق درونته نقصان كلمك احتمالي يوقدر حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلمه قل امري بوندن اوتري كلمش
وبويله ديو وارد اولمشدركه اي راستلرك بركزيده سي بو سنك درونكده اولان علمك وذوقك اكسك اولمز ونقصان بولمز زيرا
بو دريادر دريادن هر نقدر خرج اولنسه اكا خلل كلمز (م ى) انصتوا يعني كه آبت را بلاغ * هين تلف كم كن كه لب خشكست
باغ) انصتوا يعني كه سن ابيي لاغه زنهار تلف ايلمه زيرا باغ لب خشكدر وسوره اعرافك آخرنده اولان بو آيته تلميح بيوررلر
(واذا قرئ القرآن فاستمعوا له وانصتوا لعلكم ترحمون) بو آيت كريمه نك تفسيري جلد ثانينك آخرنه قريب بدر منازعت
چهار كس سرخنده مرور ايلدي آبدن مراد بونده ذوق روحاني وباغدن مراد باغ جاني اولور وتقدير كلام بويله ديمك
اولوركه الله تبارك وتعالى حضرتلري كندي كلامي قرأت اولنديغي حينده تكلم ايلين وسوز سويلين كمسه لره انصتوا
ديو ساكت وصامت اولمقلغه امر ايلدي وبوندن بو معني مراد اولوركه اي بي وقت تكلم ايلين كمسه سن روحك آبني
مالايعني سويلمك جانبنه خرج ايليجك كندي باغ درونكه خشكدر اول آب حيواني مالايعني سويلمكله ناسه
خرج ايليجك كندي باغ درونكه دوندروب آني سيراب ايله تا كم باغ جانك آندن نشو ونما بوله وجانكه لطافت وطراوت كله
(مثنوى) اين سخن پايان ندارد اي پدر * اين سخن را ترك كن پايان نكر * غيرتم نايد كه پيشت بيستند * بر تو مي خندند
عاشق بيستند * عاشقانت در پس پرده كرم * بهر تو نعره زنان بين دمبدم) اي پدر بو سوز پايان طوتمز بو سوزكي ترك ايله
پايانه نظر ايله بكا غيرت وحسد كلمز كه سنك اوكنكده طوردرلر انلر سكا كولرلر عاشق دكللردر اي بي خبر سنك اصل عاشقلرك
كرم پرده سنك ارده درسندن اوتري دمبدم نعره اوريجيلر كور يعني بو خلقه سنك قبل تصفية النفس سويلديككك
سوزلر پايان ونهايت طوتمز اي پدر بوكونه سوزلري ترك ايله وخاتمه وپايانه نظر ايله وآخرتكه انفع اولان اعماله مشغول اول
تا كم حقيقت بين اوله سن وبوناسك كلوب سنك اوكنكده طوردقلرينه وسنك كلامكي استماع قيلملرينه وسني واعظ
ومعلم بيلملرينه اصلا بكا غيرت كلمز وحسد دخي لاحق اولمز بونلر سكا استهزا ايلرلر وكولرلر زيرا عاشق دكللردر

وعاشق اولن کسه لر بر کسه نك باشنه جمع اولسه لر ومستمع اولمق شکلنده آنك قننده طورسه لر ولیکن آنلرك عقللری
وفکرلری وکوکللری یانده اولسه اول معلم طالب بیلوب تعلیمه مجد وساعی اولسه اول کسه لر من وجه آنی استهزا
ایلمش اولورلر اگرچه بحسب الظاهر اکا تعلیم دخی قیلورلرسه ده پس ای عالم سنك عاشقلرك اصل کرم
پرده سنك التنده کی روحانیلردر که آنلری همیشه سندن اوتری نعره اوریجیلر وسنك مقالکه وحسن حالکه طالب
اولیجیلر کور (مثنوی) عاشق آن عاشقان غیب باش * عاشقان پنج روزه کم تراش * که بخوردندت ز خدعه جذبه
سالها ز یشان ندیدی حبه) اول عالم غیبده اولان عاشقلرك عاشقی اول بش کوکنلك عاشقلری بوغمه کم تراش تربیه
مکن معناسنه استعاره اولنمشدر که سنی اول بش کونلك عاشقلرك بر جذبه نك خدعه سندن برلر نیجه ییللردر که آنلردن
بر حبه کورمدك یعنی ای بو بش کونلك عاشقلرك عاشقی اولان کسه اگر عاشق صادق ویار موافق استرسك عالم غیبده
ساکن اولان اول روحانی عاشقلرك عاشقی اول بو بش کونلك عاشقی تربیه ایلمه زیرا بونلر سنی کندی جانبلرینه خدعه ایله
جذب ایلمزدن برلر وسکا اگرچه سلطانم وافندم دیرلر ولیکن بو مکرله سنی کندیلره جذب ایلیوب عمرکی ضایع ایلرلر
باخصوص که نیجه ییللردر بو عوام ناسه عمرکی صرف ایلرسن بونلردن بر حبه منفعت کورمزسن اگرسن دیرسنکه بونلردن
نیجه درهم ودینار کوردم ومعاشمه بونلری معین بولدم جواب اولدر که مانع ومعطی الله در هر کسه رزقنی ویرن اولدر
اگرسن آنلره تعلیمدن فراغت قیلوب نفسکی اصلاح ایلکه ووظائف طاعتی برینه کتورمکه مشغول اولسك بنه سنك
نصیبك هرنه ایسه سکا کلمك مقرردر (مثنوی) چند هنکامه نهی بر راه عام * کام خستی بر نیامد هیچ کام * وقت صحت
جمله یارند وحریف * وقت درد وغم بجز حق کو الیف * وقت درد چشم ودندان هیچ کس * دست تو کیرد بجز فریادرس
طریق عوام اوزره نیجه به دك هنکامه قورسن کامکی یعنی قدمکی خسته ایلدك هیچ مراد حاصل کلمدی نعم بو عوام
سکا جمله سی نعمت وصحت وقتنده یار وحریفلردر اما درد وغم وقتنده حقدن غیری سکا الیف وانیس قنی مثلا کوز
اغریسی ودیش اغریسی وقتنده هیچ برکسه اول فریادرس اولان پادشاهدن غیری الکی طوتزمی بو مقرردر که طوتمز
یعنی بو عوام ناسك بولنده نیجه بر هنکامه قوروب باشکه بونلری جمع ایلرسن قدمکی بونلر یولندن مجروح ایلدك
وعمرکی وقوتکی بونلره تعلیم قیلمقده صرف وخرج قیلدك مع هذا بونلردن هیچ سنك مرادك حاصل اولمدی وبونلردن
بری سنك دردکه درمان قیلمدی نعم بو عوام ناس سکا نعمت وصحت وقتنده جمله سی یار ومصاحب اولورلر اما محنت
وبلا زماننده سندن نفرت قیلورلر سنك باشکه درد وغم کلدکده حق سبحانه وتعالیدن غیری سکا الیف قنی وخدادن
غیری هیچ برکسه سنك الکی طوتزمی وسندن اول دردی وغمی ازاله ایلمکه قادر اولورمی (م ی) پس همان درد ومرض را
یاددار * چون ایاز از پوستین کن اعتبار * پوستین آن حالت درد توست * که گرفتست آن ایاز آنرا بدست) پس همان
دائم اول درد ومرضی یاد ایله ایاز کبی سن دخی پوستیندن اعتبار ایله پوستین سنك اول درد ومرضك حالیدر که اول ایاز
آنی الیله طوتمشدر یعنی ای بو ناسی کندویه یار ومعین قیاس ایلین کسه پس اول درد ومرض حالنی خاطرکده طوت
ایاز پوستی وچارقدن همیشه عبرت اخذ ایلدیکی کبی سن دخی درد ومرضدن عبرت ال وهمیشه نظرکدن آنی دور ایله اگر
پوست وچارق ندیر پرسك سنك درد ومرضکدن نظر حالتیدر که ایاز اول چارق وپوستی الیله طوتمش واکثر زمانده اکا نظر
ایدوب آندن نیجه عبرت ومعرفت اخذ ایتمشدر واول پادشاه کرمك آنی اول مرتبه دن قورتروب ونعمت وصحت ودولت
صاحبی ایلدیکنی ادراك ایتمشدر سن دخی درد ومرض حالنی نظرکدن دور ایله وحضرت حقك سنی اول مرتبه دن
خلاص ایدوب صحت ونعمت ویردیکنی فراموش ایله وجبر بولنه کیدوب بنم طاعت حقه طاقتم یوقدر دیو سو بلمه نته کم
اول کافر جبری نه برسبیل مباحثه جبر داستنه تمسك ایلیوب جوابلر ویردی (باز جواب کفتن کافر جبری آن سنی را که
باسلامش دعوت میکرد وبترك اعتقاد جبرش دعوت میکرد ودراز شدن مناظره از طرفین که ماده اشکال جوابرا نبرد
الا عشق حقیقی که اورا پروای آن نماند ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء) بو سرخ شریف کبرو اول جبری کافرك اول سنی یه
جواب ویرمسیدر که اول سنی اول جبری کافری اسلامه دعوت ایلدی ودخی آنی جبر اعتقادنی ترك ایلمکه
دعوت ایلدی وبو ایکی طرفدن مناظره ومباحثه نك دراز اولمسیدر زیرا ماده اشکال وجوابی قطع ایلمز الا که عشق
حقیقی اول عشقك اول اشکال وجوابه پرواسی قالمز وعاشق اصلا سؤال وجواب قایریجی اولمز واول عشق حقیقی
الله تعالینك فضلیدر آنی دیلدیکی قوله اعطا ایدر واول عشق واسطه سیله آنك قلبندن شبهه واشکالی دفع ایدر (مثنوی
کافر جبری جواب آغاز کرد * که از آن حیران شد آن منطیق مرد * لیك اگر من آن جوابات وسؤال * جمله وا کویم
بمانم زین مقال * کافر جبری جوابه باشلدی که اول جوابدن اول مبالغه ایله نطق ایدیجی مرد حیران اولدی یعنی اول
کافر جبری سنینك اختیاری حقنده ایراز ایلدیکی اقاویل ودلائله جواب ویرمکه شروع ایلدی برمرتبه ده که

اول

اول مبالغه ایله نطق ایلین مرد بحاث آنك جوابندن حیران قالدی زیرا حد ذاتنده جبریلرك عقلی ونقلی چوق قوی
دلیللری واردر که عاقلی حیران قیلورلر وایرادی دخی تطویل کلامه باعث اولورلر انکیچون ییوررلر ولیکن اگر بن اول سؤال
وجواباتی جمله کیرو سویلیجك اولورسم بو مقالدن قالورم ودینه اهم والزم اولان کلماتی تعبیر ایلمکدن مهم اولمین کلامك
تقریرینه مشغول اولورم انکیچون جبرینك جواباتنی بالکلیه نظمه کتورمدم وایراد ایلمدم (مثنوی)
زان مهمتر کفتنیها هست مان * که بدان فهم تو به یابد نشان * اندکی کفتیم زان بحث ای عتل * زاندکی پیدا شود
قانون کل) بزه اول جبرینك جوابلرین سویلمکدن مهمتر سوزلر واردر که اول سوزلره سنك فهمك بونشان بولور یعنی
اول جبرینك بحثلرنی نقل ایلمکدن بزه دخی اهم والزم اولان کلمات نافعه واردر که اول کلماته سنك فهمك
بهتر نشان بولور وآندن دخی زیاده منتفع اولور اول بحثدن بز بر مقداری ای عتل سویلدك ومقدما جبری لسانندن اول
بحثلری تعبیر ایلدك از چق شیدن کلك قانونی پیدا اولور وقلیل کثیره دلالت قیلور نته کم جرعه غدیره وحفنه بیدر کبیره
نمونه اولور وعاقل اولان کسنه آزدن چوغه استدلال قیلورسن دخی جبرینك اول قدر سوزلرندن غیری بحثلری دخی
نه کونه اولدیغنه استدلال ایله (م ی) همچنین بحث است تا حشر بشر * در میان جبری واهل قدر) کذلك بو نجلاین نزاع
وبحث واردر بشرك حشرینه دك اهل جبرك واهل قدرك اورتاسنده اهل قدر شول قدریه دیدکلری طائفه درکه القدریة
مجوس هذه الامة حدیث شریفنك موجبنجه بو طائفه امت محمدك مجوسیلری مثابه سنده در وبونلره قدریه دینلمکده
وجه اولدر که بونلر شری وقباحتی عبدك کندی نفسی تقدیر ایدر دیرلر وحق تعالینك قدرتنی بو اعتبار ایله مغلوب قدرت
خلق بیلورلر ولهذا بونلره قدریه دینلدی معتزله دخی شر وقباحتی عبدك نفسی خلق ایدر دیمکده بونلر اعتقادنده در
اما بعض مسائلده بونلره مخالفدر وجبریه شول طائفه درکه عبدك وجودنده اصلا اختیار یوقدر وعبد برجماد
منزله سنده دردیرلر وبو ایکی طائفه نك ما بیننده بحث وجدال حشر ونشر اولنجه یه دك وروز قیامت کلنجه یه دك جاری
اولور وعرق تنازع منقطع اولمز وجانبینك دعواسی فیصل بولمز (مثنوی) کر فروماندی ز دفع خصم خویش * مذهب
ایشان برافتادی ز پیش * چون برون شو شان نبودی در جواب * پس رمیدندی ازان راه تباب) اگر فرق ضاله دن
هر بریسی کندی خصمنی دفع ایلمکدن عاجز قالیدی اول فرق ضاله نك مذهبی اوکدن دوشردی چونکم بونلرك خصمنه
جواب ویرمکده طشره اولمسی ونجات بولمسی اولمیدی پس اول راه تبابدن وطریق خرابدن اورکردی اما خصملرینه
جواب ویرمکده چونکم مخلص بولدیلر وکندیلر بی جواب قیدندن زعملری اوزره قورتردیلر پس اول راه تبابدن
اورکدیلر دیمك اولور تباب هلاك معناسنه در وراه هلاکدن مراد فرق ضاله نك هر برینك ذاهب اولدیغی طریقه در توضیح
معنی وتحقیق نحوی بویله دیمك اولور که اگر جبری واگر قدری واگر بونلردن غیری فرق ضاله دن هر فرقه کندی خصمنی
دفع ایلمکدن عاجز قالیدی وملزم اولیدی بونلرك مذهبی خلقك اوکندن ساقط اولوردی چونکم بو فرق ضاله نك
کندی خصملرینه جواب ویرسکده والزام ایلمکده مخلصلری اولمیدی وکندیلرینی مغلوب وملزم اولمقدن هر بری خلاص
قیلمیدی پس اوسبب هلاکدن اولان مذهبدن اورکردی ولیکن هر بریسی کندی خراب وتباب اولان مذهبلرندن
اورکدیلر انکیچونکه هر برینك کندی خصملرینه جواب ویرمکلکده برون شولری وار ایدی برون شو برون شدن
معناسنه در مخلص وخلاص اولمق معناسی ویریلور (مثنوی) چونکه مقضی بد دوام آن روش * می دهدشان از دلائل
پرورش * تا نکردد ملزم از اشکال خصم * تا بود محجوب از اقبال خصم) چونکم اول روش وحرکتك دوامی
مقضی ایدی پس حق تعالی بونلره دلائلدن پرورش ویرر تا کم خصمك اشکالندن ملزم اولمیه تا کم خصمك اقبالندن
محجوب اوله مقضی اسم مفعولدر محکم معناسنه بونده اثر قضا مرادا اولورنته کم قضا ایله مقضینك تحقیقی جلد ثالثده
مرور ایلمشدر معنی چونکم فرق ضاله نك اول روش ومذهبی آثار قضای الهی ایدی پس حق تبارك وتعالی براهین
ودلائلدن فرق ضاله دن هر برینه پرورش ویرر وآنلرك استعدادنه کوره قلبلرنده حجتلر خلق ایلر حتی هر بریسی
کندی خصملرینك اشکال وشبهه سندن ملزم ومغلوب اولمیه حتی خصمه اقبال ایلسه لر قدریه آنلرك اشکالندن
ملزم اولمیلر دیو آنلرك اقبالندن محروم ومحجوب اولورلر وکذلك قدریه اقبال واصابت ایلسه لر جبریه قالورلر اما عارف
اولان اهل کمال اصلا بونلردن برینه مائل اولمیوب بلکه حق هر قنغی جانبده ایسه آنی قبول ایدر وراه حقه کیدر اگرچه
آنلرك جمله سی برم طریقمز طریق حقدر اعتقادنده در ولیکن جمله سی نه بالکلیه حق ونه بالکلیه باطلدر (مثنوی)
تا که این هفتاد ودو ملت مدام * در جهان ماند الی یوم القیام * چون جهان ظلمتست وغیب این * از برای سایه
می باید زمین * تا قیامت ماند این هفتاد ودو * کم نیاید مبتدع را کفت وکو) تا کم بو یتمش ایکی ملت دائم قیامته دك
جهانده قاله چونکم جهان بو ظلمت جهانی وغیب جهانیدر سایه دن اوتری زمین کرکدر بو یتمش ایکی ملت قیامته دك

مبتدعه قیل وقال اکسك كلمه یعنی چونکم فرق ضاله وملل مختلفه نك روشلری مقتضی ایدی حق سبحانه وتعالی بونلردن هر برینك عقللرینه دلائل وبراهین پرورش وتربیه ویرردائما بو یتمش ایکی ملت الی یوم القیام جهانده قاله وبونلرك مذاهبی واصحابی بودنیاده ثابت اوله چونکم بو جهان ظلمتدر وحقیقت نهان اولدیغی اعتبار ایله جهان غیبدر سایه دن وظلمتدن اوتری مثلا زمین لازمدر اکر زمین اولمسه سایه وظلمت اولمزدی کذلك بو فرق ضاله نك مذاهب ودلائلی زمین کبیدر وبونلرك مذاهب ودلائلندن حاصل اولان شبهات واختلافات ظلال وظلمات کبیدر وظلال وظلمات مثابه سنده اولان شکولك وشبهاتك دوام وثباتندن اوتری فرق ضاله نك مذاهب ودلائلی لازم اولورکه قیامته دك بو یتمش ایکی ملت وبونلرك ادله واجوبه سی قاله واهل بدعت اولنه کفت وکو اکسك اولمیه نته کم کلام کتابلرنده بونلرك مذهبلری وهر مذهب اهلنك کفت وکوسی مسطور اولمشدر واهل کلام آنلرله مباحثه ومجادله ایلمکدن قالمشدر واکثر علما اول جمله مسائل اولوب بحث عقیده علم کلامله اولورصانمشدر الحاصل هر علمك وهر مذهبك اهلی حق تعالینك امری ایله قیامته دك بو جهانده دائم اولمشدر (مثنوی) عزت مخزن بود اندر بها * که برو بسیار باشد قفلها * عزت مقصد بود ای ممتحن * پیچ پیچ راه عقبه وراهزن * عزت کعبه بود وآن نادیه * رهزنی اعراب وطول بادیه * مخزنك بهاده عزتی اولورکه اول مخزن اوزره قفللر چوق اوله ای امتحان اولنمش کسه مقصدك عزتی اولور یولك پیچ پیچ اولمسی وعقبه وراهزن اولمسی مثلا کعبه شریفك واندہ اولان نادیه نك عزتی اولور اعرابك رهزنلکی وبادیه نك طولی نادیه انجمن معناسنه در اعراب بریه ده ساکن اولان وبوادیده تمکن قیلان عربلره دیرلر بعض نسخه ده نادیه برینه ناحیه وطول برینه هول واقع اولمشدر وخلاصهٔ کلام بو یله دیمك اولورکه بو فرق ضاله وملل مختلفه نك ثبوتی وبونلرك اقاویل ودلائلنك وجودی وظهوری دین مبین وطریق یقینك عزیز الوجود اولمسنه وآنك اهلنك بغایت بها اولوذی قیمت کمالسنه سبب اولور مثلا قیمت وبهاده مخزنك عزیز الوجود اولمسنه وبین الناس مرغوب ومطلوب کلمسنه اول مخزنك اوزرنده کی اقفال وقیود چوق اولمسی سبب اولور واقفال وقیودك چوقلغی اول خزینه نك کمال عزت وشرفنه دلالت قیلور نته کم ای تجربه اولنمش وخالص قیلنمش کسه بر مقصدك شرف وعزتنه آنك یولنك طولاشق اولمسی وآنده عظیم یوقشلر وحرامیلر اولمسی سبب اولور زیرا اکر اول مقصدك طریقنده عقبه لر ورهزنلر اولمیدی هرکس سهولتله اکا واصل اولوردی پس اول مقصدك طریقنده عزت وشرفی قالمزدی نته کم کعبهٔ مکرمه نك شرفها الله وآنده اولان مجلسك عزت وشرفنه بادیه نك اوزونلغی واعرابینك رهزنلکی سبب اولمیدی وطول ودراز اولان فیافی وبوادینك قطع اولمسی لازم کلمیدی کعبهٔ مکرمه نك بو مرتبه عزت وشرفی اولمزایدی زیرا کثرت مشاهده البته قلت حرمته سبب اولور انکیچون امام اعظم رحمه الله حضرتلرینك قتنده کعبه ده مجاور اولمقدن حج ایلیوب مجاور اولمیق اولیدر (مثنوی) هر روش هرره که آن محمود نیست * عقبهٔ ومانعی ورهزنیست * این روش خصم وحقود آن شده * تا مقلد درمیان حیران شده * بیت اولده ایکی وجه واردر اولا معنی هر روش هر ره که اول محمود دکلدر یعنی آنك محمود اولمسی لازم وواجبدر البته آنده برعقبه وبرمانع ویا رهزن واردر دیمك اولور محمود نیست محمودنی است تقدیرنده اولور رهزنیست رهزنی هست تقدیرنده وثانیا محمود نیست ترکیبنده نیست نفی ایچون اولوب معنی بو یله دیمك اولور جهانده هر روش وهرره که او محمود دکلدر آنده برعقبه وبرمانع وبرحرامی واردرکه عقبه ده همزه ومانعی ورهزنیده یا وحدت ایچوندر تقدیر کلام بو یله دیمك اولورکه بو جهانده هر روش وهر طریق که اول عند اهل الحق ممدوح ومحمود دکلدر بلکه مذموم ومدرمع هذا آنده دخی برعقبه وبرمانع وبررهزن واردر مثلا اهل دنیانك طریقی ومال وجاهنده اولان عقبه ومانع ورهزن کبی وفرق ضاله نك یوللرنده اولان عقبه لر ومانعلر ورهزنلر کبی چونکم هر مذموم اولان راه وروشده البته برعقبه وبرمانع وبررهزن موجود اوله ممدوح ومحمود اولان راه وروش عقبه ومانع ورهزندن خالی اولمق ممکن اولورمی وراه محمودك موانع وعقباتی وقطاع طریقی دخی چوق اولور کورکه بو روش اول روشك خصم وحقودی اولمش تا مقلد بو ایکی روشك اورتاسنده حیران اولمش یعنی راه مذمومه کیدنلر راه محموده کیدنلرك خصمی وکینه داری اولمش واهل ضلالت اولنلر اهل هدایت اولنلره خصومت وعداوت قیلمش تا مقلد اولنلر بونلرك اورتاسنده حیران وسرکردان قالمش زیرا اهل بدعت وضلالت اولنلر بز باطللرزدیمزلر بلکه هر بریسی نیجه حجج وبراهینله بزم طریقمز طریق حقدر وبز اهل حقزدیرلرو اهل هدایتك واصحاب سعادتك روشلرنی مقبول طوتمزاهل هدایت واصحاب سعادت اولنلر دخی آنلره مقابل عقلا ونقلا وفعلا وقولا نیجه دلائل وبراهین کتوروب طریق مستقیم وراه قویم بزم ذاهب اولدیغمز طریقدرکه انبیای عظام علیهم السلام واولیای کرام بزم کبی کتمشلر وصلحا وعرفا بزم عملمز کبی عمل ایتمشلردر لازمدرکه سز دخی بو طریق مستقیمه بزم کبی کیده سز وبزم کبی عمل ایده سز

دیرلر پس قولك وفعلك حقیقتنه عالم اولمین مقلد چونکم هر برینك کندی روشنی اثبات وآخرلك روشنی نفی وابطال ایلدیکنی کوره اورتالقده حیران وسرکردان قالوب حقی باطلدن فرق ایلیه من وضلالتی هدایتدن تمییزه قادر اوله من (مثنوی) صدق هر دو ضد بیند در روش * هر فریقی در ره خود خوش منش * زیرا مقلد روشده هر ایکی ضدك صدقنی کورر لاجرم هر برفریق کندی یولنده خوش منشدر یعنی مقلد بو جمله نك میاننده حیران وسرکردان قالور انکیچونکه هر ایکی خصمك روشده وسلوکده صدقنی کورر زیرا هر خصم بو امت ایچره کتاب وسنته تمسك ایدوب انکله کندی مذهبنی تأیید ایدرلر پس مقلد طرفینك ییله سلوکنی وروشده صدقنی کوره متحیر اولور وهر ایکیسنی حق صانور وهر برفریق کندی طریقنی حق اعتماد ایتدیکیچون (کل حزب بما لدیهم فرحون) آیت کریمه سنك مضمونی اوزره کندی قتلرنده اولان علم وعمل ایله فرحناك ومسرور اولمشلردر (مثنوی) کرجوابش نیست می بند دستیز * برهمان دم تا برو زرستخیز * که مهان ماند آن دراین جواب * کرچه ازما شد نهان وجه صواب * اکر فرق ضاله دن برینك جوابی اولمیه عناد باغلرهم اول نفس وکلام اوراده قیامت کوننه دکین دیرکه بو جوابی بزم اولولر بیلورلر اکرچه وجه صواب بزدن نهان اولدی یعنی اکر اهل ضلالدن برینه صاحب هدایت اولان برعالم برحجت کتورسه وآنك مذهبنی ابطال ایلسه اکر جوابه قادر اولورسه اکا جواب ویررو اکر جوابه قادر اولمزسه هم ملزم اولمز بلکه عناد ومرا ایلر اول کلام اوزره قیامته دك او وآنك مثلی ثابت اولوروديرکه بزم طریقمزك علماسی وکبارلری بو جوابی بیلورلر وبو مسئله یه وجوه شتی ایله جواب ویررلرو خصمی الزام قیلورلر اکرچه وجه صواب بزدن پوشیده ومخفی اولدیسه آنلردن اولمشدر بره لازم اولان آنلره متابعت ایلمکدر دیرلر (مثنوی) بوز بند وسوسه عشقست وبس * ورنه کی وسواسرا بستست کس (عاشقی شو شاهدی جوبی بجو) (صید مرغابی همی کن جوبجو) وسوسه نك آغزنی باغلیجی انجق عشق الهیدر یوخسه وسواسی کسه نجن باغلمشدر وسوسه دن خلاص اولمق استرسك برعاشق اول برمحبوب خوب طلب ایله جو بجو طالب اولوب برمرغابی صید ایله شاهددن وجو یدن ومرغابیدن مراد مرشد کامل اولور تقدیر کلام بو یله دیمك اولورکه بو اهل کلامك قیل وقال وبحث وجدالی فی الحقیقه وسوسه وضلالدر بو وسوسه نك دهانی باغلمز الا عشق الهی اکر عشق الهی اولمیدی برکسه صدورناسده ساکن اولان وسواس وخناسی نیجه باغلرودزبون ومغلوب ایلردی اکر سندخی وسواس باغلمق ووسوسه یی درونکدن دفع وازاله ایلمك استرسك عاشق اول وبرخوب ومحبوب اولان مرشد کامل طلب قیل وطریق الهیده جاری اولان روحانی ومعنوی نهرلری متصل جست وجو ایلیوب برقوشنی صید ایله که اول غواص بحر معنوی وسیاح نهر روحانی اوله لیکن مرغ آبی شکلنده اولان مرغ خاکیلردن حذر ایله که آنلرسنی وسوسه وضلالدن خلاص ایلمکه قادر دکللردر (مثنوی) کی بری زان آب کان آبت برد * کی کنی زان فهم فهمت را خورد * غیر این معقولها معقولها * یابی اندر عشق بافر وبها * اول آبدن نجن آب ایلتورسنکه اول آب سنی ایلتور آندن نجن فهم ایلرسنکه اول سنك فهمکی یه بو معقوللردن غیری معقوللری عشقده فرلو وبهالو بولورسن یعنی شول کسه دن سن نجن آب روحانی الورسن که اول سنك روحانیتك آبنی ازاله قیلور وشول کسه دن سن نجن فهم بیکو صاحبی اولورسن که اول سنك فهم وادراککی یروسنی فهمسز وادراکسز ایلر فی الحقیقه برمرشد ومعلمه شاکرد اوله سن واقتدا قیله سنکه اول سنك آب حیات عمرکی ولطافت درونککی ازاله ایلیه سن آندن نوجهله آب معنانی اخذ ایلمك قابل اولوروبرنی فهم شیخه مبتلا اوله سنکه اول سنك فهم وعقلکی یه وسنی بیفهم وبی عقل ایلیه سن آندن نیجه فهم وعقل استفاده قیلورسن لازم کلدیکه بو عشق ومحبت الهیدن خالی اولان عالم وعاقللری ترك ایلیه سن وبونلرك تحصیل ایلدیکی معقولاتی دخی تارك اولوب طالب عشق الهی اوله سن که بو معقولات جزویه ومعلومات رسمیه دن غیری عشق الهی طریقنده دخی نیجه فرلو وبهالو معقوللر واردرکه اول معقولك دنیایه وآخرته عظیم فائده سی واردر واول معقوللر انسانی حق تعالینك قربنه ورضاسنه واصل ایدر پس اول عقل جزوی ایله حاصل اولان معقولاتی ترك ایلرسن حق تعالی خلق ایلدیکی عقول شریفه دن حاصل اولان معقولاتی فهم وادراك ایلرسن (مثنوی) غیر این عقل تو حق را عقلهاست * که بدان تدبیر اسباب سماست * که بدین عقل آوری ارزاقرا * زان دکر مفرش کنی اطباقرا * سنك بو عقلکدن غیری حضرت حقك عقللری واردرکه اول عقولله در سمواتك اسبابنك تدبیری که بو عقلله رزقلر کتوررسن اول غیری عقلدن اطباق آسمانی مفرش ایلرسن عقل ایکی قسمدر برینه عقل معاش دیرلر وعقل جزوی دخی تعبیر ایدرلر وبر قسمنه دخی عقل معاد دیرلر عقل کلی دخی تعبیر ایدرلر عقل معاشك خاصیتی بودرکه انسان انکله انجق زیدك عداوتنی وبکرك محبتنی بیلورو کندی نفسنه نافع اولنی مضر اولندن فرق وتمییز قیلورو آنکله تحصیل ارزاق ومعاش قیلورو عقل معادك شانی اولدرکه انسان آنکله روحنه وآخرتنه نافع

اولنی ضرر قیلندن فارق اولور دیني و آنك اوصاف علیه سنی اول واسطه ایله بیلور ونیجه اذواق روحانی وربانی آنك
تدبیر یله روحه حاصل اولور پس ای مؤمن سنك بو عقل معاشكدن ماعدا حق تعالی حضرتلرینك نیجه عقول
شریفه سی واردر كه اسباب سماویه نك تدبیری اول عقول شریفه واسطه سیله در هر آسمانك بر عقل مدبری اولدیغی
جلد ثالثك دیباجه سنده كمان العقل حاكم قولنك شرحنده مرور ایلمشدر آنده طلب اولنه كه سن بو عقل معاش
واسطه سیله جسمانی اولان ارزاقی ونفسانی اولان اذواقی تحصیل ایلرسن اما اول عقل معاددن اطباق آسمانی قدمك
آلتنه آلورسن و آنك واسطه سیله شول مرتبه رفیع المنزله وعالی شان اولورسن كه افلاك تسعه سنك علوشانكه نسبت
بساط ومفروش مثابه سنده اولور وبر مرتبه رفعت وجناب حقه قرب بولورسنكه عرش اعلی سنك رفعت وقربكه رشك
وغبطه قیلور (مثنوی) چون ببازی عقل در عشق صمد * عشر امثالت دهد یا هفت صد * آن زنان چون عقلها
درباختند * بر رواق عشق یوسف تاختند * عقلشان یكدم ستد ساقیء عمر * سیر كشتند از خرد باقیء عمر * چونكم عقل
معاشی صمدك عشقنده فدا ایلیه سن حق تعالی سكا اول عقلك اون مثلنی ویرر یاخود یدیوز ویرر اول زنلر
یوسفك مشاهده سنده چونكم عقللرین فدا ایلدیلر یوسفك عشقی رواقنك اوزرینه چاپدیلر عمر ساقیسی اول
زنلرك عقللی بردم الدی عمرلك باقیسنده بونلر عقلدن سیر اولدیلر یعنی ای اسیر عقل جزوی اولان كسه اول عقلی چونكم
سن عشق الهیده اوینادسن وفدا ایده سن (من جاء بالحسنة فله عشر امثالها) آیت كریمه سنك حسبنجه الله تبارك
وتعالی سكا اون مرتبه ویردكده اول عقلك اون مثلنی ویرر واوسط مرتبه ویردكده یدیوز اولقدر عقللر ایركورر
سنك حبه قدر عقلك فی المثل یدی شاخ بتوروب هر برشاخنده یوز دانه عقل ظهوره كتورر نته كم بو آیت كریمه نك
معنای باطنیسی بو مفهومه اشارت قیلور قال الله تعالی (مثل الذین ینفقون اموالهم فی سبیل الله كمثل حبة انبتت
سبع سنابل فی كل سنبلة مائة حبة والله یضاعف لمن یشاء) وحق تعالی حضرتلری دیلدیكی كسیه اضعاف مضاعف
ویرر كوركه یوسفك عشقنده زلیخایه طعن ایلین وعقل وناموسی قویوب عشق یولنده رسوای اولدی دین اول زنلر (فلما
رأینه اكبرنه) آیت كریمه سنك مفهومی اوزره وقتا كم یوسف حضرتلرنی كوردیلرسه آنی اجلال واعظام ایلدیلر
وعقللرنی آنك جمالی مشاهده سنده فدا قیلدیلر وقطعن ایدیهن قولنك طبقنجه اللرنی كسدیلر واللرنی كسدكلرنی
طویمدیلر یوسف علیه السلام حضرتلرینك عشقی قصرینك اوزرینه سرعت ایدوب چقدیلر وعاشق وحیران اولدیلر
ساقیء عمر اولان عشق یوسف بردم بونلرك عقللرنی باشلرندن الدی عمرلرینك بقیه سنده دوكلی زمان عقلدن
طویدیلر وعشق ومحبته اویدیلر وعقلك عقال اولدیغنی بیلدیلر وعرض وناموس قیدندن آزاد اولدیلر (مثنوی)
اصل صد یوسف جمال ذوالجلال * ای كم از زن شو فدای آن جمال * عشق برد بحث را ای جان وبس * كو ز گفت
وگو شود فریادرس * یوز یوسفك اصلی حضرت خدانك جمالیدر ای زندن كم اول جماله فدا اول ای جان بحث وجدلی
انجق عشق الهی قطع ایلر زیرا اول عشق گفت وگودن سكا فریادرس اولور یعنی چونكم یوسفك عشقنده زنلر عقللرنی
فدا ایلدكاری معلومك اولدیسه حق تعالینك جمالی یوز یوسف قدر جمالك اصلیدر وهر جمال آنك جمال
باكمالینك پرتوی وعكسیدر چونكم زنلر اول جمال فانیدن اوتری بو مرتبه عاشق وحیران اولدیلر وعقللرنی فدا قیلدیلر
ای زندن كم سن اول جمال باقینك عاشقی اول وعقل وادراككی آنك عشقنده فدا قیل تاكم بحث وجدال حبلنی قطع
ایلیه الا انیغ محبت زیرا اول عشق ومحبت گفت وگو ورطه سنده قلان دردمندلرك فریادنه ایریشور و آنلری قیل
وقال چاهندن خلاص ایدوب ذوق وحال مرتبه سنه واصل ایلر (مثنوی) حیرتی آید ز عشق آن نطق را * زهره
نبود كه كند او ماجرا * كه بترسد گر جوابی وادهد * گوهری از گنج او بیرون جهد * لب ببندد سخت او از خیر و شر *
تا نباید كز دهان افتد گهر * عشق الهیدن اول نطقه بر عظیم حیرت كلوب زهره سی اولمز كه اول ماجرا ایلیه نطق بونده
مضاف مقدر اولمق اوزره اهل نطق تقدیرنده اولور یاخود نطق بمعنی ناطق اولور مصدر ذكری رجل عدل دیدكاری
كبی مبالغه ایچون اولور زیرا قورقرا كر بر كسه بر جواب ویره بر گوهر آنك آغزی بوجغندن طشره صیچرار لاجرم اول
ناطق خیر وشردن لب ودهانی محكم باغلر تا اولمیه كه دهاندن گوهر طشره دوشه یعنی ناطق اولان كسه چونكم عاشق
اوله اول ناطقه عشق الهیدن تمام بر حیرت كلور حقی سویلكه وباطل نقل ایلمكه یوركی اولمز زیرا اول ناطق خوف
ایلرا كر كندی دروندن طشره بر جواب ویره اول جواب واسطه سیله حقیقت گوهری آنك دهاندن طشره صیچرایه
آغزندن گوهر معرفت طشره چقمسون دیو اول عاشق صادق لب ودهانی محكم باغلر وسكوت ایلر تا اولمیه كه آنك
دهاندن گفت وگو واسطه سیله گوهر معنی طشره دوشه پس سكینت ووقار ایله متصف اولوب اول ذوق وحیرتده
خاموش اولور (مثنوی) همچنانكه گفت آن یار رسول * چون نبی برخواندی بر ما فصول * آن رسول مجتبی وقت نثار

خواستی از ما حضور وصد وقار * آنچنان كه رسولك اول یاری دیدی چونكم نبی علیه السلام اوزریمزه فصللر اوقیدی
اول رسول مجتبی نثار وقتنده بزدن حضور ویوز وقار استردی یعنی ناطق اولان كسه به عاشق اولدقده اكا حیرت مستولی
اولور ودروننده نیجه ذوق وصفالر بولور ونطق وتكلم ایلمكدن بر مرتبه حذر قیلور كه اصحاب رسول اكرم صلی الله علیه
وسلم حضرتلرینك مجالس شریفلرنده سوز سویلمكدن ونطق وتكلم ایلمكدن حذر ایلیوب سكینت ووقار ایله اوتوردقلری
كبی نته كم فخر عالم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك اول بر یاری دیدی چونكم پیغمبر علیه السلام بزه
علم وحكمتدن فصللر اوقویدی اول بركزیده ومحبوب وپسندیده اولان رسول علیه السلام گوهر نثار اولدقلری
حینده بزدن نیجه یوز حضور ووقار استردی (م ی) آنچنانكه بر سرت مرغی بود * كز فواتش جان تو لرزان شود * پس
نیاری هیچ جنبیدن ز جا * تا نگیرد مرغ خوب تو هوا * دم نیاری زد ببندی سرفه را * تا نباید كه بپردان هما) آنچنانكه
سنك باشك اوزره بر مرغ اوله كه اول مرغك فواتندن سنك جانك لرزان اوله یعنی اول یار رسول بویله دیدیكه حضرت
نبی مكرم صلی الله علیه وسلم بزدن شول مرتبه حضور ووقار استردیكه مثلا سنك باشك اوزره بر مقبول ومحبوب طیر
اولسه وسن اول طیری صید ایلمكه مشغول اولسك آنك فوت اولمسندن سنك جانك دترر پس اول حالده یركدن حركت
ایلمكه قادر اولمزسن بو خوفدن كه تا سنك خوب مرغك هوا طوتمیه یعنی باشك اوزره اولان مرغ نازنین پرواز ایتمیه اول
حینده نفس اورمغه قادر اولمزسن واوكسرك كاسه انی باغلرسن وتنحنح دخی قیلمزسن تا اولمیه كه اول هما هوایه اوچه
فی المثل سنك باشك اوزره بویله بر همایون هما اولسه آنی صید ایلمكده نه مرتبه سكینت اوزره اولورسك اصحاب كرام
دخی رسول اكرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك مجالس شریفلرنده بویله وقار وحضور ایله اوتوررلردی كورنلر كانهم علی
رؤسهم الطیر دیرلردی مشایخ عظام سكینتی دخی بر مقام طوتمشلردر (م ی) ور كست شیرین بگوید یا ترش) بر لب انگشتی
نهی یعنی خمش * حیرت آن مرغست خاموشت كند) بر نهد سر دیك وپر جوشت كند) واكر اول حالده سكا بر كسه شیرین
سو بلیه ویاخود ترش لبك اوزره بر انكشت قورسن یعنی اشارتله اكا خاموش اول دیرسن حیرت اول مرغدرسنی
خاموش ایلر چولمكك باشنی قورسنی پرجوش ایلر یعنی مثلا بر مرغ همایون سنك باشك اوزره اولسه وسكا شیرین
ویا ترش سو یلسه سن اولوقت لبك اوزره پارمق قورسن واكا بو اسلوب ایله خموش اول وسكوت قیل دیو اشارت ایلرسن
عشقدن كلن حیرت دخی مرغ دولت كبیدر چونكه سكا كاسه سنی خموش ایلرسنك قلبك چولمكنك اغزنی قپار ودرونكی
پرجوش ایلر بر مرتبه ذوق درونه واصل اولورسن كه گفت وگو قیدندن قورتیلورسن (پرسیدن پادشاه قاصدا ایاز را كه
چندان غم وشادی با چارق و پوستین كه جمادست چه می گویی تا ایاز را در سخن آورد) پادشاه قصد بوتندن ایازه سؤال
ایلمكلكنك بیاننده در بویله دیو كه بو قدر شادی وغمی چارق وپوستینله كه بونلر حد ذاتنده جمادلردر نه سویلرسن وبونلرله
بوكونه معامله ومكالمه یی نیچون ایلرسن پادشاهك ایازه بوكونه سؤال ایلمكدن مقصودی آنك احوالنی بیلمدیكندن
دكل ایدی بلكه مقصودی بو ایدیكه ایازی سوزه كتوره نته كم حق تبارك وتعالی موسی علیه السلام حضرتلرینك
الندهكی عصایی بیلوركن اكا (وما تلك بیمینك یا موسی) دیو سؤال ایلدی حضرت موسی علیه السلام دخی
چونكم بو سؤالدن مرادكلامه اذن اولدیغنی بیلدی (قال هی عصای اتوكأ علیها واهش بها علی غنمی ولی فیها مآرب
اخری) دیو كلامده اطناب قیلدی (مثنوی) ای ایاز این مهرها بر چارقی * چیست آخر همچو بر بت عاشقی * همچو
مجنون از رخ لیلی خویش * كرده تو چارقی را دین وكیش * سلطان محمود ایازه دیدی ای ایاز بو مهر ومحبتلر بر چارق اوزره
ندر آخر بت اوزره بر عاشق كبی یعنی بته عاشق اولان كسه كبی بر چارق اوزره بو قدر مهر ومحبتلرك سببی آخر ندر دیدی
مجنون كبی كندینك لیلاسنك یوزنده كندیسنه دین ومذهب اتخاذ ایلدیكی كبی وآنی قبله قیلوب احوالنی اكا
سویلدیكی كبی سندخی چارق وپوستیندن مذهب ودین اتخاذ ایلمش واحوالكی اكا سویلمشسن (مثنوی) با دو كهنه
مهر جان آمیخته * هر دو را در حجرهٔ آویخته * چند گویی با دو كهنه نو سخن * در جمادی می دمی سر كهن * ایكی كهنه یه
جان محبتی قارشدرمشسن هر ایكیسنی بر حجره ده آصمشسن ایكی كهنه دن مراد چارق وپوستیندركه ایاز آنلری
بر حجره ده اصوب اول حجره نك قپوسنی محكم بند ایلیوب روز وشب وارب اكا نظر قیلوب آندن عبرت پذیر اولور ولسان
حال ایله مكالمه قیلوردی پس پادشاه بو اجلدن اكا دیدی ای ایاز ایكی كهنه یه تازه سوزی نیجه سو یلرسن بر جماده ایكی
سر اوقورسن یعنی بو ایكی جامد وكهنه اولان شیلره تازه ولطیف اولان سوزی نیجه بر سو یلرسن وایكی سری بر جماده
نیچون نفخ وقبض ایلرسن بونلرك وجودنده خود سنك نفس شریفكی قبول ایلمكه وكلام لطیفكی فهم قیلمغه قابلیت
یوقدر (مثنوی) چون عرب با ربع واطلال ای ایاز * می كشی از عشق گفت خود دراز * چارقت ربع كدامین آصفست
پوستین گویی قمیص یوسفست * عرب كبی ربع واطلاله ای ایاز عشق ومحبتدن كندی سوزیكی دراز چكرسن سنك

چارقك قنغی اصفك ربعیدر سنك پوستینك کویا که حضرت یوسفك کوملکیدر بعض نسخه‌ده پوستین کوبی که کرته
یوسفست واقع اولمش در کرته دخی قفتان وکوملك معناسنه در ربع بازآیلرنده اوتوردقلری نشیمنه ومنزله دیرلر اطلال
طللك جمعیدر طلل اثر بنایه دیرلر نته کم عرب شاعرلرینك عادتی اولدرکه کندی معشوقه‌لرینك بعدالوفات منازل
ومکانلرینه کلوب معشوقه‌لرینی تذکر قیلوب اول خراب اولمش اولره ویاردن خالی قالمش منزللره خطاب ایدوب سوز
سویلرلر نته کم (مصرع) ایامنازل سلمی من بذی سلم * دیرلر وغایت محبت وهوالرندن اول منزل وطلل اوزره اغلیوب
سرشك دیده‌لرین نثار ایلرلر نته کم قصیدهٔ برده صاحبی (بیت) لولا الهوی لم ترق دمعا علی طلل * ولا ارقت لذکر البان
والعلم * دیو بومعنایه اشارت ایلرلر پس توضیح معنای بیتین شریفین اولدرکه پادشاها بازه ایتدی ای ایاز عرب عاشقلری
کبی خراب اولمش در ودیوارلره عشق ومحبتدن طول کلام ایلرسن ودردکی سویلرسن عجبا سنك چارقك قنغی
صاحب دولتك ربع ومنزلیدرکه اکا بومرتبه تقید ایلرسن سنك پوستینك کویا قیص یوسفدرکه یعقوب وار انی یوزیکه
وکوزیکه سوررسن وآنی محبوب ومصاحب اتخاذ ایلرسن (مثنوی) همچو ترسا که شمارد با کنش * جرم یکساله
زنا وغل وغش * تا بیامرزد کنش زو آن کناه * عفو او را عفو داند از اله * نیست آکه ان کنش از جرم وداد * لیك بس
جادوست عشق واعتقاد) ترسا کبی که کنشته صابر وبر بریان ایلر بر ییللق زنا وغل وغشك جرمنی تاکنش اول ترسادن
اول کناهی عفو ایده ترسا اول کنشك عفونی اللهدن عفو بیلور اول کنش جرم ودادن آکاه دکلدر ولیکن عشق
واعتقاد زیاده جادودر یعنی ای ایاز ترسالر برسنه‌دن برسنه‌یه دك ایشلدیکی زنانك وخیانتك وغل وغشك جرمنی کنشلرینك
حجره‌سنه تنها داخل اولوب بر بر صایوب تقریر ایدرلر آندن اوتریکه تاکنش اول مجرمدن اول کناهی عفو ومغفرت ایلیه
زیرا ترسا کندی کنشنك عفو ایلمسنی اللهك عفو ایلمسی بیلور انکچون اکاهر سنه‌ده کندی مافی الضمیرنی
افشا قیلورحال بوکه اول کنش ترسانك جرمندن ودادندن آکاه دکلدر ولیکن عشق واعتقاد زیاده ساحر وبرکسه‌یی
برکسه‌یه بنده ومطیع ایلمکه قادر وماهردر کذلك سندخی بوچارق وپوستینه سرکذشتکی تقریر ومافی الضمیرکی
تعبیر ایلرسن بوکونه سوزلر برسبیل مطایبه نوعا نعریضدن خالی دکلدر (مثنوی) دوستی ووهم صد یوسف تند *
اسحر از هاروت ماروتست خود * صورتی پیدا کند بریاد او * جذب صورت آردت در کفت وکو * دوستلق ووهم یوز
یوسف طقوز ووهم ومحبت خود هاروت وماروتدن اسحردر وهم ودوستلق اول یوسفك یادی اوزره بر صورت پیدا ایلر
صورتك جذبی سنی کفت وکویه کتورر یوسف بونده مجرد خوب ومحبوب اولان شیء معناسنه در تند طقور دیمکدر
بونده پیدا ایلر معناسنه‌در وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه انسانك قلبنده اولان صفت حبیه وقوت وهمیه بر نیچه
شیئه انسان محبت ایلدکده اول شیلرك صور خیالیه‌سنی مانند یوسف پیدا ایلرز یرا صفت حبیه وقوت وهمیه تحقیقا
هاروت وماروتدن ساحرلردر برنیچه معدوم اولان شیئی صورت خیالیه ایله موجود ایلمکه قادرلر ایسه صفت حبیه
وقوت وهمیه دخی کندی محبتی اولان شیلری صورت خیالیه ایله تصور ایلیوب بر صورت پیدا ایلر آنك یادی واول
صورتك جذبی اول کسه‌یی کفت وکویه کتورر (مثنوی) راز کوبی پیش صورت صد هزار * آنچنانکه یار کوید پیش یار
نی بدانجا صورتی نی هیکلی * زاده از وی صد الست وصد بلی * صورتك اوکنده صد هزار راز سویلرسن انچلین که
یار یارك اوکنده سویلرحال بوکه نه آنده بر صورت ونه بر هیکل واردر اول صورت خیالیه‌دن صد الست واول کسه‌دن
صد بلی طوغمش یعنی قوت وهمیه وقوت عشقیه ایله محبت ایلدیکك شیئك صورتنی خیالیه اوزره وجوده کتوروب
اول صورت خیالیه‌نك اوکنده صد هزار راز سویلرسن ومافی الضمیرکی اکا تقریر وتعبیر ایلرسن انچلین بریار بر یارك
اوکنده کندی حالنی اکا سویلر ومافی الضمیرنی اول یارنه تعبیر ایلر حال بوکه سنك سویلدیکك ومکالمه ایلدیککك
مرتبه‌ده خارجده نه بر صورت وارونه بر هیکل واربلکه بر صورت خیالیه درکه آندن سکا نیچه یوز الست یعنی بن دیمك
وسندن دخی اکا نیچه یوز بلی دیمك وارد محبوبی دیو اقرار ایلمك واقع اولور وبو صفت حبیه وقوت وهمیه‌نك انسانه
کمال تأثیری اولدیغی تعلیمدن اوتری فرزندی اولان خاتونی مثل موقعنده ایراد ایدوب بو معنایی تأیید وتفهیم ایچون
بیوررلر (مثنوی) آنچنانکه مادر دل برده * پیش کور بچهٔ نو مرده) مثلا انچلین کوکلی الندن کتمش بر مادر بر نومرده
بچه‌نك مقبره‌سی اوکنده یعنی فرزندی اولدکده دخی آنك خیالی ومحبتی آنك قلبنده ساکن ایکن اول بچهٔ نومرده‌نك
قبرینك اوزرینه واروب (مثنوی) رازها کوید بجد واجتهاد * می نماید زنده او را آن جماد * جد واجتهادله رازلر
سویلر اول جماد اکا اول حینده زنده کورینور (مثنوی) حی وقائم داند او ان خاك را * چشم وکوشی داند آن خاشاك را
اول مادرها نم اول خاك قبری حی وقائم بیلور اول خس وخاشاکی بر چشم وکوش بیلور یعنی اول قبرك خاکنی واول
خاکك خس وخاشاکنی چشم وکوش منزله‌سنده بیلوب مرده‌یی روح وهوش مرتبه‌سنده اکلیوب اکا مناسب

کلام ایلر ولسانه کلانی سویلر (مثنوی) پیش او هر ذرهٔ آن خاك کور * کوش دارد هوش دارد وقت شور * آنك قتنده
اول قبر خاکنك هر بر ذره‌سی آنك شور وجنونی وقتی کوش وهوش طوتر (مثنوی) مستمع داند بجد آن خاك را *
خوش نکر این عشق ساحرناك را * اول خاتون جد وجهد ایله اول خاکی مستمع بیلور بو ساحرناك اولان عشقه خوش
نظر ایله جامدی ذی روح منزله‌سنده کتورمك وآکا زنده اولنلر کبی نیچه مکالمه ومعامله ایلمك عشق واعتقادك شأننده
عجب دکلدر (مثنوی) آن چنان بر خاك کور تازه او * دمبدم خوش می نهد با اشك رو * اول مادر پرسوز کور تازه‌نك
خاکی اوزره دمبدم اشك دیده ایله یوز دور شول مرتبه‌ده (مثنوی) که بوقت زندکی هرکز چنان * روی ننهادست
بر پور چو جان * که زنده‌لکی وقتنده هرکز انچلین جان کبی اولان اوغلونك اوزرینه یوزقومشدر (مثنوی) از عزا چون
چند روزی بکذرد * آتش آن عشق او ساکن شود * اما اول عزا وماتم چونکم برقاچ کون کچه آنك او عشق ومحبتی آتشی
ساکن اولور (مثنوی) عشق بر مرده نباشد پایدار) عشق را بر حی جان افزای دار * بعد از آن زان کور خود خواب ایدش
از جمادی هم جمادی زاید ش * زانکه عشق افسون خود بربود ورفت * ماند خاکستر چو آتش رفت تفت * مرده اوزره
عشق پایدار اولمز عشقی جان افزا اولان حی وقیومه طوت تاکم اول عشق پایدار اوله وسنك ذوق وشوقك کتمیه قوت بوله
اندنصکره اکا خود اول قبردن خواب وکسل کلور زیرا جمادن هم بنه جمادلك طوغر یعنی اول مادره هر بانك
آتشی ساکن اولدقدنصکره جسدی بر جماد اولور پس بر جماد آنك جسدندن وقبرندن حاصل اولمزالا افسرده‌لك
وطونقلق پس عاشق اولان مادره برقاچ کوندنصکره ملالت کلور وبرودت حاصل اولور زیرا که عشق آندن کندینك
سحر وافسوننی قاپدی وکتدی چونکم آتش فوری حرارتله کتدی قوری خاکستر قالدی یعنی خاکستر مثابه‌سنده
اولان جسمی خوب ومحبوب کوسترن روحدر وعشقدر وعشقك تعلقی ایسه روحه در وروحله ظهوره کلن حسن
وجماله در چونکم روح کیده وعشق کندینك افسوننی قاپه واخذ ایده خاکستر مثابه‌سنده اولان جسد بی روح قالور
واکا عاشق اولان شعلهٔ روح کتدکدنصکره خاکستر بدندن ملول اولور وفراغت قیلور (م ی) آنچه بیند آن جوان در آینه
پیر اندر خشت بیند آن همه * پیر عشق تست نی ریش سپید * دستکیر صد هزاران ناامید * اول نسنه‌یی که
اول جوان آینه‌ده کورر پیر اول دوکلی کرپجده کورر پیرسنك عشقکدر ریش سپید دکلدر اول عشق صد هزار
ناامیدلرك الن طوتیجیدر جواندن مراد بونده ظلمات جهلده قلان ونور محبتدن بی بهره اولان کسه‌لردر اکرچه بحسب
الظاهر موسپید ایسه‌لرده وپیردن مراد بونده درونی نور علم ومعرفتله منور اولان وعشق ومحبتله طولان روشن ضمیرلردر
اکرچه بحسب الظاهر جوان وسیاه موایسه‌لرده وآینه‌دن مراد بونده ذی روح ولطیف وخشتدن مراد بی روح
وکثیف اولان شیلر اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه اول ذوق وحالتی واول لذت ولطافتی که ظلمات جهلده قلان
ونور محبتدن بی بهره اولان کسه مانند آینه ذی روح ولطیف اولان شیلرده کورر عشق ومحبت نوریله روشن دل
اولان پیرلر اول حالت ولطافتی بی روح وکثیف اولان شیلرده مشاهده قیلورسن قیاس ایله که پیردن مراد مجرد ریش
وموبی قوجه‌لقدن بیاض اولان کسه اوله بلکه پیردن مراد عشق الهیدر کرکسه سنك وجودکده اولسون وکرکسه
بر آخر کسه‌نك وجودنده اولسون اول عشق صد هزاران ناامیدلك الن طوتیجی وحقیقی اولان معشوقه واصل ایدیجیدر
پس شیخ همان عشق الهیدن عبارت اولورا کرسنك وجودکده بولنورسه غیره احتیاج قالمز واکر سنده بولنمزسه
بر مظهر عشق الهی اولان شیخه خدمت ومقارنت لازم کلور تا سندخی عاشق اولنجیه دك ومرتبهٔ حقیقی بولنجیه دك
(م ی) عشق صورتها ابسازد در فراق) نامصور سر کند وقت تلاق) که منم ان اصل اصل هوش مست) بر صور آن حسن
عکس مابدست * عشق درد ومحبت وفراق وهجران وقتنده کونا کون صورتلر دوزر تلاق وقتنده نامصور سر ایلر
بویله دیو که اول هوشك ومستلکك اصلینك اصلی بنم صورتلر اوزره اول حسن بزم عکسمز اولمشدر یعنی جمیع حسن
وجمالك ولطف وکمالك اصلی ومنبعی عشقدر ولیکن بو عالم صورتده اکثر عشاقه مرایای کونیه‌دن یوز کوسترر
هرکسه بی حجاب وبی واسطه یوز کوسترمز مکرکه کندیلردن فانی وعشقله باقی اولنلره اما ذات عشقدن فراقده وهجرانده
اولنلره اول عشق کونا کون صورتلر دوزر واول صورتلردن کندینك عاشقلرینه تجلی وعرض جمال ایلر اکثر عشاق
اول حسن واول جمالی واول لطف وکمالی اول صور محبوبه‌دن ظن ایلیوب اول صورتلره مست وعاشق اولورلر اما شول دمکه
صور مجازیه‌دن فانی اوله وعشقك حقیقی ظهوره کله عاشق اکا ملاقی اولدیغی وقتنده مصور اولمین حقیقت معشوقه
عیان اولور واول عاشقه بویله دیرکه اول مرتبهٔ حجاب وکثرتده اولان عقلك ومستلکك اصلنك اصلی بنم وصور کونیه‌ده
اولان اول حسن بزم عکس وپرتومز اولمش ایدی لیکن سن اول حسن وجمالی صور مجازیه‌دن صانمش ایدك (مثنوی)
پرده‌ها را این زمان برداشتم * حسن را بی واسطه بفراشتم * زانکه بس با عکس من در بافتی * قوت تجرید ذاتم یافتی *

بوزمان پرده‌لری قالدردم حسن وجمالی واسطه‌سز رفع ایلدم زیراکه بنم عکس وخیالمه چوق اورلدلشمدی بنم ذاتمك
تجریدی قوتی بولدلئ یعنی عشق الهی ظهوره کلدکده ومعشوق حقیقی عیان اولدقده حین تلاقیده وسائط وصور
واسطه‌سیله کندی جانانه عاشق اولان ومحبت قیلان عشاقنه دیرحالا شمدی حسن وجماله وسائط اولان پرده‌لری
رفع ایلدم حسن وجمالی بلاواسطه عالی قیلدم شمدنصکره اصل وحقیقتله معامله ایله زیراکه بنم عکس وخیالمه
چوق اختلاط ایلدلئ شمدی ذاتمك وسائط وحجابدن مجرد اولمسنك قوتی بولدلئ وحالا مقصود ومعشوقك بن ایدیکمی
مشاهده قیلدلئ (م ی) چون ازین سو جذبهٔ من شد روان * او کشش را می نبیند در میان * مغفرت میخواهد از جرم
وخطا * از پس آن پرده از لطف خدا * مثلا چونکم ترسایه بنم بو صورت طرفندن جذبم روان اولدی اول ترسا اورتاده
کششی کورمز جرم وخطاسندن مغفرت طلب ایلر اول پرده‌نك اردنده لطف خدادن یعنی عشق حقیقی لسان
معنوی ایله بویله دیرکه چونکم ترسایه بنم جذبم بو صورت طرفندن جاری اولدی اول ترسا حقیقتده اورتاقده کششی
کورمز الا که واسطه وپرده کورر پس اول ترسا کندی جرمندن وخطاسندن اوتری لطف خدادن اول پرده‌نك اردنده
عفو ومغفرت استر یعنی کششك وجودی برپرده ایدیکنی بیلور پس اول پرده‌نك وراسنده اولان لطف خدادن کندی
جرم وخطاسی ایچون طلب مغفرت قیلور (مثنوی) چون ز سنکی چشمهٔ جاری شود * سنك اندر چشمه متواری
شود * کس نخواند بعد ازان اوراحجر * زانکه جاری شد ازان سنك آن کهر * کاسه‌ها دان این صور را واندرو * انچه حق
ریزد بدان کیرد علو * مثلا چونکم برطاشدن برچشمه جاری اوله سنك چشمه‌ده متواری اولور اندنصکره اکا کمسه حجر
اوقومز زیراکه اول کوهر اول سنکدن جاری اولدی بو صورتلری سن کاسه‌لر بیل وآنده اول نسنه یکه حق تعالی دوکر اول
واسطه ایله علو طوتر یعنی فی المثل برحجردن آب چقسه وجاری اولسه اول سنکك وجودی ونامی چشمه‌نك وجودنده
ونامنده محجوب ومغلوب اولوب هر کس اکا چشمه تعبیر ایدرلر وآب جاری اولدقدنصکره اکا کمسه حجر دیمز چشمه
دیرلر زیراکه اول حجردن اول کوهر ظاهر اولدی چون بو مثال سنك معلومك اولدیسه بو صور کائناتی سن کاسه‌لر کبی
بیل واول صورت کاسه‌لرینك ایچنده اول نسنه‌یی که عقلدن وادراکدن وجمال وکمالدن وقوت وقدرتدن وحسن حالدن
هرنه دوکرسه اول واسطه ایله اول صورت علوشان طوتر پس اکثر عرفانك قتنده بو صور مجازیه کوش کبیدر وبونلرك
وجودنده موضوع اولان جمال وکمال واذواق واحوال هرنه ایسه ساقی حقیقینك دوکدیکی جرعه‌در بو کاسهٔ صورت
واسطه‌سیله عاشق معنی شرابنی نوش ایلرنته کیم مجنون لیلانك کاسهٔ وجودندن اول شراب محبتی نوش ایتمش ایدی
لکن آنك اقربا وتعلقاتی آنك نوش ایلدیکی باده‌دن بی خبر اولوب لیلایی ترك ایله سکا دخی اعلا سن بوله لم دیدیلر مجنون دخی
آنلره کورنه لطیف جواب ویردی (کفتن خویشاوندان مجنون را که حسن لیلی باندازه ایست چندان نیست ازو نغزتر
در شهر ما بسیارست یکی و دو و ده بر تو عرضه کنیم اختیار کن مارا و خود را برهان و جواب کفتن مجنون ایشانرا) بو سرخ
شریف مجنونك اقرباسی مجنونه دیدکلرینك بیاننده‌درکه لیلانك حسنی اندازه ایله دراز لقدرد کلدر یعنی برمقداردر
چندان اولقدرد کلدر بزم شهرمزده آندن خوب ولطیفرك محبوبلر چوقدر آنلردن برینی وایکیسنی واوننی سکا عرض
ایلیلم ایچندن برینی اختیار ایله بزی طعن ناسدن وکندیکی بو بلادن خلاص ایله ومجنونك آنلره جواب دیدکلریدر (م ی
ابلهان کفتند مجنون را ز جهل * حسن لیلی نیست چندان هست سهل * ابلهلر جهللرندن مجنونه دیدیلر لیلانك
حسنی وجمالی اولقدرد کلدر سهل وجزویدر (مثنوی) بهتر ازوی صد هزاران دلربا * هست همچون ماه اندر شهر ما *
آندن بهتر وخوبرك صد هزاران دلربا بزم شهرمزده ماه کبی واردر یعنی بزم شهرمزده ماه‌وش ولیلادن خوبتر نیجه
دلبر ودلکش خوبلر واردر دیدیلر (مثنوی) کفت صورت کوزه است وحسن می * می خدایم می دهد از نقش وی *
مجنون بونلره دیدی صورت کاسه کبی وحسن می کبیدر اولیلانك نقشندن بکا شراب حسنی خدا ویرر (مثنوی)
مر شمارا سرکه داد از کوزه اش * تا نباشد عشق او تان کوش کش * اما آنك کوزهٔ وجودندن خدای تعالی سزه
سرکه ویردی تاکم انك عشقی سزلك کوشکزی چکیجی اولمیه یعنی سزلك قولاغکزی طوتوب کندی جانبنه جذب قیلمیه
(مثنوی) از یکی کوزه دهد زهر و عسل * هر یکی را دست حق عزوجل * هر کسه حق تعالی عزوجل حضرتلرینك
دست قدرتی بر کوزه‌دن هم زهر وهم عسل ویرر یعنی بر صورتدن هر بر کمسه‌یه بر کونه حالت ویرر کیمنه زهر وکیمنه
عسل ایرکورر (مثنوی) کوزه می بینی ولیکن آن شراب * روی ننماید بچشم ناصواب * سن همان کوزه وصورت
کوررسن ولیکن اول شراب معنوی که اول کوزهٔ صورتنده موضوع اولمشدر ناصواب اولان کوزه یوزنی کوسترمز
یعنی اول صورت کوزه‌سنك ایچنده اولان شراب معنوی ناصواب اولان کمسه‌نك کوزینه یوز کوسترمز بلکه صوابله
موصوف اولان کوزه‌یه یوز کوستردیکی اولور (مثنوی) قاصرات الطرف باشد ذوق جان * جز بخصم خود نه بنماید نشان

قاصرات الطرف آمد آن مدام * وین حجاب ظرفها همچون خیام * جان ذوقی قاصرات الطرفدر کندینك خصم
ومحرمندن غیری‌یه نشان کوسترمز اول مدام قاصرات الطرف کلدی بو ظرفلر حجابی اکا نسبت خیام کلدی بو ابیات
شریفه سورهٔ رحمانده اولان بو آیت کریمه‌یه اشارتدر (فیهن) اول جنتك منازل وقصورینك ایچنده واردر (قاصرات
الطرف) شول نسالر واردرکه قصر ایلمشلردر نظرلرینی زوجه‌لری اوزره صاحبلرندن غیری‌یه نظرا تمزلر (لم یطمثهن
انس قبلهم ولا جان) بونلره مس ایلمدی انساندن برانس وجنیاندن برجن بونلرك زوجلرندن مقدم (فبای آلاء
ربکما تکذبان) پس ربکزلئ قنغی نعمتنه تکذیب ایدرسز ای ثقلین پس حضرت مولانا قدس سره العزیز عاشقلرك
درونده اولان اذواق جانی جنات عالیه قصرلرنده ساکنه اولان ومحرملرندن غیریدن قصر طرف ایلین حوریلره
تشبیه ایدوب بیوررلر اذواق جانی ولذات روحانی فی المثل غیر یلردن طرفلری قاصره اولان محبوبه‌لردر اصلا کندی
محرملرندن غیری‌یه باقزلر ونشان کوسترمزلر اول مدام وباده که عاشقلرك درونده قرار قیلمش وآنلره نشاط وسرور
ویریجی اولمشدر اول فی المثل (قاصرات الطرف) اولان حور کبی کلمشدر واکا مقام اولان ظروفك حجابی خیام کبی
کلمشدر حوری جنت لؤلؤدن خیمه‌لر ایچره ساکنه اولوب کندی محرملرینه عرض جمال ایدوب غیر یلردن نه کونه
مقصوره ومستوره اولورلرسه ذوق جانی ومدامهٔ روحانی دخی آنلر کبی بو خیمه‌لر کبی اولان ظروف حجابنك ایچنده
مستوره ومقصوره اولوب همان کندی محرملرینه یوز کوستررلر وغیر یلردن قصر اطراف ایدرلر (مثنوی) هست دریا
خیمهٔ دروی حیات) بط را لیکن کلاغان را ممات * زهر باشد ماررا هم قوت وبرك * غیر اورا زهر او درد ست وهرك) مثلا
دریا برخیمه‌در اول دریاده حیات بط ایچوندر لیکن کلاغلر ایچون مماتدر زهر مار ایچون هم قوت وبرك اولور اما ماردن
غیری‌یه آنك زهری درد ومرکدر یعنی شیء واحد برنیجه شیئه نسبت نافع وبرنیجه شیئه نسبت مضر اولمق چوقدر جمله‌دن
بری دریا فی المثل برخیمه کبیدر اول دریاده بط ایچون حیات وقارغه‌لر وقوزغونلر ایچون ممات واردر هم مار ایچون
زهر قوت وبرك اولور ولیکن آندن غیری‌یه آنك زهری درد ومرك اولور (م ی) صورت هر نعمتی ومحنتی * هست این را
دوزخ ازا جنتی * پس همه اجسام واشیا بصرون * واندرو قوتست وسم لا تبصرون * هر بر نعمتك وهر بر محنتك
صورتی بو کا دوزخدر اکا بر لطیف جنتدر پس دوکلی اجسام واشیا کورینورلر حال انکه آنده قوت وسم واردر
آنی سز کورمزسز یعنی الحاصل هر بر نعمتك وهر بر محنتك صورتی بر کمسه‌یه نسبت جهنم بلاسی اولور اول برکمسه‌یه
نسبت جنت صفاسی اولور البته هر نعمتی که کوررسن اول نعمت علی الاطلاق هر کسه نسبتله نعمت اولمز بلکه
برنیجه‌سنه نعمت ایسه برنیجه‌سنه دخی نقمت اولور وکذلك محنت دخی هر کسه نسبتله محنت دکلدر بهرحال برقومه
نسبت محنت ایسه بر آخر قومه نسبت اول منحت اولور پس دوکلی اجسام واشیا که مبصر ومرئیلردر البته هر جسمده
وهر شیده هم زهر وهم قوت اولمق صفتلری مقرردر لیکن ای ادراك وابصاره قادر اولمین کمسه سز آنی کورمزسز
مکر شول کمسه‌لر که بصر بصیرتلری کشاده وحق تعالی آنلره نور کشف ومشاهده ویرمش اوله (مثنوی) هست
هر جسمی چو کاسه وکوزهٔ) اندرو هم قوت وهم دلسوزهٔ * کاسه پیدا اندرو پنهان رغد) طاعمش داند کزان چه می خورد
هر بر جسم بر کاسه وبر کوزه کبیدر انده هم قوت وهم دلسوزلك واردر کاسه پیدا واونك ایچنده رغد وعیش پنهاندر
آنك طاعمی بیلورکه آندن نه یر یعنی فی المثل هر بر جسم بر کاسه وبر کوزه کبی فرض اولنور واول جسمك ایچنده
هم قوت وغدا اوله جق حالت وهم دلسوز اوله جق خصلت واردر خلقك نظرنده کاسهٔ جسم پیدا وعیش وغدا
مخفیدر قوت ذائقه ایله اول کاسه‌نك وجودنده موضوع اولان حالتی طاعم اولان کمسه بیلور که آندن نه غدا یر (مثنوی)
صورت یوسف چو جامی بود خوب * زان پدر می خورد صد بادهٔ طروب * باز اخوانرا ازان زهراب بود * کاندر ایشان
زهر کینه می فزود * باز ازوی مر زلیخارا شکر * می کشید از عشق افیونی دکر * غیر انچه بود مر یعقوب را * بود
از یوسف غذا آن خوبرا * مثلا حضرت یوسفك صورتی برخوب جام کبی ایدی آندن پدری یوز بادهٔ طروب ایچدی کیرو
اخوان یوسفه آندن زهراب اولدی زیرا اول صورت یوسف آنلرك وجودنده کین زهرینی زیاده ایلدی کیرو زلیخایه اول
یوسفدن شکر حاصل اولدی زلیخا عشقدن بر غیری افیون چکدی اول نسنه که تحقیقا یعقوب حضرتلرینه اولدی
یوسفدن اول خوب اولان زلیخایه آندن غیری غدا اولدی بعض نسخه‌ده شکر شین معجمه ایله وبعضسنده سین مهمله ایله
واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره سکر باده ومسکرات معناسنه اولور وحاصل کلام وخلاصهٔ مرام بویله دیمك اولورکه حضرت
یوسف علیه السلامك صورتی فی المثل برخوب جام کبی ایدی ولیکن آندن هر کس بر کونه حظ الدی ولذت بولدی
نته‌کم حضرت یعقوب علیه السلام آنك جام صورتندن یوز طرب ویریجی ونشاط وسرور بخش ایدیجی می روحانی
نوش ایلدی که آنك قرنداشلری اصلا اول میدن لذت پذیر اولمدیلر وچاشنی طوتمدیلر کیرو آنك اخوانه آنك جام صورتندن

برحالت کلدیکه اول حالت آنلره زهراب اولدی وآنلرك وجودنده حسد وعداوت صفتلرنی زیاده قیلدی کیرو اول یوسفك
جام صورتندن زلیخایه برکونه باده ومستلك دخی کلدی واول محبوبه انك عشقندن برکونه افیون دخی چکلدی وذوق
ایندی اما حضرت یعقوب علیه السلامه اولان حالته مغایردر اول خوبك حضرت یوسف علیه السلامدن غداسی
غدای نفسانی وحضرت یعقوبك غداسی غدای روحانی ایدی پس بونلرك هر برنك ما بیننده عظیم تفاوت واردرکه
علم ومعرفت صاحبی اولنلر بونك تفاوتنی فرق ایدرلر (مثنوی) کونه کونه شربت وکوزه یکی * تا نماند در می غیبت
شکی * باده از غیبست وکوزه زین جهان * کوزه پیدا باده در وی بس نهان * بس نهان از دیدهٔ نامحرمان * لیك
بر محرم هویدا وعیان * شربت کونه کونه و کوزه بر تا کم سنك غیبك شرابنده برشکك قالمیه باده عالم غیبدندر
وکوزه بو جهاندندر کوزه پیدادر باده آنده زیاده نهاندر اول باده نامحرملر دیده سندن زیاده نهاندر لیکن محرم
اوزره هویدا وعیاندر یعنی فی المثل برشخصك وجودی کوزهٔ واحد کبیدر اما حق تعالی حضرتلرینك صنع باکی
کورکه برکمسه نك کوزهٔ وجودندن کونا کون اشربهٔ احوالی شارب اولنلره اسقا ایلر وهر کس برشخصك وجودندن
استعدادنه مناسب برکونه حالت اخذ ایلر چونکم هر شخصك وجودی برکوزه وآنده اولان احوال شراب غیبی
اولدیسه تا سنك عالم غیبك شرابندن برشك وشبهه لك اولمیه هر کسك محسوس اولان وجودی کوزه سی بو جهاندندر
وآنده موضوع اولان کونا کون باده عالم غیبدندر هر شخصك کوزهٔ جسمی پیدا وعیان وبادهٔ غیبی آنده زیاده مخفی
ونهاندر اما نامحرملرك کوزندن زیاده نهاندر ولیکن محرم اولان عرفا اوزره بغایت هویدا وعیاندر زیرا آنلر
هرکسك وجودنده ظهور ایلین احوال وآثاری اوصاف الهینك آثارندن بیلورلر وعالم غیبك شرابنك مستی اولورلر
نته کم کؤس اجسامده موضوع اولان عالم غیبك باده لرندن مسکور اولان کمسه لرك میاننه کندیلرینی دخی ادخال
ایلیوب (ومالی لا اعبد الذی فطرنی والیه ترجعون) آیت کریمه سنده واقع اولان اسلوب حکیم قاعده سی اوزره
امحاض نصح ایچون بیوررلر (مثنوی) یا الهی سکرت ابصارنا * فاعف عنا اثقلت اوزارنا * ای بنم اللهم بزم ابصارمز
مسکور قیلندی سن بزدن عفو ایله بزم اوزارمز ثقیل اولدی وقتا کم هرکسك روحی شراب الهیدن مست اوله میوب
بلکه اکثر کمسه نفسانی وشیطانی هوا وهوس باده لرندن مست اولوب ساقیء باقی بصر بصیرتلرینه مستور اولمغین
وآنلرك ابصاری حقیقت بین اولمقدن مسکور ومحجوب قالمغین وبوکناه سببیله وزرلری دخی ثقیل اولمغین بو دائك
دوامی دعا ایدیکن تعلیم بیوروب وکندیلرینی دخی هضما النفسه ومعاونة لاجابة الدعا بو کروهك ما بیننه ادخال ایدوب
ای بنم اللهم بزم کوزلریمز حقیقت کورمکدن مسکور ومستور اولندی وبزم وزرلریمز ثقیل قیلندی پس سن بزدن
عفو ایله تا سبکبار اوله لم وبصر بصیرتلریمز کشاده اولوب حقایقه نظر قیله لم دیرلر (مثنوی) یا خفیا قد ملات الخافقین *
قد علوت فوق نور المشرقین * ای خفی اولان خدا تحقیقا سن خافقینه طولدك مشرقینك نوری اوزره تحقیقا سن
عالی اولدك الخافق فی اللغة الغارب نته کم خفقت النجوم دیرلر غروب ایلدکده پس مغربه خافق دیدکاری حالده اسمی
محله اطلاق قیلندن اولور ومغرب ومشرقه خافقین دیمك علی طریق التغلیب اولور یعنی ای جمله دیده لردن خفی
اولان الله تحقیقا سن طولدك مغرب ومشرقك افقنه وما بیننه یعنی سنك انوار وآثارك ارض وسما ما بیننه وشرق وغرب
میاننه طولدی تحقیقا سن مشرقیندن طلوع ایلین آفتاب وماهتابك نورینك اوزرینه عالی وغالب اولدك یعنی سن
بو نیرین نورندن اظهر وانورسن جمیع اشیاسنك انوارکه مبصر ومدلول اولورسن اشیا ایله معلوم ومدلول اولمق صحیح
اولمز مکرکه فلاسفه واهل ظاهر قتلرنده زیرا بونلر حضرت حقی اشیا ایله بیلورلر اما اهل شهود الصباح اغنی عن المصباح
دیرلر (مثنوی) انت سر کاشف اسرارنا * انت فجر مفجر انهارنا * الهی سن بزم سرلریمزی کشف ایدیجی بر سر
عظیمسن سن بزم نهرلریمزی انفجار ایدیجی بر فجرسن فجر برقاج معنایه کلورلیکن بورایه مناسب اولان صباح نوری
اولمقدرکه ظهور الهی وطلوع انوار وآثار ربانیدن استعاره اولور مفجر افعال بابندن اسم فاعل صیغه سی اوزره مجری
معناسنه در صفت در فجرك انهارك نهرلرك جمعیدر بونده مراد عقول وارواح نهرلری واحوال وافعال نهرلری اولسه دخی
جائزدر وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه الهی سن من حیث الباطن بزم سرلریمزی بیلیجی وکشف ایدیجی بر سر عظیمسن
وما نور صباحدن اظهر بر فجر انورسن بزم عقول وارواحمز نهرلرنی اجرا ایدیجیسن دیمك اولور (مثنوی) یا خفی الذات
محسوس العطا * انت کالما ونحن کالرحا) ای ذاتی عیون خلائقدن خفی وعطاسی محسوس وآشکار اولان خداسن
ماء کبی وبز رحا کبی یز یعنی ای ذاتی عیون ممکناتدن خفی اولان وعطاسی جمله اشیاده محسوس ومرئی اولان محبوب
حقیقی سن من حیث التحریك والتصریف آب روان کبی وبز دست قدرتکده آسیاب سرکردان کبی یز پس بزم حرکاتمز
وسکناتمز بلکه جمیع حالاتمز سنك ارادت تصرفکله در (مثنوی) انت کالریح ونحن کالغبار * یختفی الریح وغبراها جهار

ای پادشاه حقیقی سن ریح کبی وبز غبار کبی یز ریح مختفی وآنك غباری جهار اولور غبرا بونده غبار معناسنه اولور
یعنی ای محبوب حقیقی سن من حیث البطون باد کبی جمیع اشیایی محرك ومتصرف اولوب کیف ما یشاء تصرف
ایلدکده وبز ایسه من حیث المخلوقیت حرکات وسکنانده غبار کبی یز وفی الحقیقه ریح مختفیدر وذاتی بو دیدهٔ حسله
ادراك اولنمقدن مبرادر وآنك غباری آشکاردر وغبارده اولان حرکات وسکنات وقدرت وتصرفات ریحکدر پس
بو ممکنات من حیث الامکان معدوم ومدرو قیام وتصرفی واجب الوجود وقائم بالذات اولان اللهله در (مثنوی) تو بهاری
ما چو باغ سبز خوش * او نهان وآشکارا بخشنش * تو چو جانی ما مثال دست وپا * قبض وبسط دست از جان
شد روا * ای خدا سن بهارسن بز باغ سبز کبی خوش اول بهار نهان وآنك بخشش وعطاسی آشکار وعیاندر سن
جان کبی بز دست وپا مثالنده یز دستك قبض وبسطی جاندن روا اولدی یعنی الهی سن بهار کبی مخفی وحیات بخشسن
وبز سبز وتازه اولان باغ کبی خوش وسنك بخشایشکدن لطیف ودلکشز اول بهار نهان وآنك بخشایشی وآثاری عیان
اولدیغی کبی سن دخی من حیث الذات باطن ومن حیث الصفات والآثار ظاهر جمیع مخلوقات سنك عطا وبخششکدن
ظهوره کلمش وقوت وقدرت بولمشدر الهی سن بزه جانلر جانی و بز دست وپا وآلات واسباب مثابه سنده یز دستك
قبض وبسطی جاندن روا اولدیغی کبی بزم دخی قبض وبسطمز وحکم وضبطمز سن جانلر جانندن روا وسزا اولور
وفی الحقیقه جمیع عالم برکالبد کبی وحضرت حق جل شانه آنده متصرف اولدیغی جهتدن روح کبیدر روح قلبده نیجه
متصرف اولورسه جناب الهی جمیع اجسامده وار واحده اویله متصرف اولور (مثنوی) تو چو عقلی ما مثال این زبان
این زبان از عقل دارد این بیان * تو مثال شادی وما خنده ایم * که نتیجهٔ شادیٔ فرخنده ایم * ای خدا سن عقل کبی
بز کویا وزبان کبی یز بو زبان بو بیانی عقلدن طوترسن سرور کبیسن وبز خنده کبی یز که فرخنده اولان سرورك
نتیجه سی یز یعنی لسان حسن تعبیری وفصاحت وتقریری عقلدن طوتدیغی کبی بز جملهمز لسان کبی یز وای
خدای بی نظیر سن عقل کبی سن جمله بزم تقدر افعالمز واحوالمز واقوالمز وار ایسه جمله سنك تقدیر وتدبیر کله در پس
وجهده اولان بشاشت وخنده شادیٔ فرخنده نك نتیجه واثری اولدیغی کبی بزم وجوهمزده والمزده
اولان صفات وحالات هر نه ایسه سنك تأثیر وتصرفکك عکس واثریدر (مثنوی) جنبش ما هر دمی خود اشهد ست
که کواه ذو الجلال سرمدست * کردش سنك آسیا در اضطراب * اشهد آمد بر وجود جوی آب * بزم هر دم جنبش
وحرکتمز خود اشهددرکه سرمد اولان ذو الجلالك کواهیدر سنك آسیانك اضطرابده کردشی آب جوینك وجودنه
اشهد کلدی بونده اشهد اکرچه نفس متکلم اولمقده جائزدر ولیکن اصل افعل تفضیل اولمق اولیدر یعنی بزم جمله مزك
جنبش وحرکتی خود هر بر دمده جناب عزتك فاعل مختار اولمسنه وارادت کامله سنه وقدرت شامله سنه ووحدت
مطلقه سنه زیاده شهادت ایدیجیدرکه ابدی وسرمدی اولان ذو الجلالك وحدانیتنه کواهدر کما قیل (بیت) ففی کل شیٔ
له آیة * تدل علی انه واحد * مثلا دکرمن طاشنك اضطرابده کردش وحرکتی جوی آبك وجودی اوزره شهادت
ایدیجی کلدی وسنك آسیانك دوری آنك آنده تصرف ایلمسنه دلیل اولدی پس بو اشیا جمیعا حق تعالی حضرتلرینك
مرید ومختار اولمسنه وهر شیده تصرف قیلمسنه دلالت قیلدی (مثنوی) ای برون از وهم وقال وقیل من * خاك
بر فرق من وتمثیل من * بنده نشکیبد ز تصویر خوشت * هر دمت کوید که جانم مفرشت * ای بنم وهم وقال وقیلمدن
منزه پادشاه طپراق بنم فرق وتمثیلم اوزره بنده سنك خوش اولان تصویرکدن صبر ایلمز هر دم سکا دیرکه بنم جانم سنك
مفرشکدر پس مقدما بیوردقلری تمثیلاتدن جناب حق جل شانه یی تنزیه ایلیوب بیوررلر ای بنم وهمدن وقال
وقیلمدن منزه اولان خدا بنم فرقم اوزره ودخی بنم تمثیلم اوزره خاك اولسون که بنم تمثیلاتم وتصویراتم اصلا سنك
جنابکه لایق اولان تمثیلاتدن وتصویرلردن دکلدر ولیکن بنده سکا کمالیله مشتاق اولدیغندن سنك خوش اولان
تصویرکدن صبر ایلمز وآنی طالب اولنلره تفهیم قیلمقدن خالی اولمز هر دم سنك جنابکه دیرکه بنم جانم سکا فرش اولسون
وراهکده خاك اولسون دیر (مثنوی) همچو آن چوبان که میکفت ای خدا * پیش چوپان ومحب خود بیا *
تا شپش جویم من از پیراهنت * چارقت دوزم ببوسم دامنت * اول چوبان کبی که خطاب ایدوب دیدی ای خدا
کندی چوبانك ومحبك قتنه کل ای خدا تا که بن سنك پیراهنکدن شپش طلب ایلیم سنك چارقکی دیکم دامنکی
اوپم یعنی بنم دخی قیل وقالم سنك جنابك حقنده اولان ضروب امثالم وتصویر خیالم شول چوبان کبیدرکه حق
تبارك وتعالی به کمال اشتیاقندن جناب حقك شان شریفنه لایق اولمین سوزلر سویلدی وتوصیفلر ایلدی نته کم
قصه سی مفصلا جلد ثانیده مرور ایلدی که مشهوردر (مثنوی) کش نبودش درهوا وعشق جفت * لیك قاصر بود
در تسبیح وکفت * عشق او خرکاه بر کردون زده * جان سلك خرکاه آن چوبان شده * چونکه بحر عشق یزدان جوش زد *

بردل اوزد ترا بركوش زد * اول چو بانه هواده وعشقده كسه جفت اولمدی ولیكن حق تعالی حضرتلرینی تسبیح
قیلقده ودخی سوزسو بلمكده قاصرایدی آنك عشقی خركاهی كردون اوزره اورمش جان اول چوبانك خركاه وخیمه سنك
سكی اولمشدی چونكه حضرت یزدانك عشقی دریاسی جوش اوردی آماسنك كوشكه اوردی یعنی چوبان
حق تعالی حضرتلرینك هوا وعشقنده برمرتبه ده ایدیكه كسه اكا جفت وعدل اولمدی ولیكن حق سبحانه وتعالی یی
شانه لایق اولمین صفتلردن تنزیه ایلمكده وادبله سوزسو بلمكده قاصرایدی عشق الهیده برمرتبه یه واصل اولدیكه
آنك عشقی خیمه وخركاهی فلك اوزره اوردی ومقامی آسمانه ایركوردی عاشق اولمین جانلر اول چوبانك عشقنك خیمه
وخركاهنك سكی مثابه سنده اولمش ایدی چونكه حق سبحانه وتعالینك دریای عشقی جوشه كلدی آنك قلبنه
اوردی سنك سمعكه اوردی (مصرع) شنیدن كی بود مانند دیدن * مفهوم منجه عشقی ذایق اولان كسه ایله عشقی سامع
وناطق اولان كسه برابر اولمز وعشقی بركسه مجرد كفت وشنید ایله بیلمز پس كوشنه طوقنان كسه ایله قلبنه طوقنان
كسه یی نه منزله ده ایدیكنی بیلدرمكدن اوتری بوحكایتی بسط ایدوب بیوررلر (حكایت جوحی كه چادر
پوشید ودر وعظ میان زنان نشست وحركتی كردزنی اورا بشناخت كه مردست نعره زد) (مثنوی) واعظی بد بس
كزیده در بیان * زیر منبر جمع مردان وزنان * تقریر وبیانده زیاده كزیده واعلا بر واعظ وار ایدی آنك منبری
آلتنده مردلر وزنلر جمعیتی وار ایدی یعنی فصاحت وبیانده بركزیده بر واعظ وار ایدی ارلر وعورتلر آنك كرسی سنك
آلتنه جمع اولوب انی دكلرلردی (مثنوی) رفت جوحی چادرو روبند ساخت * درمیان آن زنان شد ناشناخت * پس
برجوحی اول واعظك مجلسنه كتدی وكندیسنه چادر وروبند دوزدی یعنی خاتونلرك چادرینی باشنه اوروب یوزنه زنلر
كبی پرده قودی اول زنلرك اورتاسنده ناشناخت اولدی یعنی عورتلر آنك ار ایدیكنی بیلمیوب كندیلر كبی خاتون
صاندیلر (مثنوی) سائلی پرسید واعظ را براز * موی عانه هست نقصان نماز * سائل اول واعظه رازله سؤال ایلدی
رازله دیمكدن مراد برتذكره یازوب آنك كرسی سنه وضع ایلدی دیمك اوله قاصق قیلی نمازه نقصانمیدر دیدی یعنی
واعظدن رازله قاصقده بتن شعرلرك نمازه كراهتی وارمیدر دیو سؤال ایلدی (مثنوی) كفت واعظ چون شود عانه دراز *
پس كراهت باشد ازوی درنماز * یا باهك یا ستره بستردش * تا نمازت كامل آید خوب وخوش * واعظ جواب
ویروب ایتدی چونكم موی عانه دراز اوله پس اول وقت نمازه آندن كراهت اولور عانه بونده ذكر محل اراده حال قیلمندن
اولور اول مویی یا نوره ایله یا خود استره ایله كیدره تا سنك نمازك خوب وخوش وكامل كله یعنی صلاتكه كراهت كلمیه
زیرا بوایكیسندن بری ایله آنی ازاله ایلمك مستحبدر (كما قال صاحب الاحیا فی كتاب الطهارة شعر العانة ویستحب ازالة
ذلك اما بالحلق او بالنورة فلا ینبغی ان یتأخر عن اربعین یوما (مثنوی) كفت سائل آن درازی تا چه حد * شرط باشد
تا نمازم كم بود * كفت چون قدر جوی كرددبطول * پس ستردن فرض باشد ای سؤل * سائل واعظه دیدی شعر عانه نك
درازلغی نه حده دك شرط اوله تا كم نمازم آندن ناقص اوله واعظ ایتدی چونكم اول موی عانه طولده برارپه قدر اوله
پس ای سؤل اولان كسه آنی قرقمق فرض اولور دیدی یعنی ای مبالغه ایله سؤال ایلین كسه موی عانه اربه قدر اولدیغی
تقدیرجه آنی یا نوره ویا خود استره ایله ازاله ایلمك مستحب اولور اما اوزونلقده اربه قدر ویا خود آندن زیاده اولدقده آنك
ازاله سی فرض اولور دیدی (مثنوی) كفت جوحی زود ای خواهر ببین * عانهٔ من كشته باشد اینچنین * چونكم جوحی
اول واعظدن بو مسئله یی اشتدی یانده اولان خاتونه ایتدی ای قیز قرداش كور بنم عانه مك مویی بو نجلین اولمش
وكراهت مرتبه سنه ایرمشمیدر (مثنوی) بهر خشنودی حق پیش آر دست * كان بمقدار كراهت آمدست * حق
رضاسیچون اولسون الكی بنم اوكه كتوركه اول كراهت مقدارنه كلمشمیدر (مثنوی) دست زن دركرد در شلوار مرد
كیر او بر دست زن آسیب كرد * اول زن مردك شلوارنه ال ایلدی اول جوحینك ذكری زنك النه آسیب ایلدی یعنی
جوحینك كیری زنك النه طوقندی (مثنوی) نعره زد سخت اندر حال زن * كفت واعظ بر دلش زد كفت من *
پس زن كال ذوقندن فی الحال بر نعره اوردی واعظ كندی زعمندن ایتدی بنم سوزم آنك قلبنه اوردی یعنی زنك
نعره اورمه سندن واعظ كندینك سوزنی آنك قلبنه تأثیر ایلدی صاندی (مثنوی) كفت نی بردل نزد بردست زد
وای اكر بردل زدی ای پر خرد * جوحی یوق دیدی كوكلنه اورمدی النه اوردی ای پر خرد وای اكر آنك قلبنه
اوریدی یعنی بر سبیل ایهام دیدیكه بوذكر آنك قلبنه ودرونه داخل اولمدی بلكه النه طوقندی ای پر خرد وای اكر
آنك قلبنه ودرونه تأثیر قیلیدی نه ذوقلر ایدیدی ونه لذتلر بولیدی (مثنوی) بردل آن ساحران زد اندكی * شد عصا
ودست ایشانرا یكی * مثلا عشق الهی برمقدار اول ساحرلرك قلبنه اوردی آنلره عصا ودست بو حالت واسطه سیله
بر اولدی یعنی اول ساحرلرك قلبنه حق تعالی حضرتلرینك عشقندن چونكم برمقدار عشق ومحبت طوقندی آنلرك

قننده عصا ایله اعضا برابر اولدی (مثنوی) كر عصا بستانی از پیری شها * پیش رنجد كان كروه از دست وپا * فرضی
ای شاه اكر بر پیرك الندن عصاسنی الهسن اول پیر زیاده اینجنوركه اول كروه دست وپالرندن اینجندی یعنی فی المثل
بر پیرك الندن عصاسنی آلسك عشق حقك مستی اولان ساحرلردن ارتق اینجنوردیكه اول قومك دست وپالرینی
قطع ایلدیكی وقتده اول قدر اینجنمدیلر (مثنوی) نعرهٔ لاضیر بر كردون رسید * هین ببر كه جان زجان كندن رهید *
سورهٔ شعراده اولان آیت كریمه یه اشارتدر اول زمانكه فرعون سحره یی جمع ایدوب حضرت موسی ایله مقابله ایلدكده
ساحرلر حبال وعصالرین آتوب بعض اوهام وخیالات ظهور ایلدكده حضرت موسی علیه السلام دخی عصاسن
آتوب بونلرك سحرلرینی جمله یوتدی پس سحره عصادن اول هیبتی وموسی علیه السلامدن بو معجزه یی كوردكده یوزلری
اوزره ساقط اولوب سجده یه واردیلر (قالوا آمنا) برایمان كتوردك دیدیلر (برب العالمین) عالملرك مالك ومربیسنه
(رب موسی وهرون) بدلدر توضیح ایچون ورفع توهم ربوبیت فرعون ایچون پس فرعون بونلرك ایماندن خبردار
اولوب بونلری طلب ایدوب فتنه كتوردی (قال آمنتم) دیدیكه سز ایمان كتوردكزمی موسایه حمزه وكسایی استفهام
اوزره همزتین ایله قرأت ایتمشلردر یعنی سز ایمان ایلدیكزمی حضرت موسی علیه السلامه (قبل ان آذن لكم)
بن سزه اذن ویرمزدن اول (انه لكبیركم) تحقیقا اول موسی سزلك اولوكزدر (الذی علمكم السحر) اوبله كبیركزكه سزه سحر
اوكرتدی تا بنم هلاكمه وفساد املاكمه اتفاق ایلدیكز (فسوف تعلمون) پس عن قریب بیلورسز كه سزه نه عقوبت
ایدرم (لاقطعن ایدیكم وارجلكم) البته قطع ایدرم سزلك اللریكزی وایقلریكزی (من خلاف) خلافندن یعنی جپ
وراستدن (ولاصلبنكم اجمعین) والبته سزی صلب ایدرم جمیعكزی تا سائرلر سزدن عبرت طوته لر (قالوا لاضیر)
بونلر دیدیلر ای ملعون هیچ سنك تهدیدكدن ومرك وهلاككدن بزه ضرر یوقدر (انا الی ربنا منقلبون) زیرا بز ربمزك
جانبنه رجوع ایدیجیلرز یعنی بیت فرعونك سیاستی وقتنده ساحرلرك لاضیر نعره سی فلكه ایرشدی ای فرعون بزم
دست وپامزی تیز كس زیرا جان چكشمكدن قورتلدی یعنی آنلره اول حینده بر حالت شریفه كلدیكه دست وپا قیدندن
قورتلوب بو حیات جسمانی آنلره جان چكشمك كبی اولوب اكر بزم المزی وایاغمزی كسرسك اصلا بزه ضرر یوقدر دیوب
شاد ومسرور اولدیلر (مثنوی) ما بدانستیم ما این تن نه ایم * از ورای تن بیزدان میزییم * زیرا بز بیلدك كه بز بوتن
دكلز تنك وراسنده یزدان ایله دیریلرز یعنی الله تعالی بزه بیلدردی وبزدخی بیلدك كه بز بو بدن دكلز بلكه بو بدن
بزه نسبت برالت كبیدر بز بو بدنك وراسندن الله ایله دیریلرز وقائم اولورز (مثنوی) ای خنك آنرا كه ذات خود
شناخت * اندر امن سرمدی قصری بساخت * ای سعادت شول كسیه كه كندینك ذاتنی اكلدی سرمدی
اولان امنده كندیسیچون بر قصر دوزدی یعنی سعادت شول كسیه كه كندینك حقیقی اولان ذاتنی بیلدی
وبو عاریتی اولان جسمندن فارغ اولدی ابدی وسرمدی اولان امنلكده كندی ایچون برعالی مقام دوزدی وفی الحقیقه
انسان نفس ناطقه ایله انساندر جسمله دكل كما قال البستی (بیت) اقبل علی النفس واستكمل فضایلها * وانت
بالنفس لا بالجسم انسان (مثنوی) كودكی كرید پی جوز ومویز * پیش عاقل باشد آن بس سهل چیز * پیش دل جوز
ومویز آمد جسد * طفل كی در دانش مردان رسد * مثلا بر طفل جوز ومویز دن اوتری اغلرامامرد عاقل وبالغ قتنده
جوز ومویز زیاده سهل وحقیر شیدر كذلك اهل دل قتنده جسد جوز ومویزدن كلدی اما طفل مردلرك دانشنه قجن
ایریشور یعنی فی المثل بر كودك جوز ومویزدن اوتری اغلر اما عاقل قتنده اول زیاده دنی وقلیل شی اولدیغی
كبی اهل دل قتنده دخی بو جسد جوز ومویز كبی كلدی اما اطفال طریقت قجن مردان الهینك دانشنه ایریشور
آنلرك قتنده بو جسدك عظیم قدر وقیمتی واردر (مثنوی) هر كه محجوبست او خود كودكست * مرد آن باشد كه
بیرون از شكست) كر بریش وخایه مردستی كسی * هر بزی راریش ومو باشد بسی * هر كیكه محجوب بدر او خود طفلدر
مرد اول كسه دركه شك وریبدن بیروندر اكر بر كسه ریش وصقال وخایه وذكر ایله مرد اولیدی هر بر بزك چوقلق ریش
ومویی اولور یعنی شول كسه كه حضرت حقدن محجوب بدر كودك خود اولدر ار اول كسه دركه شبهه وشكدن
بیروندر ومرد دیدكاری مجرد صقال ایله وخایه ایله مرد اولمز اكر بر كسه ریش وخایه ایله مرد اولیدی هر كچینك خود
چوقلق ریش وموییی واردر مع هذا اكا مرد دینمز بلكه مرد شك وشبهه دن خلاص اولوب حضرت حقی مشاهده
قیلان كسه در (مثنوی) پیشوای بد بود آن بز شتاب * می برد اصحاب را پیش قصاب * ریش شانه كرده كه من سابقم
سابقی لیكن بسوی مرك وغم) اول بز پیشوای بد اولور سرعتله اصحابی قصاب اوكنه ایلتور وصقالن طرامش بولیدیوكه
بن مقتدا وسابقم سابقسن لیكن مرك وغم جانبنه یعنی اول كچی مثابه سنده اولان وكندویی ریش ومو ایله تزین قیلان
كسه فی الحقیقه قبیح پیشوای قبیحدركه سرعتله كندینك اصحابنی حق تعالینك قهری قصابنك اوكنه ایلتور

کندینك صقالنی طراروصورتنی دوزر بویله دیوکه بن بکا تابع اولان کروهك پیشواسی وسابقیم نعم ای صورت دوزمکله
سابق وپیشوا اکجن کسه سابقسن ولیکن سرلك رغم جانبنه پس بویله سابق اولمقدن اولمق یکدر (م ی) هین روش بکزین
وترك ریش کن * ترك این ماومن وتشویش کن * تاشوی چون بوی کل باعاشقان * پیشوا ورهنمای کلستان) کیست
بوی کل دم عقل وخرد * خوش قلاووزره باغ ابد * ای اهل صورت ریشی ترك ایدوب آکاه اول روش قبول ایله بوماومنی
وفکر وتشویشی ترك ایله یعنی بوریش وموقیدندن بکوب وصورت دوزمکدن فراغت ایدوب طریق مستقیمه سلوك
ایلمکی قبول ایله تاکم عاشقان حقه کل رایحه سی کبی اوله سن کلستان حقیقتك پیشوا ورهنماسی اوله سن وطالبلری دخی
اول کلستان حقیقی طرفنه دعوت قیله سن بوی کل کیمدر عقل وخردك دمیدر ابد باغنك راهنك خوش قلاوزیدر یعنی
اکر کل رایحه سی ندر دیرسك عقل وخردك نفس شریفی ونطق لطیفیدر که اول عقل وخر دابدی اولان باغك طریقنك
خوش اولان قلاوزیدر پس اول بوی کلدن رایحه اله کورندیم اولنلرك حضرت حقه اولان معامله سنی واسرارنی بیله کور
فرمودن شاه بایاز بار دیکر که شرح چارق وپوستین آشکارا بکوتا خواجه تاشانت زان اشارت پند کیرند وموعظه یابند که
الدین النصیحة (بوسرخ شریف سلطان محمودك تکرار ایازه بیورمسیدر که چارق وپوستینك شرحنی آشکارا دی تاسنك
خواجه تاشلرك اول اشارتدن پند ونصیحت طوته لر وموعظه بوله لر زیرا دین همان نصیحتدر بوحدیث شریفی امام
مسلم رحمة الله علیه حضرتلری تمیم داری رضی الله عنه حضرتلرندن اسانید صحیحه ایله روایت بیوررلر قال قال صلی
الله تعالی علیه وسلم الدین النصیحة) نصح لغتده خلوص دیرلر ونصیحت شول کلمه درکه غیره خیر مراد
ایلمکی متضمن اوله پس دین خلوص دروارادت خیردر دیمك اولور قالوا لمن یارسول الله اصحاب کرام دیدیلر که خلوص
وارادت خیر کیمك ایچوندر یارسول الله قال لله ولرسوله ولکتابه ولائمة المسلمین وعامتهم یعنی خلوص وارادت خیر الله
ایچوندر الله ایچون خلوص اکا ایمان ایتمکدر ورسولی ایچون خلوص نبوت ورسالتنه اقرار ایدوب شرعنه انقیاد
ایتمکدر وکتاب اللهه خلوص کلام الله اید یکنه ایمان ایدوب مقتضاسیله عمل ایتمکدر وائمهٔ مسلمینه خلوص
امرلرینه اطاعت ایتمکدر وعامهٔ مسلمینه خلوص طاعات وعباداته بونلری ارشاد ایدوب امر معروف ونهی منکر
قیلمقدر وکبیرلرینه شفقت ومرحمت وصغیرلرینه موعظهٔ حسنه ایله طریق حقه ترغیب ایتمکدر (مثنوی) سر چارق را
بیان کن ای ایاز * پیش چارق چیست چندینی نیاز * تا بنوشد سنقرو بك یارقت * سر سر پوستین وچارقت *
سلطان محمود ایازه خطابا دیدی ای ایاز چارق وپوستینك سرنی بیان ایله چارق و پوستین اوکنده سنك بوقدر نیاز
وتضرعك نه در تاکم سنقر نام کسنه وسنك یك یارق نام کسنه لك استماع ایلیه سنك پوستین وچارقکك سرنك سرنی
سنقر وبك یارق ایکی بنده نك اسمیدر یعنی سنك چارق وپوستینك سری ندر واول سرك سری دخی ندر بونلر آنی استماع
ایدوب بیله لر (مثنوی) ای ایاز ازتو غلامی نور یافت * نورت از پستی سوی کردون شتافت * حسرت آزادکان شد
بندکی * بندکی را چون تو دادی زندکی * مؤمن آن باشد که اندر جزر ومد * کافر از ایمان او حسرت خورد * ای ایاز
سندن بنده لك نور بولدی سنك نورك پستلك جانبندن کردون جانبنه شتاب ایلدی بنده لك آزاده لرك حسرتی اولدی
بنده لکه چونکم سن زنده لك ویردك مؤمن اولدر که جزر ومد ایچره کافر انك ایمانندن حسرت یه جزر ومددن مراد بونده
عالم ظاهره کلمك ونه عالم باطنه کتمکدر ایازدن مراد مقرب الهی اولان ولی وشاه محموددن مراد خدای تعالی اولوب جناب
الهی طرفندن مقرب حضرت حق اولان بنده لره بوکونه نوازش ورعایت اولنور که ای بنم مقبول ومقرب قولم سندن
عبودیت وبنده لك رونق بولدی ومنور اولدی سنك نورك مرتبهٔ سفلیدن افلاکك اوزره چابدی وسرعتله آسمانه ایریشوب
عالمی طوتدی چونکم سن بنده وعبودیته بو مرتبه رونق وحیات ویردك وآنی بویله کماله ایرکوردك بنده لك آزاده اولان
کسه نك حسرتی اولدی وبنده لکدن آزاد اولنلر خدمت وعبودیت قیلمغی جانه منت بیلدی وفی الحقیقه مؤمن کامل
اول کسه درکه بو عالمه کلوب کتمکده کافر انك ایماندن حسرت یه وبندخی مؤمن ومسلم اولورمیم باری بونك کبی
مؤمن ومسلم اولیدم دیه (حکایت کافر بکه کفتندش درعهد بایزید که مسلمان شو وجواب کفتن او ایشانرا) (مثنوی
بود کبری در زمان بایزید) کفت اورا یك مسلمان سعید حضرت بایزید قدس الله سره العزیزك زمان شریفنده بر کافر وار
ایدی اتفاق بر مسلمان سعید اکا دیدی (مثنوی) که چه باشد کر تو اسلام آوری * تا بیابی صد نجات وسروری
نه اولورا کر سن اسلام کتوره سن نیجه نجات وسرورلك بوله سن وآخرت دولتنه واصل اوله سن (مثنوی) کفت این ایمان
اکر هست ای مرید * آنکه دارد شیخ عالم بایزید * کافر ایتدی ای مرید بو ایمان دیدیکك اکر اول ایسه اول که عالمك شیخی
بایزید طوتر یعنی سنك دیدیکك ایمان شیخ عالم اولان بایزید حضرتلرینك طوتدیغی ایمان اولدیسه (مثنوی) من ندارم
طاقت آن تاب آن * کان فزون آمد ز کوششهای جان * بن آنك اول شعله سنه اول طاقتی طوتمزم زیرا اول دل وجانك

کوششلرندن زیاده کلدی یعنی حضرت بایزیدك شعلهٔ ایمانی جانلرك مجاهده سندن افزوندر بنم اول مرتبه مؤمن
اولمقلغه طاقتم یوقدر دیدی (مثنوی) کرچه در ایمان ودین ناموقنم * لیك در ایمان اوبس مؤمنم * اکرچه ایمان ودین
امرنده ناموقنم لیکن آنك ایماننده زیاده مؤمنم یعنی چوق ایمانم واردر وبن آنك ایمانی جانمه منت بیلورم دیدی
(مثنوی) دارم ایمان کان زجمله برترست * بس لطیف وبافروغ وبافرست * بن ایمان طوترمکه اول ایمان جمله دن برتردر
زیاده لطیف وبافروغ وبافردرکه آنك ایمانك ضیاسی ورونقی عالمی طوتمشدر (مثنوی) مؤمن ایمان اویم در نهان
کرچه مهرم هست محکم بردهان * نهانده آنك ایمانك مؤمنی یم اکرچه ظاهرا دهانم اوزره محکم مهر واردر یعنی
اکرچه بنم دهانم اوزره محکم مهر وار ایسه وظاهرا شهادت کلمه سنی کتورمزسم بن مؤمنم دیمزسم ده بن باطنا اول بایزیدك
ایماننه مؤمن وموقنم وآنك ایمانی کبی ایمانه هر وجهله بنم اقرارم واردر (مثنوی) باز خود ایمان کرایمان شماست *
نه بدان میلستم ونه مشتهاست * کیرو ایمان خود اکر سزك ایمانکز ایسه نه بنم اکا میلم ونه اشتهام واردر (مثنوی)
آنکه صد میلش سوی ایمان بود * چون شما را دید زان فاتر شود * اول کسه نککه ایمان طرفنه یوز میلی واردر چونکم
سزی کوردی اول ایمانه میلدن فاتر اولور یعنی سزك بو ایمانکزك ضعفنی کوردکده واحوالکزی مشاهده قیلدقده
اول ایمان واسلامدن اوصانوب فارغ اولور (مثنوی) زانکه نامی بیند ومعنیش نی * چون بیابانرا مفازه کفتنی *
عشق اوز اورد ایمان بفسرد * چون بایمان شما او بنکرد) زیرا که ایمانه مائل اولان کسه بر نام کورر آنك معناسنی کورمز
بیابانه مثلا مفازه دیمکلك کبی آنك عشقی ایمان کتورمکدن سست اولور چونکه اوسزك ایمانکزه نظر ایلیه یعنی اول
کسه نك که ایمان کتورمك جانبنه یوز کونه میل ومحبتی اوله چونکم سزك بو عصیان وقباحتلر یکزی کوره وبو ظلم
وفسادیکزه نظر ایرکوره اول کسه ایمان واسلامه کلمکدن نفرت ایلر زیرا که اول ایمانه مائل اولان کسه ایمانك سزده
انجق براسمی ورسمی کورروایمانك معناسنه ومؤمن اولنلرك اوصافنی واخلاقنی وحسن حالنی سزده کورمز مثلا
سزه مؤمن دیمك مهلکه اولان بیابانه مفازه دیمکلك کبی اولور که برشیئی ضدیله تسمیه ایدرلر مثلا بریه وبیابان محل
هلاك اولمش ایکن اکا محل فوز ونجات دیو ضدیله تسمیه ایلدیلر سزده دخی علامت ایماندن براثر یوق ایکن مؤمن
دیمشلر پس سزك وجود یکزده ایمانك انجق برنامی واردر اول ایمانك معناسنی ایمانه میل ایدنلر سزده کورمزلر انکیچون
آنلرك عشقی ایمان کتورمکدن منجمد اولور چونکم سزك ایمانکزه اول کسه نظر قیله ایمانه کلمکدن نفرت قیلور نته کم
مؤذنك زشت اولان آوازندن بر کافرك دختری ایمانه کلمکه مائل ایکن نفرت ایلدی (حکایت آن مؤذن زشت
آواز که در کافرستان بانك نماز داد ومردی کافر اورا هدیه داد (م ی) یك مؤذن داشت بس آواز بد * درمیان کافرستان
بانك زد * بر مؤذن زیاده قبیح آواز طوتردی اول مؤذن کافرستان ایچنده اذان اوقوردی (مثنوی) چند کفتندش
مکو بانك نماز * که شود جنك وعداوتها دراز * خلق اکا نیجه کره دیدیلر کافرستانده اذان اوقومه زیرا کفارله
مابینمزده جنك وعداوتلر در از وبسیار اولور (مثنوی) او ستیزه کرد پس بی احتراز * کفت در کافرستان بانك دراز *
اول مؤذن زشت آواز بی احترازه زیاده لج وعناد ایلدی کافرستانده بانك نماز دیدی (مثنوی) خلق خائف شد ز فتنهٔ
عامهٔ * خود بیامد کافری با جامهٔ * خلق فتنهٔ عامه دن خائف اولدی یعنی اول کافرلر شهرنده اولان مؤمنلر طائفه سی
کافرلرك عموم اوزره غلبه وغلو ایلمسندن خوف وحذر ایلدیلر اول حالده خود بر کافر بر جامه ایله کلدی (مثنوی)
شمع وحلوا با چنان جامهٔ لطیف * هدیه آورد و بیامد چون الیف * اول کافر شمع وحلوا اویله بر لطیف جامه ایله هدیه
وارمغان کتوردی دخی الیف ومونس کبی کلدی (مثنوی) پرس پرسان کین مؤذن کو کجاست * که صلا وبانك او
راحت فزاست * صوره صوره بویله دیوکه بو اذان اوقیان مؤذن قنده درکه انك صداسی راحت زیاده ایدیجیدر (م ی)
هین چه راحت بود زان آواز زشت * کفت کاوازش فتاد اندر کنشت * مسلمانلر آکا دیدیلر هی اکاه اول بو زشت اولان
آوازدن نه راحت اولدی او هدیه ایله کلان کافر دیدی اول مؤذنك که آوازی کلیسا ایچره دوشدی (مثنوی) دختری
دارم لطیف وبس سنی * آرزومی بود اورا مؤمنی * بن برلطیف وزیاده سنی وعالی قیز طوترم اول قیزه مؤمنلك آرزوسی
وار ایدی (مثنوی) هیچ این سودا نمی رفت از سرش * پندها میداد چندین کافرش) بو سودا هیچ انك باشندن کتمز ایدی
بوقدر کافر اول دختره پندلر ونصیحتلر ویردیلر (م ی) در دل او مهر ایمان رسته بود * همچو مجمر بود این غم من چو عود
آنك قلبنده ایمانك مهر ومحبتی بتمش ایدی مثلا بو غم وغصه بر مجمر کبی ایدی بن بو غمك ایچنده عود کبی ایدم یعنی
عود مجمرده یاندیغی کبی بن دخی بو غم آتشنده یانار ایدم دیدی (مثنوی) در عذاب ودرد واشکنجه بدم * که بجنبد سلسله او
دمبدم * عذابده ودرد واشکنجه ده ایدم که انك سلسله سی دمبدم حرکت ایلردی یعنی هر دمکه آنك ایمان واسلام
جانبنه اولان سلسلهٔ میل ومحبتی حرکت قیلیدی بن عذابده ودرد واشکنجه ده اولوردم دیدی (مثنوی) هیچ چاره

می ندانستم دران * تافرو خواند این مؤذن آن اذان) اول خصوصده هیچ چاره بیلدم تا بو مؤذن اول اذانی اوقودی وبنم
دخترم انی اشتدی (مثنوی) کفت دختر چیست این مکروه بانك * که بکوشم آمد این دو چار دانك * دختر ایتدی
بو قبیح ومکروه بانك ندرکه بنم قولغمه بود وچار دانك کلدی دو چار ایکی کسه بری بریله طوقنمق معناسنه در
اما بوراده ثقیل کلدی وقبیح کلدی معناسنه استعمال اولنمشدر یعنی اول کافرك دختری اول مؤذنك زشت
اولان آوازنی استماع ایلدکده دیدیکه بو مکروه اولان صدا ندرکه بنم کوشمه بو ثقیل وقبیح کلدی دیدی (مثنوی)
من همه عمر این چنین آواز زشت * هیچ نشنیدم درین دیر وکنشت * بن دوکلی عمرمده بویله زشت آواز هیچ
بو دیر وکنشتده اشتمدم یعنی بو کونه قبیح آواز بو کلیساده بوانه دك کوش ایتمدم دیدی (مثنوی) خواهرش کفتا که
این بانك اذان * هست اعلام وشعار مؤمنان * انك قیز قرنداشی اکا دیدیکه بو اذان صداسی مؤمنلرك شعاری
واعلامیدر یعنی بو صوتله اذان اوقومق مؤمنلرك نماز ایچون خلقه علامتی وبیلدرمسیدر (مثنوی)
باورش نامد بپرسید از دکر * آن دکر هم کفت آری ای پدر * اول ایمانه میل ایلین دختره قیز قرنداشنك بو سوزینه
اعتقاد کلدی اول دخی ایتدی بلی اویله در ای پدر پدردن مراد بونده اول دختر دررا کاپدر دینلمسی الله اعلم آندن
برکسه طوغوب پدر اولمغه لایق اولمسنه تیمن وتفأل طریقی اوزره دینلمش اوله (مثنوی) چون یقین کشتش رخ او
زرد شد * از مسلمانی دل او سرد شد) چونکه اول دختره یقین حاصل اولدی مسلمانلقدن آنك کوکلی
سرد اولدی وبکزی صرار دی (مثنوی) باز رستم من زتشویش وعذاب * دوش خوش خفتم دران بی خوف وخواب
کیرو تشویش وعذابدن قورتلدم دون کیجه بی خوف وخواب خوش یاتدم خواب بونده رؤیا معناسنه اولمق
انسب اولور بعض نسخه ده خوفله خوابك مابیننده واو عاطفه وبعض نسخه ده بی واو اضافتله واقع اولمش بو تقدیر اوزره
رؤیاده اولان خوفسز یاتدم دیمك اولور کان آنك تفکریله یاتدقده بعض قره قوره دوش کوروب خوابدن دخی
خوف اوزره اولمش ایدی چونکم کندینك دختری ایمانه کلمکدن فراغت ایلدی واول کافر آنی کوردکده اول کیجه
قورقولی دوش وخوفسز ویاخود قیاسز وخوفسز خوش یاتدی (مثنوی) راحتم این بود از آواز او * هدیه آوردم
بشکران مرد کو) اول مؤذنك آوازندن بنم راحتم بو اولدی اول واصل اولدیغم راحتك شکرنه هدیه کتوردم اول مرد قنی
بو هم وجهدر اول مؤذنك آوازندن بکا راحت بو اولدی پس آنك شکرانه سنه هدیه بی کتوردم اول مرد قنده
در دیدی (مثنوی) چون بدیدش کفت این هدیه پذیر * که مرا کشتی مجیر ودستکیر) چونکه اول کافر
اول مؤذنی کوردی پس اکا ایتدی بو هدیه بی قبول ایله زیرا بکا مجیر ودستکیر اولدك یعنی بنم الم طوتوب
بنی غمدن خلاص ایلدك (مثنوی) آنچه کردی با من از احسان وبر * بنده تو کشته ام من مستمر) اول نسنه یکه
احساندن وبردن بکا ایلدك لاجرم بن مستمر سنك غلامك اولمشم یعنی چونکم سندن بکا بو خیر ونفع حاصل اولدی
بن سنك بوندن اوتری قولك اولدم دیدی (مثنوی) کر بمال وملك وثروت فردمی * من دهانت را پر از زر کردمی)
اکر بن مال وملك وثروتده فرد اولیدم ای مؤذن بن سنك دهانکی سیم وزردن پر ایلردم (م ی) هست ایمان شما زرق ومجاز
راهزن همچونکه آن بانك نماز * لیك از ایمان شیخ بایزید * چند حسرت در دل وجانم رسید * ای مرید سزلك ایمانکز
زرق ومجازدر راهزندر آنجلین که اول بانك نماز لیکن حضرت شیخ بایزیدك ایمانندن بنم دل وجانمه نیجه نیجه
حسرت ایرشدی یعنی اول اسلامه دعوت اولنان کافر بنه اول داعی اولان مسلمانه دیدیکه سزلك دخی هپ صورتی
مؤمنلر ایمانکز زرق ومجازدر اول بانك نماز نیجه اسلامه کلجك کسه لرك یولنی اوردیغی کبی سزلك دخی ایمانکز نیجه
کسه لرك ایمانه کلمسنه مانع اولور یولنی اورر ولیکن شیخ ابا یزید حضرتلرینك ایمانندن بنم دل وجانمه نیجه حسرت
ایرشدی بن آنك ایمانته هر وجهله حسرت یرم وتحسین وافرین دیرم دیدی (مثنوی) همچو آن زن کو جماع خر بدید)
کفت آوه چیست این فحل فرید * کر جماع اینست بردند این خران * برکس ما میرنند این شوهران) مثلا اوزن کبی که
حمارلك جماعنی کوردی اول زن تحسر ایدوب دیدی ای آوه بو فرید اولان ارکان ندرا کر جماع بوایسه که بو خرلر ایلدیلر
بو شوهرلر بزم فرجمزه نجاست ایلرلر یعنی اول عورت خرلك جماعنی کوروب پسند ایلیوب وآنك ارکان اولمسنی بکنوب
وتحسر قیلوب اشتها ایلدیکی کبی بن دخی حضرت بایزیدك رجولیتنی بکنوردم وآنك ایمانته آرزو واشتها قیلوردم دیدی
واول خرلك جماعنه نسبت سائرلرك کندی خاتونلریله اولان جماعی مجرد تلویث فروج وتنجیس اتخاذ اولدیغی کبی
بعض فسقه وظلمه نك واهل ریا واهل تزویرلك معامله سی دخی اکثر مؤمنلرك نامنه عیب وشین ویرر دیمك اوله (مثنوی
داد جمله داد ایمان بایزید * آفرینها بر چنین شیر فرید * قطره از ایمانش در بحر ار رود * بحر اندر قطره اش غرقه شود) بایزید
حضرتلری ایمانك دادنی جمله ویردی تحسین وافرینلر بو نجلین فرید وبی نظیر شیره فرضی اول حضرتك ایمانندن بر قطره

بحره

بحره اکر کیده بحر آنك قطره سنده غرقه اولور یعنی حضرت بایزید قدس سره ایمانك حقنی جمله ویردی تحسینلر
وآفرینلر بونك کبی بر فرید ارسلانه که حق تعالینك عشقنده وبولنده بویله مردانه لك قیلدی وارلسکلر اظهار ایلدی
آنك ایمانك وسعتی شول مرتبه ده ایدیکه اکر آندن بر قطره قدر ایمان عالم بحرنه کتسه ایدی اکا نسبت قطره اولان
ایماندن بحر محو وغرق اولیدی (مثنوی) همچو زانش ذره در بیشها * اندران ذره شود بیشه فنا * چون خیالی
در دل شه یا سپاه * کرد اندر جنك خصمان را تباه) آتشدن بیشه لرده بر ذره کبی اول ذره ده بیشه محو وفانی اولور شاهك
ویاخود سپاهك کوکلنده اولان بر خیال کبی که جنك وقتنده خصملری تباه ایلدی یعنی حضرت بایزیدك ایمانی
نار تجلیء الهیدن بر ذره کبی ایدی ولیکن عالم بیشه سنك آنك قتنده نه وجودی واردر زیرا بر ذره آتشدن جمله بیشه
فنا اولدیغی کبی بر ذره قدر نار تجلیدن دخی جمله عالم مغلوب ومقهور اولمق قابلدر مثلا بر پادشاهك کوکلنده یاخود
سپاهیلرك کوکلنده اولان خیال کبی که اکرچه ظاهرا خرد وحقیر کورینور جنك وقتنده خصملری تباه ایلر (مثنوی
یك ستاره در محمد رخ نمود * تا فنا شد کوهر کبر وجهود * آنکه ایمان یافت رفت اندر امان * کفرهای باقیان شد دو کمان *
کفر صرف اولین باری نماند * یا مسلمانی ویا بیمی نشاند) حضرت محمد علیه السلامده بر ستاره یوز کوستردی تا کم
اول ستاره دن کبر وجهودك کوهری فانی اولدی اول کسه که ایمان بولدی امن وامانه کتدی باقیلرك کفرلری
دوکمان اولدی اولکیلرك کفر صرفی باری قالمدی یا مسلمانلق ویاخود بر خوف نصب ایلدی یعنی جناب حقه اولان
کمان وایقاندن وتجلیء حضرت یزداندن حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلمك وجود شریفنده بر ستاره
یوز کوستردی حتی اول ستاره نك کمال قوتندن وزیاده نورانیتندن کبر وجهودك اعتقادلری کوهری فانی وحکملری
واجتهادلری زائل اولدی واول کسه لرکه شرف ایمانی بولدیلر واول حضرته تصدیق قیلدیلر آنلر امان مرتبه سنه کتدیلر
وکندیلرینی عذاب الهیدن قورتاردیلر وآنلردن ماعدا باقی قلان کسه لرك کفرلری ایکی کمان مابیننده اولدی وایکی کمان
مابیننده اولدی دیمکدن مراد بو اوله که صرف ایمانه کلان وصدقله مؤمن اولان کسه لردن باقی قلان طائفه یا صورتا
ایمانی قبول ایلیوب باطنا قبول ایلیوب ایکی کمان مابیننده اولدی آنك صحیح مؤمن اولدیغی اولمدیغی تحقیقا کسه نك
معلومی اولمدی دیمك اوله وبعضیسی دخی اکرچه ظاهرا اسلامی قبول ایلمدی ولیکن اول حضرتك دینینك قوتی آنلرك
درونته بر عظیم خوف وضعف قودی پس بعضیسی خراجکزار اولوب محکوم وبعضیسی دخی مغلوب قالدیلر پس
محکوم ومغلوب اولان معلوم حکمنده اولوب آنلرك کفری دخی بین الوجود والعدم ایکی کمان مابیننده اولدی اکر سن
دیرسنکه کفره نك کفری ظاهر وآشکار ادر انلرك کفری نه وجهله ایکی کمان مابیننده اولور جواب اولدرکه حضرت نبی
علیه السلامك عصر شریفندن اول اولان طائفه نك کفر محضی باری قالمدی بلکه حضرت نبی صلی الله علیه وسلمك
دین مبینی یا آنلره مسلمانلق نصب ایلدی ویاخود بر عظیم خوف نصب ایلدی پس خائف اولنلر مغلوب اولدیلر
ومغلوب ایسه معدوم حکمنده در وبحمد الله تعالی اهل اسلام همیشه غالبدر پس غالبك قتنده مغلوبك وجودی
عدم مثابه سنده اولیجق کان کفرك وجودی ایله عدمی ایکی کمان مابیننده اولمش اولور وشارحلر صرف برینه خوف
یازوب کفرك اولکی خوفی باری قالمدی دیمشلردر وکفرك اولکی خوفی قالمدی دیمکله اولکی حکمی واولکی اعتباری
قالمدی ناقص اولدی وضعف بولدی دیو تعبیر ایلمشلردر (مثنوی) این بحیله آب وروغن کرد نیست * این مثلها کفو
ذره نور نیست * ذره نبود جز چیزی منجسم * ذره نبود شارق لا ینقسم * کفتن ذره مرادی دان خفی * محرم دریا
نه این دم کفی * بو سوز حیله ایله آب وروغن ایلمك کبی کدر بو مثللر ذره نورك کفوی دکلدر زیرا ذره بر چیزدن منجسم
اولمقدن غیری دکلدر ذره شارق لا ینقسم دکلدر ذره دیمکلکی بر خفی مراد ایل زیرا سن دریایه محرم وآشنا دکلسن
بودم کفسن یعنی بو سوزکه بز بایزید حضرتلرینك ایمانی بر ذره یه تشبیه ایلدك واکا همچو زانش ذره در بیشها دیدك
بوناسه تفهیمدن اوتری حیله ایله آب وروغن ایلمك کبیدر یعنی مداهنه قیلمق وخلط کلام ایلمك مثابه سنده در وفی الحقیقه
بو مثللر که بر اول شیخك بر ذره نورنك حقنده ضرب ایلدك بر ذره نورنك بو مثللر کفوی ونظیری اولمز زیرا ذره البته
بر شیدن منجسم اولور بر محسوس شیدن غیریدن منجسم اولمز ووجوده کلمز منجسم جمعلنمش معناسنه اولور ذره
آفتاب لا ینقسم اولمز شارق آفتابه دیرلر وفی الحقیقه آفتابك نورنی ذره تعبیر ایلمك صورتده اولان ذره یه تشبیه ایلمك اولمز
بلکه اول حضرتك ایماندن بر ذره عالم بیشه سنه دوشسه ایدی افنا ایلردی دیمکلکی بر مخفی مراد ایل واول مراد مخفی
اولدرکه اکر آنك ایماندن بر ذره وعرفاندن بر قطره بو عالم خلقنك قلوبنه دوشسه ایدی آنلرك قلوبنده کفر وجهالت
وشك وشبهه قالمیوب زائل اولوب وفانی اولیدی دیمك اولور پس سن دریای معنانك محرمی وآشناسی دکلسن بودم کبولك
کبی همان صورتسن مادامکه کف مثابه سنده اولمقدن کذر قلمیه سن ودریای معنایه واصل اولمیه سن ذره دن مراد

نه ایدیکن بیلمزسن وآفتاب معنوی ندرآندن خبردار اولمزسن (م ی) آفتاب نیر ایمان شیخ * کرنماید رخ زشرق جان شیخ
جمله پستی کنج کیرد تا ثری * جمله بالا خلد کیرد اخضری * شیخک ایماننک آفتاب نیری اکر شیخک جانی شرقندن یوز
کوستره جمله پستلک ثرایه وارنجیه دک کنج طوتار جمله بالا خلد اخضری طوتار ثری یدی قات یرک التنه دیرلر خلد
بونده ابد معناسنه اخضر یده یا نسبت ایچون اولمقده جائزدر اخضر بونده تازه لک معناسنه اولور یعنی اول شیخ کاملک
ومرشد فاضلک منور قلوب اولان آفتاب ایمانی اکر اول شیخ کاملک مشرق جانندن یوز کوسترسه وروی زمینه طالع
ولامع اولسیدی جمیع زمین تحت الثرایه دک پستی اولان کنجی طوتیدی وجمیع بالا وافلاک علا تازه لک واطافته منسوب
خلد طوتیدی وابدی وسرمدی لطیف وتازه اولیدی (م ی) اویکی جان دارد از نور منیر * اویکی تن دارد ازخاک حقیر *
ای عجب اینست او یا این بکو * که بماندم اندرین مشکل عمو * کروی اینست ای برادر چیست آن * پرشده ازنور او هفت
آسمان * وروی آنست این بدن ای دوست چیست * ای عجب زین دو کدامینست وکیست) اول شیخ کامل نور منیردن
برجان طوتار اول شیخ برتن طوتار خاک حقیردن ای عجب او شیخ بومیدر یاخود بونی سویله که ای عمو بن بومشکلده قالدم
ای برادر اکر بوایسه اول ندر که اول حضرتک نورندن یدی آسمان پراولمش واکر اول شیخ اول نور منیر ایسه ای دوست
بو بدن ندر ای مرد عاقل اول حضرت عجب بو ایکیدن قنغیسیدر وکیمدر یعنی اول شیخ کامل حق تعالی حضرتلرینک
نور منیرندن برجان یالک طوتار صورتا خاک حقیردن خلق اولنمش بربدن کلنالک طوتار پس عجب بودر که اول شیخ اول نور
یا کیمدر ویاخود بو بدن کلنا کیمدر حد ذاتندن نظر ایلسک ای عمو عاقل اولان بومشکل ایچره متحیر قالور ای برادر شیخ
دید یکک سنک بو بدن ایسه آنک وجودنده اول جان منیر ندر که آنک نوریا کندن هفت آسمان پراولدی وزمین وزمان
طولدی واکر اول شیخ اول جان منیر ایسه بو بدن ای دوست ندر ای عجب شیخ کامل بو ایکیسندن قنغیسیدر وکیمدر
وفی الحقیقه بدن لطیف اولدقده روحه بکزر وروح دخی بدنی تلطیف وتنویر قیلدقده روح مجسد کبی اولور وایکیسی
بری برینه تشابه قیلورنته کم دینلمشدر (بیت) رق الزجاج ورقت الخمر * فتشابها وتشاکل الامر * فکانما خمر ولاقدح
وکانما قدح ولاخمر (حکایت آن زن که کفت شوهر را که کوشت را کربه بخورد شوهرش کربه را بترازو درکشید
کربه نیم من برآمد کفت ای زن کوشت نیم من بود وافزون اکراین کوشتست کربه کو واکراین کربه است کوشت کو)
مثنوی) بود مردی کدخدا اورازنی * سخت طناز وپلید ورهزنی) برکدخدا مرد وار ایدی وآنک برعورتی وار ایدی
اول عورت محکم طناز وپلید وبر رهزن ایدی کدخدا بونده او صاحبی معناسنه در اوصاحبی بر مرد وار ایدی وآنک
طنازه وپلیده کاربرزنی وار ایدی اول ارک رهزنی اولمش وآنک کتوردیکنی اسراف واتلاف قیلمش ایدی نته کم بیوررلر
(مثنوی) هرچه آوردی تلف کردیش زن * مرد مضطر بود اندر تن زدن) هرنه که زوجی خاتونه کتوردی آنی زن
تلف ایلردی مرد ایسه ابسم اولمقده مضطر ایدی تن زدن سکوت قیلمق معناسنه در (مثنوی) بهر مهمان کوشت آورد
آن معیل * سوی خانه بادو صد جهد طویل) اول ذوعیال اولان مرد مهماندن اوتری برکون ات کتوردی خانه سی
جانبنه ایکیوز جهد طویل ایله یعنی نیجه بوز طول ودراز مجاهده ایله برمقدارات تحصیل ایدوب کندی او نه کتوردی
(مثنوی) زن بخوردش باشراب وباکباب * مرد آمد کفت دفع ناصواب) زن اول اتی شراب ایله وکباب ایدی مرد
خانه سنه کلدی ات نیجه اولدی دیو سؤال ایلدکده زن اکا ناصواب دفع دیدی یعنی بی معنی سو یلدی (مثنوی
مرد کفتش کوشت کو مهمان رسید * پیش مهمان لوت می باید کشید) مرد دیدی اتقنی مهمان ایرشدی
مهمانک اوکنه لوت چکمک کرکدر یعنی مهمانه آزدن چوقدن هرنه ایسه برمقدار طعام لازمدر دیدی (مثنوی)
کفت زن این کربه خورد آن کوشت را * کوشت دیکر خرا کر باید ترا) زن ایتدی اول اتی بو کدی یدی غیری ات صاتون
ال اکر سکات کرکسه (مثنوی) کفت ای ایبک ترازو را بیار * کربه را من برکشم اندر عیار) مرد خدمتکارنه خطاب
ایدوب ایتدی ای ایبک ترازویی کتور کربه یی بن عیارده چکه یم یعنی وزنی چکوب مقدارنی بیله یم دیدی (مثنوی)
برکشیدش بود کربه نیم من * پس بکفت آن مرد کای محتال زن) پس اول کدی یی ترازو ایله چکدی کدی یارم بطمان
ایدی پس اول مرد عورته دیدی ای محتاله زن (م ی) کوشت نیم من بود افزون یک ستیر * هست کربه نیم من هم ای ستیر
کوشت یارم بطمان ایدی وبرستیر زیاده کدی دخی یارم بطمان ندر ای ستیر بوستیر مستوره معناسنه در ومصرع اولده
اولان ستیر کسر سینله التی بوچق درهم در اکثر محلده کسر همزه ایله استیر دخی استعمال ایدرلر (مثنوی) این اکر کربست
پس آن کوشت کو * وربود این کوشت کو کربه بجو) بو اکر کدی ایسه پس اول ات قنی واکر بو کوشت ایسه کدی قنی بو قله
وکوستر (مثنوی) بایزید ار این بود آن روح چیست * وروی آن روحست این تصویر کیست * حیرت اندر حیرتست
ای یار من) اینه کار تست هم نی کارمن) بایزید اکر بو تن ایسه اول روح ندر واکر اول بایزید اول روح ایسه بو تصویر کیمدر

حیرت

حیرت اندر حیرتدر ای بنم یارم بومشکلی حل ایتمک نه سنک ایشکدر وهم نه بنم ایشمدر یعنی بو قصه دن مآل ونتیجه
مقال بو اولدیکه بایزید حضرتلری اکر صرف بو جسمدر دیرسک اول روح پاک ندر واکر اول بایزید مجرد اول روحدر دیرسک
بو ظاهرده اولان تصویر کیمدر ای بنم یارم بو مسئله حیرت اندر حیرتدر بونی حل ایلمک نه سنک کارکدر ونه بنم کارمدر
بو مسئله یی حل ایلمک مخاطب اولان کمسه یه سنک کارک دکلدر دیدکلری جائزدر اما نه بنم دخی کارمدر دیدکلری نیجه
جائز اولور دیرسک الهام الهی وکشف ربانی اولمدیغی تقدیر اوزره آنی حل ایلمک بنم دخی کارم دکلدر دیمک اولور اما
بو مسئله غامضه نک ممکن اولدیغی مرتبه حلنه وکشفنه شروع ایلیوب بیوررلر (م ی) هردو او باشد ولیکن ریع زرع) دانه
باشد اصل وآن که پره فرع * حکمت این اضداد را باهم ببست * ای قصاب این کردران با کردنست) هرایکیسی اولدر
ولیکن ریع زرع اصل دانه در واول که پره فرعدر حکمت الهی بو اضدادی بری برینه باغلدی ای قصاب بو کردن
کردران ایله در ریع محصوله درلر که پره پره که تقدیر بندر که صمان چوبی معناسنه در کردران اویلق طرفی دیمکدر
وقصابلرک عادتیدر که قچن برکسه یه اویلق جانبندن برمقدارات وبرسه لر قیونک کردنندن دخی برمقدار قطع ایدوب
ترازویه بیله وضع ایدرلر پس این کردران با کردنست بیوردقلری بری برینه لازمدر بوآنسز اولمز دیمکدن کنایت اولور
وتقدیر کلام وتوضیح مرام بویله دیمک اولور که جسم وروحدن هرایکیسی اول شیخ کامل وانسان فاضل اولور زیرا
انسانیت جسمله روحک اجتماعندن حاصل اولور ولیکن فی المثل زرعک محصولی اصل دانه اولور واول صمان چوبی
فرع اولور کذلک بدن برک کاه کبی فرع وروح دانه کبی اصل واقع اولمشدر برک کاهدن مقصود دانه اولدیغی کبی بدندن دخی
مقصود اخلاق حسنه واعمال صالحه ایله موصوف اولان روح اولور روح ایله جسم اکرچه بری برلرینه ضدلردر که بری
نورانی وعلوی وبری ظلمانی وسفلیدر ولیکن حکمت الهی بو ضدلری بری برینه باغلدی وبدن انسانی چار اضداددن
ترکیب ایلدی ونورانی اولان روحی بو ظلمانی اولان جسده نفخ قیلدی پس روحی جسده ودخی جسدی روحه
تعلق ایلدی پس قصابلر عادتنده کردن کردران ایله اولدیغی واول بونی وبو آنی اقتضا قیلدیغی کبی انسانیت دخی
جسمک بر برده مجتمع اولمسنی اقتضا ایلر (مثنوی) روح بی قالب نداند کار کرد * قالب بی جان فسرده بود وسرد *
قالبت پیدا وآن جانت نهان * راست شد زین هردو اسباب جهان) قالبسز روح کار وعمل ایلمکه قادر اولمز جانسز
قالب ایسه فسرده وسرد اولدی سنک جسدک آشکاره در واول جانک نهاندر بو هرایکیدن جهانک اسباب
ولوازمی راست وحاصل اولدی یعنی جسدسز روح مجرد کار وعمل ایلمکه قادر اولمز پس کار وعمل قیلمدقجه اوصاف حسنه
واعمال صالحه ایله اتصاف قیلمز ومادامکه اوصاف علیه واعمال صالحه ایله موصوف اولمدقجه کمال مرتبه سنی بولمز
پس بو بدن روحک استکمال فضائلنه سبب اولور بدنسز تحصیل کمالات وتکمیل فضائل ایلمکه قادر اولمز وکذلک بدن
دخی جانسز جامد وبارد برشیدر که اصلا آندن برنفع وفائده حاصل اولمز پس سنک قالبک بو عالم شهادتده پیدا وظاهر
وروحک باطن ونهاندر جهانک اسبابی بو ایکیسنک اجتماعندن راست ودرست اولدی الحاصل اکر کار دنیا واکر کار
آخرت بدن ایله روحک بری برلرینه معاونتی سببیله حاصل اولور اکر بو ایکیسندن بریسی اولمسه اسباب جهان
منتظم اولمز وکار آخرت دخی ظهوره کلمزدی (مثنوی) خاک را بر سرزنی سرنشکند * آب را بر سرزنی درنشکند *
کر تو میخواهی که سر را بشکنی * آب را وخاک را برهم زنی * چون شکستی سر رود ابش باصل * خاک سوی خاک آید روز فصل
مثلا خاکی باش اوزره اورسن باشی صیمز وکذلک یالکز آبی هم برباشه اورسن اول باشی صیمز اکرسن استرسک که باشی
صیه سن آبی وخاکی بری برینه اوروب ترکیب ایلرسن وباشه اوررسن اول باشی صیرسن چونکم باشی صیه سن
اول خاکک آبی اصلنه کیدر وخاک دخی خاک جانبنه کاور فصل کونتده بو ابیات شریفه یالکز روحک مفید اولمدیغنه
ویالکز جسمک دخی کار وعمل قیلمدیغنه مثل موقعنده واقع اولمشدر اما بو ایکیسنک اجتماعیله کار ومصلحت حاصل
اولدیغی بو مثلدن فهمه آسان کلمشدر نته کم یالکز طپراغی الکه الوب بر آدمک باشنه اورسک اول طپراق باشی
شکسته قیلمز وکذلک آبی دخی الکه الوب بر آدمک باشنه اورسک اول دخی باشی صیمز قچن سن بر آدمک باشنی خاکله صیق
استسک وبو عملی قیلمغه شروع ونیت ایلسک برمقدار آب ایله خاکی بری برینه اوروب ترکیب وتخمیر ایلرسن وبرمقدار
کاوخ پاره کبی خشک اولدقده آنی اول آدمک باشنه اوررسن واول آب وخاکدن مصنوع اولان کاوخ پاره واسطه سیله
بو فعلی وعملی قیلورسن چونکم اول کاوخ پاره ایله باشی صدک وبو عملی ادا ایلیوب یرینه کتوردکسن اول کاوخ پاره یی
بر یره وضع ایلدک اول خاکک ایچنده اولان آب ونم کندی اصلی ومرکزی جانبنه وخاک دخی کندی اصل ومعدنی طرفنه
یوم فصلده کیدر وروح آب پاک کبیدر ویالکز بدن ایله بر کار اولمز ویالکز روح یا کاه هم بر کار اولمز قچن سن بر فعل وعملی ایشلمک
ایسته سک بو ایکیسنک بر یرده اجتماعیله و بری برینه معاونت ومقارنتیله ایشلرسن چونکم مقصود اولان

کارهر نه ایسه بوایکیسنك بری برینه مقارنت ومعاونتی واسطه سیله ظهوره کله ومقصود حاصل اوله ومراد الهی
اول بدندن هرنه ایسه ظهوره کله پس بوندنصکره آنك روحی کل شیٔ یرجع الی اصله موجبنجه کندی اصلی جانبنه
وکذلك آنك خاکی اولان جسمی دخی بوم فصلده کندی معدن ومرکزی طرفنه رجوع ایلر (مثنوی)
حکمتی که بود حق رازازدواج * کشت حاصل ازنیازواز لجاج * باشد آنکه ازدواجات دکر * لا سمع اذن ولاعین بصر *
کرشنیدی اذن کی ماندی اذن * یا کجا کردی زبان ضبط سخن * شول برحکمت که آب وخاکك ازدواجندن حق
ایچون اولدی نیاز ولجاجدن هرنه ایسه حاصل اولدی اندنصکره غیرازدواجات اولور اول ازدواجات اخرایی برقولق
ایشتمدی وبرکوز کورمدی فرضی اکر اذن اول ازدواجاتی استماع ایدیدی ایچن اذن قالوردی یاخود لسان سوزی ایچن
ضبط ایلردی یعنی انسانك عناصراربعه دن جسمنك ازدواج وامتزاج ایلمسندن ومرکب اولوب موجود اولمسندن
حق تعالینك مقتضای حکمتی اوزره آنك وجودنده عناد ونیازدن هرنه کونه فعل ایسه حاصل اولدقدنصکره
واول کسه نك ترکیبندن نیك وبد نیجه عمل ظهوره کلدکدنصکره اول ازدواج جسمانی فاسد اولوب وانسانك روحی
بدندن مفارقت قیلور پس بدن اولوب خاك اولور اندنصکره حق تعالی حضرتلری اول بدنی تکرار احیا قیلور نورانی
وروحانی انکیچون بغایت لطیف ازدواجلر اولورکه اصلا قولقلردن برقولاق اول ازدواجات لطیفه یی ایشتمدی
وکوزلردن برکوز دخی اول امتزاجات طیبه یی کورمدی کما قال الله تعالی فی الحدیث القدسی (اعددت لعبادی
الصالحین مالا عین رأت ولا اذن سمعت ولا خطر علی قلب بشر) اکر بو اذن جسمانی اول ازدواجات روحانی ونعم نورانینك
کلامنی حقیقت اوزره ایشیدیدی ایچن اذن قالوردی یاخود بولسان صوری اول سوزلری نیجه ضبط قیلوردی بلکه
بوکوش اول کلامی ایشتمك لازم کاسه لسان اولمقدن فانی اولیدی (مثنوی) کر بدیدی برف ویخ خورشیدرا *
ازیخی بردلشتی امیدرا * آب کشتی بی عروق وبی کره * زاب داود هوا کردی زره * پس شدی درمان جان هر درخت *
هر درختی ازقدومش نیك بخت * آن یخ بفسرده درخود مانده * لامساسی بردرختان خوانده) مثلا برف ویخ اکر
آفتابی کوریدی یخلقدن امیدی قالدیریدی اول برف ویخ عروقسز وکرهسز آب اولیدی هوا داودی ایدن زره ایلردی
پس هر درختك جانینه درمان اولوردی هر بر درخت اول آبك قدومندن لطیف ونیك بخت اولوردی اما اول فسرده اولان
یخ کندیلکده قالمش درختلر اوزره برلامساس اوقومشدر یعنی اکر بو قولاق اول کلامی ایشیده وبو زبانی ضبط ایده
وبو کوز اول روحانی ازدواجاتی کوریدی جمله سنك تعینلری فانی اولوب آب حیات کبی صافی اوله لردی مثلا منجمد اولان
برف ویخ اکر خورشیدك حرارتنی کوریدی یخلقدن وبرفلکدن امیدی قالدیروب آب روان اولیدی وبی عروق وبی کره
فسرده لکدن زائل اولوب آب لطیف اولیدی وهوا اول آبدن زرهلر ایدیدی بعض نسخه ده زآب داودی بایله واقع اولمشدر
بوتقدیراوزره یانسبت ایچون اولور وتقدیر کلام زآب هوا زره داودی کردی دیمك اولور واکثر نسخه ده داودی
یاسز واقع اولوب داود هوایه مضاف اولمشدر وداودك هوایه اضافتی مشبه بهك مشبهه اضافتی قبیلندن اولور ومعنی
هوا داودی آبدن زره ایلردی دیمك اولور وتوضیح کلام بویله دیمك اولورکه اکر برف ویخ حرارت شمسی کوریدی اریوب
بی کره وبی عروق صو اولیدی واول صویه هوا طوقندقده اول صو بك اوزرنده زرهلر کبی کرهلر واقع اولیدی حضرت
داود علیه السلام آهنی الیله حلقه لر ایدوب زرهلر پیدا ایلدیکی کبی هوا دخی آبك اوزرنده زرهلر وکرهلر پیدا ایلیدی پس
اول آب هر درختك جانینه درمان اولیدی وحیات وریدی هر بر درخت اول آب لطیفك کلمسندن نیك بخت اولیدی
ونشو ونما بولیدی اما شول کندیلکنده قالمش وطوکمش بوز پاره سی درختلر اوزره بکامس ایلمك دیمکی اوقومشدر
برف ویخدن مراد بونده وجود انسانی واوصاف حیوانیدر وآبدن مراد آب روحانی وزلال عرفانیدر ودرختلردن مراد
نفوس انسانیدر پس تقدیر کلام ونتیجه مرام بویله دیمك اولورکه اکر بو برف ویخ مشابه سنده اولان وجود انسانی
واخلاق حیوانی خورشید حقیقینك حرارت حبیه سنی وپرتو شوقیه سنی کوریدی اول برودت وفسرده لك
طبیعتندن زائل اولیدی وبی عروق وبی کره اولان آب حیات کبی اولیدی ولطافت وصفا بولیدی وهوای الهی انك
آب روحندن نیجه موجلر پیدا قلیدی حتی آنك آب روحی وزلال عرفانی انسانك وجود درختلرینك جاننه
درمان اولیدی وهر کسنك شجره وجودی آنده نیکبخت اولیدی وکندی استعدادنه کوره نشو ونما بولیدی اما شول
برکسه نك وجودیکه افسرده اولان یخ کبی منجمد اوله وکندیلکندن قاله وشوق الهی ومحبت ربانینك حرارتندن
بی بهره اوله اول کسه سامری کبی بودنیاده مؤمنلرك اشجار وجودنه لامساس قولنك مفهومنی اوقور اهل ایمان
واصحاب عرفانله الفت وانسیت ایلیوب انلردن نفرت قیلور (مثنوی) ایس یألف لیس یؤلف جسمه * لیس الاّ شح
نفس قسمه) اول یخ مشابه سنده اولان بارد کسه نك جسمی الف والوف اولمزانك نصیبی نفسنك بخلندن غیری اولمز

بو بیت شریف بو حدیث شریفه اشارتدر قال صلی الله علیه وسلم (المؤمن یألف ویؤلف والمنافق لا یألف ولا یؤلف
ولا خیر فی من لا یألف ولا یؤلف) پس منافق سیرت اولان کسه لرك قسمتی وبهره سی نفسلرینی عباد خلقدن نابالك
ایتمکدر اما خیر الناس من ینفع الناس فحواسنجه نفسنی عباد اللهه بذل ایدوب آنلرله مخالطه ایدوب آنلره منفعت رسان
اولان مؤمن عباد اللهك خیرلوسیدر (م ی) نیست ضایع زوشود تازه جکر) ایلك نبود پیك سلطان خضر اول برف ویخ
دخی ضایع دکلدر زیرا آندن جکر تازه ولطیف اولور ولیکن خضر سلطانك ییکی اولمز یعنی اکرچه برف ویخ من وجه
مذموم مدر ولیکن حق تبارك وتعالی آنی دخی عبث خلق ایلمه مشدر بلکه من وجه آنك دخی بعض شیئه نسبتله نفع
وفائده سی اولور مثلا صیف وحرارت تموز زمانندن اولان برف ویخ حرارتلو اولان جکرلری تازه ایلر بو جهتدن آنك
وجودی دخی ضایع وبیهوده اولمز ولیکن خضروات وسبزوات سلطاننك ییکی اولمز خضردن مراد بونده قلب باغنده
حاصل اولان لطافتلر وتازه لکلر اولور وسلطان خضردن مراد حیات قلبیه ومعرفت ربانیه اولور وآنك ییکندن
مراد آثار حسنه واعمال صالحه اولور برف ویخ کداخت اولدقده خضروات سلطانی اولان کلك ییکی اولور وکذلك
برکسه نك دخی برف ویخ کبی اولان بارد صفتلری خورشید حقیقینك حرارت حبیه سیله اریوب آب کبی اولدقده کوکل
باغنده بتن ایمان واسلام سبزه لرینك سلطانی مشابه سنده اولان حیات قلبیه نك خبروبریجیسی اولور وآندن نیجه آثار
حسنه واخلاق طیبه آب حیات کبی ظهوره کلور اما اکر برکسه نك بارد اولان خویلری کداخته اولوب آب حیات کبی
اولمسه حیات قلبیه نك ییکی ومخبری اولمز ولیکن بنه وجودی عبث دخی اولمز بلکه نیجه درونده زیاده حرارتی اولان
کسه لرآنك برودتندن دفع حرارت ایدرلر ومن وجه نفع بولورلر (م ی) ای ایاز استاره تو بس بلند * نیست هر برجی
عبورش را پسند * هر وفارا کی پسندد همتت * هر صفارا کی گزیند صفوتت) سلطان محمود ایازه خطاب ایدوب
ایندی ای ایاز سنك ستاره وطالعك زیاده بلند وعالیدر هر بر برج آنك عبورنه پسند ولایق دکلدر سنك عالی همتك
هر وفایی ایچن قبول ایلر سنك لطافت وصفوتك هر صفایی ایچن اختیار ایلر یعنی ای ایاز مشابه سنده ندیم شاهی ومقرب
الهی اولان محبوب معنوی سنك ستاره وطالعك من حیث المعنی زیاده بلند وعالیدر هر بر برج دل اول سنك علمك
ستاره سنه محل اولمغه لایق دکلدر وسنك نجم معرفتك هر قلبه عبور قیلمغه مناسب دکلدر سنك عالی همتك هر کسك
وفاسنی ایچن قبول ایلر وهر بر صفایی سنك صفوتك ایچن کزیده قیلر الحاصل سن بر مرتبه کمال صفایه واصل اولمشسندرکه
خلقك صفاسی سنك صفوت کامله که نسبت کدر مقوله سی اولدیغیچون آنی مقبول طوتمزسن وسن بر مرتبه وفا
حاصل ایتمشسندرکه سنك کمال وفاکه نسبت ناسك وفاسی جفا منزله سنده درانکیچون آنلرك وفاسی سنك عالی همتك
بسندا یتمز پس ارشاد ایلمك سنك کبی صاحب دولته لایقدر وامر معروف ونهی منکر سو بلمك سنك امثالك اولان
اهل سعادته مناسب ومطابقدر اما سنك عملکدن بهره سی اولمین وسنك سعادتکدن سعادت بولمین کسه لر
ارشاده تصدی ایلسه لر وامر معروف ونهی منکر سویلسه لر لابد جنك وجدالدن خالی اولمزنته کم بو قصه دن معلوم اولور
(حکایت آن امیرکه غلام را کفت که می بیار غلام رفت وسبوی می می آورد در راه زاهدی بود امر معروف کرد زدسنکی
وسبو را بشکست امیر بشنید وقصد کوشمال زاهد کرد واین قصه در عهد دین عیسی بود علیه السلام که هنوز می
حرام نشده بود ولیکن زاهد تقززی کرد واز تنعم منع می کرد) بو سرخ شریف اول امیرك حکایه سیدرکه کندینك غلامنه
شراب کتوردیدی پس غلام کتدی وشراب دستیسنی میخانه یه کتوردی وشرابله طولدردی وامیرك مجلسنه
متوجه اولدی اتفاقا یولده بر زاهد وارایدی امر معروف ایلردی برطاش اوردی ودستی یی صدی امیر بونی ایشتدی
زاهده کوشمال قصدنی ایلدی وبو قصه حضرت عیسی علیه السلامك دین وشریعتی زماننده ایدیکه هنوز باده
حرام اولمش ایدی ولیکن زاهد پرهیزکارلك ایلدی وناسی تنعمدن منع ایلدی تقززلغنده کندوبی چکمکه دیرلر بونده
معنی زاهد کندیسنی عیش ونوشدن چکدی وپرهیز ایتدی وخلقی دخی تنعمدن منع ونهی قیلدی دیمك اولور (مثنوی
بود امیری خوش دل ومی باره * کهف هر مخمور وهر بیچاره) بر امیر وارایدی زیاده خوش دل ومی پرست ایدی اول امیر
هر مخمور وهر بیچاره نك کهف وملجائی ایدی باره محب ومخلص معناسنه در کهف مغاره یه دیرلر بونده ملجأ معناسنه در
مثنوی) مشفقی مسکین نوازی عادلی * جوهر زر بخشئی دریادلی) اول امیر بر مشفق زیاده مسکین نواز بر عادل ایدی
بر دریادل بر زر بغشلیجی جوهر ایدی (مثنوی) شاه مردان وامیر المؤمنین * راه بان وراز دان ودوربین) مردلرك
شاهی ومؤمنلرك امیری ایدی یولجی وراز بیلیجی وایراق کوریجی ایدی راهبان زیاده یول صاحبی کسه دیمك اولور (م ی
دور عیسی بود وایام مسیح * خلق دلدار وکم آزار وملیح) حضرت عیسی علیه السلامك دوری ومسیحك ایامی ایدی
اول امیر خلقه دلدار وکم آزار وملیح برکسه ایدی (مثنوی) آمدش مهمان بناکاهان شبی * هم امیری جنس او

خوش مذهبی) اول امیره بر کیجه وقتلرد کل ایکن مهمان کلدی آنک جنسی بر خوش مذهب هم برامیرایدی یعنی
کندی کبی بر خوش مذهب آنک جنسی هم برامیر بر کیجه نا کاه کلوب اول می باره اولان امیره مهمان اولدی (م ی)
باده می بایستشان درنظم حال * باده بود آن وقت مأذون وحلال) نظم حال خصوصنده آنلره باده کرک اولدی یعنی
انتظام احوال ونشاط باله سبب اولسون ایچون بونلره باده ایچمک لازم کلدی باده اول وقت مأذون وحلال ایدی
(مثنوی) باده شان کم بود کفتا ای غلام * رو سبو پر کن بما آور مدام) آنلرک باده سی کم ایدی وامیر غلامنه دیدی ای غلام
یوری دستی یی طولدر بزه مدام کتور مدام بونده باده معناسنه در یعنی وارسبو یی طولدور بزه بادهٔ کلفام کتور دیدی
(مثنوی) از فلان راهب که دارد خمر خاص * تا زخاص وعام یابد جان خلاص) امیر غلامنه ایتدی شرابی فلان
راهبدن کتور زیرا اول خمر خاص طوترتا کم خاص وعام قیدندن جان خلاص بوله بونده نکته بودر که اول دینده
راهب اولان وعزلت وخلوت اختیار قیلان کسه نک شرابندن نوش ایدرلر ایمش عوام وخواص قیدندن خلاص اولمق
ایچون بودینده دخی عبادت حق کزیده قیلان و تارک دنیا اولان عاشقلرک قلبی کوبنده اولان شراب محبتی عوام
وخواص قیدندن خلاص اولمق ایچون نوش ایلمک لازم کلور (مثنوی) جرعهٔ زان جام راهب آن کند * که هزاران جره
وخمدان کند) اندران می مایهٔ پنهانیست * آنچنان کاندر عبا سلطانیست) راهبک اول جامندن برجرعه آنی ایلرکه
هزاران دستی وخمدان ایلر اول میده برپنهانی مایه واردر انچلین که عبا ایچره سلطانلق واردر جره دستی یه دیرلر خمدان خمر
محلی دیمکدر بونده خمرلرک کثرتندن کنایه در راهب دین عیساده خلقدن عزلت ایدوب عبادت حقه مشغول اولان
کسه یه دیرلر بو کلمات اکرچه دین عیساده اولان راهبه وامیره کوره دینلمشدر اما بوندن مقصود دین محمدیده خلقدن
منقطع اولان وترک دنیا قیلان عاشق وصادقلر اولور وآنلرک جام قلبنده موضوع اولان می محبتک برجرعه سی هزاران
سبو وخمرمیلرله طولسه و برکسه بوجرعه سی نوش قیلسه اول جرعه قدر مستلک ویرمز واول بادهٔ محبتک نشئه سنه
وصفاسنه ایرکوره مز زیرا انلرک جام قلبنده موضوع اولان بادهٔ محبتده برپنهانی مایه واردر که اول دنیا شرابلرنده یوقدر
نته کم عبا ایچنده سلطانلق واردر که اول سلطانلق دنیانک البسهٔ نفیسه سنده وخلع ونعیمه سنده یوقدر (مثنوی)
توبدلق پاره پاره کم نکر * که سیه کردند از بیرون زر * از برای چشم بدمردود شد * وز برون آن لعل دود آلود شد)
سن اوعبا پوش اولان سلطانلرک پاره پاره اولان دلقنه باقمه زیرا انلر التونی طشره دن سیاه ایلدیلر اهل دل
چشم بددن اوتری مردود اولدی وطشره دن اول لعل دود آلود اولدی یعنی سن تحت الاطمار اختفا ایلین ملوکک ظاهر
بدنلرنده اولان پاره پاره دلقلره نظر ایلمه زیرا انلر معناده التون کبیدر طشره دن کندیلرینک وجودلری التونی
سارقلردن وخاینلردن صیانت ایچون سیاه ایلدیلر نته کم بر التونک طشره سنی سیاه ایدرلر تا کم هر کس انک زر ایدیکن
بیلمیه واکا طمع قیلمیه وفی المثل برلعل پاکی بدکوزلرک مردودی اولمقدن اوتری کرد دود خانه الوده ایدرلر تا کم چشم بدا کا
دکمیه پس ملامتیه طائفه سی خیرلرین اظهار وشرلرین اضمار ایلیوب اسقاط جاه ومنزلت ایچون کندیلرنی صورتا خوار
وحقیر طوترلر واهل شر هیئتنده کوسترلر (مثنوی) کنج وگوهر کی میان خانه است * کنجها پیوسته در ویرانه است
کنج آدم چون بویران شد دفین * کشت طینش چشم بند آن لعین * او نظر می کرد در طین سست سست * جان همی
کفتش که طینم سد تست * کنج وگوهر خانه لرک ایچن اورتاسنده در کنجلر پیوسته ویرانه لرده در حضرت آدم علیه
السلامک کنجی چوق ویرانه ده مدفون اولدی اول آدمک طینی اولعینک چشم بندی اولدی اول لعین طینه سست
سست نظر ایلدی لیکن اول حضرتک جانی دیردی که بنم طینم سنک چشمکه سددر یعنی اکثر اهل دین واصحاب یقین
عیون ناسدن کندیلرینی ستر ایلمک ایچون صورت ظاهره لرنی ویران وخراب ایلمشلر درونلرنده اولان خزینهٔ اسراری
وکنجینهٔ انواری نااهل اولان طائفه دن بو اسلوب ایله حفظ وحمایت ایلیه لر زیرا کنج وگوهر عادتدر که خانه لر اورتاسنده
آشکار اولمز متصل کنجلر ویرانه لرده قونمش واکثر نامعلوم اولان محللرده وضع اولمشدر نته کم آدم علیه السلام
حضرتلرینک خزینهٔ جانی وکنجینهٔ جنانی جسد ویرانه سنده چونکم مدفون اولدی اول حضرتک طین پاکی وجسم
کلناکی اول ملعونک کوزینه بند وحجاب اولدی اول ابلیس حضرت آدم علیه السلامک طیندن مخلوق اولان
جسدنه سست سست نظر ایلدی اما حضرت آدم علیه السلامک جان شریفی وجنان لطیفی لسان اشارتله
اکا دیدیکه بنم طیندن ترکیب اولنان جسدم سنک کوزیکه سددر پرده در سن بنم درونمده اولان خزینهٔ انواره
وکنجینهٔ علوم واسراره نظر ایلیه کورنا حقیقت کاره واقف وعارف اوله سن بوندن مقصود هر صاحب دل اولان
عارف وکاملک روحی شیطان سیرت اولان وصورته نظر قیلان نادانلره بویله دیرلر (مثنوی) دوسبو بستد غلام
وخوش دوید * در زمان در دیر رهبانان رسید * زر بداد وبادهٔ چون زر خرید * سنک داد ودر عوض گوهر خرید *

بادهٔ که بر سر شاهان جهد * تاج زر بر تارک ساقی نهد) غلام امیرک امر وفرمانیله باده کتورمک ایچون ایکی دستی الدی
وخوش یلدی فی الحال راهبلر دیرینه ایرشدی پس راهبلره زر ویردی وزر خالص کبی شراب صاتون الدی مثلا سنک
ویردی عوض ومقابله ده کوهر صاتون الدی بر باده یی که پادشاهلرک باشنه صیچرایه پادشاه ساقیسنک باشی اوزره التون
تاج قور بونده امیردن مراد روح وغلامدن مراد نفس وایکی سبودن مراد عقل وقلب وراهبلردن مراد دین محمدیده اولان
ریاضت ومجاهده صاحبلرید ر ومیدن مراد محبت الهی وشوق ربانیدر پس توضیح معنی بویله دیمک اولور که نته کم اول غلام
امیرک فرمانیله ایکی سبو الوب میخانه جانبنه خوش یلدیکی کبی دین محمدیده اولان شاربان رحیق تحقیق ومیخواران
بادهٔ توفیقک دخی غلام نفسی عقل وقلب سبولری مجاهد فی سبیل الله اولان عاشقلرک ساکن اولدقلری مرتبه لرده
کتورر وسیم وزری هر نه وار ایسه آنلره ویرر وزر احمر کبی اولان بادهٔ حمرایی ومی پر صفایی الور وقلب وعقلنی شراب
محبتله بر قیلور سنک مثابه سنده اولان سیم وزری آنلره ویرر وآنلردن کوهر روحانی وبادهٔ جانی اشترا قیلور شول بر باده یی
صاتون آلور که اکر شاهان جهان اولان کسه لرک باشنه صیچرایسه آنک ساقیسنک باشی اوزره آلتون تاجلر قور وآنی
جواهر وزواهره مستغرق قیلوردی (مثنوی) فتنها وشوقها انکیخته * بندکان وخسروان آمیخته * استخوانها
رفته جمله جان شده * تخت وتخته آن زمان یکسان شده) اول بادهٔ صفا بخش فتنه لر وشوقلر قوپرمشدر اول باده نک
حالت وصفاسندن مست اولوب بنده لر وخسرولر قارشمشدر استخوانلر کیتمشلر اول بادهٔ حیاتبخش سببیله جان اولمشلر در
اول زمان تخت وتخته یکسان اولمشدر یعنی سالکک غلام نفسی عاشقان الهینک ساکن اولدقلری میخانه جانبنه
متوجه اولدقده وقلب وعقلی سبولرنی آنلرک نوش ایلدیکی میدن پر قیلدقده وآنک روحی اول میدن طاعم اولدقده آنک
درونندن نیجه فتنه لر وشوقلر قوپار حتی بر مرتبه مست اولور ویکرنکلک مرتبه سنی بولور که بنده لر وخسرولر قارشمش
ویکرنک اولمش وبی ذوق اولان جسد استخوانلری آنک واصل اولدیغی مرتبه یه کتمش جمله جان اولمش واول مرتبه ده
پادشاهلرک تختی ودرویشلرک تخته سی یکسان اولمش کورر واعلانک وادنانک قیدندن کندیسنی قورتروب یکرنکلک
مرتبه سنه واستغراق عالمنه واصل اولور (مثنوی) وقت هشیاری چو آب وروغنند * وقت مستی همچو جان اندر تنند
چون هریسه کشته انجا فرق نیست * نیست فرقی کاندر انجا غرق نیست) هشیارلق وقتی بونلر آب وروغن کبیدرلر
اما مستلک وقتی تنده کی جان کبیدرلر هریسه کبی مختلط ومتحد اولمش انده هرکز فرق یوقدر برفرق یوقدر اول کمسه
ایچون که انده غرق دکلدر یعنی خلق هشیارلق وقتنده آب وروغن کبی بری برلریله ضدلردر ولیکن شراب
عشقله مست اولدقلری حینده بر تنده جان کبی متحدلردر مستلک حالنده هریسه کبی ممتزج ومتحد اولوب انده فرق یوقدر
وبو معنایی شول کمسه ایچون فرق وتمیز ایلمک یوقدر که اول مرتبه ده مست ومستغرق اولمیه بو معنای توحید واتحادی
اول مرتبه ده غرق اولمین فرق ایلمز (مثنوی) این چنین باده همی برد آن غلام * سوی قصر آن امیر نیک نام) الحاصل
اول غلام بونک کبی باده ایلتدی اول نیک نام اولان امیرک قصری جانبنه (مثنوی) پیش آمد زاهد شوریدهٔ *
خشک مغزی در بلا پیچیدهٔ) اتفاق اول غلامک اوکنه بر شوریده زاهد کلدی یعنی سی یابس بلایه طولاشمش یعنی اول
امیرک غلامنک اوکنه درونی قینامش وبولاشمش ریاضت کش بر زاهد کلدی که انک مغز ودماغی سودادن یابس
وریاضتدن وجودی بلایه طوتمش ومنقبض اولمشدی (م ی) تن ز آتشهای دل بکداخته * خانه از غیر خدا پرداخته
تنی درون جانده اولان درد ومحنت آتشلرندن اریمشدر خانهٔ قلبی خدادن غیریدن بوشالمش ودوزلمشدی وپاکیزه
اولمشدی (م ی) کوشمال محنت بی زینهار * داغها بر داغها چندین هزار) بی زینهار وناچار اولان محنتک کوشمالندن
درونده نیجه بیک داغلر داغلر اوزره (م ی) دیده هر ساعت دلش در اجتهاد * روز وشب چفسیده او بر اجتهاد) اول زاهد
هردم کوکلنی اجتهادده کوردی زیرا روز وشب اول زاهد اجتهاد ایلمکه یاپشمشدی (م ی) سال ومه در خون وخاک
آمیخته صبر وحلمش نیم شب بکریخته) اول زاهد سال وماه خاک وخونده قارشمش اول غلامی نیم شب کورد کده
انک صبر وحلمی قاچمش یعنی بر مرتبه ریاضتکش ایدیکه شهور واعوامده خاک زمینله وجکر قانیله مخلوط اولمشدی
نصف اللیلده اول غلامی کوردکده انک صبر وحلمی قاچدی (مثنوی) کفت زاهد در سبوها چیست آن * کفت باده
کفت آن کیست آن) زاهد اول غلامه ایتدی اول دستیلرده کی ندر غلام ایتدی باده در زاهد ایتدی اول کیمکدر (مثنوی
کفت آن آن فلان میر اجل * کفت طالب را چنین باشد عمل) غلام ایتدی فلان امیرکدر که اول بین الناس اجل واعظم
برامیر در زاهد ایتدی طالب حق اولانک عملی بویله می اولور (مثنوی) طالب یزدان وانکه عیش ونوش * بادهٔ شیطان
وانکه نیم هوش) طالب یزدان اولمق وآندنصکره عیش ونوش قیلمق بو ایکیسی بر یرده ساکن اولمز وطالب حق اولان
عاشق عیش وتنعمده اشتغال قیلمز کما قال ابن الفارض رضی الله عنه (بیت) واین الصفا هیهات من عیش عاشق) وجنة

عدن بالمكاره حفت) بادهٔ شیطان واند نصکره نیم هوش بوایکیسی بر یره جمع اولدقده دیانت قالمز وصلاح اولمز بلکه نیجه فساده مؤدی اولور حضرت عیسی علیه السلام دیننده خمرك مباح اولمسی شول شرطله ایدیکه عقل زائل اولمیه وانی شارب اولنی فساده مائل قیلمیه اکثر کامل العقل اولان کمسه لر عباده قوت بولمقدن اوتری کفایت مقداری نوش ایدرلردی وضعیف العقل اولنلری افراطله نوش ایلمکدن وعیشه وتنعمه مشغول اولمقدن نهی قیلرلردی زاهد دخی کندینك دیننك حکمنی اجرا ایلمکدن اوتری اول امیرك غلامنه بویله دیوب آنی بادهٔ شیطاندر دیو نهی قیلدی (مثنوی) هوش تو بی می چنین پژمرده است * هوشها باید بران هوش تو بست * تا چه باشد هوش تو هنگام سکر * ای چو مرغی کشته صید دام سکر) سنك عقل وهوشك شرابسز بویله صولمشدر پس سنك اول هوشك اوزره هوشلر باغلو کرکدر سکر ومستلك زمانده عجب سنك هوشك نه اولور ای سکر دامنه برقوش کبی صید اولمش کمسه یعنی ای ضعیف العقل وقلیل المعرفة اولان کمسه بادهٔ شیطانی اولمدین وام الخبائثی نوش قیلمدین سنك هوشك بونك کبی ضعیف وپژمرده در حالا کرکدر که اکا نیجه عقللر وادراکلر باغلیه سن ونیجه عملر وعرفانلر تحصیل ایلیه سن چونکم سنك عقلك بویله ضعیف وفهمك بونك کبی قلیلدر تاکم سکر وقتنده سنك هوشك نیجه اولور ای مستلك دامنه برضعیف قوش کبی شکار اولمش نادان مست ومسکور اولدقده سندن نه قباحتلر ظهوره کلور لازم کلدیکه اول خباثت وقباحته سبب اولان خمری نوش ایتمیه سن وعقل شریفکی ناقص قیلمیه سن بلکه آنی زیاده ایلین شیلرله معتاد اوله سن تا احمق ونادان اولمقدن نجات بوله سن (حکایت ضیاء دلق که سخت درازقد بود وبرادرش شیخ اسلام تاج بلخ بغایت کوتاه بالا بود واین شیخ اسلام از برادرش ضیا ننك داشتی ضیا درآمد بدرس او وهمه صدور بلخ حاضر بدرس او ضیا خدمت کرد وبکذشت شیخ اسلام اورا نیم قیامی کرد سرسری کفت آری سخت درازی پارهٔ دردزد) بو سرخ شریف ضیای دلقك حکایتیدر که قتی اوزون بویلو ایدی وآنك برادری شیخ اسلام که تاج بلخدر بغایت کوته قد وقصیر القامه ایدی وبو شیخ اسلام کندینك برادری ضیادن ننك وعار طوتاردی ضیا برکون آنك درس ومجلسنه کلدی حال بوکه بلخك صدور وفضلاسی آنك درسنه حاضر ایدیلر چونکم ضیا آنك درس ومجلسنه کلدی پس لازم اولان آداب اوزره برخدمت ایلدی رکجدی شیخ اسلام اول ضیایه سرسری نیم قیام ایلدی یعنی سستلك وفتور ایله برجزوی قیام ایلیوب فوری ینه اوتوردی ضیا چونکم کندی برادری شیخ اسلامك بوکونه حرکتنی کوردکده برسبیل مزاح اکادیدی بلی قتی اوزون سن بویکدن برپاره اوغورله (مثنوی) آن ضیای دلق خوش الهام بود * دادر آن تاج شیخ اسلام بود * تاج شیخ اسلام دار الملك بلخ * بود کوته قد وکوچك همچو فرخ) اول ضیای دلق خوش الهام ایدی ولطیف طبع وشیرین کلام ایدی اول تاج بلخ دیمکله ملقب اولان شیخ اسلامك برادری بلخ دار الملکنك شیخ اسلامی ومفتیسی اولان تاج بلخ قصه بویلی ایدی وفرخ کبی کوچك ایدی دار الملك پادشاه ساکن اولدیغی شهردر یعنی تاج بلخ دارنك شیخ الاسلامی قوش یاورسی کبی کوچك وقدی دخی کوته ایدی (مثنوی) کرچه فاضل بود وفحل وذوفنون * این ضیا اندر ظرافت بدفزون) اکرچه فاضل وفحل وذوفنون ایدی اما آنك برادری بو ضیا ظرافت وذکاوتده آندن زیاده ایدی فحل ارکك دیوه دیرلر لیکن بونده زیاده قوی عالم دیمکدن کنایه در (مثنوی) او بسی کوته ضیا بی حد دراز * بود شیخ اسلام را صد کبر وناز) اوشیخ الاسلام زیاده کوته قد ایدی لیکن برادری ضیا بیحد دراز ایدی شیخ اسلامك یوز کبر ونازی وار ایدی (مثنوی) زین برادر عار وننکش آمدی * آن ضیا هم واعظی بد باهدی) بو ضیا نام برادرندن شیخ اسلامه عار وننك کلوردی اول ضیا دخی هدی ایله موصوف برلطیف واعظ ایدی (م ی) روز محفل اندر آمد آن ضیا * بارکه پر قاضیان واصفیا) اول ضیا محفل ومجلس کونی شیخ اسلامه کلدی شیخ اسلامك بارکاهی ومجلسی قاضیان واصفیا ایله مملو ایدی (مثنوی) کرد شیخ اسلام از کبر تمام * این برادر را چنین نصف القیام) شیخ اسلام تمام کبرندن ایلدی بو برادرینه بو مجلسده نصف قیام یعنی کبرندن مع الکراهه نیم قیام ایدوب فی الحال ینه اوتوردی (مثنوی) کفت اورا بس درازی بهر مزد * اندکی زان سرو قدت هم بدزد) ضیا چونکم شیخ اسلامدن بوکونه حرکتی کوردی اکادیدی زیاده درازقدسن مزد ثواب ایدن اوتری اول سرو قدکدن برآزجق اوغرله پس قصه دن حصه نه ایدیکنه اشارت بیوررلر (مثنوی) پس ترا خود هوش کو یا عقل کو * تا خوری می ای تو دانش را عدو * روت بس زیباست نیلی هم بکش * ضحکه باشد نیل بر روی حبش) ای مخمور اولان کمسه پس سنك عقلك وباهوشك قنی تاکم می ایچه سن ای سن دانشه عدو مثلا سنك یوزك زیاده خوبدر برنیل دخی چك حبشك یوزینه نیل چکمك ضحکه وسخره اولور سوزلر بو زاهد لساندن مخواره اولان امیرك اکرچه غلامنه خطاباً دینلشدر ولکن امر معروف ایلین کمسه لر لسانندن مطلق میخواره اولان کمسه لره در سکا عقل قنی ویا خود هوش قنی تاکم سن ای علم وعقله دشمن اولان کمسه می ایچه سن

وانی

وآنی ضبط قیله سن وعقل ودانش مرتبه سندن چیقمیوب کندی حالکده اوله سن عقلسز اولان کمسه شراب ایچمك زشت اولان برحبش یوزینه چوید اورمق کیبیدر اکرچه برلطیف یوزه چوید نقطه لر قونسه نوع لطافت ویرسه قابل اولور اما حبشی عربك یوزی اوزره مضحك اولور بو تمثیل شراب دین عیساده حلال اولدیغی اوزره در اما بو دینده برکسنه هرنه مرتبه عالم وعاقل اولسه واصلا آنی خمر مست ولا یعقل قیلمسه ینه شراب ایچمك اکا ایله حرامدر اما دین عیساده مادامکه عقله ضرر ویرمیه وفساد مرتبه سنه ایرکورمیه خمر ایچمك قوت بدندن اوتری مباح اولمشدی وبو دینده دخی برزمان مباح اولوب بعده جمیع مؤمنینه آنك ایچمه سی حرام اولدی وحرام اولدیغنه سبب وتحریمی حقنده اولان نصوص قاطعه دردنجی جلدده بیان سبب فضاحت وبسیارکوبی آن فضول سرخنده * لیك اغلب چون بدند وناپسند) بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر آنده طلب اولنه (مثنوی) در تو نوری کی درآمد ای غوی * تا تو بیهوشی وظلمات جو شوی * سایه در روز ست جستن قاعده * در شب ابری تو سایه جو شده) ای غوی سکا برنور نیجن کلدی تاسن بیهوشلك وظلمات دیلیجی اوله سن مثلا سایه یی روز روشنده دیلمك قاعده در اما سن ابره منسوب اولان کیجه ده سایه جو اولمشسن بیت اولك مصرع ثانیسنده مادامکه سن بیهوشلك وظلمت طالبی اوله سن ای غوی سکا برنور نیجن کلور دیمك دخی جائز اولور اما اولکی معنی انسبدر نوردن مراد نور باطندر که کمال ریاضتله وزیاده کوشش وطاعتله حاصل اولور وبیهوشلکدن مراد غفلت وظلمتدن مراد شهوت وسایه دن مراد تنعم وراحت اولور نیجن اصحاب ریاضت واهل طاعتك باطنلرینه نور الهی غالب اولسه وریاضت وعبادت آنلرك جسملرنی ضعیف ونحیف قیلسه برمقدار بیهوشلك وغفلت طالبی اولورلر وشهوت نفسه میل قیلوب ظلمت طلب قیلورلر روز روشنده سایه طالبی اولان کمسه کبی انسبت اوزره غفلت وشهوت طالبی اولان عزیزلر مذموم دکللردر بلکه مقبول وطلبلری دخی هر وجهله مشروع ومعقولدر بو معنی حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمك کلمینی یاحمیرا کلمینی دیمسی قبیلندن واکل وشرب ایلمسی قبیلندن اولور اما برکسه نك نفسی هنوز بیهوش ایکن ونور باطندن خالی ایکن ظلمت طبیعته وشهوت نفسه مشغول اولمق حرامدر زیرا زیاده تنعم وراحتده در نه کم اول زاهد امیرك غلامنه بو معنالری اعلام ایلیوب دیر ای کمراه وغوی سنك باطنکه طاعت وریاضتدن نیجن برنور قوی کلدی وسنك جسمکی ضعیف ونحیف قیلدیکه تاسن بیهوشلغی وغفلتی طلب قیله سن وظلمت وشهوت نفسه اعتدال مزاج ایلمکدن اوتری مائل اوله سن فی الواقع نهار روشنده وحرارت شمسده سایه طالبی اولمق فائده در ومذموم ومعیوب دکلدر اما سن فی المثل سحابله مظلم اولان شب تاریکده سایه جو اولمشسن بو قاعده عقله مخالفدر ومقبول ومعقول دکلدر پس برکسه شب طبیعتنده ساکن ایکن شهوت طالبی اولمق وعیش وتنعم قیلمق شب تاریکده سایه جو اولان کمسه کبیدر (مثنوی) کر حلال آمد پی قوت عوام * طالبان دوست را آمد حرام * عاشقانرا باده خون دل بود * چشمشان برراه وبرمنزل بود) عوامه قوت اولمقدن اوتری اکر باده حلال کلدیسه لیکن دوستنك طالبلرینه حرام کلدی زیرا عاشقلرك باده سی خون دل اولور آنلرك کوزی راه ومنزل اوزره اولور حضرت عیسی علیه السلام دیننده عوام ناسه قوت وغدا اولمقدن اوتری دائرهٔ عقلدن اخراج ایلمیجك قدر وفساده وغوغایه موصل اولمیجق مرتبه باده ایچمك حلال اولمشدی اما آنلرك دخی راهبلری وحضرت حقك طالبلری آنی ایچمکدن پرهیز ایدوب کندیلره حرام قیلمشلردی پس بو معنایه اول زاهد لساندن اشارت ایدوب بیوررلر اول زاهد اول امیرك غلامنه دیدیکه اکر عوامه قوت وغدا اولمقدن اوتری بو باده حلال کلدیسه ده دوستنك طالبلرینه حرام کلدی خدای تعالینك عاشقلرینه باده خون دل اولور وبونلرك کوزلری همان طریق الهیده ومنزل ربانیده اولور نه بونلر حلال عیش ونوشه ولذت وشهوت نفسه اشتغال قیلورلر پس بو دین محمدیده دخی عوام ناسه حلال اولان نعمت وشهوت متقی ومتورع اولان عاشقلره حرام مثابه سنده اولور وبونلرك مطمح نظری همان راه الهی ومنزل ربانی اولور وقوت وغدالری حق تعالینك محبتی ونور طاعتی اولور (مثنوی) در چنین راه بیابان مخوف * این قلاوز خرد با صد کسوف * خاك در چشم قلاوزان زنی * کاروانرا هالك وکمره کنی * نان جو حقا حرامست وفسوس * نفس را در پیش نه نان سبوس) بو نیجلین مخوف بیابان یولنده بو خرد قلاوزی یوز کسوف ایله در ای غلام سن قلاوزلرك چشمنه خاك اوررسن کاروانی هالك وکمراه ایلرسن حقا اربه اتمکی حرام وفسوسدر نفسك اوکنه کپك اتمکی قو بیابان مخوفدن مراد طریق الهی وبو طریق الهینك قلاوزی عقلدر وخمر عقلی اورتیجی ونورنی ازاله ایدیجیدر انکیچون باده یه خمر دیدیلر پس سن بونك کبی مخوف بیابانده اوله سن بو عقل قلاوزی نیجه یوز کسوفله بی نور اولوب ظلمتده قاله وسن عقل وعلم قلاوزینك یوزینه وکوزینه خاك اوررسن یعنی خاکدن مخلوق اولان غدالری عقل وروحك کوزینه ضرب ایلیه سن مقرر اولورکه کاروان وجودکی وسکا تابع اولان کمسه لری کمراه ایلرسن حقا بودرکه اربه اتمکی نفسه حرام وضرردر زیرا

نفس امارەنك قارنی طویدقجه وراحت بولدقجه طغیان وعصیانی زیاده اولور لازم کلدیکه نفس امارەنك اوکنه کچکدن
اولان اتمك قوتنا کم قوت بولمیه وعصیان وطغیان قیلمیه (مثنوی) دشمن راه خدارا خوار دار) دزدرا منبرمنه بردار دار)
دزدرا تو دست ببریدن پسند * از بریدن عاجزی دستش ببند * کر نبندی دست او دست تو بست) کرتو پایش نشکنی پایت
شکست) راه خدانك دشمنینی خوار وذلیل طوت دزده منبر قومه دارا اوزره طوت دزدك الینی کسمکی بکن آنك الینی
کسمکدن عاجز ایسك آنك الینی باغله اکر سن آنك الینی باغلمز ایسك اول سنك الکی بغلر اکر سن آنك اياغنی صیمه یه سن
اول سنك اياغکی صیر یعنی نفس امارە که راه خدانك دشمنیدر آنی خوار وحقیر طوت واول معناده دزد ورهزندر سن
آنك النته کرسی قومه ورعایت قیلمه بلکه اکا قصاص ایله ومؤاخذه قیل تا کم حرامیلکدن فراغت ایلیه سن حرامی اولان
نفسك هواسی وقواسی اللرنی قطع ایلمکی پسندیده ومقبول ایله اکر آنك هواسی وقواسی اللرینی کسمکلکده عاجز ایسك
باری حبل الله متین ایله آنك هواسی وقواسنی محکم بند ایله تا کم سکا غلبه وتصرف ایلمکه قادر اولمیه اکر سن اول نفسك
هواسی وقواسی اللرنی حبل الله متین ایله باغلمیجق اولورسك اول نفسك سنك عقل وفکرلك اللرنی رسن حرص وشهوتله
بغلر اکر سن اول نفسك مشتها ومبتغاسی اياقلرنی شکست ایلیه سن اول سنك عقل وروحك قدملرنی کسر ایلر سنی
طریق الهیدن کیرو قور ومقصوده واصل اولمقدن مانع اولور پس لازم اولدیکه هرکزا کا رخصت وفرصت ویرمیه سن
(م ی) تو عدورا می دهی ونی شکر) بهرچه کو زهر خند وخاك خورد) زد زغیرت بر سبو سنك وشکست * او سبو انداخت
وازراهد بجست * رفت پیش میر وکفتش باده کو * ماجرارا کفت یك یك پیش او) سن دشمنه باده وینشکر ویررسن
نه دن اوتری بلکه اکادی زهر خند اول وخالی یعنی سن ایسك ای نفس پرور اولان کسه عدو اولان نفسه باده ویررسن
ونی شکر کبی لذیذ طعاملر بد بررسن عدو اولان نفسه آنی ندن اوتری ویررسن اکا سن اجی کول وخالی دی شیرین
وشکر کبی کولمك ونفیس طعاملر یمك نفس امارە یه لایق اولمز زیرا اول شکر خند اولدقجه واکل وشربه اشتغال قیلدقجه
عصیانی وطغیانی زیاده اولور الحاصل اول زاهد کمال غیرتدن غلامك دستنده سنك اوردی وآنی صدی اول غلام
دستی بی اتدی وزاهددن صیچرادی وکندیسنی خلاص ایتدی فی الحال امیرك اوکنه کندی اول دخی اکا باده قنی دیدی
غلام دخی امیرك اوکنده ماجرایی علی ما جری بر بر دیدی وزاهد له کندی ما بیننده نه واقع اولدیسه بالکلیه تعبیر ایلدی
رفتن امیر خشم آلود برای کوشمال زاهد (مثنوی) میر چون آتش شد وبرجست راست * کفت بنما خانه زاهد کجاست
میر چونکم غلامدن ماجرایی اشتدی فی الحال آتش کبی اولدی دخی راست صیچرادی غلامه ایتدی بکا کوستر
اول زاهدك خانه سی قنده در (مثنوی) تا بدین کرز کرانش کوبم سرش * آن سر بی دانش مادر غرش) تا بو کرز کران ایله
آنك باشنی دوکم اول اناسی قحبه نك عقلسز ودانشسز باشنی (مثنوی) او چه داند امر معروف ازسکی *
طالب معروفیست وشهرکی * تا بدین سالوس خودرا جا کند * تا بچیزی خویشتن پیدا کند * کو ندارد خود هنر
الا همان) که تسلس میکند بااین وآن) اول زاهد امر معروف ایلمکی نه بیلور کابلکدن معروف اولمغه ومشهور اولمغه طالبدر
تا بو ریا ایله کندویه یر ایلیه تا بر نسنه ایله کندوی پیدا ایلیه زیرا اول بی عقل خود هنر طوتمز الا همان بونی طورکه
تسلس ایلیه بوکا واکا بو بیتلرا کرچه امیر لسانندن امر معروف ایلین زاهده عتاب وخطاب اولمق طریقی اوزره دینلمشدر
ولیکن اداب تذکیری بیلمین وامر معروف ونهی منکر ایلمك اصولنه آکاه اولمین کسه لره تعریض اولور اول امیر بویله
دیدیکه اول زاهد خشنك امر معروف ونهی منکر ایلمك اصول وآدابنی نه بیلور بلکه اول کابلکندن بو اسلوبله بین
الناس معروف اولمق وشهرت بولمق طالبیدر حتی بوسالوسلکله کندیسنه قلوب ناسده یر ایلیه تا کم برحالت وخصلتله
خلق ما بیننده کندیسنی پیدا وظاهر ایلیه که خالف تعرف دینشلردر وفی الحقیقه بعض وعظا ونصحا امر معروف
ونهی منکر ایلمکدن مرادلری لله وفی الله اولمیوب واصلاح نفوس ناسه دخی نیت قیلمیوب بلکه مراد ومقصودلری
ریا وسمعه ایله وسالوسلمکله قلوب ناسده کندیلره یر ایلمك وبعض کسه لره مخالفت قیلمغله کندی نامنی پیدا وآشکارا
ایلمك اولور وبوندن غیری باطنلرنده هنر طوتمزلر تا کم اول زاهد خشنك دخی هنر طوتمز الا همان اول هنزی طورکه
اول کسه یه وبو کسه یه سالوسلك اظهار ایلیه دیدی (مثنوی) او اکر دیوانه است وفتنه کار * داروی دیوانه باشد کیر کاو
تا که شیطان از سرش بیرون رود * بی لت خربندکان خر چون رود) اول زاهد اکر دیوانه در وفتنه قاربجیدر دیوانه نك
داروسی کیر کاو اولور تا کم شیطان آنك باشندن طشره کیده خربنده لرك لتیسز خر نیجه کیدر کیر کاودن مقصود
قرباج وقامجیدر یعنی امیر خشم آلود کندیسنه دیدیکه اول زاهد اکر فرض ایده لم دیوانه وسفیه ایسه وفتنه قاربجی
وغوغا قوباریجی مجنون ایسه دیوانه ومجنونك علاجی قامچی وقرباج اولور دیوانه اولانلره برقاج قرباج اورمق
لازم کلور تا کم شیطان آنك باشندن طشره کیده بوسقر دکه خر بنده لرك کوتکی اولمینجه خر بوله همواره مؤدب کتمز

لازم کلدیکه خر سیرت اولنلره کوتك اوره سن تا بوله طوغری کیده ودیوانه اولنلری قرباجله دوکه سن تا کم سفاهت
ودیوانه لکی ترك ایده (مثنوی) میر بیرون جست ودبوسی بدست * نیم شب آمد بزاهد نیم مست) الحاصل
میرخانه سندن طشره صیچرادی النده دبوس نیم شب یعنی نصف اللیلده نیم مست زاهده کلدی (م ی) خواست کشتن
مرد زاهد را ازخشم * مرد زاهد کشت پنهان زیر پشم) خشم وغضبندن میر مرد زاهدی قتل ایتمك استدی
مرد زاهد دخی امیرك بو قصدنی بیلوب یوکی التنده پنهان اولدی (مثنوی) مرد زاهد می شنید از میر آن * زیر پشم
آن رسن تابان نهان * اول مرد زاهد امیردن خشم آلود اولان کلامی ایشتدی اول رسنتابلرك یوکی التنده نهان ایکن
یعنی انك خانه سنده ایپ بوکیجی کسه لرك وافر یشمی وار ایدی زاهد آنك التنه کیرلندی ومختفی اولدی وامیرك غوغاسنی
وخشم آلود اولان کلماتنی استماع ایلردی (مثنوی) کفت در رو کفتن زشتی مرد * آینه تاندکه رورا سخت کرد
روی باید آینه وار آهنین * تات کوید روی زشت خود ببین) اول زاهد زیر پشمده کندیسنه دیدی مردك زشتلکنی
یوزینه قرشو سویلمکه آینه قادر اولور زیرا یوزنی قتی بك ایلدی آهنین آینه کبی سخت ومصفی یوز کرك تا که سکا کندی
زشت وقبیح یوزکی کوردیه یعنی اول چونکم بو حالت مکروهه یی کوردی وبو شدت وغلظته نظر ایرکوردی زیر پشمده
انصاف ایدوب کندی کندیسنه بویله دیدیکه قبیح مردك قباحت وخباثتنی سویلمکه اینه کبی مصفی اولان وزنك
وجود مجازیدن کندیسنی پاك ومجلا قیلان کسه لر قادر اولورکه کندی یوزنی واوزنی سخت ومحکم ایلیه وفی الحقیقه
کلام حق سویلمکه وتبلیغ احکام الهی ایلمکه دمور دن اولان آینه کبی بر محکم یوز کرکدر تا کم ای منبع قهر وغضب
سکا دیه اشته زشت وقبیح اولان یوزکی کورمادمکه امر معروف ونهی منکر ایلین کسه لر (ولا یخافون لومة لائم)
آیت کریمه سنك مفهومنه مظهر اولمیه لر ووجود مجازی قیدندن قورتلمیه لر واولمك ودوکلمك خوفندن نجات
بولمیه لر آنلر متکبر اولان اهل خشمه واستکبار قیلان اصحاب جاه ومنصبه صراحة حقی سویلمکه قادر اولمزلر مکرکه
نیجه حجاب التنده رموز وکنایه ایله وتعریض واشارتله سویلمك واقع اوله تا کم دلقك شاه ترمذه رو برو حقی سویلمکه
قادر اولمیوب نیجه پرده لر التنده سویلدی وآنك مات اولمسنه توبیخ وتقریع ایلدی (حکایت مات کردن دلقك
سید شاه ترمدرا (مثنوی) شاه با دلقك همی شطرنج باخت * مات کردش زود خشم شه بتاخت) شاه ترمد کندینك
مصاحبی اولان دلقك ایله شطرنج اوینادی دلقك شاهی مات ایلدی فوری شاهك خشمی چاپدی یعنی دلقك پادشاهی
علی الفور مات ایلدکده آنك خشم وغضبی ظهوره کلدی (مثنوی) کفت شه شه وان شه کبر آورش * یك یك ان شطرنج
میزد بر سرش) دلقك پادشاه مات اولدقده شه شه دیدی وآنك کبر اور اولان اول شهی اول شطرنجی بر بر آنك
باشنه اوردی شه شه شینلرك ضمه سیله تف تف دیمکدر یعنی دلقك شاه ترمدی یی چونکم مات ایلدی اکا تف تف دیوب
تعریض قیلدی وآنك کبر کستوریجی اول شهی شطرنجك التلرنی بر بر آنك باشنه اوردی بویله دیو (مثنوی)
که بکیر اینك شهت ای قلتبان * صبر کردان دلقك وکفت الامان) که ای قلتبان طوت اشته سکا شه دیمك دلقك شاهدن
بو غضبی کوردکده الامان ای شاه جهان دیوب آنك جفاسنه صبر ایلدی (مثنوی) دست دیکر باختن فرمود میر *
او چنان لرزان چو عور از زمهریر) بعد زمان اول امیر بر غیری ال دخی اوینامق بیوردی اول دلقك عریان اولان کسه
زمهریردن لرزان اولدیغی کبی لرزان اولدی (مثنوی) باخت دست دیکر وشه مات شد * وقت شه شه کفتن ومیقات شد
پس بر ال دخی اوینادی وشاه مات اولدی دلقکك شه شه دیمك وقتی وهنکامی اولدی شه شه لفظنده شینك ضمه لریله ده
وفتحه لریله ده اوقمق جائز اولورا کرشینك فتحه لریله اوقنورسه کشت کشت معنالرینه اولور یعنی چونکم دلقك بر غیری
دفعه دخی اوینایوب پادشاه مات اولدقده اول شه شه دیمك وتوبیخ ایلمك وقتی کلدی وحقی سویلمك میقاتی اولدی
لیکن رو برو حقی سویلمکه قادر اولمدی (مثنوی) برجهید آن دلقك ودر کنج رفت * شش نمد بر خود فکند از بیم تفت)
پس اول دلقك یردن صیچرادی دخی بر بوجاغه کتدی خوفندن کندی اوزره التی کچه براقدی یعنی
بر کوشه یه واروب سرایك کچه لردن التی قات کچه یی کندی اوزرینه براقدی (مثنوی) زیر بالشها وزیر شش نمد *
خفت پنهان تا ز زخم شه رهد * اول دلقك نیچه یصدقلرك والتی کچه نك التنده پنهان اولوب یاتدی تا شاهك
زخمندن خلاص اوله (مثنوی) کفت شه هی هی چه کردی چیست این * کفت شه شه شه ای شاه کزین)
شاه چونکم دلقکك بو حالنی کوردی اکا ایتدی هی هی نیلدك بو نه در دلقك اول یصدقلری والتی کچه نك التنده
شه شه شه ای شاه کزین دیدی یعنی کشت کشت ومات ومات ای شاه کزین دیو ورای حجابدن شاهه خطاب ایلدی
(مثنوی) کی توان حق کفت جز زیر لحاف * با تو ای خشم آور آتش سجاف * ای تو مات ومن زبیم زخم مات * میزنم شه شه
زیر رختهات) زیر لحافدن غیریدن حقی دیمك قچن ممکن اولور سکا ای آتش سجاف اولان خشم اورای شاه سن مات سن

وبن زخملرك خوفندن سنك اسباب ورختلرك التندن شه شه اوررورم لحاف يورغنه دريحاف سجف ديد كاريد ريمى
دلقك ترمد شاهنه ايندى اى اتش پروازلو وغضب صفتلو شاه حق كلامى سكا ديمكه نچن قدرت اولوركه سن خشمله
طلوسن وحقه راضى دكلسن پس سن مات ومغلوبسن وبندخى سنك زخملرك وخشملرك خوفندن مات ومات
اولدك ديمكى نيجه اسباب وجاب التنده كوجله دېرم ديدى پس كلام حقى بركسه يه رو بروسويلمك وتصريح ايلمكدن
ايسه اكا تعريض وكنايه طريقيله سويلمك ادبه اليق وسنته اوفقدر حضرت نبى صلى الله عليه وسلمك اكثر سنت
سنيه لرى برنيجه قومه پند ونصيحت بيورسه لر كنايت طريقيله مابال اقوام يفعلون كذا وكذا ديرلردى وقال صاحب
الشرعة ومن السنة ان لايشافه احدا بالتثريب فى ملاء من الناس يعنى من سنة النبى ان لايخاطب بالتعيير
والاستقصاء فى اللوم پس ينه اول زاهدك قصه سنه رجوع ايدوب بيوررلر (مثنوى) چون محله پرشد از هيهاى مير *
وز لگد بر در زدن وز دار وگير) چونكم زاهدك محله سى اميرك هيهاى وصداسندن مملو اولدى وزاهدك قپوسنه
دپمه اورمقدن ودار وگيردن دار وكير طوتوب قاچغه ديمكدر (مثنوى) خلق بيرون جست زود از چپ وراست
كاى مقدم وقت عفوست ورضاست) پس اول محلده اولان خلق چپ وراسندن تيز طشره يه صچراديلر وديديلر *
كه اى مقدم واى حاكم مفخم عفو ورضانك وقتيدر (م ى) مغز او خشكست وعقلش اين زمان * كمترست از عقل وفهم
كودكان) زيرا اول زاهدك مغز وعقلى بوزمان خشك ويابسدر اطفالك عقل وفهمندن كمتر وناقصدر (مثنوى)
زهد وپيرى ضعف بر ضعف آمده * واندران زهدش گشادى ناشده) زهد وپرهيزلك ضعف ضعف اوزره كلمشدر
وآنك عقلنه نقصان وخلل ويرمشدر وحال بوكه اول زهد ايچره اول زاهد خشكه كشاده لك ميسر اولمشدر زيرا
چوق تارك دنيا واردر كه زهدك سرندن ومعناسندن غافل اولدقلرى اجلدن آنلره اول زهد خشك ايچره
برفتح باب اولمدى (مثنوى) رنج ديده گنج ناديده زيار * كارها كرده نديده مزد كار * يا نبود آن كار اورا خود گهر *
يا نيامد وقت پاداش از قدر) رنج كورمش اما ياردن گنج كورممش كارلر ايلمش كارك مزدنى كورممشدر يابودركه
آنك كار وعملنك كوهرى اولمدى يا خود قدردن پاداشك وقتى كلمدى يعنى اول زاهد طريق زهد وعبادتده وافر رنجلر
وتعبلر چكدى ولكن يار ومعين اولان خدادن آنك مقابله سنده گنج وعوض كورمدى نيجه كارلر وكردارلر ايلدى
ولكن اول كارلرك مزدنى واجرتنى كورمدى نيجه كارلر بلكه بوانه دك تعذيب حيوان بلافائده قيلدى اگرسن ديرسك كه
اجركم بقدر تعبكم كلامنك موجبنجه هركسك اجرى دين وطريقنده چكديكى تعب ورياضت قدر اولور بو زاهدك خود
بويولده بوقدر تعب ورياضت چكمسى وارنيچون بوثواب واجرتدن محروم قاله جواب اولدركه بومعنى ايكيدن
خالى دكلدر يا بودركه اول زاهدك كار وعملنك كوهر اخلاصى يوق ايدى وآنك كردارى نيت خالصه اوزره دكل ايدى
بلكه ريا وسمعه اوزره بى كوهر برنيجه اعمال ايدى بو كونه اعمال مزخرفه نك اجرتى اولمديغى بلكه (هباء منثورا) اولوب
اصلا اثرى قالمديغى آيت كريمه ايله ثابت اولمشدر كما قال الله تعالى (وقدمنا الى ما عملوا من عمل فجعلناه هباء منثورا)
ويا خود آنك اعمالنك كوهر اخلاصى وار ايدى ولكن الامور مرهونة باوقاتها حديثنك مصداقنجه هر عمل ايكونك
حق تعالى پاداش وجزاسنى بروقته مرهون قيلمشدر مادامكه اول وقت كلميه اول عملك پاداش وجزاسى كلمز پس بو بيتله
دخى بومعنايى تأكيد وتقرير ايدوب بيوررلر (مثنوى) يا كه بود آن سعى چون سعى جهود * يا جزا وابستهٔ ميقات بود)
يابودركه اول زاهدك سعيى جهودك سعيى كبى ايدى ياخود جزاى عمل ميقاته وابسته اوله يعنى (الذين كفروا اعمالهم
كسراب بقيعة يحسبه الظمآن ماء) آيت كريمه سنك موجبنجه اول زاهدك سعى وعملى كافر وجهودك سعيى كبى
باطل اولدى وسراب بقيعه كبى بى مزد وبى معنى قالدى ياخود آنك عملى كافر وجهودلر عملى كبى دكل بلكه مؤمنلر
عملى كبى لوجه الله ايدى ولكن جزا وثوابى ميقاته تعلق اولنمش اوله اول وقت كلدكده كندى عملنك جزاسى هرنه ايسه
بوله ديديلر (مثنوى) مر ورا درد ومصيبت اين بست) كه درين وادى پرخون بى كسست) چشم پردرد ونشسته
او بكنج * روترش كرده فرو افكنده لنج) اول زاهده بو درد ومصيبت كافيدر كه بو قانله مملو اولان واديده بى كسدر آنك
چشمى پردرد واول بوجاقده اوتورمشدر يوزنى اكشتمش وآوردنى براقمش يعنى اصحاب محله اول اميره زاهد حقنده
شفاعت ايلمك طريقيله اميرك اكا مرحمت وشفقتى اولمقدن اوترى ديديلر اى امير مفخم واى حاكم اعظم اول فقير زاهده
بو درد ومصيبت كفايت ايلركه بو پرخون اولان زهد ورياضت واديسنده اول بى كس وتنهادر اصلا آنك بريار ومعينى
يوقدر وآنك كوزى گريان اولمقدن يوزن كوزنى اكشتمش وآوردلرين صارقتمش غمناك وحزين دردوبلا ايچره قالمشدر
پس اكا مرحمت وشفقت ايلمك لازم اولمشدر (مثنوى) نى يكى كحال كوراغم خورد * نيست عقلى كه بكحلى پى برد *
اجتهادى ميكند با حزم وظن * كاردر بو كست تا نيكو شدن) نه بركحال واردركه آنك غمنى يه برعقلى دخى يوقدركه

كحله

كحله ايرايلته اول زاهد حزم وظنله برعظيم اجتهاد ايلر آنك كارى بولاكده دركنكو اولنجه يه دك يعنى جمله مصيبتلردن
برى دخى اولدركه آنك چشم باطنى بويله معلول ايكن بركحال حال بوقدركه تا اول برعلتك غمن يبوب اكا شفقت قيلوب
بصر بصيرتنه معالجه قيله وكحل هدايتى آنك باطنى كوزينه چكه وآنك كنديسنك دخى اولقدر برعقلى يوقدركه
هدايت كحلنه وعلم ومعرفت سرمه سنه ايرايلته وآنى ديدهٔ جانه دوا ايده پس كندى ظن ورأينه اعتماد ايليوب
طريق الهيده عظيم اجتهاد ايلر وآنك كارى اميد اوزره دركنكو اولنجه يه دك بونده تنبيه بودركه اكثر زهاد وعباد اولنلر
مرشد كامله مراجعت ايليوب كنديلرك حزم وظننه اعتماد قيلوب اميد اوزره عبادت ورياضت چكرلر آنلره اولان
بليه دن برى دخى بودركه اگر استاده مراجعت ايلسه لردى عبادتلرندن عظيم نفعلر وفائده لر كوره لردى وكنديلرينى
مشاهده ويقين مرتبه لرينه ايركوره لردى ولكن بونك طريقنه كتميوب واستاده خدمت اتميوب حزم وظنلرى اوزره
اجتهاد ايلدكلرندن اوترى هم علم ومعرفتلرى يوق وهم تعب وزحمتلرى چوقدر وهم مرتبهٔ نقصانده قالمشلردر (مثنوى
زان رهش دورست تا ديدار دوست * كو نجويد سر رئيسش آرزوست * ساعتى او با خدا اندر عتاب * كه نصيبم رنج آمد
زين حساب * ساعتى با بخت خود اندر جدال * كه همه پران وما ببريده بال) آندن اوترى آنك يولى دوستك
ديدارينه وارنجه يه دك دوردركه او سر ومغز استمز آنك رئيسلك آرزوسى واردر رئيسده يا مصدريه در هركسر سينه در
فتح سينه اوقنسه دخى جائز اولور اول زاهدك يولى دوستك وصالنه ولقاسنه دك اول سببدن دور ودراز اولمشدركه اول
زاهد سر ومعنى طلب ايلمز آنك آرزو ومشتهاسى رئيسلك ومتبوعلكدر ديمك اولور اگر سر فتح سينه اولورسه معنى آنك
يولى دوستك مشاهده سنه دك آندن اوترى بعيد اولديكه اول زاهد وعابد برسر مشابه سنده اولان پيشوا ومقتدايى
طلب ايلمز بلكه كنديسنى ناسه رئيس اولمق وخلقى كنديه تابع قيلمق آرزو ايلر بو اجلدن حق تعالينك ديدارندن
دور قالور اضطراب والمندن كاهى برساعت حضرت خدايه عتابده در بويله ديوكه بنم نصيبم بو حسابدن رنج كلدى
وبرساعت دخى كندى بختيله جدالده در بويله ديوكه دوكلى ناس كندى مرادلرى جانبنه پران وبن مقطوع البال
يعنى آنك راهى ديدار ياردن دور اولديغنه وآنك روح وقلبنك حضرت حقدن فراق وهجرانده قالديغنه
علامت ونشان بودركه اول زاهد خداى تعالى حضرتلرينه عتاب وخطابده اولمغده اولور بويله ديوكه الهى بنم نصيب
وقسمتم بوايلديكم حساب وقياسدن رنج وبلا وتعب وعنا كلدى بنم قياس وحسابم بوايديكه بورياضات وفلاكتدن
بن عظيم مثاب اوليدم وخلق ايچنده شرف وعزتلر بوليدم ديوب قضايه رضا ويرمز وبرساعت دخى اولوركه حضرت
خدايه عتاب وخطاب ايلمكدن رجوع ايليوب اول محنت وفلاككى كندى بخت وطالعندن قياس ايليوب
كندى طالعيله مجادله ده اولور وبخت وستاره سنه توبيخ وعتاب قيلور بويله ديوكه اى بخت معكوس وطالع منحوس
دوكلى ناس كندى مقصودلرى جانبنه پرواز ايديجى ومرادلرينه ايرجيدر اما بن مقصوص الجناح اولدق وورطهٔ محنت
وفلاكت ايچره قالدق ديوب بخت ناهموارندن شكايت قيلور (مثنوى) هركه محبوسست اندر بو رنك *
گرچه در زهدست باشد خوش تنك * تا برون نايد ازين تنگين مناخ * كى شود خو يش خوش وصدرش فراخ) هركيمكه
بو رنكده محبوسدر اگرچه زهدده در آنك خويى تنك اولور مادامكه بو تنگين اولان مناخدن طشره كلميه آنك خويى
نچن خوش اولور وآنك صدرى نچن واسع اولور خوش خويشدن مخففدر مناخ دوه چوكه جك يره درلر تنگين مناخدن
مراد بونده بو دنيا اولور يعنى هر شول كسه كه بو دنيانك بوى ورنكنده محبوس ومقيد اوله وبى رنكلك عالمندن محروم قاله
اگرچه اول كسه زهد وتقوى مرتبه سنده ايسه ده آنك خويى تنك اولور وقلبى قلق وانقباضده اولور مادامكه بو تنگين
اولان مقامدن واضيق اولان منزلدن طشره كلميه وعالم حقيقته واصل اولميه آنك خويى نه حالله خوش اولور وقلبى
نوجهله فسحت وانشراح بولور فى الحقيقه بو عالم كثرتدن تجافى قيلمين ودار حقيقته واصل اولمين كسه نك قلبى
انقباضدن خالى اولمز وآنك قلبنه وسعت وانشراح كلمز انكيچون عارف اولمين زاهدلر قلق وانقباضدن قورتلمز (مثنوى)
زاهدا زادر خلا پيش از گشاد * كارد واستره نشايد هيچ داد * كز ضجر خود را بدراند شكم * غصهٔ آن بى مرادى ها وغم *
زاهدلره خلوتده فتح بابدن اول كارد واستره ويرمك هيچ لايق دكلدر زيرا ضجرت واضطرابندن كنديلك قارنى يرتر اول
بى مرادلغك غصه وغمى شونلركه طريق حقه سلوك ايلمك صددنده دنيايى ترك ايده لر وخلقدن عزلت وخلوت ايلمك
همتنه كيده لر ورياضته مشغول اوله لر البته قلق وانقباضدن خالى اولمزلر حق تعالى آنلرك قلبنه فتح باب ايلينجه يه دك
پس قبل الفتح والانشراح آنلرك النه استره وقلج وبچاق ويرمك لايق دكلدر زيرا ضجرت واضطرابدن اول بى مرادلغك
غصه سى وغمى آنك كندى قارنى يرتر وفى الحقيقه بدايت سلوكده اكثر بو قلق واضطراب نيجه كسه لره واقع اولور
انكيچون مشايخ مراتب سلوكده قلق دخى برمرتبه عد ايلمشلردر نه كم بو جلدده واقع اولان محمد سررزى حضرتلرينك

سر كوهدن كنديسنى كوتروب اتمسى بو قلق حالنده ايدى باخصوص كه سلطان الكونين ومفخر الثقلين صلى الله عليه
وسلم حضرتلرينه بدايت حالنده بو قلق واضطراب واقع اولوب كنديلرنى حرا طاغندن اتمغه نيجه كره قصد ايلدكارى
بو حكايتدن معلوم اولور وظهوره كلور (قصهٔ انداختن مصطفى عليه السلام خودرا از كوه حرى از وحشت حجاب دير
نمودن جبرائيل عليه السلام بوى كه مينداز كه ترا دولتها در پيشست (م ى) مصطفى را هجر چون بفراختى * خويشرا
از كوه مى انداختى * مصطفى عليه السلام حضرتلرينك چونكه هجرى بو جه اوليدى كنديسنى كوهدن اتردى يعنى
حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم قبل البعث حرى طاغنده جناب عزته عبادت وطاعت قيلوردى چونكم
اول حضرته حق تعالى حضرتلرينك فرقت وهجرانى غلبه قيليدى كنديسنى حرى طاغندن اتمقلغه قصد ايلردى
(مثنوى) تا بكفتى جبرئيلش هين مكن * كه ترا بس دولتست از امر كن * مصطفى ساكن شدى ز انداختن *
باز هجران آوريدى تاختن * باز خود را سرنكون از كوه او * مى فكندى از غم واندوه او * باز خود پيدا شدى آن
جبرئيل * كه مكن اين اى تو شاه بى بديل * حق جبرائيل عليه السلام حضرتلرى اكا دردى آكاه اول ايلمه زيرا
امر كن دن سكا چوق دولت واردر امر كن وصف تركيبى اولوب امر ايديجى معناسنه اولسه دخى جائزدر وامر كن
لفظنه مضاف اولوب كن امرندن سنكچون چوق دولت واردر ديمك دخى جائزدر پس حضرت مصطفى عليه السلام
كنديسنى آتمقدن ساكن اولوردى كيرو هجران چابق كتوروردى پس اول نبى مكرم صلى الله عليه وسلم كيرو كنديسنى
طاغدن آشغه براقق استردى غم وغصه دن اول حضرته كيرو اول جبرائيل عليه السلام كندى پيدا اولوردى كه
بونى ايلمه كه سن بى بديل شاهسن حاصل كلام اولدركه هر باركه حضرت پيغمبر عليه السلامه فرقت الهى كليدى
وغلبه قيليدى بو فراقه تحمل ايده ميوب كنديلرينى حرى طاغندن آشغه آتمق مراد ايدرلردى حق جبرائيل عليه
السلام اول حضرته ديردى بو كارى ايلمه آكاه اول كه سنكچون امر ايديجى خدادن چوق دولت واردر وياخود حق
تعالينك ارادت مطلقه سى امرندن سكا وافر سعادت حاصلدر ديردى حضرت جبرائيل عليه السلامك بو قدر تسلى
ويرمسيله محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم قلق واضطرابدن برزمان ساكن اولوردى وبعد زمان هجران وفراق اول
حضرته كلوب غلبه قيلوردى كيرو اول حضرت زياده غم وغصه سندن كنديسنى اتمق قصد ايلردى كيرو حضرت
جبرائيل عليه السلام تمثل ايليوب اكا ديردى بو عملى اشلمه كه سن شاه بى مثيل وبى نظيرسن صبر ايله كه عاقبت بو هجران
با پايانه ابر بشورو چهرهٔ مرادبوز كوستررر (مثنوى) همچنين مى بود تا كشف حجيب * تا بيابيد آن كهر را او ز جيب *
بهر هر محنت چو خود را مى كشند * اصل محنتها است اين چونش كشند * حاصل كلام اول حضرتك حالى كشف
حجابه دك بونك كبى اولدى تا اول كوهرى اول جيبندن بولدى چونكم ناس هر محنتدن اوترى كنديلرينى اولدررلر
بو هجران محنتلرك اصليدر بونى خلق نيجه چكرلر يعنى بوذ كر اولنان حالت اوزره اول حضرت كشف حجاب اولنجيه دك
نيجه مدت اولدى حتى اول جوهر مقصودى كندى جيب دروتندن بولدى ومرادنه واصل اولدى اندنصكره قلق
واضطرابدن قورتلدى بو خلق عالم هر محنتدن اوترى كنديلرينى اولدرمك استرلر ويا باشلرينه برمصيبت كلسه اولمكه
محبت ايدرلر بو فرقت الهى خود جميع محنت ومصيبتلرك اصليدر بونى خلق نيجه چكرلر بو كانه وجهله تحمل ايدرلر
(مثنوى) از فدايى مردمانرا حيرتست * هر يكى از ما فداى سيرتست * اى خنك انكه فدا كردست تن * بهر آن كارزد
فداى آن شدن * فدا اولمقلقدن مردمله برحيرت واردر اما بزدن هر بريمز برسيرتك فداسيدر اى سعادتلو شول كمسه كه
تنى فدا ايلمشدر اول نسنه دن اوترى كه انك فداسى اولمغه دكر يعنى برعاشق صادقك معشوق حقيقى بولنده فدا
اولمقلغندن مردمله برعظيم حيرت كلور وهر برى تعجب ايدوب نه عجب فلان كمسه كنديسنى بو بولده فدا ايلدى
ديو متحير اولورحال بوكه بزم هر بريمز بركونه سيرتك وبرنوع كار وخصلتك فداسى يز بزم كيممز شهرت ورياسته فدا
وبعضمز دخى شهوت وراحته فدا وبرنيجه مز دخى كار دنيايه وبرنيجه مز دخى كار عقبايه وبزدن بعضى دخى لله
وفى الله خدمت خدايه فدادر پس سعادت شول كمسه يه كه كندى بدننى فدا ايلمشدر شول محبوب معنوى ومعشوق
حقيقيدن اوترى كه اكا فدا اولمق لايق وبولنده جان ويرمكلكه هر وجهله مستحقدر (مثنوى) هر يكى چونكه فدايى
فنيست * كاندران ره صرف عمر كشتنيست * كشتنى اندر غروبى يا شروق * كه نه شايق ماند انكه نى مشوق * جهانده
هر بر كمسه چونكم برفن وصنعتك فداسيدر كه اول يولده عمرى صرف ايلمكده واولمكده در يعنى بو جهانده چونكه
هر بر كمسه برفن وسيرتك فداسيدر زيرا اول فن وسيرتك بولنده عمرنى صرف ايليوب اولمكلكده وهلاك اولمقده در
غروبه وشروقه منسوب اولان شيلر كشتنيدر كه اول وقتده نه شايق قالور ونه مشوق قالور غروبيده وشروقيده اولان
بالرنسبت ايچوندركه شروقيده دخى پاى نسبى مقدر اولمشدر كشتنى كشتنى است تقدير نده در شايق شوق ايديجى

مشوق شوق اولنمش معناسنه در وتقدير كلام بويله ديمك اولوركه مغربه ومشرقه منسوب اولان خلائق ايچره نقدر
مخلوق وار ايسه كشتنيدر وهلاك اولمسى مقرردركه انلرك هلاكى وقتى كله اول وقتده نه عاشق ونه معشوق قالور بلكه
جمله مقتول وهلاك اولور (مثنوى) بارى اين مقبل فداى اين فنست * كاندرو صد زندكى در كشتنست * عاشق
ومعشوق وعشقش بردوام * در دو عالم بهرمند ونيك نام * چونكم بويله در بو مقبل بو فنك فداسيدركه اول فنده
اولمكلكده صد زندهلك واردر عاشق ومعشوق وانك عشقى دوام اوزره در ايكى جهانده بهرمند ونيكنامدر يعنى چونكم
مغرب ومشرقه منسوب اولان خلايق اولورو بروقت كلوركه انده نه عاشق ونه معشوق قالور بارى شول مقبللردن
اول بو فنك فداسى اولكه اول فنده كه مرادادن فن طاعت وكار محبتدركه اول فن محبتده اولمكلكده نيجه يوز حيات
ابديه وسعادت سرمديه واردركه اول فنك عاشق ومعشوقى وعشقى دوام اوزره در ايكى عالمده بيله برفنك عاشقى بهرمند
ونيكنامدر خلاصهٔ كلام هر شول كمسه كه فن محبت الهينك عاشقى اوله دنياده واخرتده بهرمند ونيكنام اولور
وبو جهتدن اولسه نيجه حيات ابديه بولور وانك عشقنه وشوقنه زوال وفنا كلميوب كنديسى دخى معشوق حقيقى
ايله دائم وباقى قالور (مثنوى) يا كرامى ارحموا اهل الهوى * شانهم ورد التوى بعد التوى * اى كريملرم سز اهل هوايه
مرحمت ايليك كه انلرك شانى هلاكدنصكره هلاكه حاضر اولمقدر كرام كريمك جمعيدر يا متكلم ايچوندر وردكسر واوله بونده
حاضر اولمق معناسنه در توى هلاك اولمغه ديرلر وحاصل كلام بويله ديمك اولوركه اى بنم كريم اولان ساداتم اهل نفسه
واصحاب هوايه مرحمت وشفقت ايليك كه انلرك حال وشانى اولدكدن وهلاك اولدقدنصكره يوم قيامتده هم هلاك اولمغه
حاضر اولمقدر پس بونلره چشم مرحمتله نظر ايلك كريم اولنلرك شاننددر (مثنوى) عفو كن اى مير بر سختى براو *
درنكر در درد وبدبختى او * تا ز جرمت هم خدا عفوى كند * ذلتت را مغفرت درآكند * تو ز غفلت پس سبو بشكستهٔ
* در اميد عفو دل دربستهٔ * عفو كن تا عفو يابى در جزا * مى شكافد مو قدر اندر سزا * پس زاهدك محله سنك جماعتى
اول اميردن استشفاع ايدوب ديدبلر اى امير اول زاهدك سختلغى عفو ايله آنك درد وبدبختلغنه نظر ايله تا سنك جرمكدن
خداى تعالى بر عفو ايليه حق تعالى سنك ذلتكه مغفرت طولديره اى امير سن دخى غفلتدن چوق دستى صمشسن عفو
اميدنه كوكل باغلمشسن پس عفو ايله تا سن دخى جزا وعوضده عفو بوله سن زيرا قدر الهى سزا خصوصنده قيل يارار
بو كلمات طيبه زاهدك محله سى جماعتنك لسانندن اكرچه مزبور اميره عفو ومغفرتله متصف اولمق ايچون نصيحت
طريقيله ديلمشدر وليكن هر حاكم اولنه عفو وكظم غيظ ايلمك لازم اولنلردندركه حق تبارك وتعالى (والكاظمين الغيظ
والعافين عن الناس والله يحب المحسنين) بيوردى پس انلر بو آيت كريمه نك مفهومى اوزره اول اميره ديدبلر اى امير اول
زاهدك غلظت وشدت ايلديكى كارى عفو ايله وانى بو خصوصده مؤاخذه قيلمه بلكه انك محنت ورياضت ايچره اولان
درد نه وبدبختلغنه نظر ايله تا كم سنك جرم وكناهكى دخى هم خداى تعالى عفو ايليه وهم مرحمت قيله كه ارحموا ترحموا
ديلمشدر اكر سن اكا عفو ومغفرت ايلرسك حق تعالى حضرتلرى سنك خطا وزلتكى عفو ايدوب مغفرته غرق ايلرسن
هم غفلت وجهالت جهتندن نيجه قلب دستيلرنى كسر ايلمشسندر وعفو ومرحمته كوكل باغلمشسندر پس (الراحمون
يرحمهم الرحمن) حديثنك مفهومى اوزره حضرت رحمان راحم اولنلره عفو ورحمت ايلر ديدبلر حق تعالينك قضاسى
هر كمسه لايق وسزاسنى ويرمكده موشكاف اولور دقت قيلور ذره قدر بر كمسه خير ايشلسه انك جزاسنى كورر وكذلك
بر ذره قدر شر ايشلسه هم انك جزاسنى اكر عفو اولمزسه بولور ديدبلر جواب كفتن امير مر آن شفيعان را و همسايكان را كه
زاهد را كستاخى چرا كرد وسبوى مى را چرا شكست من درين باب شفاعت قبول نخواهم كرد كه سوكند خورده ام كه
سزاى او بدهم) بو سرخ شريف اميرك جواب ديمسى زاهدك شفيعلرينه وهمسايه لرينه كه زاهد نيچون كستاخلق ايلدى
وشراب دستيسنى نيچون صدى بن بو خصوصده سزك شفاعتكزى قبول ايلمك استمزم زيرا سوكند ايچمشمكه اوزاهدك
جزا وسزاسنى ويرم تا غيريلر آندن عبرت طوتهلر (مثنوى) مير كفت او كيست تا سنكى زند * بر سبوى ما سبو را بشكند
امير اول زاهده شفيع اولان جماعته ديدى اول زاهد كيمدر تا بر طاش اوره بزم دستيزه دستى پى صيه بونده اميردن مراد
حضرت حق ويا حضرت حقك ولايتنه مظهر اولان نبى عليه السلام وياخود ولى اولور وسبودن مراد قلب وانك ايچنده
اولان شرابدن مراد سبب مسرت وشادى اولان ذوق درون اولور وزاهددن مراد امر معروف ونهى منكر ايلين خودبين
وخودپسند شول واعظ وعابدلر اولوركه طعن وملامت سنكيله غلام خدا وتابع انبيا واوليا عليهم السلام اولان وسبوى
قلوبنى محبتله پر قيلان عاشقلرك قلبى دستيسنى صرلر پس انك متبوع ومقتداسى اولان امير معنويدن عتابه مستحق
اولورنه كم اول امير اول زاهد حقنده بوكونه عتاب ايدوب ديدى (مثنوى) چون كذر سازد ز كوى شير نر * ترس
ترسان بكذرد با صد حذر * چونكم اركك ارسلان بنم كويمدن كذر دوره نيجه خوف وحذر ايله قورقه قورقه كچر

(مثنوی) بندهٔ مارا چرا آزرده دل * کرد مارا پیش مهمانان خجل * اول زاهد خشك بزم بندهمزك قلبنی نیچون
پریشان ایلدی مهمانلر اوکنده بزی خجل وشرمسار ایلدی (مثنوی) شربتی که بزخون اوست ریخت * این زمان
همچون زنان ازما گریخت * برشربت که انك قاندن ایو دردوکدی بوزمان عورتلر کبی بزدن قاچدی (مثنوی)
لیك جان ازدست من اوکی برد * کیر همچون مرغ بر بالا پرد * لیکن اول زاهد بنم المدن نجه جان ایلتور فرض ایله که
مرغ کبی بالایه اوچر بو جملهدن خلاصهٔ کلام ونتیجهٔ مرام بویله دیمك اولورکه خدای تعالی حضرتلری ویا خود امیران
معنوی اولان انبیا واولیادن هر بری سبوی قلب عشاقی سنك ملامتله شکست ایلین خودبین زاهدلره بویله دیرلر بوزه
متعلق اولان سبوی قلبی نیچون کسر ایلدی بوزمان بزم المزدن نیجه قورتلور اکر قوش اولوب پرولز ایلسه دخی خلاصه
مجال یوقدر دیو غضب ایلرلر (مثنوی) تیر قهر خویش بر پرش زنم * پر وبال مرده ریکش برکنم * کندی قهرم تیرنی
انك قنادینه اورورم انك ارده قاله جق پروبالنی قوپاریرم (م ی) کررود در سنك سخت از کوششم * ازدل سنکش کنون
بیرون کشم * اکر اول زاهد خودبین بنم سعی وکوششمدن فرار ایدوب سنك سخت ایچره کیدرسه ده سنکك ایچندن
آنی شمدی طشره چکرم وآنی طشره چقاریرم (مثنوی) من برانم برتنش ضربتی * که بود قواد کانرا عبرتی *
بن انك جسمنه برضربت سوررم که بر ضرب بندن غیری قواد جکلره بر عبرت اوله قواد فتح قاف وتخفیف واوله قلتبان
ودیوث وعارسز وغیرتسز کمسنه دیرلر کاف تصغیر ایچوندر بونده قوادکان وزن ایچون تشدید ایله اوقنور ومعنی بن انك
جسمنه برلك وضربت اوریرم که قلتبانلره ودیوثلره آندن عظیم عبرت اولور دیمك اولور اما قواد فتح قاف
وتشدید واوله قوددن مأخوذ اولوب جلاد معناسنه اولسه هم معنی درست اولور بلکه تخفیفله اولنی تشدیدله
اوقومق قیدندن قورتلور سروری بو معنانی اختیار ایدوب وشمعی بو معنانی رد ایلیوب اولکی معنانی قبول ایلمشدر
ولیکن معنایه نظر اولنسه بونده مناسبت آندن زیاده اولور زیرا معنی بن انك تننه برضربت سوررمکه آندن قصاص
ایدیجی جلاد جکلره بیله بر عظیم عبرت اولور قنده قالدیکه سائرناسه دیمك اولور (مثنوی) باهمه سالوس باما نیزهم *
دادا و وصد چو او این دم دهم * دوکلی خلقه سالوسلغنی بزه دخی سالوسلغنی بوعجبدر آنك دادنی وآنك کبی نیجه
یوز کمسه نك دادنی بودم ویریرم یعنی آنك ونیجه آنك کبی بی عقل کستاخك حقندن کاورم دیدی (مثنوی) خشم
خون خوارش شده بدسرکشی * ازدهانش می برآمد آتشی * زیرا اول امیرك خون خواره اولان خشمی برسرکش
اولمشدی یعنی آنك قان ایچیجی غضبی طغیان ایدوب تجاوز قیلمشدی آنك دهانندن بر آتش کلدی وغضب شعلهلری
ظهور قیلدی (دوم باردست وپای امیر ابوسیدن ولابه کردن شفیعان وهمسایه کان زاهد (مثنوی) ان شفیعان
ازدم وهیهای او * چند بوسیدند دست وپای او * کای امیراز تو نشاید کین کشی * کر بشد باده تو بی باده خوشی *
باده سرمایه زلطف تو برد * لطف آب ازلطف تو حسرت خورد * اول شفیعلر اول امیرك کلماتندن وغوغا وهیهایندن
آنك دست وپاینی وافر اوپدیلر ودیدیلر که ای امیر سندن کینکشلك لایق دکلدر اکر باده کتدیسه باده سز خوشسن
باده سرمایهیی سنك لطفکدن ایلتور آبك لطافتی سنك لطفکدن حسرت بر وایات شربفه اول شفیعلر لسانندن
کبر وغرورله متصف وذوق وسرور جهتنه محبت ومیل قیلان امیره کندی حقیقتنی بیلدرمکدن اوتری نصیحت
طریقیله وغیر یلره دخی تعریض اولمق بمثیله دینلمشدر یعنی چونکم اول شفیعلر امیرك غوغا وهیهاین کوردیلر
آنك برنیجه کره النی واباغنی اوپدیلر ودیدیلر ای امیر حاکم اولان کمسنهیه کین چکمك والی آلتنده اولان کمسنهلره انتقام
قیلمق رواد کلدر فرض ایده لم که سنك خارجده اولان شرابك ومی ناب کتمش سن بی باده وبی شراب خوش والطیفسن
زیرا سنکه انسانسن سنك باطنکده اولان لطافتدن خارجده اولان باده وشراب سرمایه الور وآب صافینك لطافتی
سنك لطافت عقل وروحکه حسرت بر چونکم سن حد ذاتنده صفایی قویوب خارجده اولان عارضی وعاریتی باده
وشرابدن ذوق وصفا المغه اشتغال قیلمه سن دیدیلر (م ی) پادشاهی کن ببخشش ای رحیم) ای کریم ابن الکریم ابن الکریم
هرشرابی بندهٔ این قد وخد * جمله مستان بود بر تو حسد * هیچ محتاج می کلکونه * ترك کن کلکونه تو کلکونه *
ای رحیم پادشاهلق ایله آنك خطاسن باغشله ای کریم اوغلی کریم هر بر شراب بو قد وخدك بندهسیدر
جمله مستلرك سنك اوزریکه حسد وغبطهسی اولور سن هیچ می کلکونه محتاج دکلسن کلکونهیی ترك ایت زیراسن
کلکونهسن یعنی اول شفیعلر مذکور امیره دیدیلر که ای اباواجدادی کریم وکندیسی دخی کریم ورحیم اولان امیر
پادشاهلق ایله واول فقیرك خطاسنی عفو ایدوب باغشله هر بر شراب صوری که بودنیاده واردر بوسنك قد وخدك کل
بندهسیدر شراب صوری ایله مست اولان کمسنهلرك جملهسنك اوزریکه شك وغبطهسی واردر سنکه انسانسن
خارجده اولان کل کبی میك هیچ بر وجهله محتاجی دکلسن خارجده اولان می کلکون طبیعتندر اول زیور وکلکونهیی

ترك ایلیهسن وفی الحقیقه زیور کلکونهٔ جمیع اشیاسن وبو بیتلرده اسلوب حکیم قاعدهسی واردر نجه عاقل ودانا اولان
کمسهلر برغضبناك خاکك وبی مرحمت اولان امیرك قتنه کلسهلر وآندن بر کمسهیی شفاعت قیلسهلر ویا خود
برمراد استسهلر اکر لئیم ایسهده سن برکریم ابن الکریمسن دیمکله واکر غضوب ایسهده برلطیف ورحیمسن دیمکله
واکر غافل وظالم ایسهده سن برعاقل وعادلسن دیمکله توصیف وتسمیه ایدوب تعریض قیلمغه کانسکا لایق اولان
بلکه مجرد انسان اولان کمسنهیه لایق اولان صفتلر بو ذکر اولنان صفتلردر وبونلرك خلافی انسان اولمین حیوانلره
لایقدر کرکدرکه اوصاف ذمیمهدن کذر ایلیوب اوصاف حمیده ایله موصوف اولهسن وانسانیت مرتبهسنکه
انسان دنیا وآخرتده اولان جمیع اشیانك زیور کلکونهسی کبیدر پس هرشی انکیچون مخلوق اولوب آنکله مزین
اولدیسه ورونق ولطافت بولدیسه اول غیری شیلرك نیچون راغب وطالبی اولوردیمك اولور (مثنوی) ای رخ چون
زهرهات شمس الضحی * ای کدای رنك تو کلکونهها * باده کاندر خم می جوشد نهان * زاشتیاق روی تو جوشد
چنان) ای سنك زهره کبی یوزك شمس ضحادر ای سنك رنکك کلکونه کداسیدر باده که شراب کوپنده نهان قاینار سنك
رویك اشتیاقندن انجلین قاینار یعنی اول شفیعلر اول امیره بویله دیدیلر ولیکن حضرت مولانا قدس الله سره العزیز آنلر
لسانندن هر کندی وجودی شهرینك امیری اولان کمسهلره حقیقت انسانیهیی تعریف وتعلیم ایدرلر ودیرلر ای سنك
زهره کبی مشرق اولان وجه باطنك شمس الضحی کبی منور عالمدر ای کندی وجودی شهرینك امیری اولان بنی آدم جمله
بز کاروزیورلر هرنقدر وار ایسه سنك ظاهر وباطنك رنکنك کداسی ومحتاجیدر یا ابن آدم خلقتك لاجلی وخلقت
الاشیاء لاجلکم حدیث قدسیسنك موجبنجه اشیا بنی آدم ایچون وبنی آدم حضرت خدا ایچون خلق اولنمشدر هرشیء
بنی آدمك معناده عاشقی ومشتاقیدر حتی باده که خم می ایچره نهان قینار ای انسان سنك وجه باطنکك اشتیاقندن اوتری
انجلین جوش وخروش ایلر یعنی آنك جوش وخروشی هم انسانك ذاتندن اوتریدر چونکم انسان بویله مخدوم ومکرم
اوله آنلرك اسیری اولمق وآنلره تقید قیلمق آنك شانینه لایق دکلدر (مثنوی) ای همه دریا چه خواهی کردنم * وی همه
هستی چه می جویی عدم * ای مه تابان چه خواهی کرد کرد * ای که مه در پیش رویت روی زرد * ای امیر جهان
دوکلی سن دریاسن نم وقطرهیی نه ایلك استرسن ای سن دوکلی وارلقسن عدمی نه دیلرسن ای مه تابان کرد وغباری
نه ایلرسن ای شول کمسه که ماه سنك یوزك قتنده روی زرددر یعنی ای انسان وای امیر جهان سن فی الحقیقه دریاسن
وبو اشیا سنك حقیقتنکه ومرتبه که نسبت نم وقطره کبیدرسن بویله دریای اعظم ایکن نم مثابهسنده اولان اشیایی
نیلرسن وا کانیچون کوکل باغلیوب مقید اولورسن وای زبدهٔ کون ومکان دوکلی وارلق سندن عبارتدر واشیا سکا
نسبت عدم مقولهسیدر سن کندی حقیقتکه طالب اولمغی قویوب عدم مثابهسنده اولان شیلری نه دیلرسن وسراب
دقیقه کبی اولان صور وغنایشی نیچون طلب ایلرسن ای مقصود زمین وزمان سن فی المثل ماه تابان کبی وبو اشیا کرد
وغبار کبیدر پس ای ماه فلك وجود بو کرد وغبار کبی اولان اشیایی نه ایتمك استرسن ای سن برعالیشان وماه تابان
سن بوماه صوری سنك جمالك قتنده صاری یوزلو برشیدرکه حق تبارك وتعالی (لقد خلقنا الانسان فی احسن
تقویم) بیوردی وظاهرا وباطنا انسانی احسن صورت واجل صفت اوزره خلق ایلدی وحضرت رسول اکرم
صلی الله علیه وسلم بو معنایه اشارت ایدوب ان الله خلق آدم علی صورته بیوردی (مثنوی) تو خوش وخوبی وکان
هرخوشی * تو چرا خود منت باده کشی * تاج کرمناست بر فرق سرت * طوق اعطیناك آویز برت * سن خوش
وخوبسن وجمیع خوشلغك معدنیسن سن نیچون خود باده نك منتن چکرسن سنك باشك اوزره تاج کرمنا واردر
اعطیناك طوقی سنك صدرکك آویزیدر یعنی ای انسان وای امیر کون ومکان سن فی الحقیقه خوشسن وخوب
ومحبوبسن وهرخوشلغك ولطافتك دخی اصل ومعدنی سن باده ومی ندرکه سن آنك منتن چکرسن وانك اسیری
اولوب بوکونه مکیف غدارهزبون اولورسن الله تبارك وتعالی (ولقد کرمنا بنی آدم) قولنك مفهومی اوزره کرامت
تاجنی بنی آدمك باشی اوزره قودی و(انا اعطیناك الکوثر) مفهومنك طوقنی انسانك صدر وسینهسی اوزره قلاده
ایلدی اکرچه (انا اعطیناك) ده خطاب حضرت محمد صلی الله علیه وسلمهدر ولیکن حقیقت انسانیه دیدکلری حقیقت
محمدیهدر برکمسه حقیقت محمدیهیی بولسه کندیسنك حقیقتنی بولوب وعلم وعملدن اولان خیر کثیری حق
تبارك وتعالی اکا دخی اعطا قیلور پس مفهوم اعطینا بر طوق زرین کبی اولوب آنك صدرینه آویزه وقلاده اولور
(مثنوی) جوهرست انسان وچرخ اورا عرض * جمله فرع وپایه اند واو غرض * ای غلامت عقل وتدبیرات وهوش
* چون چنینی خویش را ارزان فروش * خدمتت بر جمله هستی مفترض * جوهری چون نجده خواهد از عرض *
حقیقت ومعناده انسان جوهردر چرخ وفلك اکا عرضدر جمله اشیا فرع وپایهدر وبو جملهدن غرض اول انساندر ای

انسان عقل وتدبیرات سنك بنده وغلامكدر كندیكی بو تجلین ایچون ارزان صاتجیسن چون بونده اشباع واوله ایچون
معناسنه در سنك خدمتك جمله موجودات اوزره مفترضدر بر لطیف جوهر عرضدن ایچون نجده وعطا استر یعنی
انسان فی الحقیقه قائم بالذات بر وجوددر وچرخ وسائر اشیا اكا تابع وطفیلدر جمیع اشیا انسانك حقیقتنه نسبت
فروع ومراتب حكمنده در وبو جمله اشیادن مقصود اصلی وغرض كلی انسان اولور ای زبدهٔ كائنات وخلاصهٔ
موجودات اولان انسان عقل وهوش وتدبیرات جمله سنك بنده وغلامكدروسن بو جمله نك مخدوم ومكرمیسن
چونكم نفس الامر بو یله اوله سن كندیكی ادنی شیلره بو تجلین ایچون اوجوز صاتیجی وكندكدن حقیر اولان شیلر ایچون
بذل ایدیجی اولورسن سكا خدمت ایلمك خود جمله موجودات اوزره افتراض اولنمش واشیا سنكیچون خلق قیلنمشدر
سن بر قائم بالذات جوهرسن واشیا سكا نسبت عرضدر پس جوهر مشابه سنده اولان انسان عرض مشابه سنده اولان
كون ومكاندن نه نفع ونه فائده استر جوهر وعرضك تعریفی وتحقیقی ایكنجی دفترده جوهر وعرض بحثنده مرور
ایلمشدر آنده طلب اولنه وفی الحقیقه نفس ناطقهٔ انسانی هواسنی القا قیلدقده قواسی مضاعف اولوب قوت
بولدقده وكندی حقیقتنی مشاهده قیلدقده هر شیئه كندی فعلنی ونفعنی عطا قیلمغه وهر شیء دخی آندن مستفید
اولمغه قابل اولور كما قال ابن الفارض (بیت) هی النفس ان القت هواها تضاعفت * قواها واعطت فعلها
كل ذرة (مثنوی) علم جویی از كتبهای فسوس * ذوق جویی توز حلوای فسوس * بحر علمی در نمی پنهان شده *
در سه كز تن عالمی پنهان شده * می چه باشد یا سماع ویا جماع * تا بجویی زان نشاط وانتفاع) ای فسوس علمی
كتابلردن استرسن ای حیفكه حلوادن سن ذوق استرسن بر نمده پنهان اولمش بحر علمسن بر عالم اوچ ارشون تنده پنهان
اولمشدر چونكم سن بو یله جوهر عالیسن می ویاخود سماع ویاخود جماع نه شی اوله تا كم آندن نشاط وانتفاع
استیه سن بیت اولك مصرع اولنده فسوس مسخره معناسنه ومصرع ثانیده اولان فسوس یا حیف ویا طنز
معناسنه اولور زیرا فسوس هم مسخره یه هم طنزه دیرلر بونده هر بری بو معنالردن بر ینه استعمال اولنمق كركدر كه
تا تكرار اولمیه وتقدیر كلام وتحقیق مرام بو یله دیمك اولور كه ای مسخره اولمغه لایق اولان كمسه سن كندی ذاتكده
اولان معنای علومی قویوب كتب ودفاتردن عاریتی اولان علومی طلب ایلرسن اول بو دنیاده خود اصلا كتب
وصحایفك وجودی یوق ایدی بو كتب وصحایفده اولان علوم حقیقت انسانیه دن ظهوره كلدی زیرا بعض علم انبیای
عظامك قلوبنه وحی اولدی آنلر لساندن ظهوره كلدی وبعض علم دخی اولیای كرامك قلوبنه الهام اولدی آنلرك
زبانندن جریان قیلدی وبعضسنی دخی حكما وعقلا ریاضتله بولوب ظهوره كتوردی وبعضسنی دخی علما بو جمله دن
استنباط واستخراج ایلیوب تدوین كتب قیلدی پس بر كمسه تصفیهٔ قلبه مشغول اولسه وكندی نفسنی وحقیقتنی
بیلسه كندی حقیقتنی بیلدیكی مقداری اكا علم حاصل اولور علم كندینك ملكی اولور كتب ودفاتردن مستفاد اولان
علم مستعار كبی اولمز پس انسان اودر كه مستعار اولان علمه قناعت ایلمیوب كندی لوح وجودنده مسطور اولان
علومی بیلمكه بذل همت ایلیه تا عالم ربانی وعارف اسرار نهانی اوله وفی الحقیقه حقیقت انسانی جمیع اذواق ولذاتك
معدنیدر انسان كندی روحندن وحقیقتندن لذت المغی قویوب حلوایه وشیرین اولان غدایه میل ومحبت ایلمك
حیفدر واكا بو معناده طنز وتسخره در بلكه انسان اولدر كه ذوق ولذتی اصل كندی باطننده بوله وآنك تكمیلنه
مشغول اوله انسان فی الحقیقه بر علم دریاسیدر ولیكن صورت تمنده پنهان اولمشدر كه صورت انسانی انسانك
حقیقتنه وروحنه نسبتله بر قطره كبیدر روح انسانی اول قطرهٔ جسمانیده مسطور اولمشدر واوچ ارشون اولان بدننده
بر عظیم عالم تستر قیلنمشدر (بیت) لیس من الله بمستنكر * ان یجمع العالم فی واحد * وجود انسانی كون جامع ونسخهٔ
اعظمدر وعالم اكبر آنك باطننده مستور ومكتمدر كما قال علی كرم الله وجهه خطابا بالكل انسان (بیت) وانت الكتاب
المبین الذی * باحرفه یظهر المضمر * وتزعم انك جرم صغیر * وفیك انطوی العالم الاكبر * چونكم بو یله در باده
صوری نه خبیث شی اوله ویاخود اصوات لذیذه استماعی وجماع ایتمك نه حقیر نسنه در كه حق ای مكرم اولان انسانسن
آندن نشاط وانتفاع دیلیه سن وحق تعالی حضرتلرینك طاعتنی ومحبتنی قویوب آنلره عمركی صرف ایلیه سن
(م ی) آفتاب از ذره بر شد وام خواه * زهره از خمره شد جام خواه * جان بی كیفی شده محبوس كیف * آفتابی حبس
عقده اینت حیف * آفتاب بر حقیر ذره دن وام خواه اولدی بر زهره بر حقیر خمره دن جام استیجی اولدی بر جان بی كیف
جان محبوس كیف اولمش بر عظیم آفتاب محبوس عقده اولمش اشته سكا حیف خمره ضم خابیه كوچك كوپ دیمكزه
دیرلر بونده عقده دن مراد عقدهٔ دینبدر وعقدهٔ ذنب اولدركه ماهتاب ایچون فی المثل ایكی دائره فرض ایلرسن اول
دائره لرك شرقی اولان تقاطعنه عقدهٔ رأس وغربی اولان تقاطعنه عقدهٔ ذنب دیرلر آفتاب عقدهٔ ذنبه كلدكده

كسوف واقع اولور نته كم بو دائره نك مثالی جلد اولك آخرنه قریب چون ذنب شعشاع بدر برا كسوف بیتنك
شرحنده مرور ایلمشدر آنده طلب اولنه وتوضیح معنی بودركه مثلا انسان بر آفتاب عالمتاب كبیدر وعالم اكا نسبتله بر ذره
كبیدر پس انسانك حضرت حقدن بی واسطه استفاضه ایلمكی قویوب عالمدن ذوق ولذت استمسی آفتابك بر ذره دن
استقراض ایلمسی واكا محتاج اولمسی كبیدر وكذلك زهره منبع طرب ایكن نشاط ومسرته مشغول اولمق وآندن
ذوق وطرب بولمق كبیدر انسانك جانی حد ذاتنده كیفیت وكمیتدن منزه ومقدس بر امر الهی ونور ربانیدر ولیكن اكثر
انسان آنك علو شاننی بیلمیوب وآنك حقیقتندن خبردار اولمیوب اول جان عزیز محبوس كیف اولمش وبنك وافیون وباده
وبونلر امثالی اولان اشربه وغدا حبسنده قالمشدر كویا بر آفتاب محبوس عقدهٔ ذنب اولوب ونوری كیدوب كسوف
واقع اولمش بوایسه بغایت حیفدر انسانه لازم اولان بودركه كندی مرتبه سنی بیله وعلو شاننه آكاه اوله وحقیر ودنی
اولان كیفیاته كندیسنی اسیر قیلمیه وآفتاب ضیا گستر كبی منور ایكن ذنب وخطا عقده سنده محبوس اولمیه
وآنك ذاتی هروجهله بو یله عالی ولطیف ایكن دنی وكثیف اولان شیلردن ذوق ولذت وچاشنی وحلاوت طالبی اولمیه
بلكه بو جمله لذاتی واذواقی كندی ذاتندن بوله واكر بولمدیسه ده بولمغه همت قیله (باز جواب كفتن آن امیر ایشان را
(مثنوی) كفت نی نی من حریف آن میم * من بذوق این خوشی قانع نیم) من چنان خواهم كه همچون یاسمین * كه همی
كردم چنان كاهی چنین * وارهیده از غم وخوف وامید) كز همی كردم بهر سو همچو بید * همچو شاخ بید تازان چپ
وراست * كه زبادش كونه كونه رقصهاست * امیر چونكم آنلردن بو كونه جواب اشتدی آنلره ایتدی یوق یوق
بن اول می نابك حریفی بن بو خوشلغك ذوقنه قانع دكلم بن انجلین استرمكه یاسمین كبی اولم كاه بونك كبی وكاه
آنك كبی تمایل قیلم خوف وامید غمندن قورتلمش اولم بید آغاجی كبی هر جانبه اكیلم شاخ بید كبی صاغ جانبه
وصول جانبه صالنیجی اولم كه اول شاخ بیده باددن كونا كون رقصلر واردر بو بیتلرا كرچه اول میرمذكورك لساندندر
وآنك باده دن مرادی بادهٔ صوریدر ولیكن بونده امیردن مراد امیر جهان وزبدهٔ كون ومكان اولان انسان كامل اولور
وباده دن مراد دخی بادهٔ محبت وشراب وحدت اولور وامیره معارضه ایلین بعض اهل محله دن مراد اهل صورت ومنكر
شراب محبت وبادهٔ وحدت اولان كمسه اولور پس زبدهٔ كون ومكان اولان انسان ومست شراب عرفان بو منكر
بادهٔ محبت اولان حیوانلره دیر یوق یوق بو سزك سوز یكز سوز دكلدر بن اول شراب محبتك حریفی وبادهٔ وحدتك
اینس والیفیم بن بو سزك دید یككزه نفسانی وجسمانی اولان خوشلغه قانع دكلم بلكه بن انجلین استرمكه بادهٔ وحدتی
نوش ایلدكده یاسمین كبی كاه اول جانبنه وكاه بو جانبنه تمایل قیلم ولطافت وصفوت اوزره حركت ایلیم بو خوف
ورجا غمی چكمك عبادو زهادك حالیدر بن استرمكه می محبتی نوش قیلم وخوف ورجا غمندن قورتلم بعده كوك
اغاجی كبی لطیف وتازه اولوب هر جانبه میل قیلم ومنحنی اولم ومارأیت شیئا الا ورأیت الله فیه دین) عارفلر كبی
بن دخی حضرت حقی هر برده مشاهده قیلم وكاه یمین وكاه شماله وكاهی علوی وكاهی سفلی سكودالی كبی تازان اولم
وهر جانبه باد هوای یار ایله رقص وحركت قیلم كه اول باد هوادن نیجه كونا كون رقصلر قیلورسه بن دخی باد هوای یاردن
كونا كون رقصلر ودورلر ایلیم (بیت) وعند هبوب الناشرات علی الحمی * تمیل غصون البان لا الحجر الصلد (مثنوی)
آنكه خو كردست با شادیٔ می * این خوشی را كی پسندد خواجه هی * انبیا زان زین خوشی بیرون شدند * كه سرشته
آن خوشی سرمد بدند * زانكه جانشان آن خوشی را دیده بود * این خوشیها پیش شان بادی نمود * با بت زنده كسی چون
كشت یار * مرده را چون در كشد اندر كنار * اول كمسه كه باده نك شادلغنه خوی ایلمشدر بو جسمانی اولان خوشلغی
هی خواجه نجن قبول ایلر انبیای كرام اول سبیدن بو خوشلقدن طشره اولدیلر كه اول سرمد اولان خوشلغك
سرشته سی اولدیلر زیرا انبیا علیهم السلامك جانی اول خوشلغی كورمشدی لاجرم بو خوشلقلر آنلرك اوكنده بر باد
كورندی مثلا بت زنده ایله بر كمسه چون یار اوله اول كمسه مرده یی كنارنه نیجه چكر یعنی جسمانی وحیوانی اولان لذاتی
ومشتهیاتی فراموش وبادهٔ حقی نوش ایلین عاشق صادق جسمانی وحیوانی اولان خوشلغی مدح قیلان واكا طالب
اولان كمسه لره دیرلر ای می توحیدك چاشنی سندن غافل ورحیق تحقیقك لذتندن محروم اولان جاهللر اول كمسه
می محبتك وبادهٔ حقیقتك شادلغیله معتاد اولمش وآنك چاشنی ولذتنه الفت قیلمشدر بو صوری وطبیعی اولان خوشلغی
ای خواجه اول نجن مقبول ایلر انبیای عظام صلوات الله علیهم اجمعین حضراتی بو صوری اولان خوشلقدن
اول اجلدن طشره اولدیلر وخروج قیلدیلر كه آنلر سرمدی اولان خوشلغه سرشته وابدی اولان ذوق ونعمته آمیخته
اولدیلر زیرا كه انبیای عظامك ارواح شریفه سی اول ابدی اولان خوشلقلری كورمش وسرمدی اولان ذوقلره نظر
ایركورمش ایدیلر ولهذا بو دنیا خوشلقلری اوسلاطینك قتلرنده بر باد هوا كبی سریع الزوال كورندی پس آندن

هر بری روکردان اولوب حقیقی اولان ذوقه مائل اولدیلر وآنی بولوب کماله ایرشدیلر مثلا بر کمسه بر زنده اولان خوب وجی
اولان محبوبه یار اولسه وآنی درکنار قیلسه مرده وافسرده اولان بت سنکیسنی اول کمسه کنارنه چکمزوا کامیل ومحبت
ایتمز کذلک ذوق آخرتی طاعم اولان ومحبوب حقیقی مشاهده قیلان عاشق بودنیانک حالا حیاتده اولان خوبلری
ومحبوبلری دخی مرده حکمنده در پس زنده اولان مرده یه محبت قیلمز ودار آخرت محضا حیاتدر عارف وعاقل اولان
آنک طالبی اولمقدن خالی اولمز (تفسیر این آیت وان الدار الآخرة لهی الحیوان لو کانوا یعلمون) بو سرخ شریف بو آیت
کریمه نک تفسیریدر که سورهٔ عنکبوتده در (وما هذه الحیاة الدنیا) اشارت تحقیر ایچوندر یعنی شو حیات دنیا دکلدر
الا لهو ولعب) الاصبیانک شغل بیکار وبازیچهٔ بدکردارلغی کبیدر برساعت مجتمع اولوب بازیچه ایله مبتهج اولورلر
بعده متفرق اولوب سست وملول وبی مایه خانه لرینه کلورلر کذلک اهل دنیا دخی بویله در وبو بیت بونلرک حقنده بغایت
رعنا واقع اولمشدر (بیت) بازیچه ایست طفل فریب این متاع دهر * بی عقل مردمانکه بر و مبتلا شدند * وان
الدار الآخرة لهی الحیوان (وتحقیقا دار آخرت همان اودر حقیقتده دار حیات زیرا موت طاری اولمز ویا خود همان اول
دار آخرت عین حیات کبیدر بونده مبالغه واردر (لو کانوا یعلمون) اکر بو ناس دنیانک بیله لردی لهو ولعب
مقوله سی ایدیکن بودنیانک حیات وعیشن اختیار ایتمیه لردی لولک جوابی محذوفدر (که درو دیوار وعرصهٔ آن عالم
وآب وکوزه ومیوه ودرخت همه زنده اند وسخنکوی وسخن شنو وجهت آن فرمود مصطفی علیه السلام الدنیا جیفة
وطالبها کلاب واکر آخرت را حیات نبودی آخرت هم جیفه بودی جیفه را برای مرده کیش جیفه کوینده برای
بوی زشت وفرخجی (زیرا اول عالمک درو دیواری وعرصهٔ میدانی وآب وکوزه سی ومیوه ودرختی جمیعاً جی وزنده لردر
ومتکلم وسخنکو بلردر ومستمع وسخن شنولردر اول جهتدن حضرت مصطفی علیه السلام بیوردیکه دنیا جیفه در
وآنک طالبی کلابدر واکر عالم آخرتک حیاتی اولمیه دی آخرت دخی دنیا کبی جیفه اولوردی زیرا جیفه یه آنک
مردملکی ایچون جیفه دیرلر زشت رایحه سی ایچون ومردارلغی ایچون دکل فرخجی فانک ورانک فتحه سیله
وخاء معجمه نک سکونیله وآخرنده جیم عجمی ایله چپل ومردار معناسنه در (مثنوی) آن جهان چون ذره ذره
زنده اند * نکته دانند وسخن کوینده اند * در جهان مرده شان آرام نیست * کین علف جز لایق انعام نیست *
اول جهان ذره بذره زنده لردر نکته بیلیجی وسوز سویلیجیلردر جهان مرده ده انلرک آرامی یوقدر زیرا بو علف انعام
وحیواناتدن غیری یه لایق دکلدر یعنی دار آخرت وجهان حقیقت ذره بذره زنده لردر ونکته بیلیجی وسوز سویلیجیلردر
ولهذا انبیای عظامک بو جهانده سکون وآرامی قالمیوب اول جهان حقیقته کمال رغبتله رغبت ایدوب بو جهانه
وبو جهانک اکل وشربنه میل والتفات قیلمدیلر زیرا بو جهان فی المثل علفزار کبیدر وبو جهانده اولان مأکولات
ومشروبات علف مقوله سیدر که انعام سیرت وحیوان طبیعت اولنلردن غیری یه لایق دکلدر انبیای عظام واولیای کرام
حیوانیتلرین انسانیته ونورانیته تبدیل ایلیوب غدالری روحانی اولمشدر اما اکثر ناس غدای نورانیدن بی بهره اولوب
عینی همان اکل وشربه منحصر قیلمشدر (مثنوی) هر کرا کلشن بود بزم ووطن * کی خورد او باده اندر کولخن
جای روح پاک علیین بود * کرم باشد کش وطن سرکین بود * بهر مخمور خدا جام طهور * بهر این مرغان کور این آب شور
مثلا کیمک که بزم ووطنی کلشن اوله اول کمسه کلخنده باده ایچر روح پاکک جایی علیین اولور کرم اولور اول کمسه که
آنک وطنی سرکین اولور خدای تعالینک مست ومخموری ایچون جام طهور واردر اما بو کور مرغان ایچون آب
شور واردر یعنی انبیای عظامک واولیای کرامک دنیایه التفات ایلمیوب بونده قرار ایلمدکلرینه سبب اولدرکه آنلرک
وطنی وبزمکاهی کلشن حقیقی وکلستان معنوی اولمشدر پس هر شول کمسه لرک که وطن وبزمکاهی کلشن حقیقی
اوله کلخن دنیاده اول نجن باده ایچرو بیوب ایچوب خوش نجر بلکه بو سفلی اولان دنیادن اعراض ایلر واعلا اولان
مرتبهٔ عقبایه توجه قیلرز برا روح پاکک مقامی علیینه درکندی وطن اصلیسنه اول روح پاک عروج قیلر اما بو دنیا
وبو دنیانک اکل وشربی سرکین مثابه سنده در هر کیم بوکا مقید اولوب قالورسه معناده اول کرم اولور پس
کرم طبیعت اولان اهل دنیایه واصحاب نفس وهوایه بو دنیاده اولان جسمانی غدا کفایت قیلور مستان الهی ومخموران
ربانیدن اوتری شراب طهور وحور وقصور حاضر ومهیا اولمشدر اما بو قوشلر وبیم وشلردن اوتری بو آب شور مثابه سنده
جسمانی اولان غدالر وصوری اولان لذتلر محبوب ومطبوع کلمشدر (م ی) هر که عدل عمرش ننمود دست * پیش او حجاج
خونی عادلست * دختران را لعبت مرده دهند * که زلعب زندکان بی آکهند * چون ندارند از فتوت زور دست
کودکانرا تیغ چوبین بهترست * هر شول کمسیه که عمر رضی الله عنه حضرتلرینک عدلی دست کوسترمدی انک
قتنده حجاج خونی وظالم عادلدر مثلا دخترلره مرده وبی روح لعبت ویررلر زیرا انلر زنده لرک لعبندن آکاه دکللردر

چونکم اطفال فتوتدن زوردست طوتمزلر اوغلنجقلره تیغ چوبین بهتردر یعنی فی المثل اهل آخرت حضرت عمر رضی
الله عنه کبی ونعمت آخرت حضرت عمر رضی الله عنهک عدالتی کبیدر هر شول کمسه که حضرت عمر رضی الله
عنهک عدالتن کورمیه حجاج ظالم اکا عادل کلدیکی کبی پس هر شول کمسه که اصحاب آخرتی کورمیه وآنلرک نعمت
ولذتنی طاعم اولمیه اول کمسه نک قتنده اهل دنیا اصحاب دولت اولور وآنلرک نعمتی ودولتی اکا عظیم نعمت وزیاده دولت
کلور واهذا اهل آخرتدن نفرت ایدوب انلره خدمت قیلور وانلرک نعمتنی ودولتنی تحصیل ایلمکه طالب اولور وکذلک
بودنیانک دولت ونعمتی وعیش ولذتی شول لعبت مرده کبیدر که انی دوزوب اطفاله ویررلر واطفال اول مرده اولان
صورتلره محبت ایلیوب انلرله ملاعبه قیلورلر وزنده اولان رجالک لعب وکارندن اول اطفال آکاه دکللردر چونکم
اوغلنجقلر قوت وفتوتدن زوردست طوتمیه لر انلره اغاجدن قلچ یکرکدر زیرا انلرک تیغ آهنی ضبط ایلمکه طاقتی یوقدر
پس بودنیا اوغلنجقلرینه تیغ چوبین کبی اولان دولت دنیوی کفایت ایلر انلرک تیغ آهنین کبی اولان آخرت دولتنه
لیاقتلری یوقدر (مثنوی) کافران قانع بنقش انبیا * که نکاریده است اندر دیرها * زان مهان ما را چو روز روشنیست
هیچ مان پروای نقش سایه نیست * کافرلر انبیا علیهم السلامک نقشنه قانعلردر زیرا دیرلر ایچره اول نقشلری
یازمشلردر اول مهلردن چونکم بزه بر روز روشن واردر پس بزه هیچ نقش سایه قیغوسی یوقدر یعنی صورت پرست
اولان کافرلر انبیای عظام صلوات الله علیهم اجمعینک نقشلرینه قانع اولدیلر وانلرک نقشلرنی کلیسالرده تصویر قیلدیلر
ومیل ومحبتی اول نقشلره ایلدیلر اما اول کبارلردن چونکم بزه روز روشن کبی علوم معانی واذواق روحانی وانوار ربانی
حاصلدر هیچ بزه انلرک نقشنه وسایه لرینه پروا یوقدر زیرا انلرک نقشندن مراد روز روشن کبی اولان ایمان وعرفاندر
(مثنوی) این یکی نقشش نشسته در جهان * وآن دکر نقشش چو مه بر آسمان * انبیا علیهم السلامک بو بر نقشی
جهانده اوتورمشدر که تبلیغ رسالت ایدوب طاعت وعبادته مشغول اولمشدر وآنک اول غیری نقشی ماه کبی آسمان
اوزره در یعنی روحانیت اعتباریله زیاده علو قدر وعظیم الشان صاحبلریدر وبو سببدن کافرلر انبیا علیهم السلامک
ظاهر نقشنه نظر ایدوب باطن وپنهان اولان نقشنه وقوف واطلاع بولمدیلر (مثنوی) وین دهانش
نکته کویان با جلیس * وآن دکر با حق بگفتار وانیس) آنک بو دهانی جلیس ومصاحبت ایله نکته سویلیجیدر
یعنی اهل ایماندن حضور شریفنده اولان کمسه لره دینه متعلق اولان احوالی بیان ایدوب اسرار ومعارفدن صد هزار
نکته عیان ایلر وآنک اول غیری دهانی حضرت حق ایله گفتار ومصاحبتده در وحضرت حقه انیس ومونسدر یعنی
اسرار خفیه سویلشور (مثنوی) کوش ظاهر این سخن را ضبط کن * کوش جانش جاذب اسرار کن) آنک ظاهر
قولغی بو ظاهر کلماتی ظاهر قولغیله حفظ ایلیجیدر آنک جانک قولغی کن اسرارنی جذب ایدیجیدر یعنی آنک
کوش جانی اسرار الهی یی استماع ایدیجیدر ضبط کن وصف ترکیبیدر ضبط مضاف دکلدر امر کن دن مراد
اسرار الهیه در امر مضافدر (مثنوی) چشم ظاهر ضابط حلیهٔ بشر * چشم سر حیران مازاغ البصر) آنک چشم
ظاهری بنی آدمک حلیه سنی ضبط ایدیجیدر خلق بری برندن تشخیص وتمییز ایلمک ایچون انک سر وروحانی چشمی
مازاغ البصرک حیرانیدر یعنی آنک راز بین چشمی خدای تعالینک جمالنه حیران اولمشدر بو آیت کریمه یه اشارتدر که
سورهٔ والنجمده در (مازاغ البصر وما طغی) سر بونده سینک کسریله در حلیه دن مراد بونده انسانک ظاهر وصفیدر
اوزونلق وقصه لق وآقلق وقاره لق وکوزللک وچرکینلک کبی (م ی) پای ظاهر در صف مسجد صواف * پای معنی فوق
کردون در طواف) آنک ظاهر پایی مسجدک صفنده صواف وقاعدر آنک معنی ایاغی فلکک اوزرنده طواف ایدی یعنی
جسمانیت اعتباریله غیری خلق کبیدر وروحانیت اعتباریله ملائکه دن عالی قدر در صواف صفده طورمش معناسنه در
مثنوی) جزو جزوش را تو بشمر هم چنین) این درون وقت وآن بیرون حین) ای بو ذکر وبیان اولنان اوصاف واحوالدن
خبردار اولان کمسه آنک جزو جزونی بو نجلین صای معنی ذکر اولنمیان جزولرنی ذکر اولنان جزولرک اسلوبی اوزره
قیاس وفهم ایله بو وقتک ایچنده در واو وقتدن خارجدر یعنی جسد اعتباریله مونه دکن وقتدن خلاص میسر دکلدر
روح اعتباریله وقتدن بیرونددر زیرا وقت بو عالم سفلی یه کوره در عالم علویده وقت یوقدر پس روح چونکه جسددن جدا
اولدی بالضروره وقتدن نجات بولور این دن مقصود جسمانیت وجسددر آندن مراد روحانیت وروحدر (مثنوی)
این که در وقتست باشد تا اجل * وآن دکر یار ابد قرن ازل) بو که وقتده در موت واجله دکین اولور یعنی اعضاء ظاهره
وجسدک وجود وبقاسی وآنلرک حکم وتصرفی مونه دکین اولور وجهان وزماندن انقطاع بولور اجله دلک واول
بری قرن ازله یار ابددر یعنی روح وروحانیت زماندن بری اولوب زماندن عاری اولان قرن ازله بروجه تأبید قرین
ومقارن اولور حضرت مولانا قدس الله سره العزیز انبیا علیهم السلامک وصفی مناسبتیله اولیانی بیله وصف ایلمشدر

(مثنوی) هست یك نامش ولی الدولتین * هست یك نعتش امام القبلتین) آنك برنامی ولی الدولتیندر یعنی دنیا وآخرت دولتینك صاحبیدر آنك برنعتی امام القبلتیندر (م ی) خلوت وچله برو لازم نماند * هیچ غیمی مر ورا غایم نماند) چونکه برکسه بو کمال وتمکینه وصول بولدی اول کمسه یه خلوت وچله لازم قالمدی انبیا علیهم السلام کبی که آنلرنا اولدن کامل ومکملاردر خلوت واربعین وریاضت ومجاهده یه احتیاجلری یوقدر واهل الله کبی که ریاضت ومجاهده واربعین وخلوت سببیله اکامل ومکملاردرهیچ آنك ذاتنده حق تعالینك تجلیسنه حجاب ومانع اولور برحالت قالمدی غیم سحاب معناسنه در فارسی میغدر غایم بولتلو معناسنه درکه بونده مانع وحجاب معناسنه استعمال اولنور (م ی) قرص خورشیدست خلوتخانه اش * کی حجاب آرد شب بیکانه اش) اول صاحب سعادت کندی خلوتخانه سنك قرص خورشیدیدر یعنی بونور الهی ایله منور اولان صاحب دولت آفتاب مشابه سنده در بیکانه وعارض شب اکا نجه حجاب کتورر یعنی شبدن آفتاب تابانه حجاب اولمدیغی کبی اول صاحب سعادته برنسنه حجاب اولمز نته که آفتاب طلوع ایلدکده شب محو وناپیدا اولور اول مرتبه یه وصول بولان ولیدن جمیع حجب زائل ومرتفع اولور فرضا بو تجلین کمسه دن کناه صادر اولسه غیرلرك عبادتندن مقبولدر نته کم بوکه اشارت اولنور خدای تعالینك دوستلرینه ظلمت شب اولمز بلکه شب آنلره روز کبی روشن اولور نته که شیخ سعدی قدس سره حضرتلری بوکا اشارت بیورر (قطعه شب تاریك دوستان خدای * می بتابد چو روز رخشنده * وین سعادت بزور بازو نیست * تا نبخشد خدای بخشنده) مال ومنصب واملاك واسباب وذوق وتنعمدن آنلره نقصان وضرر ایرشمز زیرا اول حالت آنلره نفسانیت اعتباری ایله دکلدر بلکه روحانیت اعتباری ایله اولور اکرچه اهل ظاهر بوحالی تشخیص وتمییزا تمکه قادر دکللردر پس عاقله لازمدرکه اهل اللهك برخصوصنه اعتراض ایدوب عداوت ایلمیه (مثنوی) علت وپرهیز شد بحران نماند * کفر او ایمان شد وکفران نماند) اول صاحب سعادتدن علت وپرهیز کتدی بحران قالمدی آنك کفری ایمان اولدی وآنده کفران قالمدی خلاصهٔ کلام بودرکه برمریض کمال صحته وصول بولدقده علت وپرهیزدن نجات بولوب آنده امراض وحرارتدن براثر قالمدیغی کبی اوصاف کذشته ایله متصف اولان کمسنه ده جسمانیت ونفسانیت واخلاق ذمیمه وکفر وکفراندن براثر قالمیوب نور محض اولمشدر وبرمرتبه ده افنای وجوده واصل اولمشدر که آندن وجود فانیدن براثر قالمشدر (مثنوی) چون الف از استقامت شد بپیش * اوندارد هیچ از اوصاف خویش) استقامت سببندن الف کبی ایلروده اولدی یعنی حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم (فاستقم کما امرت) مقتضاسنجه استقامتدن ذره مقداری منحرف اولمدیغی کبی اوهم برحالته وصول بولدیکه استقامتدن ذره قدر منحرف اولمیوب جمیع اوقاتنی حق تعالی حضرتلرینك امرشریفنه صرف ایلدی لاجرم استقامت سببیله خلق عالمك مرشد ومقتداسی اولدی نته کم الف استقامتی سببیله جمیع حروف هجادن مقدم اولدی اول صاحب سعادت کندینك اوصافندن هیچ نسنه طوتمز یعنی الفده حرکات وجزم ونقطه دن برنسنه اولمدیغی کبی اول کمسه ده هم اوصاف بشریتدن بروصف وخوی قالمز لاجرم (ومارمیت اذرمیت ولکن الله رمی) حسبنجه هرنه که آندن صدور بولور حقیقتده اول نسنه حق تعالیدن صادر اولور حضرت مولانا قدس سره حضرتلری اوصاف بشریتدن عاری وبری اولان کمسه ایچون الف مثال کتوردی طالبنه تفهیم ایچون زیرا الف اعراب ونقطه دن برنسنه قبول ایلمز نته کم بو بیتدن روشندرکه دفتر ثانیده مذکوردر (بیت) فضل استا کم نکرد داز علو * کر الف چیزی ندارد کو بداو (مثنوی) کشت فرد از کسوهٔ خوهای خویش * شد برهنه جان بجان افزای خویش) اول کمسه کندینك خویلری کسوتندن فرد وجدا اولدی یعنی اخلاق بشریتدن کندیسنی بالکلیه ایلدی کندینك جان افزاسنه آنك جانی بشریت واخلاق ذمیمه دن عریان وعاری کتدی جان افزادن مراد خدای تعالی حضرتلریدرکه روح بخشدر (مثنوی) چون برهنه رفت پیش شاه فرد * شاهش از اوصاف قدسی جامه کرد) اول کمسه فرد ولانظیر شاهك حضورینه چونکه اوصاف بشریتدن عریان کتدی یعنی چونکه (تخلقوا باخلاق الله) حسبنجه اخلاق ذمیمه واوصاف بشریتدن عاری وبری اولوب جناب الهی یه وصول بولدی شاه اکا اوصاف قدسیه دن جامه ایلدی یعنی حضرت حق آنی کندی اوصافیله متصف ایلدی مراد بودرکه اول کمسه غیوب واسراره مطلع اولوب مرده یه جان ویرمکه قادر اولور وجمیع امراضه برنفسده درمان ایلمکه وخلاف عادت مشکل ایشلری وجوده کتورمکه قدرت بولوب کرامات اظهار ایلر وپادشاهلره مشکل اولان احوال اکا زیاده آسان اولور محصل کلام هرنه دیرایسك آنك الندن کلور زیرا که هرنه که اول ایلر حق تعالی حضرتلرینك قدرتیله ایلر نته کم حضرت حقه مشکل برایش اولمز که اکا هم اولمز (مثنوی) خلعتی پوشید از اوصاف شاه * بر پرید از چاه بر ایوان جاه) چونکه اول حالله شاهك حضورینه واردی پس شاهك

اوصافندن برخلعت کیدی چاهدن جاه وعزت ایوانی اوزره اوچدی یعنی مقبول حق اولوب جاه وعزته وصول بولوب اجلالی اولدی بومرتبه یه وصول بولان کمسه یه جمیع اشیا رام ومطیع اولوب بریسی حکمنه مخالفت ایلمز شاهدن مراد حق تعالی حضرتلریدر حضرت مولانا قدس سره حضرتلری معقولی محسوسه تشبیه ایلمك طریقی اوزره بیان ایلدی طالبلره شوق واشتیاق ویرمك ایچون (م ی) این چنین باشد چو دردی صاف کشت * از بن طشت آمد او بالای طشت) چونکه دردی صاف اولدی بوتجلین اولور یعنی طشتك دیبنده اولان دردی چونکه صاف اولوب لطافت حاصل ایلدی اول دردی طشتك دیبندن طشتك اوزرنه کلدی یعنی جسمانیت ونفسانیت سببی ایله بوعالم سفلیده قالمش کمسه چونکه ریاضت ومجاهده سببیله جسمانیت ونفسانیتدن نجات بولوب عالم علوی یه وصول بولور دردی عربیدر درد فارسیدرکه هرنسنه نك دیبنده اولان نسنه درکه عوام تحریف ایدوب تورتی دیر طشت فارسی درطست عربیدر دردی دردلك وطشت طستك معربیدر (م ی) در بن طشت ار چه بود او دردناك * شومی آمیزش اجزای خاك) دردناك اویعنی روح اکرچه طشتك دیبنده دردناك ایدی اجزای خاکك اختلاطنك شوملغی سببیله یعنی روح اکرچه علویدر لیکن جسمانیت سببیله بوعالم سفلیده قالمشدر زیرا روح اول ملك کبی ایدی نته که خواجهٔ حافظ رحمه الله بوکا اشارت بیورر (بیت) من ملك بودم وفردوس برین جایم بود) آدم آورد درین دیر خراب آبادم) اودن مرادروحدر طشتدن مقصود بدندر (مثنوی) یار نا خوش پر وبالش بسته بود) ورنه او در اصل پس برجسته بود) ناخوش یار اول روحك پروبالنی باغلمش ایدی اول سببدن عالم علوی یه پرواز ایلمکه قادر اولمیوب بوعالم سفلیده قالمش ایدی یوخسه روح اصلده زیاده بوقوریه صچرامش ایدی یعنی روح عالی مرتبه یه وصول بولمش ایدی زیرا روحك قرارکاهی اول عالم علوی ایدی یار ناخوشدن مقصود ظاهر اعتباریله خاك ظلمانیدر که نورانی روح اکا قرین اولمغله خاك آلود اولوب عالم علوی جانبنه پرواز ایلمکدن قالدی وحقیقت اعتباریله جسمانیت ونفسانیتدر زیرا برکسه بدندن نجات بولسه جسددن اکا ضرر ونقصان ایرشمز نته کم شیخ سعدی حضرتلری بوبیتله بوکا اشارت بیورر (بیت) کرش دامن از چنك شهوت رها * کنی رفت تا سدرة المنتها (مثنوی) چون عتاب اهبطوا انکیختند * همچو هاروتش نکون آویختند) چونکه اهبطوا عتابنی آشکاره ایلدیلر یعنی حق سبحانه وتعالی حضرتلری چونکه اهبطوا دیدی نته کم بوآیت کریمه دن روشندر که سورهٔ بقره ده در (وقلنا اهبطوا بعضکم لبعض عدو) یعنی بوعالم علویدن بوعالم سفلی یه اینکوز روح ماروت کبی باشی آشغه آصدیلر پس آنلرکه طاعت وعبادت وریاضت ومجاهده یه سعی وکوشش ایدوب عشق الهی یه وصول بولدیلر روحلرنی اول حالتدن خلاص ایلیوب تکرار عالم علوی یه ایرشدردیلر وسیاستدن بری اولدیلر خطاب دیوب عتاب دیدیکی بونکته بی بیان ایچوندرکه ارواحه بوامر سیاست مثابه سنده در عالم لاهوتدن بوعالم ناسوته نزول ایلدکلری انکیختند وآویختند کلمه لرینك فاعلی حق تعالی حضرتلریدر صیغهٔ جمع تعظیم ایچوندر (مثنوی) بود هاروت از ملاك آسمان * از عتابی شد معلق هم چنان * هاروت آسمانك ملاك واملا کندن ایدی برعتابدن انجلین معلق اولدی که الان چاه بابلده باشی آشغه آصلمشدر ملاك جمع ملکدر که پادشاه معناسنه در پس معنی بویله اولور که ماروت فرشته لرك عالیلرندندر (مثنوی) سرنکون زان شد که از سر دور ماند * خویش را سر ساخت وتنها پیش راند) ماروت اول سببدن سرنکون اولدیکه سردن دور وجدا قالدی یعنی ماروتك اول بلایه کرفتار اولمسنه سبب بودرکه ملکیتنه مغرور اولوب امر الهی یه مقابله ایلدی کندیسنی سر دوزدی وایلرویه یالکز سوردی یعنی خودرأیلك ایدوب بنی آدمه طعن خصوصنده ملائکه ایله مشاوره ایلدی وکندیسنی معزز وعظیم الشان ظن ایدوب حق تعالینك امرشریفنه اعتراض ایلدی لاجرم جناب الهیدن دور وجدا اولوب سیاسته کرفتار اولدی چوق واقع اولمشدرکه پادشاهلره تقرب کسب ایدوب آنلرك مقبولی اولوب تمام عزت ومرتبه یه وصول بولمش ایکن برخصوصده عناد وخودرأیلك ایدوب کبر اظهار ایلر لاجرم پابودرکه درکاه پادشاهك حضورشریفندن دور اولوب صدهزاران ندامته کرفتار اولور پابودرکه فرمان پادشاهی ایله سیاسته کرفتار اولوب هلاك اولور پس عاقله لازم اولان بودرکه جمیع خصوصده ادبه رعایت ایدوب حدندن تجاوز ایلمیه بو اسلوب اوزره بعض مرید خدمت سببیله مرشدندن کامل فیض پذیر اولوب مرشدك مقبولی اولورنا کاه برخصوصده آندن عناد ومخالفت واقع اولمغله اول حالتدن محروم اولوب مرشد کاملك خدمت شریفندن دور ومهجور اولور نته کم حضرت مولانا قدس سره تمثیل طریقیله ذکر ایلمکه شروع ایلدی (مثنوی) آن سبد خود را چو پر از آب دید * کرد استغنا واز دریا برید) اول سبد دریا ایچنده ایکن چونکه کندیسنی آبدن مملو کوردی اول سبد استغنا ایلدی ودریادن منقطع اولدی (بیت) سبد در آب بی شك پر نماید * درو جز باد نبود چون برآید (مثنوی) بر جکر آبیش یك قطره نماند) بحر رحمت کرد وا ورا باز خواند) چونکه سبد دریادن جدا اولدی آنك جکری اوزره برقطره

آب قالمدی نه کم ظاهردرکه سبد آبدن چقدیغی وقت درونده برقطره آب قالمز دریا اکا ترحم ایلدی وآنی کیروکندینك
ایچنه اوقودی وینه آبدن انی پرایلدی حضرت مولانا قدس سره حضرتلری اول دریادن مرشد کامل مراد ایدندی
پس سبددن مقصود مرید اولوروبو بیتده واقع اولان دریادن حق تعالی حضرتلرینی مراد ایدندی زیرا حق تعالی کریم
ورحیمدر بنده هرنه قدرکه معصیت ارتکاب ایدوب حددن تجاوز ایده چونکه صدقله توبه ایلدی حضرت حق آنك
توبه سنی قبول ایدوب کناهنی عفو ایلر (مثنوی) رحمتی بی علتی بی خدمتی * آید از دریا مبارك ساعتی) دریادن بر علتسز
برخدمتسز پررحمت کلور برمبارك ساعتدر اول دمکه دریادن بوحالت ظاهر اولور حضرت حقك بووجهله اولان
رحمتنه نهایت یوقدرکه کاهی برجذبه سببیله اولورکه بر بیچاره معصیت دریاسنه غرق ایکن ناکاه دریای رحمت جوش
ایدوب آنی اول ورطه دن خلاص ایدوب صلاح وطاعت وعبادت ساحلنه ایرشدیروب نفس وشیطاندن بری ایلر
وکاهی برنفعه واسطه سیله صدهزار طاعت وعبادتدن بی بهره لری مقبول درکاه احدیت ایلر سروری افندی رحمه الله
دریادن بی علت رحمت کلمکلك نادردر دیمشدر بوخود مقرردرکه فسق ومعصیتدن تائب اولنلره توفیق ورحمت
وکفر وضلالتدن نجات بولنلره ایمان وهدایت خدای تعالیدندر بوحالتلر خود رحمت محضدر بونلردن حال بوکه
طاعت وعبادت صادر اولمشدر (حکایت) برمحلده برقطب عالم وفات ایلمکه قریب خاتونته دیدیکه یارن بورایه
برکسه کلوب سندن بنم خرقه وعصامی طلب ایلسه کرکدر اول کسه نك نشانلری بویله در دیو خاتونته خبر ویردی
قطب اول کیجه وفات ایلدی علی الصباح برکسه کلوب اول قطبك قپوسنی قاقدی خاتون چونکه قپویی اچدی
اول کسه خاتونه ایتدی بوکیجه بونده وفات ایدن قطبك خرقه سنی وعصاسنی بکا تسلیم ایله خاتون دخی فی الحال خرقه
وعصایی اکا تسلیم ایلدی اول کسه خرقه وعصایی الوب کتدی برزماندنصکره اول خاتون اول کسه نك
اردندن چاغروب دیدیکه سن کیمسن وسنك نام ولقبك ندر اول خاتوندن چونکه بوسؤالی اشتدی اکا جواب ویروب
دیدیکه بن برمطربم بوکیجه برمجلسده شراب ایچوب تمجید زمانه دکن ساز چالاردم واندنصکره یاتوب اویودم
بربیر دوشمده بکا دیدی که فلان محلده قطب وفات ایلدی خدای تعالی حضرتلری آنك یرنی سکا احسان ایلدی واروب
خرقه وعصاسنی آنك خاتوندن استه بوسببدن کلوب خرقه وعصایی سندن طلب ایلدم خدای تعالینك صدهزاران
بوتجلی لطف واحسانی اولور علتسز اکرچه بووجهله چوق واقع اولور لیکن سالکه لازم اولان بودرکه هردم طلب
ورغبت وخدمت وعبادتی زیاده ایدوب اهل اللهدن دوروجدا اولمیه تاکه دریای مرحمتدن انافانا فیض پذیر اولمغه
لیاقت بوله (مثنوی) الله الله کرد دریا بارکرد * کرچه باشد اهل دریا بار زرد) زنهار زنهار دریانك کنارنك اطرافنه دورایله
کرچه دریا کنارنك اهلی صاریدر دریا باردن مراد خدای تعالی حضرتلریدر اهل دریا باردن مراد اهل اللهدرکه ریاضت
ومجاهده سببیله زرد رویلردر دریابار بونده بار دریا تقدیرنده درکه کنار دریا معناسنه در بار بونده کنار معناسنه در
جویبار ایرمق کناری معناسنه اولدیغی کبی خلاصهٔ کلام بودرکه ای قرب ووصال الهی یه طالب اولان سالك زنهار
حضرت خدانك مقربلرندن دوروجدا اولمیه سن هم آنلره مقارن اولمغله درکاه احدیتدن مستفیض اوله سن تاکه
اکا اشارت اولنور (مثنوی) تاکه آید لطف بخشایشکری * سرخ کردد روی زرد از کوهری) تاکه اول عطا
وبخشایش ایدیجی خدانك لطفی کله برکوهردن صاری یوزك سرخ اوله یعنی خدای تعالینك عطا واحسانی سببیله
مظهر عشق اولوب سرخ روی اوله سن سرخ روی سپیدروی معناسنه استعمال اولنورنه که برکسه برمشکل مصلحتی
کمالنیغی برنه کتورسه یوزك آق اولسون دیرلر حالاکه انك یوزی آقدرکه کوهردن مراد عشق اولمق روشندر بونده
بخشایشکردن مراد خدای تعالی حضرتلریدر (مثنوی) زردی روبهترین رنکهاست * زانکه اندر انتظاران لقاست
یوزك صاریلغی رنکلرك ایورکیدر زیرا که روی زرد اول لقانك انتظارنده دربس سالکه بسیار ریاضت ومجاهده ایلك
لازمدر تاکه رویی زرد اولوب خدای تعالینك لقاء شریفنك مشاهده سنه لایق اولوب زرد رویلکدن نجات بولوب
سرخ روی ونورانی شکل اوله پس ای سالك مادامکه زرد روی اولمیه سن عشق الهی یه وصول بولوب مشاهدهٔ جمال
الهیدن بهره بولمغه قادر اولمزسن (مثنوی) لیك سرخی بررخی کو لامعست * بهر آن آمد که جانش قانعست) لیکن
سرخلك اول رخ اوزره که اول بلدرایجیدر آندن اوتری کلدیکه دنیاده وصول بولدیغی حالته قانعدر یعنی اول کسه که
آنك رخنده نضارت وطراوت وحمرت اوله بوحالت دلالت ایلرکه آنده درد عشقدن برسوز وکداز اولمیوب همان دنیوی
ذوق وصفایه قانع وراضی اولوب خدای تعالینك لقاء شریفنه انتظار وابا قتی اولمیه (م ی) که طمع لاغر کند زرد وذلیل
نیست او از علت ابدان علیل) زیرا طمع کشی یی لاغر وزرد وخوار ایلر یعنی خدای تعالینك مغفرت ودیدار شریفنه
امیدوار اولسه امیدانی لاغر وزرد روی وخوار ایلر حال بوکه اوابدانی وجسمانی مرض ودردن علیل ومریض دکلدر

بلکه

بلکه انك اول دردی روحانیدر (مثنوی) چون ببیند روی زرد بی سقم * خیره کردد عقل جالینوس هم) چونکه
جالینوس جسمانی مرضسز اولان صاری یوزی کوره جالینوسك عقلی هم خیره ومتحیر اولور یعنی دردی عشقله زرد
اولمش یوزك زردلکنه علاج ایدوب انی ازاله ایلمکه قادر اولمز واکا دوا ودرمان بوله مز زیرا اطبا درد عشقه درمان ایلمکه
قادر دکادر (بیت) درد بست درد عشق که اندر علاج او * هرچند سعی بیش نمایی بتر شود) حضرت مولانا قدس سره
حضرتلری جالینوس کتوردی علم طبده زیاده حاذق اولدیغیچون (مثنوی) چون طمع بستی تو در انوار هو * مصطفی
کوید که ذلت نفسه) چونکه سن هونك نورلرینه طمع باغلدك حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم دیر اول کسه نك
نفسی ذلیل وخوار اولدی یعنی هرکیمکه ریاضت ومجاهده یه سعی وکوشش ایدوب انوار رحمانی ودیدار یزدانینك وصولنه
امیدوار اوله انك نفسی کبر وعجبی ترك ایدوب تواضع وتضرع اختیار ایدوب جمیع خلقه لطیف زندکانی ایلر من طمع
ذات نفسه که حدیث شریفدر اهل ظاهر بوکا بووجهله معنی ویررلرکیم که دنیوی خصوصده طمعکار اوله
اول کسه دنیاده اول طمعی سببیله خلایق مابیننده ذلیل وخوار اولور واهل باطن بووجهله معنی ویررلرکه هرکیم که
حضرت حقك مغفرت ودیدار شریفنه امیدوار اوله انك نفسی خوار وذلیل اولور یعنی انك نفسی کبر وعجبدن خلاص
اولوب تواضع ومسکنته وصول بولور بوکتاب شریفده مذکور اولان وجه ثانی اوزره درهودن مراد حق تعالی
حضرتلریدر نفسده هابرمقدار چکلمك لازمدر (مثنوی) نوربی سایه لطیف وعالیست * آن مشبك سایهٔ غربالیست
سایه سز نور لطیف وعالیدر یعنی روح که نور الهیدر جسمانیت ونفسانیتسز اوله اکا اسرار خفیه ومعارف علیه
روشن وظاهر اولوب حق تعالینك قتنده قدر عالی میسر اولور نوردن مراد روحدر سایه دن مراد نفس وبدندرکه بونده
مقصود بشریت وجسمانیت ونفسانیتدر اول مشبك غربال منسوب سایه در یعنی اول کسه نك که روحی جسمانیت
ونفسانیتدن خلاص اولمشدر اول شمعه بکزرکه برمشبك نسنه نك ایچنه قونمشدرکه خانه یی تمام روشن ایلمز لیکن
چونکه شمعك نورنه حجاب اولمیه خانه انك نوریله تمام روشن اولور پس روح مادامکه نفسدن خلاص اولمیه کدورتدن
تمام نجات بولوب نورانی اولمز نور مضاف اولمق هم جائزدرکه معنی اکاکوره بویله اولور غربال عوام تحریف ایدوب
قلبوردیرکه مشبکدر (مثنوی) عاشقان عریان همی خواهند تن * پیش عنینان چه جامه چه بدن) عاشقلر تنی جامه
وپیرهندن عریان استرلر تاکه جان وجانان مابیننده حجاب اولمیه نته که دیمشدر (بیت) حلهٔ جنت اولورسه چکیم
چاك ایدهیم * دم وصلتده بکا حائل اولور پیرهنم * ظاهرده پیرهن حجاب وپرده اولدیغی کبی سیمین تن وزیبا روی دلبرله
سینه بسینه هم پهلو اولمقده جسم هم جانان حقیقینك وصالنه حجاب اولور روح هم پرده اولور کمال اتحادده پس
حقیقتده عاشقه لازم اولان افنای وجوددر بروجهله که افنای وجود آنك خاطرندن محو اوله (کنج در قعرست کیتی
چون طلسم * بشکند آخر طلسم بند جسم * کنج یابی چون طلسم از پیش رفت * جان شود پیدا چو جسم
از پیش رفت * بعد ازان جانت طلبی دیکرست * غیب را جان تو جسمی دیکرست) اما عنینلر قتنده جامه نه بدن نه
یعنی جامه قدرتی اولمین کسه یه نسبت جامه وتن برابردر زیرا جماعدن ذوق ولذت حاصل ایلمکه استعداد
واستحقاقی یوقدر پس شاهدله هم پهلو اولدقده جانانه کرکسه عریان اولسون کرکسه جامه ایله اولسون علی السویه در
عنین اول کسه درکه جماعه قادر دکلدر وجماعك لذتندن بی خبردرکه ترکیده یوج دیرلر اما عنیندن مقصود
اول کسه درکه تقلید طریقیله کندیسنی واصلین زمره سندن کوستره وآنلردنم دیو دعوی ایدوب آشکاره لاف اورر
لیکن خدای تعالینك قرب ووصالندن ذره قدر بهره بولمشدر مادامکه اول حالده در قرب ووصاله هیچ بروجهله
استعدادی یوقدر (مثنوی) روزه دارانرا بود آن نان وخوان * خرمکس را چه ابا چه دیکدان) اول نان ونعمت که
آخرتده درصائملره اولور یعنی عشاق که جهان وجهانك نعمتلرندن فارغلردر جنان وآنده اولان انواع نعمت
زحمتسز آنلره احسان اولنور خرمکسه شوربا نه دیکدان نه یعنی اهل دنیا که خرمکس مثابه سنده در آنلره رعایت
والتفات اولمز جنته داخل اولنلردخی هزار زحمت ومشقتله داخل اولور پس دنیایه قانع اولنلر قیامتده صدهزار
خجالت وندامته کرفتار اولوب چشملرندن جوی روان اولور خرمکس ات سکیکی واشك آروسی معناسنه دربونده
اولکی معنی روشندر بعض کسه ات سکیکی معناسنه دیمشدر خطاء فاحشدر دیکدان اوجاق معناسنه در (مثنوی)
این سخن از حد واندازه ست بیش * ای ایاز اکنون بکو احوال خویش * بوسوزکه مراد اسرار ومعارف الهیه در
حد واندازه دن زیاده در پس بوندن فراغت ایلك اولیدر ای ایاز شمدی کندی احوالکی دی وبیان ایله استماع ایدنلره
سنك احوالکدن فوائد حاصل اوله) ذکربار استدعای شاه از ایاز * بو سرخ شریف تکرار شاهك استدعا وطلب ایلسیدر
ایازدن بویله دیو * که تأویل کار خود بکو) که ای ایاز کندی ایشکی تأویل ایله یعنی چارق وپوستکه بوقدر التفات وتوجه

ایلدیکه سبب نه ایدیکنی بیان ایله * ومشکل منکران را وطاعنان را حل کن * وسنک بو حالکه انکار ایدیجیلرک وطعن ایدیجیلرک مشکلنی حل ایله * که ایشانرا در آن التباس رها کردن مروت نباشد * زیرا آنلری که مراد منکران وطاعنانلردر التباس وشبهه ده ترک ایلمک مروت دکلدر پس ای ایاز بیان ایله بعض نسخه ده این سخن بیتی شرحده نصکره واقع اولمشدر شرحده ذکر اولنان شاهدن مراد سلطان محموددر (م ی) هست احوال تو از کان نوی) تو بدین احوال کی راضی شوی) ای ایاز سنک احوالک بر یکی معدندندر یعنی سنک بو احوالک بو خلق عالمک احوالی کبی دکلدر بلکه لطافت اعتباریله سنک احوالک زیاده خوب وعجیبه درسن بو احواله نیچون راضی اولورسن یعنی سنک چارق وپوستینکه رعایت وتعظیمک بیهوده وبی فائده دکلدر بلکه بر حکمت واردر (مثنوی) هین حکایت کن ازان احوال خوش * خاک بر احوال ودرس پنج وشش) ای ایاز اول لطیف احوالکدن تیز حکایت ایله یعنی چارق وپوستینکه بو قدر التفات ایدرسن آنک حکمت وسببی نه ایدیکنی آشکار ایله زیرا آنده روحانی اسرار دقیقه وار ایدیکنه شک وریب یوقدر پنج وشش احوالک اوزرینه خاک ایله یعنی ظاهری احوال ودرس که دنیویدر آندن فراغت واعراض ایله پنجدن مراد حواس خمسه در وششدن مقصود جهات ستهدرکه دنیوی وظاهری احواله پنج وشش لفظلریله اشارت ایلرلر نته که شیخ عطار حضرتلری منطق الطیر نام کتابنده کتورمشدر (بیت) هست دریایی زجوهر موج زن * تو ندانی این سخن شش پنج زن

مثنوی) حال باطن کرنمی آید بکفت * حال ظاهر کو بعت در طاق وجفت) باطن حال اکرچه قیل وقاله کلمیه وتقریر وبیان اولنمیه حال ظاهری بکا طاق وجفتده دیم یعنی احوال ظاهری بکا روشن وآشکارا بیان ایلیم زیرا احوال ظاهرک بیانی آسان وعیاندر آنک بیانده صعوبت وعسرت یوقدر طاق بونده تک معناسنه در وجفت جفت معناسنه درکه برابوندرکه تک میدر جفت میدر دیو اوینارلر سروری افندی رحمه الله طاق وجفت کلماتنی دریکتایی واقتران یعنی اخلاص وصدق داری ترکیبی ایله شرح وبیان ایلمشدر لیکن محله مناسب اولان بو فقیرک مختاری اولندر (مثنوی) که زلطف یار تلخیهای مات * کشت بر جان خوشتر از شکر نبات) زیرا یارک لطف واحساندن مرک وموتک آجیلقلری سنک جانک اوزره نبات شکرندن خوشرک وشیرینرک اولدی پس شمدی ظاهر حالی ترک ایدوب باطن حالدن سویله مراد حق سبحانه وتعالینک هزار بار نباتدن لذیذرک لطفی سببیله جهانک صدهزار بلا ومحنتی انبیا علیهم السلامه واولیای کرامه شکردن شیرینرک اولدیغی اشعاردر یاردن مراد خلق عالمک مرادی اولان خدای تعالی حضرتلریدر شکر نباته مضافدر اضافت مجهوله ایله که عاملک خاصه اضافتی قبیلندن اولور کتاب المصباح کبی (مثنوی زان نبات ار کرد در دریا رود * تلخی دریا همه شیرین شود) اول نبات انجلین نباتدرکه اول نباتدن اکر دریایه بر غبار کیده وبر شمه ایریشه دریانک آجیلغی جمیعا شکر کبی شیرین اولور پس عشاق که بو وجهله لطیف لطف الهی یه مظهر اولمشلردر صدهزار دریانک آجیلغی آنلره شکردن شیرین اولور اهل نار دوزخده آتشه غرق اولوریا ترکن (ربنا اخرجنا منها فان عدنا فانا ظالمون) دیدکده حق تعالی حضرتلری اول مقابلهده آنلره (قال اخسئوا فیها ولا تکلمون) دیدکده تمام بیک ییل اهل دوزخ اول عتاب آمیز خطابک ذوق ولذتندن عذابک المندن بی خبر اولهلر بو خطاب اکر عقاب طریقیله اولمیوب لطف طریقیله واقع اولیدی عذاب آنلره شیرین اولمق مقرر ایدی نته که خواجه حافظ بوکه قریب مضمونه اشارت بیوردر (بیت) در آتش ار خیال رخش دست میدهد * ساقی بیا که نیست ز دوزخ شکایتی) بو ایکی آیت کریمه سوره مؤمنونده در حضرت رسالتپناه صلی الله علیه وسلمدن اهل ایمانک موتی خصوصنده بو حدیث شریف واردرکه آنک مضمونندن فهم اولنورکه اهل ایمان موتدن بی حضور اولوب الم چکمیه اول حدیث شریف بودر یخرج روح المؤمن من جسده کما تخرج الشعرة من العجین (م ی) صدهزار احوال آمد همچنین * باز سوی غیب رفتند ای امین) عالم غیبدن بو جهانه صدهزار احوال کلدی ای امین اول احوال کیرو غیب جانبنه کتدیلر حال بوکه اول احوالدن کمسه یه انتفاع ایرشمدی پس لازم اولان بودرکه فرصت فوت اولنمیه (م ی) حال هر روزی بدی مانند نی هم چو جو اندر روش کش بند نی) هر برکونک حالی دونه مانند دکلدر بلکه هر برکونک حالی بوکونه در بر وجهله که بری برینه شباهت طوتمز روش وجریانده اولان جوی کبی که آنک بندی یوقدر یعنی جریانه مانع برنسنه یوقدر یعنی آب روان که اوکنده جریانه مانع برنسنه اولمیه اول جویک آبی نیجه روان ایسه عمر عزیز هم انجلین کذرانده در (بیت بنشین برلب جوی وکذر عمر ببین * کین اشارت زجهان کذران ما را بس) پس صاحب بصیرت عاقل اولدرکه طاعت وعبادتی ادا ایلکده کاهل اولمیه بلکه عمر عزیزدن هر برنفسی غنیمت وکنج بی نهایت بیلوب بر نفس ذکر وطاعتدن خالی اولمیوب فرصتی فوت ایلمیه (بیت) نکه دار فرصت که عالم دمیست * دمی پیش دانا به از عالمیست * سکندر که بر عالمی حکم داشت * در آن دم که می رفت عالم کذاشت * میسر نبودش کز و عالمی * ستانند ومهلت دهندش دمی)

دی دالک کسریله دون معناسنه در جوابرمق معناسنه درکش بندنی که بندش نیست تقدیرندهدر (مثنوی) شادئ هر روز از نوعی دکر * فکرت هر روز را دیکر اثر) خلاصهٔ کلام بودرکه هر کونک سروری بر غیری نوعدندر هر کونک فکرنک اثری غیریدر یعنی هر کون ظهور بولان فکرک اثری بری برینه مغایردر زیرا اهل دنیا عشق الهیدن محروم اولدقلری ایچون هر کون بر خبر وبر نسنه سببیله مسرور اولوب بر کونه فکرله تقید ایدوب بر هوسه کرفتار اولورلر بو سببدن اخروی احوالدن محروم قالورلر (تمثیل تن آدمی بمهمان خانه) بو مرخ شریف آدمینک تننک تمثیلیدر مهمانخانه یه یعنی آدمینک بدنی مهمانخانه یه تشبیه اولنور مهمانخانه قنق اوتوراجق خانه معناسنه در (وتمثیل اندیشهای مختلف بمهمانان مختلف) ومختلف اندیشه لرک تمثیلیدر مختلف مهمانلره یعنی کونا کون فکرلر کونا کون قنقلره تشبیه اولنور (عارف در رضا بدان اندیشهای غم وشادی) اول غم وسرور فکرلرینه رضاده اولان عارف یعنی اول غصه وفرح فکرلرینه راضی اولان عارف بونده عارف مضافدر فانک کسریله اوقنور (چون شخص مهمان دوست غریب نواز خلیل وار) حضرت ابراهیم علیه السلام کبی غریبه رعایت واحسان ایدیجی مهمان سویجی شخص کبیدر (که در خلیل علیه السلام با کرام ضیف پیوسته باز بود بر کافر ومؤمن وامین وخاین وبا همه مهمانان روی تازه داشتی) زیرا ابراهیم پیغمبر علیه السلامک قپوسی دائم مهمانک اکرام واعزازینه کشاده ومفتوح ایدی کافر ومؤمن وامین وخاین اوزره حضرت ابراهیم علیه السلام جمیع مهمانلره یوزنی تازه طوتردی یعنی هرکز یوزین ترش ایلازدی کافر ومؤمن وامین وخاین ضیف لفظنه تفسیر واقع اولمشدر زیرا ضیف اجمالدر بو درت لفظ که کافر ومؤمن وامین وخایندر تفصیل واقع اولمشدر ضیف مهمان معناسنه در بترکی قنق روی مضاف اعتبار اولنورسه معنی بویله اولور وجمیع مهمانلره تازه یوز طوتردی یعنی کمسه یه اکشی یوز کوسترمزدی (مثنوی) هست مهمان خانه این تن ای جوان * هر صباحی ضیف نو آید دوان) ای جوان بو سنک تنک مهمانخانه در سکا نسبت نته کم هر کسک تنی کندیسنه نسبت مهمانخانه در هر بر صباح سنک ضیفک دوان وشتابان کلور ضیف مهمان معناسنه درکه آندن مقصود فکر وغم وسروردر بو حالت روزده واقع اولدیغی ایچون هر صباح دینمشدر زیرا شب خوابله کچر وانسانک اکثر فکر وغمی کسوت ومعیشت ایچوندر (مثنوی) هین مکو کین ماند اندر کردنم * که هم اکنون باز پرد در عدم) زنهار دیمه که بونی بوینمده قالور یعنی سرور وغمک بقاسی یوقدر زیرا شمدی عدمه پرواز ایلر یعنی خاطره خطور ایدن سرور وغم فی الحال منعدم اولور (بیت) شاد برانم که درین دیر تنک * شادی وغم هر دو ندارند رنک (م ی) هر چه آید از جهان غیب وش * در دلت ضیفست اورا دار خوش هر نه که غیب وش جهاندن سنک قلبکه کلورسه درد وغمدن اول کلان نسنه سکا بر مهماندر آنی خوش ولطیف طوت یعنی سرور سببیله مسرور اولوب غمدن پریشان اولمه بلکه اکا هم رضا کوستروب دی که بو هم عالم غیبدندر جهان غیب وشدن مراد عالم علویدر (حکایت آن مهمان که زن خداوند خانه کفت که واه باران فرو کرفت ومهمان در کردن ما بماند) اول مهمانک حکایتیدرکه خانه صاحبنک عورتی دیدی که واه محکم باران ظاهر اولدی ومهمان بر زمان بزم بوینزده قالدی یعنی باراندن وبولک بالچق اولدیغندن مهمان کتمکه قادر اولمیوب بر قاچ کون بیزه یوک اولوب الم ویرسه کرکدر (مثنوی) آن یکی را بیکهان آمد قنق * داشت اوراهم چو طوق اندر عنق) اول برکسه یه وقتسز قنق کلدی یعنی برکسه یه بی وقت کلوب مهمان اولدی صاحب خانه اول مهمانی عزیز طوتدی بوینده اولان طوق کبی رومده عورتلر بوینلرینه طوق قودقلری کبی زمان سابقده عجم پادشاهلرینک عادتلری ایدیکه بوینلرینه مرصع طوق قورلردی نته که محمد عصارک عشق نامه سنده که اول کتاب رومده مهر ومشتری نامیله مشهوردر بریننده واقع اولمشدرکه آنده مذکوردر (بیت) سراپا جامهٔ خود شاه سرور * زموزه تا قبا ز طوق وافسر) عنق ضمتیله کردن معناسنه در بترکی بوین (مثنوی) خوان کشید اورا کرامتها نمود * آن شب اندر کوی ایشان سور بود) صاحب خانه اول مهمانه خوان ونعمت چکدی وکرامتلر وتکریملر کوستردی اول کیجه آنلرک محله سنده هم دوکون اولدی سور سینک ضمه سیله بونده دوکون معناسنه در (مثنوی) مرد زن را کفت پنهانی سخن * کامشب ای خاتون دو جامه خواب کن) مرد که مراد صاحب خانه در زنه نهانی سوز دیدی یعنی مهماندن نهانی دیدی که بو کیجه ای خاتون ایکی جامه خواب ایله یعنی ایکی دوشک دوشت ایکی جامه خواب نیچون ایدیکی بو بیتدن روشندر (مثنوی) بستر ما را بکستر سوی در * بهر مهمان کستران سوی دکر) بزم فراشمزی قپو جانبنه دوشت اول غیری جانبه مهماندن اوتری دوشت خلاصهٔ کلام بودرکه صاحب خانه مهمانه تعظیم ایلمک ایچون آنک جامه خوابی خانه نک لطیف برنده وکندی وزنک جامه خوابی تواضعا قپونک طرفنده دوشتردی جامه خواب فراش معناسنه در بترکی دوشک کستران

اكرچه امر حاضر اولوب دوشت معناسنه هم ممكندر زيرا لسان فارسينك اكثر محلنده لازم ومتعدى ومعلوم ومجهول
صيغه اعتباريله برابردر محل اعتبارى ايله برى برندن ممتازدر ليكن مشروح اولان وجه اوجهدر (مثنوى)
كفت زن خدمت كنم شادى كنم * سمع وطاعه اى دو چشم روشنم) صاحب خانه نك عورتى كه ارندن بو سوزلرى
اشتدى ارنه جواب ويروب ديدى خدمت ايليم مسرت ايليم يعنى بو خدمتدن متألم وغمكين اولمزم بلكه بو خدمتى ذوق
وصفا ايله ادا ايلرم سمعا وطاعة اى بنم ايكى روشن چشم يعنى نه بيوردكسه استماع وقبول ايدوب اطاعت ايلدم (مثنوى
هر دو بستر كسترید ورفت زن * سوى ختنه سور كرد انجا وطن) زن زوجنك امرى اوزره هر ايكى دوشكى دوشه‌دى
وسنت دوكنى جانبنه كتدى اوراده وطن وقرار ايلدى ختنه خاونك فتحه سيله سنت معناسنه دركه مصرده اطفالى
سنت ايلدكارى كبى عورتلرى دخى سنت ايلرلر بو سببدن خاتون دير لر عاقبت بو اسم غيرى شهرلرده هم استعمال
اولندى بكه رومده هم خاتون ديرلر اكرچه اول زنلر كبى بوزنلرده ختنه بوقدر ختنه سور بونده سور ختنه تقديرنده در
بو سنت دوكنى بونده طفل ايچون اولمق روشندر وعادتدركه عورتلر ايچون اول دوكنده بشقه برخانه تدارك اولنوب
آنده قرار وآرام ايلرلر (م ى) ماند مهمان عزيز وشوهرش * نقل بنهادند از خشك وترش) خانه‌ده عزيز مهمان اول
عورتك زوجى قالدى قورى چرزدن وياش چرزدن يانلرنده قوديلرتا كه چرزلنه لر نقل نونك ضمه سيله چرز معناسنه در
مثنوى) در سمر كفتند هر دو منتخب * سر كذشت نيك وبد تا نيم شب) هر ايكى كزيده مراد مهمان وصاحب خانه در سمر
ومصاحبتده نصف الليله دكين برى برنه نيك وبد سركذشت ديديلر يعنى كيف ما اتفق الكلام بجر الكلام حسبيجه
برى بريله عالمك نيك وبد احوالندن سو يلشديلر سمر اكرچه مصاحبت ايلمك معناسنه كلور وديوان حافظده مفاعله
بابندن فعل مضارع نفس متكلم وحده صيغه سى اوزره واقع اولمشدر مأخذى لفظ مذكوردر (بيت) بيمن همت
حافظ اميد هست كه باز * ارى اسامر ليلاى ليلة القمر) ومشهور معناسنه كلور حكايت وداستان اولمق اعتباريله
نته كه بوستان نام كتابده واقع اولمشدر (بيت) كر يزدر عيب زيد ادكر * كند نام زشتش بكيتى سمر) ليكن اصل اول
سايه نك اسميدركه شجردن منعكس اولور آيك نورى سببيله كه عرب طائفه سنك عادتيدركه مهتابده اوتوروب برى بريله
مصاحبت ايلرلر (مثنوى) بعد از ان مهمان ز خواب واز سمر) شد در آن بستر كه بود آن سوى در) اندنصكره اول مهمان
خوابدن وقصه وحكايتدن يعنى برزمان مصاحبت ايدوب خواب كلديكى دم اول مهمان اول بستره كتديكه
اوقپو جانبنده ايدى كه اول بستر صاحب خانه ايچون ايدى بستر دوشنك (مثنوى) شوهر از خجلت بدو چيزى نكفت *
كه ترا اين سوست اى جان جاى خفت * شوهر چونكه مهمانك اول بستره كتديكنى كوردى خجالتندن اكا برنسنه
ديمدى بويله ديوكه اى جان سنك جاى خفت وبسترك بو جانبدر يعنى صاحب خانه مهمانه سنك ايچون تعيين اولنان
جامه خواب بودر ديمكه شرم وحجاب ايلدى غرضه حمل اولنور برحالت ظن اولنمق خوفندن جاى خفتدن مقصود
جامه خوابدر شوهردن مراد صاحب خانه‌در (م ى) كه براى خواب تو اى بو الكرم * بستران سوى دكر افكنده‌ام)
كه سنك خواب واستراحتك ايچون اى زياده كريم بسترى اول غيرى جانبنه براقشم يعنى صاحب خانه مهمانه بويله ديمكه
شرم وحجاب ايلدى بو الكرم زياده كريم معناسنه استعمال اولنور (م ى) آن قرارى كه بزن او داده بود * كشت مبدل
وان طرف مهمان غنود) صاحب خانه اول برقرارى كه زننه ويرمش ايدى اول قرار مبدل اولدى ومهمان اول طرفده
امزغندى يعنى صاحب خانه عورتيله جامه خواب خصوصنده ايلديكى عهد وقرار مبدل اولدى مهمان بو طرفده
اولان جامه خوابده ياتمغله غنود امزغندى وياتوب اويدى معناسنه استعمال اولنور (مثنوى) آن شب آنجا سخت
باران دركرفت * كز غليظى ابر آمدشان شكفت) اتفاقا اول كيجه اوراىي محكم باران احاطه ايلدى يعنى محكم
يغمور ياغدى بروجهله كه سحابك غلظتندن آنلره تعجب كلدى يعنى تعجب ايلديلر (مثنوى) زن بيامد بركمان آن كه شو *
سوى در خفتست وان سو آن عمو) صاحب خانه ومهمان جامه خوابلرنده ياتدقدنصكره اول زن دوكوندن كلدى
ليكن اول ظن اوزره كه كندينك زوجى قپو جانبنده اولان جامه خوابده ياتمشدر واول جانبده اولان جامه خوابده
اول عمو ياتمشدر شو زوج معناسنه در عمودن مقصود اول مهماندر (مثنوى) رفت عريان در لحاف آن دم عروس *
داد مهمان را برغبت چند بوس) اول دم عروس عريان اولوب زوجنك لحافنه كتدى يعنى اول زن جامه سنى چقاروب
ارنك جامه خوابى ايچنه كيروب ياتدى عروسدن مقصود صاحب خانه نك زنيدر لحاف يورغان معناسنه در اول زن
جامه خواب ايچنده زوجى ظن ايدوب مهمانه رغبت ايله برقاچ بوس ويردى يعنى مهمانى شوق وذوقله برقاچ كره اوپدى
كندينك زوجى اولمق اعتقادى اوزره (مثنوى) كفت مى ترسيدم اى مرد كلان * خود همان آمد همان آمد همان)
زن جامه خوابده اولان مهمانى كندينك زوجى ظن ايدوب ديدى اى بزرك وعالى مردقورقدم بو مهمان بونده

برقاج

برقاج كون اكلنمك لازم كله خود هم اول خوف ايلديكم كلدى اول خوف ايلديكم كلدى اول خوف ايلديكم كلدى
(مثنوى) مرد مهمان را كل وباران نشاند * بر تو چون صابون سلطانى بماند) كل وباران مهمان مردى بونده اوتورتدى
يعنى بالچق ويغمور بو مهمانك بورادن كتمسنه سبب اولدى زيرا بو زمان بوله كتمك زياده مشكلدر اول مهمان سنك
اوزركده سلطانه منسوب يعنى بكلك صابون كبى قالدى (مثنوى) اندرين باران وكل او كى رود * بر سر وجان تو
او تاوان شود) اول مهمان بو باران وكلده بورادن چقوب كيدر اول مهمان سنك سر وجانك اوزره تاوان وبار اولور
تاوان اكرچه غرامت معناسنه در بتركى اودك ليكن بونده الم وزحمتدن عبارتدر (مثنوى) زود مهمان جست
وكفت اى زن بهل * موزه دارم من ندارم غم ز كل) اول مهمان جامه خوابندن ياتوركن چونكه عورتدن بو سوزلرى
اشتدى ياتديغى يردن اياغ اوزره صچرادى واول زنه خطاب ايدوب ديدى اى زن بنى قو يعنى بكا بو وجهله سوزلردن
فراغت ايله بن موزه طوترم كلدن غم طوتمزم يعنى بن موزه مى كيوب كيدرم كلدن هركز الم چكمزم موزه بونده چزمه
معناسنه در موزه دوز چزمجى موزه بعض محلده اودك معناسنه هم كلور (مثنوى) من روان كشتم شمارا خير باد *
در سفر يك دم مبادا روح شاد) بن بورادن روان اولدم سزه خير اولسون سفرده بردم وبر نفس روح شاد وآسوده اولمسون
مراد دنيا كه مسافرخانه در ذوق وحضور وسرور محلى دكل ايديكن بياندرتنه كه مشهوردر (كن فى الدنيا كانك غريب
او عابر سبيل (مثنوى) تا كه زوتر جانب معدن رود * كين خوشى اندر سفر ره زن شود) تا كه مسافر معدن جانبنه تيزلك
كيده يعنى جناب الهى يه تيزلك وصول بوله زيرا سفرده بو خوشلق وحضور وسرور مسافرلك يولن اوريجى اولور
يعنى دنياده حضور وذوق وصفايه مشغول اولان كمسه حق تعالينك دركاهندن دور اولور وجداوهجور قالور
زوتر زود تردن مخففدر تيزلك معناسنه معدن دالك كسريله درزندن اوترى دال مفتوح اوقنور (مثنوى)
زن پشيمان شد از ان كفتار سرد * چون رميد ورفت آن مهمان فرد * چون مخاطب اولان كمسه كندى مهمان
ايديكنى بيلدى وآندن بو كونه طعنه آميز كلماتى استماع قيلدى زن بو سرد كفتارى ديديكندن پشيمان اولدى اول فرد
وبى نظير اولان مهمان اوركدى وكتمك قصدنى ايلدى (مثنوى) زن بسى كفتش كه آخر اى امير * كر مزاحى كردم
از طيبت مكير * زن اول مهمانه چوقلق ديدى كه آخر اى امير اكر طيبتدن بر مزاح ايلدمسه طوتمه يعنى سكا مطايبه
ايتمك جهتندن بر لاغ ولطيفه قيلدمسه مؤاخذه ايتمه وبزى قو يوب كتمه ديدى (مثنوى) سجده وزارى زن سودى
نداشت * رفت وايشان را دران حسرت كذاشت * زنك سجده ونوازى وزار يلكى برفائده طوتمدى مهمان كتدى
وآنلرى اول درد وحسرت ايچنده قودى (مثنوى) جامه ازرق كردزان پس مرد وزن * صورتش ديدند شمعى بى لكن
مى شد وصحرا ز نور شمع مرد * چون بهشت از ظلمت شب كشته فرد * مرد وزن آندنصكره جامه سنى ازرق ايلدى زيرا
انك صورتنى لكن سز برشمع كورديلر ومهمان عزيز كتدكدن واول خانه‌دن رحلت ايتدكدنصكره انك فراقندن
ماتمزده اولوب مرد وزن جامه ماتم كيديلر زيرا اول مهمان كريمك صورت منيره سنى پرده سز شمع منور كبى كورديلر ولهذا
آندن جدا اولدقلرينه غمليديلر اول مرد مهمان كتدى وانك شمع جمالنك نورى صحرايى برمرتبه منور ايتديكه
اول صحرا جنت كبى ظلمت شبدن فرد وجدا اولدى وانك نور جمالى بيابانى منور قيلدى بو تعبيرده انك انوار قلبيه سنك
ومرتبه اضواء باطنيه سنك كثرتنه دلالت واردركه انك اكثر انوار قلبيه سى ومرتبه نورانيه سى محسوس
اولايدى صحرالرى جنت كبى ظلمت شبدن برى قيليدى ديمكى ايهام ايلر (مثنوى) كرد مهمان خانه خانه خويش را * از غم
وآز خجالت اين ماجرا * در درون هر دو از راه نهان * هر زمان كفتى خيال ميهمان * كه منم يار خضر صد كنج وجود
مى فشاندم ليك روزتان نبود * بوندنصكره اول صاحب خانه كندى خانه سنى مهمان خانه ايلدى بو ماجرانك
غمندن وخجالتندن نهان يولدن هر ايكيسنك درونده مهمانك خيالى هر زمان بو يله ديردى كه خضرك يارى بنم
صد هزاران كنج وجود نثار ايلردم ليكن سزك نصيبكز اولمدى يعنى چونكيم مرد وزن اول مهمان عزيزدن جدا
اولديلر بو ماجرانك غم وخجالتندن اوترى كندى خانه لرنى مهمان خانه قيلديلر تاكم برانك كبى عزيزه دخى مقارن
اوله لر زيرا مرد وزنك درونلرنده كيزلو يولدن اول مهمان عزيزك خيالى بونلره بو يله دير ايدى كه بن حضرت خضر
عليه السلامك يارى وصاحبيم نيجه يوز جود وكرم خزينه سنى سزه نثار ايلمك استدم وليكن اول جود وكرم سزلك
نصيبكز دكل ايمش چونكيم بنم قدرمى بيلديكزانى سزه عطا ايلدم كذلك انسانك عقلى مرد ونفسى زن وعالم غيبدن
كلوب كيدن افكار واحوال مهمان وخانه وجود آدمى مهمان خانه كبيدر عاقله لازم اولان ونفسه انفع كان خصلت
بودركه هميشه ادب ورعايت ايليه تا آندن بى ادبانه بر وضع صادر اولميه وكندى سينه دولت وسعادت اولان مهمان
غيبى آندن نفرت قيلميه (تمثيل فكر هر روزينه كه اندر دل آيد بمهمان نو كه از اول روز در خانه فرود آيد وفضيلت

مهمان نوازی ونازمهمان کشیدن وتحکم بدخو یی کند بخداوند خانه) بو سرخ شریف هر کونه منسوب اولان
فکر واندیشه که درون دله کاور انك تمثیلیدر شول مهمان جدیده که اول کوندن خانه یه آشغه کاور ونزول قیلور
وخانه صاحبنه تحکم وبدخو یلق ایلر ومهمان نوازلغك فضیلتنك ومهمانك نازنی وجفاسنی چکمكلكك بیانیدر
(مثنوی) هر دمی فکری چو مهمان عزیز * آید اندر سینه ات هر روز نیز * فکر را ای جان بجای شخص دان * زانکه
شخص از فکر دارد قدر وجان * هر بردم بر فکر واندیشه مهمان عزیز کبی هر کون سنك سینه وقلبکه دخی کاور
وای جان خانهٔ درونکه نزول ایلین فکری شخص منزله سنده بیل زیرا شخص قدر وجان فکر واندیشه دن طوتر یعنی
بو خانهٔ درونکی مهمانخانه منزله سنده فرض ایله وعالم غیبدن درونك خانه سنه نزول ایلین افکار وخواطری
اشخاص منزله سنده طوت شول جهتدنکه شخص انسانی فکردن وجاندن قدر وشرف طوتر پس انسانك شخصی
فکردن وجاندن شرف بولدقدنصکره فکری دخی عاقل اولان شخص منزله سنده فرض ایلر وشخصه نیجه رعایت
قیلرسه فکر وجانه دخی او یله رعایت قیلور (مثنوی) فکر غم کر راه شادی می زند * کارسازیهای شادی میکند
خانه می روبد بتندی او زغیر * تا در آید شادیٔ نو زاصل خیر * فکر غم اکرچه شادی وسرورك یولنی اورسه شادینك
کارسازلقلرین ایلر اول فکر وغم تندلکندن خانهٔ دلی غیری افکاردن سپورر تا کم اصل خیردن قلبه یکی شادلك
کله یعنی اکر غم والمه متعلق اولان فکر انسانك قلبنه کلسه وسرور وشادلغك یولنی اورسه عاقل اولان بوندن
اوتری محزون اولمق کرك زیرا اول غمه متعلق اولان فکر شادلغك کارلرنی دوزیجی وراحت ومسرته سبب
اولجیدر (فان مع العسر یسرا ان مع العسر یسرا) آیت کریمه سی بو معنایه دلالت قیلجیدر فکر غم فی المثل برفراش
کبیدر که انسانك خانهٔ قلبنی او غیری افکاردن تندلکله سپورر تا کم خیرك آصلندن یکی شادلك کله وکهنه
اولان شادلك کیدوب انسان مسرت جدیده ایله مسرور اوله (مثنوی) می فشاند برك زرد از شاخ دل * تا بروید
برك سبز متصل * می کند بیخ سرور کهنه را * تا خرامد ذوق نو از ماورا * غم کند بیخ کژ پوسیده را * تا نماند بیخ
رو پوشیده را * دست غم دل شاخندن برك زردی سلکر تا کم متصل برك سبز بته دست غم کهنه اولان سرورك
کوکنی زمین دلدن قوپاررتا کم انك ماوراسندن ذوق جدید صالنه غم جورومش اکری کوکی قوپاررتا کم یوزی
اورتولمش کوکی کوستره یعنی غم والم فی المثل دست باغبان کبیدر کوکل ایسه برشجر کبیدر آندن اولان سرور
وشادلك اوراق کهنه وبرك اصفر کبیدر نیجه کوکل شجرنده اولان سرور وشادلك برزمان قرار ایلیوب اسکیسه
دست غم آنی کوکل شاخندن سلکوب ازاله ایلر تا کم انك یرینه متصل یکی یکی شادلك برکی بته ومسرت
وبهجت اوراقی ظهور ایده نیجه اول بهجت ومسرتك کوکی واصلی کهنه اولسه اول سرور کهنه نك کوکنی دست غم
زمین دلدن قلع وقمع ایلر آندن اوتریکه انك ماوراسندن اذواق جدیده واحوال پسندیده قلب عالمنه خرامان
کله وزمین قلبی تکرار سبز وتازه قیله زمین دلده مسرت وشادلك اسکیسه اکری وپوسیده اولان کوکه دونر دست غم
اول اکری وپوسیده کبی اولان شادلك کوکنی باغ دلدن قوپاررآندن اوتریکه روپوشیده اولان بیخ مسرتی
کوستره وانك اثارنی واثمارنی ظهوره کتوره (مثنوی) غم زدل هر چه بریزد یا برد * در عوض حقا که بهتر آورد
خاصه از آنکه یقینش باشد این * که بود غم بندهٔ اهل یقین * غم کوکلدن هر نیی دوکر ویاخود ایلتور حقا که عوضده
آندن یکرك کتورر خصوصا اول کمسیه که بوا کا یقین اوله که غم اهل یقینك بنده وخدمتکاری اولور مصرع اولده
بردفتح باله وضم باله اوقنمق دخی جائزدر ضم باله اوقنورسه قطع معناسی ویریلور یعنی بونی تحقیق بلکه غم وغصه
انسانك قلبندن هر نیی دوکر وهرنه حالی قطع ایدوب ازاله ایلرسه انك عوضندن اندن ایورکی کتورر باری هیچ
اولمزسه انك مثلنی کتورر زیرا عادت الهی بودرکه بر آیتی نسخ ایلسه یا انسا ایلسه یا اندن خیرلوسنی ویاخود انك مثلنی
ایراد ایلر کذلك بو غم وشادی دخی آیات الهیه وعلامات قدرت ربانیه در نیجه صحیفهٔ دلدن برشادلکی نسخ ایلسه یاخود
انسا ایلسه اندن خیرلوسنی ویاخود انك مثلنی کتورر باخصوصکه اول عارفه که انك بو معنایه یقینی اوله که غم والم
اهل یقینك بنده وخدمتکاری اولور شو اعتبار ایله غم فراشی کاوب کهنه اولان سرور وشادلکی خانهٔ دلدن
قوپاروب وسپوروب خدمت قیلور واهل یقین اول غمك نه خدمت ایچون کلدیکنی بیلور واول غمك عقبنده اولان
مسرت جدیده یه منتظر اولور پس بو ملابسه ایله غم اهل یقینك بنده سی اولور (مثنوی) کر ترش رویی نیارد ابر وبرق
رز بسوزد از تبسمهای شرق * سعد ونحس اندر دلت مهمان شود * چون ستاره خانه خانه می رود * آن زمانکه
او مقیم برج تست (باش همچون طالعش شیرین وچست) تا که با مه چون شود او متصل * شکر کوید از تو با سلطان دل
مثلا ابر وبرق اکر ترش رویلق کتورمسه رز شرقك تبسملرندن یانردی شرق کونشه دیرلر رز او لار راء مهمله

ونا یا زاء معجمه ایله باغ چبوغنه دیرلر آلتون معناسنه اولمق مناسبتدن قتی دوردر سعد ونحس سنك درون دلکده
مهمان اولور ستاره کبی خانه خانه کیدر اول زمان که اول سعد ونحس سنك برج وجودکده مقیم اوله آنك طالعی کبی
سن دخی شیرین وچست اول تا کم اول سعد ونحس ماهه چونکم متصل اوله جان ودل سلطانه سندن شکر دیه یعنی
فی المثل بو خارج عالمده برق وسحاب اکر ترش رویلق کتورمسه باغك چبوقلری آفتابك تبسملرندن وحرارتلرندن
یانردی کذلك غیم غم وابر الم وجود بنی آدمه ترش رولك کتورمسه شادلك آفتابنك تبسملری انك باغ قلبنی احراق
ایلیدی تا کم آندن اول نیجه احوال جدیده ونیجه خصال پسندیده میوه لری بتمیدی انسانك قلبی نوعا آسمان
ذات البروجه مشابه در آسمانده ستاره لر خانه دن خانه یه وبرجدن برجه نیجه سیر وحرکت ایلرسه سعادت ونحوست
وغم ومسرت وبونلر امثالی اولان حالت سنك قلبکده برزمان مهمان اولور بعد زمان آندن انتقال ایدوب انك یرینه
برحالت آخری کاور شول زمانده که اول سعادت ویاخود نحوستنك وبلا وکربتك طالع وستاره سی کبی شیرین وچست
اول یعنی نحوست وبلا وکربت انسانك طالع وستاره سنك عکس واثریدر شول دمکه برکمسه کندی وجودی برجنده
نحوست کورسه فلان اوزره اول نحوست وکربتك طالع وستاره سی نه مرتبه چست وچالاك ایسه وسعادت برجنه
ایردکده نه کونه شیرین اولورسه اول کمسه دخی کندی طالعی کبی چست وهرحالده شیرین اولمق کرکدر تا کم اول سنك
طالع وستاره لك حقیقت ماهنه چونکم متصل اوله وسلطان دلی مشاهده قیله سندن اول سلطان دله شکرلر دیه
وهر مهمان اولان حالت مؤلمه جناب حقه رجوع ایلدکده سندن حق راضی ایلیه والهی اول قولکه
برفاج کون مهمان اولدم بندن کمسیه شکایت قیلمدی ومضطرب ومتألم اولمدی بلکه تمکن اولدیغی مرتبه بکا رعایت
قیلدی وبنم اذا وجفامه صابر اولدی دیو سو یلیه (مثنوی) هفت سال ایوب با صبر ورضا * در بلا خوش بود با ضیف خدا
تا چو وا کردد بلای سخت رو * پیش حق کوید بصد کون شکر او * کز محبت با من محبوب کش * رو نکرد ایوب
یك لحظه ترش * از وفا وخجلت وعلم وخدا * بود چون شیر وعسل او با بلا * نته کم حضرت ایوب علیه السلام یدی ییل
صبر ورضا ایله ضیف خدا ایله بلاده خوش اولدی تا کم او سخت رو بلا چونکم کیرودونه حقك حضورنده صد کونه آنك
شکرنی دیه که محبتدن بن محبوب اولدیجی یه حضرت ایوب علیه السلام برلحظه یوزنی ترش ایلمدی وفا وخجلت وعلم
خدادن حضرت ایوب علیه السلام بلا ومحنت ایله شیر وعسل کبی اولدی یعنی حضرت ایوب علیه السلام الله تبارك
وتعالیدن کلن محنت وبلایی کندیسنه مهمان بیلوب یدی ییل مقداری خدای تعالینك اول ضیفیله بلا وقتنده صبر
ورضا ایله اولدی واول درد ومحنته هر وجهله رعایتلر وضیافتلر قیلدی آندن اوتریکه تا کم اول سخت رو وتندخو اولان
بلا آنك خانهٔ وجودندن حضرت خدا جانبنه رجوع ایلدکده حضور حقده آنك یوزدورلو شکرندن سو یلیه وانك کمال
صبرنی وتحملنی نقل ایلیه بو یله دیو که الهی وسیدی اول ایوب بلاکش سنك محبتکدن بن محبوب کش اولان بلا وعنایه
برلحظه یوزنی ترش ایلمدی حال بو که بن انك محبوب ومشتهاسی اولان شیلری قتل ایدوب اولدررم اما اول ایوب کمال
وفادن وزیاده حیادن وعلم خدادن برمرتبه یه ایرمش ایدیکه بلا وعنا ایله شیر وعسل کبی خوش ممتزج اولمش ومحنت
واذا ایله الفت وانسیت قیلمش ایدی (مثنوی) فکر در سینه در آید نو بنو * خند خندان پیش او تو باز رو * الحاصل فکر
سینه یه نو بنو کاورسن کوله کوله انك حضورنه کیت یعنی هر زمان انسانك درونته کاه شادلکه متعلق وکاهی هموم
وغمومه متعلق فکرلر نو بنو کلمکده در شول دمکه غم والمه متعلق فکر کله سن اول فکرلك قننه سرور وبشاشتله کیت
وا کا سبب سرور ونعم اولدیغندن اوتری رعایت ایت وانك خیر و برنی حضرت خالق بیچوندن استیوب بو کونه دعا
ایت (مثنوی) که اعذنی خالقی من شره * لا تحرمنی انل من بره * که ای بنم خالقم بنی انك شررندن حفظ ایله بنی محروم
ایلمه انك بر وخیرندن بکا انا له ایله بونده قول مضمر در شرده وبرده اولان ضمیر لربیت اولده اولان فکره ومقدم اولان
بلایه راجع اولسه جائزدر اعذنی اعاذه دن امردر بنی صغندر معناسنه انل انالة دن امردر ایصال ایله
معناسنه درو معنی بو یله دیمك اولور که ای غم وبلایه مبتلا اولان کمسه نیجه سنك درونکه بر فکر کلسه حضرت حقه دعا
ایت ودیکه ای بنم خالقم بنی اول فکرك شررندن وضررندن کندی جنابکه صغندرکه بنم التجایه دخی قدرتم یوقدر جنابکه
التجا ایتمکی دخی سندن استرم ای بنم الهم اول فکرك بر وخیرندن بکا ایرشدر بنی انك نفع وفائده سندن محروم قیلمه
(م ی) رب اوزعنی لشکر ما اری) لا تعقب حسرة لی ان مضی) ودیکه ای بنم ربم بکا الهام ایله وبنی مولع قیل کوردیکم
شینك شکرین ایلکه بنم ایچون حسرتی تعقب ایلمه اکر شکر ایلمك کچسه اوزعنی الهمنی واولعنی معناسنه در نته کم
اوزعت فلانا بکذا دیرلر ای الهمت واولعت دیمکدر واوزع امر حاضر در باب افعالدن ما موصوله در عائدی محذوفدر
بشکر الذی اراه تقدیرنده اولور ماموصوفه اولمق دخی جائزدر شکر مایه مضاف اوقنمق اولی درلری

فعل مضارع نفس متکلم وحده باب ثالثدن لاتعقب نهی حاضر در باب تفعیلدن حسرة لفظا منصوب مفعول به صریحیدر مضی فعل ماضیدر باب ثانیدن تحتنده اولان فاعل ضمیری مصرع اولده اولان شکره عائد اولور ان حرف شرط مضی فعل شرط جوابی جزائی شرط اوزره مقدم اولمغی جائز کورنلر مذهبی اوزره لاتعقب اولور وجزائی شرط اوزره مقدم اولمق جائز کلدر دینلر قولی اوزره لاتعقب قرینه سیله جواب تقدیر اولنور مثلا لاتعقب حسرة لی ان مضی شکر الذی اراه فلا تجعل لی حسرة تابعة) دیرسن وتقدیر کلام وتوضیح مرام بویله دیمک اولور که ای بنم ربم شول بر وخیر یکه بن کوروردم انک شکرنی بکا الهام ایله اول شکر اوزره بنی مواظع وحریص قیل که اکر انک شکری بجرسه بکا اول خیردن محروم اولمغی واول نعمت اوزره حسرت یکی تعقیب ایلمه (مثنوی) آن ضمیر روترش را پاس دار * آن ترش را چون شکر شیرین شمار * ابر را کر هست ظاهر روترش * کاشن آرنده است ابر شوره کش * اول روترش اولان ضمیری حفظ طوت اول ترشی شکر کبی شیرین صای مثلا کرابرک ظاهری روترشدر شوره کش اولان ابر کاشن کتوریجیدر یعنی شول دمکه ضمیرک غلبۀ غموم وهموم ایله روترش اوله اول روترش اولان ضمیری حفظ ایله ورعایت قیل اول قلبک ترشلکنی ودرونده اولان تلخلکنی شکر کبی شیرین عد ایله زیرا اول ترشلک سبب حلاوت اولور واول غم والم رأفت ورفاهیته دلالت قیلور مثلا غم برغیم کبیدر غیمک ظاهری اکرچه روترشدر لیکن اول شوره کش اولان سحاب کلشنلر کتوریجی ولطیف نباتلر نور بخیجیدر پس غمی غیمه وشادلکی آفتاب کرمه قیاس ایله آفتاب کرم اکرچه ظاهر اخوشدر لیکن نبات وازهاره هردم طلوع قیلمسی ضرر وپررو سحاب اکرچه روترشدر ولیکن اشجار واثماره لطافت وطراوت ایرکورر (مثنوی) فکرت غم را مثال ابر دان * با ترش تو روترش کم کن چنان * بو که آن کوهر بدست او بود * جهد کن تا از تو او راضی شود * پس سن غم فکرتنی ابر مثال بیل ترشه سن انجلین روترش ایلمه ویاخود قلبکی تلخ وترش ایلمه دیمک اولور اوله که اول کوهر مقصود انک الندە اوله جهد ایله تا سندن اول فکرت غم راضی اوله یعنی سنک قلبکه کلن غم فکرتنی ابرک روترش اولمسی کبی بیل فکرت غمک روترشلکنه انجلین سن یوز یکی وکوز یکی اکشی ایتمه زیرا انک من حیث المعنی سکا نفعی چوقدر نه بیلورسن بلکه سنک مقصودک کوهری اول فکرت غمک النده اوله واول فکر وغم سنی مراد ومقصودکه ایصال قیله جهد ایله تا کم اول غم والم خدای تعالی حضرتلرینه سندن راضی اولدیغی حالده کیده (مثنوی) ور نباشد کوهر ونبود غنی * عادت شیرین شدن افزون کنی * جای دیکر سود دارد عادتت * نا کهان روزی بر آید حاجتت * واکر کوهر اولمزسه وغنی دخی اولمزسه شیرین اولمق عادتنی زیاده ایدرسن سنک عادتک غیری یرده سود ومنفعت طوتر ناکهان برکون سنک حاجتک حاصل اولور یعنی فرض ایدهلم که اول فکرت غمک دستندن کوهر مقصود اولمیه واول غنی اولمیه وسکا فائده قیلمیه سن غم والم کلدکده روترش اولمزایدکده شیرین اولمق عادتنی زیاده ایلرسن پس سنک بلا وعنا زماننده شیرینلکی عادت ایلمک برآخر محلده سود ومنفعت طوترناکه برکون بنه حاجتک کاور ومرادک حاصل اولور (مثنوی) فکرتی کز شادیت مانع شود * ان بامر وحکمت صانع شود * تو مخوان دوچار دانکش ای فلان * بو که نجمی باشد وصاحبقران * برفکرت که سنی شاد بلکدن مانع اوله اول صانع عالمک امر وحکمتیله اولور ای جوان سن اکا دوچاردانک اوقومه اوله که برسعادت نجمی وصاحبقران اوله ودوچاردانک برقاج محلده مرور ایلمشدر بونده قلت وحقارت معناسنه در یعنی شول برفکرت غم که سنک قلبکه کله وسرور وشاد بلکدن سنی منع قیله اول غم والم صانع عالم اولان خدای تعالینک امر وحکمتیله اولور عبث وبیهوده کلدر بهر حال الحکمة والمصلحة کلور ای فلان مبتلا اکا قلیل وحقیر دیمه وبی اعتبار اوقومه بلکه اول فکرت غم برنجم سعادت وبر صاحب دولت اوله وسنی راحت ونعمته اول واصل قیله (مثنوی) تومکو فرعیست اورا اصل کیر * تا بوی پیوسته بر مقصود چیر * ور بوا از فروع کیری ومضر * چشم تو در اصل آمد منتظر * زهر آمد انتظار اندر چشش * دائما در مرک باشی زان روش * اصل دان از ابکیرش در کنار * باز ره دایم زمرک انتظار * سن اول فکرت غم وغصه یی برجزوی وفرعدر دیمه آنی اصل ومدام طوت تاکم مقصود اوزره غالب اولهسن واکر سن آنی فرع ومضر طوتهسن پس ضروری سنک چشمک اصله منتظر اولور وانتظار ایسه طاتمقده وچاشنی طوتمقده زهر کلدی پس دائما اول وضع وروشدن مرکده اولورسن پس ایمدی اول فکرت غم وغصه یی اصل بیل آنی کنارده طوت دائم انتظار مرکندن خلاص اول یعنی سن قلبکه کلن آلام ومحنی فرعدر بونک اصلی واردر اصلنه منتظر اولمق کرکدر دیمه بلکه همان انی اصل طوت تاکم همیشه مقصود ومرام اوزره غالب اولهسن وحضرت حقدن هرنه کلور انی خوش کورهسن اکرسن وجودکه کلن حالت مولمه یی مضر بیلهسن وفرع طوتهسن سنک چشمک اصل جانبنه منتظر کلور انتظار ایسه الانتظار اشد من الموت الاحمر) قولنک مفهومی اوزره موت احمردن اشد کلدی وزهر قاتل اولدی پس انتظار روشندن

دائما مرکده اولورسن والمده قالورسن اکر عاقل ایسک او غم والم اوزره المه اولمیه (نواختن سلطان ایاز را (م ع) ای ایاز پرنیاز صدق کیش * صدق تو از بحر واز کوه هست بیش) نی بوقت شهوتت باشد عثار * که رود عقل چو کوه هت کاه وار) نی بوقت خشم وکینه صبر هات * سست کردد در قرار ودر ثبات * ای صدق مذهبلو پرنیاز اولان ایاز سنک صدقک کوهدن ودریادن زیاده در نه شهوت وهوا وقتنده سکا عثار وخطا اولور که سنک کوه کبی محکم عقلک صمان کبی کیده نه خشم وغضب وکینه وقتنده سنک صبرلرک سست اولور ای واصل اولان صدق دینلو پرنیاز اولان ولی مقرب سنک صداقتک دریادن وطاغدن زیاده در شهوت نفسانیه وقتنده سکا سقوط وعثار واقع اولورمیکه سنک کوه کبی عقلک اول حیننده کاه کبی کیده وهوای نفسانی سنی اسیر ایده ونه خشم وکین وقتنده سنک صبرلرک قرار وثباتنده سست اوله یعنی نه سنک خشم وقتنده صبرلرک سست اولور ونه شهوت وقتنده سنک عقلکه خفت کلور بلکه بو ایکی حالتده سن مرد کامل وبرقوی دلیر وفاضلسن (مثنوی) مردی این مردیست نه ریش وذکر * ورنه بودی شاه مردان کیر خر * حق کرا خوانده است در قرآن رجال * کی بود این جسم را انجا مجال * مردلک بومردلکدر ریش وذکر کلدر یوخسه کیر خر شاه مردان اولور حق تعالی قرآن عظیمده کیمه رجال اوقومشدر بو جسمک آنده نچن مجالی اولور یعنی ارلک بو ارلک ومردلک بومردلکدر که برکسه نک نفسنک مشتهاسی زماننده عقلنه نقصان کلمیه وآنک عقلی نفسنه تابع اولمیه وکین وغضب حیننده تهور قیلمیه بلکه نفسنی ضبط ایلیه ومغلوب وزبون قیله بهادرلق وپهلوانلق بودر کما قال علیه السلام لیس الشدید الذی یغلب بالصرعة انما الشدید هو الذی یملک نفسه عند الغضب اکر برکسه نفسنی بو ایکی حالتده ضبط ایلمسه مجرد ریش وسبلت وشکل وصورت وذکر وجسامتله قادر مرد اولمز واکر برآدم ذکر ایله ار اولسیدی کیر خر مردلرک شاهی اولوردی که انک قوتی وشهوتی بشرلرک ذکرندن زیاده در وکذلک ریش وسبلت ایله دخی برکسه ار اولمز اکر مجرد ریش وسبلت ایله ارلک اولیدی بزلرده دخی ریش وموی دخی زیاده در آنلر دخی ار اولمق ورجولیت مرتبه سنی بولمق لازم کلوردی حق تعالی قرآن عظیم الشانده نه کونه کسه لره رجال دیمشدر فهم ایله حق تعالینک رجال بیوردیغی محللرده بوجسمک نه مدخلی واردر اولا حق سبحانه وتعالی سورۀ توبه ده اصحاب صفه حقنده فیه رجال یحبون ان یتطهروا والله یحب المتطهرین) بیوردی یعنی مسجد قباده شول ارلر واردر که آنلر ظاهر وباطنلرینی پاک ایلمکی سورر والله تعالی دخی ظاهرینی وباطننی پاک ایلین قوللرینی سورر پس رجالدن مراد ظاهری وباطنی نجاسات صوریه ومعنویه دن پاک اولان کسه لره لایق اولور وسورۀ نورده دخی حق تبارک وتعالی بیورر (رجال لا تلهیهم تجارة ولا بیع عن ذکر الله) یعنی انلر شول ارلردر که بونلری تجارت وبیع دخی الله ذکر ایلمکدن الها واشغال ایلمز وسائر عبادات مفروضه دن دخی مشغول قیلمز پس رجال دیمک اللهک ذکرنه وعباداتنه مشغول اولان وبیع وتجارته کوکل ویرمین کسه لره لایق اولور وسورۀ احزابده دخی حق تبارک وتعالی بیورر (من المؤمنین رجال صدقوا ما عاهدوا الله علیه پس اللهه اولان عهدلرینی برینه کتورن وصادق اولان مؤمنلره رجال دیمک صحیح اولور والا برکسه یه مجرد قوت جسمانیه سی اولدیغیچون مرد دولا ور دیمک عند اهل الحق برنده اولمز (مثنوی) روح حیوانرا چه قدرست ای پدر * آخر از بازار قصابان کذر * صد هزاران سر نهاده بر شکم * ارزشان از دنبه وازدم کم * روسپی باشد که از جولان کیر * عقل او موشی شود شهوت چو شیر * روح حیوانینک نه قدر وشرفی واردر ای پدر آخر قصابلر بازارندن کذر ایله وکور که روح حیوانینک جسملرینک وعضولرینک انده قدر وقیمتی وارمیدر نیجه یوزبیک باش شکم قتنده قونمش انلرک ارزی وقیمتی دنبه ودمدن کم دررو سپی اولور شول کسه که کیرک جولانندن آنک عقلی برموش وشهوتی شیر کبی اوله یعنی انسانک قدر وشرفی روح الهی ایله حی واوصاف ربانیه ایله متصف اولدیغیچوندر والا مجرد روح حیوانی وقوت جسمانیه سیله شریف وذی قیمت دکلدر ای پدر روح حیوانینک نه قدر وقیمتی واردر آخر قصابلر بازارندن کذر ایلیوب آنلرک دکاننه نظر ایله کور که باشلری شکنبه لر قتنده قومشلر اول باشلرک دکری وقیمتی قویرق یاغندن وصافی قویرقدن ادنادر اکر روح حیوانینک قیمتی اولیدی انلرک باشنک قیمتی قویرقلرندن اکسک اولمزدی الحاصل روسپی اولور شول کسه که کیرک محبتندن انک عقلی برموش کبی ضعیف وشهوت نفسانیه سی شیر کبی قوی اوله ونفسنک شهوتی غلبه قیلدقده کندیسنی ضبط ایلمکه قادر اولمیه ومشتهیاتدن پرهیز قیلمیه (وصیت کردن پدر دختر را که خود را نکه دار تا حامله نشوی از شوهرت (مثنوی) خواجه بود ست او را دختری * زهره خدی مه رخی سیمین بری * بر خواجه وار ایدی وانک بر دختری وار ایدی اول دختر بر زهره عذار وماه رخ وبرسیمین بر ایدی یعنی سینه سی کومش کبی بیاض وبوزی ای کبی نورانی ویکاقلری زهره یلدزی کبی لمعان ایدردی (مثنوی) کشت بالغ داد دختر را بشو * شو نبود اندر کفاءت کفو او * اول دختر بالغ اولدی پدری اول دختری بالغ اولدقده آنی براره ویردیکه اول ارانک کفوی دکل ایدی یعنی

اول دختر بالغ مثلی دکل ایدی بونده تنبیه اولدرکه دختر بلوغه یتدکده تأخیرا تمیوب آنی برکسیه تزویج ایلمك
لازمدر روسپی اولدرکه بیورر (م ی) خربزه چون دررسد شد آبناك * کر نبشکافی تلف کردد هلاك) مثلا خربزه چونکم
کماله ارشدی آبناك اولدی اکر آنی یارمیه سن تلف وهلاك اولور خربزه قاونه وقار بوزه دیرلر قچن قاون وقار بوز
کماله بالغ اولسه انی کسوب شق ایلمه سك تلف وهلاك اولور کذلك نر وماده دن انسان دخی بالغ اولدقده آب شهوتله
آبناك اولور اکر برمنفذ بولمزسه واول آب شهوتی درونندن اخراج قیلمزسه فساده دونر فاسد اولمق ایسه معناده هلاك
وتباه اولمقدر (مثنوی) چون ضرورت بود دختر را بداد * او بنا کفوی زبیم هر فساد * چونکم ضرورت اولدی اول
دختری خواجه برنا کفوه ویردی فساد خوفندن اوتری (م ی) کفت دختر را کزین داماد نو) خویشتن پرهیز کن
حامل مشو) خواجه دخترینه ایتدی بو نوداماددن کندیکی پرهیز ایله حامل اولمه (م ی) کز ضرورت بود عقد این کدا *
این غریب اشمار را نبود وفا * زیرا بو کدایه سنی عقد ایلمك ضرورتدن اوتری اولدی بو غریب اشمارك وفاسی اولمز
غریب اشمار وصف ترکیبیدر غریب عدا اولنیجی معناسنه یعنی سنی بونا کفوا اولان فقیره عقد ایلدیکم ضرورت حسبیله
اولدی غریب عدا اولنان کدانك وفاسی اولمز دیدی (مثنوی) ناکهان بجهد کند ترك همه * بر تو طفل او بماند مظلمه
احتمالدرکه ناکهان صحرایه جمله سنی ترك ایلیه اول یارین سنك اوزریکه آنك طفلی مظلمه قاله مظلمه ظالمك مظلومه
ایتدیکی ظلمه دیرلر یعنی اول کدا کیدوب جمله یی ترك ایلدکده انك طفلی سنك اوزریکه ظلم اولور واول کدا انی ترك
ایتمکله سکا واول طفله ظلم قیلمش اولوردیدی (مثنوی) کفت دختر کای پدر خدمت کنم * هست پندت دلپذیر
ومغتنم * دختر ایتدی ای پدر بوله خدمت ایدم سنك پندو نصیحتك دلپذیر ومغتنم ومقبول ومسلمدر (مثنوی)
هر دو روزی هر سه روزی آن پدر * دختر خود را بفرمودی حذر * الحاصل هر ایکی کونده بر هر اوچ کونده بر اول پدر
کندینك قیزینه حذر بیورردی ونطفه پذیر اولمه وکندیکی اندن حامله قیلمه دیو نصیحت ویرردی (مثنوی) حامله شد
ناکهان دختر ازو * چون بود هر دو جوان خاتون وشو * حکمت الهی ایله دختر ناکهان اول کدادن حامله اولدی
چونکم خاتون وشوهر ایکیسی تازه جوان ایدی بودخی معنادر خاتون وشوهر هر ایکیسی جوان اوله نیجه اولور حامله
اولمق لازم کلور (مثنوی) از پدر او را خفی می داشتش * پنج ماهه کشت کودك یا که شش * پس دختر حملی پدرندن
پنهان وخفی طوتدی الحاصل کودك آنك قارننده بش ایلق یا التی ایلق اولدی (مثنوی) کشت پیدا کفت
بابا چیست این * من نه کفتم که ازو دوری کزین * پیدا اولدی باباسی اکا ایتدی بونه در بن سکا دیدممی که ایراقلق
اختیار ایله (مثنوی) این وصیتهای من خود باد بود * که نکردت پند و وعظم هیچ سود * خواجه دخترینه ایتدی بو بنم
وصیتلرم خود باد هوا اولدی زیرا بنم پند ووعظم هیچ سکا سود واثر ایلمدی کرك ایدیکه بنم پند ونصیحتلرمی قبول
ایلیه ایدك تا عاقبة الامر نادم اولمیه یدك (مثنوی) کفت بابا چون کنم پرهیز من * آتش وپنبست بی شك مرد وزن
دختر ایتدی ای بابا بن نیجه پرهیز ایلرم مرد وزن خود شك وشبهه سز آتش وپنبه در (مثنوی) پنبه را پرهیز از آتش
کجاست) یا در آتش کی حفاظت وتقاست) پنبه یه آتشدن پرهیز قندن میسردر یا خود آتشده نه قچن حفاظ وتقا واردر
یعنی آتش پنبه یی احراق ایلمکده کندیسنی حفظ وپرهیز ایلمکه قادر اولمز وکذلك پنبه دخی آتشه مقارن اولدقده
یانمغه امکان اولمز پس مرد وزن آتش وپنبه کبیدر بری برلرینه مقارنت ومجامعت ایلدکاری حینده کندیلرنی
ضبط ایلمکه وزن آندن حامله اولمغه قادر اولمزلر (مثنوی) کفت کی کفتم که سوی او مرو * تو پذیرای منی او مشو
دخترك باباسی دیدی ای دختر بن سکا قچن دیدمکه اول شوهر جانبنه کیتمه بن دیدم انك جانبنه کیت وانکله مجامعت ایت
ولیکن سن انك منیسنی قبول ایدیجی اولمه (مثنوی) در زمان حال وانزال وخوشی * خویشتن باید که ازوی درکشی
انزال منی حالنده وخوشلق زمانتده کرك که کندیکی آندن چکه سن تا کم انك منیسی رحمکه داخل اولوب آندن
حامله اولمیه سن (مثنوی) کفت کی دانم که انزالش کیست * این نهانست وبغایت مخفیست * دختر ایتدی قچن
بیلورمکه انك انزالی حالی قچندر بو حالت نهاندر وبغایت مخفیدر (مثنوی) کفت چشمش چون کلاپیسه شود
فهم کن کان وقت انزالش بود * پدری دیدی چونکم زوجك چشمی کلاپیسه اوله یعنی سوزیله وکوزنی قیپی اوله
فهم ایله که اول علامت انك منیسنك انزالی وقتیدر (مثنوی) کفت تا چشمش کلاپیسه شدن * کور کشتست
این دو چشم کور من * دختر ایتدی اول زوجك چشمی کلاپیسه اولنجیه دك بنم بو ایکی کوزلرم اول حالت لذیذه نك
ذوقندن کور اولمشدر پس بو قصه دن حصه نه ایدیککنه اشارت ایدوب بیوررلر (مثنوی) نیست هر عقل
حقیری پایدار * وقت حرص و وقت خشم وکارزار * هر برحقیر وضعیف عقل پایدار دکلدر خشم وقتنده
وحرص وکارزار وقتنده یعنی هر برکسه نك حقیر وضعیف اولان عقلی خشم وشهوت وقتال وقتنده

پایدار اولوب طورمز وثابت قدم اولمز بلکه شهوت غلبه ایلرسه اکا صد جانله متابعت قیلر وخشم کلورسه انی ضبطه
قادر اوله میوب اظهار ایلر واکر قتال وکارزار کوررسه آندن فرار قیلور ویا خود کمال خوفندن بیهوش اولوب عقلی
کیدر نته کم بو سرخ شریفده ذکر اولنان سایه پرور قورقق صوفینك دست بسته اولان کافردن عقلی کیدوب بیهوش
اولدی (وصف ضعیف دلی وسستی آن لئیم صوفی سایه پرورد مجاهده نا کرده که درد وداغ عشق ناچشیده و مغرور شده
بسجده ودست بوس عام وبحرمت نظر کردن وبانکشت نمودن ایشان که امروز در زمانه صوفی اوست ومست این شده
وبوهم بیمار شده همچون آن معلم که کودکان کفتند که رنجوری بو سرخ شریف سایه پرورده ومجاهده نا کرده اول برالئیم
ودنی صوفینك ضعیف دللکینك وسستلکینك وصفی وحالیدر او یله سایه پرور صوفی که عشق الهینك درد وداغنی
طاتمامش وعوامك سجده سنه وال اوپمه سنه مغرور اولمش یعنی عوامك اکا تواضع قیلدقلرینه والنی اوپدکلرینه
مغرور اولمش واکا عوامك حرمت وتعظیم ایله نظر ایلمسنه واول عوامك پارمقله آنی کوسترمسنه بویله دیوکه بو کون
زمانه ده صوفی همان اولدر وبو حالتلر مستی اولمسی بونی کرچك صانوب وهمله بیمار معنوی اولمش اول معلم کبی که
اطفال وکودکان اکا دیدیلرکه ای خواجه سن خسته سن نته کم بونك قصه سی مفصلا اوچنجی جلدده مرور ایلمشدر
(وبا این وهم که من مجاهدم مرا در این ره پهلوان می دانند باغازیان بغزا بروم بظاهر نیز هنر بنمایم که در جهاد
اکبر مستثنام جهاد اصغر خود پیش من چه محل دارد خیال شیر دیده و دلیریها کرده وبا خیال شیر مست دلیری
شده وروی بیشه نهاده بقصد شیر وشیر بزبان حال کفته که (کلا سوف تعلمون ثم کلا سوف تعلمون) واول صوفی دخی
بو جهله وبو وهمله مغرور وبیمار اولدیکه بن مجاهدم بو یولده بنی پهلوان بیلورلر پس غازیلرله غزایه کیدرم ظاهرده
دخی هنر کوسترم که جهاد اکبرده مستثنایم جهاد اصغر خود بنم قتمده نه قدر ومحل طوتر اول صوفی فی المثل شیرك
خیالنی کورمش وشیرك خیالنه دلیرلکلر ایلمش وبو خیال ایله اولان دلیرلکك مست ومغروری اولمش وبورنی شیرك
قصدنه بیشه یه قومش شیر دخی زبان حال ایله اکا (کلا سوف تعلمون ثم کلا سوف تعلمون) دیمش یعنی ای مرد صوفی
سنك وسنك امثالك اولان کمسه لرك زعم ایلدکاری کبی دکلدر عن قریب حقیقت کاری اندنصکره تحقیق
بیلورسن بو آیت کریمه نك تفسیری جلد ثالثك آخرنه قریب جواب کفتن مهمان ایشانرا مبر خنده (اندر الهیکم بخوان
این را کنون) بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر آنده طلب اولنه (مثنوی) رفت یك صوفی بالشکر در غزا * ناکهان آمد
قطاریق و وغا * بر صوفی لشکر ایله غزایه کتدی ناکهان وغانك قطاریقی کلدی قطاریق بونده علایم وآثار معناسنه در
یعنی اول صوفی چونکم لشکرله غزا ایلمکه کتدی ناکاه جنك ووغانك علایم وآثاری ظهوره کلدی (م ی) ماند صوفی
بابنه وخیمه وضعاف * فارسان راندند تا صف مصاف * مثقلان خاك بر جا ماندند * سابقوا السابقون در راندند
صوفی اغرلقله وخیمه وضعیفلرله قالدی فارسلر مصاف وجنك صفنه دك سوردیلر ثقیلان خاك برده قالدیلر سابقون
السابقون ایلرو سوردیلر بنه ضم یا وفتح نونله ترکیبه اغرلق ویولداب دیدکلریدر یعنی چونکم جنك ووغانك علایمی
ظهوره کلدی اول صوفی انی کوروب یاروبنکاه وخیام وضعفا ایله قالدی اما فارسلر جنك صفنه دك ایلرو سوردیلر
وخاکك ثقیللری وضعف دلدن پرکسل اولان رذیللری یرلرنده قالوب سابق اولنلر وقرب الهی مرتبه سن بولنلر
کفارله غزا ایتمك جانبنه ایلرو سوردیلر که انسان اوچ قسم اوزره در برینه اصحاب یمین وبرینه اصحاب شمال دیرلر
وبر قسمی دخی (السابقون السابقون اولئك المقربون) آیت کریمه سیله مشار الیها اولان طائفه در وحضرت نبی
علیه السلامك امتنك کل قرنده سابقلر وطریق الهیده عاشق وصادقلر اکسك دکلدر کما قال علیه السلام لکل قرن
من امتی سابقون رواه ابو نعیم عن ابن عمر (مثنوی) جنکها کرده مظفر آمدند * باز کشته باغنایم سودمند
جنك ایلمشلر مظفر کلدیلر غنایمله سودمند اولدقلری حالده کیرو دونمشلر (مثنوی) ارمغان دادند کای صوفی تو نیز *
او برون انداخت نستد هیچ چیز * اول غازیلر کیروده قالن صوفی یه غنایمدن ارمغان ویردیلر وبویله دیدیلرکه
ای صوفی سن دخی بونی ال ای صوفی تو نیز این را بستان تقدیرنده اولور صوفی اول ارمغانی قبول ایتمیوب
چادردن طشره اتدی هیچ نسنه المدی (مثنوی) پس بکفتندش که خشمینی چرا * کفت من محروم ماندم از غزا
پس اول صوفی یه دیدیلرکه نیچون خشمین وغمکین سن صوفی ایتدی انکیچونکه بن غزادن محروم قالدم (مثنوی)
زان تلطف هیچ صوفی خوش نشد * کو میان غزو خنجر کش نشد * اول تلطفدن هیچ صوفی خوش اولمدی
یعنی وغا وغزا میاننده کفار اوزره اوتیغ وخنجر چکیجی ومقاتله ایدیجی اولمدیغندن اوتری غمناك وخشمناك
اولوب غازیلرك اولطفندن خوش اولمدی وصوفینك اولا یاروبنکاهله خیمه لر ایچنده قالمسنه سبب بو اوله جنك
ووغانك علایمنی کوردکده مقدم ایلدیکی تصور وتخیله ضعف کلوب وخائف اولوب خوفندن قالمش اوله بعده

غاز بلرك غلبه قیلدیغی وكفار اوزره ظفر بولدیغی كوروب بنه قوت وهیبه سی اكا قتال ومحاربه امرنی سهل
كتوروب سندخی بونلرمیاننده بیله اولیدك بونلردن زیاده شجاعتلر اظهار قیله‌دق دیو كندیسنه زعم ویرمش وخشمناك
اولمق مرتبه سنه ایركورمش اوله چونكم غاز بلر بو صوفینك غزادن كیر وقالدیغیچون غمناك وخشمناك اولدیغنی
كوردیلر (مثنوی) پس بكفتندش كه آوردیم اسیر * آن یكی را بهر كشتن تو بكیر * پس انلر اول صوفی‌یه دیدیلر كه
ای صوفی بر اسیر كتوردك اول بریسنی سن قتل ایچون طوت (مثنوی) سر ببرش تا توهم غازی شوی * اندكی خوش
كشت صوفی دل قوی * انك باشنی هم كس تاسن غازی اوله سن بونلرك بو یله دیدیكندن صوفی براز جق خوش
وقوی دل اولدی (مثنوی) كاب را كر در وضو صدر وشنیست * چونكه آن نبود تیمم كردنیست * زیرا كرچه آبك
وضوده صدر وشنلكی واردر چونكم اول صوا اولمیه تیمم ایلمكلك لازمدر یعنی فی المثل توضی ایلمك وقتنده اكرچه
آبك نیجه یوزروشنلكی وخیری اولوب چونكم آب اولمدقده باری تیمم قیلمق لازم اولدیغی كبی اكرچه بركسه بنفسه
غزا ایلسه آبله وضوا یلمك كبی اكا نیجه خیر وثواب حاصلدر اما بنفسه غزا میسر اولمدقده غاز یلرك زبونی واسیری اولان
كافری غزا ایتسه اولدرسك بنه اول خیردن محروم اولمزسن دیدیلر (مثنوی) برد آن صوفی اسیر بسته را * در پس
خركه كه آرد او غزا * پس صوفی اول بسته یداولان اسیری اپاتدی خیمه وخركاهك اردنه كه او غزا كتوره وآنی كشنه
مرتبه سنه یتوره (مثنوی) دیرماند آن صوفی انجا با اسیر * قوم كفتند برماند انجا فقیر * اول صوفی اسیرله اوراده
كیج قالدی اول قوم ایتدیلر فقیر آنده‌ندن قالدی (مثنوی) كافر بسته دو دست او كشتنیست * بسملش را موجب
تأخیر چیست * ایكی الی باغلنمش كافر اكر كشتنیدر انك ذبحنه موجب تأخیر ندر بسمل بو غزلمغه دیرلر یعنی اول
غازیلر صوفینك خیلی زمان اكلمسندن تعجب ایدوب دیدیلر تعجب ایكی الی باغلنمش بر كافرك اكر اولدرمسی
اكا كرك اولدیسه انك ذبح وقتل ایلمسنه سبب تأخیرنه اوله دیوب تفكره واردیلر (مثنوی) آمد آن یك در تفحص
از پیش * دید كافر را بالای ویش * الحاصل اول غازیلردن بری تفحص ایلمكده اول صوفینك اردنجه كلدكده
اول غازی الی باغلو كافری اول صوفینك بالاسنده كوردی (مثنوی) همچو نر بالای ماده وان اسیر * همچو شیری
خفته بالای فقیر * مثلا بر ماده‌نك بالاسنده نر اولدیغی كبی واول اسیر فقیر صوفینك اوزرینه بر شیر نر كبی یاتمش
وانی الته الوب زبون ومغلوب ایتمش (مثنوی) دستها بسته همی خایید او * از سر استیزه صوفی را كاو * اللری باغلو
حال بوكه اول كافر چیتردی ستیز وعناد او جندن اول صوفینك بوغازنی (مثنوی) كبر می خایید با دندان كاوش *
صوفی افتاده بزیر رفته هوش * كافر دیشی ایله اول صوفینك بوغازنی چیتردی صوفی ایسه الته دوشمش وعقلی
كتمش (مثنوی) دست بسته كبر همچون كربه * خسته كرده حلق او بی حربه * الی باغلنمش كدی كبی اول كافر
بر حربه سز اول صوفینك بوغازنی خسته ایلمش (مثنوی) نیم كشتش كرده با دندان اسیر * ریش او پر خون زحلق
آن فقیر * اول اسیر دیشی ایله اول صوفی بی نیم كشته ایلمش واولدرمكه قریب قیلمش اول كافرك صقالی اول فقیرك
بوغازی قانندن پرخون اولمش الحاصل اول غازی كلوب اول فقیرك بوغازی قانندن اول اسیری بو حالتده
كوردی (مثنوی) همچو تو كز دست نفس بسته دست * همچو آن صوفی شدی بی خویش و پست * ای شده
عاجز تلی كیش تو * صد هزاران كوهها در پیش تو * زین قدر خر پشته مردی از شكوه * چون روی بر عقبهای
همچو كوه * سنك كبی كه بسته دست اولان نفسك الندن اول صوفی كبی بی خویش وپست اولدك ای سنك
كیش ودینك برتلدن عاجز اولمش كسنه سنك اوكیكده صد هزاران طاغلر واردر بو قدر خر پشته‌دن اولدك
شكوه وهیبتندن كوه كبی عقبه‌لر اوزره نیجه كیدرسن تل عربیدر دپه جك معناسنه جمعی تلال كاوركیش بونده
دین ومذهب معناسنه درخر پشته یغنه دیرلر وتوضیح معنی بویله دیمك اولور كه اول صوفی اول الی باغلو اسیرك
مغلوب وزبونی اولدی واول ایسه انك اوزرینه غالب اولوب تحت حكمنه الدی فی المثل ای اسیر نفس اولان كسه سنك
كبی كه حبال شریعتله الی باغلنمش نفسك الندن اول ضعیف دل اولان صوفی الی باغلنمش كافردن بیخود وپست
اولوب انك الته قالدیغی كبی بو طریق الهیده انسانك نفسنك هواسی برتبه كیدر ای اسیر نفس اولان چونكم
سنك دین ومذهبك برتبه جك كبی اولان هوا وهوسدن ایلرو كچمكه عاجز اوله بو یولده سنك اوكیكده نیجه یوز بیك
طاغلر واردر سن انلردن نیجه كچرسن بو نفسك هوا وهوسی مرتبه‌سی طریق الهیده بر خر پشته مثابه سنده‌در
بو خر پشته قدر اولان هوا وهوسك ونفسك هیبت وشكوهندن اولدك وكیر وقالدك پس بو طریق الهیده طاغلر
كبی نیجه عقبه‌لر واردر پس اول عقبه‌لر اوزره نیجه كیدرسن واول عقبه‌لرك هر برندن نه وجهله تجاوز ایلرسن
اول عقبه‌لردن بریسی فك رقبه‌در اولی اولان فك رقبه كندی نفسنی شیطان وهوا وهوسك الندن قورتوب آزاد ایلمكدر

ودخی قحط وغلا زماننده فقیر اولنلره ویتیم قالنلره وترابه ملاصق اولان مسكینلره اطعام قیلمقدر كما قال الله تعالی
(فلا اقتحم العقبة وما ادراك ما العقبة فك رقبة او اطعام فی یوم ذی مسغبة یتیما ذا مقربة او مسكینا ذا متربة) وبونلردن
ماعدا دخی طریق الهیده نیجه عقبات كثیره وورطات عسیره واردر كه نفسك هوا وهوسندن كچمكدر (مثنوی)
غازیان كشتند كافر را بتیغ * هم دران ساعت زحمیت بی دریغ * غازیلر اول كافری تیغله دیلدیلر هم اول ساعتده غیرت
حمیتلرندن دریغسز یعنی اول غازیلر اول فقیرك مغلوب اولدیغنی واسیر انك اوزرینه غلبه قیلدیغنی كوردیلر حمیتلرندن
اول كافری تیغله قتل ایلدیلر (مثنوی) بر رخ صوفی زدند آب كلاب * تا بهوش آید زبی خویشی وخواب * صوفی
دردمندك یوزینه آب كلاب اوردیلر تاكم بیهوشلقدن وخوابدن هوشه كله یعنی قورقوسندن بیخود اولمش ایكن
وعقلی كیدوب وخوابه وارمش ایكن اول آب كلاب واسطه سیله عقله كله وبیدار اوله دیو یوزینه وكوزینه صولر صچردیلر
ایدی (مثنوی) چون بخویش آمد بدید آن قوم را * پس بپرسیدند چون بد ماجرا * چونكم اول صوفی كندی‌یه
كلدی اول قومی كوردی پس ماجرا نیجه اولدی دیو اكا صوردیلر ودیدیلر (مثنوی) الله الله این چه حالست ای عزیز
اینچنین بیهوش كشتی از چه چیز * الله الله بو نه حالتدر ونه عجب خصلتدر بونك كبی نه شیدن بیهوش اولدك بونك
كبی محللرده الله الله تعجب ایچوندر (مثنوی) از اسیر نیم كشته بسته دست * اینچنین بیهوش افتادی و پست * ایكی
الی باغلنمش نیم كشته بر اسیردن بو یله بیهوش وپست وزبون دوشدك (مثنوی) كفت چون قصد سرش كردم بخشم
طرفه در من بنكرید آن شوخ چشم * صوفی ایتدی چونكم خشم وغضبله انك باشنی كسمكه قصد ایلدم اول شوخ چشم
كافر بنم اوزریمه طرفه باقدی وبر عجب نظر ایلدی (مثنوی) چشم را وا كرد پهن او سوی من * چشم كردانید وشد
هوشم زتن * اول كافر بنم جانبمه كوزنی پهن ایتدی یعنی بو یتدی كوزنی دوندردی وبنم هوشم تندن كیتدی (مثنوی)
كردش چشمش مرا لشكر نمود * من ندانم كفت چون پر هول بود * انك كوزینك دونمسی بكا لشكر كوروندی بن انك
باقشی نه مرتبه پرهول ایدیكنی ومهیب ایدیكنی دیمكی بیلمزم انك مهابتنی تعبیره قادر اولمزم دیدی (مثنوی) قصه
كوته كن كزان چشم اینچنین * رفتم از خود اوفتادم بر زمین * الحاصل قصه‌یی كوته ایله كه اول چشمله بو نجلاین
كندیمدن كیتدم یره دوشدم یعنی صوفی غازیلره ایتدی ای یاران قصه‌یی قصه ایلیه لم وسوزی ازسو یلیه لم بنم بو بیهوش
اولوب یره دوشدیكم اول كافرك بنم جانبمه هیبتله باقمسندن اولدی وبن انك نظرنده اولان مهابتك تقریرینه قادر دكلم
(نصیحت مبارزان اورا كه با این دل وزهره كه تو داری كار زكلا یسه شدن چشم كافر اسیری دست بسته بیهوش شوی
ودشنه از دست بیفتد زنهار وزنهار ملازم مطبخ خانقاه باش وسوی پیكار مرو تا رسوا نشوی) بو سرخ شریف اول
مبارزلرك اول صوفی‌یه نصیحت ایلمسیدر بو یله دیو كه بو دل وزهره ایله كه سن طوترسن برالی باغلی اسیر كافرك چشمی
شدتیله باقمسندن وكوزنی تحریك ایتمسندن بیهوش اوله سن وخنجر سنك الكدن دوشه چونكم بو یله قورقق سن
صقین زینهار خانقاهك مطبخنه ملازم اول وپیكار ورزم طرفنه كتمه تاكم رسوا اولمیه سن وقباحتكی خلقه
ظهار قیلمیه سن بو دعوای مردیت قیلان كسه‌لره عظیم تعریض اولور كندی نفس كافرنك مغلوبی اولدیغی طریقت
غازیلرینك معلومی اولیجق اكا بو یله دیرلر كه ای فقیر همان سن بر تكیه بوجغنده قرار ایلیوب انك مطبخنه ملازمت ایله
تا اول تكیه‌نك شیخی اكر صاحبدل ایسه انك خدمتیله بهرمند اولوب قوت بوله سن و كافر نفسه مجاهده ومقاتله ایلمكه
قادر اوله سن وبر معنی دخی بودر كه سنك كافرله و كافر نفسله مقاتله ومقاتله ایلمكه نه قدرتك واردر سن همان بر تكیه‌نك
مطبخنده پشن آشه ملازمت قیل كه سن انجق آنی یكده پهلوانسن دیمك اولور (مثنوی) خلق كفتندش بپیكار ونبرد
با چنین زهره كه تو داری مكرد * خلق اول ضعیف دل اولان صوفی‌یه دیدیلر پیكار ونبردده بو یله زهره ایله كه سن جنك
اطرافنه طولنمه (مثنوی) چون زچشم آن اسیر بسته دست * غرقه كشتی كشتی تو در شكست) چونكم اول الی باغلی
اسیرك چشمندن غرق اولدك سنك سفینه‌ك صندی یعنی چونكم بر الی بغلی اسیرك چشمنك خوفندن بحر فنایه غرق
اولدك حتی وجودك كشتیسی صنوب نیجه زمان بیهوش قالدك (م ی) پس میان حمله شیران نر * كه بود با تیغشان چون
كوی سر) پس شیر نرلرك حمله‌سی اورتاسنده كه انلرك تیغنه سر كوی كبی اولور (مثنوی) كی توانی كرد در خون اشنا
چون نه با جنك مردان آشنا * قان ایچره یوز ككلك ایلمكه نجه قادر اولورسن چونكم مردلرك جنكی ایله آشنا
ومأنوس دكلسن یعنی چونكم دلاور مردلرك جنك وقتالیله اشنالق ایلمیه سن شول زمانده كه باشلر كسلوب قانلر
دوكیلوب دریا كبی اولدقده اول قان ایچره سن نیجه یوزرسن كه اول غازیلرك تیغلریله سرلر طوب كبی غلطان اوله اول
اركان ارسلانلرك حمله‌سی میاننده سن نه حالله كزرسن دیمك اولور (م ی) كه ز تاقا تاق كردنها زدن * تاق تاق جامه كوبان
ممتهن * پس تن بی سر كه دارد اضطراب * پس سر بی تن بجون بر چون حباب كه كردنلری تاق تاق اورمقدن جامه كوبلرك

تاق تاق ممتهن وخورد در معركه برنده چوق سرمز بدن كه اضطراب طوتار وچوق تنسز باش خون اوزره حباب كبى
جامه كوبلردر جامه كوبلردن مراد طوقماقله بوغسى و بردوكن كسه لركه انلرك طوقماقلرينك آوازه سى برنيجه
ميل يره دك كيدر ممتهن مهين وحقير معناسنه در وتوضيح معنى بويله ديمك اولوركه اى قورقق وبددل اولان صوفى سنكه
مردان ودلاورانك جنكنه نيجه كيدرسن محل معركه ده انلرك بونلرى تيغلرله تاق تاق اورملرينه نسبت جامه كوبلرك
طوقماقلرينك تاق تاق ايلمسى خور وحقيردر جنك برنده چوق باشسز بدنلر اضطراب ايلروباشلرك زياده كسلوب قانلرك
چوق دوكلمسندن اول طرف قانله طولوب ودريا كبى اولوب باشلر انك اوزرنده حبابلر كبى اولدقده سنك حالك نيجه اولور
(مثنوى) زير دست وپاى اسپان در غزا * صد فنا كن غرقه كشته در فنا) اينچنين هوشى كه از موشى پريد * اندران صف
تيغ چون خواهد كشيد * غزاده اسپلرك دست وپايى التنده يوز فنا كن فناده غرق اولمشلردر بويله بر هوش كه بر حقير
موشدن اوچدى اول صف قتالده نيجه تيغ چكر يعنى غزا وقتنده وجنك ومحاربه برنده غازيلرك اتلرينك اللرى وآيقلرى
التنده نيجه يوز فنا ايديجى قتال بهادركسه لر فنادرياسنده غرقه اولمشلر وقان بحرينه طالمشلردر بونك كبى بر ضعيف
هوشكه بر حقير موشدن اوچدى وبيهوش اولوب كنديدن كيدى اول محاربه صفنده نيجه قليچ چكمكه قادر اولوروننه
حالله دشمن اوزره جرأت وحمله قيلور (مثنوى) چالشست ان حمزه خوردن نيست اين * تاتو برمالى بخوردن آستين
نيست حمزه خوردن اينجا تيغ بين * حمزه بايد درين صف آهنين * او جنك وقتال چالشدر بلغور شورباسى يمك دكلدر
تاكه سن آنى يمكه آستينكى بوكه سن اى صوفى بونده بلغور شورباسى بلغور يمك يوقدر تيغ كور بو صفده آهنين بر حمزه
كركدر بو حمزه دن مراد حضرت رسول عليه السلامك عميسى اولان حضرت حمزه رضى الله عنه اما اولكى حمزه بلغور
شورباسى معنارينه در يعنى اول غازيلر اول صوفى يه ديديلر وغيرى جبان اولان كمسه لره تعريض ايلديلر وديديلركه
اى قورقق صوفى بو جنك وقتالدر بلغور شورباسى يمك دكلدر تاسن بوكا بلكلرك وقوللرك صغابوب ايلروكه سن
وقاشق اوره سن بلغور شورباسى يمك وانك قاشغى كورمك دكلدرسن بوراده تيغ ودبوس كور وآنى يمك چاشنيسى
نيجه اولورا كا نظر ايركور بوراده سنك كبى طبله خوارلر كار ايليه من بو صفده آهنين دل حضرت حمزه رضى الله عنه كبى
بر پهلوان كركدر تاكه بى زره سينه سن آچوب دشمنه قرشو كله وآنلرك تير وتيغندن حذر قيلميه بلكه اكا تيغ وخنجر يمك
سكا بلغور شورباسى يمكدن الذ واحلا كله ديديلر (مثنوى) كار هر نازك دلى نبود قتال) كه كريزد از خيالى چون خيال
كار تركانست نى تركان برو * جاى تركان هست خانه خانه شو * قتال هر بر نازك دلك كارى دكلدركه بر جزوى خيالدن
خيال كبى قاچه جنك وقتال تركلرك وبهادرلرك كاريدر وخاتونلرك كارى دكلدر يورى خاتونلرك يرى خانه در خانه يه
اول اولكى تركان ضم تايله تركك جمعيدر ترك برقاچ معنايه كلور ليكن بونده بهادر ودلاور معناسنه استعمال اولنور
وثانيى تركان فتح تايله مقرردر خاتون معناسنه لغتده اولو خاتون معناسنه ذكر اولنمشدر يعنى هر نازك دل وجبان القلب
اولان تن پرورك قتال وكارزار كارى دكلدر بر جبان كبى امر موهومى كورسه خيال كبى در حال فرار ايليه قافيه ده
واقع اولان خيال ثانيدن مراد متحقق اولمش وثبوت بولمش برامر موهومى اولوركه بعض قورقق اولان وهاملر آنى
كنديلره معارضه ومقابله ايلمن اعداده كورسه لر ضعيف ظن ايليوب انسانك درونندن بعض خيال نيجه تجرسه اول
امر وهميدر آنلر دخى اولا تجرلر ديمك اولور پس اكر جهاد اصغر واكر جهاد اكبر دليرو دلاور اولان شجاعت صاحبلرينك
كاريدر خاتون وبددل اولان زبونلر كارى دكلدراى نازك دل يورى عورتلك يرى خانه در خانه يه كيت وآنده اقامت اينكه
غزا اراده لا يقدر زن طبيعت اولنلره دكلدر (حكايت عياضى رحمه الله كه هفتاد بار بغزو رفته بود سينه برهنه غزاها كرده
بر اميد شهيد شدن چون ازان نوميد شد از جهاد اصغر روبجهاد اكبر آورد وخلوت كزيد ناكهان طبل غازيان شنيد
نفس او از اندرون زنجير مى دراند سوى غزا ومتهم داشتن او نفس خود را درين رغبت) بو سرخ شريف عياضينك
حكايه سيدركه يتمش كره غزايه كتمش ايدى سينه سى عريان غزا ايلمشدى شهيد اولمق اميدى اوزره چونكم اول شهيد
اولمقدن نا اميد اولدى يعنى يتمش كره شهادت نيتيله غزايه كيدوب شهادت ميسر اولمدقده آندن نا اميد اولدى پس
جهاد اصغردن فارغ اولوب جهاد اكبره يوز كتوردى يعنى اكا متوجه اولدى وخلوت وعزلت اختيار ايلدى ناكهان
عياضى غازيلرك طبلنى اشتدى انك نفسى دروندن زنجيرى پرتدى وقيدلرنى قطع ايتدى غزا طرفنه ميل ايتمكله
وانك بو رغبتده كنديسنك نفسنى متهم طوتميدر يعنى نفسنك غزايه رغبت ايلمسنده بهر حال بر حيله سى واردر صحيح الله
دكلدر ديو كنديسى نفسنه تهمت قوه سنك وانك بو مرادنك حقيقتنى جست وجو قيلمسنك بياننده در (مثنوى) كفت
عياضى نود بار آمدم * تن برهنه بوك زخمى آيدم * عياضى ايتدى طقسان كره كلدم تن برهنه وعريان بولايكه كفار
طرفندن بر زخم كله ديو عياضى غزاة مسلميندن براولو كسه در و سرخ شريفده هفتاد بار غزايه كتمشدى وبونده

طقسان كره تن برهنه جنكه كلدم ديوانك لساندن حكايت بيوردى توفيق نيجه اولوردى بيورسه يتمش كره غازيلرله غزايه
كتمش اوله واول يتمش كره اولان سفرده طقسان كره تن برهنه وعريان كفاره مقابل اولمش وانلر طرفندن كنديى جسمنه
بر زخم كلمكه عزيمت وجرأت قيلمش اوله (م ى) تن برهنه مى شدم در پيش تير * تا يكى تيرى خورم من جايكير * تيرلك
اوكنه تن برهنه وعريان كتدم تاكه بن جايكير بر تير ييم جايكير بونده ايكى وجه اوزره شرح اولنسه جائز اولوركه جايكير
اكرچه بر طوتيجى معناسنه در اما تأثير ايديجى معناسنه استعمال ايدرلر بو تقديرا اوزره تأثير ايديجى وبدنمده قرار ايدوب
بر طوتيجى بر تير ييم ديمك اولور وبر وجه دخى اولدركه جايكير وصف تركيبى اولميوب كير كاف عربيله ذكر معناسنه اوله
وبو وجه اوزره معنى بن عريان تيره قرشو كتدم تاكه كير برينه وقاسق جانبنه بر تير ييم ديمك اولور (مثنوى) تير خوردن
بركلو يا مقتلى * در نيابد جز شهيد مقبلى * بو غازه يا خود قتل اولجق محله تير يمكى بر مقبل وصاحب دولت شهيددن
غيرى بولمز يعنى بر باشى دولتلو كمسه دن غيريه ميسر اولمز (مثنوى) بر تنم يك جايكه بى زخم نيست * اين تنم از تير
چون پرويز نيست * بنم تنم اوزره بر بر زخمسز دكلدر بو تنم تيردن پرويز كبى يعنى بر غربال كبى دلك دلك اولمشدر
(مثنوى) ليك در مقتل نيامد تيرها * كار بختست اين نه چلدى ودها * وليكن اول تيرلر مقتل اوزره كلمدى يعنى
اوله جك يره طوقنمدى بو دولت وشهادت بخت وسعادت كاريدر زكاوت وجلادت كارى دكلدر دهاذكا معناسنه
وجلد جلادت وقوت وشجاعت معناسنه در (مثنوى) چون شهيدى روزى جانم نبود * رفتم اندر خلوت ودر چله زود
چون شهيدلك بنم جانمه نصيب اولمدى فورى خلوت وچله يه كتدم ونفسمله مجاهده ايتدم (مثنوى) در جهاد اكبر
افكندم بدن * در رياضت كردن ولاغر شدن * بدنمى جهاد اكبره براقدم رياضت ومجاهده ايلمكده وضعيف ولاغر
اولمقده يعنى جهاد اصغردن رجوع ايدوب جهاد اكبره شروع قيلدم ونفسمى صوم وصلاتله ضعيف ولاغر اولمغه
براقدم وانك اخلاق ذميمه سنى ازاله ايلمكه مشغول اولدم ديدى (مثنوى) بانك طبل غازيان آمد بكوش
كه خراميدند جيش غزوكوش * الحاصل بو كاره مشغول ايكن غازيلرك بانك طبلى قولاغمه كلدى كه غزو كوش
اولان جيش صالندليلر غزوكوش وصف تركيبيدر غزايه سعى ايديجى معناسنه يعنى بن خلوت ايچره رياضت وعبادته
مشغول ايكن غازيلرك طبلنك آوازى بنم قولاغمه كلديكه اول غزايه كيديجى وسعى ايديجى عسكر كفارله مقابله
ومقاتله ايلمك جانبنه خرامان اولديلر وتوجه قيلديلر (مثنوى) نفسم از باطن مرا آواز داد * كه بكوش حس شنيدم
بامداد * اول حالتده نفسم بكا باطنمدن آواز ويردى صباح وقتنده حس قولاغيله انك آوازنى اشتدم (مثنوى)
خيز هنكام غزا آمد برو * خويش را در غزو كردن كن كرو * قالق غزا وقتى كلدى كيت كنديكى غزا ايلمكه كرو ايله يعنى
نفسنى غزايه رهن براق * كفتم اى نفس خبيث بى وفا * از كجا ميل غزا تو از كجا * اكا عتاب ايدوب ايتدم اى بى وفا اولان
خبيث نفس سن قندن غزا ميلى قندن يعنى غزايه ميل ومحبت ايلمكده سنك هركز مناسبتك يوقدر (مثنوى)
راست كوى اى نفس اين حيلت كريست * ورنه نفس شهوت از طاعت بريست * راست سويله اى نفس زيرا
بو حيله كركدر بو خسيس شهوته متعلق اولان نفس طاعت حقدن اجتناب ايديجيدركه طاعت انك مرادو شهواتنى
ازاله قيليجيدر پس اى نفس سنكله غزا ما بيننده مناسبت ندركه سن اولمكه ميل ايدرسن واشتياق ايدوب اول جانبه
كيدرسن ديدم وبو كونه عتاب ايلدم (مثنوى) كر نكويى راست حمله آرمت * در رياضت سخت تر افشارمت *
اكر طوغرى سويلمز ايسك سكا حمله كتوريرم وعبادتده ورياضتده سنى زياده قويرك صقارم وسكا محكم جفا ايلرم
(م ى) نفس بانك آورد آن دم از درون * با فصاحت بى دهان اندر فسون * نفس درونمدن اول دم بانك وصدا كتوردى
زبان ودهانسز فصاحتله فسونده يعنى بى دهان وبى زبان درونمدن نفس فصاحت وبيان ايله بكا ايلديكى حيله
وافسونده اولان مرادنى سويلدى ولسان حالله تعبير ايلدى (مثنوى) كه مرا هر روز اينجا مى كشى * جان من چون
جان كبران مى كشى) كه بنى هر كون بو خلوت ايچره ديلرسن بنم جانمى كافرلر جانى كبى شكنجه يه چكرسن نفسك جاندن
مراد روح حيوانيدر (مثنوى) هيچ كس را نيست از حالم خبر * كه مرا توسيكشى بى خواب وخور * باخصوص كه هيچ
كمسه نك بنم حالمدن خبرى يوقدر كه سن خواب وخورسز خلوت ايچره بنى ديلرسن بارى خلق بنم بو رياضت
وعباداتمى بيله لردى وبكا مدح وثنا قيله لردى الم چكمزدم اما هم خلقك بنم حالمدن خبرى يوق وهم سن بكا بويله رياضت
ويررسن پس غزايه طالب اولدم (مثنوى) در غزا بجهم بيك زخم از بدن * خلق بيند مردى وايثار من * زيرا غزاده
بر زخم ايله بدندن صچرارردم خلق بنم مردلكمى وجانمى فدا وايثار ايتديكمى كورردى (مثنوى) كفتم اى نفسك
منافق زيستى * هم منافق مى مرى تو چيستى * در دو عالم تو مرائى بوده * در دو عالم تو چنين بيهوده * پس بن نفسمه
ديدم اى نفس سن كز منافق ديرلك هم منافق اولورسن سن نه سن ايكى عالمده سن مرائى اولمشسن ايكى عالمده سن بويله

بیهوده سن ایکی عالمدن مراد بری ظاهر و بری باطندر یعنی عیاضی دیر چونکم بنم نفسم غزای صوری صاحبی اولمقده
حیله مراد ایلدیکنه اقرار ایلدی وکندینك تزویرنی سویلدی بندخی اکا بر سبیل تحقیر عتاب ایدوب دیدم ای حقیر
نفس منافق صفتیله دیرادك که ریا وسمعه تقاضادن بر شعبه در بلکه شرك خفی وشرك اصغردر چونکم منافق دیریله سن
غوتون کما تعیشون وتحشرون کما تموتون) حدیثنك موجبنجه هم منافق اولورسن وهم منافقلر زمره سنده حشر
اولورسن و(ان المنافقین فی الدرك الاسفل) ایتنك مفهومی اوزره اخر الامر جهنمك درك اسفلنده قرار قیلورسن سن
بو صفتله نه شیء ذمیم وحقیرسن سن هم ظاهر عالمده خلق ایچنده وهم باطنده خلوت ایچنده مرایی اولمشسن وعملی
وریاضتی خلقك حمد وثناسیچون والتفات ورعایتی ایچون قیلمشسن سن خلوتده وجلوتده بونك کبی بیهوده وبی معنی
اولمشسن (م ی) نذر کردم که زخلوت هیچ من) سر برون نارم چو زندست این بدن) چونکم نفسمك بو حیله سن طویدم
بندخی نذر ایلدمکه هیچ خلوتدن باشمی طشره کتورمیم چونکم بو بدن زنده در یعنی مادامکه جان تنده در وبدن زنده
اولدقجه خلوتدن طشره چقمیم دیو نذر ایلدم (مثنوی) زانکه در خلوت هرآنچه تن کند * نه از برای روی مرد وزن کند
زیرا که خلوتده هر نسنه یی که تن ایلر مرد وزن وجهندن اوتری ایلمز بلکه لوجه الله ولمرضات الله ایلر (مثنوی) جنبش
وآرامش اندر خلوتش * جز برای حق نباشد نیتش * اول تنك خلوت ایچره اولان جنبشی وآرام وسکونی وآنك نیتی
وعزمی حقدن غیر ایچون اولمز (مثنوی) این جهاد اکبرست آن اصغرست * هر دو کار رستمست وحیدرست
بو جهاد اکبردر اول جهاد اصغردر هر ایکیسی رستم وحیدرك کاریدر یعنی خلوت ایچره بو نفسله جهاد ایلمك
جهاد اکبردر وخارجده کفارله جهاد ایلمك جهاد اصغردر ولیکن بو هر ایکی جهاد ماتند رستم ومثل حیدر اولان
شجاعت صاحبلرینك کاریدر (مثنوی) کار آن کس نیست کورا عقل وهوش * پرد از تن چون بجنبد دم موش
اول کسه نك کاری دکلدرکه انك عقل وهوشی تندن اوچوب کیده چونکم موشك قوبروغی حرکت ایده یعنی
بر موشك قوبروغی حرکت ایتمکله عقلی باشندن کیده وقورقوسندن بیهوش اوله (مثنوی) آنچنان کس را
بباید چون زنان * دور بودن از مصاف وازسنان * انجلاین کسه کرکدر که زنلر کبی مصافدن وسناندن دور اولمق
یعنی ادنا شیئك حرکتندن خوف ایلین کسه یه لازم اولدرکه مصاف دشمندن وتیر وسنانه مقابل کلمکدن زنلر کبی
دور اوله وخانه اختیار قیله (م ی) صوفی آن صوفی این اینت حیف * ان ز سوزن کشته این را طعمه سیف * نقش
صوفی باشد اورا نیست جان * صوفیان بدنام هم زین صوفیان * بر در ودیوار جسم کل سرشت * حق زغیرت
نقش صد صوفی نبشت * اول بر صوفی بو بر صوفی بو حیفدر اول بر صوفی سوزندن کشته بو بر صوفی یه سیف طعمه در
اول صوفی به صوفی نقشی اولور جان بوقدر صوفیلرهم بوکونه صوفیلردن بدنامدر کل سرشت جسمك در ودیواری اوزره
حق تعالی غیرتندن نیجه صوفی نقشی یازدی یعنی مقدما ذکر اولنان الی یاغلو کافرك کوزینك باقسندن بیهوش
ومدهوش اولان صوفینك صوفیلکی وبو طقسان کره تیر وسنان یمکدن اوتری کفاره مقابل کلن ومقاتله قیلان
وآخر الامر خلوت نشین اولوب نفسیله مجاهده ایلین عیاضینك صوفیلکی مساوی اولمق ومشابهت قیلمق بو عظیم
حیفدر زیرا که اول قورقق صوفی بر ایکنه زخمندن وکافرك حدقه باقسندن کشته اولدی وبو دلاور صوفی یه تیغ
وشمشیر غدا اولدی پس آنکله بونك مابیننده نیجه مناسبت اولور اوایکی صوفی ایچون انجق صوفیلك نقشی اولور انك
جانی یوق بر قوری صورتدر وحیات طیبه دن بهره سی یوق بر شکل وهیئتدر سائر محقق اولان صوفیلر وحیات
قدسیه صاحبلری اولان صافیلر بوکونه بی معنی اولان صوفیلردن بدنام اولمشلر وخلق جهان مابیننده مذموم
قالمشلردر زیرا خلق عالمده تمییز اولمدقلرندن باجان وصاحب عرفان اولان صوفیلری کوردکلرنده بی جان ونادان اولان
صوفیلر کبی قیاس ایدرلر حق سبحانه وتعالی الحکمة والمصلحة کلدن تخمیر وترکیب اولان جسمك دیواری وقپوسی اوزره
کمال غیرتندن نیجه یوز صوفیلرك نقش ونامنی یازدی ونیجه بیك کسه یی شجرلك وصوفیلرك صورتنده دوزدی (مثنوی
تا ز سحران نقشها جنبان شود) تا عصای موسیء پنهان شود) نقشها را می خورد صدق عصا) چشم فرعونیست پر کرد
وحصا) تاکم سحردن اول نقشلر جنبان اوله حتی موسایه منسوب عصا کیزلی اوله نقشلری بیر عصانك صدقی نقشلری
چشم فرعونی غبار وحصا ایله مملو در حضرت مولانا قدس سره بی جان وبی معنی اولان صوفیلرك اجسامنی سحردن
حرکت ایلین نقوش وصوره تشبیه قیلمشلر ومحقق اولان وکمال مرتبه سنی بولان صوفیلری حضرت موسانك عصاسنه
تمثیل ایلمشلردر وفرعوندن مرادلری اهل نفس اولان وطریق حقدن تجاوز قیلان کسه لردر اولور وتقدیر کلام وتعبیر
مرام بو یله دیمك اولور که حق سبحانه وتعالی حضرتلری کمال غیرتندن کندی ولیلرینه ومقبول حضرت اولان صوفیلره
نیجه یوزبیك شجار وصوفیلر نقشلرنی یازدی تاکم نفسانی وشیطانی اولان سحرلردن اول مکارلرك نقشلری حرکت ایدیجی

وناسی برالای ترهات ایله الدامق ممتنع کیدیجی اوله آنلرك بوکونه حرکاتندن وهای هوی ترهاتندن تاکم عصای موسی
کبی اولان کامل صوفینك وجود شریفلری پنهان اوله وکیزلو قاله وناسك بی تمیز اولان ابلهلری آنلرك سحر ومکرنی
حقیقت ظن ایلیوب آنلره تبعیت قیله ومرید ومحب اوله اما عاقبة الامر بنه غیرت الهی ظهوره کلور ودست الهیده
عصا کبی البته حق اولان صادقلرك صدقی بو قورونفس وصورت اولنلرك رسمی وسحر ومکرنی یبوب افنا ایلر تاکم
آنلرك دنیاده وآخرتده رونقلری ودولتلری قالمیوب بالکلیه باطل اولور وعصای موسی ماننده اولان عزیزلرك
رونق ودولتلری ابدی باقی قالور ولیکن فرعون نفسه منسوب اولان وطریق حقدن تجاوز قیلان کسه لرك کوزلری
غبار هوا وهوسله پرحصات ودرهم ودینارله طولودر آنلرك بی نور اولان بصیرتلری بو حقیقتی کورمکه وبو معنایه نظر
ایرکورمکه نیجه قادر اولور (مثنوی) صوفیء دیکر میان صف حرب * اندر آمد بیست بار از بهر ضرب * با مسلمانان
بکافر وقت کر * وانکشت او با مسلمانان بفر * بر آخر صوفی دخی حرب صفنك میانه ضرب وقتالدن اوتری یکرمی
کره کلدی مسلمانلر ایله کافره کر وحمله وقتنده فر وحمله سببیله او مسلمانلر جانبنه دونمدی یعنی عیاضی نام دلیر وکامل اولان
صوفیدن غیری بر آخر صوفی حرب وقتال صفنك ایچنه ضرب یمکدن اوتری یکرمی کره کلدی ومضروب اولمق نیتنه
کرار ومرار حمله لر قیلدی کافرلردن مسلمانلر جانبنه کیرو دونمدی بلکه کروفری سببیله کفاره قرشو دوردی دیمك اولور
(مثنوی) زخم خورد وبست زخمی را که خورد * بار دیکر حمله آورد ونبرد * تا نمیرد تن بیك زخم از کزاف * تا خورد
او بیست زخم اندر مصاف * حیفش آمد که بزخمی جان دهد * جان ز دست صدق او آسان رهد * زخمی یدی وباغلدی
اول زخمله تکرار بنه حمله وجنك کتوردی تاکم انك جسمی وتنی بر زخمله اولمیه کزافدن تاکم مصاف ومعرکه ده اویکرمی
زخم یه اول دلاوره حیف کلدی که بر زخمله جان ویره انك صدقی الندن جان آسان قورتله یعنی اول ذکر اولنان
زخملری یبوب واول زخمی باغلیوب کیرو کفاره قرشو جنك وحمله کتوردی وکندیسنی کفارك میانه یتوردی انك
مرادی بوکه انك تنی بر زخمله کزاف یره اولمیه تاکم مصاف دشمندن نیجه کره زخملر یه اکا حیف ودریغ کلدی که
بر زخمله جان ویره وجان انك دست صدقندن صبرایله وخلاص اوله بعض نسخه ده رهد یرنه جهد واقع اولمشدر مقصود
اول دلاورك مجاهده بولنده اولان کمال صدق واخلاصنی بیان اولورو سائر اهل سلوکه دخی حصه بو اولورکه طریق
الهیده بونك کبی نیجه غازیلر وجان ویرمکه راضیلر جانلرین ویرمشلر ونیجه وجهله مجاهده قیلمشلر مع هذا متحیر ومتألم
اولمشلر ای ضعیف دل وغافل سن ادنی بلادن روکردان اولورسن ونفسکه مخالف بر نسنه کلسه درحال
طریق مجاهده دن اعراض وانحراف قیلورسن اصحاب جهادك بریسنی دخی کور که بو یولده نه کونه مجاهده ایلمشلر که
انك منقبه سنی ذکر ایدوب یوررلر (حکایت آن مجاهد که از همیان سیم هر روز یك درم در خندق انداختی از استفاریق
زا بهر ستیزه حرص وآرزوی نفس ووسوسه نفس که اکر انداختنیست یکبار در خندق انداز ومر ابرهان تا خلاص یابم که
الیأس احدی الراحتین اوکفته که این راحت نیز ندهم) بو مرخ شریف اول مجاهدك حکایه سیدرکه سیمك همیانندن
خندق دبنه هرکون بر اقچه اتردی اول سیمی تفاریقله نفسنك حرصی وآرزوسنك ستیزه لکندن اوتری یعنی نفسك سیم
وزره زیاده آرزوسی اولدیغی بیلوردی اکا عنادا اول سیم وزری تدریجله ایروب بر بر خندقه اتردی تفاریق تفریقك
جمعیدر بویله دیوکه چونکم بو درملرك اتمقلغی لازمدر بر دفعه بونی ات کتسون تاکم بن بو بلادن خلاص اولم زیرا یأس
راحتك برنوعیدر اول مجاهد نفسنه دیمشکه بو راحتی دخی سکا ویرمزم بلکه سنی همیشه ریاضت ایچره زبون
ایدرم که سن عدوی دین وطاعتسن (مثنوی) آن یکی بودش بکف در چل درم * هر شب افکندی یکی در آب یم * تا که
کردد سخت بر نفس مجاز * در تانی درد جان کندن دراز * اول بر کسه نك الندن قرق درم وار ایدی هر کیجه بر یکی
دریا صو ینه براغردی تاکم صوری ومجازی نفس اوزره سخت ومحکم اوله تأنیده جان قوپرمق دردی دراز اوله یعنی
اول الندده وهمیانده قرق اقچه سی اولان صوفینك هر کیجه خندقه بر اقچه آتمقدن مرادی بو ایدیکه تاکم مجازی اولان
نفس حیوانی اوزره سخت ریاضت اوله وبو تأخیر وتأنیده جانی بدندن قوپرمق دردی دراز اوله که اجر کم بقدر تعبکم
حدیثنك موجبنجه طریق الهیده چکدیکی تعب قدر اجر بوله جغنی بیلوردی انکچون نفسنه بوکونه جفالر قیلوردی
نته کم مقدما مذکور اولان صوفی دخی بو معنایی ملاحظه ایدوب بر زخمله ایکی زخمله بدنندن جانی کتمکه راضی اولمدی
بلکه نیجه زخملر وضربلر یمك ایچون وجانی الندن آسان وجهله خلاص اولمق ایچون عظیم اقداملر ایلردی نته کم
بیوررلر (مثنوی) با مسلمانان بکر او پیش رفت) وقت فر او وا نکشت از خصم تفت * زخم دیکر خورد آنرا هم ببست
بیست کرت رمح وتیر از وی شکست * بعد از آن قوت نماند افتاد پست) مقعد صدق او ز صدق عشق خویش * اول صوفی
مسلمانلر ایله کر وفر ایلرکندی فروحمله وقتنده اول صوفی تفت وآتشناك خصمدن کیرو دونمدی الحاصل اول صوفی

جنكده برزخم دخی یدی انی هم باغلادی بكرمی كره رمح وتیر اول صوفیدن صندی اندنصكره بدننده قوت قالمدی
ایلرو دوشدی اوكندینك عشقنك صدقندن صدق مقعدنه یعنی جونكم اوصوفی دلیرنیجه دفعه تكرار بتكرار كفار
جانبنه حمله لر قیلوب زخملر یوب هر برینی باغلادقدنصكره آخر الامر بدننده قوت قالمدی پس اوكندینك عشق وشوقنك
صدقندن متقیلر مقامی اولان مقعد صدقه ایلرو دوشدی زیرا (فی سبیل الله) شهید اولان كمسه لرك روحی همان بدندن
جقدیغی كبی جنت اعلایه واصل وملك مقتدرك قتنده اولان مقعد صدقده جلوس قیلور (مثنوی) صدق جان دادن
بود هین سابقوا * از نبی برخوان رجال صدقوا * صدق حق یولنده جان ویرمك اولورآ كاه اولك سبقت ایلیك قرآن
عظیمده رجال صدقوا آیتنی اوقو تتهكم حق سبحانه وتعالی سورهٔ احزابده كفارله مقاتله قیلان وجان ویرمكده صادق اولان
مؤمنلر حقنده بیورر (من المؤمنین رجال صدقوا ما عاهدوا الله علیه فمنهم من قضی نحبه ومنهم من ینتظر وما بدلوا
تبدیلا) یعنی مؤمنلردن شول برنوع ارلر واردركه الله ایله معاهده ایلدكلری شیئی راست وصادق ایلدیلر انك اوزرینه ثابت
اولدیلر پس بونلردن بعض كمسه اولدیكه نذرینی قضا ایلدی وبورجنی ادا قیلدی یعنی اولدی وشهید اولدی حضرت
حمزه ومصعب وانس رضی الله عنهم كبی وبونلردن بعض كمسه منتظر اولوب مثلا حضرت عثمان وطلحه رضی الله عنهما
كبی وبونلردن عهدنی تبدیل ایتمكله تبدیل ایلمدیلر جونكم حق تبارك وتعالینك بوكونه عاشق وصادق بنده لری
فی سبیل الله جانلر ویردیلر وجان ویرمكده صادق اولدیلر معلوم اولدیكه اصل صدق حق یولنده جان ویرمكلك اولور
وبو آیت كریمه بو معنایه دلالت قیلور (مثنوی) این همه مردن نه مرك صورتست * این بدن مر روح را جون
آلتست * ای بسا خامی كه ظاهر خونش ریخت * لیك نفس زنده آن جانب گریخت * آلتش بشكست ورهزن زنده ماند
نفس زنده ست ارچه مركب خون فشاند * زیرا بو دوكلی اولمك مرك صورت دكلدر بو بدن روحه آلت كبیدر ای مرد
غافل چوق خام ونا پخته جاهل واردركه ظاهرا انك قانی دوكلدی لیكن زنده نفس اول جانبه قاجدی آلتی صندی
ورهزن وحرامی زنده قالدی نفسی زنده در اگرچه مركبی قانی صاجدی یعنی بو دوكلی اولمك جسد وصورتك اولمسی
دكلدر وجسد وصورتك اولمسندن روحك اولمسی لازم كلمز زیرا بو بدن روحه آلت وفارسه نسبت بر آت كبیدر مثلا
فارسك اتی اولسه اندن فارسك اولمسی لازم كلمز وروحك دخی آلتی اولان بدن هلاك اولسه اندن روحك هلاك اولمسی
لازم اولمزبدن صندقدنصكره هر كسك روحی اگر پخته واگر خام مدام باقی قالور ای چوق خام كمسه لر كه ظاهرا انك
قانی دوكلدی وسیف وخنجرله اولدرلدی بعض كمسه لر بوكا شهید دیرلر ولیكن انك هوا وهوسله زنده اولان نفسی اول
آخرته قاجدی پس ظلم وفسادی سببله انده معذب اولور انك الی صنقده اكانه فائده حاصل اولورا گرچه انك الی
شكست اولدی وبدنی اولدی ولیكن یول اوریجی اولان وعصیان قیلان نفسی اخلاق ذمیمه واعمال سیئه ایله زنده
قالدی اگرچه انك مركب بدنی قان صاجدی ومقتول اولدی ولیكن فارس نفس اول صفات ذمیمه ایله آخرتده
زنده در (مثنوی) اسب كشت وراه اورفته نشد * جز كه خام وزشت وآشفته نشد * گر بهر خون ریزئی گشتی شهید
كافر كشته شدی هم بوسعید * مثلا اسبی دپلدی واول فارسك یولی كیدلمش اولدی كه خام وزشت وآشفته دن غیری
اولدی اگر هر خونریزلكله شهید اولیدی مقتول كافر دخی بوسعید اولوردی یعنی بر آدمكه هنوز فاسق وفاجر
اوله وكفر وعصیانله درونی طولو اوله اما صورتا مسلمان اوله حین محاربه ده كافرلرانی قتل قیله ویاخود آلت حربله
بر محلده مقتول اوله انك مثالی شول فارسه بكزركه بر مطلوبه عزیمت ایدوب یوله كیردكده انك اسبی مقتول اوله وانك
یولی كیدلمش وقطع اولنمش قاله اول كمسه خام وزشت وپریشان اولمقدن غیری اولمز ومطلب ومقصودنه دخی یول
بولمز پس مطلق بدنك اولمسندن مادامكه طاعات وایمان جانبنده اولمدقجه اكانه فائده حاصل اولورا گر برقان دوكمكله
بر كمسه شهید اولیدی ویاخود شهادت مرتبه سن بولیدی فی المثل بر كافر باشنه اق صارنسه ولباس اهل اسلامی
كیسه وعسكر اسلام ایچره قانی دوكلوب مقتول اولسه ابو سعید اولمق لازم كلوردی انجق شهادت وسعادت مؤمن
اولنه واطاعت قیلنه نصیب اولور بوخسه صورتی مؤمن باطنی كافر اولنه سعادت وشهادت میسر دكلدر (مثنوی)
ای بسا نفس شهید معتمد * مرده در دنیا وزنده میرود * روح رهزن مرد وتن كه تیغ او * ماند باقی در كف غازی تو
تیغ آن تیغست مردان مردنیست) لیك این صورت ترا حیران كنیست) ای مرد غافل چوق معتمد وصحیح شهید نفس
واردركه دنیاده مرده در حال بوكه آخرته زنده كیدر وروح رهزن اولدی وتن كه انك تیغی ایدی سنك غازلك كف ودستنده
باقی قالدی تیغ اول تیغدر اما مرد اول مرد دكلدر لیكن بو صورت سنی حیران ایدیجیدر یعنی ای چوق سیف محبتله
فی سبیل الله شهید اولمش نفس معتمد واردركه بو دنیاده حالا اولمش (موتوا قبل ان تموتوا) حدیثنك مفهومیله عمل قیلوب
اولمزدن اول كندیسنی اولدرمشدر اول كمسه آخرته زنده كیدر وبو یولده دخی نفس مرده وروح زنده سیر ایدر

من اراد ان ینظر الی وجه میت یمشی فی وجه الارض فلینظر الی ابی قحافة حدیث شریفی نفس مرده ودل زنده
اولان حضرت ابی بكر رضی الله عنهك وجود شریفنه ودخی مرتبهٔ صدیقیته واصل اولان اهل فنانك وجودلرینه
دلالت ایدر بو كونه شهید حق اولان وتیغ عشقله كندیسنی اولدروب شهادت مرتبه سنی بولان كاملك رهزن اولان روحی
اولدی رهزن اولان روحدن مراد روح حیوانی ونفس ظلمانیدر وتن بو رهزن اولان روح حیوانینك تیغی مثابه سنده در
جونكم رهزن اولان روح حیوانی ونفس ظلمانی اولدی انك تیغی مثابه سنده اولان بدن حق تعالینك ید قدرتنده باقی قالدی
قتالدن مراد خدای تعالی اولور یعنی شهید تیغ محبت اولان عاشقك كه روح حیوانیسی اولدی انك تیغ بدنی سنی وغیریلری
عمیت اولان خدای تعالینك دست قدرتنده باقی قالور دیمك اولورا گرچه اول شهید حق اولان فانینك بدنی تیغنه نظر
ایلسك همان اول بدندر ولیكن اول تیغ بدنك صاحبی اولان مرد اول مرد دكلدر بلكه اول باطنا مبدل اولمش واوصاف
الهیه ایله اتصاف قیلمش وعند الله دائم وباقی اولمشدر ولیكن بو صورت بشریه سنی حیران ایدیجیدر سن انی كوردكده
اول صورتك صاحبی اولان مردی دخی عالم معناده نه همان اولكی مرتبه سنده صانورسن اما اول اولكی مرد
دكلدر (مثنوی) نفس جون مبدل شود این تیغ تن * باشد اندر محض صنع ذو المنن * آن یكی مردیست قوتش جمله درد
وین دگر مردی میان تهی همچو گرد * نفس جونكم مبدل اوله بو تیغ تن حضرت خدای ذو المننك محض صنعنده
اولور اول برمردلكدركه انك قوتی جمله درددر وبو مردلك دخی غبار كبی اورته سی خالیدر تهی معناسنه در مردیده
اولان بالمصدر یه اولمیوب وحدت ایچون اولسه دخی جائزدر بو تقدیر اوزره معنی اول برمردركه انك قوت وغداسی
جمله درددر وبو آخر مرد توز كبی اورتاسی خالیدر وتوضیح معنی اولدركه یعنی شول كمسه نك كه نفسی اولمزدن اول اوله
وهوا وهوسی ازاله ایدوب مبدل اوله بو بدن تیغی اول حینده ذو المنن اولان خدای تعالینك صنع محضنك النده اولور
اول بدنی خدای تعالینك صنعی تحریك قیلور واول بدن صنع حقه آلت اولور ونفسی مرده اولان ودست الهیده
آلت اولان كمسه اول برمرددركه انك قوت وغداسی درد الهی وشوق ربانیدر اما بو نفسی ظلمانی زنده وروحی مرده اولان
كمسه بلی قوتدن ورجولیتدن غبار كبی خالی اولان برمرددرتهكم اول مرد عالی ایله بو معنای رجولیتدن خالی اولان
كمسه لری بیلدرمكدن اوتری بو سرخ شریفی بسط ایلیوب بیوررلر (صفت كردن مرد غماز ونمودن صورت كنیزك
مصور در كاغد وعاشق شدن خلیفهٔ مصر بر ان صورت وفرستادن خلیفه امیررا با سپاه گران بدر شهر موصل وقتل
بسیار وویرانی بسیار كردن بهر این غرض) بو سرخ شریف مرد غمازك صفت ایلمسی وكاغدده مصور اولان كنیزكك
صورت جمیله سنی مصر خلیفه سنه كوسترمسنك بیاننده در ودخی خلیفهٔ مصرك اول صورته عاشق اولمسیدر
وخلیفه نك بی كران وبی پایان عسكر ایله موصل شهرینك قپوسنه امیر كوندرمسیدر واول امیرك اول شهر خلقندن
جوق كمسه قتل ایتمسیدر وجوق ویرانلق ایلمسیدر بو غرضدن اوتری یعنی اول كنیزكی آلمقدن اوتری (م ی) مر خلیفهٔ
مصر را غماز گفت * كه شه موصل بحوری گشت جفت) مصر خلیفه سنه بر غماز دیدی كه موصل شهرینك شاهی
حوری ایله جفت اولدی (مثنوی) یك كنیزك دارد او اندر كنار * كه بعالم نیست مانندش نگار * اول شاه موصل كنارنده
بر كنیزك طوتركه عالمده انك ماننده نگار یوقدر (مثنوی) در بیان ناید كه حسنش بی حدست * نقش او اینست كاندر
كاغدست * بیانه كلمز حسنی بی حددر یعنی اول بر محبوب نگاردر مرغوب دلداردركه انك جمال وكمالنی وصف ایلمك
قابل اولمز وبیانه كلمز زیرا انك حسنی حدواندازه یه صغمز انك نقش وتصویری بودركه كاغد ایچره در نظر ایله كورنه
كوررسن دیدی (مثنوی) نقش در كاغد جو دید آن كیقباد * خیره گشت وجام از دستش فتاد * اول كیقباد جونكم
كاغدده اول نقشی كوردی پس شاه مصر خیره اولدی وجام الندن دوشدی (م ی) پهلوانی را فرستاد آن زمان * سوی
موصل پس سپاه بی كران * پس اول شاه مصر بر قوی پهلوانی اول زمان كوندردی موصل جانبنه زیاده گران وفراوان
عسكر ایله وپردی (مثنوی) كه اگر ندهد بتو آن ماه را * بر كن از بن آن درود ركاه را * كه اگر شاه موصل سكا اوماهی
ویرمیه اول درودركاهی دبندن قوپار (مثنوی) ور دهد ترك كن وصه را بیار * تا كشم من در زمین مه در كنار * واگر
سكا ویره اول شهری ترك ایله اول ماهی بكا كتور اول شهره وانك خلقنه ضرر كتورمه تا روی زمینده بن ماهی كناره چكم
یعنی اول محبوبه یی در اغوش ایلیم (مثنوی) پهلوان شد سوی موصل با حشم) با هزاران رستم وطبل وعلم) چون ملخها
بی عدد بر گرد كشت * قاصد اهلاك اهل شهر گشت * الحاصل پهلوان حشم ایله موصل جانبنه كتدی هزاران رستم
وطبل وعلم ایله یعنی پهلوانلر وعلمدارلر كه اول جانبنه كتدی وتوجه ایتدی كشت اطرافنده جمع اولان بی عدد عسكر
ملخلر كبی موصل شهرینك اهلنك اهلاكنه قصد ایدیجی اولدی یعنی مزرعه اطرافنده جمع اولان بی عدد چكركه لر
كبی عسكر كه موصل شهرینك اوزرینه توجه قیلدی واول شهرك اهلنك هلاكنه قصد ایدیجی اولدی (مثنوی

هر نواحی منجنیق ازنبرد * همچو کوه قاف او بر کار کرد * هر کوشه وناحیه ده نبرددن وجنکدن اوتری بر عظیم منجنیق
کوه قاف کبی اول امیر بر کار ایلدی یعنی اوشهری خراب ایدوب قلعه سنی فتح ایتمك ایچون حرب وقتاله شروع ایدوب
هر ناحیه سنده کوه قاف کبی بر منجنیق بنا ایدوب کار وعمل اوزره اولدی (مثنوی) زخم تیر وسنکهای منجنیق
تیغها در کرد چون برق از بریق * اول جنکده رمی اولنان تیرلك زخمی ومنجنیقك طاشلری تیغلر غبار ایچنده بریقدن
برق کبی ایدی بریق بیلدرایجی وبرق اوریجی نسنه یه دیرلر یعنی او جنکده تیرلك زخملری منجنیقك طاشلری وتیغلر کرد
وغبار ایچره سحاب بر بقدن بیلدراین برق کبی وبغان باران عددی ایدی دیمك اولور (مثنوی) هفتهٔ کرد اینچنین
خون ریز کرم * برج سنکین پست شد چون موم نرم * اول امیر بر هفته بو اسلوب اوزره خونریز اولدی کرمیله
منجنیق طاشندن برج سنکین پست اولدی موم نرم کبی موم نرم نه مرتبه پست اولوب ناپایدار اولورسه اول طاشدن
یاپیلان برج وبارولردخی منجنیق طاشندن پست اولوب یقلدی (مثنوی) شاه موصل دید پیکار مهول * پس فرستاد
ازدرون پیشش رسول * شاه موصل چونکم مهول ومخوف اولان جنکی کوردی پس قلعه نك ایچندن اول امیرك
اوکنه رسول کوندردی بو یله دیو (مثنوی) که چه میخواهی زخون مؤمنان * کشته می کردند زین حرب کران
که مؤمنلرك قان وقتلندن نه استرسن انلر بو حرب کراندن کشته اوله لر یعنی اول مؤمنلرك بو یله ثقیل محاربه دن کشته
اولملرندن وقانلری دوکلمرندن سنك مرادك ندر دیدی (مثنوی) کر مرادت ملك شهر موصلست * بی چنین خونریز
اینت حاصلست * اکر سنك مرادك موصل شهرنك ملکی ایسه بو یله قان دوکمکسزن بوسکا حاصلدر (مثنوی)
من روم بیرون شهر اینك درا * تا نکیرد خون مظلومان ترا * بن شهردن طشره کیده یم اشته شهر سن ایچروکل
تا مظلوملرك قانی سنی طوتمیه (مثنوی) ور مرادت مال وزر وکوهرست * این زملك شهر خود آسان ترست * واکر
بو حرب وقتالدن سنك مرادك مال وزر وکوهر ایسه بو خود شهرك ملکندن آسانرکدر (مثنوی) آن رسول آمد به پیش
پهلوان * داد کاغذ اندرو نقش ونشان * چونکم شاه موصلك رسولی اول پهلوانك اوکنه کلدی پس اول پهلوان اول
رسوله شول کاغدی ویردی که انك ایچنده نقش وعیان وار ایدی واول شاه موصلك کنیزکنك تصویری انده یازلمش
ایدی واول رسوله دیدی (مثنوی) بنکر اندر کاغد این را طالبم * هین بده ورنه کنون من غالبم * کاغده نظر ایله بونی
طالبم یعنی بو کاغد ایچره مصور اولان نقشك صاحبنی استرم امدی آکاه اول انی بکا ویر واکرویرمز ایسك الان بن
سزك اوزره بکره غالبم خواه وناخواه انی سزدن آلورم دیدی (ایثار کردن صاحب موصل ان کنیزك را بخلیفه تا خونریز
مسلمانان بیشتر نشود) بو سرخ شریف صاحب موصلك یعنی موصل شاهنك ایثار ایلمسیدر اول کنیزکی خلیفهٔ مصره
تا مسلمانلرك قانی دوکلمسی زیاده رك اولمیه یعنی شاه موصل اول کنیزکی اول امیره تسلیم ایلدیکیدر تا کم آنی مصر
خلیفه سنه تسلیم ایده تا کم اول کنیزك سببیله مسلمانلردن چوق کمسه هلاك اولمیه شاه موصل بونی اختیار
ایلدیکنه سبب بودر که پادشاهلره لازمدر که رعایایی دشمندن حفظ ایلمککی اقدام واهتمام ایلیه لر (مثنوی)
چون رسول آمد بکفت آن شاه نر * صورتی کم کیر زود این را ببر * چونکه شاه موصلك رسولی کندینك حضورینه
کلدی واول امیر دیدیکی سوزلری شو یلدی پس اول ترومرد شاه که شاه موصلدر اول رسوله دیدی بر صورتی
اکسك طوت بونی تیز ایلت یعنی بو کنیزك بندن کیتمك ایله که بنم مملکتمدن همان بر صورت ناقص اولدی
وبوندن بکانه نقصان ایرشور تیز بو جاریه یی اول امیره ایلت (م ی) من نیم در عهد ایمان بت پرست) بت بران بت پرست
اولیترست * بن ایمان عهدنده بت پرست دکلم یعنی بن که مؤمنم بت پرست دکلم خدا پرستم پس اول بت پرستك
قتنده اولیرکدر بندن مقصود بونده اول کنیز کدر (مثنوی) چونکه آوردش رسول آن پهلوان * کشت
عاشق بر جمالش آن زمان * چونکم رسول کنیزکی پهلوانه کتوردی اول پهلوان اول زمان اول کنیزکك جمالنه عاشق
اولدی حضرت مولانانك مرادشریفی چونکه قصه دن حصه در لاجرم عشق مناسبتیله احوال عشقی بیان ایلمکه
شروع ایلدی (مثنوی) عشق بحری آسمان بروی کفی * چون زلیخا در هوای یوسفی * عشق الهی بی پایان وبی کران
بر دریادر آسمان بو قدر جسامتیله آنك اوزرنده بر کفدر زیرا جمیع موجوداتك وجودنه سبب عشق اولمشدر نته که
بو ایکی حدیث قدسیدن روشندر لولاك لما خلقت الافلاك وکنت کنزا مخفیا فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق لاعرف
لاجرم افلاك بلکه عرش عظیم عشق الهی یه نسبت زیاده پستدر (بیت) عجب علمیست علم هیئت عشق * که چرخ
هشتمش هفتم زمینست) زیرا یوسفك هوا ومحبتنده یوز زلیخا حیران وسرکرداندر لاجرم قتنده عشق الهی یوزندن ذره
قدر درخشان اولسه صد هزار آفتاب تابان انك ایچون ذره کبی سرکردان اولور مراد عشق الهینك عظم شان وعلو
قدرن بیاندر (بیت) ذرهٔ درد از همه آفاق به * شمهٔ عشق از همه عشاق به (مثنوی) دور کردونرا ز موج عشق دان

کر نبودی عشق بفسردی جهان * افلاکك دور وحرکتی عشق الهی دریاسنك موجندن بیل اکر عشق اولمیدی
جهان منجمد اولوب دوکردی یعنی جهانده نشو ونما وزیب وزینت ولطافت وطراوت وکلستان وبوستان اولمزدی
وجهان جنت کبی خوش ولطیف اولوب بو حالتی بولمزدی (بیت) جهان چو خلد برین شد بدور سوسن وکل
ولی چه سود که دروی نه ممکنست خلود (مثنوی) کی جمادی محو کشتی در نبات * کی فدای روح کشتی نامیات
اکر عشق اولمیدی بر جماد نباتده نجن محو ونا پیدا اولوردی یعنی اولمزدی نشو ونماده اوایچیلر روحه نجن فدا
اولوردی یعنی فدا اولمزدی لیکن حضرت حقك ذی روحده بر قوت وبر حالت ویرمشدر که چونکه نباتدن کندیلرینه
غدا حاصل ایدوب یه لر اول نبات روح واحددن خبر الوب نباتلك حالی آندن محو ونایاب اولور پس اول نباتك
مراد غدادر روحدن خبر الور وآنده انعدام بولور جماد اولدر که نشو ونمادن انك نصیبی یوقدر نبات اولدر که آنده
نشو ونما واردر حیات یوقدر حیوان اولدر که آنده حیات واردر لاجرم چون انسانه غدا اوله جمادلکدن خلاص اولوب
نامی اولور بعد زمان تدریجله نامیلك مرتبه سندن کذر ایدوب انساندن جزو اولور (بیت) آدمی را شود طعام وغدا
بلکه اورا شود تمام فدا * هستی خود کند در وفانی * سر برآرد زجیب انسانی (مثنوی) روح کی کشتی فدای آن دمی
کز نسیمش حامله شد مریمی * روح اول برنفسك نجن فداسی اولوردی یعنی روح نفحهٔ رحمانیه یه نجن
فدا اولوب اول نفحه جانبنه یلردی وآندن فیض وفضل قبول ایدیجی اولوردی که اول نفحهٔ رحمانیه نك اثر ونسیمندن
اول مریم حامله اولدیکه آندن حضرت عیسی خلق اولندی پس معلوم اولدیکه جهانده وجود بولان احوال
عجیبه وآثار غریبه نك منشأ ومنبعی اسرار عشق الهیدر پس هر کیمکه طالب عشق الهیدر اکا لازمدر که جان
ودلدن روز وشب نفحهٔ رحمانیه یه متعرض وطالب اوله تا کم انك سببیله عشق الهی یه وصول میسر اوله نته کم
حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیورر (ان لربکم فی ایام دهرکم نفحات الا فتعرضوا لها) (بیت) ان الله منزل البرکات
فی احایین دهرکم نفحات * متعرض شو ید آنها را * قابل آن کنید جانها را * ای بسا نفحه آمد وتو بخواب * بر مشامت
زد وتو مست وخراب * میدهد بوی کل نسیم سحر * لیك ازان مرد خفته راچه خبر * نفحه آمد زحق نبد زفتی
نفحه آمد دماغ بکرفتی (مثنوی) هر یکی بر جا ترنجیدی چو یخ * کی بدی پران وجویان چون ملخ * اکر عشق
اولمیدی بو مذکورات بر نده یخ کبی منجمد ومنقبض اولوردی چکرکه کبی نجن پران وجویان اولوردی یعنی اولمزدی
خلاصهٔ کلام بودر که افلاکك دور وحرکتی وجمادلك نشو ونما بولمسی ونباتك روحدن جزو اولمسی وروحك عالم
علوی جانبنه تك وپو ایدوب حضرت حقك فیض وفضلندن مغتنم اولمسی ونفحه دن روحك ظهور بولمسی جمیعا عشق
الهیدندر فرضا بونده آثار عشقدن بر شمه وبر حالت ایرشمسه بو حالاتك تبدیلندن محروم اولوب یخ کبی بر حال اوزره
قالوردی پس ظاهر اولدی که جمیع اشیایه شوق وذوق وحالت ونشو ونما وحرکت عشق الهیدندر (بیت) هرکز نمیرد آنکه
دلش زنده شد بعشق) ثبتست بر جریدهٔ عالم دوام ما * ترنجیدی منجمد ومنقبض اولوردی معناسنه در ترنجیدندن که
منجمد ومنقبض اولمق معناسنه در یخ بوز معناسنه در که لسان عربی وزبان فارسی اشتراك طریقی اوزره (مثنوی)
ذره ذره عاشقان آن کمال * می شتابد بر علو همچون نهال * ذره ذره اول کمال عاشقلریدر یعنی جمیع ذرات جان ودلدن
عشق الهی یه طالبلردر زیرا ذرات مسبح اولدقلری کبی هم طالبلردر بو وجه اوزره آن کمالدن مراد عشق الهیدر پس
بونده تنبیه اولدر که عشق الهی یه وصول بولان کامللر عشق الهیدن بی بهره اولان هنوز ناقصلر بو وجه هم لطیفدر
اول کمالك عاشقلری ذره ذره عاشقلری فدان کبی بلندلکه ایور یعنی حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك عاشقلری ماسوادن
فراغت ایدوب دمبدم جناب الهی قربنك ازدیادنه سعی وکوشش ایلرلر بر نفس عمرلرنی هوا وهوسه صرف ایلمزلر
آن کمالدن مراد حضرت حقدر که جمال وجلال وکمال صاحبیدر نهال فدان معناسنه در (مثنوی) سبح لله هست
اشتابشان * تنقیهٔ تن میکنند از بهر جان * آنلرك شتاب واستعجالی سبح لله در یعنی لسان حالله خدای تعالی یه حمد
ایدیجیلردر بو آیت کریمه یه اشارتدر که سورهٔ صف وسورهٔ حشرك اولیدر (سبح لله ما فی السموات وما فی الارض
وهو العزیز الحکیم) تنلرنی تنقیه وپاك ایلرلر جاندن اوتری لاجرم عشق الهی یه طالب اولنلره لازمدر که قلبلرنی محبت
ماسوادن وتنلرنی محرماتدن پاك وعاری ایلیه لرتا که روح باقی مثابه سنده اولان عشق الهی ایله مالی اولوب فنادن
بالکلیه نجات بولمق میسر اوله حضرت مولانا قدس الله سره چونکه بر مقدار عشق الهی یی وصف ایلدی کرو حکایته
عودت کوستردی (م ی) پهلوان چه را چوره بنداشته * شوره اش خوش آمده حب کاشته * پهلوان کنیزکك عشق
ومحبتی شرابیله مست اولوب چاهی راه صانمش یعنی کنیزکی مصر خلیفه سی ایچون ارسال اولنمش ایکن خیانتی
ارتکاب ایدوب آنی دراغوش ایتمك خطرناك وورطهٔ هلاك ایکن اکا جزوی وجهل نسنه کورندی زراعته قابل دکل

شوره‌یرا کاخوش واطیف کلمش حب ودانه زراعت ایلمش زیرا جماع که مقتضای شرع شریف اولمیه حقیقتده شوره بومده زراعت ایلمک کبیدر پهلواندن مقصود بونده سر عسکر اولان امیردر که عشق سببیله چشم دلی کور اولوب انجلین برقبیح خیالی اختیار ایلدی حب دانه معناسنه در شوره اول بردر که قابل زراعت دکلدر آنده همان خار وخس بتر (مثنوی) چون خیالی دید آن خفته بخواب * جفت شد با آن وازوی رفت آب * اول خیال کبی که اول اویمش کسه اول خیالی دوشنده کوردی اول کسه دوشنده اول کوردیکی خیال‌له جفت اولدی وآندن آب منی کندی یعنی رؤیاسنده محبوب یا محبوبه کوروب احتلام اولدی خیالدن مقصود جفت اولدیغی کسه درکه کرکسه محبوبه کرکسه محبوب صورتنده اولسون چون خیالیده اولان چون تشبیه اولمق روشندر آبدن مقصود آب منیدر (مثنوی) چون برفت آن خواب وشد بیدار زود * دید کان لعبت بیداری نبود * چونکه اول خواب کندی وتیز بیدار اولدی کوردی که اول لعبت بیدارلقده اولمدی یعنی چونکه خوابده مشاهده ایلدیکی لعبتی خوابدن بیدار اولدقده کورمدی (م ی) برخیالی آب خود بردم دریغ) عشوهٔ آن عشوه ده خوردم دریغ) دریغ برخیال اوزره کندی آبمی وشرفمی ایلتدم دریغ وحیف اول عشوه دهك عشوه سنی یدم عشوه ده عشوه ویریجی معناسنه وصف ترکیبیدر اکثریا محبوب ومحبوبه‌نك وصفنده استعمال اولنور الدایجی معناسنه درو هرکسك وصفی اولمق جائزدرنته که شیخ سعدی قدس سره العزیز حضرتلرینك بوستان نام کتابنده واقع اولمشدر کندیسنه استاد طریقی ایله (بیت) بکو آنچه دانی که حق کفته به * نه رشوت ستانی ونه عشوه ده (مثنوی) پهلوان تن بد آن مردی نداشت * تخم مردی درچنان ریکی بکاشت * اول سر عسکر اولان امیرتن پهلوانی ایدی مردلك طوتمدی یعنی پهلوانلغی جسمانیت اعتباریله ایدی روحانیت اعتباریله دکل ایدی مردلك تخمنی انجلین برقومده زراعت ایلدی ریك قوم معناسنه در (بیت) عنان باز پیچان نفس از حرام * بمردی زرستم کذشتند وسام (م ی) مرکب عشقش دریده صد لکام * نعره می زد لاابالی باحمام * اول پهلوانك عشقی مرکبی یوز لجامی یرتمش وپاره‌لمش موت وهلاکه بی بالمقابل اولوب نعره اوردی یعنی اول پهلوان شهوت سببیله مغلوب نفس اولوب اول کنیزك برمرتبه ده عاشق اولمش ایدی که موت وهلاکدن هرکز مبالات واحتراز ایلمزدی نته که دینمشدر (اذا قام ذکر الرجل ذهب ثلث دینه) لاجرم عقل معاش چونکه نفس اماره‌نك زبون ومغلوبی اوله حضرت خدانك غضب وقهر وعذابندن خوف ایلمز وفکر نه کتورمز لکام لجام معناسنه در بترکی اویان که آنك باشنه اورولر لاابالی فعل مضارع نفس متکلم وحده در مفاعله بابندن قایرمزم لیکن کاهی بو معنی ملاحظه اولنمیوب مبالاتسز معناسنه استعمال اولنور نته که بونده وبوستانك بو بیتنده بویله در (بیت) سفر کردکان لاابالی زیند * که پرورده ملك ودولت نیند * حمام بونده موت معناسنه در بعض محلده کوکرجین معناسنه درنته که بوستانك بو بیتندن روشندر (بیت) خورش ده بکنجشك وکبك وحمام * که یك روزت افتد همایی بدام * (مثنوی) ایش ابالی بالخلیفة فی الهوی * استوی عندی وجودی والتوی * اول پهلوان اول حالده کندیسنه دیدی خلیفه نه شیدرکه محبتده بن خلیفه دن مبالات ایدم یعنی چونکه کنیزك عاشقی اولدم آنك وصالی خصوصنده خلیفه مصردن خوف ووبالك طوتمزم زیرا محبت سببیله بنم قتمده برابر اولدی بنم وجودم وهلاکم زیرا حبك الشئ یعمی ویصم حسبنجه پهلوان اول شناعتك قباحتنی مشاهده ایلمکه قادر اولمدی وکسنه‌نك پندنی استماع ایلمدی لاجرم توقان نفس سببیله اول فعل شنیعی اختیار ایلدی پس اول کسه که نفسنك مغلوبی اولوب شهوت پرست اوله اول کسه که حضرت حقك عذابندن خوف ایلمیوب معصیتدن خالی اولماز التوی ده اولان الف لام یاء متکلمدن عوض اولمق روشندر وتوی تاو واولك فضیله هلاك معناسنه در (مثنوی) اینچنین سوزان وکرم آخر مکار * مشورت کن بابکی خاوند کار * ای صاحب عقل آخر بو نجلین سوزان وکرم زراعت ایلمه برخداوند کارله مشورت ایله یعنی ای صاحب عقل خطرناك وهولناك اموردە استعجال وشتاب ایلمه بلکه برصاحب دل ایله مشاوره ومشورت ایله تا که برتهلکه‌یه ایرشوب نادم اولمیه‌سن مکار نهی حاضر در زراعت ایلمیه معناسنه که کاریدندن مشتقدر خاوند کار خداوند کار معناسنه در (م ی) مشورت کو عقل کو سیلاب آز * در خرابی کرد ناخنها دراز * مشورت قنی عقل قنی حرص سیلابنه یعنی حرص که زیاده اوله آنده مشورت وعقلدن برفائده حاصل اولماز بلکه اول محلده مشورت وعقل تذکر اولنمز حالا که برخرابه‌ده ناقص ناخنلرنی دراز ایلدی یعنی برکسه نیجه زمان ویرانه‌ده اولوب طرناقلرنی کسمه اول کسه الی ایله برنسنه آلمغه وبرمعقول فکر پیدا ایلمکه قادر اولمدیغی کبی مغلوب حرص اولان هم حرص سببیله مخوف ومهول محلرده کندیسنه نافع اولان احوالی تدارك ایلمکه قادر اولماز لاجرم ورطهٔ هلاکه دوشوب هلاك ومنعدم اولور (مثنوی) بین ایدی سدوسوی خلف سد * پیش وپس کی بیند آن مفتون خد * آنلرك اوکلرنه سد وآنلرك آردی جانبنده سد واردر یعنی (وجعلنا من

بین ایدیهم سدا ومن خلفهم سدا فاغشیناهم فهم لا یبصرون) آیت کریمه‌سی حسبنجه کافرلر اول مستور سدلر سببیله نیجه حقی مشاهده ایدوب ایمانه کلمکه امکان اولمدیغی کبی اوکنی وآردنی قچن کورر اول کنیزك عذار وچهره‌سنك مفتون وعاشقی یعنی اول پهلوان که اول کنیزك عاشق اولمش ایدی لاجرم (بیت) چو عشق آمد از عقل دیکر مکوی * که در دست چوکان اسیرست کوی) حسبنجه عقل پریشان اولوب عاقبت بینلکدن دور ومهجور قالدی خدخدك فتحه سیله عذار معناسنه در (مثنوی) آمده در قصد جان سیل سیاه * تا که روبه افکند شیری بچاه * جان وهلاکی قصدنه سیاه وکل آلوده سیل کلمش تا که بر روباه برشیری چاهه براغه نته که برخرکوش برشیری حیله وظرافتله برچاهه آتوب هلاك ایلدی که دفتر اولده مذکوردر خلاصهٔ کلام بودرکه اول پهلوانك عقلی اکرچه ارسلان کبی قوی ایدی لکن عشق بسیار فن آنی خرکوش کبی زبون ایلدی لاجرم تدارکدن عاجز قالوب کندینك هلاکنه سبب اولور حالندن پرهیز واحتراز ایلمکه قادر اولمدی روباه دلکو معناسنه در (مثنوی) از چهی بنمود معدومی خیال * تا که انداز داسودا کالجبال * آبله مملو برچاهدن برمعدوم خیال کورنمش تا که اول خیال طاغلر کبی قوی ارسلانلری آبله مملو چاهك ایچنه آتر یعنی آبده مشاهده ایلدیکی خیال سببیله کندیسنی چاهه آتر نته که خرکوشه فریفته اولان شیر آبله مملو چاهك ایچنده کندوبی کوردیکی دم شیر ظن ایدوب آنکله مقاتله ایلمکه قصدله کندیسنی چاهك ایچنه آتوب هلاك ایلدی خیاله اسناد سببیه اسناد اولنان قبیلدندر اسود جمع اسددر برمعدوم برچاهدن خیال کوسترمش بو معنی خیالدر معقول دکلدر (مثنوی) هیچ کس را با زنان محرم مدار * که مثال این دو پنبه است وشرار * هیچ کسه بی جهانده زنلره محرم ایدوب زنك یاننده تنها قومه زیرا بو ایکینك مثالی پنبه وشراردر یعنی پنبه آتش یاننده توقفسز فی الحال نیجه یانرسه مردهم زنك یاننه واردیغی دم فی الحال شهوت آتشی پیدا اولوب فساد وزنا ظاهر اولور پس عاقله لازمدر که زنی نامحرمدن حفظ ایلمکه حددن زیاده اقدام واهتمام ایده خصوصا بو زمانده که زنلر ضبطدن قالمشلردر (بیت) پر پنبه آتش نشاید فروخت * که تا چشم برهم زنی خانه سوخت (مثنوی) آتشی باید نشسته زاب حق * هم چو یوسف معتصم اندر رهق * حضرت حقك آبندن نشسته وساکن اولمش برآتش کرکدر یوسف پیغمبر علیه السلام کبی تا آندن فساد وزنا ظاهر اولمیه رهقده فساد وزنادن معتصم ومحفوظ اوله یعنی مادام که عشق الهی آبیله برکمسنك نفسی آتشی انطفا بولمیه زنهار آنی زنه محرم طوتمه زیرا آنك نفسی شهوت آتشی سببیله دوزخ مثابه‌سنده در خلاصهٔ کلام بودرکه انبیا علیهم السلام واولیای کرامدن غیری زنه محرم اولمغه لایق دکلدر آب حقدن مراد عشق ومحبت الهیه‌در آتشی نشسته‌دن مراد مقبول حق اولان کمسه درکه آنك نفسی ماسوادن مرده اولمش وطاعت وعبادتله حیات بولمشدر معتصم اسم مفعولدر رهق نو بالغ اولمق که مراهق نو بالغ معناسنه در هم چو یوسف کلامنك معناسی مصراع ثانی‌یه صرف اولنمق هم لطیفدر (مثنوی) کرز لیخای لطیف سروقد * هم چو شیران خویشتن را واکشد * اکر سرو بویلو لطیف زلیخادن شیرلر کبی کندیسنی کیرو چکه یعنی هرنه قدر حسنی زیبا اولسه وکندیسنی آندن منع ودور ایده حضرت مولانا قدس الله سره العزیز بو قدر معارف بیاندنصکره کیرو اول سر عسکرك حالی نیه منجر اولدیغی بیان ایلمکه شروع ایلدی (مثنوی) باز کشت از موصل ومی شد براه تا فرود آمد بیشه ومرج کاه * اول امیر چونکه شاه موصلدن اول کنیزکی آلدی پس فی الحال موصلدن رجوع ایلدی ومصر یولنه کندی تا بر بیشه‌یه وسبزه زاره کلوب آندن ایندی وآنده قوندی مرج سبزه زار معناسنه در (م ی) آتش عشقش فروزان آنچنان * که نداند او زمین از آسمان * لیکن اول پهلوانك عشقی آتشی انجلین مشتعل وسوزان که اول پهلوان زمینی آسماندن بیلمز یعنی اول پهلوان اول کنیزکك عشقی سببیله برحاله کرفتار اولمش ایدی که فهم وادراك تدارکدن قالمش ایدی (بیت) کرخود هفت سبع از بر بخوانی * چو آشفتی الف بی تی ندانی (م ی) قصد آن مه کرد اندر خیمه او * عقل کو واز خلیفه خوف کو * اول پهلوان چادر ایچنده اول مهه قصد ایلدی یعنی فوری اول کنیزکی در آغوش ایلمکه قصد ایلدی اول حالده عقل قنی وخلیفه دن خوف قنی یعنی بو فعل اکرچه حددن زیاده شنیع وخطرناك ایدی لیکن اول کنیزکك عشقی شرابیله مست اولوب آندن عقل وخوف بالکلیه کتمش ایدی همچنان زنا وعمل قوم لوط اکرچه حددن زیاده فعل شنیعدر وحضرت حقك غضب وقهرنه سببدر وحضرت رسول صلی الله علیه وسلم بیورمشدر (ان اخوف ما اخاف علی امتی عمل قوم لوط) لیکن شهوت پرست نفسك هجومی وقتنده عقل وخوف وعذاب آخرت محو وناپیدا اولور (مثنوی) چون زند شهوت درین وادی دهل * چیست عقل تو فعل ابن الفعل * چونکه بو وادیده شهوت طبل اوره یعنی شهوت پرستلکده چونکه شهوت عقل اوزره غالب اوله کندینك حکمنی اجرا ایده سنك عقلك نه درکه اول حالده شهوت اوزره غالب اولوب کندیکی آندن خلاص

ایلیه سن ای تورب اوغلی تورب ای مخل ابن مخل تقدیرنده در بر کمسه نك پدری وکندیسی زیاده خوار ونادان اولسه
تحقیر محلنده اکا بو کلام ایله خطاب ایلر فعل تورب (مثنوی) صد خلیفه آن زمان هم چون مکس * پیش چشم
اشپیش آن نفس * اول زمان پهلوانك آتشین چشمی اوکنده یوز خلیفه مکس کبی ایدی آن نفس کلمه لرك معناسی
مابعدنده اولان بیته صرف اولنمق روشندر حشو اولمق لازم کلسون ایچون زیرا آن زماندن معنی تمام حاصل اولور
(مثنوی) چون برون انداخت شلوار ونشست * درمیان پای زن آن زن پرست * اول نفس چونکه پهلوان کنیزکله
جفت اولمقدن اوتری شلوارنی طشره آتدی یعنی طومانی چیقاردی واول زن پرست اول زنك ایاقلری اورتاسنده
اوتوردی که فی الحال مقصودنه وصول بوله ونشست کلمه لرنك معناسی مصرع ثانی یه قید اولندی سهولت معنی
ایچون (م ی) چون ذکر سوی مقر می رفت راست * رستخیز وغلغل از لشکر بخاست * چونکه اول دم پهلوانك ذکری
کنیزك مقر فرجی جانبنه تمام وراست کیدی ناکاه عسکردن قیامت وغلغل قالقدی یعنی زیاده غوغا وآشوب
وصدا ظاهر اولدی (مثنوی) برجهید او کون برهنه سوی صف * ذوالفقاری همچو آتش او بکف * اول پهلوان
چونکه بو غوغا وصدایی اشتدی جبه وجامه کیمیوب کونی چپلاق صف جانبنه صچرادی یعنی دشمن کلوب عسکری
غافل ایکن باصدی ظن ایدوب فی الحال اول جانبه دوان اولدی اول پهلوانك النده آتش کبی ذوالفقار یعنی تیغ
آتشبارینی آلوب اول غوغا محلنه کلدی او بکف بونده بکف او اولمق تقدیرنده شرح اولندی بو وجه روشن اولدیغی
ایچون بو هم معنادر اول پهلوان کف ودستنده آتش کبی ذوالفقار طوتمش بو وجه اوزره بو مصراعده داشته لفظی
مقدر اعتبار اولنور ذوالفقاردن مراد لطیف تیغدر (مثنوی) دید شیر نر سیه از نیستان * بر زده بر قلب لشکر ناکهان
پهلوان کوردی بر سیاه ارکك ارسلان ناکهان کندیسنی لشکرك قلب ودرونه اورمش یعنی نیستاندن چیقوب
عسکری کوردیکی دم عسکره هجوم وحمله ایلمش نیستان نانك کسریله قامشلق معناسنه در لیکن ضرورت شعر ایچون
بونده یا ساکن وسین مکسور اوقنور (مثنوی) تازیان چون دیو در جوش آمده * صد طویله وخیمه آندر همزده
اول ارسلان جوش وخروشه کلمش دیو عسکرك ایچنده تازیان ودوان یوز طویله وچادری بری برینه اورمش یعنی
پریشان وزیر وزبر ایلمش دیو لفظی مضاف اولمق روشندر اگرچه مضاف اولمق هم جائزدر که معنی بویله اولور جوشه کلمش
عسکرك ایچنده سکردیجی وبلیجی (مثنوی) شیر نر کنبد همی کرد از لغز * در هوا چون موج دریا بیست کز * پهلوان
مردانه بود وبیحذر * پیش شیر آمد چو شیر مست مر * ارکك ارسلان نهایتدن کنبد ایلدی یعنی نیستاندن
ظاهر اولوب هوایه یکرمی آرشون آتلدی دریانك موجی کبی کنبد کرد آتلدی وصچرادی معناسنه در
بیست یکرمی وکز آرشون پهلوان مردانه ایدی وخوف وحذرسز ایدی ارکك مست ارسلان کبی
یعنی اول پهلوان اول شیره بی باك کلدی (مثنوی) زد بشمشیر وسرش را بر شکافت * زود سوی خیمهٔ مهرو
شتافت * پهلوان شیر نر کبی اول شیر نره حمله ایدوب آنی شمشیرله اوردی وآنك باشنی یاردی یعنی ایکی پاره ایلدی
تیز اورادن مهرویك چادرنه ایردی یعنی شیری هلاك ایلدیکی دم فی الحال استعجال ایله اول کنیزك چادرنه روان اولدی
(مثنوی) چونکه خود را او بدان حوری نمود * مردی او همچنین بر پای بود * شیری هلاك ایلدکدنصکره چونکه
پهلوان کندیسنی اول حوری یه کوستردی آنك ذکری هنوز قائم ایدی بو حالت شجاعتدن حاصل اولور بر نسنه در
مردیدن مقصود بونده ذکردر همچنین بونده هنوز معناسنه در (مثنوی) با چنان شیری بچالش کشت جفت *
مردی او مانده بر پای ونخفت * اول پهلوان جنکده آنجلین مهیب بر شیره قرین ومقابل اولدی هلاك ایلدی
هنوز آنك ذکری پای اوزره قالدی ویاتمدی یعنی آنك ذکری هنوز قائم چالش جیم فارسیله جنك معناسنه در (مثنوی)
آن بت شیرین لقای ماهرو * در عجب درماند از مردی او * اول آی یوزلو شیرین لقا بت اول پهلوانك شجاعت
ومردلکندن عجبه قالدی یعنی تعجب ایلدی (م ی) جفت شد با او بشهوت آن زمان * متحد شد در زمان آن هر دو جان
کنیزك چونکه اول پهلوانك بو قدر شجاعت ومردلکنی کوردی اول زمان شهوت ورضا ایله اول پهلوانه جفت وقرین
اولدی اول ایکی جان فی الحال متحد اولدی یعنی وصال ووقوع بولدی در زمان فی الحال معناسنه در هر دو جاندن
مقصود پهلوان وکنیزکدر (مثنوی) ز اتصال این دو جان با همدکر * میرسد از غیب ان جانی دکر * بو ایکی جانك
بری برینه اولان اتصالندن آنلره غیبدن بر غیری جان ایرشور یعنی اجتماعندن فرزند حاصل اولور اول جانك
حصولی نتیجه اولدیغی بو بیتدن روشن وظاهر اولور (مثنوی) رو نماید از طریق زادنی * کر نباشد از علوقش رهزنی *
اول فرزند ولادت یولندن یوز کوستررا اکر آنك علوقندن رهزنلك اولمیه یعنی اکر زنك رحمنده نطفه نك
قبولنه مانع بر نسنه یوق ایسه علوق ضمیله آنانك قرننده اوغلان یاتاجق موضعدر رحم معناسنه که حاملك

کسریله

کسریله در چونکه حضرت مولانا قدس الله سره العزیزك قصه دن مرادی حصه در لاجرم جماع واجتماع وحصول ولد
مناسبتیله بو اسرار ومعارفله مملو ابیات شریفه بر وجهله خوب ورنکین معانی بیان ایلرکه عقل افکار دقیقه ایله
اکا وصول بولمق ممکن ومیسر دکلدر پس عاقله لازمدرکه بو ابیاتی جان ودلدن استماع ایدوب آندن حقه روحانی کسب
ایلمکه کلی سعی واهتمام وتمام جهد واقدام کوستره (مثنوی) هر کجا دو کس بهری یا بکین * جمع آید ثالثی زاید یقین *
هرقنده که ایکی کمسه بر محبت ایله یا بر کین ایله جمع که یعنی جمع اوله بهرحال اول ایکیدن یقین وتحقیق بر ثالث پیدا ومتولد
اولور (مثنوی) لیك اندر غیب زاید آن صور * چون روی آن سو ببینی درنظر * لیکن اول صورتلر بو عالم جسده
متولد اولمز بلکه عالم غیبده متولد اولور چونکه عالم غیب جانبنه کیدرسن اول آثاری آشکار نظرده کوررسن
زیرا جسددن جدا اولدقدنصکره عالم غیب هویدا اولور (مثنوی) آن نتایج از قرانات تو زاد * هین مکرد از هر قرینی
زود شاد * اول نتایج آخرتده سکا آشکار اولوب سنك مصاحب وقرینلرکدن طوغدی پس زنهار هر مصاحبکدن
تیز شاد ومسرور ورجوع ایلمه زیرا احتمالدرکه اول قرینده سکا ضرر محض نتایج ایریشه شیخ ناقص کبی که آنك
مصاحبتندن ضلالت ایرشور حالا که نقصان فهمکدن سن آنك مصاحبتنی سبب قرب وصال رحمان وموجب
مشاهدهٔ جمال یزدان ظن ایلرسن (بیت) بیاموزمت کیمیای سعادت * ز هر صحبت بد جدایی جدایی (مثنوی) منتظر
می باش آن میقات را * صدق دان الحاق ذریات را * بلکه اول میقاته منتظر اول ذریاتك الحاقنی صدق وراست
بیل یعنی هر عمل که سندن ظهور بولمشدر بهرحال مقبول جناب الهی اولمشدر دیو مغرور اولوب مسرور اولمه بلکه
قبولنه امیدوار اولوب اول عملدن نه آشکاره اولور دیو مترقب ومنتظر اول زیرا عملك آثار ونتایجی واردرکه بری برینه
مشابه دکلدر وذریات بو آیت کریمه یه اشارت اولنور که سورهٔ طورده در (والذین آمنوا واتبعتهم ذریتهم بایمان الحقنا بهم
ذریتهم) یعنی انلرکه خدای تعالی یه ورسولنه ایمان کتوردیلر وخدای تعالینك ورسولنك امر شریفنه مطیع
ومنقاد اولدیلر وحال بوکه آنلرك ذریتی هم آنلره تابع اولدی یعنی آنلرك ذریتی هم انلر کبی خدای تعالی یه ورسولنه
ایمان کتوردیلر ومطیع ومنقاد اولدیلر حضرت حق جل وعلا دیرکه انلرك ذریتنی برآنلره الحاق ایلرز یعنی آنلر
هم مؤمنین زمره سندن اولوب قیامتده جنات وعالی درجاته وصول بولوب کاملی انعام واحسانه مظهر اولورلر بو آیت
کریمه نك ظاهر معناسی اعتبار ایله بیتده واقع اولان ذریات محلنه اکرچه مناسب دکلدر ولیکن حضرت مولانا قدس
الله سره العزیزك مرادی شریفی معنی بطون اعتباری اوزره عملك ذریتیدرکه اول عمل ایکی قسمدر حسنات وسیئات ندر
پس ذریاتدن مقصود حسنات وسیئاتك ثماری وآثاریدر بونلرك ذریاته تشبیه اولنمسنه نکته بودرکه فرزند مادردن
متولد اولدیغی کبی آثار ونتایج هم اعمالدن ذریات کبی متولد وظهور بولور آن میقاتدن مراد روز حشردر (مثنوی)
کز عمل زاییده اند واز علل * هر یکی را صورت نطق وطلل * زیرا اول ذریات عملدن وعلل واسبابدن طوغمشلردر
وظاهر وآشکاره اولمشلردر اول ذریاتدن هر برینك نطق وطلل صورتی واردر طلل بونده مقام ومکان معناسنه در
یعنی اول ذریات اعراض ایکن امر الهی ایله نطق ومقام صاحبی بر خوبروی کمسه اولور حسناتدن ایسه سنکله
مصاحبت ایلرنته کم حدیث شریفده وارد اولمشدر اعمال وخیر وطاعت خوب صورتنه متمثل اولوب کندی صاحبنك
حضورنه کلوب آنکله لطیف مصاحبت ایلر اول کمسه آنك حسنندن تعجب ایدوب دیرکه سن کیمسن اول خوب
صورت اکا دیرکه دنیاده بن سنك عملك ایدم وسکا قرین ایدم وبهشتده هم سنك قرینکم وهر عمل که دنیاده وقوع
بولمشدر جنتده هر بریسی امر الهی ایله بر صورته متمثل اولور وسیئاتدن اولان اعمالك آثاری زشت صورت اولوب
آنلرك جانبنه صد هزاران درد ومحنت ایرشور (مثنوی) بانکشان در می رسد زان خوش مجال * کای ز ما غافل
هلا زوتر تعال * اول لطیف مجللردن آنلرك بانك وآوازی ایرشور بویله دیرکه ای بزدن غافل وبیخبر هله بو جانبه تیزرك کل
یعنی اعمال صالحه نك آثاری ونتایجی خوب صورت وصاحب نطق اولوب دیرلر که بزدن غافلسن بو عالمه تیزرك
کل تا بزی مشاهده ایدوب شادان وخندان اوله سن مجال جمع مجله درکه کردلك خانه معناسنه در خوش مجالدن مراد
بهشت اولمق روشندر زوتر زودتردن مخففدر (مثنوی) منتظر در غیب جان مرد وزن * مول مولت چیست زوتر کام زن *
عالم غیبده اولان مرد وزنك یعنی خلایقك جانی قیامته منتظر در بو عالمده سنك توقفلنه در تیزرك کام اور یعنی
تیزرك یوری زیرا سکا لازم اولان اول عالمدر بو عالمده سکا ضرردن غیری نسنه یوقدر پس ای عاقل احوال اخروی
تدارکنده اول مراد دنیادن فراغت ایدوب اخروی امورك تدارکنه مقید ومشغول اولمغه تحریض وتحریصدر
مول مول توقف معناسنه در زوتر بونده هم زودتردن مخففدر کام کاف فارسیله خطوه معناسنه در بترکی آدیم حضرت
مولانا قدس الله سره العزیز چونکه بو قدر معارف بیان ایلدی کیرو قصه یه عودت کوستردی (مثنوی)

راه كم كرد او ازان صبح دروغ * چون مكس افتاد او در ديك دوغ * اول پهلوان اول صبح كاذب سبندن يولي يتوردي يعني
كنيزكك عشقي سببيله انجلاين عظيم خيانت وخطايي اختيار ايلدي مكس ايرانله مملو اولان چولمكه دوشديكي كبي
اول پهلوان اول تهلكه به دوشدي صبح كاذبدن مقصود اول كنيزك اولمق روشندر دروغ ايران معناسنه در (پشيمان شدن
آن سرلشكر ازان خيانت كه كرد و سوكند دادن او آن كنيزك را كه بخليفه باز نكويد ازانچه رفته است) اول سرعسكرك
پشيمان اولمسيدر اول خيانتدن كه ايلدي وسرعسكرك يمين ويرمسيدر كنيزكه كه خليفه يه ديميه اول نسنه دن كه
كچمشدر يعني واقع اولان قباحتي خليفه يه سويلميه (مثنوي) چندروزي هم بران بد بعد ازان * شد پشيمان او ازان
جرم كران * سرعسكر بر قاچ كون انك اوزرينه اولدي يعني اول كنيزكله بر زمان متمتع ومنتفع اولدي اندنصكره اول
سرعسكر پشيمان ونادم اولدي ثقيل وقبيح جرمدن يعني اول عظيم خيانتدن اكا ندامت واقع اولدي (مثنوي) داد
سوكندش كه اي خورشيد رو * با خليفه زينچه شد رمزي مكو * سرعسكر اول كنيزكه يمين ويردي كه اي خورشيد
يوزلو بو نسنه دن كه واقع اولدي خليفه يه بر رمز سويلمه سوكند كاف فارسينك فتحه سيله يمين معناسنه در تركي آند
بونده تنبيه بودر كه اكرچه جرم ومعصيتي حددن زياده ايلرلر ليكن انابت وندامتدن دور اولميوب جان ودلدن توبه واستغفار
ايده تا كم (ان الله يغفر الذنوب جميعا) حسبنجه جميع ذنوبدن مغفور اوله (مثنوي) چون بديد اورا خليفه مست كشت
پس زبام افتاد اورا نيز طشت * چونكه خليفه كنيزكي كوردي مست اولدي پس خليفه نك دخي طشتي طامدن
دوشدي يعني انك عشقي سببيله خليفه بي عقل ورسواي اولدي بو مصرع ثاني رسواي اولمقدن عبارتدر (مثنوي)
ديد صد چندانكه وصفش كرده بود * كي بود خود ديده مانند شنود * خليفه اول كنيزكي بوز اول قدر كوردي كه اول نمماز
اكا وصف ايلمش ايدي بعض نسخده كرده بر ينه ديده واقع اولمشدر كه معني بويله اولور خليفه اول كنيزكي حسن
ولطافتده يوز اول قدر كوردي كه اول كنيزكك وصفني كاغدده كورمش ايدي كورلمش نسنه خود نچن شنود
وشنيده نك مانندي اولور يعني ديده شنيده دن نيجه مرتبه اوليدر نته كم مشهوردر (مصرع) شنيدن كي بود مانند ديدن
چونكه حضرت مولانا قدس الله سره العزيزك قصه دن مرادشريفي اسرار ومعارف بيان ايدوب بند وير مكدر پس
سلطان مصرانك وصفني اشتمك وبعد زمان اول كنيزكك حسني وصفدن زياده كورمك مناسبتيله بو معنايي بيان
وعيان ايلر كه حضرت خدانك طالبلري وجمال مشاهده سنك عاشقلري اكرچه خداي تعالينك جمالي وصفني استماع
ايلرلر ليكن هيچ تجلي حاصل اولمزانك سببيله نور الهي يه انجلاين غرق ومستغرق اوله لر كه كنديلريني فراموش ايليه لر
اما واصلين ومقربين واردر كه آنلر تجلي نور الهي سببيله بر حالته وصول بولورلر كه وجودلريني بالكليه فراموش ايلرلر
(مثنوي) وصف تصوير است بهر چشم هوش * صورت آن چشم دان ني آن كوش * وصف هوش وعقلك
چشمندن اوتري صورت وتصوير در زيرا وصف محسوس وظاهر بر نسنه دكلدر كه حس ظاهر آني مشاهده ايلمكه
قادر اوله پس صورتي چشمك آني بيل كوشك آني بيلمه يعني صورت بر نسنه در كه چشمله مشاهده اولنور كوشه
آندن نصيب يوقدر آن چشم چشمه مخصوص معناسنه استعمال اولنور (مثنوي) كرد مردي از سخنداني سؤال *
حق وباطل چيست اي نيكو مقال * بر مرد بر سخنداندن سؤال ايلدي بويله دبو كه حق وباطل ندر اي خوب سوزلو
يعني حق ندر وباطل ندر بكا بيان ايله (مثنوي) كوش را بكرفت وكفت اين باطلست * چشم حقست ويقينش
حاصلست * اول كمسه سائلدن بو سؤالي اشتدي قولغني طوتدي وايتدي بو باطلدر چشم حقدر واكا يقين حاصلدر زيرا
استماع اولنان خصوصده شكدن خلاص ميسر دكلدر اما مشاهده اولنان خصوصده يقين مقرردر (مثنوي)
آن بنسبت باطل آمد پيش اين * نسبتست اغلب سخنهاي امين * اول نسبتله بونك قتنده باطل كلدي يعني كوشك
باطل اولمسي چشمه نسبتدر اي امين اكثر سوزلر نسبتدر يعني سوزلرك اكثري كوشه نسبت طوتر بو سببدن آندن
چوق خلاص واقع اولور بو حالت خود زياده روشندر (مثنوي) ز آفتاب ار كرد خفاش احتجاب * نيست محجوب
از خيال آفتاب * خفاش اكرچه آفتابدن احتجاب ايلدي يعني آفتابك مشاهده سنه طالب اولدي ليكن آفتابك
خيالندن محجوب دكلدر (مثنوي) خوف اورا خود خيالش مي دهد * آن خيالش سوي ظلمت مي كشد * آفتابدن
خوف خود اكا آفتابك خيالني ويرور زيرا بر كمسه دن خوف ايلسه آنك خيالي انك فكرندن خالي اولمز اول
خيال خفاشي ظلمت جانبنه چكر لاجرم روزده طشره چقمز (مثنوي) آن خيال نور مي ترساندش * بر شب ظلمات
مي چفساندش * نورك تصوري خفاشي نورك خيالندن تخويف ايلر اول خفاشي شب وظلماته يابشديرر لاجرم بيچاره
خفاش نور وروزدن جان ودلدن اجتناب واحتجاب ايدوب شب ظلماني يي محكم طوتوب هر كز آندن دور وجدا اولمز
(مثنوي) از خيال دشمن وتصوير اوست * كه تو بر چفسيده بر يار ودوست * دشمنك خيال وفكرندن وانك تصوير

وتصوريندر كه سن يار ودوسته يابشمشسن وقرين وقريب اولمشسن يعني خلايق كه بري بريله دوستلق ايدوب بري برينه
معاونت ايلرلر دشمنلردن خوف ايلدكلري ايچوندر (بيت) تو از دوست كر عاقلي بر مكرد * كه دشمن نيارد نكه در نو كرد
خلاصهٔ كلام بودر كه خفاش آفتابك نورينه تاب وطاقت طوتمديغي كبي هر كس حق سبحانه وتعالينك تجليسنه
طاقت طوتمز مادامكه انك جسمانيت ونفسانيتي روحانيت وملكيته متبدل اولميه پس رياضت ومجاهده يه سعي واقدام
ايلمك كركدر تا كه محل تجليات الهيه اولمغه تمام استعداد حاصل اوله نته كم حضرت مولانا قدس الله سره العزيز بو كا
اشارت بيوردر (م ى) موسيا كشف لمع بر كه فراشت * آن تخيل تاب تحقيقت نداشت * اي موسي كشف وتجلي سنك
لمع وپرتوكي طاغ اوزره يوجلتدي بو آيت كريمه يه اشارتدر (فلما تجلى ربه للجبل جعله دكا) ليكن تحمل ايليوب بي
عقل اولوب دوشدي نته كم بو آيت كريمه دن روشندر (وخر موسى صعقا) مراد طور طاغنده حضرت موسى
عليه السلام ايچون اولان تجلي يي بياندر حضرت موسى عليه السلامك انك سببيله قدر وشاني اولكيدن زياده اولدي
اول تجلي يه استعدادي اولمين تخيل اي موسي سنك تحقيقكه طاقت طوتمدي زيرا كه استعدادي يوقدر پس
مادامكه استعداد اولميه محضا تجلي سببيله تجليدن بهره مند اولمغه امكان يوقدر موسادن مراد بونده تجلي يه وصول
بولان كمسه اولمق روشندر نهايتي حضرت موسى عليه السلامي ذكر ايلديكنه سبب بو اوله كه انك بو خصوصده زياده
شهرتي واردر كشف وتحقيقدن مراد تجليدر (م ى) هين مشو غره بدانكه قابلي * مرخيالش را وزين ره واصلي) زنهار
غره ومغرور اولمه اكا كه قابلسن انك خياله وبو خيال بولندن تجلي يه واصلسن زيرا اعتبار خيال واستعداده دكلدر
بلكه اعتبار تحقيقه وتجلي جمالك تحملنه در حضرت مولانا قدس الله سره العزيز بيت مشروحك مضمونني روشن
ايلمك ايچون بو بيتلري تمثيل طريقيله كتوردي (مثنوي) از خيال حرب نهراسيد كس * لا شجاعه قبل حرب
اين دان وبس * جنك وحربك فكر وخيالندن كمسه خوف ايلمدي زيرا حرب وقتالدن اول شجاعت يوقدر بوني بيل انجق
يعني شجاعت حرب وجنكدنصكره اولور وشجيع كيم ومخنث كيم ايديكي اول وقت ظهور بولور (مثنوي) بر خيال
حرب حيز اندر فكر * مي كند چون رستمان صد كر وفر * حرب وقتال خيالي اوزره حيز ومخنث فكرلرده رستملر كبي
يوز كر وفر ايلر يعني كنديسني پهلوانلر كبي زياده دلير وپر شجاعت وصاحب شوكت وعظمت كوسترر وجوش
وخروش ايلر نته كم ناقص شيخلر قيل وقال ودعواده كنديلريني مرشد كامل كوسترر لر حال بو كه هنوز كنديلريني نفس
وشيطاندن خلاص ايلمشلردر غيرلري ارشاد ايلمكه اقدام واهتمام كوستررلر نته كم فرعون لعين كفر وضلالت درياسنك
غريقي ايكن حضورنده اولان نادان قومنه خطاب ايدوب ديدي بن سزه كوسترمزم الا اول نسنه يي كوسترم كه سزه
آني حضرت موسى عليه السلام كوستردي وبن سزه يول كوسترمزم الا طوغري كوسترم نته كم بو آيت كريمه دن
روشندر كه سورهٔ زمر ده در (قال فرعون ما اريكم الا ما ارى وما اهديكم الا سبيل الرشاد) فكر فانك كسري وكافك
فتحه سيله جمع فكر تدر حكم جمع حكمت اولديغي كبي فكرك جمعي افكار در رستماندن مقصود قوي پهلوانلردر هم رستمان
ذكرنده تغليب واردر (مثنوي) نقش رستم كان بحمامي بود * قرن حمله فكر هر خامي بود * رستمك نقش وتصويريكه
اوبر حمامده در هر برخام وحيزك حمله سنك كندي همتاسيدر يعني هر حيز وخام كه رستمك شكلنه نظر ايدوب كنديسني
انجلاين دلير وبهادر ظن ايدوب تقليد طريقيله كنديسني بر مرتبه ده كوسترر كه رستمله جنك وحرب ايلمك اكا زياده
سهل وآسان كورينور قرن قافك كسريله بونده كفو وهمتا معناسنه در (مثنوي) اين خيال سمع چون مبصر شود
حيز چه بود رستمي مضطر شود * ليكن بو سمع خيالي چونكه مبصر اوله يعني چونكه رستم جنك قصدينه ميدانه كاوب
كر وفر كوستروب جولان ايده حيز ندر اول وقت قوي پهلوان مضطرو ترسان اولور زيرا رستمله جنك وحرب ايلمكه
جهانك قوي پهلوانلري عاجز ايدي مبصر مشاهده اولنمش معناسنه در (مثنوي) جهد كن كز كوش در چشمت رود *
آنچه كان باطل بدست آن حق شود * چونكه اعتبار ديده يه در شنيده يه دكلدر پس جهد وسعي ايله كوشدن سنك
چشمكه كيده يعني فكر وخيال طبقه سندن خلاص اولوب مشاهده مرتبه سنه وصول بوله سن اول نسنه كه اول باطل
اولمشدر او حق اوله يعني سمع چشم اوله زيرا باطل اولان كوش وحق اولان چشمدر (مثنوي) زان سپس كوشت شود هم
طبع چشم * كوهري كردد دو كوشي هم چو پشم * اندنصكره سنك كوشك چشمله هم طبع اولور يعني كوشك چشمكه
مشابه اولوب بعينه انك حكمنه وصول بولور وسيرت ومعني اعتباريله ايكيسنك ما بينده كلي اتحاد حاصل اولور سنك
پشم كبي بي قدر وبي اعتبار ايكي كوشك زياده معتبر وپرقدر بر كوهر اولور پس هر دم تجلي يي مشاهده دن بهره مند اولوب
كوشك چشم مشابه سنده اولور وسنده بالقوه مندرج اولان حالت بالفعل مرتبه سنه وصول بولور (مثنوي) بلكه جمله
تن چو آيينه شود * جمله چشم وكوهر سينه شود * بلكه اول مرتبه يه وصول بولدقدنصكره بر صفايه وصول بولورسن كه

جمله تنك آینه كبی اولور پس بی جهت وجمیع جهاتدن انعكاس قبول ایلر وجمیع اسرارا كامنكشف وآشكار اولور سنك تنك جمله چشم وسینه كوهری اولور یعنی جسمانیت ونفسانیت وبشریتدن خلاص بولوب بر وجهله روحانیت وملكیتنه وصول بولورسن كه تجلی ومشاهده یه مانع سنده ذره قدر برنسنه قالمز لاجرم قلب سلیم صاحبی اولوب (الامن اتی الله بقلب سلیم) آیت كریمه سنك مظهری اولان زمره دن اولورسن كوهر سینه دن مراد محبت ماسوادن عاری وخالی اولان دل پاكدر حضرت مولانا قدس الله سره العزیز چشم وكوشك تجلی جمال خصوصنده اولان مرتبه سنی بیان ایلمكه شروع ایلدی (مثنوی) كوش انكیزد خیال وآن خیال * هست دلالهٔ وصال آن جمال * كوش خیال پیدا ایلر واول خیال اول جمالك وصالنك دلاله سیدر یعنی چونكه بركسه برخبر استماع ایده اول خبردن قلبه برخیال ایریشور لاجرم كوشدن حاصل اولان خیالی قلب ملاحظه ایلر پس اول خیال اول جمالك وصالنه دلاله وواسطه اولور دلاله دن مقصود اول عورتدر كه محلاتی خانه بخانه كشت ودور ایدوب تأهل ایچون زن طلب ایدوب زیبا ورعنا دردیوب ترغیب ایلر ومطلق برزنك وصالنه وسیله اولور رومده اكا برونك دیرلر (مثنوی) جهد كن تا این خیال افزون شود * تا دلاله رهبر مجنون شود * چونكه خیال وصاله وسیله اولور پس جهد ایله تا بو خیال بو مافیوما زیاده اوله تا كه دلاله مجنونه رهبر اوله زیرا بو خیال چونكه وصاله دلاله در پس سن چونكه خیالی زیاده ایلیه سن وصال الهی سكا تیزرك میسر اولور مجنوندن مراد طالبان صادقاندر (مثنوی) آن خلیفهٔ كول هم یك چند نیز * ریش كاوی كرد خوش باآن كنیز * اول احمق خلیفه هم برزمان اول كنیز كله خوش بر كاوصقاللی اولدی یعنی شهوت پرستلك طریقنه سالك اولوب اول زنك جمیع خصوصده مغلوب وزبونی اولدی لاجرم بو فانی ملك وسلطنتدن ذوق وصفا حاصل ایدوب اخروی وباقی دولت وسلطنتدن غافل وبی خبر قالدی پس هركسه كه بو فانی عز وجاهی باقی ظن ایدوب عین دولت تصور ایلدی بی خبركه عین ذلت اولنی عین دولت ظن ایدوب بعده خذلان چاهنك قعرنه دوشمشدر لیكن بو حالدن اول وقت خبردار اولورلركه (الناس نیام فاذا ماتوا انتبهوا) * حسبنجه جانی جسدندن جدا اوله كرد بونده كاف فارسینك فتحه سیله فعل ماضیدر كه كردیدندن مخففدر اكرچه كرد ایلدی معناسنه هم لطیفدر كه معنی بویله اولور اول كنیز كله لطیف ریش كاولق ایلدی یعنی شهوت پرستلك سمتنه سالك اولوب جمیع حالده اول كنیزك مغلوبی اولدی ریش كاو ایكی معنایه استعمال اولنور بریسی زبون واحمق معناسنه وبریسی اول كسه دركه كسب ورنجسز هر كون بو آرزوده دركه ناكاه برمال وكنجه وصول بوله (مثنوی) ملك را تو ملك غرب وشرق كیر) چون نمی ماند تو آن را برق كیر * سن ملكی غرب وشرق ملكی طوت یعنی فرض ایله كه برشاه دنیانی مشرقدن مغربه دكین كندیسنه مسخر ایلدی (بیت) چون نماند ملك ودنیا پایدار * مغرب ومشرق بدست آورده كیر * چونكه اول ملك اوزره برقرار قالمز وبقاسی اولمزسن اول ملكی برق طوت یعنی آنك وجودنی برق كبی برنفس فرض ایله كیر بونك كبی محللرده فرض ایله معناسنه در برق بونده شمشك معناسنه در (مثنوی) مملكت كان می نماند جاودان * ای دلت خفته تو آن را خواب دان سلطنت كه اول جاودان قالمزای دلی دنیایه مغرور اولمش كسه سنك كوكلك اویومشدر سن اول فانی سلطنتی خواب بیل فرض ایلیلم كه آنك زمانی هزاران سال اولسون لیكن چونكه بقاسی یوقدر تحقیق بودر كه اول سلطنت برخواب وخیال مثابه سنده در (بیت) غرورا نه جهانك دولتنه * نجاتی دوشده سلطان اولدیغی (مثنوی) تا چه خواهی كردن آن باد بروت * كه بكیرد هم چو جلادی كلوت * عجب نه ایلك استرسن اول كبر وغروری كه بركون اول بادبروت برجلاد كبی سنك بوغازكی طوتار یعنی بو كبر وغرور سببیله دنیاده نه ایلدك روز حشرده (كما تدین تدان) حسبنجه قلیل وكثیر هرنه ایسه آنك جزاسنی كورورسن بادبروت بونك كبی محللرده كبر وعجب وغروردن عبارتدر (مثنوی) هم درین عالم بدان كه مأمنیست * از منافق كم شنو كو كفت نیست * هم بو عالمده بیل كه برمأمن واردر كه اكا التجا ایدن كمسه دنیانك شور وشرندن هركز ضرر بوقدر نه كم آخرت اهل ایمانه برمأمندر كه آنده اهل ایمانه خوف وعذاب یوقدر اول مأمن خلوت وعزلت وفقر وقناعتدر (بیت) سكو جاهی ار سلطنت بیش نیست * كه این تر از ملك درویش نیست * وخواجه حافظ رحمة الله علیه هم بو معنایه اشارت بیورر لیكن ارباب طریقتك استعمالی اوزره كه اهل دله روشندر (بیت خواهم شدن بكوی مغان آستین فشان * زین فتنها كه دامن آخر زمان كرفت * منافق ومنكردن استماع ایلمه كه او یوقدر دیدی یعنی حقیقتده جای امن كه آخرتدر زیرا كه آنده موت ومرض وخوف واحتیاج ودولت وذلت یوقدر اكرچه آخرته منكر اولان منافق اول آخرت یوقدر دیدی لیكن سن اول بی دینك نامعقول سوزلرنی قبول ایله زیرا آنك بو خصوصده قوی ولطیف دلیلی یوقدر بلكه مرادكبی احوال آخرت خصوصنده جان ودلدن سعی وكوشش ایله تا كه آخرت سكا جای امن وراحت اوله (حجت منكران بعث اكبر واحوال آخرت وبیان ضعف حجت ایشان زیرا حجت

ایشان بدین بازمی كردد كه غیر این نمی بینم) بو سرخ شریف بعث اكبرك واحوال آخرتك منكرلرینك حجتنی عیان ایلر ودخی انلرك حجتنك ضعفنی بیان ایلر زیرا انلرك حجتی همان بو كاراجع اولور كه بو عالمدن غیری برآخر عالم كورمزز كرسز كوررسكز كتورك كوره لم دیرلر (مثنوی) حجتش اینست كوید هردمی * كربدی چیزی دكر من دیدمی * كرنبیند كودكی احوال عقل) عاقلی هركز كند از عقل نقل * ور نبیند عاقلی احوال عشق * كم نكردد ماه نیكو فال عشق) منكر بعث اكبر اولان كسه نك حجتی بودركه هر بردمده دیرا كر بو جهاندن غیری برنسنه اولیدی بن انی كوررردم بر طفل اكر عقلك احوالنی كورمیه برعاقل هركز عقلدن نقل ایلرمی واكر برعاقل دخی احوال عشقی كورمیه عشقك نیكو فال اولان ماهی ناقص وضایع اولمز یعنی منكر بعث اولان منافقلرك اقوی اولان حجتی بودركه هر برنفسده سویلرا كر بو عالمدن غیری برشئ اولیدی بن دخی كوررردم چونكم بن بوندن غیری برعالم مشاهده قیلمزم معلوم اولدیكه بوندن غیری عالم یوقدر پس بو منكر بعث اولنك احوال آخرتی كورمسندن آخرتك اولمسی لازم كلمز مثلا اكر برطفل نابالغ عاقل وبالغ اولان رجالك احوالنی كورمسه برعاقل هركز عقلدن رجوع وانتقال ایلمز وطفلك احوال عقلی بیلمدیكندن عقل اولمق لازم كلمز وكذلك اكر برعاقل عشقك احوالنی كورمسه عشقك نیكو فال اولان ماهی ناقص اولمز وعاقلك احوال عشقی بیلمدیكندن عشقك وجودی معدوم اولمق لازم كلمز پس منكر بعث اولنلرك هم احوال آخرتی كورمدكلرندن آخرتك وقیامتك اولمسی لازم كلمز بلكه همان انجق انلرك كورمدیكی لازم كاور (مثنوی) حسن یوسف دیدهٔ اخوان ندید ازدل یعقوب كی شد ناپدید * مثلا حضرت یوسف علیه السلامك حسن وجمالنی برادرلرینك چشمی كورمدی لیكن حضرت یعقوب علیه السلامك قلبندن نچن ناپدید اولدی یعنی حضرت یوسف علیه السلامك حسن وجمالنی انك قرنداشلرینك كوزی كورمدیكی یعقوب علیه السلامك كوزندن دخی ناپدید اولمسنی مستلزم اولمدی پس احوال آخرتی برنیجه كسه نك كورممسندن یوم آخرتك مؤمنلرك كوزندن پنهان ومخفی اولمسی دخی لازم كلمز (مثنوی) مر عصارا چشم موسی چوب دید * چشم غیبی افعی وآشوب دید * چشم سر با چشم سر درجنك بود * غالب آمد چشم سر حجت نمود * چشم موسی دست خود را دست دید * پیش چشم غیب نوری بد بدید * كذلك حضرت موسی علیه السلامك چشم حسی عصانی اول مرده وچوب كوروب اما چشم غیبی اول عصانی افعی وآشوب كوردی سر كوز ایله سر كوزی جنكده ایدی اما چشم سر غالب كلدی برهان وحجت كوستردی حضرت موسی علیه السلامك چشم ظاهری كندی النی ال كوردی اما چشم غیب قتنده آشكار برنور ایدی یعنی اول امرده حضرت موسی علیه السلامك چشم ظاهری النده اولان عصانی چوب كوردی انكچون حق تعالی حضرتلری (وما تلك بیمینك یا موسی) دیو اول عصادن سؤال ایلدكده (قال هی عصای اتوكا علیها واهش بها علی غنمی ولی فیها مآرب اخری) دیو جواب ویردی ولیكن چشم غیبی آنی پرآشوب برافعی كورمشدی انكچون (قال القها یا موسی) دیو انك سرنی ظهوره كتورمكدن اوتری اول عصانی القا ایلمكله امر ایلدی (فالقاها فاذا هی حیة تسعی) آیت كریمه سنك طبقنجه اول زمانده كه اول عصانی آتدی انی برعظیم حیه مشاهده ایتدی اما اول امرده باشی كوزی سرومعنی كوزی ایله جنكده ایدی آخر الامر چشم سر غالب كلدی اول عصانك چوب اولمدیغنه حجت كوستردی واول عصانك معناده ثعبان ایدیكنی ظهوره كتوردی وبر مثال آخر دخی بودركه حضرت موسی علیه السلام اول امرده كندی دست شریفنی سائر خلقك دستی كبی كوردی ولیكن اول دست مباركك چشم غیبی ودیدهٔ معنویسنك اوكنده ید بیضا ونور هویدا ایدی ولهذا اول سری ظهوره كتورمكدن اوتری الله تبارك وتعالی اول حضرتنه (واضمم یدك الی جناحك تخرج بیضاء من غیر سوء آیة اخری) دیو امر ایلدی واول حضرت كندی ید مباركنی الله امریله جیب مباركنه ادخال ایدوب بعده اخراج ایلدكده بر بیاض ونورانی ال چقدیكه شعشعهٔ آفتابه غالب اولدی (مثنوی) این سخن پایان ندارد دركمال * پیش هرمحروم باشد چون خیال * چون حقیقت پیش او فرج وكاوست * كم بیان كن پیش او اسرار دوست * پیش ما فرج وكاو باشد خیال * لاجرم هردم نماید جان جمال * بو سوز كمالده نهایت طوتمزهر محرومك قتنده خیال كبی اولور چونكم اول محروم ونابینانك قتنده حقیقت فرج وكاو درانك قتنده اسرار دوستی بیان ایلمه اما بزم قتمزده فرج وكاو خیالدر اول سببدن هردم جان جمالن كوسترر یعنی بو چشم غیبینك كورمسنه وچشم صوربینك حقیقت كورمكدن محروم اولمسنه متعلق اولان بو كونه سوزلر كمالده ایرمكده پایان طوتمزهر محرومك قتنده چشم غیبینك مشاهده ایلدیكی حقایق خیال كبی اولور دوانی صور وهمیه صانور چونكم حقیقتدن اول حقیقتدن محرومك اوكنده فرج وكاو درلازم كلدیكه انك قتنده دوستك اسرارنی بیان ایلیه سن زیرا انك اسرار دوستده شعور واطلاعی یوقدر اما بزكه دوستك اسرارنی مشاهده ایلین كسه لرز بزم

قنمزده فرح وکاو محضا خیال کبی درانك برم چشم شهود یمزه نسبتله قدر وشرفی بو قدر لاجرم هر زمان جان وجمالی
بزه کوستر بو اجلدن برم قلب وعقلمز فرح وکاو افکارنه مبتلا اولمقدن وا کامیل ومحبت قیلمقدن اعراض قیلور
(مثنوی) هر کرا فرح وکاو آیین وخوست * این لکم دین ولی دین بهر اوست * با چنان انکار کونه کن سخن * احمدا کم
کوی با کبر کهن * هر کیمك که فرح وکاو آیین وخوییدر بو آیت کریمه نك مفهومی اندن اوتریدر انجلین اهل انکاره
سوزی قصه ایله ای احمد کبر کهنه یه سوز سویلمه انکارده مضاف مقدر اولوب اهل انکار معناسنه ده اولسه جائزدر
ومصدر اسم فاعل معناسنه اولمقده جائزدر که مبالغه دن اوتری رجل عدل قبیلندن اولور وتوضیح معنی بو یله دیمك
اولورکه اکر هر شول کمسه نك که خویی و آیینی فرح وکاو اوله سنك اکا (لکم دینکم ولی دین) دیمك اندن اوتریدرکه
زیرا سن اکا نیجه دلائل قاطعه وبراهین واضحه ایله اسرار حقیقتی بیلدرمك واذواق لدنیه دن طویدرمق استسك
اول سندن اعراض ایلر وکندینك زعمنجه کندی دین ومذهبنی اثبات ایلمك ایچون نیجه بی معنی سوزلر سویلرلر لازم
کلدیکه بوکونه کمسه لره سزلك دینکز سزه وبزم دینمز بزه دیو سویلیه سن ودخی (لنا اعمالنا ولکم اعمالکم لاحجة بیننا
وبینکم سلام علیکم لانبتغی الجاهلین) مفهوم شریفنی ادا ایلیه سن الحاصل بو نجلین منکره سوزی قصه ایله ای سیرت
احمدی وخصلت محمدی اوزره مجبول اولان وارث نبوی کافر ازلی اولان منکره سوز سویلمه که انلره سوز سویلمك کار کر
اولمز ونصیحت ایلمك نفع قیلمز (آمدن خلیفه نزد آن خوب روی برای جماع) (مثنوی) آن خلیفه کرد رأی اجتماع *
سوی آن زن رفت از بهر جماع * اول خلیفه کنیزکله رأی اجتماع ایلدی پس اول زن جانبنه کتدی جماعدن
اوتری (مثنوی) ذکر او کرد وذکر برپای کرد * قصد خفت وخیز مهر افزای کرد * انك ذکرنی ایتدی وذکرنی قائم ایتدی
اول مهر افزا ایله خفت وخیزه قصد ایلدی یعنی مصر خلیفه سی اول جمیله وملیحه اولان کنیزکله مجامعت ایلمکه نیت
ایلیوب انی ذکر ایتدی وذکرنی قائم قیلدی واول محبت زیاده ایلین محبوبه ایله یاتمغه وقالقمغه عزیمت قیلدی (مثنوی
چون میان پای آن خاتون نشست * پس قضا آمد در عیشش ببست * چونکم خلیفه اول خاتونك ایکی ایاقی اورتاسنده
اوتردی پس قضای الهی کلدی انك عیش وذوقنك یولنی باغلدی (مثنوی) خشت وخشت موش در کوشش رسید
خفت کیرش شهوتش کلی رمید * ناکاه اول خلیفه نك قولغنه موشك خشردیسی وچپردیسی ایرشدی فی الحال انك
کیری یاتدی وانك شهوتی بالکلیه اورکدی (م ی) وهم آن کز مار باشد این صریر * که همی جنبد بتندی از حصیر * اول
وهمله که بو صریر برماردن اوله زیرا بو حصیر تند وشدت ایله حرکت ایلر صریر براصلنده قپو آوازنه وقلم آوازنه دیرلر بونده
مطلق صوت خفی مراد اولور یعنی اول خلیفه نك برپای اولان ذکرنك یاتمسی وقورقوب کندیسنی جماعدن دوراتمسی
اول ایدیکه بوصوت وحرکت حصیر التنده برماردن اوله واول حصیری تندلکله تحریك قیله واول حصیرانك تحریکندن
حرکت قیله بو وهمدن درحال انك ذکری یاتدی واول محبوبه ایله مجامعت ایتمکی ترك ایتدی (خنده کرفتن آن کنیزك را
از ضعف شهوت خلیفه وقوت شهوت آن امیر وفهم کردن خلیفه از خندهٔ کنیزك) بو سرخ شریف اول کنیزکی
خنده طوتمسیدر خلیفه نك شهوتنك ضعفندن واول امیرك شهوتنك قوتندن واول کنیزکك خنده سنك چوقلغندن
خلیفه نك فهم ایلمسی بیاننده در (مثنوی) زن بدید آن سستی اوازشکفت * آمد اندر قهقهه خندش کرفت
اول کنیزك خلیفه نك اول ضعف وسستلکنی کوردی تعجبندن اول کنیزکی خنده طوتدی وقهقهه یه کلدی انك
قهقهه سنه سبب بو اولدیکه (مثنوی) یادش آمد مردی آن پهلوان * که بکشت او شیر واندامش چنان * اول
پهلوانك مردلکی انك یادو خاطرنه کلدی که اول پهلوان شیری دپلدی حال بوکه انك اندامی انجلین ایدی تتمه کم
مقدما انك رجولیتی وشجاعتنك بیانی مرور ایلدی (مثنوی) غالب آمد خنده زن شد دراز * جهد می کرد ونمی شد
لب فراز * زنك خنده سی غالب کلدی ودراز وبسیار اولدی جهد ایلدی ولیکن انك لبی فراز اولمدی یعنی خنده
اول زنه غالب کلدی وخنده سی چوق اولدی وخیلی جهد ایله کولمکه سعی قیلدی ولیکن انك دوداقلری قپانمدی
فراز بونده بسته معناسنه در (مثنوی) سخت می خندید همچون بنکیان * غالب آمد خنده بر سود وزیان * الحاصل
اول خنده بنکیلر کبی محکم کولدی وبالجمله خنده سود وزیان اوزره غالب کلدی (مثنوی) هرچه اندیشید خندش
می فزود * همچو بند سیل ناکاهان کشود * هرنه اندیشه ایلدیسه اکا اول اندیشه خنده زیاده ایلدی مثلا
سیل بندی کبی ناکهان آچلدی یعنی خنده یی دفع ایلسون دیو درونده هرنه کونه فکر واندیشه ایلدیسه اول فکر انك
خنده سنك زیاده سنه سبب اولدی وضحکنه مدد قیلدی مثلا شول سیل بندی کبی که ناکاه اچلدقده آنی کمسه فوری
باغلمغه وسیلی فی الحال دفع ایلمکه طاقت وامکان اولمدیغی کبی اولدخی اول خنده یی دفع ایلمکه قادر اولمدی (مثنوی)
کریه وخنده وغم وشادی دل * هر یکی را معدنی دان مستقل * هر یکی را مخزنی مفتاح آن * ای برادر در کف فتاح دان

کریه نك وخنده نك وقلبك غم وشادیسنك هر بریچون مستقل برمنشأ ومعدن بیل که بونلرك هر بریچون
انسانك وجودنده برموضع مستقل واردر کریه نك محلی کوزدر ومنبعی یورکدر وخنده نك وشادیلکك محلی
ومنبعی جکرلکدر قزلیدر وغم منبعی جکرلکدر سیدر دیمشلردر هر بریچون برمخزن واردر امّا انك مفتاحی ای برادر
حضرت فتاحك کف قدرتنده بیل یعنی هر برحالتك انسانك وجودنده برمعدن ومخزنی واردر واول حالتك
مخزنینك مفتاحی حضرت فتاحك دست قدرتنده در شول دمکه اول حالتك مخزنی دست قدرتله فتح اوله اول حالت
هرنه کونه ایسه ظهوره کلوب غلبه قیلور وانسان آنك دفعنه قادر اوله میوب عاجز اولور (مثنوی) هیچ ساکن می نشد
آن خنده زو * پس خلیفه تیره کشت وتندخو) الحاصل اوکنیزکدن اول خنده هیچ ساکن اولمدی پس خلیفه
کنیزکك خنده سنی کوروب طیره وغضبناك وتندخو اولدی (مثنوی) زود شمشیر از غلافش برکشید *
کفت سر خنده وا کو ای پلید) فی الحال شمشیرنی غلافندن چقاردی اکا دیدی ای پلید خنده نك سرنی وبوکونه
ضحك وقهقهه نك حقیقتنی بکا کشف ایله (مثنوی) در دلم زین خنده ظنی اوفتاد * راستی کو عشوه نتوانیم داد)
زیرا بنم قلبمه بو خنده دن برکونه کمان واقع اولدی بکا راست سویله بکا عشوه ویرمکه قادر اولمزسن یعنی کذب وحیله ایله
بنی فریفته قیله مزسن (مثنوی) ور خلاف راستی بفریبیم * یا بهانه چرب آری توبدم) وکر راستلکك خلافیله
یعنی کذب ایله بنی الدایه سن یاخود سن دمله بهانهٔ چرب کتوره سن بدمده باظرف معناسنه اولوب یاخود دردم سن
بهانهٔ چرب وشیرین کتوره سن دیمك دخی جائز اولور بهانهٔ چربدن مراد مزور ومزخرف اولان علت وبهانه در آنك
حقیقتی کذب وصورتی راسته مشابه اوله (مثنوی) من بدانم در دل من روشنیست * بایدت کفتن هر آنچه کفتنیست
زیرا بن بیلورم بنم قلبمده روشنلك واردر پس سکا دیمك کرکدر هر اول نسنه یی که کفتنیدر یعنی سویلمسی لازم ولایقدر
مثنوی) در دل شاهان تودان ماهی سطبر * کرچه که شد زغفلت زیر ابر) شاهلرك قلبنده سن سطبر واولو برماه بیل
اکرچه کاه کاه غفلتدن اول ماه بلود التنه کتدی یعنی پادشاهلرك قلبنده سن برعظیم فراست وکیاست بیل که
ماه بدر کبی همیشه شعله اوریجیدر اکرچه کاه کاه ماه بدر ابر التنه کیدوب انك نوری پوشیده اولدیغی کبی انلرك
ماه فراستی دخی غفلتدن اولان سحاب وحجاب التنه کتدی غافل اولورلرسه ده اکثر زمانده نور فراستله
منور اولوب خدم وحشمنك وندما وجواریسنك قلبنه کلان خیالات آنلره پوشیده اولمز نور فراستله آنلرك
بعض احوالنی بیلورلردیدی (مثنوی) یك چراغی داشت در دل وقت کشت * وقت حرص وخشم آید زیر طشت)
کوکاده کشت وکذر وقتنده برعظیم چراغ واردر اکرچه غضب وحرص وقتی اول چراغ طشتك التنه کاور یعنی
چراغ لکن التنه قونوب محجوب ومستور اولدیغی کبی خشم وغضب دخی مستولی اولسه نور فراست محجوب
ومستور اولور ولیکن هر زمان دکل (مثنوی) آن فراست این زمان یار منست * کرنکویی آنچه حق کفتنست
اول فراست بو زمان بنم یارمدر اکر دیمیه سن اول سوزیکه سویلمك احق ولایقدر بو مصرع مرهوندر (مثنوی)
من بدین شمشیر برم کردنت * سود نبود خود بهانه کردنت) بن بو شمشیرله سنك بوینکی اوررم یعنی اکر راست وصحیح
اولان سوزی سویلمزایسك بو شمشیر ایله سنی قتل قیلورم سنك بهانه ایتمکلکك خود سود اولمز وسکا فائده قیلمز دیدی
مثنوی) ور بکویی راست آزادت کنم * حق یزدان نشکنم شادت کنم) واکر طوغری سویلیه سن سنی آزاد ایلرم
الله حقیچون صیمزم سنی شاد ایلرم یعنی سنی شکسته ایلمیوب شاد وغمدن آزاد ایلرم دیدی (مثنوی) هفت مصحف
آن زمان برهم نهاد * خورد سوکند وچنین تقریر داد) اول کنیزکه اعتقاد ویرمك ایچون خلیفه اول زمان یدی مصحفی
بری بری اوزرینه قودی اند ایچدی وبویله تقریر ویردی یعنی قات قات مصاحفی بری بری اوزره قویوب آنلره یمین ایلدی
آندن اوتریکه اکر کنیزك اول خنده نك سرنی فاش ایلرسه اکا اصلا ضرر ویرمیه وبوکونه کندی کلامنی تقریر ایدوب
اول جاریه یی ایناندردی (فاش کردن آن کنیزك آن راز را با خلیفه از خوف زخم شمشیر والزام خلیفه که راست کو سبب
این خنده را وا کرنه بکشمت (م ی) زن چو عاجز شد بکفت احوال را) مردی آن رستم صد زال را) زن چون عاجز اولدی
احوالی دیدی اول رستم صدزالك مردلکنی زال رستمك باباسنك اسمیدر بونده معنی نیجه یوز رستم وزال قدر ویاخود
نیجه یوز زال اوغلی رستم کبی پهلوانك دلاورلکنی دیدی یعنی چونکم خلیفه اول کنیزکه شمشیرله اکراه وقتله
تخویف ایلدی اول زن خوف قتلدن مقدما ستر اسرار ایچون ایلدیکی ایمانی صیوب اول یوز زال ویوز رستم قدر قوی
اولان پهلوانك مردلکنی واحوالنی کندیسیله آنك ما بیننده واقع اولان وقاع وجماعی بربر تقریر ایلدی (مثنوی)
شرح آن کردك که اندر راه بود * یك بیك با آن خلیفه وا نمود) اول کردك وخلوتك شرحنی که یولده اولدی بربر اول خلیفه یه
عیان کوستردی (مثنوی) شیر کشتن سوی خیمه آمدن * وآن ذکر قائم چو شاخ کرکدن) شیری قتل ایلمسنی وخیمه

جانبنه كمسى دخى اول حالنده آنك ذكرى كركدان بو بنوزى كبى قائم اولديغى بر برسو بلدى (مثنوى)
ماراين سى اين ناموس كوش * كوفرو مردازيكى خش خشت موش) كبروناموس كوشك ضعف وسستلكندن كه
اوبر موشك خشت خشتندن اولدى ناموس كوش وصف تركيبيدر ناموسه سعى ايدبجى ديمك معناسنه يعنى اول
ظاهر اعار وناموسه سعى ايدوب معناده ضعيف دل وجبان القلب اولان شاهك سستلكندن خاطره كلان فكرى
واندیشه یی سو بلدی كه اول ناموس كوشكه بر موشك باب باب حركت ايليوب قيملدامسندن قوامى كيدوب
ساقط اولدى ديمك اولور (مثنوى) رازها را مى كند حق آشكار * چون بخواهد رست تخم بدمكار) آب وابر وآتش واين
آفتاب * رازها را مى برارند از تراب * اين بهار نو ربعد برك ريز * هست برهان وجود رستخيز * در بهاران سرها پيدا شود
هرچه خورد ست اين زمين رسوا شود) حق تعالى رازلرى اشكارا ايلر چونكم اكديكك تمك استر برامز تخم اكمه مثلا
آب وابر وآتش وبو آفتاب رازلرى ترابدن يوقارو كتورر كذلك بركبر اولان خزاند نصكره بو يكى بهار قيامتك وجودنه
دليل وبرهاندر بهارلرده جميع سرلر پيدا اولور هرنى بو زمين اكل ايلمشدر رسوا اولور يعنى الله سبحانه وتعالى
آخر الامر هركسك درونده مضمر اولان رازلرى (يوم تبلى السرائر) آيت كريمه سنك مفهومى اوزره عيان وآشكار ايلر
چونكم هر فعلك اثرى وهر تخمك ثمرى بتسه كركدر نهار روز نهار برامز تخم اكمه وقبيح وفاسد اولان عمل نهالنى دكه زيرا
آندن حاصل اولان اثر وثمر هرنه ايسه سكا بدررلر وسنك سر درونكى آخر سكا ديدررلر كورمزميسن حق تعالى بو زمينك
اسرار باطنه سنى اظهار ايلمكدن اوترى بعض اسباب خلق ايلمشدر بو جمله دن برى آب ودخى باران ودخى سحاب
ودخى آتش مشابه سنده اولان حرارت ودخى منوّر عالم اولان آفتاب بو جمله سى ترابك درونده رازلرى ومدفون
ومستور اولان شيلرى ظهوره كتوررلر كذلك بهار نودخى يبراق دوكيجى خزاندنصكره رستخيزك وجودنه عظيم برهاندر
كما قال الله تعالى (فانظر الى آثار رحمة الله كيف يحيى الارض بعد موتها ان ذلك لمحيى الموتى وهو على كل شئ قدير)
بهارلرده زمينك سرلرى پيدا اولور ودرون زمينده مدفون اولان ظهوره كاور هرنه يى كه بو زمين يدى ايسه آشكارا
اولوب رسواى اولور يوم قيامتده بهار كبيدر ظهوره كلدكده ارضك درونده مدفون اولان انسان وحيوان هرنه ايسه
بعث اولنور وظهوره كاور وهركس نه صفتله موصوف اولديسه اول صفت اوزره حشر اولور وكندى سرنى
وضميرنى آشكار قيلور (مثنوى) بردمد آن از دهان وازلبش * تا پديد آرد ضمير ومذهبش * سر بيخ هر درختى
وخورش * جمله پيدا شود آن بر سرش * اول زمينك يديكى ودرونده مستور ومدفون ايلديكى اول زمينك
لب ودهانندن بتر وظهور ايدرحتى مذهبنى وضميرنى ظاهر كتورر هر بر درختك بيخنك سرى وآنك خورى
ولايق وبيشى آنك جمله سى اول درختك باشى اوزره پيدا اولور يعنى زمين هرنه تخمى يوتدى ايسه ودرونده
مخفى ايلدى ايسه اول سر وپنهان ايلديكى مدفونات فصل بهارده آنك اغزندن ولبندن بتر وظهوره كاور حتى
فصل ربيعده كندى ضميرنى ومذهبنى طشره كتورر وظهور مرتبه سنه يتورر وجمله سنى اخراج ايدوب يتورر فصل
بهارده هر براغاجك كوكنك سرى وآنك يمشى هرنه ايسه جمله سى آنك باشى اوزرنده پيدا اولور وظهوره كاور
بعده الله (ان يوم الفصل كان ميقاتا يوم ينفخ فى الصور فتأتون افواجا) آيت كريمه سنك فحواسى اوزره
يوم فصل اولدقده وبهار قيامت ظهوره كلدكده بهار كونده زميندن ظهوره كلان اشجار واثمار وازهار كبى انسان
درون زميندن فوج فوج ظهوره كاور وآنك درونك سرى (يوم تبلى السرائر) آيت كريمه سنك مقتضاسنجه
اول كونده آشكارا اولور پس حالا دنياده ايكن كلك تخمن اكمه وقباحت ومعصيت ديكمه لرين ديكمه تاكم يوم فصلده
كلكلر بتميه وبرامز نتيجه لر وبر الظهورا بتميه (مثنوى) هر غمى كزوى تو دل آزرده * از خمارى كه اثرا خورده *
بيك كى دانى كه آن رنج خمار * از كدامين مى برآمد آشكار) هر بر غم كه سن آندن دل آزرده ورنجيده خاطرسن
شول ميك خمار ندندر كه سن آنى ايچمشسن ليكن نجى بيلورسنكه اول خمارك رنجنى قنغى شرابدن آشكارا كلدى يعنى
هر قنغى غم وغصه كه آندن دل ازرده اولمش واضطراب قيلمشسن اول غم وغصه شول مى شرابنك خمار ندندر كه سن آنى
مقدما نوش ايتمشسن بهرحال هر نوشك عقبنده برشى اكسلك دكلدر شول دمكه سن اول تلذذ ايتديكك ميك نوشندن
جدا اوله سن آنك لذتى قدر غم وردنى چكرسن وليكن سن بيلمزسن كه اوخمارك رنج وغمى قنغى ميدن آشكارا كلدى
كاه اولوركه رنج وغم بر نعمتك زوالندن ظهوره كاور واول زمانده سن رنج وغمك قنغى سندن كلديكنى بيلورسن وسببى
معلوم ايدينورسن واكثر بوده اولوركه انسانه برغم والم كاورو آنك سببى نامعلوم اولور آنى قنغى ميدن كلديكنى ونه كونه
باده دن حاصل اولديغنى بيلمز (مثنوى) اين خمار اشكوفه آن دانه است * اوشناسد كاكه وفرزانه است *
شاخ اشكوفه نماند دانه را * نطفه كى ماند تن مر دانه را) بو خمار اول دانه نك شكوفه سيدر بونى اوكسه فهم ايلر كه

آكاه وفرزانه در شاخ اشكوفه دانه يه بكزمز نطفه تن مردانه يه نجن بكزر يعنى بعض غم وغصه نك سببى معلوم وظاهر در
واكثرينك سببى نامعلوم وخفيدر اما اول دخى سنك نتيجه كارلك وثمره كردار كدر وليكن عملك نتيجه سى عمله بكزمز
پس بوسكا كلان غم وخمار مقدما مزرعه دنياده اكديكك تخمك محصولى ودبكديكك دانه نك اشكوفه سيدر
ليكن سن بونى فهمه قادر اوله مزسن بو معنايى اول كمسه فهم ايلر كه آكاه وپر انتباهدر كورمزميسن شاخ اشكوفه
دانه يه بكزمز ونطفه دخى مردانه نك بدننه بكزمز كذلك جزاى كار بعينه اول كاره ونتيجه كرداره بكزمك لازم
دكلدر كاه اولوركه بر كمسه بر عملى ايشلسه آنك جزاسى بر آخر كونه كاوركه اصلا اول عمله بكزمز (مثنوى) نيست مانند
هيولا با اثر * دانه كى ماند آمد با شجر * نطفه از نانست كى ماند بنان * مردم از نطفست كى باشد چنان * جنى از نارست
كى ماند بنار * از بخارست ابر نبود چون بخار) هيولا اثره مشابه دكلدر دانه شجره نجن مشابه كلدى نطفه نان
وغذادندر نان وغذايه نجن بكزر مردم نطفه دندر انجلين نجن اولور جنى ناردندر اما ناره نجن بكزر ابر بخاردندر
اما بخار كبى اولمز هيولا برشينك ماده سنه ومحلنه واصلنه ديرلر مثلا برخانه نك هيولاسى حجر وشجر وخاكدر
پس هر شينك اصلى وماده سى آنك اثرنه ديرلر آنك اثرى دخى كندى اصل وماده سنه مشابه ومماثل اولمز مثلا دانه كه
شجرك هيولاسيدر وشجر آنك اثريدر دانه شجره مشابه وشجر دخى دانه يه مماثل اولمز مع هذا دانه شجرك ماده اصليه سيدر
مثال آخر نطفه نك هيولاسى نان وغذادر نطفه يه مشابه اولمز وكذلك جنينك ماده اصليه سى ناردركه (وخلق الجان
من مارج من نار) آيت كريمه سنك مقتضاسنجه حق تعالى جنى ناردن خلق ايلدى ليكن جن طائفه سى ناره بكزمزلر
وكذلك سحابك ماده اصليه سى بخار ارضيه دركه زميندن صعود ايلين بخار ودخان الله اذنيله متراكم اولوب
سحاب اولور وليكن سحاب بعينه زمينك بخارنه بكزمز (مثنوى) از دم جبريل عيسى شد پديد * كى بصورت مثل او
شد پديد * آدم از خاكست كى ماند بخاك * هيچ انكورى نمى ماند بتاك * كى بود دزدى بشكل پاى دار * كى بود طاعت
چو خلد پايدار) حضرت عيسى حضرت جبريلك نفسندن ظاهر اولدى نجن حضرت جبريلك مثلى يا نظيرى اولدى
آدم عليه السلام خاكدندر ليكن نجن حضرت عيسى عليه السلام صورتنده خاكه بكزر كذلك هيچ بر انكور تاكه بكزمز
دزدلك دخى نجن دارك پايى شكلنده اولور كذلك طاعت نجن باقى وپايدار جنت كبى اولور يعنى اكرچه حضرت عيسى
جبريلك نفخه سندن ظهوره كلدى وآنك اصلى وماده سى نفخه جبرائيل اولدى اما حضرت عيسى صورتنده جبرائيلك
نجن مثلى ونظيرى اولدى يعنى اولمدى زيرا بو بشر واول ملكدر مثال آخر آدم عليه السلام حضرتلرينك جسم شريفنك
ماده اصليه سى ترابدر اما ترابه بكزمز وكذلك انكور اوزم چبوغندن ظهوره كلور وباغ چبوغى اوزمك اصلى اولور اما
هيچ بر اوزم باغ چبوغنه بكزمز خرسزلغك نتيجه سى داراغاجنك ديبدر اما داراغاجنك دبى سرقه فعلنه بكزمز
وكذلك طاعات وحسناتك نتايجى جنات عاليه لردر جنات عاليه دخى طاعته بكزمز (مثنوى) هيچ اصلى نيست
مانند اثر * پس ندانى اصل رنج ودرد سر * ليك بى اصلى نباشد اين جزا) بى كناهى كى برنجاند خدا) آنچه اصلست وكشنده
آن شيست * كر نمى ماند بوى هم زويست) الحاصل هيچ بر اصل كندينك فرع واثرنه مانند وشبيه دكلدر پس رنجك
ودرد سرك اصلنى بيلمزسن ليكن بو جزا كه سكا ايريشور بر اصلسز اولمز بركناهسز كمسه يى خداى تعالى نجن رنجيده ايلر
اول نسنه كه اصلدر واول شينك چكجيسيدر اكرچه اول شى اول اصله بكزمز اما هم اندندر يعنى هيچ بر اصلدن
ظاهر اولان آثاره بكزمز پس بو اجلدن اوترى رنجك اصلنى وباش اغريسنك دخى اصلنى بيلمزسن زيرا بونلر قنغى
عملك نتيجه واثرى ايدبكى سنك معلومك دكلدر وليكن بو سكا كلان جزا بر اصلسز دكلدر زيرا حق تعالى بركناهى اولمين
قولنى انجتمز بهرحال اول رنج ومرضه بر سبب واردر اول نسنه كه برشينك اصليدر واول شئ معناده جذب
ايدبجيدر اكر اول شئ صورتا اول اصله بكزه مز ايسه ده ينه آندندر (مثنوى) پس بدان رنجت نتيجه زلتيست *
آفت اين ضربت از شهوتيست * كرندانى آن كنه را ز اعتبار * زود زارى كن طلب كن اغتفار * سجده كن صد بار
مى كواى خدا * نيست اين غم غير در خورد وسزا * پس بيل كه سنك رنجك بر زلتك نتيجه سيدر سكا بو ضربت ومحنتك
آفتى بر شهوتدندر عبرت واعتبار يوندن اكر اول كناهى بيلمزايسك فى الحال زاريلك ايله مغفرت طلب ايله يوز كره
سجده ايله وديى اى خدا بو غم وغصه بكا لايق وسزادن غيرى دكلدر يعنى چونكم عادة الله هر تخمك نتيجه سنى بتورمك
وهر عملك جزاسنى ويرمكدر پس بيل كه بو سكا كلان رنج ومحنت بر زلتك نتيجه واثريدر وبو سكا ويريلن ضربت وزلتك
آفتى بهرحال بر شهوت نفسانيه دندر اكر اول رنجك اصلى اولان كناهى اعتبار جهتندن بيلمزايسك آنك چاره سى
بودركه على الفور حق سبحانه وتعالى جانبنه تضرع وزاريلك ايله ومغفرت طلب قيل تاكم اول رنج وبلايى سندن
دفع ايليه وحق سبحانه وتعالى حضرتلرينه كراكه سجده لر ايله ويوزلر ايله سورودى اى خداى متعال بو بكا كلان

غم والمه کلالایق وسزاوار اولنلدر وبنم نتیجهٔ عمللر لطف ایله آنی عفو قیل ومغفرت بیور (مثنوی) ای تو سبحان پاك از ظلم وستم * کی دهی بی جرم جان را درد وغم * من معین می ندانم جرم را * لیك هم جرمی بباید کرم را * چون بپوشیدی سبب را اعتبار * دائما آن جرم را پوشیده دار * که جزا اظهار جرم من بود * کز سیاست دزدیم ظاهر شود) ای خدای متعال سن ظلم وستمدن پاك وبری سبحانسن جرم وکناهسز جانه بچون درد وغم ویررسن بن جرم وکناهمی آشکار ابیلمزم ولیکن بونی بیلورم که کرمه برجرم کرکدر کرم جرم وزنبی اوزره غم وغصه معناسنه در ای خدا چونکم سببی اعتباردن پنهان ایلدك دائما اوجرمی هم پوشیده طوت زیرا جزا بنم جرم وکناهمك اظهاری اولور که سیاستدن بنم دزدلکم ظاهر اولور یعنی مناجاتك قاعدهسی وخدای تعالی حضرتلرینه عرض حاجات قیلمنك ضرر وفائدهسی بودر که اولا اول پادشاهی عبادنه ظلم وستم قیلمقدن تنزیه ایلیوب دیهسن ای سن بندهلریکه ظلم وستم قیلمقدن منزه ومقدس بر پادشاهسن بر بندهنك جانبه آنك جرمی اولمینجه بچون درد وغم ویررسن امابن کناهکار وعاصی جرم وکناهمی معین بیلمزم ولیکن بیلورمکه غم وغصهیه هم برجرم کرکدر جرمسز غصه وکرم ظاهر اولمز الهی چونکم بو غم وغصهنك سببنی اعتبار جهتندن ستر ایلدك وبن آنك اصلی نه ایدیکنی بیلهمدم سندن رجا ایلرم که دائما اول جرمی هم پوشیده ومخفی طوتهسن زیرا سن بنم جرم وکناهمی خلقه اظهار ایلمك بکا جزا اولور وبکا سیاست ومؤاخذه ایلمکدن بنم حرامیلکم ظهوره کلور پس لطفکدن ای ستار العیوب وای غفار الذنوب بنم عیوب وذنوبمی اظهار ایلهدی (عزم کردن شاه چون واقف شد بران خیانت که بپوشاند وعفو کند کنیزك را با او دهد ودانست که این فتنه جزای او بود وقصد او بود وظلم او بر صاحب موصل که (ومن اساء فعلیها) (وان ربك لبالمرصاد) وترسید که اگر انتقام کشد آن انتقام هم بر سر او فرود آید چنانکه این ظلم وطمع بر سرش فرود آمد) بو سرخ شریف اول پادشاه مصرك عزیمت ایلمسنك بیانندهدر چونکم اول پهلوانك ایلدیکی خیانته واقف اولدیکه اول پهلوانك خیانتنی ستر ایلیه وجرمنی عفو ایلیه واول کنیزکی اکا ویره وشاه بیلدیکه بو فتنه وخیانت اول شاهك کندی ظلمنك اثری ایدی حق سبحانه وتعالی بعدهٔ حمده ودخی جاثیهٔ حم ده بیورمشدر (من عمل صالحا فلنفسه ومن اساء فعلیها وما ربك بظلام للعبید) شول کمسه که عمل صالح ایشلیه اول عملك نفعی نفسنه در وشول کمسه که اساءت وعصیان ایلدی پس اول ضرری نه کندویه درسنك ربك قوللرینه ظلم ایدیجی دکلدر پس (هرچه کند بخود کند) (گر همه نیك وبد کند) دیمشلردر ودخی سورهٔ فجرده بیورر (وان ربك لبالمرصاد) مرصاد شول مکانه دیرلر که آندن رصده مترقب اوله لر رصد یرصددن مفعال وزننده در نته کم وقت بووقتدن میقات کلدیکی کبی بو تمثیل دخی حق تعالینك عصاتی ارصاد ایلمسندن یعنی یا محمد تحقیقا سنك ربك عصاتی کوزدیجیدر هیچ بر عاصی اندن فوت اولمق احتمالی یوقدر پس عمللرینه کوره جزا ویرمك مقرردر وشاه مصر خوف ایتدیکه اوده لاوره انتقام چکه هم اول انتقام آنك باشی اوزره نازل اوله انجلینکه بو ظلم وطمعك جزاسی آنك باشنه کلدی ونزول قیلدی (مثنوی) شاه با خود آمد استغفار کرد * یاد جرم وزلت واصرار کرد) پادشاه مصر کندویه کلدی واستغفار قیلدی کندیدن صادر اولان جرم وزلتی واصراری یاد ایلدی یعنی چونکم شاه مصر بو کارك حقیقتنی بیلدی وکندی نفسندن ظهوره کلدیکنه اعتراف قیلدی واستغفاره باشلدی وکندیدن صدور ایلین جرم وزلت واصراری تذکر ایلدی (مثنوی) گفت با خود آنچه کردم با کسان * شد جزای آن بجان من رسان) شاه ایتدی کندویه شول نسنهیی که بن کمسهلره ایلدم آنك جزاسی واثری بنم جانمه ایریشیجی اولدی (م ی) قصد جفت دیگران کردم زجاه * بر من آمد آن وافتادن بچاه * جاه ومنصب قوتندن غیریلرك جفتنه قصد ایلدم اول ظلمك اثری بنم اوزریمه کلدی وچاهه دوشدم پس بنم حقمده اولان بو خیانت بنم موصل شاهنه ایلدیکم ظلم وعفو بتك نتیجهسی واثریدردیدی (مثنوی) من در خانهٔ کسی دیگر زدم * او در خانهٔ مرا زد لاجرم) بن بر غیری کمسهنك خانه سنك قپوسنی قاقدم لاجرم اول دخی بنم خانهمك قپوسنی قاقدی (مثنوی) هر که با اهل کسان شد فسق جو * اهل خود را دانکه قوادست او) هر شول کمسه که نیجه کمسهلرك اهلیله فسق طلب ایدیجی اولدی بیل که اول کمسه کندی اهلنك قوادیدر قواد بو نده کیدی وقلتبان معناسنهدر یعنی غیریلرك اهلنه زنا ایلمکی طالب اولان کمسه معناده کندی خاتوننه فجوری لایق کوروب دیونلکی قبول قیلمقدر روا کر کندینك خاتونی اولورسه ایلك خاتوننه ایشلدیکی کندی خاتونندن بولمقدر بر آخر کمسه دخی آنك خاتوننه اول فعلی قیلمقدر (مثنوی) زانکه مثل آن جزای او شود * چون جزای سیئه مثلش بود) چون سبب کردی کشیدی سوی خویش * مثل آن را پس تو دیوثی وبیش) زیرا اکثریا اول عملك جزاسی اول عملك مثلی اولور چونکم سیئهنك جزاسی آنك مثلی اولور یعنی (وجزاء سیئة سیئة مثلها) آیت کریمهسنك مقتضاسنجه اکثریا بو کونه اعمال سیئهنك جزاسی نه آنك مثلی اولور اگرچه کاه کاه بعینه آنك مثلی اولیوب بر آخر نوع اوزره

ظهوره کاورسه چونکم سن سبب ایلدك واول سببك مثلنی کندی جانبکه چکدك پس سن دیوث وقلتبانسن وزیادهسن یعنی چونکم سن بر عمله سبب اولوب زنا ایلمك عملی کبی بر عملی کندی جانبکه جذب ایدوب اختیار ایلدك پس بیل که سن فی الحقیقه دیوث وقلتبانسن بلکه دیوث وقلتبان اولنلردن دخی زیادهسنکه اول فعلی اول سن اختیار ایدوب لایق کورمشسن دربس شاه مصر کندی کندیسنه کلدی وبو کونه اعتراف ایدوب دیدی (مثنوی) غصب کردم از شه موصل کنیز * غصب کردند از من او را زود نیز) شاه موصلدن کنیزکی غصب ایلدم لاجرم فی الحال آنی بندن دخی غصب ایلدیلر (م ی) او که امین من بد ولالای من * خاینش کرد آن خیانتهای من) اول دلاورکه بنم امینم وبنم لالام ایدی بنم اول خیانتلرم آنی خائن ایلدی یعنی اول پهلوان بنم اسکیدن بر معتمد علیه لالام ایدی آندن بو انه دك اصلا خیانت ظاهر وصادر اولمشدی شمدی آنك خیانتنه سبب اصل بنم شاه موصل حقنده ایلدیکم ظلم وخیانت اولدی دیدی (مثنوی) نیست وقت کین گذاری وانتقام * من بدست خویش کردم کار خام) چونکم اصل قباحت وخطا بندن صادر اولدی پس شمدی کین کذارلغك وانتقاملك وقتی دکلدر زیرا بن کار خامی کندی الم ایلدم یعنی اول کار بد انجامی خود ابتدا بن ایشلدم وظلمی اختیار ایلدم پس انتقام ایلمك وکین قیلمق وقتی دکلدر (مثنوی) گر کشم کینه بران میر وحرم * آن تعدی هم بیاید بر سرم) اگر شمدی اول میر وحرم اوزره کین وانتقام چکم اول ظلم وتعدی هم عاقبت بنم باشمه کلور یعنی آنك دخی جزا ومکافاتنی کورورم (مثنوی) هم چنان کین یك بیامد در جزا * آزمودم باز ننمایم ورا) انجلین که بو بر جزا کلدی آنی تجربه ایلدم کیرو تجربه ایلمزمکه من جرب المجرب حلت به الندامه دیمشلردر (م ی) درد صاحب موصلم کردن شکست * من نیارم این دگر را نیز خست) صاحب موصلك دردی بنم بو یننی صدی بر غیریسنی دخی بن مجروح ایتمکه قادر دکلم زیرا اگر بونی دخی مجروح ایلرسم کاتدین تدان موجبنجه بنی دخی مجروح ایدرلر پس لازم کلدیکه عدل وانصافله معامله ایلیم دیدی (مثنوی) دادمان حق از مکافات آگهی * گفت ان عدتم به عدنا به) مکافات ومجازات خصوصندن اوتری حق تعالی بزه آگاهلق ویردی ودیدی اگر سز عودت ایلرسکز بز دخی اکا عودت ایلرز بو بیت شریف سورهٔ بنی اسرائیلده بو آیت کریمهیه اشارت اولور قال الله تعالی (عسی ربکم ان یرحمکم) بو آیت کریمهنك تفسیری اوچنجی جلدده وخامت کاران مرغ سرخنده مرور ایلدی آنده طلب اولنه سورهٔ انفالده اولان بو آیت کریمهیه اشارت اولسه دخی جائزدر قال الله تعالی ان تستفتحوا فقد جاءکم الفتح وان تنتهوا فهو خیر لکم وان تعودوا نعد) بو آیت کریمهنك دخی تفسیری جلد ثالثك آخرنه قریب نظر کردن پیغمبر علیه السلام باسیران سرخنك التمده (ان تستفتحوا) شرحنده کچدی آنده طلب اولنه وتوضیح معنی اولدرکه شاه مصر کندیسنه دیدی حق سبحانه وتعالی بزه عملك مکافاتندن خبر ویردی وآگاه ایلدی دیدی که اگر سز بو عملدن کتو عمله عودت ایلرسکز بز دخی اکا مناسب جزایه عودت ایلرز واگر سز اول عمل قبیحدن توبه ایدوب رجوع ایلرسکز بز هم اول عمل قبیحك جزاسندن رجوع ایلرز وحسن عملکزه کوره بیه حسن جزا ویررز (مثنوی) چون فزونی کردن اینجا سود نیست * غیر صبر ومرحمت محمود نیست * ربنا انا ظلمنا سهو رفت * رحمتی کن ای رحیمیهات رفت * عفو کردم تو هم از من عفو کن * از گناهان نو وجرم کهن) چونکم بو محلده فزونلك وفضوللك ایلمك فائدهدکلدر صبر ومرحمتدن غیری محمود ومقبول دکلدر ای بزم ربمز تحقیقا بز نفسمزه ظلم ایلدك سهو واقع اولدی بررحمت ایله ای کریم الله سنك رحیملکلرك زفت وعظیمدر ای خدا عفو ایلدم سندخی بندن عفو ایله یکی کناهلردن واسکی جرمدن یعنی شاه مصر اعتذار واستغفاره باشلدی وایشلدیکی کناهلره اعتراف ایلیوب ظلم واعتسافدن حذر ایدوب عدل وانصاف ایله عمل ایلمکه شروع ایلدی کندی کندیسنه دیدی چونکم بو خصوصده فزونلك ایلمك وطریق عدل ودادن تجاوز قیلوب زیاده فعل قیلمنك نفع وفائدهسی یوقدر بو محلده لازم اولان صبر قیلمق ورحمت وشفقت ایلمکدر بوندن اقدم غیری کار ایلمك محمود وممدوح دکلدر پس جناب رب العالمینه دعا وتضرع ایلمکه باشلیوب دیدی ای بزم پروردکارمز تحقیقا بز کندی نفسلرمزه ظلم ایلدك سهو وخطا بزدن واقع وصادر اولدی ای سن شول ارحم الراحمین سنکه سنك مرحمتلرك وکرملرك فتی اولور بزه بر مغفرت ومرحمت ایله الهی وسیدی بن بنده بر خاینك جرمنی عفو ایلدم هم بنم یکی کناهلرمی واسکی جرملرمی عفو ایله دیدی وبو کونه تضرع ونیاز ایلدی بونده تنبیه بودرکه پادشاه اولنلر وسلطنت ودولت مرتبهسنی بولنلر کندی تحت تصرفنده اولان خدم وحشمنه لطف ومرحمتله معامله ایلیه وانصاف وعدالتله تخلق ایلیوب کارفیله ظلم وعدوانه میل ایلمیه تاکم آنك جزاسی عاقبت آنك باشنه کلمیه ومجروح وشکسته اولمیه (مثنوی) گفت اکنون ای کنیزك وامگو * این سخن را که شنیدم من ز تو) پس شاه مصر دونوب کنیزکه دیدی ای کنیزك شمدی کیرو سویله بو سوزی که بن سندن اشتدم (مثنوی) با امیرت جفت خواهم کردمن

الله الله زين حكايت دم مزن) بن سنى اول اميرايله جفت ايلمك استرم الله حقيچون بو حكايتدن دم اورمه
وسنكله بنم ما بينمده واقع اولان رازى وماجرايى سويلمه (م ى) تا نكردد اوزرويم شرمسار * كويكى بد كردونيكى صد هزار
تا كم اول اميراشيدوب وبنم يوزمدن او تميمه وشرمسار وخجل اولميه زيرا اول امير بربدلك ايلدى وصد هزار ايلك ايلدى
يعنى اكرچه بو خصوصده برقباحت وخيانت ايلدى وليكن نيجه كره ابو خدمتلرو عظيم نيكو كار ايلمشدر (مثنوى)
بارها من امتحانش كرده ام * خوبترازتو نديدو برده ام) نيجه كره بن آنى تجربه وامتحان ايلمشم سندن خوبتر
كنيز كارى بن اكا اصمرلمشم اصلا آندن آنلره برخيانت صادر اولمدى (مثنوى) درامانت يافتم اورا تمام * اين قضايى
بودهم ازكردهام) جميع خصوصده بن آنى هر وجهله تمام امانتده بولدم آنده شائبهٔ خيانتدن بر شمه يوق ايدى
بس بيلمكه بو برقضا ايدى بنم ايشلديكم اعمال سيئه دن اوترى برقضا ايدى ظهوره كلدى وبو كا سبب بنم نفسمك
قباحتى اولدى دو اعتراف قيلدى (مثنوى) پس بخود خواندان امير خويش را * كشت درخود خشم قهر انديش را
چونكم شاه مصر كنيزكه بو تنبيهى ايلدى پس كنديسنك اول اميرينى كندى حضورينه اوقودى كنديده دپلدى قهرانديش
اولان خشمنى يعنى كندى وجودنده اولان آتش خشمنى سوندردى وكظم غيظ ايليوب (والكاظمين الغيظ والعافين
عن الناس) موجبنجه آنك جرمنى عفو ايلدى (مثنوى) كرد با اويك بهانهٔ دلپذير * كه شدستم زين كنيزك من نفير
شاه مصر اول دلبر اولان اميره بردلپذير بهانه ايلدى بويلديوكه بو كنيزكدن بن نفير ومتنفر اولمشم (مثنوى)
زان سبب كز غيرت رشك كنيز * مادر فرزند دارد صد ازير) اول سببدن بو كنيزكه غيرت ورشكندن فرزندك انه سى
يوزازير طوترازير چولمك قينامغه دير لر بونده شهزاده نك والده سنك قلبى چولمكنك جوش وخروش ايلسندن
عبارت اولور چولمك قيناتمسنه دخى برسبيل ايهام اشارت قيلور يعنى اول اميره بويله دلپذير بهانه ايدوب ديديكه
بو جاريه نك غيرتندن فرزندمك والده سنك درونى عظيم جوش وخروش طوتر (مثنوى) مادر فرزند را بس حقهاست *
اونه درخورد چنين جور وجفاست) فرزنديمك مادرسنك بنم اوزرمده چوق حقلرى واردر اول بو نجلين جور وجفايه
لايق دكلدر (مثنوى) رشك وغيرت مى برد خون ميخورد * زين كنيزك سخت تلخى مى برد * اوغلومك والده سى رشك
وغيرت ايلتور وفان ير بو كنيزكدن محكم آجيلق ايلتور وزياده غم والم چكر (مثنوى) چون كسى را داد خواهم اين كنيز
پس ترا اوليترست اين اى عزيز) چونكه بو كنيزكى بركمسه يه ويرمك استرم پس بونى سكا ويرمك اولى ركدر
اى عزيز (مثنوى) كه تو جانبازى نمودى بهراو * خوش نباشد دادن او جز بتو) زيراسن آندن اوترى جانبازلق كوستردك
پس سنك اكا چوق خدمتك سبقت ايلدى هر وجهله سن بوكا وبو دخى سكا لايق ومستحقدر ديدى (مثنوى)
عقد كردش با امير اورا سپرد * كرد خشم وحرص را او خرد مرد) الحاصل شاه مصر اول ماه منيرى اول اميره عقد ايلدى
وآنى اول اميره اصمرلدى غضب وحرصنى اول شاه خرد ومرد ايلدى الحق ابو قيلدى پادشاهلره لايق اولان خصلت
هم بو ايدى پادشاه دين اول كمسه دركه خشم وحرصنى دپليه وظلم واعتسافدن حذر ايليه وعدل وانصافله معامله قيله
وحق تعالينك كنديسنه ويرديكى نعمتك قدرنى بيله وشكرينى قيله (بيان آنكه نحن قسمنا كه يكى را قوت
وشهوت خران دهد ويكى را كياست وقوت انبيا وفرشتكان دهد) بو سرخ شريف اول آيت كريمه نك معناسنك
بياينده دركه الله تبارك وتعالى سورهٔ زخرفده (نحن قسمنا) ديديكه برقوانيه قوت حيوان وشهوت خران ويرر
وبربنده سنه دخى كياست وذهن وفراست وقوت انبيا وفرشتكان ويرر كما قال الله تعالى (اهم يقسمون رحمة ربك)
استفهام انكار يدر وكافرلرى تجهيل وتعجيب ايچوندر يا محمد آيا بونلرمى قسمت ايدرر بكك رحمتنى رحمتدن
مراد نبوت ورسالتدر وبونك امثالى يعنى تصرف وارادت بونلرك يدنده ميدر تا استدكارينه رسالت ونبوت وعلم
ومعرفت اعطا ايدهلر (نحن قسمنا بينهم معيشتهم) بر قسمت ايلدك بونلرك ما بينده معيشتلرين كه انكله زندكانلك
ايدرلر (فى الحياة الدنيا) حيات دنياده پس تدبيرله آنى تغييره مالك دكلردر پس امر رسالت كه اعلاى مراتب انسانيه در
اكا نيجه تصرفلرى اولور (ورفعنا بعضهم فوق بعض درجات) وبرز رفيع وعالى قيلدق وبونلرك بعضيسنى بعضيسى
اوزره درجه لر بوتندن يارزقده كه بعضيسى غنى وبعضيسى فقير وياعلم ومعرفتده كيمى عالم وفاضل وكيمى نادان
وجاهلدر ويادينده كه كيمى مؤمن وكيمى كافر در وقس على هذا (ليتخذ بعضهم بعضا سخريا) تا كم بعضيسنى بعضيسى
اتخاذ واستعمال ايليه مسخر وكاركننده حوايج ومصالحلرنده ومعاشلرنده تا امور عالم منتظم اوله (ورحمة ربك خير
مما يجمعون) سنك ربكك رحمتى يا محمد خيرلودركه كافرلرك جمع ايلديكى حطام دنيادن (بيت) سرزهوا تافتن از سروريست
ترك هوا قوت پيغمبريست (بيت) تخمهايى كه شهوتى نبود * بران جز قيامتى نبود) الحاصل هوادن باش چويرمك
سروردلكدر هوايى ترك ايلمك پيغمبرلك قوتيدر يا خود پيغمبره منسوب اولان قوتدر ولهذا قال صلى الله عليه وسلم

اياكم والهوى فان الهوى يعمى ويصم) وامام ابوصيرى قصيدهٔ برده ده دير (بيت) فاصرف هواها وحاذران توليه *
ان الهوى ما تولى يصم او يصم * وحكيم سنائى حضرتلرى اسرارنامه سنده بو سرح شريفده مسطور اولان بيتى
بيوررلر شول بر تخملركه شهوته منسوب اولميه اول تخملرك برو محصولى قيامته منسوب اولمقدن غيرى دكل يعنى
شول اعمال تخملريكه شهوانى اولميه بلكه روحانى وربانى اوله آنك ريع ومحصولى قيامته منسوب اولور وآنده ظهوره
كلور (مثنوى) كر بدش سستى نرئ خران * بود اورا مردئ پيغمبران * ترك خشم وشهوت وحرص آورى *
هست مردى ورك پيغمبرى * اكرچه اول مصر پادشاهنه خرلر نرلكنك سستلكى اولدى ليكن اكا پيغمبرلك
مردلكى اولدى زيرا خشم وغضب وشهوت وحرص آورلكى ترك ايتمك مردلك وپيغمبرلك طمريدر يعنى مصر شاهنك
اكرچه شهوت نفسانيه سى سست اولدى وخرلرك ارلكى كبى اولان رجوليت جسمانيه سنه ضعف كلدى
اما روحانيت حسبيله اكا پيغمبرلرك مردلكى ونبيلرك قوت وقدرتى اولدى زيرا خشمى ترك ايلمك وشهوت نفسانيه يى
ازاله قيلمق وحرص وشره كتورمكى دفع ايلمك محقق عروق انبيادن برعرق مردى واوليادن برعظيم مردلكدر (مثنوى
نرئ خر كو مباش اندر ركش) حق همى خواند الغ بكلر بكش) مرده باشم بمن حق بنكرد * به ازان زنده كه باشد دوررد
مغز مردى اين شناس وپوست آن) ان برد دوزخ برد اين درجنان) ديمك اكا كه انك عرق وطبيعتنده خرلرك نرلكى اولمسون
زيرا حق تعالى حضرتلرى آنى الغ بكلر بكى اوقورا كربن مرده اولورسمكه حق تعالى بكا نظر ايده اول حى وزنده دن يكدركه
دركاه الهيدن دور ومردود اوله ومردلك لب ومغزى بونى اكله وآنى پوست وقشرا كله اول كشى يى دوزخه ايلتور
بو جنانه ايلتور الغ تركمان دلنده اولو سلطانه ديرلر بكلربكى تركيدر يعنى شهوت جسمانيه كه خرلرك نرلكندن
برنوعدر ديسن اول پادشاهك طمرنده خرلر نرلكى اولمسون وشهوت نفسانيه ايله اول پادشاه اتصاف قيلمسون آنك
انسانيتنه قوت جسمانيه سى اولمقدن نه ضرر كلوركه حق سبحانه وتعالى آنك كبى خشم وشهوتى ترك ايلين پادشاهلره
بكلر بكيلرك اولو سلطانى اوقورا كربن فى المثل شهوت نفسانيه وقوت جسمانيه دن مرده اولسم وبو صفتلرى حق سبحانه
وتعالينك بكا نظر ايلسندن اوترى ونفسمدن اوترى خشم وشهوتى ازاله قيلسم اول خشم وشهوتله زنده اولان كمسه دن
يكترا اولوركه اول كمسه خشم وشهوت سببيله دركاه الهيدن دور ومردود اوله ارلكك لبى ومرادنه لكك مغزنى سن اصل
خشمى وشهوتى وحرص وآزى ترك ايلمكى بيل واول قوت جسمانيه ايله قوى وشهوت نفسانيه ايله غوى اولمق مردلكك
قشريدر اول مردلكك قشرى اولان قوت جسمانيه وشهوت نفسانيه انسانى جهنمه ايلتور اما بو مردانه لكك لبى
اولان ترك خشم وشهوت ايلمك جنت اعلايه وقرب حضرت خدايه ايلتور (مثنوى) حفت الجنة مكاره رارسيد *
حفت النار از هوا آمد بديد * حفت الجنة مكارهه ايرشدى حفت النار هوادن ظاهر كلدى بو بيت بو حديث شريفه
اشارت اولنور قال صلى الله عليه وسلم حفت الجنة بالمكاره وحفت النار بالشهوات) يعنى جنتك اطرافى محفوفه اولدى
نته كم بو حديث شريف بو معنايه دلالت قيلديكه پيغمبر عليه السلام حضرتلرى جنتك اطرافى مكارهٔ شدائدله احاطه
قيلندى وجهنمك اطرافى شهواتله احاطه قيلندى بيوردى (م ى) اى اياز شير نرد بوكش * مردئ خركم فزون مردئ هش
آنچه چندين صدر را دراكش نكرد * لعب كودك بود پيشت اينت مرد * اى بديده لذت امر مرا * جان سپرده بهر امرم
دروفا) داستان ذوق امر وچاشنيش) بشنو اكنون دربيان معنويش) اى ديو وشيطانى قتل وهلاك ايديجى شير نر كبى اياز
خر مردلكى كم وهش مردلكى افزون اولان اياز اول نسنه يى كه نيجه صاحب صدر آنى فهم وادراك ايلمدى اول سنك
قتكده لعب كودك اولدى اينته مردلك اى بنم امرمك لذتنى كورمش وبنم امرمدن اوترى وفا ايلمكده جانى اصمرلمش
اول ايازك امردن ذوقنك وچاشنيسنك داستانى شمدى آنى بيان معنويده استماع ايله بو ابيات شريفه اكرچه سلطان
محمود دلسانندن ايازه خطابا ديلمشدر وليكن مقصود مرتبهٔ محبوبيته واصل اولان اولياسنه الله تبارك وتعالى بوكونه
معامله ايلرمثلا سلطان محمود ايازه خطاب ايدوب ديدى اى ديو اولديريجى شير نر كبى اولان اياز شكلرمردلكى ناقص
وعارفلر ارلكى زياده اولان اياز اول معنايى بو قدر صاحب صدر اولنلر ادراك ايلمدى آنلرك ادراك ايلمديكى معنى سنك
قتكده اوغلان اويونجغى اولدى اشته مردلك ودلاورلك بودراى بنم امرمى طوتمقده لذت كورمش ايازو بنم امرمى بريته
كتورمكدن اوترى وفا ايلمكده جانلر ويرمش اياز جفاكه مردانه لك همان بويله اولور ومرد ودلبر اولنلر كندى مولاسنك
امرنى آنك كبى قبول قيلور هزار هزار سيم وزر ولطيف وذى قيمت برجوهر اولسه حق تعالينك برامرنى آنلردن
اوترى صيمز اما امر حق اول جوهرى صيمق اوزره واقع اولسه دخى اصلا ميل قيلمز اول ايازك امرى طوتمقدن ذوقنك
داستانى وكندى شاهنك بيورديغنه امتثال ايتمكدن چاشنى پذير اولمسنك حكايه سنى الان بيان معنويده
آنى اشت وسندخى كندى مولاك امرنى طوتمقده آنك كبى برايش ايت (دادن شاه كوهر را ميان ديوان

ومجمع بدست وزیرکه این چند ارزد ومبالغه کردن وزیر در قیمت آن کوهر وفرمودن شاه اورا که اکنون این را بشکن
وکفتن وزیر که این را چون شکنم که نیك خواه خزینه ات منم) بو سرخ شریف شاهك کوهر و پرسیدر وزیرك الله
دیوان ومجمع اوزناسنده ویرمسیدرکه بو کوهر نه قدر بها دکر ووزیرك اول کوهرك قیمت وبهاسنده مبالغه ایلمسیدر
وشاهك اکا امر ایتمسیدرکه بو کوهری قیر ووزیرك دیمسیدرکه بو کوهری نیچون صرم که سنك خزینه کك
بن نیك خواهیم بن سنك خزینه که بد خواه دکلم که بو یله بر ذی قیمت کوهری شکست ایلیم وسنك
خزینه که ضرر ویرم (مثنوی) شاه روزی جانب دیوان شتافت * جمله ارکان ادران دیوان بیافت) شاه محمود
غزنوی برکون دیوان جانبنه شتاب وسرعت ایلدی جمله ارکان دولتی اول دیوانده بولدی (مثنوی) کوهری بیرون
کشید او مستنیر) پس نهادش زود در کف وزیر) اول مستنیر بر کوهری طشره چکدی یعنی شاه محمود بر نورانی کوهری
کندی جیبندن ویا کیسه سندن اخراج ایلدی پس فوری آنی وزیرك کف ودستنه قودی (مثنوی) کفت چونست
وچه ارزد این کهر * کفت به ارزد ز صد خروار زر) شاه وزیره ایتدی بو کوهر نیجه درونه دکر وزیر جواب ویردی ودیدی
یوز یوك آلتوندن یك دکر خروار خر بار معناسنه در لیکن بونده مطلقا یوك معناسنه اولور یعنی اول وزیر دیدی بو جوهر
یوز یوك آلتوندن زیاده دکر (مثنوی) کفت بشکن کفت چونش بشکنم * نیك خواه مخزن مالت منم) شاه ایتدی
بو کوهری صی وزیر ایتدی نیچون صیم بن سنك مخزن ومالکك نیك خواهیم (مثنوی) چون روا دارم که مثل این کهر
که نیاید در بها کردد هدر) نیچون معقول وروا طوترمکه بو مثللی کوهر که بها وقیمته کلمز هدر وضایع اوله یعنی بونك کبی
بهایه کلمز ذی قیمت بر لطیف کوهری شکست ایلمکی نیچون روا طوترمکه آنی صیم وبی معنی بیره هدر اولوب ضایع اوله
مثنوی) کفت شاباش وبدادش خلعتی * کوهر از وی بستد آن شاه فتی) شاه اکا تحسین دیدی واکا بر او خلعت ویردی
اول فتی وجوانمرد اولان پادشاه جوهری اول وزیرك الندن الدی (مثنوی) کرد ایثار وزیر آن شاه جود *
هر لباس وحله کو پوشیده بود) اول جود صاحبی پادشاه وزیره ایثار وسخا ایلدی هر لباس وحله یی که اول شاه
کیمش ایدی یعنی پادشاه کندینك کیدیکی لباسی اکا احسان ایلدی (مثنوی) ساعتیشان کرد مشغول سخن *
از قضیه تازه وراز کهن) شاه بر ساعت اهل دیوانی سوزه مشغول ایلدی تازه قضیه دن واسکی رازدن یعنی پادشاه بونلری
اشغال ایچون اسکی رازدن یکی قضیه دن سوز سویلدی وبونلری مشغول ایلدی (م ی) بعد از ان دادش بدست حاجبی
که چه ارزد این بدست طالبی) آندنصکره اول کوهری بر حاجبك النه ویردی ودیدی که بو کوهر بر طالبك اوکنده نه دکر
(مثنوی) کفت ارزد این بنیمه مملکت * کش نکه دارد خدا از مهلکت) اول حاجب شاهه جواب ویروب ایتدی بو جوهر
بر مملکتك نصفنه دکر که اول کوهری خدای تعالی مهلکادن صاقلیجی اولسون مهلکت بونده هلاك معناسنه در
(م ی) کفت بشکن کفت ای خورشید تیغ * بس دریغست این شکستن را دریغ) شاه اول حاجبه ایتدی بو کوهری صی
حاجب دخی ایتدی ای خورشید تیغ یعنی ای تیغ خورشید کبی عالم طوتیجی وظلمات کفر وفسادی ازاله ایدیجی پادشاه
بو کوهری صیمق زیاده حیف ودریغدر (مثنوی) قیمتش بکذار بین تاب لمع * که شدست این نور روز او را تبع) آنك قیمتنی
قو وبو تاب ورونق ولمعی کور که بو روزونم بارك نور وضیاسی اکا طفیل وتابع اولمشدر (مثنوی) دست کی جنبد
مرا در کسر او * که خزینه شاه را باشم عدو) اول کوهرك کسرنده بنم دستم نیچون حرکت ایلر شاهك خزینه سنه نیچون
عدو اولورم (مثنوی) شاه خلعت داد وادرارش فزود * پس دهان در مدح عقل او کشود) شاه حاجبدن چونکم
بو جوابی اشتدی اکا خلعت ویردی وادرار ووظیفه سنی زیاده قیلدی پس شاه اول حاجبك عقل وادراکنی
بحسب الظاهر مدح ایلمکه دهان آچدی یعنی اکا اهل دیوان ما بینده افرین سنك عقل وادراککه دیو مدح قیلدی
مثنوی) بعد یك ساعت بدست میرداد * در را آن امتحان کن باز داد) بر ساعتدنصکره امیرك النه ویردی بو دخی جائزدر
آندنصکره میردادك النه دروکوهری اول امتحان ایدیجی شاه کبیر وویردی میرداد عدالت میری دیمك اولور (مثنوی)
او همین کفت وهمه میران همین * هر یکی را خلعتی داد او ثمین) اول امیرداد بونی دیدی وسائر امیرلر دخی هر بری
اکا تقلید ایدوب بو یله دیدیلر یعنی بر امیره دخی اول جوهری علی حدة عرض ایلدکده وبونی کسر ایلیك دیو سویلدکده
هر بری امیر کبی بلکه وزیر کبی بز بونی نیچون صیرز سنك خزینه که بد خواه دکلز دیو جواب ویردیلر پس اول پادشاه
بونلرك هر برینه اغر بهالو خلعتلر ویردی (مثنوی) جامکیهاشان همی افزود شاه * آن خسان را برد از ره بچاه) وآندن
ماعدا آنلرك نفقه لرنی اول پادشاه زیاده ایلدی اول دنی وخسیسلری یولدن چاهه ایلتدی جامکی طوزلق دیمکدر یعنی
پادشاه بونلرك طوزلقلرنی زیاده قیلدی بونلره ظاهر الانعام واحسان ایلدی بونلرك خبرلری یوق اول خسیسلری بو یولدن
چاه غروره دوشردی (مثنوی) این چنین کفتند پنجه شصت امیر * جمله یك یك هم بتقلید وزیر) حاصل کلام اللی التمش

امیر بو یله دیدیلر جمیعا بر برهم وزیره تقلید ایله یعنی اول صدر نشین اولان وزیر ابتدا نه کونه جواب ویردیسه بونلر دخی
اکا تقلیدا تمثیل ایله همان اول جوابی ویردیلر حقیقت نه ایدیکنی بیله میوب مقام تقلیدده قالدیلر (مثنوی) کرچه
تقلیدست استون جهان * هست رسوا هر مقلد ز امتحان) اکرچه جهان استونی تقلیددر اما هر مقلد امتحاندن
رسوادر تقلید بر آخر کسه نك قولنی وفعلنی کندینه قلاده ولازم قیلوب لیکن اول قولك واول فعلك حقیقتنی
بیلمامکه دیرلر نته کم تقلیدك تحقیقی وتفصیلی جلد اولده حقیروبی خصم دیدن نافهٔ صالح را سر خنك آخرنده
مرور ایلمشدر آنده طلب اولنه وبونده بو بیتك معناسی بودر اکرچه بعض کسه مرتبه یوتندن وسن وسال جهتندن
کندیسندن ارفع اولان کسه نك قولنی وفعلنی قبول قیلمق واکا تابع اولمق جهانك عمادی منزله سنده در که انتظام عالم
انکله اولمشدر که لازم کاسه بر طائفه یه دیسك که سن بو فعلی نیچون ایلرسن وبو کونه سوزی ندن اوتری سویلرسن
انلر دیرلر بو کونه سوزی بزم ابا واجدادمز ویا خود پیشوا اولان استادمز سویلرمش وبزم ایشلدیکمز فعلی آنلر
هم اشلمشدر پس بز آنلره تابعز دیرلر لیکن هر مقلد امتحان اولندقده البته رسوای اولور وایشلدیکی عملك حقیقتنی
وسو یلدیکی سوزك سر ومغزنی بیلمدیکی ظهوره کلور نته کم اول وزیره تقلید ایلین هر بر امیرك فضاحتی عاقبت ظاهر
اولدی وتقلیدك قباحتی ظهوره کلدی (رسیدن کوهر از دست بدست وآخر دور با یاز رسیدن وکیاست ایاز و مقلد
ناشدن ایشانرا ومغرور ناشدن او بکال ومال دادن شاه وخلعتها وجامکیها افزودن ومدح عقل مخطئان کردن بمکر
وامتحان که کی روا باشد مقلد را مسلمان داشتن مسلمان باشد اما نادر باشد که مقلد ازین امتحانها بسلامت بیرون اید که
ثبات بینایان ندارد الا من عصمه الله * بو سرخ شریف کوهرك الدن اله ایرشمسنك آخر دورده ایازه ایرشمسنك
بیانیدر وایازك کیاست وزیر کلکیدر وایازك آنلره مقلد اولمسی وتقلید قیلمسیدر ودخی پادشاهك مکر وامتحان ایله
مخطیلرك خلعتلرنی زیاده ایلدیکنه ودخی شاهك اول مخطیلرك مال ومتاع وبر مکلکنه ایازك مغرور اولمسی
والدانمسیدرکه مقلدی مسلمان طوتمق نیچون روا اولورا کرچه مقلد مسلمان اولور اما نادر اولور که مقلد بو امتحانلردن
سلامت ایله طشره که یعنی بو یله امتحان محللرنده سلامت بولمق واجتناب قیلمق مقلد اولان کسه لره آز واقع اولور
انکیچون اکثر متکلمین مقلدك ایمانی صحیح طوتمشلر وبعضلر دخی صحیح طوتمشلردر وایمان مقلد دخی صحیح اولمز
دیو اثبات ایتمشلردر زیرا بو مقلدلردن بریسی بینالرك ثباتنی طوتمز الا شول کسه دکلکه الله آنی عاصم اوله یعنی مکر شول
کسه بینا اولان محققلرك ثباتنی طوترکه الله تبارك وتعالی آنی خطا وخللدن وسهو وزللدن مصون ومحفوظ قیله
(زیرا حق بکیست وان را ضد بسیار غلط افکن ومشابه حق مقلد چون ان ضد را نشناسد از ان رو حق را نشناخته
باشد اما حق با آن ناشناخت او چو او را بعنایت نکاه دارد آن ناشناخت او زیان ندارد) زیرا که حق بردر واکا چوق
غلط افکن ومشابه حق ضد واردر یعنی فی المثل حق بردر واول حقك غلط براغیجی حقه مشابه باطل نیجه ضدی واردر
مقلد چونکم اول ضد حق اولان باطلی اکلیه اول جهتدن حقی اکلممش اولور اما حق اول مقلدك اوناشناختلغی
ایله بلکه چونکم اول مقلدی عنایت ایله نکاه وحفظ طوته اول مقلدك ناشناختلغی اکا زیان طوتمز وضرار ایتمز (مثنوی)
ای ایاز اکنون نکو بی کین کهر * چند می ارزد بدین تاب وهنر * کفت افزون زانچه تانم کفت من * کفت اکنون
زود خردش در شکن * سنکها در استین بودش شتاب * خرد کردش پیش او بدان صواب) ای ایاز شمدی سن دیمزمیسنکه
بو کهر نه قدر دکر بو تاب وهنر ایله ایاز شاهه جواب ویروب ایتدی بو کوهرك بهاسی اول نسنه دن زیاده درکه بن آنی دیمکه
قادر اولم پس شاه ایازه ایتدی تیز اول کوهری خرد ایله صی اول حالده ایازك یکنده طاشلر وار ایدی شتاب وسرعت ایله
اول کوهری خرد ایلدی زیرا آنك قتنده صواب اول ایدی یعنی اول کوهری پادشاه آخر الامر ایازك النه ویردی
واکا بر سبیل استفهام تقریری دیدی ای ایاز شمدی سن سویله مزمیسن که بو کوهر نه دکر بو تاب وهنر ایله سویله کوره لم
ایاز دخی ای شاه بن آنك قیمتنی سویلمکه قادر دکلم بنم سویلدیکم بهالردن زیاده در دیدکده شاه اکا امر ایدوب دیدی
ای ایاز الان اول کوهری خرد ایلیوب صی ایازك النده حکمت ربانی سنکلر وار ایدی سرعت ایله اول کوهر یکتایی درحال
شکست ایلدی آنك قتنده صواب کوهری صیمق وشاهك امرنی یرینه کتورمك ایدی بونده کوهردن مراد
جوهر جسمانی وصفت حیوانی اولور ایاز مشابه سنده مقرب الهی اولان حق تعالینك خاص قوللرینه اول حیوانی
اولان صفتلری وجسمانی اولان خاصیتلری کسر ایلمکه جناب حق امر قیلمشدر آنلر اول کوهر جسمانینك رونق
وتابنه بقمیوب امر حقه امتثال ایدوب آنی ریاضت وطاعت طاشلر یله کسر ایدرلر وامر حقی یرینه کتورورلر
اما اهل صورت واصحاب تقلید اول کوهر جسمانینه نك لطافتنه باقوب آنی سنك طاعت ایله صیمغی اختیار ایتمزلر وامر حقی
یرینه کتورمزلر بلکه من حیث المرتبة والصورة کندیلردن ارفع اولان بر صدر نشین کسه نك جوهر جسمانی به صیانت

قیلدیغنی واکا عظیم رغبت ایلدیکنی کوروب اکا تقلید ایدرلر وامر حقی برینه کتورمیوب آنك کتدیکی بوله کیدرلر
مثنوی) زاتفاق طالع بادولتش * دست داد آن لحظه نادر حکمتش * یا بخواب این دیده بود آن پرصفا * کرده بود اندر
بغل دو سنك را) آنك بادولت اولان اتفاقندن او لحظه بر نادر حکمت اکا ال ویردی یا بودر که اول پرصفا
بر جوهری صیغی دوشنده کورمشدی واهذا قولتوغنده ایکی طاش حاضر ایلمشدر یعنی اول اهل سعادت اولان
ایازك دولتلو اولان طالعنك کندی ایله اتفاقندن اول حینده بر عجیب حکمت اکا ال ویردی ومیسر اولدی واول
حکمت بو ایدیکه پادشاه اول کوهری شکست ایله دیو امر ایلدکده آنك قولتوغنده ایکی طاش حاضر بولندی
اول کوهری صیق ایچون بر آلتی جست وجویه محتاج اولمدی بلکه هر وجهله اول کوهری کسر ایلمکه مستعد بولنوب
بلا تأخیر امر شاهی برینه کتوردی اکر سؤال اولنورسه که اول ایاز اول کوهری کسر ایده جکنی وپادشاهك
اکا شو کوهری شکست ایله دیو امر قیله جغنی ندن بیلدی تا کم اول کندیسنده بویله ایکی سنك پاره‌یی صاقلدی بونده
ایکی وجه واردر یا بودر که اول درونی غل وغشدن پرصفا اولان ایاز بو کوهری صیغی وشاهك اکا کوهری صیمه‌دن اوتری
امر ایلمسنی واقعه‌ده کورمش اوله وکندی رؤیاسنه اعتماد ایدوب اول طاشلری کندی جیبنده بهر حال بونك
بر حکمتی واردر دیو حفظ قیلمش اوله ویا خود بیدارلق حالنده حق سبحانه وتعالی اکا نتیجهٔ کاری کشف ایلمش اوله مثلا
(مثنوی) همچو یوسف کز درون قعر چاه * کشف شد پایان کارش از اله) یوسف علیه السلام کبی که چاهك درونندن
حضرت خدادن اکا ایشنك نهایت وپایانی کشف اولدی بو بیت شریف قرینهٔ کلامندن مستفاد اولان
الهام حقه کوره مثل اولمشدر بیت اوله کوره مثل دکلدر زیرا تقدیر کلام بویله دیمکدر که اول ایازك حالی ایکیدن
خالی دکلدر یا بودر که اول پرصفا بو جوهری صیغی واقعه‌ده کورمش آندن اوتری قولتوغنده ایکی طاشی حاضر
قیلمش اوله ویا خود بیدارلك حالنده نهایت کارا کا بالهام الله کشف اولمش اوله نته کم یوسف علیه السلام حضرتلرینه
چاهك درونده حضرت الهدن آنك کارنك پایانی اکا کشف اولدی وحق تعالی آنك شاه مصر اولمسنی وقرنداشلرینك
عاقبة الامر واروب تواضع وانقیاد قیلمسنی درون چاهده ایکن وحی ایلدی کما قال الله تعالی فی سورة یوسف واوحینا
الیه لتنبئنهم بامرهم هذا وهم لا یشعرون (مثنوی) هر کرا فتح وظفر پیغام داد * پیش اویك شد مراد وبی مراد
هر کرا باشد وصل یار * او چه ترسد از شکست وکارزار) هر کیمه که فتح وظفر پیغام وخبر ویردی آنك قتنده
مراد وبی مراد اولمق بر اولدی هر کیمه که یارك وصلی پابند اوله اول کمسه شکستدن وکارزاردن نه قورقر یعنی
هر شول کمسه‌یه که حق تعالینك ظفرندن اولان فتح وظفر پیغام ویره وانکیچون نصرت الهی اولدیغی عیانه کله آنك
اوکنده بی مراد اولمق برابر ویکسان اولور هر شول کمسه‌یه که یارك وصالی سند ومعتمد اوله اول کمسه منکسر اولمقدن
ونفس وهوا ایله جنك ومجاهده قیلمقدن نیچون قورقر بو کونه کمسه انکساردن وکارزاردن اصلا خوف ایلمز (مثنوی
چون یقین کشتش که خواهد کرد مات * فوت اسب وپیل باشد ترهات * کر برد اسپش هر آنکه اسب جوست *
اسب رو کو پی که پیش آهنك اوست * مثلا بر شطرنجبازه یقین اوله که چونکم خصمی مات ایلر اسب وپیل
فوتی اکا لغو وترهات اولورا کر آنك اسبنی ایلته هر اول کمسه که اسب طلب ایدیجیدر اسبه کتسون دی
اول کمسه پیش آهنك دکلیدر پیش آهنك مقدم وپیشوا معناسنه‌درکه ایلرو قصد ایلین کمسه‌یه پیش آهنك
دیرلر یعنی چونکم بر شطرنجباز اولان کمسه‌یه یقین حاصل اوله که کندی خصمی عاقبة الامر مات
ایلر آنك قتنده فیلك وآتك فوت اولمسی ترهات اولور وآلاتك ضایع وزائل اولمسندن غم یمز زیرا اسب وآت واسباب
وآلات خصمی مات ایلمکدن اوتریدر چونکم خصمك مات اولمسی بونلرسز هم میسر اولدیغی بیله بونلرك فوت
وضایع اولمسندن اکانه غم کلورا کر فرضی شول کمسه که آنك اسب وآلاتنی کیدرملك واخذ ایتمك ایستیه وآنك
آتنی الندن الماسیه وآلاته کتسون دی بانك بو قدر اول کمسه بعون الله سابق وپیشوا کلیدر چونکم ازلده اکا عنایت
وحسنی (ان الذین سبقت لهم منا الحسنی) آیت کریمه‌سنك موجبنجه سبقت ایلمش اوله اکا آلات واسبابك ضایع
اولمسی ضرر ویرمز (مثنوی) مرد را با اسب کی خویشی بود * عشق اسپش از پی پیشی بود * بهر صورتها مکش
چندین زحیر * بی صداع صورتی معنی بکیر * مردك اسبیله نه قرابتی اولور اول مردك اسبه عشقی تقدم وسبقت
ایلمکدن اوتری اولور صورتلردن اوتری بو قدر ایچ اغریسی چکمه صورته منسوب اولان صداعسز معنی طوت
بساط شطرنجك اسبنی ذکر ایتمك مناسبتیله بساط کوشده اولان اسبلرك دخی عند العارفین اکا ماننداولسنه بلکه
جمله صورت اهل معنی قتنده آلات شطرنجیه کبی کلمسنه اشارت بیوردیلر ودیرلر که عقلده ومعرفتده مرد اولان
کمسه‌نك اسب واسترله نه قرابتی اولور ونه جمله آنلره تعلق وتعشق قیلورا کر برعاقل مردك اسبه عشقی اولورسه

اکا سوار اولوب منزل المقدن اوتری وغیریلر اوزره سبقت وتقدم قیلمقدن اوتری اولور چونکم بر عارف تمام منزلی اله
وهر وجهله سالکلر اوزره سبقت وتقدم قیله ومراد ومقصودنی بوله آنك نه اسب صوری‌یه تعلق وتعشقی قالور ونه کندی
بدنی اسبنه علاقه‌سی وعشقی قالور پس ای اسیر صورت اولان عابد وزاهد صورتلردن اوتری بو قدر ایچ اغریسی
ودرون المی چکمه بلکه کندیکی صورته متعلق اولان دردسر وصداعسز طوت تا کم صورت قیدندن قورتله‌سن وجمله مراد
ومقصودکی بوله‌سن (م ی) هست زاهد را غم پایان کار * تا چه باشد حال او روز شمار * عارفان ز آغاز کشته هوشمند
از غم واحوال آخر فارغند) زاهد ایچون پایان عملك کاری واردر عجب حساب وشمار کونی آنك حالی نه اولور اما عارفلر
آغازدن هوشمند اولمشلردر لاجرم آخر وعاقبتك غم واحوالندن ایمن وفارغلردر یعنی عارف اولنلر ایله زاهد اولنلرك
ما بیننده فرق بودر که زاهد بی معرفت کندی کارینك نهایتنك غمن یروب حالم یوم آخرتده نه اوله دیو غمناك اولور
اما حق تعالینك عارف قوللری اول ازلدن خبردار اولمشلردر وسر قضایه شهود بولمشلردر چونکم بیلدیلر که
یوم آخرتده وروز خاتمه‌ده ظهوره کله جك ازلده مقدر اولان کاردر واهذا بونلر آخرتك غمندن واحوالندن فارغلردر
(مثنوی) بود عارف را همین خوف ورجا * سابقه دانیش خورد آن هر دو را * دید کو سابق زراعت کرد ماش *
او همی داند چه خواهد بود چاش * عارفست وباز رست از خوف وبیم * های وهو را کرد تیغ حق دو نیم) اکرچه عارفه
دخی هم بو خوف ورجا وار ایدی لیکن آنك سابقه دانلغی آنك هر ایکیسنی یدی زیرا عارف کوردیکه او سابق ومقدم ماش
زراعت ایلدی پس اول عارف بیلور که عاقبت چاش نه حاصل اولسه کرکدر عارفدر وخوف وبیمدن کیرو قورتلدی
های وهویی تیغ حق ایکی پاره ایلدی نتم یعنی عارفك دخی قبل الوصول الی مرتبة المعرفة والیقین زاهد کبی خوف
ورجاسی وار ایدی وآنی بو کونه غملردن آزاد ایلدی زیرا عارف حالا بو دنیاده ایکن مشاهده قیلدیکه اول فی المثل
مرجمك اکدی او بیلور که آنك چیچی ومحصولی نه اولسه کرکدی یعنی عادة الله بونك اوزرینه جاری اولمشدر که اکر
بر مزرعه‌یه مرجمك اکسك مرجمك بیتر وبغدای اکسك بغدای بیتر وقس علی هذا سائر الحبوبات پس عارف بیلدیکه
بو دنیا آخرتك مزرعه‌سیدر بر کمسه بونده هر نه کونه تخم اکرسه البته یوم آخرتده آنك محصولنی کتورر پس عارف بتوفیق
الله زشت وقبیح تخملر اکمکدن حذر ایلیوب جمیل ومليح تخملر اکمشدر اول بیلور که بو کونه لطیف تخملرك آخرتده
محصولی نه اوله جقدر پس پایان عمل وکارك خوف وغمندن آزاد اولوب همان کندی نفسنی اصلاح ایلمکه سعی ایلر
زیرا عارف سرازلدر بو اجلدن خوف وبیمدن قورتلمشدر خوف ورجادن حاصل اولان های وهویی وبعض اخباردن
ظهوره کلان خوف وبیمی حق تعالینك معرفتی تیغی ایکی شق ایلیوب اصلا بو کونه حالتلرك وجودنی قومشدر وعارفك
قلبنی بو کونه دغدغه‌لردن آزاد قیلمشدر (مثنوی) بود او را بیم وامید از خدا) خوف فانی شد عیان کشت آن رجا
اول عارف ایچون خدای تعالیدن خوف ورجا وار ایدی معرفت الهیه قوتیله خوف فانی اولدی واول رجا عیان اولدی
یعنی عارفك دخی قبل الوصول الی مرتبة الکمال خدای تعالیدن خوف ورجاسی وار ایدی اما کماله ایردکدن ورجا
مرتبه‌سنه بالغ اولدقدنصکره آنك قلبندن خوف وحزن فانی اولوب رجانك حقیقتی ظهوره وعیانه کلوب وکندیسنك
محل امنه واصل اولدیغی مشاهده قیلدی پس عنایت حقله خوف وحزن مرتبه‌سندن قورتلوب شاد اولدی (م ی)
چون شکست آن کوهر خاص آن زمان * زان امیران خاست صد بانك وفغان * کین چه بی باکیست والله کافرست *
هر که این پر نور کوهر را شکست) وان جماعت جمله از جهل وعما) در شکسته در امر شاه را) قیمتی کوهر نتیجهٔ مهر وود)
بر چنان خاطر چرا پوشیده شد) چونکه ایاز اول زمان اول کوهر خاصی صدی پس اول امیرلردن نیجه بانك وفغان
قالقدی بویله دیو که بو نه بی باکلکدر والله حقیچون کافر نعمتدر هر شول کمسه که بو پر نور اولان کوهری صدی واول
جماعت یعنی اول کوهری شکست ایلین امیرلر جمله جهل وعمادن شاهك امری درنی صمشدر نتیجهٔ مهر وود اولان قیمتلو
کوهر انجلین خاطر اوزره نیچون پوشیده اولدی قیمتیده یا مصدر نه اولمق ونسبی دخی اولمق جائزدر یعنی ایاز چونکم اول
خاص اولان کوهر کیمیایی اول زمانده صدی او کوهری صیجین امیرلردن اول حینده نیجه یوز صدا وفغان ظهوره کلدی
بویله دیو که های بو نه بی باکلك ونه کونه بی ادراکلکدر هر کمسه که بونك کبی بر کوهر نورانی وتابناکی کسر ایلیه الله
حقیچون اول کمسه شاهك نعمتنه کافردر وآنك دولتنه خائن وخامردر واول جماعت مقلده جمله‌سی جهالتلرندن وبی
بصیرت اولدقلرندن اکرچه اول جوهری کسر ایلدیلر ایکن شاهك درامرنی صدیلر که شاهك در امرنی کسر ایلمك اول
ظاهرده اولان جوهری کسر ایلمکدن نیجه وجوهله اضر واقبحدر اما بونلر بو معنایی بیله مدیلر وبو سره اکاه اوله مدیلر
بو معنایی مقرب شاه اولان ایاز بیلدی زیرا شول مهر ومحبتك نتیجه‌سی اولان قیمتلو کوهر که اندن مراد هر وجهله امر
شاهه اطاعت وانقیاد ایلمکدر آنك کبی بر خاطر لطیفه نیچون مخفی وپوشیده اولدی یعنی مخفی وپوشیده اولمیوب اصل قیمتی کوهر

نه ایدوكنی بیلدی وامر شاهی صمیوب اول كوهری صدی ولیكن اهل تقلیدك خاطرنه بومعنی پوشیده اولوب هر برسی
جهالتلرندن اكا طعن وتشنیع قیلدی (تشنیع كردن امرا بر ایاز كه چرا شكستی چنین كوهر را وجواب دادن ایاز ایشانرا
(مثنوی) كفت ایاز ای مهتران نامور * امر شه بهتر بقیمت یا كهر) ایاز آنلره دیدی ای نامور اولان مهترلر قیمت وبهاده
امر شاهمی یكدر یاخود كهرمی یعنی چونكم ایاز اول امرك كندی حقنده اولان طعن وتشنیعلرینی كوش ایتدی
آنلره جواب ویروب ایتدی ای نامور ونامدار اولان امیرلر بیلكز وآكاه اولكز قیمتده پادشاهك امرمی یكدر ویاخود
كوهرمی یكدر (مثنوی) امر سلطان به بود پیش شما * یا كه این نیكو كهر بهر خدا) سزك قتكزده امر سلطانمی
یكدر یا كه بوخوب كوهرمی یكدر الله ایچون بیان ایلیكز وبوسؤالك جوابنی سویلیكز (مثنوی) ای نظرتان
بر كهر برشاه نی * قبله تان غولست وجادهٔ راه نی) ای كوته نظرلر سزك نظریكز كوهره در شاهه دكلدر سزك قبله كز
غول بیابان در شاهراه دكلدر جاده اولوبوله دیرلر یعنی ایاز بونلره طعن وتشنیع ایدوب دیدی ای كورلر وقلبلری بی نورلر
انجق سزك نظرلریكز كوهره وزر وسیمه در پادشاهه وپادشاهك امرنه دكلدر سزك قبله كز ومقصدلریكز نفس
وشیطان وغوله اویمق وشاهراهدن كمراه اولمقدر شاهك امرنی طوتمق وآنك رضاسنی اله كتورمك دكلدر (مثنوی)
من زشه برمی نكردانم نظر (من چو مشرك روی نارم برحجر * بی كهر جانی كه رنكین سنك را * بركزیند پس نهد شاه مرا *
اما بن شاهدن نظرمی دوندرمزم بن مشرك كبی حجر اوزره یوز كتورمزم كوهرسز شول برجانكه رنكین اولان طاشی
امر شاه اوزره كزیده قیله وبنم شاهمی آردنه قویه یعنی مقرب شاهی اولان ایاز بونلره دیدی واول اهل تقلیده بوكونه
تشنیع وتوبیخ ایلدی ای جاهللر بن شاهدن نظرمی دوندرمزم مشركلر كبی ملون احجاری معبود اتخاذ ایلیوب آنلره
توجه قیلدقلری كبی بن حجره یوز كتورمزم وحجر ومدر مقوله سی اولان سیم وزره ودر وجوهره پرستش ایدوب شاهك
امرنی وانقیادنی ترك ایلمزم شول برجانك كوهر ایمانی ودر عرفانی یوقدر كه ملون اولمش طاشلری بوعظیم ذی قیمت
در وجوهر وسیم وزر دیوب پادشاهك امرنك ومحبتنك اوزرینه اختیار ایلیه وپادشاهك امرنی وطاعتنی آردنه قویه
اول جانده جوهر اولمدیغی ادنی عرفانی اولان كسه لرك معلومیدر (مثنوی) پشت سوی لعبت كلرنك كن *
عقل دررنك آورنده دنك كن * اندر آدر جو سبو برسنك زن * آتش اندر بو واندر رنك زن * كرنهٔ درراه دین از رهزنان)
رنك وبو مپرست مانند زنان) یعنی كلرنك اولان لعبت طرفنه ایله عقلكی رنك كتوریجیده دنك وحیران ایله
جوی ودریانك ایچنه كل سبویی طاشه اوربویه ورنكه آتش اور یعنی دنیانك زیب وزینتنی ترك ایله دین یولنده
حرامیلردن دكل ایسك زنلر كبی رنك وبویه طاپمه یعنی اكر عاقل وعارف ایسك بوكلرنك اولان لعبت دنیایه
صرت چویروآنك ایچنده اولان رنكین وملون اولان اویونجقلری وراظهر كه القا ایلیوب عقلكی بونقوش والوانی
ظهوره كتورن پادشاهك مشاهده سنده دنك وحیران ایله جوی معنی ایچره كل وصورت سبوسنی سنك
ریاضته چالوب كسر ایله آتش فنانی آنك رنك وبوینه اورتا كم رنك وبوسوداسنی احراق ایلیه سن وصورت قیدندن
ورایحه ولون محبتندن خلاص اولوب معنی عالمنه واصل اوله سن اكر دین یولنده یول اوریجیلردن دكل ایسك عورتلر
كبی روایح والوانه پرستش قیلمه ونقوش والوانه مبتلا ومقید اولمه بلكه نقوش فانیه دن آزاد اولوب آنك نقاشیله آشنالق
ایده كور وآنك امرنی طوتمق وكندیسنه محبت ایتمك یولنه كیده كور (مثنوی) سرفروانداختند آن سروران *
عذرجویان كشته زان نسیان بجان * از دل هر یك دوصد آه آن زمان * همچو دودی می شدی تا آسمان) اول سرورلر
چونكم ایازدن بوكونه طعن آمیز سوزلری اشتدیلر باشلرنی آشغه ایندیلر اول نسیاندن جانله عذرجویان اولمشلر
اول زمان هر برنك دل وجانندن ایكی یوز آه وانین برعظیم دخان كبی آسمانه دك كتدی یعنی چونكم حقیقت حال
ظهوره كلدی اول مقلد سرورلر كندیلرك افعال واقوالنك قباحتنی بیلدیلر هر بریسی جان ودل ایله
عذردیلیجی اولدی وهر برنك درونندن نیجه یوز آه وفغان چقوب اول زمانده برعظیم دخان كبی عیان آسمانه دك كتدی
وهر بریسی كستاخلغن بیلوب ناله وفریاد ایتدی نته كم (یوم تبلی السرائر) ده اصحاب تقلید وارباب زرق وریا كندی
سوء عاقبتلرنی كوردكلرنده وفعللرینك وقوللرینك نتایجنی مشاهده قیلدقلرنده وارباب تحقیقك علوشانلرنی دخی
بیلدكلرنده هر وجهله آه وفغان قیله لر واصحاب تحقیق حقنده ایلدكلری طعن وتشنیعه نادم اوله لر وكندیلرك جرم
وقباحتنی بیله لر واعتذار واستغفاره مشغول اوله لر ولیكن بونلره فائده قیلمیه واول بی وقت اولان عذرخواهلق
سودمند اولمیه (مثنوی) كرد اشارت شه بجلاد كهن * كه زصدرم این خسانرا پاك كن) این خسان چه لایق صدرمند
كز پی سنك امر مارا بشكنند * امر ما پیش چنین اهل فساد * بهر رنكین سنك شد خوار وكساد) پس شاه براسكی جلاده
اشارت ایلدی بویله دیوكه بنم دیوانم صدرندن بوخسلری پاك ایله یودنی وخسلر بنم صدر دیوانمه نه لایقدر كه

سنكدن اوتری بنم امرمی صدیلر بنم امرم بویله اهل فسادك اوكنده رنكین سنكدن اوتری خوار وكساد اولدی بو ابیات
شریفه دن مقصود الله تبارك وتعالی حضرتلرینك یوم قیامتده سیم وزردن ودر وجوهردن اوتری كندی
امر شریفنی شكسته قیلان ودراهم ودنانیره ودر وجواهره مائل وعاشق اولان طائفه یه عظیم عتابلر وغضبلر
ایلیوب آنلری عذاب ملكلرینه بنم حضورمدن بونلری دور ایلیك دیو امر قیلمسیدر یعنی یوم قیامتده حق تعالی
حضرتلری كندی امرنی صین طائفه یه عتاب ایدوب اسكیدن مخلوق اولان جلاد كبی عذاب ملائكه سنه اشارت قیله
بویله دیوكه بو زر پرست وبنم امرمی قویوب جوهره محبت ایتمكله دنی وپست اولان طائفه یی بنم حضورمدن پاك ایدك
ومحل عذابه الوب كیدك كه بوخسلر جنت صدرینه ندن لایقلردر ملون اولان حجردن ورنكین اولان سیم وزردن اوتری بنم
امر شریفمی صدیلر وحكم لطیفمه امتثال ایلمكدن اعراض ایدوب نفسلرینك مرادنه ایردیلر بونلر كبی اهل فسادك
قتنده بزم كبی پادشاهك امر عالیسی ملون اولان حجردن اوتری خور وكساد اولدی وهر بری بنم امرمی طوتمغی
واكا تعظیم ایتمكی قویوب حجر ملون مثابه سنده اولان سیم وزره ودر وجواهره میل ومحبت قیلدی وبونلرك قتنده
سیم وزر ودر وجوهر بنم امر شریفمدن یك اولدی پس لازم كلدیكه بونلری جای خبیثه رد ایلیم تا آنده خوار
وحقیر قاله لر وشكسته وزار اوله لر (قصد شاه بكشتن امرا وشفاعت كردن ایاز پیش تخت سلطان كه ای شاه عالم
العفو اولی (مثنوی) پس ایاز مهر افزا بر جهید * پیش تخت آن الغ سلطان دوید * سجدهٔ كرد وكلوی خود كرفت *
كای قبادی كز تو چرخ آرد شكفت * ای همایی كه همایان فرخی * از تو دارند وسخاوت هر سخی) چونكم شاه
اول عاصیلره عتاب ایلدی پس مهر افزا اولان ایاز یرندن صیچرادی اول الغ سلطانك تختی اوكنه یلدی ایاز شاهك
پای تختنده برسجده ایلدی وكندینك بوغازنی طوتدی ودیدیكه ای برقباد كه سندن چرخ شكفت كتورر ای بر هما سنكه
همالر فرخلكی سندن طوترلر وهر برسخی سخاوت وكرمی سندن اوكرنور ایازدن مقصود بونده مقرب الهی اولان
ومحبوبیت مرتبه سنی بولان كسه لر اولور كه هر نبینك وهر ولینك وهر صالح اولان متقینك عندالله كندی عصرلرنده
اولان مجرملر حقنده شفاعتلری مقبولدر كه بوخصوصده احادیث شریفه چوق واقع اولمشدر یعنی شول دمكه
پادشاه حقیقت اهل معصیته عتاب ایلیه اول زمانده شفاعت قیلمغه لایق اولان حق تعالینك خاص قوللری یرندن
طوروب اول اولو سلطانك حضورنده كلوب وسجده لر وتضرعلر قیلوب ای اولو پادشاه كه سندن چرخ وافلاك
تعجب طوترو ای عالی وسامی اولان اله هر اهل سعادت فرخلكی وسعادتنی وكرمی سندن طوتردیوب لطف ایله بومجرملرك
كناهلرنی عفو ایله دیو شفاعت قیلورلر نته كم جمیع شفعانك سیدی وسندی اولان افضل انبیا علیهم السلام حضرتلری
یوم قیامتده بوكونه شفاعت ایده لر واول حضرتك امتندن شفاعت ایتمكه لایق اولان ولیلر وصفیلر دخی استدكلری
كسه لر حقنده حق تعالی یه شفاعت قیله لر نته كم ایاز سلطان محمودك تختی اوكنه كلوب بواسلوب اوزره اول مجرملر
حقنده شفاعت ایلدی وپادشاهه بونلرك صوچلرندن كچ دیوب بوكونه سویلدی (مثنوی) ای كریمی كه كرمهای جهان
محو كردد پیش ایثارت نهان * ای لطیفی كه كل سرخت بدید * از خجالت پیرهنرا بردرید * از غفوری تو غفران چشم سیر
روبهان بر شیر از عفو تو چیر * جز كه عفو تو كرا دارد سند * هر كه با امر تو بی باكی كند) ای سن بر كریمسن كه جهانك
كرملری سنك كرم وایثارك قتنده محو ونهان اولور ای سن برلطیفسن كه كل سرخ سنی كوردی خجالتندن
پیرهننی یرتدی سنك غفورلغكدن غفران چشم سیر اولمشدر مرادا اهل غفرانك كوزی طویمشدر دیمك اولور
روباهلر سنك عفوكدن اوتری شیر اوزره غالبدر سنك عفوكدن غیری كیمی سند طوتر هر شول كسه كه سنك امرن
بی باكلك ایلیه یعنی مقام محبوبیته واصل اولان وشفاعت ایلمكه اذن بولان محبوبان الهی ایاز دیدیكی كبی بویله دیرلر كه
ای سن بر كریم پادشاهسن كه جهان اهلنك جمله كرملری سنك ایثار وكرمك حضورنده محو ونهان اولورلر وسن شول
برلطیف پادشاهسن كه فرضا كل سرخ بویله لطیف ایكن سنك لطفكی كوردكده كمال خجالتندن پیراهننی چاك ایدر
واوتانوب قزاروب كندینك اظهار لطافت ایلدیكندن شرمسار اولور سنك غفورلغكدن اهل غفرانك كوزی طویمش
ومغفرته مخزن اولمشدر وروباهلر كبی حیله كار وخدعه كار اولان طائفه شیرلر كبی سنك یولكده دلیر اولان سلطانلره
غلبه ایلدكلری وسوز سویلدكلری سنك كمال عفوكدن وزیاده حلمكدن اوتریدر هر شول كسه كه ای عظیم پادشاه سنك
امركه بی باكلك قیله واكا تعظیم ایلیوب لاابالیلك ایلیه سنك عفو وغفرانكدن غیری كیمی سند طوتسون ونه كونه
كسه یی كندیسنه شفیع اتخاذ ایلسون مجرملرك سندی اصل سنك عفو وغفرانكدر (مثنوی) غفلت كستاخی
این مجرمان) از وفور عفوتست ای عفولان) دائما غفلت ز كستاخی دمد) كه برد تعظیم از دیده رمد) بوعاصی ومجرملرك
غفلت وكستاخی سنك كرم وعفوك كثرت ووفورندندر ای عفولان معدن عفو دیمكدر دائما غفلت ونسیان

كستاخلقدن ظاهراولورزيرا تعظيم كوزدن رمدى ايلتور يعنى كيدرر رمددن مراد بونده رؤيته مانع اولان بعض
عارضه در بو بيتلردخى اكرچه ايازلسانندن سلطان انبيا حضرتلرى جناب حقه مجرملر حقنده شفاعت ايلدكلرى
حينده اول پادشاهه ايلدكلرى ثنا ومدحلك صوريدركه بوكونه مدح وثنا ايدوب سنك وفرت عفوكدن وكثرت كرمكدندر
دائما غفلت كستاخلقدن ظاهراولوركستاخلق دخى اكثر غفلت ونسياندن ظهوره كلورزيرا تعظيم انسانك كوزندن
رؤيته مانع اولان عارضه بى دفع قيلور وبركسه نك قلبنده كندى مولاسنه تعظيم قيلمق ثابت اولور بهرحال اول قلبنده
تعظيم اولمين كستاخ خبط وخطادن خالى اولمز (مثنوى) غفلت ونسيان بد آموخته * زآتش تعظيم كردد سوخته)
هيبتش بيدارى وفطنت دهد * سهو ونسيان ازدلش بيرون جهد) زيرا بد وقبيح اولان غفلت ونسيانه اوكرنمش آتش
تعظيمدن يانمش اولور حق تعالى حضرتلرينك تعظيمندن سهو ونسيان قلبندن طشره صيچرار يعنى شول كسه كه غفلته
وبد اولان نسيانه اوكرنمش واعتبار قيلمش اوله حق سبحانه وتعالينك تعظيمى آتشندن آنك غفلت ونسيانى يانمش اولور
حق تعالى حضرتلرينك هيبت وعظمتى انسانه بيدارلق وذكاوت ويررو عقلنى باشنه كتورر سهو ونسيان هيبت الهى
واسطه سيله اول انسانك قلبندن طشره كيدر پس صاحب بصيرت اولوب مؤدب اولور (م ى) وقت غارت خواب نايد
خلق را * تا نبر بايد كسى زود لقرا * خواب ونسيان كى بود با بيم حلق) نته كم غارت
ويغما وقتنده خلقه اويقو كلمز تا بركسه آندن دلقنى قاپميه چونكه دلق خوفندن خواب اوركه حلق وبوغاز خوفى ايله
نجه خواب ونسيان اولور يعنى بو معلومدركه برنيجه يغما اجيلر خلقى غارت ايلمكه مسلط اولسه لر اول غارت ويغما وقتنده
خلقه خواب كلمز تا كم آنلردن بركسه لباسلرنى قاپميه وآنلرك خرقه سنى آلميه چونكم دلق قورقوسندن كوزلرندن نوم
فرار ايليه بوغاز قورقوسيله خواب ونسيان نجه اولور يعنى برآدم بوينى اورلمغى تصور ايليه وقتل خوفى اوله آنك كوزنده
خواب وقلبنده نسيان اولمز بلكه بيدار اولوب جناب حقه تضرع ونيازلر قيلور هيبت حقى بيلان كسه لر انكيچون
اكثر بيدار اولورلر وخوف قيلور (م ى) لا تؤاخذنا ان نسينا شد كواه * كه بود نسيان بوجهى هم كناه * نته كيم لا تؤاخذنا
ان نسينا آيت كريمه سى شاهد اولدى زيرا نسيان دخى بروجهله كناه اولور سوره بقره نك آخرنده اولان آيته اشارتدر
(ربنا) اى بزم پروردكارمز (لا تؤاخذنا) بزى مؤاخذه ايلمه (ان نسينا) اكر بز نسيان ايلدكسه (او اخطأنا) ويا خود
خطا ايلدكسه زيرا كناه سموم كبيدر هر باركه بركسه آنى تناول ايلسه اكر نسيانله واكر خطا ايله البته هلاكه مؤدى اولور اكر
اكا عزم وقصدى بولنميه ده ليكن حق تعالى آندن تجاوزه وعده ايلدى رحمت وفضلندن حضرت مولانا قدس سره نك
نسيان هم بروجهله كناهدر بيورديغى يعنى بروجهله اوله مضردر اكرچه عن قصد دكلسه ده ديمكدر (ربنا ولا تحمل
علينا) اى بزم ربمز بزم اوزريمزه بوكلمه (اصرا) شول باركرانى وكناهى اصر شول ثقيل نسنه يه ديرلركه صاحبنى حبس
ايليه مكاننده (كما حلمته) نته كم آنى يوكلتدك (على الذين من قبلنا) بزدن اول اولان كسه لرك اوزرينه كه آنلر يهود ونصارا
در اصردن مراد تكاليف شاقه اوله ويا خود بلا ومحن اوله (ربنا) اى بزم ربمز (ولا تحملنا ما لا طاقة لنا به) بزه تحميل ايلمه
اول نسنه يى كه بزم اكا طاقتمز اولميه اكر بلا وعقوبتدن واكر تكاليف شاقه دن كه طاقت بشريه اكا تحمل ايتميه (واعف
عنا) بزدن عفو ايله آثام وذنوبمزى (واغفر لنا) وستر ايله عيوبمزى وبزى رسواى ايتمه على رؤس الاشهاد مؤاخذه ايلمه
(وارحمنا) وبزه مرحمت ايله (انت مولانا) سن بزم سيدمزسن وبز سنك عباد بكزويا خود سن بزم ناصر بزسن ويا متولى
امورمزسن (فانصرنا على القوم الكافرين) پس بزه يردم ايله كافرلر قومنك اوزرينه زيرا مولانك شانى مواليسنك
اعداسى اوزره نصرت ايلمكدر (م ى) زانكه استكمال تعظيم اونكرد * ورنه نسيان در نياوردى نبرد * كرچه نسيان لابد
وناچار بود) در سبب ورزيدن او مختار بود * كه تهاون كرد در تعظيمها * تا كه نسيان زاد يا سهو وخطا) زيرا كه ناسى اولان
كسه خداى تعالينك تعظيمنى كامل قيلمدى يوخسه نسيان اكا جنك ونبرد كتورمزدى اكرچه انسانه غفلت ونسيان
لازم وناچاردر اما اول انسان نسيانك سببنه سعى ايلمكدن مختار اولدى زيرا خداى تعالينك تعظيماتنده تهاون
واهمال ايلدى تا كه آندن نسيان ياسهو ويا خطا طوغدى يعنى اهل نسيانه هم بروجهله كناهدر آندن اوتريكه اول ناسى
حق سبحانه وتعالى يه كمال تعظيمله تعظيم قيلمدى وآنك تعظيمنى مستكمل اولمدى واكر حق تعالى حضرتلرينه كمال
تعظيمله تعظيم قيلسيدى اكا نسيان جنك كتورمز وعصيان مرتبه سنه يتورمزدى اكرچه انسانه نسيان لابد
وضرورى اولدى انكيچون انسانك اشتقاقى بعضلر نسياندندر ديدى ودخى اول الناس اول الناسى قولنى بو معنايه
دليل ايلدى اما انسان نسيانك سببنه سعى ايلمكده مختار اولدى عصيانك سببى اكثريا نسياندر ونسيانك سببى دخى
انسان حق تبارك وتعالينك تعظيملرنده تهاون قيلمق وامر ونهى حقى سهل طوتمق وكمال تعظيمده قصور ايتمكدر چونكم
بر انسان اول امرده تعظيمات الهيه ده تهاون وتساهل ايلدى تا كم اول كسه نك وجودنده يا نسيان طوغدى ويا خود

سهو وخطا وخلل ظهوره كلدى اكر نسيانده اختيارى يوغيسه نسيانك سببنه سعى قيلمقده مختار اولدى (مثنوى)
همچو مستى كو جنايتها كند * كويد او معذور بودم بى زخود * كويدش ليكن سبب اى زشت كار * از تو بد در رفتن آن
اختيار * بى خودى نامد بخودتش خواندى * اختيارت خود نشد تش راندى) مثلا شول مست كبى كه
اوجنايتلر ايلر اول مست ديرين كند بلمكسزن اولديغمدن اول جنايتده معذور ايدم اكابريسى دير ويا خود دينور
اى زشت كار سبب سندن اولدى اول اختيارك كتمسنده بى خودلق سكا كندبلكى ايله كلمدى سن آنى اوقودك
سنك اختيارك كندى كتمدى سن آنى سوردك يعنى نسيانله خطا ايلين كسه مؤاخذه اولور اول وجهله كه نسيانه
سبب اولان شيئده اختيارى واردر نته كم شول برمست ومخمور اولان كسه جنايتلر ومعصيتلر ايلر وصحوه كلدكده
وافاقت بولدقده ديركه بن جنايتلرى ايشلدكده بى خود اولديغمدن معذور اولدمكه بوقباحتلرى بن كندى اختيارمله
ايشلمدم بلكه مست اولوب كندمدن كچوب بيلمزلكله بويله جنايتلر ايشلمشم دير پس بى خود اولاندن كناه صادر اولسه
معذور اولوردبو تأويل قيلورا كا اهل شريعت بوكونه جواب ويروب ديرلركه بى خود اولنلردن بر كناه صادر اولورسه
معذوردر مؤاخذه يه لايق دكلدر وليكن اى زشت كار وقبيح كردار اولان باده خوار اول اختيارك كتمكلكنه
سبب سندن اولدى سنك عقلك باشكده ايدى واختيارك وارايدى چونكم اختيارك عقلى ازاله ايليه جك خمرى
ايچدك واول واسطه ايله كندكدن كچدك اول حينده بيلمزلكله جنايتلر ايلدك وقبيح سوزلر سويلدك بوجمله يى هب سنك
اوزريكه مكتوب اولور وسن مؤاخذه يه لايق اولورسن زيرا بى خودلق وبى اختيارلق سكا كنديسى كلمدى بلكه سن آنى
اوقويوب كتوردك وسنك اختيارك كنديسى كتمدى بلكه سن اختيارك برمزيل عقل اولان كيفله سوردك چونكم
بو بى خودلغه سبب سن اولدك سندن بى خودلق حالنده هرنه صادر اولورسه معذور اولمزسن (مثنوى) كر رسيدى
مستى بى جهد تو * حفظ كردى ساقى جان عهد تو * پشت دارت بودى او وعذرخواه * من غلام زلت مست اله)
اكر سكا مستلك فى المثل سنك جهد كسزن ارشدى ايسه جان ساقيسى سنك عهدكى حفظ ايلردى اول جان ودل
ساقيسى سنك عذرخواهك وپشت دارك اولوردى بن اول مست الهيك زلت وخطاسنك غلاميم يعنى اكر سنك
جهد كسزن واكتسابكسزن حضرت حق جانبندن سكا برمستلك وبى خودلق كلسيدى وسنى بى اختيار قيلسيدى جان ودل
ساقيسى سنك عهد وامانتكى ووجودكى حفظ وصيانت قيلردى وسندن اول بى خودلق حالنده اصلا زلت
ومعصيت صادر اولميه ردى اول پادشاه سنك ظهيرك بلكه شفيع وعذرخواهك اولوردى وسندن بى خودلق حالنده
برزلت صادر اولسه عذرى سكا حق تعالى حضرتلرينك عشق ومحبتى قيلوردى بن مست الهى اولان بى خودلرك
زلتنك غلاميم كه مست الهى اولنلرك زلتى صورتا زلت ومعناده عين طاعتدر (مثنوى) عفوهاى جمله عالم ذره *
عكس عفوت اى زتو هر بهره * عفوها كفته ثناى عفو تو) نيست كفوش ايها الناس اتقوا) جانشان بخش وزخودشان
هم مران * كام شيرين تو اند اى كامران * رحم كن بروى كه روى تو بديد * فرقت تلخ تو چون خواهد كشيد) پس بنه
ايازشاهه ديدى اى شاه جمله عالمك عفولرى برذره در سنك عفوكك عكسى اى پادشاه هر بهره سندندر جميع عفولر سنك
عفوكه ثنا ديمش آنك كفو ونظيرى يوقدر اى ناس اتقوا ايلمكز لطف ايدوب آنلره جانلرنى بغشله دخى آنلرى كندكدن
سورمه زيرا بونلر سنك شيرين اولان مرادكدر اى كامران شاه رحم ايله اول كسه يه كه سنك روى ووجهكى كوردى
سنك آجى فراقكى نيجه چكسه كركدرا كرچه بو بيتلر ايازلساننددر وليكن هر مقرب الهى اولان كسه جناب حقه
بوكونه مدح وثنا ايدوب ديرلر الهى جميع عالمك عفولرى سنك عكس وعفوكدن برذره در واى پادشاه لم يزل خلقه
هر بربهره ونصيب سنك عطا كدندر جميع خلايقك عفولرى سنك عفوكه مدح وثنا ديمشلردر اى ناس اول اللهك
ودخى آنك عفو وكرمنك مثل ونظيرى يوقدر قورقولك واكا مثل اسناددن پرهيز قيلك الهى بو مجرملره سن جانلرنى
بغشله وآنلرى كندى حضوركدن سورمه زيرا كه بونلر سنك اى كام سوريجى ومرادلر بخش ايديجى پادشاه
شيرين ولطيف اولان مرادكه مظهرلردر بونلرى صدرايمانه كتورمكى سن مراد ايلدك وبريره جمع ايلمكى
وهر بريننه برمرتبه ويرمكى سن مراد ايلدك اكر سنك مرادك شريفك اولميدى بونلر ديوان وجوده كلمزلردى
وبو مرتبه لرى بولمزلردى چونكم بونلرى وجوده كتورمكه وبو مرتبه لره يتورمكه مرادك شريفك اولدى بونلره
جانلرنى بغشله وبونلرى كندى جنابكدن دور ايلمه شول كسه لره خاصة رحمت قيل كه آنلر سنك يوزك كورديلر ولطف
واحسانكه مظهر اولديلر آنلر سنك تلخ اولان فراقكى نيجه چكمكه قادر اولورلر اكر فى المثل يوز كورميه لردى
وبوقدر لطف واحسانكه ايرميه لردى آنلرده فراق اولدقدنصكره بونلر كنديلرى امر شريفكى صد يلرسه ده سن
بونلرى عفو ايله لطيف وكريمسن (مثنوى) ازفراق وهجر مى كوبى سخن * هرچه خواهى كن وليكن اين مكن *

صدهزاران مرگ تلخ شصت تو * نیست مانند فراق روی تو * تلخئ هجراز ذکور واناث * دوردار
ای مجرمارا مستغاث) فراق وهجردن سوزسو یلرسن هرنه دیرسك ایله ولیکن بونی ایله که وصاله معتاد اولان
کمسه لری فراقه براقق عذاب الیمدر التمش قات آجی صدهزاران مرگ سنك رویك فراقنه مانند دکلدر
یعنی سنك روی شریفکدن ایراقلك تلخلکی التمش قات صدهزاران موتك تلخلکندن زیاده در هجر وفراقك آجیلغنی
ذکور واناثدن ایراق طوت ای مجرملرك مدد ومستغاثی یعنی ای مجرملرك وعاصیلرك فریادنه ایرشیجی ارککه ودیشیه
هجران وفراقك المی هیچ برالمه بکزه من (مثنوی) برامید وصل تو مردن خوشست * تلخئ هجر تو فوق آتشست *
کبر میکوید میان ان سقر * چه غم بودی کرم کردی نظر * کان نظر شیرین کننده رنجهاست * ساحرانرا خونبهای
دست وپاست) سنك وصالك امیدی اوزره اولمك خوش ولطیفدر اما سنك هجر وفراقك آجیلغی اتشك فوقنده در
کافرلر اول نار سقرك ایچنده بکا نه غم اولوردی اکر بکا نظر ایلیه یدی زیرا نظر الهی جمیع رنج وزحمتلری لذیذ وشیرین
ایدیجیدر نته کم اول نظر ساحرلرك دست وپانك خونبهاسیدر یعنی عاشقلك قننده سنك وصالك امیدیله اولمك خوشدر
زیرا که سنك هجرانکك آجیلغی آتش یاقسنك آجیلغندن زیاده در فرضا جهنم ایچره کافرلردیه بنم جهنم ایچره
اولدیغمه نه غم وار ایدی اکر بکا حق تعالی حضرتلری نظر ایلیه یدی اصل اهل جهنمك چوق المی حق تعالینك کندیلره
نظری اولمدیغندن وآنلره مکالمه قیلمدیغندن اوله کما مر حقیقته فی الجلد الرابع فی قصة ابراهیم بن ادهم فی بحث السماع
زیرا اول نظر الهی جمله رنجلری شیرین ایدیجی وتلخلری لذیذ قیلیجیلردر نته کم ساحرلره اول نظر الهی دست وپالری برینه
دیت اولدی وهر بریسی النك وآیاغنك مقطوع اولمسندن وحق یولنده اولمسندن خوف ایتمیوب وجودلرنی
طریق الهیده بذل قیلدی نته کم بو سر شریف بومعنایه شهادت ایلدی (تفسیر کفتن ساحران فرعون را دروقت
سیاست یا اوکه (لاضیرانا الی ربنا المنقلبون) بو سر شریف ساحرلرك فرعونه سیاست وقتنده (لاضیرانا الی ربنا
المنقلبون) دیملرینك تفسیریدر وبو آیت کریمه نك تفسیری عن قریب جوجی حکایه سنده مرور ایلدی آنده
طلب اولنه (مثنوی) نعرهٔ لاضیر بشنید آسمان * چرخ کویی شد پی آن صولجان * ضربت فرعون مارا نیست ضیر
لطف حق غالب بود بر قهر غیر * کر بدانی سر مارا ای مضل * می رهانی مان زرنج ای کوردل) اول وقتده آسمان وآسمانك
اهلی لاضیر نعره سنی ساحرلرلسانندن اشتدی چرخ اول صولجان ایچون بر کوی اولدی یعنی ساحرلرك طریق الهیده
ثابت قدم اولوب فرعونه مقابل لاضیر دیو نعره اوردقلری کویا بر صولجان اولوب چرخ وفلك آنك کویی اولدی
وآندن دور وحرکت قیلدی ساحرلر دیدیلر فرعونك ضربی بزه ضرر دکلدر زیرا حق تعالینك لطفی غیرلرك قهری اوزره
غالبدر یعنی اکر غیری کمسه لر قهر قیلسه لر وحق تعالی حضرتلری لطف قیلسه حق تعالینك لطفی غیرلرك
قهری اوزره غالب اولوب اصلا غیرلرك قهرنك المی لطف اولدقده طویلمز انکیچون ساحرلر ضربت فرعونه راضی اولوب
بزه آندن ضرر یوقدر دیدیلر ودخی بویله سویلدیلر ای مضل اکر بزم سرمزی بیلورسك سن بزی جهانك رنجندن
قورتررسن ای کوردل یعنی سن بزی اولدرمك بزی زندان طبیعت ورنج بشریتدن خلاص ایلمکدر پس اکر سن
بزم سرمزی بیلدکسن معنی بزه لطف ایلدیککه واقف اولوردك دیدیلر (مثنوی) هین بیا زین سو ببین کین ارغنون
می زند یالیت قومی یعلمون) اکاه اول کل بو جانبدن کور که بو ارغنون یالیت قومی یعلمون صداسنی اورر ارغنون بر کونه
سازدر بوندن مراد عاشقلرك روحیدر یعنی ساحرلر فرعونه خطاب ایدوب دیدیلر ای فرعون بزم سرمزی بیلمك استرسك
بو جانبدن نظر ایلیوب کورکه عاشقلرك بو ارغنون کبی اولان روحلری نوا ایدی بنم قومم بیله لردی دیو ندا وصدا اورر
بو آیت کریمه نك تفسیری بو جلدك دیباجه سنده وجلد ثالثده مخفیدن آن درختان بیاننده مرور ایتدی آنده
طلب اولنه (مثنوی) ناد مارا فضل حق فرعونئی * نی چو فرعونیت وملکت فانئی * سر برآور ملك بین زنده وجلیل *
ای شده غره بمصر ورود نیل * فضل حق بزه بر فرعونلك ویردی سنك فرعونلکك وملکك فانیك کبی دکل
ای فرعون باشك یوقرو کتور زنده وجلیل اولان ملکی کور ای مصر ملکنه ونیل ایرمغنه وسلطنتی اعلام ایچون
فرعونیته مغرور اولمش فرعون یعنی ساحرلر کندیلره ویریلان ملکت وسلطنتی اعلام ایچون فرعونه خطابا دیدیلر
ای فرعون فضل حق بزه برعظیم فرعونلك ویردی فرعون بونده پادشاه معناسنه در نته کم مصر پادشاهلرینه
فراعنه دیرلر اصلنده فرعنادن مأخوذ اولمشدر قچن برکسه طاغی اولسه وتجاوز قیلسه تفرعن الرجل دیرلر
تحقیقی جلد ثالثك اواخرنه قریب مرور ایلمشدر یعنی ساحرلر دیدیلر ای فرعون فضل حق ایله بزم ملکت
باقیه مزی کورمك دیلرسك ملکت فانیه دن باشکی یوقرو کتور زنده وجلیل اولان ملکی کور ای نیل
ایرمغنه ومصر ملکنه مغرور اولمش فرعون سن همان ملك ودولتك انجق آنی صانورسن برکون اولورکه بزم ملك

ودولتمزی دخی آخرته کلدکده کورورسن دیدیلر (مثنوی) کر تو ترك این نجس خرقه کنی * نیل را در نیل جان غرقه کنی
هین بدار از مصر ای فرعون دست) در میان مصر جان صد مصر هست) تو انا رب همی کویی بعام) غافل از ماهیت این
هر دو نام * ای فرعون سن اکر بو پالك ونجس خرقه یی ترك ایلیه سن نیلی نیل جانده غرق ایلردك ای فرعون اکاه اول
مصردن الك طوت زیرا جان مصرنك ایچنده یوز مصر واردر اکرچه خلقه سن انا رب دیرسن حالا که بو ایکی نامك
حقیقت وماهیتندن غافلسن بو ابیات شریفه اکرچه ساحرلرلسانندن فرعونه خطابا دینلمشدر ولیکن
طریق الهیده ماهر وجام عشقله وجود شریفلرین طاهر قیلان عاشقلر زبانندن فرعون سیرت اولنلره وهوا وهوسله
طریق حقدن تجاوز قیلنلره بوکونه خطاب قیلورکه ای فرعون طبیعت اولان اهل نفس اکر سن بو نجس اولان
بشریت خرقه سنی ترك ایلیه سن آب نیل کبی اولان وماء فرات کبی جریان قیلان جانلری جان ایرمغنده غرق ایلردك
وانهار جاریه دن نظرکی قطع ایدوب روح روانه ناظر اولوردك ومیل ومحبتی همان اکا قیلوردك ای فرعون سیرت اولان
اهل نفس مصردن وشهردن الکی کیرو طوت یعنی بلاد ومداینه محبت ایتمکدن فراغت ایت زیرا جان مصرینك
ایچنده نیجه یوز بلاد اعظم ومدینهٔ اکرم واردرسن ظاهرده اولان مصره وشهره نیچون فریفته اولورسن واول باقی
وابدی اولان ممالك عظیمی نیچون ترك قیلورسن سن عوام ناسه بن سزلرك ربکز وسیدو مالك ومصلح احوالکزم دیرسن
حال بوکه بو ایکی نامك بریسی انا دروبریسی دخی ربدر بونلرك ماهیتلرندن غافل وبی خبرسن انسانك ظاهرده اولان
وجود جسمانی اعتباریله انا دیمسی مجازیدر آنك ماهیتی وجود حقیقی وانانیت ازلیه سیدر اکر وجود حقیقی
اعتباریله انا دیسه مقبول ومسلمدر وکذلك انسان وجود جسمانیه حسبیله برنیجه کمسه لرك ربی ومالکی اولسه
اول مجازیدر وآنك حقیقتی حق تعالینك ربوبیتی ومالکیتیدر قچن انسان کندینك ربوبیت حقه مظهر واکت اولدیغنی
بیلوب مملوك ومحکومی اولان کمسه لرده امر حقله تصرف ایلسه رب اسمنك ماهیتنی بیلمش اولور وحضرت حقله آشنالك
قیلمش اولور (مثنوی) رب بر مربوب کی لرزان بود * کی انا دان بند جسم وجان بود * نك انا ما بیم رسته از انا *
از انای پر بلای پر عنا * آن انایی بر تو ای سك شوم بود * درحق ما دولت محتوم بود) رب اولان مربوب ومخلوق
اوزره قچن لرزان اولور انایی بیلیجی قچن جسم وجانه قید وبند اولور اصل اشته انا بزز که انادن قورتلمشز
پر بلا وپر عنا اولان انادن او انالك سنك اوزریکه ای کلب شوم اولدی اما بزم حقمزده دولت محتوم اولدی
محتوم حاء مهمله ایله حتم دندر حتم وجوب ولزوم معنالرینه در یعنی ساحرلر فرعونه خطابا دیدیلر اما انانیت قیلان
وکبر ونخوته مبتلا اولان کمسه لره تعریض ایلدیلر وبوکونه سویلدیلرکه ای فرعون سن اکر رب حقیقی اولیدك
رب ومالك کندی مربوبی اوزره نیچون لرزان اولور وآنلردن برنسنه یه طمع قیلور وآنلرك قوت ونصرتیله منصور
وقوی اولور حقیقت اناسی بیلان قچن جسمه وجانه مقید اولور وربوبیت سرینه واصل اولان انسان نیچون مجازی اولان
مالکینه تعلق وتعشق قیلور اصل اشته انا خود بزز که مجازی اولان انانیتدن قورتلمشز وحقیقت وجودی بولمشز
وپر بلا وعنا اولان انانیت نفسانیه یی افنا ایدوب آنك قیدندن خلاص اولمشز اول مجازی اولان انالك سنك اوزریکه
شوم اولدی ونفسانیتکله بن شویلیم وبن بویلیم دیمك سنی مظهر لعنت قیلدی اما اول بزم انانیت حقله موصوف
اولمز ومجازی اولان انانیتی ترك قیلمز بزم حقمزده بزه واجب ولازم اولان دولت اولدی وبزی مظهر رحمت
ومحل کرامت قیلدی (مثنوی) کر نبودیت این انای کینه کش * کی زدی مارا چنین اقبال خوش * شکر آن کز دار فانی
می رهیم * بر سر این دار پندت می دهیم * دار قتل ما براق رحلتست * دار ملك تو غرور وغفلتست) ای فرعون اکر سنك
بو کینه چکیجی انالکك اولمیه یدی بزه بونك کبی خوش اقبال قچن طوقنوردی ومقارن اولوردی آنك شکرانه سی که
بو دار فانیدن قورتلورز بو دارك باشنده سکا پند ونصیحت ویررز بزم قتلمز داری معناده براق رحلتدر اما سنك ملکك
داری غرور وغفلتدر یعنی ای فرعون سنك بو کین چکیجی وانتقام ایدیجی بنلکك اولمیه یدی بزه بونك کبی خوش ولطیف
اجلال قچن ایرشوردی سنك اول کینه کش اولان بنلکك بزم بو اقبال ودولتمزه سبب اولدی وحق سبحانه وتعالی سنك
بزه ایلدیکك اهانت وبزم دخی سنك جفاکه صبر ایلدیکمز مقابله سنده بزه بویله عنایت وسعادتی میسر قیلدی دیدیلر
شکر اللهم که بز بو قتل سببیله دار فانیدن قورتلوب دار باقی یه رحلت قیلورز وبو دار اغاجنك باشنده سکا پند ونصیحت
ویررز بزم قتلمزه سبب اولان دار اغاجی معناده دنیادن آخرته رحلت ایلمك ایچون بزه براق اولمشدر اما سنك ملکك داری
غرور وغفلت اویدر یعنی سنك ملککده اولان سرای غرور وغفلت سرایدر سن اکا نه مغرور اولور ونیچون
آخرت جانبندن تغافل قیلورسن (مثنوی) این حیاتی خفیه در نقش ممات * وان مماتی خفیه در قشر حیات *
می نماید نور نار ونار نور) ورنه دنیا کی بدی دار الغرور * هین مکن تعجیل اول نیست شو) چون غروب آری برآ از شرق ضو

بو بر حیاتدر که مماتِ نقشنده خفیه واو بر مماتدر که حیات قشرنده خفیه در بو جهانده نور نار و نار نور کورینور بو خسه
دنیا ایچون دار الغرور دیو اولوردی بو دولته ایرشمك استرسك زنهار ظلمه تعجیل ایلمه اول یوق اول چون غروب کتوره سن
شرقدن ضو بوقرو کتوردیعنی برزم حیات ابدیه مزمماتِ نقشنده کیزلو و پنهاندر بر بو موت و فنا ایچره حیات طیبه
بولمشردر و اول سنك دولت و عزت دیدیکك حد ذاتده بر عظیم مماتدر حیات فانیه ده مختفی ایرلمش و قشر حیات اول
مماتی ستر قیلمشدر بر عظیم مماتده نعم بو جهانده معکوس شیلر فتی چوقدر نور نار کورینور و نار دخی نور کورینور و کذلك
وار یوق و یوق دخی وار کورینور و اکر هر شیء حقیقتیله عیان اولیدی بو دنیا ایچون دار الغرور دیو اولوردی بلکه دار آخرت
وسرای حقیقت اولوردی بو خود محض ادارتزویر و سرای غرور در انکیچون حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
اکثر زمانده اللهم ارنا الحق حقا وارزقنا اتباعه اللهم ارنا الباطل باطلا وارزقنا اجتنابه دیو دعا ایدرلردی ای فرعون
اکر بو دولته ایرمك استرسك انا نفسانیتکله تعجیل ایلمکه بلکه شرط اودر که اولا یوق اوله سن و نفسکی و انانیتکی
بالکلیه محو و ازاله قیله سن و مجازی اولان وجود قیدندن نجات بوله سن تاکم بو باقی دولته لایق اوله سن چونکم بو وجود
مجازیدن غروب کتوره سن و کندیکی نابود و ناپیدا ایده سن مشرق روحانیدن باش یوقرو کتوره سن و مطلع حقانیدن
طلوع و ظهور ایده سن و عالم معنایه ضیا کستر اوله سن (م ی) از انابی ء ازل دل دنك شد * این انابی سر دکشت و تنك شد
زان انابی بی انا خوش کشت جان * شد جهان او از انابی جهان * از انا چون رست اکنون شد انا * افرینها بر انابی بی عنا
کو کریزان و انابی دریش * می دود چون دید وی را بی ویش) ازل بلکندن دل دنك و حیران اولدی بو بلك
سردوبارد اولدی اون بلکدن انا سز جان خوش اولدی جهانك انا سزلکندن اول صحرا ایچی اولدی اولکی جهان
فتح جمله صحرا ایچی معناسنه در مجازی اولان انادن چونکم قورتلدی شمدی مقبول انا اولدی پس بی عنا اولان
بلك اوزره افرینلر اولسون اول انا صاحبی بلکدن کریزان و انا آنك پینده بلر چونکم انانیت آنی انسز کوردی
یعنی ازل اولان بلکدن و حقیقی اولان وجود و انانیتدن کوکل دنك و حیران اولدی بو مجازی اولان بلك آنك
قتنده فتی سردوبارد اولدی اول مذموم اولان بلکسز اولان بلکدن جان خوش اولدی و اول انانیت مقبوله دن
روحه صفا و لطافت کلدی بر مرتبه روح اول مقبول اولان بلکدن ذوق و صفا الدیکه جهانك بلکندن صحرا ایچی
اولدی و وجود مجازینك جمله سندن اعراض ایدوب حقیقی اولان وجودله آشنالق قیلدی شول جانکه مذموم
و مجازی اولان بلکدن چونکم خلاص اولدی اول حالده مقبول اولان بلکه واصل اولدی و حقیقی اولان وجودی
بولدی بی عنا اولان بلك اوزرینه تحسینلر و آفرینلر اولسونکه اول بلکده اصلا عنا و فنا یوقدر حقیقی بلکه واصل
اولان هر وجهله بلکدن و تعیندن فرار ایدیجیدر هر نقدر بلکدن فرار ایلسه مقبول اولان بلك آنك پینده بلر
چونکم اول فانی اولان کسه بی خود کوره همیشه اکا ملازمت و مقارنت ایلر (مثنوی) طالب او بی نکردد طالبت
چون بمردی طالبت شد مطلبت * زنده کی مرده شو شوید ترا * طالبی کی مطلبت جوید ترا) چونکم سن اول انانیتك
طالبیسن اول سکا طالب اولمز چونکم اوله سن سنك مطلبك سکا طالب اولور مثلا سن زنده سن مرده شوسنی ایچون
بورسن طالبسن سنك مطلبك ایچون سنی دیلر یعنی بو حقیقی وجودك و مقبول اولان بلکك وصولنه شرط اولدر که
حتی کندی نفسانیتکله و مجازی اولان وجودکله آنی طالب اولمقدن فانی اوله سن سنك مجازی اولان وجودکله
اول باقی اولان وجودی طالب اوله سن اول سکا طالب اولمز اما چونکم سن موهومی اولان وجودکدن اوله سن
سنك مطلوبك طالبك اولور مثلا اولو یحیی مرده اولنی یو روزنده اولان کسه بی مرده شوی اولان کسه یو مق معهود
عادت دکلدر کذلك وجود حقیقی غسال کبیدر بشر بیله زنده اولان واکا توجه قیلان کسه یی یومز چونکم
ای وجود مجازی ایله غسال حقیقی طالب اولان کسه سن حیات نفسانیه ایله زنده اوله سن مرده لر یوین غسال
حقیقی سنی ایچون یو یوب پاك ایلر و سندخی نه حالده کالمیت بین یدی الغسال مرتبه سنده اولورسن مادامکه هنوز دخی
سن وجود مجازیه ایله طالبسن سنی کندی مطلوبك ایچون استر بلکه هر بار که سن بو صفتله آنی طالب اوله سن اول سندن
فرار ایلر (م ی) اندرین بحث ار خرد ره بین بدی * فخر رازی رازدان دین بدی * لیك چون من لم یذق لم یدر بود * عقل
و تخییلات او حیرت فزود) بو بحثده اکر عقل یول کوریجی اولیدی امام فخر رازی دینك رازنی بیلیجی اولوردی ولیکن
چونکم برکسه طاتمدی بیلمدی قولی صادق اولدی لاجرم آنك عقلی و تخیلاتی حیرتی زیاده قیلدی یعنی بو فنا بحثی
بر عجب بحثدر که اصلا بونده عقل و فکرك مدخلی یوقدر عقل هر نه مرتبه کامل اولسه بی وجودلك لذتی ندر بیلمز و فنای
حقیقینك معناسنه واقف و عارف اولمز اکر عقلك بو بحث و فناده یول کورمسی اولیدی و محو وجود ایلمك نه دیمکدر
عقل کامل صاحبی آنی بیلیدی امام فخر رازی دینك سرنی و رازنی بیلوردی مادامکه برکسه فنا اندر فنا اولیه دینك

رازنی بیلمز اکر عقلده و علمده فخر رازی حضرتلری قدر اولورسه ده بو بیتده فخر رازی حضرتلرینك بغایت عاقل
اولدیغی جهتدن مدحدر اما سر فنایه عارف و واصل اولمدیغی جهتدن نوعا قدحدر که آنلر بو ذوق فنادن لذت
آلمشلردر اکرچه علوم عقلیه و نقلیه ده قصورلری یوغیمشلردر ولیکن چونکم شول کسه که حقیقتندر بیلمز
و تحقیق ندرا کا عالم اولمز و لهذا اول امام رازی حضرتلرینك عقلی و تخیلاتی بو علم فناده زیاده حیران اولدی و اهل فنانك
بوکونه کلماتنك معناسنی حقیقتیله بیلمیوب و آنلرك ذوقندن ذوق آله میوب وجود مجازی و تعین وهمی مرتبه سنده
قالدی (مثنوی) کی شود کشف از تفکر این انا * این انا مکشوف شد بعد از فنا) می فتد این عقلها در افتقاد) در مغاکی
حلول و اتحاد * بو حقیقی اولان انا تفکردن ایچون کشف اولور بو انای حقیقی فنادنصکره مکشوف اولدی بو عقللر انابی
افتقاد قیلمقده حلول و اتحاد مغاکنه دوشر یعنی شو حقیقی اولان انا که بر نظمه کتوروب ذکر ایلیوب مقصودا ندن
وجود حقیقیدر بو انانیت حقیقی مجرد قوت فکریه ایله کشف اولمز و مقدمات نظریه ایله دخی بیلنمز بو حقیقی اولان
انانیت که انانیت الهیه دن و وجود ربانیدن عبارتدر عبدك وجود موهومیسنك فناسندنصکره مکشوف اولور وبنده
وجود مجازی قیدندن و عقل و فکر ورطه لرندن نجات بولدقدنصکره کاورزیرا هر بار که برکسه عقلك حکمنده اولسه
و عقل و فکر ایله بو انانیت حقیقیه یی طلب قیلسه و حقیقی اولان وجودی معتقد اولسه البته یا حلول چقورنه دوشر
و یاخود اتحاد چقورنه دوشر و دیرکه حقیقی اولان انا که حق تعالی اول قولك وجودنه حلول و نزول ایلیه و آنك لساندن
انا الحق دیو سویلیه بو خود باطلدر و یاخود عبدك وجودی حقك وجودیله واروب بر اوله و اتحاد قیله بو دخی باطلدر
پس بر عبدك حقیقت وجوده مظهر اولمسی و انا الحق دیمسی لابد یا حلولی و یاخود اتحادی مستلزم اولور پس بو حقیقی
اولان انا حلولسز و اتحادسز نیجه ممکن اولوردیوب بو ورطه لرده قالور (مثنوی) ای ایاز کشته فانی ز اقتراب
همچو اختر در شعاع آفتاب * بلکه چون نطفه مبدل تو بتن * نه از حلول و اتحادی مفتتن * ای اقتراب جهتندن
فانی اولمش ایاز اختر شعاع آفتابده محو و فانی اولدیغی کبیسن هم مبدل اولمشسن مفتتن اولان حلول و اتحاد جهتندن
دکل یعنی ای شاه حقیقتك ایازی اولان و محبوبیت مرتبه سن بولان و حضرت حقه کمال اقتراب جهتندن فانی اولان
ولی سنك حضرت حقك تجلیسنده فانی اولمقلغك فی المثل اخترلرك شعاع آفتابده محو و نابدید اولمسی کبیدر یوق بویله
دکلدر بلکه اخلاق بشریه یی اخلاق الهیه یه تبدیل و اوصاف نفسانیه یی اوصاف ربانیه یه تحویل ایلیوب بالکلیه نور
الهی و مظهر تجلیات ربانی اولمقدر مثلا نطفه نك طورا بعد طور تبدیل اولمسی و هیئت انسانیه یه کلمسی کبی که انده
نه حلول و نه اتحاد واردر کذلك عبدك وجودی و جمیع اوصافی حقك وجودنده فانی اولدقده و اوصاف الهیه ایله اتصاف
قیلدقده انده نه حلول و نه اتحاد اولور زیرا حلول ایکی شیئك بری برینه کیرمسی و نزول قیلمسنه دیرلر بو محلده حق
عبدك وجودنه کیرمك و نزول قیلمق یوقدر و اتحاد شیئین مغایرینك بر بره کلوب بری برینه متصل اولمسنه دیرلر
بو مرتبه ده مغایرت و اثنینیت اولمز بلکه صرف وحدت مطلق اولور و صورت عبده ظهور قیلور و عبدك وجود
موهومیسی فانی اولور و آنك صورتی حق تعالینك تجلیاتنك و اوصافنك مظهری اولور بو اعتبار اوزره فانی فی الله اولان
ولی سائر مجرملر حقنده حق تعالیدن شفاعت قیلسه و عفو و مغفرت رجا ایلسه حقیقتده نه کندیسندن رجا
ایلمش اولور بو معنایه اشارت ایتمکدن اوتری بیوررلر (مثنوی) عفو کن ای عفو در صندوق تو * سابق لطفی همه
مسبوق تو * من که باشم که بکویم عفو کن * ای تو سلطان خلاصه امر کن * من که باشم که بدم من با منت * ای کرفته
جمله منها دامنت * ایاز غانی پادشاهدن مجرملر حقنده عفو استیوب دیدی عفو ایله ای شاه عفو سنك صندوقکده در
لطفك سابقی دوکلی سنك مسبوقکدر بن کیم اولم که سکا عفو ایله دیم ای شاه سن کن امرینك خلاصه سی و سلطانیسن
بن کیم اولم که بن سنکله اولم ای جمله منلر سنك دامنکی طوتمشدر یعنی اقتراب الهیده فانی فی الله اولان ولی پادشاه
حقیقته مجرملر خصوصنده بو کونه شفاعت ایدوب دیرای پادشاه حقیقی بو مجرملری عفو ایله که عفو و کرم سنك
صندوقکده و خزینه کده در سنك لطف و کرمك سابقی و لطف و رحمتك جمیع لطیف و رحیم اولنلردن سبقت قیلمشدر
و جمیع لطیف و رحیم اولنلر سنك مسبوقکدر اولا بن کم اولم دیم که سن عفو ایله ای سن بر شاه اعظم سنکه کن امرینك
سلطانی و خلاصه سیسن هر نه شیکه مراد ایلرسن اکا اول دیدکده البته اولور پس بنم بو اورته ده نه وجودم واردر بن
کیم اولم که بن سنك بنلکك قتنده بنم اصلا وجودم یوقدر بر فانی بی وجود شی ام ای جمله
اشیانك بنلکلری سنك دامن امرکی طوتمشلر و هر وجهله ارادتکه تمسك ایتمشلردر دیمك اولور (مجرم داشتن ایاز خودرا
در این شفاعتکری و عذر این جرم خواستن و در این عذر کوبی خود را مجرم دانستن و این شکستکی از شناخت و عظمت
شاه برخیزد که انا اعلمکم بالله و اخشاکم لله و قال الله تعالی انما یخشی الله من عباده العلماء) بو سر شریف و بو بیان

لطیف ایاز بو شفاعتکرلکده کندیسنی مجرم طوتمیدرو بو جرمنک عذرنی استمسی واول عذرخواهلقده کندیسنی
مجرم بیلمسیدر یعنی محبوبیت مرتبه سنه واصل اولان واولیلر ایچون حضرت حقدن برکمسه یه شفاعت قیلسه لر یاخود
برمرادی راجی اولسه لر اول شائبهٔ وجودله شفاعت قیلمغی برجرم عد ایدرلر ونه اول جرم ایچون عذر ایتسه لر اول
عذری دخی برذنب آخر بیلورلر زیرا بونلرک مرتبه سی بالکلیه فانی وشکسته اولمقدر وبو شکسته لک شاهک عظمتنی
اکلمقدن وانک جلالتنه عالم اولمقدن حاصل اولور نته کم حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حق تعالی حضرتلرینه
زیاده عالم اولدقلرنده سائرنادن اول حضرتک خشیتی زیاده ایدی وعمر بن ابی سلمه دن مسلم وبخاری اتفاق ایدوب
بو حدیثی روایت قیلورلر (انا اعلمکم بالله واخشاکم لله) یعنی تحقیقا بن اللهک اوامرنه ونواهیسنه وحدودنه وحقی
باطلدن تمیز ایلمکه وحق تعالینک عظمت وجلالتنه سزک اعلمکزم ولهذا بنم خشیتم الله ایچون سزدن زیاده درکه
البته علم خشیتی مستلزم اولور پس حدیثله ثابت ایلدکدنصکره آیت کریمه ایله دخی ثابت ایدرلرکه حق تعالی سورهٔ
ملائکه ده (انما یخشی الله من عباده العلماء) بیورورلر یعنی اللهدن خوف وخشیت ایتمز الا علما زیرا علما اللهک جمله
عبادندن اختصاص انکیچوندرکه شرط خشیت معرفت محبتندن وصفات وشئونته عالم اولمقدن حاصل اولور پس هرکیم انک
صفات وشئونته عالمراک ایسه اخشی اول اولور ولهذا حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم اخشی درزیرا جمله دن اعلمدر
(مثنوی) من کی آرم رحم حلم آلودرا * ره نمایم حلم علم اندودرا * صدهزاران صفع را ارزانیم * گر زبون صفعها
گردانیم * بن برکسه یه حلم آلود اولان رحمی ایچون کتورورم علم اندود اولان حلمه ایچون یول کوستررم نیجه بیک صفعه یه
لایقم اکر بنی صفعلرک زبونی ایلیه سن یعنی کمال عبودیت وغایت مذلت ومسکنت اظهار ایتمکله دیدی ای پادشاه
اعظم وای شهنشاه معظم بن سنک بنده لریکه سومک ایله قارشمش وبیلمکله اختلاط قیلنمش رحمت جسمانیه یی ایچون
کتورورم سنک کمال علمکله مزین اولان حلمکه بن نیجه یول کوستررم حدذاتده بن شول ذلیل وحقیرمکه نیجه یوز بیک
سله وطبانجه لره لایقم اکر سن بنی طبانجه لرله زبون ایلرسک بنا اکا مستحقم (مثنوی) من چه گویم پیشت اعلامت
کنم * یا که وایادت دهم شرط کرم * انچه معلوم تو نبود چیست آن * وانچه یادت نیست کو اندر جهان * ای تو پاک
از جهل وعلمت پاک از آن * که فراموشی کند بروی نهان * بن نه سویلیم سنک حضورکده انی سکا اعلام ایلیم یاخود کرم
شرطنی کیرو سنک یادکه ویرم وانی سکا کدیرم اول نسنه که سنک معلومک دکلدر اول ندر واول نسنه که یاد
ومعلومک دکلدر جهانده قنی ای عالم ودانا سن جهلدن پاک وعلمک دخی جهل وغفلتدن پاکدرکه فراموشلک انی
نهان ایلیه یعنی ندیم پادشاهی ومقرب الهی اولان بنده لرک حضور الهیده ادبی بودر وجناب حقه ایلدکلری مناجاتک
صورتی بوکونه دردیرلرکه الها وپادشاها بن نه سویلیم وسنک علمکه نه پوشیده درکه بن سنک حضورکده انی سکا
بیلدیروب اعلام ایلیم یاخود شرط کرم سنک علم شریفکدن کتمزکه حتی بن اول شرط کرمی سکا کیرو اکدیرم وتذکر
ایلمکه باعث اولم اول نسنه که سنک معلوم شریفک اولمیه اول ندر یعنی البته محقق هرشی سنک معلوم شریفکدر هرنه
شی که جهانده موجود اوله اول سنک علمکده ویادکده درای سن برعالم ودانا پادشاه سنکه جهل وغفلتدن منزه
ومقدس سن سنک علم شریفک دخی اول جهالت وغفلتدن منزه ومقدسدرکه نسیان سنک اول علم شریفک اوزره
برشیئی پنهان وپوشیده ایلیه سنک علمک بوندن پاک وبریدر (مثنوی) هیچ کس را تو کسی انگاشتی * همچو خورشیدش
بنور افراشتی * چون کسم کردی اگر لابه کنم * مستمع شو لابه ام را از کرم * زانکه از نقشم چو بیرون بردهٔ * آن شفاعت
هم تو خود را کردهٔ * هیچ کسی سن برکس اعتبار ایلدک خورشید وآفتاب کبی آنی نور وضیا ایله یوجلتدک چونکیم
بنی کس ایلدک اکر لابه وتضرع ایلرسم لطف وکرمکدن بنم لابه می مستمع اول زیرا بنی چونکیم نقشمدن طشره ایلتمشسن
اول شفاعتی هم سن کندیکه ایلمشسن یعنی فانی اولان مقرب الهی بویله مناجات ایدر دیرکه الهی بن بر هیچ کسم
بن کس اولمین حقیری چونکیم کس وآدم اعتبار ایلدک وبنی خورشید کبی نورله عالی قیلدک چونکیم بنی کس عد ایلدک
اکر حضور شریفکه تضرع ونیاز ایلرسم لطف وکرمکدن بنم لابه وابتهالمی مستمع اول وبنم دعامی قبول قیل شول
جهتدنکه سن بنی کندی نقشمدن طشره ایلتدک واخراج ایتدک وبنم اسامدن بوکونه سویلدک (مثنوی) چون
در رخت من تهی گشت این وطن * ترو خشک خانه نبود آن من * هم دعا از من روان کردی چو آب * هم ثباتش بخش
ودارش مستجاب) هم تو بودی اول آرندهٔ دعا) هم تو باش آخر اجابت را رجا) تا زنم من لاف کان شاه جهان) بهر بنده عفو
کرد از مجرمان * چونکیم بو وطن بنم رختمدن تهی اولدی خانه نک ترو خشکی بنم آنم اولماز هم دعایی بندن آب کبی جاری
ایلدک هم اول دعایه ثبات بخش ایله وهم انی مستجاب طوت هم دعایی اول قلبه والسانه کتورن یینه سن اولدک هم اجابته
رجا دخی سن اول تا بن لاف اوریمکه اول شاه جهان بنده دن اوتری مجرملردن عفو ومغفرت ایلدی یعنی خانهٔ جسدک

رطب ویابسی ونیک وبدی هرنه ایسه بنم اولمز بلکه (العبد وما یملکه کان لمولاه) قولنک حسبنجه بنم وجودم ودخی
هرنه یه مالک اولورسم سنک اولور الهی هم دعایی بنم قلبمده ظهوره کتوروب چشمهٔ دهاغمدن آب روان کبی اجرا ایلدک هم
اکا ثبات بخش ایله وهم آنی مستجاب ایله اولا دعامی ورجامی بنم قلبمه کتورن وانی لسانم اوزره جاری ایلین سن اولدک
امیدم بودرکه هم آخر اجابتی دخی رجا ایدیجی سن اول حتی بن بی وجود سنک بنده لریکه لاف اوروب دیم که اول شاه جهان
بو بنده سندن اوتری مجرملردن کناهنی عفو ایلدی وبنم شفاعتمی قبول ایدوب انلرک صوچلرندن کچدی (مثنوی)
درد بودم سر بسر من خود پسند * کرد شاهم داروی هر دردمند * دوزخی بودم پر از شور وشری * کرد دست فضل اویم
کوثری * هر کرا سوزید دوزخ در قود * من بر ویانم دکر بار از جسد * بو دواته واصل اولمزدن اول بن خود پسند
سر بسر درد ایدم حضرت شاه بنی هر دردمندک داروسی ایلدی برعظیم شور وشردن مملو دوزخ ایدم اول شاهک فضل
وکرمی الی بنی برکوثر ایلدی هرشول کسنه یی که دوزخ قصاص ایلکده یاقدی انی جسدده تکرار بن بتوریرم یعنی بن مادام
بنده لره بویله دیم که ابتدای حالده بن خود بین وخود پسند سرتاپا درد ومرض ایدم لیکن حضرت شاهک لطف وعنایتی
بنی هر دردمندک دارو ودواسی ایلدی که انلرک دردنه دعا وشفاعتله دوا قیلورم ابتدای کارده بن پرشور وشر ایله دوزخه
منسوب ایدم لیکن اول پادشاهک دست فضلی بنی برکوثر ایلدی پس هرشول کسنه یی که جهنم اکا قصاص ایتمکله
یاقدی ایسه بن الله اذنیله کیروانی جسدندن بتوریرم نته کم کوثرک خاصیتی اولدرکه جهنمک احراق ایلدیکی بدنلری
اول ترو تازه ایدوب بتورر کذلک عنایت حقله کوثر مثابه سنده اولان مقرب الهی دخی دوزخ نفسک احراق ایلدیکی عقل
وروحی بتوروب ترو تازه ایلر (مثنوی) کار کوثر چیست که هر سوخته * کرددازوی ثابت واندوخته * قطره قطره
او منادی کرم * کانچه دوزخ سوخته من بازاورم * هست دوزخ همچو سرمای خزان * هست کوثر چون بهار ای
کلستان) هست دوزخ همچو مرک وخاک کور) هست کوثر بر مثال نفخ صور) کار کوثر ندرکه هر سوخته اول کوثردن
ثابت واندوخته اولور اول کوثر قطره قطره منادی کرمدرکه اول نسنه یی که دوزخ یاقدی بن کیرو کتوریرم زیرا دوزخ
سرمای خزان کبیدر واما کوثر بهار مثالیدر ای کلستان کوثر جنت اعلاده برنهرک اسمیدرکه خاصیتی ذکر اولنان اوزره در
وحدیث شریف ایله ثابت اولمشدر وتحقیق بو جلدده وبعض محلده دخی مرور قیلمشدر وکوثر فوعل وزننده مبالغه ایله
علمدن وعملدن حاصل اولان خیر کثیره دخی اطلاق اولنور وعلمای حضرت محمدی علیه السلام وورثای جناب احمدی
اولمق دخی جائزدر نته کم اهل تفسیر (انا اعطیناک الکوثر) سوره سنده بوکونه تحقیق وتفسیر ایلمشلردر بونده دخی مراد
اولنان منبع علم وعمل اولان بروارث نبوی وعالم ربانی اولورکه انک وجود شریفنده آب کوثرک خاصیتی بولنور آب کوثر
سوختهٔ نار اولنلری نیجه احیا ایدوب لطیف وتازه قیلرسه اول کوثر محلی اولان صاحبدل دخی دوزخ نفسک احراق
ایلدیکی عقل وروحی وفهم وفراستی وبونلره منالی اولان اوصاف واحوالنی بتوروب احیا ایلر وطالب اولنلره بوکونه سویلر
کوثرک خاصیتی وکاری اولدرکه اندن هر یانمش تکرار نابت اولوب کیرو برینه کلکدر کوثر طبیعت اولان
صاحب سعادتک قطره قطره هر علی وذره ذره هر جزوی منادی کرم اولوب بویله دیرکه اول نسنه یی دوزخ نفس یاقدی
بن کیرو کتوریرم وانی اظهار ایدوب بتوریرم فی المثل نفس دوزخی خزان صووغی کبیدر وکوثر طبیعت اولان عالم ربانی
ای کلستان معنوی فصل بهار کبیدر وکذلک دوزخ نفس موت کبی وخاک وقبر کبیدر عقل وروح وفهمی بی حیات ایلر
اما کوثر سیرت اولان مرشد نفخ صور مثالنده درکه صوره نفخ اولندقده مرده لر نیجه حیات بولورسه اول مرشدک
انفاس طیبه سندن دخی مرده دللر قبرتده اویله حیات بولوب زنده اولورلر (مثنوی) ای ز دوزخ سوخته اجسامتان
سوی کوثر می کشد اکرامتان * ای شول دردمند ومبتلالر که سزک جسمکز نفس وهوا دوزخنده یانمشدر غم یمکز
اکرام خدا سزی کوثر جانبنه چکر یعنی مرشد ربانی نفس وهوا دوزخنده یانمش اولان کمسنه لره بویله دیرلر
ای دوزخ نفسدن جسملرک روحانیتی یانمش وزائل اولمش کمسنه لر الم چکمکزکه حق تعالی حضرتلرینک اکرامی سزی
بو دنیاده کوثر طبیعت اولان علم وعمل صاحبنه مقارن ایلر یوم آخرتده دخی نهر کوثرده سزی بولوب وجود یکزه
حیات طیبه ویروب جنت اعلاده ساکن ایلر که اول اکرم الاکرمین پادشاهک خلقی خلق ایلمسندن مرادی انلره
مجرد بی غرض لطف واحسان ایلمکدر یوخسه انلردن ربح وسود اخذ ایلمک ایچون انلری خلق ایلمدی نته کم بو معنایه
اشارت ایدوب بیورورلر (مثنوی) چون خلقت الخلق کی یربح علی * لطف تو فرمود ای قیوم حی * لا لان اربح علیهم
جود تست * که شود زو جمله ناقصها درست * ای قیوم وحی اولان پادشاه چونکیم سنک لطفک خلقت الخلق کی یربح
علی بیوردی لا لان اربح علیهم سنک جودکدر زیرا جمله ناقصلراندن درست وتمام اولور بو بیتین شریفین بو حدیث
قدسی یه اشارتدر (قال الله تعالی خلقت الخلق کی یربحوا علی لا لان اربح علیهم یعنی الله تعالی دیدی بن خلقی

خلق ایلدم تا کم انلر بنم قتمده ربح وفائده بوله لر بن بونلری بونلردن فائده حاصل قیلمقدن اوتری خلق ایلمدم حق سبحانه
وتعالینك بن بونلردن ربح وفائده ایلمکدن اوتری بونلری خلق ایلمدم دیمسی مجرد جود وکرمیدرکه حق سبحانه
وتعالینك اول بی غرض اولان جود وکرمندن جمله ناقصلر درست اولور (مثنوی) عفو کن زین بندکان تن پرست
عفو از دریای عفو اولیترست * عفو خلقان همچو جوی وهمچو سیل (هم بدان دریای خود تازند خیل (عفوها هر شب
از ین دل پارها * جون کبوتر سوی تو آید شها * بازشان وقت سحر پران کنی * تا بشب محبوس این ابدان کنی
بوتن پرست بنده لر کدن جرم وکناهی عفو ایله عفو دریاسندن عفو اولیرکدر خلائقك عفوی جوی کبی وسیل کبی
هم اول کندینك دریاسنه خیل چاپرلر جمیع عفولر هر کیجه بوجان ودلدن نیجه کره کبوتر کبی سنك جانبکه کاور
ای شاه سحر وقتی کیرو آنلری پران ایلرسن تا کیجه یه دك بو ابدانك محبوسی ایلرسن یعنی الهی بوتن پرست اولان
وشهوانه ولذات بدنه میل قیلان مجرملر فی المثل سیل وجای کبیدر هم اول سنك عفو وکرمك دریاسنه خیل سوررلر
وعاقبت کندیلر ینی اول بحر کرمه ایرکوررلر ای شاهم سنك جانبکه کاور بارها باء فارسیله باء عربیله هم جائزدر باء عربیله
اولسه نیجه کره دیمك اولور اما باء فارسیله اولمق محله انسبدر تکرار سحر وقتنده اول عفو کرم ولطف ومرحمت صفتلرنی
مقبول اولان بنده لرك جانبنه پران ایلرسن کیجه یه دك اول عفو وکرمی بونلرك بدنلرنده محبوس ومرهون ایلرسن
(مثنوی) پرزنان باز کرد در وقت شام * می پرند از عشق آن ایوان وبام * تا که از تن تار وصلت بگسلند) پیش تو آیند کز تو
مقبلند) اول کرم صفتلری کیرو اخشام وقتنده پرزنان اول ایوان وبامك عشقندن اوچارلر حتی تندن وصلت تارنی قیررلر
سنك حضورکه کاورلر زیرا هر بری سندن مقبلدر یعنی هر بر صفت حمیده وخلق پسندیده اخشام اولدقده یا اجل
کلدکده تکرار بدن خانه سندن چیقوب اول ایوان وبام معنو ینك عشقندن اوچارلر حتی بدن مملکتندن وصلت
ایبن قیروب قطع علاقه ایدرلر وسنك حضور شریفکه کاورلر زیرا که هر بر صفت سنك جناب عزتکدن اقبال بولمشلر
ونشو ونما آلمشلردر (مثنوی) پرزنان ایمن زرجع سرنکون * در هوا کانا الیه راجعون * سرنکون رجعدن
ایمن پراورارق هواده بوبله دیوکه تحقیقا بز اول اللهه راجعلرز یعنی هر بر صفت حمیده وروح شریفه پر مثابه سنده
اولوب بدن عالمندن عروج ایدوب باشی آشغی اولمقدن وکیرودونمکدن ایمن اولوب پراوریجی وعالم ارواحك هواسنده
پرواز ایدیجی اولورلر بوبله دیوکه تحقیقا اللهه مخصوص ایز وملکی یوزلو یز کبیر وتحقیقا بز اکا عالم اجسامدن
رجوع ایدیجیلرز (مثنوی) بانك می آید تعالوا زان کرم * بعد از ان رجعت نماند از حرص وغم * اول کرم صاحبندن
بونلره کلك دیو صدا کاور اندنصکره اول حرص وغم دن رجعت قالمز کرم بونده ذکر معناسنه در کریم معناسنه
اولمغله جائزدر یعنی اول کریم ورحیم اولان پادشاهدن بو اخلاق حسنه ایله موصوفه اولان ارواحه کلك بنم
جنابمه واصل اولك وبوندا کاوب اندنصکره اول حرص وغم محلی اولان بدنه رجعت قالمز (مثنوی) بس غریبیها
کشیدیت از جهان * قدر من دانسته باشید ای مهان * زیر سایه این درختم مست ناز * هین بیندازید پاها را
دراز * جناب حق بونلره دیر جهانده چوق غریبلکلر چکدیکز بنم قدرمی بیلمش اوله سزای اولولر مهان کسر میمله
مهك جمعیدر بنم بو درخت لطفمك زیرنده مست نازا کاه اولك ایاقلریکزی اوزون براغکز یعنی وجود مطلق اوصاف
حمیده ایله کندی جانبنه رجوع ایلین ارواحه بوکونه نوازش والطاف ایدوب بیوررلر که ای ارواح عاشقان جهانده چوق
غریبلکلر چکدیکز وعالم اجسامده نیجه بلا ومحن کوردیکز ای اولولر بو قدر الام وشدایدی کوردکدنصکره بنم
قدرمی بیلمش اولورسز پس بنم بو درخت لطف واحسانمك سایه سی التنده ناز وعزتك مستغرقی اولوب آکاه اولك
ایاقلریکزی اوزادوب یاتك یعنی کمال استراحتله استراحت ایدك زیرا ایاق اوزاتمق زیاده استراحت ایتمکدن کنایت اولور
نه کم برکسه بر دوستندن نیجه زمان مفارقت ودیار غربتك نیجه درد ومحنتنی چکوب عاقبت دوست جانبنه عزیمت
قیلسه یولك نیجه تعب ومشقتنی چکدکدنصکره واروب دوستك خانه سنه واصل اولسه دوستی دخی اکا باغچه سنده
بر لطیف سایه دار درختك التنی دوشیوب بونده ایاقلرك اوزادوب یات دیسه کمال استراحتله استراحت ایت دیمك
اولور (مثنوی) پایهای پرعنا از راه دین * بر کنار دوست حوران خالدین * حوریان کشته مغمز مهربان * کز سفر باز
آمدند این صوفیان * صوفیان صافیان چون نور خور * مدتی افتاده بر خاك وقذر * بی اثر پاك از قذر باز آمدند *
همچو نور خور سوی قرص بلند * دین یولنده پرعنا ایاقلری حوریلرك کنارنده ودستنده خالدین اولمش حوریلر مغمز
ومهربان اولمش بوبله دیوکه بو صوفیلر سفردن کیرو کلدیلر نور خورشید کبی صافی اولان صوفیلر بر زمان خاك وقذر اوزره
دوشمش ایدیلر اول قذر ونجسدن بی اثر پاك کیرو کلدیلر خورشیدك نوری قرص بلند جانبنه کلدیکی کبی یعنی دین
یولندن پرعنا اولمش وتعب وزحمت چکمش ایاقلری حوریلرك التنده وقوجاغنده ابدی مخلد آسوده اول جنت اعلانك

حوریلری

حوریلری انلره غمزه اوریجی ومهر ومحبت قیلیجی اولمش هر بری بوبله دیو بوحق یولنك صوفیلری دنیا سفرندن کیرو
کلدیلر ودوستلرینك لطف وکرمنه مظهر اولدیلر بونلر خورشیدك نوری کبی شول صافی اولان صوفیلردرکه بر قاچ مدت
خاك اوزره وقذر ناپاك اولان دنیا اوزره دوشمشلر ایدی حالا قذردن پاك اولوب بی اثر بو عالم پاکه کیرو کلدیلر فی المثل
کونشك نوری بلند اولان قرصی جانبنه کلدیکی کبی (مثنوی) این کروه مجرمان هم ای مجید * جمله سرهاشان
بدیواری رسید) بر خطا وجرم خود واقف شدند * کرچه مات کعبتین شه بدند (رو بتو کردند اکنون ای که لطفت
مجرمان زاره کنان) بو مجرملر بلوکی دخی ای اولوا انلرك جمله سنك باشی بر دیواره ایرشدی یعنی ایازشاهه اول مجرملر حقنده
بوبله دیدی نته کم شفاعت مقامنه واصل اولنلر هم بوبله دیرلر کندیلرینك خطا وجرمی اوزره واقف اولدیلر اکرچه
شاهك کعبتینك ماتی اولدیلر کعبتین طاوله دیدکاری اویونك شول ایکی زاریدرکه انی اوینجیلر خصمنه غالب اولمق
اوزره صالارلر اما بخت وطالع هر کیمك ایسه اکا معاون اولوب آخرینه مورث مات اولمغه سبب اولور بوراده
شهدن مراد اولا شاه محمود اولدیغی تقدیر اوزره کعبتیندن مراد انك اول مجرملره بحسب الظاهر احسان ایلدیکی
وآفرین دیوب سویلدیکی اولورکه انلر بونقشك لعبنه مغرور اولوب مات اولدیلر وثانیا شاهدن مراد شاه حقیقت
اولدیغی تقدیر اوزره انك کعبتیندن مرادی من صیوب نفس وهوالرینه رعایت قیلان مجرملره نعمت ویرمك
وانلره پرورده اولدقجه وعصیان قیلدقجه احسانی زیاده ایلمکدر (سنستدرجهم من حیث لا یعلمون واملی
لهم ان کیدی متین) آیت کریمه سنك حسبنجه بوکا استدراج دیرلرکه حق تعالی بونلری بیلمدکاری جهتدن مکر
وکیدله درجه بعد درجه هلاك ایدوب مات قیلرپس بونلر حق تعالینك مکر واضلالنك ماتی اولورلر بعده بونلردن
عفو ومغفرت اولمغه قابل اولان اهل ایمانی سلطان الکونین صلی الله علیه وسلم حضرتلری بعده سائر انبیا علیهم السلام
هر بری کندی امتندن مجرم قالنلره بعده صلحای امتدن شفاعته اذن اولنان صالحلر دخی مجرملر حقنده شفاعت
ایدوب جناب عزتدن عفو ومغفرت طلب ایدرلر ودیرلرکه الهنا بو مجرملره ایدرلك شمدی سکا توجه ایلدیلر وعفوکه امید
وار اولدیلر حالا سنك لطفك مجرملره یول ایدیجی وبونلری لطف وکرمه مظهر قیلیجیدر (مثنوی) راه ده آلودکان را العجل
در فرات عفو وعین مغتسل * تا که غسل آرند زان جرم دراز * در صف پاکان روند اندر نماز * اندران صفها ز انداز
برون * غرقکان نور نحن الصافون * آلوده اولان مجرملره عجله ایله یول ویر عفو وکرم فراتنه وعین مغتسله تا که اودراز
وبسیار جرم وکناهدن غسل کتوره لر پاکلر صفنه نمازه کیده لر اول صفلر ایجره که اندازه دن طشره در نحن الصافون
نورنه غرقه وغریقلردر یعنی ای بزم پروردکارمز خطا وعصیاندن آلوده وملوث اولنلره بی تأخیر فوری یول ویر
ومغفرت نهرنه ومحل اغتسال اولان چشمه رحمته عین مغتسل دیمکله سوره صادده اولان (هذا مغتسل بارد وشراب
آیتنه اشارت اولنور تفسیری جلد اولده بقیه قصه پیر چنکی سرخنده (مرغ ابی غرق دریای عسل) بیتنك شرحنده
مرور ایلدی نته کم حضرت ایوب علیه السلام اول عین مغتسلدن اغتسال ایلدکده جمله امراض جسمانیه دن پاك
وبری اولدی حق بو مجرملر دخی اول عین مغتسلدن غسل کتوره لر واول دراز اولان جرملك لوثندن پاك اوله لر ونماز
حقیقی قیلمغه پاکلر صفنه کیده لر ومقرب اولان ملائکه کبی سنك جنابکه طاعت ایده لر شول صفلر ایجره کیده لر
وانده سنك جنابکه رکوع وسجود ایده لرکه اول صفلر حد واندازه دن خارجدر انلر نحن الصافون نورنه غرق اولمشلردر
ودخی (وما منا الا له مقام معلوم وانا لنحن الصافون) دیمشلردر بو آیت کریمه سوره صافاتده در تفسیری جلد اولده
اول کسی که سرخنده (کرچه هاروت وماروت فزون) بیتنك شرحنده کچدی انده طلب اولنه (مثنوی) جون سخن
در وصف این حالت رسید * هم قلم بشکست وهم کاغذ درید * بحر را پیمود هیچ اسکره * شیر را برداشت هرکز بره
کر حجابستت برون رو زاحتجاب * تا ببینی پادشاهی عجاب * چونکم سوز بو حالتك وصفنه ایرشدی هم قلم صندی
وهم کاغذ یرتلدی مثلا هیچ بر اسکره دریایی اولچدیمی شیری هرکز بر بره قالدردیمی اکرچه معنایی فهم ایلمکده
سکا حجاب وار چونکم سوز بو حالته ایردی حجابدن طشره کیت تا کم عجایب بر پادشاهلق کوره سن یعنی بو حالت شریفه
ومعانی لطیفه یی که بز بر مقداری ذکر ایلدك چونکم سوز بو محله ایرشدی هم قلم صندی وهم کاغذ یرتلدی که بوندن
اوته تحقیق وبیانه مجال یوقدر نیچون دیرسك اسرار الهی ومعارف ربانی بر بحر کبیدر وقلم وکاغذ وکاتب دخی
اول بحر معنایی بالکلیه ادا ایلمکه وکتابته کتوروب تحریر قیلمغه قادر اولمز کما قال الله تعالی (ولو انما فی الارض من شجرة
اقلام والبحر یمده من بعده سبعة ابحر ما نفدت کلمات الله) بو اسرار الهیه فی المثل بر شیر دلیر کبی ونطق وکتابت اکا نسبت
بر بره حقیر کبیدر بره حقیر شیر دلیری اخذ وضبط ایتمکه قادر اولمدیغی کبی نطق وکتابت دخی اسرار حقی ضبط قیلمغه
وکیف ما یشاء بیانه کتورمکه قادر اوله من الحاصل بو معنای شریفك عالمنی مشاهده ایتمك لازم ایسه بشریتك

پرده‌سندن وقصور معرفت حجابندن طشره کیت ودیدهٔ قلبکدن حجابلری رفع ایت تا کم زیاده عجیب بر پادشاهلق کوره‌سن وبر بحر حیاته ایره‌سن که حیران اولوب آنك نطق وبیانه کلمدیکنی بیله‌سن (مثنوی) کرچه بشکستند جامت

قوم مست * آنکه مست از تو بود عذریش هست * مستیٔ ایشان باقبال و بمال * نی ز بادهٔ تست ای شیرین فعال

ای شهنشه مست تخصیص تواند * عفو کن ازمست خودای عفومند * لذت تخصیص تو وقت خطاب * آن کند که

نابدا زصد خم شراب * اکرچه بو مست وغافل قوم سنك جامکی صدیلر مرادم درکه جامه تشبیه اولنمشدر اول کسه که سندن مست اوله آنك برعذری واردر انلرك مال واقبال الله مست اولملری سنك باده‌کدن دکلیدر ای شیرین فعال ای شهنشاه بونلر سنك تخصیصك مستلر یدرای عفولو پادشاه کندی مستکدن ظهور ایلینی عفو ایله سنك خطاب وقتنده اولان تخصیصك لذتی اول کیف وحالتی ایلرکه یوز کوب شرابدن کلمز بو بیتلردخی اکرچه ایاز لساننددر ولیکن مرتبهٔ محبوبیته واصل اولان کامللر لساننددن اولور بونلر جناب حقه بوکونه مناجات ایدرلرکه الهی اکرچه مست مال وجاه اولان قوم سنك امر شریفك جامنی صدیلر ایسه‌سن انلری مؤاخذه ایتمه زیرا اول کمسه که سندن مست اوله آنك برعذری واردر الهی بو اهل صورتك فریفته اولملری اقبال ومال ایچون ومغرور اولملری فعال حسن حال ایچون وای کاری مستحسن پادشاه سنك بو عالم صورت جامنده وضع ایلدیکك شرابك کیفیاتندرکه انلر بو صورت جامنده موضوع اولان باده‌نك چاشنیسنی ذوق ایلدکلرنده بو صورت جامنده مست اولوب لذت ونعمت همان بونی صاندیلر ای عفولو وکرملو پادشاه کندو شرابکدن مست اولان بنده‌لریکی عفو ایله وبونلردن صدور ایلین جرمی مغفرت قیل زیرا بونجه بنده‌لریکی وقت خطابده سنك تخصیص بالذکر ایتمکلکك لذتی اول مستلکی ویررو اول نشاط وسروره ایرکوررکه یوز کوب شرابدن اول مستلك وذوق حاصل اولمز (مثنوی) چونکه مستم کردهٔ حدم مزن * شرع مستانرا

نبیند حد زدن * چون شوم هشیار انکاهم بزن * که نخواهم کشت خود هشیار من * هرکه از جام تو خورد ای

ذوالمنن * تا ابد رست از هش واز حد زدن) چونکم بنی مست ایلمشسن پس بکا حد اورمه زیرا شرع مستلره حد اورمغی روا کورمز چونکم بن هشیار اولم اول وقت بکا حد اور بن خود هشیار اولمق استمزم زیرا ای منتلر صاحبی هرشول کمسه که سنك جامکدن ایچدی اول کمسه ابدی هشدن وحد اورلمقدن قورتلدی یعنی چونکم بنی بر کیفیتله مست ایلدك اول حینده بندن بر ذلت صادر اولورسه معذور طوتوب بکا حد تعزیر اورمه زیرا شرع شریفکه سنك پیغمبرایکك وضع ایلدکاری طریقدر مست اولنلره حد اورمغی لایق کورمز اما صحوه کلدکدنصکره حد اورلمغی روا کورر چونکم بن دخی هشیار اولم وصحوه کلم اول وقتده حد اورکه بن خود اصلا وقطعا هشیار اولمق وصحوه ایتمسنه کلمك استمزم بهرحال برکونه حالت وبرنوع کیفیتله مست اولمقدن خالی دکلم ای منتلر ونعمتلر صاحبی وای لطف وکرملر واهبی هرشول کمسه که سنك جامکدن نوش ایلیه اول افاقت بولمق وصحوه کلمك احتمالی یوقدر پس ابد الاباد اول کمسه هوشدن وحد اورلمقدن خلاص اولدی (مثنوی) خالدین فی فناء سکرهم * من تفانا فی هواکم لم یقم) ارباب محبت واصحاب معرفت که جام حقدن نوش ایلیلردر خالدین اولدیلر بونلر سکرلرینك فناسنده بو تقدیرجه خالدین محذوف اولان کانك خبری اولور تقدیری کانوا خالدین درویا خود مقدم اولان بیتك مصرع ثانیسندن حال اوله یعنی هرشول کمسه که ای ذوالمنن سنك جامکدن ایچه ابد الاباده دك عقلدن وحد اورلمقدن خلاص اولدی مخلد اولدقلری حالده آنلر مستلکلرینك فناسنده شول کمسه که تفانی ایده یعنی فانی اوله سزلك عشقکزده من بعد هوشله قائم اولمز ووجود مجازی ایله اتصاف قیلمز بلکه سنك محبتکده جزوی اولان هوشی وموهومی اولان وجودینی فانی ایدوب نور محبت ذاتیکله قائم ومشاهدهٔ جمال وحدتکله حیران وهائم اولورلر هواکمده اولان ضمیر جمع تعظیم ایچوندر تفانا تفاعل بابندندر بونده فناده مبالغه مراد اولور (مثنوی) فضل تو کوید دل مارا که رو * ای شده در دوغ عشق ما کرو *

چون مکس در دوغ ما افتادهٔ * تو نهٔ مست ای مکس تو بادهٔ * کرکسان مست از تو کردند ای مکس *

چونکه در بحر عسل رانی فرس) سنك فضل واحسانك بزم کوکلمزه دیرکه یوری ای بزم عشقمز دوغنه مرهون اولمش مکس کبی بزم دوغمزه دوشمشسن مست دکلسن ای مکس سن عین باده‌سن کرکسلر سنده مست اولورلر ای مکس چونکه عسل دریاسنه آت سوره‌سن یعنی الها وسیدا سنك فضل وکرمك بزم قلبمزده ای بزم عشقمز ایراتنه مربوط ومرهون اولان عاشق یوری دیرو سن بوضعفله مکس کبی بزم دوغ محبتمزه دوشمشسن پس سن فی الحقیقه مکس دکلسن بلکه عین بادهٔ محبت وشراب مودت کندیسی سن که اول بادهٔ محبته دوشمکله وآنی نوش ایتمکله کندیکی اکابر مرتبه میل ایلمشسن که سن عین بادهٔ محبتدن فرق اولنمزسن (بیت) فکأنما خمر ولا قدح * وکأنما قدح

ولا خمر) کلامی سنك شانکده دینلمکده لایق اولوب فتشابها وتشاکل الامر قولنك حسبنجه سن بادهٔ محبته وبادهٔ

محبت

محبت دخی سکا بکزمشدر ای عاشق سن اکرچه من حیث الصورة مکس کبی ضعیف وبزم لذت محبتمزه کمالیله حریص اولدیغکدن مکسه شبیه‌سن ولیکن کرکسلر نیجه اولو وعظیم کسلرسندن مست اولورلر ونشو ونما بولورلر چونکم سن عسل کبی اصلی اولان عشق ومحبت دریاسنه اسب همتی سوره‌سن وآندن لذت الوب آنده مستغرق اوله‌سن بهرحال نیجه عالی پرواز اولان کمسه‌لر سندن لذت المق مقرر اولور (مثنوی) کوهها چون ذرها

سرمست تو * نقطه و پرکار وخط در دست تو * فتنه که لرزند ازو لرزان تست) هرکران قیمت کهر ارزان تست) ای عظیم پادشاه کوهلر ذره‌لر کبی سنك سرمستکدر کوهلردن مراد بونده جبال راسخه کبی عظیم الشان اولان سکینت ووقار صاحبلریدر نقطه و پرکار وخط سنك دست قدرتکده‌در نقطه‌دن مرادمرکز عالملر وشول فتنه که خلق عالم آندن لرزان اولورلر اول فتنه سندن لرزان اولور هرکران قیمتلو کوهر سنك ارزانکدر یعنی ای پادشاه اعظم وای شهنشاه معظم طاغلر کبی پرتمکین اولان عظیم الشان کمسه‌لر سنك نور محبتکك ذره‌لر کبی سرمستی اولوب رقصلر وحرکتلر ایلمکیلردر اکر قطب افلاك واکر دائرهٔ خاك اولان انسان بالذو پرکار عالم ونقوش بنی آدم هرنقدر وار ایسه جمله‌سی سنك قبضهٔ قدرتکده‌در کیف مایشاء بونلرده استدیککك کبی تصرف ایلرسن سن شول قوی وقادر پادشاهسن که خلق عالم شول بر فتنه دنکه خائف اولورلر ولرزه قیلورلر اول فتنه سندن خائف اولوب لرزه قیلورتته کم خلق عالم جهنمدن نیجه قورقرلرسه جهنم دخی حق تعالینك قهرندن اویله قورقر هرنقدر اغر بهالو ذی قیمت جوهر اولورسه اول سکا نسبت زیاده ارزان وبی قیمتدر (مثنوی) کر خدادادی مرا پانصد دهان * کفتمی شرح توای جان جهان *

یك دهان دارم وآن هم منکسر * در خجالت از توای دانای سر * منکسر تر خود نباشم از عدم * کز دهانش آمدستند این امم) اکر خدای تعالی بکا بشیوز دهان ویریدی سنك شرحکی دیدم ای جهانك جانی بر دهان طوترم واول دخی شکسته در سندن خجالتده ای دانای سر عدمدن منکسرتر خود اولمدم که بوقدر طوائف وامم آنك دهانندن کلدیلر بونده خطاب مظهر خلافت الهیه اولان انسان کامله‌درکه ایاز مثابه‌سنده اولان محبوبان الهی اول شاه محمود کبی اولان خلیفهٔ حقی بوکونه مدح ایدوب دیرلرا کرفرضی خدای تعالی حضرتلری بکا بشیوز دهان ویریدی ای جهانك جانی اولان سلطان عالیشان بن سنك شرحکی سویلردم واوصاف علیه‌کی نقل ایلردم امابن انجق بر دهان طوترم واول دخی ای دانای سر سندن کمال خجالتده منکسردر خوش دهانم منکسر اولسون بالذی بوقدر زیرا بن عدمدن زیاده منکسر دکلمکه آنك دهانندن بوقدر طوائف وامم ظهوره کلمشدر پس بکا دخی سنك اذنك اولورسه بنم دهانمدن هم سنك تعریف وتوصیفکه متعلق نیجه امم معانی وطوائف اسرار نهانی ظهوره کلور وموجود اولور (مثنوی)

صد هزار آثار غیبی منتظر * کز عدم بیرون جهد چست ومکر * از تقاضای تو می کردد سرم * ای بمرده من به پیش ان کرم

رغبت ما از تقاضای تو ست * جذبهٔ حقست هرجا رهروست) صد هزار آثار غیبی منتظردرکه چست ومکر عدمدن طشره صحرایه ای خدا بنم باشم سنك تقاضای امرکدن دونر ای بن اول لطف وکرم اوکنده اولمشم بزم سنك جانبکه رغبت ومیلمز سنك تقاضا کدندر جذبهٔ حقدر هر قنده که رهرو واردر مکر حمله ایدیجی معناسنه درنیجه یوزبیك غیبه منسوب اولان اثرلر عالم باطنده منتظردرکه عالم باطندن چستلکله حمله ایدیجی طشره صحرایه‌لر ظهوره کله‌لر پس بنم دخی باطنمده اولان آثار غیبی ظهوره کلمکه منتظرلردر عجب دکلدر وفوری حمله ایدوب سنك مرادك اوزره ظهوره کله‌لر سنك اقتضا کدن بنم باشم دونر ومیدان محبتکده سرکردان اولمشم ای اول لطف وکرمك اوکنده بن اولمشم بزم بوکونه شیلره ایلدیکمز رغبت سنك تقاضا کدندر هرنه یرده که بر رهرو واردر لابد اوجذبهٔ حقدن رهرودرکه البته هیچ برمتحرك بوقدر الا ارادت حقله حرکت ایدیجیدر کما قال الله تعالی (مامن دابة الا هو آخذ بناصیتها ان ربی علی صراط مستقیم (مثنوی) خاك بی بادی ببالا بر جهد * کشتی بی بحر پا در ره نهد * پیش آب زندکانی کس نمرد

پیش آبت آب حیوانست درد * آب حیوان قبلهٔ جان دوستان * زآب باشد سبز وخندان بوستان) مثلا بر باد وهوا بز خاك وغبار یوقرو قالقرمی یاهیچ دریاسز برکشتی یوله ایاق قورمی آب حیاتك قتنده کمسه اولمدی سنك آبك قتنده آب حیوان درددر آب حیات ای دوستلر جان قبله‌سیدر بوستان آبدن سبز وخندان اولور یعنی مقرردرکه باد وهواسز خاك وغبار یوقرو قالقمز وحرکت قیلمز وکذلك بحرسز کشتی یوله ایاق قومز پس بر موجود ومحرك حقیقینك تصریف وارادتی اولمینجه اصلا حرکت قیلمز هرنه کونه حرکت ایلرسه آنك ارادتنه وتقدیرنه موافق حرکت قیلر محرك اولان پادشاه فی المثل دریای حیات کبیدر شول کمسه که آنك آب حیات کبی اولان مشاهده‌سنه ومحبتنه واصل اوله آنك قتنده اصلا اولمزای جمیل الصفات اولان خدا سنك آب وسیلتکه نسبت اب حیوان درددرای دوستلر آب حیوان فی الحقیقه جان قبله‌سی اولان جانانه درتته کم بوستان آب رواندن سبز وخندان اولور جان وجنان دخی قبلهٔ جانك

آب وصالندن سرسبز وخندان اولور وحیات ولطافت بولور (مثنوی) مرك آشامان زعشقش زنده اند * دل زجان
وز آب جان بركنده اند * آب عشق تو چو مارا دست داد * آب حیوان شد به پیش ما كساد * زآب حیوان هست
هر جانرا نوی * لیك آب آب حیوانی توی) مرك آشاملر آنك عشقندن دریلر درجاندن وآب جاندن كوكل قوپرمشلردر
ای خدا چونكم سنك آب عشقك بزه دست وقدرت وردی آب حیوان بزم قتمزده كساد وبی اعتبار اولدی اكرچه آب
حیواندن هرجانه یكیلك وتازه لك واردر لیكن حیاته منسوب اولان آبك آبی سنسن یعنی شراب موت وفنایی جاندن
وآب حیواندن قوپرمشلردروا كاالتفات قیلمشلردر ای خدا چونكم سنك آب عشقك بزه ال وردی و بز آندن
نشو ونما بولدق متعارف اولان آب حیوان بزم قتمزده بی قیمت اولدی وبی اعتبار اولدی اكرچه آب حیوان صوریدن
هرجانه تازه لك وترلك واردر وروح حیوانی وجسم انسانی آندن لطیف وتازه اولور وحیات جسمانیه بولور ولیكن
آب حیاتك حیاتی سنسن وعاشقلری احیا قیلیجی سنك آب محبتكدر (مثنوی) هر زمان مركی وحشری دادیم
تا بدیدم دست برد آن كرم * همچو خفتن كشت این مردن مرا * زاعتماد بعث كردن ای خدا * هفت دریا هردم
ار كردد سراب * كوش كیری آوریش ای آب آب) ای خدا هر زمان بكا بركونه مرك و بركونه حشر وبردك
تا كم اول كرمك دستبردنی كوردم پس بو اولمك بكا اویومق كبی اولدی ای خداسنك بعث واحیا ایلمك اعتمادندن
هفت دریا اكر هردم سراب وبی آب اوله آنك قولغن طوترسن ووجوده كتوررسن ای آبك آبی یعنی هر آنده بكا بركونه
مرك وبررسنكه وجودمده اولان اوصاف وحالات زائل اولورلر وكیروانلری فی الحال بر آخر صورت اوزره ایجاد ایلیوب
بنی اول صورت اوزره حشر وبعث ایلرسن او كرم ازلیه وعنایت سابقه نك دستبردنی وغلبه سنی كوردم وانك كمال
تأثیرنه نظر ایركوردم چونكم اول دستبرد كرمی كوردم وهر كیجه مرده اولوب علی السحر حیات بولدیغمی
مشاهده قیلدم پس بو موت بدن بكا كیجه ایله یاتوب اویومق كبی اولدی سن بنی عاقبت بعث ایدوب زنده
قیلمقلغكه اعتماد جهتندن نته كم نوم كلسه بحضور اولمزم وخوف وحذر قیلمزم صباح اولدقده بنی ینه زنده ایلدیككه
كمال اعتمادمدن اوتری كذلك اولمكی دخی نوم اكبر بیلوب وروز قیامتی صبح حقیقت بیلوب اولمكدن بی حضور اولمزم
بلكه اولمكی نائم اولمغه قیاس ایدوب وعاقبت بنی روز قیامتده احیا ایلیجككه كمال اعتمادم اولدیغندن اوتری اولمكدن
اصلا غم یمزم زیرا تكرار حیات بوله جغم مقرردر فرضا بنم قطره كبی اولان وجودم فانی اولمق دكل بلكه یدی دریا هردمده
سراب كبی بی آب اولسه وآنده برقطره نم قالمسه ای آبك آبی وجمله اشیانك مابی اول دریالرك آنك كوشنی طوتوب دردم
آنی وجوده كتوررسن وظهور مرتبه سنه یتوررسن كه هیچ برشیء سنك علمك وقدرتك خزینه سندن غائب اولمز
(مثنوی) عقل لرزان از اجل وان عشق شوخ * سنك كی ترسد زباران چون كلوخ) عقل موت واجلدن قورقیجی
واول عشق شوخ وبی باكدر مثلا سنك باران وآبدن كلوخ كبی قچن خوف ایلر یعنی عقل وعاقل موت وفسادن
قورقیجی ودتریجیدر اما اول عشق وعاشق شوخ وبی باكدر كه آنك اولمكدن خوف وباكی یوقدر مثلا كلوخ آبدن
وباراندن قورقمق جائزدر كه باران اكا ضرر ویرر اما طاشه ضرر ویرمز كذلك عشقه دخی موت واجل ضرر وزیان
ایركورمز (م ی) از صحاف مثنوی این پنجمست * در بروج چرخ جان چون انجمست * ره نیابد از ستاره هر حواس
جز كه كشتیبان استاره شناس * جز نظاره نیست قسم دیكران * از سعودش غافلند واز قران) مثنوی شریفك صحاف
ودفاترندن بو دفتر بشنجیدر عالم جان ودل فلكنك برجنده انجم كبیدر هر حواس بوكاستاره دن یول بولمز كه ستاره
شناس كشتیباندن غیر بلرك قسمی نظاره دن غیری دكلدر زیرا آنلر بو انجمك سعود وقراندن غافللردر یعنی
مثنوی شریفك صحایفندن بو دفتر لطیف بشنجی دفتردر بونك ابیات شریفه سی ومعانی لطیفه سی جان چرخنك
برجلرنده وروح فلكنك مرتبه لرنده نجوم منیره كبیدر هر برحس وادراك صاحبی ستاره بیلمكدن وكوكب شناس
اولمقدن بو جان فلكنك نجومنه وبو نجوم معنوینك علومنه یول بوله مز مكر كه ستاره معنویه یی بیلیجی بر كیجی اوله
وبحر حقیقتده اول كشتی وجودنی كما ینبغی سوریجی اوله ونیجه كسه لری دخی سفینه صحبتنه داخل ایدوب
دریای وحدته كیدیجی اوله وانلری منزل مقصوده واصل ایدیجی اوله الحق بویله ستاره روحانیه یی بیلین ودریای
حقیقتده كشتیبان اولمین بو چرخ جانك نجومنك علومنی بیلمز وبونك حقایق ودقایقنه واصل اولمز كشتیبان
بحر حقیقت اولان عالم ربانیدن غیری هر كیم ایسه اندن ماعداسنك بو بحر معانی اولان كتاب شریف ودفتر لطیفدن
قسمت ونصیبی انجق نظاره ایلمكدر واكر بونك اوقومسنه ویازمسنه مشغول ایسه ده انجق شارحلرك سویلدیكی
لسانته كتوروب سویلكدر بلكه فی زماننا اول یله قی ازقالمشدر چونكه ظاهر لفظنی یله استخراج ایلمكده عاجز
وقاصر اولمشدر بونلر بو جلد پنجمك چرخنده ثابته اولان انجم معانیسنك سعود وقرانندن وآفتاب حقه وماهتاب جانه

قراندن غافللردر (مثنوی) آشنایی كیر شبها تا بروز * با چنین استارهای دیوسوز * هر یكی دردفع دیو بدكمان *
هست نفط انداز قلعه آسمان) كیجه لر صباحه دك آشنالق طوت بو نجلین دیوسوز اولان ستاره لر ایله هر برسی
بدكمان اولان دیوك دفعنده آسمان قلعه سنك نفط اندازیدر مثنوی شریفك هر بربیتی بر ستاره كبیدر وبو دنیا
شب ظلمانی كبیدر كدر كه ای سالك راه خدا دنیا كیجه لرینك دوكلی سنده صبح حقیقت ظهوره كلنجه یه دك
بونك كبی شیطانی یاقیجی روحانی ونورانی اولان معانی ستاره لریله آشنالق ایله زیرا بو دفاتر مثنویده ثابته اولان نجوم
معانینك هر بریسی بدكمان اولان شیطانك دفعنده فی المثل آسمانك قلعه سنك نفط انداز اولان شهاب ثاقب كبیدر
نته كم حق تبارك وتعالی آسمانی كواكب ونجومله مزین ایدوب آنی شیاطینه رجوم قیلدی كما قال الله تعالی
ولقد زینا السماء الدنیا بمصابیح وجعلناها رجوما للشیاطین (مثنوی) اختران با دیو همچون عقربست *
مشتری را او ولی الاقربست * قوس اكر از تیر دوزد دیو را * دلو پر آبست زرع ومیو را * حوت اكرچه كشتیء غی بشكند
دوست را چون نور كشتی میكند * شمس اكر شب را بدرد چون اسد * لعل را ز وخلعت اطلس رسد) مثلا دیو لعینه
اكرچه اخترلر عقرب كبیدر اما مشتری ایچون اول اخترلر ولی اقربدر قوس اكر تیردن دیو لعینی دیكرسه امادلو زرع
ومیوه ایچون پر آبدر حوت اكرچه غی كشتیسنی صیه امادوسته نور كبی كشت وزراعت ایلر آفتاب اكرچه كیجه یی اسد
كبی پرتر امالعله اندن اطلس خلعت ایریشور عقرب بر برجك اسمیدر مشتری سبعه سیاره دن بركوكبك اسمیدر قوس
بر برجك اسمیدر تیر عطاردك اسمیدر اكا تیر فلك دیرلر دلو دخی بر برجك اسمیدر حوت دخی بر آخر برجك اسمیدر اسد دخی
بر برجك اسمیدر یعنی اخترلر شیطانه عقرب كبیدر كه شیطانلری هر بری یاقیجی وصوقیجیدر ولیكن مشتری ایچون آنك
هر بری اقرب دوستدر كذلك فلك مثنویده ثابته اولان معانی اخترلری هم شیطانه وشیطان سیرت اولان اهل طغیانه
عقرب كبی صوقیجی واذا ایدیجیدر ولیكن انی مشتری اولان طالبلر ایچون زیاده قریب دوستدر اكر قوس برجی تیر فلكدن
دیوی دیكرسه وانی یقارسه دلو برجی پر آبدر زرع ایچون ومیوه ایچون كه آنك خاصیتی اشجار واثماره آب بارانی یاغدرمقدر
كذلك ذات البروج اولان مثنوی شریفك ایچنده هم قوس كبی بر محل واردر كه تیر معنا ایله شیطانی وشیطان سیرت
اولنلری اوروب یاقر و بر محل دخی واردر كه دلو برجی كبی ارض وجودنی مزرعه وباغ كبی ایلین طالبلره نشو ونما ویرر
وباران معانی واسراری آنلره ایركورر وحوت برجی اكرچه كشتیسنی كسر ایلرسه دوسته نور برجی ویاخود بقر كبی
زراعته سبب اولور كذلك مثنوی شریفده برج حوته مشابه بعض محل واردر كه ضلالت وغوایت سفینه سنی
شكست ایلر مع هذا اول محل دوست اولنلره بقر كبی حراست وزراعت ایلمكه سبب اولور شمسك دخی شانندر كه اسد
كبی ظلمتی یروب پاره پاره ایلر مع هذا العله اول كونشدن اطلس احمر كبی خلعت یتشور وكذلك فلك مثنوی شریفده
هم شمس حقیقتك پرضیا و پرتوی واردر كه ظلمت طبیعتی وشب غفلتی اسد كبی یروب ازاله ایدر اما لعل مشابه سنده
اولان روحه وعقله آندن خلعت نورانی واطلس روحانی ایریشور حتی عقل وروح لعل كبی تابدار اولوب ورونق بولوب
جوهر محض اولور (مثنوی) هر وجودی كز عدم بنمود سر * بر یكی زهرست وبر دیكر شكر) الحاصل هر بر وجودكه
عالم عدمدن باش كوستردی یعنی ظاهر اولدی بركسه یه زهردر و برغیر یسنه شكردر یعنی عالمده نفع محض هیچ
برشیء یوقدر وكذلك ضرر محض دخی یوقدر بلكه برشیء بر كروهه نسبتله نفع ایسه بر كروهه نسبتله ضرر وبر قومه نسبتله
زهر ایسه بر قومه نسبتله شكردر كذلك مثنوی شریف دخی بویله در البته شیطانلره وشیطان سیرت اولان اهل طغیانه
زهر وضرر رواهل ایمانه واصحاب عرفانه نفع وشكردر (م ی) دوست شو وز خوی ناخوش شو بری * تا زخمره زهر هم
شكر خوری) پس سن دوست اول وناخوش وقبیح خوی وصفتدن بری اول تا كه زهر خمره سندن دخی شكر یه سن
یعنی دوست اول وعداوت وانكار صفتندن تبری قیل ودخی بد وناخوش اولان خویلردن وجودكی پاك ایله تا كم زهر
وقهر كوبجكزی اولان شیلردن هم شكر یه سن ومثنوی شریفك دخی بعض زهر وقهر آمیز اولان محللرندن لذت پذیر
اوله سن وچاشنی طویه سن مادامكه محبت وخلت صفتی سنده موجود اولمیه نه بو كوبده مظهر قهر اولان شیلردن
لذت بولورسن ونه بو مثنویده نفسه تلخ وزهر كلان معنالردن ذوق الورسن بوندن ذوق آلمغه انكار وعداوت صفتلرنی
كیدروب دوستلق صفتلرنی تحصیل ایلمك لازمدر (م ی) زان نشد فاروق را زهری كزند * كه بدان تریاق فاروقیش قند
اول سببدن حضرت فاروق رضی الله عنه حضرتلرینه بر قوی زهر ضرر وكزند ویرمدی زیرا اكا فاروقلغی تریاقی قند
وشكر اولدی فاروق حضرت عمر رضی الله عنهك لقب شریفیدر حقله باطلی زیاده فرق ایلدكلرندن پیغمبر علیه السلام
حضرتلری آنلره فاروق دیوب اهل اسلام ما بیننده لقبلری فاروق قالدی یعنی عمر الفاروق رضی الله عنه حضرتلرینه
قیصر رومك كوندردیكی زهر اول سببدن ضرر وزیان ویرمدیكه اول حضرتك حقله باطلی زیاده فرق ایدیجیلكی تریاكی

اكا قند اولوب آنى زهردن صيانت قيلدى روايت اولنور كه قيصر روم حضرت عمر الفاروق رضى الله عنهك خلافتلرى زماننده وافر تحف ونثار يق ارسال ايلدى آنلك ايچنده برشيشه طلو زهر قاتل وسم هلاهل وارايدى كه آنك برمثقالى انسانك مرغ روحنى خانهٔ جسمندن فى الحال اوچورردى وبودنيادن آخرته كوچورردى چونكم رسول روم اول هديه لرى حضرت عمره كتوردى حضرت عمر رضى الله عنه آنلك مياننده اولان اول شيشه يى كوروب رسوله ديدى بوندر رسول روم جواب وبروب ديدى بوشول زهر قاتلدركه اكر بونك برمثقالنى بردشمنه ايچرسه لر فى الحال

آنى كنديدن بكرررپس حضرت عمر رضى الله عنه اكا ديدى بكا نفسمدن اشدّ بردشمن يوقدر پس

آنك اولمسى بكا لازمدر ديوب بردفعه ده اول جمله زهرى نوش ايلدى اصلا اول حضرته

ضرر وبرميوب فى الحال آنى قوت ولايتله دفع ايلدى امدى اى طالب حق اولان

عاشق سند خى حقله باطلك ما بينى مبالغه ايله فارق اول تا كم سنك اول فارقلق

صفتك سكا ترياق فاروق اوله وسنى زهر قهر مظهرى اولان شيلردن

صيانت قيله وبو مثنوى شريفك ايچنده سنك نفسكه تلخ كلان

كلمات عين آب حيات كبى لذيذ وشيرين اوله والله الهادى

الى عين اليقين وهو المرشد والمعين

والحمد لله رب العالمين

مم

م

الحمد لله الذی جعل القسم السادس من کتاب المثنوی المعنوی الالهی الربانی مظهر العجائب والعبر * وصیره من بین اخوانه الخمسة کالجهة الفوقیة المزینة بنجوم العلوم التی یهتدی بها السالکون فی ظلمات بحر الحوادث وبر الصور * وایاته الشریفة کالشهب الزاهرة فی طرد الخواطر النفسانیة والافکار الشیطانیه من قلوب اهل النظر * وصلی الله علی نبیه محمد سید البشر * وشفیع العصاة یوم المحشر * وعلی آله واصحابه الذین کانوا عند النبی کانهم علی رؤسهم الطیر * من حسن الآداب والسیر * اما بعد * حمد الله العزیز الغفار والصلوة والسلام علی نبیه محمد المختار * این مجلد ششم را نیز بران اعتبارات سابقه قیاسی کن زیرا این مجلد نیز بدان اعتبارات مذکوره بر سائر اخوات خود فضیلتی ودرجاتی دارد که این نیز من حیث المرتبه چون جهت فوقانیست بنجوم علوم وعرفان مزین کشته * وبمصابیح معارف وایقان منور شده لازم آمد که تحریر شرح این مجلد را نیز رغبتی وهمتی نمایی وسعی وجهدی کنی تا طالبان علم مثنوی) وشاربان رحیق معنوی * هر بار که ازین شرح شریف استفاده کنند ترا بدعای خیر یاد دارند وحب حب تو اندر زمین سینه بکارند * بدانکه آن زبدهٔ اولیای عالی صفات * وآن خلاصهٔ اصفیای رفیع الدرجات * مفتاح مغالق ابواب مثنوی ومصباح ظلمات شکوک وشبهات معنوی بدیباجهٔ این دفتر چنین ابتدا کند وبفرماید

مجلد ششم از دفترهای مثنوی ومبینات معنوی * مبینات مبینه نك جمعیدر مبینه برهانه وحجته دیرلر یعنی معنوی اولان مبینه لردن ومثنوی شریفك دفترلرندن آلتنجی مجلد که مصباح ظلام وهم وشبهت وخیالات شك وریبت باشد * که وهم وشبهت وخیالات شك وریبت ظلامنك مصباحیدر مصباح چراغ منیره دیرلر ظلام ظلمت معناسنه دروهم حواس خمسهٔ باطنه دن بر قوة مدرکه درکه جزئیاتی ادراك ایلر وادراکنده دخی اکثر خطا وغلط ایلر شبهت التباسه درلر یعنی شول خاطره یه دیرلر که انك حقیقتی معلوم اولمیه خیالات خیالك جمعیدر خیال دخی حواس خمسهٔ باطنه دن بر قوتدر که حواسدن زائل اولان صورلاندن منتقشه اولور وبو قوت خیالیه حس مشترکه خزینه کبی کلور شك بر نسنه نك وجودیله عدمی ما بیننده تردد ایلك دروریت قلبه قلق واضطراب ویرن خاطره یه دیرلر وشك معناسنه دخی استعمال ایدرلر وهم وشبهت وخیالات وشك وریبت بو جمله سی درونه کدورت وبریجی وقلبه ظلمت براغیجیلردر اکر منور درون اولان بر مصباح اولمزایسه قلب بونلر واسطه سیله مظلم ومکدر اولور پس دفاتر مثنوی شریفدن بو دفتر وبراهین معنویدن بو برهان انور وهم وشبهت وخیالات وشك وریبت ظلامنك مصباحی اولور وبو سراج منیرك انواریله سالك خانهٔ دلدن بو کونه ظلمتلری دفع وازاله قیلور * واین مصباح را بحس حیوانی ادراك نتوان کرد * وبو مصباحی حس حیوان ایله ادراك ممکن اولماز یعنی بر بو قسم سادسه مصباح ظلام وهم وشبهت دیو تعبیر ایلدك بو مصباح

مصباح صوری دکلدر که حس حیوانی ایله ادراك اولنه بو مصباحی حس حیوانی ایله ادراك ایلمکه برکسه قادر دکلدر بونی بر بصر بصیرتی اولان کسه ادراك ایلر وبصر بصیرتی اولمین وحیوانیت مرتبه سندن کذر قیلمین کسه لر مجرد حس حیوانیه ایله بو مصباحی ادراك ایلمکه تاب وتوان طوتمز * زیرا مقام حیوانی اسفل سافلینست که ایشانرا ازبهر عمارت صورت عالم اسفل افریده اند * زیرا حیوانه منسوب اولان مقام وباخود حیوانیت مقامی اسفل سافلیندر نته کم ثم رددناه اسفل سافلین * ایت کریمه سیله مقام حیوانیته اشارت قیلنمشدر که اول حیوانلری وحیوان منزله سنده اولان انسانی عالم اسفلك صورتنی عمارت ایلمکدن اوتری یاراتمشلردر یعنی بو حیوان سیرت اولان انسانی اسفل سافلین اولان دنیانك وعالم طبیعتك صورتنی تعمیر ایلمکدن اوتری خلق ایلمشلردر اکر بونلر اولمیدی دنیا خراب اولیدی کما قال علیه السلام لولا الحمقا لخربت الدنیا * وبر حواس ومدارك ایشان را دائرهٔ درکشیده اند که ازان دائره تجاوز نکنند ذلك تقدیر العزیز العلیم * وبونلرك حواس ومدارکی اوزره بر دائره چکمشلردر حواس حسك ومدارك مدرکك جمعیدر مدرك مصدر میمیدر بمعنی درك یعنی اول حیوان وحیوان منزله سنده اولان انسانك حسلری وادراکلری اوزره بر دائرهٔ معنوی وسور غیبی چکمشلردر که اول دائرهٔ معنویدن وسور غیبیدن بونلرك حواس ومدارکی تجاوز ایده مزلر وکندی مقید اولدقلری مرتبه لردن طشره کیده مزلر بو دائرهٔ معنوی وبونلرك حواس ومدارکی اوزره سور غیبی چکلمك علیم وعزیز اولان خدانك تقدیریدر پس اول الله هر شیئه بر حد معین وبر مرکز مبین تقدیر ایلمشدر که اول شی حق تعالینك تقدیر ایلدیکی حددن ودائره دن تجاوز ایلمکه قادر اولماز ویول بولماز * یعنی مقدار رسیدن نظر ایشان وجولان عمل ایشان بدید کرد * یعنی بونلرك نظرلرینك ایرشمسنك مقدارینی ودخی بونلرك عملینك جولانی اول عزیز وعلیم اولان خدا ظاهر ایتدیکه اصلا بونلرك عملینك جولانی اول مقدار معیندن ایلرو کتمزوانلرك مبالغ نظری خدای تعالینك تعیین وتقدیر ایلدیکی حد معیندن تجاوز ایتمز (چنانکه هر ستاره را مقداریست وکارکاهی از فلك تا ان حد عمل او برسد) مثلا انجلین که هر بر ستاره ایچون فلکده بر مقدار وبر کارکاه واردر که انك عملی اول حده دك ایریشور واول حددن تجاوز ایلمز نته کم حق تبارك وتعالی سورهٔ یس ده بیورر والشمس تجری لمستقر لها ذلك تقدیر العزیز العلیم * یعنی الله تعالینك ایتلرندن بری وجملهٔ ستاره لردن بری شول شمسدر که جاری اولور انك ایچون اولان مستقره یعنی انك ایچون مخصوص ومعین اولان قرارکاهه که انك دوری اول حد معینده منتهی اولور وایلرو کتمکه واندن تجاوز ایتمکه قادر اولمز پس شمسك مستقری مسافرك مستقرینه تشبیه اولندی نته کم مسافر دخی مسیره سنی قطع ایلدکده مستقرنده سفری نهایت بولور ذلك شمسك جریانته اشارتدر یعنی اول جری بدیعکه حکم رابقه وعبرت فایقه یی متضمندر که انده عقول وافهام متحیره در اول جمیع مقدرات اوزره قدرتیله غالب اولان خداوندك تقدیریدر اولیله عزیز که علمی جمیع معلوماتی محیطدر ودخی حق تبارك وتعالی (والقمر قدرناه منازل حتی عاد کالعرجون القدیم) آیتنك موجبنجه قمره دخی یکرمی سکز منزل تقدیر ایلمشدر نته کم کلشن راز صاحبی دیمشدر * بیت * قمر را بیست وهشت آمد منازل * شود با افتاب انکه مقابل * پس انکه او چو عرجون قدیمست * زتقدیر عزیز یکه علیمست (بیت) مه دو روز نیم هر برج بود * در مهی قطع همه کردون کند) وماه کندی ایچون مقدر اولان یکرمی سکز منزلدن طشره سیر ایتمز بلکه همان کندی ایچون تقدیر اولنان منازلده سیر ایلر وکذلك شمس دخی قمری ادراك ایتمز وانك منازلنه کتمز نته کم حق سبحانه وتعالی حضرتلری بیوررلر لا الشمس ینبغی لها ان تدرك القمر ولا اللیل سابق النهار وکل فی فلك یسبحون (یعنی شمس ایچون صحیح ومستقیم اولمز وکالایق وسهل کلمز که قمر ایله بر برده مجتمع اوله والی شمس بر مکانده ادراك قیله زیرا قمر فلك اولده واول اون ایکی برجی برایده قطع ایلر وافتاب فلك چهارمده در واول اون ایکی برجی بر ییلده قطع ایلر پس آفتاب سرعت سیرده ماه کبی اولسه واون ایکی برجی اوتوز کونده قطع قیلسه فصول سنه کندی وضعندن ساقط اولوردی وتکون نباته وتعیش حیوانه خلل کلوردی وکیجه سابق نهار دکلدر واهل تفسیر ایلدن مراد آیت لیل ونهاردن مراد آیت نهار دردیمشلر که آیت لیلدن مراد قمر وآیت نهاردن مراد شمس اولور یعنی ایت لیل آیت نهاره سابق اولمز والی یوم القیام قمر ضیاده آفتابه سبقت قیلمز وبو شموس واقمارك کلیسی بر فلکده انبساط ایله سیر ایدرلر که اصلا کندی دائره لرندن ومسیره لرندن تجاوز ایتمکه وطشره کتمکه قادر اوله مزلر پس وجود انسانی دخی آسمانه بکزر وانده اولان حواس ومدارك آسمانده اولان کواکبه بکزر که هر بر کوکب کندی مدار ومسیره سندن نجه تجاوز ایلمکه قادر اوله مزسه هر بر حس وهر بر قوت مدرکه دخی کندی ایچون معین اولان حددن تجاوز ایلمکه قادر اوله مز نته کم بو خصوصده بر آخر مثال دخی ضرب ایدوب بیوررلر * همچون حاکم شهر یکه حکم او دران شهر نافذ باشد پس درورای توابع ان شهر حاکم نباشد * ودخی بر شهرك حاکمی کبیکه انك حکمی اول شهرده نافذ اولور پس اول شهرك توابعنك وراسنده حاکم اولمز کذلك حیوانیت مرتبه سنده اولان

كسه‌لرك هم حسلری وادراكلری كندیلره مخصوص اولان دائره‌ده حكملری نافذ اولور وكندیلره مخصوص اولان
دائره‌نك وحد معینك وراسنده انلرك حكملری نافذ اولمز وهر بریسی كندیلرك محدود اولان خصه‌سندن تجاوز قیلمز
عصمنا الله من حبسه وختمه وما حجب به المحجوبين يارب العالمين الله تعالی حضرتلری بزی كندینك حبسندن وختمندن
معصوم ومحفوظ ایلسون ودخی محجوبلری محجوب وممنوع ایلدیكی شیلردن بزی معصوم ایلسون امين يارب العالمين
عصم فعل ماضی درباب ثانیدن موقع دعاده واقع اولدیغندن اوتری امر غائب معناسنی ویریلور وتقدیر كلام عصم الله
حواسنا ومداركنا من حبسه وختمه ومن حجاب ما حجب به المحجوبين دیمكدر یعنی الله تبارك وتعالی حضرتلری حواس
ظاهره‌یی وحواس باطنه‌یی حبس ایلسه اصلا مرتبهٔ حیوانیتدن ومقام شهوانیتدن ایلروسنی كورمكه زانك وراسنده
اولان مقاملرك سوزنی اشتمكه قادر اولمز وبر قلبه كه حق تعالی مهر اوره اول قلب كلام حقی فهم قیلمز وكندویه نافع اولان
عملی مضر اولان عملدن فرق وتمیز ایلمز ویعنی حق تبارك وتعالی بر كسه‌یی نورانی وظلمانی اولان حجبات كثیره‌دن برحجاب
ایله محجوب ایلسه اول كسه اول حجابك وراسنه ناظر اولمغه وانك فوقنده اولان مراتبی واحوالی كورمكه قدرت
ورخصت بولمز نته‌كم حق تعالی حضرتلری محجوب اولنلر حقنده وجعلنا من بين ايديهم سدا ومن خلفهم سدا
فاغشيناهم فهم لا يبصرون) بیوردی وقلبلری فهم معانی قیلمین وكوشلری مستمع ومدرك اولمین كسه‌لر حقنده وجعلنا
علی قلوبهم اكنة ان يفقهوه وفی آذانهم وقرا* بیوردی پس حق سبحانه وتعالی‌یه یارباسن بزم حواس وادراكلرمزی
مقام محسوساتده حبس قیلمه وبزم قلبلرمزی جهل وغفلت ختمی ایله مختوم ایلمه وبزی محجوب اولنلر منزلنده
قومه دیو روز وشب دعا ایلمك سالكه لازم اولور وعاقل اولان همیشه* اللهم ارنا الحق حقا وارزقنا اتباعه اللهم ارنا
الباطل باطلا وارزقنا اجتنابه اللهم ارنا الاشياء كما هی* دیو دعا قیلور پس حق سبحانه وتعالیدن رجامز بودركه
جمله‌مزك حسلرنی غشاوهٔ غفلت ایله مستور ومحبوس اولمقدن وحجاب جهالت وضلالت ایله محجوب قیلمقدن مصون
ومحفوظ ایلسون آمین یارب العالمين چونكم هر قسمك اولنده قدوة العارفين وزبدة الواصلين اولان شیخ حسام الدين
افندی حضرتلرینك قدس الله تعالی روحه اسم لطیفلری ایله نظمه شروع ایلمك حضرت خداوندكارك دأب شریفلری
اولدی ایسه بو جلدك اولنده دخی بنه اول قاعدهٔ سابقه اوزره اول حضرتك نام شریفی ایله بو قسمك دخی نظم لطیفنه
شروع ایدوب اكا خطاب ایتمك ایله بوكونه ابتدا بیورورلر (مثنوی) ای حیات دل حسام الدين بسی* میل می جوشد
بقسم سادسی* ای قلبك حیاتی اولان حسام الدين سادسه منسوب اولان قسمك نظمنه چوقلق میل جوش ایلر
حسام الدين افندینك اسم شریفلری حسن در وحسام الدين اول حضرتك لقبیدر واول حضرته حسام الدين
دیو لقب اولنمه‌سنك تحقیقی وبیانی جلد اولك دیباجه‌سنده ودخی جلد ثانینك اولنه قریب اولان بیتلرده مرور ایلمشدر
اول محللرده طلب اولنه وحیات دل فی الحقیقة علمدر كما قال اسد الله الغالب علی بن ابی طالب رضی الله عنه* بیت*
حیات القلب علم فاغتنمه* وموت القلب جهل فاجتنبه* واصحاب فصاحت وارباب بلاغت اكثر زمانده عادلی
وعالمی علم منزله‌سنه تنزیل ایدوب رجل عدل ورجل علم دیرلر ومحیی قلب اولان عالمی هم عین حیات قلب اولمق
مرتبه‌سنه تنزیل ایدوب اكا فلان حیات القلب دیو تعبیر ایدرلر پس حضرة مولانا قدس الله سره الاعلی مرده دللری
آب حیات علم وعرفان ایله زنده قیلان حسام الدين افندی حضرتلرینی قدس الله سره العزیز عین حیات دل اولمق منزله‌سنه
تنزیل ایدوب ای حیات دل اولان حسام الدين دیمكله اول حضرته خطاب قیلدیلر وقلب شریفلرندن بو قسم سادسك
نظمه كلمه‌سنه ومؤلف اولمسنه چوقلق میل ومحبت جوش وخروش ایلدیكنی هم اول حضرته مخبر اولدیلر
ومیل من جوشد بقسم سادسی دیمیوب میل می جوشد دیملرنده نكته بودركه بو قسم سادسه قلب شریفلرندن
جوش ایلین كثرت میل فی الحقیقة كندی وجود مجازیلری طرفندن اولمیوب بلكه مقلب القلوب والابصار ومحول
الاحوال والافكار اولان خدای تعالی حضرتلری طرفندن اولدیغنی اشعار ایلركه قلب برشیئه مایل اولمز الا حق تعالی
حضرتلرینك اول قلبی اول شیئه مایل قیلمسیله ودرون دلدن برشیئك وجودینه میل ومحبت جوش وخروش قیلمز
الا مقلب القلوب اولان خدانك اول قلبی محرك ومهیج اولمسیله قیلور بسی‌ده اولان یا مصدریه وسادسی‌ده اولان یا نسبت
ایچون اولور (مثنوی) كشت از جذب چو تو علامهٔ* در جهان كردان حسامی نامهٔ* سنك كبی بر علامه‌نك جذبندن
جهانده بر حسامی نامه كردان اولدی درجهان حسامی نامه كردان كشت تقدیرنده اولور ومشهور رشد معناسی
ویریلور حسامی نامه مثنوی شریفك لقبیدر حسام الدين افندی حضرتلری بونك تألیفنه علت غائیه اولدیغندن
واول حضرت بو نامهٔ شریفك نظمه كلمه‌سنی حضرت مولانادن استدعا قیلدیغندن اوتری وحضرت مولانا قدس سره
دخی بو نامهٔ شریفی اول حضرتك مجرد استدعالری ایچون ناظم اولدقلرندن اوتری بو حسامی نامه اول حضرته نسبت

قیلندی وبوكه حسامی نامه دیو لقب ویرلدی وسامی نامه هم دینلدی علامه مبالغه ایله بیلیجی دیمكدر حسام
الدين افندی حضرتلری هم علم ظاهرده وهم علم باطنده علامهٔ وقت ایدی واول حضرت حضرت مولانانك وجود
شریفلرندن بو سامی نامه‌نك نظمه كلمسنی استدعا قیلورلر وجاذب اولورلردی ونظمه كلان ومكتوب ومسطور اولان
ابیات شریفه‌یی وكلمات طیبه‌یی هم طالبلره وسالكلره تالی وناقل اولورلردی وبونی مستمع اولمغه ومعانیٔ شریفه‌سندن
بهره بولمغه انلری جذب قیلورلردی واول حضرتك قوت جاذبه‌سیله مثنوی شریفی انلرك لساندن استماعه چوق كسه
جمع اولورلردی واكثر طالب معرفت اولنلرك قلبنه بو كتاب مستطابك محبتی دوشوب بونك نسخه‌سنی آكورلردی وتعلمنه
اشتغال قیلورلردی حتی اول حضرتك همت عالیه‌سی وقوت جاذبه‌سی ایله بو سامی نامه مشهور آفاق اولدی واول زمانده
هم بونك نام ونشانی جهان ایچره طولدی* مثنوی* پیشكش می آرمت ای معنوی* قسم سادس در تمام مثنوی*
بو بیتك لفظ شریفندن بالمطابقه مستفاد اولان معنی بودر ای معنوی اولان حسام الدين جلد سادسی مثنوینك
تمام اولدیغی وقتده سكا ارمغان كتورورم وسكا آنی هدیه قیلورم دیمك اولور* مثنوی* شش جهت را نور ده
زين شش صحف* كی يطوف حوله من لم يطف* ای حسام الدين چلبی بو شش صحفدن شش جهاته نور ویر تا كم انك
حولنی طواف ایلیه شول كسه كه طواف ایلدی كی حروف ناصبه‌دندر تعلیل معناسنی افاده ایلر يطوف فعل مضارع
مفرد مذكر غائبدر منصوبدر كی ایله فاعلی من دركه محلا مرفوعدر لم يطف جحد مطلق مفرد مذكر غائبدر فاعلی تحتنده
مستتر هو دركه من لفظنه راجعدر حول بونده طرف معناسنه‌در كاف متصل اولان ضمیر غائب بیت اولده اولان
مثنوی‌یه راجعدر علی سبیل البدل شش صحفدن هر برینه راجع اولسه دخی جائزدر پس تقدیر كلام بویله دیمك اولوركه
ای حسام الدين چلبی التی جهانه بو التی صحیفه اولان مثنویدن نور ویر یعنی اطراف وجوانبده ساكن اولان
اقوام وطوایفه بو شش مجلددن مانند نور ظهوره كلان معانیٔ منیره‌یی ایركور تا كم بو مثنوی شریفك حوالی وچوره‌سنی
طواف ایلمین كسه طواف ایلیه كه بونك اطرافنی طواف ایلین كسه كعبهٔ شریفی طواف ایلین قدر اجر وثواب بولور بلكه
كعبهٔ حقیقینك راهنه سالك اولوب آنی طواف ایلمك مرتبه‌سن بولور* مثنوی* عشق را با پنج وبا شش كار نیست*
مقصد او جز كه جذب یار نیست* عشق كه پنج وشش ایله كاری یوقدر زیرا انك مقصدی یارك جذبندن غیری دكلدر
عشق بونده عاشق معناسنه‌در مبالغه‌دن اوتری مصدر ذكر اولنمشدر وتقدیر كلام بویله دیمك اولمشدر كه عاشقك
بش حواس وشش جهات ایله كاری یوقدر واول عاشقك مقصد اقصی ومطلب اعلاسی یاری كندی‌یه جذب ایلمكدر
ویاخود انك مقصدی یاری كندوسنه جذب ایلمكدر بوندن غیری دكلدر عاشق عدو عدد قیدنده اولمز واهل صورت
كبی همان اسم ورسم مرتبه‌سنده قالمز بلكه اول عاشق بو شش جهات اولان مرآت كوزنده آثار صفات باری مشاهده
قیلور وانك قربنی ورضاسنی قلاب محبتله كندو جانبنه جاذب اولور وبش حسی دخی انك یولنده بیره بذل وخرج قیلور
واول یار حقیقیدن نتیجه واردات وفیوضاتك ظهور قیلمسنه منتظر اولور وفتوحات غیبیه وكشوفات لاریبیه‌نك كلمسنی
رجا قیلور (مثنوی) بو كه فیما بعد دستوری رسد) رازهای كفتنی كفته شود) اوله كه بو كلامدن صكره اولان كلامه حضرت
حق جانبندن بر دستور یتشه سویلنمسی لازم اولان رازلر سویلنمش اوله بعد لازم الاضافه اولان ظروف مبنیه‌دندر
ویاخود فيما بعد هذا الكلام تقدیرنده اولور* مثنوی* با بیانی كان بود نزدیكتر* زين كنايات دقيق مستتر* بر نوع
بیان ایله كه اول بیان یقینرك اوله بو دقیق اولان مستتر كنایتلردن یعنی بو اوله كه بو كلامدن صكره بر دستور الهی ایرشه
سویلنمسی لازم اولان سوزلر سویلنمش اوله شول بر بیان ایله كه بو دقیق اولان ومخفی ومستتر اولان كنایتلردن فهمه
نزدیكتر اوله وعقله وطبعه ملایم كله زين كنايات دقيق مستتر بیوردقلری كنایتلردن مراد دقیق ومستتر اولان عبارتلردن
مقصود بوندن مقدم علی سبیل الكنايات بیوردقلری ابیاتدر كه اول ابیات وكلمات من وجه طالبك فهمنه نزدیكتر
دكلدر چونكم بو بر كنایات اولان ابیات مبتدینك فهمنه نوعا نزدیكتر دكلدر پس بیورورلر كه بو اوله كه بوندن صكره دستور
الهی اوله وسویلنمسی لازم اولان رازلر بر بیان ایله سویلنه كه اول بو كنایات دقیقه مخفیه طریقی اوزره سویلنن ابیات
غامضه‌دن مبتدینك فهمنه اقرب كله (مثنوی) راز جز با رازدان انباز نیست* راز اندر كوش منكر راز نیست)
راز رازدان اولان كسه‌دن غیری ایله انباز دكلدر راز منكرك كوشنده راز دكلدر انباز اورتغه دیرلر یعنی اولیانك رازی محرم
اولان كسه‌لردن غیری ایله اورتق اولمز ومقارنت ومشاركت قیلمز بلكه همان محرمان سراپردهٔ راز اولان عارفلر ایله همدم
اولورلر وامتزاج قیلورلر ومنكر راز اولیا اولنلر ایله همدم اولمز ومقارنت قیلمز زیرا منكر راز اولیا اولان كسه‌لرك كوشنه كتورب
اولیانك رازنی بر بر سویلسك ونیجه براهین ودلایل ایله انی تحقیق وتقریر ایلسك انك كوشنده اول راز اولمیوب بیهوده
وبیمعنی كلام اولور ولا بدا كا تصدیق قیلمیوب تكذیب قیلورلر (مثنوی) لیك دعوت وارد است از كردكار* با قبول

وناقبول اوراچه کار ✻ لیکن حضرت کرد کاردن دعوت وارددر قبول وناقبول ایله اول رازدانك نه کاری واردر یعنی
اکرچه رازمنکرلك قولاغنده رازدکلدر ورازدان اولان نبی ویاخود ولی اول رازك منکر قولاغنده راز اولمیه جغنی ومنکر
اول رازی قبول قیلمیه جغنی بیلور ولیکن منکر ومستنکرلری طریق حقه دعوت ایلمك حضرت کرد کاردن وارده
اولمشدر حضرت حق (یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیك) دیو کندی رسولنه تبلیغ احکام ایلمك ایچون امر بیورمشدر
ودخی بو امتدن امر معروف ونهی منکر قیلمغه وخیرانه داعی اولمغه مستحق ولایق اولان علما هم (ولتكن منكم امة
یدعون الی الخیر ویأمرون بالمعروف وینهون عن المنکر) دیو امر معروف ونهی منکر قیلمغه وخلقی خیرانه داعی اولمغه امر
بیورمشدر خلقك قبولیله وعدم قبولیله انلرك کاری واردرکه (وما علی الرسول الا البلاغ) ایتدك موجبنجه رسوله لازم
اولان انجق بلاغ مبیندر (مثنوی) نوح نهصد سال دعوت می نمود) دمبدم انکار قومش می فزود) هیچ از گفتن
عنان راپس کشید ✻ هیچ اندر غار خاموشی خزید ✻ نوح علیه السلام حضرتلری طقوزیوزییل قومنی دعوت
ایلدی دمبدم انك قومنك انکاری زیاده اولدی هیچ نوح حضرتلری سویلمکدن عنانی کیرورلك چکدیمی بومقرردرکه
چکمدی وهیچ خاموشلق مغاره سنه اول حضرت سورتندیمی بومعلومدرکه سکوت مغاره سنه سورتنوب کیتمدی
بو بیتده استفهام تقریری واردر خزیدن سورتنمکه وایمکلمکه دیرلر بونده صمت وسکوت جانبنه یاب یاب کیتمکدن وعاقبت
سکوت ایتمکدن عبارت اولور بو بیتین شریفین اولا سوره عنکبوتده اولان بو آیت کریمه نك مضمونی اولور قال الله تعالی
ولقد ارسلنا نوحا الی قومه فلبث فیهم الف سنة الا خمسین عاما ✻ یعنی تحقیقا بز ارسال ایلدك نوحی قومنه پس اول نوح
قومنك ایچنده بیك سنه قرار ایلدی الا اللی سنه دکل زیرا اشهر روایت اولدرکه بعد الاربعین حضرت نوح دعوتنه
مبعوث اولوب طقوزیوز اللی سنه دعوت ایلیوب وبعد الطوفان التمش ییل حیاتده اولمشدر وبو آینده حضرت حبیب
اللهه ودخی تاسی طریق حقه دعوت قیلان مرشدلره تسلیه واردر تا بلیه کفاره واذا وجفای فجاره صبر ایلیه لر حضرت
مولانانك بیت اولده نوح پیغمبره طقوزیوزییل دعوت کوستردی بیوردقلرندن مراد طقوزیوزییله حصر وتحدید اولمزبلکه
دعوتنك کثرت ایامنی بیان ایلمك مراد اولور وثانیا سوره نوحده اولان بو آیت کریمه نك مفهومی اولورکما قال الله تعالی
حاکیا عنه (قال رب انی دعوت قومی لیلا ونهارا فلم یزدهم دعائی الا فرارا) یعنی نوح علیه السلام دیدیکه یاربی تحقیقا بن
دعوت ایلدم قومیمی کیجه وکوندز وبونلره بنم دعوتم زیاده ایلمدی الا فرارلرین ضحاك بو آیت کریمه نك تفسیرنده ابن عباس
حضرتلرندن بویله روایت ایدرکه ان قوم نوح کان یضربونه حتی یسقط ویظنون انه قد مات فیخرج فی الیوم الثانی
ویدعوهم الی الله سبحانه وحکی محمد بن اسحق عن عبید بن عمر اللیثی انه بلغه انهم کانوا یبطشون به ویخنقونه حتی یغشی
علیه فاذا افاق قال رب اغفر لقومی فانهم لا یعلمون وروی ان شیخا منهم جاء یتوکأ علی عصی ومعه ابنه فقال یا بنی لا یغرنك
هذا الشیخ المجنون فقال یا ابتی مکنی من العصی فاخذها من ابیه فضرب نوحا فشجه شجة منکرة ✻ فاوحی الله الیه لن
یؤمن من قومك الا من قد آمن فلا تبتئس بما کانوا یفعلون فانی مهلکهم ومنقذك منهم فحینئذ دعا نوح علیهم فقال رب
لا تذر علی الارض من الکافرین دیارا فاوحی الله الیه ان اصنع الفلك (مثنوی) کفت ازبانك وعلالای سکان) هیچ واکردد
زراهی کاروان) حضرت نوح علیه السلام دیدی کلاب صداسندن ودخی اورمه لرندن وفغانلرندن هیچ کاروان یولندن
کیرودونرمی بومقرردرکه برقافله کلابك عوعوندن اوتری یولدن کیرودونمز پس بندخی بو سك سیرت اولانلرك طعن
وانکارندن اوتری طریق دعوتدن نیچون دونرم دیدی پس هروقتنك نوحی اولان اهل روح واصحاب فتوح هم هربارکه
کندی قوملرندن جفا واذا کوره لر بویله دیرلر (مثنوی) باشب مهتاب از غوغای سك ✻ سست کردد بدر را در سیر تك ✻
یا خود شب مهتابده غوغای سکدن بدرك سیرده تك وپویی سست اولورمی بومقرردرکه کلبك غوغاسندن بدر کندی سیر
وسلوکنده تك وپویی سست قیلمز اکرچه کلاب دخی کندی عادتی ترك ایلیوب غوغادن ونباحدن فارغ اولمز کما قیل البدر
یلوح والکلاب ینوح ✻ پس بدر فلك عرفان اولان مرشدلر هم سك سیرت اولان منکر ومفسدلرك بو دنیاده انلره اولان
جفا واذالرندن وطعن وغوغالرندن سیر وسلوك کارنی قویوب اندن رجوع قیلمزلر ودعوت وارشاد ایلمکدن فارغ اولمزلر
(مثنوی) مه فشاند نور وسك عوعو کند ✻ هر کسی بر خلقت خود می تند ✻ ماه نورنی صاچر وسك عوعو ایلر هر برکسه
کندی خلقی اوزره طولانور یعنی خاصیت ماه نورنی زمینه واهل زمینه نثار ایلمکدر وخاصیت کلاب انك نورنه قارشو
اورمکدر ✻ فطرة الله التی فطر الناس علیها لا تبدیل لخلق الله ✻ آیت کریمه سنك موجبنجه لابد هر برکسه کندی خلقت
اصلیه سنك مقتضاسی اوزره طولانور ✻ وقل کل یعمل علی شاکلته ✻ نص شریفنك موجبنجه کل انسان کندی شاکله
طبیعیه سنك مقتضاسی اوزره عمل قیلور ✻ وکل اناء یترشح بما فیه ✻ قولنك مفهومنجه هر کسك کاسه وجودنده
نه وضع اولدیسه اول ظهوره کلور هربارکه اهل ضلالت واصحاب غوایت اولان کسه لردن فسق ومعصیت وکبر

ونخوت وبونلرك امثالی اولان خصلت ظهوره کلسه اهل هدایت واصحاب طاعت اولان صاحب سعادتلردن انلره رفق
وملایمت ولطفله پند ونصیحت وطریق حقه ارشاد ودعوت ایلمك صادر اولور (مثنوی) هرکسی را خدمتی داده قضا ✻
درخوران کوهرش در ابتلا) قضای الهی هر برکسه یه برخدمت وبرمشدر ابتلا وامتحانده اول کسه نك اول کوهرینه
لایق یعنی هربرکسه یه حق سبحانه وتعالینك قضاسی برخدمت ایچون دورمش واول کسه یه ابتلا وامتحان وقتنده انك
ذاتنه لایق اول خدمتی ویرمش واول کسه اول خدمت ایچون مخلوق اولمش فکل میسر لما خلق له حدیثنك حسبنجه
هرکسه نه خدمت ایچون مخلوق اولدیسه اول خدمت میسر اولمش وغیریسی اکا صعب وعسیر کلمش (مثنوی) چونکه
نکذارد سك ان نعره سقم) من مهم سیران خود را چون هلم) چونکم سك اول سقیم وقبیح اولان نعره یی ترك ایلمز بن ماهم
کندی سیرانمی نیچون قورم یعنی چونکم سك سیرت اولان منکر اول کندینك سقیم وقبیح اولان انکار وطعنی ترك
ایتمز وبزه متابعت ایتمك طریقنه کیتمز بنکه ماه فلك معرفت وبدر آسمان علم وحکمت اولام کندی سیر وسلوکمی انك طعن
وانکارندن اوتوری نیچون ترك ایده رم وبندن اوتوری ارشاد وهدایت یولنی قویوب انك مقتضاسی اوزره کیدرم اکرچه اکا
لایق اولان سیرت خبیثه طعن وانکار ایدوب اهل حقی آزرده ایتمك ایسه بکا لایق اولان خصلت حمیده انك جفا واذاسنه
صبر وتحملی زیاده ایدوب نصیحت قیلمقدن وداعی الی الخیر اولمقدن خالی اولمقدر (مثنوی) چونکه سرکه سرکگی افزون
کند ✻ پس شکر را واجب افزونی بود ✻ چونکه سرکه سرکه لکنی زیاده ایده پس شکره زیاده لك واجب اولور یعنی
چونکم بر مظهر قهر الهی اولان اکشی خویلرنی وترشرویلرنی زیاده ایده پس مظهر لطف الهی وجمال ربانی اولان
مرشده حسن خلقی زیاده قیلمق وارشاد ونصیحتده تلطف ایلمك ورفقله سویلمك واجب اولور (مثنوی) قهر سرکه لطف
همچون انکبین (کین دو باشد رکن هر اسکنجبین) انکبین کرپای کم آرد زخل) آید آن اسکنجبین اندر خلل ✻ قهر سرکه کبی
لطف عسل کبیدرکه هر اسکنجبینك رکنی بو ایکیسی اولور یعنی مظهر قهر اولان بدخویلر طرفندن قهر وغضبك ظهوری
سرکه کبی ومظهر لطف الهی اولان نیکولرك وخوش خویلرك وجودندن ظاهر اولان لطف وکرم عسل کبیدر هر
سرکنکبینك اصلی سرکه ایله بال اولور وسرکنجبین مفسد مزاج اولان صفرایی دفع قیلور ومصلح مزاج اولور کذلك سرکه
قهر ایله عسل لطف بر یره جمع اولسه وبر بریله اختلاط وامتزاج قیلسه مفسد افعال واحوال اولان شیلری دفع ایدوب
افعال واحوال صاحبی اولان مرشد منتظم الاحوال اولور وفعلنده وحالنده صحت واعتدال بولور اما اکر عسل اباغنی
سرکه دن اکسك کتوره اول سرکنجبین خلله کلور زیرا اصل نافع اولان سرکنجبین نه زیاده حلوونه زیاده حامض اولمقی کرك
بلکه حلو وحامض اوله واعتدال بوله تا کم مزاجه نفع قیله کذلك مانند انکبین اولان لطف وکرم سرکه کبی اولان خشم
وستمدن اکسك اولسه وبراهل نفسدن خشم وغضب ظهوره کلدکده براهل روح اکا لطف وکرمله معامله ومقابله
ایتمکی ازقیلسه لابد اول اهل روحله اهل نفسك ما بیننده اولان نظام حاله خلل کلور وایکیسنك ما بیننده سبب امتزاج
اولان شیلر فاسد اولور وطریقتدن مخالفت ومغایرت ظهوره کلوب علاجپذیر اولمیندر دبعد ازان ظهور قیلور (مثنوی
قوم بروی سرکها می ریختند ✻ نوح را دریا فزون می ریخت قند ✻ قند اورا بد مدد از بحر جود ✻ پس زسرکه اهل عالم
می فزود ✻ قوم اول نوحك اوزرینه سرکه لر دوکدیلر نوحه دریا قندی زیاده دوکدی یعنی قوم نوح حضرت نوح پیغمبرك
اوزرینه سرکه کبی اکشی وترشی اولان جفالری واذالری صب ایلدیلر اما دریای لطف وکرم وبحر جود ونعم نوح
حضرتلری انلره لطف واحسان قندنی ورفق وملایمت شکرنی زیاده دوکدی انك قندنه بحر جوددن مدد اولدی پس
سرکه دن اهل عالم زیاده ایتدی بو مصراعده ایکی وجه جائزدر بری بودرکه سرکه اهل عالمه مضاف اوقنه ومی فزودك
فاعلی بحر جود اوله بو وجه اوزره معنی اول نوحك قندنه مدد ومعاونت بحر جوددن ایدی پس اهل عالمك سرکه
خویلرندن انك قند خویی والطف وکرمی زیاده ایتدی دیمك اولور وبر وجه دخی بودرکه سرکه اهل عالمه مضاف اوقنمیه
بو وجه اوزره معنی اول نوحك قندینه دریای جود وکرمدن اکرچه مدد ومعاونت اولدی وانك قند کبی احلی اولان
اخلاق واوصافی تمام قوت وثبات بولدی پس اهل عالم سرکه دن زیاده قیلدی یعنی سرکه دن اکشی اولان خویلرنی انلر
ارتردی شول مرتبه که حق حضرت نوح طرفندن انلر بد دعایه هر وجهله مستحق اولدیلر پس حضرت نوح
آخر الامر انلرك لطف وکرمله علاجپذیر اولمدقلرنی مشاهده قیلدقده ومحقق بیلدکده ✻ رب لا تذر علی الارض
من الکافرین دیارا ✻ دیو انلر اوزره بد دعا ایلدی پس بو جمله قوی ومتکبر اولان طائفه یی حق تعالی حضرتلری هلاك
قیلدی (مثنوی) واحد کالالف که بود آن ولی ✻ بلکه صد قرنست ان عبد العلی ✻ واحد کالالف کیمدر اول وایدر
بلکه اول عبد العلی یوز قرندر بعضیلر ولی یی الولی هو الفانی فی الله والباقی بالله ✻ دیمکله تعریف ایتمشلر وعبد الرزاق
قاشانی رحمة الله علیه اصطلاحنده بویله تعریف ایدوب دیر الولی من تولی الحق امره وحفظ من العصیان

ولم يخل ونفسه بالخذلان حتى بلغه فى الكمال مبلغ الرجال (قال الله تعالى وهو يتولى الصالحين) وعبد العلى شول كمسه يه
دیرلر که انك قدری اقرانندن عالی اوله وانك همتی طلب معانیده سائر اخواتندن مرتفع اوله وهر عالی اولان رتبه یه جائز
اوله وهر فضیلت سنیه یه بالغ اوله کما قال القاشانی فى الاصطلاحات عبد العلى من علا قدره عن اقرانه وارتفعت همته
فى طلب المعانى عن همم اخوانه وجاز کل رتبة علية وبلغ کل فضيلة سنية ولیدن مراد بونده حضرت نوحدرکه هر نبی
ولیدر بغیر عکس قرن سکسان سنه یه واو توز سنه یه دخی دیرلر بونده زمان واحدك اهلی مراد اولور و تقدیر کلام بویله دیمك
اولور که قوت وقدرتده برکسه یه بك کمسه کبی کیمدر اول ولیدر بلکه اول علی وکبیر اولان خدانك بنده سی بوزمانك
اهلیدر یعنی بوزمان اهلی قدر انك قوت وقدرتی واردر بلکه جمیع عالمك قوت وقدرتی انك وجودنده جمع اولمش
وجمیع عالمی اول ولی کاملك باطنی احاطه قیلمشدر (بیت) لیس من الله بمستنکر * ان یجمع العالم فى واحد * بو بیتی
دینی خوب دیمشدر (مثنوی) خم که از دریا درو راهی شود * پیش او جیحونها زانو زنند * کوپ که دریادن
اکا بر یول اوله اول کوپك اوکنده جیحونلر زانو اورر یعنی فى المثل بر کوپك درونه دریادن بر یول اوله اول کوپك صوینه
اصلا نقصان کلمز و دنیانك بویك نهرلرینك اوکنه دیز چوکرلر یعنی اکا تعظیم وتفخیم ایدرلر والحاصل کندیلردن معنیده عظیم
بیلورلر وکبیر کورورلر کوپدن مراد بونده صورتا حقیر وفقیر ومعنیده عظیم وکبیر اولان وهمیشه دریای حقیقتدن
مدد ومعاونت بولان ولی اولور وجیحونلردن مراد بریوزنده اموال وارزاقله قوت بولان وهمیشه طالب دریای حقیقت
اولوب اول جانبه جریان قیلان کمسه لر اولور (مثنوی) خاصه این دریا که دریاها همه * چون شنیدند این مثال ودمدمه *
شد دهانشان تلخ ازین شرم وخجل * که قرین شد نام اعظم با اقل * خصوصا که بو دریا که جمیع دریالر چونکم بو مثال
ودمدمه یی اشتدیلر انلرك دهانی بو شرم وخجلدن تلخ اولدی که نام اعظم نام اقله قرین اولدی خجل خاو جیمك فتحه لریله
حیادن متحیر ومدهوش اولمق معناسنه دریعنی بر کوپه که دریادن بر یول اوله جمیع انهاردن اول عظیم اولور وجمله سی
اکا سر فرو قیلور على الخصوص بو دریای حقیقت که دوکلی دریالرکه مراد اندن قدرت وقوتده خلق جهاندن دریا کبی
اولان کمسه لردر یعنی خصوصا بو بحر حقیقت که دوکلی دریا کبی اوسع واقوی اولان کمسه لر چونکم بو مثال ودمدمه یی
اشتدیلر یعنی اول دریای حقیقتك خم وجودنه مدد رسان اولدیغنی ومعاونت قیلدیغنی کوش ایتدیلر انلرك جمله سنك
اغزلری بو شرم وحیرتدن تلخ اولدی که اسم اعظم اسم اصغره قرین اولدی یعنی حق تعالی حضرتلرینك اعظم اولان
اسمی وصفی حضرت نوحك نام اصغرینه متصل اولدی وجودنده ظهوره کلدی وقوت وقدرتی اندن اظهار قیلدی
وانك وجودی انك سطوت وغلبه سی قتنده فانی ومتلاشی اولدی (مثنوی) در قران این جهان با ان جهان * این
جهان از شرم میکردد جهان) بوجهانك اول جهان ایله قراننده بو جهان شرمدن جهان اولور اخرده قافیه واقع اولان
جهان جیمك فتحه سیله قاقیجی معناسنه دریعنی بو جهان فانیسنك اول جهان باقی ایله معاونت ایلدیکی وقتده
بو جهان فانی اول جهان باقینك شرف وعزتنی کورد کده شرم وخجالتندن صیچرایجی یعنی عدم جانبنه قاچیجی وفانی
اولیجی اولور وکذلك بو جهانك اهلی اول جهان حقیقتك اهلنه مقارن اولدقده وانلرك عزت وشرفنی مشاهده
قیلدقده لابد بو جهانك اهلی کمال خجالتلرندن مضطرب اولورلر حیرت ودهشتده قالورلر وکندیلرك عیب ونقصانی
بیلورلر (مثنوی) این عبارت تنك وقاصر رتبتست) ورنه خس را با اخص چه نسبتست) بو عبارت تنك وقاصر رتبه دندر
بو خسه خسك اخص واشرف اولان کمسه ایله نه مناسبتی واردر یعنی بو عبارت والفاظ بغایت اضیق ومرتبه ده دخی
قاصر والحقدر دریای معانی اکا صغمز ومتکلم اولان عالم وعارف مراد ایلدیکی معنایی کما ینبغی اول عبارتده وضع
ایدوب انکله ادا ایلمکه قادر اولمز انکیچون بو جهان ایله اول جهانك قرانی وقتنده دیدك والاخس اولان جهانك
واذنا اولان جهان اهلنك اخص واعلى اولان اصحاب حقیقت ایله نه مناسبتی واردر تا کم انلر ایله بونلر برده ذکر اولنه لر
بو جهان اهلیله اول جهان اهلنك بر مصرعده ویاخود بر بیتده ذکر اولنملری عبارت تنك اولدیغندن اوتریدر والا
بو جهان اهلنك ما بیننده بعد المشرقین تفاوت واردر وما بینلرنده اصلا مناسبت ومشابهت یوقدر (مثنوی) زاغ در رز
نعره زاغان زند * بلبل از آواز خوش کی کم کند * پس خریدارست هر یك را جدا * اندرین بازار یفعل ما یشاء *
زاغ رزده زاغلر نعره سن اورر وبلبل خوش اولان اوازندن نقص کم ایلرلر پس هر بری ایچون جدا وباشقه مشتری واردر بو
یفعل ما یشاء بازارنده یعنی اکرچه زاغلر باغلرده زاغ نعره سنی اورر وخوش الحان اولان بلابل وعنادله طعنلر وشتملر
قیلورلرسه بلبلر کندیلرك خوش ولطیف اولان آوازلرینی انلرك قبیح اولان نعره وصدالرندن اوتری ناقص قیلورلرمی
بو مقرردر قیلمزلر کذلك انبیا واولیا بو باغ دنیاده زاغ سیرت اولان منکرلرك وکافرلرك قبیح وبیمعنی سوزلرندن اوتری
کندی عین حکمت اولان پر معنی سوزلرینی وطالب وسالك اولانلره نافع کلان کلمات پر سوزلرینی ناقص قیلمزلر ونصیحت

وارشاد ایلمکدن هم فارغ اولمزلر پس بونلردن هر برینك جدا جدا مستقل مشتریلری واردر بو تقدیر بازارنده یفعل الله
ما یشاءدن مراد تقدیر وقضادرکه حق تعالی حضرتلری دیلدیکن ایشلر ودیلدیکنی حکم وتقدیر ایلر پس بوندن مراد
تقدیر وقضاده هر قومك بر کونه مشتریسی واردر وحکیم مطلق هر کسك متاعنه لایق بر کونه خریدار خلق ایتمشدرکه
شیاطینك وشیاطین سیرت اولان کافر وفاسقلرك ومرائی ومنافقلرك مشتریلری اهل ضلالت واصحاب معصیتدر وانبیا
واولیانك وعاشق وصادق اولانلرك مشتریلری اهل طاعت واهل هدایت واصحاب سعادت وارباب علم ومعرفتدررلر
بونلر اول خبیثلره بو بازار تقدیرایچره نیجه مائل اولمز ونه کونه انلرك متاعلرینی المزلر ایسه انلر هم بونلره میل قیلمزلر
وبونلرك لطیف اولان متاعلرینی المزلر (مثنوی) نقل خارستان غذای آتشست * بوی گل قوت دماغ سرخوشست *
نقل خارستان غذای آتشدر کلك رایحه سی سرخوشك دماغنك قوتیدر نارك خار نقل وغداسی کبیدر بوی کل هم
دماغ پاکك قوت وغداسی کبیدر یعنی شول کمسه لرکه خارستان کبی اوله لر انلر نقل وغدای آتش اولورلر وانلرکه کل کبی
لطیف وکلستان کبی شریف ولطیف اوله لر سرخوشان می محبت وباده نوشان میکدهٔ حقیقت اولان مقربان الهینك
دماغ روحلرینه قوت اولورلر یعنی انلر بونلردن حظ آلورلر وذوق وصفا بولورلر (مثنوی) گر پلیدی پیش ما رسوا بود * خوك
وسك را شکر وحلوا بود * اکر بر پلید ویاخود پلیدلك بزم اوکزده رسوای اولور خنزیر وکلبه اول شکر وحلوا اولور پلید دیده
اولان یا وحدت ایچون اولمق ویاخود مصدریه اولمق جائزدر وحدت ایچون اولورسه معنی اکرچه بر پلید شی وبر خبیث
کمسه بزم قتمزده رسوای وقبیحدر اما خنزیر وکلب سیرتده اولان کمسه لره کوره او شکر وحلوا کبی لذیذ وشیریندر
ومصدریه اولدیغی اوزره معنی اکرچه پلیدلك یعنی کفر وضلالت وفسق ومعصیت وبونلرا مثالی اولان قباحت وخباثت
هرنه ایسه بزم اوکومزده فضاحت وشناعتدر اما خنزیر وسك طبیعتده اولان بی دینلره نسبتله بو پلیدلکلرك هر بریسی
حلوای شیرین وسکر وانکبین کبیدر * الخبیثات للخبیثین والخبیثون للخبیثات * آیتنك موجبنجه خبیث اولنلر
ایچون خبیثات خوش کلور وخبیث اولنلر هم خبیثات ایچون میل ومحبت قیلور وبالعکس * الطیبات للطیبین
والطیبون للطیبات * قول کریمنك مصداقنجه جمیع طیبات طیب اولنلر ایچون خوش کلور وطیب اولنلر دخی لابد
طیباته میل ومحبت قیلور (مثنوی) گر پلیدان این پلیدیها کنند * آبها بر پاك کردن می تنند * اکرچه پلیدلر پلیدلکلری
ایلرلر آبلر پاك ایلمکلك اوزره طولنورلر یعنی اکرچه پلید وخبیث اولنلر بو پلیدلکلری وقبیح وخبیث اولان عملاری ایلرلر اما
آب حیات کبی پاك وطاهر اولان کمسه لر اول خبیثلری پاك وطاهر ایلمکه طولنورلر وانلری تطهیر ایلمکه سعیلر واقداملر
قیلورلر (مثنوی) گرچه ماران زهر افشان میکنند * ورچه تلخان مار پریشان می کنند * نحلها بر کوه وکند و وشجر *
می نهند از شهد انبار شکر * اکرچه مارلر زهر افشان ایلرلر وکرچه تلخلر بزی پریشان ایلرلر لیکن زنبورلر طاغ وقوان
ودرخت اوزره شهد وشکر انبارنی قورلر بعض نسخه ده انبان برینه انبار واقع اولمشدر کند وکاف عربینك فتحه سیله قوان
دیدکاریدرکه آری انك ایچنده بال بیار شهد کوچ بالنه دیرلر وتقدیر کلام وتعبیر مرام بویله دیمك اولورکه اکرچه مار سیرت
اولان نفس اماره صاحبلری بزم اوزریمزه زهرلرین صاچرلر وجهنم قپولری کبی اولان اغزلرین اچارلر ونیجه خشمناك
وزهرناك سوزلر سویلرلرسه واکرچه تلخکوی وبدکوی وسخت روی اولان ظالملر بزم قلبمزی پریشان ایلرلرسه زنبورلر
طاغلر وقوانلر واغاجلر اوزره عسل مصفادن شکر انبارنی قوردقلری کبی اصحاب حقیقت وارباب علم ومعرفت دخی
سیرت حسنه لرینك مقتضاسی اوزره شهد وشکر کبی اولان نصح وپندلری کتابلر ایچره وضع ایلرلر ویاخود علم ومعرفت
قندلرینی تلخکویلردن پریشان خاطر اولان کمسه لره بر سبیل تسلیه سویلرلر وشهد وشکر کبی اولان نصح وپندلریله
بونلرك وجع والمنی ازاله ایلرلر (مثنوی) زهرها هرچند زهری می کنند * زود تریاقاتشان برمی کنند * زهرلر هرنقدر
زهرلك ایلرلرسه تریاقلر انلری فوری قوپاررلر یعنی زهر مثابه سنده اولان اهل نفس واهل هوا هرنقدرکه زهرلکلر ایلرلر
وتلخ وترش سوزلر سویلرلرسه اهل روح واهل هدی تریاقلر کبی انلرك زهرلرینی وضرر وقهرلرینی فوری قوپاررلر وحسن
خلقله ولطف خصالله انلرله مکالمه ومعامله ایدرلر اکرانلرك رعونت وخشونتی زیاده اولورسه لنا اعمالنا ولکم اعمالکم
لاحجة بیننا وبینکم سلام علیکم لانبتغی الجاهلین دیوب وانلری اول کار وعمل اوزره قویوب کندی کارلرینه کیدرلر
(مثنوی) این جهان جنگست کل چون بنگری * ذره با ذره چو دین با کافری * بو جهانه چونکم نظر ایلیه سن کلی
جنکدر ذره ذره ایله دین کافرلکله اولدیغی کبی یعنی بو جهان بالکلیه جهان جنکدر چونکم نظر حقیقت بین ایله نظر
ایلیه سن ذره یی ذره ایله جنکده کورورسن دینی کافر ایله جنکده کوردیکك کبی نهایتی اکثرینك
جنکی فعلیدر (مثنوی) ان یکی ذره همی پرد بچپ * وان دگر سوی یمین اندر طلب * ذره بالا وآن دیگر نگون * جنك
فعلشان بین اندر رکون * مثلا اول بر ذره دوکلی صول جانبه پروازلر واول بر ذره طلبده صاغ جانبه پروازلر بر ذره

بالایه واول براخر ذره اشاغی به پروازا یلر میل و حرکت ایلکده انلرك فعلی اولان جنکنی کور خلاصهٔ کلام ذرات کائناتدن
هر بر ذره کندی مقتضای طبیعتلری اوزره میل و حرکت قیلمقده و * قل کل یعمل علی شاکلته موجبنجه انلردن
هر بریسی کندی شاکلهٔ ذاتیه وخاصیت طبعیه لری اوزره عامل اولمقده در پس هر بری بحسب الافعال اخرینه مخالف
اولور وبو اعتبار ایله بری برلریله فعلا جنك وخصومت قیلور (مثنوی) جنك فعلی هست از جنك نهان * زین تخالف
آن تخالف را بدان * جنك فعلی نهان اولان جنکدندر بو تخالفدن اول تخالفی بیل یعنی بو ذرات کائناتك وجودندن
اولان جنك فعلی وبو مخلوقاتك ذراتندن ظهوره کلان تخالف صوری نهانی اولان جنکندن ناشی اولور وبونلرك
ماهیاتنك معنی عالمنده بری برلرینه مخالف ومغایر حرکت ایلمك اقتضا ایلدکلرندن ظهوره کاور بو مخالف صوریدن
اول نهانی اولان تخالفی بیل وبو تغایر حسیدن اول تغایر معنوی یی فهم واستدلال قیل توضیح معنی بودر که هر شیئك
علم اللهده بر عین ثابته سی وار در اشیانك علم اللهده اولان ذواتنه اعیان ثابته دیرلر وحکما کاماهیات اشیا تعبیر ایدرلر
بو عالم شهادتده اولان اشیانك صور واجسادی اعیان ثابته نك ظلالی کبیدر واعیان ثابته فی المثل اشخاص
وحق تعالی حضرتلری نور آفتاب کبیدر پس نور آفتابده هر برشخص نه کونه حرکت ایلرسه انك سایه سی هم حرکت
وسکونده اکاتابع اولور چونکه بو عالم صور واجساده نظر قیلدك بونده اولان هر شیئك صورتنی وجسدنی بری برینه
مخالف بر کونه کارده وبرنوع عملده کوردك که کویا بونلر فعلا جنك ایدرلر پس بونلرك فعلی اولان جنکی وبری برلرینه
مخالف ظهوره کلان آهنکی نهانده اولان ما بینلرك جنکندن وبری برینه مخالف ومغایر اولان آهنکندندر بو صورت
ظاهرده اولان تخالف وتغایردن اول نهانده اولان تخالف وتغایری بیل وبونلرك صورت ظاهرده اولان افعال متضاده
وحرکات متقابله سنی عالم معنیده اولان اعیانك مقتضیات متضاده سندن فهم قیل هر برعین بر کونه فعل وحرکت
اقتضا ایدر پس اول عینك بو عالمده اولان صورتی سایهٔ شخصنه تابع اولدیغی کبی اکا تابع اولور وکندی عین ثابته سنك
مقتضاسی اوزره میل وحرکت قیلور پس بو عالم صورتده ظهوره کلان جنك واختلاف اصل عالم معنیده اولان اعیان
ثابته نك جنك واختلافندن حاصل اولور وعاقل اولان بو تخالفدن اول تخالفه استدلال قیلور (مثنوی) ذرهٔ کان
محو شد در افتاب * جنك او بیرون شد از وصف وحساب * بر ذره که او ذره افتابده محو اولدی اول ذره نك جنکی وصف
وحسابدن بیرون اولدی یعنی بر انسانك که ذرهٔ وجود مجازیسی آفتاب حقیقتك عشق ومحبتنده محو وامر وارادتنده
فانی اوله اول کسه نك جنکی وصفدن وحسابدن خارج اولدی (مثنوی) چون ز ذره محو شد ونفس نفس) جنکش اکنون
جنك خورشیدست بس * چونکه ذره دن نفس ونفس محو اوله او ذره نك جنکی شمدی انجق جنك خورشید در اولکی
نفس فانك سکونیله وجود معناسنه ثانیی نفس فانك فتحه سیله کلام معناسنه در یعنی بر کسه نك ذرهٔ وجودندن
وجود مجازی وناحق اولان کلام محو اوله انك جنکی حالا خورشید حقیقتك جنکی اولور خلاصهٔ کلام بر کسه نك
خورشید حقیقته نسبتله ذره کبی اولان وجودندن نفسانیت وبشریت مقتضالری فانی اولسه ونفسانی اولان
نفس وکلام هم زائل اولسه واول کسه خورشید حقیقتك نورانیتیله منور اولسه انك خلقله جنك وجدلی نفسانی اولمز
بلکه لله وفی الله حقانی اولور وهم انك وجودی حضرت حقه اولوب اول اورتهده انجق بر روپوش اولور وحقیقتده
انك وجودی واسطه سیله جنك وجدلی حضرت حق قیلور و ما رمیت اذ رمیت ولکن الله رمی * آیت کریمه سی بو معنایه
شاهد اولور (فلم تقتلوهم ولکن الله قتلهم) قول شریفی هم بو مضمونی دلالت قیلور (مثنوی) رفت ازوی جنبش وطبع
وسکون * از چه از انا الیه راجعون * اول ذره دن جنبش طبع وسکون طبع کتدی نه دن انا الیه راجعون مفهومندن
مصراع ثانی از چه رفت از مفهوم انا الیه راجعون رفت تقدیرنده اولوب سؤال وجواب اولور و تقدیر کلام بویله دیمك
اولور که او فانی فی الله اولان کسه نك ذرهٔ وجودندن جنبش طبیعی وسکون طبیعی هم کتدی واول کسه کندیسنی
اخلاق بشریه دن واوصاف طبیعیه دن پاك وطاهر ایتدیکندن پاك وطاهر ایتدی وانك وجودندن حرکات وسکنات
طبیعیه نه جهتدن کتدی دیرسك تحقیقا بز الله ایچون وبز تحقیقا بز همان اکا رجوع ایدیجیلرز مفهومندن مظهر اولدیغی
جهتدن کتدی واول هر نه مرتبه یه یتدی ایسه بلالره صبر ایلدیکی (انا لله وانا الیه راجعون) دیو سویلدیکی وکندینك
الله مخصوص ومملوك اولدیغنی بیلوب هر دمده اکا رجوع ایلدیکی واسطه ایله یتدی (مثنوی) ما بحر بوز خود راجع
شدیم * ور رضاع اصل مسترضع شدیم * بزسنك بحرکه کندیمزدن راجع اولدق ور رضاع اصلدن مسترضع اولدق رضاع
فتح راء ایله سودامکه دیرلر مسترضع سود امجی دیمك اولور بو بیت ودخی بونك ما بعدنده اولان ابیات حرکات وسکنات
طبیعیه دن پاك وبری اولان وهر دمده حق تعالی حضرتلرینه رجوع ایدوب کندیلرنی فانی قیلان کسه لرك لسانندن
دینلمش اولور وانلرك لسان حالی بو کونه ترنم وتکلم قیلور که ای بحر جواد وکرم وای دریای الطاف ونعم بز سنك بحر حقیقتك

جانبنه کندی مجازی اولان وجودمزدن راجع اولدق وای مربیٔ حقیقی سنك فیض وتربیتك آلدق ولبن علم وحکمتکدن
مسترضع اولمغله نشو ونما بولدق پس بزم وجودمزده اولان حیات وعلم وارادت وقدرت وسمع وبصر وکلام جمله سنی
سندن الدق وبوجمله وجودی بز همان سندن بولدق (مثنوی) در فروع راه ای مانده زغول (لاف کم زن از اصول ای بی
اصول) جنك ما وصلح ما در نور عین * نیست از ما هست بین اصبعین * ای غولدن راهك فروعنده قالمش کسه ای بی
اصول اصولدن لاف اورمه بزم جنکمز وبزم صلحمز نور عینده بزدن دکل بین الاصبعیندر یعنی انلرك لسان حالی دخی
بو کونه تکلم ایدوب اصول راهدن بی خبر اولوب فروع راهده قالان کسه لره خطاب ایدرلر ای غول وشیطانك وسوسه
سندن طریق الهینك فرعلرنده قالمش واغیار وسوابق کورمکه مقید اولمش اصولسز کسه لاف اصول طریقتدن اورمه
وبن اصول دینه واقف وعالمم دیمك مرتبه سنده طورمه بلکه طریق الهینك اصولنی بیلمکه همت ایله اولا اصل طریق
الهی بودر که بیله سن بزم جنکمز وبزم صلحمز نور ذات الهیده بزدن دکلدر بلکه ایکی پرماغك بینندندر کما قال رسول
الله صلی الله علیه وسلم (ان قلوب بنی ادم بین الاصبعین من اصابع الرحمن یقلبها کیف یشاء) بو حدیث شریفك تفسیری
وتحقیقی هر دفترده مرارا مرور ایلمشدر اصبعینی تأویل ایدنلر قهر ولطف ایله تأویل ایتمشلردر چونکم سالك معرفتی
کمال ایرکوره کندینك قلبنی حق تعالینك اسماء متقابله سی ما بیننده کورر وکندینك وجودنی دست حقده برالت
مشاهده قیلور وکندیدن هر نه صادر اولورسه انی حضرت حقدن بیلور بو مرتبه ده انك جنکی وصلحی اصبعین الهیدن
اولور لیکن اصول راهدن بی خبر اولنلر وطریق الهینك فروعنده قالنلر انك جنکنی وصلحنی انك وجودندن بیلورلر
وفاعل حقیقی مشاهده سندن غافل اولورلر (مثنوی) جنك فعلی جنك طبعی جنك قول) درمیان جزوها حربیست
هول فعلی اولان جنك وطبعی اولان جنك وقولی اولان جنك جزولر میاننده هول بر حربدر جنك فعلی اولدر که بر فاعل
بر فعلی اختیار ایدوب ایشلر بر غیری فاعل دخی انك فعلنك عکسنی وضدنی اختیار ایدوب ایشلر و جنك طبعی اولدر که
بر شیئك طبیعتی حار و بر شیئك طبیعتی دخی انك عکسی بارد اولور وبرینك طبیعتی دخی رطب وبرینك دخی اکا مقابل
یابس اولور وجنك قولی اولدر که بر کسه به خوش کلمین کلامی قذف قیلور اول دخی اکا مقابل بر ناخوش قولی
قذف قیلور پس بو اوج نوع اوزره اولان جنکدن اجزای عالم ما بیننده بر قورقولو وصعبناك حرب واردر لابد عناصر
اربعه دن مرکب اولان شیلر بو اوج جنکك برندن خالی دکللردر (مثنوی) این جهان زین جنك قائم می بود) در عناصر در
نکر تا حل شود * بو جهان بو جنکدن قائم اولور عناصره نظر ایله تا بو مشکل حل اوله یعنی بو جهان اضداد وبو عالم کون
وفساد بو جنکلردن قائم اولور وانتظام بولور اجسام وترکیباتك اصولی اولان چار طبعه نظر ایله تا کم سنك شبهه واشکالك
حل اوله کلیات جنك ونزاعدن خالی اولمیجق اجزا وترکیبات جنك ونزاعدن نیجه خالی اولور (مثنوی) چار عنصر
چار استون قویست * که بر ایشان سقف دنیا مستویست * هر ستونی اشکننده ان دیکر * استن آب اشکننده ان شرر
چار عنصر که بیان اولنمشدر مثلا درت قوی ستوندر که انلرك اوزرینه سقف دنیا مستویدر اول چار استوندن
هر بر ستون اول براخرنی کسر ایدیجیدر مثلا ستون آب اول شرر استونی صیجیدر یعنی عناصر اربعه دن هر بریسی
فی المثل بر قوی درك کبیدر که بو درت دیرکك اوزرینه سقف دنیا مستوی اولمش وکار عالم بونلرله نظام وقیام بولمشدر
نته کم برخانه نك سقفی درت دیوار اوزره طورمشدر پس سقف دنیا دخی بو درت عنصر اوزره استوار اولمشدر ولیکن
بو عناصر اربعه استونلرندن هر بر ستون اول براخرنی صیجیدر مثلا صو اتشی صیجیدر بدن انسانیده دخی رطوبت
غالب اولورسه یبوستی ازاله ایدیجی ویبوست دخی غالب اولورسه رطوبتی ازاله ایدیجیدر کذلك برودت حرارتی وحرارت
هم برودتی کسر ایدیجیدر (مثنوی) پس بنای خلق بر اضداد بود * لاجرم ما جنکییم از ضر وسود * پس خلقك
بناسی اضداد اوزره اولدی لاجرم بز ضرر وسود جهتندن جنکه منسوب یعنی بو خلق عالمك اجسادنك بناسی اضداد
اربعه اوزره اولدیسه لاجرم بز ضرر وفائده جهتندن جنکیلریز بر فائده منداولان کسیه مثلا بز مضر اولسق فعلا
انکله جنکدماولورز پس اکرافاقده اکر انفسده لاجرم بر کسه براخر کسه نك ضدی اولمقدن خالی اولمز وبرفعل براخر فعله
ویاخود براخر حاله ضدیت قیلمقدن ومخالف کلمکدن بری کلمز (مثنوی) هست احوالم خلاف ان دکر * هر یکی با هم
مخالف در اثر * بنم احوالم اول غیرلك خلافیدر هر بریسی اثرده بری برینه مخالفدر یعنی بنم هر بر حالم اول براخر حالك
مخالفیدر مثلا بنم شادلکم حالی غمك خلافی وصحتم حالی سقامتك خلافی وفقرم حالی غنامك خلافیدر والحاصل بونلردن
هر بریسی اثرده براخرینه مخالفدر نته کم صحت حالنك اثرینه مغایر وغنا حالنك اثری فقر حالنك اثرینه
مخالفدر وقس علی هذا سائر الاحوال والاثار (مثنوی) چونکه هردم راه خود را میزنم * با دیکر کس ساز کاری چون
کنم چونکه بن هردم کندی یولمی اورورم غیری کسه ایله نیجه ساز کارلق ایلرم یعنی چونکم بن هر دمده احوال مختلفه

اب جیحونرا اکر نتوان کشید * هم زقدر تشنکی نتوان برید * اب جیحونی اکرچکمك ممکن دکل ایسه هم تشنه لك
قدراندن کسلمك ممکن دکلدر یعنی اکرچه بو اذن حقله غالب اولان نبینك شرح وبیانی دهانه صغمز ولسانه کلمز
امافی المثل آب جیحونی اکر بالکلیه چکمك وایچمك ممکن دکل ایسه هم تشنه لك مقدارنجه رفع ایلمك وکسلمك ممکن
دکلدر یعنی * مالایدرك کله لایترك کله * موجبنجه بر کسه اکر اب جیحونی بالکلیه نوش ایتمکه قادر اولمازایسه
تشنه لکنی دفع ایلیجك قدراندن نوش ایتمکی ترك ایلمز بلکه دفع عطش ایده جك قدراندن نوش ایلر کذلك اکر
بو غالب وقوی اولان پیغمبرك علوم واسراری بودهانه کلمز ولفظ وکتابه صغمز ایسه هم انك بحر علومنه تشنه اولان
طالبلره غنا کلمك وریان وسیراب اوله جق قدر شرح وبیان اولنمقدن وتعبیر وتقریر قیلنمقدن عاری وبری اولمق مناسب
دکلدر واول بحر معنو ینك علوم واسرارندن بو کتاب مثنوی بر جزیره کبیدر (مثنوی) کرشدی عطشان بحر معنوی
فرجهٔ کن در جزیرهٔ مثنوی * فرجه کن چندانکه اندر هر نفس * مثنوی را معنوی بینی وبس * اکر بحر معنوینك
عطشانی اولدك ایسه مثنوی جزیره سنده بر فرجه ایله مثنوی شریف جزیره سنده فرجه ایله اولقدر که هر نفسده
مثنوی شریفی انجق معنوی کوره سن جزیره بالفتح دریا اورتاسنده صو بصمیان یرکه اکا آطه دیرلر فرجه بالضم ایکی
نسنه نك ما بیننده اولان یارغه دیرلر تعمکم بینهما فرجة دیرلر ای انفراج معناسن ویررلر بونده فرجه دن مراد بحث ایلمك
وتعمق ایدوب بحر معنایه وغور مراده واصل اولمقدر کتاب مثنوی بحر علوم محمدینك بر جزیره سنه تمثیل اولنمشدر
وتوضیح معنی بو یله دیمك اولورکه بحر معنوی اولان اسرار نبوی وعلوم مصطفوینك اکرسن عطشانی اولدکسه واندن
نوش ایلمکه قصد وعزیمت قیلدکسه بو مثنوی جزیره سنده تیشهٔ عقلکله بحث ایدوب بحر معنایه واصل اولنجیه دك
حفره ایله تاکم آب معنایه مانع وحایل اولان شبهه لری وشکلری شق ایدوب چاك ایلیه سن شو اقدر فرجه وحفره ایله
وبحر معنایه اولقدر یوللر وبارقلر ایله که بحر معنوی کاوب مثنوی جزیره سنی غرق ایلسون پس هر نفسده سن
مثنوی شریفی بحر معنوی کوره سن وعلوم نبویه یی احاطه قیلمش وانك الفاظی اول معنوی اولان بحره بر جزیره کبی
کلمش مشاهده قیله سن (مثنوی) بادکه راز آب جو چون وا کند * آب یك رنکی خود پیدا کند * بادکاهی چونکم
آب جودن کیرو ایلیه آب کندینك یك رنکلکنی پیدا ایلرکه کاف عربینك فتحه سیله صمان معناسنه در بونده شبهه
وشکوکدن استعاره اولور و بادن مراد بونده عقلدر چونکم مقدما علوم نبویه یی بحر ومثنوی شریفك الفاظنی
جزیره یه تمثیل ایتدی شمدی مثنوی شریفك معناسنی اول بحر معنویدن بر نهره تشبیه ایدوب بیوررلر چونکم باد عقل
شکوك وشبهات کاهلرینی آب جوی معنادن دفع ورفع ایلیه آب معنی کندینك یك رنکلکنی ظاهر وهویدا ایلر حتی
الفاظ وعبارات وحروف واصوات دخی کاه وخاشاك کبی اولوب اول دخی بر طرف اولدقده صرف آب معنی یوز کوستر
وصفای معنوی ظهوره کلور (مثنوی) شاخهای تازهٔ مرجان بین * میوهای رسته زآب جان بین * انده مرجانك
تازه شاخلرینی کور جان آبندن بتمش میوه لری کور یعنی اول مثنوینك ایچنده مرجان علمك تازه اولان افنان واغصانی
بصر بصیرتله کور آب جاندن بتمش وماء حیواندن نشو ونما الوب ظهورا بتمش میوه لره نظر ایلر کور ودست عقلله اول
میوه لردن اجتنا قیل ودهان جانله انلردن آکل اول تاکم باغ حقیقتده بتن میوه لرك لذاتی نتیجه اولوراعش بیله سن
اندنصکره صورتدن کذر قیلوب عاشق معنی اوله سن (مثنوی) چون ز حرف وصوت ودم یکتا شود * ان همه بکذارد
ودریا شود * حرف کو و حرف نوش وحرفها * هرسه جان کردند اندر انتها * چونکم مثنوی حرف وصوت ودمدن
یکتا اوله دوکلی بی قور دریا اولور حرف کوی وحرف شنو وجمله حروف هر اوچی انتهاده جان اولورلر یعنی مثنوی شریف
چونکم حروف واصوات وانفاس وکلمات قیدندن یکتا اوله وبو حجابلری وجه حقیقی سندن رفع قیله اول دوکلی ترك ایلر
وصرف دریای معنی اولور وحروف واصوات حجابلری بر طرف اولدقدنصکره بحر وحدت ظهوره کلور که بو انتهای مراتب
سلوکدر که وحدت مطلقه نك ورا سنده بر مرتبه دخی یوقدر پس متکلم ومستمع وحروف وکلمات هر اوچی مقام اتحادده
اولورلر یعنی وحدت مطلقه نك ظهوری قتنده متکلم ومستمع وحروف وکلمات تعینلری مغلوب ومتلاشی اولوب جمله سی
جان اولورلر وبو جمله یی نور جانان احاطه قیلور ومستمع ومتکلم ومعلم بو مرتبه ده مستغرق اولورلر وبو مرتبه یه واصل اولان
جان اغیار وسوی مزاحمه سندن پاك وبری اولوب وحدت مطلقه دن غیری یی کورمز وکثرات اشیا ایله محجوب اولوب
حقیقتندن غافل اولمز (مثنوی) نان دهنده ونان ستان زنان پاك * ساده کردند از صور کردند خاك * لیك معنیشان بود
در سه مقام * در مراتب هم ممیز هم مدام * نان ویریجی ونان آلیجی وپاك نان صوردن ساده اولورلر خاك اولورلر لیکن انلرك
معناسی اوج مقامده مرتبه لرده هم ممیز انك فتحه سیله تفعیل بابندن اسم مفعولدر بو کلمه یی مصراع ثانیه صرف
اولنور سم وات معنیدن ادتری یعنی نان الیجی ونان ویریجی ونان پاك اصلنده خاکدن ظهوره کلشلر ومخلوق اولمشلردر

عاقبت الامر بو اوچی صورتلردن ساده وعاری اولورلر وکندی اصللری اولان ترابه رجوع قیلورلر وعین تراب اولورلر پس
بوندن بر وهم ناشی اولور وبر سؤال لازم کلور که اول سؤال بودر چونکم نان ستان ونان دهنده صوردن عاری اوله لر
وعین خاك اولمق مرتبه سن بوله لر پس بو حشر ونشر وسؤال وحساب بونلرك نسینه اولور بیت ثانی ایله بو وهمی دفع
ایچون جواب بیوررلرنعم دهنده ونان ستان ونان پاك اکرچه صورتلردن ساده وعاری اولوب خاك اولورلر ولیکن بونلرك
معنیلری اوج مقامده یعنی مراتب ثلاثه ده که مراد اول مراتب ثلاثه ده نان دهنده مرتبه سی ونان ستان مرتبه سی
ونان مرتبه سیدر بو مرتبه ده هر برینك معنیلری هم ممیز وهم باقی اولورلر اول دکلدرکه بونلرك معنیلری فانی اولوب تمییز
اولنمیه لر بلکه * ان کل لما جمیع لدینا محضرون * آیت کریمه سنك موجبنجه جمیع اشیا که بو عالم صورتدن کذر قیله لر
بالکلیه فانی مطلق اولمزلر بلکه عند الله حاضر وباقیلردر (مثنوی) خاك شد صورت ولی معنی نشد * هرکه کوید شد تو
کو یش نی نشد * اکرچه صورت خاك اولدی ولی معنا خاك اولمدی هر کیم که معنا خاك اولدی دیرسن اکا دی یوق معنا
خاك اولمدی یعنی نعم صورت خاك اولدی وجسم خراب اولوب اصلنه وصول بولدی ولیکن معنا خاك اولمدی وفنا بولمدی
وهر شول کمسه که انسان اولدی وبالکلیه منعدم اولدی دیرسن اکادی که یوق بویله دکلدر انسانك معنیسی فانی اولمز
اکر کافر ایسه ده انك روحنه زوال وفنا کلمز (مثنوی) در جهان روح هرسه منتظر * که ز صورت هارب وکه مستقر *
روح جهاننده هر اوچی مترقب ومنتظردر کاه صورتدن هارب کاهی مستقردر یعنی عالم ارواحده هر اوچی که
مراداندن نان ستان ونان دهنده ونان در امر حقله هر اوچی منتظردر بونلردن هر بریسی کاهی صورت عالمندن فرار
ایدیجی وکاهی صورت عالمنده قرار ایدیجیدر صورته کلمزدن اول هر شیئك معناسی عند الله حاضر وموجوددر (مثنوی
امر آید در صور رو در رود * باز هم زامر ش مجرد میشود * ارواح ومعانی یه امر الهی کاور صورتلره کت دیرکیدر کیروهم
انك امرندن مجرد اولورلر یعنی جمیع ارواح ومعانی حق سبحانه وتعالی نك تحت تصرفنده وحیطهٔ اراده ده داخلدر
پس بر روحه امر کاسه صورته وارو شکل وصورت عالمنده موجود اول دیسه کاوب امر حقله مراد الله اولدیغنه کوره
صورت باغلر وکیرو اول مالك الملك انك صورتده مجرد اولمسنه امر ایلر اول روح انك امرندن عالم صورتدن مجرد اولور
وعالم ارواحه وصول بولور الحاصل اکر انسان واکر حیوان واکر نبات واکر جماد بوجمله یی امر حقله عالم صورته کاورلر
وامر حقله ینه عالم صورتدن عالم معنایه راجع اولورلر هر شیئك ملکوتی انك یدقدرت وارادتنه ده در * کما قال الله تعالی
فسبحان الذی بیده ملکوت کل شیء والیه ترجعون (مثنوی) پس له الخلق وله الامر ش بدان) خلق صورت امر جان
راکب بران * پس اول اللهك له الخلق وله الامر دیدیکی قولك معناسنی بیل خلق صورتدر امر انك اوزرینه راکب
اولان جاندر ربوبیت سورهٔ اعرافده اولان بو آیته اشارتدر * قال الله تعالی الا له الخلق والامر تبارك الله رب العالمین *
یعنی اکاه اولکه خلق ایتمك ویاخود بو عالم خلق وشهادت اول اللهك ایچوندر وامر ایتمك ویاخود عالم امر وارواح
انکیچوندر که اول اللهك شان شریفی متعالیدر یعنی چونکم هر شیئك ملکوتی دست الهیده اوله وهر شیء عالم معنادن
عالم صورته امر حقله کله وعالم صورتدن دخی ینه امر حقله مجرد اولوب عالم معنایه رجوع قیله پس له الخلق وله الامر
قولنك معناسنی بیلکه خلقدن مراد صورت وامردن مراد (قل الروح من امر ربی) موجبنجه روحدر که اول صورت
اوزره راکب وسواردر (مثنوی) راکب ومرکوب در فرمان شاه * جسم بر درکاه وجان در بارکاه * راکب ومرکوب شاهك
فرماننده در جسم درکاه اوزره وجان بارکاه ده در راکبدن مراد روح ومرکوبدن مراد جسمدر یعنی راکب اولان
روح ومرکوب اولان جسم هر ایکیسی شاه حقیقتك فرماننده در لیکن جسم وصورت درکاه الهی مثابه سنده اولان
عالم سفلیده ومقام حسیده در وجان بارکاه عزتده وخلوت سرای الوهیتده ساکندر (مثنوی) باز جانها را چو خواند
بر علو) بانك آید از نقیبان کاز لوا * کیرو اول شاه حقیقی اول جانلری علوا وزرنده چونکم اوقویه نقیبلردن صدا کلور
بویله دیو که نازل اولك یعنی چونکم اول شاه حقیقی اسب جسمه راکب اولان جانلری عالم سفلیدن عالم علوی جانبنه
دعوت ایلیه قابض الارواح اولان نقیبلر شاه حقیقتك انلری عالم ارواحه دعوت ایلدیکنی فی الحال بیلورلر واول مدعو
اولان روحلره ای روحلر تیز اولك بدنلر اسبندن اشغه اینوك وامر حقه اجابت قیلوك دیو لسان ملکوتیه ایله بانك اوررلر
پس اول روحلر دخی طوعا وکرها بدنلر اسبندن اینوب امر حقله ینه عالم ارواحه واررلر وانده قرار قیلورلر (مثنوی)
بعد ازین باریك خواهد شد سخن * کم کن آتش هیزمش افزون مکن * تا نجوشد دیکهای خرد زود * دیك ادراكات
خرد ست وفرود * بو مرتبه دنصکره سوز باریك ودقیق اولیسر در آتشی کم ایله انك هیزمنی افزون ایلمه تاکم خرد اولان
چولمك کار فوری قاینمیه ادراکاردیکی خرد دروا لجقدر یعنی سوز بو مرتبه یه کلدکده وارواح بدنلردن جدا اولوب
عالم ارواحه واصل واصلنه بالغ ونایل اولوردیدیکمزدنصکره سوز زیاده اینجه اولیسر در بوندنصکره سوز سویلمك آتش

باقی وهرسو بلدیکچه انك هیزمنی زیاده قیلمق کیبدر ایمدی آتش ایلمه واول آتشناك وسوزناك اولان سوزلك مایه سی وهیزمی
مثابه سنده اولان کلام پرسوزی هم زیاده سویله زیرا که اکثر ناسك قدورادراکاتی خرد وپست در تاکم انلرك خرد
وپست اولان ادراکاری چولمکی اول پرسوز اولان سوزلردن علی الفور جوشه کلمیه وانلرك ادراکاتی یاقوب خراب
قلمیه بلکه هرکسه عقلی یتدیکی مرتبه دن سویلك مرشد اولنلره الزمدر کما قال علیه السلام کلموا الناس علی قدر
عقولهم لاعلی قدر عقولکم * ورثهٔ انبیا اولان اولیایه هم نامی کندی منزله لرنده تنزیل ایدوب انلرك ادراك
ایتدیکی یردن سویلك اهمدر * ولهذا قال علیه السلام نحن معاشر الانبیاء امرنا ان ننزل الناس علی قدر منازلهم
وان نکلم الناس علی قدر عقولهم * وحضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم بعد الموت اولان احوال برزخیه دن
وامور اخرویه دن اکثر بلدکلرینی وکوردکلرینی قاصر الفهم اولان خلقه کشف قیلمزلر وخلق دخی امور اخرویه یی
اول حضرتك بلدیکی کبی بیلمزلردی انکیچون بیوردیلر * لو تعلمون ما انتم ملاقون بعد الموت ما اکلتم طعاما علی شهوة
ابدا ولا شربتم شرابا ولا دخلتم بیتا تستظلون به ولمررتم الی الصعدات تلدمون صدورکم وتبکون علی انفسکم * رواه ابن عساکر
عن ابی الدرداء رضی الله عنه (مثنوی) باك سبحانی که سیبستان کند * در غمام حرفشان پنهان کند) پاك شول برسبحانکه
سیبستان ایلر حرف غمامنده انلری پنهان ایلر سیبستان المالکه دیرلر غمام بونده نبات معناسنه در نته کم مغرب نام
لغتده دیر (الغمام قد یطلق علی الغیث) غیث نباته دخی دیرلر ونباته مجازا غمام تعبیر ایدرلر اما مجاز لغوید ربو تقدیرجه
بونده حروف برسبیل استعاره المانك برکلری منزله سنه ومعانی المالر منزله سنه تنزیل اولنمشدر غمام بونده پرده
معناسنه استعاره در دینلسه هم جائزدر وتقدیر کلام وتوضیح مرام بویله دیمك اولورکه پاك ومقدس شول برسبحانکه
سیبستان معانی ایلر حرف یپراقلرنده ویاخود پرده لرنده اول معانی سیبستانی پنهان ایلر اوراق حروف ایچره معانی
المالرینی اول صانع بیچون کزله مشدر تاکم احتیاط واهتمام ایدرك حروف پرده لری ایچره موضوع ومخفی اولان معانی
المالرینی بوله سن (مثنوی) زین غمام بانك وحرف وکفت وکو * پردهٔ کز سیب نایدغیر بو * بو بانك وحرف وکفت
وکو غمامنده برپرده واردر که سیبدن بویدن غیری کلمز مصراع ثانی پردهٔ هست تقدیرنده اولور وخلاصهٔ کلام
وتوضیح مرام بویله دیمك اولورکه بوصورت وصدا وحرف وکفت وکوی وادا برکلرندن ویاخود پرده لرندن برپرده واردرکه
سیب معنیدن همان انجق طالب معنا اولنلرك دماغ عقلنه بررایحه وشایبه کلور رایحه وشایبه دن غیری نسنه کلمز
اول معنی المالری بو الفاظ وحروف پرده لرینك تحتنده مستور ومخفی اولدیغندن مشهور ومرئی اولمز وهرکس انی
مشاهده قیلمغه قدرت بولمز (مثنوی) باری افزون کش تو این بوراهوش * تاسوی اصلت برد بکرفته کوش * باری سن
بو رایحه یی عقلکه زیاده چك تاکم سنك قولاغکی طوتمش اصل جانبنه ایلته یعنی بو حروف والفاظ پرده لرینك آلتنده
مستور ومختفی اولان معنی المالرندن ای مبتدی وطالب معنی اولان کمسه سکا اول معنی المالری رونما اولمز وانلردن
سکا بررایحه دن غیری کلمز باری اول حروف والفاظ ایچنده موضوع اولان معنی المالرینك رایحه سنی دماغ عقلکه
زیاده چك تاکم اول رایحه قولاق طوتمش سنی اصل جانبنه ایلته رایحه دن مراد بونده معنیدن حاصل اولان خط وذوق
اولور ومعنیدن حاصل اولان خط ولذت چوق کلدکده وقوت بولدقده رایحه آکن طالبك جاننی برکسه برکسه نك
قولاغندن طوتوب کندومرادایلدیکی جانبه جذب ایلدیکی کبی جذب ایلر واول رایحه نك اصلنه انی ایلتوب واصل ایلر
پس حضرت مولانا طالب معنی اولان مبتدیلره تعلیم وارشاد ایدوب بیوررلر ای طالب معنی اولان وبو حروف والفاظی
مطالعه قیلن کمسه معانی المالرینی بو حروف واصوات وبو تراکیب وکلمات پرده لرینك آلتنده دیدهٔ جانله کورمکه اکر قادر
اوله مزایسك باری مشام عقلله اول معانی المالرندن حاصل اولان روایح طیبه یی زیاده جذب ایله تاکم اول رایحه لر
سنك جانك قولاغنی طوتوب اصل معنی جانبنه سنی ایلته وسیبستان معانی به سنك جانکی واصل ایده اندنصکره
سیبستان معانی نیجه اولورایمش کوره سن وانك معنوی وروحانی اولان المالرینی دست عقلله دیره سن اول سیبستان
معنایه واصل اولنجه یه دك وانی کندی که ملك قیلنجه یه دك شرط اولدرکه ندن مشام عقله کلان روایحی قوت حافظه
ایله برخوشجه حفظ قیله سن اکر اول رایحه یی قوت حافظه ایله حفظا تمکه قادر اوله مزایسك اول رایحهٔ معنویه نك اصلی
اولان معانی سیبستانی نه سنك چشم جانکدن مستور وپوشیده اولورته کم بو بیتلر بومضمونی اشارت ودلالت قیلور
(مثنوی) بونکهد ارو بپر هیزاز زکام * تن بپوش ازباد وبود سرد عام * تا نبندایدمشامت رازاثر * ای هواشان
ازرمستان سردتر * بوبی نکاه طوت زکامدن پرهیزایله عوامك سرد اولان بادوبودندن تنکی اورت تاکم سنك مشامکی
اثردن صوامیه ای انلرك هواسی زمستاندن سردتر نبنداید فعل نفی مفرد مذکر غائبدر صوامیه معناسنه درکه
اندود لفظندن مشتق دربادبل معناسنه درلکن بونده نفس مراد اولور بود وجود معناسنه درباشده اولان دماغه

برودت هوادن احیانا زکام عارض اولوب رایحهٔ طیبه المغه قادر اولمدیغی کبی فهم دخی جانك قوت شامه سی کبیدر
پس برکسه عوام ناسله صحبت قیلسه انلرك برودتی انك مشام جانانه تأثیر ایدوب انك فهمنی کند ایلرلر ورایحهٔ معنوی
ذوقندن آنی محروم قیلورلر انکیچون بوبیتلرله حضرت مولانا قدس الله سره الاعلی رایحهٔ معنویدن حظ الان طالبه
نصیحت وارشاد ایدوب بیوررلر ای معنادن رایحه الان وسیب عرفانی وروحانیدن فایحه بولان طالب اول بولدیغك
معنوی اولان رایحه یی محفوظ طوت ومشام جانکه زکام کلمدن وفهمك تند وکلیل اولمه دن پرهیز ایت بدننکی عوامك
سرد وبارد اولان وجودندن وتنندن لباس تقوا ایله ستر ایت تاکم انلرك نفسینك ونفسنك برودتی سکا سرایت قیلمیه
وسنك مشام روحك انلرك اثرندن بوییامیه ای طالب انلرك هواسی شدت شتادن سردتر وباردتردر برودت شتا ظاهر ابدنه
ضررویررلر اما بونلرك بارد اولان هوالری جانه ودین وایمانه ضررویررلر اعاذنا الله وایاکم من مصاحبة العوام وحفظنا
وایاکم من مجالسة شر الانام (مثنوی) چون جماد افسرده اند وتن شکرف * می جهد انفاسشان ازتل برف *
بونلر جماد کبی فسرده لر وتن شکرفلردر انلرك نفسلری برف تلندن صیچرار حضرت مولانانك عوام بیوردقلری قوم
مطلقا معرفت الهیه دن خالی ودرونلری محبت ربانیه واخلاق روحانیه دن عاری اولان طائفه در اکرفقرا وصلحا زینده
ایسه لرده وخواص قلبی معرفت الهیه دن حظ آلان ودرونی اخلاق روحانیه ومحبت ربانیه ایله طولان کمسه لردر
اکر بحسب الصور هیئت عوامده ایسه لرده پس عوام شکلنده چوق خواص وخواص شکلنده دخی چوق عوام
واردر لازم اولدیکه اولا عوام بیلنه اندنصکره انلرك صحبتندن ومقارنتندن احتراز قیلنه عوام شول طائفه درکه
فی نفس الامر جماد کبی فسرده دللردرکه درونلرنده معرفت الهی وکرمیت حب ربانی اولمدیغندن برودت نفسانیه ایله
درونلری منجمد اولمشدر اما هر بری تیبر اولدقلرندن تنلری شکرف وجسیم اولمشدر بونلرك درونلری قارتپه سی کبی
سرد وبارد اولدیغندن نفسلری دخی اول قارتپه سی کبی اولان درونلرندن ظهوره کلدیکندن بغایت سرد وبارد درکه
اصلا انلرك کلامنده برسوز وحرارت واثر شوق ومحبت یوقدر (مثنوی) چون زمین زین برف در پوشد کفن) تیغ خورشید
حسام الدین بزن * ای طالب چونکم زمین وجودك بوبرفدن کفن کیه حسام الدینك تیغ خورشیدنی اکا اور زمیندن
مراد بونده مخاطب اولان طالبك زمین وجودیدر برفدن مراد عوامك انفاسندن ومصاحبتلرندن حاصل اولان
برودت نفسانیه در وحسام الدین افندینك تیغ خورشیدندن مراد بو مثنوینك معانی واسرار یدر پس تقدیر کلام بویله
دیمك اولورکه ای طالب معرفت الهی چونکم سنك زمین وجودك عوامك بو برف ویخ کبی بارد وسرد اولان صحبتلرندن
ونفسلرندن کفن کیه وتمام دل مرده وقالب افسرده اولمق مرتبه سن بوله اکر بوکا علاج وچاره استر ایسك قدوة العارفین
شیخ حسام الحق والدین حضرتلرینك خورشید کبی اولان تیغی که بو مثنوینك معناسیدر اکا ضرب ایله وجسم
وجانکی بو مثنوینك خورشید معناسنه همیشه مظهر ومحل ایله تاکم تیغ خورشید حسام الدین وجودکده اولان
فسرده لکی قطع ایدوب ازاله قیله وسنی برودت هوای نفسانیه دن قورتره ومرده وافسرده اولمقدن بری ایلیه (مثنوی
هین برار ازشرق سیف الله را * کرم کن زان شرق این درکاه را * برف را خنجر زند آن آفتاب * سیلها ریزد زکهها
بر تراب *) اکاه اول شرقدن سیف اللهی یوقاری کتور اول شرقدن بو درکاهی کرم ایله اول آفتاب برفه خنجر اورر
طاغلردن تراب اوزره سیللر دوکر شرقدن مراد بونده کتاب مثنویدر سیف اللهدن مراد انك معانی واسراریدر بلکه
شرقدن مراد مثنوینك هربیتی وسیف اللهدن مراد هربیتك معناسی اولسه دخی جائزدر درکاهدن مراد طالبك
وجودی درکاهیدرکه وجود طالب سلطان روحك درکاهی مثابه سنده در وآفتابدن مراد مشرق قلوب اولدیغی
اعتبارله مثنوینك معناسیدر وبرفه خنجر اورمسی انی اولدوروب محو قیلمسندن کنایت اولور وکوهلردن مراد ترفع
وتکبر صاحبلری اولان نفسلردر وسیللردن مراد کوزیاشلریدر وترابدن مراد خالك زمین اولسه ده جائز وخالك بدن اولسه
دخی جائزدر وتوضیح کلام وتعبیر مرام بویله دیمك اولورکه ای طالب معنوی اکاه اول مثنوی مشرقندن سیف الله
اولان معانی خاصه ومعارف جازمه یی اخراج ایدوب ظهوره کتور اول شرق معنویدن بودرکاه وجودی کرم ایدوب
قیزدرتا برودت قلبیه وانجماد نفسانیه دن خلاص اوله سن زیرا اول آفتاب معنوی وخورشید مثنوی برف هوای
نفسه خنجر اوروب انی اذابه وازاله ایلر کوهلر کبی مترفع ومتکبر اولان وجودلردن سیللر کبی کوزیاشلرینی خاك زمین اوزره
ویاخود متواضع اولان خاك بدن اوزره دوکر انك افتاب معناسی وجود طالبه برمرتبه تأثیر ایدرکه آنك درونده
هوای جسمانیدن حاصل اولان برف ویخ کبی بارد اولان صفتلری اریدوب ازاله ایلدکدنصکره انك کوزلرندن سیلاب
مرشکی روان ایلر * مثنوی * زانکه لاشرق ولا غربیست او * بامنجم روز وشب حربیست او * که چرا جز من نجوم بی
هدی * قبله کردی از لئیمی وعمی * زیرا اول آفتاب معنوی شرقی وغربی دکلدر اول آفتاب معنوی روز وشب منجم له

حريبدر بويله دوكه نيجون بندن غيرى نجوم بى هدايى اشيملكدن وعمادن قبله ايلدك يعنى اول آفتاب معنوى برف ويخ كبى باردو سرد اولان صفات نفسانيه يه خنجر معنايى اوروب اريدر زيرا كه اول افتاب معنوى يعنى نور مثنوى شرقى وغربى دكلدر بلكه آفتاب روحانى وعقليدر علم نجومه طالب اولان وا كا اعتقاد قيلان طائفه ايله كيجه وكوندز حربه مشغولدر وانلر ايله جنك وجدل قيلمقده در بويله ديوكه اى غافل وباطل نيجون بن آفتاب معنويدن غيرى عالم معنيده وجهان عقليده هدايتى اولمين نجومى سن كورلككدن ولئيملككدن قبله اتخاذ ايتدك وانلرك احكام وآثارنى بيلمك طريقنه كتدك سكا انفع والزم اولان اولدركه عالم معناده هدايتى اولميان نجومى قويوب بن خورشيد فلك معنا ايله آشنالك قيله سن وبنى قبله ايدينوب روشنالك بوله سن ولئيم وذميم اولمقدن خلاص اوله سن حتى بصر بصيرتك كشاده اولوب آفل وذائل اولمين خورشيدباقيدن بهره بوله سن ونورآله سن (مثنوى) تاخوشن نايد مقال آن امين * درنبى كه لا احب الآفلين * تا كه سكا خوش كلمز اول امينك نبيده اولان مقاليكه * لا احب الآفلين * درامينكدن مراد حضرت ابراهيمدر نبى ضم نون ايله حضرت قرآن كريم ديرلر تفسيرى جلد اولده قصهٔ ديدن خليفه ليلى را بيانده مرور ايلمشدر انده طلب اولنه وبو بيت دخى بونك مابعدنده اولان بيتلر منجم اولنلره خطابا وتوبيخ اولمق طريقيله ديلمشدر وبونده منجمدن مراد نجومى مؤثر حقيقى بيلان وانلره دائمة الصور وافلاكه ثابتة الاجرام ديو اعتقاد قيلان فلاسفه در چونكم بونلر نجومى مؤثر حقيقى بيلديلر وانلرك وجودنى دائم وباقى زعم قيلديلر حضرت ابراهيمك نجوم حقنده لا احب الآفلين) ديمسى انلره ناخوش كلدى نته كم بيوررلر اى منجم سن كواكبه بومرتبه اعتقاد قيلدك وانلرى دائم وباقى بيلدككه حتى اول امين اللهك حضرت قرآنده نجوم حقنده (لا احب الآفلين) بيورديغى مقال سنك خوشكه كلمز وانلرك آفل وزائل اولديغنه سنك قلبك اعتقاد قيلمز (مثنوى) ازقزح دربيش مه بستى كمر * زان همى رنجى زوانشق القمر * قزحدن ماهك اوكنده كمر باغلادك اندن اوترى وانشق القمر آيتندن رنجيده خاطر اولورسن بو بيت سورهٔ قمرك اولنه اشارتدر كفار قريش سيد عالمدن معجزه طلب ايلديلر واول كيجه ماه بدر اولمش ايدى ديديلركه قمرى بزه دونيم ايله پس حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم ماهه اشارت بيوروب ماه دونيم اولدى اول حضرتك برى برپاتندن وبرى برپاتندن كچوب بنه مكاننه واروب جمع اولديلر پس جناب حق بنده لرينه خبرو يرركه * اقتربت الساعة وانشق القمر * يعنى قيامت قريب اولدى وقمر منشق اولدى انشقاق قمر قرب ساعته علامتدر ديمشلر بو وجه اوزره كتب سالفه ده مسطوردر وان رأوا آية يعرضوا ويقولوا سحر مستمر واكر بوكافرلر ايات خدادن بر آيت ومعجزه كورسه لر اعراض ايدرلر اكا ايماندن وتأمل وتفكردن ودبرلر سحر مطرده ومترادفه دركه نيجه كره كوردك ديرلر وبو آيت كريمه نك بر مقدار تفسيرى هم جلد اولده ضيافت تأويل ركيك مكس سرخنك اوستنده وقصهٔ انشقاق قمرده مرور قيلدى قزح تركيبه الكم صاغمديد كاريدر بو بيت دخى منجم اولنلره خطابا وتوبيخا ديلمشدر يعنى اى منجم مذهبنده اولنلر قوس قزحدن ماهك اوكنه كمر باغلرسن يعنى اكا غايت تعظيملر ايلرسن انكيچون * اقتربت الساعة وانشق القمر * آيتنك مفهومندن اينجنورسن ومعجزهٔ رسوله انكار قيلور ودبرسنكه اكر قمر منشق اولايدى وآسماندن زمينه نزول قيليدى اقطار ارضده اولان بنى ادمك اكثرى آنى كوررلردى وكتب تواريخه يازوب انك انشقاقنه شهادت قيلورلردى بونى خود اهل مكه دن غيرى بلكه اصحاب رسولك بعضندن كمسه كورممش واقطار ارضده اولان كمسه لردن بوكونه خبر شايع اولمامشدر امدى انشقاق قمردن مراد بو آسمانده اولان قمر اولمزوا كا انك حكمى تأثير قيلمز بلكه بو كلام مؤولدر ساعتدن مراد ساعت موت وقمردن مراد روح حيوانى اولور وساعت موت قريب اولدقده روح حيوانى ماهى منشق اولوردير سن وبو كونه باطل تأويل ايدرسن (مثنوى) منكرى اين را كه شمس كورت * شمس پيش تست اعلى مرتبت * اى منجم بوكا منكرسن كه شمس كورت بيورلدى انكيچونكه شمس سنك قتكده اعلى مرتبتدر * اذا الشمس كورت * آيتنه اشارتدر يعنى شول وقتده كه شمس تكوير اولنه مراد قيامت قريب اولان وقتده طى اولوب مرتفع اولمسيدر قچن بر نوبلى دورسه لر قالديروب بر يرده مقوسه لر (كورت الثوب) ديرلر كذلك شمسك دخى اول وقتده انوارى دوريلوب حكمى زائل اوله (واذا النجوم انكدرت) دخى شول وقتده كه نجوم منطمس وتيره ومظلم ومنكدر وخيره اوله وياخود متساقط ومتناثر اوله لر بو آيت كريمه نك تفسيرى دردنجى جلدده دربيان انكه شاهزاده آدمى بچه است سرخنده تارسى اندر نفوس زوجت منتك شرحنده مرور ايلدى انده طلب اولنه ومعناى بيت اى منجم منكرسن بوكلامه شمس كورت بيورلمشدر سنك اوكنده شمس عالى مرتبه ده در نير اعظم ومنور عالمدرتته كه شيخ سهروردى هيا كلنده شمسى بوكونه مدح ايدركه هو شديد الرخش قاهر الغسق رئيس السما فاعل النهار كامل القوى صاحب العجايب عظيم الهيئة الذى يعطى جميع الكائنات ضوءها ولا يأخذ منها مثال الله الاعظم الى كذا وكذا (مثنوى) ازستاره ديدتصريف هوا *

ناخوشت ايد اذا النجم هوى * هدانك تصريفنى ستاره دن كورمش سن سكا بو اجلدن (اذا النجم هوى) ناخوش كلور ديدهٔ ديدهٔ نقد برنده در تصريفنى ستاره دن كورمش سن سكا بو اجلدن ناخوش كلور * مصراع ثانى والنجم اذا هوى آيتنه اشارتدر اذا مقدم اولوب اذا النجم هوى ديمك ضرورت شعردن اوترى اولور شول زمانده كه حضرت رسول عليه السلام دعوته شروع ايلدى كفار طعن قيلديلر محمد اباواجدادى دينن ترك ايدوب كمراه وغوى اولدى پس جناب حق نجمه قسم ايليوب بيورر جنس نجم حقيچون شول وقتده كه نزول وسقوط ايليه سزلك صاحبكز محمد كمراه وغوى اولمدى مفسرلردن بعضيلرى نجمدن مراد جنس نجم وبعضيلر دخى ثريادر وبعضيلر دخى رجم شياطين ايلين شهاب ثاقبدر وبعضيلر دخى نجم قرآن وبعضيلر دخى نجم حضرت پيغمبردر ديمشلر وهوايى دخى هوى يهوى هويادن طوتمشلر بضم الهاء على وزن غروبا طلوع وصعود معناسنى ويرمشلر زيرا هوى النجم هويا ديرلر طلوع وصعود ايلسه بومعنى منجم اولنلرك خوشنه كلور وبوكا هر برى قرار قيلورلر وبعضيلرى دخى هوى يهوى هويادن طوتمشلر بفتح الهاء قبول ورتنده غروب ايلمك معناسنى ويرمشلر زيرا هوى النجم هويا ديرلر نجم غروب ايلسه منجملر بو معنايه دخى راضيلردر وبعضيلر دخى سقوط معناسنه اولان هوى يهوى دن طوتمشلر هوى النجم ديرلر نجم ساقط اولدقده پس منجملر بو معنايه راضى اولمزلر وبو معنى انلره ناخوش كلور انكيچونكه انلرك قتنده نجوم افلاكده مركوزدر پس انلرك سقوط وانتشارندن افلاكك دخى شقوق وانفطارى لازم كلور بو ايسه محالدر ديرلر وبونلرك قتنده افلاك مع كواكبها دائمة الصور وثابتة الاجرامدر انكيچون بونلر اذا الشمس كورت واذا النجوم انكدرت (دخى اذا انشقت ودخى) اذا السماء انفطرت واذا الكواكب انتثرت * آيتلرى كبى آيتلرى تأويل ايدرلر وبو آيتلردن مستفاد اولان معنالره ايمان واعتقاد ايتمزلر اكر بو ديندن كل ايسه لر مطلق آيتلرى هم انكار ايدرلر ولوا كر بو ديندن ايسه لر آيتلره كلام الهيدر ديو اقرار ايدرلر ولكن * اذا الشمس كورت * دن مراد ظاهرده فلك اوزره اولان نير اعظم دكلدر بلكه روح اوزره اولان شمس عقلدركه وقت موت كلدكده انك انوارى مكور اولور ديرلر * واذا النجوم انكدرت * آيتندن دخى مراد وقت مرك كلدكده نجوم كبى اولان حواس خمسهٔ ظاهره وحواس خمسهٔ باطنه نك منكدره اولمسيدر ديرلر * واذا السماء انشقت * واذا السماء انفطرت آيتلرندن دخى مراد قيامت صغرى اولان موت كلدكده مانند آسمان اولان سر انسانينك منشق ومنفطر اولمسى ومانند كواكب اولان حواس ظاهره وباطنه نك منتشره اولمسى وسقوط قيلمسى اولور ديو تأويل باطل ايدرلر (مثنوى) خود مؤثرتر نباشد مه زنان * اى بسا نان كه ببرد عرق جان * خود مؤثرتر نباشد زهره زاب * اى بسا ابا كه كرد اوتن خراب * اى غافل ماه خود ناندن مؤثرتر كلدر اى چوق نانكه جانك عرقنى كسر زهره خود آبدن مؤثرتر اولمز اى چوق آبكه اوتنى خراب ايلدى يعنى اى منجم سنكه نجومك تأثيراتنى كوروب اكا اعتقاد قيلورسن وانى مؤثر حقيقى بيلورسن ماه خود انسانك بدننه ناندن مؤثرتر كلدر بلكه نان ماهدن زياده مؤثردر اى چوق نان اولوركه آدمينك عرق جاننى قطع ايلر وانى اولدرر هيچ اول زمانده سن اول كمسه نى اتمك اولدردى ديمزسن بلكه انك يلدزينه اسناد ايلرسن وموتنى زحلك تأثيرندن بيلورسن وطرب ونشاطى هم زهره دن فهم قيلورسن خود زهره يلدزى بدن انسانه ابدن زياده مؤثر دكلدر زيرا ابك وير ديكى حياتى وطرب ونشاطى زهره ويرمكه قادر اولهمز اى چوق آبك خاصيتى بدنه حيات ويرمكن ايكن باذن الله تعالى اول تنى خراب ايلدى يا بوغازه طورمق ايله ويا استسقا مرضنه مبتلا اولدقده بدنى شيشورمكله خراب ايلدى آبك بو قدر تأثيرى وار ايكن سن آنى مؤثر حقيقى بيلمزسن * دائما عيش وطربى زهره يه اسناد ايدوب آنى مؤثر حقيقى بيلورسن وانك وسائر نجومك مهر ومحبتنى درونكده اضمار قيلورسن (مثنوى) مهر ان درجان تست وپند دوست * مى زند دركوش تو بيرون زپوست * اى منجم اول ستاره لرك مهرى سنك جانكده در ودوستك پندى سنك كوشكه بوستك طشره سندن اورر دوستدن مراد بونده الله ويا انسانه الله ايچون دوستلق ايدوب نصيحت قيلان وليلر اولور وبو جمله دن حسام الدين افندى حضرتلرى اولسه دخى جائزدركه مثنويده مذكور اولان مواعظ ونصايح انلرك پند ونصيحتيدر پس تقدير كلام بويله ديمك اولوركه اى منجم سن وجوداشياده نجومك تأثيراتنى كوروب انلره اولقدر محبت قيلمشسن وانلرك مهرنى درونكه اولقدر قومشسن كه انلرك مهر ومحبتى سنك جانكه طولوب انده ساكن اولمشدر ودوستك پند ونصيحتى سنك قولاغكه پوستك طشره سندن اورر ودرونكه تأثير ايتميوب اول پند ونصيحت طشره ده قالور (مثنوى) پند ما درتو نكيرد اى فلان * پند تو درما نكيرد هم بدان * اى فلان اكر بزم پندمز سكا تأثير قيلمز ايسه سنك پندك دخى بزه تأثير قيلمز بيل يعنى اى فلان نادان چونكم بزم حقانى وربانى اولان نصيحتمز سكا تأثير قيلميه وسنى بزم مذهب ومسلكمزه جاذب اولميه بونى تحقيق بيل كه سنك نجوم حقنده اولان پند ونصيحتك بزه تأثير قيلمز واول جانبه ترغيب وتحريص ايلدكك برى اول سمته جاذب اولمز (بيت) آن بد اختركش منجم كفتهٔ چون هراثر *

پیش اومسند باخترشد خدایش اخترست * اختیاری نیست اورا اختیار ازوی مپرس * اختیار جمله کم در اختیار
داورست * چرخ ونجم وجن ومردم هریك اینجا مضطرند * اختیار جمله پیش من یجیب المضطرست (مثنوی)
جز مکر مفتاح خاص آید ز دوست * که مقالید السموات آن اوست * الا مکر دوستدن مفتاح خاص کله که سمواتك
مفتاحلری انك ملکیدر بو بیت سورهٔ زمرده اولان بو آیته اشارتدر * قال الله تعالی الله خالق کل شیء وهو علی
کل شیء وکیل * یعنی الله تعالی جمیع شیئلرك خالقیدر کفر وایماندن خیر وشردن ونفع وضردن هر نه ایسه واول الله
جمیع اشیا اوزره متولی ومتصرف وحفیظدر * له مقالید السموات والارض * اول الله ایچوندر سموات وارضك
مفاتیحی مفاتیح کنایهدر کمال حفظ وتصرفدن یعنی مالك امور علوی وسفلیدر که اندن غیری تصرف وحفظه کمسه مالك
دکلدر وحضرت عثماندن رضی الله عنه روایت اولنور که حضرت پیغمبر علیه السلامدن سؤال ایلدیلر که
مقالید سموات وارض نه در * بیوردیلر * لا اله الا الله والله اکبر وسبحان الله وبحمده واستغفر الله ولا حول ولا قوة
الا بالله العلی العظیم هو الاول والآخر والظاهر والباطن وهو بکل شیء علیم بیده الخیر یحیی ویمیت وهو علی کل شیء قدیر *
وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که ای منجم اول نجومك مهر ومحبتی سنك جانکده اول قدر راسخ وثابت اولمشدر که
دوستك پندی سنك قولاغکه طشرهدن طوقنور وبرم پندیمز هم سکا تأثیر ایتمز الا مکر که دوستدن مفتاح حاصل کله که
اقفال واشکالکی حل وکشاده قیله که مفاتیح آسمان وزمین انك لایقیدر وانك قدرتی وارادتی اللرندهدر اول فتاح که
سنك اقفال درونکی کشاده قیلمیه وسنی صراط مستقیمه هادی اولمیه اصلا برم پند ونصیحتمزك سکا تأثیری اولمز وسنك
جانکدخی بو سوزلری قبول قیلمز (مثنوی) این سخن همچون ستاره ست وقمر * لیك بی فرمان حق ندهد اثر * بو سوز
فی المثل ستاره وقمر کبیدر لیکن بی فرمان حق اثر ویرمز یعنی بو پند ونصیحته متعلق اولان سوز فی المثل اکرچه ماه
وستاره کبیدر ولکن حق تعالی حضرتلرینك امر وفرمانی اولمینجه نه ستاره وقمر تأثیر ایلرونه بو کلام انور تأثیر ایلر
الحاصل اذن الهی اولمینجه بو ستاره وقمر کبی اولان کلماتك دخی هیچ برکسهیه نفع واثری ممکن اولمز (مثنوی)
این ستاره بی جهت تأثیر او * می زند بر گوشهای وحی جو * که بیایید از جهت تا بی جهات * تا ندراند شمارا کرك ممات
بو جهتسز ستارهنك تأثیری وحی جو اولان کسهلرك قولاقلری اوزره اورر بویله دیو که ای وحی جو اولان طالبلر جهت
مرتبهسندن بی جهات عالمنه کلك تا کیم سزی کرك موت پرتمیه ستارهٔ بی جهتدن مراد بو افلاك سبعه ماندی اولان
مثنوی شریفدر وتأثیر او ستارهدن بدل واقع اولمشدر وتقدیر کلام بویله دیمك کلمشدر که بو جهاتسز اولان ستاره که اندن
مراد بونده مسطور اولان معانی آیاتدر انك تأثیری وحی الهی طالبلری اولان عاشقلرك استماعنه باذن الله تعالی
طوقنور وکوش هوشلرینه اورر بویله دیو که ای جو یندکان وحی الهی وای پویندکان راه اسرار نامتناهی عالم جهاتدن
خلاص اولوب بی جهاتلك عالمنه کلك واسرار معانی جهتنه واصل اولك تا کیم موت ذئابی سزی پرتمیه *
وهوای نفس کلابی سزلك اوزرینکزه هجوم ایتمیه (مثنوی) انچنانکه شعشعهٔ درپاش اوست * شمس دنیا در صفت
خفاش اوست * هفت چرخ ازرقی در رق اوست * پیك ماه اندر تب ودردق اوست * انچنانکه اول ستارهٔ بی جهتك
شعشعهٔ درپاشیدر شمس دنیا صفتده انك خفاشیدر یعنی ازرقی اولان چرخ انك رقیت وعبودیتندهدر ایلك ماه انك تبنده
ودقندهدر او ضمیری ستارهٔ بی جهته عائد اولور رق کسر رایله قوله وقولاغه دیرلر تب حمایه دیرلر ودق برکونه مرضدر که
انسانی نحیف وضعیف ایلر پس تقدیر کلام وتوضیح مرام بویله دیمك اولور که اول بی جهت اولان ستارهنك درپاش اولان
شعشعهسی وازل لا امکان اولان نجم معنانك ضیا کستر اولان پرتو ولمعهسی انچلاین درکه بو دنیا شمسی صفتده وشانده
انك خفاشی مثابهسندهدر خفاش بو دنیا شمسنك نورینی ادراك ایلمکه نیجه قادر اولهمزسه بو دنیا شمسی دخی اول ستارهٔ
بی جهتك واول نجم هدایتك شعشعهسنی ادراك ایلمکه قادر اولمز ازرق لونه منسوب اولان یدی فلك اول ستارهٔ بی جهت
ونجم هدایتك عبودیتندهدر ماه پیکی بویله سریع السیر ایکن انك دردندن وانك حسرتندن حاصل اولان ضعف
ونحافتندهدر تب بونده درد معناسنه ودق اول درددن حاصل اولان نحافت ونحول معناسنه اولور وماهك روبی زرد
اولمسی وهر آی باشنده نحیف ولاغر اولمسی کویا که اول نجم هدایتك دردندن روبی زرد ولاغر اولمشدر مقصود اول نجم
معنوی شریف وعالی مقدار وبو آفتاب وماهتاب اکا نسبتله دنی وخدمتکار در وعاشق زار کبیدر دیمك اولور (مثنوی)
زهره چنك مسئله در وی زده * مشتری با نقد جان پیش آمده * زهره یلدزی مسئله الی اکا اورمش یاخود معنی
زهره یلدزی مسئله چنکنی اکا چالمشدر مشتری یلدزی نقد جانله ایلرو کلمشدر مصرع اولده چنك پنجه معناسنه دخی اولمق
جائز ومعروف اولان ساز معناسنه اولمق دخی جائزدر یعنی زهره که چنکی مطرب افلاکدر سؤال پنجهسنی
اول ستارهٔ بی جهت ونجم هدایته اورمش ویاخود سؤال چنکنی اکا چالمش واندن کدیه قیلمش ورایجی اولمشدر

ومشتری که

ومشتری که سعد اکبردر نقد جانله ایلرو کلمش واول نجم هدایتدن متاع سعادتی المغه طالب اولمشدر (مثنوی)
در هوای دستبوس او زحل * لیك خود را می نبیند آن محل * انك زحل یلدزی دستبوسی هواسندهدر لیکن
کندویی اکا محل کورمز یاخود معنا کندیه آنی محل کورمز دیمك اولور دستبوسدن مراد بونده تقربدر ومحل بونده
لایق ومستحق معناسنه استعمال اولنور وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که زحل یلدزیکه فلك سابع اوزره بویله مرتبهٔ
عالی وتأثیر قوی صاحبی برکوکب ایکن اول ستارهٔ بی جهت ونجم هدایتك الینی اوپمك یعنی اکا تقرب ایلمك
هواسندهدر لیکن کندویی اول تقربه محل ومستحق کورمز ویاخود اول تقربك عظم شاننی بیلدیکندن کندویی اول
سعادته مستحق بیلمز زیرا بیلور که کندیسی اول سعادت ایچون مخلوق اولمامشدر بو وجه بو کونه تعبیر اولنمقله مقبول
اولور وستارهٔ بی جهتك دخی توضیح وتحقیقی انشاء الله * هر ستاره خانه دارد در علا * بیتنك شرحنده کلور (مثنوی)
دست وپا مریخ چندان خست ازو * وان عطارد صد قلم بشکست ازو * مریخ دست وپاینی اندن چوق خسته ایلدی
واول عطارد اندن یوز قلم صدی یعنی مریخکه جکر دوز افلاك ودلسوز اهل خاکدر اول ستارهٔ بی جهتدن اوتری دست
وپاسنی چوق مجروح وخسته ایتدی واول عطارد کاتب فلك ایکن اول ستارهٔ بی جهتك اسرارندن اوتری یعنی انك
اسرارینی تحریر ایلمکدن اوتری نیجه یوز قلم شکست ایلدی نه انك تحقیقنه وتحریرینه واصل اولهمدی (مثنوی با منجم
این همه انجم بجنك) کای رها کرده تو جان بکزیده رنك * جان ویست وما همه رنك ورقوم * هر ستاره فکر او جان نجوم
بو دوکای انجم منجمله جنکدهدر بویله دیو که ای جانی قومش ورنکی کزیده قیلمش منجم جان اول ستارهٔ بی جهتدر و بز رنك
ورقومز آنك فکرینك هر ستارهسی جان نجومدر بعض نسخهده دخی کوکب هر فکر او جان نجوم * واقع اولمشدر
وتحقیق کلام بویله دیمك کلمشدر که بو دوکای کواکب ونجوم لسان حال الله منجم اولان کمسهلر ایله جنك ایلمکده وانلره بویله
دیو نصح وپند سویلمکدهدر که ای بی جهت اولان جانی قومش ورنك والوانی کزیده وقبول قیلمش منجم جان اول ستارهٔ
بی جهت ونجم هدایت اولان روح شریفدرو بز جملهمز ارقام والوانز اول روح شریفك فکرینك هر ستارهسی وانك
هر ستارهٔ فکرینك کوکب با انارهسی جمیع نجومك جانیدر جاندن مراد بونده اول مقدما ذکری سبقت ایدن ستارهٔ
بی جهتدر که اندن مراد بو کلامك معناسی وبو کلامك متکلمنك روح شریفی اولمشدر که کلام متکلمك صفتیدر
وهمیشه آنکله قائمدر ومتکلم اصل روح الهیدر که دائما حضرت حقله قائم ودائمدر وبر ولی کامل اولمز الا روح احمدی
وحقیقت محمدینك مظهری وخلیفهسی اولمغله چونکیم روح محمدی بو جمله عالمك جانی وصور عالم آنك قالبی والوانی کبیدر
پس هر مظهر حقیقت محمدیه اولان ولی کامل دخی بو صور اکوانك جانی وبو زمین وآسمانده اولان نجوم بی پایان
آنك رنك والوانی کبیدر منجملر ایسه اول نجومی جان منزلهسنده طوتمشلر وانلری مؤثر حقیقی زعم ایتمشلردر پس انلرك
قبلهسی اولان نجوم انلره جنك ایلر ولسان حالله انلره بویله دیو سویلرکه ای بو عالمك جانی وبو کون ومکانك روح روانی
مرتبهسنده اولان انسان کاملی قومش ورقوم ونقوش منزلهسنده اولان نجوم وافلاکی قبلهٔ مقصود قیلمش منجم
بو عالمك جانی انسان کامل وولی فاضلدر وبز ایسه اکا نسبت رنك ورقومز واول کاملك هر فکرینك بی جهت اولان
ستارهلری سبب حیات نجومدر (مثنوی) فکر کو آنجا همه نورست پاك * بهر تست این لفظ فکر ای فکرناك *
فکرقنی اندهدوکای نوریاکدر ای فکرناك بو فکر لفظی سندن اوتریدر یعنی ای منجم وای منجم مذهبنده اولان طالب
علم انجم بر که عالمك جانی مرتبهسنده اولان روح کامله فکر اسناد ایلدك وانك هر فکرینك ستارهسی جان نجومدر
دیو سویلدك ای فکرلو اولان وبو علوم اشیانی قوت فکریه ایله بیلان بو لفظ فکر که بز ذکر ایلدك سندن اوتریدر یوخسه
اول روح کاملك مرتبهسنده وقتنده فکرقنی اول دوکای نوریاکدر ومظهر سر لولاکدر پس اکا فکر اسنادی مجرد سکا
نسبتلهدر یوخسه آنك علو شاننه نسبتله دکلدر زیرا مظهر حقیقت محمدی اولان قطب زمان وجان جهان هر شیئی
بیلورسه الهام الهی وکشف ربانی ایله بیلور قوت فکریه ایله دکل (مثنوی) هر ستاره خانه دارد در علا * هیچ
خانه در نکنجد نجم ما * هر ستاره علاده خانه طوتر هیچ برزم نجممز خانهیه صغمز نجم ما دیدکلرندن مراد کندی روح
شریفلری اولمغه جائزدر وعین ثابتهلری اولمق هم جائزدر زیرا هرکسك عین ثابتهسی فلك الهیده راسخ وثابت اولمش
بر نجم کبیدر که همیشه انك زمین وجودنی منور ایدیجیدر وهر کسك روحی دخی ولایت جانده اولان آسمانده قرار قیلمش
برکوکب دری کبیدر پس بو کوکب صورینك افلاك اوزره خانهلری ومستقرلری واردر نته کم بو جلدك دیباجهسنده
تحقیقی مرور ایلمشدر اما مظهر روح محمدی اولان ولی کاملك نجم روحی اصلا خانهٔ کون ومکانه صغمز نته کم بو بیت
شریفله بو معنایه اشارت ایدوب بیورورلر ای منجم لابد هر بر ستاره افلاك علا اوزره بر معین برج وخانه طوترکه اول معین
اولان برج وخانهدن تجاوز ایتمکه قادر اولهمز اما بزکه وارثان روح محمدی وخلفای حقیقت احمدی یز بزم نجم روحمز اصلا

کون ومکانه صغمز وبروج وخانه آنی احاطه قیلمز ودرونه الماز (مثنوی) جان بی سو در مکان کی در رود * نور نامحدود را
حد کی بود * بی سو اولان جان مکانه نجین کیدر نامحدود اولان نوره حد نجین اولورا کرسن دیرسك که بو جسد جانه مکان
وخانه کبی کلمشدر پس نامحدود اولان جان کاوب مکان وخانه یه دخول قیلمش ومحدود ومحاط اولمش اولور بوکا جواب ندر
بوکا جواب اولدر که روحك جسد ایله اولمسی واکا دخول وحلول قیلمسی جهتندن دکلدر بلکه روحك جسده تعلقی انده
تدبیر وتصرف ایلدیکی اعتباریله در پس روح نامحدود جسد ایله محدود اولمق لازم کلمز و بعض نسخه‌ده مصرع اول
* جای سوز اندر مکان کی در رود) واقع اولمشدر بو نسخه اوزره معنی برخانه یاقیجی ومکانی احراق وافنا ایدیجی روح مکانه
نجین کیدر نامحدود اولان نور حقه نجین حد وغایت اولور حق تعالی حضرتلرینك نورنه اصلا حد وغایت وجهت ونهایت
اولمق احتمالی یوقدر روح ایسه امر ربانی وانوار الهیه‌در هرشیء متناهی واولا یتناهیدر (مثنوی) لیك تمثیلی
وتصویری کنند * تا که دریابد ضعیف عشقمند * مثل نبود لیك باشد آن مثیل * تا کند عقل مجمد را کسیل *
ولیکن اصحاب یقین برتمثیل و برتصویر ایدرلر تا کم عشقمند اولان برضعیف بو نوری اول تمثیل واسطه‌سیله بوله واول
تصویر وسیله‌سیله انی فهم وادراك قیله اصحاب یقینك تمثیل ایتدکلری مثل اولمز مثال اولور تا کم مجمد اولان عقله دلیل اوله
وانی حقیقته واصل قیله مثیل اصلده مثال ایدی کسیله قافیه اولمقدن اوتری الف یایه قلب اولوب مثیل دینلدی
عقل مجمد طوکمش عقل دیمك اولور بعض شارحلر کسیل کاف فارسینك ضمه‌سیله اکرچه بریره وبربوله وبرنسنه‌یه
کوندرمك معناسنه‌در لیکن بونده دلالت ایلمك معناسنه‌در استعمال حسبیله دیمشلردر اکر کسیل لغتلرده بو معنالره
بولنورسه بو دخی وجهدن خالی اولمازاما کسیل اوزمك وقطع ایلمك معناسنه کلدیکی لغتلرده مصرحدر بو معنی اوزره
عقل مجمدی محلندن اوزه وانك فسرده لکن قطع ایلیه دیمك اولور کسیلده کاف نفس کلمه‌دن اولمیوب تشبیه ایچون
اولسه تا کیم مثال منجمد اولان عقلی اریدوب سیل کبی ایلیه دیو معنی ویرلسه هم جائز اولور وتقدیر کلام بویله دیمك
اولور که بی سو وبی جهت اولان مکانه نجین کیدر وبی محدود اولان نور حقه حد وجهت نیجه متصور اولورا کرچه حق
سبحانه وتعالینك نوری اولان روحك حدی وجهتی اولمز ولیکن انی کاه صباحه وکاهی مصباحه تمثیل ایدرلر وکاهی
کوکب دری دیمکله تصویر وکاهی ستاره بی جهت دیمکله تعبیر ایدرلر بوکونه تصویر وتعبیردن مراد اولدر که تا کیم روح
اعظمك شانی بیلکه عشقمند اولان برضعیف العقل بوکونه تمثیل وتصویر واسطه‌سیله اول روح اعظمك شانی بیله
وانك معرفتنه بوکونه مثال سبیله یول بوله پس الله تعالی نورنی مصباحه تمثیل ایتمکله الله نوری همان مصباح کبی
اولمق لازم کلمز وروح اعظمه ستاره بی جهت تعبیرندن همان اول جهتسز برستاره کبی اولمز بلکه بونلر مثاللردر
انکیچون ضرب اولنور که تا منجمد اولانك عقلی حقیقت معنالری بیلمك جانبنه سیل کبی روان اولوب واصل معنالری فهم
ایلمکه دلیل اوله (مثنوی) عقل سرتیز است لیکن پای سست * زانکه دل ویران شدست وتن درست * عقل جزوی
اکرچه سرتیزدر لیکن پای سستدر اندن اوتری که کوکلی ویران اولمش وتنی درست اولمشدر یعنی فسرده اولان
عقل معناسنه عالم معنالری ونور خدایی تفهیم ایلمکدن اوتوری بعض امثال ضرب اولنمق لازمدر تا انی منجمد اولمادن
خلاص ایدوب سیل کبی عالم معنا جانبنه روان ایلیه نعم اکرچه عقل معاش بو امور دنیویه‌ده وتدبیر نفسانیه‌ده
سرتیز وموشکافدر ولیکن امور اخرویه‌ده وتدبیر روحانیه‌ده وسکون طریق ربانیه‌ده سست پایدر بو بولده تك وپویه
قادر دکلدر انکیچون که بو عقل جزوینك کوکلی ویران اولمشدر وتنی درست وبسلنمش (مثنوی) عقلشان در نقل
دنیا پیچ پیچ * فکرشان در ترك شهوت هیچ هیچ * انلرك عقلی دنیانك نقلنده پیچ پیچدر انلرك فکری ترك شهوتده هیچ
هیچدر یعنی بو وصف مذکور ایله موصوف اولان کمسه‌لرك عقلی دنیانك نقلنده یعنی حظنده ونفعنده طولاشمش
وفکرلری ترك شهوت نفسانی ایلمکده هیچ برشیء دکلدر مقصود بونلرك عقلی دنیانك نفع وفائده‌سنه زیاده
طولاشمش وتعلق وتقید قیلمش وبونلرك نفسی مشتهیات نفسانیه‌یی ترك ایلمك خصوصنده لاشیء اولمشدر دیمك
اولور (مثنوی) صدرشان در وقت دعوی همچو شرق * صبرشان در وقت تقوی همچو برق * انلرك صدری دعوی
وقتنده شرق کبیدر انلرك صبری تقوی وقتنده برق کبیدر یعنی اول عقل معاش صاحبلرینك قلبی دعوی وقتنده آفتاب
کبی شعشعه‌اوریجی وانلرك تقوی وطاعت وقتنده صبر وتحملری برق کبی زائل اولیجی وفی الحال کاوب کیدیجیدر
(مثنوی) عالمی اندر هنرها خودنما * همچو عالم بی وفا وقت وفا * هنرلرده خودنما بر عالمدر اما وقت وفاده عالم کبی
بی وفادر عالمیست تقدیرنده‌در ودخی همچو عالم بی وفاست تقدیرنده‌در یعنی بو طائفه شول بر عالمدر که هنرلرده کندوبی
کوستریجیدر وفا وقتنده عالم کبی بی وفادرلر بدعقل معاده واصل اولمیوب عقل معاشده قلان عالمك صفتی وشانی بودر
البته هنرلرده کندوبی کوستریجی وکندوبی کوریجی وشهرت وریاست ایستیجی اولورلر اما اکروفا ایلمکه کلسه بی وفا اولورمثلا

بوزمانه علماسی کبی که وفا وصلاحدن وجودلرنده اثر یوق امابی وفالقده هربرینك آثاری چوقدر (مثنوی) وقت خود
بینی نکنجد در جهان) در کلو ومعده کم کشته چونان خود بینلك وقتنده جهانه صغمز اما کلو ومعده‌ده نان کبی کم
اولمشدر یعنی بو عقل معاش مرتبه‌سنده قلان علمای رسوم خود بینلك وقتنده جهانه صغمز وکال کبرندن اهل حقه
سرفرو قیلمز ولیکن بوغاز ومعده هواسنده نان کبی کم اولمش وانك حرصنه اسیر اولوب قالمش (مثنوی) این همه
اوصاف شان نیکو شود * بد نماند چونکه نیکو جو شود * نعم بونلرك بو دوکلی اوصافی نیکو اولور چونکم نیکو جو اوله
بد قالمز بو بیت سؤال مقدره جواب اولور کان برسائل سؤال ایدوب دیرکه بونلرك اوصافی نیکو اولمز بویله قالورمی جواب
ویررلر که انلرك بو دوکلی اوصاف قبیحه‌سی نیکو اولور چونکم بونلر ایلك طالبی اولهلر بونلرده بد صفت قالمز بعض
نسخه‌ده نیکو جو یرینه نیکو خو واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی بونلرده بد خولك قالمز چونکم بونلر ایو خویلو اوله
دیمك اولور (مثنوی) کرمنی کنده بود همچون منی * چون بجان پیوست باشد روشنی * اکرچه بنلك منی کبی کنده
اولور چونکم جانه اولشه روشنلك بولور یعنی اکرچه قوقمش وبد بوی اولمش برشیدر لیکن جانه متصل اولدقده
روشنلك بولور واندن حیات آکور وانسانیت مرتبه‌سنه واصل اولور کذلك کبر وانانیت دخی اکرچه حد ذاتنده برمردار
قبیح خصلتدر ولیکن چونکم اول کبر وانانیت صاحبی برجان پاکه واصل اوله وانکله نیجه مدت انسیت
والفت قیله اندن روشنالق بولور وتبدیل اخلاق قیلور وحیوانیت صفتلرندن قورتلور واوصاف ملکیه ایله متصف
اولور وانسانیت مرتبه‌سنی بولور (مثنوی) هرجمادی کو کند رو در نبات * از درخت بخت اوروید حیات *
هربرجماد که او نباته توجه ایلیه انك بخت ودولتی درختندن حیات بتر وحیات صاحبنه غدا اولمق مرتبه‌سنه یتر
بونده جمادن مراد آب وخاکدر ونبات مطلقا زمیندن بتن نامیاته دیرلر وآب وخاك مرتبه‌سیکه جماد مرتبه‌سیدر
اسفل جمیع مراتبدر ونبات مرتبه‌سی اندن اعلادر وحیوان مرتبه‌سی نبات مرتبه‌سندن اعلادر (مثنوی) هرنباتی
کان بجان رو آورد * خضر وار از چشمهٔ حیوان خورد * هر برنبات که اول جانه یوز کتوره خضر کبی چشمهٔ حیواندن
ایچر یعنی زمینده بتن هر برنبات که جان صاحبی اولان برکمسه‌نك وجودنه توجه قیله واکا غدا اوله خضر پیغمبر علیه
السلام کبی آب حیواندن ایچر ومدد حیات اولور وعین حیات اولمق مرتبه‌سن بولور (مثنوی) باز جان چون روسوی جانان
نهد * رخت را در عمر بی پایان نهد * چونکم کیروجان جانان جانبنه توجه ایلسه رخت واسبابنی عمر بی پایانده قور
یعنی چونکم جان حیوانی یوزنی جانان جانبنه قویه ومظهر جانان اولان برانسان کامله اویه لابد اول جان رخت واسبابنی
بی پایان اولان عمرده قور وابدی وسرمدی اولان حیاته وسعادته واصل اولور والعیاذ بالله من الحور بعد الکور اکر برجان
انسان مرتبه‌سنه کلدکدنصکره جانان جانبنه توجه قیلمسه وانك قربنی ولقاسنی طالب اولمسه بلکه حیوانیت مرتبه‌سنه
توجه قیلسه واندن دخی تنزل ایدوب جمادات کبی * صم بکم عمی فهم لا یعقلون * کلامنك مفهو منه مظهر اولسه
والانعامدن اضل اولمق مرتبه‌سنی بولسه انك عمری وکندیسی ضائع اولور وخیردن وسعادتدن محروم قالور پس بوکونه
کمسه‌لرده اصلا خیر وشرف اولمز خیر وشرف جانان شهرنه متوجه اولان کمسه‌لرك وجودلرنده اولورنته کم بو سرخ
شریف بو معنایه دلالت قیلور * سؤال سائل واعظی را ازمرغی که برسر ربض شهری نشسته بود سر او فاضلتر ست
وعز یز تر وشریفتر ومکرمتر یا دم او جواب دادن واعظ سائل را بقدر فهم او * سائلك بریسی واعظه برمرغدن سؤال
ایلسیدر که اول مرغ برشهرك باروسی اوستنده اوتورمش ایدی اول قوشك باشیمی فاضلتر وعزیزتر وشریفتر ومکرمتردر
یا انك قویروغیمی واعظك دخی سائله آنك فهمی مقداری جواب ویرمسنك بیانده‌در (مثنوی) واعظی را کفت روزی
سائلی * کای تو منبر راسنی تر قائلی * برواعظه برکون برسائل سؤال ایدوب دیدیکه ای واعظ سن منبرلرك سی رلك
قائلی سن یعنی واعظلر کرسیسنك سن اولورق ور وشنرلك قائلی سن که هرمسئله‌یی مستمعینه برخوش بیان ایلرسن
وهرمشکلی طالب حل اشکال اولان کمسه‌لره فتح وحل ایدوب برخوش سویلرسن دیدی (مثنوی) یك سؤالستم
بکو ای ذولباب * اندرین مجلس سؤالم را جواب * برسر بارو یکی مرغی نشست * ازسر وازدم کدامینش بهست
ای ذولباب بنم برسؤالم واردر بو مجلسده بنم سؤالمه جواب سویله یعنی لبلر ومعرفتلر صاحبی بنم اول سؤالمه بو مجلسده
جواب ویروب انی بکا افهام واعلام ایله بارونك باشی اوزره برقوش اوتوردی اول قوشك باشندن وقویروغندن قنغیسی
ایودر بکا بو مسئله‌یی بیان ایله دیدی (مثنوی) کفت اکر رویش بشهر ودم بده * روی او ازدم او میدان که به * ور سوی
شهرست دم رویش بده * خاك آن دم باش وازرویش بجه * واعظ سائله دیدی وبو مسئله‌یی اکا بو وجه ایله تعلیم ایلدی
اکر اول قوشك یوزی شهره وقویروغی کوی طرفنه ایسه انك یوزی ای سائل بیل که قویروغندن یکدر واکر انك یوزی کوی
جانبنه ایسه وقویروغی شهر جانبنه ایسه اول قویروغك خاکی اول وانك یوزندن صچره واعراض قیل بونده قویرقدن مراد

جسد وروبدن مراد قصد وهمت اولور مثلا برکسه نك اهل دنیا ایچنده قصد وهمتی شهر حقیقت جانبنه کورسك
واصحاب طریقتله اهل معرفته مائل ومحب مشاهده قیلسك انك قصد وهمتی جسدندن شریف وفاضلدر انك توجه
وهمتنك بنده وخاکی اول وبرکسه نك دخی جسدی صلحا وعرفا ایچنده اولسه ولیکن انك همتی وتوجهی دنیایه
واهل دنیا جانبنه اولسه آنك جسدی همتندن وتوجهندن فاضلتر وشریفتردر انك جسدنك قولی اول ولیکن همت
وقصدندن اعراض واجتناب قیل (مثنوی) مرغ با پرمی برد تا آشیان) پرمر دم همتست ای مردمان) عاشقی کالوده
شد در خیر وشر * خیر وشر منکر تو در همت نکر * قوش آشیانه دك پروبالله اوچار ای مرد ملر مردمك پری همتیدر
برعاشقکه خیرده وشرده الوده اولدی سن انك خیر وشرینه باقه همتنه باق همت قلبك قصدنه وتوجهنه دیرلر
وفی الحقیقه همت انسانه پروبال کبی اولمشدر * ولهذا المرء یطیر بجناحی الهمة والنیة * دیمشدر قوش یواسنه دك
پروبالله اوچدوغی کبی مردم صاحب هوش دخی همت ونیت قنادلریله اوچار ومراتب سفلیه دن ایلرو بکر آشیانهٔ اصله
ومقام وصله ایرر پس بچن برعاشقی خیرده وشرده آکوده کورسك سن انك خیرینه وشرینه نظر ایلمه بلکه همتنه ونیتنه
نظر ایله که همة المرء قیمته دیمشلردر آنك همتی آنك بها وقیمتیدر چونکم اول عاشقك که همتی حضرت حقه اوله اکا هیچ
قیمت وبها اولمق ممکن اولمز چونکم انك همتی عالی اوله صورتا خیر وشرایله آلوده اولمسی ودون وسفلی مرتبه ده قالمسی
اکا ضرر ویرمز (مثنوی) بازا کرباشد سپید وبی نظیر * چونکه صیدش موش باشد شد حقیر * بازا کر سپید وبی نظیر
اوله چونکم انك صیدی موش اوله اول حقیر اولدی یعنی برکسه فرضی بازسپید کبی بی نظیر اولسه وشاه جهانك مقبولی
ومحبوبی کاسه چونکم اول کسه نك صید وشکاری موش کبی حقیر اولان دنیا وانك دولتی اوله لابد اول دخی دنی وحقیر
اولور اکرچه بحسب الصوره والمرتبه شریف ایسه ده زیرا هرکس همتیله وزن قیلنور اکرصورتی ومنصبی نظیف
وشریف وهمتی دون وحقیر ایسه اول دخی دون وحقیر اولور واکرصورتی ومقامی دون وحقیر ایسه ولیکن همتی عالی
وشریف ایسه اول کسه عالیقدر اولور واکا شریف وعالی منزلت دینور (مثنوی) ور بود جغدی ومیل او بشاه
او دو صد بازست زو صورت مخواه * واکر برجغد اوله وانك میلی شاهه اوله او معناده ایکی یوز بازدراندن صورت ایستمه
بعض نسخه ده (او سر بازست منکر در کلاه) واقع اولمشدر بوتقدیرا اوزره معنا اول جغد بازلرك باشیدر سن کلاهه نظر ایلمه
دیمك اولور بعض نسخه ده دخی سره ضمیرله واقع اولمشدر که نیکو وبرکزیده معناسنه اولور تقدیر کلام بویله دیمك اولور که
واکر فی المثل جغد کبی برویرانه نشین خور وحقیر کسه اولسه ولیکن انك میل وتوجهی شاه حقیقی جانبنه اولسه
وکیجه وکوندز انك رضاسنی ولقاسنی طلب قیلسه اول معنا نیجه یوز شهباز کیدرسن اندن صورت بازده اولمغی ایستمه
وانك طریقت وشریعت شهبازلرینك هیئتنده ولباسنده اولمسنی طلب ایلمه زیرا مقصود صورت دکلدر سیرتدر
برکسه ده که شهباز طریقت اولنلرك سیرتی اوله اول همان شهبازان طریقت عدادندن عداولنور واول کسه ده که هم
شهبازان طریقت اولان سرفرازلرك هیئت وصورتی اوله ولیکن سیرتی جغدلر وخفاشلر سیرتنده اوله اول کسه هم
معناده جغد وخفاشلر زمره سندن عداولنور پس * ان الله یحب معالی الهمم ویبغض سفسافها * حدیثنك موجبنجه
حق تعالی حضرتلری همتلرك عالیسنی سور ودنی وحقیرنه بغض ایلر وهم عالیه صاحبی اولان مراتب عالیه بولور
وحضرت حقك قربنه واصل اولور وبو همتك مراتبی عندالله چوقدر * مثنوی * آدمی برقد یك طشت خمیر * برفزود
از آسمان واز اثیر * هیچ کرمنا شنید این آسمان * که شنید این آدمی پرغمان * آدمی برخمیر طشتنك قدی اوزره در اما آسمان
واثیردن زیاده اولدی برقدریك طشت خمیر دخی بعض نسخه ده واقع اولمشدر بونده طشت خمیردن مراد خمیر تکنه سیدر
وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که آدم اوغلی بحسب الصورة برخمیر تکنه سی قدر قد اوزره ایکن آسماندن وفلکدن
انك مرتبه سی زیاده اولدی ومعنی بوتندن اوچرخ برینندن ارفع واعلی کلدی زیرا بو آسمان هیچ کرمنا کلامنی ایشتدیمی
بومقرردرکه ایشتمدی که اول کرمنا کلامنی بو پرغم اولان آدمی ایشتدی اکثر نسخه ده غمان واقع اولمشدرکه غمك جمعیدر
کاه اولورکه فصحا ذوی العقولدن اولمین شیلری دخی زائد وناقص اولدیغی اعتباریله الف ونونله جمع ایدرلر مثلا شبان
وروزان کبی پس غمان دخی غمك جمعی اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه بو آسمان صورتا بویله عالیشان ایکن هیچ
حضرت یزدان طرفندن * ولقد کرمنا قولنی ایشتدیمی که بوغملرایله مملو اولان بنی آدم آنی ایشتدیکه حق سبحانه وتعالی
ولقد کرمنا بنی آدم * بیورمغله انی مکرم ومشرف ایتدی بوندن معلوم اولدیکه سما جسیم وصورت شکل عظیم اولمغه
قدر واعتبار یوقایمش بلکه نظر عقل ومعرفته وعلم وحسن سیرته ایمش مثنوی) بر زمین وچرخ عرضه کردکس) خوبی
وعقل وعبارات وهوس) جلوه کردی هیچ تو بر آسمان) خوب روی واصابت درکمان * مثلا برکسه زمین اوزره وچرخ
اوزره کندی خوبلغنی وعقل وعبارات وهوسنی عرض ایلدیمی بومقرردرکه ایلمدی هیچ برعاقل کندی جمالنی وعقلنك

کمالنی وعبارات ومقالنی وهوس بالنی اجرام عالیات اولان آسمانه ودخی بوزمینه بی کرانه عرض ایلمدی وبویله دیو
سویلمدی که ای زمین وآسمان بنم بولطافت جمالمی وعقل وکمالمی کورك وبنم بعض آثارمه نظر ایدکورك وبن نیجه
عالیقدر اولدیغمی اندن بیلك بلکه حق سبحانه وتعالی حضرتلری هم بو آسمان وزمینه کندینك کمالنی وآثار صنعنی
عرض ایلمامشدر وانلر * فاعتبروا یا اولی الالباب فاعتبروا یا اولی الابصار * دیو سویلمامشدر کورکه امانتی بو اجرام
عالیانه وارضه وجبال راسیانه * انا عرضنا الامانة) ایت کریمه سنك موجبنجه اولا عرض ایلدی بوجمله سنه اول امانتی
کوترمکه استعدادلری اولمدیغندن انی حامل اولمقدن ابا واشفاق ایلدیلر اما انسان صورتا بویله ضعیف وحقیر ایکن اول
آسمان وزمینك کوترمدیکی امانتی کوتردی ومتمکن اولدیغی مرتبه آنی محلنه یتوردی هیچ سن آسمان جانبنه جلوه
ایتدکی خوبی روی ایله وکمانده اولان اصابتله * بخوبی روی وبا اصابت درکمان تقدیرنده درکمان ضم کافله ظن
معناسنه وفتح کافله قوس معناسنه هم اولمق جائزدر پس تقدیر کلام بویله دیمك اولور که ای عاقل اولان کمسه هیچ
خوبی روی ایله وفکر وظنده اصابت ایتمکله ویاخود سمانك تیرنده اصابت ایتمکله آسمان جانبنه جلوه ایلرمیسن
وای آسمان بنم کوزل یوزمی کور وبنم فکرده وظنده اصابت ایلدیکمه ویا تیرانداز اولدیغمه نظر ایله دیو سویلرمیسن
بومقرردرکه جلوه ایلمزسن ونه انلره خطابا بوکونه سوز سویلرسن اما برعاقل وذی روح اولان انسانه کندی خوبی رویکی
ولطف خویکی عرض ایلرسن واکا بعض هنرکی سویلرسن (مثنوی) پیش صورتهای حمام ای ولد * عرضه کردی
هیچ سیم اندام خود * بکذری زان نقشهای همچو حور * جلوه آری با عجوز نیم کور * حمام صورتلرینك اوکنده
ای ولد هیچ کندی سیم اندامکی عرض ایلرمیسن اول حور کبی اولان نقشلردن کچرسن نیم کور اولان عجوزه یه جلوه
کتوررسن یعنی ای اوغل حمام دیوارنده رسم اولمش بی روح اولان صورتلرك اوکنده هیچ کندیکك لطیف اولان
سیم اندامکی عرض ایلرمیسن وانلره بنی کورك دیو سویلرمیسن بومقرردرکه کندیکی عرض ایلمزسن وبنی کورك دیو
سویلمزسن بلکه اول حور مثال اولان نقوش جمله دن کذر ایلرسن وضعیف البصر اولان عجوزکه کاوب جلوه ایلرسن
وهر سویلیه جکی اکا سویلرسن * نیم کور کورمکده ضعیف اولان کمسنه یه دیرلر (مثنوی) در عجوزه
چیست کایشان را نبود * که تر از آن نقشها با خود ربود * تونکوئی من بکویم در بیان * عقل وحس ودرك وتدبیرست
وجان * عجوزه ده نه وار ایدیکه انلر ایچون اولمدی که بنی اول تفکردن کندیسنه قاپدی ای ولد سن انی سویلمزسك
بن آنی بیانا سویلرم عقل وحس ودرك وتدبیر وجان واردر یعنی عجوزه نك وجودنده نه خصلت ونه حالت واردرکه اول
حمام نقشلری ایچون اولمدی که سنی اول عجوزه اول نقشلرله معامله ومکالمه قیلمقدن کندی جانبنه جذب ایدوب قاپدی
اکرسن اول عجوزه نك وجودنده اولان خصلت وحالنی سویلمزسن بن سکا انی بیان ایتمکله سویلیم واول عجوزه نك
وجودنده عقل وحس ودرك وتدبیر وجان واردرکه سنی کندیسنه انلرایله جذب ایلر وبو اوصاف وخصال حمام دیوارنده
اولان صورجمله ده یوقدر (مثنوی) در عجوزه جان آمیزش کندست * صورت کرمابه را روح نیست * صورت کرمابه
کر جنبش کند * در زمان از صد عجوزت برکند * عجوزه ده آمیزش کن برجان واردر اما کرمابه لر صورتنك روحی یوقدر
حمامك صورتی اکر جنبش ایده اول صورت فی الحال سنی یوز عجوزه دن قوپرر یعنی عجوزه نك وجودنده امتزاج ایدیجی
برجان واردرسنی اول واسطه ایله کندی جانبنه جذب ایدر اما حماملر دیوارنده اولان صور منقوشه نك عقل وروحی یوقدر
اول اجلدن سن انلرله الفت وانسیت قیلمزسن اکر حمامك صورتی جنبش وحرکت ایلیه یدی وسکا ذی روح اولان انسان
کبی لطیفه وشیرین سوزلر سویلیه یدی فی الحال سنی یوز دانه قاریدن قوپاررردی وکندیسنه حریف ومصاحب قیلوردی
زیرا حمام دیوارنه کاه اولورکه استاد نقاش برملیح صورت نقش ایلرکه آدم انك شکل موزوننده حیران اولور ولیکن
انسانك طبعنده اکا میل ومحبت قویمز فی الحقیقه اکر اول صورت ملیحه ذی روح اولوب حرکت ایلسه وسوز سویلسه
قاریدن مخاطبنك کوکلنی قوپاروب کندوسنه اسیر وعاشق ایلیه یدی چونکم بودو کلی نقوش وصوردن مقصود عقل
وجان ایمش معلوم اولدی کرکدرکه صورت قیدندن بچوب طالب عقل وجان اوله سن وبو صوری کواندن مراد نه ایمش
آنی بیله سن (مثنوی) جان چه باشد با خبر از خیر وشر * شاد با احسان وکریان از ضرر * جان نه اوله خیردن وشردن
باخبر اوله احسانله شاد وضرردن کریان اوله یعنی جاندن مراد مجرد حیات دکلدر بلکه جان نه اوله دیرسك خیردن
وشردن خبردار اولندر واحسانله شاد اولان وضرردن اغلیاندر بوخسه خیردن وشردن خبردار اولمینه واحسانله شاد
اولوب ضرردن کریه قیلمینه جان دیمزلر (مثنوی) چون سر وماهیت جان مخبرست * هرکه او آکاه تر با جان ترست
روح را تأثیر آکاهی بود * هرکرا این بیش اللهی بود * چونکم جانك سر وماهیتی علم وآکاهلقدر هرشول کمسه که
اول آکاه تر با جانتردر روحك تأثیری آکاهلك اولور هرکمك که بو آکاهلغی زیاده اللهی اولور مخبر فتح میم وفتح بایله

مصدر ميميدر خبرت معناسنه خبرت علم وآكاهلغه ديرلر يعنى چونكم جانك ماهيتى وسرى علم وآكاهلقدر هر شول
كسه كه زياده متنبه وآكاهدر اول كسه زياده جانلودر روحك تأثيرى آكاهلقله اولور وآكاهلغى اولمين روحك تأثيرى
اولمز پس هر شول كسيه كه بو آكاه وخبردار اولمق زياده اوله اول كسنه اللهه منسوبدر وآكاهل الله وعالم ربانى
دېنور (مثنوى) اقتضاى جان چواى دل آكهيست * هر كه او آكه بود جانش قويست * خود جهان جان
سراسر آكهيست * هر كه بى جانست از دانش تهيست * اى دل چونكه جانك اقتضاسى آكاهلقدر هر شول كسه كه
آكاه اوله آنك جانى قويدر جان جهانده خود سراسر آكاهلقدر هر كمكه جانسزدر دانشدن تهيدر يعنى اى دل جانك
اقتضاسى لابد خداى تعالى حضرتلرندن آكاه اولمق وآنك اوصافنى وشاننى بيلمكدر پس هر شول كسه كه حق
تعالى حضرتلرندن آكاه اوله وآنك اوصافنى وشاننى بيله آنك جانى قويدر جهان جان خود باشدن باشه آكاهلقدر
اصلا انده جهل وغفلت نسيانى يوقدر پس هر شول كسه كه بى جان اوله علم ودانشدن خاليدر لابد حق تعالينك ذاتنه
وصفاتنه عالم اولمق حيات ابديه يى مقتضى اولور كه جاندن مراد حيات ابديه در وحيات ابديه دخى لابد حق تعالينك
ذاتنه وصفاتنه عالم اولمغى مستلزم اولور پس بى جان اولان دانشدن تهى وبى دانش اولان دخى جاندن تهى اولمق
مقرردر انكچون حضرت نبى عليه السلام * الناس كلهم موتى الا العالمون * بيوردى (مثنوى) چون خبرها هست
بيرون زين نهاد * باشد اين جانها دران ميدان جماد * چونكم بو طبيعتدن خارج علملر وخبرلر واردر بو جانلر اول ميدانده
جماد اولور يعنى بو طبيعتك بيلديكى خبرلرك وعلملرك ورا سنده نيجه اخبار واسرار واردر بو طبعى اولان جانلر ونفسانى
اولان روحلر اول ميدانده جماد مقوله سيدركه اول مقامده بو طبيعى اولان روحلرك سر بيلمسى وادراكى يوقدر پس
بو روح بى عمله عالم اولان روح الهينك ما بيننده تفاوت قتى چوقدر (مثنوى) جان اول مظهر دركاه شد * جان جان خود
مظهر الله شد * جان اول مظهر دركاه اولدى جان جان خود مظهر الله اولدى جان اولدن مراد علمى وآكاهلغى اولمين
جاندر وجان جاندن مراد عالم وآكاه اولان جاندر علمى اولمين جان حق تعالى حضرتلرينك دركاهنك مظهرى اولدى
يعنى عبادت وخدمت مقامنده قالدى اما جانك جانى كه علم وعرفانى اولان انساندر جميع صفاتى مستجمع اولان مسمى
اللهك مظهرى ومرآتى اولدى واكا خليفه كلدى (مثنوى) آن ملائك جمله عقل وجان بدند * جان نو آمد كه
جسم آن شدند * از سعادت چون بران جان برزدند (همچو تن ان روح را خادم شدند * مثلا اول ملائكه جمله عقل وجان
ايديلر انلردنصكره جان نو كلدى كه آنك جسمى اولديلر چونكم ملائكه سعادتدن كنديلرينى اول جانه اورديلرتن كبى اول
روحه خادم اولديلر يعنى اول آدم حضرتلرينه سجده قيلان ملائكه جمله سى عقل وجان ايديلر وليكن انلرده علم وعرفان
يوق ايدى انلردنصكره برجان جديد وعالم رشيد كلديكه اول علم وعرفانى اولمين ملكلر اول جان جديدك جسمى منزله سنده
اولديلر واكا تعظيم وانقياد قيلديلر وانى خليفه الهى ومظهر ربانى بيلديلر واكا سجده قيلديلر چونكم سعادتدن اول
علم وعرفان صاحبى اولان جانه كنديلرينى اورديلر وآنك خدمتنده واطاعتى مقامنده طورديلرتن كندى نفخه الهى
اولان روحنه خادم اولديغى كبى اول ملكلر دخى اول روح برفتوحه خادم اولديلر واول خليفه حقه اطاعت وانقياد
قيلديلر وآنك كمال علم وعرفانى كوروب * سبحانك لا علم لنا * ديو كنديلردن علمى نافى اولديلر (مثنوى) آن بليس
ازجان ازان سر برده بود * يك نشد با جان كه عضو مرده بود * چون نبودش آن فداى آن نشد * دست بشكسته
مطيع جان نشد) اول ابليس جاندن اندن اوترى باش ابلتمش ايدى جانله براولمدى زيرا عضو مرده ايدى چونكم اول
ابليسه اول جان آكاه اولمدى اول جان اكاهلك فداسى اولمدى شكسته اولان ال جانه مطيع اولمدى يعنى اول ابليس لعين
مظهر الله وعالم واكاه اولان جاندن اول سببدن باش چكدى واعراض ايتدى واول جان آكاهله متحد ونفس واحد
حكمنده اولمدى زيرا كه عضو مرده مثابه سنده ايدى انكچون اول جان آكاهلك حياتى اكا سرايت قيلمدى وآنك حيات
طيبه سندن اول خبيث زمر ملائكه حيات بولديغى كبى حيات بولمدى چونكم اول جان آكاهدن اكا خبر اولمدى
پس اول جانه فدا اولمدى واطاعت وانقياد قيلمدى فى المثل اول ابليس دست اشكسته كبى ايدى جانه مطيع اولمدى بعين
برال قيراسه ويا خود بريده اولسه مقرردر كه جانه مطيع اولمز واندن حيات بولمز ابليس دخى دست اشكسته وعضو مرده
كبى ايدى انكچون اول روح الهيدن حيات پذير اولمدى اما ملائكه اعضاى زنده كبى ايدى اول روح الهينك حيات
طيبه سندن اثر پذير اولديلر وحيات نو بولديلر (مثنوى) جان نشد ناقص كران عضوش شكست * كان بدست اوست
تاند كرد هست * جان ناقص اولمدى اكرانك عضوى صنديسه كه اول جانك الندهدر وارايتمكه قادر اولور جاندن مراد
بونده حضرت آدمدر حضرت حق اولمق مناسب ولايق دكلدر وعضودن مراد ابليسدر ونقدير معنى بويله ديمك اولوركه
اول جان آكاه ومظهر الله اكرانك عضوى مثابه سنده اولان ابليس شكسته اولديسه واكا مطيع اولمقدن كبر وقالديسه

وابا

وابا واستكبار قيلديسه ناقص اولمدى زيرا اول ابليس انك النده در باذن الله تعالى اول خليفه الهى انى هست ودرست
ايلمكه قادردر خلاصه كلام ديمك اولوركه چنين بر كسه نك بر عضوى كسلسه ويا شكست اولسه لابد اول كسه ناقص
اولور چونكم آدم عليه السلام حضرتلرى جان كبى وملائكه اكا اعضا وابليس اول جمله اعضادن بر عضو شكسته كبى
اولديسه پس آدم عليه السلام حضرتلرينه ابليسك شكسته اولمسندن ناقص اولمق وهمى كلدى اول وهمى بو بيتله دفع
ايدوب اول جان كامل كنديسنه بر عضو كبى اولان ابليسك شكست اولمسندن ناقص اولمدى انكچون كه اول جان كامل
خليفه الهيدر وخليفه الهينك دست تصرفنده دركه انى هست ودرست ايليه واسلم شيطانى على يدى ديو سويليه كه
خليفه عند اهل التحقيق مستخلفك عينيدر مستخلف جل شانه شيطانى هست ودرست قيلمغه وانى مظهر
هدايت ايليوب اسلامه كتورمكه قادردر كذلك انك خليفه سى دخى كنديسنك ارادتيله وقدرتيله اول عضو شكسته
مثابه سنده اولان شيطانى هست ودرست ايدوب مهتدى قيلمغه قادردر ولهذا قال فى حق نبيه (وانك لتهدى الى صراط
مستقيم) پس ابليس آدمدن كسلمكله آدم ناقص اولمدى بلكه ابليس اول جان كاملدن مقطوع اولمغله ناقص اولدى
(مثنوى) سر ديكر هست كو كوش دكر * طوطئ كو مستعد ان شكر * طوطيان خاص را قنديست ژرف * طوطيان
عام ازان خور بسته طرف * بو محاده سر ديكر واردر قنى غيرى قولاق اول شكره بر مستعد طوطى قنى خاص اولان
طوطيلر ايچون بر عظيم شكرف قند واردر عام طوطيلرينك اول خوردن طرفى باغلنمشدر يعنى جان كاملك بر عضوى
مثابه سنده اولان ابليسك شكست اولمسى وانى هست ودرست ايلمسى اول روح اعظمك النده اولمسى خصوصنده
بر اخر سر واردركه بو سرى بر كوش استماع ايليه من اكا بر غيرى قولاق كركدركه اول جان قولاغيله استماع قيلنور
ذوق ووجدانله فهم اولنور بو شكر معنايه لايق ومستعد بر طوطى قنى كه بو عظيم اولان شكر معنويدن اكا عطا ايليم
وخواصه لايق اولان شيرين سوزلرى اكا سويليم بو باغ حقيقتك خاص اولان طوطيلرى ايچون بر عظيم ذى شان قند
معنوى واردركه نطق اولمين ورمز ونكته بيلمين عوام طوطيلرينك اندن كوزى بغلنمشدر خاص الخاص اولان عارفلرك
لذت الدقلرى شكر معنى نه كونه معنادر انى كوره مزلر واندن حظ ولذت المغه قادر اوله مزلر زيرا اول عظيم الشان
اولان قند معنى بو عوام سيرت اولان كسه لرك غداسى دكلدر (مثنوى) كى چشند درويش صورت زان زكات *
معنيست آن نه فعولن فاعلات * صورت درويشى اول زكات روحانيدن چنين طاتر اول معنيدر فعولن فاعلات دكلدر
يعنى بركه (سر ديكر هست كو كوش ديكر) ديدك اول سر ديكر بزم خزينه اسرارمزدن برز كاتدركه اكابى وجود
اولان فقير معنوى لايق اولور واندن فانى فى الله اولان درويش معنوى حظ آلور ولذت بولور اول زكات سر بدن درويش
صورت چنين طاعم اولور ولذت بولور اول سره متعلق اولان زكات معنادر فعولن فاعلات دكلدركه آنى وزنه كتورم وسائر
كلمات منظومه كبى انى نظم مرتبه سنه يتورم فرضا اول معنوى اولان زكاتى اكر وزنه كتورسم ونظم وترتيب مرتبه سنه
يتورسم صورتا درويش اولنلر مجرد فعولن فاعلات بيلمكله اول سر ومعنايى بيلمكه قادر اوله مزلر مطلق اشعار وابيات
اوقومغله وانلرك الفاظندن مستفاد اولان معانى بى فهم قيلمقله اول سر ومعنايى هم فهم قيله مزلر بو معنوى اولان
زكاتدن حظ المغه درويش معنوى اولمق وتحصيل استعداد قيلمق شرطدر (مثنوى) از خر عيسى دريغش نيست قند
ليك خر آمد بخلقت كه پسند) قند خر را كر طرب انكيختى) پيش خر قنطار شكر ريختى) خر عيسادن اول عيسانك شكرى
دريغ دكلدر ليكن خر خلقتده كه پسند كلدى وصمانى قبول ايدبجى اولدى قند حماره اكر طرب قوپره ايدى خر اوكنه شكر
قنطارى دوكيلوردى بيت اول سؤال مقدره جواب اولور كان بر كسنه ديركه قندستان معانينك صاحبلرينه لايق
اولان بودركه هر كسه معنى شكرلرينى واهب اوله لر وكسه دن انى دريغ ايتميوب هر كسه انى اعطا وسخا قيله لر بيوردلر
عيسى مشرب اولان صاحب سعادتنك كندى مركبندن قند دريغ دكلدر ليكن خر خلقتده شكردن معرض اولدى
وعلف قبول ايدبجى كلدى اكر اول صاحب دولت اول خره مرحمت ايدوب انك اوكنه وافر شكرلر دوكسه اصلا كامل
ورغبت كوسترمز وبر مقدار كاه اول حماره بيك قنطار شكردن احب والذدر اكر قند معنوى وشكر روحانى خر سيرت
اولان درويش صورته وعوام طبيعته طرب ويريدى ونشاط انكيز اوليدى اول عيسى مشرب اول خر سيرتك اوكنه
نيجه قنطار معنى شكرلرين دوكه ايدى بو وجه دخى جائزدركه دينه اول خرك اوكنه قنطار شكر دوكايدى ريختى متعدى
اولورسه فاعلى عيسى اولور ولازم اولورسه اكا فاعل لازم كلميوب معنى بو وجه مشروح اوزره اولور (مثنوى) معنى
نختم على افواههم * اين شناس اينست رهرو را مهم * نختم على افواههم كلامنك معناسى بونى اكه رهرواولنه
بو مهمدر يعنى الله تبارك وتعالى حضرتلرينك كلامنك ظهرى واروبطنى واروحدى وارومطلعى وار پس سورۀ يس ده
اليوم نختم على افواههم بيورديغى آيت كريمه سنك ظاهر اولان معناسى يوم اخرتده كفارك واهل انكارك حق تعالى

اغزلرینی مهرلمکدر چونکم انلرك اغزلری مهرلنه انلر برسوزی سویلمکه وبرشیئی دخی اغزلری ایله تناول ایلمکه قادر
اوله میه لر پس بو ایتك مفهومنه چوق کسنه لر بو دنیاده مظهر اولمشدر و حق تعالی حضرتلری انلرك اغزینی حق کلام
سویلمکدن وشکر معنایی تناول ایلمکدن باغلمش وختم ایلمشدر پس بو آیت کریمه برسبیله انلره دخی اشارتی شامل اولور
وباطنی اولان معنی حسبیله بوذکر اولنان معنایه هم بو ایت کریمه دلالت قیلور پس (نختم علی افواههم آیتنك بو معناسنی
فهم ایله وراهرو اولان سالکه اهم والزم اولان اصل بو معنایی فهم ایلمکدر انکچون که راهرو اولان صوفی فردایه منتظر
اولمزبلکه اسرار قیامتی حالا بو دنیاده کورمکه سعی ایلر چونکم راه حق وحقایق شناس اوله ومعنایی فهم قیله * تموتون
کما تعیشون وتحشرون کما تموتون * حدیثنك موجبنجه بیلور که هر کسنه نه کونه صفت غالب اولسه لابد اول صفتله یوم
اخرتده حشر اولور مثلا بر کسنه بونده حق بیلمکدن وحقی کورمکدن اعمی اولسه (من کان فی هذه اعمی فهو فی الاخرة
اعمی * حسبنجه اخرتده دخی اعمی اولور وبر کسنه بو دنیاده شکر معنیدن بی بهره قالسه اخرتده دخی حظوظ اخرویه
ولذات روحانیه دن بی بهره قالور پس عارف حالا بو دنیاده بر کسنه یه اذواق روحانیه وعلوم ربانیه یی عرض ایلرا کرانك
اغزی انی تناول ایلمکدن بسته اولورسه بیلور که حق تعالی انك اغزینه ختم اورمشدر واول کسنه اخرتده اول حالت اوزره
کیدرسه اول کسنه نك اغزی هم لذات اخرویه دن مختوم اولمشدر کرکدر که مؤمن اولان کسنه لر دهان جانندن بو دنیاده
ایکن اول معنوی اولان مهرلری ازاله ایدوب انبیا واولیانك علملرندن حظ اله کتوره وحضرت انبیانك یوردیغی اوزره
عمل قیله لر (مثنوی) تازراه خاتم پیغمبران * بو که برخیزد زاب بند کران * ختمهایی کانبیا بکذاشتند * آن بدین احمدی
برداشتند * تاکم پیغمبرلرك خاتمنك یولندن بولا یکه لبدن بندکران قالقه شول برنوع ختملرکه انبیا قودیلر انی احمده
منسوب اولان دینله قالدردیلر یعنی رهرو اولنلره مهم اولان نختم علی افواههم کلامنك معناسنی حالا بو دنیاده فهم ایلمك
اندنصکره کندی لب ودهانی اوزره معنوی اولان قفل وختمی کورمك وانك فتح اولمسندن اوتری خاتم انبیا حضرتلرینك
طریقنه سالك اولمقدر تاکم پیغمبرلرك خاتمی اولان سید المرسلین صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك راه شریفنه سالك
اولمق جهتندن بولا یکه سنك لب ودهانکدن اول ثقیل اولان قفل معنوی قالقوب زائل اوله ولب جانك کشاده اولوب
علم وعرفان لقمه لرین یبوب وایمان وایقان طعاملریله کندوسنی سیر ایلیه شول ختملر یکه مقدم کلان انبیاء عظام علیهم
السلام قودیلر کندیلر اول ختملری کشاینده افعال معنوی اولان علماء دین احمدی واسطه سیله آچدیلر ورفع ایتدیلر
مقصود شول فیوضات روحانیه وفتوحات ربانیه که سائر انبیا ومرسلینه فتح اولمدی وانلرك امتی اول فتوحاته یول بولمیوب
انك ابوابی بسته ومقفل قالدی فتاح مطلق اول فتوحات لدنیه وکشوفات دینویه نی خاتم الانبیا علیه السلام
حضرتلرینه فتح ایلیوب میسر قیلدی وانك دین مبینی اول فتوحات لدنیه نك اقفالنه مفتاح قیلدی پس علما وعرفا
اول ختملری وقفللری دین احمدی مفتاحیله رفع ایدوب اچدیلر واول فیوضات وفتوحاته واصل اولدیلر واندن نیجه
طالبلری بهره مند قیلدیلر (مثنوی) قفلهای نا کشاده رفته بود (از کف انا فتحنا بر کشود * نا کشاده قفللر قالمش ایدی
اول قفللر انا فتحنانك کفندن اچلدی مصرع ثانی سورهٔ فتحك اولنه اشارتدر جلد ثالثك اخرینه قریب نظر کردن
پیغمبر باسیران سرخنده برمقدار تفسیر مرور ایتدی برمقدار دخی بونده لازم اولان تفسیر شریفی بودر الله تعالی
حضرتلری حبیبنه خطابا (انا فتحنا لك فتحا مبینا) یوردی یعنی یا محمد بز سکا فتح ایلدك مکه یی ویاخود خیبری
وماضیله تعبیر بیورلمسی وقوعی متحقق اولدیغندن اوتریدرکه فی الحقیقة نزول ایتدکدنصکره حق تعالی مکه شهرنی
وخیبر قلعه سنی ودخی نیجه بلادی اول حضرته فتح بیوردی فتحك صوری ومعنوی اولمغه شمولی واردر صوری اولان
فتح مثلا فتح قلاع وبلدان کبیدر ومعنوی اولان فتح کشف علوم وعرفان واسرار نهان وفتح عالم جان کبیدر حق سبحانه
وتعالی اول حضرته صوری اولان نیجه بلدان ومعنوی اولان عالم جانی فتح بیوردی وانبیاء عظامك واصل اولمدیغی وانلره
فتح اولمدیغی علوم وعرفانی واسرار نهانی اول سلطان کائناته فتح قیلدی نته کم بیوررلر علوم وعرفان واسرار نهان
خزینه لرینك ابوابی اوزره نا کشاده قفللر وفتح اولمامش مهرلر قالمش ایدی وانبیای عظام علیهم السلام انی آچه میوب
قومش کتمش ایدی انا فتحنا قائلنك کفندن اول قفللر آچلدی واول نهانی اولان علوم وعرفان حضرت خاتم انبیایه
مفتوح اولدی وانك امتنك علماسی هم اندن وافر حظ الدی وهر بری استعدادی قدراندن میراث بولدی (مثنوی)
او شفیعست این جهان وآن جهان) این جهان زی دین وانجا زی جنان) اول پیغمبر علیه السلام بو جهانده واوجهانده
شفیعدر بو جهانده دین جانبنه واول جهانده جنتلر جانبنه زی زاء معجمه نك کسریله واماله سی ایله جانب معناسنه در
یعنی اول سید المرسلین وحبیب رب العالمین هم بو عالمده شفیع وهم اول عالمده شفیعدر بو عالمده دین مبین جانبنه ارشاد
وهدایت ایتمکله و * اللهم اهد قومی فانهم لایعلمون * دیو دعا قیلمغله شفیعدر واول عالمده دخی جنت اعلا طرفنه

کتمکه امتی حقنده شفاعت ایدیجیدر وحق تعالی دن انلرك مغفور اولوب جنت اعلایه داخل اولمرندن اوتری
دعا قیلیجیدر (مثنوی) این جهان کوید که توره شان نما * وان جهان کوید که تو مه شان نما * اول شفیع الوری
صلی الله علیه وسلم حضرتلری بو جهانده دیرکه خدایا سن بو امته یولی کوستر وبونلره هدایت قیل واول جهانده
دیرکه الهی سن بونلره جمالك ماهنی کوستر تاکم بونلر سنك جمالك ماهنی بدر منیر کبی کوره لر وسنی مشاهده ایده لر
(مثنوی) پیشه اش اندر ظهور ودر کمون * اهد قومی انهم لایعلمون * اول حضرتك ظهورده وکمونده پیشه سی
اهد قومی فانهم لایعلمون در یعنی اول سید المرسلین وشفیع المذنبین حضرتلرینك عادت کریمه وظاهرده وباطنده صفت
شریفه لری عصاة امت حقنده ای بنم اللهم سن بنم قومه هدایت ایله بونلر بنی بیلمزلر وبنم کندیلره نه مرتبه نافع اولدیغمه
اکاه اولمزلر دیمك ایدی (مثنوی) باز کشته از دم او هر دو باب * در دو عالم دعوت او مستجاب * اول شفیع الورانك
دم شریفندن هر ایکی قپو اچلمشدر اول محبوب خدانك ایکی عالمده دعاسی مستجابدر یعنی اول سید
انبیانك دم مشکل کشاسندن بو دنیاده اولان دین ودیانت بابی وآخرتده اولان رحمت ومغفرت وجنت ابوابی اچلمشدر
بو عالمده واول عالمده اول سلطان کائناتك دعاسی مستجابدر (مثنوی) بهر این خاتم شدست اوکه بجود * مثل او
نی بود ونی خواهید بود) اول نبی بوندن اوتری خاتم اولمشدر که جود وکرمده نه آنك مثل ونظیری اولدی ونه اولسه کرکدر
یعنی اول رسول خدا بو سببدن خاتم انبیا اولمشدر که جود وسخاده آنك مثلی اولدی وهمد خی اولمیسردر (مثنوی)
چونکه در صنعت برد استاد دست * نی تو کویی ختم صنعت بر توست * چونکه صنعتده استاد دست ایلسه
سن اکا ختم صنعت سنك اوزریکه دردیمزمیسن یعنی فی المثل چونکم بر استاد کامل صنعتده سائر استادلر اوزره سبقت
قیلسه وجمله سنه غالب اولسه سن اکا بو صنعت ای استاد کامل سنك اوزریکه ختم اولمشدر وسنده کمال ونهایتی بولمشدر
دیمزمیسن لابد سن خود بویله بر استاد کامل کورسك بویله دیرسن پس اول خاتم جمیع انبیا حضرتلرینه بو اعتبار ایله
خاتم النبیین دیدیلر که نبوت انده ختم اولدی وفضائل انبیا وخصائل مرسلین انده کمال بولدی وانك شرع شریفی
هم جمیع شرایعك اسرارنی وخصائصنی جامع اولدی پس نه اندنصکره بر صاحب نبوت کلور ونه انك شریعتندنصکره
بر شریعت اولور زیرا کمالدنصکره سی زوالدر (الیوم اکملت لکم دینکم) آیتنك حسبنجه دین مبین کمالنی بولمش ونبوت
وهر شریف صفت وخصلت اول حضرتده ختم اولمشدر (مثنوی) در کشاد ختمها تو خاتمی * در جهان روح بخشان
حاتمی * یارسول الله ختملرك کشادنده سن خاتمسن روح بخشلر جهاننده حاتمسن مصرع ثانیده اولان حاتم حاء
حطیله وکسر تا ایله حاتم طایی دیدکلری جوادکسه نك اسمیدر لکن بونده مطلق جواد معناسنه در بو بیتده غیبتدن
مخاطبه التفات اولمش وتقدیر کلام بویله دیمك کلمشدر که ای کشاینده خزائن اسرار خدا وای فتاح ابواب مشکلها ختملری
آچقلقده واقفال درونی فتح ایتمکلکده سن خاتمسن فتح مشکلات ظاهر وباطن ایلمك سکا مسلم اولمش وسنده نهایت
بولمشدر روح بخش اولان انبیا واولیا جهاننده سن حاتم جواد ومنبع فضل ودادسن که سکا معادل بر ماهوش وکلام
حیاتبخشکه مماثل بر کلام حیاتبخش کلمش وسنك لب جان بخشکله مرده دللری احیا ایلدیکك کبی برنی
اول مرده دللری احیا ایلمشدر * بیت * از روان بخشی عیسی نزنم پیش تودم * زانکه در روح فزایی چو لبت
ماهر نیست (مثنوی) هست اشارات محمد المراد * کل کشاد اندر کشاد اندر کشاد * المراد حضرت محمدك اشارتلری
بالکلیه کشاد اندر کشاد اندر کشاد اولدی هست کلمه سی اولدی معناسنه در سهولت معنی ایچون مصراع ثانی یه قید
اولدی کل بالکلیه دیمك معناسنه در المراد مرادبود ردیمك معناسنه اولور الحاصل دیدکلری کبی کاهی المراد دخی دیرلر
پس تقدیر کلام بویله دیمك اولور مرادبودرکه حضرت محمد مصطفانك احادیث شریفه سنده اولان رمزلر وکنایتلر وسنت
سنیه سنده اولان اشارتلر وبشارتلر بالکلیه فتح اندر فتح وکشاد اندر کشاد اولدی اول حضرتك احادیث شریفه سنده
اولقدر فتوح واول قدر اسرار روح واردرکه حد وحسابه کلمز وانك دیننده وکلام پریقیننده کشاد اندر کشاد اولدیغنه
مؤمن اولانلر وانی تتبع قیلنلر اکا اصلا وقطعا انکار قیلمزلر (م ی) صد هزاران آفرین بر جان او) بر قدوم ودور فرزندان او
انك جانی اوزره صد هزاران تحسین وآفرین اولسون دور بونده عصر معناسنه در وقدوم کلمك معناسنه اولمق تقدم
معناسنه اولمقدن اولی در یعنی صد هزاران تحسین وآفرین وبی شمار صلوات وتحیات جهان آفرین اول روح الامینك
جان شریفنه فی کل اوقات وحین واصل اولسون ودخی اول حضرتك اولاد کرامنك زمانلری اوزره دخی انلرك
وجوده کلمه لری وظهور قیلمه لری اوزره صد هزاران آفرین اولسونکه انك اولاد کرامنك هر بری عالمه رحمت ومفتاح
ابواب جنت کلمشدر (مثنوی) آن خلیفه زادکان مقبلش * زاده اند از عنصر جان ودلش * کر زبغداد وهری وازری اند
بی مزاج آب وکل نسل ویند * اول رسولك اول مقبل اولان خلیفه زاده لری اول حضرتك انلرجان ودلی عنصرندن

طوغمشلردر اکر بغداددن وهریدن وریدن ایسه لرده آب وکل مزاجنسز انلر اول حضرتک نسللریدر خلیفه زاده لردن
مراد رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک خلفاسنک اولادیدر مثلا حضرت ابو بکر اولادی وانک اولادینک
اولادی کبی ودخی حضرت عمرک اولادی ودخی انک اولادینک اولادی کبی ودخی حضرت عثمان اولادی وانک اولادینک
اولادی کبی ودخی حضرت علینک فاطمة الزهری حضرتلرینک غیریسندن اولان اولادی کبی وحضرت
رسول مکرمک سنت سنیه سنی احیا قیلان وانک علمنه عالم اولان ویوردیغی اوزره عامل اولان عالملرهم رسول اکرم
صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک خلیفه لریدرنته کم بیوردیلر رحمة الله علی خلفائی قالوا من خلفاؤک یارسول الله
قال علیه السلام الذین یحیون سنتی ویعلمون عباد الله رواه الحسن البصری پس بو حدیث شریفک موجبنجه هر ولی
انک خلیفه سی اولور وهر سنت نبویه یی احیا قیلان وانی مؤمنلره تعلیم ایلین عالم دخی خلیفهٔ رسول الله اولور وبونلردخی
بونلرک مؤمن ومتقی اولان اولادی هم اول رسول اکرمک اولادی وانسابی اولور کما قال علیه السلام کل مؤمن تقی نقی الی
یوم القیامة فهو آلی) اما اکر تقی ونقی اولمسه واول حضرته ظاهرا وباطنا تبعیت قیلمسه اکرچه بحسب الظاهر حضرتک
نسل پاکندن یکینورسه ده آندن اولمز * بیت * چو کنعان را طبیعت بی هنر بود * پیمبر زادکی قدرش نیفزود * هنر بنمای
اکر داری نه کوهر * کل از خارست وابراهیم از آزر * فاما تقی ونقی اولسه واول حضرته تبعیت قیلسه بحسب الظاهر
آنک آلندن وانسالندن اولمسه اول کسه معنیده اول حضرتک نسل پاکندن واهل بیتندن اولور نته کم سلمان منا اهل
البیت حدیث شریفی بو معنایه دلالت قیلور چونکم بو مقدمه معلومک اولدی توضیح معنی بویله دیمک اولورکه اول
حضرت علیه السلامک مقبل اولان خلیفه زاده لری که انلر اول حضرت مقدسه نک جان ودل عنصرندن طوغمشلر
واولاد معنویه سی اولمشلردر جسد عنصریلری جهتندن طوغمش وانسال صوریدن اولمش دکللردر بونلر اکر بغداد
شهرندن اولسون وکرهریدن واکری شهرندن اولسون آب وکل مزاجنک اعتبارنسز بونلرهم اول روح اعظمک
نسللریدر کما انا من نور الله والمؤمنون منی حدیث شریفی هم بو مضمونی مؤید اولان احادیث شریفه دندر (مثنوی) شاخ
کل هر جا که روید هم کل است (خم مل هر جا که جوشد هم ملست) شاخ کل هر قنده که بتسه هم کلدر مل کوبی هر نه یرده که
جوش ایده هم ملدر یعنی اول حضرت علیه الصلوة والسلامک شجرهٔ طیبهٔ روحندن بر کل معنانک شاخی هر قنغی زمانده
ظهور ایدروهر قنغی مکانده بترسه هم کلدر ورایحه هم اول کل معنوینک رایحه سیدر وشرابک کوبی هر نه یرده جوش
ایلرسه جوش ایلین هم ملدر پس جسد آدمی خم کبیدر وعلم احمدی وذوق محمدی مل کبیدر هر قنغی کسه نک وجودی
کوپندن اول علم واول ذوق جوشه کلسه همان اول حضرتک علمی واول حضرتک ذوقیدر اکر محلده تفاوت اولد یسه ده
اول علم واول ذوقده تفاوت اولمز (مثنوی) کر زمغرب بر زند خورشید سر * عین خورشیدست نه چیزی دکر * اکر فی المثل
خورشید مغرب جانبندن باش بوقاروا وره عین خورشیددر برشیٔ آخر دکلدر یعنی بو مقرردر که خورشید بو کونده بردر
وهر زمان شرقدن طلوع ایتمک انک عادتیدر اما اکر اول خورشید بر کون مغربدن طلوع ایتسه وعکسنه کتسه اول
بر آخر شیٔ اولمز وبر آخردن طلوع ایتمکله وباز کونه کتمکله انک ذاتنه مغایرت کلمز بلکه اول مغربدن طلوع ایلین خورشید
عین شرقدن طلوع ایلین خورشیددر بلا فرق اما محلده ودور وسیرده تفاوت اولمش اولور پس حقیقت محمدیه ازلا وابدا
بر خورشید معنیدر حضرت ادم علیه السلام که مشرق وجودندن ابتدا طلوع ایتدی اندنصکره هر بر پیغمبرک مشرق
وجودندن طلوع ایدوب اول حضرتک جسد لطیفنده وعنصر شریفنده مقام استوایه کلدی وکمال بولدی اندنصکره
هم هر ولینک وجودندن طلوع قیلدی واول ولی اول عصرده وارث احمدی وقائم مقام محمدی اولدی چونکم بر عارف
اول عصرده اول قائم مقام محمدی اولان ووارث تامه مرتبه سن بولان کاملی کورسه فی الحال بیلورکه بو خورشید
اول خورشیدو سیرت وخاصیت همان اول سیرت واول خاصیتدر ولیکن بر آخر لباسله جلوه قیلمش وبر آخر مظهردن
ظهوره کلمشدر (بیت) آن سرح قبایی که چو مه پاره بر آمد * امروز درین خرقهٔ زنکار بر آمد * مثلا (بیت)
مزین اولسه بر محبوب زیبا * کیوب انواع الوانیله دیبا * وبر رهر رنکا کابردرلوزینت * کاور عشاقه درلودرلو حالت
وبر محبوبک هر انده بر شانله وهر زمانده بر آخر شانله ظاهر ونمایان اولمسندن انک ذاتنک مغایر ومختلف اولمسی لازم کلمز
(مصرع) این نیست تناسخ سخن وحدت محض است * بیوردقلری قول اوزره بو کا تناسخ دیمز (مثنوی) عیب
چینانرا ازین دم کور دار * هم بستاری خود ای کردکار * الهی عیب چین اولانلری بو دمدن کور طوت هم کندی
ستارلغکله ای کردکار عیب چین عیب دوشورجی دیمکدر وعیابه انکچون عیب چین دیدیلرکه هر نه یرده بر عیب
واعیبه مشابه برشیٔ کورسه آنی دوشوروب قلبنده جمع ایلرو بعض محلده آنی دم ایدوب سویلردم بونده کلام
معناسنه در چونکم بیت اولده روح الارواح اولان نور محمدی خورشیده تشبیه ایدوب هر نه محلدن اول نور طلوع

ایلرسه خورشید همان عینیله بنه اول خورشیددر دیمشلرایدی بو سوز عیب چینلر قتنده معیوبدر زیرا قاصر فهم
اولان عیب بینلر بویله دیمکدن قیاس ایدرلرکه اول مشرق خورشید محمدی اولان کسه نک وجودی یا عین محمد اوله
ویا خود اول دخی بو سوزدن نبی اولمق لازم که پس اول عیب چینلرک بو کلامدن کوراولملری حقنده دعا ایلیوب بیوردیلر
عیب چین اولان کسه لری سن بو دم شریف وکلام لطیفدن ای کردکار هم کندی ستارلغکله کور طوت وانلری بو کلامی
اوقومقدن ودرایت تا کم انلر بو کلام حقیقت انجامده عیب کورمیه لر وکندی ظن فاسدلرندن بو که طعن وقدح قیلمیه لر
(مثنوی) کفت حق چشم خفاش بدفعال * بسته ام من ز آفتاب بی مثال * از نظرهای خفاش کم وکاست
انجم آن شمس نیز اندر خفاست * حق تعالی دیدی بد فعال اولان خفاشک کوزنی آفتاب بی مثالدن بن باغلمشم یعنی
چونکم بن حضرت حقه ای کردکار هم کندی ستارینکله عیب چین اولان کسه لرک کوزنی اورتوب بوندن کور ایت دیو
دعا ایلدم حق تعالی حضرتلری بنم دعامی قبول ایدوب دیدی بد فعل وبد خصال اولان خفاش سیرتلرک کوزنی
بن بی نظیر اولان آفتاب معنویدن باغلمشم دراکسک وناقص اولان خفاشک نظرلرندن اول آفتابک نجومی
هم خفاده دریعنی حق سبحانه وتعالی ایتدی خفاش سیرت اولان وخورشید معنوینک انوارندن اعراض واجتناب
قیلان کم وناقص کسه لرک نظرلرندن اول شمس معنوینک نجوملری مثابه سنده اولان علما وعرفا دخی خفاده درقنده
قالدیکه اول شمس معنوی انجمدن مراد بونده علما وعرفا اولور شمسدن مراد مطلع شمس حقیقت اولان ولی کامل اولور
نته کم هر عصرده قائم مقام محمدی اولان شمس معنوی یی حق تعالی حضرتلری عقل وعرفانده کم وکاست اولان خفاش
سیرتلرک نظرلرندن مستور ومخفی ایتمشدر انک نوریله منور اولان وماننده کواکب لیلهٔ عالم طبیعتده خلقه رهنما اولان
وارشاد وهدایت قیلان عالملر وعارفلر دخی بو ضعیف اولان ناقصلرک نظرلرندن خفاده قالمشلر وپوشیده اولمشلردر
(نکوهیدن ناموسهای پوسیده را * که مانع ذوق ایمان ودلیل ضعف صدقند وراه زن صد هزار ابله شده اند *
بو سرح شریف پوسیده اولان ناموسلرک بر مکلکنک وقدح ومذمت ایتمکلکنک بیانده درکه اول پوسیده اولان
ناموسلر ایمان ذوقنک مانعی وضعف صدقک دلیلیدر ونیجه یوز بیک ابلهک اول پوسیده اولان ناموسلر راه زنی اولمشلردر
نکوهیدن ترکیجه یروب یرجکه دیرلر وناموسهای پوسیده دن مراد دنیوی ونفسانی اولان غرضلر وصوری وجسمانی
اولان ناموسلردرکه بو نفسانی اولان چورک ناموسلر نیجه یوز بیک ابله ونادانک یولنی اورمشدر وانلری ایمان واسلام
ذوقندن محروم قیلمشدر مثلا راه حقه سالک اولمق وبر مرشده اتباع قیلمق ایستسه بعض چورک ایمانلی اولان کسه لر
انی تعییب وتعییر ایلرلر بنک خوفندن راه حقه سلوک ایده مز وخلقدن عار ایدوب ناموس جاهلیه نک ترکی بولنه کیده مز
وکندیسنه دیرکه خلق ایچنده بو قدر عرضم وناموسم واردر شمدی بر طریق حقه سلوک ایدوب برکسیه تابع اولورسق
خلق عالم بزی عیبلرلر پس بو عرض وناموسی ترک ایلمامک اولیدر دیو ذوق ایمان وعرفاندن محروم اولور وانک بو کونه
عرض وناموسله مقید اولمسی ضعف صدقنه وقلت ایمان وعرفانته دلالت قیلور صدقی قوی اولان کسه نک بو کونه ناموسلر
یولنی اورمدی اما صدقی ضعیف اولان وذوق ایماندن بی بهره قلان نیجه یوز بیک ابله ونادانک بو کونه چورک عرضلری
وناموسلری یولنی اوردی * چنانکه راه زن ان مخنث شده بودندان کوسفندان ونمی یارست کذشتن وپرسیدن مخنث
از چوبان که این کوسفندان تو عجب مرا اکزند انجلین که اول کوسفندلر اول مخنثک یولنی اوروجی اولمش ایدیلر واول مخنث
کوسفندلردن زیاده خوف ایلدیکی ایچون اول کوسفندلردن کذر ایلمکه قادر اولمدی ومخنث چوبانه صوروب
وسؤال قیلمشدر بویله دیوکه ای چوبان سنک بو قیونلرک عجب بنی ایصررلرمی * کفت اکر مردی ودر تورک مردی هست
همه فدای تواند وکر مخنثی هر یکی ترا اژدرها یست * چوبان چونکه مخنثدن بو سؤالی ایشتدی اکا جواب ویروب
ایتدی اکر سن مرد ایسک وسنده رجولیت طمری وار ایسه بو جمیع کوسفندلر سنک فداوزبونکدر واکر مخنث ایسک
بو کوسفندلردن هر بری سکا بر اژدرهادر * مخنثی دیکر هست که چون کوسفندان را ببیند در حال از راه باز کردد نیارد
پرسیدن ترسد که اکر پرسم کوسفندان در من افتند ومرا بکزند * بر مخنث دخی واردرکه چون کوسفندلری کوره
فی الحال یولدن کیرو دونر چوبانه صورمقلغه قادر اولمز اول مخنث قورقر وکندی سنه بویله دیرکه اکر بن صوررسم
کوسفندلر بکا دوشرلر وبنم باشمه اوشرلر وبنی ایصررلر چوباندن مراد بونده عالم ربانی ومرشد راه یزدانی اولور
کوسفندلردن مراد پوسیده اولان عرضلر وناموسلر ودخی اوهام وخیالات فاسده اولور ومخنثلردن مراد عرض
وناموس قیدنده قالان ورسم وصورته اسیر اولان طائفه اولور مخنثلر دخی متفاوتدر مثلا بریسی بو سرح شریفده ذکر
اولان اولکی مخنث کبیدرکه طریق حقه بر مقدار سلوک ایلروانک یولنه فی الحال عرض وناموسه متعلق بعض حالتلر
ظهوره کلور اول حالتلردن خوف وحذر ایلیوب مبادا بونلر بنم عرضمه ضرر وناموسمه کسر وشکست ایرکوررد یوب

توقف وتأخر ايلرولكن بر طريق الهيده راتب وعبادت وطاعاته ساعى اولان عالم ربانيدن سؤال ايلمكه جرأت وجسارت ايلر ودير كه اى مرشد انام واى صاحب عرض وناموس اكر بن بو طريقه كيدرسم وبو مقامدن ايلرو تجاوز ايدرسم عجبا بو ناس بكا ضرر ويررلرمى وبونلر بنم اوزر يمه دوشوب وباشمه اوشوب بنم عرض وناموسمه كسر وشكست ايركورلرمى اول مرشد انام وچوبان همام دخى اكا بو كونه جواب ويروب ديركه اكرسن مرد طريق الهى ايسك بو جمله سى سكا فدا وقربان اولور روا كرسن مرد راه خدا دكل ايسك بونلرك هر بريسى سكا اژدرها كبى اولور وعظيم ضرر ويرر وبريسى دخى شول مخنثدركه چونكم خلقك تعييب وتعبيرا يتلرين كوره مرشد انام اولان عالم ربانيدن انلرك طعن وقدحنك ضررى وارميدر ويا خود يوقميدر ديو سؤال واستفسار ايلمكه عار ايلر وقورقركه اكراندن سؤال واستفسار ايلرسم عرض وناموسمه اندن نقصان كلور ديو بو قورقودن اصلا ايلرو كيدميوب نه بر عالم ربانيدن سؤال واستفسار ايلمكه قادر اولور ونه طريق حقه سلوك قيلور بلكه همان خانهٔ طبيعت ايچره سر پوشيده ومخنث قالور (مثنوى) اى ضياء الحق حسام الدين بيا * اى صقال روح سلطان الهدى * مثنوى را مسرح مشروح ده * صورت امثال او را روح ده * تا حروفش جمله عقل وجان شوند * سوى خلدستان جان پران شوند * اى حق تعالى نك ضياسى اولان حسام الدين كل اى سلطان هدى اولان روحك صقالى مثنوى يه مشروح مسرح ويرانك امثالنك صورتنه روح ويرتا كم انك حروفى جمله عقل وجان اوله لر خلدستان جان جانبنه پران اوله صقال كتاب وزننده برنسنه يه صيقل اوروب جلا وروشن ايتمكه ديرلر بعض نسخه ده روحدن صكره واو عاطفه واقع اولمشدر بو تقديرا اوزره معنى اى روحك صقالى واى هدانك سلطانى ديمك اولور وصقال مصيقل معناسنه اولور مسرح ميمك وراانك فتحه لريله اوتلو بردر مرعى معناسنه پس تقدير كلام وتوضيح مرام بويله ديمك اولوركه اى حق تعالى حضرتلرينك ضياسى اولان حسام الدين كل مثنوى شريفه مشروح اولان مسرح حالتن ويريعنى ظاهر ومبين اولان مرعاى معنوى مرتبه سنه انى ايركورتا كم مواشئ نفوس طالبان انك كياه الفاظندن غذا پذير اوله لر ونباتات معانيسندن هم وافر حظ لر ولذتلر ونشو ونما لر بوله لر اى حيا تبخش اولان عيسى دم اول مثنوى شريفك صور امثال وقوالب اقوالنه نفس حيا تبخشكدن روح ويروانلرى معانئ اسرار الهى ايله زنده قيل تا كم انك حروف عاليانى جمله عقل وجان اوله لر جان عالمنك خلدستانى طرفنه هر برحرف وكلامى پران اوله لر وپرواز قيله لر (مثنوى) هم بسعى تو زارواح آمدند * سوى دام حرف مستحق شدند * اى حسام الدين چلبى هم سنك سعيكله عالم ارواحدن كلديلر حرف دامنك جانبنه مستحق اولديلر مستحق اصلنده منع قيلنمش معناسنه درامّا بونده مقيد ومحبوس معناسنه اولور بعض نسخه ده حرفدن صكره واو عاطفه واقع اولمشدر بو تقديرا اوزره يعنى هم سنك سعيكله اول عقل وجان مثابه سنده اولان معانى عالم ارواحدن حروف دامنك جانبنه كلديلر وانده محبوس ومقيد اولديلر ديمك اولور مثنوى شريفك معانئ لطيفه سى حسام الدين افندى حضرتلرينك سعى وهمتيله عالم ارواحدن بو حروف والفاظ دامنه كلمش وانده مقيد اولمشدر (مثنوى) باد عمرت در جهان همچون خضر * جانفزا و دستگير ومستمر * چون خضر والياس مانى در جهان * تا زمين كردد ز لطفت آسمان * اى حسام الدين سنك عمرك جهانده خضر كبى اولسون جانفزا ومستمر اولسون خضر والياس عليهما السلام كبى جهانده قالاسن سنك لطفكدن زمين آسمان كبى اوله والياسده همزه وصلله اوقنور قطعله اوقونسه وزنه خلل كلور بيت اولك مصرع ثانيسنده برباد لفظى مقدّر اولسه ده جائزدر وبيت ثانينك مصرع اولنه مقيد اولسه هم جائزدر وتقدير كلام بويله ديمك اولوركه اى حسام الدين چلبى سنك عمرك جهانده خضر عليه السلامك عمرى كبى اولسون جان زياده ايديجى وعاجزلرك دستكيرى ومستمر ودائم اولسون ويا خود معنى خضر والياس عليهما السلام كبى جانفزا ودستكير ضعفا ومستمر ودائما جهانده قالاسن حتى بو زمين سنك لطفكدن آسمان كبى نورانى اوله ومعنيده علوشان بوله حضرت خضر عليه السلامك قصه سى برقاچ مواضعده دور قيلنمشدر (مثنوى) كفتمى از لطف تو جزوى ز صد * كر نبودى طمطراق چشم بد * ليك از چشم بد زهر آبدم * زخمهاى روح فرسا خورده ام * اى حسام الدين سنك لطفكدن يوزدن برجزوى ديرايدم اكر چشم بدك طمطراقى اولميدى وليكن بن زهر آبدم اولان بد چشمدن روح فرسا زخملر يمشم چشم بددن مراد بونده كوزى دكن كسه لر دكلدر بلكه سوء نظر صاحبلريدركه برشينك حقيقتنى صحيح كورميجيلر وحسد وبغض وعداوتله نظر ايديجيلر در طمطراق عظمت وحشمته ديرلر يعنى اى حسام الدين افندى اكر بد چشم اولانلرك وسوء نظرله سكا نظر قيلنلرك عظمت وحشمتى وكبر ونخوتى اولميدى بن سنك بو لطفكدن برجزوى سويلردم وسنك بوبندكان حقه اولان احسان ومكرمتكدن برمقدار بيان ايلردم ولكن زهرآب نفسلو اولان چشم بد ونظر اهل حسدن روح اسكيديجى وقلب انجيديجى زخملر يمشم بيلورمكه بو سوء نظر صاحبلرى عدم معرفتلرندن اهل حقه عدو لرواولياحقنده دشمن بدكويلردر

بن بونلرك الندن چوق زخملر چكمشم وهر برينك كژدم كبى اولان دللندن چوق زهرلر ايچمشم قورقرمكه سكا دخى بو بد چشملر برالم ويره لرديدى (مثنوى) جز برمز ذكر حال ديكران * شرح حالت مى نيارم در بيان * اين بهانه هم زدستان دليست * كه ازو پاهاى دل اندر كليست * غيريلرك حالنك ذكرك رمزندن غيرى ايله سنك حالنك شرحنى تقرير وبيانه كتورمزم بو بهانه هم دله منسوب اولان دستانندر كه اول بهانه دن كوكل اياقلرى برنوع كل ايچره دريعنى اى حسام الدين چلبى چونكم سنك لطفكدن سويلمكده وسنك حسن حالكى وفضل وكمالكى تعبير وتقرير ايلمكده سكا چشم بددن واهل حسددن ضرر ايريشمك احتمالى واردر پس غير اهل كمالك حالنك ذكرك رمزندن غيرى ايله وانلرك مناقب وحكاياتى ضمننده سنك اسراركى واحوالنى اشارت وكنايت طريقيله شرح وبيان ايلمكدن غيرى بن بيان ايلمكه قادر اوله مزم وصراحة آنى كشف وعيان قيله مزم اما حقيقة نظر اولنسه بو دخى بربهانه در وبو بهانه كوكلك حيله سندندر كه اول بهانه وحيله دن كوكل اياقلرى برنوع معنوى بالچقده قالمش وحقيقت معنايه واصل اولميوب مذبذب اولمشدر اكر بو دستان وبهانه بالچقندن اول كوكل اياقلرى خلاص اولايدى راست ودرست اولان حقيقت معنايه وصول بولوردى وبوندن مقصود نه ايدوكنى بيليردى (مثنوى) صد دل وجان عاشق صانع شده * چشم بد يا كوش بد مانع شده * يوز دل وجان صانعه عاشق اولمش اكا چشم بد يا خود كوش بد مانع اولمشدر يعنى بو دنياده نيچه يوز دل وجان صانع اكوان وخالق انس وجان حضرتلرينك عاشق وطالبى اولمشدر وليكن يارامز كوز ويارامز قولاق اول كسه يه مانع اولمشدر چشم بد صانعى برخوش كوره مين وكوش بد صانعك كلامنى برخوش استماع قيله مين ديعنى چوق كسه لر حق تعالى حضرتلرينه ودخى حق تعالى حضرتلرينك وصولنه عاشق اولدى وميل ومحبت قيلدى وليكن برسوء ظن صاحبنك طعنى ويربد كوش مالكنك ذم وقدحى آنى حقه عاشق اولمقدن وانك رسولنه انقياد قيلمقدن مانع اولدى بو جمله دن بريسى ابو طالبدر وآنك قصه سنى بو بيتلرله بيان ايدوب بيوررلر (مثنوى) خود يكى بو طالب آن عم رسول * كه نمودش شنعهٔ عربان مهول * كه چه كويندم عرب كز طفل خود * او بكردانيد دين معتمد) اول جمله دن برى خود ابو طالبدر اول عم رسول كه عربلرك شنعه سى وطعنه سى اكا مهيب ومهول كوروندى وديديكه عرب بكا نه ديرلر كه كندى طفلندن اومعتمد اولان دينى دوندردى يعنى افضللرى بو كونه محللرده قول مقدره علت اولور عربان غفران وزننده وعرب ضمتيله عرب طائفه سنه ديرلر وعرب فتحتيله اوقنسه هم جائزدر ابو طالب حضرت على رضى الله عنهك پدريدر ورسول اكرم حضرتلرينك عميدر وحضرت رسولك بعثتندن صكره وفات قيلمش وكافر اولمشدر وحضرت رسول عليه الصلاة والسلام انك ايمانه كلمسنه چوق سعى وجهد بيورمشلردر وليكن * انك لا تهدى من احببت ولكن الله يهدى من يشاء * ايت كريمه سنك موجبنجه اكا تأثير قيلمامش واولدخى مؤمن ومهتدى اولمامشدر وانك ايمانه كلمدوكنه سبب نه اولديغنى بو بيتلرله بيان ايليوب بيوررلر بو جمله دن برى خود اول رسولك عميسى اولان ابو طالبدر واكا عرب طائفه سنك طعن وتشنيعى مهول ومخوف كوروندى وديديكه يا محمد اكر بن سكا ايمان قيلورسم وتابع اولورسم عرب طائفه سى بنم حقمده نه ديرلر بويله ديرلركه كندى طفلندن اوترى اول ابو طالب كندى معتمدى اولان دينى دوندردى وقديم اولان ابا واجدادى طريقندن دونوب كندى النده بيومش طفلنك پيدا ايلديكى دينه داخل اولدى واكا اويدى ديرلر بن بو عارى قبول ايده مزم وسنك بولكه كيده مزم ديو جواب ويردى (مثنوى) كفتش اى عم يك شهادت تو بكو * تا كنم با حق خصومت بهر تو * كفت ليكن فاش كردد از سماع * كل سر جاوز الاثنين شاع * من بمانم در زمان اين عرب * پيش ايشان خوار كردم زين سبب * حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم ابو طالبه ايتدى يا ابا طالب سن برشهادت ايله وبركره اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا عبده ورسوله ديو سويله تا كم بن سندن اوترى حقله خصومت ايليم واكا بويله سويليمكه الهى بنم عمم ابو طالب سنك وحدانيتكه وبنم رسالتمه شهادت قيلدى ومؤمنلردن اولدى پس انى اهل ناردن ايلمه ابو طالب حضرت نبى عليه السلامدن چونكم بو كلامى ايشتدى اكا جواب ويروب ايتدى نعم اكرچه بويله در وليكن بو سوز قولاقدن فاش اولور زيرا هر برسر كه ايكى دوداقدن تجاوز قيله ويا ايكى كسه دن متجاوز اوله لابد بين الناس شائع اولور وظهور بولور پس بن بو عرب طائفه سنك دلنده قالورم بو سببدن بن انلرك اوكنده خوار وحقير اولورم پس (النار ولا العار) ديوب عارى وناموسى ترك ايده ميوب اهل ناردن اولدى وحضرت نبى مكرم صلى الله عليه وسلم انك اهل ناردن اولمسندن بزه خبر ويردى (كما قال عليه السلام اهون النار عذابا ابو طالب وهو متنعل بنعلين يغلى منهما دماغه رواه البخارى عن انس كذا فى المشارق ورواه احمد ومسلم عن ابن عباس كذا فى الجامع الصغير (مثنوى) ليك كر بوديش لطف ما سبق * كى بدى اين بددلى با جذب حق * ليكن اكر اكا لطف ما سبق اوليدى بو بددللك جذب حقله نجن اولوردى يعنى اكرچه حبيب اكرم صلى الله عليه وسلم

حضرتلری انك ایمانه كلسنه محبت قیلدی وساعی اولدی وابو طالب عرض وناموسك منكسر اولمسندن بددل وخائف
اولدی ولیكن ازلده آنك حقنده لطف حق سبقت قیلمامشدی اكر آنك حقنده لطف ماسبق اولیدی وحق تعالی
حضرتلری آنك مؤمن اولمسنی مراد قیلیدی حق سبحانه وتعالینك جذب ایتمسیله بو بددللك وخائفلك بجن اولوردی
مقرر دركه اولمزدی زیرا برقولنی كه حق تعالی حضرتلری ایمان واسلام جانبنه جذب ایلسه اول قولك قلبنده اصلا عار
وناموسدن خائف اولمق وطعن وتشنیع عوام كالهوامدن حذر قیلمق قالمزا كر برقوله ازلده لطف الهی سبقت قیلیدی
واول قول علم اللهده مؤمن اولیدی بونده كافر اولمز وانكار قیلمزدی (وما كان لنفس ان تؤمن الا باذن الله) آیت
كریمه سنك موجبنجه هیچ برنفسه مؤمن اولمق صحیح اولمز الا اللهك اذنیله وكذلك هیچ برمرشد وهادی (انك لا تهدی
من احببت ولكن الله یهدی من یشاء) ایت كریمه سنك حسبنجه دیلدیكی كسه یه هدایت قیلمغه قادر اولمز الا حق
تعالینك هدایت قیلمسیله والی مهتدی ایلمسیله اولور (مثنوی) الغیاث ای تو غیاث المستغیث * زین دوشاخه
اختیارات خبیث * ای خدا سن مستغیث اوله نك غیاثیسن بو خبیث اولان اختیارانك دوشاخه سندن الغیاث
غیاث مدده دیرلر مستغیث مدد طلب ایلیجی دیمكدر یعنی ای عون ومدد طالبی اولان كسه لرك عون ومددی اولان
خدا بو خبیث اولان اختیارلرك ایكی بلوك اولمسندن مدد ایله و بزه ایكی بلوك اولمسندن مدد ایله و بزی ایكی اختیارك
اوریه سنده مذبذب اولمقدن خلاص ایله تا كم سنك قتكده مقبول ومرضی اولمین اعمالی اختیار قیلمیه وز وسنك قتكده
مرضی ومقبول اولان عمل هر قنغی عمل ایسه آنی اختیار ایدوب اندن محروم اولمیه وز (مثنوی) من ز دستان
وز مكر دل چنان * مات كشتم كه بماندم از فغان * بن كوكلك مكرندن وحیله سندن انجلین مات اولدمكه فغاندن
قالدم یعنی ای خدای مستعان بن قلبمك مكرو دستاندن انجلین مات اولدم وشول مرتبه مبهوت اولدم وبیدرمان
قالدمكه فغان وناله قیلمغه هم طاقتم قالمدی بو دوشاخه اولان اختیار الهی بنی اولقدر عاجز وزبون ایلدیكه ناله وانین
ایلمكه هم وجودم قادر اولمدی بماندم از فغان دیمك جوق فریاد وفغان ایلمكدن عاجز قالدم وبی درمان اولدم دیمكی
اشعار ایلر (مثنوی) من كه باشم چرخ باصد كاروبار * زین كمین فریاد كرد از اختیار * كای خداوند كریم وبردبار *
ده امانم زین دوشاخهٔ اختیار * بن كم اولامكه فلك بوز كاروبار ایله بو كمیندن فریاد ایتدی اختیاردن بویله دیو كه ای كریم
وحلیم اولان خداوند بو ایكی طرفلو اختیاردن بكا امان ویر یعنی بنكه انسان ضعیفم نه شیٔ اولامكه دوشاخه اولان
اختیاردن ناله وفریاد قیلیم بو چرخ عالی بو مرتبه قوی وسامی ایكن صد كاروبار ایله وبو قدر قوت واقتدار ایله بو بوصودن
اختیار قبولندن اوتری فریاد وفغان ایتدی شول حینده كه حق سبحانه وتعالی آنی مختار قیلمغی وحامل تكلیف وامانت
اولمغی اكا عرض ایلدی پس بو آسمان عالیشان اول زمانده فریاد وفغان ایدوب دیدی كه ای كریم وحلیم اولان یزدان
بكا بو ایكی چتال اولان اختیاردن امان ویروبنی بو تردد وتذبذبدن واختلافات احوال وانقلابات بالدن خلاص ایدوب
امن وسلامت مرتبه سنه ایركور كه بن بو باری چكمكه قادر دكلم (مثنوی) جذب یك راههٔ صراط المستقیم *
به ز دوراه تردد ای كریم * زیرا ای خداوند حكیم صراط المستقیمك بك راهه اولان جذبی ای كریم ترددك ایكی یولندن
یكدر یعنی بو چرخ عظیم صانع قدیمه هم بو كونه تضرع ایدوب دیدی ای خداوند حكیم صراط المستقیمك یك طرف اولان
جذبی وهمیشه بی تردد واختلاف وتیرهٔ راحده اوزره بر یوله كیتمك ایكی طرفلو اولان تردد یولندن ای كریم وحلیم
بكا یكركدر دیدی (مثنوی) زین دوره كرچه همه مقصد تو یی * لیك خود جان كندن آمد این دویی * زین دوره كرچه
بجز تو عزم نیست * لیك هر كز رزم همچون بزم نیست * بو ایكی یولدن دوكلی اكرچه مقصد سنسن لیكن بو ایكیلك
خود جان چكشمك كادی بو ایكی یولدن اكرچه سندن غیری یه عزم یوقدر لیكن هر كز رزم بزم كبی دكلدر بو بیتلر دخی
چرخ عظیم طرفندن دینلمشدر واول طرفدن هدایت وضلالت یوللرندن نهایت مقصود خدای تعالی حضرتلری
اولدیغنه بو كونه اشارت قیلنمشدر كه لسان آسمان بویله دیركه خداوند ابو خیر وشر ونفع وضر یوللرندن اكرچه بالكلیه
مقصد همان سنسن وكل طریقلك نهایتی لابد سكا منتهی اولور لیكن بو تردد وتذبذب طریقی جان چكشمك اولدی
وكاهی روح جانبنه مائل اولمق وكاهی نفس وهواسنه اویمق جانه محكم جفا واذا قیلدی امور آخرته وحظ روحه وعبادت
وطاعته مشغول اولورسق نفس رنجیده وپر الم اولور واكر نفسك حظوظنه ومشتهیاتنه اشتغال قیلورسق روح اذواق
روحانیه دن محروم قالور واشواق ربانیه وارزاق سبحانیه دن بی بهره اولور وعظیم الم واضطراب چكلور (من احب دنیاه
اضر باخرته ومن احب آخرته اضر بدنیاه) حدیثنك مفهومی اوزره دنیایه محبت ایدرسم آخرته ضرر وآخرته محبت
ایلرسم دنیایه ضرر كلور پس بو ایكیلك جان چكشمك كادی وبو ایكی یولك اورته سنده مترددد اولمق جان وتنه یولك محبت
ومشقت اولدی اكرچه (فاینما تولوا فثم وجه الله) ایت كریمه سنك حسبنجه بو ایكی یولدن سندن غیری یه قصد وعزیمت

اولمزدخی (ونقلبهم ذات الیمین وذات الشمال) ایت كریمه سنك دلالت ایلدیكی معنای باطنی اوزره بو یمین وشماله مائل
اولان كسه لری هم سندن غیریسی تقلیب وتحویل قیلمز ولیكن حقیقته نظر اولنسه بزم رزم كبی اولمز ونعیم جحیمه
مشابه كلمز واهل جهنم اهل جنت ذوقنی بولمز الحاصل قهر لطف كبی ونعمت نقمت كبی وراحت زحمت كبی ومحنت
محنت كبی اولمز پس یكدل ویكجهت اولمق اولی در دیدی (مثنوی) درنبی بشنو بیانش از خدا) آیت اشفقن ان یحملنها
بونك بیانی قرآن عظیمده خدای تعالی دن ایشت اشفقن ان یحملنها آیتنی بو بیت سورهٔ احزابك آخرنده اولان
(انا عرضنا الامانة علی السموات والارض) آیت كریمه سنه اشارت اولور وبو ایت كریمه نك تفسیری جلد اولده بیرچتكی
حكایه سنده مرور ایلدی انده طلب اولنه وتوضیح معنی بویله دیمك اولور كه بو آسمانك قبول واختیار ایلمكدن فرار واشفاق
ایلدیكنك شرح وبیانی حضرت قرآنده (فابین ان یحملنها واشفقن منها) آیتنی خدای تعالینك كلامندن استماع ایله
كور كه بو مرتبه قوی ومتین اولان آسمان وزمین بار امانتی چكمكه واختیار ایله طاعت ایتمكه قادر اوله میوب اندن
فرار ایتدی وانسان دردمند وخلق الانسان ضعیفا مفهومنه مظهر ایكن هرچه باداباد دیوب انی حامل اولدی وظلوم
وجهول اولدیغندن انی ارتكاب قیلدی (بیت) آسمان بار امانت نتوانست كشید * قرعهٔ كار بنام من دیوانه زدند
(مثنوی) این تردد هست در دل چون وغا * كین بود به یا كه آن حال مرا * در تردد می زند در هم دكر * خوف
وامید بهی در كروفر) بو تردد قلبده جنك ووغا كبیدر بویله دیو كه بنم حالمه بو می ایودر یا خود اومی ایودر تردده بری برینه
اورور كروفرده خوف وبهلك امیدنی یعنی كوكلده بو تردد خارج عالمده اولان جنك وجدال كبیدر زیرا كه قلبده ایكی
خاطره كلور وبری برلریله منازعه قیلور حتی كوكل ایكی كارك ما بیننده متردد اولور ودیر كه عجبا بنم حالمه بهتر وانفع اولان
بو كار میدر یا خود اول بر كار آخر میدر تردد حالنده اول متردد اولان كسه نقصان خوفنی وبهلك امیدنی كروفرده بری
برینه اورر یعنی قلبه ایكی درلو كارك خاطره سی كلوب مستولی اولور ومتردد اولان كسه اول حینده مثلا دیركه
اكر بن شو كاری ایشلرسم اندن نقصان خوفی وار در ودونوب اول كاردن فائده اولمق امیدنی هم اكا اورر پس اول كاردن
نقصان خوفی كلد كده انی ایلمكه مانع اولور وفی الحال ینه بهلك امیدی كلد كده انی ایشلمكه مائل اولور ودیركه بلكه
بو بنم حالمه انفع اوله وفی الحال ینه نقصان خوفی اول ایشی ایشلمكدن آنی منع قیلور واول كسه بو ایكی خاطره ما بیننده
مذبذبین بین ذلك لا الی هؤلاء ولا الی هؤلاء قولنك مفهومنه مظهر اولوب قالور خلصنا الله وایاكم عن التردد والاضطراب
وهدانا وایاكم الی الخیر والصواب * مناجات وپناه از حق جستن از فتنهٔ اختیار واز فتنهٔ اسباب اختیار كه سموات
وارضین از اختیار واز اسباب اختیار شكوهیده اند وترسیده اند * بو شرح شریف حق تعالی یه مناجات ایتمكلك وفتنهٔ
اختیاردن وفتنهٔ اسباب اختیاردن اوتری حق تعالی حضرتلرندن پناه وملجأ طلب ایتمك بیاننده در زیرا آسمانلر وارضلر
اختیاردن ودخی اسباب اختیاردن هیبت الدیلر وقورقدیلر * وخلقت آدمی مولع افتاد بر طلب اختیار واسباب
اختیار خویش * وخلقت آدمی اختیار طلبی اوزره وكندینك اختیارنك اسبابی اوزره مولع وحریص واقع اولدی
چنانكه بیمار شد اختیار خودرا كم بیند صحت خواهد كه سبب اختیارست تا اختیارش بیفزاید ومنصب خواهد تا
اختیارش بیفزاید * انجلین كه آدمی بیمار اوله كندینك اختیارنی كم ومعدوم كوره خدادن صحت استرتا انك اختیاری
زیاده اوله كه صحت سبب اختیاردر زیرا صحت بر سرمایه دركه استرسه آنكله آدمی ضلالت اختیار ایلر واسترسه هدایتی
اختیار ایلر وصحت بولدقلرندنصكره خدادن منصب استرتا انك اختیاری زیاده اوله زیرا منصب دخی بر سرمایه دركه
آدمی استرسه انكله شر اختیار ایلر واسترسه خیر اختیار ایلر * ومهبط قهر حق در امم ماضیه فرط اختیار وسبب
اختیار بوده است * وامم ماضیه ده حق تعالینك قهرینك هبوطی ونزولی فرط اختیار وسبب اختیار اولمشدر مهبط
مصدر میمی اولورسه معنی بودر اما اسم مكان اولورسه معنی محل هبوط قهر الهی ومنزل نزول غضب ربانی امم ماضیه ده
اصل كثرت اختیار وسبب اختیار اولمشدر یعنی بونلرك فرط اختیاری وسبب اختیاری حق تعالینك قهرینه محل
كلمشدر دیمك اولور * هر كز فرعون كرسنه وبی نوا كس ندیده است * كوركه فرعونی هر كز بر كسه آج وبی نوا ومحتاج
كورمشدر پس اول بو قدر فرط اختیار وسبب اختیار ایله ازغون اولدی حتی ربوبیت دعواسن قیلدی پس مهبط قهر
الهی اولدی بوندن ماعدا امم ماضیه دن نقدر مقهور وار ایسه انلرك هلاكنه سبب فرط اختیار واسباب اختیار
اولمشدر بوندن حصه بو اولدیكه ورع وتقواسی اولمین كسه اختیاردن واسباب اختیاردن حذر ایتمك وقناعت یولنه
كیتمك اولی والزمدر (مثنوی) اولم این جزر ومداز تو رسید * ورنه ساكن بود این بحر ای مجید * هم از آنجا این تردد دادیم
بی تردد كن مرا هم از كرم * ابتلام می كنی آه الغیاث * ای ذكور از ابتلاءات چون اناث الهی وسیدی ومولایی اول
بو بحر درونمك جزر ومدی سندن وسنك هواكدن ایرشدی بو خسته بنم بو دریای باطنم ای مجید وحمید اولان خدا اكن

ایدی که بنم قلبمده هیچ بر جانبنه میل قیلمغه اصلنده هیچ بر طلب یوقدر بلکه مقلب القلوب والابصار ومحول الاحوال
والافکار سنسن خدایا هم اول یردنکه لطفکدن بکا بو ترددی ویردکوبنی بین الامرین متردد ومتحیر اولمق منزله‌سنه
ایرکوردک استرمکه لطف وکرمدن هم بنی بی تردد ایله‌وبنی بو ورطهٔ حیرتدن خلاص ایدوب جانمی انعام واحسانکله
طویله سیدا بن ضعیفی ابتلا ایلرسن آه مددسندن ای ذو الکرور جال سنک ابتلا وامتحانکدن اماندر پس لطفکدن
بزی امتحان قیلمه وبزی کندی نفسمزه واختیار مزه بر آن بیله اصمرلمه بلکه همیشه وکیلمز سن اولوب بزه خیرلو ونافع
اولان عملری میسر ایله (مثنوی) تا بکی این ابتلا یارب مکن * مذهبی ام بخش ووه مذهب مکن * بو ابتلا نیجه‌یه دک
یاربی بنی مبتلا ایلمه بکا بر مذهب بخش ایله اون مذهبلو ایلمه مالک الملکا غیر المغضوب اولان صراط مستقیمه بزی
هدایت قیل سبل متفرقه وطرق شیطانیه‌ده بزی پراکنده دل قیلمه وخواطر مختلفه وافکار متنوعه ایله هم قلبمزی
حیران وپریشان ایلمه بلکه بو جمله‌دن سنک رضای شریفکه ولقای لطیفکه موصل اولان طریق مستقیمی بزه موفق
ومیسر ایله کاه اول جانبه وکاه بو جانبه مائل اولنلردن اولمیه وزوکاهی ضلالته وکاهی هدایته وکاهی دنیایه وکاهی
آخرته قصد وعزیمت قیلمیه‌وز (مثنوی) اشتری ام لاغری وپشت ریش * ز اختیار همچو پالان شکل خویش
این کژ آوه که شود این سو کران * آن کژ آوه که شود آن سو کشان) ای قوی وقادر اولان خدا بن بر ارقه‌سی یاغر لاغر اشترم
کندیمک پالان شکل اولان اختیارمدن بو مانند کژاوه اولان اختیار کاه اولور که بو جانبه اغر مائل اولور اول کژاوه کاهی
اول جانبه چکیجی اولور کژاوه محفه‌یه دیرلر فی المثل انسان بر اشتر کبیدر وروحانیته ودین وطاعته اولان میل بر کژاوه
کبی ونفسانیته وضلالت ومعصیته اولان میل هم کژاوه کبیدر اکر اول جانبه کران وثقیل اولسه بو جانب خفیف اولور
واکر بو جانب کران اولسه اول جانب خفیف اولور چن بر دوه‌نک یوکی بویله ناهموار اولسه لابد اول دوه اویله ناهموار
اولان بارک التنده پشت ریش ولاغر اولور کذلک عاقل اولان انسان دخی بو کونه یار ناهموارک التنده خسته دل اولوب
نحیف ولاغر اولور (مثنوی) بفکن از من حمل ناهموار را * تا ببینم روضهٔ ابرار را * الهی بندن ناهموار اولان حملی
براق تا کم روضهٔ ابراری کورم ابرار برک جمیدر اصحاب صحبتک جمعی اولدیغی کبی بر محسن ومطیع اولان کمسه‌یه دیرلر
وابراری * هم المطیعون الذین لا یؤذون الذر ولا یفعلون الشر * دیو تعریف ایلمشلردر وابرارک روضه‌سندن مراد
مقاملریدر پس تقدیر کلام بو یله دیمک اولور که خدایا بو ناهموار اولان باری وبو مختلف اولان اختیاری بنم ظهرمدن
آشغه براق تا خفیف الحال اولم وسکا کمالیله اطاعت قیلم ویکدل ویکجهت اولان ابرارک مرتبه‌سنی کورم وانلرک
واصل اولدیغی مقامه بن دخی اول مقامه واصل اولم (مثنوی) همچو آن اصحاب کهف از باغ جود * می چرم
ز ایقاظ نه بل هم رقود * خفته باشم بر یمین یا بر یسار * بر نکردم جز چو کوی اختیار * هم بتقلیب تو تا ذات الیمین *
یا سوی ذات الشمال ای رب دین * اول اول اصحاب کهف کبی که جود باغندن اوتلیم ایقاظدن دکل بلکه بونلر رقوددر
دیدیکک احوالندن نته کم انلر حقنده دیدک * وتحسبهم ایقاظا وهم رقود * یعنی اول اصحاب کهف راقد ونائم اولوب
وکندیلرک تدبیر واختیاری قیدندن قورتلوب سنک باغ جودکدن اوتلدقلری کبی بن دخی سنک باغ جودکدن اوتلیم
وکندی وجودم قیدندن خلاص اولم یمین اوزره ویاخود یسار اوزره خفته اولم یعنی روحانیت ودیانت جانبی اوزره
استراحت قیلم ویاخود بشریت ونفسانیت جانبنده بیخود وبی اختیار آسوده اولم اختیارسز کوی کبی اولمقدن غیری
طوغیم بلکه سنک چوکان ارادتکده ومیدان حکم وتصرفکده بی اختیار کوی کبی استدیکی جانبه غلطان اولم
ای رب دین سنک تقلیبکله ذات الیمینه دک ویاخود ذات الشمال طرفنه میل وحرکت قیلم نته کم * ونقلبهم ذات الیمین
وذات الشمال * مفهومی اوزره اصحاب کهفی کاه ذات الیمینه وکاهی ذات الشماله تقلیب ایلدک بزدخی استرزکه سنک
کهف امانکده بی اختیار اوله‌وزو بزی کیف ماتشاء دیلدیکک کبی کاه روحانیت طرفنه وکاهی جسمانیت طرفنه
وکاهی دنیا وکاهی آخرت جانبنه تقلیب ایلیه‌سن نته کم حبیبک اللهم لا تکلنی الی نفسی طرفة عین ولا اقل من ذلک
بیوردی بزدخی سنک جنابکه بو دعایی ایده‌رزکه بزی دخی کندو نفسمزه طرفة العینده واندن اقل اولان آنده حواله
ایلمیه‌سن بو بیتلر سورهٔ کهفده اولان آیت کریمه‌یه اشارتدر اولور قال الله تعالی فی حق اصحاب الکهف وتحسبهم ایقاظا
وهم رقود ونقلبهم ذات الیمین وذات الشمال * بو آیت کریمه‌نک تفسیری جلد اولده وزیر حکایه‌سنده مرور ایلدی انده
طلب اولنه (مثنوی) صد هزاران سال بودم در مطار * همچو ذرات هوا بی اختیار * صد هزاران سال مطارده اولدم
هوانک ذره‌لری کبی اختیارسز اولدم یعنی بو عالم شهادته کلمزدن وبو دام تنه کرفتار اولمزدن اول عالم ارواحک
جولانکاهندن ذرات هوا کبی اختیارسز پروازده اولدم وسنک حول وقوتکله سیر وحرکت قیلدم (مثنوی)
کر فراموشم شدست آن وقت وحال * یادگارم هست در خواب ارتحال * می رهم زین چارمیخ چارشاخ *

می جهم در مسرح جان زین مناخ * اول وقت وحال اکرچه بکا فراموش اولمشدر بکا خوابده ارتحال ایلمک یادکار اولدی
بو چار شاخ اولان چار میخدن قورتلورم بو مناخدن جان مسرحنه صیچرارم یعنی اکرچه اول عالم ارواحده اولان وقت
وحال حالا بکا بو جسم مرتبه‌سنده فراموش اولدیسه بکا عالم خوابده ارتحال ایلمک اندن یادکار ونمونه‌در هر شب
بو چار عنصرک چار میخندن قورتلورم بو مناخ طبیعتدن جان مرعاسنه صیچرارم مناخ اصلنده دوه چوکه‌جک یره دیرلر
بونده مقام طبیعت مراد اولور مسرح مرعایه دیرلر (مثنوی) شیر آن ایام ماضیهای خود * میچشم از دایهٔ خواب
ای صمد * کندیمک اول ماضی اولان ایامک شیرینی ای صمد دایهٔ خوابدن طتارم یعنی ای احد وصمد اولان پادشاه
اول عالم ارواحده کندیمک کچن کونلریمک شیرینی ولذتنی خواب دایه‌سندن طاعم اولورم واول ایام کذشته‌ده اولان
لذتلری وچاشنیلری حالا عالم خوابده بولورم وعالم خوابده هر نه عمل قیلورسم بی اختیار قیلورم چونکم بو دنیا دخی حلم
نائم کبیدر استرمکه بونده دخی بی اختیار اولم وهمیشه سنک ارادت واختیارکله سیر وحرکت قیلم (مثنوی) جمله عالم
ز اختیار هست خود (میکریزد در سوی سرمست خود) تا دمی از هوشیاری وارهند * ننک خمر وزمر بر خود می نهند
جمله عالم کندینک وجودندن واختیارندن کندینک سرمست اولمسی جانبنه قچار تا بر دم هوشیارلقدن قورتله‌لر
کندیلرینک اوزرینه خمر وزمر ننکنی قورلر یعنی اکر نفس الامرده نظر اولنسه جمیع اهل عالم کندینک وجودی قیدندن
واختیاری دامندن کندینک سرمست اولمسی وبیخود وبی اختیار قالمسی طرفنه قچار خمر ایچمک ودودک ونای چالمق
عیبنی کندیلره قورلر وبین الناس بو حالتلرله معیوب ومذموم اولمغه راضی اولورلر تا کم بر دم هوشیارلق قیدندن قورتله‌لر
وبیخودلق وبی اختیارلق لذتنی بوله‌لر (مثنوی) جمله دانسته که این هستی تخست * فکر وذکر اختیاری دوزخست *
می کریزند از خودی در بیخودی * یا بمستی یا بشغل ای مهتدی * زیرا جمله ناس بونی بیلمشدر که بو مجازی اولان وارلق
تخدر اختیاره منسوب اولان فکر وذکر فی المثل دوزخدر یعنی اختیاره منسوب اولان فکردن وذکردن خلق مضطرب
ومتألم اولورلر پس بو فکر وذکر اختیاری فی المثل دوزخ کبی اولور چونکم باخود اولمقده وقید اختیارله قالمقده بو خلق
عالم عذاب الیم کورورلر آخر الامر باخود اولمق مرتبه‌سندن بیخودلق وبی اختیارلق جانبنه قچارلر یا مستلکله ویاخود
بر کار عمله شغل ایتمکله ای مهتدی یعنی ای مهتدی اولان کمسه بو خلق عالم باخود اولمقده ودائم اختیار ایچره قالمقده
کورورکه عظیم الم واضطراب وار در پس یا مست اولمقله ویاخود بر کاره اشتغال قیلمقله کندیلرینی اونتمق وبیخود اولمق
مرتبه‌سنه قچارلر وبیخود اولمقدن اوتری یا بنک یرلر ویاخود شراب ایچرلر ولیکن بو مستلک وبو کونه بیخودلق اذن حقله
اولمدیغیچون مقبول دکلدر انکیچون اول حالت ایچره روح باقی قالمیوب ینه کندی منزلنه عودت ایلر (مثنوی) نفس را
زان نیستی وامی کشی * زانکه بی فرمان شد اندر بیهشی * الحاصل نفسی اول نیستلکدن کیرو چکرسن زیرا که
بی هوشلق ایچره بی فرمان کندی یا بنکله ویا خمر ویاخود زمرله ویاخود بو نلره بکزر بر امرله کندیکی بر قاچ ساعت نیست
وبی خود قیله‌سن وبی اختیار وبی هوش اوله‌سن نفسی اول بو قلقدن وباخودلق وهشیارلق منزلنه چکرسن زیرا که
نفس بیهوشلق عالمنه بی فرمان الهی کتمش واول بی خودلغی وسرمستلکی اول کندینسنه اختیارا ایتمشدر پس
باخودلق جنسندن قورتلمغه ووجود مجازی قیدندن خلاص اولمغه اذن الهی اولمینجه قادر اوله‌مز ومجرد بو کونه
کیفیات وبعض اسباب وآلات واسطه‌سیله زندان طبیعتدن وقید بشریتدن خروج قیله‌مز ونجات بوله‌مز (مثنوی)
لیس للجن ولا للانس ان * تنفذوا من حبس اقطار الزمن * جن ایچون ودخی انسان ایچون یوقدر زمانک اقطارندن
یعنی کنارنک حبسندن نفوذ وخروج یوقدر سورهٔ رحمانده اولان آیته اشارتدر تفسیری جلد اولده داستان چنکیده
مرور ایتدی انده طلب اولنه (مثنوی) لا نفوذ الا بسلطان الهدی * من تجاویف السموات العلی * سموات علانک
تجاویفندن برکسه‌یه نفوذ یوقدر الا هدایت سلطانی ایله یعنی آسمان بلندک اورته‌لرندن برکسه خروج ایتمکه قادر
دکلدر الا هدایت الهی قوتیله وقوت ربانی واسطه‌سیله (مثنوی) لا هدی الا بسلطان یقی * من حراس الشهب روح
المتقی) هدی یوقدر مکر شول سلطانله که متقینک روحنی شهبک حراسندن حفظ ایلر یقی فعل مضارعدر وقی یقی دن یحفظ
معناسنه‌در اعرابدن محلی مجرور صفتیدر سلطانک حراس ضم حاء مهمله ایله حارسک جمعیدر اصلنده تشدید ایله درو وزن
ایچون تخفیف ایله اوقنور شهب شهابک جمعیدر شهاب رجم شیاطین ایچون رمی اولنان نجمه دیرلر حراسک شهبه اضافتی
بیانیه‌در روح المتقی یقی لفظنک مفعولیدر وبو تقدیر اوزره معنی شهب ثاقبه‌نک حارسلرندن اصلا بر احد ایچون هدایت
ومطلوبه وصلت یوقدر الا متقینک روحنی حفظ ایلین سلطان سببیله من حراسده حرف جر هدایه متعلق اولوب روح المتقی
هدایه مفعول اولسه هم وجهدر بو وجه اوزره تقدیر کلام لا هدایة لروح المتقی من الحراس التی هی الشهب الزاهرة
الا بمعاونة سلطان حافظ دیمک اولور یعنی متقی اولنلرک روحنه شهب ثاقبک حارسلرندن اوتری تجاویف سمادن نفوذ

ایدوب عالم ارواحه وملکوت سمایه واصل اولمغه هدایت بوقدر الا کل شی قیوممیتیله حفظ ایلین سلطان سبیله دیمك
اولورکورکه ارواح خبیثه سلطان الهی اولمدین آسمانه عروج ایلمکه قصد ایدرلر برخوای ویقذفون من کل جانب
دحورا ولهم عذاب واصب شهاب ثاقب انلری خا که ملاصق وملازب ایلرپس براحد بلااذن سلطان واقی اکا صعود
وعروجه وآندن نفوذ وخروجه قادر دکادر الا آنك اذن واراده تیله پس برکسه دخی کندی مرتبهٔ بشریه وقیود
جسمانیه سندن نفوذ وخروج ایدوب آسمان روحانیته عروج قیلمغه ووجود قیدندن خلاص اولمغه قادر اولمز الا حق
تعالی حضرتلرینك اذن واراده تیله (مثنوی) هیچ کس را تا نکردد او فنا * نیست ره در بارکاه کبریا * هیچ کسه یه تا کم
اول کسه فنا اولمیه بارکاه کبریایه یول یوقدر یعنی بارکاه حضرت حقه هیچ برکسه ایچون یول یوقدر تا اول کسه فنا اولمیه
همان دمکه اول کسه فانی اوله بارکاه کبریایه انکچون یول اولور (مثنوی) چیست معراج فلك این نیستی * عاشقانرا
مذهب ودین نیستی * فلکك معراجی نه در بو یوقلقدر عاشقلرك مذهب ودینی یوقلق وفنادر یعنی فلك معنابه آلت عروج
ونردبان نه در دیرسك بو فنای وجود مجازیدن که بالکلیه کندیدن کچمك وبیخودلق شرابنی ایچمکدر عاشقلرك مذهبی
ودینی همان کندیلرنی محو وفانی قیلمق وخودبین وخودرای اولمقدن وانانیتله اتصاف قیلمقدن بالکلیه بری اولمقدر
وبو فنانك شرح وبیانی حد ونهایت طوتمز وشرح وبیانه کلمز (مثنوی) پوستین وچارق آمد از نیاز * در طریق عشق
محراب ایاز * عشق طریقنده نیازجهتندن ایازك محرابی پوستین وچارق کلدی یعنی ایازه ندای حالنده اولان پوستینی
وچارقنی سلطان محمودك عشقی یولنده محراب قیلدی نیازمندلك جهتندن که هرکون واروب پوستنی وچارقنی کوروب
ابتدای حالنی بیلوب کبر وعجبدن بری اولوردی کذلك خاکه نطفه پوستین وچارق کبیدر ایاز سیرت اولان عاشقلرك طریق
عشق الهیده نیاز جهتندن بوماده یله چارق وپوستین اولان خاك ونطفه محرابی کلدی بو عاشقلرهم هردم خاك ونطفه یی
نظرلرندن دورا یتمزلر وانلری کوردکچه کندی اصللرنی بیلوب وبی وجود اولدقلرنی کوروب کبر وانانیت سمتنه کتمزلر
(مثنوی) کرچه او خود شاه را محبوب بود * ظاهر وباطن لطیف وخوب بود * کشته بی کبر وریا وکینه * حسن سلطانرا
رخش آیینه * جونکه از هستی خود او دور شد * منتهای کار او محمود شد * اکرچه خود اول ایاز شاهك محبوبی ایدی
ظاهر وباطنی آنك لطیف وخوب ایدی اول ایاز بی کبر وبی کینه اولمش حسن سلطانه آنك یوزی برآیینه اولمش ایدی
جونکم کندی وارلغندن خود اول دور اولدی آنك کارنك منتهاسی محمود اولدی ایازك قصه سی مفصل ومشروح
جلد خامسك اواخرنه قریب مرور ایلمشدر بونده ایازدن مراد مرتبهٔ محبوبیته ایرن ولیلر اولورا کرچه هر بر ولی پادشاه
حقیقتك محبوبی اولدی ظاهری وباطنی لطیف وخوب اولدی ولیکن هر بر ولی بی ریا وبی کینه اولمش وانك روی جانی
سلطان حقیقته بر لطیف آیینه کلمشدر وسلطان حقیقت انك مرآت وجهنده اوصاف وآثاری ایله تجلی قیلمشدر جونکم
کندی وارلغندن اول محبوب الهی اولان ولی دور اولدی آنك جمله کارنك منتهاسی محمود وممدوح اولدی نته کم
ایازك کارنك نهایتی مقام محمود اولدی وشاه محمودانی کندی مقامنه اجلاس قیلدی کذلك ولی کامل دخی مرتبهٔ
محبوبیته ایردکده نصکره آنك منتهای کاری مقام محمود اولور (مثنوی) زان قوی تر بود تمکین ایاز * که زخوف کبر کردی
احتراز * او مهذب کشته بود وآمده * کبر را ونفس را کردن زده * ایازك تمکین وثباتی اندن قوی رك ایدی که زیرا کبرك
خوفندن احتراز ایدردی اول ایاز مهذب اولمش ایدی کبرك ونفسك بوینی اورمش ایدی یعنی ایازك تمکین وثباتی
اول منصب ومال الله مغرور ومعجب اولمقدن قوی تر ایدی که کبر خوفندن اول احتراز ایدردی وکبر وعجبدن احتراز
ایلدیکیچون هرکون پوستین وچارقنه نظرا تمکه کیدردی ایازك تمکینی بوندن قوی ومرتبه سی بوندن عالی ایدی
زیرا اول ایاز اخلاق ذمیمه دن بالکلیه پاك ومهذب اولمشدی وکلمش کبر وریانك ونفس بد غانك بوینی اورمشدی پس
ایاز بو کونه کار ونیازی جونکم کندینك مرتبه سی بوندن اعلادر نیچون ایلردی دیسك جواب بیوررلر ودیرلر (مثنوی
یا پی تعلیم میکرد آن حیل * یا برای حکمتی دور از زحل * یا که دید چارقش زان شد پسند * کز نسیم نیستی هستیست بند
ایاز بو حیله وکاری یا تعلیمدن اوتری ایلدی یا خود خوف وحذردن دور بر حکمت ایچون ایلدی یعنی ایاز هرکون
چارق وپوستنه نظرا تمك حیله سنی یا برای تعلیم انام ایتمش اوله ویا خود کبر وغرور خوفندن دور بر حکمت خفیه
ایچون ایتمش اوله یا خود اکا چارقی کورمك اندن اوتری مقبول وپسند اوله که بو یوقلق نسیمندن وارلق بندیدر یعنی
اکا چارق وپوستنه نظرا تمك انکچون مقبول اولدیکه فنا وفقر حقیقی نسیمندن بو وجود مجازی بر بند کبیدر پس
هرکون اول چارق وپوستینه نظرا تمکی سوردی (مثنوی) تا کشاید دخمه کان بر نیستیست * تا بیابد آن نسیم عیش
وزیست * تا شول دخمه آچله که اول دخمه یوقلق اوزره در تا کم اول عیشك وزیستك نسیمنی بوله دخمه اکرچه قبر اوزره
بنا اولنان خانه یه دیدیلر ولیکن هر دفینه اوزره بنا اولنان خانه یه دخی دیدیلر ولیکن هر دفینه اوزره بنا اولنان خانه دفینه

معناسنه استعمال ایلدیلر بونده دفینه معناسی مراد اولور ودفینه دن مراد هم وجود حقانی واسرار ربانی دفینه سی
اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که ایاز هرکون چارق وپوستینه نظر ایلمکه ملازمت قیلوروا کا راغب اولوردی تا کم
شول دفینه اکا فتح اوله که اول دفینه یوقلقده در جونکم اول یوقلق اوزره وضع اولنان دفینه یی بوله تا اول عیش ابدی
وزندکانی سرمدی نسیمنی بوله وهمیشه راحته واصل اوله (مثنوی) ملك ومال واطلس این مرحله * هست بر جان
سبکرو سلسله * سلسلهٔ زرین بدید وغره کشت * ماند در سوراخ چاهی جان زدشت * بو مرحله نك ملك ومالی واطلسی
سبکرو اولان جانك اوزرینه سلسله در بو مرحله نك اهلی سلسلهٔ زرینی کوردی مغرور اولدی بر چاهك سوراخنده جان
دشتدن قالدی این مرحله دن مراد بو دنیادر یعنی بو دنیانك ملك ومالی واطلس ولباسی ودولت واقبالی سبکرو اولان
جانك وطریق الهیده تیزرو اولان صاحب عرفانك کردنی اوزره برقید وسلسله کبیدر بر سالك مادامکه بو سلسله یی
کردن جانندن دور ایتمیه صحرای حقیقت جانبنه کتمکه قادر اولمز زیرا زرین اولان سلسله یی کوردکده مغرور اولور
وبو مرحلهٔ دنیانك زیب وزیورنه الدانور پس جان روحانی وصحرای حقایقك سیرندن برقیودلکی ایچره قالور بو عالم
طبیعتده جانك قالمسی بر سوراخ چاه ایچره قالمق کبیدر روجاه ومنصبه مبتلا اولمسی بر سوراخ چاهده دوشوب انده قالمق
وبر لطیف صحرانك سیرندن محروم اولمق کبیدر (مثنوی) صورتش جنت بمعنی دوزخی * افعی پرزهر ونقشش
کلرخی * بو مرحلهٔ دنیانك صورتی فی المثل جنت ومعناده بر دوزخ پر زهر افعی وانك نقشی بر کلرخدر پس
بو صورتا جنت ومعناده دوزخ کبی اولان جهانه کوکل باغلمه وبحسب المعنی مار وبحسب الصورة پر نقش ونکار
اولان دنیایه زنهار دل ویرمه که انك نوشی معناده نیشدر که عارفلردن بری بو بیتلری مناسب دیمشدر (بیت)
دل در جهان مبند که یاریست بی وفا (جاهیست بی شراب وشرابیست بی صفا) نوشش مچش که زهر افاعیست درعقب
خمرش مخور که رنج خمارست در قفا (مثنوی) کرچه مؤمن را سقر ندهد ضرر * لیك هم بهتر بود زانجا کذر * کرچه
دوزخ دور دارد زو نکال * لیك جنت به ورا فی کل حال * اکرچه مؤمنه سقر ضرر ویرمز ولیکن اول یردن کذر ایلمك
مؤمنه اولی وبهتردر اکرچه دوزخ مؤمندن نکال وعذابی دور طوتار لیکن جمیع حالده اکا جنت ایودر یعنی بو دنیا که
معناده دوزخ کبیدر مؤمن ومتقی اولان کسه یه بو دنیا وما فیهانك اصلا ضرر وزیانی اولمز دوزخ مؤمن ومتقی اولان
کسه دن نکال وعذابی دور طوتدیغی کبی دنیا هم مکر وضرری اول مؤمن ومتقیدن دور طوتار ولیکن مؤمنه لایق
اولان اندن کذر قیلمقدر وهر حالده مؤمنه جنت ملکی اولی وبهتردر (بیت) دع الفؤاد عن الدنیا وزینتها * فصفوها
کدر والوصل هجران * وکل وجدان حظ لا ثبات له * فان معناه فی التحقیق فقدان (مثنوی) الحذر ای ناقصان زین
کارخی * که بکاه صحبت آمد دوزخی * ای ناقصلر بو کلرخدن حذر ایلك که صحبت وقتنده بر دوزخ کلدی یعنی
ای ناقصان العقل اولان اهل دنیا بو بر کلرخ محبوبه کبی اولان دنیادن بغایت حذر ایلك که اکا مقارنت وملاقات
وقتنده اول بر دوزخ کلدی وانك قولی بحسب الظاهر مضحك وفعلی مبکی اولدی کما قال الانوری من لسان الدنیا
نصیحة لاهلها (نظم) هی الدنیا تقول بملء فیها * حذار حذار من بطشی وفتکی * فلا یغررکم منی ابتسام * فقولی
مضحك والفعل مبکی * ودنیانك صورتا نقش وزیورله بر کلرخ عروس وباطنده وحین صحبتده بر زشت وعبوس
دو سیرت اولدیغنی تعلیم ایلمکدن اوتری بو حکایت غریبه یی ایراد ایدوب بیوررلر حکایت ان غلام هندو که بر خداوند
زادهٔ خود پنهان هوا آورده بود چون دختر را با مهتر زادهٔ عقد کردند غلام خبر یافت رنجور شد ومیکداخت وهیچ طبیب
علت اورا در نمی یافت واو راز هر مویارای کفتن نی * بو سرخ شریف وبو بیان لطیف اول هندو وغلامك حکایتیدر که
کندی افندیسنك دخترینه نهانی محبت کتورمش ایدی جونکه اول دختری بر مهترزاده یه عقد ایلدیلر اول غلام واقع
اولان عقد ونکاحدن خبر بولدی زیاده المندن رنجور اولدی ونار فرقتدن اریدی ونحیف ولاغر اولدی وهیچ بر طبیب
اول غلامك علت ومرضنی بولمدی وبیلمدی واول غلامه کندی دردنی برکسه یه دیمککه زهره وطاقت یوق ایدی
نته کم نظم شریفده بیان بیوررلر (مثنوی) خواجهٔ را بود هندو بندهٔ * پروریده کرده اورا زندهٔ * علم وآدابش تمام
آموخته * در دلش شمع هنر افروخته * پروریدش از طفولیت بناز * در کنار لطف آن اکرام ساز * بر خواجه نك هندو
بر غلامی وار ایدی بسلمش انی بر زنده ایلمش ایدی بو مصرعك خواجه ان بنده را پروریده وزنده کرده بود تقدیر بنده
اولور واول بنده یی نه ایله زنده ایلدیکنه بو بیتلرله اشارت ایلیوب دیر خواجه اکا علم وآدابی تمام اوکرتمش واول غلامك
قلبنده هنر شمعنی شعله لندرمش ایدی اول اکرامساز لطف کنارنده ناز ایله طفولیت زماننده نبری اول غلامی بسلمش
ایدی وکوجك ایکن انی الوب ناز ونعیم ایله لطف واحسان قوجاغنده اول اکرام وانعام صاحبی خواجه آنی تربیه قیلمش
ایدی (مثنوی) بود هم این خواجه را خوش دختری * سیم اندامی کشی خوش کوهری * جون مراهق کشت

دختر طالبان * بذل می کردند کابین کران * میرسیدش از سوی هر مهتری * بهر دختر دمبدم خوازه کری *
بو خواجه نك هم بر خوش وماه وش بر دختری وار ایدی بر سیم اندام بر کش بر خوش کوهر ایدی کش کاف فارسینك
فتحه سیله خوب ونازك معناسنه در چونکه دختر مراهق اولدی یعنی حد بلوغه قریب کلدی انك طالبلری انکچون
کابین کران بذل ایلدیلر وچوق مال ورزق ویردیلر هر بر مهترك جانبندن اول دخترك پدرینه دمبدم اول دختردن اوتری
بر خوازه کار یتشوردی خوازه کر قیز دیلیجی معناسنه در یعنی هردم اول دخترینك کوهردن اوتری اغنیا طرفندن
قیز کوریجی نیجه کسه لر کلورلر وآنی طلب قیلورلردی (مثنوی) کفت خواجه مال را نبود ثبات * روز آید شب رود اندر
جهات * حسن صورت هم ندارد اعتبار * که شود رخ زرد از یك زخم خار * سهل باشد نیز مهترزادکی * کی بود غره
بمال وبارکی * خواجه چونکم اغنیا طرفندن کندی دخترینه بو قدر طالب کوردی انلره میل ایتمیوب دیدی مالك
ثباتی یوقدر زیرا مال کوندز کلور کیجه جهات ایچره کیدر یعنی ماله دوام وثبات یوقدر فرضا بر کون کلور جمع اولور
واول کیجه هم بو اطراف وجهات ایچره اکا بر آفت ایرشمکله ویاخود انی بر حرامی المغله ضایع اولور کیدر پس عاقل
اولان کسه لرك قتنده اول قیمت واعتبار طوتمز حسن صورت هم اعتبار طوتمز زیرا رخ بر زخم خاردن زرد اولور یعنی
دامادلك احسن صورتده اولمسی عند العقل مقبول ومعتبر دکلدر زیرا رخ کاه کون بر خار زخمندن قابلدر که زرد اولور
وحسن صورت خار زخمیله زوال بولور مهترزاده لك دخی سهل وبی اعتبار اولور که اول مهترزاده ماله وهر نه مقبول ایسه
مغرور اولور بارکی راء مهمله نك فتحیله ابوانه دیرلر یعنی غنی اوغلی اولمغه هم اعتبار یوقدر که اول اسب وماله مغرور اوله
واسب ومال الندن کتدکدنصکره بی هنر قاله (مثنوی) ای بسا مهتر بچه کز شور وشر * شد ز فعل زشت خود ننك پدر
پر هنر را نیز کر باشد نفیس * کم پرست وعبرتی کیر از ابلیس * ای چوق مهتر اوغلی که شور وشردن که کندینك زشت
اولان فعلندن ننك پدر اولدی یعنی بر دولتلو اوغلی اولمغه هم اعتبار یوقدر زیرا چوق دولتلو اوغلی واردر که شور
وشردن کندینك زشت اولان فعلندن باباسنه عار اولدی وپدری اندن عارلندی ومعیوب اولدی پر هنر اولان دامادده هم
اکر انك هنری نفیس ایسه ده طاپمه یعنی اکا میل ایتمه وابلیسدن بر عبرت طوت که بو قدر عقل وهنر صاحبی ایکن
کورنیجه مردود اولدی ونه حالته کرفتار کلدی کم پرست اکرچه آز طاپ دیمکدر اما میرپرست معناسنه استعمال
اولنمشدر (مثنوی) علم بودش چون نبودش عشق دین * او ندید از آدم الا نقش طین * اکرچه ابلیسده علم وهنر وار ایدی
چونکم اکا عشق دین اولمدی اول ابلیس آدم حضرتلرندن کورمدی الا نقش طینی یعنی دین ویقین عشقی اولمدیغندن
اوتری اول ابلیس آدم حضرتلرینك دینی ویقینی کورمدی بلکه همان طیندن ترکیب اولان جسدینك نقشنی کوردی
(مثنوی) کرچه دانی دقت علم ای امین * زانت نکشاید دو دیده غیب بین * او نه بیند غیر دستاری وریش * از معرف
پرسد از بیش وکمیش * ای امین اکرچه علمك دقتنی بیلورسن لکن اندن سکا ایکی غیب کوریجی کوز کشاده اولمز یعنی
ای علوم رسمیه ده امین وفهوم عقلیه ده متین اولان عالم اکرچه علم رسومك دقتنی بر وجه کمال بیله سن وعلوم رسمیه ده
مدقق وموشکاف اوله سن ولیکن اول دقت بینا اولمقدن وبو علوم ظاهریه یه کوشش قیلمقدن سنك ایکی غیب کوریجی
کوزلرك کشاده اولمز وسکا اول تحقیق وتدقیقدن نورانیت کلمز سنك قلب کوزلری بیلك کشاده اولمسی علم دیندن ونور
یقیندن اولور اکر بصر بصیرتك ودیده سر برتك کشاده اولمق استرایسك علم دینه سعی قیل وعلمکله عامل اول تا کم هر شینك
حقیقتنی دیده غیب بینله کورمکه قادر اوله سن اول بی بصیرت اولان عالم بر دستار وریشدن غیری کورمز اول زیاده لکی
ونقصانی معرفدن سؤال ایدر بو بیتده مخاطبدن غائبه غیری بر نسنه کورمز اکر انك حضورنه بر ملبس ومشکل کسه
کلسه انك حالنی وسربالنی وزیاده لکنی ونقصانی بیله میوب لابد آنی بر معرفدن صورر بلکه کندی نفسنك دخی
زیاده لکنی ونقصانی بیله میوب بر معرفدن سؤال ایلر اکر اول معرف اکا کندی نقصانندن خبر ویرمیوب سن بر فاضل
وکامل کسه سن دیسه هم اعتماد ایلر حاصل کلام کندی حالنی کندی بیلمیوب غیر بلرك تعریفیله بیلور دیمك اولور
(مثنوی) عارفا تو از معرف فارغی * خود همی بینی که نور بازغی * کار تقوی دارد ودین وصلاح * که ازو باشد بدو عالم
فلاح اما ای عارف سن معرفدن فارغ وبی نیاز سن کندیکی همیشه کورورسن که نور بازغسن یعنی ای عارف حقیقت بین
کندی نفسکی بیلمکدن غیر بلرك تعریف وتوصیفندن فارغسن سن کندیکی همیشه کورورسن که بر نور طالعسن
سنك اکر کندیکی بیلمکده واکر غیری بی کورمکده معرفك تعریفنه احتیاجك یوقدر زیرا سن تقوا ودین وصلاحله
متصف اولوب ایکی غیب کوریجی باطن کوزلریکی کشاده قیلمش وفلاح بولمشسندر پس کاری تقوا ودین وصلاح طوتار
یعنی اصل اعتبار تقوایه ودین وصلاحه در زیرا ایکی عالمده فلاح ونجات اندن اولور بو ابیاتك نثر بفحوالسی خواجه نك
لسانندندر وبوندن حصه بو اولور که بر کسه کندی دخترینی بر دامادە ویرمك استسه لابد بر دیندار ومتقی وصالح کسه یه

ویرمك استه یه که دنیاده وآخرتده نجاح وفلاح دین وتقوا وصلاحله اولور نته کم اول خواجه اصلا مالندن ومنصبدن
ومهترزاده لکدن وهنردن هیچ برینه رغبت والتفات ایتمدی (مثنوی) کردیك داماد صالح اختیار * که بد و فخر
همه خیل وتبار * پس زنان کفتند او را مال نیست * مهتری وحسن واستقلال نیست * اول خواجه هوشیار بر صالح
دامادی اختیار ایلدیکه او صالح جمیع قوم وقبیله نك فخری وکزیده سی ایدی پس زنلر دیدیلر اول دامادك مالی یوقدر
یعنی خواجه نك خانه سنده اولان واکا تعلق قیلان خاتونلر دیدیلرسن دخترینك کوهریکی فلان کسه یه ویرمك استرسن
انك خود مالی ورزقی یوقدر اولوغی وحسن واستقلالی یوقدر یعنی ناس ما بیننده اولوغی وشکلا حسنی واستقلالی
وادملکی یوقدر پس سن آنی نه وجهدن دامادلغه قبول ایلرسن دیدیلر وبونلر نقصان عقللرندن همان ظاهرده اولان
حسنه ومهترلکه باقوب معنوی اولان دولتدن وعزتدن بی خبر اولدیلر وبو زمانه نك اکثری کوری کبی ماله ومنصبه
طاپوب دولت اخرویه دن بی بهره قالدیلر (مثنوی) کفت اینها تابع زهدند ودین * بی زر او کنجیست بر روی زمین
خواجه زنلردن چونکم بو سوزلری اشتدی انلره ایتدی ای خاتونلر بو سزلك دیدکاریکز جمله سی تابع زهد ودیندررلر
اول صالح ومتدین بر یوزنده التونسز بر کنج در فی الحقیقه اصل خزینه دیدکاری صلاح وتقوادر وکنج معنوی
وخزینه اخروی صالح ومتقی اولان کسه نك ذاتیدر (مثنوی) چون بجد تزویج دختر کشت فاش * دست پیمان
ونشانی وقماش * پس غلام خرد کاندر خانه بود * کشت بیمار وضعیف وزار زود * همچو بیمار دقی اومی کداخت
علت او را طبیبی کم شناخت * چونکم جدله تزویج دختر دست پیمان وبر نشان وقماش ایله فاش اولدی دست پیمان
ال ارمغانی دیمکدر طرفیندن ال اله الوب قول وقرار ایلمکدر نته کم نکاح اولدیغی وقتده زوج وزوجه طرفندن وکیل
اولان کسه لر ال اله آلوب نکاح ایدرلر اکا دست پیمان دیرلر مصرع ثانیده باء عربیه مقدر اولور بدست پیمان
وبنشانی وبقماش تقدیرنده اولور یعنی چونکم اول دختر اول داماد صالحه جدایله ودست وپیمان وبر نشان ودخی قماش
ایله تزویج اولنمسی ونکاح قیلنمسی فاش واشکار اولدی پس اول کوچك غلامکه خواجه نك خانه سنده ایدی علی الفور
بیمار وضعیف وزار اولدی دق مرضنه منسوب اولان خسته کبی اول غلام اریدی انك مرضنی بر طبیب اکلمدی
واول نه مرضه مبتلا درانی بیلمدی (مثنوی) عقل میکفتی که رنجش از دلست * داروی تن در غم دل باطل است)
عقل دیردیکه انك رنجی قلبندندر تنه اولان دارو دل غمنك حقنده باطلدر یعنی هر عاقل فراستله بیلوردیکه
مرضی مرض جسمانی دکلدر ودیردیکه انك رنجی درون دلدن ودل دردنه ایسه بدنه ایلدکاری دارو بی ایلمك باطلدر
(م ی) ان غلامك دم نزد از حال خویش * کرچه می آمد بر ودر سینه ریش * اول غلام جك کندی حالندن دم اورمدی
اکرچه که سینه سنده ریش کلدی یعنی اکرچه اول غلام جکك درونی درد فراقدن خسته ومجروح اولدی ولیکن اندن
کسه یه بر سوز سویلمدی اصح اولان نسخه لرده کرچه ریش برینه زاء معجمه ایله کزچه نیش واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره
معنی اول غلام جك کندی حالندن هیچ بر کسه یه دم اورمدی وسوز سویلمدی (مثنوی) کفت خاتون را شبی شوهر که تو
باز پرسش در خلا از حال او * تو بجای مادری او را بود * که غم خود پیش تو پیدا کند * بر کیجه خاتونه اری دیدیکه
ای خاتون سن اول غلامك حالندن خلوتده اکا آشکارا صورورسن نیچون بویله ضعیف ونحیف اولدك دیو تنهاده انك
حالندن استفسار ایله سن اکا بر مادر برنده سن اوله که کندی غمنی سنك قتنکده پیدا ایلیه بر ظرافتله اندن خبر المغه سعی
ایله بولایکه دردی لنی سکا عیان ایلیه دیدی (مثنوی) چونکه خاتون کرد در کوش این کلام * روز دیکر رفت نزدیك غلام
پس سرش را شانه میکرد آن ستی * با دو صد مهر ودلال واشتی * چونکه خاتون بو کلامی اشتدی ودر کوش ایتدی
بر غیری کونده اول خاتون غلامك قتنه کندی واکا وافر نوازشلر ایتدی بو جمله دن بری پس اوستی اول غلامك باشنی
ایکی یوز مهر ایله وشیوه وناز ایله وصلح ایله طرادی واکا وافر ملایمتلر وملاطفتلر ایتدی (مثنوی) انچنانکه مادران
مهربان * نرم کردش تا در آمد در بیان * که مرا امید از تو این نبود * که دهی دختر به بیکانه عنود * خواجه زاده
ما وما خسته جکر * حیف نبود کو رود جایی دیکر * اول خاتون اکا اول قدر ملایمت وملاینت ایلدیکه مهربان اولان
مادرلر انجلاین ایدرلر اول غلامی بو ظرافتله نرم ایلدی حتی اول غلام نطق وبیانه کلدی وسر درونی اکا افشا واظهار
قیلدی بویله دیوکه ای خاتون بنم سندن امیدم بو دکل ایدی دختری بر عنود بیکانه یه ویره سن وبنم خواجه زادی
بر اجنبی کسه یه ایر کوره سن بزم خواجه زاده مز وبز خسته جکرز حیف دکل میدر که او بر غیری یره کیده مصرع اول
دختر تو خواجه زاده ماست وما خسته جکریم تقدیرنده اولور خواجه زاده من دیمیوب خواجه زاده ما وخسته
جکر دیمه سنده نکته کندی دخترك فراقندن خسته جکر اولدیغی کبی دختری دخی کندینك فراقندن خسته جکر ا
ظن ایلمشدر انکیچون بز خسته جکرز حیف دکلمیدر که اول بر غیری یره کیده وانك فراقی بنی بویله خسته دل ایده دیو

سو بلك در (مثنوى) خواست ان خاتون زخشمى كامدش * كه زند وزبام زير اندازدش) كوكه باشد هندوى مادرغرى
كه طمع دارد بخواجه دخترى * اول خاتون شول بر خشمدنكه اكا كلدى وشول بر غضبدنكه اول غلامك سوزندن
اول حينده اكا مستولى اولدى واستدىكه اول غلامه اوره واتى بامدن آشغه انه كندىسنه بوىله ديدىكه اوكيم اوله
برانه سى قحبه هندىكه خواجه سنك دخترنه طمع طوته واكا نهانى تعشق ايده (مثنوى) كفت صبراولى بود خودرا
كرفت * كفت با خواجه كه بنكر اين شكفت * اينچنين كر ائنكى خائن بود * ما كمان برده كه هست او معتمد * كبر واول
خاتون صبراولادر ديدى وكنديسنى طوتدى وكظم غيظ ايتدى كاوب خواجه يه ديدى اى خواجه اشته بو عجب
بو نجلين برچالى قوشچغزى خائن اوله بز كمان ايلمشز كه او معتمد در كر اءچالى قوشنه ديرلر كاف تصغير ايچون وياوحدت
ايچون اولور كاف نفس كلمه دن اولورسه كر ائنك مز كادلك قوشنه ديرلر يعنى اشت بو عجب كه بونك كبى برمز كادلك قوشى
بزم خانه مزده خاين در برايسك اول معتمد عليه در ديو ظن ايتمش وكمان ايلمشز پس بونك چاره سى هرنه ايسه سن بك
بيلورسن ديدى (صبرفرمودن خواجه درد خترا كه غلام ازجرمكن من بى زجراورا ازين طمع بازآورم به تدبير كه
نه سيخ سوزد ونه كباب خام ماند) خواجه دخترك مادرنه صبر بيورمه سنك بياننده در بوىله ديوكه اول غلامى زجر ومنع
ايله بن بى زجر اول غلامى بو طمعدن كيرو كتوريرم تدبير الله اندن نه شش يانره نه ات كو بنوب خام ونا پخته قالور
(مثنوى) كفت خواجه صبر كن باوبكو * كه ازو ببريم وبدهميش بتو * تا بمكر اين ازدلش بيرون كنم * تو تماشا كن كه
دفعش چون كنم * خواجه خاتونه ايتدى اى خاتون صبر ايله واكا بوىله ديو سويله كه اول كسه دن دخترى قطع ايدوب
جدا ايده لم وانى سكا ويره لم تا كم مكر ايله بو طمعى انك قلبندن طشره ايليلم سن تماشا ايله كور كه آنى نيجه دفع ايلرم وآنى
بو سودادن كورنه حيله ايله بيزار ايلرم (مثنوى) تو دلش خوش كن بكو ميدان درست * كه حقيقت دختر
ما جفت تست) ماندانستيم اى خوش مشترى) چونكه دانستيم تو اوليترى) آتش ماهم درين كانون ما * ليلى آن ما
وتو مجنون ما * اى خاتون سن اول غلام هندينك قلبنى خوش ايله واكا بوىله ديو سويله كه اى غلام راست ودرست بيل كه
بزم دخترمز تحقيقا سنك جفتكدر بز آنى سندن شمدى نصكره جدا ايلمز زاى خوش مشترى بز شمديه دك بونى بلمدك
چونكم بلدك وسنك اكا مشترى وطالب اولديغكه عالم اولدق پس سن جمله دن اوليترسن بزم آتشمز هم بزم بو كانو غمزه ده در
يعنى آتش عشقه مبتلا اولان غلاممز هم بزم كندى او جاغمزده در ليلى بزم آيمز ولا بقمز دروسن بزم مجنونمزسن
اورنه لقده ايربلق وسحيلك بو قدر پس غم چكمه وزمين سينكه هجران وفراق تخمنى اكمه شمدى نصكره مراده واصل
اولورسن ديو سويله ديدى (مثنوى) تا خيال وفكر خوش بروى زند * فكر شيرين مرد افربه كند * جانور فربه شود ليك
ازعلف) آدمى فربه زعزت وشرف * آدمى فربه شود ازراه كوش) جانور فربه شود ازحلق ونوش) تا كم خيال خوش
وفكر خوش اول غلامى اوره زيرا فكر شيرين مردى فربه ايلر وفكر ناخوش وخيال مولم ومشوش انسانى لاغر
وضعيف ايلر جانور اكرچه فربه اولور وقوت بولور وليكن علفدن ويمكدن وايچمكدن اما آدمى عزت وشرفدن فربه اولور
ومولم اولمين فكرلردن وقلبه خوش كلان وسرور ويرن خياللردن قوت بولور واصل آدمى كوش يولندن فربه اولور
ومزاجنه ملايم وطبعنه موافق شيرين سوزلر اشتمكله قوت بولور اما جانور بوغازدن ونوشدن فربه اولور حلق كلو
معناسنه در امابونده يمكدن كنايه در ونوش دخى ايچمك معناسنه در پس حيوانك سمزلمه سنه سبب يمك وايچمكدر كه
انلرك درونده غم وهم بو قدر اما انسانك فربه اولمسنه سبب اصل سرور وشاديدر وبى غم والم اولمقدر فرضا بر كسه نك
قلبى همشه مسرور اولسه وانك قلبنه لطيف وشيرين فكرلر وخياللر كلسه واول كسه چوقلق اكل وشربه مقيد اولمسه
هم فربه اولور وجسمنه قوت ولطافت كلور اما بر كسه فرضا لطيف طعاملر ونفيس ونظيف غدالر يسه وليكن قلبنده
ناخوش فكرلر ومولم خياللر اولسه اول غدالر انك ايچنه سكميوب لابد كنديكه نحيف ولاغر اولور خواجه خاتونه
بوىله ديدى واكا داراول غلامه خوش آينده سوزلر سويله ديو امر ايلدى (مثنوى) كفت ان خاتون ازين ننك مهين *
خود دهانم كى بجنبد اندرين * اينچنين زارى چه خايم بهر او * كو بميران خائن ابليس خو * خاتون كندى زوجنه ايتدى
اى خواجه بو ننك مهيندن وعار وشيندن خود بنم دهانم بو خصوصده نيجه حركت ايلر ولسانم بو كونه سوزى
اكا نيجه سويلر اول غلامدن اوترى بو نجلين هرزه يى نيچون چينيم دى اول ابليس خويلو خائن اولسون يعنى اول ديو
سيرت اولان خائنه دى كه دردوغمدن هلاك اولسون اكا بو كونه خوش آينده سوزلر سويلمك نه لازمدر ديدى (مثنوى)
كفت خواجه نى مترس ودم دهش * تا رود علت ازو زين لطف خوش * دفع اوراد لبرا برمن نويس * هل كه صحت يابدان
باربكر پس * خواجه خاتونه ايتدى اى خاتون عفت مشحون بوق بوىله ديمه قورقمه واكا دم ويريعنى ريش خند ايله
وانك مزاجنه ملايم وطبعنه موافق سوزلر سويله تا كم اول غلامدن علت ومرض بو لطف خوشدن كيده

وخوش خاطره لرانى مسرور وفربه ايده صكره انك دفعنى اى دلبر بنم اوزريمه براق كه اول اينجه اكر بجى صحت بوله
باربكر پس وصف تركيبيدر اينجه اكر بجى معناسنه بونده دقيق فكر ايدبجى واينجه خيال ايدبجى معناسنه استعاره
اولور يعنى اول خواجه خاتونه ايتدى اى خاتون بونده نه وارسن انك دفعنى بنم اوزريمه واجب بيل سن اكا بنم ديديكم
اسلوب اوزره مكالمه قيل تا كم اول اينجه فكرلر ايدبجى صحت بوله واول مرضدن خلاص اوله (مثنوى) چون بكفت
آن خسته را خاتون چنين * مى نكنجيد از تبختر بر زمين * زفت كشت وفربه وسرخ وشكفت * چون كل سرخ
او هزاران شكر كفت * كه كهى ميكفت اى خاتون من * كه مبادا باشد اين دستان وفن * چونكم خاتون اول خسته يه
بوىله ديدى اول حزين شاد اولوب تبخترندن زمينه صغمدى تبختر صالنمغه ديرلر بونده سرور وغرور ايله حركت ايلمكدن
كنايت اولور اول غلام بو سوزلرى راست صانوب زفت اولدى وفربه ودخى سرخ روى اولدى قرمزى كل كبى اچلدى
وهزاران شكر ديدى اول غلام كاه كاه خواجه نك زوجنه ديردى اى بنم خاتونم اولميه بو دستان وفن اوله وبو وعدهٔ دروغ
وبو كلام بى فروغ اولوب بى خسته دل قيله (مثنوى) خواجه جمعيت بكرد ودعوتى * كه همى سازم فرج را وصلتى
تا جماعت عشوه مى دادند وكال * كاى فرج بادت مبارك اتصال * تا يقين ترشد فرج را آن سخن * علت ازوى رفت كل
از بيخ وبن * خواجه جمعيت وبر دعوت ايلدى وديديكه فرج ايچون بر وصلت دوزرم وآنى بر كسه ايله جفت ايلرم
حتى جماعت اول غلامه عشوه وكال ويرديلر بوىله ديوكه اى فرج سكا اتصال مبارك اولسون يعنى جماعت خواجه نك
يارانى ايدى اكثر اول جمعيتك سرنه واقف اولديلر واول فرج عربه عشوه لر ويرديلر وريشخندلر قيلوب اى فرج اجتماع
واتصال سكا مبارك اولسون ديديلر حتى فرجه اول سويلين سوزلر يقين تر اولدى وانك قلبى اول وعده نك ظهورنه
اعتقاد قيلدى علت بالكليه اندن كتدى وانك قلب وروحى بو وصلتك آرزوسنه دوشوب سرور وشادلق مرتبه سنه
ايتدى (مثنوى) بعد ازان اندر شب كردك بفن * امر د برابست حنا همچو زن * بر نكارش كرد ساعد چون عروس
پس نمودش ما كيان دادش خروس * اندن صكره كردك كيجه سنده فن وصنعت ايله خواجه بر امرده زن كبى حنا بغلادى
حنا قنادىد كلر يد رامر د بر صقالسز كر بزيكيده ديرلر خواجه اول امردك دست وساعدنى عروس كبى پر نقش ايلدى
پس خواجه فرج عربه ما كيان كوستردى اكا خروس ويردى ما كيان لفظ مفرددر تاوق معناسنه يعنى اكا عورت
كوستردى لكن اركك ويردى وانى دخى اره ويردى اما اول كندوبى اولاندم صانوردى (مثنوى) مقنعه وحلهٔ عروسان نكو
كنك امردرا بپوشانيد او * شمع را هنكام خلوت زود كشت * ماند هندو با چنان كنك درشت * عروسان نيكونك
حله سنى ومقنعه سنى كرز امرده اول خواجه كيدردى مقنعه كسر ميم ايله عورتلر باشلرينه قودقلرى چنبردر يعنى
لطيف وزيبا كلينلرك فاخر لباسلرنى ونازك چنبرلرنى بر قدى كرز يكيده كيدروب آنى كلن صورتنه قودى ودوزوب
قوشوب انى بر اولك كوشه سنه اوتوردى واول فرج عربى دخى دوزوب قوشوب اول ظاهرى عروس وباطنى مرد عبوس
اولان كسه نك خلوتنه كتوردى فرج عرب كمال ذوق وسرور ايله وشوق وغرور ايله اول عروسى كوردكده تمام سوندى
وخواجه فى الحال شمعى طراقتله هنكام خلوتده سوندردى پس خواجه طشره چيقوب قپويى محكم بند قيلدى هندو
دردمند انجلين بر قوى ودرشت كر بزيكتله خلوتده قالدى پس هندو دردمند اول عروسه يانشمق استركن اول مرد اول
قوى هندويه محكم ياپشدى پس فرج عرب نيه اوغراديغنى بيلدى (مثنوى) هندوك فرياد ميكرد وفغان * وز برون
نشنيد كس از دف زنان * ضرب دف وكف ونعرهٔ مردوزن * كرد پنهان نعرهٔ ان نعره زن * تا بروزان هندو كرا
مى فشارد * چون بود در پيش سك انبان آرد * هندوجك چونكم اول امردقو پنك كندىسنه محكم ياپشديغنى
كوردى وفعل شنيعه قصد ايلديكنى بيلدى فرياد وفغان ايلدى وچاغروب ندالر قيلدى اما طشره دن انك آواز
وصداسنى دف زنلردن اوترى كمسه اشتمدى اول حينده دق اورمق وال چالمق ومردوزنك نعره سى اول نعره اوروجى
هندونك نعره سنى پنهان ايلدى يعنى خارج كردك خانه ده بر نيجه مردوزن طور مشلر ايدى كمى دف چالر وكمى دخى
ال چرپاروكمى دخى هاى هاى ايدوب نعره وغريولر اورورلردى انلرك دف چالمه سى وال چرپمه سى وغريو ونعره اورمسى
اول نعره اوروجى وفرياد ايدبجى هندونك نعره سنى پست وپنهان ايلدى حتى صباحه دك اول امردكر بر اول هندوجكى
صقدى وتمام استديكى كبى ايتدى فى المثل كلبك اوكنده اون طغرجغى نيجه اولور اول كلبك اوكنده دخى هندوى بيچاره
بر طغرجق اون كبى اولوب صباحه دك انى اورسه لدى الحاصل نيجه بيلورسه اوىله ايلدى (مثنوى) روز آوردند طاس
وبوغ زفت * رسم دامادان فرج حمام رفت * رفت در حمام او رنجور جان * كون دريده همچو دلق تونيان * پس كوندز
اول جماعت طاس وبوغ زفت كتورديلر داماد لر رسمى فرج حمامه كتدى دامادان جمع داماد اولديغى اوزره معنى بودر
داماد مفرد اولمق وان علامت جمع اولميوب فرجه اشارت اولمق هم جائزدر بوغ زفت حمام اسبابيله طولو بوغ

دیمکدر پس تقدیر کلام بویله دیمک اولور که بعد التیا واللتی صباح اولدی فرج عربک حالنه واقف اولان جماعت کلدیلر
ودامادا اولان کمسه‌لره عادت قدیمه اوزره بوغچه وطاس کتوروب حمامه الوب کتدکلری کبی انکیچون دخی طاس
وبر بوک بوغچه اسباب ولباس کتوردیلر اول فرج کو بکوز سمنده حمامه کتدی اول غلام هندی حمامه رنجور جان
کتدی کلخانجیلر دلقی کبی دبری پرتلمش تویان تویننک جمعیدر بونی کلخانجیه دیرلر وکلخانجیلرا کثراردی پرتلمش
قفتان کیرلر پس هندوی دردمند لک دخی اول مرد قوینک کبری ضربندن دبری کلخانجیلرک اردی پرتلمش دلقی
وخرقه‌سی کبی اولوب حمامه جانی رنجور وجسمی پر فتور کتدی (مثنوی) امد از حمام در کردک فسوس * پیش
او نشست دختر چون عروس * مادرش انجا نشسته پاسبان * که نباید کو کند در وز امتحان * پس حمامده یوندی
ولباسلری کیدی حمامدن کردک خانه‌یه فسوس کلدی فسوس بونده مسخره معناسنه در خواجه‌نک دختری اول
فرجک اوکنده عروس کبی اوتوردی زیرا اول حمامده ایکن فی الحال اول دختری عروس شکلنده قویوب کردک خانه
اوتورتمشلر ایدی واول دختری والده‌سی هم انده پاسبان اوتورمشدی اندن اوتری که اولمیه که اول فرج کوندز عناد
وغضبدن اول دختری امتحان ایلیه وانک چهرهٔ دلکشاسنی کوردیکی کبی شهوت اکا غالب اولوب دخترله مجامعته
میل ورغبت ایلمسون دیو قزلک یاننده مادری نکهبان وحافظ بله اوتوردی (مثنوی) ساعتی در وی نظر کرد از عناد
انکهبان باهر دو سنش ده بداد * کفت کس را خود مبادا اتصال * باچو تو ناخوش عروس بد فعال * روز رویت روی
خاتونان ترکیر زشتت شب بتر از کیر خر * فرج اول دختره بر ساعت مقداری من حیث العناد نظر ایلدی اندنصکره
هر ایکی الیله اول دختره قرش وبردی ده فتح دال ایله اون دیمکدر معنی ایکی الیله اکا اون پرمغی وبردی دیمکدر اما اصل
نفرین ایتدی دیمک معناسنه در نته کم اکثر خواتین برکسه‌یه نفرین ولعنت ایتمک استدیکده الینی اکا قارشو ایدوب بوزیکی
جان الیجی کورسن دیر اکر ایکی الیله اشارت ایلرسه کمال نفرین مراد اولور ومددسن بکا کرکزسن بن سندن بیزارم
دیمک معناسنی ایهام قیلور پس اول غلام هندو دخی کیجه اول ضربتی یدکدنصکره کوندز انک حسن وجمالنی کوروب
بر ساعت نظر ایلدکدنصکره فریفته اولمیوب اکا ایکی الینک اون پرمغیله نفرین وبردی هیچ کمسه‌یه سنک کبی ناخوش
وبدفعال اولان عروسله خود اتصال اولمسون وهیچ برکسه سنک کبی صورتی کوزل وسیرتی خبیث ملعونه میل
ومحبت قیلمسون اکرچه کوندز سنک یوزک تروتازه اولان خاتونلر کبیدر لیکن کیجه سنک زشت وقبیح اولان ذکرک خر
ذکرندن بدتر در پس (بیت) هزل من هزل نیست تعلیمست (بیت من بیت نیست اقلیمست) بیوردقلری قولک موجبنجه
بو حکایه اکرچه ظاهرا هزلدر لیکن معنیده جد وتعلیمدر دنیانک نعیمنک معنیده نه‌یه مشابه اولدیغنی طالبلره تفهیم
درنته کم بو قصه‌دن حصه نه اولدیغنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوردیلر (مثنوی) همچنان جملهٔ نعیم این جهان * بس
خوشست از دور پیش از امتحان * می نماید در نظر از دور آب * چون روی نزدیک باشد آن سراب) کنده پیراست و او از بس
جابلوس * خویش را جلوه کند چون نو عروس) بو جهانک جمله نعمی انجلین قبل الامتحان اراقدن زیاده خوشدر یعنی
بو جهانک جمله نعمی وبهجت وزینتی اول دختر زیبا ودلبر رعنا کبی قبل الامتحان اراقدن زیاده خوش ومحبوبهٔ دلکشدر
بو جهانک جمله نعمی اراقدن اکا نظر ایدنلرک نظرنده لطیف وشیرین آب کبی کورینور اما چونکم اکا قریب کیده‌سن
وتقرب ایده‌سن سراب کبی اولور که اصلا عطشان اولنلره انک نفع وفائده‌سی اولمز کذلک طالبان دنیا هم دنیانک حسن
صورتنه نظر ایدوب اکا تقرب قیلسه‌لر هیچ بریسی انده ذوق ولذت بولمز زیرا او دنیا باطنا قوقمش عجوزه در اما چوق
جابلوس ایلمکدن کندیسنه عروس کبی جلوه ایلر وطالبلرینه عرض جمال ایدوب هر دمده برکونه زیب وزیورله
کورینور اما انک باطنی بر زشت قوقمش قاری کبیدر که هر کیم انک باطنی اولان وجهی کورسه اکا نفرین وبروب اندن
حق تعالی حضرتلرینه استعاذه ایلمک مقرر اولوردی نته کم بو حدیث شریف دنیانک باطنا چرکین قوقمش قاری کبی
اولدیغنه دلالت ایلر عن ابن عباس رضی الله عنه قال صلی الله علیه وسلم تؤتی بالدنیا یوم القیامة علی صورة عجوز شمطاء
زرقاء انیابها بادیة لا یراها احد الا کرهها فتشرف علی الخلایق فیقال لهم اتعرفون هذه فیقولون نعوذ بالله من معرفتها
فیقال هذه الدنیا التی تفاخرتم بها وتقاتلتم علیها (مثنوی) هین مشو مغرور آن کلکونه اش) نوش نیش آلوده او را مچش
زنهار انک اول کلکونه‌سنه فریفته اولمه انک نیش الوده اولان نوشنی طاتمه یعنی انک زهر آلوده اولان شربتنی وحلاوتنی
ذوق ایتمه که انک زهر آلوده اولان شربتی موجب هلاک اولمق مقرردر (بیت) نوشش مچش که زهر افاعیست در عقب *
خمرش مخور که رنج خمارست در قفا (مثنوی) صبر کن کالصبر مفتاح الفرج * تا نیفتی چون فرج در صد حرج * دنیانک
عیش ونوشندن صبر ایله که صبر مفتاح فرج ومرقات کلید حرجدر تا کم فرج کبی بو زشتت وحرجه دوشمیه‌سن کورکه فرج
دردمند اول دختر زیبانک صورت ظاهره‌سنه مفتون اولمغله نه ورطه‌لره اوغرادی ونه قدر حرج وزحمته مبتلا اولدی

ای طالب دنیا اکر سن دخی بو دنیانک شکل وصورتنی کوروب اکا عاشق اولورسک لابد خلوتخانهٔ باطنه داخل اولدقده
چوق حرج وزحمتلر کوررسن (مثنوی) اشکارا دانه پنهان دام او * خوش نماید ز اولت انعام او * اول دنیانک دامی
پنهان ودانه‌سی اشکاره در سکا اولدن آنک انعامی خوش کورینور یعنی اکرچه سکا ابتدادن دنیانک انعام واحسانی
خوش کورینور اما حقیقتده نظر اولنسه دانه‌سی اشکار ودامی پنهان در آنک دامندن خلاص اولمق استرسک
دانه‌سنه میل ایتمه وانک زینت وبهجتنه ودولت وثروتنه نظر ایدنلر بولنه کتمه که عمر نازنینی آنک آرزو ووصالنده ضایع
قیلیه‌سن وصکره نادملردن اولمیه‌سن (بیت) خوش عروسیست جهان از ره صورت لیکن * هرکه پیوست بدو
عمر خودش کابین داد) دربیان آنکه این غرور تنها آن هندو را نبود بلکه هر آدمی بچنین غرور مبتلاست در هر مرحله
الا من عصمه الله (بو سرخ شریف انک بیاننده درکه بو غرور همان یالکز اول هندویه اولمدی بلکه هر آدمی
هر مرحله‌ده بو نجلین غروره مبتلادر الا شول کمسه بو غروره مبتلا دکلدر که الله تعالی آنی بوکونه مغرور اولقدن حفظ
ایلیه که المعصوم من عصمه الله دیمشلردر (مثنوی) چون بپیوستی بدان ای زینهار * چند نالی در ندامت زار زار *
نام میری ووزیری وشهی * در نهانش مرک ودرد وجان دهی * چونکم اول دنیایه اولاشدک ای طالب دنیا زینهار
ندامتده نیجه کره زار زار اغلرسن بدان کسر بایله اولقسه دخی جائز اولور زیرا معنی چونکم سابق الذکر اولان دنیایه
اولاشه‌سن ای طالب دنیا بیل واندن حذر قیل زیرا صکره ندامتده چوق زار زار اغلرسن میرلک ووزیرلک وشاهلق
نامی اکرچه ظاهرا مقبول وخوشدر لیکن اول نامک نهاننده مرک ودرد وجان ویرمکلک واردر چونکم بر دولتک
باطننده جان ویرمکلک ونیجه مرک ودرد اوله انک ظاهرده اولان نامندن وشرف وکامندن کچمک عاقله اولیدر (مثنوی
بنده باش و بر زمین رو چون سمند * چون جنازه نی که بر کردن برند * جمله را حمال خود خواهد کفور * چون
سوار مرده آرندش بکور) بنده اول سمند کبی یر یوزنده یورو جنازه کبی اولمه که خلق سنی یوکلری اوزره ایلته کفور اولان
کمسه جمله‌یی کندیسنه حمال استر مرده سوار کبی که خلق انی یوکلری اوزره قبره کتوررلر سمند قوله آته دیرلر ولیکن
بونده مطلق آت معناسی مراد اولور کفور مبالغه ایله شکرسز کمسه‌یه دیرلر سوار مرده‌دن مقصود میتدر یعنی ای وزیر
وامیر نامنده اولان دولت وثروتله تفخر قیلان کمسه اکر حیات حقیقیه ایله حی اولمق وزنده دللر منصبنی بولمق
استرسک * وعباد الرحمن الذین یمشون علی الارض هونا * آیت کریمه‌سنک مفهومی اوزره بندهٔ رحمان اول ویر یوزنده
اسب مرکوب کبی یورو میت کبی اولمه که سنی بر نیجه کمسه‌لر یوکلری اوزره کوتوره‌لر وخانه که کتوره‌لر نته کم میتی بر نیجه
کمسه‌لر یوکلری اوزره کوتوروب آنی کورخانه‌یه ایلتورلر ناشکور اولان دولتلو جمله ناسی کندویه حمال استر وبو جمله‌نک
یوکننه کندی بارینی قومق مراد ایلر چونکم مرده دل اوله وکندی بارینی کردن ناسه تحمیل قیله ناس انی سوار مرده کبی
کورخانه‌سنه کتوررلر وانک بارینی یوکلری اوزره کوتوررلر پس بو اغنیا واهل دنیا موتی کبیدر انکیچون حضرت نبی
صلی الله علیه وسلم بیوردیلر (ایاکم ومجالسة الموتی قالوا وما الموتی یارسول الله قال علیه الصلوة والسلام الاغنیاء
وفی روایة اخری اهل الدنیا) بونلرک برنیجه وجوهله موتایه مشابهتلری واردر اولا مرده دللردر که موتی نیجه ایشتمز وسوز
فهم ایتمزایسه انلر دخی کلام حق ایشتمزلر ودین وایمانه متعلق اولان سوزلری فهم ایتمزلر ودخی مرده نیجه حرکت
ایتمزسه بونلر دخی طریق الهیده انک کبی حرکت ایتمز وبر مشابهت دخی بودر که خلق عالم مرده‌یی نیجه کوتوررلر
وکورخانه‌یه کتوررلر ایسه اول مرده دل اولان اهل دنیا دخی نیجه کمسه‌لره بار اولوب انلر انی کوتوررلر وخانه‌سنه
کتوررلر نته کم بیوردیلر (مثنوی) بر جنازه هر کرا بینی بخواب * فارس منصب شود عالی رکاب * زانکه آن تابوت
بر خلقست بار * بار بر خلقان فکندند این کبار * خوابده هر کیمی جنازه اوزره کوره‌سن اول کمسه عالی رکاب فارس
منصب اولور جنازه کسر جیم‌له میت کوتوردکلری صال اغاجنه وتنه‌شوی تختنه‌سنه وتابوته دخی دیرلر بورادن تابوت
معناسنه الینکیدرلر بو واقعه‌نک تعبیری بویله اولورکه اول کمسه منصبه راکب اولور وکابی عالی اولان کمسه‌لر مرتبه‌سن
بولور زیرا اول تابوت خلق اوزره باردر بوا کابر ایسه بارلرنی خلایق اوزره براقدیلر پس بو وجه‌دن مرده‌یه مشابه
اولدیلر (مثنوی) بار خود بر کس منه بر خویش نه * سروری را کم طلب درویش به * پس ای غنی کندی یوککی کمسه
اوزره قومه کندک اوزره قو سرورلکی طلب ایلمه درویشلک یکدر یعنی کندی یوککی غیری اوزره براقمه کندی اوزریکه
قو وبارکی کندک کوتور وبین الناس سرور اولمغی طلب ایلمه حقیقتده درویشلک صوری اولان سرورلکدن نیجه وجوهله
اولیدر (مثنوی) مرکب اعناق مردم را مپا * تا نیاید نقرست اندر دوپا * خلقک یوکلری مرکبنی باصمه تا سنک ایکی
ایاغکه نقرس کلمیه یعنی ادملرک رقابی مرکبنی باصمه وچکنمه تا کم سنک ایاغکه نقرس مرضی کلمیه نقرس
بر مرضدر که اکثرا اکابر واغنیانک ایاقلرنده پیدا اولور وانک سببی اصل رقاب ناسی باصمق وچکنمک ایدکن دیمشلر پس

اسکیرا کابر رقاب ناسه باصدقلرندن اوتوری بو مرض انلره مخصوص صدرانلردن غیری یه دکل (مثنوی) مرکبی را
کانرش توده دهی * که بشهرمانی وویران دهی * برمرکبه که عاقبت سن اکا قرش ویررسن زیرا برشهره بکزرسن
وویران کوی سن مصرع اولده اولان ده فتح دال ایله قرش معناسنه یعنی اون پرمقله نفرین ایتمك معناسنه دردهی
کسر دال ایله فعل مضارع مخاطبدر ومصرع ثانیده دهی کسر دال ایله اقظمر کیدرده کوی معناسنه ویا خطاب ایچون
اولور تقدیر کلام بویله دیمك اولورکه ای منصب ودولت صاحبی برمرکبه که آخر سن نفرین ویره سن مرکبدن مراد
منصب اولور یعنی شول برمنصبه که آخر الامر سن نفرین ویره سن واندن نفرت ایلیه سن که شمدی برشهر معموره
بکزرسن ولیکن اول مرکبه نفرین ولعنت ویردیکك وقتده ویران کوی کبی سن (مثنوی) دهدهش اکنون که چون
شهرت نمود * تا نباید رخت درویران کشود * دهدهش اکنون که صد بستانت هست * تا نکردی عاجز وویران پرست
اکا قرش ویر شمدیکه شهر سکا کورندی تا رختی ویرانه ده اچق اولمیه سن اکا شمدی قرش ویر که سکا یوز بستان واردر
تا کم عاجز وویران پرست اولمیه سن دهدهشده کی ضمیر بیت سابقده اولان مرکبه عائد اولور بیت ثانیده اولان اش ضمیری
دخی اکا عائد اولور کشود بونده کشودن معناسنه مصدردر وشهردن مراد بونده شهر حقیقت ومنصب آخرتدر
تقدیر کلام بویله دیمك اولورکه ای اهل منصب چونکه سکا شهر حقیقت ومنصب آخرت کورندی وانك شرف وعزتی
ظاهر اولدی حالا سن اول مرکب منصبه نفرین ویروآندن نفرت ایله تا کم رخت عمرکی ومتاع حیاتکی بو ویرانه اولان
دنیاده اچق کرکمزو آنی بو خرابه ده خرج ایتمك وعبث یره صاچق عاقله لائق اولمزای بو دنیا ویرانه سنده مرکب منصبه
سوار اولان کسه حالا شمدی سن اول مرکب منصبه نفرین ویر زیرا که سنك معنوی وروحانی نیجه یوز بستانك واردر
حتی اول مرکب منصبه مقید اولمغله وانك اسیری اولوب قالمغله عاجز وویرانه پرست اولمیه سن که بو دنیا آخرته نسبتله
سرتاسر ویرانه کبیدر وبونده اسیر منصب اولان طائفه فی الحقیقه عاجز وفقیرلردر واهل غنا لیس الغنی عن کثرة العرض
انما الغنی غنی النفس حدیثنك موجبنجه غنای نفسه مالك اولان عزیزلردر (مثنوی) کفت پیغمبر که جنت از اله
کر همی خواهی زکس چیزی مخواه * چون نخواهی من کفیلم مر ترا * جنت المأوی ودیدار خدا * حضرت
پیغمبر صلی الله علیه وسلم ثوبان حضرتلرینه خطابا بیوردیلر که جنت اعلایی یا ثوبان حضرت اللهدن اکر استرسك اصلا
برکسه دن برشیء استمه چونکیم سن سؤال ایتمیه سن تحقیقا بن سکا جنت المأوایی ودیدار خدایی کفیلم بو بیتلر ثوبان
حضرتلرینك روایت ایلدیکی بو حدیث شریفه اشارتدر عن ثوبان رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم
من یضمن لی شیئا اضمن له الجنة قال ثوبان انا یا رسول الله فقال علیه السلام لا تسأل الناس شیئا اضمن لك الجنة فكان
ثوبان لا یسأل الناس شیئا حتی سقط یوما سوطه فنزل واخذه ولا امر احدا ان یناوله (مثنوی) آن صحابی زین کفالت
شد عیار * تا یکی روزی که کشته بد سوار * تازیانه از کفش افتاد راست * خود فرود آمد زکس آنرا نخواست *
اول صحابی بو کفالتدن عیار اولدی عیار بونده فتح عین ایله غل وغشدن خالص اولمق معناسنه در وصحابیدن مراد رسول
اکرم حضرتلرینك معتقی اولان ثوبان حضرتلریدر وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه اول اصحابدن اولان ثوبان
حضرتلری نبی مکرم حضرتلرینك بو کفالتندن غل وغشدن خالص اولدی حتی برکون برمرکبه سوار اولمش ایدی
انك راست الندن تازیانه دوشدی راست صفت اولدیغی اوزره معنی بودر اما صفت اولمسه دخی جائزدر بو تقدیرا اوزره
معنی قامچی انك الندن زمین اوزره راست دوشدی یعنی صحیح اول قامچی انك الندن یر اوزره واقع اولدی فی الحال
کندیسی مرکبدن آشغه کلدی انی پیاده اولان کسه لردن بکا شو تازیانه یی الیویر دیو استمدی بلکه سؤال ایلمکدن
اجتناب ایدوب بنفسه کندی اتدن آشغی اینوب واول قامچی یی الوب اکا سوار اولدی پس بونده ناسدن سؤال ایلمكك
مذمتنه ومضرتنه تنبیه واشارت اولورا کثر عرفا الله تبارك وتعالی حضرتلرندن سؤال ایتمکه بیله استحیا ایتمشلر
وحضرت ابراهیم کبی علمه حسبنا بحالنا دیوب انك قدمی اوزره کیتمشلردر کما قال ابن عطا الاسکندری فی الحکم ربما
استحیی العارف ان یرفع حاجته الی مولاه اکتفاء بعلمه ومشیته فکیف لا یستحیی ان یرفعها الی خلقه (مثنوی) انکه
از دادنش نیاید هیچ بد * داندوبی خواهشی خود میدهد * اول خدا که انك دادندن هیچ بد کلمز سنك حالکی بیلور
وبرخواهشسز خودانی سکا ویرر یعنی اول معطی وجواد اولان خدای تعالی که اصلا انك داد وعطاسندن بدلك کلمز
واول برقولنه بد وقبیح اولان شیلری عطا قیلماز فرضا برقولی عطاسنه مستعد اولسه ولیکن ترك خواهش قیلسه انك حالنی
بیلور خودبی سؤال اکا لازم اولنی ویرر پس عاقله لائق اولان بو اولورکه جمیع حاجتنی حضرت حقه عرض ایلیه
ومرادنی همان اکا سویلیه (بیت) حافظ آب رخ خود بردر هر سفله مریز * حاجت آن به که برقاضی حاجات بریم
وقال ابن عطا فی الحکم لا ترفعن الی غیر الله حاجة فکیف یرفع حاجتك عنك من لا یستطیع ان یرفع حاجته عن نفسه

(مثنوی) ور بامر حق بخواهی ان رواست * انچنان خواهش طریق انبیاست * بد نماند چون اشارت کرد دوست
کفر ایمان شد چو کفر از بهر اوست * واکر امر حقله استیه سن اول روادر انچلاین خواهش طریق انبیادر چونکیم
دوست اشارت ایلدی بد قیلمز کفر ایمان اولدی چونکیم کفر اندن اوتریدرکه یعنی اکر ناسدن امر حقله استروانلردن اذن
الهی ایله سؤال ایلرسك اول سؤال هر وجهله روا وسزادر زیرا انچلاین استمك وسؤال ایلمك انبیای عظام علیهم السلامك
طریقلریدر نته کم حق تعالی حضرتلری حبیبنه خطابا (خذ من اموالهم صدقة تطهرهم وتزکیهم بها) دیمکله ناسك
اموالندن صدقه اخذ ایلمکه امر ایلدی پس حضرت نبی مکرم صلی الله تعالی علیه وسلم دخی ناسه سزا اموالکزدن
زکاة وصدقاتی اخراج ایدوب محلی اولنلره ویرك دیو انلره سویلدی پس بو ناسدن سؤال اولدی اما حضرت حقك چونکیم
امر یله اولدی بو سؤال بد وقبیح اولمدی نته کم شیخ محمد سررزی حضرتلری دخی چونکیم اشارت الهیه ایله شهره کلوب
دربدر زنبیل کردان اولوب دریوزه قیلدی وسائل اولدی بودخی مذموم وقبیح اولمدی زیرا دوست حقیقی چونکیم سؤاله
اشارت ایتدی بدلك وقبیحلك قالمدی بر کفر که انك امرندن اوتری اوله اول کفر ایمان اولدی مثلا برکسه کفاره
اسیر اولسه وکفار دخی اول مؤمنی کافر اولمغه اکراه قیلسه واول دخی ظاهرا کافر اولسه اول کفر عین ایمان اولور نته کم
برکسه حین ضرورتده حرام یسه واکل میتة واکل لحم خنزیر ایلسه (فمن اضطر غیر باغ ولا عاد فلا اثم علیه) آیت
کریمه سنك موجبنجه اول کسه حلال یمش اولور زیرا غیری یه حرام اولان اول حینده امر حقله اکا حلال اولدی کذلك
کفر دخی محلنده اختیار اولنسه امر حقله اوکفر ایمان اولور (مثنوی) هر بدی که امر او پیش اورد * آن زنیکوهای عالم
بکذرد * هر بد یکه اول اللهك امری ایلرو کتوررا اول عالمك نیکولرندن ایلرو کچر یعنی هر صورت ظاهره ده قبیح اولان
شیئی وفعلی که اول حکیم اولان خدانك امر شریفی ایلرو کتورر وظهور مرتبه سنه یتورر اول بد وقبیح اولان شیء عالمك
ایولرندن سبقت ایلر مثلا اصحاب کهفك قطمیری که حد ذاتنده بربد ونجس شیء ایکن چونکیم انك امر شریفی اول کلبی
ایلرو کتوردی اول کلب عالمك نیکولرندن ایلرو سبقت ایلدی (بیت) چون سك اصحاب را دادند دست * شد سر شیران عالم
جمله پست * ودخی حضرت خضر علیه السلامك فعلی کبی که بحسب الشرع والعقل انك قتل نفس زکیه وخرق سفینه
ایلمسی بد وقبیح ایدی ولیکن چونکیم اول فعللر امر حقله ایدیلر وکلدی عالم خلقنك نیکو اولان افعالندن اول سبقت
قیلدی که حقیقتده اول فعللر عین حکمت ومحضا مصلحت ایچون ایدی وبونك عکسی بحسب الظاهر هر نیکو اولان
شیلر بکه حق سبحانه وتعالینك امر شریفی مدبر قیله وقبیحلردن عد ایلیه اول عالمك قبیح اولان شیلرندن دونتر وپست تر
اولور مثلا ابلیس وبلعم وبرصیصا کبیکه بونلرك هر بری عالمك نیکو کاری وعالی مقداری ایدی چونکیم حق تعالی بونلری
مدبر ایلدی بونلر سائر قبیحلردن دونتر وپست تر واقع اولدیلر (مثنوی) زان صدف کر خسته کردد نیز پوست * ده مده که
صدهزاران در دروست) اول صدفدن اکر پوست دخی خسته اوله نفرین ویرمه که صدهزاران در باشد اورا نفرین مده
اکر پوست اونیز خسته وشکسته کردد صدفدن مراد بونده صورت ودردن مراد معنی وسیرت وحسن خصلت اولور
یعنی شول برصورتدن اعراض ایلمه وانکا نفرین ویرمه که انك درونده نیچه یوزبیك معنی درلری واخلاق حمیده وعلم
حکمت جوهرلری اوله اکر فرضی انك پوستی وبشره سی بحسب الظاهر فقیر وحقیر وشکسته دخی اولورسه ضرر ویرمز
زیرا صدفدن مقصود درو صورتدن مقصود معنیء پردر چونکیم برصورتك درونی پر معنی اوله اول صورتك ظاهرا
خسته وحقیر اولمسی مذموم دکلدر (مثنوی) این سخن پایان ندارد باز کرد * سوی شاه وهم مزاج باز کرد * باز رود در کان
جوز رده دهی * تا رهد دستان تو ازده دهی * بو سوز پایان طوتمز کیرودون پادشاه جانبنه وهم مزاج باز اول شاهدن
مراد بونده شاه حقیقتدر مصراع ثانیده اولان باز طوغان معناسنه در ولیکن اندن مراد شول عالم معنی وعالم
صورتك صیادلری اولان طریقت وحقیقت شهبازلری اولورکه کچن بونلر صید وشکارا ایتمك ایچون پادشاه حقیقتدن
من وجه دور اولسه لر وعالم صوری ومعنوی ده پرواز ایدوب نیچه شکارلر قلسه لر فی الحال دونوب ینه شاه حقیقته
رجوع ایدرلر پس حضرت مولانا قدس سره الاعلی تجرید قاعده سی اوزره کندیلرینه خطاب وبو اسلوب اوزره غیریلره
تعریض وارشاد ایدوب بیوررلر بو تعبیر وتقریر اولنان سوز وبو نظمه کلان ومکتوب اولان کلام پر سوز پایان وغایت
طوتمز بو سوزی سویلمکدن وبو کونه معارفی تعبیر ایلمکدن فراغت ایدوب شاه حقیقتك جانبنه رجوع ایله واول
پادشاهه همیشه انابت قیلان وراجع اولان حقیقت بازلرینك هم مزاجی اول وانلرك مشربنده اولوب انلرك سیرتی اوزره
پرواز قیل انلرك مزاج ومشربی اولدرکه هر بار عالم صورته میل ایدرلر اندن نیجه معنی ومقصودی شکار ایدوب
فی الحال جناب حقه رجوع ایدرلر وصورتی قویوب معنی سمتنه کیدرلر امدی ای عالم صورتده قالان سالك ده دهه
منسوب اولان التون کبی کانه کیروکت تا کم سنك دستلر کده ده لکدن قورتله اولکی ده ده ایکی دالك بله فتحه لر یله

برموضعك اسمیدرکه انك التوننی بغایت خالص اولورا کامتصل اولان یانسبت ایچوندر یعنی التون زیاده خالص اولسه
زرده دهی کبی درد یوا کانشبیه ایدرلر دستان قصه معناسنه اولسه ده جائزدر اما دستلرك جمعی اولمق محله انسبدر مصرع
نابنده اولان ده دهی اولکی دالك فتحی وایکنجی دالك کسریله اوقنورا کامتصل اولان یامصدریه درده ده ایکی ال ایله نفرین
ویرمك معناسنه در پس تقدیر کلام بویله دیمك اولورکه ای صورته مائل اولان سالك بوعالم صورتدن کذر قیلوب وزرده
دهی کبی خالص وبی غش اولوب معدن حقیقتنه کیروکت وکان اصله بوعالم صورتدن رجوع ایت تا کم سنك اللرك بوعالم
صورتنه ده اولمقدن ونفرین ویرمکدن خلاص اوله (م ی) صورتی را که بدل ره میدهند) از ندامت آخرش ده میدهند
اهل صورت برصورته که کوکله یول ویررلر ندامتدن آخر اول صورتنه ده ویررلر یعنی بوعالم صورتك اسیری اولان طائفه
در برصورتیکه کوکللرینه قویه لروا کا تعلق ومحبت قیله لر آخر الامر کمال ندامتلرندن اول صورته نفرین ویررلر انکیچونکه
حقیقت کاری کوردکدنصکره اول صورتی کندیلره عدو ورهزن مشاهده قیلورلر نته کم حق تعالی حضرتلری حقیقت
اعتباری ایله (انما اموالکم واولادکم عدو لکم فاحذروهم) بیوردی که بوکونه صورتلرا کر بر کیمسه یی حضرت حقدن
وعالم حقیقتدن دور ومهجور ایلسه آخر الامر انك ضررنی مشاهده ایلیوب ندامتندن اکا نفرین ویرر (مثنوی)
دزدرا کان قطع تلخی میدهد * ذوق دزدی راچوزن ده میدهد * ده بدادن دیدی از دست حزین * ده بدادن زین
بریده دست بین * مثلا دزده که حین قصاصده اولان اول قطع یدایلمك که تلخلك ویرر اول حینده دزدینك ذوقنه زن کبی
نفرین ویررکه اکثر نفرین ویرمك زنلرك عادتیدرکه یعنی برشیدن بیزار اولسه لر اول شیئه مقابل ایکی اللرنی قارشو ایدوب
وبوزلرنی اندن چویروب نفرین ولعنت سکا بن سندن بیزارم دیرحزین اولان زندن ویا خود غمکین اولان هندوی پرمحندن
نفرین ویرمکی کوردك بوالی کسلمش سارقدن هم خرسزلق لذتنه ودزدلك صنعتنه نفرین ولعنت ویرمکی کور که حین
قصاصده کندینك مقدما میل ومحبت ایلدیکی فعل وصنعتنه نه مرتبه نفرین ولعنت ایلر (مثنوی) همچنان قلاب
وخونی ولوند * وقت تلخی عیش راده میدهند * توبه می آرند هم پروانه وار * باز نسیان میکشدشان سوی نار * قلاب
وخونی ولوند هم بوتجلیل تلخلك وقتی عیشه نفرین ویررلر یعنی سارق حین قصاصده وفرح حزنی لقاده اول مائل اولدیغی
عیشه نه مرتبه نفرین ویردیسه قلاب وخونی ولوند اولانلر دخی محنت ونیش وقتنده عیشه نفرین ولعنت ویررلر اول عیش
ونوشدن توبه کتورررلر هم پروانه وار نسیان کیروانلری نار جانبنه چکر یعنی بوطائفه کندیلرینك کارلرندن یعنی برضرر
کورسه لر والم چکسه لر اندن توبه ایدرلر چونکیم اول بلا وآفت کیده نسیان انلری پروانه کبی کیرو اول نار مثابه سنده
اولان کار وکرداره چکر (مثنوی) همچو پروانه زدوران نار را * نور دید وبست آن سو بار را * چون بیامد سوخت
پرش را کریخت * باز چون طفلان فتاد وملح ریخت * بوطائفه فی المثل پروانه کبی اراقدن اول ناری نور حقیقتده
نارکبی اولان کاری نور کوردی واول جانبه یولك بغلدی یعنی زیاده قصد وعزیمت ایلدی تا کم اول نور زعم ایلدیکی ناره
کندیسنی اوره اول نارانك پروبالنی یاقروا اول پروانه دونوب اندن قاچرکیرو اول محنت وضرری فراموش ایدوب
اوغلنجقلر کبی دوشر وطوزی دوکر ملح ریخت بونده ملاحت ومنفعتی دوکمك وضایع ایتمکدن کنایت اولور
برخوش کیدرکن دوشر وسبب لذت وچاشنی اولان طوزی دوکوب ضایع ایدر نته کم اوغلانجقلر کذلك بوذکر
اولنان طائفه دخی برشیئی کندیلره محبوب ومقبول کوروب اول جانبه سرعتله کیدرکن اوغلنجقلر کبی دوشرلر
وطوز دوکوب فسادلری وقباحتلری ظاهر اولدیغی کبی تأدیب وقصاصه مستحق اولورلر پس برمقدار تأدیب
اولنور وحد اوریلور ویا برنیچه زمان حبس قلندقدنصکره برالعبله بودامدن کیرو آزاد اولورلر وپروانه کندیسنی شمعه
اوروب پروبالنی برمقدار سوخته قیلوب اندن کیرو نجات بولدیغی کبی بونلر دخی اول بلادن تکرار نجات بولورلر
(مثنوی) باز دیکر برکمان وطمع سود * خویش زد برآتش آن شمع زود * باز دیکر سوخت هم واپس بجست *
باز کردش حرص دل ناسی ومست * تکرار نفع وسود کمانی اوزره پروانه کندیسنی اول شمعك آتشی اوزره اوردی
برکره دخی یاندی هم اندنصکره کیرو صچرادی کیرو حرص دل آنی ناسی ومست ایلدی پس مبتلای شهوت واسیر
صورت اولان کسه لرك هر بریسی معنیده پروانیه بکزرلر نچن کندی مرادلری شمعنه تقرب قیلنه لر واندن آزرده
اولسه لر بحارلر بعد زمان اول ضرر وزیانی حرص وشهوت انلره فراموش ایتدیروب کیرو اول کار وکرداره مست وعاشق
اولورلر وانك وصالنه میل ورغبت قیلورلر (مثنوی) آن زمان کز سوختن وای جهد * همچو هندو شمع راده میدهد
کای رخت تابان چو ماه شب فروز * وی بصحبت کاذب ومغرور سوز * اول زمانکه پروانه ویروانه یه مشابه اولان طائفه
یانمقلقدن کیرو صچرار قصه سی سبقت ایلین غلام هندو کبی شمعه قرش ویررنته کم اول غلام هندو کندینك معشوقه سی
اولان شمعه نفرین ویردی بویله دیو که ای دخترسنك رخك ماه شب فروز کبی تاباندر وای دختر سن صحبتده کاذب

ومغرورسن یعنی سنك پرتو جمالکه مغرور اولوب کندیسنی سکامقارن ومصاحب قیلان طالبکی یاقیسن پس سن
صورتا صادق وحین صحبتده کاذب سن دیمك اولور (مثنوی) باز ازیادش رود توبه وانین * کاوهن الرحمن کید الکاذبین
پس توبه وانین وناله وحنین همانده که اول بلادن قورتله کیرو انك یادندن کیدر زیرا حق تعالی کاذبلرك کید ومکرنی
ضعیف وسست ایلدی شول کسه لرکه باشلرینه بلاکلدیکی زمانده توبه ایده لر انلر توبه ده کاذبلردر توبة الکذابین
علی اطراف لسانهم حسبنجه انلرك توبه سی همان لسانلرنده در چونکیم اول بلا وامتحان انلرك باشندن کیده (ولوردوا
لعادوا لما نهوا عنه) آیتنك مفهومی اوزره همان نهی اولندقلری عمله عودت ایدرلر پس حق تعالی کاذب اولنلرك
کید ومکرلرنی ضعیف ایلمشدر هربارکه انلر نار کید ومکری ایقاد ایلسه لر حق تعالی حضرتلری آنی برحالتله اطفا ایلر
درعموم تأویل این آیت که کلما اوقدوا نارا للحرب) بوسرخده اولان آیت سوره مائده ده اولان آیته اشارت اولورکه
اولی بودر (والقینا بینهم العداوة والبغضاء) یعنی بویهودیلرك ما بیننه عداوت وبغضا القا ایلدك پس بونلرك قلوبی
بربرینه موافق واقوالی بربرینه مطابق اولمز (کلما اوقدوا نارا للحرب اطفأها الله) هربارکه بونلر رسول الله واکا تابع اولان
مؤمنلر ایله حرب ایلمکی مراد ایلیه لروانك اوزرینه شر وضرر القا ایتمکی اناره قیله لروانکله جنك وجدال ایتمك آتشنی
ایقاد واشتعال ایلیه لر الله تعالی انلرك حرب ایچون ایقاد واشتعال ایلدکلری آتشی اطفا ایلر یعنی بونلرك آتش شرنی
مسلمانلردن منع ورد ایلیوب ما بینلرنه ایقاع ایلر ویا خود بونلر هربارکه برطائفه ایله حرب ایتمك مراد ایلسه لر حق تعالی
انلری مغلوب قیلوب حکم توراته مخالفت وامر حقه خیانتلرندن اوتری زیرا برکره توراتك حکمن افساد ایلدیلر
حق تعالی بخت النصری مسلط قیلدی وبرکره دخی افساد ایلدیلر مجوسیلری مسلط قیلدی وبرکره دخی افساد ایلدیلر
مسلمانلری مسلط قیلدی بوآیت کریمه نك اکرچه ورودی خاص درکه یهودیلر حقنده در ولیکن بونك حکمی عامدر نته کم
بوبیان لطیف بوآیت کریمه نك عموم اوزره اولان حکمنك تأویلنده درنته کم بیوررلر (مثنوی) کلماهم اوقدوا نار الوغا *
اطفأ الله نارهم حتی انطفا * هربارکه بوکاذبلر نار وغایی ایقاد ایلدیلر الله تعالی بونلرك نارنی سوندردی حتی سوندی
بوبیتده اولان ضمیر مطلقا جمیع کاذب اولنلره راجع اولورکه بیت سابقده مرور ایلدی وبونده وغادن مراد نفس وشیطانله
اولان جنك ووغا اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه طریق الهیده کاذب اولان قوم هربارکه نفس وشیطانله جنك
ایتمك نارنی درون دللرنده ایقاد ایلسه لر یعنی انلرله جنك ایتمکه قصد وعزیمت قیلسه لر الله تعالی بونلرك نار عزیمتی
وشعله صدقنی سوندرر حتی بونلرك نار درونی دخی فی الحال سونر حق تعالی بونلرك درونده اولان نار قصدی وشعله
عزیمتی انکیچون سوندررکه بونلر اول نار عزیمتی ایقاد واشتعال قیلمقده صادق دکلر بلکه کاذبلردر انکیچون حق تعالی
انلرك قلبنك نار عزیمتنی سوندرر حتی انلرك کانون درونده اصلا عزیمت قالمیوب منطفی اولور وانلرك قلبی خیر جانبنه
اولان شعله عزیمتدن خالی قالور (مثنوی) عزم کرده که دلا آنجا مه ایست * کشته ناسی زانکه اهل عزم نیست * طریق
الهیده کاذب اولان کمسه معصیت قیلمقدن طاعت جانبنه عزم ایلمش کندی قلبنه بویله دیوکه ای کوکل اول مرتبه ده
طورمه وکندیکی بوکونه بلایه اورمه فی الحال بوعزمی ناسی اولمش وبوقصدی فراموش قیلمش زیرا که اهل عزم دکلدر
وبوعزمده کاذبدر انکیچون اول خیر جانبنه اولان عزیمتی فراموش ایلر (مثنوی) چون نبودش تخم صدقی کاشته
حق برو نسیان آن بکماشته * چونکیم اول کاذب اولان اهل هوایه اکلمش برصدق تخمی اولمدی وعزمنی صادقانه
قیلمدی حق تعالی حضرتلری اول کاذبك اوزرینه اول عزمنك نسیاننی حواله ایلمشدر انکیچون اول خیره اولان عزیمتی
اونیدر اکر اول عزمنده صادق اولیدی حق تعالی اکا نسیانی حواله قیلمزدی وانك عزمنی منسی اولمزدی وشعله
درونه خلل ونقصان کلمزدی (مثنوی) کرچه برآتش زنه دل میزنند * آن ستارش را کف حق میکشند * اکرچه
اول کاذب دل آتش زنه سی اوزره اوررانك اول ستاره سنی کف حق سوندررآتش زنه چاقمغه دیرلر ستاره دن مراد
بونده کوکلدن ظهوره کلان قصدلر وعزملردر وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه اکرچه طریق حقده کاذب اولان
کمسه کوکل چاقمغی اورر واندن نیچه عزملر وقصدلر شراره سی ظهوره کلور ولیکن انك اول عزیمت وقصد ونیت
ستاره لرنی کف ارادت الهی سوندررانکیچون صدق وخلوص ایله اولمین عزم وقصدلك شعله وفروغی اولمیوب ونتیجه سی
ظهوره کلمز (قصه هم درتقریر این آیت) بوقصه هم بوآیت کریمه نك تقریرنده در یعنی کلما اوقدوا نارا للحرب اطفأها الله
آیتنك تحقیق وتأویلنده در (مثنوی) شرفه بشنید در شب معتمد * برکرفت آتش زنه کاتش زند * دزد آمد آن زمان
پیشش نشست * چون کرفت ان سوخته میکرد پست * می نهاد انجا سرانکشت را (تا شود استاره آتش فنا) برمعتمد
علیه کمسه خانه سنده کیجه ایچنده برشرفه اشتدی ویاد یکه کندینك خانه سنه بریکانه کمسه کلدی شرفه شینك فحیله
اوازبای معناسنه در آتش زنه یی طوتدیکه آتش اوره یعنی چاقمغی اخذ ایتدیکه چاقمق چاقه وآتش یاقه خرسز فی الحال کلدی

واول صاحب خانه نك قرا كولقده اوكنده اوتوردى چونكم اول سوخته شراره لرى طوتدى اول دزدانى پست ايتدى
يعنى چاقمقدن چيقان شراره لرى چونكم اول قاو طوتدى اما ظلمتده اولان دزدانى پرمغيله پست ايدوب سوندردى
اول سوخته اوزره دزد بر انكشتى قوردى تاكم آتشك شراره لرى محو وفانى اوله (مثنوى) خواجه مى پنداشت كز
خود ميمرد * اين نميديد او كه دزدش ميكشد * خواجه كفت اين سوخته نمناك بود * ميمرد استاره از تريش زود
بس كه ظلمت بود وتاريكى زپيش * مى نديد آتش كشى را پيش خويش * خواجه ظن ايلرديكه اول شرر كندى سندن
اولور يعنى سوينور اول صاحب خانه بونى كورمديكه انى دزد سوندرر خواجه ايسه اول شراره لرى كندى كندندن
سو نور صانوب بهانه بى سوخته نه بولوب ديدى بو سوخته نمناك ايدى انك ترلكندن ونمناكلكندن استاره على الفور
سو نور خواجه حقيقت حالى انكيچون كوره مديكه خانه نك درونى اولدن چوق ظلمت وتاريك ايدى لاجرم كنديك
اوكنده آتش كش اولنى كورمدى يعنى صاحب خانه كندى اوكنده اول آتش كش اولان دزدى انكيچون كورمديكه
خانه نك درونى اولدن زياده ظلمت وزياده تاريك ايدى پس آتشك سونمسنى قاودن وياخود كندى كندندن
ظن ايلدى اكثر كسه لرك خانهٔ قلبى دخى بويله بكزر كه درونلرنده نچه برشعلهٔ عزمى وآتش قصدى باقى ايسته سه لر
آنى نهانى بر كشنده واردر اكثر ناس اول كشندهٔ آتش درون اولان كسه بى بيله ميوب انى كندى كندندن منطفى اولدى
ظن ايلرنته كم بو معنالره اشارت بيوررلر (مثنوى) اينچنين آتش كشى اندر دلش * ديدهٔ كافر نبيند آن عمش * بو نچلين
بر آتش كش انك كوكلنده واردر اما كافرك ديده سى آنى عمشدن كورمز اندر دلش ده كه ضمير اضمار قبل الذكر
قاعده سى اوزره مابعدنده اولان كافره راجع اولور عمش عين مهمله نك وميمك فتحه لريله كوزده برنوع مرضدركه
رؤيتنه ضعف ويررو كوزى قان بوررو تقدير كلام بويله ديمك اولوركه بوذكر اولنان آتش كش كبى كافرك كوكلى ايچره
واردر ولكن ديدهٔ كافر اول نهانى اولان آتش كشى كورلكندن كورمز وعدم بصيرتى اولديغندن اول كانون قلبنده
اولان شعلهٔ قصد وعزمنى سوندرن كيمدر بيلمز (مثنوى) چون نمى داند دل دانندهٔ * هست باكردنده كردانندهٔ
بر دانندهنك كوكلى نيچون بيلمزدون كسه ايله دوندريجى واردر يعنى بر عالمك قلبى بونى نيچون بيلمز يعنى بيلوركه هر دوّار
ايلن كسه ايله برمدور واردركه البته دور ايلين شئ مدورسز اولمز وهر متحرك لابد محركلى اولميجه حركت قيلمز پس
درون دلده اولان قصد وعزمى دخى لابد برفسخ ايديجى واردر البته انسانك درونته برقصد وعزمت نه كندى كنديله كلور
نه كندى كنديله كيدر عند العارفين انك كتورنجيسى ودخى كيدرنجيسى معلوم ومشهوردر (مثنوى) چون نميكوبى
كه روز وشب بخود * بى خداوندى كى ايد كى رود * نيچون ديمزسن كه روز وشب كنديله خداوندسز كندى كنديله
كلوب كتمز وعاقل اولان نهارى كونشك طوغمسندن وليلى دخى آفتابك غروب قيلمه سندن وآفتابك طلوع وغروبنى
دخى مجرد فلكك دورندن وفلكك دورنى دخى مطلق عقول ونفوسدن بيلمز بلكه بو جمله ده متصرف اولان همان اول
فاعل مختارى بيلور وكيجه بى كتورن وكوندزى كيدرن دخى نهارى ليلدن سلخ ايلين همان اول خداوند حقيقى
اولديغنى بيلور نته كم سورهٔ قصصده اولان بو آيت كريمه هم بو معنايه دلالت قيلور * قال الله تعالى قل ارأيتم ان جعل
الله عليكم الليل سرمدا الى يوم القيامة من اله غير الله يأتيكم بضياء افلا تسمعون قل ارأيتم ان جعل الله عليكم النهار
سرمدا الى يوم القيامة من اله غير الله يأتيكم بليل تسكنون فيه افلا تبصرون (مثنوى) كرد معقولات ميكردى ببين
اينچنين بى عقلئ خود اى مهين * اى مؤثر حقيقيدن غافل اولان كسه سن معقولات اطرافنه طولانورسن كور بونك
كبى كندى عقلسزلغنكى اى مهين يعنى اى خورد وحقير اولان واى فاعل حقيقيدن غافل قلان بوقدر زماندر
معقولات اطرافنه طولانورسن اما مؤثر حقيقى كيمدر بيلمز وفاعل حقيقيدن آكاه وخبردار اولمزسن كنديكك
بو عقلسزلغنى كوراكرسن صحيح عاقل اوليدك هر دائرك برمدورى وهر اثرك برمؤثرى اولديغنى بيلوردك پس بو جمله
افعال وآثارك فاعل ومؤثرى واجب الوجود اولان حق تعالى حضرتلرى اولديغنه اقرار قيلوردك چونكم بو قدر
آثارك مؤثر حقيقى وبو قدر افعالك فاعل حقيقى سندن غافل اولهسن فى الحقيقه بغايت بى عقلسن وكندى
عقلسزلغكى دخى بيلمز وكورمزسن (مثنوى) خانه با بنّا بود معقول تر * يا كه بى بنّا بكو اى بى هنر * اى هنرسز سويله
خانه بنّا ايلهمى معقولتردر ياخود بنّاسزمى معقولتردر لابد هر عاقلك قتنده معقولتر اولان بودركه هر بنّانك البته بر بنّاسى
واردر بنّاسز بنّا ممكن دكلدر كذلك بو بنّاى كائنات دخى لابد بربانى وصانعى واردر وهر عاقلك قتنده بو قدر مصنوعاتك
صانعى اولديغى معقول ومحققدر (مثنوى) خط با كاتب بود معقولتر * يا كه بى كاتب بينديش اى پسر * جيم كوش
وعين چشم وميم فم * چون بود بى كاتبى اى متهم * خط كاتب ايلهمى معقولتردر ياخود كاتب سزمى معقولتردر
اى پسر فكر واندیشه ايله هر خطك كاتب ايله اولمسى معقولتردر زيرا بلا كاتب خط اولمق محالدر چونكم كاتبسز

خط اولمق ممكن دكلدر جيم كبى كوش وعين كبى چشم وميم كبى فم صفحهٔ رخساره آدميده كاتب حقيقى سزاى عدم
اعانه نه تهم نيجه اولور بويله احسن تقويم اوزره انسان صانع حكيم اولميجه نيجه ظهوره كلور (بيت) استربك المغه
حكمت كتابندن سبق * خامهٔ قدرت نه يازمش صفحهٔ رخساره باق (وهو الذى يصوركم فى الارحام كيف يشاء)
آيت كريمه سنك حسبنجه انسانى ارحام امهاتندن دله ديكى كبى تصوير ايلين اول مصور حقيقيدن وانك صفحهٔ
جمالنه صادلر كبى ايكى عينى وجيملر كبى ايكى اذنى ونونلر كبى ايكى ابروبى وميم كبى بر دهانه فى تحرير ايلين همان اول
محرر معنويدر (مثنوى) شمع روشن بى ز كيرانندهٔ * يا بكيرانندهٔ دانندهٔ * مثلا شمع بر كيراننده سزدنمى روشندر
ياخود بر داننده اولان كيراننده ايلهمى روشندر بو مقرر ومحققدر كه شمع بر عالم ودانا كيرانندهنك وجوديله روشندر كيراننده
طوتيجى ديمكدر مراد شمعى ياقجى وانك روشنالكنه ضعف كلدكجه انك فتيلنى مقراضله طوتيجى وقطع ايديجى كسهدر
لابد شمعك نورنه ضعف كلسه انك باشنى طوتيجى كسهنك تدبيرى ايله اول شمع روشنتر اولور واكر بر كسه بر شمعى ياقسه
اولا روشنالق بولمزوا كرياقسه ولكن كاه كاه انك باشنى طوتمسه روشنتر اولمزوا كر بر كسه بر شمعى ياقسه اولا روشنالق
بولمز وفتيلن المغله تنوير ايتمسه هم روشن اولمز پس شمع هر وجهله بر عالم ودانا كيراننده يه محتاجدر كذلك هر شيئك
وجودى بر شمع كبيدر ولابد بر داننده اولان صانعه محتاجدر بود كلدركه اول مصنوع اولان شئ بى صانع ظهوره كله
وبى استادانك كبى رونق وكمال بوله (مثنوى) صنعتى خوب از كف شل ضرير * باشد اولى يا زكف آن بصير *
اى بو آثارك مؤثر حقيقى سندن غافل بر خوب صنعت چولق اولان كورك كفندنمى اولى اولور ياخود بصير اولان
الى طوتيجى كسهدنمى اولى اولور بو مقرردر كه هر صنعت خوب لابد برالى طوتيجى وكوزى كوريجى استاد كاملدن اولى
اولور والا الى طوتمين وكوزى كورمين كسهنه صنعت خوبى دوزمكه قادر اوله مز پس بو قدر مصنوع خوبى كهسن
كورورسن لابد انك بر صانعى واردر واول صانع هم قابض وباسط ويد قدرتله آخذ وباطش در وهم بصير وقديردر اكر قادر
اولميدى بو قدر مصنوعى كتم عدمدن مرتبهٔ وجوده نيجه كتورردى واكر بصير اولميدى بو قدر صنايع عجيبهيى
بويله اشكال غريبه اوزره نيجه دوزردى وبو صحايف اكوان اوزره بو قدر نقوش خطوطى نيجه يازردى بوندن
معلومك اولسون كه اول صانع خبير هم بصير وهم قديردر (مثنوى) پس چو دانستى كه قهرت ميكند * بر سرت دبوس
محنت ميزند * پس بكن دفعش چو نمرودى بجنك * سوى او كش برهوا تير خدنك * (همچو اسپاه مغل بر آسمان) تيرمى
انداز دفع نزع جان * پس اى فاعل حقيقيدن غافل وعالمك صانعى اولان پادشاهدن جاهل اولان كسه چونكم بو قدر
بيلدككه اول خداسنى عاقبت قهر ايلر واخر الامر سنك باشك اوزره بلا ومحنت دبوسنى اورروسنى نيجه خستهلكلره
وهر ضرره مبتلا قيلور واولدر پس كندى نفسكدن اول محنت وبلايى وموت وفنايى دفع ايله شول بر نمرود كبى جنك ايله
اول محيى ومميت اولان فاعل حقيقينك جانبنه هوا اوزره خدنكدن اولان تيرى چك نته كم نمرود لعين كندى اعتقاد
باطلى اوزره حضرت حق آسمان جانبنده زعم ايليوب انكله مخاصمت قيلوب بر صندوقه بنوب كركسلر واسطهسيله
سمايه چيقوب حضرت خدا ايله جنك ايدرم دعوا جانبنه تيرلر آتمشدر وبونك قصهسى تواريخده مسطوردر واى
نادان سن مغل عسكرى كبى آسمان جانبنه نزع جانى دفع ايلمكدن اوترى اوق آت نته كم اول زمانده اولان تاتار طائفهسى
بچن كنديلره متعلق بر كسه خسته اولسه انك اقرباسى بر بيره كلوب آسمان طرفنه اوق آتارلردى وانلر بويله اعتقاد ايدرلر
ايدىكه ملك الموت آسمان جانبنده در واول خسته اولان خانه يه هوادن برى كلور وانك جانى بدندن نزع قيلور پس هوا
جانبنه تير آتارلردى تاكم انلرك سهامندن ملك الموت خوف ايده واول خستهنك جانى الهميوب كيده اكر بعض
خسته صحت بولسه انلر ملك الموت بزم تيرمزدن فرار قيلدى وخسته مز الك پنجهسندن نجات بولدى ديرلردى واكر
اول خسته اولورسه اول ملك الموت بركز لو بردن كلدى وانك جانى الدى ديو اعتقاد ايدرلردى اى محيى ومميت اولان
خدادن غافل اولان نادان سن هم استرسك جاهل اولان تاتارلر طائفهسى كبى جان نزعنى دفع ايلمكدن اوترى آسمان
جانبنه اوق آت وكند كندن ويا بردوستكدن نزع جانى دفع ايت مغل تاتار دررلر (مثنوى) يا كر از روى اكر تانى برو *
چون روى چون در كف او يى كرو (در عدم بودى نرستى از كفش (از كف او چون رهى اى دستخوش) يا خوداى كندينك
وجودنده متصرف اولان وجميع موجوداتده كيف مايشا تصرف قيلان خداى تعالى حضرتلرندن غافل اندن قاچ
اكر قادر ايسك اقطار سموات وارضدن چيقوب كت سن انك ملكندن نيجه طشره كيدرسن چونكم آنك كف تصرفنده
مرهون ومقيدسن اصلا انك دست تصرفندن كسه طشره كتمكه وانك تصرف وملكندن خروج ونفوذ ايتمكه قادر
دكلدر هر نه يره كيدرسه انك ملكنده وانك دست تصرفنده در انك ارادتى اولميجه بر يره كتمكه وحركت ايتمكه
هم قادر دكلدر اولا اى نادان سن عدمده ايدك اول قادر اولان خداى تعاليننك كف تصرفندن قورتلدك

وبی وجود ایکن انك دست تقدیرندن نجات بولمدك پس ای دستخوش اول پادشاهك كف ارادتندن ودست قدرتندن
بو عالمه كلدكدن ووجود بولدقدنصكره نتیجه قورتلورسن بعضلر دستخوش بوكونه محلده زبون وعاجز معناسنه
استعمال اولنور دیمشلردر سروری مرحوم دخی دستخوش خوبدست وناز پرور معناسنه در دیمشدر اماد ستخوش
ای خوش صنعت دیمك معناسنه اولمق ذكر سبب ارادهٔ مسبب طریقی اوزره قاعده یه موافقدر یعنی ای الینك صنعتی
خوش سنك صنعتك كندی الكدن قورتلدیغی كبی سن هم كندی صانعكك دست تصرفندن نتیجه قورتلورسن
وانك حكمندن وارادتندن قاچوب نه جانبنه فرار قیلورسن (مثنوی) آرزو جستن بود بكر یختن * پیش عدلش
خون تقوی ریختن * آرزوی نفسی استمك حقدن قاچقدر اول خدانك عدلی اوكنده تقوی قانی دوكمكدر آرزو بونده
نفسك مرادی ومشتهاسی معناسنه در وبر سبیل استعارهٔ تخییلیه حضرت مولانا قدس سره الاعلا تقوایه بر ذی
روح انسان منزله سنه تنزیل ایلمشلردر وحضرت حقدن قاچق نه وجهله اولدیغی بوكونه تعبیر ایدوب سویله مشلردر كه
ای نفسك مشتهاسنه طالب اولان كسه نفسك مرادنی وآرزوسنی استمك حق تعالینك امرندن ودست ارادتندن
قاچقدر اندنصكره اول پادشاهك عدلی اوكنده تقوانك قانی دوكمك در وانك روحنی ضایع ایتمكدر اما نفسك مرادنی
ترك ایلسك وكندیكی اول عادل اولان پادشاهك حكمنه وارادتنه تسلیم قیلسك بو اعتبارله خلقدن حقه قاچمش
اولورسن وانك عدلی اوكنده تقوایی احیا قیلورسن كه تقوی اصل ما سوادن پرهیز قیلمقدر وما سوادن پرهیز قیلمق ایسه
نفسك آرزو ومرادنی ترك ایتمكله اولور وحضرت حقك طاعتی بولنه كتمكله میسر اولور پس هركیم كه كندی نفسنك
آرزو ومرادنی ترك ایلدی وحق تعالی حضرتلرنی وكیل اتخاذ ایدوب بالكلیه كندی امورنی اكا تسلیم وتفویض قیلدی
كمالیله متقی اولدی وتقوایی احیا قیلدی متقی اولمق استین كسه بو دنیانك حظوظ ولذاتندن پرهیز قیلمق لازمدر (مثنوی)
این جهان دامست ودانش آرزو * در گریز از دانها وآرزو * چون چنین رفتی بدیدی صد گشاد * چون شدی در ضد آن
دیدی فساد * فی المثل بو جهان دامدر وانك دانه سی آرزوی نفسانیدر دانه لردن قاچ وعلی الفور یوز كتور مصرع
ثانیده اولان آرزوم كبدر آرام درزوزر ولفظندن مخففدر روی آرزو تقدیرنده در یعنی بو جهان فی الحقیقه دام كبیدر
وبو دام جهانك دانه لری مشتهیات نفسانیه در اول دام جهانك دانه لری مثابه سنده اولان مشتهیات نفسانیه دن
فرار ایله علی الفور حضرت حقه یوز كتور وانك امرنه وحكمنه انقیاد ایله وبو جهان صوریدن اعراض ایدوب
اول خداوند جلیلك مشاهده سنه وجمال وكمالنك معاینه سنه توجه ایله چونكم طریق حقه سن بوذ كر اولنان كبی
كیده سن نتیجه یوز كشاده لك كورورسن ونتیجه بیك فتوحه كندیكی ایر كورورسن اما چونكم بونك ضدی اوله سن وطریق
حقه بوذ كر اولنان قاعده نك عكسی اوزره سیر قیله سن یعنی طالب ارزوی نفسانی ومائل مشتهیات جسمانی اوله سن
نتیجه یوز فساد كورورسن وكندیكی فاسد لر وعاصیلر مرتبه سنه ایر كورورسن (مثنوی) پس پیمبر گفت استفتو القلوب
گرچه مفتیتان برون گوید خطوب * پس پیغمبر علیه السلام حضرتلری دیدی قلبلریكزدن استفتا ایلك گرچه
مفتیلر سزه طشره ده خطوب سویلرا گرچه سزك مفتیلریكز طشره ده خطوب سویلرسه ده دیمك هم وجه در خطوب
خانك ضمه سیله خطبك جمعیدر خطب امره دیرلر نته كم هذا خطب جلیل دیرلر امر عظیم معناسن ویررلر
بو بیت بو حدیث شریفه اشارتدر قال النبی صلی الله علیه وسلم استفت قلبك وان افتاك المفتون رواه البخاری فی تاریخه
عن وابصة كذا فی الجامع الصغیر وحدیث شریفده حضرت نبی علیه السلام واحده خطاب ایدوب حضرت مولانا
بو بیت شریفده جمعله ایراد ایلملرنده نكته بودر كه بو حدیث شریفك موردی خاص حكمی عام اولدیغنه اشارت ایدرلر
وتوضیح معنی بو یله دیمك اولور كه هربار كه آرزوی نفسی ترك ایدوب حضرت حق جانبنه متوجه اوله سن حضور قلبه
واصل اولورسن ونتیجه یوز كشادلق بولورسن اما بونك عكسنه اولسك درونكده نتیجه فساد كورورسن پس پیغمبر
علیه الصلوة والسلام حضرتلری بیوردیلر سز قلبلریكزدن فتوی طلب ایلك اگرچه مفتیلر یكز سزه خارجده اوامر
سویلرسه ده وصلاح وفسادك نه ایدوكنی تعلیم ایلرسه ده خارجده اولان مفتی هر نه قدر صلاح وفسادی سویلسه وترقی
وتنزل نه ایدوكنی بیان ایلسه ینه انسان كندی قلبنده صلاحنی وفسادنی بیلمك وترقی وتنزلنه عالم اولمق لازمدر ترقی
وصلاح حضرت حقه متوجه اولمقدن وقلبه محبت الهیه طولمقدن عبارت اولور وتنزل وفساد نفسك مشتهیاتنه
منهمك اولمقدن وحظوظ عاجله یه اشتغال قیلمقدن كنایت اولور (م ی) آرزو بگذار تا رحم آیدش * آزمودی كه چنین می
بایدش * آرزوی نفسی قو تا كم اول خدایه رحم كله تجربه ایلدككه اكا بو نجلین كرك یعنی نفسك مرادو آرزوسنی ترك
ایله تا كم اول خدایه رحم ایتمك كله وسنك حالكی كوروب رحمت قیله نتیجه كره تجربه ایلدككه اول خدایه آرزویی ترك
ایتمك كركدر (مثنوی) چون نتانی جست پس خدمت كنش * تا روی از حبس او در گلشنش * چونكم صبر امغه

قادر دكلسن سن اكا خدمت ایله تا كم انك حبسندن انك كلشننه كیده سن یعنی چونكم حق تعالی حضرتلرینك
ملكندن چقمغه ودست تصرفندن خلاص اولمغه قادر دكلسن پس لازم كلدیكه اكا خدمت ایلیه سن تا كم حبسندن
قورتلوب انك كلشننه كیده سن ومقام امنده قرار ایده سن (مثنوی) دمبدم چون تو مراقب میشوی * دادمی بینی
وداور ای غوی * دمبدم چونكم سن مراقب اوله سن ای غوی همیشه داد وداور كوررسن یعنی اگر سن همیشه
كندی احوالكه مراقب اوله سن وهر بر فعلكی محاسبه قیله سن همیشه عادل اولان حاكمی وانك عدلنی كوررسن یعنی
اگر ایلك ایدرسك انك مقابله سنده حسن جزا مشاهده قیلورسن واگر كملك ایدرایسك هم انك مقابله سنده عاجله
انك مثلی بر سیئه كوررسن همیشه بو دار مكافات ایچره هر عملكه مناسب اول داوردن بر حالت كورمك مقرردر
(مثنوی) ور ببندی چشم خود را از احتجاب * كار خود را كی گذارد آفتاب * واگر كندی كوزیكی احتجابدن
باغلیه سن یعنی كندی احوالكه مراقب اولمیه سن ونفسانی اولان كارلره مشغول اولمغله حق تعالی حضرتلرینك
داورلكنی مشاهده قیلمقدن تعامی ایلیه سن آفتاب حقیقی كندی كارنی نجن قور یعنی اول دائما هر كسه عملنه كوره جزا
ویرمكده در وهر كسی مستعد اولدیغی مرتبه یه ایر كورمكده در اگر سن كوزیكی انك مشاهده سندن باغلرسك اول
كندی كارنی ینه ایلر (وانمودن پادشاه بامرا ومتعصبان در راه ایاز در سبب فضیلت ومرتبت وقربت وجامگی
او برایشان بر وجهی كه ایشانرا حجت واعتراض نماند) بو سرخ شریف پادشاهك امرایه وایازك بولنده متعصب اولان
وانك حقنده تعصب قیلان طائفه یه اول ایازك سبب فضیلتنی ومرتبه سنی وقربتنی وانك انلر اوزره جامه لكنی اشكارا
كوسترمسنك بیاننده در شول بر وجه اوزره كه امرایه وانك حقنده متعصب اولان طائفه یه حجت واعتراض قالمیه
(مثنوی) چون امیران از حسد جوشان شدند * عاقبت بر شاه خود طعنه زدند * كین ایاز تو ندارد سی خرد *
جامگی سی امیر او چون خورد * چونكم امیرلر ایازه حسد ایلدكلرندن جوشان اولدیلر ودرونلرندن حسد صفتلری
قینایوب عاقبت كندی شاهلرینه طعنه اوردیلر بو یله دیو كه ای شاه عادل بو سنك ایازك اوتوز عقل طوتمز پس او اوتوز امیرك
جامه لكنی نیچون یر یعنی انك قفتان بهاسی اولان قریه لر اوتوز امیرك قفتانی بهاسی اولان قریه لر قدر وار در پس انك بو قدر
امرا اوزره فضیلت ومزیتی نه در كه انك جامه لكی بو جمله دن زیاده اوله دیدیلر (مثنوی) شاه بیرون رفت با آن سی امیر *
سوی صحرا وكهستان صید گیر * كاربانی دید از دور آن ملك * گفت امیری را برو ای مؤتفك * رو بپرس از كاروان را بر رصد
كز كدامین شهر اندر میرسد * پادشاه اول اوتوز امیر ایله طشره كندی صحرا وكوهستان جانبنه صید طوتیجی وشكارلر
ایدیجی اولدیغی حالده اول ملك اراقدن بر كاروان كوردی بر امیره دیدی ای عاجز ومنقلب یوری مؤتفك عاجز ومنقلب
دیمك معناسنه اولور یوری وار رصد اوزره اول كاروانه صور كه اول كاروان قنغی شهردن ایرشور رصد یولدن كلنی وكیدنی
كوزتمكه دیرلر وكوزدجك محله دخی دیرلر یعنی وار اول كاربانك یولی اوستنده طور وانلرنه یردن كلورلر انلردن صور دیدی
(مثنوی) رفت وپرسید وبیامد كه زری * گفت عزمش تا كجا در ماند وی * اول امیر كندی واول كارباندن نه یردن
كلورسزدیو سؤال ایتدی انلر ری شهرندن كلورزدیو جواب ویردیلر واول امیر پادشاهه كلدی بو یله جواب ویردیكه
پادشاهم اول كاربان ری شهرندن كلورلر پادشاه امیره دیدی اول كاربانك عزمی نه یره دكدر ونه جانبه كیدرلر اول امیر
عاجز قالدی وانلرك نه جانبه كیده جكندن خبر ویره میوب متحیر اولدی (مثنوی) دیگری را گفت رو ای بو العلا
باز پرس از كاروان كه تا كجا * رفت وآمد گفت تا سوی یمن * گفت رختش چیست هان ای مؤتمن * پس سلطان محمود
اول امیری قویوب غیری امیره دخی دیدی ای بو العلا یوری اول كارواندن كیرو صور كه انلرنه یره دك كیدرلر ونه منزل
ومقامه دك سیر ایدرلر اول بیك هم كندی واروب اول كارواندن سؤال ایتدی ودونوب پادشاهه كلدی جواب ویروب
دیدی پادشاهم انلر یمن جانبنه دك كیدرلر پس پادشاه اكا دیدی ای مؤتمن اكاه اول كاربانك رخت ومتاعی ندر مؤتمن
امین قیلنمش معناسنه اولور (مثنوی) ماند حیران گفت با میری دگر * كه برو وا پرس رخت آن نفر * باز آمد گفت
از هر جنس هست * اغلب آن كاسهای رازیست * اول امیر اول كاربانك رخت ومتاعی نه ایدوكنی بیله میوب وانلردن
خبر ویره میوب حیران قالدی پس پادشاه بر غیری امیره دخی دیدیكه یوری اول نفرك رخت ومتاعندن كیرو صور پس
اول امیر دخی واروب اول كاربانك رخت ومتاعندن سؤال ایلدی وانلره سزك متاعكز نه دردیو سویلدی انلر اكا جواب
ویردكدنصكره دونوب كیرو كلدی پادشاهه جواب ویروب دیدی پادشاهم هر جنسدن واردر اما انلرك اغلب متاعی
ری شهرنه منسوب اولان كاسه لردر دیدی رازدن مرادی شهر بیدر چن ری لفظنك آخرنه یاء نسبی كتورسه بر الف
ودخی زا زیاده ایلیوب اندنصكره یاء نسبی كتورورلر وبو امیرلرك هر برینك عقلی كندیكه اولكی امیردن ناقص اولدیغنه
بو محلده اشارت واردر زیرا بو جمله سی پادشاهك خطابنی ایشیدرلر واول كاربانه كلان امیری كوررلردی مع هذا تعقل

ایدوب امدی بعض سؤال دخی پادشاه بکا سؤال ایلرسه بن اکانه جواب ویرمک کرکدر دیو فکر واندیشه قلیوب
همان پادشاه نه دن سؤال ایلرسه واروب انجق اندن جواب کتورردی نته کم بو امیر رخت ومتاعدن جواب کتورردی
(مثنوی) کفت کی بیرون شد نداز شهرری * ماند حیران ان امیر سست پی * چون پادشاه اکا دیدی اول کاربان ری
شهرندن نه طشره اولدیلر واندن نه زمان ده چقوب بو منزله قاچ کونده کلدیلر اول سست پی اولان امیر حیران قالدی
واول ضعیف روشلو وزبون کیدشلو بیلک بو سؤاله جواب ویره میوب عاجز قالدی (مثنوی) همچنین تا سی امیرو بیشتر
سست رای وناقص اندر کروفر * الحاصل بو اسلوب اوزره اوتوز امیره دک دخی زیاده رک سست رای وکروفرده ناقص
ایدیلر هر بریسی جدا جدا واروب انجق همان نه دینلدیسه خبر کتوردیلر وانلرک سست رای اولمسنه وکروفر
عقلیه ده ناقص اولدقلرینه بو حالت دلالت ایلرکه بو جمله نک حضورنده پادشاه برینی اول مصلحت ایچون ارسال
ایلیوب اندنصکره اکا فلان نتیجه اولدی دیو سؤال ایلدکده اول جواب ویره میوب اول مصلحتدن اوتری برینی دخی
کوندروب اول دخی انجق همان اندن جواب کتوروب ویره مدکده غیری امیرلره لازم اولان بو ایدیکه هر بری اول مصلحته
کتدکده تعقل وتفکر ایدوب وکندیسنه بویله دیو سویلیدی که پادشاه بنی اکرچه شو خدمته کوندردی اما اکر اول
بندن مقدم کلان امرایه سؤال ایلدیکنی بکا دخی بو کاربانک بعض احوالندن سؤال ایلرسه اکا کوره جواب ویرمک
لازمدر امدی جوابنی بو قلیلم وبونلرک نقیر وقطمیر هر حالنی سؤال ایده لم دیوب پادشاهه اندنصکره کیده لم تا کم بندنصکره
بر آخر آدم کلمکه محتاج اولمیه وبر جزؤی شیدن اوتری پادشاه بر آخر کسه یی ارسال قیلمیه بو یله دیمدی وکندی کندویه
بویله سویلدی (مثنوی) کفت امیرانرا که من روزی جدا * امتحان کردم ایاز خویش را * که بپرس از کاروان که
ازکجاست) او برفت این جمله واپرسید راست * بی وصیت بی اشارت یک بیک * حال شان دریافت بی ریبی وشک * هرچه
زین سی میراندرسی مقام * کشف شد زوان بیکدم شد تمام * پس پادشاه اول امرایی الزام ایدوب انلره دیدیکه ای امیرلر
بن برکون جدا کندی ایازیمی امتحان ایلدم بویله دیو که ای ایاز وار کارباندن صور تا نه یردن ونه جانبدن کلورلر اول ایاز
کندی بو جمله یی راست وبی قصور وبی کاست صوردی وصیت سز وایما واشارتسز بر بر انلرک حالنی بی ریب وبی شک
بیلدی ونتیجه اولوب نتیجه اولدقلرینه ونه جانبه عزم قیلدقلرینه بالکلیه عالم اولدی اندنصکره بکا کلدی هر نه که
بو اوتوز امیردن اوتوز مقامده کشف اولدیسه اندن او بردمده تمام اولدی سی مقامدن مراد بو اولور که پادشاه بر امیری
اول کاربانه خبر المقدن اوتری کوندردکده بر مقامده ایدی اول کتدیکدنصکره بر مقامده دخی کاوب بر مقدار قائم اولدی
واول کلدکدنصکره برین دخی کوندروب بر مقامده دخی اول کلنجه بر مقدار توقف قیلدی بو اسلوب
اوزره اوتوز مقامده دک نقل قیلدی واوتوزکه هر برینی بر خبر ایچون کوندروب انلرک هر برندن اول خبرک نتیجه سی
کشف اولدی اما بونلردن مقدم ایازی برکون بر مقامده بر سبیل امتحان تنها بر کاربانه وار شو کاربان نه یردن کلور خبر ال
دیو کوندردی واروب انلرک جمیع احوالندن استخبار واستفسار ایدوب پادشاهه کلدی پادشاه اکا هر نه سؤال قیلدیسه
بر بر جواب ویردی وبو اوتوز امیردن اوتوز مقامده کشف اولان معانی بر مقامده بالکز ایازک وجودندن بالتمام والکمال
کشف اولدی پس پادشاه انلره دیدی ای امیرلر سزک اوتوز یکزک عقلندن بالکز ایازک عقلی زیاده در انکیچون
انک جامه لکنی سزک جمله کزک جامه لکندن زیاده ایلدم دیدی پس بونده پادشاهدن مراد هر عاقل وعادل دنیا
پادشاهی اولوب لابد بر زیاده عاقل کسه یی کندی یه ندیم وایاز کبی مقرب قیلوب وبعض امرا انک انک حقنده حسد
قیلمه لری وپادشاه دخی انلره انک عقلی سزدن زیاده در دیمه سی اولسه ده جائزدر وپادشاهدن مراد پادشاه معنوی
وملک اخروی اولان مرشد کامل اولوب ایازدن مراد عاقل ودانا واخرت اصحابی اولان مریدلری ومحبلری انک حقنده
حسد قیلوب وطعن وتشنیع اوروب پادشاه معنوی اولان مرشد دخی انلره بن انی کمال عقلندن وزیاده فهمندن اوتری
سزک جمله کزدن زیاده سودم وانی کندمه خلیل ومصاحب اتخاذ قیلدم دیو جواب ویرمک دخی جائزدر ولیکن اکثر
انسانک طبعی جبره مایل اولوب وجهد واکتسابی انکار قیلوب مرشد طرفندن بو مرید عالم وعاقلدر مجرد بن انی علمندن
اوتری سوردم دیسه انلر دامن جبره تمسک ایدرلر ونیلیم حق تعالی ازلده اکا او قدر علم وعقل ویرمش بزه دخی کفایت
مقداری بو قدر عقل ویرمش بونی زیاده ایلمک نتیجه قابلدر دیو بی اختیارلق بولنه کیدرلر نته کم بو سرخ شریفله بو معنایه
اشارت ایدوب بیوررلر (مرافعه امرا آن حجت بشبهه جبریانه وجواب دادن شاه ایشانرا) امرانک اول حجتی جبریانه
اولان شبهه ایله مرافعه قیلدقلرینک وپادشاهک انلره جواب ویرمه سنک بیانیدر (مثنوی) پس بکفتندان امیران کین
فنیست * از عنایتهاست کار جهد نیست * قسمت حق است مه را روی نغز * داده بخت کل را بوی نغز * چونکم
امرا شاهدن ایاز حقنده اولان بو مدح وثنایی ایشتدیلر پس اکا بر سبیل حجت اول امیرلر دیدیلرکه بو برفندر اول اللهک

عنایتلرندن جهد واکتسابک کاری دکلدر بلکه دادبارید رماهک روی نغزی قسمت حقدر کلک بوی نغزی داده بختدر
یعنی اول امیرلر کندیلرک تقصیرنه معترف اولمیوب بلکه جبریانه بو کونه حجت ابراز ایدوب دیدیلر بو عقل وذکا باشقه
برفندرکه مطلق الله تعالینک عنایتلرندندر سعی وجهدک بونده کار ومدخلی یوقدر نته کم ماهه روی لطیفی ورخسار
منیری حق تعالی قسمت ایلدی اول ماه انی جهدله بولمدی وکذلک بوی لطیف دخی کله کندی بخت مسعودنک داده
وعطاسیدر اول کل انی کسبله حاصل قیلمدی پس بز بو خصوصده نیه قادرز دیدیلر (مثنوی) کفت سلطان بلکه آنچه
از نفس زاد * ربع تقصیرست ودخل اجتهاد * ورنه آدم کی بکفتی با خدا * ربنا انا ظلمنا نفسنا * خود بکفتی کاین کناه
از بخت بود * چون قضا این بود حزم ما چه سود * امرا چونکم جبری اولان حجتلرین ابراز ایلدیلر وبز بو خصوصده
انجق عقلمز یتدیکی قدر تدبیر ایتدک بونده بر تقصیرا یتمدک دیو سویلدیلر پادشاه انلره جواب ویروب دیدی بلکه اول
اعمالکه نفسدن طوغدی لابد ایکیدن خالی دکلدر یا ربع تقصیردر یا خود دخل اجتهاددر اکر نقصان وخسران ایسه
اول ربع تقصیردر واکر نفع وفائده ایسه اول اجتهادک جلیبدر اکرچه بو جمله ده تقدیرک دخی مدخلی واردر ولیکن
اختیار وتدبیرک هم مطلق سلب اولنمز والا آدم حضرتلری حین تقصیرده خدای تعالی حضرتلرینه (ربنا انا ظلمنا) نیچون
دیردی ونه وجهله کندی نفسنه ظلم ایلدیکنه اعتراف ایلردی اکر اول تقصیر وکناه صافی بختدن وتقدیردن اولیدی
خود دیردیکه بو کناه بختدن ایدی چونکم قضا بو ایدی بزم حزم واحتیاطمزه نه فائده ایدر آدم حضرتلری خود بویله
دیمدی بلکه ای بزم ربمز وپروردکارمز بز نفسمزه ظلم ایتدک بو خطا وکناه بزم تقصیرمزدندر دیو اعتراف ایلدی (ربنا
ظلمنا انفسنا) دیو سویلدی بو آیت کریمه نک تفسیری جلد اولده اضافت کردن آدم ذات خویش سرخنده مرور ایلدی
انده طلب اولنه بکفیده اولان باحکایه ایچون در غفلت اولمیه که شمع وجان عالم خطاب ایچوندر ظن ایتمشلردر
انلرک ویردیکی معنا اختیار قیلنمیه (مثنوی) همچو ابلیسی که کفت اغویتنی * تو شکستی جام وما را میزنی * خود آدم
حضرتلری ابلیس کبی دیردی که فبما اغویتنی سن صدک جامی وبزی اوررسن نته کم شیطان فبما اغویتنی دیدی یعنی سن
بنی اغوا ایلدیکک سببیله دیو اغوا واضلالی مطلق حضرت حقه اسناد ایلیوب کندوینی مجبور وبی اختیار بیلدی وجام
قصد وتدبیرمزی سن صدک ونه بزه جامی نیچون صرسن دیو اوررسون دیمک مفهومنی سویلدی اما حضرت آدم
بویله سویلمدی وجبره متعلق کلام ایلمدی بلکه عذر وتقصیره متعلق کلام سویلدی وظلمی کندی نفسنه اسناد ایلدی
بو بیته اشارت اولنان آیت دخی جلد اولده اول سرخده مرور ایلمشدر (مثنوی) بل قضا حقست وجهد بنده حق * هین
مباش اعور چو ابلیس خلق * بو بیت هم سلطان محمودک لسانندندر یعنی امرایه خطابدرکه اویله دکلدرکه بنده نک اعمالی
بالکلیه قضادن اوله وبنده مطلق مجبور وبی اختیار اوله ویا خود بنده نک مطلقا جهد واختیاریله اوله قضا وقدرک انده
مدخلی اولمیه بلکه قضا حقدر وبنده نک جهد واختیار جزویه سی دخی حقدر صقین ابلیس کهنه کبی اعور اولمه خلق
کهنه معناسنه در واعور بونده یک چشم معناسنه درکه مراد اندن همان بر جانبی کوریجی ودرست کورمیجیدر دیمک
اولورنته کم ابلیس همان بالکز بر طرفی کوریجیدر نته کم آدم حضرتلرینه سجده امر اولندقده همان آدمک طینی کوردی
دینی ویقینی جانبن کورمدی وبوندنصکره حق تعالی اکا ابلیس نیچون امرمی طوتمدک وآدمه سجده ایتمدک وبکا
اطاعت ایتمک طریقنه کیتمدک دیدکده بالکلیه قضا وقدر جانبنی کوروب واغوایی حضرت حقه اسناد ایلیوب کندینک
اختیارنی واقتضاسنی کورمدی پس کرکدرکه آدم اوغلی کهنه اولان ابلیس کبی یک چشم اولمیه وهمان بر جانبه نظر
قیلمیه اکر قضا وقدر جانبنی کوررو انی حق وثابت بیلورسه جهد واختیار جانبنی دخی کوره وانی هم باطل بیلمیوب حق
وثابت بیله (مثنوی) در تردد مانده ایم اندر دو کار * این تردد کی بود بی اختیار * این کنم یا ان کنم او کی کوید * که دو دست
پای او بسته بود * مثلا ایکی کار اورته سنده تردده قالمشز بو ایکی کاراورته سنده متردد اولمق اختیارسز نیچون اولور
بو کاری ایلیم یا خود اول کاری ایلیم او کسه نیچون دیرکه انک ایکی الی وایکی اباغی بسته اوله یعنی ایکی الی وایکی اباغی بسته
ومقید اولان کسنه عجبا شو ایشی می اشلیم ویا خود انی قویوب بو کاری می اشلیم دیمز زیرا که اول مجبور ومضطردر
ایکی کاردن بریسنی اشلمکه قادر اولمه یعنی بیلور واصلا متردد دخی اولمز انکیچون که تردد اختیار واستطاعتدن ظهوره
کلور (مثنوی) هیچ باشد این تردد در سرم * که روم در بحر ویا بالا پرم * این تردد هست که در موصل روم * یا برای سحر تا
بابل روم * پس تردد را بباید قدرتی * ورنه آن خنده بود بر سبلتی * هیچ بنم باشمده بو تردد اولورمی بویله دیو که بحرده کیده
ودریا اوزره بی سفینه مشی ایدم ویا خود بالا وهواده اوچام یعنی هیچ سنک وبنم باشمده دریاده یوریمک ویا خود هواده
اوچمق ترددی یوقدر زیرا بیلورز که دریاده یوزمکه وهوا اوزره پرواز ایلمکه بزده قدرت واستطاعت یوقدر اما باشده
بو تردد واردرکه موصله کیدم یا خود سحر اوکرنمکدن اوتری بابله دک کیدم بابل عراقده شول موضعک اسمیدرکه هاروت

وماروت انده اولان قيوده حبس اولنمشلردر بونك تحقيقی وتفصيلی بشنجی دفترده واولكی دفترده هم مرور ايلمشدر يعنی
بومقدور بشر وممكن وميسر دركه شو ايكی كارك ما بيننده متردد اوله سن وديه سنكه عجبا بن تجارت قيلمقدن اوتری موصل
جانبنه می كتسم ويا خود سحر اوكرنمكدن اوتری چاه بابل سمتنه می سيرايتسم بو ايكيسنه انسانك قدرت واستطاعتی
اولديغندن اوتری انسان بو كونه ايكی كارك ما بيننده متردد اولور اما بر كمسه كه ايكی كاردن برينه واصل اولميه جغی
محقق بلسه اصلا متردد اولمز وانك وصولنه دخی قصد وعزيمت قيلمز پس تردد بر قدرت واستطاعته لازمدر بو خسه اول
تردد بر سبلت اوزره خنده اولور يعنی بر كمسه نك قدرتی واستطاعتی اولمسه ومع هذا ايكی كارك ما بيننده متردد اولسه انك
اول متردد اولمسی صحيح وصادق اولمز بلكه همان بر صاقله بيغه كولمك اولور ومجرد لغو وبازی قيلمقدن اولور
(مثنوی) بر قضا كم نه بهانه ای جوان * جرم خود را چون نهی بر ديكران * خون كند زيد وقصاص او بعمرو
می خورد عمرو بر احمد حد خمر * چونكم جرم وذلت انسانك من وجه كندی نفسندن واختيارندن ظهوره كلور پس
ای جوان جرمی اشليوب قضايه بهانه قومه كندی جرمكی غيرلر اوزره نيچون قورسن ونه جهتدن بو جرم بنم نفسمدن
دكلدر قضادندر ويا خود شيطانك اغواسندندر ويا خود عمروك وبكرك بنی اضلال ايلمسندندر ديرسن مثلا زيد قان ايلر
وانك قصاصی عمروده اولورمی عمرو خمر ايچر واحمد اوزره حد خمر اولورمی بو مثبت ومقرردركه اولمز بو بيتده استفهام
تقديری معناسی واردر يعنی عمرو قان ايلسه زيده انكيچون قصاص اولمديغی مقرر وعمرو خمر ايچسه احمدن اوتری بكره
حد اولمديغی هم مثبت اولديسه سندخی بر جرمی اشلدكده جزاسی غيری يه اولمز بلكه همان سنكيچون اولور چونكم
بويله درسن اول جرمی غيرلره نيچون اسناد ايلرسن كركدر كه جرمی كندی نفسكه اسناد قيله سن وهم معترف اوله سن
(مثنوی) كرد خود بر كرد جرم خود ببين * جنبش از خود بين واز سايه مبين * كه نخواهد شد غلط پاداش مير * خصم را
ميداند آن مير بصير * ای مجرم كندی اطرافكی طولان وكندی جرمكی كور جنبشی كندی ذاتكدن كور وسايه دن
كورمه كه امير غلط پاداش اولمز بو وجه اوزره غلط پاداش وصف تركيبی اولور اما وصف تركيبی اولمسه هم جائزدر بو وجه
اوزره معنی اميرك پاداشی غلط اولميسر درديمك اولور خصمی اول امير بصير بيلور بعض نسخه ده خصم را می داندان
خصم بصير واقع اولمشدر بو تقدير اوزره معنی خصمی اول بصير اولان خصم بيلور ديمك اولور امير بصيردن مراد حق
تعالی دركه قوللرينك جميع احوالنی كوريجی بر اميردر حاكمدر خصم بصيردن مراد هم اول خدای تعالی اولور كه لابد كافر
اولنلره وجرم ومعصيت قيلنلره اول خدا خصمدر جنبش از خودبين ديمك جنبش را از نفس خودبين واز سايه خودمبين
ديمك تقديرنده اولور وانسانك عند المحققين كندی نفسندن مراد اصل عين ثابته سی اولور وبو جسدا كانسبت سايه
مثابه سنده اولوروا ما محقق اولميان كمسه لرك قتنده نفسدن مراد بو وجود مجازی وسايه دن مراد وسوسه شيطانی وافعال
جسمانی واسباب دنيوی اولور وبو ايكی بيتك تحقيقی وتوضيحی بويله ديمك اولور كه ای بنی آدم كندی احوالی واطرافكه
طولان سايه كبی اولان وجود مجازيدن كورمه ديمك اولور اما وجه ثانی اوزره معنی ای آدم اوغلی كندی اطرافكی
طولان وكندی جرمكی كور جرم ومعصيت طرفنه اولان جنبش وحركتی كندی نفسكدن بيل ماننده سايه اولان وساوس
شيطانيدن واسباب دنيوی وجسمانيدن كورمه كه اول جرم ومعصيت طرفنه اولان جنبش وحركتك مقابله سنده سن
لابد امير حقيقيدن جزا وپاداش كوررسن زيرا امير حقيقی غلط پاداش اولميسردر لابد اول عليم وبصير اولان امير حقيقی
كندی امرينه مخالفت قيلان خصمی بيلور يا خود معنی ای مجرم جرم ومعصيت طرفنه ايلديكك جنبش وحركت ايچون
اول امير حقيقينك سكا جزا وپاداشی كلور كه اول امير حقيقينك جزا وپاداشی غلط اولميسردر وبرآخر كمسه يه اول پاداش
انتقال واصابت قلميسردر زيرا اول عاصيلره وكافرلره خصم اولان بصير خصمی بيلور ولابد انك جزاسی وپاداشی هر نه
ايسه اكا كوره انی ويرر ومستحق اولديغی مرتبه يه انی ايركوررر (م ی) چون عسل خوردی نيايد تب بغير * مزد روز تو
نيايد شب بغير مثلا چونكم سن عسل يه سن حمی غيری يه كلمدی سنك كوندزك مزدی كيجه غيره كلمدی يعنی محرك صفرا
اولان وطبيعتنه حرارت ويرن عسلی چونكم سن يدك انك ستمه سی دخی سكا كلور پس حظ نفسه متعلق بر فعلی كه سن
اشليه سن انك جزا وپاداشی هم سكا عايد اولور سنك كوندز اشلديكك عملك مزدو جزاسی كيجه غيری يه كلمز بلكه ينه سكا
كلور وهر كسك نفسی نه عمل اشلرسه لابد انی حامله اولور نته كم (ولا تزر وازرة وزر اخری) آيت كريمه سی بو معنايه دلالت
قيلور (مثنوی) در چه كردی جهد كان باتو نكشت * توچه كاريدی كه نامد ريع كشت * ای بنی آدم سن نده جهد
ايلدككه اول سكا راجع اولمدی سن نه اكدك كه كشتك ريع ومحصولی كلمدی بو بيتك ايكی مصرعنده بله استفهام
تقريری واردر زيرا تقدير كلام بويله ديمك اولور كه ای آدم اوغلی بو دنياده سن عمل وكارده سعی وجهد ايلدككه انك جزا
وپاداشی آخر سكا عايد وراجع اولمدی بو مقرردر كه انك جزا وپاداشی اخر الامر سكا عايد وراجع اولدی وسن بو مزرعه

دنياده نه كونه تخم اككدككه اول مزروع اولان تخمك محصولی سكا كلمدی بو محققدركه انك محصولی سكا كلدی
لابد هر كس نه اكرسه انی بچرر وبو دنيايه كلان لابد آخرت جانبنه كوچرا كر بو دنياده عملك پاداشنی كورمديسه يوم
آخرتده كورر وهر كسك عملی كنديسنه كاوب اكا قرين ومصاحب اولور (مثنوی) فعل تو كه زايد از جان وتنت *
همچو فرزندت بكيرد دامنت) سنك فعلك كه سنك جان وتنكدن طوغر سنك فرزندك كبی سنك دامنكی طوتار يعنی هر نه
كونه فعل كه سنك جان وتنكدن تولد قيلور وظهوره كلور لابد اول فعل سنك فرزندك كبی سنك دامنك طوتار وسكا
تعلق ايدر (مثنوی) فعل را در غيب صورت ميكنند * فعل دزدی را نه داری ميزنند * دار كی ماند بدزدی ليك آن *
هست تصوير خدای غيبدان * انسانك فعلی ايچون عالم غيبده صورت ايلرلر يعنی انسان بو دنياده بر عمل اشلسه
لابد اول عمله مناسب عالم غيبده بر صورت قيلرلر مثلا دزدلك فعلنه بو دنياده بر دار اورمزلرمی بو مقرردركه خرسزلق
فعلندن اوتری بر دار اوررلر اول دار اول خرسزلق عملنك صورت جزاسيدر اما البته هر عملك صورت جزاسی انك
صورتنده هم مثلی اولمق لازم دكلدر مثلا دار دزدلكه قچن بكزر يعنی داراغاجی خرسزلغه بكزه مز وليكن اول داراغاجی
غيبدان اولان خدانك تصويرايلمسيدركه دزدلك فعلنك مقابله سنده اولان جزا وپاداشی غيبدان اولان مصور حقيقی
داراغاجی شكلنده تصوير ايلر (مثنوی) در دل شحنه چو حق الهام داد * كين چنين صورت بساز از بهر داد * چونكم
حق تعالی حضرتلری شحنه نك كوكلنه الهام ويردی بويله ديو كه ای شحنه سن دزدلك فعلنه عدل قيلمقدن اوتری
بو نجلين بر صورت دوز شحنه دخی قلبنه كلان خاطره نك مقتضاسی اوزره دزدلك فعلندن اوتری داراغاجی صورت
دوزدی (مثنوی) تا تو عالم باشی وعادل قضا * نامناسب چون دهد داد وسزا * تا سن عالم وعادل اوله سن قضاء الهی
داد وسزايی نامناسب نيجه ويرر بو مقرردركه قضاء الهی اصلا بر كمسه يه نامناسب جزا ويرمز البته عالم وعادل اولنلره
وعدل وانصاف قيلنلره خير وحسنات جزا ويرر وجاهل وغافل اولنلره وظلم واعتساف قيلنلره ينه مناسب وحاللرينه
موافق جزا وپاداش ويرر (ی) چونكه حاكم اين كند اندر گزين) چون كند حكم احكم اين حاكمين) چونكم بو دنياده حاكم
اولان كزيده بونی ايلر بو حاكملرك احكمی نيجه ايلر يعنی بو دنياده حاكم اولان پادشاه بر گزين اولان وعلم وعدل ايله اتصاف
قيلان كمسه نك حقنده بويله رعايت ايلر وانی جماددن بر كزيده قيلوب كنديسنه مقرب قيلر بو حاكملرك احكمی اولان
پادشاهلر پادشاهی بيل نيجه حكم ايلر وعالم وعادل اولنلره اول نه وجهله احسان قيلر بو مقرردركه احكم الحاكمينك
عدل ودادی بو جمله حاكملردن زياده در (مثنوی) چون بكاری جو نرويد غير جو * قرض تو كردی زكه خواهی كرو
چونكم اربه اكه سن غيری بتمز قرضی سن ايلدك كرو كيمدن استرسن يعنی چونكم سن بردنی وخبيث تخم اكه سن
انك جزاسی انك مثلندن غيری بتمز لابد عادة الله بويله در بغدای اكسك بغدای بتر واربه اكسك اربه بتر مثلا سن
بر كمسه دن استقراض ايلدك رهنی كيمدن استرسن بو مقرردركه كندكدن استرسن يعنی اكر داين سندن رهن استرسه سن
رهنی كيمدن استرسن چونكم سن استقراض ايلدك رهنی هم سندن استر پس بو معنی خواهی يا ايله اولديغی اوزره در اما
بعض نسخه لرده زكه خواهد واقع اولمشدر بو تقدير اوزره چونكم سن بر كمسه دن استقراض ايلدك اول كمسه رهنی
كيمدن استر بو مقرردركه سندن استر پس (كل نفس بما كسبت رهينة) آيتنك موجبنجه هر نفس كسب ايلديكی عمله
رهينه در چونكم عامل بر عمل فی المثل استقراض ايلسه انك مقابله سنده انك نفسی رهينه اولمش اولور (مثنوی)
جرم خود را بر كسی ديكر منه) هوش وكوش خود بدين پاداش نه) جرم بر خود نه كه تو خود كاشتی) با جزا وعدل حق كن
آشتی) كندی جرمكی بر غيری كسه اوزره قومه وكندی هوشك وكوشكی بو پاداش اوزره قو يعنی بر جرم ومعصيتی
اشليوب انی بر غيری كسه اوزره قومه وبن بو جرم ومعصيتدن بری وپاكم واول اولمسيدی بن بونی قيلمزدم ديمه بلكه
عقلكی وقولاغكی بو جرمك جزاسی وپاداشی اوزره قو جرمی اصل كنديكه قوكه انی سن كندك اكدكسن حقك جزا
وعدليله صلح ايله كه حق تعالی حضرتلری عادلدر اول اكديكك جرمك مقابله سنده هر نه كوررسه راضی اول وباشكه هر نه
كتوررسه هم انك حكمنه كنديكی تسليم قيل (مثنوی) رنج را باشد سبب بد كردنی * بد ز فعل خود شناس از بخت نی
ان نظر در بخت چشم احول كند * كلب را كهدانی وكاهل كند * لابد رنجه سبب سنك بد ايلمكلككدر كلكی كندی
فعلكدن اكاه بختكدن دكل يعنی سكا بر رنج وبلا كلسه اكا سبب سنك بد ايلمكلككدر قچن بر بدلك كلسه انی كندی
بد اولان فعلكدن بيل طالعكدن بيلمه زيرا اول بخته اولان نظر چشمی احول ايلر كلبی كهدانه منسوب وكاهل ايلر
كهدان كافك فتحه سيله صمانلق وكافك ضمه سيله نجاست محلی اولان يره ديرلر بونده ايكيسيله ده جائزدر يعنی اول بخته
وتقديره اولان نظر انسانك چشم جانی احول ايلر يعنی راست ودرست كوريجيلكدن اخراج ايدوب حقيقت بين ايلز
زيرا انسانك فعلی همان بالكز بخت وتقديردن دكلدر بلكه كندی نفسنك اختيار ايلمسندن دخی اول فعلده مدخلی

اولمسندندرا کر برکسه همان بالکز بخته ویا خود تقدیره نظر قیلسه راست بیز اولیوب اول نظر کاب نفسی دنیا
صمانلغنه منسوب وجهد وا کتسابدن کاهل قیلورویا خود کاب نفسی همان نجاسته ونجاست محلی اولان یره منسوب
ونجاست یمکه معتاد ایدوب وراه حقده سعی وجهد ایلمکدن متکاسل قیلور (مثنوی) متهم کن نفس خودرا ای فتا
متهم کم کن جزای عدل را * ای فتی کندی نفسکی متهم ایله عدلك جزاسنی متهم ایلمه که حق تعالی حضرتلری عادلدر
انك برقوانه ویردیکی جزا عدل اوزره در چونکم سن کندی نفسکده بربلا کوره سن انی عدل الهیدن خارج بیلمه واول
عدلك جزاسنی متهم قیلمه بلکه کندی نفسکی متهم قیل (مثنوی) توبه کن مردانه سرآور بره * که فمن یعمل بمثقال یره
کناهکه توبه ایله باشکی مردانه یوله کتورز زیرا فمن یعمل مثقال ذرة خیرا یره در یعنی جرم وعصیانکه تائب اول ومردلرکبی
باشکی راه حقه کتوروکندیکی مطیع ومنقاد اولان اهل خیرمرتبه سنه یتورکه برکمسه برذره مقداری خیراشلسه
انی کورروکذلك برذره مقداری شراشلسه هم انی کورر کما قال الله تعالی (فمن یعمل مثقال ذرة خیرا یره ومن یعمل
مثقال ذرة شرا یره) بو آیتك تفسیری جلد ثالثك آخرنده مرور ایتشدر (مثنوی) درفسون نفس کم شو غره * کافتاب
حق نپوشد ذره * هست این ذرات جسمی ای مفید * پیش این خورشید جسمانی پدید * هست ذرات خواطر وافتکار
پیش خورشید حقایق اشکار * زنهار نفسك فسون وحیله سنه مغرور اولمه زیرا حق تعالینك افتابی ذره لردن برذره یی
ستر ایلمز یعنی بجن برذره قدر شر اشلسك نفسك سکا بونه جزیدر دیو افسون ایلسون وا کرافسون ایلرسه وحیله سنه
سن مغرور اولمه که حق تعالینك عدلی ذرات اعمالدن برذره قدر عملی ستر ونهان ایلمز بلکه یوم تبلی السرائرده هرکسك
اعمالی وسرایری ظهوره کلور وهرکس اشلدیکنی کورر ای مفید اولان کمسه بو جسمه منسوب اولان ذره لر بو جسمانی
اولان خورشیدك نوری اوکنده پدید وظاهردر اما خاطره لر وفکرلر اتمکك ذراتی حقایق خورشیدنك اوکنده اشکارا
اولدی هست لفظی ایکی یرده بله ایکنجی مصرعلره صرف اولنور یعنی بو خانه دلده اولان خاطره لرك وفکرلرك ذره لری
حقیقتلر خورشیدی اولان نور الهینك اوکنده ظاهر واشکاردر ذرات جسمانی خورشید جسمانینك نوری قتنده نیجه
ظاهر وعیان اولورسه ذرات افکار وخواطر دخی خورشید حقایقك نوری قتنده انك کبی ظاهر وعیان اولور وبوقدر
حقایق اشیا اول آفتاب معنوینك نوری واسطه سیله ظهوره کلورا کرصور اشیا اول حقایقه پرده وحجاب اولسه
هم صاحب بصیرت اولنلره اول پرده وحجاب مانع اولمز وصاحب دل اولان عارف اول پرده وحجابك وراسنده اولان
حقیقتی بیلمکدن جاهل وغافل قالمز مکر شول کمسه که انك ادرا کنده ضعف اوله وحجاب وپرده نك التنده مستور ومخفی
اولان نه شیء ایدوکنی بیلمیه تتمه کم بو معنایه مناسب بو سرخ شریفی بسط ایلیوب طالب اولنلره تعلیم وتفهیم ایچون
بیورر لر * حکایت ان صیادی که خویشتن را در کیاه پیچیده بود ودسته کل ولاله را کلاه وار بسر خود فرو کشیده
تا مرغان اورا کیاه پندارند * بو سرخ شریف وبو بیان لطیف شول بر صیادك حکایتیدر که اول صیاد کندیسنی کیاه لك
ایچنده صارمش ایدی وکل ولاله دسته سنی کلاه کبی ایدوب باشنه چکمش وباشنی اول کل ولاله نك التنده پنهان
قیلمشدی تا قوشلر انی کیاه ظن ایلیه لر * وان مرغ زیرك بوی اندکی برد که این آدمیست که برین شکل کیاه ندیده ام اما هم
تمام بوی نبرد وبا فسون او مغرور شد زیرا در ادراك اول قاطعی نداشت در ادراك مکر دوم قاطعی داشت وهو الحرص
والطمع * وبو جمله طیورك ما بیننده برمرغ زیرك برازجق رایحه ایلندی واول کیاه لك التندن آدمی مختفی اولدیغنی
فراستله بیلدی واندن رایحه اخذ ایتدیکه بو ادمیدر زیرا بو شکل اوزره کیاه کورمدیکم اما اول مرغ زیرك هم تمام آنك
آدمی اولدیغنه رایحه ایلتمدی وبو صحیح وسالم آدمیدر بونی قطع ایتمدی اول کیاه وحشیش ایچره مختفی اولان آدمینك
افسونته مغرور اولدی وانك دوکدوکی دانه لره میل وطمع قیلدی زیرا اول مرغ زیرك ادراك اولده برقاطع طوتمدی
وایکنجی مکرك ادرا کنده برقاطع طوتدی واول قاطع حرص وطمع در بو فقره نك تقدیری وتوضیحی بویله دیمك اولور که
چونکم اول مرغ زیرك اول کیاه سبزه ایچره مختفی اولان صیادی اکرچه برمقدار بیلدی واندن برازجق رایحه الدی
ولیکن اول صیادك کیاه وسبزه سی ودانه چینه سی انی مغرور ایدوب اول بیلمکه وصیادك ذاتندن رایحه المغه پرده
اولوب اول مرغی شبهه وکمانه براقدی اول مرغ ابتدا اول کیاه وشکوفه لری کوردکده بونی کوردیکم تحقیق کیاه در
وبی صیاد وبی دام مطلق دانه وچینه دردیو برقاطع ادراك طوتمدی وکندیسنی صیاد ودام شبهه سندن خالی ایتمدی
وایکنجی مکرك ادرا کنده بو کیاه ودانه صیاد ودامدن خالی مجرد بنم ایچون برغدادر دیو برقاطع ادراك طوتدی اول
قاطع اولان ادراك حرص وطمع درکه حرص وطمع دانه وچینه یی کوردکده صیاد ودام خاطره سنی کوکلدن کیدروب
بو دانه وچینه صیاد ودامدن خالی مفت ورایکان غدا ونعمتدر دیو قطع ایلر (لا سیما عند فرط الحاجة والفقر قال النبی
علیه الصلوة والسلام کاد الفقر ان یکون کفرا) علی الخصوص فقر وحاجت وقتنده حرص وطمع هیچ شایبه وشبهه طوغز

بلکه مطلوب ومحبوبی اولان شیئك وصولنه واخذنه قطعی ادراك طوتروا کرانك ضمننده نیجه عصیان وکفر وار ایسه ده
آنی قایرمیوب انی کتورمکه سعی واقدام ایلروانك مضرت وفسادنی کوره میوب انك وصولنه وحصولنه طالب اولور
انکیچون حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم فقر کفر اولمغه قریب اولدی دیدی بونده فقردن مراد فقر ضروریدر که
فقر واحتیاج غالب اولدقده وحرص وطمع برکسه یه استیلا قیلدقده کفر ومعصیت دیمیوب هرنه ایسه انی قبول ایلر
پس فقر ضروری کفر صوری یه قریب اولدی تتمه کم فقر معنوی واختیاری کفر حقیقی یه قریب اولدی وبونده مرغدن
مراد طالب حق اولان انسان اولور وصیاددن مراد مزور واهل زرق وریا اولان شیخلر اولور شیطان ودنیا اولسه ده
جائزومکر الهی اولمق هم جائزدر (مثنوی) رفته مرغی در میان مرغزار * بود انجا دام از بهر شکار * دانه چندی
نهاده بر زمین * وان صیاد انجا نشسته در کمین * خویشتن پیچیده در برك وکیاه * تا در افتد صید بیچاره زراه * برمرغ
مرغزارك ایچنه کتمش ایدی اوراده قوشلری شکار ایلمکدن اوتری دام وار ایدی انده زمین اوزره برقاچ دانه قومش
ایدی واول صیاد اوراده کمینده اوتورمش ایدی اول صیاد کندیسنی برك وکیاهه صارمش ایدی تا بیچاره صید بولندن
انك دامنه دوشه یعنی انك دانه لرینه مائل اولوب یولندن جدا اوله دامنه کرفتار کله (مثنوی) مرغك آمد سوی او
از ناشناخت * پس طوافی کرد وپیش مرد تاخت * کفت اورا کیستی تو سبزپوش * در بیابان درمیان این وحوش
برقوشجغز ناشناخت اولدیغندن اول صیادك جانبنه کلدی پس اول قوشجغز اول جانبی برکره طواف ودور ایلدی
اول کیاه ایچره مستور ومختفی اولان مردك جانبنه چاپدی وانك قتنه کلدی اول قوشجغز اول صیاده ایتدی ای
سبزپوش سن بو بیابانده ووحوش اراسنده یعنی وحشیلر میانده بیابان ایچنده یشللر کیمش سن نه کونه کمسه سن
دیوا کا سؤال ایلدی (مثنوی) کفت مرد زاهدم من منقطع * با کیاه وبرك اینجا منتفع * زهد وتقوی را کزیدم دین
وکیش * زانکه می دیدم اجل را پیش خویش * صیاد اول قوشجغزه جواب ویروب ایتدی بن ناسدن منقطع اولمش
برمرد زاهدم بوراده برك وکیاهله انتفاع ایدیجیم بعض نسخه ده منتفع واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی بوراده برك
وکیاهله قناعت قلیجی یم دیمك اولور بن شول مرد زاهدم که زهد وتقوایی کندیمه دین وکیش اتخاذ ایلدم زیرا مرك
واجلی کندی اوکومده کوردم واولومی بکا زیاده قریب بیلدم انکیچون جمله ناسدن منقطع اولوب عزلت اختیار قیلدم
ودنیادن تبتل ایدوب بو مقامده عبادت حقه مشغول اولدم دیدی (مثنوی) مرك همسایه مرا واعظ شده * کسب
ودکان مرا برهم شده * چون باخر فرد خواهم ماندن * خو نباید کرد با هر مرد وزن) همسایه نك موتی بکا واعظ اولمشدر
که موت الجار کفی بك واعظا حدیثیله بنم دل وجانم عمل قیلمشدر بنم کسب ودکانمی بر بر ینه اورمشدر یعنی پریشان
وزیر وزبر ایلمشدر چونکم آخرده خلقدن فرد وجدا قالسم کرك پس مرد وزنله انسیت وخوی ایلمك کرکمز زیرا عاقبت
انلرك هر برندن جدا اولمق وتنها قالمق مقرردر (مثنوی) رو بخواهد کرد آخر در لحد) آن به آید که کنم خو با احد) چون
زنخ را بست خواهد ای صنم * آن به آید که زنخ کمتر زنم * آخر الامر لحده یوز اتسم یعنی قبر جانبنه توجه قیلسم کرکدر
پس شمدی بك کلور که احد له خو ایلیم وحضرت حقله انسیت قیلیم ای صنم چونکم زنخی باغلمق استرلر شمدی اول یك کلور که
چکه یی آره رق اورم زنخ چکه یه دیرلر یعنی ای مخدوم چونکه حین موتده چکه یی باغلیسرلر در حالا بو اولی اولدیکه چکه
چالمیم وکفت وکویه مشغول اولمیم زنخ زد بمعنی استهزا کرد استعمال اتده بویله در پس اول مرد زاهد لسانندن بوکونه
مواعظ ونصایح تعبیرینه شروع ایدوب بیورر لر (مثنوی) ای بزربفت وکرا آموخته) آخرست جامه نادوخته) رو بخاك
آریم کزوی رسته ایم * دل چرا در بی وفایان بسته ایم) ای زربفت وکره اوکرنمش کمسه آخر سنك لباسك جامه نادوخته در
زربفت برکونه التونلو مقبول قفتاندر جامه نادوخته دن مراد کفندر که انسانك آخر لباسی اول دیکلممش
بر پاره بزیدر عاقبت یوزی خاکه کتوررز که اندن بتمشز واول خاکدن ظهوره یتمشز پس کوکلی نیچون بی وفالره باغلمشز
یعنی بی بقا اولنلره نه سببدن کوکل ویرمش وتعلق ایتمشز اصلمز خاکدر عاقبت ینه اکا یوز قورز کرکدر که شمدی جمله یی
ترك ایدوب انك خوین طوته وز (مثنوی) جد وخویشان ما قدیمی چار طبع * ما بخویشی عاریت بستیم طمع
... الهایم صحبتی وهمدمی * با عناصر داشت جسم آدمی * بزم جدمز وقدیمی اقربامز چار طبیعتدر بز عاریت
خصملغنه طمع باغلدق یعنی بزم جسمزك جدی وقدیمی خویشاوندی باد وآب وآتش وترابدر بز ایسه صکره دن
عاریتی اولان اقربا وتعلقاته باغلدق وانلر له الفت وانسیت ایلدك حال بوکه بو اقربا وتعلقات عاریتیدر وعناصر اربعه
اقربای قدیمیدر زیرا نیچه یللرهم صحبتلکی وهمدملکی جسم آدمی عناصر له طوتدی وطبایع اربعه ایله بو جمله دن
مقدم جسد آدمی مصاحبت ومقارنت ایتدی پس جسم آدمینك قدیمی اقرباواصولی عناصر اربعه در (مثنوی)
روح او خود از نفوس وار عقول * روح اصول خویش را کرده نکول * اول آدمینك روحی خود نفوسدن وعقولدندر

روح كندينك اصولنى نكول ايلمشدر نفوس نفسك جمعيدر نفوسدن مراد بونده نفوس ناطقه وارواح علويه در عقولدن
مراد عقل كليه در يعنى اول انسانك روحى خود ارواح علويه دن وعقول كليه دندر نهايت ما فى الباب روح بو عالم
جسمانيته ومرتبهٔ طبيعته ميل ايتمكله كندى اصولندن نكول وعدول ايلمشدر وكندى اصولى اولان ارواح وعقول
مرتبه لرينى فراموش قيلمشدر (مثنوى) از عقول واز نفوس پر صفا * نامه مى آيد بجان كاى بيوفا * ياركان پنج روزه
يافتى * روز ياران كهن بر تافتى * پر صفا اولان عقول ونفوسدن جانه معنوى نامه كلور بوله ديو كه اى بيوفا بش كونلك
يار جكرلر بولدك يوزيكى ياران كهندن دوندردك يعنى انسانك روحنه پر صفا اولان عقول وارواح طرفندن همیشه
معنوى نامه لر وخبرلر كلور بوله ديو كه اى وفاسى يوق وجهلى وغفلتى چوق بز كه سنك ياران قديمكز بزدن اعراض
ايتدك وبش الى كونلك ياران جغز بولدك سنك حالك اوغلنجقلر حالنه بكزر ياركان ياركك جمعيدر ياركده كاف تصغير
ايجوندر (مثنوى) كودكان كرچه كه در بازى خوشند * شب كشانشان سوى خانه ميكشند * شد برهنه وقت بازى
طفل خرد * دزد ازنا كه قبا وكفش برد * كودكلر اكرچه كه بازيده خوشلردر كيجه وقتى انلرى كندى متعلقاتى چكه رك
خانه جانبنه چكرلر مثلا كوچك اوغلنجقلر اويون وقتنده لباسن چيقاروب برهنه اولدى خرسز كاوب ناكاه اول قبا
وكفشى قاپدى (مثنوى) انچنان كرم او بيازى درفتاد * كان كلاه وپيرهن رفتش زياد * شب شد وبازى او شد بى مدد
رو ندارد كه سوى خانه رود * اول طفل خرد انچلين لعبه ولهوه كرم دوشدى وحرارتله مشغول اولدى كه اولا كلاه وپيرهن
انك فكر وياددن كيتدى ولباسنى واسبابنى بالكليه فراموش ايتدى اول طفل او يجغه مشغول ايكن كيجه اولدى انك
لعب وبازيسى بى مدد اولدى وعملدن كيرو قالدى اول طفل لباس وجامه سى الندن كيتديكيچون يوزى طوتمز كه اوى جانبنه
كيده واقربا وتعلقاتنه بى خوف وبى الم نقل ايده پس بو قصه دن حصه بودر كه دنيانك كارنه كرميتله مشغول اولان
كمسه لر اطفال خرد كبيدر بو دنيا هم لعب وبازيچه كبيدر (مثنوى) نى شنيدى انما الدنيا لعب) باد دادى رخت وكشتى
مرتعب) انما الدنيا لعب ايتنى اوقومدكمى واشتمدكمى رختى باده ويردك ومرتعب اولدك بو بيت سورهٔ عنكبوتده اولان
آيته اشارتدر تفسيرى جلد خامسده تفسير آيت وان الدار الاخرة سرخنده مرور ايتدى وسورهٔ انعامده وسورهٔ
حديدده دخى بوكه ماننده آيتلر واردر يعنى اى بو دنيانك كار وبارنه مشغول اولان كودك سيرتسن حق تعالى
حضرتلرينك دنيا دكادر الالعب ولهودر بيورديغى ايت كريمه يى كوش ايتمدكمى تا كم رخت عمريكى باد هوايه ويردك
وانكيچون آخرته كتمكدن مرتعب وخائف اولدك (پيش از انكه شب شود جامه بجو * روز را ضايع مكن در كفت وكو)
اندن اول كه شب مرك كله جامه كى استه ايامكى كفت وكوده ضايع ايلمه يعنى اولوم كيجه سى كلمزدن مقدم لباس
تقوايى وجامهٔ عمرى طلب ايله جامهٔ عمر بقايى ولباس تقوايى اله كتور ايامكى قيل وقالده وبحث وجدالده وما لا يعنيده
ضايع ايلمه (مثنوى) من بصحرا خلوتى بكزيده ام) خلق را من دزد جامه ديده ام) اى مرغ زيرك بن صحراده بر خلوت اختيار
ايلمشم زيرا خلقى بن دزد جامه كورمشم يعنى اول صياد صحرانشين وخلوت كزين اكرچه اول مرغ دانه چينه بو كونه
نصيحت ايلر وايكن هر تارك دنيا وطالب قرب مولا اولان كمسه لر طالب آخرت اولمغه مستعد اولان كمسه لره بو كونه سويلر
اى مؤمن ومستفيد اولان كمسه بن بو صحراى عالمده بر خلوت وعزلت اختيار قيلمشم زيرا بو خلق عالمى بن جامهٔ عمرى
ولباس تقوايى اوغورليجى كورمشم (مثنوى) نيم عمر از آرزوى دلستان * نيم عمر از غصهاى دشمنان * جبه را
برد آن كلاهرا اين ببرد) غرق بازى كشته ما چون طفل خرد) عمرك نصفى دلستانك آرزوسندن عمرك نصفى دخى دشمنلرك
غصه لرندن دلستاندن مراد كوكل اليجى دوستلردر دلستان برينه دوستان دخى نسخه در وبو بيتك ايكى مصرعنده رفت
لفظلرى مقدرا اولور يعنى عمرك نصفى كوكل اليجى دوستلرك آرزوسندن كتدى وعمرك نصفى دخى دشمنلرك غصه لرندن
كتدى جبه يى اول ايلتدى كلاهى بو ايلتدى يعنى جبهٔ دين وتقوايى دوستلرك آرزوسى كيدردى وكلاه عمر وطاعتى
دشمنلرك غصه لرى كيدردى بز ايسك طفل خرد كبى غرق لعب وبازى اولمشز وبو دنيانك لهو وبازى مشابه سنده اولان
كار وبارنه اشتغال قيلمشز (مثنوى) نك شبانكاه اجل نزديك شد * خل هذا اللعب بسك لا تعد * اشته اجل كيجه سى
نزديك اولدى شو لعبى ترك ايله زيرا بو لعب سكا كفايت ايلر يا خودسنى پاره پاره ايلر بو لعبه سن عودت ايلمه بسك كفايت
ايدر معناسنه در كاف عربيدر كاه اولور كه عرب زبان فارسيدن بعض كلمه يى معرب قيلوب استعمال ايدرلر نته كم
اهل فرس لسان عربى استعمال ايلدكلرى كبى ويا خود بس بنّس دن اولمقده قابلدر بو تقديرجه بو لعب سنى پاره لدى
وهلاك قيلدى ديمك اولور (مثنوى) هين سوار توبه شو دردزد رس * جامها از دزد بستان باز پس * مركب توبه عجايب
مركبست * بر فلك تازد بيك لحظه ز پست * آكاه اول توبه يه سوار اول دزده ايرش جامه لريكى كيرو دزددن ال دزددن
مراد دنيا وشيطاندر كه عمر جامه سنى ودين وتقوا لباسنى بو دنيا وشيطان وهوا اوغورلمشدر پس تيز اول توبه آتنه سوار اول

وسارق اولان دنيايه وشيطانه ايريشوب اول مسروق اولان عمر جامه لرنى سارقدن كيرو ال يعنى تلافى اوقات
وتدارك ما فات ايله وتوبه وانابت واسطه سيله سيئاتكى حسناته تبديل ايده كور مركب توبه عجايب مركبدر بر لحظه ده
پستدن فلك اوزره چيار يعنى جميع معاصى ومناهيدن رجوع ايلمك فى المثل بر عجايب معنوى مركبدر بر كمسه
اكا سوار اولسه بر لحظه ده مرتبهٔ سفلى دن مرتبهٔ اعلايه عروج ايلر (م ى) ليك مركب را نكه مى دارا زان * كو بدزديد
آن قبايت را نهان * تاندزددم مركبت را نيز هم) پاس دار اين مركبت را دمبدم) وليكن مركب توبه يى نكاه طوت اول
كمسه دن كه اول سنك قباكى نهان اوغورلدى تا كم سنك مركبكى دخى اوغورلميه بو مركبكى دمبدم حفظ طوت يعنى
اكرچه مركب توبه عجايب مركبدر سن اكا سوار اولدقده بر لحظه ده اسفلدن اعلايه ايريشورسن وليكن لازم اولان
بودر كه اول مركب توبه يى شول سارقدن صاقله وحفظ ايله كه اول سارق سنك قباى عمركى نهانى اوغورلدى اول
جامهٔ عمركى اوغورلاين سارق مركب توبه كى هم اوغورلميه الحاصل بو مركب توبه يى دمبدم حفظايت وسارق معنويدن
بغايت حفظ وحمايت قيل تا انى دخى اوغورليوب سنى هم جامه سز وهم مركبسز قوميه * حكايت آن شخصكه دزدان
قوج اورا بدزديدند بدين قناعت نكردند بحيله جامهارا هم دزديدند * بو سرخ شريف اول شخصك حكايه سيدر كه
دزدلر آنك قوچنى اوغورلديلر اول دزدلر بو قدرله قناعت ايتمديلر حيله ايله اول قوج صاحبنك جامه لرنى هم اوغورلديلر
(مثنوى) ان يكى قچ داشت از پس ميكشيد * دزد قچ را برد وحبلش را بريد * چونكه اكه شد دوان شد چپ وراست
تا بيابد كان قچ برده كجاست * اول بر كمسه قوچ طوتردى آردندن انى چكردى دزد اول كمسنك اردندن ظرافتله اول
قوچك ايپنى كسدى وقوچى ايلتدى چونكم قوچ صاحبى اكاه اولدى صاغه وصوله دوان اولدى تا بولا يكه اول
اوغورلنمش قوچ قنده در (مثنوى) بر سر چاهى بديدان دزد را * كه فغان ميكرد كاى واويلتا * كفت نالان از چه
اى اوستاد * كفت هميان زرم در چه فتاد * اول قوچ صاحبى بر قيونك باشنده اول دزدى كوردى اما انك ياننده قوچ
يوق ايدى واول قوچى اوغورلاين دزد ايدوكنى قوچ صاحبى هم بيلمدى اول دزد بويله ديو فغان ايلردى كه اى واويلتا
واحسرتا چونكم قوچ صاحبى انك اغلديغنى وفرياد وفغان ايلديكنى كوردى اكا ديدى اى اوستاد نه دن نالانسن
اول دزد اكا ديدى اى مرد جوان بنم التون هميانى قيويه دوشدى وكيسه ايچره بو زمقدار التونم وار ايدى اول كيسهٔ زر
بنم قويمدن بو قيو ايچره كتدى ديدى (مثنوى) كر توانى در روى بيرون كشى * خمس بدهم مر ترا با دلخوشى
خمس صد دينار بستانى بدست * كفت او خود اين بهاى ده قچست * كر درى بر بسته شد ده در كشاد * كر قچى شد
حق عوض اشتر بداد * دزد اكا ايتدى يا اخى اكر سن بو قيونك ايچنه كيتمكه قادر ايسك اول التونى الوب طشره چكه سن
وكتيروب قاروكه سن خمسى سكا دلخوشلغله ويرم يعنى بشده برنى سكا صفاى خاطرله عطا ايليم ديدى يا اخى يوز التونك
خمسنى الكله الورسن وبكا عظيم احسان وكرم قيلورسن لطف ايله اكر قادر ايسك بو ايلكى دريغ ايلمه ديدى قوچ صاحبى
اندن چونكم بو سوزلرى اشتدى كندى كنديه ايتدى بو خود اون قوچك بهاسيدر بكا بوندن ايو نفع وفائده اولمز
كرچه بر قپو باغلندى ايسه اون قپو اچلدى اكرچه بر قوچ كتديسه حضرت حق آنك مقابله سنده عوض اشتر
ويردى وبنى بو دولته وغنايه ايركوردى (مثنوى) جامه ها بر كند واندر چاه رفت * جامها را برد هم آن دزد تفت
فى الحال اول قوچ صاحبى جامه لرين چيقاردى وچاه ايچره كتدى هم اول قوچى اوغورلاين قوچ صاحبنك جامه لرين
دخى على الفور ايلتدى وانى الوب كرميتله خانه سى جانبنه كتدى (مثنوى) حازمى بايد كه ره تا ده برد *
حزم نبود طمع طاعون آورد * بر حازم كركدر كه تا يولى بر كويه ايلته حزم اولمزسه طمع طاعون كتوررر
حزم شدت رأيه واحتياطه ديرلر حازم زياده احتياط واهتمام ايديجى كمسه يه ديرلر يعنى بو يولده زياده احتياط
واهتمام ايديجى بر عاقل كركدر كه يولى قريهٔ امنه دك ايلته ودزدلردن وحراميلردن خالى اولان مقامه دك
كنديسنى واصل قيله اكر بو يولده حزم وشدت راى اولمز ايسه لابد حرص وطمع طاعون كتورر وانسانى
مطعون اولان خسته مرتبه سنه يتورر پس اول دزدك وصفنى بيان ايلمكه شروع ايدوب بيوررلر (مثنوى)
اويكى دزدست فتنه سيرتى * چون خيال او را بهر دم صورتى * كس نداند مكر او را لا خدا) در خدا بكريز وواره زان دغا
اول ذكر اولنان دزد زياده فتنه سيرت بر دزددر كه خيال كبى انك هر دمده بر صورتى واردر وبو فتنه سيرت اولان دزددن
مراد شيطاندر كه خيال كبى هر دمده آنك مكر وحيله سندن خداى تعالى يه قاچ واول حيله ودغادن كيرو قورتل زيرا
بر كمسه شيطان رجيمدن حق سبحانه وتعالى حضرتلرينه التجا ايتمسه وانك شر ومكرندن قاچوب اول پادشاه كريمك
طاعتى طريقنه كتمسه اول شيطانك مكر ودغاسندن خلاص اولمز وحضرت حقك عون وعنايتى اولمين كمسه انك شر
وفسادندن نجات بولمز * مناظرهٔ مرغ با صياد در ترهب ودر معنى ترهبى كه مصطفى عليه الصلوة والسلام

نهی کرد از امت خود را لا رهبانیة فی الاسلام * بو سرخ شریف اول مرغ زیرکك صیادله ترهب خصوصنده مناظره ومباحثه قیلمسنك بیاننده درود نخی شول بر ترهبك معناسنده درکه مصطفی علیه السلام اول ترهبدن کندی امتنی نهی ایلدی بویله که لا رهبانیة فی الاسلام یعنی اول حضرت علیه السلام بیوردیلرکه دین اسلامده رهبانیت یوقدر و رهبانیتك بر مقدار تحقیقی جلد خامسده دربیان انکه قوله علیه السلام لا رهبانیة فی الاسلام سرخنده مرور ایتدی (مثنوی) مرغ کفتش خواجه در خلوت مایست * دین احمد را ترهب نیك نیست * از ترهب نهی کردست آن رسول * بدعتی چون در کرفتی ای فضول * مرغ اول سبزه پوش اولان وترهب وتزهد قیلان صیاده ایتدی ای خواجه خلوتده طورمه دین احمد ایچون ترهب نیك دکلدر یعنی دین احمدیده ترهب قیلمق وناسدن منقطع اولمق ایو ومقبول دکلدر زیرا اول رسول خدا ترهبدن نهی ایتمشدر پس ای فضول سن بو بر بدعتی نیچون طوتدك ودین اسلامده مقبول اولمین رهبانیتی نه دن اوتری اتخاذ ایتدك (مثنوی) جمعه شرطست وجماعت در نماز * امر معروف وز منکر احتراز * رنج بدخویان کشیدن زیر صبر * منفعت دادن بخلقان همچو ابر * دین اسلامده اولنه جمعه شرطدر وغازده جماعت اولمق هم شرطدر امر معروف ومنکردن احتراز هم شرطدر جمعه یی ترك قیلان وتارك جماعت اولان کمسه نك اسلامی درست وصحیح اولمز زیرا حضرت نبی علیه السلام الجمعة حق واجب علی کل مسلم فی جماعة الا اربعة عبدا مملوکا او امرأة او صبیا او مریضا رواه طارق شهاب وجماعت سنت مؤکده در اکر بر قوم انی ترك ایلسه لر انلرله مقاتله ایتمك جائز اولور واکر بر کمسه ترك ایلسه یا ضرب شدید ویا حبس مدید لازم کلور وجماعتله نماز قیلنجیه دك وامر معروف ونهی منکر ایلمك فرض کفایه در البته بر شهرده امر معروف ونهی منکر ایلمکه بر کمسه مستحق اولسه اکا امر معروف ایتمك ومنکردن دخی نهی ایتمك واجب اولور پس مسلم اولنه جماعت ایچره اولمق وبدخولرك صبری التنده رنجی چکمك خلایقه ابر کبی منفعت ویرمك لازمدر نته کم حضرت نبی علیه الصلوة والسلام بیوردی الذی یخالط الناس ویصبر علی اذاهم خیر من الذی لا یخالط الناس ولا یصبر علی اذاهم (مثنوی) خیر ناس ان ینفع الناس ای پدر * کر نه سنکی چه حریفی با مدر * ای پدر ناسك خیرلوسی ناسه نفع ایلمکدر اکر سنك دکل ایسك مدر ایله نه حریفسن مدر کسلك پاره سنه دیرلر بو بیت بو حدیث شریفه اشارت اولور قال علیه السلام خیر الناس انفعهم للناس رواه القضاعی عن جابر رضی الله عنه یعنی ناسك خیرلوسی اولدرکه ناس ایچنده اوله وناسه یا صنعتله ویا علم ومعرفتله ویا ارشاد ونصیحتله منفعت قیله اکر سن حجر مثابه سنده دکل ایسك بو حجر ومدر ایله نیچون حریف ومصاحب اولورسن (م ی) درمیان امت مرحوم باش (سنت احمد مهل محکوم باش) کل بو امت مرحومه اورته سنده اول حضرت احمد علیه السلامك سنتنی قومه محکوم اول بو امت محمد مرحومه درکما قال علیه السلام امتی هذه امة مرحومة لیس علیها عذاب فی الاخرة انما عذابها فی الدنیا الفتن والزلازل والقتل والبلاء رواه البیهقی فی شعب الایمان عن ابی موسی وقال علیه السلام امتی امة مرحومة مغفور لها متاب علیها رواه الحاکم فی الکنی عن انس رضی الله عنه وسنت سنیه احمدی اولدرکه اکا تابع اولان ترهب واعتزال قیلمیه مرحومه سنك ایچنده اوله وانك حکمیله محکوم اولوب الف ومألوف اوله وناسله مخالطه قیله (م ی) درجوابش کفت صیاد ای عیار * نیست مطلق این که کفتی هوشدار * هست تنهایی به از یاران بد * نیك باید چون نشیند بد شود * پس صیاد اول مرغ زیرکه جواب ویرمکلکده دیدی ای عیار بو سوزیکه دیدك مطلق دکلدر هوش طوت بعض نسخه ده صیاد ای عیار بر نهیه صیاد عیار واقع اولمشدر یعنی چونکم اول مرغ زیرکدن اول کلاه ایچره مخفی اولان صیاد بو مخالطه ومصاحبته متعلق اولان سوزلری کوش ایتدی اکا جواب ویرمکلکده اول صیاد عیار دیدی ای قوش بو سوزلری سن دیرسن مطلق دکلدر بلکه مقیددر هوش طوت سن عموم ناسله صحبت قیلمق وانلر ایله انیس وجلیس اولمق لازمدر ظن ایلمشسن لکن بو ظن عین خطادر تنهالق یاران بددن یکدر ایو کمسه بد کمسه ایله اوتورسه بد اولور یعنی هر کسله صحبت قیلمق ایو دکلدر یاران بد ایله مصاحبت قیلمقدن خلوت نشین اولمق وفرد ویکتا اوتورمق نیجه وجوهله اولی وبهتردر انکیچون که بر ایو کمسه بر قبیح وبدخو کمسه ایله اوتورسه لابد اول ایو کمسه هم بدخو اولور واول بد وقبیح اولان کمسه نك خویی اکا سرایت قیلورکه صحبت مؤثر وطبیعت سارقه در وشیء مقارنینك حکمنی اخذ ایلر انکیچون حضرت نبی علیه السلام بیوردی مثل الجلیس السوء کنافخ الکیر اما ان یحرق ثیابك واما ان تجد منه رایحة خبیثة (مثنوی) کفت عقل هر کرا بود در سوخ * پیش عاقل او چو سنکست وکلوخ * اول صیاد عیار اول مرغه بنه دیدیکه ای مرغ شوخ هر کیمکه عقلنده تمکین ورسوخ اولمیه اول کمسه عاقلك قتنده سنك وکلوخ کبیدر انك کبی متلون وبی وقار کمسه ایله صحبت قیلمقدن سنك وکلوخله صحبت قیلمق هزار بار اولیدر (مثنوی) چون حمارست انکه نانش امنیتست * صحبت او عین رهبانیتست * هوش او سوی علف باشد چو خر * بکذر ازوی تا نمانی بی خبر * زانکه

غیر حق همه کردد رفات * کل آت بعد حین فهو آت * حمار کبیدر اول کمسه که انك ارزوسی نان وطعامدر انك صحبتی رهبانیتك عینیدر اول کمسه نك هوشی خر کبی همان علف جانبنه اولور اول کمسه دن کذر وفراغت ایله تا کم اول خر سیرت نادان کبی خبرسز قالمیه سن زیرا که حضرت حقدن غیری جمیعا رفات اولور هر کلیجی بر حیندنصکره پس اول کلیجیدر یعنی هر شول کمسه نك که روز وشب ارزو ومشتهاسی نان وغدا اوله اول کمسه فی المثل حمار کبیدر انکله مصاحبت عین رهبانیتدر که دین اسلامده انك ایله صحبت ایلمك یوقدر زیرا انك هوشی خر کبی علف جانبنه اولور اویله کمسه دن کچ تا کم بی خبر قالمیه سن وبی معرفت اولمیه سن زیرا حق تعالی دن غیری هر نه قدر شیء وار ایسه دو کلیسی چوریمش اولور وفنا بولور وهر کله جك بعد حین کلمش حکمنده وهر اوله جق اولمش حکمنده در انکیچون حق تعالی حضرتلری کل من علیها فان بیوری یفنی دیمدی وصیغه مستقبل ایله ایراد ایلمدیکه هر فانی اوله جق همان فانی اولمش حکمنده در (مثنوی) هرچه جز آن وجه باشد هالکست * مالك ومالك عکس آن یك مالکست * هر نه شی که اول وجه باقیدن غیریدر هالکدر ملك ومالك اول بر مالکك عکسیدر یعنی هر نه شیء که اول وجه حقیقتدن غیری اوله الان من حیث الحقیقه هالکدر وحالا موجود کورنمسی سراب ونمایش آب قبیلندندر که وجودلری حقیقی دکلدر نقدر ملك مجازی ونقدر مالك مجازی وار ایسه جمله سی اول مالك حقیقینك عکس وسایه سی کبیدر (مثنوی) کرچه سایه عکس شاخست ای پسر * هیچ از سایه نتانی خورد بر * هین ز سایه شاخرا میکن طلب * در مسبب رو حذر کن از سبب * اکرچه سایه شاخك عکسیدر ای پسر لیکن هیچ سایه دن میوه یمکه قادر اوله مزسن اکاه اول سایه دن شاخی طلب ایله مسببه کیت سببدن حذر ایله یعنی بو کائنات فی المثل سایه کبیدر وجناب حق شاخ کبیدر پس ای پسر بو ظلال کائنات اکرچه حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك عکس واثریدر هیچ سایه نك وجودندن میوه یمکه قادر اولمدیغك کبی بو کائناتك وجودندن دخی نفع وفائده بولمغه قادر اولمزسن پس لازم کلدیکه اکاه اولوب بو سایه کائناتدن کذر قیلوب بونك موجدنی طلب قیله سن اکر عاقل ایسك بو عالم اسبابدن حذر ایدوب مسببه کیت وبو اسباب ووسائلدن نظری قطع ایدوب موجود حقیقی جانبنه سیر ایت (مثنوی) یار جسمانی بود درویش برك * صحبتش شوم است باید کرد ترك * حکم او هم حکم قتل او بود * مرده اش خوان چونکه مرده جو بود * جسمانی اولان یارانك رویی مرکه دریعنی جسمانی اولان یارك توجهی لابد موت وفنا جانبنه در انك صحبتی شومدر انی ترك ایلمك کرکدر اول یار جسمانینك حکمی هم انك قتلنك حکمیدر اکا مرده اوقی چونکم مرده جو اوله پس دنیا مرده حکمنده در وطالب دنیا هم مرده حکمنده در انکیچون حضرت نبی علیه السلام ایاکم ومجالسة الموتی قالوا وما الموتی یا رسول الله قال اهل الدنیا بیوردیلر (مثنوی) هرکه با این قوم باشد راهبست * که کلوخ وسنك او را صاحبست * خود کلوخ وسنك کس را ره نزد * زین کلوخان صد هزار آفت رسد * هر شول کمسه که بو قوم ایله اوله راهبدر که کلوخ وسنك اکا مصاحبدر خود کلوخ وسنك کمسه نك یولن اورمدی اما بو کلوخلردن صد هزار آفت ایریشور یعنی هر شول کمسه که بو مرده دل وقلبی حی ولا ینامدن غافل اولان قومله مصاحب اوله راهب اولدرکه کلوخ وسنك مثابه سنده اولان جاهل ونادان طائفه سی اکا مصاحبدرکه بونلرك هر بریسی حجر ومدر کبی بی فهم بی خبرلردر مع هذا نیجه کمسه لرك یولن اوردیلر وانی حیات جاودانیدن محروم قیلورلر جامد اولان کلوخ وسنك خود کمسه نك یولنی اورمدی وبر کمسه یی اضلال ایدوب طریقدن دور قیلمدی اما بو سنك وکلوخ مثابه سنده اولان غافل ونادانلردن سالك راه حقه نیجه یوز بیك آفت ایریشور وبونلرله مصاحبت ایلینك باشنه نیجه بلا ومحنت کلور (مثنوی) کفت مرغش پس جهاد آنکه بود * کین چنین رهزن میان ره بود * از برای حفظ وباری ونبرد * بره تا ایمن آید شیرمرد * عرق مردی آنکهی پیدا شود * که مسافر همره اعدا شود) قوش چونکم ترهب اختیار ایلین مرد صیادك سوزنی کوش ایتدی اکا جواب ویروب دیدی پس ای خلوت وعزلتدن حظ ایلین راهب جهاد اول زمان صحیح اولور که بو نیجلین رهزن یول اورته سنده اوله حفظدن ویار یلقدن وجنکدن اوتری شیرمرد اولان کمسه تا ایمن اوله کلور که انك شیرمردلکی ظاهر اوله وبالقوه اولان صفتلر فعله کله زیرا مردلکك عرقی اول زمانده پیدا اولور که مسافر همره اعدا اوله مادامکه بر مسافر اعدا یه مقارن اولمیه آنك مردلکی نه دن ظاهر اولور وانك دلیرودلاورلغی نه سبب ایله عیانه کلور (مثنوی) چون نبی السیف بودست آن رسول * امت او صفدرانند وفحول * اول رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم چونکم نبی سیف اولمشدر یعنی انا النبی بالسیف وانا القتول الفحول قولنك موجبنجه اول حضرت نبی بالسیف اولدی وکفار وفجار ایله غزا وجهاد قیلدی بلکه اول حضرتك وجود شریفی هم الله سیوفندن بر سیف مسلول اولدی کما قال کعب بن زهیر رضی الله عنه بیت) ان الرسول لسیف یستضاء به) مهند من سیوف الله مسلول) اول حضرتك امتی وتابع سنتی اولان بهادرلر دخی

صفدرلر وخللر درصفدر پهلوانه وخل اركه دېرلر يعنى پهلوان واركك اركلر دردېمك اولور (مثنوى) مصلحت در دين ما
جنك وشكوه * مصلحت در دين عيسى غار وكوه * برم ديمزده مصلحت جنك وشكوه در امادين عيساده مصلحت
غار وكوهدر يعنى بودين محمديده اصل مصلحت يا جنك صورى ويا هيبت صوريدر ويا خود جنك معنويدر جنك معنوى
مثلا نفسله وشيطانله جنك وحرب ايلمك وانلره مهيب ودلاور كورنمكدر وفاسق وفاجر اولان طائفه ايله دخى لسان ايله
مجادله قيلمق وانلره نصح وپند ويرمك هم جنك معنويدر اما عيسى دينينده اصل مصلحت نامدن منقطع اولوب طاغلره
كتمك ومغاره لره ايچره خلوت وعزلت اختيار ايتمكدر دين اسلامده بو ايسه جائز دكلدر بلكه مصلحت بين الناس
اولوب نفسله واعداى دين ايله مجاهده قيلمقدر (مثنوى) كفت آرى كر بود يارى وزور * تا بقوت بر زند بر شر وشور
چون نباشد قوتى پرهيز به * در فرار لا يطاق آسان بجه) اوصياد سبزپوش چونكم اول قوشدن بو كونه كلماتى ايشتدى
اكا جواب ويروب ايتدى بلى اكر حضرت حقدن يارلق وزور اوله واهل حق اولانلر دخى معاونت قيله وقوت ويره تاكم
قوتله اول مجاهد اولان كمسه كنديسنى شر وشوره اوره واهل شرت واصحاب ضلالتله مقابله قيله وانلرله مجادله ايلمكه
قادر اوله چونكم بر قوت اولميه انسان كنديسنى شر وشوره اورمقدن پرهيز ايتمك اولى واصحاب ضلالته مقابله ايتمكدن
محل اخره نقل احريدر چونكم بر قومله مقابله ومجاهده ومجادله ايلمكه قوت اولميه لا يطاق اولان شيدن فرار ايلمكده
اسان صبحره كه الفرار مما لا يطاق من سنن المرسلين ديلمشدر اكثر اوليا وعلما مقابله قيلمغه طاقتلرى اولمدقده وبر قومه
نصح وارشاد تأثير قيلمدقده اول قومدن قاچشلر ولا يطاق اولان شيدن فرار ايلمك سنن مرسليندندر ديو اول يردن
بر آخر يره كوچشلردر (مثنوى) كفت صدق دل ببايد كاررا * ورنه ياران كم نيايد باررا * يار شو تا يار بينى بى عدد * زانكه
بى ياران بمانى بى مدد * چونكم مرغ صياد سبزه پوشدن بو كلامى كوش ايتدى اكا ديدى اى زاهد كار وعمله صدق دل
كركدر بوخسه ياران باره كم كلمز وبر يار صادقه معين وظهير اكسك اولمزسن صدقله يار اول تا خلقدن بى شمار يار كوره سن
زيرا كه يارانسز مددسز ودرمانسز قالورسن انسان مدنى الطبعدر برى برينه محتاج اولمقدن خالى اولمزسن صدقله يار
اولمك سكا دخى كمسه صدقله يار اولمز وسكا معاونت ومظاهرت قيلمز (مثنوى) ديو كركست وتو همچون يوسفى
دامن يعقوب مكذار اى صفى * كرك اغلب انكهى كيرا بود * كز رمه شيشك بخود تنها رود) فى المثل شيطان كركدر وسن
يوسف كبى سن پس اى صفى يعقوب پيغمبرك دامنى الكدن قومه كرك اغلب كوسفندى اول زمان طوتيجى اولور كه
رمه دن شيشك جدا اولوب تنها كيده بو بيتلر بو حديث شريفك مضمونته اشارت اولور قال صلى الله تعالى عليه وسلم
ان الشيطان ذئب الانسان كذئب الغنم يأخذ الشاة القاصية والدانية فاياكم والشعاب وعليكم بالجماعة والعامة
والمسجد رواه احمد عن معاذ رضى الله عنه پس بو حديث شريفك مفهومى اوزره شيطان فى المثل ذئب انساندر وسن
يوسف كبى سن لازم كلديكه سكا ماتند يعقوب اولان مرشدك دامنى وصحبتنى ترك ايلميه سن زيرا قورد غالبا اول زمانده
غنمى طوتيجى اولور وانى صيد قيلور كه سوريدن شيشك جدا اولوب تنها ويكا كيده وجماعتدن ايريلوب بانفراده باشنه
سيرايده شيشك انواع غنمدن بر نوعدر فارسيده وتركيده هم شيشك ديرلر (مثنوى) آنكه سنت با جماعت ترك كرد
در چنين مسبع نه خون خويش خورد) اوكه جماعتله سنتى ترك ايلدى بويله مسبعده كندى خوننى يديمى بو مقرردركه
يدى يعنى شول كمسه كه حضرت نبى عليه السلامك سنت سنيه سنى جماعتله ترك ايليه وحضرت رسولك سنتنه كتميه
وجماعت مسلمينه هر وجهله موافقت ايتميه اول كمسه بونك كبى محل سباع اولان دنياده لابد كندى قاننى ير وبو كونه ديو
ودد مكانى اولان عالم طبيعتده كنديسنى هلاك ايدر (مثنوى) هست سنت ره جماعت چون رفيق * بى ره
وبى يار افتى در مضيق * فى المثل سنت راهدر وجماعت رفيق كبيدر بولسز ويارسز مضيقه دوشرسن يعنى رسولك سنت
سنيه سى حضرت حقه موصل هر راه مستقيمدر وانك اوزرينه سالك اولان جماعت مسلمين رفيقلر كبيدر بولسز ويارسز
اولسك لابد مضايقه يه دوشرسن وضلالت وغوايت ورطه لرينه كرفتار اولوب شاشرسن (مثنوى) راه سنت با جماعت
به بود * اسب با اسبان يقين بهتر دود * چونكم حقيقت حال بو در سنت يولى جماعتله بهتر اولور يقين بودركه اسب
اسبلرله خوشتر كيدر يعنى يقين بودر بر اسب بر بوله برقاچ اسبلرله كتسه لابد خوشتر كيدر اما يالكز كتسه او اقدر خوشتر
كتمز سنت بولنه دخى بر كمسه نيچه رفقا وهمراهله كتسه خوشتر وآسوده تر كيدر (مثنوى) ايلك هر كمراه راهمره مدان
غافلان خفته را آكه مدان * همرهى را جو كز وياى مدد * همدل وهمدرد وجويان احد * اكرچه طريق حقه كتمك
وسنت يولى اوزره سير ايتمكه همراه لازمدر وليكن هر كمراهى همراه بيلمه وصورتا اهل هدايت وباطنا معدن ضلالت
اولنلرى كنديكه رفيق وهمدم قيلمه خفته اولان غافلرى اكاه بيلمه كه بيدار شكلنده چوق غافل وخفته واردركه
بحسب الظاهر كنديسنى اكاه وبر اقتباه كوسترر وليكن معنيده خفته وكمراهدر بو طريق الهيده بر همراه ايسته كه اندن

مدد بوله سن همدل وهمدرد وجويان احد اوله سن يعنى شول بر همراهى ايسته كه اول همراه سنكله يك دل اوله
وهمدرد اوله واحد وصمد اولان خداى تعالى بى همتيه طلب قيله (مثنوى) همرهى نى كو بود خصم خرد * فرصتى
جويد كه جامهٔ تو برد) مى رود با تو كه يابد عقبهٔ) كه تواند كردت انجا نهبهٔ * با تو ميكردد براى سود خويش) هين منوش
از نوش او كان هست نيش * شول بر همراه دكل كه اول خصم خرد اوله بر فرصت استيه كه سنك جامه كى ايلته سنكله
بيله كيده كه بر عقبه بوله كه انده سنى نهب وغارت ايليه سنكله طولنور كندى نفعندن اوترى صقين انك نوشندن ايچمه كه
اول نيشدر يعنى طريق الهيده لابد همراه كركدر ديديكم شول بر يار وهمراه دكلدر كه اول عقلك وخردك خصم ودشمنى
اوله وبر فرصت استيه كه سنك جامه ديانتكى ولباس تقوا وطاعتكى قاپه وسنى لباس اداب وتقوادن برهنه وعارى ايليه
وسنكله بيله همراه وبيله كيده تا كم سنك يولكده بر عقبه بوله وسنى صعب وشديد شيئه مبتلا كوره كه اول حينده سنى
نهب وغارت ايلمكه قادر اوله همانده كه سنى نهب وغارت ايلمكه بر فرصت بوله فى الحال فرصتى بحر ميوب سندن مرادنى
حاصل قيله انك كبى همراه سنكله مجرد كندى سود ونفعندن اوترى طولنورا كاه اول زنهار انك نوشندن نوش ايتمه
زيرا معناده انك نوشى نيشدر وانك مقارنتى مهلك دين ومبطل كيشدر (مثنوى) يا بود اشتردلى چون ديد ترس
كويدت بهر رجوع از راه درس) يار را ترسان كند اشتردلى) اينچنين همره عدو دان نى ولى) ويا خود شول بر همره دكلدركه
بر اشتردل اوله چونكم خوف وترس كوره سكا راهدن رجوع ايلمكدن اوترى درس ديه يارى اشتردللكندن ترسان ايلر
بونك كبى همراهى دشمن بيل ولى بيلمه واشتردل صورتا جسور وباطنا قورقق ولئيم اولان كمسه يه ديرلر يعنى ياخود
بو طريق الهيده شول بر كمسه يه همراه اولمه كه اول كمسه دوه كبى قورقق وضعيف القلب اوله كه بو طريق الهيده كندى
خوفندن سكا طريق الهيدن رجوع ايلمكدن اوترى درس سويليه وراه حقه ايلرو كيتمكدن سنى عوق ومنع ايليه بويله
همراهلر اشتردل اولدقلرندن وضعف قلبه مبتلا كلدكلرندن كندى يارنى دخى خائف وترسان ايلر وبو بويله سلوك ايلرسك
سنك عرضكه ومالكه نقصان كلور وجسمك دخى رياضت وعبادتله نيچه آفت ومحنتلره مبتلا اولور پس بو بويله كيتمكدن
كنديكى جاه ومال كسبنه مشغول ايتمك يكدر دير بو نجلين يولداشى سن دوست بيلمه دشمن بيل (مثنوى) يار را از راه
برد آن راهزن) مرد نبود آنكه افتد زير زن * يارى اول راهزن بولندن ايلتور مرد اولمز اول كمسه كه زن التنه دوشه يعنى
اول يول اورېجى وطريق حقه مائل اولنى منع قيليجى يارى يولدن كيدررو كندى تحت تصرفنه الور پس اردكلدر شول
كمسه كه زن كبى اولان نفسك واهل نفسك تحت تصرفنه دوشه واول نه ديرسه اكا مطيع ومنقاد اوله (مثنوى) راه
جانبازيست در هر غيشهٔ) آفتى در دفع هر جان شيشهٔ) راه دين زان رو پر از شور وشر است * كه نه راه هر مخنث كوهر است
دررو اين ترس امتحانهاى نفوس * همچو پرويزن بتمييز سبوس * بو يول جانبازلق يوليدر هر بر غيشه ده هر بر جان
شيشه نك دفعنده بر آفت واردر دين يولى اول يوزدن شور وشردن پردركه هر مخنث كوهرك يولى دكلدر بو يولده بو ترس
نفوسك امتحانلريدر كه الك كبى غيشه شيشه وزنى اوزره حصير قامشى وبر نوع او تلقدركه اندن چوال ايلرلر
وسازلق معناسنه هم كلور ومبشه لك دخى دينور وغيشه مصرع ثانى يه مصروف اولور وتقدير كلام بويله ديمك اولوركه
بو حق يولى جانبازلق يوليدر بو يوله جان بذل ايدنلر كيدرلر وبو بوله كيدنلر اولا ترك جان وتن ايدرلر بو يولده هر ميشه لكده
هر دل شيشه نك دفعى خصوصنده بر آفت واردر يعنى برجان ودلى شيشه كبى ضعيف اولان كمسه بو يوله كتسه انك اوكنه
بر آفت كلور واول آفتى كورديكى كبى اول شيشه دل فى الحال بو يولدن رجوع ونكول قيلور بو دين اول سببدن شور
وشردن پردر وبلا وخطردن طلودر كه هر مخنث كوهرك بو سببدن يولى دكلدر بلكه هر دلير ودلاور اولان عاشق
وصادقلرك يوليدر پس بو يولده بو خوف وخطر نفوسك امتحانلريدر الك اوندن كبكك تمييز ايلمسنه امتحان والت اولديغى
كبى نته كم الك كبكى اوندن تمييز ايدوب جدا ايلر بو خوف وخطر هم بو يولده چوق نفوسى سبوس كبى ايروب جدا ايدر
(مثنوى) راه چه بود پر نشان پايها * يار چه بود نردبان رايها * راه نه اوله پايلرك پرنشانى اوله يار كيم اوله رايلرك نردبانى
اوله حق تعالى يه موصل اولان يول نه اوله ديرايسك انبيا واوليانك پايلريله پرنشان اولان يولدر اكر بو يولده يار كيم اوله
ديرايسك رأيلرك نردبانيدر كه هر دم سنك عقل ورأيكى برمرتبه زياده ايليه وسنى دائما عروج وترقى ايتدرمكه سبب اوله
(مثنوى) كيرم آن كركت نيابد ز احتياط * بى ز جمعيت نيابى آن نشاط * طوتلم كه اول كرك سكا كلميه احتياط جهتندن
جمعيتسز اول نشاطى بوله مزسن بو بيت شول كمسه لر طرفندن ناشى اولان سؤال مقدره جواب اولور كه انلر ديرلر بزم
همراهه ودليل پرانتباهه احتياجمز يوقدر وبزم ذئب انسان اولان شيطاندن قورقومز واضطرابمز يوقدر زيرا بز زياده
احتياط ايليوب جملهدن پرهيز قيلورز بويله سويلين كمسه لره جواب ويروب بيورورلر فرض ايدلمكه اول انسان كركى
شيطان سنك كمال رأى واحتياطكدن اوترى سكا كلميه وسنى اغوا واضلال قيلميه سن جمعيتسز اول روحانى اولان

نشاطی وحقانی اولان ذوق وانبساطی بوله مزسن واهل صفا جمعیتنده اولان سرور وحبوره تنها رولقکده نائل اوله مزسن (مثنوی) آنکه تنها دررهی اوخوش رود* بارفیقان سیر او صد تو شود* اول کسه که تنها بر یولده اوخوش ولطیف کیدر آنک سیری رفیقلرله یوزقات اولور یعنی راه حقه اول کسه که منفرد اولدیغی حالده خوش کیده رفقا ایله کتدیکی زمانده انک سیر وسلوکی یوزقات اولور وجماعتله نشاط وسروری دخی ارتق اولور (مثنوی) باغلیظی خر زیاران ای فقیر (ورنشاط آید شود قوت پذیر) هر خری کز کاروان تنها رود (بروی ان ره از تعب صد تو شود) چند سیخ وچند چوب افزون خورد* تا که تنها آن بیابان را برد) ای فقیر خره غلظت وحماقتله کندی یارانندن نشاط کلور وقوت پذیر اولور یعنی حمارک طبعنده بویله غلظت وکثافت وار ایکن بیله کندی جنسدن اولان یارلرندن قوت پذیر اولوب نشاطه کلور وبویله کسالسز وفتورسز روان اولور اما هر برخر که کارواندن تنها کیدر اول یول تعب وزحمتدن اول خر اوزره یوزقات اولور برقاج سیخ وبرقاج چوبی افزون یر تا کم اول خر تنها اول بیابانی قطع ایلیه سیخ بوده بزلنکج معناسنه در فی الواقع خرلرک طبعنده بوخاصیت واردر که البته بوله تنها کتسه کسل اوزره کیدر اما برقاج کندی جنسیله کتسه قوت ونشاط اوزره کیدر (مثنوی) مر ترا میکوید آن خر خوش شنو* کر نه خر همچنین تنها مرو* آنکه تنها خوش رود اندر رصد بارفیقان بی کمان خوشتر رود) تحقیقا سکا اول تنها کیدن خر لسان حال الله دیر انک نصح وپندنی خوش ایشت اکر خر دکل ایسک بونجلین تنها کتمه تا کم بوراهده کسل وفتورله سیر قیلمیه سن وسیخ وچوبه محتاج اولمیه سن اول کسه که یول کوزتمکدن تنها خوش کیدر رفقایله کمانسز خوشتر کیدر (مثنوی) هر نبی اندرین راه درست* معجزه بنمود وهمراهان بجست) هر برنبی بو درست وراست اولان یولده معجزه کوستردی وهم اهل راه ایستدی یعنی هیچ برنبی اولمدی که بو درست وراست اولان یولده تنها رواوله وبی همراه منفرد اسیر وسفر قیله بلکه هر برنبی بوخلقه معجزه وبینه کوستروب بونلردن رفقا وانصار طلب ایلدیلرنته کم حضرت عیسی علیه السلام (من انصاری الی الله) دیدی بو جملنا سدن (قال الحواریون نحن انصار الله آمنا بالله واشهد بانا مسلمون) دیدیلر پس هر پیغمبر کندیلره بوناسدن یار ومعین طلب ایلدیلر بوندن معلوم اولدیکه بویوله جماعتسز وهمراهسز کیدلمزنته کم مشهور مثلدر بالکز طاش دیوار اولمز وبالکز دیوار اوزره هم سقف خانه طورمز (مثنوی) کرنباشد یاری دیوارها* کی برآید خانه وانبارها* هر یکی دیوارا کر باشد جدا* سقف چون باشد معلق درهوا* اکر دیوارلرک بربرینه معاونت ویارلغی اولمیه خانه وانبارلر نجین یوقارو کلور مثلا هر بردیوار اکر بربرندن جدا اوله سقف هواده معلق نیجه اولور یعنی لابد برخانه نک وجودنه وسقف خانه نک قیامنه برقاج دیوارلازمدر تا کم اول خانه نک سقفی اول دیوارلرک سببیله قائم اوله ودیوارلره دخی طاشدن وکرپجدن طاشلرک وکرپجلرک بربره جمع اولمسی وبری برلریله اتحاد واتصال قیلمسی لازم اولورکه بنیان مرصوص وجوده کله وبرنیجه دیوار اول طاشلرک بربره مجتمع اولمسندن بنا اولنه پس المؤمن للمؤمن کالبنیان یشد بعضه بعضا حدیثنک موجبنجه مؤمن مؤمنه یار ومعین اولسه وبرنیجه سی اتفاق واتحاد قیلسه بعضی بعضنی شد ایلین بنیان مرصوص کبی اولور وبری برلرینه قوت ومعاونت ویرر (م ی) کرنباشد یاری حبر وقلم* کی فتد برروی کاغذ بارقم* این حصیری که کسی می کسترد* کرنه پیوندش بهم بادش برد* اکر حبر وقلمک یارلغی اولمیه کاغدلرک یوزی اوزره نیجین رقم واقع اولور حبر بونده مرکب معناسنه در کاتب معناسنه دخی اولسه جائزدر یعنی اکر مرکبله قلمک بری بریله یارلغی اولمسه ویاخود قلم کاتبه معاونت قیلمسه کاغدلرک یوزی اوزره خط ورقم نیجین واقع اولوردی بو مقرردر که اولمزدی بو برحصیر که برکسه دوشرا کرانی بری برینه پیوندا یتمیه سن انی باد ایلتوربو هم وجهدر اکرانک بری برینه پیوندی اولمیه بادانی کیدررو پریشان ایلر یعنی شو برحصیر که برکسه انی یراوزرینه دوشر اکرانک قامشلرنی بوریا باف اولان کسه بری برینه متصل قیلمسه یل انی پریشان ایلردی بوندن معلوم اولدیکه برنیجه شیئک بربره مجتمع اولمسی بری برینه قوت ویرر ایمش پس طالب حق اولان سالکلرک دخی بری بریله اتفاق واتحاد قیلملری جمله سنه هر وجهله قوت ومتانت ویرر (مثنوی) حق زهر جنسی چو زوجین آفرید) پس نتایج شد ز جمعیت پدید* حق سبحانه وتعالی هر برجنسدن چونکم زوجین خلق ایتدی پس نتیجه لر جمعیتدن پدید اولدی یعنی ومن کل شیء خلقنا زوجین لعلکم تذکرون) آیت کریمه سنک موجبنجه ودخی (سبحان الذی خلق الازواج کلها مما تنبت الارض ومن انفسهم ومما لا یعلمون) نص شریفنک حسبنجه حق تبارک وتعالی هر شیئی جفت برا تمشدر اصلا یالکز شیء برا تمامشدر یالکزلق حق تعالی یه مخصوصدر اما غیرلره بری بریله مزدوج اولمق واجتماع قیلمق لازمدر زیرا نتیجه لر لابد جمعیتدن ظاهر اولور وبرقاج شیئک بربره جمع اولمسندن برنیجه شیء وجوده کلور (مثنوی) اوبکفت واو بکفت از اهتزاز* بحثشان شد اندرین معنا دراز* او دیدی واودیدی اهتزاز جهتندن انلرک بحثی بومعناده دراز اولدی اهتزاز حرکت واضطراب معناسنه در مصرع ثانی یه صرف اولنیوب مصرع اوله دخی صرف اولنسه

جائزدر بوتقدیر اوزره معنی حرکت واضطراب جهتندن اول قوش جمعیت خصوصنده اولان دلایل وبراهینی سویلدی وجلوتی خلوت اوزره ترجیح ایلدی واول صیاد هم خلوت وعزلت خصوصنده اولان براهین ودلائلی سویلدی وعزلت وخلوتی خلطه وجلوت اوزره ترجیح ایلدی الحاصل بونلرک بحثی بومعناده اوزون اولدی زیرا بریسی خلوتی جلوت اوزره تفضیل وترجیح قیلدی وبریسی دخی جلوتی خلوت اوزره تفضیل وترجیح قیلدی وهر بریسی کندی مذهبنی تأیید ایلمکده طول ودراز بحثلر ایلدی* مثنوی* مثنوی را چابک ودلخواه کن* ماجرا را موجز وکوتاه کن* ای مولانا مثنوی یی چابک ودلخواه ایله ماجرایی موجز وکوتاه ایله خطاب تجرید قاعده سی اوزره کندی وجود شریفلرینه دریعنی ای مولانا مرغ ایله صیاد ما بیننده واقع اولان ماجرایی موجز ومختصر ایله ومثنوی شریفی ثقیل وکران ایتمه تا نیجه کسه لرک قلبنه طول کلامدن ملالت وسآمت کلمیه بلکه چابک وکوکل استیجی ایله تا کم بوکا مطالعه قیلان کسه لرک قلبی بوندن نفرت قیلمیه (مثنوی) بعد از ان کفتش که کندم آن کیست* کفت امانت از یتیم بی وصیست* مال ایتامست امانت پیش من* زانکه پندارند ما را موتمن بوقدر مباحثه ومناظره دنصکره اول صیاده دیدیکه بوسنک اوکگده اولان بغدای دانه لری کیمک ملکی ولا بقیدر جواب ویروب دیدی بی وصی اولان یتیمدن امانتدر بنم اوکمده اولان امانت مال ایتامدر زیرا که بوناس بنی مؤتمن ظن ایدرلر صیاددن مراد بونده شول کسه اولور که انک ظاهری سبز ولطیف اوله ونعمت ودولت ونشرفله انده نیجه ایتامک وخلق وانامک مالی مودع وامانت اوله وانک باطنی قهر الهی وغضب ربانی اوله ومرغدن مراد ملک وماله حریص اولان وحظ نفسی طلب قیلان کسه اولور نیجین برملک وماله حریص اولان ونفسنک مشتهاسنی طلب قیلان کسه برکسه نک قتنده یا مال ایتامی ویاخود ارزاق خلق وانامی کورسه فی الحال انی اکل وبلع ایتمکه حریص اولور وآنی اخذ ایتمکه طمع قیلور ودیرکه بونی بکا ویر شمدیلک ضرورتمی دفع قیلم وبرقاج کون بوندن فائده ونفع بولم (مثنوی) کفت من مضطرم ومجروح حال* هست مردار این زمان برمن حلال* هین بدستوری ازین کندم خورم* ای امین وپارسا ومحترم اول مرغ اول صیاده ایتدی بن مضطرم ومجروح حالم مردار بو زمان بکا حلالدر اکاه اول بردستور ایله بو کندمدن بیم ای امین وپارسا ومحترم یعنی چونکم اول مرغ حریص اول دانه لری کوردی وکندینک اکا احتیاجی اولدیغندن کندیسنی مضطر بلوب نفسی اکا بوکونه فتوی ویردی واول کندینک نفسنک فتواسی اوزره دیدی بن مضطرم وخسته حالم پس فالضرورات تبیح المحذورات قولنک موجبنجه بوزمانده مردار وحرام بکا حلالدر امدی بنم اضطرارمدن اکاه اولوب بکا بردستور ویرتا کم بوحق ایتام اولان کندمدن اکل وبلع ایلیم ای محترم اولان زاهد وامین بیلورسن که حین ضرورتده بوکونه مرداری یمک جائزدر دیدی (مثنوی) کفت مفتی ضرورت هم توی* بی ضرورت کر خوری مجرم شوی* ور ضرورت هست هم پرهیز به* ور خوری باری ضمان آن بده* اول صیاد مرغه بوکونه جواب ویروب دیدیکه ای مرغ مفتی ضرورت هم سنسن یعنی ضرورتنه فتوی ویرن نفسکدر پس ضرورت صحیح اولمز ضرورتسز اکر مردار وحرامی یرایسک مجرم اولورسن وجه آخر مفتی ضرورت مرتبه سنی بیلان سنک قلبک وعقلکدر اکر ضرورتسز مردار وحرامی یرایسک لابد مجرم وعاصی اولورسن واکر ضرورت دخی وار ایسه هم مردار وحرامی یمکدن پرهیز ایلمک یکدر باخصوص که اول مال یتیم اوله واکر اول مال یتیمی یرایسک وحق عبادی اخذ ایلرایسک باری انک اودکنی ویر یعنی لابد اکر مال یتیم واکر حق عبید بالضروری یمک لازم کلورسه اداسنه ضامن اول وحق تعالی سکا انک اداسنه هرنه قدر قدرت ویررسه انی ادا ایلمکه سعی قیل دیدی (مثنوی) مرغ پس درخود فرو رفت آن زمان) توسنش سر بسته از جذب عنان* چون بخورد آن کندم اندر فخ بماند* چند او یس والانعام خواند* چونکم مرغ بوسوزلری اول صیاددن اشتدی پس اول زمان تفکر ایتدی واندیشه یه باتدی انک توسن نفسی جذب عناندن باشنی الدی یعنی انک تند وحرون اولان نفسی عنان عقلی جذب وضبط ایلین روحندن باشنی قورتروب اول دانه لری یمکه قصد ونیت ایلدی چونکم اول کندمی یدی فخ ایچره قالدی اول بوبلایه دوشدکدنصکره نیجه یس ونیجه والانعام اوقدی یعنی قوش اول دانه یی یدی وموت وهلاک فخنه دوشدکده نیجه یس ودخی نیجه سورة الانعام اوقومغه باشلدی تا کم اول حینده یس اوقومق وسورة انعام اوقومق اکا نفع ویره (مثنوی) بعد درماندن چه افسون وچه آه) پیش ازان بایست این دود سیاه* آن زمانکه حرص جنبید وهوس* ان زمان میکو که ای فریادرس* عاجز قالدقدنصکره وبلایه مبتلا اولدقدنصکره افسون نه وآه نه یعنی افسون ایلیوب اوقورسک ویاخود واه قیلسک ایکیسی بله برابردر اول بلایه مبتلا اولمزدن مقدم کرکدر بو دود سیاه یعنی بوکونه آه ودود سیاه قبل البلا لازمدر یوخسه بعد البلا بونک نفع وتأثیری اولمز اول زمانکه حرص وهوس درون دلدن حرکت ایلیه اول زمان دیکه ای فریادرس یعنی درونکده

حرص وهوس حركت ايلديكى زمانده اى فريادرس ديو حق تعالى يه دعا ايله والا بعد وقوع البلا دعا ايلمك نه يى مفيد
اولور (مثنوى) كان زمان پيش از خراب بصره است * بوكه بصره وارهد هم از شكست) اول زمانكه بصره خرابلغندن
اولدربولا يكه بصره كبر وقورتله هم اول شكستدن يعنى جناب حقه دعا وزارى ايلمك وقت وزمانى اول زماندركه حرص
وهوس حركت ايليه كه اول زمان حضرت حقه اى فريادرس ديو دعا ايله كه دين بصره سى حرص وهوا عسكرندن خراب
اولميه بولا يكه دين بصره سى هم اول شكسته لكدن قورتله وخلاص اوله واكر بصرهٔ دين حرص وهوس عسكريله خراب
اولدقدنصكره فرياد وفغان ايلرايسك سكا نافع اولمزنته كم بعد خراب البصرة بغداد خليفه سنك امداد ايلمسى نفع قيلمدى
بوكلام بين الناس مشهور مثلدر يعنى هچ بركسه برنسنه نك زمانى كچدكدنصكره انكا قصد وعزيمت قيلسه بعد خراب
البصرة دبرلر وانك قصد وعزيمتنك عبث وبيهوده اولديغنه بومثل ايله كنايت ايدرلر (مثنوى) ابك لى يا ابا كى وياثا كلى *
قبل هدم البصرة والموصلى) اى بنم باكيم واى ثا كلم بنم ايچون اغله بصره ايله موصلك خرابندن اول باكى اغليجى ثا كل
اوغلى اولمش اغليجى كسه يه ديرلر سونكى نكلى دركه نكلى اوغلى اولوب اغلين عورته ديرلر بوبيت دخى ضرب مثل اولوربلا
كلمزدن اول انك دفعنه سعى ايلمكه وانكيچون اغليوب فرياد ايلمكه (مثنوى) نح على قبل موتى واعتفر * لا تنح لى بعد
موتى واصطبر) بنم موتمدن اول بنم اوزريمه نوحه وفغان ايله وباشك اوزره خاك صاچ بنم ايچون نوحه ايلمه موتمدنصكره
اصطبار ايله نح ناح ينوح دن امر حاضردر نوحه ايله معناسنه واعتفر امر حاضردر افتعالدن عين مهمل ايله در
باشكه طپراق صاچ معناسنه لا تنح ناح ينوح دن نهى حاضردر واصطبر امر حاضردر افتعال بابندن صبر ايله معناسنه
وخلاصهٔ كلام اولدركه بركسه اولمزدن اول آنك صحتى اميدى ايله نوحه ايلمك وانك هجرندن اوترى باشكه طپراق
صاچمك فى الواقع عبث وبيهوده دكلدر اما بعد الموت نوحه ايلمك مناسب دكلدر بلكه صبر وتحمل ايلمك كركدر وبوندن
دخى مفهوم اولان اكر اغليوب اينكلرسك زمانندە دعك اولور (مثنوى) ابك لى قبل ثبورى فى النوى) بعد طوفان النوى
خل البكا * بنم ايچون بعد وفراقده هلاك كمدن اول كريه ايله طوفاندنصكره اغلمغى ترك ايله ثبور ثانك ضمه سيله هلاك
معناسنه درنوى نونله بعد وفراق معناسنه درخل امردر ترك ايله معناسنه بوبيت دخى بلا ومحنتك وقوعندن اول
وطوفان فرقتك استيلاسندن مقدم بكا وتضرع ايله دفعنه چاره استرسك انك ظهورندن اول چاره ايسته ديمكى افاده
ايلر والا برشئ اولدقدن وبربلا كلدكدنصكره انك دفعى ايچون تدارك ايلمك عبث وبيهوده دردمكى افهام ايلر (مثنوى
آن زمانكه ديو مى شد راهزن * آن زمان بايست يس خواندن * پيش ازان كاشكسته كردد كاروان * ان زمان چوبك
بزن اى پاسبان * اول زمانكه شيطان سنك يولك اورىجى اولدى اول زمان كرك يس اوقيق اندن اولكه كاربان شكسته
اوله وصنه اى پاسبان چوبكى اول زمان اورىعنى شول زمانده كه شيطان سكا راهزن اوله وسنك متاع ايمان واسلامكى
غارت قيله اول زمانده يس اوقيق واوراد واذكاره مشغول اولمق يرنده دركه تا تلاوت قرأن وذكر رحمانله شيطانى طرد
ايليه سن تاكم سنك متاع ايمان واسلامكى غارت وتاراج ايلمكه قادر اولميه چونكم سنك ايمانكى واسلامكى دزد شيطان
غارت قيله وسندخى حالت نزعه كله سن اندنصكره يس اوقيق وقرأت قرأن سكا چوقلق نفع ويرمز زيرا كاربان صنمزدن
اول پاسبان اولان كسه قالقمق چوبك اورمق وقافله خلقنى اكاه وخبردار قيلمق يرنده اولوروانلره نفع قيلور اما كاربان
صندقدنصكره وكاربان خلقنك متاع واسبابى غارت اولدقدنصكره پاسبانك چوبك اورمسى وفرياد قيلمسى اصلا
مفيد اولمز ونفع قيلمز نته كم بو حكايه دن معلومك اولور * حكايت آن پاسبان كه خاموش كرديد تا دزدان رخت تاجران
بردند بكلى بعد ازان هياهوى وپاسبانى ميكرد * اول پاسبانك حكايتيدركه خرسزلر كاربانى كيجه ايله غارت ايلمكه
كلدكلرنده خاموش اولدى وسكوت قيلدى حتى دزدلر تاجرلرك رخت ومتاعنى ايلتديلر وبالكليه غارت ايتديلر
اندنصكره فرياد وفغان وپاسبانلق ايلدى اما بعد خراب البصرة واغارة القافله انك فرياد وفغان ايلمسنك فائده سى
اولمدى (مثنوى) پاسبانى خفت ودزد اسباب برد * رختها را زير هر خاكى فشرد * روز شد بيدار شدان كاروان
ديد رفته رخت وسيم واشتران) بر پاسبان ياتدى ودزد اسبابى ايلتدى رختلرى هر برخاك التنه صقدى يعنى بر كاربان
بركسه يى ايچلرندن پاسبان ونكهبان ايدوب اول كيجه كنديلر ياتديلر وپاسبان دخى برزماندنصكره ياتدى وخرسزلر
كلدى كاربانك رخت واسبابنى الدى وانلرك رخت واسبابنى واروب هر خاك التنه صقدى ودفن ايتدى كوندز اولدى
اول كاربان خوابدن بيدار اولدى سيم ورختى واشترلرى كتمش كوردى يعنى صباح اولوب كاربان خلقى چونكم
خوابدن بيدار اولديلر سيم وزرلرى ورخت واشترلرنى كتمش وخرسزلر كلوب انلرى غارت ايتمش كورديلر (مثنوى) پس
بدو كفتند اى حارس بكو * كه چه شد اين رخت واين اسباب كو * كفت دزدان آمدند اندر نقاب * رختها بردند از پيشم
شتاب * پس كاربان اهلى اول پاسبانه ديديلر اى حارس سويله كه بو رخت نه اولدى وبو اسباب قنى پاسبان انلره ديدى

خرسزلر نقاب ايچره كلديلر يعنى يوزلرينه نقاب اوروب نقاب وحجاب ايچره كلديلر رختلرى ومتاعلرى بنم اوكمدن
شتاب ايله ايلتديلر وسرعتله اخذ ايتديلر (مثنوى) قوم كفتندش كه اى چون تل ريك * پس چه ميكردى كى اى مرده ريك
كفت من يك كس بدم ايشان كروه * با سلاح وباشجاعت باشكوه * قوم انكا ديديلر كه اى قوم دپه سى كبى اولان
پس سن نه ايلدك كيم سن اى ارده قلاجق تل ريك قوم دپه سى ومرده ريك ارده قلاجق ديمكدر يعنى اول قوم
اول پاسبانه ديديلر اى قوم دپه سى كبى ضعيف وبى ثبات اولان پس سن اول حينده نه ايتدك واى ارده قلاجق
پاسن نه كسه سن وسنى نيچون پاسبان قوديلر كه خرسزلر كلدكده سن برهاى وهوى ايلميه سن وانلرك كلديكنى
بزه سو يلميه سن ديديلر چونكم پاسبان كاربان اهلندن بوكونه عتاب آميز كلماتى اشتدى انلره جواب ويروب ايتدى
بن بركسه ايدم انلر كروه ايديلر سلاح وشجاعت وشكوه وهيبتله يعنى اول خرسزلر سلاح وشجاعتله وشكوه وهيبتله
بر كروه ايديلر وبن يالكز بركسه ايدم ورخت واسبابى غارت قيلديلر (مثنوى) كفت اكر در جنك كم بودت اميد *
نعرهٔ زن كاى كريمان برجهيد * كاربان اهلى اول پاسبانه ديدى اى نامبارك اكرسنك انلرله جنك ايلمكده اميدك كم
ايسه برنعره اورباديوكه اى كريملر خوابدن قالقك دزدلر كلدى بيدار واكاه اولك (مثنوى) كفت آن دم كارد بنمودند
وتيغ) كه خمش ورنه كشيمت بى دريغ) ان زمان از ترس بستم من دهان) اين زمان هيهاى وفرياد وفغان) ان زمان بست
آن دم كه دم زنم * اين زمان چندانكه خواهى هى كنم * پاسبان كاربان اهلنه بوطريقله جواب ويرديكه
اول دمده بكا خرسزلر بچاق وتيغ كوستردلر بويله ديوكه خموش اول وسكوت قيل يوخسه برسنى بى دريغ
وبى ترحم قتل قيلورز اول زمان خوف وحذردن بن دهانى بغلدم اما بوزمان هيهاى وفرياد وفغان ممكندر اول زمان
بنم اول دم ونفسم باغلندى نيجه دم اورم ونعره وفرياد قيلم اما بوزمانكه خوف وحذر يوقدر استرسك فرياد وفغان
ايلرم ديدى پس بو قصه دن حصه نه ايدوكنى بيان ايلمكه شروع ايدوب بيوررلر (مثنوى) چونكه عمرت برد ديو فاضحه *
بى نمك باشد اعوذ وفاتحه * چونكم عمركى سنك ديو فاضحه ايلتدى يعنى رسواى ايدىجى شيطان چونكم سنك متاع
عمركى غارت ويغما ايتدى اندنصكره اعوذ وفاتحه بى نمك اولور يعنى نقد عمرى شيطان سرقه قيلدقدنصكره وعمر نازنين
ضايع اولدقدنصكره اعوذ بالله من الشيطان الرجيم ديو شيطاندن حضرت حقه التجا قيلمق وانك شرندن امين اولمق
ايچون فاتحه اوقيق ملاحتدن خالى اولور ودزدلر كاربان اهلنك رخت ومتاعنى آلوب كتدكدنصكره پاسبانك فرياد
وفغان ايلمسنه مشابه كلور پس ناله وحنين وقتيله اولسه مليح وبانمك اولور واكر وقتيله اولمز ايسه منفعت وملاحتدن
خالى كلور (مثنوى) كرچه باشد بى نمك اكنون حنين * هست غفلت بى نمكتر زان يقين * همچنين هم بى نمك
مى نال نيز * كه ذليلا نرا نظر كن اى عزيز * قادرى بيكاه باشد يا بكاه * از تو چيزى فوت كى شد اى اله * اكرچه عمر ضايع
اولدقدنصكره شمدى حنين وناله ايلمك بى نمك وبى ملاحت اولور اما غفلت اول بى وقت اولان ناله وحنيندن يقين بودركه
زياده نمكسزدر پس بارى بى وقت اولسون ناله وحنين ايله بو تحليتن هم نمكسزدخى ناله وفرياد ايله بويله ديوكه اى عزيز
وعالى اولان پادشاه بو ذليل وحقير اولان بنده لرىكه نظر ايله الهى سن قادرسن بى وقت اوله ويا باوقت اوله سندن
برشئ اى اله نچن فوت اولدى قادريده يا مصدريه اولمقدن خطاب ايچون اولمق محله انسب وفهمه اقربدر وخطاب
حضرت حقه دريعنى الهى برشئ يا بى وقت اولسون ويا باوقت اولسون سن انى كماله ايركورمكه قادرسن اى بنم الهم
سنك خزينهٔ قدرتكدن برشئ نچن فوت اولدى مقرردركه اولمدى وهيچ برمطلوب سنك ملككدن غائب اولمدى وسنك
ارادتكسز هم طالبه وصول بولمدى (مثنوى) شاه لا تأسوا على ما فاتكم * كى شود از قدرتش مطلوب كم * بو بيت
سورهٔ حديده اولان بو آيت كريمه يه اشارتدر قال الله تعالى (لكيلا تأسوا على ما فاتكم ولا تفرحوا بما آتيكم والله
لا يحب كل مختال فخور) بو آيتك تفسيرى جلد ثالثده خواجه حكايه سنده وبعض يرده دخى مرور ايلدى معناى بيت
اولدركه اول قادر اولان اله لا تأسوا على ما فاتكم قولنك شاهيدر انك قدرتندن مطلوب نچن كم اولور يعنى اى انسان سزلك
نفسلريكزى خلق ايتمزدن اول تقدير بلا ومصيبت ويا صحت ونعمت سزه كلورسه ويا خود سزدن فوت اولورسه انى اول
پادشاه كتاب مبينده اثبات ايلدى تا كم سزدن فوت اولان شيلره محزون اولميه سز وكلان نعمت وراحتلره هم زياده
فرحناك اولميه سزكه اول فرح سزى مختال وفخور اولمق مرتبه سنه ايركوره چونكم عمر دخى سزدن فوت وضايع اوله
اكا دخى محزون اولمالك بلكه انك ضايع اولمسنى دخى اول پادشاهك قضا وقدرندن بيلوب دعا وتضرع ايلمك ومطلوب
ومراد اولنى اندن استمك كركدركه اول قادر بيچونك خزينه سندن هيچ مطلوب كم وغائب اولمدى * حواله كردن مرغ
كرفتارى خود را در دام بفعل ومكر وزرق زاهد وجواب كفتن زاهد مرغ را) مرغك حواله ايلمسيدركنديك دامه كرفتار
لغنى زاهدك فعل ومكرينه وزرق وخدعه سنه وزاهدك جواب ويرمسيدر مرغه (مرى) كفت ان مرغ اين سزاى او بود

که فسون زاهد از ابشنود) اول مرغ چونکم دامه کرفتار اولدی دیدی بو اول کسه نك سزاسیدر که اول کسه زاهدلرك
فسونی ایشیده وانلرك فسون وفسانه سنه اعتماد ایدوب ایش ایده (مثنوی) کفت زاهد نی سزای ان نشاف) کو خورد
مال یتیمان از کزاف ※ زاهد دیدی یوق بویله دکلدر اول نشافك سزاسیدر که اول مال ایتامی کزاف ایله یه نشاف
کشاف ورزنده اکرچه لغتده کرده ونان پاره‌یی چولمك ایچنه باتوروب انی یین کسه یه دیرلر اما بونده وزن ایچون تخفیف
اولنوب بی عقل اولان وادنی شیئه طمع قیلان کسه معناسنه استعاره اولنمشدر یعنی چونکم مرغ کندینك کرفتارلغنی
زاهدلرك مکر وزرقنه اسناد قیلدی زاهد دخی انك کرفتارلغنی کندیدن نفی ایدوب انك قلت عقلنك وطمعنك لایقی
اولدیغنی اکا اعلام ایلیوب دیدیکه یوق یوق اول کرفتارلق بنم مکرمدن وزرقمدن دکلدر بلکه اول طمعك وقلت عقلك سزا
ولایقیدرکه اویتیملرك مالنی کزاف جهتندن اکل وبلع ایلیه بونده قوشدن مراد محتاج وحریص اولان وحرامی اکل وبلع
قیلان کسه‌لر اولور وزاهددن مراد شیطان اولور که اول حرامی محتاج وحریص اولنلره عرض ایدوب کوسترر تا کیم بر محتاج
وحریص اول حرامی اکل وبلع قیلسه دائم بلایه کرفتار اولور تا کیم اول مبتلا اول حینده شیطانی لوم ایلسه فلا تلوموني
ولوموا انفسكم آیتنك مفهومی اوزره بنی لوم ایلمك کندی نفسلریکزی لوم ایلیك دیو اول غوی جواب ویرر اما نفس
الامرده نظر اولنسه مبتلانك کرفتار اولمسی وشیطانك اغوا قیلمسی آثار قضای الهیدر که حکم قضا ظهوره کلدکده
کوکلده دانهٔ دنیا جانبنه میل وطمع حاصل اولور وشیطان دخی انی اکل وبلع ایلمککه اغوا وتحریص قیلوب اول حریص
اولان کسه دخی بر مقتضای حکم قضا انی اکل اولور ودام بلاده قالور پس چاره‌سی انجق فریاد وحنین وکریه وانین ایدوب
حضرت مقلب القلوبه نوحه کر اولمق وتضرع قیلمقدر (م ی) بعد ازان نوحه کری آغاز کرد ※ که فخ وصیاد لرزان شد زدرد
کز تناقضهای دل پشتم شکست ※ برسرم جانا بیا می مال دست ※ اندنصکره اول مرغ نوحه کرلکه اغاز ایلدی که فخ
وصیاد دردن لرزان اولدی اول مرغ بویله دیو نوحه وزاری ایلدی که قلبك تناقضلرندن بنم پشتم صندی بنم باشم اوزره
ای جان کل الکی سور یعنی زاهدا کا تمام جواب ویردکدنصکر مرغ بیچاره نوحه کرلکدن چاره بولمیوب اغلمغه
ونوحه‌لر قیلمغه باشلدیکه انك سوز ودردندن دام وصیاد ترجی واضطراب ایلیجی اولدی بویله دیو نوحه‌لر قیلدیکه قلبك
تناقضلرندن وبری برینه مقابل ومخالف اولان فکرلرندن وخاطره‌لرندن بنم ظهرم منکسر اولدی بنم باشم اوزره
کل ای جان دست لطفکی سور که کریم ورحیم اولنلرك شانندر که بر غریب وبیچاره‌یی کورسه‌لر اکا لطف ومرحمت
ایدوب اللرنی انك باشی اوزره سوررلر وا کا بو کونه لطف ومرحمت ایتمکله راحت ویررلر (مثنوی) زیر دست تو سرم را
راحتیست ※ دست تو در سکر بخشی آیتیست ※ سایهٔ خود از سر من بر مدار ※ بی قرارم بی قرارم بی قرار ※ ای محبوب
حقیقی سنك دست لطفکك التنده بنم باشمه بر راحت واردر سنك دستك سکر بخشلقده بر آیتدر سکر سین مهمله ایله
اولورسه مسكنك معناسنه اولور بعض نسخه شین معجمه ایله واقع اولمشدر بو تقدیرجه شکر ذکر لازم ارادهٔ ملزوم قاعده‌سی
اوزره شکردن مراد نعمت اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که ای کریم ورحیم اولان پادشاه سنك لطف وعنایتنك النك
التنده بنم باشمه عظیم راحت واردر سنك دست لطفك مسكنلك بخش ایلمکده ویاخود نعمت وعطا ویرمکده بر عظیم
آیت وبر بیوك علامتدر ای پادشاه اکرم کندی سایهٔ عنایتکی بنم باشمدن یوقارو طوتمه زیرا بی قرارم وبی قرار
یعنی ای لطف ورحمت صاحبی سایهٔ حمایت وظل عنایت وهدایتکی بنم باشمدن ایراق طوتمه ودور ایتمه زیرا قرارسزم
وصبر وقراردن زیاده بری وخالی یم امیددرکه کمال لطفکدن بنم باشمدن سایهٔ لطف وعنایتکی رفع ایتمیه سز (مثنوی)
خوابها بیزار شد از چشم من ※ در غمت ای رشك سرو ویاسمن ※ کر نیم لایق چه باشد کر دمی ※ ناسزایی را بپرسی در غمی
خوابلر بنم کوزمدن سنك غمکده ای سرو ویاسمنك رشکی اولان لطیف بیزار اولدی یعنی ای سرو ویاسمنك مغبوطی
اولان محبوب سنك غمکده شول مرتبه سهره مبتلا اولدمکه خوابلر بنم کوزمدن بیزار اولدی اکر بن سنك لطف
وعنایتکه لایق ومستحق دکل ایسه‌م نه اوله اکر بردم بر ناسزایی بر غمده صوره‌سن یعنی بر لطفه لایق اولمین کسه‌یی
بر غم ایچره مبتلا ایکن لطف ورحمت ایدوب خاطرك صوره‌سن ولطف وکرملر قیله‌سن (مثنوی) مر عدم را خود چه
استحقاق بود ※ که بر و لطفت چنین درها کشود ※ تحقیقا عدمه خود نه استحقاق وارایدی که اکا سنك لطفك بو نجلین
قبولر آچدی یعنی اکر بن سنك لطفکه مستحق دکل ایسه‌م هم باك یوقدر زیرا عدمك خود بو قدر لطف واحسانه
استحقاقی وارایدی انك اصلا بو قدر لطف واحسانه استحقاقی یوق ایکن سنك لطفك اکا بو قدر قپولری اچدی وکنز مخفیدن
بو قدر جواهر موجوداتی اخراج ایدوب انك اوزرینه صاچدی (مثنوی) خاك کرکین را کرم آسیب کرد
ده کهر از نور حس در جیب کرد ※ پنج حس ظاهر وپنج نهان ※ که بشر شد نطفهٔ مردار ازان ※ الهی او بوز طپراغه سنك
کرمك طوقندی اون کهری حس نورندن انك جیبنه ایتدی کر کین اوبوزه دیرلر بونده حقیر وخوار معناسی مراد اولور

آسیب ایکی کشی یان یانه بری برینه طوقنمغه دیرلر بونده مقارنت معناسی مراد اولور یعنی خدایا سنك کرمك خاك حقیره
مقارنت ایتدی حس نورندن اون کوهری انك جیبنه ایتدی اول اون حسك بشی حس ظاهر وبشی دخی حس
نهاندر که نطفهٔ مردار اول خمسهٔ حواس ظاهره وحواس خمسهٔ باطنه‌دن بشر اولدی وانسانیت مرتبه‌سن بولدی حق
تعالی خاکی نطفه مرتبه‌سنه ونطفه‌یی علقه وعلقه‌یی مضغه مرتبه‌سنه کتوروب اندنصکره اندهٔ استخوان خلق ایدوب
اکا لحم وپوست کیدردکدنصکره نفخ روح ایدوب بش حس ظاهری وبش دخی حس باطنی ویردی وانی بو عالم شهادته
کتوروب انسانیت مرتبه‌سنه ایرکوردی (مثنوی) توبه بی توفیقت ای نور بلند ※ چیست جز بر ریش توبه ریش خند
سبلتان توبه یك یك برکنی ※ توبه سایه‌ست وتو ماه روشنی ※ ای نور عالم سنك توفیقکسز توبه ایلمك توبه‌نك ریشنه
ریشخند ایلمکدن غیری ندر یعنی ای بلند وعالی اولان سنك نور توفیقك وهدایتك اولمینجه توبه وانابت ایلمك همان
توبه‌نك صقالنه کولمك وا کا استهزا ایلمکدر اکر سنك توفیقکسز فرضی برکمسه توبه ایلسه توبه‌نك بیقلرنی بر بر قوپررسن
فی المثل توبه کولکه در وسن بر روشن ماهسن ماه روشنك قتنده سایه‌نك وجودی وارمیدر (م ی) ای ز تو ویران دکان ومنزلم
چون ننالم چون بیفشاری دلم ※ چون کریزم زانکه بی تو زنده نیست ※ بی خداوندیت بود بنده نیست ※ ای خدا سنك
تبدیل وتغییر کدن بنم دکان ومنزلم ویراندر چونکم سن بنم قلبمی صقه‌سن بن نیچون ناله ایتمیم یعنی چونکم سن بنم
قلبمی صقوب قبضه براغه‌سن لابد بکا ناله ایلمك لازم کاور وسکا التجا وتضرع ایتمك بکا واجب اولور بن سندن غیره نیجه
بچارم زیرا که سنسز هیچ زنده یوقدر سنك خداوندلککسز بنده‌نك وجودی یوقدر هر نقدر زنده وارایسه سنکله زنده در
وهر نقدر بنده وارایسه سنکله موجود وقائمدر (مثنوی) جان من بستان تو ای جان را اصول ※ زانکه بی تو کشته ام
از جان ملول ※ بنم جانمی سن ال ای جانمك اصولی زیرا که سنسز بن جانمدن ملول اولمشم پس سنکله اولمق حیات ابدیه
بولمقدر وسنسز اولمق ملالت وفلا کتده قالمقدر (مثنوی) عاشقم من بر فن دیوانکی ※ سیرم از فرهنکی وفرزانکی
بن دیوانه‌لك فنی اوزره عاشقم فرهنکلك وفرزانه‌لکدن سیرم یعنی بن عقل جزویدن نجات بولمق وعشقله دیوانه ومجنون
اولمق فنی اوزره عاشقم واستاد کامل وعاقل اولمق فننده سیر وبیزارم که عقل عقالدر واهل حال اولنه بو فرهنك
وفرزانه‌لك وبالدر (مثنوی) چون بدرد شرم کویم راز فاش ※ چند ازین صبر وزحیر وارتعاش ※ در حیا پنهان شدم
همچون سجاف ※ ناکهان بجهم ازین زیر لحاف ※ چونکم شرم وحیا پرده‌سی یرتله رازی فاش سویلرم بو صبردن
وزحیردن وارتعاشدن نیجه‌یه دك شرم وحیاده بن سجاف کبی پنهان اولدم ناکهان بو زیر لحافدن صچرارم سجاف
سجف دیدکاریدر یعنی چونکم شرم وحیادست جنونله درونده اولان رازلری اشکارا سویلرم بو صبر وایچ اغریسی
واضطراب ولرزه ایلمك نیجه‌یه دك بو زمانه دك شرم وحیا ایچره کزلندم ققتانك سجفی کبی ناکهان بو شرم وحیا یورغانك
التندن صچره‌یوب قالقرم وبی پرده وحجاب اولورم (مثنوی) ای رفیقان راهها را بست یار ※ آهوی لنکیم واو شیر شکار
جز که تسلیم ورضا کو چاره ※ در کف شیر نر خون خواره ※ ای رفیقلر یار یوللری باغلدی بز آهوی لنکز واول حضرت
شیر شکاردر تسلیم ورضادن غیری قنی بر چاره برقان ایچی ارکك ارسلانك پنجه‌سنده یعنی ای طریقت یولداشلری وای
حقیقت قرداشلری یار حقیقی جمله یوللری باغلدی اول حضرت فی المثل شکار ایدیجی شیر درلر و بز اهو کبی لنکزانك
پنجهٔ تصرفندن نیجه خلاص اولورز وبو عجز وقصور ایله بز او قوی وقادرك ضبط وحکمندن نیجه خروج قیلورز وبو جهله
قورتلورز تسلیم ورضادن غیری بر چاره قنی فی المثل بر خون خواره اولان شیر نر کفنده اولدقدنصکره چاره‌سی تسلیم
ورضادرکه او هر نیجه بیلورسه اویله ایلیه وبنده دخی امرنی اول حضرته تفویض ایدوب (وافوض امری الی الله ان الله
بصیر بالعباد) دیو سویلیه (مثنوی) او ندارد خواب وخور چون آفتاب ※ روحها را می کند بی خورد وخواب
که بیا من باش یا همخوی من) تا ببینی در تجلی روی من ※ ور ندیدن کی چنین شیدا شدی ※ خاك بودی طالب احیا شدی
اول پادشاه لایموت ولا ینام برموجب لا تأخذه سنة ولا نوم آفتاب کبی خواب وخوردن منزه واو یومز ویمز وایچمز
نته کم وهو یطعم ولا یطعم بیوردی وحضرت نبی صلی الله علیه وسلم دخی ان الله لا ینام ولا ینبغی له ان ینام دیو خبر ویردی
خواب وخور جسمك حالیدر اول پادشاه لم یزل جسم وجسمانی دکلدر روحلری بی خورد وبی خواب ایلر بویله دیو که
ای روح کل بن اول یا بنم همخو یم اول تا کم تجلیده بنم یوزمی کوره‌سن یعنی چونکم اول پادشاه حقیقی آفتاب انور کبی
خواب وخوردن منزه‌در که روحلر دخی کندو اخلاقیله متخلق واوصافیله متحقق اوله زانکه چون روحلری بی خواب
وخور ایلر وهر بری کندی صفات علیه‌سیله اتصاف قیلمقدن اونری لسان حقیقیله انلره بو کونه خطاب ایدوب سویلرکه
ای روح کل کندیلکنی فانی ایدوب بن اول که اصلنده بنم امرم ز نوره‌سن یا خود بنم خلق وخویمله تخلق ایله تا کم تجلی اسما
وصفاتده بنم باقی اولان وجهمی کوره‌سن وجمال با کمالمه بصر بصیرتکی ایرکوره‌سن وسن من وجه بنم وجهمی کورمش

سندروا کرکورمیه‌دك بچن بویله شیدا اولوردك اصلنده خالك ایدك طالب احیا اولدك وکادك شهدی انسانیت مرتبه‌سن بولدن خالك مرتبه‌سندن سفرایدوب طالب احیا اولمق وبومشهد انسانیته کلمك سنك بنم روی شریفمی کوردیککه دلالت وبنم ربو بیتمه بلی دیو اقرار ایلدیککه شهادت ایلر (م ی) کرزبی سو یت ندادی او علف * چشم جانت

چون بماندست آن طرف * اکرسکا بی جهتدن اول خدا علف ویرمیدی سنك جانك کوزی اول طرفده نیجه قالمش اولوردی علفدن مراد بونده مطلق غذادر کرك غذای روحانی اولسون وکرکسه غذای جسمانی اولسون یعنی اکر اول وهاب ورزاق اولان پادشاه سکا عالم بی جهتدن غذا ویرمیدی وسنك جانك دخی اول جانبدن حظ وبهره بولمیدی سنك جانك کوزی اول طرفده نیچون قالوردی ونه سببدن اول حظ وبهره کلان عالم بی جهته نکران اولوردی (مثنوی)

کربه برسوراخ زان شد معتکف (که ازان سوراخ شد او معتلف) کربهٔ دیکر همی کردد بیام) کزشکار مرغ یابد او طعام

مثلا کربه اول سببدن سوراخ اوزره معتکف اولدی که اول کربه اول سوراخدن معتلف اولدی یعنی علف وغدابی اول سوراخدن بولدی غیری بر کربه دخی بام اوزره دورو حرکت ایلرز برا اول کربه طام اوزره مرغی شکار ایلمکدن طعام بولدی پس انك میل وحرکتی طام اوزره اولدی اولکی کربه اکرسوراخدن غدا بولمسیدی اول سوراخه ملازمت قیلمازدی وایکنجی کربه هم خانه‌نك طامی اوزره صید مرغان قیلمسیدی وانلرك صید وشکارندن حظ ولذت المسیدی طام اوزره دائر اولمزدی بوندن معلوم اولدیکه هرکس نه جانبدن لذت بولسه بهر حال اول جانبه مائل اولور وانی کندی‌یه قبله قیلور (م ی)

آن یکی را قبله شد جولاهکی * وان یکی حارس برای جامکی * وان یکی بیکار ورود در لامکان * که ازان سو دادیش تو قوت

جان) مثلا اول برینه جلاهلق قبله اولدی واول بریسی جامه‌لکدن اوتری حارس اولدی یعنی برکسه وارکه جولاهلق صنعتنی قبله ایدینوب اکامتوجه اولدی وبرکسه دخی قفتانلقدن اوتری وشاهك وظیفه سنه وعائده سنه واصل ونائل اولمقدن اوتری حارس وپاسبان اولدی واول کسه دخی بی کسب وبی کار یوزی لامکانه درکه اول طرفدن ای رزاق مطلق سن اکا قوت جان ویردك یعنی ای رزاق انس وجان وای خالق کون ومکان شول کسه که بی کسب وبی کار اولمش ولامکان جانبنه توجه قیلمشدر سن اکا اول جانبدن رزق جان وحظ جنان ویرمشسندر انکیچون اول کسه لامکان طرفنه متوجه اولمشدر (مثنوی) کار او دارد که حق راشد مرید * بهر کار او زهر کاری برید) کاری اول طوترکه حضرت حقه مرید اولدی انك کارندن اوتری هر بر کاردن کسلدی یعنی فی الحقیقه کار وکرداری اول کسه طوترکه حق سبحانه وتعالی‌یی دلیجی وطلب ایلیجی اولدی اول پادشاهك کارندن اوتری هر بر کارندن منقطع اولدی وهمان انك بیوردیغی اعماله اشتغال قیلدی (مثنوی) دیکران چون کودکان این روز چند * تاشب ترحال بازی میکنند * مرید حق اولندن غیریلر اوغلنجقلر کبی بو برقاج کون رحلت کیجه‌سنه دك لعب وبازی ایدرلر یعنی هر شول کسه‌لر که کار حقه مشغول اولمیه‌لر اوغلنجقلر کبی بو برقاج کون دنیادن آخرته انتقال وارتحال ایلیجکلری کیجه‌یه دك اویون اوینارلر وبیهوده کاره مشغول اولورلر (مثنوی) خوابناکی کوز یقظت می جهد * دایهٔ وسواس عشوه‌ش میدهد * رو بخسب

ای جان که نکذاریم ما * که کسی از خواب بجهاند ترا * بر خوابناککه اویقظندن اوتری خوابدن صچرار وسواس دایه‌سی اکا عشوه ویرر ودیرکه یوری ای جان اویوکه برقومزکه سنی برکسه خوابدن قالدیره یعنی شول برکسه که نوم غفلتله خوابناك اوله ویقظه وانتباه جهتندن خواب غفلتدن یوقارو قالقمق وبیدار اولمق استه‌یه وسواس دایه‌سی اکا درونندن فریب وعشوه ویررواکا بوکونه وسوسه ایدوب دیرکه یوری ای جان خواب غفلت ایچره یات اویو وحضوره وذوقه واروب آخرت غمندن وفردا اندندن بری اول که برقومزکه برکسه سنی بو خواب غفلتدن ونوم راحت ونعمتدن قالدیره وبیدار قیله (مثنوی) هم تو خود را بر کنی از بیخ خواب * همچو تشنه که شنود او بانك آب) هم سن کندیکی بیخ خوابدن قوپره‌سن شول تشنه کبی که او بانك آب اشتدی یعنی دایهٔ وسواس همیشه سکا عشوه ویروب حیله وفریبله سنی خواب غفلته مبتلا ایلرمکر هم سن کندیکی اصل خوابدن قوپره‌سن وقالدیره‌سن شول تشنه کبی که اول آبك صداسنی اشتدی (مثنوی) بانك آبم من بکوش تشنکان * همچو باران میرسم از آسمان * برجه ای عاشق برآور

اضطراب * بانك آب وتشنه وانکاه خواب * ای عاشق بن تشنه‌لرك قولاغنه صدایم باران کبی آسماندن ایریشورم ای عاشق خوابدن یوقارو صچره اضطراب کتور بانك آب وتشنه واندنصکره خواب اصلا مناسب دکلدر بو بیتلر حضرت حق جانبندن دینلمشدر حضرت معشوق حقیقی خواب غفلت ایچره یتان طالبلره بوکونه تنبیه واشارت ایدوب بیوررکه ای طالبان بن که معشوق حقیقی یم تشنه اولان عاشقلرك کوش هوشنه بن بانك آب حیاتمکه انلرك کوشی بنم کلاممی استماع ایلدکلرنده صددل وجانله کوش ایتمك وآنده اولان آب معنایی نوش ایتمکه رغبت ایدرلر باران آسماندن زمین تشنه جانبنه نیجه ایریشورسه بن هم آسمان معنویدن اراضیٔ قلوب طالبینه فیضات سبحانیه وتجلیات

لطیفیه وجمالیه مله ایریشورم وانلرك قلوبنی تازه وسیراب ایلرم حضرت حق تعالینك آسماندن ایرشمه‌سی وآسمان دنیایه نزول قیلمه‌سی خصوصنده حدیث شریف واقع اولمشدر قال صلی الله تعالی علیه وسلم اذا مضی شطر اللیل اوثلثاه ینزل الله الی سماء الدنیا فیقول هل من داع فیستجاب له وهل من مستغفر فیغفر له وهل من سائل فیعطی سؤله وفی روایة اخری ان الله تعالی یمهل حتی اذا کان ثلث اللیل الاخر نزل الی سماء الدنیا فینادی هل من مستغفر هل من تائب هل من سائل هل من داع حتی ینفجر الفجر رواه الامام احمد فی مسنده عن ابی هریرة پس بو حدیث شریفك مفهوم لطیفی اوزره حق سبحانه وتعالی رحمت ومغفرتیله نصف اللیلدنصکره بنده‌لرینه تقرب ایدوب بیوررلر ای عاشق خوابدن یوقارو قالق وخروش واضطراب کتور ودعا وزاریلك ایله بنم آب لطف ورحمتمی سکادر کل نیجه نوش ایله‌دیو خطاب ایلمکده وسن خوابده یوسکا لایق ومناسب اولانلردن دکلدرصقن بو فرصتی ضائع قیلمه ونائم وغافل اولمه که نوم وغفلت سنی مطلوبکدن محروم ایلرنته کم بو سرخ شریفده اولان طالبی نوم واستراحت وصال جاناندن محروم ایلدی * حکایت آن

عاشقکه شب بیامد بر امید وعدهٔ معشوق آن وثاقی که اشارت کرده بود وبعض ازشب منتظر بود خوابش بربود معشوق آمد بهر انجاز وعده واو را خفته یافت جیبش پر جوز کرد واو را خفته کذاشت وباز کشت * بو سرخ شریف وبو بیان لطیف اول عاشقك حکایه‌سی بیاندر معشوقنك وعده‌سی امیدی اوزره کیجه اول حجره‌یه کلدی که معشوق اشارت ایلمشدی وثاق واوطاق کسریله حجره وخانه معناسنه‌در واول عاشق کیجه‌دن بعض وقتده معشوقك کلمسنه منتظر اولدی وخواب انی قاپدی واو یودی واول عاشقك معشوقی انجاز وعده ایلمکدن اوتری یعنی وعده‌یی برینه کتورمکدن واداقیلمقدن اوتری نصف اللیلدنصکره کلدی واول عاشقی یرنده خفته بولدی معشوق اول عاشق خفته‌نك جیبنی پرجوز ایتدی وانی خفته قویوب کندی ورجوع ایتدی (مثنوی) عاشقی بودست در ایام پیش) پاسبان عهد اندر عهد خویش

سالها در بند وصل ماه خود) شاه مات ومات شاهنشاه خود) برعاشق ایام سالفده کندی عصرنده پاسبان عهد اولمشیدی یعنی زمان سابقده برعاشق کندی عصرنده یارله اولان عهدنی حفظ وحراست ایدیجی اولمشیدی نیجه ییللر اول عاشق کندی ماهنك وصلی قیدنده مات وکندی شاهنشاهنك ماتی ایدی یعنی کندی معشوقه‌سنك ماتی ومغلوبی وبالکلیه مستهلك ومقهوری اولمش ایدی شاه مات بالکلیه مستهلك اولمقدن کنایت اولور (مثنوی)

عاقبت جوینده یابنده بود * که فرج از صبر زاینده بود * عاقبت جوینده یابنده اولورکه فرج صبردن زاینده اولور یعنی من طلب وجد وجد حدیثنك موجبنجه عاقبة الامر طالب مطلوبنی بولورکه الصبر مفتاح الفرج کلامنك حسبنجه فرج وشادی صبردن طوغیجی اولور وصبر وتحمل عاقبت سرور وحبوری فتح قیلور پس اول عاشق نیجه ایام جوینده اولدی ومعشوقنك فراقنه وجفاسنه صبرلر وتحمللر قیلدی عاقبة الامر اکا معشوقی مایل اولدی وفرج وسرور ظهوره کلدی (مثنوی) کفت روزی یار او کامشب بیا * که بپختم از پی تو لوبیا * در فلان حجره نشین تا نیم شب

تا بیایم نیم شب من بی طلب * برکون اول عاشقك یاری اکا دیدیکه بو کیجه کل که سندن اوتری لوبیا پیشوردم لوبیا بوکرلجه‌یه دیرلر بونده بقلوا معناسی مراد اولور یعنی انك یاری اکا دیدیکه ضیافت ایلمکدن اوتری سکا بقلوا پیشوردم بو کیجه بزم خانه‌مزه کل دیدی نصف اللیله دك فلان حجره‌ده اوتورتاکم نصف اللیلده بی طلب وبی دعوت سکا بن کاورم وسنکله صحبت قیلورم دیدی (مثنوی) مرد قربان کرد ونانها بخش کرد * چون بدید آمد مهش از زیر کرد

شب دران حجره نشست آن کرم دار * بر امید وعدهٔ آن یار غار) مرد عاشق چونکم معشوقندن بو سوزی ایشتدی قربان ایتدی واتمکلر بخش ایلدی چونکم آنك ماهی غبارك التندن ظاهر کلدی یعنی چونکم انك ماه بختی غبار نحوستك تحتندن یوقارو کلدی وطالع اولدی بو اجلدن اول مرد عاشق نانلر ویردی وقربانلر قیلدی اول کرمدار یعنی حرارت کردار اولان عاشق کیجه اول حجره‌ده اوتوردی اول یار غارك وعده‌سی امیدی اوزره کرم کاف فارسینك فتحه‌سیله اولدیغی اوزره معنی بودر اما کاف عربینك ضمه‌سیله اولورسه غصه معناسنه اولور کرم دار غصه‌لو دیمك معناسنه اولور (مثنوی

بعد نصف اللیل آمد یار او * صادق الوعدانه آن دلدار او * عاشق خود را فتاده خفته دید * اندکی از آستین او درید

کردکانی چند اندر جیب کرد * که تو طفلی کیر این می بازنرد * اول عاشقك یاری نصف اللیلدنصکره موعود اولان خانه‌یه کلدی انك اول دلداری صادق الوعد اولنلر کبی وعده‌سنه وفا قیلدی کندینك عاشقنی اول حینده دوشمش یاتمش کوردی بر ازجق انك یکندن یرتدی برقاج جوزلر انك جیبی ایچره ایلدی وکانه اول عاشقه اسان اشارتله بویله دیو سویلدیکه سن طفلسن بونی طوت نرد اوینا نرد بونده مطلق جوز معناسنه اولان لعبدر نته کم بعض اطفال قرعه صالوب جوز اوینارلر (مثنوی) چون سحر از خواب عاشق بر جهید * آستین وکردکانها را بدید * کفت شاه ما همه

صدق ووفاست * آنچه بر ما میرسد آن هم زماست) چونکم وقت سحر عاشق خوابدن صچره‌دی یکنی وجیبنده اولان

جوزلری کوردی یعنی برتلمش وجیبنه جوزلری طولمش کوردی یعنی بلدیکه کندی وعده سنه وفا ایلمش وکلوب
عاشقی اول حالت ایچره کوروب بو کنایتلری اکافیلوب بنه کندی مقامنه کتمش پس اول عاشق کندی قباحتنی بیلوب
دیدی برم شاهمزدوکلی صدق ووفادر اول نسنه که برم اوزرمزه ایریشور اول هم برزدندر یعنی برم نفسمزه هرنه کونه
خسران وضرر کاور ایسه (وما اصابك من سيئة فمن نفسك) آیتنك موجبجه بنه کندی نفسمزدندر پس اطفال سیرت
اولان طالبلرك حالی بو عاشقك حالنه بکزر چونکم بونلرك حالنی بیان بیوردیلر کندیلرك حالنی وکندیلر کبی همیشه
بیدار دل اولان اصحاب کمالك شاننی دخی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوردیلر (مثنوی) ای دل بی خواب ماز ین اعنیم
چون حرس بربام چوبك می زنیم * ای خوابسز کوکل بز بوندن امینز حرس کبی طام اوزره چوبك اورورز حرس بونده
حارس معناسنه درا کثرا اناطولی دیارنك وعجم دیارینك طاملرینك اوستی دوزدر بر صاحب دولتی بکلمك لازم کلسه
برقاچ کمسه طاملر اوزره چیقوب انی دشمندن صباحه دك حراست ایدرلر واللرینه چوبك الوب و بیدار اولوب طلوع
فجره دك طوررلر پس عاشقان الهی دخی طام اوزره صباحه دك بیدار اولان حارسلر کبی اویومیوب احياء ليل ايدرلر
وبونلری کندی یارلری خفته ودر خواب کورمز وبونلر اطفال سیرت اولمقدن ولعب وبازی قیلمقدن امینلر ونائم وغافل
اولمقدن بریلردر کما قیل بیت) عجبا للمحب کیف ینام) کل نوم علی المحب حرام (مثنوی) کرد کان ما درین مطحن شکست
هرچه کوییم ازغم خود اندکست * برم جوزلرمز بو مطحنده صندی هرنه سویلرسك برم غممزدن اندکدر مطحن
دکرمنه دیرلر بونده مراد بو عالم دنیادر افلاك آسیابك اوست طاشی کبی بوقاروده همیشه دونمکده وزمین دکرمنك الت
طاشی کبی برقرار اوزره طورمقده در واجساد خلایق دانه لر وجوزلر کبی بو ایکیسنك ما بیننده خرد وشکست اولمقده در
اما عاشقلرك جسملری کندی اختیارلریله عشق مطحننده شکست اولمش پس هرنه قدر بونلرك غم وانکسارندن بر کمسه
تعبیر وبیان ایلسه دریادن بر قطره وکونشدن بر ذره قدر اولمز (مثنوی) عاذلا چند این صلای ماجرا * پند کم ده بعد ازین
دیوانه را * من نخواهم عشوه هجران شنود * آزمودم چند خواهم آزمود * ای عاذل بو ماجرا صلاسی نیجه به دك
بوندنصکره دیوانه یه پند ویرمه بن هجران عشوه سنی استماع استمزم صنه دم نیجه یه دك صنه مق استرم عاذل لوم ایدیجی
معناسنه درکم دهمده معناسنه دریعنی عاشقلری سلامت ایدیجی بوبین العقلا جاری اولان احواله صلا ایلمك نیجه یه دك
وسن نیچون بوعاقللرك ما بیننده مسدّ اولان کار وکرداری ترك ایلرسن دیو بکا پند ونصیحت ویرمك نه زمانه دك
بوزماندنصکره دیوانهٔ عشق اولنه پند ونصیحت ویرمه زیرا بن یارك هجران وفراقنك فریب وعشوه سنی استماع وقبول
ایتمك استمزم شمدیه دك دفعاتله تجربه قیلدم وکرات ومراتله هجرانی امتحان ایلدم شمدنصکره نیجه یه دك تجربه ایلیهیم
مجرب اولنی تجربه ایلمك * ع * من جرب المجرب حلت به الندامه * قولنك مصداقنجه سبب ندامت اولور (مثنوی)
هرچه غیر شورش ودیوانکیست) اندرین ره دوری وبیکانکیست) هرنه که شورش ودیوانه لکك غیریدر بو یولده ایراقلق
وبیکانه لکدر یعنی هرنه کونه حالت وخصلت که عشق حقله مجنون ودیوانه اولمقدن غیری اوله بوطریق الهیده
بیکانه لکه وحقدن بعید اولمغه سببدر شورش بونده جنون معناسنه در وجنوندن مراد عشق ایله مستور اولمق
ودیوانه لکدن مراد عقال عقل جزویدن نجات بولمقدر فی الحقیقه هرشول کمسه که هنوز دخی عقل جزوی عقالیله
مقید اوله وعشق الهیله مستور ومغلوب اولمیه اول کمسه قرب الهیدن دور وابرار دریاندن بیکانه ومهجوردر (مثنوی
هین بنه برپایم ان زنجیر را * که دریدم سلسلهٔ تدبیر را * غیر ان جعد نکار مقبلم * کردو صد زنجیر آری بکسلم * تیز بنم اباغم
اوزره اول زنجیری قوز زیرا بن سلسلهٔ تدبیری یرتدم وپاره پاره ایتدم بنم اول مقبل اولان نکارمك جعدندن غیری اکر ایکی
یوز زنجیر کتوره سن قطع ایلرم خطاب عاذل ولائم اولان کمسه لره اولور یعنی ای عاذل ولائم اولان کمسه چونکم بن دیوانه
عشق یار اولدم وترك صبر اختیار قیلدم وتدبیر وتدارك سلسله سنی یرتدم وپاره پاره ایتدم اکا اول زنجیری که دیوانه لره
اوررلرسن انی بنم اباغم اوزره قوکه دیوانه اولنلر زنجیرده اولمق اولیدر ولیکن بکا زنجیر کتوررسك وبنی زنجیر ایله مقید
قورسك بنم مقبول ومقبل اولان نکارمك زلفندن کتورکه بنی ضبط وربط ایلیه اکر بنم نکارمك زلفندن غیری نیجه
یوز زنجیر کتوره سن وبنی انلرله باغلیوب مقید قیله سن فی الحال بو جمله یی یرترم وپاره پاره ایدرم که بنی اصلا نکارمك
زلفندن غیری بر زنجیر طوتمز ودل دیوانه اندن غیری برده قرار ایتمز نکاردن مراد بونده محبوب حقیقی واناك جعدندن
مراد اوصاف متکاثره ومتقابله سی اولور که وجه وحدتی وروی ذات احدیتی ستر ایلدیکی ملابسه ایله اوصاف کثیره زلفه
مشابه اولمشدر وعشاق الهینك دل دیوانه لری اول صفات متسلسله ایله مقید اولمشدر بو جهتدن اول صفات متسلسله
انلره نسبت زنجیر کبی کلمشدر وعشاق الهینك دل دیوانه لرینی سلاسل اوصاف الهیه دن غیری برشی مقید قیلمز
وعقال عقل انلری ضابط ورابط اولمز که انلرك روحی قیود کونیه دن حر اولمش وعرض وناموس ورطه سندن

نجات بولمشدر (مثنوی) عشق وناموس ای برادر راست نیست * بر در ناموس ای عاشق مئیست * ای برادر عشق
وناموس راست دکلدر ناموس قپوسی اوزره ای عاشق طورمه یعنی عشقله ناموس مانعة الجمعدر شیشه ایله سنك کبی
ایکیسی بر یره کلمز عشق کالدکدنصکره لابد نام وناموس درست قالمز وعاشق اولان عار وناموس اندیشه سنی قیلمز *
بیت * کرا بای خاطر در آمد بسنك * بیندیشد از شیشهٔ نام وننك) پس ای عاشق نام وناموس قپوسی اوزره طورمه
واکر نام وناموس استرسك عشق دعواسنی اورمه (مثنوی) وقت آن آمد که من عریان شوم * نقش بکذارم
سراسر جان شوم) انك وقتی کلدیکه بن ملابس کونیه دن عریان اولم ونقشی قویام سراسر جان اولم یعنی شول وصالك
زمانی کلدیکه بن ملابس کونیه دن عریان اولم وتجرد قیلم ونقش صورتی ترك ایلیم وباشدن باشه روح مجرد اولم
مثنوی) ای عدوی شرم واندیشه بیا * که دریدم پردهٔ شرم وحیا ای شرم وحیا ای شرم واندیشه نك عدوسی کل که بن شرم وحیا
پرده سنی یرتدم یعنی ای فکر وحیانك دشمنی اولان یار کل بن خلقدن اوتانمق پرده سنی یرتدم وعار وناموس حجابنی
چاك چاك ایتدم (م ی) ای ببسته خواب جان از جادوی * سخت دل یارا که در عالم تویی) ای جانك خوابنی جادولکدن
باغلمش ای یار که عالمده سخت دل سنسن جاندن مراد روح حیوانی اولور که خواب اکا لا یقدر وجاندن مراد روح الهی
اولوب خوابدن مراد راحت روح اولسه دخی جائزدر یاردن مراد اکر جناب حق اولورسه انك سخت دل اولمسی کمال
استغنادن کنایت اولور واکر مظهر الهی اولان بر انسان کامل ومرشد واصل مراد اولورسه انك سخت دل اولمسی عاشقلره
عدم التفاتندن عبارت اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که ای جانمك راحتنی سحر حلالدن باغلمش وسبب استراحت
اولان خوابی بنم روحمدن ازاله ایدوب بنی سحره مبتلا ایلمش دلدارم بو عالمده کمال استغنا ایله موصوف وعاشقلره عدم
التفاتله معروف ای یار همان سنسن که صبر وقراری زائل ایلمك سنك شانکدندر (م ی) هین کلوی صبر کیرو می فشار *
تا خنك کردد دل عشق ای سوار * تا نسوزدکی خنك کردد دلش * ای دل ما خاندان ومنزلش * ای معشوق حقیقی
تیز صبرك بوغازنی طوت وصیق تا کم ای سوار عشقك کوکلی خنك اوله تا کم عاشقك کوکلی یانمیه انك کوکلی نیچون
خنك اولور ای برم کوکلمز انك خاندان ومنزلیدر صبره کلو اسنادی مجازیدر وعشقه دخی دل اسنادی مجازیدر مراد
اکا مظهر ومنبع اولان کوکلدر یعنی ای یار حقیقی تیز صبرك بوغازنی طوتوب صیق وانی زبون ومغلوب ایت که انده
قوت وثبات قالمیه تا کم مظهر عشق اولان کوکل سعادتلو وراحتلو اوله تا کم او کوکل نار عشقله یانمیه اول عشقك
مظهری اولان کوکل نیچون سعادتلو وراحتلو اولور ای برم کوکلمز اول عشقك منزل وخاندانی ومقامی ومکانیدر (مثنوی
خانهٔ خود را همی سوزی بسوز * کیست ان کس که بکوید لا یجوز * خوش بسوز این خانه را ای شیر مست * خانهٔ
عاشق چنین اولیترست * ای معشوق حقیقی کندی خانهٔ عشقکی یاقتی استرایسك یاق کیمدر اول کمسه که جائز کلدر
دیر بو خانه یی ای شیر مست خوش یاق عاشقك خانه سی بو نجلین اولیتردر یعنی ای یار حقیقی ومحبوب معنوی کندی
عشقکه وشوقکه خانه اولان قلبی یاقتی استرایسك نار عشقکله انی احراق ایله اول کمسه کیمدرکه سکا اعتراض ایلیه وسنك
خانهٔ قلب عاشقی نار عشقله یاقدیغکه جائز کلدر دیو سویلیه هیچ بویله دیر کمسه بو قدر ای مست ومستغنی اولان شیر
ودلیر ودلبر بو خانهٔ قلبی نار عشقله خوش یاق عاشقك خانهٔ درونی بونك کبی یانوب یاقلمق اولیدر (مثنوی) بعد ازین این
سوز را قبله کنم * زانکه شمع من بسوزش روشنم * بوندنصکره بو سوزی قبله ایلیم زیرا که شمع بن سوزشله روشنم یعنی
بن عاشقك خانهٔ قلبنی نار عشقکله یاق بوندنصکره بن همان اول سوز درونی قبله ایلیم زیرا که بن شمع عشقم یانمغله روشن
اولورم ویاندقجه زیاده نورانیت بولورم (مثنوی) خواب را بکذار امشب ای پدر * یك شبی در کوی بی خوابان کذر *
ای پدر بو کیجه خوابی ترك ایله بر کیجه بیدارلرك محله سنه اوغره یعنی ای طریقده پدرم مرتبه سنه واصل اولان کمسه
بو کیجه خوابی ترك ایله بر کیجه اویقوسزلر محله سنه اوغره وبیدار اولان عاشقلرك مکاننه واروب انلرله قرار ایله (مثنوی)
بنکر اینهارا که مجنون کشته اند * همچو پروانه بوصلت کشته اند * بنکر این کشتیٔ خلقان غرق عشق * اژدهایی
کشت کویی حلق عشق * نظر ایله بونلره که مجنون اولمشلردر پروانه کبی وصلت سبیله کشته لردر کور بو خلقك
کشتیلری غرق عشقدر کویا عشقك بوغازی بر اژدرها اولدی یعنی عقل مرتبه سنده قالان وعقال عقله مقید اولان
کمسه شول کمسه لره نظر ایله که عشق الهی ایله مجنون اولدیلر و پروانه کبی کندیلرینی نار عشقه اوروب وصلت یار ایله
کشته اولدیلر ویانوب یاقلوب کندیلرینی محو قیلدیلر نظر ایله بو خلایقك وجودلری کشتیسنه که غرق اولمشلردر عشق
فی الحقیقه دریا کبیدر وبو خلایقك وجودلری انده غرق اولمش کشتیلر کبیدرکه لابد هر کسك سفینهٔ وجودی بر کونه
عشقه غرق اولمشدر عشقك بوغازی کویا که بر اژدرها اولمشدر که بو قدر خلایق کندی بوغازنه جذب ایدوب یوتمشدر
(مثنوی) اژدهایی ناپدید ودلربا * عقل همچون کوه را او کهربا * عقل هر عطار کاکه شد از و * طبلها را ریخت اندر

آب جو) بر اژدها که نا پدید ودر باد رکوه کبی اولان عقله اول کهربا دره عطارك عقلی که اندن اکاه اولدی طبله لری
آب جو به دوکدی یعنی عشق بر اژدرها کبیدر که جمله خلایقی یوتمشدر اویله اژدرها که نا پدید ونا پیدا ودر باد رطاغ کبی
ثابت وراسخ اولان عقلی اوصمان چوبی کبی قاپیجی وکندیسنه جذب ایدیجیدر نیجه کم نیجه متین وباتمکین عقلانك عقلنی
کندیسنه جذب ایدوب عاشق شیدا قیلمشدر ره عطارك عقلی که اول عشقدن اکاه اولدی وانك رایحه سندن دماغ جانی
معطر قیلدی عقل وفضل وعلم وهنر وتدبیر وتدارك طبله لرینی بالکلیه جوی فنایه دوکوب بو جمله نك ترکن وردی
وصورت عالمندن کچوب مقام عشق ومحبتده طوردی نته کم شیخ عطار حضرتلری عشق الهیدن خبردار اولدیغی کبی
جمله دکان وکارکاهدن کچوب نسی وارایسه بذل ایدوب جوی فنادن ایچوب فانی اولوب مقام حقیقته واصل اولدی
مثنوی) رو کزین جو بر نیایی تا ابد * لم یکن حقا له کفوا احد * یوریکه بو جوی ابده دك بو قاروکه مزسن حقه بودرکه
بر احد انکچون کفو اولمدی جویدن مراد بونده جوی فنا اولور (ولم یکن له کفوا احد) آیت کریمه سنك تفسیری ایکنجی
دفترده چوبان حکایه سنده سوره نك اولندن آخرینه وارنجیه دك مرور ایلمشدر انده طلب اولنه یعنی ای عاشق یوریکه
بو جوی فنادن ابد الاباد بو قاروکه مزسن وفنا اولدقدنصکره بو غیرتله متصف اولان وجودله موجود اوله مزسن واول
معشوق حقیقی یه مغایر بر وجود ایله بو جوی فنادن ظهور قیله مزسن زیرا حقیقت بوندن اول معشوق حقیقی ایچون
هیچ بر احد مثل ونظیر اولمدی واکا جفت ومقارن کلمدی هر بر عاشقکه جوی فنایه داخل اوله ومجازی وموهومی اولان
وجودنی فانی قیله بقاء حقانیله باقی اولور واوصاف ربانیه ایله اتصاف قیلور وکندی معشوقیله ما بیننده اولان مغایرت
واثنینیت بالکلیه زائل اولور وحضرت حق حقله کورروانی بنه انك نوریله بیلور واول مرتبه ده عاشق ومعشوق بر اولور
بر آخر کمسه اکا واصل اولمق ومقارن کلمك ممکن اولمز پس هر شول کمسه که جوی فنایه داخل اوله بردخی فنادن اولکی
وجودیله بو قاروکلمز واول وجود ایله حضرت حقه واصل اولمز بلکه حضرت حقه واصل اولان نور حقله اتصاف قیلان
وجود اولور (مثنوی) ای مزور چشم بکشا وببین * چند کویی می ندانم آن واین * از وبای زرق ومحرومی برا
در جهان حی وقیومی درآ) ای عشق وفنا طریقنده مزور اولان کمسه چشم جانکی آچ وحقیقت معنایی کور نیجه بربن
بونی وانی بیلمزم بر عاشق شیدایم دیو سویلرسن وبن انی وبونی بری برندن فرق ایلمزدیو استغراق دعواسی ایلرسن زرق
وریا وشهود حقانیدن محروم اولمق روحه وبامرضی کبیدر پس زرق ومحروملق وباسندن بو قاروکل وجانکی زرق وریا
مرضندن قورتروب حی وقیوملق جهانه کل حی وقیوملق جهانندن مراد حقیقت عالمیدرکه عین حیات ومحض
قیومیتدرکه حق تعالینك صفاتی مرتبه سنه کل وانك حیاتیله حی اول وقیومیتیله قائم اولوب زوال وفنادن نجات
بول دیمك اولور (مثنوی) تا نمی بینم همی بینم شود * وین ندانم هات میدانم شود * تا کم نمی بینم همی بینم اوله وبو سنك
ندانملرك میدانم اوله یعنی ای مزور چشم جانکی آچ تا کم سنك بن کورمزم دیدیکك عالم همیشه کوره کلك اوله
وبو سنك بن انی وبونی بیلمزم دیدیکك وبیلمزلکلرك کیدوب عین بیلمکك اوله وجانك علم وعرفانله طوله وبو کونه مست
وشیدا اولمقدن قورتیله (مثنوی) بکذر از مستی ومستی بخش باش * زین تلون نقل کن در استواش) بو تزویر ایله اولان
مستلکدن کچ ومستلك بخش ایلیجی اول بو تلوندن استوا اسنه نقل ایله یعنی بو نفسانی وجسمانی اولان مستانه لکدن
کچوب وشراب الهیدن ایچوب مست حقانی اولدقدنصکره سائر طالبلره دخی روحانی وحقانی اولان مستلکی بخش
ایلیجی اول بو تلون وتبدلاتدن اول محبوبك استوا واعتدال مرتبه سنه نقل ایله واستقامت مقامنده قرار ایله تاکم صاحب
تمکین اوله سن وتلونات نفسانیدن قورتیله سن (مثنوی) چند نازی تو از این مستی بست * بر سر هر کوی چندان
مست هست * ای مزور سن بو مستلکله نیجه بر نازو وتفاخر ایلرسن کافیدر هر کویك باشی اوزره چوق مستلر واردر
یعنی ای اهل زرق وتزویر بو کونه تزویر ایله اولان مستلکله نازو مفاخرت ایلمه بو قدر زمانه دك بو کونه مستلکله نازایلدك
کفایت ایلر هر محلده نك باشنده سنك کبی نیجه نیجه مستلر واردر (مثنوی) کرد وعالم پر شود سرمست یار * جمله یك
باشندوان یك نیست خوار * این ز بسیاری نباید خواری * خوار که بود تن پرستی نارئی * کر جهان پرشد ز نور آفتاب
کی بود خواران تف خوش التهاب) اکر ایکی عالم سرمست یار ایله پر اولسه یعنی عالم ظاهر وعالم باطن یارك سرمستی اولان
عاشقلرله طوله جمله سی بر اولور واول بر خوار وحقیر دکلدر زیرا انلرك جمله سی نفس واحد کبی اولدقلری جهتدن
بردر لر اما شرف وعزت حسبیله نیجه یوز بیك در لر بو سرمست یار اولنلر چوقلقدن هم خوار اولق بولمز خوار وحقیر کم اوله
دیرسن ناری اولان بر تن پرستدر نار خشم وشهوته منسوب اولان تن پرست اکر بر اولسون واکر عالم انلرله طلو اولسون
بنه خوار وحقیر اولمقدن خالی دکلدر اما سرمست یار اولان عاشقلر فی الحقیقه نور آفتاب کبیدر فی المثل اکر جهان
آفتابك نورندن پر اولسه وعالم شعاع شمسله طوله بخن اول خوش التهاب خوار وحقیر اولور یعنی آفتابك اول خوش

اولان شعاع والتهابی عالمه طولمغله خوار وحقیر اولمز (مثنوی) لیك با این جمله بالاتر خرام * چونکه ارض الله واسع
بود ورام * ولیکن بو جمله ایله بیله بالاتر صالن چونکم ارض الله واسع اولدی ورام اولدی یعنی ای تزویرله مست حق اولان
اکرچه من وجه شریف وعالی ایسه کده بو جمله حالتله بیله بالاتر صالن چونکم حق تعالی حضرتلرینك ارضی واسع ورام
اولدی لازم کلدیکه همتی عالی ایلیوب ارض الله واسعه سیرنه قدم قویه سن واولکی مقامکدن کذر ایدوب مقام قاب
قوسین او ادنی یه دك سفر قیله سن (مثنوی) کرچه این مستی چو باز اشهبست * بر ترازوی در زمین قدس هست
رو سرافیلی شو اندر امتیاز) در دمنده روح ومست ومست ساز) اکرچه بو مستلك باز اشهب کبیدر یعنی بو عالم ظاهرده
مست خلق اولمق اکرچه اوطوغان کبی ایسه ده اول مستلکدن برتر زمین قدسده مستلك واردر زمین قدسدن
مراد ارض حقیقت ومرتبهٔ الوهیتدر یعنی مرتبهٔ حقیقتده بو سنك باز اشهب کبی اولان مستلککدن برتر وعالیتر
مستلك وسرخوشلق واردر بوری جمله دن ممتاز اولمقده وامتیاز بولمقده روح نفخ ایدیجیلکده ومست حق اولمقده
ومست ساز اولمقده بر اسرافیل اول اکثر نسخه ده مصرع ثانیده هیچ واو واقع اولمامشدر بو تقدیر اوزره معنی بوری
جمله دن امتیاز بولمقده مست ساز اولان مستنه نفخ روح قیلمقده بر اسرافیل اول ومرده دللره نفخ روح قیل تا سنك
دم حیاتبخشکله مرده دللر زنده اوله لر وحیات طیبه بوله لر دیمك اولور (مثنوی) مست را چون دل مزاح اندیشه شد
این ندانم وان ندانم پیشه شد * این ندانم وان ندانم بهر چیست * تا بکویی آنکه میدانیم کیست * مستك چونکم قلبی
مزاح اندیشه اولدی یعنی بر سرخوشککه قلبی مطایبه ولاغ فکر ایدیجی اولدی بونی بیلمزم وانی بیلمزم دیمك اکا پیشه
وعادت اولدی ای مست اولان وکندیسنی مسکور قیلان بونی بیلمزم وانی بیلمزم دیمکدن اوترید رتا دیه سن اول
کمسه یی که بز بیلورز کیمدر یعنی مست اولوب بونی بیلمزم بروالله وحیرانم دیمك مقبول دکلدر بلکه بزم بیلدیکمز کبی بونی
بیلوب اول کمسه یی که بز بیلورز انی کیمدر سویلیه سن بوندن مراد مقام سکردن کچوب صحوه کله سن وبو عالمی واول عالمی
حقیقتله بیله سن واول کمسه که بز انی بیلورز مراد اندن خدای تعالی در سندخی بیله سن اول کیمدر (م ی) نفی بهر ثبت
باشد در سخن * نفی بکذار وز ثبت آغاز کن * نیست این ونیست آن هین واکذار * آنکه آن هستست انرا پیش آر * نفی
بکذار وهمان هستی پرست) این در آموز ای پدر زان ترك مست نفی اثبات ایچوندر سوزده نفی قونیلدن باشله بو بو قدر
واو بو قدر دیمکی آکاه اول قو اول کمسه که اول واردر انی اوکه کتور ونفیی قو وهمان وارلغه طاپ ای پدر اول ترك مستدن بونی
اوکرن یعنی بخن بر سوزده بریسی نفی اولسه لابد بر آخر شیئك اثباتندن اوتری اولور مثلا لا اله الا الله کبی که معبود بالحق
اولمین آلهه نك جمله سنی نفی ایلمك معبود بالحق اولان الله تعالی حضرتلرنی اثبات ایلمکدن اوتریدر پس سن نقدر نفی
اوله جق شیلر وار ایسه انی قو واثبات اولان شیدن ابتدا ایله وانی بیلوب همان اندن سویله بوشی بو قدر واوشی بو قدر
وبن بونی وانی بیلمزم دیمکی تیز اول قو اول کمسه که موجود حقیقتدر انی ایلرو کتور واثبات مرتبه سنه یتوربود کادر
واو دکادر وبونی بیلمزم وآنی بیلمزم دیو نفی ایلمکی ترك ایله وهمان دائما ثابت اولان موجود حقیقی یه طاپ وبونی وانی
بیلورم وهر شیده همان آنی مشاهده قیلورم دی صاقن بونی وانی بیلمزم دیمه ای پدر بونی اول ترك مستدن اوکر نکه اول
این ندانم ان ندانم دین مطربه کورنه دیدی وانك این ندانم وان ندانم دیمسی مقبول اولمیوب رد ایلدی * استدعای امیر
ترك مخمور مطرب را بوقت صبوح * مخمور اولان امیر ترکك وقت صبوحده مطربی استدعا ایلمسنك بیاننده در صبوح
صباح ایچلن شرابه دیرلر وتفسیر این حدیث که ان الله تعالی شرابا اعده لاولیائه اذا شربوا اسکروا واذا سکروا طابوا ودخی
بو حدیث شریفك تفسیریدرکه حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیلر تحقیقا الله ایچون بر کونه شراب
واردرکه اول شرابی کندینك ولیلرندن ودوستلرندن اوتری اعداد قیلمش ومهیا وحاضر ایلمشدر بخن اول ولیلر اول شرابی
ایچسه لردی مست وسکران اولورلردی وشول وقتده که مست وسکران اوله پاك وطیب اولورلردنیا شرابندن ملوث اولنلر
کبی ملوث اولمزلردی بلکه الواث نفسانیدن واخباث بشریه دن بالکلیه طاهر اولورلردی وبو حدیث شریفك آخری بودر
واذا طابوا طاشوا وبخن پاك وطاهر اولسه لردی وجود بارندن وتن ثقلندن خفیف اولورلردی طاش یطیش طیشا دیرلر
بخن بر کمسه خفیف اولسه واذا طاشوا طاروا وبخن خفیف اولسه لر ثقلت تعلقاتدن طائر اولورلر واوج معناده جولان
ایدرلر جو حقایقده واذا طاروا طربوا وبخن اوج معنایه طیران ایتسه لر طرب ونشاط ایدرلر واذا قاموا هاموا احوال
منذکوره دنصکره صورت عالمندن کیدوب عالم معناده قائم اولوب حیران وهائم اولورلر واذا شخصوا جروا اندنصکره
کوزلرین مرتفع ویا خود کندیلری مرتفع اولوب کوررلر عجائب ملکوتی وغرائب جبروتی واسرار لاهوتی شخص
دیرلر بخن بر کمسه مرتفع اولسه ویا خود شخص بصره دیرلر بخن کوزنی بربره دکه قوسه واذا بوا الخلصوا اندنصکره
وجود بشریه لری اریروفنا بولور خالص وپاك اولورلر واذا بلغوا اوصلوا واذا وصلوا بقوا اندنصکره مرتبهٔ وحدته بالغ وواصل

اولورلر وبقین واصل حق اوله‌لر باقی اولورلر بقاء حقله واذا بقوا صاروا ملوکا فی مقعد صدق عند ملیك مقتدر وبقین باقی اوله‌لر ملوك اولورلر مکان صدقده پادشاه مقتدرلك قتنده واذا وجد واهذا یقولون قولا لا یفهمه الا السکاری وبقین بولسه‌لر شو مذکور اولان معنالری دیرلر که انی فهم ایلمیه الا السکران حقیقی اولان عاشقلر فهم ایلیه‌لر (می درخم اسرار ازان میجوشد) تاهر که مجرد ست ازان می نوشد) یعنی می راز واسرار کوپنده اول سببدن جوش وخروش ایلر تاهر شول کمسه که لباس انانیتدن وجامهٔ مغایرتدن مجرد در اول میدن نوش ایلیه * قال الله تعالی (ان الابرار یشربون من کأس) نته‌کم حق تعالی حضرتلری سورهٔ انسانده بو شرابی نوش ایلین ابرار حقنده بیوردی تحقیقا اوصاف بشریه ومقتضای نفسانیه ملابسه‌سندن مجرد اولان ابرار شول بر کأسدن نوش ایدرلر که (کان مزاجها کافورا) انك مزاجی کافور اولدی ابرار برلك جعیدر ارباب ربك واصحاب صحبتك جمعی اولدیغی کبی وهم المطیعون الذین لا یؤذون الذر ولا یفعلون الشر کأس ذکر محل واراده حال قیلنمشدر یعنی شول بر خمردن ایچرلر که انا کا مزج اولنان کافور اولدی برودت وعذوبتده وکافور جنتده بر عینك اسمیدر دیمشلر وبعضلر انده کیفیات کافور خلق اولوردی کافورله ممزوج اولمش کبی اولور دیمشلر * این می که

تو میخوری حرامست ما می نخوریم جز حلالی * جهد کن تا زنیست هست شوی * وز شراب خدای مست شوی *

بو شرابی که سن نوش ایلرسن حرامدر بز حلالدن غیری می ایچمز جهد ایله تا نیستدن هست اوله‌سن وخدانك شرابندن مست اوله‌سن یعنی ای مزورومرایی اولان کمسه شو شرابی که سن خلقك وجودی کاسه‌لرندن ایچرسن وانلرك تعظیم والتفاتیله مست اولوب خوش بچرسن بو حرامدر زیرا مسلكك کلله فی الله اولمیه اول مسلك فی الحقیقه سبب آثامدر اما بز حلالدن غیری شراب ایچمه‌ززیرا نه کا کر صوری واکر معنوی شراب نوش ایلیه وز حلال وزلالدن جهد وسعی ایله تا کم بو قلق ومی مرتبه‌سندن قورتلوب حقله وار اوله‌سن وبقای حقیقی بوله‌سن وخدای تعالی حضرتلرینك شراب محبت وحدتندن مست اوله‌سن وکندی وجودك قیدندن قورتله‌سن واغیار وسوکوارکدن نجات بوله‌سن (مثنوی

اعجمی ترکی سحرا کاه شد * وز خمار خمر مطرب خواه شد * بر اعجمی ترك سحر وقتنده آکاه اولدی وخمرك خمارندن اوتری مطرب خواه اولدی یعنی ایچدیکی خمرك کسل وثقلتنی دفع ایلمکدن اوتری بر مطرب وایراچی خوش الحان کمسه‌یی طلب ایلدی تا کم آنك نغمات طرب افزاسیله ذوق وصفالر بوله وآواز جانبخشیله نیجه سرور ونشاطه نائل اوله ومطرب ایکی قسمدر بریسی روحانی وبریسی جسمانیدر روحانی اولان مطرب شول عالم ربانی وآکاه کنندهٔ مقامات الهیدر که انك نغمات پرلذات وکلمات حیات مضاهاتندن بزم طربقده شراب معرفتی نوش قیلان وانك کلمات لذیذه‌سنه کوش اوروب مستمع اولان عاشقلره نیجه طرب روحانی وذوق وصفای ربانی کاه وبی شمار سرور ونشاط حقانی حاصل اوله انك کلمات طیبه ونغمات حسنه‌سی انلری بر مرتبه مست ومستغرق ایلیه که غم دنیادن خلاص اوله‌لر وقید من ومادن بالکلیه نجات بوله‌لر وجسمانی اولان مطرب دخی شول طرب دهنده ونشاط افزاسنده اولان خوش آوازکه انك نغمهٔ روح افزاسندن جانه صفا وقلبه ذوق وجلا کله نته‌کم بو ایکی قسم اولان مطربلرك بیانته شروع ایدوب

بیوررلر (مثنوی) مطرب جان مونس مستان بود) نقل وقوت وقوت مست آن بود * مطرب ایشانرا سوی مستی کشید بازمستی ازدم مطرب چشید * جان مطربی مستان الهینك مونسی اولوب مستلك قوتی ونقل قوتی اول مطرب اولور یعنی مست شراب محبت الهی اولان عاشقك قوت جانی وقوت جنانی اول مطرب جانك ومونس مستانك کلام دلکشاسندن واداوصدای روح افزاسندن حاصل اولان ذوق روحانی ولذات حقانی اولور مطرب انلری مستلك جانبنه چکدی کیرو مستلکی مطربك دمندن طاتدی یعنی مطرب حقانی واکاه کنندهٔ اسرار ربانی اولان مرشد بو مستان شراب محبتی اولامی وحدتدن وشراب محبتدن مست اولمق جانبنه چکدی کیرو بو مستان الهی هر بریسی مستلکی اول مطرب روحانینك دم حیاتبخشندن طاتدی وانك روح افزاسندن ذوق ایتدی (مثنوی) ان شراب حق بران مطرب برد) وین شراب تن ازین مطرب چرد) اول مست ربانی شراب حقی اول مطرب روحانی سببیله ایلتور وبو مست نفسانی تن شرابنی بو مطرب جسمانیدن اوتلر برد ایلتوردیمکدر بونده اخذ ایلر وجذب ایلر معناسنه استعاره اولنمشدر چرد اوتلر دیمکدر بونده غدا بولور وحظ آلور معناسنه استعمال قیلنمشدر اوّلکی مصرعده اولان مطربدن مراد مطرب روحانی وایکنجی مصرعده اولان مطربدن مراد مطرب جسمانیدر وتقدیر کلام وتوضیح مرام بویله دیمك اولور که اول مست الهی وشارب رحیق توحید ربانی شراب حقی اول مطرب روحانی ومرشد ربانی سببیله اخذ ایدوب نوش ایلر واغیار وما سوایی بالکلیه فراموش ایلر وبو مست حظوظ نفسانی شراب تنی وذوق بدنی بو مطرب جسمانینك اصوات حسنه ونغمات لذیذه‌سندن آلور وانك آواز حیاتبخشندن قوت وغدای جسمانی بولور اکرچه صوت حسن روحانیدر اما جسمانی وشهوانی اولان کمسه‌نك بدننه متعلق اولان ذوق وشوقی تهییج ایلرپس جسمانی اولان کمسه جسمانی اولان

مطربدن تن ذوقنی آلور اما روحانی اولان کمسه اول مطربی دکلسه انك آواز خوشی اکا روحانیتی زیاده ایلر واول مطرب جسمانیدن روحانی اولان غدا الور ذوق وصفالر بولور البته سماع هر کسك قلبنده اولان حالنی مهیج ومحرك اولور اهل تنك جسمنه متعلق اولان حظوظ ولذاتنی زیاده قیلور واهل روحك روحانیتنی واذواق وحالاتنی مهیج ومحرك اولور پس اهل روح مطربدن ذوق روحانی بولور واهل تن اندن شراب تنی وذوق بدنی نوش قیلور ایکی کمسه‌نك بر مطربی دکلمه‌سنده لابد تفاوت واردر بری اندن بر کونه لذت الور واول بری دخی بر کونه لذت بولور نته‌کم سماعك مابیننده تفاوت اولدیغی کبی مطرب لفظی دخی اکرچه بر کلمه‌در اما بو اسمله مسما اولان کمسه‌لرك مابیننده هم چوق تفاوت واردر نته‌کم بو تفاوتلره اشارت ایدوب بیوررلر (مثنوی) هر دو کرپك نام دارد در سخن * لیك شتا این حسن تا آن حسن * هر ایکیسی سوزده اکر بر نام طوترسه لیکن بو حسندن اول حسنه دك فرق عظیم واردیعنی بو مطرب جان ومطرب تنك هر ایکیسی اکرچه سوزده بر اسم طوترایسه وایکیسنه بیله بحسب اللفظ مطرب دینورایسه لکن بو حسندن اول حسنه دك تفاوت بی شماروار در مجرد ایکی کمسه‌نك نامی حسن اولمغله ذاتلری دخی حسن اولمق لازم کلمز وایکی کمسه‌یه مطرب دینمکله ایکیسنك بیله ذاتلری بر اولمق کورنمز بلکه چوق بر اسمده مشترك شیلر واردر که انلرك ذاتلری اصلا بر برینه بکزه‌مز (می

اشتباهی هست لفظی در میان * لیك خود کوز آسمان تا ریسمان * اشتراك لفظ دائم رهزنست) اشتراك کبر ومؤمن در تنست * انلرك میاننده اکرچه لفظه منسوب بر اشتباه واردر ولیکن آسماندن خود ریسمانه دك فرقی ریسمان ایلکه دیرلر لفظك اشتراکی دائم رهزندر کبر ومؤمنك اشتراکی تنده‌در یعنی بو مطرب ایله اول مطربك میاننده لفظه منسوب اشتباه واشتراك واردر که ایکیسنه بیله مطرب دینور ولیکن آسماندن ریسمانه دك برابر اولمق فرقی آسمانله ریسمانك مابیننده عظیم تفاوت اولدیغی کبی مطرب الهی ایله مطرب جسمانینك ومست حق اولان ایله مست خلق اولان کمسه‌نك مابیننده آسمان ایله ریسمان قدر فرق واردر اکرچه هر بری لفظده مشترك ایسه‌لرده معنی حسبیله مشترك دکلدر مثلا عین لفظی کبی که بر نیجه معنی مقابله‌سنده وضع اولمشدر کونش معناسنه وکوز معناسنه والتون معناسنه وچشمه معناسنه وضع اولنمشلردر لفظ عین بو جمله معنیده اشتراکه دلالت ایلرپس اشتراك لفظ همیشه رهزندر که چوق کمسه لفظك مشترك اولمسیله انك دلالت ایلدیکی بعض معنایدن غافل اولورو انك مدلولی اولان معنالری دخی بری برینه متقارب ومتساوی قیاس قیلورلر حال بو که بو بیله دکلدر مثلا کافر ایله مؤمنك تنده اشتراکی واردر وکذلك بشر اولمقده هم بو جمله انبیا واولیا وکفار واشقیانك اشتراکی واردر نته‌کم (قل انما انا بشر مثلکم) دیو حق تعالی حبیبنه امر ایدوب حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم کافرلره بندخی سزلك کبی بر بشرم وبشریتده سزکله مشترکم دیو تحقیق بیوردی پس اول حضرت علیه الصلوة والسلامك وسائر انبیا واولیانك اشقیا ایله بشریتده مشترك اولملری معناده ومرتبه‌ده هم مشترك اولملری لازم کلمز بلکه بشردن بشره بین السماء والارض فرق واردر نته‌کم حق تعالی بیوررومایستوی الاعمی والبصیر ولا الظلمات ولا النور ولا الظل ولا الحرور ومایستوی الاحیاء ولا الاموات (مثنوی) جسمها چون کوزهای بسته سر * تا که در هر کوزه چه بود آن نکر) کوزهٔ آن تن پر از آب حیات) کوزهٔ این تن پر از زهر ممات) کر بمظروفش نظرداری شهی) ور بظرفش بنکری تو کمرهی) مثلا جسملر باشی باغلنمش کوزه‌لر کبیدر تا که هر کوزه‌ده نه اوله اکا نظر ایله اول تن کوزه‌سی آب حیاتدن پردر بو تن کوزه‌سی زهر مماتدن مملودر اکر مظروفنه نظر طوترایسك شاه‌سن واکر انك ظرفنه نظر ایلیه‌سن کمراهسن یعنی بو خلقك جسملری فی المثل باشی باغلو کوزه‌لر واوستی اورتلمش کاسه‌لر کبیدر هر برینك ایچنده بر کونه حالت وبر نوع صفت وخصلت واردر تا کم هر کسك کوزهٔ وجودنده نه کونه صفت وخصلت واردرسن اکا نظر ایله مثلا اول بر تن کوزه‌سی آب حیات معنویدن پردر وبو تن کوزه‌سی دخی زهر ممات نفسانیدن پردر علم وعرفان واسلام وایمان وتحقیق وایقان وشهود وعیان آب حیات کبیدر بعض کمسه‌لرك کوزهٔ تنی بو کونه آب حیاتله طلودر وجهل وغفلت وکفر ومعصیت وشك وشبهت وبونلر امثالی اولان صفت وخصلت زهر ممات کبیدر بعض کمسه‌لرك وجودی کوزه‌سی دخی بو کونه زهر ممات معنوی اولان صفتلر وخصلتلرله طلودر پس سن اکر وجود کوزه‌لرینك ایچنده مظروف اولان صفتلره نظر طوترایسك شاه معنویسن واکر بو وجود کوزه‌لرینك ظرفنه وشکل وصورتنه نظر طوترایسك سن کمراهسن زیرا چوق کمسه‌نك وجودی واردر که بحسب الظاهر جمیل وملیحدر اما باطنی خبیث وقبیحدر وچوق کمسه‌لرك دخی باطنی جمیل ومنیردر اما بحسب الصوره زشت وحقیردر پس ناظر سیرت اولان عارف وعاقلدر وناظر صورت اولان غافل وجاهلدر (مثنوی) لفظرا مانندهٔ این جسم دان) معنیش را در درون مانند جان) دیدهٔ تن دائما تن بین بود) دیدهٔ جان جان پرفن بین بود * پس لفظی بو جسمه مانند ومشابه بیل انك معناسنی دروننده مانند جان بیل دیدهٔ تن دائما تن کوریجی اولور اما جان کوزی پرفن اولان جانی کوریجی اولور یعنی الفاظی دخی همان انسانك اجسامی کبی بیل هر بر لفظك

معناسنی دروندهٔ اولان جان کبی بیل هر جسمک جانی برکونه اولدیغی کبی هر لفظک معناسی دخی برکونه در اما همیشه
بوتنه متعلق اولان ظاهر کوزی تن کوربجی اولو رودخی مکتوبه اولان الفاظ وحروفه نظر قیلیجی اولور لفظلرده اولان
معنالری کورمکه وتنلرده اولان جانلره نظر ایرکورمکه بوکوزک استعدادو قابلیتی یوقدر وجانه متعلق اولان دیده که
اکا بصر بصیرت دیرلر بو بصر بصیرت پرفن اولان جانی کوربجی ودروندهٔ اولان احوال واوصافه نظر ایرکوربجی والفاظ
وحروفده اولان معنالری هم بیلیجی واسراروتکاته عالم اولیجی اولور اکر دیدهٔ جان بین طوترایسک هر لفظک سرینی
وحقیقتنی بیلوب مهتدی بلردن اولورسن واکر دیدهٔ جان بین طوتمیوب همان دیدهٔ تن طوترایسک وناظر صورت
اولور ایسک سیرت ومعنیدن غافل اولوب ضال وکمراه قالورسن (م ی) پس زنقش لفظهای مثنوی * صورتی ضالست
وهادی معنوی * در نبی فرمود کین قرآن زدل * هادی بعضی وبعضی را مضل * پس مثنوینک لفظلرینک نقشلرندن
صورتنه منسوب اولان ضال ومعنوی اولان هادیدر قرآنده حق تعالی بویله بیوردیکه بو قرآن دلدن بعضیسنه هادی
وبعضیسنه مضلدر یعنی مثنوی شریفک الفاظ شریفه سنک نقشندن هرکیمکه صورت ظاهره سنه منسوبدر
وسرومعنادن غافلدر ضالدر انکیچون که بو مثنوی شریفک بعض ابیاتی وحکایاتی واردرکه اکر ظاهرنه حمل اولنسه
عین ضلالتدر مثلا هزلیاتنه متعلق اولان حکایات کبی وبعض اسرار غامضه یی جامعه اولان ابیات کبی بوکونه ابیات
فنی چوقدر بوجمله دن بری بو سرخ شریفده واقع اولان بو بیت لطیفدرکه بیورر * بیت * می درخم اسرار ازان میجوشد
تا هرکه مجرد ست ازان می نوشد * اکر بومیدن مرادمی صوریدر دینسه عین ضلالتدر پس مثنوی شریفک صورت
وظاهرسنه منسوب اولان کمسه ضال ومضل اولور اما معناسنه منسوب اولان سیرتی ورمزنی بیلان کمسه هادی
ومهتدی اولور مثلا دیرکه بومیدن مرادمی محبت الهیدر ومجرد اولمق لباس شهوانیت وقیود نفسانیتدن مجرد اولمقدر
هرشول کمسه لرککه قلبی ملابس کونیه دن مجرد اوله اول کمسه لر بومیدن نوش ایدرلر شول کمسه لرکه مثنوی شریفک
الفاظنک معناسنی بوکونه بیلورلر وبو اسلوب اوزره تعبیر وتحقیق قیلورلر انلره مثنوی شریف هادی اولور وشول کمسه لرکه
بونک صورتنه منسوب اولورلر والفاظندن مستفاده اولان معانی ایله بلا تأویل عمل قیلورلر مثنوی شریف انلره سبب
ضلالت وباعث غوایت اولور حضرت قرآن دخی اکثر کمسه یه سبب ضلالتدر واکثر کمسه یه دخی سبب هدایتدر نته کم
حق تبارک وتعالی حضرتلری قرآن عظیمده بیوردی که بو قرآنک مثلی قلبدن بعض کمسه لره هادی وبعضلره دخی
مضلدر کما قال الله تعالی فی سورة بنی اسرائیل (ان هذا القران یهدی للتی هی اقوم) وقال فی سورة البقرة (یضل به کثیرا
ویهدی به کثیرا ومایضل به الا الفاسقین) بوآیت کریمه نک تفسیری جلد اولک دیباجهٔ عربیسنده ودخی بعض مواضعده
مرور ایلشدر انده طلب اولنه (م ی) الله الله چونکه عارف کفت می) پیش عارف کی بود معدوم شی) فهم تو چون بادهٔ
شیطان بود * کی تراوهم می رحمان بود * الله الله چونکم عارف می دیدی عارف قتنده معدوم شیٔ نجن اولورسنک فهمک
چونکم بادهٔ شیطان اوله سکا نجن می رحمان وهمی اولور یعنی الله حقیچون چونکم بر عارف کامل می دیه ویاخود شراب
وساقی دیو سویلیه اول عارفک قتنده معدوم وفانی اولان شیٔ حکمنده اولمز جمیع اشیا ایسه بر مقتضای (کل من علیها فان
وبر موجب (کل شیٔ هالک الاوجهه) عارفلرک چشم شهودنده الآن فانی وبی وجوددر پس معدوم وبی وجود اولان
شیٔ انلرک قتنده نیجه شیٔ ومی اولور که حتی انلر فی الحقیقه معدوم اولاندن مست اوله لر وچاشنی ولذت بوله لر انلر مست
اولمزلر وچاشنی ولذت بولمزلر الا می سبحانی وبادهٔ رحمانیدن که اول باده وانک ذوقی همیشه باقی وانی عارفلرک روحنه حق تعالی
حضرتلری ساقیدر اما ای ناقص المعرفه اولان کمسه عارفک می دیمه سندن چونکم سنک فهم وادراکک بادهٔ شیطان اوله
یعنی انک می دیمه سندن سنک عقلک ام الخبائث اولان می حرامی فهم قیله سکا می رحمانی وهم ایتمک نجن میسر اولور
وسنک وهمکه وعقلکه می رحمانک خیالی نیجه کاور چونکم سن عارفک می دیمه سندن شیطان باده سنی فهم ایده سن
بو مقرردرکه سنک وهمکه وعقلکه بادهٔ رحمانی خاطره سی وشائبه سی کلمز دیمک اولور بو وجه دخی جائزدرکه دینه ای ناقص
المعرفه اولان کمسه سنک فهمک چونکم بادهٔ شیطان اوله چون تشبیه ایچون اولوب سنک فهمک بادهٔ شیطان کبی اوله
سکا می رحمان وهمی نجن میسر اولور دینسه دخی جائزدر وفی الحقیقه شول کمسه که هنوز دخی اشیا فهم ایدیجی اوله
خدادن وخداننک اولیاسنک ذوقندن فهم ایدیجی اولمیه انک فهمی بادهٔ شیطانی کبی اولوب اول کندی فهمندن مست
اولور و می رحمانی وهمندن محروم قالور (مثنوی) این دوانبازند مطرب باشراب * این بدان وآن بدین آرد شتاب
بو ایکیسی یعنی مطرب ایله شراب انبازلردر یوا کاواوبو کاشتاب کتورر مطرب کدا کاه کنندهٔ مقامات الهی وشراب که
محبت ربانی وذوق سبحانیدر بو ایکیسی بری برلریله یارلر وبری برلرینه معینلردر بو مطرب اول شرابه واول شراب
بو مطربه سرعت وشتاب کتوریجی وبری برلرینه رغبت ومیل ایدیجیدرلا بد مطرب شرابی وشراب دخی مطربی

مقتضی اولور زیرا مرشد ربانی حقانی اولان ذوقی وحقانی اولان ذوق دخی ربانی اولان مرشدی مستلزم اولور (مثنوی
پرخماران ازدم مطرب چرند * مطربانشان سوی میخانه برند) پرخمارلر مطربک دمندن اوتلرلر مطربلر انلری میخانه
جانبنه ایلتورلر یعنی خمر الهیدن زیاده مخمور اولان مستلر آکاه کنندهٔ مقامات الهی اولان مرشدلک دم حیا بخشندن
لذت آلورلر وغدا بولورلر ومرشد طریق الهی اولان مطربلر هم اول میخورلری میخانهٔ حقیقت ومصطبهٔ محبت جانبنه
ایلتورلر واول شراب الهینک معدن مقرینه انلری واصل ایدرلر (مثنوی) آن سر میدان واین پایان اوست * دانشده
چون کوی درچوکان اوست * اول مطرب سر میدان وبو میخانه انک پایانیدر کوکل انک چوکاننده کوی کبی اولمشدر
یعنی اول مطرب حقیقت عشق ومحبت میدانک باشی والی اولمشدر ومیخانهٔ حقیقت انک نهایتی وپایانی کلمشدرکه
بر سالک میدان محبته داخل اولمق استه سه اولا مطرب روحانی اولان مرشد ربانی یه کلور واندن ابتدا قیلور پس مطرب
روحانی میدان محبتک باشی اولور وکوکل انک چوکان ارادتنده کوی کبی اوایش اولور وعاقبت الامر اول میدان محبتده
غلطان اوله رق اول میدانک پایانی اولان میخانهٔ حقیقته کاوب انده قرار قیلور (مثنوی) درسر آنچه هست کوش
آنجا رود) درسر ار صفراست آن سودا شود) سرده اول نسنه که وار در کوش اوراته کید وسرده فرضا اکر صفرا وار ده اول
سودا اولور بو بیتک ایکی مصرعنده بیله واقع اولان سر کلمه لری فتح سین ایله اوقنقدن کسر سین ایله اوقنمق فهمه اقرب ومحله
انسبدر زیرا فتح سینله اولدیغی اوزره معنی باشده هرنه کونه حالت وار ایسه قولاق اول جانبه کیدر واول حالته متعلق اولان
سوزلری استماع ایدوب قبول ایدر فرضا باشده اکر آثار صفرا اولسه اول صفرا محترق اولدقده سودا اولور صفرایی اولان
کمسه سودایی اولور اطبا بویله دیمشلردرکه صفرا محترق اولسه سودایه تبدیل اولور اکرچه صفرانک وسودانک محللری
دروندهدر لکن انلرک اثرلری دماغده در بو تقریبله باشده صفرا وسودا وار دیمک جائز اولور اما بو محلده صفرا وسودادن
مراد حقیقت صفرا وحقیقت سودا کلدر بلکه صفرا عقل وهوشدن کنایت وسودا بی عقل وبی هوش اولمقدن عبارت
اولور وخلاصهٔ کلام بویله دیمک اولورکه باشده هرنه فکر وحالت غالب اولسه قولاق اول جانبه مائل وتابع اولور فرضا
اکر باشده عقل وهوش اولسه عاقبة الامر اول سودای عشقله بیهوشلکه مبدل اولور اما سر کسر سینله اوقنورسه
معنی بویله دیمک اولور باطنده اول حالت که وار در وغالبدر لابد قولق اول جانبه مائل اولور وا کا متعلق اولان کلماتی
استماع ایدوب قبول قیلور فرضا اکر باطنده صفرا اولسه محترق اولدقده اول سودا اولور عقل دخی بویله در اکر باطنده
عقل اولسه سوز عشقله اول عقل محترق اولدقده سودای عشقه وبیهوشلغه متبدل اولور وبو معنایه بو بیت شریف دخی
دلالت وشهادت قیلور (مثنوی) بعد ازان این دو بیهوشی روند * والد ومولود انجا یک شوند * اندنصکره بو ایکیسی
بیهوشلغه کیدرلر والد ومولود انده بر اولور این دودن مراد بر قاچ وجه اولمق جائزدر اولا باشده اولان حالتله کوشده
اولان استماعه اشارت اولوب معنی بویله دیمک اولورکه صفرای عقل سودای عشقه متبدل اولدقدنصکره بو ایکیسی که
مراد انلردن باشده اولان حالت وکوشده اولان دکلک وسوز فهم ایلمکدر بیهوشلک جانبنه وحیرت مقامنه
کیدرلر باشده اولان حالت که فی المثل والد کبیدر وکوشده اولان استماع که فی المثل مولود کبیدر اول مرتبه ده فرق
وتمیز کیدوب بر اولور وثانیا این دوکوشه وصفرایه اشارت اولوب کوشدن مراد دکلک وصفرادن مراد اکلمق
وفهم ایلک اولوب صفرای عقل سودای عشقه منقلب اولدقدنصکره بو کوشده اولان دکلک وهوشده اولان اکلمق
بیهوشلک جانبنه کیدرلر کوشده اولان دکلک فی المثل والد کبی وهوشده اولان اکلمق مولود کبیدر بو ایکیسی
اول مرتبه بیهوشلکده بر اولور دیمک اولور ثالثا این دو مطرب ایله مخموره اشارت اولوب معنی بویله دیمک اولورکه
صفرای عقل سودای عشقه منقلب اولدقدنصکره بو مطرب ایله سرمست اولان مخمور بیهوشلک عالمنه کیدرلر
والد که مراد اندن مطرب روحانیدر ومولود که مراد اندن شارب بادهٔ رحمانیدر بو ایکیسی اول بیهوشلک مرتبه سنده
بر اولورلر وواله وسکران اولوب وسنلک وبنلک اورته لقدن قالقوب وشیخلک ومریدلک یقینی بر طرف اولوب نفس واحد
اولمق حکمنی بولورلر وبو مرتبه ده فرق وتمیز کیدوب مستغرق اولورلر نته کم شاربان بادهٔ صوری اولنلر دخی مجلس کرم
اولدقده وسکر نهایتی بولدقده امیرلک واسیرلک یقینی بر طرف اولوب جمله سی بکرنک اولورلر وفقر ایله غنی برابر اولور
ودرد شادیلکله صلح قیلور (مثنوی) چونکه کردند آشتی شادی ودرد * مطربان ازلک ما بیدار کرد * چونکه سرور
ودرد بری برلریله صلح ایلدیلر مطربلری بزم ترکز بیدار ایلدی یعنی چونکم مرتبهٔ سکرده شادی وراحت والم ونقم ونعم
بری برلریله صلح قیلدیلر وتفرقه وتضاد کیدوب احوال متضاده بر طرف اولدیلر بزم ذکر ایلدیکمز امیرلرک مطربلری
ایقاظ ایلدی وانلره ای مطربلر تغنی وترنم ایلک وبکا یا بر بیت ویا بر غزل سراغاز ایدلک دیو سویلدی (م ی) مطرب آغازید
بیتی خوابناک * که انلنی الکاس یامن لا ارانک * مطرب بر خوابناک بیته باشلدی بویله دیو که ای شول کمسه که بن سنی

كورمزم بكا بر كأس انالله ايله كأس شرابله طلو اولان قدحه دير لر بعض نسخه ده خوابنالك برنه سوزنالك واقع اولمشدر اما اصح اولان نسخه لرده خوابنا كدر ومحله انسب اولان هم بودر بو بيتك خوابنالك اولمسى مطربك ساقئ حقيقى بى كورمسى وآنى كنديدن بعيد صانوب اكاندا قيلمسى ملابسه سيله اولور ومن دن مراد حضرت حق وساقئ مطلق اولور يعنى چونكم شارب خمر اولان ترك مخمور مطربدن برمعنيدار قوله سراغاز ايتمكى طلب قيلدى مطرب برمشعر خواب غفلت وموهم بعد ومفارقت اولان بيتى ايرلامغه وسرود ايلمكه باشلدى وديدى كه اى شول ساقئ حقيقيكه بن سنى كورمزم بكا شراب مشاهده ومعاينه ايله پر اولمش بر كاسه صون تا آنى نوش ايدم وكندمدن محجوب كيدم وسنى سنك نور كله مشاهده ايدم (مثنوى) انت وجهى لا عجب ان لم اراه * غاية القرب حجاب الاشتباه * سن بنم وجهم سن اكر بن اول وجهمى كورمز ايسم عجب دكلدر زيرا غاية قرب حجاب اشتباهدر وجهدن مراد بونده حقيقتدر كه وجه الشئ حقيقته ديمكله ودخى حقيقته الشئ وجهه ديمكله تعبير وتفسير ايدرلر نته كم كل شئ هالك الا وجهه آيتنده وجهه ده اولان ضمير شيئه راجعدر دين محققلر كل شئ هالك الا وجهه اى الا حقيقة الشئ ديمكله تفسير ايلمشلردر پس حقيقة الحقايق اصل حق تعالى حضرتلريدر او بيله اولنجق اكا انت وجهى وانت حقيقتى ديو خطاب ايلمك جائز اولور پس بو اعتبار اوزره اول مطرب جناب عزته وساقئ حقيقته بو كونه خطاب ايدوب ديديكه اى محبوب حقيقى واى ساقئ باقى سن بنم حقيقتم سن بن اول حقيقتم حقيقتنى بكا غايت قربى اولديغندن اوترى كورمز ايسم عجب دكلدر كه غايت قرب اشتباه والتباسدن اولان حجابدر كه حق تعالينك كمال ظهورى خفاسنه سبب اولوب انك شهود ومشاهده سنه غايت ظهورى نقاب اولمشدر وكذلك انسانه زياده قربى شبهات وشكوك نوعندن انك معناسنه بر حجاب اولمشدر (وهو معكم اينما كنتم) ديمش ايكن ودخى (واعلموا ان الله يحول بين المرء وقلبه) بيورمش ايكن ودخى (ونحن اقرب اليه من حبل الوريد) ديو تحقيق قيلمش ايكن بز بو آيتلرك معناسندن وسرندن غافل اولوب واول حضرتك بزه غايت قربى بيله ميوب بلكه بزم ذاتمزى وحقيقتمزى اندن جدا وآنى بزدن بعيد ظن ايليوب بو ظن وشبهه بزه عين حجاب اولمش وبزم عينمز انك معاينه سندن اعمى قالمشدر وشيخ حضرتلرى بيوردقلرى رباعى بو مضمونه خوش دلالت وشهادت قيلمشدر (رباعى) توهمت قدما ان ليلى تبرقعت * وان لثاما دونها يمنع اللثما * فلاحت فلا والله ماثم مانع * سوى ان طرفى كان عن حسنها اعمى (مثنوى) انت عقلى لا عجب ان لم ارك * من وفور الالتباس المشتبك * سن بنم عقلم سن اكر بن سنى كورمز ايسم عجب دكلدر مشتبك اولان التباسك وفورندن اوترى شبك قرشدرمق خلط كبى وتداخل معناسنه درنته كم تشبيك الاصابع ديرلر تخليط وتداخل معناسى ويررلر مشتبك مختلط معناسنه اولور انت عقلى ديمك انت متجلى فى عقلى ديمك تقديرنده اولور وعقل حق تعالينك نورى وعقلده اولان تدبيرى فى الحقيقه حق تعالينك تدبيرى اولديغى اعتبارله حق تعالى يه انت عقلى ديمك جائز اولور كه خالق عقل وعقلده متجلى ومدبر همان اولدر وعقل انك ارادتى اولمينجه بر تدبيره قادر اوله مز وتقدير كلام بو يله ديمك اولور كه اى خالق عقل اولان لطيف پادشاه سن بنم معقولمسن وياخود عقلمده متجلى ومدبرسن بن سنى اكر مختلط اولان التباس واشتباهك وفرت وكثرتندن اوترى كورمزسم البته عجيب وغريب دكلدر زيرا انسانك وجه عقلى مختلط اولان التباسدن وبرى برنه تداخل قيلان اشتباك واشتباهدن اوترى كورمز پس اوهام مشتبكه وخواطر مشتبهه بربره جمع اولسه وبرى برنه تداخل قيلسه صورت عقلده متجلى اولانى وتدبير قيلانى وحبل وريدندن اقرب اولان وجه حقيقى انسان كورمك عجيب وغريب اولمز (مثنوى) جئت اقرب انت من حبل الوريد * كم اقل يا ايا نداء للبعيد * سن بكا حبل وريدمدن اقرب كلدك نيجه بر ياديم يا حرفى بعيد ايچون ندادر بو بيت سورهٔ قافده اولان بو آيت كريمه يه اشارت اولور قال الله تعالى (ولقد خلقنا الانسان ونعلم ما توسوس به نفسه ونحن اقرب اليه من حبل الوريد) يعنى تحقيقا بز خلق ايلدك انسانى وبز بيلورز اول شيئيكه انك نفسى انى وسوسه ايلر وسوسه صوت خفى يه ديرلر وبز انسانه بوين طمرندن اقربز ومعناى بيت بو يله ديمك اولور كه اى ساقئ باقى واى بنده لرنى هميشه حافظ وواقى سن بكا بوينم طمرندن قريبترو بنم ذاتمدن بكا نزديكتر كلدك بن نيجه بر يا الهى واى پادشاهلر پادشاهى ديو يا حرفيله ندا ايلرم يا حرفى خود اكثر بعيد ايچوندر يا حرف ندادر قريبه واسطه وبعيده انكله ندا اولنور اكثر بعيده ندا اولنديغيچون يا نداء للبعيد د عشلردر ياخود يا حرفيله ندا اولنمغه بر منادى وبر دخى منادا اقتضا ايلر بركسه حق تعالى يى كنديه قريب صانوب وليكن كنديسنى اندن غيرى وجدا بيلوب يا الله ديسه اكرچه كندى زعمنده قريبه ندا ايلرسه ده فى الحقيقه بنه بعيده ندا ايلمش اولور زيرا منادى ايله منادا مغايرت اثنينيتى اقتضا قيلور واثنينيت ايسه مخل توحيد اولور پس حضرت حق كنديدن غيرى وجدا بيلن وآكا بو اعتبارله يا الله ديو ندا قيلان كسه فى الحقيقه اهل توحيد اولمز نته كم اهل توحيد اولان مشايخك التوحيد اسقاط

الاضافات بيوردقلرى بو معنايه دليل اولور وابن فارض حضرتلرينك بو بيت شريفى هم بو مضمونى تأييد قيلور * بيت وقد رفعت تاء التخاطب بيننا * وفى رفعها عن فرقة الفرق رفعتى (مثنوى) بل اغالطهم انادى فى القفار * كى اكتم من معى ممن اغار * بلكه بن بونلره مغالطه ايلرم قفارده ندا ايلمكله تا كم بنمله بيله اولان منى بن اغاره ايلين كسه دن كتم ايليه يم بل اضراب ايچوندر اغالط مفاعله بابندن نفس متكلمدر ضمير حضرت حقدن بعيد اولان ناسه راجعدر قفار كسر قافله خالى اولان ارضه وبيابانه ديرلر كى حروف ناصبه دندر اكتم تفعيل بابندن نفس متكلمدر جعل معناسنى متضمندر اغار فتح همزه ايله غار يغاردن بروزن خاف يخاف نفس متكلم اولمقده جائزدر غيرتدن نته كم غار الرجل على اهله يغار غيرا وغيرة وغارا ديرلر قچن بركسه اهلى اوزره غيرت ايلسه فتح همزه ايله اغار يغيردن فعل ماضى اولمقده جائزدر ومصرع اول جملهٔ مستأنفه اولوب سؤال مقدره جواب اولور كان برسائل ديركه يا بعيد ايچوندر بن آنى شمدنصكره لسانمه كتورمزم ديمك معناسنى اشعار ايلدك حال بو كه سن ندا ايلرسن وحق تعالى يى كندكدن بعيد منزله سنه قويوب يا الله ديو سويلرسن دير جواب بيوررلر بلكه بن بو يله ديمكله بوناسى غلطه براغورم وبو خلقه اظهار غلط ايدرم اكر سن بو ناسه نيجه اظهار غلط ايدرسن وبونلرى نه حيثيتدن غلطه براغورسن ديرايسك بن صحرا وبيابانلرده چاغروب يا الله ديو ندا ايلرم تا كم بنمله اولان محبوبمى شول كسه دنكه بن اكا غيرت ايلرم تا كتم قيلم اكرچه انك بصر بصيرتى بنمله اولان محبوبمى كورمز وليكن بن كمال غيرتمدن انى اول اعمى دلدن بو اسلوبله ستر ونهان ايلرم واكر اغار فتح همزه ايله افعال بابندن فعل ماضى اوقنورسه معنى بو يله ديمك اولور كه بلكه بن قفارده ندا ايتمكله بو حقدن غافل اولان ناسه اظهار غلط ايدرم تا كم بنمله اولان محبوبمى شول كمسه كه غارت قيلجى ويغما ايديجى بيكانه ونامحرمدر اندن كتم قيلم اكرچه انك بصر بصيرتى اول بنمله اولان حضرت محبوبه مى كورمز ايسه ده بنمله بيله اولان حقيقت محبوبه مى وحضرت معشوقه مى بنم اكا كمال غيرتمدن كنديسنى نامحرم اولان كوردللردن ستر ونهان ايلرم حال بو كه اول كوردل انى كورمكه وانك جمال باكمالنه نظر ايركورمكه قادر دكلدر نته كم حضرت عائشهٔ صديقه بر اعمانك قبودن ايچرو كلديكنى كوردكده فى الحال استتار واحتجاب قيلدى حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم اكا نيچون استتار واختفا ايلرسن بو خود بر اعمادر كوزلرى سنى كورمز ديو سؤال ايلدكده حضرت عائشه حضرت پيغمبر عليه السلامه اول بنى كورمز ايسه بن انى كورورم وسنك بكا كمال غيرتكى بيلورم ديو جواب ويرديكى بو سرخ شريفده معلومك اولور ونتيجه ومقصودنه ايدوكى دخى عنقريب ظهوره كلور انشاء الله * درآمدن ضرير در خانهٔ مصطفى عليه السلام وكريختن عائشه رضى الله عنها از پيش ضرير وكفتن رسول كه چه مى كريزى او ترا نمى بيند وجواب دادن عائشه رسول الله را صلى الله عليه وسلم را * بو سرخ شريف وبيان لطيف ضرير برك كلمسيدر حضرت مصطفى صلى الله عليه وسلمك سعادتخانه سنه وحضرت عائشهٔ صديقه نك رضى الله عنها اول ضرير كلدكدن فرار ايلمسيدر وحضرت رسول عليه الصلوة والسلامك حضرت عائشه يه ديمسيدركه اول ضرير بردن نه قچارسن اول ضرير سنى كورمز وحضرت عائشه نك رسول اللهه جواب ويرمسيدر (مثنوى) اندر آمد پيش پيغمبر ضرير * كاى نوابخش تنور هر خمير * اى تو مير آب ومن مستقيم * مستغاث المستغاث اى ساقيم) پيغمبر عليه السلامك حضور شريفلرنه بر ضرير كلدى وديديكه اى هر خميرك تنورنه نوابخش اولان رسول نوا بونده نصيب وقدرت معناسنه در خميردن مراد مايه تنوردن مراد آتش شوقله كرم اولان طالبك وجودى اولور وتقدير كلام بو يله ديمك اولور كه اول اعمى حضرت مصطفى يه ديدى اى هر مايه نك تنورى مثابه سنده اولان طالب پرحرارته نصيب وقدرت بخش ايلين نبى عالى جناب اى رسول خداسن فى المثل بر آب وبن مستقيم المستغاث المستغاث اى بنم ساقيم يعنى اى رسول خداسن آب حيات معنانك اميرومالكيسن وبن مستسقى اولان آبه طوييوب هميشه عطشان اولديغى كبى بن درياى معانيدن جريان ايلين ينابيع كملك طالب وعطشانى يم اى بكا ساقى اولان سندن مدد سندن مدد بو تشنه يى اول آب حيات معنويدن ريان ايله وبكا شفاى صدرو ره جك علمدن سويله ديدى ضريردن مراد عبد الله ابن ام مكتوم اولسه دخى محتملدر كه بعض زمانده كلوب خانهٔ رسوله داخل اولوب علمنى مما علمك الله ديو اول منبع آب حيات معنويدن علم طالبى اولوردى واندن بعض بيلمديكنى سؤال قيلوردى (مثنوى) چون درآمدان ضرير از در شتاب) عائشه بكريخت بهر احتجاب) زانكه واقف بودان خاتون پاك * از غيورى رسول رشكناك) چونكم اول اعمى حضرت رسول عليه الصلوة والسلامك سعادتخانه لرينك قپوسندن ايچرو سرعتله كلدى عائشه رضى الله عنها حضرتلرى احتجاب واستتار ايلمكدن اوترى فرار ايتدى وبر حجابك وپرده نك اردنه كتدى انكيچون كه اول خاتون پاك رشكناك اولان وغيرت حضرت حقله اتصاف قيلان رسول عليه السلامك غيورلغندن واقف ايدى يعنى اول خاتون عفت مشحون حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلمك

بغايت غيور اولديغنى بيلور ايدى انكيچون اول اعمادن اختفا واستتار ايلدى (مثنوى) هر كه زيباتر بود رشكش فزون
زانكه رشك از ناز خيزد يا بنون) هر كه كه زيباتردر انك رشكى فزون اولور زيرا كه اى اوغللر رشك نازدن حاصل اولور بنون
انك جمعيدر يعنى هر شول كمسنه كه زياده زيبا وبغايت دلربا اوله انك رشك وغيرتى غيريلردن فزون واكثر اولور زيرا
اى بنم معنوى اولان اولادم رشك وغيرت كمال نازدن حاصل اولور وظهوره كلور چونكم حضرت حبيب اكرم صلى الله
عليه وسلم جملهدن زيبا وغيريلردن زياده بر محبوب ودلربا ايدى انلر رشك وغيرتى هم غيريلردن زياده اولدى (مثنوى)
كنده پيران شوى را قاد هند) چونكه از زشتى وپيرى آكهند) نتكم قوتيش قاريلر ارلرينه قاوبرولر چونكم زشتلكلرندن
آكاهلردر شاعر بيچه ضره ديدكلريدر يعنى شول عورتهدرلركه برارك اولكى خاتونك اوزرينه واره اول صكره واران
خاتونه قومه ديرلر چونكم قوتيش قاريلر كنديلرك قوجه قارى اولدقلرين وزشت اولوب ملاحت وحسن ولطافتدن
دور قالدقلرندن آكاه وخبردار اولهلر كنديلرده رشك وغيرت قالميوب ارلرنى اولنمكه واوزرلرينه برغيرى خاتون المغه
رضا ويررلر واولندررلر انلرك بى رشك وبى غيرت اولملرى بى لطافت وبى ملاحت اولدقلرندن وكنديلرك دخى بى جمال
وبى ملاحت اولديغنى بيلدكلرندن ظهوره كلور (مثنوى) چون جمال احمدى در هر دو كون) كى بدست اى فر يزدانيش
عون* نازهاى هر دو كون اورا رسد* غيرت آن خورشيد صد تو را رسد* حضرت احمده منسوب اولان جمال كبى
هر ايكى كونده نچن اولمشدر اى كمسنه فر يزدانى اكا عوندر هر ايكى كونك نازلرى اكا ايريشور غيرت اول يوزقات اولان
خورشيده يتشور يعنى هر ايكى عالمده يوصورت ومعنى ودنيا وآخرت جهانلرنده حضرت احمده منسوب اولان ملاحت
ولطافت وكمال كبى نچن اولمشدر اى فر يزدانى وعون ربانى اكا معين وناصر اولان كمسنه ياخود معنى انك جمالى كبى
هر ايكى عالمده بر جمال نچن اولمشدر اى شول كمسنه كه فر يزدانى اكا معين وناصردر هر ايكى كونده نازوتفاخر ايلمك
اكا لايق اولور پس غيرت دخى اول يوزقات آفتاب انور كبى اولان سراج منيره لايق اولوركه انك مثل ونظيرى عالمه
نه كلمش ونه كله جكدر (مثنوى) كه در افكندم بكيوان كوى را) در كشيد اى اختران هى روى را* در شعاع بى نظيرم
لا شويد) ورنه پيش نور من رسوا شويد) واول آفتاب معنوى بويله ديركه بن كيوانه كوى براقدم اى اخترلر تيز يوزيكزى
پردهٔ خفايه چكيكز بنم بى نظير اولان شعاعمده لا اوليكز يوخسه بنم نورم اوكنده رسواى اوليكز اخترلردن مراد
بونده شول عاقللر اولوركه نور عقلله ظلمت جهل وغفلتى وتاريكى حماقت وسفاهتى ازاله ايدرلر پس اول خورشيد معنوى
ونور الهينك لسان حالى كندى عصر شريفنده اولان عقلايه بلكه عصر شريفندن صكره كلوب انك شرعنه تابع اولمين
اهل نهايه هم بويله ديركه بن شول خورشيد الهى ام كه چرخ سابع اوزره اولان كيوانه كوى كفت وكوبى صالدم ونورمى
عالمه طولدروب زمين وآسمانى روشن قيلدم اى اخترلر مانندى اولان عقلا واى مصابيح ارضه كلان اهل نهى
يوزلريكزى وكوزلريكزى پردهٔ خفايه چكيكز ودورمده هر بريكز باشقه باشقه يوز كوسترميوب مغلوب ومختفى اوليكز
بن خورشيد منيرك بى نظير اولان شعاعنده محو وناپيدا اوليكز والا بنم نور لامع وشعاع ساطعم اوكنده رسواى
اولورسكز واخترلر كبى بى نور وبى پرتو قالورسكز (مثنوى) از كرم من هر شبى غائب شوم) كى روم الا نمايم كه روم) تا نما
بى من شبى خفاش وار) پر زنان پريد كرد اين مطار) كرمدن بن هر كيجه غائب اولورم نچن كيدرم كتمزم الا كوستريرم كه
كيدرم تاكم سز تنهاسز هر كيجه خفاش كبى پر اورارق بو مطارك اطرافنده اوچهكز هر شبدن مراد هر بشريتله متصف
ومختفى اولدقلرى وقت اولوركه حكمت الهى بونك اوزرينهدركه هر كيجه كه آفتاب غارب اوله واختفا قيله نجوم
وكواكب رونما اولور وكندى خاصيتلرينى هر برى اظهار قيلورلر اندنصكره ينه آفتاب طلوع ايدوب عالمى منور قيلدقده
نجوم وكواكب مختفى اولورلر پس آفتاب معنوى اولان نور احمدى بويله ديرباركه كمال كرمدن اول خورشيد الهى يه
شب بشريت غلبه ايدوب حجاب بشريتله غائب ومختفى اوليسه اندن بالكليه غارب وغائب اولمق لازم كلمز بلكه لحكمة
والمصلحة كاه كاه استتار واختفا ايلمك هم اول حضرتك شانندن ايدى تاكم مانند نجوم اولان عقلا واغنيا هم كندى
عقللرينك خاصيتلرنى وقدرتلرينى كوسترهلر نتهكم بو معنايه تنبيه واشارت ايدوب بيتلرى اول حضرتك لسان
شريفندن ترجمان اولوب تعبير بيورديلركه اى مانند نجوم وكواكب اولان عقلا واغنيا كندى كرمدن هر شب
بشريت غالب اولدقده غائب ومختفى اولوب كندى نورمى ومعجزاتمى لحكمة والمصلحة پنهان ايلرم بن فى الحقيقه عدم
جانبنه نچن كيدم يعنى بالكليه غائب اولوب كتمزم الا بن كندمى عالم غيبه كيدر كوسترم انكيچونكه تاسزاى عقلا
واغنيا بنم نورم وقدرتمسز شب پرهلر كبى بو دنيا كيجهسنده بو محل طيران اولان زمينك اطرافنده پرزنان اوچهسز
وبو عالمده كندى پروبالكزه ودولت ومالكزه مغرور اولوب برقاچ كون خوش كچهسز (مثنوى) همچو طاوسان
پرى عرضه كنيد* باز مست وسركش ومعجب شويد* بنكريدان پاى خود از زشت ساز* همچو چارق كو بود شمع اياز

طاوسلر

طاوسلر كبى بر پرى خلقه عرضه ايليكز كبرومست وسركش ومعجب اوليكز اول كندى زشت ساز اولان پايكزه
نظر ايليكز شول چارق كبى كه اول ايازك شمعى ايدى يعنى اول حضرتك لسان شريفى عقلنه ودولت ومالنه مغرور اولان
كمسنهلره بويله ديركه اى عقلنه ومالنه مغرور اولان عقلا واغنيا طاوسلرى بوناسه عقلكزو مالكز پرينى عرضه ايليكز
وبزم قوت عقليه وزينت ماليه مزى كوريكز ديو سويليكز انلره بوكونه عرض نيت ايلدكدنصكره كبرو كندى عقلكزه
ومالكزه مغرور اولوب انكله مست وسركش ومعجب اوليكز ونور حقله مستضئ ومستنير اولمقدن خفافيش كبى نفرت
قيليكز اكرچه زينت ظاهره كزه ودولت باهره كزه مغرور اولورسز اما كنديكزك قبيح دوزنلو وخبيث وصفلو پايكز
مثابهسنده اولان پايه كزه نظر ايليكز شول چارق كبى كه ابتداى حالده اول ايازك اياغنده ايدى سلطان محمودك دركاهنه
كلدكده آنى اياغندن چقاروب شمع كبى اوكنه قودى وهميشه اكا نظر قيلوب كنديسنك عارضى اولان زينتنه مغرور
اولمزدى واولكى حالنى بيلوب مال وثروت سببيله كندى حدندن تجاوز قيلمزدى (مثنوى) رو نمايم صبح بهر كوشمال)
تا نكرديد از منى ز اهل شمال* ترك آن كن كه دراز ست اين سخن* نهى كرد ست از درازى امر كن* صبح وقتى سزه
كوشمالدن اوترى يوز كوستريرم تاكم بنلكدن اهل شمال اولميهسز يعنى صبح روحانيه ملك ظهورى وقتى اى عقلا سزه
تأديب وكوشمال ايلمكدن اوترى وجه منيرمى كوستريرم تاكم كبرو انانيتدن اهل شمالدن اولميهسز اهل شمالدن مراد
اهل دوزخدر يعنى سزه منور حقيقتمى وضياء روحانيتمى كاه كاه كوسترديكم اندن اوتريدركه تاكم كندى حدكزى بيلهسز
وعقلكزه ومالكزه مغرور وانانيت سببيله اهل دوزخ مرتبهسنى بولميهسز اول ذكر ايلديكمز معارفى اى مولانا
ترك ايله بو سوزى اوزوندرام كن اولان پادشاه درازلقدن نهى ايلمشدر بو بيت تجريد قاعدهسى اوزره كندى نفس
شريفلرينه خطاب ايتمك اوزره ديلمشدر بيوررلركه اى مولانا اول نبى مجتبانك مدح وثناسى خصوصنده ديديكم سوزى
ترك ايله بو سوزى اوزوندرام ايديجى اولان سلطان تطويل كلام ايلمكدن نهى قيلمشدر امر كن وصف تركيبدرامر
ايديجى معناسنه مراد اندن حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم اولمق فهمه اقرب كورينور (امتحان كردن مصطفى
صلى الله تعالى عليه وسلم عائشه را رضى الله تعالى عنها كه چه پنهان ميشوى پنهان مشو كه اعمى ترا نمى بيند تا بديد آيد
كه عائشه از ضمير مصطفى عليه السلام واقف هست يا خود مقلد كفت ظاهرست* بو شرح شريف حضرت
مصطفى صلى الله تعالى عليه وسلمك حضرت عائشهٔ صديقهيى امتحان ايلمسيدر بويله كه نه پنهان اولورسن پنهان اولمه
زيرا اعمى سنى كورمز امتحاندن مرادنه ايدوكنى بيان ايلمكه شروع ايليوب بيوررلر تا ظاهر كله كه حضرت عائشه
رضى الله تعالى عنها حضرت مصطفى صلى الله تعالى عليه وسلمك ضمير منيرندن واقف وخبردارميدر ياخود ظاهر
كلامك مقلدميدر (مثنوى) كفت پيغمبر براى امتحان* او نمى بيند ترا كم شو نهان* كرد اشارت عائشه با دستها
او نه بيند من همى بينم ورا* حضرت پيغمبر عليه السلام امتحاندن اوترى عائشه حضرتلرينه ديدى اول ضرير سنى
كورمز آز نهان اول يعنى كندكى اندن نهان ايدوب كزلمه ديدى حضرت عائشه رضى الله عنها اللريله اشارت ايتدى
وبنى كورمزسه بن انى كورورم يعنى اللرينك اشارتندن او بنى كورمز ايسه بن انى كورورم ديمك معناسنى ايهام وافهام
ايلدى بو خصلت اول حضرت مقدسهنك زياده عفتنه وكمال ادبنه دلالت ايلركه كنديسنك آوازنى دخى اندن اخفا ايلمش
اولور (مثنوى) غيرت عقلست بر خوبى روح* پر ز تشبيهات وتمثيل اين نصوح* روح قدسينك خوبلغى اوزره غيرت
عقلدر بو نصوح تمثيل وتشبيهاتدن پر اولمسى نصوح مبالغه ايله نصح ايديجى ديمكدر ونصوحدن مراد حضرت
مولانانك قدس سره وجود لطيفلرى ومثنوى شريفلرى دخى اولمق جائزدركه وجود لطيفلرى اولسون وبو كتاب
شريفلرى اولسون مبالغه ايله نصح ايديجى اولدقلرى روشن وظاهردر وبو كتاب شريف تشبيهات وتمثيلاتله مملودر وكنايات
واشاراتله طولودر مقصود اولان معنى بونده بلا تمثيل ولا كناية حقيقت اوزره سويلنمش ومكشوف وبرهنه تعبير
اولنمشدر بلكه يا بر حكايه ضمننده ويا خود بر كونه كنايت وبر نوع اشارتله تعبير وتقرير اولنمشدركه اول اشارتدن اول
معنى منفهم اولور نتهكم حضرت عائشهٔ صديقهنك نطقله ضرير بنى كورمز ايسه بن انى كورورم ديو سويليوب لكن
بلا نطق اللريله اشارت ايدوب انك اللرينك اشارتندن بو معنى منفهم اولدى اما اعمى اولان بو اشارتدن منفهم اولان
معنايى دخى اشارتى كورمدى وبيلهمدى وحضرت عائشهنك بو معنايى نطقله تعبير ايتميوب اشارتله تفهيم ايلمسى
حضرت رسول اكرمك انك اوزرينه كمال غيرتنى بيلديكندن اوترى ايدى كذلك ولى كاملك عقلى حضرت محمد كبى وانك
روحى حضرت عائشه كبيدر حضرت محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم حضرت عائشهنك خوبلغى اوزرينه وجهله
غيرت ايلديلر ايسه حضرت عائشه انك غيرتنى بيلوب نه كونه اشارت قيلديلر ايسه عقل دخى روحك خوبلغى اوزره
بويله غيرت ايلر وروح كنديسنك مرادنى سويلمك ايستهسه كوردل اولنلرك استماعندن حذر ايدوب اول مراد ومعنايى

صراحةً نطقه کتورمیوب بلکه یا تشبیه وکنایت ویاخود تمثیل واشارتله انی سویلرو عارف اولنلر روحک مراد ومقصودی
اول اشارتدن نه ایدوکنی فهم ایلر اما اعمی اولنلر اشارات وکنایاتی کوره میوب مراد ومقصود نه ایدوکندن غافل قالورلر
(مثنوی) باچنین پنهانئ کین روح راست * عقل بروی این چنین رشکین چراست) بونک کبی بر پنهانلقله که روح ایچون
واردر عقل انک اوزرینه بونک کبی نیچون رشکین در یعنی روح قدسی برخزینهٔ پنهان وخفی ایکن باخصوص که
انک جمال باکمالی اعمی دللردن مستور وپنهان ایکن عقلک انک اوزرینه زیاده غیرت چکدیکندن انک محتجب ومختفی
اولدیغی استر (مثنوی) از که پنهان می کنی ای رشک خو * انکه پوشیدست نورش روی او * ای رشک خوبلو کیمدن
پنهان ایلرسن انی که انک نوری انک رویی اورتمشدر یعنی ای رشک خو اولان عقل کیمدن کیزلرسن ونه کونه کسنه لردن
پنهان ومختفی ایلرسن شول روح اعظمی که انک نوری انک وجهنی ستر ایلمشدر وخفاسی کمال ظهورندندر نته کم اول روح
اعظمک مرآت وجودنده رونما اولان وتجلی قیلان آفتاب حقیقتک صفاسنه سبب کمال ظهوری وانک روی شریفنه
حجاب انک نوریدر (مثنوی) می رود بی روی پوش این آفتاب * فرط نور اوست رویش را نقاب * از که پنهان میکنی ای
رشکور * کافتاب ازوی نمی بیند اثر * بو آفتاب معنوی بی روی پوش کیدر انک یوزینه نقاب انک فرط نوریدر
ای رشکور کیمدن پنهان ایلرسن که آفتاب اندن بر اثر کورمز یعنی بو آفتاب حقیقی بی حجاب وبی نقاب کیدر وجمله یه
بی روی پوش تجلی ایدر انک رویینه نقاب انک افراط نوری وانک پنهان اولمسنه سبب کمال ظهوریدر ای رشکلو وغیرتلو
اولان عقل کیمدن ستر واخفا ایلرسن که بو آفتاب عالمتاب اول آفتاب معنویدن اثر کورمز یعنی بو آفتاب حقیقی
بی حجاب وبی نقاب کیدر وجمله یه بی روی پوش تجلی ایدر انک رویینه نقاب انک افراط نوری وانک پنهان اولمسنه سبب
کمال ظهوریدر ای رشکلو وغیرتلو اولان وانک جمال شریفی نه مرتبه اظهر وانور ایدوکنی بیلمز (مثنوی) رشک ازان
افزونترست اندر تنم * کز خودش خواهم که هم پنهان کنم * زاتش رشک کران آهنک من * با دو چشم وکوش خود
درجنک من * رشک بنم تنم ایچنده اندن افزونتر در که انی استرمکه کندمدن هم پنهان ایلیم بنم کران آهنک اولان آتش
رشکمدن کندی ایکی کوزم وایکی قولغمله بن جنکده یم یعنی رشک وغیرت ایچره بنم تنم اندن زیاده رکدر که اول آفتاب
وحدت ومحبوب حقیقی یی استرمکه کندی نفسمدن هم ستر وپنهان ایلیم ونفسمه هیهات سن اول محبوبله نیجه آشنا
اولورسن سن آنکله آشنا اولمزسن دیو سویلیم بنم ثقیل قصدلو وقوی عزمتلو اولان زیاده رشکمدن کندی ایکی کوزمله
جنکده یم که سن اول محبوب حقیقی یی مشاهده ایلرسن دیو کذلک ایکی قولغمله دخی جنکده یم بویله دیو که ای بنم ایکی
کوشم سز اول محبوبک کلامنی استماع ایلرسز کوزلرم وجمله عضولرم قولغمه اول حضرتک کلامنی استماع ایلدیکی
وقت نه اولیدی بز جمله سرتاپا کوش اولیدق واول حضرتک کلام حیاتبخشنی کوش قیلیدق دیو رشک ایدرلر نته کم
ابن فارض حضرتلری دخی بو معنایه مناسب بیورررلر * بیت * فیغبط طرفی مسمعی عند ذکرها * وتحسد ما افنته منی
بقیة * اغار علیها ان اهیم بحسنها * واعرف مقداری فانکر غیرتی (مثنوی) چون چنین رشکیستست ای جان ودل
پس دهان بربند وکفتن را بهل * چونکه ای جان ودل سنک بو نجلین برعظیم رشک وغیرتک وارد ر پس اغزکی اول محبوبک
کلامنی سویلمکدن باغله وسویلمکی ترک ایله (مثنوی) ترسم ار خامش کنم آن آفتاب * ازسوی دیکر بدر اند حجاب
درخموشی کفت ما اظهر شود * که زمنع آن میل افزونتر شود * اکر بن خاموش اولم قورقرم که اول آفتاب آخر
جانبدن حجابی یرتار خموش اولمقده بزم کفتمز اظهر اولور که منعدن اول میل افزونتر اولور یعنی دهانمی اول آفتاب
معنوینک قرینی سویلمکدن باغلمغه وانک بنده اولان تجلیسنی تکلم ایلمکدن سکوت ایلمکه قورقرم زیرا اول آفتاب
معنوی اکر بن سکوت ایلرسم بر آخر جانبدن حجابی ونقابی چاک ایدوب بینا اولنلره لامع وظاهر اولور وبنم قیل وقالمسز
اول بنم مطلع وجودمدن آشکار اقیلور بزم اول حقیقی اولان آفتابه متعلق کفت وکوبمز خموش اولمقده دخی اظهر
اولورو اکا متعلق اولان قیل وقالی ترک ایدوب سکوت قیلمقده لسان حال بزم باطنمزک اسرارنی دخی زیاده انطاق واظهار
قیلور زیرا اول آفتابی ظهوردن منع ایلمک انک ظهوره میلی دخی زیاده رک اولور وهربار که صمت وسکوتله انک طلوع
وظهورینه بر پرده قیلهسن اول طلوع وظهوره دخی زیاده مائل اولورو کندیسنی دخی اظهر وابین واشهر قیلور (مثنوی)
کر بغرد بحر غرش کف شود * جوش احببت بان اعرف شود * اکر بحر غره ایلیه انک غرهسی کف اولور انک جوشی
احببت ان اعرف اولور غره کرمق ونعره اورمق معناسنه درلکن بونده جوش وخروش ایتمک معناسنه استعاره
اولنمشدر واستعارهٔ مکنیه طریقی اوزره بحر هم ارسلانه تشبیه قیلنمشدر وفی الحقیقه دریا جوش ایلیوب نعره اورسه
انک جوشندن کفلر وحبابلر حاصل اولور کانه انک جوشی احببت ان اعرف قولنک مفهومنی ادا قیلور کذلک باطن
اولیاده اولان بحر معنوی غره ایدوب جوش وخروش ایلسه انک جوش وخروشندن نیجه وجد وحالت وکشف وکرامت

وبونلر امثالی اولان بعض صفت وخصلت ظهوره کلور که اول دریای معنوینک بونلر کفلری وموجلری کبی اولور اول
بحر معنوینک جوش ایلمسی احببت ان اعرف سرنی ومعناسنی اشعار واعلام قیلور که هر ولینک ذاتندن ظهوره
کلان وجد وحالت وکشف وکرامت باطننده اولان بحر معنوینک تلاطم وتقاضیسندن حاصل اولور وانک اول یوزدن
بیلنمکه میل ومحبت قیلدیغندن ظهوره کلورنته کم بحر وحدت ودریای حقیقت غیب هو بنده کان الله ولم یکن شیٔ
حدیثنک مفهومی اوزره انکله برشیٔ یوق ایکن ودخی اول برشیئک معلوم ومعروفی دکل ایکن کبر ومخفیلک مرتبه سندن
ظهوره کلوب بیلنمکه میل ومحبت ایلدی نته کم کنت کنزا مخفیا فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق لان اعرف
دیو بو حدیث قدسی یی سویلدی وجلا واستجلا اقتضا ایدوب بو قدر اسما وصفات وآثار وافعال وکمالاتله ظهور ایلدی
بو عموم اوزره اولان ظهوردن صکره هر عصرده کندینک دوستلری خاص بنده لری وجودندن دخی انواع واوصاف
واسرار وعلوم وآثار ایله ظهور ایلیوب بیلندی وکشف نقاب ایدوب اهل دله عیان اولندی (مثنوی) حرف کفتن بستن
آن روزنیست * عین اظهار سخن پوشیدنیست * حرف سویلمک اول بر روزنی باغلمقدر سوزی عین اظهار ایلمک
انی اورتمکلکدر پوشیدنئ اوست تقدیرنده اولور روزنیده اولان یاوحدت ایچون اولور روزندن مراد کندیلرینک وجود
شریفی اولور که آفتاب معنوی اول حضرتک روزنهٔ وجودندن خلق عالمه پرتو صالمش وضیا کستر اولمشدر بو اعتبار
اوزره هر ولینک وجود شریفی دخی روزن مثابه سنده اولوب اول آفتاب حقیقی اولیاسنک وجودلری روزنه سندن
بو عالمه طلوع قیلمش وپرتو صالمشدر اما اول آفتاب معنویدن سوز سویلمک فی الحقیقه اول روزنی باغلمق وسوزده انی
اظهار ایلمک معناده انی پوشیده قیلمقدر زیرا بر موحد اول وحدت مطلقه دن طالبینه سوز سویلسه لابد مغایرنی
موهم سوز سویلمکدن وکندیسنی من وجه غیری عد ایلمکدن خالی اولمز پس عین اظهار ایلمکده انی ستر ایلمش اولور
نته کم بو بیت شریف دخی بو معنانی ایضاح وروشن قیلور بیورررلر که اول وحدت کونشندن حرف وکلام سویلمک وانک
نورندن ومطلعندن بوناسه بیان ایلمک اول روزنی باغلمق ومن وجه اول آفتاب معنوی بنم روزن وجودمدن طلوع
ایلدی دیمکی ایهام وافهام قیلمقدر زیرا عینیله اظهار سخن اول وحدت کونشنی اورتمکلک وستراتمکلکی مقتضی
اولور که اظهار کلام مغایرت شائبه سندن خالی اولمز نته کم شیخ الاسلام ابو انصار هروی حضرتلرینک بو بیت شریفی
بو معنایه دلالت قیلور که منازل السائرینک آخرنده بیورمشلردر (بیت) ما وحد الواحد من واحد * وکل من وحده
جاحد * بونک شرحی وبو محله مناسب اولان تحقیقدر (مثنوی) بلبلانه نعره زن در روی کل * تاکنی مشغول شان
از بوی کل * تا بنقل مشغول کردد کوششان * سوی روی کل نبرد هوششان * بلبللر کبی کلک یوزینه نعره اور تاکه
اول بلبللری کلک بویندن مشغول ایلیه سن تاکه اول بلبللرک کوشی قوله مشغول اوله انلرک هوشی کلک یوزی جانبنه
اوچمیه کلدن مراد بونده جمیع اسما وصفاتله متصف اولان مسمای الله در وبلبللردن مراد کندیلرینی اول حقیقت کلندن
جدا بیلان عاشقلر وطالبلردر پس موحد کامل ومظهر وحدت مطلقه اولان مرشد فاضل چون عاشقان خدایه اول کل
معنویدن سوز سویلمک وسر ومعنی بیان ایلمک ایستسه لر کندیلرینی دخی نوعا اندن جدا اولمش وانکا تعشق قیلمش
عاشقلر منزله سنه تنزیل ایدرلر اندن صکره عاشقانه وبلبلانه تکمیل نفوس طالبین ایچون وتشویق سالکین ایچون شول
باطنلرده اولان کل معنویدن خبر ویررلر ومستانه اول حقیقتده قارشو نعره اوررلر اکرچه انلر من وجه اول کل معنوی
جانبنه ترغیب وتشویق قیلورلر ولکن من وجه انلری اول کلماته مشغول ایدوب اول کل معنوینک رایحه سندن انلری
اول کلمات طیبه واسطه سیله محجوب قیلورلر نته کم بو بیتلرله بو معنایه اشارت ایدوب بیورررلر ای مولانا عاشق اولان
بلبللر کبی اول باغ درونکده عیان ونمایان اولان حقیقت کلنه قرشو نعره لر اور ونک عشق وشوقنه متعلق سوز سویله
تا کم اول حقیقت کلنک بلبللرینی بویندن اکا متعلق اولان کفت وکویه مشغول ایلیه سن که انلرک هنوز دخی انک
رایحه سن المغه استعدادلری یوقدر پس اول جانبدن انلره نیجه سوزلر سویله وسرلر بیان ایله تاکم انلرک کوشی قوله مشغول
اوله کلک وجهی جانبنه انلرک عقلی پرواز ایتمیه بلکه اول کل حقیقینک نه ایدوکنی بیله لر تا ندریجله انک رایحه سن المغه
تحصیل استعداد قیله لر (م ی) پیش این خورشید کو بس روشنیست) درحقیقت هر دلیلی رهزنیست بو خورشیدک
اوکنده که اوزیاده روشندر حقیقتده هر بر دلیلی بر رهزندر یعنی بو ذکر اولنان خورشید حقیقینک حضورنده که او زیاده
روشنتر وخورشید انوردن اول اظهر درحقیقتده نظر اولنسه هر بر دلیل انک معرفتنه رهزندر زیرا مستدل اولان
کسه لابد دلیلی مدلولدن غیری کورسه کرکدر که پس هر نقدر بر کسه اول آفتاب وحدتک معرفتی واثباتی ایچون بر دلیل
کتورسه اول دلیل معرفت مدلوله حجاب اولورو مستدل رهزن اولور بر آفتابدر که انک حضورنده غیری یوقدر پس غیری
شیٔ ایله آنی بر کسه بیلمک استه سه عینیله بیلمکدر ویاخود بر ضعیف چراغله خورشید انوری وصبح اظهری طلب ایلمک

کیدر* حکایت آن مطرب که در بزم امیر ترک این غزل اغازید* گلی یا سوسنی یا سرو یا ماهی نمی دانم* ازین آشفتهٔ
بی دل چه می خواهی نمی دانم* وبانگ برزدن ترک اورا که ان بگو که می دانی وجواب دادن مطرب امیررا* بو سرخ
شریف وبو بیان لطیف اول مطربک حکایه سیدر که امیر ترکک بزمنده بو غزلی اوقغه شروع ایدوب گل میسن
یا سوسن میسن یا سرو یا ماه میسن بیلمزم وبو بی دل آشفته دن نه استرسن بیلمزم وترکک اول مطربه بانک اورمسیدر بویله
دیوکه انی سویله که بیلورسن واول مطربک امیره جواب ویرمسیدر (مثنوی) مطرب آغازید پیش ترک مست* در حجاب
نغمه اسرار الست* مطرب ترک مستک اوکنده نغمه حجابنده اسرار الستی ایرلمغه باشلدی عند اهل الذوق والشهود
خوش الحان اولان مطربلرک نغماتنده اولان لذت وحلاوت الست خطابنده اولان لذتلردن برجاشنیدر یعنی خوش
اواز اولان مطرب ترنم وتغنی ایلسه انک نغمات ولذیذه سندن اهل وجد اولان کسه لر الست خطابنک لذتنی بولورلر
واسرار الستی انک الحان ونغماتندن فهم قیلورلر بو محله مناسب اولان تحقیق دردنجی دفترده سبب هجرت ابراهیم بن
ادهم سرخنده لیلک بد مقصودش ازبانگ رباب بیتک شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه (م ی) من ندانم که تو ماهی
یا وثنی* من ندانم تاچه میخواهی زمن* من ندانم تاچه خدمت آرمت) تن زنم یا در عبارت آرمت) این عجب که نیستی
ازمن جدا* می ندانم من کجاام تو کجا* من ندانم که مرا چون میکشی* گاه در بر گاه در خون میکشی* بن بیلمزم که سن
ماه میسن یاخود صنم میسن بن بیلمزم سن بندن نه استرسن ای محبوب حقیقی بن بیلمزمکه سکا نه خدمت کتورم
بیلمزمکه خاموشمی اولم یاخود عبارته کتورم یعنی بو جمله دن سنک رضای شریفکه موافق اولان قنقی عمل ایدوکنی
بیلمزم بو عجبدرکه بندن جدا دکلسن نته کیم (ونحن اقرب الیه من حبل الورید) بیوردلک دخی (وهو معکم اینما کنتم) دیو
خبر ویردلک مع هذا بن بیلمزمکه سن قنده بن وسن بمله هر برده نه جهتندن بیله سن وسن بکا حبل وریدمدن
نه کونه اقربسن بنا کاه اولمزم دیدی بن بیلمزم که بنی نیجه چکرسن کاه برده وکاه خونده اولدررسن مصرع ثانیده
اولان کشی ضم کافله اوقنسه محله مناسب اولوردی اگرچه مصرع اولده هم ضم کافله اوقنسه دخی جائز ومصرع
ثانیده دخی فتح کافله اوقنمق هم جائزدر وبر بحرک ضدی اولسه ده جائزدر بو تقدیر اوزره معنی بیلمزمکه بنی نیجه چکرسن
کاه بره وکاه بحر خونه چکرسن دیمک اولور کشی ضم کافله اولدیغی اوزره بن بیلمزمکه بنی نیجه اولدررسن کاه خاکده
وکاهی بحر خونده اولدررسن دیمک اولور اکر برسینه معناسنه اولورسه اندن مراد صدر اعلا اولور وخوندن مراد قهر
وبلا اولور وبو تقدیر اوزره معنی بن بیلمزمکه بنی نیجه چکرسن کاه صدر اعلایه وکاه قهر وبلایه چکرسن وضم کافله
اولدیغی اوزره معنی بن بیلمزمکه بنی نیجه اولدررسن کاه صدر اعلاده وکاه قهر وبلاده اولدررسن دیمک اولور (مثنوی)
همچنین لب در ندانم باز کرد* من ندانم من ندانم ساز کرد* چون ز حد شد می ندانم از شگفت* ترک مارا زین حراره دل
گرفت* اول مطرب بو اسلوب اوزره لبنی ندانم دیمکه آچدی من ندانم من ندانم دیمکه ترتیب ودوزن ایتدی چونکیم
می ندانم دیمک حددن کچدی وبیلمزم بیلمزم دیمکی مطرب زیاده چوق ایتدی تعجبدن بزم ذکر ایلدیکمز ترکک بو حرارتدن
کوکلی طوتلدی یعنی طارلدی ومنقبض اولدی (مثنوی) برجهیدان ترک ودبوسی کشید* تا علیها برسر مطرب
رسید) گرز را بگرفت سرهنگی بدست) گفت نی مطرب کشی این دم بدست اول ترک مست فی الحال صیچرادی وبر دبوس
چکدی تا کم علیها مطربک باشی اوزره ایرشه علیها بونده شر وضرر معناسنه در یعنی ترک مست مطربک تکراری ندانم
دیمسندن متألم اولوب وغضبه کلوب دبوس چکدی تا کم مطربک باشنه اوره وا کا ضرر ایرکوره برچاوش گرزی الیله
طوتدی اکا دیدی لایق دکلدر مطرب کشلک بودم بد وقبیحدر عیشمزه نقص ویرمه وبو دردمنده ضرر
ایرکورمه دیدی (مثنوی) گفت این تکرار بی حد ومرش* کوفت طبعم را بکوبم من سرش* قلتبانا می ندانی که مخور
ور همی دانی بزن مقصود بر* آن بگو ای گیج که می دانیش* می ندانم می ندانم در مکش* امیر ترک سرهنگه بو کونه
جواب ویروب دیدیکه انک بو بی حد وبی عدد اولان تکراری مر عدد معناسنه در بنم طبعمی دوکدی وقلبمه زحمت
ویردی بن هم انک باشنی دوکرم وا کا بویله دیو سوکرمکه ای قلتبان بیلمزایسک هرزه یه یعنی ای دیوث چونکیم برنسنه یی
بیلمزسن آنی دیمه واکر بیلورسن انی مقصود اوزره چال بزن بونده چال معناسنه در مقصود بر مقصود تقدیرنده در
یعنی اگر سویلدیکک سوزدن نه ایدوکنی بیلورسن سازی مقصود اوزره چال دیدی ای ابله آنی سویله که انی بیلورسن بیلمزم
بیلمزم دیمکی چکمه وبو کونه اداری تکرار تکرار ایتمه دیدی (مثنوی) من بپرسم کز کجایی هر مری* تو بگویی نی ز بلخ نه
از هری* نی ز بغداد ونه موصل نی طراز* در کشی در نی ونی راه دراز* خود بگو من از کجاام باز ره* هست تنقیح مناط
اینجا بله* بن صورارم نه یردن سن ای کشی سن نه بلخدنم ونه هری دنم دیرسن نه بغداددن نه موصلدن نه طرازدن نی نی
دیمکده راه دراز چکرسن خود بن قنده نم سویله کیرو قورتل تنقیح مناط ایلمک بو محلده بلاهتدر مری فتح میمله وفتح رایله

اوقنورسه معاند معناسنه اولور مری ضم میمله وکسر رایله افعال بابندن ارأت ایدیجی معناسنه دخی جائز اولور طراز
کسر طا ایله بر شهرک اسمیدر مناط ناط ینوط دن اسم مکاندر بونده مقام معناسی مراد اولور تنقیح مناط دیمک تزیین مقام
دیمک معناسنه در وتقدیر کلام بویله دیمک اولور معاند اولان مطرب بن سکا سؤال ایلرم بویله دیوکه سن نه یردن سن
دیرسن بن بلخدن دکلم وهراة شهرندن دخی دکلم وبغداد شهرندن وموصل شهرندن وطراز شهرندن دکلم یوق یوق
دیمکده واندن دکلم بوندن دکلم دیو سویلمکده اوزون یول چکرسن وطول ودراز سمته کیدرسن خود بن فلاندنم
دیو سویله وبکا قنغی یردن ایسک انی بیان ایلیوب سؤال وجوابدن کیرو قورتل زیرا بو مقامده وبو محلده تنقیح مقام وتزیین
آوازه وکلام ایلمک بلاهت وحماقتدر اصل مقصود بویله دیمکدن هر نه ایسه آنی سویله دیمکی افاده قیلور (م ی) یا بپرسیدم
چه خوردی ناشتاب* تو بگویی نی شراب ونی کباب* نه قدید ونه ثرید ونه عدس* آنچه خوردی آن بگو تنها وبس
یاخود بن ناشتاب سن نه یدک دیو صورسم سن درسن نه شراب ونه کباب یدم اصح اولان نسخه لرده نون نافیه ایله واقع
اولمشدر بو تقدیر اوزره سائل اولان امیر ترکه مقید اولمق اولی اولور اما مصراع ثانی بصرف اولنسه دخی معنادن خالی
اولمز وبعض نسخه ده با ایله واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره مصرع ثانی به صرف اولنسه اولی کلمشدر وسروری مرحوم
بو معنایی اختیار قیلمشدر پس تقدیر کلام بویله دیمک اولمش یاخود ای مطرب بکا شتاب وعجله ایله نه یدک دیو سؤال
ایلسم سن فوری بن نه شراب ایچدم ونه کباب یدم دیرسن نه قدید ونه ثرید ونه مرجمک یدم دیو سویلرسن تنها اول
نسنه یی که یدک انی سویله وبکا کافیدر زیرا خیر الکلام ما قل ودل در مقصود هر نه ایسه انی سویلمک ونتیجه یی بیان
ایلمک اولیدر دیدی (م ی) این سخن خایی دراز از بهر چیست* گفت مطرب زانکه مقصودم خفیست* بو اوزون سخن
خاییدن اوتوریدر مطرب ایتدی اندن اوتوریدرکه بنم مقصودم خفیدر سخن خا وصف ترکیبیدر سوز چکنه ییجی معناسنه
اکا متصل اولان یا مصدریه در مطربدن مراد بونده اکاه کننده مقامات الهی ومرایندهٔ اسرار نامتناهی اولان عالم
ربانی ومرشد راه یزدانیدر وترک مستدن مراد شراب شهوتله مدهوش وباده دولتله سرخوش اولنلردر یعنی اکاه کننده
مقامات الهی ومرایندهٔ راز ربانی اولان مرشد فانی هر شیئک فانی اولدیغنه نظر ایدوب مست صورت وهستی اولان
مغرورلره امحاض نصح ایچون یدیکنی نفی ودیدیکنی نفی وبلدیکنی نفی وقائم اولدیغی شهری نفی ایلسه انک بو نفی قیلدیغندن
قنی کیزلو مقصودی وار درلکن مست بادهٔ وجود مجازی اولان کشیلر انک بو نکته سندن خبردار اولمیوب متألم اولورلر
وانک نفی وفنادن سویلسندن الم چکوب اکا طعن وتوبیخ قیلورلر کانه دیرلرکه هیچ اولمکدن ویوق اولمقدن غیری برسوز
بیلمزمیسن وبو قلمغه متعلق اولان کلامی سویلمکدن غیری یه قادر اولمزمیسن بویله اویوق بو یوق دیمکدن واول دکلدر دیو
تعبیر ایلمکدن مقصود ندر دیرلر انلر دخی بو کونه جواب ویررلرکه بزم بو کونه سوزلردن زیاده کیزلو مقصودمز واردر
واول خفی اولان مقصود بو بیتلردن ظاهر اولور وبو کلمک سرخدن هم بیان وعیانه کلور (مثنوی) می رمد اثبات پیش
از نفی تو* نفی کردم تا بری ز اثبات بو* در نوا آرم بنفی این سازرا* چون بمیری مرگ گوید رازرا* اثبات سنک نفیکدن
اول سندن نفرت ایلر بوا جلدن بن نفی ایلدم تا سن اثباتدن رایحه ایلته سن بن بو سازی نفی ایله نغمه یه کتورم
چونکیم سن اوله سن راز حیاتی مرگ سویلر این سازدن مراد بونده اثباتدرکه سازه تشبیه اولنمشدر ومطرب نیست
برنده دینلمشدر وتقدیر کلام بویله دیمک اولورکه ای مطرب نیچون همان نفیدن سویلرسن هیچ اثباتدن سویلمزسن
وبو طعنه اوران امیره دیدی ای امیر بن همان انکیچون نفیدن سویلرمکه سن کندکی وجمیع اشیائی من حیث الحقیقه
نفی قیلمزدن اول وجود حقیقی ایلمک سندن اولور کیروسن قبل نفی الاغیار والسوی اثبات موجود حقیقی ایلمکه قادر
اولمزسن ولا اله دیو نفی جمیع آلهه قیلمینجه معبود بالحق اولان واجب الوجودی اثبات قیله مزسن پس بن ندانم ندانم
دیمکله بیلدیککی نفی ایلدم تاکم سن مثبت اولان علم وعرفاندن رایحه الهسن وسن دخی بیلدیککندن وبولدیغندن کچوب
حقیقت علم وعرفانه واصل اوله سن نته کیم* بیت* عارف اولمق استرایسک کل ندانم درسن آل* بیلدیککندن کچمین
عرفانه اولمز آشنا* دیمشلردر پس بنده بو اثبات سازنی نغمه یه نفی ایله کتورورم وانی وبو نفی ایتمکله مقصود بالذات
اولانی اثبات ایلمک مرتبه سنه یتوررم چونکیم سن اولمزدن اول اوله سن ومجازی وموهومی اولان وجودکی نفی قیله سن
موت اختیاری سکا وجود حقیقی وحیات ابدی رازنی سویلر وجمله نی نفیدن مقصود بالذات نه ایدیکنی سکا کشف
وبیان ایلر نته کیم بو معنی مناسبتیله بو حدیث شریفک تفسیرنه شروع ایدوب بیوررلر (تفسیر قوله علیه السلام موتوا قبل
ان تموتوا* بو سرخ شریف حضرت رسول علیه السلامک موتوا قبل ان تموتوا بیوردقلری قولنک تفسیریدر اول
حضرت بیورر اولمزدن اول اولکز یعنی موت اضطراری کلمزدن اول موت اختیاری ایله فانی اولکز وکندیکزی وجود
مجازی قیدندن بری قیلکز واخلاق ذمیمه دن واوصاف بهیمه دن نجات بولکز ونفسکزی همان اهل قبوردن عد

ایلیکرز دیمك اولور و بو حدیث شریفك تفسیری دردنجی دفترده ماهی حكایه سنده دخی مرور ایتمشدر انده طلب اولنه
بیت بهرای دوست پیش از مرگ ار تو زندگی خواهی) كه ادریس از چنین مردن بهشتی گشت پیش از ما) ای دوست
اولمزدن اول اگر سن زنده لك استرسك زیرا ادریس پیغمبر علیه السلام بونك كبی اولومدن بزدن اول جنتلك اولدی
واولمزدن اول اولدیكیچون جملهمزدن اول جنته دخول قیلدی حضرت ادریس علیه السلامك اولمزدن اول اولدیكنك
وجنته جملهدن اول دخول قیلدیغنك قصه سی ایكی مواضعده مرور قیلمش و بو جلدده دخی اوایله قریب ذكر اولنمشدر
تكراره حاجت یوقدر (م ی) جان بسی كندی و اندر پردهٔ* زانكه مردن اصل بد ناوردهٔ) تا نمیری نیست جان كندن تمام
بی كمال نردبان نایی بیام) چون ز صد پایه دو پایه كم بود) بام را كوشنده نامحرم بود) جانی چوقلق قوپاردك و پردهده سن
یعنی چوق جان چكشدك و بلا و اضطراب كوردك ولیكن هنوز دخی حجابده سن زیرا كه اولمك اصل ایدی سن آنی
كتورمدك یعنی موت اختیاری ایله نفسی اولدرمك جمیع عبادات و ریاضاتك اصلی ایدی سن آنی كتورمدك وكندیكی
اولمزدن اول اولمك مرتبه سنه یتورمدك تا كه سن بو طریق الهیده موت اختیاری ایله اولمیه سن جان چكشمك
تمام اولماز یعنی سعی و كوشش نهایت بولمز نردبان كامل اولمینجه طامه كلهمزسن اول اولمینجه سقف حقیقت اوزره صعود
قیلهمزسن بامدن مراد وجود حقیقی وحیات ابدی اولور و بر حیات ابدیه یا تنه واصل اولمغه اولا درت موتی اختیار
ایتمك لازم كلور كه اول درت موتدن برینه موت ابیض دیرلر كه آندن مراد آچلقدر ایكنجیسنه موت اسود دیرلر كه اندن
مراد خلقك جفا و اذاسنه صبر و تحمل ایلمك اولور اوچنجیسنه موت احمر دیرلر كه اندن نفسه مخالفت ایتمكدر
دردنجیسنه موت اخضر دیرلر كه اندن مراد كسر نفس ایچون اسكی خرقه كیمك اولور و بو موتلرد نصكره یوز درجه دخی
قسم اولنمشدر كه اول یوز درجه لرك هر برسی نردبانك بر پایه سیدر چونكه اول یوز پایه دن ایكی پایه مثلا اكسك اولسه
واول درجه لره سالك واصل اوله میوب انلردن آشغه قالسه كوشنده و ساعی اولان سالك حقیقت بامنه نامحرم اولور
وسقف وحدت مطلقه یه واصل اوله میوب اول مرتبه دن كیرو قالور (م ی) چون رسن یك گز ز صد گز كم بود) آب اندر دلو
از چه كی رود* مثلا صد گز رسندن بر گز كم اوله آب دلو ایچره قیودن نچن كیدر یعنی فی المثل بر قیو اولسه انك صو سنه یوز
ارشون ایله واصل اولنسه چونكم اول یوز ارشون ایپدن بر ارشون ایپ اكسك اولسه اول قیودن قوغه نك ایچنه
صو كیتمز و طالب آب اولان كمسه كندی قوغه سنی اول قیودن آب ایله پر ایتمز كذلك بو طریق الهیده ذكر اولنان یوز درجه دن
بری اكسك اولسه سالك چاه باطندن كندی دلو وجودنی آب حیات حقیقیه ایله پر قیله مز و آب حیاته واصل اوله مز
وكندی دلو وجودكی اول آب حیات ایچره غرق ایلیه مز (مثنوی) غرق این كشتی نیابی ای امیر) تا كه ننهی اندرو من
الاخیر* من الاخر اصل دان كو طارقست* كشتی وسواس وغی را غارقست* ای امیر بو سفینه یی غرق بوله مزسن تا كم
من اخیری انك ایچنه قومیه سن من اخیری اصل بیل كه اول روشندر وسواس وغی كشتی سنی غرق ایدیجیدر من بطمان
معناسنه در طارق كیجه طوغیجی بر روشن یلدزه دیرلر بونده روشن معناسنه اولور اما طارق اصل كیجه كلیجی و دق باب
قلیجی كمسه یه دیرلر بونده منزلنه واصل اولیجی معناسنه استعاره اولمق دخی جائز اولورغی ضلالته و كمراهلغه دیرلر بونده
كشتیدن مراد غوایت و ضلالت و خطا و معصیتدن پر اولان وجود كشتی سیدر و بو بیتلرغی و ضلالت معدنی اولان
وجود كشتی سنك دریای صفوته و بحر حقیقته مستغرق اولمسی نه خصلت ایله اولمسی بیان قیلوب و من اخیردن مراد بوند
موت فنا اولور و تقدیر كلام بویله دیمك اولور ای امیر بو وجود كشتی سنی بحر صفوته و دریای حقیقته مستغرق بوله مزسن
تا اول كشتی وجودك ایچره موت فنا بطمانی قومیه سن مثلا بر كمسه نك بر كیمسی اولسه اكا یوز بطمان قونددقده باتسه
و غرق اولسه واما طقسان طقوز بطماندن باتمسه و غرق اولمسه اكا آخرکی بطمانی قومینجه اول باتمز پس بر سالك
مادامكه موت فنا بطمانی درونه قومیه اول كندینك كشتی وجودنی بحر صفایه مستغرق كوره مز پس آخرکی
بطمانی كه مراد اندن موت و فنادر اول جمله عبادات و ریاضاتك اصلیدر كه اول نجم ثاقب كبی درونه نور و بریجی و باب
مقصودی دق ایدیجیدر و دخی وسوسه و ضلالت كشتی سنی غرق ایدیجیدر (م ی) آفتاب گنبد ازرق شود) كشتی هش
چونكه مستغرق شود* چون نمردی گشت جان كندن دراز* مات شو در صبح ای شمع طراز* تا نكشتند اختران ما
نهان* دانكه پنهانست خورشید جهان) ازرق اولان گنبدك آفتابی اولور هوش و معاش كشتی سی چونكم مستغرق
اوله یعنی عقل و معاش كشتی سی چونكم بحر صفایه و نور خدایه مستغرق اوله بو قبهٔ مینا و گنبد اعلانك آفتابی كبی
خلق عالمه نور پاش اولور ای اهل وجود چونكم سن موت اختیاری ایله اولمیه سن و اوصاف بشریه و اخلاق بهیمیه دن
بالكلیه كندلكری قیلمیه سن وفانی اولمیه سن جان چكشمك اوزون اولور و سكا اضطراب و الم زیاده كلور صبح حقیقتك
نوری و ظهوری قتنده ای نشانلو و نقشلو اولان شمع مات اول تا كم جان چكشمكدن قورتله سن طرازك كسر ایله جامه نك

علمنه و نشانه دیرلر شمع طراز زورقلر له و رنكلر له مزین و ملون اولان شمعه دیرلر یعنی ای كندیسنی شانلو و زینتلو ایلین شمع
صبح حقیقتك روشنالغی قتنده كندكی محو و فانی ایله تا كم الم و اضطرابدن قورتله سن تا كم بزم اخترلرمز نهان اولمیه
بلكه خورشید جهان پنهاندر اخترلردن مراد بونده حواس خمسهٔ ظاهره و حواس خمسهٔ باطنه در خورشید جهاندن
مراد منور سماوات و ارض اولان خورشید حقیقیدر یعنی مادامكه بزم نجوم و كواكب مثابه سنده اولان حواس
ظاهره و حواس باطنه مز مقتضیات احكامی و خورشید حقیقینك نوری قتنده مغلوب و مختفی اولمیه لر (وبی یسمع
وبی یبصر وبی یبطش وبی یمشی) مفهومنی بولمیه لر بلكه خورشید حقیقی هنوز دخی نهان و ظلمت بشریت غالب
وحواس ظاهره و حواس باطنه اخترلرینك احكام و مقتضیاتی ثابته و راسخه در (مثنوی) كرز بر خود زنی می درهم
شكن* زانكه پنبهٔ كوش آمد چشم تن) كرزی كندكه اور بلكی قیرز یرا كه تن چشمی كوش هوشك پنبه سی كلدی یعنی
بو بدنك كوزی همیشه صور و الوانه باقیجی و محسوسانه نظر قیلیجیدر فی المثل عقل قولاغنك پنبه سی و طقاجی كبیدر لازم
كلدیكه ریاضت و طعن و ملامت كرزنی كندیكه اوره سن و انانیتكی شكست و پاره پاره قیله سن تا كوش هوشندن پنبه
غفلتی اخراج ایدوب حضرت حقله استماع ایدنلردن اوله سن و فانی و بی وجودلر مرتبه سن بوله سن* مثنوی*
كرز بر خود می زنی خود ای دنی) عكس تست اندر فعالم این منی) عكس خود در صورت من دیدهٔ* در قتال خویش
بر جوشیدهٔ* همچو آن شیری كه در چه شد فرو* عكس خود را خصم خود پنداشت او* كرزی خود ای دنی كندیكه
اوررسن بنم فعالمده بو بنلك سنك عكسكدر یعنی المؤمن مرأة المؤمن حسبنجه بنم ذاتم سكا مرأت كبی واقع اولوب بنم
فعالمده كوردیكن بنلك سنك عكس اثركدر چونكم سن بنم فعالم آیینه سنده كندی فعالكی و آثاركی و مرأت صورتنده
كندی عكسنی كوردك كندی قتالكه جوش و خروش ایلمش ز كرزی دخی كندی كندیكه اوررسن و كندی كندیكه
فی الحقیقه مخاصمه ایلمكه طورمش سن شول بر شیر كبی كه چاهه اشغه كندی كندینك عكسنی او كندینك خصمی ظن
ایتدی نتهكم اول شیر غلط بینك قصه سی تفصیلا جلد اولده مرور ایتدی سن دخی ای امیر اول شیر كبی بنم وجودم
آیینه سنده كندی عكسنی كوروب آنی غیری ظن ایدوب اكا حمله قیلدك خبرك یوقكه اول حمله نی و جفانی سن بنه
سكا قیلدك و بنم نفی ایلدیكمدن و نفیه متعلق كلام و ادای چوق سویلدیكمدن اینجنوب بیحضور اولدك دیدی
م ی) نفی ضد هست باشد بی شكی* تا ز ضد ضد را بدانی اندكی* این زمان جز نفی ضد اعلام نیست) اندرین نشأت دمی
بی دام نیست* ای امیر بی شك نفی هستك ضدیدر تا كم ضددن ضدی بر از جق بیله سن بو زمان نفی ضد ایلمكدن غیری
اعلام یوقدر بو نشأتده دامسز بر دم یوقدر یعنی ای امیر بی شك و بی شبهه نفی و عدم اثبات و وجودك ضدیدر الاشیاء تعرف
باضدادها موجبنجه هر شیئی اصل ضد ایله بیلنور و منكشف اولور بن اكثریا كلامی نفی ایله ابراد ایلدم تا سن ضدی ضددن
بر مقدار بیله سن مثلا من ندانم دیدم بویله دیمكله مجازی اولان بیلمكی وجودمدن نفی ایلدم بوندن حقیقی اولان
بیلمك نه ایدیكنی بیله سن و بن نیستم دیدم بوندن دخی مرادم نفی وجود مجازی ایلمكدر پس بوندن دخی اثبات وجود
حقیقی ایلمكی فهم قیله سن بو زمان بو دنیاده نفی ضد ایلمكدن غیری فی الحقیقه اعلام یوقدر مثلا معبود بالحق اولان
خدای تعالی حضرتلرینی بر قولنه اعلام و اثبات ایلمك استه سك اولا باطل اولان آلهه نك جمله سنی نفی ایدوب لا اله
دیرسن اندنصكره الا الله دیو مستجمع جمیع صفات اولان مسمی اللهی اثبات ایدوب اندن اعلام ایلرسن و هر نه شیئی
كه حقیقتده اعلام ایلمك مراد ایلسك بو زمان انك مجازی اولان ضدینی نفی ایلمكله و اول شیئك حقیقی بودر دیو
سویلمكله اعلام ایدرسن الحاصل بو نشئهٔ عنصریه ده هیچ دامسز بر دم و بر قدم یوقدر نفی نفیه ملحق اولسه اثبات
معناسی ثابت اولور پس معنی بو نشئهٔ عنصریه ده دام وار دردیمك اولور و دامدن مراد كوكل هر نه شیئ ایله مقید اولورسه
اولدر و مقید لكك ضدی آزاده لكدر و حقیقت آزاده لك هیچ بر كمسه یه میسر اولماز الا نفی اغیار و ماسوی قیله و اولمزدن
اول اوله تا كم مطلقا دام اولان نشئهٔ عنصریه دن آزاده اوله و زنده لكك حقیقتنه وصول بوله (مثنوی) بی حجابت باید آن
ای ذولباب* مرگ را بگزین و بردر آن حجاب* ای ذولباب اگر سكا اول محبوب بی حجاب كرك ایسه مرگی قبول ایله اول
حجابی برت یعنی اگر اول آفتاب جهانتابی كورمك و اكا بی حجاب و بی نقاب نظر جانی ایر كورمك ای لباب صاحبی سكا
لازم ایسه موت اختیاری قبول ایله و اول حجاب بشریتی و نقاب انانیتی چاك ایله تا كم اول حضرتك مشاهدهٔ جمالی سكا
میسر اوله وار لمكله انك رؤیتنه جانك فرصت بوله كه حضرت نبی مكرم صلی الله علیه وسلم بیورمشلردر* انكم لن تروا
ربكم عز وجل حتی تموتوا رواه الطبرانی فی السنة عن امامة (مثنوی) نی چنان مرگی كه در گوری روی* مرگ تبدیلی كه
در نوری روی* مرد بالغ گشت وان بچگی بمرد* رومئی شد صبغت زنگی سترد) خاك زر شد هیئت خاكی نماند
غم فرح شد خار غمناكی نماند* انجلین بر مرگك كل بر قبره كیده سن بلكه تبدیلی اولان مرگدر كه بر نوره كیدرسن مثلا

مردبالغ اولدی واول اوغلنجقلق اولدی بررومی اولدی زنکیلك صبغه سی بونولدی خاك التون اولدی خاكك هیئتی
قالمدی غم فرح اولدی غمنا كلك خاری قالمدی یعنی موت اختیاری انك كبی براولوم دكلدركه اوله سن ومقبره یه كیده سن
بلكه تبدیله منسوب اولان مركدركه ظلمتدن اولورسن ونوره كیدرسن ظلمانیلك صفتنك زائل اولمسی اولمك ونوره
واصل اولوب نورانیتله زنده اولمقدر مثلا بركوچك طفل مردبالغ اولسه انك بجه لكی اولوروا ول برمردبالغ اولور وبرمثل
دخی برزنكی عربك سیاه رنكی قازنسه وبونلسه صكره انك برینه بیاض رنك كاسه زنكیلك رنكی كیدوب بررومی
اولور مثال آخر خاك معدنده زر اولدی پس آنده خاكك شكلی قالمدی مثال اخر برآدم غمناك ایدی غم فرحه تبدیل
اولدی غمنا كلك خاری قالمدی پس بونلر هر بری حالت اولیدن اولدی حالت اخری ایله زنده اولدی پس بونلره مرك
تبدیلی دینلدی (مثنوی) مصطفی زین كفت كای اسرارجو * مرده راخواهی كه بینی زنده تو * می رود چون
زندكان برخاكدان * مرده وجانش شده براسمان * جانش راااین دم ببالا مسكنیست * كربمیرد روح اورانقل نیست
زانكه پیش ازمرك اوكردست نقل * این بمردن فهم آید نی بعقل * نقل باشدنی چونقل جان عام * همچو نقلی ازمقامی
تامقام * حضرت مصطفی علیه السلام بوسببدن دیدیكه ای اسرار طالبی استرمی سنكه مرده یی زنده كوره سن
یعنی ای طالب اسرارسن بونی استرمی سنكه برباطنامرده وظاهرازنده یورر كمسه یی كوره سن اول كمسه باطنا اولودر
وظاهرازنده لركبی خاكدان اوزره كیدر باطنا اول جمله اخلاق بشریه ده اولمشدر وانك جانی اسمانه عروج قیلمشدر
انك جاننك بودم بالاده مرتبه اعلاده برمسكنی واردر اكرصورتا اولورایسه ومرده اولورایسه انك روحنه نقل یوقدر
زیرا مركصوریدن اول اول روح بشریه مرتبه سندن كندی عالمنه نقل ایتمشدر وكندی اصلنه ومقاماتنه حالا بونشئه
عنصریه ده ایكن واصل اولمشدر بومعنی اولملكه فهمه كاورعقله كاوردكل یعنی روحك بوجسمده ایكن كندی اصلنه
نقل قیلمسی ومقامنه واصل اولمسی اولمزدن اول اولمكله ومجازی اولان وجودنی محووفانی قیلمقله فهمه كاور
ومدرك اولور ومجرد عقله بیلنمز من لم یذق لم یدرد ینلمشدر وفوت اختیاری ایله اولمین وكندی اصلنه حالا بونشئه
عنصریه ده ایكن واصل اولمین كمسنه لرموت اختیاری ایله اولان وكندی اصلنه ومقامنه واصل اولان اصحاب فضائلك
مراتبنی بیلمزلر وسرلرنی وذوقلرنی فهم قیلمزلر انكچون ویعرف ذاالفضل ذووه كلامی بومعنایه مشاهد اولمشدر نعم اصلنی
بولان ومقامنه واصل اولان روحك بوبدندن نقلی اولورا ما عوامك جاننك نقلی كبی دكل بلكه برمقامدن برمقامه دلك
نقل ایلمك كبی اولور المؤمنون لایموتون بل ینقلون من دار الی دار حدیث شریفك موجبنجه خواصدن اولان
مؤمنلر سجن دنیادن سرای آخرته انتقال ودارغروردن دارسروره ارتحال ایدرلر اما عوام ناس بویله دكلدر بلكه
انلر دار دنیادن سجن عقبایه انتقال ایدرلر ودارسروری قویوب دارمحنت ومنزل قبور جانبنه كیدرلر (مثنوی) هركه
خواهدكه ببیند برزمین * مرده رامیرود ظاهر چنین) مرابوبكرتقی راكوببین) شدزصدیقی امیرالمحشرین * اندرین
نشأت نكرصدیق را * تابحشر افزون كنی تصدیق را * هرشول كمسه كه بوزمین اوزره كورمك استربرمرده یی كه ظاهرا
بونجلین یورر اول كمسه تقی اولان ابی بكر رضی الله عنهی كوردی كه اول حضرت صدیقلقدن امیرالمحشرین اولدی
بونشئه عنصریه ده صدیق حضرتلرینه نظرایله تاكم حشره تصدیقی افزون ایلیه سن یعنی شول كمسه كه بریوزنده برمیتی
ظاهرده بریوزنده اولان آدمیلر یوریدكی كبی یورركورمك استرسه اول كمسه یه سن جمیع ماسوی دن تقی ونقی اولان ابوبكر
رضی الله عنه حضرتلرینی كوردی تنه كم بوحدیث شریف بومعنایه دلالت ایدركه بیوردی (من اراد ان ینظرالی وجه
میت یمشی علی وجه الارض فلینظرالی ابی بكر) وفی روایة اخری فلینظرالی ابی قحافة اول حضرت صدیقلق جهتندن
صوری ومعنوی اولان محشرلرك امیری اولدی محشرین كسرایله محشرلرك جمعیدر ومحشرلردن مراد هم دنیاده اولان
وهم آخرتده اولان محشرلردر وحضرت ابوبكر الصدیق رضی الله عنه بودنیاده واخرتده اولان محاشر ومجامعك
امیری وسیدیدر بونشئه عنصریه ده صدیق حضرتلرینك وجودینه نظرایله تاكم حشراجساده تصدیقی زیاده ایلیه سن
اكربونشئه عنصریه ده صدیقی كورمك نیجه متصوردر دیورسه جواب اولدركه چونكم حضرت نبی علیه السلام
من اراد ان ینظرالی وجه میت یمشی فی وجه الارض فلینظرالی ابی بكر بیوردی بوكلامه اقرار ایلمك همان انی نشئه
عنصریه ده كورمك منزله سنده اولور ویاخود هرعصرده اول حضرتك سرینه مظهر نیجه صدیقلر واردر انلردن برینه نظر
ایدسك همان ابوبكر الصدیق رضی الله عنه حضرتلرینی كورمش كبی اولورسك وانی دخی ظاهرازنده ونفسی مرده
كورورسن وهمان انی كوردكك كبی حشراجساده اقرار وتصدیقی زیاده قیلورسن كه حق تعالی حضرتلری
مرده یی احیا ایدوب بریوزنده یورتمكه قادرایدوكنی بیلورسن (مثنوی) پس محمد صدقیامت بودنقد * زانكه
حل شددرفنای حل وعقد پس حضرت محمد علیه السلام نقد یوز قیامت اولدی زیراكه حل وعقد فناسنده حل اولدی

قیامتك معناسی بعدالموت منبعث اولمق وحیات بولمقدر معنوی وصوری اولمغه منقسم اولور قیامت صوری هركس
اولدكدنصكره قبردن بعث اولنوب حیات بولمقدر وقیامت معنوی بشریت صفتلرندن برصفتك اولمسی وفانی اولمسی
وانك بدلی صفات الهیه دن برصفتله عبدك حیات بولمسی اولور بركمسه جمیع صفات بشریه سنی ازاله ایدوب اوصاف
الهیه ایله متصف اولنجه یه دك قات قات مرده اولمش وقات قات زنده اولوب قیامت معنویه دن نیجه قیامت كورمش
اولور زیرا اول مجازی ونفسانی اولان حل وعقدی فانی قیلدین محو اولدی تامظهر حل وعقد حقیقی اولوب خلافت
الهیه مرتبه سنی اكملیت اوزره بولدی وبوجهانده امر حقله حل وعقد صاحبی اولدی انلرك جمله سنك افضلی
واكملی اولدی پس بواعتبارله حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم حالا نیجه نقد قیامت اولور * مثنوی *
زاده ثانیست احمد درجهان) صدقیامت بوداواندرعیان) احمد علیه الصلوة والسلام حضرتلری جهانده
زاده ثانیدر اول حضرت عیانده یوز قیامت ایدی یعنی حضرت احمد علیه السلام بوجهانده ایكی كره طوغمشدر
اولا بركره والده سندن طوغدی وبودنیایه كلدی وثانیا طبیعت مادرندن تولد قیلدی وملكوت سمایه
واصل اولدی پس اول حضرتك امتندن اولنه واكاكمال تبعیت ایله تبعیت قیلنه هم لازم كلدیكه اول دخی ایكی كره
طوغه تاكم ملكوت سمایه داخل اوله تنه كم بیوردیلر لن یلج ملكوت السماء من لم یولد مرتین چونكم اول حضرت
هرنقدر مرتبه یه واصل ایسه انی تارك اولدی وصفات بشریه یی امانه قیلدی وحیات حقیقیه ایله حی اولدی
وحضرت حی وقیوم ایله قائم اولمق مرتبه سن بولدی عیان واشكارا اول حضرته نیجه یوز قیامت اولدی زیرا قیامتك
معناسی بعدالموت قائم اولمق وحیات بولمقدر اول حضرت ایسه صفت بشریه دن نیجه دفعه اولدكدنصكره حیات
الهیه ایله زنده واوصاف ربانیه ایله فرخنده اولمشدر (مثنوی) زوقیامت راهمی پرسیده اند * ای قیامت تاقیامت
راه چند * بازبان حال می كفتی بسی * كه زمحشر حشررا پرسد كسی * اول حضرتدن همیشه قیامتی صورمشلردر
كانه بویله دیوای قیامت قیامته دك یول نقدردر اول حضرت زبان حاله چوقلق دیرلردیكه محشردن
حشری بركمسه صوررمی یعنی نبی یه اكثر ناس متی قیام الساعة یارسول الله دیو صوررلردی اول حضرت
خود عین قیامت كندیلری ایدی پس كانه اكادیرلرایدی كه ای قیامت كبری قیامت صغرایه دك نقدر زمان واردر
اول حضرت دخی زبان حالله انلره چوقلق بویله دردیكه محشردن حشری بركمسه صوررمی بن خود عین محشر
معنوی ام سزه لازم اولان اصل بنم نه كونه محشر اولدیغمی بیلمك ونه كونه قیامت اولدیغمه عالم اولمقدر بورایه مناسب
اولان تحقیق وبومحله لازم كلان تفصیل دردنجی دفترده تفسیر (یاایها المزمل) سرخنده هركه كوید كوقیامت
ای صنم) بیتنك شرحنده مرور ایلشدر انده طلب اولنه (مثنوی) بهراین كفت آن رسول خوش پیام) رمز موتوا قبل
موت یاكرام * همچنان كه مرده ام من قبل موت) زان طرف آورده ام من صیت وصوت * پس قیامت شو قیامت راببین
دیدن هرچیزراشرطست این * بوندن اوتری دیدی اول خوش پیام اولان رسول موتوا قبل موت رمزنی یاكرام یعنی
اول رسول خوش پیام وپیغمبر عالی كلام علیه الصلوة والسلام بوسری اعلام وبونكته یی افهام ایلمكدن اوتری
ای كرام موتوا قبل ان تموتوا رمزنی دیدی وبوموتوا قبل ان تموتوا كلامنك رمزی بویله دیمك اولدیكه ای طالب حیات
ابدیه اولان وقیامت معنویه نك عدیه سنی جست وجو قیلان كمسه انجلین كه بن اولمزدن اول اولدم ومجازی اولان
وجودمی محو وفانی قیلدم اول طرف حقیقیدن بوقدر صیت وصوتی كتوردم وتحقیق مرتبه سنه یتردم پس سن دخی
قیامت اول قیامتی كور هرچیزك كورمسنه بوشرطدر یعنی اكر قیامت معنویه یی كورمك استرسك وحشر روحانینك
مشاهده سنه نظر ایدرسن پس سكا دخی لازم كلدیكه قیامت اوله سن قیامت معنویه یی كوره سن وكندی وجودكده
حشر اوله سن تاحشر روحانی نه ایدوكنی بیله سن ومشاهده قیله سن زیرا هرشیئك حقیقتنی كوردیكه اول شیئك عینی
اولمق شرطدر مادامكه برشیئك عینی اولمیه سن اول شیئك حقیقتنی بیلمك وانی كماینبغی مشاهده ومعاینه قیلمق میسر
اولمز (مثنوی) تانكردی اوندانی اش تمام * خواه آن انوارباشد یاظلام * عقل كردی عقل رادانی كمال) عشق كردی
عشق رادانی زبال * تاكم اول اولمیه سن انی تمام بیلمزسن كركسه اول انوار اولسون استرسه اول ظلام اولسون یعنی تاكم
سن اول قیامت معنویه نك بالفعل كندیسی اولمیه سن انی بالتمام بیلمزسن استرسه اول انوار اولسون استرسه اول ظلام
اولسون لابد برنوری بیلمك استه سك اول نورك عینی اولمق كرك وبرظلمتی هم بیلمك استه سك اول ظلمتك هم عینی اولمق
كركدر مثلا اكرعقل اولسك عقلی كمالله بیلورسن وعقل نه ایدوكنه عالم اولورسن وكذلك اكرعشق اوله سن عشقك یانمش
فتیله لرنی بیلورسن زبال زباله نك جمعیدر زباله یانمش فتیله دیرلر الحاصل هرشیئی حقیقتله بیلمكه اول شیئك عینی اولمق
لازمدر كرك برشیئی حقیقتله بیلمك استرسك انك عینی اولمغه سعی ایله تاكم آنی حق الیقین بیله سن (م ی) كفتمی برهان

این معنی مبین * کر بدی ادراک اندر خوردِ این * هست انجیر این طرف بسیار خوار * کر رسد مرغی قنق انجیر خوار
بن بو معنانك برهانی اشكار او مبین سویلردم اكر بونك لایق ادراك اولیدی بو طرفده انجیر چوق خوار وحقیر در اكر
بر انجیر ییجی قنق ایرشورسه مبین بان بیین دن فتح میم ایله صیغهٔ مفعول اولمقده جائزدر واپان بیین دن ضم میم ایله صیغهٔ فاعل
اولمقده جائزدر بعض نسخه ده بسیار ایله خوار مابینده واو عاطفه واقع اولمشدر و معنی برنه دعوی واقع اولمشدر
وتقدیر كلام بویله دیمك كلمشدر ای طالب سن بو معنانك برهانی هر شیئك عینی اولمینجه انی حقیقتیله بیلمزسن دیدیكم
دعوانك حجتنی بن ظاهر واشكار اسو یلردم وانی وضوح اوزره تعبیر وتقریر ایلردم اكر بو معنانك لایق بر ادراك
اولیدی و بو سری فهم ایلمكه بر عقل طالب كلیدی بونی اكا اشكار ایلمك قابل اولور ایدی بو طرفده انجیر معرفت
زیاده خوار وحقیر در اكر بو جانبه بر انجیر معرفت اكل ایدیجی خوش مهمان كلسه اكا بو كونه معارفدن غدا ویرمك
سهل وآسان ایدی زیرا بو طرفده علوم ومعارف انجیرنه نهایت یوقدر وبنم اسرار لطائف بو جانبده قتی چوقدر همان
انجیر معارفی یمكه مستعد بر قوشك كلمسنه موقوفدر چونكم بو جانبه انجیر معرفت ییجی بر قوش كله انك دوشی
بو طرفده انجیر معارفی قتی ارزان بولور و بو كونه معرفتلره استدیكی كبی واصل اولور (مثنوی) در همه عالم
اكر مردوزنند * دمبدم در نزع واندر مردنند) آن سخنشان را وصیتها شمر) كه پدر كوید دران دم با پسر) دو كلی عالمده
اكر مردلر وا كر زنلر در دمبدم نزعده واولمكده درلر انلرك سوزلرنی وصیتلر عد ایله كه پدر پسرینه اول دمده
سویلر یعنی عالمك دو كلی برنده اكر مرد وا كر زن هر نقدر وار ایسه دمبدم بونلرك جمله سی حالت نزعده واولمكده وفانی
اولمقده درلر شو اعتبار ایله كه عالم جمیعا اعراضدر اعراض ایسه ایكی زمانده باقی دكلدر پس جمله اشیا متجدد الامثال
ومتعاقب الاشكالدر طرفة العینده جمیع اشیا منعدم اولوب فی الحال انك مثالنی الله تبارك وتعالی ایجاد ایلر
پس بو اشیا مستمر شكل كورینور نته كم بونك تحقیقی جلد اولده خركوش حكایه سنده آن زتیزی مستمر شكل امدست
بیتك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه پس بو عالم اكر حقیقتده نظر اولنسه هر آنده فانی اولمقدن و ینه فی الحال
حیات بولمقدن وحشر اولمقدن خالی دكلدر چونكم قضیه بونك كبیدر بو عالمده نقدر ذكور واناث وار ایسه دمبدم
حالت نزعده واولمكده وفی الحال ینه حیات بولمقده واول حالت اوزره موجوده اولمقده در موت اضطراری كلنجه یه دك
پس سن انلرك اول سویلدكلری سوزلری وصیتلر عد ایله نته كم پدر كندی پسرینه اول حالت نزعده سویلر واولوم وقتنه
قریب اولدقده كندی اوغلنه وصیتلر ایلر اكرچه بو هر دم اولان حالت نزعی مشاهده ایلمكه قادر اولهمز ایسك باری
كل آت قریب موجبنجه هر كلجكی كلمش طوت وهر اوله جغی اولمش فرض ایت چونكم جمیع مرد وزنك
مرده وفانی اولمسی متحققدر سن انلره موته قریب اولمش وحالت نزعه دوشوب جان ویرمكه مشغول اولمش كمسه لر كبی
نظر ایت (مثنوی) تا بروید عبرت ورحمت بدین) تا ببرد بیخ بغض ورشك وكین) تا كم بو نظر سببیله عبرت ورحمت بیته تا كم
بغض ورشك وكینك بیخی منقطع اوله سن بو عالمده اولان مرد وزنك جمله سنه باعتبار ما یؤل الیه حالت نزعه كلمش
واولمكه قریب اولمش نظر ایله تا كم سكا بو جمله دن بر عبرت كله و بو جمله نك اوزرینه سنك قلبكده مرحمت وشفقت بیته
حتی سنك بونلره اولان بغض وعداوتك وحسد وكینك اصلی وكوكی درونكدن منقطع ومنقلع اوله و بو مرد وزنه سنك
قلبكده اصلا بغض وحسد قالمیوب بونلره نظر مرحمتله نظر ایدنلردن اوله سن (مثنوی) تو بدان نیت نكر در اقربا
تا ز نزع او بسوزد دل ترا * كل آت آت انرا نقد دان) دوست را در نزع واندر فقد دان) سن اول نیتله اقربا كه نظر ایله تا كم انك
نزعندن سنك قلبك یانه یعنی سن كندی اقربا وتعلقاتكه دخی انلری حالت نزعده اولمش واولمكه قریب كلمش نیتله نظر ایله
تا كم انك هر برینك نزعندن ومرده اوله جغندن سنك قلبك انلره یانه عند العقل هر كلجی كلجیدر وهر اوله جق اولمش
حكمنده در سن انی نقد بیل دوستی حالا نزعده وفقدده بیل یعنی جمله مخلوقاتك وجمیع اقربا وتعلقاتك فانی اولمسی وشربت
موتی نوش قیلمسی مقرر در سن انلره همان حالا فانی اولمش دیو نظر ایله زیرا هر كلجكك وقوعی متحقق اولدقده كره
همان سن انی حالا نقد اولمش طوت وجمله دوستلریكی دخی بتمش وكتمش فرض ایت وكندیكی دخی اصحاب قبوردن عد ایله
(مثنوی) ور غرضها زین نظر كردد حجاب * این غرضها را برون افكن ز جیب * ور نیاری خشك بر عجزی منیست
دانكه عاجز را كزیده معجزیست * عجز زنجیریست زنجیرت نهاد * چشم در زنجیر نه باید كشاد) وا كر غرضلر بو نظردن
حجاب اولورسه بو غرضلری جیبكدن طشره براق وا كر بو غرضلری جیب درونكدن طشره كیدرمكه قادر دكل ایسك
فوری بر عجز اوزره طورمه بیل كه عاجز ایله بر كزیده معجز واردر و عجز فی المثل بر زنجیردر اول سكا زنجیر قودی اوسنی زنجیره
قودی دیمك دخی وجهدر چشمی زنجیرنه آچق كركدر زنجیرنه وصف تركیبیدر زنجیر قو ییجی معناسنه یعنی اكر خلق
عالمه بو كونه نظر ایلمكدن وانلری حالا مرده وفانی كورمكدن اغراض نفسانیه ومقتضیات جسمانیه سكا حجاب

اولورسه وسنی بو رؤیتدن منع قیلورسه بو غرضلری جیب درونكدن طشره آت تا كم حقیقت كاری مشاهده ایلمكه قادر
اوله سن وا كر اول غرضلری جیب درونكدن طشره كتورمكه قادر دكل ایسك فوری بر عجز اوزره توقف قیلمه بلكه
بونی بیل كه هر عاجز ایله بر كزیده عاجز ایدیجی وار در هیچ بر كسه بلا معجز عاجز اولمق احتمالی یوقدر بهر حال عاجزی بر عاجز
ایدیجی وار در و فی الحقیقه اول معجز قادر وقوی اولان خدای تعالی حضرتلریدر عجز فی المثل بر زنجیر كبیدر اول قوی
وقادر اولان خداسی عجز زنجیرینه قودی و عجز زنجیرنی سنك وجودكه اوردی پس لازم كادیكه چشم قلبكی سنك
وجودكه زنجیر عجزی قو ییجی خدایه آچه سن و بو عاجز وفی الحقیقه ضعیف وفقیر اولان مخلوقدن اول قوی وقادر
اولان پادشاهك دركاهنه التجا ایدوب قاچه سن (مثنوی) پس تضرع كن كه ای هادی زیست * باز بودم بسته كشتم
این ز چیست * سخت ترا فشرده ام در شر قدم * كه لفی خسرم ز قهرت دمبدم * از نصیحتهای تو كر بوده ام
بت شكن دعوی وبتكر بوده ام) پس اول پادشاه لم یزله تضرع ایله و بویله دیو سویله كه ای هادی زیست یعنی ای معیشت
وحیاتك هادیسی بن آچق وآزاده ایدم حالا عجز وقصور ایله بسته ومقید اولدم بو نندر الهی بن قدممی شر ومعصیت
ایشلمكده محكمرك صقمشم وذنب وخطا بولنده ثابت قدم اولمشم تحقیقا سنك قهركدن بن دمبدم خسرده ام كه بنده
ایمان تحقیقدن وعمل صالحدن اثر ومایه یوقدر و ایمان تحقیق صاحبی اولمین وعمل صالح قیلمیان انسان ایسه تحقیقا
خسرانده اولور نته كم حضرت قرآنده (والعصر ان الانسان لفی خسر الا الذین امنوا وعملوا الصالحات) دیمكله بو معنایه
اشارت بیوردلك الهی بن شول بدتر وابترم كه سنك نصیحتلركدن كر اولمشم وسنك كلام مجیدكده بنده لرك ایچون
بیوردیغك مواعظ نافعه دن تغافل وتعالی قیلمشم وبی بهره قالمشم صورتا بت صیجی دعواسن ایدوب معناده بتكر
اولمشم یعنی بحسب الظاهر لا اله الا الله دیمكله جمیع باطل اولان الهه لری كسرونفی ایتمك دعواسن قیلورایكن بحسب
الباطن افرایت من اتخذ الهه هواه آیتنك مفهومنه داخل اولان هوا پرستلر زمره سنه داخل اولمشم دی وكندیكی
مجرم وعاصی بیلوب بو كونه تضرع ومناجات ایله دیمك اولور (مثنوی) یاد صنعت فرض تر یا یاد مرك * مرك
مانند خزان تو اصل برك * سالها این مرك طبلك میزند * كوش تو بیكاه جنبش می كند) سكا صنعی یاد ایلمكمی فرضتر
یا خود مركی یاد ایلمكمی فرضتر در مركی یاد ایلمك فرض تر در زیرا مرك ماننده خزان وسن اصل برك كبی سن صنعتده
صاد ضمله اوقنوب تا خطاب ایچون اولمق اولیدر اكرچه فتح صاد ایله اوقنوب تا خطاب ایچون اولمسه دخی جائزدر
وصنع بمعنی مصنوع اولوب معنی بویله دیمك اولور كه ای غافل سكا بو مصنوعاتی یاد ایلمكمی واجبدر و یا خود سكا
كندی صنعكیمی یاد ایلمك واجبتر در و یا خود موت وفنایی یاد وتذكر ایلمك واجبتر در موت خزان یلی كبیدر وسن
برك وبارك اصلی اولان بیخ وشجر كبی سن چونكم خزان یلی كبی اولان باد اجل كله سنك شجر وجودكدن بالكلیه برك
وباری وكار وكرداری دوكروسنی جمله كار وكرداردن عاری وخالی ایلر پس سكا نوبهار عمرك اخر اولمسنی و باد فنانك خزان
یلی كبی كلمسنی وسنی مرده و پژمرده قیلمسنی یاد ایلمك سكا لازمتر كلدی وفرضتر اولدی * بیت * آك اول دمی كه
اخر اوله نو بهار عمر * برك خزانه دونسه كرك روی لاله رنك * اخر مكانك اولسه كرك جرعه كبی خاك * دوران
الندن ایرسه كرك جام عیشه سنك * آدم او در كه آیینه وش قلبی صاف اوله * سینه كده نیلر آدمیسك كینهٔ دلنك * نیجه
ایام وسالدر كه بو موت وفنا طبلنی چالار سنك كوشك وبیگاه حركت ایلر یعنی نیجه شهور واعوامدر كه بو موت وفنا
كوشه صیت وصدا ایلر باخصوص كه مرده لر اوكنجه سؤذنلر وحده لا شریك له دیو سویلر ولیكن سنك كوش
هوشك بو آوازه لری ایشتمیوب واخر دم برایش ایتمیوب حظ نفسه وهوا وهوسه مشغول اولورسن چونكم پیك اجل
كله وسنك بوغازیكی اخذ قیله اول زمانده سنك كوشك بی وقت استماع ایلمكه باشلر و وجودك اخرت ایچون كار ایلمكه
بی محل حركت ایلر ولیكن اول حینده بیگاه حركت ایلمنك چوقلق نفع وفائده سی اولمز وشمدی غافل اولوب عمرنی
ضایع قیلانه اول حینده تدارك فائده قیلمز (مثنوی) كوید اندر نزع از جان اه مرك * این زمان كردت ز خود آكاه مرك
این كلوی مرك از نعره كرفت * طبل او بشكافت از ضرب شكفت * ورد قایق خویش را در یافتی * رمز مردن
این زمان در یافتی * بو كونه غافل حالت نزعده جان ویردكدن آه مرك دیر ای غافل مرك سنی كندكدن بو زمانه اكاه ایتدی
بو بیتده غائبدن مخاطبه التفات وار در و مصرع ثانی استفهام اولسه دخی جائزدر بو تقدیر اوزره معنی بو كونه غافل
صحتی زماننده مرك وفنایی فراموش ایدوب مرك وفنایی یاد ایلمز شول دمكه حالت نزعه دوشه نزع حالنده جان ویردكدن
آه من الموت دیر و اول حینده بكن عمری ایچون نیجه حسرت وغم ایلر ای غافل سنی موت كندكدن بو زمانمی اكاه ایتدی
سنك بو زماندن مقدم عقلك قنده ایدی و موتك صیت وصداسنی ونعره وآوازنی بو زمانه دك ایشتمدكمی مرك كلوسی
نعره دن طوتلدی ضرب عجیبدن انك طبلی یارلدی بو بیتده استعارهٔ تخییلیه وار در اول طریقی اوزره موت بر شخص

نعره‌زن منزله‌سنه تنزیل اولنمش وزیاده محکم طبل چالیجی مرده تمثیل قیلنمشدر یعنی ای موت وفنادن غافل موت بوخلق عالمه هرساعت شولقدر نعره‌لر اورروبونلره ایها الناس بندن آگاه اولك دیو تنبیه وتأکیدلر قیلوب چاغررکه بوغازی برنعره اورمقدن طوتلمق مرتبه‌سنه وارمش وکوچ طبلنی اولقدر محکم چالمش که انك عجیب وغریب اولان ضربندن ایقاظ وتنبیه ایچون چالدیغی طبل پاره‌لنمك مرتبه‌سنی بولمش اماسنك قولغکه انك صداسی کیرممش وسنك جانکه انك پند ونصیحتندن اثر ایرممش سن کندیکی دنیوی ونفسانی اولان دقائقه اورمش ومختلط قیلمش سن واولمك رمزندن غافل اولمش سن انکیچون اولمك رمزنی بوبی وقت اولان زمانده بولدك وحالت نزعه دوشدکده موت نه ایمش بیلدك امابوندن اول عمر نازنینی ضایع قیلدك وبیهوده یره انك وبونك موتی ایچون کریان اولدك وعاقبت اندیش اولمدك مغفل وجاهل قالدك * تشبیه مغفلی که عمر ضایع کند وقت مرك دران تنکاتنك توبه واستغفار کردن گیرد وتعزیه داشتن شیعهٔ اهل حلب هرسالی در ایام عاشورا بدروازهٔ انطاکیه ورسیدن غریب شاعر ازسفر وپرسیدنکه این غریوچه تعزیتست) بوسرخ شریف شول برمغفلك تشبیه اولنمسی وتمثیل قیلنمسیدرکه عمر نازنینی عبث یره ضایع ایلر ومرك وقتی اول تنکاتنك اولان زمانده وزیاده ضیق اولان وقت بی امانده توبه واستغفار ایلمکلك طوترا اهل حلبك شیعه‌سنك هریلده ایام عاشوراده انطاکیه قپوسنك دروازه‌سنه تعزیه وماتم قیلمرینه واول حالده سفردن برغریب شاعرك ایرمه‌سیدر واول شاعرك سؤال ایلمسیدر بویله دیوکه بوغریو وفغان نه تعزیه درو کیمك ایچوندر وشیعه طائفه‌سنك اول شاعره جواب ویرملرینك بیانده‌درکه نظم شریفده مسطوردر (مثنوی) روزعاشورا همه اهل حلب * باب انطاکیه اندر تا بشب * گرد اید مرد وزن جمعی عظیم * ماتم ان خاندان دارد مقیم * ناله ونوحه کنند اندر بکا شیعه عاشورا برای کربلا * بشمرند ان ظلمها وامتحان * کز یزید وشمر دید ان خاندان * نعرهاشان میرود درویل ووشت پرهمی کردد همه صحرا ودشت * عاشورا کونی جمیع اهل حلب انطاکیه قپوسنده اخشامه دکین مرد وزن برعظیم جمع اولوب وبریره جمع کلور واول جمع اول خاندان نبوتك مقیم ماتمنی طوترلر خاندان مراد بونده حضرت امام حسین وانك اهلی واولادی اولورکه کربلاده شهید اولدیلر بکاده ناله ونوحه ایلرلر شیعه طائفه‌سی عاشوراده کربلا ایچون یعنی کربلاده شهید اولان امام حسین وانك اولادنه محبت ایلمرندن اوتری وشیعه طائفه‌سی عاشورا کونی بریره جمع اولوب نوحه وفغانلر ایدرلر اول ظلملری وامتحانلری شمار ایدرلرکه اول خاندان نبوت یزیددن وشمر ذی الجوشندن کوردیلرینه ظلملرونه کونه امتحانلر کوردیلرسه اول کون بونلرانی عدوشمار ایدرلر ومرثیه‌لر اوقورلر وانلرك سرکذشتنی ذکر قیلورلر انلرك ویل ووشتده نعره‌لری کیدر روشت واولك فتحیله صدا معناسنه‌در یعنی بونلرك یاویلی دیمکده وصیت وصدا ایلمکده نعره‌لری واقع اولور دوکلی صحرا ودشت بونلرك نعره‌لرندن پراولور وناله وفغانلر ایله طولر (مثنوی) یك غریبی شاعری ازره رسید * روزعاشورا وان افغان شنید * شهررا بکذاشت وان سورای کرد * قصد جست وجوی آن هیهای کرد * برغریب شاعر عاشورا کونی یولدن شهر حلبه ایرشدی واول شیعه‌نك انطاکیه قپوسنده اولان فریاد وفغانی اشتدی شهری ترك ایتدی یعنی شهره کتمکدن فراغت ایدوب اول جانبه رأی ایتدی وشیعه طائفه‌سنك طوردقلری جانبه کتدی اول هیهایك وهای وهویه اولان فریاد وبکانك جست وجوینه قصد ایتدی (مثنوی) پرس وپرسان می شد اندر افتقاد * چیست این غم برکه این ماتم فتاد * این رئیس زفت باشد که برد * اینچنین مجمع نباشد کار خرد * نام او والقاب او شرحم دهید * که غریبم من شما اهل دهید * چیست نام وپیشه واوصاف او * تابکویم مرثیه زالطاف او * مرثیه سازم که مرد شاعرم * تا ازینجا برك ولا لنکی برم * اول شاعر افتقاد وطلبده یوردیکی صوران وسؤال ایدن کمسه کبی صوره صوره کتدی راست کلدیکنه دردی بوغم ندر بو ماتم کیمه واقع اولدی بواولوعظیم رئیسدرکه اولدی بونجلین مجمع کارخرد اولمز بهرحال بومجمعك برسببی واردر بوقدر ناله وبکانهی یره کلدر انك نامنی واول وفات ایلین رئیس شهرك القابنی بکا شرح ویرك زیرا بن کویك غریبی ام وسز اهل قریه‌سز غریب اولان حقیقت کاره واقف دکلدر کرکدرکه ای اهل قریه بن غریبه بوکارك حقیقتندن خبرویره‌سز اول وفات ایلین رئیسك نامی وپیشه‌سی واوصافی ندر تاکم انك الطافندن اوتری مرثیه دوزمکه بن مرد شاعرم تاکم بویردن ازق وبشی ایلتم یعنی اول مرثیه‌یی سویلکه واول رئیسك اوصافنی تعبیر ایلدیکم سببله بومجمعدن برمقدار طعام وغدا الم واول رئیسك جانی ایچون خیردعا قیلم دیدی (مثنوی) ان یکی کفتش که هی دیوانهٔ * تونهٔ شیعه عدوخانهٔ * روزعاشورا نمی دانیکه هست * ماتم جانی که ازقرنی بهست * پیش مؤمن کی بود این غصه خوار * قدر عشق کوش عشق کوشوار * پیش مؤمن ماتم آن پاك روح * شهره‌تر باشد ز صد طوفان نوح) اول بریسی بوجلدن اول شاعره خطاب ایدوب دیدی هی کشی دیوانه میسن سن شیعه دکل عدو خاندان رسول میسن

روز

روزعاشورایی مکر بیلمز میسنکه وارد ربرجانك ماتمی که اول برقرندن به دریغی جان منزله‌سنده اولان حضرت امام حسینك ماتمی بیلمز میسنکه اول جان ویاخود انك ماتمی برقرندن یکدر مؤمن اولان کمسه‌لرك اوکنده بوغصه وغم نجین خوروحقیر اولور کوشك عشقی مقداریدر کوشوارك عشقی کوشوار کوپه‌یه دیرلر بونده حضرت امام حسیندن کنایت اولور روکوشدن مراد حضرت حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم اولور مثلا برکسه‌نك برحبیبی اولسه اول کمسه کندی حبیبنك کوشنی نقدر سورسه اکا تعلق ایلین کوشواری دخی اولقدر سور پس حضرت حبیب اکرمه برکسه نقدر عاشق ایسه اول حضرتنه کوشوار منزله‌سنده اولان حضرت امام حسین رضی الله عنه‌یه دخی اولقدر عاشق اولور محبوبك کوشنه محبت قیلان مشهورمثلدر کوشوارنه دخی قیلور مؤمن اولنلرك اوکنده اول روح پاکك ماتمی واول جکرکوشهٔ مظهر سرلولاك غصه وغمی صدطوفان نوحدن مشهوروتردرپس سن انك ماتمنی بیلمك وانك ایچون بکا وانین قیلمامك عجز دردیدی وبونوع اوزره اول شاعره وافر طعن وتوبیخلر ایلدی) نکته کفتن ان شاعر جهت طعن شیعهٔ حلب (مثنوی) کفت آری لیك کودور یزید * کی بدست این غم چه دیر اینجا رسید * چشم کوران آن خسارترا بدید کوش کران آن حکایت را شنید * خفته بودستید تا اکنون شما * که کنون جامه دریدید ازعزا * پس عزا برخود کنیدای خفتکان * زانکه بدمرکیست این خواب کران * شاعر اول خطاب وعتاب ایلین شیعه‌یه بوکونه جواب ویروب دیدی بلی بیلورم بوکون حضرت امام حسینك شهید اولدیغی عاشورا کونیدر لکن قنی دوریزید بوغم وماتم نیجن اولمشدر وبیلورمیسن نه عصرده ظهوره کلمشدر نه عجب بویره کیج ایرشدی بوخسارت کمسز انکیچون ماتم طوترسز نامعلوم ونامشهور اولان خسارتلردن دکلدر اول عصرده اولان خسارتی کورلرك کوزی کوردی صاغرلرك قولغی اول حکایتی اشتدی یعنی اول خسارت برمرتبه ظاهر واشکار اولدیکه حتی کور اولنلرك کوزی انی کورمك مرتبه‌سنه ایرشدی واول حکایت کتابلرده شولقدر تحریر اولندی وخلق ایچنده اواقدرسویلندیکه انی صاغر اولنلرك قولغی اشتمك مرتبه‌سنه واردی مکرکه سز بوزمانه دك یاتمش واویومش سزتا شمدی سز جامه کزی عزاوماتمدن اوتری پرتارسز وبوقدر زماندن بری بکن مصیبته اعتبار ایدرسز ای خفته‌لر مضی مامضی چونکه قضیه بویله در پس عزاوماتمی کندی اوزرکزه ایلك اغلرسکز کندیکز ایچون اغلاك زیرا که بوخواب کران بر برامز اولومدر وبوغفلت مفرطه برقبیح حالتدر اغلیوب فریاد ایلرسکز بوندن اوتری اغلیوب فریاد ایلك بوخسه اول روح عالینك شهید اولدیغنه وکندی مقامنه رحلت قیلدیغنه نیچون ماتم طوترسزدی (مثنوی) روح سلطانی ززندانی بجست * جامه چه دریم وچون خاییم دست * چونکه ایشان خسرو دین بوده‌اند * وقت شادی شد چو بشکستند بند * سوی شادروان دولت تاختند * کنده وزنجیر را انداختند * ای شیعه سلطانی اولان روح برزنداندن صچره‌دی جامه‌یی نیچون پرتلم ونیچون ال چکنیه‌لم بووجه اوزره سلطانیده اولان یانسبی اولوب سلطانی روحك صفتی اولمشدر امایاوحدت ایچون اولوب روحه مضاف اولسه دخی جائزدر بووجه اوزره معنی برسلطانك روحی برزنداندن صچره‌دی یعنی زندان طبیعت وسجن بشر بدندن خلاص اولدی انك خلاص اولمسیچون نیچون جامه چاك ایلرز ونیچون المزی چکنرز چونکه اول سلطانلرك هر بریسی دین خسروی اولمشدر شادیلك وقتی اولدی چونکه بندی صدیلر یعنی سرور وشادیلك وقتی اولدی چونکه بدن بندنی صدیلر دولت شادروانك جانبنه چاپدیلر کنده‌یی وزنجیری آتدیلر شادروان بساط کبیره دیرلر کنده ایاقی باغنه دیرلر بونده عسکرك ایاغنه اوردقلری طومرق معناسنه‌در یعنی چونکه بدن بندنی قیردیلر دولت وسعادت حقیقی بساطنك جانبنه سرعت ایتدیلر وشتابله کتدیلر پای جانلرنده اولان کنده‌یی وزنجیر لوازم بدنی آتدیلر وپاره پاره ایتدیلر (مثنوی) روزملکست وکش وشاهنشهی * کرتو یك ذره ازایشان آکهی ورنهٔ آکه بروبرخود کری * زانکه دراتکار نقل ومحشری) بردل ودین خرابت نوحه کن) که نمی بیند جز این خاك کهن ملك وشاهنشاهلق وکش کونیدر کش لطافت وخوبی معناسنه‌در یعنی انلرك شهید اولوب روح شریفلرینك بوعالم طبیعتدن رحلت ایتمسی ملك ابدی وخوبی سرمدی کونیدر وشاهنشاهلق موسمیدر اکرسن مراتب علیه‌سندن برذره قدر آکاه ایسك واکر اکاه دکلسك بوری کندیکه اغله زیرا که نقلك ومحشرك انکارنده‌سن یعنی اغلمق سنك کندك ایچون انفعدر زیراسن بودنیادن آخرته نقل ایلمك وحشر ونشر اولمك وهرکس جزاسنی بولمنك انکارنده‌سن وارکندی خراب اولان دینك وقلبك اوزره نوحه ایله کمسنك قلبك بواسکی خاکدن غیری عالم کورمز یعنی بوکهنه اولان عالم خاکدن غیری‌یه نظر ایرکورمز پس انك کبی دل ودین اوزره نوحه ایلمك لازمدر (مثنوی) ورهمی بیند جز این بود دلیر پشت دارودل سپار وچشم سیر * دررخت کوازمی دین فرخی) کربدیدی بحر کوکف سخی) انکه جودید آب را نکند دریغ خاصه آنکو دیدان دریا ومیغ * واکرسنك خراب اولان قلبك نقل ومحشری کورور ایسه ومحشرده اولان دولت وسعادته

نظر ایر کورر سه نیجون دلیر اولمز ونیجون پشت دار ودل سیار وچشم سیر اولمز پشت دار ارقه طوتیجی ودل سیار کوکل
اصمرلیجی وچشم سیر کوزی طوق دیمکدر ولیکن پشت دار توکل واعتماد ودل سیار تفویض وتسلیم وچشم سیر قناعت
قیلمقدن وغنی قلب اولمقدن عبارت اولور وتقدیر کلام بویله دیمک اولور که چونکم سنک قلبک محشرده اولان دولت
وسعادتی کورر نیجون اول جانبه دلیر اولمز ونیجون حضرت حقه اعتماد واستناد ایدوب توکل قیلمز ونیجون کوکلی
اکاویرمز واصمرلمز ونیجون غنی القلب اولوب حرص وطمعدن اجتناب قیلمز سنک یوزکده دین بادهسندن فرخلقنی
اکرسن بحری کوربدک کف بحی قنی یعنی اکرسن بنم دینم وارد روبن دین شرابنی نوش ایدنلردنم دیسک سنک یوزکده
دینک فرخلغندن وفرورتقندن علامت واثرقنی که سیما خود باطنده اولان اوصاف وخصایلدن مخبر ومعرف اولور
(سیماهم فی وجوههم من اثر السجود) آیتی بو معنایه دلالت قیلور والظاهر عنوان الباطن کلامی دخی بو معنایه
هم شاهد اولور اکرسن بحر حقیقی کوربدک سنده جود وسخاالی قنی اول کسه نهری کوردی ابی تشنهلردن دریغ
ایتمز علی الخصوص اول کسه که اول دریای مبغی کوردی یعنی باخصوص که برکسه حق تعالینک دریای فیضنه
وسحاب کرم ولطفنه نظر ایرکوردی اول کسه عطشاندن آبی دریغ ایتمز ومحتاج اولنلری منع ایدوب
بخیل وممسک اولنلر بولنه کتمز (تمثیل مرد حریص نابیننده رزاقی حق واو خزاین رحمت او را بموری که در خرمنگاه بزرک
بادانهٔ کندم می کوشد ومیجوشد ومی لرزد وبتعجیل می کشد وسعت آن خرمن را نمی بیند) بو سرخ شریف حق تعالینک
رزاقلغنی ودخی انک خزاین رحمتنی کورمین مرد حریصک شول بر موره تشبیه اولنمسنک وتمثیل قیلنمسنک بیانهدرکه
اول مور اولو وعظیم خرمنگاهده بر کندم دانهسنه سعی ایلر واول دانه اوزره جوش وخروش ایلر وزیاده حرصندن
انک اوزرینه لرزان اولور وتعجیل وسرعتله انی خانهسنه چکر اول خرمنک وسعتنی وزیاده وفرتنی کورمز (مثنوی)
موربردانه بدان لرزان بود * که زخرمنهای خوش عمیان بود * می کشد آن دانه را با حرص وبیم * که نمی بیند چنان
چاشی عظیم * مور دانه اوزره اول سببله لرزان اولور که خوش خرمنلردن عمیان اولور یعنی خوش اولان خرمنلری
کندیدن مور بردانه اوزره حریص اولور واول دانه اوزره لرزان واضطراب قیلور واول دانهیی نیجه حرص وخوفله چکرکه
اول مور انجلین عظیم برچی کورمز وانجلین بیوک خرمنلره نظر ایرکورمز باخصوصکه اول مور بردانهیی برسنهدن
برسنهیه وارنجه یه دک بیسه اکا کفایت ایلردی نته کم طبیعت حیوانانه عالم اولان حکما بویله دیمشلردرکه بر مور
بر ییلدن بر ییله دک بردانهیی ییه دوکده مز مع هذا اول بردانهیه قناعت ایتمیوب زیاده حرصندن نیجه دانهلر جمع
ایدوب اول جمع ایلدیکی دانهلر یا بعض حیوانانه غدا اولور ویا خود یرالتنده چوروب قالور (مثنوی) صاحب خرمن
همی کوید که هی * ای ز کوری پیش تو معدوم شی * تو ز خرمنهای ما آن دیدهٔ * که بدان دانه بجان پیچیدهٔ
صاحب خرمن سویلر که هی مور حریص ای کورلککدن سنک اوکنده معدوم ولاشی شیدرسن بزم ارزاقمز
خرمنلرندن همان آنی کورمشسن اول دانه اوزره جان ودل ایله طولاشمش وصارلمشسن (مثنوی) ای بصورت
ذره کیوان راببین * مورلنگی رو سلیمان را ببین * تو نهٔ این جسم تو آن دیدهٔ * وارهی از جسم کر جان دیدهٔ
ای صورتده ذره کیوانی کور یعنی ای صورتا حقیر وصغیر اولان بو آسمانی وکیوانی کور که حق تعالی (وفی السماء
رزقکم وما توعدون) بیوردی سن مورلنگسن یوری سلیمانی کور یعنی سن بر حقیر وضعیف قرنجهسن یوری سلیمان
حقیقی کور که اول نقدر خدم وحشمه وخورندهیه مالکدرسن همان بو جسم دکلسن سن اول دیدهسن که انسان
دیده منزلهسندهدر جسمدن کیرو قورتلورسن اکر جانی کورمش ایسک یعنی ای صورتا مور ضعیف کبی اولان انسان
همان بو جسم دکلسن بلکه سن دیدهٔ کائنات وچشم موجودات منزلهسندهسن جسم کورمکدن قورتلورسن
اکر جانی کورمش ایسک کر کدر که نفس ناطقهیه اقبال ایدهسن وانک فضائلنی استکمال ایلمک طریقنه کیدهسن
همان نفس ناطقه ایله انسانسن جسمله انسان دکلسن کما قال البستی * بیت * اقبل علی النفس واستکمل
فضائلها * وانت بالنفس لا بالجسم انسان * یا خادم الجسم کم تسعی لخدمته * اتطلب الربح فیما فیه خسران
(مثنوی) آدمی دیدست وباقی کوشت وپوست * هرچه چشمش دیده است آن چیز اوست * هرنهیی که انی کوز
کورمشدر اول شیء اودر یعنی انسان کوزدر وکورمکدن عبارتدر جسم انسانیده کوریجی وبیلیجی
وادراک قیلیجی نوره ادمی دینور وباقی وما عدا اولان لحم وپوست واعضا وجارحه واعصاب واستخوانلردر ادمینک
بصر بصیرتی هرنه کوردی وهرنه شیء ادراک قیلدیسه اول شیء آدمینک قیمتی واول ادمی هم اول شی قدردر الحاصل
آدمی هرنه شیء کوروب بیلدی وا کا محبت وهمت قیلدیسه همان اول شیء ایله وزن اولنور وقدر وقیمتده انکله برابردر
(مثنوی) کوه را غرقه کند یک خم زنم * چشم خم چون باز باشد سوی یم * چون بدریا راه شد از جان خم * خم

باجیحون برآرد اشتلم) کوهی بر خم نمدن غرقه ایلر خمک کوزی یم جانبنه چونکم کشاده اوله چونکم جان خمدن دریایه
یول بوله خم جیحونه عربده وغلبه کتورر اشتلم لغتده برقاج معنایه کاور بونده عربده وتحکم وغلبه معنالری مراد اولور
یعنی مثلا بر کوپک کوزی چونکم دریا جانبنه کشاده اولسه ودریادن اکا همیشه مدد ومعاونت کلسه اول بر کوپ
آبدن بر عظیم کوهی غرق ایلر چونکم کوپک جانبندن ودرونندن دریایه یول اوله اول کوپ فی المثل بر عظیم نهره نیجه
تحکم وغلبه کتورر ایسه کذلک بر انسانکده دیدهٔ جانی دخی دریای حقیقت جانبنه همیشه کشاده اولسه واکا اول
دریای حقیقتدن دائم مدد ومعاونت کلسه اول انسان طاغلر کبی نیجه وجود صاحبلرنی غرق ایلمکه قادر اولور نته کم
حضرت موسی علیه السلام طاغ کبی اولان فرعونی توابعیله غرق ایلدی چونکم بر کسهنک دروندن دریای
حقیقته یول اوله ودریای حقیقتدن انک درونه همیشه مدد ومعاونت کله اول کسه بو دنیاده جیحون سرابت اولان
وآب عقل وفهمله طولان کسهیه غلبه وتحکم ایلر (مثنوی) زان سبب قل کفتهٔ دریا بود * هرچه نطق احمدی کویا بود
کفتهٔ او جمله در بحر بود * که دلش را بود در دریا نفوذ * اول سببدن قل کفتهٔ دریا اولدی هرنه که نطق احمدی کویا
اولدی اول حضرتک کفتهسی جمله در بحر اولدیکه اول حضرتک قلبنک دریایه نفوذی اولدی نفوذ ذال معجمه ایله
اوقنور بودا کا قافیه اولمقدن اوتری ذال معجمه ایله اوقنور لسان عجمده دال ذال اوقنمق وذال دخی دال اوقنمق جائزدر
یعنی دریایه متصل اولان خم جیحونه غالب اولدیغی وطاغلری غرقه قیلدیغی سببدن هرنه کلامی که احمد علیه السلام
حضرتلرینه منسوب اولان نطق سویلیجی اوله اول قول کفتهٔ دریای حقیقی اولور وآنی حق تعالی حضرتلری اول
حضرتک درونه وحی قیلور (وما ینطق عن الهوی ان هو الا وحی یوحی) آیت کریمهسی بو معنایه شاهد اولور واول
پیغمبر علیه السلامک کفتهسی جمله بحر حقیقتک درلری وجواهرلری ایدیکه اول حضرتک قلب شریفنک
دریای حقیقته یولی ووصولی اولدی ودریای حقیقیدن اول حضرتک قلبنه همیشه فیض ومدد کلدی پس انک
مبارک دهاندن جریان ایلین ینابیع حکم حکم الهی اولدی وانک لسان شریفندن ظهوره کلان احادیث قدسیهیه
کلام الهی دینلدی (مثنوی) داد دریا چون ز خم ما بود * چه عجب در ماهیٔ دریا بود * دریانک داد وعطاسی چونکم
خم آبدن اوله یا خود معنی دریانک دادی چونکم بزه مضاف اولان خمدن اوله نه عجب بر ماهیده دریا اوله خمدن مراد
حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اولور وما عربی اولور سه آب وعجمی اولورسه بز معناسنه اولور وماهیدن مراد
غواص بحر حقیقت اولان ولی کامل اولور وتقدیر کلام بویله دیمک اولور که دریای حقیقینک داد وعطاسی چونکم
بزم جنسمزدن اولان ویا خود بزه متعلق اولان رسول علیه السلامک خم وجودندن اولدی واول حضرتک وجود
شریفندن بری بو قدر فیوضات الهی ظهوره کلدی عجب دکلدرکه ماهیٔ بحر حقیقت اولان بر ولینک باطننده
دریا اوله نته کم (لا یسعنی ارضی ولا سمائی ولکن یسعنی قلب المؤمن التقی النقی الورع) حدیث قدسیسی بو معنایی
مؤید اولور وماهیٔ بحر وحدت اولان عبد کاملک وجودنده دریای حقیقتک اولدیغنه بو کلام قدسی دلالت قیلور
(مثنوی) چشم حس افسرده بر نقش ممر * تش ممر می بینی واو مستقر * چشم حس نقش ممر اوزره افسردهسن انی ممر
کوررسن اول مستقر کورر ممردن مراد بو عالم صوریدرتش تانک ضمیله تواشدن مخففدر اش مصرع اولده
اولان ممره عائد اولور واو ضمیری بیت اولده اولان دریای حقیقتک ماهیسنه عائد اولور وتقدیر کلام بویله دیمک اولورکه
حس کوزی بو ممر خلق اولان عالم صورینک نقش ونکاری اوزره طوکمش وباطن صور واشکالی کورمیوب انک
ملکوتندن وحقیقتندن اعمی قالمشدر ای ظاهر بین وای بی یقینسن بو ممر خلق اولان عالم صورتک نقشنی
کورمکله ممر کوررسن واول ماهیٔ بحر حقیقت اولان انسان کامل بو عالم صورینک ملکوتنی وحقیقتنی کورمکله
انی مستقر کورر بو عالم صورینک نقوش واشکالنه نظر اولنسه ممر وفانی وزائلدر اما چشم حقیقت بینله باطننه
وحقیقتنه نظر اولنسه معدن ومستقردر پس حقیقت بین اولان انسان بو عالمک باطننه وحقیقتنه ناظر اولوب
مستقری کورر وحالا بو عالم صوریده معدن حقیقتنه نظر ایرکورر (مثنوی) این دوی اوصاف دید احولست
ورنه اول آخر آخر اول است * بو ایکیلک احول اولان دیدک وصفلریدر یوخسه اول آخر آخر اولدر یعنی کوبی غیری
ودریایی غیری وبحری وبو عالم ظاهری غیری وعالم باطنی غیری کورمک احول اولان کورمهنک وصفلریدرکه احول
اولان کوز هنوز دخی مغایرت واثنینیتدن بالکلیه قورتلمشدر لابد چشم احول خلیفهیی غیری ومستخلفی غیری
وعالم ظاهری وعالم باطنی غیری کورر دیدهٔ حس سرابی آب صافی ونقطهٔ جوالهیی دائره کوردیکی کبی مع هذا بویله دکلدر
بلکه اول سراب بر غبار شدرومرئی اولان دائره اصلنده بر نقطهدر واحولک دخی بر شیئی بر کورمسی غلطدر پس حقیقتده
خلیفه مستخلفک عینیدر وبو عالم ظاهر عین باطندر وعالم باطن هم باعتبار ظهوره عین ظاهردر وبو اعتبار اوزره اول عین

اخر واخر عين اولدر (هو الاول والاخر والظاهر والباطن) آيت كريمه سى بو معنايه اشهد واد لدر زيرا حقيقتده ظاهر الله وباطن الله واول الله واخر الله عين ظاهريتده باطن وعين باطنيتده ظاهردر وعين اخريتده اول وعين اوليتده آخردر بيت* هو الاول هو الاخر هو الظاهر هو الباطن * بجز يا هو ويا من هو كسى ديكر نمى دانم * بيورد قلرى بيت شريف هم بو معنى اوزره دليل باهردر وشيخ اكبر رضى الله عنه حضرتلرينك فتوحات مكيه ده سبحان من اظهر الاشياء وهو عينها ديد كلرى قول ووحى (بيت) ففى كل شئ له آية * تدل على انه عينه واحد) بيورد قلرى بيت هم بو نحو اوزره برهان ظاهردر وبو بيتك وبو قولك تحقيقى جلد اولك اوائلنه قريب وزير حكايه سنده (تو وجود مطلق فانى نما) بيتنك شرحنده مرور ايلمشدر انده طلب اولنه واحول دوبين اولمقدن وبو علمه وسره انكار قيلمقدن حذر قيلنه (مثنوى) (شى زجه معلوم كرد اين زبعث * بعث را جو كم كن اندر بعث بحث * شرط روز بعث اول مردنست * زانكه بعث از مرده زنده كردنست) شى بو علم ندن معلوم اولور بعثدن معلوم اولور بعثى استه بعث خصوصنده بحث ايله روز بعثك شرطى اولا اولمكدر زيرا بعث مرده دن زنده ايلمكدر بعث لغتده يرندن برنسنه يى قوپارمغه ديرلر قيامته انكچون بعث ديدبلر كه هر كس مقبره سندن قوپاريلوب حيات بولور وقائم اولور اما بعثه اولا اولمك شرطدر زيرا اولمينجه ومقبرده نيجه زمان مدفون اولمينجه بعث اولمق وحيات بولمق احتمالى يوقدر پس بعث دخى عند المحققين ايكى قسمدر برى بعث صوريدر كه اول موت اضطرارى ايله بو جسددن اولدكدنصكره وقبره داخل اولدقدنصكره قبردن بعث اولوب حشر اجساد اولور قيامت كبرينك سرى وحقيقتى اول كون ظهوره كلور وحقايق هر كسه اول كون عيان وآشكار اولور وبرى دخى بعث معنويدر كه سالك موت اختيارى ايله اولدكدنصكره وفانى اولدقدنصكره ومجازى اولان وجودى قيدندن نجات بولدقدنصكره وانوار ذاتيه ايله نيجه مدت مدفون اولدقدنصكره الله تبارك وتعالى حضرتلرى آنى اخرج بصفاتى فمن رآك رآنى قولنك مفهومى اوزره مرتبه بقا بالله يه فنادن مرتبه صفات الهيه ايله متصف اولديغى حالده بعث واخراج ايلر پس اول سالك بو مرتبه ده بقاى الهيه ايله باقى وحيات ربانيه ايله حى اولور وهرنه قيلورسه همان حضرت حقله قيلور بو مرتبه ده او اشياى حقدن غيرى وحقى اشيادن غيرى كورمز بلكه خلقى حقله قائم وحقى مرآت وجود خلائقده ظاهر ومتجلى كورور وبر كثرت كورر كه فى الحقيقه عين وحدتدر وبر وحدت كورر كه كثرت اشياده نمايان اولمشدر پس بو مرتبه ده اكا ظاهر عين باطن وباطن عين ظاهر وآخر عين اول واول عين آخر كورنور وبو علم بعث معنوى ايله بولنور وبصر حقانى ايله مشاهده قيلنور انكچون بو بيتلرله بو علمك معلوم وبو سرك مفهوم اولمسنه طريق نه ايدوكنى طالبلره تعليم ايدوب بيوررلر شى طالب بو علم ندن معلوم وبو سر ندن مفهوم اولور ديرايسك بعث معنويدن معلوم اولور مادامكه بو وجود مجازيدن اولميه سن وكبر وفنا مرتبه سندن بعث اولميه سن بو علم سنك معلومك اولمز پس بو علم اكر سكا معلوم اولمق كركسه معنوى اولان بعثى ايسته وبو بعث خصوصنده عقلكله بحث ايله بو وجدانيدر مجرد عقل ايله وبوندن بحث ايتمكله بيلنمز بلكه بالفعل بعث اولمغله بيلنور نته كم روز بعثك اسرارى دخى مقبره دن بعث اولدقدنصكره بيلنور ومشاهده قيلنور روز بعثك شرطى اولا اولمك اولديغى كبى بعث معنوينك دخى شرطى اولا موت اختياريله اولمك ووجود مجازى قيدندن خلاص اولمقدر زيرا كه بعث مرده دن زنده ايلمكدر مادامكه سن موت اختياريله اولميه سن معنا منبعث اولمزسن ومادامكه معناده بعث اولميه سن بو ذكر اولنان علم لدنى وسر الهى نه ديمكدر بيلمزسن اكر بونى بيلمك استرسك بونك شرطى وطريقى بعث اولمقدر وافناى وجود قيلمقدر معلومك اوله (مثنوى) جمله عالم زين غلط كردند راه * كز عدم ترسند وآن آمد پناه * جمله عالم بو سببدن يولى غلط ايتديلر كه انلر عدمدن قورقرلر واو پناه كلدى عدمدن مراد بونده عدم اضافيدر كه مراد وجود مجازيدن فانى اولمقدر يعنى جمله عالم بو سببدن يولى يتورديلر وغلط ايتديلر كه انلر يوق اولمقدن وافناى وجود قيلمقدن قورقرلر وحال بوكه اول يوقلق انلره پناه كلدى وانلره ملجا ومأوى اولدى پس سعادتله زنده اولمق استين كسه يه اراد تله اولمك لازم اولدى نته كم (مت بالارادة تحيى بالسعادة) ديندى ومحبوب حقيقته واصل اولمق استين كسه يه نفسى وانانيتى محو وفانى ايلمك واجب ولازم اولدى كما قال المغربى (بيت) من يطلب فى الحب من حب وصال * من غير فنا نفسه فهو محال * ان تشتهى ان تبلغ وصل المحبوب * دع نفسك فى الدرب وتقدم وتعالى (مثنوى) از كجا جوييم علم از ترك علم * از كجا جوييم سلم از ترك سلم * از كجا جوييم هست از ترك هست از كجا جوييم سيب از ترك دست * علمى قندن استرز ترك علمدن وسلمى قندن استرز ترك سلمدن هستى قندن طلب ايلرز ترك هستدن سيبى قندن طلب ايلرز ترك دستدن يعنى حقيقتله بيلمكى وعلم الهى ايله عالم اولمغى قندن طلب ايلرز كندى بيلديكنى ترك ايتمكله وفنا بولنه كتمكله (مصرع) بيلديكندن بجمين عرفانه اولمز آشنا * ديمشلردر لا بد بو علم لدنينك طالبى اولان كسه كنديسنك مجازى ورسمى اولان علمنى ترك ايلمك استر تاكه صفاى دل حاصل اوله وبو علم شريفه واصل اوله

كذلك

وكذلك صلح حقيقى يى دخى ترك صلح نفسانيده ديله مك كرك مادامكه نفسله وشيطانله واهل نفسله واحزاب شياطين ايله بركسه نك صلحى اوله اول كمسه صلح حقيقى ندر بيلمز وحضرت حقله وانك انبيا واوليا عليهم السلاميله صلح قيلمز ووجودى قندن استيه لم ديرايسك ترك وجود مجازى ايلمكدن استمك كرك مادامكه بو وجود مجازى وهستى موهومى برنده اوله وجود حقانى اله كلمز ومجازى اولان وارلغى بركسه ترك ايلمينجه حقانى اولان وارلغه اول كمسه واصل اولمز پس هستى حقانى طالبلرى هستى مجازى تركنى وفناى ايتمكله بولورلر وترك وجود ايتمكله وجود حقانى صاحبى اولورلر حقيقت باغنك سيبنى بز قندن استيه لم ديرايسك دستى ترك ايلمكدن استمك كرك مثلا بركسه بو عالم صوريده برباغه كيرسه وبر الما آغجى اوزره برنيجه الما كورسه لابد آنى الماغه برال لازمدر كه السز اول المايى المق ميسر اولمز اما حقيقت باغنك عكسيدر بركسه حقيقت باغنه كيرمك استه سه اولا ترك وجود ايلمك استرانده نصكره اول حقيقت باغنك الماسنى المغه ترك دست ايلمك استر البته كنديينك دستى وقدرتى ونصرتى واررعم ايلين كمسه اول معنوى وحقانى اولان سيبى المغه قادر اولمز از كجا جوييم سيب برينه بعض نسخه ده از كجا جوييم دست واقع اولمشدر لكن اصح اولان اولكيدر (مثنوى) هم تو تانى كرد يا نعم المعين) ديدهٔ معدوم بين راهست بين) اى نعم المعين اولان پادشاه هم سن قادرسن معدوم بين اولان كوزى موجود كوريجى ايلمكه يعنى اى كوزل معاونت ايديجى خدا معدوم كوريجى كوزى موجود كوريجى ايلمكه سن قادرسن بو خلايقك كوزلرى جميعا فى الحقيقه معدوم اولان شيئلرى موجود كوررلر وحقيقتده موجود اولانى دخى معدوم كوررلر الهى سن شول كوزل معين سنكه بو خلقك معدوم كوريجى كوزلرينى موجود كوريجى ايلين سن (مثنوى) ديدهٔ كو از عدم آمد پديد * ذات هستى راهمه معدوم ديد بركوز كه او عدمدن پديد وظاهر كلدى وارلق ذاتنى دوكلى معدوم كوردى يعنى بركوز كه اول كوز اصلنده عدم ايدى عدمدنصكره وجوده كلدى وظاهر اولدى اول ظاهر كوزى هستى حقيقينك ذاتنى دوكلى معدوم كورور وحقايق اشيانى هم كوره ميوب معدوم صانور اما بو موهومى ومجازى اولان وجودى موجود وباقى كوررلر لابد حقيقت بين اوله ميوب غلط كورمكدن خالى اولمز مكر اول كوز مبدل اوله ونور الهى ايله منور اولمق مرتبه سنى بوله (مى) اين جهان منتظم محشر شود * كر دو ديده مبدل وانور شود * زان نمايد اين حقايق ناتمام * كه برين خامان بود فهمش حرام بو منتظم اولان جهان محشر اولور اكر ايكى كوز مبدل وانور اوله اول سببدن بو حقائق ناتمام كورينور كه بو خاملر اوزره انك فهمى حرام اولور يعنى بو منتظم ومرتب اولان جهان محشر اولور وسرائر وحقائق بو عالمده هم ظهوره وعيانه كلور اكر ايكى كوز غلط كورمكدن خلاص اولوب تبديل اولورسه ونور حقله منور اولوب بو اشيايه اول انور اولان كوزله نظر قيلورسه نته كم حضرت رسول صلى الله عليه وسلمك اوغلانى زيد رياضتله تبديل ديده قيلوب انك كوزلرى انوار الهى ايله منور اولدقدنصكره بو عالمده محشرى كوردى واحوال آخرته نظر ايدوب كوردى نته كم مكافى انظر الى اهل الجنة يتنعمون فيها وانظر الى اهل النار يتعادون فيها ديدى وحضرت نبى عليه السلام اكا اصبت فالزم بيوردى وبونك تحقيقى جلد اولك آخرنه قريب مرور قيلدى وحضرت على كرم الله وجهه ورضى الله عنهك لو كشف الغطاء ما ازددت يقينا بيورملرى هم بو معنايى مؤيد اولدى اول حضرته حقائق اشيا واحوال دار عقبى شول مرتبه ظاهر وپيدا اولمش كه اكر غطا كشف اولنسه اكا امور اخرويه وحقائق كونه دن بر يقين زياده اولميه واول حينده حقايق تمام كورمك كلميه دى انكچونكه اول حضرت حقايق كونيه يى بالتمام والكمال بو دنياده مشاهده قيلمشلردر بو حقايق اشيا بو عالمده اهل حس اولنلره وهمان صورتده قلانلره انكچون ناتمام كورينور كه بو خام اولنلره وكمال مرتبه سن بولميوب اسرار حقيقتدن محروم قلانلره اول حقايق فهم ايلمك بو دنياده حرام اولدى وبالتمام حقايقى مشاهده ايلمك انلره يوم آخرتده ميسر كلدى اما اولمزدن اول اول بعث اولنلره ونور حقله بو اشيايه نظر قيلنلره حقايق اشيا بو دنياده حالا كشف اولوب بالتمام كورندى اما هنوز دخى بو وجود مجازى ايله زنده اولنلره بو حقائقى فهم ايلمك حرام اولدى وبونلر بو نعمت ولذتدن محروم قالدى (مثنوى) نعمت جنات خوش بر دوزخى * شد محرم كرچه حق آمد سخى * در دهانش تلخ آيد شهد خلد * چون نبود از وافيان در عهد خلد) خوش اولان جنتلرك نعمتى دوزخى اوزره محرم اولدى اكرچه حق تعالى سخى كلدى اول دوزخينك دهانته شهد خلد تلخ كلدى چونكه عهد خلدده وافيلردن اولمدى بيت اول سؤال مقدره جواب اولدى كانه سؤال لازم كلور دينه وهاب مطلق وجناب حقك فيضنده خود بخل يوقدر اول خاملره دخى بو حقائقى تمام كوسترسه وانلره دخى بو نعمتدن ويرسه اولمزميدى جواب بيوررلر اكرچه حق تعالى حضرتلرى سخى وجواد كلدى وانك فيض وعطا كستراكى شائبه بخلدن بالكل منزه اولدى وليكن دوزخه منسوب اولان قوم اوزره خوش اولان جنات عاليه نك نعمتلرى محرم اولدى انكچونكه انلر جنتك نعمتلرينه تحصيل استعداد ايلمدى زيرا (الخبيثات للخبيثين والخبيثون للخبيثات)

آیتنڭ مفهومی اوزره جهنم که فی الحقیقه جای خبیثدر خبیثلر ایچوندر و خبیثلر دخی انکچوندر (والطیبات للطیبین)
آیتنڭ موجبی اوزره جنات دخی فی الحقیقه طیبا ندر طیب و طاهر اولنلر ایچوندر طیب و طاهر اولنلر دخی انکچوندر
برکسه دخی هنوز خبیث ایکن بلا استعداد نعم طیبه یی استه سه و حق تعالی اکا ویرسه اول نعم طیبه نڭ اهلی دخی
خبیثانه اهل اولان کسه یه اول طیب اولان نعمتلری ایرکورسه اول خبیثانه اهل اولان خبیث اول نعم طیبه یی قبول
قیلمیه و انی اخذ و تناوله دخی قادر اولمیه ایدی بلکه خلد برینڭ شهد و سکری اول خبیث اولان دوزخینڭ دهانته تلخ
کلیدی و اول شهد و سکردن استکراه قیلیدی چونکم خلد برینڭ عهدنده و طریقنده واقیلردن اولمدی و عاشقلر
و صادقلر کبی اولمدی و انڭ یولنه سلوك قیلمدی پس اول خلد برینڭ نعمتندن و لذتندن هم ذوق المدی و لذت بولمدی
حالا بو دنیاده شول جاهل و غافل اولان کسه لرکه جنان جنانه متعلق اولان علوم و عرفانی اولیا و عرفا انلره عرض
ایلسه لر و کالڭ بو معارف یقینیه و نعم روحانیه دن اکل ایدلڭ دیو سویلسه لر انلر نعم روحانیه نڭ و اذواق جنانیه نڭ
اشتراسندن فرار ایدرلر و جهنم کبی اولان نفسلرینڭ مرادی و مقتضاسی جانبنه کیدرلر چونکم اولیا و عرفا رضی الله
عنهم دخی بو اهل هوا و ارباب دنیانڭ کندیلرینڭ متاعنه عدم رغبتلرین کورهلر و بونلرڭ فانی اولان دنیانڭ متاعنه میل
و محبت ایلدکلرینه نظر ایرکورهلر انلرڭ بو طائفه یه روحانی اولان متاعی و ربانی اولان ذوق جانی و علوم و عرفانی ویرمکه
و بیع ایتمکه میل و رغبتلری اولمز (مثنوی) مرشمار انیز در سودا کری) دست کی جنبد چو نبود مشتری) کی نظاره اهل
بخریدن بود * آن نظاره کول کردیدن بود * تحقیقا سزه دخی ای اهل دنیا سودا کرلکده چونکم مشتری اولمیه
ال نچن حرکت ایلر نظاره نچن المقلغه اهل اولورا اول نظاره کول طولنمقلغه اهل اولور بو بیتڭ ایکی مصرعنده یله اولان
نظاره نظر ایدیجی معناسنه در اصلنده تشدید ایله در وزن ایچون مخفف اوقنور و مصرع ثانیده اولان نظاره کوله صفت
اولور و کردیدن لفظندن مقدم مضاف مقدر اولور اهل کردیدن تقدیرنده اولور مصرع اولده اولان اهل بخریدن بو معنایه
دلالت قیلور و تقدیر کلام بویله دیمك اولور تاجران معنوی و خواجکان بازار حقیقینڭ حقانی اولان متاعلرنی طالب
و راغب اولمیان اهل دنیا و اصحاب هوایه ویرمکه و انلرله بیع و شرا ایلمکه میل و رغبتلری اولمز و بوکه انلرڭ دخی الری
وارمز تحقیقا ای اهل دنیا سزه دخی اکر مشتری اولمسه بیع و شرا اوقنده مجرد متاعکزی نظر ایدیجی اولان احمقه
اول متاعکزی ویرمکه الکز نچن وارر و قلمبکز اکا نچن میل و رغبت قیلور بازار ایچره مجرد اسباب و متاعه نظر ایدیجی
کسه آنی المقلغه نچن اهل اولور اول کول اولان نظر ایدیجی بازار ایچره دونمکلکه و طولنمقلغه اهل اولور و بازاری
کوشه بکوشه طولنوب دکانلرده اولان سلعه و متاعی سیر قیلور و کندیسنی مشتری شکلنده قویوب آنی بونی خریدار
اولمغه مشغول اولور (مثنوی) پرس پرسان کین بچند و آن بچند * از پی تعبیر وقت و ریشخند * از ملولی کاله
میخواهد ز تو * نیست ان کس مشتری و کاله جو * کاله را صد بار دید و باز داد) جامه کی پیمود او پیمود باد) اول کول اولان
نظر ایدیجی بازار ایچره صورارق سؤال ایدرلڭ بویله دیو که بو متاع نیچه یه و اول متاع قاچ اقچه یه تعبیر وقتنده و ریشخنددن
اوتری ملوللغندن سندن کاله استر اول کسه مشتری و کاله جو دکلدر یعنی بازار ایچره دور قیلان و اکا و بوکا ناظر اولان
کول بازار ایچره بو نیچه یه در و اول متاع قاچ اقچه یه در دیو وقتنی بکورمکدن اوتوری و بازرکانه ریشخند و استهزادن
اوتری دکان بدکان کزوب صوره صوره طولانور و یورور و قیلور بو کونه کول سندن متاعی ملوللغندن استر بویله کسه
فی المثل و فی الحقیقه صحیح مشتری و کاله جو دکلدر بلکه همان انڭ دکانه واروب متاعلرینه مشتری اولمغی کندیسنه
عادت قیلمشدر و انڭ بونڭ متاعنه لاغله مشتری اولمشدر بونڭ کبی بی معنی اولان زوائد روزکار کاله یی صد بار کوردی
و کیرو صاحبنه ویردی جامه اوله جق متاع و قماشی اول باده یا و نچن اولچدی اول باد هواء اولچدی اطلس و قماش الان صحیح
مشتری جامه اوله جق قماشی بر ایکی کره اولچدر دکدنصکره اقچه سن ویروب آنی الور اما صحیح مشتری اولمین یاوه و بی معنی
کوه زلك ایدوب بر نیچه دفعه اولچدردکدنصکره بر نسنه یی بهانه ایدوب آخرانی ینه المز (مثنوی) کو قدوم و کروفر
مشتری * کو مزاح کنکلی و سرسری * چونکه در ملکش نباشد حبه * جز پی کنکل چه جوید جبه * در تجارت
نیستش سرمایه * پس چه شخص زشت او چه سایه * قنی مشترینڭ قدومی و کروفری قنی کنکلی و سرسری اولان
کسه نڭ مزاحی چونکم اول سرسرینڭ ملکنده بر حبه اولمیه کنکلکدن غیری بر جبه یی نه استر انڭ تجارتنده
بر سرمایه سی یوق پس انڭ زشت اولان شخصی نه بر سایه نه مزاح لاغه دیرلر و کنکل دخی لاغه و کوه زلکه دیرلر
کنکلیده اولان یا نسبی اولمق و مصدریه اولمق هم جائزدر سرسری عبث و بیهوده لکه دیرلر و تقدیر کلام و توضیح مرام
بویله دیمك اولور که بر بازاره بر مشترینڭ کلمسی و کروفر قیلمسی قنی و برده بیهوده و بی سرمایه اولان کوه زنڭ لاغی
و کوه زلکی قنی که بو ایکیسنڭ ما بیننده مناسبت یوق و تفاوت قنی چوقدر چونکم اول بیهوده اولان کوه زنڭ ملکنده

بردانه و بر حبه اولمیه کوه زلك ایلمکدن و لاغ قیلمقدن غیری بر جبه یی اول نیجه استر بر جبه و جامه یی اول بیهوده و بی
سرمایه استهزا الا کوه زلکدن اوتری و عمرن بکوروب انی و بونی استهزا قیلمقدن و مشتری کورنمکدن اوتری ایلر چونکم
بر یاوه و بی معنی اولان کوه زنڭ تجارت و بیع و شرا قیلمقده بر سرمایه سی اولمیه بلکه مرادی انڭ همان کوه زلکمك اوله
بویله خبیثڭ زشت و قبیح اولان شخصی نه و بر کولکه نه انڭ شخص قبیحی ایله بر کولکه نڭ فرقی یوقدر بو اصللره کولکه سی
کولکه دیرلر بونلرڭ بازرکانه فائده سی یوق و زحمتی قنی چوقدر بو کونه کسه لرڭ دکان اوکنده قرارلی اولمسندن غیری
و مشتری کورنوب و بیهوده یره کوه زلك قیلمسندن دکان اوکندن کتمسی و غیری یره قصد و عزیمت ایتمسی بازرکانه
هر وجهله انفع و اولیدر کذلك بو طریقت و حقیقت بازارنده دخی بو کونه نیجه کوه زلر و بی معنی و بیهوده چوق بی مایه لر
واردرکه کندیلرینی متاع علم و معرفته مشتری اولمق شکلنده و کالهٔ اسرار و حکمته خریدار اولمق هیئتنده کوستررلر
و کاوب بازار حقیقتده کیررلر و صاحب مقام اولان بر بازرکان اخروی و خواجهٔ معنوینڭ متاع و حکمتنه و ذوق
معرفتنه مشتری کورنوب کوه زلك قیلورلر بر زماندنصکره اندن فراغت ایدوب بر آخر مقامه کیدوب واروب اول مقام
صاحبی اولان صاحب دولتڭ متاعنه مشتری اولمق و آنی آلمق شکلنده کورنورلر مرادلری همان تضییع عمر اولوب
فی الحقیقه انلرڭ متاعنه مشتری اولمدقلرندن ماعدا انده و بونده عمرلرین ضایع ایدوب بیهوده یره کزمکدن و کوه زلك
قیلمقدن خالی اولمزلر بو کونه زواید روزکارڭ بر نیجه کلمسندن و انڭ متاع علم و حکمتنه مشتری اولمسندن کلمامسی
و مشتری اولمامسی نیجه وجهله اولیدر زیرا بویله نفوس ضایعه نڭ ملکنده بر حبه قدر دانش اولمیه و طریقت بازارنه
برازجق سرمایه ایله کلمیه انڭ شخص زشتی ندر و بر سایه ندر بویله کوه زنڭ شخص قبیحندن بر کولکه نیجه وجهله یکدر
پس ای طالب اسرار الهی وای خریدار علوم و حکم ربانی اکر بو بازار طریقته کلمك و متاع حکمتی و کالهٔ اسرار و معرفتی
المق استرایسڭ بو بازاره سرمایه ایله کل اکر بونده سرمایه سز کلور ایسڭ دستارکی طولدیره مزسن و بو متاعلردن بر متاع
اله مزسن (بیت) ای تهی دست رفته در بازار * ترسمت پر نیاوری دستار (مثنوی) مایه در بازار این دنیا زرست مایه
انجا عشق و دو چشم ترست) هر که او بی مایه در بازار رفت * عمر رفت و باز کشت او خام و تفت) مایه بو دنیانڭ بازارنده
سیم و زردر مایه انده عشق و دو چشم تردر هر شول کسه که بازاره بی سرمایه کتدی عمری کتدی و او حرارتله خام کیرو
دوندی یعنی بو دنیانڭ بازارنده مایه سیم و زردر بو دنیا بازارنده بر کسه سیم و زرسز بر متاعی المغه قادر اولمز و بی سرمایه
بر بازرکاندن بر کاله یی بر مشتری اشترا قیله مز و طریقت بازارنده سرمایه عشق و محبت و ایکی اغلر کوز در و سوزدر
بر کسه نڭ اغلر کوزی و عشق و سوزی اولمسه بو بازار طریقتدن بر متاع آله مز و بازرکان معنوی اولان عزیزلردن هم
چوقلق نفع بوله مز الحاصل هر شول کسه که بو بازار طریقته سرمایه سز کتدی یعنی سرشك دیده سز و سوز سینه سز
و عشق و محبتسز قصد و عزیمت ایتدی انڭ عمری بیانه کتدی و اول قوری خاملك و بختهلکله کیرو دوندی و تهی دست
بر شیئه واصل اولمیوب کالاول کندی منزلنه یتدی (اولئك الذین اشتروا الضلالة بالهدی فما ربحت تجارتهم و ما کانوا
مهتدین) ایت کریمه سنڭ مفهومی بو کونه لرڭ حقنده دیندی (مثنوی) هی کجا بودی برادر هیچ جا * هی چه پختی
بهر خوردن هیچ با) هی قنده ایدڭ ای برادر دیسڭ هیچ جاده یرهی پشکدن اوتری نه پشوردڭ دیسڭ هیچ بادیر
بابونده شوربا معناسنه در بو بیتڭ هر مصرعی هم سؤال و هم جواب اولور و تقدیر کلام بویله دیمك اولور که بو بازار طریقته
تهی دست کیدن و بی سرمایه قصد و عزیمت ایدن کسه یه اکر سن دیسڭ هی برادر قنده ایدڭ و نه یرده کزرسن اول سکا
لسان حالله جواب ویروب دیر هیچ یرده ایدم یعنی هیچ نفع و فائده سی اولمین یرده ایدم دیر و دونوب اکا دیسڭ یمکدن اوتری
بوانه دلڭ نه پشوردڭ و اطعمهٔ روحانی و اغذیهٔ نورانیدن کندی روحڭ ایچون شمدی یه دك نه پشوردڭ اول سکا دیر هیچ
شوربا سن پشوردم و کندیمی بی معنی و بی فائده اولان یرلرده دوشوردم اصلا کندی روحم و قلبم ایچون هیچ بر شوربای
نورانی و غذای روحانی پختنه ایده میوب شویله محتاج و کدا و بی نوا و بی غدا قالدم دیر (مثنوی) مشتری شو تا بجنبد
دست من * لعل زاید معدن آبست من * مشتری اول تا بنم الم قلدیه بنم بو کاو اولان معدنم لعل طوغره آبستن
لفظندندر آبستن یو کاو اولمغه دیرلر معدندن مراد بونده درون و لعلدن مراد جواهر معانیدر و تقدیر کلام بویله دیمك
اولور که ای طالب اسرار الهی وای راغب متاع حکم ربانی صحیح مشتری اول تا کم بنم ید عقلم و دست لسانم اول نورانی
و ربانی اولان متاعلری ویرمکه حرکت قیله اندنصکره بنم جواهر معانی ایله یو کاو اولان معدن درونم سکا لعل معنوی
و در روحانی طوغوره تا کم اول لعل روحانی یی المغله غنی القلب اوله سن و کنز لا یفنی نه اید وکنی بیله سن و کدا چشم اولمقدن
و خلقه عرض احتیاج قیلمقدن قورتله سن بلکه نیجه محتاج و کداره دخی منفعت رسان اوله سن (مثنوی) مشتری
کرچه که سست و بارد ست * دعوت دین کن که دعوت وارد ست * باز پران کن حمام روح کیر * در ره دعوت طریق

نوح كبير * خدمتی ميكن براى كرد كار * باقبول ورد خلقانت چه كار * مشترى اكرچه سست وبارد دردعوت دين
ايله كه دعوت وارد درباری بران ايله حام روحى طوت دعوت بولنده طريق نوحى طوت كرد كار حضرتلرندن اوترى
برخدمت ايله خلايقك رد وقبولى ايله سكا نه كاروارد ربو خطابلر على طريق التجريد كندى نفس شريفلرينه اولسه ده جائز
وحسام الدين افندى حضرتلرينه اولسه ده جائز وهر عصرده مرشد راه اولان ودين حقه دعوت قيلان اصحاب حكمته
وارباب علم ومعرفته اولمقده جائزدر پس تقدير كلام وتوضيح مرام بويله ديمك اولور كه اى صاحب علم ومعرفت واى مالك
كاله حكمت اولان مرشد بو زمانه ده مشترى اولنلر اكرچه سست وبارد ايسه ده سن انلره متاع دينى عرض ايلمكدن
وكاله يقينى كلوك اولدى ديو سويلمكدن فارغ وبرى اوله سن دين مبينه بو خلقى دعوت ايله كه دعوت ناس ايلمك زارد
اولمشدرنته كم حديث رسولده بويله كلمشدر مروا بالمعروف وان لم تفعلوه وانهوا عن المنكر وان لم تجتنبوه كما رواه الطبرانى
فى الاوسط عن انس اى شهباز طريقت بازهمتى فضاى شريعت جانبنه بران ايله وروح حمامه سنى طوت وصيدا ايتمكه
مستعد اولانى آزرده ورنجيده قيلورسه راه دعوتده حضرت نوحك يولنى طوت كه اول اذا وجفايه نيجه صبر ايتدى
ايسه سندخى آنك كبى صبر وتحمل ايت الله تبارك وتعالى حضرتلرندن اوترى برخدمت ايله وناسه پند ونصيحت
وموعظه وحكمتى الله ايچون سويله سكا خلقك رد وقبول ايلمسيله نه كاروارد رسكا لازم اولان لله فى الله ناسه تبليغ
احكام الهى قيلمق وبراى كردكار آمر بالمعروف وناهى عن المنكر اولمقدر كركسه خلق سنك سوزكى قبول ايتسون
وكركسه ايتمسون وكركسه رد ايتسون كركسه بركسه نك خانه درونده سنك آوازكى ايشتمكه وانكله ايش ايتمكه
استعداد وقابليتى اولسون وكركسه اولمسون نته كم بو سرخ شريفده واقع اولان مطرب كندى عادت وخصلتى ترك
ايتميوب اكر آدم اولان خانه نك قپوسنده واكر آدم اولمين خانه نك قپوسنده چالدى وچاغردى ودرون خانه ده آدم وارميدر
يوقميدر ديدى (داستان آن شخص كه بردر سراى نيمشب سحورى ميزد همسايه اورا كفت كه آخر نيمشب است سحر نيست
وديكر انكه درين سراى كسى نيست بهر كه ميزنى وجواب كفتن مطرب اورا) بو سرخ شريف وبو بيان لطيف اول
شخصك داستانيدر كه برسرايك قپوسى اوزره نصف الليلده سحوره منسوب اولان طبلى ونوبتى اوردى سحور رمضان
شريفده سحره قريب يننى طعامك اسميدر وعادتدر كه بعض سحور جيلر سحره قريب طبلك چالوب دف اوروب
خلقى بيدار ايتمكدن اوترى آواز ايدرلر اول سرايك يانده اولان همسايه اول شخصه ايتديكه آخر شمدى نصف الليلدر
سحر كلدر وبردخى اولدركه سراى ايچنده بركسه يوقدرپس سحورى بو قپوده نه دن اوترى اوررسن ومطربك بويله دين
همسايه به جواب ويرمسيدر (م ى) ان يكى ميزد سحورى بردرى) دركهى بود ورواق مهترى) نيمشب ميزد سحورى را
بجد) كفت اورا قائلى كاى مستمد * اولا وقت سحر زن اين سحور * نيم شب نبود كه اين شر وشور * اول مطرب سحوره
منسوب اولان طبلكى برقپونك قتنده چالدى اول خانه بردركاه ايدى وبرمهترك طاق ورواقى ايدى نصف الليلده
سحوره منسوب اولان دفى اول مطرب جد واقدام ايله چالدى همسايه لردن برقائل اول مطربه ددى كه اى استمداد ايديجى
يعنى اى مدد ومعاونت طلب قيليجى اولا بو سحورى سحر وقتنده چال كه انك وقتى سحره قريب چالنمقدرتا كم خلق
اندن بيدار اوله لر وسحور يمكه رغبت قيله لر بو شر وشورك وقتى نيم شب دكلدر بلكه بونك وقتى سحره قريب ثلث ليلده
چالنمقدر مطربك چالقوسنه شر وشور تعبير اولنمسى بدعت اولديغندن اوترى ودخى وقت اولمديغندن اوتريدر (مثنوى
ديكر انكه فهم كن اى بو الهوس * كه درين خانه درون خود هست كس * كس دراينجا نيست جز ديو وپرى) روز كارى
خود چه ياوه ميزنى * بهر كوشى مى زنى دف كوش كو * هوش بايد تا بداند هوش كو) برغيرى سوزدخى اولدركه
اى بو الهوس فهم ايله كه بو خانه نك درونده كمسه وارميدر يوقميدر بيلميه سن بيهوده يره نه طبلك چالارسن ونيچون آوازه
ايلرسن بوراده خود ديو وپريدن غيرى كمسه يوقدرپس كندى روزكاركى نيچون ياوه قيلورسن وضايع ايلرسن ظاهر
بودركه دفى برقولقدن اوترى چالارسن كوش قنى عقل كركدركه ايله هوش قنى يعنى بو چالوب چاغرديغكى بركوش
صاحبنك استماعندن اوترى چالارسن وبوكونه نغمه لر وآوازه لر ايلرسن قنى بو خانه ده كوش صاحبى بو سنك چالوب
چاغرديغكى فهم ايلمكه وصيت وصدا كى اكلمغه برعقل كركدر بونده عقل چونكم يرده كوش وهوشدن اثر اولميه بيهوده
يره نه صيت وصدا ايلرسن ديدى (م ى) كفت كفتى بشنو از چاكر جواب) تا نمانى در تحير واضطراب) كرچه هست اين دم
برتو نيمشب * نزد من نزديك شد صبح طرب * هر شكستى پيش من پيروز شد) جمله شبها پيش چشمم روز شد * اول
مطرب اول قائله وحقيقت كاردن غافله ديدى اى غافل چونكم بو سوزى ديدك بو چاكردن اكا جواب ايشت واول سكا
ديه جكم جواب وكلامى برخوش فهم ايت تا كم تحيرده واضطرابده قالميه سن وشبهه وشكوكه مبتلا اولميه سن اكرچه
سنك قتنده بو دم نيمشبدر بنم قتمده صبح طرب نزديك اولدى وروز روشن ظاهر اولمغه قريب اولدى هر نقدر انكسار

وانهزام وارد ايسه بنم اوكمده ظفر اولدى ودرستلك مرتبه سن بولدى جمله كيجه لر بنم كوزم اوكنده كوندز اولدى بوندن
مقصود ومآل اولدركه مطرب سحور زندن مراد بيدار كنندكان خلائق وسرايندكان اسرار ودقائق اولان مرشد
وهاديلر وبو ناسى خواب غفلتدن ايقاظ ايلين مناديلر اولور چونكم بونلر خلقى بيدار ايلمكدن اوترى بو شب دنياده صيت
وصدا ايليه لر يايها الناس انتبهوا من الغفلة قبل الموت واعملوا بالتوبة والطاعة قبل الفوت ديو سويليه لر وصبح حقيقت
قريب اولدى وروز آخرت وروز قيامت قريب كلدى اكاه اولك وكندكزى بيدار قيلك ديو ندا وصدا ايليه لر بونلرك
اسرارندن وحقيقت كفتارندن غافل وجاهل اولان بعض كسه لر يا لسان حالله ويا زبان مقالله بونلره ديرلر بوكونه نصح
وپندك بويله ظلمات وغفلت زمانده اولا وقتى دكلدر وثانيا اى واعظ وناصح اولان كسه سنك بو كلامكى دكله مكه بركوش
وبو سوزكى اكلمغه هم برهوش كركدر بو موسمده وبو زمانده سنك سوزكى كيم دكلر وسنك كلامكى كيم فهم ايلر نيچون
بيهوده يره صيت وصدا ايلرسن وبو سوزلرى سن كمك ايچون سويلرسن وبو ناس ايچره خود سنك نصح وپنديكى قبول ايلر
يوقدرپس عبث يره نيچون تعب ومشقت چكرسن وشوره يره بوكونه تخم نفيسى نيچون اكرسن وبونلردخى انلره
بومطرب سحورزنك ويرديكى جوابى ويررلر (مثنوى) پيش تو خونست آب رود نيل * نزد من خون نيست آبست اى
نبيل * در حق تو آهنست آن ورخام * پيش داود نبى مومست ورام * پيش تو كه بس كرانست وجماد * مطربست
اوپيش داود اوستاد * اى غافل سنك اوكنده نيل چاينك آبى فى المثل خوندر اى اولو بنم قتمده خون دكلدر صو در نبيل
بزرك ونبيل معناسنه در يعنى اى بزرك ونبيل اولان غافل برشيئك برنسبتيله زشت وقبيح وبرآخر كمسيه نسبتيله اول شيئك
وملبح اولمق چوق واقع اولمشدر جمله دن برى سنكه فرضا قبطيان دن اولسك آب نهر نيل سنك قتكده قان كورينور وبنكه
سبطيلردن اولسم قان كورنميوب بكا آب شيرين كورينور مثال آخر وسنكه هنوز دخى صورتسن ومرخلافت
الهيه دن خالى سن سنك حقكده اول شى آهن ومرمردر يعنى آهن ومرمر كبى غليظ وشديد در اما اول آهن داود نبينك
اوكنده موم در واكار امدر كذلك مظهر خلافت الهى اولان هروليينك اوكنده وهر وارث نبى اولان صفينك قتنده
حديد كبى محكم وشديد اولان شيلر موم كبى ملايم اولمش وانلره اول شيء رام كلمشدر مثال آخر سنكه هنوز دخى ملكوت
اشيادن غافل سن واسرار خدادن جاهل سن سنك قتكده طاغلر زياده ثقيل وجامددر اما خليفة الهى اولان داودك
قتنده اول طاغ اوستاد مطربدر كذلك وارث نبى اولان هروليينك چشم شهودى قتنده بو جبال راسيات وسائر
جمادات مسبحلر ولسان ملكوتيه ايله مطربلردر (مثنوى) پيش توان سنك ريزه ساكتست * پيش احمد او فصيح
وقانتست * پيش تو استون مسجد مرده ايست * پيش احمد عاشق دل برده ايست * جمله اجزاى جهان پيش عوام
مرده وپيش خدا دانا ورام * مثال آخر سنك اوكنده اول سنك ريزه ساكتدر اما احمد عليه السلامك اوكنده اول فصيح
وقانتدر بونك قصه سى بوندنصكره اولان بيتده استون قصه سى جمله اولده بربرلرينه قريب مرور ايلمشدر وبو بيتدن
اول اولان قصه لر هم كرات ومرات سبقت قيلمشدر يعنى اى بو اشيانك باطنندن غافل اولان سنك چشم شهودك اوكنده
بو حصا ساكت وبى نطقدر اما حضرت احمدك قتنده فصيح سويليجى وقنوت ايليجى دريعنى دعا قيليجى ومسبح اوليجيدر
مثال آخر سنك قتكده استون مسجد برمرده در اما احمد حضرتلرينك اوكنده برعاشق دل برده در يعنى مسجد ايچره
اولان استون حنانه سنك چشم شهودك اوكنده اكر برمرده وساكت چوب ايسه احمد حضرتلرينك قتنده اول
كوكا كتمش ومحبوبنه بذل وجود ايتمش برعاشق خوبدرپس هر عصرده عوام ايله وارث احمدى اولان اولياى كرامك
مرتبه لرى هم بويله تفاوت وبو اشيايه نظرلرى هم برى برندن متباين ومتباعددر الحاصل جميع اجزاى جهان عوام
ناسك اوكنده مرده وافسرده لردر وخدانك اوكنده دانا ورامدر واهل خدانك قتلرنده هم هرشيء دانا ورامدر
اكر دانا ورام اولميه لردى حق تعالينك حمدنه هربرى ملتبس اولدقلرى حالده آنى تسبيح وتنزيه قيلمزلردى واكر رام
اولميه لردى حضرت خدانك امرنه وانك انبياسنك واولياسنك امرنه انقياد ايلمزلردى چونكم هرشيء حق تعالينك
حكمنه مطيع وبنده وجمله موجود اكرمثبوت واكر معدوم هرنه ايسه حضرت حقله دانا وزنده اولديسه وحضرت حق
هر وجهله بنده سنك حالنه عليم وبصير كاديسه وهر شيء الله تعاليدن خالى اولميوب جمله اشيا حضرت حقله قائم اولديسه
عارف ودانا اولان كسه هيچ برشيئى وهيچ برمكانى حضرت حقدن خالى كورمز چقن برعارف برجاى خالى ايچون
بركار ايلسه عوام انى تهى وباطل ظن ايليوب طعن وتشنيع ايدرلر وانك مرادنه واقف دكللردر كندى بيلدكلرى سمته
كيدرلرنته كم اول غافل مطربك مرادنه واقف اوله ميوب اول خالى اولان خانه يه نيچون سحور زن اولورسن ديو طعن
ايلدى اول دخى اول غافله بوكونه جواب ويروب سويلدى (مثنوى) آنچه كفتى كاندرين خانه وسرا * نيست كس چون
ميزنى اين طبل را * بهر حق اين خلق زرها ميدهند * صد اساس خير ومسجد مى نهند * مال وتن درراه حج دوردست

خوش همی بازند چون عشاق مست * هیچ می کویند کان خانه تهیست * بلکه صاحب خانه جان مختبیست
اما اول نسنه یکه دیدی بو خانه وسرایده کمسه یوقدر بو طبلی نیچون چالارسن وبو صیت وصدایی نیچون ایلرسن
جواب اولدر که کورکه بو خلق حق تعالی حضرتلرندن اوتری سیم وزرلر ویررلر نیجه یوز بیك خیر ومسجدلك
اساسنی قورلر یعنی حضرت حقدن اوتری مسجدلر ومدرسه لر وبونلرك کبی خیرلرك بنیادنی وضع ایدرلر ماللرنی
وتنلرنی دوردست اولان حج یولنده یعنی کعبهٔ شریفك عمیق وبعید اولان طریقنده مست اولان عشاق کبی
خوش اوینادرلر وبذل وانفاق ایدرلر هیچ بو خلق درلرمیکه اول خانهٔ کعبه تهی وخالیدر بز بو تهی وخالی اولان
خانه ایچون نیچون بو قدر زحمت چکوب مالمزی وتنمزی بذل ایلرز بلکه بونلر بیلورکه خانه صاحبی جان مختبی اولان جان
کبیدر صورت خانه ظاهرامرنی وصاحب خانه انده حاضر ومختفیدر نته کم جان بو جسم ظاهره نسبتله پنهان ومختفیدر
(مثنوی) پر همی بیند سرای دوست را * آنکه از نور الهستش ضیا * بس سرای پر زجمع وانبهی) پیش چشم عاقبت
بینان تهی * هر کرا خواهی تو در کعبه بجو * تا بروید در زمان او پیش رو) دوستك سرایی همیشه پر کورر اول کمسه که
اکا نور الهیدن ضیا واردر چوق جمعدن وانبه لکدن پر اولان سرای عاقبت بیننك کوزی او کنده تهی در پس بونده باء
عربیه بسیار معناسنه در باء عجمی ایله اولمق مناسبتدن خالیدر پس تقدیر کلام بویله دیمك اولورکه شول کمسه که نور
الهیدن ضیا آله وانك دل وجانینی حق تعالی کندی نوریله منور وبینا قیله دوستك خانه سنی اول دوستیله مملو کورر اکرچه
بحسب الظاهر خانهٔ کعبه ده وخانهای مسجدلرده دوست کورنمز ایسه ده انکیچون کعبهٔ شریفه وسائر مساجده
هم بیت الله دیدیلر وکذلك بحسب الظاهر جمعدن وکثرت ناسدن طلوجق اولور عاقبت بین اولان روشن دیده لرك چشم
شهودی قتنده تهی وخالیدر بلکه انلرك کوزی او کنده بو ارضك اوزرنده هم اصلا برکمسه یوق بو خانهٔ زمین شویله حالا
خالی وتهیدر نته کم (کل من علیها فان) آیت کریمه سی بو معنایه شاهد قویدر کل من علیها فانی دیو صیغهٔ مستقبل ایله ایراد
اولنمسنده نکته بودر که بو زمین اوزره هر نه قدر شیء وار ایسه فانی اولمسی محققدر پس عاقبت بین اولان کمسه لرك چشم
عقلی قتنده بو خانهٔ زمین حالا جمعیتدن وکثرتدن خالی وتهیدر بو اعتبار ایله اکثر کثرت وجماعتله پر اولان خانه لره نظر
ایلسه لر تهی وخالی کورورلر وبعض تهی وخالی اولان خانه لره هم نظر ایلسه لر پر ومملو کورورلر هر خانه که خلقه مضاف اوله
اکر حالا خالی بر ایسه ده انی تهی کورورلر وهر خانه که حضرت حقه مضاف اوله حالا اکر خالی وتهی ایسه ده انی پر کورورلر
پس خانهٔ کعبه خانهٔ الهی اولدی ایسه بو اعتبار ایله سن هر کیمی استر ایسك کعبه ده استه تا کم فی الحال اوسنك یوزلك
او کنده سنه وحاضر اوله بو بیت شریفك توضیح وتحقیقی بودرکه چونکه خانهٔ کعبه یی بیت الله فرض ایتدك والله تعالی
حضرتلرنی اول خانهٔ کعبه ده بصر بصیرتله حاضر وناظر مشاهده ایتدك پس اولین وآخریندن هر قنغی کمسه یی استر ایسك
کعبه ده حق قتنده استه تا کم اول کمسه سنك وجهك او کنده حاضر اوله که هر کس (ان کل لما جمیع لدینا محضرون
آیت کریمه سنك موجبنجه حضرت حق قتنده حاضرلردر چونکم سن حضرت حقی خانهٔ کعبه ده حاضر کوره سن
هر قنغی کمسه یی استر ایسك هم حضرت حق قتنده حاضر بولورسن که اصلا بر شیء وبر کس حضرت حقدن خالی وبعید
دکلدر بو اعتبار ایله هر کیمی استر ایسك کعبه ده بولمق میسر اولور چونکم کعبهٔ صوریده هر کیمی استر ایسك بو اعتبار
اوزره بولمق ممکن اوله کعبهٔ معنوی ده اولان خانهٔ دلده دخی هر کیمی استر ایسك بولمق وانك حضرت حق قتنده اولان
ذاتنی وصفاتنی مشاهده قیلمق ممکن ومیسر اولور (مثنوی) صورتی کو فاخر وعالی بود * او زبیت الله کی خالی بود
او بود حاضر منزه از رتاج * باقی مردم برای احتیاج * بر صورت که اول فاخر وعالی اوله اول بیت اللهدن نیجه خالی اولور
اول رتاجدن منزه وحاضر اولور باقی مردملر احتیاجدن اوتری حاضر اولورلر رتاج کسر رای مهمله ایله بونده شول باغلو
اولان بیوك قپودرکه انك برکوچك قپوسی اوله یقال ارتج الباب ای اغلقه پس رتاج بونده مطلق مطبق ومغلق اولان
بابدن عبارت اولور بوندن غیری معنانك مناسبتی اولماز صورت فاخر وعالیدن مراد بونده اولیا واصفیانك برکزیده سنك
صورتیدر کذا کاباب الهی باغلو دکلدر پس توضیح معنی وتحقیق نحوی بویله دیمك اولورکه اولیا واصفیادن بر صورتکه
فی الحقیقه اول فاخر وعالی اوله وقطبیت وغوثیت مرتبه سن بوله اول الله اندن نیجه خالی اولور اصلا بر دم اول بیت
اللهدن خالی اولماز اکرچه جسم حسبیله بیت اللهدن خالی وبعید اولسه ده صورت مثالیه وهیأت روحانیه سیله اندن
خالی اولمز بر اول کامل وعالی همیشه حاضر اولور غلق بابدن منزه اولدیغی حالده کذلك کعبه نك قپوسی وکعبه یه
وارمنك دخی قپوسی بهرحال مغلق ومسدود اولماز باذن الله هر نه زمان استه سه اکا باب الهی مفتوح اولمشدر اما سائر
مردملر اول خانه یه احتیاجدن اوتری کلمشدر هر برینك بهرحال یا دنیوی یا اخروی بر احتیاجی واردر اما اول صورت
فاخر وعالی صاحبی اولان انسان کاملك دنیوی واخروی احتیاجی یوق وخانهٔ حقه اول احتیاجدن اوتری دخی کلمز بلکه

نیجه

نیجه مردملرینك عبادتلرینك قبولنه شفاعت قیلمقدن اوتری وانلرك دعالری ورجالری قبول اولمقدن اوتری کلور
(مثنوی) هیچ میکویند کین لبیکها * بی ندایی میکنیم آخر چرا * بلکه توفیقی که لبیك آورد * هست هر لحظه ندایی
از احد * حاج هیچ دیرلرمیکه بو لبیکلری برندا اسز ایلرز آخر نیچون ایلرز بلکه بر توفیق که حاجیلره لبیك کتورر هر لحظه
حضرت احددن برندا اولدی لبیك کلمه سنك معناسی وتحقیقی جلد ثانیده وبعض مواضعده دخی مرور ایلمشدر
معناسی اقمت لخدمتك اقامة بعد اقامة واطعت لامرك اطاعة بعد اطاعة دیمکدر پس تقدیر کلام وتفسیر مرام بویله
دیمك اولورکه زیارت کعبه یه متوجه اولان حاجیلر کعبه یولنده هیچ دیرلرمیکه بزکه لبیك اللهم لبیك لا شریك لك لبیك
دیرز حضرت حق جانبندن بزه برندا اولمقسزن بو لبیك دیمکلری آخر بز نیچون ایلرز وتکرار بو لبیك خطابنی بو خالی وتنها
اولان بریه لرده کیمك ایچون سویلرز بلکه حاجیلره شول بر توفیق الهیکه لبیك دیمکی کتورر وانلره لبیك دیمکی میسر ایلر
اکر نظر اولنسه هر لحظه انلره احد وصمد جانبندن برندادر (مثنوی) من بیودانم که این قصر وسرا) بزم جان افتاد
وخاك کیمیا) مس خود را بر طریق زیروبم * تا ابد بر کیمیااش می زنم) تا بجوشد زین چنین ضرب سحور) در در فشانی
وبخشایش بحور * بن رایحه ایله بیلورمکه بو قصر وسرای جان بزمی واقع اولدی وانك خاکی کیمیا اولدی کندی مس
وجودمی زیروبم طریقی اوزره تا ابد اول سرایك کیمیاسی اوزره اورورم تا کم بونك کبی سحور چالمقدن درافشانلقده
وبخشایشده بحورلر جوشه کله بحور ضم باء ایله بحرك جمعیدر بو بیتلر دخی اکرچه سحورزن اولان مطرب لساندن اکا
بو خانه ده کمسه یوقدر دیو اعتراض ایلین قائله جواب طریقیله دینلمشدر ولیکن بونده مطرب سحورزندن مراد اولا
حاجی اولوب قصر سرای خالیدن مراد خانهٔ کعبه اولوب بو خانه تهی وخالیدر بو قدر صیت وصدایی ودعایی بو خانهٔ خالی
اوزره نیچون ایلرسن دین معترض جانبنه هر بر حقیقت بین وصاحب یقین اولان حاجی دیر بن مشام جان ورایحهٔ عرفانله
بیلورمکه بو قصر وسرای کعبه بزم جان واقع اولدی وانك ترابی کیمیا اولدی بن کندی باقر کبی اولان وجودمی آشغه
یوقارو کتمك طریقی اوزره کاه علوی وکاه سفلی سیر ایتمك وسعی قیلمق یولی اوزره تا ابد الاباد اول خانه نك خاکینك کیمیاسی
اوزره اورورم وانك اکسیر تأثیر اولان خاکنه مس وجودمی اورمقله کندیمی تبدیل قیلورم وانك کیمیاوش اولان
ترابندن نیجه عزتلر وشرفلر بولورم بنم بو اسلوب اوزره سحور چالدیغمدن واول خانه نك قپوسی اوزره بو کونه ندالر وصدالر
ودعالر ورجالر قیلدیغمدن تا کم بحور رحمت ومغفرت عفو ومکرمت بخشایشده ودرافشانلقده جوشه کله ودرر رحمت
ومغفرتی وجواهر لطف ومکرمتی بنم اوزریمه نثار قیله وثانیا مطرب سحورزندن مراد بر مرید مسترشد اولان کمسه
اولوب وقصر وسرایدن مراد بر مرشدك خانه سی اوله اول مرشد زیاده فقیر اولدیغندن وافنای وجود ایدوب خلقك
کوزلرندن ستر واختفا قیلدیغندن اکثر کوردللر انك خانه سنده کمسه یوق ظن ایلیوب وانی لاشیء منزله سنه قویوب
انك خانهٔ سعادتنه ملازمت قیلان وانك سراینك اطرافنی حاجی کبی طائف اولان مریده طعن ایدوب دیرلر بو اوده
برکمسه یوقدر بو قدر جوش وخروش نیچون ایلرسن اول مرید صادق دخی انلره بو کونه جواب ویروب دیرکه ای معترض
اولان قائل بن مشام جان ایله استشمام ایلیوب بیلورمکه بو قصر وسرای جان بزمی اولدی وانك طپراغی بکا کیمیا کلدی
بن وجودم باقرنی اشغی یوقری کتمك طریقی اوزره وبو خانهٔ سعادتك اطرافنی طواف ایتمك طریقی اوزره تا ابدی انك
خاکنك کیمیاسی اوزره اورورم وانك کیمیا سیرت اولان ترابندن نیجه عزت وسعادت اکتساب قیلورم تا کم بونك کبی
صیت وصدادن وتضرع ودعادن درافشانلقده وبخشایشده علم ومعرفت وسر وحکمت بحرلری جوشه کله ونیجه درر
وجواهر معانی واسراری بکا جود وسخا قیله وثالثا مطرب سحورزندن مراد مرشد طریقت وهادیء راه حقیقت
اولان شیخ کامل وناصح فاضل اوله وقصر وسرایدن مراد انك صیت وصدا ایلدیکی وعلوم ومعارف سویلدیکی مسجد
اوله ومعترض اولان قائلدن مراد حالا بو خانهٔ دنیاده بر کوش هوش صاحبی کورمین وبو خانهٔ دنیایی حالا کوش
وهوش صاحبی اولان طالب ومسترشددن خالی کوروب اول شیخ کامل وناصح فاضله ای بو خلقه پند ونصیحتلر ایدیجی
وبو ناسه صیت وصدا ایله علم ومعرفت سویلیجی بو خانهٔ عالمده شمدی بر کوش هوش صاحبی بیدار کمسه یوق وجاهل
وغافل اولقدر چوقدرکه عالم انلرك ظلمت غفلتیله شب تاریك کبی اولمش وانلرك جهل وحماقتی ظلمت شب کبی عالمه
طولمشدر پس سن بویله شب غفلت زماننده بر کوش هوش صاحبی بیداردل کمسه یوق ایکن بو خانهٔ مسجد ایچره کیمك
ایچون چاغروب چاغررسن ونیچون بو قدر فریاد ایدوب باغررسن اول مطرب الهی ومرشد ربانی بو کونه اعتراض ایلین
کمسه یه بویله جواب ویروب دیرکه بو قصر وسرای الهی که مسجددر بیت الله اولدیغی اعتباریله بزم جان واقع اولدی
وانك خاکی کیمیا کبی کلدی بن وجودم مسنی آشغه ویوقرو حرکت ایلمك طریقی اوزره کاهی پست وکاهی بلند وکاهی نرم
وکاهی تیز سوز سویلمك طریقی اوزره تا ابدی انك کیمیاسی اوزره اورورم وآنده بو خدمتی ادا ایلمك ایچون مقیم ومعتکف

اولوب طورورم تا کم بو بجلین سحور چالمقدن وخواب غفلتله خفته اولان خلقی ایقاظ قیلمقدن حق تعالی حضرتلرینك
رحمت ومغفرتی ولطف ومکرمتی بحرلری درافشان اولمقده وبخش وعطا قیلمقده جوش وخروشه کله وبکا نیجه اطفال
وکملر قیله بنم بو صیت وصدادن مرادم مجرد سمیع وبصیر اولان الله ایچوندر یوخسه بنم اوازمی دکلین وکلامی استماع
ایلین کمسه‌لردن اوتری دکلدر بو خانهٔ عالمده برکوش هوش صاحبی اولمزایسه ده وبنم کلامیمه واوازمه برکیمسه قولاق
اورمز وکندوبی بیدار دل قیلمزایسه ده بن بو صیت وصدایی ایلمکدن وبونلره بوکونه سوزلری سویلمکدن خالی وبری
اولمزم دیر (مثنوی) خلق در صف قتال وکارزار ✱ جان همی بازند بهر کردکار ✱ آن یکی اندر بلا ایوب وار ✱ وآن یکی
درصابری یعقوب وار) صد هزاران خلق تشنه مستمند) بهر حق ازطمع جهدی می کنند) من هم ازبهر خداوند غفور
می زنم بردر بامیدش سحور ✱ کورمزمیسن خلق قتالك وکارزارك صفنده کردکار حضرتلرندن اوتری همیشه جان باز
اولورلر وانی اول بردن غائب بیلوب جان عزیزلرینی انك یولنه فدا قیلورلر مثلا اول برکمسه بلا ایچره حضرت ایوب
کبیدر واول بری دخی صابرلقده یعقوب کبیدر نیجه یوزبیك خلق تشنه ومستمند حق تعالینك رضاسندن اوتری
طمعلرندن برجهد ایدرلر وانك عبادتی وطاعتی یولنه کیدرلر میکه چونکم حق بزدن غائبدر بزبو جانی نیچون
فدا قیلورزو بو بلالره ندن اوتری صابر اولورزو حضرت حقدن اوتری نیچون سعی وجهد قیلورز مؤمن اولنلر خود بونی
دیمزلر پس ای معترض اولان هم بن خداوند غفور حضرتلرندن اوتری بو قپو اوزره انك امیدی ایله سحور اورورم یعنی
بیدار کنندهٔ غفلا وسرایندهٔ اسرار خدا اولان مطرب روحانی وعالم ربانی بویله دیرکه ای بو صیت وصدانك حقیقتندن
غافل چونکم بوذکر اولنسان خلائقك حالی بویله درین هم خداوند غفور حضرتلرینك رضای شریفندن اوتری اول
اللهك لطف وکرمی امیدی ایله باب الهی اوزره سحور اورورم ولله وفی الله خلقی بیدار قیلورم اکر بنم اوازمی ایشیدوب
بیدار اولورلر وقوت وغدای معنویدن روز آخرت ایچون اکل وبلع قیلورلر ایسه یارنکی کونده قوت بولورلر وسیر اولورلر
واکر بنم اوازم واسطه‌سیله بیدار اولمزلر وخواب غفلتی ترك قیلمزلر ایسه یارین آچ قالورلر ومضطرب ومتألم اولورلر بیدار
اولمسندن فائده یوق وغافل ونائم قالمسندن هم ضرر وزیان یوقدر بلکه بونك مقابله‌سنده بکا اجر جزیلی حضرت غنی
مطلق ویرروبنی غنا وسعادت مرتبه‌سنه اول ایردکورر (مثنوی) مشتری خواهی که ازوی زر بری ✱ به زحق که باشد
ای جان مشتری ✱ می خرد از مالت انبانی نجس ✱ می دهد نور ضمیر مقتبس) مشتری استرمیسن که اندن التون ایلنه‌سن
ومتاعکی اکا ویروب اندن ثمنی بی قصور اخذ ایده‌سن بویله بر مشتری استرایسـك حضرت حقدن ایوای جان ودل بحق
مشتری اولور اصلا حضرت حقدن ایو مشتری اولمز عاقل اولان مالنی ونفسنی انك یولنده بذل ایدوب انك مقابله‌سنده
ملك جنتی الور وحق سبحانه وتعالی مؤمن قوللرینك نفسنی ومالرینی اشتری قیلورومقابله‌سنده جنت ملکنی انلره
ثمن ویرر کما قال الله تعالی فی سورة التوبة (ان الله اشتری من المؤمنین انفسهم واموالهم بان لهم الجنة (بو ایت کریمه‌نك
تفسیری جلد اولده عرب بادیه نشین حکایه‌سنده (دربذر ازفضل که الله اشتری) بیتنك شرحنده دخی وبعض مواضعده
مرور ایلمشدر اول غنی اولان خدا سنك مالکدن نجس اولان برطغرجق آلور اقتباس اولنمش برنور ضمیر ویرر ضمیره
منسوب نور ویرر دیمك دخی وجه در ضمیریده اولان یا وحدت اولمق ونسبت ایچون اولمق جائزدر مقبس کسر بائله صیغهٔ
فاعل اوزره اوقنمقدن فتح بائله صیغهٔ مفعول اوزره اوقنمق فهمه اقربدر بوتقدیر اوزره نجس فتح جیمله اوقنور یعنی حق
سبحانه وتعالی شول غنی وکریم اولان مشتریدرکه سنك مالندن ونفسکدن برنجاست طغرجغنی الور وانك
مقابله‌سنده مشکوة نبویه‌دن اقتباس اولنمش برنور ضمیر ویرر وسنك خانهٔ درونکی روشن ومنور اولمق مرتبه‌سنه
ایرکورر (مثنوی) می ستاند این یخ جسم فنا ✱ می دهد ملکی برون ازوهم ما ✱ می ستاند قطرهٔ چندی زاشك
می دهد کوثر که آرد قند رشك ✱ می ستاند آه پر سودا ودود ✱ می دهد هر آه را صد جاه وسود ✱ خدای تعالی حضرتلری
بوفانی اولان جسمك یخنی الور یعنی بو بوز پاره‌سی کبی جامد اولان فانی جسمی خریدار اولور وانك مقابله‌سنده بزم وهم
وادراکمزدن خارج برملك کبیر ویرر که ما لاعین رأت ولا اذن سمعت ولا خطر علی قلب بشر حدیثنك موجبنجه آنی
برکوز کورمش وبرقولاق ایشتمش وبربشرك قلبنه انك خیالی وتصوری خطوه‌لری مرور ایتمشدر اول کریم ورحیم
اولان پادشاه کوزیاشندن برقاچ قطره‌لری الور وانك مقابله‌سنده شول آب کوثری ویررکه قندا کارشك کتوررو شهد
وشکر انك لذت وحلاوتی قنده لذتنی وحلاوتنی بو دروانی شارب اولنلرك درونی نیجه سرور ونشاط وذوق وانبساط
کالمرنی بوررر اول رحیم وودود اولان خدا پرسودا وپردود اولان آهی اداید بچی وناله قیلیجی قوللرندن الور هر برآهه
وهر بردود سیاهه صد جاه وصد نفع وسود ویررو افراهی اولنلری خلعت وقربت مرتبه‌سنه ایرکورر (م ی) باد آهی
کابراشك چشم راند ✱ هر خلیلی را بدان اواه خواند ✱ شو برباد آه که انك چشم ابری انی سوردی وکوزلردن قطرات

سرشکی یاغدرمغه باعث اولدی تحقیقا خدای تعالی حضرتلری حضرت خلیله اول سببله اواه اوقودی نته کم سورهٔ
توبه‌ده اول حضرتك حقنده بیوردی ان ابراهیم لحلیم اواه ودخی سورهٔ هودده بیوردی ان ابراهیم لاواه منیب اواه زیاده
آه وواه ایدیجی کمسه‌یه دیرلر یعنی تحقیقا حضرت ابراهیم علیه السلام حلیم وچوق تأوه ایدیجیدر چونکم حق تعالی
خلیلنی اواه اسکله توصیف ایدوب مدح ایلدی عاشق وسالك اولنلره دخی اغلمق وآه وواه قیلمق وحلیم ومنیب اولمق لازم
کلدی (مثنوی) هین درین بازار کرم بی نظیر ✱ کهنها بفروش وملك نقد کیر ✱ ور تراشکی وریبی ره زند) تاجران انبیارا
کن سند ✱ بس که افزودان شهنشه بختشان ✱ می نتاند که کشیدن رختشان ✱ آکاه اول بو کرم وبی نظیر اولان بازارده
اسکیلری صات ونقد وجدید اولان ملکی طوت یعنی بو فرسوده وکهنه اولان مالی وملکی ونفسی حضرت حق یولنده
بذل ایت وانك مقابله‌سنده ملك نقدی اخذ ایت واکر سنك یولکی برشك وبرریب اوره وسکا رهزن اوله اول حینده
تاجران معنوی اولان انبیای عظام علیهم السلامی کندیکه سند ایله کورکه انلر بو یولده نقدر نفع وسود بولدیلر وبذل
ایلدکلری اشیا مقابله‌سنده حضرت حقدن دنیوی واخروی نه عزتلرونه کونه سعادتلر الدیلر چونکم بونلر بو یولده
ضرر وزیان ایلمدیلرسن دخی قلبکدن شك وشبهه یی کیدروب بونلرك یولنه کیت وملك کهنه یی حضرت حقه بیع ایت که
انك مقابله‌سنده ملك کبیر بوله‌سن ونعیم بی نظیره واصل اوله‌سن کورکه اول شاهنشاه انلرك بخت ودولتنی شول قدر
چوق زیاده ایلدیکه طاغلر انلرك رختنی چکمکه قادر اولمزوعقللر انلرك علو شاننی ورفعت مکاننی ادراك قیلمز والله دین
یانده قالمزوحق یولنده محنت وریاضت چکن فضل الهیدن محروم اولمز دنیاده وعقباده بردولته ایررکه سلاطین
جهان انك دولتنه ایرمدی واکارشك ایدرلر وانك خدمتنه وزیارتنه کیدرلر نته کم حضرت بلال رضی الله عنه برنده
ایکن احد احد دیمکله فرخنده اولدی وحق یولنده ریاضت وبلایه صبر وتحمل ایتمکله کور نصکره دنیوی واخروی نقدر
دولت وسعادت بولدی (قصهٔ احد احد کفتن بلال در حر حجاز از محبت مصطفی علیه الصلوة والسلام دران چاشتکاهها
که خواجه اش از تعصب جهودی بشاخ خارش میزد پیش افتاب حجاز ✱ بو سرخ شریف بلال حضرتلرینك
حجاز ولایتنك حرارتنده حضرت مصطفی علیه السلامك محبتندن اوتری احد احد دیمه سنك قصه سیدر شول
قوشلق وقتلرنده که انك خواجه‌سی جهودلك تعصبندن اوتری انی شاخ خارله یعنی برخار اغجیله حجازك افتابی اوکنده
اوردی واکا احد احد دیمه واحمد دیمه میل ایلمه دیو چوب خار ایله دوکوب اوزرینه اوردی (چنانکه ازرخم خارخون
ازتن بلال رضی الله عنه بر می جوشید ازو احد احد می جست بی قصد او ✱ انجلین که انك تن مبارکنه خارله اوردی خارك
زخمندن قان بلال حضرتلرینك تن مبارکندن قاینردی وهر اوردقجه بدن شریفندن قان روان اولوردی اول بلال
رضی الله عنهدن احد احد دیمك صچرادی انك قصدیسز یعنی اختیاریسز انك دهانندن احد احد دیمك چقار وظهور
ایلردی ✱ چنانکه ازدردمندان دیکر ناله می جهد بی وقصد زیرا ازدرد عشق ممتلی بود ✱ انجلین که اندن غیری
دردمندلردن هم بی قصد واختیار ناله صچرار کذلك حضرت بلالدن هم بی قصد وبی اختیار احد احد
دیمك صچرایوب دهانندن طشره چقاردی زیرا درد عشقدن مملو اولمش واحد واحدك محبتیله طولمش ایدی کل اناء
یترشح بما فیه موجبنجه انك درد عشقله مملو اولان اناء وجودندن احد واحد دیمك ظهوره کلوردی ✱ اهتمام دفع درد
مدخل خار را نبود وهمچون سحرهٔ فرعون وجرجیس وغیرهم مما لا یعد ولا یحصی ✱ دردك دفعی اهتمامنه خارایچون
مدخل اولمدی یعنی بلال رضی الله عنه حضرتلرندن درد عشقی دفع ایلمك اهتمامنه خارك مدخلی اولمدی بو معناده
جائزدرکندی وجودندن درد خاری دفع ایلمك اهتمامنه بلال رضی الله عنهك مدخلی واختیاری اولمدی وکندی
وجودندن دفع ایلمکه اهتمام قیلمدی واول جهودده تابع ومائل اولمدی فرعونك ساحرلری کبی کندی اللرینی وایاقلرنی
قطع ایلمکلکی دفعنه اهتمام قیلمدیلر وبی اختیار امنا برب العالمین رب موسی وهارون دیدیلر ودخی جرجیس پیغمبرکبی
کندینك قتل اولنمسنك دفعنه اهتمام قیلمدی وخلقی ایمانه دعوت ایلمکدن قتل قورقوسندن اوتری معرض اولمدی
بلکه کافرلرانی حرب شدید ایله دوکوب اولدردکجه اول ینه حیات بولدقده انلری دین وایمانه بالضروری دعوت ایلردی
وبونلردن غیری دخی لا یعد ولا یحصی قیلندن جان بازو سربازعاشقلر چوقدر بلال حضرتلری دخی کندی
وجودندن درد خاری دفع ایلمسنك اهتمامنه مدخل طوتمیوب بی اختیار احد احد دیردی نته کم نظم شریفده دخی
قصه‌سی مفصل ومشروح اولمشدر (م ی) تن فدای خار میکرد آن بلال) خواجه اش میزد برای کوشمال ✱ که چرا تو یاد
احمد می کنی ✱ بندهٔ بد منکر دین منی ✱ اول بلال حبشی رضی الله عنه تن مبارکنی خاره فدا ایلردی انك خواجه‌سی
ایسه کوشمال وتادیبدن اوتری آنی دوکردی ودیردی که نیچون سن یاد احمد ایلرسن وندن اوتری احد احد دیو سویلرسن
ای بندهٔ بد بنم دینمه منکرسن اکرسن احد احد دیمکدن ودین احمده اقرار وتصدیق ایلمکدن رجوع قیلمزوبنم دینمه مائل

اولمزایسك بوجوب التنده اولمق مقرردر دیردی بلال حضرتلری مقدما امیه بن خلف نام یهودینك بنده‌سی ایدی
چونکم حضرت بلال بن رباحك حضرت احمده محب اولدیغنی و اکا ایمانه کلدیکنی وتصدیق واقرار
قیلدیغنی بیلدی اکا جور وجفالری زیاده قیلدی هربار جور وجفایی اکا رجوع ایتسون دیو زیاده ایتدکجه انك عشق
ومحبتی زیاده‌لك بولدی ❋ بیت ❋ انجا که منتهای کمال ارادتست ❋ هرچند جور بیش محبت زیادتست (مثنوی)
میزد اندر آفتابش او بخار ❋ او احد میگفت بهر افتخار ❋ تا که صدیق ان طرف بکذشت تفت ❋ ان احد گفتن بگوش
او برفت ❋ چشم او پر آب شد دل پر عنا ❋ زان احد می یافت بوی آشنا ❋ اول جهود آفتابك حرارتنده اول بلال رضی
الله عنهی شاخ خار ایله اورردی اول بلال افتخاردن اوتری احد احد دیردی ودوکلدکجه احد احد دیمکله افتخار ایلردی
حتی که برکون ابو بکر صدیق رضی الله عنه اول طرفدن علی الفور حرارتله کچدی اول احد دیمکلك انك قولاغنه دکدی
واول دردوسوزله احد احد دیمکلکی کوش ایتدی اول ابو بکر رضی الله عنهك چشم مبارکی اشکله پر اولدی وکوکلی
عنا واضطراب ایله طولدی زیرا اول احد دیمکدن اشنا رایحه‌سن بولدی واول احد احد دیه‌نك حضرت حقله اشنا اولدیغنی
بیلدی وانك ناله وصداسندن اکا اشنالق رایحه‌سی کلدی (مثنوی) بعد ازان خلوت بدیدش پند داد ❋ کز جهودان
خفیه می دار اعتقاد ❋ عالم السرست پنهان دار کام ❋ گفت کردم توبه پیشت ای همام ❋ اندنصکره ابو بکر رضی الله
تعالی عنه حضرتلری اول بلالی خلوت کوردی وبرکون تنها اولدی اکا پند ونصیحت ویردی بویله دیوکه اعتقادی
جهودلردن خفیه طوت وایمان وعرفانکی اول بی دینلردن سر وپنهان ایله حق تعالی حضرتلری عالم السر والخفیاتدر
کامی کزلو طوت یعنی مراد ومقصودی پنهان ایت حضرت بلال حبشی رضی الله عنه چونکم صدیق اکبر
حضرتلرندن بو کلامی استماع ایلدی اکا دیدی سنك اوکنده ای همام توبه قیلدم وایمانمی وعرفانمی بونلره افشا ایلمکدن
رجوع ایتدم توبه اولسون بردخی بویله سویلیم وبو سری اول نامحرملره افشا ایلیم دیدی (مثنوی) روز دیگر از پگه
صدیق تفت ❋ آن طرف از بهر کاری می برفت ❋ باز احد بشنید وضرب زخم خار ❋ بر فروزید از دلش سوز وشرار
باز پندش داد باز او توبه کرد ❋ عشق آمد توبهٔ اورا بخورد ❋ بر غیری کونده ارکندن صدیق حضرتلری حرارتله اول
طرفه بر کاردن اوتری کندی وحضرت بلال رضی الله عنهك مضروب اولدیغی محله جانبندن کذر ایتدی کیرو احد دیمکی
اشتدی وخار زخمنك ضربنی کوش ایتدی اول حضرتك قلبندن سوز وشرار شعله‌لندی واتش حرقت ولوعت
درون دلندن یالکلندی کیرو برکون انی خالی بولدی اکا پند ونصیحت ویردی کیرو اول بلال توبه قیلدی وافشای راز
ایلمکدن رجوع قیلدی عشق کلدی انك توبه‌سن یدی یعنی اکرچه ابو بکر رضی الله عنهك پندنی قبول ایدوب اول
حینده احد احد دیمکدن وسر درونی افشا ایلمکدن توبه ایلدی لکن فی الحال عشق کلدی وسلطان محبت اکا مسلط
اولدی فی الحال انك توبه‌سنی یدی وزبنهار بردخی توبه ایلمدی (مثنوی) توبه کردن زین نمط بسیار شد ❋ عاقبت
از توبه او بیزار شد ❋ فاش کرد اسپرد تن را در بلا ❋ کای محمد ای عدو توبها ❋ ای تن من وی رگ من پر ز تو ❋ توبه را اینجا کجا
باشد درو ❋ توبه را زین پس ز دل بیرون کنم ❋ از حیات خلد توبه چون کنم ❋ بو نمطدن توبه ایلمك چوق اولدی وبو اسلوب
اوزره ثبت ورجعت دیو سویلمك وافر کلدی عاقبت الامر توبه‌دن توبه قیلدی اخر کار سرنی فاش ایلدی وتننی بلایه
اصمرلدی بویله دیوکه ای محمد ای توبه‌لرك عدوسی یعنی عاشقلرك توبه‌سنی صیحی وازاله قیلیجی محمد مصطفی علیه السلام
ای بنم تنم وای بنم طمرم سندن پردر توبه‌نك انده وسعتی نجن اولور یعنی بنم تنم ودروغم سندن وسنك عشقکدن برمرتبه
طولمش ومالامال اولمشدر که توبه‌نك اکا صغمغه مجالی اولمز وسنك عشق ومحبتکدن غیری برشیٔ کلسه بنم
وجودمده یر بولمز توبه‌یی بوندنصکره کوکلدن اخراج ایلرم حیات خلددن نیجه توبه ایلرم سنك محبتك خود عیش ابد
وحیات مخلددر حیات ابدی وعیش سرمدیدن عاشق نیجه توبه ایلسون ومحبوب جان بخشه‌دن رجوع ایلدم دیو نه
لسانله سویلسون عاشقه بویله سویلمکدن ترك جان وتن ایلمك آسان کاور (مثنوی) عشق قهارست ومن مقهور عشق
چون شکر شیرین شدم از شور عشق ❋ برگ کاهم پیش تو ای تند باد ❋ من چه دانم که کجا خواهم فتاد ❋ عشق قهاردر
بن انك مقهوری یم یعنی بلال حبشی حضرتلری دیدی عشق بر غالب وقهاردر وبن انك مغلوب ومقهوری یم عشقك
شورندن شکر کبی شیرین اولدم یعنی عشق ومحبتك شورشندن بندن مرارت کیدوب حلاوت معنی ولطافت روحانی
بولدم وشهد وشکر کبی شیرین ولذیذ اولدم ای تند باد کبی اولان عشق بن سنك اوکنده صمان چوبی ام بن نه بیلورمکه
قنده دوشرم بن سنك دست تصرفکده بی وجود وبی قدرتم تدبیر وتصرف هر وجهله سنکدر (مثنوی) گر هلالم گر بلالم
می دوم ❋ مقتدی آفتابت می شوم ❋ اگر هلالم اگر بلالم بلرم سنك آفتابکه مقتدی اولورم عشقك آفتابندن مراد
حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلمدر وخطاب عشقه‌دریعنی ای عشق ومحبت واکر بنم اسمم بلال وجسمم ماتند

هلال ایسه ده سنك افتابك اولان حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلمه ماتند ماه مقتدی وتابع اولورم واول شمس
فلکك عشق ومحبتندن قمر کبی نور استفاده قیلورم وهمیشه اکا پیرو اولورم (م ی) ماه را با زفتی وزاری چه کار ❋ در پی
خورشید بوید سایه وار ❋ ماهك زفتلك وزاریلکله نه کاری واردر سایه وار خورشیدك اردنجه یلر یعنی ماهك جسامت
ونحافتله کاری اولمیوب بلکه انك کاری سایه وار خورشیدك اردنجه یلمك اولدیغی کبی بن ماه فلك محبتك دخی کاهی
هلال کبی ضعیف ونحیف وکاهی بدر کبی جسیم ولطیف اولمسیله کارم یوقدر بلکه بنم کارم اول خورشید حقیقتك
وآفتاب فلك معنوینك سایه‌سی کبی اردنجه کتمك وماه کبی اندن نور استفاده ایتمکدر (مثنوی) با قضا هر کو قراری
میدهد ❋ ریش خند سبلت خود می کند ❋ قضای حقه هرشول کسه که بر قرار ویرد کندینك سبلتنه ریش خند ایلر
صقاله ویغه کولمك استهزادن کنایه‌در یعنی حق تعالینك قضاسنه هرشول کمسه که بر قرار وکندینك تدبیرنه اعتماد
ورأینه استناد ایدوب برحالت اوزره کندیسنی ثابت قدم اولمق مرتبه‌سنه ایرکورر اول کمسه فی الحقیقه کندینك بیغنه
وصقالنه کولر وکندی کندیه استهزا ایلر زیرا تدبیرك تقدیره فائده‌سی اولمز وعاقل اولان کسنه قضا ایله مقابله قیلمز (م ی)
برگ کاهی پیش باد انگه قرار) رستخیزی وانگهانی عزم کار) باد اوکنده بر برك کاهی اندنصکره قرار وبو هرکز ممکن دکلدر
قضای الهی باد صرصر کبی وقلب ادمی برك کاه وبادشت وصحرا ایجره بر برکیمدر باد صرصر برك کاهی ویری نیجه
تحویل وتقلیب ایلرسه قضای الهی دخی قلبی انك کبی تقلیب وتحویل ایلر کما قال علیه السلام القلب کریشة فی الفلاة
تقلبها الریاح ظهرا لبطن پس برك کاه کبی اولان قلب آدمینك باد تند قضا اوکنده قراری اولمز رستخیز اوله اندنصکره
عزم کار بونی خود کمسه قیلمز زیرا قیامت کونی کارکونی دکلدر بلکه ناس اول کونده سکران اوله‌لر واکثری مست
ومدهوش قاله‌لر کما قال الله تعالی (وتری الناس سکاری وما هم بسکاری) پس قضای الهی روز رستخیز کبیدر چونکم
ظهورا بلیه کاره عزم ایلمك باطل اولور (م ی) گربه در انبان اندر دست عشق) یکدمی بالا ویکدم پست عشق) اوهمی گرد
اندم بر گرد سر ❋ نه بزیر آرام دارم نی زبر ❋ مثلا عشق الندم طغرجق ایجره گربه‌یم بردم عشقك بالاسنده‌یم وبردم پست
عشقم اونی باشی اطرافنه طولندررنه آلتده ارام طوترم نه اوستده بو بیتلر عاشقك حالنی تمثیل وتصویر ایلمك طریقی اوزره
دینلمش وعشق برقوی مرده وعاشق طغرجق ایجره اولان گربه‌یه تشبیه قیلنمشدرنه کم حضرت بلال کندی حالنی
تمثیل ایدوب بیوررلر بن عشقك الندم فی المثل برقوی مردك الندم طغرجق ایجره اولان گربهٔ ضعیف کبی یم بردم عشقك
بالاسنده‌یم وبردم دخی پستنده‌ام اول عشق بنی باشنك اطرافنه دوندررنه کم برقوی کمسه انبان ایجره اولان گربه‌یی
باشنك اطرافنه دوندرر بن ضعیف انبان ایجره اولان گربهٔ نحیف کبی نه بالاده ارام طوتهرم ونه پستده ونه اعلاده قرار
ایدرم نه سفلیده نته کم گربهٔ بیچاره انبان ایجرده بی قرار واواره اولوب اعلاده واسفلده ارام طوتمز وبالا وپستده قرار ایتمز
مثنوی) عاشقان در سیل تند افتاده اند ❋ بر قضای عشق دل بنهاده اند ❋ همچو سنگ آسیا اندر مدار) روز وشب
گردان ونالان بی قرار) گردشش بر جوی جویان شاهدست) تا نگوید کس که آن جو را کداست ❋ عاشقلر فی المثل سیل
تنده دوشمشلردر عشقك قضا وحکمی اوزره کوکل قومشلردر یعنی عشق برسیل تند کبیدر عاشقلر اول قوی وتند
اولان سیله دوشن وانك مقتضاسنه وحکمنه کوکل قویان کمسنه کبیدر پس عاشقلر عشقك قضاسنه کوکل قومشلر
ورضا ویرمشلردر بونلر مدارده اولان دکرمن طاشی کبی کیجه وکوندز بی قرار دونیجی وناله قیلیجیدر اول سنك اسیانك
کردشی جوی جولر اوزره شاهددر تا کیمسه دیمیه که اول جو را کدر جوی جویان جوی جونك جمعیدر
جوی جو وصف ترکیبیدر جوی دیلیجی وارمق طلب ایدیجی معناسنه اصلنده جوینده جوی ایدی ترکیب اولنوب
جوی جو اولدی وجمعی جوی جویان کلدی یعنی سنك اسیانك دور وحرکتی ارمق طالبی اولنلره وانك نه فعلده اولدیغنی
بیلمك دیلینلره دلیل وشاهددر تا کم جو بند کان جو دیمیه‌لر که اول ارمق را کدوثابتدر کذلك عاشقك وجودنك کردش
وحرکتی جوی عشق طالب اولنلره شاهد وشان عشق بیلمك استینلره دلیلدر تا جو بند کان جوی عشق اولنلر
دیمیه‌لر که جوی عشق ومحبت برقرار اوزره راکد وثابتدر بلکه عاشقك وجودنده اولان دور وحرکتی کورد کارنده
بیله‌لر که عشق نوبنو جاری اولمقده وعاشقك وجودنده کونا کون تصرف قیلمقده‌در (مثنوی) گر نمی بینی تو جو را در کمین
گردش دولاب بیرونی ببین ❋ اگر سن کیزلنده اولان جویی کورمیه‌سن بیرونده اولان دولابك کردشنی کور یعنی اگر سن
کیزلنده اولان جوی عشق وشوقی کورمز ایسك بیرونه منسوب اولان چرخك کردشنی کور وانك همیشه دور وحرکت
ایلدیکنه نظر ایر کور (مثنوی) چون قراری نیست گردون را ازو ❋ ای دل اختروار آرامی مجو ❋ چونکم گردونك اول
جوی عشقدن برقراری یوقدر ای دل اختر کبی هم سن برارام استمه یعنی بو افلاك تسعه‌نك عشق وشوقندن اوتری بران
قراری یوقدر همیشه بونلر عشق وشوقیله دولاب کبی دونمکده ودور وحرکت قیلمقده‌دررلر ای کوکل هم سن اختر کبی

اولوب بر آرام اسمه بلکه سن دخی فلك دوار واختر نوار کبی بر آن وبر ساعت قرار ایتمیوب حرکت شوقیه ایله دور وحرکت
ایده بیلك اولور اتفاق حکما بونك اوزرینه درکه افلاکك حرکاتی حرکات شوقیه درکه هر بر فلکك وجودنده مدبر اولان
عقل مافوقنده اولان فلکك نفسنه وعقلنه عاشقدر وحقیقتده بو جمله سی حضرت حقه عاشقدر پس بونلرك دور
وحرکاتی فی الحقیقه حرکات شوقیه اولور وبونلر عشق وشوقیله دونوب همیشه بویله دور وحرکت قیلورلر (مثنوی)
گر زنی در شاخ دستی کی هلد * هر کجا پیوند سازی بکسلد * اکر فرضی بر شاخه ال اوره سن عشق سنی چکن قور
هر قنده پیوند دوزه سن قیرار وقطع ایلر یعنی ای عاشق فرضا اکر سن عشقدن خلاص اولمق ایچون شاخلردن بر شاخه
تمسك ایدوب الکله آنی محکم طوتسەك عشق سنی چکن قور هر نیه اتصال ایلیه سن وپیوند دوزه سن لابد آنی قطع
ایلر وسنی همان کندی زبونی ومغلوبی قیلور (مثنوی) گر نمی بینی تو تدویر قدر * در عناصر جوشش وگردش نگر
زانکه گردشهای آن خاشاك وکف * باشد از غلیان بحر باشرف * باد سرگردان ببین اندر خروش) پیش امرش موج دریا
بین بجوش * اکر سن قدرك تدویرنی کورمز ایسك عناصرده اولان جوشش وگردشه نظر ایله زیرا اول خاشاك وکفك
گردشلری باشرف اولان بحرك غلیانندن اولور بادی سرگردان خروشده کور انك امری قتنده موج دریایی جوشده
کور خاشاکدن مراد خاك وکفدن مراد نار اولور وبو بیتلرده عناصر اربعه مذکور اولنمش اولور وبحر باشرفدن مراد عشق
الهی اولور وقدر وقضای الهینك صورت تفصیلیه سی اولور وقدر محبت ذاتیه نك مظاهر محبت ازلی اولان اشیا اوزره
اجمالا وتفصیلا حکمندن وتاثیرندن عبارت اولور وبو افلاك تسعه ده اولان دور وحرکت تقدیر الهینك تدویری ایله اولور
اکر سن قضا وقدرك بو افلاکی دوندرمسنی کورمیه سن وبونك دور وحرکتنك تقدیر الهیدن اولدیغنی بیلمکه قادر
اولمیه سن بو عالم سفلیده عناصر اربعه نك وجودنده اولان گردشه وجوششه نظر ایله زیرا که اول خاشاك مشابه سنده اولان
خاکك گردشلری یعنی تبدیل وتحویل اولملری وکونا کون معادن ونباتاتی اخراج قیلملری وکذلك کف مشابه سنده
اولان نارك وحرارتك گردشلری باشرف اولان بحر محبت ازلیه نك جوشش وغلیانندن اولور وبونلرك وجودی وظهوری
فاحببت ان اعرف قولنك مدلولی اولان محبت ذاتیه دن وجوده وظهوره کلور بادسرگردانکه عناصر اربعه دن مرتبه در
آنی دخی بحر محبتك هواسیله خروشده کور اول بحر باشرفك امری اوکنده عناصر اربعه دن بری دخی که موج دریادر
جوشده کور الحاصل عناصر اربعه نك هر بریسی دریای محبت ذاتیه نك خس وخاشاکی کبیدر دریا اوزره اولان کف
وخاشاکك دور وحرکتی دریادن اولدیغی کبی بو عناصر اربعه نك دخی جوش وخروشی ودور وجنبشی بحر محبت ذاتیه
دندرکه سر فاحببت بونلری بویله جوش وخروشه کتورور (مثنوی) آفتاب وماه دو گاو خراس * گرد میگردند ومیدارند
پاس * آفتاب وماهتاب ایکی خراس کاویدر اطرافی دولانورلر وحفظ طورلر خراس اسب واستر وبقر وخر دوندردکی
دکرمنه دیرلر اصلنده خر آسیاب ایدی ابتدانی خر دوندردیکیچون صکره تخفیف اولنوب خراس دینلدی
وحیوان دوندردیکی دکرمنه اطلاق اولندی بو بیتده آفتاب وماهتاب ایکی دکرمن کاوینه وفلك دخی خراسه تشبیه
قیلندی وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که بو آفتاب وماهتاب ایکی دکرمن کاوی کبیدر اطرافی دولانورلر ونورانیتلریله
حفظ وحمایت ایدرلر (مثنوی) اختران هم خانه خانه میدوند * مرکب هر سعد ونحسی میشوند * اخترلر هم خانه خانه
بلرلر هر سعد ونحسك مرکبی اولورلر یعنی اختران گردون هم بر برجدن بر آخر برجه کیدرلر باذن الله هر بر سعد ونحسك
مرکبی ومظهری اولورلر وکاه نحوستی وکاه سعادتی تقدیر الهی ایله اظهار قیلورلر (مثنوی) اختران چرخ گر دورند هی
وین حواست کاهلند وسست پی * اختران چشم وگوش وهوش ما) شب کجااند وبیداری کجا * گاه در سعد ووصال
ودلخوشی * گاه در نحسی فراق وبیهشی * اختران چرخ اکرچه هی کشی دوردرلر بو سنك حواسك کاهلر وسست
پیلردرکه انلرك نحوست وسعادتی ودور وحرکتنی بیلمکه قادر اوله مز بو معنی دوردلك ضمیله بعید معناسنه اولدیغی
ومصرع ثانی استفهام اولمدیغی اوزره در اما بوندن اولی اولان معنی اولدرکه دوردلك فتحه سیله اولوب دایر معناسنه
اوله وه مصرع ثانی به استفهام انکاری معناسی ویریلوب بو تقدیر اوزره معنی بویله دیمك اولورکه هی کشی اکاه اول
بو چرخ گردونك اخترلری روز وشب اکر بر برجدن دائرلر ایسه وبو سنك حسلرك هم کاهلر وسست پی لرمیدر بو سنك
حواس خمسه ظاهرك وحواس خمسه باطنك هم روز وشب اختران گردون کبی دور ایدیجیلر وبر مرتبه دن بر مرتبه یه
سیر ایدیجیلر در بزم هوشمز وکوشمز وچشممز اخترلری کیجه قنده درلر وبیدار اولدقده قنده درلر یعنی بو حواس
خمسه ظاهره دن هر بریسی کیجه اولوب خوابه واردقده کندی خانه لرندن کیدرلر وعالم خیالی سیر ایدرلر وکوندز اولوب
بیدار اولدقده ینه هر بریسی کندی خانه لرینه کیدرلر وهر بریسی اختر کبی بو کونه دور وحرکت قیلورلر کاه اولورکه
بو وصال دل وخوشلق وقتنده سعدنده کاه اولورکه فراق وبیهشلك نحسنده اولورلر یعنی اختران گردون کاهی نحوستده

وکاهی سعادتده اولدقلری کبی حسلری دخی کاهی نحوستده وکاهی سعادتده اولورلر هر کاه که دل شوخلقده
وکندیلره ملایم ولذیذ کلان حالتلرده اوله لر انلره نسبت سعادتده اولمق کبیدر وهر بارکه بر حس کندی به ملایم ونافع
اولان حالتدن بعید وجدا اوله ویا بیهوشلقده قاله انلره نسبت بو حالتلر نحوست کبی اولور پس بو حواس ظاهره وحواس
باطنه هم بو اعتبار اوزره وصال دلخوشلق سعدنده اولمقدن وکاهی فراق وبیهوشلق نحوستنه گرفتار کلمکدن خالی
اولمزلر پس انفس دخی آفاقه مطابق کلدی وآفاقك احوالی نیجه مختلف ایسه انفسك دخی احوالی انك کبی مختلف
اولدی (مثنوی) ماه گردون چون درین گردیدنست * گاه تاریك وزمانی روشنست * گه بهار وصیف همچون شهد وشیر
گه سیاست گاه برف وزمهریر * ماه گردون چونکم بو دونمکده در گاه تاریك وبر زمان روشندر یعنی ماه گردون دخی بزم
حسلرمز کبی مختلف الاحوال اولمقدن وکاهی نقصان وکاهی کمال بولمقدن خالی دکلدر کورکه کاهی منخسف اولوب
تاریك وظلمانی اولور وکاهی انجلا وروشنالق بولوب عالمی منور قیلور وکاهی ذاتنه نقصان کلوب حین محاقده نحیف
ونزار اولوب هلال اولور وکاهی کیتدکجه زیاده اولوب بدر کامل اولور پس تبدل وتغیردن بردم خالی اولمز کذلك بو عالم
هم فصول اربعه دن خالی دکلدر کورکه کاهی بهار وکاهی صیفدر شهد وشیر کبی که اوچ ای دخی فصل بهار واوچ
ای دخی فصل صیف شهد ایله شیر کبی احلی والذدر واوچ ای دخی فصل خریفدرکه مرکوب کبیدر واوچ ای دخی
فصل شتادرکه برف وزمهریرك سیاستکاهیدرکه برودت هوا وبرف ویخ وشدت شتا حیوانه ونباته سیاستکاه کبیدر
(مثنوی) چونکه کلیات پیش او چه گوست * سخره وسجده کن چوکان اوست * تو که یك جزوی دلا زین صد هزار
چون نباشی پیش حکمش بی قرار * چونکم کلیات اول خدانك حکمی اوکنده طوپ کبیدر زبون وسجده کن چوکان
اودرای کوکل سنکه بو صد هزاردن بر جزوسن انك حکمی اوکنده نیجه بی قرار اولمیه سن یعنی چونکم بو افلاك
تسعه وعناصر اربعه وموالید ثلاثه بالکلیه اول خدانك حکمی اوکنده کوی کبیدر روانك چوکان امرنه وقضاسنه
بو جمله سی سجده ایدیجی ومغلوب وزبون اولجیدر ای کوکل بو صد هزار اولان موجوداتدن ونیجه بوزیك اولان
مخلوقاتدن سنکه بر جزوسن انك حکمی اوکنده نه حالله بی قرار اولمیه سن ونه کیفیتله تبدل وتغیرده واختلاف احوالده
قالمیه سن چونکم کلیات بویله مختلف الاحوال اولیجق سنك کبی جزؤنك اختلافده وتبدل وتغیرده اولمسی خود
بطریق الاولی اولور چونکم قضیه بویله در پس سکا لازم کلور که هر وجهله کندیکی انك قضاسنه تسلیم ایله واول نیجه
مراد ایلرسه انك مرادنی اختیار ایله (مثنوی) چون ستوری باش در حکم امیر * گه در آخر حبس وگاهی در مسیر
چونکه در میخت ببندد بسته باش * چونکه بگشاید برو برجسته باش * ای دل اول امیر حقیقینك حکمی اوکنده
بر ستور کبی اول کاه آخورده حبس وکاه مسیرده اول چونکم سنی میخه بغلیه بسته اول چونکم چوزه یوری برجسته
اول ستوریکه دیرلر یعنی اسب واستردن واشتردن وخردن هر نه کم بینمکه صالح اوله اکا ستور دیرلر وخلاصهٔ کلام ونتیجهٔ
مرام بویله دیمك اولور که ای کوکل اول میر حقیقینك حکمی اوکنده بر بینك کبی اول مرکب کاهی آخورده بغلو وکاهی
سیر وحرکتده اولدیغی کبی سن هم اول پادشاهك حکمیله کاهی دنیا آخرنده قیود دنیویه وجسمانیه ایله بسته ومقید اول
وکاهی بی قید وآزاده اولوب روحانیت مسیره لرنده سیر وحرکت قیل چونکم سنی اول امیر بی نظیر میخ طبیعته باغلیه
ویاخود بر نشئه قلبکی تعلیق ایدوب حبل محبته سنی مقید ایلیه بسته ومقید اول وقضایه رضا ویروب کندیکی انك
حکمنه تسلیم قیل چونکم علاقه یی قطع ایلیه وسنك باغلرکی حل ایدوب سنی آزاده قیله صحراده قده اول وآزاده لك
شکرنی قیل وهمیشه اکا حامد وشاکر اول (مثنوی) آفتاب اندر فلك کژ میجهد * در سیه رویی کسوفش میدهد *
از ذنب پرهیز کن هین هوشدار * تا نگردی تو سیه رو دیك وار) افتاب فلکده اکری صچرار سیاه رو بلکده اکا کری
صچرامسی ویاخود الله تعالی کسوف ویرر ذنبدن پرهیز ایله اکاه اول عقل طوت تا کم سن چولمك کبی سیاه روی
اولمیه سن یعنی چونکم خدای تعالی حضرتلری سنی قیوددن ازاد ایلیه صچرایجی اول لکن راستلك ودرستلك طریقی
اوزره اکری صچرامقدن حذر ایله کورکه آفتاب فلك اوزره طریق مستقیمدن عدول ایدوب اکری صچرار فی الحال اول
اکری صچرامق اکا سیاه رویلکده کسوف ویرر یاخود اول اکری کتدیکیچون خدای تعالی انك نورنی کیدروب
سیاه روی اولمق مرتبه سنه ایرکورر جلد اولك اولنه قریب بدز کستاخی کسوف آفتاب) شد عزازیلی ز جرأت
رد باب * بیوردقلری بیت شریف دخی بو مضمونی مؤید اولور وبو رایه مناسب اولان بر قاچ سوز بو بیتك شرحنده مرور
ایتمشدر وعقدهٔ ذنبك تحقیقی هم جلد اولك آخرنه قریب اولان چون ذنب شعشاع بدری راخسوف بیتنك شرحنده
کذر قیلمشدر رانده طلب اولنه وبونده ذنبدن مراد کناهدر یعنی ای خورشید عالم کبی اولان آدمی ذنب وخطادن پرهیز ایله
اکاه اول عقلك باشکه طوت تا کم سن دود کناهدن چولمك کبی روسیاه اولمیه سن زیرا هر بارکه بنده برکناه ایشلسه انك

قلبنده بر سیاه نکته پیدا اولور اکر تائب اولمیوب اول کناهه اوزره مصر اولورسه انك قلبنك ظلمت وسوادی زیاده اولوب انك قلبنی ظلمت وسواد احاطه قیلور کما قال علیه السلام کلما اذنب العبد ذنبا حصلت فی قلبه نکتة سوداء ان تاب واستغفر صقلت وان زاد زادت حتی تعلو قلبه فذلکم الران الذی ذکره الله تعالی (کلا بل ران علی قلوبهم ما کانوا یکسبون (مثنوی) ابر راهم تازیانه آتشین * می زنندش کانچنان رونی چنین * بر فلان وادی بباراین سو مبار * گوشمالش میدهد که گوش دار) ابر ایچون هم آتشین تازیانه اوررلر کا بویله دیو که انچلین کیت بویله دکل فلان وادی یه یاغدر بو جانبه یاغدرمه اکا کوشمال ویررلر بویله دیو که قولاق طوت یعنی رعد نامنده اولان ملکلر سحابه آتشین اولان تازیانه برقی اوررلر وشو جانبه کیت سن استدیکك جانبه کیتمه دیوانی مراد الله هر نه جانبه اولورسه سائق اولورلر فلان وادی یه یاغدر بو جانبه یاغدرمه دیوا اکا کوشمال ویررلر وبزه قولاق طوت وسوزمز قبول ایت دیو تأدیب وتهدید قیلورلر نته کم بو حدیث شریف بو معنایی مؤید اولور وبو مضمونه شهادت ایدر قال صلی الله علیه وسلم ملك من ملائكة الله موکل بالسحاب معه مخاریق من نار یسوق بها السحاب حیث شاء الله رواه الترمذی عن ابن عباس (مثنوی) عقل تو از آفتابی بیش نیست * اندران فکری که نهی آمد مایست * گر منه ای عقل تو هم کام خویش * تا نیابد آن کسوف او بیش * ای سالك سنك عقلك بر آفتابدن زیاده دکلدر شول بر فکرده که نهی کلدی طورمه ای عقل سن هم قدمی اکری قومه تا کم انك اول کسوفی او که کلمه بعض نسخه ده بو مصرع بویله واقع اولمشدر تا نیابد آن خسوف رو به بیش) بو تقدیر اوزره معنی تا کم اول یوز خسوفی سنك او که کلمیه دیمك اولور یعنی ای سالك سنك عقلك خورشید انوردن زیاده دکلدر کورکه اول کندی طریقندن بر مقدار منحرف اولمقله اکا کسوف واقع اولدی سن هم کندی امر اولندیغك طریقدن تجاوز قیلمه وشول بر فکرده که حق تعالینك نهی واقع اولدی اول فکرده طورمه یعنی هر نه فکری نهی ایتدیسه اول فکر واندیشه اوزره مصر اولمه وتوقف قیلمه ای عقل سن دخی هم کندی قدمکی اکری قومه وامر اولندیغك طریقدن تجاوز قیلمه تا کم اول آفتابك کسوفی سنك او که کلمیه وسن هم اکری کتدیکك ایچون نورك زائل اولمیه وخدای تعالی سنی اول کژرولك سبیله مؤاخذه قیلمیه (مثنوی) چونکه کنه کمتر بود نیم آفتاب منکسف می ونیمی نور تاب * که بقدر جرم میگیرم ترا * این بود تقدیر در داد وجزا * چونکم کناه کمتر اوله افتابك نیمی منکسف کورورسن ونیمی دخی نورانی کورورسن یعنی چونکم بو آفتاب صورینك کندی طریقندن منحرف اولمسی وخطا قیلمسی کمتر اوله انك نصفنی منکسف ونصفنی دخی نورانی کورورسن کذلك وجود انسانیده عقل دخی آفتاب کبیدر نجی امر اولندیغی طریقدن بالکلیه تجاوز قیله تمام منکسف اولوب نوری قالمزاما انك خطاسی اکر کمتر اوله وطریقندن بر مقدار تجاوز قیله انك تجاوز ایتدیکی خطا بولنه کندیکی قدر ذاتنی منکسف وظلمانی وبر مقدارنی دخی منجلی ونورانی کورورسن کانه حضرت حق طرفندن بویله دیمك اولور که ای عاقل بن سنی جرمك قدر طوترم وکناهك قدر اخذ ایدرم داد وجزاده تقدیر بو اولور وعدلی بونی اقتضا قیلور اکر عفو ومغفرت اولمزایسه سیئه یه وجزاء سیئة سیئة مثلها حسبنجه سیئه مقداری جزا ویریلور (مثنوی) خواه نیك وخواه بد فاش وستیر * بر همه اشیا سمیعیم وبصیر * استه نیك استه بد فاش ومستور هر نه ایسه دوکلی اشیا اوزره سمیعز وبصیرز حق تعالینك بلا حاجة سمیع وبصیر اولمسنك تحقیقی دردنجی جلدده اولنه قریب غرض از سمیع وبصیر کفتن سر خنده مر ورا بلمشدر انده طلب اولنه یعنی جناب حق جل شانه بنده لرنه بیوررای بنده اکر نیك اولسون واکر بد اولسون مستور وآشکار انقدر شیء اولورسه اولسون دوکلی اشیا اوزره سمیع وبصیرزدر کلیسنك احوالنی کورورز وهر کسك اقوالنی اشیدیرز وانلرك فعلنه وقولنه کوره جزا ویریرز دیمك اولور (مثنوی) زین کذر کن ای پدر نوروز شد * خلق از خلاق خوش بدفوز شد * بو سوزدن ای پدر کذر ایله نوروز اولدی خلق خلاقدن خوش بدفوز اولدی بعض نسخه ده خلاق خود واقع اولمشدر بدفوز بهره مند وخوش حال معناسنه ده کاور بدفوز اغزلك چوره سنه دخی دینور خوش بدفوز شد بو تقدیرجه خوش دهان اولدی دیمك اولور وخلاق کسر ایله او قمیوب قطعله او قنور اما قطعله او قنورسه بدفوز بهره مند وخوش حال معناسنه اولمق اولی اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه ای پدر بو کونه سوزدن وکهنه اولان روزدن کذر ایله زیرا نوروز اولدی ویکی حالت ظهوره کلدی خلق کندی خلاقندن خوش دهان اولدی ولذت بولدی یاخود معنی خلق کندی خلاقندن خوش حال اولدی وبهره ونصیب بولدی دیمك اولورم ی) باز آمد آب جان در جوی ما) باز آمد شاه ما در کوی ما) می خرامد بخت ودامن می کشد) نوبت توبه شکستن میرسد) توبه را بارد کر سیلاب برد) فرصت آمد پاسبانرا خواب برد * آب جان بزم جویمزه کیرو کلدی بزم شاهمز بزم کویمزه کیرو کلدی بخت صالنور ودامن چکر توبه صیمقلق نوبتی چالار توبه یی کیرو سیلاب الندی فرصت کلدی پاسبانی خواب الندی یعنی آب حیات معنوی کیرو بزم جوی وجودمزه کلدی ویزی

احیا قیلدی بزم شاهمز بزم کوی درونمزه لطف واحسانیله کلدی وحسن جمالیله تجلی قیلدی بو حینده بخت ودولت خرامان اولور ودامن چکوب تفخر وناز قیلور توبه صیمقلغن نوبتی کاور وعاشق اولان بویله موسمده توبه یی شکسته قیلور توبه یی تکرار سیلاب عشق ومحبت قاپدی فرصت کلدی پاسبانی خواب حیرت قاپدی وعقل پاسبانی وله وحیرتله نائم اولوب توبه یی سیلاب محبت کوتردی کتدی (مثنوی) هر خماری مست کشت وباده خورد * رخت را امشب کرو خواهیم کرد * زان شراب لعل جان جان فزا * لعل اندر لعل اندر لعل ما * هر خماره منسوب اولان کمسه باده ایچدی ومست اولدی رختی بو کیجه رهن ایتمك استرز جان فزا اولان جانك اول شراب لعلندن بزم لعلمز ایچره لعل واردر خماریده اولان یا نسبت ایچوندر ومصرع اول هر خماری باده خورد ومست کشت تقدیرنده در خماریدن مراد خمر محبتله مخمور اولان عاشقلردر ورختدن مراد وجود مجازی ولوازم جسمانیدر شراب لعلدن مراد محبت الهیدر که شاربان می محبت اولنلری مست ومستغرق ایلیجیدر آخر که نعل مایه مضاف دراندن لب مراد اولور وتقدیر کلام وتوضیح مرام بویله دیمك اولورکه هر نقدر شراب محبت حق نوش ایلین مخمور وار ایسه بادهٔ محبتی ایچدی ومست اولوب کندیدن کچدی بو کیجه بز ای طالب شراب محبت الهی اولان کمسه رخت وجودمزی ومتاع باد وبودمزی اول شراب الهیدن اوتری رهن ایتمك استرز تا کم وجودمزی بو دنیا کیجه سنده اول شراب الهیدن اوتری رهن قویاوز وانك مقابله سنده شراب محبتی آکوب ایچه وز مست اولوب کندیمزدن کچه وز اکر سندخی بزم کبی بو شراب الهیدن ایچمك ومست اولوب کندکدن کچمك استرایسك کل بروشب دنیاده رخت وجودکی ومتاع باد وبودکی بو خمر الهیدن اوتری رهن ایله تا اندن بزم کبی سندخی نوش ایده سن وکندیکی فراموش ایدوب بیخودلر بولنه کیده سن اول جان زیاده ایدیجی جانك لعل کبی اولان شرابندن وادل جانه حیات ویرن محبت الهینك می نابندن بزم لبمزده قات قات لعل واردر یعنی دهانمزده قات قات جوهر معنوی واضعاف مضاعف اذواق روحانی واردر لا ینقطع بز اول شراب محبتی نوش ایدیجی وکندیمزی فراموش ایدوب بی وجوب اولنلر بولنه کیدیجی یز (مثنوی) باز خرم کشت مجلس دلفروز) خیز دفع چشم بد اسپند سوز * نعرهٔ مستان خوش می آیدم) تا ابد جانا چنین می بایدم * کرو مجلس خرم اولدی دلفروز قالق چشم بدی دفع ایچون اسپند یاق مستلرك نعره سی بکا خوش ولطیف کاور تا ابد ای جان بو نجلین کرکدر یعنی مجلس روحانی کیرو کوکل شعله لندریجی خرم اولدی ورونق ولطافت بولدی قالق اعدا وحسادك سوء نظرلرینك شومنی دفعدن اوتری اوزرلك یاقکه بو جسملرك برامز نظرلرنی دفع ایلمکدن اوتری اوزرلك مجربدر نته کیم مست شراب عشق اولنلرك نعره سی خوش کاور ومستانه های وهوی قیلملری درونمه ذوق وصفالر ویرر تا ابدی ای جان بکا بویله کرکدر که مجلس روحانی همیشه خرم ودلفروز اوله مست شراب الهی اولان عاشقلر مستانه نعره لر اوره وبی اختیار های وهولر قیله وحضرت بلال رضی الله عنه کبی احد احد دیمك یاخود الله الله دیمك ویاخود هو هو دیمك والحاصل محبوب حقیقینك نام شریفنی بلا تصنع ولا ریاء ذکر ایلمك انك دهانندن مستانه وار صدور ایلیه چونکم حضرت مولانا قدس سره الاعلی کندیلرك وجد وحالتنی ومجلسلرنه حاضر اولان عشاق الهینك دخی ذوق ومحبتی حضرت بلال رضی الله عنهك احوالنی تعبیر وتقریر ایلمك مناسبتیله ذکر ایلدیلر وانك قصه سی ضمننده وکندیلرك وجد وحالنی وعاشقلرك دخی ذوق بالنی بیان بیوردیلر کیرو حضرت بلال رضی الله عنهك حالنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوردر (مثنوی) نك هلالی با بلالی یار شد) زخم خار او را کل وکلزار شد) کرز زخم خار تن غربال شد) جان جسمم کلشن اقبال شد) اشته بر هلال بر بلال ایله یار اولدی زخم خارا کا کل وکلزار اولدی بنم جسم جانم کلشن اقبال اولدی بعض نسخه ده جانله جسم ما بیننده واو عاطفه واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی لکن بنم جسم وجانم کلشن اقبال اولدی دیمك اولور هلالدن مراد بو بنده نحافت جسمدر اکرچه هلال بر بنده نك اسمیدر که حضرت بلال رضی الله عنهك قصه سنك عقبنده انك قصه سی کاسه کرکدر بو محلده مراد هلالدن اول بنده اولمق مناسبتدن زیاده دوردر تقدیر کلام بودرکه اشته هلال کبی بر ضعیف ونحیف جسم بلال حبشی حضرتلری ایله یار اولدی زخم خار اول بلال رضی الله عنهك هلال کبی اولان مبارك جسمنه زیاده شوقدن کل وکلزار اولدی اکر اول عاشق صادقك تن مبارکی زخم خاردن غربیل کبی دلك دلك اولدی لکن انك لسان حالی بنم جسم وجانم کلشن اقبال اولدی دیردی بو مصرع حضرت بلال رضی الله عنه طرفندن دینلمش وترجمانیت طریقیله انك لساندن تعبیر قیلمشدر (مثنوی) تن بپیش زخم خاران جهود جان من مست وخراب آن ودود * بوی جانی سوی جانم میرسد * بوی یار مهربانم میرسد * تن اول جهودلك خارنك زخمی او کنده در وبنم جانم اول ودودك مست وخرابیدر جانه منسوب اولان رایحه بنم جانم جانبنه ایریشور بکا یار مهربانك رایحه سی ایریشور یعنی بلال رضی الله عنه حضرتلری بویله دیردی اکرچه تن اول جهودلك خارنك زخمی

اوکنده درلکن بنم جانم اول محبوبك مست وحرابیدر برجان رایحه سی بنم جانم طرفنه کلور وبنی مست وخراب قیلور مهربان اولان یارك رایحه سی بکا ایرشور وبنی مست ومدهوش ایلر (مثنوی) ازسوی معراج آمد مصطفی * بر بلالش حبذا لی حبذا * چونکه صدیق از بلال دم درست * این شنید از توبه او دست شست * حضرت مصطفی علیه السلام معراج جانبندن کلدی انك بلال رضی الله عنه اوزره حبذا لی حبذا دیمسی اولدی یعنی چونکم حضرت مصطفی علیه الصلوة والسلام معراج جانبندن کلدی کندی بلالنه یا بلال حبذا بنم ایچون که سنك کبی بر مقبول الهی بنم امتمدن اولدی بیوردی نته کم صحیحینده واقع اولمشدرکه حضرت نبی صلی الله علیه وسلم معراجدن کلدکدنصکره حضرت بلال رضی الله عنهه دیدی یا بلال حدثنی بارجی عمل عملته فی الاسلام فانی سمعت دق نعلیك بین یدی فی الجنة حشو نعلیك دخی روایتدر ودخی بعض روایت اوزره اول حینده حضرت نبی علیه السلام حبذا لی حبذا بیورمشدر بو حدیث اخری وشرحی اوچنجی دفترده مرور ایتمشدر حضرت بلال رضی الله عنه حکایه سنده حاصل کلام چونکم صدیق رضی الله عنه حضرتلری دم درست اولان بلال رضی الله عنهدن یعنی نیتی راست ودرست اولان بلال رضی الله عنهدن بونی اشتدی انك توبه سندن ال یودی یعنی بوقدر سپارش ووصیتدنصکره چونکم انك احد احد دیمسنی ینه کوش ایتدی انك توبه ایلمسندن ال یویوب فراغت ایتدی * باز کردانیدن صدیق رضی الله عنه واقعه وامتحان بلال رضی الله عنه را وظلم جهودان ازبروی واحد احد کفتن او وافزون شدن کینهٔ جهودان وقصه کردن آن قضیه پیش مصطفی علیه الصلوة والسلام ومشورت در خریدن او از جهودان * بو سرخ شریف صدیق رضی الله عنه حضرتلری بلال حضرتلرینك واقعه سنی وامتحان وابتلاسنی واول بلال رضی الله عنهك اوزرینه جهودلرك ظلمنی واول بلالك احد احد دیمسنی واول احد احد دیدکجه جهودلرك کینه سنك افزون اولمسنی واول قضیه یی مصطفی صلی الله علیه وسلم اوکنده قصه ایلمسنك واول بلال حضرتلرنی جهودلردن صاتون المقلقده مشورت قیلمسنك بیانده در (مثنوی) بعد ازان صدیق پیش مصطفی * کفت حال آن بلال باوفا * کان فلك پیمای میمون بال چست * این زمان درعشق واندر دام تست * اندنصکره صدیق رضی الله عنه حضرتلری مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك حضورنده اول باوفا اولان بلال رضی الله عنهك حالنی سویلدی وانك قصه سنی وماجراسنی بر بر نقل ایلدی بویله دیدیکه یا رسول الله اول فلك پیمای وچست وچابك اولان میمون بال یعنی فلکی اولچوجی وقلبی میمون ومسعود اولان چست وچابك بلال رضی الله عنه بو زمان سنك عشقکده وسنك دامنده در یعنی سنك عشقکه دوشمش ودام محبتکه کرفتار اولمشدر (مثنوی) باز سلطانست زان جغدان برنج * در حدث مدفون شدست آن زفت کنج * جغدها بر باز استم می کنند * پروبالش بی کناهی می کنند * جرم او اینست کو بازست وبس * غیر خوبی جرم یوسف چیست بس) بلال حضرتلری باز سلطاندر اول جغدلردن رنجده یعنی اول بلال حبشی رضی الله عنه شول سلطان حقیقینك معنوی بازیدرکه اول بیقوشلردن رنج والمده در فی المثل زفت اولان کنج وعظیم اولان کنز بارنج حدثده مدفون اولمشدر وخبیث وپلید اولان جهودلر ایچره قالمشدر نته کم هر عصرده مقبولان درگاه الهی اولان اصحاب بال واهل ذوق وحال دخی بلال رضی الله عنه کبی اهل دنیا ایچنده واصحاب نفس وهوا ما بیننده حدثده مدفون اولان کنج کبی مدفون اولمشلردر وبونلر ایچره قلان بازلر کبی خسته حال وشکسته بال قالمشلردر جغدلر باز معنوی اولان ولیلره بو دنیا ویرانه سنده ستم وجفا ایلرلر انك پروبالنی برکناهسز قوپاررلر یعنی باز سلطانی اولان ولی خدانك پروبالی مثابه سنده اولان جسمنی ویا خود مالنی ویا خود ذوق بالنی قوپاروب انك کناهی یوق ایکن انی کسر وشکسته ایلرلر انك جرمی بودرکه اول باز سلطانی وشهباز روحانیدر یوسفك پس خوبلقدن غیری جرمی ندر یعنی یوسف علیه السلام حضرتلری بوقدر چاهه اتلدی واسیر اولوب بازارلرده صاتلدی ونیجه مدت زندان ایچره قالدی انك خود اصلا بر جرم وکناهی یوق ایدی مکر بونلره سبب انك حسن رویی ولطف وخوبی اولدی کذلك هر ولی خدایه کندی عصرنده نیجه جفالر اولمش وانلر نا اهل اولان طائفه دن نیجه ستملر کورمشدر انلرك جرم وکناهی اولدیغندن دکلدر بلکه اول بدبختلرك انلره غرض وحسدلری اولدیغندن وبونلرك مقبول وپسندیده اولان احوالی انلره ناپسندیده کلدیکندن اول شوم اولان بوملر بو شهبازلره بوقدر اهانت وجفاروا کورمشلردر وبونلره بوقدر ستم وایذالر ایرکورمشلردر (مثنوی) جغدرا ویرانه باشد زاد وبود * هستشان بر بازان خشم جهود * که چرا یاد آری زان دیار * یا زقصر وساعدان شهریار * جغدلك زاد وبودی ویرانه اولور اندن اوتری انلرك بازا اوزره خشم جهودی اولدی جغددن مراد بونده اهل دنیا اولور یعنی جغدلر کبی اهل دنیانك طوغمسی وموجود اولمسی ویرانهٔ دنیاده اولور وانلر بو دنیا ویرانه سنی کندیلره جنت ودار راحت اتخاذ قیلور اول سبیدن باز سلطانی اوزره بونلرك جهودانه خشمی واردر بویله دیوکه نیچون اول دیار حقیقیدن

یاد کتوررسن یا خود اول شهریارك ساعدندن وقصرندن ذکر ایلرسن یعنی اهل دنیا ولی خدایه درلر بزسکا انکچون اهانت وحقارت ایلرزسن بزم منزل ومقامزده اول دیار حقیقیدن یاد ایلرسن اول شهریار حقیقینك مقام ومرتبه سنی وساعد ارادات وقدرتنی طورمز سویلرسن بزنوکه راضی دکلز (مثنوی) درده جغدان فضولی میکنی) فتنه وتشویش درمی افکنی * مسکن مارا که شد رشك اثیر * تو خرابه خوانی ونام حقیر * شید آوردی که تا جغدان ما * مر ترا سازند شاه وپیشوا * ای باز جغدلرك کوینده فضوللق ایلرسن یعنی ساکن ویرانهٔ دنیا اولان اهل دنیانك موطن ومسکننده کستاخلق ایدوب سزلك منزلکز خراب ویریکز ترابدر دیو تشویش ایله دوشوررسن بزم مابینمزه فتنه وتشویش براغورسن وبزی دغدغه وتشویش ایله دوشوررسن بزم مسکنمزکه رشك اثیر اولدی یعنی بزم اولریمز ومنزللریمزکه فلك اکا رشك وغبطه قیلدی سن خرابه اوقورسن ونام حقیر ایله اکا نام دنیا دیو سویلرسن شید کتوردك تا بزم جغدلریمز یعنی سن بزم مابینمزه زرق وریا کتوررسن تا بزم جنسمز اولان بوملر بو ویرانهٔ دنیایی مسکن طوتن شوملر تحقیق سنی شاه وپیشوا دوزه لروسنی کندیلره مقتدا اتخاذ ایدوب سنك امرکه مطیع ومنقاد اولهلر (مثنوی) وهم سودایی در ایشان می تنی * نام این فردوس ویران میکنی * بر سرت چندان زنیم ای بد صفات * که بکویی ترك شید وترهات سن سودایی اولان وهمی انلره طوقورسن بو فردوسك نامنی ویران ایلرسن فردوس انواع اثماری جامع اولان بستانه درلر وبر جنتك دخی اسمیدر می تنی تنیدن لفظندندر اکرچه طوقومق معناسنه درلکن بونده خلط ایلمك معناسنه مراد اولور یعنی جغدلر باز سلطانی اولان ولی خدایه دیرلر ای شیاد وزراق سودایه منسوب اولان وهمی انلره القا ایدوب خلط ایلرسن بو ساکن اولدیغمز فردوس برینك نامنی ویرانه ایلرسن وبوکه دنیای دنی وجای سفلی دیو سویلرسن پس بز دخی ای بد صفات سنك باشکه اولقدر اوررزکه شید وترهاتی ترك ایتمکی سویلرسن وزرق ومکری لابد ترك ایلرسن نته کم جهودلر حضرت بلال رضی الله عنهه سن احد احد دیمکی ترك ایله دیو اوردیلر واکرسك بویله درسن بز سنی دوکه دوکه اولدوررز دیو اوزرینه طوردیلر نته کم انك حالنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) پیش مشرق چارمیخش میکنند * تن برهنه شاخ خارش می زنند * از تنش صد جای خون بر می جهد * او احد میکوید وسر می نهد) پندها دادم که پنهان دار دین * سر بپوشان از جهودان لعین * عاشقست او را قیامت آمدست * تا در توبه برو بسته شدست * حضرت صدیق رضی الله عنه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه ایتدی یا رسول الله جهودلر اول بلالی مشرق اوکنده چارمیخ ایلرلر تنی برهنه اکا شاخ خار اوررلر وآفتابه قرشو آنی عریان ایدوب دیکنلو دکنکله دوکوب بدن مبارکنی نیجه یردن آزرده ومجروح قیلورلر انك تن مبارکندن یوز یردن قان صچرار او ایسه انلره قارشو احد احد دیر وحکم حقه باش قورا کا چوق بند ونصیحتلر ویردم بویله دیوکه دینی پنهان طوت وسری جهودان لعیندن ستر ایدوب اخفا ایت اما انك ستر اسرار وضبط کفتاره مجال واختیاری یوقدر عاشقدر فی الحقیقه اکا قیامت کلمشدر حتی توبه قپوسی اکا بغلو اولمشدر نته کم قیامت صوری کلدکده توبه قپوسی بغلنورکه توبه ایلمکه قادر اولمز وتوبه ایلسه دخی توبه سی قبوله کلمز (مثنوی) عاشقی وتوبه یا امکان صبر * این محالی باشد ای جان بس سطبر * توبه کرم وعشق همچون اژدها * توبه وصف خلق وآن وصف خدا * عاشقلق وتوبه یا خود امکان صبر ای جان بو زیاده سطبر بر محال اولور بعض نسخه ده یا برنه نقطهٔ واحده ایله یا واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی عاشقلق وامکان صبر ایله توبه بو ایکیسنك ما بیننی جمع ایلمك وعاشق اولمغله تائبلکی وصابرلکی کندویه عادت قیلمق بو چوق یوغون وغلیظ بر محالدر زیرا توبه فی المثل بر کوچك قورد جغز وعشق اژدرهادر توبه وصف خلق ووصف مخلوق حادث وفانی وعشق وصف خالق قدیم وباقیدر پس حادث وفانی اولان مخلوقك وصفنك قدیم وباقی اولان خالقك وصفی قتنده نه وجودی واردر جنید قدس سره العزیز حضرتلرینك اذا قرن المحدث بالقدیم لم یبق له اثر بیوردقلری بو معنایه دلالت ایدر پس خورشید محبت طالع وظاهر اولدقده توبه سایه وار زائل وفانی اولور (م ی) عشق ز اوصاف خدای بی نیاز * عاشقی بر غیر او باشد مجاز زانکه او حسن زراندود آمدست * ظاهرش نور اندرون دود آمدست) عشق بی نیاز اولان خدانك اوصافندندر عاشقلق اندن غیری به مجازدر زیرا اول غیری حسن زراندود کلمشدر انك ظاهری نور اندرونی دود کلمشدر عشق افراط محبته درلر افراط محبت ایسه بی نیاز اولان خدای تعالینك وصفلرندندر نته کم حضرت قرآنده بر محلده (قل ان کنتم تحبون الله فاتبعونی یحببکم الله) وبر محلده دخی یحبهم ویحبونه بیوردی محبت الهی قدیم وحقیقیدر ومحبت بنده اکر خدایه اولسون واکر ماسوایه اولسون حادث ومجازیدر زیرا که ازل خدادن غیر منزله سنده واقع اولان شیلرك حسنی یالدز کلمش وحسن الهی ایله انلرك ظاهری مزین اولمشدر انك ظاهری نور وباطنی دود سیاه کبی کلمشدر بو اشیاده اولان حسن وملاحت حقیقی دکلدر عاریتیدر کما قال ابن الفارض (بیت) وکل ملیح حسنه من جمالها * معار له بل حسن کل ملیحة

(مثنوی) چون رود نور و شود پیدا دخان ✻ بفسرد عشق مجازی ان زمان ✻ وارود آن حسن سوی اصل خود
جسم ماند کنده و رسوا و پلید) چونکم نور کیده ودخان پیدا اوله عشق مجازی اول زمان طوکر اول کند و اصلی طرفنه کیرو
کیدر جسم کنده ورسوا و پلید قالور یعنی بر محبوب اولان شیئک وجودنده اولان نورانیت و حسن وجمال کیده ودخان
کبی اولان ظلمت و کثافت ظاهر و پیدا اولور اول زمانده اکا عاشق اولان کسه نک مجازی اولان عشقی فسرده اولور و اول
عشقه نقصان و زوال کلور اول حسن وجمال کندینک اصل ومعدنی طرفنه کیرو کیدر و جسم قوقش ورسوای
وقبیح اولوب قالور (مثنوی) نورمه راجع شود هم سوی ماه ✻ وارود عکسش زدیوار سیاه ✻ پس بماند آب و کل بی
آن نکار ✻ کردد ان دیوار بی مه دیو وار ✻ مثلا ماهک نوری هم ماه جانبنه راجع اولور اول ماهک عکس و پرتوی دیوار
سیاهدن کیرو کیدر پس آب و کل اول نکارسز قالور اول دیوار بی ماه دیو کبی اولور کذلک ماه حقیقینک نوری اولان
روح هم اول ماه حقیقی جانبنه راجع اولور دیوار سیاه کبی اولان بدنک عکسی و پرتوی اول اصل طرفنه کیرو کیدر
پس بو آب و کلدن مرکب اولان جسد اول محبوبیتسز و نقش و مرغوبیتسز قالور اول دیواربدن روح کیتدکدنصکره
دیو کبی اولور و عاشقه اندن نفرت کلور (مثنوی) قلب را که زر زروی او بجست ✻ بازرفت ان زر بکان خود نشست
پس مس رسوا بماند دود وش ✻ زوسیه روتر بماند عاشقش ✻ مثلا قلبک که التون انک یوزندن صچرادی اول زر کیرو
کندی کانینه کندی وار و توردی یعنی بر قلب التونک که یوزنده اولان التون کتسه کیرو واروب کندو کانینه رجوع ایلروانده
قرار ایدوب اوتورر پس رسوای اولان باقر دود کبی قالور و سیاه رولغی ظهوره کلور انک عاشقی اندن سیاه روتر قالور واندن
زیاده رسوای اولور (مثنوی) عشق بینایان بود بر کان زر ✻ لاجرم هر روز باشد بیشتر ✻ زانکه کان را در زری نبود شریک
مرحبا ای جان زر لا شک فیک ✻ اما بینالرک عشقی کان زر او زره اولور کان زردن مراد جمیع حسن وجمالک ولطف وکمالک
اصل ومعدنی اولان مرتبهٔ الوهیت ومقام حقیقتدر بینا و بصیر اولان اولیانک عشقلری ومحبتلری اصل جمیع جمال
وکمال اولان مقام حقیقتدندر لاجرم هر کون انلرک عشقی زیاده اولور وساعت بساعت انلر عشق ومحبتده ترقی قیلور
زیرا که کانه زرلکده شریک یوقدر کذلک کان جمیع کمال وجمال اولان مقام حقیقته حسنده وجمالده ولطفده وکمالده اصلا
بر شریک ونظیر یوقدر مرحبا ای زر معدنی سنده شک وشبه یوقدر یعنی ای کان کل جمال وکمال سن وسعتله وزیاده لطافتله
ظاهر اولدک و عاشقلرینه رحب وراحت ویردک اصلا سنک بی نظیر اولدیغکده شک وشبه یوقدر وبی شریک وبی مثال
اولدیغکده هم حجت و براهن فی چوقدر (مثنوی) هر که قلبی را کند انبار کان ✻ وارود زر تا بکان لامکان ✻ عاشق
ومعشوق مرده ز اضطراب ✻ مانده ماهی رفته زان کرداب آب ✻ هر شول کسه که بر قلبی کانه شریک ایلیه زرلامکانده
اولان کانه دک کیرو کیدر عاشق ومعشوق اضطرابدن اولمش اکر کردابدن آب کتمش ماهی قالمش قلبدن مراد بونده
هر ملیح وجمیل اولان ممکن الوجوددر که انک صورت ظاهره سی قلب التون کبی حسن جمال الله اراسته اوله پس تقدیر کلام
بویله دیمک اولور که هر شول کسه که قلب التون کبی اولان ممکن الوجودک مزخرف ومزور اولان حسنی وجمالنی
کوروب اکا عاشق اولسه وآنی معدن حسن وجمال اولان محبوب حقیقی یه محبتده شریک قیلسه اول زر حسن وجمال
لامکانی اولان کانه رجوع ایلر پس عاشق ومعشوق اضطرابلرندن اولور مثلا بر کردابدن آب کیدوب وماهی بوسته
قالوب نتیجه الم واضطرابله مرده اولدیغی کبی اول مجازی اولان عاشق ومعشوق هم اب حیات غدیر وبدندن وآبکیرتندن
فنا وزواله یوز طوتدقدنصکره الم واضطرابده اولور (مثنوی) عشق ربا نیست خورشید کمال ✻ امر نور اوست
خلقان چون ظلال ✻ عشق ربانی خورشید کمالدر امر انک نوریدر خلایق ظلال کبیدر امردن بونده مراد روحدر
نته کیم حق تعالی حضرتلری قل الروح من امر ربی بیوردی ودخی الا له الخلق والامر آیتنده اولان امر ایله عالم ارواح
مراد اولندی ربوبیت عشق ربانی و روح انسانی واجسام خلایق تفهیم ایلمکدن اوتری تمثیل طریقیله دینلمشدر یعنی
مثلا عشق ربانی خورشید کمالدر روح انک نوری و پرتویدر واجسام خلایق کولکه لر کبیدر پس عشق ربانی جان جان
وحیات حیات جهان کبیدر چونکم مناسبتله عشق حقیقینک برمقدار شرحن بیان ایلدیلر کیرو مظهر عشق
حقیقی اولان بلال حبشی رضی الله عنه حضرتلرینک قصه سنی بیان وابوبکر رضی الله عنه حضرتلرینک لساتندن
انک حالنی وماجراسنی تعبیر وتقریر ایلمکه شروع ایدوب بیوردیلر (مثنوی) مصطفی زین قصه چون خوش برشکفت ✻
رغبت افزون کشت هم اورا بکفت ✻ مستمع چون یافت همچون مصطفی ✻ هر سر مو پش زبانی شد جدا (محمد مصطفی
صلی الله علیه وسلم بو قصه دن چونکم خوش آچلدی یعنی بلال رضی الله عنه حضرتلرینک قصه سنی ابو بکر الصدیق
رضی الله عنه حضرتلری اول سلطان کائناته تعبیر وتقریر ایلدکاری حینده اول حضرت کل کبی بو قصه نک
استماعندن کشاده اولدی واظهار فرح وسرور قیلدی ابو بکر رضی الله عنه حضرتلرینه بلال رضی الله عنهک قصه سنی

تقریر ایلمکده رغبتی زیاده اولدی هم اول پیغمبر عالی جنابه انک ماجراسنی علی ماجری باتمام سویلدی حضرت
مصطفی صلی الله علیه وسلم کبی چونکم بر مستمع بولدی اول ابو بکر رضی الله عنه حضرتلرینک هر سر مویی
بشقه بر زبان اولدی و بلال حبشی رضی الله عنه حضرتلرینک احوالنی وافراط محبتنی بر بر تعبیر وبیان قیلدی (مثنوی
مصطفی کفتش که اکنون چاره چیست ✻ کفت این بنده مر اورا مشتریست ✻ هر بها که کوید اورا می خرم ✻ در زیان
وحیف ظاهر ننکرم ✻ کو اسیر الله فی الارض آمدست ✻ سخرهٔ خشم عدو الله شدست ✻ چونکم مصطفی صلی الله
علیه وسلم حضرتلری ابو بکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلرندن بلال رضی الله عنهک قصه سنی اشتدی اکا ایتدی
شمدی بو خصوصده چاره ندر حضرت ابو بکر الصدیق رضی الله عنه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه دیدی
یا رسول الله بو بنده تحقیقا اکا مشتریدر هر نقدر بها که اول جهود سویلر آنی چوق سویلتیوب آنی آلورم زیانه وحیف
ظاهره نظر قیلمزم ومتاع ومالک چوق کتدیکنه باقیوب بهر حال آنی خریدار اولورم زیرا اول بلال رضی الله عنه
ارضده الله تعالینک اسیر وبنده سی کلمشدر اما الله عدوسنک خشمنک مسخره وزبونی اولمشدر پس انی اول عدو اللهک
پنجهٔ غضبندن خلاص ایلمک هر وجهله لازم کلمش وواجب اولمشدر دیدی) وصیت کردن مصطفی علیه السلام
صدیق را رضی الله عنه که چون بلال را رضی الله عنه مشتری میشوی هر آینه ایشان از ستیز بر خواهند فزود بهای او
مرا درین فضیلت شریک خود کن و وکیل من باش ونیم بها از من بستان ✻ حضرت مصطفی علیه السلامک ابو بکر
الصدیق رضی الله عنه حضرتلرینه وصیت ایلمسنک بیانندهدر بویله دیوکه یا ابا بکر چونکم بلال رضی الله عنهه
مشتری اولهسن البته انلر عنادلرندن اول بلال رضی الله عنهک بهاسنی زیاده ایلمک استرلر بنی بو فضیلتده کندیکه
شریک ایله بنم بو خصوصده وکیلم اول وانک نصف بهاسنی هر نیجه یه الورسک بندن آل دیدی (مثنوی) مصطفی کفتش
که ای اقبال جو ✻ اندرین من میشوم انباز تو) تو وکیلم باش نیمی بهر من) مشتری شو قبض کن از من ثمن) مصطفی
علیه السلام حضرتلری ابو بکر الصدیق حضرتلرینه دیدی ای اقبال دیلیجی وای دولت معنوی طالب ایدیجی
بو خصوصده بن سنک شریکک اولورم که اول بلال رضی الله عنهی سنکله شرکت اوزره اول جهوددن اشتری قیلورم سن
بو خصوصده بنم وکیلم اول اول نصف بهانی بندن اوتری ویروب مشتری اول صکره ثمنی بندن ال وقبض ایله (مثنوی)
کفت صد خدمت کنم رفت ان زمان ✻ سوی خانهٔ ان جهود بی امان ✻ کفت با خود از کف طفلان کهر ✻ بس توان
آسان خریدن ای پدر ✻ ابو بکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلری رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه دیدی
بو خدمت ایلیم بو خصوصده قدرتم یتدیکی قدر سعی قیله یم اول زمان اول بی امان اولان جهودک خانه سی طرفنه
کندی وبولده کیدرکن کندی کندو سنه ایتدی اطفالک الندن کهری زیاده آسان وجهله المقلق ای پدر ممکن اولور
وبی تمیز اولان اوغلانجقلرک کفندن ادنی بها ایله اغر بهالو ذی قیمت در وجوهری خریدار اولمق عاقله سهل وآسان کلور
(مثنوی) عقل وایمان را ازین طفلان کول ✻ می خرد با ملک دنیا دیو غول ✻ انچنان زینت دهد مردار را ✻ که خرد زیشان
دو صد کلزار را ✻ آنچنان مهتاب پیماید بسحر ✻ کز خسان صد کیسه بر باید بسحر ✻ تا کم عقلی وایمانی بو کول اولان
دنیا اوغلانجقلرندن غول بیابانی کبی اولان شیطان دنیا ملکیله آلور یعنی دیو غوی دنیای دنی ملکنی اول احمقلره
تزیین ایدوب وانلره بونک متاعنی ترویج قیلوب دنیای دنی ایله انلری الدایوب عقللرنی وایمانلرنی انلردن الور حیفه
ومردار اولان دنیایه انلرک نظرنده انجلین زینت ویرر واول قدر بزیوب محبوب ومرغوب اولمق مرتبه سنه ایرکورر که
انلردن اول دنیا واسطه سیله دو صد کلزار معنوی آلور و بونلری بر لعبله مغبون ومحروم قیلور انجلین سحرله مهتابی
اولچر که خسلردن سحر ایله یوز کیسه بی قیار یعنی مشهوردر که ساحرلر ماهک پرتونی کیجه ایله بر شکلنه قویوب تاجرلره
صاترلر وانلردن سیم وزرلر الورلر پس انلر صباح اولدقده اول کرباسدن بر اثر کوره مزلر کذلک شیطان دخی مهتاب کبی
اولان دنیانک زینت باطله سنی بو اهل دنیایه سحر ومکر سببیله بیع ایلر وانلره سیم وزر عمر کبی نکاورلک وبندن بو متاع
فاخری الک دیو سویلر انلر دخی صد دل وجان الله اول متاع غروری آلورلر واول مکار وسحار بو سحر ومکر ایله اول خسلردن
نیجه یوز عمر کیسه سنی وایمان واسلام جوهرلرنی قیار وفوری اخذ ایلر (م ی) انبیا شان تاجری آموختند) پیش ایشان
شمع دین بفروختند ✻ دیو غول ساحر از سحر و نبرد ✻ انبیا را در نظرشان زشت کرد ✻ انبیای عظام علیهم السلام انلره
تاجرلک اوکرتدیلر انلر اوکنده دین شمعنی شعله لندردیلر یعنی انبیای عظام علیهم السلام بو اطفال سیرت اولان اهل دنیایه
آخرت بازرکانلغنی اوکرتدیلر و بونلرک اوکنده سراج دینی وشمع یقینی شعله لندروب منور ایتدیلر ولکن دیو غول ساحر
سحردن وجنک وجدلدن انبیای عظام علیهم السلامی انلرک نظرلرنده چرکین ایلدی وانبیانک بونلر حقنده اولان نفع
وفائده سنی بونلره ضرر وزیان کوستردی (مثنوی) زشت کرداند بجادوئی عدو ✻ تا طلاق افتد میان جفت وشو

دیده‌هاشانرا بسحری دوختند * تاچنین جوهر بخس بفروختند * اول عدو جادولك سبیله زشت ایلرتا كم جفته‌له شویك ماییننده طلاق واقع اولور یعنی اول عدو اولان شیطانلر سحر ومكرله مقبول ومحبوب اولان دین وایمانی وشرع انبیایی زشت وقبیح كوسترر حتی ارایه عورت ماییننه هم بعد وفراق واقع اولور بو اهل دنیانك دیده‌دللرینی شیاطین سحر ومكر ایله انجلین دكدیلرتا كه بونك كبی ذی قیمت جوهری خسه صاتدیلر یعنی بو اطفال سیرت اولان اهل دنیا شیاطینك سحریله ومكریله برمرتبه مسحور وممكور اولدیلرتا كم بونك كبی جوهر ایمانی ودر اسلامی وایقانی كتورروب خس ودنی اولان دنیایه صاتدیلروانی ویروب انی قبض ایتدیلر (مثنوی) این كهر از هر دو عالم برترست * هین بخر زین طفل جاهل كو خرست * پیش خر خرمهره وكوهر یكیست * ان اشك را در دردریاشكیست) پس ابوبكر الصدیق رضی الله عنه حضرتلری كندی كندیلرینه دیدی بو كوهر ایكی عالمدن برتردر وكوهردن مراد بونده بلال رضی الله عنه حضرتلریدر وایكی عالمدن برتر اولمسی ایكی عالم انسان كاملك طفیلی اولدیغنه وانسان كامل بو ایكی عالمدن مقصود بالذات كادیكنه اشارت اولمشدر چونكم حضرت بلال حبشی رضی الله عنه مردمك دیدهٔ عالم كبی برشریف وعالی جوهردر انك علوقدرنی ابوبكر الصدیق رضی الله عنه حضرتلری بیلدكده كندینه دیدی تیز بو ایكی عالمدن برتر اولان كوهری بو طفل جاهل كبی اولان جهوددن صاتون ال كه اول خرلایفهم درخرلك اوكنده خرمهره وكوهر بردر اول اشكك درد دریاده برشكی واردر خرمهره اشك بونجغنه دیرلر بونده مراد صورتی ملیح ومعنیده كم بها وقبیح اولان خرسیرتلره تعلق قیلان كسه‌لر اولور یعنی خرلایفهم كبی اولان جاهل وغافلك قتنده اشك بونجغی كبی صورتا كوزل ومعنیده جمله‌دن ادنی وارذل اولان احمق ونادانله جوهر جان ومعدن علم وعرفان اولان كسه بردر زیرا اول اشكك در معنوی وبحر روحانی خصوصنده عظیم شك وشبهه‌سی واردر (مثنوی) منكر بحرست وكوهرهای او * كی بود حیوان در ویرایه جو * در سر حیوان خدا ننهاده است * كو شود در بند لعل ودر پرست * مرخرا هیچ دیدی كوشوار كوش وهوش خر بود در سبزه زار * خر منكر بحر درانك كوهرلرینك دخی منكریدر حیوان لا یعلم نجن درجو وپیرایه جواولور بومقرردر كه اولمز خدای تعالی حیوانك باشنده قومشدر كه اول حیوان بند لعلده ودر پرست اوله تحقیقا هیچ اشكلرك كوپه‌سنی كوردكمی انلرك قولاغنده كوپه اولمز خرلك كوش وهوشی سبزه زارده اولور یعنی خرسیرت وحیوان طبیعت اولان انسان بحر معنو ینك وانك روحانی ونورانی اولان درلرینك منكریدر حیوان سیرت اولان آدمی نجن درمعنانی دیلمیجی وكندیسنی جواهر ایماندن وعرفاندن بزیجی اولورکه حیوان سیرت اولان آدمینك باشنده خدای تعالی حضرتلری بوسودایی قومشدر كه اول لعل روحانی قیدنده اوله ودر معنایه پرستش قیله هیچ خرلرك قولاغنده سن دروجوهردن كوشوار كوره مزسن بلكه خرسیرت اولان بدكوهرلرك كوش وهوشی همان علفزارده اولور همیشه خورد وخوابه وكبر وكاوه میل ومحبت قیلورلر (مثنوی) احسن التقویم در والتین بخوان * كه كرامی كوهرست ای دوست جان * احسن التقویم از عرش اوفزون * احسن التقویم او فكرت برون * احسن التقویم آیتنی والتین سوره‌سنده اوقو كه ای دوست جان كرامی كوهردر یعنی حق تعالی حضرتلری تین وزیتونه قسم ایلیوب دیركه تین وزیتون حقیچون تحقیقا بز انسانی صورتا ومعنا احسن صورتده واجمل هیأتده خلق ایلدك انسانك معنیده احسن تقویم اوزره خلق اولنمسی انك جاننك اوصاف الهیه ایله اتصاف قیلمسی ونور الهی اولمسیله‌در كه جان انسانی فی الحقیقه عزیز وشریف جوهردر اول احسن تقویمده اولان جان عرشدن فزونددر یعنی افضل واوسعدر نته كم لا یسعنی ارضی ولا سمائی ولكن یسعنی قلب العبد التقی النقی الورع حدیث شریفی بو معنایه دلالت ایلر الحاصل احسن تقویمده اولان جان فكردن بیروندر فكر وخیال آنی ادراكه قادر اولمز ووهم وادراك انك نه كونه كوهر عالی ایدوكنی بیلمز سورهٔ والتینك واحسن تقویمك تفسیری بشنجی دفترده * لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم * سرخنده مرور ایلمشدر اندە طلب اولنه (مثنوی) كر بكویم قیمت این ممتنع * من بسوزم هم بسوزد مستمع * لب ببند اینجا وخر این سو مران) رفت این صدیق سوی ان خران) اكر بن بو ممتنع اولان كوهرك قیمتنی سویلیم بن وهم مستمع اولان كسه یانرایز ممتنعدن مراد جوهر جاندر یعنی اكر بن بو منیع وعالی اولان جوهر جانك واول جوهر جانه مظهر اولان بلال رضی الله عنهك قیمتنی سویلیم بو كلامه قولق اولان مستمع هم بونك سوز وحرارتنه تحمل ایده میوب یانغق لازم كلور پس بو محلده سكوت ایله وایكی باغله وخری بو جانبه سورمه وبو ممتنع النظیر اولان جوهر جاندن بو جانبك اهلنه برسر وبر معنی ایركورمه بلكه حضرت ابوبكر رضی الله عنه نه ایلدی انی سویله الحاصل بو صدیق حضرتلری اول خرلر جانبنه كتدی واول جوهر عالی قدری انلرك الندن المغه عزیمت ایتدی (مثنوی) حلقهٔ در زد جو در را بركشود رفت بیخود در سرای ان جهود * بیخود وسرمست وپر آتش نشست * ازدهانش بس كلام تلخ جست * كین ولی الله را

جون میزنی * این چه حقدست ای عدو روشنی * حضرت ابوبكر رضی الله عنه جهودك قپوسنك حلقه‌سنی اوردی چونكم جهودانی ایشیدوب قپویی آچدی حضرت ابوبكر رضی الله عنه بیخود وبی اختیار اول جهودك سراینه ایچرو كیردی وكندی بیخود وسرمست وپر آتش اوتوردی واول حضرتك دهان شریفندن بیخودانه چوق آجی سوز صچرادی بسیار كفتار تلخ انك اغزندن صادر اولدی وبویله دیدیكه ای عدو الله بو ولی اللهی نیچون اورورسن ای روشنلكك دشمنی بونه حقد وغضبدر كه بونك كبی برمعدن جوهر توحید وروشنا اولان الله دوستنی احد احد دیدیكیچون طوررمز اورورسن وبو كاسن احد احد دیمه دیرسن واحدی سوممه دیو اوزرینه طورورسن (م ی) كر تراصدقیست اندر دین خود ظلم بر صادق دلت جون می دهد * ای تو در دین جهودی ماده‌ٔ) كین كمان داری تو بر شهزاده‌ٔ) در همه زاینهٔ كژ ساز خود منكر ای مردود نفرین ابد) ای لعین فرضا اكر سنك كندی دینكده بر صدقك اولیدی ویهودیلكده سن صادق اولیدك صادق اولان كسه اوزره ظلم ایلمكه سنك قلبك نیجه رضا ویرردی بوندن معلوم اولدیكه كندودینكده هم برصدقك یوقدر ای بی دین سن جهودلق دیننده ماده ومخنث سن كه بو كمانی سن برشهزاده اوزره طوترسن شاهزاده‌دن مراد بونده حضرت بلالدر وانك شهزاده اولمسی معنی اعتباریله‌در كه حضرت نبی علیه السلام انا من نور الله والمؤمنون منی بیورمشدر اول حضرتك روح شریفی ابو الارواحدر مؤمن اولنلر اول حضرتله صحبت قیلنلرك ارواح شریفه‌لری معنیده اندن طوغمشدر بو اعتبار ایله حضرت بلال حبشی رضی الله عنه دخی شهزاده اولمشدر نته كم سلمان رضی الله عنه حضرتلری فارسدن ایكن السلمان من اهل البیت دینمشدر بلال رضی الله عنه حضرتلری دخی معنیده اول حضرتك آلندن اولمشدر بو تقریبله اكا شهزاده دینمشدر بو دكلو یه كندوكژ دوزنلو اولان آیینه‌دن واكری تربیتلو اولان مرآت وجودكدن باشه ای ابد نفرینك مردودی یعنی ای ابده متصل ومضاف اولان لعنتك مردود وملعونی سن كندی اكری دوزنلو اولان آیینهٔ وجودكدن بو دكلو یه نظرایتمه دیدی (م ی) انچه اندم از لب صدیق جست * كر بكویم كم كنی تو پای ودست * ان ینابیع الحكم همچون فرات) از دهان او روان از بی جهات) همچوان سنكی كه ابی شد روان) نه زپهلو مایه دارد نه از میان اسبر خود كرده حق آن سنك را) بر كشاده اب مینارنك را) اول كلامكه اول دمده صدیق رضی الله عنه حضرتلرینك اب ودهاندن صچرادی وچشمهٔ لساندن جریان ایلدی اكر بن انی سكا بالتمام سویلرایسم سن دست وپایكی یتوررسن وعقل ورأیكی ضایع ایلرسن اول حكمتلرك ینابیعی فرات كبی انك دهاندن بی جهات عالمندن دوان وروان اولدی ونیجه حكمتلر ونصیحتلر اول حضرتك چشمهٔ لساندن ظهوره كلدی وجریان قیلدی مثلا شول برحجر كبی كه اندن بر آب لطیف روان اولدی اول حجرنه پهلوسندن مایه طوترونه میانندن مایه طوتر بلكه اول آب لطیف عالم بی جهتدن كلوب قدرت حقله انك وجودندن جریان ایلر وحجردن مراد حضرت موسی علیه السلامك عصا ایله اوردیغی واون ایكی چشمه‌نك انك وجودندن ظهوره كلدیكی حجردر (واذا ستسقی موسی لقومه فقلنا اضرب بعصاك الحجر) ایت كریمه‌سیله بو حجره اشارت قیلنمشدر وبو آیت كریمه‌نك تفسیری وحجرك شرح وتحقیقی بر قاچ محلده مرور ایلمشدر بو جمله‌دن اوچنجی دفترده غلام اسود حكایه‌سنده حضرت رسول صلی الله علیه وسلم انك مشكنی پر ایلمسی سرخنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه الحاصل حق سبحانه وتعالی حضرتلری اول سنكی كندی قدرتنه وقایه وپرده ایلمشدر مینارنك اولان ابی انك وجودندن اجش واجرا قیلمشدر كذلك حضرت ابوبكر رضی الله عنهك لسان شریفندن دخی حكمت ینبوعلرنی اجرا قیلمش وانك وجودنی ولسانی كندی به سپر قیلمشدر ان الله یقول الحق علی لسان عبده حدیثنك موجبنجه الله تعالی حضرتلری كلام حق كندی عبدینك لساندن سویلر واول عبدك اختیاری یوق ایكن نیجه اسرار وحكمی انك دهاندن اجرا واظهار ایلر (مثنوی) همچنان كز چشمهٔ چشم تو نور * او روان كردست بی بخل وفتور * نی ز پیه آن مایه دارد نی ز پوست * روی پوشی كرد در ایجاد دوست * انجلین كه سنك چشمك چشمه‌سندن نوری اول خدا بخل سز وفتور سز روان ایلمشدر اول كوزلركدن همیشه روان نورنه پیه‌دن مایه طوترونه پوستدن بلكه اول نور همیشه ایجاد الهی ایله ظهوره كلور نهایت مافی الباب دوست حضرتلری نوری ایجاد ایلمكده پیهی وپوستی روپوش ایلمش وبونلری كندینك فیض وایجادنه پرده قیلمشدر اكر كسه كوزك نورنی پیه‌دن كوررو پوستدن صانور اما حقیقتده اول نور اول دوستدندر (مثنوی) در خلای كوش باد جاذبش * مدرك صدق كلام وكاذبش * ان چه بادست اندرین خرد استخوان * كو پذیرد حرف وصوت قصه‌خوان * استخوان وباد روپوشست وبس * در دو عالم غیر یزدان نیست كس * مستمع اوقائل او بی احتجاب * زانكه الاذنان من رأس ای مثاب * كوشك خلاسنده انك جاذب اولان بادی انك كاذب وصادق اولان كلامنی مدركدر اول خرد اولان استخوانده اول نه كونه باددر كه اوقصه خوانك حرف وصوتنی قبول ایلر استخوان وباد انجق روپوشدر ایكی عالمده حضرت یزداندن غیری كسه یوقدر فی الحقیقه بی احتجاب مستمع وقائل اولور

زیرا ای مثاب اولان کسه ایکی قولاق باشدندر نته کم حضرت نبی علیه السلام الاذنان من الرأس بیوردی انکیچون باشه
مسح اولان صوایله قولاقلره هم مسح اولنورا کابرا آخر صوایله مسح اولنمدیغی قولقلرك باشدن اولدیغی اشعاردر
حکمانك قولی بودرکه انسانك کوشنك سوراخنده مغزه قریب جلد طبل کبی بررقیق دری واردر واول سوراخ ایچره
برمقدار باد واردر چن خارجدن برصوت شدید ظاهر اولسه هوانی کتوروب سوراخ کوشه یتوررو سوراخ کوشده
اولان باد انکله متکیف اولوب اول جلد رقیقه طوقندقده انی ادراك ایلر دیمشلردر وبو سمعك وبصرك وسائر جسدك
تحقیق وتفصیلی هپا کله اولان شرحزده مذکور اولمشدر انده طلب اولنه وعند اهل الله حکما وعقلانك بو سوزلری
مجازیدر وبونك حقیقی اصل بودرکه حضرت مولانا قدس سره العزیز بو بیتلرله بیان بیوررلر وبوکونه تحقیق ایدوب
دیرلرکه کوشك خلاصنده یعنی صماخنده وسوراخنده حرف وصوتی کندوسنه جذب ایلین باد که اول کلامك صدقنی
وکذبنی ادراك اید یجیدر نظر ایله اول خرد وصغیر اولان استخوانده وانك سوراخنده اول نه باددرکه اول باد قصه اوقویجی
وسوز سویلیجی کسه لرك حرف وصوتنی قبول ایلر وانی اشیدوب فهم ایلر بادك ذاتنده خود بو قدرت وبو خاصیت یوقدر
بلکه فی الحقیقه سمیع خدای تعالیدر واستخوان وباد وکوش انجق بررو بوشدر نفس الامره نظر اولنسه ایکی عالمده
بیله حضرت یزداندن غیری هیچ برکسه یوقدر کان الله ولم یکن معه شیٔ والان کما کان در حقیقته نظر ایلسك اول وآخر
وباطن وظاهرده همان انی کوررلك عند اهل الشهود بلا احتجاب سمیع ومتکلم ومستمع وقائل همان اولدر بوناسك
سمعلری وبصرلری حقیقتده اول خدانك سمع وبصرنك فرعی وجزؤی مثابه سنده در وآنك سمع وبصری اصل وکل
مثابه سنده در اذنان ای مثاب اولان کسه راسدن جزؤ اولوب وجزؤ کلك حکمنده داخل اولدیغی مقرر اولیجق
بو خلائقك دخی سمعلری سمع الهیدن جزؤ مثابه سنده در بونلرك سمعی مجازیدر وحقیقتده سمیع همان اولدرکه
حقیقته ناظر اولان موحدلر انکیچون انا اقول وانا اسمع لیس فی الدار غیرنا دیارد یمشلردر (مثنوی) کفت رحمت کرهمی
آید برو * زربده بستانش ای اکرام خو * ازمنش واخر چومی سوزد دلت * بی مؤنت حل نکردد مشکلت * چونکم
اول جهود ابوبکر رضی الله عنهك کندیسنه اولان عتاب وخطابنی کوردی اکا جواب ویروب دیدی اکرانك اوزرینه سکا
مرحمت ایتمك کلور ایسه التون ویر ای اکرام خو بلوانی بندن صاتون ال بندن انی کیر وال چونکم سنك قلبك اکا نار
مؤنتسز سنك مشکلك حل اولمز یعنی سیم وزر ویرمك مؤنتنی ارتکاب ایتمینجه سنك مشکلك حل اولمز واول بنده
سنك حکمك التنه کلمز چونکم سنك قلبکده اکا حرقت وشفقت ورحمت واردر کتور بری وافر التون ویر آنی بندن
صاتون ال دیدی (م ی) کفت صد خدمت کنم پانصد سجود * بنده دارم نکو لکن جهود * تن سپید ودل سیاهستش
بکیر (درعوض ده تن سیاه ودل منیر * حضرت ابوبکر رضی الله عنه چونکیم اول جهودك بوطعن آمیز اولان
کلامنی وسوزنی اشتدی اکا ایتدی بو خصوصده یوز خدمت ایلیم وخدا حضرتلرینه شکرانه بش یوز سجود قیلیم
اکرانی بکا صتار ایسك بن سکا نیجه مال ومتاع ویره یم جمله دن بری بر نیکوروی بنده طوترم لکن اول جهوددر
انك تنی بیاض وبوزی ماه کبیدر ولکن قلبی ظلمت کفر ایله سیاهدر آنی طوت انك عوضنده تنی سیاه وقلبی ماه کبی منور
اولان بلال رضی الله عنهی بکا ویر وبیع ایت دیدی (م ی) پس فرستاد وبیاوردان همام) بود الحق سخت زیبا ان غلام
انچنانکه ماند حیران آن جهود * ان دل چون سنکش ازجا رفت زود * حالت صورت پرستان این بود * سنك سان
ازصورتی مومین بود * پس ابوبکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلری سعادتخانه لرینه برکسه کوندردی اول همام
واروب اول غلامی اول مکانه کتوردی الحق اول غلام تنی زیبا ایدی وخوبروی وبغایت دلربا ایدی انجلین قتی زیبا ایدیکه
اول جهود انی کوردیکی کبی حیران قالدی انك اول طاش کبی اولان کوکلی فوری یرندن کتدی والجنس الی الجنس
یمیل حسبنجه علی الفورا کا میل ومحبت ایتدی الحاصل صورت پرستلرك حالی بو اولور انلرك سنك کبی برصورتدن مومین
اولور یعنی صورته طبان معنیدن بی خبر اولان طائفه نك خصلتی بو اولورکه انلرك قاره طاش کبی غلیظ اولان قلبلری
برصورت ملیحه دن موم کبی ملایم اولور وحجاره دن اقسی واشد ایکن برصورت زیبانی کوردکاری کبی انك شوقندن
فی الحال ملایمت وملاینت اظهار قیلور (مثنوی) باز کرد استیزه وراضی نشد) که برین افزون بده بی هیچ بد) یك نصاب
نقره هم بروی فزود) تا که راضی کشت حرص آن جهود) کیرو اول جهود عناد ایلدی وحضرت ابوبکر رضی الله عنهك
کرمینی کوروب مجرد اول غلام سپیده مقابله سنده بلال رضی الله عنه حضرتلرینی ویرمکه راضی اولمدی دیدیکه یا ابابکر
هیچ بد سز بونك اوزرینه افزون ویر بد فرقه دیرلر بی بد بی فرق یعنی بلا مفارقة بهرحال بونك اوزرینه دخی فضله ویردیدی
واول غلام سپیدرودن زیاده بعض نقد دخی طلب ایلدی پس ابوبکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلری هم هیچ مالك
زیاده اولدیغنی قایرمیوب برنقره نصابنی دخی اول غلام سپیدك اوزرینه زیاده ایلدی نصاب اصلده دیرلر بونده ایکی یوز درهم

اولمق

اولمق مناسب کوربنور یعنی ابوبکر الصدیق حضرتلری اول غلام سپیدك اوزرینه ایکیوز نقره زیاده ایلدی تاکم اول
جهودك حرصی راضی اولدی رضانی حرصه اسناد مجازیدر وحقیقتی تاکم اول حریص اولان جهود راضی اولدی دیمك
اولور پس اول غلام ایله اول مالی الوب حضرت بلالی ابوبکر حضرتلرینه تسلیم قیلدی وابوبکر الصدیق حضرتلری
بلال رضی الله عنهی یانینه الدی چونکم حضرت صدیق رضی الله عنه بوقدر مالی ویروب انی صاتون الدی وابتغاء لوجه
الله ازاد قیلدی کافرلر انك حقنده طعن ایلدیلر وبویله دیو سویلدیلرکه بلال رضی الله عنهك ابوبکر الصدیق رضی الله
عنه قتنده مالی وارایدی اول مال ونعمت مقابله سنده انی الدی وازاد قیلدی پس بو آیت کریمه انك حقنده نازل اولدی
قال الله تعالی (وما لاحد عنده من نعمة تجزی الا ابتغاء وجه ربه الاعلی ولسوف یرضی * ابو السعود افندی
تفسیرنده دیرکه والایات نزلت فی حق ابی بکر الصدیق رضی الله عنه حین اشتری بلالا رضی الله عنه فی جماعة کان
یؤذیهم المشرکون فاعتقهم ولذلك قالوا المراد بالاشقی ابو جهل او امیة بن خلف وقد روی عطا والضحاك عن ابن عباس
رضی الله عنه انه عذب المشرکون بلالا وبلال یقول احد احد فمر به النبی صلی الله علیه وسلم فقال احد یعنی الله تعالی
ینجیکم ثم قال لابی بکر الصدیق رضی الله عنه ان بلالا یعذب فی الله فعرف مراده علیه السلام فانصرف الی منزله فاخذ
رطلا من ذهب ومضی به الی امیة بن خلف وقال اتبیعنی بلالا رضی الله عنه قال نعم فاشتراه فاعتقه فقال المشرکون
ما اعتقه ابوبکر الصدیق رضی الله عنه الا لید کانت له عنده فنزلت وبو رطلا من ذهب روایتی غلام سپید ایله ونقره دن انك
اوزرینه بر نصاب زیاده ایلمسی قولنی مانع اولمز زیرا بو دخی روایت اولنمشدر (والله اعلم بالصواب * خندیدن جهود
وپنداشتن او که صدیق رضی الله عنه مغبونست درین عقد (مثنوی) قهقهه زد آن جهود سنك دل * از سر افسوس
وطنز وغش وغل) چونکم صدیق حضرتلری بلال حضرتلرینی الدی اول جهود نادان حضرت صدیق رضی الله عنهی
بو عقد وبیعده مغبون صانوب کالدی اول سنك دل افسوس وطنز وغل وغش جهتندن قهقهه اوردی وحضرت ابوبکر
الصدیق رضی الله عنهه استهزا قیلدی (مثنوی) کفت صدیقش که این خنده چه بود) در جواب پرسش او خنده فزود
صدیق حضرتلری رضی الله عنه اول جهوده دیدیکه بو خنده نه اولدی وبو خنده یه وقهقهه یه نه سبب اولدی اول
جهود ابوبکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلرینك پرسشنده وجوابنده خنده یی زیاده ایلدی (م ی) کفت اکر جدت
نبودی وغرام * در خریداری این اسود غلام * من زاستیزه نمی جوشیده می * خود بعشر اینش بفروشیده می * کو نیرزد
من نیرزد نیم دانك * تو کران کردی بهایش را بیانك) وا کا بویله دیو سویلدیکه یا ابابکر اکر سنك جدك وغرامك اولمیدی
غرام عشق معناسنه در یعنی دیدیکه اکر سنك بو اسود غلامك خریدارلغنده زیاده جدك وافراط محبتك اولمیدی
بن استیزه ایلمکدن جوش ایلمیدم وبکا غلام سپیدرودن زیاده مال ویرم دیو سویلمیدك خود انی بو وردیکك مالك
عشرینه صاتیدم زیرا اول بلال رضی الله عنه بنم قتمده یارم دانك کلمز دانك ربع درهمه دیرلر بونده زیاده حقیر وقلیل شیدن
عبارتدر یعنی بنم قتمده اوبرادنی وحقیر شیئه دکمزدی سن انك بهاسنی صیت وصدا ایله آغر ایلدك یعنی اوشویله در
وبویله دردیمکله وانك اوزرینه کرمیت کوستروب مجد وساعی اولمغله انك بهاسنی چوق ایلدك یوخسه اول بنم قتمده
بحق درهمه دکمزدی دیدی (مثنوی) پس جوابش داد صدیق ای غبی) کوهری دادی بجوزی چون صبی) کو نیرزد من
همی ارزد دو کون * من بجانش ناظرستم تو بلون * چونکم ابوبکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلری اول جهودك
تهکم واستهزا ایلمسنی کوردی پس اکا بو کونه جواب ویردی ودیدیکه ای کول وغبی صبی کبی برجوهری برجوزه ویردك
حد ذاتنده بلال رضی الله عنه برکوهر بی مثالدر وبنم سکا ویردیکم مال انك بهاسنه نسبت برجوز کبیدرکه اول بنم قتمده
ایکی کونه دکر زیرا بن انك جاننه ودیننه وایماننه ناظرم انکیچون اول بکا ایکی کوندن یکدر وسن انك لون وشکلنه
ناظرسن وجانی کورمکدن غافل وقاصرسن انکیچون سنك قتکده برشیئه دکمز مثنوی) زرسرخست اوسیه تاب آمده
از برای رشك این احمق کده * اول بلال رضی الله عنه فی المثل معنیده زرسرخدر صورتا سیاه تاب کلمشدر
بو احمق کده نك رشکندن اوتری احمق کده احمقلق محلی دیمکدر رشك بونده غیرت وحسد معناسنه در یعنی بلال
حضرتلری رضی الله تعالی عنه حد ذاتنده قرمزی خالص التون کبیدر انك صورتا سیاه رنك کلمسی بو احمقلق محلی
اولان دنیا اهلنك اکا غیرت وحسد ایلمرندن اوتریدرکه بو احمقلر انك صورتا سیاه اولدیغن کوروب اکا رشك وحسد
ایتمیه لر واول بولون سیاه ایچنده بو احمقلرك رشك وحسدی زخمندن امین اوله وبو نادانلرك چشم پرخشمندن تستر
واختفا قیله (مثنوی) دیدهٔ این هفت رنك جسمها * درنیابد ازنقاب آن روح را * جسملرك بو هفت رنك اولان
دیده سی بودخی وجه دربو هفت رنك اولان جسملرك دیده سی نقابدن اوتری اول روح مقدسی ادراك ایلیه مز وجه اول
اوزره هفت رنك دیده نك صفتی اولور ودیده نك هفت رنك اولمسی یدی طبقه اولدیغی اعتبار ایله در ووجه ثانی اوزره هفت

رنك جسملرك صفتى اولور وجسملرك هفت رنك اولمسى هفت اندام اولديغى اعتباريله دركه انسانك جسمى يدى اعضا اوزره در هر بر عضوك شكلى بر كونه اولمقله هفت رنك تعبير اولنمش اولور وهفت رنك جسملره صفت اولميوب مضاف اولمق وديده دخى هفت رنكه مضاف اولمق هم وجه در بو وجه اوزره معنى جسملرك بو هفت رنكنك يعنى هفت اندامنك ديده سى نقاب وحجاب جهتندن اول روح پاكى ادراك قيله مز وچشم حس اول نور اعظمك رؤيتنه ومعاينه سنه قادر اوله مز (مثنوى) كر مكيسى كردهٔ در بيع بيش * دادى من جمله ملك ومال خويش * ور مكيس افزودئى من زاهتمام * دامنى زر كردمى از غير وام * اكر سن بيعده مكيسلكى زياده ايليدك بن كند وملك جمله ملك ومالمى ويردم مكيس عشاره وباجداره ديرلر اكا متصل اولان يا مصدريه اولور وتقدير كلام بويله ديمك اولور كه اى صورت پرست اكر سن آنى بكا بيع ايلمكده عشارلغى وباجدارلغى زياده ايليدك وعناد ايدوب بنم سكا ويرديكم بهايه راضى اولميدك بن سكا جمله مال وملكمى هر نه ايسه ويردم وا كر سن عشارلغى وعنادى دخى زياده ايليدك بن اهتمامدن براتك التون غدى دخى غيريدن استقراض ايلردم وسكا انى ويروب بنه آنى سندن صاتون الوردم مكيس فعيل وزننده انتقاض ثمن معناسنه اولمق هم جائزدر بو وجه اوزره معنى اكر سن قيمت وبهاا كسكلكنى بيعده زياده ايليدك يعنى بنا كانقدر قيمت وبها وير سم بو مكيسدر وناقصدر ديو سويليدك بن كند وملك جمله سنى سكا ويردم وا كرا كا دخى راضى اولمز ايسك غيرلردن وافر التونى استقراض قيلوردم ديمك اولور (مثنوى) سهل دادى زانكه ارزان يافتى * در نديدى حقه را نشكافتى * حقهٔ سر بسته جهل تو بداد * زود بينى كه چه غبنت اوفتاد * حقهٔ پر لعل را دادى بباد * همچو زنكى در سيه روى تو شاد * سهل ويردك زيرا كه اوجوز بولدك درى كورمدك حقه يى يارمدك يعنى حضرت بلال رضى الله عنه فى المثل درونى پر در وجوهر بر حقهٔ سر بسته كبى ايدى سن انى اوجوز بولدك وادنى بهايله برنادانك الندن صاتون الدك اول سبيدن انك درونى بو قليوب سهل واسان بكا ويردك باشى باغلو حقه يى سنك جهلك ويردى وبويله سياه رنك حقه نك ايچنده نه اولسه كركدر ديوب جاهللك ايدوب ازنسه به طمع قيلوب انى بكا اير كوردك عنقريب كوررسن كه سكا نه غبن واقع اولدى اول بر حقهٔ پر لعل كبى ايدى سن پر لعل كبى اولان حقه يى بادهوايه ويردك مع هذا بن ربح وفائده قيلدم ديو غبن وخسران ايچره شاد ومسرورسن شول زنكى عرب كبى كه سياه رويلقده شاددر (مثنوى) عاقبت واحسرتا كويى بسى * بخت ودولت را فروشد خود كسى * بخت با جامه غلامانه رسيد * چشم بد بختت بجز ظاهر نديد * اى نادان عاقبت چوق يوندن اوترى واحسرتا ديه سن وبو زيانى ايلدوككدن اوترى وافر غملر وغصه لر يه سن خود بركسه بخت ودولتى صاتر مى بو مقرر در صاتمز اماسن بخت ودولتكى صاتدك بلال رضى الله عنه سكا دنيوى واخروى بخت ودولت ايدى انك قدرنى بلميوب كم بهايله انى بيع ايتدك بخت سكا غلامانه جامه ايله ايرشدى وسنك غلاملق اولمق شكلنه كيروب وغلاملر جامه سنى كيوب كلوب سنكله كورشدى لكن سنك بد بخت اولان چشمك ظاهردن غيرى كورمدى وانى كندونك قولى صانوب ورنكنه وشكلنه باقوب درونته وسرنه نظر اير كوره مدك (مثنوى) او نمودت بندكى خويشتن * خوى زشتت كرد با او مكر وفن * اين سيه اسرار وتن اسپيد را * بت پرستانه بكير اى زاژخا * اين ترا وآن مرا بردیم سود * هين لكم دين ولى دين اى جهود) اول بلال رضى الله عنه سكا كند ينك بندلكنى كوستردى اماسن انك معنيده اولان افنديلكنى كورمدك ولهذا سنك خوى زشتك اول صاحب سعادته مكر وفن قيلدى وا كا موحد اولديغيچون ايذا وجفا ايلمكى روا كوردى اشته بو اسرارى سياه وتنى سبيد غلامى بت پرستلر كبى اى ژاژخا طوت وبو صورتا مليح ومعنيده قبيح اولنى الوب اول صورتا سياه ومعنيده مليح وجميل اولنى بكا تسليم ايت بو سنك ايچون واول بنم ايچون اولسون بزسودا ايتدك ومعنيده چوق فائده ونفع ايتدك اكاه اول اى جهود سزلك دينكز سزلك ايچون وبنم دينم بنم ايچوندر (لكم دينكم ولى دين) تقديرنده در وبو مصرع سورهٔ كافرينك آخرنه آشارتدر كه حق تعالى (لكم دينكم ولى دين) بيوردى بونك تفسيرى نيجه مواضعده مرور قيلدى (مثنوى) خود سزاى بت پرستان اين بود * جلش اطلس اسب او چوبين بود * همچو كور كافران پر دود نار * وز برون بر بسته صد نقش ونكار * پس صديق حضرتلرى اكا ديدى خود بت پرستلرك سزاسى بو اولور انك جلى اطلس انك اسبى چوبين اولور بت پرستدن مراد بونده مجرد صورت پرستلردر بويله لرا كرچه حضرت صديق رضى الله عنه لساندن اول جهوده خطابا ديلمشدر ولكن هر عصرده صورت پرست اولنه وشكل ولونه ميل ومحبت قيلنه تعريض قيلنمشدر فى الحقيقه صورت پرست اولنلرك لايقى بو اولور كه بر اسبك مثلا جلى اطلس اولسه همان انلرك نظرى اكا دراكر انك اسبى چوبين ايسه ده انلرك سيرنه ودرونه نظرا تمكه لياقتلرى يوقدر مثلا صورت پرستلرك محبوبى اولان صورت كافرلرك قبرنه بكزر كه درونده پر دود ونار در وبروندن نيجه يوز نقش ونكار باغلنمشدر صورت پرست اولان كسه انك نقش ونكارنى

كوروب اكا مائل اولور ودرونده اولان درد ونادردن غافل قالور (مثنوى) همچو مال ظالمان بيرون جمال * وز درونش خون مظلوم ووبال * چون منافق از برون صوم وصلات * وز درون خاك سيا بى نبات * صورت پرستلرك ميل ومحبت ايلدكلرى صورتك بر مثالى دخى بودر كه ظالملرك مالى كبى طشره سى زينت وجمال ودرون جهتندن اول خون مظلوم ووبالدر ويوم آخرتده هم عذاب ونكالدر اما اهل ضلال انك انجق ظاهرده اولان زينت وجمالن كوروب درونده اولان وبال ونكالندن غافل اولمشلردر بر مثال دخى بودر كه اول صورت حسنه منافق كبى بروندن صوم وصلات ودروندن بى نبات اولان خاك سياهدر (مثنوى) همچو ابر خالئ پر قر وفر * نه درو نفع زمين نه قوت بر * همچو وعدهٔ مكر وكفتار دروغ * آخرش رسوا واول با فروغ * صورت پرستلرك ميل ومحبت ايلدكلرى صورت جميله نك مثالى ومنافقك هم صوم وصلاتنك مثالى شول بر برقر وفرابر كبيدر يعنى كورلديسى وطاقرديسى چوق بى آب اولان سحاب كبيدر كه انده نه نفع زمين ونه قوت بر وار در بر بانك ضميله بغداى معناسنه در يعنى اول كورلديسى چوق يغمورسز ابرلك زمينه نفعى وغدا اولان بغداى اولمغه فائده سى يوقدر واول صورت حسنه وعدهٔ مكر وكفتار دروغ كبيدر آخرى انك رسواى واولى بافروغدر نته كم اول جهودك حضرت بلال رضى الله عنه مقابله سنده صاتون الديغى بندهٔ صاحب جمالك هم مثالى بويله در اول صورت پرست انك ظاهرنده اولان لطافت وجمالنى كوروب باطننده اولان خباثت وقباحتندن غافل اولوب آنى خريدار اولديغنه اول جينده شاد وخرم اولدى وابوبكر رضى الله عنه حضرتلرى حضرت بلال رضى الله عنهك جمال جاننى كوروب وانك علو شاننى بيلوب آنى الديغنه هم عظيم شاد وخندان اولدى (مثنوى) بعد ازان بكرفت او دست بلال * آن ززخم ضرس محنت چون خلال * شد خلالى در دهانى راه يافت * جانب شيرين زبانى مى شتافت * اندنصكره اول ابوبكر الصديق رضى الله عنه بلال رضى الله عنه حضرتلرينك الينى طوتدى اول محنت دندانك زخمندن خلال كبى اولان بلال رضى الله عنهك الينى طوتدى بر خلال كبى اولدى بر دهانه يول بولدى بر شيرين زبانك جانبنه سرعت قيلدى ضرس ديشه ديرلر محنته اسناد اولنمسى استعارهٔ تخييليه طريقى اوزره در محنت بردرنده ذى ناب جانوره تمثيل قيلنوب اكا دندان اسناد قيلنمشدر انشبت المنية اظفارها بيتنده موت بر سباعه تشبيه قيلنمشدر اكا اظفار اسناد اولنديغى كبى يعنى حضرت ابوبكر الصديق رضى الله عنه جهوده بو قدر عتاب وسرزنش قيلدقدنصكره بلال رضى الله عنهى آندن الدقدنصكره بلال حضرتلرينك الينى طوتدى اول محنت جانورينك ديشنك زخمندن وضربندن خلال كبى ضعيف ونحيف اولان بلال رضى الله عنهك الينى طوتدى وحضرت محمد مصطفى صلى الله عليه وسلمك جانب شريفلرينه الوب كتدى اكرچه زخم محنتدن بر خلال كبى نحيف اولمش ايدى لكن بر دهانه يول بولديكه انك مثلى يوق وبر شيرين زبان وفصيح اللسان جانبنه سرعت قيلديكه انك ايكى جهانده نظيرى يوقدر (مى) چون بديدان خسته روى مصطفى * خر مغشيا فتاد او بر قفا * تا بديرى بى خود وبى خويش ماند * چون بخويش آمد ز شادى اشك راند * چونكم اول خسته مصطفى صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك روى شريفنى كوردى مغشيا عليه ساقط اولدى اول قفاسى اوزره دوشدى خر دوشدى ديمك معناسنه در فتاده دوشدى ديمك معناسنه در وحر اد انك قفاسى اوزره دوشمسنى تفسير وبيان اولور تا كم كيج زمانه دك يعنى چوق وقته دك بى خود وبى خويش قالدى وبى عقل وبى هوش ياتدى چونكم كنديسنه كلدى شادلكندن كوز ياشى سوردى ووافر بكا ايلدى (مثنوى) مصطفى اش دركنار خود كشيد * كس چه داند بخششى كو را رسيد * چون بود مسى كه بر اكسير زد * مفلسى بر كنج پر توفير زد * مصطفى صلى الله عليه وسلم حضرتلرى زياده شفقت ورأفتندن اول بلال رضى الله عنهى كنديكنارنه چكدى ودرآغوش ايتدى كسنه بيلورشول بر بخششى كه اكا ايرشدى مثلا بر باقر نيجه اولور كه كنديسنى اكسير اوزره اوره بر مفلس نيجه اولور كه پر توفير اولان كنج اوزره اوره بلال رضى الله عنه حضرتلرينك حالى بونك كبى اولدى كويا برمس ايدى خالص التون كبى اولدى وبر مفلس ايدى كنج وافره وصول بولدى * مثنوى) ماهئ پژمرده در بحر اوفتاد * كاروان كم شده زد بر رشاد) كويا پژمرده ماهى بحره دوشدى كاروان كم شده كنديسنى رشاده اوردى يعنى بر بحردن جدا اولمش وقورولقده قالمش ماهى بحره دوشدكده نيجه زنده وشاد اولورسه وبريولى يترمش كاروان كنديسنى رشاده اوردقده وطوغرى يولى بولدقده مراده واصل اولدقده نه مرتبه خرم وشاد وازاد اولورسه بلال رضى الله عنه حضرتلرى دخى بحر نور مصطفى صلى الله عليه وسلمه دوشدكده اول مرتبه شاد اولدى وكاروان كشده نك رشاد بولديغى جينده اولان خرم وآزاده لكندن زياده خرم وآزاده اولدى (مثنوى) آن خطاباتى كه كفت اندم نبى * كر زند بر شب برآيد از شبى * روز روشن كردد آن شب چون صباح) من نتانم باز كفت ان اصطلاح * اول خطابلرى كه نبى عليه الصلوة والسلام حضرتلرى اول دمده بلال رضى الله عنه حضرتلرينه ديدى اكر فرضا شب تيره به اورسه ايدى شبلكدن بوقارو

کلوردی وشبهلك اندن زائل اولوردی اول شب تیره صباح کبی روز روشن اولوردی بن اول اصطلاحی اشکار ادمکه قادردکلمکه اول نورانیته متعلق اولان اصطلاحات وعباراتی تعبیر ایلمك ممکن اولمز واول سر ومعنی عبارات واصطلاحاته صغمز (مثنوی) خود تودانی کافتابی در حمل * تاچه کوید بانبات وبادقل * خود تودانی هم که آن آب زلال * می چه کوید باریاحین ونهال * خود سن بیلورسنکه بر آفتاب برج حملده تاکم نباته ودقله نه سویلر دقل خرما اغاجنك اوزرنده اولان خام ونابخته خرماره دیرلر یعنی ای عاقل اولان کسنه آفتاب حمل برجنده نباته وخام اولان خرماره نه ایلدیکنی خود بیلورسن بونی دخی بیل که حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلمك افتاب روحی بلال رضی الله عنه حضرتلرینك وجودلرینه انی ایلدی وانی بهار زماننده اولان نباتات ورياحين کبی تر وتازه قیلدی خودسن بونی بیلورسن که اول آب زلال ریاحین ونهاله مقارن اوله انلرك وجودنه فی الحال تازه وزنده وطری وطراوت ویرمکی سویلر آب زلالك لسان خاصیتی ریاحین ونهاله لطافت وطراوت ویرمکی سویلر همانکه آب زلال ریاحین ونهاله مقارن اوله انلرك وجودنی فی الحال تازه وزنده وطری وفرخنده ایلر (مثنوی) صنع حق باجمله اجزای جهان * چون دم وحرفست ازافسونکران * جذب یزدان بااثرها وسبب * صد سخن کوید نهان بی حرف ولب) حق تعالینك صنعی جمله اجزای جهانه افسونکرلردن دم وحرف کبیدر یعنی افسونکر اولان کسهلرك نفسندن وکلامندن بعض شیلر نیجه زنده اولورسه وحیات بولوب حرکت قیلورسه اجزای جهانك جملهسنه هم صنع الهی بو خاصیتی ویرر افسون عیسی کبی هر بر جزؤه بر کونه حیات ایرکورر حضرت یزدانك جذب واثرلره وسببلره حرفسز ولبسز نهانی نیجه سوز سویلر وانلره نیجه دورلو حالات وحیثیت بخش ایلر (مثنوی) زانکه تأثیرازقدر معمول نیست * لیك تأثیرش ازو معقول نیست * چون مقلد بود عقل اندر اصول * دان مقلد در فروعش ای فضول) کر بپرسد عقل چون باشد مرام * کو چنانکه تو ندانی والسلام * تأثیر قدردن معمول دکلیدر بو مقرردر که تأثیر قدرك معمولی وجمله تأثیراتده قدر عاملدر لیکن اول قدرك تأثیری اولقدردن معقول دکلدر مصرع اولده استفهام تقریری معناسی واردر تقدیر کلام بویله دیمك اولور بویلهدکلیدر که بو جهانده اولان جمیع تأثیر تقدیر الهیده معمول اولمیه بو مقرردر که بو جهانده اولان تأثیراتك جملهسی تقدیر الهیدن معمولدر وتأثیر فی الحقیقه تقدیرکدر ولیکن اول تقدیرك تأثیری بالبداهه اندن معقول اولمز بلکه عقل جزوی هر بر تأثیری که بو جهانده کورر اول تأثیری مؤثر صوریدن بیلور وانی سبب اوله اسناد قیلور واول تأثیرك اصلندن غافل اولور چونکه عقل جزوی اصولده مقلد ایدی فروعده دخی انی مقلد بیل اصول جمله تأثیرات وارادات الهی وقضا وقدر الهی ودر باینده ربو نلرهم اعیان ثابتهنك واسماء الهیهنك اثرلریدر عقل جزوی ایسه اسماء الهیهیی بیلمکده واعیان ثابتهیه عالم اولمقده وقضا وقدرك اسرارینه شعور بولمقده انبیاء علیهم السلام واولیای عظامه مقلددر چونکه عقل جزوی اصول تأثیراتده مقلد اولدی فروع تأثیراتی بیلمکده هم انی سن مقلد بیل ای فضول که اول عقل بو فروع وآثاری هم حقیقتله بیلهممش واول نه جهتدن فرع اولدیغنه عالم اوله ممشدر پس اکر عقل جزوی سؤال ایلسه مرام نیجه اولور مرام مراد معناسنهدر بونده اصل ومقصود معناسی مراد اولور یعنی اکر عقل جزوی سؤال ایدوب دیرسه که چونکه بن اصولی وفروعی بیلمکده مقلد اولمشم پس اصل ومقصود نیجه اولور انی نکا بیلدرکوره تا کادی اصل مراد ومرام انجلین اولورکه سن بیلمزسن وبیلمکه هم قادر اولمزسن زیرا سنك وجودکده آنی بیلمکه استعداد وقابلیت یوقدر آنی بیلمك عقل کامه میسردر پس آنی سن مجرد بوادراك جزوی ایله بیلهمزسن والسلام تم الکلام * معاتبهٔ مصطفی صلی الله علیه وسلم باصدیق رضی الله تعالی عنه که تراوصیت کردمکه بنام برکت من بخر تو چرا بهر خود تنها خریدی وعذر کفتن صدیق رضی الله عنه * حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلمك صدیق رضی الله عنه حضرتلرینه معاتبه قیلمسنك بیانیدر بویلهدیوکه یا ابابکر مقدما بن سکا وصیت ایلدمکه بونی بنم مشارکتمله اندن صاتون ال سن بونی نیچون کندکدن اوتری تنها الدك وحضرت صدیق رضی الله عنهك بو خصوصده عذر دیمهسنك بیاننده در (م ی) کفت ای صدیق آخر کفتمت * که مراهم باز کن در مکرمت) کفت ما دو بندکان کوی تو * کردمش ازاد من بر روی تو * تو مرا امیدار بنده ویار غار * هیچ آزادی نخواهم زینهار * که مرا از بند کیت آزادیست * بی تو بر من محنت وبیدادیست * حضرت رسول صلی الله علیه وسلم ابو بکر الصدیق رضی الله تعالی عنه حضرتلرینه بر سبیل عتاب بو کونه خطاب ایدوب بیوردیلر که ای صدیق آخر بن سکا دیمهدمی اخر خود بن سکا دیدم که بو مکرمتده بنی اورتاق ایله ونصف بهاسنی دخی بندن الوب بو خصوصده بنی شریك ایله حضرت ابو بکر الصدیق رضی الله تعالی عنه اول حضرته بو کونه جواب باصواب ویروب دیدیکه یا رسول الله بز سنك کویکك ایکی بندهلری یز بو قولك اول قولکی سنك وجه شریفك شوقی اوزره ازاد ایلدم پس سن بنی قولکی آنك بر نه بنده طوت ویار غار اتخاذ ایت زینهار بن هیچ ازادلق

استمزم یعنی بنم مرادم ایدی سکا قول اولمقدر و بندهلك وافکندهلك قیلمقدر زیرا بکا سنك بندهلککدن ازادهلك واردر سنسز بنم اوزریمه محنت وبی مرادلق واردر (مثنوی) ای جهانرا زنده کرده زاصطفا * خاص کرده عامرا خاصه مرا ای جهانی اصطفادن زنده ایلمش یعنی ای برکزیده لکدن خلق جهانی زنده قیلمش وخرم وفرخنده ایلمش مصطفی صلی الله علیه وسلم عامی خاص ایلمش خصوصا بنی یعنی عام مرتبهسنده اولان انامی ایمان واسلام ایله خاص خدا قیلمش وعلی الخصوص بو جملهدن بن بندهسنی خاص الخاص مرتبهسنه واصل ایلمش سید الانام دیدی (مثنوی) خوابها میدید جانم در شباب * که سلامم کرد قرص آفتاب * از زمینم بر کشید او بر سما * همره او کشته بودم زار تقا * کفتم این ماخولیا بود ومحال * هیچ کردد مستحیلی وصف حال * یا رسول الله بنم جانم شباب زماننده وجوانلق آواننده خوابلر کوردی اول خوابلردن بری بو ایدیکه بکا منامده قرص آفتاب سلام قیلدی زمیندن بنی اول آفتاب آسمان اوزره چکدی وچیقاردی بن اول آفتابك ارتقا وبلندلك جهتندن همراهی اولمش ایدم یعنی بر مرتبه ترقی قیلوب عالی مقام اولدمکه حتی اول آفتابه همراه اولمق قیلمش ایدم پس بیدار اولدقدنصکره کندی کندیمه دیدم بو واقعه ماخولیا ومحالدر ماخولیا اکرچه نتیجهسی اولمین خیالات سوداویهیه دیرلر بونده اضغاث احلام مراد اولور یعنی بعد الیقظه بن کندی کندیمه دیدمکه بو منام اضغاث احلام قبیلندندر ومحالدر هیچ بر مستحیل اولان شی وصف حال اولورمی بو خود اولمز یعنی بر کیسهیه آفتاب سلام ویرمك وانی زمیندن چکوب یوقارو چیقاروب کندی مرتبهسنه قریب ایرکورمك بر امر مستحیلدر مستحیل اولان ایسه وصف حال اولمزامدی بو واقعهنك ظهور وصورت باغلمسی ونتیجه ویرمسی محالدر (مثنوی) چون ترا دیدم بدیدم خویش را * آفرین آن آینهٔ خوش کیش را * چون ترا دیدم محالم حال شد * جان من مستغرق اجلال شد * چون ترا دیدم خودای روح البلاد * مهر این خورشید از چشمم فتاد * چونکم ای آفتاب معنوی سنی کوردم کندیمی کوردم یعنی چونکم سن شمس هدایتی کوردم سنك نورکله کندیمی دخی کوردم آفرین اول آینهٔ خوش کیشه یعنی اول سنك آینهٔ حقیقت نما اولان وخوش دین ولطیف آیین اولان وجود شریفکه که بنی بکا کوستردی چونکم سن ایکی جهان کونشنی کوردم بکا محال اولان حال اولدی اول واقعهده خورشیدك بکا سلام ویرمهسندن مقصود بیلدمکه سن خورشید معنوینك بکا سلام ویرمسی وانك بنی زمیندن چیقاروب آسمانه ایرکورمسی سن آفتاب منیرك بن فقیری زمین بشریتدن نورانیتکله جذب ایدوب کندی صحبت شریفکه ایرکورمسی امش شمدی بنم جانم اجلاله مستغرق اولدی وسکا مقارنت ومصاحبت سببیله دولت عظمی وسعادت کبری بولدی چونکم سنی ای روح البلاد خود کوردم بو دخی وجهدر چونکم سنی کوردم ای روح البلاد بو خورشیدك مهر ومحبتی بنم کوزمدن دوشدی یعنی مقدما سن خورشیدی کورمزدن اول بنم کوزمده خورشید صورینك عظیم شانی وار ایدی وآنك علو مرتبهسن کوروب اکا مهر ومحبتم وار ایدی اما چونکم سن خورشیدو جهانی کوردم تحقیقا ای جمیع بلادك روحی بو خورشید صورینك مهر ومحبتی کوزمدن دوشدی بو کا اصلا رغبتم وعشق ومحبتم قالمدی سنك بکا ویردیکك ارتقا ورفعت بو صوری اولان ارتقا ورفعتدن نیجه وجوهله اولی وافضلدر (مثنوی) کشت عالی همت از تو چشم من * جز بخوری تشکر داند رچمن * نور جستم خود بدیدم نور نور * حور جستم خود بدیدم رشك حور * یوسفی جستم لطیف وسیم تن * یوسف ثانی بدیدم در تو من * در پی جنت بدم در جست وجو * جنتی بنمود از هر جزو تو * یا رسول الله سندن بنم چشمم عالی همت اولدی یعنی سنك همتکدن بنم چشم جانم همت بولدی وبلند نظر اولدی واهذا چمنه خور اقدن غیریله نظر قیلمز بو عالمده اولان باغ وبوستانه بلکه کون ومکانه ملتفت اولمز بن نور استدم خود نور نوری کوردم والمنة لله که جمیع انوارك معدنی اولان سن سراج منیره وخورشید بی نظیره ارشدم بن حور استدم خود رشك حوری کوردم یعنی مقدما بر محبوب پر نور طلب ایلدم بحمد الله شمدی حوربلرك مغبوطی ومحبوبلرك مرغوبی کوردم بن بر لطیف وسیم تن یوسف استردم سنك وجود شریفکده بن بر یوسفستان کوردم یوسفستان یوسفلك محلی دیمکدر یوسفدن مراد بونده حسن وجمال وکمال صاحبی بر محبوب معنویدر یعنی ای رسول خدا ابن بو آنه دك بر حسن وجمال ولطف وکمال صاحبی بدن شریفی نور توحید ایله سیم کبی بیاض وخالص اولمش بر محبوب معنوی استردم که اکا عاشق اولم وخدمتلر قیلم واندن نیجه لذتلر بولم بحمد الله تعالی سنك وجود شریفکده جمیع حسن وجمال والطف وکمال صاحبی اولان محبوبلرك محلی ومعدننی کوردم وجملهسنی سنده جمع اولمش مشاهده قیلدم صورتا ومعناسن جمله خوبلردن احسن واجمل وخلقا وخلقا جمیع محبوبلردن الطف واکملسن بوانه دك جنت اردنجه جست وجوده ایدم بکا شمدی سنك هر بر جزوکدن بر جنت کورندی جنت انواع اشجار واثماری جامع اولان شول بوستانه دیرلر که انك درختلری زمینی اورتمش اوله وجنت ایکی قسمه منقسمدر بری نه جنت آجله

دیرلر که یوم آخرتده اکا مؤمنلر داخل اولسه لر کذر که هر کس استعدادی قدر انده مرتبه لرن بولسه لر کرکدر وبرینه
دخی جنت عاجله دیرلر که اول بو دنیاده الله تعالی حضرتلرینك عارف قوللرینه میسر اولمش وعارف وعالملر اول جنت
عاجله یه روحانیتله دخول قیلمش وانده نیجه ذوق وصفا بولمشدر کما قال بعض العارفین ان فی الدنیا لجنة عاجلة من
دخلها لا یشتاق الی الجنة الآجلة قیل ماهی قال معرفة الله کذا فی شرح الحکم پس حضرت رسول اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلمك هر برجزونده معرفة الهیه دن نیجه معرفت وارایدی حضرت ابو بکر الصدیق رضی الله عنهك اول
معرفت جنتلری اولان رسول علیه الصلوة والسلام حضرتلرینك هر جزوندن مرئی ومشهودی اولدی اول جنت
معنویه وروحانیه نك لذتلرنی ورایحه لرنی بولدی وجنتی بمودار هر جزو بودیکله بو معنایه اشارت قیلدی (م ی) هست
این نسبت بمن مدح وثنا) هست این نسبت بتو قدح وهجا) همچو مدح مرد چوبان سلیم) مر خدا را پیش موسی کلیم
که بجویم اسپشت شیرت دهم) چارقت دوزم من وپیشت نهم * قدح او را حق بمدحی بر کرفت) کر تو هم رحمت کنی
نبود شکفت) بو سنك حقکده ایلدیکم مدح وثنا بکا نسبت مدح وثنادر اما سکا نسبت قدح وهجادر یعنی شو مدح
وثنالر که بن سن سلطان عالیشانك حقنده ایلدم اول مدح بنم مرتبه مه نسبت مدح وثنادر اما سن سلطان
عالیشانك علو قدرینه نسبتله هجو وقدح منزله سنده در مثلا سلیم اولان مرد چوبانك حضرت موسی کلیم علیه السلامك
حضورنده خدای تعالی حضرتلری ایچون اولان مدحی کبیدر که او چوبان حق تعالی حضرتلرینی بو کونه
مدح ایلدی که ای بنم محبوبم ومعبودم اکر بن سنی بولایدم سنك اپشکی استیدم وسکا سود ویریدم سنك چارقکی
دیکیدم وسنك او کیکه قویدم بو کونه وصفلری اول چوبان مدح صاندی اما فی الحقیقه بو مدحلر عین قدح اولدی
ولیکن حق تعالی حضرتلری اول چوبانك قدحنی مدح ایلمکله طوتدی بر مدح مرتبه سنده طوتدی دیمسه دخی
وجه دروا اول چوبانه حق تعالی رحمت ایتدی اکر سن دخی ای حق تعالینك حبیبی بکا رحمت ایلسك عجب دکلدر که
سن دخی حق تعالی حضرتلرینك اخلاقیله متخلق خلق عظیم صاحبی بر نبی کریمسن دیدی (مثنوی) رحم فرما بر قصور
فهمها * ای وراء عقلها ووهمها) ای رسول خدا فهملرك قصوری اوزره رحم بیورای وهملرك وعقللرك وراسی یعنی
ای اوهام وعقولك وراسنده اولان سلطان اعظم وحبیب اکرم سن بزم فهملریزك قصوری اوزره مرحمت قیل
وسنك حقکده ایلدیکمز تقصیراتی عفو بیوردیدی بو بیتلر بو عذرلرا کرچه ابو بکر الصدیق رضی الله عنه
حضرتلرینك لسان شریفندن اول سلطان کائناته خطاب ایدلمشدر ولیکن بونده تنبیه واشارت واردر شو معنی
اوزره که اول حضرت علیه الصلوة والسلامی بر کسه کما هو حقه مدح وثنا ایلمکه قادر اوله من وهر نقدر مطری اولسه
وانك مدح وثناسنده عظیم مبالغه قیلسه بنه انك شانته لایق مدح وثنا قیله من زیرا کورکه افضل اصحاب کزین واکمل
ارباب صدیق ویقین اولان حضرت ابو بکر الصدیق رضی الله عنه اول حضرتك حقنده ایلدیکی مدح وثنانك قصورینه
معترف اولیجق واول حضرته بو کونه اعتذار قیلیجق غیری کمسه لرانی کما هو حقه نیجه مدح قیلورلر ونه وجه ایله
اکا ثنا ایلمکه وانك اوصاف عظیمه سنی سویلمکه قادر اولورلر اصلا بر کمسه انی بو نطق وبو دهان ایله مدح ایلمکه
قادر اولمز * بیت * فان فضل رسول الله لیس له * حد فیعرب عنه ناطق بفم (مثنوی) ایها العشاق اقبال جدید
از جهان کهنه نو کن رسید * ای عشاق اقبال جدید نو کن اولان جهان کهنه دن ایرشدی جهان
کهنه دن مراد جهان قدیمدر که فی الحقیقه اول جهان قدیم نو کندر پس حضرت مولانا قدس الله سره الاعلی اول
جهان کهنه وقدیمدن همیشه علی التوالی نو نو نیجه حاللر وبی شمار اقباللر ایرشدیکنی عشاقه بیلدیروب وانلره
تنبیه وخطاب ایدوب دیر که ای عشاق الهی یکی اقبال وتازه ونو بر حال یکی ایدیجی ونو وتازه قیلیجی جهان قدیمدن
بنه ایرشدی (مثنوی) زان جهان کو چاره بیچاره جوست * صد هزاران نادره دنیا در وست * اول جهاندنکه
او بیچاره نك چاره سن دیلیجیدر صد هزاران دنیانك نادره سی اندهدر یعنی سکا دیدیکم جهان کهنه نو کن
اول جهاندر که بیچاره اولان کمسه لرك چاره سنی استیجی وبی مددوبی درمان اولانلره مدد ودرمان ایلیجیدر دنیانك
نیجه یوزیك عجیبه وغریبه اولان کیاب وعزیز الوجود اولان شیلرینك اصلی اول جهانده در مقصود بو جهاندن
جهان الهی وعالم الهی ومعنویدر وکانه حضرت مولانا بر حالدن بر آخر حاله وبر مقالدن بر آخر مقاله نقل ایلدکارینه
بسط مقدمه بیوردلر وصدیق رضی الله عنه حضرتلرینك قصه سندن وانك حضرت نبی صلی الله علیه وسلم ایله اولان
مکالمه سنی بیان ایلمکدن رجوع ایدوب واول قصه یی مقال کهنه مقامنه قویوب بلال رضی الله عنه وهلال
حضرتلرینك حسب حالنی وانلرك اسرارینك مقالنی بیان ایلمکه اشارت وبشارت ایدوب بیوردلر (مثنوی) ابشروا
یا قوم اذا جاء الفرج * افرحوا یا قوم قد زال الحرج * آفتابی رفت در کازه هلال * در تقاضا که ارحنا یا بلال * ای قوم

بشارت

بشارت اولسون سزه فرح وقتی کلدی ای قوم فرحناك اولك تحقیق حرج کتدی یعنی ای قوم عشاق بری بریکزه
بشارت ویرلك زیرا بر آخر سرور وشادی وقتی کلدی وفرحناك اولك زحمت وملالت وسآمت زائل اولدی ایشیدلك
بو قصه جدیدی کوش ایدك که بر عظیم الشان اولان بر آفتاب هلالك حقیر وصغیر اولان خانه سنه کتدی کازه کاف
عربیله حقیر وصغیر اوه دیرلر هلال حق تعالینك مقبول بنده لرندن بر بنده نك اسمیدر که قصه سی عن قریب بو سرح
شریفده مذکور اولور وآفتابدن مراد حضرت رسالتپناه صلی الله علیه وسلمدر یعنی اول آفتاب معنوی
وخورشید روحانی هلال نام بنده نك ساکن اولدیغی حقیر وصغیر اولان خانه یه کتدی تقاضاده بویله دیو که ای بلال
بزی دکلندر وآواز خوشکله بزم یورغونلغمزی کیدروب بزه راحت ایر کورار حنا یا بلال قولنك تحقیق جلد اولده
درمعنی این حدیث که مصطفی صلی الله علیه وسلم فرمودان لربکم الی اخره سرخنده (جان کمالست وندای
او کمال) مصطفی کویان ارحنا یا بلال) بو تنك سرخنده مرو اتندی انده طلب اولنه (مثنوی) زیر لب می کفتی ازبیم عدو
کوری او بر مناره رو بکو * ای بلال عدونك خوفندن محبوبك نام شریفنی زیر لب دیردك یعنی عدوی دین اولان
جهودلك ومشرکك قورقوسندن مقدما حضرت حقك نام شریفنی کیزلو سویلردك انك کورلکنه شمدی مناره اوزره
صعود ایله واول حضرتك نام شریفنی الله اکبر دیو سویله ودخی انی آواز بلند ایله تمجید ایله تا کم سنك لطیف آوازکدن
راحت بوله وزوذ وقلر وصفالر حاصل قیله وز دیدی (مثنوی) می دمد در کوش هر غمکین بشیر) خیز ای مدبر ره اقبال کیر
* ای درین حبس ودرین کند وسبش * هین که تا کس نشنود رستی خمش * هر غمکینك قولغنه بشیر نفخ ایلر یعنی
سویلر ای مدبر قالق اقبال یولن طوت ای بو حبسده وبو قوتنده وبو کهله ده قالمش اکاه اول تا کمسه ایشتمیه قورتلدك
خموش اول بشیردن مراد بونده مؤذندر حضرت بلال رضی الله عنه مناسبتله وداعی الی الله اولان مرشد اولمق
دخی جائزدر نته کم (ومن احسن قولا ممن دعی الی الله) آیتنده اولدیغی داعی الی الله اولان مندن مرادهم مؤذندر
دیمشلر وهم مرشد اولان عالم ربانیدر دیو تحقیق ایلمشلردر کند کاف فارسینك فتحه سیله قوتش دیمکدر درین کند درین
جای کند تقدیرنده در سبش بنه دیرلر بودخی درین سبش تقدیرنده در وبو مصرع ای درین حبس ودرین جای کند
ودرین سبش مانده تقدیرنده اولور می دمد اکرچه لغت حسبیله نفخ ایلر معناسی ویریلور ایکن میکوید معناسنه
استعمال اولنور وتقدیر کلام وتعبیر مرام بویله دیمك اولور که هر جهل وغفلتله غمکین اولان کمسه لرك کوش هوشنه
بشیر الهی اولان بلال رضی الله عنه حضرتلرینك قائم مقامی اولوب اذان ویرن مؤذنلر ودخی داعی الی الله اولان
مرشدلر بویله دیو سویلرلر ای حضرت حقدن غافل اولوب اردنه کیدن قالق اقبال ودولت یولن طوت وسبب فلاح
ونجاح اولان صلاته کل وحضرت ربکه توجه ایدوب تضرع ونیاز ایله که صلوة سبب فلاح وراه نجاحدر وای بو حبس
طبیعتده ومنتن اولان جای خبیثده وبتلکده قالمش یعنی ای بو عالم طبیعتك حبسنده وقوتنش اولان دنیا یرنده
وبتلر ویره لرکبی اولان افکار فاسده وهمزات شیطانیه ده قالمش کمسه اکاه اول قورتلدك بو سوزی اغیاردن کیه
دیمه تا انلر ایشتمسون سنکه بشیره متابعت ایلیه سن لابد حبس طبیعتدن وجای کند دنیویدن وافکار نفسانی وهمزات
شیطانیدن قورتلورسن وفلاح ونجات بولورسن ومراد ومقصودده واصل اولورسن اما زنهار بو اسراری اغیاره دیمه
خموش اول تا کم اغیاردن بریسی بونی اشتمیه (م ی) چون کنی خاموش کنون ای یار من * کز بن هر مو بر آمد طبل زن
انچنان کرشد عدو رشك خو * کوید این چندین دهل را بانك کو * ای بنم یارم شمدی کندیکی نیچون خاموش ایلرسن
کنی شوی معناسنه اولوب ای بنم یارم شمدی نیچون خاموش اولورسن دیمك اولور جائزدر که هر مویك دبندن طبل زن
کلدی ووحدت حق اعلان واعلام قیلدی عدوی رشك خو انجلین اصم اولدیکه دیر بو قدر دهلك صداسی قنی بو بیتلر
اکرچه حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم طرفندن بلال رضی الله عنه حضرتلرینه خطاب ایدلمشدر لکن
هر عصرده دولت دین واعانه واصل اولان ونعمت عرفان وایقانی بولن کمسه (واما بنعمة ربك فحدث) آیت کریمه سنك
موجبنجه اول نعمتدن تحدیث ایلمك ودین مبینك شانی اعلان ایتمك ایچون اندن سویلمك وانی اعلان وافشا ایلمك لازم
اولنلردندر نته کم حضرت حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم بلال رضی الله عنه حضرتلرینه بو کونه خطاب ایدوب بیوردلر
ای بنم یارم شمدی الله تعالی حضرتلرینی ذکر ایلمکدن وانك حمد وثناسنی بی خوف عدو علی ملاء الناس سویلمکدن
نیچون خاموش اولورسن وجهر ایله توحید وتهلیل قیلمقدن نیچون سکوت قیلورسن که هر قیلك دبندن بر طبل زن
ظهوره کلوب سر توحیدی اعلان واظهار ایلدی حسد خو بلو عدو دین ودشمن اهل یقین انجلین اصم اولدی وبی
ذعان قالدیکه بو قدر مؤذنلرك بش نوبت طبل زنلکن ونعره لرن کوروب اکن انلرك بانك وصدالرینك سری معنیلرندن
غافل اولوب بو قدر طبلك بانك وصداسی یعنی سر ومعناسی قنی دیر نته کم بر کمسه محکم صاغر اولسه طبلك چالندیغی

کوررولیکن صیت وصداسنی استماعه قادراولمز بوقدر طبلك بانكی وصداسی قنی دیر کذلك کوش هوشی اصم
اولان کمسه لرکه هم موذن اولنلرك وراه حقه دعوت ایدنلرك نعره زنلکندن معنی فهم ایده میوب بوقدر طبل زنك بانك
ومعناسی قنی دیر مرشد آوازنی استماعه قادراولمیان صاغر اولان صغرلرهم انلرك افعالنی وحرکاتنی کوررلر ولیکن بونلرك
سر ومعناسی ندر دیو انلردن معرض اولورلر وبونلرك سر ومعناسن کوره میوب فعللرینه وحرکتلرینه انکار قیلورلر
(مثنوی) میزند بر روش ریحانکه طریست ✻ اوز کوری کوید این آسیب چیست ✻ می شکنجد حوردستش می کشد
کور حیران کز چه دردم می کند ✻ این کشاکش چیست بردست وتنم ✻ خفته ام بکذار تا خوابی کنم ✻ آنکه
در خوابش همی جوبی ویست) چشم بکشا کان مه نیکو ویست) عدو رشك خونك یوزی اوزره ریحان اورر که طریدر
اول کورلکندن دیر بو آسیب وزحمت ندر انك الی حوری چکر وشکنجه ایلر کور حیر آنکه بو بکا ندن دردایلر بنم دستم
وتنم اوزره بوکشاکش عجب ندر دیر وای جذاب اولان کمسه بنی خفته قو تا برخواب ایلیم دیر ای کوردل اول کمسه بیکه
انی خوابده همیشه دیلرسن اول سنی جاذب اولان وکندیسنه چکن اولدر کوزکی اکه آچ اول نیك بی اولان ماهدر یعنی
حسد خویلو اولان عدویه ریحان کبی خوش بوی اولان پند ونصیحت برمحبوب معنوی اولان مرشد وهادی
طرفندن انك یوزینه قرشو طوقنور که حد ذاتنده اول پند ونصیحت ریحان وسنبل وضیمران کبی لطیف وطریدر ولیکن
اول ضال ومضل کوردل بلکندن دیر بو زحمت ندر وبو بکا نیچون طوقنور ونیچون زحمت ومشقت ویرر کویا اول کوردل
بر لطیف حوری الله یاپشوب کندیسنه چکر محکم حتی اول کورلك الی اغریدر کوردل ایسه اول جذاب اولان
حورینك حسن جمالنی کوره میوب انك اقدامنده حیراندر بویله دیوکه بو آدم بکا نه سببدن دردایلر وبوکمسه بنی بویله
چکوب نیچون کندی حالمه قومیوب رنجیده ایلر عجبا بنم دستم وبدنم اوزره بوکشاکش ندر وبنی چکن نه کونه کمسه در
پس اول جذاب اولان محبوبه دیرکه ای اذا خوبنی خواب غفلت ایچنده یاتمش قو تا کم خواب غفلتده استراحت قیلم
وبو خواب غفلت ایچره بعض رؤیالر کورم وتفسملر ادا ایلدیکی نعمتلره وراحتلره ایرم پس بوکونه کوردللره دینورکه
ای کوردل اول نعمتی که خواب غفلت ایچره دیلرسن واول وصلتی که بونوم جهالت ایچره طلب ایلرسن اول وصلت
ونعمت خود فی الحقیقه سنی جاذب اولان محبوب ودلبردر اکر حقیقت کاری کورمك استرایسك چشم جانکی آچ
وبرخوشجه نظرایله کورکه اول ماه نیکو بی درکه مرشدلر واسطه سیله سنی کندیسنك وصلتنه ومشاهده سی نعمتنه
جذب ایلر حتی سنی رنجیده ایتمك مرتبه سنه ایرکورر بلکه باشکه نیجه بلالر کتورر تا کا طوعا مطیع ومنقاد اوله سن
وکندیکی تسلیم قیله سن وسنی کندیسنه بویله جذب ایتمکدن مقصودنه ایدوکنی بیله سن که بوجهله سنی دعوت
قیلمقدن ودعوتنه اجابت ایلدکجه بلا ومحنتله سنی امتحان ایلمکدن مراد اولدرکه سن اول جذاب اولان محبوبی بیله سن
وا کا صدق دل وجان ایله مطیع اوله سن تا کم خواب غفلت ایچره استدیکك ذوق ونعمتی کوزیکی آچوب بیدار اولدقده
مشاهده قیله سن واستدیکك محبوب همان سنی کندیسنه جذب قیلن محبوب ایدوکنی بروجه یقین برخوش کوره سن
(مثنوی) زان بلاها بر عزیزان بیش بود ✻ کان تجمش یار با خوبان فزود ✻ لاغ با خوبان کند بر هر رهی ✻ نیز کورانرا
بشوراند کهی ✻ خویش را یکدم بدین کوران دهد ✻ تا غریو از کوی کوران برجهد ✻ اول سببدن بلالر عزیزلر
اوزره زیاده اولدی که او تجمشی یار خوبلره زیاده ایلدی خوبلر سببیله زیاده ایلدی دیمك هم جائزدر تجمش تفعل وزننده
جمش دندر جمش قیل قازیمغه درلر نته کم جمشت شعره دیرلر چن برکمسه برکمسه نك موینی قازیوب یولسه پس بونده
تجمش یوزده اولان قیلی ازاله قیلمق معناسنه درنته کم محبوبلر مشاطه لره یوزلرینك قیللرینی یولدررلر اما اکثر شعرا بونی
نازوشیوه ودلربالق ایلمك معناسنه هم استعمال ایلرلر که تزیین وجه حسن وناز معناسنه مستلزم اولدیغندن اوتری
پس یار حقیقتنه نسبتله تجمش اظهار ناز وعرض جمال ایلمکدن کنایه اولور تجمش تلعب معناسنه ده کلورنته کم
قالیملاعبه ایلین کمسه یه دینور بو محلده بو معنی دخی یرنده اولور وبو بیت ثانی بو معنایی تأیید قیلورنته کم بیورر
اول یار هر بر یولده خوبلر ایله لاغ ایلر کاهی کورلری دخی قیزدر وجوشه کتورر مثلا بردم کندیسنی بو کورلره ویرر
حتی کورلر کو یندن غریو وناله لر ظاهر اولور برجهد اکرچه صبرلر معناسنه درلکن بونده ظاهر اولور معناسنه
استعاره اولنمشدر وتوضیح معنی وتحقیق نحوی بویله دیمك اولور بعض زمانده یار حقیقی کوردل اولنلره بویله معامله ایلر
اما اکثر زمانده عزیز الوجود اولان نیکولره وخوبلره بو معامله یی زیاده قیلرانلردن اوتری بلالر وعنالر عزیز الوجود
اولان کمسه لر اوزره زیاده اولدی نته کم اشد البلاء علی الانبیاء ثم الامثل فالامثل حدیث شریفی بو معنایه دلالت قیلدی
زیرا که یار حقیقی اول حسن وجمال وباخود ملاطفه ولاغی خوبلره زیاده ایلدی خوبلردن مراد انبیا علیهم السلام
واولیا وعلما وصلحا رحمة الله علیهم اجمعین وبونلرك امثالی اولان اتقیا اولور ویار حقیقینك بونلری برشیئه مقید

ومبتلا قیلمسی وبعده ینه ازاده ایدوب بر ذوق وبرکونه خوش حال ایلمسی کویا که بونلره لاغ ولطیفه کبی ایلمك اولمشدر
پس هر بریولده یعنی هر برجانبه توجه ایلسه لر بهرحال بونلری کاه مقید وکاه آزاده وکاه منقبض وکاه کشاده
قیلمقدن خالی اولمز بویله اولیجق بوخوبلره وبینا اولان محبوبلره هر بر یولده لاغ ولطیفه ایلمش اولور اما کاه کاهی
کوردل اولنلری دخی برحاله مبتلا ایلر وانلری دخی بروجهله جوش وخروشه کتورر بردم کندیسنی بو کوردل اولان
عوامه ویرر یعنی بونلرك مرادی ومقصودی اوزره اولور حتی انلرك قبله سندن هویله هایله غریووز اریلکلر
ظهوره کاور همانکه استتار واحتجاب ایلیه انلردن اول غریو وناله کیدوب ینه تقلیدلرینك مقتضاسنه
مشغول اولورلر پس یار حقیقینك مظهرلری اولان انبیا علیهم السلام واولیای عظام دخی بوخلق وبو صفت اوزره
خلقله معامله قیلورلر اکثر زمانده معنوی اولان خوبلره وروحانی اولان محبوبلره لاغ ولطیفه ایدوب انلرله معامله
ومکالمه قیلورلر وکاه اولورکه بو کوردل اولان اهل دنیادن برینه کندیلرینی کوستروب انلرله معامله ومکالمه قیلورلر
تا انلردن غریو وناله کله واول دلبر معنوینك مرتبه سنی وشان شریفنی بیله نته کم حضرت حبیب اکرم صلی الله علیه
وسلم هلالك کوردل اولان خواجه سنك اوینه کلدی واول حضرت اکا کندوینی کوستردکدنصکره هلالك دخی اکا
علوشاننی وجمال جاننی کوستردی وا کا ای کوردل سنك خانه ك ایچره بویله برصاحب جمال ومحبوب معنوی واردرسن
انی نیچون کوره مزسن وانك قدر شریفنی نیچون بیله مزسن دیو عتاب ایلر وتوبیخلر ایلدی نته کم بو شرح شریفدن انك حالی
معلومك اولور ✻ قصۀ هلال که بندۀ مخلص بود خدا را وصاحب بصیرت بی تقلید پنهان شده در بندکی مخلوقات
جهت مصلحت نه از عجز چنانکه لقمان ویوسف ز روی ظاهر وغیر ایشان بندۀ سایس بود امیر را وان امیر مسلمان
بود اما چشم بسته ✻ بو شرح شریف هلالك قصه سیدرکه هلال خدای تعالی حضرتلرینه خالص ومخلص بربنده
ایدی وتقلیدسز صاحب بصیرت ایدی اما مخلوقاتك بنده لکنده پنهان اولمش واختفا قیلمش ایدی وانك بنده لکی
التنده مختفی اولمش ایدی وکذلك یوسف صدیق صلوات الله علی نبینا وعلیه حضرتلری دخی ظاهر یوزندن بنده
اولمش وعزیز مصره نیجه زمان خدمت ایتمش ایدی وبوندن غیری نیجه صاحب سعادتلر بنده لك اختیار قیلمشلر وبنده
اولمق تحتنده مختفی اولمشلردر مثلا اولیادن بری دخی خیر النساج قدس الله سره العزیز حضرتلری کبی که اول دخی
برکمسنه نك بنده لکنی اختیار ایلمشدر وبونك قصه سی نفحاتده مسطور اولدیغی اوزره اولدرکه اوائل حالده ریاضتکش
وتارك دنیا مشایخ عظامه خدمت قیلمش ومرید ومحب صاحبی اولمش برکمسه ایدی اکثر زمانده مقابر مسلمینی
زیارت ایدوب کورستان ایچره کزردی برآخر شهرده برکمسه قول قاچروب شیخك ساکن اولدیغی یرده اول برعبدلك
خبرین الدی وانی بولمغه عزیمت قیلدی اول شهرك کنارنه کلدی کوردیکه کورستان ایچره برکمسه کزر آنی کندوسنك
بنده سنه بکزدوب یاننه کلدی حکمت الهی شیخی کندینك بندۀ کریخته سی صانوب اکا سن بنم قاچان قولم دکلمیسن
دیو سؤال ایلدکده شیخ دخی کمال لطفندن لا دیمیوب نعم بن اول عبد ابقم دیمش اول کمسه دخی بنم اکر صحیح قولم دکل
ایسه ده بودخی اکا بکزر بونی انك یرینه طوترم دیوب منزلنه کتورمش واول کمسه نك وافر جلاهلرتر کاهی وارمش شیخی
انك یرینه قویوب بونلری طوقوسائر بنده لرکبی دیوب امر ایلمش شیخ دخی اول خدمت اوزره نیجه شهور واعوام مقید
اولمش وکار قیلمش مکرکه شیخك بعض خلفاسی اول شهره کاورلرواننده اولان خلقی ارشاد قیلورلرایمش پس اول زمانده
شیخك برخلیفه سی اول شهره کلمش وشیخی بنده لکه اتخاذ ایلین خواجه واروب اندن بیعت وانابت قیلمش وکندی
خانه سنه انی دعوت ایلمش بعد الطعام شیخك خلیفه سی اول خواجه یه دیمش کار وکسبك نه یوزدندر خواجه دیمش
برقاچ جلاهلرتر کاهم واردر وبرقاچ بنده لرم واردر انلر بز طوقورلر پس انی فروخت ایدوب آنکله بچینیرز دیمش شیخك
خلیفه سی انی کورمکه رغبت ایدوب کارخانه یه کلمش کورسه کندی شیخی انك بنده لری ایچره نسج ثیاب ایلر عماندم النه
واباغنه دوشمش خواجه اکا انك تعظیمن کوروب حیران قالمش ودیمش که بو کیمدرکه سن انك الن ایاغن اوپرسن اول کمسه
بنم شیخمدر دیمش وخواجه دخی حقیقت حاله واقف اولمش تکرار انك بنده ومریدی اولمش وجمله کارخانه سنی ومال
وملکنی شیخه تسلیم قیلمش واول کریخته اولان بنده سی دخی بولمش بومناسبتله اول عزیزه لقب خیر النساج قالمش
همچنان هلال رضی الله عنه حضرتلری دخی اولیاء اللهدن ایدی اما بر امیرك بنده سی ایدی وانك اسب واسترنه خدمت
ایلردی واول امیر مسلمان ایدی اما هنوز دخی چشم بسته ایدی بصر بصیرتی کشاده اولمامش واحوال باطنی وحقایقی
مشاهده قیلمامش ایدی (داند اعمی که مادری دارد) لیك چونی بوهم درنارد) اعمای مادرزاد بیلورکه برمادر طوتر ولیکن
نیجه ایدوکن وهمه کتورمز یعنی برکمسه انادن کور طوغسه اناسنك وار ایدوکن بیلور ولیکن نه شکلده ونه هیئتده
ونه صورتده ونه حالتده ایدوکنی وهمه کتورمکه قادر اولمز وتعقل دخی قیلمز صکره دن اعمی اولسه هم مادرنك نه شکلده

ایدوکنی ونه صورتده ونه لباسده اولدیغی وهمه کتورسکه قادر اولمز پس لیس الاعمی من یعمی بصره انما الاعمی
من تعمی بصیرته حدیثنك موجبنجه اصل اعمی بی بصیرت اولندر پس بصیرتی کور اولان کمسه دخی کندوسنك
مربیسی اولدیغی بیلور ولیکن انك نه حالده ونه صفتده اولدیغی وهم وادراکه قادر اولمز * اکر باین دانش تعظیم
مادر کند ممکن بود که از اعمی خلاص یابد اذا اراد الله بعبد خیرا فتح عینی قلبه لیبصره بهما الغیب * اکر اول کوردل
بو دانش ایله وبو قدر ادراک ایله مادر معنویسنه یعنی مربیسنه تعظیم وتکریم ایلسه ممکن اولور که اول تعظیم سببیله
عمای دلدن خلاص بولور وبی بصیرت اولمقدن قورتلور که حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیورمشلردر
شول دمکه الله تعالی حضرتلری بر عبدینه خیر مراد ایلیه انك قلبنك ایکی کوزنی فتح ایلر اول ایکی کوز سببیله آنی عالم
غیبه واسرار لاریبه بصیر ایلکدن اوتری قلبك ایکی کوزندن مراد بری عقل وبری دخی فکر صائبدر که بو ایکیسی
قلبه ایکی کوز کبیدر که بونلره بصیرت ودیده دل دخی دیرلر یعنی حق تعالی بر قولنه خیر مراد ایلسه انك کوکلی کوزنی
کشاده ایلر پس اول کمسه اسرار باطنی واحوال غیبی بیلیجی ومستوراته مطلع اولیجی اولور * این راه را زندکی دل
حاصل کن کین زندکی تن صفت حیوانست * بو یولی دل زندهلکندن حاصل ایله که بو تن زندهلکی علم ومعرفتله میسر
اولورنته کم دل مردهلکی جهل وغفلتله ظهوره کلور کما قال علی کرم الله وجهه (بیت) حیاة القلب علم فاغتنمه) وموت
القلب جهل فاجتنبه * پس معنی بویله دیمك اولور که بو قلب کوزکی کشاده قیلمق وعالم غیبه ناظر اولمق یولنی قلبك
حیاتندن حاصل ایله زیرا بو بدنك اکل وشرب ایله زنده اولمسی وبو بدن کوزنك اشکال ایله نظر قیلمسی صفت حیوانیه در انسان
اودر که قلبنی علم ومعرفت ایله زنده قیله وبصر بصیرتی نور هدایتله منور ایلیه اندن صکره اول بصر بصیرتله بواطن اشیایه
نظر قیله پس حقیقت نه ایدوکنی کوروب بیله تا شك وشبهه دن بری اوله (مثنوی) چون شنیدی بعض اوصاف بلال
بشنوا کنون قصه ضعف هلال * از بلال او بیش بود اندر روش * خوی بد را بیش کرده بد کشش * ای مستمع اولان
وبو کلام هدایت انجامی اصغا قیلان کمسه چونکم بلال رضی الله عنه حضرتلرینك وصفلرینك بعضنی استماع
ایلدك شمدی هلال حضرتلرینك ضعفنك قصهسنی ایشت وانك زیاده ریاضت ومشاهدهدن هلال کبی ضعیف وخلال
کبی نحیف اولدیغی کوش ایت سلوکده وطریق حقده وروشده اول هلال بلال رضی الله عنه حضرتلرندن زیاده
ایدی خوی بدی اول هلال چوق زیاده دپهلمش ایدی کشش کافك ضمهسیله کشتن لفظندن اسم مصدردر اما مهوات
معنی ایچون بونده اسم مفعول معناسی ویرلدی (مثنوی) نه چو تو پس رو که هردم پس تری * سوی سنکی می روی
از کوهری * سنك کبی پس رو دکل که هردم پستترسن کوهرلکدن سنکلك جانبنه کیدرسن سنکیده وجوهریده
اولان یالروحدت ایچون اولوب بر جوهردن اعراض ایدوب بر سنك جانبنه کیدرسن دینسه دخی جائزدر یعنی هلال
حضرتلری ای سالك شکلنده اولان کمسه سنك کبی اسفل دکل ایدیکه سن هر نفسده سفلیلکه کیدرسن مرتبه
انسانیت که جوهریتدر اول انسانیتك شرف وقدرنی بیلیوب اندن اعراض واجتناب قیلوب سیم وزرکه حجر ومدر کبی
جماداتدن بیلنلندر انك جانبنه کیدرسن واکا میل ومحبت ایدوب کوهر عمری انك یولنه خرج ایدرسن حتی کندکجه
قلبك * فهی کالحجارة او اشد قسوة) آیت کریمهسنك مفهومی اوزره حجر کبی غلیظ اولور بلکه من حیث القسوه حجردن
اشد اولور ومنزله جماداتکه اسفل جمیع منازلدر وجودك اسفلی جمیع منازل اولان جامد منزلهسنه دك کندکجه تنزل
قیلور (م ی) انجنان کان خواجه را مهمان رسید) خواجه از ایام وسالش بر رسید) کفت عمرت چند سالست ای پسر
باز کو و دره مزد و بر شمر * مثلا انجنانکه اول خواجهیه مهمان ایرشدی خواجه اول مهمانك ایامندن وسالندن
اوزره ایرشدی یعنی اول مهمانك ایام وسالنك اوزرندن ایرشدی واوته سندن بری کلدی سؤال قیلدی بر رسید لفظی
از لفظیله استعمال اولندقده اوزرندن بری ایرشدی واوته سندن بری کلدی معناسنه استعمال اولنور وتا غورندن
واصلندن سؤال قیلدی دیمك محلنده دخی اولنور بر رسید پرسید معناسنهدر وزن ایچون واو زیاده اولدی یعنی پرسید
ایکن بورسید اولدی که سؤال ایلدی معناسنهدر دین شارحلر خطا ایلمشلر واصح اولان نسخهلره مخالف سویلمشلردر
زیرا جمیعا اصح اولان نسخهلرده بر رسیده ایکی رایله ثابت اولمشدر پس اصلنده پرسید ایدی وزن ایچون واو ایله بورسید
اولدی دیو وا یازنلر لفظا ومعنا کلمهیی تحریف قیلمشلردر خواجه اول مهمانه دیدی سنك عمرك ای پسر قاچ ییلدر
کیرو سویله اوغورلمه الی عدایله مدزد اکرچه اوغورلمه معناسنهدر لکن پنهان ایلمه وکتم قیلمه معناسی ویرلور (م ی)
کفت هجده هفده یا خود شانزده * یا که پانزده ای برادر خوانده * کفت واپس واپس ای خیره سرت * باز میرو
تا بکس مادرت * مهمان خواجهیه جواب ویروب ایتدیکه ای برادر خوانده اون سکز اون یدی یا اون التی یا اون بشدر
اون سکز هجده اون یدی شانزده اون التی پانزده اون بشه دیرلر برادر خوانده برادر اوقنمش وقرداش دینمش معناسنهدر

پس

پس خواجه مهمانه دیدی ای سنك باشك بولانمش وای سراسیمه اولمش کیرورك کیرو کیت تا مادرك کسنه یعنی
ای سراسیمه اولان کمسه کیرو وارد نه کیت کتدکجه اشاغه تنزل ایت آنه نك فرجنه دك که ابتدا اندن بری ظهوره کلدك
وبو قدر ترقی وتصاعد قیلدك شمدی مرتبه علویدن سفلیسی جانبنه تنزل ایت وکتدکجه کلدیکك یره کیت دیدی وبو معنی
مرتبه اسفلدن ظهوره کلوب وانسانیت مرتبهسنه واصل اولوب احسن تقویم بولدقدنصکره تکرار حیوانیته وجمادیته
تنزل ایلین کمسهلره واسفل السافلین اولان مقام طبیعته مردود اولان طائفهیه توبیخ وتعریض اولور وبو معنایی
مؤید ومقرر بو حکایتی دخی نظمه کتوروب بیورورلر * حکایت در تقریر همین سخن (مثنوی) ان یکی اسبی طلب کرد
از امیر) کفت رو ان اسب اشهب را بکیر) کفت این را من نخواهم کفت چون) کفت او واپس رو ست وپس حرون) سخت
پس پس می رود او سوی بن * کفت دمش را بسوی خانه کن * مثلا اول برکمسه اول امیردن بر اسب طلب ایلدی اول امیر
اول کمسهیه دیدی یوری اول اسب اشهبی طوت یعنی اول بیاض آتی اخذ ایت دیدی اول طالب اسب امیره دیدی یا امیر
بن اول اسبی ایستمزم امیر اکا دیدی نیچون ایستمزسن اول طالب اسب اول امیره دیدی اول اسب کیرو وارد نه کیدیجیدر
وزیاده حروندر اکر برکمسه اکا بنسه وکندینك خانهسی جانبنه توجه ایدوب آنی سورمك دیلسه اول اسب محکم اردنه
اردنه کیدر پس جانبنه پس دیب معناسنهدر بونده قویرق جانبی مراد اولور یعنی اول اسب زیادهاردنه اردنه قویرق
جانبنه کیدیجیدر دیدی امیر دخی اکا ایتدی چونکم بویلهدر اول اسبك قویریغنی خانه جانبنه ایله تا کم اردنه اردنه کیده
وسنی خانهکه واصل ایده پس بو اسبدن مراد نفس وانك دمندن مراد شهوت اولدیغنه وبرکمسه اول اسب نفسی ایلرو
سوردکجه اول شهوت جانبنه کیرو کتدیکنه اشارت ایدوب قصهدن حصهنه ایدوکنك بیانته شروع قیلوب بیورورلر
مثنوی) دم این استور نفست شهوتست * زان سبب پس پس رود آن خود پرست * شهوت اوراکه دم آمد زبن
ای مبدل شهوت عقبیش کن * چون ببندی شهوتش را از رغیف * سر کند ان شهوت از عقل شریف * همچو
شاخی که ببری از درخت * سر کند قوت زشاخ نیکبخت * بو سنك نفسك استورنك دمی شهوتدر اول سببدن اول
خود پرست پس پس کیدر یعنی بو سنك مرکب نفسکه مشتهای نفسانی قویرق مثابهسندهدر انکیچون بو نفس مرکبی
ایلرو کتمیوب اردنه اردنه کیدر وبو خود پرست همیشه کندینك مشتهاسی جانبنه سیر ایدر انك شهوتی که دبندن دم
کلدی یعنی اول مرکب اشتهاسی که اصلندن وکوکندن اول مشتها اکا قویرق کبی اولدی انی مبدل شهوت عقبی
ایله یعنی جسمه ودنیایه متعلق مشتهاسنی ای تبدیل ایدیجی عقبایه اولان مشتهایه وروحانی اولان ارزولره تبدیل ایله
خلاصه کلام لابد نفس کندینك ارزو ومشتهاسی جانبنه کیدیجیدر ومشتهاسی اولمین جانبدن نفرت ایجیدر چونکم
انك عادتی بودر لازم کلدیکه انك شهوتنی وارزوسنی عقبا جانبنه دوندرهسن که عقبانك شهوتی ونعمتی باقی وابدیدر
ودنیانك شهوت ونعمتی فانی وسریع الزوالدر چونکم نعمت اخرویهدن نفسك حظ اله واکا اشتها وآرزو قیله طورمیوب
اول جانبه کیدر وسن آنی دنیا جنتنه سورسك اول عقبی جانبنه سوزتوب سیر ایدر پس انك مشتهاسنی آخرت جانبنه
دوندرمك سکا هر وجهله انفع واولیدر چونکم سن اول مرکب نفسك شهوتنی رغیفدن باغلیهسن یعنی انی نان یمکدن
وصومون چیکمکدن منع ایلیهسن اول شهوت عقل شریفدن باش ایلر یعنی اول شهوت عقل شریفدن باش یوقارو
کتورر عقله وادراکه مبدل اولور وعقلك مقتضالری هرنه ایسه آنی آرزو قیلور مثلا شول بر شاخ کبی سن آنی آغاجدن
کسرسن نیکبخت اولان شاخدن قوت باش یوقارو ایلر یعنی باغبانلرمابیننده عادتدر که قچن بر میوهدار اغاجلك بندن
بعض شاخلربتسه انی کسرلر وقلع ایدرلر تا انك قوتی اصل اولان شاخه یوریوب اول میوهدار اولان اغاج قوت بوله
واکر اول بتن تازه شاخلری کسمهلر اول میوهدار اولان آغاجه ضعف کلور پس عقل اول میوهدار اولان اغاج کبیدر
وشهوت نفسانی اول میوهدار اولان اغاجك دبندهبتن تازه شاخلر کبیدر اکر اول تازه شاخلر کبی اولان شهوات
نفسانیهیی قطع ایدوب قلع ایلرسن انك قوتی عقله کلور ودرخت عقل قوت بولور وروحانی وعقلی اولان میوهلری
بر خونجه بتورر (مثنوی) چونکه کردی دم اورا آن طرف * کر رود پس پس رود تا مکتنف * چونکم اول نفس
مرکبنك دمنی اول طرفه ایلیهسن اکر پس پس کیده مکتنفهدك کیدر مکتنف اکتناف قیلمش یاخود محل اکتناف
دیمك اولور بونده مقام ومسکن مراد اولور یعنی چونکم سن نفس مرکبنك قویروغی مشابهسنده اولان مراد
ومشتهاسنی اول طرف آخرته وجانب حقیقته دوندرهسن اکا اردنه کیدر ومشتهاسی جنتنه سیر ایدر رسهده مقام
ومسکنهدك کیدر وکنف حقیقتهدك سیر ایدر (مثنوی) حبذا اسبان رام پیش رو * نه سپس رو نه حرونی را کرو
حبذا شول پیش رو اولان رام اسبلره نه اردنه کیدیجی ونه حرونلغه کرودر یعنی نه کوزلدر شول مالك الملکه رام ومنقاد
اولان وهمیشه حضرت حق جانبنه ایلرو کیدن نفس اتلری که انلر عوامك نفسلری کبی اردنه کیدیجی ومشتهای

نفسانی و آرزوی دنیوی جانبنه سیر ایدیجی دکللردر و تندلکه و عناد و کبره و سرکشلکه دخی مرهون و مقید دکللردر
(مثنوی) کرم رو چون جسم موسیٔ کلیم) تا ببحرین ش چو پهنای کلیم * اول اسبان رام کلیم اولان موسی علیه السلام
حضرتلرینک جسمی کبی کرم رودر بحرینه دک اکا پهنای کلیم کبیدر یعنی اول پیش رو اولان اسبلرک (والسابقون
السابقون اولئك المقربون) ایت کریمه سیله اشارت اولنان ولیلر و مقربلردر انلر کلیم الله اولان موسی علیه السلام
حضرتلرینک جسم شریفی کبی راه حقده کرم رولردر که اول موسی علیه السلام مجمع البحرینه دک بر کلیمک وسعتی
وعرضی کبیدر یعنی اول مرتبه کرم رودر قارسلر کبی روم دریاسنک جمع اولدیغی یره دک کیتمک اکا بر کلیمک پهناسی قدر کیتمک
کبی اولدی و برقاج آدم اتمق کلدی بو بیتلر سورۂ کهفده اولان ایت کریمه نک معناسنه اشارت اولور که الله تبارک و تعالی
سورۂ کهفده اندن حکایه ایدوب بیوررلر (واذ قال موسی لفتاه لا ابرح حتی ابلغ مجمع البحرین او امضی حقبا) بو آیت
کریمه نک تفسیری و مجمع البحرینک و حقب لفظنک شرح و تحقیقی جلد ثالثده دقوقی حکایه سنده سر طلب کردن موسی
خضر را علیهما السلام سر خنده اجعل الخضر لامری سببا بیتنک شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه (مثنوی)
هست هفتصد ساله راه آن حقب) که بکرد او عزم در سیران حب) اول حقب یدی یوز یللق یول اولدی که اول موسی علیه
السلام حبک سیرانده عزم ایلدی مصرع اولده اولان آن لفظی حقبه مضاف اوقنوب حقبک آن ولایقی یدی یوز یللق
یول اولدی دیمک هم وجه در و مصرع ثانیده اولان آن لفظی هم نفس کلمه دن اولیوب لایق معناسنه اولوب موسی
علیه السلام حبک لایق سیرده عزم ایلدی دیمک هم جائزدر حقب لفظنده علما اختلاف ایتمشلردر بعضیلر تمش ییلدر
دیمشلر بعضیلر دخی سکسان ییلدر دیمشلر و بعضیلر حقب زمان طویل معناسنه در دیمشلر و بعضیلر دخی دهر
معناسنه در دیمشلر ابو حنیفه رضی الله عنه حضرتلری بن قتمده نه قدر زمانه دلالت ایلدیکی محدود و معلوم دکلدر
دیمشلر و بعضیلر دخی حقب یدی یوز ییلدر دیمشلر حضرت مولانا قدس الله سره الاعلی بو معنایی اختیار ایلمشلردر
حقب یدی یوز یللق یولدر دیو بیتده تحقیق بیورمشلردر یعنی حضرت موسی علیه الصلوة والسلام خضرک محبتنده
شول مرتبه کرم رو اولدی که انک محبتی سیرنده یدی یوز یللق یوله عزم ایلدی علمادن بعض کمسنه بو بیتده شبهه یه دوشوب
بو فقیره بو کونه سؤال ایلدیکه حکما بو ارضی یدی اقلیمه تقسیم ایلمشلردر و معموره اولان و بنی آدمه مسکن کادن انجق
ربع مسکوندر و اهل مساحه نک بحثی بونک اوزره درکه بر تیز رو فارس ربع مسکونک بر طرفندن طوره میوب منزل بمنزل
کتسه اوچ ییلده انک بر آخر طرفنه و سر حدنه ایریشور پس حضرت موسی علیه السلام خضرک محبتی سیرنده
یدی یوز ییللق یوله نیجه عزم ایتمش اولور بو فقیرا که ایکی وجه له جواب ویردم اولا دیدمکه ربع مسکونک بر کمسنه فرض
ایده لمکه بر طرفندن بر آخر طرفنه طوغری کتسه اوچ ییلده واره ایش اما بر فارس تیز رو طوغری کتمیوب انده بر مراد
استسه نیجه ییک ایام و ساله دک انک اطرافنی و جوانبنی سیر ایتمکه و سیاحت قیلمغه قادر اوله مز پس حضرت موسی
علیه السلامک کتمسی بو قبیلدن اولور و ثانیا حضرت موسی علیه السلام حضرت خضرک محبتنک سیرنده یدی یوز
ییل کتمدی بلکه یدی یوز ییللق یوله کتمکه عزیمت قیلدی که ایت کریمه بو معنایه دلالت ایلر که حق تعالی حضرتلری
مجمع البحرینده حضرت خضر علیه السلامه ملاقات اولمقلغله موسی علیه السلامه الهام و اشارت بیوردی
پس موسی علیه السلام حضرتلری کندو خدمتنده اولان یوشع علیه السلام حضرتلرینه دیدی بن مجمع البحرینه دک
سیر و سفر ایتمکدن زائل اولمیوب حتی مجمع البحرینه دک واصل و بالغ اولنجه یه دک کیدرم یا خود انده موعود
اولان خضری بوله مز ایسم یدی یوز ییل سیر ایدرم بونک معناسی اکر حضرت خضر علیه السلامی اول محاده
بوله مز ایسم فرضا یدی یوز ییللق یولده اولسه بجوب انک مکانه دک کیدرم و مقامنه دک سیر ایدرم دیمک
اولور پس اول موسی علیه السلام یدی یوز ییللق یوله کتمکه عزم ایتمش و عزمی دخی ثابت اولمش اولور ولیکن
بوندن یدی یوز ییل انک محبتی سیرنده کتمش و قطع راه ایتمش اولمز فلیتأمل * مثنوی * همت سیر تنش چون
این بود * سیر جانش تا بعلیین بود * شهسواران در سباقت تاختند * خربطان در پایکه انداختند * چونکه
اول موسی علیه السلامک تننک سیرنه متعلق اولان همتی بو اوله انک جاننک سیری علیینه دک اولور شهسوارلری
سباقده سوردیلر اما خربطلری پایکاهه آتدیلر خر بط برقاج معنایه کلور بونده قرنی بیوک کسه لر مراد اولور پایکاه
هم برقاج معنایه کلور بونده آخور یا ابخانه معنالری مراد اولور و خلاصهٔ کلام بویله دیمک اولور که میدان محبتک
شهسوارلری اولان انبیا علیهم السلام و اولیا رحمة الله علیهم اجمعین جمله یه سبقت قیلمقده و پیش رو اولمقده ایلرو سوردیلر
و کندیلرین مرتبهٔ اعلایه ایرکوردیلر اما قرنی بیوک احمق خرلری آخوره برقدیلر و ابخانه یه آتدیلر و انلر دخی آخورلرده
و ابخانه لرده خدمتده قرار ایلدیلر (مثنوی) انچنانکه کاروانی میرسید) در دهی آمد دری را باز دید * ان یکی گفت

اندرین برد العجوز * بار اندازیم اینجا چند روز * بانک آمد نی بنه از از برون * وانگهانی نو در آدر اندرون * هم برون
افکن هر انچه افکنی نیست * در میا با انکه این مجلس سنی نیست * انجلین که بر کاروان ایرشدی بر کویه کلدی بر قپویی
آچق کوردی اول کاروان خلقندن بریسی دیدی بو برد العجوزده برد العجوز بهاره قریب بر مشهور صووغک آدیدر
یعنی انلردن بری دیدی بو یله بر محکم صووقده بو خانه ده برقاج کون بو خانه ده باری یته لم و یوکی بواوه براغلم درون خانه دن
بر صدا کلدی یوق یوکی طشره دن آت یعنی ثقلی طشره ده براغوب واند نصکره سن درون خانه یه ایچرو کل هم طشره ده
براق هر شول نسنه یی که انک براقمسی و ترک ایتمسی لازمدر اول براقمسی و ترک ایتمسی لازم اولان شی ایله ایچرو کلمه
بو مجلس بغایت عالیدر والحاصل * بیت * ان تشتهی ان تبلغ وصل المحبوب * دع نفسك فی الدرب تقدم وتعال
بیتنک مفهومنی سویلدی و دخی * بیت * تصوف یار اولوب بار اولمقدر * کل و کلزار اولوب خار اولمقدر * قولنک
معناسنی ادا ایلدی پس سالکه لازم اولان اولدر که بر عالی مجلسه داخل اولمق استدکده نقد باری وار ایسه خارجده
قیوب اندنصکره ایچرو کیره و انک اهلیله یار اوله و صافی بی خار کل و کلزار کبی لطافت اظهار قیله کندی بارنی انلرک اوزرینه
تحمیل ایلمیه بلکه مروت اودر که انلرک بارنه تحمل ایلیه نتکم هلال رضی الله عنه حضرتلری کورکه بر امیرک بارنی
ارتکاب ایلیوب اکا بنده و خدمتکار اولدی و انک اسب و استرنه سایسلک قیلدی چونکم حضرت مولانا قدس الله سره
العزیز هلال رضی الله عنه حضرتلرینک قصه سی مناسبتیله ایکی مثل و بر حکایه بسط ایلیوب ضمننده بو قدر معارف
جلیله و نکات لطیفه بیوردقلرندنصکره بنه هلال رضی الله عنه حضرتلرینک حکایه سنی تعبیر ایلمکه شروع ایدوب
بیوررلر (مثنوی) بد هلال استاد دل جان روشنی * سایس و بنده امیر مؤمنی * سایسی کردی در اخران غلام * لیک
سلطان سلاطین بنده نام * هلال رضی الله عنه حضرتلری استاد دل و جان روشن بر کمسه ایدی بر مؤمن امیرک سایسی
و بنده سی ایدی اول غلام آخورده سایسلک ایلردی یعنی امیرک آخورنده انک آتلرینه خدمت و تیمار ایلردی ولیکن
معناده سلطان سلاطین و نامی بنده ایدی بنده لک نامنک التنده اختفا ایتمش ملوک معنویه دن بر صاحب سعادت ایدی
(مثنوی) ان امیر از حال بنده بی خبر * که نبودش جز بلیسانه نظر * آب و کل می دید و در وی کنج نی * پنج وشش می دید
واصل پنج نی * رنگ طین پیدا و نور دین نهان * هر پیمبر اینچنین بد در جهان * اول امیر بنده مقبولک حالندن بی خبر ایدی
وانک ظاهرنی کوروب سر درونندن غافل و بی بصر ایدی که اکه ابلیس کبی نظر قیلمقدن غیری اولمدی ابلیسک نظری
همان آدم علیه السلام حضرتلرینک ظاهرنه اولوب انک باطنندن غافل اولدیغی کبی اول امیر دخی هلال رضی الله عنهک
ظاهرنی کوروب اسرار باطننه ناظر اولمدی بلکه آب و کل کوردی و انده مدفون اولان کنجی کورمدی پنج و شش
کوردی واصل پنجی کورمدی می دیدک فاعلی ابلیس اولوب اول ابلیس آب و کل کوردی و اول ادم علیه السلامک
وجودنده مدفون اولان کنجی کورمدی و پنج و شش کوردی ولیکن اصل پنجی کورمدی دیمک دخی جائزدر اما اولکی
معنی بوندن اولیدر پنجدن مراد بش حواسدر ششدن مراد التی جهاتدر و بو بش حواسک و جهاتک اصلندن مراد
اسما و صفات الهیه در بو بش حواس شش جهاتک آینه لرنده رونما اولمشدر ولیکن چشم ابلیسانه بو پنج حواس و شش
جهاتک ظاهرنه نظر ایدوب اصل و معناسندن محروم و غافل قالمشدر و انوار الهی و اوصاف ربانی مشاهده سندن
بی بهره و بی نصیب اولمشدر پنج و ششی کوردی و اصل پنجی کورمدی دیمکده بر نکتهٔ لطیفه دخی واردر که بو پنج و شش
ادا اری نرد بازلره مخصوص اولان ادالردر پس بو ادالر بو نکته یه ایهام ایلر که اول ابلیس و یا خود ابلیس نظری کبی نظر
ایلین امیر و نیس بو اوپونده پنج و شش کوردی ولیکن بو پنج و ششک اصل و نتیجه سی ندر و استاد بو لعبدن نه مراد ایلرانی
کورمدی و حقیقت کاره نظر ایرکورمدی دیمک اولور رنک طین پیدا و نور دین نهان هر پیمبر جهانده بو نجلین ایدی نظر
ار کورمدی یعنی آدم علیه السلام حضرتلرینک طیننده ترکیب اولان جسدنک رنکی ابلیسک کوزنه عیان وانک
نور دینی و سر یقینی انک کوزندن مخفی و نهان اولدی بویله اولمق همان آدم علیه السلام حضرتلرینه مخصوص اولمدی
بلکه هر بر پیمبر بو جهانده بو نجلین اولدی لابد بو نلرک همان شکل و صورتنی کوروب مالهذا الرسول یاکل الطعام
و یمشی فی الاسواق دیوب و دخی ما انتم الا بشر مثلنا دیو بونلره بالمواجهه خطاب ایلیوب همان صورت بین اولدیلر
و احوال درونه نظر قیلمقدن محروم قالدیلر (مثنوی) ان مناره دید و در وی مرغ نی * بر مناره شاهبازی پرفنی
وان دوم می دید مرغ پرزنی * لیک موی اندر دهان مرغ نی * مثلا اول بر کمسه مناره یی کوردی انده اولان مرغی
کورمدی با وجود که مناره اوزره بر پرفن شاهباز واریدی و اول ایکنجیسی مرغ پرزنی کوردی لیکن مرغک دهاننده
اولان مویی کورمدی بو بیتلرده نظر تفاوت اولدیغی اشعار ایدروفی الحقیقه نظردن نظره چوق تفاوت واردر بر کمسه
واردر که انجق مناره یی کورمکه قادر اما انک اوستنده اولان مرغی کورمکه قادر اوله مز و بر کمسه دخی واردر هم مناره یی

هم مرغی کورمکه قادر اولور امام مرغك اغزنده اولان موبی کورمکه قادر اوله مز وبو مناره دن ومرغدن مراد وموبدن
مراد نه ایدیکنی بو بیتده نصکره توضیح وبیان ایدرلر (مثنوی) انکه او بنظر بنور الله بود * هم ز مرغ وهم ز موا که بود
گفت آخر چشم سوی موی نه * تا ببینی مو بکشاید گره * ان یکی گل دید نقشین در وحل * وان دگر گل دید پر علم وعمل
اول کمسه که الله نوریله نظر ایلیجی اوله هم مرغدن وهم مویدن آگاه اولور یعنی شول عارف که بر انسانك وجودنه الله نوریله
نظر قیله اول عارف انسانك هم مرغ عملندن وهم انده اولان سر یقین ونور دیننده آگاه اولور اول عارفکه انسانك مناره
وجودنده اولان علم وطاعت مرغنك دهاننده اولان موی دینی وسر یقینی کوردی اول عارف انجق برکمسه نك مناره
وجودنده اولان علم مرغنی کوروب انده اولان موی یقینی کورمین بی بصیرته دیدی آخر ای بی بصیرت چشم سرکی موی
یقین اوزره قو وسر دینی کورمکه همت ایله تا کم موبی کورمیه سن کره آچلمز یعنی نور دینی وسر یقینی مشاهده قیلمیه سن
مشکل حل اولمز وصدره شفا کلمز اول برکمسه انسانی نقشلو بر وحل گل کوردی واول برکمسه انسانی بر علم وعمل گل
کوردی یعنی بنی آدم انظارده متفاوتدر مثلا اول برکمسه انسان کاملدن برینه نظر ایلدی آنی بر وحل نقشلو طین
کوردی وطیندن ترکیب اولنمش صافی بالچقدن نقش وتصویر قیلنمش انجق بر صورت جسد مشاهده قیلدی
واول بری دخی انك نظر ایلدیکی کبی انسان کامله نظر ایلدی علم ایله وعمل ایله پر اولمش ولطافت بولمش گل باغ معنوی
کوردی گل کاف عربینك ضمیله اوقنوب آنی علم وعمل ایله طولمش وجمله اخلاق حسنه یی جامع اولمش واجزا
مشابه سنده اولان اناسلك مراتبنك جمله سنی احاطه قیلمش گل کوردی دینسه دخی جائز اولور پس مناره دن ومرغدن
مراد وموبدن مقصود نه ایدوکنه بو بیتلرله اشارت ایدوب بیوررلر (مثنوی) تن مناره علم وطاعت همچو مرغ
خواه سیصد مرغ گیر یا دو مرغ * مرد اوسط مرغ بیند او وبس * غیر مرغی او نبیند پیش وپس * موی ان نوریست
پنهان آن مرغ * که بدان پاینده باشد جان مرغ * مرغ کان مو نیست در منقار او * هیچ عاریت نباشد کار او * علم
او از جان او جوشد مدام * پیش او نه مستعار آمد نه وام * تن فی المثل مناره علم وطاعت مرغ کبیدر استرسك اوچیوز
قوش طوت واسترایسك ایکی قوش طوت امام مرد اوسط انجق مرغ کورور بر مرغدن غیری پیش وپسده نسنه
کورمز یا خود معنی بر مرغدن غیری پیش وپسی کورمز موی اول بر پنهان اولان نوردر مرغك لایقی که مرغك جانی
اول نور ایله پاینده وباقی اولور بر قوش که انك منقارنده اول موی واردر هیچ انك کاری عاریت اولمز انك علمی مدام انك
جانندن جوش ایلر انك اوکنده نه مستعار کلدی نه وام کلدی بو ابیات شریفه نك تحقیقی وبو کلمات لطیفه نك توضیح
وتفسیری بویله دعك اولورکه مقدما بزم ذکر ایلدیککمز مناره دن مراد بنی ادمدر واننده اولان مرغدن مراد علم
وطاعتدر که فی المثل تن مناره یه وعلم وطاعت انده اولان مرغه بکزر بر آدمك تننده استرسك اوچیوز کونه علم واوچیوز
کونه طاعت فرض ایله استرسك ایکیوز کونه علم وایکیوز کونه طاعت فرض ایله بوندن مقصود تفهیم ایچون
بر مثالدر یوخسه کثرت وقلتی بیان ایلمك دکلدر ومردلر دخی اوچ قسمدر برقسمی مبتدی وبرقسمی دخی متوسطدر
برقسمی دخی منتهیدر مرد مبتدی انجق شکل وصوت کورر وعلم ومعرفته ناظر اوله مز ومرد متوسط دخی علم
ومعرفت کورر نور دینه وسر یقینه ناظر اولمز اوکنده اردنده همان علم ومعرفت مرغنی کورر علم ومعرفت مرغندن
غیری نسنه کورمز امام مرد منتهی مرغ علمه لایق اولان ومرد مطیعه مخصوص کلان موی پنهانه ناظر اولورکه اندن
مراد نور نهانی وسر ربانیدر نته کم بیوررلر موی اول پنهان اولان بر نوردر مرغه لایق بو زمویدن مراد علمه وعالمه
مخصوص ولایق اولان شول بر نور نهانیدرکه مرغ کبی اولان عالمك جانی اول نور واسطه سیله باقی ودائم اولور پس شول
بر مرغ کبی اولان عالمك دهاننده که اول موی کبی نهان اولان نور الهی وسر ربانی موجود اوله هیچ انك کار وعملی عاریتی
وتقلیدی اولمز بلکه ذاتی وتحقیقی اولور واول عملی تحقیق اوزره قیلور وانك علمی علی الدوام انك جانندن جوشه کلور وانك
علمی انك اوکنده نه دین ونه مستعار کلدی یعنی اول محقق وکامل کندو علمنی بر آخر کمسه دن دین المدی واستعاره دخی
قیلمدیکه حتی انك علمی انك اوکنده رهن اوله ومستعار اوله وعاقبت اندن زائل اوله (رنجور شدن این هلال وبی خبری
خواجه او از رنجوری او در تحقیر وناشناخت او وواقف شدن دل مصطفی از رنجوری وحال او واعتقاد وعیادت رسول
الله صلی الله علیه وسلم این هلال را * بو مقدما ذکر اولنان هلالك رنجور اولمسنك وانك خواجه سنك اول هلال رضی
الله عنهك رنجورلغندن واول هلالك تحقیرندن اوتری یعنی حقارته منسوب اولمسندن وناشناختلغندن اوتری
بی خبر اکنك بیاننده در وحضرت مصطفی صلی الله علیه وسلمك قلب منیرنك اول هلالك رنجورلغندن وحالندن
آگاه وخبردار اولمسنك وبو هلالی رسول اکرم حضرتلری افتقاد ایدوب عیادت قیلمسنك تحقیقنده در (م ی) از قضا
رنجور وناقص شد هلال) مصطفی را وحی شد غماز حال) بد ز رنجوریش خواجه اش بی خبر * که بر او بد کساد وبی خطر

خفته

خفته نه روز اندر آخر محنتی * هیچکس از حال او آگاه نی * هلال رضی الله عنه حضرتلری قضاء الهیدن
رنجور وناقص اولدی وخلاله دونوب بدن نحیفی نقصان بولدی مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه وحی غماز
حال اولدی یعنی هلال رضی الله عنهك حال پرملالنی حضرت حق تعالینك وحی واشارتی کلوب حضرت مصطفی
علیه السلامك قلب شریفنه غماز ایدیجی اولدی وکشف وعیان قیلدی اول هلال رضی الله عنهك رنجورلغندن انك
خواجه سی بی خبر ایدی زیرا اول هلال اول امیرك قتنده کساد وبی شرف ایدی خطر بونده شرف معناسنه در یعنی
امیرك قتنده انك رجحانی وشرفی اولمدیغندن اوتری خسته لکندن اصلا انك خبری اولمدی آخور ایچره بر صاحب
احسان واهل شهود نا مزاج وعیان طقوز کون یاتمش ایدی هیچ کمسه انك حالندن آگاه دکل ایدی پس زار وزبون آخور
ایچره بی کس وتنها قالدی (مثنوی) انکه کس بود وشهنشاه کسان * عقل صد چون قلزمش هر جا رسان
وحیش آمد رحم حق غمخوار شد * که فلان مشتاق تو بیمار شد * مصطفی بهر هلال با شرف * رفت از بهر عیادت
آن طرف * در پی خورشید وحی ان مه دوان * وان صحابه در پیش چون اختران * اول کمسه که فی الحقیقه کس ودخی
جمیع کسلرك شهنشاهی ایدی اول حضرتك یوز قلزم دریاسی کبی اولان عقلی هر یره ایرشیجی ایدی اول حضرته وحی
الهی کلدی رحم حق اکا غمخوار اولدی بویله دیو که ای بکا حبیب وخسته دل اولنلره طبیب سنك فلان مشتاقك بیمار
اولدی وخسته وشکسته لکدن خلال کبی ضعیف ونزار اولدی پس مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلری باشرف
اولان هلالدن اوتری اول طرفه عیادتدن اوتری کتدی وانك خاطرینی صورمقدن اوتری اول امیرك خانه سنه طوغری
عزیمت ایتدی اول ماه معنوی وحی الهینك خورشیدی ارنده دوان اولدی یعنی آفتاب وحی حقه تابع اولوب واندن
نور استفاده قیلوب انك اردنجه سیر قیلدی واول اصحابه دخی اول ماه معنوینك اردنجه کواکب سیاره کبی روان اولدیلر
وانك اردنجه سیر وحرکت قیلدیلر (مثنوی) ماه می گوید که اصحابی نجوم * للسری قدوة وللطاغی رجوم * ماه معنوی
سویلر بنم اصحابم نجومدر سری ایچون مقتدا وطاغی ایچون رجومدر سری سینك ضمی ور انك فتحیله کیجه سیر ایدیجی یه
دیرلر قدوه کسر قافله وضم قافله دخی مقتدا معناسنه در یعنی تخت رسالتك شاهی وفلك نبوتك ماهی اولان رسول اکرم
صلی الله علیه وسلم حضرتلری بیوررلر اصحابی کالنجوم بایهم اقتدیتم اهتدیتم یعنی بنم یارانم نجملر کبیدر ای بنم امتم
بونلرك هر قنغی سنه سز اقتدا ایلسکز مهتدی اولورسز ومطلوبه یول بولورسز حق تعالی حضرتلری بونلرك مصابیح
وجودلریله فلك شرعی مزین قیلمشدر وبونلرك وجود منیری بو عالم ظلمتده وغفلتده سیر قیلنلرك وسالك راه حق اولنلر
ایچون مقتدا وطاغی وباغی اولنلر ایچون رجوم اولمشدر انلرکه شیطان سیرتلر وابلیس طبیعتلردر بونلرك انوار قلبیه سی
شهاب ثاقب کبی انلری فلك دینه وسماء یقینه قریب اولمقدن واندن استراق قیلمقدن منع وطرد ایدرلر حتی بونلره تابع
اولمیان واقتدا قیلمیان ملاعین دنیاده مهتدی اولیوب ومطلوبه یول بولمیوب اولدکدنصکره جهنمك اسفلنه کیدرلر
(مثنوی) میر را گفتند کان سلطان رسید * او ز شادی بی دل وجان بر جهید * بر گمان آن ز شادی زد دو دست * کان
شهنشاه بهر آن میر آمدست * میره دیدیلر که اول سلطان کائنات واشرف موجودات ایرشدی یعنی هلالك خواجه سی
اولان امیره مبشرلر بو کونه مژده ویردیلر که اول سلطان کائنات واشرف موجودات علیه اکمل التحیات حضرتلری
بو جانبه ایرشدی اول امیر فی الحال شادلکندن بی دل وجان برندن صچرادی اول ظن اوزره شادلکدن ایکی الین بری
برینه اوردی که اول شهنشاه اولان میردن اوتری کلمشدر وبویله قیاس ایلدیکه اول ماه فلك رسالت کندینك زیارتندن
اوتری سیر وحرکت قیلمشدر (مثنوی) چون فرود آمد ز غرفه آن امیر) جان همی افشاند با مژده بشیر) پس زمین بوس
وسلام آورد او) کرد رخ را ز طرب چون ورد او) گفت بسم الله مشرف کن وطن) تا که فردوسی شود این انجمن) تا فزاید
قصر من بر آسمان * که بدیدم قطب دوران زمان * چونکم اول امیر بشیردن بو بشارتی اشتدی غرفه دن اشاغه کلدی
وقصر عالیسندن نزول قیلدی بشیرك اجرت قدمی ایچون جان صاچدی یعنی مژده ویرن کمسه لره سیم وزر ویرمك عادت
ایکن سیم وزر یرینه اول امیر بشیرك اجرت قدمندن اوتری جاننی نثار ایلدی اندنصکره رسول علیه السلام حضرتلرینه
زمین اوپمك وسلام ایتمك کتوردی یعنی حین لقاده زیاده رعایت وخدمت ایتمکدن اوتری زمینی اوپدی وحضرت رسول
علیه الصلوة والسلامه یا رسول الله دیو سلام ویردی ویوزنی طربدن گل کبی تازه وخندان قیلدی دیدیکه بسم الله وطنی
مشرف ایله تا کم سنك قدوم شریفکله بو انجمن بر فردوس اعلا اوله وبو خانه وجود لطیفك رونقندن جنت اعلا کبی رونق
وشرف بوله حتی بنم قصرمك قدری آسماندن اوزره زیاده اوله ومعناده فلك کیوانه برابر کله که بن قطب دوران زمانی کوردم
وسر کز دائره جهانه نظر ایر کوردم سنك قدم قودیغك خانه آسماندن اوزره تفاخر ایلسه لائق وسنك بر ان مشرف قیلدیغك
مسکن زمین وزماندن اشرف واعلادر دیو (مثنوی) گفتش از بهر عتاب آن محترم * من برای دیدن تو نامدم

* گفت روحم آن تو خود روح چیست) هین بفرما کین تجشم بهر کیست) تا شوم من خاکپای ان کسی که بباغ لطف
تستش مغرسی * اول امیره عتاب ایلمکدن اوتری اول رسول محترم صلی الله علیه وسلم دیدی ای امیر بن سنی کورمکدن
اوتری کلمدم و سنی زیارت ایتمک ایچون بو خانه یه دخول قیلمدم پس امیر اول سلطان اعظمه دیدیکه یا رسول الله
بنم روحم سنکیچون یعنی سکا فدا اولسون خود روح ندر تیز بیور که بو تکلف کیمدن اوتریدر تجشم تکلف معناسنه در
یعنی بو کلفت و زحمتی کیمدن اوتری ارتکاب قیلدیکز و بو سمتلره کیمک ایچون قدم شریفکزی رنجیده بیوردیکز تا کم بن
اول کسه نک خاکپایی اولم که انک سنک لطفک باغنده بر مغرسی وار د رمغرس دیکمه دیکه جک یره دیرلر کاه اولور که غراس
معناسنه دخی استعمال ایدرلر بونده ایکی معنی یله جائز اولور یعنی اول امیر حضرت رسول علیه السلامه دیدیکه بو تکلفی
کیمدن اوتری ایلدیکز بونده کزه خبر ویرک تا کم بن اول کسنک اباغنک ترابی اولم که سنک لطفک باغنده انک بر دیکمه سی
اوله و یا بر دیکمه جک یری اوله دیدی (مثنوی) چون چنین گفت او و بنخوت راند * مصطفی ترک عتاب از بخواند * پس
بگفتش کان هلال عرش کو) همچو مهتاب از تواضع فرش کو) آن شهی در بندگی پنهان شده) بهر جاسوسی بدنیا آمده
چونکم اول امیر بو تجلین دیدی کبر و نخوتی کندیسندن سوردی و تواضع و مسکنتله عرض عبودیت ایدوب سوزی
شکسته لرکبی سویلدی پس مصطفی علیه السلام حضرتلری اکا عتاب ایلمک ترکنی اوقودی و تعریض و توبیخ ایلمک
لکی قودی پس ملایمتله اکا دیدیکه اول عرشک هلالی قنی کمال تواضعدن مهتاب کبی فرش اولمش قنی اول بر شاهدر که
بنده لکده پنهان اولمشدر دنیایه جاسوسلکدن اوتری کلمشدر پس اهل دنیا انک ظاهرنه باقوب و آنی بر حقیر بنده
و غلام صانوب شاه معنوی و شهنشاه اخروی اولدیغندن غافل و جاهل قالمشدر (مثنوی) تو مگو کان بنده
و آخر جی ماست * این بدانکه گنج در ویرانهاست * ای عجب چونست از سقم ان هلال * که هزاران بدر هستش پایمال
گفت از رنجش مرا آگاه نیست * لیک روزی چند در درگاه نیست * صحبت او با ستور و استرست) سایست
و منزلش این آخرست * ای امیر سن دیمه که اول هلال بزم بنده مز و آخورجیمزدر یعنی اول هلال بزم قولیمز و سایسمزدر
دیمه بونی بلکه گنج ویرانه لرده در اول دخی معناده بر گنج الهی و خزینهٔ اسرار ربانی و نامتناهیدر ولیکن بویله خرابلقده
کیزلنمش و بنده لک ایچره پنهان و مستور اولمشدر ای عجب سقمدن و خسته لکدن اول هلال نیجه در که هزاران
بدر انک پایمالیدر یعنی نیجه بدر منیر کبی عالی قدر و صاحب صدر اولان کمسه لر انک اباغنک ترابی اولمغه لایقدر و اول
هلال بویله بر عالی قدر و فایقدر امیر حضرت رسول علیه السلامه دیدی یا رسول الله انک رنجندن بکا آگاهلق یوقدر
و بن انک خسته و رنجور اولدیغندن خبردار دکلم ولیکن بو قدر وار که بر قاچ کوندر درگاهده دکلدر که بو بولرده
کورنمز زیرا انک صحبتی بنملره و استرلره در سایسدر انک منزلی آخوردر یعنی انک رنجور اولمسندن انکیچون
آگاه دکلم او سایر بنده لر کبی بمله مصاحب دکلدر بلکه انک مصاحبتی اکثر اسب و استرلره در اول سایسدر و انک منزلی
و مسکنی بو آخوردر دیدی در آمدن مصطفی علیه الصلوة والسلام از بهر عیادت هلال در ستورگاه ان امیر و نواختن
مصطفی صلی الله علیه وسلم هلال را (مثنوی) رفت پیغمبر برغبت بهر او * اندر آخر آمد اندر جست و جو) بود آخر مظلم
و زشت و پلید * وین همه برخاست چون الفت رسید * بوی پیغمبر ببردان شیرنر * همچنان که بوی یوسف را پدر *
حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلم اول امیرک ستورگاهنه هلال رضی الله عنه حضرتلرینی عیادت قیلمقدن و انی
اوخشمقدن اوتری ایچرو کیردی و رغبتله اول هلالدن اوتری کندی آخور ایچره جست و جو ایلدی و هلالی طلب
قیلدی آخور قرانلق و زشت و پلید ایدی اندن استکراه اولنور و نفرت قیلنوردی و ایکن بو دکاوزشتلکلر و پلیدلکلر
و تاریکلکلر قالقدی و زائل اولدی چونکم الفت ایرشدی نتکم برکسنه نک بر جای خبیثده بر دوستی اولسه اول دوستنی
کورمکدن اوتری اول جای خبیثه کلسه اول دوستله الفت و انسیت زیاده اولدیغندن اول یردن خباثت و کراهت
مرتفع اولور و زائل اولان کسه اول یره اول دوستندن اوتری الفت قیلور اول شیر نر پیغمبر علیه السلام حضرتلرینک
رایحهٔ طیبه سنی ایلتدی یعنی اول ارکک ارسلان کبی اولان هلال رضی الله عنه حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم
آخور ایچره کیردیکی کبی مشام جانله انک بوی لطیفنی استشمام ایتدی انجلین که یوسف علیه السلام حضرتلرینک
رایحه سنی پدری یعقوب علیه السلام ایراقدن استشمام ایتدی (وانی لاجد ریح یوسف لولا ان تفندون) دیو حضورنده
اولانلره جواب ویردی کذلک هلال رضی الله عنه حضرتلری دخی حضرت نبی صلی الله علیه وسلمک بوی شریفنی
انلکبی بولدی و ایراقدن انی استشمام قیلدی (مثنوی) موجب ایمان نباشد معجزات) بوی جنسیت کند جذب صفات
معجزات از بهر قهر دشمنست) بوی جنسیت پی دل بردنست) قهر گردد دشمن اما دوست نی) دوست کی گردد بسته گردنی
معجزات موجب ایمان اولمز جنسیت رایحه سی جذب صفات ایلر معجزات معجزه نک جمعیدر معجزه شول خارق عادیه

دیرلرکه مقدور بشر اولمیه و انی بر بشر اظهار ایلمکه قادر اولمیه و اول خارق عادت خلقی اعجاز ایلیه انبیای عظام علیهم
السلامدن ظهوره کلان خوارق عاداتک انواعی کبی که اول خوارق عادات انلرک صادق رسول اولملرینه دلالت و شهادت
ایدر ولیکن هر نه قدر معجزه اولسه البته معجزه موجب ایمان اولمز ا کر معجزه موجب ایمان اولیدی نمرود حضرت ابراهیم
علیه السلامه ایمان کتوریدی و فرعون موسی علیه السلامدن بو قدر معجزات کثیره کوردی اکا ایمان کتورمدی
و ابوجهل و ابولهب حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلمدن بو قدر معجزات و خوارق عادات کوردی و آیات و بینات
مشاهده قیلدی مع هذا مؤمن اولمدی و تصدیق قیلمدی بوندن معلوم اولدیکه معجزه موجب ایمان اولمدی موجب ایمان
اصل جنسیتدر که علت ضم اولور و الجنس الی الجنس یمیل موجبنجه جنس جنسنه البته میل قیلور و جنسیت رایحه سی
البته جنس اولان صفتلری کندی جانبنه جذب ایلر نته کم هر بر پیغمبر کندویه ایمان کتورن امتی مابیننده اولان
جنسیت سبیله کندیلره جذب قیلدیلر و مؤمنلر دخی پیغمبرلرده اولان صفتلری کندیلرک صفاتنه جنس کوروب
مؤمن اولدیلر اما معنی بو زنده انبیا ایله جنس اولمیان کفره و فجره انلردن هر نقدر معجزه کوردیلر ایسه ایمانه کلمیوب و انلره
بلکه معترض اولوب انکاری زیاده قیلوب کندیلره جنس اولان شیاطینه تابع اولدیلر و شیطان اولان اهل ضلالته
تصدیق قیلدیلر پس معجزاتندن اوتریدر دیرایسک معجزات اعدانک قهرندن اوتریدر و جنسیت رایحه سی کوکل
ایلتمکدن اوتریدر و قلبی جذب ایتمکدن اوتریدر یعنی انبیای عظام علیهم السلام شول کمسه لرک که قلبنی المشلردر
و کندیلره جذب قیلمشلردر جنسیت رایحه سیله المشلر و اول واسطه ایله کندیلره جذب قیلمشلردر بو خصه مجرد
معجزات واسطه سیله جذب قیلمامشلردر اکرچه معجزات بعض کمسه لرک ایمانینه و اقرارنه سبب اولمشدر لیکن
فی الحقیقه اول معجزات موجب ایمان و اقرار اولمشدر بلکه مؤمنک قلبنده اولان بعض شکوک و شبهاتی دفع قیلمشدر
و موجب ایمان و جذب جنان رایحهٔ جنسیت اولمشدر و معجزات همان قهر دشمن ایچون ظهوره کلمشدر معجزاتدن
دشمن قهر اولور و انلره عجز و انکسار کلور اما دوست مقهور اولمز و دوسته معجزه ایلمک دخی لازم کلمز دوست بر بوینی
باغلنمش بغی اولور یعنی دوست دشمن کبی بر بوینی باغلنمش اولمز بلکه دوست دوستنه صدق دل و جان ایله طوعا و طبعا
منقاد اولور و متابعت و موافقت قیلور بوندن معلوم اولدیکه هر شول کمسه لرکه پیغمبرلره بلا معجزه ایمان کتوردیلر
انلرده اصلا پیغمبرلره عداوت و مخالفت شائبه سی یوق ایدی مثلا ابوبکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلری کبی و بلال
و هلال رضی الله عنهما حضرتلری کبی و انلر که پیغمبره معجزه واسطه سیله ایمان قیلدیلر و تابع اولدیلر انلرک درونده
عارضی عداوت و نفسانی مخالفت وار ایدی اول معجزه عارضی اولان عداوت و نفسانی اولان مخالفتلری ازاله سنه
سبب اولوب و رایحهٔ جنسیت انلرک روحنی و قلبنی ایمان و اسلام جانبنه جذب قیلوب خلت اصلیه و قرابت روحانیه لری
واسطه سیله مؤمن اولدیلر و پیغمبر علیه السلامه اطاعت و انقیاد قلدیلر (مثنوی) اندر آمد او ز خواب از بوی او *
گفت سرگین دان درون زین گونه بو * از میان پای استوران بدید * دامن پاک رسول بی ندید * پس ز کنج آخر آمد
غژغژان * روی بر پایش نهاد آن پهلوان * اول هلال رضی الله عنه خوابدن اول پیغمبرک رایحه سندن بیدار اولوب
ایچره کلدی یعنی چونکم حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلم آخور ایچره داخل اولدی اول حضرتک بوی
شریفی هلالک دماغ جانبنه واصل اولوب هلال حضرتلری مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک رایحهٔ طیبه سندن
خوابدن صحرا اولوب بیدارلق ایچره کلدی و متنبه و متیقظ اولوب کندی کندی یه دیدی درون سرگینده بو کونه
رایحه دن عجب در سرگیندان ایچره بو کونه لطیف رایحه ندن و بو نوع طیب و جانفزا فایحه کیمدندر دیوب نظر قیلدی
استورلرک اباغی اورتاسندن کوردی بی ندید اولان رسول اکرم علیه الصلوة والسلام حضرتلرینک دامن پاکنی یعنی
آخر ایچره اولان حیوانلرک اباقلرینک ارالرندن حضرت رسول علیه السلامک دامن پاکنی کوردی اول حضرت علیه
الصلوة والسلام کندی جانبنه کلور پس هلال رضی الله عنه حضرتلری دخی آخورک بو جاغندن سورتنی سورتنی
کلدی یوزنی اول پهلوان حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلمک پای شریفنه قودی و انک قدم شریفنی بوس ایدوب یوزلر
سوردی (مثنوی) پس پیمبر روی بر رویش نهاد * بر سر و بر چشم و رویش بوسه داد * گفت یارب چه پنهان گوهری
ای غریب عرش چونی خوشتری) پس پیغمبر علیه السلام حضرتلری منور یوزنی اول هلالک یوزنه قودی باشی
اوزره و انک کوزی اوزره بوسه ویردی یعنی انک کوزنی و یوزنی اوپدی و یوزنی انک یوزنه قودی دیدیکه عجبا نه پنهان
کوهرسن ای عرشک غریبی نیجه سن خوشترمیسن یارب بو کونه محللرده عجبا معناسنه استعاره اولنور یعنی حضرت
حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم بر سبیل تعجب هلال حضرتلرینک حالنی و خاطرین صوروب دیدیکه ای عجب سن نه کیزلو
کوهرسن ای عرشه متعلق اولان غریب حالک نیجه در خوشترمیدر (می) گفت چون باشد خود ان شوریده خواب

كه درآيد دردهانش افتاب * چون بود ان تشنهٔ كوكل جرد * آب برسر بنهدش خوش مى برد) هلال رضى الله عنه حضرتلرى رسول اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينه بوكونه جواب باصواب ويروب ديديكه يارسول الله خود اول خوابى شوريده وپريشان كسه نك حالى نيجه اولوركه انك دهاننه آفتاب كله وخورشيد جمال وشمس كمال انك اغزنه ويوزنه وكوزنه بوسه قيله بن شوريده خوابن حالى بوكسه كبيدركه سنك كبى افتاب معنوى وشمس روحانى بن شوريده خوابك كلوب اغزنه ويوزنه بوسه ويردى وشول بر تشنه نك حالى نيجه اولوركه اول بالچق اوتلاريعنى زياده عطشان اولديغندن تمنالر اولان بالچغى بلاروانكله صوسزلغنى برمقدار دفع ايلرايكن آب زلال انى باشى اوزره قور وخوش ايلتوروا اول تشنه آب زلالك اوزرنده مطلوبى اولان بحر شيرين طرفنه اقوب كيدرايكن اول آب زلالدن استديكى قدر مرادى اوزره نوش ايدر بنم حالم دخى بو تشنه نك حالنه بكزر كه بوندن مقدم بن تشنه كل تمنالر بلايان كسه يه بكزردم بحمد الله سن آب حيات معنوى كلوب بن تشنه يى ربان ايلدك ومطلوبم اولان بحر حقيقى جانبنه واصل ايدوب مستغرق آب حيات قيلدك وبحر حيات اوزره بنى سيرايتمكه قادر ايلدك ديدى (دربيان انكه مصطفى صلى الله عليه وسلم شنيد كه عيسى عليه السلام برروى آب رفت فرمود كه لوازداد يقينا لمشى على الهواء * بو سرخ شريف انك بيانيدركه مصطفى صلى الله عليه وسلم حضرتلرى اشتديكه عيسى عليه السلام حضرتلرى آب اوزره كتدى وبحر اوزره استديكى كبى سير ايتدى بيورديكه اكر اول عيسى عليه السلامك يقينى زياده اولايدى وحضرت حقه كمال يقين حاصل قيليدى هوا اوزره يورويدى (مثنوى) همچو عيسى برسرش كيرد فرات * كايمنى از غرقه در آب حيات) كويد احمد كر يقينش افزون بدى

خود هوايش مركب ومامون بدى * همچو من كه بر هوا راكب شدم * در شب معراج مستصحب شدم * پس هلال رضى الله عنه حضرتلرينك لسانندن بو ابيات شريفه يى ترجمان اولمق اوزره ادا بيوردلر حضرت هلال رضى الله عنه ديديكه شول كسه نك حالى نيجه اولوركه عيسى عليه السلام حضرتلرى كبى فرات آنى باشى اوزره طوته بويله دبوكه سن آب حياتده غرقه وهلاك اولمقدن امين سن عيسى عليه السلام حضرتلرى فرات اوزره يوريوب غرق اولمقدن امين اولديغى كبى آب حيات دخى اكا ديه كه سندخى غرق وهلاك اولمقدن امين سن وهلاك وزوالدن برى سن حضرت احمد صلى الله عليه وسلم ديرا كراول عيسى عليه السلامك يقينى زياده اولايدى خود هوا اكا مركب اولوردى واول آفتلردن مأمون ومصون اولوردى بنم كبى كه بن هوايه راكب اولدم معراج كيجه سى هوايه مستصحب اولدم يعنى براقه راكب اولوب هوا اوزره سير قيلدم ومعراج كيجه سنده حق ايله مصاحب اولدم وعشق يار ايله مقارنت قيلدم (مثنوى) كفت

چون باشد سكى كورى پليد * جست او از خواب خود را شير ديد * نى چنان شيريكه كس تيرش زند * بل زبيمش تير وپيكان بشكند * وهلال رضى الله عنه حضرتلرى بنه كنديسنك حالنى تمثيل ايدوب ديدى اى حبيب خدا بر پليد كور كلب نيجه اولوركه اول خوابدن بيدار اولدى كنديسنى شير كوردى انجلاين شير دكل كه كسه اكا تير اوره بلكه انك قورقوسندن تير وپيكان صغر ومنكسر اولور بن هم صحرا ايوب كندمى بر شير دلير كوردم انجلاين شير دليركه تير وپيكان انك خوفندن صنر (م ى) كور بر اشكم رونده همچو مار * چشمها بكشاد در باغ وبهار * چون بود ان چونكه از چونى رهيد * در حياتستان بى چونى رسيد * مار كبى قارنى اوزره كيدبجى كور كوزلرنى باغ وبهار ه اچدى اول كورك حالى نيجه اولدى ايسه بنم دخى حالم بويله اولدى وباطنم كوزلرى آچلوب معنوى اولان باغ وبهارى مشاهده قيلدى نيجه اولوراول كسه چونكه چونلقدن قورتلدى اورته ده اولان چون اشباع واوايله اوقنيوب چونكه معناسنه اولديغى اوزره تعبير كلام بويله اولور اما اشباع واوايله اوقنوب مضاف تقدير اولنسه بونده دخى اولى اولور وبو وجه اوزره معنى بويله ديمك اولوركه نيجه اولور اول اهل چونكه چونلقدن قورتلدى بى چونه منسوب اولان حياتستانه ايرشدى يعنى شول حالت اهلى وكيفيت وكميت صاحبنك حالى وشانى نيجه اولوركه كيفيت وكميت مرتبه سندن قورتلدوبى چون وبى چكونه اولان حياتستانه ايرشه كه انك عقل وفكر وادراكى ممكن اولميه وعقل وفكر اول حياتستانك نيجه ايديكنى ونه كونه اولديغنى بيليه (م ى) كشت چرنى بخش اندر لامكان * كرد خوانش جمله چونها چون سكان * اوز بيچونى دهد شان

استخوان * در جنابت تن زن اين سوره مخوان * تا ز چونى غسل نارى تو تمام * تو برين مصحف منه كف اى غلام اول كسه نك حالى نيجه اولوركه لامكان عالمنده چونى بخش اوله انك خوانك اطرافنده جمله چونلر يعنى نه قدر حالات وكيفيات اهلى وار ايسه سكلر كبى اوله اول بركسه بى چونلق نعمتندن وسفره سندن آنلره استخوان ويره اى اهل چون جنابتده ايسم اول سن بو سوره يى اوقومه تاكه سن چونلق جنابتندن تمام غسل كتورميه سن سن اى غلام بو مصحف اوزره ال قومه بو بيتلردخى حضرت هلال رضى الله عنه لسانندن ترجمانيت طريقيله دينلمش وچون وچكونه دخى معنوى اولان جنابتلردن بر كونه جنابت اولديغنه اشارت قيلنمشدر اصل جنابت وطهارت درت قسمدر وبو درت

قسم اولان جنابتك دردنجى مرتبه سى جنابت سر در وجنابت سر هنوز دخى باخود اولمق وچون وچكونه لوثنده قالمقدر وطهارت سر بالكليه باخود اولمقدن طاهر اولمقدر وكنديوبى فانى قيلمق وچون وچكونه لوثندن نجات بولمقدر بيت تو خود را تا بكلى در نبازى * جنب دائم تر او نانمازى * دين قائل بو معنايه اشارت قيلمشدر چونكم بو مقدمه معلومك اولدى پس بو ابيات ثلاثه نك محصولى بويله ديمك كلديكه اى زبدهٔ اكوان واى خلاصهٔ كون ومكان بنم حال وشانم شول انسان كاملك حال وشانى كبى اولديكه اول چون وچراقيدندن خلاص اولوب وكيفيت وكميت حبسندن نجات بولوب عالم لامكانده قرار قيلوب چونلق بخش ايليجى وكيفيت وحالتلرى ويربجى اولدى انك بيچون اولان سفره وخوانك اطرافنده جميع چونلر اهلى وجمله كيفيتلرك وحالتلرك اصحابى سكلر كبى اميدوار اولمشلر واول طرفدن غدالرنى المغه ترقب وترصد قيلمشلردر اول انسان كامل وقطب فاضل ايسه بى چونلق سفره سندن اهل چون اولنلره وحالت وكيفيت حبسنده محبوس ومسجون قالنلره استخوان ويرروهر برينك طبعنه مناسب واستعدادنه موافق اولان غدالرى آنافانا انلره باذن الله ايركورر ايشته بنم حالم وشانم بو اولدى وروح روانم سن اكمل انسانك حسن نظر يله بو قطبيت وغوثيت مرتبه سنى بولدى ديدى پس جنابت سره مبتلا اولنلره وطهارت حقيقيدن بى بهره قالنلره هلال لساندن بوكونه خطاب ايدوب بيوردلر كه اى چون وچرا لوثنده قلان واى جنب معنوى اولان معنى بو زنده من حيث الباطن جنابت مرتبه سنده ايكن بو بيچونلق كلامنه متعلق اولان سوره يى اوقومه وبو كلمات طيبه يى لسانكه كتورمه بلكه اداب بودركه بو بيچونلق عالمنه منسوب اولان سوره يى وكلامى چون وچرا جنبلكنده ايكن لسانه كتورميه سن زيرا جنبله قرآن اوقومق جائز اولمديغى كبى سر قرآنه متعلق اولان كلامى دخى هنوز سرك جنب ايكن لسانه كتورمك روا وسزا دكلدر تاكم سن چون وچرا لوثندن سرك تمام تطهير قيلميه سن ولم وكيف جنابتندن بالكليه قورتلميه سن اى غلام دست لسانكى وكف زبانكى بو اسرار الهى مصحفنك اوزرينه قومه وبيچونلق مصحفنى قارى اولوب اوقومه كه (لا يمسه الا المطهرون) آيت كريمه سنك معناى باطنه سى اوزره بو اسرار الهى مصحفنى من حيث الباطن جنب اولنلر اوقومق ودست لسانى انك اوزرينه قومق جائز وروا دكلدر نته كم ظاهرده اولان مصحف شريفى ظاهرى جنب اولان كسنه مس ايلمك واندن تلاوت قيلمق هم جائز دكلدر بلكه وان كنتم جنبا فاطهروا نص شريفنك موجبنجه جنب اولان جنابتدن اول غسل ايدوب كنديلرى پاك وطاهر قيلمق واجب واندنصكره مصحف شريفه ال قوسه واندن برقاج آيت كريمه اوقوسه جائز ومناسبدر والا فلا پس مادامكه سر جنابت معنويدن هم طاهر اولميه اسرار حقه منسوب اولان كلامى اوقومق وانك مصحفنه دست زبانى قومق پاك وطاهر اولنلروسرلرنى اغيار وسوادن تغسيل وتطهير قيلنلر مذهبنده جائز ولايق دكلدر (مثنوى) كر پليدم ور نظيفم اى شهان * اين نخوانم پس چه خوانم درجهان * تو مرا كوئى كه از پى ثواب * غسل ناكرده مرو در حوض آب * از برون حوض غير خاك نيست * هركه او در حوض نايد پاك نيست اكر بن پليدم واكر نظيفم اى شاهلر بونى اوقوميم پس جهانده نه اوقويم مثلا سن بكا ديرسنكه ثوابدن اوترى غسل ايلمش ايكن حوض آبه كيمه حوضك طشره سنده خود خاكدن غيرى يوقدر هر شول كسه كه حوضه كيميه پاك دكلدر حوضدن مراد بونده انبيا عليهم السلام واولياى عظامدر وانسان كامل اولنلرك باطنيدر كه آب حيات الهى وماء اسرار ربانى ايله طلودر بو بيتلر حضرت مولانا قدس الله سره العزيز لسانندن اولور وهلال رضى الله عنه لسانندن اوله چون وچرا لوثيله ملوث اولنلره اسرار حقه متعلق اولان كفتارى تالى اولمغه وبيچونلغه متعلق اولان سر وكلامى نطقه كتورمكه تعليم بيوردقلرندنصكره بنه كنديلرينى مخاطب منزله سنه تنزيل ايدوب اكر پاك واكر پليد هرنه ايسه على كلا التقديرين اول معنوى اولان آب حياته تقرب قيلمغى وانكله روح وقلبى مطهر اولمغى اولى واليق كوررلر وبو اسلوب حكيم قاعده سى اوزره طالبلره وسالكلره بوندن بوكونه بهره ايركوررلر وديرلركه اى آخرت شاهلرى وحقيقت ماهلرى اكر بن پليد وناپاكم واكر نظيف وپاكم هرنه ايسه بو اسراره متعلق كفتارى اوقوميوب پس جهانده نه اوقويم كه حق اول بنم سرمى وبنى جنابت معنويدن پاك وطاهر قيله علم لدنى واسرار الهى شول آب پاك كبيدر كه لابد آنى اوقويانلرى وكنديلرى انك حوضنه قويانلرى پاك وطاهر قيليجى والواث قلبيه وروحيه دن مطهر اوليجيدر سن ايسك فى المثل بكا ديرسن كه ثوابدن اوترى الواث باطنيه دن ونجاسات قلبيه دن غسل ايلمدين آب حيات حوضى اولان انسان كاملك باطننه كيمه وكنديكى انلرك باطننده ساكن اولان آب علم ايله طاهر ايتمه اولا انلرك حوض درونك برونده خاكدن غيرى وخاكدن تركيب اولنان اجسامدن غيرى نسنه يوقدر آب معنوى وماء روحانى خود انلرك حوض درونده در پس هر شول كسه كه حوض باطنه كيميه وقلبى وروحى انده ساكن اولان آب حيات معنويدن پاك وطاهر قيلميه فى الحقيقه اول كسه پاك دكلدر بلكه اول كسه معنيده جنبدر وانك سر وقلبى واخلاقى هنوز دخى پاك وطاهر اولمامشدر (مثنوى) كر نباشد

آب هاراین کرم * کو پذیرد هر خبث رادم بدم * وای بر مشتاق و بر امید او * حسرتا بر حسرت جاوید او * آب دارد
صد کرم صد احتشام * که پلید ازاپذیرد والسلام * اکر آبلرك بو کرمی اولمیدی که اول آبلر خبثی دمبدم قبول ایلر
وای مشتاق اوزره ودخی وای انك امیدی اوزره واول مشتاقك جاوید اولان حسرتی اوزره حسرت اولیدی آب نفسنده
صد کرم وصد احتشام طوترکه پلیدلری قبول ایلر والسلام آبلردن مراد بونده حیاض بواطن انبیا علیهم السلام واولیای
عظامده اولان الطاف الهی وانوار ربانیدرکه مطهر قلوب آدمی ومزکی نفوس انسانیدر وانلرك درونده اولان الطاف
الهی وانوار ربانی آبلرینك شانی اولورکه نفوس انسانیده اولان خباثتلری ونجاستلری کمال کرمندن قبول ایلیوب
انلری پاك وطاهر ایلر اکر الطاف الهیه وانوار ربانیه نك بو فضل وکرمی اولمیدی انك مشتاقلری اوزره واول مشتاقلرك
امیدی اوزره وای ایدی واول مشتاقك حسرتی اوزره حسرت اولمق لایق ایدی اما بحمد الله آب لطف الهی وبحر نور
ربانی یوز کرم ونیجه یوز احتشام طوترکه اول پلیدلری وخبیثلری قبول ایلر وانلری خباثت ونجاستلردن پاك وطاهر
قیلور وذنوب وعیوب الواثندن منقی ومزکی ایلر والسلام (مثنوی) ای ضیاء الحق حسام الدین که نور * پاسبان تست
از شر الطیور) پاسبان تست نور وار نقاش) ای تو خورشید مستر از خفاش) ای حق تعالینك ضیاسی اولان حسام الدین
که نور الهی شر الطیوردن سنك پاسبانكدر شر الطیوردن مراد بونده خفاشدر وا کا شر الطیور تسمیه اولنمسی جمیع
حیوانانه ووحوش وطیوره نافع اولان ومحبوب کلان شمسی دشمن اتخاذ ایدوب اندن اجتناب وفرار ایلدیکی
اعتباریله در چونکم خفاش نور افتابی دشمن اتخاذ ایلدیکی اعتبار ایله شر الطیور اولدی شموس معنوی اولان انبیا
علیهم السلامی واولیای عظامی دخی دشمن اتخاذ ایلین آدمیلر دخی شر الدواب اولدی (واهم قلوب لا یفقهون بها ولهم
آذان لا یسمعون بها ولهم اعین لا یبصرون بها اولئك کالانعام بل هم اضل ایت کریمه سنك موجبنجه بونلر انعامدن اضل
وخفاشدن ادنی واسفل کلدی پس حسام الدین افندی حضرتلری که کزیدهٔ اولیادن بر مطلع آفتاب الهی ومشرق انوار
ربانیدر شر الطیور مشابه سنده اولان بی بصیرتلر انك نورنی کورمیوب اکا انکار وعداوت قیلدقلرینه وآنك نور باطنی انك
ذاتنی انلرك شر ومکرندن حراست وصیانت قیلدیغنه بو بیتلرله اشارت ایدوب بیوررلر ای حق تعالینك ضیاسی اولان
حسام الدین که سنك نور باطنك شر الطیور مشابه سنده اولان بی بصیرتلردن سنك پاسبان وحارسكدر سنك نورك واول
نورك ارتقاسی یعنی کتدکجه بلند وعالی اولمسی وترقی قیلمسی خفافیش منزله سنده اولان کوردلرك ضررندن سنك
پاسبان وحافظكدر سن خفاشلردن مستر اولان خورشید معنویسن خفاش کبی کور اولان بی بصیرتلر خورشید
معنویی کورمکه قادر اولهمزلر (مثنوی) چیست پرده پیش روی آفتاب * جز فزونی شعشعه تیزی تاب) پردهٔ
خورشید هم نور ربست * بی نصیب ازوی خفاشست وشبست * هر دو چون در بعد پرده مانده اند) پاسیه رو یا فسرده
مانده اند * افتابك یوزی اوکنده پرده نه در تابك تیزلكندن وشعشعه نك فزونلغندن غیری یعنی آفتابك یوزی اوکنده
پرده وحجاب انك همان تابنك حدتی وشعشعه سنك زیاده لکیدر پس خورشید معنوی اولان ولینك وجهنه دخی
پرده وحجاب همان کندینك شعشعهٔ علمنك فزونلغی وتاب روحنك وفرت وحدتیدر خورشیدك پرده سی
هم نور رب العالمیندر اندن بی نصیب اولان شبپره وشبدر هر ایکیسی چونکم پرده نك بعدنده قالمشلردر یا سیاه رو
ویا خود فسرده قالمشلردر سیاه رو واق شبه وفسرده لك شب پره یه کوره اولور خلق شبده ساکن اولدیغی اعتباریله
سیاه رولق خفاشه کوره اولسه دخی جائز اولور بعض نسخه ده بعد ایله پرده ما بیننده واو عاطفه واقع اولمشدر بو تقدیر
اوزره هر ایکیسی چونکم بعدده و پرده ده قالمشلردر دیمك اولور ومحصول بیتین شریفین بویله دیمکی افاده قیلور که
خورشیدك پرده سی نور رب العالمین اولدیغی کبی خورشید معنوی اولان ولیلرك هم پرده سی ونقابی نور رب العالمیندر
اول خورشید معنوینك نور وضیاسندن بی بهره وبی نصیب خفاش کبی کور اولان وشب کبی درونی ظلمتله طولان
کسه لردر چونکم بونلرك هر ایکیسی پرده ده وبعدده قالمشلر ونور الهی وضیای ربانیدن دور ومهجور اولمشلردر یا شب
کبی سیاه رو وشبپره کبی کرمیت آفتابدن محروم اولوب افسرده قالمشلردر هر بری بی نصیب شبپره کبیدر وهر درونی
جهالت غفلت وکفر ومعصیتله طولان شب تاریك کبیدر که بو ایکیسی خورشید معنوی اولان ولیلردن وصفیلردن
بی بهره اولمشلر ومحروم قالمشلردر (مثنوی) چون نبشتی بعض از قصهٔ هلال * داستان بدر آراند رمقال * ان هلال
وبدر دارند اتحاد) ازدوی دورند ازنقص وفساد) ان هلال ازنقص در باطن بریست * ان بظاهر نقص تدریج آوریست
ای حقك ضیاسی اولان حسام الدین چونکم هلالك قصه سندن بعضنی یازدك مقاله بدرك داستاننی کتور بونده
هلالدن مراد آسمان طریقتده نو ظهور اولان مرید اولورکه تدریجله نورانیتی زیاده اولوب ترقیده اوله حتی صکره بدر کامل
اولمق مرتبه سنی بوله وبدردن مراد وارث نبوی وقائم مقام مصطفوی اولان ولی کامل ومرشد فاضلدر نته کم عصر نبیده

قصه‌سی مذکور اولان هلال مرید قابل وحضرت نبی صلی الله علیه وسلم بدر کامل ایدی بعد عصر النبی هم هر مرید
هلال کبی وهر مرشد فاضل بدر کامل کبی اولور وهلال وبدر معنی یوزندن اتحاد طوترلر ایکیلکدن بونلر دور ولردر
ونقصدن وفساددن هم مهجورلردر مرید ایله مرشد ما بیننده ایکیلك یوقدر ونقص وفساد دخی اولمز اول هلال
رضی الله عنه اکرچه بحسب الظاهر نقصانده ایسه من حیث الباطن نقصاندن بری وخالیدر اول ظاهر ایسه نقص
ویا خود ظاهرده اولان نقص تدریج آورلکدر که کتدکجه ترقی قیلمقده وکامل اولمقده در چونکم برکسه عاقبة الامر
کامل اولمق محقق اولسه باعتبار ما یؤول الیه اکا کامل دیمك صحیح اولور (مثنوی) درس کوید شب بشب تدریج را
در تأنی بر دهد نفر بجرا * در تأنی کوید ای عجول خام) پایه پایه بر توان رفتن بیام) هلال شب بشب تدریج ایچون درس
در تأنیده نفر بجه بر و بر در بونده نفع معناسنه اولمق فهمه اقربدر تدریج درجه درجه ترقی ایتمکه دیرلر وتفریج غم
وغصه یی ازاله ایتمکه دیرلر هلال یکی طوغان ماهه دیرلر ویکی طوغان ماه طریق الهیده هنوز سالك اولان کسه لره شب
بشب تدریجله ترقی ایلمکه درس سویلر لسان حاله تعلیم ایلر زیرا هلال تأنی ایلمکله کدر تفریجه نفع ویرر یعنی تأنی ایله بدر
کامل اولوب نقصاندن قورتلوب فرح بولورم سندخی نقصان غمندن خلاص اولمق استرایسك تأنیده خلاص اولور
سن وتدریجله کمال بولورسن دیر هلال شب بشب تأنی ایله زیاده اولمق وترقی قیلمق حالنده دیر ای مبالغه ایله عجله قیلیجی
اولان خام کسه طام اوزره کتمکه پایه پایه قادر اولورسن یعنی بام مرادده وسقف کماله ایرمکه قدمه قدمه ودرجه درجه
کتمکله وصول بولورسن والا مجرد سرعت وعجله ایتمه نك بو یولده فائده سی اولمز وعجول اولان مجرد عجله ایله ترقی قیلمز
ومراده ایرمز (مثنوی) دیك راتدریج واوستادانه جوش * کارناید قلیهٔ دیوانه جوش * ای آتش پز اولان دیکی
تدریجله استادانه قیناتدیوانه جوش اولنلك قلیه سی کاره کلمز وعمله یرامز مصرع اولده اولان جوش امر در یجوش
تقدیرنده در تدریج دخی بتدریج تقدیرنده در تدریجله استادانه قینامق آهسته آهسته قینامقدن عبارت اولور
ودیوانه جوش بونك ضدیدر که عجله ایله فوری قیناذوب دیوانه لر کبی آنی طاشرمقدن وانك قیناتمسی بیلامکدن کنایت
اولور قلیه مشهور طعامك اسمیدر بونده مطلق طعام اولمق مناسبدر وبو بیتده دخی تأنی مستحب اولدیغنه اشارت
بیورمشلردر وکانه دیمشلردر که دیکی تدریجله استادانه قیناتمق نیجه لازم ایسه وبلا تأنی عجله ایله دیوانه وار قیناتیلان قلیه
نیجه کاره کلمز ومقبول اولمز ایسه سندخی ای ناپخته اولان وجودکی پخته قیلمق وخام اولان نفسکی پشوروب کماله
ایرکورمك استین وجودن جولمکی آتش عشق اوزره قویوب تدریجله استادلر کبی قینات تاکم آنی پخته قیله سن
ولذت وحلاوتده کمال مرتبه سن بوله سن شول دیوانه قینایان وسفیهانه اوینایان عجوللر کبی اولمه که انلر علی الفوری
طریقه کلورلر وفوری یانوب یاقیلورلر آرز زمانده اتشلری سوینوب وجودلری ناپخته وخام قالور وانلرك قلیهٔ نفسی کاره
یارامیوب بی چاشنی وبی لذت اولور (مثنوی) حق نه قادر بود بر خلق فلك * در یکی لحظه بکن بی هیچ شك) پس چرا شش
روز آن را در کشید * کل یوم الف عام ای مستفید * حق تعالی حضرتلری فلکی خلق ایلمك اوزره بر لحظه ده کن امریله
هیچ شکسز قادر دکلمیدی بو مقرردر که اول افلاکه کن دیسه ایدی هیچ شکسز بر لحظه ده بو افلاك تسعه متکون
اولوردی وفی الحال عدمدن وجوده کلوردی نته کم (انما امره اذا اراد شیئا ان یقول له کن فیکون) آیت کریمه سی
بو معنایه شاهد اولدی پس نیچون انی التی کونده چکدی هر بر کونی بیك ییل ایدی ای مستفید یعنی حق تعالی
حضرتلری بر لحظه ده کن دیمکله عالم عدمدن عالم وجوده کتورمکه قادر ایکن پس نیچون بو ارض وسمایی التی کونده
وهر بر کون بیك ییل قدر ایدی عالم عدمدن عالم وجوده کتوردی انکیچون که تدریج وتأنی اول حکیم وعلیمك شعاریدر
(مثنوی) خلقت طفل از چه اندر نه مهست * زانکه تدریج از شعار ان شهست * طفلك رحم مادرده خلقی
نه سببدن طقوز ایده در زیرا تدریج وتأنی اول پادشاه اعظمك شعار وعادتیدر بر طفلك مادهٔ جسمانیه سی اولان
نطفه صلب پدردن رحم مادره دوشسه اول نطفه تدریجله قرق کونه دك علقه واول علقه دخی قرق کونه دك مضغه
واول مضغه دخی قرق کونه دك تدریجله عظام مرتبه سنه کلوب لحم کسوه سنی کیراندن صکره اکا روح نفخ اولنوب حرکت
ایلمکه باشلر طقوز ای تمام اولدقده کمال بولوب رحم مادردن تولد ایلر بو رابه مناسب اولان تحقیقدن بر مقدار جلد اولك
آخرنه قریب سؤال کردن آن مرد کافر مر خنده (هفت اختر هر جنین را مدتی) بیتنك شرحنده مرور ایلدی انده طلب
اولنه (مثنوی) خلقت آدم چرا چل صبح بود * اندران کل اندك اندك می فزود * آدم علیه السلام حضرتلرینك خلقی
نیچون قرق صباح اولدی اول کلده حق تعالی ازاز زیاده ایلدی یعنی خمرت طینة آدم بیدی اربعین صباحا حدیث
قدسینك مفادنجه الله تبارك وتعالی حضرتلری آدم علیه السلام حضرتلرینك بالچغنی قرق صباحده ایکی اللریله که
مراداندن صفتین مقابلتیندر دیمشلر تخمیر قیلدی وآز آز هر کون انك بالچغنده زیاده ایلدی بعد اربعین اول کل تمام جسد

صوری شکلنه کلدکده اکا نفخ روح ایلدی بوجملەدن معلوم اولدیکه تدریج وتأنی شعار الهی وعادت ربانیدر
وبنده لرینه دخی تأنی ایلمکه تعلیم در پس عاقله لازم اولان تدریج وتأنی یی کندیسنه عادت قیله واوصاف حقله متصف
اوله وشیطان صفتی اولان عجلەدن پرهیز ایلیه وبر مرتبه یه مستحق ومستعد اولمدین انک وصولنه سرعت قیلمیه (مثنوی
نی چو تو ای خام کاکنون تاختی * طفلی وخود را تو شیخی ساختی * بر دویدی چون کدو فوق همه * کو ترا پای جهاد
وملحمه) ای خام سنک کبی دکل که شمدی چابقلق طفل سن وکندیکی سن شیخ دوزدک کدو کبی دوکلینک فوقی اوزره یلدک
قنی سکا پای جنک ومجاهده یعنی حق تبارک وتعالی حضرتلری تأنی وتدریجی کندیسنه شعار ایدوب آدم علیه
السلام حضرتلرنی قرق کونده کماله ایرکوردی وانسان مرتبه سنه کتوروب خلیفه قیلدی ای خام وعجول سنک کبی
دکل که طریقتده شمدی چابقلق ومعناده طفل نابالغ ایکن کندیکی پیر کامل ومرد بالغ شکلنده دوزدک واطفال سیرت
اولان دنیا کودکلرینه کندیکی بر شیخ عاقل کوستردک جمعنه واقبالنه مشغول ومنهمک اولدک وقبق کبی علی
الفور بتدک وجملەنک فوقی اوزره یلوب تصدر ایتدک قنی سکا نفسله مجاهده قیلمق وشیطانله محاربه قیلمق زیرا مردان
الهی بوجملەیه سبقت ایتمشلر وبوجملەنک فوقنه کتمشلردر الا پای مجاهده وقدم ریاضت ومکابده ایله چونکم سنده
پای مجاهده وقدم مکابده اولمیه مجرد غرور نفسانی وسرور جسمانی ایله تفوق وترقی قیلمق نتیجه وبرمز وقبق کبی تیز
یوبن کسه نک خاتمه سی سعادته ایرمز (مثنوی) تکیه کردی بر درختان وجدار) برشدی ای اقرعک هم قرع وار * اول
ارشد مرکبت سرو سهی (لیک آخر خشک وبی مغز وتهی) رنک سبزت زرد شد ای قرع زود) زانکه از کلکونه بود اصلی نبود
* درختلر اوزره وجدار اوزره تکیه ایلدک ای کلجکز قبق کبی هم یوقارو کتدک اول اکرسنک مرکبک سرو سهی اولدی
ایسه لکن آخر قوری وبی مغز وخالیسن ای قبق سنک سبز اولان رنکک فوری زرد اولدی زیرا کلکونه دن ایدی اصل
دکل ایدی اقرع کله دیرلر اکا متصل اولان کاف تصغیر وتحقیر ایچوندر وبونده معناده طفل سیرت اولان وظاهرا منصب
مشیختنه سرعت قیلان ومتشیخ اولان کسه لری حضرت مولانا قدس الله سره العزیز قباغه تشبیه قیلمشلردر برقاچ
زمان تر وتازه کورنوب وفوری ظهوره کلوب واز زمان ایچنده بنه زائل وفانی اولوب نتیجه سی منفعتدن خالی اولدیغی
ملابسه ایله واقرع عبارتی قرعه کوره خوب واقع اولدیغندن ماعدا اقرعک باشی قرعه مشابه کلدیکندن غیری اقرعک
دیمکله انک فضوللغنه هم کنایت ایتمشلردر پس بو ابیات ثلثه نک محصولی بویله دیمک اولور که ای فضول اولان کلجکز
اشجار منزله سنده وجدار مشابه سنده اولان وجمادات ونباتات مرتبه سنده قلان مریدلرک ومحبلرک اوزره اتکا واستناد
ایلیوب قبق کبی صدر اعلا ومقام بالایه یوقارو کتدک بلکه من حیث المعنی کندکدن اعلی اولنلرک اوزرینه تفوق وتصدر
ایتدک فرض ایدەلم اکرسنک مرکبک اول حالده سرو سهی کبی محبوب ومحبوبه اولدیسه ونیجه سر وقد کسه لر سنک
خدمتکی ارتکاب قیلدیسه ولکن آخر دمده سن اول رونق ولطافتدن محروم اولوب خشک اولورسن وقبق کبی بی
بیمغز قالورسن ودولت وعزت وریاستدن ورفعتدن بالکلیه تهی وخالی اولورسن ای قبق کبی علی الفور تصدر وترقی قیلان
ودرونی علم وعملدن خالی اولان اول سنک ظاهرده اولان رنک وسبزلک ورونق ولطافتک علی الفور کیدوب زرد اولورسن
عاقبت شرمنده وخجل قالورسن زیرا که اول رونق ولطافت صوری کلکونه قیلندن ایدی ذاتی واصلی دکل ایدی شول
زینت ولطافت که ذاتی واصلی اولمیه اول چوق کچمیوب زائل اولور وزیور تزویر ایله کندیسنی دوزوب قوشوب خلقه
عرض جمال ایلین زشت وبلیدک عارضی وعاریتی اولان زیب وزیوری عارضندن چوق کچمیوب زائل اولدقده انک ذاتی
اولان زشتلکی واصل اولان مکر وهلکی ظهوره کلور شول بر زشت اولان قوجمش قاری کبی که یوزنه کلکونه لر سوروب
التونلی نقطه لر ایله صورتنکی یازردی لکن انک زشت اولان یوزی کلکونه یی قبول ایتمیوب زشتلکی ومکر وهلکی
فوری ظهوره کلوردی نته کم بو داستاندن معلومک اولور * داستان آن عجوزه که روی زشت خویش را چندره وکلکونه
ساخت وساخته نمی شد وپذیرا نمی آمد) اول عجوزه نک داستانیدر که کندی زشت اولان یوزینه چندره وکلکونه
دوزدی چندرەدن مراد ایکله یوزی اصرمق وقصاجله انک تویلرنی یولمقدر وکلکونه که قزللق دید کاریدر اندنصکره
اول قزللغی یوزه دوزمکدر نته کم بو عجوزه کندی یوزنی قصاجله یولدقدنصکره قزللق اوردی اما دوزلمش اولمز وقبول
ایدیجی کلمزدی (مثنوی) بود پیری نود ساله کلان * پر تشنج روی ورنکش زعفران) چون سر سفره رخ او توی توی
لیک در وی بود مائده عشق شوی * ریخت دندانهاش وموچون شیر شد * قد کمان وهر حسش تغییر شد * بر طقسان
یاشندن زیاده بیولک بیره زن وار ایدی انک روبی پرچین ورنک رویی زعفران ایدی تشنج بورشقلغه درلر یعنی اول طقسان
یاشنده اولان بیولک قرینک یوزی بکلم بکلم اولوب بورشمش ورویی زعفران کبی صاری اولمش ایدی سفره نک باشی ویوزی
کبی انک رخلری قات قات ایدی ولیکن انک وجودنده ار محبتی قالمش واره وجماعه عاشق اولمش ایدی بر مرتبه که نهنه

قری اولمش ایدی که انک دیشلری دوکلدی وباشنک صاچلری وقیللری سود کبی بیاض اولدی قدی یای کبی اکلدی
وانک هر حسی تغییر وتبدیل اولدی * مثنوی * عشق شوی وشهوت وحرصش تمام * عشق صید وپاره پاره کشته دام *
مرغ بی هنکام وراه بی رهی * آتش پر در بن دیک تهی * عاشق میدان واسب وپای نه * عاشق زمر ولب وسرنای نه *
اکرچه انک جمعنه فنا کلمش وحسن ولطافتی زائل اولمش ایدی اما ارعشقی وانک شهوت وحرص وشوقی تمام ایدی
ارصید ایلمکه عشق برنده ودام پاره پاره اولمش ایدی یعنی ارصیدینه واسطه وآلت اولان حسن صورتی وشکل
وهیئتی پاره پاره اولوب خراب اولمش اما ارصید ایلمکه اولان عشقی وجماعه اولان شهوت وحرصی تمام برنده قالمش
ایدی مثلا اول عجوزه وقتسز قوش وبر یولسز یول ایدی پر آتش بوش چولمک دبنده ایدی یعنی اول عجوزه بی هوش
فی المثل بر وقتسز اوتن قوش کبی ایدی ودخی بر اوته سی چقمازو کسه یه یول اولمز یول کبی ایدی یعنی اکرچه یول شکلنده
ایدی اما کسه اکا کتمکه تنزل قیلمز وسفر ایتمکه مائل اولمزدی بو اعتبار ایله راه بی ره کبی ایدی ودخی بر بوش چولمک
التنده چوق آتش کبی اکرچه آتش حرصی برنده ولیکن پخته اینجک برکسه یوقدی اکرچه عاشق میدان ایدی
ولیکن اتی وایاغی یوق زمره عاشق ولب وسرنایی یوق زمر دودکه دیرلر یعنی اول قاری میدان شهوتنک وجماعنک
عاشقی ایدی ولیکن اتی وپایی والتی یوق ایدی ودودک چالمغه عاشق ایدی ولیکن لب وسرنایی یوق ایدی اکرچه ایرلک
طبعنده بوکونه شهوت پرستلک مرکوز اولوب زائل اولمزایمش وبو مرتبه سالخورده فرتوت وفرسوده
اولدقدنصکره هم ارعشقندن وذکر شوقندن واز کلمزایمش (مثنوی) حرص در پیری جهود انرا مباد * ای شقی که
خداش این حرص داد * حرص پیرلک وقتنده جهودلر ایچون اولمسون ای بدبخت برشقی که خدا اکا بو حرصی
وبردی یعنی فرج وکاوه حریص اولمق شول مرتبه اقبح وافضحدر که هیچ برکسه ایچون لایق ومناسب اولمز باخصوصکه
پیرلک وقتنده حریص کاو وکیر وآر اولمق شولقدر اشنع وافظعدر که جهودلره بیله لایق کلمز ای بدبخت شول برشقی که
خدای تعالی حضرتلری اکا بوکونه حرص ویردی وآنی عبد الفرج وعبد البطن مرتبه سنه ایرکوردی حضرت
نبی علیه السلام بوکونه حریص فرج وکاو اولان کسه لره بددعا ایلیوب تعس عبد فرجه تعس عبد بطنه تعس وانتکس
بیوردی بونلرک هلاکی ایچون بویله بددعا ایلدی (م ی) ریخت دندانهای سک چون پیر شد) ترک مردم کرد وسرکین کیر
شد * این سکان شصت ساله را نکر * هردمی دندان سکشان تیزتر * چونکم کلب پیر اولدی انک دندانلری دوکلدی
مردمی ترک ایلدی وسرکین کیر اولدی اما بو التمش یللق سکلره نظر ایله هر بردمده انلرک کوپک دیشی تیزتردر یعنی چونکم
کلب قوجه یه ودیشلری دوکله مردملری طالمقدن وانلره اورمکدن واذا قیلمقدن فارغ اولوب انجق نجاست طوتمغه
وسرکین اکل ایتمکه قانع اولور اما بو التمش یاشنده اولان کوپکلری کورکه هر دمده بونلرک کوپک کبی آدم
طالمغه دیشلری تیزتردر نجاستدن وسرکیندن بدتر اولان حرامی ییدکلرندن ماعدا نیجه کسه لرک اتین دخی یمکه دیش
بیلرلر ونیجه لری دخی کلب کبی اورمکله آزرده ایلرلر (مثنوی) پیر سک را ریخت پشم از پوستین (این سکان پیر اطلس پوش
بین * عشقشان وحرصشان در فرج وزر * دمبدم چون نسل سک بین بیشتر * قوجه کلبک پوستندن پشمی دوکلدی
وچیلق قالدی بو اطلس پوش اولان قوجه کوپکلری کورکه بونلر سکدن بدتر اولدی انلرک عشقی ودخی فرج وزره
اولان حرصی دمبدم نسل سک کبی زیاده رک کور یعنی بو اطلس پوش اولان قوجه دججه مردم ازار اولوب دنیایه میل
ومحبت قیلان بی دینلر نیجه وجوه ایله کلابدن بدترلردر زیرا قوجه کوپکک قوجه دقده دریسندن یوکی دوکلور کویا که
اول بیچاره کورکنی ولباسنی ترک ایدوب عریان قالور اما بو اطلس کیجی کوپکلری کورکه حریر کیمک رجاله حرام ایکن بونلر
قوجه دججه حریرلر کیوب واطلسلره کورکار قیلیوب پوستلرک زیاده ایدرلر باخصوصکه بونلرک عشق وحرصی فرج
وزره هر دمده نسل کلاب بیشتر اولدیغی کبی وکور کوپک یاوریلری طورمقدن اوره یوب نیجه چوق اولور ایسه بونلرک
دخی مقتضای فرجه وجمع سیم وزره حرص ومحبتلری طورمقدن زیاده اولمقده در بونلر شول عبید درهم
ودینار درکه حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بونلرک حقنده لعن عبد الدینار لعن عبد الدرهم لعن عبد
بطنه لعن عبد فرجه بیورمشدر (مثنوی) اینچنین عمری که مایه دوزخست * مر قصابان غضب را مسلخست (چون
بکویندش که عمر تو دراز (می شود دل خوش دهانش از خنده باز) این چنین نفرین دعا پندارد او) چشم نکشاید سری
برنارد او * کر بدیدی یک سر مو از معاد * اوش کفتی اینچنین عمر تو باد * بو نجلین بر عمر که مایه دوزخدر تحقیق غضب
الله قصابلری ایچون مسلخدر یعنی بو نجلین بر عمر وزند کانیکه جهنم سرمایه سیدر حق تعالینک غضبی ملکلرینه
سلخ خانه کبیدر وقصابلرک سلخه محل اولان خانه لری کبی مردار ونجس درمع هذا اول کلب بی دانش کندینک بو مرتبه
نجس وخبیث اولدیغندن بیخبر اولوب چونکم اکا دیسه لر دی سنک عمرک اوزون اولسون دلخوش اولور وانک دهانی

کولمکدن کشاده اولور وبویله دیمکدن عظیم حظ الوروبونی کندیسنه خیردعا بیلور بوتجلین نفرین ولعنتی اول غافل
وجاهل کندیسی ایچون ایودعا زعم قیلور بصر وبصیرتن آچز وباشنی خواب غفلتدن بوقاروقالدرمز تا کم کندوسنك
نه مرتبه خبیث وپلید عمره مبتلا اولدیغنی کوریدی ومرجع ومعاد جانبنه نظر ایرکوریدی اکر معاد جانبندن
برسرموقدر زندکانیلك کوریدی وعیش اخرته ذره قدر نظر ایرکوریدی اول قوجه کوپك بویله دین کمسه یه بوتجلین
عمرسنك اولسون دیردی اوش اکرچه اواشدن مرکبدر فارسیدر ولیکن اول پیرسکه عائد اولمق ایله ایهام لطیفدن
خالی دکلدرتنه کم بوقصه ده واقع اولان کیلانی کندیسنه دعا ایلین درویشه خداسی سلامتله بنم کبینك مقامنه
ایرشدرسون دیوجواب ویردی (داستان درویش کهان خواجهٔ کیلانی رادعا کرد که خدا ترا بسلامت بخان ومان
برساند* اول درویشك داستان وحکایه سیدر که اول خواجهٔ کیلانی یه دعا ایلدی بویله دیوکه خدای تعالی سنی
سلامتله خانمانکه ایرشدرسن (مثنوی) کفت یك روزی بخواجهٔ کیلی* نان پرستی نر کدا زنبیلی* چون ستدزونان
بکفت ای مستعان (خوش بخان ومان بازش خود رسان* کفت خان ار انست که من دیده ام* حق ترا انجا رساند
ای دزم* برکون کیلانی برخواجه یه برزنبیله منسوب برنان پرست جری واقوی کدا دیدی نارکاك معناسنه در
اما بونده جری واقوی معناسنه استعاره اولنور یعنی برکون کیلانه منسوب اولان برخواجه یه زنبیل ایله دریوزه قیلان
ونان وغدایه زیاده حریص اولان قوی کدا دیدی چونکم اول خواجه دن نان الدی حضرت خدایه خطاب ایدوب
دیدی ای مستعان بوخواجه یی کندینك خانماننه کیرو خوش ایرشدر واونده اولان کمسه لر ایله بونی خوش کورشدر
مکرکه اول خواجه نك کیلان ولایتنده اولان خانمانی ویران ایدی یا خود کندینك خانماننده موجب محنت وآفت
نیجه شی وار ایدیکه خواجه انلردن بغایت رنجیده ورمیده اولمشدی بوسببدن اکا بویله دعا ایلین کدایه جواب ویروب
دیدی خان اکر اودرکه بن کورمشم ای چرکین یوزلو کدا حق تعالی اول یره سنی ایرشدرسون وبوقصه دن حصه اول
اولدیکه اکر کندی عمرینك براهل دنیا ویران وخراب اولدیغنی بلیدی اکا عمرك زیاده اولسون دین کمسه لره بوخواجهٔ
کیلانینك کدایه ویردیکی جواب کبی ویرردی وبوکونه دعادن حظ ایلمیوب نفرت قیلوردی چونکم بیوردقلری کلماتده
معانی واسراره متعلق اولان کلماته نسبتله ادنی الق شائبه سی توهم اولندی بووهمی دفع ایلمك ایچون وبوالحق اولان
سوزلری سوبلمکه سبب نه اولدیغنی بیان قیلمق ایچون بوبیتلری ایراد ایدوب بیوردیلر (م ی) هر محدث راخسان باذل کنند
حرفش ار عالی بود نازل کنند) زانکه قدر مستمع آید نبا) بر قد خواجه برد درزی قبا) چونکه مجلس بی چنین پیغاره نیست
ازحدیث پست نازل چاره چیست) هر محدثی خسلره باذل ایلرلر انك حرفی اکر عالی اوله نازل ایلرلر باذل بونده خور
وحقیر معناسنه در یعنی هر نقدر بلیغ وفصیح سوبلیجی وحقایق ودقایق ایلیجی متکلم اولسه مستمع اولنلر چونکم خس
ودنی اوله لر لابد اول متکلمی حقیرودنی سوبلیجی ایلرلر اکر اول محدثك حرف وکلامی فی الحقیقه عالی اولورسه ده
انی پست ونازل ایلرلر زیراکه نبا مستمع اولان کمسه لرك فهمی مقداری کاورتنه کم درزی قبایی خواجه نك قدی اوزره
کسر نبا خبره درلر یعنی هر بلیغ اولنه لازمدر که کلامی مقتضای مقامه کوره سوبلیه ومستمع اولنلرك فهمی مقداری
ادا بلیه تنه کم لسان شرعده دخی هر کسه عقلی یتدیکی قدر سوز سوبلمکه وفهم ایتدیکی مقداری تعبیر کلام ایلمکه
اشارت اولنمشدر (وکلموا الناس علی قدر عقولهم لا علی قدر عقولکم) دیمکله امر قیلنمشدر ودخی نحن معاشر الانبیاء
امرنا ان ننزل الناس منازلهم ونکلم الناس علی قدر عقولهم دینلمشدر پس علیم وحکیم اولان کمسه دن نبا وکلام
کلمز الا مستمع اولنلرك فهمی مقداری ظهوره کاورتنه کم بر استاد خیاط برلباسی برخواجه ایچون قطع ایلمك استسه
لابدانی اول خواجه نك قدی مقداری قطع قیلور چونکم مجلس بوتجلین پیغاره سز دکلدر نازل اولان پست سوزدن
چاره یوقدر پیغاره لغتده برقاچ معنایه کاور بونده سفلی ودنی دیمك معناسی مراد اولور یعنی چونکم مستمع اولنلرك
مجلسی بوتجلین دنی وسفلی اولنلردن وعقل وفهمده ناقص وقاصر اولنلردن خالی دکلدر پس البحق وسفلی سوز سوبلمك
لازم کاورومتکلمه واجب اولور اکثرناسك طبیعتی هزله مائل واکثرینك دخی مشربی قصص وحکایته مائلدر چون
بونلره برمحدث حقایق ودقایق علمیه واسرار ومعارف یقینیه سوبلسه فهمه قادر اوله مدقلرندن اندن ملول اولورلر
ونفرت قیلورلر پس علیم وحکیم اولان محدث انلرك مرتبه سنه تنزل ایدوب کاه قصص وحکایات سوبلیوب اندن انلرك
عقلی یتدیکی قدر بعض معانی واسراری درج ایلر ودخی کاهی هزل کونه بعض سوز سوبلیوب اول هزلده نیجه جد
وحکمی درج وبیان ایلرتنه کم حضرت مولانا قدس سره العزیز حضرتلرینك دأب شریفلری واسلوب لطیفلری بودرکه
کندیلر تمام نیجه علوم واسرار نقل ایتمکه قادر بر عالی کلام صاحبی ایکن کاه اولورکه بعض هزل کونه حکایتلر سوبلمکه
تنزل بیوررلر بوندن مقصودلری بوکونه حکایتلره مائل اولان کمسه لره دخی بو اسلوب ایله ارشاد قیلمق وتعلیم معانی

ایلمکدرتنه کم بوعجوزه حکایه سی دخی بوقبیلدندر که بونك ضمننده چوق پند ونصیحت بیورمشلر ومستمع اولنلره
وافر منافع وفوائد درج ایلمشلردر) صفت آن عجوز (م ی) واستان هین این سخن را ز کرو* سوی افسانهٔ عجوزه باز رو
چون مسن کشت ودرین ره نیست مرد (تونه نامش عجوزه سال خورد) بوسوزی تیز اول رهندن کیرو ال عجوزه نك
افسانه سی جانبنه کیرو کیت بوبیت برسبیل تجرید کندی نفس شریفلرینه خطاب ایلمك طریقی اوزره دینلمشدرتنه کم
اول عجوزهٔ سالخورده نك قصه سنی مقدما بر مقدار ذکر ایلیوب اول مقداری اول محلده قویوب مناسبتله الکلام
یجر الکلام موجبنجه بعض نصایح وفوائدك تعبیرینه مشغول اولمشلر وبوقصه نك بقیه سنی کانه اول محلده رهن
قیلمشلردی شمدی کیرو اول عجوزه دن مرادکیم ایدوکنی تعبیره شروع ایلیوب وکندی وجود شریفلرینه بوکونه
خطاب ایدوب بیوررلر که ای مولانا تیز اول بوعجوزه یه متعلق اولان سوزی اول محله کرو اولمقدن کیرو ال اول عجوزه نك
افسانه سی جانبنه کیرو کیت واو عجوزه دن مراد کیملردر آنی بو محلده تعبیر وتقریر ایت چونکم اول کمسه مسن اولدی
وبو یولده مرد دکلدرسن انك نامنی عجوزهٔ سالخورده قو یعنی چونکم برکسنه چوق یاشلو قوجه اوله وبوطریق الهیده
ار اولمیه ورجال مرتبه سنه ایرمیه سن انك نامنی چوق یاشلو قوجه قری قوکه بویله کمسنه اکرچه صورتا قوجه
مردایسه ده معناده چوق یاشلو قوجه قاریلر کبیدر (مثنوی (نه مر اورا رأس مال وپایهٔ* نه پذیرای قبول مایهٔ*
نی دهنده نی پذیرنده خوشی) نی درومعنی ونی معنی کشی) نه اول سیرت عجوزه ده اولان مردك رأس مالی ونه برپایه سی
وارونه برمایه نك قبولنی قبول ایدیجی اولور رأس مالدن مراد بونده یا سرمایه دیندرکه مراد استعداد ودینه قابلیتدر
یوخسه رأس مال دنیوی مراد اولمق چندان مناسب اولمز وپایه دن مراد دخی پایهٔ دین اولمق اولیدر وپذیرا بونده ضبط
ایدیجی معناسنه در تقدیر کلام بویله دیمك اولورکه اول عجوزه سیرت اولان مردایچون نه سرمایهٔ دین ونه پایهٔ یقین واردر
ونه مایهٔ دینی قبول ایلمکه قبول ایدیجیلك واردر یعنی قبول استعداده دخی انك وجودنده لیاقت وقابلیت یوقدر
نه خوشلغی قبول ایدیجیدر یعنی نه دینه منسوب اولان خوشلغی ویریجی ونه آنی برخوشلق ویرندن قبول ایدیجیدر انده
نه برمعنی ونه معنی کشلك واردر یعنی نه انك وجودنده معنای حقیقیدن برمعنی وارونه براهل معنادن معنی جذب
ایتمکه استعداد وقابلیت وار (مثنوی) نی زبان نی کوش نی عقل وبصر) نی هش ونی بیهشی ونی فکر) نی نیاز ونی جمالی
بهر ناز* تو بتو بش کنده ماننده پیاز* نی رهی ببریده اونی پای راه* نی تبش ان قحبه رانی سوز واه* انك نه زبانی ونه کوشی
ونه عقل ونه بصری واردرونه هوشی ونه بیهشلکی ونه فکری واردر یعنی اول قوجه قاری کبی اولان پیرونابالغك
نه طریقت الهیده برسوز سوبلیه جك زبانی وارونه برحق کلامی دکلمکه کوشی وارونه عقل دیانت اندیشه سی وارونه
بصر بصیرتی واربلکه (صم بکم عمی فهم لا یعقلون) آیت کریمه سنك مفهوم ومنطوقی مظهر اولان قومدن اولمش وحق کلامی
دکلمکدن بی کوش وحق سوزی سوبلمکدن هم انلر کبی ابکم قالمشدرونه انك دینه وتقوایه متعلق برهوشی وارونه محبت
خدادن بیهشلکی وارونه آخرته متعلق فکرلری وار بلکه بونلرك جمله سندن خالی وبریدرونه حضرت خدایه ونه
اهل دله نیاز واحتیاجی وارونه اهل دل کبی ناز ایلمکدن اوتری برجمالی وار یعنی مرشد صاحب جمال وعالم واهل کمال
اولنلره نیاز قیلیوب وعرض احتیاجی یوق با خصوصکه کندینك طالبلره ناز ومفاخرت ایلمکدن اوتری برجمال وکمالی
دخی یوق بلکه پیاز کبی قات قات قوتش وهر برخبیث صفتی بری برندن زیاده اولمشدرنه بر یولی اوقطع ایلمش ونه انك
یوله ایاغی وار اول قحبه نك نه حرارتی ونه سوز واهی وار قحبه دن مراد اول عجوزه سیرت اولان پیرنابالغدر واکا قحبه تعبیر
اولنمسی بو اعتبار ایله درکندی پیره زن سیرت اولدیغندن ماعدا شریعت وطریقت ارلرندن برمرد بالغ ایله جمع اولمیوب
وانك تحت تصرفنه کندیسنی تسلیم قیلمیوب بلکه مجامعتی ومصاحبتی حرام اولان اهل شهوات واصحاب
ضلالات ایله مجامعت ومقارنت قیلمقده در یعنی بوکونه عجوزه سیرت وفاحشه طبیعت اولان پیرلی طاعت نه طریق
الهیدن بریول قطع ایلمش ونه انك طریق حقه کتمکه برایاغی وارونه اول فاحشه سیرتك درونده برحرارتی ونه سوز
ونه آهی واربلکه بوجمله دن انك خانهٔ درونی تهی وخالیدر اکربوذکر اولنان صفتلردن بریسنی اندن ایسته سك انك خانهٔ
وجودنده بوله مزسن ومنفعته ودینه یرار برخصلت ایسته سك اکه واصل اوله مزسك مکر انك خانهٔ درون وجودنی
محل نجاست وخانهٔ بول وغایط ایلیه سن تنه کم بوحکایه ده واقع اولان درویش برخانه یه کاوب اندن هرنه ایستدیسه
بوله مدیغکده اول خانه نك ایچنه تغوط وتبول ایلمکدن اوتری داخل اولدی کم بو سرخ شریفدن معلومك اولور وقصه دن
حصه نه ایدیکی هم ظهوره کاور (قصهٔ آن درویش که از ان خانه هرچه میخواست میکفتند که نیست (م ی) سائلی آمد
بسوی خانهٔ* خشك نانه خواست یا تر نانهٔ* کفت صاحب خانه نان اینجا کجاست* خیرهٔ کی این دکان نانباست*
کفت باری اندکی پیهم بیاب* کفت آخر نیست دکان قصاب* کفت پارهٔ آرد ده ای کد خدا* کفت پنداری که

هست این آسیا * گفت باری آب ده ازمكرعه * برسائل براوجانبنه كلدی اول اودن
خشك اتمك یا تازه اتمك استدی تر نانه تازه اتمك معناسنه در صاحب خانه اول دیلنجی یه ایتدی بو اوده اتمك قنده در
خیره میسن بو اوفجن اتمكجی دكانیدر یعنی ای سائل سراسیمه میسن بو خانه اتمكجی دكانیدر كه بوندن اتمك استرسك
بو خانه اتمك محلی دكلدر اتمكی وار اتمكجیلردن استه دیدی پس سائل اول خانه صاحبنه دیدی باری برازجق ایچ
یاغی بول خانه صاحبی اول سائله ایتدی ای كدا آخر بو خانه قصاب دكانی دكلدر پیه پاره قصاب دكانده بولنور
وار آنی انلردن استه پس سائل او صاحبنه نه دیدی ای كدخدا یعنی او صاحبی باری بر پاره اون ویر خانه صاحبی
اكا جواب ویروب ایتدی ظن ایلرسنكه بو آسیادر یعنی بویله قیاس ایلرسنكه بو خانه دكرمن اوله اون دكرمنده اولور
اكر اون حاجتك ایسه وارانی دكرمنده استه پس سائل دونوب ینه خانه صاحبنه دیدی ای صاحب خانه باری
مكرعه دن برایچم صو ویر مكرعه آب خورده دیرلر كیچه صوت دیدكلری در صاحب خانه اكا ایتدی بو اوابرمق یاخود
صو محلی دكلدر صو استرسك چشمه ده چاپده چوقدر انده استه (م ی) هرچه او درخواست از نان تا سبوس * چربكی
میكفت وی كردش فسوس * ان كدا در رفت ودامن بركشید * اندران خانه بحسبت خواست رید * الحاصل اول
سائل ناندن سبوسه دك یعنی اتمكدن كپكه دك هر نه استدیسه صاحب خانه اكا نكته لو وطعن آمیز سوز سویلدی
وطنز وتمسخر ایلدی چربك نكته لو وطعن آمیز سوز معناسنه در افسوس طنز وتمسخر ایلمكه دیرلر چونكم اول كدا صاحب
خانه دن هر نه استدیسه بولمدی واول خانه یی استدیكی شیلردن خالی بولدی فی الحال ایچرو كیردی واتكنی یوقارو
چكدی وچمرندی اول خانه ایچری ریدا ایچون تدبیر ایله نجاستلمك ایستدی رید تغوط ایتمك معناسنه در حسبت كسر
حا ایله اجر وثواب وتدبیره درلر (م ی) كفت هی هی كفت تن زن ای دژم * تا درین ویرانه خود فارغ كنم * چون درینجا
نیست وجه زیستن (برچنین خانه بباید ریستن) صاحب خانه چونكم سائلك خانه ایچره تغوط ایتمكه عزیمتنی كوردی
هی هی نه ایلرسن دیوب اكا عتاب وخطاب ایلدی سائل دخی اكا بوكونه سویلدیكه ای چركین وزشت ایسم اول
وسكوت قیل تا كم بو خانه ویرانه ده كندیمی تقاضای درونده ن فارغ ایلیم دن قضای حاجت ایلكسه بن بونده قضای
حاجت ایلكه تغوط وبول ایلیم كه بوندن انسب محل اولمز چونكم بو محلده وجه معاش یوقدر بو بجلین خانه اوزره
نجاستلمك كرك چونكم براوده زندكانیلك ایتمك ایچون برقوت وغدا اولمیه اتك ایچنه حدثلمك لازم اولور ونجاستلمك
لایق كلوردیدی وقصه دن حصه بو اولدیكه بركسنه نك وجود خانه سی كه علم وعملدن واخلاق حسنه دن خالی ومنافع
اخرویه دن وفوائد دنیویه دن بتمه دن عاری اولوب خانه خراب كبی تهی اوله اول كسه نك خانه وجودی محل نجاست وجای
خباثت اولمغه لایق اولور بهرحال انسان اولنلره یا اخروی ویا دنیوی برخصلت وبرصنعت لازم اولنلردندر تاكم خلقه
منفعت رسان اوله ومجرد بطاللردن اولمیه كه ان الله لا یحب البطالین بیورلمشدر اول كسه كه جیفة اللیل وبطال النهار
اوله ولاجل الاكل تبدیل شكل قیله انلر استرو خردن بلكه حجر ومدردن دخی بدتردر زیرا * بیت * مسكین خرا كرچه
بی تمیزست * چون بار همی كشد عزیزست * دینلمشدر حجر ومدردن دخی نتیجه انتفاع كورلمشدر پس انسان
اولانده بهرحال منفعت رسان اولمغه برحالت ویا برصنعت لازم اولنلردندر (م ی) چون نه بازی كه كیری توشكار) دست
آموز شكار شهریار * نیستی طاوس با صد نقش بند * كه بنقشت چشمها روشن كند * ای مرد نابالغ سن چونكم برباز
دكلسن كه سن شكار طوتاسن بازیده اولان یا نفس كلمه دن اولور ایسه بازی عربی اولور طوغان معناسنه نفس كلمه دن
اولمیوب وحدت ایچون اولورسه باز فارسی اولور هم طوغان معناسنه یعنی سن شكار طوتیجی برطوغان دكلسن شهر
یارك شكاری اولان اوكرنمش طوغان كبی یعنی شول باز بلند پرواز اولان اصحاب رازدن دكلسن كه پادشاه حقیقینك
دست عشق وید محبتنه اوكروب اكا شكار اولهسن ودخی عالم معنویده روحانی ونورانی نیجه شكارلر طوته سن ودخی
یوز نقش ونكار ایله بزنمش یعنی نیجه نقوش والوان ایله باغلنمش طاوس دخی دكلسن كه سنك نقشكله چشملری روشن
ایلیه لر یعنی طاوس كبی زیب وزیور ایله ونقش ورنكله ملون اولمش برصاحب جمال ویا اهل كمال ویاخود مالك متاع
ومال دكلسن كه خلق عالم سكا نظر ایتمكله كوزلرنی روشن قیله لر وسندن بوقدرله منتفع ومستفید اوله لر (مثنوی) هم نه
طوطی كه چون قندت دهند * كوش سوی كفت شیرینت نهند * هم نه بلبل كه عاشق وار زار * خوش بنالی در چمن
با لاله زار * هم نه هدهد كه پیكها كنی * نه چو لكلك كه وطن بالا كنی * هم طوطی كویا دكلسن كه چونكم سكا
قند ویره لر كوش سنك شیرین كلامك جانبنه قویه لر یعنی طوطی كبی بر شیرین سخن كسه دكلسن كه چونكم سكا لطیف
وشیرین غدا ویره لر كوشلرینی سنك كلام شیرینكه قویوب سنی دكلیه لر هم بلبل خوش الحان دكلسن كه عاشق كبی
زارلقله چمنده بالاله زارده خوش ناله ایلیه سن ولطیف آوازه لر وشیرین ادالر وصدالر قیلوب موزون سوزلر سویلیه سن

هم هدهد دخی دكلسن كه پیكلكلر ایلیه سن وسبا معنویدن سلیمان علیه السلام حضرت اولان كسه لره (وجئتك
من سبأ بنبأ یقین) دیو سویلیه سن وما بیننده واسطه اولوب اخبار یقینیه نقل ایلیوب طالبی مطلوبه آشنا قیله سن
ومطلوبدن طالبه خبر كتوره سن لكلك كبی دخی دكلسنكه وطنكی بالا ایلیه سن یعنی لكلك دیدكلری قوش كبی
دكلسنكه مقامكی اعلاده ایلیه سن ولك لك دیو سویلیه سن معناسی لك الحمد ولك الشكر ولك الحكم ولك الملك دیمكدر
وملك وحكمی وحمد وشكری مالك الملك اولان پادشاهه تخصیص ایلمكدر (مثنوی) در چه كاری تو وبهر چت خرند
تو چه مرغی وترا با چه خورند * پس سن ای بی هوش نه كارده سن سنی ندن اوتری السونلر سن نه قوش سن وسنی
نه اكل ایتسونلر یعنی سن بو دنیاده ای بطال وزواید روزكار نه كار وعملده سن كه سنی بو ناس الله لرنه شیئه یارسن كه سنی
خریدار اوله لرسن قوشلردن نه قوش سن كه سنی قبول ایلیه لرونه ایله هضم اولنورسن تا سنی انكله یه لر وهضم ایلیه لر
پس انسانه بهرحال برخصلت لازمدر كه انكله عند اهل الحق هضم اوله ومقبول كاه چونكم بو خصلتلردن برخصلت
اولمیه باری برحمت كركدر كه درگاه حقه انكله متوجه اوله بیهوده وسرسری اولان وعمرنی عبث یره ضایع قیلان
بنده اللهه كمال فضلكدن عنایت ایله دیو دعا وتضرع قیله (مثنوی) زین دكان با مكیسان برترا * تا دكان فضل
كالله اشتری ای بی مایه اولان غافل بو با مكیس اولنلرك دكاندن یوقارو كل فضل دكانه دككه الله اشتری در مكیس
بهالی اكسلك ایدیجی كسیه دیرلر مكس دندرمك كس انتقاص الثمن معناسنه در بو تقدیرجه مكیس فعیل وزننده
ناقص ثمن معناسنه اولمق اولی اولور وبعض نسخه ده دخی نونله واقع اولمشدر بو تقدیرجه مكیسان مكیسك جمعی
اولوب مكیس مبیع وزننده كاس بكیس دن اسم مفعول اولمق اولی اولور كه كیاستدن اولور كه كیاست زیركلك وفرط عقله
دیرلر اما شمعی مرحوم با مكیسان با ایله اولدیغی جائز كورمش ونون قافیه ایله اولمق لازمدر دیو بویله بیورمشدركه
مكیس میمك وكاف عربینك كسریله محابا معناسنه دركه شرف وحرمت معناسنه در عرب حاباه فی البیع دیرلر چن
بركسه محابا ایلسه یعنی متاعنك عیبنه نظر ایلسه واكا بر متاعی رعایت طریقیله ویرسه پس مكیس بو اعتبار له
غایت خوب واقع اولمشدر نا مكیسان شرف وحرمت ورعایتسزلر معناسنه اولور وجان عالم مرحوم دخی بونی اختیار
ایتمشدر اما ضعفدن خالی دكلدر وتقدیر معنای بیت با مكیسان با ایله اولدیغی اوزره بویله دیمك اولوركه
ای بی سرمایه اولان مفلس بوبهالی اكسلك ایدیجی اولان كسه لره ملتبس ومتعلق اولان دكاندن یوقارو كل كه مراد
اول دكاندن عالم اسبابدر ونا مكیسان نونله اولدیغی اوزره معنی بو كیاستسزلر ونا معقوللر ونا مقبوللر دكاندن
ای بی مایه ترقی قیل حتی فضل الهی دكانه واصل اول كه الله تعالی مؤمنلردن نفسلرنی ومالارنی اشترا ایلدی وانلره
اتمك مقابله سنده جنت اعلایی ثمن ویردی نته كم سوره توبه ده (ان الله اشتری من المؤمنین انفسهم واموالهم بان لهم
الجنة) بیوردی بو آینده مؤمنلرك معیوب اولان نفسلرینی الوب اتمك مقابله سنده انلره زیاده اغربها او اولان جنت
اعلایی ثمن ویردیكنه اشارت اولمشدر وبو آیت كریمه نك تفسیری جلد اوله عرب بادیه نشین حكایه سنده مرور قیلمشدر
(مثنوی) كاله كه هیچ خلقش ننكرید * از خلاقت آن كریم آن را خرید * هیچ قلبی پیش او مردود نیست) زانكه قصدش
از خریدن سود نیست * بركاله یه كه خلق اكا هیچ باقمدی وخلاقتدن وكهنه اولمسندن اوتری اكا اصلا التفات ایتمدی
اول كریم آنی صاتون الدی وكمال فضل وكرمندن اول كهنه اولان متاعه مشتری اولدی هیچ برقلب مزور اولان نسنه انك
اوكنده مردود دكلدر زیرا اول غنی وكریمك انی صاتون المقلقده مقصودی سود دكلدر یعنی بركسنه نك كاله نفسی
هرنه قدر كهنه ومعیوب اولسه فرضا خلق عالمدن برینك قتنده مقبول ومرغوب اولمسه واول كسیه كاله برعیب
كبی اولان نفسی اول غنی مطلقه عرض ایلسه وای غنی وكریم اولان خدا بونم پرعیوب اولان نفسمی كمال فضلكدن
اشترا قیل دیو سویلسه اول كریم ورحیم اولان خدانك پرعیب اولدیغنه نظر قیلمیوب آنی اندن خریدار اولور واتمك
مقابله سنده اضعاف مضاعف اجرلر عطا قیلور هرنقدر قلب اولسه اول قلب مزوری بركسه حضرت خدایه
عرض قیلسه هیچ برقلب اتمك دركاهندن مردود اولمز اندن اوتریكه اول غنی وكریم اولان پادشاهك اول كاله پرعیبی
المقدن وقلب مزوری خریدار اولمقدن مقصودی كندیسنه برنفع وفائده اولسون ایچون دكلدر بلكه انك خریدار اولمقدن
مقصودی كمال فضل وكرمنی اظهار ایلیوب كندی دركاهنه متوجه اولان بیچاره یه انعام واحسان ایلمكدر الله
تعالینك افعالی معلل بالاغراض دكلدر (ان الله یغفر الذنوب جمیعا انه هو الغفور الرحیم) آیت كریمه سنك مفهوم
لطیفی اوزره جمیع ذنوبی مؤمنلردن عفو ومغفرت ایلرو دركاهنه متوجه اولنلری رحمت ومغفرتنه مستغرق ایلرو جرم
وخطایی چوق قیلنلره (لا تقنطوا من رحمة الله) دیو بشارت ویرر عمان بنده یه لایق اولان ممكن اولدیغی مرتبه قباحتنی
بیلمك وجرمنه معترف اولمق اول غنی وكریم اولان پادشاهدن رحمت ومغفرت طلب ایلمكدر پس بو قدر فوائد ونصایح

يوردقلرندنصكره بنه اول عجوزه نك حكايه سنه رجوع ايدوب يوررلر) رجوع بداستان ان كمبير (م ى) جون عروسي
خواست رفتن ان خريف) موى ابرو پاك كردان مستخيف) پيش رو آيينه بكرفت ان عجوز) تا بيارايد رخ ورخسار وپوز
چند كلكونه بمالبد از بطر * سفرهٔ رويش نشد پوشيده تر) چونكم اول خريف عروسلكه كتمك استدى ابروسنك موينى
اول خيف طلب ايدبجى پاك ايلدى خريف خا معجمه ايله كوز فصلنه ديرلر بونده بو معنيده مراد اولسه جائز اولور
شو اعتبارله كه اول عجوزه نك بهارى كچوب خزان زمانى كبى فسرده و پژمرده اولمش اوله اما خريف خرافتدن اولمق
اوليدركه خرافت فساد عقله ديرلر و خريف عقلنه خلل كلمش بونامشه ديرلر مستخيف خيفدندر بونده خيفدن مراد
برقاچ وجه اولمق جائزدر اولا خيف لغتده غمد سكينه يعنى بچاق قننه ديرلر پس مستخيف قين اولمغى طلب ايدبجى ديمك
اولور ورجلك ذكرى بچاق منزله سنه تنزيل اولنوب عجوز كندى فرجنى اكا قين اولمغى طلب ايلمش اولور وثانيا خيف
صو اقنديسنك بوكسك يرينه دخى ديرلر پس برسبيل كنايه ذكر صو اقنديسنك بوكسك يرنه تمثيل اولنوب مستخيف
صو اقنديسنك بوكسك يرى اولان ذكرى طلب ايدبجى معناسنه اولور ثالثا خيف صارقمش درى يه دخى ديرلر پس
برسبيل كنايه صارقمش دريدن مراد ذكر اولوب اول صارقمش درى پاره سى كبى اولان ذكرى طلب ايدبجى عجوزه اولور
وتوضيح معنى بويله ديمك اولوركه چونكم اول قيش آينه بكزر بونامش قارى كلينلكه كتمك استدى قاشلرينك قيللرينى اول
قين اولمق طلب ايليجى پاك ايلدى يعنى قاشنده اولان پاره قيللرى يولوب ازاله قيلدى اول قوجه قارى
يوزى اوكنده آينه طوتدى يعنى اوكنه آينه قويوب اكا نظر ايتدى تاكم يوزنى ورخسارنى واغزنى بزه يه اول عجوزه
زياده سرور وشادلكندن يوزنه برنيچه كره كلكونه سوردى انك يوزى سفره سى اورتلمش اولمدى وانك يوزينك
بوكشلرنى وبورشقلرنى اول كلكونه ستر قيلمدى (مثنوى) عشرهاى مصحف از جا ميبريد * مى بچفسانيد بر روان پليد
تا كه سفرهٔ روى او پنهان شود * تانكين حلقهٔ خوبان شود * اول عجوزه مصحفك عشرلرنى يرندن كسدى وقوپاردى
اول پليد يوزى اوزره اول التونلو اولان نقطه لرى ياپشدردى عشردن مراد مصحفده اولان شول نقطه لردركه
هر فاصله ده كاتبلرانى يا سرخدن يالاجورددن ويا التوندن وضع ايدرلر اكثرا اون آيتده برنقطه مصحف شريفك كنارنه وضع
ايدوب اول نقطه يى عشره علامت ايدرلر بونده عشردن مراد اول عشرده اولان نقطه لر اولمقده قابلدر ويا خود كنارده
وصحفده التوندن عشرلر يازرلر اول عشرلر اولمقده قابلدر پس اول پليد مصحفك عشرلرنى يرندن قوپاروب خالر كبى
يوزنه ياپشدردى تاكم انك يوزينك سفره سى پنهان اوله يعنى يوزينك بورشقلرى اول عشرلرك تحتنده اورتله تاكم يوز
زوبرله خوبلر حلقه سنك نكينى اوله نكين يوزك قاشنه ديرلر بوراده ممتاز وبرگزيده معناسى مراد اولوريعنى اول پليد
كندى يوزنى مصحف عشرلرندن اراسته ايلدى تاكيم خوبلر ومحبوبلر مجمعنك ممتاز وبرگزيده سى اوله واراني كورديكى
كبى برگزيدهٔ خوبان صانوب انك مجامعتنه زياده رغبتلر ومحبتلر قيله (مثنوى) عشرها بر روى هر جا مى نهاد) چونكه
بر مى بست چادر مى فتاد * باز او آن عشرها را با خدو * مى بچفسانيد بر اطراف رو * باز چادر راست كردى ان نكين *
عشرها افتاد از رو بر زمين * اول مكاره عشرلرى يوزى اوزره هر بره قودى چونكم چادرنى بغلادى عشرلر دوشدى
يعنى عشرلرى يوزنه قودقدنصكره چادرنى ويشمغنى يوزنه بغلدبغى كبى اول عشرلر انك يوزندن دوشدى كيرو اول
عجوزه اول عشرلرى توكرك ايله يوزينك اطرافنه ياپشدردى كيرو چادرنى ويشمغنى اول حيله ومكرده بهادر اولان زن
راست ايلدى عشرلر انك يوزندن زمين اوزره دوشدى نكين كاف فارسينك كسريله بهادر معناسنه در بونده حيله
ومكرده بهادر اولمق معناسى مراد اولور (مثنوى) چون بسى مى كرد فن وان مى فتاد * كفت صد لعنت بران ابليس باد
شد مصور ان زمان ابليس زود) كفت اى قحبهٔ قديد بى ورود) من همه عمر اين نينديشيده ام) فى زجز تو قحبهٔ اين ديده ام
چونكم اول محتاله ومكاره چوقلق فن ايلدى اول عشرلر يوزنده طورميوب دوشردى كوردبكه انك يوزنده اول عشرلر
طورمز انى شيطاندن ظن ايليوب بوز لعنت اول ابليسك اوزرينه اولسون ديدى وابليس برتلبيسه بى حضورلغندن
نفرين ولعنت ايلدى ابليس دخى اول مكاره نك كنديسنه لعنت ونفرين ايلدبككنى استماع ايليوب على الفور اول
زمانده ابليس برتلبيس دخى اكا فرشو مصور اولدى وتمثل قيلدى اى بى ورود اولان قديد قحبه ديدى يعنى اى قدسز
وعمسز اولان قورعش قحبه وملعونه بن دوكلى عمرمده بو حيله ومكرى فكر ايلمشم ونه سندن غيرى بر قحبه دن
وملعونه دن بونى كورمشم يعنى سندن غيرى برفاحشه دن بوكونه دوزنى ومكرى بوانه دلك كورمدمكه انك عمرى
سكسانه وطقسانه ايره اندنصكره يوزن دوزب اره حريص اوله على الخصوص مصحفك عشرلرن يرندن قوپاروب انكله
يوزين تزيين وترتيب ايليه اى ملعونه هيچ بودنياده بوايشى دلشميدر ويا خود بوكونه برحيله كورلشميدر بوكونه مكر
وتلبيسى كسه اشلمش وبر مكاره بوكونه فكرى خاطرينه كتورمشمدر (مثنوى) تخم نادر در فضيحت كاشتى

در جهان تو مصحفى نكذاشتى * صد بليسى تو خبيس اندر خبيس * ترك من كو اى عجوز دزد پيس * چند دزدى عشر
از روى كتيب) تا ملون سازى روى همچو سيب) اى ملعونه فضيحت وقباحتده تخم نادر اكدك يعنى بوكونه فعل خبيثى
اشلمكده بر عجيب تخم اكدك وبدعت سيئه ديكمه سنى دكدك جهانده سن بر مصحف قومه دككه انلرك اكثرينك عشرلرنى
اوغورلدك سن خبيس اندر خبيس سن يوز ابليس سن اى پيس خرسيزنى ترك ايله خبيس عسكره ديرلر بش كونه طائفه نك
اجتماعى اولدبغى اعتبارله برى مقدم برى ميمنه برى ميسره برى قلب برى دخى صفدر پيس ابرص مرضنه ديرلر جذام
زحمتنه دخى كاهى تعبير ايدرلر بعض نسخه ده دزد برينه درد واقع اولمشدر درد پيس پيس دردلو ديمك معناسنه اولور
ومحصول بيت بويله ديمك اولوركه سن اى پرتلبيس يوز ابليس عسكرى ايجره يوز ابليس عسكرى قدرسن اى ابرص
زحمتلو عجوزه بنى ترك ايله ونفرينى ولعنتى كندك ايجون سويله اى محتاله ومكاره كتاب يوزندن عشرى نيچه بر اوغورلرسن
تاكم يوزيكى الما كبى انكله ملون دوزه سن پس سن بو عشر اوغورلين عجوزه دن مراد شول زشت رو ونفسنده اولان بد خو
قحبه طبيعت وفاحشه سيرت كسه اولوركه نفسنده زشت وقبيح ايكن مشتهاى نفسانيه سى اوزره خلقه عرض جمال
ايلمكدن اوترى كنديسنك زشت اولان وجودنى يا ايات كريمه ايله ويا احاديث شريفه ايله ويا خود علوم ومعارف اوليا
وكلمات اصفيا ايله تزيين وتلوين ايتمك استيوب هرچند بونلرى كنديسنه ياپشدرمق استه سه بونلر اكا برسته اولميه
وانك خباثت خوى وقباحت روينى من وجه ستر قيلميه وليكن اول بد خو وزشت رو تكلف وتصنع ايدوب بونلرله كندوينى
دوزوب قوشوب خلقه كوسترمش ايليه وبن شويله برخوبم ولطيف محبوبم ديمك مضمونى سويليه بوكونه كسه لره توبيخ
وتقريع ايدوب قصه دن حصه نه اولدبغنه دخى بو بيتلرله اشارت قيلوب يوررلر (مثنوى) چند دزدى حرف مردان خدا
تا فروشى وستانى مرحبا) رنك بربسته ترا كلكون نكرد) شاخ بربسته فن عرجون نكرد) عاقبت چون چادر مرك رسد) از رخت اين عشرها اندر فتد) مردان خدانك حرفنى اى بد خو وزشت رو اولان مزور نيچه بر اوغورلرسن تاكم آنى
صاته سن وخلقدن مرحبا الهسن رنك بربسته سنى كلكونه ايلمدى بربسته اولان شاخ فن عرجونى ايلمدى يعنى
انبيا عليهم السلام واولياى عظامك حروف وكلماتنى كتابلردن اوغورلين وانلرك كلماتى ايله كنديسنى تزيين وتمويه ايلين
مرائى ومزور نه زمانه دك مردان خدانك حروف وكلماتنى اوغورليوب تا آنى خلقه صاته سن وبوناسدن انك مقابله سنده
مرحبا خوش كلدك ديمكى وانلرك دعوتنه واروب نفيس غدا يمكى الهسن هرچند كه سن بو انبيا عليهم السلام واولياى
عظامك كلمات طيبه سيله وجه ذاتكى كلكونه ايلمك استه سك بو تصنع ايله بربسته اولان رنكسنى كلكونه قيلمز
وسنك وجه باطنك بو عاريتى اولان زيور پرتزويردن حسن جمال بولمز نته كم بربسته اولان بداق عرجون صنعتنى ايلمز
عرجون خرمانك صلقمنه متصل اولان اكرى وقورى چوپدر يعنى برشاخى برخرما اغاجنه صكره دن كتوروب
باغلسك اول بربسته اولان شاخ خرمانك كندى ذاتندن بتن وخرما صالقمنى توترن عرجون فننى ايلمكه قادر
اولمز پس علم ومعرفت شول كسه نك كه ذاتندن بته وبركسه دخى غيرينك علمى وكلامنى سرقه ايدوب كنديسنه باغليه
ونا سه بوبنم ذاتمدن بتدى وبنم درخت وجودمدن شويله ميوه لر ظهوره كلدى ديو سويليه هرچند اويله اولان عوامى
فريفته ايليوب اينانددر رايسه ده محقق اولان اصحاب بصيرتى فريفته ايلمكه قادر اولمز زيرا انلر بربسته يى بربسته دن
فرق وتميز ايلمكه قادرلردر خرما توترن عرجونك فن وصنعتنى خرما اغاجنه باغلنمش اولان شاخ عاريتى ايلمكه قادر
اولمدبغى بونلر نيچه بيلورلرسه مرائى ومقلد اولان مخلص ومحقق اولنلرك فن وصنعتنى ايلمكه قادر اولمدبغى هم بويله
بيلورلر اى عجوزه سيرت اولان وكنديسنى زيور تزويرله مزين ومزخرف قيلان خودنما وخودفروش عاقبة الامر
چونكم مرك چادرى سكا ايرشه وپيك اجل كلوب سنكله كوروشه سنك يوزندن بو عشرلر اشغه دوشر يعنى بو آيات
واحاديثدن ذاتكى تزيين ايلديكك كلمات وخلقه بن عالم وعاملم ويا خود خوش خوى ولطيف روى وشيرين كوى
بركسنه يم ديو سويلديكك مقالات بالكليه سنك ذاتكدن زائل اولور وسنك زشت اولان وجه باطنك ظهوره كلور
اول كون انى زيور تزويرله بزه مكه قادر اولمزسن وكندى قباحت وخباثتكى ستر قيله مزسن (مثنوى) چونكه آيد
خيز خيزان رحيل) كم شود زان پس فنون قال وقيل * عالم خاموشى ايد پيش بيست * واى انكو در درون انيش نيست
چونكم اول رحيلك خيز خيزى كله يعنى دنيادن اخرته اول كوچك وقتنده اولان قالق قالق ديمك ظاهر اوله اندنصكره
قال وقيل فنلرى كم اولور وبو عبارتلر واستعارتلر وبلاغتلر وفصاحتلر ورنكين سوزلر وقيل وقاله متعلق اولان معرفتلر
بالكليه فنا بولور خاموشلق عالمى كلور مقدم سن طور يعنى موت سببيله خاموشلق عالمى كلور اول عالم كلمزدن اول سن
توقف قيل وساكت اول بيست بايستك لفظندن مخففدر كه استادن لفظندن امردر طور وتوقف ايله معناسنه بووجه
دخى جائزدر ديه خاموشلق عالمى اوكه كلورسن توقف ايله واى اول كسه يه كه انك درونده حضرت حقه ودار اخرته

برانس بوقدرباخود معنی وای اول کسه که انك درونده اول خاموشلکه برانس بوقدر یعنی ای قیل وقاله معتاد اولان
دوکفت وکویه الفت وانسیت قیلان خاموشلك عالمی برکون کاورسن اول کلمزدن مقدم طور وسکوت ایلکه انسبت
قیل وای اول کسه نك حالنه که انك درونده صمت وسکوت ایلمکه برانس اولمیه وکندیسنی مالایعنی سویلمکدن
بری قیلمیه وهمان بوقیل وقالدن لذت آله وموجب صمت وسکوت اولان موت وفنادن غافل اوله (مثنوی)
صیقلی کن یك دوروزی سینه را * دفتر خود ساز آن آینه را * که زسایهٔ یوسف صاحب قران * شد زلیخای عجوز
از سرجوان * پس ای سینه سنی کفت وکوزنکاریله سکدر ایلین برایکی کون سینه که مصقلهٔ ذکر الهی ایله برصیقل ایله
وحق تعالی حضرتلرینه اللهم آت نفسی تقواها وزکها وانت خیر من زکاها وانت ولیها ومولاها دیو دعا ایدوب
سویله که (قد افلح من زکیها وقد خاب من دسیها) اینك موجبنجه نفسنی تصفیه قیلان وتزکیه وتطهیر ایلین کمسه
فلاح بولدی اول آینه یی کندیکه دفتر دوز یعنی برایکی کون سینه کی غل وغشدن پاك ایدوب آینه کبی پاك ومصیقل
ومجلی ایله اول سینه آینه سنی کندیکه دفتر وکتاب دوزوانده اولان احوال واسراری اوقی وکور که اول سینه آینه سنده
صافی اولدقدنصکره صور معانی نیجه کورینور واشکال روحانی انده نیجه ظهوره کلور چونکم ای عجوزه سیرت
سن سینه کی آینه کبی مجلی ومصفی ایلیه سن وبر سینه سی آینه کبی اولان خوبه مقارنت قیله سن اول
آینه کبی اولان سینه یه مقارنت قیلمق واکا اصل اولمق واسطه سندن عجوزه سیرت اولمقلق کیدوب یکی باشدن
تازه ونوجوان اولورسن ونتکم مشهوردر که عجوزه اولان زلیخا یوسف علیه السلام صاحب قرانك سایهٔ عنایت
وظل مقارنتندن باشدن تازه جوان اولدی وقاریلق کیدوب چهره سی حسن ولطافت بولدی بونك قصه سی یوسف
وزلیخا نامنده اولان کتابلرده مسطور اولدی اجمالی بودر که زلیخا یوسف علیه السلامك عشقنده قوجه
قاری اولدی یوزی وکوزی بورشدی انك یوزنده حسن وملاحتدن اصلا اثر قالمدی شول مرتبه ده که خلقك نظرلرندن
بیلدرشدی برکون یوسف علیه السلام حضرتلرینك رهکذارنده سائلجه سنه اوتوردی یوسف علیه السلام
حضرتلری اول جانبدن کچرکن آنی کوردی بیله میوب بعض یارانه بوکیمدر دیو سؤال قیلدی بو اول سنك عشقکده
شکسته وخسته اولان زلیخادر دیو جواب ویردیلر الله الله بو نه دی بو شکاه یه می کیرمش دیو وافر تعجب ایلدکدنصکره
انك درونه مرحمت کلوب زلیخایه یقین واروب انك حالنی وخاطرنی صوردی زلیخا چونکم یوسف علیه السلامك
بو التفاتنی کوردی باشدن تازه اولدی ورنك زرونه حسن ولطافت کلدی دیرلر وبر قول اوزره دخی یوسف علیه السلام
اکا دعا ایلدی فی الحال یوسف علیه السلامك دعاسی برکاتیله اول قاریلق کیدوب اون سکز یاشنده بر لطیف وتازه
صاحب جمال اولدی دیو تعبیر ایدرلر پس ای عجوزه سیرت اولان کمسه سن دخی یوسف علیه السلام معنوی ومحبوب
روحانینك سایهٔ همتنه قرین اولسك وانك خیر دعاسنی السك وانی کندی سینه که آینه قیلسك لابد سندن دخی عجوزه
سیرتلك کیدیدی وزلیخا باشدن تازه وجوان اولدیغی کبی سن هم اول صاحب جمالك وکمالك مقارنتندن تازه جوان
اولیدك وکندیکی بر لطیف وخوب ونظیف محبوب بولیدك مولانا حافظك (بیت) کرچه پیرم تو شبی تنك در اغوشم کش
تا سحر که زکنار تو جوان برخیزم * دیدیکی کلامدن مقصود ومرادنه ایدوکنی هم بیلیدك (مثنوی) میشود مبدل
بخورشید تموز * آن مزاج بارد برد العجوز) میشود مبدل بسوز مریمی) شاخ خشك نخل مرده ما نمی) کور من میسن
خورشید تموز سیله مبدل اولور اول برد العجوزك مزاج باردی وکذلك مریمه منسوب اولان سوز ایله ماتمه منسوب
اولان مرده کبی قوری نخلك شاخی مبدل اولور بعض نسخه ده دخی مصرع ثانی شاخ لب خشکی بنخلی خرمی واقع
اولمشدر وشارحلر دخی بو نسخه یی اختیار قیلمشلردر بو نسخه اوزره معنی مریمه منسوب اولان سوز ایله بر خشك لب
شاخ خرمه منسوب اولان نخلیه یا خود بر خرم نخلیه مبدل اولدی دیمك اولور حضرت مریم عیسی علیه السلام
حضرتلرینی حامله اولدقده مضطرب اولمسی وسوز وکدازلر اظهار ایدوب موتنی ونسیا ومنسیا نابود ونا پدید اولمسنی تمنی
قیلمسی وانك سوز دعاسی واسطه سیله قوریمش خرما اغاجی تر وتازه اولمسی ولطافت وطراوت بولمسنك قصه سی کرارا
ومرارا بر دفترده مناسبتلرمرور قیلمشدر باخصوص سورهٔ طه ده (وهزی الیك بجذع النخلة تساقط علیك رطبا
جنیا) آیتنده مفصل ومشروح ثابت اولمشدر اراده حاجت یوق تموز ایلرندن برامی آیك اسمیدر که مشهوردر بونده
خورشید تموزدن مراد سوز وحرارته متعلق اولان محبة الله ومعرفة الله دربرد عجوز مشهور قوجه قاری صوغوغی
دیدکاری بهار مقریب اولان صوغوقدر که مشهور ومتعارفدر بونده مراد اکرچه عجوز اولنلرك وشیوخته واروب
قوالرینه ومزاجلرینه ضعف کلان ووجودلرنده ومزاجلرنده اولان برودت مراد اولور که انلرك وجودنده ومزاجنده
حرارت وکرمیت قالمیوب مزاجلری فسرده وجسدلری مرده کبی اولور ولیکن بونده مراد بر سبیل کنایه عجوزه سیرت

اولان بارد طبیعتلرك مزاجنده اولان برودت اولور وتوضیح کلام وتعبیر مرام بویله دیمك اولور که ای عجوزه سیرت اولان
وای پیره زنلر کبی بی حرارت وبی کرمیت قلان فسرده دل شوق وحرارته متعلق اولان خورشید محبت وآفتاب معرفت
سیله اول سنك برد العجوز کبی اولان مزاجك مبدل اوله وقلبکدن فسرده لك کیدوب درونکه بر شوق وحرارت کله
واول شوق وحرارتله زمین وجودك نشو ونما بوله ورونق ولطافت بوله وکذلك سنك قوریمش نخله کبی اولان یابس وجودك
مریمه منسوب اولان سوز وکداز واسطه سیله بر خرم خرما ویریجی نخله کبی اوله ویبوست وبرودت کیدوب درخت
وجودکه بر قوت وحالت کلوب تا کم نخلهٔ مریم کبی نیجه ثمرلر ویره وسنك طهارت ونزاهتکه اول معنی میولری دلیل اوله
وشهادت قیله (مثنوی) آی عجوزه چند کوشی با قضا * نقد جوا کنون رها کن ما مضا * چون رخت را نیست
در خوبی امید * خواه کلکونه نه وخواهی مدید * ای عجوزه سیرت اولان کمسه قضایه مقابل نیجه بر چالشورسن که
قضاسنی کچن زمانکده بویله بد خوو زشت روا یاشمدی مامضی یی ترك ایله وهر نه ایسه کچن کچدی دیو سویله ونقد
نه ایسه انی طلب ایله وممکن اولدیغی مرتبه نقد عمری طاعت حقه عجوزانه صرف ایله چونکم سنك یوزك خوب اولمغه
امید بوقدر راسترسك کلکونه قواسترسك مداد قومداد مرکبه درلر مدید ازقمق امیده قافیه اولمقدن اوتریدر بوبیتدن
منفهم اولان معنی اعمل ماشئت معناسیدر چونکم طبیب الهی برکسه نك علاج پذیر اولمسنی کورمیه وبر کسه دخی
کندینك خلقت ذاتیه وصورت اصلیه سنی بعض علاجله تبدیل ایلمکه قادر اولمیه انك ظاهرنه کلکونه کبی
لطیف رنکلر قویه سك بنه ملاحت پذیر اولمز مرکب کبی خبیث وقبیح رنکلرده قوسك هم انك صورت اصلیه سنه
عیب وشین ویرمز زیرا اصلنده دخی زشت وقبیحدر مرکب قوسك هم زشت وقبیحدر پس خلقت اصلیه سی بد وصورت
ذاتیه سی اصلنده اقبح وافسد اولنه علاج مناسب اولمزنته کم بر طبیب بر رنجوری کوروب انك علاج پذیر اولمدیغنه
عالم اولدقده انك تربیه ومعالجه سندن فارغ اولدی ورجوع قیلدی وبو سرخ شریفدن بو معنی معلومك اولور که بو سرخ
شریف بوذکر اولنان معنایی مؤید اولدی * حکایت آن رنجور که طبیب در وامید صحت ندید (مثنوی) آن یکی
رنجور شد سوی طبیب * کفت نبضم را فروبین ای لبیب * تا زنبض اکه شوی از حال دل) که رك دستست بادل متصل
مثلا اول بر رنجور طبیب جانبنه کندی اول رنجور طبیبه ایتدی ای لبیب وعاقل الکی آشغه ایدوب بنم نبضمی کور تا کم
نبضك حرکتندن قلبك حالنه اکاه اوله سن ودرونده اولان مرضه شعور بوله سن که الده اولان طمر قلبه متصلدر
ودرونده اولان حالتی بیلمکه ظاهرده اولان نبضك حرکتی دلیلدر نته کم عرفا الظاهر عنوان الباطن دیوب ظاهرده اولان
اقوال وافعالدن باطنده اولان اسرار واحواله استدلال قیلورلر (مثنوی) چونکه دل غیبست خواهی زو مثال *
رو بجو که باد لستش اتصال * چونکم قلب غیبدر غیب بونده غائب معناسنه در یعنی چونکم قلب غائبدر
اکراندن مثال استرسك وانك حالندن خبر طویمق طلب ایدرسك اندن استه که انك قلبه اتصالی واردر مثلا صنوبری
الشکل اولان مضغه پاره سیکه اکا قلب دیرلر چن قلبده ودرونده بر مرض اوله انی خارجده بیلمك استین طبیب
اکا متصل اولان طمردن استر وانك حرکتندن قلبك صلاحنه وفسادنه استدلال ایلر وکذلك شول نفس ناطقه که
اکا دخی مشایخ قلب درلرچن بو قلبك دخی صلاح وفسادنی برکسه بیلمك استه سه اکا متصل اولان جوارح
واعضادن بیلور وجوارح واعضانك حرکتندن باطنده اولان قلبك احوالنه استدلال قیلورنته کم حضرت نبی
صلی الله علیه وسلم بر نماز قیلان رجلك ظاهر اعضاسنده اولان عدم خشوعنی کوروب انك قلبنك عدم خشوعنه
جوارحنك عدم خشوعی دلالت ایلر بیوردی نته کم لو خشعت جوارحه خشع قلبه حدیثی بو معنایه شهادت ودلالت
ایلدی پس اصحاب فراست الظاهر عنوان الباطن دیوب ظاهرده اولان حرکتدن باطنده اولان محرکه استدلال ایدرلر
نته کم بیوردلر (مثنوی) باد پنهانست از چشم ای امین * در غبار و جنبش برکش ببین * کر یمینست او وزان یا از شمال
جنبش برکت بکوید وصف حال * ای امین باد چشمدن پنهاندر اول بادی سن غبارده وجنبش برکده کور یعنی ریح
اکرچه چشم ناسدن پنهان ومخفیدر که برکسه انی کورمکه قادر اولمز ولیکن سن اول ریحی یا غبارك حرکتنده
ویا اوراقك جنبشنده کور که اول باد یمین جانبندن اسیجیمیدر ویا خود شمال طرفندن اسیجیمیدر برکك جنبشی سکا
وصف حالی سویلر کذلك انسانك جسدلری اوراقك حرکتلری دخی سکا باطنده محرك اولان هوالرینك قنغی طرفدن
اسدیکنی خبر ویرر مثلا برکسه یی طاعت وعبادت وصلاح وفلاح سمتنه حرکت ایلر ومیل ومحبت قیلر کورسك
انی محرك اولان هوا یمین طرفندن کلمشدر واول کمسه (واصحاب الیمین ما اصحاب الیمین) آیتیله مشار الیها اولان اصحاب
یمیندن اولمشدر وبرکسه یی دخی فساد ومعصیت وکفر وضلالت طرفنه حرکت ایلر کورسك واول جانبه میل ومحبت
ایلمش مشاهده قیلسك انی محرك اولان هوا شمال طرفندن کلمش واول کمسنه (واصحاب الشمال ما اصحاب الشمال)

آیتیله مشارالیها اولان اصحاب شمالدن اولمشدر (مثنوی) مستی دل را نمیدانی که کو * وصف او از نرگس مخمور جو *
سن کوکل مستلکنی بیلمزایسڭ بویله دیو که قنی کوکل مستلکی انڭ وصفنی مخمور اولان نرکسدن استه مخمور
اولان نرکسدن مراد مست ومخمور اولان کوزدر یعنی برکسنه نڭ کوکلنڭ مست اولمسنی بیلمك ایسته سڭ اول مستڭ
وصفنی انڭ کوزلرندن استرسن اکر انڭ کوزلرنده خمار علامتی وار ایسه انڭ درونی دخی مستدر واکر انڭ کوزلرنده
اثر خمار یوغیسه انڭ درونی مست ومخمور دکلدر که لابد درونده اولان صفت وحالتڭ عکس واثری بیرونده اولان
اعضایه وسیمایه چیقسه کرکدر واعضا وسیماده رونده اولان حالتلره وصفتلره دلیل اولسه وانی تعریف قیلسه کرکدر
انکچون الله تبارك وتعالی حضرتلری (یعرف المجرمون بسیماهم) بیوردی واصحاب رسول حقنده (سیماهم فی وجوههم
من اثر السجود) دیو کلام مجیدنده خبر ویردی که بونلرڭ تنهاده اولان سجودنڭ اثار وانواری وجهلرنده پیدا وظاهر اولمش
ایدی پس یعنی شراب محبتدن بر عاشقڭ قلبی مست اولسه انڭ قلبنڭ مست الهی اولمسنڭ عکس واثری ظاهرده
اولان عینینه وذاتنه خروج ایلر وانڭ خارجده اولان عینی انڭ مست الهی ومخمور خمر ربانی اولدیغنه دلالت قیلرانڭ
خارجده اولان عیننده مست حق اولمغه شهادت ایلر نیجه اثر وعلامت ظاهر اولور واول اثر وعلامت انڭ جان ودلنڭ
مست الهی اولدیغنه دلالت وشهادت قیلر (مثنوی) چون ز ذات حق بعیدی وصف ذات * باز دانی از رسول
ومعجزات * معجزاتی وکراماتی خفی * بر زند بر دل ز پیران صفی * که درونشان صد قیامت نقد هست * کمترین آنکه
شود همسایه مست * چونکم حق تبارك وتعالی حضرتلرینڭ ذات لطیفندن بعید اوله سن وصف ذات حقی رسولدن
ومعجزاتندن اشکار بیلورسن حق سبحانه وتعالی عالم باطندن بو عالم ظاهری قوللرینه کندیسنی بیلدرمکدن اوتری
رسول کوندردی واکا خارق عادت قوت وقدرت ویردیکه انده اولان قوت وقدرت سائر بشرده اولمدی واول خارق عادت
اولان قدرته معجزه دینلدی پس اول رسول علیه السلام بو عالم ظاهرده اولان ناسه کلوب حق تعالینڭ ذاتندن
وصفاتندن پیغمبر اولدی وانبا واخبار قیلدی بو اعتبار ایله اکا پیغمبر ونبی علیه السلام دینلدی چونکم سن حق تعالینڭ
ذاتنی وصفاتنی اندن بعید اولدیغڭ اعتبار ایله بیلمیه سن انڭ ذاتنی وصفاتنی اللهڭ رسولندن بیلورسن وانڭ معجزاتندن
انڭ کمال قدرتنه وقوتنه استدلال قیلورسن چونکم رسول علیه السلامدن ظهوره کلان معجزات ظاهره وایات
باهره نڭ دوری مرور قیلدی ونبوت ختم اولدی اول معجزات حضرت نبی علیه السلامڭ مقاملرینڭ قائملری ووارثلری
اولان اولیالرده وصفیلرده مخفی اولوب اکا کرامات دینلدی ومعجزاتله کراماتڭ فرقی انجق ولیدن صادر اولسه کرامت
نبیدن صادر اولسه معجزه دینمکدر لکن تحدی ودعوایه مقارنت شرط اولدی زیرا ایکیسی ایله خارق عادتدر اما پیغمبر
علیه السلامدن ظهوره کلدکده معجزه دینور وولیدن ظهوره کلدکده کرامت دینور اما اولیانڭ اصل مقبول اولان
کرامتی مخفی اولان کرامتدر وبو بیتلرده دخی کرامات معنویه نڭ مقبوله اولمسنه دلالت وشهادت قیلنمشدر بیوررلرکه بر نوع
خفی اولان معجزات وبر نوع خفی اولان کراماتڭ حقیقتده بر اولدیغنه اشارت واردر که ایکیسی ایله معنیده خارق عادتدر
اما نبیدن صادر اولدقده معجزه دینور وولیدن ظهوره کلدکده کرامت تعبیر اولنور بعد عصر النبی اول معجزات صفی
اولان پیرلرڭ درونده خفی اولدی وانلرڭ درونده اولان معجزه معنوی وکرامت خفیه نڭ اثری وپرتوی مستعد اولان
طالب قلبنه طوقنور که اول پیرلرڭ درونده نقدر ونیجه یوز بیڭ قیامت واردر که انلر نیجه یوز کره اولدکدن وفانی
اولدقدنصکره حیات الهیه ایله حی اولمشلر وحضرت حقله قائم اولمق مرتبه سن بولمشلردر چونکم بونلرڭ درونده
قیامت معنویه بدن نیجه یوز بیڭ قیامت واردر کمترین قیامت اولدر که اکا همسایه اولان مست وسکران اولور وعالم
صوریدن فراغت قیلور نته کم صوری اولان قیامت کلدکده وناس اکا مقارن اولدقده سکران اولور کما قال الله تعالی
(وتری الناس سکاری وما هم بسکاری ولکن عذاب الله شدید) کذلك اولیای عظامڭ باطننده اولان قیامته مقارن
اولان ناسی دخی سن بصر وبصیرتله انلره نظر ایلسڭ سکاری کورورسن حال بوکه بونلر ظاهرا سکاری دکللردر ولکن بونلر
حقنده عذاب الله شدید واردر عذب لذیذ وشیرین معناسنه در بونلر الله شرابنڭ شدت لذتندن مست ومسکور اولمشلردر
(مثنوی) پس جلیس الله کشت آن نیك بخت * که بپهلوی سعیدی برد رخت) پس اول نیك بخت جلیس الله اولدی که
بر سعیدڭ پهلوسنه رخت ایلتدی یعنی اول بختی نیکو وطالعی سعادتلو اولان طالب وسالك فی الحقیقه اللهله جلیس
اولدی وحضرت حقله صحبت قیلدی که بر سعید ورشید اولان مرشدڭ حضورنه رخت ومتاعنی ایلتدی وکندوینی
اکا تسلیم ایتدی وانکله صحبت طوتدی نته کم من اراد ان یجلس مع الله فلیجلس مع اهل التصوف کلامی هم بو معنایه
دلالت وشهادت قیلدی (م ی) معجزه کان بر جمادی زد اثر * یا عصا یا بحر یا شق القمر * کر اثر بر جان زند بی واسطه * متصل
کردد به پنهان رابطه * معجزه که او بر جمادات اوزره اثر اوردی اول جماد یا عصا او ابحر ویا شق القمردر که عصا مار وبحر راه

وماه شق اولدی نته کم حضرت موسی علیه السلامڭ معجزه سی عصاینی اژدرها قیلدی (فالقی عصاه فاذا هی ثعبان
مبین) آیتی بوکه شاهد اولدی ودخی اول حضرت عصا ایله وحی اولندیغی اوزره بحره اوردی بحر اون ایکی یول اولدی
وهر بر یولدن بر سبط کذر قیلدی وقمر دخی حضرت رسول صلی الله علیه وسلمڭ معجزه سیله شق اولدی پس معجزه بونلرڭ
وجودنه اولا تأثیر قیلدی اندنصکره بونلر واسطه سیله بو معجزه لری کورن کسنه لرڭ قلبنه وروحنه اثر معجزه طوقنوب
انلر اول رسوله ایمان کتوروب تصدیق قیلدی اکر رسولڭ اول معجزه سی بی واسطه جمادات متأثره جانه اثر اوره اول جانه
پنهانده رابطه متصل اولور اول جانڭ پنهانده رابطه سی مؤثره متصل اولور دینسه دخی وجه در وخلاصه کلام اولدر که
نبیدن ظهوره کلان معجزه که اول معجزه مثلا یا عصا ویا بحر ویا قمر کبی جمادلردن بر جماده اثر اوردی وتأثیر قیلدی
واول متأثر اولان جماد واسطه سیله اول عصرده اولان مؤمنلرڭ جانته اثر قیلوب انلر اول مؤثره مؤمن اولدیلر واول
واسطه ایله تصدیق قیلدیلر اکر رسولڭ اول معجزه سی بلا واسطه طالب اولنلرڭ جانته اثر اوره وانلرڭ درونته تأثیر قیله لابد
مؤثره انلرڭ جانلرڭ رابطه وتعلقی متصل اولور وانلرڭ جانی حقیقی اولان مؤثره وانڭ رسولنه جمادات اوزره تأثیر ایلین
معجزه لری کورمکسزین تصدیق قیلور ومؤمن اولور (مثنوی) بر جمادات آن اثرها عاریه ست * ان بی روح خوش
متواریه ست * جمادات اوزره اول اثرلر عاریه در اول اثرلر متواریه اولان روح خوشدن اوتریدر یعنی معجزه رسولڭ
جمادات اوزره واقع اولان اثرلری مثلا عصانڭ ثعبان اولمسی وبحرڭ منفلق اولوب کالطود العظیم طوره سی وماهڭ
منشق اولمسی کبی که جمادات اوزره عاریتی ایدی رسولڭ صدقنه دلالت وشهادت ایلمکدن اوتری اول معجزه نڭ اثرلری
جمادات اوزره بر مقدار طوروب بنه زائل اولدی واول معجزه نڭ اثرلری اصل متواری وپنهان اولان روح خوشدن اوتری
اولدی که مؤمنڭ روحی انی کوروب اول واسطه ایله مؤثره ایمان قیلدی واکا تصدیق ایلدی (مثنوی) تا از آن جامد
اثر کیرد ضمیر * حبذا نان بی هیولای خمیر * حبذا خوان مسیحی بی کمی * حبذا بی باغ میوه مریمی * تاکم اول جامددن
ضمیر اثر پذیر اوله حبذا نان خمیر هیولاسیسز حبذا بر مسیحڭ نقصانسز اولان خوانی مسیحی ده یا نسبت ایچون اولوب
نه کوزلدر مسیحه منسوب اولان کملك سز خوان دیمك دخی جائزدر نه کوزلدر باغسز مریمه منسوب اولان میوه هیولا
اصله دیرلر مثلا بر خانه نڭ اصلی حجر وشجر وترابدر اکا هیولای خانه دیرلر پس هیولای نان خمیر وهیولای خمیر اون اولور
خوان مسیحیدن مراد حضرت عیسی علیه السلامه نازل اولان مائده درکه بی تعب وبی زحمت اول مائده حضرت
عیسی علیه السلامه اللهم ربنا انزل علینا مائدة من السماء دیو دعا ایلدکده آسمان طرفندن نازل اولدی وانڭ قومی
اندن اکل قیلدی وبونده خوان مسیحیدن مراد ظاهرده اولان معجزه سز قلبه وروحه نازل اولان غدای روحانی
ومائده معنویدر مثلا ایمان وعرفان وایقان کبی ومیوه مریمیدن مراد حضرت مریمه بی کسب وبی سبب حق تعالی
حضرتلرینڭ قتندن کلان رزقدرکه حضرت زکریا علیه السلام هر بار که اول مریمڭ اوزرینه داخل اولسیدی انڭ
قتنده رزق کوروردی نته کم سوره آل عمرانده حق تعالی اکا منسوب اولان رزقدن اکا خبر ویروب دیدی (کلما دخل
علیها زکریا المحراب وجد عندها رزقا قال یا مریم انی لك هذا قالت هو من عند الله) وبو محلده میوه مریمیدن مراد نفسه
معجزه صوری واسطه سیسز من عند الله کلان وحاصل اولان رزق معنوی اولور وبو بیتین شریفینڭ تقدیری وتحقیق
وتفسیری بویله دیمك اولور که حضرت رسول خدادن ظاهر اولان معجزه نڭ جمادات اوزره اولان اثرلری متواریه اولان
روح خوشدن اوتری عاریتیدر تاکم اول عصرده حاضر اولان خلقڭ ضمیری اول متأثر اولان جامددن اثر پذیر اوله
ومؤثر اولان معجزه صاحبنه اقرار وتابع اوله اما هیولای خمیر واسطه سیسز اولان اتمك نه کوزلدر که خمیره وانی
یوغورمغه محتاج اولمدین بر حاضر اتمك اوله وبر کسنه نڭ اول اتمك قارنی طیوره بویله اتمك نه کوزلدر هیولای خمیره
محتاج اولان ناندن یکدر پس بر ایمان که معجزه صوری واسطه سیله اوله وبر کسنه نڭ جانی اول معجزه صوری واسطه سیله
اولان غدادن طویه معجزه صوری واسطه سیسز اولان ایمان اندن محبوبتر ومقبولتردر نته کم خمیردن اولان ناندن
اصل خمیر اولمدین الله قتنده بی تعب وبی زحمت بلا واسطه کلان نان محبوبتر ومقبولتردر کذلك بی کم وبی زحمت اولان
مائده روحانی ونعم ربانی خوبتر ومحبوبتردر رسول معجزه صوری واسطه سیسز حاصل اولان ایمان وعرفان خواندن
وکذلك باغسز اولان رزق مریمی باغ ایله وباغچه ایله اولان میوه لردن ورزقلردن خوبتر ومحبوبتر اولدیغی کبی بر مؤمنڭ
نفسنه معجزه صوری واسطه سی اولمدین من عند الله کلان رزق روحانی ومائده ایمانی خوبتر ومحبوبتردر انکچون
حضرت رسول صلی الله علیه وسلمڭ معجزه سنی کوروب ایمانه کلان کسنه نڭ ایمانندن حضرت رسول علیه السلامی
کورمیوب بعد عصر النبی وجوده کلوب اکا ایمان کتورن کسنه لرڭ ایمانی افضل واقوی اولمشدر بونڭ تحقیقی جلد
اولڭ اخرینه قریب بقیه قصه زید سر خنده (پس بغیبت نیم ذره حفظ کار * به که اندر حاضری زان صد هزار *

بیتنك شرحنده مرور قیلمشدر انده طلب اولنه (مثنوی) برزند از جان کامل معجزات) بر ضمیر جان طالب چون حیات
معجزه بحرست وناقص مرغ خاك * مرغ آبی در وی ایمن از هلاك * کاملك جانندن معجزات طالبك ضمیر جانی اوزره
حیات کبی اورر معجزه فی المثل بحردر وناقص مرغ خاکیدر مرغ ابی اول معجزه ده هلاك كدن ایمندر وکاملدن مراد بونده
حقیقتده محمد صلی الله علیه وسلم حضرتلریدر بعده هر شول ولیکه حقیقت محمدیه نك مظهری اوله وکندی عصرنده
وارث محمدی وقائم مقام احمدی اولوب طالبلره ارشاد وتربیه قیله اول کاملك جانی حقیقت محمدیه یه مرآت اولور
وروح محمدینك معجزاتی انك آیینهٔ جاننده ظهوره کلور یعنی اول قائم مقام نبوی اولان ولینك کاملك جانندن
اول معجزه نك پرتوی واثری برطالبك ضمیرنه طوقنسه اکا کرامت دینور اما کرامتله معجزه نك حقیقتی بردرنته کم
اصحاب کلامدن اکثر علما دخی بو مذهبه ذاهب اولمشلردر بویله اتفاق قیلمشلردر که ولینك کرامتی انك متبوعی اولان نبی
علیه السلامك معجزه سینك عکس واثریدر اولیای محمدی صلی الله علیه وسلمك وجودلرنده اولان کرامات علیه بو اعتبار
اوزره حضرت محمد علیه السلامك معجزاتنك عکس واثری اولور وناقصدن مراد ایمانده وعرفانده ناقص اولان کسه لر
اولور ومرغ آبیدن مراد ایمان وعرفان آنه اهل اولان مریدلر وطالبلر اولور وتقدیر کلام بویله دیمکی افاده قیلور که حضرت
محمد مصطفی صلی الله علیه وسلمك وارثی اولان مرشد کاملك جانندن معجزات نبویه کرامات نامیله مسمی اولدیغی حالده
طالبك ضمیر جاننه حیات کبی اورر وعقلی وقلبی وروحی انك احیا قیلور وطالب اول حیات قلبیه وقوت روحانیه یی
کندی درونده معاینه ومشاهده قیلور وبیلور که اول حیات قلبیه وقوت روحانیه کندینك مظهر حقیقت محمدیه
اولان مرشدنك جانندن ضمیرنه طوقندی وانك جاننده اولان معجزات نبویه وانوار واسرار محمدیه نك عکوس
واثاری کندینك جان وجناننه کلدی وپرتو صالدی فی المثل معجزه بردریا کبیدر ایمانده وعرفانده ناقص اولان جاهللر
وغافللر مرغ خاکی کبیدر مرغ خاکی دریاده نیجه هلاك اولورسه ایمان وعرفانده ناقص اولان جاهللر وغافللر دخی بر وارث
نبی اولان ولیدن اثر معجزه اولان کرامتی کوردکلرنده هم اکا انکار ایتمکله هلاك اولورلر واول بحر معجزه دن منتفع
اولمیوب محروم قالورلر اما مرغ آبی کبی اولان اهل ایمان واصحاب ایقان اول بحر معجزه ده هلاك اولمقدن ایمنلردر زیرا
اول شیخ کاملك جانندن بونلرك جاننه واصل اولان معجزه بونلری عاجز قیلماز وبونلری مهلك اولماز بلکه بونلره قوت وقدرت
ویرر وبونلردخی اول قوت وقدرتی عین روح نبویدن بیلورلر وکندی شیخنی مظهر حقیقت محمدیه مشاهده قیلورلر پس
هر وجهله انك وجودندن کلان اثار وحالات اکا نافع اولور (م ی) عجز بخش جان هر نامحرمی * لیك قدرت بخش جان
همدمی) اول وارث کاملك جانندن ظهوره کلان معجزه هر نامحرمك جاننه عجز بخشندر ولیکن همدم اولان جانه قدرت
بخشندر یعنی اول مرشد کاملك جانندن ظهوره کلان کرامت اکرچه هر برنااهل ونامحرمك جاننه عجز وبریجی وانی
ضعف وفتور مرتبه سنه ایرکوریجیدر ولیکن هر برهمدمك جاننه قوت وبریجی وکمال مرتبه سنه ایرکوریجیدر (م ی
چون نیابی این سعادت در ضمیر * پس ز ظاهر هر دم استدلال کیر * که اثرها بر مشاعر ظاهرست * وین اثرها از موثر
مخبرست) جونکم ای طالب بو سعادتی سن ضمیرکده بولمیه سن پس ظاهردن هر دم استدلال طوت که اثرلر مشاعر
اوزره ظاهردر بو اثرلر موثردن مخبردر مشاعر مشعرلك جمعیدر حواس خمسهٔ ظاهره یه دیرلر پس توضیح معنی بویله دیمك
اولور که وارث کامل اولان مرشد فاضلك جانندن طالبك جاننه نور معجزه اورر واثر کرامت البته تأثیر قیلور اما اکا اهل
اولان درونده آنی بولور واهل اولمیوب ناقص اولان آنی بولمیوب عاجز قالور جونکم ای طالب سن بو سعادتی یعنی بو اثر
معجزه وکرامت اولان ولی شناسلغی ضمیرکده بولمیه سن وقائم مقام محمد علیه السلامی کیمدر آنی بیلمیه سن پس ظاهر
اجساده باقوب هر دم ظاهردن باطنه استدلال طوت الظاهر عنوان الباطن دمشلردر بو محققدر که باطنده اولان
موثرلك اثرلری مشاعر اوزره ظاهردر بو حواس ظاهره اوزره اولان اثرلر باطنده اولان موثردن خبر ویریجیدر خلاصهٔ
کلام بودر که نیجه سن کندی درونکده برولینك جانندن کلان کرامتی وسعادتی بولمیه سن وانك اهل کرامت وصاحب
سعادت ایدوکنی بیلمیه سن پس سکا انی بیلمك لازم اولورسه انك ظاهرنه باقوب ظاهرنده اولان اثاردن باطنده اولان
موثره هر دم استدلال ایله که باطنده اولان موثرلك اثرلری حواس ظاهره اوزره چیقوب پیدا اولور وبو حواس ظاهرده
اولان اثرلر باطنده اولان موثردن طالبه اخبار قیلور مثلا ولی الله دوستنه دیرلر وبرکسه نك الله دوستی اولدیغنه انك
حواس ظاهره سی الله بیوردیغی امر اوزره اولدیغی دلالت ایلر وکذلك کلامی دخی باطنده ناطقه اولان نفسنك
مرتبه سنه دلالت قیلور که لسان ترجمان جناندر وکذلك اعضاده اولان افعال هم درونده اولان فاعلك نه مرتبه ده
اولدیغنه دلالت قیلور یعنی برکسه نك ظاهرده اولان جمیع احوالنی وافعالنی واقوالنی حضرت محمد صلی الله علیه وسلمك
سنت سنیه سنه موافق کورسك وانك جمله حواسنی امر حقه مطیع ومنقاد اولمش مشاهده قیلسك بهر حال اول کسنه

ولی

ولی اللهدر ندر زیرا ولی خدا اولمیز کندی نفسنی شرع مصطفایه طابق النعل بالنعل اویدرمیز بلکه کاه اولور که شریعته
مخالف وآداب طریقته مغایر اندن آثار نفسانی وافعال شیطانی ظهوره کلور وانك مشاعرنده اول اثرلر پیدا اولور پس
ظاهرده اولان اثرلردن باطنده اولان موثره استدلال ایلمك بو ذکر اولنان اسلوب اوزره اولور اما بو استدلاله دخی
حیل قوت ومعرفت لازمدر که اول قوتله برکسه ظاهرده اولان آثاردن باطنده اولان موثره استدلال ایلمکه قادر اوله
وظاهرده اولان افعال واقوالدن باطنده اولان موثرلك نه مقام ونه مرتبه ده ایدوکنی بیله (مثنوی) هست پنهان
معنی هر داروی * همچو سحر وصنعت هر جادوی * چون نظر در فعل وآثارش کنی * کرچه پنهانست اظهارش کنی
قوتی کان اندرونش مضمرست * چون بفعل آید عیان ومظهرست * مثلا هر بر دارونك معناسی پنهاندر یعنی
هر دارونك خاصیتی اول دارونك باطننده مخفی وپوشیده در مثلا سحر کبی وهر جادونك صنعتی کبی که هر جادونك صنعتی
اول جادونك وجودنده پنهاندر مادامکه انی اظهار ایلمیه چونکم اول سحری فعله کتوره اول زمانده اول جادونك سحری
وسحرده نقدر استاد اولدیغی ظهوره کلور چونکم سن اول ساحرك فعلنه وآثارنه نظر ایلیه سن اکرچه انك فاعلی
وموثری معناده پنهاندر سن آنی اظهار ایلرسن زیرا شول برقوت که اول قوت بر دارونك درونده وبر ساحرك درونده
مضمردر چونکم اول قوت فعله کله عیان ومظهردر چونکم بو مقدمه وبو مثل معلوم اولدی استاد طریقت اولان بر ولی
وبر مرشدی بوکا کوره قیاس ایله که بر ولینك ومرشدك معناسنی وخاصیتنی وباطننده اولان قوتنی اکر بیلمك استرایسك
ظاهرده اولان افعالنه وآثارنه نظر ایله تا کم انك ظاهرده اولان آثارندن باطنده اولان موثرنك قوتنه ومرتبه سنه عالم
اوله سن بو اعتبار ایله زمان سالفده کلوب بو جهاندن کذر قیلان ولیلرك بیله اثرلرینه نظر اولنسه قده مرتبه لرنی وعلملرینك
معرفتلرینی ومرتبه لرینك واحاطه ایلدیکی دائره یی مشرب ومذهبلرنی بیلمك ممکن وقابلدر نته کم (مصراع) کلامندن
اولور معلوم کشینك کندی مقداری) دیمشلردر لابد آثار موثره دلالت ایدیجیدر امدی باطننده مخفی اولان موثرلك
نه مرتبه قوت وقدرتی وار ایدوکنی بیلمك استرسك خارج عالمده اولان آثارنه نظر ایله تا که انك نه مرتبه قوت وقدرت
صاحبی اولدیغنی ونه مرتبه قدر ومراتب ومقاماتی احاطه قیلدیغنی ونه کونه فعل وصنعته قادر اولدیغنی بیله سن
ومعلوم ایلیه سن (مثنوی) چون با ثار این همه پیدا شدت) چون نشد پیدا ز تأثیر ایزدت) نی سببها واثرها مغز وپوست
چون بجویی جملکی آثار اوست) چونکم آثار ایله بو ذکر اولنان شیلرك دوکلیسی سکا پیدا اولدی سنك ایزدك وصانعك
تأثیردن نیچون پیدا اولمدی یعنی نبینك باطننده اولان مثلا اندن ظهوره کلان آثار سببیله مؤمن وعاقل اولنلره معلوم
اولدی وانك حق پیغمبر اولمسی ثبوت بولدی وکذلك اولیای کرامك وجودی دخی انلردن ظهور ایلین
آثار حسنه وافعال غریبه سببیله انلره مرید اولان واعتقاد قیلان طالبلره پیدا وظاهر اولدی وکذلك ادویه نك
خاصیاتی تجربه ایله بیلندی وساحرلك دخی سحری وصنعتنك آثاری ظاهر اولمغله اول ساحر معلوم اولندی چونکم بو جمله
موثرلك وجودی آثاری سببیله سکا پیدا وآشکار اولدی پس سنك خالق وصانعك بو قدر افعال عجیبه وآثار غریبه
نیچون پیدا اولمدی افاقده وانفسده وهر دمده بو قدر ایاتی کوستررو بو قدر تأثیراتی اظهار ایدرکن اول سکا نیچون
هر شیدن ظاهر اولمدی سببلر واثرلر مغز وپوست هر نه ایسه چونکم استیه سن جمله سی انك اثرلری دکلمیدر مصرع اولده
اولان نی کلمه سی مصرع ثانیده اولان آثار اوست لفظنه صرف اولنور چون بجویی جملکی نی اثار اوست تقدیرنده اولور
وبو بیتده استفهام تقریری معناسی واردر وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که جمیع سببلر وجمیع اثرلر جمله مغزلر وپوستلر
هر نه ایسه آثاری وجمیع اشیا چونکم جمله سنی طلب قیله سن وبونلرك اصلنی وحقیقتنی بیلمك مراد ایلیه سن جمله سی انك
آثاری دکلمیدر بو مقرر ومحققدر که بو جمله اشیا جمیعا انك آثاریدر وموثر حقیقی بو جمله ده همان اولدر سائر اشیا وسایط
واسباب منزله سنده در چونکم آثاردن موثره استدلال ایلیه سن حضرت حق اکرچه ابطن من کل بطوندر بو اعتبار ایله
اظهر من کل ظهور کورورسن وبو جمله آفاقده وانفسده اولان تأثیراتی همان اندن مشاهده قیلورسن (مثنوی) دوست
کیری چیزها را از اثر * پس چرا ز آثار بخشی بی خبر * از خیال دوست کیری خلق را) چون نکیری شاه غرب وشرق را
این سخن پایان ندارد ای قباد) حرص ما را اندرین پایان مباد) شیلری اثردن اوتری دوست طوترسن پس نیچون اثار بخش
اولندن بی خبرسن یعنی موثر اولان شیلری اثرندن اوتری وانلرك اثری سکا خوش کلدیکی ایچون انلری دوست
طوترسن وانلره محبت ایدرسن پس نیچون سن اول شیلره آثار بخش اولان موثر حقیقیدن بی خبرسن اصل دوست
طوتمغه لایق خود اولدر خلقی بر خیالدن اوتری دوست طوترسن یعنی بو مخلوقی خیال مثابه سنده اولان اثرلردن اوتری
محبوب اتخاذ ایدرسن پس شرق وغربك شاهنی نیچون دوست طوتمیه سن که بو قدر افعال عجیبه وآثار بدیعه اول
پادشاه حقیقینك ارادت وقدرتیله ظهوره کلمشدر وفی الحقیقه هر شیده موثر همان اول اولمشدر غیرك تأثیری

مجازیدر چونکم رنجورك اثر نبضندن انك درونده اولان مرض موثره استدلال اولنمق مناسبتیله بو قدر اسرار
ومعانی سویلدیلر بوکونه اسرار وکفتارك نهایتی اولمدیغنه بو بیتلرله اشارت قیلوب بیوررلر ای شاه وقباد منزله سنده اولان
بو موثرانه وآثار وتأثیراته متعلق اولان سوز پایان طوتمز بوکونه سوزی سویلمکده وبو نوع معارفی ولطایفی نقل ایلمکده
واقع اولان حرص معده برزم پایان اولمسون نکه علوم ومعانی یه اولان حرص بغایت مقبولدر وانك استماعنه وکسب وتحصیلنه
اولان حرص دخی مشروع ومعقولدر انکیچون الله تبارك وتعالی حضرتلری حبیبنه علمه قانع اولمیوب انك همیشه
زیاده اولمسندن اوتری (وقل ربی زدنی علما) بو آیت کریمه علمه حریص اولمغی افاده ایلدی وبو حدیث شریف دخی علمه
حریص اولمنك فضیلتنی بیان قیلدی نته کم حضرت نبی اکرم صلی الله علیه وسلم بیوردی منهومان لا یشبعان
طالب الدنیا وطالب العلم وهما لا یستویان اما طالب العلم فیزداد فی رضی الرحمن واما طالب الدنیا فیزداد فی الطغیان
رواه ابن مسعود رضی الله عنه * رجوع بقصهٔ رنجور * باز کرد وقصهٔ رنجور کو * با طبیب آکه ستارخو *
نبض او بکرفت وواقف شد ز حال * که امید صحت او بد محال * ای مولانا اثردن موثره استدلال ایلمکه متعلق
اولان کلماتی سویلمکدن کیرودون رنجورك قصه سنی سویله ستارخو اولان آکاه طبیبله یعنی اول ستارخو بلو اولان
آکاه وخبردار طبیبله اول رنجورك قصه سی نیجه اولدیسه آنی سویله واول طبیب آکاه اول رنجور ایله نه کونه معامله
قیلدیسه انی بیان ایله اول طبیب آکاه اول رنجورك نبضنی طوتدی وحالدن واقف اولدی وانك درونده اولان مرضه
شعوریولدی که اول رنجورك صحت بولمق امیدی محال ایدی کوردیکه انده صحت بولمغه قابلیت یوق پس انك
حالندن خبردار اولوب سن قابل علاج دکلسن دیمدی بلکه ستارلغله معامله ایلدی طبیبدن مراد بونده طبیب الهی
اولان مرشد ومربی اولور رنجوردن مراد امراض قلبیه صاحبی اولان مریض معنوی اولور یعنی بر طبیب الهی
بر رنجور معنوینك نبضنی طوتسه واثار ظاهره سندن وحرکات جوارحندن باطننده اولان موثره ومحرکه
استدلال ایدوب انك حالنه واقف اولسه اکر علاج پذیر اوله جغنی بیلورسه بو مرضك چاره سی شونی اشلمك وشونی
اشلمکدر دیوب تعیین ایلر وانك علاج وتربیه سنه مشغول اولور واکر انك صحت بولمسی محال اولورسه وعلاج پذیر
اولمدیغی عیانه کلورسه بو نظم شریفده ذکر ایلدکاری طبیب آکاه اول رنجوره تباهه نه دیدی ایسه اول طبیب الهی
دخی اول معنوی اولان رنجوره بویله دیر (م ی) کفت هرچت دل بخواهد آن بکن) تا رود از جسمت این رنج کهن) هرچه
خواهد خاطر تو وامکیر * تا نکردد صبر وپرهیزت زحیر) صبر وپرهیز این مرض را دان زیان) هرچه خواهد دل در آرش
درمیان) طبیب اول رنجوره ایتدی ای رنجور سنك کوکلك هر نه یی استرایسه ایله تا کم بو رنج کهن سنك جسمکدن کیده
هر نکیم سنك خاطرك دیلرایسه انی کندکدن کیرو طوتمه تا کم صبر وپرهیزك ایچ اغریسی اولمیه وصبر وپرهیز دخی
بر طرفدن سنی آزرده ورنجیده قیلمیه صبر وپرهیزی بو مرضه زیان بیل هر نه یی که کوکلك استرایسه آنی اور تا به کتور
وآنی ایشله ونه یی دیلرایسك انی قیلمغه باشله دیدی (م ی) اینچنین رنجور را کفت ای عمو * حق تعالی اعملوا ما شئتم وا
بو بیت سورهٔ سجده حم ده اولان آیت کریمه یه اشارتدر (قال الله تعالی اعملوا ما شئتم انه بما تعملون بصیر) بو آیت کفره
حقنده نازله اولمشدر اعملوا امری اکرچه بحسب الظاهر ترغیب ایچوندر ولیکن بحسب المعنی تهدید وترهیب ایچوندر
یعنی ای کافرلر سز استدیککز کاری ایشلیك تحقیقا اول الله سزك ایشلدیککز شیئی هرنه ایسه بصیردر اکا کوره
جزاسنی ویرر ومعنای بیت بویله در عمك اولور که بو ذکر اولنان رنجور کبی علاج پذیر اولمین رنجوره طبیب نه دیدی ایسه
ای عمی حق تعالی دخی علاج پذیر اولمین وارشاد وتربیه یی قبول قیلمین کافرلره دخی اعملوا ما شئتم دیدی کانه بو آیت
کریمه بو معنایی افاده ایلدیکه ای قلبلرینك مرضی علاج پذیر اولمین کافرلر وای بنم طرفمدن ارسال اولنان طبیبه
تصدیق واقرار قیلمین رنجورلر چونکم سز کندی مرضلرکزه کثرت علاج ایلین طبیبه متابعت قیلمزسز وانك سزه تعلیم
ایلدیکی اوزره عامل اولمزسز پس سزه هر نه دیلرسکز انی ایشلیك جزاسی اکر خیر واکر شر ینه سزه عائد اولور وهرکس
نه عمل قیلورسه اول عملی اکر احسان واکر اسات کندی نفسی ایچون قلور (ان احسنتم احسنتم لانفسکم وان اسأتم
فلها) آیتی هم بو معنایه شاهد اولور ودخی (من عمل صالحا فلنفسه ومن اساء فعلیها) نص شریفی هم بو معنایه دلالت
قیلور پس برکسه ده ادب وحیا اولمدقده نصکره اکا استدیکی شیئی اشله دینور نته کم اذا لم تستحی فاصنع ما شئت حدیثی دخی
بو مضمونی مؤید اولور (مثنوی) کفت هین رو خیر بادت جان عم * من تماشای لب جوی می روم * بر مراد دل همی کشت
او بر آب) تا که صحت را بیابد فتح باب) چونکم اول رنجور طبیبدن اعمل ما شئت مفهومنی اشتدی اکا ایتدی ای جان عم
سکا خیر اولسون یوری اکاه اول بن جوی کنارنك تماشاسنه کیدرمکه بنم کوکلم آب روان کنارنك سیرین استر پس اول
رنجور کوکلنك مرادی اوزره آب اوزره طواندی وصو کنارنك سیرنه عزیمت وحرکت قیلدی تا کم صحت ایچون فتح باب بوله

واستدیکی

واستدیکی عملی اتمك ومراد ایلدیکی سیره کتمکله اکا صحت کله ومزاجی مرض وعلتدن بری اوله (مثنوی) بر لب جو
صوفیٔ بنشسته بود * دست وروی می شست وپاکی می فزود) او قفایش دید چون تخییلی * کرد اورا آرزوی سیلی) بر قفای
صوفیٔ خمره پرست) راست می کرد از برای صقع دست * کارزو را کر نرانم تا رود) آن طبیبم کفت کان علت شود چونکم
اول رنجور مقتضای قلبی اوزره بر ایرمق کنارنه کلدی اول ایرمق کنارنده بر صوفی اوتورمش ایدی النی ویوزنی یوردی
ویاکلك زیاده ایلردی اول رنجور صوفینك قفاسنی کوردی بر تخییلی کبی اول صوفی یه بر سیلی آرزوسنی ایتدی
یعنی بر تخییله منسوب وخیال ایلمکه مخصوص کمسه کبی اول بیمار اول صوفینك اکسه سنه بر طبانجه اورمق آرزوسنی
تخییل ایلدی خمره پرست اولان صوفینك قفاسی اوزره ضعفدن اوتری النی راست ایتدی خمره بلغور شوربا سنه دیرلر
بونده خمره پرست لوت پرست دیمکدن کنایه اولور ولوت پرست دیمیوب خمره پرست دیملری انلرك اکثری بلغور پلاونه
وشوربا سنه مائل اولدیغی واکثر آنی اکل قیلدیغی اشعار قیلور یعنی بر لوت وبو نه حریص اولان صوفینك اکسه سی
اوزره طبانجه اورمقدن اوتری اول بیمار النی راست ایتدی کندو سنه بویله دیو که اکر قلبمده اولان آرزویی سورمزایسم
ودرونمدن اخراج قیلمزایسم تا کم اول آرزو درونمدن کیده اول طبیب بکا دیدیکه اول آرزو علت اولور وبنم مرضمی زیاده
قیلور امدی بنم قلبمده بو صوفی یه بر طبانجه اورمق آرزوسی واردر پس بر مقتضای امر طبیب اول طبانجه یی بو صوفینك
قفاسنه اورمق وقلبی بو آرزودن خالی قیلمق لازمدر دیدی بونده تنبیه اولدرکه اکثر بیمارلرك مزاجی مختل اولدیغندن عقل
وفهمه دخی فساد وخلل کلوب طبیبك سوزینی ورمزنی راست فهم ایلمکه قادر اولهمز وانك قلبی دخی کندی یه نافع اولان
بر شیٔ آرزو قیلهمز بلکه بوکونه غیره ایذا وجفا ایتمکی آرزو ایلر طبیبك بوکا کوکلك نه استرسه وار آنی ایشله دیمسی اصلا سن
علاج پذیر اولمزسن وصحت بولمزسن دیمکی افاده ایلردی بو مریض بو نکته نی بر خوش فهم ایتمیوب قیاس ایلدیکه طبیب
بکا وار کوکلك نه استرسه انی ایشله تا کم اول استدیککی ایشلمك وآرزوی درونی اجرا وانفاذ ایلمکله صحت بوله سن
وعلت ومرضدن قورتله سن دیمش اوله نته کم اکثر علاج پذیر اولمین جاهل وغافل مرشد ومربی اولان طبیب الهی زیاده
بیحضور اولدقده وانده علامت حرمان وشقا مشاهده قیلدقده وار سن بیلورسن کوکلك نه استرسه آنی ایله دیرلر اول احمق
بو سوزی ایو سوز صانوب وکندیسنه نافع بیلوب اول طبیبدن دور اولور ونفسنك مقتضا ومشتهاسی اوزره سیر وحرکت
قیلور وصبر وپرهیز بکا ضرردر دیوب حضرت قرآنی کندینك مرادی اوزره تأویل قیلور نته کم اول رنجور طبیبك
سوزونی ونکته سنی راست فهم ایلمیوب طبیب بکا اعمل ما شئت دیدی بنم کوکلم ایسه بو فقیره طبانجه اورمق آرزو ایلدی
پس بو آرزودن صبر ایلمك ایسه بکا تهلکه کلدی برکسه نفسکی تهلکه یه القا ایلمك جائز اولمدی لازم کلدیکه بن بو آرزویی اجرا
ایلیم دیو تأویل باطل سمتنه ذاهب اولوب کزفهملکندن دیدی (م ی) سیلیش اندر برم در معرکه) زانکه لا تلقوا بایدی
تهلکه * تهلکه ست این صبر وپرهیز ای فلان * خوش بکوبش تن مزن چون بددلان * اول صوفی یه معرکه ده سله
ایلمکده اولورم واکا طوقنمقده وزحمت قیلمقده قفاسنه بر سله ایلتوب اورورم اندن اوتریکه حق تعالی (لا تلقوا بایدیکم
الی التهلکة) بیوردی بو آیتك تفسیری جلد اولك اخرنه قریب مرتضی حکایه سنده مرور ایتدی یعنی اول رنجور ایتدی
بن بو صوفینك قفاسنه انکیچون معرکه قیلمقده سله اورورمکه حق تعالی کلام مجیدنده سز نفسکزی تهلکه یه القا ایلمك
دیو نهی ایلدی پس ای فلان رنجور بو صبر وپرهیز سکا نسبت تهلکه در که طبیب بکا بویله دیدی امدی اول صوفی یه
خوش اوراپسم اولمه بد دللر کبی بد دل قورقغه درلر یعنی قورقاقلر کبی سکوت ایدوب صبر قیلمه بلکه مرادلك اکا اورمق
اولدقدن وارث اولان مرشد ومربی اولان وایلرك وعالملرك کلامنی کزفهم ایلیوب انلرك کلماتنده اولان رموز ونکاتی
بیله میوب کندی نفسلرینك هواسی واشتهاسی اوزره بونلرك کلماتنی تأویل قیلان رنجورلر اولور وبونلر کندی درونکده
بویله تخیل قیلورکه بز خسته لر وشکسته لرز بزه نفسمز آرزوسندن صبر وپرهیز ایلمك عین ضرر اولور بلکه موجب هلاك
اولور نفسی ایسه هلاکه القا ایلمك جائز دکلدر لازم کلدیکه نفسمز هرنه یی آرزو ایدرسه اکا ویره وزیره بو فائده اولورا کر
غیرلره ضرر قیلورسه ده دیرلر ونفسلری حرامدن وظلمدن هرنه یی مراد ایلرسه انی ایدرلر بو طائفه یه مباحیون دیرلرکه
هرنسنه بونلرك قتنده مباح اولمش وبونلر کندی نفسلرینه حرامی الضرورات تبیح المحذورات دیوب کندیلری خسته
ومضطر عد ایلیوب مباح بیلمشدر (مثنوی) چون زدش سیلی بر آمد یك طراق * کفت صوفی هی هی ای قواد عاق
خواست صوفی تا دو سه مشتش زند * سبلت وریشش بکاید برکند * باز اندیشید از ضعف درا * کفت اکر مشتش
زنم کردد فنا چونکم اول بیمار اول صوفینك قفاسنه بر سله اوردی بر طراق کلدی یعنی انك سله ایله صوفینك قفاسنه
اورمسندن بر صدا ظاهر اولدی صوفی اول بیماره دونوب دیدی هی هی ای عاصی کیدی قواد کیدی وعاق عاصی
معناسنه در یعنی ای عصیان ایدیجی قلتبان اکاه اول نه ایلرسن دیدی اندن صکره صوفی هم استدیکه اول رنجوره

برایکی بومرق اوره انك صقالنی ویقنی بر برقو یره واکا ایدیکی ستمدن اوتری تأدیب قیله ومحکم ضرب اوره کبرور رنجورلك ضعفندن اندیشه ایلدی کندیسنه دید یکه اکر اکا بومرق اوررسم فنا اولور وفی الحال اولوب بکا قصاص لازم کاور پس اکا مشت اورمقدن صبر قیلوب انی دوکمکدن پرهیز ایلدی پس بو رنجور سله زندن مراد کیملر اید یکنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیورررلر (مثنوی) خلق رنجوردق وبیچاره اند * وز خداع دیو سیلی باره اند * جمله در ایذای بی جرمان حریص درقفای همد کرجویان نقیص * خلق دق رنجوری وبیچاره درلرودیولك خداعندن سیلی باره درلردق حمایه مشابه برمضعف مرضدرکه عاقبت صاحبنی هلاك ایلر باره بونده حریص معناسنه دریعنی بوخلق عالمك اکثری رنجوردق اولان کبی رنجورلروهم چاره سزلردرکه مرضلرینه چاره اولمقدن قالمشلر وصحت قلبیه دن محروم اولمشلردر وشیطانك فکر وخدعه سندن بی کناهلرك قفاسنه سیلی اورمغه حریصلردر جمله سی بی جرم اولنلرك ایذاسنه وبی کناه اولنلره جفا قیلمغه حریصلردر بری برلرینك قفاسنده نقیص طلب ایلیجیلر یعنی بری برلرینك اردنجه عیب ونقصان استیجیلردر مثلا برفقیری کورسه لر انك قفاسنده دیرلر بوخرقه پرست صوفیدر وبر درویشی کورسه لر بو کدا چشم بردنی وردیل کسه در دیرلر واردنجه بوکونه طعنه اوررلر کندی حالنده اولنلره کونا کون جفالر وایذالر قیلورلر (م ی) ای زننده بی کناهان را قفا درقفای خود نمی بینی جزا) ای هوا راطب خود بنداشته * برضعیفان صفع رابکماشته * ای بیکناهلره قفا اوریجی وای بی جرم اولنلره اذا وجفا ایرکوریجی سن کندی قفاکده جزالی کورمزسن یعنی سنك بربی کناهه اوردیغك قفانك وایرکوردیکك ایذا وجفانك اکسه سکده اولان جزاسنی کورمزسن وسکا اول ستم وجفادن اوتری نه عقاب اوله جکدر انی بیلمزسن ای هوای نفسنی کندیسنه طب ظن ایلمش غافل یعنی نفسك مشتهاو مقتضاسنی کندی دردینك دفعنه علاج وشفا زعم ایلمش جاهل وبو اجلدن ضعیفلرا اورزه سله یی حواله ایلمش ظالم وباطل (مثنوی) بر تو خندید انکه کفتت این دواست * اوست کادم را بکندم رهنماست * که خورید این دانه ای دومستعین * بهر دارو تا تکونا خالدین) سنك اوزرینه کولدی اول کسه که سکا بودوادردیدی یعنی سنی مسخره لغه الدی وسنی استهزا قیلدی شول شیطانکه سکا مراد نفسکی ومشتهای جسمکی هرنه ایسه ویرمك دوادردیدی اول ابلیس بر تلبیسدرکه آدم علیه السلام حضرتلرینه جنتده بغدای بیمکه یول کوستر یجیدر وصورت صلاحدن کلوب آدمله حوایه بویله دیجیدر ای ایکی مستعین بودانه یی دارو وشفادن اوتری ییکز تا جنت ایچره سزایکیکز خالدلردن اوله سز مستعین عینك کسریله اسم فاعلدر صیغه مفرددر معاونت طلب ایدیجی معناسنه شمعینك فتحیله اوقنوردیمسی مناسبتدن قتی بعیددر خالدین دالك کسریله اوقنورکه خالدك جمع مذکر سالمیدر وبو بیتلر سوره اعرافدن اوایلنه قریب اولان بو آیتلره اشارت اولور حق تبارك وتعالی حضرتلری ابلیسك آدم ایله حوایه کلوب صورت صلاحدن اضلال واغوا ایتدیکنی بوکونه حکایه بیورررلر (وقال مانهیکما ربکما عن هذه الشجرة) یعنی شیطان دیدی آدم وحوا علیهما السلامه سزی نهی ایلمدی ربکز شول شجره کندمدن (الا ان تکونا ملکین) مفعول له در علی تقدیر المضاف ای کراهة ان تکونا ملکین یعنی الا سزلك ملك اولمکزی کراهتدن اوتری نهی ایلدی (او تکونا من الخالدین) ویا خود ملك جنتده خلود کز کراهتی ایچون نهی ایلدی محصل اکر بر سکز بو شجردن ملائکه صفتیله متصف اولوب باغ جنتده مخلد اولورسز (وقاسمهما) وآدمله حوایه شیطان قسم ایلدی مفاعله بابندن اولمسی مبالغه ایچوندر (انی لکما لمن الناصحین) تحقیقا بن سزه ناصحلردنم دیدی (مثنوی) اوش لغزانید او را درقفا) ان قفا را کشت وکشت این را جزا * اوش لغزانید بخت اندر زلق لیك پشت ودستکیرش بود حق) اول شیطان اول آدمی اکا قفا اورمقده ویله چالمقده طیرندردی حتی جنت ملکندن سورلمکه وبودار محنته کلمکه سبب اولدی اما اول قفا اکیردوندی وبو شیطانه جزا وسزا اولدی ومعناده دلیلی شیطانك قفاسنه آدم اوردی اکرچه اول شیطان اول آدمی طیرنغلقده قتی طیرندردی ولیکن حق تعالی حضرتلری انك معین وظهیر ودستکیری اولدی پس شیطانك آنی محکم طیرندرمسندن اکا ضرر اولمیوب بلکه نفع اولدی ومعنیده ضرر شیطانه کلدی (مثنوی) کوه بود آدم اکر پر مار شد * کان تریاقست وبی اضرار شد * آدم علیه السلام حضرتلری فی المثل کوه ایدی اکرچه پر مار اولدی کان تریاقدر واول پر مار اولمسی اکا بی اضرار اولدی یعنی آدم علیه السلام حضرتلری وقار وسکینتده وتمکین وثباتده وعلم ومعرفتده بر جبل راسخ کبی ایدی اکرچه کناه وخطا ایله پر مار اولدیکه خطا وعصیان فی المثل مار کبیدر ولیکن اول آدم تریاق علم ومعرفتك معدنی ایدی انکیچون خطا وعصیان اکا ضرر ویرمدی نته کم حیه وثعبان طاغه ضرر ویرمز (مثنوی) تو که تریاقی نداری ذرة) از خلاص خود چرا بی غرة آن توکل کو خلیلانه ترا * وان کرامت چون کلیمت از کجا) تا نبرد تیغت اسمعیل را * تا کنی شهراه قعر نیل را) سنکه بر ذره بر تریاق طوتمزسن بودخی وجهدرسنکه بر تریاق طوتمزسن آدم پیغمبر علیه السلامه نسبت ذره سن کندی

خلاصکدن نیچون غره سن انك کبی کوه پر تریاق اول مکار وعاقلك حیله ومکرندن خلاص اولمیجق سن بن شیطانك مکرندن خلاصم دیمك ومغرور اولمق ندن اوتریدر باخصوص که سن کندی وجودکده علم ومعرفتدن برذره قدر تریاق طوتمیه سن وشیطان سنی زهرلدکده اکا توبه وانابتله برچاره ایتمیه سن اکر سن دیر سنکه بن حضرت حقه متوکلم اکرنی ناره اتار سه ده راضی ام هر نیجه بیلورسه کندیمی اکا تفویض وتسلیم ایلمشم سکا حضرت خلیل علیه السلام کبی توکل ایلمك قنی که نمرود آنی ناره القا ایلدکده حق تعالی یه اولان کمال توکلندن حضرت جبریل علیه السلامدن معاونت طلب ایلمدی واول کرامت حضرت کلیم الله علیه السلام کبی سکا قندن تا کم سنك تیغك اسمعیل علیه السلامی کسمیه بو مصرع بیت اولده واقع اولان حضرت خلیل علیه السلامه کوره در تا کم قعر نیلی شاهراه ایلیه سن بو مصرع مصرع ثانیده واقع اولان حضرت کلیم علیه السلامه کوره در بو بیتلرده لف ونشر غیر مرتب اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که خلیل علیه السلام آسا سکا اول توکل ایلمك قنی که تا کم سنك تیغك اسمعیلك بوغازنی کسمیه قصه سی مشهوردر ونیجه که دخی مرور ایلمشدر واول کرامت حضرت کلیم الله علیه السلام کبی سکا قندندر تا سن نیل دریاسنك قعرنی شاهراه ایلیوب اندن آسوده کچه سن وفرعون نفسنك شرندن سالم اوله سن وامان بوله سن چونکم سنده بوقوت وبوکرامت اولمیه پس نیچون مغرور اولورسن وکندیکی خلاص اولمش صانورسن (مثنوی) کرسعیدی از مناره اوفتید * بادش اندر جامه افتاده رهید * چون یقینت نیست ان بخت ای حسن * توچرا بر بادداری خویشتن) اکر بر سعید مناره دن دوشدی ایسه بادانك جامه سنه دوشدی وقورتلدی چونکم اول بخته سنك ای حسن یقینك یوقدر سن نیچون کندیکی باده ویردلك بو بیتلر سؤال مقدره جواب اولمق طریقی اوزره هم مثل موقعنده واقع اولمشدرکانه بعض مغرورلر بویله دیرلرکه عصیان انبیا علیهم السلامدن بیله صادر اولمشدر ونیجه سعدادن ظهوره کلمشدر واناره ضرر قیلمامشدر پس رب معصیة میمونة موجبنجه بعض معصیت میمونه در بوایشلدیکم معصیت هم بکا ضرر ویرمیوب میمونه اولور بویله دین عاصی یه مثل طریقیله جواب ویروب بیورررلر اکر فی المثل بر سعید بر مناره دن اشغه دوشسه قضا ایله وامر حقله بر محکم بادانك جامه سنه طولسه واول کسه هلاك اولمیوب خلاص اولسه بونادر الوقوعدر چونکم سکا ای کوزل بویله بخت وطالع صاحبی اولمغه یقین یوقدر وسن کندینك خلاص اوله جغنی بیلمزسن پس نیچون کندیکی باده وایه ویررسن ومناره دن اشغه دوشورسن طوتلم که حضرت آدم علیه السلام مناره دن دوشمش اکا ضرر اولمیوب نفع اولمش سن نه بیلورسنکه سکا دوشمك ضرر اولمیه ومعصیت زیان قیلمیه (مثنوی) زین مناره صد هزاران همچو عاد) می فتادند وسر وسر بادداد * سرنکون افتاد کانرا زین منار * می نکر توصد هزار اندر هزار * بو مناره دن صد هزاران قوم عاد قومی کبی دوشدیلر وسری وسری باده ویردیلر باد ره دادند تقدیر نده اولور می فتادند بوکا دلالت قیلور ومناره دن مراد سعادت مرتبه سی اولور یعنی بو مناره کبی اولان مرتبه سعادتدن عاد قومی کبی صد هزاران قوم دوشدیلر وسرلرنی باد هوایه ویردیلر وهلاك اولدیلر بو مناره کبی اولان سعادت مرتبه سندن باشی اشغه دوشنلره سن نظر ایله نیچه یوزیك قوم ایچره نیچه یوزیك واردرکه سعادت مرتبه سندن اسفل السافلین اولان شقاوت زمینینه دوشمشلردر واندنه هلاك اولمشلردر (مثنوی) تو رسنبازی نمیدانی یقین * شکر پاها کو وسیر و برزمین * بر مسازاز کاغد واز که مپر * که دران سودا بسی رفتست سر * سن ای ناقص المعرفه اولان رسنبازلغی یقینا بیلمزسن ایاقلرك شکرن ایله ویر اوزره یوری رسنباز ایپده اوینایان جانبازه دیرلر اما بونده مراد انبیاء عظام واولیاء کرام اولورکه انلر طریقت ایپنده رسنبازلر وحقیقت یولنده جانبازلردر جانباز اولان کسه رسن اوزره کیف مایشاء کیدوب کلمکه قادردر اما برکسه اکا تقلید ایله بندخی رسنبازلق ایدرم دیوب بلا یقین کندینك صنعتی دکل ایکن بر ایپه چیقوب انده یوریمکه قصد ایلسه برقاچ قدم کتمدین اندن دوشوب هلاك اولمق مقرردر پس اکا زمین اوزره دوز یوریوب اول نعمتك شکرنی بیلمك اولیدر پس شول کسه لرکه مجرد انبیا علیهم السلام واولیای عظامه تقلیدا تمکله شهوات نفسانیه ومقتضیات جسمانیه ایلرنده بزدخی یوروروز دیوب مشتهای نفسانی ایپندن برایپه چیقمغه قصد ایلسه انده رسنبازلق ایتمکه قادر اوله میوب اندن دوشمسی وهلاك اولمسی مقرر اولور چونکم نااهل سن رسن شهوت نفسانی اوزره یورومکه یقینا اقتدارك اولمیه سائر ناس کبی سن هم امر اولندیغك اوزره زمین شریعتده یوری وعقل وروحك قدملرینك شکرنی ایله وحدکدن زیاده تجاوز قیلمه کاغددن قنادقوبرق دوزمه وطاغدن اوچمه زیرا اول سودا ده چوقلق باش کتمشدر یعنی ذاتندن پروبالی اولان طیوره تقلید وتشبیه ایدوب کندیکه کاغددن پروبال دوزوب بر یوکسك طاغدن آشغه اوچمه که بواوچمق سوداسنده چوق باشلر کتمش وچوق کسه لر تقلید ایله اوچمق استدکده ترك سرایتمشدر پس محقق اولان انبیا علیهم السلام واولیای عظامك عقللری وفهملری قنادلری یرسنه واصلدر انلر هواده پرواز ایلین طیور کبیدر اکر بر یوکسك مرتبه دن کندیلرین

انسه‌لر جناحین علم وعمل ایله پرواز ایدوب کندیلرینی هلاك اولمقدن قورتارر واشغه دوشه‌لرهم اول جناحیله هلاك
مرتبه‌سندن خلاص اولوب نجات بولورلر امای نااهل سن انلره تقلید وتشبیه ایتمکله کاغد اوزره یازیلان علمدن
وعملدن مجازی وعاریتی جناحین دوزوب بر یوکسك مرتبه‌دن کندیکی شهوات نفسانی ومقتضای جسمانی اسفلنه
القا ایتسك اول عاریتی پرلرله پرواز ایتمکه وکندیکی خلاص قیلمغه قادر اوله‌میوب لابد اسفل السافلینه دك کیدرسن
وکندیکی ضایع وهلاك ایدرسن اولی اولان بودرکه همان یوردقلری اوزره زمین شریعتده یوروبوب برکسته اولان
پروبال عقلیه ایله هوا وهوس جانبنه پرواز ایلمك قصدندن حذر ایلیه‌سن پس اول صوفینك قصه‌سی مناسبتیله بوقدر
معارفی یوردقلرندنصکره ینه اول صوفینك حالنی بیان ایلمکه رجوع ایدوب یوررلر (مثنوی) کرچه آن صوفی
پرآتش شد زخشم * لیك او بر عاقبت انداخت چشم * اکرچه اول صوفی خشمدن پرآتش اولدی ولیکن اول چشمنی
عاقبته اتدی یعنی اکرچه اول مضروب اولان صوفی رنجورلك اکا طبانجه اورمسندن پرخشم اولدی وغضبه کلدی
واول دخی اول رنجوره برقاج مشت اورمق استدی ولیکن اول صوفی عاقبته نظر ایتدی واول کارك خاتمه ونهایتنی تفکر
قیلدی ونهایت امره ناظر اولدی (مثنوی) اول صف برکسی ماند بکام * کو نکیرد دانه بیند بند دام * حبذا دو چشم
پایان بین راد * که نکه دارند تن را از فساد) صفك اولی کام ایله برکسه اوزره قالورکه اول دانه‌یی طوتمیه دامك بندنی کوره
یعنی مقام ومرتبه‌نك اولی مراد ایله ودولت ایله شول برکسه‌نك اوزرینه باقی قالور ودائم اولورکه اول کسه برشیئك همان
اولنده اولان حظ ولذتی طوتمیه بلکه انك نتیجه وعاقبتنه نظر ایلیه دانه‌دن مراد بونده هرشیئك اولنده اولان حظ
ولذت ودامدن مراد انك اخرنده اولان قید ومحنت اولور پس هرکم صف اولده دانه‌یی کورمیوب دامه نظر قیلسه
وبرشیئك اولنده اولان حظ ولذته باقمیوب آخرنده اولان درد ومحنته ناظر اولسه اول کسه اول صفده واخر صفده مراد
ایله اولور ودامه کرفتار اولمقدن قورتلوب آسوده قالور حبذا شول عاقل وکامل اولان کسه‌نك ایکی پایان کوریجی
کوزنه که اول ایکی کوزتنی فساددن نکاه طوترلر یعنی نه کوزل ومحبوبدر شول عاقل وکاملك ایکی کوزلری که پایان بین
اوله وهرشیئك عاقبت وخاتمه‌سنه نظر قیله وانك اول ایکی کوزی بدننی فساد وهلاکدن حفظ وحراست قیله‌لر وشر
وضرردن اکا پاسبان اوله‌لر (مثنوی) آن ز پایان دید احمد بود کو * دید دوزخ را هم اینجا موبمو * دید عرش وکرسی
وجنات را * تا درید او پرده غفلات را * اول پایان بین اولان ایکی کوز حضرت احمد صلی الله علیه وسلمك پایان
کورمسندن ایدیکه او احمد علیه السلام دوزخی هم بونده موبمو کوردی ان لفظی بیت اولده اولان دو چشم پایان بینه
اشارت اولورکه او لفظندن مخففدر دید احمد لفظنه مضاف اوقنور پایان دید پایان بین معناسنه وصف ترکیبی اولور
وتقدیری بویله دیمك اولورکه حبذا شول راد وجواد اولان کسه‌نك ایکی پایان کوریجی کوزلرینه که اول ایکی پایان بین
اولان کوزلر احمد علیه السلام حضرتلرینك پایان دیدندن اولدی واول حضرتك نتیجه وغایت کورمسندن ظهوره
کلدیکه اول حضرت علیه الصلوة والسلام بو عالمده دوزخ که کفر وانکارك واعمال سیئه‌نك نتیجه وثمره‌سیدر موبمو
کوردی وعاقبت کاره بو دنیاده ایکن نظر ایدر کوردی اول حضرت عرشی وکرسی‌یی وجنتلری بو دنیاده ایکن کوردی
تا کم اول حضرت علیه السلام غفلتلر پرده‌سنی یرتدی واول پایان بینلك واسطه‌سیله جماعت مسلمیندن حجاب غفلاتی
ازاله ایتدی (مثنوی) کر همی خواهی سلامت از ضرر * چشم ز اول بند و پایان را نکر * تا عدمها را ببینی جمله هست
هستها را بنکری محسوس پست * این ببین باری که هر کش عقل هست * روز وشب در جست وجوی نیستست *
اکر سن ای مؤمن وعاقل ضرردن همیشه سلامت استرایسك کوزی هرشیئك اولندن باغله اخرنه نظر ایله چونکم
سن اول بینی اولمقدن کذر ایدوب آخر بین اوله‌سن حتی عدملری وار کورورسن هستلره محسوس پست نظر ایلرسن
یعنی ضررلردن سلامت استرایسك کوزکی هرشیئك آخرنه وخاتمه‌سنه القا ایله بو اعتبار ایله جمله یوق وفانی اولان شیلری
موجود کوره‌سنکه (وان کل لما جمیع لدینا محضرون) آیت کریمه‌سنك موجبنجه هرشیء که الان معدوم کورینور اول
الله قتنده موجود وحاضردر وبو اعتبار ایله هم حالا هست اولنلره محسوس وآشکار پست نظر ایلیه‌سن یعنی بو حالا
موجود اولان شیلری اشکار احسن پست ودنی کوره‌سن اکر عاقبت بین اولمغه ومعدومی موجود کورمکه وهنوز
وجوده کلمین شیئی طلب قیلمغه قادر دکل ایسك باری بونی کور که هر شول کسه‌نکه عقلی واردر کیجه وکوندز اول
کسه نیستنك جست وجوینده‌در یعنی هر عاقل نظر ایله کورکه اول عاقل روز وشب معدوم اولان شیئی طلب قیلمقده‌در
(مثنوی) در کدایی طالب جودی که نیست * در دکانها طالب سودی که نیست) در مزارع طالب دخلی که نیست
در مغارس طالب نخلی که نیست * در مدارس طالب علمی که نیست * در صوامع طالب حلمی که نیست * مثلا
کدا القده بر جودك طالبی کیم دکلدر دکانلرده بر سودك طالبی کیم دکلدر یعنی کدا القده وده بلنمیه‌لکده اولان کسه بهرحال

برجودك طالبیدرکه اول جود عدمده وغیبده‌در پس اول کدا القده اولنلره معدوم اولان جودی طالب اولورلر کذلك
هر دکانده اوتورانلر البته برسودك طالبیدر واول سود عالم غیبده‌در حاضر اولمامش وانك النه کلممشدر مزرعه‌لرده
هر دخلك طالبی کیم دکلدر ومغرسلرده بر نخلك طالبی کیم دکلدر یعنی هر نقدر اکینجی وار ایسه بهرحال مزرعه‌لرده بر دخل
ومحصولك طالبیدرکه اول دخل ومحصول عدمده وعالم غیبده‌در پس اول اکینجی غائب ومعدوم اولان دخلی طالب اولمش
اولور وکذلك دیکمه دیکه‌جك یرلرده خرما اغاجنی استین کمسنه طلب ایلرکه اول خرما اغاجی هنوز دخی چکردکدن
حاصل اولمامش وظهوره کلممش اوله ومدرسه‌لرده بر علمك طالبی کیم دکلدر وصومعه‌لرده بر حلمك طالبی کیم
دکلدرکه مدرسه‌لرده اولنلر شول بر علمك طالبیدرکه هنوز اول علم کندی‌یه حاصل اولمامش وانی بیلممشدر کذلك
صومعه‌لرده اولنلر هم بر حلمك وبر صفت حمیده‌نك طالبیدرکه هنوز اول صفت حمیده‌یه اول کسه واصل اولمامش وانی
کندیسنه خلق وخوی قیلمامشدر اما که نیست لفظلری استفهام اولمیوب معنی بویله اولسه هم جائزدر هر شول کسه‌که
عقلی واردر کدا القده بر جودك طالبیدرکه اول جود یوقدر ودکانلرده اوتوران برسودك طالبیدرکه اول سود یوقدر یعنی
اکر جود واکر سود هنوز انلره واصل اولمامش غائبده‌در وکذلك زارع مزارعده بر دخلك طالبیدرکه اول دخل یوقدر
ومغرسلرده بر نخلك طالبی که اول نخل یوقدر مدرسه‌لرده بر علمك طالبی که اول علم یوقدر صومعه‌لرده بر حلمك طالبی که
اول حلم یوقدر یعنی بونلری طالب اولنه مطلوبلری دخی حاضر اولمامش وعالم غیبدن ظهوره کلممش دیمك اولور
بو بیتلری شارح مثنوی اولنلر بر آخر وجه اوزره تأویل ایلمشلر اما نظر اولنسه مناسبتدن بعید کتمشلردر محله مناسب
اولان اصل معنی بودر شمعی مرحوم بویله دیر صاحب عقل اولان کمسه سؤالده برجود وعطایه طالبدرکه اول
جود وعطا بو جهانده یوقدر وجان عالم مرحوم دیرکه کدا القده بر جود وسخایه طالبدرکه یوقدر یعنی که فقر وفناده بر جود
وسخایه طالبدرکه اول جود وسخادر وکذلك فقر وفناده بخشایش واحسانلری یوقلقدر وهمی وصوری جود وسخا ایله
تقییدلری یوقدر وقس علی هذا سائر تعبیراتهم (مثنوی) هستها را سوی پشت افکنده‌اند * نیستها را طالبند وبنده‌اند
زانکه کان ومخزن صنع خدا * نیست غیر نیستی در انجلا * بو عاقللر هستلری پشت جانبنه براقشلردر اکثر نسخه‌ده
دخی سوی پس واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی موجود اولنلری ارد جانبنه براقشلردر دیمك اولور بونلر نیستلره
طالبلر وبنده‌لردر یعنی بو ذکر اولنان کمسه‌لردن هر بریسنی کور که موجود اولان شیلری اردلرنه براغوب معدوم اولان
شیئلرك طالبلری اولمشلردر زیرا که خدای تعالی صنعنك مخزنی ومعدنی انجلاده نیستلکدن غیری دکلدر یعنی
حق سبحانه وتعالینك صنعنك مخزنی ومعدنی چونکم انجلاده وظهورده یوقلقدن غیری دکلدر بلکه انك صنعنك
کارکاهی یوقلقدر هر نه‌یی کتورر ایسه مخزن عدمدن وجوده وظهوره کتورر بو اجلدن عاقل اولنلر موجود اولنلری
قویوب موجود اولمین وظهوره کلمین شیئلرك طالبی اولورلر (مثنوی) پیش ازین رمزی بکفتستیم ازین) این وا نه دو یکی
بین دو مبین * کفته شد که هر صناعتکر که رست * در صناعت جایکاه نیست جست) بوندن مقدم بو قبیلدن بر رمز
دیمش ایدك بو رمزی واول مقدم دینلن رمزی سن بر کور ایکی کورمه که بونلرك حقیقی ومفهومی بردر نته‌کم مقدما
دینلمش اولدی که هر صناعتکر که بیتدی یعنی هر استاد اهل صنعت که بو عالمده ظهور ایتدی صنعتده نیست اولان
جایکاهی طلب قیلدی یعنی هر استاد صنعتنی ظهوره کتورمکده یوقلق یرنی ومحلنی طالب اولدی مثلا (مثنوی)
جست بنا موضعی ناساخته) کشته ویران سقفها انداخته) جست سقا کوزه کش آب نیست) وان دروکر خانه کش
باب نیست) وقت صید اندر عدم بد جمله‌شان * از عدم آنکه کریزان جمله‌شان * بنا بر ناساخته موضع استدی اویله
ناساخته موضع که ویران اولمش سقفلری آتلمش یعنی کورکه معمار بر دوزلمش ویران اولمش وسقفلری دوشمش موضع
استر تا صنعتنی او یوقلقده وجوده کتوره وکذلك سقا هم بر کوزه استرکه انده آب اولمیه واول دروکر بر خانه استرکه انده باب
اولمیه پس بونلر نظر اولنسه یوقلغی طالب اولور صید وقتنده بونلرك جمله‌سی عدمده اولدی یعنی برشیء وبر مراد صید ایلمك
وقتنده بو استادلر کورکه جمله عدمده قالدیلر وطالب عدم اولدیلر اندنصکره بونلرك جمله‌سی عدمدن کریزان اولدیلر یعنی
هر نسنه‌یی عدمدن شکار قیلورلر ایکن عجبدر که اندنصکره ینه عدمده بونلرك جمله‌سی قرار قیلدیلر (مثنوی) چون
امیدت لاست زو پرهیز چیست * با انیس طبع خود استیز چیست * چون انیس طبع تو ان نیستیست * از فنا وز نیست
این پرهیز چیست * چونکم سنك امیدك لادر اول لادن پرهیز نه‌در یعنی چونکم سنك امیدك ومطمح نظرك عدمدر
پس اندن پرهیز واجتناب ایلمك نیچون ندر عدم خود سنك انیس طبعکدر کندی انیس طبعکله استیز وعناد ندر کرك
ایدیکه سن انکله عناد قیلمیوب وضد اولمیوب الفت وانسیت قیلیدك چونکم اول یوقلق سنك طبعکه انیس والیفدر
پس فنادن ویوقدن بو پرهیز ندر سنك انیس طبعك بو یوقلقدر وطبیعتکه انیس اولان حالت ایله نیچون ضد اولورسن

وعناد قیلورسن دیدکاری کلامی تفسیر وتوضیح ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) کرانیس لانهٔ ای جان بسر
درکمین لاجرائی منتظر * زانکه داری جمله دل برکنده * شست دل دربحر لاافکنده * پس کریزازچیست ازبحرمراد
که بشستت صدهزاران صید داد) برنسکاسن عدمه وبوقلغه بالطبع انیس والیفسن وعدم دخی سنك طبعکه مونسدر
دیدك اکرسن ای جان سرله وطبعله لایه وعدم وفنایه انیس دکل ایسك پس سن لا وعدم کمیننده نیچون منتظرسن خود
بوقلق بوصوسنده اوتوروب عالم غیبدن کلجکه منتظر اولوب امید طوترسن زیرا هرنه یی که طوترسن اندن کوکلکی
قوپرمش وقالدرمشسن کوکل شستنی بحرلایه وعدم دریاسنه براقمشسن یعنی هرنیه مالك اولدکسه اکا قلبك میل
ومحبتندن قالقوب هنوز دخی ظهوره کلمین مراده سنك قلبك میلی وتعلقی ارتقدر بو اعتبارایله سن موجود اولاندن
کوکلکی قوپرمش ومعدوم وغائب اولانی المغه وصید ایلمکه کوکل قویوب منتظر اولمشسن چونکم قضیه بویله در
پس بحرمرادن قاچق ندرکه اول بحرمرادسنك شستکه صدهزاران صید ویردی بحرمرادن مراد بحرلادر یعنی
بوقلق دریاسیدر وخلاصهٔ کلام یوق بحریکه نفس الامرده نظر اولنسه مراد دریاسیدرکه بوقدر آرزو ومراد اول یوقلق
جانبندن طبعه وروحه کلوب واصل اولمقده در چونکم شان بویله در پس شول مراد ومقصود بحری اولان عدمدن
فرار ایلمك نیچوندر که اول بحرعدم سنك قلبك شستنه صوری ومعنوی بوقدر صید وشکارلر ویردی وسکا بوقدر
مرادلری ومقصودلری ایرکوردی عدمدن مراد بونده عدم اضافیدر یعنی عالم باطن وعالم لاامکان وعالم غیبدر که عین
وجوددر مطلق عدسکه بوقلقدر اول مراد دکلدر که مطلق عدم عدمدر وممتنعدر بو مجازی اولان وجوده وعالم ظاهره
کوره اول وجود حقیقی وعالم باطنی اولدیغی اضافتله اکا عدم تعبیر اولنور والا اکر حقیقت کاره ونفس الامره نظر اولنسه
بو عالم ظاهر من وجه عدم واول عالم باطن عین وجوددر وبو مجاز اول حقیقتدر ومرك بو وجود مجازی وبرك اول وجود
حقیقیدرلابد بو وجود صوری ومجازینك فناسی اول وجود حقیقینك وصولنه ولقاسنه سبب اولور (م ی) از چه نام
برك را کردی تو مرك) جادوی بین که نمودت مرك برك) هر دو چشمت بست سحر صنعتش) تا که جان ادرچه آمد رغبتش
برکك نامنی سن نیچون مرك ایلرسن جادوایکی کورکه سکا برکی مرك کوستردی سنك هر ایکی کوزیکی انك صنعتنك
سحری باغلدی تاکم اول جانك ایسه چاهه رغبتی کلدی یعنی موت وفنا که حقیقتده قوت وقوت روحدر شو اعتبار ایله
که روح کندی اصلنی بولور والام شدائد دنیویه دن ومحنت ومشقت طبیعیه دن آزاد اولور بو اعتبار ایله مؤمنه تحفه
اولور وحق تعالینك لقاسنه وسیله اولور پس سن بوقدر خصائل وفضائلی جامع اولان برکك نامنی نیچون مرك قویوب
اندن بو مرتبه نفرت ایلرسن حق تعالینك مکرنی کورکه سکا فی الحقیقه برك اولنی مرك کوستردی وشیطان ونفس
وهوای طبیعت هم اول مکره تقویت ایدوب موتی تحفه ایکن مکروه ومنفور کوسترمکه سبب اولدیلر اول صانعك
صنعتنك مکری سنك ظاهر وباطنك کوزلرنی باغلدی تاکم جانك میلی ورغبتی چاه دنیایه کلدی بو زندان طبیعته اول
سنك جانك میل ورغبت قیلدی اکر صنع الهی ومکر ربانی سنك ظاهر وباطنك کوزلرنی باغلمیدی وموتی سنك طبعکه
مکروه ومنفور ایلمیدی سنك جانك بو چاه دنیایه میل ورغبت قیلمزیدی وبو زندان طبیعته تعلق ایلمزیدی بو مقرر
ایدیکه سنك جانك بو چاه دنیایه اصلا میل ورغبت قیلمیدی (مثنوی) درخیال اوز مکر کردکار * جمله صحرا فوق چه
زهرست ومار * لاجرم چه را پناهی ساختست * تا که مرك اورا بجاه انداختست) انچه کفتم از غلطهات ای عزیز
هم برین بشنودم عطار نیز) اول جانك خیالنده مکر کردکاردن فوق چاه واقع اولان صحرانك جملهسی زهردر ومار درلاجرم
چاهی اول جانه بر پناه دوزمشدرتاکم مرك اول جانی چاهه اتمشدر اول نسنه یی که ای عزیز سنك غلطلرکدن دیدم هم شیخ
عطار قدس سره العزیز حضرتلرینك نفس شریفی دخی بونك اوزرینه ایشت یعنی اول سنك جانکك خیالنده وظننده
حق تعالینك مکرندن اولان اولدرکه بو طبیعت قیوسنك فوقنده اولان عالم ارواح صحراسنك جملهسی ودشت اخرتك
جمعیسی زهر دفم ومار وکژدمله پراوله وبو چاه طبیعتدن چیقوب صحرای عالم ارواحه واصل اولدقده انی اول زهرلر
ومارلر آزرده قیله لاجرم خیالنده بویله اول عالمه سوء ظن اولدیغی سببدن بو چاه طبیعتی کندوسنه بر ملجا ومأوی
دوزمشدر تاکم مرکی زشت وقبیح کوروب مرك انی چاه طبیعته آتمشدر انکچون اول چاه طبیعتی کندیسنه مقر
ومسکن اتمشدر چاهده ایکن خبری یوق کندیسنی چاهده صانور والحاصل اول نسنه که سنك غلطلرکدن بر دیدك
ای عزیز هم بو سنك غلط کورمکلکك اوزره وبزم سنك غلط کورمکلککدن غلطا بلدیککی سویلدیکمز کلام اوزره شیخ
عطار حضرتلرینك بیوردقلری کلامی دخی استماع ایله که فرید الدین عطار حضرتلری بو حکایتی بر آخر وجه اوزره
نظمه کتورمشلردر بونده دخی مؤیدا علی هذا المعنی مثنوی بحرنده نظمه کتوردی (قصهٔ سلطان محمود وغلام هندو
(مثنوی) رحمة الله علیه کفتهاست * ذکر شه محمود غازی سفتهاست * کز غزای هند پیش آن همام *

در غنیمت اوفتادش یك غلام * پس خلیفهش کرد وبر تختش نشاند * بر سپه بکزیدش وفرزند خواند) طول وعرض
ووصف قصه تو بتو * در کلام ان بزرك دین بجو * شیخ عطار علیه رحمة الغفار حضرتلری کتابلرندن مصیبت نامه نام
کتابنده دیمشدر غازی اولان شاه محمودك ذکرنی دلمشدر یعنی انك حکایهسنی کندو کتابلرندن اول کتابده
اوتوزنجی مقالهنك آخرنده بویله ذکر قیلمشدرکه هند غزاسنده اول همامك اوکنه غنیمتدن بر غلام دوشدی
هند اقلیمنه ملوك اسلامیهدن ابتدا غزا ایلین شاه محمود حضرتلری اولمشدر چونکم دیار هندده غزا ایلدی غنیمتده انك
حضورنه بر غلام هندی واقع اولدی پس اول شاه همام اول غلامی کتوروب کندی دیارنده خلیفه ایلدی وتخت اوزره
آنی نصب قیلدی سپاه اوزره انی کزیده ایلدی واکا فرزند اوقودی یعنی اوغل دیدی بو قصهنك وصفنی وطول وعرضنی
قات قات اول دین اولوسنك کلامندن استه وانك کلامنده بو قصه بالتمام تحقیق وتفصیل اولنمشدر (مثنوی) حاصل
آن کودك برین تخت نضار * شسته پهلوی قباد شهریار) کریه کردی اشك می راندی بسوز * کفت شه اورا که ای پیروز روز
از چه کریی دولت شد نا کوار * فوق املاکی قرین شهریار * تو برین تخت وزیران وسپاه * پیش تختت صف زده
چون نجم وماه) حاصل کلام وقصه اول کودك هندو بو تخت لطیف اوزره شهریار اولان قبادك پهلوسنده اوتورمش قباد
عجم شاهلرندن بر شاهك اسمیدر لیکن بونده مطلق شاه دیمك معناسی مراد اولور نضار تدندر نونك ضمی وفتحیله
اوقنق دخی جائزدر نضارت طراوت وبهجت ولطافت معنالرینه استعمال اولنور والتونلی معناسنه هم استعاره
قیلنور بونده التونلی دیمکده جائزدر ولطیف واحسن دیمك هم جائزدر یعنی حاصل کلام اولدرکه اول غلام اول شهریار
اولان قبادك قتنده اول تخت زرین اوزره اوتورمش کریه ایلردی وحرارتله وسوز ایله کوزلرندن اشك چشمنی سورردی
وکوزیاشلرین اقیدب اغلاردی پادشاه اول غلامه دیدی ای پیروز روز پیروز روز کونی ظفرلو وطالعی سعادتلو
معناسنهدر زیرا کاه اولور که روزی طالع معناسنه هم استعمال ایدرلر یعنی پادشاه اول غلامه دیدی ای طالعی سعادتلو
غلام ندن اغلرسن دولت سکا نا کوارمی اولدی املاکك فوقندهسن قرین شهریارسن نا کوار سکمیجی وهضم اولمیجی
معناسنهدر املاك ملکك جمعیدر اکا متصل اولان یا خطاب ایچوندر یعنی ای غلام نه سببدن اغلرسن بویله دولت سکا
سکمدی وهضم اولمدیمی سن ملکلرك فوقنده شهریارك قرین ومصاحبیسن سن بو تخت زرین اوزره وزیرلر وسپاه سنك
تختك اوکنده نجم وماه کبی صف اورمشلردر وسکا قرشو بوقدر خدم وحشم ال قوشوب دورمشلردر پس بویله عزت
ودولتده ایکن اغلمغه سبب ندر دیدی (مثنوی) کفت کودك کریهام زانست زار * که مرا مادر دران شهر ودیار
از تو م تهدید کردی هر زمان * بینمت در دست محمود ارسلان * پس پدر مر مادرم را در جواب * جنك کردی کین
چه خشمست وعذاب * می نیابی هیچ نفرین دکر * زین چنین نفرین مهلك سهلتر * سخت بی رحمی عجب سنکین دلی
که بصد شمشیر اورا قاتلی * چونکم اول کودك سعادت قرین شاهه کریهدن بو کلامی ایشتدی اکا جواب ویروب ایتدی
ای شاه قباد بنم زارلقله کریه وفریادم اندن اوتریدرکه بنی مادرم اول شهرده واول دیارده یعنی هند دیارنده ساکن ایکن
هر زمان سندن بکا تهدید ایلردی وسنی محمود ارسلانك الندهکورهیم دیو سوکوب سویلردی یعنی هر زمانکه مادرم بکا
قاقیوب غضب ایلیدی سنکله بنی قورقوددردی وبکا بد دعا ایلسه سنی ارسلان کبی اولان شاه محمودك پنجهسنده
کورهیم دیو بد دعا قیلوردی پس پدرم مادرمه جواب ویرمکده جنك ایلردی بویله دیوای زن بو نه خشم ونه عذابدر یعنی
چونکم بنم مادرم بکا بو کونه سوکوب نفرین ایلیدی پس بنم بابام آنی ایشتدکده اول مادرمه بویله جواب ویروب دیردی
وجنك ایلردی که ای خاتون کندی جکرکوشهك اولان اوغلوکه بو نه خشم ونه عذابدر که بو مرتبهسن اکا نفرین وبد دعا
ایلیهسن هیچ بوندن غیری نفرین بوله مزمیسن بونك کبی مهلك اولان نفریندن سهلتر یعنی ای مرحمتسز بونك کبی
بر مهلك سوکشدن ونفرین ایلیشدن سهلتر بر غیری نفرین ایلمك بوله مزمیسن که حتی اوغلوکه انکله سوکهسن وبویله
دیمکدن غیری نفرین ایلیهسن ای عورت قتی بی رحمسن وعجب طاش کوکللوسن که یوز شمشیر ایلهسن اول فرزندکی
قاتلسن که اوغلوکهسنی شاه محمودالندهکورهیم دیمك یوز شمشیر ایله انی قتل ایلمك کبیدر دیردی (مثنوی) من ز کفت
هر دو حیران کشتمی (دردل افتادی مرا بیم وغمی) تا چه دوزخ خوست محمود ای عجب) که مثل کشتست در ویل وکرب
من همی لرزیدمی از بیم تو * غافل از اکرام واز تعظیم تو * مادرم کو تا ببیند این زمان * مر مرا بر تخت ای شاه جهان
بن ایسم هر ایکیسنك سوزندن حیران اولوردم وپدر ومادرمك بو کونه تهدید وتخویفندن سندن نفرت قیلوردم
بنم کوکلمه بر غم وقورقو دوشردی بویله دیوکه تا ای عجب سلطان محمودنه دوزخ خوید روزشت رویدرکه اول ویلده
وکربده مثل اولمشدر یعنی کربلرده وبلا ومحنتلرده اول سلطان محمود بو کونه مثل قیلنمشدر هر بارکه پدر ومادردن سنك مذمتکه
متعلق اولان اول سوزلری کوش ایتسیدم بن سنك خوفندن دتررو مضطرب اولوردم سنك اکرامکدن وتعظیمکدن

غافل ایدم سنڭ بو کونه اکرام و تعظیمکی بیلمدیکمدن جاهل ایدم بو زمانده بنم مادرم قنی تا بنی ای شاه جهان بو تخت زرین اوزره کوره و بنم بو واصل اولدیغم دولته و سعادته نظر ایرکوره پس اولمزدن اول اولمکی و فقر حقیقی مرتبه سن بولمغی سلطان محمود کبی بیل حد ذاتنده کمال فقر و فنا عظیم سلطنتدر اما طبیعت اندن عقلی قورقودر نته کم بو معنایه اشارت ایدوب بو قصه دن حصه نه اولدیغی بیان بیورورلر (م ی) فقر آن محمود تست ای بی سعت) طبع ازو دایم همی ترساندت

کر بدانی رحم این محمود راد) خوش بکوید عاقبت محمود باد) فقر آن محمود تست ای بیم دل * کم شنو زان مادر طبع مضل ای سعتسز فقر اول سنڭ محمودکدر طبع اندن سنی همیشه قورقودر فقردن مراد بوندن ملك کورمکدن کندویی بری قیلمق و اولمزدن اول اولمك و فنا اندر فنا اولمقدر یعنی ای وسعتسز و غناسز اولان کسه فقر حقیقی که بیخودیی وجود اولمق و افنای وجود مجازی قیلمقدر اول سنڭ محمودکدر ولیکن مادر طبعڭ اول فقر معنویدن سنی همیشه قورقودر و صقین بی وجود اولمغه قریب اولمه که انڭ پنجه سنده محو و فانی اولورسن دیو تخویف ایلر اما بو کریم و جواد اولان فقر محمودی بیلیدڭ و انڭ عظم شاننه عالم اولیدڭ خوش دیردڭ عاقبت فقر محمود اولسون و جانم بو فقر محموده همیشه مقارنت و مصاحبت قیلسون ای قورقق کوکللو فقر معنوی اول سنڭ سلطان محمودکدر که اول سنی عالیقدر و صاحب صدر قیلدی اول مضل اولان طبعڭ مادرندن اول محمود اولان فقرڭ مذمت و قدحنی اشتمه و انڭ تخویف و تهدیدنه قولق طوتوب اول فقر محمودی مذموم و معیوب زعم ایتمه که سلطنت ابدیه انڭ مقارنتیله بولنور و دولت سرمدیه اکا واصل اولمغله اله کلور چونکم اکا واصل اوله سن طبیعت مادرینڭ سنی اندن قورقوتمسی مجرد کذب صریح اولدیغی مشاهده قیلورسن (مثنوی) چون شکار فقر کردی تو یقین * همچو کودك اشك باری

یوم دین * چونکم سن فقری شکار ایلیه سن یقین بودر که کودك هندی کبی یوم دینده کوز یاشی یاغدررسن بو وجه اوزره کردی کاف عربی ایله اوقنور اما کاف فارسی ایله اوقنوب شوی معناسنه اولمق دخی جائزدر بو تقدیر اوزره معنی چونکم سن فقره شکار اوله سن یقین بودر که قیامت کوننده اول کودك کبی کمال سروردن کوز یاشی یاغدررسن و اول فقر معنوینڭ سکا ویردیکی عزت و شرفی اول کون مشاهده قیلدقده مادر طبیعتڭ انڭ حقنده اولان کذب و افتراسنی بیلورسن (مثنوی) کرچه اندر پرورش تن مادرست * لیك از صد دشمنت دشمنترست) تن چو شد بیمار دارو جوید کرد ور قوی شد مر ترا طاغوت کرد) اکرچه پرورش ایچره تن مادردر ولیکن یوز دشمندن دشمن تردر تن چونکم بیمار اولدی سنی دارو جو ایلدی و اکر قوی اولدی ایسه تحقیقا سنی طاغوت ایلدی طاغوت اکرچه صنمه و هوایه و شیطانه دینور اما بونده یا شیطان دیمك معناسنه اولور و یا خود مبالغه ایله طغیان ایدیجی معناسنه اولور یعنی اکرچه بو سنڭ تنڭ روحکه پرورش قیلمقده و اکا مربی اولمقده مادر کبی مشفقدر و لیکن یوز دشمندن زیاده سکا دشمندر زیرا سنی دولت ابدیه و سعادت سرمدیه دن منع ایلر و فقر معنویدن سنی قورقودر الحاصل اکا نه سقامت یاردر و نه صحت و نه نعمت یاردر زیرا اکر انی ریاضته براقسڭ خسته و بیمار اولسه سنی علاج و دوا استیجی ایلر و اکر نعمت و راحته مشغول ایلسڭ قوی اولدقده و قدرت بولدقده سنی شیطان ایلر تا کم عاصی اولوب طغیان قیلورسن و متمرد و سرکش اولورسن (مثنوی)

چون زره دان این تن پرحیف را * نی شتا را شاید و نه صیف را * بو پرحیف اولان تنی زره کبی بیل نه شتایه لایق اولور و نه صیفه یعنی بو پر ظلم و پرستم اولان بدنی فی المثل بر حربه آلت ایچون دوزلمش زره کبی بیل که زره قیشن کیسڭ برودتی دفع ایلمز و یازین کیسڭ حرارتی هم دفع ایلمز پس زره نه صیفه و نه شتایه یرامدیغی کبی بو تن پرحیف دخی نه بیمارلغه یرار و نه صحته یرار اکر صحت و نعمت غالب اولسه سکا بر یوزدن ضرر ویررو اکر محنت و سقامت غالب اولسه هم بر جانبدن دخی سکا الم و اضطراب ایرکورر همان بو تنی شیطان و هوا ایله محاربه ایتمکدن اوتری مکر بر آلت اتخاذ ایدوب بلا و جفایه صبر و تحمل ایلمکده اوله سن (مثنوی) یار بد نیکوست بهر صبر را * که کشاید صبر کردن صدر را * یار بد صبردن اوتری نیکودر زیرا صبرا یتمك صدری آچر یعنی بو تن که یار بد مثابه سنده در انڭ مرادنی ویرمکده و انڭ هواسنه اویمقده صبر ایلمك اولیدر زیرا نفسه مخالفت قیلمقده صبر ایلمك قلبی کشاده قیلر و صدره انشراح و سلامت ویرر انکیچون الصبر مفتاح الفرج بیورلمشدر (مثنوی) صبر مه با شب منور دارد ش) صبر کل با خار اذفر دارد ش) صبر شیر اندر میان فرث و خون) کرد اورا

ناعش ابن اللبون * صبر جمله انبیا با منکران * کردشان خاص حق و صاحب قران * ماهڭ ظلمات شبه صبر ایلمسی انی منور طوتر پس هر کم ظلمات شب محنته و تاریك مشقت و ریاضته صبر و تحمل ایلیه انڭ روحی ماه کبی انور اولور کلڭ جفای خاره صبر ایلمسی انی اذفر طوتر اذفر زیاده قوقلو دیمکدر پس بر کسه دخی خار مثابه سنده اولان جفا و آزاره صبر و تحمل قیلسه اول کسنه کل کبی زیاده خوش بوی اولور و صبر آنی تازه خوی و لطیف روی قیلور سودڭ فرثله خون میاننده صبر ایلمسی انی ابن لبونڭ ناعشی ایلدی ابن لبون شول دوه کوجکنه دیرلر که ایکی یاشنی تمام ایدوب اوچنجی

یاشنه کیره ناعش رافع معناسنه در فرث بغرسق ایچره اولان نجاسته دیرلر و مصرع اول سورهٔ نحلده اولان بو آیت کریمه یه اشارت اولور (قال الله تعالی وان لکم فی الانعام لعبرة نسقیکم مما فی بطونه من بین فرث ودم لبنا خالصا سائغا للشاربین) بو آیت کریمه نڭ تفسیری و ابنڭ فرث و دم میاننده ظهوره کلمسینڭ تحقیقی جلد ثانینڭ اوائلنده واقع اولان بیتلرڭ شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه و بونده معناشیرڭ نجاستله قان ماییننده نیجه زمان صبر قیلمسی و بو ایکیسنڭ جفا و اذاسنه تحمل ایلمسی انی ابن لبونی رفع ایدیجی ایلدی بلکه هر طفلڭ جسدنی قائم قیلیجی و مشی و حرکته قوت ویریجی ایلدی جمله انبیا علیهم السلامڭ منکرلره صبر ایلمسی یعنی انبیای عظامڭ جمله سی منکرلرڭ طعن و انکارینه و جفا و آزارلرینه صبر ایلملری انلری خاص حق و صاحب قران ایلدی یعنی بونلرڭ جفا و آزارینه صبر و تحمل ایلملری خاص حق اولملرینه سبب و علامت اولدی بو جهانده انلری اول صبر صاحب قران و زبدهٔ اکوان ایلدی (م ی)

هر کرا بینی یکی جامهٔ درست) دانکه او آن را بکسب و صبر جست) هر کرا دیدی برهنه و بی نوا) هست بر بی صبری او آن کوا هر که مستوحش بود پر غصه جان) کرده باشد با دغا بی اقتران) مثلا هر کیمڭ ایچون بر درست جامه کوره سن بیل که اول کسه اول جامه یی کسبله و بر کاره صبر ایتمکله استدی یعنی هر کیمکه لباسنی درست و نو و یا کیزه کوره سن بونی تحقیق بلکه اول کسه آنی بهر حال یا کسبله و یا انڭ حصولنه سبب اولان کاره صبر ایتمکله آنی اله کتوردی و هر کیمکه برهنه و بی نوا کوره سن و لباسدن عاری و قدرتندن و رزقدن بری کوره سن اول کسنه نڭ عریان اولمسی و محتاج قالمسی انڭ کسب و کاره صبر ایلمدیکنه شاهد اولور و انڭ صبرسزلغنه اول اثرلر دلالت قیلور هر شول کسه که پر غصه جان مستوحش اوله بیل که بر دغا ایله اقتران ایلمش و یا خود دغا اقله او اقتران ایلمش اولور دغا حیله یه دیرلر اکا متصل اولان یا اکر وحدت ایچون اولورسه بر دغا ایله دیمك اولور نسبت ایچون اولوب بر دغایه منسوب حیله کار ایله اقتران ایلمشدر دیمك دخی جائزدر و مصدریه اولوب دغا اقله اقتران ایلمشدر دیمك دخی جائزدر مستوحش بونده حانڭ فتحیله اسم مفعول صیغه سی اوزره اوقنمق محله مناسبدر یعنی هر شول کسه که اندن وحشت اولنمش و نفرت قیلنمش جانی پر غصه بر کسه اوله اول کسه بیل که بر دغا ایله اقتران ایلمشدر اکر بر کونه حیله و خدعه ایله اقتران ایلمیدی عاقل اولنلر اندن نیچون استیحاش ایدرلردی و اول نیچون مستوحش اولوب منفور اولوردی (م ی) صبر اکر کردی ز الف بی وفا) از فراق او نخوردی این قفا

خوی با حق ساختی چون انکبین * با لبن که لا احب الآفلین * اکر اول جانی پر غصه اولان کسه بی وفانڭ الفندن صبر ایلیدی انڭ فراقندن بو قفایی یمزدی خوی حضرت حقله دوزردی انکبین لبن ایله خوی دوزدیکی کبی بو یله دیو که بن آفل اولنلری سومزم بو وجه اوزره کردیده و نخوردیده و ساختیده اولان یالر حکایت ایچون اولور و کردی و خوردی و ساختینڭ فاعللری بیت اولده واقع اولان پر غصه جان اولور و توضیح معنی اول جانی پر غصه اولان مستوحش و قرین دغا کروفا سز اولان یارڭ و کاروکردارڭ الفندن و مقارنتندن صبر ایلیدی انڭ ایریلغندن و جدالغندن بو طبانجه یی یمزدی جانم نه عجب پر غصه و پر غم اولدی دیمزدی بلکه عسل لبن ایله خوی دوزوب الشدیغی کبی اول دخی حضرت حقله خوی دوزیدی و زائل و بی وفا اولان شیلری بن سومزم دیوب غیری ترك ایلیدی اما کردی و خوردی و ساختیده یالر خطاب ایچون اولمق هم وجهدر که ایکی بیتده ذکره واقع اولان اوچنجی بیت هم بو معنایه دلالت قیلور و هم یالرڭ خطاب ایچون اولمسنه قرینه اولور و یالر خطاب ایچون اولدیغی اوزره معنی ای بی وفا اولان دنیایه و بی ثبات اولان اشیایه مائل اولان و الفت و محبت قیلان کسه اکر سن بی وفا اولان شیئڭ الفتندن صبر ایدیدڭ انڭ فراقندن و جدالغندن بو طبانجه یی یمزدڭ انکبین لبن ایله خوی دوزدیکی کبی حضرت حقله خوی دوزردڭ و غیری شیلر حقنده بن افل اولنلری سومزم دیردڭ نته کم حضرت ابراهیم (لا احب الآفلین) دیدی و بو آیتڭ تفسیری بر قاچ محلده مرور ایلدی جمله دن جلد اولده اوایله قریب و زیر حکایه سنده مرور ایلدی انده طلب اولنه (ی) لا جرم تنها نماندی همچنان * کاتشی مانده

براه از کاروان) چون ز بی صبری قرین غیر شد) در فراقش پر غم و بی خیر شد) لا جرم پر غصه جان تنها قالمیدی انجلین که بولده کارواندن بر آتش قالمش چونکم صبرسزلقدن غیره قرین اولدی انڭ فراقنده پر غم و بی خیر اولدی اکر غماندیده اولان یا خطاب ایچون اولورسه بو بیتده واقع اولان شد لفظلرنده هم یاء خطاب مقدر اولوب غیر شدی و بی خیر شدی تقدیرنده اولور بو تقدیر اوزره معنی ای مائل دنیا و ما فیها لا جرم تنها قالمیدڭ انجلین که کارواندن بر آتش قالمش اولدی چونکم صبرسزلقدن قرین غیر اولدڭ و بی وفا اولان شیئه مصاحبت و مقارنت قیلدڭ انڭ فراقندن پر غم و بی خیر

اولدڭ و بو اجلدن غم و غصه ایله طولدڭ (مثنوی) صحبتت چون هست زر ده دهی) پیش خائن چون امانت می نهی * ای مؤمن عاقل سنڭ صحبتڭ چونکم زر ده دهی کبیدر خائنڭ اوکنده انی نیچون امانت قورسن زر ده دهی زر خالص دیمکدر و خائندن مراد بونده تن شهوانی و اهل دنیا و اهل هوا اولور یعنی ای عاقل اولان کسه سنڭ مصاحبتڭ و مقارنتڭ

چونكم معنيده زر خالص كبى عزيز وشريفدر آنى خائن اولان تن شهوانى اوكنده ودولت دنيوى وهواى نفسانى واهل دنيا واهل هوا واحزاب شياطين اولان خائنلر ويوفالر قتلرنده نيچون امانت قورسن بو صحبتك قدرنى بونلرنه بيلورلر وبونلر بو امانتى نيجه صيانت قيلورلر بلكه اضاعت قيلمق مقرردر (مثنوى) خوى باآوكن كامانتهاى تو * ايمن آيد از افول وار عتو * خوى باآوكن كه خورآفريد * خويهاى انبيارا پروريد * خوبى انكله ايله كه سنك امانتلرك افولدن وعتودن ايمن كله افول غروب وزوال معناسنه اولور عتو تجاوز ايلمكه ديرلر بونده خيانت معناسى مراد اولور يعنى خوبى واُلفتى اول حافظ وناصر اولان خداى تعالى ايله ايله كه سنك اگر صحبتك واگر جانك واگر ايمانك امانتلرى ايمن كله غروب وزوالدن وخائنلرك خيانتندن خوبى وانسيتى اول امين وحفيظ اولان حضرت خدا ايله ايله كه خويلرى خلق ايلدى انبياى عظامك خويلرنى بسلدى يعنى الفت وانسيتى اول خويلرى خلق ايلين خالق ايله ايله كه انبياى عظامك اخلاقنى تربيه ايدوب كماله ايركوردى وهر برنى كندى اخلاقيله متخلق اولق مرتبه سنه واصل ايلدى حتى بو جمله دن كندى حبيبنى خلق عظيم صاحبى ايليوب (وانك لعلى خلق عظيم) ديمكله اول حضرته خطاب ايدوب واول حضرت عليه السلام دخى ربيسنك كندويه اولان تاديبنى مشاهده ايدوب ادّبنى ربى فاحسن ادبى بيوردى (مثنوى) برّه بدهى رمه بازت دهد * پرورنده هر صفت خود رب بود * بره پيش كرك امانت مى نهى * كرك ويوسف رامفرما همرهى * كرك اگر با تو نمايد روبهى * هين مكن باور كه نايد زو بهى * اگر سن اول كريم وغنى اولان خدايه بر بره ويرسك اول سكا كيرو سورى ويرر هر صفتك پرورنده سى خود رب اولور يعنى سن هرنه شيئى كه حق تعالى حضرتلرينك يولنده بذل قيلسن اول سكا انك مقابله سنده اضعاف مضاعف اجرلر ويرر هر صفتى بسليجى وهر حالتى وخصلتى كماله ايركوريجى رب العالمين اولان پادشاهدركه هر شيئى اناقانى تربيه ايله كماله ايركوريجيدر اماسن ايسك اول امين وحفيظ اولان خدايه اگر صحبتكى واگر الفت وانسيتكى امانت قوميوب قوزوبى قوردا ووكنده امانت قورسك كه انسانك صحبتى وصحبتى وسائر صفت وخصلتى فى المثل قوزى كبيدر ونفس وشيطان واصحاب نفس واحزاب شيطان فى المثل ذئاب كبيدر سن كتوررسن قوزى كبى اولان صحبتكى والفت وانسيتكى امانت قوميوب شريف ولطيف اولان حالت وخصلتكى بونلرك اوكنده امانت قورسن صقين صقين زنهار قورده ويوسفه همراهلك بيورمه زيرا قورد يوسفه همراه اوليوب اكا ضرر وزيان ايرشدرر پس هرنه حالت شريفه يى كه كرك طبيعت اولان كمسه لرك قتنده امانت قويه سن يوسف عليه السلام ايله قوردى همراه قيلمق كبى وخاين وحسود اولنلرك قتنده بر شريف شيئى وديعت قومق كبى اولور پس ضرر وزياندن امين اولمزا اگر كرك طبيعت اولان كمسه سكا روباهلق كوستره اكا اول اعتماد ايله كه اندن بهلك كلمز يعنى بركمسه نك خوبى ودرونى قورد كبى اوله وبحسب الصورة سكا دلكولنمك وچاپلوسى قيلمق اظهار قيله اكا اعتماد وتصديق ايلمه كه درونى قورد كبى اولان واخلاق حيوانيه ايله طولان نفس اماره صاحبندن ايولك وخير قيلمقلق كلمز بلكه انك تملق سكا بهر حال بر ضرر وزيان ايرشدير مكدن اوتورى اولور (مثنوى) جاهل اربا تو نمايد همدلى * عاقبت زخمت زند از جاهلى * او دوالت دارد و خنثى بود * فعل هر دو بيكمان پيدا شود * اگر جاهل سكا همدلك كوستره عاقبت جاهلككندن سكا زخم اورر يعنى اگر دين وطريقته جاهل وحقيقت انسانيه دن غافل بركمسه اى عاقل سنكله همدلك قيلسه وبرزمان سكا موافقت ومرافقت كوسترسه عاقبت جاهلككندن سكا بر زخم اورر وبيازلكندن سنك وجودكه لابد برالم ايركورر اول جاهل فى المثل ايكى الت طوترمعنيده اول خنثادر هر ايكى التك فعلى كمانسز پيدا اولور خنثى اول كمسه يه ديرلركه انك اركى ذكرى وعورت كبى فرجى اوله اودوالت ديدكارى التلردن مراد بونلر اولور وهر ايكيسنك فعلى بيكمان پيدا اولور ديدكارى اولدركه انك ذكرى بر عورت اقتضا ايلر وفرجى برار اشتها ايلر اگر ايكى التك بيله اشتهاسى برابر اولورسه فقها اكا خنثاء مشكل ديرلر كه اكا هم اره وارمق لازم وهم بر عورت المق لازم اولور پس جاهل خنثاء مشكل كبيدر (مثنوى) او ذكر را از زنان پنهان كند * تا كه خود را خواهر ايشان كند * شله از مردان بكف پنهان كند * تا كه خود را جنس آن مردان كند * اول خنثى مثلا زنلرله خلطا ايلسه انلردن ذكرنى پنهان ايلر تا كم كنديسنى اول زنلره قزقرداش ايليه وانى كندى جنسلرندن صانه لر واكر ارلرله صحبت قيلسه فرجنى اليله پنهان ايلر تا كم كنديسنى اول مردلرك جنسى ايليه فقها بويله ديمشلردر كه اگر بر خنثانك فرجنك اشتهاسى ذكرنك اشتهاسى اوزره غالب اولورسه انى اره ويرمك لازم اولور واول انثى حكمنده اولوب ميراثده دخى انثى حكمنده اولور واگر خنثى اولان كمسه نك ذكرينك اشتهاسى فرجنك اشتهاسى اوزره غالب اولورسه اول خنثى ار حكمنده اولور واكا عورت اليويرمك لايق اولور وميراثده دخى ار حكمنده اولور اما خنثاء مشكل كه انك ايكى التنك دخى اشتهاسى برابر اولسه اكثر فقها بونده عاجز قالمشلردر بالخصوص كه حين ميراثده انثيى غالب وفرجنك شهوتى

زايد اولان بنم ذكوريتم غالبدر وذكرينك حظى فرجنك حظندن زايددر ديو دعوى قيلسه بونى تميز خيلى مشكلدر ديمشلر اما حضرت على كرم الله وجهه نك خلافتلرى زماننده بو مسئله دخى حل اولمش نته كم حسين رازى (ياايها الناس اتقوا ربكم الذى خلقكم من نفس واحدة وخلق منها زوجها) آيتنك تفسيرنده بو حكايتى ايراد ايليوب ديركه حضرت على رضى الله عنه وكرم الله وجهه نك عصر شريفنده بر رجلك برقاچ قزلرى وار ايدى انلرك برسى خنثى ايدى پدرينك وفاتندن اول خنثى قزقرنداشلريله ينك رنك كيوب رجوليتى طرفنى مغلوب عد ايليوب انوثيتنى عد ايليوب روز وشب انلر ايله وسائر نسوان ايله خلطه قيلور وصحبت قيلوردى چونكم پدرى وفات ايلدى (وللذكر مثل حظ الانثيين) ايتنك مفهومنى بيلديككندن وميراثى سائر قزقرنداشلرندن ارتق المكه رغبت قيلديغندن بنم رجوليتم غالبدر ديو دعوى ايلدى حضرت على رضى الله عنهك حضور شريفنه كلديلر اول قزقرنداشلرى خنثى حقنده ديديلر كه بو كمسه بزدندر خنثى دعوى ايليوب ديديكه نعم بنم ايكى آلتم واردر وليكن رجوليتم غالبدر پس بن بونلردن دكلم رجالدنم چونكم حضرت على كرم الله وجهه آنك بو دعواسنى كوردى بيورديكه حضرت نبى عليه السلام خلقت المرءة من الضلع الايسر بيورمشدر بو خنثانك اضلاعنى عد ايليك اگر بر ضلعى ناقص ايسه رجل حكمنده درواگر ايكى طرفنك اضلاعى برابر ايسه مرأه حكمنده در اول خنثانك اضلاعنى عد ايلديلر اكسك اولميوب برابر چيقدى وانك انثى جنسندن اولديغى بو دليل ايله ثابت اولدى وخنثى اولديغى ظهوره كلدى بر جاهلك دخى مقتضاى روحانيه سيله مشتهاى جسمانيه سى برابر اولسه وليكن اول بنم مقتضاى روحانيتم غالبدر بن زمرهٔ رجالدنم ديو دعوى قيلسه قائمقام نبوى اولان شيخ عارف قدس الله سره العزيز انك آثار روحانيتنه وآثار جسمانيتنه نظر ايلر جسمانيتندن بر مرتبه اكسك اولورسه انى رجالدن عد ايلر اگر ايكى جانبك اثرلرى برابر اولورسه معناده انلردن عد ايلر (م ى) كفت يزدان زان كس مكتوم او * شله سازيم برخرطوم او * تا كه بينايان ما زان ذو دلال * در نيايند از فن او در جوال * يزدان حضرتلرى انك اول كس مكتومندن انك خرطومى اوزره دوز ززديدى خرطوم حيوان برونه ديرلر وكس مكتوم مستور اولان فرجه وشله دخى فرجه درلر بونده كس مكتومدن مراد عيب مكتوم وخبث مستوردر وبو بيت سورهٔ نونده اولان (سنسمه على الخرطوم) آيتنك مفهومنه اشارت اولور ومفسرلر اصل بو آيت وليد بن مغيره حقنده نازل اولمشدر ديمشلر ووليد بن مغيره بر حرامزاده ايدى حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلمه اكثر اذا وجفا ايلردى وكنديسنك عيبنى كيزلردى واشرف قريشدنم ديو دعوى ايليوب نازايلردى ديو تحقيق ايلمشلردر پس حق تعالى انك حقنده ديدى بز انك بورنى اوزره عنقريب بر علامت قيلورز كه اول علامتدن انك عيب مكتومى اشكار اولور وخبث باطنى ظهوره كاوروفى الحقيقه صكره انك بورننده بر جراحت پيدا اولمش كه اوانجيه دك انك اثرى بورنندن كتمش اما بو محلده اوضميرلرى شول انثى سيرت وخنثى طبيعت اولان جاهل وغافله عائد اولور كه اول خنثاالغنه دلالت ايلين عيبنى كتم ايليوب رجوليتنه دلالت ايلين قوت عقليه وقدرت علميه دن لاف وكزاف اوروب كنديسنى رجال دينتنده كوسترر ومردان الهى صورتنده نمايان قيلور وقائم مقام نبوى اولان اهل حقه انكار ايدوب خلقه كبر وناز اظهار ايلر ونيجه ساده دل نابينالرى چوال مكرينه قويمقدن اوترى كنديسنك حسن حالنى ولطف خصالنى سويلر پس حضرت مولانا قدس سره الاعلى (سنسمه على الخرطوم) آيتنك دلالت ايلديكى مفهوم اوزره حضرت حق جانبندن مترجم اولوب وحكايه قيلوب بيوررلر حق تعالى ديدى اول خنثى سيرت وانثى طبيعت اولان جاهل وغافلك اول كس مكتوم كبى اولان عيب مستورندن انك خرطومى وروبى اوزره بر اثر وعلامت دوزرز وانك سيماسنده بر نشان وبر كونه حالت قيلورز كه تاكم بزم بينا قوللرمز اول دلال صاحبندن وانك فتندن چوال ايچره كلميه لر دلال جلال ورتنده نازه ديرلر يعنى بزم بصير اولان وسيمايه نظر قيلوب احوال درونه انكله استدلال قيلان عارف قوللرمز اول كبر وناز صاحبينك سيماسنده اولان خنثالق علامتنى وانثالق نشاننى مشاهده ايليوب انك فن وحيله سندن اوترى چوال مكرى ايچره كلميه لر وانك دام زرق وريا سنه كرفتار اولميه لر (مثنوى) حاصل ان كز هر ذكر نايد نرى * هين زجاهل ترس اگر دانشورى * دوستى جاهل شيرين سخن * كم شنو كان هست چون سم كهن * حاصل كلام اولدركه هر ذكردن ارلك كلمز اكاه اول اگر دانشور ايسك جاهلدن قورق شيرين سخن اولان جاهلك دوستلغنى ايشتمه زيرا كه او سم كهن كبيدر ذكر بونده اركك معناسنه درنته كم (وللذكر مثل حظ الانثيين) آيتنده اولان ذكر هم اركك معناسنه در وجاهل شيرين سخندن مراد بونده شول طاتلو سوزلو وكوزلو بوزلو شريعت وطريقت علمنى بيلين وحقيقتدن خبردار اولمين مدعى ومزورلر اولوركه رجال الله لباسنه بورونوب ومردان الهينك شكلى وهيئتنى اورتنوب خلقه مر مبالغ صورتنده كورنوب ارلك دعواسن ايدرلر وخلقى بوالدوب ايلا باشلرينه جمع ايلمك سعينه كيدرلر پس بويله قوردنبرى ذكراولنان كلامك حاصلى اول اولديكه هر ذكردن وهر مرد

الهی شکلنده اولان اردن ارلك كلمز باخصوص كه ارشكلنده كورينن خر جاهل اوله ا كاه اول ای طالب اكر دانشور ايسك
وعلمدن وعقلدن اثر وخبر طوتر ايسك دينه ويقينه علی اولين جاهلدن قورقكه اول جاهل طالبه عظيم ضرر ايلر وطالب
جاهل اولمسنه وابدی مرده دل قالمسنه سبب اولور اكرسن ديرسك كه بنم مصاحبت ايلديكم شيخ اكرچه دين وطريقته
جاهل ايسه برمله اول برخوش دوستلق قيلوب بزه عرض محبت ايليوب كولر يوز كوسترر وشيرين سوزلر سويلر جواب
اولدر كه شيرين سخن اولان جاهلك دوستلغنی زنهار اشتمه وقبول ايتمه زيرا كه انك دوستلغی معناده زهر قاتل وسم
هلاهلدر شو اعتبار ايله كه جهل سبب موت قلب اولور وجاهلك دوستلغنی قبول ايدن وسوزنی اشيدن كمسه نك قلبی
اولور واكر حيات قلبيه سی وار ايسه لابدا كا نقصان كلور بر حال جاهل ايله همنشين اولان وانكله دوستلق قيلان عاقله
دخی اول قدر ضرر وآفت اصابت ايلر كه انك ضرری سم كهنك ضررندن ارتق اولور الحذر الحذر ای جان پدر شول ارلر
صورتنده وخرلر هيئتنده اولان جاهل خرلر كه سنی علم ديندن ومعرفت رب العالميندن بی نصيب وبی بهره قويه لر وسكا
بوعلمك كسب وتحصيلی نه لازمدر عار فلك بوندن بری اولمقدر ديه لر وكولر يوز وطتلو سوزلرله سنی الداوب كندیلره تابع
ايليه لر (مثنوی) جان مادر چشم روشن كويدت ✱ جز غم وحسرت ازان نفزويدت ✱ جاهل شيرين سخن سكا ای جان
مادر وای چشم روشن ديرلكن غمدن وحسرتدن غيری اندن سكا زياده اولمز يعنی كولر يوزلو وشيرين سوزلو جاهل سكا
ای انانك جانی وای كوزلك نوری ديو برمرتبه اظهار محبتلر ايلر ولطيف سوزلر سويلر كه سنك قلبكی بولعبله او غورلر وسنی
بو صنعتله مريد ومحب ايلر ولكن حقيقته نظر اولنسه انك بويله ديمسندن وسكا بوكونه عرض محبت ايتمسندن غم
وحسرتدن غيری سكا برنسنه زياده اولمز زيرا اول جاهل وغافل سنی كندی كبی منافع دينيه واسرار يقينيه تحصيلندن
عوق ايلر وفوائد اخرويه وانوار قلبيه كسبندن هم مشغول ايليوب محروم قيلور (مثنوی) مر پدر را كويدان مادر جهار
كه زمكتب بچه ام شد بس نزار ✱ از زن ديكر كرش اوردئ ✱ بروی اين جور وجفا كم كردئ ✱ از جز تو كر بدی اين بچه ام
اين فشار ان زن بكفتی نيز هم ✱ مثلا بر فرزندك اول مادری پدرينه اشكار ايدر كه مكتبدن بنم طفلم زياده نزار اولدی اكر
انی سن بر غيری زندن كتورديدك انك اوزرينه جور وجفانی كم ايليدك اكر بنم يورم سندن غيريدن اوليدی بوفشاری
اول زن دخی هم ديديدی يعنی فی المثل جاهلك بر كسه يه محبت ومرحمتی جاهل اولان مادرك كندی فرزندينه محبت
ومرحمت ايلمسی كبيدر كه اول فرزندك عاقل اولان پدرينه اشكارا بويله ديركه ای اربنم اوغلانجغم ملامت قيلمقدن واندہ
محبوس اولمقدن صيقلدی وچوق ضعيف ونزار اولدی فرضی آنی بندن كتورميوب برآخر خاتوندن كتوريدك اول طفله
بو جور وجفايی روا كورميدك باخصوص كه بونی بندن كتوردك وكندی بيلكدن وجودم تبه سنه يتوردك پس كندی
جكر كوشه كك اوزرينه بو جور وجفايی نيچون روا كوررسن اكر فرضی بو بنم فرزندم سندن غيريدن اوليدی وبر اخر
باباننك بيلندن ظهوره كليدی وبر آخر خاتوندن متولد اوليدی بو باطل سوزی اول زن دخی سكا ديردی چونكم بو ولد
سندن غيرينك بيلندن ظهوره كلمدی وبندن غيرينك رحمندن تولد قيلمدی پس نيچون بو جفا وآزاری بو كاروا كوررسن
دير كندی اوغلينه بوكونه مرحمت ايليوب غم يرولكن حقيقتده اكا عداوت ايلمش اولور ومعناده اكا عظيم ضرر
وزيان قيلور جاهل اولان مريدنك دخی مرحمت وشفقتی مبتدی اولان سالكه بو قبيلدن اولور وبو مادر وپدردن مراد نه
ايدوكی بو بيتلردن ظهوره كلور (مثنوی) هين بچه زين مادر وتيبای او ✱ سيلی بابا به از حلوای او ✱ هست مادر نفس
وبابا عقل راد ✱ اولش تنكی وآخر صد كشاد ✱ زنهار ای بچه بو مادردن وانك تيباسندن باباننك سله سی اول مادرك
حلواسندن يكدر بچه كلمه سی بانك وجيمك فتحه لريله اوقنوب حرف ندا مقدر اولمق محلنده ايسه بدر اما بانك كسريله وجيمك
دخی كسريله جهيدن لفظندن امر حاضر اولسه دخی جائزدر بو تقديرا اوزره معنی اكاه اول ای بچه مادردن ودخی انك
عشوه ومحبتنده صچره باباننك سله سی انك حلواسندن يكدر ديمك اولور اولكی وجه اوزره هين زنهار معناسنه اولور وتيبا
عشوه يه ومحبته ديرلر ومادردن مراد افاقده اهل نفس اولان جاهل بابادن مراد عاقل وكامل اولور وانفسده مادردن
مراد نفس وبابادن مراد عقل اولورنته كم بو بيت بو معنايه دلالت قيلور مادر سنك وجودنده نفس وبابا عقل رادر اول
عقلك اولی تنكلك واخری صد كشاددر وبوتوضيح معنای بيتين شريفين بويله ديمك اولوركه زنهار ای بچه منزله سنده اولان
وطفله مشابه كلان كمسنه بو اهل نفس اولان جاهل مريدن وانك عشوه ومحبتندن ومرحمتندن عداوة العاقل
خير من صداقة الجاهل حديثنك موجبنجه بابای معنوی اولان عقلك سله سی وعداوتی اول جاهلك صداقت
وحلاوتندن نيجه وجوهله سكا اولی وانفعدر انكچون حديث شريفده خير الابوين من علمك بيورلمشدر كذلك آفاقده
اولان اهل نفس اولان جاهل مريدن صاقنديغك كبی كندی وجودكده دخی مادر جاهل كبی اولان نفسكدن وانك
سكا اولان عشوه وشفقتندن زنهار حذر ايله كه سنك نفسك مادر مشفق كبيدر وعقلك جواد باباك كبيدر مادر نفسك

سكا عشوه وشفقتنك اولی اكرچه بر مقدار كشاده لك وشاد ايلكدر ولكن اخری يوزكونه تنكلك ومنقبض اولمقدر
اما عقل جوادك سكا تاديب وتربيه ده كوشمال قيلمسنك اكرچه اولی بر مقدار تنكلكدر اما اخری يوزكونه كشاده لك
وفتح بابدر كذلك آفاقده اولان جاهل مريدنك سكا مرحمت وشفقتی وظاهرده اولان نعمتی وحلاوت وراحتی اكرچه
بر مقدار سكا كشاده لك وراحت جسمانی ويرر اما معناده سنی نتيجه علوم ومعانی كسبندن محروم قيلور وسكا نتيجه
فتح باب اولمقدن رهزن اولور وعاقل وكاملك اكرچه تاديب وكوشمال قيلمسی وسنی يمكدن وايچمكدن وحظ نفسه
مشغول اولمقدن منع ايليوب تحصيل علوم ومعارفه ترغيب ايلمسی ونفسكی رياضت ومجاهده يه براقمسی اكرچه
اول وهله ده سكا بر مقدار تنكلك وانقباض ويرر ولكن عاقبت واخرده نتيجه معانی وسعاداته واصل اولورسن ونتيجه
فيوضات وفتوحاته ظفر بولورسن وانهذا قيل ✱ بيت ✱ بقدر الكد تكتسب المعالی (ومن طلب العلی سهر الليالی) (مثنوی
ای دهنده عقلها فريادرس ✱ تا نخواهی تو نخواهد هيچ كس ✱ هم طلب از تست وهم آن نيكويی ✱ ما كييم اول تويی
آخر تويی ✱ هم بكو تو هم تو بشنو وهم تو باش ✱ ما همه لاشيم با چندين تراش ✱ ای عقللر ويريجی وبنده لرنی حقيقت
مرتبه سنه ايركوريجی خدا فريادرس ايرش وبزه مدد ومعاونت ايليوب هدايت قيل تا كم سن بر نسنه يی استمه سك وبر شيئی
مراد ايلمه سك هيچ بر كسنه انی استمز الهی وسيدی هم طلب سندن وهم اول نيكولك سندندر اولا بر قولكی بر نيكولكه
طالب ايلرسك وآخر اول نيكولكی اكا عطا ايلرسك بز كيمز اول سنسن آخر سنسن هو الاول والاخر والظاهر والباطن
بيورديغك نص شريف موجبنجه باطن وظاهر هم سنسن چونكم اول وآخر وباطن وظاهر همان سنسن هم سن سويله
وهم سن اشت وهم سن اول بز دوكلمز لاشيئ ايز بو قدر بو نقيله يه ديرلر كه او بر شيئك اصلندن بونلمش اوله
بونده تراشدن مقصود قوت وقدرت ونعمت وثروت وبونلر امثالی اولان صفت وحالتدر كه انسان بوجمله صفت وحالتله
بيله حد ذاتنده فانی ولاشئ در العبد وما يملكه كان لمولاه حسبنجه عبد وانك مالك اولديغی شئ هرنه ايسه مولاسنكدر
پس بزم دوكلمز فی الحقيقه لاشئ ومعدومز بزم وجودلرمز وما لك اولديغمز شيلر هرنه ايسه بالكليه ای بزم سيدمز
وما لكمز هب سنكدر (مثنوی) زين حواله رغبت افزا در سجود) كاهلی جبر مفرست وجمود) جبر باشد پر وبال كاملان
جبر هم زندان وبند كاهلان ✱ همچو آب نيل دان اين جبر را ✱ آب مؤمن را وخون مر كبر را ✱ الهی بو حواله دن
سجوده رغبت زياده ايله جبرك كاهللكنی وجمودلكنی بزه كوندرمه جمود سونمكه ديرلر يعنی الهی وسيدی بو بزم
اوزريمزه اولان حواله دن وتكليفدن سن بزم ساجد اولمقلغه وجنابكه عبادت وطاعت قيلمقلغه رغبتمز زياده ايله جبر
مذموم كاهللكنی وقلب سوونكلكنی بزه كوندرمه جبر كاملرك پر وبالی اولور وانلری اوج حقايقه پرواز قيلمغه قوی
وقادر قيلور جبر هم كاهللرك زندانی وبندی اولور جبردن مراد حول وقوتی همان اللهه اسناد قيلمق وهر شيئه استطاعت
وقوتی همان الهدن بيلمك كركدر وبر شيئك وجودنه ارادت الله تعلق ايلمينجه اول شئ اولمديغنه عالم اولمقدر وانسان
كندی اختيار جزويسنی دخی اكر خيره واكر شره صرف ايلمسنی همان الله تعالينك ارادتندن واختيارندن بيلمكدر
پس بو جبرده بنده كامل اولان موحد وعارفلردن اوتری پر وبال اولور وانلری طاعت وعبادت حقه جست وچابك قيلور
وجبر نفسنده كاهل اولنلره مشتهای نفسه ميل ومحبت ايدوب اوزرلرندن اسقاط تكليفات قيلنلره هم بند وزندان اولور
وكامللره جبرك پر وبال اولمسی وانلری طاعت حقه چابك قيلمسی شو اعتبار ايله اولور كه انلر كوررلر كه حول وقوت جميعا
اللهكدر والله ديلديكی اولور والله ديلمديكی اولماز پس اول حاكم مطلقك طاعتنه چست وچابك اولورلر وهميشه اكا
توجه قيلورلر وانك امرين طوترلر اما كاهللره هم جبرك بند وزندان اولمسی وانلری سجن بطالتده حبس قيلمسی
شو وجهله اولور كه كاهللر هم كوررلر كه حول وقوت همان اللهكدر حتی كنديلرك اختيار جزئيه لرنی دخی مغلوب
اختيار كليه الهی كوررلر وكندی اختيار جزويه لرنی ارادت الهی اولمينجه خير وشره صرف ايلمكه قادر اولمدقلرنی
هم مشاهده قيلورلر پس مشربلری كاهل اولديغندن ونفسلری دخی بطالته ميل قيلديغندن درونلرنده اولان بو معرفت
جبريه انلرك اسقاط تكليفات ايلمسنه سبب اولوب بطالت زندانی ايچره آنلری محبوس ومقيد ايلر پس بو جبری سن
آب نيل كبی بيل مؤمنه آب وتحقيقا كبره قاندر يعنی آب نيل آل موسايه روان وال فرعونه قان اولديغی كبی جبر وعلم
توحيد دخی لابد مؤمن اولنلره والله ورسولنه تبعيت قيلنلره آب صافی كبی حيات بخش اولور واما فرعون نفسه تابع
اولنلره وكافر اولوب شيطانه اويانلره قان كبی نجس اولور وانلره حرمان وخذلان ويرر وحيات طيبه دن محروم قيلور نته كم
آب نيل سبطيلره آب زلال وقبطيلره قان اولدی وبونك قصه سی جلد اولك ديباجه سنده وهو كنيل مصر شراب
للصابرين وحسرة علی آل فرعون والكافرين قولنك شرحنده مرور قيلدی (مثنوی) بال بازان را سوی سلطان برد
بال زاغان را بكورستان برد ✱ بال وپر بازلری سلطان جانبنه ايلتور وبال وپر زاغلری كورستان جانبنه ايلتور بالدن مراد

جبر وبازدن مراد کامللر وزاغلردن مراد کاهللردر بال وپر بازلری سلطان جانبنه ایلتدیکی وزاغلری داخی کورستان جانبنه آقوب کتدیکی کبی جبرهم دیننده کامل اولنلری سلطان حقیقت جانبنه ایلتور وکذلك کاهل اولان زاغ سیرت وزغن طبیعتلری دخی مرده لرمقامی اولان دنیا جانبنه ایلتورکه فی المثل دنیا ومافیها کورستان کبیدر انده ساکن اولنلر وحضرت حقدن غافل قالنلر کورستانده ساکن اولان موتی کبیدرولهذا قال علیه الصلوة والسلام ایاکم ومجالسة الموتی قالوا وما الموتی یارسول الله قال اهل الدنیا خلاصهٔ کلام جبری وعلم توحیدی مشایخ عظام واولیای کرام باران نیسانه دخی تمثیل ایلمشلردر باران نیسان صدف دهاننه دوشسه در ومار اغزنه دوشسه زهر قاتل اولور ودخی باران باغه یاغسه لاله بتورر وشوره یره یاغسه خار وخس بتورر دیمشلردر * بیت * بارانکه درلطافت طبعش خلاف نیست) درباغ لاله روید ودرشوره بوم خس) بو بیتله هم بو مضمونی تأییدا تمثیلدر برکسنه جنید حضرتلرینه کلوب دیدیکه یاشیخ فلان کسنه دیدیکه بن فی الحقیقه برقبوکبی بن اکر آجرلرسه آچلور وآکرا ورترلرسه اورتلور جنید حضرتلری بیوردیلرکه بونی دین قائل یاموحد کامل ویاملحد کاهلدر بوایدین قائله نظر قیل اکر دقایق شرعیه دن واعمال مرعیه دن بردقیقه یی ترك ایلمز ایسه اکا تابع اول واکر کاهللردن وتنبللردن ایسه اندن اعراض ایله واجتناب قیل دیدی * مثنوی * بازگردا کنون تودرشرح عدم * که چوپازهرست وپنداریش سم * ای مولا جبره متعلق اولان سوزدن عدم وفنا شرحنه شمدی سن کیرودون که عدم پازهر کبیدر ای طالب سن انی سم صانورسن یعنی فقروعدم معنیده پازهر کبی فوائد عظیمه ومنافع کثیره صاحبیدر اماسن آنی بیلمزلکدن سم قاتل وزهر هلاهل صانورسن اول خود نیجه زهرلری دفع ایدیجی ودردلره دوا وشفا اوایجیدر (مثنوی) همچو هندو بچه هین ای خواجه تاش * روز محمود عدم ترسان مباش) مذکور اولان هندو بچه کبی ای خواجه تاش بوری عدم محمودندن ترسان اولمه یعنی اول هند واوغلی مادر وپدرینك قتنده ایکن سلطان محموددن خوف وحذر قیلدیغی کبی بوری سن هم محمود اولان فقروعدمدن خوف وحذر قیلمه ومادر طبعکك تخویفات وتهدیداتنه قولق اورمه که اوفقر وعدم محمودنك عظم شاننه عالمدکادروسکا جاهلانه مرحمت ایتمکله سنی انك شرف وعزتندن محروم ایلر (مثنوی) ازوجودی ترس کاکنون دروی * آن خیالات لاشی وتولاشی * لاشیٔ برلاشیٔ عاشق شدست * هیچ نی مرهیچ نی را رهزدست * ای خواجه تاش سن بروجوددن قورقکه شمدی انده سن اوسنك خیالك لاشیٔ وسندخی لاشیٔ سن برلاشیٔ برلاشیئه عاشق اولمشدر هیچ یوق هیچ یوق یولنی اورمشدر بونده وجوددن مراد شول اوصاف ذمیمه واخلاق ردیه ایله موصوف اولان وجود مجازی وذات موهومیدرکه انك خیالی وکندوسی معدوم ولاشیٔ حکمنده درپس ای بندهٔ خدا اکر خوف ایلرایسك شول وجود مجازی وذات موهومیدن خوف ایله که شمدی سن انده مقید ومحبوس سن سنك بووجود مجازیده اولان خیالك ومبتغای بالك حد ذاتنده لاشیدر وسن حقیقتده هم لاشیٔ ومعدوم سن فی الحقیقه موجود حقیقی همان حضرت حقدر واندن غیری اولان کل شیٔ الان نفس الامرده هالك ولاشیدر امانفس الامرده نظرا محجوب بوعالم فنایه نظر ایلسك برلاشیٔ برلاشیئه عاشق اولمشدرکه بوکوردیکك شیئلر حقیقتده معدوم ولاشیدر وحد ذاتنده عاشقده ومعشوقده هیچ یوقدر ولیکن حقیقتده هیچ یوق اولان شیٔ هیچ یوق اولان شیئك یولنی اورمشدر حقیقت بین اولنلرك قتنده بوصور اشیا کسراب بقیعة یحسبه الظمأن آیتنك مفهومنده داخلدر (مثنوی) چون برون شداین خیالات ازمیان * کشت نامعقول توبرتوعیان * چونکم موت اضطراری کلدکده بوخیالات مثابه سنده اولان غیریت واثنینیت واضداد واختلافات اورته دن طشره کیده وحقیقت مطلقه ظهور ایده سنك نامعقولك سکا عیان اولور یعنی حالا سکا معقول اولمین وحدت مطلقه ومفهومه کلمین حقیقت واحده نك سری وشانی بعدموت الاضطراری عیان ونمایان اولور وایکن اول کون حقیقت سکا عیان اولمسنك اصلا نفع وفائده سی اولمز وابرار وحدتك اول کونده ظهوره کلمسی وحقیقتده معدوم وفانی اولدیغی سنك معلومك اولمسی سکا مللك اولمز ومقام کلمزاکر بودنیاده حالا موتوا قبل ان تموتوا حدیثیله عمل ایدوب اولمزدن اول اولورایسك وفانی اولمزدن مقدم مجازی اولان وجودکی محبت الهیه ده فانی قیلور ایسك وحقیقت مطلقه یی حالا بیلورایسك وکندی حقیقی اولان ذاتکی شمدی بولور ایسك بعد موت الاضطراری دخی اصلا غلطا محجوب خلقه نامعقول اولنلر اول حینده معقول وعیان اولدقده وخیالات اورته دن کیدوب حقیقت ظهوره کلدکده اول حقیقتك مشاهده سی سکا مللك اولور واول وحدت مطلقه نك معاینه سی سکا مرتبه ومقام کلور غیریلر اول کونده فوت اولان امورایچون غم یسه لرسن اصلا برغم یمزسن وناسك اول حینده (یاحسرتا علی ما فرطت فی جنب الله) دیسه لرسن قطعا یاحسرتا دیمزسن بودنیادن آخرته نقل ایلین طائفه اصلا اولدکاری ایچون غم یمیه لر بلکه انلردن فوت اولان معنی ایچون وسعادت ایچون غم یسه لر

ویاحسرتا دیه لرنته کم بومعنایه اشارت ایچون بوحدیث شریفی ایراد ایدوب بیوردیلر (لیس للماضین هم الموت انما الهم حسرة الفوت) حضرت رسول علیه الصلوة والسلام بیورمشلردر ماضی ایچون هم موت یوقدر تحقیق انلر ایچون حسرت فوت واردر یعنی بودنیادن کچن وشراب موت فنایی ایچن طائفه ایچون اصلا اولدکاری ایچون غم والم حسرت یوقدر تحقیقا انلر ایچون فوت اولان سعادتك حسرتی واردرکه انلرك هر بریسی یاحسرتا علی ما فرطت فی جنب الله دیرلر وجانب طاعة الله ده ایلدکاری تقصیر اوزره غملر وحسرتلر برلر (مثنوی) راست کفتست آن سپهدار بشر که هرانکه کرد ازدنیا کذر * نیستش درد ودریغ غبن موت * بلکه هستش صد دریغ ازبهرفوت * که چرا قبله نکردم مرك را * مخزن هر دولت وهر برك را * اول بشرك سپهداری راست دیمشدر یعنی جمیع ناسك زبده سی وجنس بشرك افضل وبرکزیده سی طوغری سویلمشدر بویله دیوکه هر شول کسنه که دنیادن کذرایتدی ودنیایی قویوب اخرت جانبنه کتدی اکا موت دردی ودریغ وضرری یوقدر واول اولدیکندن اوتری اصلا مغبون ومحزون اولمز ودرد ودریغ دخی قیلمز بلکه اکا فوت اولندن اوتری صد دریغ واردر وموته متأهب ومتوجه اولمدیغنه واختیار ایله اولمدیکنه وکندیسنی فنا قیلمدیغنه دریغ وحسرت بربویله دیوکه یاحسرتا بن اختیار مله مرکی نیچون قبله ایلمدم هر دولت وهر مرکك مخزننه نیچون متوجه اولمدم که موت وفنای اختیاری هر دولتك معدنی وهر نعمت وقدرتك مخزنی ایمش شمدی بیلدم وبودم آنك سرینه عالم اولدم اما چه سود بعد خراب البصره (م ی) قبله کردم من همه عمراز حول) آن خیالاتیکه کم شد دراجل ای دریغا بن دوکلی عمرمده احوللکدن قبله ایلدم اول برخیالاتیکه اجل وقتنده کم اولدی حول شاشیلغه دیرلر یعنی هر اولنه ودنیادن آخرته نقل قیلنه امور اخرت کشف اولدقده بویله دیرکه ای دریغ دوکلی عمرمده درست بین اولمدیغمدن وحقیقتی معاینه قیلمدیغمدن دنیاده اولان شول اوهام وخیالات مثابه سنده اولان شیلری کندیمه قبله قیلدم واکا متوجه ومتعشق اولدمکه بوعالمده انلرك فائده سی اولمدی وخیالات کبی کم وناپیدا اولوب شمدی انلردن برشیٔ قالمدی (م ی) حسرت آن مردکان ازمرك نیست * زانست کاندر نقشها کردیم ایست * ماندیدم این که آن نقشست وکف کف زدریا جنبد ویابد علف * اول مرده لرك حسرتی موتدن دکلدر انلرك حسرتی اندن اوتریدرکه نقشلرده برطوردق یعنی انلرك حسرتی نقشلرده برطوردق واول نقوشك محبتنده برتوقف قیلدق وانك نقاشندن بی خبر اولدق دیو دیر بوخسه اصلا اولدکلرندن اوتری غم وحسرت یمزلر بلکه انکچون حسرت برلر وبویله دیرلرکه دریغا وحسرتا بز دنیاده بونی کورمدککه بوصور اشیا نقشدر وکفدر کف ایسه دریادن حرکت ایلر وعلف بولور یعنی اول حینده بونلر دیه لرکه حسرت بزه که بز دنیاده بونی کورمدککه بواشیانك وجودی نقش کبیدر ودریانك کپوکی کبیدر کف دریادن حرکت ایلیوب اندن غدا بولدیغی کبی بوصور اشیا دخی دریای حقیقیدن حرکت قیلور ایمش واندن قوت وغدا بولور ایمش بز بونی شمدیه دك حقیقتله بیلمدك واشیانك حرکاتنی ووجودنی همان دریای حقیقیدن ایدوکنی اصلا مشاهده قیلمدق بلکه انلرك حرکاتنی بز کندی وجودلرندن صانوردق ودریای حقیقی انلردن بعید زعم قیلوردق شمدی بیلدککه بزم اول ظن ایلدیکمز اوزره دکل ایمش دیه لر وبوکونه غملر وحسرتلر یه لر (مثنوی) چونکه بحرافکند کفهارابه بر * توبکورستان روان کفها نکر * پس بکوکو جنبش وجولانتان * بحرافکندست در بحرانتان * تا بکوینددت بلب نی بل بحال * که زدریا کن نه ازما این سؤال * چونکم بحروحدت ودریای حقیقت کفلر مثابه سنده اولان اجسادی واجسامی بروخاکه براقدی سن ای دریای حقیقی ایله حرکت قیلان زنده وارمقبره لکه کیت اوکفلر مثابه سنده اولان جسدلره نظر ایله کورکه انلرده اصلا حرکتدن وقوت وقدرتدن ونعمت وثروتدن ودولت وعزتدن وبونلرامثالی اولان حالت وخصلتدن براثر قالمامش پس بونلره دیکه قنی سزلك جنبشکز وجولانکز بحرسزی بحرانه براقمشدر بحران بانك ضمی وحانك سکونیله خسته یه حادث اولان تغیره دیرلر وبونی طبیب اولنلر استعمال ایدرلر نته کم هذا یوم بحران دیرلر وبونده بوزلمق وخراب اولمق معناسنه دریعنی اول کورستانده اولان جسدلره دیکه قنی سزلك حرکاتکز وجولانکز شمدی بحرسزی بوزلمغه وخراب اولمغه براقدیمی تاکم اول کورستانده بی حرکت اولان وبی حیات قلان تنلر سکا سویلیه لرلب ودهانله دکل بلکه لسان حاله بویله دیوکه سؤالی دریای حقیقیدن ایله بزدن ایلمه که بز نطقه وتکلمه قادر دکلز بلکه فی الحقیقه متکلم وقادر همان اولدر وقدرت وقوت همان انکدر (مثنوی) نقش چون کف کی بجنبد بی زموج خاك بی بادی بکا آید براوج) نقش کف کبی موجدن برموج اولمقدن قچن حرکت ایلر زموجه دن زاید اولمز ایسه معنی بودر امازاند فرض اولنور سه معنی نقش کف کبی موجسز قچن حرکت ایلر خاك بربادسز قچن اوج اوزره کلور یعنی بونقوش کائنات وصور موجودات واشکال حیوانات جمله سی دریا اوزره اولان کفلر کبیدر رودخی اوج اوزره صعود ایلین وحرکت قیلان تراب وغبار کبیدر موجسز دریا اوزره اولان کفلر حرکت قیلمز وبادسز هم خاك وغبار اوج اوزره صاعد اولمز

وجنبش وحرکت ایلمز کذلك بو کفلر کبی اولان نقوش کائنات وغبارلر کبی اولان صور موجودات اول دریای حقیقتك
تحریکی وجزرومدی اولمینجه بیچون حرکت ایلمز بو مقرردر که اصلا برنقش ازلینك ارادتی اولمینجه جنبش وحرکت قیلمز
وکذلك خاك وغبار مشابه سنده اولان اجساد واجسام ارادت الهیه بادی اسمینجه اوج وجود اوزره صعود قیلمز
ومرتفع اولمز وجنبش وحرکت ایلمز بو جمله نك محركی حقیقتده حقدر وجمله ده متصرف همان اولدرنته کم (ما من دابة
الا هو آخذ بناصیتها ان ربی علی صرط مستقیم (آیت کریمه سی هم بو مضمونه دلالت وشهادت قیلور (مثنوی
چون غبار نقش دیدی باد بین) کف جو دیدی قلزم ایجاد بین) هین ببین کزتو نظر آید بکار) باقیت شحمی ولحمی پود وتار
چونکم غبارنی کوردك بادی کورکنی چونکم کوردك قلزم ایجادی کورا کاه اول کورکه سندن نظر کاره کاورسنك
باقی وجودك برشحم وبرلحم وپود وتاردر یعنی ای بو دنیاده زنده اولان ومعرفت حقی طلب قیلان عاقل چونکم غبار
مشابه سنده اولان نقش کائناتی وصور موجوداتی جنبش وحرکت ایلر کوردکده ارادت الهیه بادنی هم کورکه بو جمله
نقوش انك تصرفیله حرکت ایلر چونکم بو کفلر مشابه سنده اولان اجسام واجسادی مجیٔ وذهابده ورفتن وآیابده
کوردك ایجاد دریاسنی هم کورکه بو جمله اجسام واجساد اول قلزم ارادت وایجادك تحریك وتصرفیله حرکت قیلورلر
وامدوشدده اولورلر اول دکلدرکه بو اجسام واجساد کندی طبیعتلرینك مقتضالری اوزره حرکت قیلورلر ای مؤمن
وعاقل آکاه وخبردار اول فانظروا کیف بدأ الخلق ایتنك موجبیله عمل ایدوب بو خلقه نظر عبرتله نظر قیلوب وبصر
بصیرتله بو اشیایی برخوش کورکه سندن کاره همان نظر کلورسنك خلقتکدن وایجادکدن دخی مقصود بو اشیایه
نظر قیلمق ودرست کورمك وحقیقت بین اولمق اولورکه سن انسان العین منزله سنده سن وسنك باقی وجودك برلحم
وبرشحم درو آرغج وارش کبی اولان استخواندر واعصاب واطمار درسنك بو حقیقت بین اولان نظرکدن قطع نظر
بو جسمك ولحم وشحمك واستخوان واعصابك اصلا کاره کلمز وحیواناتك لحم وشحمی کبی هم اولمز زیرا انلرك اکثرینك
لحمندن وشحمندن وپوستندن واستخوانندن برنفع اولور وبرفائده کاور (مثنوی) شحم تو در شمعها نفزود تاب
لحم تو مخموررا نامد کباب * درکداز این جمله تن را در بصر * درنظر رو درنظر رو درنظر * امّا ای بنی آدم سنك شحمك
شمعلره تاب زیاده ایلمدی وسنك لحمك مخموره کباب کلمدی یعنی بعض حیوانك یاغی شمعلره ضیا ونور زیاده ایلدیکی کبی
سنك جسدك یاغی موم اولمدی وموملره روشنالك زیاده قیلمدی چونکم شحمك کاره کلمدی لحمك دخی برمخموره کباب
اولمدی وبریان اولمغه وتمکه لایق کلمدی وپوستك واستخوانك واعضا واعصابك هم بویله درکه اصلا بونلردن برسی
برنفع وکاره کلمز چونکم بو محققدر جمله تنکی بصر خصوصنده اریت نظره کیت نظره کیت یعنی چونکم
سنك جسمك برکاره یرامدیسه حالا بو جمله تنکی بصر بصیرت تحصیلنده اذابه وافنا ایت وهمیشه کره بعد کره نظر
بوانه کیت تاکم اول نظر واسطه سیله بو اشیانك حقیقتنی کوره سن وبو صور عالمی واجساد بنی آدمی فی الحقیقه محركك
کیمدر اکا نظر ایر کوره سن ونظرلك ادنی واوسط مرتبه لرنده قالمیه سنکه انظارده دخی چوق تفاوت واردر (مثنوی)
یك نظر دو کز همی بیند زراه * یك نظر دو کون دید وروی شاه * درمیان این دو فرقی بی شمار * سرمه جو والله اعلم بالسرار
مثلا برنظر بولدن ایکی ارشون کورر برنظر ایکی کون کوردی وروی شاهی کوردی یعنی نظردن نظره چوق تفاوت
واردر برنظر وارکه طریق الهیدن انجق ایکی ذراع مقداری یول کورر وبرنظر دخی وارکه دنیایی وآخرتی کورر وروی
شاه حقیقی مشاهده قیلور بو ایکی نظرك میاننده بی شمار برنوع فرق واردر بو ایکی نظرك ماییننده اولان فرقی کورمکدن
اوتری کندی بصر بصیرتك ایچون سرمهٔ معرفت استه والله تعالی اسراره اعلمدر وطالبه حضرت حقدن واهل دلدن
چشم جانی ودیدهٔ جنانی ایچون سرمهٔ عنایتی وکحل هدایتی طلب ایلمك اهم والزمدر تاکم اول سرمهٔ عنایت
وکحل هدایتله انك نظری روشن اولوب هر شینك ماییننده اولان فرقی وانظارك میاننده اولان تفاوتی بیلمکه وکورمکه
قادر اوله (مثنوی) چون شنیدی شرح بحر نیستی * کوش دایم تادرین بحر ایستی * چونکه اصل کارکاه
آن نیستست * که خلا وبی نشانست وتهیست * جمله استادان پی اظهار کار * نیستی جویند وجای انکسار * چونکم
نیستلك بحرینك شرحنی اشتدك یعنی چونکم فنا وعدم دریاسنك شرح وتحقیقنی کوش ایتدك سعی وکوشش ایله
همیشه تا بو فقر وفنا بحری ایچره طوره سن وبو یوقلق دریاسنه مستغرق اولوب انانیت قیدندن قورتیله سن چونکم
کارکاهك اصلی اول یوقلقدرکه خلا وبی نشان وتهیدر یعنی اصل جمیع کارکاه اول یوقلقدرکه اول یوقلق مرتبهٔ خلا
وبی نشان وغیریدن وسوادن تهی وخالیدر حالا بو مقرردرکه جمله استادلر اظهار کاردن اوتری وصنعتلرنی ظهوره کتوروب
پیدا واشکار ایلمکدن اوتری یوقلق وجای انکسار استرلر یعنی بو عالمده اولان صانعلرك جمله سی کندی صنعتلرنی اظهار
ایلمکدن اوتری منکسر وخراب اولمش براستر لر ویوقلق طلب ایدرلر (مثنوی) لاجرم استاد استادان صمد * کارگاهش

نیستی

نیستی ولا بود * هرکجا این نیستی افزون ترست) کار حق وکارگاهش آن سرست) لاجرم استادلر استادی حضرت احد
وصمدك کارکاهی یوقلق ولا اولور یعنی استادلر استادی اولان احد وصمد حضرتلرینك کارکاه ومحل صنعی
آنك کارکاهی یوقلقدر لاجرم پس بو مقدمه معلومك اولدیسه وبو علم سکا حاصل کلدیسه بیل که هر قنده که بو یوقلق
افزونتردر حقك کار وکارکاهی اول طرفدر یعنی هر قنغی کسه نك وجودنده که بو فقر وفنا صفتی وعدم لا حالتی زیاده رك
اوله حق تعالینك کاری وانك کارینك محلی اول طرفده در فانی اولان کسه نك وجودی حضرت حقه فنا سی قدر آیینه
اولور واول حضرت حقه آلت کاور قدرت وقوت وارادت ونعمت الهی انده نمایان اولور والحاصل اندن هر نه ظهوره
کلورسه انی حضرت حق اظهار قیلور واول اورته لقده همان برآلت ملاحظه اولور (م ی) نیستی چون هست بالاتر طبق
برهمه بردند درویشان سبق * خاصه درویشی که شد بی جسم ومال * کار فقر جسم داردنی سؤال * سائل ان
باشد که مال او کداخت * قانع آن باشد که جسم خویش باخت) نیستلك چونکم بالاتر طبق اولدی بو اجلدن درویشلر
دوکلی شیٔ اوزره سبق ایلتدی علی الخصوص بر درویش که جسمسز ومالسز اولدی کار فقر جسم طوتر سؤال دکل
سائل اول اولورکه انك مالی اریدی قانع اول اولورکه کندی جسمنی اوینا تدی درویش فقیره دیرلر که فقیر دخی عند الاولیا
رضی الله عنهم اوچ قسمدر برقسمی ظاهرا وباطنا درویشدر خاصه درویشی که شدبی جسم ومال دیدکاری بو قسمه
اشارتدرکه ظاهرده مالی اولمیه وباطنده دخی کندینك وجودی وجسمی اولمیه بلکه العبد وما یملکه کان لمولاه
موجبنجه انك وجودی هم مولاسنك اوله وبرقسمی دخی واردرکه اول ظاهرا ذو مال وباطنا درویش وبی مالدر بو قسم
دخی العبد وما یملکه کان لمولاه حسبنجه کندیسی ومالك اولدیغی شیلر هرنه ایسه مولاسنك اولمشدر انك اورتاده اصلا
وجودی وجسمی ومالی یوق حکمنده در وبرقسم دخی اولورکه ظاهرا فقیر وبی مالدر وباطنا وجود وجسم صاحبیدر
وانك کاری اغنیادن دریوزه وسؤالدر بو کونه فقیرلك فقری کاره کلمز وعند الاولیا بو کا فقر محمود دینمز وترغیب وتحریض
ایلدکاری فقر وفنادن هم بو فقیر مراد اولمز بلکه ممدوح ومحمود اولان فقردن مراد یا ظاهرا سلك ومال صاحبی اولوب
باطنا فقیر اولمقدر ویا خود ظاهرا وباطنا فقیر اولمقدر پس بو ابیات ثلاثه نك تحقیق وتوضیحی بو یله دیمك اولورکه یوقلق
وفقیرلك چونکم بالارك طبق وعالیرك مرتبه اولدی ایسه ولهذا درویشلر دوکلینك اوزرینه سبقت ایلدیلر وبی وجود
اولنلردن ایلرو کندیلر علی الخصوص شول بر درویشکه هم ظاهری وهم باطنی درویش اولدی هم جسمانیتسز وهم
مالسز اولدی نه ظاهرده مالی ونه باطنده کندینك جسمی وارکاری اصل فقر جسم طوترکه اول جسمانیتی محو قیلمق
وبی وجود اولمقدر ماله محتاج اولوب ناسدن سؤال قیلان فقر بو یولده کار طوتمز ونفعا یتمز بو کونه فقردن حضرت نبی علیه
السلام اللهم انی اعوذبك من الفقر دیو حضرت حقه صغنمشدر وامتنه دخی بو کونه فقر مذمومدن حضرت حقه
صغنمغی تعلیم قیلمشدر سائل اول ماله محتاج اولان کدا اولورکه انك مالی اریدی وفانی وضایع اولدی وماله محتاج
اولدیغندن ناسه عرض احتیاج ایلیوب انلردن سؤال قیلدی اما قانع اول کسه اولورکه کندی جسمنی حضرت حقك
محبتنده وطاعتنده اوینا تدی وجسمنك مشتهاسنی ومقتضاسنی ترك ایتدی ومعیشتدن ادنی شیئه قناعت ایتدی وغنی
القاب اولمق مرتبه سنه یتدی بو کونه قانع صورتا اکر فقیر ایسه ده معناده غنیدرکه لا یفنی اولان کنز واصلدر (مثنوی
پس ز دردا کنون شکایت برمدار * کوست سوی دوست اسپی راهوار * چونکم کاری فقر جسم طوتر پس جسمه
کلان درددن شمدی شکایت طوتمه بلا ومحنتدن ناسه شکایت ایتمه که او درد وبلا دوست جانبنه بر دولك آتدرسنکه
اول اسب بالایه سوار اوله سن سنی دوسته ایلتور اذا احب الله عبدا ابتلاه واذا صبر اجتباه حدیثنك مفهومی اوزره
حق تعالی حضرتلری برقولنی سوسه انی مبتلا ایلر واکر اول بنده صابر اولورسه سائر ناسدن انی اجتبا واصطفا
ایدوب کندینك مقربلرندن قیلور پس درد ومحنت معناده نعمت ومنحت اولدی زیرا دوستك وصولنه وسیله اولان نسنه
معناده عظیم نعمت ومنحتدر بعض نسخه ده کوست سوی نیست اسپی راهوار واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنا
اول دردبو یوقلق جانبنه بر راهوار اسبدر پس اندن شکایت طوتمه زیرا بو یوقلق مقام امندر مقام امنه وسیله وذریعه اولان
درد وبلا هم برکمشیٔ اولمز پس اندن شکایت ایلمك مناسب کلمز دیمك اولور (مثنوی) این قدر کفتیم باقی فکر کن * فکر
اکر جامد بود رو ذکر کن * ذکر آرد فکر را در اهتزاز * ذکر را خورشید این افسرده ساز) فقر وفنانك فضیلتنی بو قدر دیدك
باقیسنی سن فکر ایله که کندی درونکده فقر وفنانك باقی اسرارنی وفضائلنی هم قوت فکریه واسطه سیله بوله سن وبو یوقلق
نه دیمکدر انی حقیقتله بیله سن اما درونکده اولان قوت فکریه اکر جامد اولدیسه وبرودت هوای نفسانیه ایله طوکدیسه
نوری اللهی ذکر ایله زیرا فکری حرکته کتورر ذکر حق بو طوکمش اولان فکرك خورشیدی دورکه خورشید انور
منجمد اولان آبی نیجه مذاب ایلرسه ذکر الهی دخی منجمد اولان فکری اویله اریدوب آب روان کبی ایلر تاکم آب عالم

باطنه سریان وجریان ایلیوب اول فکر بحر حقیقته واصل اولمغه قابل اولور (مثنوی) اصل خود جذبه ست لیك
ای خواجه تاش * کارکن موقوف آن جذبه مباش * زانکه ترك کار چون نازی بود * ناز کی در خور وجانبازی بود
اصل خود جذبه درلیکن ای خواجه تاش کار ایله اول جذبه یه موقوف اولمه یعنی طریق الهیده حق تعالینك
وصولنه ومقام حقیقتك دخولنه وسیله اصل خود جذبهٔ الهیدر وجذبهٔ الهی اولدرکه حق تعالی برقولنك قلبنی
وروحنی قلاب محبتله کندی مشاهده سنه وقربنه چکه وانك قلبنه حق الیقین تخمنی اکه حتی اول بنده بی اختیار جمله
اغیار وسوی مرتبه سندن کچه وشراب حقیقتی اول ساقیٔ حقیقینك دستندن ایچه وکندی مجازی اولان وجودی
قیدندن کچه بوطریق الهیده اصل وصول حقه وسیله وذریعه بودر لیکن ای بنم کبی حضرت مولانك بنده سی
اولان کمسه بوجذبه یه موقوف اولمه چونکم وصول حقه اصل وسیله جذبهٔ الهی ایمش امدی جذبهٔ حق کلسون
بنی بندن السون دیوب اول جذبه یه توقف وانتظار قیلمه وکار وکسب ایلمکدن فارغ اولمه بلکه ممکن اولدیغی مرتبه
طریق الهیده کار وعمل قیلمغه مشغول اول کاه فکر ایله وکاه ذکر ایله وکاه حمد ایله وکاه شکر ایله تا کم بوکونه نوافلی ادا
ایلمکله حضرت حقه تقرب قیله سن وحضرت حقك سنی سومسنه مستعد اوله سن هماندمکه حضرت حق سکا
محبت ایلیه جذبهٔ خدا حضرت حقك سکا محبت ایلمسندن عبارت اولور نته کم لا یزال العبد یتقرب الی بالنوافل حتی
احبه فاذا احببته کنت سمعه وبصره حدیث شریفی بومعنایه دلالت وشهادت قیلور پس کار وعمل جذبه یه وسیله
وجذبه وصول حقه وسیله اولور بویله اولدیسه کار وعملی ترك ایلیوب جذبه یه موقوف اولمق بر بنده اولمز ترك کار وعمل
ایلك بر ناز ایلمك واستغنا قیلمق کبی اولور ناز واستغنا ایسه جانبازلکه نیجه لایق اولور عبده لایق اولان مولاسی یولنه
جانباز اولمقدر وانك رضاسنی اله کتورمکه سعی قیلمقدر ناز واستغنا مولایه لایق اولور ونیاز وافتقار بنده یه مناسب کاور
چونکم بنده یه مناسب اولان مولاسی یولنده جانباز اولمق وتضرع ونیازدن خالی اولمقدر (مثنوی) نی قبول اندیش
ونی رد ای غلام * امر را ونهی را می بین مدام * مرغ جذبه ناکهان پرد ز عش * چون بدیدی صبح وشمع انکه بکش
ای غلام نه قبولی فکر ایله ونه ردی فکر ایله مدام سن امری ونهیی کور مرغ جذبه ناکهان عشدن پران اولور چونکم
صبحی کوره سن وشمعی اندنصکره سوندر العش بضم العین والتشدید شول قوش یواسنه دیرلرکه اغاج بوداقلرنده چوردن
چوبدن وغیریدن جمع ایدوب بیت دوزر اول قلیل المعرفه اولان کمسه لرك وهمندن ناشی اولان بوسؤ خاطره یی دفع ایچون
دینلمشدرکه اول خاطره بودر اکثر قلیل المعرفه اولان کمسه لر بویله دیرلرکه چونکم قبل من قبل فی الازل بلا علة ورد من رد
فی الازل بلا علة کلامنك مفهومی محقق وثابت اولمشدر ونکه ازل ازالده بلا علة مقبول اولنلردن اولدمسه بکا بوکار
وعملك نه فائده سی واردر کذلك اکر بن ازل ازالده بلا علة مردود اولنلردن اولدمسه هم بکا بوجهد وعملك نه نفعی واردر
بواندیشه عند الجمهور باطلدر انکیچون حق تبارك وتعالی حدیث قدسیسنده بیورر عبدی اطعنی کما امرتك ولا تعلمنی
ما یصلحك پس عبده لایق ولازم اولان اول دکلدرکه حق تعالی آنی یا قبول ایلمش ویاخود رد ایلمش اوله وانی اندیشه قیله
بلکه عبده لایق ولازم اولدرکه امر اولندیغی اوزره عمل قیله پس ای غلام بو یولده نه مقبول اولمغی فکر ایله ونه مردود
اولمغی فکر ایله بلکه مدام حق تعالینك امرنه ونهینه نظر ایله (وما آتاکم الرسول فخذوه وما نهاکم عنه فانتهوا) آیتنك
موجبنجه هرنکم امر اولندك ایسه ورسول وخدا آنی امر قیلدیسه آنی اخذ ایله وهرنیکم نهی قیلدیسه اندن اجتناب
ایله قوله لایق اولان افندیسنك امر ایلدیکنی طوتمق ونهی ایلدیکندن قاچمقدر چونکم ای غلام سن همیشه امر ونهیی
کوریجی اوله سن وقادر اولدیغجه حضرت حقه اطاعت وانقیاد قیله سن جذبه قوشی ناکهان کندی مقام ومرتبه سندن
پرواز ایدوب سنك وجودکه قونر وسنی بوکلفت وزحمت ورطه لرندن خلاص ایلر چونکم صبح حقیقتی کوره سن
شمع خدمت وریاضته احتیاج قالمز اندنصکره ترك وازاله ایلمك لایق وجائز اولور صبحدن مراد بونده حق الیقین اولور
شمعدن مراد مع الکلفت والزحمت اولان خدمت وعبادت اولور (واعبد ربك حتی یأتیك الیقین) آیت کریمه سنك دلالت
ایلدیکی معنای باطنی اوزره عبادتك منتهاسی صبح یقینك ظهوریدر چونکم صبح یقین ظهور وطلوع ایلیه عبادت
عبودته تبدیل اولور وعبادتله عبودت ماینده فرق اولدرکه عبادت مع الکلفت والزحمت اولان خدمته دیرلر وعبودت
حلاوت ولذتله اولان خدمته دیرلر مثلا عبادت عابدلرك کاریدر وعبودت عاشقلرك کرداریدر بر عاشق معشوقنه خدمتی
کلفت وزحمتله قیلمز بلکه صد دل وجانله ونیجه حلاوت ولذتله قیلور وبونده چونکم صبح کله شمعی سوندر دیمکدن
مراد چونکم صبح یقین ظهوره کله کلفت وزحمتله اولان عبادتی کیدرکه اندنصکره عبودت کاورو سن کندی
محبوبکه صد دل وجانله اول وقتده عبودت قیلورسن دیمك اولور (مثنوی) چشمها چون شد کذاره نور اوست
مغزهای بیند او در عین پوست * بیند اندر ذره خورشید بقا * بیند اندر قطره کل بحر را * چشملر چونکم کذاره اولدی

نور اودر اول نور عین پوستده مغزلری کورر بو دخی وجه درکه دینه چشملر چونکم کذاره اولدی انك نوریدر بو وجه اوزره
نور کسر رائله او ضمیرنه مضاف اوقنور واو مقدم اولان صبحه عاید اولورکه اندن مراد صبح یقیندر کذار نافذ معناسنه در
یعنی کچیجی دیمکدر وتوضیح معنی شول کوزلرکه چونکم حجابلردن نافذ اولدی وپرده لردن ایلری کچدی اول صبح یقینك
نوریدر یاخود معنی محضا نور همان اولدر زیرا اول کوزلر عین پوستده یعنی بو اجساد صورده لبلر کورر وحقایقی مشاهده
قیلور ذره ده خورشید بقایی کورر کل بحری مشاهده قیلور ذره دن مراد بر شیئك وجودی وخورشید بقادن مراد
حضرت حقدر قطره دن مراد بر انسانك وجودی وکل بحردن مراد جمیع اسما وصفاتی جامعه اولان مرتبهٔ حقیقتدر
وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه چونکم کوزلر حجابلردن نافذ اوله نور محض اودر اول کوزلر پوستلرده مغزلری کورر
وهر شیئك وجودنده خورشید حقیقتی مشاهده قیلور وهر انسانك قطرهٔ ذاتنده کل بحر حقیقتی معاینه قیلور الحاصل
بر شیده حضرت حقی کورمك ذره ده خورشیدی کورمکدر وبر کسه نك قطرهٔ وجودنده حق تعالینی اسما وصفاتیله
متجلی مشاهده قیلمق قطره ده کل بحری مشاهده قیلمقدر مولانا جامی رحمة الله علیه * بیت * جهان مرآت حسن
شاهد ماست * نشاهد وجهه فی کل ذرات * دیمکله بومعنایه اشارت قیلمشدر وکلشن راز صاحبی هم بوابیاتله
بواسراری مشعر اولمشدر * بیت * اکر یك قطره را دل برشکافی * برون آید از وصد بحر صافی * بهر جزوی زخاك
ار نکری راست * هزاران آدم اندروی هویداست * باعضا پشهٔ هرچند پیل است * در اسما قطرهٔ ماننده نیل است
دل هر حبهٔ صد خرمن آمد * جهانی در دلی یك ارزن آمد * به پر پشهٔ صد جای جانی * درون نقطهٔ هفت آسمانی
جهانرا سر بسر آیینه دان * بهر یك ذره در وی مهر تابان * بار دیکر رجوع کردن بقصهٔ آن صوفی وقاضی (مثنوی)
کفت صوفی در قصاص یك قفا * سر نشاید باد دادن از عمی * خرقهٔ تسلیم اندر کردنم * بر من آسان کرد سیلی خوردنم
صوفی چونکم اول طبانجه اوران بیماری ضعیف کوردی عاقبت اندیش اولوب اکا طبانجه اورمقدن حذر قیلدی
وکندو سنه دیدی بر قفانك قصاصنده باشی اهمالکدن یله ویرمك لایق اولمز یعنی بن بو سله زن اولان بیماره شمدی بر طبانجه
اورر سم بو بیمار اولور پس شرعا بکا قصاص لازم کاور اویله اولیجق کورلکدن وعاقبت بین اولمقدن باشمی یله ویرمش
اولورم عاقبت بین اولمقدن اوتری باشی یله ویرمك بزم جنسمزه لایق دکلدرکه بنم بوینمده خرقهٔ تسلیم بنم اوزریمه سله
یمکلکی آسان ایتدی یعنی بو خرقهٔ صوفیان فی الحقیقه خرقهٔ تسلیمدر بنم بوینمده اولان بو خرقهٔ تسلیم بنم طبانجه
یمکلکمی بنم اوزریمه اسان ایلدی دیدی بوندن مقصود بو صوفی لساندن طریق صوفیه ده اولان سالکلره مقتضای
طریقتی بیان ایلمکدرکه خرقه پوش اولان صوفی یه اولا لازمدرکه عاقبت اندیش اوله اندنصکره اکر خلق عالمدن بر جفا
وآزار کوره وانلردن سیلی خور اولسه صبر وتحمل قیله نقل اولنورکه برکون ابراهیم بن ادهم حضرتلری بر صوفی ایله
بر بازارده کیدرکن عوام ناسدن بر کسه انك اکسه سنه بر محکم طبانجه اورمش ابراهیم بن ادهم حضرتلری اول سنك
دیدیکك دیار بلخده قالدی دیوب دخی ارتق سوز سویلیوب کچوب کتمش انك یاننده رفیقی اولان صوفی انك درویشلکنی
وتحملنی پسند ایتمش وکلوب کندینك شیخنه بو سرکذشته یی حکایه قیلمش ودیمشکه بوکون ابراهیم بن ادهمه
برکسه بر طبانجه اوردی شیخ دیمشکه به ابراهیم بن ادهم نه دیدی درویش دیمشکه اول سنك دیدیکك بلخده قالدی شیخ
دیمشکه هنوز دخی اول بلخ دیارنی اونتمامشمی صحیح درویش وصوفی اولیدی بونی هم دیمزدی دیمش وجملهٔ منقبه سندن
بری دخی بودرکه برکون اول حضرت برشهرك کنارنده کزرکن یولدن برقاچ اتلو کلوب اکا نیز بزه برقوناق یری کوستر
بز بو شهره هنوز کلمش مسافرلریز دیمشلر اول حضرت دخی بسم الله دیوب بونلرك اوکنه دوشوب انلر دخی انك اردینه
دوشوب کتمشلر اول حضرت بونلری بر کورستانه کتورمش وانده طورمش انلر دیمشلرکه بزه برقوناق یری کوستر اول
دیمشکه بنم بیلدیکم قوناق یری بودر بن بوندن غیری قوناق یری بیلمزم اول سوار غضبه کلوب النده اولان قمچی ایله اول
حضرته وافر ضرب اورمش وانك بدن مبارکنی زیاده آزرده قیلمش صبر وتحمل ایدوب اصلا کا بر سوز سویلمش مکر
اول یرده بر کسه وار ایمش اول ضارب اولان سوار اول یردن بر مقدار کیدکدنصکره اول کسه اکا دیمشکه بو قمچی
اوردیغك کسه یی بیلورمیسن نه کونه کسه در دیمشکه بیلمزم اول کسه ابراهیم بن ادهمدر دیو خبر ویرمش مکرکم اول
سوار انك نام شریفنی اشیدیرمش کلوب اباغنه دوشمش وتوبه کار اولوب مریدلرندن اولمش ودنیایی اول دخی ترك قیلمش
(مثنوی) دید صوفی خصم خود را سخت زار * کفت اکر مشتش زنم من خصم وار * او بیك مشتم بریزد چون رصاص
شاه فرماید مرا زجر وقصاص * صوفی کندینك خصمنی قتی زار کوردی یعنی سله اوران بیماری زیاده ضعیف مشاهده
قیلدی کندینه دیدیکه اکر بن اول بیماره خصمانه مشت اورسم وانك وجودینه برقاچ یومرق ایر کورسم اول بیمار بنم
بر یومروغمدن قلای کبی یره دوکیلور پس شاه بکا زجر وقصاص بیورر (ان النفس بالنفس) آیتنك مقتضاسنجه شرعا بنی

دخی اولدرمك لازم كاوردیدی وبوكونه تصور ایلادی (مثنوی) خیمه ویرانست وبشكسته وتد* او بهانه می بجود
تادرفتد* بهر این مرده دریغ آید دریغ* كه قصاصم افتد اندر زیر تیغ* چادر ویراندر ومیخ صنمشدر او بهانه استر
تادوشه یعنی صوفی دیدیكه بو بیمار فی المثل ویران خیمه در ومیخی صنمشدر او جزئی بهانه استر تا آشغه دوشه پس بو مرده دن
اوتری دریغ كاوردریغ كلوربكا تیغ آلتنده قصاص واقع اوله امدی بوكه اورمقدن وطوقمقدن حذر ایلمك لازمدر دیدی
(مثنوی) چون نمی تانست كف بر خصم زد* عزمش ان شد كش سوی قاضی برد* كه ترازوی حقست وكیله اش
مخلص ست ازمكر دیو وحیله اش* چونكم صوفی كنی خصم اوزره اورمغه قادر اولمدی یعنی عاقبت اندیش اولدیغندن
اول رنجوری دوكمكه جرأت قیلمدی انك عزیمتی اول اولدیكه اول بیماری قاضی جانبنه ایلتمه كندیسنه بویله دیدیكه قاضی
ترازوی حقدر وانك كیله سیدر دیولك مكرندن قاضی خلاص ایدیجی وانك حیله سندن هم خلاص ایدیجیدر مخلص
میمك ضمی ولامك كسریله اوقندیغی اوزره معنی بودر اما میمك فتحیله ولامك فتحی ایله اوقنورسه اول قاضی دیولك مكرندن
وانك حیله سندن محل خلاصدر دیمك اولور وخلاصهٔ كلام صوفی قاضی حضورنه واروب محكمه ده حقنی بیماردن طلب
ایلمكی اولی كوردی وحسن ظن ایدوب زمانه سنده اولان قاضیلری میزان حق صاندی ودیدی (مثنوی) هست
او مقراض احقاد وجدال* قاطع جنك دو خصم وقیل وقال* دیو در شیشه كند افسون او* فتنها ساكن كند قانون او
اول قاضی حقدلرك وجداللرك مقراضیدر ایكی خصمك جنكنی وقیل وقالنی قاطعدر احقاد حقدك جمعیدر حقد كینه
دیرلر یعنی حاكم شرع شریف اولان قاضی ناسك كینلرینك وجداللرینك مقراضیدر وایكی خصمك ما بیننده واقع اولان
قیل وقالی وجنك وجدالی قطع ایدیجیدر انك ماننده افسون اولان كلامی دیوی واهل مكروی شیشه یه ایلر نته كم
سلیمان نبی علیه السلام بر دیو متمرد اولسه وحددن تجاوز قیلسه فی الحال انی طوتدیروب آنی بر شیشه ایچنه قویوب
وانك اوزرینه افسون اوقیوب شیشه ایچره انی حبس قیلوردی تا خلق انك شرندن وفسادندن امین اولورلردی كذلك
حاكم شرع شریف اولان قاضی سلیمان واردر بوسیرت وشیطان طبیعت اولان اهل نفس وهوایی زندان ایچره حبس قیلور
ویا خود حاكم شرع ایله انی مقید ایدوب ضابط اولور اول قاضینك قانونی فتنه لری ساكن ایلر وغوغالری دفع ایدوب
اهل فسادی دفع ایلر (مثنوی) چون ترازو دید خصم پر طمع* سركشی بكذارد وكردد تبع* ور ترازو نیست كر افزون
دهیش* از قسم راضی نكردد اكهیش* چونكم پر طمع اولان خصم ترازو كوره سركشلكی ترك ایلر وتبع اولور یعنی
طمعله درونی پر اولان وبر آخر كمسنه نك حقنی المغه طمع قیلان خصم چونكم ترازوی شریعتی كوره بالضروری اول
طمعی قور وشرع شریفه تابع اولور واكر ترازو اولمزایسه اكر اكا افزون ویره سن قسمدن اكاه لغه راضی اولمز قسم
كسر قافله بهره ونصیب معناسنه وفتح قافله بولمك ویمین قیلمق معناسنه دخی كلور بونده بو معنیلرك جمله سی قابلدر
وجائز اولور یعنی اكر اورتاده ترازو اولمیه اكر اول خصمه كندی حقندن زیاده ویره سن بهره ونصیبندن اول اكاه ایكن نه
راضی اولمز یا خود بر آخر خصمك یمیندن اول اكاه ایكن انك اكا آكاه لغنه راضی اولمز زیرا طمع لابد رضایی منع ایلر
اما ترازو اولدقده نصكره هر كسه حقنی وزن ایلر پس بهر حال حقنه اكاه اولان خصم بالضروری راضی اولور میزان شرع
هم بویله در (مثنوی) هست قاضی رحمت ودفع ستیز* قطرهٔ از بحر عدل رستخیز* قطره كرچه خرد وكوته پا بود
لطف آب بحر ازو پیدا بود* قاضی رحمت حق ودفع ستیز اولدی رستخیز بحرینك عدلندن بر قطره اولدی دفع بونده دافع
معناسنه در عدل عادل معناسنه اولدیغی كبی یعنی عادل قاضی حق تعالینك خلق اوزره رحمتی اولدی وستیز وعنادی
محضا دفع ایدیجی اولدی وقیامت كونینك دریای عدلندن بر قطره كلدی وبر نمونه اولدی حق تعالی روز رستخیزده
اولقدر بین العباد عدل ایلیه كه حتی بوینوزلی قیوندن بوینوزسز قیونك حقنی الیوره واصلا بر كمسنه ده بر كمسنه نك حقی
قالمیه پس اول دریای عدالتدن بو دنیاده اولان قاضیلر فی المثل بر قطره وبر نمونه كبی اولدی قطره اكرچه صورتا خرد
وكوته پا اولور یعنی اكرچه بو دنیاده اولان عادل قاضی صورتا دریای عدله نسبتله كوچك ایاغی قصه اولور اما بحرك آبنك
لطافتی اندن پیدا اولور یعنی دریای عدل الهینك لطفی واثری اندن هم ظهوره كلور وبونك عدلنده اولان لطف اول
بحر عدالتك كمال لطافتنه دلالت قیلور (مثنوی) از غبار ار پاك داری كله را* تو ببینی قطره بینی دجله را* غباردن
اكر كله یی پاك طوته سن سن بر قطره دن دجله یی كورر سن كله پرده یه وچشمك تیره لكنه دیرلر بونده پردهٔ چشم دیمك
اولور یعنی اكر غبار جهل وغفلتدن دیدهٔ دلی پاك طوته سن سن بر قطره كبی اولان عادل قاضینك وجودندن
دجلهٔ عدل حقی كورر سن وفرعدن اصله استدلال قیلورسن وبو نمونه دن اول دریای عدل نه كونه اولدیغنی بیلورسن
واندن خبردار اولورسن (م ی) جزوها بر حال كلها شاهد است) تا شفق غماز خورشید آمدست* زیرا جزؤلر كللرك حالنه
شاهد اولور تا كم مشرق افتابده اولان شفق خورشیدك غمازی كلمشدر شفق مشرق طرفنده قبل طلوع الشمس ظهور

ایلین ومغرب طرفنده بعد غروب الشمس باقی اولان حمرته ویاضلغه دخی دیرلر نته كم قبل طلوع افتاب مشرق طرفنده
اولان شفق هم افتابك طلوع وظهورنه دلیل اولور وبعد غروب افتاب مغرب طرفنده اولان شفق هم افتابك وجودینه
دلالت ایدر واندن غماز اولور كذلك قاضی عادل دخی حق تعالینك شمس عدلنه دلالت قیلور واندن غماز اولور
(مثنوی) ان قسم بر جسم احمد راند حق* انچه فرمودست كلا والشفق* بو بیت سورهٔ انشقاقده اولان بو آیت
كریمه یه اشارت اولور قال الله تعالی (فلا اقسم بالشفق) لا زایددر لا اقسمك تفسیری جلد اولده طوطی حكایه سنده
مرور ایلدی یعنی پس بن شفقه قسم ایلرم وشفق شول حمرته درلر كه افق سماده بعد الغروب ظهور ایدر (واللیل) دخی لیل
حقیچون (وما وسق) دخی لیلك جامع وساتر اولدیغی اشیا حقیچون وسق جمع ایتمكه دیرلر استوسقت الابل دیرسن
بچن ابلی جمع قیلسك (والقمر اذا اتسق) ودخی قمر حقیچون شول وقتكه مجتمع اوله (لتركبن طبقا عن طبق) ای بنی آدم
البته ملاقی وراكب اولورسز حالا بعد حال كه مطابق اوله حال ثانی حال اوله شدت عذابده كه مراد موتدر وبعد الموت
اولان احوالدر دیمشلر بعضیلری طبق طبقه نك جمعیدر طبقه مرتبه یه دیرلر كو به مناسب اولانده بودر دیمشلر
تقدیر كلام ای بنی آدم راكب وملاقی اولورسز مرتبه بعد مرتبه نیجه احواله كه بعضی بعضیسندن ارفع اوله
موت وسائر مرتبه لر بعد الموت اولان قیامت ومواطن قیامت اوله (فما لهم لا یؤمنون) فاذا كان كذلك بو احوال مقرر
اولیجق بو انسان ایچون نه شیء واردر كه یوم قیامته تصدیق ایتمزلر ومعنی بیت اولدر اول قسمی حضرت حق احمد
حضرتلرینك جسمی اوزره سوردی اول نسنه یی كه كلا والشفق بیورمشدر كلا بونده یا حقا معناسنه اولور ویا زایددر
دینوركه قرانده فلا اقسم بالشفق دركلا بوقدر كلا بونده انجق تأكید لفظ ووزن ایچون كتورلمش اولور پس شفقدن
مراد عند اهل التحقیق حضرت احمد صلی الله علیه وسلمك جسم شریفی اولور شو مناسبتله كه شفق خورشیدك وجودینه
دلالت قیلدیغی كبی حضرت نبی علیه السلامك جسم لطیفی هم خورشید حقیقتك ذاتنه دلالت ایدیجی اولدی پس
حق تعالی حضرتلری بو افق سماده اولان شفقه قسم ایلدیسه اول حضرتك شفق جسم شریفنه مشابه اولدیغیچون
قسم ایلمش اولور نته كم ضحی یه قسمی اول حضرتك نور ضمیرینه مشابه اولدیغیچون اولدی وبونك تحقیقی ایكنجی
جلدك اوایلنه قریب والضحی نور ضمیر مصطفی بیتنك شرحنده مرور قیلدی انده طلب اولنه (مثنوی) مور بر دانه
چرا لرزان بدی* كر ازان یك دانه خرمن دان بدی* مور دانه اوزره نیچون لرزان اولوردی اكر اول بر دانه دن خرمن دان
اولیدی موردن مراد عدالت جو اولان انسان ودانه دن مراد بو دنیاده اولان عادل قاضینك عدلی وخرمن داندن
مراد معدن معدلت اولان عدل الهی اولور وتقدیر كلام بویله دیمك كلور كه مور ضعیف كبی اولان انسان قاضیلرك
وجودنده اولان دانهٔ عدالت اوزره نیچون لرزان اولوردی وندن اوتری بر دانه قدر عدله طمع قیلوردی اكر اول بر دانه قدر
عدلدن خرمن عدلی بلیجی اولیدی اول دانهٔ عدل بر عظیم خرمندن ایدیكنی بلیدی ودانه دن خرمنه استدلال قیلیدی
اصلا دانه قدر اولان عدله تعلق قیلمزدی وملتفت اولمزدی بلكه اول دانه قدر عدلدن تجاوز ایدوب خرمنگاه عدله
متوجه اولوردی ومرادنی هرنه ایسه اندن طلب قیلوردی (مثنوی) بر سر حرف آكه صوفی بی دلست* در مكافات
جفا مستعجل است) بو كونه معارف سویلمكدن ای مولانا رجوع ایدوب حرفك طرفنه كل كه صوفی بی دلدر جفانك
مكافاتنده مستعجلدر بو بیتده تجرید قاعده سی واردر تجریدا كادیرلر كه بر كمسه كندیسنی بر آخر شخص منزله سنده تنزیل
ایدوب اكا خطاب ایلیه نته كم بو بیتده دریعنی ای مولانا بو قلیلی كثیره استدلال ایلمك وبو تقدیم اولنان سوزلر كبی سوز
سویلمك سمتندن رجوع ایدوب صوفینك حالنه مناسب اولان حرف وكلامی سویلمك جانبنه كل كه صوفی بی دلدر وانك
كوكلی كندی ضبطنده دكلدر كندیسنه واقع اولان قفا وجفانك مكافاتنده اول صوفی استعجال ایدیجیدر وخرمنی
قیوب دانه جانبنه كیدیجیدر وحقنی بو دنیاده المغه سعی ایدیجیدر (مثنوی) ای تو كرده ظلمها چون خوشدلی
از تقاضای مكافی غافلی) یا فراموشت شدست ان كردهات* كه فرو اویخت غفلت پردهات* ای سن ظلملر ایلیسن
نیجه خوشدلسن مكافینك تقاضاسندن غافلسن یا خود اوسنك ایشلرك سكا فراموش اولمشدر كه غفلت سكا
پرده لر اصدی كرد كاف عربینك كسریله كردار لفظندن مخفف درایش معناسنه در اكا متصل اولان ها علامت جمعدر
تا خطاب ایچوندر وتوضیح معنی بودر ای فلان كمسه سندخی بو دنیاده نیجه ظلملر قیلمشسن ونیجه مظلوملره ستم وجفا
ایلمشسن نیچون خوشدلسن مكافی اولان مظلومك تقاضاسندن مكر غافلسن اكر مكافات طلب ایلین مظلومك
تقاضاسندن غافل اولمیدك بو ظلملری ایتدیكك نصكره خوشدل اولمزدك وقلبكی غافل قیلمزدك مصرع ثانی
استفهام اولمق هم وجه در بو تقدیر اوزره معنی ای ظلملری ایلین كمسنه نیچون خوشدلسن مكافینك تقاضاسندن
غافل میسن یا خود اول سنك ظلملرك سكا فراموشمی اولدیكه غفلت سنك ایله اول ایشلرما بیننه پرده لر اصدی انكیچون

اول ایدیکلٔ ایشلرکامنسی اولدی حق خوشدل اولدلٔ وانک استحلالندن فراغت قیلدلٔ (مثنوی) کرنه
خصمهاسی اندرقفات * جرم کردون رشك بردی برصفات * ایلک محبوسی برای ان حقوق * اندك اندك عذرمی خواه
ازعقوق * تا بیکارت نکیرد محتسب * آب خود روشن کن اکنون یا محب * اکرسنك قفا کده خصملر اولمیدی کردون
جرمی سنك صفالٔ اوزره رشك ایلمیدی لیکن اول حقوقدن اوتری محبوسسن ازجق ازجق عفوقدن اوتری عذر استه
تا کم محتسب سنی براوغوردن طوتمیه ای محب کندی صویکی شمدی روشن ایله یعنی ای ظالم اولان وای خلقه جور
وستم قیلان اکرسنك قفا کده خصملر اولمیدی وسندن انلر طلب حقوق قیلمییدی کردونك ذاتی سنك صفوتك اوزره
رشك وغبطه ایلردی واسان حالله نولیدی بنم دخی حالم وصفام شو جور وجفا کدرندن پاك اولان مؤمنك صفاسی کبی
اولیدی دیو سویلردی ولیکن سن اول حقوق عباددن اوتری بو دنیاده ورطات نفسانیه وقیودات جسمانیه ده محبوس
سن ازجق ازجق اول اشلدیکك عفوقدن اوتری عذر دیله واکر حقوق صاحبی حاضر ایسه واندن استحلال ایلمك ممکن
ایسه استحلال ایله والا توبه واستغفار ایله وحضرت حقدن عفو ومغفرت طلب ایلیوب الهی تبت ورجعت دیو سویله
تا کم اول احسان ایدیجی امر ونهی ایدیجی پادشه سنی بردفعه ده طوتمیه وبراوغوردن سنی مؤاخذه ایتمیه ای محب
عفو ورحمت لازم اولان بودر که شمدی بو دنیاده کندی اب روحکی وجوی وجودیکی کدورات مظالمه دن روشن وپاك ایله
والا اصکره نادم اولورسن وعذابه کرفتار کلورسن * رفتن صوفی بسوی آن سیلی زنش وبردن اورا برقاضی (م ی) رفت
صوفی سوی ان سیلی زنش * دست زد چون مدعی در دامنش) اندر آوردش برقاضی کشان) کین خرادبار رابر خر نشان
یا بزخم دره اوراده جزا * انچنانکه رأی تو بیند سزا * کانکه از زجر تو میرد در دمار) بر تو تاوان نیست ان باشد جبار
صوفی اول کندینك سیلی زنی جانبنه کندی مدعی کبی اول سله اوران رنجورلك دامننه ال اوردی اول رنجوری چکه رلٔ
قاضینك قتنه کتوردی بویله دیو که بو ادباره متعلق اولان خری خر اوزره اوتورت یعنی بو مدبر اولان اشکی براشك اوزره
نصب ایدوب شهرایچره بونی تشهیر ایت دیدی یاخود دره زخمیله اکا جزا ویر یعنی قمچیله اکا اوروب جزا ویر انچلین که سنك
رأیك سزا کورروا کالایق اولان حده نقدر ایسه آنی یلور دره دالك کسریله طوره دید کاریدر بونده قمچی اولور زیرا اول
کمسه که دمار وانتقام وقتنده سنك زجرکدن اولوروسنك ضربکدن هلاك اولور بو دخی وجه در زیرا اول کمسه که سنك
زجرکدن وقهرکدن هلاك اولمقده اولورسنك اوزریکه اودلك اولمز اول جبار اولور جبارك جمیك ضمیله هدر ولغو معناسنه در
یعنی ای قاضی برکسه که سنك ضربك التنده اوله سنك اوزریکه اندن دیت لازم کلمز انك قانی لغو وهدر اولور دیدی (م ی
در حد وتعزیر برقاضی هرکه مرد * نیست برقاضی ضمان کو نیست خرد * نائب حقست وسایهٔ عدل حق) آیینهٔ
هر مستحق ومستحق * کو ادب از بهر مظلومی کند * نی برای عرض وخشم ودخل خود * قاضینك حد وتعزیر نده
هر شول کمسه که اولدی قاضی اوزره ضمان یوقدر زیرا اول خرد وحقیردکلدر یعنی مثلا برکسه یه شرعا حد لازم کلسه
ویاخود تعزیر لازم کلسه وقاضی اول کمسه یه حد اورمق بیورسه ویاخود تعزیر قیلسه واول کمسه قاضینك حدی
التنده ویاخود تعزیری آلتنده اولسه قاضی اوزره اندن ضمان ودیت لازم کلمز زیرا اول قاضی صغیر وحقیردکلدر بلکه
انك مرتبه سی شریف وعالیدر اول قاضی نائب حقدر وسایهٔ عدل حقدر هر مستحقك وهر مستحقك آیینه سیدر
اولکی مستحق کسر حائله اسم فاعل صیغه سی اوزره حق طلب ایدیجی معناسنه در وایکنجی مستحق فتح حائله اسم
مفعول صیغه سی اوزره حق طلب اولنمش معناسنه در یعنی قاضینك مرتبه سی وقاضی حقیر وصغیردکلدر انکیچونکه
قاضی بریوزنده حق تعالینك نائبی وخلیفه سیدر وحق تعالینك عدلنك سایه سیدر هر حق طلب ایلین مدعینك وحق
طلب اولنمش مدعی علیهك آیینه سیدر که ایکیسنك بیله صورت حالی انده نمایان اولور وشکل دعوالری انك مرآت علمنده
ظهوره کلور اندن نصکره دعوی شرعا هرنه اقتضی ایدرسه اکا کوره حکم قیلور که اول قاضی ادبی مظلوملقدن اوتری
ایلر عرضدن وخشمدن اوتری وکندی دخلندن اوتری ایلمز عرض بوندن کسر عینله اوقنسه ده جائز وفتح عینله اوقنسه
دخی جائزدر کسر عینله اوقنورسه عرض نفس وحسد ووقار معناسنه اولور وفتح عینله اوقنورسه متاع معناسنه در
یعنی قاضی اوزره انکیچون ضمان ودیت لازم کلمز که اول قاضی برکسه یه اکر تأدیب ایلسه براخر کمسه نك
مظلوملغندن اوتری تأدیب ایلر کندی وقارندن ونفسندن اوتری تأدیب ایلمز وکذلك غضب نفسندن اوتری
وکندینك دخل ونفعندن اوتری هم تأدیب ایلمز پس بو تقدیرا اوزره اکر اول قاضی برکسه یی حد یاتعزیر التنده اولدرسه
اکا دیت وضمان لازم کلمز اما اکر عرض ووقارندن اوتری یا متاع دنیویدن اوتری ویا غضب نفسانیدن ویاخود دخل
ونفع جسمانیدن اوتری اکر برکسه یی دوکسه واول کمسه انك کوتکی التنده اولسه اکا دخی دیت لازم کلور بو بیتك
مفهوم مخالفه سی بو معنایی افاده ایلر (مثنوی) چون برای حق وروز آجل ست * کرخطایی شد دیت برعاقل ست

جونکم قاضی حقدن اوتری وروز آجلدن اوتری قاضیدر اکر برخطا واقع اولدیسه دیت عاقله اوزره در روز آجلدن
مراد روز قیامتدر یعنی جونکم قاضی حضرت حقك امرندن ورضاسندن اوتری وروز قیامتده خیر وثواب بولمقدن
اوتری قاضیدر اکر انك کوتکی التنده برخطا واقع اولسه ودوکدیکی کمسه اولسه قاضی اوزره دیت لازم کلمز بلکه دیت
عاقله اوزره لازم اولور عاقله نك تحقیقی وخطا ایله اولن مقتولك دیتنك عاقله اوزره لازم اولمنك شرحی اوچنجی دفترده کواه
دادن دست ویاسر خنده (کرخطا کشتم دیت برعاقله ست) بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر بو مسئله انده طلب اولنه
(مثنوی) آنکه بهر خود زند او ضامنست * وانکه بهر حق زند او آمنست * اول کمسه که کندیدن اوتری اورر او ضامندر
واول کمسه که حقدن اوتری اورر او امیندر یعنی اول کمسه که برکسه یه کندی نفسندن اوتری ومقتضای جسمندن اوتری
اورر اکر اول کمسه اولورسه ضارب اولان ضامن اولور واوزرینه دیت لازم کلور اکر قاضی ایسه ده قاضینك اوزرینه دیت
لازم کلمدیکی حکم شرعی اوزره بی غرض اوردیغی ایچوندر اکرانده دخی غرض نفسانی اولسه سائر خلقه شرعا هرنه
لازم کلورسه اکا دخی اول لازم اولور اما اول کمسه که برکسه یه حضرت حقدن اوتری اورر وانك امرنی یرینه کتورر اول
کمسه امیندر اکر قاضی دکل ایسه ده زیرا امر حق اوزره برای رضای الهی برکسه یی اولدرسه اکا اصلا ضمان ودیت
لازم کلمز بلکه مثاب اولور وموأخذهٔ شرعیه دن هم امان بولور پس کندی نفسندن اوتری اولدیرنه دیت لازم اولدیغی
وحضرت حقدن اوتری اولدیرنه دیت وضمان لازم اولمدیغی کبی تعلیم ایلمکدن اوتری بو مسئله یی بو بیتلرله بیان ایدوب
بیوررلر (مثنوی) کر پدر زد مر پسر را او بمرد * آن پدر را خونبها باید شمرد * زانکه او از بهر کار خویش زد * خدمت او
هست واجب بر ولد) فرضا اکر پدر پسرینه اورسه اول پسر اولسه اول پدره خونبها صایمق کرکدر یعنی بر بابا کندی اوغلنی
دوکسه وانك اوغلی اولسه انك باباسنه کندی اوغلندن اوتری دیت ویرمك لازم اولور اندن اوتریکه اول پدر پسرنی
کندی کارندن اوتری اوردی اول پدرك خدمتی ولد اوزره واجبدر یعنی بابانك کندی اوغلندن اوتری قان بها ویرمسنه
علت وسبب اولدر انکیچون انك اوزرینه دیت لازم کلور قال صاحب النقایه رجل ضرب امرأته فی ادب فماتت فعلیه
الدیة والکفارة وکذا الاب والوصی فی الولد الصغیر عند ابی حنیفة رحمة الله علیه مذهب ابو حنیفه رحمة الله علیه بودر
اکر بابا کندی اوغلنی تأدیب ایچون وتعلیم قرأن ایچون ضرب ایلسه وانك اول ضربندن اولسه بابا ضامن اولور کما قال
فی القدوری الاب او الوصی اذا ضربه للتأدیب فمات ضمنا عند ابی حنیفة رحمة الله علیه خلافا لهما وجامع اصغرده دخی
بویله دیرکه اذا ضرب الاب ابنه علی تعلیم القرأن او الادب فمات قال ابو حنیفة علیه الدیة ولا یرثه وقال ابو یوسف ومحمد
رحمة الله علیهما یرثه ولا شیء علیه (مثنوی چون معلم زد صبی را شد تلف) بر معلم نیست چیزی لا تخف) کان معلم نائب
افتاد وامین * هر امین را هست حکمش همچنین * نیست واجب خدمت استا بروی * پس نبود استا بزجرش کارجو
جونکم معلم بر کودکه اوره واول صبی اوله وتلف اوله معلم اوزره برشیء لازم اولمز واکا ضمان لازم کلمز سن قورقمه زیرا اول
معلم معنیده نائب حق اولدی وامین اولدی هر امینك حکمی هم بو نججلین اولدی یعنی هر امین ایچون اول امینك حکمی
هم بو معلمك حکمی کبی اولدی برکسه برکسه یی امین اتخاذ ایدوب برشیء اکا امانت قوسه واول شیء اول امینده تلف
اولسه اول امینه ضمان لازم کلمز کذلك استاد ومعلم هم امینلردر چون برطفلی باباسی اذنیله دوکسه واول طفل اولسه
ضمان لازم کلمز کما قال صاحب النقایه والمعلم اذا ضرب الصبی باذن ابیه فمات لم یضمن ومعلمك ضامن اولمدیغنه اصل سبب
اولدر که استادك خدمتی اول صبینك اوزرینه واجب ولازم دکلدر والدك خدمتی کندی ولدینك اوزرینه واجب اولدیغی
کبی بلکه شاکردك استادنه خدمتی مستحباتدندر پس استاد اول شاکردینه زجر ایتمکله کارجو اولمدی یعنی استادك
شاکردنه زجر وتأدیب ایلمسی اندن کندی نفسی ایچون کار استیجی اولمدی بلکه اول صبی یه اورمسی ینه صبی یه نفع
اولمقدن اوتری اولدی پس ما بینده غرض نفسانی اولمدیغیچون اکا ضمان لازم کلمدی وبو مصرعدن منفهم اولان
اولدر که اکر استاد هم کندی کارندن اوتری شاکردنه اورسه وتأدیب وتعظیم ایچون اورمسه اکا هم دیت لازم اولوردیکی
اشعار قیلور کذلك بابا دخی کندی اوغلنه شرعا لازم اولان حدی اورسه واوغلی اول ضرب التنده اولسه اکا هم دیت
لازم کلمز نته کم حضرت عمر رضی الله عنه کندی اوغلنه حد خمری اوردی واوغلی حد تمام اولمزدن اول اولدی حدك
باقیسنی انك میتنه اوردی ینه حضرت عمر رضی الله عنهه دیت لازم کلمدی پس بوندن حصه ونتیجه بو اولدیکه
هرکسه که الله ایچون کار ایلیه بهر حال اکا موأخذه کلمز اما الله امریله کار قیلمین وامر حق اوزره ضارب اولمین وقتل قیلمین
کمسه یه بهر حال عتاب وارد اولور ودیت لازم کلور (م ی) ور پدر زد او برای خود زدست) لاجرم از خون بها دادن نرست
واکر پدر اوغلنه اوردی ایسه کندی نفسندن اوتری اورمشدر لاجرم خون بها ویرمکلکدن اوقورتلمدی وبو بیتلرده
واقع اولان مسئله اکثره بناءدر اکثریا بابا اوغلی کندی خدمتندن وکارندن اوتری دوکر بو اجلدن انك اوزرینه اوغلی

اولدردکه خونبها لازم کلورا کربابادخی اوغلنی کندی کاری ایچون دوکسه بلکه یا تأدیبدن اوتری ویا تعلیم قرآندن
اوتری معتاد اوزره دوکسه واناك اوغلی اولسه عند الامامین اکا دیت لازم کلمز اما معلم دخی اکر کندی کاری ایچون
وکندینك مرادی ایچون دوکسه واول شاکرد اولسه اکا هم دیت لازم کلور پس بو جمله دن مقصود بی خود اولمق
وکاری حضرت حق ایچون قیلمق اولور (م ی) پس خودی را سر ببر ای ذوالفقار* بیخودی شو فانی درویش وار*
چون شدی بیخود هر آنچه تو کنی* مارمیت اذ رمیت ایمنی) آن ضمان برحق بودنی برامین) هست تفصیلش بفقه اندر
مبین) چونکم کندیلکله اولان ضرب وقتل ایچون شرعا مؤاخذه لازم کلدی ایسه پس ای ذوالفقار کبی قاطع اولان
کندیلکك باشنی کس یعنی کندی نفسکك مراد ومقتضاسی اوزره کار وعمل قیلمغی ونفسکدن تیغ حکمی قطع ایدوب
ازاله ایله درویش وار بر بیخود وفانی اول یعنی بر بیخود وبی وجود درویش نیجه فانی وبیخود ایسه سن هم بی وجود اولوب
فانی وبیخود اول ومقتضای نفسانیتی کندکدن نفی وازاله قیل چونکم سن بی خود اوله سن ومقتضای نفسکی فانی
قیله سن هرنه یی که امر حق اوزره سن ایلیه سن مارمیت اذ رمیت موجبنجه ایمنسن بو مصرع سورهٔ انفالده اولان
آیته اشارتدر وبو آیتك تفسیری جلد اولك اوایلنه قریب وزیر حکایه سنده مرور ایلمشدر یعنی چونکم سن بی وجود
وفانی اوله سن هرنه یی که سن ایشلرایسك حقیقتده انك فاعلی حضرت حق اولور وسنك وجودك حضرت حقه بر آلت
اولور وسن (ومارمیت اذ رمیت ولکن الله رمی) آیتنك مفهومنه مظهر اولورسن وعتاب الهیدن ومؤاخذهٔ شرعیدن
نجات وامان بولورسن اول ضمان بو تقدیرجه امین اوزره اولمز حق اوزره اولور زیرا امین آلت حق ونائب الهی اولور
واول امیندن ظهور ایلین حقیقتده حضرت حقدن ظهور ایلرانکیچون امین الله اولان کمسه دن برقتل صادر اولسه
انك ضمانی حق الله اولان بیت المالدن لازم کلور بو مسئله نك تفصیلی وتحقیقی فقهه متعلق اولان کتابلرایچره بیان
اولنمشدر مبین میمك فتحی وبانك کسریله متین وزننده اسم مفعولدر بان بیین دن بیان اولنمش معناسنه اکرچه ضم میمله
افعال بابندن اسم فاعل صیغه سی اوزره اوقنسه دخی جائزدر لکن اولکی معنی انسب واولیدر (مثنوی) هر دکانی
راست سودایی دکر* مثنوی دکان فقرست ای پسر) هر بر دکان ایچون بر آخر سودا واردر ای پسر مثنوی شریف فقر
دکانیدر یعنی بوذکر اولنان مسائلك تفصیلا بونده بیان اولنمسنه سبب وعلت اولدرکه هر بر دکان ایچون بر صنعت
اولدیغی کبی هر برفن ایچون هم بر کتاب واردر مثلا مسائل کلامیه نك دکانی کلام کتابلری ومسائل اصولیه نك دکانی
اصول کتابلری ومسائل فقهیه نك دکانی فروع کتابلریدر اما مثنوی شریف فقر وفنا دکانیدر بونده مسئلهٔ فنا وبقا
واردر وبو مسئلهٔ فنا وبقانك طالبلری فقرادر بو کتاب شریف اصلنده فقر وفنا اعلانی مبین اولور وفقر وفنا علمنی استین
بو مثنوی دکاننده بولور (مثنوی) دردکان کفشکر چرمست خوب) قالب کفشست اکربینی توچوب) پیش قزازان
قز وادکن بود* بهر کزباشد اکر آهن بود* کفشکرلك دکاننده خوب چرم واردر اکر سن انده چوب کوررسن اول قالب
کفشدر وقزازلر اوکنده قزوادکن اولور اکر انلرك دکاننده آهن اولورسه کزدن اوتری اولور کز کاف عربینك فتحیله ترکجه
ارشون دیدکلریدرکه آنکله بزازلر بز اولچرلر ادکن دکن دندردکن شول لونه دیرلرکه سیاهه مائل اوله مثلا مسکی
وسنجاب رنکلری کبی وادکن ثیاب رقعا شدن رنکی سیاهه مائل اولان شیلر اولور وقز خام ابریشمه دینور وتوضیح معنی
بویله دیمك اولورکه بر دکانده آلات واسبابدن بعض شیلر بولنمق اول دکانك انواع صنایعدن برنوع صنعته مخصوص
اولمسنی منع ایلمزنته کم بشمقجی دکاننده غالبا خوب کون وسختیان اولور اکر دکان کفشکرده سن چوب پاره کورور
ایسك اول قالب کفشدر وکفش دوزمکه آلت اولان شیلردر وکذلك قزازلرد کاننده خام ایپك وسیاهه مائل اولان
رنکلرده ابریشملر وقماشلر اولور اکرقزازلرد کاننده آهن قسمندن برنسنه اولورسه اندازه دن اوتری اولور پس بر اهل
صنعتك الی اهل حرفتدن برینك دکاننده بولنمق واکا آلت اولمق اول نوعی کندی طرزندن وصنعتندن اخراج ایلمز کذلك
هر برفنده تصنیف اولنان کتابده انواع فنوندن برنیجه مسئله بولنسه اول کتابی اول نوع فندن اخراج ایلمز مثلا فقه
کتابلرنده دخی تفسیردن وحدیثدن ومناسبتله بعض عقلی ونقلی کلام ایراد اولنمقدن خالی اولمز ومناسبتله بوکونه
شیلر ایراد ایلمك اول کتابی اول فندن اخراج ایلمز پس بو مثنوی شریفده دخی انواع علوم وفنوندن مناسبتله ذکر
اولنسه ونیجه کلمات نقل قیلنسه بو کتاب شریفك دکان وحدت اولمسنه وفقر وفنا اعلانی بیان قیلمسنه مانع اولمز (مثنوی
مثنوی ما دکان وحدتست* غیر واحد هرچه بینی آن تبست) بزم مثنویمز فی الحقیقه دکان وحدتدر واحددن غیری
هرنه یی که کورسن اول تبدر یعنی بزم مثنویمز حد ذاتنده وحدت مطلقه اسرارنك دکانی وعلوم لدنیه ومعارف
یقینیه نك دکانیدر وبو کتاب شریفك ایچنده واحد حقیقینك اسرارندن غیری وتوحید الهینك کفتارندن ماعدا شول
کفتاریکه کوره سن اول کفتار فی المثل بعض کسه لرك بو کلامه باش قومسندن اوتری تبدر وبوتی اوقومسندن اوتری

برای مصلحت اول بر التدر بو خسه اول دکاندر که علم توحیددن غیری اولان کلمات وحکایات وضروب امثال وعبارات
واستعارات بونده اصالة ذکر اولنمش اوله بلکه وحدت مطلقه نك علمندن غیری هرنقدر علم ومسئله ذکر اولندیسه
اول علمه مائل اولان واول فنلره روز وشب سرفرو قیلان طائفه نك بو علمه باش قومسندن وسرفرو ایلمسندن اوتریدر
(مثنوی) بت ستودن بهر دام عامه را* همچنان دان کالغرانیق العلی* خواند شد در سورهٔ والنجم زود* لیك آن فتنه
بد از سورهٔ نبود* جمله کفار آن زمان ساجد شدند* هم سری بود آنکه سر بر در زدند* بو ابیات ثلاثه اولا بو مقدمه یی
بیلمکه موقوفدر اول مقدمه بودر سورهٔ نجم نازل اولدقده سید الانام علیه الصلوة والسلام حضرتلری اول سورهٔ
شریفه یی مسجد حرمده جمعیت کثیره ما بیننده تلاوت ایلدیلر که اول جمعیتده هم مؤمنلر وهم بت پرست کافرلر
وار ایدیکه حضرت رسول علیه السلامه قولق اوروب اندن صادر اولان کلام شریفی استماع ایدرلردی چونکم اول
حضرت اول سورهٔ شریفه یی ابتداسندن تلاوت ایدوب (افرأیتم اللات والعزی ومنات الثالثة الاخری) آیتنه کلدی
برزمان توقف قیلدی فی الحال شیطان اول حضرتك قرأتنه بر سبیل وسوسه تلك الغرانیق العلی فان شفاعتهن لترتجی
کلامنی القا وادخال ایلدی واول حضرتك لسانی طرفندن بو کلام فتنه انکیزی کفار استماع ایلدکلرنده بلی حقیقت حال
بودرکه حق تعالی حضرتلری کندی کلامنده بزم بتلریمزی مدح ایلمشدر دیدیلر ومسرور وشاد اولدیلر چونکم سورهٔ
شریفه نك اخرنه دك اول حضرت اوقودی بو سورهٔ شریفه نك آخرنده واقع اولان سجده آیتندن اوتری احد وصمد
اولان خدایه سجده قیلدیلر مؤمنلرهم جمیعا سجده ایلدیلر وکافرلرهم انده نقدر وار ایسه بو جمله ایله سجده ایدوب
کندی بتلرندن اوتری اول خدایه باش قودیلر وسجده قیلدیلر پس حضرت جبریل علیه السلام اوحینده نازل اولدی
وحقیقت حالی اول حضرته اعلام قیلدی حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم بو حالدن غمناك اولدی وقلب
شریفلرینه عظیم خوف کلدی پس حق تعالی حضرتلری اول حضرته تسلیه ویرمکدن اوتری سورهٔ حجده اولان
بو آیت کریمه یی انزال قیلدی (وما ارسلنا من قبلك من رسول) یا محمد بز ارسال ایلمدك سندن اول رسوللردن بر رسولی
ولا نبی) وانبیادن بر نبی رسول ونبینك ما بیننده فرق اولدرکه رسول صاحب شریعت اولندرونبی رسولك شرعنه تابع
اوله ویاخود رسول اولدرکه اکا کتاب منزل اوله وملك نازل اوله ونبی اولدرکه کتابی اولمیه لکن الهام اوله یا واقعه ده یا قلبنه
پس عموم وخصوص اولور ما بینلرنده (الا اذا تمنی) الا چن برشی تمنی ایدرلردی ویا تلاوت ایدرلردی (القی الشیطان
فی امنیته) مقصود ومراد ایلدیکی شیئده شیطان اکا القا ایدردی (فینسخ الله ما یلقی الشیطان) پس حق تعالی باطل
وزائل قیلر شیطانك القا ایلدیکنی واکا مائل قیلدرمز (ثم یحکم الله آیاته) اندنصکره محکم قیلر الله تعالی آیاتنی
واثبات ایلر دلائل وبیناتنی (والله علیم حکیم) الله تعالی علیمدر احوال خلقه وهرنه ایشلرسه حکمت اوزره در
وفی هذه الایة دلالة علی جواز السهو علی الانبیاء وتطرق الوسوسة الیهم لیجعل الله تاکم حق تعالی قیله (ما یلقی الشیطان فتنة
شیطان القا ایلدیکی شیئی آزمایش وامتحان (للذین فی قلوبهم مرض) اول کسلر ایچون که قلبلرنده ریب وشك
وشبهه واردر چونکم بو مقدمه معلومك اولدی پس معنای ابیاته کله لم معنای بیت اول اولدرکه بت عامه نك دامندن
وصیدندن اوتری اوکمکدکی انجلین بیلکه الغرانیق العلی دروغ رانیق غرنوقك جمعیدر غرنوق کسر غینله وفتح نونله
بوبی اوزون صوقوشنه دیرلر وبعضلر قره قوشه دخی غرنوق دیمشلر بونده غرانیقدن مراد عالی کردن اولان صنملر اولورکه
انلردن شفاعت رجا اولنوروبت پرستلرده انلره عبادت وخدمتلر قیلورلردی ومعنای بیت ثانی اولدرکه حضرت نبی علیه
السلام اول تلك الغرانیق العلی فان شفاعتهن لترتجی کلامنی ومنات الثالثة الاخری آیتندنصکره اوقودی علی الفور
ولیکن بو کلام فتنه ایدی سوره دن دکل ایدی بلکه شیطانك القاسندن ایدی بعض کسه لر تأدب ایدوب بو کلامی شیطان
اول حضرتك صوتنه مشابه کفار طرفنه القا ایلدی دیمشلردر اما اکثرلك قولی بودرکه شیطان وسوسه طریقیله اول
حضرتك صوت شریفنه بو سوزی القا ایلدی واول حضرت طرفندن بو سوزی فی الحال سویلدی دیمشلردر
حضرت مولانانك خواند شد در سورهٔ والنجم زود دیمکلری هم بو معنایی مؤید اولور ومعنای بیت ثالث اولدرکه
چونکم اول حضرتك لسانی طرفندن بو کلام صادر اولدی وسوره اخر اولدقده اول حضرت مؤمنلر ایله حضرت
خدایه سجده قیلدی جمله کفار اول زمانده ساجد اولدیلر واول حضرته موافقت قیلدیلر هم بر سر ایدی اولکه سرلرینی
درحقه اوردیلر واول حینده درکاه حقه مؤمنلر کبی باش قویوب ساجد اولدیلر واول کافرلرك ظن غالبی بو ایدیکه
حضرت رسول اکرم علیه السلام تلك الغرانیق العلی دیمکله انلرك بتلرینی مدح قیلمش اوله وانلرك مدحنی تاکید قیله
بلکه اول حضرتك لسانی طرفندن بوکونه کلامك صادر اولمسنده هم بر سر وبر حکمت وار ایدی جمله اسرار وحکمتدن
بری بودرکه انلر بو کلام واسطه سیله اول حینده مؤمنلر کبی باش قودیلر وجمله یه موافقت قیلدیلر پس بو ابیات ثلاثه نك

محصول ومآلی بویله دیمك اولدیكه بو مثنوی شریف اسرار توحیدك كانی وعلم وحدت مطلقه نك دكانیدر بونده واحد حقیقینك ذاتنه وصفاتنه متعلق اولان علم واردر وواحد حقیقیدن غیری بو كتابده هزلیاتدن وضروب امثال وقصص وحكایاتدن وعبارات واستعاراتدن هر نیکه كوره سن اول بعض كمسه لرك بو علمه باش قومسندن وسرفرو قیلمسندن اوتری دینلمشدر بونلرهم معنیده بتلر كبیدر بو كونه بتلری عامه دن اوتری مدح قیلمق وانلرك سرفرو ایلمسندن اوتری بو كتاب شریفه واحد حقیقینك سرندن وعلمندن غیری كلماتی ایراد ایلمك وسویلمك همان تلك الغرانیق العلی كلامی كبی یلكه حضرت نبی علیه السلامك لسانی طرفندن بو كلام ظهوره كلدی كذلك بو كتاب شریفده مذكور اولان علم وحدت وسر احدیتدن غیریسی تلك الغرانیق العلی قبیلندن بیل وموحد اولوب بوذكر اولنان علملردن مقصود نه ایدوكنه عالم اول دیمك اولور (مثنوی) بعد ازین حرف نیست پیچاپیچ ودور) باسلیمان باش ودیوانرا مشور) بوندنصكره پیچاپیچ ودور بر حرف واردر سن سلیمان علیه السلام ایله اول دیولری قارشدرمه حرفدن مراد بونده كلام اولسه ده جائز وطرف اولمق دخی جائزدر پیچاپیچ معقد ومشكل معناسنه دردور عمیق معناسنه در مشور قرشدرمه وتحریك ایتمه معناسنه در مصرع ثانیده واقع اولان خطاب تجرید قاعده سی اوزره كندی وجود شریفلرینه اولمقده جائز وحسام الدین افندی یه اولسه ده جائز اولور وبو كلامك وحرف عظیمك ذكر اولنمسی طالب اولان كمسه یه اولسه دخی جائزدر پس خلاصهٔ كلام وتوضیح مرام بویله دیمك اولورکه بوذكر اولنان نكات واسراردنصكره بر عظیم حرف وكفتار دخی واردركه اول كفتارقتی معقد ومشكل وعقلك آنك فهمی بعید وحد ذاتنده اول كلام عمیقدر ای طالب سر الهی سن همان سلیمان علیه السلام حقیقی ایله اول دیو سیرت وعفریت طبیعت اولان طائفه یی اول حرف عظیمك سویلنمسی سبیله تحریك ایتمه كه انلرك اول حرف عظیمی استماع ایلمكه لایق كوشلری وحرف عظیمك سرنی فهم ایلمكه مستعد هوشلری یوقدر ولهذا اول پیچاپیچ اولان كلام عظیم اكر سویلمك لازم كلسه سلیمان زمان ایله اولان اصحاب عرفاندن غیریسی انی فهم ایلمكارندن دیو كبی حركته كله لر وكبر وعنادلرینی وانكار وفسادلرنی اظهار قیله لر پس اول فهمدن دور اولان حرفی سویلمك اولی اولور وقاضی وصوفینك حكایتنه رجوع ایدوب انلرك حالنی وماجراسنی نقل ایلمك طالب اولنلر ایچون انفع كورد یمك اولور ＊ رجوع حكایت صوفی وقاضی (مثنوی) هین حدیث صوفی وقاضی بیار ＊ وان ستمكار ضعیف زار زار ＊ كفت قاضی ثبت العرش ای پسر ＊ تا بر و نقشی كنم از خیر وشر ＊ كو زننده كو محل انتقام ＊ این خیالی كشته است اندر سقام ＊ تیز اول ای مولانا قاضینك وصوفینك حدیثنی كتور واول زار زار اولان ستمكارك یعنی صوفی درد مندهٔ طبانجه اوران ظالم بیمارك حدیثنی دخی نطق وبیانه كتور وتحقیق وتقریر ایلمك مرتبه سنه یتور چونكم صوفی كندوسنه سله زن اولان كمسه یی قاضینك حضورنه كتوردی واندن شكایت ایلدی بو ظالم بن بی كناهه بر طبانجه اوردی بنم حقمی ای نائب الهی بوندن الیویر دیو سویلدی قاضی اول صوفی یه خطاب ایدوب دیدی ای پسر عرشی ثابت ایله تاكم انك اوزرینه خیردن وشردن بر نقش ایلیم یعنی ای اوغل بین الناس مشهور ومتعارف اولان امثالدندركه ثبت العرش ثم النقش دیرلر یعنی سقفی ثابت ایله اندنصكره اكا نقش ایله نقش سقفله قائم اولور مادامكه محل نقش اولان سقف ثابت اولمیه اكا نقش ایلمك ممكن نیجه اولور بو مقرردركه محل نقش اولان سقف ثابت اولمینجه نقاش اكا نقش ایلیه مز كذلك خیردن وشردن ونفعدن وضرردن اولان حكم نقش عرش قبیلندندر لابد بر محله محتاجدر كه انكله قائم اوله پس سن اولا محكوم علیه اولمغه لایق بر محل اثبات ایله تا بن خیردن وشردن انك اوزرینه شرعانه لازم كلورسه حكم ایلیم دیدی قنی اوربجی قنی محل انتقام بو بیمار سقامتده بر خیال اولمشدر یعنی ای صوفی سنك خصم اتخاذ ایلدیكك كمسه خسته لكده بر خیال كبی ضعیف ونحیف اولمشدر حتی محل انتقام اولمقدن كذر قیلمشدر قنی سكا اوربجی وقنی انتقام محلی بر خصمكه تا بن اندن سنك حقكی الیویرم وحكم شرعی اجرا ایلیم (مثنوی) شرع بهر زندكان واغنیاست ＊ شرع بر اصحاب كورستان كجاست ＊ آن كروهی كز فقیری بی سرند ＊ صد جهت از مردكان فانی ترند ＊ مرده از یك روست فانی در كزند ＊ صوفیان از صد جهت فانی شدند ＊ ای صوفی شرع زنده لردن واغنیادن اوتریدر شرع اصحاب كورستان اوزره قنی اولور شول بر كروه كه فقیراقدن بی سردرلر مرده لردن یوز جهت فانی ركدرلر مرده كزندوضرردن بریوزدن فانیدر اما صوفیلر یوز جهتدن فانی اولمشلردر پس سن اكر صوفی ایسك یوز جهتدن مرده وفانی اولان طائفه دن اولمش اولورسن سنده دعوا ونزاع نیلردیمك اولور وبو بیتلر قاضی لساندن صوف ودرویش اولنلرك مرتبه سنی اول مدعی اولان صوفی یه تعریض وخطاب ایتمكله بیان قیلور وبونده شرعدن مراد امور محكمه وقضایه مخصوص اولان احكام شرعیه اولورتنه كم بو بیتلرك قاضی لساندن دینلمسی هم قضایه مخصوص اولان شرع اولدیغنه دلالت وشهادت قیلور اكثرا استعمال حسبیله شرع قاضیلره متعلق اولان احكام وامورده اطلاق اولنه

كلمشدر تنه كم بر كسه نك بر كسه ایله دعواسی اولسه شرع الله دیرلر وبو كسه یی شرع شریفه ایلت دیرلر پس بو محلده شرعدن مراد تكالیف شرعیه دردین كسه لر خطا ایلمشلردر اما مضاف مقدر اولوب اكثر حكم شرع تقدیرنده در دینسه هم جائزدر اكر بو كونه توجیه وتأویل اولمز ایسه تكالیف شرعیه زندكان واغنیادن اوتریدر واهل فنا كه موتوا قبل ان تموتوا فهو منه مظهر اولوب مرده حكمنده اولمشدر پس مرده خود جمیع تكالیفدن بریدر وهم نامهٔ وصول بولوب فانی محض اولمشدر پس المفلس فی امان الله مفهومنجه اول دخی تكالیفدن بریدر دینورسه تنه كم بعض شارحلر بویله دیمشدر بو سوز ملاحده یه حجت اولور وبعض فقر وفنا صاحبلرندن تكلیفاتك سقوطی لازم كلور بونی خود فقر تام صاحبلری اولان اولیا رضی الله عنهمدن وعرفادن هیچ بریسی دیممشلردر واهل فنادن فانی اولدقدنصكره شرع شریف وصوم وصلوة كبی لازم كلان تكالیف ساقط اولور دیو بیان ایلممشلردر تنه كم بعض ملاحده ترك صوم وصلوة ایدوب انلره اسقاط تكالیف ایلدكارندن سؤال اولندقده حضرت مولانانك بو بیتلریله جواب ویررلر ایش پس بو ابیات ثلاثه نك توضیح وتفسیرنه كله لم قاضی صوفیان حقیقینك وفقرای الهینك مرتبه لرنی بیان ایلمك اوزره اول مدعی اولان صوفی یی ایكی وجهله الزام ایلیوب دیر اولا ای صوفی بو سكا ضارب اولان بیمار بر مرتبه نحیف ونزار اولمشدر كه محل انتقام دكلدر قنی زنده وقنی محل انتقام كه تا اندن انتقام اله سن دیدی وثانیا ای صوفی بو شرع كه سن حاضر اولدك وبو احكام شرعیه اجرا اوله جق محكمه یه كه سن كلدك بو نفسلری زنده اولنلردن وغنیلردن اوتریدر بو حكم شرعی اصحاب قبور اوزره قنده واقع اولور اول بر كروه خود زیاده فقر وفنالرندن بی سرو پالردر واول كروه عالی ظاهرا مرده اولان كمسه لردن یوز جهتدن فانی تردرلر زیرا موت اضطراری ایله مرده اولان جسدینه وروح حیوانیه سنه كلان كزند وضرر ده بر وجهدن مرده وفانیدر اما صوفی اولنلر حال حیاتلرنده نیجه یوز جهتدن فانی اولمشلر وفنا اندر فنا مرتبه سن بولمشلردر بیت) قبور الوری تحت المطارف والثری ＊ رجال لهم تحت الثیاب قبور ＊ دینلمشدر پس اكر سن اهل قبوردن اولدكسه وفنا مرتبه سن بولدكسه سنده بو دعوا ونزاع نیلردیمكی افاده ایلر وجه آخر اوزره معنی بویله دیمك اولوركه ای صوفی اكثر احكام شرع نفسلری زنده وغنی اولان فرخنده لردن اوتریدر صوفیلركه اهل قبور واصحاب كور حكمنده در انلرك اوزرینه شرع شریفك اكثر احكامی واقع اولمز مثلا زكات وحج وجهاد حكملری كبی شول بر كروه كه فقیرلكدن بی سرو پا اولمشلردر وفقر وفنا مرتبه سن بولمشلردر انلر ظاهرا مرده اولنلردن یوز جهتدن زیاده فانیلردر ظاهرا مرده اولان بر یوزدن فانی اما صوفیلر نیجه یوز جهتدن فانیلردر پس انلر احكام شرعیه نك اكثرندن خلاص اولمشلر وفقر وفنا اختیار ایتمكله اغنیا اوزره واجب اولان تكالیف شرعیه دن نجات بولمشلردر بو كونه دعوا وجدال وقیل وقال نفسلری زنده اولان اغنیایه لایق اولور فنا اندر فنا مرتبه سن بولان ونفسلری مرده اولان صوفیلره وفقیرلره شرعه كلمك ودعوا قیلمق نیجه مناسب كورد بو سویلدی (مثنوی) مرك بی مرك بیقتلست واین سیصد هزار ＊ هر یكی را خونبهایی بی شمار ＊ كرچه كشت این قوم را حق بارها ＊ ریخت بهر خونبها انبارها ＊ مرك بر قتلدر وبو صوفیلرك اولمسی اوچیوز بیك قتلدر هر بر اولمك ایچون بی شمار خونبها واردر اكرچه بو قومی حق تعالی نیجه كره اولدردی خونبهالرندن اوتری انبارلر دوكدی یعنی موت اضطراری بر كره اولمكدر كه اول روح بدندن جدا اولمقدر بو كونه اولمك صوفیلرك اولمسنه كوره سهلدر وبو صوفیلرك اولمسی نیجه یوز بیك كره اولمكدر بوایسه بر كره اولمكدن هزار بار اشد واصعبدر تنه كم امام قشیری حضرتلری (فتوبوا الی بارئكم فاقتلوا انفسكم (آیتنده دیر التوبة بقتل النفوس غیر منسوخة فی هذه الامة الا بنی اسرائیل كان لهم قتل انفسهم جهرا وهذه الامة توبتهم بقتل انفسهم معنی كما قال علیه السلام موتوا قبل ان تموتوا والناس یتوهمون ان توبة بنی اسرائیل اشق ولیس كما توهموا فان ذلك كان منهم فی حالة واحدة وعلی الخصوص من هذه الامة قتلوا انفسهم بسیوف الریاضات والمنع عن الشهوات كما قیل ＊ بیت ＊ لیس من مات فاستراح بمیت ＊ انما المیت میت الاحیاء) اكرچه بو قومی حق تبارك وتعالی نیجه كره تیغ محبتله اولدردی ولیكن بونلرك هر بر اولمسندن اوتری بیشمار خونبها الوریردی وهر فانی اولملری مقابلسنده دیت انبار الطافنی نثار قیلدی تنه كم حدیث قدسیسنده من احبنی قتلته ومن قتلته فانا دیته بیورمشدر بر كمسه یی كه اول اولدره انك خونبهاسی اولدر وبر كمسه نك كه خونبهاسی حضرت حق اوله اول كمسه ایچون نیجه انبار الطاف وخزائن انوار واعطاف نثار اولنمشدر وبذل قیلنمشدر (مثنوی) همچو جرجیس اند هریك در سرار ＊ كشته كشته زنده كشته شصت بار ＊ كشته از ذوق سنان دادكر ＊ می بسوزد كه بزن زخمی دكر ＊ والله از عشق وجود جان پرست) كشته بر قتل دوم عاشقترست) بو صوفیلرك هر بریسی سرارده جرجیس كبیدرلر التمش كره كشته اولمش وزنده اولمشدر وحضرت جرجیس پیغمبر علیه السلامك قاچ كره كشته اولمسنده اختلاف واردر شصت باریورملری بونده تحدید ایچون اولمز بلكه تكثیر ایچون اولور وحضرت جرجیسك قصه سی مشهوردر یعنی

بو صوفیان دین وعاشقان اهل یقیندن هر بریسی سرلرنده وباطنلرنده کرات ومرات ایله کشته اولمشلر ونه فی الحال حق
تعالی بونلری احیا ایدوب حیات بولمشلردر مثلا اوائل حالده هر بار که بر حالت نفسانیه وصفت جسمانیه ایله انلرک
وجودی متصف اولوب نیجه زمان اول حال اوزره بونلر زنده کانی للک قیلسه‌لر اول وجودی بونلر اماته ایدوب واول صفت
وحالتی بونلر افنا وازاله ایدرلر اول حالت وصفتک یرینه حق تعالی بونلره حالت روحانی وصفت ملکی ویروب وجود روحانی
وصفت ملکی صاحبی اولورلر پس نقدر صفت جسمانی وحالات نفسانی وار ایسه انلرک هر برینی اماته وازاله ایلمک برکره
اولمک کبی وهر بار که حالت روحانیه وصفت ملکیه ایله متصف اولسه‌لر تکرار اوزنده اولمق وحیات بولمق کبی اولور شول
زمانه دکه بالکلیه صفات بشریه‌دن واوصاف جسمانیه‌دن خلاص اولورلر واوصاف ملکیه وحالات
روحانیه ایله تمام اتصاف قیلورلر وانیس اولورلر وروحانی وعلم ومعرفتله نورانی بر وجود بولورلر پس عشق دوست بونلری
بو مرتبه‌ده دخی قومز جسمانیت مرتبه‌سندن تدریجیله نیجه مرده اولوب اوصاف روحانیه ایله نیجه زنده اولدی ایسه
هم هر حالت روحانیه وصفت ملکیه‌یی دخی تدریجیله اماته وازاله ایدرلر هر بار که بر صفت روحانیه بونلردن زائل اوله
انک یرینه بی زوال ولا یزال اولان صفت حقانی کلور پس بونلر هر صفت روحانیه‌یی که وجود حقیقتلرندن اماته وازاله
ایلیه‌لر چاشنی موتی ذائق اولورلر شول مرتبه‌یه دکه وجود نورانی وروحانیدن واوصاف ملکیه‌دن هم مرده اولوب فانی
اولورلر چونکم فنا اندر فنا مرتبه‌سن بوله‌لر بقای حقله باقی اولورلر واما بقای الهی ایله وحیات حقیقیه ایله حی اولنجیه دک
وکندی حقیقتلرنی بولنجیه‌دک دوستک تیغ عشقی بونلری اولدرمکدن وتکرار انک تجلیات لطفیه وجمالیه‌سی بونلری
دیری کورمکدن خالی اولمز پس بونلرک هر بریسی سرلرنده نیجه کره اولمش ونیجه کره دخی حیات بولمش اولورلر اول دادکر
اولان پادشاهک زخم سنانندن کشته اولان بیمار بویله دیو که بکا زخم دخی اور یعنی اول عادل اولان پادشاهک رمح وسنانی
محبتک زخمندن مقتول اولان عاشق بیمار وسوزان اولور وبویله دیر که ای عادل اولان پادشاه بکا اول تیغ محبتله بر زخم
دیکر اور وبنی بو وجود مجازیدن اولدر تاکم حیات حقیقیه بولم وسنکله زنده اولم والله جان پرست اولان وجودک عشقنده
کشته ایکنجی قتل اوزره عاشقتردر یعنی جان باقی‌یه طالب اولان ومحبوب حقیقی‌یه خدمت ایدن وجودک عشقندن
کشته اولان کمسه‌لر ایکنجی کره کشته اولمغه عاشقتردر نته کم منصور بیورر * بیت * اقتلونی اقتلونی یا ثقاتی * ان فی قتلی
حیاة فی حیاتی * وابن فارض دخی تائیه‌سنده دیدی (بیت) ولم تعسفی بالقتل نفسی بل لها * به تسعی ان انت اتلفت
مهجتی) دیو محبوب حقیقی‌یه خطاب ایدوب بویله سویلدی پس بونلردن اولدکدنصکره اولمکه عاشق اولمق ویارک تیغ
عشقیله کشته اولمغی تمنی قیلمق چوق واقع اولمش وکلاملری دخی کندیلرک حسب حالنه دلالت قیلمشدر بو خصوصده
سوز چوق وایراده حاجت یوقدر پس بنه قاضی صوفی‌یه نه دیدیککی بیانه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) گفت
قاضی‌یی قضادار حیم) حاکم اصحاب کورستان کیم) این بصورت کرنه در کور ست پست) کورها در دودمانش آمدست
قاضی صوفی‌یه ایتدی بن زنده‌نک قضادارییم لکن اصحاب کورستانک حاکمی‌ام بن اصحاب کورستانک حاکمی دکلم بو بیمار
اکر صورتنده اکر کورده پست دکل ایسه‌ده کورلر انک دودمانته کلمشدر دودمان قبیله‌یه دیرلر بونده دودماندن مراد اول
بیمارک جسدی اولور که جسد حواس ظاهره وباطنه ایله وقوای جسمانیه وروحانیه ایله بر قوم وقبیله کبیدر بو تقدیرجه
انک قبیله جسدنه کورلر کلمشدر دیمک انک هر بر حسی مرده اولوب دودمان جسدنده مدفون اولمش مرده کبی
اولدیغندن کنایت اولور پس بو اعتبار ایله انک جسدی قبیله‌سنه قبرلر کلمش اولور شمعینک وجان عالمک ایتدیکی تأویللر
بو محلده یرنده اولمز وخلاصهٔ کلام وتوضیح مرام بویله دیمک اولور که قاضی صوفی‌یه کندینک مرتبه‌سنی وصوفی اولنلرک
دخی مرتبه‌سنی ورنجور معنوی اولان اهل دنیانک دخی مرتبه‌سنی تعلیم وتفهیم ایلمک طریقی اوزره دیدی ای صوفی
بن دار و برانده اولان حی کسه‌لرک قاضیسی‌ام بن اصحاب قبورک حاکمی دکلم اما صوفیلر اصحاب قبوردندر زیرا کن فی الدنیا
کانک غریب او عابر سبیل وعد نفسک من اهل القبور حدیث شریفنک موجبنجه اولا انلرک اول مرتبه‌سی کندی
نفسلرنی اصحاب قبوردن عد ایلمکدر وثانیا موتوا قبل ان تموتوا حدیث شریفنک موجبنجه انلرک مرتبه‌سی اولمزدن
اول اولمک وفنا اندر فنا اولمقدر پس بو اعتبار ایله اصحاب کورستان عدادندن اولورلر بن ایسم اصحاب کورستان حاکمی دکلم
پس بو تقدیر اوزره سنک دعواکی استماع ایلمزم خصمک اولان رنجوردن هم حقکی الیویرمکه حکومت قیلمزم زیرا سن
نفسی اولنلر عدادندن اولدیغک کبی اول دخی قلبی وروحی مرده اولنلر قبیله‌سندندر انکیچون حضرت نبی علیه السلام
ایاکم ومجالسة الموتی قالوا وما الموتی یا رسول الله قال اهل الدنیا ای صوفی بو اهل دنیا اولان رنجور مرده حکمنده‌در
بو رنجور صورتنده اکر مقبره ایچره پست اولمدی ایسه وکوره صورتا دخول قیلمدی ایسه اول بیمارک دودمان جسمنده
کورلر کلمشدر انک هر بر حسی معنیده اولمشدر وکندی محل وموضعنده مرده کبی مدفون اولمشدر قبر ایچنده مدفون

اولان موتی‌یه نیجه بر سوزی استماع ایلمکه قادر وافهام ایلمکه مقتدر اوله‌مز ایسک بو مرده‌یه دخی بر کلامی استماع
ایلمکه قادر اوله‌مزسن انکیچون حق تعالی حضرتلری کافرلر حقنده رسولنه خطاب ایدوب انک لا تسمع الموتی دیدی
وبر آخر آیتده دخی (وما انت بمسمع من فی القبور) بیوردی پس بو مرده دل اولان رنجورک هر بر حسی مقبره‌ده مدفون
اولان میت کبی بی فهم وبی ادراک اولمشدر وبونک عقلی وقلبی اولمشدر چونکم بو دخی مرده حکمنده‌در بوکا دخی قضا
لاحق اولمق یرنده اولمز دیدی (م ی) پس بدیدی مرده اندر کور تو) کور را در مرده بین ای کور تو) ای صوفی قبر ایچنده
مرده‌یی چوق کوردک ای کور قبری سن مرده‌ده کور یعنی بو جهانده کور ایچنده مرده‌لری قتی چوق کوردک مقابر
ایچره مدفون اولان مرده‌لر کبی هر کس دخی بونی کورر وقبر ایچره مرده کورمک مستبعد دکلدر ای کوردل اکر بصیرت
صاحبی ایسک قبری مرده‌نک وجودنده کور که مستبعد اولان بودر که بر کمسه مرده اوله وکندی قبرنی کوتوروب خلق
ایچنده یوریه نته کم بو کونه مرده‌لردن بریسی دیمشدر * بیت * جهانده قدرت حق ایله بر یوررر اوایم * مدد اولوور برم
بن قولکه چاره کرک * شول کمسه‌لر که جهل وغفلتله اوله وحماقت وسفاهتله مرده دل اوله اول میت کبیدر روانک
جسدی اکا نسبتله قبر کبیدر بویله کمسه‌لر جسدلرنده ساکن قبر کبیدر انکیچون حضرت نبی علیه السلام قرائده ساکن
اولنلر حقنده ساکن الکفور کساکن القبور بیوردی اکثر اهل قری جهل وغفلتله مرده دللردر پس جاهل وغافل
اولان روستاییلر میانده ساکن اولمق قبور ایچره ساکن اولمق کبیدر انکیچون حضرت نبی علیه السلام لا تسکن الکفور
فان ساکن الکفور کساکن القبور بیوردی بو حدیث شریفک سببی اولدر که چونکم اهل کفور جهل وغفلتله مرده دل
اولدقلری جهتدن اهل قبوره مشابه اولدیلر ایسه هر کم انلرله زیاده مجالست ومصاحبت ایلرسه هم انلر کبی مرده دل
اولمق وحیات قلبیه‌دن محروم قالمق مقرردر زیرا صحبت مؤثره وطبیعت سارقه‌در لابد شیء مقارنتک حکمنی اخذ ایلر
پس جسدلری قبرنی کوتوروب اول یورین طائفه ایله (لا تجالسوا الموتی الا وهم اهل الدنیا) حدیثیله عمل ایدوب مجالست
قیلمقدن زنده دل اولنلره حذر ایلمک لازم اولنلردندر وقبره‌سن کوتوروب بر یوزنده یورین مرده دل ظالمدن حذر وپرهیز
ایلین عاقل وحازم اولنلردندر (مثنوی) کرز کوری شت بر تو وفتاد * عاقلان از کورکی خواهند داد * کرد خشم
وکینه مرده مکرد * هین مکن با نقش کرمابه نبرد * مثلا بر کوردن سنک اوزریکه اکر کرپیچ دوشسه عاقللر کوردن
لکن داد استرلر مرده‌نک خشم وکینه‌سی اطرافنده طولنمه اکا اول نقش حمام ایله جنک ایلمه کوردن مراد بونده مرده دل
اولان غافل وجاهلک جسدی اولور وخشتدن مراد انک یا طبانجه اورمسی ویا طاش اورمسی ویا چوب اورمسی اولور
یعنی قاضی صوفی اولنلره تعریض ایدوب واهل دنیانک مرتبه‌لرنی بیلدیروب اول صوفی‌یه خطاب ایدر که مثلا ای صوفی
بر مقبره‌دن سنک اوزریکه بر کرپیچ ویا بر طاش دوشسه وسنی آزرده قیلسه اکر سن عاقل وعارف ایسک اندن داد خواه
اولمزسن وشکایت قیلمزسن زیرا عاقل وعارف اولنلر قبردن داد استمز وشکایت ایتمزلر لکن مرده طرفندن سکا بر زخم کلسه
اکا کینه ایلمک وخشم قیلمق اطرافنه طولنمه اکا اول نقش حمام ایله جنک وجدال ایلمه ای صوفی عند اهل التحقیق
بو صور خلق انام نقوش حمام کبیدر بونلر واسطه‌سیله بر کمسه‌یه لکن بر زخم کلسه اکر اول کمسه موحد اولان عارفلردن
ایسه انی فاعل حقیقیدن بیلوب انلر ایله جنک وجدل ایلمز کما قال السعدی * بیت * درین نوع از شرک پوشیده هست
که زیدم بیازرد وعمرم بخست) کرت دیده بخشد خداوندامر) نبینی دکر صورت زید وعمرو) اکر اول کمسه شرک خفی
صاحبی جاهل وغافل ایسه اول نقش حمام مشابه‌سنده اولان صور وآلات ایله جنک وجدال ایلر عند العارفین بو ناس مرده
حکمنده‌در لکن بونلر یوزندن بر کمسه‌یه بر ضرب وآسیب ایرشسه اکر اول کمسه عارف ایسه مرده‌لره خشم وکین ایلمک
نیجه مناسب اولمزسه اول مرده دل اولنه دخی خشم وکین ایلمک اویله مناسب اولمز وبر کمسه‌یه بر قبردن بر کرپیچ دوشسه اول
قبردن شکایت قیلمق وداد خواه اولمق نیجه لازم کلمز ایسه بر صاحب قبر اولان مرده دلدن دخی بر ضرب وزخم کلسه
اندن دخی شکایت قیلمق وداد خواه اولمق اویله لازم کلمز (م ی) شکر کن که زنده بر تو نزد * کانکه زنده رد کند حق کرد رد
خشم احیا خشم حق وزخم اوست) که بحق زنده‌ست آن پاکیزه پوست) ای صوفی شکر ایله که سکا بر زنده اورمدیکه
اول بر کمسه‌یی که زنده رد ایلدی حق رد ایلدی احیانک خشمی حقک خشمی وانک زخمیدر زیرا اول پاکیزه پوست حضرت
حقله زنده‌در بونده زنده‌دن مراد الناس کلهم موتی الا العالمون حدیثنک موجبنجه علماء ربانیه‌در وعلماء ربانیه
اول کمسه‌لردر که کندیلردن مرده وفانی اولوب حضرت حقله زنده وباقی اوله‌لر ودست حقده آلت اوله‌لر پس قاضی
صوفی‌یه تنبیه ویروب بویله دیر که ای صوفی وار شکر ایله که بر عالم ربانی وحضرت حقله زنده اولان بر ولی یزدانی سکا
اورمدی زیرا اول کمسه‌یی که بر زنده دل اولان عالم ربانی رد ایلیه انی حقیقتده حضرت حق رد ایلمشدر که انک آجیسی
والمی کتمک احتمالی یوقدر بونی بویله بیل که حضرت حقله حی اولان احیانک خشمی وزخمیدر که اول پاکیزه پوست

حق تعالی حضرتلریله زنده وحیات الهیه ایله حی وفرخنده درپس بونلرك نفخهٔ الهیه ایله زنده وروح ربانی ایله فرخنده
اولدقلرینك تحقیقنه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) حق بکشت اورا ودرباچه ش دمید * زود قصابانه پوست
ازوی کشید * نفخه دروی باقی آمد تامآب * نفخ حق نبود چو نفخ آن قصاب * حق تعالی اول زنده یی اولدردی
وپاچه سنه اوفوردی قصابلر کبی پوستی اندن چکدی نفخ اول زنده نك وجودنده مآب ومرجعه دك باقی قالدی زیرا
نفخ حق اوقصابك نفخی کبی اولمز نفخ یلی امساك ایلمکه صالح اولان جسمك تجریدینه اوفورمکه دیرلر امابو محلده مادهٔ
قابلیه یه حیات حقیقیه یی بالفعل افاضه ایلمکدن کنایه در وپاچه بونده مرتبهٔ سفلیه ده واقع اولان جسمدن عبارتدر
قصابه مناسب اولمغله تعبیر اولنمش وجسمه پاچه اطلاق اولنمشدر پس بو بیتین شریفینك تحقیق وتوضیحی بویله دیمك
اولورکه حق سبحانه وتعالی اول زنده دل اولان ولی کاملی اولا تیغ محبتله ذبح ایدوب حیوانیتدن اولدرمش واوصاف
بهیمیه ایله متصف اولان وجودنی کشته قیلمش وانك پاچه منزله سنده اولان جسمنه روح قدسی نفخ ایدوب قصابلر کبی
فوری انك پوستنك لوازمنی وماتند قشر اولان صورتك مقتضیاتنی واحکامنی انك وجود حقیقیسندن چکوب سلخ
ایلدی وانی لوازم پوستدن منسلخ اولمش روح مجرد قیلدی واول زنده دلك وجودنده مرجع ومآبه دك نفخ اولنان
روح قدسی باقی قالدی قصابك نفخه سی کبی بردمده زائل اولمدی وحق سبحانه وتعالینك نفخه سی اول قصابك
نفخه سی کبی اولمز (مثنوی) فرق بسیارست بین النفختین * این همه زینست وان سر جمله شین * این حیات ازوی برید
وشد مضر * وان حیات از نفخ چون شد مستمر * بو ایکی نفخه نك میاننده فرق چوقدر زیرا بو دوکلی زین واول طرف
جمله شیندر وبو حیاتی منفوخ فیه دن کسدی ومضر اولدی واول حیات نفخ حقدن مستمر اولدی یعنی نفخ قصابله نفخ
حقك میاننده فرق بسیار وتفاوت بی شمار واردر که اول نفخ الهی دوکلی زینت وحیات والطافتدر وبونفخ قصاب
سرتاسر شین ومضرتدر زیرا بو قصابك دم ونفسی منفوخ فیه اولان حیواندن حیاتی قطع قیلدی واکا مضر اولدی
واول نفخ حقدن اولان حیات مستمر اولدی وابدی قالدی وکذلك محل نفخهٔ الهی اولان روح قدسی صاحبلرینك
دملری ونفسلری نفخ الهی ونفس ربانی کبی مرده دللره حیات ابدیه ویریجی وانلری سعادت سرمدیه مرتبه سنه
ایرکوریجیدر اما قصاب سیرت وسلاخ طبیعت اولان ظالم خونخوارلرك ومردم آزار ستمکارلرك وجاهل وغافل اولان
بدکردارلرك نفسلری وکفتارلری بونلرك عکسی قلبلری اولدریجی وحیات طیبه دن دور ایدیجیلردر (مثنوی)
این دم آن دم نیست کاید آن بشرح * هین برآ زین قعر چه بالای صرح * بودم اول دم دکلدر که اول شرحه کله اکاه اول
بوقیود بندن قصرك بالاسنه کل صرح حاء مهمله ایله قصره دیرلر بونده مراد علم الیقین مرتبه سی اولور وقعر چه دن مراد
جهل وغفلت مرتبه سی اولور یعنی نفخ که اوفورمکه ودمه دیرلر بونفس رحمانی ونفخهٔ ربانی اول نفس دکلدر شرحه کله
وبیان اولنه اکاه اول ای طالب نفخهٔ الهی ونفس رحمانی اولان کمسه قعر چاه غفلتدن علم ومعرفت قصرینه بوقاری کل
تاکم نفخهٔ الهی نه دیمکدر بیله سن ونفس رحمانی نه ایدیکنه هم عالم واکاه اوله سین (مثنوی) نیستش برخر نشاندن
مجتهد * نقش هیزم را کسی برخر نهد * برنشست اونه پشت خر سزد * پشت تابوتیش اولیتر سزد * ای صوفی اول
رنجوری خراوزره اوتورتمق مجتهد دکلدر یعنی اول مرده دل اول بیماری اشکه بندیروب تشهیرا تمك اجتهادلنمش ومشروع
ومعقول کورلمش حکم ورأی دکلدر برکسه هیزم نقشنی خر اوزره قورمی بومصرعده استفهام انکاری واردر یعنی
هیچ نقش حطبی اشك اوزره قویوب تشهیر قیلمزوا کابو سیاستی روا کورمز ای ابله اول بیمارك اوتورمسی پشت خره لایق
دکلدرا کا بر تابوت ارقه سی اولمق لایق اولور بویله مرده دللرور نجورلری اشك ارقه سنه بندرمکه بیله لایق دکلدر بونلره
لایق اولان تابوته بندرمکدر دیدی (م ی) ظلم چه بود وضع غیر موضعش * هین مکن در غیر موضع ضایعش * ظلم ندر
برشیئی موضعندن غیری یه وضع ایلمکدر اکاه اول ای صوفی موضعندن غیریده اول شیئی ضایع ایلمه نته کم ظلمله عدلی
تعریف ایدنلر بوکونه تعریف ایدوب الظلم وضع الشیء فی غیر موضعه والعدل وضع الشیء فی موضعه دیمشلردر پس ای
صوفی شمدی بورنجوره برقصاص حکم ایلسك حکمی موضعنه ومحلنه قیلمش اولورز بلکه بو خسته وبیماره من وجه
ظلم قیلورز کل بودعوادن فراغت قیل وبو نزاعدن بری اول دیوب اول رنجوره مرحمت قیلدی واوصوفی یی قیوب
اول ظالم مرده دله زمانه قاضیلری کبی مائل اولدی (م ی) کفت صوفی پس روا دارید که او * سیلیم زد بی قصاص وبی تسو
این روا باشد که هر خرسی قلاش * صوفیان را صفع اندازد بلاش) صوفی قاضیدن چونکم بو قدر حکمت آمیز ومعرفت
انکیز اولان کلماتی اشتدی وبو دفع خصم ایچون ایراد ایلدیکی مقدماتی کوش ایتدی اکا ایتدی قاضی افندی وان سلم
بیوردیغك کلمات جمیعا حب برنده پس سن بونی روا طوترمیسین که اول رنجور بکا سیلی اوره قصاص سز ودانکسز تسو
ربع درهمه دیرلر واکثر بپول دیمکده استعمال ایدرلر یعنی صوفی قاضی یه ایتدی بن سکا راضی امسن روا طوترمیسین که

اول اوباش بکا برسیله اوره وا کا قصاص اولمیه واندن جریمه هم الینمیه بلکه مجانا ومفت بره خلاص اوله ای افندی بوروا
اولورمیکه براشك دکرمینك نری اولان لوند وخرسز بلا شیء صوفیلره صفع آته یعنی برخرسز لوندك بلاسبب صوفیلره
طبانجه اورمسنی وسیله چالمسنی روا طوترمیسین وانی بر جریمه سز وقصاص اولمقسزین بورادن خلاص ایدرمیسین
بن مقتضای شرع شریف اوزره هرنه ایسه بونده حقمی طلب ایلرم سن قاضیسن بیوز کورەلم نه دیرسن (م ی) کفت
قاضی تو چه داری پیش وکم * کفت دارم در جهان من شش درم * کفت قاضی سه درم تو خرج کن * ان سه دیکر را
بان ده بی سخن * زار ورنجورست ودرویش وضعیف * سه درم در بایدش تره ورغیف * چونکم قاضی صوفینك بوداد
خواه اولمسنی کوردی وحقنی طلب ایلمکده ثابت قدم اولدیغنی مشاهده قیلدی دونوب رنجوره دیدی ای رنجور سن
پیش وکم نه طوترسین یعنی قلیل وکثیردن نه قدر نقده مالکسن اول رنجور قاضی یه دیدی جهانده بن التی درم طوترم
درم فارسی ودرهم عربیدر یعنی ای افندی بو جهانده بن همان التی اقچه یه مالکم دیدی بو محلده شارحلر خلط کلام
ایلمشلردر شش درمدن مراد شش جهاتدر دیو سویلمشلردر اعتماد اولنمیه واستماع قیلنمیه پس قاضی اول بیچاره شفقت
ایدوب دیدی ای ضعیف اوچ درهمی سن خرج ایله که برضعیف سن واوچ اقچه‌ٔنی دخی بکا قیل وقال اول صوفیء دردمنده
ویرکه اول صوفی زار ورنجور ودرویش ضعیفدر اول صوفی یه اوچ درم کرکدر تره ورغیف ایچون رغیف کرده یه دیرلر یعنی
صوفی ریاضتله زار وبیمار اولمشدر وفقرله شکسته وضعیف اولوب کرسنه قالمشدر ای رنجور اول اوچ اقچه اکا تره
وصوموندن المقدن اوتری لازم حکم ایلدمکه بی قیل وقال اول اوچ اقچه‌ٔنی بو درویش وفقیر اولان صوفی یه ویره سن دیدی
(مثنوی) برقفای قاضی افتادش نظر * ازقفای صوفی ان بد خوبتر * راست میکرد از پی سیلیش دست * که قصاص
سیلیم ارزان شدست * سوی کوش قاضی آمد بهر راز * سیلی زد برقفای او فراز * کفت هر شش را بکیرید ای دو خصم
من شوم ازاد وبی خرخاش ووصم (چونکم قاضی سیله نك جریمه سنی اوچ درهمه حکم ایلدی اول رنجورك نظری قاضینك
قفاسنه دوشدی قاضینك قفاسی صوفینك قفاسندن خوبتر ایدی یعنی بیمارك نظری چونکم قاضینك اکسه سنه
دوشدی وواقع اولدی کوردیکه قاضینك اکسه سی صوفینك اکسه سندن خوبتر وبو طبانجه اورمغه اندن لایقتردر
همان دم اکا سیلی اورمقدن اوتری الینی راست ومهیا ایلدی وکندیسنه بویله دیو سویلدیکه بنم سیله‌مك قصاصی ارزان
اولمشدر چونکم بر سیله اورمنك جریمه سی اوچ درهم اوله اول اوچ درهمدن چکوب بو قاضینك اکسه سنه بر طبانجه
اوره‌یم خود الیق واحقدر پس قاضینك قولغی جانبنه کلدی رازدن اوتری قاضی افندینك قولغنه بر راز وبر نهانی
سوز سویلر شکلنده اولوب انك قولغی جانبنه کلدی قاضی افندی هم کندیسنه بر راز سویلر وکندیسنه نافع کلام
نقل ایلر صانوب قولغنی انك جانبنه برخوش طوتدی ویردی همان دم اول رنجور اول قاضینك اکسه سنه حددن
تجاوز بر سیله اوردی فراز بونده اعلا وحددن تجاوز معناسنه در یعنی انك قفاسنه همان دم براعلا طبانجه اوردی
اندنصکره قاضی ایله صوفی یه خطاب ایدوب دیدی ای ایکی خصم هر التی درهمی طوتك وما بینکزده اوچر اقچه قسمت
ایدك بن ازاد وبی خرخاش وبی وصم اولورم خرخاش جنك وجدله دیرلر تکچه خریلدی دیمکدر وصم عیبه دیرلر یعنی
اول رنجور کندیسنك ایکی خصمنه دیدی ای بنم ایکی خصمم بر مقتضای حکم شرعی بو التی اقچه‌ٔیی الك ومیانکزده
اوچر اقچه توزیع ایدك بن بو محلده عیبسز ونزاع وجدلسز اولورم استدیکم بر توجه قیلدرم دیدی وقاضینك ظالمه
مرحمت وشفقت قیلمسی ومقتضای شرعی قویوب اکا مائل اولمسی باشنه بو قدر فلاکت ومحنت کتوردی * طیره شدن
قاضی از کستاخی زان رنجور سیلی بارده و سرزنش کردن ان صوفی قاضی را * بوسرخ شریف قاضینك طیره اولمسی یعنی
قاضینك اول سیلی باره اولان رنجورك کستاخلغندن بیخود اولمسی واکا خشم قیلمسیدر واول صوفینك قاضی یه
سرزنش وتوبیخ ایلمسی ونصیحت آمیز سوز سویلمسیدر (مثنوی) کفت قاضی طیره صوفی کفت هی) حکم تو عدلست
لاشك نیست نی * چونکم اول رنجور قاضینك اکسه سنه براعلا طبانجه اوردی قاضی افندی طیره اولدی وخشم
وغضبه کلدی استدیکه رنجوری اولدرنجه دوکه صوفی فی الحال دیدی هی قاضی افندی نیلرسن اکاه اول سنك
حکمك عدلدر لاشك ظلم وضلالت دکلدر کندی ایلدیکك حکمه راضی اولمق علامت اسلام وهدایت دکلدر (م ی
انچه نپسندی بخود ای شیخ دین * چون پسندی بر برادر ای امین) ای شیخ دین اول نسنه یی که کندی نفسکه بکنمزسن
وروا کورمزسن ای امین برادرك اوزره انی نیچون بکنورسن ونه حال ایله انی روا وسزا کوررسن کندی نفسنه محبوب کلان
نسنه لری برکسه دین برادرنه روا کورمسه اول کمسنه مؤمن کامل اولمز وایماندن اول کمسه حظ ولذت بولمز کما قال صلی
الله علیه وسلم لا یؤمن احدکم حتی یحب لاخیه ما یحب لنفسه رواه احمد ومسلم والبخاری والترمذی وابن ماجة عن انس
رضی الله عنه شیخ دین دیملری واکا امین تعبیر ایلملری تهکم وتوبیخ طریقیله اولور (مثنوی) این ندانی که بجی من چه کنی

هم دران جه عاقبت خود افکنی* من حفر بئرا نخواندی در خبر) انجه خواندی پس عمل کن ای پدر) ای افندی بونی
بیلمزسن که بندن اوتری قیو قزارسڭ هم اول قیویه عاقبت کندیکی براغرسن خبر مصطفی علیه الصلوة والسلامدن
من حفر بئرا لاخیه وقع فیه* حدیثنی اوقومدکمی سن خود بو حدیثی اوقودڭ اول نسنه یی که اوقودڭ پس ای
پدر انکله عمل ایله علمکله عامل اول زیرا قد نصکره سکا اول علمڭ نه فائده سی واردر اوقودیغڭ طوتمزسن وعلمکله عمل
ایتمزسن کورسنڭ باشکه بودخی نه سر زنشلرونه کونه ایشلر کتوردی دیدی (مثنوی) این یکی حکمت چنین بد در قضا
که ترا آورد سیلی بر قفا* وای بر احکام دیکر های تو* تا چه آرد بر سر و بر پای تو) ای قاضی سنڭ بو بر حکمڭ قضاده
بو نجلین اولدی که سنڭ قفاڭه اورره سیله کتوردی یعنی سنڭ حکم وقضاده بر حکومتڭ بو نجلین قفاڭه اورره طبانجه
اورملق لازم کتوردی وسنی بو مرتبه یه یتوردی وای سنڭ غیری حکملرڭه اوزرینه تا کم اول سنڭ غیری حکملرڭ سنڭ
باشڭ وایاغڭ اوزره نه کونه رنکلر کتورر و بیلورمیسن سنی اول حکملرڭ نه مرتبه عذابه وعقابه یتوررر
بر حکمکدن اوتری بو قدر کوتك یبجڭ وار قیاس ایله غیری حکملرکدن اوتری نه قدر کوتك ییسڭ کر کدر حکایت
اولنور که هارون رشیدڭ برادری بهلول دانا معناده عاقل وصورتا مجنون نمابر کسه ایدی بر کون کندی برادری
هارون رشیدڭ سراینه کلدی وانڭ نشیمنی اولان قصره داخل اولدی کوردیکه اورتالق نکهبانلردن خالیدر چیقوب
هارونڭ تختی اوزرنه پادشاهانه مربع اوتوردی نکهبانلر وخدمتکارلر انڭ بو وضعن کوروب فی الحال کاوب اکا برقاج
دکنڭ اوروب تختدن اشغه ایندردیلر بهلول های های ایدوب اغلدی حیفا و دریغا دیه رڭ اواز ایله فریاد ایلدی هارون
انڭ اوازنی ایشیدوب خلوتخانه سندن طشره چیقدی واول نکهبان تخت اولان خدمتکارلره سؤال ایلدیکه بو دیوانه
نیچون بو یله اواز ایله فریاد ایدر خدمتکارلر جواب ویروب دیدیلر پادشاهم کستاخلق ایدوب کاوب سنڭ تخت شریفڭ
اوزره اوتورمش بولدق تأدیبا اکا برقاج دکنڭ اوردق انکیچون اغلر دیدیلر بهلول انلردن بو سوزی اشتدی هارونه
خطاب ایدوب ایدی والله بالله یا اخی انلر بنی دوکدیکندن اوتری اغلمزم پس هارون اکا توجه ایدوب دیدی یانیچون
اغلرسن بهلول اکا بو کونه جواب ویروب دیدیکه سنڭ مقامکده بر آن اوتورمغله بو قدر کوتك یدم سن بو قدر زماندر
بو تخت اوزره اوتورورسن الله بیلورسن نقدر کوتکلر دسڭ کرکدر بن سنکیچون اغلرم بو خصه بنم یدیکیم کوتکلك
المی بر آن ایچنده کچوب کتدی دیدی هارونه انڭ سوزی محکم تأثیر ایتدی پس اکا دونوب دیدی یا اخی بکا بر نصیحت
ایله واول کوتکلردن خلاص اولمغه وسیله وچاره ندر سویله بهلول ایتدی حدکدن تجاوز ایتمه وحق تعالینڭ مخلوقنه
ظلم وجور ایلمك بولنه کتمه تا کم اخرت کوتکلرندن امین اوله سن وعذاب وعقاب الهیدن نجات بوله سن وزنهار وروزنهار
ظالمه معین اولمه الظلمة واعوانهم فی النار حدیث شریفڭ موجبنجه سندخی ظالملر ایله جهنمده معذب اولمیه سن
وانلره میل ایتمکله نار جحیمڭ سکامس ایلمسنه کندیکی لایق قیلمیه سنکه حق تعالی حضرتلری کلام مجیدنده
ولا ترکنوا الی الذین ظلموا فتمسکم النار) بیوردی اکاه اول و بو نصیحتله عمل قیل دیدی (م ی) ظالمی را رحم آری از کرم
که برای نفقه بادت سه درم* دست ظالم را ببر چه جای آن* که بدست او نهی حکم وعنان* تو بدان بزمانی ای مجهول
دادم که نژاد کرکرا و شیرداد) بر ظالمه کرمدن ای قاضی رحم کتورورسن بو یله دیو نفقه دن اوتری سکا اوچ درم اولسون یعنی
بی محل اولان کرمکدن بر ظالمه مرحمت کتوروب دیرسنکه ای ضعیف وزار سکا نفقه دن اوتری اول اوچ درهم اولسون
وارسن انی کندیکه کفاف ایله دیرسن ظالمڭ الینی کس اول نفقه نڭ نه محلیدر واول مرحمت وشفقته نیجه لایقدر که سن
حکمی وعنانی انڭ النه قویه سن وعنان اختیاری وحکم شریعتی انڭ النه تسلیم ایدوب اول مالڭ اولدیغڭ درهملرڭ
نصفنی وارسن نفقه ایله دیه سن ای دادی مجهول وعدلی نامعقول اولان قاضی سن شول کجی یه بکزرسنکه کرکڭ
نسبته اول سود ویردی نژاد بونده نسب ویاوری معناسنه در یعنی ای عدلی نامشروع ودادی نامعقول ونامعلوم اولان
قاضی سنڭ اول رنجور اولان ظالمه مرحمت ایدوب نفقه وغدا ویرمکلکڭ اکا بکزرکه بر کجی بر قوردڭ یاوریسنی ضعیف
وزار کوروب اکا مرحمت ایدوب سود ویروب بسلیوب قوت بولدقدنصکره اول قورد یاوریسی اول کجی نی پاره لیه
ظالمه میل ومرحمت ایلمڭ نتیجه سی بو یله اولور ظالم اکر فقیر وضعیف ایسه اکا میل ومحبت ایلمڭ حاکم اولان کسیه لایق
دکلدر بلکه مقتضای شرع شریف هر نه ایسه حاکم اولان کسه همان انی اجرا ایلمڭ لازمدر دیدی* جواب دادن قاضی
آن صوفی را (مثنوی) کفت قاضی واجب آیدمان رضا* هر قضا وهر جفا کار دقضا* این دلم باغست و چشمم ابروش
ابر کرید باغ خندد شاد وخوش* خوش دلم در باطن از حکم زبر* کرچه شد رویم ترش کالحق مر* قاضی صوفیدن
چونکم بو سوزلری اشتدی اکا ایتدی ای صوفی بزه قضایه رضا ویرمك واجب کاورهر قضا وهر جفایی که قضای الهی
کتوره اکا رضا ویرمك لازم اولور دور بور نجورڭ بزه واقع اولان قضا وجفا یی اصل من عند الله در حق تعالیدن کلان

حکم وقضاسنه راضی اولمق وقلبی اندن شاد ومسرور بولمق بنم کارمدر دیدی فی المثل بنم بو کوکلم باغدر و چشمم
ابر کبیدر اکرچه ابر اغلر باغ شاد وخوش کولر کذلك بنم ابر چشمم دخی قضای الهینڭ اول ضربندن اغلیوب قطرات
سرشکی دوکر ولیکن کوکلم باغی اندن شاد وخرم اولور ورونق ولطافت بولور زیرا که حکمدن باطنده خوش دلم اکرچه
یوزم ترش اولدیکه الحق مر در زبر ضم زائله وضم بائله زبورڭ جمعیدر زبور یازلمش نسنه یه دیرلر مکتوب کبی زبردن
مراد بونده کتاب مبینده مکتوب اولان مقدرات اولور یعنی باطنده لوح محفوظده یازلمش اولان حکمدن خوش دلم
ومتألم دکلم اکرچه بحسب الظاهر بنم یوزم ترش وتلخ اولدیسه ده زیرا که حق سوز آجیدر لابد بر آجی نسنه یی
بر کسه ذائق اولسه یوزنی وکوزنی اول کسه اکشیدر اما انڭ نفعنی مشاهده قیلدیغی جهتدن اندن شاد ومسرور اولور
پس ای صوفی سنڭ دخی سوزڭ حقدر وحق ایسه مر در اندن اکرچه ظاهرا ترش رو اولورسم عجب دکادرین باطنا
خوش دلم ودرونده ناخوش اولنلردن دکلم (مثنوی) سال قحط از آفتاب خیره خند* باغها در مرك وجان کندن رسند
خیره خند اولان افتابدن قحط وسالده باغلر مرك وجان چکشمکه ایرشورلر یعنی قحط باران اولدیغی سنه ده افتابڭ
بیهوده کولمسندن وهوانڭ یوزی کشاده اولوب تبسم قیلمسندن باغلر اولمکه وجان چکشمکه کاورلر ومرده و پژمرده
اولورلر وبی برك وبار قالورلر ولطافت ورونقدن عاری وخالی اولورلر پس افتابڭ باغلره چوق کولمسندن وهوانڭ یوزی
کشاده اولمسندن هوانڭ یوزی بولاغمسی وابرڭ کریه قیلمسی انفع واولیدر کذلك عند العقلا بر کسه نڭ یوزی کلمسندن
کوزنڭ اغلمسی انڭ قلبنه انفع اولور واول قطرات سرشڭ انڭ جنان جناننه حیات ویرر (مثنوی) زامر حق
وابکوا کثیرا خوانده* چون سر بریان چه خندان مانده) حق تعالینڭ امرندن (ولیبکوا کثیرا) ایتدیکنی اوقومشسن
سر بریان کبی نه خندان قالمشسن حق تعالی حضرتلری سورهٔ توبه ده (فلیضحکوا قلیلا ولیبکوا کثیرا) بیوردی
اکرچه بو آیت کفره نڭ یوم قیامتده چوق اغلیوب از کولدکلرینی بیان ایدر و امر صیغه سنده خبردر ولیکن مؤمنلره
بونده چوق آغلك از کولك دیمکه تعریض وتنبیه واردر بو اعتبار ایله محقق اولنلر (فلیضحکوا قلیلا ولیبکوا کثیرا
امرنی حالی اوزره ابقا ایدوب حق تعالی ای مؤمنلر چوق اغلك آز کولك دیو امر ایلمشدر دیدیلر بو آیتڭ تفسیری بشنجی
دفترڭ اوایلنه قریب سبب رجوع کردن آن مهمان سر خنده کفت فلیبکوا کثیرا کوش دار بیتنڭ شرحنده مرور ایلمشدر
انده طلب اولنه ومصرع ثانی بین الناس متعارف اولان امثالدندر که بر کسه یی چوق کولر کورسلر پشمش باش کبی
نه صریدرسن دیرلر* کثرة الضحك تمیت القلب* حدیثنڭ موجبنجه چوق کولمڭ قلبی اولدیررو قلبڭ اولمسی دخی آدمی
چوق کولدرر اولیناڭ دیشلری صرتدیغی کبی قلبی اولن کسه نڭ دخی دیشلری صرتمقدن خالی اولمز (مثنوی) روشنی
خانه باشی همچو شمع* کرفرو باشی تو همچون شمع دمع* ان ترش روئی مادر یا پدر* حافظ فرزند شد از هر ضرر*
اکر سن شمع کبی دمعی اشغه صاچه سن یعنی اکر شمع کبی یانوب سرشك دیده کی یاغدیروب اشغه صاچرسن خانهٔ قلبڭ
روشنلکی اولورسن وظلمت درونی ازاله قیلورسن وچوق ضررلردن قورتلورسن وخلاص اولورسین نته کم اول مادرڭ
ویا پدرڭ ترش رولغی فرزندڭ هر ضرردن حافظی اولدی زیرا پدر ومادر اوغلنه ترش روی وتلخ کوی اولدقچه فرزنده
انلره مغرور اولمیوب مؤدب اولور وضررلردن اول واسطه ایله قورتیلور اما پدر ومادر همیشه اوغلنڭ یوزنه کولسه لر واکا
کشاده روی وشیرین کوی اولسه لر فرزند انلره مغرور اولوب بی ادب اولور ولعب ولهوه اشتغال قیلور پس نیجه ضررلره
مبتلا اولور کذلك مادر نفسڭ ترش روی اولمسی وپدر عقلڭ فرزند قلبنه بنده لك قیلمسی فرزند قلبی نیجه ضررلردن
حفظ وحمایت ایلر (م ی) ذوق خنده دیده ای خیره خند) ذوق کریه بین که هست ان کان قند) چون جهنم کریه آرد یاد آن
پس جهنم خوشتر آمد از جنان* ای بیهوده کولیجی ذوق خنده یی کوردڭ خیره خند بیهوده کولیجی معناسنه در
یعنی ای طورمیوب کولن کسه کولمڭ ذوقنی کوردڭ وخنده نڭ طعمی ولذتی نیجه اولور ایمش بلدڭ کریه نڭ ذوقنی
کور که اول کان قنددر یعنی اغلمڭ ذوقنی دخی بر کور که اغلمڭ ذوقی معنیده قند معدنی کبی لذیذ وشیرین اولدی
وکریه دن حظ النلرڭ قندده کولمڭ بر شی دکلدر چونکم جهنم کریه کتوره انی یاد ایلمڭ کریه کتوره پس جهنم جناندن
خوشتر کلدی مصرع اولده ان لفظی جهنمه عائد اولور ویادان لفظی جهنمدن بدل اولور و تقدیر کلام چونکم جهنم کریه
آرد یاد ان کریه آرد پس جهنم از جنان خوشتر آمده باشد دیمك اولور واکی کریه آرد سکوت حکمنده اولوب یادان جهنم
کسی را کریه آرد تقدیرنده اولور یعنی بر کسه یه اول جهنمی یاد ایلمڭ کریه کتوره واول کسه جهنمی تذکر ایلیه واغلیه
اول کسه کریه ایچره بر ذوق وحالت بولور که آنی جنانڭ یادنده بولمز وجنتلری تذکرایتمکله اول ذوقه واول حالته ایرمز پس
جهنم بو اعتبار ایله جناندن خوشتر کلمش اولور اکرچه جنانڭ تذکرندن بر کونه سرور وذوق کلور ولکن نفس اندن حظ الور
وبو جهنمڭ یادندن حزن وانکسار وبکا حاصل اولور ولیکن اول کریه وانکسار ایچره روحه بر ذوق وحالت کلور که جنتلرڭ

یادندن حاصل اولان ذوق وسروردن اول خوشتر والذدر کلور بو بیت شریفده مشرب محققینه موافق ومشهد عارفینه
مطابق برمعنی دخی واردرکه اول معنی جهنمدن مقدم مضاف مقدر اولوب آن لفظی حضرت حقه راجع اولمقدر
وتقدیر کلام چون اهل جهنم اول خدانك یادنه کریه کتوره بس جهنم انلره جناندن خوشترکه دیمك اولور وبو معنایی
شیخ عطار حضرتلری منطق الطیرده نظمه کتورمشلر وتصریح بیورمشلردر بیوردلر چونکم اهل جنت جنتك
نعمتلری ایله شاد وخندان اولوب اهل جهنمه دیه لرکه یا اهل نار کورلك بز نیجه ذوقلره ولذتلره مستغرق اولمشز ودوستك
وصالیله ونعمتیله راحت ابدیه بولمشز اما سز بویله مخذول ومقهور قالمشسز دیوب تباهی وتفاخر ایده لر واصحاب نار دخی
اصحاب جنته ندا ایدوب دیه لر یا اهل الجنة اکرچه بز دوستك فراقندن صورتا کریه ومحنت ایچره یز اما بزده دخی
بو فرقت ومحنت وبو کریه وکربت ایچره بر کونه ذوق وحالت اولدیکه اندن سز بی خبرسز نته کم اوتوزدردنجی مقاله ده شیخ
ابو علی قدس الله سره العزیز طوسیدن بو مضمونی نظمله نقل ایلمشلردر ایرادی تطویل کلامه باعث اولور (مثنوی)
خنده ها در کریها آمد کنیم * کنج در ویرانها جوای سلیم * ذوق در غمهاست بی کم کرده اند * اب حیوانرا بظلمت برده اند
نته کم خنده لر کریه لرده مکتوم کاری کنیم یعنی مکتوم ای سلیم کنجی ویرانه لرده استه سلیم بونده ساده دل معناسنه در
ذوق غملرده درایزی کم ایتمشلردر آب حیوانی ظلمته ایلتمشلردرکه کرده اند وبرده اند کلمه لرینك فاعلی حضرت حقدر
بو تقدیرجه جمع تعظیم ایچون اولورکه حق تعالی بی لفظ جمعله ذکر ایلمك بلغانك کلامنده چوق واقع اولمشدر وبو دخی
جائزدرکه بو لفظلرك فاعلی فی الحقیقه حضرت حق اوله ولکن مجازا ذوقی غملرده بولان عارفلر کم کرده اند لفظنك فاعلی
اولوب وآب حیوانه ظلمتده یول ایلتدیلر برده اند لفظنك فاعلی اولمق هم جائزدر بو تقدیرجه ظلمات باقی معناسنه اولوب
اب حیوانرا در ظلمات بی برده اند تقدیرنده اولور وبو وجهه اوزره ذوق غملرده در ولیکن ذوقی غملرده بولان عارفلر ایزی
آزتمشلر وبولی کم ایتمشلردر تاکم عوام ناس اکا یول ایلتمیه لر آب حیوانه یول ایلدنلر ظلمتده یول ایلتمشلردر دیمك اولور
وبو بیتین شریفینك تحقیقی بویله دیمك اولورکه ای حقیقتدن غافل اولان حد ذاتنده خنده لر غملر وسرورلر کریه لر ایچره
مکتوم ومدفون اولدی نته کم * حفت الجنة بالمکاره * حدیث شریفی بو معنایه شهادت ودلالت قیلدی وحضرت علی
کرم الله وجهه حضرتلرینك سبحان من اتسعت رحمته لاولیائه فی شدة نقمته واشتدت نقمته لاعدائه فی سعة رحمته
بیوردقلری هم بو مضمونی مؤید ومقوی اولدی پس ای ابله وسلیم القلب اولان کسه کنجی ویرانه لرده استه وخنده لری
کریه لرده وذوقلری غملرده طلب ایله ذوقلر وشادیلر فی الحقیقه غملر ایچره در لیکن حق تعالی حضرتلری بو اقده ایزی کم
ایتمشلردر هرکس غملرده اولان ذوقه یول وایز بوله مز وظلمتده اولان آب حیاته واصل اوله مز مکرکه اول هادی
هدایت قیله وتوفیقی برکسه یه رفیق ایلیه نته کم کندینك عارف قوللرینه توفیقی رفیق ایدوب هدایت قیلدی
انلر عون حقله کریه لر ایچره خنده لر وغملر ایچره ذوقلر وصفالر بولدیلر وآب حیاته ظلمتده واصل اولدیلر ولیکن ایز آزتدیلر
وایزی ناپدید ایتدیلر تاکم عوام ناس غملر ایچره موجود اولان ذوقه یول نه جهتدندر بیله میوب ظاهرده اولان خنده
وسروره بولنه کندیلرو کندیلرنی غمره والمره بو بولدن کرفتار ایتدیلر (م ی) باز کونه نعل درره تا رباط * چشمها را چار کن
در احتیاط * چشمها را چار کن در اعتبار * یار کن با چشم خود دو چشم یار) بولده نعل باز کونه در رباطه دك کوزلریکی
احتیاط ایلکده درت ایله اعتبارده کوزلریکی درت ایله سنك کوزلریکه یارك ایکی کوزنی یار ایله رباط کاروان سرایه دیرلر
بونده مرتبهٔ حقیقت وقرارکاه وحدت مراد اولور یعنی رباط حقیقته وقرارکاه وحدته ایرنجه یه دك وحق الیقین
مرتبه سنه واصل اولنجه یه دك طریق الهی نعل معکوسدر یعنی افعال الهی نعل باز کونه کبیدر مثلا غم ایچره شادی
وشادیلك ایچره غم مدغمدر نعمت ایچره نقمت ونقمت ایچره نعمت ومحنت وزحمت ایچره راحت وصورت
باطلده حق مخفی ومنکتمدر پس ای سالك راه الهی بو یولده احتیاط واهتمام ایلکده کوزلریکی درت ایله کندی ایکی
کوزیکه اعتماد ایلمه بلکه عبرت المقده وتفحص قیلقده کوزلریکی درت ایله وکوزلریکی درت ایله دیمکدن مراد یارك
ایکی کوزینی کندی ایکی کوزیکه یار ومقارن ایله دیمکدر چونکم یارك ومرشد سعادت کردارك ایکی کوزنی کندی
ایکی کوزیکه یار قیلسن وسن انك کوردیکنه تابع اوله سن غلط بین اولمقدن خلاص اولورسن وحقایق اشیایی انك
رؤیت ومشاهده سی واسطه سیله معاینه قیلورسن وکراه اولمقدن قورتیلورسن (م ی) امرهم شوری بخوان اندر صحف
یار را باش ومکوش از نازاف * بو بیتده شوری سورهٔ حم ده اولان آیته اشارتدر وبو آیتك تفسیری بشنجی دفترده مهمان
حکایه سنده مرور ایلشدر انده طلب اولنه صحفدن مراد بونده حضرت قران اولور ومعنی * صحفده امرهم شوری آیتنی
اوقی یار ایچون اول نازدن اکا اف دیمه آف تضجری مشعر بر کلمه در نته کم برکسنه متضجر ومتألم اولسه یوزین کوزین
اکشیدوب اف دیر یعنی ای سالك راه الهی بو یولده زیاده احتیاط واهتمام ایلمکدن اوتری کوزیکی درت ایلمك لازم کاور

وکوزی درت ایلمك برعالم وعاقلك ومرشد کاملك ایکی کوزلرینه کندی کوزلریکی تابع قیلمقدن وانك ایکی کوزلرینی
کندی کوزلریکه یار ومعین ایلمکدن عبارت اولور وبو کوزی درت ایله دیمك ویارك کوزلرنی کندی کوزلریکه یار ومعین
ایله دیو سویلمك مآل ونتیجه سی انکله مشاوره ایله واکثر مشکلکی اکا سویله دیمکی افاده قیلورکه حق تعالی حضرتلری
انصار قومی ایله کندی ما بینلرنده مشاوره قیلمغی کندیلره عادت ایلدکلرندن اوتری (وامرهم شوری بینهم) دیمکله قرآن
عظیمده مدح ایلدی پس سن دخی بو آیت کریمه یی حضرت قرآندن اوقیوب بونکله عمل ایله وبر یار ومعین اولان عاقل
ومرشد کامل ایله همیشه مشاوره ایله واول سنك طبعکه مخالف اکر بر سوز سویلر ایسه زنهار بر نهار ناز واستغنا
جهتندن تضجری مشعر بر سوز سویلمه بلکه انك بو زینه مقابل اف دیمه نته کم الله تبارك وتعالی حضرتلری سورهٔ بنی
اسرائلده والدینه اف دیمکدن نهی ایدوب (فلا تقل لهما اف ولا تنهرهما وقل لهما قولا کریما) بیوردی پس خیر الابوین
من علمك حدیثنك موجبنجه ابوینك خیرلوسی سنك مرشدك ومعلمك اولدی چونکم ابوینه ناز واستغنا جهتندن
اف دیمك وتضجری مشعر سوز سویلمك لایق وجائز اولمینجه خیر الابوین اولان مرشد ومعلمه اف دیمك اولونه جائز ولایق
دکل قنده قالدیکه ناز ایلیه سن وخیانتی مشعر سوز سویلیه سن (مثنوی) یار باشد راه را پشت وپناه * چونکه نیکو
بنکری یار ست راه * چونکه دریار رسی خامش نشین * اندران حلقه مکن خود را نکین * راه پشت وپناهی یار اولور
چونکم ابو نظر ایلیه سن یول یاردر یاردن مراد بونده مرشد هدایت کرداردر یعنی راه حقه ارقه وصغنجق برمعین
وظهیر مرشد کامل اولور چونکم آنی کوره سن ونظر حقیقی یه ایرکوره سن همان یاردن عبارت اولور * الرفیق ثم الطریق
حدیثنك سری بو معنایی اشعار قیلور یاره مقارنت قیلمنك ادبی واردر واصحاب هدایتله مصاحبت ایلمنك شرط
ومشروطی واردر مادامکه اول شرط بولنمیه مشروط هیچ بولنمز واول ادبه رعایت قیلنمیه انلرك صحبت شریفه سندن
ومقارنت طیبه سندن انتفاع اولنمز وجمله شروطدن بری اولدرکه چونکم یاران حقیقته ایریشه سن واصحاب هدایتله
کوروشه سن خاموش اولور بلکه کندیکی انلرك خدمتکاری اولمق مرتبه سنه یتور اول حلقه ده کندیکی نکین
ایلمه نکین یوزك قاشنه دیرلر بونده صدرنشین اولمقدن کنایت اولور یعنی چونکم اول یاران طریقتك صحبتلرینه واصل
اوله سن خاموش اول وسکوتی کندیکه لازم قیل وانلرك مجلسنده کندیکی صدرنشین قیلمه کبر وانانیتله متصف اولمه
بلکه کبر وانانیتی ترك ایدوب اول مجلسك متبوع ومقتداسی اولان کسه یه متوجه اول انك کلامنی دکله واستماع وقبول
ایله (مثنوی) در نماز جمعه بنکر خوش بهوش * جمله جمعند ویك اندیشه خموش * رختها را سوی خاموشی کشان
چون نشان جوبی مکن خود را نشان * نماز جمعه ده هوشله خوش نظر ایله جمله جمعلردر ویك اندیشه وخموشلردر
یك اندیشه اند وخموش اند تقدیرنده در یعنی ای صحبت اهل جمعه داخل اولان سالك جمعه نمازنده نظر عقلله اکا حاضر
اولان مؤمنلر جماعتنه خوش نظر ایله که انلرك جمله سی بر پرده جمعلردر وبر اندیشه لردرکه جمله سنك اندیشه سی امامه
تابع اولمق وامر حقی علی الاتفاق برنه کتوروب جمعیتله طاعت قیلمقدر وجمله سی خاموش اولوب وسکوت قیلوب
خطیبك کلامنه قولاق طوتمقدر پس بوندن ادب اوکروب صحبت اهل جمعه داخل اولدقده هم بو آدابه رعایت ایدوب
بو شرطی برنه کتوروانلرله یکدل ویکجهت اولوب کندیکی بی نشان اولمق مرتبه سنه یتور رختلریکی خاموشلق
جانبنه چك چونکم نشان استیه سن کندیکی نشان ایلمه یعنی اهل جمعك میانه داخل اولدقده اول شرط طریقت وادب
صحبت اولدرکه جمله کفت وکویه متعلق اولان رختلریکی والتلریکی خاموش اولمق جانبنه چکه سن وصمت وسکوتله خوی
ایلیه سن چونکم طریقت وحقیقت اهلنك میاننده نشان استیه سن وشهرت بولمق ومشهور ومتعارف اولمق طلب
ایلیه سن شرط اودرکه کندیکی نشان ایلمیه سن بلکه بی نام ونشان اوله سن وکندیکی بی خود وفانی قیله سن تاکم بو
بی نشانلقده نشان بوله سن وبی خودلقده وبی وجودلقده وجود ونشان بوله سن ونشان صاحبی اوله سن (مثنوی)
کفت پیغمبر که در بحر هموم * در دلالت دان تو یاران را نجوم * چشم در استاد کان نه ره بجو * نطق تشویش
نظر باشد مکو * پیغمبر علیه السلام حضرتلری بیوردیکه هموم دریاسنده دلالت ایلمکده سن اصحابی نجوم بیل
نته کم اصحابی کالنجوم بایهم اقتدیتم اهتدیتم یعنی بنم یارانم نجوم کبیدر بونلردن هرقنغیسنه اقتدا ایلیه سز مهتدی
اولورسز چونکم اول حضرت بویله بیوردی پس هرکم اول حضرته وارث کامل اولدیسه واکا قائمقام وخلیفه اولمق
مرتبه سنی بولدیسه * الشیخ فی قومه کالنبی فی امته * حدیثنك موجبنجه کندی عصرنده وقومنك ایچنده پیغمبر
کبی انك دخی اصحابی غملر بحرنده دلالت ایلمکده نجوم کبی اولورنته کم حضرت نبی علیه السلامك یارانی مطلوبه وصول
بولدیلر کذلك کندی عصرینك پیغمبری کبی اولان وارث کاملك یارانی دخی فلك طریقتك نجومی کبی اولور وبحر هموم
وغمومده بونلر دلالت قیلور وبونلره مقتدی اولان دخی بحر هموم وغمومدن خلاص اولور (وهو الذی جعل لکم النجوم

لتهتدوا بها فی ظلمات البر والبحر) ایت کریمه سی لسان اشارتله بو معنایه دلالت قیلور ودخی (العلماء مصابیح الارض وخلفاء
الانبیاء وورثتی وورثة الانبیاء) حدیث شریفی هم بو مضمونه شاهد اولور پس ای سالك طریق الهی کوزیکی فلك
طریقتك ستاره لری اولان مرشدلر اوزره قو ویول ایسته یعنی خلفاء انبیا و مصابیح ارض وسما کبی عالم عرفانه کوزڭو
وانلردن نظرکی دورا یتمیوب طریق حقی انلر واسطه سیله طلب ایله (وبالنجم هم یهتدون) آیت کریمه سنڭ مفهومی
اوزره سن هم نجم فلك هدایت اولان اصحاب سعادتله مهتدی اولان اهل طریقتدن اوله سن ومقصود ومطلوبکه انلر
واسطه سیله بو ظلمت طبیعتدن یول بوله سن نطق تشویش نظر اولور سویلمه یعنی چونکم اول ستارکان فلك طریقت
اولان یاران صفایه کوز قویه سن شونی بونی سویلمکدن وتکلم ایلمکدن حذر ایله زیرا نطق وتکلم نظره تشویش ودغدغه
ویرر پس سویلمك اولیدر (مثنوی) کر دو حرف صدق کویی ای فلان * کفت تیره در تبع کرد دروان * این نخواندی
کالکلام ای مستهام * فی شجون جره جر الکلام * اکر ای فلان ایکی صدق حرفنی سویلیه سن تیره سوز تبعده روان
اولور تیره بولانق کفت تیره دن مراد کلام دروغ اولور ای آشفته وحیران بونی اوقومدکمی که کلام شجونده در اول کلامی
جر ایلر کلامك جر ایلمسی مستهام هایم وحیرانه دیرلر شجون شجنڭ جمعیدر شجن غصن معناسنه در نته کم الحدیث
ذو شجون دیرلر ذو فنون معناسن ویررلر یعنی ای هایم وحیران اولان کمسه سن بونی اوقومدکمی که الکلام ذو شجون
جر الکلام دیلمشدر یعنی کلام دالدر بوداقلر صاحبیدر نته کم براغاجك بر بوداغنه یاپشوب انی کندیکه جر ایلسك برقاج
دال وبوداق اول جر ایلدیکك بوداغه تابع اولور کذلك کلام هم ذوفنون وذو اغصاندر اکر سن ایکی ویا اوچ کرجك
سوز سویلیه سن کلام دروغ دخی اکا تابع اولور زیرا الکلام شجون جره جر الکلام دیدکلری قولك موجبنجه بهر حال
سوز سوزی چکر پس صدق اولان کلمات ایچنده یا کذب ویا دروغه متعلق ویا غیبته وقدح وذمه متعلق کلام سویلمش
اولورسن پس اول کذب ودروغ واسطه سیله عتاب وعقابه مستحق اولورسن لازم اولدیکه لفظدن وتکلمدن حذر
ایلیه سن (مثنوی) هین مشو شارع دران حرف رشد) که سخن زومر سخن رامی کشد) نیست در ضبطت چو بکشادی
دهان * از پی صافی شود تیره روان * اکه اول حرف رشده شارع اولمه یعنی طوغری کلام سویلمکه شروع قیلمه زیرا اندن
سوزلر غیری سوزی چکر یعنی طوغری سوز سویلمکدن تکلم ایلمك برآخر سوز سویلمکی جذب ایلر و سوزی
چوق سویلین کمسه اکر صدق سویلرسه ده ایچنده برقاج دروغ تیره سوز سویلمکدن خالی اولمز چونکم دهانکی آچه سن
او دهانك ولسانك سنك ضبطکده اولمیه لابد صافی نصکره تیره روان اولور ویا خود معنی صافی سوزدن اوتری تیره سوز
هم روان اولور دیمك اولور وبو سوزلر دهانی کندی ضبطنده ولسانی تحت حکمنده اولمین کمسه لره کوره اولورکه (من کان
یؤمن بالله والیوم الاخر فلیقل خیرا اولیسکت) حدیث شریفنك موجبنجه ودخی * قل الخیر والا فاسکت * حدیثنك
حسبنجه خیر سویلرسه هر نقدر سویلرسه سویلسون منع یوقدر منع شول کمسیه درکه دهانی کندی ضبطنده اولمیه
وخیر کلام سویلمك واسطه سیله شره وکذبه متعلق کلام سویلیه بوکونه کمسه یه خیردن وشردن هر نه ایسه کلام
سویلمیوب بین اهل الطریق سکوت قیلمق اولی اولور اما خیر محض اولنلر والهام حقه مظهر کانلر هر نه سویلسه لر خیردر
نته کم بو معنایه اشارت ایدوب بیوررلر (م ی) انکه معصوم ره وحی خداست * چون همه صافست بکشاید رواست
زانکه ما ینطق رسول بالهوی * کی هوا زاید ز معصوم خدا * خویشتن را ساز منطیق زحال * تا نکردی همچو من
سخره مقال) اول کمسه که وحی خدا یولینك معصومیدر چونکم دوکلی صافدر سویلمکه دهان آچه روادر زیرا که اول
عظیم اولان رسول علیه السلام هوا ایله نطق ایلمدی معصوم خدادن نچین هوا طوغرای صوفی کندیکی حالدن برمنطق
دوزتا کم بنم کبی سخره مقال اولمیه سن دیدی منطیق مفعیل وزننده مبالغه ایله نطق ایدیجی معناسنه اولور ورسولده
اولان تنوین تعظیم ایچوندر تنکیر وحدت ایچون اولوب رسولدن بر رسول هوا ایله تکلم ایلمدی دینسه دخی جائز اولور
اما آیت کریمه نك تابع اولدیغی ملابسه ایله بوبیتلر حضرت نبی علیه السلام حقنده اولوب رسولده اولان تنوین تعظیم
ایچوندر دیمك اولیدر که حق تبارك وتعالی اول حضرتك حقنده سورة والنجم ده (وما ینطق عن الهوی ان هو الا وحی
یوحی) بیوردی یعنی اول رسول معظم هوای نفسندن نطق ایلمز انك نطقی دکلدر الا شول وحیدرکه اکا ربیسی طرفندن
وحی اولندی واول کلامی سویلمکه امر واشارت قیلندی پس قاضی اول صوفی یه تعریض وصمت وسکوتك فضائلنی
تعلیم ایلمك ایچون سویلر واکن حضرت مولانا قدس سره العزیز انك لساندن صامت اولمنك وسکوت قیلانك صوفی
اولنلره واهل سلوك زمره سنه دخول قیلنلره لازم اولدیغنی تعلیم ایلر و بیوررلر اول پیغمبر علیه السلام که وحی خدا یولینك
معصومیدر چونکم دوکلی غل وغشدن صافیدر اکر اول حق سوزی سویلمکه ونصح وپند ایلمکه دهان آچه روا
وسزادر زیرا که اول رسول مکرم صلی الله علیه وسلم هوای نفسانیه ایله نطق ایلمدی وتلقاء نفسندن مقتضای نفسی اوزره

سوز سویلمدی معصوم خدا اولان نبی علیه السلامدن نچین هوا طوغره معصوم الهی اولان پیغمبر ذیشاندن هوا طوغمز
وهوای نفسه متعلق کلام دخی اندن صدور وظهور ایلمز هر کیم اول حضرته وارث کامل اوله وقائمقام نبوی اولمق
مرتبه سنی بوله اول دخی هوای نفسانیه سندن سویلمز وطبعنك مقتضاسنه موافق کلام نقل ایلمز بلکه کلام الهیه ایله
سویلر ونصح وپند ایلسه لله وفی الله نصح وپند ایلر اما هنوز دخی وارث اولمین الهام وخلافت نبویه مرتبه سنی بولمین
کمسه لره اولی وانفع اولان اولدرکه هنوز سویلمکدن وتکلم ایلمکدن پرهیز وحذر ایلیه زیرا او بله کمسه کلام حق هوای
نفسنه مطابق سویلمکدن خالی اولمز ونصح وپندی مقتضای طبعنه موافق ایلدیکیچون خالص دکلدر اویله اولیجق کلام
حق وکفتار صدقی کندی مرادندن اوتری سویلمش اولور وکلامك نتیجه سنده اکا فائده اولمدیغندن ماعدا بلکه نتیجه مضرت
اولور چونکم قضیه بویله در وبو مقدمه معلومك اولدی پس ای صوفی کندیکی قیل وقالدن بری وعاری ایلیوب ذوق
حالدن کندیکی زیاده نطق ایدیجی دوزتا کم بنم کبی قیل وقالك زبونی اولمیه سن صوفیلره لایق اولان ذوق حالدر وقیل
وقالدن فارغ بالدر دیدی * سؤال کردن آن صوفی قاضی را (م ی) کفت صوفی چون زیك کانست زر) این چرا نفعست
وان دیکر ضرر (چونکه جمله از یکی دست آمدست * این چرا هشیار وان مست آمدست) چونکم قاضی صوفی یه سنك
مرتبه ومقامك سوز سویلمك ونطق ایلمك دکلدر دیو ایهام واعلام ایلدی ودخی اکا مشایخ صوفیه نك اسرار علومندن نیجه
کلمات سویلدی وکندینك اول علمدن اکاه وخبردار اولدیغنی اشعار وافهام ایلدی صوفی فی الحال کندی بیلدیکنی
سویلمکدن واکا تعریض وتوبیخ ایلمکدن فارغ اولوب وکندیسنی سائل منزله سنه تنزیل قیلوب مشکلی اولان
مسئله یی اندن سؤال ایلدی واکا بویله دیو سویلدیکه ای زداینده ٔ زنکار قلبی وای کشاینده ٔ مشکلات شرعی
چونکم زر بر کاندندر بو نیچون نفعدر واول غیریسی نیچون ضرردر یعنی صوفی ایتدی ای قاضی افندی چونکم بو قدر
اسرار وعلوم بیوردك بنم بو مشکلاتمی دخی حل ایله جمله دن بری بودرکه چونکم ذهب نوعی بر معدندندر بو ذهب نیچون
انفعدر وعالی قیمتدر واول برآخر ذهب نیچون دون قیمت وضرردر چونکم معدن بر اوله واندن ظهوره کلان شی
بر نوع اوله پس اصل بر ایکن وفرع دخی بر نوع ایکن بو نوعك ماینده بو اختلاف ومغایرتك سببی وحکمتی ندر معدندن
مراد بونده معدن حقیقتدر وزردن مراد دوکلی اشیا اولمقده جائزدر * والناس معادن کمعادن الذهب
والفضة حدیث شریفنك مفهومی اوزره نوع انسان اولمق دخی جائزدرکه انسان نوعی اکرچه ذهب کبی بر نوعدر
ولیکن بو نوعك میاننده تفاوت قتی چوقدر (یا ایها الناس اتقوا ربکم الذی خلقکم من نفس واحدة) آیت کریمه سنك
دلالت ایلدیکی معنی طبقنجه حق تعالی حضرتلری ناسی نفس واحده دن خلق ایلمشدر واول نفس واحده نوع انسانه
معدن کبی اولمشدر واول نفس واحده دن مراد عند المفسرین ابو البشر علیه السلام حضرتلریدر وعند المحققین
عقل کلدرکه اکا حقیقت محمدیه دخی دیرلر بو جمله یه اول حقیقت اصل ومعدن کبی اولمشدر وبو جمله سی مع تباین
حالاتهم واختلاف طبقاتهم اول معدندن ظهوره کلمشدر چونکم جمله سی بر الدن کلمشدر یعنی چونکم بو جمله
بنی آدم وخلق عالم بر الدن کلش ودست قدرتله ظهور قیلمشدر بو نیچون هشیار واول بری مست کلمشدر وبو بری نیچون
عاقل اولمش واول براخری ندن دیوانه اولمشدر (م ی) چون زیك دریاست این جوها روان * این چرا نوشست وان زهر
دهان) چونکم بو جویلر بر دریادن رواندر یعنی بو انهارك جمله سی بر دریادن بری جاری اولور پس بو نیچون نوشدر واول
نیچون زهر دهاندر دریادن مراد دریای حقیقت اولور وجویلردن مراد اکرچه انواع مخلوقات اولسه ده جائزدر اما بنی
آدم اولمق محله مناسبدر نته کم جمیع بنی آدم اکرچه دریای حقیقتدن بری بو عالمه کلمشدر ولیکن ایکی صنف اولمشلردر
بر صنفی هذا عذب فرات آیتنك مفهومنه مظهر اولان مؤمنلردر وبر صنفی دخی وهذا ملح اجاج قولنك مفهومنه مظهر
اولان کافرلردر مع هذا بو ایکی صنفك مبدئی بردر وجمله سنك خالقی حضرت حقدر (مثنوی) چون همه انوار از شمس
بقاست * صبح صادق صبح کاذب از چه خاست * چونکم دوکلی انوار شمس بقادندر صبح صادق وصبح کاذب نه دن
قالقدی شمس بقادن مراد حضرت حقدر یعنی چونکم بو دوکلی انوار بقا آفتابندن ظهوره کلدی صبح صادق وصبح
کاذب نه سببدن حاصل اولدی صبح صادقدن مراد جمیع انبیا ومرسلین صلوات الله علیهم اجمعین واولیای صالحین
وراست وصادق اولان مؤمنلردر وصبح کاذبدن مراد اهل نفاق واهل ریا واصحاب زرق ودغا واهل دنیا واهل نفس
وهوادر ودخی بونلر امثالی ظاهری نورانی وباطنی ظلمانی اولان اشیادر (م ی) چون زیك سرمه ست ناظر را کحل) از چه
آمد راست بینی وحول * چونکم ناظره کحل بر سرمه دندر راست بینلك وحول نه دن کلدی حول شاشلغه واکری
کورمکه دیرلر کحل حوله قافیه اولمقدن اوتری فتح حائله اوقنور سرمه دن مراد بونده دیده ٔ عقلك رؤیتنه سبب اولان
هدایتدر (ربنا الذی اعطی کل شیء خلقه ثم هدی آیتنك مفهومی اوزره هر شیئه حق تعالی خلقتنی اعطا

ایلدکدنصکره انی استعدادنه مناسب بر مصلحته هدایت قیلدی پس هدایت الهی دیدهٔ عقلك سرمه سی کبی اولدی
چونکم عقلله نظر قیلان ناظرلرك سبب رؤیت اولان کحلی بر جنس سرمه دندر اولیله اولیجق بوناسك بعضسنك دخی
اکری کورمسی نه سببدن اولور (م ی) چونکه دار الضرب را سلطان خدا است * نقد را چون ضرب خوب و نا روا است
چونکم دار الضرب سلطان خدادر نقدك ضربی نیچون خوب و ناروادر دار الضرب ضربخانه دیدکاری یردرکه انده
اقچه والتون کسرلر دار الضربدن مراد بونده بو جهاندر و نقددن مراد بو جهان ایچره اولان انساندر روا کوان اولسه ده
جائزدر یعنی چونکم بو ضربخانهٔ جهانك سلطانی خدادر و فاعل مطلق جمله شیده متصرف همان اول حضرت
حقدر پس نقد منزله سنده اولان انسانك ضربی یعنی نقش و صورتی نیچون بعضسنك خوب و بعضسنك ناروا اولوب
معیوبدر کذلك بونلرك بعضسنك نقش باطنلری هم خوب و ملیح و بعضسنك نقش باطنی نارواو قبیحدر انسانك
صورت ظاهره سی و صورت باطنه سی یعنی خلق و خلق بو ضربخانهٔ عالمك سلطانی و مالکی اولان خدای تعالینك
خلق ایتمسندندر نته کم (والله خلقکم وما تعملون) بیوردیغی آیت کریمه نك حسبنجه بو جمله نك اعیانی و احوال واعمالنی
خلق ایلین همان اولدر پس خلق و خلق ظاهرا و باطنا جمله نقش و تصویر همان انك اولیجق بو نقش خوب و بو نقش ناروا
دیمك ندر (م ی) چون خدا فرمود ره را راه من * این خفیر از چیست وان یك راهزن) چونکم خدای تعالی حضرتلری
بوله بنم یولم دیدی بو بری نه دن خفیر و اول بری ندن راهزندر خفیر خاء معجمه نك فتحیله عهده وفا ایدیجی و امین و صادق
معنالرنده هم استعمال اولنور بوراده بدرقه و مرشد معناسنه استعاره اولمق مناسبدر مصرع اول سورهٔ انعامده اولان
آیت کریمه یه اشارتدر که اول آیت بودر (وان هذا صراطی مستقیما) و سورهٔ یوسفده دخی قل هذه سبیلی ادعوا الی الله
علی بصیرة * بیورر یعنی چونکم حق تعالی حضرتلری صراط مستقیم بنم صراطم بیوردی و سبیل قویه بنم سبیلم
بیوردی پس بو صراط مستقیمده قولاوز و مرشد اولان و عهدنه وفا قیلان نه دن قولاوز و عهدنه وافی و امین اولدی اول
بری نه دن یول اوریجی و غدار و خاین اولدی (مثنوی) از یك اشکم چون رسد حر و سفیه * چون یقین شد از ولد سر ابیه
بر بطندن حر و سفیه نیجه ایرشور چونکم الولد سر ابیه حدیثنك مفهومی یقین و محقق اولدی یعنی ولد پدرینك سری
اولدیغی وانك صلبندن کلدیکی یقین و محقق اولدی پس بر بطندن عاقل و سفیه نه کیفیتله تولد ایدوب بو عالمه
ایرشور الضدان لایجتمعان دیدکاری قول خود مصدقدر پس عاقل ایله سفیه ضدلردر و بو ایکیسی بر بطندن نه حالله
ظهوره کلدیلر بونك سری ندر (م ی) وحدتی که دید با چندین هزار * صد هزاران جنبش از عین قرار * بر وحدتی بو قدر
هزارله کیم کوردی صد هزاران جنبش عین قراردن یعنی بو قدر هزار هزار اضداد و اختلافیله و کثرات و تعیناتیله
بو وحدتی کیم کوردی و بو قدر جنبش و حرکاته عین قراردن کیم نظر ایر کوردی که بو قدر کثرات و اختلاف وحدت مطلقه
دندر و بو قدر جنبش و حرکات دخی دایم و قائم و برقرار و بردوام اولان ذات الهیدندر چونکم ذات برقرار و بردوام اوله بو قدر
جنبش و حرکات نه دن اولوردیدی و بو جمله نك سرندن و حکمتندن سؤال ایلدی و قاضی دخی اول صوفینك بو آخرده
واقع اولان سؤالنه کوره جواب ویرمك ضمننده جمله اسئله سنه دخی جواب اولمق طریقی اوزره بو معنالرك بیانه شروع
ایدوب بیورر و بر اسلوب اوزره جواب ویرر که معناده انك هر بر سؤالنه جواب اولور (جواب کفتن قاضی صوفی را (م ی)
کفت قاضی صوفیا خیره مشو * یك مثالی در میان این شنو * همچنانکه بی قراری عاشقان * حاصل آمد از قرار
دلستان) قاضی چونکم صوفیدن بو اصلی و مآلی بر اولان سؤالی که اشتدی اکا خطاب ایدوب ایتدی ای صوفی خیره اولمه
و دیدهٔ عقلکی قاشمش و کلیل قیلمه بو متحد المعنی اولان اسئلهٔ مختلفه نك بیاننده بندن بر مثل اشت و بو خوب مقالی
کوش ایت اول مثال خوب بودر انجلین که عاشقلرك بی قرارلغی دلستانك قرارندن حاصل کلدی یعنی طوائف عشاقك
بی قرارلغی و کونا کون حرکاتی دلستان اولان محبوبك قرار و ثباتندن حاصل اولدی (مثنوی) او چو کوه در ناز
ثابت آمده) عاشقان چون برکها لرزان شده) خندهٔ او کریها انکیخته) آب رویش آب روها ریخته) مثلا اول دلستان
ناز و استغنا مرتبه سنده طاغ کبی ثابت و راسخ کلمش عاشقلر برکلر کبی لرزان اولمش اول محبوبك خنده سی عاشقلردن
کریه قوپرمش آنك آب رویی آب رویلری دوکمش یعنی مؤثر بر و مختلفه چوق اولمق و فاعل بر و افعال متنوعه کثیر اولمق
مخلوقات ایچره بیله بولنور جمله دن بر محبوب صوری برقرار اولسه انك عاشقلری بی قرار اولورلر و انلرده احوال مختلفه
ظهوره کلور پس محبوب حقیقی اولان فاعل مطلقی هم اکا کوره قیاس ایله که انك ذاتی همیشه برقراردر اما انك مظاهر
اسما و صفاتی اولان اشیا حرکات کونا کوندن خالی دکلدر کیمی اغلمقده و کیمی کولمکده و کیمی شاد اولمقده در الحاصل
هر شینك مرآت وجودنده بر کونه تجلی قیلمش و هر کسك مظهرنده بر کونه صفاتله ظاهر اولمشدر بو اشیانك کثراتی
واختلافاتی او فاعل حقیقینك وجودنده اختلاف ویرمز و بو آثار و افعالك مغایراتی انك ذاتنه خلل ایرکورمز نته کم

بحرلك

بحرك امواجنك کثراتی و اختلافاتی ذات بحره خلل ویرمز وانك وحدت ذاتنه ظاهرده اولان نقصان و اختلافات
نقصان ایرکورمز (مثنوی) این همه چون و چکونه چون زبد) بر سر دریای بیچون می طپد) بو دوکلی چون و چکونه
زبد کبی دریای بیچونك اوزرنده حرکت ایلر زبد کبی که دیرلر دریای حقیقتکه حد ذاتنده بیچون و بی چکونه در
و بو کیفیت و کمیتله موصوف اولان اشیا اول دریای حقیقته نسبتله کفلر و حبابلر کبیدر پس بو اشیانك حرکتی اول دریای
حقیقتك ارادت و قدرتی ایله اولور نته کم کفلر دریانك یوزنده دریانك جزر و مدیله و تلاطمیله حرکت ایلر پس بو معنانی افهام
و اعلام ایچون حقیقت و وحدت مرتبه سنی دریایه و اشیای مختلفه یی دریا اوزره اولان کفلره تمثیل ایدوب بیوردیلر
بو دوکلی کیفیت و کمیت و نوعیتله موصوف اولان اشیا کفلر و حبابلر کبی اول بی کیف و بی کم اولان دریای حقیقینك
ظاهرنده انك ارادت و قوت و قدرتیله حرکت ایدرلر (مثنوی) ضد و ندش نیست در ذات و عمل * زان بپوشیدند هستیها
حلل * ضد ضد را بود و هستی کی دهد * بلکه از وی بکریزد و بیرون جهد * اول بحر حقیقت و دریای وحدتك ذاتنده
و عملنده ضدی و ندی یوقدر و وارلقلر حله لرنی اندن کیدیلر ند بالکسر مثل و شبه و نظیر معناسنه در یعنی خدای تعالی
حضرتلرینك ذاتنده و فعلنده ضدی و نظیری یوقدر جمیع موجودات وجود حله لرنی اول واجب الوجوددن کیمشلر
اول حی و قیوم اولان حقدن وجود بولمشلردر ضد ضده وجود و هستلك قچن ویرر بلکه اندن قچر و طشره صچرار یعنی
الله تعالینك ذاتا و صفاتا و افعالا ضدی و ندی یوقدر اکر حق تعالی جل شانه ضد و مثلی اولسیدی بر ضد کندینك
ضدنه نیجه وجود و وارلق ویرردی بلکه اول ضد کندینك ضدندن فرار ایدردی و طشره قچردی پس ایکیسندن
بریسی باطل اولوردی و عملدن کیرو قالوردی معلوم اولدیکه حق تعالی حضرتلرینك اصلا و قطعا ضدی یوقدر (مثنوی
ند چه بود مثل نیك و بد) مثل مثل خویشتن را کی کند * ند لغتده نه در مثل در نیك و بد مثلی مثل کندینك مثلنی
قچن ایلر یعنی ند لغتده مثلدر کرکسه ایونك مثلی اولسون و کرکسه بدك و اذا کان کذلك نیکدن و بددن مثلی اولان شئ
کندینك مثلنی نیجه ایجاد ایلر مثلا انسان کندو کبی بر انسان ایجاد ایلمکه قادر اولمز و قس علی هذا سائر الامثال اکر
حق تعالی حضرتلرینك دخی وجودده بر مثلی اولیدی کندی مثلنی ایجاد ایلمکه قادر اولوردی معلوم اولدیکه اول
بی شریك و بی نظیر اولان پادشاهك اصلا ضدی و ندی یوقدر (م ی) چونکه دو مثل آمد ندای متقی * این چه اولیتر از ان
در خالقی * ای متقی چونکم ایکی مثل کلدیلر بو مثل خالقلقده اول مثلدن ندن اولیرکدر متقینك اوچ مرتبه سی واردر
اولی شرکدن پرهیز ایلمك و ایکنجیسی صغائردن و اوچنجیسی ماسوادن پرهیز ایلمك معنالری اولور و شرکدن و ماسوادن
پرهیز ایلین کمسنه یه متقی دیو خطاب اولنسه و یا اعتبار ما یؤول الیه و یاخود تفاؤلا متقی دیمك صحیح اولور بونده بویله در
یعنی ای شرك جلی و شرك خفیدن بلکه ماسوادن اتقا ایلمکه قابل اولان کمسه چونکم فرضی وجودده ایکی مثل
کلسه لر ذاتده و صفاتده و افعالده بری برینه شبیه و نظیر اولسه لر خالق جمیع مخلوقات اولمقده بو مثلدن اول بر آخر
مثلدن اولی اولور بو مقرردر که ایکی مثلدن بریسی احسن الخالقین اولمغه اولیتر اولمز بلکه احسن الخالقین
و خیر المقدرین اولان همان اول وجودده شریکی و مثلی اولمین واحد حقیقیدر (مثنوی) بر شمار برك بستان ضد و ند
چون کفی بر بحر بی ندست و ضد * بستانك برکی عددلری اوزره ضد و ند و بی ند و ضد اولان بحر اوزره زیاده کف کبیدر
کفی ده اولان یا وحدت ایچون اولمقدن زیاده لك معناسنی افاده ایلمك اولیدر که فارسیده ما کثر بویله محللرده یا کتورلسه
زیاده معناسی ویریلور اکر وحدت ایچون طوتلورسه بی ضد و بی ند اولان بحر اوزره بر نوع کف کبی دیمك اولور صحیح اولان
نسخه لرده بر بای عربیله دریاء فارسیله پر بحر ناسخك خطاسیدر و تقدیر کلام بویله دیمك اولور که مخلوق و موجود اولان
اضداد و انداد بستانده بتن نباتات و اشجارك اوراقنك اعدادی مقداری اول بی ضد و بی ند اولان بحر اوزره اولان کفلرك
بری برینه مثلا ضدیتی و ندیتی اولسه اول کفلرك بر برینه ضد اولمسندن بحرك ذاتنده دخی ضدی اولمق لازم کلمز بو مثلدر
و بو مثلدن مقصود دریای حقیقینك ضدی و ندی اولمدیغنی تفهیمدر یعنی اول بی ضد و بی مثل اولان دریای حقیقینك
ظاهرنده اولان بی شمار اضداد و انداد و برك بستاندن زیاده اولان اختلافات و مغایرات کفلر و زبدلر کبیدر کفلرك
و زبدلرك کثرات و اختلافاتندن اول دریای حقیقینك ذاتی هم متغیر و مختلف اولمز و بو قدر کثرات اشیانك وحدت
ذاتنه نقصان ویرمز نته کم امواج دریا دریانك ذاتنه کثرت ویرمز پس بو قدر اضداد و انداد اول واحد حقیقی ایجاد
و اظهار ایلسندن انك وجودینك ضدی و ندی لازم کلمز و بو مخلوق حیاتده و علمده و ارادت و قدرتده و سمع و بصرده
و تکلمده و سائر صفتلرده هم اکا مثل اولمز بلکه (لیس کمثله شیء وهو السمیع البصیر) آیت کریمه سنده کاف زائد اولدیغی
تقدیرجه صفاتده دخی اصلا انك بر شیء مثلی اولمز (مثنوی) بی چکونه بین تو بردومات بحر * چون چکونه کنجد اندر
ذات بحر * کمترین لعبت او جان تست * این چکونه و چون جان چون شد درست * ای مرد صوفی سن بردومات بحری

بی چکونه کور بحرك ذاتنه چکونه نیجه صغر یعنی صغمز انك ادنی لعبتی سنك جانكدر جانك چکونه سی نیجه درست
اولدی یعنی درست اولدی بحردن مراد بحر وحدتدر وانك بر دوماتندن مراد اوصاف متقابله وافعال متضاده سیدر
حد ذاتنده حق تعالی حضرتلرینك اکر ماهیات صفات متقابله سی اولسون واکر حقایق افعال متضاده سی اولسون
کیفیت وکمیتدن بری وعاریدر اولا انك جمیع صفاتی مخلوقك صفاتی کبی کاه زائد وکاه ناقص اولمز و بر آلته دخی محتاج
اولمز وکذلك جمیع افعالی دخی مخلوقك افعالی کبی معلل بالاغراض دکلدر انکیچون حق تعالی حضرتلری چونکم
ارحم الراحمیندر نیچون کافری کافر خلق ایدوب انکا کفرندن اوتری عذاب ایلدی دیمز ونیچون بر حماری وبا بر کلبی
انسان ایلدی دیو سؤال قیلمز که لا یسئل عما یفعل وهم یسئلون انکیچون بیورلمشدر که انك اکر ذات شریفنه واکر صفات
علیه سنه واکر افعال طیبه سنه اصلا وقطعا چون وچکونه صغمز پس لازم کلدیکه ای صوفی سن بحر حقیقتك جمیع
صفات متقابله سنی وافعال متضاده سنی چونسز وچکونه سز کوره سن ونیچون بو کسه هادی ومظهر هدایت اولدی
واول بر آخر کسه مضل واهل ضلالت اولدی بونلرك موجدی خود فی الحقیقه حضرت حقدر دیمیه سن وبر بطندن
ایکی ضد نیچون ظهوره کلدی وکافرندن کافر اولدی ومؤمندن مؤمن اولدی وبعض کسنه نك عقلنی حق تعالی
نیچون زیاده قیلدی وبعضیسنك دخی عقلنی نیچون ناقص ایدوب سفیه واحمق ایلدی سؤال ایلمیه سن که انك افعالی
چون وچرادن بریدر وکذلك اول بحر حقیقتك ذات بیچونته هم اصلا چون وچرا صغمز عقل انك ذات بیچونی نه کونه
ایدوکنی بیلمز زیرا اول چوندن وچکونه دن منزه ومقدسدر اول بیچون اولان قادرك کمترین لعبتی یعنی ادنی صنعتی سنك
روحکدر بو سنك جانکه نه کونه دیمك وجان نه کیفیتله مکیفدر دیو سؤال ایلمك نیچون درست اولدی سنك روحك اول
پادشاه بیچونك برادنی احسانی ایکن اندن سؤال ایلدیلر (قل الروح من امر ربی) دیو حضرت حبیب اکرم صلی الله علیه
وسلم خطابا جواب ویرلدی چونکم سنك روحك بویله بیچون وچکونه اوله وار قیاس ایله ذات باری نیجه بیچون وچکونه
اولور (م ی) پس چنان بحری که در هر قطره ان) از بدن ناشی تر آمد عقل وجان) پس انجلین بر بحر که انك هر قطره سنده
عقل وجان بدندن ناشیتر کلدی ناشی بونده بیکانه ونامحرم معناسنه در بحردن مراد بحر ذات الهیدر وانك قطره لرندن
مراد شؤنات ذاتیه وتجلیات احدیه ومفاتیح غیبیه در وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که پس سکا دیدیکم بحر ذات الهی
انجلین بر بحر نامتناهیدر که انك قطره لری کبی اولان هر بر ذاتنده وتجلیسنده ومفاتیح غیبیه سنده عقل وجان بدندن
بیکانه رك ونامحرمرك کلدی (کما قال الله تعالی وعنده مفاتح الغیب لا یعلمها الا هو) نتهکم بدن انسانی عقلك وجانك
ماهیاتنی بیلمکده وبونلرك ذاتنی حق الیقین مشاهده ومعاینه قیلمقده نیجه نامحرم وبیکانه ایسه عقل وجان هم بحر
حقیقت اولان جناب عزتك شؤنات ذاتیه سنی ومفاتیح غیبیه سنی بیلمکده اندن دخی ناشیتر ونامحرمتردر (مثنوی
کی بکنجد در مضیق چند وچون * عقل کل انجاست از لا یعلمون * اول بحر احدیت چند وچون مضیقنه نجن صغار
عقل کل اول مرتبه ده لا یعلمون قیلنمندر چند کمیت وچون کیفیت معناسنه در وعقل کلدن مراد (اول ما خلق الله
العقل) حدیث شریفیله مشار الیه اولان عقل اولدر که انکا حقیقت محمدیه دخی دیرلر وعقل کلك بونه ذاتنی اکمق لا یعلمون
قیلندن اولدیغنه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك سبحانك ما عرفناك حق معرفتك بیوردقلری دلالت
وشهادت ایلر و بونه ذات الهی عند الجمهور مجهول مطلقدر وبو رایه مناسب اولان کلمات قصیدهٔ تائیه ده واقع اولان
شرحمزك دیباجه سنه قریب مقصد اولده تحقیق وتقریر وتحریر قیلنمشدر انده طلب اولنه وتوضیح کلام بویله دیمك
اولور که اول بحر احدیت کیفیت وکمیت مضیقنه صغمز واول غیب هویت عقل وقیاس محبسنه کلمز وعقول وارواح اول
حضرتك بونه ذاتنی بیلمز عقل کلك بو قدر عظم شانی وکمال علم وعرفانی وار ایکن بو مرتبه ده لا یعلمون مفهومنه مظهر
اولنلردندر) وسبحانك لا علم لنا الا ما علمتنا) دینلردندر (مثنوی) عقل کوید مر جسد را کای جماد) بوی بردی هیچ ازان
بحر معاد * جسم کوید من یقین سایهٔ توام * یاری از سایه که جوید جان عم * عقل جسده دیر که ای جماد اول بحر
معاددن رایحه الذکی بحر معاددن مراد ذات الهیدر هر شیء لابد منه بداء والیه یعود مفهومی اوزره اندن ظهوره
کلدی وینه اکا عودت ایلر یعنی عقل بو مرتبه ده زیاده رله وحیرتدن جسدك بلکه حضرت حقدن بر رایحه طویمسی
وار اوله دیو ظن ایدوب اکا بو کونه لسان عقلیه ایله خطاب ایدوب دیر که ای جماد هیچ اول معاد دریاسندن بر رایحه الذکی
ویر معرفت طویدکمی جسم دخی عقله دیر تحقیق بن سنك سایه کم ای جان عم کولکه دن کم یاریلك استر علمده ومعرفتده
وادراکده وفراستده هر وجهله بن سکا تابعم بنم ذاتمده خود هر نه وار ایسه سنکدر پس بندن ای عمك جانی نه معاونت
استر سن دیر (مثنوی) عقل کوید که نه آن حیرتسراست * که سزا کستاخ از نا سزاست * عقل دیر که بو اول حیرتسرا
دکلدر که سزا کستاختر در ناسزادن حیرتسرا حیر تخانه دیمکدر وحیرتخانه دن مراد مرتبهٔ حقیقت اولور یعنی

چونکم جسد عقلك کندیسندن معرفت الهیه ده معاونت طلب ایلدیکنی کوروب تعجب ایلدکده عقل دخی جسده
مرتبهٔ احدیتك دهشتفزا ومقام حقیقتك حیرتسرا اولمسنی افهام وتعلیم ایلمکدن اوتری دیر که ای جسد سن
بنم کمال حیرتمدن نه تعجب ایلرسنکه بو مقام حقیقت اول حیرتسرا دکلدر که بونده عند العقل سزاوار واولنلر
هم سزاوار اوله بلکه سزاوار واولنلر بو مرتبه ده ناسزاوار ناروا اولنلردن کستاختردر جمله سی شو اعتبار ایله که ناسزا اولان
ابله ونادان اکرچه من وجه کستاخ وبی ادب ایسه من وجه کستاخ وبی ادب دکلدر مثلا حضرت حقی بیلدم وانکله
اشنا اولدم واسرارینی وصفاتنی مشاهده قیلدم دیمز پس بو یوزدن کستاخ اولمش اولور اما اکثر عالم وعاقل
عند العلماء والعقلا سزا ومقبول ایکن وادراك ایلدکلری معنی وبیلدکلری سر معقول ایکن من وجه کستاخلر
وبی ادبلردر مثلا شول جهتدن کستاخ اولورلر که حضرت حقك ذاتنی وصفاتنی بیلمش وانکله اشنا اولمش اعتقاد
ایدرلر حال بو که کندیلرك عقلنك حضرت حقدن بیلدیکی وانك سرندن وشهودندن مشاهده قیلدیغی هم مخلوقدر زیرا
عقل مخلوقدر وعقلك جمله ادراك ایلدیکی معانی دخی مخلوقدر کما قال علی کرم الله وجهه کل ما یعلم عقلك فالله خالقه
پس عقلك هر بیلدیکی وجمله مشاهده قیلدیغی مخلوق اولیجق نجن حق تعالینك ذاتندن ویا صفاتندن ادراك ایلدیکی
معنایه بو ذات الهیدر دیو اعتقاد ایلسه مخلوقه خالق اعتقاد ایلمش اولور وکندی بیلدیکی معنایی اله ورب اتخاذ ایلمش اولور
پس معقول ومخلوق اولان معنایی اله ظن ایلمکده وحضرت حقی بیلدم دیو زعم قیلمقده وکندوینی آنی بیلمش واکا آشنا
اولمش صانمقده ناسزا اولنلرك کستاخلغندن زیاده کستاخلق قیلمش وانلردن زیاده بی ادب اولمش اولور وحضرت
حقی بیلنلر بو کونه بیلمشلر وجناب حقه سزا ومقبول اولنلر بو وجهله سزا ومقبول اولمشلردر بلکه روحانی وجسمانی
اولان وجودلرینی نفی ایدوب عقله حضرت حقی بیلمکدن واکابر مخلوقی اشنا بولمقدن عاری وبری اولوب کندوینی بیلان
نه همان کندیسنه اشنا اولان ونه همان کندوسی ایدوکنی مشاهده قیلوب وبو عالم کثرتی اسما وصفاتنه آیینه
کورمشلر وهرشیده اکر شریف اکر حقیر واکر کبیر هر نه ایسه همان انی کورمشلر وبویله کورنلر ما رایت شیأ الا ورایت
الله فیه دیمشلردر وچونکم بو مرتبه یه مقرب اولان عارفلره بو اشنالق غلبه ایلیه وانلرك چشم شهودنده سزا وناسزا
قالمیوب جمله سی مظهر الهی اولوب شریفی وحقیری اسما وصفات حقه مرآت کورور (م ی) اندر اینجا افتاب انوری
خدمت ذره کند چون چاکری * شیر این سو پیش آهو سر نهد * باز اینجا نزد تیهو پر نهد * بو راده بر آفتاب انور
بر چاکر کبی بر ذره یه خدمت ایلر شیر بو جانبده آهونك اوکنه باش قور شیر کسر رائله مضاف اوقنوب بو جانبك شیری
آهونك اوکنه سر قوردیمك هم وجه در کذلك باز کسر رائله اوقنوب بو جانبك بازی تیهونك قتنده پر قوردیمك اولور
وجائزدر اما قطعله اوقنورسه باز بو مرتبه ده تیهونك قتنده قناد قوردیمك اولور تیهو چیل دیدکاری قوشه دیرلر که
اکثر طوغانه انی الدررلر پس توضیح معنی بویله دیمك اولور که بو مقام حقیقتك مشاهده سی ونور وحدتك غلبه
ومعاینه سی مرتبه سنده افتاب انور کبی عالیقدر وصاحب صدر اولان کامل ومکمل اولان عزیز پادشاهلر بر ذره نك
چاکری کبی خدمتن ایدرلر اول سببدن که اول ذره یی مظهر الهی ومرآت اسما وصفات ربانی کورورلر نتهکم ایکی جهان
کونشی حضرت سید الکونین ومفخر الثقلین صلی الله علیه وسلم امیرلك سایه سی اولان هلاله کلدی وا کا تعظیملر وتکریملر
قیلدیلر بشیر الهی اولنلر وقوت وقدرت حقانی ایله اتصاف قیلنلر بو مرتبه ده کندی شکارلری مثابه سنده اولان
ضعفایه باش قورلر وتواضع قیلورلر بو جانبك شکار کننده اولان باز عالی پروازی تیهو کبی حقیر اولان کسه لره تذلل وافتقار
عرض ایدرلر سبب اولدر که اول تیهو مثابه سنده اولان حقیری مظهر اسما وصفات الهی ومرآت تجلی ربانی کورورلر واول
آهو منزله سنده اولان فقیر وضعیفی حق تعالینك مخلوقی ولکن معنوی مشاهده قیلورلر بلکه انك مرآت وجودنده
حق تعالینك نیجه سر وحکمتنی ونیجه قوت وقدرتنی کورورلر پس بالضروری کندی مرتبه لرندن تنزل ایدوب
اول صورتا ضعیف وحقیر اولان کسه لردن استمداد قیلورلر وانلره متواضع اولورلر وانلردن معاونت طلب ایدرلر (م ی)
این ترا باور نیاید مصطفی * چون ز مسکینان همی جوید دعا * بو سکا باور کلمزسه مصطفی علیه السلام حضرتلری
مسکینلردن نیچون دعا استردی مسکین بغایت فقیره دیرلر یعنی اکر بر افتابك ذره یه خدمت قیلمسی وبر شیر نرك آهو
اوکنده باش قومسی سکا اعتماد ایلمك کلمزسه وانانمق اولمزسه نیچون حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلم مسکینلردن
وفقیرلردن دعا طلب ایلر وانلر ایله استفتاح واستنصار قیلوردی نتهکم ابو الدردا رضی الله عنه حضرتلری روایت
بیوردیلر کان النبی صلی الله علیه وسلم یستفتح بصعالیك المهاجرین وامیة بن عبد الله دن طبری بو حدیثی روایت ایلر
قال کان النبی صلی الله علیه وسلم یستفتح ویستنصر بصعالیك المسلمین وبعض یرده فقرای مسلمینه ملاقی اولسه لردی
بزی دعادن اونتمه دیدکاری هم روایت صحیح ایله روایت اولنمش وکتب احادیثده ذکر قیلنمشدر (مثنوی) کر بکوبی

ازبی تعلیم بود * عین تجهیل از چه روتفهیم بود * بلکه می داند که کنج شاهوار * در خرابیها نهدان شهریار * اکرسن
دیرسنکه حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلمک مسا کیندن دعا استمسی انلرک دعاسنه اول حضرتک احتیاجی
اولدیغندن اوتری دکل ایدی بلکه امتنه تعلیمدن اوتریدر عین تجهیل نه یوزدن تفهیم ایدی یعنی تعلیمک معناسی
تفهیمدر اول حضرت ایسه زمرهٔ مسا کیندن لاعلی التعیین دعاتمنی ایلردی اکر اول حضرتک انلردن دعاتمنی ایلمسی
تعلیم ایچون اولیدی سزدخی بنم کبی بو کروهدن دعاطلب ایلک دیردی چونکم بویله دیمدی بلکه کندیلر طلب ایلدی
پس تعلیم ایچون اولمدی تجهیل اولدی تجهیل ایچون اولان حال ایسه تعلیم وتفهیم ایچون اولمق میسر دکلدر بوطریق
ایله تعلیمک مآلی کانه امتنه دیمکدرکه سز بوخصوصده جاهلسز وحقیقته واقف وعارف دکلسز پس فقرا ومسا کیندن
مدد طلب ایلیک تا مرادیکزک حصولی میسر اوله اما قنغی فقیرونه کونه مسکینک دعاسندن نفع اولمسنی ومراده وصول
بولمسنی تعیین بیورمدیلر پس عین تجهیل اولدی عین تجهیل ایسه تعلیم وتفهیم ایچون اولمز پس اول حضرتک فقرا
ومسا کیندن دعاطلب ایلمسی بلکه انکچون ایدیکه اول حضرت بیلوردیکه شاهوار اولان کنجی اول شهریار
خرابلقلرده قورریعنی بلکه اول حضرتک فقرا ومسا کیندن دعاطلب ایلمسی انکچون ایدیکه بیلوردی اول شهریار
حقیقت شاهانه اولان خزینهٔ بی منکسر القلوب اولان فقرا ومسا کینک ویران وخراب اولان قلبلرنده قورکما قال الله
تعالی فی حدیثه القدسی * انا عند منکسرة القلوب) پس اول حضرت منکسرة القلوب اولان مسکینلرک ویران اولان
وجودلرنده اول کنج شاهواری کورروار اول خزینهٔ اسراری مشاهده قیلوردی پس انلردن استمداد ایدوب دعاطلب
ایلردی (مثنوی) بدکمانی نعل معکوس ویست * کرچه هر جزویش جاسوس ویست * بدکمانلق اول خرابلرک نعل
معکوسیدرا کرچه انک هر برجزوی انک جاسوسیدر مصرع اولده اولان وی ضمیری ومصرع ثانیده اولان اش ضمیری
ودخی وی ضمیری بیت اولک مصرع ثانیسنده موضع کنج شاهوار اولان خرابیهایه راجع اولور خرابیها خرابک
جمعیدر وخرابلردن مراد خودیندن قورتلان وشوم عاداتی ویران قیلان وبی وجود وفانی اولان فقیرلر ومسکینلردر
بونلرک وجودی شول ویرانه یه بکزرکه انده برعظیم شاهانه کنج اوله اما عوام ناس واصحاب حدس وقیاس بونلرک
حقنده بدکمان اولمقدن خالی اولمزلرودیرلرکه بویله برخراب اولمش ویرانه ده ویاخود بی عقل دیوانه ده کنج الهی
نیلربونلرانک حقنده بدکمان اولملری انک نعل بازکونه سیدرا کرچه اول ویران اولان فقیرلک هر جزوی انک جاسوسیدر
ولیکن عوام ناس واهل قیاس انک جاسوس الهی اولدیغنی بیلمزلر وانک درونده خزینهٔ حق اولدیغنه عارف
اولمزلر اول سببدنکه انلرک ظاهرنده اولان ویرانلق وخرابلق نعل بازکونه اولوب خلق عالم انلرک حقنده بدکمان اولمسنه
انلرک صورت ظاهرده اولان خرابلقلری سبب اولوب انلرک وجودنده اولان خزینهٔ حقی بواجلدن کورمزلر حتی اکر
انلردن بریسی دخی بونلره بن حضرت حقی سورم ووجودم عین مظهر الهیدر دیوبو کونه تصریح ایلیه انی یا سفاهته
حمل ایدرلر ویاخود دیوانه دردیرلرنته کم ابن فارض رضی الله عنه حضرتلرینه دیدیلر وانلر کندی حاللرندن بویتله خبر
ویردیلر (بیت) ولو قیل من تهوی وصرحت باسمها) لقیل کنی اومسه طیف جنة (م ی) بل حقیقت در حقیقت غرقه شد
زین سبب هفتاد بل صدفرقه شد * بلکه حقیقت حقیقتده غرقه اولدی بوسببدن یتمش فرقه بلکه یوز فرقه اولدی
لفظ بل اضراب ایچوندر وبو بیت مقدم اولان درخرابیها نهدان شهریار مصرعی اوزره عطف اولوب اندن مضروب اولور
کانه موضع کنج الهی اولان خرابلرک وجودی حقیقت حقه مغایر اولمق وهمی بیوردقلری کلامدن اصحاب دل حقنده
بدکمان اولان کسه لردن ناشی اولمش ایدی بوبیتله هم اول وهمی دفع ایدوب بیوررلر اول شهریار حقیقت کنجی خراب اولان
فقیرلرک وجودنده قورر اول فقیر ومسکین اولان انسانک حقیقتی بومرتبه ده حقیقت حقه مغایر اولمز بلکه حقیقت
انسانیه حقیقت الهیه ده غرق ومستغرق اولور وحقیقت انسانیه ممکن الوجود اولمقدر وحقیقت الهیه وجوب
وجوددر چونکم ممکن الوجود امکانیتی فانی قیله وبحر حقیقتده مستغرق اوله واجب الوجوددن غیری قالمزو بوندن
قلب حقایق دخی لازم کلمز یعنی حقیقت بشر حقیقت خدایه منقلبه اولدی دینمز وحلول واتحاد معنالری دخی
هم بولنمز بلکه ممکن الوجود غبار امکانی ازاله قیلدقدنصکره وبحر حقیقتده مستغرق اولدقدنصکره همان اول واجب
الوجود قالوردیمکی افاده ایلرنته کم کلشن راز صاحبی هم قدس سره بیوررلر * نظم * چو ممکن کرد امکان برفشاند
بجز واجب دکر چیزی نماند) وجود هر دو عالم چون خیالست) که دروقت بقا عین زوالست) * تو معدوم وعدم پیوسته
ساکن * بواجب کی رسد معدوم ممکن * ومعنی مصرع ثانی اول سببدن اصحاب عقول یتمش فرقه بلکه یوزفرقه
بلکه دخی زیاده اولدی بوندن مقصود تحدید اولمیوب تکثیر اولور وتوضیح معنی انسانک حضرت حقه وصولی کندینک
حقیقتی اولان امکانیتنی بحر حقیقتده غرق وفانی ایلمکله میسر اولدی وحقیقت حقیقتده غرق ومستغرق اولمقله

وصال الهی بولندی اما اصحاب عقول انبیا علیهم السلام واولیای عظامک وفانی فی الله اولان اصفیانک بحر حقیقتده
واصل اولملری نه وجهله اولدیغنی بیله میوب هر بری عقلی یتدیکی قدر بنده نک حضرت حقه اتصالی شو مذهب اوزره
دردیو اعتقاد ایدوب بوسببدن اصحاب عقول نیچه یوز فرقه اولمشلردر مثلا بونلردن بعضیسی بنده نک حضرت حقه
واصل اولمسی حضرت حق انک روحنه وقلبنه حلول قیلمسی اولور صانمشلردر بومذهب باطلدر وبونلردن بعضیسی
دخی انسانک عقلی وروحی ترقی ایدوب نیچه زماندنصکره وارر حضرت حقه واصل اولور وانکله اتحاد قیلوردیمشلر
ووصلت حق بویله ظن ایلمشلردر وبودخی باطلدر وبعضلر دخی انسانک وجودی انوار واوصاف الهیه ایله منور اولوب
واهلنک ناردن حرارت قبول ایلدیکی کبی اندن نیچه حالت قبول ایلروو صالدن مراد بودردیمشلر بودخی ضعیفدر
الحاصل اصحاب عقولک هر بریسی کندی عقلی یتدیکی قدر برمعنی سویلیوب بوسببدن وصلت الهیده
نیچه یوز فرقه اولمشلردر اما بومعنی من لم یذق لم یدر قبیلندندر وکندی حقیقتنی بالکلیه فانی وغرقه ایدوب حقیقت
مطلقه یی عین حقیقتله مشاهده قیلمین کسه لرک بیلدکاری ودیدکاری بوخصوصده من وجه صحیح ومن وجه هم
غیر صحیحدر اما (کل حزب بما لدیهم فرحون * ایت کریمه سنک حسبنجه نظر اولنسه هر فرقه نه کندولرک بیلدیکنه
ویولدیغنه فرحناک اولوب حق بودروغیریسی باطلدر دیمشلر ولکن حقیقت ظهوره کلدکده انلرک حضرت حقه
اولان یقینی ووصلتی همان کندی اعتقادلرینه وعقللرینک مفعولی اولان معنایه واصل اولملریدر بوخسه صحیح
حضرت حقی بیلملری ومرتبهٔ حقیقتی مشاهده قیلملری دکلدرنته کم مولانا جامی علیه رحمة الباری سلسلة الذهبده
بیوررلر (بیت) خلق عالم همه درین کارند * رو بوهم خیال خود دارند * همه اندر خدا پرستی فاش * لیکن آذر صفت
خدای تراش * هر کسی بر امید بهبودی * بسته با خود خیال معبودی * بعبادت اکرچه مشغولست * عابدان اله
مجعولست) روز محشر که بر عموم بشر * حق تجلی کند بجمله صور) ان تجلی ز حضرت احدش) نبود جز بوفق معتقدش
جز دران صورت ارشود ظاهر * کرددازجاهلی بدومنکر * چون تجلی که در معاد بود * همه برطبق اعتقاد بود
مکن انرا باعتقادی خاص * شو زقید هر اعتقاد خلاص * نیست حصری خدای را وحدی * که مقید شود
بمعتقدی * شو هیولای جمله معتقدات * بو که یابی زقید حصر نجات (مثنوی) با تو قلماشیت خواهم کفت هان
صوفیا خوش پهن بکشا کوش جان * سکا کاه اول سنک قلماشلغکی سویلمک استرم ای صوفی کوش جانکی خوش
ایدن آچ پهن واسعه دیرلره سان تنبیه ایچوندر قلماشیده اولان یا مصدریه وا کاملاصق اولان تا خطاب ایچوندر قلماش
بیهوده وعبث سوزه دیرلر بعضلر قلماش ضم قافله قل ماشئت لفظندن ترکیب اولنوب صکره دیله دیدیکنی سویلمک
معناسنده استعمال اولندی دیمشلردر ودیلنه نه کلورسه سویلمکدن عبارت اولوردیو تعبیر ایلمشلردر پس بودخی
بی معنی سوز سویلمک معناسنه اولور پس تقدیر کلام وتعبیر مرام بویله دیمک اولورکه اول قاضی اول صوفی یه بوقدر علم لدن
سویلدکدن واکا بوقدر اسرار ومعارف صوفیه تعبیر ایلدکدنصکره انک کندی حقنده اولان طعن
وبو پیچ صوفیلره لایق اولمدیغنی دخی اکا تعلیم ایدوب دیرکه ای صوفی اکاه ومتنبه اول وکوش جانکی بنم کلام هدایت
انجامیمه خوش واسع آچ تا بنم سوزلرم سنک کوش هوشکه سهولتله داخل اوله سنک بیهوده ومالایعنی اولان سوزلرکی
دیمکلک وصوفیانه اولان نظری سکا تعلیم ایلمکلک استرمکه اول صوفیانه اولان نظر بودر (مثنوی) مرترا هم زخم کاید
ز آسمان) منتظر می باش خلعت بعد ازان * ان قفا دیدی صفا راهم ببین * کردران با کردن آمدای امین * ای صوفی
هر زخمکه سکا اسماندن کلوراندنصکره خلعته منتظر اول اول قفایی کوردک صفایی هم کورزیرا ای امین اویلق طرفی
بیون ایله کلدی کردران با کردن آمدای امین دیمک پس فرحت عسرتر حتله کلدی دیمکدن کنایت اولور وبومثلک اصلی
قصابلردکانده وترازوسنده اوله کلمشدر چون برکسه قصابلردن ات المق لازم کلسه اکابرابکی وقیه اویلق اتندن وبوط
اطرافندن ویرسه لر وبرمقدار دخی ترازویه انک یانجه کردان پارهسی قورلروزن تمام اولدقدنصکره اول کردن پارهسنی
دلوب اول بوط اتینک یاجه سنه کچوررلر وبوط اتی نفیس وکردن اتی اکا نسبتله خسیسدر لکن اکثری بری بریسز
اولمدیغنه بناء ضرب مثل اولمشدر وبین الناس نعمت نقمه تسز اولمز ویسر عسرتسز اولمز دیمک محللرنده بومثل
دینله کلمشدر سروری افندی مرحوم دخی بومثلک اصلی وحقیقتی بویله اولدیغنه ذاهب اولوب دیمشدر ای امین اویلغک
اطرافی بوینله کلمشدر یعنی اویلغک اتی اکرچه نفیس وبوینک اتی خسیسدر لکن بری بریسز اولمز برابر وار
ونعمت وغم ونقمت وکنج ومار وکل وخار ویار واغیار بری برینه قریندر ویاردر انتهی کلامه وحضرت مثنوینک
برقاچ موضعنده بومثلک اصلی قصابلردکانه مخصوص اولدیغنه حضرت مولانا تصریح ایلمشلردر اما شیخی سروری
مرحومک کلامنی فهم ایده میوب وانک اویلغک اتی نفیس وبوینک اتی خسیسدر دیمه سندن مرادعورتک اویلغنک

ای نفیس وارلق بو مثلك اثی خـسدرد عکدرزعم ایلیوب اویلوغك اطرافی بونه کلمز دیو تخطئه ایتمش و بیانه کتمشدرا
واستشهاد ایچون مهر و مشتریدن هم برایکی بیت کتورمشدر اما بو مثلك مأخذی واصلی عورتك اویلوغیله ارلك بوینی
دکلدر زیرا حین جماعده ارلك بوینی عورتك اویلوغیله اولمقدن قتی مستبعد در اما بو مثلك اصلی ومأخذی ذکر اولنان
لحم کردن ولحم ران در ولیکن جماعه مباشرت ایلین کسنه لرك کردنانی کردننه المینجه واول زحمتی ارتکاب قیلمینجه
کمال راحته واصل اولمزدیکه هم ایهام اولوردیسه وجه در والا بو مثلك اصلی بوندن اولمدیغی قتی ظاهردر وبوایکی بیتك
تحقیقی بویله دیمك اولدیکه ای صوفی هر زحمت ومحنت وبلا وآفت که سکا عالم اعلادن کله وبا خود برکسه بوزندن ارادت
حقله سکا واصل اوله ونفسکی آزرده ورنجیده قیله (قل کل من عند الله) آیت کریمه سنك موجبنجه بودخی اللهدندر دیوب
اول محنت وآفت دنصکره خلعته منتظر اوله افضل العبادة انتظار الفرج بیورلمشدر اکرچه اول کردنه کلان قفا وجفانی
کوردکلرنکه بیله اولان سرور وصفایی ده کورکه ای امین کردران با کردن آمد مشهور مثل اولمشدر وحق تعالی
حضرتلری (فان مع العسر یسرا ان مع العسر یسرا) دیو کلام مجیدنده تسلیة لعباده خبر ویرمشدر چونکم هر عسرله
ایکی یسر محقق اوله پس نیچون بن غم چکرم وسن هم الم واضطرابده اولورسن کما قیل (بیت) اذا اشتدت بك البلوی ففکر
فی الم نشرح * فعسر بین یسرین اذا فکرته فافرح * وکما قیل * بیت * شادازانم که دل من غمیست * کامدن غم سبب
خرمیست * ان مع العسر جو یسرش قفاست * خرم ازانم که کلام خداست (مثنوی) کونه ان شاهست کت سیلی زند
که نه تاج وتخت بخشد مستند * اول شاه دکلدر که سکا بر سیلی اوره که انك مقابله سنده مستند تاج وتخت بغشلمیه
بو مقرردرکه بخش ایلرا کرچه سکا خلق واسطه سیله کلورسه ده یعنی سنکه مرد موحد اوله سن وهر نه شی کلورسه
انی من عند الله کلدیکنی بیله سن وحضرت حقدن کانه صبر قیله سن وانك اجرنه وحسن جزاسنه منتظر اوله سن
اول علیم وحکیم واول کریم ورحیم اولان پادشاه دکلدر که سکا یا مع الواسطه یا بلا واسطه بر زخم اوره وسنی آزرده
ورنجیده اولمق مرتبه سنه ایرکوره وانك مقابله سنده سکا استناد اولنمش نیجه تاج وتخت معنوی ویرمیه وسنی نیجه
مراتب اعلی ومطالب اسنایه ایرکورمیه بو محالدر لابد (انما یوفی الصابرون اجرهم بغیر حساب) آیت کریمه سنك
موجبنجه صابر قوللرینه اول پادشاه لم یزل اجر وثوابی بغیر حساب ولا مکیال ویررو انلری بر مرتبه یه ایرکورر که لا عین
رأت ولا اذن سمعت ولا خطر علی قلب بشر مفهومی انك حقنده هم صادق اولور (مثنوی) جمله دنیارا پر پشه بها
سیلیٔ را رشوت بی منتها) کردنت زین طوق زرین جهان) جست در زد وز حق سیلی ستان) جمله دنیانك عند الله بهاسی
جناح بعوضه قدر بلکه جمله دنیانك عند الله بر پشه قدرهم وزن ومقداری یوقدر * کما قال علیه السلام لو کانت الدنیا
تزن عند الله جناح بعوضة ما سقی منها کافرا شربة ما اما سیلی ایچون بی نهایت رشوت واردر رشوت اصلنده مقصوده
موصل اولان سببه دیرلر بونده مرادمقصود ومراده موصل اولان عطیۂ الهی وموهبت رحمانی اولور یعنی حضرت
حقدن کلان بر بلا ومحنت ایچون انك مقابله سنده نیجه مقصود حقیقی یه موصل بی نهایت احسان وعطیه لر واردر
دیمك اولور ای مرد صوفی اکر عاقل ایسك بونوکی جهانك بو زرین طوقندن فوری اوغورله حضرت حقدن بر سیله
الدر دزدا کرچه اوغورله دیمك معناسنده امر درلیکن اندن خلاص ایله دیمك معناسنه استعاره اولنور وتوضیح معنی
ای صوفی اکر کرچك صوفی ایسك بو نوکی بو جهانك التونلی وکمشلی اولان طوقندن وحمائلندن وحلی وجواهرندن
فوری خلاص ایدوب حضرت حقدن بلا ومحنت المغه متوجه اول که ولا ومنحت بلا ومحنت ایچنده در پس اهل دنیا
کبی غلطیین اولوب ظاهر نعمت وراحته نظر قیلمه که حقیقته عارف اولمقدن محروم اولمیه سن (مثنوی) ان قفاها انبیا
برداشتند * زان بلا سرهای خود افراشتند * اول قفالری که انبیای عظام بو قری طوتدیلر یعنی شول جفا واذالریکه انلر
تحمل ایتدیلر اول بلادن کندی باشلرنی عالی ایتدیلر یعنی حضرت حقدن کلان وجهت خلقدن دخی انلره مستولی اولان
بلا وجفالره صبر وتحمل ایلدکلری ایچون بویله عالی قدر وسرافراز اولدیلر جمله دن سبقت قیلدیلر کما اشد البلاء علی الانبیا
ثم الامثل فالامثل * دینلمشدر (مثنوی) لیك حاضر باش در خودای فتی * تا بخانه او بیابد مر ترا * ورنه خلعت را برد
او بازپس * که نیابیدم بخانه هیچ کس * ولیکن کندکده ای فتا حاضر اول تا کم اول سنی خانه ده بوله والا اول خلعتی
کیرو اردنه ایلتور بولمدیو که بن خانه ده هیچ کسه بولمدم یعنی چونکم حضرت حقدن سکا بر بلا ومحنت کله وسنی آزرده
ورنجیده قیله لابد انك مقابله سنده نیجه خلعت معنوی ونعمت صوری کوندرر بلکه نیجه انوار واسرار حاله لرنی سنك
خانۂ قلبکه کتورر ولیکن اکر سن نفسکده حاضر روا کاه بو انوار ایسك اول تجلی وتسلیدن بهره بولورسن والا اول تجلی
وتسلیدن بی نصیب اولورسن نته کم شیخ الاسلام عبد الله انصاری رضی الله عنه حضرتلری تجلی خدا کاه وبیکاه ایدولی
بردل اکاه آید بیورورلر پس ای مرد صوفی سن هم اکر حضرت حقدن کلان قفا وجفانك اجر وصفاسنی بولمق استرایسك

ای فتوت صاحبی کندی وجودکده حاضر وا کاه اول تا کم اول حضرتك تجلی وتسلیسی کلدکده سنی اوده بوله وسنی
حاضر وا کاه همان کندینك قدومنه منتظر اولمش کوره والا اول پادشاه کریمك سنك جانکه کلان تجلی وتسلیسی
نورانی وروحانی هر نه نعمت وخلعت وهر نه کونه ذوق وحالت ایله کتوردی ایسه کیرو کتوردیکی مقامه ایلتورودیرکه
بو محنتزده نك خانۂ وجودنده هیچ کسه بولمدم وانی غیری جانبه کتمش وعقل وفهمنی وسائل واسباب طرفنه صرف
ایتمش کوردم دیر اول بلا مقابله سنده که جلك نعمت مخصوصه یه مظهر اولمغه حاضر وا کاه اولمق وبویکا حضرت
حقدن کلدی دیو صبر قیلمق واول جانبه منتظر اولمق شرطدر اکرفی المثل بر محنتلی ومحنتزده خانۂ درونده حاضر وا کاه
اولمسه حضرت حقدن اول بلا مقابله سنده اکا بر نعمت کلسه هم انی حضرت حقدن بیلمز پس اول حضرت حق
جانبندن کلجك تجلی وتسلی یه غافل اولان کسنه اهل ومستحق اولمز دیدی * باز سوال کردن صوفی ازان قاضی (م ی)
کفت صوفی که چه بودی این جهان) ابروی رحمت کشادی جاودان) هردمی شوری نیاوردی به پیش * بر نیاوردی
ز تلوینهاش نیش * شب ندزدیدی چراغ روز را) دی نبردی باغ عیش آموز را) جام صحت را نبودی سنك تب) ایمنی را
خوف ناوردی کرب * خود چه کم کشتی ز جود ورحمتش * کر نبودی خرخشه در نعمتش) صوفی قاضی یه تکرار سؤال
ایدوب دیدی ای حلال مشکلات وای کشاینده مسائل معضلات که نه اولیدی بو جهان ابدی وجاودانی ابروی
رحمت اچیدی وهمیشه کشاده روی اولوب خلق عالمه لطفلر وراحتلر صاچیدی هر بردمده انسانك اوکنه بر نوع شور
کتورمیدی اول جهان تلوینلردن نیش کتورمیدی یعنی تغیرات وتبدیلاتدن وتلوناتدن وتحویلاتدن ادمی یه
نیجه نیشلر کتورمیدی وهردمده انی برکونه شور ومحنته یتورمیدی کیجه نوایدی کوندزك چراغنی اوغورلایدی
وندیش عیش آموز اولان باغی ایلتمیدی عیش آموز وصف ترکیبیدر عیش اوکرنجی معناسنه بونده عیشه معتاد اولیجی
معناسنه اولور یعنی صوفی دیدیکه اکر کیجه کوندزك چراغی کبی اولان کونشی المسه وظلمت عالمی احاطه قیلمسه بلکه
همیشه کوندز اولسه وعالم ظلمت شبدن نجات بولسه نه اولوردی وکذلك کوز فصلی عیش وطراوته معتاد اولان باغك
عیشنی ولطافتنی کیدرمیدی بلکه باغ وبستان همیشه تر وتازه اولیدی وروی زمین دائما بهار اولوب هردم لطیف
ازهار واثمارله طولیدی وصحت جامنه سنك تب اولمیدی وایمنلکه خوف کرنتلر کتورمیدی یعنی انسانك جام لطیف
کبی اولان صحتنه طاش کبی اولان حمی کلمیدی وانسانی خسته وشکسته قیلمیدی ودخی ایمنلك حالنه خوفندن نیجه
غملر وکربتلر کلوب اول ایمنلکی ازاله قیلمیدی خود اول خالق جهانك جود ورحمتندن نه کم وناقص اولوردی
اکر نعمتده صیقلمق وطارلمق اولمیدی خرخشه خرخشت دندر خرخشت معصره ومنکنه یه دیرلر که انکله برشینی
صیقارلر بونده خرخشه طارلمق وصیقلمق ومضطرب اولمق معنالرینه استعاره اولنور یعنی صوفی دیدیکه اکر بو جهان
ذکر اولنان حالات لطیفه اوزره برقرار اولیدی اول خالق جهانك جود ورحمتندن نه ناقص اولوردی وانك نعمتنده الم
واضطراب اولمیدی بلکه همان دوکلی نعمت محض اولیدی انك کمال کرمنه نه نقصان کلوردی دیدی (جواب قاضی
سؤال صوفی را وقصه ترك ودزدی را مثل اوردن (م ی) کفت قاضی بس تهی رو صوفی * خالی از فطنت جو کاف کوفی *
تو نبشنیدی که آن پر قندلب * غدر خیاطان همی کفتی بشب * داستان دزدی ان طائفه) می نمودافسانهای سالفه
چونکم صوفی قاضیدن وجه دن خالی وحکمتدن تهی سؤاللر ایلدی قاضی اکا طعن وتوبیخ ایتمکله بو کونه سویلدی
ودیدیکه ای صوفی زیاده تهی رو صوفیسن کاف کوفی کبی درونك فطنتدن خالیدر تهی رو ده رو ضم رائله او قنمق وجه
وفتح رائله او قنقده وجه درا کرچه شارحلر فتح رائله او قنمق مناسب دکلدر دیمشلر ضم رائله او قندیغی اوزره معنی زیاده
خالی وجه وتهی صورت بر صوفیسن دیمك اولور وفتح رائله او قندیغی اوزره معنی زیاده تهی کیدیجی وطریق تصوفده
معتادن خالی سیر ایدیجی بر صوفیسن دیدی دیمك اولور ودخی کوفی خطه منسوب اولان کافك درونی خالی اولدیغی کبی
سنك درونك هم خالیدر فطنت وذکادن بونده صوفی بی کاف کوفی یه تشبیه ایلك کوفی اولان کافك درونی خالی اولدیغی
مناسبتله درکه صوفینك دخی درونی اول کافك درونی کبی خالیدر دیمك اولور ای صوفی سن ایشتمدکمی که اول پر قندلب
یعنی شیرین زبان اولان قصه خوان کیجه ایله خیاطلرك غدر وخیانتنی مجلسنده حاضر اولنلره وانك کلامنی اصغا قیلنلره
سویلردی پر قندلب قصه خوانه دیرلر شیرین زبان واحلی دهان اولوب مستمعین انك کلامندن لذت وحلاوت بولدقلری
اعتبار ایله اول خیاطلر طائفه سنك داستانی وسالفه اولان افسانه لرنی وسابقه اولان حکایتلرینی کوستردی بودخی
وجه در اول طائفه نك دزدلکنك داستانی حکایات سالفه ده کوستردی وسالفه اولان افسانه لر ضمننده مستمعینه
عیان وبیان ایلدی (مثنوی) قصه پاره ربایی در برین * می حکایت کرد او با آن واین * در سمر میخواند دزدی نامه
کرد او جمع آمده هنکامه * مستمع چون یافت جاذب زان وفود * جمله اجزائش حکایت کشته بود * اول قنداب اولان

قصه خوان برین وقتنده درزیلرك پاره ربالق قصه سنی یعنی برکسه جامه سنی کسمکلك زماننده درزیلرك پاره قائمه لری حکایه سنی بوکه وا کا اول شیرین زبان حکایت ایلدی سمرده دزدنامه اوقودی یعنی حکایه ایلمکده سارقلر قصه سی مسطور اولمش برکتاب اوقودی اول قصه خوانك اطرافنه برهنکامه جمع کلمش وبرقوم انك سوزنی دکلمکدن اوتری مجلسنه حاضر اولمش ایدی چونکه شیرین لب اول وجوددن جاذب مستمع بولدی وفود وفدك جمعیدر بونده وفود جماعت معناسنه اولور یعنی چون اول قصه خوان کندی مجلسنده اولان جمعیتدن کلام جذب ایدیجی مستمع بولدی انك جمله اجزاسی چونکم حکایت سویلیجی اولمشیدی وانلرك حسن استماعنی کوروب حکایت سویلمکده تمام شوقه وذوقه کلمشیدی * قال صلی الله علیه وسلم ان الله تعالی یلقی الحکمة علی السنة الواعظین بقدر همم المستمعین حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم بیوردی تحقیقا الله تعالی حکمتی واعظلرك لسانته مستمع اولنلرك همتلری مقداری تلقین ایلرا کرمستمع اولنلرك همتلری وتوجهلری معلم وناصح جانبنه زیاده اولورسه حق تعالی دخی انلرك لسانته علوم وحکم سویلمکی دخی زیاده توفیق ومیسر ایلردیمك اولور وحکمتك تعریف وتحقیقی اوچنجی دفترك دیباجه سنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه (مثنوی) جذب سمعست ارکسی راخوش لبیست * کرمی وجد معلم ازصبیست جذب سمعدر اکر برکسه ایچون برخوش لب وارایسه معلمك کرم اولمسی ووجد قیلمسی صبیدندر لبیدده اولان یا وحدت ایچوندر مصدریه اولمق دخی جائزدر صبی فعیل وزننده صباوتدندر صباوت میل ومحبته دیرلر دخی انکیچون صبی یه صبی دیدیلر اکثر کوردیکی شیئه مائل اولورپس تقدیر کلام بویله دیمك اولورکه اکر برکسنه نك خوش لبلکی وشیرین لبلکی وارایسه سمعك جذبیدر وا کا متوجه اولان طالبلرك حسن استماعیدرنته کم معلمك تعلیمنده شوقی ووجدی وجهدی اطفالك میلندن وتعلیمه رغبت قیلمرندندر (مثنوی) جنکیی را کونوازدبیست وچار * چون نباشد کوش کردد چنك بار * نی حراره یادش آید نی غزل * نی ده انکشتش بجنبد درعمل) مثلا برجنکی ایچونکه اول بیست وچار اوخشر یعنی یکرمی دورت شعبه یی چالر چونکم کوش اولمیه جنك ا کا یوك اولور انك یادنه نه حراره کاور نه غزل کاور ونه انك اون پرمغی عملده حرکت قیلور علم موسقیده برکسه اول زماننده اوستاد کامل اولورکه اون ایکی مقامی ویکرمی درت شعبه یی وقرق سکز ترکیبی چالمغه وارلمغه قادر اوله بیست وچاردن مراد یکرمی درت شعبه در حراره مطربلر اصطلاحنده تحریر ونغمه ایلمکه دیرلر قول وغزل وکار وعمل مطربلرك اصطلاحندندر وکار وعمل هم مطربلرك اصطلاحندندر مثلا قول وغزل بربیتله ویا برغزل ایله تغنی وترنم ایلمکه دیرلر وکار وعمل تحریر ونغمه یی ابلدکدنصکره براصول اوزره ترنمات ایلمك ویا برپیشرو چالمقدرپس حاصل کلام بویله دیمك اولورکه علم موسیقده استاد اولان برمطرب که اول اکرنیزن واکر ربابزن واکر خواننده واکرچنکیدرهرنه ایسه اواون ایکی مقامی ویکرمی درت شعبه یی وقرق سکز ترکیبی چالمغه قادر اوله چونکم بردکار واستماع ایلرکسه اولمیه چنکینك چنکی کندویه باروهرمطربك التی کندوسنه خوار اولور فرضا مطربك یادنه نه تحریك ایلمك ونه قول وغزل سویلمك کاور ونه انك اون پرمغی کار وعملده جنبش وحرکت قیلور بلکه بوجمله سنك کار وعملنه سبب مستمع اولورهر نقدر مؤلف ومصنف اولورسه ده نظر اولنسه هم بویله دراکر برمؤلف برفنك طالبنی کورمسه اول فنده برکتاب تألیف وتصنیف ایلمز وبرواعظ دخی کندویی اصغا ایلر برکسه کورمسه برسوز سویلمز (مثنوی) کرنبودی کوشهای غیب کیر * وحی ناوردی زکردون یك بشیر * ورنبودی دیدهای صنع بین * نه فلك کشتی نه خندیدی زمین * اکر فرضا غیب کیر کوشلر اولمیدی کردوندن بربشیر بوخلقه وحی کتورمیدی بشیردن مراد نبیدر یعنی بونبی علیه السلام آدم ایچره عالم غیبك سوزن طوتیجی وجهان لاریبك کلامنی فهم ایدیجی قولقلر صاحبی اولمیدی برنبی اسمان طرفندن وحی حقی کتورمیدی وبوناسه حضرت حقك کلامنی ورسالتنی واحکامنی بتورمیدی نته کم اعجاره واشجاره وحیوانانه وحی حق کتورمدیلر انلرده کوشهای غیبکیر اولمدیغندن اوتری اما بنی آدم ایچره وحی حقی دکلمکه وا کلمغه مستعد ولایق چوق قولقلر واردر پس انبیاء عظام اول غیبکیر اولان قولقلردن اوتری وحی حقی کتوردیلر واول صنع کوریجی کوزلر اولمیدی نه فلك اولوردی ونه زمین کولردی یعنی بوخلق عالم ایچنده الله تبارك وتعالی حضرتلرینك صنعت عجیبه وقدرت غریبه سنی کوریجی کوزلر اولمیدی نه بو افلاك تسعه ظهوره کاوردی ونه بوزمین اشجار واثمار وازهار وانهار ایله خندان اولوردی اکر بوناس ایچنده بصر صاحبی اولمیدی * خلق سبع سموات طباقا ماتری فی خلق الرحمن من تفاوت دیدکدنصکره * فارجع البصر هل تری من فطور * دیو کیمه دیردی وا کر بوبنی آدم ایچره اهل نظر وجود بولمیدی الله تعالی حضرتلری بوزمینی آثار رحمتله احیا ایلدکدنصکره فانظر الی آثار رحمة الله * دیو کیمه امر ایلردی بوندن معلوم اولدیکه عالم غیبدن هر برشی کندینك اهلی ایچون دینلمش

وخلق اولنمشدر (مثنوی) این دم لولاك این باشد که کار * ازبرای چشم تیزست ونظار * بولولاك دمی بواولورکه کار الهی چشم تیزدن ونظاره دن اوتریدر یعنی الله تبارك وتعالی حضرتلرینك حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمه خطابا بولولاك لولاك لما خلقت الافلاك * بیوردقلری حدیث قدسی بومعنایی مشعر وبونکته یی مذکر اولورکه کار الهی وصنع نامتناهی تیز کوریجی کوزدن ومبالغه ایله نظر قلیجی برانساندن اوتری اولور اول تیز چشم ونظاره اولان کاملرك اکملی ونبیلرك افضلی حضرت سید المرسلین وحبیب رب العالمین صلی الله علیه وسلم درچونکم فی الحقیقه انسان العین اول سلطان الکونین اولدی لولاك خطابی اول حضرتك حقنده دینلدی کان حضرت صانع حکیم طرفندن بویله دینلمك اولدیکه حبیبم سن بوجمله انسان کامل اولنلرك میاننده صنعی وصانعی کورمکده ومعاینه قیلمقده تیز چشم اولدك پس بنم بوکارم وصنع پاکم وافلاکم بالذات سندن وبالطبع غیرلردن اوتری خلق اولنمشدر اکرسنك وجود شریفك فرضی اولمیه دی بن بوافلاکی وصنع پاکی خلق ایلمزدم بوجمله نك خلق اولنمسنه علت غائیه سنك وجود شریفکدر (مثنوی) عامه راازعشق همخوابه وطبق * کی بود پروای عشق صنع حق * عامه نك همخوابه نك وطبقك عشقندن صنع حقك عشقی پرواسی نجن اولور همخوابه دن مراد زن وطبقدن مراد طعام وغدادرذکر محل اراده حال قبیلندن اولور یعنی بوافلاکی وصنع پاکیکه حضرت صانع بیچون خلق ایلدی تیزبین اولان خواص ایچون ظهوره کتوردی عامه ناس ایچون دکل زیرا عوامك همخوابه عشقندن وطبقلر اوزره موضوع اولان اطعمهٔ نفیسه یه اولان اشتیاق واشتهاسندن حق تعالینك صنع پاکینك پروای عشقی انلرك وجودنده نجن اولوروانلرك اول صانع بیچونك مشاهده سنه وانك صنع پاکنده اولان اسرار عجیبه ومعاینهٔ غریبه نك معاینه سنه نیجه رغبت قلور انلرك میل ورغبتی همان کندینك وکندی نفسلرینك مشتهیاتی جانبنه اولور (م ی) اب تتماجی نریزی درتغار * تاکی چندی نباشد طعمه خوار) ای عامهٔ ناسدن اولان کسه مثلا سن برتتماج صوینی تغاره دوکرسن تا اول برده برقاچ طعمه بیچی کاب اولمیجه انکیچونکه اول اب تتماجك اهلی ومستحق اول کلابدرپس حکیم مطلق دخی هرکسك ذاتنه لایق اولان غدایی اکا ویرور متعد ومستحق اولدیغی اطعمه هرنه قیلدن اولورسه آنی مستحقنه ایرکورر (مثنوی) روسك کهف خداوندیش باش * تارهاند زین تغارت اصطفاش * بوری اول خدانك خداوندلکی کهفنك سکی اول تاکم انك اصطفاسی سنی بوتغاردن قورتره تغاردن مراد بونده موضع اطعمهٔ جسمانی ومحل اغدیهٔ نفسانی اولان طبقلر وصحنلر اولور خداوندیده اولان یا مصدریه اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه ای اسیر فرج وکاواولان کسه بوری اول صانع حکیم وخالق قدیمك خداوندلکی کهفنك وربوبیت ورزاقیتی غارنك کابی اولوب همیشه اکا متوجه اولوب خدمت قیل تااول پادشاهك اصطفا ایلمسی سنی بوکلاب دنیانك بیك بدکاری تغاردن خلاص قیله واکل وشرب جهتنده انلرله مشارکت ایلمکدن نجات ویره وسنی بوجمله کلابك مابیننده کزیده ایدوب اصحاب کهف ربوبیت اولان عارفلرله انیس وجلیس ایدوب (وکلبهم باسط ذراعیه بالوصید) مفهومی سنك حقکده دخی صادق اولوب انلرك ساکن اولدیغی کهف ربوبیته ملازمت قیلنلردن ومقبول درکاه الهی اولنلردن اوله سن پس مناسبتله بوقدر معارف بیوردقلرندنصکره ینه اول قصه خوانك خیاطلرك دزدلکنك قصه سنی سویلدیکنی نقل ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) چونکه دزدیهای بی رحمانه کفت * که کنندان درزیان اندر نهفت * چونکم بی رحمانه اولان دزدلکاری دیدی اول درزیلر نهانده اول دزدلکاری ایدرلر یعنی چونکم اول قصه خوان اول جماعت ایچره درزیلرك کزلو ایلدکاری بی رحملرکبی خرسزلقلرنی وپاره ربالقلرنی سویلدی (مثنوی) اندران هنکامه ترکی ازخطا * سخت طیره شدز کشف ان غطا * شب چوروز رستخیزان رازها * کشف می کرداز بی اهل نهی * اول هنکامه ایچره خطا شهرندن برترك اول پرده نك کشفندن محکم غضبناك اولدی خطا خاء معجمه نك فتحه سیله بردیارك اسمیدر غطا غینك کسریله پرده معناسنه در طیره خشم معناسنه در یعنی قصه خوانك درزیلرك دزدلکنی نقل ایلدیکی جمعیت ایچره خطا شهرندن برترك وارایدی قصه خوانك کشف حجاب ایلمسندن وخیاطلرك خیانتنه وفضاحتنه متعلق سوزسویلمسندن محکم خشمناك اولدی کان قصه خوانی تحمیق وتسفیه ایدوب دیدیکه درزیلر زیرك وصاحب بصیرت اولمین کسه لردن سرقه قیلسه لر وپاره ربا اولسه لر جائزدر اما عقلی باشنده اولان اهل بصیرتدن انلرك کوزی اوکنده انلر نیجه پاره ربا اولور وخرسزلق قیلورلرپس اول قصه خوان اول کیجه ده اهل نهیدن اوتری روز رستخیز کبی رازلری کشف ایتدی یعنی روز قیامتده (یوم تبلی السرائر) مفهومی اوزره رازلری وسرلری نیجه کشف ایلرسه اول قصه خوانده اول کیجه اول جمعیت ایچره خیاطلرك رازلرنی وسرلرنی اهل عقل اولنلردن اوتری کشف وبودرزیلرك نه کونه نهانی دزدلکاری واردر دیوانلره سویلدی (مثنوی) هرکجا آیی نودرجنکی فراز * بینی انجاد وعدو درکشف راز * ان زمان ازاتش ومذکوردان * وان کاوی راز کورا

صوردان * كه خدا اسباب خشمی ساختست * وان فضایح را بكوی انداختست * مثلا هر قنده سن برجنكه قریب كه سن اول محلده ایكی خصمی كوررسن فراز بونده قریب معناسنه اولمقده جائزدر ونه كلك معناسنه اولمق دخی جائزدر یعنی فی المثل هر قنده كه سن برجنكه عالی كه سن وقریب اوله سن اول محلده ایكی عدو یری برلرینك عیبنی ورازنی كشف ایلر كوررسن سنكه اهل نهیدن ایسك اول زمانی مذكور اولان محشر بیل اول سروراز سویلیجی بوغازی همان صور بیل یعنی اول بركسه نك رازنی ونهانده اولان عیبنی سویلین واظهار ایلین حلقومی صور اسرافیل علیه السلام كبی بیل نته كم اسرافیل علیه السلامك صوروندن نفخه ظاهر اولدقده اول دمده هركسك سرایری ظهوره كلور وضمایری آشكار اولور كذلك بورازی سویلین خصمك بوغازنده وهم مقابله سنده اولان خصمك اول دمده سروراز ظهوره كلور پس اول رازكو اولان حلقومی صور فرض ایله واول سروراز آشكار اولدیغی زمانی محشر مذكور اعتبار ایله كه خدای تعالی حضرتلری خشمه منسوب اولان سببلر دوزمشدر واول فضیحتلری كویه آتمشدر یعنی برنیچه كسه نك عیبنی ونهانی اولان رازنی یوم قیامتده ظهوره كلمزدن وفاش وپیدا اولمزدن مقدم بو دنیاده انك رازنی وعیبنی ظهوره كتورمكدن وخلق عالمه بیلدرمكدن اوتری حق تعالی خشم وغضبه منسوب سببلر دوزمشدر واول سببلر واسطه سیله برقاچ كسه بری برلریله جنك وجدل ایلر واول بونك وبو دخی انك عیبنی ورازنی كشف ایدوب سویلر حق تعالی حضرتلری انلرك قباحتنی وفضاحتنی بو واسطه ایله محلیه آتار وخلقه انلرك عیوبنی افشا واظهار ایلر (م ی)

بسكه غدر درزیان از كر كرد * حیف آمد ترك را خشم ودرد * كفت ای قصاص درشهر شما * كیست استاتر درین پیشه ودغا) اول قصه خوان اول كیجه درزیلرك غدر وخیانتنی چوق ذكر ایلدی كه اول خطا شهرندن اولان تركه حیف وخشم ودرد كلدی كان بوبله دیوكه حیفا ودردا نه احمق قوم اولور شول كسه لر كه خیاطه وارهلر وثیابی انلره ویره لر وخیاطلر انلرك كوزی اوكنده اول ثیابی كسر كن اندن پاره آله لر وسرقه ایده لر مكر كه جامه كسدیرن كسه نك یا كوزلری كور ویا خود عقلدن وبصیرتدن اول كسه دور ومهجور در بوسنك سویلدیكك ای قصه خوان نه یاوه سوزدر دیو خشمه كلدی ودیدیكه ای مبالغه قصه دیجی سزك شهركزده شو صنعتده ودغاده استاد تركیمدر یعنی بو حیله ومكرده بو صنعت وغدرده سزك شهركزده زیاده استاد وقنغی خیاطدر بكا دی كوره یم وبن بو سنك دیدیكك سوزلری تجربه وامتحان ایلیه یم دیدی * دعوی كردن ترك وكرو بستن او كه درزی ازمن چیزی نتوان بردن (مثنوی) كفت خیاطیست نامش پورشش * اندرین چستی ودزدی خلق كشت * كفت من ضامن كه با صد اضطراب * او نیارد برد پیشم رشته تاب * قصه خوان اكا ایتدی بوشهرده برخیاط واردر انك نامی پورششدر تركیجه جكر اوغلی دیمكدر اول خیاط بو چستلكده ودزدلكده خلق اولدر یعنی درمرتبه دزدلكده چست استاددر كه كوزدن سرمه یی چالمغه قادردر دیدی ترك كرو بغلیوب اول قصه خوانه دیدی بن فلان شی نی سكا ویرمكه ضامن ومتكفلم كه یوز اضطراب ایله ونیچه یوز سعیله خیاط كه اول درزی بنم اوكمده برقات ایبلكی ایلتمكه قادر اولمز یعنی بنم اكا ایلتدیكم اطلسدن بنم اوكمده اول برایبلك قاتنی المغه قادر دكلدر قنده قالدیكه اول اطلسدن برپاره ویا ایكی پاره اله اكر اول درزی بنم اكا ایلتدیكم اطلسدن اوغورلیه بیلورسه سكا فلان شیئی ویرمكه ضامنم دیدی رشته ایبلك تاب بونده قات معناسنه در بوكلم معناسنه اولمق دخی جائزدر (مثنوی) پس بكفتندش كه ازتو چست تر * مات او كشتند در دعوی مبر * رو بعقل خود چنین غره مباش كه شوی یاوه درین تزویرهاش * پس مجلسده حاضر اولان جماعت اول تركه دیدیلر ای ترك سندن چست تر عقلده وحزم واحتیاط ایلمكده سندن چابك وچالاك چوق كسه لر اول خیاطك مات ومغلوبی اولدیلر سن دعویده اوجه وعقلكه طیانوب دعوی ایله كندی حدكدن ایلری كچمه یوری كندی عقلكه بو نجلین غره اولمه وفطنت وذكاوتكه مغرور ومفتون اولوب اعتماد قیلمه كه سن انك تزویرلركنده یاوه اولورسن واول حیله وخدعه یه باشلدقدنصكره سن انك حیله وخدعه سنده عقل وفكركی ضایع قیلورسن (مثنوی) كرم تر شد ترك وبست انجا كرو * كه نیارد برد نه كهنه نه نو مطمعانش كرم تر كردند زود * او كرو بست ودهانرا بركشود * كر كرواین مركب تازی من * بدهم اردزدد قماشم او بفن ورنتاند بردابی ازشما * واستانم بهر رهن مبتدا * الانسان حریص لما منع * خسبنجه اول ترك كرمتر اولدی وعناد ایدوب اول یرده اكا معارض اولانلره كرو بغلدی یعنی اوج قودی بویله دیوكه اول پورشش نام درزی بندن نه اسكی ونه یكی برپاره یی المغه قادر اولمز مطمع اولانلر اتی كرمتر ایلدیلر فوری اول غافل ترك كرو باغلدی ودهانی اچدی مطمع اطماع ایدیجی معناسنه افعال بابندن اسم فاعلدر یعنی اول تركی طمعه دوشوریجی كسه لر انی كرمتر وشوقناك ایدوب اوكدل قومغه قزدردیلر اول ترك دخی فوری عناده كلوب اوج باغلدی واغزاچوب انلرك اورته سنده كندی اسبنی رهن قودی انلره بویله دیوكه ای یاران بنم بو تازی اولان مركبم یعنی بو عربی اولان اسبم سزه رهن اولسون ویریرم اكر اول خیاط فن

وصنعتله بنم كوزم اوكنده قماشمی اوغورلرسه واكر اول درزی بنم قماشمدن برپاره اوغورلمغه قادر اولمزسه بنم اسبمه معادل سزدن براسب ابتداده رهندن اوتری كروالورم یعنی دخی خیاطه وارمزدن مقدم شمدی سزدن بنم اسبمه مشابه ابتداده براسب الورم وبن دخی اسبمی اورتایه قورم اكر اول بنی الدادرسه وبنم قماشمدن پاره الورسه بنم اسبم سزك اولسون واكر پاره المغه قادر اولمزسه سزك اسبكز بنم اولسون دیدی (مثنوی) ترك را آن شب نبرد از غصه خواب * با خیال دزد می كرد او حراب * بامدادان اطلسی زد در بغل * شد ببازار و دكان ان دغل * پس سلامش كرد كرم واوستاد * جست از جا بترحیبش كشاد * كرم پرسیدش زحد ترك بیش * تا فكند اندر دل او مهر خویش * چونكم اول طائفه ایله اوج باغلدی انی اول كیجه غصه دن خواب التمدی یعنی اول ترك اول قدر غصه سندن اول كیجه اویومدی صباحه دك درزینك خیالی ایله او محاربه ایتدی كانه اول درزی بنم قماشمدن پاره یی شویله الورسه بن انی بو كونه اخذ ایده یم واكر ظرافت ایلرسه بن آنی محكم كوزه ده یم وفلان ایدرسه فلان ایده یم دیه رك انك خیالی ایله جدال ایلدی صباح اولدی فی الحال اول ترك براطلسی قولته وغنه اوردی بازاره واول دغل وپرحیل اولان درزینك دكانه كتدی پس اول دغل اولان درزینك دكانه یتدی اكا كرم سلام ویردی واستاد یرندن صیچرادی وابی انك ترحیبنه آچدی ترحیب مرحبا دیمكلك ومرحبا دیو تعظیم ایلمكه دیرلر یعنی چونكم اول ترك درزینك دكانه یتدی پس اكا كرمیتله سلام ویردی واول حیله ده اوستاد اولان درزی تركی كوردكده یرندن یوقری قالقدی واغزینی اول تركه مرحبا خوش كالدك وصفا كالدك وقدم كتوردك ویزی خاكدن قالدردك دیو تعظیم ایلمكلكه كشاده قیلدی الحاصل تركك حدندن زیاده كرمیتله حالنی صوردی یعنی اول تركك حد وطورندن زیاده درزی انك حالنی شوق وكرمیتله سؤال ایلدی كانه ندر خالكز ایومیسز خوشمیسز نه عالملرده سزنه ایش طوترسز دیو تعظیم وتكریمی مشعر وخاطر نوازلغی مذكر سوزلر سویلدی تا كم اول تركك قلبنه كندی مهرنی براقدی وبو كونه ریش خندایتمكله انك كوكلنی اوغورلیوب درونه داخل اولدی (مثنوی) چون بدید ازوی نوای بلبلی * پیش افكند اطلس استنبلی * كه ببراین را قبایی روز جنك * زیر نافم واسع وبالاش تنك * تنك بالا بهر جسم ارای را) زیر واسع تا نكیرد پای را * چونكم اول ترك اول درزیدن نوای بلبلی كوردی یعنی بلبلك اواز ونغمه سی كبی اول درزیدن لطیف صدا وشیرین ادا استماع ایلدی بغایت محظوظ اولوب وانك خوش آمدی تركك طبعنه خوش كلوب فی الحال استنبوله منسوب اولان اطلسی اول درزینك اوكنه براقدی واول درزییه بو كونه خطاب ایتدی كه ای استاد بو اطلسی جنك كونندن اوتری برقبا كس واول قبانك كوبكدن اشغه سی واسع وانك كوبكدن یوقاریسی تنك وصقمه اوله كوبكدن یوقاریسنك تنك اولمسی جسمی بزمكدن اوتریدر كه صقمه قفتان بدنی بزیوب كوزل كوستر واول قبانك كوبكدن اشغه سنك واسع اولمسی انكیچوندر تا ایاغی طوتمیه ویوروركن اول قبانك اتكلری ایاقلره زحمت ایتمیه دیدی (مثنوی) كفت صد خدمت كنم ای ذو وداد) در قبولش دست بر دیده نهاد) پس به پیمود وبدید او روی كار بعد ازان بكشاد لب را در فشار * اول اوستاد چونكم تركدن كندی جانبنه اولان میلی كوردی اكا تعظیم ایله ومحبتله دیدی ای ذو وداد صد خدمت ایلیم انی قبول ایلمكده النی كوزی اوزره قودی نته كم عادتدر بعض كسه لر بركسه دن برسوزی وتكلیفی اشتدكاری وقتده اللرینی كوزلری وباشلری اوزره قورلر كانه بو كارك قبولی باشم كوزم اوزره دردیمكی كنایت ایدرلر واول درزی دخی النی كوزی اوزره قودی وتركه انك قبولی بنم باشم وكوزم اوستنه اولسون دیمكی ایهام قیلدی پس درزی اول اطلسی اندازه ایله اولچدی واول درزی روی كاری كوردی یعنی ایشك وجهنه نظر ایر كوردی نقدردن اول تركه قبا چقار ونقدر زیاده قالور اولچوب وتخمین ایدوب تمام بیلدی وكوردی اندنصكره اول درزی دوداغنی فشاره آچدی یعنی بی معنی اولان كفتاری سویلمكه وتركی اول كفتاره مشغول ایلمكه آغز آچدی (مثنوی) از حكایتهای میران دكر * وز كرمها وعطای ان نفر * وز بخیلان وز تخسیراتشان * از برای خنده هم داد او نشان همچو اتش كرد مقراضی برون * می برید ولب پر افسانه وفسون * اول درزی آغز اچدی غیری امیرلرك حكایتلرندن سویلدی واول نفرلرك كرملرندن وعطالرندن وبخششلرندن اول تركه نقل وتعبیر ایلدی وبخیللردن واول بخیللرك زیاده دونلغندن خنده ایلمكدن اوتری اول درزی نشان ویردی تخسیر خشاره دندر خشاره خای معجمه نك ضمه سیله هر نسنه نك یاتلوسنه وكتوسنه دیرلر یقال فلان من الخشارة اذا كان دونا والخشارة من الشعیر ما لا لب له پس تخسیرلك تفعیلدن اولمسی مبالغه افاده ایدر فی الحال اول درزی اتش كبی مقراضی طشره ایلدی اول اطلسی كسدی انك لبی پر افسانه وافسون اولدیغی حالده یعنی اغزی افسانه وافسونله طولدیغی حالده اول اطلسی كسدی دعك اولور (مضاحك كفتن درزی وترك را از قوت خنده بسته شدن دو چشم تنك او وفرصت یافتن درزی * درزینك مضحكلر سویلسنك وتركك قوت خنده دن یعنی غلبه ضحكدن وزیاده كولمكدن تنك ایكی تنك اولان كوزی كندینك

نذر ایلدیکو کاری وعهد ایلدیکی مصلحتی کورمکدن بسته وپوشیده اولمسنك ودرزینك پاره ربای اولمغه واستراقه قیلمغه
فرصت بولمسنك بیاننده در (مثنوی) ترك خندیدن کرفت از داستان ٭ چشم تنکش کشت بسته آن زمان ٭ پاره دزدید
وکردش زیرران ٭ از جز حق از همه احیانهان ٭ درزی شول مطایبه لری ایلدی واول مضحکه لری سویلدی که ترك انك
داستاننددن کولمکلك طوتدی وقهقهه یه شروع ایتدی اول زمان انك تنك اولان کوزی حقیقت کورمکدن ودرزینك
دزدلکنه نظر ایدر کورمکدن بسته اولدی چشم تنك تعبیر ایلملری اول ترك خطانك تاتار اولمسنه دلالت ایدر ودخی انك
کوزی واسع بین اولمدیغنه وچوق کورمدیکنه هم اشارت ایلر پس درزی اول ترکك کولمکه مشغول اولدیغی
ومضحکه دن لذت الوب کوزلرینك بسته اولدیغنی کوردیکی کبی انك اطلسندن برپاره یی اوغورلدی وانی اویلوغنك
التنه فی الحال نهان ایلدی حقدن غیریدن دوکلی حیلردن نهان یعنی اول ترکك اطلسندن برپاره یی اوغورلدی ودوکلی
احیادن وزنده اولان اشیادن کیزلی الا حضرت حقدن دکل انی اویلوغنك التنه ایلتدی وکزلدی (م ی) حق همی دید آن
ولی ستار خوست ٭ لیك چون از حد بری غماز اوست ٭ حق تعالی حضرتلری انی کوردی ولیکن ستار خودر یعنی
حق سبحانه وتعالی اول درزینك پاره اوغورلمسنی کوردی اول خدای تعالی ستار العیوبدر اکرچه حق تعالی ستار
خودر لیکن سن حددن ایلتهسن غمازاودر یعنی اکرچه ستار العیوبدر اما سن حددن تجاوز ایلر ایسك رسوای ایدیجی
هم اولدر (مثنوی) ترك را از لذت افسانه اش ٭ رفت از دل دعوی پیشانه اش ٭ اطلس چه دعوی چه رهن چه ٭ ترك
سرمست در لاغ ای اجی ٭ ترك اول درزینك لذت افسانه سندن انك پیشانه اولان دعویسی کوکلندن کتدی نه نك
اطلسی نه نك دعویسی نه نك رهنی ترك سرمست در لاغده ای باشا اجی همزه نك وجیم فارسینك کسریله وزیره وباشایه
دیرلر بعض نسخه ده ای واقع اولمیوب در لاغ اجی واقع اولمشدر بو تقدیرا وزره ترك وزیر وباشانك لاغنده سرمستدر
دیمك اولور پس خلاصهٔ کلام بویله دیمك اولورکه اول غافل ترکك اول خیاط حیله کار افسانه سویلسندن کندی
کندیسنی خیاط حیله کارك حکایه سویلسنه وافسون وفسانه ایلسنه برمرتبه مشغول ایتدیکه نه اطلس خاطرنده
قالدی ونه دعوی ونه رهن انك خاطرنده قالدی همان اول مضاحکی کوش ایتمکه مشغول اولدیغندن بو جملهسنی
فراموش قیلدی ای باشا اول ترك لاغ ولطیفه دکلمکده سرمست اولوب کندینك دعواسنی وعهدنی اونتدی شول
کمسهلرکبی که اول عالم الستده حضرت حقله عهد ومیثاق بغلیوب بوقدر جماعت ملائکه ایجره بلی دعواسنی ایلیوب
بو دنیا دکانته کلدکده وخیاط روزکار ایله مقارنت قیلدقده اطلس عمرنی خیاط روزکاره ویروب اندنصکره
انك مضاحکه ومطایبه سنه مشغول اولوب اول عالم الستده ایلدیکی عهد ودعوایی اونتمشلردر وخیاط دهر هرکون
بونلرك اطلس عمرندن شب وروز مقراضیله برپاره کسوب اوغورلدیغنی کورمیوب کندیلری انك لعب ولهونه ولاغ
ولطیفه سنه مشغول اولمشلردر (مثنوی) لابه کردش ترك کز بهر خدا ٭ لاغ می کوکان مرا شد مقتدا ٭ کفت لاغی
خندمینی آن دغا ٭ که فتاد از قهقهه او بر قفا ٭ پارهٔ اطلس سبك برنیفه زد ٭ ترك غافل خوش مضاحك می مزد
ترك خیاطه لابه وتضرع ایلدی بویله دیو سویلدی که ای استا خدادن اوتری لاغ سویله که او لاغ ولطیفه بکا غدا المش
اولدی یعنی بکا سنك لاغ ولطیفه سویلمك خوش کلدی وغدا اولدی اول دغا درزی بر خندمین لاغ دیدی یعنی
اول حیله کار خیاط بر کولمه ولاغ دخی سویلدی وبر خنده ویریجی مطایبه نقل ایلدی که اول ترك قهقهه ایلمکدن قفاسی
اوزره دوشدی یعنی انك لاغندن برمرتبه حظ ایلدیکه قهقهه ایدرك صرتی اوزره یقلدی همان دم خیاط اطلس
پارهسنی سرعتله ایچ طون بقه سنه اوردی سبك بونده سرعت معناسنه استعاره اولور نیفه ایچ طون بقه سنه دیرلر ترك
غافل ایسه خوش مضحکه لر امر مزدن یدن لفظندن فعل ماضیدر امر معناسنه یعنی خیاط ترکك اطلسندن
برپاره یی دخی ایچ طونك بقه سنه اویلق ایچنه فوری قودی اما اول ترك اندن غافل خوش مضحکه لر امر واول
خیاطك لاغ ولطیفه سندن تلذذ ایلردی (مثنوی) همچنین بار سوم ترك خطا ٭ کفت لاغی کوی از بهر خدا
کفت لاغی خندمین تر زان دوبار ٭ کرد او این ترك را کلی شکار ٭ چشم بسته عقل جسته مولهه ٭ مست ترك مدعی
از قهقهه ٭ پس سوم بار از قبا دزدید شاخ ٭ که زخندش یافت میدان فراخ ٭ بو تجلین اوچنجی کره خطا شهرنه متعلق
اولان ترك خیاطه ایتدی ای استا خدادن اوتری بر لاغ دخی سنك لاغ ولطیفه کدن عظیم حظ ایدرم اول خیاط حیله کار
دخی ایکنجی کره دیدیکی لاغدن خندمین تر بر لاغ دیدی یعنی اوچنجی کره زیاده کولدریجی بر لاغ دخی سویلدی اول درزی
لاغ ایله بو ترکی بالکلیه شکار ایلدی اول ترك غافل کوزی باغلنمش عقلی صیچرامش وله لنمش اول ترك مدعی قهقهه دن
مست وبیهوش اولمش مولهه وله دن دروالهلنمش معناسنه چونکه اول ترك غافلك لاغ ولطیفه یه زیاده اشتغالندن
چشمی بسته وعقلی جسته وسرمست وحیران اولدیغنی اول درزی کوردی پس اوچنجی کره قبادن شاخ اوغورلدیکه

انك

انك خنده سندن درزی خرسزلق ایلمکه میدان فراخ بولدی قبادن مراد بونده اطلسدر اطلسه باعتبار ما یؤول الیه قبا
دینلمشدر یعنی درزی اول ترکك اطلسندن اوچنجی کره ده برپاره دخی اوغورلدی زیرا اول ترکك کولمه سندن اوغریلق
ایتمکه واسع میدان بولدی (مثنوی) چون چهارم باران ترك خطا ٭ لاغ از آن استا همی کرد اقتضا ٭ چونکه اول خطا
شهرینك ترکی دردنجی کره اول استادن لاغ اقتضا ایلدی یعنی اول درزیدن لاغ ولطیفه سویلمکی دردنجی دفعه لابه
وتضرع ایله طلب ایدوب کرم ایله بر مضحکه دخی سویله دیو یلواردی (رحم آمدن استاد بر آن ترك) (م ی) رحم امد بروی ان
استادرا ٭ کرد در باقی فن وبیدادرا ٭ کفت مولع کشت این مفتون درین ٭ بی خبر کین چه خسارست وغبین
بوسه افشان کرد بر استاداو ٭ که بمن بهر خدا افسانه کو ٭ اول استادك اول ترك اوزره رحمی کلدی فن وبیدادی باقیده
ایتدی یعنی چونکه اول استاد ترکك زیاده غافل اولدیغنی کوردی انصافه کلدی واول ترکه مرحمت وشفقت قیلدی فنی
وظلمی باقیده ایتدی یعنی اکا ایتمکدن فراغت ایدوب فن وظلمی غیریلر حقنده ایتمکه نیت ایتدی دیمك اولور باقی بونده
غیری معناسنه اولور واول استاد کندو سنه دیدی بو مفتون بو لاغ ولطیفه یه مولع اولدی بی خبرکه بو لاغ نه خسارت
ونه غبیندر مولع حریص معناسنه در یعنی بو استاد ایتدی بو مفتون ومغرور بو کونه مضاحکه ومطایبه دکلمکه حریص
اولدی خبری یوقکه بوا کانه ضرر ونه زیاندر وبونك تحتنده اکا نه مرتبه خسارت واردر اول ترك کندونك خسارتندن
غافل اولوب استاد اوزره بوسه صاچدی یعنی اول استادك یوزنی وکوزینی اوپمککاری انك اوزرینه نثار ایتدی
بویله دیو که خدای تعالیدن اوتری اولسون بکا افسانه سویله والله رضاسیچون اولسون بکا بر لاغ دخی ایله (مثنوی)
ای فسانه کشته ومحو از وجود ٭ چند افسانه بخواهی آزمود ٭ خندمین تراز تو هیچ افسانه نیست ٭ بر لب کور خراب
خویش ایست ٭ پس قصه دن حصه یوررلر ودیرلرکه ای افسانه اولمش ووجوددن محو اولمش نیجه یه دك افسانه یی
تجربه ایتمك استرسن یعنی ای وجودنه خیر ونفع اولندن محو اولمش وعند العقلا حکایه اولمش غافل نه زمانه دك
افسانه لری صنه مق ولاغ ولطیفه لر دکلمك استرسن اکر نظر اولنه سندن زیاده کولدریجی هیچ افسانه یوقدر
انکچونکه سن کندیکه انفع واولی اولان نسنه دن غافل اولوب بی معنی یره لاغ ولطیفه دکلمکه مشغول اولمشسن
اکر خبر انده زخذلانده قالمق استر ایسك کندی خراب اولان قبرك کنارنده طور یعنی لعب ولهوه مشغول اولقدن
وبیهوده یره عمریکی ضایع قیلمقدن رجوع وفراغت ایدوب کندی ویران اولان مقبره کی عبادت وطاعتله تعمیر ایلمکه
مقید اول وکندیکی اول قبرك کنارنده طورمش بلکه قبره داخل اولمش فرض ایله (م ی) ای فرو رفته بکور جهل وشك
٭ چند جویی لاغ ودستان فلك ٭ تا بکی نوشی تو عشوهٔ این جهان ٭ که نه عقلت ماند بر قانون نه جان ٭ ای جهل
وشك قبرینه باتمش وانشغه کتمش وکندونك عقل وادراکی مرده قیلمش غافل نیجه یه دك بو فلکك لاغ ودستانی
استرسن وجهانك لطیفه وشیرین کارلغنی نه زمانه دك طلب ایلرسن سن بو جهانك عشوه وفریبنی نیجه یه دك نوش
ایلرسن یعنی بودنیانك یوزه کولمسنی ومکر وخدعه قیلمسنی نه وقته دك کوش ایلرسن سنك قانون اوزره نه عقلك
ونه جانك قالدی یعنی بودنیانك برمرتبه مفتونی اولمش وعقل وروحکی بو جهانه اولقدر مشغول قیلمش سنکه عقلك
قانون عقلادن چقمش وروحك فائدهٔ انسانیتدن خارج اولوب بی عقل وبی روح اولمشسن ونتیجهٔ کاردن وکندیکه
نافع اولان کرداردن بی بهره وغافل قالمشسن (مثنوی) لاغ این چرخ ندیم کردومرد ٭ آب روی صد هزاران چون تو برد
بو کردومرد اولان چرخ ندیمك لاغی سنك کبی یوزبیك کسه لرك آب رویینی ایلتدی کرد ومرد بونده حقیر معناسنه در
یعنی بو حقیر وغدار اولان مصاحب چرخك لاغ قیلمسی ویوزه کولمسی نیجه یوزبیك سنك کبی غافل وجاهلك یوزی
صوین بردی کیدی وعرض وناموسی کیدروب حقیر ودون ایتدی (مثنوی) می دردمی دوزد این درزی عام ٭ جامهٔ
صد ساله کان طفل خام ٭ لاغ اوکر باغها را داد داد ٭ چون دی آمد داده را بر باد داد ٭ پیر طفلان شسته پیشش بهر کد
تا بسعد ونحس اولاغی کند ٭ بو عام درزیسی پرتار ودکر طفل کبی خام اولان یوز ساله لرك جامه سنی درزیٔ عامدن مراد
فلك اولمه ده جائزدر عامهٔ ناسك جامهٔ وجودلرنی پرتوب دکمسنه سبب اولدیغی اعتباریله اما عام دیرلر بو تقدیرجه درزیٔ
عام درزیٔ سال دیمك اولور هر سال دخی نیجه کسه نك وجودنك دکمسنه ونیجه سنك دخی پرتلوب پاره لنمسنه سبب
اولدیغی اعتباریله خیاطه تشبیه اولنمشدر وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه بو خیاط سال ویاخود خیاط فلك نیجه یوز
ییلك خام اوغلنجقلر کبی اولان ساله لرك جامهٔ عمرنی ولباس جسمنی پرتار ودکر اول درزیٔ سالك فصل بهارده لاغ ایلمسی
اکر باغلره داد ویردی ایسه وعطا والطاف ایرکوردی ایسه چونکه شتا کلدی داده یی باده ویردی یعنی اول ییل درزیسی
فصل بهارده باغلره هرنه قدر لطافت ویردی ایسه چونکه قیش کلدی اول ویردیکی لطافتلری یله ویردی واول رونق
ومسرتلری محو وفانی ایلر اوغلنجقلر پیری اول درزیٔ سالك اوکنده اوتورمش احتیاجدن اوتری تا انك سعد ونحسیله

برلاغ ایلیه درزئ عامدن مراد درزئ سال اولدیغی تقدیر اوزره اکا دخی سعد ونحسی اسناد ایلمك صحیح اولور زیرا
بعض سنه اولورکه سعد اوزره اولور مثلا اول سنه ده اوجزلق وبوللق واول سنه ده خلق تن درست اولمق وخوف
اعدادن بری اولوب قتال وجدالدن امان بولمق کبی وبعض سنه اولورکه نحوست اوزره اولور مثلا قحط وغلا اولمق وخلقه
خسته لك اصابت قیلمق وانلر اوزره اعدا مسلط اولمق کبی پس اهل دنیا که اوغلنجقلر کبیدر انلرك پیری عقل معاشی
اولان کمسه لر اولور پس فقر واحتیاجدن اوتری اوتوروب بو درزئ عامك نحوست وسعادتله لاغ ایدوب عمرلنی بو سنه
بویله اولدی وبو ییل شویله اولدی دیمکه خرج وصرف ایلروا گر درزئ عامدن مراد فلك اولورسه پیر طفلاندن مراد منجم
اولمق مناسبدرکه اصحاب دنیا اطفال کبیدر وبونلرك اکثری منجمینه معتقد ومائل اولدقلری جهتدن منجملر بونلرك
پیری کبی اولمشدر پس بو اطفال سیرت اولان اهل دنیانك پیری واهل تدبیری منزله سنده اولان منجم فلکه محتاج
اولدیغندن اوتری آنك رصد نده اوتورمش تاکم اول خیاط فلك نحوست وسعادتله برلاغ ولطیفه ایلیه واندن برکذب
ودروغ اخذ ایدوب کند ویه مائل ومعتقد اولان اطفاله انی سویلیه وانلری بوکا مشغول قیله * گفتن درزی ترك را
همی خاموش کاگر مضاحك دیگر گویم قبا تنك آید (م ی) گفت درزی ای طواشی برگذر * وای برتو گر کنم لاغی دگر
پس قبایت تنك آید بازپس * این کند با خویشتن خود هیچ کس) خنده چه رمزی اردا نیستی) تو بجای خنده خون
بگریستی درزی اول ترکه ایتدی ای طواشی کچ طواشی بونده نامرد معناسنه استعاره اولور یعنی ای نامرد بو گونه لاغ
ولطیفه یه مایل اولمقدن فراغت ایت وای سنك اوزرکه اگر برغیری لاغ دخی ایلیم وسکا بر آخر مطایبه دخی سویلیم پس
سنك قفتانك کیرو صکره تنك گلور بو دخی وجه درپس کیرو صکره قبا تنك گلور هیچ کمسه خود بونی کندی یه ایلرمی بونی
خود هیچ کمسه کندی یه ایلمز دیدی خنده نه درا گر بر رمز بلیدلسن خنده یرینه خون اغلردك یعنی اگر بنم سکا لاغ
سویلدیکمك نتیجه سندن بر رمز بلیدلك واندن مقصود نه ایدیکنه عالم اولیدلك نه خنده ایلمك سن خنده یرینه قان اغلردك
دیو حکایت ایلدی پس بو ترکدن مراد نه ایدوکنه اشارت ایدوب بو سرخ شریفی بیوررلر * دربیان انکه بیکاران وافسانه
جویان مثل آن ترك اند وعالم غرار غدار همچو آن درزی وشهوات زنان مضاحك گفتن این دنیاست وعمر همچو آن
اطلس پیش این درزی جهت قبای بقا ولباس تقوی ساختن) بو سرخ شریف وبو ابیات لطیف آنك بیانده درکه بیکارلر
وافسانه جویلر اول ترك مثلی دررلر یعنی بطاللر وحکایات دکاجی ومطایبات استیجی بیکارلر اول ترك کبیدررلر
وبو عالم غرار غدار اول درزی کبیدر یعنی بو مبالغه له غدر وخیانت قلیجی والدایجی جهان همان اول درزئ غدار
کبیدر وبو دنیا خیاطنك شهوات زنان مضاحکی دیمه سیدر یعنی محبوبه اولان زنلر ومشتهیات جسمانی بو دنیا خیاطنك
مضحکه لر سویلمسی وکندی اهلنه لاغلر ولطیفه لر ایلمسی کبیدر وعمر ایسه اول اطلس مذکور کبیدر بو عالم درزیسنك
اوکنده قبای بقا جهتندن ولباس تقوی دوزمك ایچون اوتری یعنی انسانی قبای بقا ایچون ودخی آفات اخروی
وعقوبات الهیدن کندیسنی حفظ وصیانت قیلمقدن اوتری لباس دوزمك ایچون اطلس کبیدر بو عالم خیاطنك
اوکنده اگر کمسه کندی عمری اطلسنی بو عالم خیاطنك اوکنه اول ترك غافل کبی براغوب خیاط روزگارك لاغ
ولطیفه سی کبی اولان مشتهیاته مشغول اولورسه بو خیاط عالم مقراض شهور وایام ایله آنك اطلس عمرندن هرگون
برپاره یی کسوب اوغورلر پس بویله کمسه یه قبای بقا ولباس تقوی میسر اولمز واطلس عمرندن کندی اندامنه مناسب
برخلعت اخروی کیمزدیمك اولور (مثنوی) اطلس عمرت بمقراض شهور * برد پاره پاره خیاط غرور * سنك عمرك
اطلسنی شهرلر مقراضیله غرور خیاطی پاره پاره ایلدی شهور شهرك جمعیدر آیه دررلر بونده هر آی انسانك عمرنی قطع
ایلدیکی مناسبتیله مقراضه تشبیه اولنمشدر غرور غینك فتحه سیله مبالغه الدایجی دیمکدر بونده دنیا مراد اولور
شیطانه دخی غرور دیدکلری زیاده الدایجی اولدیغیچوندر (مثنوی) تو تمنا می بری کاختر مدام * لاغ کردی سعد بودی
بردوام * ای مغرور سن تمنا ایلرسنکه اختر دائما لاغ ایدیدی علی الدوام سعد اولیدی یعنی ای غافل سن همیشه بو گونه
تمنی ایلرسنکه سنك ستاره وطالعك مدام سکا مطایبه ولطیفه قیلیدی وبوزیکه گولیدی وهمیشه سعد اولیدی اصلا
نحس اولمیدی وسنی غمناك وآزرده قیلمیدی (م ی) سخت می تولی ز تربیعات او * وز دلال وکینه وآفات او * ای منجم
سن اول اخترلك تربیعلرندن محکم اینجنور وغضب ایلرسن وآنك دلاللندن وکینه سندن وآفتلرندن خشمناك اولورسن تولی
ضم تائله تولیدن لفظندن مشتقدر تولیدن غضب ایلمکه وانجنمکه دیرلر دلال فتح داله شیوه وعشوه یه دیرلر تربیعات
تربیعك جمعیدر تربیع عند اهل النجوم اکا دیرلرکه قچن ایکی کوکب بر برجدن بردقیقه ده وبر درجه ده مجتمع اولسه بو ایکی
کوکبك بر برجدن بر درجه ده مجتمع اولملری قران اولور وا گر قران شمسله قمر مابیننده واقع اولورسه اکا اجتماع شمسیه
اطلاق اولنور وا گر قران شمسله خمسهٔ متحیره دن برینك مابیننده واقع اولورسه اکا احتراق تسمیه اولنور اول کوکب

محترق اولمش اولور وخمسهٔ متحیره دن مراد زهره وعطارد ومریخ ومشتری وزحلدر قچن ایکی کوکبك درجه لری
ودقیقه لری ایکیسی بر برجده متساویه اولسه آنك بربرسی اخرلك اوچنجیسی اولور وبوکه تسدیس تسمیه اولنور زیرا بو ایکی
کوکبك مابیننده بعد سدس فلکه حاصل اولور وا گر اول ایکی کوکبك بربرسی رابع اخر اولورسه اکا تربیع تسمیه اولورنته کم
ابو نصر طوسی تقویم رساله سنك اون ایکنجی فصلنده بویله دیمشدر وآنك قولی جلد ثالثده دعوت بازرابطانرا مرخنده
جزکسی کاندر قضا اندرکریخت بیتنك شرحنده تحریر اولنمشدر آنده طلب اولنه تربیع واقع اولسه زیاده نحوست ونکبته
دلالت ایدر وخونریزلك وقتال ظهور ایدر دیرلر پس حضرت مولانا قدس سره الاعلی منجم اولنلره واهل نجومه اعتقاد
قیلنلره بوگونه خطاب ایدوب بیوررلر ای منجم مذهبنده اولان ونجومه اعتقاد قیلان کمسه سن اول نجومك سبب
نحوست اولان تربیعلرندن وعشوه وشیوه لرندن وکینه وآفتلرندن محکم غضبه گلورسن ومضطرب اولورسن ومتألم
اولورسن (م ی) سخت می رنجی وخاموشی او) وزنحوس وقبض وکین کوشی او) که چرا زهرهٔ طرب دررقص نیست) برسعود
رقص وسعد او مایست * اول اخترك خاموشلغندن محکم رنجیده اولورسن وآنك کین کوشلکندن وقبضندن
ونحوسندن انجنورسن بویله دیوکه نیچون طرب زهره سی رقصده دکادر ای غافل اول زهره نك سعد ورقصندن حاصل
اولان سعودی اوزره طورمه سعد مصدردر اولکه ومبارکلکه دیرلر سعود دخی مصدردر اول دخی اوغلك ومبارکلك
معناسنه در سعودك رقصه اضافتی بیانیه اولور یعنی لام اولسه ده جائزدر کین کوش وصف ترکیبیدر کینه سعی ایدیجی
معناسنه قبض بسطك ضدیدر نحوس سعودك ضدیدر اخترك خاموشلغندن مراد مساعد اولمسی وطبعه ملایم
ومعاونت قیلمسیدر یعنی کندی طالع وستاره سنه اعتقاد قیلن ونحوست وسعادتی کندی اخترندن بیلن اول
ستاره نك سکا خاموش اولمسندن وبوزیکه گولمیوب ومساعده قیلمیوب سکا اهانت قیلمسندن وآنك نحسندن ومنبسط
اولمیوب ومنقبض اولمسندن وسکا کین ایتمکه سعی ایلمسندن محکم انجنورسن ومتألم اولورسن وبویله دیرسنکه نیچون
عیش وطرب زهره سی رقص وحرکتده اولمیه ودولت وسعادت بهره سی نیچون بکا گلمیه وبنی شاد وخندان قیلمیه اگر
عاقل ایسك زنهار اول زهرهٔ طره بك سعدی اوزره ودخی آنك رقص وحرکتندن حاصل اولان سعود اوزره توقف ایتمه که
آنك سنك یوزیکه گولمسی معنیده سکا ضرر وسکا مساعد اولمسی فی الحقیقه سکا عین زیاندرکه سن آنك مضاحکه سنه
وعیش وطربنه مشغول اولدقچه اطلس عمرکدن هرگون برپاره ضایع اولمقده در (مثنوی) اخترت گوید که گر افزون کنم
لاغ را پس کلیت مغبون کنم * اخترك سکا دیرکه اگر لاغنی افزون ایلیم پس سنی کلی مغبون ایلرم بو خطاب درزی
حکایه سنی ایراد ایتمکله قاضی طرفندن صوفی یه اولسه ده جائزدر ودخی طالع بکا مساعده قیلمز ودنیا بکا همیشه
گشاده رو اولمز وبوزیمه وکوزیمه گولمزدین کمسه لره هم اولمق جائزدر پس طالع بکا مساعد اولمز ولاغ ولطیفه قیلمز تاکم
بو دنیاده خندان اولیدم وذوق وسرور ایله استراحت قلیدم دین کمسه یه طالعی دخی دیرا گر بن سکا گشاده رو اولسم ولاغ
ولطیفه یی زیاده قیلسم پس سنی کلیتله مغبون ایلرم اول جهتدن که سن بنم یوزمه گلدوکه مفتون اولورسن وبنم لاغمی
گرچك صانورسن وا کا اشتغال قیلورسن پس اطلس عمرکدن سن بو غفلت ایچره عیش وطربه مشغول ایکن نیچه
پاره لر ضایع اولور پس سکا بولاغدن کلی ضرر وزیان گلور (مثنوی) تومبین قلابی این اختران * عشق خود بر قلب زن
بین ای مهان * سن اخترلر قلابلغنی گورمه کندی عشقکی ای خور وحقیر زنك قلبی اوزره گور اخترلرك قلابلغندن
ظاهرا محبوبه اولان زنلر ونفسانی اولان شهوتلرله لاغ ایلمسی ومساعده قیلمسی اولور نته کم بو سرخده شهوات زنان
مضاحك گفتن این دنیاست دیو بو معنایی مؤید وتحقیق وتصریح بیورمشلردر مهان ضم میمله خور وحقیر معناسنه در
مصرع ثانیده اولان زندن مراد عورت وزنك قلبی نزدر بونده معما طریقی اوزره نز تصحیف اولنوب نر اولنور پس
قلب زندن مراد طریق معماده قاعدهٔ تصحیف اوزره نر دربونی محقق بیل معما علمنه عالم اولنلر بیلورلرکه قلب کلمه
وتصحیف انلرك قاعده سندندر وبو محله مناسب اولان معنی تحقیق بودرکه بو که سباق وسیاق کلام دلالت وشهادت
ایلر نته کم بونده مناسبتله بو مثلی بیورمشلر وبو مثلده بو معنایی مؤید اولور (بیت) درلواطه می فتند از قحط زن) فاعل
ومفعول رسوای زمن * دیو بو بیتله تصریح ایتمشلردر اگر سؤال اولنسه که حضرت مولانا قدس الله سره الاعلی مصرع
ثانیده معما اختیار ایتمکلرندن ومفعولی قلب زن ایله تعبیر قیلمقلرندن نکته ندر نکته کلاملرنی دخی اول فعله دلالت
ایلین اسمدن تبعید ایلمك ودخی انی مستور قیلمغه وکنایه له سویلمکه تعلیم قیلمقدروا گر سویلمسی برای مصلحت واجب
ولازم گلورسه غیر بلرلساندن انی تعبیر ایلمکدرنته کم بو مثلده اول زنلر طائفه سندن برینك لساندن نقل قیلمشلردر
وبوراده شارحلرك بو بیته وبردکاری معنی شفای صدردن دور وبو محله مناسب اولمقدن مهجوردرنته کم جان عالم مرحوم
قلب زندن مراد نحوست ایله تأثیرایدن کوکبدر دیمشدر غیری سن بوکه گوره قیاس ایله پس توضیح معنی وتفسیر نحوی

بویله دیمك اولور كه ای صوفی سن بو اخترلو ومحبوبه اولان زنلر ونفسه خوشكلن فنلرله فلابلق ایدوب خلق الذا ینلری
كورمه واتلرك بو كونه تزویرنه بقمه بوندن دخی بدتر وقبیحتر وخور وحقیرتر اوزره كندی عشقكی كور فی الحقیقه حق
تعالی بودكاوزنلر خلق ایتمش ایكن وشهوات نفسانیه نك اجرا اولنمسنه محل ومحرث انلر وار ایكن انلری قویوب ارككه
میل ومحبت ایلمك عقلدن وشرعدن قتی دور وعمری بو زنلرك لاغنده خرج وصرف ایلیندن زنلرك عشقنده ولاغنده
خرج وصرف ایلین كسه دیندن ورحمت رحماندن دخی زیاده بعید ومبعوددر (مثنوی) ان یكی میشد بره سوی دكان
بدش ره رابسته دید اوازنان * پای اومی سوخت از تعجیل وراه * بسته از چوق زنان چهو ماه * رویك زن كرد
وكفت ای مستهان * هی چه بسیارید ای دخترچكان * مثلا اول بركسه یولده دكان جانبنه كندی وكندی كاركاهی
معتنه عزیمت ایتدی یولك اوكی اول كسه زنلردن بغلنمش كوردی اول اهل دكانك پایی تعجیلدن یاندی ویول ایسه ماه
كبی اولان زنلردن بغلنمشدی تعجیلدن اول مردك ایاغی یانمسی زیاده سرعتله یورومسندن وحركت ایلمسندن كنایت
اولورتمه كم بركسه زیاده سرعتله یوروسه بر زماندنصكرانك طبانلری قزرواود كبی یانر پس پای اومی سوخت دیملری
زیاده كرمیتله وحرارتله تعجیل ایدوب یورومكدن عبارت اولور یعنی اول مرد زیاده عجلهدن كرمیتله یوریوب كاوردی
بو مرتبه ده كه ایاقلری آتش اوزره ایدی كوردیكه یول ماه كبی زنلردن طوتلمش ونساطائفه سنك كثرتندن دكان یولی
بسته اولمش پس اول اهل دكان یوززنی برزنه ایلدی واكا بویله دیو سویلدی كه ای خور ومستهان ای دخترچكلرنه
چوقسز دخترجه ده چه لفظی ادات تصغیر وكان لفظی ادات جمعدر مستهان خور وحقیر قیلنمش دیمكدر چونكم اول
اهل دكان اول نسواندن برینه جملهسنی صراحة وكنایة تحقیرا تمكه خور وحقیر اولان دخترچكلرنه چوق سكز بو
خطاب ایلدی اول مخاطبه اولان زن اول اهل دكانك تحقیر وتصغیر ایله كندولره خطاب ایلدیكندن انك زن قسمنه
مائل اولمدیغنی ونسوانله معاشرت وانلره میل ومحبت قیلمدیغنی بیلوب اكا بو كونه توبیخ وتقریع ایدوب دیدی (مثنوی
رو بدو كردان زن وكفت ای امین * هیچ بسیاری ما منكر مبین * بین كه با بسیاری ما در بساط * تنك می اید شمارا
انبساط * در لواطه می فتید از قحط زن * فاعل ومفعول رسوای زمن * اول زن اهل دكانه توجه ایتدی واكا خطاب
وغلامباره اولنلره تعریض وتوبیخا تمكه دیدی ای امین هیچ بزم چوقلغمزه باقه وكثرتمزی كورمه اول زنك اكا امین
دیمسی زنادن امین اولدیغی كنایت اولور یعنی ای زنادن امین اولان كسه بزم چوقلغمزی كورمه ووفرتمز وكثرتمزه نظر
ایر كورمه بونی قوطورسون انی كوركه بزم چوقلغمزله بیله بساط زمینده سزه بزمله انبساط ایلمك تنك كاور یعنی
سن بزم وفرت وكثرتمزی كوررسن بونی قوطورسون انی كوركه بزم بوقدر وفرتمز وكثرتمز وار ایكن وحق تعالی
حضرتلری بزی رجال ایچون خلق ایلمش وانلری بزم ایله معامله قیلسون دیو بزدن برنی تحت نكاحنه السون
وكندیسنی زنا ولواطهدن حافظ وصاین اولسون دیو امر ایلمش وحضرت رسول دخی تناكحوا تناسلوا دیو
سویلمش ایكن بو بساط زمینده بزمله معاشرت وانبساط قیلمق سزه تنك كاور و بزم بوقدر كثرتمز وار ایكن بزدن بریسنی
اول حینده كورمیوب و بزم چوقلغمزه نظر ایركورمیوب حق تعالی حضرتلری بزم ایچون بوقدر نسوان خلق
ایلمشدركه یوللرده وبازارلرده انلرك وفرت وكثرتندن بچلمز انلردن برنی كندی نفسنی زنا ولواطهدن صیانت قیلمق ایچون
تحت نكاحمه آله یم وتزوج قیله یم دمیوب كویا قحط زن اولدیغندن لواطهیه دوشرسز فاعل ومفعول رسوای زمن اولورلر
وفاعلكز ومفعولكز ملعون اولوب رحمت حقدن محروم قالورسز فاعلك ملعون اولدیغنه * لعن الله من عمل عمل قوم لوط
حدیثی دلالت ایدر ومفعولك دخی ملعون اولدیغنه * لعن الله المخنثین من الرجال والمترجلات من النساء * حدیث
شریفی دلالت ایلر رواه البخاری وابوداود والترمذی عن ابن عباس رضی الله تعالی عنهما چونكم قاضی صوفی یه مقدما
چونكم نولیدی بو جهان برقرار اولیدی وبونك عیش ونوشی ونعمت ولذاتی پایدار قالیدی وبونك بهاری قیشدن ونوشی
نیشدن بری اولیدی نه اولوردی وخالق جهان بونی تبدلاتدن وتغیراتدن مصون قیلسه وبودنیانك اهلی خوفلردن
وافتلردن مأمون اولسه انك كمال لطفنه نقصان كاوردی دیو سویلدی وقاضی افندیدن بونك سرنی وكشفنی سؤال
ایلدی قاضی افندی دخی اكا ارلابس تهی رو صوفیسن ودرونك خالی كویا بر كاف كوفیسن دیو توبیخ ایلدكدنصكره
خیاط حكایه سنی مناسبتله كتوروب انك سؤالنه كوره جواب ویرمك قالمش ایدی شمدی اكا جواب ویرمك اوزره
بو بیتلری ایراد ایدوب بیوررلر (مثنوی) تو مبین این واقعات روزكار * كز فلك میكردد اینجا ناكوار * تو مبین تحشیر
روزی ومعاش * تو مبین این قحط وخوف وارتعاش * بین كه با این جمله تلخیهای او * مرده اوید ونا پروای او
چونكم قاضی افندی صوفینك بیهوده اولان سؤالنی دكلدی ونولیدی بو روزده ناكوار واقعه لر اولمیدی وجهان
برقرار ثابت اولیدی دیدیكی سوزلری استماع ایلدی اكا جواب ویروب بو كونه سویلدیكه ای صوفی سن روزكارك

بو واقعاتنی كورمه كه فلكدن بونده ناكوار اولور یعنی ای صوفی سن روزكارك بویله اولان واقعه لرنی وعیش
وراحته ونوش ونعمته نقصان وزوال ایركورن حادثه لرنی كورمه كه فلكدن بو دنیایه كاور و بونده ناكوار اولور وهضم
اولنیوب خلق اندن نفرت قیلور ای صوفی سن روزی ومعاشك بی لب اولمسنی وناقص ودون اولمسنی كورمه وسن
بو قحط ارزاقی وخوفی وارتعاشی كورمه تخشیر ضم خاء معجمه ایله اولان خشاره دندر كه خشاره حقیر ودون اولان شیئه
وبی لب اولان شعیره دخی دیرلر بونده حقارت وقلت وبی حقیقت معنالری مراد اولور یعنی ای صوفی سن رزقك ومعاشك
دون وحقیر اولدیغنی وبی حقیقت وبی ثبات اولدیغنی كورمه سن بو قحط وغلایی دخی قحط وغلادن وفقر وفاقه دن
خوف ایلدیكی وخوف خطردن مرتعش اولمغی ولرزه قیلمغی هم كورمه قوطورسون بونی كوركه اول روزكارك
بو جمله تلخلكاریله وبو جهان غدارك بوقدر بلا ومصیبتلری ومحنت وآفتلریله بیله انك مرده سی وانك ناپرواسی سز
ناپرواقایرمقسز دیمكدر یعنی ای صوفی سن دیرسنكه نولیدی بو جهانك تلخلكی اولمیدی وبو روزكارده محنتلر وآفتلر
ظهور قیلمیدی وبونك نعمت وراحتنه زوال كلمیدی بویله دیمك جهان شو قدر اوزره اولیدی اكا میل ومحبت قیلمق
وبی پروا عاشق اولمق لایق اولوردی دیمكی اشعار ایلرامسی وسنك مشربكده اولان كسه لری كور جهانك بوقدر
تلخلكاریله ومحنتلری وافتلریله بیله انك بو صفتلرنی قایرمقسز عاشق اولملی سز پس جهانك بویله تلخلكاری ومحنتلری
حكمت اوزره اولور وچوق عاقل روزكارك بو اوضاع ناهموارنی كوروب اندن نفرت قیلور تا كم محل امن اولان
دار حقیقته ومرای سعادته وصول بولور (مثنوی) رحمتی دان امتحان تلخ را * نقمتی دان ملك مرو وبلخ را * تلخله
امتحانی بر نعمت بیل ملك مروی وملك بلخی بر نقمت بیل بلخ بر شهرك اسمیدر كه اول دار السلطنة ایدی مرو دخی
بر شهرك اسمیدر كه اول دخی بر زمان دار السلطنة ایدی یعنی الله تبارك وتعالی حضرتلری بو جهانده تلخلكله امتحان
قیلمسی ونیچه آفت ومحنتله انی مختبر اولمسی محضا رحمتدر سن تلخلكه متعلق اولان امتحانی بر نوع رحمت بیل كه اول
دنیاده تلخلك ومحنت سبب عیش اخرت اولور وملك مروه وملك بلخه مالك اولمغی وبو مملكتلرده پادشاهلق قیلمغی
وعیش ونوشه مشغول اولمغی حق جانبندن سن بر نقمت بیلكه (اللهم لا عیش الا عیش الاخرة) حدیثنك حسبنجه
عیش دكلدر الا عیش آخرتدر وبو عیش دنیا صورتا عیش ومعنیده نقمت ونكبتدر انكیچون انبیا واولیا بونك دولت
وعزتندن قاچمشلر وبوكه میل ومحبت ایلمكدن كچمشلردر (مثنوی) ان براهیم از تلف نكریخت وماند * این براهیم
از شرف بكریخت وراند * ان نسوزد این بسوزد ای عجب * نعل معكوس است در راه طلب * انبیای عظامدن
اول حضرت ابراهیم علیه السلام تلفدن قاچدی وقالدی واولیای كرامدن بو ابراهیم شرفدن قاچدی
وسوردی اول یانمز وبو ابراهیم یانر ای عجب راه طلبده نعل معكوس وار در اولكی ابراهیمدن مراد انبیای عظامدن
اولان حضرت ابراهیم خلیل الرحمن دركه اول حضرت وجودینك نار صوریده یانمهسندن وتلف اولمهسندن
قاچدی پس اولمیوب قالدی ونار صوری اكا برد وسلام اولدی اول حضرت نار ایچره كل وكلزار ذوقنی بولدی ویانمیوب
راحت بولدی ومصرع ثانیده اولان ابراهیمدن مراد اولیای كرامدن اولان ابراهیم بن ادهم حضرتلریدر كه شرف
دنیویدن وكلزار صوریدن قاچدی ونار عشق ومحبت طرفنه اسب همتی سوردی وآتش عشق خدایه دوشدی ای عجب
غرابت بونده دركه انبیای عظامدن اولان حضرت خلیلی آتش ایچره القا ایتدیلر اول یانمدی وبو اولیای كرامدن اولان
ابراهیم بن ادهم حضرتلری شرف دنیادن قاچوب آتش عشق خدایه سوروب كندیسنی القا ایلدی مع هذا یاندی
وفقر وفاقه ایله كویندی وفانی اولدی بونك سر وحكمتی بودر كه طریق طلبده نعل معكوس وار در یعنی حق تعالی
حضرتلرینك طلبی یولی وتیرهٔ واحده اوزره مطرده دكلدر بلكه بعضی شرفدن قاچر ونار عشقه دوشر نار عشق آنی یاقوب
یاندروب وجود مجازیدن كچوروب بی وجود وفانی ایلر وبعضیسی دخی تلفدن قاچیوب بی بالك كندیسنی دست دوستده
تسلیم ایلر پس اتش آنی یاقیوب سلامت بولور ونیچه شرف وعزتلره دخی دنیوی واخروی وصوری ومعنوی واصل
اولور مثلا انبیای عظامدن حضرت خلیل علیه السلام كبی كه اول تلفدن قاچدی ونارانی یاقمدی ونار دن چیقوب
نیچه زمان باقی قالدی ودنیوی واخروی ونیچه شرفلره واصل اولدی واولیای كرامدن دخی بو مشرب وسیرت اوزره
ولیلر قتی چوقدر بونلر هم آتش عشقه القا اولندقده الله اذنیله آتش محبت ونار فقر ومحنت بونلره برد وسلام اولور وبونلر
آتش محنت ونار محبت ورطه سندن چقوب فنا مرتبه سندن قورتلوب بقای الهیه ایله باقی اولورلر ودنیوی واخروی
ونیچه شرفلره ترقی ایلر بولورلر وبونلر دنیانك شرفندن بو مرتبه ده قاچرلر زیرا دنیانك شرف وعزتی بونلری یاقز وضرر دخی
ویرمز اما اولیادن بر كروه دخی وار دركه انلر ابراهیم بن ادهم حضرتلرینك مشربنده درلر انلر بو دنیانك شرف وترفندن
قاچرلر ونار عشقه سوروب كندیلرنی القا ایدرلر وآتش عشق بونلری یاقوب ویاندروب بی وجود وفانی ایلر بعد الفنا

بونلر صحوه کلزلر وبو عالمده شرف وترف صاحبی اولمزلر ارشاد ودعوتله تقید قیلمزلر الحاصل حق تعالی حضرتلرینک طلبی
یولنده معکوس نعللر واردر بری کوررسن فنا وتلفه قرشو کیدر تلف اولمیوب شرف وترف بولور وبری دخی کوررسن
شرف وترف صوریدن قاچوب صورتا محو وتلف اولور ومعنیده نیجه شرف وترف بولور پس راه طلبده نعلهای معکوس
اولور فافهم (بازمکرر کردن صوفی سؤال را) (م ی) کفت صوفی قادرست آن مستعان (که کند سودای ما را بی زیان)
آنکه آتش را کند ورد وشجر) هم تواند کرد این را بی ضرر) آنکه کل آرد برون از عین خار) هم تواند کرد این دی را بهار
پس صوفی تکرار سؤاله شروع ایدوب قاضی افندی یه دیدی ای افندی اول مستعان حضرتلری قادردر که اورحیم
ورحمان بزم سودا رمز سودمزی بی زیان ایلیه اول خدای متعال که آتشی کل وشجر ایلر هم بو دنیانک سودنی بی ضرر
ایلمکه قادردر اول قادر وغفار اولان پروردکار که کلی عین خاردن طشره کتورور زمین خواردن نیجه ازهار
ولاله زار بتورور هم بو قیشی بهار ایلمکه قادر وخارق عاده نیجه شیلری اظهار ایلمکده ماهردر بزم سودمز
حق تعالی حضرتلرینک کمال قدرتنده در قدرت حقه هیچ برمحال یوقدر هرنه یی استسه حق تعالی آنی اشلمکه
قادردر (مثنوی) آنکه زو هر سرو آزادی کند* قادرست ارغصه را شادی کند* آنکه شد موجود ازوی هر عدم
کربدارد باقیش اورا چه کم* اول الله که اندن هر سرو آزاده لک حاصل ایلر آزادی کند آزادی حاصل کند تقدیرنده اولور
قادردر اکر غصه یی شاد ایلک ایلیه سروک آزاده لکندن مراد خزاندن آزاد اولمسی وهمیشه سبز اولمسی اولور یعنی
اول خدا که اندن هر سرو خزان اولمه دن ورنکی صولمقدن آزاده لک حاصل ایلر اول پادشاه اعظم قادردر که عین غصه یی
سرور وشاد ایلک ایلیه اول الله که هر عدم اندن موجود اولدی اکر اول عدم موجود اولدقدنصکره آنی باقی طوتسه
اکا نه نقصان خود بونده حق تعالی حضرتلرینک شان شریفنه اصلا نقصان یوقدر برشیئی عالم عدمدن وجوده کتورن
خدا اول شیئی دایم وباقی طوتسه وآنی موت وفنادن مصون اتسه عجب دکلدر بو خصوصده خود نصوص کثیره واردر
جمله دن بری (انما امره اذا اراد شیئا ان یقول له کن فیکون) بیورمسی ودخی فعال لما یرید ودخی یفعل الله ما یشا
ویحکم ما یرید بیورمسی ودخی (اولیس الذی خلق السموات والارض بقادر علی ان یخلق مثلهم بلی وهو الخلاق العلیم
بیورمسیدر (فقیه واحد اشد علی الشیطان من الف عابد) حدیث شریفنک شرحنده کتاب لقط المرجان فی اسئلة الجان
اسمیله مسمی اولان کتابده قاضی بدرالدین بویله یازمشدر که شیطان عالم ایله عابدک ما بیننی فرق وتمییز قیلمقدن اوتری برکون
برعابده کلوب دیمشکه حق سبحانه وتعالی حضرتلری بو یدی قات کوکلری ویدی قات یرلری بو قدر طاغلر وشجرلر
وحجر ومدرلر وبحرلر ونهرلر ایله والحاصل بو جمله اجرام واجسامی شو وسعتله برطاوق یمرطه سنک ایچنه صغدرمغه
قادرمیدر که اول طاوق یمرطه سی نه همان بیوک اولمیوب حد ذاتنده اولدیغی کبی برحدده اوله وکذلک بو یدی قات
کوکلر ویدی قات یرلر هم کوچک اولمیوب حالا حد ذاتلرنده نیجه واسع وپهنا ایسه حالی اوزره طوره وحق تعالی بو قدر
اجسام واسعه واجرام عالیه یی برکوچک طاوق یمرطه سنه صغدیره بوکا حق تعالی قادرمیدر سن نه دیرسن دیدی عابد
دوشنوب دیدی اکر یمرطه بیوک وآسمان وزمین کوچک اولسه قابلدر اما بو ایکی ضدینی جمع ایلک نیجه ممکندر بن بوکا
اینانمزم دیدی برعابده دخی بو مسئله یی بویله سؤال ایلدی اول دخی بعینه بو ممکن دکلدر محالدر دیو جواب ویردی
الحاصل بیک دانه عابده دک بوکونه سؤال ایلدی جمله سی بو ممکن دکلدر محالدر محالی ایسه نیجه تصدیق واعتقاد ایده لم
دیو جواب ویردیلر صکره برعالمه کلدی واکا دخی بوکونه سؤال قیلدی ودیدیکه ای عالم سنک خلاق جهانه اعتقاد
وایمانک نیجه در بو زمین وآسمانی بو قدر عظم شانله برکوچک یمرطه ایچره صغدرمغه قادرمیدر اول عالم جواب ویروب
دیدیکه بریمرطه ندر حق تعالی حضرتلری جمیع آسمان وزمینی بو وسعتله بیله برخردل دانه سنک ایچنه صغدرمغه
قادردر که اول خردل دانه سی اصل کندی ذاتنده صورتا بیوک اولمیه اول حینده شیطان کندی بسنه دیدیکه های
بیک دانه عابدی اضلال ایلک برعالمی اضلال ایلمکدن هر وجهله اسهل وبرعالم بیک عابددن اشد واقوی در دیدی
پس حق تعالی حضرتلرینک قدرتنه اصلا برمحال یوقدر (مثنوی) آنکه تن را جان دهد تا حی شود* کی زغیر اند
زیانش کی شود* خود چه باشد کر ببخشد آن جواد* بنده را مقصود جان بی اجتهاد* اول خدا که خاکی اولان بدنه جان
ویرر تا که اول بدن حی اولور وحرکت قیلور اکر اول بدنی اولدرمز ایسه اکا قنی زیان اولور یعنی برتنی بی روحه جان ویروب
تا آنی بو مرتبه زنده وحیات وقدرتله وعلم وارادتیله فرخنده قیلان پادشاه اول بدنی اولدرمسه وآکا اصلا نقصان وزوال
وغصه وملال کتورمسه اکا بوندن قنی زیان اولور وآنک قدرتنه نه نقصان کلور خود نه اوله اکر اول جواد مطلق بخش
ایلیه بنده یه بی اجتهاد مقصود جانی یعنی بربنده زمان بلوغدن موتنه دک اصلا سعی واجتهاد قیلسه وطاعت وعبادته
مشغول اولمسه بلکه همان ذوق وراحت وصحت ونعمت ایچره آسوده اولوب بی الم واضطراب زندکانلک قیلسه وهیچ

اولمسه وآخرتده بوله جغی جنتی وقرب حقی بو دنیاده بو جسد عنصریده بولسه واولورسه ده نائم اولور کبی فی الحال اولسه
وفوری جنته دخول قیلسه وقرب حقه واصل اولسه حق تعالی وهاب مطلقدر آنک موهبت وعطاسنده علت وغرض
یوقدر اکر بو قولنه مقصود جانی بی کلفت وبی اجتهاد محضا کرمندن بخش ایلسه نه اولور وآنک شاننه نه نقصان کلوردی
(مثنوی) دور دارد از ضعیفان درکمین* مکر نفس وفتنهٔ دیو لعین* خود نه اوله ضعیفه لردن کمینده اولان نفسک مکرنی
ودیو لعینک فتنه سنی دور طوته بو معلومدر که حق تعالی وخلق الانسان ضعیفا بیوردی پس کمینده اولان نفسک مکرنی
وشیطان لعینک فتنه سنی ضعیف اولان انساندن بعید طوتسه وضعیف اولان انسانی بونلرک شر وفسادندن امین
اتسه وانسانی بنه مقصود جانبنه بونلرله اجتهاد اتمکسزن واصل اتسه اول کریم وجوادک لطف وکرمنه نه نقصان کلوردی
دیدی وبوکونه سؤاللر ایلدی صوفینک بو اسئله سی حق تعالینک قدرت وارادتنه کوره اولدیغی تقدیرجه هب یرنده در
که حق تعالی قادر مطلقدر که اصلا آنک قدرتنه نسبتله برمحال شیء یوقدر که هرنه یی مراد ایلسه آنی ایشلمکه قادردر
اما بوکونه سؤاللر من وجه حکمتدن خالیدر زیرا حق تعالینک قدرتی ارادتنه تابعدر وارادتی دخی علمنه تابعدر واول
الله علیم وحکیمدر وعلیم وحکیم اولان مراد ایلمز الا کندی علمنک مقتضاسنی پس هرنه مراد ایلرسه وهرنه کاری ایشلرسه
عین حکمت اوزره ایشلر اکرچه صوفینک بو دیدیکی کاری محالاتی ایشلمکه قادردر اما کندی حکمتنه مخالف اولدقدنصکره
آنی مراد ایلمز وهم ایشلمز بلکه حق تعالینک مراد ایلدیکی حالا بو اشیا هرنه نک اوزرینه قائم اولدیسه وهرنیجه ظهوره
کلدیسه همان اولدر پس عالم اولدر که نوایدی بو کار بو دنیاده شویله اولیدی دیمز بلکه هر برکار که موجود اولمشدر وظهوره
کلمشدر عبث وباطل دکلدر کما قال ابن الفارض بیت (فلا عبث والخلق لم یخلقوا سدی) وان لم تکن افعالهم بالسدیدة
وکما قال ابومدین بیت (لا تنکر الباطل فی طوره) فانه بعض ظهوراته) پس عالم اولان هرشیئک نیچون مخلوق اولدیغی
ونه دن اوتری ظهوره کلدیکنی بیلمکه سعی قیلور وبیلدکدنصکره دخی سائل اولنلرک مشکلنی حل ایلیه نته کم حقایق
اشیایه عالم اولان قاضی صوفینک مشکلاتنی حل ایلمکه شروع ایدوب بوکونه شافی جواب ویردی (جواب دادن قاضی
صوفی را (مثنوی) کفت قاضی کر نبودی امر مر* ور نبودی خوب وزشت وسنک ودر) ور نبودی نفس وشیطان وهوا
ور نبودی زخم وچالیش ووغا* پس بچه نام ولقب خواندی ملک* بندکان خویش را ای منهتک* قاضی صوفی یه
جواب ویروب دیدی اکر آجی امر اولمیدی یعنی حق تعالینک کندی قوللری اوزره تلخ اولان امری ومشقتلو وزحمتلو
اولان تکلیفی اولمیدی حتی آنک قوللری امر ونهی قیدندن آزاد اوله لردی ودخی خوب وزشت وسنک ودر اولمیدی
یعنی انسان اوزره خوب وزشت اولان حال وخصال وحجر کبی غلیظلر وشدتلر ودر کبی لطیف حاللر اولمیدی یاخود
انسان ایچره خوب وزشت کسه لر کبی غلیظ ودر کبی لطیف کسه لر اولمیدی ودخی نفس غرار وشیطان غدار
وهوای مکار اولمیدی ودخی زخم وچالیش ووغا اولمیدی وغا جنکه وچالیش نزاع وجدله دیرلر یعنی انسانک جبهنه
برزخم اولمیدی وبرانسان برآخر انسانله نزاع وجدال وجنک وقتال قیلمیدی ملک مقتدر کندی بنده لرنی ای منهتک
نه نام ولقب ایله اوقوردی منهتک پرده سی یرتلمش دیمکدر یعنی ای پرده سی یرتلمش وحجابدن قورتلمش صوفی اکر بو ذکر
اولنان صفتلر وحاللر اولمیدی حق تعالی حضرتلری کندی بنده لرینه نه نام اوقوردی ونه لقبله انلری کندی یه
اوقوردی (مثنوی) چون بکفتی ای صبور وای حلیم* چون بکفتی ای شجاع وای حکیم* صابرین وصادقین
ومنفقین* چون بدی بی رهزن ودیو لعین* اکر تکالیف شاقه ومحنت ومصیبت اولمیدی وبعض بنده لر دخی حق
تعالینک بیوردیغی تکلیفه وکوندردیکی بلا ومصیبته صبر قیلمیدی حق تعالی نیجه ای بندهٔ صبور دیردی ودخی
اکر بعض عاقل کسه لردن ناهموار صفتلر وطبعه مخالف کارلر ونفسک حظ ایلمدیکی کردارلر ظهوره کلسه واول
عاقل دخی آنک اوضاع ناهموارنه تحمل قیلسه وبردبار اولمسه اکا حق تعالی نیجه ای حلیم دیردی نته کم حضرت
ابراهیم علیه السلام حقنده (ان ابراهیم لاواه حلیم) دیدی اکر بین الناس حق تعالی بو جنک وجدالی وحرب وقتالی
خلق ایلمیدی وایکی خصم بری برلریله محاربه ومقاتله قیلمیدی وبعض کسه لر بو جمله نک ایچنده شجیع ودلاور اولمیدی
نیجه ای شجاع دیرایدی وبو خلقک ایچنده برنیجه کسه لر عملرنی وعلملرینی اتقان قیلمسه لر وفعلده وقولده اصابت
ایلمسه لردی حق تعالی حضرتلری نیجه ای حکیم دیردی حکیم عملنی وعلمنی محکم ایلین وقولده وفعلده اصابت قیلان
عاقله دیرلر صابرین وصادقین ومنفقین رهزنسز ودیو لعینسز نیجه اولوردی اکر رهزن اولمسه ودیو لعین اضلال واغوا
قیلمسه صابرلرک صبری وصادقلرک صدقی ومنفقلرک انفاقی ثابت اولمز وظهور بولمزدی زیرا صابرلرک صبری وصادقلرک
صدقی ومنفقک انفاقی رهزنله ودیو لعین ایله ثابت ومتحقق اولور نته کم حق تبارک وتعالی کلام مجیدنده (الصابرین
والصادقین والقانتین والمنفقین والمستغفرین بالاسحار) دیو کندینک صابر وصادق وقانت ومنفق وسحرلرده مستغفر

اولان قوالرینی مدح قیلورا کرهزن نفس وابلیس خبیث اولمییدی بونلر بومدحه لایق اولمزلردی (مثنوی) رستم وحمزه ومخنث یك بدی * علم وحکمت باطل ومندك بدی * علم وحکمت بهر راه بی رهیست * چون همه ره باشدان حکمت تهیست * اکرچالش ووغا اولمییدی رستم وحمزه ومخنث براولوردی رستم وحمزه دن مراد بونده شجیع ودلاور اولان کسه لردریعنی بوحراب وقتالك مخلوق اولمسنده حکمت بودرکه بوواسطه ایله شجیع اولنلرجبان القلب اولنلردن ومردلر مخنث طبیعت اولنلردن ممتازاولورلر وتعین بولورلرا کربوحراب وقتال اولمسیدی دلیرودلاور اولنلرجبان ومخنث اولنلرله برابراولورلردی وعلم وحکمت باطل ومندك اولوردی مندك متلاشی یعنی حق تعالینك علمی وحکمتی باطل ومتلاشی اولمق لازم کاوردی بوخودبویله دکلدر بلکه الله تعالی حضرتلری علیم وحکیم در وعلیم وحکیم ایسه هرشیئی حکمت اوزره قیلرعلم وحکمت بربی رهك راهندن اوتریدرویا خودمعنی بی راهلغك راهندن اوتریدردیمك اوله وبوتقدیرجه یامصدریه اولورچونکم دوکلی یول اوله اول حکمت تهیدروبعض نسخه ده راهله بی رهی مابینده واو عاطفه واقع اولمشدربوتقدیرا اوزره معنی علم وحکمت راهدن وبی راهلکدن اوتریدرچونکم دوکلی یول اوله اول حکمت تهیدرعلم حقایق اشیابی مع اوصافها ولوازمها بیلمکدروحکمت حقایق اشیابی مع اوصافها ولوازمها بیلمك وهرشیئك حقیقتنك اقتضا ایلدیکنه کوره عمل قیلمقدرپس علم الهی بعض کسه نك حقیقتنی مظهرهدایت وبعضیسنك حقیقتنی مظهرضلالت اولمغه مستعد ایلدی پس حکمتله بونلرك حقیقتلرینك اقتضا ایلدیکی اوزره بونلری فعله کتوردی وظهورمرتبه سنه یتوردی پس علم وحکمت بی راهلغك راهندن اوتری اولدی اکراصلنده دوکلی طریق براولیدی وجمله اهل طرق مختلف اولمیوب طریق هدایت اوزره اتفاق واتحاد قیلیدی اول حکمت اولمزدی بلکه حکمتدن خالی اولوردی انکچونکه حکمت حقایق اشیابه عالم اولمق واول حقایقك اقتضا ایلدیکنه کوره عمل قیلمقدرپس دوکلی طرق مختلفه اکرفرضی طریق واحد اولسه وجمله خلایق مختلف اولمیوب برصفت وبرحالت اوزره اتفاق واتحاد قیلسه علم وحکمتدن خالی وباطل اولمق لازم کاوردی انکچونکه بعض کسه نك حقیقتنی هدایت اقتضا اتمك وبعضیسنك دخی ضلالت اقتضا اتمك وبعضیسنك دخی اهل نور اولمغی وبعضیسنك دخی اهل نار اولمغی اقتضا اتمك لازم کلوردی پس انتظام عالمه خلل کاوردی وبواشیانك بویله اولمسی اقتضا ایلرچونکم بواشیانك بویله اولمسی حکمتدن خالی وتهی اولمیه کرکدرکه قلبی اعتراضدن بری ایلیوب نولیدی شوشویله اولیدی ویاخود بوبویله اولیدی دیمیه سن که زیرا اصحاب سلوك ومشایخ صوفیه طریقنده اولنلره بوسوء ادبدر وعظیم ضرروبررنته کم مولانا جامی قدس الله سره نفحات الانسده سید احمد رفاعی رضی الله عنه حضرتلرینك منقبه سنده بویله دیرکه شیخ ابوالحسن علی که شیخ احمد رفاعی رضی الله عنهك خواهرزاده سیدر بویله نقل ایلرکه برکون شیخ احمد رفاعی رضی الله عنه حضرتلرینك خلوتخانه سی قپوسنده اوتورمش ایدم که انك اوکنده برکسه نك اوازنی اشتدم چونکم نظر ایلدم کوردمکه انك اوکنده برکسه اوتورمش هرکز اول کسه یی بن اول زمانه دك کورممش ایدم برساعت مقداری بری بریله وافرسوز سویلشدیلر پس اول شخص بعدزمان خلوتخانه نك برروزنه سندن چیقدی وبرق خاطف کبی هوا جانبنه پرواز ایدوب کتدی پس شیخ احمد حضرتلرینك اوکنه کلدم ودیدم که یاشیخ بوکسه کیمدر شیخ احمد حضرتلری بکا دیدیکه سن اول کسه یی کوردکمی بن دیدمکه نعم کوردم پس شیخ احمد حضرتلری بکا دیدیکه اول کسه رجال اربعه دن برعزیزدرکه حق تعالی انی دریای محیط اوزره موکل قیلمش ودریالرانك تحت تصرفنه کلمشدر اما اوچ کوندرکه کندی مرتبه سندن برزلت واسطه سیله دوشمش وجدا اولمشدر بن شیخ احمد حضرتلرینه دیدمکه یاعزیزی ویاسیدی اول عزیزك کندی مرتبه سندن دوروهجور اولمسنه سبب ندر شیخ حضرتلری بکا دیدیکه اول عزیزجزیره لردن برخالی جزیرده توطن قیلمش ومقام طوتمشدر حکمت الهیك اول خالی جزیره ده اوچ کون اوچ کیجه علی التوالی یغمور یاغدی واول عزیزك خاطرینه بوکلدیکه نولیدی بویغموری حق تعالی حضرتلری معمور اولان دیارلره یاغدریدی خاطرینه بوخاطره خطور ایلدیکی سببیله کندی مرتبه سندن دوروهجور اولدی وبن شیخ احمد حضرتلرینه دیدمکه یاسیدی بوحالدن اول کسیه خبروردکمی شیخ بکا دیدیکه اندن استحیا ایدوب اکا سن مرتبه کدن دوشدك دیوخبرویرمدم دیدی بن شیخه دیدم نولیدی بن انی کوریدم اکا خبرویردم شیخ مصلحتدر امدی کوزلکی یوم دیدی پس بن کوزمی یومدم کوزمی آچدیغم کبی کندیمی برخالی جزیره ده کوردم برقاچ قدم ایلری سیرقیلدم کوردمکه اول عزیز برموضعده اوتورر اکا سلام ویردم سلامی الدقدنصکره اکا کندی حالندن خبرویردم فی الحال اول مرد بکا یمین ویردی ودیدیکه لطف ایله یاشیخ هرنه کم سکادیرسم بنم سوزمی قبول ایله پس بن اکا دیدم نوله یور کوره لم اول دخی دیدیکه بوبنم ردامی بوغازمه طاق

واوجونی الیکه الوب بواطراف ده ندا ایله که هرکم حکیم مطلق اولان حق تعالینك کارشریفنه اعتراض ایلیه انك سیاستی وحالی بودردی بن اکا مخالفت اتمیوب انك رداسنی بوغازنه طاقدم وبویله دیوندا ایلدککده هاتفدن برآواز کلدی بویله که ای علی انی قوملائکه اسمان انك حقنده خروشه کلدیلر وزاری قیلدیلر وخدای تعالی اندن خشنود وراضی اولدی بن آوازی اشتدکده بیهوش اولدم چونکم هوشه کلدم کندیمی شیخ احمدك حضورنده بولدم دیدی وشرح حکمده شارح نفری دیرکه قال بعض السادات اذنبت ذنبا وانا ابکی علیه منذ ستین سنة واجتهدت فی العبادة لاجل التوبة من ذلك الذنب فقیل له ماهو قال قلت مرة لشیء لیته کان کذا وقال بعض المشایخ لوقرض جسمی بالمقاریض کان احب الی ان اقول بشیء قضاه الله لیته لم یقضه (م ی) بهراین دکان طبع شوره اب * هردوعالم رار واداری خراب * ای صوفی بوشوره آب اولان دکان طبیعتدن اوتری هرایکی عالمی خراب ارلمغی رواطوترسن استفهام اولوب هرایکی عالمك خراب اولمسنی رواطوترمیسن دیمك هم جایزدریعنی بوطبیعت که برطوزلوصولی وچوراقلی دکان کبیدر مجرد بوطوزلو صولی وچوراقلی اولان طبیعت دکانك عمارتندن وحظندن اوتری دنیا واخرتك خراب اولمسنی رواطوترمیسن که هرنسنه بودنیاده طبیعتك مقتضاسی اوزره اولیدی وهرشیء طبیعتك استدیکنه کوره ظهوره کلیدی هم دنیا وهم آخرت خراب ارلمق اولیدی انتظام عالمه خلل کلیدی وبونلرکبی دخی نیجه فساد ظاهر اولیدی سن بونی خودروا طوتمزسن دیدی (مثنوی) من همی دانم که تو پاکی نه خام * وین سؤالت هست ازبهر عوام * ای صوفی بن بیلورمکه سن بوکونه حالتلردن ومقتضالردن پاك وصافیسن خام وناپاك دکلسن وبوسؤالك عوامدن اوتریدریعنی قاضی افندی صوفینك بوکونه اسئله دن کندینك پاك اولمسنی بیلدی وبوکونه بیهوده تمثیللردن انك عوامه تعریض ایلدیکنی وعوامك مرادلری شویله دردیو کنایه قیلدیغنی بیلوب دیدیکه ای صوفی اهل صفابن تحقیق بیلورمکه سن خام وناپخته صوفیلردن دکلسن وبوکونه عامیانه سؤاللر قیلمقدن واعتراضه مشابه سائل اولمقدن پاك وبریسن ولیکن بوسنك سؤالك عوام کالهوامه تعریض قیلمقدن وبواسلوب ایله انلره جواب اولمق طریقی اوزره جاذب علم ومعرفت اولمقدن اوتریدر دیدی (مثنوی) جوردوران وهران رنجیکه هست * سهلتر ازبعدحق وغفلتست * زانکه اینها بکذرند ان نکذرد دولت ان دارد که جان آکه برد * جوردوران وهرشول بررنج که دنیاده واردر حق تعالینك بعدندن وغفلتندن سهلتردر زیرابونلر کچرلر واول کچمزدولتی اول کمسه طوترکه جان اکاه ایلته یعنی بوفلکك جوری وبودنیانك هر بررنج والمیکه واردرحق تعالیدن بعید اولمق وغافل اولمق رنجندن سهلتردر وحق تعالیدن غافل وبعید اولمق رنجی جمیع رنجلردن صعبتروشدیدتردرزیرا بوجمله دنیوی وجسمانی اولان رنجلر کچرواول بعد وغفلت وجهالت وکدورت رنجلری کچمیوب انسانله بیله قالور سعادت ودولتی اول انسان طوترکه حق تعالی حضرتلرینه غفلت وجهالتدن پاك اولمش برعالم واکاه جان ایلتورکما قال الله تعالی یوم لاینفع مال ولابنون الامن اتی الله بقلب سلیم حکایت درتقریر انکه صبربر رنج کار سهلتر ازصبردرفراق یار (م ی) ان یکی زن شوی خودرا کفت هی * ای مروت رایکره کرده طی * هیچ تیمارم نمیداری چرا * تابکی باشم درین خواری چرا * مثلا اول برخاتون کندی ارینه دیدی هی ارای مروتی بالکلیه طی ایلمش اکاه اول هیچ بنی تیمارطوتمزسن نیچون تاکم بوخوارلقده بن نیجه دکین اولورم نیچون دکاتیمارا تمزوبرخوش بقمازسن دیدی (مثنوی) کفت شومن نفقه چاره می کنم * کرچه عورم دست وپای میزنم * نفقه وکسوه ست واجب ای صنم * ازمنت این هردوهست ونیست کم * خاتونه ایتدی بن نفقه یه چاره ایلرم اکرچه عورم یعنی عاری وفقیرم لکن برال وایاق اوررورم وقادر اولدیغم مرتبه نفقه وکسوه یی کسب وتحصیل قیلورم ای صنم اره واجب اولان نفقه وکسوه دریعنی عورتك ارا اوزره حقی واردر اوزرینه واجب اولان ای محبوبه انجق نفقه وکسوه درکه اندن مراد اوشومیه جك واجقمیه جق قدرینه جك وکیه جکدربندن سکا بوایکیسی خودواردرا کسك دکلدرپس بکا لازم اولنی بن ادا قیلمش اولورم سکا لازم اولان بوقدرله اکتفا وقناعت ایلمکدردیدی (مثنوی) آستین پیرهن بنمود زن * بس درشت وپروسخ بد پیرهن * کفت ازسختی تنم رامی خورد * کس کسی را کسوه زین سان آورد * زن کوملکینك یکنی ارینه کوستردی انك پیرهنی زیاده درشت وخشن وپروسخ ایدی یعنی انك کوملکی زیاده کیرلی ودرشت وغلیظ ایدی انك یکنی ارینه کوستردی دیدی بوکوملك خشنلقدن ودرشتلکدن بنم تنمی وبنم بدنمی آزرده قیلوب خشو تندن بکا الم ویرر برکسه به بواسلوبده کسوه کتوررمی یعنی بن نفقه وکسوه یه قانعه ام اما کتوردیکك کسوه یه اشته باق کورشوکونه دربرکمسنه کندی زوجه سنه بوکونه کسوه یی کتوررمی وبویله کسوه یی کتوردکدنصکره بنم اوزریمه واجب اولنی ادا ایلدم دخی سکانه کرك دیرمی دیوبوکونه توبیخ ایلدی (مثنوی) کفت ای زن یك سؤالت می کنم * مرددرویشم همین آید فنم * این درشتست وغلیظ

وناپسند * ليك بنديش اى زن انديشه مند * اين درشت وزشت تريا خود طلاق * اين ترا مكروه تريا خود فراق *
چونكم اول عورتدن بو كونه توبيخ وتقريعى اشتدى اكا ايتدى اى زن سكا بر سؤال ايلرم بن مر دد رويشم بنم فنم همين
بو قدر كاوروبن بر فقير ودلريشم بندن انجق بو قدر حاصل اولور پس اكر بو پيراهن درشتدر وغليظ وناپسنديده در
وليكن انديشه مند اولان زن فكر وانديشه ايله بنديش بنديشدن محفف امردر بو پيراهنى درشت وزشت تر دريا خود
طلاقنى سكا مكروه تر دريا خود فراقنى يعنى اى زن بن انجق بوكا قادرم اما اختيار سنك الكنده اولسون ايكيسندن برنى
قبول ايله كور بو خشن اولان پيراهنى سكا درشت وتلخ كلور يا خود طلاقنى درشت وتلخ كلور بونى فكر واندیشه ايله
بندن ايرلقمى سكا مكروه تر كلور يا خود بو قدرله قناعت ايدوب بو بلالره ومحنتلره راضيه اولمقمى سكا صعبتر ومكروهتر
كلور پس بو قصه دن حصه نه اولديغى بيان ايلمكه شروع ايدوب بيوررلر (مثنوى) همچنان اى خواجهٔ تشنيع زن
از بلا وفقر واز رنج ومحن * لاشك اين ترك هوا تلخى دهست * ليك از تلخىٔ بعد حق بهست * بو نجلين اى تشنيع زن
اولان خواجه بلادن وفقردن ورنج ومحنتدن يعنى اى بلا وفقر ورنج ومحنتلردن اوترى تشنيع اورن نوليدى بو فقر
وبلا ورنج ومحن اولميدى وطبيعته بونلردن الم واضطراب كلميدى دين وبو كونه طعن ايلين خواجه لاشك ولاشبهه
بو ترك هوا ايلمك اكرچه تلخلك وير يجى ومشتهاى نفسى قومق انسانى الم واضطراب مرتبه لرينه ايركوريجيدر وليكن
بو ترك هوانك تلخلكى حق تعالينك بعد وفراقنك تلخلكندن يهدرزيرا بو هواى طبعى ومشتهاى نفسى ترك ايلمنك
تلخلكى چوق قالميوب بكر اما تلخىٔ بعد الهى ابدى قالور پس انك تلخلكنى چكمك فراقك بو تلخلكنى چكمكدن
هر وجهله يك اولور نته كم ديمشلردر * بيت * بى نواى ارام جان زندكانى مشكلست * بى تماشاى جمالت شادمانى
مشكلست (مثنوى) كر جهاد وصوم سختست وخشن * ليكن اين بهتر ز بعد ممتحن * رنج كى ماند دمى كه ذو المنن
كويدت چونى تو اى رنجور من * ور نكويد كت نه ان فهم وفنست * ليكن آن ذوق تو پرسش كردنست * اكرچه جهاد
وصوم سخت وخشندر وليكن بو ممتحن اولان خدانك بعدندن بهتردر رنج شول بر دمده قچن قالور كه منتلر ونعمتلر
صاحبى سكا اى بنم رنجورم نيجه سن ديه واكر حق تعالى بويله ديمزسه كه اول سكا فهم وفن دكلدر ليكن اول سنك ذوقكى
پرسش ايلمكلكدر ممتحن كسر حايله اسم فاعل صيغه سى اوزره مبتلى معناسنه دريعنى اكرچه نفس اوزره مجاهده قيلمق
وصايم اولمق وتكاليف شاقه اوزره هم صبر قيلمق سخت وخشن وصعبتردر وليكن بو تكاليف شاقه ايله بنده لرنى امتحان
ايديجى خدانك بعد وفراقنك تلخلكندن بو تكاليف شاقه نك تلخلكى بهتر وسهلتردر رنج ومحنت شول بر دمده قچن
قالور كه منتلر ونعمتلر صاحبى اولان خداى تعالى سكا اى بنم رنجورم سنك حالك نيجه درديه وسكا نوازشله وبو كونه لطفله
پرسش ايليه واكر حالا بو دنياده سكا بويله سويلمز وبو كونه پرسش ونوازش ايلمزسه كه حق تعالينك اول نوازش وپرسشى
سنك فهم وعقلكه كلمز وسكا فن اولمز ايسه وسنك اول خطاب حقى فهم ودرك ايلمكه استعدادك يوق ايسه ليكن سنك
حضرت حق جانبندن اولان صفا وذوقك معتقده سنى صورمق وخاطركى يوقلمق وسكا اول طرف اعلادن چونى
اى رنجور من ديو نوازش وپرسش قيلمقدر نته كم بنده نك ذوقله الله ديمسى حق تعالينك بنده يه لبيك عبدى سل تعطى
ديمسى موقعنده واقع اولمشدر كذلك سنك ذوق درونك هم حق تعالينك سنى صورمسى منزله سنده كلمشدر (مثنوى)
آن مليحانكه طبيبان دلند * سوى رنجوران بپرسش ما يلند * ور حذر از ننك واز نامى كنند * چارۀ سازند وپيغامى كنند
ورنه در دلشان بود آن مفتكر * نيست معشوقى ز عاشق بى خبر * اول مليحلر كه كوكل طبيبلريدر يعنى اول جميل ولطيف
اولان دلبرلر كه قلبك حبيبلرى وكوكلك دردينك طبيبلريدر انلر رنجورلر طرفنه پرسش قيلمغه مايللردر يعنى كنديلرك
خسته لرنى صورمغه ونوازش قيلمغه ميل ايديجيلردر واكر اول طبيبان دل ننك ونامدن حذر ايليه لر يعنى كمال
استغنالرندن بر فقير وخسته نك خاطرنى صورملرندن نامرلرينه نقصان كله ديو حذر ايليه لر وعار ايده لر ينه
چاره دوزلر وبهر حال اكا بر حالله پيغام ايلرلر واكر كندى عاشق خسته لرنى صورمغه وبر پيغامله تطييب خاطر قيلمغه
اقدام ايلمزلرسه انلرك كوكللرنده اول عاشق خسته نك خاطرنى صورمق واكا رعايت قيلمق افتكار اولنمش وتصور وتفكر
قيلنمشدر هيچ بر معشوق كندى عاشقندن بى خبر دكلدر بهر حال هر معشوق كندى عاشق دلخسته سندن خبردار
(مثنوى) اى تو جوياى نوادر داستان * هم فسانهٔ عشق بازان را بخوان * اى سن نوادر داستان ديليجى هم عشقبازلر
فسانه سنى اوقو يعنى اى نادره اولان فسانه لرى ديليجى وعجيبه وغريبه اولان حكايتلرى اوقومغه طالب اولیجى كسه
هم عشقبازلر فسانه سنى ومحبت يولنده سرافراز اولنلر حكايه سنى اوقى واهل عشق اولنلر حقنده اكر نظم واكر نثر تصنيف
وتأليف اولنان كتابلرى تتبع وقرائت ايله تا بيله سنكه لابد هر بر معشوق كندى دلخسته سندن آكاه وخبردار اولمشدر
واكر بحسب الظاهر اندن عار طوتدى واستغنا ايتديسه باطنده اكا ميل ومرحمت قيلمشدر وهر بر عاشق دخى كندى

معشوقى يولنده جان وباش فدا ايتمش ومعشوقك رضاسى ومرادى جانبنه كتمشدر وكوندن كونه انك وصالنه سعى ايدوب
ونيجه كوششلر ومجاهده لر قيلوب عاقبت بر لعبله كندى معشوقنك اشنالغنه وقربنه والتفاتنه مظهر اولمشدر (م ى)
پس بجوشيدى درين عهد مديد * ترك جوشى هم نكشتى اى قديد * چونكم اول عشقباز اولان عاشقلر ديك محبتده
قيناديلر وهر برسى پخته اولديلر وعاقبت كمال بولديلر اماسن بو عهد مديد ايچره چوق قينادك اى قديد پر ترك جوش
اولمدك قديد قورى اته ديرلر ترك جوشى ده اولان يا وحدت ايچوندر ترك جوش وصف تركيبيدر ترك قاينمسى معناسنه
ترك تانك ضمه سيله تاتار معناسنه در ترك جوش تاتارى قينامش وتاتارى پشمش معناسنه دركه تاتارلرلحمى
بر مقدار قيناديوب ونيم پخته اولدقدنصكره اخراج ايدوب اكل ايدرلر پس ترك جوش بونده تاتارى پشمش ونيم پخته
اولمش معناسنه در اما جان عالم مرحوم بو معنايى فهم ايده ميوب خلط كلام ايلمشدر بونده دكلدر زيرا ترك جوش اداسى
مثنوينك بر قاچ محلنده وارد ومرادى همان نيم پخته وتاتارى پشمش ديمكدر غيرى دكلدر پس توضيح معنى بويله ديمك
اولور كه اى قديد كبى سخت وغليظ اولان وخشك ويابس قالان بو عهد بعيد وزمان مديد ايچره روزكار چولمكنده چوق
قينادك وليكن هم بر ترك جوش يعنى نيم پخته اولمدك پس بو عهد مديد ايچره نيجه زمان قينادك وبو ديك طريقت ايچره
نيجه مدت جوش وخروش قيلمدك سكا نه حاصل اولدى روزكارده بو قدر عمر سوروب وقينامقدن وبر طريقه كيروب انده
نيجه زمان جوش وخروش ايلمكدن مقصود خاملق كيدوب كماليله پخته اولمق بارى نيم پخته اولمق مرتبه سنى بولمقدر
چونكم نيم پخته اولمق مرتبه سنى دخى بولميه سن وقديد كبى قالوب خاملقدن كذر قيلميه سن سكا بو قدر زمان قينامنك
اصلا نفع وفائده سى اولمامش اولوردیمكى افاده قيلور (مثنوى) ديدهٔ عمرى تو داد داورى * وانكه از ناديدكان
ناشى ترى * هر كه شاكرديش كرد استاد شد * تو بس ترى رفته اى كور لد) خود نبوداز والدينت اعتبار) هم نبودت عبرت
از ليل ونهار) سن بر عمردر اورلك دادك كورمشسن واندنصكره ناديده لردن ناشى ترسن داوريده اولان يا مصدريه در
داد عدالت وحكومت معناسنه در ناشى بيكانه معناسنه در يعنى اى خام وناپخته اولان بر عمردر عملك مقابله سنده
حضرت حقدن نيجه عدالت ونيجه حكومت كورمشسن ونيجه راحت ومحنت كوروب كنديكى روزكارده بو قدر
وصاله ايردير مشسن ومع هذا اندنصكره ناديده اولنلردن وروزكارك كرم وسردنى كورمينلردن نامحرم تروبيكانه ترسن
هر شول كمسه كه اول شاكردلك ايتدى استاد اولدى اماسن زياده اردنه كتدك اى قتى احمق لد شديد معناسنه دريعنى
هر شول كمسه كه بر صنعتدن بر استاده شاكردلك ايلدى نيجه زماندنصكره عاقبت استاد اولدى اما غرابت بونده دركه
اى شديد اولان احمق سن كتد كجه استاد اولجق ايكن موى تاب شاكردى كبى كتد كجه اردنه اردنه كتدك وكوندن
كونه تنزل ايتدك بو تقديرجه شاكرديشده اولان ضمير هر كه يه راجعدر هم فسانهٔ عشق بازانرا بخوان مصرعنده
اولان عشقه راجع اولسه ده جائزدر وبو تقدير اوزره معنى هر شول كمسه كه اول عشقه شاكردلك ايلدى استاد
اولدى ديمك اولور خود سكا والدينكدن اعتبار اولمدى هم ليل ونهاردن عبرت اولمدى يعنى خود سكا ابوينكدن دخى
عبرت المق ومتنصح اولمق اولمدى كرك ايدى يعنى پدركدن ومادركدن عبرت پذير اوليدك كه انلر بو دنيادن اخرته كتديلر
ونيجه زمان عمر سوروب عاقبت بو دنيايى ترك ايتديلر پس سندخى عاقبت بو دنيايى ترك ايتسك كركدر اويله اولیجق
بونلردن سكا اعتبار المق لازمدر اكر والدينك صحتده ايسه بارى ليل ونهاردن عبرت پذير اولمق كرك ايدى هم سكا كيجه دن
وكوندزدن دخى عبرت اولمدى كوركه بو قدر عمركده نقدر ليل ونهار كاوب كتدى بو ليل ونهاردن همان مراد
احوال متضاده اولور زيرا هر نقدر احوال مختلفه وار ايسه اول دخى ليل ونهار كبى كاوب كتسه كركدر مثلا غم وشادى
وفقر وغنا وراحت وعنا وصحت وبلوى وبونلر امثالى حالات متضاده لابد ليل ونهار كبى كاوب كتسه كركدر (لكيلا
تأسوا على ما فاتكم ولا تفرحوا بما اتاكم) ايت كريمه سنك حسبنجه نه فوت اولان نعمت وراحتنه محزون اول
ونه عطا اولان دولت وثروته فرحناك اول بو جمله احوال مختلفه يى شب وروزه قياس ايدوب انلردن عبرت اله كور شب
وروزدن بر كونه عبرت المق دخى بودركه لابد بو دنيا بر كيجه كبى ويوم كبيدر چونكم كيجه كيدوب وكوندز كلديكى
وشب ظلمانى كيدوب روز روشن كلدكده هر شيئك اشكالى والوانى ظهور قيلديغى كبى لابد بو دنيا كيجه سى كيدوب
صبح اخرت كلسه كركدر ويوم آخرتده هر شيئك حقايقى وهر كسك ضمائر وسرائرى ظهور قيلسه كركدر وليل
ونهاردن بر كونه عبرت المق دخى بودركه لابد هر شب ظلمانى كيدوب روز نورانى ظهور ايلديكى كبى انسانك شبابنى
دخى شب ظلمانى كبى وشيبتى روز نورانى كيدر نته كم صاجك وصقالك سواد ظلمتى تدريجله كيدوب صبح صادق كبى
صاج وصقال اغارمغه باشلر نته كم ديمشلردر * بيت * صبح صادق كبى اى غافل اغاردى صقالك * خبرك يوق سنى بنيله
بو غزلر اجلك * چونكم صبح صادق كبى صاج وصقال اغاروب بياض اوله وليكن طبيعت ودرون هنوز نور اسلامله

منور اولیوب ظلمت وغفلتده قاله اول کمسه هنوز دخی لیل ونهاردن عبرت المامش وشب شبابت ونور شیبتدن
محصول بولمامش ومقصودنه ایدوکنی بیلممشدر العیاذ بالله ظاهرده صاچ وصقال صبح صادق کبی اغاروب بیاض
وباطنده روح وقلب ظلمت کفر وضلالتده قاله بوندن زیاده خذلان وخسارت اولمز مثل (مثنوی) عارفی پرسید ازان
پیر کشیش * که توی خواجه مسن تر یا که ریش * گفت نی من پیش ازو زاییده ام * بی زریشی بس جهانرا دیده ام
بر عارف اول پیر کشیشدن صوردی یعنی بر عارف وکامل بر کون براق صقاللو پیر اولمش کشیشه راست کلدی واندن بویله
دیو سؤال ایلدیکه ای خواجه سنمی مسن ترسن یاخود سنک صقالکمی اول کشیش اول عارفه دیدی یوق صقالمندن
مسن ترم کلدر بن صقالمدن اول طوغمشم صقالسز جهانی بن چوق کورمشم ونیجه مدت صقالسز ساده رخ عمر
سورمشم پس بن صقالمدن مسن ترم دیدی (م ی) گفت ریشت شد سپید از حال گشت * خوی زشت تو نگردیدست
وشت * او پس از تو زاد واز تو بگذرید * تو چنین خشکی ز سودای ثرید * اول عارف کامل اول کشیش جاهله دیدی
سنک صقالک سپید اولدی حالندن دوندیکه اولکی حالی انک سیاه ایدی دونوب بیاض اولدی سنک زشت اولان
خوییک دونممشدر وشت سکا وشت فتح واو وسکون شین وتا ایله شول بر صوت ونفسدر که استهزا زماننده ویا تحیف
ودریغ ایلک وقتنده اغزدن صقلق کبی ظهور ایلر وویل معناسنه دخی استعمال اولنور نکردیدست کاف فارسیله
کردیدن لفظندن اسم مفعول منفیدر دونممشدر معناسنه استعمال اولنور وعارفدن مراد حضرت مولانانک
کندی وجود شریفلری اولسه دخی جائزدر که مناقبلرنده بوکه مشابه بر منقبه لری واردر یعنی اول عارف کامل اول
کشیش غافله دیدی ای جاهل سنک ریشک بیاض اولدی وسوادلقاندن دونوب نورانیت بولدی اما سنک خوی قبیحک
حالا دونممشدر ویل ووشت سکا اول صقال سندن صکره طوغدی وسندن ایلری کچدی یعنی نیجه زمان سندن صکره
ظهوره کلدی واغاروب نورانیت مرتبه سن بولدی اول سندن مرتبه ده ایلرو کچدی اما سن ثرید سوداسندن
بونک کبی قورو سن ثرید ترید دیدکلریدر یعنی او سندن نیجه زماندنصکره ظهوره کله وسندن ایلرو واسلام
صفتیله متصف اولوب نورانیت بولمغه سرعت قیله سن ثرید بیمک سوداسندن اوتری نیچون ایمان واسلام نواسندن
بویله قورو قالدک دیدی (مثنوی) تو بران رنگی که اول زاده * یک قدم زان پیشتر ننهاده * همچنان دوغ ترش در معدنی
خود نکردی ز و مخلص روغنی * ای جاهل وغافل سن اول رنک اوزره طوغمش سن که اول حالدن ایلرولک بر قدم
قومامش سن یعنی انادن نیجه طوغمش وظلمت غفلتله نیجه منصبغ اولمش ایسک حالا اول رنک واول حالتدن بر قدم
ایلرولک قومامش سن انجلین اکشی ایران سن بر معدنده خود اول دوغدن بر روغنی مخلص ایتممشسن یعنی سن
شول بر معدنده اولان اکشیمش ایرانه بکزرسن که اندن یاغی تخلیص اولنممشدرسن هم بو بدن معدنی ایچره یوغرت
ایرانی کبی اکشیوب قالمشسن ونفسکدن اسلام وایمان روغنی تخلیص ایدوب طاعت روحانیت یاغی بو قدر
زماندنصکره اخراج واظهار ایتممشسن (مثنوی) هم خمیری خمرهٔ طینه دری * گرچه عمری در تنور آذری * هم طینک
خمره سنده بر خمیرسن اگرچه بر عمر آذرک تنورنده سن مصرع اولده دری معناسنه اکا متصل اولان یا خطاب ایچوندر
وخمیرده اولان یا وحدت ایچوندر وبو مصرعک تقدیری هم خمرهٔ طینی تقدیرنده در خمره خاء معجمه نک ضمه سیله
کوبجک معناسنه در وآذر آتش معناسنه در بت پرست اولان آزره دخی ایهام اولنمقدن خالی دکلدر وطینتدن مراد
جسد بالجغیدر وخمرهٔ طینتدن مراد جسددر یعنی ای غافل وجاهل سن جسد بالجغنک کوبنده کندی جسدکده
بر مستور ومخلوط اولمش ونا پخته اولان خمیر کبی اکشیوب قالمشسن اگرچه بر عمر اتشه متعلق اولان تنورده سن
تنور آذردن مراد بت پرستلک ویا آتش پرستلک کلیساسیدر آذردن مراد بت پرست اولدیغی تقدیرجه کلیسا آتش
تنورنه تشبیه اولنمشدر کفر اتشنه مسکن اولدیغی اعتباریله اول آذردن مراد آتش اولورسه اتش پرستلک کلیساسی
شب وروز اتشه مقر اولدیغی ملابسه ایله تنوره مشابه اولمشدر الحاصل ای جاهل وغافل اگرچه بو قدر عمر بت پرست
واتش پرست اولنلرک کنیساسنده ساکن اولوب عبادت ایلرسن ولیکن هم طینت جسد مرتبه سنده قالوب
وبرا کشی خمیر کبی اولوب بوانه دلک پخته اولمش وایمان وعرفاندن بهره بولمامشسن دیدی (مثنوی) چون حشیشی
پا بگل بر پشته * گرچه از باد هوس سرگشته * بر پشته اوزره پا بگل بر حشیش کبی سن اگرچه باد هوسدن
سرگشته سن یعنی سنک مثالک ای غافل وجاهل بر دپه اوزره ایاغی بالچقده اولان وکوکی کلده قلان اوت کبی سن که
اصلا اول اوت یرندن حرکت ایلمز اگرچه باد هوادن سرگشته اولوب حرکت ایلرسه ده سن هم بو جسد پشته سنده
پای در کل قالمش ومقید اولمش اول کیاه کبی سن اگرچه هوای نفسانیه دن سرگشته اولورسن ومقتضای جسمانیه ایله
حرکت قیلورسن ولیکن هرکز طبیعت وطور بشریتدن تجاوز ایتمکه قادر اولهمیوب کفر مرتبه سندن

ترقی قیلمامش وجهل وغفلت زمینندن کچممشسن (مثنوی) همچو قوم موسی اندر حر تیه * مانده بر جای
چل سال ای سفیه * می روی هر روز تا شب هروله * خویش می بینی در اول مرحله * نگذری زین
بعد سیصد ساله تو * تا که داری عشق ان گوساله تو * تا خیال عجل از جانشان نرفت * بد پریشان تیه چون
گرداب زفت * حضرت موسانک قومی کبی تیهک حرارتندن قرق ییل ای سفیه بر برده قالمشسن یعنی حضرت موسی
علیه السلامک قومی اولان بنی اسرائیل تیه صحراسی حرارتندن بر برده قالدقلری کبی ای سفیه سن هم بو دنیا تیهنده
بر مرتبه ده قالمش وصحرای عالم طبیعتده محبوس اولمشسن هر کون هروله ایله کیجه یه دک کیدرسن یعنی سرعتله
قوم موسی کبی هر کون اخشامه دک سیر ایدرسن صباحن کندیکی ینه اول مرحله ده کورورسن اگرچه کندی زعمکجه
وافر منزل ومرحله کچدم دیرسن اما هنوز ینه کفر وضلالات منزله سندن وجهل وغفلت مرحله سندن تجاوز قیلمامش
وبو اوچ یوز یللق بعددن کچممشسن تا کم سن اول کوساله نک عشقنی طوترسن سیصد ساله دن مراد بونده تکثیر اولور
تحدید اولمز وعجلدن مراد بونده روح حیوانیدر یعنی ای کندینک عجل کبی اولان روح حیوانیه سنه پرستش قیلان
واکا عاشق اولان جاهل وغافل مادامکه اول عجل کبی اولان نفسکه عاشق اولمقدن کچمیه سن نیجه یوز یللق بعددن وبی
شمار اولان مسافهٔ بعیده دن کچه مزسن وشراب توحیدی ایچه مزسن اگر طریق الهیده اولان بو قدر مسافهٔ بعیده یی
کچمک وشراب توحیدی ایچمک استرایسک اول کوساله نفسکه میل ومحبت قیلمقدن کچ تا کم بو جهل وغفلت تیهندن
قورتله سن ومسجد اقصای علم وعرفانه واصل اوله سن تا کم اول قوم موسانک جانلرندن خیال عجل کتمدین انلرک اوزرینه
صحرای تیه عظیم گرداب اولدی بنی اسرائیلک تیه صحراسنده محبوس اولملرینه سبب وعلت ایکی وجه دیمشلردر اکثرلک
قولی بودر که بلعم بن باعور دعا ایلدی انک دعاسی سببیله قوم موسی صحرای تیه ده قرق ییل محبوس اولدیلر وبعضنک
قولی بودر که بنی اسرائیل سامرینک اله اتخاذ ایلدیکی عجله چونکم پرستش ایدوب انی معبود اتخاذ ایلدیلر پس انلرک اول
قباحتدن توبه ایلملرینک قبولی (فتوبوا الی بارئکم فاقتلوا انفسکم) آیت کریمه سنک حسبنجه بری برلرینی تیغله قتل
ایلمک اولدی چونکم بونلر امر حقه امتثال ایدوب صباحدن اخشامه دک کوساله پرستلردن التمش بیک کمسه بری
برلرینی قتل ایلدیلر حضرت موسی علیه السلام دعا وشفاعت ایدوب حق تعالی حضرتلری انلردن تیغی رفع ایلدی
ما بقیهٔ سیوف اولنلرک اکثرینک قلوبنده (واشربوا فی قلوبهم العجل) آیتنک مفهومی هنوز دخی زائل اولمیوب
قالمش ایدی چونکم انلر حضرت موسی علیه السلام ایله جبارلر اوزرینه غزا ایتمکه قصد وتوجه ایتدیلر صحرای تیهه
کلدکلرنده حق تعالی حضرتلری انلری اول صحراده قلملرنده اکثرینک محبت عجل ثابت وموجود اولدیغندن اوتری
قرق ییل حبس ایلدی تا انلرک جانندن محبت عجل کتمینجه انلر اول صحرادن خلاص اولمدیلر وقدس شریفه کلمدیلر
پس بو عالم طبیعت صحرای تیه کبیدر وروح حیوانی سامرینک معبود اتخاذ ایلدیکی کوساله کبیدر واو بر روح حیوانی
صاحبی اولان وهمیشه اکا میل ومحبت قیلان کوساله پرست اولان قوم موسی علیه السلام کبیدر چونکم بر کمسه نک
جاننده کندینک روح حیوانیسنه زیاده میل ومحبتی اوله اول بو تیه طبیعتدن خلاص اولهمز وجهل وغفلت
صحراسندن نجات بولهمز ومسجد اقصای طاعت حقه کلهمز واهل طاعت واصحاب هدایت زمره سنه واصل اولهمز
(مثنوی) غیر این عجلی کزو یابیده * بی نهایت لطف ونعمت دیده * بو بر عجلدن غیریکه اول خدادن بولمشسن نهایت
سز نعمت ولطف کورمشسن بونده عجلدن مراد روح حیوانی وشهوت جسمانیدر یعنی ای شهوت پرست وای شراب
جسمانیتله مست بو عجل کبی اولان جسمکدن وروح حیوانیکدن غیریکه بونی اول خدادن بولمشسن بوندن ماعدا
دخی نهایتسز اول منعم حقیقیدن نیجه لطف ونعمت کورمشسن (وما بکم من نعمة فمن الله) آیتنک موجبنجه سزه
هر نه کونه نعمت حاصل اولدیسه اول اللهدندر الحاصل (وان تعدوا نعمة الله لا تحصوها) آیتنک حسبنجه اگر اللهک
نعمتلرینی شمار ایلسه کز احصایه قادر اولمزسز چونکم بویله در نیچون اول منعمی واول نعمتلری خاطریکه کتوروب
کوسالهٔ نفسکه میل ومحبت ایلرسن (مثنوی) کاو طبعی زان نکو بیهای زفت * از دلت در عشق این کوساله رفت *
کاو طبعسن اول سببدن زفت اولان ایلکار بو کوساله نک عشقنده سنک قلبکدن کندی یعنی ای تن پرست وهوای
نفسانیه ایله مست سن کاو طبیعت وحیوان سیرتسن اول اجلدن منعم حقیقینک زفت اولان ایلکاری وعظیم اولان
الطاف واحسانلری بو کوساله بدنه تعشق وتعلق ایلمکده قلبکدن کندی وعقلک اول منعم حقیقینک لا یعد ولا یحصی
اولان انعام واحسانی فراموش ایتدی واکا عشق ومحبت ایلمکی قویوب عجل پرستلر کبی بو کوساله نفسیه میل
ومحبت قیلدی (مثنوی) باری اکنون تو ز هر جزوت بپرس * صد زبان دارند این اجزای خرس * ذکر نعمتهای رزاق
جهان) که نهان شد آن در اوراق زمان * باری شمدی سن جزؤکدن صور بو سنک اخرس اولان جزؤلرک یوز زبان طوترلر

خرس ضم خاء معجمه ایله اخرسك جمعیدر اخرس بی زبان اولان کسه یه دیرلر یعنی اکر سنك قلبکدن منعم حقیقینك اول اولو نعمتلری وعظیم احسانلری کندیسنه باری شمدی هر برعضوکدن وجزوکدن اول نعمتلری سؤال ایله بوسنك بی زبان اولان جزؤلرك وبی لسان اولان عضولرك بوززبان حال طوترلر وزبان حال ایله هر بر جزؤك نعمت حقله پرورش بولدیغنه ولطف الهی ایله موجود اولوب ظهوره کلدیکنه دلالت وشهادت ایدرلر رزاق جهانك نعمتلرینك ذکری اول اوراق زمانده چن نهان اولدی یعنی اول رزاق جهانك نعمتلرینك ذکری اوراق زمانده نهان اولمدی بلکه زمانده اولان هر اوراق اول منعمك نعمتلرینك ذکرنی ایلرکون ومکانده اولان هر برلك واوراق وبار برلسان اولوب هوشیار اولنلره انك احسان وکرمنی سویلرلر اجزای عالم واعضای بنی آدم شیأ فشیأ انك تربیه سیله مربی اولمقده وانك حیات ویرمسیله وجمله یه آنافانا نعمت وجودی ایرکورمسیله نشو ونما بولمقده در هرشئ انك نعمتنه مستغرق اولمشدر وجمله موجودات وجودی ونشو ونمایی همان اندن بولمشدرکه رب العالمین اولدر (مثنوی) روز وشب افسانه جویانی تو چست

جزو جزو تو فسانه کوی تست * جزو جزوت تا برستست ازعدم * چند شادی دیده‌اند وچند غم * زانکه بی لذت نروید هیچ جزو * بلکه لاغر کردد از هر هیچ جزو * کیجه وکوندز سن چست وافسانه جویانسن اما سنك جزوك جزوی سنك افسانه کو یکدر افسانه جویان بونده افسانه دیلیجی معناسنه در صفت مشبهه اولمق اولیدر اکا متصل اولان یا خطاب ایجوندر یعنی ای نادان وغافل شب وروز سن چست وچابك غیر یلرك افسانه سنی دیلیجی وانلرك حکایه سنی استماع ایلمکه رغبت ایلیجی سن سنك جزوكك جزوی وبدنكك هر عضوی سکا افسانه سویلیجی ومنعم حقیقینك نعمتلرنی لسان حالیله حکایه ایلیجیدر سنك جزوكك جزوی وجسمكك هر عضوی عدمدن بتندن بری نیجه شادی ودخی نیجه غم کورمشلردر وبوآنه کانجه یه دك نیجه سرور وراحت ونیجه در دوالم چکمشلردر زیرا که هر بر جزو لذتسز بتمز وهیچ برعضو نعمت وراحتسز تکون ایتمز بلکه هر هیچدن جزو لاغر اولور اکثر نسخه‌ده بیخ یای عربینك کسریله وخاء معجمه ایله واقع اولمشدر بیخ کوکه واصله دیرلر بوتقدیر اوزره معنی زیرا هیچ بر جزو بی لذت وبی نعمت فربه اولوب بتمز بلکه بی نعمت وبی لذت هر کوکدن واصلدن جزو لاغر اولور ونعمت وراحتسز لابد نحیف ونزار اولوب هر بر جزوك اصلنه ضعف کلور وبعض نسخه‌ده دخی پیچ واقع اولمشدر بای فارسیله وجیم ایله پیچ اصلنده طولاشمغه وکاه اولورکه درد والم معنالرینه دخی استعمال ایدرلر نته کم بوستانك بو بیتنده درد والم معناسنده استعمال اولنمشدر * بیت کرافتد بیك لقمه در بوزه پیچ * همه عمر نادان برآید به پیچ) وپیچ اولدیغی وجه اوزره معنی زیرا لذتسز هیچ بر جزو بتمز بلکه هر درد والمدن جزو لاغر اولور دیمك اولور (مثنوی) جزو ماند وان خوشی از یاد رفت * بل نرفت ان خفیه شد از پنج وهفت * جزو قالدی واول خوشلق یاددن کتدی بلکه کتمدی اول پنج جسددن وهفت اندامدن خفیه اولدی یعنی سنك هر بر جزوك حق تعالینك نعمتلرندن حاصل اولان خوشلقلر ایله بتدی وظهور ایتدی اما اول خوشلقلر سنك خاطرکدن کتدی واول جزولر برنده قالدی بلکه اول خوشلقلر فی الحقیقه کتمدی انجق بعض عوارض واسطه سیله خواس خمسه نك ادراکندن ویدی اندامك احساسندن مخفی اولدی واول خوشلقلرك اثرلری خواس خمسه ده واعضای سبعه ده باقی قالدی (مثنوی) همچو تابستان که ازوی پنبه زاد * ماند پنبه رفت تابستان زیاد * خوشلقلر کیدوب اثاری اعضا واجزاده باقی قالمسی اکا بکزرکه یازآیی که اندن پنبه طوغدی پنبه قالقدی تابستان خاطردن کتدی یعنی نعمتلرك ولذتلرك کتمسی وانك اثرلرینك اعضاده باقی قالمسی یاز ایلرنده پنبه نك بتمه سی ویاز ایلری کتدکدنصکره پنبه نك قالمسی ویاز ایلرینك خاطردن کتمسی کبیدر (مثنوی) یامثال یخ که زاید از شتا

شد شتا پنهان وان یخ پیش ما * هست ان یخ زان صعوبت یادکار * یادکار صیف دردی این ثمار) یاخود شول بوز مثالی که شتادن طوغر شتا پنهان اولدی اول یخ بزم اوکزده قالدی اول یخ صعوبتدن یادکار قالدی صیفك دیده یادکاری بو ثماردر یعنی شتانك صیفده آثار ویادکاری وار وصیفك دخی شتاده آثار ویادکاری واردر صیفك شتاده اولان یادکاری وآثاری پنبه وثمار کبیدر وشتانك دخی صیفده اولان آثار ویادکاری برف ویخ کبیدر پس حق تعالی حضرتلرینك نعمتلرینك آثارلری شول بر برف ویخ مثالیدرکه شتادن وبرودت هوادن طوغرو شتا پنهان اولوب اول برف ویخ بزم اوکزده قالور اول یخ قیش زمانده اولان صعوبت وبرودتدن بزه یادکاردر نته کم بو ثمار قیش ایچنده بزه صیفك یادکاریدر پس بوعضولر وجزولر جمله سی حضرت حقك نعمتلرندن حاصل اولدی اول نعمتلر کتدی ایسه انلرك آثاری اولان اعضا وجوارح بزه انلردن یادکار قالدی وهر بر جزو مز اول نعم سابقه یی مذکر اولدی (مثنوی) همچنان هر جزو جزوت ای فتی در تنت افسانه کوی نعمتی * انچلین سنك هر بر جزوك ای فتی سنك تنکده بر نعمتی افسانه ایلیجیدر یعنی بو ذکر اولنان صیف وشتانك اثرلری صیف وشتادن افسانه سویلیجی وحکایه ایلیجی اولدقلری کبی ای جوان سنك هر جزوكك جزوی

وبدنكك هر عضوی سنك تنکده نعم الهیه دن بر نعمتك حکایه سنی ایلیجیدر وبن حق تعالینك شویله نعمتلرندن حاصل اولدم دیو لسان حالیله سویلیجیدر (مثنوی) چون زنی که بیست فرزندش بود * هر یکی حاکی حال خوش بود مثلا برعورت کبی که انك یکرمی فرزندی اوله هر بریسی حال خوشنك حاکیسی اولور یعنی فی المثل برعورتك یکرمی اوغلی اولسه انك هر براوغلی اول خاتونك مقدما اولان خوش حاللندن وکندی زوجیله مجامعت قیلدیغی حاللندن حکایت ایدیجی اولورلر اولا وقاع وجماع قوت نعمت وراحتدن حاصل اولور چونکم اول نعمت وراحتدن حاصله اولان قوت شهویه ایکیسنه بیله غلبه قیله بری برلریله مجامعت ایدرلر پس اول خوشلقدن حاصل اولان تخمدن بر فرزند حاصل اولور واول فرزند مقدما مرور ایلین خوش حالته دلالت قیلور (مثنوی) حمل نبود بی زمستی وز لاغ * بی بهاری کی شود زاینده باغ * حاملان وبچکان شان برکنار * شد دلیل عشقبازی با بهار * مستلك سز ولاغسز حمل اولمز بهار سز باغ نجن طوغریجی اولور باغده اولان حامللر وانلرك کنارلرنده اولان بچه لری اول حامللرك بهارله عشقبازلغنه دلیل اولدی یعنی برخاتونك حمل مستی اولمق سز ولاغ قیلمق سز اولمز کذلك باردخی مست شهوت اولمسه وطبعنده جماعه برقوت بولمسه کندی خاتونیله ملاعبه ولاغ قیلمز لابد شهوت ایسه نعمت وراحتدن حاصله اولور چونکم زوجه زوجه نك وجودلرینه نعمت وراحتدن حاصله اولان شهوت غلبه ایلیه ایکیسی بیله مست شهوت اولور اول مستلکدن ولاغدن بری برلریله مجامعت ومقارنت قیلورلر پس اول مقارنتدن خاتون حامله اولور نته کم باغده اولان اشجار بهار ایله مجامعت ومقارنت ایلر پس بهار ایله اولان مقارنتدن باغده اولان اغاجلر میوه لر طوغریجی اولور بهار فی المثل ارلر کبیدر وشجرلر زنلر کبیدر زنلر کندی ارلریله جفت اولمسه لر ومقارنت قیلمسه لر حامله اولمدقلری کبی اشجار دخی بهار ایله جفت اولمسه لر زاینده اولمزلر وبرك وباری طوغورمزلردی پس باغلرده اولان اشجار حامله وانلرك کنارلرنده اولان برك وباردن طوغوردقلری میوه جکلر انلرك بهار ایله عشقباز اولدقلرینه ومقارنت ومجامعت قیلدقلرینه دلیل اولدی وهر اغاجك میوه سی اول اغاجك ربیع ایله مصاحبت قیلدیغنه شهادت قیلدی (مثنوی) هر درختی در رضاع کودکان * همچو مریم حامل از شاهی نهان * هر بر درخت کودکلرك رضاعنده مریم کبی بر شاهدن نهان حاملدر یعنی حضرت مریم علیها السلام جبرائل علیه السلام حضرتلرندن نهانده حامل اولدیغی وبعد وضع حمل کندی حملنی قوجاغنه الوب انی آمزردیکی کبی هر درخت دخی شاه بهاردن حامله اولوب کندی برك وبارنی ظهوره کتورکدنصکره انی امزرمکده وا کا تربیه ایدوب نشو ونما داده اولور پس بهار پدر کبی وهر شجر مادر کبی اولوب پدر ومادر کندی پسرلرنی بسلیوب تربیه قیلدقلری کبی بهار ایله اشجار دخی اثماری بسلیوب تربیه قیلورلر وهر شجر ثمرنی مادر پسرنی امزردیکی کبی امزروب نشو ونما اوبرد والی کمال مرتبه سنه ایرکورر (م ی) کرچه در آب آتشی پوشیده شد * صد هزاران کف بر وجوشیده شد * کرچه آتش سخت پنهان می تند * کف بده انکشت اشارت میکند اکرچه آبده برآتش پوشیده اولدی نیجه یوزبیك کف اول آب اوزره جوشیده اولدی اکرچه اتش قتی پنهان طوتور کف اون پرمغیله اول اتشه اشارت ایلرتند اصلنده طوتور معناسنه در بونده تأثیر ایلر معناسنه استعاره اولور وبو بیتلر مؤثرك وجودی مخفی اولدیغنه وانك آثاری انك وجودنه دلالت قیلدیغنه مثال اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه حضرت مریمك نفخ جبریلدن حامل اولدیغنه حضرت عیسی دلیل اولدی واشجارك دخی بهار ایله مقارنت قیلدیغنه وبهاردن حامله اولدیغنه انلردن ظهوره کلان ثمار دلالت وشهادت قیلدی نته کم آبك التنده برآتش اکرچه فرضی پوشیده ومخفی اولدیسه ده نیجه یوزبیك کوبوکلر اول آبك اوزرنده جوشیده اولدی وظهوره کلدی واول کوبوکلر اول ابك التنده پوشیده ومخفی اولان اتشك وجودنه دلالت وشهادت قیلدی فرضا اکرچه آتش قتی پنهان ومخفی تأثیر ایلر آتشده قینامش صویك اوزرنده اولان کف اون پرمغله اول مؤثر اولان آتشك وجودنه اشارت ایلر کفك اون پرمغندن مراد آب جوشان اوزره کفلردن ما عدا ظهوره کلان ومرئی اولان هیئتلر اولور وکانه هر بر کف شکل اصابعده آب کرم اوزره ظاهر اولان هیئتلر آتشك وجودنه دلیل اولورو اشارت قیلور (مثنوی) همچنین اجزای مستان وصال حامل از غمالهای حال وقال * در جمال حال وامانده دهان * چشم غائب کشته از نقش جهان * مستان وصالك اجزاسی دخی بو نجلین حال وقالك تمثاللرندن حاملدر بونلرك دهانی جمال حالك مشاهده سنده آچق قالمش بونلرك کوزی نقش جهاندن غائب اولمش یعنی اشجار بهاردن حضرت مریم وحضرت جبریل علیه السلامدن حامله اولدیغی کبی مستان وصال الهینك جزولری وعضولری دخی همچنین تماثیل حالدن وپر معانی اولان صور مقالدن حامله دررلر روح القدس حضرتلری مریمه صورت بشریه ده تمثل ایدوب حضرت مریم اندن حامله اولدیغی کبی ذوق وحال پرمعنی دخی مستان الهینك قلبلرنده تمثل ایدوب صورت باغلدقده آنلرك هر بر جزؤی اول تماثیل حالیه

وصور قالیه دن اولاد معنویه به حامله اولورلر واول حال وقالله موانست ومقارنت قیلورلر واول تماثیل حالیه نك
تماشاسنده واول صورت روحانیه ومعنویه نك جمالی مشاهده سنده بونلرك آغزی آچق قالمش وبونلر انك حسنی سیرنده
واله وحیران اولمشدر انكیچون بونلرك كوزی نقوش جهاندن غائب اولمش وبو اشكال والوانك تماشاسندن
اعراض قیلمشدر (مثنوی) آن موالید ازوه این چار نیست * لاجرم منظور این ابصار نیست * آن موالید از تجلی
زاده اند * لاجرم مستور پردهٔ ساده اند * اول موالید بو چار یولدن دكلدر لاجرم بو ابصارك منظوری دكلدر اول
موالید معنوی تجلیٔ الهیدن طوغمشلردر لاجرم پردهٔ ساده نك مستوری درلر عناصر اربعه یه امهات اربعه دیرلر
ومعادنه ونباتاته وحیواناته امهات اربعه دن طوغدقلری ایچون موالید ثلثه تعبیر ایدرلر هرنه كم اول امهات
اربعه دن ظهوره كلمشدر لاجرم اول بو ابصار ایله منظور ومشهود اولمشدر اما بو مستان وصالك اجزاسندن تولد ایلین
موالید معنویه بو ابصار ظاهره ایله منظور ومرئی اولمز انكیچون كه بو موالید معنویه بو چار عنصر یولندن كلمش
وطبایع اربعه دن ظهور قیلمشدر اول موالید حالیه ونتایج روحانیه كه مستان الهینك اجزاسندن ظهوره كلمشدر انلر
تجلیٔ ربانیه دن طوغمشلردر لاجرم بی رنك وصافی اولان پرده نك مستورلریدر زیرا مستان الهی بی رنكلك وصافی
وساده لكله اتصاف قیلمشلردر تجلیات الهیه واسطه سیله انلرك اجزای شریفه سندن ظهوره كلان موالید حالیه
ومواجید روحانیه انلرك صافی وساده لكی پرده سنك التنده مستور ومختفی اولمشلردر وانلرك صافیلكی وساده لكی
انلردن طوغان حالات شریفه یه وموالید لطیفه یه حجاب اولوب ابصار ناس انلری كورمكدن اعمی قالمشلردر
(مثنوی) زاده كفتیم وحقیقت زاد نیست * وین عبارت جز پی ارشاد نیست * هین خمش كن تا بكوید شاه قل
بلبلی مفروش با این جنس كل * این كل كویاست پر جوش وخروش * بلبلا ترك زبان كن باش كوش * زاده دیدك
وحقیقة زاده دكلدر وبو عبارت ارشاددن غیری ایچون دكلدر یعنی اول مستان وصالك اجزاسندن طوغان موالید
تجلیٔ الهیدن طوغمشلردر دیدك اول موالیدك تجلیٔ الهیدن طوغملری حقیقت اوزره طوغمق دكلدر بلكه بو عبارت
فهمی قصیر اولان كمسه لره ارشاد وتفهیم ایچوندر ارشاد وتفهیمدن غیری ایچون دكلدر زیرا امر معنوی محسوس
منزله سنه تنزیل اولنسه ومحسوس اولان امره اطلاق اولنان حكم اكا هم اطلاق اولنسه اول امر معقولك طالبه
فهم ایلمسی آسان اولور وامر معقولی محسوسه تمثیل ایلمك همان طالبلره ارشاد وتفهیم ایچون اولور غیری دكل زنهار
خموش اول تا كم شاه قل دیه بو جنس كله بلبللك صاتمه یعنی آكاه اول وبو كونه سوزلر سویلمكدن سكوت قیل
شو زمانه دك كه تا سكا اول شاه حقیقی سویله دیو امر ایلیه بو جنس كله بلبللك صاتمه وانك اذنی اولمینجه بو كونه كفت
وكوی بیان ایلمكه شروع ایتمه بلبل صفت اولان عاشقه لازم اولان معشوقنك مشاهده سنده خموش اولمق وانك كلام
حیات بخشنه قولاق طوتوب استماع قیلمقدر زیرا بو معشوق حقیقی پرخروش وجوش كل كویادر ای بلبل قولاق اول
ترك زبان ایله كلدن مراد باغ حقیقتده بتن انسان كامل اولور جنان جنانده ظهور ایدن تجلیات جمالیه اولسه دخی
وجهدر یعنی بو تجلیات جمالیه فی المثل پرجوش وخروش كل كویادر ای بلبل صفت اولان عاشق زبان مقالی
ترك ایدوب كوش هوشكی اول كل كویایه طوت واندن نیجه معانی واسرار استماع ایت یاخود معنی بو خلیفهٔ الهیه
حدیقهٔ حقیقتده بتمش فی المثل پرجوش وخروش بر كل كویادر ای بلبل صفت اولان عاشق زبانی ترك ایله وقولاق اولوب
همان انك كلام لطیفنی دكله دیمك اولور (مثنوی) هردو كون تمثال پاكیزه مثال * شاهد عدلند بر سر وصال
هردو كون حسن لطیف مرتضی) شاهد احبال حشر ما مضی) هر ایكی كونه تمثال پاكیزه مثال سر وصال اوزره شاهد
عدلدرلر هر ایكی كونه ارتضا اتمش حسن لطیف ما مضی ده اولان حشر بو كارینك شاهدیدر حشر بونده جمع
معناسنه در احبال حبلك جمعیدر حبل بو كدر حمل كبی یقال حبلت المرأة اذا حملت فهی حبلی مرتضی برگزیده
معناسنه در وهردو كون تمثالدن مراد تمثال حالیه وقالیه در احبال عهد معناسنه اولان حبلك جمعی اولسه دخی
جائزدر كه حبل عهده دخی دیرلر پس احبال بونده عهود معناسنه اولور وتقدیر كلام بویله دیمك اولور كه تمثال حالیه
وتمثال قالیه دن هر ایكی كونه پاكیزه مثال یعنی بر انساندن ظهور ایلین اگر صورت حالیه واگر صورت قالیه در بونلرك
هر ایكیسی وصال الهینك سری اوزره ایكی عادل شاهددرلر هر ایكی كونه مرتضی وبرگزیده اولان حسن لطیف
یعنی اگر حسن حال اولسون واگر حسن مقال اولسون شو ایكی نوع اوزره اولان حسن لطیف ما مضی ده اولان جمعك
وجمعدن حاصل اولان بو كارلك شاهدلریدر ما مضیدن مراد اصل عالم الست اولسه اولیدر یعنی اگر حسن مقال
كچمش زمانده اولان جمع اولمنك وحضرت حقدن حسن حال ومقال ولطف خصال ایله بو كا واولمنك شاهدلریدر
بو حسن حال وحسن مقال حق تعالینك تجلیات جمالیه ولطفیه سندن طوغرا كرا احبال عهود معناسنه اولورسه

معنی

معنی بویله دیمك اولور كه هر ایكی كونه برگزیده اولان حسن لطیف كه انلردن مراد حسن حال ومقالدر كچمش زمانده
اولان عهدلرك وتجلیات الهیه ایله اولان جمعیتك شاهدلریدر كه بر مؤمنك اگر حسن حالی وحسن مقالی حضرت
حقله اولان عهود سابقه یی كوزتدیكنه وجناب حقله آشنا اولوب جمع اولدیغنه دلالت وشهادت ایدرلر بر كمسه نك سرنی
بیلمكه ودرونتده اولان علمنه وشهودنه استدلال قیلمغه خارجده ایكی شاهد واردر اگر اول ایكی شاهد عادل اولوب هر بری
احسن صورتده اولورسه انك سری وسیرتی لابد احسن صورتده اولور وسر وسیرت احسن اولمز الا تجلیات جمالیه
ولطفیه ایله اولور واول خارج اولان ایكی شاهدك بری حسن حال وبری دخی حسن مقالدر بو ایكیسی بر كمسه نك روحنك
حضرت حقله اولان اشنالغنه واندن نیجه احوال حسنه بولدیغنه وحضرت حقله جمع اولدیغنه دلیل وشاهد اولور (م ی)
همچو یخ كاندر تموز مستجد * هردم افسانهٔ زمستان میكند * ذكر آن ارياح سرد وزمهریر * اندر آن ایام وازمان عسیر
مستجد اولان تموزده شول یخ كبی كه هردم زمستانك افسانه سن ایلر مستجد جدید قیلنمش معناسنه در نته كم استجده
دیرلر صیره جدید امعناسنی ویررلر یعنی حسن حال وخرم مقال كچمش زمانده اولان حشرلك واحوالك شاهدلریدر شول
جدید قیلنمش تموز وقتنده موجود اولان برف ویخ كبی كه اول برف ویخ هردم لسان حال ایله كچمش زمانده واقع اولان
زمستانك حكایه سنی ایلر اول ایام بارده وازمان عسیره ده وزان اولان ریاح سردلك وزمهریرلك ذكرینی وحالنی
سویلر (مثنوی) همچو آن میوه كه در وقت شتا * میكند افسانهٔ لطف خدا * قصهٔ دور تبسمهای شمس * وان عروسان
چمن را لمس وطمس * شول میوه كبی كه شتا وقتنده لطف خدانك فسانه سن ایلر شمسك تبسملرینك دورینك قصه سنی
واول چمنك عروسلرینه لمس وطمسك قصه سنی ایلر بو بیت مصرع ثانیده اولان میكند لفظنك تحت حكمنده داخل
اولور وبو كا دخی سهولت معنی ایچون میكند لفظی تقدیر اولنور وبو بیتك مصرع ثانیسی وقصهٔ آن عروسان
چمن را تقدیرنده اولنور طمس لغتده محو ایدوب اسكتمكه دینور وتقدیر كلام بویله دیمك اولور كه مستان الهینك اجزا
واعضاسنده تجلیات الهیه دن ظهوره كلوب وتجلیات الهیه كندكدن صكره باقی قلان حسن حال وحسن قال ولطف
خصال فی المثل شتا وقتنده اولان شول لطیف میوه لر كبیدر كه اول میوه لر لطف خدانك حكایه سن ایلر ودخی شمسك
تبسملرینك وكشاده روی اولملرینك دورینك قصه سنی واول چمن عروسلرینه شمسك تبسمنك وانلره تعلق قیلمسنك
وانلری اسكتمه سنك وتغییر وتبدیل ایتمسنك قصه سنی سویلر (مثنوی) حال رفت وماند جزوت یادكار * یا ازو وا پرس
ویا خود یاد آر * حال كندی وسنك جزوك یادكار قالدی یا اول جزوكدن صور ویا خود یاد كه كتور یعنی هر بر جزوك
وعضوك نعمت الهیه دن تمتع ولطف وكرم ربانیه دن ظهور ایتمشدر اگر حال نعمت وراحت كندی ایسه سنك جزوك
اندن یادكار قالدی وهر عضوك اول نعم الهیه یی مذكر اولدی یا حال نعمتی ووقت راحتی اول جزوكدن سؤال ایله ویا خود
اول نعم سابقه والطاف سالفه یی یاده كتور وتذكر ایله والحمد لله علی كل حال دیوب قلت ومضایقه ومحنت زمانده
دخی حمد وشكر سویله تا كفران نعمت اولمیه سن وحق تعالینك نعمتلرنی فراموش قیلمیه سن (م ی) چون فرو كیرد غمت
كر جستئی) زان دم نومید كن واجستئی (كفتیش ای غصهٔ منكر بحال) راتبهٔ انعامها را زان كمال) چونكم غم سنی طوته
اگر سن جست ایسك اول نومید كن اولان دمدن كیرو صحبرارسن بو تقدیرجه واجستئی ده جیم مفتوح اوقنور اما مصرع
اولده ومصرع ثانیده هم جیملر مضموم اوقنوب معنی بویله اولمق دخی جائزدر چونكم غم والم سنی اخذ ایلیه اگر سن
جست وچابك ایسك اول نومید كن اولان دمدن كیرو جست وجو ایلرسن وا كا بویله دیو سویلرسنكه ای حال رحمته
ونعمته منكر اولان غم وغصه اول كمالدن انعاملر راتبه سنه منكر اولان غصه جواب بو بیتلردن حاصل اولور (مثنوی)
كر بهر دم نت بهار وخرمیست) همچو چاش كل تن فكر تو همچون كلاب) منكر كل شد كلاب
اینت عجاب * اگر هردم سكا بهار خرملك دكل ایسه كل چاشی كبی سنك تنك نه نك انباریدر چاش چچ دیدكاریدر یغن
معناسنه تن چاش كل سنك فكرك كلاب كبی منكر كل اولدی كلاب اشته عجاب راتبه بونده وظیفه معناسنه در وبو جمله
ابیات اربعه نك محصولی بویله دیمك اولور كه چونكم حزن وغم ومحنت والم سكا كه وسنی طوته ومحزون ومغموم قیله
اگر عقل وفكرتده سن جست وچابك ایسك اول نومید دمندن كیرو صحبرامق ایله یاخود معنی اول نومید كن اولان وقتدن
كیرو جست وجو ایله وا كا بویله دیو سویله كه ای نعمت وراحت حالنه منكر اولان غصه وغم وقتی اول كمال صاحبندن
واول جلال وجمال مالكندن وانعام واحسانلر خالقندن اگر سنك عارض اولدیغك بدنه بهار وخرملك وهردم
كشاده لك وشادیلك اولمیدی سنك كل چچی كبی اولان بدنك نه شیئك انباریدر بو مقرردر كه سنك بدنك نعمت ولطف
ومكرمت انباریدر فی المثل سنك بدنك كل یغنیدر كه هر عضوك كل كبی نعمت الهیه ایله وبهار لطفیه ایله تمتع ایدوب سنك
فكرك اول كل یغنی كبی اولان بدندن حاصل اولدیغی اعتبار ایله كلاب كبیدر عجب بودر كه كلاب كلدن ظهور ایتمش

ایکن کالك وجودنه ولطافتنه منکر اوله یعنی عجب بودرکه کلاب کبی اولان فکر کل کبی اولان بدندن ظهورا بتمش ایکن
وبدن دخی بهار لطف الهی ایله کل کبی تر وتازه اولوب بتمش ایکن فکره بر مقدار غم والم عارض اولمغله بدنك لطف حقله
ظهوراتیدیکنه ونعمت وراحتله بتدوکنه انکار ایلیه وکفران نعمت اولوب بن بو دنیاده نعمت وراحت
کورمدم دیو سویلیه (مثنوی) از کپی خوبان کفران که دریغ * بر نبی خوبان نثار مهر ومیغ * ان لجاج وکفر قانون
کپیست * وان سپاس وشکر منهاج نبیست * با کپی خوبان تهتکها چه کرد * با نبی رویان تنسکها چه کرد * کفران
النعمه اولان میمون خویلردن صمان دریغدر یعنی شول کمسه‌لر میمون خویلو وحیوان صفتلو کافر بالنعمه اوله‌لر کا صمان
ویرمك ییله یازقدر که اول صمانك دخی لایق دکلدر امانبی خویلولر اوزره مهر ومیغ نثاردر مهر ومیغ ذکر سبب اراده
مسبب قبیلندن اولوب معنی بویله دیمك اولور که انلرکه پیغمبر سیرتلو شاکرلردر انلر اوزره کونش وسحاب واسطه‌سیله
ظهوره کلان نعمتلرك ورزقلرك جمله‌سی مبذول ونثار اولمغه لایقدر که اول عناد وکفر نعمت میمون طبیعت
اولان اهل نفاقك قانون وقاعده‌سیدر واول سپاس وشکر نبی علیه السلامك طریقدر یعنی سراده وضراده وشدتده
ورخاده شکر ایلمك والحمد لله علی کل حال دیو سویلمك نبی مکرم علیه السلام حضرتلرینك طریقت علیه وسنت
سنیه‌سیدر لابد پیغمبر طریقنه سالك اولان عزیزلر دخی البته هر حالده حمد وشکر قیلمغله متصف اولمشلردر ای عاقل
نظر ایلیوب کور میمون خویلو اولنلره پرده‌لری یرتلمق نه ایلدی تهتك پرده یرتلمغه دیرلر بونده افتضاح ورسوای اولمق
معناسنه‌در یعنی کافر بالنعمه اولوب شکردن اعراض ایلین میمون خویلو اوله‌رك ورسوای اولملری نه ایلدی ونبی
یوزلولره نسکلری یعنی تعبدلری کورنه ایلدی مقصود پیغمبر علیه السلام خویلو اولان شاکرلره عبادت قیلملری
وشاکر اولملری کورنه ایلدی دیمك اولور حق تعالی حضرتلری (لئن شکرتم لازیدنکم) بیوردیغی ایت کریمه اوزره
نبی خویلو اولان شاکرلره صوری ومعنوی نیجه نعمتلر زیاده ایلدی (ولئن کفرتم ان عذابی لشدید) بیوردیغی قول شریف
اوزره کپی خویلو اولنلره عذاب شدید ایله عذاب ایتدی (مثنوی) در عمارتها سکانند وعقور * در خرابیهاست کنج
عزونور * عمارتلرده سکلر وعقورلر وار در خرابلقلرده در کنج عزونور عمارتلردن مراد نعمت وراحت ودولت وثروتله
بدنلری معمور اولان اهل دنیا واهل هوادر وخرابلقلردن مراد بدنلری در دو محنت وکلفت ومشقتله خراب اولان
اهل بلا واصحاب ولادر یعنی بدنلری نعمت وراحتله معمور اولان کمسه‌لرك وجودنده کلاب صفتلری ومبالغه ایله
عقر ایدیجی حیوان خویلری واردر که بونلرك اکثری کلب عقور کبیدر وبدنلری کلفت ومحنتله ویران اولان کمسه‌لرك
وجودنده کنج عزت وخزینه نور واردر انکچون اوکبی خویلرده شکر وحمد صفتلری حاصل اولماز بلکه کلبلك وعقورلك
صفتلری حاصل اولور اما بونبی رویلرده الحمد لله علی کل حال دیوب شکر وثنالر حاصل اولور وقلبلری کنج عزت
ونور معرفته محل ومخزن اولور (مثنوی) کرنبودی این بزوغ اندر خسوف * کم نکردی راه چندین فیلسوف
زیرکان موشکاف از کرهی * دیده بر خرطوم داغ ابلهی * اکر خسوف ایچره بزوغ اولمیدی بو قدر فیلسوف
راهی کم ایتمزدی سوف حکمت عقلیه‌یه دیرلر فیله اهل ومحله دیرلر فیلسوف دیمك اهل حکمت دیمکدر بزوغ طلوعه
دیرلر خسوف قمرك نورینك زائل اولمسنه دیرلر یعنی اکر بونورلك وخرابلق ایچره معمورلق وطلوع وظهور قیلمق
کنج عزت وشرفی بولمق اولمیدی بو قدر اهل حکمت واصحاب فطنت یول یترمزلردی وطریقی ایزلردی زیرا بونلر بولی
شول جهتدن یتورمشلردر که کنجی عمارتده بیلمشلر ونوری همان طلوعده کورمشلردر بو سببدن زیرکار وموشکافلر
کمراهلقلرندن خرطوملری اوزره ابلهلك داغنی کورمشلردر خرطوم بورونه دیرلر بونده مراد مطلق سیما اولور
وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که زیرکار وعقلیات ونقلیاتده موشکاف اولان مدققلر حقیقت کاره عارف
ونعل باژکونه اولان اسراره واقف اولمیوب مجرد مقتضای عقللری اوزره حرکت قیلدقلری وکمراه اولدقلری جهتدن
هر بریسی سیمالری اوزره ابلهلك داغی ونادانلق نشانی کورمشلردر وکنجینه وخزینه ظن ایلدکلری محلده خزینه
جقمیوب وخزینه بوقدر دیدکلری پرده خزینه جقدیغنی مشاهده قیلدقلری وقتده کندیلرك بلاهت وعدم معرفتلرینه
اعتراف قیلمشلردر وکنجی بولنلر وخزینه‌یه واصل اولنلر بونلرك بکمدکلری شول فقیرلر ونظر حقارتله باقدقلری
حقیرلردرکه روز وشب حضرت حقه دعا ایتمك وراه فنایه کیمکله کنز لا یفنایی بولمشلر وکنج روان وخزینه بی پایانه واصل
اولمشلردر * قصه فقیر روزی طلب بی واسطه کسب (مثنوی) آن یکی بیچاره مفلس زدرد * که زبی چیزی هزاران
زهر خورد * لابه کردی در نماز ودر دعا * ای خداوند ونکهبان رعا * بی ز جهدی افریدی مر مرا * بی فن من روزیم
ده زین سرا * اول بیچاره مفلس درد وغمدن که بی چیزلکدن هزاران زهر یردی یعنی برشی اولمیوب فقیر الحال
اولدیغندن زهر کبی هزاران درد وغملر یردی اول فقیر نمازده ودعاده لابه وتضرع ایلردی دیوب دیو سویلردیکه

ای خداوند وای راعیلرك نکهبانی رعا کسر راء ایله راعینك جمعیدر راعی چوبانه وحافظه دیرلر یعنی اول درویش دیردیکه
ای حافظلرك نکهبانی وای راعیلرك ونکهبانلرك مهین وحافظی وای خداوند زمین وزمان وای خلاق کون ومکان
تحقیقا بنی بر جهدسز وبنی فنسز خلق ایتدك بنم کسبسز بو سرای دنیادن رزقمی ونصیبمی بکا ویر دیردی والهی خلقتنی
مجانا وارزقنی مجانا وارحنی مجانا قولنك مفهومنی ورد اید نوب سویلردی (مثنوی) پنج کوهر دادیم در درج سر *
پنج حس دیکری هم مستتر * لا یعد این داد ولا یحصی زتو * من کلیلم از بیانش شرم رو * چونکه در خلاقیم تنها توی
کار رزاقیم تو کن مستوی * الهی وخلاقی درج سرده بکا بش کوهر ویردك اندن غیری هم مستتر بش حس ویردك
درج حقه‌یه دیرلر بونده سر حقه‌یه تشبیه اولنمشدر درج سرده اولان پنج کوهردن مراد حواس خمسه ظاهره‌در که
انك بری قوه سامعه وایکنجیسی قوه باصره واوچنجیسی قوه شامه ودردنجیسی قوه ذائقه وبشنجیسی قوه لامسه‌در
وبو قوه لامسه بدنك جمیع عضونده ساریه‌در پس بونك دخی درج سرده اولمسی سر رئیس جمیع اعضا اولدیغی ودخی
حواس ظاهره‌نك اکثرینه باش محل اولدیغی اعتباریله‌در والا جمیع اعضا قوه لامسه‌نك محلیدر وخواس باطنه‌نك
محلری هیا کله‌ده اولان شرحزده ذکر اولنمشدر انده طلب اولنه ومصرع ثانیده اولان پنج حس مستتردن مراد
حواس خمسه باطنه‌در وحواس خمسه باطنه‌نك اولی حس مشترك ایکنجیسی قوه واهمه اوچنجیسی قوه فکریه
دردنجیسی قوه خیالیه بشنجیسی قوه حافظه‌در بونلرك دخی محلی وتحقیقی اول ترجمه‌ده تحریر اولنمشدر پس تقدیر کلام
بویله دیمك اولور که اول فقیر حضرت حقه بو کونه مناجات وعرض حاجات ایدوب دیردی الهی وسیدی باش حقه‌سنده
بکا کوهر کبی رایکان بش حس ویردك وبو بشدن غیری همان مجانا مستتر ومخفی بش حس دخی ویردك بو کوهرلرك
هر بریسنی اصلا بن کسب ایتمدم بلکه اول کوهری خزینه قدرتکدن سن بکا عطا ایلدك ای وهاب مطلق سندن بو داد
وعطا لا یعد ولا یحصادر نته کم (وان تعدوا نعمة الله لا تحصوها) بیوردك بن اول لا یعد ولا یحصی اولان نعمتلرك
شرح وبیانندن شرم رو وکلیل اللسانم وبی نطق وبی زبانم که بو قدر لا یعد اولان نعمتلریکه بو زبانله شرح ایلمك ممکن دکلدر
کلیل زبانك کند اولمسی وعاجز قالمسنه دیرلر الهی وخلاقی چونکه بنی خلاق اولمقده تنها اسن سن اصلا بنی خلق وایجاد
ایلمکده وعدمدن وجوده کتورمکده غیرینك شرکتی یوقدر بنم رزاقلغم کارنی سن مستوی ایله یعنی بنم خالقم اولمقده
اصلا کمسنه‌نك شرکتی یوقدر راستدر که بنم رزاقم اولمق کارنی هم خالقم اولمق کارنه مستوی وبرابر ایلیه سن که رزاقم
اولمقده دخی اصلا غیریلر مشارکت قیلمیه وغیریلرك منتی بنم اوزریمه اولمیه بلکه هم خلاقم وهم بلا واسطه رزاقم همان
سن اوله سن دیردی الحاصل (بیت) اسباب من سوخته وسرکردان * بی منت مخلوق میسر کردان) مضمونی اوزره جناب
حقه دعا ایلردی (مثنوی) سالها زو این دعا بسیار شد * عاقبت زاری او بر کار شد * همچو ان شخصی که روزی حلال
از خدا می خواست بی کسب وکلال * کاو اوردش سعادت عاقبت * عهد داود لدنی معدلت * نیجه یللر اول فقیردن
بو کونه دعا ایلمك چوق اولدی عاقبة الامر اول بیچاره‌نك دعا وزاریسی بر کار اولدی یعنی اجابته قریب اولوب حق تعالی
انی قبول قیلدی مثلا شول بر شخص کبی که حلال رزقی خدای تعالی حضرتلرندن بی کسب وبی کلال وبی ملال
استدی وحق تعالی هم انك دعاسنی قبول ایلدی عاقبت اول شخصه سعادت ونعمتك کلمسنه کاو سبب اولدی واول
شخص حضرت حقه بو دعایی ایلرکن فی الحال بر کاو انك قپوسندن ایچری کلدی واول شخص انی بی توقف ذبح قیلدی
وبو قصه‌نك ظهوری لدنی معدلت اولان وعدالتی الله قتندن ظهوره کلان داود نبی علیه السلام حضرتلرینك عهد
شریفنده ایدی وبونك قصه‌ بر حصه‌سی اوچنجی دفترده تفصیلا نظمه کلمشدر ومثنوی خوان اولنلرك قتنده مشهور
اولمشدر بیانه حاجت یوق (م ی) این متیم نیز زاریها نمود * هم زمیدان اجابت کور بود * کاه بدظن می شدی اندر دعا
از پی تأخیر پاداش وجزا * باز ارجاء خداوند کریم) دردلش بشارکشتی وزعیم) بو متیم دخی زاریلکلر کوستردی هم اجابت
میداننده طوبی قایدی متیم باب تفعیلدن مذلل معناسنه‌در نته کم تیم الحب فلانا دیرلر یعنی برکمسه‌یی محبت قول
وذلیل ایلسه یعنی بو بنده ذلیل دخی داود نبی علیه السلام زماننده اولان شخص علیل کبی حق تعالی حضرتلرینه
زاریلکلر کوستردی وتضرعلر قیلدی بو هم اجابت عرصه‌سنده کوی قایدی اما دعا ایلمکده کاهی بدظن اولوردی
پاداش وجزانك تأخیرندن اوتری یعنی جناب حضرتنه اکرچه دعا وتضرع ایلردی اما ایلدیکی دعانك پاداشی وجزاسی
اکا فوری کلمیوب تأخیر وتوقف ایلدیکندن قوه واهمه اکا مستولی اولوب عدم اجابت خیالنی قلبنه کتوروب
بنم دعا وتضرعم مقبول حضرت اولمزدیو کاه کاه دعا ایلمکده سوء ظن ایلردی وقلبنه ضعف کلوب دعاده سعی والحاح
ایلمزدی کیرو خداوند کریمك رجالری انك کوکلنده بشار وکفیل اولوردی زعیم کفیله وضامنه دیرلر رجا فتح همزه ایله
رجانك جمعیدر وکسر همزه ایله رجا ویرمك وراجی قیلمق معناسنه اولور بونده ایکی وجه ایله جائزدر یعنی اکرچه اول فقیر

وذليل پاداش وجزا نا خبر قيلمسندن كاه كاه بدظن اولورودعا ايتمكدن فراغت قيلوردى اما كيرو اول خداوند كريمك
رجالرى وانى راجى ايلمسى انك سكوكنده اكا مبالغه ايله بشارت ويريجى اولوردى واجابته تكفل قيلوردى وكانه اكا
ديرديكه نيچون دعاوزارى ايلمكده سست اولورسن واصلى ندركه اول خداوند كريمدن اميد ورجا حبلنى قطع قيلورسن
كلام مجيدنده حبيبنه خطابا * واذا سألك عبادى عنى فانى قريب اجيب دعوة الداع اذا دعان * ديمشدر ودخى ام من
يجيب المضطر اذا دعاه) بيورمشدر ودخى (ادعونى استجب لكم) ديو دعا ايلمكه امر قيلمشدر پس نيچون بدظن اولورسن
الامور مرهونة باوقاتها) حديثنك حسبنجه هر امر البته بر وقته مرهوندر ساعتى كلدكده ميسر اولور وظهوره كلور
امدى دعا وتضرعدن تكاسل ايلمك عبده لايق دكلدر بلكه بنده يه لايق اولان اول خداوند كريمه دعا ايلمكدر ديردى
مثنوى) چون شدى نوميد در جهد از كلال * از جناب حق شنيدى كه تعال * چونكم كلال جهتندن جهد ايلمكده
نااميد اوليدى جناب حقدن ايشدرديكه تعال يعنى چونكم اول دعا ايديجى فقيره كلال وملال كلوب سعى وجهد
ايلمكده نااميد اوليدى ودعا ايلمكدن فراغت قيليدى جناب حقدن انك قلبنه تعال نداسى كلوردى وانك كوش
وهوشى حضرت حقدن قلبه كلان تعال خطابنى استماع قيلورديكه (وهو الذى ينزل الغيث من بعد ما قنطوا وينشر
رحمته وهو الولى الحميد) ايت كريمه سنك فحواسى اوزره اول قابض وباسط وخافض ورافع اولان خداى تعالى بنده لرينك
كندى جنابندن بالكليه مأيوس ومقنوط اولديغى استمزه هر باركه قوللرى مقنوط اولمق مرتبه سنه وارسه لر بعد اليأس
والقنوط اول ولى حميد اولان خدا سحاب رحمتنى نثر ايلر وباران فيض وعطاسنى تنزيل ايلر كه قابض وباسطلك وخافض
ورافعلك صفتلرينك آثارى واحكامى بونكله ظهوره كلور كه هر باركه بنده نك مرادنى ويرميوب قبض ايلدكده قول آنك
نتيجه سنه عالم اولمديغندن بدظن اولورو نااميد اولمق مرتبه سنه واررپس اكا بسط والطافله دخى تجلى قيلور فى الحال
اول بنده اميدوار اولور وانك جنابنه توجه قيلور همیشه كار الهى وشان ربانى بويله اولمقدن خالى اولمز (مثنوى)
خافضست ورافعست اين كردكار * بى ازين دو بر نيايد هيچ كار * خفض ارضى بين ورفع آسمان * بى ازين دو نيست
دورانش اى فلان * خفض ورفع اين زمين نوعى دكر * نيم سال شوره نيمى سبزوتر * خفض ورفع روزكار باكرب * نوع
ديكر نيم روز ونيم شب * خفض ورفع اين مزاج ممتزج * كاه صحت كاه رنجورى مضج * بوكردكار خافض ورافعدركه حق
تعالينك بو ايكى اسم اسماء حسناسندندر اول پادشاه لم يزل همیشه قابض وباسط اولديغى كبى هم دائما خافض ورافعدر
بو ايكى سز هيچ كار كلمز وهيچ برزمان اول خداى متعال خفض ورفع ايلمكدن خالى اولمز نته كم ابو موسى حضرتلرى
بو حديث شريفى حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلمدن روايت بيوررلر قال عليه الصلوة والسلام ان الله لا ينام
ولا ينبغى له ان ينام يخفض القسط ويرفعه ويرفع اليه عمل الليل قبل عمل النهار وعمل النهار قبل عمل الليل الى اخره
يعنى الله تعالى حضرتلرى اويومز واكا اويومق لايق اولمز قوللرينك رزقنى وحظنى خافض اولورو رافع اولورو بعض
بنده لرينى ظاهرا مخفوض بعضنى دخى باطنا الحق وبعضنى يوكسلك قيلور وبعضنك دخى مرتبه سنى وشانى
برزمان سفلى وبرزمان نصكره علوى ايلر الحاصل عالم بو اسملرك احكام وآثارندن خالى دكلدر بو جمله دن عالم محسوساتده
زمينك خفضنى وآسمانك رفعنى كورو بو ايكيسنه برخوش نظر ايله كه اول خافض كورزمينى نيجه مخفوض ايلدى
واول رافع كورصورتا آسمانى نيجه مرفوع قيلدى اى فلان عاقل اول اسمانك دورانى هم بو ايكيسيزد كلدر يعنى
اكرچه زمين بحسب الصورة والمرتبة مظهر اسم خافضدر وآسمان هم من حيث الصورة والمرتبة مظهر اسم رافعدر
وليكن زمين مطلق مظهر اسم خافض دكلدر وآسمان دخى مجرد مظهر اسم رافع دكلدر بلكه آسمانك وجودنده دخى
همیشه اسم خافضك واسم رافعك حكملرى واثرلرى پيدا وظاهر اولمقده دركه اول آسمانك دورانى بو خفضسز ورفعسز
اولمقدن خالى دكلدر نته كم اعلاده اولان جرم ونجم بر نيجه ساعتدن نصكره اسفله اينوب مخفوض اولورو مخفوض اولان
جانبى دوراايدوب مرفوع اولورو مرتبهٔ اعلايه كلور پس آسمانك دورانى بو ايكيدن خالى اولمز وبو زمينك خفض ورفعى
دخى بر نوع ديكردركه زمين اكرچه من حيث المرتبه مخفوضدر وليكن نظر اولنسه بعض جانبى مخفوض وسفلى وبعض
جانبى مرفوع وعاليدر وبوندن ماعدا بر سنه نك نصفى شوره يعنى قوراقلق ونصفى دخى سبز وتردر يعنى بر ييلده بو زمين
التى آى مقدارى سبز وتر اولور ونباتاتله واثمارله طولر والتى آى مقدارى دخى يابس اولوب شوره يركبى سبز وتر اولمقدن خالى
قالور پس التى آى شوره خالى اولمسى علامت خفض والتى آى مقدارى دخى سبز وتر اولمسى علامت رفعدركه زمين
نباتاتدن واثماردن خالى اولدقده شانى مخفوض اولور ونباتات واثمارله طولدقده شانى مرفوع اولور وباكرب روزكارك
خفض ورفعى يعنى بو غصه لو وكربتلو اولان روزكارك دخى خفضى ورفعى واردر بو غصه لو وغملو اولان روزكارك
مخفوض ومرفوع اولمسى نوع ديكردر نصفى روز ونصفى شبدر شب علامت خفض ونهار علامت رفعدر بو امتزاج ايديجى

مزاجلك دخى خفض ورفعى واردر بو امتزاج ايديجى مزاج جسمانينك خفضى ورفعى كاه صحت وكاه ناله ايديجى رنجور اولقدر
مضج ايكاديجى وناله قيلديريجى معناسنه در يعنى بو بدن حيوانى كه چار ضددن ممتزج اولمشدر پس بو ممتزج اولان
مزاجك دخى كاه ارتفاعى اولورو كاهى انخفاضى اولور هر باركه مزاج اعتدال وصحت اوزره اوله اكا نسبت مرتفع
اولمقدرو هر باركه علت وسقامت اوزره اوله مزاجك پست والحق اولمسيدر (مثنوى) همچنين دان جمله احوال جهان
قحط وجدب وصلح وجنك وافتتان * جمله احوال جهانى بو تجلين بيل قحط وجدب وصلح وجنك وافتتاندر جدب دال
مهمله ايله قحطه ديرلر پس بونده قحطك عطف تفسيرى اولور افتتان امتحان وابتلا معناسنه در جدب بعض نسخه ده
ذال معجمه ايله واقع اولمشدر قحط وعدم نباتاتدن وجذب انى چكوب يرينه كتورمكدن واررزان اولمقدن كنايت اولور يعنى
جميع احوال جهان مخفوض ومرفوع اولمقدن خالى اولمز كورمزميسن كاهى قحط وغلا اولور كه اول اثر خفض
وقبضدر وكاهى بركات واررزانى ظهور قيلور كه اول اثر رفع وبسطدر وكاهى احوال عالم جنك وفتنه اوزره اولور كه اول
قابض وخافض اسملرينك اثاريدر وكاهى صلح وصلاح اوزره اولور كه اول باسط ورافع اسملرينك آثاريدر الحاصل حق
تعالى حضرتلرى بو جهانى وجهان خلقنى خفض ورفع وقبض وبسطله افتتان وامتحان ايلمكدن خالى اولمز پس
محبوب حقيقى سالكلرى دخى بو اسماء متضاده ايله تربيه ايلمكدن وانلره بو اسملرله تجلى قيلمقدن خالى اولمز اثر قابض
وخافض خوف وخشيت ومسكنت ومذلتدر واثر باسط ورافع رجا وانبساط وعزت وشرف وبونلر امثالى اولان صفت
وحالتدر (مثنوى) اين جهان با اين دو پر اندر هواست * زين دو جانها موطن خوف ورجاست * بو جهان بو ايكى
قناد له هواده در بو ايكيسندن جانلر خوف ورجا موطنيدر يعنى بو خفض ورفع فى المثل ايكى قناد كبيدر وبو جهان
بر قوش كبيدر وقيام ونظام هوا كبيدر بو جهان قوشى بو خفض ورفع قنادلريله هواى انتظامده درو كذلك
بو خافض ورافع اسملرندن جميع جانلر خوف ورجا موطنيدر كه خوف اثر خفض وقبضدر ورجا اثر بسط ورفعدر پس
جانلرده اولان قبض وبسط وخوف ورجا وغم وشادى هرنه ايسه بو خافض ورافع وقابض وباسط اسملرندن
ظهوره كلور (رباعى) يك نيمه رخت الست منكم بعيد * يك نيمه دكران عذابى لشديد * كرد دولت نبشته يحيى ويميت
من مات من العشق فقد مات شهيد (مثنوى) تا جهان لرزان بود مانند برك * در شمال ودر سموم بعث ومرك * تا كم
بو جهان مانند برك لرزان اوله شمالده وسموم بعث ومركده بعث بعد الموت قبردن قوپاريلوب حيات بولمغه واعمالنك
جزاسنى كورمكدن اوترى حشر اولمغه ديرلر بونده بعثله مرك باد سمومه تشبيه اولنمشدرو حيات باد شماله تمثيل
قيلنمشدر و جهان قدرت باغنده بر برك كبيدر پس تقدير كلام بويله ديمك اولور كه الله تبارك وتعالى همیشه بو ايكى
صفت متضاده ايله جهان خلقنه تجلى قيلمقده در تا كم بو جهان بر برك كبى لرزان اوله حيات دنيويه نك شمالنده كه اول
حالت بسط ورفعدر ودخى بعث ومرك سمومنده كه اول حالت خفض وقبضدر جهان خلقى بو ايكى ضد اولان صفتلرك
وحالتلرك حكمنده وتصرفنده مضطرب اولمقدن ولرزه قيلمقدن خالى اولميه لر (مثنوى) تا خم يكرنكى عيسى ما
بشكند نرخ خم صد رنك را * كان جهان همچون نمكزار آمدست * هرچه آنجا رفت بى تلوين شدست * تا كم بزم
عيسى مزلك يكرنكلكى كوپى صدرنك اولان خمك نرخنى صيه كه اول جهان نمكزار كبى كلمشدر هرنه كم انده كتدى
بى تلوين اولمشدر عيسى ما بيوردقلرندن مراد خداى تعالى حضرتلريدر واول خالق بيچونه عيسى تعبير ايلملرى معقولى
محسوسه تمثيل وعيسى عليه السلام حضرتلرينك احياى اموات ايلمكده صفت حقانيه ايله متصف اولديغى
وخم صدرنكدن مراد الوان مختلفه يى ظهوره كتورديكى ملابسه سيله درو صدرنك اولان خمدن مراد بو عالم كثرتدرو خم
يكرنكدن مراد مرتبهٔ وحدتدر وبو حضرت عيسى عليه السلامك صباغ اولمسنك يكرنك اولان كوبدن كونا كون
لونلر اخراج قيلمسنك قصه سى جلد اولده بيان انكه اين اختلافات در صورت روشست سر خنده او زيك رنكى
عيسى بو نداشت بيتنك شرحنده مرور ايلمشدر انده طلب اولنه وبونده بو بيتين شريفينك تحقيقى بويله ديمك اولور كه
بو جهان خوف ورجا قنادلريله هواى انتظامده پران اوله وبو ايكيسندن جانلر دخى طوله وبو صفات متقابله وحالات
متضاده دن جهان خلقى مانند برك بو عالم كثرتده لرزه قيله شول زمانه دككه بزم عيسى مزلك يكرنكلكى كوپى وصدرنك
اولان عالم كثرت كوپينك نرخنى ورونقنى كسر ايليه يعنى بزم واحد حقيقى اولان صبا غمزه يكرنك اولان خم وحدتى
بو نيجه بوز الوان مختلفه واشكال متنوعه ايله پر اولان عالم كثرتك رواجنى ورونقنى محو وفانى ايليوب مرتبهٔ وحدتك تجلى
وحكمى ظهوره كله كه اول جهان فى المثل طوزلق كبى كلمشدر هرنه كه اول مملحه كبى اولان جهان حقيقتده كندى
بى تلوين اولدى وصبغة الله ايله منصبغ اولوب اختلاف ومغايرت رنكلرندن خلاص ونجات بولدى زيرا مرتبهٔ
وحدتك حكمى غير وسوى رنكلرينى محو وازاله ايدبجيدر واول مرتبه يه واصل اولان كنديلكندن فانى اولوب نور

وحدتلرینك رنك اولمیجی واتحاد قیلمیجیدر مثلا مملحه لر واردر كه اكا اشتر وخر واسب واستر جیفه لرنی القا ایلسه لر بر نیچه زماندن صكره انلرنك مرده اولان جسدلری تبدیل اولوب بالتمام لطیف نمك اولور وجمله‌ٔ نمكزار ایله یكرنك اولوب اتحاد قیلور (مثنوی) خاك را بین خلق رنكارنك را * میكند یكرنك اندر كورها * این نمكزار جسوم ظاهرست * خود نمكزار معانی دیكرست * ان نمكزار معانی معنویست * از ازل ان تا ابد اندر نویست * مثلا سن بو خاكی كور رنكارنك اولان خلق قبرلرده یكرنك ایلر یعنی خاكده دخی بو خاصیت واردر كه كوناكون اولان مخلوقك جسملری اكا داخل اولدقده وقبرایچره نیچه زمان قالدقده اول اجسام مختلفه واجساد متنوعه چوریوب عاقبت خاك اولور ویكرنك اولمق مرتبه‌سن بولور بو خاك ظاهر اولان جسملرك نمكزاریدر كه انلردن مغایرت واختلافی كیدروب جمله‌سی یكرنك ایلر خود نمكزار معانی بونك غیریدر اول نمكزار معانی حس وصوری دكلدر بلكه معنویدر فنا وزوال ظاهر اولمز ازلدن ابده دك اول یكیلكده در و نمكزار معانیدن مراد عالم وحدتدر كه انده عقول وارواح وافهام رنكلری اولمز واول مرتبه‌ده بو جمله موجودات مختلفه‌نك تعینلری قالمز مثلا حضرت عیسی علیه السلام بر كوپدن یوز كونه رنكلو جامه‌لر اخراج ایدوب ونه بو جمله‌یی اكا ادخال ایلدكده بیاض وساده اولدیغی كبی صباغ حقیقی دخی بو قدر اشكال مختلفه وموجودات متنوعه‌یی مرتبهٔ وحدتدن بو عالم كثرته اخراج ایلدی بعده بونلری ینه افنا وامانه ایلیوب عالم باطنه ادخال ایلدكده بونلرك جسملری وشكللری نیجه فانی اولورسه انوار وحدتك غلبه‌سیله بونلرك معنوی اولان وجودلری دخی محو وفانی اولور پس خاك نمكزار جسوم اولدیغی كبی مرتبهٔ وحدت هم نمكزار معانی اولور (مثنوی) این نورا كهنكی ضدش بود * وان نوی بی ضد وبی ند وعدد * آنچنان كز صقل نور مصطفی * صد هزاران نوع ظلمت شد ضیا) بو نوا كه كهنه‌لك انك ضدی اولور واول نولك بی ضد وبی ند وبی عدد اولور یعنی بو عالم صورتده اولان یكیلك وتازه‌لك ضدی اسكیلك وفرسوده‌لكدر كه بو عالم كون وفساددر اما اول عالم وحدت همیشه ضد ونددن وكثرت وعددن بری وعاریدر انكچون اول همیشه تازه ونودر اصلا انك صفاسنه خلل وكدر كلمز انجلین كه حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلمك نور شریفنك صقلندن یعنی صفا وروشنالكندن نیجه یوز بیك انواع ظلمات ضیا اولدی صقل لغتده پاصدن اجغه دیرلر بونده صفا معناسنه استعاره اولنمشدر ظلمتك انواعی واردر مثلا شك وشبهه وریب وجهل وغفلت وشرك وكفر ومعصیت كبی بو جمله‌سی ظلمات معنویه‌در اول حضرت علیه الصلوة والسلامك نورنك صفاسندن انواع ظلمات زائل اولوب ضیایه تبدیل اولدی واول انواع ظلماتی بو بیتله تفسیر ایدوب بیوررلر (م ی) از جهود ومشرك وترسا ومغ) جملكی یكرنك شد زان الب الغ) جهوددن ومشركدن وترسادن ومغدن جمله‌سی یكرنك اولدی اول دلاور اولان پادشاه اعظمدن الب پهلوانه دیرلر الغ اولو خانه دیرلر مغ آتش پرسته وانلرك كشیشلرینه دیرلر وبو ذكر اولنان طائفه‌نك هر بریسی انواع ظلماتدن نیجه ظلمتلره مبتلا اولمشلردی وحقیقت كاری كوره مدكلرندن اختلاف وتفرقه‌ده قالمشلردی چونكم اول سلطان عالیشان ظهوره كلدی وانك نور شریفی بو طوایف مختلفه‌نك اوزرینه پرتو صالدی بونلرك میانندن اختلاف ومغایرت كیدوب وبونلرك هر بریسی ایمان واسلام اختیار ایدوب یكرنك اولوب موحد اولدیلر وكنفس وحدهٔ ایمان واسلام طریقنده اتحاد قیلدیلر (مثنوی) صد هزاران سایه كوتاه ودراز * شد یكی در نور ان خورشید راز * نه درازی مانده‌لی كوته نه پهن * كونه كونه سایه در خورشید رهن اوزون وقصه نیجه یوز بیك سایه اول خورشید رازك نورنده بر اولدی سایه‌دن مراد بونده عقیده وملتدر كه عقیده وملت عقلك سایه‌سی كبیدر یعنی سایه كبی كوتاه ودراز اولان نیجه یوز بیك عقاید مختلفه وملل متنوعه هر نه ایسه اول خورشید رازك نورنده جمله‌سی بر ملت اولدی وبر عقیده اوزره اتفاق واتحاد قیلدی ویكرنك اولمق مرتبه‌سن بولدی وبونلرك عقیده‌لرنده وملت ومذهبلرنده نه اوزونلق ونه قصه‌لق ونه عریضلق قالدی زیرا بونلرك اكثری اول طریق مستطیله صاحبلری ایدی وبعضیسی دخی مشبهه وبعضیسی دخی مجسمه ایدی پس بونلرك هر بریسنك عقیده‌سی ومذهبی دراز وكوته وعریض سایه‌لر كبی ایدی پس بو كوناكون اولان ظلال معنوی اول خورشید الهیده رهن اولدی وانك نوریله كیدر زوال بولدی پس جمله‌سی نور توحیده مستغرق اولوب صراط توحید اوزره اتحاد قیلدی (مثنوی) لیك یكرنكی كه اندر محشرست * بد وبر بینك كشف وظاهرست * كه معانی ان جهان صورت شود * نقشهاء ما در خور خصلت شود * ولیكن یكرنكلك كه محشرده واردر ایو وكوتو اوزره مكشوف وظاهردر زیرا اول جهان حقیقتك معانیسی صورت اولور بزم نقشلریمز خصلتمزه لایق اولور یعنی بو دنیاده اول خورشید راز حضرتلرینك نورندن صد هزاران كوناكون سایه‌لر یكرنك اولدی واتحاد قیلدی ومؤمن وموحد اولمق مرتبه‌سنی بولدی ولیكن شول یكرنكلك كه روز محشرده واقع اولسه كركدر اول یكرنكلك ایو وكوتو هر نه قدر اهل محشر وار ایسه انلرك جمله‌سنه

مكشوف وظاهر اولمق مقرردر روز محشرده اولان یكرنكلكدن مراد وحدت مطلقه‌نك ظهور قیلمسی وجمیع اهل محشره ظاهر ومكشوف اولمسی وجمیع اهل محشر اكر مشرك واكر كافر واكر جاهل واكر غافل الحاصل نیك وبد واصلح وافسد هر نه ایسه یكرنك اولوب مؤمن وموحد اولمق وجمله‌سی وحدانیت حقی مشاهده ومعاینه قیلمق مقرر ومحققدر اصلا اول كونده بر كافر وبر مشرك قالمیه وحضرت حقه وانبیای عظامه بر انكار ایلر اولمیه زیرا اول جهان حقیقتك معنالری روز محشرده مصور اوله وحالا معقول اولان وروحانی اولان اوصاف واسرار واحوال عیانه كله اول كون بزم نقشلریمز وشكللریمز خصلتمزه لایق ومناسب اوله مثلا كور حیوان خصلتلرندن قنغی حیوانك خصلتی وصفتی غالب ایسه اول صفت غالبه اوزره موصوفه نقش وصورت ویره‌لر واكر حیوان صفتلرندن وخصلتلرندن قورتلمش وصافی وساده اولمش كمسه ایسه انسان صورتنده حشر اوله وانسانك صورتلرنده دخی بو دنیاده تفاوت اولدیغی كبی انده دخی تفاوت اوله (مثنوی) كردد آنكه فكر نقش نامها * این بطانه روی كار جامها * اول وقتده فكر نامه‌لرك نقشی اولور بو استار جامه‌لرك كاری ویوزی اولور نامها نامه‌نك جامها جامه‌نك جمعیدر نامه‌لردن مراد دفاتر اعمال وجامه‌لردن مراد اجساد نسوان ورجال اولور بطانه استاره دینور وانسانك بو دنیاده اولان فكری وذكری فی المثل جامه‌لرك استاری كبیدر واشكال ظاهره جامه‌لرك یوزی كبیدر بر كمسه فی المثل جامه‌لرك ایچنی طشره‌یه طشره‌سنی ایچرویه دوندردیكی كبی حق سبحانه وتعالی حضرتلری هم هر كسك باطننی ظاهره كتورر وسرایر وضمایرینی عیان مرتبه‌سنه یتورر بو دنیاده هر كس صور محسوسه‌یی نیجه كورر ومعاینه قیلور ایسه اول كونده هم احوال باطنه وافكار كامنه‌یی هم ظاهر وپیدا مشاهده ومعاینه قیلورلر نته كیم بو معنایه اشارت ایدوب بیوررلر اول وقتده قلبده مستقر وثابت اولان فكر وذكر صحایف اعمالك نقشلری اولور (یبعث الناس علی نیاتهم) حدیثنك موجبنجه ناس قلبلرنده ثابته اولان فكرلرینك ونیتلرینك اوزرینه بعث وحشر اولور پس فكردن مراد بونده صحیفهٔ دلده ثابت اولان فكر ودرون جانده قرار قیلان نیت وذكر اولور ودخی (یبعث الناس علی ماماتوا علیه) حدیث شریفنك حسبنجه هر نه حالت وهر نه كونه فكر ونیت اوزره اولسه انك اوزرینه حشر اولور پس حالا بو دنیاده وجود جامه‌لرینك استاری كبی اولان نیتلر وفكرلر یوم قیامتده وجود جامه‌لرینك كارلرینك یوزی اولور وباطنده اولان (یوم تبلی السرائر) آیت كریمه‌سنك فحواسی اوزره ظهوره كلور (مثنوی) این زمان سرها مثال كاو پیس * دول نطق اندر ملل صدرنك ریس * بو زمان سرلر كاو پیس مثالیدر نطق اكی ملتلر ایچره صدرنك اكریجیدر پیس اصلنده ابرصه دیرلر بونده الاجه معناسی مراد اولور ونطق بونده ایكه تشبیه ونطقدن ظهوره كلان انواع كلمات كوناكون ورنكارنك اولان ایلكاره تمثیل قیلنمشدر پس تحقیق معنی بویله دیمك اولور كه بو زمان بو دنیاده سرلر وقلبلر آلاجه صغر كبیدر ونطق ایك كبیدر وناطق ایلك اكیرن كمسه كبیدر پس هر ملت ایچره بو نطق اكی كندینك درونده اولان عقیده‌سنی وفكر ونیتنی اكیروب ظهوره كتوریجیدر فی المثل بر پرده بر نیجه یوز ایلك اكریجی كمسه اولسه انلرك هر بریسی بر كونه ایلك اكردیكی كبی بر پرده هم تمش ایكی ملتك اهلی اولسه لابد انلرك دهانندن صدور ایلین كلمات هم كندی سرلرینك وعقیده‌لرینك مقتضاسی اوزره اولسه كركدر چونكم ملل مختلفه‌نك عقاید واسراری لابد بری برلرینه متغایر اولدیسه انلرك لساندن ظهور ایلین كلمات دخی بری برلرینه متغایر ومتخالف اولور وانسانك لساندن ظهوره كلان كلمات والفاظ درونده اولان اسرار وافكاره دلالت قیلور وبو لسان عاقل وعارف اولنلره ترجمان اسرار نهان اولور * المرء مخفی تحت لسانه حدیثی هم بو معنایه شهادت قیلور ایچون عاقل وعارف بر كمسه‌نك عقیده‌سنی وسرنی بیلمك ومرتبه‌سنه وصورت باطنه‌سنه عالم واگاه اولمق ایسته‌سه انی نطقه كتورر پس انی نطقه كتوروب نه كونه رشتهٔ الفاظی اكیررسه انك فكرنی وسرنی اندن بیلور پس عارف وعاقله اسرار حشر برقاج وجوه ایله بو دنیاده معلوم اولور وجمله‌ٔ وجهلردن بریسی لساندن ظهوره كلان قول وبریسی دخی اعضادن صدور ایلین فعلدر اكر خلقك اغزلری مختوم اولسه وهر بری نطقه كلیوب سكوت قیلسه انلرك اللری وایقلرندن صدور ایلین فعل وحركت باطنلرینه دلالت قیلور وعارف وعاقله اسرار كامنه‌یی افعال ظاهره مخبر ومعلم اولور * مثنوی * نوبت صدرنكیست وصد دلی * عالم یكرنك كی كردد جلی * بو زمان صدرنكلك وصد دللك نوبتیدر عالم یكرنك ایچون جلی اولور یعنی بو دنیا شمدی یوز درلو اولمق وكوناكون عقیده ایله پراكنده دل اولمق وهر ملت بری برلریله اختلاف قیلمق وحق بودر ویزم مذهب ومسلكمز ودین ایمزمقبولدر دیو ادعا ایلمك اوزره‌در پس یكرنكلك عالمی ووحدت مطلقه مرتبه‌سی بو عالم اضداد وكثرتده ایچون منجلی اولور ونیجه ظهوره كلور * مثنوی * نوبت زنكست رومی شد نهان * این شبست وافتاب اندر رهان * نوبت كركست ویوسف زیر چاه * نوبت قبطست فرعونست شاه * حالا نوبت زنكیدر رومی نهاندر بو دنیا شبدر وافتاب رهانده‌در زنكیدن مراد شول

قاره یوزلو اولان ظلمانیلر وجسمانیلر وشیطانیلردر روزومیدن مراد اول بیاض یوزلو اولان روحانیلر ونورانیلر دربانیلردر
پس شمدی بودنیا حالا جسمانیلرك وظلمانیلرك وشیطانیلرك ظهور وغلبه سنك وكروفرنك وعزت وشرفنك وقتی ونوبتیدر
آق یوزلو اولان روحانیلر نهان ومختفیدر بودنیا فی المثل شب مظلم کبیدر زیرا آفتاب حقیقینك طلوع وظهوری رهنده در
شول دمکه آفتاب حقیقی طلوع ایلیه صبح آخرت ظهوره کلور واول کونده سرایر وضمایر هرنه ایسه پیدا واشکار اولور
شمدی بودنیا قوردلر نوبتیدر ویوسف زیر چاهده در بودنیا نوبت قبطدر وفرعون شاهدر کرکدن مراد حقود وحسود
اولان وسباع وذیاب اوصافیله اتصاف قیلان کمسه لر اولور ویوسفدن مراد صورت باطنه لری جمیل ومليح اولان
ومحبوبیت مرتبه سن بولان واوصاف الهیه ایله اتصاف قیلان کمسه لر اولور وقبطیدن مراد اهل نفس وفرعوندن مراد
نفس اماره اولور تقدیر کلام بویله دیمك اولورکه بودنیا شمدی قورد کبی درنده اولان حقودلرك وصفات سباعیه ایله
اتصاف قیلان حسودلرك رونقی وغلبه سی نوبتیدر یوسف علیه السلام کبی جمیل الشکل اولان روحانیلر ونورانیلر چاه
مسکن ایچره قالمشلر واختفا وتستر قیلمشلردر بودنیا شمدی نفس اماره اولان قبطی سیرتلرك ظهوری وتفاخری وقتیدر
زیرا فرعون کبی قوی ومتمرد اولان نفس اماره بالسوء بودنیاده شاه وحاکمدر پس هرکیم تابع نفس اماره اولورسه محسوس
اولان دولتده وشرفده ونعمتده وراحتده ویمکده وایچمکده ومعیشتده وخوش یجمکده اهل آخرت واصحاب حقیقت
اوزره غالبلردر زیرا بودنیا انلرك نوبتی دکلدر انلرك نوبتی یوم آخرتده کلور (م ی) تازرزق بی دریغ خیره خند * این سکانرا
حصه باشد روز چند * تا کم خیره خند اولان رزق بی دریغدن بو کلابه برقاج کون حصه اوله خیر خند بیهوده وبی معنی
کولیجی دیمکدر وسکلردن مراد اهل نفس واهل دنیا واصحاب زرق وریادر ورزق بی دریغدن مراد رزق جسمانیدرکه
اهل کفره واهل ایمانه وجمیع انسانه وحیوانه دریغسز ویرلمشدر وبونلردن هر برینه قسمت اولان حصهٔ معینه لری
هرنه ایسه بوما فیوما ایرکورلمشدر وبو رزق بی دریغك خیره خند اولمسی بو سك سیرت اولان طائفه نك بیهوده یره
یوزلرینه کولمسی وبونلرك انك ظاهرینه باقوب مخدوع اولمسی اعتباریله در پس توضیح معنی بویله دیمك اولورکه بودنیا
اکرچه کرکان وسکانك مرزوق اولمسنك وعیش ونوش قیلمسنك وقتی ونوبتی اولدی دیرایسك تا کم بیهوده یره یوزه
کولیجی واحمقلر الدایجی اولان دریغسز رزق عامدن بو کوپکلره برقاج کون بودنیاده حصه اوله وبونلر بو رزق جسمانی
ایله برایکی کون زندکانیلك قیله وکثرت ارزاق واموال ایله فخر وناز ایلمکه مشغول اولوب ارزاق الهیه دن ودولت ابدیه دن
غافل وجاهل قاله (مثنوی) دردرون بیشه شیران منتظر * تاشود امر تعالوا منتشر * پس برون آیند ان شیران زمرج
بی حجابی حق نماید دخل وخرج * بیشه ایچره شیرلر منتظردر تا کم امر تعالوا منتشر اوله پس اول شیرلر مرجدن اول
زمانده طشره کلورلر برحجابسز حق تعالی حضرتلری دخل وخرجی کوسترر شیرلردن مراد صالحلر ومتقیلردر مرج
چراکاه دیرلر بونده مرجدن مراد بودنیا اولور نته کم بیشه دن مراد هم بودنیا اولور درون بیشه دن مراد مقابر اولمقده
جائزدر درون دنیا اولمقده جائزدر یعنی بودنیا بیشه سنك درونده آخرت شیرلری وحقیقت میدانك دلیرلری منتظر
اولمشلر وترقب وترصد قیلمشلردر تا کم حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك بوجله یه بوچراکاه دنیادن میدان عرصاته کلك
دعوامرایلمسی منتشر اوله چونکم بو حقیقت شیرلرینه وآخرت میدانك دلاورلرینه ودلیرلرینه حق سبحانه وتعالی
حضرتلرندن ای بنم صالح اولان بنده لرم اول دنیام عالرندن بو آخرت سراینه کلك دعوامر اولنه ودعوت قیلنه پس
اول حقیقت ارسلانلری مرج دنیادن چیقوب آخرت صحراسنه طشره کلورلر ومیدان عرصاته واصل اولورلر حق تعالی
حضرتلری جمیع حجابی رفع ایلیوب بلاحجاب انلره دخلی وخرجی کوستررد خلدن مراد محصول اخروی وخرجدن
مراد مصروف دنیوی اولور یعنی حق سبحانه وتعالی حضرتلری بونلر دنیاده نه خرج وصرف ایلدیلرسه وبازار
اخرتده بونلر نقد دخله ومحصوله واصل ونائل اولدیلرسه بی حجاب وبی نقاب جمله سنی بونلره عیان وبیانه کتوروب
کوسترر (م ی) جوهر ایشان بکیرد بروبحر * بسه کاوان بسملان روزنحر * روز نحر رستخیز سم منالك * مؤمنانرا عید
وکاوانرا هلاك * بونلرك کوهری بر وبحری طوتار الا جه صغرلر روزنحرك بسملریدر رسم منالك اولان رستخیزك نحری
کونی مؤمنلره عیددر وکاوره هلاکدرر وزنحر قربان بیرامنك صلات قلندیغی واضحیه ذبح اولندیغی کونه دیرلر وروز
قیامت عید اضحیه نك یوم نحری کبیدر اولا حیوان سیرتلر انده تیغ قهرالله قتل اولنوب هلاك اولدقلری ملابسه ایله وثانیا
اصناف خلایق انده جمع اولوب کیمی کریان کیمی خندان وکمی نالان وکیمی دخی شادان اولدیغی وبعضلری کونا کون
نعمتلر ودرلو درلو راحتلر ایله تعیش قیلدیغی وبعضلر دخی فقیر وکدالر کبی دردلر وغملرده قالدیغی اعتباریله چونکم روز
رستخیزی یوم نحره تشبیه ایتدیلر اکا مناسب بودنیاده اولان ایچلری الا جه صغرلرك اول کونده حاللری نیجه اوله جغنی
بو بیتله بیان ایدوب بیوررلر اول حقیقت شیرلری وعرصهٔ قیامتك دلیرلری اولان انبیا واولیا وصلحا ومؤمنینك جوهر

روحانیه لری بر صوری وبحر معنایی طوتار وبونلرك شرف ودولتی ظاهر وباطنی احاطه ایدر اما انلرك که ایچلری سوء
عقیده وافکار فاسده ایله آلاجه وقراجه صغرلر کبیدر اول نحر وقتل کونی اولان روز قیامتك مذبوحلری وکشته لریدر
اول سهمناك وهولناك اولان قیامتك یوم نحری مؤمن ومتقی اولنه عید وعاصی وکافرلره اولان حیوان سیرتلره قهر
وهلاك کونیدر بونلر اول کونده بالکلیه اولوب کتمیه لر بلکه برمرتبه تیغ قهرله مذبوح وکشته اوله لرکه یالیتها کانت
القاضیة دیو موتی تمنی قیله لر اندنصکره شول نار کبرایه داخل اوله لر (لا یموت فیها ولا یحیی) آیتنك حسبنجه انده
نه اوله لر ونه حیات بوله لر (م ی) جمله مرغان آب ان روز نحر * همچو کشتیها روان برروی بحر * تا که یهلك من هلك عن
بینه (تا که ینجو من نجا واستیقنه) جمله صو قوشلری اول نحر کونی کشتیلر کبی روی بحر اوزره روان اولورلر اما صو قوشی
اولمینلر اول کونده غرق وهلاك اولورلر تا کم هلاك اوله شول کمسه که بینه دن هلاك اولدی تا کم ناجی اوله شول کمسه که ناجی
اولدی ومستیقن اولدی بو بیت سورهٔ انفالده نازل اولان بو آیت کریمه یه اشارت اولور قال الله تعالی (لیقضی الله امرا کان
مفعولا) یعنی تا کم الله تعالی حکم ایلیه شول امری که ازلده انك اشلنمسی لایق وجدیر اولمشدی اول ازلده مفعول
اولان امر اولیایه نصرت واعدایه قهر ونقمتدر (لیهلك من هلك عن بینة) لام مفعولا لفظنه متعلقدر ومعنی اول امر
انکیچون مفعول اولدیکه تا هلاك اوله شول کمسه که حجت واضحه دن هلاك اولدی (ویحیی من حی عن بینة) ودخی حی اوله
وزندکانیلك بوله شول کمسه که حجت واضحه دن حی اولدی بونده هلاك عذاب وعقابدن وحیات نجات وثوابدن
استعاره در دیمشلر یعنی اول امر مفعول اولدی تا کم حجت واضحه دن عذابه لایق اولان معذب اوله ودخی اول حجت
واضحه دن عذابه لایق اولان معذب اوله ودخی اول حجت واضحه دن عذابه مستحق اولمین عذابدن نجات بوله وحیات
ابدیه یه واصل اوله اکرچه بو آیت کریمه قتال حقنده وارده ونازله اولمشدر اما حضرت مولانا قدس سره اخرتده اولان
قتله وحیاته وهلاکه ونجاته حمل ایدوب انبیا واولیا وصلحا واتقیا وجمیع مؤمنلری صو قوشلرینه تشبیه ایدرلر ومشرکلری
وکافرلری وعاصیلری وفاسقلری هم کنایت طریقیله دریایه اشنا اولمین قوشلره تمثیل ایدوب روز قیامتی دریایه بکزه دوب
بیوررلر جمیع صو قوشلری کبی اولان انبیا واولیا وصلحا واتقیا اول ذبح وهلاك کونی کشتیلر دریا اوزره نیجه روان اولورلر
وسیر قیلورلر ایسه انلرك جمله سی اول دریای قهر وبحر جلال وهیبت اوزره سفینه لر کبی روان اولورلر وسلامتله سیر وحرکت
قیلورلر اصلا بونلره اول بحر قهر وغضب ضرر وزیان ویرمز واول یوم محنت وتعب بونلره الم واضطراب ایرکورمز اما اول
کمسه لرکه بودنیاده صو قوشلری اولمیه ودریای حقیقتله آشنالق قیلمیه لر انلر مرغ خاکی دریایه دوشدکده عذاب چکدیکی
وهلاك اولدیغی کبی عذاب چکوب وهلاك اولورلر واول روز نحر وقهرلك بروزی انکیچوندرکه
حجة واضحه دن هلاك اوله وعذاب وعقابه کرفتار که اول کمسه علم الله ده هلاك اولدی وعذابه مستحق اولدی ایدی
ودخی حجت بالغه دن حیات ابدیه بوله وقهر وعذابدن خلاص اوله شول کمسه که ازل ازلده علم الله ده حی اولدی وعذاب
خدادن نجات بولدی ایدی (فلله الحجة البالغة) آیتنك مصداقنجه الله تعالینك خلق اوزره بینه سی وحجة بالغه سی
واردر خلقك الله اوزره بینه سی وحجت بالغه سی یوقدر پس هرشول کمسه که اول یوم نحر وقهرده مقهور وهلاك اوله
کندینك اول قهره وهلاکه مستعد ومستحق اولدیغنی بیلورزیرا بینه دن وحجت بالغه دن هلاك اولور اول دکلدرکه بلا
بینة ولا حجة هلاك اوله وشول کمسه لرکه عذاب خدادن نجات بوله لر وحیات ابدیه یه واصل اوله لر انلرهم بینه دن نجات
بولورلر وکندیلرك اول نجاته مستحق اولدقلرنی کمالیله بیلورلر وبونلر حالا بودنیاده ایکن هم اول کونه استیقان ایلدی
ولسانله دخی بن اول کونه وانك احوالنه مؤمن وموقنم دیو سویلدی واستیقنه ده اولان ضمیریت اولده اولان روز نحره
راجع اولور (مثنوی) تا که بازان جانب سلطان روند * تا که زاغان سوی کورستان روند * کاستخوان واجزای سرکین
همچو نان * نقل زاغان آمدست اندر جهان * تا کم بازلر سلطان جانبنه کیده لر تا کم زاغلر کورستان جانبنه کیده لرکه
استخوان وسرکین اولان اجزای نان کبی جهان ایچره زاغلرك نقلی کلمشدر بازلردن مراد علوم ومعارف وحکم ولطایف
صیدایلین وپادشاه حقیقی ایله آشنا اولان وجیفه خوار اولمقدن واکل سحت قیلمقدن اجتناب قیلان وزاغلردن
مراد جیفه خوار اولان واکل سحت قیلان ومالایعنی سویلین اهل دنیا واصحاب نفس وهوادرلر کورستاندن مراد
بودنیادرکه اهل دنیا مرده لر حکمنده در وبودنیا انلره مسکن اولدیغی اعتباریله کورستان کبیدر وزاغلرا کثر
کورستانه مایل اولوب انده جیفه وسرکین یدکلری کبی اهل دنیا هم بودنیایه مائل اولوب جیفه وسرکین یمکدن خالی
اولمازلر پس تقدیر کلام وتعبیر مرام بویله دیمك اولورکه اول یوم نحردن وقهردن مقصود اندن کرکسه بودنیاده اولان یوم
قتال اولسون وکرکسه یوم قیامتده اولان عذاب ونکال اولسون انکیچون ظهور ایلر تا کم علوم ومعارف شکار
ایلین بازان معنوی سلطان حقیقت جانبنه کیده واول یوم نحرك ظهور ایلدیکی واسطه ایله جناب عزت طرفنه پرواز

ایده تا کم زاغلر دخی بو دنیا جانبنه کیده لر و جیفه خوار اولمغه میل و محبت ایده لر زیرا کیکلر و سرکین و ملوث اولان
جز ولرنان کبی زاغ سیرت اولان اهل دنیانک نقل و غداسی کادی بو جهانده انلرک تعیشی و نقلی انجق کلاب کبی کیمک
یاله مقدر (م ی) قند حکمت از کجا زاغ از کجا * کرم سرکین از کجا باغ از کجا * قند حکمت قندن زاغ قندن کرم سرکین
قندن باغ قندن یعنی بونلرک ما بیننده اصلا مناسبت یوقدر حکمتکه تحقیق علمده و اتقان عملده و قولده و فعلده اصابت
قیلمقدن عبارتدر فی المثل قند کبیدر و شکر روحانیدر و اهل دنیا که زاغ سیرتلردر بو شکر روحانی اولان حکمتدن نیجه
غدا ایدر اولورلر که حکمتله انلرک ما بیننده مناسبت یوقدر و علم و معرفت باغ کبیدر و اهل نفس و اهل شهوت نجاست
بوجکی کبیدر نجاست یمکه مبتلا اولان اهل شهوت علم و معرفت باغندن حظ ایلمز که علم و معرفت باغی بو دنیاده
ریاض جنت کبیدر پس کرم سرکینله باغک مناسبتی اولمدیغی کبی اهل دنیا و اهل شهوتله دخی علم و معرفتک و ریاض
جنتک مناسبتی اولمز (م ی) نیست لایق غزو نفس و مرد غر * نیست لایق عود و مشک و کون خر) غزو نفس و مرد غره
لایق دکلدر و عود و مشک و کون خره لایق دکلدر غزو نفس غزای نفس دیمکدر که اندن مراد نفس کافر ایله جهاد اکبر
قیلمقدر و مرد غر مرد قحبه دیمکدر مراد شر یعتده و طریقتده مخنث طبیعت اولان و نفس و هوایه اطاعت قیلان
نامردلردر یعنی نفس کافر ایله غزا ایتمکه و مجاهده قیلمغه مخنث طبیعت اولان مرد غر لایق دکلدر نته کم عود و مشک
اشک دبرینه لایق دکلدر علم و حکمت و حق تعالی یه طاعت عود و مشک کبیدر و اهل نفس و اهل شهوت و اصحاب جهل
و غفلت اشک دبرلری کبیدر انلره لایق اولان نجاست و سرکین محلی اولمقدر و علم و عمل عود و مشکی انلره مناسب و لایق
دکل زیرا انلر مخنث سیرتلر و قحبه طبیعتلردر اولا کسب علم ایتمک و علمیله عمل ایتمک نفسله غزا و مجاهده ایتمکدر نفسله
غزا و مجاهده ایتمک ایسه هر مخنث طبیعت و زن سیرت اولان کمسه یه میسر اولمز (مثنوی) چون غزا ندهد زنان را هیچ
دست * کی دهد آنکه جهاد اکبرست * چونکم زنلره غزا ایلمک هیچ ال ویرمز اول که جهاد اکبردر قچن ال ویرر یعنی
کافرلره غزا ایلمک و فی سبیل الله مجاهده قیلمق عورتلره میسر دکلدر و شرع شریفده انلره هم کفارله غزا ایلمک تکلیف
اولنمامشدر پس نفسله مجاهده ایلمک انلره نیجه میسر اولور کذلک زن سیرت و مخنث طبیعت اولنلره هم جهاد
اصغر ایلمک میسر اولمز پس جهاد اکبر ایلمک نیجه ال ویررونه حالله میسر اولور چونکم چون غزا ندهد زنان را هیچ دست
بیوردیلر بوبیله دیمکدن زنلر ابجره خود مرتبهٔ کماله ایرمش و معنیده نیجه بیک رجالدن ایلرو کچوب رستم سیرت و پهلوان
طریقت اولمش سعادت مشحون خاتونلر واردر دیمک سؤالی لازم کلدی بو سؤاله کوره بو بیتلرله جواب ویروب بیوردیلر
(مثنوی) جز بنادر در تن زن رستمی * کشته باشد خفیه همچون مریمی * انچنانکه در تن مردان زنان * خفیه اند
و ماده از ضعف جنان * زن تننده بر رستم بر مریم کبی خفیه اولمش نادردن غیری دکل نادردر انچلین که مردلر تننده
زنلر خفیه دررلر و ضعف جناندن ماده دررلر یعنی نسا صورتنده رستم کبی رجال مرتبه سنه بالغ اولمش و کمال بولمش
و مریم حضرتلری کبی زن تننده خفیه و پنهان اولمش خاتون قتی نادردر النادر کالمعدوم مفهومنجه نادر
ایسه معدوم حکمنده در کذلک بونک کبی مردلر صورتنده نیجه زنلر خفیه و پنهان دررلر و عورتلر کبی قلبلری ضعیف
و قورقاق اولدقلری جهتدن ماده حکمنده اولمشلردر پس نسادن کماله ایرمش آز رجالدن کماله ایرمش چوقدر نته کم
بو حدیث شریف بو مضمونه دلالت ایلر قال صلی الله تعالی علیه وسلم (کمل من الرجال کثیر ولم یکمل من النساء
الا آسیة امرأة فرعون و مریم بنت عمران وان فضل عائشة علی النساء کفضل الثرید علی سائر الطعام) رواه احمد و مسلم
والبخاری والترمذی وابن ماجة عن ابی موسی رضی الله عنهم * مثنوی) ان جهان صورت شود ان مادکی * هر که
در مردی ندید آمادکی) اول جهانده اول ماده لک صورت اولور هر شول کمسه مردلکده امادهلک کورمدی ماده
دیشی امادهمهیا معناسنه در یعنی هر شول کمسه که بو مردلک بدننده عالم آخرته مهیا اولمق کورمیه و رونق قیامت
ایچون مستعد و متأهب اولمیه اول کمسه صور تامردایسه ده باطنا ماده حکمنده در اول جهانده (یوم تبلی السرائر)
خواسنجه انک معنوی اولان مخنثلکی صورت باغلر و حال درونی هر نه ایسه ظهور ایلر و اکا کوره جزاسن بولور
مثنوی) روز عدل و عدل داد در خورست * کفش آن پا کلاه آن سرست) روز عدلدر و عدل درخوری ویرمکدر مثلا
کفش پایک لایقی و کلاه باشک لایقیدر یعنی اول یوم نحر و بحر قهر که مراد اندن جهان آخرت و یوم قیامتدر اول کون
یوم عدالتدر و عدالت هر شیئه لایق و مستحق اولدیغی شانی ویرمکدر مثلا پایه لایق اولان کفش و باشه لایق اولان
تاجدر پس عدالت هر حقی مستحقنه ویرمک اولیجق پایه کفشی ویرمک و باشه تاجی ایرکورمک عدالت اولور پس یوم
دینده هر کس نه مرتبه یه لایق ایسه انی بولور و اول عادل پادشاه هر کس نه لایق ایسه اول کمسه یی اکا ایرکورر
مثنوی) تا بمطلب در رسد هر طالبی * تا بغرب خود رود هر غاربی * نیست هر مطلوب از طالب دریغ * جفت تابش

شمس و جفت آب میغ) تا کم هر بر طالب مطلبنه ایریشه تا کم هر بر غارب کندی غربنه کیده هر مطلوب طالبندن دریغ
دکلدر مثلا شمس جفت تابش و آب جفت میغدر یعنی عادل اولان حق تبارک و تعالی حضرتلری هر شی یه مستعد
و مستحق ایسه انی اکا ایرر و هر کس نه نک طالبی ایسه انی اکا ایرکورر تا کم هر بر طالب لابد کند و مطلبنه ایریشور
و هر غارب اولان لابد کندو مغربنه کیدر روانده غروب ایدر و هر بر مطلوب کندینک طالبندن دریغ دکلدر نته کم بو عالم
صورتده تابش قرص آفتابه هر وجهله طالب و اکا طالب اولمغه مستعدر پس ایراقده و یقینده هر نه ایسه شمس تابشه
و تابش دخی شمسه جفت و مقارندر بری برلرندن مفارقتلری اولمز و کذلک آب دخی معنیده سحابک طالبیدر پس انلر
دخی بری برلرینه جفت و مقارندر کورکه حق تعالی انی افتابه و تابشی سحابه ویرمدی بلکه انی سحابه و تابشی افتابه
ویردی و هر شیئه کندی لایقنی ایرکوردی کذلک هر طالبه مطلوبنی ایرکوریجیدر (م ی) هست دنیا قهرخانهٔ کردکار
قهر بین چون قهر کردی اختیار * استخوان و موی مقهوران نکر * تیغ قهر افکنده اندر بحر و بر * دنیا قهرخانهٔ
کردکاردر چونکم قهرا اختیار ایلدک قهر کور مقهورلرک استخوانی و مویینه نظر ایله تیغ قهر انلری بر و بحره براقدی یعنی
بو دنیا دار محنت و سرای قهر آفتدر چونکم کردکار حضرتلرینک قهرخانه سنی اختیار ایلدک پس عاقبت قهر و هلاک
اولمغی کوررواکرشمدی سن مقهور اولمدک ایسه بو قهرخانه اولان دنیایی اختیار ایلیوب عاقبت مقهور اولان طائفه نک
کیکلرینی و قیللرنی دیدهٔ عبرتله کورکه حق تعالی حضرتلری * فسیروا فی الارض فانظروا کیف کان عاقبة المکذبین
بیوردی لازم کلدیکه بر یوزنده سیر ایلیه سن و مفسد و مکذب اولان طائفه نک عاقبتلری نیجه اولدیغنه نظر قیله سن که
حق تبارک و تعالی حضرتلرینک تیغ قهری انلرک بعضسنی بحره براغوب هلاک ایتدی مثلا نوح قومی کبی و بعضسنی
دخی برده هلاک ایدوب ساکن اولدقلری یردن بحره چقاردی مثلا لوط قومی کبی که اول بحر هنوز دخی قدس شریفه
قریب بر یرده موجود و ظاهردر و بعضسنی دخی برده هلاک ایلدی عاد و ثمود قومی کبی بونلرک اثرلری و علامتلری
هنوز دخی روی زمینده باقیدر و بو مقهورلرک اول اثرلری و علامتلری موی و استخوانی کبیدر عاقل اولان بونلرک
اثرلرندن و علامتلرندن عبرت پذیر اولمق مقرردر (مثنوی) پر و بال مرغ بین بر کرد دام * شرح قهر حق کننده بی کلام
دامک اطرافی اوزره مرغک پرنی و بالنی کور حق تعالینک قهرنک شرحنی ایدیجیدر بی کلام یعنی بو دنیا فی المثل قوشلر
طوزاغی کبیدر و بونک دانه سنه فریفته اولان اهل دنیا دامه طوتلان و بعده باشی کسیلوب پر و بالی دام اطرافنده قلان
قوشلر کبیدر پس بر دامی کورسک وانک قتنده بر نیجه قوشک باشلری کسیلوب ایاقلرندن بقیه و اثر قالدیغنی مشاهده
قیلسک اول قناد لر و ایاقلر بی حرف و صوت لسان حالله صیادک مکر و قهرنک شرحنی ایلر کذلک بو دنیا هم بویله در اکر
عاقل ایسک بصر بصیرتله بو دنیا دامنک جوانب و اطرافنه نظر ایله کور بو دام دنیانک اطرافنده نه قدر قوشلرک باشلری
کسلمش و ایاقلری دوکلوب قالمشدر بو دنیا قوشلرینک پر و بالی منصب و مال و ایاقلری خیل و بغالدر بونلر روی زمینده
خیل و بغال واسطه سیله یوررلر و منصب و مال واسطه سیله اوج هوا و هوسده پرواز قیلورلر پس منصب و مال بونلره
پر و بال کبی و خیل و بغال پای خوش رفتار کبی اولور چونکم بونلر دام دنیایه کرفتار اولدیلر تیغ قهر الهی بونلرک باشنی
کسوب مقهور و مقتول ایلدکدنصکره بونلرک منصب و مالی و خیل و بغالی بو دام دنیانک اطرافنده دوکیلوب قالدی
پس سن بو منصب و ماله و خیل و بغاله نظر ایله بونلرک هر بری بی حرف و بی کلام لسان حالله حق تعالینک مکر و قهرینک
شرحنی ایلر و سکا بویله سویلرکه ای مرد عاقل بن بر نیجه بیهوش قوشک پر و بالی مثابه سنده ایدم بنمله اوج هوا و هوسده
خیلی زمان اوچدی و نیجه مدت یوروب ایچدی و خوش کچدی عاقبت بو دام دنیایه کرفتار اولوب تیغ قهر ایله مقتول
اولوب بو دار غروردن دار سروره خائب و خاسر اولدیغی حالده انتقال ایدوب کوچدی دیو سویلر و دخی الدنیا دار من لا دار
له و مال من لا مال له و بها یغتر من لا عقل له مفهومنی تعبیر ایلر * مثنوی * مرد او بر جای خر پشته نشاند * وانکه کهنه
کشت هم پشته نماند * اول اولدی یرنه خرپشته دیکدی و اول کمسه که کهنه اولدی هم پشته قالمدی یعنی اول دنیا
دامنه کرفتار اولان و بونک مال و منصبیله تفاخر قیلان مغرور اولدی و انک یرنه حق تعالی طپراق ییغنی نصب قیلدیکه
اولدکدنصکره انک قبرینک اوزرینه خرپشته قورلر و خاکدن بر ییغن اول مردمرده نک علامتی اولمش ویرینه
طورمشدر و اولکه مدفون اولدقدنصکره مرور ایامله کهنه اوله انک پشته سی و ییغنی دخی قالمز بلکه خاکه برابر اولوب
انک کندی و قبری زمیندن فرق اولمز * مثنوی * هر کسی را جفت کرده عدل حق * پیل را با پیل و بق را جنس بق
هر برکسه یی عدل حق کندو جنسنه جفت ایلدی پیلی پیله و بقی جنس بقه یعنی بعوضه یه دیرلر یعنی عدل الهی
هر برکسه یی کندی جنسنه جفت و مقارن قیلدی نته کم فیلی فیله و پشه یی جنس پشه یه جفت و مقارن قیلدی
و هر کس دخی کندی جنسنه نائل و طالب اولدی جنسیت البته علت انضمام کلدی نته کم دینلدی * بیت *

کندهر جنس باهم جنس پرواز* کبوتر با کبوتر باز با باز (مثنوی) مونس احمد بمجلس چاریار* مونس بوجهل عتبه
ذوالخمار* احمد حضرتلرینك مجلسنده مونسی چهاریار كزیندر رضوان الله علیهم اجمعین كه اول چهاریار كزین
نورانیلر وروحانیلر وربانیلر اولدقلری جهتدن حضرت حبیب اكرم صلی الله علیه وسلمه انیس وجلیس اولدیلر واول
حضرت ایله اتحاد والفت قیلدیلر اما مونس ابوجهل عتبه وشیبه وذوالخمار اولدیلر كه بونلر ظلمانیلر وشیطانیلر اولدقلری
جهتدن ابوجهلی كندیلره جنس بولدیلر انكیچون اكا انیس اولوب انكله اتحاد والفت قیلدیلر (مثنوی) كعبهٔ جبریل
جانها سدره* قبلهٔ عبد البطون شد سفره* جانلر جبریلنك كعبه سی سدره اولدی هر عبد البطونك قبله سی سفره
اولدی بطون بطننك جمعیدر اكول وشروب اولان كمسه نك هر بر بغرسغی بر بطن كبی اولدیغیچون جمع ایرادایدوب عبد
البطون دیمشدر یعنی هر شیئنك كندی شاننه لایق بر مطلب اعلی وبر مقصد اقصاسی واردر كه اول مطلب اعلی انك روح
وعقلنه كعبه وقبله كبی اولمشدر واول كمسه شب وروز قبله یه توجه ایلر كبی اول جانبنه توجه قیلمشدر پس بو اعتبارله
هر كسك كندی شاننه لایق بر قبله سی اولور جبریل علیه السلام سیرت وملك خصلت اولان جانلرك كعبه وقبله سی
سبع سموات اوزره اولان سدرة المنتهی یعنی مرتبهٔ اعلی اولدی وبطنلر قولی اولان وفرج وكاویه خدمت قیلان كمسه نك
قبله سی بر سفره اولدی كه اول كمسه شب وروز همان سفره جانبنه یوب ایچمكدن اوتری توجه قیلدی پس هر كسك
شاننه لایق بر كونه قبله سی اولدیغی بیان ایلمكه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) قبلهٔ عارف بود نور وصال* قبلهٔ عقل
مفلسف شد خیال* عارفك قبله سی وصال اولور وعقل مفلسفك قبله سی خیال اولدی یعنی عارف بالله اولان اصحاب
شهودك همیشه توجهلری حق تعالی حضرتلرینك وصالنك نورینه اولدی وانلره نور وصال الهی مطلب ومقصد كلدی
اما فلسفه صاحبنك عقلنك قبله سی خیالات عقلیه وتصورات ذهنیه اولدی واهل فلسفه نك هر برینك عقلی مرتبهٔ
اوهام وخیالاتدن ایلرو كچه میوب هر بری عقل وخیال مرتبه سنده قالدی اكرچه واجب الوجوددن وانك
صفاتندن وافعالندن دخی بونلرك هر برسی عقللری یتدیكی قدر بحث ایلدیلر وذات وصفات الهیه یه متعلق چوق
سوزلر سویلدیلر اما جمله سنك سوزی دائرهٔ عقل جزویده داخلدر وحقیقتده عارف اولمدقلرندن اوهام وخیالات كبی
باطل وبلاطائلدر (مثنوی) قبلهٔ زاهد بود یزدان بر* قبلهٔ مطمع بود همیان زر* زاهدك قبله سی بر ومحسن اولان
یزداندر اما مطمعك قبله سی همیان زردر بر بانك فتحه سیله محسن معناسنه در كه حق تعالینك اسماء حسناسندندر
مطمع میم اولك ضمی ومیم ثانینك كسریله افعال بابندن اسم فاعل صیغه سی اوزره ذوطمع معناسنه مطمع میمك
فتحه سیله اوقنوب محل طمع اولان كمسه نك قبله سی همیان زردر دیمك دخی جائزدر ومصدر میمی اولوب مضاف مقدر
اولوب اهل طمع اولان كمسه نك قبله سی آلتون كیسه سیدر دینسه دخی وجهدر پس تقدیر كلام بویله دیمكدر كه تارك دنیا
اولان وعقبایی اختیار قیلان زاهدك قبله سی بار ومنعم اولان یزدان حضرتلریدر كه همیشه انك عقل وروحنك
توجهی منعم حقیقی اولان یزدان حضرتلرینه در اما صاحب طمع اولان حریصك قبله سی آلتون كیسه سیدر وانك عقل
وروحنك توجهی اكادر ظن فاسدی بودر كه (یحسب ان ماله اخلده) آیتنك حسبنجه مال كندوبی دنیاده مخلد ایلیه
ونیجه بلا ومضایقه كلدكده مال اكا دستكیر اوله وغموم وهمومدن وآفات ومحندن آزاده قیله بو كونه ظن فاسد
اكا غالب اولدیغندن اوتری جمع امواله سعی ایلروانی دركیسه ایدوب عقل وروحنه قبله كاه ایدینور وعبد درهم ودینار
اولور* لعن عبد الدرهم لعن عبد الدینار* حدیثنك مفهومنه مظهر اولوب ملعون ومطرود اولمغه لایق كاور (مثنوی
قبلهٔ معنی وران صبر ودرنگ* قبلهٔ صورت پرستان نقش سنگ* معنی ورلرك قبله سی صبر ودرنكدر صورت پرستلرك
قبله سی نقش سنكدر یعنی اصحاب معنینك وارباب تقوانك قبله كاهی علی طاعة الله صبر ایلمك وعن معصیة الله
پرهیز قیلمق وكار دنیویده توقف وتأخیر ایلمكدر اما صورته طبان كمسه لرك قبله كاهی حجردن یاپلمش صورتلر وتمثالر
نقشیدر كه معنیدن خبرلری اولمدیغیچون اول نقشلری كندیلره معبود اتخاذ ایدینوب اكا توجه ایدرلر (مثنوی) قبلهٔ
باطن نشینان ذوالمنن* قبلهٔ ظاهر پرستان روی زن* باطن نشینلرك قبله سی منتلر صاحبیدر ظاهر پرستلرك قبله سی
زنلرك یوزیدر یعنی ساكن باطن اولان وصورت عالمندن كذر قیلان عابدلرك قبله سی منتلر ونعمتلر صاحبی اولان منعم
حقیقیدر واما ظاهره طبانلر وصور ملیحه یه مائل اولنلرك قبله كاهی مرأهٔ جمیله نك یوزیدر كه انك توجهی همیشه اول
جانبه در وبو كونه كمسه یه عبد فرج دینور لعن عبد بطنه بیورلدیغی كبی لعن عبد فرجه دخی بیوریلوب بو كونه كمسه یه
دخی لعنت اولنمشدر (مثنوی) همچنین بر می شمر تازه وكهن) ور ملولی رو تو كار خویش كن) بو نحجلین تازه وكهن هرنه
ایسه عد ایله واكر ملول ایسك یوری سن كندی كارك ایله تازه دن مراد هر كسك كندی زماننده اولان كهنه دن مراد
كچمش زمانده اولان وكذر قیلان كمسه لر اولور یعنی هر كس اكر كچمش زمانده واكر بو زمانده بر كاری وبر مرادی لابد

كندوسنه قبله ومقصود ایدینوب اول جانبه عزیمت قیلمش ومتوجه اولمشدر واول جانبدن حظ المش ولذت وغدا
بولمشدر نته كم بزبرفاج نوعنی سكا عد وشمار ایلدك همچنین سن دخی اكر كندی زمانكده تازه اولان واكر كهنه اولوب كذر
قیلان كمسه لردر بونلر كبی عد وشمار ایله كه هر كس اكرچه شمدیكی حالده واكر كچمش زمانده بر جانبه متوجه اولمش واول
جانبدن حظ وغدا بولمشدر واكر بونلری عد وشمار ایلمكدن ملول ایسك وبونلری عد ایلمك وهر كسك اكرچه شمدیكی حالده
واكر كچمش زمانده اولان قبله كاهنی بیلمك سكا نه لایقدر ولازمدر دیرسك سكا لازم اولان كار هرنه ایسه پس سن
آنی اختیار ایله ومستعد اولدیغك جانب هرنه ایسه انی قبله ایدینوب اكا متوجه اول واندن حظ ال ولذت بول (مثنوی
رزق مادر كاسهٔ زرین شد عقار* وان سكانرا آب تتماج از تغار) بزم رزقمز زرین كاسه ده عقار اولدی واول سكلره
تغاردن آب تتماج اولدی عقار ضم عینله شرابه دیرلر كاسهٔ زریندن مراد عشق ومحبتله صفرت روی وخالص خوی اولان
جسد وعقاردن مراد شراب محبت وبادهٔ علم ومعرفت اولور سكلردن مراد سك سیرت اولان اهل دنیا واصحاب نفس
وهوا اولور وتقدیر كلام بویله دیمك اولور كه هر كسك كندویه مناسب بر كونه قبله سی اولدیغی كبی بر كونه رزق وغداسی
دخی اولور بزم رزقمز كاسهٔ زرین كبی اولان بدن ایچره عقار محبت وشراب علم ومعرفت اولدی وبزم روحمزه قوت وغدا
شراب الهیدن كلدی اما سك سیرت اولان اهل دنیا وكلاب طبیعت اولان اصحاب نفس وهوا ایچون رزق وغدا تغار
مثابه سنده اولان كاسه لردن تتماج صویی اولدی وبونك كبی نفسانی وجسمانی اولان غدالر كلدی (مثنوی) لایق انكه بدو
خود داده ایم* در خور آن رزق بفرستاده ایم* خوی انرا عاشق نان كرده ایم) خوی این را مست جانان كرده ایم* انك
لابقیكه انكله خوایتمشز اول رزقك لایق كوندرلمشز انك خوینی عاشق نان ایلمشز وبونك خوینی مست جانان ایلمشز یعنی
بزم رزقمز كاسه زرینده عقار روحانی وشراب ربانی اولدی انك لایق ومناسبی اول رزاق مطلق وخلاق عالم اولان حضرت
حقله خوی قیلمشز وانیس اولمشز پس اول خویه وهنره لایق رزق كوندرلمش وشانمزه مناسب ومشربمزه موافق
مرزوق اولمشزدر اول سك سیرت اولان وتغار كبی اولان كاسه لردن حظ ونصیب الن كمسه لرك خوینی ونامی عاشق نان
ایلمشز وبو كاسهٔ زریندن عقار الهی نوش ایلین وكندی هوای نفسنی فراموش قیلان كمسه لرك خوینی وبقیینی مست
جانان ایلمشز (مثنوی) چون بخوی خود خوشی وخرمی* پس چه از در خورد خوبت محرمی* مادكی خوش آیدت
چادر بكیر* رستمی خوش آیدت خنجر بكیر* چونكم كندی خوییكله خوش وخرمسن پس درخور خوییكدن نیچون
اوركرسن ماده لك خوش كاورسه چادر طوت رستملك خوش كاورسه خنجر طوت یعنی هر كسك كندی خوینه
وخصلتنه لایق بر حال بر لباس وهیئت وشكل وصورت وحالت وآلت ویرلمش وخلق اولمشدر اكر كندینك خوی
وخصلتنه مناسب اولان لباس وهیئتی قویوب غیریلرك لباس وهیئتنی اورتونسه لابد عند الانبیا والاولیا مذموم
اولمق مقرردر پس ای مرد عاقل سن دخی چونكم كندی خوییكله خوش وخرم اوله سن وكندی اخلاق واوصافكله
الفت وانسیت قیله سن پس كندی خوییكه وخصلتكه لایق ومناسب اولان لباس وصورتدن وهیئت وآلتدن نیچون
اوركرسن وندن اوتری اجتناب ایلرسن اكر سكا دیشیلك وزن سیرت اولمق خوش كلدی ایسه چادر طوت وانلرك لباسی
وهیئتی هرنه ایسه انی اختیار ایله كه زنه مناسب اولان چادر بورنمك وغزا ومجاهده دن كیرو قالوب خانه ده اوتورمقدر یوق
اكر رستم ایسك خنجر وشمشیر طوت كه رستم سیرت وحمزه طبیعت اولان ارلره مناسب ولایق اولدر كه لباس
تقوایی كیه وغزای اكبره سعی ایلیه وجهاد اكبرك نیجه خنجر لر وشمشیرلرینی بیه زنهار زنهار اكر رستم ایسك زنلره تشبه
قیلمه وانلرك لباسنده اولمه ومخنث ایسك هم ارلرك لباسنی كیمه وارلك دعواسنی ایلمه كه حضرت حبیب اكرم صلی الله علیه
وسلم بیورمشلردر لعن الله المخنثین من الرجال والمترجلات من النساء رواه احمد والترمذی وابو داود عن ابن عباس رضی
الله عنهما كذا فی الجامع الصغیر وصبی سیرت ایسك تشیخ وشیخ ایسك هم تصابی ایلمه كه بو ایكیسی دخی مذموم ومرددر
كما قیل (بیت) شیئان عجیبان هما ابرد من یخ* شیخ یتصابا وصبی یتشیخ* نفحات الانسده مولانا جامی رحمة الله علیه
روزبهان بقلی حضرتلرینك منقبه سنده بویله نقل ایلمشلردر كه روزبهان بقلی حضرتلری مشایخانه لباس وصوفیانه
هیئتله كعبهٔ مكرمه نك زیارتنه كلدی اسواق ایچره كزركن حكمت اللهك كوزی بر جمیله جاریه یه راست كلدی
فی الحال اول جاریه نك هواسنه مبتلا اولدی وانك ذكر وفكری انك قلبنه طولدی پس كعبهٔ مكرمه ده اقامت قیلمش
عزیزلردن بر كمسه وار ایدی شیخ بقلی حضرتلری انك مجلسنه كلدی واكا دیدیكه ای مرشد اهل طریقت وای مقتدای
اهل شریعت بنم بو كسوه ولباسم سنك حضوركده امانت اولسون كه بو كسوهٔ رجال ولباس اصحاب كمالدر وبنده شمدی
بر خوی وحال ظهوره كلدیكه بو كسوه وبو لباسه مناسب ولایق دكلدر بلكه اهل هوا اولان اصحاب شهوته مناسبدر
پس بكا شمدیكی حالده انلرك خرقه وكسوه سنی كیمك انسب واولادر تا اهل نفاق واهل ریا زمره سنه داخل اولیم ولباس

صلحاده اهل هوا خلقیله تخلق قیلمیم دیوب لباس وکسوه سنی اول عزیزك اوکنه قویوب کندی واول هوایه مناسب
اولان لباس وکسوه بی کیدی وبرقاچ کون حضرت حقه تضرع ونیاز ایتدی جناب حق اول هوا وهوسی شخصك قلبندن
بالکلیه اخراج ایدوب اولکی مرتبه سنی وصفاسنی بولدقده اول عزیزك اوکنه کلوب شیمدی بو کسوه رجال ولباس
اهل کماله بن مستحق اولدم اما تمیی بکاسپارش ایله دیدکده اول عزیز روزبهان بقلی حضرتلرینك خرقه وکسوه سنی نیجه
حمد وثنا ایله اکا تسلیم قیلدی وپسند ایدوب خیردعالر ایلدی پس اهل انصاف اولان کندی خوبینی بوقلیوب اکا کوره
لباس کیمك اولیدر (مثنوی) این سخن پایان ندارد وان فقیر* کشته است اززخم درویشی عقیر* بو سوز پایان طوتمز
یعنی بونك کبی معارف واسرار سویلمك نهایت قبول ایتمز بونك اوته سی قتی چوقدر بوراده بوقدرله اکتفا اولنسون واول
فقیرکه بزآنك قصه سنی بویسانك اولنده برمقدار ذکر ایلدك وحق تعالی حضرتلرینه بی کسب وبی تعب رزق استمکه
دعا ایلدی دیو حکایه ایلدك اول فقیر درویشلك زخمندن عقیر اولدی یعنی سکرلری کسیلوب وکوجی وقوتی اوزیلوب
عاجز ومضطر قالدی* قصه آن کنج نامه که در پهلوی قبه روی بقبله کن وتیر در کمان نه وبینداز انجا که افتد کنجست
بو سرخ شریف وسر سخن لطیف اول کنجنامه نك قصه سیدر که اول دعا ایلین فقیر واقعه سنده بویله دیو اشارت ایلدیلر که
مقبره لر ایچنده فلان قبه نك پهلوسنده یوزیکی قبله یه ایله وتیری کمانه قو وآت اوق اول یره که دوشر کنجدر (مثنوی)
دید در خواب اوشبی وخواب کو* واقعه بی خواب صوفی راست خو* اول فقیر بر کیجه خوابده کوردی وخواب قنی
خوابسز واقعه صوفی ایچون خویدر یعنی اول فقیر بر کیجه اول کنجنامه یی رؤیاده کوردی وانك اویخوسی قنی که اول
عوام ناس کبی خوابه واروب اویقو ایچره اول رؤیایی کورمشدی بلکه خوابسز عالم مثال اکا منکشف اولوب بین النوم
والیقظه بو رؤیایی کوردیکه خوابسز واقعه کورمك صوفی اولنلره خوی اولمش وعادت کلمشدر مشایخ صوفیه نك
کوردکاری رؤیا اکثر بین النوم والیقظه عالم مثال ظهوره کلور وار بو رجه سنه اولوب اول حالتده حق تعالی حضرتلری
طرفندن اشارت اولنور نته کم بو فقیره دخی بویله اشارت قیلندی (مثنوی) هاتفی کفتش که ای دیده تعب) رقعه در مشق
وراقان طلب* خفیه زان وراق کت همسایه است) سوی کاغد پارهاش آور تو دست) رقعه شکلش چنین رنکش چنین
پس بخوان انرا بخلوت ای حزین* بر هاتف اول فقیر دعا کوبه دیدیکه ای تعب کورمش یعنی عالم غیبدن اکا بر آواز
کلوب بویله دیدیکه ای رزق بی زحمت خصوصنده چوق تعب وزحمت کورمش فقیر وراقلرك مشقی ایچره بر رقعه طلب
ایله اول وراقدن کیزلو اول سکا همسایه در انك کاغد پاره لری جانبنه سن ال کتور بر رقعه که انك شکلی بو نجلین ورنکی
بو نجلین در چونکم اول رقعه یی انك ورقلری ایچره بوله سن والکه الوب اویکه کله سن پس ای حزین انی خلوتده اوقی
وراق کتابه دیرلر اما اصل صحافه دیرلر بونده وراقدن مراد صحاف اولور یعنی اول فقیره هاتف عالم غیبدن بو کونه آواز
ویروب دیدیکه ای فقیر سنك همسایه ك اولان صحافك ورقلری وکتابلری ایچره بر رقعه پاره سی وار در که انك شکل ورنکی
شو کونه در وار اول رقعه یی انك اوراقی ایچندن ال پس کلوب بر خلوت ایچره اول ای غملو وانی اوقومغه مشغول اول
مثنوی) چون بدزدی آن زوراق ای پسر* پس برون روز انبهی وشور وشر* تو بخوان انرا بخود در خلوتی* هین مجو
در خواندن آن شرکتی* ورشود ان فاش هم غمکین مشو* که نیابد غیر توزان نیم جو* ورکشد آن دیرهین زنهار تو
ورد خود کن دم بدم لا تقنطوا* چونکم اول رقعه یی وراقدن ای پسر اوغورلیوب یعنی اخذ ایلیه سن بدزدی بونده
اخذ کبی معناسنه استعاره اولنمشدر یعنی ای اوغل چونکم صحافدن اول کنجنامه یی اخذ ایلیه سن پس ابنهلکدن
وشور وشردن طشره کیت یعنی شرط اولدر که چونکم اول کنجنامه یی اندن اله سن جماعتدن وشور وشر منبعی اولان
کثرتدن طشره کیدوب اختلاط ناسی ترك ایدوب عزلت وخلوت اختیار ایله اندنصکره سن اول کنجنامه یی بر خلوتده
کند کله اوقو زنهار انی اوقو مقامده غیریله شرکت استمه که نامحرم ویکانه اولنلرك مضرت وفسادی چوق اولور وسکا
محرم وهمدم اولمین کمسه یی اکر کندی خلوتکه قوسك ومشغول اولدیغك عمله انی شریك ایلسك بهرحال بر وجهله سکا
مانع اولور ویا خود سنك سر ورازکی افشا قیلور ویا کر اول فاش اولور سه ده هم غمکین اولمه که سندن غیریسی اول
کنجنامه دن نیم جو قدر بهره بولمز واندن مقصود ومرام نه ایدوکنه واقف اولمز ویا کر انك حصولی کیج جکرسه یعنی
اول کنجنامه نك ایچنده مسطور اولان معانینك مفهومی کیج حاصل اولورسه وسنی ایراق چکرسه اکا اول زنهار سن
انك کیج حاصل اولدیغندن مأیوس ومقنوط اولمه بلکه دمبدم (لا تقنطوا من رحمة الله) آیت کریمه سن کند یکه ورد ایله
بو آیت کریمه نك تفسیری جلد اولده سبب حرمان انقیا سرخنده مرور ایلدی وراقدن مراد کتاب وصحاف ایدوکنی بیلدك
کاه لم کنجدن وکنجنامه دن مراد هم نه ایدوکنی بیل وبر خوش معلوم قیل کنجدن مراد کنج وحدت وخزینه حقیقتدر
وکنجنامه اولان رقعه دن مراد شول کتابلردر که انده کنج وحدته متعلق عملار یازلمش واسرار حقیقتنه مخصوص اولان

معنالر

معنالر تحریر اولمش اوله وطالب ارزاق معانی اولان درویش ایکی قسمدر بری بودر که بر مرشد کامله ملاقی اولور واول
مرشد کامل انی کنج حقیقته ارشاد وهدایت قیلور وانی ارزاق روحانیه ایله غنی القلب ایلر بو کونه یه کنجنامه لازم اولمز
انك مرشد کاملی اکا کنجنامه لك ایلر وبر درویش دخی واردر که ارزاق معانی یه هر وجهله محتاجدر واستر که کنز حقیقته
واصل اوله وغنای حقیقی وابدی بوله ولیکن اول کنز حقیقته موصل بر هادی ورهبر بوله مز پس همیشه قاضی الحاجات
جانبنه مناجات ایدوب دعا ایلر که الهی بو فقیر بنده کی بو احتیاج وکدالکدن قورتروب بکا بی زحمت وبی تعب اولان
ارزاق روحانیه یی میسر ایله دیرا کر آنك استعدادی مرشد کامله واصل اولمق دکل ایسه واول مرشدك ارشادیله
مرادینی بولمق مقدر اولمدیسه لابد حق تعالی حضرتلری اجیب دعوة الداع اذا دعان بیوردیغی آیت کریمه نك مفهومی
اوزره دعا ایلین بنده لرك دعاسنی قبول ایلر پس بو کونه فقیرلری شول کنج حقیقتك عملری یازلمش واسرار وحدتك
معانی وکلماتی تحریر اولنمش نامه لره هدایت قیلور که انلر انی اوقومغله واوقودقلری اوزره عمل قیلمغله وانلره توفیق الهی
بو یوزدن اولمغله اول کتابلرك ایچنده مسطور اولان کنز وحدتی عاقبت بولورلر واندن مستفید اولورلر نته کم بو سرخ
شریفده ذکر ایلدکاری فقیر بو قبیلدن اولوب نیجه زمان دعا ایلدکدن نصکره اکا عالم غیبدن اشارت اولندیکه وار سنك
همسایه ك اولان فلان صحافك اوراقی ما بیننده شو هیئتله موصوف بر کنجنامه واردر انی الوب ناسدن خلوت وعزلت
اختیار ایله وار بر تنها یرده اوتوروب انی اوقومغه مشغول اول واول کتاب شریفك ونامه لطیفك ایچنده هر نه مسطور
اولدیسه انکله عمل ایله تا کم مراد ومقصودك اولان خزینه یه واصل اوله سن وغنا ودولت بوله سن واکر مرادك فی الحال
حاصل اولمیوب نیجه مدت مدیده وعهود بعیده کچرسه وسنی چوق زمانه سورر سه هم غمین ومأیوس اولمه که حق
تعالی (لا تقنطوا من رحمة الله) بیورمشدر ودخی (لا تیأسوا من روح الله انه لا ییأس من روح الله الا القوم الکافرون)
دیمشدر پس حق تعالینك روح ورحمتندن مقنوط ومأیوس اولمق طالبه لایق ومناسب دکلدر بلکه الامور مرهونة
باوقاتها دیوب مطلوب اولان امرك وقتی کلنجه یه دك سعی وهمت ایلمك لازمدر (مثنوی) این بکفت ودست خود ان
مژده ور* بر دل اورد که روز محنت ببر* بونی دیدی وکندی النی اول مژده ور اول فقیرك کوکسنه اوردی بویله دیوکه
یوری سن زحمتی ایلت یعنی عالم غیبدن طالب رزق اولان فقیره آواز ویرن بشیر بو ذکر اولنان سوزلری دیدی وانك قلبنه
وسینه سنه ال اوردی واکا بشارت ویرن بویله دیدیکه یوری شیمدنصکره کندکدن زحمت ومشقتی کیدر کتسون
وسکا مژده اولسونکه مرادك حاصل اولدی دیدی انك قلبنه ال اوردی دیمك اکا زیاده بشارت ویردی دیمکدن کنایه اولور
(مثنوی) چون بخویش آمد زغیبت آن جوان* می نکنجید از فرح اندر جهان* زهره او میدرید از قلق* کر نبودی
رفق وحفظ ولطف حق* چونکم اول جوان غیبتدن کندی یه کادی یعنی کندی یه بر حالت مستولی اولمغله کندیدن
غائب اولمش ایدی وکندیدن غائب اولدیغی مرتبه ده حضرت حق طرفندن اکا بو قدر اشارت اولدی چونکم غیبت
عالمندن کندیسنه کادی ومحو مرتبه سندن قورتلوب صحو مرتبه سنه واصل اولدی کمال فرحندن جهانه صغمدی
بر مرتبه شاد وفرحناك اولدیکه انك درونی قلق واضطرابه دوشدی انك زهره سی قلقدن یرتلوردی اکر حق تعالینك
لطفی وحفظی ورفقی اولمیدی یعنی اول فقیر زیاده سرور وشادیلکندن اضطراب وقلقه دوشدی شو اقدر که انك
زهره سی چاك اولمق مرتبه سنه واردی اما حق تعالی حضرتلری اکا لطف ورفق ایلدی وانی چاك وهلاك اولمقدن حفظ
ایدوب صاقلدی (مثنوی) یك فرح آن کز پی شش صد حجاب* کوش او بشنید از حضرت جواب* از حجب چون حس
سمعش در کذشت* شد سزاوار وز کردون برکذشت) بر فرح اول که التی یوز حجابك ییندن انك قولغی حضرت حقدن
جواب اشتدی حجابلردن چونکم انك سمعنك حسی کچدی سزاوار اولدی وکردوندن کچدی یعنی اول دعاسی مستجاب
اولان فقیر برقاچ وجه اوزره شاد وفرحناك اولدی جمله فرحلرندن بری اولکه نورانی وظلمانی اولان التی یوز حجابك
وراسندن انك کوش هوشی حضرت حق تعالیدن جواب اشتدی حق تعالی طرفندن جواب اولمق وقلبه الهام کلمك
بنده نك دعاسنه وسؤالنه جواب کلمکدر چونکم اول فقیرك سمعنك ادراکی حجب نورانی وظلمانیدن ایلرو کچدی حقك
خطابنی اشتدیکه لایق وسزاوار اولدی وکردوندن ایلرو کچدیکه کردون دخی حجابلردن بر حجابدر (مثنوی) که بود کان
حس چشمش زاعتبار* زان حجاب غیب هم یابد کذار* چون کذاره شد حواسش از حجاب) کوش او بشنید از حضرت
خطاب* که اولور که انك چشمنك حسی اعتباردن اول حجاب غیبدن هم کچمك بوله چونکم انك حواسی حجابدن
کذاره اولدی پس انك کوشی حضرت حقدن بی حجاب خطاب ایشتدی بعض نسخه ده بو مصرع
پس بیابی کردش دید وخطاب* واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی اکا دید وخطاب بیابی اولور دیمك اولور یعنی انك
ادراك سمعی حجابلردن کچدی وخطاب حقی کوش ایتدی تا اوله که انك کوزینك ادراکی دخی اعتبار جهتندن اول

حجاب غیبدن هم بچمك بوله واقسای حق مشاهده قیله بو خصوصده سمع بصردن مقدم کشاده اولور وسمعك خطاب
باری بی استماع ایلمسی بصرك رؤیت ومشاهده یه مستعد اولمسنه سبب وعلت اولور قرآنده سمع بصر اوزرینه
هر موضعده تقدیم اولندیغی هم بو نکته یی اشعار قیلور انکچون بو بیتده لفظ که بیت اوله بو اعتبار ایله علت واقع اولور
چونکم اول فقیر دعا کوینك حسلری حجاب نورانی وظلمانیدن بچمش اولدی حضرت حقدن انك کوش هوشی خطاب
اشتدی واول خطابك مفهوم معنی دل وجانله قبول ایتدی وامر اولندیغی جانبه روان اولوب کندی (مثنوی) جانب دکان
وراق آمد او * دست می برد او بمشق سو بسو * پیش چشمش آمد آن مکتوب زود * با علاماتی که هاتف کفته بود
در بغل زد کفت خواجه خیرباد * این زمان وآمی رسم ای اوستاد) اول فقیر دعا کوی هاتف غیبینك اشارت ایلدیکی
اوزره قالقوب وعزیمت ایدوب وراقك دکانی جانبنه کلدی انك مشقی جانبنه سو بسو ال ایلتدی یعنی اشارت اولنان
صحافك اول فقیر دکاننه کلدی وانك مشقلری وکاغدلری ایچره طرف بطرف ال ایلتدی واول کنجنامه یی جست وجو
ایتدی فوری اول مکتوب سعادت مصحوب اشارت اولندیغی اوزره انك کوزینك اوکنه کلدی شول بر علامتلر که هاتف
دیمشدی ومشیر غیبی انك علامتنی ونشانی اکا بیلدرمشدی اول هاتف غیبینك دیدیکی علامتلر اوزره اول کنجنامه
اول صحافك اوراقی ایچره ظهوره کلدی همان دم اول کنجنامه یی قولتوغنه اوردی صحافه ای خواجه سکا خیر اولسون
بو زمان کیرو ایرشورم ای استاد دیدی بو بیت شریف دلالت التزامیه ایله شو معنالره دلالت ایلر و بالالتزام بو بیتدن
شو معنالر مراد اولور که اول کنجنامه اول صحافك اوراق پریشانی ایچره نیجه مدت قالمش وصحاف انك قدر وقیمتنی
بیلمیوب سائر کاغد پاره لرءانی قیاس ایلمش چونکم اول طالب کنجنامه انی بولدی وبجان ودل قبول قیلوب قولتوغنه
اوردقده هم صحافك قتنده اول کنجنامه نك اصلا قدر وقیمتی اولمدیغندن اول فقیردن انکچون بر قیمت دخی استمش
واول طالب نامه اولان فقیر ای خواجه سکا خیر اولسون دیو دعا ایتمکله همان قناعت قیلمش وکویا اول طالبه دیمشکه
بو کاغد پاره لرینی بیلورسن دیکوره لم اول طالب دخی اکا دیدیکه ای استاد نه بو جانبه ایرشورم اول زمانده سکا بونك
اصلنی دیم دیوب هزار حمد وشکر له کندی مقام ومنزلنه رجوع قیلمش (مثنوی) رفت کنج خلوتی وانرا بخواند * وز تحیر
واله وحیران بماند * که بدین سان کنجنامهٔ بی بها * چون فتاده ماند اندر مشقها * باز اندر خاطرش این فکر جست
کز پی هر چیز یزدان حافظست * کی کذارد حافظ اندرا کتناف * که کسی چیزی رباید از کزاف * اول فقیر دعا کوی
بر خلوت بوجاغنه کندی واول کنجنامه یی اوقودی اولندن آخرینه دك اکا مطالعه ایتدی واندہ اولقدر اسرار شریفه
ومعانئ لطیفه بولدی وتحیردن واله وحیران قالدی بو یلدی بوکه بوکونه بی بها اولان کنجنامه بالالهی مشقلر وکاغدلر
ایچره بو حالله دوشوب قالدی یعنی بو اسلوب بدیع وطرز رفیع له بی قیمت وبی بها اولان کنجینهٔ اسرار الهی وخزینهٔ جواهر
معانی بوکونه ورقلر وکاغدلر ایچره نه عجب دوشوب قالدی وهر کسك نظرندن نه حالله بو سامی نامه مختفی ومستتر اولدی
بوانه دلك برکسه نك کوزی بونی کورمك وبر عالی نظری بو عالی نامه یه ایرمك عجب حکمت وغریب سر وحالتدر دیدی
اول فقیر دعا کوینك کیرو خاطرنه بو فکر صچرادی یعنی قلبنه بو فکر واندیشه کلدیکه هر شیدن اوتری ای درویش
یزدان بالذات حافظدر حافظ اکتنافده قچن قورکه کسه کزاف جهتندن برشی انك اذن وارادتی اولمدن قابه بو دخی
وجه دراکتنافده اولان حافظ قچن قورکه برکسه کزاف ایله اندن برشیء قاپه اکتناف کنف دندر کنف حفظ ایتمکه
وستر ایتمکه دیرلر اکتناف هم استتار واحتفاظ معناسنه اولور ولم ناهر بری قصور نظرلری اولدیغنی بیلمیوب بونده
نه ذوق ومعنی وار دردیو بیهوده سوبلرلر وجواهر جلیله ومعانئ جزیله دن حظ وبهره بوله میوب عناد وجهلرندن اعراض
واجتناب ایلرلر (م ی) کر بیابان پر شود زر ونقود * بی رضای حق جوی نتوان ربود * ور بخوانی صد صحف بی سکتهٔ *
بی قدر یادت نماند نکتهٔ * اکر فرضی بیابان زر ونقود ایله پر اوله یعنی صحرا الر دراهم ودنانیر ایله طوله بی رضای حق اندن
بر اربه قدر قاپمق ممکن اولمز یعنی حق تعالینك رضاسی اولمینجه التون وکومش ایله طولو اولان صحرالردن بر اربه قدر التون
یا کومش المغه برکسه قدرت وطاقت طوتمز بلکه اول التون وکومشه کثرت حرص وارایکن بیله ارادت حق اولمینجه
انی کورسه هم انی المغه ال یتمز واکر بی سکته یوز صحف اوقویه سن قدر سزسنك یادکده بر نکته قالمز قدر بونده تقدیر
معناسنه در وسکته توقف معناسنه در یعنی اکر سن ای کتاب اوقویان کسه نیجه یوز صحفی بر توقفسز اوقویه سن ونیجه
بیك کتابی بلا تأخیر تتبع ایلیه سن سنك خاطرکده تقدیر الهی اولمینجه بر نکته قالمز وارادت ربانی اولمینجه تتبع ایلدیکك
کتب وصحفدن سنك قلبکده بر مسئله جایکیر اولمز وسنك روحك اول کتب وصحفده مسطور اولان کلمات وعباراتدن
مقصود ومرادنه ایدوکنی هم بیلمز (مثنوی) ور کنی خدمت نخوانی یك کتاب * علمهای نادره یابی زجیب * واکر
خدمت ایلیه سن بر کتاب اوقومیه سن جیبدن نادره علملر بولورسن یعنی اکر حضرت الهه خلوص له خدمت وعبادت

ایلیه سن اما بر کتاب اوقومیه سن جیب قلبکده نادره علملر بولورسن وچشمهٔ جانکده ینابیع حکمی ظهور ایلمش
ولسانکدن جاری اولور کورورسن کما قال صلی الله تعالی علیه وسلم من اخلص لله اربعین صباحا ظهرت ینابیع
الحکمة من قلبه علی لسانه شیخ زین الدین خافی رحمة الله علیه بیوررلر والعجب ممن دخل فی هذه الطریقة واراد ان یصل
الی الحقیقة وقد حصل من الاصطلاحات ما یستخرج به المعانی من کلام الله واحادیث رسوله صلی الله علیه وسلم ثم اشتغل
بذکر الله ومراقبته وطاعته والاعراض عما سواه ان لا تصب علی قلبه العلوم اکثر من الذی لو عاش الف سنة فی تدریس
الاصطلاحات وتصنیفها لم یشم منها رایحة ولا یشاهد من آثارها وانوارها لمعة (م ی) شد ز جیب آن کف موسی
ضو فشان * کان فزون آمد ز ماه وآسمان) کانکه می جستی ز چرخ با نهیب * سر بر آورد ست ای موسی ز جیب) جیبدن
اول کف موسی علیه السلام ضو فشان اولدیکه اول ضوء ماهدن وآسماندن زیاده کلدی وموسی علیه السلام
حضرتلرینه بویله دیو اشارت اولدیکه اول نسنه یی که نهیب ایله اولان چرخدن استرسن ای موسی جیبکدن باش یوقاری
کتورمشدر یعنی حضرت موسی صلوات الله علی نبینا وعلیهك ید مبارکلری کندی یاقه لرندن نور وضیا صاچیجی
اولدیکه اول نور وضیا ماهك نورندن وآسمانك ضیاسندن زیاده کلدی حق سبحانه وتعالی طرفندن کلیم الله
حضرتلرینه بویله دیو الهام واشارت اولدیکه ای موسی اول نور وضیایی که نهیب ومهیب لکله متصف اولان چرخ
سنیدن استرسن اول نور وضیا ای موسی سنك قوینکدن باش یوقاری کتورمشدر (اسلك یدك فی جیبك تخرج بیضاء من
غیر سوء) الی اخره ایت کریمه سنك مفهومی اوزره الکی قوینکه ادخال ایله تاکم بیاض ونورانی چیقه وبر آیت اخری اوله
پس حضرت موسی علیه السلام مبارك النی قوینه ادخال ایدوب آنی چیقارد قده بر بیاض نورانی ال چیقدیکه عالمه
ضیا صالدی وماه وآفتابك نورنه غالب اولدی پس هر موسی مشرب اولان وقلب موسی علیه السلام اوزره سیر قلان
عالم ربانیده دخی بو صفت بولنور وانك وجودنده ید بیضادن مراد شول فکر نورانی اولورکه هر بارانی عالم ربانی اولان
کامل جیب قلبنه ادخال ایدوب اندنصکره الفاظ وحروف واسطه سیله آنی دهانندن اخراج ایلسه ماننده ید بیضا عالمه
نور باش اولوب ظلمات جهالت وغفلتی وکفر وضلالتی وشك وریبتی وبونلرك امثالی اولان ظلمتی اول ید بیضا کبی اولان
فکر نورانی ازاله ایلر پس اول نور وضیا انسانك کندی قلبنده درانی خارجدن استمکدن کندی جیب قلبندن استمك
اولیدرکه بو عالم آفاقده هر نه استرسه کندی نفسنده خود اول دخی زیاده بولنور کما قال الله تعالی (وفی انفسکم
افلا تبصرون (مثنوی) تابدانی آسمانهای سمی * هست عکس مدرکات آدمی * نی که اول دست یزدان مجید * از دو عالم
پیشتر عقل آفرید * تا بیله سنکه سمی وعالی اولان آسمانلر آدمینك مدرکه لرینك عکسیدر بویله دکلمیدرکه یزدان مجیدك
دست قدرتی اول ایکی عالمدن ایلرورك عقلی یراتدی یعنی اول نسنه یی که کندی عصرینك سماسی اولان آسمانلردن
استرسن اول سنك جیب قلبکدن باش یوقاری کتورمشدر تا بیله سنکه بو بلند وعالی اولان اجرام سماویه آدمینك
قوت مدرکه لری اولان عقلك عکس وپرتویدر وعقل آدمی اصلدر بو خود مقرردرکه ایکی عالمدن مقدمتر وسابقتر یزدان
مجیدك دست قدرتی اول عقلی یراتدی کما قال علیه الصلوة والسلام اول ما خلق الله العقل وبو عقلدن مراد عقل کلدرکه
حقیقت انسانیه دربس عقول عشره ونفوس سماویه واجرام فلکیه بو حقیقت انسانیه اولان عقل کلك عکس
وفرعیدر وحقیقت انسانیه بو جمله یه نسبتله اصل واقع اولمشدر نته کم عقل کلك وعقول عشره نك شرح وبیانی جلد
ثالثك دیباجه سنده هم مرور قیلمش وبو اجرام سماویه نك عکس اولدیغی انده دخی ثبوت بولمشدر چونکم بر آدمی
کندی حقیقتنی بوله وعقلنك غایتنه واصل اوله اول کسنه بو اجرام سماویه نك عکس واثری اولدیغنی بیلور وبو اشیا
کندینك فرعی اولدیغنی مشاهده قیلور پس هر نه استرسه اول کندی درونده بولور (م ی) این سخن پیدا وپنهانست بس
که نباشد محرم عنقا مکس * باز سوی قصه باز آ ای پسر * قصهٔ کنج وفقیر آور بسر * بو سوزمن وجه پیدا ومن وجه
زیاده پنهاندر یعنی اهلنه بو سوز زیاده پیدا وهویدادر ونا اهله بغایت پنهان ومخفیدر زیرا مکس عنقایه محرم اولمز بوکونه
کلام حقیقت انجام ایسه عنقا سیرت اولان عارفلرك غداسیدر وبو سوزلره انلر محرم اولورلر ومکس طبیعت اولان عوام
کالهوام بوکونه سوزلره محرم اولمیوب متحیر قالورلر ومضطرب اولورلر نته کم دینلدی * بیت * طوطیان در شکرستان
کامرانی میکنند) وز تحیر دست بر سر میزند مسکین مکس) چونکم مکس طبیعت اولنلر عنقا سیرت اولنلره محرم اولمزلر
وانلرك کلمات معارف مشحونی فهم وادراك قیلمزلر پس بو اهلنه پیدا وعیان ونا اهلنه پوشیده ونهان اولان سوزی بوراده
طورسون تکرار ای پسر قصه جانبنه کیرو کل قصهٔ کنج وفقیری باشه کتور یعنی ای اوغل تکرار ذکر اولنان قصه جانبنه
کیرو کل واول کنجنامه بولان فقیرك مطلوبی اولان کنجك قصه سنی باشه کتور وتمام ایدوب بتوردیك اولور (تمامئ قصه
آن فقیر ونشان جای آن کنج (مثنوی) اندران رقعه نبشته بود این * که برون شهر کنجی دان دفین) آن فلان قبه که دروی

مشهد ست* پشت اودر شهر ورود در فرقدست *اول طالب کنج اولان فقیرك بولدیغی رقعه ایچره بویازلمش ایدیکه
شهرك طشره سنده دفن اولنمش بر کنج بیلکه خارج شهرده اول خزینه مدفون اولمشدرانی معلوم قیل اول فلان قبه که
انده مشهد واردر اول قبه نك پشتی شهره ویوزی فرقد جانبنه در فرقدان قبله جانبنده بری برینه قریب ایکی یلدزك
اسمیدر که واحدنه فرقد درلر بعض نسخه ده فرقد یرینه فدفد واقع اولمشدر فدفد فلاته درلر یعنی بیابانه درلر مشهد
محل شهود دیرلر بونده مراد مزاراولور ومزاره مشهد دیدکاری شهیدا اولان کسه نك محلی اولدیغی اعتبار ایله در (م ی)
پشت باوی کن تو رودر قبله آر) وانکهان ازقوس تیری در کذار *چون فکندی تیر ازقوس ای سعاد *بر کن آن موضع که
تیرت ازفتاد *پشتی سن اول قبه یه ایله ویوزیکی قبله یه کتور واندنصکره کماندن بر تیر کچور یعنی اول قبه یه صرت ویروب
یوزیکی قبله یه دوندردکدنصکره یایدن براوق آت چونکم تیری قوسدن طرح ایدوب ای اهل مساعده القا ایلیه سن
اول موضعی قازکه سنك تیرك اول موضعه دوشدی یعنی سنك تیرك هرنه موضعه دوشرسه اول یری قازتا کنجی انده
بولورسن دیمش سعاد کسر سینله مفاعله بابنك مصدر ثانیسی اولوب مساعده معناسنه اولمق اولیدر وبونده
کنجنامه دن مراد کنج وحدتك علوم واسراری مسطور اولان وطالب اولنلره انك وصولنه سبب اولان اعمالی تعلیم
ایلین کتاب اولور وکنجدن مراد ایسه حقیقت انسانیه اولور وحقیقت انسانیه خزینه سی شهر طبیعتك وراسنده
مدفوندر انك طالبی اولان انسان اولا شهر طبیعتدن طشره چقمق اکا لازمدر وایچنده مشهد اولان قبه دن مراد
عقل جزوی اولور که عقل جزوی فی المثل بر قبه کبیدر که انده مشهد روح حیوانی وادراك جسمانی واردر واهل ایمان
اولان کسه لرك عقل جزویسی قبه سنك ظهری شهر طبیعته ویوزی قبلهٔ حقیقی جانبنده اولان نجم هدایته در پس
حقیقت انسانیه خزینه سنی طالب اولنه لازم اولان بودر که شهر طبیعتدن چیقه وعقل جزوی قبه سنی وراء ظهرنه
آلوب اکا صرت ویره وروی قلبنی قبلهٔ وحدت جانبنه کتوره اندنصکره تیر همتنی قوس مجاهده یه قویه وقوس
مجاهده دن تیر همتنی آنه وانك تیر همتی هرنه مقامه ایریشوب دوشرسه کندینك کنز حقیقتنی انده بوله نته کم بوذکر
اولنان فقیره بوکونه اشارت اولنوب اشارت اولندیغی اوزره عمل ایتمکه شروع ایدوب تیر اتمغه قصد وعزیمت ایلدی
(مثنوی) پس کمان سخت اورد آن فتی *تیر پرانید در صحن فضا *زو تبر آورد و بیل او شاد شاد *کند آن موضع که تیرش
اوفتاد *کند شد هم او وهم بیل وتبر *خود ندید از کنج پنهانی اثر *پس اول فتی محکم کمان کتوردی وبرقتی یایی اله الوب
تیری صحن فضاده اوچوردی اول جوان شادشاد فوری بیل وتبر کتوردی اول موضعی قازدیکه انك تیری اول
موضعه دوشدی یعنی صرتنی قبه یه ویروب یوزنی قبله یه دوندروب وارقوتی بازویه کتوروب اول قتی کماندن براوق اتدی
وشاد اولوب فوری بیل وتبر کتوروب کندی اوقی دوشدیکی موضعی خزینه یی بولمق امیدی اوزره قازدی هم اووهم بیل
وتبر کند اولدی خود کنج نهانیدن اثر کورمدی یعنی اول موضعی اولقدر قازدیکه هم انك بیلی وتبری آشینوب کند اولدی
وکندیسی دخی یورلدی وعاجز قالدی خود اول نهانی ومخفی اولان خزینه دن بر اثر کورمدی (مثنوی) همچنین
هر روز تیر انداختی *لیك جای کنج را نشناختی *بو نجلین هر کون اول جوان تیر آتاردی لکن جای کنجی اکلمزدی یعنی
بوذکر اولنان قاعده اوزره اکرچه هر کون تیر آتاردی واوقی دوشدیکی یری قازردی ولیکن موضع کنجی فهم ایدوب
بیلمش ایدی بونده اشارت وتنبیه واردر شو معناره که نجه بر طالب کنج حقیقت بر کنجنامه یی اله کتورسه واول
کنجنامه نك ایچنده مسطور اولان الفاظ وکلماتك معنالرینه واقف وعالم اولسه واکا کوره عمل قیلسه بنه کندی
حقیقتی کنجنی صحرای وجودده بولمغه قادر اوله مز مکرکه بر مرشدك تعلیم وارشادی ایله ویاخود اشارت الهی
والهام ربانی ایله وبونك سبب علتی اولدر که اکرچه بر کسه بر کتابی اوقور وانك الفاظندن مقصود اولان معنالری استخراج
واستنباط قیلور وانده هرنه بیوردی ایسه انکله عامل اولور واکا کوره کار قیلور ولیکن عماده یا افراط ایلر ویاتفریط ایلر
عدالت واستقامت مرتبه سنی بیله مز بو اجلدن کنج مقصودی بوله مز وخزینهٔ حقیقته واصل اوله مز (مثنوی) چونکه
این رایشه کرد او بر دوام *فخفخی در شهر افتاد وعوام *چونکم اول فقیر علی الدوام تیر اتمغی وبر قازمغی کندوسنه
پیشه ایتدی شهر ایچره وعوام میانه بر فخفخه دوشدی یعنی شهر خلقنك وعامهٔ ناسك ایچنه بر فسلدی ودیدی وقودی
واقع اولدی بویله دیو که فلان فقیر بر کنجنامه بولمش انك موجبنجه هر کون عمل ایدوب بعض موضعلری اول کنجی
بولمق امیدی اوزره قازمقدهدر *فاش شدن خبران کنج ورسیدن بکوش پادشاه (مثنوی) پس خبر کردند سلطانرا ازین
آن کروهیکه بدند اندر کمین *عرضه کردند آن سخن راز بردست *که فلانی کنج نامه یافتست *پس سلطان شهری
بوقصه دن خبردار ایلدیلر شول بر کروهکه کمینده ایدیلر یعنی اول فقیرك بوصوصنده طوران دشمنلری سلطان شهره
بوقصه دن خبر ویردیلر ال التندن بوسوزی سلطان شهره عرضه ایتدیلر بویله دیو که فلان کسه بر کنجنامه بولمشدر (م ی)

چون شنید آن شخص کین با شه رسید *جز که تسلیم ورضا چاره ندید *پیش ازان کاشکنجه بیند زان قباد *رقعه را آن
شخص پیش شه نهاد *چونکم اول شخص اشتدی که بو قصه پادشاهه ایرشدی تسلیمدن ورضادن غیری چاره
کورمدی واول قباددن شکنجه کورمزدن اول رقعه یی اول شخص پادشاهك اوکنه قودی وبوندن دخی بو معنالره رمز
واشارت اولنور که سلطان شهردن مراد شهر طبیعتك سلطانی اولان نفس اماره واهل نفس اولور وعوامدن مراد اهل
نفس وقوای نفسانیه اولور نجن سالك راه الهی وطالب کنج ربانی بر کنجنامه بولسه وانك ایچنده مسطور اولنان اوزره
عمل قیلمغه مشغول اولسه قوای نفسانیه انی نفسه عرض ایدرلر پس نفس انی عقلدن الوب بر قاچکون انکله
عمل قیلور چونکم کندی مشتهاسی اوزره اولان کنجی بولدقده انکله عمل ایلمکدن اوصانوب فراغت قیلورلر وخارجده
دخی شهر طبیعتك سلطانی مشابه سنده اولان نفس اماره صاحبی طالب کنج الهی اولان فقیرلرك بولدیغی وروز وشب
انك مقتضاسنجه عمل قیلدیغی کتابی انلردن الورلر وبر قاچکون اکا مطالعه قیلورلر وانکله عمل ایدرلر کوررلر کندیلرك
مرادی اولان کنج انك دیدیکی اوزره بولنمز پس اندن وانکله عمل قیلمقدن فارغ اولورنته کم بو معنالره اشارت ایدوب بیوررلر
(مثنوی) کفت تا این رقعه را یابیده ام *کنج نی ورنج بی حد دیده ام *خود نشد یك حبه از کنج آشکار *لیك پیچیدم
بسی من همچو مار *مدت ماهی چنینم تلخ کام *که زیان وسود این بر من حرام *بوك بخت بر کند زین کان غطا *
ای شه پیروز جنك ودر کشا *اول فقیر شاهه ایتدی ای شاه جهان تا بو رقعه یی بولدم تیری وبو کنجنامه یه واصل اولدیغم
زماندن بو انه دك کنج یوق وبی حد زحمت کورمشم خود بر حبه کنجدن آشکار اولمدی وبنم جانم بونده اوسد کور اولان
خزینه دن بر دانه بولمدی ولیکن بن مار کبی چوقلق طولشمشم ومضطرب اولمشم کنجه نسبت مارذکری خوب واقع
اولمشدر الحاصل برای مدتی بو نجلین تلخ کامم یعنی بر آی مقداری واردر که بوذکر ایلدیکم کبی دماغم آجی اولوب
بی آرامکه بو کنجنامه نك زیان وسودی بنم اوزریمه حرامدر بولا یکه سنك بخت سعادتك وطالع همایونك بو کان ودفینه نك
یوزندن غطایی قوپره وپرده یی کیده ره ای جنکی پیروز وقلعه کشای اولان پادشاه پیروز جنك پیروز در جنك
معناسنه ودر کشای وصف ترکیبیدر قلعه آچیجی معناسنه یعنی ای قلعه آچان وجنکده مظفر اولان پادشاه بولا یکه
سنك طالع همایونك بو معدندن حجابی رفع ایدوب بونك حقیقت ونتیجه سی بولنه دیدی (م وی) مدت شش ماه وافزون
پادشاه *تیر می انداخت و بر میکند چاه *هر کجا سخته کمانی بود جست *تیر داد انداخت وهر سو کنج جست *غیر
تشویش وغم وطامات نی *همچو عنقا نام فاش وذات نی *پادشاه دخی التی آی مدت وزیاده اوق اتدی وقیو قازدی
هر قنده که بر سخته کمان وار ایدی جست یعنی هر قنغی موضعده چست وچابك بر کمانی وقتی یایی چکن کمانکش
وار ایسه شاه اکا تیر ویردی اول سخته کمان اتدی وهر جانبده کنج استدی سخته کمان قتی یایی چکیجی دیمکدر کمانه متصل
اولان یاوحدت ایچوندر مصرع اولده اولان چست چابك واستاد معناسنه در مصرع ثانیده اولان جست طلب
ایتدی معناسنه در تیر داد دیمك اذن واجازت ویردی دیمك معناسنه هم جائزدر شو اعتبار ایله که عجم شاهلری اول
بر کسه یه بر جانبه کتمکه اذن ویرسه لردی اکا بر اوق ویررلردی اول کسه اول تیر ایله انك مملکتندن هرنه جانبه کتسه کسه
اکا مانع اولمزدی صکره اول قاعده کتدکدنصکره بلغا وشعرا تیر داد دیمکی اجازت ویردی دیمك محلنده استعمال ایلدیلر
ومحصول بیت بویله دیمك اولور که پادشاه التی ای مقداری والتی آیدن دخی زیاده اوق اتدی وبر قازدی وهرنه یرده بر استاد
کمانکش وار ایسه اکا اذن واجازت ویردی اول دخی اوق اتدی وهر جانبده خزینه یی طلب ایتدی تشویشدن وغمدن
وطاماتدن غیری اولمدی عنقا کبی نامی فاش وذاتی یوق ایدی یعنی عنقا موجود الاسم ومعدوم الجسم اولدیغی کبی اول
کنجك دخی اسمی وار ایدی ولیکن ذاتی وحقیقتی یوق ایدی وبونلره اول کنجدن وکنجنامه دن تشویشدن وغمدن
وغصه دن ورنجدن غیری بر نسنه حاصل اولمدی وبونده سخته کماندن مراد عقل واذعانده قوی اولان کسه وشاهدن
مراد عقل جزوی صاحبلری اولور نته کم عن قریب تحقیقی وتفصیلی ذکر اولنور (نومید شدن پادشاه از یافتن آن کنج
وملول شدن او (مثنوی) چونکه تعویق آمد اندر عرض وطول *شاه شد زان کنج دل سیر وملول *دشتهارا کز کزان شد
چاه کند *رقعه را از خشم پیش او فکند) چونکم کنجك عرض وطولنده تعویق کلدی یعنی چونکم اول کنجنامه ده
مسطور اولان خزینه ودفینه نك التنده عوق ایتمك کلدی وبونلر موضع کنجه اصابت قیلمقدن تعویق الهی ایله محروم
اولدی شاه اول کنجدن دلسیر وملول اولدی یعنی اول دفینه نك طلبندن کوکلی اوصاندی وفراغت قیلدی اول پادشاه
دشتلری کزکز قویی قازدی یعنی اول شاه آرشون آرشون صحرالرده قویی قازدی واوق هرنه بیره دوشرسه اول یری قازوب
چقور دوزدی کوردیکه رقعه ده مسطور اولان دفینه دن اصلا اثر ونشان یوقدر خشمه کلوب اول رقعه یی خشمدن
اول کنجنامه بولان فقیرك اوکنه براقدی (مثنوی) کفت کیر این رقعه کش آثار نیست *تو بدین اولیتری کت کار نیست

نیست این کار کسی کش هست کار * که بسوزد گل بگردد گرد خار * شاه اول فقیره ایتدی ای فقیر طوت بو رقعه یی که آنک آثار و نتیجه سی بو قدر زحمت و تعبی چوقدر سن بو رقعه یه او لیترسنکه سنک ایشک و غیری تشویشک بوقدر بو شول کمسه نک کاری دکلدر که انک کاری و شغلی اوله که گل یانه و اول خار جانبنه طولنه کادن مراد راحت و اهم و الزم اولان مصلحتدر و خاردن مراد زحمت و بی نفع و فائده اولان مصلحتدر یعنی اول پادشاه اول فقیره بر سبیل طعن و توبیخ بویله دیدیکه ای درویش بو کونه ایش شول بر کشینک ایشی دکلدر که انک بوندن غیری اهم و الزم کار و مصلحتی واردرکه اول کمسه اگر بو کاره طولنورسه گل کبی کندویه نافع و لطیف اولان مصلحتی یا قور و خار کبی پر زحمت و بی منفعت اولان کار و مصلحتک اطرافنه طولنور برزم گل کبی لطیف کاریمز وار ایکن انی قویوب بو خار کبی پرزحمت اولان کاره مشغول اوله مز و حاضر و نقدی قویوب مفقود اولان شیئه سعی و کوشش قیله مز (مثنوی) نادر افتد اهل این ماخولیا منتظر که روید از آهن گیا * نادر دوشر بو ماخولیانک اهلی منتظر درکه دمور دن گیاه بته ماخولیا خیالات سوداویه دیرلر بر مرضدرکه بر کمسه اکا مبتلا اولسه خیالات فاسده و توهمات مهمله یه دوشر اصلا انک تخیل ایلدیکی شیئده بر معنی و نتیجه اولمز پس شاه اول کنجنامه ایله عمل ایدنلری ماخولیا مرضنه مبتلا اولان خیالات فاسده صاحبلرینک مرتبه سنه تنزیل ایدوب اول فقیره توبیخا دیدی بو کونه ماخولیانک اهلی و بو نوع اوزره اولان خیالات فاسده نک اصحابی بو جهانده از واقع اولور مثلا بونلر منتظردرکه دموردن لطیف اوتلر بته و اندن بونلر منتفع اوله بو خود محالدر کذلک بو کنجنامه ایچره مسطور اولان معنالرک حقیقتنی بولمق و انک نتیجه سنه واصل اولمقدن اوتری کیجه و کوندز عمل قیلمق بو کا بکزر دیدی (مثنوی) سخت جانی باید این فن را چو تو * تو که داری جان سخت این را بجو * گر نیابی نبودت هرگز ملال * ور بیابی آن بتو کردم حلال * بو فن ایچون سنک کبی بر سخت جان کرکدر سنکه جان سخت طوترسن بونی طلب ایله اگر بولمیه سن هرگز سکا ملال اولمز و اگر بولور ایسک انی سکا حلال ایتدم بو کنجنامه دن مقصود کنج حقیقتک علومی مسطور اولان کتابلر اولدیغی بیلدک ایسه مثلا بو مثنوی شریف کبی پس طالب کنج اولان فقیردن مراد کنج حقیقتک اسرار و علومنه محل اولان کتابلری مطالعه قیلان فقیرلر اولور و کیجه و کوندز اول کتابلرده نه یازلدی ایسه آنک موجبنجه طریقتده عمل ایدوب اول مسطور اولان معنالرک نتیجه سنه و حقیقتنه روز و شب سعی و کوشش قیلور چونکم بر طالب کنج الهی اولان فقیر بویله بر کنجنامه بولوب و انده مسطور اولان معانینک موجبنجه عمل ایتمکه اشتغال قیله عقول جزئیه صاحبلری انی کوردکده کندولرک شاه و رئیسی اولان عقل معاشده قوت و قدرت بولان کمسه لره انی عرض ایدرلر انلر دخی هوا الرینه خوش کلوب انده مسطور اولان دفینه یی بولورز ظن ایلیوب تیر فکرلرینی کمان عقله قویوب آنارلر و تیر فکرلری هر نه محله واقع اولورسه اندن بحث ایدرلر که بحثک معناسی قازمقدر بر قاچ مدت اصحاب حقیقتک نامه لرینه مطالعه ایدوب فکرلری یتدیکی یردن بحث ایتمکی کندیلره عادت قیلورلر و بو کاره مشغول اولورلر کورورلرکه بو کاردن انلره نفع حاصل اولمز و بو ابحاث کثیره دن بر نتیجه یوز کوسترمز الا که یورولق پس بو یورولقدن اعراض ایدوب کندی عقللرینه و مشربلرینه نافع اولان و راحت ویرن کار و کرداره مشغول اولورلر و بو کونه عملری و کتابلری فقیر و بیکار اولان کمسه لره بوسزه مناسبدر دیو نیجه توبیخ و استهزا ایله تسلیم قیلورلر و دیرلرکه بونلر عجب بیکار و بی عقل طائفه درکه مشغول اولدقلری علم و عملک نتیجه سی یورولقدر بز دخی بونلرک مطالعه ایتدکلری کتابه مطالعه ایتدک و اول کتابک ایچنده مسطور اولان اقوال موجبنجه نیجه مدت سعی و کوشش قیلدک و عقلمز و فکرمز یتدیکی یردن بحثلر ایلدک نتیجه سنده یورولقدن غیری بر معنی بوله مدق بونلرک کنجنامه سنک کفتارینک نتیجه سی و بونلرک اول کفتار موجبنجه اولان کار و کردارلرینک عاقبت و نهایتی همان یورولقه وار رامدی بزه بو بی امیدلک بولنه کتمک و بو معدوم و مفقود اولان خزینه یی طلب ایتمک لازم دکلدر بو اهلنه مبارک اولسون دیو اصحاب حقیقتک نامه لرینی مطالعه قیلمقدن و اهل عشق و محبتک طریقنه سالک اولمقدن رجوع ایدوب فراغت قیلورلر نته کم بو معنالره اشارت ایدوب بیوررلر (مثنوی) عقل راه ناامیدی کی رود * عشق باشد کان طرف بر سر دود * لا ابالی عشق باشد نی خرد * عقل آن جوید کز و سودی برد * عقل ناامیدلک یولنه نجن کیدر عشق اولور که اول طرفه باشی اوزره یلر لاابالی عشق اولور خرد دکل عقل انی استر که اندن بر سود ایلته یعنی البته بر کمسه اسیر عقل جزوی اولسه و عقل معاش مرتبه سنده قالسه اول کمسه ناامیدلک یولنه کتمز و فقر و فنا طریقنه سیر ایتمز بلکه هر نه یرده امیدی وار ایسه عاقل اول جانبه کیدر و کندی نفسنه قوت و عزت ویرن جانبه سیر ایدر و اهل عشق اولورکه اول ناامیدلک طرفنه باشی اوزره یلر و بو قلق طریقنه مبنیا علی الالهام لا علی الاقدام تلف و بوایلر لاابالی و بی باک اهل عشق اولور و اهل عقل اولمز که اهل عقل لابد کندیسنی قایریجی اولور و کندی یه نافع اولنی و فائده ویرمینه نسنه لردن حذر قیلور عقل همان انی استر که اندن بر نفع اله عقل بر شیدن کندی وجودنه نفع کلمیه جکنی

وفائده حاصل اولمیه جغنی بیلدکدنصکره اصلا اول جانبه مایل اولمز و اول شیئه رغبت قیلمز بلکه عاشقدرکه سود و زیان قیدنده اولمیوب کندی معشوقی اگر بو قلق یولنده ایسه ده اول یوله کتمکدن و محو وجود ایتمکدن رو کردان اولمزنته کم شیخ عطار قدس الله سره حکایه ایدوب بیوررلر بر کون ایکی کمسه بر کتابی اوقودیلر اول کتابده بویله دیمشکه فلان یرده بر خزینه واردرکه اصلا دوکنمز و انک قتنده شو صفتله بر محبوب واردرکه اول محبوبک صفتلری شرح و بیانه کلمزو اگر اول یرده اول محبوب بولنمز ایسه اول مقامدن بر مقدار ایلرو کیده سن بر یول کارنده اوچ میل واردر اول اوچ میلده هر نه یازلدی ایسه انلری اوقویوب انکله عمل ایده سن دیمش حکمت الهک اول ایکی کمسه دن بریسی قوللقدن اول خزینه یه و بالخصوص که اول محبوب جمیله عاشق اولمش و بریسی دخی عاقل ایمش کندیسنه دیمشکه بو کتاب یلان سویلمز حاضر خزینه و حاضر محبوب اول موضعده اگر بونلری بولورسق بیوک نعمت و زیاده دولتدر دیوب عاشقله عاقل اول موضعه دک سیر و سلوک ایتمشلر اول موضعده اول کتابده یازیلان خزینه دن و محبوبدن بر نشان بوله میوب بر مقدار دخی ایلری کتمشلر کورمشلر که یول اوچ بلوک اولمش و اول بلوکک هر برینک باشنده بر میل دیکلمش اولا بر میلده یازلمشکه ای راهروا گر بو یوله کیدر ایسک بونده خزینه و محبوب بولنمز اما بر شهره وار رسن و انده ایستدیکک کبی کار قیلورسن و بر میلده دخی یازلمش که ای راهروا گر بو یوله کیدر ایسک یا محبوبی بوله سن یا خود بولمیه سن احتمالدن و شبهه دن خالی دکلدر و بر میلده دخی یازلمشکه ای راهروا گر بو یوله کیدر ایسک نابود و ناپیدا اولورسن و کندیکی و نام و نشانکی لابد محو و فانی قیلورسن پس عاقل ایله عاشق مشاوره ایدوب بری برلرینه دیمشلر یا اخی قنغی یوله کیده لم عاقل دیمشکه بو ناامیدلک یولندن و بو قلق طریقندن نعوذ بالله بن او یوله کتمزمکه انده محو و فانی اولم و بو اوره نه یوله دخی کتمزمکه انک نتیجه سی نامعلومدر و احتمالدن خالی دکلدر پس بر یولک که نتیجه سی معلوم اولمیه اکا کتمک عاقلک شانندن دکلدر و بن شول یوله کیدرمکه انک نتیجه سنده بر شهر عظیم واردر ای رفیق کل بکا متابعت ایله نتیجه سی معلوم اولان طریقه کیده لم دیدی عاشق ایتدی بن بوانه دک جاندن بیزار اولدم بکا عشق و شوق بر مرتبه غلبه ایلدیکه صبر و آرامه مجالم قالمدی چونکم اول کی موضعده مقصودمی بوله مدم بویله بیهوده یره کزمکدن نابود و ناپیدا اولمق بکا اولی و محو و فنا یولنه کتمک بکا اعلادر دیوب عاقل شهر یولنه عاشق محو و قهر یولنه کتدی اول عاشق اگرچه محو و فنا یولنه کتدی و بر قاچ قدم عشق و شوقله بی وجود ترکتاز ایتدی هماندم کندی محبوبنی وصف اولناندن زیاده بولدی و اول کنزلا یفنایه دخی واصل اولدی (مثنوی) ترکتاز جانکداز و بی حیا * در بلا چون سنک زیر آسیا * سخت رویی که ندارد هیچ پشت * بهره جویی را درون خویش کشت * عاشق ترکتاز و جانکداز و بی حیا در بلاده دکرمنک آلت طاشی کبیدر یعنی عاشق معشوقی یولنده چاپقده و جان ارتمکده و عرض و ناموسی کیدروب عارسز و حیاسز اولمقده در و بلا و محنتده دکرمنک آلت طاشی کبی ثابت اولمقده و باشنه نیجه دکرمن طاشلرین دوندرسک صبر ایلیوب تحمل قیلمقده در عاشق بر سخت رویدرکه هیچ ارقه طوتمز بهره جویلکی کندی درونده اولدردی یعنی عاشق اولان برقتی یوزلو و بی پشت و پناه بر کسه درکه معشوقی جانبندن اکا هر نه کاورسه رو کردان اولمز و کیروده بر آخر کسه یه طاینوب اکا اعتماد و استناد قیلمز بلکه یوزنی بکیدوب هر وجهله معشوق جانبنه ایلرو سوررو بالخصوصکه اندن هیچ بر نفع و فائده امیدن طوتمز اول عاشق کندی درونده بهره جویلکی ازاله قیلدی و عاقل کبی فائده و منفعت امیدیله خدمت قیلمقدن بری و عاری اولدی (مثنوی) پاک می بازد نباشد مزد جو * آنچنانکه پاک میگیرد ز هو * عاشق پاک اوینادر مزد جو اولمز انجلین که هودن پاک طوتر مراد هویت الهیه در یعنی عاشق میدان محبت ایچره هر نه اوینادرسه خالصا لوجه الله بی غرض و بی علت اوینادر و اصلا اجرت و عوض استیجی اولمز و عبد اجیر کبی محبوبی یولنده اول کار و خدمت قیلمز انجلین هویت الهیه دن اول هر نه طوترسه پاک و طاهر طوتر کذلک هر نه بذل ایدرسه پاک و بی علت بذل و صرف ایدر اصلا مزد و اجرت و سود و منفعت طلبنده اولمز (مثنوی) می دهد حق هستیش بی علتی * می سپارد باز بی علت فتی * که فتوت دادن بی علتست * پاک بازی خارج هر ملتست * حق سبحانه و تعالی حضرتلری اول عاشقه وارلغی بر علتسز و یرر یعنی علل و اغراضدن پاک و طاهر اکا وجود عطا ایلر صاحب فتوت اولان دخی اول وجودی کیر و حقه علتسز و یرر یعنی فتوت صاحبی اولان عاشق دخی کندی وارلغی حضرت حقه علل و اغراضدن پاک و طاهر اولدیغی حالده تسلیم قیلورز یرا عند المشایخ فتوت بی علت و یرمک و غرض و عوض آرزوسندن کندی نفسنی پاک و طاهر ایدوب حضرت حقدن کندی نفسنی نیجه طاهره و پاکیزه الدیسه ینه اویله طاهره و پاکیزه انی اکا تسلیم قیلمقدر کما سأل موسی علیه السلام ربه عز و جل عن الفتوة قال الله تبارک و تعالی الفتوة ان ترد نفسک الی طاهرة کما قبلتها منی طاهرة * الحاصل پاکبازلق خارج هر ملتدر پاکبازلق فتوت و تجرددن عبارتدر خلاصه کلام فتوت و تجرد طریق محبتده هر نه بذل و صرف ایلرسه بی عوض

وبی غرض بذل وصرف ایلمککدر وبو پاکبازلك ومجردلك نفس الامرده هر ملل خارجدن وجمیع اهل ملتك مرتبه لرندن بو تجرد وفتوت مرتبه سی ایلرودر (مثنوی) زانکه ملت فضل جوید یا خلاص * پاکبازانند قربانان خاص نی خدارا امتحانی میکنند * نی درسود وزیانی می زنند * زیرا که اهل ملت فضل دیلر یا خلاص دیلر اما پاکبازلر قربانان خاصدرلر یعنی جمیع اهل ملت ایتدکاری عبادت وخدمتی یا فضل وکرم الهی بولمق ویاخود عذاب وعقاب الهیدن خلاص اولمق امیدی اوزره ایدرلر اما پاکبازان طریقت وارباب عشق ومحبت خاص قربانلردرلرکه کندی نفسلرینك مرادندن اوتری بچمشلر وخوف ورجامرتبه سندن ایلری کیدوب فنا شرابنی ایچمشلر وهرنه خدمت وطاعت ایدرلرسه لوجه الله ولمحبة الله ایلمشلردر نته کم تاج الرجال اولان رابعهٔ عدویه رضی الله عنها حضرتلری حضرت حق تعالی یه خطاب ایدوب دیدیکه الهی بعزتك وجلالك ما عبدتك خوفا من نارك ولارغبة فی جنتك بل لمحبتك ولوجهك الکریم بونلر نه خدای امتحان ایدرلر ونه سود وزیان قپوسنی اوررلر یعنی بو ارباب فتوت واصحاب محبت شول طائفهٔ علیه درکه ایتدکاری عبادت وطاعتده خدای تعالی حضرتلرینی بر امتحان ایلمزلر بویله دیوکه بز حق تبارك وتعالی حضرتلرینه بو قدر عبادت وطاعت ایلرز کوره لم بونك مقابله سنده بزه نه اجر وعوض ویرر وبویله دخی امتحان ایتمزلرکه بونلر نیجه مدت سود ومنفعت امیدی اوزره عبادت وخدمت ایتسه لر وبونلره ضرر وزیان اصابت ایلمسه نه عجب بز خود خیر وحسنات ایشلمکده یز بو ضرر وزیانك اصلی ندر دیمزلر بلکه اصلا سود وزیان بابنی دق ایتمیوب وخوف ورجا بولنه کتمیوب هر بری (ترك کام خود کرفتم تابراید کام دوست) دیوب کندی مرادلرنی دوستك مرادنده فانی قیلورلر (وافوض امری الی الله ان الله بصیر بالعباد) دیوب هر بری کندی امرنی حق تعالی حضرتلرینه تفویض ایدوب کتاب اللهده هرنه یازلدی وهرنه امر قیلندی ایسه انك موجبنجه عمل ایتمکه سعی وکوشش قیلورلر نته کم اول فقیر اول کنجنامه ده مسطور اولان احکام اوزره عمل ایلمکه مشغول اولدی * بازدادن پادشاهان کنجنامه را با آن فقیر که بکیرما ازسر این برخاستیم (م ی) چونکه رقعهٔ کنج پرآشوب را) شه مسلم داشت آن مکروب را) کشت ایمن او زخصمان وزنیش * رفت ومی پیچید در سودای خویش * یار کرد او عشق درد اندیش را * کاب لیسد خویش ریش خویش را) چونکم پرآشوب اولان کنجك رقعه سنی شاه اول مکروبه مسلم طوتدی یعنی چونکم پرفتنه وغوغا اولان کنجك نامه سنی پادشاه اول محزون ومغمومه تسلیم ایتدی اول فقیر ودلریش خصمان ونیشدن امین اولدی یعنی اکا خصومت ایدیجی ونیش وزحمت اوریجی کمسه قالمیوب اول شر خصماندن خلاص اولدی ونجات بولدی کندی وکندی سوداسنه صارلدی وطولشدی اول فقیر دلریش عشق درد اندیشی کندیسنه یار ایتدی وکندی دردینه مشغول اولوب کندی یاره سنه تیمار وعلاجه باشلدیکه مشهور مثلدر کاب کندی یاره سنی کندی یالر وبو مثل بر فقیر ذلیلك کندی دردینه کندی درمان ایلسندن کنایت اولور وبو کونه مثلدن عاشقك شانی تحقیر ایلمك لازم کلمز بلکه من وجه مدح وتوقیر ایلمك لازم کلورکه حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم طوبی لمن کان عیشه کعیش الکلب بیورمشدر بو فقیر وذلیلك دخی عیشی عیش کلبه مشابه وکندی یاره سنه کندی علاج ایلمکده کلبه مماثل اولدیغی اعتبارله بو ضرب مثل بو محلده روا وسزا کورلمشدر (مثنوی) عشق را در پیچش خود یار نیست * محرمش در ده یکی دیار نیست) عشقك کندی پیچشنده یاری یوقدر وکویده بر دیارانك محرمی دکلدر یعنی عشق شول افراط محبتدر انك طولشمه سنده وبر عاشقه صارمشمه سنده یاری یوقدر بلکه عاشقه یار وهمدم همان ینه عشقدر بو جهان کوینده عشق اهلنه بر احد محرم دکلدر بلکه عشق اهلنك محرمی ینه عشقدر (مثنوی) نیست از عاشق کسی دیوانه تر * عقل از سودای او کورست وکر * زانکه این دیوانکی وعام نیست * طب را ارشاد این احکام نیست) عاشقدن دیوانه تر بر کمسه یوقدر عقل انك سوداسندن کور وکردر زیرا که بو عاشقك دیوانه لکی عامك دیوانه لکی دکلدر طبك بو احکامه ارشادی یوقدر یعنی عند العقل عاشقدن زیاده دیوانه بر کمسه یوقدر که انك جمیع احوالی عقل جزوینك ادراکندن خارجدر عقل جزوی اول عاشقك سوداسندن کور وصاغردر عاشقك شانی عقلله بیلمز وانك دیوانه لکی نه کونه دیوانه لکدر بوهوشله فهم قیلمز زیرا که بو عاشقك دیوانه لکی عامهٔ ناسك دیوانه لکی کبی دکلدر طبك وطبیبك عامهٔ ناسك دیوانه لکنه بر تدبیری وعلاجی واردرکه انده کونا کون دیوانه لکلره دوا یازمشلر وطبیب حاذق اولنلر انی بیلمشلردر واما طبك وطبیبك بو عاشقك دیوانه لکنه متعلق اولان حکملره ارشادی یوقدر انکچون اصلا طب کتابلرنده مرض عشقه متعلق علاج یازلمشدر بلکه اطبا عشق یوقدر دیو انکار ایلمشلردر وبر محبك بر محبوبه اولان افراط محبتی وانك افراط محبتندن اولان جنونی غلبهٔ سودادن حاصل اولوردیمشلر وانك دواسی محبوبینك وصال ولقاسیدر دیو تحقیق ایلمشلردر (مثنوی) کر طبیبی را رسد زین کون جنون * دفتر طب را فرو شوید بخون * طب جملهٔ عقلها منقوش اوست * روی جمله دلبران

روپوش اوست * اکر بر طبیبه بو کونه دن جنون ایرشه طب دفترنی قانله یویار یعنی اکر بر طبیب وعاقله بو عشق جنونندن جنون ایریشه واول طبیب بر معشوقك عاشق دیوانه سی اوله اول طبیب طب کتابلرنی کندی قانیله یویارشو اعتبار ایله که اول عشق انك کوزلرنی خونبار ایلر وخون آلود اولان کوز یاشیله اول دفترطبی یویار وجکرندخی پرخون ایلر جکر قانیله دخی یومق ممکن اولور الحاصل دفتر طبی خونله یومق کوزلرندن قانلو یاش دوکوب انی محو ایتمکدن وانی قویوب راه عشقه کتمکدن کنایه اولور جمله عقللرك طبی اول عاشقك منقوشیدر یعنی جمیع عقللرك طب وشفایه متعلق نه قدر علملری وار ایسه عاشقك ذاتنك منقوشیدر اکرچه عشق برکونه مرضدر اما جسمانی وروحانی جمیع مرضلره اندن دوا وشفا واردر پس جمله عقللرك طبی بو اعتبار ایله اول عشقك منقوشی اولور نته کم (بیت) ای طبیب نخوت ناموس ما ای تو افلاطون وجالینوس ما * بیورد قلری محلده بو رایه متعلق اولان شرح وبیان بر مقدار مرور ایلمشدر جمله دلبرلرك یوزی انك روپوش وحجابیدر بو دلبران مجازینك ومحبوبان صورینك فی الحقیقه حجابی ونقابی کبیدر بو مصرعده اوست ضمیر عشقه راجع اولمقده جائزدر اکر عشقه راجع اولورسه عشق بمعنی معشوق اولور پس روی جمله دلبران اول معشوق حقیقتك روپوشیدر دیمك اولور وعاشقه راجع اولمقده جائزدر بو تقدیر اوزره معنی جمله دلبرلرك یوزی اول عاشقه روپوشدر اول دلبرلری کندی محبوبنه نقاب وپرده بیلمشدر دیمك اولور (مثنوی) روی در روی خود آرای عشق کیش * نیست ای مفتون ترا جز خویش خویش * ای عشق مذهبلو یوزیکی کندی یوزیکه کتور ای مفتون سکا کندکدن غیری اقربا یوقدر یعنی ای عشق ومحبتی کندیسنه مذهب وملت قیلان عاشق توجهی کندی ذاتکه ایله وهرنه سویلرسك کندیکه سویله ای مفتون عشق سنك کندی ذاتکدن غیری سکا یار وقریب یوقدر اکر غیره یوز کتورسك یوزیکه باقمزلر واکر عقلا یه حالکی سویلسك جنون وسفاهته حمل ایدوب سوزیکی دیکلمزلر لازم کلدیکه هرنه حالك وار ایسه همان کندی ذاتکه سویلیه سن وحالکی بیلنلردن عزلت اختیار ایلیه سن (مثنوی) قبله از دل ساخت آمد در دعا * لیس للانسان الا ما سعی) اول کنجنامه بولان وطالب کنج اولان عاشق کوکلدن قبله دوزدی دعایه کلدی زیرا (لیس للانسان الا ما سعی) در بو مصرع سورهٔ نجمده اولان آیت کریمه یه اشارتدر وبو آیت کریمه نك تفسیری جلد خامسده وجلد رابعده تفسیر کنت کنزا سرخنده مرور ایتدی انده طلب اولنه یعنی اول عاشق صادق کوکل جانبندن قبله دوزدی وحضرت حقه متوجه اولدی ودعایه کلدی وسعیلر قیلدیکه حق تعالی کلام مجیدنده انسان ایچون بو قدر الا سعی ایلدیکی شیء واردر دیدی پس اول دخی دعا قیلمغه وساعی اولمغه شروع ایلدی (م ی) پیش از آنکه پاسخی بشنیده بود) سالها اندر دعا پیچیده بود) اندن اولکه اول بر پاسخ ایشتمش ایدی نیجه ییللر دعاده طولاشمش ایدی یعنی اول عاشق صادق کنجندن بر خبر ایلتمش وکنجنامه ده انك خبرنی اوقیوب کوش ایتمش ایدی اندن اول نیجه ییللر دعا ایلمکه طولشمش وصارلمش ایدی نیجه ییللر وایلر طلب رزقده دعالر قیلمد قد نصکره اول کنجنامه رؤیاسنده اکا اشارت اولندی پس او کنجنامه یی اشارت اولندیغی اوزره بولوب انی اوقویوب کنجك پاسخنی وجوابنی اول کنجنامه دن اشتدی بو خبری اشتمزدن اول خود انك کاری وعادتی دعا ایلمك ایدی (مثنوی) بی اجابت در دعا او می تنید) از کرم لبیك پنهان می شنید) اجابتسز دعالر اوزره طوقندی یعنی اورلدی وطولندی کرم الهیدن پنهان لبیك ایشتدی ابیکك شرح وتحقیقی ایکنجی دفترده کرفتار شدن بازمیان جغدان سرخنده این سخنها خود بمعنی یاربیست بیتلرینك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وجناب حقك عبده لبیك دیمسی (اجبتك اجابة بعد اجابة) دیمکدن عبارت اولور وبونك معناسی یاربی دیو دعا ایلینك جاننه بی حرف وبی صوت حق جانبندن کلور ودعا ایدن قولك جانی اول ذوقی بیلور وبوکه ابیك پنهانی دینور یعنی اول عاشق حق تعالی آنك دعاسنی اجابت قیلمزدن اول دعالر ایلمکه اورلدی وطولندی حق تعالی حضرتلرینك کرمندن پنهانی (لبیك عبدی سل تعط دیمکی انك کوش هوشی استماع قیلدی (مثنوی) چونکه بی دف رقص میکردان علیل ز اعتماد جود خلاق جلیل * سوی اونی هاتف ونی پیك بود * کوش امیدش پر از لبیك بود * بی زبان میکفت امیدش تعال * از دلش می روفت آن دعوت ملال * چونکم اول علیل وذلیل دفسز رقص ایدردی یعنی چالمدین اوینردی خلاق جلیلك جودینه اعتماد ایلدیکی جهتدن یعنی اول علیل وذلیل خلاق جلیل ورزاق جمیلك جود وعطاسنه اعتماد ایلدیکندن اوتری دفسز رقص ایلر وچالمدین اوینردی باخصوص که دخی اکا اشارت وبشارت اولمزدن اول انك جانبنده هاتف غیبی ونه پیك الهی وار ایدی ونه انك کنجدن وکنجنامه دن خبری وار ایدی مع هذا عاشقك کوش امیدی لبیکدن پر ایدی یعنی اول عاشق صادق دخی اکا هاتف کلمزدن واشارت الهی اولمزدن مقدم بیلوردیکه بر قول یاربی دیسه حق تعالی اکا البته لبیك عبدی سل تعط دیر بو حدیث شریفك مفهومنه اول عاشقك یقینی اولدیغندن هر بارکه یاربی دیسه لبیك عبدی دیمکدن انك کوش هوشی پر اولمش ایدی انك حضرت حق ورزاق

مطلق جانبنه اولان امیدی ورجاسی بی زمان اکاتعال دیردی وانك روزوشب اول ایلدیکی دعوت انك کوکلندن غبار
ملالی سبورردی یاخود معنی انك امیدنك بی زبانا اکاتعال دیمسی وانی حضرت حقه دعوت قیلمسی انك قلبندن
ملالت غبارینی سبوروب ازاله ایدردی (مثنوی) آن کبوتررا که بام آموختست) تومخوان میرانش کان پردوختست
اول کبوترکه بام آموخته درسن اوقومه آنی سورکه اول پردوخته در یعنی مثلا شول کوکرجینی که اول
طامه اوکرنمشدر اول بامخانه یه آموخته اولان حمامه یی خانه یه دعوت ایلمه سن انی طامدن سورلا بدا اول بنه کاورکه
اول قنادی دیکلمش واول خانه یه اوکرنمشدر هرنه قدر سورسك برزماندنصکره بنه اول خانه یه کاورقونر کذلك درکاه
حقه آموخته اولان عاشق دخی اول درکاهدن وهم وخیال آنی سورسه وشیطان دخی مانع اولسه واول درکاهدن اکا
دعوت اولنسه اوکوکرجین کبی اول درکاهدن ایرلمز واول باب سعادتدن مفارقت قیلمز کذلك ولی کامل ومرشد فاضل
خانه سنه آموخته اولان طالب دخی هم کبوتربام آموخته کبیدرکه اول درکاهدن هرنه قدر جفا کورسه عاشق صادق
کبی دوروجدا اولمز (م ی) ای ضیاء الحق حسام الدین برانش) کزملاقات توبررستست جانش) کربرانی مرغ جانش از
کزاف) هم بکرد بام تو آرد طواف) چینه ونقلش همه بربام تست) پرزنان براوج مست دام تست * ای حق تعالینك
ضیاسی اولان حسام الدین سوراول کسه یی که سنك ملاقاتکدن انك جانی بتمشدر سنك ملاقاتکدن انك جاننك
پری بتمشدر دیمك دخی وجه دربوتقدیراوزره پرباء فارسیله واولکی وجه اوزره باء عربی ایله اوقنور یعنی ای حق تعالینك
ضیاسی اولان شیخ حسام الدین چلبی شول مرید صادقك که سنك ملاقاتکدن جانی بتمش وسنك صحبت شریفکدن انك
جانی پروبال حاصل ایتمشدر امتحاندن اوتری انی کندی باب سعادتکدن وخانه بادولتکدن سوراکراول مرید
صادقی سن باب سعادتکدن سوره سن انك مرغ جانی کزافدن یعنی ظاهرا دعوت اولنمسزوانی برکسه جذب قیلمقسز
هم سنك بام سعادتك اطرافنه مرغ جانی طواف کتورروبهرحال سنك بام سعادتکه طولنوب کندیسنی سنك جناب
دولتکه یتورور زیرا اول مرید صادقك مرغ جاننك چینه ونقلی دوکلی سنك بامك اوزره در یعنی انك مرغ جاننه قوت وغدا
اولان معانی وعلوم ربانی وارزاق روحانی واذواق جانی دوکلی سنك بام طریقتك وخانهٔ متابعتك اوزره در اول مرید
صادقك مرغ جانی اوج هوا اوزره پرزنان سنك دام یعتكك مستیدر سنك ارادت خدمتك دامنه انك اوج هوا اوزره
پروازایلین مرغ جانی صید وشکار اولمغی تمنی وآرزو قیلمقده در کیجه کوندز استرکه اوج هوادن نزول ایدوب سنك
خدمتك وارادتك دامنه مقید اوله (مثنوی) کردمی منکرشود دزدانه روح * درادای شکرت ای فتح وفتوح * شحنهٔ
عشق مکرر کینه اش * طشت آتش می نهد برسینه اش * که بیا سوی مه وبکذر زکرد * شاه عشقت خواند زوتر باز کرد
اکربردم دزدانه اولان روح طالب منکر اوله سنك شکر نعمتکی ادا ایلمکده ای فتح الهی وفتوح الهی وروحانی اولان
حسام الدین مصرع اولده بویله دیمك دخی وجه درا کرروح طالب بردم سنك شکر نعمتکی ادا ایلمکده دزدکبی منکر
اوله وبنده انك نعمتی ولطفی بوقدر دیوانکار قیله ای فتح ربانی وفتوح الهی اولان حسام الدین چلبی انك مکرر کینه
اولان عشق صوباشیسی بوهم وجه درا کامکرر کینه اولان عشق صوباشیسی انك سینه سی اوزره طشت آتش هجران
قورو آنی یاقوب یاندررپویله دیوکه ای کندی شحنهٔ منکر اولان کل اول ماه معنوی جانبنه وکرد نفسانیدن وغبار
جسمانیدن کچ عشق شاهی سنی اوقودی علی الفور کیرودون بونده عشق مکرر کینه اولان شحنه یه تشبیه اولنمشدر شو
مناسبتله که برعاشق معشوقندن برمدت مفارقت ایلسه اکا حضوروراحت ویرمیوب انك سینه سنی یاقوب
یاندیروب شکنجه ایلمکدن خالی اولمز پس خلاصهٔ کلام ومحصول مرام بویله دیمك اولورکه ای حق تعالینك ضیاسی
اولان حسام الدین چن برطالب سنك درکاهکه کلسه وسنك ملاقات شریفکدن برزمان حظ ونصیب السه
اندنصکره بعض اغراض نفسانینك اکا غلبه قیلمسی واسطه سیله سنك صحبتکدن وخدمتکدن برزمان مفارقت
قیلسه انك مکرر کینه لو اولان شحنهٔ عشقی انك سینه سی اوزره طشت آتش فراقی قورروانك قلب وروحنه شکنجه
قیلور واکادروتندن بویله دیرکه بوکدورات نفسانیدن وغبار جسمانیدن کچوب اول شاه طریقت وماه فلك معرفت
جانبنه کل عشق پادشاهی سنی کندی جانبنه دعوت ایلر فوری کیرودون والا بوبلا وفرقت وبو درد ومحنت شکنجه لرنده
والم وحسرت پنجه لرنده قالورسن دیر (مثنوی) کرد این بام وکبوترخانه من * چون کبوتر پرزنم مستانه من *
جبرئیل عشقم وسدره م توی * من سقیم عیسی مریم توی * بو بامك وکبوترخانه نك چوره سنه بن کبوترکبی
بن مستانه پرادرورم بن جبرائیل عشقم بنم سدره م سنسن بن سقیم عیسی بن مریم سنسن کبوترخانه دن مراد
حسام الدین افندی حضرتلرینك مجمع عقول وارواح اولان مجلس شریف ومقام لطیفلری اولوروبامدن مراد هم انلرك
مقاملرینك اعلی طرفی اولوروسدره حضرت جبرائیل علیه السلامك مقام وقرارکاهیدر امر حقله هرنه جانبنه کتسه

اثر

اخر الامر ینه کلوب انده قرار ایلر وعیسی ابن مریم صلوات الله علی نبینا وعلیه حضرتلرینك شان شریفی اول ایدیکه
وابرئ الاکمه والابرص) آیت کریمه سنك مفهومی اوزره باذن الله اکمه وابرصی وانواع امراضه مبتلا اولان خسته لری
نفس حیات بخشیله ابرا ومرده لری احیا ایلردی پس بو اولیای محمدیه ایچره هم عیسی نفس وایلر اولورکه دم حیات
بخشلریله مرده دللری زنده وخسته لره شفا اودوا ویرمکله فرخنده ایدرلر بوجمله دن حسام الدین افندی قدس الله سره
حضرتلری کندی عصرلرنده عیسی نفس وهرخسته وشکسته اولان عاجزه فریادرس برطبیب الهی وحبیب روحانی
ایدی قطبیت وغوثیت مرتبه سنی بولمش ومرآت الهی مرتبه سنه واصل اولمش ایدی وحضرت مولانا قدس الله سره
العزیز اول حضرت مقدسه نك شیخلری واستادلری ایدروایکن حسام الدین افندی حضرتلرینی مدح ایلدیکی اعتبارات
لطیفه دن حسام الدین افندی حضرتلری مولانا قدس الله سره العزیزك شیخی اولمق معناسی منفهم اولنوروبونك
تحقیقی برقاچ موضعده مرارا وتکرارا مرور ایلمشدر اما بونده دخی اجمالا بیان اولنمق لازم اولدی وبونك سری بودرکه چن
برمرید صادق کمال مرتبه سن بولسه وذاتنی مرآت کبی مجلا ایدوب شیخ کاملك اوصافنه وعلوم واسرارنه آیینه اولسه
شیخ کامل انده اولان علوم واسرارنی واوصاف وکردارنی مشاهده ایلدکده اکا عاشق اولورومحبت وتعظیملر قیلور شول
مرتبه که کویا برعاشق معشوقنه خدمتلر ومحبتلر قیلوروانی مدح ایتمك حقیقتده کندینی مدح ایتمکدر واکا عاشق اولمق
معناده کندی یه عاشق اولمق اولوروغیری طالبلره دخی انك نه مرتبه ده اولدیغنی اعلام قیلورودخی صاحب کمال اولنلر
غیریلره برکسه نك شانی بیلدرمکدن اوتری کندیلرینی انلرك ما بیننه ادخال قیلورواول ممدوحه تعظیملر وتکریملر ایلرتاکم
طالبلر اول ممدوحه اولویتله تعظیملر وتکریملر ایلیه لر واول صاحب کمال سویلدیکی مدحلر وثنالر کبی بومحلده دخی
خداوندکار حضرتلری حسام الدین افندی حضرتلرینك عظم شانی طالبلره بیلدرمکدن اوتری کندیلرینی
طلبه وعشاق منزله سنه ادخال ایدوب حسام الدین افندی حضرتلرینه خطابا بیوررلر ای حسام الدین چلبی بوسنك
کبوترخانه کبی اولان مجلس شریفکك ومقام لطیفکك اطرافنه واوستنه بن بامه اوکرنمش کبوترکبی مستانه پروبال
اوریرم وسنك مقام شریفکه قونوب قرار قیلورم فی المثل بن جبرائیل عشقم وبنم سدره ومقامم سنسن که روحم سنده قرار
ایلروبنم دروغم دردومحنتله سقیم وخسته در بوعصرده عیسی نفس سنسن بنم دروغمه درمان سنك دم حیات بخشکدن
حاصل اولورکه هربارکه سنك کلام حیات بخشکی استماع ایلیم جانم صحت وراحت بولوروقلبم دردوالمدن قورتلور
(مثنوی) جوش ده آن بحرکوهربارا * خوش بپرس امروز این بیماررا * چون توانی اوشدی بحرآن اوست) کرچه
این دم نوبت بحران اوست) ای ضیاء حق اولان حسام الدین اول کوهربار اولان بحره جوش ویربو کوندن بو بیماری
خوش صورچونکم سن اول بیمارك لایقی اوله سن بحرانك لایقیدر اکرچه بودم انك نوبت بحرانیدر بحران خسته نك
مزاجی متغیر اولدیغی زمانه دیرلرومزاجك بوزلمسی معناسنده هم استعمال ایدرلر بحرکوهربار دن مراد بونده
حسام الدین افندینك باطنلرنده اولان بحر معانی واسراریدرکه اول بحر معنی بوقدر علوم اسرار کوهرنی یاغدرمش
ونثار قیلمشدر پس حضرت خداوندکار قدس سره العزیز اول بحرکوهرباره بوکونه خطاب ایدوب بیوررلر ای حق
تعالینك ضیاسی وکوکللر دردنك دوا وشفاسی اولان حسام الدین اول علوم واسرار کوهرلرنی ایثار ایدیجی اولان معنی
بحرنه جوش وخروش ویرسن بوخسته دلی بوکونه خوش سؤال ایله وا کاخاطر نوازلك قیل چونکم سن اول بیمارك آن
ولایقیسن اول دریای معنی انکدرا کرچه بومدده اول بیمارك متغیر اولمسنك وتبدیل مزاج قیلمسنك زمانیدر (مثنوی
این خود آن نالست کوکرد آشکار * آنچه پنهانست یارب زینهار * بو خود اول ناله درکه او حسام الدین آشکاره ایتدی
اول نسنه که نهاندر یاربی زینهار ناله دن مراد بونده حضرت مولانا قدس الله سره العزیزك دهان شریفلرندن ظهوره
کلان مثنویات وعلوم واسراره متعلق اولان کلمات وابیاتدرکه فی الحقیقه انك محرکی ومهیجی معنیده حسام الدین
افندی حضرتلریدروصاحب حقیقت مرتبه سنه واصل اولدقدنصکره کمال اتحاد ایله اتحاد قیلورلر ونفس واحد
قلب واحد اولمق مرتبه سنی بولورلرنته کم حضرت شمس الدین وچلبی حسام الدین وحضرت مولانا قدس الله اسرارهم
برمرتبه اتحاد قیلمشلر ایدیکه انلرك باطنی براولمش وما بینلرنده برقیل قدر فرق قالمشدی اما بونده توضیح
معنی بویله دیمك اولورکه بومثنویات خود اول ناله درکه انی اول معشوق روحانی ومحبوب ربانی اظهار واشکار ایلدیکه
فی الحقیقه بوناله وبوکلامك بنم باطنمدن مهیج ومظهری اولدر اول نسنه که بنم باطنمده پنهاندر یاربی زینهار سن انی اشکارا
ایلمه که انی هرکوش استماع ایتمکه قادر اولمز وهرهوش دخی انی فهم وادراك قیلمغه طاقت طوتمز پس انك ظاهر
وآشکارا اولمسی هروجهله اولی اولور کما قال ابوهریره رضی الله عنه حفظت من رسول الله صلی الله علیه وسلم وعائین
من العلوم فبثثت احدهما ولو بثثت الاخر فلو بثثته لقطع هذا البلعوم منی (مثنوی) دودهان داریم کویا همچونی

بك دهان پنهانست درلبهای وی * یك دهان نالان شده سوی شما * های وهویی درفکنده در هوا * لیك داند هر كه

اورا منظرست * كه فغان این سری هم زان سرست * بزنی كبی سویلیجی ایكی دهان طوترز بردهان اول محبوبك

لبلرنده پنهاندر وبردهان سزلره جانبكزه نالان اولمشدر هوایه برهای وهوی براقمشدر لیكن بیلوره شول كسه كه

انك نظری واردر كه بوطرفك فغانی هم اول طرفدندر یعنی بز حسام الدین چلبی ایله ایكیمز نفس واحد حكمنده شول

بزنی كبی بر كه اولنی ایكی دهان طوترسو یلیجی نایك بردهانی نای زنك لبلرنده پنهاندر ونایك بردهانی دخی فی المثل

ای مستمعین سزلره جانبكزه نالان اولمشدر كذلك حسام الدین افندینك نفس رحمانی ونفخهٔ ربانی لبلرنده پنهان اولمش

بنم دهان جانمدر كه حق تعالی حضرتلری بنم دهان جانم اولان حسام الدین افندی یه علوم اسراری نفخ فیض ایلر

واول جانبدن بنم باطنمه طولوب بودهانمدن ای مستمعین وطالبین سزلره جانبكزه بوكونه صیت وصدا ورولطیف نغمه‌لر

وخوش ادالر وبوكونه های وهوی بو هوایه براغلمش اولور وظهوره كلور ولیكن شول كسه كه انك نظاری ودرون دلده

بصری واردر اول كسه بونی بیلور كه بوطرفه منسوب اولان فغان وناله هم اول طرفدندر واول صاحب شرفدنكه حق

تعالی انك روحنه نفخ وفیض ایلر وانك روحنك استدعا واقتضاسیله بنم باطنمدن بوكونه نغمات شریفه وكلمات طیبه

ظهوره كلوب مستمع اولنلر بوندن حظ الورلر وبهره بولورلر (مثنوی) دمدمهٔ این نای ازدمهای اوست * های وهوی

روح ازهیهای اوست * كر نبودی بالبش نی را سمر * نی جهانرا پرنكردی از شكر * بونایك دمدمه‌سی اول محبوب

ذاتینك دملرندندر وروحك های وهویی انك هیهایندندر اگر نایك انك لبیله سمری اولمیه‌یدی نی جهانی شكردن پر ایلمیه‌یدی

شكردن مراد بوندم معارف اسرار اولورویندن مراد انسان كاملك وجودی اولور نته كم تحقیق بیت اولده مرور ایلدی

وهای وهوییدن مراد عبارات شریفه ایله اولان اشارات لطیفه دراوست ضمیرلری حضرت حقه راجعدر وانك لبندن

مراد عالم روحدر كه عالم روح لب دریای حقیقت اولدیغی اعتباریله كاتب تعبیر اولنمشدر ودملردن مراد نغمات الهیه

اولور وتقدیر كلام بویله دیمك اولور كه بونی كه حسام الدین چلبی ایله بنم وجودمدن عبارتدر بو وجود نایك دمدمه

وآوازه‌سی اول نافخ حقیقی وفایض ازلینك نفخات طیبه وفیوضات قدسیه‌سندندر وروحك اشارات لطیفه‌سی وعبارات

شریفه‌سی اول محبوب ذاتی ومعشوق ازلینك اشارات طیبه‌سندندر اگر وجود انسانی نایك اول محبوب ذاتینك لبی

مشابه‌سنده اولان عالم ارواح ایله مسامره قیلمسی واندن حكایت اشتمسی وكلام اخذ ایتمسی اولمیه‌یدی بو وجود انسانی

نایی شكر معانی شهد روحانیدن جهانی پر ایلمیه‌یدی وبر انسانك وجودی شیرین ولذیذ اول عالمدن برمعنی سویلمیه‌یدی

هرشیرین سخن وشكر دهن اولان عارفك شكردن احلا سوزسویلمسی انك مانندی اولان وجودینك اول محبوب

حقیقتك انه اقتراب ایلمسندن حاصل اولور واول محبوب حقیقی انك مانندی اولان وجودینه نفخ وفیض ایتمكله

انك دهانندن شهد واحلی اولان نغمات لذیذه وكلمات نفیسه ظهوره كلور (مثنوی) باكه خفیی وزجه پهلوخاستی

كه چنین پرجوش چون دریاستی * ای حسام الدین كیمكله یاندكزونه پهلودن قالقدك كه بوتجلیدن دریا كبی پرجوش سن

یعنی ای ضیاء الحق اولان قدوة العارفین بوكیجه كیمكله بیتوتت ایلدك وكیمك قتندن قالقدك كه بوتجلیدن دریا كبی جوش

وخروشه كلدك ومست ومستغرق اولدك وانوار الهی واسرار ربانی ایله طولدك (مثنوی) یا ابیت عند ربی خواندی

دردل دریای آتش راندی * بو بیتك مصرع اولی انی است كاحدكم ابیت عند ربی یطعمنی ویسقینی حدیثنه اشارت

اولمشدر وبو حدیث شریفك شرح وتحقیقی جلد رابعده بیان انكه عارف فراغداییست ازنور حق مرخنده ودخی جلد اولك

اخرنه قریب حضرت علی رضی الله عنه حكایه‌سنده مرور قیلمشدر انده طلب اولنه وبونده معنای بیت ای قدوة العارفین

اولان حسام الحق والدین یا خود ابیت عند ربی حدیثنك مفهومنی اوقودك وربك قتنده كیجه لدك اول قادر

مطلقك نورانی وروحانی قوتلر ویردی تا كم آتش دریاسنك قلبنه سوردك یعنی آتش دریاسی كبی اولان بحر قهره

بی باك ولا ابالی كندیكی ایركوردك (م ی) نعرهٔ یا نار كونی برداً * عصمت جان تو كشت ای مقتدا * بو بیت سورهٔ انبیاده

اولان (قلنا یا نار كونی برداً وسلاماً علی ابراهیم) آیت كریمه‌سنه اشارت اولور وبونك تفسیری مواضع كثیره‌ده مرور

ایلمشدر معنی بیت یا نار كونی برداً ندا سی ای مقتدای انام سنك عصمت جانك اولدی یعنی نته كم حق تعالی نمرودك ایقاد

ایلدیكی ناره * یا نار كونی برداً وسلاماً علی ابراهیم * دیو نعره وندا ایلیوب اول نار حضرت ابراهیم علیه السلامه برد

وسلام اولدی انی حفظ وعصمت قیلدیغی كبی ای مقتدای عارفین وپیشوای سالكین حضرت رب العالمین طرفندن

یا نار كونی برداً نداسی ونعره‌سی كلوب سنك جان شریفكی نمرود سیرت اولان اعدانك آتش عداوتلرندن عاصم اولدی

وانلرك نار بغض وعداوتی سكا برد وسلام كلدی (مثنوی) ای ضیاء الحق حسام الدین ودل * كی توان اندود

خورشیدی بكل * قصد كردستند این كل پارها * كه بپوشانند خورشید ترا * ای حق تعالینك ضیاسی وبز دلك

شمشیر قاطعی برخورشیدی بالجقله صواق نیجه ممكن اولورسن اول ضیای حق اولان خورشید لامع وشمشیر

قاطعسنكه سنك نور ساطعكی منكرلر طعن وانكار بالجغیله ستر ایلمكه نیجه قادر اولورلر بوكل پاره‌لر قصد ایلمشلردر كه

خورشیدكی اورته‌لر حضرت مولانانك توابع واحبابی آخر عمرلرینه قریب قتی چوق اولوب بعضلری سلطان ولد

حضرتلرینه مائل اولوب وبعضلری دخی حسام الدین افندی یه مائل اولدیلر چونكم حضرت مولانانك حسام الدین

افندی حضرتلرینه كمال محبتلرینی وزیاده رغبتلرنی كوردیلر بوكروهدن بعض كسه‌لر حسام الدین افندی

حضرتلرینه حسد ایدوب انكار قیلدیلر حتی بری برلری ما بینده بو نیجه ضیاء الحق اولوروانه حالله خورشید الهی اولمغه

مشابه كلوردیدیلر وبوكونه طعن وانكارله اول حضرتك نورانیتنی وكمال شاننی ستر ایتمك ودیدهٔ طالبیندن انی اورتمك

ومنع ایتمك استدیلر بوكا ایسه قادر اوله‌مدیلر پس كل پاره‌لردن مراد انلر اولور شو اعتبارله كه انلر هنوز دخی آب وكل

مرتبه‌سندن ترقی قیلمشلر وصفای درونی بولوب اهل یقیندن اولمشلر ایدی پس حضرت مولانا حسام الدین

افندی حضرتلرینه خطاب وهر عصرده اولان اصحاب یقینه وعارفینه تسلیه بیورورلر ای دین ودلك شمشیر قاطعی

وای حق تعالینك ضیاء ساطعی برخورشید لامعی بالجقله صواق نچن ممكن اولور كه بو بالجق پاره‌لری وكل پاره‌لری

قصد ایلدیلر كه سنك خورشید ذاتكی وانوار صفاتكی ستر ایلیه‌لر وسنك طالبك ودیده‌ور اولان عاشقكه سنك نور باطنكی

كوسترمیه‌لر (مثنوی) دردل كه لعلها دلال تست * باغها از خنده مالامال تست * كوهك قلبنده لعللر سنك

دلالتكدر وباغلر خنده‌دن سنك مالامالكدر كوهدن مراد مرتبهٔ طاعتده ثابت وراسخ اولان اهل تمكیندر ولعلدن

مراد جواهر معانی ولعلهای روحانیدر وباغلردن مراد قلوب نورانیدر پس توضیح معنی بویله دیمك اولور كه اول بالجق

پاره‌لری وكل پاره‌لری اولان حسادكر طعن وانكار ایتمكله سنك شان شریفكی ستر ایلمكه قصد ایلدیلرسه مرتبهٔ

طاعتده ومقام معرفتده كوه كبی ثابت وراسخ اولان اهل تمكینك قلبنده كه جواهر معانی ولعلهای روحانی سنك

خورشید ذاتكه دلالت ایدیجیلر وسندن اثر پذیر اولوب آب وتاب بولدقلرینه شهادت قیلیجیلردر وقلوب صافیه باغلری

سنك نورانیتكدن خندان وشادان اولمقدن طولمش وارشاد وهدایتكدن تازه‌لك وكشاده‌لكله مالامال اولمشدر

بو اهل تمكینك قلبنده اولان جواهر معانینك سكا دلال اولمسی وبو قلوب صافیه باغلرینك سنك نوركدن خنده ایله

طولمسی سنك كمالكه شاهد كافی وبرهان وافیدر وسكا انكار ایلین فی الحقیقه ظالم وجافیدر (مثنوی) محرم مردیت را

كورستمی * تا زصد خرمن یكی جو كفتمی * چون بخواهم كز سرت اهی كنم * چون علی سر را فرو چاهی كنم *

ای حسام الدین سنك مردلككه محرم قتی بر رستم تا كم بوز خرمندن بن بر جو تقریر ایده‌یدم یعنی ای كزیدهٔ رجال وای زندهٔ

اصحاب كمال سن شول مرد بالغسن سنك رجولیتك شرح وبیانه كلمزومردانه لكك دهان ولسانه صغمز سنك مردلككه

محرم رستم كبی بر ار قتی تا سنك كمالاتك خرمنلرندن بر اربه قدر سویلمیه‌یدم وخصائل وفضائلكدن برینی اكا بیان ایلمیه‌یدم كه

لا یعرف ذا الفضل الا ذووه * حسبنجه فضیلت صاحبنی بیلمز الا انه فضیلت صاحبی ولا یعلم اهل الكمال الا اصحاب

الكمال ولا یفهم اسرار الرجال الا من بلغ مرتبة الرجال كلامنك موجبنجه اهل كمالی بیلمز الا اصحاب كمال اولنلر واسرار

رجالی فهم قیلمز الا مرتبهٔ رجاله ایرن ارنلر ومقام حقیقی كورنلر ای قدوة العارفین وای حسام الحق والدین چونكم

سنك سركدن استیكه بر آه ایلیم حضرت علی كرم الله وجهه كبی باشمی بر قیویه اشغه ایلیم وسرمی مكر كه اول چاهه

سویلیم یوخسه سنك سركی سویلمكه وراز كی تعبیر ایلمكه بوطائفه ایچره بر محرم یوقدر اگرچه اهل طریقت واصحاب

حقیقت شكلنده اولان قتی چوقدر الحق راز سویلیه جك همدم بو عصرده قتی از بولنور واسرار درونه محرم قتی نادر واقع

اولور (قطعه) همدمی نیست باكه كویم راز * محرمی نیست تا بنالم زار * در خروشم زصیت آن معشوق * در سماعم

بصوت ان مزمار * حضرت نبی مكرم صلی الله علیه وسلم سر هویتی وراز حقیقتی علی ابن ابی طالب رضی الله عنه

حضرتلرینه سویلدیلر وبو سری زنهار بر كسه‌یه صقین دیمه دیو تنبیه وتأكید ایلدیلر پس حضرت علی كرم الله وجهه

اول سر هویتی حضرت نبی علیه السلامدن اشتدكدنصكره درونلری طولدی اخر الامر انی حفظ وضبط ایلمكه قادر

اولمیوب واروب انی بر خالی چاهه سویلدیلر واول چاهدن الله امریله بر نی ظهور ایلدی اول نایی بر چوبان كسوب چالمغه

باشلدی حضرت نبی علیه السلام اول صدایی كوش ایلدكلرنده حضرت علی كرم الله وجهه‌نك سر هویتی سویلدیكنی

معلوم ایدینوب سن اول كتمی واجب اولان سری یا علی سو یلمشسن كه بونای اندن اخبار ایلر دیو وردیلر وبونك قصه‌سی

دردنجی دفترده مفصلی بو وقت استنجا سرخنده نیست وقت مشورت هین راه كن بیتینك شرحنده مرور ایلدی انده

طلب اولنه (مثنوی) چونكه اخوان ازدل كینه ورست * یوسفم را قعر چه اولیترست * چونكم زمانه‌ده اولان اخوان

ایچون دل كینه وروار دربنم یوسفمه قعر چه اولیتردر نته كم یوسف علیه السلام حضرتلرینك برادرلرینك سینه‌لری

یوسف علیه السلام حضرتلرینه کینه لواید یلر پس یوسفه انلرله اولمقدن چاهده اولمق اولی اولدی امدی بنم
حسام الدینم سن هم بنم یوسفم وبن سنک یعقوبکم چونکم اخوان طریقت وخلان شریعت شکننده اولان طایفه نک
سکا کوکللری کین قیلیجی ودرونلری بغض اید بجید رچاه تستر واختفا قعری ای بنم یوسفم سکا اولیتردر پس اول حضرته
بوکونه تسلی ویردکلرندنصکره تمام بی باک ولاابالی بنه جمله یه انکله کمال اتحادنی مستانه واریه بان ایلمکه شروع ایدوب
بیوررلر (م ی) مست کشتم خویش برغوغازنم * چه چه باشد خیمه بر صحرا زنم * بر کف من نه شراب آتشین * وانکه ان
کروفر مستانه بین * مست اولدم کندیمی غوغا اوزره اوررم چاه نه اوله خیمه یی صحرایه اوررم بنم الیمه قو آتشین اولان
شرابی واندنصکره مستانه اولان کروفری کور یعنی ای ساقی شراب روحانی بن عقل قیدیله مقید اولوب بنم یوسفمه
قعر چه اولیتردیمش ایدم شمدی بو سوزدن فراغت قیلدم وتمام سنک شراب شوقکله مست ومستغرق اولدم امدی اهل
انکارک دغاسندن واصحاب حسدک جنک ووغاسندن خوف وحذرا یتمیوب کندیمی غوغایه اوررم قیود بنده اختفا
واستتار ایلمکه لازمدر خیمهٔ مدح وثنایی صحرای ظهور واشتهاره اوررم وعلی ملاء الناس بی باک سکا مدح حلر قیلورم
وسنک عظم شانکی طالب اولنلره بیلدرمکه هر وجهله ساعی اولورم که بر اهل حقی مدح قیلمق همان حضرت حقی مدح
قیلمقدر وانک شانی اعلان واظهار ایلمک معنیده اعلای دین ایلمک وشان حقی اعلان واظهار ایلمکدر امدی
ای ساقی اهل یقین آتشین اولان شراب عشقی وکرمیت ویرن بادهٔ حقی بنم کف روحمه قو واندنصکره مستانه
اولان اول کروفری کورکه بن اصحاب طریقت شکننده اولان حاسدلره واهل دین وطاعت هتننده اولان منکرلره
وفاسدلره علی رغم انفهم نه سوزلر سویلرم وانلره کلام آتشبارم له نه کونه جکرلرین داغلرم اکرانلرسنی بران ذم
ایتدیلرسه وانکار بوانه کتدیلرسه همیشه مذموم اولمقدن خالی اولمزلر دنیا وآخرتده رذالت وحقارتدن قورتلمزلر
(مثنوی) منتظر کو باش بی کنج ان فقیر * زانکه ما غرقیم این دم درعصیر * منتظردی اولسون کنجسز اول فقیر زیرا
بز بودم عصیرده غرقز عصیر بونده معصور معناسنه درکه مراد وجود انسان کاملدن ظهوره کلان ذوق ونشئه اولور
عصیر عاصر معناسنه اولوب اندن مراد شراب محبتی ظهوره کتورن مرشد اولسه هم جائزاولور وبوبیت سؤال مقدره
جواب اولمق موقعنده دینلمشدر کان اول حضرته دینلمش اولدیکه بو کونه معارف سویلمکده وحسام الدین افندینک
شان شریفنی وحال لطیفنی بیان ایلمکده تطویل کلام ایتدیکز واول طالب کنج اولان فقیرک قصه سنی وانک حالنی
بیان ایتمکی اونتدیکز اول فقیر خود منتظر در بیوررلر ای بو یله دینسن اول فقیره کنجسز برزمان منتظر اول ساعتی
کانجه بدلک وکنجک موضعی بیان اولنجه یه دلک ترقب وترصد قیلدی اول سبیدن که بز عنب روحانیدن معصور اولان
شراب معنویدن مست ومستغرقز شمدی اوکنجی سویلمک بزه ال ویرمز ولسانمز اول کنجک احوالنی سویلمکه وارمز پس
غایبدن مخاطبه التفات ایدوب اول فقیره خطابا بیوررلر (مثنوی) ازخدا خواه ای فقیر این دم پناه * ازمن غرقه شده
یاری مخواه * که مرا پروای آن استاد نیست * ازخود وو ز ریش خویشم یاد نیست * ای فقیر بو دم خدادن پناه ایسته
بن غرقه اولمشدن یاردیلک ایستمه که بکا اول اوستادک پرواسی یوقدر کندمدن وکندمدن صقالمدن بکا یاد یوقدر
استاد بونده استادی نقد برلنده مصدر دراسم دکل ونوله اوقیوب معنایی اکا کوره ویرمک غلطدر مناسب دکلدر
وفقیردن مراد بونده طالب کنج حقیقی اولان مسترشد اولور واولیای کرامک ایکی مرتبه سی واردر بری محو وفنا دینور
وغلبه واستغراق دخی تعبیر اولنور بو محو واستغراق مرتبه سنده ایکن ولی کامل طالبلره ارشاد ایلمز وارشاده دخی صالح
اولمز وطالب مرشده فنا مرتبه سنده ایکن اقتدا قیلسه مقصودنه وصول بولمز وبر مرتبه لری دخی واردر اکا صحو
وبقاء بنور وفرق ثانی دخی تعبیر اولنور ولی کامل سکردن قورتلوب صحوه کلدکده ارشاد ناسه صالح اولور
وطالب اول مرتبه ده ایکن اندن بهره ونصیب بولور ومقصودنه قایض وحائز اولور حضرت مولانا قدس الله سره
العزیزه اکثر محو وفنا وسکر واستغراق حالی غالب اولوردی اول حینده طالب کنج حقیقت اولان مسترشدی مرتبهٔ
صحوده اولان حسام الدین افندی حضرتلرینه کوندررلردی اول حضرتک حال حیاتلرنده کندی مقاملرینه خلیفه
نصب ایلمشلردی طالب کنج اولان فقیرلر واروب اول حضرتدن مستفید اولورلر وتربیه بولورلردی چونکم حضرت
مولانا قدس الله سره العزیزینه غلبهٔ عشق وشوقله مرتبهٔ محو وفنایه وارد یلر ومست ومستغرق اولدیلر پس طالب
کنج حقیقی اولان فقیره بوکونه جواب ویروب بیوررلر که ای طالب کنج اولان فقیر ومحتاج بو دمده پناه ومعاونتی غنی
مطلق اولان خدای تعالیدن ایسته بن بحر فنایه غرق اولمشدن معاونت ایستمه که بن دریای فناده شمدی محو ومستغرق
اولمشدرکه بکا بووقتده اول استادلق ومرشدلک پرواسی یوقدر که بن سکارهبر اولم وموضع کنجه دلالت وارشاد قیلم
بنم شمدی کندی وجودمدن وزینت وجهم اولان ریش وسبلتمدن تذکرایلمم یوقدر ریشدن مراد بونده محاسن صوری

ورسوم ظاهری اولور یعنی صورت ظاهرده اولان محاسن ومراسمدن وکندی ذاتمدن هم خبرم یوقدر قنده قالدیکه
سنک مطلب ومقصودکه مناسب سوز سویلیم وسنی اول وادی یه ارشاد ایلیم دیمک اولور (مثنوی) یاد سبلت کی
بکنجد وآب رو) درشرابی که نکنجد تارمو) یاد سبلت وآب رو نجی صغار شول برشرابه که اکا قیل تلی صغمز تارمو قیل تلی
معناسنه در سبلتدن مراد بونده رسم صوری وآیین ظاهری اولور وآیین صوری شول برشراب فنایه نجی صغارکه
انده برقیل تلی قدرشی صغمز وبرذره قدر بقیهٔ وجودی اولان اول شراب فنایی ایچنلر ریش وسبلت ورسم وعادت
قیدندن بلکه بالکلیه کندیلرینی کورمکدن کچنلردر (مثنوی) درده ای ساقی یکی رطل کران * خواجه را ازریش
وسبلت وارهان * نخوتش برماسبیلی میزند * لیک ریش ازرشک ما بر می کند) مات او ومات او * که همی دانیم
تزویرات او * ای ساقی بر رطل کران ویر خواجه یی ریش وسبلتدن کبر وغرورترا کرچه انک کبر ونخوتی بزم اوزریمزه
بربیول اورر ولیکن کندی صقالنی بزم رشکمزدن قوپاررمات اودرمات اودرکه بز انک تزویراتنی بیلورز رشکدن
صقال یولمق کمال تحسری غایت تلهفدن کنایت اولورنته کم برکسه برمرغوب ومقبول شیئی بولسه حسودا کرچه
اکا بحسب الظاهر طعن ایدوب بیق بورسه تنهاسنده اکا زیاده رشک وغبطه سندن صقالن یولار وهی تولیدی انی
بن بولیدم دیو تحسر وتمنی ایلر رطل کراندن مراد باده نوشی تمام مست ایدین ساغر روحانی وشراب معنوی اولور
وساقیدن مرادمی باقی یی طالبلره اناله ایلین مرشد کامل اولور بونده حسام الدین افندی حضرتلری مراد اولسه
مناسبدر وخواجه دن مراد حسام الدین افندی حضرتلرینه انکار وحسد قیلان بلکه مطلقا اهل دله منکر وحسود
اولان کمسه لر اولور پس توضیح کلام وتفسیر مرام بویله دیمک اولورکه ای می محبته ساقی اولان وبادهٔ توحید واتحادی
طالبلره اناله قیلان مرشد کامل ریش وسبلت قیدنده ورسم وعادت بندنده قلان خواجه یه بر رطل کران ویروا کا اول
شراب روحانیدن برساغر ایرکور اول افندی یی ریش وسبلت ورسم وعادت قیدندن کبر وغرورتا کم اصحاب فنانک
شاننه برمقدار عالم اوله وانلرک حاللندن ومسلککندن برچاشنی بوله تا بورسم وعادت وکبر ونخوت ورطه لرندن
کذر قیله نعم اول خواجه نک کبر ونخوتی اکرچه برمقدار بزم بولمزی اورروکندینک منصبنه وعزتنه اعتماد ایدوب بزه
تحقیر واهانت قیلور ولیکن بزم ذوقمزه وشانمزه کمال رشک وغیرتدن وغبطه ورغبتندن تنهاده صقالن یولر فی الحقیقه
اومات در او مات در یعنی معنی یوزنده مقهور ومغلوبدرهم بعد زمان مات ومغلوب اولمسی مقرردر زیرا انک
تزویرلرنی بیلورز اول کمسه که اهل دل حقنده تزویرلر قیله عاقبت انک مات ومستهلک اولمسی مقرر اولورا کرچه نیجه زمان
شرف وعزت صوری ایله صحبت ونعمت ایچره زندکانیلک قیلورسه ده (مثنوی) ازپس صدساله آنچه آید ازو
پیر میبینه دمعین مو بمو * اندر آیینه چه بیند مرد عام * که نبیند پیراندرخشت خام * یوز ییلدنصکره اول نسنه که اول
خواجه متکبردن کلور پیرانی مو بمو معین کوروریعنی بز انک تزویراتنی بیلورز که اول خواجه مات ومستهلک ردیمشلردی
بوندن برسؤال ناشی اولدیکه اول سؤال بودر اول خواجه نک بعد زمان مات اولمسنی ندن بیلدیکز دیمکدر بوسؤال
مقدره جواب طریقیله بیوررلر یوز ییلدنصکره اول رسم وعادت صاحبی اولان خواجه دن ظهوره کلور پیر
طریقت اولنلر ومقام مشیخته وصول بولنلرانی مو بمو کوررلر مرد عام آیینه ده نه کوررکه پیرانی خشت خامده کورمیه
آیینه دن مراد صورت نما اولان شیلردر وخشت خامدن مراد کثیف وظلمانی اولان وصورت کوسترمین شیلردر
وتوضیح معنی آیینه کبی صورت نما اولان شیلرده عوامدن اولان مرد صورت محسوسه یی نیجه کوررسه خواصدن
اولان پیر کامل کثیف اولان خام کرپجده صورت حالی اوبله کورر ونتیجهٔ مالی صورت محسوسه کبی بصر بصیرتله
مشاهده قیلور وحقیقتده عارف اولور (مثنوی) انچه لحیانی بخانهٔ خود ندید * هست برکوسه یکایک اوبدید * اول
نسنه یی که قباصقاللو کندی خانه سنده کورمدی کوسه اوزره اول یکایک بدید اولدی لحیانی قباصقاللو دیمکدر بونده ابله
واحمق دیمکدن کنایت اولورکه قیافتنامه لرده قباصقال اولان کمسه لرا کثر احمق اولوردیمشلردر وکوسج خفیف اللحیه
اولان کمسه یه دیرلر اکثر کوسج اولنلر زیرک وعاقل اولوردیمشلردر وبین الناس مشهور مثل اولمشدرکه قباصقال احمق
کندی اونده اولنی بیلمدیکنی کوسه انک اونده اولنی بیلوردیرلر واحمق کندی خانهٔ درونده اولان حالنی بیلمیوب عاقل انک
احوالندن خبردار اولدیغندن بونی ضرب مثل ایدرلر وبونده لحیانیدن مراد وجه باطنی لحیهٔ ماسوی ایله مستور اولان
غافللر وکوسجدن مراد وجه باطنی موی ماسوادن عاری وطاهر اولان عارف وعاقللر اولورلر پس هر وجه باطنی
موی جهل وغفلتدن پاک اولان عارف وعاقل جاهل وغافلک خانهٔ قلبنده اولان احوالی کوروب بیلوردیمک اولور (م ی)
رو بدریایی که ماهی زاده * همچو خس درریش چون افتاده * خس نه دور از تو رشک کوهری * در میان موج بحر
اولیتری * یوری شول بردریایه که ماهی زاده سن خس کبی ریشه نیچون دوشمشسن خس دکلسن سندن ایراق

اولسون رشك كوهرسن بحرك موجى مياننده اولیترسن یعنی ای اهل صورت وای اسیر رسم وعادت بو رسم وعادت قیدندن فراغت قیل وبو صورت مرتبه سندن ایلرو یکوب شول بر دریای حقیقته کیت که سن اول دریای حقیقتك ماهیسنك نسلیسن شو اعتبار ایله که آدم پیغمبر علیه السلام دریای حقیقتك ماهیسیدر سن ایسه ك آدم علیه السلام زاده سن پس ماهی زاده اولورسن دخی (انا من نور الله والمؤمنون من نوری) حدیث شریفك حسبنجه هر مؤمنك روحی روح نبیدن وهر مسلمك نوری نور محمدی صلی الله علیه وسلمدن تولد ایلمشدر بو اعتبار ایله دخی ای مؤمن سكا ماهی زاده دینوربس سنك دریای حقیقته كتمالك وبحر وحدت ایچره سیر ایتمالك لازم کاورخس وخاشاك کبی سن ریش وسبلت اوزره نیچون دوشدك یعنی بو تزیین صورت وترتیب رسم وعادت ایلمك فی المثل ریش وسبلت دوزلتمك کبیدر سن بونلره خس وخاشاك کبی نیچون دوشوب مبتلا اولدك سن خود فی الحقیقه خس ودنی دکلسن بو خس ودنی اولمق سنك ذاتكدن قتی دور وبعیددر بلكه سن كوهرلرك رشك ومغبوطیسنكه ولقد كرمنا تكریمیله مكرم اولمش (وفضلناهم علی كثیر ممن خلقنا تفضيلا) تشریفیله شرف وعزت بولمشسندر پس بحر حقیقتك امواج فیوضاتنك میاننده اولمغه سن اولیترسن بر بحره مستغرق اول که اول بحرده سن ظلمات معنویدن وكدورات قلبیه دن شكوك وشبهات نفسانیه دن خلاص اولوب نجات بوله سن (م ی) بحر وحدانست وجفت وزوج نیست) كوهر وماهیش غیر موج نیست) بحر واحد درجفت وزوج دكلدر انك كوهری وماهیسی غیر موج دكلدر وحدان غفران ورتنده واحد معناسنه در بحردن مراد والله بكل شئ محیط) آیت کریمه سنك فحواسنجه هر شیئی محیط اولدیغی اعتبار ایله الله تعالی حضرتلریدر که واحددر وانك جفتی وزوج وشریكی یوقدر واول بحر وحدتك كوهری وماهیسی انك موجندن غیری دكلدر که انك كوهرندن مراد روحلر وعقللر وماهیدن مراد نبیلر وولیلر وعارفلر وصفیلردر که بونلر اول بحر وحدتك امواجی کبی اولان تجلیات الهیه دن واسما وصفات ربانیه دن ظهوره كلمشلر اگرچه تعینلری جهتندن دریادن غیری كبیدرلر اما دریای وحدتدن ظهوره كلدكلری وهمیشه انكله حی وقائم اولدقلری وارادت وقدرتی وعلم وحكمتی الحاصل هر بر حالت وهر بر صفتی اندن بولدقلری جهتندن عین دریا کبی اولمشلر وغیر وسوی كورمكدن نجات بولمشلر (مثنوی) ای محال وای محال اشراك او دور ازان دریا وموج پاك او* نیست اندر بحر شرك وپیچ پیچ * لیك با احول چه كویم هیچ هیچ * ای محال وای محال انك اشراكی اول دریادن وانك موج پاكندن دوردر بحرده شرك وطولاشق یوقدر لیكن احوله نه سویلیم هیچ هیچ سویلرم یعنی ای عاقل اول دریایه اشراك محال اندر محالدر اول دریای وحدتدن وانك موج پاکی کبی اولان اصحاب نبوت وارباب ولایتدن شرك قتی دوردر که بونلرك جمله سی موحدلردر نه بحر وحدته شركت ونه بونلر میاننده تفرقه واردر بحر وحدتك وجودنده اصلا شركتدن برا اثر یوقدر وانك وحدت مطلقه اولمسنده شبهات وشكوكدن طولاشق وقرشق یوقدر درست بین اولان كمسه نك قتنده وجودده اندن غیری یوقدر وغیر وسوی شكلنده اولان اشیانك وجودده وملكده اكا شركتی وطولاشمسی یوقدر وغیر وسوی شكلنده اولان اشیا فی الحقیقه هیچ وهیچ برابر وهمیدرلر لیكن احول اولان كمسه هیچ اولان شیئی موجود كوررواول كوردیكی شیئی دخی موجود صانور حال بوكه وجود حقیقتده بردر واول وجوددن غیری برآخر وجود كورمه سی انك رؤیتندن حاصل اولور برامر وهمیدر پس موحد اولان عارف احول اولنلرك مرتبه سنه تنزل ایدوب غیر وسوایه متعلق سوز سویلمك هیچدن سوز سویلمكدر زیرا غیر وسوی خود فی الحقیقه یوقدر نته كم حضرت نبی علیه السلام (كان الله ولم يكن معه شئ) بیوردی وحضرت جنید قدس سره الان كما كان دیدی جامی هم بو بیتله بو معنایه اشارت ایلدی * بیت * آن كان حسن بود ونبود از جهان نشان * فالآن ان عرفت علی ما علیه كان (مثنوی) چونكه جفت احولانیم ای شمن * لازم آید مشركانه دم زدن * چونكم ای شمن احول اولنلرك جفتی یز احوللر كبی دم اورمق لازم كلدی یعنی بو دنیاده بزم اكثر مجالست ومقارنتمز بصر بصیرتلری احول اولوب ایكی كورن وغیر وسوانك وجودنه اعتقاد قیلان طائفه ایله در چون بر احول فی المثل بر شیشه نظر قیلسه لابد انی ایكی كوررسن اكا اول شئ بردر دیسك اول سكا اعتقاد واعتمادا تمیوب یا بو بنم كوردیكم آخر شئ نه در ایشته انك دخی وجودی واردر در پس بو كونه احول اولان كمسه لره احوللر كبی دم اورمق ومشركانه سوز سویلمك لازم كاورتا كم بونلر موحد اولان كمسه ایله الفت وانسیت قیلهلر والا كندیلرك اعتقادنه كوره جنك وجدل قیلمقدن خالی اولمزلر (مثنوی) آن یكی زان سوی وصفست وحال * جزدوی ناید بمیدان مقال * اول برلك اول وصف وحال جانبندندر میدان مقاله ایكیلكدن غیری كلمز یعنی شول توحید ایلمكه موحدك حق تعالی یی وحدانیتله وصف قیلمسی جانبندن وحال جانبندن ظاهردر ایكیلكدن خالی اولمز ومیدان مقاله ایكیلكدن غیری كلمز زیرا بر موحد وبر دخی موحد الله اولور وموحد اولان بن حق تعالی یی توحید ایلرم دیر پس وصف حال جهتندن اولان برلك سوزه كلدكده لابد ایكیلكی موهم ومشعر اولور

ولهذا قال شیخ الاسلام (بیت) ما وحد الواحد من واحد * وكل من وحده جاحد (م ی) یا چو احول این دوی را نوش كن یا دهان بر دوز وخوش خاموش كن * یا بنوبت كه سكوت وكه كلام * احولانه طبل می زن والسلام * ای موحد اولان یا احول كبی بو ایكیلكی نوش ایله یعنی بو صورت اثنینیت اولان توحیده متعلق اولان كلامی احوللر كبی كوش ایدوب قبول ایله یا خود دهانكی توحیده متعلق سوز سویلمكدن دیك وخاموش ایله كه اصل توحید سكوتله حاصل اولور كما قال الشیخ فی الفتوحات التوحید فی الحقیقة سكوت خاصة ظاهرا وباطنا فمهما تكلم وحد واذا وحد اشرك من وجه والسكوت صفة عدمية چونكم حقیقت توحید سكوت ایلمك وهم شرك توحیددن سوز سویلمكدر پس طالبلره تعلیم ایچون اگر سوز سویلمك لازم كاورسه یا بو درکه نوبتله سكوت ونوبتله كلام اوله هر كاه كه سكوت ایلیه سن عارفلر توحیدین ایلرسن وهر كاه كه تعلیم طالبین ایچون توحید ذاتیدن سوز سویلرسن احوللر كبی طبل چال والسلام زیرا هر نه قدر كلام ایله توحید ایلسك اثنینیتی موهم اولمقدن خالی اولمز وایكیلكده قلانلر توحید ذاتی ندر بیلمزلر وبو نكته یی فهم قیلمزلر (م ی) چون ببینی محرمی كو سر جان * كل ببینی نعره زن چون بلبلان * چونكم بر محرم كوره سن سر جانی اكا سویله كل كوررسن بلبللر كبی نعره اور یعنی احولانه دم اورمق احوللر ایچره دوشدكده ومشركانه طبل چالمق شرك خفی صاحبلری سنك یانكه كاوب باشكه اوشدكده لازم اولور چونكم سن سر حقیقته برهمدم وعلم وحدته بر محرم كوره سن جان سرنی اكا سویله وكنج وحدتدن اكا كشف راز ایله كه خزینۀ حقیقتی اول فقیر كبی بیانده ارامه هیچ سنكه مقصود اصلی هر نه ایسه جان ایچره در كل كبی بر محرم كوره سن بلبللر كبی نعره اور كه اول سكا آیینه اولور سن انك ذاتنی وصفاتنی نطق وكلامكله بیان ایلمش اولورسن اول سكاوسن اكا هر نه دیسك لایق وجائزدر (مثنوی) چون ببینی مشك پر مكر ومجاز * لب ببند وخویشتن را خنب ساز * دشمن آبست پیش او مجنب * ورنه سنك جهل او بشكست خنب چونكم پر مكر وپر مجاز اولان مشكی كوره سن لبكی باغله وكندیكی كوب دوز آبك دشمنیدر انك اوكنده حركت ایلمه یوخسه انك جهلی طاشی كوبی صدی یعنی ای اهل راز اولان موحد چونكم بر محلده بر كمسه نك مشك قالبنی مكر ومجازله طولو كوره سن ادب اولدر كه لبكی سوزدن باغله كندیكی صو كوبی كبی دوز درونك علوم واسرار ایله پر اولسون ولبك خشك اولسون زیرا اول مكر ومجازله پر اولان حیله باز معرفت الهیه آبنك دشمنیدر اوكنده آب حیات معنویدن حركت قیلمه ودم اورمه وا كردرونكده اولان آب حیات حقیقتدن لبكی تحریك ایلیجك اولورسك انك حجر جهالتی وسنك غباوتی سنك خم وجودكی كسر ایلرپس جاهل وغافله بیلمدیكی بردن سوز سویلمك همان كندیكه جفا وایذایی اختیار ایلمكدر فافهم (مثنوی) با سیاستهای جاهل صبر كن * خوش مدارا كن بعقل من لدن * صبر با نا اهل اهلانرا جلیست صبر صافی میكند هرجا دلیست * جاهلك سیاستلرینه صبر ایله عقل من لدن ایله خوش مدارا ایله زیرا نا اهله صبرا تمك اهل اولنلره جلادر صبر هر نه یرده كه بر دل واردر صافی ایلر صبردن مراد تحمل وحبس نفس ایتمكدر مدارا ظاهرا یوزه كولمك وباطنا بغض قیلمقدر نته كم مدارانك شرحی جلد ثانیده جمله بردن سك بر كور كداسر خنده كز ضرورت دم خر راآن حكیم بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه عقل من لدندن مراد حق تعالینك قتنده مؤید اولان عقلدر وتوضیح معنی بو یله دیمك اولور كه لابد جهل مركب اولان طائفه عارف وسر دان ومعدن علم وعرفان اولان كمسه لره ضد ودشمندر ای عارف وسر دان وموحد اولان اهل عرفان تجن بر جاهل وغافل ایله بر یرده صاحبت ایلمك وسوز سویلمك واقع اوله اول جهل مركبك سیاستلرینه صبر وتحمل ایله مؤید من عند الله اولان عقلله اول جاهله خوش مدارا ایله وانك یوزینه كولوب مشربنه كوره سویله نا اهله صبر ایلمك وجاهلك اوضاع ناهموارینه تحمل قیلمق اهل اولنلره جلادر هر نه یرده كه بر دل واردر صبر انی كدورات بشریتدن صافی ایلر اصل بونده جاهلدن مراد جهل بسیط صاحبلری دكلدر كه انلر عاجزلردر بلكه شول جهل مركب صاحبلریدر كه فی الحقیقه بیلمزلر ایكن كندیلری بیلور مرتبه سنده قویوب تجن بر عالم وعارف بر معنی سویلسه انك حقیقتنه واقف اوله میوب اكا طعن وانكار ایلرلر وعالمانه سوز سویلرین صانوب مالایعنی وعبث سویلرپس عالم اولنه لازم اولان بو كونه جاهل وغافللرك سفاهتنه وسیاستنه همان صبر وتحمل ایلمكدر كه اولوا العزم اولان انبیای عظام صلوات الله علیهم خاملرك جفالرینه صبر ایلمشلردر نته كم بو معنایه اشارت ایدوب بیوردیلر (م ی) آتش نمرود ابراهیم را * صفوت آیینه آمد در جلا * جور كفر نوحیان وصبر نوح * نوح را شد صیقل مرآت روح * نمرودك آتشی ابراهیم علیه السلام حضرتلرینه جلاده صفوت آیینۀ دل كلدی یعنی نمرودك حضرت ابراهیمدن اوتری ایقاد نار ایلیوب ابراهیم علیه السلام حضرتلرنی اول ناره القا قیلدیغی اول حضرتك قلب شریفنه زنكار ماسوادن جلا وصیقل ویرمكده صفوت كلدی آنك آیینۀ قلبی ماسوادن بر مرتبه مجلی اولدیكه حتی حضرت جبرائیل امین علیه السلام ایله استعانت ایتمیوب بالكلیه كندیسنی حضرت حقه تسلیم وتفویض ایلدی نوحیلرك كفرینك جوری

ونوح حضرتلرینك انلرك جور وجفاسنه صبری نوح علیه السلام حضرتلرینك مرآت روحنه صیقل اولدی وانلرك
جور وجفاسی حضرت نوح علیه السلامك روحانی اولان ذوق وصفاسنی زیاده قیلدی پس هر عصرده نمرود سیرت
وفرعون طبیعت نیجه معاند ومتکبر غافل وجاهللر اولور که وارث نبی علیه السلام وقائمقام مصطفوی اولان اهل دله
انکار قیلمقدن وانلرك قلبنی رنجیده ایلمکدن خالی اولمزلر وانلر دخی انبیای عظام علیهم السلام کبی انلرك جور وجفالرینه
صبرلر وتحمللر ایدوب هر وجهله مدارا ایلمکدن وخیرسویلمکدن واز کلمزلر نته کم حسن خرقانی قدس سره العزیز کندی
خانه سنده اولان خاتوننك جور واذاسنه صبر وتحمل ایدرلردی نته کم انبیای عظام علیهم السلامدن دخی حضرت
نوح وحضرت لوط علیهما السلامك خاتونلری کافره اولوب وخیانت قیلوب حضرت نوح وحضرت لوط علیهما السلام
انلرك جفالرینه صبر ایدرلردی نته کم حق تعالی حضرتلری کلام مجیدنده انلرك خاتونلرینك خاینه اولدقلرندن خبر
ویروب (وضرب الله مثلا للذین کفروا امرأة نوح وامرأة لوط کانتا تحت عبدین من عبادنا صالحین فخانتاهما فلم یغنیا
عنهما من الله شیأ) دیمکله انلرك حالنی بیان بیوردیلر حکمت اللهك بو امت ایچره حسن خرقانی حضرتلرینك خاتونلری
هم مکر بویله ایمش انلر دخی انك جفاسنه صبر ایدرلر ایمش نته کم حکایت ایدوب بیوردیلر) حکایت مرید شیخ حسن
خرقانی قدس الله سره (م ی) رفت درویشی زشهر طالقان * بهر صیت بوالحسن خارقان * کوهها ببرید ووادی دراز
بهر دید شیخ باصدق ونیاز * انچه درره دید ازرنج وستم * کرچه درخورد است کوته میکنم * بر درویش
طالقان شهرندن ابو الحسن قدس الله سره العزیز حضرتلرینك صیتندن اوتری خارقانه دلك کتدی خرقان سمرقند
قریه لرندن بر قریه نك اسمیدر خارقانده الف وزن ایچون زیاده اولمشدر طالقان ایکی شهردر بری بلخله مرو اورته سنده
وبری دخی غزوینله ابهر اورته سنده دردیمشلر وشیخ ابو الحسن قدس الله سره العزیز حضرتلرینك نفحات الانسده
مسطور اولدیغی اوزره نام شریفلری علی وپدرلرینك نامی جعفردر ابو الحسن قدس الله سره العزیز اول حضرتك
کنیتلریدر ابو الحسین دخی کنیت ایدرلر نته کم بعض نسخه ده مصرع ثانی بهر صیت بو الحسین خارقان واقع اولمشدر
اما بو کنیت غیر مشهور قالمش وابو الحسن کنیتی مشهور اولمشدر یعنی چونکم شیخ ابو الحسن خرقانی قدس الله سره
العزیز حضرتلرینك کرامات علیه سنك صیت وصداسی جهانه طولدی طالقان شهرندن بر درویش اول حضرته محب
وعاشق ومرید صادق اولدی پس انك زیارتندن اوتری طالقان شهرندن چیقوب خرقان شهرینه توجه وعزیمت قیلدی
چوق طاغلر واوزون وادیلری شیخی صدق ونیازله کورمکدن اوتری قطع ایلدی وبو قدر منازل ومراحلی چکوب شیخ ابو
الحسن قدس الله سره العزیز حضرتلرینك جمال با کمالنی کورمکدن اوتری خرقان شهرینه کلدی اول نسنه یی که رنج
وستمدن ودرد والمدن اول درویش یولده کوردی اکرچه آنی ذکر ایلمك لایق وسزاواردر ولیکن سوزی کوتاه ایلمکله
اختصار مطلوبدر (مثنوی) چون بمقصد آمد از ره آن جوان) خانهٔ ان شاه را جست اونشان * چون بصد حرمت برزد
حلقهٔ درش * زن برون کرد از درخانه سرش * که چه میخواهی بکوای بو الکرم * کفت بر قصد زیارت آمدم
چونکم اول جوان یولدن مقصده کلدی ومطلبی اولان شهره واصل اولدی اول شاه معنوینك اول مرید خانهٔ ولایت
آشیانه لرینك نشانی بعض کمسه لردن طلب وسؤال ایلدی وشیخ ابو الحسن قدس الله سره العزیز حضرتلرینك خانهٔ
سعادتلری نه یرده در دیو سویلدی پس اول حضرتك باب سعادتنه کلدی چونکم یوز حرمت وادبله اول باب سعادتك
حلقه سنی اوردی وانك اوکنده نیجه یوز خضوع وخشیتله بنده وار قائم اولوب طوردی شیخ حضرتلرینك زنی درخانه دن
باشنی طشره ایلدی واکا بویله دیو سویلدیکه ای بو الکرم نه استرسن سویله ومرادك ندر ونیچون کلدك بیان ایله اول
مرید صادق ایتدی شیخ حضرتلرینك زیارتی قصدینه کلدم واول حضرتك خیر دعاسنی المقدن اوتری وانك خدمت
علیه سنه واصل اولمقدن اوتری کندی دیارمدن سفر وسیاحت قیلدم دیو جواب ویردی (مثنوی) خندهٔ زد زنکه
خه خه ریش بین * این سفر کیری واین تشویش بین * خود ترا کاری نبود آن جایکاه * که بیهوده کنی این عزم راه
اشتهای کول کردی آمدت * یا ملولیٔ وطن غالب شدت * یا مکر دیوت دوشاخه بر نهاد * بر تو وسواس سفر را در کشاد
زن خنده اوردی بویله دیو که زهی زهی صقال کور بو سفر کیرلکی وبو تشویشی کور خه خه زهی زهی دیمکدر که
تحسین محلنده وکاهی استهزا محلنده استعمال اولنور بونده استهزام ادا اولور وریش بین دیمك تحمیق وتسفیه ایلمکدن
کنایه اولور نته کم ترکیده دخی بر کسه یی حماقت وسفاهته منسوب ایلسه لر بقه شونك صقالنه ویاخود کوره شونك
صقالنی دیرلر یعنی اول طعانه اولان زن چونکم مریدك بو تعظیم وتوقیرنی کوردی قهقهه ایله بر خنده اوردی ودیدیکه
زهی زهی حماقت وغباوت وشونك صقالنی کور بره آدم بو قدر صاج وصقال صاحبی اوله سن سنده هیچ بر ذره قدر عقل
اثری یوقیدر کور بو نادانك بو سفر طوتمسنی وبو کونه تشویش فکرا تمسنی ای بطال روز کارسنك اول جایکاهده

خود بر کارك اولمدیمیکه بیهوده ایکه بو عزم راهی ایلرسن وعبث یره بو قدر زحمت چکوب بونده کلوب اوتانمدین بویله
سویلرسن سکا کول کردالك اشتهاسی کلدی یاخود وطنك ملوللغی سکا غالبمی اولدی کول کرد وصف ترکیبیدر
کول طولانجی وابلهانه وکولانه حرکت وسیر ایدیجی معناسنه اکا متصل اولان یا مصدریه در یعنی ای ابله کوللرکبی
طولنمقلغه وکزمکلکه سکا آرزو واشتها ایلمکمی کلدی یاخود کندی موطن ومقامکدن اوصنمق وملول اولمق سکا غالب
اولدیده انکچونمی یاوه تاز اولدك دیدی یاخود سکا شیطان دوشاخه می قودی سنك اوزریکه وسواس سفر اچدی
دوشاخه شول یواشه یه دیرلر که خرلره واسبلره واسترلره نعل اوردقلری زمانده نعلبندلر انلرك برونلرینه اوررلر یاخود
ابلیس بر تلبیس سنك برونکه مکرله یواشه قودی تا کیم سنك اوزریکه سفر وسوسه سنی اچدی وسنی بو کونه بیهوده
کزنلره دوشردی دیو طعن آمیز سوزلر سویلدی (مثنوی) کفت نافرجام وفحشی ودمدمه) من نتانم باز کفتن آن همه
از مثل وزریش خند بی حسیب * آن مرید افتاد ازغم در نشیب * اول طعانه نافرجام وفحشی ودمدمه دیدی یعنی
ناشایسته وفاحش وبیهوده سوزلر سویلدی بن اول دوکایسنی بو محلده اشکارا سویلمکه قادر دکلمکه انی سویلمك تطویل
مقاله وسآمت وملاله باعث اولور الحاصل بی حساب اولان ریش خند واستهزادن ومثلدن اول مرید غمدن الجغه
دوشدی مقدما سرور وشاد یلکه براعلی حالده ایدی چونکم بو قدر یاوه امثالی وریشخند واستهزایی ایشتدی زیاده
غمدن اسفله دوشدی وبو کفتاری آنشیندن جکری یانوب یشدی (پرسیدن آن وارد از حرم شیخ که شیخ کجاست کجاجویم
وجواب نافرجام کفتن آن حرم (م ی) اشکش ازدیده بجست وکفت او * باهمه ان شاه شیرین نام کو * کفت آن سالوس
وزراق تهی * دام کولان وکند کرهی * صد هزاران خام ریشان همچو تو * اوفتاده ازوی اندر صدعتو * اول بولدن
کلان مرید چونکم شیخ حضرتلرینك حرمندن بو کونه نافرجام اولان کلامی اشتدی انك اشکی کوزندن طشره
صچره دی وجوش ایتدی واول مرید حرم شیخه دیدی بو دوکایله بیله اول شیرین نام اولان شاه معنوی قنی اندن بکا
بر خبر ویر بن کوره یم آنی خاتون ایتدی اول سالوس وزراق تهی کوللرك دامی وکمراهلرك کندی سنك کبی نیجه یوزبیك
خام ریشلر یعنی عقلسز پر تشویشلر وبی کیشلر انك یوزندن صد عتو وطغیانه دوشمشلردر وبو کونه بو زمانه ده هم لوامه
سیرت وطعانه طبیعت کمسه لر واردر که یا بر عزیزه همسایه اولورلر یاخود انك اقرباو تعلقاتی ایچنده بولنورلر پس قچن
بر مرید صادق ومحب عاشق انك زیارتنه قصد وعزیمت وصحبتنده وخدمتنده اولمغه نیت قیلسه وبویله فاسد اولنلردن
بری انك حالنی بیلسه ومرادنه واقف اولسه بوزن کبی لابد آنی تحمیق وتسفیه ایلروشیخه دخی نیجه تهمتلر اسناد
ایدوب حقنده هرزه لر سویلرو زایر اولنه خیر خواه اولمق شکلنده بو کونه پند فاسد ایلیوب دیر (مثنوی) کرنه بینیش
وسلامت واروی * خیر تو باشد نکردی زوغوی * لاف کیشی کاسه لیسی طبل خوار * بانك طبلش رفته اطراف دیار
اکرسن آنی کورمیه سن وسلامتله کیرو کیده سن سکا خیر اولور زیرا سن اندن ازغون وکمراه اولمیه سن وانك مکر
وفسادندن اکر بویله ایدرسك ضرر وزیان کورمزسن اول بر لاف کیش وبر کاسه لیس وطبل خوار انك بانك طبلی اطراف
دیاره کتمشدر یعنی اول زیارتنه قصد ایلدیکك کمسه بر لاف مذهبلو وکزاف عادتلو وبر کاسه یلایجی ومفت یجیدر
طبل آوازی کبی بانك وصداسی اطراف دیاره کتمش وجهانی طوتمشدر سن بو قوری صیت وصدایه نه بقرسن اکر بونلرك
قوری صیت وصداسنه بقرایسك معنیده همان بربقرسن (مثنوی) سبطی اندان قوم وکوساله پرست * درچنین
کاوی چه می مالند دست * بو کوساله پرست اولان قوم سبطیلردر بو نجلین بر کاوه نه ال سوررلر کاودن وکوساله دن
مراد شیخ حضرتلری اولور وبو قوم دیمسندن مراد شیخ حضرتلرینه تابع اولان قوم اولور وشیخ حضرتلرینی کاوه
وکوساله یه تشبیه ایتمش اولور ومنشأ غلط وسبب سوءظن اصل اولدر که قچن بر مرد کامل مرتبهٔ مشیخته واصل اولسه
ازسویلیجی وکچ سویلیجی وسویلدیکی کلامی دخی بلا تصنع تعبیر ایلیجی اولور پس الفاظ وعبارات اسیری اولان غافل
وجاهل اول کاملك حالنه عارف اولمدیغندن آنی شول جسد عجله تشبیه ایلرکه انك خواری اوله پس مریدلرینك
ومحبلرینك اکا کمال متابعت وانقیادلرنی کوروب سوءظن برله دیرکه بو احمقلرنه عجب عقلسز طائفه درکه بویله بر کاوه
تبرکا ونجنا ال سوررلر وتعظیم وخدمت قیلورلر بلکه بر قوری صیت وصداسی اولان وجسد عجل کبی اولان کمسه یه
سبطیلر کوساله یه طپدقلری کبی طپرلر وانك الن واایاغن اوپرلر بو شیخ دید کاری کوساله بونلره بر صیت وصدا ایلمکدن
غیری عجب نه سویلرکه علیم وکلیم اولان کمسه لره تابع اولمغی قویوب بویله براداسی ولهجه سی اولمین وسوزنی بیلمین
کمسه یه اطاعت وانقیاد قیلورلر (مثنوی) جیفة اللیل وبطال النهار * هرکه او شد غرهٔ این طبل خوار * لیلك
جیفه سی ونهارك بطالیدر هر شول کمسه که بو طبل خوارك مغروری اولدی یعنی هر شول کمسه که بو مفت ییجی شیخك
مغرور ومفتونی اولدی کوندزلرده کاردن وکسبدن بطالدر وکیجه لرده هم میت کبی یاتوب مجاهده دن وذکر وتسبیحدن

بربلردرومنشاءغلط اولدرکه شیخ کامل مرتبه سنه واصل اولدقدنصکره کوندزلرده کاروکسبه اهل دنیاکبی حریص
اولوب اشتغال ایلمزبراحضرت حقه توکل ایلمك مرتبه سندن بونلرك مرتبه سی دخی هم عالیتردر حضرت حق بونلره
هرنه کوندررسه انکله قناعت ایدوب آنی بر لرپس بونلرك مرتبه سنی وحالنی بیلمین اهل صورت وزن سیرت بونلرك مفت
ایدیکنی کوروب بواعتبارله طبل خوار دیرلرو بونلرك هرکون بی کاروکسب اولدقلرن کوروب وبونلرك حضرت حقه
اولان توکلندن بی خبراولوب بوا جلدن هم انلره بطال النهار دیرلرو اکثرمقام معرفته واصل ومقام حقیقی مشاهده
قیلان کاملرهای وهوىله اولان ذکروتسبیحدن وریاوسمعه ایله اولان عملدن تجوب کمال اخلاص حاصل اولسون
دیوا کرظلمت لیلده ایسه ده عملرینی اغیاردن اخفا ایلمشلردر بلکه کندی نفسلرندن بلکه خیروشری کتابت ایلین
ملکیندن بیله اخفا ایدوب افضل اعمال اولان عمل قلبه مشغول اولمشدرکه حضرت نبی علیه السلام (افضل الاعمال
عمل القلب بیورمشلردر (مصرع) بزم عرفانمزنوری بزه عین ریاضتدر) دیوب جسد شریفلرینه دخی ریاضت ویرمکدن
وسعی وکوشش وتعب وزحمت ایرکورمکدن ترقی قیلمشلردروهمان ادای فرائض ایتمکله بدن عبادتنده اکتفاء ایدوب
اغیاروسوابی دروندن سورمکه وکمال صفایی بولمغه درون یوزندن متوجه اولمشلرو اشتغال قیلمشلردر بونلرك شاننه وکمال
عرفانته واقف وعارف اولمین نادانلر بونلرك جسدلرینك ظاهرا کیجه ایله کوشش ومجاهده ده اولمدیغنی وهای وهوی
قیلمدیغنی کوروب انلری سائرعوام کبی جیفة اللیل صانوروهمان مقبول حق اولنلرمبتدیان سلوك کبی وعباد وزهاد
کبی کیجه لری احیا ایدنلری وکوندزلرده کاروکسبه کیدنلری صانورلربونلرك حالنی بیلمدیکندن بوکونه قدحلرومذمتلر
قیلورلر (مثنوی) هشته اند این قوم صد علم وکمال) مکروتزویری کرفته کیمنست حال ﷺ بوقوم یوزعلم وکمال قومشلردر
برمکروتزویری طوتمشلردرکه حال بودرکه فی الحقیقه بوقوم نیجه یوزعلوم رسمیه وکمالات صوریه واعتباریه یی قومشلر
واحوال شریفه وواردات قلبیه حبلنی طوتمشلردراماعلوم رسمیه طالبی اولنلرو کمالات صوریه یی کمال زعم قیلنلربونلرك
احوال شریفه سندن بی خبراولوب آنی مکروتزویرصانورلرودیرلرکه کورك بواهل تزویربکه بوقدریوز علملراوقومغی
قویوب وتحصیل کمالات ایلمکدن فارغ اولوب وجدوحال دیوترهات ورطه لرینه دوشمشلر وبوهمان خلق الدمقدن
اوتری برمکروتزویردردیرلر (مثنوی) آل موسی کودریغا تا کنون ﷺ عابدان عجل راریزند خون ﷺ دریغا آل موسی
قنی شمدی عجل عابدلرینك قاننی دوکه لر آل بونده اهل معناسنه در اول زن طعنه زنك عجلدن مرادی شیخ وعابدان
عجلدن مرادی مریدان شیخ وال موسادن مرادی اهل نبی وورثای محمدیدر صلی الله علیه وسلم نته کم حضرت موسی
علیه السلامك عصرشریفنده کوساله پرست اولنلرقتله مستحق اولدیلروبری برلرینی قتل قیلدیلرپس بومریدلر
دخی اول زن طعنه زنك قتنده کوساله پرست اولنلره مشابه اولدیسه وبونلردخی قتله انك زعمنجه مستحق کلدیسه انلره
بوکونه طعن ایدوب دیرکه ای دریغا بوعصرده اهل نبی وقوم مصطفوی اولان عالملرقنی که تا شمدی بوعابدان عجل کبی
اولان کسه لرك قانی دوکه وبونلری قتل ایلیه لرکه بونلر کندی شیخلرینه معبودلرینه عبادت ایلرکبی عبادت وخدمت
ایلرلرو بعضسی دخی (لولا المربی لما عرفت ربی) دیوسویلرلراصل سبب شوکه شیخ کاملك کندی مرتبه سندن
وحقیقتندن سوز سویلیوب قصورفهمی اولنلرانلرك کلامنك سرینی بیلمدکاری اولورنته کم شیخ ابوالحسن خرقانی
قدس سره حضرتلری (لوعرفتمونی لسجدتمولی) بیورمشلردروبوکلامله کندیلرك کمال فناسنه وحضرت حق انلرك
مرأت وجودنده تجلی ایلسنه اشارت قیلمشلردر اول زن طعنه زن کبی حقیقتنه عارف اولمین کسه لربونه سوزدربونده
مسجودلك ومعبودلك ادعا ایلمك لازم کلور پس بویله دین کسه یه اعتقاد وانقیاد ایلین مریدلر کوساله پرست کبی
اولورلردیوب اول زن طعنه زن کبی سوء ظن ایدرلرحال بوکه بوکونه ظن انلرك شان شریفنه ومرتبه لرینه عارف اولمقدن
ناشی اولور (مثنوی) شرع وتقوی را فکنده سوی پشت ﷺ کوعمرکوامرمعروف درشت ﷺ کین اباحت زین جماعت
فاش شد ﷺ رخصت هرمفسد قلاش شد ﷺ کوره پیغمبرواصحاب او ﷺ کونماز وسبحه واداب او ﷺ بوقوم وبونلرك
مقتداسی اولان شیخ شرع وتقوایی ورای ظهرنه براقشدرقنی عمرفاروق رضی الله عنه قنی درشت اولان امرمعروفکه
تا بوقومه امرمعروف ایلیه وبونلره ای بی راهلرسزشرع وتقوایی قبول ایلیك والاسزی قتل ایلرم دیوسویلیه زیرابوبین
الناس شایع اولان اباحت بوجماعتدن فاش اولدی هرقلاش اولان مفسدلرك رخصتی اولدی یعنی بونلره خلیفهٔ رسولدن
برعالم وعادل کسه نك درشت وغلیظ امرمعروف ایلمسی انکچون لازمدرکه بواباحت وضلالت بوجماعت صوفیه دن
فاش وآشکاراولدی وبونلرك ترك پرهیزایلیوب مباحی اولملری هرمفسد وقلاشه رخصت اولدیکه اکثردینده مفسد
اولان قلاشلربونلری کوروب مشایخ صوفیه دن بوکاری بویله ایتمشلروبویله شویله لاابالی وبی قید کتمشلر (والتوحید
اسقاط الاضافات) دیوب کندیلردن اسقاط اضافات ایتمشلردروبونی تمسك ایدیبوب ترك عزایم ایدرلرورخصت واباحت

بولنه کیده لرقنی پیغمبرعلیه السلامك بولی وقنی انك اصحابنك یولی قنی اول پیغمبرعلیه السلامك نمازی وتسبیحی وادابی
اکربونلرامت محمد اولیدی وانك اصحابنه اقتدا قلیدی انلرکبی صلات وتسبیح قیلورلروانلرك آدابیله مؤدب اولورلردی
دیدی الحاصل اول زن طعن زن کبی هرعصرده ناقصات العقل سوء ظن صاحبلری واردرکه لابدمشایخ صوفیه
حقنده بوکونه طعن وانکاری ایدیجیلردربونلرك سوء ظننه باعث اولان حالات بوطائفهٔ علیه نك بی ریا ولاابالی اولان
روشلری ورسوم وعاداتی ترك ایدوب طریق حقه بی تکلف وبی تصنع کیدشلریدراما زن کبی ناقص العقل والمعرفه اولان
کسه لربونلرك علوشانی واسرارجانی بیلمدکلرندن بونلری اسقاط تکلیفات ایدن واباحت وضلالت یولنه کیدن
جماعتدن صانورلرحال بوکه بونلر اسقاط جاه ومنزلت ایدن وطریق حقه بی رسم وبی عادت وبی ریا وبی شهرت کیدن
طائفه درخلاصهٔ کلام بونلرك مقامات علیه سی ومراتب رفیعه سی مجرد عقل جزوی ایله بیلنمزوعلم نقلی ایله هم بونلرك
حالنه عالم واکاه اولنمزهمان اولی اولان سوء ظندن پرهیز قیلمق وحفظ لسان ایلمکدر اکرچه فی زماننا بوطعن وقدح
وذم وهجوه مستحق طائفهٔ صوفیه شکلنده کسه لرچوق ایسه ده زیرا (ان بعض الظن اثم) بیورلمش ودخی ایاکم
والظن فان الظن اکذب الحدیث دینلمشدرپس مؤمنه لایق اولان خیرسویلمکدر والله اعلم (جواب کفتن مریدوزجر
کردن مریدان طعانه را ازکفروبیهوده کفتن او (م ی) بانك زدبروی جوان وکفت بس ﷺ روز روشن ازکجا آمدعسس
نورمردان مشرق ومغرب کرفت ﷺ آسمانها سجده کردند از شکفت ﷺ اول جوان اول طعنه زن اولان زنه بانك اوردی
ودیدی ای ناقص العقل بس درخاموش اول روشن کون عسس قندن کلدی عسس ظلمت شبده اولمق لایقدرروز
روشنده نیك وبدظاهروپیدادرعسسه نه احتیاج واردرمردان الهینك نوری مغرب ومشرقی طوتدی وزمین
وآسمانی احاطه ایتدی اسمانلرمردان الهینك انوارباطننه تعجب ایلدکلرندن سجده ایتدیلریعنی آسمان واهل آسمان
مردان خدایه میل وانقیاد قیلدیلرکما قال ابوالحسن الشاذلی قدس الله سره العزیز سمعت شیخنا اباالعباس قدس سره
قال لو کشف عن نورالولی لعبدلان اوصافه من اوصاف الله ونعوته من نعوت الله (م ی) افتاب حق برآمداز حمل
زیرچادررفت خورشیداز خجل ﷺ افتاب حق حملدن بوقاری کلدی خورشید خجلدن چادرالتنه کیتدی چادر
خاتونلرك اوزرلرینه کیدکلری وتستر ایلدکاری ثیابه دیرلربوراده سحاب مراد اولوریعنی شیخ کامل افتاب الهیدر
وانك مقام عداتدن طلوع ایدوب خلق عالمه ضیا کسترالمسی بوآفتاب صورینك حمل برجندن طلوع ایدوب عالمه
پرتوصالمسی واشجاروازهاری احیاقیلمسی کبیدرچونکم آفتاب حق اولان شیخ کاملك نورباطنی برج عداتدن
وحمل هدایتدن خلق عالم اوزره ظهورایلدی خورشید صوری شرم وخجالتندن چادرکبی اولان سحاب التنه کتدی
وکانه اوتاندیغندن سحابی یوزنه نقاب ایتدیکه (ان لله عبادا قلوبهم انورمن الشمس بیورلمشدرکه بونلرك قلبنك نوری
شمسك نورندن هروجهله اعلی واقوادرنته کم دردنجی دفترك اول بیتنده بورایه مناسب تحقیق اولنمشدرانده طلب اولنه
(م ی) ترهات چون توابلیسی مرا ﷺ کی بکرداند زخاك این سرا ﷺ من نبادی نامدم همچون سحاب) تابکردی بازکردم
زین جناب ﷺ چونکم شیخ حضرتلرینك شان شریفی اظهرمن الشمس وولایت وکرامتی ابین من الیوم والامس درپس
سنك کبی برابلیسك ترهاتی وطعن آمیزاولان کلماتی بنی بوسرایك خاکندن نجن دوندررین برباد هوایله کلمدم سحاب کبی
تاکم برغبارسببیله بوجناب عالیدن کیرودونم فی الحقیقه مریدصادق بویله کرکدراولورا اولمززن سیرت اولان طعنه زنلرك
وابلیس طبیعت اولان بدظنلرك ترهاتندن النمیه ومغیراولوب شیخنك درکاهندن کیرودونمیه که مریدلرك صدق
وثباتنی امتحاندن اوتری ولی کامل اولان عزیزلرك درکاهنده ومحلاتنده بوکونه طعنه زنلر وبدظنلرچوق اولورواکا
زیارت وبیعت قصدنی ایدن محبلره هربری مذمت وملامتلرقیلورانلرکه صدق وثباتی بوقدرلانمرلك لومندن کیرودونوب
فوری فراغت قیلورانلرککه صدقی وثباتی واردربومریدصادق کبی لائم وعاذل اولنلره بوکونه جوابلرویرر (مثنوی)
عجل باان نورشد قبلهٔ کرم ﷺ قبله بی آن نورشد کفروصنم ﷺ عجل اول نورسببیله قبلهٔ کرم اولدی قبله اول نورسز کفروصنم
اولدی عجلدن مراد بونده سامرینك بنی اسرائیله اخراج ایلدیکی جسد عجلدروا اول نوردن مرادکه اول نورسببیله اول
عجل جسدی قبلهٔ کرم اولدی حضرت جبریلك فرس الحیات نام اسبنك ترابندن حاصل اولان نوروحیاتدرکه اول جسد
عجلی زنده ایدوب صیت وصدا ایلدیکه کتوردی وبونك قصه سی بودرکه سامرینك اوائل حالنده کاری سدهٔ سنیهٔ حضرت
موسی علیه السلامه ملازمت وخدمت ایتمك ایدی پس حضرت جبرائیل علیه السلام فرس الحیات نام آتیله حضرت
موسی علیه السلامه کلدکده سامری آنی احساس ایدوب مشاهده قیلدیکه هرنه یرده حضرت جبریل علیه السلامك
فرسی قدم قویه سبزاولوروحیات بولوردی وقتاکم اول سامری ارواحك عنصریاتده تأثیرین کوروب بیلدیسه حضرت
جبریل علیه السلامك اثرندن وموضع قدمندن براوج خاکی قبض قیلدیسه پس اول خاکی صاقلیوب حضرت موسی

علیه السلام طوره کتدکده قومنك خیلی سیم وزرین جمع ایدوب انی اریدوب جسد عجل شکلنده آنی ساخته ایدوب اول
مقبوض اولان ترابی صورت عجله رمی قیلدقده اول جسد عجل حی اولوب کوساله کبی آواز ایلدی پس اول قوم انده
بو حیاتی وبو صوتی کوروب ایشتدکلری کبی آنی قبله ایدینوب انك جانبنه عبادت وخدمت قیلمغه باشلدیلر پس اول
کوساله نك اول قومه قبله اولمسی حضرت جبریل علیه السلامك نوری واول جسد عجلی صوت ایلمکه کتوردی واول
اثر رسولدن حیات بولان عجل جسدینك قبلهٔ کرم اولمسی قبلهٔ صاحب کرم ویاخود قبلهٔ طالب کرم تقدیرنده اوله که
مضاف مقدر اولمق قاعدهٔ بلاغتدر صاحب کرم تقدیر اولنورسه صاحب کرمدن مراد سامری اولور که سخاوکرم
صاحبی برکسه ایدی حتی اکثر اهل تفسیر فاذهب فان لك فی الحیوة ان تقول لامساس آیت کریمه سنده یازمشلردر که
عجل پرستلر حقنده (فاقتلوا انفسکم) امر شریفی وارد اولدقده حق تعالی موسی علیه السلام حضرتلرینه دیدی
سامری اکرچه ضال ومضل اولدی لیکن انده سخاوکرم خصلتی واردر پس انده بو صفت اولدیغندن اوتری بو قومك
ایچنده آنی هلاك ایلدم انکیچون عذابه بر موعد آخر واردر بیوردی پس حضرت موسی علیه السلام آنی بیلدکدنصکره
فان لك فی الحیوة ان تقول لامساس دیو آنی قتندن رد ایلدی وبد دعا قیلدی طالب کرم تقدیر اولنورسه مراد اول قوم
اولور که انلر اول عجلدن لطف وکرم طالبی اولوب آنی قبله ایدینمشلر ایدی پس خلاصهٔ کلام اول عجلکه قبلهٔ صاحب کرم
اولدی وبرنیجه کرم طالبلری آنی معبود اتخاذ قیلدی اول نور حیات سببیله قبله اولدی وقبله اول نور الهیسز فرض
اولندقده کفر وصنم اولدی یعنی مثلا کعبهٔ مکرمه شرفها الله تعالی که اول جماعت مسلمینك جمله سنك قبله سیدر شول
اعتبار ایله که آنی جمله مز قبله ایدینمکه امر الهی وارد اولمش وانی قبله ایدنلر حق رضاسندن اوتری قبله قیلمشلردر حق
تعالینك امر شریفی ورضای لطیفی ایسه بر نوردر که جان ودللره ضیا ویریجیدر وکعبهٔ مکرمه یی دخی بویله منور وعزیز
ایدیجیدر اکر فی المثل کعبهٔ مکرمه یی حق تعالینك امرندن ورضاسندن بعید وخالی فرض ایلیوب انك زیارتنه
امر حق وارد اولمیه یدی واکا تعظیم ایدنلردن حق تعالی راضی اولمیدی اول دخی سائر کفر وصنم قبیلندن اولوردی
پس قبله یی بویله معزز ومکرم ایلین نور الهی وامر ربانیدر اول نور الهی وامر ربانی ایسه اصل اهل دل اولان انسانك
وجودنده در پس درونی نور الهی وامر ربانی ایله پر اولان انسان نیچون قبلهٔ طالبین اولمغه لایق اولمیه که حق تبارك
وتعالی حضرتلری ونفخت فیه من روحی دیمکله انی تشریف ایلمش اوله (م ی) هست اباحت کز هوا آمد ضلال *
هست اباحت کز خدا آمد کمال) اباحتکه هوادن کلدی ضلال اولدی اباحتکه خدادن کلدی کمال اولدی یعنی فی الحقیقه
اباحت مطلق مذمومه دکلدر انکیچون حق تبارك وتعالی بر یوزنده نه قدر شی وار ایسه جمیعا آنی اذن ایچون اصلنده
مباح ایلدی کما قال الله تعالی هو الذی خلق لکم ما فی الارض جمیعا) صکره انلره ضرر اولنی حرام ایلدی پس بر اباحتکه
نفسك هوا ومشتهاسی جانبندن کله ونفس امر حقی قویوب هواسنه اویوب بر شیئی حرام ایکن کندوسنه مباح ایلیه اول
ضلالت اولدی ومذموم اولان اباحت بو اباحتدر اما شول اباحت ورخصتکه خدای تعالی حضرتلرندن بنده لرینه
کلدی وآنی الله قولی اولنلره قبول ایلمکه رخصت اولدی اول کمال اولدی وممدوح ومقبول کلدی * کما قال صلی الله
علیه وسلم ان الله یحب ان تؤتی رخصه کما یحب ان تؤتی عزائمه رواه احمد والبیهقی عن ابن عمر رضی الله عنهما وایضا قال
علیه السلام ان الله تعالی یحب ان تؤتی رخصه کما یکره ان تؤتی معصیته رواه البیهقی عن ابن عمر رضی الله تعالی عنهما
وقال ایضا ان الله تعالی یحب ان تقبل رخصه کما یحب العبد مغفرة ربه رواه البصری عن ابی الدرداء وواثلة وابی امامة
وانس کذا فی الجامع الصغیر * پس بر عبد صالح الله تعالی حضرتلرینك اکا مباح قیلدیغنی ورخصت ویردیکنی اشلسه
وقبول ایلسه اول عبد صالح دینده کامل اولدیغنه وکمال مرتبه سنی بولدیغنه دلالت ایلر زیرا بنده نك حق تعالی
عزائمی ایشلسنی نیجه سورسه ونیجه دیلرسه مباح ایلدیکنی اشلمکی دخی اویله سور پس الله دوستی اولان ولیلر حق تعالی
حضرتلرینك اباحت ورخصت ویردیکی شیلری اشلمکه محبتی اولدیغنی بیلدکلرندن اوتری اول امر مباحی اشلرلر کرکسه
ناس انلری جاهللکلرندن انکار ایلسونلر نقل اولنور که قطب العارفین بایزید بسطامی قدس سره رمضان شریفده
سفر ایدوب بر شهره قریب اولدقلرنده اول شهر خلقی انك شهره کله جکندن خبر الوب اکابر واعیان نقدر کسه وار ایسه
تعظیما آنی استقباله چقمشلر بایزید حضرتلرینه انلر قریب کلدکده بایزید حضرتلری بر مریدینه دیمشلر که بکا بر نان پاره
وار ایسه ویر اول شیخك الینه بر بتون رغیف ویرمش بایزید حضرتلری اول نانی یمکه باشلمش اعیان شهر کاروب
آنی کوردکلرنده بو نیجه شیخ اولور که رمضان شریفده اوروج یر حیفا بز بونی بر دیندار مسلمان کسه صانوردق دیوب
اعراض ایتمشلر درهر بری کندی اولری جانبنه کتمشلر بایزید حضرتلری کندی مریدلرینه ایتمش کوردك بو قومك
جهالتلرنی بز بونلره مسئلهٔ شرعیه دن دینه متعلق بر مسئله اوکرتدك وانی اجرا ایتدك بونلر بزه انکار ایدوب فرار ایلدیلر

حضرت

حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم (لیس من امبر امصیام فی امسفر) بیورمشلردر بز مسافرز بزه صائم اولمق
بر وخیر دکلدر بلکه بزه خیرلو اولان رمضانی یمکدر که حق تعالی رمضانی یمکی بزه رخصت ویردی بز انکیچون یدك
بونلر بو مسئله دن غافل اولدقلری ایچون بزه انکار ایلدیلر غیری احوالمز طعن وانکار ایلمکلرنی بوکا کوره قیاس ایلیك
بیوردیلر (مثنوی) کفر ایمان کشت ودیو اسلام یافت * آن طرفکه نور بی اندازه تافت * کفر ایمان اولدی ودیو اسلام
بولدی اول طرفده که نور بی اندازه پارلدی نور بی اندازه دن مراد توحید الهی نوریدر وفی الحقیقه هرنه طرفده که
توحید الهی نوری طلوع قیلسه واول بی اندازه وبی نهایت اولان ضیای الهی هرنه جانبه پرتو صالسه ومتجلی اولسه
لابد انده کفر قالمز ظلمت کفر بالکلیه کیدوب نور ایمان ظاهر وباهر اولور ودخی عاصی ومعاند اولان دیو نفس اسلام
وانقیاد بولور دیوك معاند ومستکبر اولمسی توحید الهیدن محروم وبی بهره اولدیغیچوندر اکر شیطان نور توحیدی
بولیدی واندن حظ وبهره الیدی محقق عناد واستکبار کیدوب مسلم ومنقاد اولوردی وبر کافرك قلبنه نور توحید الهی
طلوع قیلیدی اصلا انده کفر قالمیوب مؤمن وموحد اولیدی چونکم شیخ کامل نور الهینك معدنی وضیای
نامتناهینك منبعیدر کفر ومعصیت واباحت وضلالت هنوز دخی نور بی اندازه دن بهره بولمین اهل نفس واهل
هوا ده واصحاب زرق وریاده اولسه جائزدر (م ی) مظهر عزست ومحبوب بحق * از همه کروبیان برده سبق) سجده آدم را
بیان سبق اوست * سجده آرد مغز را پیوسته پوست * بو شیخ کامل وانسان فاضل عزت مظهریدر وحقك محبوبیدر
بو وجه اوزره سجده بازائد اولوب ومحبوب حقست تقدیرنده اولور زائد اولمیوب حقله محبوبدر دیمك دخی جائزدر دوکلی
کروبیلردن سبقت ایلتمشدر کروبیلر مهیمون دیدکلری جبروت ملکلریدر آدم علیه السلام حضرتلرینه ملکلرك
سجده سی اول آدمك من حیث مرتبة سبقتنی بیاندر پیوسته مغزه پوست سجده کتورر بغیر عکس مغزدن مراد بونده
شریف وپوستدن مراد دوندر وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که ای حقیقت انسانیه دن بی خبر وغافل اولان ناقص العقل
والمعرفه بو شیخ کامل کندی حقیقتنی بولان ومظهر عزت خدا اولان حق تعالینك محبوبیدر بر کسه که کندی حقیقتنی
بوله وحضرت حقه محبوب اوله من حیث المرتبة دوکلی فلکلردن وجمله ملکلردن سبقت ایلمش وایلرو کتمشدر نته کم
بو معنایه دلیل وبرهان جمیع ملائکه نك آدم علیه السلام حضرتلرینه سجده قیلملری اول آدمك من حیث المرتبه
ساجد اولان جمیع ملائکه یه سبقت ایتمسنی وایلرو کتمسنی بیان وعیان ایلر زیرا همیشه دون اولان شریف وعالی
اولنه سجده ایلر یوخسه شریف وعالی اولان دون اولنه سجده ایلمك مناسب اولمز نته کم اهل تفسیر دخی (واذ قلنا
للملائکة اسجدوا لادم فسجدوا) بو آیت کریمه آدم علیه السلام حضرتلرینك ملائکه دن افضل اولمسنه
دلالت ایلر دیمشلردر کما قال البیضاوی رحمه الله تعالی فی تفسیر هذه الایة والایة تدل علی ان آدم افضل من الملائکة
المامورین بالسجود پس هر کسه که حقیقت انسانیه یی بولسه همان کندی عصرنده اول خلیفة الله در که حضرت
آدمك وسائر انبیانك جمله سنك اسرارنه وعلومنه وارث اولوب انلرك قائمقامی اولور پس انلر نیجه مسجود ملائکه
اولدیسه اول ولی کامل وخلیفهٔ الهی اولان شیخ واصل دخی همچنین مسجود ملائکه اولور وسیر ومرتبه ده ملکلردن
ترقی وسبقت قیلور شیخ ابو الجناب نجم الدین الکبری رحمة الله علیه حضرتلری کندی رساله سنده وحسین میبدی دخی
دیوان علی شرحنده حضرت شیخ ابو الحسن قدس الله سره العزیز خرقانیدن بویله نقل ایدرلر که قال ابو الحسن الخرقانی
قدس الله سره العزیز صعدت الی العرش لاطوف به فطفت به الف طواف ورأیت حوالیه قوما یطوفون حول
العرش فعجبوا من سرعة طوافی وما اعجبنی طوافهم فقلت من انتم وما هذه الرودة فی الطواف قالوا نحن ملائکة ونحن
نور وهذا طوافنا ومن انت وما هذه السرعة فقلت انا آدمی وفی نوره وناره وهذه السرعة من نتایج نار الشوق (مثنوی
شمع حق را پف کنی تو ای عجوز * هم تو سوزی هم سرت ای کنده پوز * کی شود دریا ز پوز سك نجس * کی شود خورشید
از پف منطمس * ای عجوز سن شمع حقه پف ایلرسن هم سن یانارسن هم سنك باشك یانار ای اغزی قوقمش یعنی شیخ
کامل فی المثل بر شمع الهیدر روشنك اکا طعن وقدح ایلمك پف ایلمك کبیدر ای عجوز سن الله نورنی اوفورمکله اطفا
ایلمك استرسن سن آنی سوندرمکه قادر اوله مزسن بلکه هم سن یانارسن ای اغزی قوقمش هم سنك باشك یانار وحق
تعالی آنی کتدکجه اتمام واکمال ایلر اکرچه سن آنی کریه کورورسکده نته کم حق تعالی کندی نوری اولان قرآن حقنده
وکندی نبینك پیغامبری حقنده بیورر (یریدون لیطفؤا نور الله بافواههم والله متم نوره ولو کره الکافرون) دریا کلبك اغزندن
قچن نجس اولور خورشید پف دیمکدن قچن منطمس اولور یعنی شیخ کامل دریای معنیدر اکا طعن ایلین منکرلر کلب
دنیدر کلب دنینك اغزندن دریا نجس ومردار اولمدیغی کبی اول بحر معنی دخی کلب سیرت اولان طاعن ولائمك اغزندن
سویلمسندن وتفوه ایلمسندن ناپاك اولمز نته کم خورشید انور دهانك پف دیمکدن سونمز کذلك شمس الهی اولان

ضیا کسترهم دهانله یف دیمکدن وا کامقابل مالایعنی سویلمکدن منطقی اولمز (مثنوی) حکم بر ظاهرا کرهم میکنی
جیست ظاهرتر بکوزین روشنی * جمله ظاهرها بپیش این ظهور * باشد اندر غایت نقص وقصور * اکر ظاهر اوزره
هم حکم ایلرایسك (ونحن نحکم بالظاهر ونفوض سره الی عالم السرایر) دیو سویلرایسك بو روشنلکدن ظاهرترسویله
ندرکه حق بوکاملك وجودندن هر ظاهردن واضحتر وظاهرتردر جمله ظاهرلر بو ظهور الهینك قتنده غایت نقص
وقصور ایچنده اولور یعنی نحن نحکم بالظاهر دیو ظاهردن مرادك شیخك وجودندن حاصل اولان سنك عقلکه وسنك
کبی ناقص العقل اولنلرك عقل وفهمنه مخالف کلان اقوال وافعال واحوال اولورایسه بو شیخك وجودی بر نور الهی
وظهور ربانیدر سنك کبیلرك عقلنه مخالف اولان جمله ظاهرلر بو ظهور الهینك حضورنده غایتله نقصانده
وقصورده در بونك بو قدر کرامات علیه سی ظاهره وباهره ایکن سنك عقلك قتنده اکا مناقض اولان ظاهر عین نقصان
وقصوردر پس سن نه وجهله (نحن نحکم بالظاهر) دیوب بو کونه نور الهینك ستروررفعنی مراد ایلرسن وانك حقنده بونك
کبی مالایعنی وهرزه سویلرسن (مثنوی) هر که بر شمع خدا آرد پفو * شمع کی میرد بسوزد پوز او * هر شول کمسه که شمع
خدا اوزره پف کتوره شمع نیجه سونر انك یوزی یانار یعنی حق تعالینك ولیلری وسراج دین اولان عالملری وصفیلری
شریعت وطریقتده شمع منیر کبیدرلر پس هر شول کمسه که اول شمع الهی کبی اولان پیرلره پف ایلیه وانلر حقنده طعن
وانکاره متعلق سوز سویلیه اول شمع الهی اولان پیرلر سونمزلر بلکه انلر حقنده پف دین وهرزه یین منکر وطاعنك
اغزی یانار وقلبی وروحی کور اولور (م ی) چون تو خفاشان بسی بینند خواب * کین جهان ماند یتیم از آفتاب) سنك کبی
خفاشلر خوابده چوقلق کورورلر بو وجهه در چوقلق خواب کورورلر که بو جهان آفتابدن یتیم قالور ودنیا عالمدن
روشنالك کیدوب زائل اولور وشب ظلمانی جهانی احاطه قیلور واول خفاشلر ظلمت شبده استدکلری کبی هر یری پرواز
قیلورلر بو کونه خواب انلرك کندی باطل اولان تصورلرندن وخیاللرندن حاصل اولور وبو کونه واقعه به خیال فاسده
واحلام شیطانی دینور * ع * زهی تصور باطل زهی خیال محال (مثنوی) موجهای تیز دریاهای روح * هست
صد چندانکه بد طوفان نوح * لیك اندر چشم کنعان موی رست) نوح وکشتی را بهشت وکوه جست * کوه وکنعان را فرو
برد آن زمان * نیم موجی تا بقعر امتهان * روح دریالرینك تیز اولان موجلری یوز اولقدر واردر که طوفان نوح علیه
السلام اولدی ولیکن چشم کنعانده قیل بتدی وحقیقت کاری کورمکدن انی کور ایتدی انکیچون نوحی وکشتی یی
قودی وکوهی طلب ایتدی کوهی وکنعانی اول زمان آشغه ایلتدی بر یارم موج امتهانك قعرنه دلك امتهان مهانندر
اهانت واحتقار معناسنه یعنی ای کوردل وای منکر اولان جاهل وغافل طوفان نوح علیه السلام بو عالمی نیجه طوتدی
ونه کونه احاطه ایتدی ایسه روح دریالری اولان عزیزلرك وشیخلرك قهرلری وخشملری موجی بو جهانی یوز اولقدر زیاده
طوتدی ولیکن اکا منکر ومعارض اولان کنعانك چشم عقلنده قیل بتدی یعنی انك بصر بصیرتنده فکر فاسد مویی
بتوب حقیقت کاری کورمکدن آنی نابینا ایتدی پس نوحی وانك کشتیسنی قویوب (سآوی الی جبل یعصمنی من الماء
دیوب طاغه تحصن والتجا ایلمکی طلب ایتدی کذلك هر کنعان سیرتك دخی چشم قلبنده فکر فاسد مویی بتدیکندن
کندی عصرنده اولان دریای روحك طوفانی کوره میوب آنی وانك سفینهٔ طریقنه دخول ایلمکی قویوب کندینك
عقل وفکری کوهنه التجا ایلر چونکم کنعان نوحی وسفینهٔ نوحی قویوب طاغه کندی اول زمان (وحال بینهما الموج
فکان من المغرقین) آیت کریمه سنك حسبنجه بر یارم موج کاوب کوهی وکنعانی قعر حقارت واهانته دلك اشغه
ایلتدی کذلك کنعان سیرت اولان کمسه لر کندی عصرنده اولان دریای روحك موجلرندن قورقیوب انك متابعتی
کشتی سنه داخل اولمیه وکندینك عقل وفکری کوهنه التجا قیلسه وا کامنکر اولسه لابد قهر روحانی وطوفان
معنوی موجلرندن بر موج کلوب انی وانك التجا ایلدیکی کوه عقل وتدبیرینی قعر حقارت وقهره دلك آشغه ایلتور
(مثنوی) مه فشاند نور وسك وع وع کند * سك ز نور ماه کی مرتع کند * شب روان وهمرهان مه بتك * ترك رفتن کی
کنند از بانك سك * ماه نورینی صاچرسك وع وع ایلرسك ماهك نورندن نیجه مرتع ایلر مرتع محل رتع اولسه ده جائزدر
مصدر میمی اولوب بمعنی رتع اولمق دخی جائزدر رتع اوتلمغه دیرلر یعنی فلك طریقتك ماهی اولان شیخ کامل قدس الله
سره العزیز جملهنك اوزرینه نورینی نثار ایلر وسك سیرت اولان کمسه لر مقتضای طبیعتلری اوزره وع وع ایدرلر وانك
نورندن استناره واستفاده ایتمیوب اکا قرشو اورورلر سك طبیعت اولان نکبتلر ماه طریقت اولان شیخك نور معرفتندن
وضیای هدایتندن نیجه اوتلرلر ومنتفع اولورلر یعنی سك سیرت اولانلر انك نور هدایتندن مستفید ومنتفع اولمزلر واوزمکی
دخی ترك ایلمزلر کذلك شبرولر وبلکه ماهه همره اولنلر کلبك صداسندن اوتری نیجه یوله کتمکلکی ترك ایدرلر یعنی
بو شب دنیاده راه حقه کیدیجیلر وجمله سر عتله ماه طریقت اولان شیخه مرافقت وهمراهلك ایدیجیلر سك سیرت اولان

منکرلرك عوعوا ایتمسندن وبیهوده بیره صیت وصدا ایتمسندن اوتری طریق حقه کتمکی وماه طریقت اولان شیخه
متابعت ایتمکی هم ترك ایلمزلر کلابك عادتی بی معنی بیره عوعوا ایتمك ایسه راهرولرك دخی عادتی بهر حال طریق حقه
کتمکدر (م ی) جزو سوی کل روان مانند تیر) کی کند وقف از پی هر کنده پیر) جزو کل جانبنه اوق کبی کیدیجیدر هر کنده
پیردن اوتری نیجه طورور یعنی طوروب توقف ایلمز بعض نسخه ده تیر پرینه شیر واقع اولمشدر اما اصح اولان تیردر یعنی
(کل شیء یرجع الی اصله) موجبنجه لابد هر جزو کندی کلی واصلی جانبنه قتی یایدن اتلمش اوق کبی کیدروبی بالك
ولاابالی کندی مرکزنه دلك سیرایدر بر نیجه قوتش قربلر اولسه اول جزولك کل جانبنه کتمسندن اینجنسه اول جزو
هر قوتش قربنك اینجنمسندن واول جزوه سوز اتمسندن اوتری اول جزو کندی اصلی جانبنه کتمکدن هیچ توقف
ایلرمی بو مقرردر که ایلمز کذلك هم بن بر جزوم وبنم کلم واصلم شیخ حضرتلریدر بن اول جانبه کتمکدن سنك کبی قوتش
قربنك سوزندن اوتری نیچون توقف ایلرم دیدی (مثنوی) جان شرع وجان تقوی عارفست * معرفت محصول زهد
سالفست * زهد اندر کاشتن کوشیدنست * معرفت آن کشت را رویدنست * شرعك جانی وتقوانك جانی عارفدر
معرفت ایسه محصول زهد سالفدر زهد مرتبه سی اکمکلك وسعی قیلمقلق ایچره در معرفت ایسه اول اکیشی
بیچمکدر یعنی شرعك وطریقتك جسدی واردر وروحی واردر شرعدن مراد احکام شرعیه واوامر واعمال مرعیه در
فی المثل شرع شریفکه اهل شریعتك معلومیدر بر قالب بی روح کبیدر روانك روحی عارف باللهدر عارف بالله ایسه شول
معرفت صاحبنه دیرلر که حق تعالی حضرتلرینك ذاتنی واسما وصفاتنی واسرار قضا وقدرنی بیله واحکامنه دخی عالم
اوله بو معرفت ایسه سلفده اولان زهد وتقوانك محصولیدر زیرا بر کمسه همان مکلف اولدیغی کبی کمال معرفته علی الفور
واصل اولمز بلکه اولا نفسنك نیجه هواسنی ومشتهاسنی ترك ایلر زهد اول نفسنك هواسنی ومشتهاسنی ترك ایلمکدن
عبارت اولور وتقوی دخی صغایر وکبایردن پرهیز ونفسنی صیانت قیلمقدر بو دخی زهدك بر شعبه سیدر زیرا زهد نفسك
حظنی ترك ومشتهاسنی ترك ایلمکدر انده تقوی دخی بولنور وزهد وتقوی ایسه سعیسز وکوششسز میسر اولمز پس
سالك که هنوز دخی مقام زهدده اوله لابد اول هنوز دخی اعمال تخمنی مزرعهٔ طریقته اکمکده وسعی ومجاهده قیلمقده در
پس بو تخم زهد ومجاهده نك ربع ومحصولی معرفة الله در پس سلفده بر کمسه نقدر تخم زهد اکرسه انك محصولنی
اضعاف مضاعف عاقبت حاصل ایلر معرفة الله اول اکدیکی کشتی بیچملك کبیدر خلاصهٔ کلام شرع شریفك اعمالنك
رکن اعظمی وزبده سی زهد وتقوادر که ترك الدنیا رأس کل عبادة بیورلمشدر وزهد وتقوی مرتبه سنده اولان ایسه
هنوز دخی سعی ایتمك واکمك ودیکمك مرتبه سنده در ومعرفت ایسه بو جمله سلفده اولان اعمالك محصول ونتیجه سیدر
چونکم بر کمسه اکدیکی تخمك محصولنی اله ودیکدیکی آغاجك میوه سنی تناول قیله انك کیروزحمت چکمکه واکین
اکمکه ودیکمکه نه احتیاجی قالور واول خود مقصودنی بولمشدر مکر برای مصلحت نیجه کمسه لری ارشاد ایچون زهد
وتقوی مرتبه سنه وجهد وکوشش طبقه سنه تنزل ایلیوب انلره موافقت کوستره (مثنوی) پس چو تن باشد جهاد
واعتقاد * جان این کشتن نباتست وحصاد * پس جهاد واعتقاد تن کبی اولور بوا کمکلکك جانی نبات وحصاددر
حصاد بیچمکه دیرلر یعنی بو طریق الهیده سعی واجتهاد ایلمك وانك نتیجه سنه وجزاسنه اعتقاد قیلمق فی المثل تن کبی
واکین اکمك کبیدر واکینك جانی نبات عرفاندر وآنی بیچمکدر خلاصهٔ کلام اجتهاد واعتقاد ایلمك هنوز دخی
جانسز تن ووقت کشتن انك محصولی اولدیغی کبی اجتهاد واعتقادك دخی جانی وتخم اعمالك نباتی ومحصولی علم
وعرفاندر حضرت نبی علیه السلام (العلم خیر من العبادة) وبر آخر حدیثده (العلم خیر من العمل) بیوردی علم وعرفان
اعمال شرعیه نك محصول وجانیدر پس عالم وعارف شرع وتقوانك جانی کبی اولدیغی مقرردر (م ی) امر معروف اووهم
معروف اوست) کاشف اسرار هم مکشوف اوست) شاه امروز ینه وفردای ماست) پوست بندهٔ مغز نغزش دائماست
امر معروف اولدر وهم معروف اولدر کاشف اسرار اولدر ومکشوف اولدر بو کوننکی کوننیزك وبزم یارنکی کوننیزك
شاهیدر پوست انك دائما نغز اولان مغزینك بنده سیدر معروف شرعده وعقلده محبوب ومستحسن اولان شیلره
دیرلر که منکرك ضدیدر ومعروف عارفك معلومنه دخی دیرلر بونده ایکی معنی ایله مراد اولور وحقیقت انسانیه جمیع
حقایقی جامعه بر حقیقتدر مثلا امر معروف اولمغی ومأمور معروف اولمغی ودخی عارف اولمغی ودخی کاشف اسرار
ودخی مکشوف اولمغی وواصف وموصوف اولمغی والحاصل نه قدر حقایق وار ایسه آنی حقیقت انسانیه محیط
وحاوی اولمشدر چونکم بر انسان کامل کندی حقیقتنه واصل اوله وکمال مرتبه سن بوله وکندونی حقیقتله بیله امر
معروف وهم عارف وهم معروف اولدر ودخی سرلری کشف ایدیجی اولدر من وجه مکشوف اولان سرده اولدر که حق
تعالی حدیث قدسیده (الانسان سری من اسراری) بیوردی کندی حقیقتنی بولان انسان ومرتبهٔ کماله بالغ اولان

صاحب عرفان برنم بو کو نیزلك و یار نیزلك شاهیدر که ملك معنوی و پادشاه اخرویدر قشر کبی اولان صورت عالمی دائما
اول صاحب سعادتك نغز و لطیف اولان حقیقتیك بنده و افکنده سیدر (مثنوی) چون انا الحق کفت شیخ و پیش برد
پس کلوی جمله کوران افشرد * چونکم ابا یزید قدس سره العزیز حضرتلری انا الحق دیدی و سوزنی ایلرو
ایلتدی پس جمله کورلرك بوغازنی صقدی انا الحق دین شیخدن مراد ابا یزید قدس الله سره العزیز حضرتلری اولسه ده
جائزدرکه * سبحانی ما اعظم شانی لا اله الا انا فاعبدونی * دیمشدر و مجلسنده حاضر اولنلر بو سوزی ایشدوب اکا انکار
قیلمشدر بو تقدیرجه کورلردن مراد اکا انکار ایلین مریدلر اولور قصه سی دردنجی دفترده مسطور و مشهور اولمشدر
ایراده حاجت یوقدر * انا الحق * دین شیخدن مراد حضرت منصور قدس سره اولمق هم جائزدرکه اصل اول انا الحق
دیدی و سوزندن دونمیوب ایلرو ایلتدی و اکا انکار ایلین کوردللرك جمله سنك بوغازنی صقدی و انا الحق دین شیخ
ابو الحسن خرقانی قدس الله سره العزیز اولسه و کوردل اولنلرك بویله دیمکله بوغازنی صقسه هم جائزدرکه کوردل
اولنلرك بر بنده عارفك انا الحق دیمسندن بوغازلرینك صقلمسی مقرردر پس بونلرك انا الحق دیملری نه جهتدن
اولدیغنی منکر اولنلره بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) چون انای بنده لا شد از وجود * پس چه ماند
تو بیندیش ای جحود * کر ترا چشمیست بکشا در نکر * بعد لا آخر چه می ماند دکر * چونکم وجود مجازیدن بنده نك
بنلکی لا اولدی پس سن اندیشه ایله ای جحود نه قالدی جحود انکار ایدیجی دیمکدر اکر سنك چشم حقیقت بینك وار ایسه
آچ و نظر ایله لادن صکره اخر غیری نه قالور یعنی بنده نك موهومی و اعتباری بر بنلکی واردرکه کندوسنی اول بنلك
واسطه سیله کندوده متجلی اولان و ظهور قیلان حضرت حقدن محجوب و غافل ایلمشدر چونکم اول بنده نك موهومی
اولان انامی وجود مجازیدن لا اولدی و انك باطننده اصلا و مجازا برین دیجی قالمدی پس بوندن صکره ای جحود اول
بنده نك وجودنده نه قالور سن فکر ایله بو مقرردرکه وجود مجازی کتدکدن صکره وجود حقیقی قالور پس انا الحق دین اول
وجود حقانی اولور اکر سنك بصر بصیرتك وار ایسه انی اچ و نظر ایله لادن صکره اخر نه قالور الا الله قالور چونکم لا اله نك
سری بنده نك وجودنده ظاهر اوله که اول بنده نك موهومی اولان اناسی فانی اولمقدر چونکم سر لا آنك
وجودنده ظهوره کلدی اول کیدوب سر الا الله قالدی و اول بنده (وبی یسمع وبی یبصر وبی یمشی وبی یبطش)
مرتبه سنی بولدی اویله او لیحق (من اهان لی ولیا فقد بارزنی بالمحاربة) حدیث شریفنك موجبنجه هرکیم اول ولی
خدایه اهانت ایلسه معناده حضرت حقه اهانت ایلیوب انکله محاربه ایتمش اولور (مثنوی) ای بریده آن لب
وحلق و دهان * که کند تف سوی مه یا آسمان) تف برویش باز کردد بی شکی) تف سوی کردون نیابد مسلکی) تا قیامت
تف بر و بارد زرب * همچو تبت بر روان بو لهب * ای اول لب و دهان و کاو کسلمش اولسونکه اول لب و دهان آسمانده
اولان ماه جانبنه تف و تفو ایلر آسمانده اولان ماهدن مراد مرتبه سی آسمان کبی رفیع اولان ماه فلك روحانی اولورکه
بو شب عالمده سالکان راه حق اولنلره یول کوستره و نور باطنیله مظلم اولان دللری منور ایلیه کسلمش اولسون اول
کسه نك حلقوم و دهانی که بویله بر آسمان منزلت بدر کامله و صدر فاضله قرشو تف ایلیه و هرزه سویلیه بر شکسز
تو کرك انك یوزینه کیرو دونر تف کردون جانبنه بر مسلك بوله مز یعنی بویله بر ادبسز نادانك تحقیر و اهانتی اول ماه آسمان
معنوی جانبنه وارمز و انك تفی کردون جانبنه یول بولمز ملکه (ولا یحیق المکر السیء الا باهله) آیت کریمه سنك حسبنجه کیرو
همان انك رویی نابا کنه رجوع ایلر و اول اهانت و تحقیره همان انك ذاتی لایق اولور و قیامتده دك رب العالمین حضرتلرندن
انك اوزینه تف و خسارت یغار ابو لهبك روانی اوزره تبت کبی تبت سوره سنك تفسیری اوچنجی دفترده تشبیه بند دام
قضا سر خنده مرو ایلمشدر انده طلب اولنه تبت دیمك هلکت و خسرت دیمك معناسنه در و دعاء علیه در یعنی ابو لهبك
نفسی هلاك اولسون و خسارت بولسون و انك نفسی هلاك اولدی ماضی ایله تعبیر اولنمسی وقوعی متحقق اولدیغندن
اوتریدر پس ابو لهب حضرت مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلمه اهانت ایدوب تبا لك یا محمد الهذا دعوتنا دیو تحقیر
ایلدیسه حضرت رب العالمیندن قیامته دك انك جانی اوزره تباب و خسارت یغارکه هر مؤمنکه بونی اوقویه لابد انك
طرفنه تباب و خسارت کیدر و انك روانی هلاك و خاسر ایدوب و دنیاده دخی بو قدر عباد الله ایچنده هر کون مذموم
و منفور اولور کذلك وارث حضرت نبی علیه السلام و قائمقام مصطفوی اولان شیخه بر منکر هم تحقیر و اهانت ایدوب
تف دیسه قیامته دك تف و اهانت انك اوزرینه رب العالمیندن یغمور کبی یغار و اهل حق اولان و طریق حقه سلوك
قیلان طالبلر و سالکلر انك انکارنی و اهل حقدن استکبارنی استماع ایلدکلرندن نه عجب جاهل و نادان ایمشکه بویله
بر عزیزه تحقیر و اهانت قیلمش و منکر اولمش دیو هجو و مذمت ایدرلر پس خلیفهٔ رسوله اهانت همان حضرت
رسول اکرم صلی الله علیه وسلمه اهانت کبی اولور نه کم بو معنایی اشعار ایلمکدن اوتری وارث نبی اولنه اهانت

ایلمکدن

ایلمکدن حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اهانت ایلین کسه لرك حالنی بیانه شروع ایدوب و حضرت رسول
اکرم صلی الله علیه وسلمك علو شاننی توصیفه باشلیوب بیوررلر (مثنوی) طبل و رایت هست ملك شهریار *
سك کسی که خواند او را طبل خوار * آسمانها بنده ماه وینند * شرق و مغرب جمله نانخواه وینند * زانکه لولاکست
بر توقیع او * جمله در انعام و در توزیع او * طبل و علم شهریارك ملکیدر سك بر کسه که اکا طبل خوار اوقودی
یعنی اول شهریار معنوی اولان حضرتك ظاهرا و باطنا طبل و علم ملکیدر امیردر کون اولدر کلاب سیرت اول کسه درکه
انك وارثی و قائم مقامی اولان شیخ دینه و پیشوای بقینه مفت خوار دیدی و بو کونه قدح و مذمت ایلدیکه حقیقتده
بر شیخ دینه اولان اهانت همان رسوله اهانت اولور آسمانلر اول حضرتك ماه روحنك بنده سی دررلر مشرق و مغرب
جمله انك نانخواهی دررلر یعنی آسمانلر جمله اول حضرتك ماه روحنه بنده وار مطیع و منقادلردر و اهل شرق و غرب
اول حضرتدن اکمك استیجی و رزق طلب ایلیجیلردر زیرا که اول حضرتك توقیع همایونی اوزره لولاك واردر و جمله انك
انعامنده و توزیعنده در توقیع نشان شاهه دیرلر بونده مراد پادشاه حقیقتك اول حضرتك وجود شریفنده اولان
آیت و نشانیدر یعنی اهل شرق و اهل غرب جمله سی اکا محتاجدر اول سبیلردنکه انك توقیع وجودی اوزره (لولاك
لولاك لما خلقت الافلاك) کلامی واقع اولمشدر پس جمله عالم و بنی آدم انك انعامنده و توزیعنده در لولاك خطابی
حضرت حق جانبندن حقیقت حضرت محمد صلی الله علیه وسلمه در و اول حقیقت ایسه همیشه باقیه در و بر کسه
بر عصرده کلسه و اول حقیقته مظهر و آینه اولسه اکا قطب الاقطاب و غوث الاکبر و قائمقام محمدی و وارث
اکمل احمدی تعبیر اولنور پس لولاك مفهومی بو اعتبارله اکا دخی لایق اولور زیرا وارث محمدی و خلیفهٔ احمدیدر
عند المحققین خلیفه مستخلفك عینیدرکه خلیفه نك وجودنده اولان علوم و احکام فی الحقیقه مستخلفکدر همان
خلیفه یه اطاعت مستخلفه اطاعتدر و مستخلف مالك اولدیغنه خلیفه دخی مالك اولمق جائزدر پیغمبرلك صدقنه
معجزه دلالت ایلدیکی کبی انك وارثی اولان ولی کاملك صدقنه دخی خارق عادت و نیچه کشف و کرامت دلالت ایلر
(مثنوی) کر نبودی او نیابیدی فلك * کردش و نور و مکانی ملك * کر نبودی او نیابیدی بحار * هیبت و ماهی
و در شاهوار * کر نبودی او نیابیدی زمین * در درون نه کنج و بیرون یاسمین * اکر اول حضرت علیه الصلوة والسلام
و دخی انك وارث اکملی اولان ولیلر اولمیه دی فلك کردشی و نوری و ملکه مکان اولمقلغی بولمزدی بو فلکلرك دوران قیلمسی
اول حضرتك و انك قائمقامی اولان ولیلرك وجودی واسطه سیله در اکر اول حقیقت محمدیه و اول حقیقت محمدیه صلی الله
علیه وسلمك مظهرلری اولمیه دی بحرلر هیبتی و حوتی و در شاهواری بولمزدی بحرلرك هیبت و ماهی و در شاهواری
بولدیغی هم اول حضرتك وجودی واسطه سیله در اکر اول حضرت و هر عصرده اکا مظهر و آینه اولان اصحاب
ولایت اولمیه دی زمین درونده کنج و دفین و بیرونده کل و یاسمین بولمزدی بو زمینك درونده خزینه و دفینه و خارجنده کل
و لاله و یاسمین بولندیغی اول حضرتك و اکا قائمقام اولان اهل ولایتك وجودی واسطه سیله در (مثنوی) میوه ها لب خشك
باران وینند * رزقها هم رزق خواران وینند * میوه لر انك بارانتك لب خشکیدر محتاج و مفتقر معناسنه استعاره
اولنور بارانتدن مراد فیوضات اولور یعنی صور معنوی اولان رزقلری نقدر وار ایسه اول حقیقت محمدیه صلی الله علیه
وسلمك رزقنی یییجیلر یعنی اندن حظ الیجیلر و غدا بولیجیلردر جمیع میوه لرك باران فیض و عطاسنك محتاج و مفتقریدرکه
فی الحقیقه اولا و آخرا و دخی باطنا قطب الاقطاب اول حقیقت محمدیه صلی الله علیه وسلمدر اما ظاهرا هر عصرده اکا
بو امتدن بر کسه مظهر اولور و انك خلیفه سی اولور اول عصرده اکا قطب الاقطاب و غوث الاکبر دینورکه اول کندی
عصرینك پیغمبری کبیدرکه اکا بیعت همان حضرت پیغمبر علیه السلامه بیعت و اکا متابعت همان حضرت
پیغمبر علیه السلامه متابعتدر و بو قطب الاقطاب اولان اهل ولایتك مشربلری و سیرتلری مشرب محمدی صلی الله
علیه وسلم اوزره در اکثر اول حضرتك شان شریفی فقر ایله فخر ایتمك ایدی و زکات و صدقه یی مؤمنلردن آلوب مستحق
اولنلره صرف و خرج ایتمك ایدی (خذ من اموالهم صدقة تطهرهم وتزکیهم) امر شریفنك موجبنجه عباد الله دن
زکات و صدقه یی آلورلر و زکات و صدقه ویرمینلره مالکزك زکات و صدقه سن ویرك دیو استرلردی کذلك اول
حضرتك خلیفه سی اولان ولی کامل دخی کندی عصرنده بو سیرت محمدیه صلی الله علیه وسلم اوزره ناسله معامله قیلوردی
اکرچه حقیقتده خلقه صدقه ویرن و نعمت و دولت ایرکورن اول خلیفهٔ الهیدر ولیکن برای حکمت و لاجل مصلحت
ظاهرا بو ناسدن زکات و صدقه آلورلر و طلب قیلورلر (مثنوی) همچنانکه معکوسست در امر این کره * صدقه بخش
خویش را صدقه بده * از فقیرستت همه زر و حریر * هین غنی را ده زکاتی ای فقیر * اکاه اول امرده بو عقده معکوسدر
کندیکه صدقه بخشنه صدقه ویر یعنی حقیقتده قوللره نعمت و صدقه ویرن خدای تعالیدرکه بیلرو ولیلر

اول صدقه بخش اولان منعم حقیقینك مظهری وخلیفه سیدرکه اصحاب نعمته واهل مال وثروته حق تعالی بونلر
واسطه سیله رزق ونعمت ویرر دبونلر حق تعالی حضرتلرینه وقایه وروپوش اولمشلر وقرب فرایض وقرب نوافل
مرتبه سنی بولمشلردر بچن برکسه بونلره طعام ویرسه ویاخود شراب ویرسه ویاخود برنعمت وبرصدقه ایرکورسه
معنیده حضرت حقه شراب وطعام ویرمش ونعمت وصدقه ایرکورمش کبیدر وکتاب اللهده وسنتده بومعنایه دلیل
وآیات واحادیث قتی چوقدر جمله دن (ان تنصروا الله ینصرکم) آیت کریمه سنك ودخی (واقرضوا الله قرضا حسنا
آیت کریمه سی کبی بو آیتلرك تفسیری بشنجی دفترده شیخ محمد سرر زی حضرتلرینك حکایه سنده مرور ایلمشدر انده طلب
اولنه وحدیث رسول که حدیث قدسیدر حق تعالی بیورر یا ابن آدم مرضت فلم تعدنی یا ابن آدم استطعمتك فلم تطعمنی
واستسقیتك فلم تسقنی وبو حدیث شریفك دخی شرحی ایکنجی دفترده چوبان حکایه سنده مرور ایلمشدر چونکم بومقدمه
معلومك اولدی پس برفقیر معنوی اولان ولی برنیجه کمسه دن نصرت وصدقه ورزق ونعمت استه سه اکاه اولکه
نفس الامرده بو برعکسدر برکهدر معناسی ای فقیر ومحتاج اولان سکا ناصر اولنه وصدقه ویرنه وانعام قیلنه سن
ناصر اول وصدقه ویروب انعام قیل تاکم منصور ومظفر اوله سن واضعاف مضاعف رزقلر ونعمتلر بوله سن دیمك اولور
ای غنی دوکلی زر وحریر سکا فقیر دندرا کاه اول غنی اولنه ای فقیر برزکات ویراز فقیرست ازفقیرست ترانقد برنده در
بوفقیردن مراد فقیر معنوی اولان ولیلر وصفیلردرکه وجودلرنی فانی ایتمکله فقر تام مرتبه سنی بولمشلر وعیون ناسده
ضعیف اولمشلردر اما ناس بونلر سببیله مرزوق وبونلر واسطه سیله منصور اولورلر * کما قال صلی الله علیه وسلم ابغونی
فی ضعفائکم فانما ترزقون وتنصرون بضعفائکم * رواه ابو الدرداء کورکه حضرت نبی علیه الصلوة والسلام بنی ضعفا کز
ایچنده طلب ایلیك زیرا سز مرزوق ومنصور اولمزمز الا ضعفا کز سببیله بیوردیلر وبرآخر حدیث شریفده دخی بیورر
وعبادة بن صامت روایت قیلورلر * الابدال فی امتی ثلاثون بهم تقوم الارض وبهم یمطرون وبهم ینصرون * ابدالدن
مراد دخی فقیر معنوی اولان ولیلر اولور پس توضیح معنی بیت بویله دیمك اولورکه ای صورتا غنی ومعنیده فقیر اولان
سنك دوکلی سیم وزرلك ولباس وحریرلك صورتا فقیر وضعیف اولان کمسه جهتندندرا کاه اول معنیده غنی اولان
فقیرلره ای صورتا غنی ومعنیده محتاج وفقیر اولان برزکات وصدقه ویرکه حقیقتده اول زکات وصدقه ینه سکا عائده
اولور واول ضعیف وفقیر کوردیکك ولی معنیده غنی اول زکات وصدقه یی ینه سنکیچون قبول قیلور پس هرعصرده
اولان فقر تام صاحبی اولان ولی قائم مقام نبویدر ابغونی فی ضعفائکم نکته سنی برخوش فهم ایله وبو فقیر وضعیف
اولان شیخلره وعزیزلره اول زن طعنه زن کبی سوء ظن ایلمکدن وحقلرنده هرزه وقدحه متعلق سوز سویلمکدن حذر
وپرهیز ایله شیخ ابو الحسن خرقانی قدس سره حضرتلری صورتا فقیر الحال ایدی اما معنیده غنی القلب خلیفهٔ الهی
قائمقام نبوی ایدی اول زن ناقصة العقل آنك شان شریفنه عارف اولمدیغندن وانك علو مرتبه سنی بیلمدیکندن آنی
طبل خوار صاوب سائر کدالر کبی قیاس ایلدی اول حضرتك شان شریفنه لایق اولمین بوکونه یاوه لری سویلدی واول
مرید صادق دخی حقیقته عارف اولدیغندن اکا بوکونه جواب باصواب ویروب دیدی (مثنوی) چون تو تنکی جفت
آن مقبول روح * چون عیال کافران در عقد نوح * سنك کبی برتنکك اول مقبول روحه جفتی نوح علیه السلام
حضرتلرینك عقد نکاحنده اولان عیال کافر کبیدر عیال عیالك جمعیدر جیاد جیدك جمعی اولدیغی کبی یعنی اول
مرید اول زنه دیدی اول مقبول روح اولان شیخك ای زن سنك کبی برتنك وپرعیب جفتی حضرت نوح علیه السلامك
عقد نکاحنده اولان کافر عیالی کبیدرکه حضرت نوح علیه السلامك تحت نکاحنده اولان خاتونی کافره
وخائنه ایدی کافرلره حضرت نوح علیه السلام حقنده بو مجنون ودیوانه در دیردی وبیهوده وناشایسته سوزسویلردی
وکذلك حضرت لوط علیه السلامك دخی تحت نکاحنده اولان خاتونی کافره ومنافقه ایدی اول کافرلره وعدولره
حضرت لوط علیه السلامك عیبنی سویلر واحوالنی نقل ایلردی نتهکم الله تبارك وتعالی سورهٔ تحریمده بونلرك حالنی
ضرب مثل ایدوب بیورر (وضرب الله مثلا للذین کفروا امرأة نوح وامرأة لوط کانتا تحت عبدین من عبادنا صالحین
فخانتاهما فلم یغنیا عنهما من الله شیئا وقیل ادخلا النار مع الداخلین (مثنوی) کر نبودی نسبت تو زین سرا *
پاره پاره کردمی این دم ترا * دادمی آن نوح را از تو خلاص * تا مشرف کشتمی اندر قصاص * اکر بوسرای سعادتدن
سنك نسبتك اولمیدی بودم بن سنی پاره پاره ایدردم اول نوح زمانه سندن خلاص ویردم تا بندخی قصاصده
مشرف اولیدم یعنی چونکم اول مرید صادق اول زن منافقه دن بوکونه مذمتلری استماع ایلدی پس غیرته
کلوب اکا بوکونه سویلدیکه ای خاینه اکر سنك بوسرایه نسبتك اولمیدی وبوخانهٔ سعادته سنك انتسابك اولمیدی
بودمده بن سنی قتل ایدوب پاره پاره ایلردم قتل ایلمکدن برفائده بودرکه اول نوح زمانه اولان معدن علم وعرفانه

سنك

سنك ایذا وجفا کدن خلاص ویریدم وبرفائده دخی بودرکه بنی سنی قتلدن اوتری قصاص ایدرلردی تا بن شیخم بولنده
قصاص اولنقده مشرف اولیدم وشرف شهادت بولیدم بونده تنبیه اولدرکه مرید صادق کندی شیخی حقنده بوقدر
غیور کرکدرکه طاعن ولائم اولنلره خصومت ایدوب بومرتبه مجادله قیله اما اکرطاعن ولائم شیخك کندی خانه سنده
اولورسه ادب کوزه ده انك خاندانه وحرمنه سوء ظن ایلمکدن حذر ایلیه (مثنوی) لیك باخانهٔ شهنشاه زمن * اینچنین
کستاخی نابد زمن * رو دعا کن که سك این موطنی * ورنه اکنون کردمی من کردنی * لیکن زمان شهنشاهنك خانه سنه
یعنی قطب دوران وشاه کون ومکان اولان شیخ کاملك خانهٔ سعادت آشیانه سنه بندن بونك کبی کستاخلق کلمز وبنم
المدن بویله فعل صادر اولمز یوری دعا ایله که بوموطن شریفك کابی سن بوخسه شمدی بن اشلمسی واجب ولازم اولانی
ایلردم که اول اشلمسی لازم اولان سنی قتل قیلمق ایدی ولیکن بوخانه یه منسوب اولدیغك ایچون بندن کستاخلق صادر
اولمز دیدی بونده مرید اولنلره وبرشیخه انقیاد قیلنلره تنبیه وتعلیم واردرکه انك خانه سنده اولنلر اکر شول مرتبه
ادبسز ایسه لرده ینه مریدلك الندن بلکه دلندن هم برکستاخانه فعل وبی ادبانه قول صادر اولمیه هر وجهله شیخك حرمی
جانبنه زیاده حرمت اوزره اوله (واکشتن مرید از وثاق شیخ وپرسیدن از مردمان ونشان دادن ایشانکه شیخ بسوی فلان
بیشه رفته است (مثنوی) بعد ازان پرسان شد او از هرکسی * شیخ را می جست از هر سو بسی) پس کسی کفتش که آن
قطب دیار * رفت تا هیزم کشد از کوهسار * اندنصکره اول مرید هر برکسه دن پرسان اولدی یعنی شیخ حضرتلرینك
خاتوننه بوقدر سوزسویلیوب اول خانه دن شیخك طلبی ایچون توجه ایلدکدنصکره هر راست کلدیکی کمسه دن سؤال
قیلدی شیخ ابو الحسن قدس الله سره حضرتلرینی هر طرفدن چوقلق جست وجو ایلدی پس برکسه اول مریده
دیدیکه اول دیارك قطبی کندی تا کوهساردن هیزم چکه یعنی آخر الامر اول طالبه برکسه بوکونه جواب ویروب دیدیکه
ای درویش اول قطب دیار ومرکز روزکار کندی صرتیله طاغلردن اوطون چکمکه کتدی وآنك کاری کندی آرقه سیله
طاغلردن اوطون کتورمك وشهرده آنی صتمقدر دیدی (م ی) آن مرید ذوالفقار اندیشه تفت) در هوای شیخ سوی بیشه
رفت * دیو می آورد پیش هوش مرد * وسوسه تا خفیه کردد مه ز کرد * کین چنین زن را چرا این شیخ دین * دارد
اندر خانه یار وهمنشین * ضد را با ضد ایناس از کجا * با امام الناس نسناس از کجا * اول ذوالفقار اندیشه اولان مرید
شیخك هواسنه بیشه جانبنه کتدی ذوالفقار اندیشه اولمسی انك تیز فکر اولمسندن وانك اندیشه سی ذوالفقار کبی
باطل وفاسد اولنلری قطع قیلمسندن کنایت اولور پس اول مرید تیز فکر بیشه لك جانبنه شیخ حضرتلرینك هوا
وطلبنده سیر ایتدی اما اول مریدك هوشی اوکنه دیو لعین فی الحال وسوسه کتوردی تاکم ماه غباردن خفیه وپنهان
اوله یعنی اکرچه اول مرید شیخ جانبنه کرمیته له کتدی ولیکن ابلیس پرتلبیس آنك هوشی اوکنه وسوسه کتوردی
تاکیم اول دیوك غباری وسوسه سندن شیخك ماه کبی روشن اولان صدقی وحقیقتی مستور وپنهان اوله دیو اول
مریدك هوشی اوکنه بویله دیو وسوسه کتوردیکه بو شیخ دین بو بخلین زنی نیچون خانه ایچره کندی یه یار وهمنشین طوتر
ضده ضد ایله ایناس وایتلاف قنده در نسناس آدم خوار آدم شکلنده برنوع مخلوقدر
دیمشلردر ویاخود نصف آدم کبی برکوزی واربرالی وار وبرآیغی وار برنوع طائفه در دیو تحقیق ایلمشلردر نتهکم
دردنجی دفترده حکایت آن مرد تشنه سرخنده لیك کفتم ناس من نسناس نی بیتنك شرحنده تحقیق
وبیان قیلنمشدر انده طلب اولنه وبونده معنی اول مریدك خاطرنه بووسوسه کلوب بویله دیدیکه اول شیخ دین امام ناس
وبوزن پرکین نسناس کبیدر ایکی ضد ایسه بربرده جمع اولمسه وبری برلری ایله استیناس قیلمسه کرك ایدی بلکه بری
بریله انیس وجلیس اولان کمسه نك ما بیننده بهر حال قدر مشترك برجنسیت اولوردی پس بو ایکی ضد بری برلریله
برخانه ده انسیت قیلمقندن حاصل اولدی واول بونی خانهٔ سعادتنده نیچون کتدیسنه زوجه اتخاذ قیلدی (مثنوی
باز او لا حول میکرد آتشین * کاعتراض من برو کفرست وکین * من که باشم با تصرفهای حق * که برآرد نفس من
اشکال ودق * کیرو اول مرید آتشین لاحول ایتدی یعنی آتشناك وسوزناك لا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم
کلمه سنی ذکر ایتدی بویله دیو که بنم اول شیخ دین اوزره اعتراض ایلمم معناده کفر وکیندر زیرا حول وقوت الله تعالینك در
باخصوص که اول کاملك وجودنده متصرف حقیقی همان حقدر بن کیم اولمکه حق تعالی حضرتلرینك
تصرفلرینه که بنم نفسم اشکال ودق کتوره یعنی اول کاملك وجودنده اولان حول وقوت اللهك اولیجق وانك وجودنده
تصرفلری حضرت حق قیلیجق پس بن کیم اولم وبنم نفسم نه شیء اوله که اول شیخك اوزرینه شك وشبهه کتوره وطعن
ودق ایراد ایلیه دیدی (مثنوی) باز نفسش حمله می آورد زود * زین تعرف در دلش چون کاه دود * که چه نسبت دیو را
با جبرئیل * کی بود با او بصحبت هم مقیل * چون تواند ساخت با آزر خلیل * چون تواند ساخت با رهزن دلیل

كبرواول مريدك نفسى اكافورى جمله كتوردى بوتعرفدن انك كوكلنده كاه كبى دود كتوردى كاه كاف عجمى ايله قيو مجيلرك بوته سنه ديرلر بونده بو معنى اولسه ده جائزدر زيرا اول بوته يه قيو مجيلر برنسنه اكدكارى زمان فورى اول بردخان پيدا ايلر وكاه صمان معناسنه اولسه ده جائز اولور كه صمان يانديقده دخان كتورر يعنى وسوسهٔ شيطانيدن لا حول ولا قوة الا بالله ديمكله وجمله حول وقوتى حضرت حقه اسناد ايلمكله قورتلدى اما كبروانك نفسى بو تعرفدن يعنى شيخك درون خانه ده اولان زوجه سنك سوء حالنى وبد خصالنى بيلديكندن انك نفسى فورى آنك كوكلنده جمله كتوردى كاه دود كتورديكى كبى بوبله ديوكه جبرائيل عليه السلامك ديو ايله نه نسبتى واردر ديو اول جبرائيل عليه السلام ايله مصاحبتده يچن هم مقيل اولور مقيل قيلوله دندر قيلوله اصلنده ضحوهٔ كبرادنصكره اولان نومه دينور تحقيق جلد اولك ديباجه سنده واحسن مقيلا قولنك شرحنده مرور ايتدى بونده هم مقيل هم خوابه معناسنه در يعنى انك نفسى كبروا كاديدكه حول وقوت بالكليه اللهكدر اما دولك جبرائيل عليه السلام ايله نه مناسبتى واردركه مصاحبتده انكله هم خوابه اوله ومقارنت ومجامعت قيله آزر ايله خليل نيجه ممكن اولور دوزيله وكذلك رهزن ايله دليل نيجه ممكن اولور كه دوزيله وبربره جمع اوله واتحاد قيله بوزن رهزن وشيخ قدس الله سره حضرتلرى دليل پرفطن كبيدركذلك آزر ايله خليل وديو ايله جبرائيل عليه السلام كبيدر ايكى ضد بر برده جمع اولمسه كركدر اكر بونلرك مابيننده ضديت اولمدى نيچون بربرده جمع اولورلردى ونيجه زندكانيلك قيلورلردى كانه مريدك نفسى شيخ حضرتلرينك اكا نوع اضديتى بوقدر ديمكى ايهام ايلمك مراد ايلر الحاصل بو وسوسه ونفسك بوكونه خاطره لرينه دوشوب آنى دفع ايده مدى ❊ يافتن مريد مراد را وملاقات او با شيخ نزديك آن بيشه (مثنوى) اندرين بود او كه شيخ نامدار ❊ زود پيش

افتاد بر شيرى سوار ❊ شير غران هيزمش را مى كشيد ❊ بر سر هيزم نشسته آن سعيد ❊ تازيانش مار نر بود از شرف ❊ ماررا بگرفته چون خرزن بكف ❊ بو فكرده ايدى اول مريد كه شيخ نامدار حضرتلرى فورى اوكنه واقع اولدى برشير اوزره سوار يعنى اول مريدك مرادى اولان شيخ اول مريدك اوكنه كلدى نامدار ابو الحسن خرقانى حضرتلرى برشير اوزره سوار اولمش فورى اول مريدك اوكنه كلدى اكرچه شير اول شيخك هيزمنى چكردى اول سعيد ايسه هيزمك اوزرنده اوتورمشدى شرف كرامتدن آنك تازيانه سى برار كك مار ايدى مارى خرزن كبى كفيله طوتمش ايدى خرزن برانكيجه ديرلر الحاصل اول شيخ كامل اول مريدك اوكنه شو حالتده كلديكه برقغان ارسلانك اوزرينه وافر اوطون يوكلتمش وكنديسى دخى اول اوطونك اوزرينه اوتورمش النه برار كك يوك ييلانى قامچى ايدنمش وبرانكيج كبى آنى الى ايله طوتمش حيقه كلدى پس بو عزيزدن سائر كال مرتبه سنه واصل اولان وليلرده دخى بو قوت وبو كرامت اولديغى بيان ايلمكه شروع ايدوب بيوررلر (مثنوى) تو يقين مى دانكه هر شيخى كه هست ❊ هم سوارى ميكند بر شير مست

كرچه آن محسوس واين محسوس نيست ❊ ليك ان بر چشم جان ملبوس نيست ❊ صد هزاران شير زير ران شان پيش ديده غيبدان هيزم كشان ❊ ليك يك را خدا محسوس كرد ❊ تا كه بيند نيز اوكه نيست مرد ❊ سن يقين بيلكه هر بر شيخ كامل كه واردر هم شير مست اوزره سوارلك ايلر شير مستدن مراد نفس اماره در يعنى همان شير مست اوزره سوار اولمق وانك اوزرينه بارنى تحميل قيلمق همان شيخ ابو الحسن قدس سره حضرتلرينه مخصوص دكلدر سن بونى يقين بيلكه هر عصرده كه بر شيخ كامل واردر اول هم مست ارسلان اوزره سوارلك ايلر وانى زير رانه الوب وانك اوزرينه منوب كيف ما يشا انده تصرف ايلر اكرچه اول محسوس وبو محسوس دكلدر ليكن او چشم جان اوزره ملبوس دكلدر نيجه يوز بيك شير بونلرك اويلوغى التنده غيبدن اولان كوزلك اوكنده هيزم چكيجيلردر يعنى اكرچه او شيخ ابو الحسن قدس سره حضرتلرينك شيره سوار اولمسى والنده مارى قامچى المسى محسوس ومتصوردر وبو هر بر شيخك شير مست اوزره سوار اولمسى والنده قامچى المسى محسوس ومتصور دكلدر وليكن بو هر عصرده اول شيخك سوار اولمسى چشم جانى كشاده اولان كسه لر اوزره ملبوس ومستور دكلدر نيجه يوز بيك ارسلان كبى نفس اماره صاحبلرى بو شيخلرك زير تصرفنده غيب بيليجى كوزلك اوكنده اوطون چكيجيلردر خلاصهٔ كلام نفس اماره شير ژيان كبيدر يچن بر شيخ كندى يوكنى بر نفس اماره صاحبنك اوزرينه يوكلتسه وانى تحت تصرفنه السه واستخدام قيلسه همان شير ژيان اوزره بارنى يوكلتمك وا كا سوار اولمق كبيدر پس هر عصرده بوكونه شيخ ايسه چوقدر ديدهٔ غيبدانك اوكنده بو ثق ظاهر واشكاردر بوده جائزدركه شيردن مراد شيخك كندى نفسى وصد هزاران اولمسندن مراد نفسك صد هزاران صفاتى ومشتهياتى اوله فى الحقيقه شيخ اولدركه كندى شير نفسنى زير رانه الوب انده تصرف قيله وشول شيخكه صد هزاران مشتهياتى اولان نفسى تحت تصرفنه الوب اكا سوار اوله ديدهٔ غيبدانك اوكنده صد هزاران شيرلر انك زير راننده هيزم چكيجيلر اولمش كورينور وليكن بعض عصرده بربر خداى تعالى محسوس ايتدى تا كم اول كسه كه مرد دكلدر اول دخى

كوره

كوره يعنى بعض زمانده خداى تعالى وليلرك شيره سوار اولمسنى محسوس ايلمسى اندن اوتريدركه تا كم غيب بين اولمين مردلر دخى وليلرك شيره سوار اولمسنى والنده مارى قامچى المسنى كوره لر بوخسه بو محسوس اولان كرامت چشم جانى كشاده اولان واحوال غيبى مشاهده قيلان اهل بصيرت ايچون دكلدر زيرا چشم جانى كشاده اولان وغيبى مشاهده قيلان اهل بصيرت بونى بويله كوررلركه شيخ اولا كندى نفسى شيرينه سوار اولسه واماره صفتلرنى دست عقليله طوتسه وبعض اماره صاحبنى دخى زير حكمنه السه وانلرك وجودنده تصرف قيلسه وانلر اوزره بارنى تحميل ايلمك لازم كلسه اول شيخ ظاهرده اولان ارسلان اوزره هم باذن الله بارنى يوكلدوب سوار اولمغه قادر اولوركه نفس اماره اوزره سوار اولمق ونفس اماره صاحبلرنى تحت تصرفنه المق هر وجهله ارسلان اوزره سوار اولمقدن اشد واقوادر وارسلانه سوار اولمق ومارى النه قامچى المق اندن اسهلدر ايسردر (مثنوى) ديدش از دور بخنديد آن خديو ❊ كفت آن را مشنو

اى مفتون ديو ❊ از ضمير او بدانست آن جليل ❊ هم ز نور دل بلى نعم الدليل ❊ اول مريدى ايراقدن اول اولو شاه كوردى وكولدى ديدى اى مفتون ديو آنى اشتمه يعنى اى شيطانك مفتون ومغلوبى اول زن طعنه زنك سويلديكى سوزلرى كوش ايتمه وقلبكدن ديولعينك سكا ايلديكى وسوسه لرى هم استماع ايتمه اول جليل القدر وصاحب ولايت اول مريدك ضميرندن هم نور دلدن بيلدى بلى اول نور دل نعم الدليلدر يعنى اول جليل وعالى اولان صاحب كشف كوكل نورندنكه اول كوكل نورى فى الحقيقه ضميره واسرار درونه كوزل دليلدر بيلدى وعالم وا كاه اولدى (مثنوى) خواند بر وى يك

يك آن ذو فنون ❊ آنچه در ره رفته بر وى تا كنون ❊ بعد از ان در مشكل انكار زن ❊ بر كشاد آن خوش سراينده دهن ❊ كان تحمل از هواى نفس نيست ❊ آن خيال نفس تست آنجا مايست ❊ اول فنلر صاحبى اول مريدك اوزرينه اول نسنه كه يولده واقع اولمشدى شمديه دك بر بر اوقودى يعنى اول مريده كندى وطنندن چيقوب شيخه ملاقى اولديغى وقته كانجه يه دك يولده هر نه حالت ظاهرا وباطنا واقع اولدى ايسه بر بر اول صاحب فنون اوقودى اندنصكره زنك انكارى خصوصنده اولان مشكلده اول خوش سراينده اولان شيخ دهن آچدى ومشكل كشا اولوب معنى كوهرلرن اول درويشك اوزرينه صاچدى بويله ديوكه اى درويش اول زنك جفاسنه تحمل هواى نفسدن دكلدر اويله ظن ايلمه كه بنم اكا نفسانى زياده ميل ومحبتم اوله اول واسطه ايله نفسم ايذا وجفاسنه صبر وتحمل قيله اول سنك نفسك خياليدر اوراده طورمه وشيخت مرتبه سنه واصل اولان صافيلرك نفسنى كندى نفسكه قياس قيلمه كه قياس النفس على النفس جائز دكلدر (مثنوى) كر نه صبرم بر كشيدى بار زن ❊ كى كشيدى شير نر بيكار من ❊ اشتران بختيم اندر سبق ❊ مست وبى خود زير محملهاى حق ❊ اى حقيقتدن غافل اكر بنم صبرم اول زن طعنه زنك بارنى چكمه يدى وانك يوكنى كوتورميدى يچن شير نر بنم بيكارمى چكردى بنم شير نر عسكرم چكديكى بنم اول زنك بلا وجفاسنه صبر وتحمل ايلديكم واسطه ايله در بيكار بونده چرى معناسنه در كويا هيزملرى چرى منزله سنه تنزيل ايلمش اولور اى درويش بز سبقده مست وبيخود حقك محملارى التنده بختى اشترلرم بختى بسرلك كزيده دوه يه ديرلر مصرع اولده ادات تشبيه اولان چون لفظى مقدر اولور نسخه بختيم اولديغى اوزره بعض نسخه ده بختييم واقع اولمشدر نفس متكلم مع الغير صيغه سى اوزره بو نسخه اوزره حرف تشبيه تقدير اولنمق لازم كلمز زيرا معنى بز سبقده مست وبيخود حق تعالينك محملارى التنده بختى دوه لرز ديمك اولور يعنى اى مريد بز ازلده ويا خود قوافل اهل سلوكى تقدم وسبقت ايلمكده حق تعالينك يوكارى التنده مست وبيخود اولان بسرلك دوه لر كبى يم اصلا بار كراندن الم واضطراب چكمزم (م ى) من نيم

در امر وفرمان نيم خام (تا بينديشم من از تشنيع عام) عام ما وخاص ما فرمان اوست ❊ جان ما بررود وان جويان اوست بن امر وفرمانده نيم خام دكلم تا كم بن عاملك تشنيعندن انديشه ايليم يعنى بن حق تعالينك امر شريفنى وفرمان شريفنى طوتمغه نيم پخته ونيم خام دكلم سائر اهل اقتصاد كبى كه انلر دخى هنوز وسط سلوكده قالمشلر وسابق بالخيرات اولمامشلر (والسابقون السابقون اولئك المقربون) قوليله اشارت اولنان مقربلر مرتبه سن بولمشلردر بن بو قومدن دكلمكه عواملك طعن وتشنيعندن فكر وانديشه ايليم بلكه بز شول مقربلردنزكه بزم عاممز وخاصمز اول خدانك فرمانيدر بزم جانمز بو زاوزره بليجى انك طالبيدر وبزم فكر من وانديشه مز همان اولدر يوخسه بى معرفت اولان عوام كالهوام املك بزم قتمزده تشنيعله مدح وثناسى برابردر (م ى) فردى ما جفتى ما نه از هواست (جان ما چون مهره در دست خداست نازآن ابله كشيم وصد چو او ❊ نى ز عشق رنك ونى سوداى بو ❊ بزم فردلكمز وجفتلكمز هوادن دكلدر يعنى بزم تنها عزب اولمه مز وتزوج ايدوب برخاتونله جفت اولمز هم مجرد هواى نفسمزدن اوترى دكلدر بلكه بزم جانمز خداى تعالى حضرتلرينك دست ارادتنده مهره كبيدر مهره كاغده وبزه صيقل اوردقلرى مصقله يه ديرلر ومنعيدلرك بو والفلرينه هم ديرلر بونده ايكى معنى بيله ممكن اولور يعنى بزم روح وقلبمز حق تعالينك ارادت وقدرتى النده مصقله والت كبى

وحقه بازلك ايتنده اولان بو والفلر كيبدركه اولوركه برى تك ايلر وكاه اولوركه جفت ايلر وكاه جمع ايلر وكاهى فرد ايلر وكاهى
بو حالى عيون ناسدن غائب ايلر بو طقوزدانه حقه نك ايتنده بساط زمين اوزره هميشه بوكونه بازئ عجيب ايلمكدن
خالى اولمزشول هوا وهوسدن بچن وتوحيد شرابنى ايچن كمسه لركه اول ابلهك نازنى وبوزانك كبى ابله ونادانلرك نازنى
جكرزنه زنك عشقندن اوترى ونه بوى سوداسندن اوترى بر اول خاتونك رنك روينه وخوش بوينه عاشق وسودازده
اولنلردن دكلر بلكه رضاى حق ايچون انك جور وجفاسنه تحمل قيلمقده ودخى انك كبى ابله ونادان اولنلرك اهانت
وايذاسنه صابر اولمقده كوريرز پس بالضرورى بونلرك نازنى جكرزوز هرنى نوش ايده رز (مثنوى) اين قدر خود
درس شاكردان ماست * كر وفر ملحمهٔ ما تا كجاست * بو قدر خود بزم شاكردلريمزك درسيدر بزم ملحمه مزك
كروفرى نه قنده دريعنى بو قدر هر ابله ونادانك نازنى چكمك وانلرك جور وجفاسنه تحمل ايتمك بزم شاكردلريمزك
ومريدلريمزك درسى وسبقيدر استاد كامل وشيخ واصل اولنلك مرتبه سى هر وجهله بوندن ارفع واعلادر بزكه
مقربان دركاه حقز بزم محاربه وجدالمزك كروفرى نه قنده اوله قياس ايله ملحمه جنكه ديرلر (مثنوى) تا كجا انجا كه
جا را راه نيست * جز سنا برق مه الله نيست * تا كجادير بكمز اول بركه انده جايه يول يوقدر انده اللهك ماهنك سنا برقندن
غيرى يوقدر سنا برق روشنلكه وضيايه ديرلر وتوضيح معنى بزم كروفرمز نه يره دكدر كه انده محل ومقامه يول يوقدر اول
مرتبه ده الله ماهنك ضياسندن غيرى برنسنه يوقدر الله ماهندن مراد روح اعظم اولوركه (يكاد سنا برقه يذهب
بالابصار) آيت كريمه سنك معانى باطنيسى مراد اولديغى اوزره اول ماهك سنا برقى ابصارى اذهاب ايلركه عيون ادراك
ناس اكا نظر قيلمغه قادر اوله مز (م ى) از همه اوهام وتصويرات دور * نور نور نور نور نور نور * دوكلى اوهام تصويراتدن
اول مرتبه دوردركه كوزلك نوربنك نوربنك نوربنك نوربدر نورلك لغوى اولان معناسى جلا اولده نر كوش حكايه
سنده نور بخشنده وجلد ثانيده دخى بيان اولنمشدر انلرده طلب اولنه وخلاصهٔ كلام اول مرتبه كه انده جايه راه اولميه
وسنا برق ماه الهيدن غيرى برنسنه اولميه اول مرتبه دوكلى وهملردن وتصورات ذهنيه دن بعيددر جميع نورلرك اصلى
وجمله ضيالرك حقيقتيدركه صورى ومعنوى نقدر انوار وار ايسه بو جمله سنك اومعدنيدر (م ى) بهر تو ار بست كردم
كفت وكو تا بسازى با رفيق زشت خو * تا كشى خندان وخوش بار حرج) از پى الصبر مفتاح الفرج * اى درويش سندن
اوترى كفت وكويى اكر بست ايلدمسه مراد تا رفيق زشت خو ايله دوزيله سن بعض نسخه ده ارزا معجمه ايله واقع اولمشدر
بو تقدير اوزره معنى اى رفيق بن سندن اوترى كفت وكويى بستدن ايلدم واچقدن سويلدم تا كم سن زشت خوى اولان
رفيقله دوزيله سن وبرخوش دوزنلك قيله سن كوركه بن كندى بولد اشمله نيجه دوزنلك ايده رم ونه مرتبه حسن
معاشرت قيلورم اكر سكا دخى خلق محمدى واوصاف اولياى احمدى ايله متخلق اولمق واتصاف قيلمق كركسه بهر حال
كندى زشت خو اولان يولداشكله برخوشجه دوزنلك ايله وانك اخلاق سيئه سنه باقيوب تحمل قيل تا كم خندان
وخوش بار حرج چكه سن ورنجى ارتكاب ايليه سن الصبر مفتاح الفرج مفهومندن اوتريكه زحمت وحرجه صبر ايلمك
فرجك مفتاحى اولور وصبر قيلان عاقبت نيجه درجه لر بولور (م ى) چون بسازى با خسىٔ اين خسان * كردى اندر نور
سنتها رسان * چونكم بو خسان دنيانك برخسيله دوزيله سن سنتلرك نورنه ايريشجى اولورسن يعنى بو دنيانك ادانى
واسافلندن برخس ودنى كسه ايله دوزنلك ايده سن واكا خوش مدارا قيلوب انكله حسن معاشرت قيله سن اول خس
كركسه سنك خاتونك اولسون وكركسه اجنبيدن واقربدن اولسون الحاصل ذكور واناثدن بريله مقارنت
ومصاحبت ايلمك لازم كلسه واول حد ذاتنده خس ونادان وبد طبيعت اولسه سنك انكله حسن معامله ايتمكلكك
وانكله دوزنلك قيلمقلغك انبياى عظام عليهم السلام سنتلرينك نورنه سنى ايرشدريجى اولور (م ى) كانبيا نور خسان
بس ديده اند) از چنين ماران بسى پيچيده اند (كه انبياى عظام عليهم السلام خسلرك رنجنى چوق كورمشلردر بو نجلين
مارلردن چوقلق طولشمشلردر يعنى الله تعالينك اولو العزم اولان نبيلرى دنيا خسلرندن چوق رنجلر كورمشلردركه
انك حد وحصرى يوقدر بو نجلين موذى بالطبع اولان مارلردن نيجه چوقلق طولشمشلر ومتألم ومضطرب اولمشلردر
بالخصوص كه سيد المرسلين صلى الله عليه وسلم حضرتلرى (ما اوذى النبى مثل ما اوذيت) بيورمشلردر ادانى واسافلدن
حد وحسابه كلمز اذا وجفا كورمشلردن مع هذا (اللهم اهد قومى فانهم لا يعلمون) ديو هميشه انلر حقنده خير دعالر
قيلمشلردر پس انبياى عظامه اقتدا قيلان وامت محمددن اولان سالكه لازم اولوركه كندى عصرنده اولان ادانى واسافلك
جفالرينه وسفهاى روزكارك طعن وقدحلرينه صبر وتحمل ايليه على الخصوص بو زمانه ده اولان اسافل وادانى وسفها
وجهلا اولقدر چوقدركه كلابدن زياده وذباب ذى نابدن ضررو زيانده ارتقدر پس عاقله لازم اولان تمكن اولديغى مرتبه
بونلرله حسن مدارا ايدوب انبيا كبى صبر وتحمل ايلمك اوزره اوله (م ى) چون مراد وحكم يزدان غفور * بود در قدمت

تجلى وظهور * بى ز ضدى ضد را نتوان نمود * وان شه بى مثل را ضدى نبود * چونكم يزدان غفور حضرتلرينك
مرادى وحكمى قدمدة تجلى وظهور اولدى ضد سزلقدن ضدى كوسترمك ممكن اولمز واول بى مثل اولان شاهه بر ضد
اولمدى يعنى چونكم يزدان غفور حضرتلرينك قدمده مراد شريفى وحكم لطيفى تجلى قيلمق وظهور ايلمك اولدى تا غيب
هويتدن وكنز مخفيلك مرتبه سندن عيانه كله وسوديكى بيلنه بر ضد سزدن اثر ضدى كوسترمك ايسه ممكن اولمزكه
الاشياء تنكشف باضدادها موجبنجه هر شئ لابد كندى ضدلريله منكشف اولور واول بى ضد وبى ند اولان پادشاهك
ايسه وجودده اصلا مثلى وضدى اولمديكه حق كندى ضديله بيلنه اما اسماء متقابله واوصاف متضاده ايله بو مظاهر
موجوداته تجلى قيلوب كندوبى مخلوقنه بيلدردى وبو جمله دن آدمى كندى اسما وصفاتى متقابله سنه مظهر ايدوب
انى خليفه قيلدى * حكمت در انى جاعل فى الارض خليفة * الله تبارك وتعالى حضرتلرى سورهٔ بقره ده بيوردر
واذ قال ربك للملائكة) يعنى ذكر ايله يا محمد شول وقتيكه سنك ربك ملائكه يه ديدى مراد جنس ملائكه اوله وياخود
ساكنان زمين اوله ملائكه ملكك جمعيدر الوكه دن مأخوذدر رسالت معناسنه (انى جاعل فى الارض خليفة) تحقيقا
بن ارضده قيليجى ام ويا راديجى ام سزدن بدل سزلك يريكزه اى ملكلرم بر خليفه كه مراد آدم عليه السلامدر وخليفه
تسميه سى آدمه ملائكه لك خلفنده كلديكندن اوترى اوله وياخود روى زمينده خليفة الله دركه تنفيذ احكام الهى
وتبليغ اوامر ربانى قيلديغندن اوترى اوله واهل تفسير لفظ خليفه نك واحده وجمعه اطلاقنى جائز كورمشلر بو راده جمع
مراددر زيرا مقصود حضرت آدم عليه السلام وآنك اولادى ديدر نته كم (قالوا اتجعل فيها من يفسد فيها) چونكم ذكر
خليفه يى اول مخاطب اولان ملائكه كوش ايديجك ديديلركه آيا قيلورميسن بر يوزنده شول كمسه لريكه ارضده كفر
وعصيان ايدرلر افساد بو راده جمله معاصى يه شاملدر (ويسفك الدماء) وقان دوكرلر بغير حق (ونحن نسبح بحمدك)
حال بو كه بز تسبيح وتبعيد ايدرز سنى نقايض امكانيه دن حامد اولديغمز حالده وياخود حمده ملتبس اولديغمز حالده
ونقدس لك) وسنى تقديس ايده رز شانكه لايق اولمين اوصافدن (قال) جناب حق بيورديلركه (انى) تحقيقا اى ملكلرم بن
اعلم) بن عالم ام بو آدمى خلق ايلمكده (ما لا تعلمون) سزلك بيلمديكز شيئه وسز مطلع دكلسز بوندن مقصود ندر (مثنوى
پس خليفه ساخت صاحب سينه * تا بود شاهيش را آيينه * پس صفاى بى حدودش داد او * وانكه از ظلمت ضدش
بنهاد او) پس اول بى ضد وبى ند اولان پادشاه بر صاحب سينه يى بر يوزنده كندى يه خليفه دوزدى تا كم انك شاهلغنه
بر آينه اوله پس اول پادشاه لم يزل كنديسنك شاهلغنه آينه اولان صاحب سينه يه بى حد وبى غايت صفا ويردى
واندنصكره اكا ظلمتدن ضد قودى صفادن مراد بى حد اولان صفاى روحانى وجلاى اندرونى اولور بونده ظلمتدن مراد
ظلمت انسانى وكدورت جسمانى اولور (م ى) دو علم بر ساخت اسپيد وسياه * آن يكى آدم دكر ابليس راه * در ميان آن
دو لشكركاه زفت * چالش وپيكار آنچه رفت رفت) اول قادر مطلق وصانع وحكيم اولان حق ايكى علم دوزدى برى
سفيد وبرى سياه اول بريسى آدم غيريسى ابليس راهدر آدم عليه السلام علم سپيد كبيدركه مظهر نور وهدايتدر وابليس
سياه علم كبيدركه مظهر ظلمت وضلالتدر اول ايكى زفت اولان لشكركاهك ميانده چالش وپيكاردن اول نسنه كه
واقع اولدى اول ايكى لشكركاه قويدن برى لشكركاه آدمدركه جمله قواى روحانيه وانوار عقليه ايله آدم عليه السلام
حضرتلرى عظيم لشكركاه اولمشدر وبرى دخى لشكركاه ابليس كراهدركه اول دخى كنديلرينك توابع ولواحقيله وارواح
خبيثه ايله بر لشكركاه زفت اولمش ايدى پس آدم مع توابعه ابليس لعينه وانك اعوان وانصارنه ضد دوشدى ابليس دخى
جنت ملكندن انى اخراج ايلمكه سعى ايدوب آخر الامر انى جنت ملكندن اخراج ايلدى بو ايكيسنك ما بيننده نيجه
احوال وجنك وجدال واقع اولوب مرور قيلدى وقصه لرى مشهور ومتعارف اولدى (م ى) همچنان دور دوم هابيل شد
ضد نور پاك او قابيل شد * همچنان آن دو علم از عدل وجور * تا بنمرود آمد اندر دور دور * ضد ابراهيم كشت وخصم او
وان دو لشكر كين كذار وجنكجو * بو نجلين ايكنجى دورده هابيل اولدى انك نور پاكينك ضدى قابيل اولدى يعنى
دور ثانيده هابيل مظهر عدالت وهدايت اولوب علم سپيد كبى اولدى وانك نور پاكينك ضدى قابيل اولوب مظهر ظلمت
وضلالت اولوب علم سياه كبى اولدى وآخر الامر هابيلى قتل قيلدى همچنان اول ايكى علم عدلدن وجوردن دور دور
تا نمروده كلدى يعنى بو عدالتدن اولان علم سپيددن وجور وظلمدن اولان علم سياه هابيل ايله قابيل كتدكدنصكره قرنا
بعد قرن هر دورده لابد نيجه عادل وظالم وجاهل وعالم كاوب دور نمروده كلدى پس نمرود حضرت ابراهيم عليه السلامك
ضدى وانك خصمى اولدى واول ايكى لشكر كين كذار وجنكجو اولدى يعنى حضرت ابراهيم عليه السلام مظهر
هدايت وآينهٔ سعادت ايدى اكا تابع اولان مؤمنلر بر لشكر اولوب علم سپيد كبى اولديلر ونمرود لعينكه مظهر ضلالت
وغوايت ايدى اكا تابع اولان اهل شقاوت هم بر لشكر اولوب علم سياه اولديلر پس نمرود توابعيله حضرت ابراهيم

عليه السلامه ضد اولوب خصومت قيلدى وبو ايكى لشكر برى برلرينه كين كجريجى وجنك دبليجى اولدى (م ى) چون
درازئ جنك آمد ناخوش) فيصل آن هر دو آمد آتشش * پس حكم كرد آتشى را و نكر * تا شود حل مشكل آن دو نفر
چونكم جنكك درازلغى اول نمروده ناخوش كلدى يعنى نمرودك حضرت ابراهيم عليه السلام ايله ما بيننده مدت
مديده وعهود بعيده جنك وجدل اولوب انلرك مجادله ومخاصمه سى اوزون اولدى ونمروده اندنكه طول ودراز جنك
ايتمك ناخوش كلدى اول هر ايكيسنك آتش فيصلى كلدى فيصل ايكى خصمك ما بيننى فصل ايلين حاكمه دير لر يعنى
آخر الامر پس حق تعالى حضرتلرى بر آتشى حكم ونكرا يتدى تا كم اول ايكى نفرك مشكلى حل اوله نكر ضم نون وفتح
كافله خدمتكاره دير لر يعنى حق تبارك وتعالى حضرتلرى بو ايكيسنك ما بيننده بر عظيم آتشى حكم وخدمتكار نصب
ايلدى تا كم بو ايكى نفرك مشكلاتى حل اوله وحق باطلدن ممتاز اولوب ظهوره كله واهل سعادت وضلالت هم نه كونه
كسه لر ايديكى پيدا آشكارا اوله رفى الحقيقه آتش حكم اولوب اهل سعادت ايله اهل شقاوتى تميز ايلدى (مثنوى)
دور دور وقرن قرن اين دو فريق * تا بفرعون وبموسئ شفيق) سالها اندر ميان شان حرب بود * چون زحد رفت
وملولى ميفزود * آب دريا را حكم سازيد حق * تا كه ماند كه بردزين دو سبق * دور دور قرن قرن بو ايكى فريق تا فرعون
وشفيق اولان موسايه دك يعنى دور ابعد دور وقرنا بعد قرن بو ايكى فرقه كه انلردن مراد برى اهل سعادت وارباب
عدالت واصحاب هدايتدر وبرى دخى اهل شقاوت وارباب طغيان وغوايت واصحاب ضلالتدر قرن فرعونه وشفيق
اولان موسى عليه السلام حضرتلرينك دورنه دك كلوب ايرشدى نيجه يللر فرعونله موسى عليه السلام حضرتلرينك
بو ايكى ميانده حرب وجدال اولدى چونكم انلرك هم ميانسنده اولان جنك وجدل حددن اوته كتدى ملوللق زياده
ايتدى حق سبحانه وتعالى حضرتلرى بونلرك ما بيننده آب دريايى حكم دوزدى تا كم قاله بو ايكيدن كيم سبق ايلته يعنى
چونكم موسى عليه السلام قوميله فرعون قومنك ميانسنده هم جنك وجدل دراز اولدى وكمالن بولدى عاقبت الله
تبارك وتعالى حضرتلرى بو ايكى قومك ما بيننده آب دريايى حكم قيلدى تا كم بو ايكى قومدن قنغيسى مقهور وهلاك
اولوب دريا ده قالور وقنغيسى سبقت ايدوب اندن خلاص اولور ونجات بولور وبو فرعونك دخى قبيله سى منتظرلردر
مثنوى) همچنان تا دور طور مصطفا * با ابو جهل آن سپهدار جفا * الحاصل مصطفى صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك
دور طورنه كلنجه يه دك بو نجلين سپهدار جفا اولان ابو جهل ايله جنك اولدى يعنى دور ابعد دور بو اسلوب اوزره نيجه
قرون واطوار كچوب مصطفى عليه الصلوة والسلام حضرتلرينك عصر شريفى ظهوره كلدى بو خصومت وضديت
جفا جريسنك باشى اولان ابو جهل ايله واقع اولدى وابو جهل اول حضرته وانك اصحاب كرامنه جفالر روا تلر قيلدى
باخصوصكه اول حضرتدن بى شمار معجزات ظاهره وبى عدد بينات باهره كوردى عاقبة الامر انك دخى باشى بدر
غزاسنده كسلدى وهلاك اولدى (مثنوى) هم نكر سازيد از بهر ثمود * صيحهٔ كه جان شان زادرر بود * هم حق تعالى
حضرتلرى ثمود قومندن اوترى نكر وخدمتكار دوزدى شول بر صيحه يى كه انلرك جانى قاپدى كما قال تعالى فى سورة
هود (واخذ الذين ظلموا الصيحة فاصبحوا فى دارهم جاثمين) ثمود صالح پيغمبر عليه السلامك قوميدر بونلرك دخى
قصه سى جلد اولده حقير وبى خصم بنداشتى صالح را سر خنده مرورايلشدر انده طلب اولنه (م ى) هم نكر سازيد
بهر قوم عاد * زود خيزى تيز رو يعنى كه باد) هم قوم عاددن اوترى نكر دوزدى بر تيز رو زود خيزى يعنى كه بادى بونده دخى
نكر خدمتكار معناسنه در يعنى عاد قومنى هلاك ايلمكدن اوترى حق تعالى حضرتلرى بر تيز قالقيجى بادى انلرك
خصمى اولان حضرت هوده ومؤمنلره خدمتكار دوزدى كه باد حضرت هوده ومؤمنلره خدمتكار اوله وانلرك خصمى
اولان قوم عادى پاره پاره وريزه ريزه ايلدى بونك دخى قصه سى اكثر مواضعده مرورايلشدر (م ى) هم نكر سازيد
بر قارون زكين) با حليمى اين زمين بوشيد كين * تا حليمئ زمين شد جمله قهر * برد قارون را وكنجش را بقعر * هم نكر دوزدى
قارون اوزره زكين حلملكله بو زمين كين كيدى تا زمينك حليملكى جمله قهر اولدى قارونى وانك كنجنى قعرنه دك
ايلتدى زكين فعيل وزننده زكن دن در زكن بالتحريك علم وفراسته دير لر يقال زكنته زكا اى علمته وزكنته صالحا
اى ظننته پس زكين بونده بيليجى وفراست قيليجى معناسنه اولور كه نكرك صفتيدر يعنى پس حق تعالى حضرتلرى
بو زمينى قارون اوزره عليم ودانا خدمتكار دوزدى بو زمين حلملك وساكنلكله كين لباسن كيدى حق بو زمينك
حليملكى وسليملكى جمله قهر وغضب اولدى قارونى دخى انك خزينه سنى قعرنه ودينه ايلتدى نته كم سورة قصصك
آخرنده اولان (فخسفنا به وبداره الارض) آيت كريمه سى بو معنايه دلالت وشهادت ايتدى (مثنوى) لقمهٔ را كه ستون
اين تنست) رفع تيغ جوعتان چون جوشنست * چونكه حق قهرى نهد در نان تو) چون خناق آن نان بكيرد در كلو
بر لقمه كه بو تنك ستونيدر سزك جوعكز تيغنه اول لقمه جوشن كبيدر بعض نسخه ده جوعتان يرنه جوع نان

واقع اولمشدر بو نسخه اوزره معنى تيغ جوعى دفعه نان جوشن كبيدر ديمك اولور يعنى سن بو زمينك بو قدر حليملكى ايله
قهر وغضب اولديغى تعجبمى ايلرسن بونى سن تعجب ايلمه مثلا شو بر لقمه كه بو سنك بدنكك ستونى ايله يله قهر وغضب
مثابه سنده دركه سنك تنك آنكله قائم اولور اول لقمه ونان كرسنه لك تيغنى رفع ايلمكدن اوترى جبه وجوشن كبيدر
چونكم حق سبحانه وتعالى سنك نانكه وطعامكه بر قهر قويه اول نان بوغازده خناق كبى طوتلور خناق بوغازده اولور
بر مرضدركه بوغازى بوغار يعنى نانكه قيام بدن انكله اولور واندن قوت بولور ايكن چونكم حق تعالى حضرتلرى سنك
يديككك نانه قهر قويه اول نان سنك بوغازكى خناق كبى طوتاروسنى هلاك ايدر (م ى) اين لباسيكه زسرما شد مجير
حق دهد اورا مزاج زمهرير * تا شود بر تنت اين جبهٔ شكرف * سرد همچو يخ كزنده همچو برف * تا كريزى از وشاق
واز حرير * زو پناه آرى بسوى زمهرير * مثال آخر شو بر لباسكه سرمادن سنى مجير اولدى وحفظ قيلدى اكر حق تعالى
اكا زمهرير مزاجى ويره وسنى اوشوتمك مراد ايليه تا كم سنك تنك اوزره بو جبهٔ شكرف يخ كبى سرد وبرف كبى كزند
اولور يعنى يخ نيجه سرد وبارد وبرف دخى بدنى نيجه ايصريجى واينجيديجى اولورسه همچنان سنك بدنكده اولان عظيم
جبه وقالن لباس سنك بدنكه يخ كبى بارد وبرف كبى الم ويريجى اولور واصلا اول لباسلردن وكوركلردن سنك تنك
ايصنميوب اوشقدن وحريردن فجرسن اندن زمهرير جانبنه پناه كتورورسن يعنى وشق وسمور كوركك وحرير جبه كيمكدن
فائده بوله ميوب اخراندن زمهريره صغنوب يعنى برودت جانبنه راضى اولورسن واكا نسبت ايصنورسن (مثنوى)
بودو قله نيستى يك قله * غافل از قصهٔ عذاب ظلهٔ * بو بيت سورهٔ شعراده اولان بو آيت كريمه يه اشارتدر (قال تعالى
فكذبوه فاخذهم عذاب يوم الظلة) حضرت شعيب عليه السلام قومنه اى قوم بن سزى حقه دعوت ايدرم ير يوزنده
ظلم وفساد ايلمك وكيله وميزانكزده عدالت ايليك واللهدن اتقا ايليك ديدكده ديديلركه بز سنى كاذب ظن ايلرزاى
شعيب سنده بزم كبى بر بشرسن پس اول شعيبى تكذيب ايلديلر پس بونلرى اخذ ايلدى ظله كوننك عذابى ظله لغتده
سايبانه دير لر قصه سى بودركه حق تعالى حضرتلرى بونلره يدى كون يدى كيجه حرارت عظيمه مستولى قيلدى شول
مرتبه كه بونلرك قويولرينك وچشمه لرينك صويى حرارتدن قورودى پس حرارتدن خانه لرينه قاچديلر حرارت زياده اولوب
اولرندن ميشه ستانه وطاغلره چقديلر وهر برى بر درختك تحتنده حرارتدن پخته وسوخته مثابه سنده ياتوركن ناكاه
برابر سياه هواده هويدا وپيدا اولوب بونلر مسرور اولديلر واول سحابك التنه مجتمع اولوب قرار قيلديلر الحاصل اول
سحابدن بر آتش ظهور ايدوب بونلرى بالكليه احراق ايلدى (انه كان عذاب يوم عظيم) تحقيق اول عذاب يوم ظله
يوم عظيمك عذابى اولدى ومعنئ بيت اولدركه اى غافل سن ايكى قله دكل بر قله سن عذاب ظله نك قصه سندن غافلسن قله
طاغ دبه سنه وبرداغه واوجكه وحوضه دخى دير لر بونده قله دن مراد قات ديمك اولور وتوضيح معنى اى ابله سن ايكى قات
دكلسن همان بالك قات سنكه هر نسنه يى سببدن كوروب مسببه ناظر اولمزسن مثلا شيعى ناندن صانورسن وايصنمغى
دفقاندن قياس قيلورسن حال بوكه حقيقتده سنى طويوريجى وبدنكى دخى كرم ايديجى حضرت خدادر اكر فى المثل سنك
ابيسلريكه برودت ويرسه وسنى اوشوتمك مراد ايلسه اول لباسلرسكا حرارت ويرمز پس سن بر نسنه يى مجازا سببدن
وفى الحقيقه مسببدن كورميوب همان سبب صوريدن بيلديككك ايچون يك قله ويك قات سن وسن عذاب ظله قصه سندن
غافل وبى خبرسن اكر سببده بر قوت اوليدى سحابك خود يغمور ياغدرمق وكولكه لندرمك خاصيتى وشانى ايدى ايكن
حق تعالى حضرتلرى كوركه سحابى آتشبار ايلدى وخانه لرك درو ديوارى دافع حرارت اولوب مضطرب اولانلره راحت
ويرمك ايكن امر حقله خانه لرك درو ديوارى يله دافع حرارت اولميوب قوم شعيب كندى خانه لرى ايچره قرار ايلمكه
قادر اوله مديلر نته كم بو معنايه كوره حكايه ايدوب بيورورلر (مثنوى) امر حق آمد بشهرستان وده * خانه ودپواررا
سايه مده * مانع باران مباش وافتاب * تابدان مرسل شدندامت شتاب * كه بمرديم اغلب اى مهتر امان * باقيش
از دفتر تفسير خوان * حق تعاليك امرى شهرستان وقريه يه كلدى خانه يه وديواره سايه ويرمه ديو يعنى بونلرك شهرلرينه
وقريه لرينه وخانه لرينك ديوارلرينه حق تعالى حضرتلرندن امر كلدى بو يله ديوكه اى خانه وديوار بو قومه سايه ويرمك
وبونلرى كولكه لندرمك اى خانه وديوار اسماندن نازل اولان باران عذابه وحرارت آفتابه مانع اولمك پس الله امر يله
شهرده اولان خانه وديوار اسماندن نازل اولان باران عذابه وحرارت آفتابه پرده ومانع اولمدى حتى اول امت شتاب
وسرعتله اول مرسل جانبنه كتديلر مرسلدن مراد حضرت شعيب عليه السلام اولسه ده اولور وحضرت حق طرفندن
بونلر اوزره ارسال اولنان سحاب اولسه دخى جائزدركه بونلر اول سحابك جانبنه شتابله كتديلر بو يله ديو كه اى مهتر پادشاه
بز اغلب اولدق امان واكثر بز مقهور وهلاك اولدى سندن درمان ديديلر بو سوزى مرسلدن مراد حضرت شعيب عليه
السلام اولورسه اكا ديمش اولورلر واكر مرسلدن مراد انلر اوزره ارسال اولنان سحاب اولورسه بونى حضرت حقه

دیمش اولورلر وبونك باقیسی تفسیر دفترندن اوقوکه بوقصه یی اهل تفسیر تفصیل وتعبیر ایلمشلردر (مثنوی)
چون عصا را مار کرد آن چست دست * کر ترا عقلیست آن نکته بس است * تو نظر داری ولی امعانش نیست *
چشمهٔ افسرده است وکرده ایست * چونکم اول تیز دست عصایی مار ایلدی اکر سنك عقلك وار ایسه اول نکته
سکا بسدر یعنی سن همان بر قاتسن وسببدن ایلرو نظرا یتمکه ومسبب الاسبابی مشاهده قیلمغه قادر دکلسن کورکه
اول چابك دست اولان استاد کامل نیجه عصایی اژدرها ایلدی اکر سنك عقلك وار ایسه سکا اولقدر نکته کافیدرکه
حضرت موسی علیه السلام اول عصایی الات واسبابه تمسك ایتمکله اژدر قیلمدی بلکه قدرت حقله فی الحال
اول چوب پاره یی ثعبان مبین ایدوب بوقدر یوزبیك قوی وشجیع عساکره انکله مقابله ایلدی بونده خود اصلا سببك
مدخلی اولمدی سن هم عقل ونظر طوترسن ولیکن انك امعان ودقتی یوقدر سنك نظرك فی المثل بر چشمهٔ افسرده در
وبر کرده درکرده بوکرکه دیرلر بونده همان لحم پاره لر مراد اولوراما کرده فتح کافله ایتمش معناسنه وایست طورمق
وتوقف قیلمق معناسنه اولسه هم جائزدرکه اولی بودر یعنی نعم اکرچه سن دخی عقل ونظر طوترسن ولیکن انك امعانی
یوقدر سنك نظرك طوکمش بر چشمه دروهمان بر بوکرك پاره سیدر یاخود معنی سنك امعانی اولمین نظرك بر طوکمش
چشمه در وطورمق ایتمش چشمه درکه ماء جاری کبی انك نوری اقیجی وحقیقته ایریجی ومسببی وفاعل مختاری
کوریجی دکلدر امعان نظر صاحبی اولدرکه اسبابی کورمکدن چوب مسببی کوره ونظری هر شیئك حقیقتنه
ایرکوره (مثنوی) زین همی کوید نکارندهٔ فکر * که بکن ای بنده امعان نظر * ان نمی خواهد که آهن کوب سرد *
لیك ای پولاد برداود کرد * فکرلر نقاشی بوندن اوتری همیشه سویلرکه ای بنده امعان نظر ایله فکر فکرلرك جمعی
اولمقده جائزدر خاتونلر بوزنه چالدیغی کلکونه معناسنه اولسه ده جائزدر بوتقدیرجه روی اشیاده اولان رنك مراد اولور
وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه درونده فکرلر یازیجی ویاخود روی اشیایی رنکلرله نقش ایدیجی ودوزیجی صانع
بواجلدن دیرکه ای بنده بو خلقه امعان نظر ایله نظر ایله کما قال الله تعالی (فارجع البصر هل ترى من فطور ثم ارجع
البصر کرتین * وقال تعالی (فسیروا فی الارض فانظروا کیف بدأ الخلق) ودخی (فاعتبروا یا اولی الابصار فاعتبروا یا اولی
الالباب) بیوردی پس بنده یه لازم اولان یا ابصار یا الباب صاحبلرندن اولوب وامعان نظر ایله مصنوعات حقه نظر
قیلوب عبرت پذیر اولمق وبوجمله نك صانعنی مشاهده قیلمق وقدرت کامله سنی وحکمت بالغه سنی کورمکدن ویاخود
اولو الالباب بر خلیفهٔ حقه خدمت قیلوب اندن نظره نور المق وامعان نظر حاصل قیلمقدر خدای تعالی حضرتلری
ای بنده سکا دیمزکه صوغوق دموردوك لکن ای پولاد کبی سرد وغلیظ اولان داود اطرافنه طولان صوغوق دموردوکمك
امعان نظر مزغلظت قلبله وقسوت درونله مصنوعاته قوری بیره نظر ایلمکدن کنایت اولور یعنی اکر حق تبارك وتعالی
ای بنده بنم خلق ایلدیکم مخلوقاته نظر ایله وکره بعد کره باق دیدی ایسه خدای تعالی بویله دیمکدن صوغوق دموردوك
دیمکی مراد ایلمزکه بوآسمان وزمینه قسوت قلبله وغفلت درونله نظر ایلمك صوغوق دموردوکمك کبیدر بیك کره
صوغوق دموری دوکسك فائده حاصل اولمز وکره بعد کره بو آسمان وزمینه هم نیجه بیك کره نظر قیلسك بر منفعت
ظهوره کلمز پس حق تعالی حضرتلری (فانظروا کیف بدأ الخلق) دیمسی دخی (ثم ارجع البصر کرتین) بیورمسی قسوت
درونله بی امعان نظر بو خلقه کرات ومراتله باقك دیمك استمز ولیکن ای قلبی پولاد کبی جهل وغفلتله قاسی اولان
بر علیم وحکیم داود سیرت خلیفهٔ الهینك اطرافنه طولان واندن نظر وبصر بکه نور ویرن علمی اوکرن تا امعان نظر
صاحبی اوله سن واندنصکره بومصنوعاته امعان نظر ایله نظر قیله سن حتی بو مصنوعاتك مرایاسنده صانع بیچونی
اوصاف کامله ایله مشاهده قیله سن دیمك اولور (م ی) تن بمردت سوی اسرافیل ران * دل فسردت رو بخورشید روان
تنك اولدیسه اسرافیل جانبنه سورسنك کوکلك فسرده اولدیسه خورشید روانه کیت یعنی الله تبارك
وتعالی هر صنعت ایچون بر اهل وهر کار ایچون بر استاد ما هر خلق ایلمشدر لابد هر نسنه یی اهلندن استمك لازم
اولنلر دندر مثلا اسرافیل علیه السلام حضرتلرینه اولمش بدنلری احیا ایلمك خاصیتنی ویرمشدر اکثر طبیب حاذق
اولنلره ده هم حق تعالی اسرافیل علیه السلام خاصیتنی قومشدرکه بر کسه نك تنی مرده اولمق مرتبه سنه وارسه باذن
الله طبیب حاذق اولان اکا علاج قیلسه صحت بولور پس اکر سنك تنك اولمك مرتبه سنه واردیسه واکا صحت استرسك
بر اسرافیل سیرت طبیب حاذق جانبنه وار باذن الله اندن وانك دم حیات بخشندن دوا وشفا بوله سن واما قلبك
طوکدیسه ویخ پاره سی کبی منجمد اولوب سرد اولدیسه جان کونشی اولان بر عالم ربانینك ومرشد حقانینك
جانبنه کیت که انك کرمیت درونی وپر قوروحی سنك قلبکك طونقلغنی کیدره ودرونکده قساوت وغفلت وجهالت
قالمیه آب روان کبی نظرك هر جانبه سریان ایلیه که قابل اوله که خورشید روان اولان عزیزلرك نفسی قلبك

فسرده لکنی ازاله ایلراندنصکره قلب امعان نظر صاحبی اولوب اوهام وخیالاتدن خلاص اولور ونجات بولور
(مثنوی) در خیال ازبس که کشتی مکتسی * نك بسوفسطائی بدظن رسی * او خود از لب خرد معزول بود * شد ز حس
محروم ومعزول از وجود * خیالده چوقلقدن که مکتسی اولدك اشته بدظن اولان سوفسطائیه طائفه سنه
ایریشورسن اول خود لب خرددن معزول ایدی حسدن محروم ووجوددن معزول ایدی مکتسی اکتسا ایدیجی یعنی
لباس وکسوه کیجی معناسنه درو توضیح معنای بیتین شریفین بویله دیمك اولورکه ای حقیقت اشیادن غافل اولان
واسباب وآلاته اعتماد وتمسك قیلان ومرتبهٔ خیالده قالان کسه الهام وخیال مرتبه سنده چوقلق جهتندن اولقدر
کسوهٔ خیالی کیجی اولدك وقیاس ظنونی اکتسا ایلدککه اشته بدظن اولان وحقایق اشیایه انکار قیلان سوفسطائیه
طائفه سنه ایریشورسن اول سوفسطائیه طائفه سی خود لب عقلدن ومغزادراکدن معزولدر اول طائفهٔ رذیله حس
وادراك ایلدیکی وذوق ایلدیکی معنالردن محروم وحقیقت وجوددن هم معزول وبی نصیبدر زیرا انلر دیرلرکه
بو اشیانك حقیقتی وبو موجوداتك حقیقتده وجودی یوقدر بو اشیا وموجودات اوهام وخیالات قبیلندندر
وبزم حسلریمزك ادراك ایلدیکی سراب ونمایش قبیلندندر دیرلر خذلهم الله وبو سوفسطائیه طائفه سنك اوج کروه
اولدیغنك شرحی اکرچه بعض مواضعده هم ذکر اولنمشدر اما جلد اولده وزیر حکایه سنده (در خیالاتش چو
سوفسطائیم) بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وخلاصهٔ کلام بویله دیمك اولورکه ای مسببدن غافل وفاعل
حقیقتدن جاهل سن هم اسبابه وخیالاته بر مرتبه توغل وتمسك ایلمشسن که خیال مرتبه سنده قالوب قات قات وهم
وخیال کسوه لرین کیوب سوفسطائیه طائفه سنه ایرشمکه قریب اولمشسن زیرا انلر لب عقلدن معزول ووجود
حقیقتدن محروم دررلر سن هم لب عقلدن معزول وفاعل حقیقتدن ووجود الهیدن محروم وغافلسن اکر لب عقله
واصل اولیدك بو اشیاده اولان تصرفاتی همان فاعل حقیقتدن کورردك ونظریکی حقیقت اشیایه ایرکورردك
وبو اسباب وآلات مثابه سنده اولان اشیادن چوب قادر وقیوم اولان خدایه اعتصام وتوکل قیلوردك (م ی) هین
سخن خا نوبت لب خاییست * کر بکویی خلق را رسواییست * اکاه اول ای سوز چیننجی لب چیکنك نوبتیدر اکر سویلر
ایسك خلقه رسوا ایلقدر اکر خلط سویلر ایسك رسوا ایلقدر دیمك دخی وجه در سخن خا وصف ترکیبیدر سوز چیننجی
معناسنه وسوز چینمك خلط کلام ایلمکدن کنایت اولور اب خا هم وصف ترکیبیدر دوداق چیننجی معناسنه بونده
دوداق ایصرمق خاموش اولمقدن وسکوت قیلمقدن عبارتدر ودخی سکوت ایله دیمکه هم اشارت اولور بکو بیده یا خطاب
ایچوندر وخطاب تجرید قاعده سی اوزره کندی وجودشریفلرینه اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه اکاه اول
ای اسرار الهیدن وعلم لدنیدن سوز چیننجی وخلط کلام ایلیجی دوداق ایصرمنك نوبتی خاموشلك وقتیدر اکر خلقك
حالنی سویلر ایسك خلقه رسوا ایلقدر یاخود معنی اکر حقیقتدن وسر هویتدن خلقه سویلر ایسك رسوا ایلقدر افشاء
سر ربوبیت ایلمك نامحرملره لایق وجائز دکلدر بلکه بونلره اولا امعان نظر صاحبی اولمغی تعلیم ایلمك لازم وریبسنی بیلکه
طالب اولان کسه لره امعان نظر تحصیل ایلمك واجبدر (مثنوی) چیست امعان چشمه را کردن روان * چون ز تن جان
رفت کویندش روان * امعان ندر چشمه یی روان ایتمکدر چونکم تندن جان کیده اکا روان دیرلر امعان نظر
دقت نظر وابعاد نظر واجرای نظر ایلمك معنالرینه درکه امعانی بعضلر ابعاددن طوتمشلردر نته کم امعن الفرس دیرلر تباعد
فی عدوه معناسن ویررلر نته کم امعن فلان دیرلر هم ابعد فلان معناسن ویررلر وبعضلر دخی امعانی معندن طوتمشلر
معن جری معناسنه در نته کم معن الماء دیرلر جری الماء معناسن ویررلر ماء معین دخی ماء جاری معناسنه در پس امعان
اجرا معناسنه اولور وحضرت مولانا قدس سره امعانك اشتقاقنی بو محلده جریان معناسنه اولان معندن طوتمشلردر
نته کم بو معنایه اشارت ایدوب بیوررلر امعانك معناسی ندر چشمه یی اقتمق وروان ایتمکدر چونکم تندن جان کیده
اکا کندی اصلی جانبنه آقوب کتدیکیچون روان دیرلر پس امعان نظری بو اشیانك اصلی وحقیقتی جانبنه اجرا ایلمك
واکا واصل ایتمك اولور پس روح روان دیدکلری مناسبتله روانه نیچون روح روان دیدیلر انك بیاننه شروع ایدوب بیوررلر
(م ی) آن حکیمی را که جان از بند تن * باز رست وشد روان اندر چمن * دو لقب را او برین هر دو نهاد * بهر فرق ای آفرین
بر جانش باد * شول بر حکیم ککه جانی بند تندن کیرو قورتلدی چمن حقیقت وکلزار معرفت ایچره جاری اولدی اول
حکیم بو هر ایکیسنه ایکی لقب قودی بری برندن فرق ایلمکدن اوتری آفرین انك جانی اوزره اولسون حکیمدن مراد
اصل ابتدا جانی وجان روانی فرق ایلیوب بیلان کسه اولورکه انسانك ایکی روحی واردر برینه روح حیات دیرلر وبرینه
دخی روح تمیز تعبیر ایدرلر روح حیاته روح حیوانی دخی دیرلر واکا مطلقا جان تعبیر ایدرلر وروح تمیزه روح روان
اضافی وروح الهی هم تعبیر ایدرلر وبو ایکیسنك ماینده فرق واردرکه اهل تفسیر الله یتوفی الانفس حین موتها

التي لم تمت في منامها فيمسك التي قضى عليها الموت ويرسل الاخرى الى اجل مسمى ايتنده تحقيق وبيان ايلمشلردر
وبونك تحقيقي وتمييزي برقاج موضعده مرور ايلمشدر بو بيتلرده دخي روحك ايكي قسم اولديغنه اشارت بيوررلر شول
بر حكيمكه جاني قيد تندن وبند بدندن رياضت واسطه سيله منسلخ اولوب كير وقورتلدي وچمن روحانيتده وروضهٔ
معنويده روان اولدي وسيران قيلدي پس بو ايكيسنك اوزرينه ايكيسني بري برندن فرق ايلمكدن اوتري ايكي لقب
قودي اولكي مطلق بدنه حيات ويريجيدر وبدن انكله قائم اولوب زنده اوليجيدر اكا جان ديدي وعربجه روح حيواني
ديدي كه انسان نايم اولديغي زمانده بو روح بدندن چيقوب كتمزبدن بونكله اجل مسمايه دك زنده وقائم اولور وموت بدنه
كلدكده بو روح بدندن چيقوب كيدر اما اول بر روحكه چمن روحانيته كيديجي وحق باطلدن فرق وايويي كوتودن تمييز
ايديجيدر وانسان خوابه واردقده بو روح چمن روحانيت جانبنه آقوب كيديجي وانده سير ايديجيدر اكا روان ديو لقب
قودي وعربجه روح تمييز وروح اضافي وروح الهي دخي ديندكه بو ايكي روحك ما بيننده فرق بيدا اولق حالنده بو روح
بدنه كلور وانده تدبير وتصرف قيلور ونايم اولدقده بدنده جان قالور وليكن بو روح تمييز چمنزار باطنه روان اولور
وانده سيران قيلور بو اعتبار ايله بو روحه روان دينور بوني بويله فرق ايلين كمسه نك جاني اوزره تحسين وآفرين اولسون
(مثنوي) در بيان انكه بر فرمان رود * كر كلي را خار خواهدان شود * اول كمسه نك بيانندهكه فرمان اوزره كيدر اول
كمسه اكر بر كلي خار استه يه اولور در بيان انكه ما بعدنده اولان قصه قرينه سيله مقدر قصهٔ بشنو لفظنه ظرف اولوب
تقدير كلام در بيان انكه جانش بر فرمان الهي رود كر كلي را خار خواهدان كل خار شود قصهٔ بشنود يمك اوله واول قصه
معجزهٔ هوددركه بيان بيوررلركه اول هود عليه السلام فرمان الهي اوزره روان اولدي وكل كبي بادك عاد اوزره خار
اولمسني مراد ايدوب بادانلره خار وقهار اولدي بوده جائزدركه در بيان انكه ما قبلنده واقع اولان دو لقب را وبرين
هر دو نهاد قولنه ظرف اوله بو قول اوزره معني بويله ديمك اولوركه ان حكيمكه جانش از بند تن باز رست واندر چمن روحاني
جان اوروان شد برين هر دو ابهر فرق دو لقب نهاد در بيان ان روحكه بر فرمان الهي رود وبرامر حق روان كردد كر كلي را
خار خواهد آن كل خار شود آن روح را روان لقب نهاد در بيان ان روحكه نه بر فرمان الهي رود انرا جان لقب نهاد پس
بو بيت اول حكيمك دو لقب را وبرين هر دو نهاد ديديكي قولنه ظرف اولور واول روحكه فرمان حق اوزره كتميه اكا همان
جان لقب قومش اولور واول بر روحكه فرمان الهي اوزره كيده وا كر بر كلي خار اولمق استه يه اول كل خار اوله وبالعكس
اكر بر خاري دخي كل اولمق استه يه اول خار كل اوله اكا روح روان ديو لقب قودي واول فرمان الهي اوزره كيدن وكلك
خار اولمسني مراد ايلدكده اول كلي خار كبي ايلين روح روانلردن بريسي حضرت هود نبي عليه السلامدركه بادي قوم
عاده خار كبي درنده قيلدي وكنديسنه تابع اولان مؤمنلره كل كبي لطيف وجانفزا وراحت ويريجي ايلدي نته كم بيوررلر
معجزهٔ هود عليه السلام در تخليص مؤمنان امت بوقت نزول بلا) نته كم حق تبارك وتعالى سورهٔ هودده بيوررلر (ولما جاء
امرنا نجينا هودا والذين امنوا معه برحمة منا ونجيناهم من عذاب غليظ) يعني وان هنكامكه بيامد فرمان ما بعد
از ايشان نجات داديم هود را وآن كساني را كه كرويده بودند با او وايشان چهار هزار بودند كه همه را با هود
برهانيديم به بخشش وبخشايش از ما يعني نجات بفضل ما بود نه بعمل ايشان وبرهانيديم ايشانرا از عذاب درشت
وان سموم دوزخ بود كه بمناخر ايشان درآمده مؤمنان از دست باد ضايره بيرون شدند واعضاي ايشانرا پاره پاره مي
ساخت (م ى) مؤمنان از دست باد ضايره) جمله بنشستند اندر دايره * مؤمنلر ضايره اولان بادك دستندن جمله سي
دائره ايچره اوتوردیلر ضائره اسم فاعلدر ضيردن ضير باع يبيع بابندن ضرر وزيانه دير لر ضائره ده اولان مؤنث ضميري
بادك مؤنث اولمسنه اشارتدركه ريح مؤنثدر روايت اولنوركه حق تعالى حضرتلري حضرت هود عليه السلامه
الهام ايلديكه عاد قومنه ريح ايله عذاب ايلسم كركدر پس هود عليه السلام حضرتلري كنديه تابع اولان
مؤمنلري بر يره جمع ايدوب انلرك اطرافنه بر دائره چكدي پس ريح صرصر اسمكه باشلدقده درت بيك مقداري
كمسه اول ضائره اولان باد صرصرك دستندن قاچوب جمله سي هود عليه السلام حضرتلرينك چكديكي دائرهنك
ايچنده اوتورديلر وباد سمومدن نجات بولديلر اما دائره دن طشره اولان قوم عاد (فاما عاد فاهلكوا بريح صرصر
عاتية سخرها عليهم سبع ليال وثمانية ايام حسوما آيت كريمه سنك موجبنجه ريح صرصر ايله هلاك اولديلر (مثنوي)
باد طوفان بود وكشتي لطف هو * پس چنين كشتي وطوفان دارد او * في المثل اول باد صرصر طوفان ايدي وكشتي
لطف هويت الهي ايدي چوق بونجلين كشتي وطوفاني طوتر اول خدا طوفاندن مراد بر قومي ويا بر اقليمي احاطه ايلين
بلا وعذاب اولور اول بلا وعذاب اكر باد ايله اولسون اكر نار ايله اولسون واكر آب ايله اولسون هر نه كونه شي ايله اولورسه اولسون
بر بلا وعذابكه بر قومي احاطه ايليه اكا طوفان دينوب وهر شول شي كه اول قومي اول عذابدن خلاص ايلمكه سبب

اوله اول شيئه كشتي تعبير اولنور پس هود نبي عليه السلام حضرتلرينك عصرنده باد صرصر في المثل طوفان اولدي
لطف هويت الهي كشتي اولدي مؤمنلر اول لطف ورحمت واسطه سيله طوفان بلادن نجات بولدي واما عاد
اول باد بلا ايله هلاك اولدي پس اول خدا بونك كبي چوق كشتي وطوفان طوتر جمله دن بري (مثنوي) پادشاهي را
خدا كشتي كند * تا بحرص خويش بر صفها زند * قصد شه آن ني كه خلق ايمن شود * قصدش انكه ملك كردد
پاي بند * خداي تعالى حضرتلري بر پادشاهي في المثل كشتي ايلر حتى اول پادشاه كنديسنك ماله وملكه اولان
حرصي سببيله اعدانك صفلرينه اورر يعني حق تعالى حضرتلري عالم ايچره بر پادشاهي كمي كبي ايلر تا كم رعايا
وبرايادن انك حومهٔ حكومت وحيطهٔ امارتنه چوق كمسه لر داخل اولور چن اطراف واكنافدن طوفان بلا كبي اعدا
عسكري ظهور ايلسه اول پادشاه حيطهٔ حكومتنده اولان رعايايه اولان كنديسنك حرصي سببيله اعدانك مصافنه
كنديني اورر پادشاهك قصدي اعدا مصافنه كنديني اورمقدن اول دكلدركه خلق ايمن اوله لر انك قصدي اولدركه
ملك پاي بند اوله يعني زمانه پادشاهلرينك اكثرينك اعدا ايله مقابله ومقاتله قيلمسندن مقصود ومرادي عباد الله
ايمن اولسونلر وظل سعادتنده راحت بولسونلر بندخي حق تعاليدن بو خدمت مقابله سنده سعادت دارين بوله يم
ديمك دكلدر بلكه انك اعدا ايله جنك ايلمكدن مقصودي مملكت بقلمسون واعدا آني المسون ونيجه زمان بنم المده
قالسون ديمكدر اكرچه شاهك مقصودي بودر وليكن خداي تعالينك انك اوله قيلمسندن نيجه صنع وحكمتي
ظهوره كلور جمله دن بري انك مملكتي ايچره اولان رعايا طوفان اعدادن امان بولور نته كم بو معنايي تفهيم ايچون بو مثلري
مثل موقعنده ايراد ايدوب بيوررلر (مثنوي) آن خراسي مي دود قصدش خلاص * تا يابد او وزخم آن مناص * قصد او
ان ني كه آبي بركشد * يا كه كنجد را بدان روغن كند) مثلا شول بر خراس بلرانك قصدي خلاصدر خراس دولابه ود كرمنه
قوشدقلري حيواندر اما اصل اشك دكرمنه ديرلر صكره مطلق حيوان چكديكي دكرمنه ودولابه ديديلر كاهي دكرمنه
قوشدقلري حيوانه دخي اطلاق ايلديلر يعني شول بر صو دولابنه ويا خود ياغ دكرمنه قوشلمش حيوانك قصدي ونيتي
اولدركه بلا وزحمتدن خلاص اوله واول زخم ومحنتدن تا مناص بوله اول حيوانك مقصودي اول دكلدركه دولابي
دوندرمكله قيودن بو قارو بر آب چكه ويا خود دكرمني دوندرمكله صوصامي روغن ايليه كنجد شرلغن ياغي
چقاردقلري صوصامه ديرلر (مثنوي) كاو بشتابد زبيم زخم سخت * ني براي بردن كردون ورخت * ليك دادش
حق چنين خوف ووجع * تا مصالح حاصل آيد در تبع * مثال آخر كاو زخم سختك بيمندن سرعت ايلر كردوني ورختي
منزله ايلتمكدن اوتري دكل كردون عربه وقا كليه ديرلر وليكن حق تعالى اكا بونجلين وجع ودردك خوفني ويردي تا كم اول
وجع قورقوسندن شتاب وسرعت ايلر وتبعده مصالح حاصل كاو پس بو قومك كارلري لله وفي الله اولميوب وليكن تنه
بالتبع ضمنا مصالح الهي حاصل اولديغي ومراد الله ظهوره كلديكني اشعار ايلر (م ى) همچنان هر كاسبي اندر دكان
بهر خود كوشد نه اصلاح جهان * هر يكي بر درد جويد مرهمي * در تبع قائم شده زين عالمي * بونجلين دكان ايچره
هر بر كاسب كنديدن اوتري چالشور اصلاح جهاندن اوتري دكل هر بري درد اوزره مرهم استر تبعده بوندن بر عالم قائم
اولمش يعني پادشاه جهان كندي نفسي ايچون سعي ايدوب تبعده رعايا شردشمندن امان بولديغي وكاو وخر زخم
قورقوسندن سرعتله حركت ايدوب دكرمني ودولابي دوندروب انلردن صو وياغ حاصل اولديغي كبي هر بر دكان ايچره
كندي نفسندن اوتري سعي ايلر وصنعتن ايشلر اما ضمنا تبعده اصلاح عالم حاصل اولور وجهانه نظام كلور كوركه بو عالمده
هر برينك بر دردي وار كندي دردي اوزره بر مرهم استر وبو عالم بونلرك هر برينك كندي دردي اوزره مرهم ديلمسندن
وكندي نفسي ايچون سعي ايلمسندن عالم قائم اولور وانتظام بولور (مثنوي) حق ستون اين جهان از ترس ساخت *
هر يكي از ترس جان در كار باخت * حمد ايزد را كه ترسي را چنين * كرد او معمار اصلاح زمين * حق سبحانه وتعالى
بو جهانك ستون وقيامني ترسدن دوزدي هر بريسي خوفدن جاني كارنده اويناتدي يعني چونكم خداي تعالى
حضرتلري بو عالمك قيامني خوفدن دوزدي پس خلق عالمدن هر بريسي خوفدن اوتري جاني كار وكسبده اويناتدي
وهر بري جاني قورقوسندن بر كاره سعي ايتدي پس بونلرك هر برينك قورقودن اوتري بر كارك حصولنه سعي
ايلمكلرندن عالم بويله منتظم اولدي وبني آدم راحت بولدي حمد وثنا شول ايزد تعالى حضرتلرينه كه بر خوفي بونجلين
اول خدا زمينك معماري واصلاحي ايلدي اكر بو خلق عالم يا فقردن يا قلت معاشدن قورقميه لر وبر كار وكسبك طالبي
اولميه لردي وهر كس اصلا كار وكسب قيلميه لردي بو عالمك نظامنه خلل كلوردي وخلق عالم الملرده ومضايقه لرده
اولورلردي پس حق تعالى حضرتلري خلقك قلبنه بر كونه خوف براغوب انلرك هر بري بر صنعته طالب اولديغي
واني فعله كتورديكي بولك نعمتدركه انسان كندي وجودندن اوتري هر نه استه سه كورركه دوزلمش وانكچون حاضر

ومهيا اولمشدر پس حق تعالی حضرتلرینه بو خصوصده دخی چوق حمد وشکرلر ایلمك كركدر كه بویر یوزینه بویله انتظام
ویردی (م ی) این همه ترسنده اندازیك وبد * هیچ ترسنده نترسد خود زخود) خود حقیقت برهمه حاكم كسیست
كه قریبست او اكر محسوس نیست * هست او محسوس اندر مكمنی * لیك محسوس حس این خانه نی * بو دوكای
بنی آدم نیك وبددن قورقوجیلردر هیچ بر قورقوجی خود كندیدن قورقمز یعنی بو دوكای خلق عالم ایكیدن خالی دكلدر
اونلرك زوالندن وكملكك اصابت قیلمسندن قورقوجیلردر هیچ بر قورقوجی كندی كندیدن قورقمز بهرحال انی
بر مخوف واردر كه اول خائف اولان كمسه نی كاه اونلرك زوالی ایله قورقودر وكاهی كملكك اصابت قیلمسیله قورقودر
فی الحقیقه مخوف الله تبارك وتعالیدر خود حقیقتده دوكلی اشیانك اوزرینه حاكم همان بر كمسه در كه (ونحن اقرب الیه
من حبل الورید) آیت كریمه سنك موجبنجه ودخی * وهو معكم اینما كنتم * قول شریفنك حسبنجه اول حاكم بنده لرینه
قریبدر اكر محسوس دكل ایسه ده كه بو ظاهر كوزیله بو عالمده اول ادراك واحساس اولنمز اما اول حاكم مطلق واول جمله ده
متصرف اولان حضرت حق بر مكمنده محسوسدر ولیكن بو خانه نك حسنك محسوسی دكلدر مكمن محل كمونه
دیرلر بونده مكمندن مراد اهل دله نسبتله جان وعامهٔ مؤمنینه جناندر كه (وجوه یومئذ ناضرة الی ربها ناظرة) آیت
كریمه سنك موجبنجه مؤمنلر اول كونده ربلرینی كوره لر * كما قال سترون ربكم كما ترون القمر لیلة البدر لا تضارون فیه
پس جناب عزت جل شانه بو خانهٔ جسدك حسنه وبصرینه محسوس دكلدر كه * لا تدركه الابصار وهو یدرك الابصار
وهو اللطیف الخبیر * بیوردی اما اصحاب قلوب مكمن دلده كوكل كوزیله اول حاكم مطلقی آشكارا كورورلر انلرك
چشم جاننه حضرت حق مخفی وپوشیده دكلدر (مثنوی) آن حسی كه حق بران حس مظهرست * نیست حس
این جهان آن دیكرست * حس حیوان كر بدیدی ان صور * بایزید وقت بودی كاو وخر * شول بر حس كه حق سبحانه
وتعالی اول حس اوزره ظاهردر او بو جهانك حسی دكلدر اول غیریدر یعنی حق سبحانه وتعالی شول حس وادراك
اوزره كه كندیسنی ظاهر قیلیجیدر واول حس دخی حضرت حق مشاهده ومعاینه ایلیجیدر بو جهانك حسی دكلدر
اول حس غیریدر كه اكا چشم جان ودیدهٔ جنان وبصر بصیرت دخی دیرلر كه مراداندن كوكل كوزی دیدكلریدر حق
تعالی یی كوریجی ومشاهده قیلیجی بو حس جان ودیدهٔ جناندر یوخسه بو ظاهر حسی دكلدر بو ظاهر كوزی
سائر حیواناتك كوزیله رؤیتده برابردر بو ظاهر كوزینه حس حیوانی دیرلر اكر حس حیوانی اول صور ربانی یی
كوریدی كاو وخر بایزید وقت اولیدی صوردن مراد بونده صفات الهیه در نته كم * ان الله خلق آدم علی صورته *
حدیث شریفنده محدثلر صورتی صفتله تفسیر ایدوب ای علی صفته دیمشلردر پس تقدیر كلام حس حیوانی اكر اول
صور الهیه یی كوریدی یعنی صفات ربانیه یی مشاهده ومعاینه قیلدی هر كاو وخر كندی وقتنك بایزیدی اولوردی
زیرا كاو وخرلك كوزلرنده محسوساتی كورمك دخی زیاده در اكر صفات الهی وصور ربانی وروحانی بو كوزلرله كورلمك
وبو حس ایله مشاهده اولنمق ممكن اولیدی فی الحقیقه هر كاو وخر عارف بالله اولوردی وهر ظاهر كوزلری زیاده كورن
جاهل وابتر شیخ دین اولمق لازم كلوردی بو خود بو بله دكلدر (م ی) انكه تن را مظهر هر روح كرد * وانكه كشتی را براق نوح
كرد * كر بخواهد عین كشتی را بجو * او كند طوفان تو ای نور جو * اول حاكم مطلق وفاعل مختار اولان حضرت
حق جل شانه كه تنی هر روحه مظهر ایلدی یعنی خاكدن مخلوق اولمش بدنی هر كونه روحه مظهر قیلدی واول خدا كه
سفینه یی نوح علیه السلام حضرتلرینه براق ایلدی حتی نوح علیه السلام حضرتلری توابعیله اكا بینوب طوفاندن
نجات بولدی اكر اول حاكم مطلق مراد ایلرسه جوده عین كشتی یی اول خدا ای نور جو سكا عین طوفان ایلر بعض نسخه لرده
بجو جیم ایله واقع اولمشدر ایرمق معناسنه بونده جویدن مراد دریا اولور كه دریالر حضرت حقك قدرت وعظمتنه
نسبتله جوی كبیدر وبعض نسخه ده دخی خاء معجمه ایله بخو واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی اكر حق تعالی استرسه
خوی وعادتله اولان عین سفینه یی اول خدا سكا طوفان ایلر ای نورد یلیجی دیمك اولور نورجو بونده سلامت جو
معناسنه استعاره اولنمشدر یعنی * یفعل الله ما یشاء ویحكم ما یرید * آیت كریمه سنك حسبنجه اكر اول حاكم مطلق
مراد ایلرسه عادت اوزره اولان عین سفینه یی ای سلامت جو سكا طوفان ومحل غرق ایلر واسترسه هم عین طوفانی سكا
محضا سفینه ایلر اول دكلدر كه سن بر سبب سلامت اولان شیئه تمسك قیلمغله حق تعالینك طوفان بلاسندن نجات
بوله سن وبوده دكلدر كه سن طوفان بلایه غرق اولدقده حق تعالی حضرتلری سنی بلا سبب حفظ ایلدكدنصكره اول
طوفان بلا سكا ضرر ویره حق تعالی بر قوللی حفظ ایلدكدنصكره جمیع عالمی طوفان بلا احاطه ایلسه انك بر قیلنه ضرر
كلمز وحق تعالی بر قولنه ضرر مراد ایلدكدنصكره بر شیء انی مانع ودافع اولمز كما قال الله تعالی فی سورة یونس * وان
یمسسك الله بضر فلا كاشف له الا هو وان یردك بخیر فلا راد لفضله یصیب به من یشاء من عباده وقال ایضا فی سورة فاطر

ما یفتح

ما یفتح الله للناس من رحمة فلا ممسك لها وما یمسك فلا مرسل له (مثنوی) هر دمت طوفان كشتی ای مقل) با غم
وشادیت كرد او متصل * كر نه بینی كشتی ودریا بپیش * لرزها بین در همه اجزای خویش * ای مقل هر دم سنی طوفان
وكشتی نته كم اوسنی غم وشادی یه متصل ایتدی اكر دریا وكمی اوكده كورمیه سن كندیكك دوكلی اجزاسنده لرزه كور مقل
فقیره دیرلر یعنی ای فقیر اكر سنك دیدهٔ غیب بینك وار ایسه كورورسنكه هر دمده سكا سفینهٔ طوفان واردر سفینه دن مراد
سبب سلامت اولان حالت وطوفاندن مراد باعث محنت وآفت اولان حالتدر كوركه حق تعالی حضرتلری سنی كاه اولور
غم دریاسنه دوشرركه انده غرق اولمق مرتبه سنه وارر ایكن فی الحال سفینهٔ سلامت سنی شادی وسرور ساحلنه ایركورر
وساحل شادی وسروره دخی همیشه قومیوب ینه بر موج قدرت كلوب سنی اول مقامدن ایروب بر آخر كردابه
دخی دوشررواندن دخی بر سبب سلامت دوزوب سنی اول واسطه ایله خلاص ایلر ینه بر آخر دریایه دخی دوشرر حاصل
كلام اكر سن سبب سلامت اولان معنوی سفینه لری وباعث محنت وآفت اولان بلا دریالرینی حضور كده كورمز ایسك
كندی اعضا وجوارحكده بو قورقولری واضطرابلری كورهر بر جزولكندن ترسان اولوب مضطرب اولورسه اول دریادر
وهر ندن سلامت وراحت بولورسه اول كشتیدر (مثنوی) چون نبیند اصل ترسش را عیون * ترس دارد از خیال
كونه كون * چونكه عیون اصل ترسش كورمیه كونا كون خیالدن ترس طوتر ترس كسر سینله خوف معناسنه
اسم مصدردر یعنی ناسك عیون جانی چونكه درونده اولان خوفك اصلنی كورمیه واول ترس وبیمی موجد ومرسل
كیمدر آنی مشاهده قیلمیه كونا كون خیالاتدن خوف وبیم طوتر واول خوفی اول خیال مشابه سنده اولان شیلردن
تخیل ایلر بصر بصیرتی بوقكه اول خوفك اصلنی وفاعلنی انكله كوره وكونا كون خیالاتدن اعمی كبی خوف ایلمكدن
قورتله نته كم بو معنایی تفهیم ایچون بو بیتلری مثل موقعنده ایراد ایدوب بیورورلر (مثنوی) مشت بر اعمی زند یك
جلف مست * كور پندارد لكدزن اشترست * زانكه آن دم بانك اشتر می شنید * كور را كوشست آیینه نه دید
باز كوید كور نی این سنك بود) یا مكر از قبهٔ پر طنك بود) این نبود واو نبود وان نبود) انكه او ترس آفرید اینها نمود) مثلا
بر خبرسز مست اعمی اوزره ناكاه مشت اورروسكوت قیلور كور ظن ایلر كه دیمه اوریجی دوه در اول جهتدن كورلكدزن
اشتر ظن ایلر كه اول دمده اشتر صداسنی اشتدی انكیچون اول مشت اوران كمسه یی دیمه اوریجی دوه صاندی زیرا كورك
آیینه سی كوشدر كوز دكلدر جلف خبرسز كمسه یه دیرلر یعنی فی المثل بر خبرسز مست كمسه بر كوری امتحان ایلمكدن
اوتری اكا بر یومرق اورسه اما كندیسی سكوت قیلسه وحركت قیلمسه واول كورك یاننده بر دوه اولسه واول دوه صدا
ایدوب اول كور آنی ایشتمش اولسه كور اول كندویه مشت اورانی بیله میوب دوه كندیسنه دیمه اوردی صانور اما انی
دخی تحقیق ایلمیوب كیرو كندیسنه اول كورد بر بوبكا طوقون دوه دیمه سی دكل ایدی طاش ایدی یا خود مكر پر طنك
اولان قبه دن ایدی طنك طنین وصدا معناسنه دریعنی كور كندیسنه طوقونسنه یی دیمه صانمیوب مطلق
بر جانبدن كلش طاش ایدی دیر كیرو دونوب یعنی یا خود مكر اول طاش بر پر صدا قبه دن ایدی كلوب طوقندی دیر بو
اولمدی واو اولمدی واول دخی اولمدی یعنی نه دوه دیمه سی اولدی ونه طاشك بر جانبدن كلسی ونه قبه دن كلسی اولدی
بلكه اول خدا كه خوفی خلق ایلدی بو كونه خیاللری اكا كوستردی وكور دل اولان كمسه كندیسنه طوقونرخمك
اصلنی بیله میوب كاه عمرودن وكاه بكردن صاندی وكاهی انی بعض اسبابدن قیاس ایلدی اما بو جمله سی حقیقی
كورمدیكندن واصلنه نظر ایر كورمدیكندن حاصل اولور (مثنوی) ترس ولرزه باشد از غیری یقین * هیچ كس از خود
نترسد ای حزین) ترس ولرزه غیریدن اولور یقین بودر هیچ كمسه ای حزین كندیسندن قورقمز یعنی بر كمسه
كندی كندیسندن قورقمز ومضطرب اولمز اكر بر كمسه یه خوف ولرزه كلسه لابد غیریدن كلور وناقص المعرفه اولان عوام
قتنده اول غیر خلقدر كه انلر خوف ولرزه یی خلقدن كورورلر اما كامل المعرفه اولان عاقل قتنده خوف ولرزه یی خلق ایلین
حضرت حقدر پس مخوف فی الحقیقه حضرت حق اولور اما عارف اولمیانلر بو درونه كلان خوف والمی وهم وخیالدن
بیلور (م ی) آن حكیمك وهم خواند ترس را * فهم كژ كردست او این درس را * هیچ وهمی بی حقیقت كی بود * هیچ قلبی
بی صحیحی كی رود * اول حكیم جك ترسه وهم اوقور اول حكیم جك بو درسی اكری فهم ایتمشدر هیچ حقیقتسز بر وهم نجن
اولور هیچ بر صحیحسز بر قلب نجن كیدر یعنی كتر حكیمك ده اولان كاف تصغیر ایچوندر اما تحقیر معناسنی افاده ایلر وحكما
بویله دیرلر كه انسانك قوت واهمه حواس خمسهٔ باطنه سندن بر قوتدر كه غلط ادراك ایدیجیدر واكثر انسانی اول
قوت واهمه ضرر اولمین شیلردن تحذیر وتخویف ایلر پس انسانك قلبنه كلان قورقو وهمدر نته كم اول بویله دین
حكیم جكك مذهبنی بیان ایدوب بیورورلر كه نجن بر كمسه نك قلبنه بر شیدن قورقو كلسه اول حكیم قلبنه كلان
قورقویه اصلی یوق وهمدر دیر بو قلبه قلق واضطراب ویرن خوفه مجرد وهمدر دیمك درسنی اول حكیم كژ فهم ایلمش

وصحیح بیله میوب بیانه سو یلشدر فرض ایده لمکه خوف وحذر وهم ایمش ووهمدن حاصل اولور ایمش اما هیچ اصلسز وحقیقتسز بر وهم ایچون اولور بهر حال هر وهمکه برکسه نك قلبنه قورقو براغه بهر حال آنك برحقیقتی واصلی واردر اول اصل وصدق واسطه سیله قوت واهمه آدمی قورقودر یوخسه اکر اول خوفك اصلی وحقیقتی اولمسه وهم ادمك قلبنده نیجه حکمنی یورودر واثرنی نافذ ورایج ایلردی حکمنی یوردوب نافذ ایلمکه قادر اوله مزدی مثلا بین الناس هیچ صحیحسز ونقد خالص امیدیسز برقلب جاری اولورمی بومقرردر که اولمز برکسه برقلبی السه وقبول قیلسه بلکه بوصحیح العیار برنقددر دیو اولوب قبول ایلر وکذلك انسانك قلبنده اولان وهم دخی برقلب ودروغ نقره یه بکزر که صحیح خوف دکلدر اما خوفك حقیقتی واصلی واردر که اول نقد خالص کبیدر ایچون قوت واهمه کاوب برکسه یه قورقو ویرسه اول کسه قلبنده اولان وهمی خوفك صحیحندن وصدقندن اوتری جائز کورر یوخسه مطلق اول وهمه وجود ویرمز امدی وهمك انسانك وجودنده تأثیر ایلمسنك بهر حال براصلی وحقیقتی واردر یوخسه اکر اول حقیقت اولمسیدی

وهم برعاقلی آلدامغه قادر اولمزدی (مثنوی) کی دروغی قیمت آرد بی زراست * در دو عالم هر دروغ ازراست خاست

راست رادید او رواجی وفروغ * برامید او روان کردان دروغ * مثلا ایچون بردروغ راستسز قیمت کتورر بومقرردر که هیچ بردروغ راستنك وجودیسز قیمت بولمز ومقبول اولمز ایکی عالمده هر دروغ راستدن قالقدی یعنی ظاهرده وباطنده هر کذبکه قائم اولدی یعنی صدقدن قائم اولدی اکر ظاهرده واکر باطنده برکسه برکذبی قبول قیلدی مکرکه راست اولمق ملاحظه سیله پس ظاهرده وباطنده کذب راستدن قائم اولمشدر اول کسنه راستی کوردی رواجنی وفروغنی یعنی اوبرکاذب راستك رواجنی وبین الناس فروغنی کوردی اول راست امیدی اوزره اول دروغی روان ورایج ایتدی یوخسه اکر دنیاده راستك فروغی ورواجی اولمسیدی برکاذب کندی دروغنی نیجه روان ایلیه بیلوردی پس دروننده قوت واهمه قلب وکذب در ایچون برکسه یه خوف وخلجان ویرمك استسه بهر حال خوفك برحقیقتی اولمق ملاحظه سیله حکمنی یورودر یوخسه اول خوفك اصلی وصدقی اولمدیغی ظاهر اولیجق وهمی کمسه قبول ایلمزیته کم قلب التونی وکذبی کمسه قبول ایلمز مکرکه صحیح اولمق ملاحظه سیله پس بودنیاده هم بین الناس نقد رزراق وکذاب وارایسه کندیسنی خالص وصادق شکلنده کوسترمکله مقبول اولور یوخسه انك کذب وزرقی ظاهر اولدقدنصکره عاقل قتنده اصلا مقبول اولمزیته کم دروغه منسوب اولنلره صدقك قدرنی بیلمکدن اوتری خطاب ایدوب حصه یورررلر اندنصکره

نه حکیم فلسفینك هم سوزینك وعلمینك حقیقتنی وبطلاننی بیان یوررلر (مثنوی) ای دروغیکه زصدقت این نواست

شکر نعمت کو مکن انکار راست * ای دروغه منسوب اولان اهل زرق واهل ریا که سکا بونوا ورزق وقدرت وغدا صدقدندر شکر نعمت سویله راسته انکار ایلمه یعنی هر نه قدر زراق ومرایی وکذاب ومدعی وارایسه البته انلر اهل خلوص واصحاب صدق وصفا وارباب وفا شکلنده اولمغله غنا ونوا بولورلر لازم کلدیکه کذبه منسوب اولان طائفه باری اهل صدق وصفانك وجودلرینك نه نعمت ایدیکنی بیلوب انلرك شکرینی قیلمق انلره لازم اولورتا کم کفران نعمت اولمغله هم برآخر کناه ایلمش اولمیه لر پس انلره شکر نعمت قیلمغی وراست اولنلرك قدرنی بیلمکی تعلیم ایدوب یوررلر ای دروغه منسوب اولان لافی بونوا وقدرت سکا صدقدن حاصلدر لازم کلدیکه راستك نه نعمت ایدیکنی بیلوب اکا شکر سویلیه سن زنهار راسته انکار ایلمه که کفران نعمت اولنلردن اولمیه سن پس حکیم فلسفی دخی نوعا دروغه منسوبدر انك دخی عاقل وعالم اولنلردن برلك ونوا بولمسی انك قولنك وعلمنك صدق اولمسی اعتباریله درواندنصکره بوامت ایچره انلرك اقوال وکتابلرنی اوقومق حضرت نبی علیه السلامك شرعنه تطبیق ایدوب کتابلرنی حمدله وتصلیه ایله باشلیوب صادق اولان عالملرك علمیله خلطا یلدکلریچون ندروالا فلسفیلرك اقوالی وعلمی وکتابی اصلا بوامت محمد صلی الله علیه وسلم ایچره مقبول دکلدر پس مفلسف اولنلرك طوفانته وکشتیلرینك بیانته شروع ایدوب یوررلر (م ی) ازمفلسف کویم

وکرهای او * بازکشتیهای دریاهای او) مفلسفدنمی سویلیم وانك سوداسندنمی سویلیم یاخود انك کشتیلرندن ودریالرندنمی سویلیم مصرع ثانیده اولان اوضمیری مقدما انکه دیمکله اشارت ایلدکاری حضرت حقه راجع اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه فلسفه صاحبندنمی سویلیم وانلرك کژفهملکلرندنمی سویلیم که انلرك اکثر فهملری کژ ویلدکاری خیالات سوداویه کبیدر یاخود اول خدانك کشتیلرندن ودریالرندنمی سویلیم (م ی) بل ز کشتیهاش کان بند دلست * کو یم ازکل جزو در کل داخلست * بلکه اول خدانك کشتیلرندن سویلرمکه اول بند دلدر کلدن سویلرم جزؤ کلده داخلدر کشتیها شده اولان ضمیریت اولده واقع اولان اوضمیرنك راجع اولدیغی مرجعه راجع اولورکه اندن مراد انکه دیمکله ابیات سابقه ده اشارت ایلدکاری حضرت حقدرته کم انکه او ترس آفرید اینها نمود دیمشلر ایدی بوضمیرلر اکا راجع اولور وانك کشتیلرندن مراد احکام واوامر الهی اولورکه اول کوکارك بند وقید بدر وکوکارا اکا

مربوط

مربوط ومقید اولمشلردر بواعتبارله احکام الهی بند دل اولور وخلقی دریای ضلالت وکرداب معصیتدن خلاص ایلدیکی اعتبارله کشتیلر کبی اولور وبواحکام الهی کشتیلرینك کشتیبانی هر عصرده برنوح سیرت اولان ولی خدا اولور واحکام الهی فی المثل کل وسائر احکام عقلیه واحکام خلایق جزولر کبیدر چونکه کل مثابه سنده اولان احکام الهی ذکر اولنه احکام عقلیه واحکام شرعیه نك جمله سی انده داخل اولور پس یوررلرکه ای مستمع اولان طالب اهل فلسفه دن وانك فهملرندن وسوداسندنمی سویلیم ویاخود اول خدانك کشتیلری مثابه سنده اولان احکامندنمی سویلیم که اول کشتیلر مثابه سنده اولان احکام الهی بندکان حقك قلبلرینك بندی اولمش وهر بندۀ الهینك جان ودلی اکا مقید کلمشدر کل مثابه سنده اولان احکام الهیدن سویلرم زیرا جزو مثابه سنده اولان حکم شرعی وحکم عقلی بوکلده داخلدر وکشتی لابد برکشتیبان ایله جاری اولوب برمحله واصل اولدیغی کبی احکام الهی هم برعالم ربانی اولان ولی واسطه سیله بودریای عالمده جاری وروان اولوب محل ومقصد هر نه ایسه اکا واصل اولور (مثنوی) هر ولی را نوح

وکشتیبان شناس * صحبت این خلق را طوفان شناس * چونکه اول خدانك بند دل اولان کشتیلرندن مراد احکام الهی اولدیغی اکلدك هر ولی یی هم نوح وکمیجی اکا بوخلقك صحبتنی طوفان اکا یعنی حضرت نوح علیه السلامك سفینه سنه تمسك ایدنلر طوفاندن نجات بولوب واندن تخلف ایدنلر غرق وهلاك اولدیغی کبی هر عصرده نوح سیرت اولان واحکام الهی سفینه سنی اجرا قیلان وانك علمنی بیلان ولینك طریقنه تمسك قیلان لابد بوخلقك مصاحبتی طوفانندن خلاص اولور وبونلرك شروفسادی دریاسنه غرق اولمقدن نجات بولور امدی ای طالب هر عصرده اولان ولی خدایی نوح وکشتیبان بیلکه اول احکام الهیه کشتیسنك وسنت نبویه سفینه سنك رئیس ومدبریدر بوخلقله خلط ومصاحبت قیلمق معناده طوفان بلادر اکر سن بوخلقك طوفان مصاحبتندن وکرداب شر ومضرتندن خلاص اولمق استرایسك وقتنك نوحی وشریعت کشتیسنك کشتیبانی اولان برولینك کشتی طریقنه داخل اول واکا تمسك قیل تا کم بوخلقك شر وضررندن امین اوله سن ونجات بوله سن (مثنوی * کم کریز از شیر واژدرهای نر *

زآشنایان وزخویشان کن حذر * در تلاقی روز کارت می برند * یادهاشان غائبی ات می چرند) شیردن واژدرهای نردن ای سالك راه الهی قاچمه که بونلردن آدمك دین وایمانته ضرر اولمز اکر بونلرك ضرری اولورسه انجق بدنه اولور اما آشنالردن واقربالردن حذر ایله که اقارب عقارب کبیدر دیمشلر وخصملرکه معناده خصملرك اکثری اشدیدر دیو حقیقتنه واقف اولنلر تحقیق ایلمشلردر اکرچه آشنا واقربا آدمك دینه ضرر ویرمزلر ایسه ده دینه متعلق اولان کسب وتحصیله مانع اولورلر انلره تلاقیده سنك روز کارکی ایلتورلر انلری یاد ایلمککله سنك غایبه منسوب اولان شیلریکی اوتلرلر یعنی انلر کلوب سکا ملاقی اولمقده وسنکله مصاحبت قیلمقده سنك وقت عزیزکی وعمر نازنینکی ضایع ایدرلر سنك تنهاده اولان آشنالری وخویشاوندلری یاد ایلمککلرك وقلب ایچره ویا لسانله انلری تذکر قیلمقلرك سنك غائبه منسوب اولان محصولکی وروحانیتکی اوتلرلر یعنی انلرك تذکراتی بیله شول حیوانانه بکزرکه سنك قلبك باغنده بتن محصولاتی وروحانیاتی اوتلیوب سنك قلبکده ذوق وصفا بتالرندن اثر قومزلر الحاصل قلبك انلرك یادنه مشغول اولور حیوانات

اوتلمش باغه وصغرلر چکنه مش داغه دونر (مثنوی) چون خرتشنه خیال هر یکی * از قف تن فکر را شربت مکی

چونکه انلرك هر برینك خیالی صوسزاشك کبی تن قفندن فکری شربت امیجیدر شربت مکی شربت امیجی معناسنه در قف اصلنده شربت سلنه دیرلر بونده ظرف معناسی مراد اولور یعنی اول آشنا واقربا ویاران دیدیکك کمسه لرهر برینك خیالی خرتشنه کبی ای طالب سنك بدنك قابندن دنکه نافع اولان فکری وسکا فائده قیلان ذکری شربت کبی امرلر وسنك بدنك ظرفنده فکر الهی وذکر ربانی شربتنی قومزلر زینهار انلرك تشنه خرلر کبی اولان خیالنی همان خانۀ قلبکه

کتورمیه کور (مثنوی) نشف کرد از تو خیال ان وشات * شبنمی که داری از بحر الحیات * پس نشان نشف

آب اندر غصون * آن بود کان می نجنبد در رکون) اول واشیلرك خیالی سندن نشف ایتدی شول برشبنمیکه سن بحر حیاتدن طوترسن پس غصونده اولان آبك نشف اولمسنك نشانی اول اولورکه اول غصون رکونده حرکت ایلمز وشاة واشینك جمعیدر واشی غماز وغمامه ورنك ویریجی کسه یه دخی دیرلر نشف ایچمکه دیرلر نشف الحوض الماء دیرلر ایچون حوض ابی ایچسه غصون غصنك جمعیدر غصن داله وبداغه دیرلر رکون رکنك جمعیدر رکن میله دیرلر وتوضیح معنای بیتین شریفین بویله دیمك اولورکه اول آشنا واقربا دیدیکك غماز وغمامرك هر برینك بحر حیات طیبه دن شول برشبنمیکه درونکده سن طوترسن سندن آنی هر برینك فکری وخیالی نشف وجذب ایتدی وسنی برقوری اغاج کبی قودی پس شاخلرده وبداقلرده اولان آبك نشف اولمسنك علامت ونشانی اولدر که اول هوا اسدکده سائر تازه شاخلر کبی یمین وشماله تمایل ایلمز بلکه حجر صلد کبی بر پرده غلیظ اولوب طورر کما قال السعدی (بیت) وعند هبوب الناشرات علی الحمی

قبیل غصون البان لا الحجر الصلد) پس ای سالك وطالب اولان كمسه سنك دخی اغصان وجودكده آب حیات معنویه نك
كمی وقلبكده اولان نشو ونمای انلرك خیالی جذب ایتمسنك علامتی اولدركه سنك قلبك ودرونك خشك ویابس
اولوب هوای یارله حركت ودین وطاعت جانبنه مائل اولمز (مثنوی) عضو حر شاخ تر و تازه بود * می كشی
هر سو كشیده می شود * گر سبد خواهی توانی كردنش * هم توانی كرد چنبر كردنش * مثلا حرك عضوی شاخ تر و تازه
اولور هر جانبه چكه سن چكلمش اولور یعنی اقربا و آشنا قیدندن ودنیا وهوای نفسانی بندندن حر و آزاد اولان كمسه نك
عضوی فی المثل شول شاخ تر و تازه كبی اولور كه انی سن هر جانبه كه چكه سن چكلمش اولور و سكا میل قیلور مثلا
اگر اول شاخ تازه یی سبد اورمك استیه سن انی سبد ایلمكه قادر اولورسن هم انی سبدك كردننك چنبری ایتمكه قادر
اولورسن نته كم سبدك بوینه شاخلردن چنبرلر وحلقه لر هم اوررلر مصرع ثانیده اولان كردن بیون معناسنه اولور
اما كاف عربیله ایتمك معناسنه اولورسه هم جائزدر ولیكن مكرر اولور زیرا بو وجه اوزره معنی هم انی ایتمكه قادرسن
چنبر ایتمكه قادرسن دیمك اولور (مثنوی) چون شد آن ناشف زنشف بیخ خود * نایدان سو یی كه امرش میكشد
چونكم اول ناشف كندی كوكنك نشفندن كتدی اول جانبه كلمزكه امر انی چكر ناشف نشفدندر نشف ایدیجی
معناسنه نشف ایچمكه وسیكمكه ودخول ایتمكه دیرلر اگر نشف اغاجك كوكی جانبندن ایچمك وجذب ایتمك
معناسنه اولورسه شد بونده رفت معناسنه اولور اما كاهی یابس معناسنه استعمال ایدرلر بو تقدیر اوزره شد اولدی
معناسنه اولور اولكی وجه اوزره معنی چونكم اول ناشف اولان اغاج كندی كوكنك نشف وجذب ایلمسندن كتدی
یعنی زمیندن رطوبت جذب ایتمیوب قوریدی اول جانبه كلمزكه امر آنی چكر وایكنجی وجه اوزره معنی چونكم اول شاخ
كندی كوكنك بیوسقندن یابس اولدی بر صاحب امر انی بر جانبه چكسه كلمز و مائل اولمز كذلك هر شول كمسه نك كه
اغصان اعضاسی اصلنده ایمان واسلام آبی ایچیجی اولمیه بلكه انك بیخ قلبی وروحی آب ایماندن یابس اوله ورطوبت
دینیه دن بی بهره قاله اول كمسه قورو آغاج كبی اولور صاحب امر آنی بر جانبه كه چكه كلمز و اكا مائل ومنقاد اولمز
(م ی) پس بخوان قاموا كسالی از نبی) چون نیاید شاخ از بخش طبی) بو بیت شریف سوره نساده اولان بو آیت كریمه یه
اشارت اولور قال الله تعالی (ان المنافقین یخادعون الله) یعنی تحقیقا منافقلر مخادعه ایدرلر یعنی مكر وحیله ایدرلر
الله ورسولنه وعباد اللهه یعنی ظاهرا توحید شرع اوزره وباطنا كفر وعصیانلرین آچق ایدرلردی (وهو خادعهم)
حال بوكه الله تعالی بونلری خادعدر یعنی بونلرك خدعه ومكری مقابله سنده جزاسنه مكر ویرر (واذا قاموا الی الصلوة
قاموا كسالی) یعنی بو منافقلر صلوته قائم اولسه لردی قائم اولورلردی متثاقل اولدقلری حالده كالمكره علی الفعل كسالی
بضم الكاف وفتح الكاف جمع كسلان وایكسیله ده قرأت ایدرلر (یراؤن الناس) ناسه ریا ایدوب عمللرین كوسترلردی تاكم بونلری
مؤمن صانه لر (ولا یذكرون الله الا قلیلا) وحال بوكه اللهی ذكر ایتمزلر الا قلیلا زیرا هر بار كه ناسی كورسه لر ذكر ایدرلردی
ویاخود مرادقلیلدن اولمیوب لسان ایله ذكر ایلدكلری اوله معنی بیت پس قرآن عظیمدن قاموا كسالی آیتنی اوقو چونكم
شاخ انك كوكندن ایچمك بولمیه طبی طاتمك فتحه سیله وكسره سیله هم آت وقاطر وحمار وكیك ایچكنه دیرلر یعنی
پس بو وجودی یابس اولان ورطوبت اسلامیه دن خالی قلان كمسه لرك شانی وحالنی بیلمك ایسترایسك قرآندن منافقلر
حقنده اولان بو آیتی اوقو كوركه امر حقه صفای قلبله مائل اولمزلر وصلاتی قیلمغه متثاقل اولورلر امر جانبنه تازه شاخ كبی
اگلمزلر وباش ایندرمزلرایدی چونكم بر شاخ كندی بیخندن واصلندن ایچمك بولمیه ورطوبت اخذ قیلمیه اول شاخ اگلمز
وجاذب اولان كمسه یه میل قیلمز مگر كه كسلان اوزره تارك صلاة منافقلر تارك حق تعالی نك جانبنه باش اكمدكاری
ومیل قیلمدقاری كوكاری قورودیغندن وروحلری ایمان واسلام رطوبتندن خالی اولوب كندیلر شاخ یابس كبی
قالدیغندن اولور طبیده یا نفس كلمه دن اولمیوب وحدت ایچون اولسه طب كسر طاء ایله لغتده اصلاح والطف معناسنه
دخی كلور بو وجه اوزره معنی چونكم شاخ كوكندن اصلاح وتازه لك بولمیه قورور وهر نه جانبه چكسلك كسلان اوزره
چكیلور دیمك اولور (م ی) آتشینست این نشان كوته كنم * بر فقیر و كنج واحوالش زنم) آتشی دید بكه سوزد هر نهال
آتش جان بین كز و سوزد خیال * نی خیال و نی حقیقت را امان * زین چنین آتش كه شعله زد زجان) بو نشان آتشیندر
بونی كوته ایلرم یعنی بو مقدما وجودی رطوبت ایمانیه دن ونشو ونمای اسلامیه دن خالی اولان كمسه نك علامت ونشانی
یابس اغاج كبی امر حقه مائل اولمق وباش اكمكدر دیمش ایدك و آتشناكدر سوزناك برنشاندر بونی قصه ایلرم فقیر
اوزره و كنج وانك احوالی اوزره واوروم و بونلرك قصه سنی سویلرسكه مقدما ذكر ایاشدك لكن الكلام یجر الكلام بعض
كلامك مناسبتله ذكر اولنمسیله اول فقیرك قصه سی وانك احوال پر حصه سی تمام اولمیوب قالمش ایدی بر آتشی كوردك كه
هر نهالی وشاخی یاقر مثلا آتش صوری كبی كه بو آتش عنصری وصوری هر نهالی ودرختی یاقر بونی سن كوردك آتش جانی

كوركه اندن اوهام خیال یناروبو آتش جاندن مراد آتش توحید الهی ونار تجلی ربانیدركه باطنده اولان اوهام وخیالاتی
شعله زن اولدقده احراق ایدوب ازاله وافنا ایلر نه خیاله ونه حقیقته امان وار بو تجلی آتشندنكه جاندن شعله اوردی
خیاللردن مراد دنیاده اولان شیلر وحقیقتدن مراد آخرتده اولان شیلردر بر كمسه نك جاننده كه آتش توحید الهی
ونار تجلی ربانی شعله زن اوله وظهوره كله بو تجلی آتشدن نه خیال مثابه سنده اولان صور اشیایه امان اولور ونه آخرتده
ماسواحكمنده اولان حقیقته امان اولور بلكه سوا حكمنده اولان اگر خیال واگر حقیقت هر نه ایسه بو نار تجلی الهی
انلری احراق ایدوب محو ایلر (م ی) خصم هر شیر آمد و هر روبه او * كل شیء هالك الا وجهه * هر شیرك وهر روباهك
خصمی كلدیكه كل شیء هالك الا انك وجهی دكل بو آیت سوره قصصك آخریدر بونك تفسیری وتحقیقی بر قاچ
موضعده مرور ایتمشدر جمله دن جلد اولده شیر حكایه سنده مرور ایلدی انده طلب اولنه وبونده شیردن مراد قوی
وروبهدن مراد ضعیف ویاخود شیردن مراد عالی وشریف وروبهدن مراد حقیر ودنی ویاخود شیردن مراد صادق
وراسخ كار وروبهدن مراد كاذب وحیله كار اولور الحاصل اول آتش وحدت ونار تجلی احدیت شریف ودنی وقوی
وضعیف هر نه قدر اضداد ومغایرات واختلافات وكثرات وار ایسه بو جمله سنك خصمی كلدی وبو جمله سنی نار قهاریتله
قهر قیلدیكه هر شیء جمله سی فی الحقیقه هالكدر الا اول واحد وقهارك ذاتی دكل اول همیشه دائم وباقیدر (كل من علیها
فان) مقتضاسنجه هر شیء فانیدر (م ی) در وجوه وجه او رو خرج شو) چون الف در بسم در رو درج شو) چون الف
در بسم پنهان كرد ایست * هست او در بسم وهم در بسم نیست * اول خدانك وجوهنده ووجهنده یوری خرج
اول بسمده اولان الف كبی كیت درج اول الف كبی بسمده پنهان اول وطور بو وجه اوزره كرد كاف فارسی ایلشو معناسنه
امر اولور وایست دخی طور معناسنه امر اولور وبو دخی جائزدركه دینه چونكم الف بسم لفظنده پنهان اولدی وطوردی
بو تقدیرجه كرد شد معناسنه اولور وایست طوردی معناسنه ماضی اولور وبعض نسخه ده مصرع اولان الف در بسم
پنهان كرده ایست واقع اولمشدر بو وجه اوزره معنی اول الف بسم لفظنده پنهان اولمش وقیام ایتمش اول الف من وجه
بسمده وهم بسمده دكلدر بو وجه اوزره ایست طورمق معناسنه مصدر اولور ووجوهدن مراد صفات الهیه اولوركه
هر صفت بر وجه كبیدر ووجهدن مراد ذات الهی اولور نته كم كل شیء هالك الا وجهه ده اولان وجهدن مراد ذات
الهیدر والفدن مراد بسم الله ده اولان اسمك الفیدركه لفظده وصورت كتابتده پنهان ونا پیدادركه با اسمه متصل
بازیلوب الف صورتا ولفظا ساقط وپنهان اولوب با ایله بسم ما بیننده درج اولمشدر اما معناده قائم وثابتدر پس انسانك
دخی ایكی وجودی واردر برینه وجود عینی دیرلركه اول بو صحیفه كونده موجود اولان وجود مجازیسیدر وبرینه دخی
وجود علمی دیرلر اندن مراد عین ثابته سیدركه اول عین ثابته اسم الهینك حرف الفی كبیدر واسمدن مراد بونده حق
تعالینك صفاتی اولور كه من وجه عین مسمی اولور لفظده اولان اسم مراد اولمز پس بسم الله ده الفك لفظدن وخطدن
ساقط اولوب پنهان اولمسی سالكلره بو سر وبو رمزی تعلیم ایلركه تا سالك كندی یقینی وظاهرده اولان وجودنی خامل
ونا پدید ایلیه وشهرت وتعیندن یكه وفنا شرابنی ایچه وبو عالم صورتدن عالم معنی جانبنه كوچه واندە قائم وثابت اوله
بو حالت عامه ناسه موت اضطراری ایله حاصل اولور وخواصه موت اختیاری ایله میسر اولور وظهوره كلور چونكم
بو مقدمه معلومك اولدی پس تحقیق بیتین شریفین بویله دیمك اولوركه ای سالك چونكم نار تجلی واحدیت لابد هر شیئك
مغایرتنی وتعیننی احراق وافنا ایدوب جمله سنك وجود مجازیلری هالك اولمق مقرر وهمان اول وجه الهی كما كان
فی الاول باقی قالمق محققدر (لمن الملك الیوم لله الواحد القهار) دیو ینه كندی جواب ویرمك مصدقدر اولا سن بو عالمده
كندی اختیاركله اول خدانك وجوه صفات جمیله سنده ووجه ذات جلیله سنده یوری جمله صفاتكی وذاتكی
خرج ایله واصلا سنده اوصاف بشریه دن وذات مجازیه دن بر نشان وبقیه قالمیه بسمده اولان الف كبی یوری صورتا
ولفظا غائب وپنهان اولوب درج اول وعالم معناده قائم وثابت اوله كوركه اول الف بسم لفظنده پنهان ومخفی قیام
ایتمشدركه معناده ثابتدر نظر ایداسك اول الف هم بسم لفظنده واردر وهم یوقدرسن هم بونك كبی اولمق گركسنكه بسم
لفظنك بو شكل كتابت اولنمسی ولفظدن دخی اول الفك ساقط اولمسی سالكه بو نكته لری تعلیم ایلر (مثنوی) همچنین
جمله حروف گشته مات * وقت حذف حرف از بهر صلات * بو تجلیدن جمله مات اولمش حرفله صله لردن اوتری حرفك
حذفی وقتنده یعنی بو بسمده مات ومحو اولان الف كبیدر صله لردن اوتری بر حرفی حذف ایلمك وقتنده مثلا اسیر
سیر البرید دیسك معناده اسیر كسیر البرید دیمكدر كاف لفظدن وكتابتدن ساقط اولوب معناده ثابت اولمشدر ومررت زیدا
دیسك مررت بزید تقدیرنده در بونده دخی با لفظا ساقط اولوب معناده ثابت اولمشدر وخاتم فضة لفظنده هم خاتم من
فضة وغلام زید تركیبنده غلام لزید تقدیرنده در ودخلت المسجد دیمك دخلت فی المسجد تقدیرنده در الحاصل الفاظ

عربيه ده حذف وايصال قبيلندن كلمات والفاظ فى جوقدر باخصوص كه بعض اسملرده بولنور مثلا اسمعيل ورحمن
كبى بونلرك الفلرى مات اولمشدر ومعنيده ثابت وكتابتدن سقوط قيلمشدر (مثنوى) اوصله ست وبى وسين
زو وصل يافت * وصل بى وسين الف را بر نتافت) آوالف صله در بى وسين اندن وصل بولدى بى وسينك وصلى الفه طوغمدى
وشعله اورمدى وياخود طاقت كتورمدى بر نتافت كلمه سنده بو معنالر جائز اولور يعنى بسم لفظنده درج اولان الف
حذ ذاتنده همزهٔ وصلدر چونكم لفظدن وكتابتدن ساقط اولدى انك سقوطى صورتا زوالندن بى وسين برى برينه
وصلت بولدى بايله سينك برى برينه اولان وصالى الفه شعله اورمدى وياخود الفك وجودنه طاقت كتورمدى پس
الفك صورتا وجودنى اورتادن قالديروب بايله سين ميانده الف اتصال واقع اولدى پس بونده بادن مراد فعله الف
وسبب اولان روح اولور وسيندن مراد اسم الله اولور كه سين دخى الله اسملرندن بر اسمدر ديمشلردر نته كم پس ده اهل
تفسير بو معنايى تحقيق ايلمشلردر چونكم بادن مراد روح اوله مطلق آدم اولسه ده جائزدر كه آدم مرتبهٔ
ثانيده اولمغله بايه مشابهدر وبا ايله اسم اللهك ميانده واقع اولان الفدن مراد انسانك مجازى اولان وجوديدر مادامكه
بر انسانك مجازى اولان وجودى يا موت اضطرارى وياخود موت اختيارى ايله محو وفانى اولميه با مرتبه سنده اولان
روح سين مرتبه سنده اولان اسم اللهه واصل اولمز كنديسنك حاكمى ورئيسى اولان اسمه اتصال قيلمز واسم ذات
مستجمع صفات اولان مسمى اللهى هم مشاهده ومعاينه قيلمغه قادر اولمز زيرا (بيت) تعين حجابست والحاصلى
چو پيوندرا بكسلى واصلى * ديمشلردر مادامكه بو وجود مجازى وتعين صورى كندى مرتبه سنده قائم وبرجا اوله
روحك اسما وصفات الهيه مرتبه سنه واصل اولمسنه مانع قوى اولور كه نته كم (بيت) يمنى ويبنك انى ينازعنى * فارفع
بفضلك انيامن البين * ديمشلردر الفك وجودى ثابت اولدقجه سينه وصالى ميسر اولمديغى كبى آدمى دخى مادامكه
كندى وجود مجازى اولان مرتبه سنده ثابت وبرقرار اوله انك روحى مسمى الله مرتبه سنه واسما وصفات عالمنه
واصل اولمق ميسر دكلدر (مثنوى) چونكه حرفى بر نتابد اين وصال * واجب ايد كه كنم كوته مقال * چون يكى حرفى
فراق سين وبيست) خامشى اينجا مهمتر واجبيست * چونكم بر حرف بو وصاله طاقت كتورمدى واجب كاور كه مقالى
كوتاه ايليم چونكم بر حرف سين وبانك فراقيدر وانلرك اتصالنه مانعدر خاموشلق بو محلده بر مهمتر واجبدر يعنى
اى طالب چونكم وصال حروف مقطعه دن بر حرفك وجودى بو وصاله طاقت كتورمديكه بايله سين بر برينه
جمع اولوب متصل اولدقده الفك وجودى بو ايكيسنك شدت وصالنه طاقت كتوره ميوب اورتالقدن محو وفانى
اولدى واول باسينه كتمكله متصل اولدى پس روحك مرتبهٔ اسما وصفات حقه واصل اولمسنه هم بو وجود مجازى
طاقت كتوره مز وروح حضرت حقه واصل اولسه وجود موهومى قالمز چونكم وصاله مانع اولان همان وجود وهمى
ومجازى ايمش بلدك واجب كلديكه بو محلده سوزى اوزتميوب قصه ايليم چونكم بر حرف سين وبانك سبب فراقى اولدى
وايكيسنك برى برينه اتصال قيلمسنه مانع كلدى بو محلده خاموش اولمق وسكوت قيلمق بر مهمتر واجبدر زيرا مقصود
نه ايدوكى بو قدرله معلوم اولور وتطويل كلامه احتياج قالمز (مثنوى) چون الف از خود فنا شد مكتنف) بى وسين بى او
همى كوينده الف * چونكم الف كنديدن فنا اوله مستتر اولديغى حالده بى وسين آنسز الف ديرلر يعنى چونكم الف
كندى صورت مجازيه سندن بايله سينك مابينده مستتر اولوب غائب اولدى باوسين انك وجودسز الف ديمكى
مرادوانك معناسنى ادا ايدرلر نته كم بسم دينسه الف هم معنيده ديمش اولور پس چونكم انسان وهمى ومجازى
اولان اثنينيتى وتعينى فانى ايليه وغائب قيله انك آلت فعل حق اولان جسمى وروحى انك مجازى اولان
انانيتندن ظاهر اوله چوق معنايى ادا ايدرلر (مثنوى) ما رميت اذ رميت بى ويست * همچنين قال الله از صمتش بجست
ما رميت مفهومى انسز درهمچنين قال الله تعالى انك ضمتندن صيچرادى مصرع اول سورهٔ انفالده اولان (وما رميت
اذ رميت ولكن الله رمى) آيت كريمه سنه اشارتدر تفسيرى جلد اولده وزير حكايه سنده وبعض مواضعده مرور
ايلمشدر ضمن بونده آرالق معناسنه دروم ادد هان آرالغيدر نته كم يقال هو فى ضمن كتابه يعنى بوشئ انك كتابنك
آرالغنده در وقال الله دن مراد احاديث قدسيه دريعنى چونكم حضرت نبى مكرم صلى الله عليه وسلم كندى وجود
مجازيلرنى فانى ايلديلر وروح شريفلرى حضرت حقه واصل اولدى اول حضرتدن هرنه صادر اولديسه حضرت
حقدن اولدى جملهدن اول كفاره رمى تراب ايلمكلرى انك وجودسزدر كه حق تعالى شول زمانده كه ترابى سن آتدك
آنى سن اتمدك ولكن الله آتدى بيوردى همچنين انك دهان شريفنك آرالغندن الله قولى صيچرادى وظهوره كلديكه
نقدر احاديث قدسيه وار ايسه جملهسى الله كلاميدر ليكن حضرت نبى عليه السلامك دهان شريفندن ظهوره
كلمشدر فى الحقيقه كلام حضرت حقكدر ليكن ظاهرا انى قائل اولان حضرت نبى عليه السلامدر نته كم حضرت نبى

صلى الله عليه وسلم بيوررلر (قال الله تعالى لا يزال العبد يتقرب الى بالنوافل حتى احبه فاذا احببته كنت سمعه الذى يسمع
به وبصره الذى يبصر به ويده التى يبطش بها ورجله التى يمشى بها (مثنوى) تا بود دارو ندارد او عمل) چونكه شد فانى
كند دفع علل * تا دارو اوله اول دارو عمل طوتمز چونكم فانى اولدى دفع علل ايلر يعنى تا كم دار ودارو اوله وادويه
واجزانك وجودلرى منكسر اولميوب طوره اول دار وعمل طوتمز وتأثير ايتمز اما چونكم اول دارولر دوكيلوب فانى اوله
علتلرى دفع ايلر كذلك بر آدمينك هنوز دخى اثنينيتى برنده اوله ومجازى اولان وجودى فانى اولميه كندى
خاصيت حقيقيه سى اوزره عمل قيلمز وانك عقلنده وروحنده تأثير اولمز اما چونكم فانى اوله وانانيتى محو قيله نيجه
علتلرى دافع اولور ودوا وشفا اولمق مرتبه سنى بولور (مثنوى) كر شود بيشه قلم دريا مديد * مثنوى را نيست پايان اميد
اكر بيشه قلم ودريا مركب اولسه مثنوى شريفه بر پايان اميدى بو قدر مدادمركبه ديرلر قافيه ايچون مديد اوقنور
يعنى اكر ميشه بستان اقلام اولسه وهم دريالر مركب اولسه مثنوى شريفك بر حد وغايتى اولمغه اميد بو قدر شو اعتبار
ايله كه مثنويات الهام الهيه ايله در چونكم سبب اولان الهام الهينك پايان ونهايتى اولميه مسبب اولان مثنوى
شريفك هم معنى يوزندن پايانى اولمز اكرچه الفاظ وكتابت جهتندن پايان وغايتى اولدى ايسه ده وشو اعتبار ايله
دخى مثنوينك معناده پايانى اولمزكه بو مثنوى تفسير اسرار كلمات اللهيه در چونكم كلمات اللهيه نهايت اولميه معناده
انك تفسيرينه دخى نهايت اولمز اكرچه بحسب الظاهر نهايت بولديسه ده (مثنوى) چارچوب خشت زن
تا خاك هست * ميدهد تقطيع شعرش نيز دست * خشت زنك چارچوبنه تا كم خاك وار مثنوى شريفك شعرنك
تقطيعى دخى ال ويرر خشت زن كرپچ دوكيجى ديمكدر بونده حضرت حق مراد اولور انسانك جسدلرى كرپجى
طوپراقدن دوزديكى اعتبارله وچارچوبدن مراد عناصر اربعه دن مصنوع اولان قالبدر يعنى اجساد آدميه كرپجلرنى
دوكيجى صانعك چارچوب كبى يا پديغى قالبه مادامكه خاك واردر واول خاكدن طورمدين جسد كرپجلرنى يا پقده
وكسمكده در مثنوينك شعرنك كسمكلكى دخى ال ويرر وبيت بيت بر وزن اوزره قطع اولوب دوزلمسى ميسر اولور وخلاصهٔ
كلام مادامكه بو خاك جسد وار اوله مثنوى شريفك شعرنى سويلمك هم ال ويرر ديمك اولور وخاكدن مراد اصل جسد
شريفلرى وقالب لطيفلرى اولمش اولور اكر مثنوينك تقطيع شعرندن مراد بيت بيت نظمه كلمسى ومكتوب اولمسى
اولورسه خاكدن مراد جسد شريفلرى اولور وانك شعرنك تقطيعى تا كم خاك موجود اوله ال ويرر ديمكدن مراد ناس
ايچره اوقنمق ويازلمق مراد اولور خاكدن مراد بو خاك زمين اولور ومعنى مادامكه بو خاك زمين خشت زنك چارچوبنه
مايه وماده اوله واندن اجساد مخلوقاتى ايجاد قيله مثنوى شريفك شعرنك السنهٔ ناسده تقطيع اولمسى وسويلنمسى
ميسر اولور ديمك اولور (مثنوى) چون نماند خاك وبودش جف كند * خاك سازد بحر او چون كف كند * چونكم خاك
قالميه وانك بودنى جف ايليه انك بحرى چونكم كف ايليه خاك دوزر بود بونده وجود معناسنه در جف قوروتق
معناسنه دركف كوپوك معناسنه دريعنى چونكم جسد خاكى بريوزنده قالميه وانك وجودنى خشت زن اولان صانع
قوروده چونكم اول صانعك درياى قدرتى كوپوك ايليه وتموج قيله خاك دوزر ينه بو مثنوى شريفك شعرى اول جسد
خاكى موجود اولدقجه تقطيع اولور وبيت بيت نقل اولنور پس الى قيام الساعة وساعة القيام بو كلام اوقونمقدن ونقل
اولنمقدن خالى اولمز ديمك اولور (مثنوى) چون نماند بيشه وسر در كشد * بيشه ها از عين دريا سر كشد * چونكم بيشه
قالميه وباش چكه بيشه لر عين دريادن سر چكر بيشه دن مراد اغاجلق ودريادن مراد درياى حقيقى والهيدر مقدما
اكر بيشه قلم ودريا مركب اولسه مثنوى شريفه بر پايان اميدى بو قدر ديمشلرايدى بونده بيوررلر كه چونكم مثنوينك
تحرير وكتابتنه سبب اولان بيشه بو عالمده قالمسه وعالم عدمه هر اغاج باش چكسه وغائب اولسه عين درياى قدرتدن
نيجه قلم اوله جق وكتابت قيله جق اغاجلر باش بوقاروچكر ووجود عالمنه كلور وبو مثنوى باقى بى كتابت قيلور پس بونده
بيشه دن مراد ذكر ملزوم ارادهٔ لازم قاعده سى اوزره ينه مثنوى يازمغه قابل ومستعد اولان انسان اولور كه فى المثل
بيشه لر قلم اولسه البته اول قلمله كتابت ايلمكه بنى آدمدن بهرحال بر كاتب لازم اولور پس معنى ونتيجه چونكم
بر عصرده بو مثنوياتى قلملرله يازمغه كاتب قالمسه وعالم عدمه باش چكسه ينه درياى قدرتدن تازه كاتبلر ومثنوى
خوانلر باش يوقاروكتوروب بونى يازوب اوقورلر وبو بحر معنادن بى زحمت خبر ويروب تعليم قيلورلر ديمك اولور (مثنوى
بهر اين كفت آن خداوند فرج * حدثوا عن بحرنا اذ لا حرج * اول فرج صاحبى بوندن اوترى ديدى بزم بحرمزدن خبر
ويرك زيرا بو خصوصده حرج يوقدر يعنى بزم بحرمزدن خبر ويرك ديمك بزم علممزدن وبزم بحر قلبمزدن صدور ايلين
احاديث شريفه دن طالب اولنلره خبر ويرك حرج وزحمت يوقدر ديمك اولور نته كم طبرانى ابو تحافه دن بوكونه روايت
ايدوب بيوررلر * قال عليه الصلوة والسلام حدثوا عنى بما تسمعون ولا تقولوا الا حقا ومن كذب على بنى له بيت فى جهنم

برتع فيه وابوداود ابوهريره رضى الله عنه حضرتلرندن بوكونه روايت ايدرلر * قال النبى صلى الله عليه وسلم حدثوا
عن بنى اسرائيل ولا حرج وبودخى روايتدر * قال عليه الصلوة والسلام حدثوا عنى ولا حرج فرب حامل فقه غير فقيه
ورب حامل فقه الى من هو افقه منه يعنى اول فرج وسرور صاحبى اولان حضرت نبى عليه الصلوة والسلام بو معانى
اشعار ايلمكدن اوترى بيورديلر بندن اشتديككز كلامى ناسه خبر ويركه بو خصوصده حرج وزحمت يوقدر وهر عصرده
بنم حديثمى فهم ايلر وانكله عمل قيلر كسه لر چوقدر سز همان بو علمدن تبليغ ايدوب سويليك وحفظ ايتديككز كبى نقل
ايليك ديمك اولور (مثنوى) بازكرداز بحر وروددر خشك نه * هم زلعبت كو كه كودك راست به * تا زلعبت اندك
اندك در صبا) جانش كردد بايم عقل آشنا) بحردن كيرو دون ويوزيكى خشكه قو هم لعبتدن سويله كه كودكه اول بهدرتا كم
لعبتدن تدريجله آز آز صباوتنده انك جانى بحر عقله آشنا اوله بحردن مراد بحر معنى خشكدن مراد بر صورت لعبتدن
مراد قيل وقال وصورت حكايه وكودكدن مراد هنوز دخى كمال عقله واصل اولميان اطفال شريعت اولور وتقدير كلام
بويله ديمك اولوركه اى مولانا بحر معنادن خبر ويرمكدن ودرياى حقيقيدن سوز سويلمكدن رجوع ايله وصورت
عالمنه يوزقو وصورت قصه جانبنه توجه ايله هم لعبت قيل وقالدن سويله كه اطفال سيرت اولان كسه لره صورت حكايه يى
سويلك ولعبت مثابه سنده اولان قيل وقالدن خبر ويرمك اولى وبهتر در تا كم صبيلك وقتنده لعبت وبازى ايلمكدن
تدريجله اول كودك سيرتك جانى عقل درياسيله آشنا اوله اندنصكره بو صورت مرتبه سنده قيل وقالله ملاعبه ايلمكدن
اوصانوب درياى سيرتده وبحر معنيده شناورلك قيلمغه لايق ومستعد اوله اندنصكره اكا بحر معنادن هر نه سويلسك
فهم ايليوب حظ ايلر (مثنوى) عقل زان بازى همى يابد صبى * كرچه با عقلست در ظاهر ابى * عقلى صبى اول بازيدن
بولورا كرچه ظاهرده عقلله ابا ايديجيدر ابا امتناع معناسنه در يعنى عقل جزوى صاحبى اولان صبى كمال عقلى اول
اويونجقدن بولور اكرچه لعب وبازى ظاهر مرتبه سنده كمال عقلله بر برده جمع اولمز كه كمال عقل لعب وبازيدن
اباوامتناع ايديجيدر وعقلله لعب ولهوا كرچه ظاهرده مانعة الجمعدر وليكن صبى عقلك كمالنى لعب ولهودن بولور
ولعب ولهوه مشغول اولمغله بعض عقلى اولان معنالره واقف اولور (مثنوى) كودك ديوانه بازى كى كند) جزو بايد تا كه
كل را فى كند) كورمزميسن كودك ديوانه نچن بازى ايلر يعنى ايلمز زيرا جزو كرك تا كيم كله رجوع ايليه فى رجوعه ديرلر
كولكه يه دخى فى ديدكلرى عاقبت سايه صاحبنه رجوع ايلديكى اعتبار يله در يعنى عقلدن خالى اولان ديوانه اويونجق
لعب ولهوه مائل اولمز انكيچون لعب ولهوه دخى بر جزوى عقل كركدر تا كم اول عقل جزوى اولا لعب ولهوه مائل اوله
وملاعبه ايدرك اول لعبت وبازيدن كندكجه تدريجله عقله قوت كله حتى اولعبت وبازيدن عقل جانبنه رجوع ايليه
وكمال بوله امدى لعبت وبازى جانبنه هم مايل اولمغه بر مقدار عقل كركدر تا كم اول واسطه ايله عقلك كمالنه رجوع قيله
پس بو صور حكايات والفاظ وكلمات هم كمال عقله بالغ اولان رجالك قتنده هم لعب وبازى مثابه سنده در بعض كودكار
بوكا مائل اولسونلر وبوكا مشغول اولمغله علم وعقل بولسونلر ديو وضع ايلمشلردر پس اطفال سيرت اولان كسه ايچون
مثل سويلك وحكايت نقل ايلمك لازم اولديغنه بناء مقدما حكايه ايلديكلرى قبه وكنجك بقيه سنى بيان ايلمكه رجوع
ايدوب بيوررلر * رجوع كردن بقصهٔ قبه وكنج (مثنوى) نك خيال ان فقيرم بى ريا * عاجز آورد از بيا واز بيا * بانك او
تو نشنوى من بشنوم * زانكه در اسرار همرازويم * اشته اول بى ريا اولان فقيرك خيالى بيا وبيا ديمكدن بنى عاجز
كتوردى يعنى او قصه سى مقدما سبقت ايلين بى ريا اولان فقيرك خيالى بكا كل كل بنم قصه مى سويله وغيرى كلام نقل
ايلمكى بر مقدار ترك ايله بنم قصه مده اولان حصه هم طالبلره عيان اوله ديو بنى باطنا عاجز ايلدى سن اول بى ريا اولان
فقيرك بانك وصداسنى اشتمزسنكه انك بانك وصداسى حرف وصوت واسطه سيله دكلدركه سن انى استماع ايليه سن
اما بن آنى سمع جانله اشيديرم زيرا كه اسرارده بن انك همرازى يم انك مرادنى بيلورورازنى فهم قيلورم * مثنوى * طالب
كنجش مبين خود كنج اوست * دوست كى باشد بمعنى غير دوست * سجده خود را مى كند هر لحظه او * سجده پيش
آينه ست از بهر رو) اى سر وحدتدن خبر بيلمك وعلم حقيقتدن اثر طويمق استين طالب اول طالب كنج اولان فقيرى سن
من حيث الحقيقه طالب كنج كورمه خود كنج معناده اولدر نهايت من حيث الظاهر طالب ومن حيث المعنى
مطلوبدر زيرا دوست معناده نچن دوستك غيرى اولور دوست معناده دوستك غيرى اولمز بلكه دوست دوستله من حيث
المعنى نفس واحد كبيدرا كرچه بحسب الظاهر ايكيلك بولنور سه ده اول ظاهرده اولان اثنينيت اعتباريدر حقيقى دكل
هر لحظه اول طالب كنج حقيقى اولان فقير سجده بى كندى يه ايلر مثلا سجده آينه نك اوكنده ساجدك كندى وجهندن
اوتريدرا كرچه ظاهرا بر آخر شيدن اوتريدر (المؤمن مرآت المؤمن) حديث شريفنده اكثر محققلر بويله ديمشلردركه
مؤمن حق تعالينك اسماء حسناسندندر وعبد مصدقه دخى مؤمن ديرلر پس عبد مؤمن حق تعالى حضرتلرينك اسما

وصفاتنه

وصفاتنه مرآت اولمشدركه حق سبحانه وتعالى كنديينك اسما وصفاتنى انده كورر وحق تعالى دخى عبد مؤمنه
مرآت اولمشدركه عبد مؤمن كنديينك عين ثابته سنى وصورت اصليه سنى مرآت الهيده مشاهده قيلور وحقيقتنه نظر
ايلسك طالبك مطلوبى ينه كنديينك صورت اصليه سى وعين ثابته سيدر پس انك سجده سى كنديينك مرآت الهيده
نمايان اولان وجه حقيقيسى جانبنه اولوركه فى الحقيقه كنديينك مسجودى ومطلوبى كنديدن غيرى اولمز وانك تحياتى
هم كندى لسانندن هم كندى ذاتنه اولور كما قال ابن الفارض قدس الله سره * بيت * سلامى مجازى عليه لانما
حقيقته منى الى تحيتى) الهاصلوتى بالمقام اقيمها * واشهد فيها انها لى صلت * تائيه ده واقع اولان شرحده بيان ايلمشز
انده طلب اولنه (م ى) كر بديدى زآينه اويك پشيز * بى خيالى زو نماندى هيچ چيز) هم خيالاتش هم او فانى شدى) دانش
او محو ونادانى شدى) اكر اول فقير آينه دن بر خيالسز بر پشيز كورديدى اندن هيچ برشى قالمزدى هم انك خيالاتى وهم
او فانى اوليدى انك دانشى محو ونادانى اوليدى يعنى حضرت حقى كنديسنه آينه كبى بيلان وكنديينك صورت
اصليه سنى انده مشاهده قيلان طالب هم علم وحدتدن بيلمش وسر احديتندن آندن بر حبه قدر آكاه اولمشدر مرآت
حقيقتدن اول فقير بر خيالسز بر حبه قدر معنى كورديدى انك وجودندن اصلا هيچ شى قالمز وساجدلك ومسجودلك
وعاشقلق ومعشوقلق خيالى اندن محو اولوب انك باطننده تفرقه ومغايرتى موجب حالات اولمزدى بلكه هم انك خيالاتى
وهم انك موهومى اولان ذاتى فانى اوليدى انك عقل ودانشى هم نادانلقده محو اوليدى وبيلمسى عين بيلمك مرتبه سنى
بوليديكه نادانلك بو طريقتك اصحابى قتنده اعلاى جميع مراتبدر كما قال مولانا جامى * بيت * معلم كيست عشق
وكنج خاموشى دبستانش * سبق نادانى ودانا دلم طفل سبق خوانش * پس كندى كنديلرينى دخى بو مرتبه نك اهالى سنك
ميانته ادخال ايليوب بو جمله نك لسانندن بو بيتى ادا بيوررلر (مثنوى) دانشى ديكر ز نادانى ما * سر بر اورد ى عيان كه
آنى آنا * بزم نادانلغمزدن دانش آخر باش يوقارى كتوريدى بويله ديو كه تحقيقا ابن بنم يعنى حقيقى مشاهده ايلمكدن
مقصود عبد كنديينك مجازى اولان وجودنى وعلمنى فانى ايلمكدر چونكيم بر عبد كنديينك مجازى اولان وجودنى
فانى ايليه لابد وجود حقانى باش يوقارى كتوروب ظاهر اولور وهمچنين مجازى اولان علمنى وكنديينك بيلمكيسنى
محو وفانى ايلسه انك نادانلغندن بر آخر علم الهى وسر ربانى باش يوقارو كتوروب تحقيقا اصل فى الحقيقه بن بنم ديرپس
عبد فناسى قدر بقا بولور (مثنوى) اسجدوا لادم ندا آمد همى * كادميد وخويش بينيد ش دمى * آدمه سجده ايليك
نداسى كلدى بويله ديو كه آدم سز كنديكزى بردم آنى كورك يعنى الله تعالى حضرتلرندن (واذ قلنا للملائكة اسجدوا
لادم) آيت كريمه سنك حسبنجه كندى ملكلرينه اى ملكلر سز آدمه سجده ايليك نداسى همیشه كلور بويله ديو كه
اى ملكلر سز معناده آدم سز سز كنديكزى بردم آنى كورك وتوضيح معنى بويله ديمك اولوركه آدمكه خليفة الله
ومظهر ذات وصفات الهيدر وملائكه حضرت آدمك قواى روحانيه سى مثابه سنده دركه آدمك حقيقتى جميع علويات
وسفلياتى جامعه بر حقيقتدر پس قواى روحانيه مرتبه سنده ملائكه يه حق سبحانه وتعالى حضرتلرينك جانب
شريفندن اى ملكلر سز بنم خليفه وذات وصفاتمه مرآت اولان آدمه سجده ايليك نداسى كلدى وانلره بو نكته نى اشعار
وبو سرى افهام ايلديكه سز اى ملكلر فى الحقيقه آدمك قواسى كبيسز كنديكزى بردم انك عينى كورك وا كا قوا واجزا
كبى تابع اولك وكنديكزى انك مرآت وجودنده كورك چونكيم سز اكا باش ايندروب انقياد ايده سز وآنى كنديكزه
متبوع ومقتدا قيله سز آدمله نفس واحد حكمنده اولديغكزى ومعنوى اتحاد قيلديغكزى بيلورسز وحقيقتنه
ناظر اولوب آنى كندى عينكز وكنديكزى دخى انك عينى كوررسز وسر وحدتى اكا انقياد ايتمكله مشاهده قيلورسز
ديدى بو معنالر (اسجدوا لادم) آيت كريمه سنك لسان اشارتيله دلالت ايتديكى معناى باطنى اولور (م ى) احولى از چشم
ايشان دور كرد * تا زمين شد عين چرخ لاژورد * احوللكى اول ملكلرك كوزندن * اسجدوا لادم * نداسى دور ايتدى
فاعل حق تعالى اولوب احوللكى انلرك كوزندن حق تعالى دور ايتدى ديمك هم جائزدر حتى زمين بونلرك چشمى
قتنده عين چرخ لاجورد اولدى اسمانك رنكى كبود كورنديكيچون اكا چرخ لاجورد تعبير ايدرلر وتوضيح معنى بويله ديمك
اولوركه حق سبحانه وتعالى حضرتلرى اول ملكلرك كوزلرندن احول اولمغى وشيطان كبى غير كورمكى دور ايتدى
ونور توحيد هدايتيله انلرك ادراكنى مكحل ومنور قيلدى پس انلر حقيقت بين اولان كوزلريله آدم عليه السلام
حضرتلرينه نظر قيلديلر آدم عليه السلام حضرتلرنى مظهر اسما وصفات الهى كورديلر ومعدن علوم واسرار ربانى
مشاهده قيلديلر پس كوكلرده ارادتلرنى پرده بولديلر تا كم زمين بونلرك كوزلرى اوكنده عين چرخ لاجوردى اولدى
شو اعتبارله كه زمين خليفهٔ حق ومظهر وجود مطلق اولان آدم عليه السلام حضرتلرى ايله معنا رفعت وشرف بولدى
وانك تشريفيله آسمان كبى اولدى پس ملكلر انك علو قدرنى ورفعت شاننى كوردكلرى كبى آسمان لطيفه نه مرتبه

محبتلری وعلاقه لری اولدیسه زمین کثیفیه دخی اول مرتبه محبتلری وعلاقه لری اولدی بلکه سر وحدتی ونور هویتی
مشاهده ایتمکله زمین وآسمان انلرک چشم شهودنه برابر اولدی وفرق ومغایرت زائل اولوب آسمانده نیجه حضرت
حقک تجلیاتنی واسما وصفاتنی مشاهده ایلدیلرسه زمینده دخی همان حق تعالی حضرتلرینک تجلیاتنی واسما
وصفاتنی مشاهده قیلدیلر چونکم بو جهتده علوی وسفلی حضرت حقی مشاهده قیلدیلر زمین هم بو اعتبارله انلرک
چشم شهودنده عین چرخ لاجوردی اولدی (مثنوی) لااله گفت والاالله گفت * گشت لاالاالله وحدت شگفت
لااله دیدی والاالله دیدی لاالاالله اولدی ووحدت آچلدی بعض نسخه ده الاالله دنصکره واو یوقدر بوتقدیرا اوزره معنی
لااولدی الاالله وحدت اچلدی دیمک اولور یعنی اول واحد حقیقی کلمهٔ توحیدی بونلره دیدیکه اول کلمهٔ توحید لااله
الاالله درکه جمیع غیر وسوی حکمنده اولان آلهه یی نفی ومعبود بالحق اولان الله تعالی یی اثبات ایلمکدر وحقیقتده
هیچ براله بوقدر جمیعسی لادر وثابت وموجود حقیقی الله تعالیدر چونکم کلمهٔ توحیدک سری عیان اوله لااله الاالله
مفهومی اولور یعنی جمیع غیر وسوی فانی وهالک اولوب وجود حقیقی سری منکشف اولور ووحدت آچلوب ظهوره کلور
(مثنوی) آن حبیب وآن خلیل بارشد * وقت آن آمد که گوش ما کشد * سوی چشمه که دهان زینها بشو
آنچه پوشیدیم از خلقان مگو * اول بارشد اولان دوست ومحبوب انک وقتی کلدی که بزم گوشمزی چکه خلیل
دوست معناسنه خلتدندر خلت دوستلغه دیرلر حبیب محبوب معناسنه در بونده حبیبدن مراد خدای تعالی
حضرتلریدر وتقدیر کلام بویله دیمک اولور که اول رشدلو وهدایتلو اولان دوست ومحبوب حقیقی انک وقتی کلدیکه بزم
قولغمزی چکه چشمه جانبنه که دهانی بونلردن یو اول نسنه یی که خلایقدن اورتدک سویلمه یعنی اول هدایت صاحبی
اولان محبوب حقیقی اول وقت کلدیکه بزم قولغمزی طوتوب چشمهٔ توحید جانبنه چکه بویله دیوکه دهانکی بو اسرار
وحدته متعلق اولان کفت وکولردن یو وبو کنج حقیقته مخصوص اولان شول معنالرکه بز خلایقدن ستر ایلمشزدر
انی سویلمه ونامحرم اولنلره سر ربوبیتی افشا ایلمه چشمه دن مراد علم شریعت اولوب معنی بویله اولسه هم جائزدر اول
محبوب بارشد انک وقتی کلدیکه بزم قولغمزی طوتوب بزی شریعت چشمه سی جانبنه چکه اغزیکی بو سوزلردن یو اول
سرلریکه بز خلایقدن ستر ایلمشزدر انی انلره سویلمه (مثنوی) ور بگویی هم نگردد اشکار * تو بقصد کشف گردی
جرم دار * لیک من اینک برایشان می تنم * قائل این سامع این هم منم * واکر کشف سر ایلیه سن هم آشکارا اولمز
سن قصد کشفله جرم دار اولورسن لیکن بن اشته انلر اوزره طوتنورم بونک قائلی وبونک سامعی هم بنم یعنی اول محبوب
بویله دیرکه اول رازلریکه بز خلایقدن ستر ایلمشزدر انی انلره زنهار سویلمه واکر فرضی سویلسک هم انلره اشکار اولمز
زیرا انلر بو رازک اهلی دکللر درنهایت مافی الباب سن نااهله کشف راز ایلمکه قصد ایلدیکک سببیله جرمدار اولورسنکه
نامحرمه کشف راز ایلمک امانته خیانت ایلمکدر زیرا * ان الله یأمرکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها * موجبنجه امانتی
اهلنه ادا ایلیوب نااهلدن حذر ایلمک امینه لازم اولنلردندر ولیکن ای بنم اسرارم خزینه سنه عارف اولان بن اشته اول
راز حقیقتدن غافل اولان خلایقی اوزرما وربلورم وانلری احاطه قیلورم بو راز وحدتی فی الحقیقه قائل وبو کنج حقیقتک
خبرنی هم سامع بنم * انا اسمع وانا اقول لیس فی الدار غیرنا دیار * چونکم کنج حقیقت وخزینهٔ وحدت نه ایدیکنی بیلدک
وانی کندکده بولدک زنهار نااهل ونامحرم اولنلره بو خزینه دن دم اورمه وکشف راز قیلمه (م ی) صورت درویش ونقش
گنج گو * رنج کیش اند این گروه از رنج گو * درویشک صورتنی وکنجک نقشنی سویله بو کروه رنج کیشلردر رنجدن سویله
یعنی درویشک سر وحقیقتنی وکنجک دخی حقیقتنی سویلمکدن فراغت ایدوب صوری اولان فقیر وصوری اولان کنجی
سویله وظاهرا اول خزینه یه طالب اولان درویشک حالنی وقصه سنی بیان ایله بو ظاهرا درویش اولان کروه رنج مذهبلو
وزحمت عادتلو طائفه درلر بونلره رنج وزحمت چکمکدن سویله (مثنوی) چشمهٔ راحت برایشان شد حرام * می خورند
از زهر قاتل جام جام * چشمهٔ حیوان اول کروه رنج کیشک اوزرینه حرام اولدی زهر قاتلدن جام جام ایچرلر یعنی چشمهٔ
حیوانکه اذواق روحانی واسرار عرفانیدر اول زحمت عادتلو کروهک اوزرینه حرام اولدی انلر زهر قاتلدن جام جام ایچرلر
اما اول چشمهٔ حیوان اولان علوم ومعارفدن ایچمککه قادر اولمزلر وزهر قاتلدن مراد اولان الام دنیویه وشدائد
صوریه درکه هر بری بونلرک سیم وزر بولمقدن ومال ورزقه نائل اولمقدن اوتری نیجه محنتلر وزحمتلر چکرلر وزهرلر ایچرلر
مع هذا کندیلرک باطننده اولان کنز قناعتدن وکنج حقیقتدن غافل اولمشلردر وغنای قلبیه دن محروم قالمشلردر (م ی)
خاکها پر کرده دامن می کشند * تا کنند این چشمها را خشک بند * بو خلق دامننی خاکله پر ایلمش چکرلر تا کم
بو چشمه لری خشک بند ایده لر چشمه لردن مراد انبیای عظام علیهم السلام واولیای کرام اولورکه بعد الانبیا اولیای کرام
کندی عصرلرنده ینبوع الهی وچشمهٔ روحانی اولمشلردرکه ینابیع حکم بونلرک دهان شریفندن ووجود لطیفندن

جریان ایلمکده در اما آب حیواندن ذوق ایتمین حیوان سیرتلر خاکه مشابه سنده اولان سیم وزر ودر وجوهرله ودخی
خاکدن مخلوق اولان طعام وغدا ولباس وبونلر امثالی اولان متاعی طورمیوب چکرلر واول چشمهٔ الهی وینبوع
ربانی اولان نبیلرک وولیلرک فیوضاتنی بند وسد ایلیوب (ویصدون عن سبیل الله) آیت کریمه سنک موجبنجه خلقی انلر
بولندن منع قیلوب وانلرک چشمهٔ حیاتندن نوش ایلمکدن دفع ایدوب کندیلرک جمع ایلدکاری سیم وزره ومتاع وجوهره
ترغیب وتحریض ایدرلر اول چشمه لر سزه ضرر وزیان ایدرکلک سز دخی عاقل ایسه کز بزم کبی بویله خاکدن ظهوره کلان
متاعلری جمع ایلیک دیرلر وبو طریقله اول آب حیات چشمه لرنی خشک وسد ایلمک استرلر (م ی) کی شود این چشمهٔ دریا
مدد * مکتبس زین مشت خاک نیک وبد * لیک گوید باشما من بسته ام * بی شما من تا ابد پیوسته ام * بو دریا مدد
اولان چشمه نیجه مستتر ومدفون اولور بو ایو وکتونک براوج طپراغندن ولیکن بو چشمهٔ دریا مدد سزه بن بسته ام دیر
سزسز بن ابده دک پیوسته ام مکتبس بونده مستتر ومدفون معناسنه اولور کبس دفنه دیرلر وبرکسه باشنی کندی
ثوبنه ادخال ایدوب بورنسه اکاهم کبس دیرلرنه کم کبس فلان راسه دیرلر ادخل فی ثوبه یغطیه معناسنی ویررلر
وبر چقوریری طپراقله اورتوب طولدرمغه دخی کبس دیرلر بو وجه دخی جائز اولور وحاصل معنی بویله دیمک اولورکه
بو دریا مددلو وبحر معاونتلو اولان چشمهٔ روحانی وینبوع ربانی اولان ولیلرک وعارفلرک وجودی وظهوری ومعارف
وعلومی واذواق وفهومی بو ایک وبد اولان خلق جهانک براوج خاک مشابه سنده اولان سیم وزرندن وجوهرندن نیجه
اورتیلور ونه حالله بونلرک خاکلری النده مدفون اولور قالور ولیکن اول چشمهٔ الهی وینبوع روحانی اولان عالم ربانی
سزه ای بو دنیا متاعنه مغرور اولان وخاکدن مخلوق اولنه محبت قیلان طائفه بن بسته اولدم وظهور وبروز قیلمقدن
فراغت قیلدم دیرو بن سزسز ابد جانبنه دک پیوسته اولدم ومنتها وغایتی اولمین معنی بحرینه ایردم دیر پس بو قوم اول
ینبوع الهی وچشمهٔ ربانینک بن بسته اولدم دیمسنی کرچک صانوب ارتق بوندن آب حیات معنوی ظهور ایلمز دیوب
خاک خوار اولمغه باشلرلر (مثنوی) قوم معکوسند اندر مشتها) خاک خوار وآب را کرده رها) قوم مشتهاده معکوسلردن
خاکی بچیلر وابی ترک ایلمشلردر یعنی بو سیم وزر ودر وکوهر محبتنده وتحصیل رزق ومال قیدنده اولان اهل دنیا آرزو
واشتهالرنده انبیا علیهم السلام واولیاء عظامه نسبتله معکوسلردر زیرا بونلر صویی قومشلر وطپراق ییجی اولمشلردرکه
مقصود اول آبدن آب حیات روحانی وچشمهٔ زندکانی وینبوع حکم وعلم ربانیدر وخاکدن مراد غدای نفسانی
وطعام جسمانیدر پس بو نفس پرور اولان قوم فی نفس الامر مشتهالرنده معکوس اولمشلردر وآب حیاتی قومشلر وطپراق
ییجی کندیلره عادت قیلمشلردر اما انبیا علیهم السلام واولیای عظام بونلرک عکسیدر (مثنوی) ضد طبع انبیا
دارند خلق * اژدها را متکا دارند خلق * بو خلق انبیا علیهم السلامک طبعنک ضدن طوترلر اژدرهایی خلق متکا
طوترلر اژدرهادن مراد دنیانک مالی ومنصبیدرکه حضرت رسول صلی الله علیه وسلم * المال حیة والجاه اضر منها
بیوردی پس بو دنیانک مفتونی اولان خلق انبیای عظام علیهم السلامک طبع شریفلرینک ضدیتنی طوترلر اولا شو
اعتبارله که آب حیاتی قومشلر خاک خوار اولمشلردر انبیای عظام علیهم السلامک طبع شریفلری خاک خوار اولمغی
قویوب آب حیاتی نوش ایدیجی اولمشلردر وثانیا بو اعتبارله که بو خلق مار واژدرها کبی اولان مال وجاه دنیایی کندیلره
محل اتکا ایدینوب انلره کمال اعتمادله اعتماد قیلمشلردر اما انبیای عظامک طبع شریفلری بونک عکسیدر انلر مال
وجاه دنیایی مار واژدرها کبی کوروب انلردن قالقمشلردر ودائم وباقی اولان حضرت حقه اتکا ایدوب هر وجهله اول
پادشاهه اعتصام واعتماد قیلمشلردر (مثنوی) چشم بند ختم چون دانسته * هیچ دانی از چه دیده بسته * ختمک چشم
بندنی چونکم بیلمشسن هیچ بیلورمیسن ندن بسته سن یعنی حق تعالی حضرتلرینک کوزلر اوزره ختم ایلدیکنک
کوز باغلمسنی چونکم بیلمشسن وحضرت قرآندن (ختم الله علی قلوبهم وعلی سمعهم وعلی ابصارهم) آیت کریمه سنی
اوقومشسن چون دانسته نیجه بیلمشسن معناسنه اولسه دخی جائزدر هیچ بیلورمیسنکه کوزیکی ندن باغلمش
ویومشسن ونه شیئه کوز آچش وباقمشسن (مثنوی) بر چه بگشادی بدل این دیدها * یک یک بئس البدل دان آن تما
نه اوزره بو دیدهٔ بدل اچدک بر براونی سکا بئس البدل بیل یعنی بو کوزیکه سن حضرت خدا جانبندن دوندروب اکا بدل
هر نه شیئه آچدک وانی مطمح نظر ومطرح بصر قیلدک ایسه یک یک انی کندیکه پرامز بدل بیل وبئس العوض فهم
قیل نه شیء اوله که اول حضرته بدل اوله ونه کونه مخلوق اوله که اول خالق بیچونک مشاهده ومعاینه سنه عوض کاه
هر نه که اندن قطع نظر قیله سن بئس المنظور اولمق مقرردر (م ی) لیک خورشید عنایت تافتست * آیسان از کرم
دریافتست) اکرچه بویله در لیکن خورشید عنایت طلوع ایلمشدر آیسانی کرمندن بولمشدر یعنی اکرچه هر نه شیئه اول
موجود حقیقتدن قطع نظر منظور ایدوب اکا محبت قیله سن اول بئس البدل اولمق مقرردر لیکن خورشید

عنايت الهى طالع اولمش وجمله نك اوزرينه پرتو صالمشدر نا اميد اولنلرى وكندى جنابندن قطع نظر قيلنلرى بولمش وانلره كمال لطفندن احسان وكرملر قيلمشدر پس انك فضل وعنايتندن هيچ بر وجهله مأيوس ونا اميد اولمق جائز دكلدر (م ى) زد بس نادر ز رحمت باختنه * عين كفر از انابت ساختنه * رحمتدن چوق نادر نرد اوينامش عين كفرانى انابت دوزمش يعنى كمال فضل ورحمتدن چوق عجيب وغريب اويونلر اوينامش وبو خانهٔ ششدرده نادر كارلر وعقله صغمز بازيلر ايتمشدر چوق كسه لرك عين كفران اولمسنى انابت وطاعت دوزمشدر نته كم (أولئك يبدل الله سيأتهم حسنات) * بيوردى واول مدت مديده سيئه اشلين وتائب اولان طائفه نك جميع سيأتنى اول محسن وكريم حسناته تبديل ايلدى پس اندن بركسه نيچون قطع رجا ايدوب مأيوس اولور (م ى) هم ازين بد بختى خلق آن جواد * منفجر كرده دو صد چشمهٔ وداد) بو خلقك بو نجلين بد بختلكندن اول جواد مطلق ايكى يوز چشمهٔ ودادى منفجر ايلدى يعنى خلق عالم اكثر بويله بد بخت وپر معصيت ايكن انلرك بو بد بختلكلرندن وخطا ومعصيتلرندن اول كريم وجواد نيجه يوز مودت ومحبت چشمه لرنى جارى ايلدى وانلرك خطا ومعصيتندن خيرلر وحسنه لر ظهوره كتوردى ومعصيتلرين طاعته بدل قيلدى پس بئس البدل يرنه نعم البدل بولديلر (م ى) غنچه را از خار سرمايه دهد * مهره را از مار پيرايه دهد * غنچه يه خاردن سرمايه وير ومهره يه ماردن پيرايه وير يعنى كور اول قادر مطلق اولان صانعك غنچه يه خاردن نشو ونما ويروب خار غنچه نك ضدى ايكن بويله بر لطيف كل تازه لى انك مياننده خلق ايليوب اول خاردن اكا وجود سرمايه سنى عطا ايلر ومهره كه بو نجق كبى مقبول نسنه دركه اكا يلان بو نوزى ديرلر اكثر ارباب دولتك اوغلنجقلرينك تك كوزدكه سن ديو التونله دوزوب بوينلرينه تعليق ايدرلر كور اول قادر پادشاهى كه اژدر بويله بر موذى ومضر جانور ايكن انك فرقندن بويله بر كمك پاره سنى خلق ايدوب اول مارك وجودندن اكا پيرايه وزينت ويرر حتى انى مقبول انام ايدوب انلر مياننده اول مهره يى مبارك ومتيمن ايلر (مثنوى) از سواد شب برون آرد نهار * وز كف معسر برویاند يسار * اول صانع وكردكار سواد شبدن نهارى طشره كتورر ومعسر النده يسار بتورر معسر فقيره يسار غنايه دركر يعنى اول مدبر الليل والنهار ظلماتدن انوارى وشب تاريكدن نهارى وسنك سياه مياننده عيون وانهارى طشره كتورر ودخى فقير ومحتاج اولنلرك النده غنا ويسارى كتورر نته كم (الله ولى الذين امنوا يخرجهم من الظلمات الى النور) آيت كريمه سنك مقتضاسنجه مؤمن قوللرنى هم ظلماتدن اخراج ايليوب نور مرتبه سنه يتوررر (م ى) آرد ساز دريك را بهر خليل) كوه با داود كردد هم رسيل اول پادشاه جلیل رمالى حضرت خليل عليه السلامه اون دوزر كوه داود حضرتلرينه هم رسيل اولور بو وجهه اوزره كردد شود معناسنه اولور اما كردد بعض محلده كرداند معناسنه استعمال اولنور بو محلده كردد كرداند معناسنه اولمق محله انسب وفهمه اقربدر رسيل بو نده انيس معناسنه در نته كم استرسل اليه ديرلر استأنس معناسن ويررلر پس يارده وهم آواز معناسنه استعمال اولنور وتوضيح معنى اول جواد مطلق حضرت خليل عليه السلامدن اوترى يابانك قومنى اون دوزر وبونك قصه سى ايكنجى دفترده واوچنجى دفترده وبعض مواضعده هم مرور ايلمشدر وكوهى داود نبى عليه السلام حضرتلرينه هم آواز وانيس ويارده ايلر نته كم (يا جبال اوبى معه) بيوردى پس طاغلر حضرت داود عليه السلامله بيله ترجيع اصوات ايدوب تسبيح قيلديلر وانكله هم آواز اولديلر بو آيت كريمه نك تفسيرى دخى اوچنجى دفترده تفسير يا جبال اوبى سرخنده وبعض موضعده دخى مرور ايلمشدر تكراره حاجت يوق (م ى) كوه با وحشت دران ابر ظلم) بر كشايد بانك چنك وزير وبم خيزاى داود از خلقان نفير * ترك آن كردى عوض از ما بكير * وحشتله موصوف اولان طاغ اول ظلمتلر ابرنده چنك صداسنى وزير وبمى آچار زير آلت صدايه وبم اوست صدايه ديرلر اى خلايقدن نفرت ايديجى داود قالق آنى ترك ايلدك بزدن عوض طوت يعنى كوركه وحشتله وهيبتله موصوف اولان طاغ اول سياه بلودلك ايچنده چنك صداسنى وانيجه وبوغن صدالى آچار وحضرت داود نبى عليه السلام ايله هم آواز اولوب اكا بويله غليظ وجامد ايكن يارده لك ايلر وحق سبحانه وتعالى حضرتلرى اول داوده بويله ديسو بلركه اى خلايقدن نفرت وعزلت ايديجى داود خالق ايچون چونكم اول خلايقى كندبكه انيس اولمقدن ترك ايلدك بزدن بونى عوض طوت كه بويله با وحشت وباهيبت اولان طاغلرى بزسكا انيس ويارده ايلدك پس اول طالب كنج اولان كسه نك نه صورت حكايه سنى بيان ايلمكه شروع ايدوب بيوررلر (انابت طالب ان كنج بحق تعالى بعد از طلب بسيار وعجز واضطرار كه اى ولى الاظهار تو كن اين پوشيده را آشكار) بو سرخ شريف وبيان لطيف اول كنج طالبى اولان درويشك طلب بسياردن ونيجه عجز واضطراردن صكره حق تعالى حضرتلرينه انابت قيلمسنك ومتوجه اولمسنك بياننده در بويله ديوكه اى اظهارك صاحبى بو پوشيده يى سن آشكار ايله واى ظهورى دوست طوتن سن بو مخفى اولان كنزى بكا اظهار ايله ديدى (م ى) كفت آن درويش اى داناى راز * از پى اين كنج كردم پاره تاز * چونكم اول فقير اول خزينه يى بولمقده عاجز وبى طاقت اولدى پس عاجز ومضطرب اولنلرك دعاسنى

قبول ايلين خداى تعالى حضرتلرينه نيجه تضرع ونيازله انابت قيلوب ديدى اى داناى راز واى خالق حقيقت ومجاز بن بو كنجدن اوترى ياوه تاز اولدم بيهوده يره بو قدر كونلرنك وبو قيلدم مقصودمدن نشان بولميوب آخر عاجز ومضطر قالدم (مثنوى) ديو حرص وآزو مستعجل تكى * نى تأنى جست ونى آهستكى * الهى وسيدى مستعجل تكلو اولان حرص وآز ديوى تأنيسر وآهسته لكسز استدى مستعجل تك مستعجل حمله لو ديمكدر يعنى اول درويش خداى تعالى يه ديديكه اى خدايم استعجال الله حمله ايديجى وسرعتله يليجى حرص وآزم ديوى بو خزينه يى تأنى ايتمكسز وآهسته كتمكسز جست وجو ايلدى عجله ايسه شيطاندندر بو خصوصده تأنى لازم اولنلردندر (وخلق الانسان عجولا) موجبنجه انسانك خلقتى كندى مشتهاسى جانبنه عجول اولمقدر لطفكدن بنم عجله ايله بيهوده يره تك وپو ايلديكمى ضايع قيلمه ديدى (م ى) من زديكى لقمهٔ نندوختم * كف سيه كردم دهن را سوختم * خود نكفتم چون درين ناموقنم * زان كره زن اين كره را حل كنم * الهاو ملكا بيلورسنكه بن بر چولمكدن بر لقمه قزانمدم مع هذا الم سياه ايتدم دهانى ياقدم يعنى اول درويش ياربى بن بو قدر سعى وكوشش چولمكنى قيناتدم حال بوكه هيچ بر چولمكدن بر لقمه كسب ايتمدم تا انى غدا قيلم وانكله منتفع اولم اما المى ويوزيمى قاره لدم واغزيمى ياقدم بو سعى وكوششدن بكا اغز ياقق وال وبوز قاره لمك قالدى ديدى خود بونى ديمدم چونكم بن بو خصوصده ناموقنم بو كرهى اول كره زندن حل ايليم يعنى شويله كه بن او كنجنامه يى بولدم وانى اولندن آخرينه دك قرائت قيلدم بكا اول زمان ديمك كرك ايديكه چونكم بنم بو خزينه نك نه موضعده اولديغنه ايقانم يوقدر وانك اول صحرانك بعض موضعنده اولمسنه احتمالى قتى چوقدر امدى بو عقده نك نه اول عقده زن اولان ومشكلرى فتح قيلان فتاحدن حل اولنسنى استيم وبو قفلى نيجه اوردى ايسه انك اچلمه سنى طلب ايليم خود بن اول حينده بويله ديمدم وبو خصوصده ناموقن ايكن همان بى تأنى انك طلبنده استعجال ايدوب مجرد كنجنامه يى بولمغله وانده مكتوب ومسطور اولان الفاظ وكلماتدن معانى استنباط واستخراج قيلمغله عمله شروع قيلدم وكندى بيلديكمه واندن فهم قيلديغمه اعتماد ايدوب او قدرله كنج مقصودى بولنور صاندم بيلدمكه همان الفاظ ولغاتدن مستفاد اولان معناله كنجه وصول ميسر اولمز امابن بوندن مقدم اولور صانوردم ديدى (م ى) قول حق را هم زحق تفسير جو * هين مكو ژاژ از كمان اى سخت رو * آن كره كو زد هم او بكشايدش * مهره كو انداخت او بربايدش * حضرت حقك قولنه هم حقدن تفسير استه اكا داول اى قتى يوزلو كماندن ژاژ سويلمه اول كرهيكه اول اوردى هم اول اچار مهره يى كه اول اتدى انى هم اول قپار بوندن معلوم اولديكه كنجنامه دن مراد كتاب الله اولور پس طالب كنز مخفى وكنج معنوى اولان سالكه لازم كلوركه حضرت قرأنى كندى رأى وعقلى اوزره تفسير ايلميه كه (من فسر القرأن برأيه فليتبوء مقعده من النار) بيورلمشدر پس لازم كلديكه حق تعالينك قول شريفنك سرينه ومعناسنه عالم اولمق استرسك ايكيدن خالى دكلدر يا بودركه حق تعالينك قول شريفنه هم ينه حضرت حقدن تفسير استيه سنكه اول سكا كندى مراد شريفنى بيان وكشف ايليه واكر حضرت حقدن بى واسطه واستفسار واستكشافه قادر اوله مزسك وكنديننك قول شريفنك تفسيرنى ينه كنديدن طلب قيلوب بوله مز ايسك لازم وواجب اولوركه حضرت حقدن كندى قولنك تفسيرنى طلب قيلمش وحضرت حق كندى قول شريفنده اولان مرادنى اكا كشف ايلمش بر عالم ربانى وعارف اسرار قرأنيدن طلب ايليه سنكه اول عالم ربانى حضرت قرأنك معناسنى حضرت حقدن اوكرنمش اوله زنهار اى بى حيا وبى ادب مجرد كندى ظن وكمانك جهتندن بيهوده سويلمه وقول حقى تفسير ايلمه اول عقده لرى كه كندى كلام شريفنده قومش واول مشكلريكه كندى قول لطيفنده درج ايلمشدر انى فتح ايلمز الا همان ينه اول فتاح مشكلات فتح ايلر شول ميدان علم وعقله كه رمز ونكته مهره لرنى كه اول براقدى كمسه انى قاپمغه مالك دكلدر انى همان ينه اول قپار مقصود حق تعالينك بو ميدان وجوده القا ايلديكى اسرار ونكات مهره لرنى هيچ بر كمسه انك اذن وارادتى اولمينجه اخذ وخطف ايلمكه قادر اوله مز مكركه انك اذن وارادتى اوله پس انك كلام لطيفنده اولان سرلرى ونكته لرى بر كمسه مجرد نظر عقليه وقوت فكريه ايله نيجه حل وفتح ايلرونه حالله انك تعليمى اولمينجه ويا خود انكله آشنا اولان بر ولى طالبه انى تعليم قيلمينجه طالب حقيقت معنايه نيجه واصل اولور واندن مراد الله نه ايديكنى نه بيلور (مثنوى) كرچه اسانت نمود آن سان سخن كى بود آسان رموز من لدن * اكرچه او كونه سخن سكا آسان كورندى رموز من لدن نچن آسان اولور يعنى لغات عربيه عالم اولان والفاظ كلمات عربيه يى بيلان ومعنالرنى تحقيق قيلان مجرد علم عربيده ماهر اولمغله وحضرت قرأنك الفاظ شريفه سنده اولان معنالره عالم اولمغله اكرچه اول كونه كلام سكا آسان كوروندى وليكن هيهات هيهات لدن آلهيدن رموز واشارت نچن آسان اولور حضرت قرأنك ظهرى وار وبطنى وار وحدى ومطلعى وار همان انك نظم شريفنك دلالت ايلديكى معنا ايله مراده وصول ممكن اولمز وانك الفاظ وكلماتنده اولان علومى ونكاتنى بيلمكله

هم رموزلدنیه نك بیلمسی لازم كلمز بلكه اول رموزلدنیه واسرار الهیه نك بیلمسی حق تعالی حضرتلرینك كشف
والهام ایلمسنه موقوفدر وحضرت قرأنك لدنی اولان رموزی فی المثل كیمیا كتابلرنده اولان رموزونكاته بكزر
اول علمده مستنبط نیجه استاد كلوب برازمتن تالیف ایتمشلر وصكره دن بعض استاد دخی كلوب انلرك كندی كتابلرنده
درج ایلدكلری رموز واشاراتی بوندن مراد بودر وبویله دیمكدن مقصود شودر دیو حل ایلمش اما اول رموز واشاراته
دخل ایلین مفسرلر ایكیدن خالی دكلدر بری بودركه اول سوبلدیكی سوزی عمله كتورمشدر اول سوزی بروجه یقین
علی بصیرة سویلرزیرا اول بالفعل اكا مالك اولمشدر وبردخی بودركه اصحاب كیمیانك اصطلاحاتنی اوكرنمشدر مثلا عقرب
دیرلرندن مراد زیبق وشمس دیرلرندن مراد التون وقمر دیرلرندن مراد كومش اولوردیرلر وبو كونه مشكلری حل ایلر
وبونك عمله كلمسنه دخی سعی ایلر اما كل امدی بو قولكی فعله كتوردیسك انی فعله كتورمكه قادر اولمز پس حضرت
قرأنك معانی شریفه سنه واقف وعارف اولان وآنی خلقه تفسیر وبیان قیلان اكثر علما بو قبیلدندر نیم چوق تفسیرلر
یازلمشدر وچوق تحقیق وتدقیق درلر سمط تحریره دیرمشلر ولیكن رموزلدنیدن وكنز مخفیدن قنی ازكسه خبر
ویرمشدر وانده اولان اسرار الهیه دن انجق كنج حقیقته واصل اولنلر پیام ایركورمش اماچه سود هربار كه سن اول
ولیلرك وعارفلرك تصنیفنه وتفسیرنه مطالعه قیلسك وانلرده مسطور اولان معانی شریفه یی مستخرج ومستنبط اولسك
ودونوب براستاد كامله مراجعت قیلیوب وحضرت حقدن دخی آنك علمنی اخذ ایلمكه قادر اولمیوب همان كندی عقل
ورأیك اوزره عمل قیلسك وسعی ومجاهده ایلسك اكرچه اجر جزیل وثواب جمیل بولورسن ولیكن شول عارفلركه انده
اولان رموزلدنیه یی بیلمشلر وكنج حقیقتك موضعنه دخی عالم اولمشلر وهم بولمشلرسن اول رموزلدنیه یی مجرد كندی
عقلكله بیله مزسن واول كنج حقیقتك محل وموضعنه هم عالم اوله مزسن زیرا طوته لمكه حضرت قرأنك بیوردیغی اوزره
عمل قیلشسن اما افراط وتفریطدن خالی اولمزسن وعمل نیجه كركدركه اول عمل موصل حقیقت اوله سن انی بیلمزسن
پس لازم كلدیكه یا بربیلان استادی بوله سن واندن حضرت قرأندن رموزلدنیه یی تعلم قیله سن ویا خود حق سبحانه
وتعالی حضرتلرینه تضرع ونیاز ایدوب الهی كندی كلام شریفكده اولان رموز واشاراتی بكا سن فتح ایله ومقصوده
بنی سن واصل ایله دیو دعا قیله سن (م ی) كفت یارب توبه كردم زین شتاب) چون تو دربستی تو كن هم فتح باب) چونكم
اول درویشك جانبنه جناب الهیدن بو كونه عتاب امیز خطاب كلدی اول درویش جناب عزته دیدیكه یاربی بو سرعت
وشتابدن توبه ایلدم چونكم قبوبی باغلدك هم سن فتح باب ایله ای مفتح الابواب وبونك فتح اولمسنه هم سن سبب دوزای
مسبب الاسباب دیدی (م ی) برسر خرقه شدم بارد كر) درد عا كردن بدم هم بی هنر) بر غیری كره دخی خرقه طرفنه كتمك
لازم كلدی دعا ایتمكلكده هم بی هنر اولدم مصرع اوله لازم آمد تقدیر اولنور وقرینهٔ كلام اكا دلالت قیلور سر طرف
معناسنه در وخرقه طرفنه كتمكلك درویشلك وبوقلق جانبنه كتمكلك وانی اختیار ایتمكلكدن كنایت اولور كانه اول
درویش كنجی بولمغه زیاده تصدیق واعتقادی اولدیغندن كندیسنی اكا واصل اولمش مرتبه سنده قویوب خرقه وعبا
وفقر وفنا طرفندن تباعد قیلمش واول كنجك طلبیله ودعا وتضرعیله بو دعا درویشی بوقلق مرتبه سندن دور ایلمش
ایدی پس جناب عزته بو كونه مناجات ایدوب دیدیكه الهی بن اول كنجی بلكه سعی قیلمقدن وانا بتله دعا ایلمكدن
رجوع ایدوب باردیكر خرقه طرفنه ودرویشلك وبوقلق مرتبه سنه كتمكلك مقرر اولدی ولازم كلدیكه دعا ایلمكده
هم بن هنرسز اولدمكه دعایی كندیلكمه قیلدم (مثنوی) كو هنر كو من كجا دل مستوی * این همه عكس تو ست
وخود توی * الهی هنرقنی بن قنی مستوی دل قنده بو دو كلی سنك عكسكدر خود سن سن یعنی ای وجود مطلق
وای قادر وقیوم اولان حق بن فانی وهالك اولان فقیرده هنر قنی وبنلك قنی ودل مستقیم ومعتدل قنی كه تا بنم برهنرم
ووجودم ومستقیم ومعتدل قلبم وار دیم بو جمله بنده اولان حالات هرنه ایسه سنك آثار اسما وصفاتكدر خود
فی الحقیقه بن یوق ام همان سنسن وجمله وارلق وحول وقوت ووجود وقدرت هب سنكدر وبنم بنلكم براسم وهمی
ووجود اعتباریدر (مثنوی) هر شبی تدبیر وفرهنكم بخواب * همچو كشتی غرقه میكرددر آب * خود نه من می مانم
ونی آن هنر * تن چو مرداری فتاده بی خبر) هر بر كیجه بنم تدبیر وفرهنكم خوابده آبدن كشتی كبی غرقه اولور خود نه
بن قالورم ونه اول هنر قالور تن برمردار كبی بی خبر دوشمشدر یعنی الهی وسیدی بنم بیدارلق حالنده اولان هنرم
ووجودم وبیلدیكم امروهمی اولدیغی وبنده فی الحقیقه حول وقوت وهنر ومعرفت اولمدیغی شوندن هم معلوم اولوركه
هر كیجه بنم تدبیرم وقصدم وهنرم ومعرفتم خوابله كشتی كبی آب دریادن غرق اولوب دخی بزه انده تدبیر وآهنك وفرهنك
قالمیوب حكم دریانك اولدیغی كبی بنم دخی وجودم كشتیسی دریای خوابه غرق اولوب تدبیر وهنرم قالمیوب اول عالمده
مدبر ومحرك همان سنسن وبكا هرنه یی كوستررایسك وهرنیی اشلدرایسك بنم انده اصلا اصنعم واختیارم بوقدر

اكرچه

اكرچه عالم خوابده كندیمی مختار ومدبر كورر ایسه ده وكندیمی فاعل مختار ومرید ذواقتدار صانور ایسه ده پس بو بیدارلك
حالنده هم اكرچه كندیمك بر وجودی وصنعی وحول وقوتی وهنر ومعرفتی وار صانورم ولیكن همان خوابده نیجه ایسم
بیدارلك حالنده هم اویلیم بونده واندة متصرف همان سنسن ومرید مختار سنسن بن اورته لقده برآلت ملاحظه ام
حالت نومده بنم وارلغم وهنرم قالمیوب بدنم برمردار میت كبی بی خبر دوشمش ایسه بیدارلك حالنده هم اكرچه بدنمك
حركتی واروبنم اعتبار وجود موهومی وهنرم دخی وار ولیكن بیلدمكه جمله وارلق بونده دخی همان سنك ایش وجمله ده
مرید ومختار وفاعل حقیقی وكیف مایشا متصرف همان سن ایشسن (مثنوی) تا سحر جمله شب آن شاه علی
خود همی كوید الستی وبلی * كو بلی كو جمله را سیلاب برد * یا نهنكی خورد كل را كردومرد * سحره دك جمله كیجه ده
اول علی وعظیم پادشاه كندی الست وبلی سویلرقنی بلی بو جمله یی سیلاب ایلتدی یا خود برنهنك جمله یی كردومرد دیدی
كرد اصلنده نیم كاف عجمی ایله قوی پهلوانه دیرلر ومرد بی حیات وبی جانه دیرلر وكرد ومرد لفظلری صكره غالب ومغلوب
وقوی وضعیف دیمك وقادر وعاجز دیمك محللرنده استعمال اولندی پس توضیح معنای بیتین شریفین بویله دیمك اولوركه
اول قادر مطلق كیجه ایله چونكم بو خلقك وجودلری اوزره نومی مسلط وحواله ایلیه انلر دریای خوابه غرق اولورلر
ووجودلرندن وهنرلرندن معزول اولوب عالم خوابده بیخود وفانی قالورلر اكرحق تعالی حضرتلری برنیجه كسه یه
منامنده فی المثل الست بربكم دیسه انلر دخی بلی دیسه لر وحق تعالینك ربوبیتنه اقرار قیلسه لر بروجه یقین عالم اولان
كسنه بیلوركه فی الحقیقه بو الست دین كیم وبلی دین كیمدر بلی دین دخی فی الحقیقه الست دیندر زیرا نیمك اول عالمده بلی
دیمكه واقرار قیلمغه وریسنی بیلمكه اختیاری واقتداری یوقدر بلكه اول مرید ومختار اولان خدا اول بی وجوده
بلی دیدیرر والست دین متكلمی اكا بیلدیرر چونكم بو مقدمه معلومك اولدی سحره دك اول علی وكبیر اولان
پادشاه اعظم جمله شبده كندی بن سزلك ربكز دكلی ام دیرو برجانبدن دخی بلی دیوب اقرار ایلركه مقر اولان وشهادت
قیلان كمسه لرك وجودنده هم بلی دیمكه اختیار واقتداری منام حالنده یوقدر پس انلره بلی دیدیرن اول شاه علی اولیجق
كندی من وجه الست ومن وجه دخی بلی دیمش اولور بونی بیلورسنكه نوم حالنده بلی سویلیجی واقرار ایلیجی قنی جمله سنی
سیلاب خواب ایلتدی ودریای نومه دوشوروب بی وجود وفانی ایتدی یا خود خواب فی المثل برنهنك ایدی كرد ومرد
یعنی غالب ومغلوب وقوی وضعیف هرنه قدر كمسه وار ایسه بالكلیه جمله سنی یدی واكل وبلع ایتدی (مثنوی)
صبحدم چون تیغ كوهر دار خود * از نیام ظلمت شب بركند * آفتاب شرق شب را طی كند * این نهنك آن خورده هارا
قی كند * صبحدم چونكم كندینك تیغ كوهر دارنی ظلمت شب غلافندن قوپره یعنی چقاره آفتاب شرق شبی طی
ایلر بو نهنك نوم اول یمشلری قی ایلر نهنك بر عظیم جانوردر قیلی باغه كبی شرحی جلداولده مرور ایلمشدر وبونده نهنكدن
مراد نوم اولوركه بو خلقك روحلرینی كویا كه اكل وبلع قیلور بو اعتبارله نوم نهنكه مشابه اولور وتیغ كوهر داردن مراد
آفتاب عالم آرا اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولوركه صباح وقتی چونكم كندینك تیغ كوهر دار كبی اولان آفتابنی ظلمت
غلافندن اخراج ایلیوب عالمه شعشعه صاله وضیا كستر اوله آفتاب مشرق ظلمت شبی طی ایلر پس بو نهنك نوم اول یمش
وجودلری باذن الله قی ایلیوب باطندن اخراج ایلر (م ی) رسته چون یونس زمعدهٔ آن نهنك) منتشر كردیم اندر بو ورنك
اول نهنكك معده سندن قورتلمش یونس كبی بو ورنكده منتشر اولورز بو بیت ومابعدنده اولان بیتلر حضرت یونس
علیه السلامك قصه سنه اشارتدر وبو معنایه مناسب اولان آیت كریمه سورهٔ صافاتده در وتفسیری ایكنجی جلدده
جوحی سرخنده كرنبود اول مسبح بطن نون شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وبونده بو بیتك توضیحی بویله دیمك
اولوركه چونكم آفتاب شرق ظلمت شبی طی ایلیه ونهنك خواب اكل وبلع ایلدیكی ارواحی قی ایلیه اول نهنك خوابك
معده سندن قورتلورز حضرت یونس علیه السلام معدهٔ حوتدن قورتلدیغی كبی پس بو ورنك عالمنده هربرمز
كندی كاری جانبنه منتشر اولورز (مثنوی) خلق چون یونس مسبح آمدند) كاندران ظلمات پر راحت شدند) هریكی
كوید بهنكام سحر) چون ز بطن حوت شب آید بدر * كای كریمی كاندران لیل وحش) كنج رحمت بنهی وچندین چشش
چشم تیز وكوش تازه وتن سبك * از شب همچون نهنك ذوالحبك * خلق یونس حضرتلری كبی مسبح كلدیلركه اول
ظلمات خوابده پر راحت اولدیلر یعنی وقتاكم حضرت یونس علیه السلامی حوت اكل وبلع ایدوب قرننه داخل اولدی
وظلماتده قالدیسه (فنادی فی الظلمات ان لا اله الا انت سبحانك انی كنت من الظالمین) وانت ارحم الراحمین) آیت
كریمه لرینك موجبنجه اول ظلمات بطن حوتده حضرت حقه ندا قیلدی ومسبح اولدی كذلك بو خلق عالم دخی نهنك
خوابك درونته داخل اولدقلرنده هربری لسان استعداد ایله وزبان حال ایله (وان من شئ الا یسبح بحمده) مصداقنجه
حضرت حقی تسبیح ایدرلر زیرا اول ظلمات منامده پر راحت اولورلر واستراحت قیلورلر چونكم بطن خوابدن طشره

کله‌لر ویدار اوله‌لر بونلرنه‌ر بریسی سحر وقتنده چونکم بطن حوت شبدن طشره کله‌لر کیبی زبان حالله وکیبی زبان قالله بویله دیرلرکه ای کریم سنکه اول لیل وحش ایچره رحمت کنجنی وبو قدر چاشنی ولذتی قورسنکه برکسنه اول موحش اولان کیجه‌ده خوابه وارسه انك روحی راحت بولور ووجودی کلال وملالدن قورتلور نهنك کبی ذوالحبك اولان شبدن چشم تیز وکوش تازه وتن سبك اولور ذوالحبك ذوالطرایق دیمکدر نهنکك اوستی یول یول اولمغله ذوالحبك اولق قابلدر وشب دخی نجوملرله یول یول اولمغله شبه دخی ذوالحبك دینسه جائزدرکه آسمانك ذوالحبك اولمسی کیجه‌ده ظاهر اولور وحق تعالی والسماء ذات الحبك) دیو آسمانه قسم ایلدی وبو آیتك تفسیری جلد اولده عرب بادیه نشین حکایه سنك آخرنده هم عرب ماشم سبو ماهم ملك بیتنك شرحنده مرور ایلدی وخلاصهٔ کلام ظهری ذوالحبك اولان کیجه‌دن نهنك کبی بو خلقك کوزلرینه کلال کلمش ایکن نومدن تازه اولور وقولاقلرینه دخی ملال وفتور کلمش ایکن اول دخی تازه اولور وبدنه ثقلت کلمش ایکن خفت بولور پس اول کلال وملال کیدوب ثقلت بدنیه‌دن نجات بولور (م ی) ازمقامات وحش روزین سپس * هیچ نکریزیم ما باچون توکس) وحش رو اولان مقاماتدن بوندنصکره بز سنك کبی کمسه ایله قاچمز زوحش روو صف ترکیب در یوزی وحشتلو وشکلی موحش معناسنه باچون توکس دیمك سنك کبی کمسه ایله اولد قجه دیمك اولور یعنی چونکم شب ظلمانیده بویله وحش رو ایکن بو قدر راحتلر ولذتلر قومشسن بونی بیلدکدنصکره وبو حالتلری مشاهده قیلدقدنصکره وحشت یوزلو وکریه شکللو مقاملردن دخی بز قاچمززبرا سنك کبی کمسه ایله بزهر نه مقامده وهرنه حالده اولسق ننه کم (وهو معکم اینما کنتم) قول شریفی بزه بو معنادن خبر ویررودخی (عسی ان تکرهوا شیأ وهو خیر لکم) آیت کریمه سی هم مقامات وحش رودن وبلیات جفا خویدن قاچیوب انك مؤمنه خیرلو اولمسندن مؤمن اولنلره مژده ایرکورر ظلمات شبده بویله آب حیات کبی راحتلری وضع ایلین قادر متعال ظلمات شداید ومصائبده هم نیچه راحتلر ونعمتلر قومشدرکه لابد صابر اولنلر بولورلر اکرچه ظاهرا انی نار کبی اول امرده محرق کوررلرسه ده (مثنوی) موسی آنرا نار دیدی نور بود * زنکئی دیدیم آنرا حور بود * حضرت موسی علیه السلام انی نار کوردی نور ایدی بزشبی بر زنکی کوردك حور ایدی یعنی حضرت موسی صلوات الله علی نبینا وعلیه اول زمانده که شعیب علیه السلام حضرتلرندن آیریلوب کندی اهلیله مصر جانبنه سفر قیلدقده ووادیٔ ایمنه کلدکده وشب ظلمانی اول حینده عالمی احاطه قیلدقده انلره آتش لازم اولدی پس حضرت موسی ایراقدن برعظیم آتش کوردی کندی اهلنه دیدیکه سز بونده اکلن بن برآتش کوردم کیدم الوب کتورم دیدی پس اول ناره قریب کلدکده انی نور الهی وتجلیٔ ربانی کوردی اول فی الحقیقه نار شکلنده برنور ایدی ولیکن موسی علیه السلام حضرتلری ایراقدن انی نار کوردی بز هم بو ظلمانی اولان شبی برسیاه زنکی کبی کوردك اول خود معناده برقره کوزلو ولطیف یوزلو محبوب ایدیکه بزه اندن بو قدر راحت ایرشدی (مثنوی) بعد ازین ما دیده خواهیم از تو بس * تا به وشد بحر را خاشاك وخس * بوندنصکره سندن بز همان دیده استرز انجق تا کم بحری خاشاك وخس ستر ایلمیه بحردن مراد بحر وحدت ودریای حقیقت اولور وخاشاك وخسدن مراد اسباب وصورت اولور که اولور که برشیئك وبرحالك صورتی موحش ومستکره اولور ولیکن انك سر ومعناسی من حیث الحقیقه لطیف ومستحسن اولور شیخ عطار قدس سره حضرتلری برکسه‌دن بویله حکایت ایدوب بیورورلرکه برصالح کسه وار ایدی حق تعالی حضرتلرینه برنیچه زمان دعا ایدوب دیدیکه یاربی کندی درکاهکه منسوب برقونق کوندرتا انی قونقلیم وانی قونقلمغله خیرواحسان بولم بو دعایی خیلی زمان ایلدی برکیجه اکا سنامنده دیدیلرکه ایندیکك دعا مقبول اولدی حق تعالی یارین سحروقتنده سکا برمهمان کوندرسه کرکدر شول زمانده که سن کندی خانه‌کك قپوسنی آچه سن وطشره چقه سن قپواوکنده هرکیمی کوررایسك حق تعالی انی سکا مهمان کوندرمشدر آنی برخوش قونقله تا حق تعالیدن خیروجزا بوله سن ورحمت حقه مظهر اوله سن دیدی اول کسه بیدار اولدی شکرلر قیلدی آبدست الدی الحمد لله حق تعالی حضرتلری بنم اوجه بو کونه کندی درکاهنه منسوب برکسه‌یی قونق کوندردی دیوب صباح وقتنه دك حاضر ومهیا اوتوردی چونکم صباح اولدی اول کسه بسم الله دیوب قپوسنی آچدی وطشره چیقدی فی الحال برکلب کلوب انك قارشوسنه تملق ایدوب طوردی اول کسه غضبه کلوب انی قودی وبرنیچه ساعت قپواوکنده طوردی کوردیکه اصلا انسان قسمندن کلور کیمسه یوق مأیوس اولوب خانه سنك ایچنه کلدی وتعجب ایدوب سبحان الله بو بنم کوردیکم واقعه اضغاث احلام قبیلندنمیدر بن خود بونی اشارت الهی بیلوردم دیوب حق تعالی حضرتلرینه مناجات وعرض حاجات قیلوب اخشامه دك الهی بونك حقیقتنی بکا کشف ایله دیو دعا ایلدی اخشام اولوب ینه یاتوب اویودی اکا سنامنده دیدیلرکه بز سکا کندی درکاهمزه متعلق صورتا برسك ومعنا بر مقبول برمخلوق کوندردك که سن انك صورتنه باقوب تحقیر ایلدك اما اول بو عصرده سك اصحاب کهف منزله سنده ایدی

باخصوصکه بزم انك وجودنده اولان قدرت کامله وحکمت بالغه‌مزه نظر قیلمدك وانك وجودنده بعض خصلت واردرکه اکراول بر انسانده بولنسه بنم درکاهمك مقربلرندن اولوردی (بیت) در وفاداری سك از تو بهترست * زانکه دائم او مقیم یك درست * وسن بو حدیث شریفی ایشتمدکمی که حضرت نبی صلی الله علیه وسلم بیوردی * ان امرأة بغیا رأت کلبا فی یوم حار یطیف ببئر قد اولغ لسانه من العطش فنزعت له بموقها فغفر لها * پس حق تعالیدن مهمان استدکی قویوب بوندنصکره حقیقت کوریجی واسرار حقه نظر ایدر کوریجی بر کوز استه * اللهم ارنا الاشیاء کما هی دیو دعا ایله تا کم صورت سنك یولکی اورمیه واحوال موحشه سکا رهزن اولمیه وحقیقت حالی کورمکدن سنی محروم قیلمیه دیدی (مثنوی) ساحرانرا چشم چون رست از عما * کف زنان بودند بی این دست وپا * ساحرلرك چشم قلبی چونکم عمادن قورتلدی بو دست وپاسز کف زنان اولدیلر یعنی حضرت موسی علیه السلام زماننده اول ساحرلرك چونکم بصر بصیرتی عمای غفلت وجهالتدن نجات بولدی ونور ایمان وهدایتله منور اولدی انلر چشم حقیقت بینله کندیلرك حقیقتنی کوردیلر وعالم آخرتك نعمتلرینه وراحتلرینه نظر ایدر کوردیلر بو ظاهرده اولان الك وایاغك کسلمسندن قورتلدقلری زمانده فرعون انلره (لاقطعن ایدیکم وارجلکم من خلاف * دیو قورقوویردی * لاضیر انا الی ربنا منقلبون * دیو اکا بیالك جواب ویردیلر وحضرت حق یولنده بو دست وپاسز الله اوریجی اولدیلر (مثنوی) چشم بند خلق جز اسباب نیست * هرکه لرزد بر سبب ز اصحاب نیست * خلقك چشم بندی اسبابدن غیری دکلدر هرشول کسه که سبب اوزره دترر اصحابدن دکلدر یعنی خلقك کوزینك باغی وپرده سی همان اسباب وآلاتدرکه بو اسباب وآلات جانبنه متوجه اولدقلرندن ووسائل حبالنه تمسك قیلدقلرندن مسببدن غافل اولمشلر ومرید ومختار اولان فاعل حقیقینك مشاهده ومعاینه سندن محجوب ومحروم قالمشلردر هرشول کسه که سبب اوزره لرزان اولور ومسببی قویوب اسبابه اعتماد واعتصام قیلور اول کسه اصحاب معرفت وارباب حقیقت زمره سندن اولمزواکا اهل توکل واهل توحید دخی دیمز (مثنوی) لیك حق اصحابنا اصحاب را * در کشاد وبرد تا صدر سرا * لیکن ای بزم اصحابمز سببه لرزان اولمین اصحاب حقیقته حق تعالی قپو آچدی وصدر سرایه دك ایلتدی سروری مرحوم بو بیتك معناسنده خطا ایلمشدر اصحابناده اصحابی صحودن طوتوب بناعروس را بخانه آوردن باشد ومعنی حق ظاهر شد واولیا که بمنزلهٔ عرایس اللهند ایشانرا بخلوتخانه راه داد وبصدر سرا متمکن کردانید دیمشدر لکن مناسبتدن خالی سویلمشدر واصل معنی بودرکه اصحابناده حرف ندا مقدر اولوب ای بزم اصحابمز دیمك اوله وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه هرشول کسه که سبب اوزره لرزان اولور اول اصحاب معرفتدن دکلدر لیکن ای بزم اصحابمز اصحاب معرفت اولنه حق تعالی حضرتلری حقیقت قپوسنی اچدی وانلری سرای حقیقتنك صدرینه دك ایلتدی ومقعد صدقده ساکن ایتدی واکثر اصح اولان نسخه‌لرده متصلدر وبعض نسخه‌ده لیك حق اصحاب ونا اصحاب راتون نافیه ایله منفصل واقع اولمشدر بو نسخه اوزره معنی هرکم سببه لرزان اولورسه اصحابدن دکلدر لیکن حق تعالی نا اصحاب اولان اصحابه یعنی اصحاب معرفت وارباب حقیقتدن اولمین اصحابه رحمت وقربت قپوسنی آچدی وسرای حقیقتك صدرینه دك عاقبت انلری دخی ایلتدی تا کم کندینك کمال فضل وکرمی ظاهر اوله ونامستعد ونامستحق اولان کسه‌لر انك فضل وکرمندن مأیوس اولمیه‌لر وحبل رجایی قطع قیلمیه‌لرکه اول پادشاه اعظم مجرد اصحاب طاعت وارباب علم ومعرفت اولنلری بونلر صدر سرایه مستحقلردر دیو اکا ایلتمز بلکه اصحاب طاعت اولمین وقطع اسباب قیلمین نامستحقلری دخی کمال فضلندن صدر سرای حقیقته واصل ایدرلر وهو الانسب لهذا البیت (م ی) با کفش نامستحق ومستحق * معتقان رحمتند از بندرق زیرا اول خدانك دست فضلنه نسبتله مستحق اولان ومستحق اولمین علی کلا التقدیرین رق بندندن رحمت معتقلری دررلر رق عبودیته دیرلر یعنی اکر مستحق اولان طائفه اولسون واکر صدر سرایه مستحق اولمین طائفه اولسون اول وهاب مطلقك کف قدرت وید رحمتنه نسبتله جمله سی رقت بندندن وبنده‌لك قیدندن انك رحمتنك معتقلریدر اول رحیم ورحمن برقولنی آزاد قیلسه هیچ اول قولك آزاد اولمغه استحقاقی اولمز انکچون صدر سرای جنته داخل اولمغه هیچ برکسه کندینك استحقاقیله لائق اولمز بلکه اکر مستحق واکر نامستحق جنت اعلایه داخل اولان مجرد اللهك رحمتیله داخل اولورلر اکر حضرت نبی علیه الصلوة والسلام ایسه ده ننه کم بیوردیلر لن یدخل احد منکم بعمله الجنة قالوا ولا انت یا رسول الله قال علیه السلام ولا انا الا ان یتغمدنی الله برحمته وفضله (م ی) در عدم ما مستحقان کی بدیم که برین جان وبرین دانش زدیم) عدمده بزنچن مستحقلر اولدقکه بو جان اوزره وبو دانش اوزره اوردق یعنی دخی بزم اصلا نام ونشانمز یوق ایکن عالم عدمده بزنچن بو جانه وبو علمه مستحقلردن اولدقکه استحقاقمز سببیله بو جانه وبو علمه کندیمزی اوردق بز خود عالم عدمده اصلا وقطعا مستحقلردن اولمدق واستحقاقمز سببیله بو جانه وبو دانشه کندیمزی اورمدق بلکه

استعداد واستحقاقی دخی اولان عطا ایلیوب ثانیا بزه بویله عقل ودانش وجان وبینش ویردک وبزی کتوروب
مرتبهٔ انسانیته ایرکوردک (م ی) ای بکرده یار هر اغیار را) وی بداده خلعت کل خار را) خاک ما را ثانیا پالیزکن) هیچ نی را
بار دیگر چیزکن * ای هر اغیاری یار ایلمش وای خاره کل خلعتنی ویرمش خدا بزم خاکمزی ثانیا سوز ومصفی ایله هیچ یونی
بار دیگر چیز ایله یعنی ای خدا سن شول قادر مطلق سنکه هر غیر وضد اولان شیلری بری برینه یار ومتحد ایلمشسن
وخاره کلدن لطیف خلعت ویرمشسن لطفکدن بزم خاکدن تمزی ثانیا هم پاک وطاهر ایدوب مصفی ایله بز هیچ یوغی برکره
دخی حقیقتده موجود ایله (مثنوی این دعا تو امر کردی ز ابتدا * ورنه خاکی را چه زهره این بدی * چون دعامان
امر کردی ای عجاب * این دعای خویش را کن مستجاب * بو دعایی ابتدادن سن امر ایلدک یوخسه بو برخاکینک
اکا نه زهره سی اولوردی یعنی قوللریکه ادعونی استجب لکم دیو ابتدادن امر ایلدک ودخی * ادعوا ربکم تضرعا وخفیة
دیو انلره دعا ایلمکه حکم قیلدک یوخسه برخاکک اول دعایی ایلمکه نه یورکی اولوردی ونه یوزک ایله سنک درکاهکه
ال آچوب دعا قیله بیلوردی چونکیم ای شانی عجیب بزه دعا ایلمکی امر ایلدک بزدخی ادعوا ربکم امرینه امتثال ایدوب
سنک جنابکه دعا ایلدک بوکندی دعا کی الهی مستجاب ایله (مثنوی) شب شکسته کشتیٔ فهم وحواس * نی امیدی
ماند ونه خوف ونه یاس * برده در دریای رحمت ایزدم * تا زچه فن پرکند بفرستدم * شب فهم وحواس کشتیسنی
صیمشدر نه بر امید قالمش ونه خوف ونه یأس قالمشدر یعنی اول قادر مطلق شبه بر خاصیت ویرمشدر اول شب نوم
ونعاس واسطه سیله فهم وحواس کشتیلرینی صیمشدر نوم حالنده نه بر امید ونه بر خوف ونه یأس ونه قنوط قالمشدر اکرچه
واقعده امید وخوف ویأس خیاللری کورینور سه ده اکثریا اولمکده اولان خوف ورجایی خواب ازاله ایلر وخوابده
خائف وراجی اولمق ازواقع اولور اکثر امید ورجا وقنوط حالتلری کیدوب حیرت وبیخودلک دریاسنه غرق اولمقدر
ایزدم بنی دریای رحمته ایلتمش تا نه فندن پر ایلربنی کوندررر یعنی اول طالب کنج اولان وحضرت حقه مناجات ایدوب
عرض حاجات قیلان درویش دیرکه بنی ایزدم وخالقم دریای رحمته ایلتمش وبحر معنایه غرق اتمشدر نوم واسطه سیله
عالم ارواحه واصل اولوب مستغرق اولدقدنصکره تا نه فندن بنم قلبمی پر ایلر وبو عالم اجسامه نه حالتله بنی کوندرر بیلمزم
مثنوی) آن یکی را کرده پر نور جلال * وان دکر را کرده پر وهم وخیال * کر بخویشم هیچ رأی وفن بدی * رأی وتدبیرم
بحکم من بدی * شب نرفتی هوش بی فرمان من * زیر دام من بدی مرغان من * اول برنی نور جلال ایله پر اتمش واول
اخری پر وهم وپر خیال اتمش یعنی اول مقلب القلوب والابصار واول مدبر اللیل والنهار بو خلق عالمی کیجه ایله
عالم ارواحه ایلتمش ودریای بیخودلغه غرق اتمش اول برکسه نک درونی نور جلال ایله پر ایدوب واول برآخر کسه نک
دخی قلبنی وهم وخیال ایله طولدروب علی السحر بو عالم اجسامه کوندرر هرکس بیدار اولدقلری کبی جیب درونده
حق تعالی حضرتلرینک وضع ایلدیکی افکاری وخواطری بولور وهمان اول درونده اولان افکارک مقتضیاتی اوزره
عمل قیلمغه مشغول اولورلر اکربنم کندمله هیچ رأی وتدبیرم بنم حکممله اولیدی یعنی بنم هیچ رأیم وفنم ارادتمله کلدر اکر
بنم رأیم وفنم کندی ارادتمله اولیدی بنم رأیم وتدبیرم بنم حکممده اولوردی کیجه عقل بنم امر مسز کتمزدی بنم قوشلرم
بنم دام التنده اولوردی قوشلردن مراد حواس خمسهٔ ظاهره وحواس خمسهٔ باطنه اولور یعنی اکربنم رأیم وتدبیرم بنم
حکم تصرفمده اولیدی اول کیجه ایله بنم عقلم بنم امر مسز کتمیدی بلکه بنم حواسم قوشلری بنم تصرفک التنده اولیدی
بن عقلمی استدیکم یره کونده ریدم وقلبمه مراد ایلدیکم افکاری کتوروب انی استدیکم کبی دوندریدم نه عقلم
بنم المده در بیلمزمکه کیجه بنم عقل وروحمی نه عالمه ایلتورلر ونه کونه واقعات کوسترلر وبو عالم اجسامه کلدکدنصکره
هم نه ایشلدرلر ونه کسب ایتدیررلر اکربنم تصرفم واختیارم مطلق بنم المده اولیدی بن بو عالمده واو عالمده استدیکم کبی
کار ایلمکه قادر اولوردم (م ی) بودمی آکه ز منزلهای جان * وقت خواب وبیهشی وامتحان * جان منزللرندن آکاه
اولیدم خواب وقتنده وبیهوشلک وامتحان وقتنده تقدیر کلام اکربنم رأیم وتدبیرم مطلق بنم حکممده وتحت تصرفمده
اولیدی بن اولا خواب وقتندن جانک منزللرندن ومرتبه لرندن آکاه اولوردم وثانیا بیهوشلک وقتنده جانک منزللرندن
آکاه اولوردم وثالثا امتحان وبلوی وقتنده هم جانک منزللرندن آکاه اولوردم وجانم نیه ایرسه کرکدرانی بیلوردم کندی
ارادت واختیارمله استدیکم یره سیر وسفر قیلوردم حال بوکه بنم بوخصوصلرده ارادتم ومطلق اختیارم بنم المده
دکلدر (م ی) چون کفم زین حل وعقد او تهیست) ای عجب این معجبیٔ من زکیست) چونکیم بنم الم انک حل وعقدندن
تهیدر ای عجب بنم بو معجبلکم کیمدندرکه معجب جمیلک فتحه سیله کندویی وکندینک هنرینی بکنمکه دیرلر او ضمیری
هوشه وجانه کتسه ده جائزدر وحق تعالی یه کتسه ده جائزدر اولکی وجه اوزره معنی چونکیم بنم الم اول عقل وجانک
عقد وحلندن خالیدرکه بن عقلمده وجانمده حل وعقده قادر دکلم وایکنجی وجه اوزره معنی چونکیم بنم دستم اول خدانک

حل وعقدندن تهیدرکه مطلق حل وعقد صاحبی اولدر وقابض وباسط ومانع ومعطی وضار ونافع هر حالده اندن غیری
یوقدر فی الحقیقه جمله ده متصرف همان اولدر پس ای عجیب بو بنم کندیمی بکنمم وهنرمه مغرور اولمم کیمدندر چونکیم
کندمده بر حول وبر قوت اولمیه خود پسند اولمق نه قباحتدر (مثنوی) دیده را نادیده خود انکاشتم * باز زنبیل دعا
برداشتم * دیده یی خود نادیده ظن ایلشم کیرو دعا زنبیلنی یوقاری قالدرمشم یعنی بن خود کورلمشی وکورلمشی
وبولنمشی و بولنمشی بیلمشم وفرض قیلمشم مع هذا کیرو دعا زنبیلنی جرارکبی یوقارو طوتمشم وبکا شوم رادی ویردیو
تضرع ونیاز ایتمشم عجیب حکمت وغریب حالتدرکه بو مرتبه یوقلغی وبیخودلغمی بیلدکدنصکره بنه طلب ورجادن
خالی دکلم (مثنوی) چون الف چیزی ندارم ای کریم * جز دلی دلتنک تر از چشم میم * ای کریم الف کبی برشی طوتمزم
چشم میمدن دل تنکتر بردلدن غیری یعنی الف حرکات وسکنات ونقطه دن خالی اولوب اصلا برشیء طوتمدیغی کبی بندخی
ای کریم وای رحیم الف کبی اصلا برشی طوتمزم مکر میمک کوزندن اضیق ودل تنکتر بر کوکل طوترمکه بنم قلبم
کمال انقباضده میمک کوزندن دخی طاردر (مثنوی) این الف وین میم ام بود ماست) میم ام تنکست الف زوتر کداست
آن الف چیزی ندارد غافلیست * میم دلتنک آن زمان عاقلیست * بو الف وبو میم بزم بودیمزک امیدر بود وبهبود وامم اصلی
معناسنه درامک میمی تنکدر الف اندن قوی کدادر اول الف برچیز طوتمز غافللک حالیدر میم کبی دلتنک اول عاقللق
زمانیدر یعنی هیچ برشیء طوتمین الف وبو دلتنک اولان میم بزم وجودیمزک اصلیدر بزم وجودیمزک امنک میمی اضیق
ودلتنکدر والف ایسه اندن دخی قوی کدا وفقیردر ترکدا قوی کدا معناسنه در اول الف برشی طوتمزدیمک انسانک
کندی حرکات وسکناتندن واتصال وانفصالندن غافل اولمقلغی زمانیدرکه کندی قیدندن آزاد اولوب نفسنی اونودوب
شویله طورمسی الفک حرکات قبول ایتمیوب خالی طورمسی کبیدر میم کبی دلتنک اولمق اول عاقللق زمانیدر هر بارکه
انسان کندی عقلیله مقید اولسه دلتنک اولمقدن خالی اولمز وعاقل اولمقدن قورتلوب کندیدن غافل اولسه الف کبی
برخبر طوتمقدن خالی اولمز پس انسانک ایکی حالی اولدی بری عاقل اولوب دلتنک اولمق بری دخی کندیدن غافل اولوب
الف کبی برشیدن خبر طوتمق بو ایکی حالت انسانه ام منزله سنده اولدی (مثنوی) در زمان بیهشی خود هیچ من
در زمان هوش اندر پیچ من * بیهشلک زمانده خود بن هیچم وهوش زمانده بن پیچده یم هیچ من هیچم تقدیرنده در
پیچ من من پیچم تقدیرنده در یعنی الهی بیهوشلک وغافللک زمانده خود بن هیچم برشیدن خبر طوتمزم وغافل اولمق
زمانده بن طولشمقده ودلتنک اولمقده یم (مثنوی) هیچ دیکر بر چنین هیچی منه * نام دولت بر چنین پیچی منه
الهی بر آخر هیچی بونک کبی بر هیچ اوزره قومه دولت نامنی بر بونک کبی پیچ اوزره قومه یعنی بو دنیادولتی حد ذاتنده
هیچدر بن دخی بر هیچم بونک کبی بر هیچک بارنی وارزوسنی وسعی وطلبنی الهی وسیدی بنم کبی بر هیچک اوزرینه
قومه بونک کبی بر طولاشق وقریشق برکره کار دنیایه دولت نامنی قویوب بو هیچی اندن اوتری دلتنک ایلمه (مثنوی)
خود ندارم هیچ به سازد مرا * چون ز وهم دارست این صد عنا * در ندارم هم تو دارایم کن) رنج دیدم راحت افزایم
کن * خودنسنه طوتمزم هیچ بنی به دوزه یعنی هیچ بنی ایو دوزر خود برشی طوتمزم زیرا چونکیم بو بوز عنا وبلا بکا دارم
وهمندندر خلاصهٔ کلام شمدنصکره بنی ایو دوزر خود هیچ برشیء طوتمزم زیرا بو قدر بوزبلا وعنا بکا بن طوترم ودارم
وهمندن حاصلدر چونکیم بو قدر بلا وعنایه باعث وبادی بن طوترم وبکا بو شیء نافعدر بوکی حاصل ایدرمکه تا بنی به دوزه
دیمک ایمش بن شمدنصکره بویله دیمکدن فراغت ایتدم وهیچ برشیء طوتمزم ندارم حالنده یم هم سن بکا دارلق ایله رنج
کوردم بکا راحت افزالق ایله یعنی الهی بن شمدی هیچ ندارم حالنده یم بکا بو هیچ نسنه طوتمزم دیمک حالنده پادشاهلق
ودستکیرلک ایله بو بولده بیلورسن که چوق رنج کوردم راحت افزالک ایله بنی بو ورطه لرده قومه قلبمی بو دغدغه لردن
خلاص ایله (مثنوی) هم در آب دیده عریان بیستم * بر در تو چونکه دیده نیستم * آب دیدهٔ بندهٔ بی دیده را * سبزهٔ بخش
ونباتی زین چرا) هم کوز یاشنده عریان طوردم سنک قپولک اوزره چونکیم کورمش دکلم یا خود دیده نیستم دیمک چونکیم
بکا دیده یوقدر دیمک معناسنه اوله یعنی سنک قپولک اوزره چونکیم بکا بو کوز بوقدرکه انی کورورم وبرلایق یوز بوقدرکه
اکا طورم ولهذا کوز یاشنده عریان طورمشم بندهٔ بی دیده نک آب دیده سنه بو چرادن بر سبزه وبر نبات بخش ایله بونده
کندینک بی دیده اولمسنه دخی اشارت قیلمشدر یعنی شو اقدر اغلدمکه سیلاب سرشک بنی احاطه ایدوب آخر عریان
اولدم وسنک قپوکده چونکیم اغلمقدن کوزم قالمدی عریان طوردم بو کوزسز اولان بنده نک کوزی یاشنه بو فضل
وکرمک چرا کاهندن ای وهاب مطلق بر سبزه وبر نبات بخش ایله تا بو فقیر بی دیده نک آب دیده سی ضایع اولمیه (مثنوی)
ور نماند آب آبم ده ز عین * همچو عینین نبی هطالتین) وا کربکا آب قالمیه کوزمدن بکا آب ویر حضرت نبی علیه السلامک
هطالتین اولان ایکی مبارک کوزی کبی هطالتین هطاله نک تثنیه سیدر هطاله مبالغه ایله آقیجی ویاش دوکیجی

معناسنه درهطل کسر طایله سیلان ایدیجی دیمکدر وبو بیت بو حدیث شریفه اشارت اولورکه حضرت نبی علیه الصلوة والسلام دعا ایدوب بیوررلردی * اللهم اعطنی عینین هطالتین قبل ان یکون الدمع دما والاضراس جمرا * یعنی ای بنم پروردکارم بکا اعطا ایله شول ایکی کوزیکه کوزیاشی دوکیجی اوله لر شول زماندن اولکه کوزیاشی قان اوله دخی دیشلر آتش پاره کبی اولمزدن اول یعنی قیامتدن اول (م ی) اوچو آب دیده جست از جود حق) باچنان اقبال واجلال وسبق چون نباشم زاشك خون باریك ریس * من تهی دست قصور کاسه لیس * اول سلطان عالیشان واول خلاصهٔ اکوان علیه السلام چونکم جود حقدن آب دیده ایستدی انجلین اقبال وانجلین اجلال وانجلین من حیث المرتبه جمله یه سبقت ایتمکله بیله اللهم اعطنی عینین هطالتین دیو دعا ایلدی چونکم بو یله در بن تهی دست وپر قصور وکاسه یلایجی محتاج وکدا اشك خون آکوددن نیچون اینجه اکریجی اولمیم یعنی کوزلرمدن اییلك کبی قانلو یاشی بری برینه متصل ابرا واخراج قیلمیم بکا خود قانلو یاش اغلمق هر وجهله احق واولیدر (مثنوی) چون چنان چشم اشك را مفتون بود اشك من باید که صد جیحون بود * قطرهٔ زان زین دو صد جیحون بهست * که بدان یك قطره جن وانس رست * چونکم بو نجلین کوز اشکه مفتون اوله مراد حضرت رسول علیه السلامك چشم مبارکیدر که اول حضرت همان عین چشم منزله سنده ایدی یعنی اول عین چشم اولان حضرت بو نجلین بر صاحب سعادت ایکن کوزیاشنه مفتون اوله بنم اشکم کرکدر که یوز جیحون اوله یعنی اول حضرت اغلدیغی برده بر نیجه یوز جیحون قدر کوزیاشی اقتمق وسرشك دیده یی روان ایلمك لایق اولور ولازم کاور اول چشم لطیفدن واول عین شریفدن بر قطره بو ایکی یوز جیحوندن بهتردر که اول حضرتك مبارك کوزندن خروج ایلین بر قطره سببیله جن وانس قورتلدی وعصاة ثقلین دوزخدن خلاص اولدی (مثنوی) چونکه باران جست آن روضهٔ بهشت * چون نجوید آب شوره خاك زشت * چونکم اول روضهٔ جنت باران استدی مع هذا روضهٔ جنتك بارانه احتیاجی یوقدر خاك زشت نیچون آب شوره استمیه یعنی چونکم اول روضهٔ بهشت الهی کوزیاشی استدی بو خاك زشت کبی اولان محتاج نیچون طوزلو کوزیاشی استمیه وهر وجهله محتاج اولنلره ومرتبهٔ سفلیده قالنلره اغلیوب اکلمك ودعا ایلمك خود لازم ولابددر (م ی) ای اخی دست از دعا کردن مدار * با اجابت یارد اوبت چه کار * ای اخی دعا ایلمکدن الکی کیرو طوتمه اجابتله اتمك ردیله سنك نه کارك واردر یعنی ای برادر حق تعالی حضرتلرینه دعا ایلمکدن وشب وروز تضرع قیلمقدن الکی کیرو طوتمه وفراغت ایتمه سنك اودعانك مقبول اولمسیله یاخود ردا اولمسیله نه کارك واردر سکا لازم اولان (ادعونی استجب لکم) امرنه ودخی ادعوا ربکم تضرعا وخفیة فرمانته امتثال ایدوب حضرت رب العالمینه دعا وتضرع ایلمکدر که دعا مخ عبادتدر سن دعا ایتمکله امر حقی برینه کتورمش اولورسن عبدلك شانته لایق اولان ممکن اولدیغی مرتبه مولا سنك امرنی برینه کتورمکدر اتمك قبولیله ورد یله بنده یه تقید برنده دکلدر بنده کندو به لایق اولانی ادا قیلدقدنصکره علیم وحکیم اولان مولا کندی شان شریفنه لایق اولانی هم قیلور انکیچون حدیث قدسیده بیورر عبدی اطعنی علی ما امرتك ولا تعلمنی ما یصلحك (م ی) نانکه سد ومانع این آب بود) دست ازان نان می باید شست زود) خویش را موزون وچست وسخته کن) ز آب دیده نان خود را پخته کن اتمك که بو آب دیده نك سدی ومانعی اولدی الی اول اتمکدن فوری یومق کرك یعنی شول نان وخوان کوزیاشنه سد ومانع اوله وسنی کریان ایلمکدن کیرو قویه انی اول نان وخواندن فوری یومق لازمدرکه کثرت اکل وشرب قسوت قلبه مبتلا ایلر ورقت دلدن وآب دیده دن واکلمکدن وتضرع ایلمکدن بری ایلر کندیکی موزون وچست وپدوزلمش ایله سخته ساخته دن محففدر آب دیده دن کندی نانکی پخته ایله یعنی میزان شریعتله کندیکی موزون ایله وطریقتده چست وچابك اول واداب انبیا علیهم السلام واولیای کرام ایله کندیکی ساخته وپرداخته ایله وکندی غدا کی ونانکی کوزك یاشیله تخمیر ایدوب درونك آتشیله بشور ناسکا حضرت حقدن فیض ورحمت کله والهام الهی اوله ومراد ومقصود که سنی واصل قیله (آواز دادن هاتف مر طالب کنج را واعلام کردن از حقیقت اسرار آن (م ی) اندرین بود او که الهام آمدش کشف شد این مشکلات از ایزدش * کو بکفتت در کمان تیری بنه * کی بکفتندت که اندر کش توزه * او نکفتت که کمان را سخت کش * در کمان نه کفت اوفی پر کنش * اول درویش وطالب کنج اولان دلریش بو دعا وزاریده ایدیکه اکا حضرت حق جانبندن الهام کلدی اکا ایزدندن بو مشکلات کشف اولدی وحضرت حق طرفندن اکا بو کونه الهام کلدیکه ای درویش سکا واقعه ده اول هاتف دیدی که کمانه بر تیر قو سکا قچن دیدیلر که زهی محکم ایچر وچك یعنی سکا کمانه اوق قو وآنی آت دیدیلرسه سکا اول یایك کرشنی قچن محکم چك دیدیلر اول هاتف غیبی سکا دیدیکه کمانی محکم چك اول هاتف سکا تیری کمانه قو دیدی آنی پر ایله دیمدی یعنی اول کمانی طولو وقوی چك دیو سویلدی (م ی) از فضولی تو کمان افراشتی * صنعت قواسی برداشتی * ترك این سخته کمانی رو بکو * در کمان نه تیر و پریدن مجو * چون بیفتد برکن انجا می طلب *

زور بکذار و براری جو ذهب * اما فضوللغندن سن کمانی بو جه ایتدك قواسلق صنعتنی یو قاروطوتدك بو سخته کمانلغی یوری ترك ایله تیری کمانه قو واو چورمق دیلمه چونکم اول تیر دوشه اول یری قاز طلب ایله زوری قو ذهبی زار یلکله استه طالب کنجدن مراد کنج حقیقی طالبی اولان کمسه لر اولور وکماندن مراد مجاهده وتیردن مراد فکر اولور اول درویشه هاتف غیبی اکرچه کمان مجاهده یی اله کتور وتیر فکری اکا وضع ایدوب بی کلفت اعتدال اوزره انی رمی ایله هر نه موضعه تیر فکرك واقع اولورسه اندن بحث ایله کنج حقیقی وخزینهٔ وحدتی انده بولورسن دیمشدی اما اول فضوللق ایدوب کمان مجاهده یی یوقارو قالدیروب تیر فکری هر جانبنه رمی ایلمکده قواسلق وتیر اندازلك صنعتنی عالی ایتدی پس هاتف غیبی اکا تعلیم ایدوب دیدیکه ای سعی ومجاهده ده افراط ایدیجی یوری بو مجاهده کمانی سخت ومحکم ایلمکی ترك ایله نعم تیر فکرکی قوس مجاهده یه وضع ایله ورمی ایت اما انی حددن تجاوز ایله اوچورمق استمه چونکم تیر فکرکی اعتدال اوزره سهولتله رمی ایلیه سن بر مقامه دوشه انده طلب ایله معنی ذهبی تضرع وزاری ایله طلب ایله زور ایله ودینده تعمق ایتمکله دکل زیرا دین حقده تعمق ایلمك محذور ونامقبولدر نته کم رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوردیلر ایاکم والتعمق فی الدین فان الله تعالی قد جعله سهلا فخذوا ما تطیقون فان الله یحب ما دام من عمل صالح وان کان یسیرا رواه ابو القاسم فی امالیه عن عمر رضی الله عنه وقال علیه السلام بعثت بالحنفیة السمحة ومن خالف سنتی فلیس منی رواه الخطیب عن جابر (م ی) آنچه حقست اقرب از حبل الورید) تو فکنده تیر فکرت را بعید) بو بیت سورهٔ قافده اولان بو آیت کریمه یه اشارتدر که حق تعالی (ونحن اقرب الیه من حبل الورید) بیوردی وبو آیت کریمه نك تفسیری بو جلدك اوایلنه قریب عاشق حکایه سندنصکره ان الابرار آیتنی تفسیر ایلدکاری سرخده (جئت اقرب انت من حبل الورید) بیتنك شرحنده مرور ایلشدر انده طلب اولنه وبونده بو بیتك معناسی بو یله دیمك اولور که ای طالب حق اول نسنه که حبل ورید دن اقرب اوله حقدر حق تعالی انسانه بوینی طمرندن دخی قریبتردر اویله اولیجق سن فکرلك اوقونی بعید براقمشسن وعقل صحراسنه دوشوب زیاده ایراق یرلردن بحث ایلرسن حال بوکه سنك کنج مقصودك سکا سندن نزدیکتردر نته کم دیمشلردر (رباعی) یار نزدیکتر از من بمنست * وین عجبتر که من ازوی دورم * چه کنم با که توان کفت که او * در کنار من ومن مهجورم * مثنوی * ای کمان وتیرها برساخته * صید نزدیك وتو دور انداخته ای کمان وتیرلر دوزمش صید قریب وسن ایراق آتمشسن یعنی ای مجاهده کمانی قوی ایتمش وافکار اوقلرنی دوزمش ومهیا ایتمش سکا صید وشکار اوله جق بغایت قریب اما سن افکارکی ایراق اتمشسن آنی کندکدن دور اولان یرلرده طلب ایتمشسن مع هذا اول سکا سندن اقربدر * مثنوی * هر که دور انداز تر او دورتر * وز چنین کنجست او مهجورتر هر شول کمسه که تیر فکرنی ایراق اتیجیدر اول حقدن دورتردر وبونك کبی کنج حقیقتدن او مهجورتردر انکیچونکه برکمسه نك ربتنی بیلمك) من عرف نفسه فقد عرف ربه) حدیث شریفنك حسبنجه کندی نفسنی بیلمکه موقوف ومنوطدر * وفی انفسکم افلا تبصرون نص شریفی * ودخی * وهو معکم اینما کنتم * قول لطیفی هم طالب مطلوب ومقصودنی کندی وجودنده استمکه دلیل وشاهدر پس هر کیم مقصودنی کندی وجودنده طلب ایتمیوب تیر فکرنی دور ودراز یرلره آتسه واورادن بحث ایتسه کنج حقیقیدن بعید اولمسی واقرب من حبل الورید اولان محبوب ذاتیدن فلسفی کبی دور ومهجور قالمسی مقرر ومحققدر * م ی * فلسفی خود را از اندیشه بکشت * کو بدو کو راسوی کنجست پشت * کو بدو چندانکه افزون می دود * از مراد دل جداتر می شود * فلسفی کندیسنی فکر واندیشه دن دپله دی اکا بل دی که انك پشتی کنج جانبنه در اکا سویله ای فلسفی یل اولقدر که اول افزون یلرمراد دلدن جداتر اولور فلسفی انبیا علیهم السلامك طریقنی قویوب عقلیات وریاضیاته اشتغال ایلیوب دلایل عقلیه ایله اثبات واجب الوجود ایلین وبو کونك صانعنی مصنوعات ومخلوقاتك وجودیله استدلال ایدوب اثردن مؤثره انتقال ایلمك واسطه سیله بیلان بو طائفه درکه بو طائفه تصفیهٔ قلب ایلیوب وانبیا واولیا بیوردیغی اوزره عمل قیلمیوب وانلرك سمتنه سالك اولمیوب حضرت حقی قوت فکریه وترتیب مقدمات نظریه ایتمکله بیلمکه وانك ذات وصفاتنه عالم اولمغه کیجه وکوندز سعی ایدرلر شول مرتبه که انلر کندیلرینی فکر واندیشه ده دپه لر ودقیق دور ودراز بحثلر ایلرلر ای طریق انبیا علیهم السلامه سالك اولان طالب کنج حقیقی سن فلاسفه مشربنده اولنلره وادلهٔ عقلیه ایله حضرت حقی بیلمکه سعی قیلنلره سویله که انلرك ارقه سی کنج حقیقی جانبنه در انلر حضرت حقی کندیلردن جدا وبعید ظن ایلیوب موضع خزینه اولان وجودلرنی ورای ظهرلرینه قویوب کندی عقللری صحراسنده سهام افکاری طورمدین هر جانبه اوب اندن بحث ایتمکده وکندیجه کنج حقیقیدن بعید اولوب بیانه کتمکده دررلر پس سن اول فلاسفه مذهبنده اولنلره وانلر مشربی اوزره سیر وسلوك قیلنلره دی ای فلاسفه مشربنده اولنلر شولقدر بو یولده تك وپو ایلیك که نقدر بو یولده سزیله سز وتك وپو

ایلیه سز کوکل مرادندن کتدکجه جدا تراولورسز ومحروم قالورسز اکر حضرت حقی بیلمکه وبولمغه دلیل استرسکز
اکا اقوی اولان دلیل کندی کلام شریفی کفایت ایلر بوندن اقوی دلیل اولورمیکه حق سبحانه وتعالی کلام مجیدنده
وهو معکم اینما کنتم) بیوردی ودخی (ونحن اقرب الیه من حبل الورید) دیدی ودخی (واعلموا ان الله یحول بین المرء
وقلبه) بیوردی ودخی (وفی انفسکم افلا تبصرون) دیدی بوجمله سی طالب کنج الهی اولان انی کندی وجودنده طلب
ایلمکه دلالت وشهادت ایلر واکر انی طلب ایلمکده سعی ومجاهده ایلرسه ده انک طریقنده جدوسعی ومجاهده ایلمک
کرکدر یوخسه کندی عقلنک مقتضیاتنده سعی ومجاهده ایلمک انسانی مقصود اصلیدن دورتر ایلمک مقرردر (مثنوی
جاهدوا فینا بکفت آن شهریار * جاهدوا عنا نکفت ای بی قرار * بو بیت سورهٔ عنکبوتک آخرنه اشارتدر قال الله تعالی
والذین جاهدوا فینا) یعنی شول کسه لرکه مجاهده ایلیه لر بزم حقمزده ویا بزم طریقمزده اطلاق مجاهده جهاد ظاهره
وباطنه شمولدن اوتریدر (لنهدینهم سبلنا) البتته بز هدایت ایلرز سبیل وصولی بزم جانبمزه (وان الله لمع المحسنین) وتحقیقا
الله تعالی محسن قوللریله در نصرت واعانتیله معنای بیت یعنی ای علم کلام وعلم فلسفه ایله طالب حق اولان کسه
حق تعالی جاهدوا فینا ای فی حقنا وطریقنا بیوردی جاهدوا عنا دیمدی بزم رضامز اولان علمده وعملده مجاهده ایلیک
بزدن وبزم طریقمزدن خارج اولنه مجاهده ایلیک دیمدی ای قرارسز مجاهده یی مجاوزتی مشعر اولان حرفله ادا بیوردی
تاکم سن انبیای عظامک شرایعنی جامع اولان شریعت کشتیسنه داخل اولمغی قویوب کنعان کبی کندی عقلک وفکرک
طاغنی عاصم وحافظ ظن ایلیوب اکا التجا ایلیه سن وطریق حقدن تجاوز ایدوب بن کندی عقل وفکرمله اثبات
واجب الوجود ایلرم وپیغمبر علیه السلام وانک وارثلری اولان ولیلره تابع اولمق نه لازمدر دیمکی موهم ومشعر
سوزلر سویلیه سن بزه لازم اولان همان حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلمک سفینهٔ شرعنه داخل اولوب واکا ایمان
کتوروب وانک شرعنه سالک اولان عالملره اتباع قیلمق وقرآن عظیمله عامل اولمقدر کنعان کبی عقلنه طاینوب معرض
اولمق وتفرد قیلمق دکلدر نته کم بیوررلر (مثنوی) همچو کنعان کوزنتک نوح رفت * بر فراز قلهٔ آن کوه زفت * هرچه
افزونتر همی جست او خلاص * سوی که میشد جداتر از مناص * حضرت نوح علیه السلامک اوغلی کنعان کبی که
او نوح علیه السلام حضرتلرینک تنکندن کتدی واکا تابع اولمقدن عار ایدوب انک سفینه سنه داخل اولمیوب اول زفت
وعظیم اولان طاغک قله سنک ذروهٔ اعلاسی اوزره صعود والتجا ایتدی هرنه قدر اول کنعان طوفاندن خلاصی افزونتر
استدی کوه جانبنه کتدی مناصدن جداتر اولدیغی حالده بو هم وجهدرکه کوه جانبنه مناصدن جداتر کتدی دینه
سوی که در سوی که تقدیرنده اولوب مصرع اوله صرف اولوب ظرف اولسه هم معنی درست اولور بو تقدیر اوزره معنی
اول کنعان کوه جانبنده هرنه قدر زیاده خلاص استدی مناصدن جداتر اولدی دیمک اولور وبوندن مقصود فلاسفه
مذهبنده اولانلر عقیله کنعان مشربنده در دیمک اولور شو اعتبارله که کنعان حضرت نوح علیه السلامک سفینه سنه
داخل اولمیوب بشقه باشنه تفرد ایلیوب (سآوی الی جبل یعصمنی من الماء) دیوسویلیوب طاغ جانبنه کتدی وامان
بولمیوب طوفانده مغرق قیلندن اولدی فلسفی مشربنده اولانلر هم سفینهٔ شرعده داخل اولمیوب واولیایه انقیاد قیلمیوب
کندی بشقه باشلرینه اثبات واجب الوجود ایلمکه وصانعی مصنوع ایله بیلمکه وکندیلرینی بو یولدن خلاص قیلمغه
سعی ومجاهده ایدرلر اما فی الحقیقه مقصود اصلیدن کتدکجه بعید اولوب کندیلرینی طوفان اوهام وخیالاته
غرق ایدرلر واصلا سعی وکوششلرندن برنتیجه وفائده بوله میوب وحضرت حقله آشنا اوله میوب عاقبت دنیادن
آخرته محروم کیدرلر (مثنوی) همچو این درویش بهر کنج وکان * هر صباحی سخت ترجستی کمان * هر کمانی کو
کرفتی سخت تر * بود از کنج ونشان بد بخت تر * بو درویش کبی که کنج وکاندن اوتری هر صباح سخت تر ومحکم ترکمان
استردی قیاس ایلردیکه اوقی ایراق اتمغله اول کنجه واصل اوله هر برکمانیکه اول درویش قویتر ومحکم تر طوتدی
کنجدن ونشاندن بدبخت تر ایدی کذلک فلاسفه مشربنده اولانلر وکندی عقللری وفکرلریله کنج مقصودی
طالب اولانلر هم بو درویش کبیدر کندی زوربازولریله هرکون سهام افکاری دورودراز اتارلر واورادن بحث ایدرلر
کوررلرکه اوراده خزینهٔ مقصود بولنمز تکرار برمقدمه دخی اندن محکم تر ترتیب ایدرلر ینه بحث ایدرلر انده دخی کنج
حقیقی بوله مزلر وبولدق ظن ایلدکلری وقتده معترضلر طرفندن نتیجه نفی وسؤال لاحق اولمقدن قورتیله مزلر پس
بو اسلوب اوزره هرکون کندی عقللرینک مقتضالری اوزره سعی وبحث ایدرلر کتدکجه اول کنج حقیقتدن بدبخت تر
اولوب بعید کیدرلر (مثنوی) این مثل اندر زمانه جانیست * جان نادانان برنج ارزانیست * بو مثل زمانه ده جانه
منسوبدر جانیده اولان نسبت ایچوندر اول مثل بودر نادانلرک جانی رنجه لایقدر یعنی بو مثل خلق زمان ایچره جانه
مقصود ومحبوب قلوبدرکه دیرلر جان جاهل بسختی ارزانیست که فی الحقیقه جاهل ونادان تعذیب حیوان بلا فائده

قیلمقدن

قیلمقدن خالی اولمز واوزرینه لازم اولمین علم وعمله اشتغال ایلمکدن فراغت قیلمز ودین وطریقنده عمل ایلرسه ده اوستاده
تابع اولمقدن عار ایدوب کندی رأی باطلی وفکر فاسدی اوزره تکلف ایدوب کندیسنه نافع اولمین زحمت ومشقتی
ارتکاب ایلر باخصوص که الله تبارک وتعالی (یرید الله بکم الیسر ولا یرید بکم العسر) بیوردی وحضرت نبی علیه السلام
بعثت بالحنیفیة السمحة السهلة * بیوردی ودخی لا حرج فی الدین بیوردی والحاصل دینک اکر یسری واکر عسری
برعالم ربانی اولان استادک تعلیم ایلسنه محتاجدر وبرکسه دینده اولان علمی وعملی براستاد کاملدن اوکرنمک لازمدر
واکر استاد کامله خدمت ایتمیوب کندی عقل ورأیی اوزره عمل ایلرسه انجق بیهوده یره زحمت چکمش اولور ورحمتدن
محروم قالور (مثنوی) زانکه جاهل ننک دارد ز اوستاد * لاجرم رفت ودکان نو کشاد * آن دکان بالای استاد ای نکار
کنده وپر کژدمست وپر زمار * زیرا که جاهل ونادان استاددن ننک وعار طوتروم شد ومعلمه خدمت واقتدا قیلمق
واندن علم دین وطریقتی اوکرنمک استمز بلکه کندی زعمنجه دیرکه انلردن تعلم ایلمک وانلره خدمت قیلمق بکا نه لازمدر
بنم خود بوقدر عقلم وذکاوتم واردر مقتضای عقلم اوزره سلوک ایده رم دیر لاجرم کندی ودکان نو آچدی یعنی چونکم
استاده خدمت ایلمکدن عار طوترلا محاله کیدوب کندی بشقه باشنه بیلدیکی اوزره خلقه تعلیم ایلمکه وبن دخی
بر ریس وپیشوایم دیو سویلمکه باشلر ای نقش وصورت استادک فوقنده اول دکان قوقش وپر عقرب ومارلردن پردر
استادک بالاسنده اولان دکاندن مراد معلم ومرشدک امرینک فوقنده ورضاسنک وراسنده برمکسب وجلب دنیا ایچون
برسبب وبرمذهب دوزمکدن عبارت اولور یعنی برصاحب ارشادک ودین وطریقنده اوستادک امرینک وراسنده
وفرمانک بالاسنده برمکسب ومذهب پیدا ایتمک ای نقش وصورت اول مکسب معنیده قوقش وعقارب وحیاتله
پر اولمشدر (م ی) زود ویران کن دکان وباز کرد * سوی سبزه وکلستان وآبخورد * دکانی فوری ویران ایله وکیرو دون
سبزه وکلستان وآبخورد جانبنه آبخورد صو اوه دیرلر بونده بیکارم ادا اولور ودکاندن مراد بعض جاهل ونادان اولان
کسه لرک مجرد عقل وفکر ایله برمجمع پیدا ایدوب جلب دنیا وکسب مال ایچون کندی متاع عقلنی صاتمق وخلقه
بیلدیکی یردن تعلیم ایتمکدر پس دین علمنه عالم اولمین وطریقنده استاد اولمق مرتبه سنی بولمین ولکن جمیع ناسه مشغول
اولان نادانه امر ایدوب بیورورلر ای علم دیندن بی بهره اولان وخلقی باشنه جمع ایلمکدن اوتری بشقه دکان اچان
اکر ظلمات نفسانیه دن قورتلمق ورضای حقه واصل اولمق استر ایسک فوری اول رسم وعادت دکانی ویران ایله
وبردین وطریقنده استاد اولان کسه نک سبزهٔ معرفتی وکلستان صحبت ومتابعتی وآبخورد پند ونصیحتی طرفنه رجوع
ایله تاکم انک چشمهٔ نصیحتندن نوش قیله سن وکلستان مناصحتندن راحت جان بوله سن وسبزهٔ معرفتندن حظ ونصیب
اله سن (مثنوی) نی چو کنعان کوز کبر وناشناخت * از که عاصم سفینهٔ فوز ساخت * کنعان کبی دکل که او کبر
وناشناختدن کوه عاصمدن سفینهٔ فوز دوزدی یعنی صقین حضرت نوح علیه السلامک اوغلی کنعان کبی اولمه که
اول کنعان متکبر وناشناخت اولدیغندن کندی زعمنجه کوهی عاصم وطوفاندن حافظ ظن ایلیوب کوه عاصمدن
کندی ظن فاسدی اوزره فوز ونجات سفینه سی دوزدی وپدری حضرت نوح علیه السلامه * سآوی الی جبل
یعصمنی من الماء * دیدی وحضرت نوح علیه السلام دخی اکا) لا عاصم الیوم من امر الله الا من رحم * دیو خبر ویردی
اما بدبخت اولدیغندن متنصح اولمیوب مغرق قیلندن اولدی بو بیت سورهٔ هودده اولان آیت کریمه یه اشارتدر تفسیری
جلد رابعده بیان انکه * یا ایها الذین امنوا * سرخنده همچو کنعان سوی هر کوهی مرو * بیتنک شرحنده مرور ایلدی
انده طلب اولنه (مثنوی) علم تیر اندازیش آمد حجاب * وان مراد او را بده حاضر بجیب * اول کنعانه تیر اندازلق علمی
حجاب کلدی واول مرادی کا جیبده حاضر اولمشدی یعنی اول کنعانه تیر فکرنی اتمق وکندو کندویی خلاص ایتمک علمی
فوز ونجاتدن حجاب کلدی وانی خلاصدن مانع اولدی وحال بوکه اول ایلدیکی مرادانک کندی جیب درونده
ایدی اول محل بعیدده اولان جبل عظیمه صعود ایلمکده قیاس ایلدی انکچون (سآوی الی جبل یعصمنی من الماء)
دیو سویلدی اکر کندی یه اقرب اولان سفینه یه داخل اولیدی وحضرت نوحه متابعت قیلیدی مراد ایلدیکی خلاصی
کندی جیبندن بولوردی ضمیر طالب کنج اولان درویشه راجع اولوب اول درویشه تیر اندازلق علمی حجاب کلدی
وانی مرادندن بعید ومهجور قیلدی وفی الحال انک مرادی کندی جیبندن ایدی که کنز حقیقی وکنج معنوی انسانک
کندی جیبنده در (مثنوی) ای بسا علم وذکاوات وفطن * کشته رهرو را چو غول وراهزن * ای غافل چوقلق ذکاوتلر
وعلملر وفطنتلر رهروه غول وراهزن کبی اولمشدر کشته کاف عربینک ضمه سیله اولتنوب رهرو اولان کسه یه غول وراهزن
کبی اولمشدر دینه دخی جائزدر غول وراهزن چوق رهروی هلاک ایدرلر وحاصل کلام بعض ذکاوتلر وفطنتلر
اولورکه سالکی مرشده متابعت قیلمقدن منع ایلر ونفسنه کبر وغرور ویرر وطالب حق اولمقدن جدا ایلر بوکونه ذکاوتلر

وقطعنلر سالكه لابد رهزن اولور وغول كبي اني اغوا واضلال قيلور باخصوص بر علم كه علم نافع اولميه اندن حضرت حقه
استعاذه ايلمك لازمدر نته كم حضرت نبي عليه السلام اللهم اني اعوذ بك من علم لا ينفع ديو حق تعالى يه استعاذه ايلمكي
تعليم بيوردبلر (م ى) بيشتر اصحاب جنت ابلهند * تا زشر فيلسوفى ميرهند * زياده رلك اصحاب جنت ابلهلردر تا كم
فيلسوفلك شرندن قورتيله لر بو بيت شريف بو حديث شريفه اشارتدر كه حضرت نبي عليه السلام بيوردبلر اكثر اهل
الجنة البله * رواه البزاز عن انس بله ابلهك جمعيدر ابله سلامت صدر صاحبنه ديرلر كه ساده دل اوله وبو حديث شريفك
شرحي دردنجي دفترده قصه رستن خروب سرخنده اكثر اهل الجنة البله اي پدر بيتنك شرحنده ودخي جلد اولده صفت
پير سرخنه قريب خود جهان آن يك كسست او ابلهست بيتنك شرحنده مرور ايلمشدر اول محللرده طلب اولنه
وبونده توضيح معنى اصحاب جنتك اكثري ساده دللر وعقل معاش زيركلكندن غافللردر تا كم حكمت شناسلك
شرندن وعلوم نظريه نك ضررندن قورتلمشلردر اگرچه بو عالم خلقنه نسبت نسنه بيلمزلر ابلهدرلر لكن عند اهل الاخرة
هر بري ابله عقولدر ودين وطريقتده فحولدر (مثنوى) خويش را عريان كن از فضل وفضول * تا كند رحمت براهر دم
نزول * زيركى ضد شكستست ونياز) زيركى بگذار وبا گولى بساز * كنديكي فضلدن وفضولدن عريان ايله تا كم سكا رحمت
الهى نزول ايليه زيركلك شكسته لك ونيازك ضديدر زيركلكي قوكوللكله دوزل فضل زياده لكه ديرلر ومالا يدمنه
اولان علمدن هر نه زياده اولسه اكا فضل ديرلر اگر فضيلت دين وطريقت علمندن ايسه غايتله مقبولدر واگر نافع اولمين
علمده اولورسه مذمومدر اني ترك ايلمك طالب حقه لازمدر بونده اولان فضلدن مراد دين وطريقته متعلق اولمين فضل
غير نافعدر وفضول ضم فا وضم ضاد ايله لغتده فائده سي اولمين مالا يعنى يه مشغول اولان كشي يه ديرلر بونده فضول
مصدر حكمنده در وتقدير كلام بويله ديمك اولور كه اي طالب كنج حقيقت واي سالك طريقت كنديكي فضيلت
غير نافعه دن وبي فائده ومالا يعنى اولان علمه مشغول ايلمكدن عريان ومجرد ايله تا كم حق تعالى حضرتلرينك رحمتي
هر دم سكا نزول ايليه مادامكه سن فضلله معجب اوله سن وفضوللق ايدوب عمر نازنينكي كنديكه لازم اولمين علمه
خرج وصرف ايليه سن حق تعاليننك رحمتندن دور ومهجور اولورسن زيرا حق تعاليننك رحمتي شكسته لره وجرمن
بيلان دردمند وخسته لره اولور وزيركلك ومعجبلك ايسه نيازك وشكسته لكك ضديدر لازم كلديكه اول باعث عجب
وغرور اولان زيركلكي ترك ايليه سن وابلهلكله دوزوله سن كه بوكونه زيركلكدن سليم القلب اولمق هر وجهله اولىدر (م ى
زيركى دان دام برد وطمع وكاز) تا چه خواهد زيركى را پاك باز) زيركان باصنعتى قانع شده) ابلهان از صنع در صانع شده
زانكه طفل خرد را مادر نهار * دست وپا باشد نهاده بركنار * زيركلكي بردلك وطمعك وكازك دامي بيل بردغالب اولمغه
ديرلر وكاز بونده ايكي چتال اولمق معناسنه در تا كم زيركلكي پاكباز اولان نه استريا كاز مجرد اولمغه ديرلر يعني سن بو
زيركلكي وذكيلكي غالب اولمك وخلقك مالنه ومنصبنه طمع قيلمك وايكي چتال اولمك كه مراد كاهي دينه وكاهي
دنيايه ميل قيلمق بلكه مشركلكي اولمقدن كنايتدر طوزاغي والت صيدي بيل چونكم زيركلك بويله در مجردان طريقت
اولمين زيركلر عجبدر كه بر صنعته قانع اولمشلردر وبر مخلوقه گوكل ويرمشلر وبر مرتبه ده قالمشلردر اما ابله اولنلر وسلامت
صدر ايلنلر صنعدن صانعه كتمشلردر يعني ساده دل اولنلر وقلبني ماسوادن سليم قيلان كمسه لر بو مصنوعاته ميل قيلمقدن
ترقي ايدوب صانع قديمك مشاهده سي مرتبه سنه كتمشلر واكا تقرب ايتمشلرزيرا طفل خرده نهارك مادري دست وپايي
كنارنه قومش اولور نهار طوى قوشينك بورو سنه ديرلر ومطلق بوري معناسنه دخي استعمال ايدرلر بونده بوري
معناسنه اولمق ممكندر بو وجه اوزره معنى ويرلدي اما نهار كوندز معناسنه اولوب ظرفيت معناسني متضمن اولسه
هم جائزدر بو وجه اوزره معنى زيرا كه نهارده مادر طفل خردك دست وپايني كنارنده قومش اولور يعني صنعدن كيدن
وحضرت خدانك مشاهده سنده كندوبي حيران ايدن ابلهلر طفل خرد منزله سنده در طفل صغيري مادري نهارده نيجه
قوجاغنه الوب الني واياغني كاره قويوب حفظ وتربيه ايلرسه الله تبارك وتعالى حضرتلري هم سليم القلب اولان وانك
جنابنه توكل قيلان بنده لرني هم مادر طفل خردني حفظ وحمايت قيلديغي كبي هميشه حفظ وحمايت قيلوب
الله يتولى الصالحين * حسبنجه جمله امورنه متولى اولور وجميع مؤنتني مهيا ايلرانكيچون حضرت نبي عليه الصلوة
والسلام اكثر اوقاتده اللهم وكلني كالطفل الصغير ديو دعا ايدرلردي وكندي نفسيله مقيد اولمقدن ونفسنك تدبير
وتداركيله سلوك قيلمقدن احتراز ايدوب طرفة العين ده بيله كندي نفسنه كلمكي وكندي وجوديله مقيد اولمغي استيوب
اللهم لا تكلني الى نفسي طرفة عين ولا اقل من ذلك * ديو دعا ايدرلردي والحاصل من انقطع الى الله كفاه الله سائر
مؤنته ورزقه من حيث لا يحتسب ومن انقطع الى الدنيا وكله الله اليها * حديث شريفنك موجبنجه هر كم حق تعالى يه
منقطع اولسه وتوكل قيلسه انك صوري ومعنوي رزقي اياغنه كلور وحظ ونصيبي همان اول اولور اما الله تعالى يه

منقطع اولمين وعقل وذكاسنه مغرور اولوب دور ودراز اولان طريق مستطيله يه سلوك قيلان كمسه لر تعب وزحمت
چكمكدن خالي اولمز وحضرت حقه متوكل اولان مؤمن وموحدك حظ وذوقني دخي بولمز نته كم بو مرخ شريفده اولان
جهود وترسا متوكل على الله اولان مؤمن وموحدك حظ ونصيبني دور ودراز طريقه ذاهب اولمغله بولمغه وانى الوب اكل
قيلمغه قادر اوله مديلر كه بو مرخ شريفدن مقصود ونتيجه نه ايديكي معلومك اولور * داستان آن سه مسافر مسلمان وترسا
وجهود وانكه بمنزلى قوتى يافتند ترسا وجهود سير بودند گفتند اين قوت را فردا خوريم ومسلمان صائم بود وگرسنه
ماند زانكه مغلوب بود * بو مرخ شريف اول اوچ مسافرك داستانيدر كه انك بري مسلمان وبري دخي ترسا وبري دخي
جهود ايدي واول وقتده بر منزلده بر مقدار قوت وغدا بولديلر كه اندن مراد حلوا اولديغي مصرحدر ترسا وجهود طوق
ايديلر ديديلر كه بو قوت وغدايي يارين يه لم مسلمان ايسه صايم ايدي واچ قالدي زيرا كه مغلوب ايدي وانلر غالب ايدي
انلره مخالفت ايتمكه قادر اوله مدي پس صبر ايدوب وحضرت حقه توكل قيلوب سكوت ايلدي (مثنوى) بك حكايت
بشنو اينجا اي پسر * تا نگردي ممتحن اندر هنر * آن جهود ومؤمن وترسا مگر * همرهي كردند باهم در سفر) اي پسر
بو خصوصده بو محلده بر حكايت ايشت واول حكايتي جان ودل ايله گوش ايدوب انكله برايش ايت تا كم هنرده
امتحان اولنمش وابتلا قيلنمش اولميه سن اول حكايت بودر كه اول جهود ومؤمن وترسا مگر كه بري برلريله سفرده
همراهلق ايلديلر وبري برلريله يولداش اولوب مصاحبت ومقارنت قيلديلر (مثنوى) با دو گمره همره آمد مؤمني
چون خرد با نفس وبا اهرمني * ايكي گمراهله بر مؤمن آفاقده بويله همراه كلدي واول مظهر ضلالت اولان ترسا وجهود ايله
اول اهل هدايت مصاحبت قيلدي نته كم انفسده عقل ونفس واهرمن ايله همراه اولدي كه افاقده بر كاذب صادق ايله
ومؤمن منافقله ومطيع اولان كمسه فاسقله مصاحب ومقارن اولمق چوق واقع اولور نته كم انفسده عقل وروح مظهر
هدايت اولان مؤمن كبيدر ونفس وشيطان مظهر ضلالت اولان ترسا وجهود كبيدر كه بونلر دخي بو بدنده برقاچ
كوندن بري برلريله همراه اولمشلردر (مثنوى) مرغزى ورازى افتد از سفر * همره وهم سفره پيش همديگر * سفر
جهتندن مرغزى ورازى همره وبري بري اوكنده هم سفره اولمق واقع اولور مرغز بر شهرك آديدر وراز هم بر شهرك آديدر
وبو ايكي شهرك ما بينده خيلي مسافه وار در وبرينك قومي مشركك وكافر وبرينك دخي مؤمن وسني واقع اولديغندن
بو ايكي شهرك قومي بري برلريله ضد واقع اولمشدر اما مع هذا اينه سفر واسطه سيله بري برلريله يولده همراه اولمق وبر سفره ده
اوتورمق چوق دوشر ومرغز ورازك بر مقدار تحقيقي جلد اولك اوايلنه قريب مرور ايلمشدر (م ى) در قفص افتند زاغ
وجغد وباز * جفت شد در حبس پاك وبي نماز * بر صيادك صيدي واسطه سيله قفصه جغد ودخي زاغ وباز دوشرلر وكاه
اولور كه حبسخانه ده پاك اولان اهل نماز ايله ناپاك اولان بي نماز جفت اولور ومقارنت قيلور بر قفصده بري برينه مخالف
طيور جمع اولمق وبر مجلسده بري برينه مغاير وضد كمسه لر ضرورت حسبيله مقارنت قيلمق چوق دوشر (مثنوى) كرده
منزل شب يك كروان سرا * اهل شرق واهل غرب وماورا * مانده در كروانسرا خرد وشكرف * روزها باهم ز سرما وز برف
چون گشاده شد ره وبكشاد بند * بگسلند وهر يكي سوبي روند * بو چوق واقع اولور كه بر كاروانسرايده كيجه ايله اهل شرق
واهل غرب واهل ماوراء النهر منزل ايتمش وبري برلريله صحبت طوتمشدر كوچك وبيوك بر كاروانسرايده نيجه كونلر
بري برلريله سرمادن وبرفدن اوتري قالمشلردر وقيش اولديغندن اوتري بر برده مقارنت قيلمشلردر چونكم يول
كشاده اوله وبند آچيله چوزيلورلر وبري برندن منقطع اولورلر وهر بري بر جانبه كيدرلر (مثنوى) چون قفص را
بشكند شاه خرد * جمع مرغان هر يكي سوبي پرد * پر گشاده پيش ازين پر شوق وباد * در هواي جنس خود سوي معاد
پر گشاده هر دمي با اشك واه * ليك پريدن ندارد روي وراه * راه شد هر يك پرد مانند باد * سوي آن كز يادان پر مي گشاد
آن طرف كه بود اشك واه او * چونكه فرصت يافت باشد راه جو * چونكم عقل پادشاهي قفص صينه بهر حال
قوشلر جمعي هر بري بر جانبه اوچر قفصدن مراد اگر قوشلر قفصي اولسون واگر كاروانسراي اولسون واگر زندان
اولسون بهر حال بونلرده جمع اولان كمسه لر فرصت ورخصت بولدقدنصكره هر بري كندي مقصود ومطلبي جانبنه پرواز
ايلر بوندن اول هر بري پر شوق وباد كندي جنسي هواسنده مرجع ومعاد طرفنه قناد آچمش ايدي واول جمع اولدقلري
منزلده ضرورت حسبيله قالمش ايدي پس هر بر دمده آه وگريه ايله پر آچار ومراد اوچمه سمتنه اوچمغه سعي ايلر ولكن
اوچمغه وجه ويول طوتمزا گر مرادي سمتنه اوچمغه يوز ويول طوتيدي بر آن اول محلده ضرورتده قرار ايتمزدي
هماندمكه بو اضداده يول اولايدي وهر بري كندي مقصدي جانبنه كتمكه فرصت ورخصت بوليدي انك جانبنه
انك يادندن وتذكرندن اوتري پر آچار وانك هواوارزوسنده اوچاردي اول طرفه كه انك گريه سي وآهي وار ايدي چونكم
فرصت بوله بهر حال راه جو اولور واول جانبه رحلت قيلور (م ى) در تن خود بنگر اين اجزاي تن * از كجاها گرد آمد دريدن

آبي وخاكي وبادي وآتشي * عرشي وفرشي وروحي وكشي * ازاميد عود هريك بسته طرف * اندرين كروانسرا از بيم برف
كندي تكده نظر ايله بو اجزاي تن نه يرلردن بدنده جمع كلدي وبوبري برينه مخالف اولان درت جزو قنغي مقاملردن كلوب
بدن خانه سنده الفت ومقارنت قيلدي اول جزولر بري آبي وبري خاكي وبري بادي وبري آتشيدر وبري عرشي وبري
فرشي وبري رومي وبري دخي كشيدر كشي كاف عجمينك فتحه سيله نازكه وكوزله دير لر بونده بو معني اولمق جائزدر وكش
كاف عربينك ضمه سيله خلطه دير لر بو معني مراد اولمق هم جائزدر كه انسانك بعض جزوي خلطه منسوبدر بو انسبدر
عرشيدن مراد عقل وروحدر وفرشيدن مراد قواي جسماني وروميدن مراد اخلاط اربعه اولور مثلا دم وصفرا وسودا
وبلغم كبي كه قانه كش سرخ وصفرايه كش زرد وسودايه كش سياه وبلغمه كش سپيد دير لر الحاصل انسانك خانهٔ بدننده
بو عناصر اربعه دن جمع اولان جزولر واخلاط اربعه وعلوي وسفلي اولان قوتلر جمع اولمشلر وضروري بري برلريله
برقاچ كون مقارنت قيلمشلردر عودت ومرجعلرينه رجعت قيلمق اميدندن اوتري هر بري بو كاربانسراي جسمده
كوزباغلمشدر برف وبرد قورقوسندن اوتري وبو برفدن مراد نه ايديكي بو بيتلردن معلوم اولور (مثنوي) برف كونا كون
جود هر جاد) در شتاي بعد آن خورشيد داد) چون بتابد تف آن خورشيد خشم) كوه كردد كاه ريك وكاه پشم) دركداز
آيد جمادات كران * چون كداز تن بوقت نقل جان * هر جمادك جودي ايچون برف كونا كون واردر اول خورشيد دادك
بعدي شتاسندن خورشيد داددن مراد خداي تعالى حضرتلريدر برف كونا كوندن مراد هر جامدك جامد اولمسنه
سبب اولان شيلردر كه جماداتك انواعي چوقدر هر جامدك جودنه سبب دخي چوق اولمجق اول اسبابه كونا كون برف
تعبير ايلمك برنده اولور بلكه هر حيوانك جسمي دخي باعتبار ما يؤول اليه جماد منزله سنده در پس انك جسمنك دخي
قيامنه وتكونته سبب اولان شيلر برفلر كبي اولور وبو جمله وجودك انجمادي وقيامي خورشيد عدالت اولان
خداي تعالى حضرتلرينك جلال وعظمتي پرتوندن بعيد اولدقجه حاصل اولور كه حق تعاليك بعدي شتا كبي وقربي
صيف حار كبيدر چونكم اول خورشيد خشم الهي تابان اوله وپرتو قهريه ايله بو جمادات اكوانه پرتو صاله اول حينده
وبست الجبال بسا فكانت هباء منبثا * آيت كريمه سنك موجبنجه طاغلر كاه رمل كبي خرد وخشخاش اولوب هباء
منبث كبي اولور وكاهي * وتكون الجبال كالعهن المنفوش * آيت كريمه سنك حسبنجه پشم منفوش كبي پاره پاره
وريزه ريزه اولوب اطراف وجوانبه بوكار كبي آتيلور بو كران ثقيل اولان جمادات جهان نه قدر وار ايسه قار كبي اريكه
كلور جانك نقلي وقتنده تنك اريمسي كبي نته كم جان بدندن نقل ايتدكدنصكره بدن اريوب وچوريوب محو ونابود
اولور واضدادِ اربعه دن هر بر جزؤ كندي مركزومرجعي طرفنه رحلت قيلور جهانك قالبي دخي خورشيد ازلينك
وحدانيته تجلي قيلوب پرتو قهريه سني بو اشيا اوزره صالديغي وقت جاني كتمش قالب انسانه كوره قياس ايله (مثنوي
چون رسيدند اين سه همره منزلي * هديه شان آورد حلوا مقبلي * برد حلوا پيش آن هر سه غريب * محسني از مطبخ اني
قريب * نان كرم وصحن حلواي عسل * برد آنكه در ثوابش بود امل * چونكم بو اوچ همراه برمنزله ايرشديلر يعني مؤمن
وترسا وجهود چونكم برمنزله ايريشوب قونديلر بونلره برمقبل حلوا هديه كتوردي اول هر اوچ غريبك اوكنه برمنعم
ومحسن اني قريب ديه نك مطبخندن حلوا ايلتدي اني قريب تركيبله * واذا سألك عبادي عني فاني قريب اجيب دعوة
الداعي اذا دعاني) آيت كريمه سنه تلميح بيورمشلردر وبو آيت كريمه نك تفسيري جلد ثانينك آخرنه قريب بيان دعويكه عين
آن دعوي سرخنك آخرنده آن غريب از ذوق آواز غريب) بيتنك شرحنده مرور ايلدي انده طلب اولنه ومضاف مقدر
اولوب از مطبخ قائل اني قريب تقدير نده اولور يعني بر محسن وغريب نواز اولان منعم بن قوللرمه قريبم ديكا دعا ايلد كلري
وقتده انلرك دعاسني قبول ايلرم دين پادشاهك مطبخندن بو اوچ غريبك اوكنه اسجق اتمك وعسل حلواسنك صحني اول
وقتده ايلتدي اتمك ثوابنده املي وار ايدي يعني اول محسن ومقبل اولان كسه اول اوچ غريبك اوكنه بر صحن بال حلواسي
ايلتدي اتمك ثوابي حضرت حقدن اميدوار وراجي ايدي (مثنوي) الكياسة والادب لاهل المدر * الضيافة والقرى
لاهل الوبر * كياست وادب اهل مدر ايچوندر ضيافت وقونقلق اهل وبر ايچوندر كياست قوت عقله ديرلر مدر بونده بلد
معناسنه در اكرچه اصلنده كسك پاره لرينه ديرلر اما عرب صكره قريه به وبلده مدر ديديلر وبر دخي اصلنده دوه يوكنه
ديرلر اما اهل خيامه دخي عرب وبر ديرلر يعني كوچر وصاحبلري اولان كسه لره وبر اطلاق ايدرلر قرى بكسر القاف
ضيافت ايتمك واحسان ايتمكه ديرلر قرى الضيف يقري قرا ديورلر احسن اليه ديمكدر يعني خداي تعالى حضرتلري
بني آدمدن هر طائفه يه بر كونه خاصيت ويرمشدر اكثر اهل بلدك خاصيتي ادب وكياست وفهم وفراست وتعليم
وندر ايشدر واهل خيامك خاصيتلري دخي مسافر اولنلره ضيافت واحسان قيلمق ومهمانلق واطعام غربا قيلمقدر
ولهذا قال عليه السلام الضيافة على اهل الوبر وليست على اهل المدر رواه القضاعي عن ابن عمر رضي الله عنهما (مثنوي

الضيافة للغريب والقرى) اودع الرحمن في اهل القرى) غريب ايچون ضيافتي واكا قرايي رحمن اهل قراده وديعت قودي
اولكي قرى كسر قافله احسان معناسنه در ودخي والقرى اليه تقديرنده وايكنجي قرى ضم قافله قريه نك جمعيدر يعني
غريب ايچون ضيافت قيلمغي واكا احسان ايدوب قونقلمغي حق تعالى قريه لر اهلنده وديعت وامانت قودي كه اهل قريه يه
واجب ولازمدر كه مسافره وغربايه ضيافت قيله لر ومحسن اوله لر كه انلرك خاصيتي بودر (مثنوي) كل يوم في القرى ضيف
حديث * ماله غير الاله من مغيث * كل ليل في القرى وفد جديد * مالهم ثمه سوى الله المجيد * هر كون قريه لرده بريكي
ضيف واردر اول ضيف ايچون اللهدن غيري بر مغيث يوقدر له ده اولان ضمير ضيفه راجعدر قرى ده مضاف مقدردر اهل
قرى تقديرنده اولور بو تقديرجه ضمير اهل قرى يه راجع اولمق دخي جائز اولور مغيث اغاثه وامداد ايديجي معناسنه در
بو وجه اوزره معنى هر كون كويلرده بر مهمان نو اولور واول مهمان كيدوب بريكي مهمان دخي كلور اول كويلر
اهلي ايچون الله تعاليدن غيري امداد واعانت ايديجي يوقدر حضرت حق اول يبابانده اولان قريه لرك اهلنه معين اولور
وامداد قيلور تا انلر دخي آينده وروندهيه ضيافت ايدرلر ومعاونت قيلورلر هر كيجه ده قراده بريكي جماعت واردر
انلر ايچون اول مكانده اللهدن غيري مجيد يوقدر وفد جماعته ديرلر ثمه مكاندن عبارتدر مجيد فعيل وزنده دابه نك قارني
طويمجه علف ويريجي كسه يه ديرلر نته كم مجدت الدابة ديرلر علفتها ملأ بطنها معناسنه ويرلر ومجيد بونده كريم معناسنه
اولسه هم جائزدر لكن اولكي معنى انسبدر پس توضيح معنى بويله ديمك اولور كه هر كيجه قراده بريكي جماعت مهمان
اولور اول مهمان اولان جماعت ايچون اول مكانده الله تعاليدن غيري انلرك مركبلرينك ومطيه لرينك قارني طويريجي
يوقدر وفي الحقيقه انلرك مركبلرينك قارني طويريجي وغدالريني وعلفلريني ويريجي خداي تعالى حضرتلريدر واهل قرى
انجق صورتا آلت ملاحظه در (م ى) تخمه بودندان دو بيكانه زخور * بود صائم روزان مؤمن مكر * چون نماز شام
آن حلوا رسيد * بود مؤمن مانده در جوع شديد * اول ايكي بيكانه خوردن تخمه ايديلر اول ايكي بيكانه دن شول
ترسا وجهوددر كه دين وايماندن انلر بيكانه درلر اول ايكي دينندن بيكانه كثرت اكلدن تخمه وغدا وخوردني دن زياده
سير ايديلر مكر اول مؤمن كوندز صائم ايدي چونكم اخشام نمازنده بر محسندن اول حلوا بونلره ايرشدي مؤمن محكم
اجلقده قالمشدي كه هم مسافر وهم صائم ايدي (م ى) ان دو كس كفتند ما از خود پريم * امشبش بنهيم وفرداش خوريم
صبر كيريم از خور امشب تن زنيم * بهر فردا لوت را پنهان كنيم) اول ايكي كمسه ديديلر بز خوردني دن پرز يعني جهود
وترسا ديديلر بز غدادن ممتلي يز بو كيجه اول حلوايي قويه لم واني يارين ييه لم بو كيجه ييمكدن صبر طونه لم وسكوت ايده لم
فردادن اوتري لوتي پنهان ايليه لم يعني بو قوت وغدايي يارين يمكدن اوتري كيزليه لم ديديلر وادخاره عزيمت ايلديلر نته كم
بو ايكيسنك اسلافي هم مائدهٔ حق ادخار ايلمشلر وبونلره ادخار ايلمك آبا واجدادندن خوي وعادت اولمشدي حضرت
موسى عليه السلامك قومي من وسلوايي ادخار ايلديلر وحرصلرندن بوني يارين ييه لم ديو كيزلديلر وحضرت عيسى
عليه السلامك قومي دخي كوكدن نازل اولان مائده يي ادخار ايلديلر انلر دخي بزه بو يارين واو بركون يمكه كرك اولور ديو
صويلديلر باخصوص كه بو ايكي طائفه يه حضرت موسى عليه السلام وحضرت عيسى عليه السلام بوني ادخار ايلمالك
يوم جديد ورزق جديد در بو كون بوكاني اكل ايدك يارنكي رزقكزي نه حق تعالى سزه كوندررديو كراراومراسويلديلر
نته كم نسلندن اولان جهود وترسا هم اول كلان طعامي ادخار ايلمكه قصد ايلد كلرنده مؤمن انلره كوره هم بويله ديدي
(مثنوي) كفت مؤمن امشب اين خورده شود * صبر را بنهيم تا فردا بود * پس بدو كفتند زين حكمت كري * قصد تو
آنست تا تنها خوري * مؤمن بونلره ايتدي بو كيجه بو غداي شيرين خورده اولسون صبري قويه لم فردا اوله يعني
صبري يارنكي كونه قويه لم صبر يارين اولسون بو كيجه اين وقت اولوب بو حلواي ترنسون وحق تعالى يه حمدلر وشكرلر
دينسون بو اولى وواجبدر ديدي پس جهود وترسا اول مؤمنه ديديلر بو حكمتكرلكدن يعني بو كونه حكمت دوزيجي
اولمقدن سنك مقصودك بودر كه تا سن بوني تنها ييه سن كه سنك قارنك آجدر وبزم ايكيمزك ايله قارنلري طوقدر پس
سن استرسنكه بوني بشقه باشكه اكل وبلع ايليه سن (مثنوي) كفت اي ياران نه كه ما سه تنيم * چون خلاف افتاد
تا قسمت كنيم * هر كه خواهد قسم خود بر جان نهد * هر كه خواهد قسم خود پنهان كند * چونكم مؤمن سني اول
جهود وترسادن بو سوزلري اشتدي انلره ايتدي اي ياران بز كه اوچ كسه دكلمي يز بو مقرردر كه بز اوچ كسه يز اسنه بهام
تقرير ايچون اولور چونكم ميانمزده خلاف واقع اولدي تا قسمت ايليه لم هم كم استرسه كندي قسمني وحصه سني جاني
اوزره قويه واني ييه هر كم استرسه كندي قسمني پنهان ايليه كه اصل عدالت بودر وشرط مرافقت هم بودر كه بركسه كندي
همراهنه ظلم ايليه وانك حصه سنه طمع قيليه بن كندي قسمه وحصه مه راضيم بوني تقسيم ايليه لم ديدي (مثنوي
آن دو كفتندش ز قسمت دركذر * كوش كن قسام في النار از خبر * اول ايكيسي مؤمنه ديديلر قسمتدن كچ يعني قسمت

ایلمکدن فراغت ایله اقسام فی النار حدیثنی خبردن استماع ایله که حضرت نبی علیه السلام قسمت ایدیجی نارده در دیدی پس سن قسام اولمقدن حذر ایله کانه دیدیلر صقین سن قسام اولمغه میل قیلمه برایکیمز خود قسام اولمقدن قورقرز که قسام نارده در دیدی تمشدر بو محاده برنیجه نکات شریفه واردر مقدما کافر ایله جهودلک کثیر الاکل ومؤمنک قلیل الاکل اولدیغنه اشارت قیلمشلردر حضرت نبی علیه السلام المؤمن یأکل فی معاء واحد والکافر یأکل فی سبعة امعاء بیورمشلردر ودخی جهود وترسانک اکثر طبیعتلری وعادتلری ادخار قیلمغه مائل وتوکل وتسلیمدن عاطل اولدیغنه اشارت قیلمشلردر وصحیح مؤمن اولنلرک سیرتی ابن وقت اولمق وحضرت حقه توکل قیلمق اولدیغنه هم تنبیه ایلمشلردر ودخی ترسا وجهودک قسمته راضی اولمدقلرینه هم اشارت ایلدکلرندن ماعدا کندی نفسلرینک مرادنی وطبیعتلرینک مقتضاسنی مجرد مؤمنی الزام ایلمکدن اوتری شرعی صورتنه قویوب باطلی حقله تلبیس ایدوب طریق تزویره ذاهب اولمشلردر که بوجمله سی یهودی ونصارایه لایق اولان صفتلردر مؤمن اولنلره انلرک صفتلرندن حذر وپرهیز ایلمک لازمدر باخصوص شوصفتدنکه برنسنه سنک نفسک مشتهاسی وطمعکک مقتضاسی اوله وبراخر کسه نک اول حقی اوله وسن مراد نفسکی صورت شرعیه یه قویوب انی احکام شرعیه ایله الزام ایلمکه سعی قیله سن ومراوجدل ایلیه سن نته کم جهود ایله ترسا بویله ایلدیلر (مثنوی) کفت قسام آن بود کو خویش را * کرد قسمت بر هوا و بر خدا مؤمن اول ترسا وجهوده جواب ویروب دیدی فی النار اولان قسام اول اولور که کندیسنی هوای نفسی اوزره وامر خدا اوزره قسمت ایلدی مثلا سزلک ایکیکز کبی که کندیکزی هم حظ نفسکز اوزره وهم امر حق اوزره تقسیم وتوزیع ایلدیکز که ظاهرا بکا صورت حقدن کلوب امر حقله بنی الزام ایتمک استرسز وباطنا کندی هواکزی ومقتضای نفسکزی ویرمک استرسز بویله اولیجق کندیکزی هم هوا اوزره وهم امر خدا اوزره قسمت ایتمش اولورسز پس نارده لایق اولان قسام سزلک کبی کندیسنی هوا اوزره وهم امر خدا اوزره قسمت ایلین قسام اولور که صورتا قول نبی علیه السلام وحکم الهی ایله برمسلمانک حصه سنی وقسمنی کندی نفسی ایچون المغه قصد ایلیه ولازم کلوب اول مسلمان اکا بنم حقمی نه تمسکله الورسن دیدکده حکم شرعی وقول نبوی بودر دیو اکا سویلیه وفی الحقیقه کندیسنی ای جهود وترسا سزلک کبی امر هوا وامر خدا اوزره تقسیم ایلین قسام اهل ناردر والا مطلق امر حق اوزره قسام اولان محقق کسه اهل جنت اولور (م ی) ملک حق وجمله قسم اوستی * قسم دیکررا دهی دوکوستی * ای جهود وترسا اووسن ملک حق وجمله انک سن قسمی دیکره ویره سن ایکی سویلیجیسن یعنی ای جهود وترسا سزلک هر بریکز الله تعالینک ملکی ومملوکیدر وجمله کز اول حضرتک قسمیدر اکر وجودیکز قسمنی غیره ویره سز ایکی دیلیجی مشرک اولورسز غیردن مراد نفس وهوا وشیطاندر اکر مالک الملک اولان حق تعالینک امر شریفنی قویوب هوایه اویارسکز واکا متابعت قیلورسکز افرأیت من اتخذ الهه هواه) آیت کریمه سنک مفهومنک مظهری اولورسز واکر شیطانه اویارسکز (الم اعهد الیکم یا بنی آدم الا تعبدوا الشیطان * عتابنه مستحق ولایق کلورسز پس موحد اولان اهل کتابه اللهک بیوردیغی اوزره عمل قیلمق وشرکدن حذر ایلمک لازمدر دیدی (م ی) این اسد کر بود غالب بر بقر * نوبت کاوان بد وان کاوزور) این اسد غالب شدی هم بر سکان * کر نبودی نوبت آن بدرکان * بو اسد اکرچه بقرلر اوزره غالب ایدی اما کاولرک نوبتی واول کاوزورلک نوبتی ایدی بو اسد هم سکلر اوزره غالب اولوردی اکر اول بدرکلرک نوبتی اولمیدی اسددن مراد مؤمندر بقور بقرلک جمعیدر ومراد جهود وترسادر که انلر صغرلر کبیدر کاوزوربلان پهلوانی دیمکدر که زور کذب ودروغه دیرلر وکاو کاف عربی ایله بهادره وپهلوانه دیرلر وکاف عجمی ایله صغر معناسنه اولدیغی مشهوردر وبو ایکی بیتک تقریر وتعبیری بویله دیمک اولورکه نعم مؤمن فی الحقیقه اسد کبیدر لکن ایکی کافره ویاخود ایکی جهوده مقابل اولسه شرط ایمان اولدر که هر وجهله انلردن یوز دوندرمیه ومغلوب اولمیه واظهار ضعف قیلمیه بلکه اظهار جلادت وشجاعت ایلیوب غلبه یه همت قیله ولیکن بو اسد دخی اکرچه اول صغرلر کبی اولان جهود وترسا اوزره فی الحقیقه غالب ایدی واول ایکیسندن خوف یوق ایدی اما اول صغرلرک غلبه سنک نوبتی واول یلان پهلوانک قدرت وقوتنک وقتی واسلامک اول دیارلرده ضعفی زمانی ایدی بودین اسلامده اسد کبی اولان مؤمن هم اول کلاب اوزره غالب اولور وحمله قیلوردی اکرچه اول بدرکلر نوبتی اولمیدی بوندن منفهم اولان بودرکه یا بو حالت ضعف اسلامده واقع اولمش اوله ویاخود مؤمن بریره کتمش اوله که اول دیارده مؤمن ضعیف وترسا وجهود قوی اوله واول کلابک اول دیارده غلبه وقوتنک نوبتی اوله بواجلدن اول مؤمن بو ایکی کلبه حمله ایده میوب من وجه مدارا ایلمش اوله والا برمؤمن ایکی کافردن قورققی وانلرک مغلوبی اولمق شرع شریفده جائز دکلدر (مثنوی) قصدشان آن کان مسلمان غم خورد * شب بر و در بی نوایی بکذرد * بوده مغلوب او بتسلیم ورضا * کفت سمعا طاعة اصحابنا * انلرک قصدی اوکه اول مسلمان غمیه شب انک اوزرینه بینوا القده بکه

یعنی

یعنی اول جهود وترسانک اول مسلمانی منع ایلمکدن مقصودلری اول ایدی اول مسلمان راحت بولمیه وشاد اولمیه وغم وغصه یه اول کیجه اول مسلمانک اوزرینه بی نوا القه بکه واول مسلمان اول کیجه ده نیجه محنت وزحمت چکوب زهرلر ایچه جهود وترسانک اهل اسلام اولنه قلبا وفعلا اهانتلری مقرردر چونکم اول مسلمان مغلوب ایدی تسلیم ورضا ایله انلره صورتا مدارا طریقیله دیدی ای بزم اصحابمز ایشتمکله اشتدم واطاعت ایتدم یعنی قبول ایتدم سزلک دیدیککزی اولسون دیدی بونده کفارله مصالحه ایتمکه تنبیه وار اکر انلر غالب ایسه لر مدارا ایلمکه اشارت وتعلیم واردر اکر اقتضا ایلرسه اهل اسلام اولان کفار ایله مصالحه ایلیه ومدارا ایلمک حقنده آیات واحادیث وارده اولمشدر باخصوصکه حدیث شریف کتابلرنده بو خصوصده بر مستقل باب ایلمشلردر مشهور اولدیغیچون ایراد اولنمدی (مثنوی) پس بخفتند آن شب وبرخاستند) بامدادان خویش را آراستند) روی شستند ودهان وهر یکی) داشت اندر ورد راه ومسلکی یک زمانی هر یکی آورد رو * سوی ورد خویش از خود فضل جو * پس او کیجه یاتدیلر وصباح اولدی خوابدن قالقدیلر سحر وقتنده کندیلرنی بزه دیلر یعنی چونکم میانلرنده بوقدر قیل وقال واقع اولدی آخر مؤمن انلره مدارا ایدوب اویدی پس او کیجه بونلر یاتوب اویودیلر سحر زمانی خوابدن قالقدیلر وکندیلرینی هر بری آینلری اوزره آراسته ایلدیلر یوزلرین واغزلرین یودیلر وهر بری ورده بریول وبر مسلک طوتدی ورد بونده وظیفه اولان طاعت معناسنه دریعنی بو مؤمن وترسا وجهوددن هر بریسی وظایف طاعاتدن کندیلرک دینی وآیینی اوزره برراه وبر مسلک طوتدی واول طریق اوزره حق تعالی حضرتلرینه عبادت ایتدی برزمان بونلردن هر بریسی کندی وردی جانبنه حضرت حقدن فضل جو اولدیغی حالده یوز کتوردی یعنی بونلرک هر بریسی کندیلره وظیفه ایلدکلری طاعت جانبنه برزمان متوجه اولدی حضرت حقدن فضل وکرم طالبی اولدیغی حالده (مثنوی) مؤمن وترسا جهود وکبر ومغ * جمله را روسوی آن سلطان الغ * بلکه سنگ وخاک وکوه وآب را * هست واکشت نهانی باخدا * مؤمن وترسا وجهود وکبر ومغ جمله نک یوزی اول الغ سلطان جانبنه در بلکه سنک وکوهک وخاک وآبک نهانی خدای تعالی یه توجه ورجوعی واردر ترسا مطلق کافره دیرلر کبر آتش پرسته ومغ کافرلرک کشیشنه دیرلر الغ اولو معناسنه دریعنی جمیع ملل مختلفه وفرق ضاله نک من حیث الحقیقه اول اولو سلطانه توجهی واردر کرکسه الله تعالی حضرتلرینی بیلسونلر نته کم انلردن بعضیسنه ولئن سألتهم من خلق السموات والارض * مفهومی اوزره بو آسمان وزمینی کیم خلق ایتدی دیو سؤال اولنسه ایدی لیقولن الله * دیو جواب ویررلردی وکرک بیلمسونلر که بیلمین کفره وجهله نک دخی من حیث الحقیقه توجهلری وعبادتلری ینه الله تعالی یه در انکیچون الطرق بعدد انفاس الخلائق دینلمشدر (بیت) میل خلق جمله عالم تا ابد * کرید انند وندانند سوی اوست * بلکه جمادات قسمندن دخی حجر ومدر وخاک وکوه وآب ونباتات قسمندن دخی جمیع شجر وثمر خدای تعالی حضرتلرینه بوجمله نک رجوعی وتوجهی واردر که هر برینک * وان من شیء الا یسبح بحمده ولکن لا تفقهون تسبیحهم) آیت کریمه سنک مفهومنجه تسبیح ایلملری حق تعالی حضرتلرینه توجه ورجوع ایلملرینه دلالت ایلر * وان منها لما یهبط من خشیة الله * آیت کریمه سنک دخی احجارک الله تعالی یه انقیادی اولدیغنه دلالت ایدر وبو خصوصده آیات کریمه واحادیث شریفه چوقدر (مثنوی) این سخن پایان ندارد هر سه یار * روبهم کردند آندم یاروار وبو سوز پایان طوتمز حاصل کلام اولدر هر اوچ یار اول دمده یار کبی یوزلرنی بری برینه ایتدیلر یعنی بو مؤمن وترسا وکبر جهودلک وسائر ملل مختلفه نک من حیث الحقیقه عبادتلری وتوجهلری حضرت حقه اولدیغنه متعلق اولان کلمات نهایت قبول ایتمز که بو خصوصده سوز چوق واسراره نهایت یوقدر خلاصهٔ کلام ومحصل مرام بودرکه اول اوچ همراه سحر وقتنده اللرین ویوزلرین یویوب هر بری کندیلرک بیلدیکی اوزره حق تعالی حضرتلرینه عبادت ایتدکدنصکره بری برلرینه توجه ایتدیلر وبریره کلدیلر (مثنوی) آن یکی کفتا که هر که خواب خویش * انچه دیدا و دوش کو آور به پیش هرکه خوابش خوشتر این را او خورد * قسم هر مفضول را افضل برد * انکه اندر عقل بالاتر رود) خوردن او خوردن جمله بود * فوق آمد جان پرانوار او * باقیان را بس بود تیمار او * اول بریسی بونلرک ایچندن دیدیکه هر بریکز کندی خوابنی اول نسنه یی که اول دون کیجه منامنده کوردی ایسه کتورسن اول واقعه یی هرشول کسه نک که خوابی خوشتر ورؤیاسی بیشتردر بوحلوایی اویسون هر مفضولک قسمنی افضل اولان ایلته بونده خورد وبردامر غائب معنالرینه اولور یعنی بونلرک ایچندن بری دیدیکه کیجه کوردیککز واقعه یی حضور وظهوره کتورک کوردم هرشول کسه نک که واقعه سی خوشتر وبیشتردر بو حلوایی اول یسون هر مفضولک قسمنی افضل اولان السون زیرا افضل اولان انسان واحد کالف در سائر هزاران انسان قدر انک رزق ونصیبی اولسه لایقدر اول کسه که عقلده بالاتر کیده انک یمه سی جمله نک یمه سی اولور یعنی بوزمرهٔ انساندن مراد عقلله موصوف اولمقدر هرکیمکه عقلده اکمل اوله وعلمده

افضل اوله انك يمسی جمله نك يمسی كبيدر كه حياة العالم حياة العالم ديمشدرتا كه جلد اولده دخی بو معنايی مؤيد * بيت
جمله حيوانرا پی انسان بكش * جمله انسانرا بكش از بهر هش * يورمشلردر فی الحقيقه هزار جاهلك وغافلك رزقنی
وغداسنی بر عالم وعاقل الوب يسه انلرك هزار وهزارندن اول عاقلك يمسی هر وجهله انفع واعلادر زيرا انك وجودندن
بنی آدمه وعالمه نيجه نفع حاصل اولور اما جاهل وغافل يسه كسيه نفع اولمديغندن ماعدا نيجه ضرر ومعصيت دخی اندن
ظهوره كلور اول افضل وعقلاده اكمل اولان كسه جان پر انواری فوق كلدی وبالاتر اولدی باقيلره اكا تيمار ايلمك پس اولور
يعنی عقلاده وعلماده كتر اولنلر اول عاقله وكامله رعايت وخدمت قيلمق كفايت قيلور كه فی الحقيقه هم عقلاده دونتر وعلماده
كتر اولنلر بر عقلاده وعلماده اكمل اولان انسانه خدمت ايچون خلق اولنمشدر (م ی) عاقلانرا چون بقا آمد ابد * پس بمعنی
اين جهان باقی بود * عاقلر ايچون چونكم ابد بقا كلدی وانلر كمال عقلله ابدی باقی اولمق مرتبه سنی بولدی پس معناده
بو جهان باقی اولور يعنی مادامكه بو جهانده عقلانك وجودی اوله اكر ظاهرده موجود اولورلرسه بو جهان انلر
واسطه سيله صورتده باقی وقائم اولور وانلرك رأی وتدبيری ايله نظام بولور عقلا بو عالمده منقطع اولنجه يه دك چونكم
انلر بو عالم صورتدن عالم معنايه كيده لر بو جهان عالم معناده انلرله قائم اولور وباقی قالور والحاصل عاقل بو جهانك
روحی وبو جهان بر قالب مسوی كبی وسائر اهل جهان عروق واعضا وقوای جسمانی منزله سنده درلر چونكم
بو جهانده عاقلك وجودی باقی اوله پس معناده هم بو جهان باقی اولور كه جسد روحله بقا وحيات بولور انلر اساسندن
عاقلك علو شانی غيريلره بو اسلوب ايله تعليم وتفهيمدر كه فی الحقيقه بر عاقل انسان كاملك وجود شريفی بو مرتبه ده در
وبويله بيلمك كرك (م ی) پس جهود آورد آنچه ديده بود * تا كجا شب روح او كرديده بود * چونكم بونلر بويله ديديلر بو قول
وقرار اوزره اتفاق ايلديلر پس جهود اول واقعه يی كه منامنده كوردی ايلرو كتوردی تا كيجه انك روحی قنده طولنمش
ايدی وخواب ايچره روحی نه عالملر كورمش وسير قيلمش ايسه اورتايه كتوردی وحكايه ايلدی (مثنوی) كفت در ره
موسی ام آمد به پيش) كربه بيند دنبه اندر خواب خويش) در پی موسی شدم تا كوه طور) هرسه مان كشتيم ناپيدا ز نور
هرسه سايه محو شد در آفتاب * بعد ازان زان نور شد يك فتح باب * اول جهود ايتدی كيجه منامده موسی عليه السلام
حضرتلری يولده بنم اوكمه كلدی مشهور مثل كه كربه كندی رؤياسنده دنبه كورر انكچونكه اكا كثرميلی وزياده
اشتهاسی اولديغی اجلدن هميشه انك تخيل وتذكرنی ايلر حقا منامنده دخی انی كورر بن هم حضرت موسی عليه
السلامی كيجه وكوندز تذكر وياد ايلديكمدن بنم بو كيجه اول حضرت يولده اوكمه كلدی وبكا مرشد وپيشوا اولدی
بن دخی موسی اردنده كتدم كوه طوره دك كه اول كوه طور محل تجلی الهی ومقام مكالمهٔ ربانيدر حق تعالينك نوردن
بزم هر اوچمز ناپيدا اولدق يعنی بزكه حضرت موسی عليه السلامله طور طاغنه واردق حق تعالی حضرتلری بره
تجلی صفاتيه سيله تجلی ايلدی موسی عليه السلام حضرتلری ودخی جبل طور ودخی بنم وجودم بو اوچمز نور الهيدن
ناپيدا اولوب محو وجود ايلدك هر اوچ سايه فی المثل آفتابده محو اولدی يعنی بزم هر برمزك وجودی وتعينی بر سايه كبی
ايدی نور آفتاب الهيده هر اوچمزك سايهٔ وجودی محو وناپيدا اولدی اندنصكره اول نور الهيدن بر فتح باب اولدی
بر نورانی قپو اچلدی (مثنوی) نور ديكر از دل آن نور رست * پس ترقی جست ان تابش جست * هم من وهم موسی
وهم كوه طور * هرسه كم كشتيم زان اشراق نور * بر آخر نور اول اولكی نورك درونندن بتدی پس اول ثانی نور فوری ترقی
ايستدی يعنی اول اولكی نورك درونندن بر آخر نور دخی بتدی وظهور ايتدی اول ايكنجی نور اولكی نوره فوری چوق ترقی
وتزايد طلب ايتدی پس با فارسی وبا عربی ايله اوقنمق هم جائزدر اولكی نوردن مراد نور صفات الهی وايكنجی نوردن
مراد نور ذات ربانی اولور انوار صفاتيه نك تجلی وظهورنده سايه كبی اولان صفاتلرنی محو وافنا ايلدكلرينه اشارت قيلور
واول انوار صفاتيه نك باطنندن نور ذات الهی فوری تجلی وظهور ايلدكده وصفات نورنه غالب اولوب ترقی قيلدقده
اول نور ذاتك اشراقندن ذاتلرينك محو ومستغرق اولمسنه ومتلاشی ومستهلك قالمسنه اشارت قيلوب ديرهم بن وهم
موسی عليه السلام حضرتلری وهم كوه طور هر اوچمز اول نور ثانينك اشراقندن كم وناپيدا اولدق يعنی نور ذاتك تجلی
واشراقندن هر برمز محو وجود ايدوب نابود وناپيدا اولدق وتعينلريمزی كم وفانی بولدق ديدی (مثنوی) بعد ازان
ديدم كه كه سه شاخ شد * چونكه نور حق درو نفاخ شد * وصف هيبت چون تجلی زد برو * می شكست از هم همی شد
سو بسو * اندنصكره كوردمكه طور اوچ پاره اولدی چونكم نور حق اكا نفاخ اولدی وصف هيبت چونكم انك اوزرينه
تجلی اوردی بری برندن اوزلدی ومنقطع اولدی طرف بطرف كتدی نفاخ لغتده مبالغه ايله اوفوريجی ديمكدر بونده
فياض معناسی مراد اولورتا كم نفخه نك فيض معناسنه استعمال اولنديغنك تحقيقی كز نيستان تا مرا ببريده اند بيتنك
شرحنده مرور ايلمشدر انده طلب اولنه وطور طاغنك حضرت موسی عليه السلامه تجلی اولديغی زمانده اوچ پاره

اولمسی

اولمسی وهر بری بر جانبنه سير قيلمسنك شرح وتحقيقی جلد اولده اوله قريب كوه در رقص آمد وچالاك شد بيتنك
شرحنده مرور ايلمشدر انده طلب اولنه نهايتی بو جهود واقعه سنده اوچ بلوك اولمش كوره وياخود انلرك قتنده
عند التجلی اوچ بلوك اولمش اوله ورؤياسنده كندی مذهبلری اوزره كورمش اوله (مثنوی) ان يكی شاخ كه آمد سوی يم
كشت شيرين آب تلخ همچو سم * ان يكی شاخش فرو شد در زمين) چشمهٔ دارو برون آمد معين * كه شفای جمله رنجوران
شد آب * از همايونی وحی مستطاب * ان يكی شاخ دكر پريد زود * تا جوار كعبه كه عرفات بود * كوهك اول
بر بلوكی دريا جانبنه كلدی سم كبی اولان آب تلخ شيرين اولدی يعنی اول شاخك يمن وبركاتيله دريانك زهر كبی آجی اولان
صوبی لذت وحلاوت بولدی كوهك اول برشاخی زمينه اشاغه كتدی وبرلك دبنه باتدی دارو چشمه سی ظاهر وجاری
طشره كلدی يعنی اول زمينه اشاغه كيدن طاغ پاره سنك يمن وبركاتيله زميندن عين دارو ودوا طشره كلدی وظاهر
وجاری اولدی كه آب جمله رنجورلرك شفاسی اولدی وحی مستطابك همايونلغندن يعنی اول تجلی الهيدن اوچ پاره
اولان طاغك چونكم بر پاره سی زمينه آشغه كتدی انك يمن وبركاتيله زميندن دارو ودوا اولان عيون ظهور ونبوع
ايتدی وحق تعالينك اول آبه اولان وحی مستطابنك همايونلغندن ومباركلكندن آب جمله رنجورلره شفا ودوا اولدی
تشنه لك مرضنی ازاله قيلدی وبعض خسته لر ومريضلر دخی مباركك صولردن ايچوب بو نمغله صحت بولدی بلكه هرشی
اندن حيات پذير اولدی وكوهك اول برآخر شاخی فوری اوچدی كعبهٔ شريفك جوارينه دك كه عرفات طاغی اولدی
حديث شريفده دخی عرفات طاغی اندن بر پاره اولديغنه اشارت واردر بو حالت انلرك محو واستغراقی مرتبه لرينه اشارت
اولور وينه صحوه كلديكنه دخی بوكونه اشارت قيلوب دير (م ی) باز ازان صعقه چو باخود آمدم * طور بر جا بد نه افزون
ونه كم * ليك زير پای موسی همچو يخ * می كداز يد او نماندش شاخ وشخ * با زمين هموار شد كه از نهيب * كشت بالايش
ازان هيبت نشيب) كرو اول صعقه دن چونكم كنديمه كلدم يعنی كيرو اول فنا وبيخودلق حالندن صحوه كلدم وكنديمی
بيلدم طور برنده ايدی نه زياده ونه نقصان يعنی طورك صورتنه اصلا فنا وزوال كلمش وكوردمكه اول زايد ونقصان
اولمامش همان برنده اولكی كبی طور در نهايتی بنم كوردوكم محو حالنده انك باطنی طرفی ايمش ليكن اولقدر واردر كه موسی
عليه السلام حضرتلرينك اياغك التنده بوز كبی حرارت شوقيه دن اواريدی انك شاخی وشيخی قالمدی يعنی پاره سی
ودپه سی قالمدی شاخ بلوكه وشخ طاغ دپه سنه ديرلر نهيبدن اول كوه زمينه برابر ويكسان اولدی اول هيبتدن اول
كوهك بالاسی نشيب يعنی يوكسكی الچق اولدی ويوقشی انيش اولمق منزله سنه كلدی (م ی) باز باخود آمدم زان انتشار
باز ديدم طور وموسی برقرار * وان بيابان سر بسر در ذيل كوه * پر خلايق شكل موسی بر وجوه * چون عصا وخرقه
اوخرقه شان * جمله سوی طور خوش دامن كشان * جمله كفها در دعا افراخته * نغمهٔ ارنی بهم در ساخته * كيرو اول
انتشاردن كنديمه كلدم كيرو طور وموسايی برقرار كوردم يعنی حضرت موسی عليه السلامك بوزندن كوه طوره كلان
انتشار وپراكنده لكدن كه كنديمدن كتمشدم كيرو اول انتشار وپراكنده لك حالندن ومحو مرتبه سندن فرق وتميز
مرتبه سنه كلدم كوه طوری وموسی عليه السلام حضرتلرينی برلرنده برقرار كوردم امافی الحال اول بيابان
سر بسر ذيل كوهده وجوه اوزره موسی شكللو پرخلايق ايدی يعنی كوردمكه اول بيابان باشدن باشه طاغك اتكنده
وجه لرده موسی شكلنده خلايق ايله طولمش انلرك خرقه لری اول موسانك خرقه سی كبی ودخی حضرت موسی
عليه السلامك عصاسی كبی اللرنده بر رعصا وارايدی جمله سی طور جانبنه خوش دامن چكيجی وحاضر ومهيا اولوب
سرعت قليجی ايديلر جمله سی اللرنی يوقارو دعايه قالدرمشلر ارنی انظر اليك نغمه سنی جمعيتله دوزمشلر يعنی بونلر جمله
دعايه ال يوقاری قالدروب حضرت حقه * رب ارنی انظر اليك * آوازنی ايلمشلر * مثنوی * باز ان غشيان چو ازمن
رفت زود * صورت هريك دكر كون نمود * انبيا بودند ايشان اهل ود * اتحاد انبيام فهم شد * كيرو اول غشيان
چونكم بندن فوری كتدی يعنی محو حالی ومغشی عليه اولمق زمانی چونكم بندن علی الفور كتدی فرق وتميز
مرتبه سنه كلدم اول ذيل كوهده حضرت موسی عليه السلام شكلنده اولان خلايقك هر برينك صورتی بكا ديكر كون
كورندی وهر برينك بر غيری صورتده اولديغی ظهوره كلدی مكر كه انلر اهل ود اولان انبيا ايديلر انلری اول محو حالنده
حضرت موسی عليه السلام شكلنده كورديكمدن انبيا عليهم السلامك معناده اتحاد ايلدكلری بكا منفهم اولدی
بيلدمكه انبيای عظام عليهم السلام معنی يوزنده متحدلردر وصورت حسبيله بری برندن متفاوتلر ومرتبه حيثيتندن
هم بری برينه نسبتله متفاضللردر بو يهود طائفه سنك مؤمنلری * لانفرق بين احد منهم * آيت كريمه سنك
مفهومنه اقرار ايدرلر وحضرت موسی عليه السلامدن اول كلان انبيايی كه حضرت موسی عليه السلامك اتحادی
اولديغنه وهر برينك بری برندن فضيلتی اولديغنه هم اول اقرار ايدرلر اما حضرت موسی عليه السلامدن صكره كلان

انبیایه اقرارا یتمزلر نه حضرت عیسی علیه السلامه ونه حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلمه ایمان واقرار ایدرلر
جهود اولمرینه سبب بودر * (م ی) بازاملاککی همی دیدم شکرف * صورت ایشان بد ازاجرام برف * حلقهٔ دیکر ملایک
مستعین * صورت ایشان بجمله آتشین * کبیر واولو وعظیم بر نوع ملککر کوردم انلرک صورتی برفک جرملرندن ایدی
یعنی انلرک شکلی قار جرملرندن اولمش ایدی بوندن مراد ومقصود کرهٔ هوانک ملککارینی کوردم دیمک اولور
بر آخر ملائکه حلقه سی دخی حق تعالی دن استعانت ایدیجی وهر بری معاونت ونصرت طلب ایدیجی ایدیلر انلرک
جمله صورتی آتشین ایدی مراد کرهٔ نارک ملککرنی دخی کوردم دیمک اولور (مثنوی) زین نسق می کفت آن شخص
جهود * بس جهودی کاخرش محمود بود * اول شخص جهود رؤیاسنی بو اسلوبدن سویلدی چوق جهودده منسوب
باخود معنی چوق جهودلککه انک اخری محمود اولدی یعنی او جهود اولان شخص کندی واقعه سنی بو نمط اوزره
سویلدی وبو اسلوبدن نقل ایلدی انک بو کونه سوزسو یلمکدن مرادی اظهار فضیلت ایلمک وکندیسنی عیسویلردن
ومحمدیلردن افضل واکمل کوسترمکدر حتی بونلردن بعضیسی امت محمد صلی الله علیه وسلمه دیرلر بزی حق تعالی جمیع
عالم اوزره فاضل ایلمشدر نته کم سزلک کتابکزده بزم حقمزده سویلمشدر * یا بنی اسرائیل اذکروا نعمتی التی انعمت
علیکم وانی فضلتکم علی العالمین * بزبونلره دیرزنعم ولیکن اول دورده واول قرنده اولان عالمین اوزره حق تعالی
بنی اسرائیلی فاضل قیلدی دور احمدی کالدکدنصکره اول فضیلت امت محمد صلی الله علیه وسلمک اولدی که
کنتم خیر امة حدیث شریفیله بونلر مشرف اولدیلر ودخی اول یهودینک بو کونه رؤیا نقل ایلمسی انلرک طریقی طریق
مستطیله اولدیغنه دلالت ایلر که انلرک سلوککنده بر آیت وغایت اعتبار اولنور انکیچون انلر هر یرده حق تعالی یه
عبادت ومناجات ایده مزلر بلکه حق تعالی یه عبادت ومناجات ایتمکه بر معین یرلری واردر انلرک دینندهاول عبادت
ایچون معین اولان یره وارمسه لر انلرک عبادتلری وطاعتلری کندی دینلرینک موجبنجه صحیح اولمزعن قریب بو طریق
مستطیله ایله طریق دوریه نک شرحی انشاءالله کلور (مثنوی) هیچ کافر را بخواری منکرید * که مسلمان مردنش
باشد امید * چه خبر داری زختم عمر او * تا بکردانی ازو یکباره رو * الحاصل هیچ بر کافره وجهوده خور لقله باقمه کزکه
انک مسلمان اولمق امیدی واردر یعنی عاقبت مسلمان اولمق احتمالی واردر بو اعتبار ایله هیچ بر کافری وفاسقی خور
کورمک واردرو لازمدرسن انک عمرینک ختمندن نه خبر طوترسن تا کم اندن بر اوغوردن یوزیکزی دوندوره سن وبالکلیه
اندن قطع امید ایدوب اعراض ایده سن بو خود شرعی دکلدر که انما الاعمال بالخواتیم دینمشدر که بو که کوره دخی چوق
احادیث شریفه وارده اولمشدر بالکلیه کافری تحقیر ایلمک باخصوص که عجب وغرور ایله اوله جائز کلدر مکر شو نیتله که
شرع شریفده انلره اهانت قیلمق وعداوت قیلمق وتحقیر ایلمک ثابت اولمش وبو خصوصده نیجه احادیث شریفه
یورلمشدر امتثالا لامر الله ولامر الرسول بونلره اهانت وتحقیر لازم اما تلقای نفسدن اولمق عجب وغروری مشعر
اولور پس بو اعتبار ایله انلری خور کورمک یرنده اولمز (مثنوی) بعد ازان ترسا درآمد در کلام * که مسیحم رو نمود
اندر منام * من شدم با او بچارم آسمان * مرکز ومثوای خورشید جهان * خود بدایعهای قلعهٔ آسمان
نسبتش نبود بآیات جهان * هر کسی داند ای فخر البنین * که فزون باشد فن چرخ از زمین * اندن ترسا کلامه کلدی
یعنی یهودیدنصکره نصرانی کندی واقعه سنی وحالنی سویلمکه بو کونه شروع قیلدی ودیدیکه مسیح حضرتلری
بکا منامده یوز کوستردی بن انکله دردنجی آسمانه کتدم اول که دردنجی آسمانکه خورشید جهانک مرکزی ومثوا سیدر یعنی
مقامیدر خود قلعهٔ آسمانک بدایعلری انک ابات جهانه نسبتی اولمز یعنی آسمان قلعه سنک عجائب وبدایعنک وآیات
وصنایعنک بو جهانک آیتلرینه وصنعتلرینه اصلا مناسبتی اولمز که اول علوی وبو سفلیدر هر بر کسه بیلورلر ای بنینک
فخری یعنی ای اولاد آدمک مفخری هر بر کسه بونی بیلور که زمینک فندن چرخک فنی فزون اولور ومرتبه ده زمینده
اولنلردن چرخ وافلاکده اولنلر من حیث المرتبه اعلا اولور وکذلک زمینده اولان فنی بیلندن هم آسمانده اولان فنی
بیلان اعلم وافضل اولور امدی بنم علو شانم واقعمدن معلوم اولوروبو واقعه بنم رفعت مکان صاحبی اولدیغمه هم دلالت
قیلور دیدی * حکایت شتر وکاو وقوچ که در راه بندی کیاه یافتند هر یکی کفت من بخورم (مثنوی) اشتری کاو وقوچی
در پیش راه * یافتند اندر روش بندی کیاه * کفت قوچ بخش ار کنیم این را یقین * هیچ کس از ما نکردد سیر ازین * لیک
عمر هر که باشد بیشتر * این علف اوراست اولی کو بخورد * که اکابر را مقدم داشتن * آمدست از مصطفی اندر سنن * بردوه
بر کاو وبر قوچ یول اوکنده روشده یعنی کتمکلکده بر باغ اوتلق بولدیلر قوچ اسان حالله کاوه واشتره ایتدی ای یاران
اکر بز او تلوغی بخش ایلرسک یقین بودر که هیچ بزدن بر کسه بو اوتلوقدن طوق اولمز که بو هر بریمزه تقسیم اولدیغی تقدیرجه
قتی از تسنه قالور ولیکن اصل کاربودر که هر کیمکه عمری زیاده رک اوله وپیر وسال خورده اوله بو علف اکا اولیدر دیدی

بیسونکه پیر اولنلره صغیر اولنلر رعایت قیلمق لازمدر زیرا اکابری مقدم طوتمق مصطفی صلی الله علیه وسلم
حضرتلرندن سنتلرده کلمشدر واول حضرت شیوخی طعام یمکده تقدیم قیلمشدروکبیر اولنلره توقیر ایلمشدر
ومن لم یوقر کبیرنا ولم یرحم صغیرنا فلیس منا * دیو سویلمشدر اکابرا کبرک جمعیدر بونده اکابردن مراد سال خورده
پیرلردر (مثنوی) کرچه پیران را درین دور لئام * در دو موضع پیش میدارند عام * یا دران لوتی که او سوزان بود
یا بران پل کز خلل ویران بود * سنت نبوی وشرع مصطفوی بونک اوزرینه درکه بر نیجه مؤمن بر یرده طعام یمکه جمع
اولسه لر ایچلرنده اولان پیری تقدیم ایلیه لر واکا ابتدا بو طعامه سن بدأ ایله دیو سویلیه لر وبو دخی سنت رسولدر که نیجن
بر قاچ مؤمنلر بریوله کتسه لر انلرک ایچنده بر پیر اولسه اکا ایلرو یوریه لر وانی روشده تقدیم ایلیه لر اکرچه بو لئام
دورنده پیرلری عوام ایکی موضعده ایلرو طوترلر وتقدیم ایدرلر اول ایکی موضعدن بری یا شول بر لوتده وطعامده پیری
ایلرو طوترلر که اول لوت وطعام سوزان وکرم اوله وانک کرم اولدیغی انلر بیله اول حینده پیر اولنلره یورک بو طعامدن
بدأ ایلک دیرلر مرادلری نه ایدیکی معلوم ویا خود شول کوپریده پیری ایلرو طوترلر که اول کوپری خللدن ویران اوله مثلا
بولشیلرنجن بر طعامک حار اولدیغن بیلسه لر هیچ سنت کوزتمیوب وشیوخه رعایت ایتمیوب همان بدأ ایدوب تقدم
ایدرلر اما بر طعامک حار اولدیغنی بیلدکلری کبی پیره سز یورک پیرلر طعامه اول صونمق سنتدر دیرلر وکذلک بریوله
کتسه لر پیرلره رعایت ایتمیوب تقدم ایدرلر وایلرو کیدرلر اما بر ویران کوپریه کتسه لر وانده ضعف وخلل کورسه لر پیرلره
دیرلر سز ایلرو یورک پیرلر ایلرو کتمک سنتدر بو لئام سنتی پیرلر حقنده بو کونه یرلرده اجرا ایدرلر بو اسه صورتا رعایت
ومعنیده بونلرا هانتدر (مثنوی) خدمت شیخ بزرکی قایدی * عام ناردبی قرینهٔ فاسدی * خیرشان اینست چه بود
شرشان * فیح شانرا باز دان از فرشان * بر اولو وبر قاید وبر شیخک خدمتنی عوام بر فاسد قرینه سز کتورمز قایدیجی
معناسنه در شیخ دخی طریقده نیجه کمسه لرک اوکنه دوشوب ایلرو یدیکیچون اکا قاید دیرلر وشیخه الله وفی الله خدمت
ایلین خواصدرا کرسن دیرسنکه اکثر عوام دخی بر اولو قاید شیخه خدمت ورعایت ایدرلر نعم بر اولو قائد شیخه عوام
خدمت ایدرلر اما بهر حال بر فاسد فکرلری وکاسد نیتلری واردر مثلا اسیجق طعامده تقدیم وویران کوپریده تعظیم
ایلدکلری کبی عوام فاسد قرینه سز مشایخه خدمت ایلمک احتمالی یوقدر بهر حال خدمتلرنده بر غرض نفسانی واردر
انلرک خیری بو در انلرک شری نه اوله قیاس ایله انلرک قبحنی انلرک کروفرندن کبر وبیل وغروروکبرندن قباحتلری
نه مرتبه ده ایدیکنی بر خوش فهم قیل نته کم بو مثلدن انلرک بر خیرنده بیک شر مندرج اولدیغی معلوم اولور مثل (م ی)
سوی جامع می شدی یک شهریار * خلق را میزد نقیب وچوب دار * ان یکی را سر شکستی چوب زن * وان دکر را
بردریدی پیرهن * در میانه بیدلی ده چوب خورد * بی کناهی که بروازراه برد * مثلا بر شهریار نماز قیلمق ایچون جامع
طرفنه کیدردی نقیب وچوب دار خلقی اوروردی یعنی دربانلر ویساقجی اولان چاوشلر خلقی صاوللردیو دوکرلر وشکایت
قیلمک وفریاد ایلمک دیو اورلردی کاه یکون فی زمانتنا چوب زن اولان کمسه اول بر مسلمانک باشنی صدی واول برینک
پیراهنی یرتدی بو اورتاده بر بیدل فقیر اون دکنک یدی بر کناهسز که یوری یولدن صاول بردامر دریولدن صاول وایراق
اول معناسنه یعنی بو اورتاده بر فقیر اصلا بر کناهی یوق ایکن اون دانه کوتک یدی سن یولدن ایراق اول پادشاهک یولنده
طورمه دیو (م ی) خون چکان رو کرد با شاه و بکفت * ظلم ظاهر بین چه پرسی از نهفت * خیر تو اینست جامع میروی
تا چه باشد شر وزورت ای غوی * اول باشی یاریلان بیدل فقیر باشنک قانی طاملیه رق یوزینی شاه جانبنه ایلدی
ودیدی ای شاه ظاهر اولان ظلمی کورکیزلودن نه صوررسن یعنی تنهاده کمسه نک کمسه یه ظلمی وار میدر دیو نه سؤال
ایلرسن اشته ظاهرا کورکه سنک کوزلک اوکنده بنی دوکوب باشمی یاردیلر دیدی سنک خیرک بودر که جامعه کیدرسنک
وجمعه نمازنی ادا ایدوب حق تعالی یه عبادت قیلمغه عزیمت ایدرسن تا کیم سنک شرک وزورک نه اوله ای ازغون بوندن
قیاس اولنمق کرککه سنک بر خیر کده بو قدر شر وضرر مندرج اولیجق سنک شر وضررک نه اولمق کرک بوندن بیلنه نعوذ
بالله دیدی (مثنوی) یک سلامی نشنود پیر از خسی * تا نه پیچد عاقبت از وی بسی * الحاصل پیر بر خسدن بر سلامه
منسوب کلام ایشتمز خسدن مراد بنه عوام اولور یعنی پیر اولنلر ودین اسلامده شیخوخت مرتبه سن بولنلر بر خس
ودنی دن بر سلام ایشتمز تا کم عاقبت اول بر خسدن اوتری چوقلق پیچیده ورنجیده اولمیه یعنی بو خس ودنی اولان
عوامدن بر پیرا کر بر سلام ایشتسه ویا انلردن بر خدمت کورسه عاقبت اول جهتدن چوقلق پیچیده ورنجیده اولور انلرک
سلامی وکلامی لله وفی الله اولمدیغیچون شر وضرردن عاقبت خالی اولمز (م ی) کرک دریابد ولی را به بود) زانکه دریابد ولی را
نفس بد * زانکه کرک ار چه که بس استمکر یست * لیکش آن فرهنک وکید ومکر نیست * ورنه کی اندر فتادی او بدام
مکر اندر آدمی باشد تمام * ولی یی کرک بوله به اولوراندن که ولی یی نفس بد بوله یعنی بر ولی یی درنده کرک بولمق اولیدر اندنکه

اول ولی بی برخبیث النفس کسه بوله وا کامقارنت قیلمغه قصد قیله زبر اموذی قورد کرچه که برچوق ستمکردر زیاده
چوق ستمکردرد بنسه دخی جائز اولورلیکن انك اول فرهنکی وکید ومکری بو قدر امابدنفس اولان آدمینك نیجه
صنعتی وخدعه ومکری واردر پس حیله کار ومکار اولان بدنفس برآدمیدن حیله سی اولین موذی برقورد یکدرا کر
قوردك کید ومکری اولیدی اول قورددامه یچن دوشردی مکر آدمیده تمام اولور پس حیله کار ومکار اولان بربد
طبیعت ادمیدن حیله سز اولان بد برقوردیك اولور (مثنوی) کفت قوچ با کاو واشتر کای رفاق * چون چنین
افتادمارا اتفاق * هریکی تاریخ عمرابدا کنید * پیرتر اولیست باقی تن زنید * کفت قوچ مرج من اندران عهود * باقچ
قربان اسماعیل بود * قوچ کاره واشتره دیدیکه ای رفیقلر چونکه بزه دخی بویله واقع اولدی اتفاق برطعام
ظهوره کلدی پس هر بریکز تاریخ عمرینی ابدا واظهار ایلیکز پیرتر اولان بوغدایی یسکه اولیدر باقیکز ایسه اولیکز
وسکوت قیلیکز پس اولا قوچ اختیارلق وپیرلك واسکیلك دعواسن ایدوب دیدی بنم مرجم یعنی مرعا وچرا کاهم اول
عهدلر ایچره اسماعیلك قربانی اولان قوچ ایله ایدی بن پس سزلك جمله کزدن اسکی یم واختیار وپیرم بکا سزلك تعظیم
وخدمتکز لازم اولور وبو خصوصده شرط طریقت بودرکه بن سزدن مقدم اولم وبونی بن الم (مثنوی) کاو کفتا بوده ام
من سال خورد * جفت ان کاوی کش آدم جفت کرد * جفت آن کاوم کش آدم جد خلق * در زراعت برزمین میکرد
فلق) چونکم قوچ اسکیلك واختیارلق دعواسن ایلدی کاو انی اشیدوب دیدی بن سزدن سال خورده ام واسکی اولمشم
اول بر کاوك جفتی اولمشم که آدم علیه السلام حضرتلری انی جفت ایتدی وزمینده انکله حراثت قیلدی بن ای یاران
او کاوك جفتی وسقارنی ام که انی خلقك جدی اولان آدم پیغمبر علیه السلام زراعت ایلمکده زمین اوزره فلق ایتدی
یعنی انلر واسطه سیله زمینی زراعت ایتمك ایچون یاردی وسوردی ونطس ایتدی پس معلوم ومحقق اولدیکه آدم
علیه السلام اسماعیل نبی علیه السلامدن خود مقدم واسبقدر اویله اولیجق بن سزدن اسکی واختیارم پس بو بنم حقمدر
اکر سنت رسوله تابع ایسه کز بن اختیارکزام بکا سزلك خدمت ورعایت ایدوب تعظیم ایلمکز واجب اولوردیدی نته کم
بزم اصحابمز ایچره بوکونه دعوالرقی چوق اولورا کثری بو اسکیلك واختیارلق دعواسنه دوشوب بن فلان زمانده طریق
فقره کیردم وفلان افندی یه واصل اولدم وا کا بوقدر ایام وسال خدمت قیلدم طریقتده برکون اول کلان کسه ایله برکون
صکره کلان کسه نك ارنلر چوق فرقی واردیمشلردر کوربو برزدن صکره طریقته کلان کسه لری که شرط طریقتی کوزتمز
واسکی واختیار اولان دده لره رعایت ایتمزلر دیوقوجه کاو کبی بو دعواده قالمش وبودرده مبتلا اولمشدر اما اشتر سیرت
اولان واستعداد وهمتی عالی اولان مؤمن وعارف انلره بواشترك وبردیکی جوابی ویروب انلرك بوکونه تقدم دعواسنه
باقیوب کندی مقتضای علم واستعدادی اوزره عمل قیلور (مثنوی) چون شنید از کاو وقچ اشتر شکفت * سرفرو آورد
وانرا بر کرفت * درهوا برداشت ان بند قصیل * اشتر بختی سبك بی قال وقیل * که مرا خود حاجت تاریخ نیست
کین چنین جسمی وعالی کردنیست * خود همه کس داند ای جان پدر * که نباشم از شما من خردتر * داند این را هرکه
زاصحاب نهاست * که نهاد من فزونتر از شماست * چونکم کاودن وقوچدن اشتر بونی اشتدی تعجب ایتدی اصلا بونلره
برسوز سویلیوب باشنی اشغه کتوردی واول کیاه بندنی طوتدی اول قصیل باغنی هوایه بوقار وقالدردی قصیل تازه
اربه دسته سنه دیرز و تازه اوت باغنه دیرلر یعنی اول اوت باغنی اول برپسرلك برکزیده اولان دوه بی قال وقیل بوقاری
قالدردی بویله دیوکه ای یاران بکا خود تاریخه حاجت یوقدر زیرا که بنم بو بجلیل برجسم وعالی کردنم واردر خودای
باباك جانی دوکاه کسه بونی بیلورکه بن ظاهرده وحاضرده سزدن خردتر وحقیرتردکلم ارنلر حاضری کورمشلر ونقده
نظر ایرکورمشلردر فلان زمانده وفلان تاریخده کچن صحبته وعمره نظر ایلمشلردر هرشول کسه که اصحاب نهاددر
بونی بیلور وعاقل اولان لابد بونی کورور وادراك قیلورکه بنم نهادم واستعدادم سزدن فزونتر وعالیتردر پس طریقته صکره
کلان وایکن جمل کبی همن ولین وبارکش اولان وزمامنی برقائده ومرشدك دستنه ویرن اهل استعداد وصاحب رشاد
وسداد طریقته اول کلان وتقدم واسکیلك دعواسی قیلان کسه لره دیرلرکه بو سزلك قدم دعواسنی ایلمکز واسکیلك
لافنی اورمکز بکا اصلا حجت وبرهان اولمزبلکه عاقل وعارف اولنلر حاضره ونقده نظر ایلمشلردر طوتهلمکه فلان تاریخده
کلمش وفلان عزیزه خدمت قیلمشسنك وجود کده براثر وبرحالت وارمیدرانی کوره لم واول قدر عمر سوره مکدن
وطریقه اول کلمکدن نه حاصل ایتدلك ونقدلك ندرا کا نظر ایرکوره لم (بیت) باب تو کویم علی مرتضاست) وه که از آن باب
کلیدی کجاست * ایکه بکسوت شدهٔ صدرجوی * کرزتو پرسند چه کویی بکوی * طریقتده اسکی اولمقدن مراد اولا
دعوادن ولافدن کچمك وبرحقیقتین کوزی اله کتوروب هرکسك استعدادنی ومرتبه سنی ومقدارنی کورمك ودیدهٔ
انصافله هرکسه نظر ایرکورمکدر چونکم بو حالتلر وبوکونه خصلتلر اله کلمیه وانجق کاوله قوچ کبی قوری اختیارلق

واسکیلك دعواسنده قالنه اهل استعداداولان عارفلر بوکونه دعوایه نظرا تمیوب کندی عاملرینك مقتضاسی اوزره عمل
قیلورلر وبیانه سویلدلك بو اسکیلك دعواسندن سزه نفع زفائده بوقدر سزه تقلید ایلمك بزه لازم دکلدر برایشمزی بیلورز
دیوسکوت قیلورلر (مثنوی) جملکان دانند کین چرخ بلند * هست صد چندانکه این خاك نژند * کو عجایبهای بام
آسمان * کو خرابیهای کنج خاکدان * پس ترسا دخی جهوده ومسلمانه دیدیکه جمله کز بیلورسزکه بو چرخ بلند یوز
اولقدر واردرکه بو خاك نژند یعنی بو چرخ عالینك یوز اسکی خاك قدر اولدیغی بلکه نیجه بیك بوندن زیاده اوسع اولدیغی
جمله کز بیلورو ارفع واعلا اولدیغنه اقرار قیلورسزقنی بام آسمانك عجایبلری وقنی خاکدان بوجغینك خرابلقلری
یعنی سقف آسمانك عجایب وغرایبی قنی چوق واسراروبدایعنه نهایت یوقدر خاکدان بوجغینك بربیلمدکنه سی
واردر پس آسمان ایله زمینك اورتاسنده وعجایبنده هم بین السماء والارض فرق واردر اویله اولیجق بن که قلب افلاکه
ایرشدم وحضرت عیسی علیه السلام ایله کورشدم هر وجهله بنم مرتبه م سزدن ایلرو کندی وبنم روحم سزدن برترسیر
ایتدی امدی بو حلوایی ایلرو کیدن ومن حیث المرتبه ترقی وترفع ایدن یمك اولی اولوردیدی * جواب کفتن مسلمان آنچه
دید بیارانش جهود وترسا وحسرت خوردن ایشان (مثنوی) پس مسلمان کفت ای یاران من * پیشم آمد مصطفی
سلطان من * پس مرا کفت آن یکی برطور تاخت * با کلیم وحق نرد عشق باخت * وان دکررا عیسی صاحب قران
برد براوج چهارم آسمان * خیز ای پس مانده دیده ضرر * باری آن حلوا ویخنی را بخور * چونکم مسلمان
جهود وترسانك سوزلرین اشتدی وایراق کتدکلرینی کوش ایتدی پس انلره ایتدی ای بنم یارانم سلطانم مصطفی علیه
افضل الصلوات واکمل التحیات بنم اوکمه کلدی پس بکادیدی ای غریب وبی نوا اول بریسی طورطاغنه چاپدی
اوحضرت کلیم الله علیه السلام ایله وحق ایله اول مکانده نرد عشقی اوینادی ومکالمه یی ومشاهده یی ومناجات ومعامله یی
اول برده ایلدی واوبرنی دخی صاحب قران اولان عیسی علیه السلام حضرتلری دردنجی آسمانك اعلاسنه ایلتدی
وانك مرتبه سنی اهل زمیندن عالی ایلدی پس ای کیروده قالمش وضرر کورمش قالقی باری اول سنك یانکده تنها قلان
حلوایی ویخنی یی یه حلوادن مراد ارزاق ربانیدر یهود ونصاری طائفه سنك طریقلری طریق مستطیله درکه آنلر ایچون
من وسلوی واردر یعنی بهرحال بربدایت ونهایت کوزه درلر عبادتلرنده واعتقادلرنده هم لابد برمرتبه تعیین ایدرلروالا
هر برده حق تعالی حضرتلرینه انلره عبادت ایلمکه اذن اولمامش وانلره روی زمین مسجد کلمشدر بلکه انلرك خاص
برمعبدی واردر عبادتی وارراندهایدرلر مکرکه مسافر اوله لر اول زمان بشقه بربرده عبادت ایدرلر کذلك اعتقادلرنده
دخی حین بلوغدن حق تعالی حضرتلرینی بولنجه یه دك وکندی پیغمبرلرینك روحنه ویاخود انك سرنه وعلمنه مظهر
برکسه یی بولنجه یه دك کیدرلر واول معین اولان مرتبه لرده حق مشاهده ایدرلر هرحالده وهر برده حضرت حق
مشاهده قیلمغه وانکله آشنا اولمغه استعدادلری یوقدر بونلره طریق مستطیله صاحبلری دیرلر اما محمدیلر اصلا وقطعا
عبادتده بونلر کبی دکللردر زیرا حق سبحانه وتعالی حضرتلری روی زمینی علی الاطلاق امت محمده معبد ومسجد
ایلمشدر هرنه برده نماز قیلمق وحق تعالی یه عبادت ایلمك وتسبیح ومناجات قیلمق جائزدر بزم عبادتمز ایچون برمقام
معین یوقدر اعتقادده بزه هم بدایت ونهایت اعتباری یوقدر زیرا (وهو معکم اینما کنتم) آیت کریمه سنك حسبیجه دخی
(فاینما تولوا فثم وجه الله) نص شریفنك موجبنجه هرنه جانبه متوجه اولسق انده وجه الهی مشاهده قیلورز وهر
نه حالده وهرنه مکانده اولسق حضرت حقی برمله بیله بیلورز برمله حاضر وبرمله جمیع احوالمزده ناظر اعتقاد قیلورز بلکه
(ونحن اقرب الیه من حبل الورید) آیت کریمه سنك موجبنجه انی بزه بزدن اقرب کورورز اویله اولیجق بزم واروب
بر آخر مرتفع مکانده حضرت حق ایله مناجات ایلمکه وا کا عرض حاجات قیلمغه احتیاجمز اولمز وبزم هیچ حضرت حقی
آسمانده بولمغه میل ورغبت ایدوب کندی وجودمزی قویوب اول جانبه سیر قیلمزز پس حلوای معرفة اللهی اکل ایلمك
محمدی اولنلره مخصوص اولور وربانی وحقانی اولان رزق وغدایی اکل ایلمك بواسمدن عالم وعارف اولان طریق دوریه
صاحبلرینه مسلم کلور (م ی) آن هنرمندان پرفن راندند * نامهٔ اقبال ومنصب خواندند * آن دو فاضل فضل خود
دریافتند * باملایك ازهنر دریافتند * ای سلیم وکول وا پس مانده هین * برجه وبرکاسهٔ حلوا نشین * اول پرفن
هنرمندلرکه بری انك موسوی وبری دخی عیسویدر ایلرو سوردیلر اقبال ومنصب نامه سن اوقودیلر وفقر وبوقلق
طریقنی قودیلر اول ایکی فاضل کندی فضلارنی بولدیلر وکیمی زمینده کیمی آسمانده ارفع واعلا اولان منصب ومقامه
واصل اولدیلر هنرجهتندن ملکلرله اوردیلر ومخلوط اولدیلر بونده تنبیه واردر شو معنایه که موسوی وعیسوی اولنلر
ریاضتله ملکلرله خلطه ایتمك مرتبه سنه ایررلر وتحصیل علم ومعرفتله منصب اعلی صاحبی اولورلر وفضل وهنرله خیلی
ترقی قیلورلر که طبده وحکمتده وهیئتده وریاضیات ونجومده وبونلر امثالی اولان عقلیاتده وعلومده ماهر وفاضل

یهودیلر ونصرانیلر قتی چوقدر ولیکن دین اسلام علمندن وعلم توحیددن ومعرفت الهیدن وقرب ربانیدن بی خبرلر
وبی بهره وبی اثرلردر بو علم طریق دوریه صاحبی اولان محمدیلره مخصوصدر که انلر حلوای معرفتی وغدای روح اولان
سر قربتی وعلم وحدتی کندی قتلرنده بولورلر وحضرت نبی علیه السلامك روح شریفی وحدیث لطیفی بونلره کندیلرده
اولان حلوای روحانیه یی وغدای نورانیه یی یمکه اشارت وامر قیلورلر نته کم بو مؤمنه بو کونه اشارت ایدوب بیوردی
ای کیروده قالمش کول وسلیم القلب اولان مؤمن اکا اول صبحره وقالق کاسهٔ حلوا اوزره اوتور واندن استدیکك
قدر یه وهم کوتور که اول سنك حقك ونصیبکدر و اول طریق مستطیله صاحبلری اولان یهود ونصارا انك حقی
ونصیبی دکلدر که انلر کندی قتلرنده اولان حلوای تری وشهد وشکری قویوب هر بری اوزون یوللره کندیلر ورفعت
ومنزلت وهنر وفضیلت تحصیل ایتدیلر وارسون انلر کندیلر واصل اولدقلری مرتبه لرده هرنه بولورلرسه انکله
غدالنسونلر واندن حظ الوب اول هنرلره مفاخرت ومباهات قیلسونلر بو حلوای روحانی وشهد ربانی شول کسه نك
نصیبیدر که اصلا کندی وجودی شهرندن طشره کتمیه وروحنه لایق اولان حلوای حقیقی کندی قتنده طلب ایده
کندیدن طشره کیدن ویانده سیر ایدن کسه لرك بو نصیبی وغداسی اولمز بیوردیلر (مثنوی) پس بکفتندش که انکه
تو حریص * ای عجب خوردی تو حلوای خبیص * کفت چون فرمود آن شاه مطاع * من که بودم تا کنم زان امتناع
تو جهود از امر موسی سرکشی * کر بخواند در خوشی یا ناخوشی * تو مسیحی هیچ از امر مسیح * سر توانی تافت
در خیر وقبیح * من ز فخر انبیا سر چون کشم * خورده ام حلوا واین دم سرخوشم * پس یهودی ونصرانی اول مؤمنه
دیدیلر که اندنصکره سن حریص عجب یدك حلوای خبیصی خبیص بالدن پشمش بر نوع تر حلوادر یعنی اول جهود
وترسا اول مؤمنك بو معرفتنده حیران اولوب وتعجب قیلوب دیدیلر اندنصکره بو حلوایی ای حریص عجب که نیه سن
یدك بو حلوای خبیصی انصاف بودر که بو جمله سنك نصیبك وحقکدر بو نیکه یمکه سن لایق اولدك دیدیلر بو وجه دخی
جائزدر که دینه چونکیم اول جهود وترسا هر بری بر جانبه واقعه کوروب کندیلر انلر اوزون اوزاق واقعه ده ایکن مؤمن
اشارت نبویه ایله قالقوب حلوایی یدی صباح اولدی انلر هر بری حلوایی عکدن اوتری اوزون اوزاق واقعه لرین سویلدیلر
ونقل ایلدیلر مؤمن دخی بونده دیدیکه محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم بکا کیجه ایله اشارت ایلدی انلرك هر بری بر واقعه
کورمکه کتدی ای مؤمن قالق بو حلوایی سن تنها اکل ایله دیو سویلدی پس جهود وترسا اول مؤمنه دیدیلر اول وقتده
سن حریص قالقدك ای عجب حلوای خبیصی سن یدکمی بزانی هنوز دخی طورر صاندق سن انی نیچون یدك دیدیلر اول
مؤمن دخی بونلره جواب ویروب دیدی چونکیم اول مطاع اولان پادشاه بیوردی واول امرنه انقیاد اولنان حبیب الله
بکا ای مؤمن سن بو حلوایی دیو امر قیلدی بن کیم اولدمکه تا کم اول شاه کون ومکانك فرمان عالیسندن امتناع ایلیم
وانك امر شریفنه مخالفت قیلام موسی علیه السلامك امرندن سن باش چکرمیسن اکرسنی موسی علیه السلام
خوشلغه وناخوشلغه دعوت ایلیه بو مقرردر که حضرت موسی علیه السلام بکا شویله امر ایلدی دیوانك امرندن
سرکش اولمزو اعراض قیلمزسن وای نصرانی سن مسیحیسن هیچ حضرت مسیحك امرندن خیرده وقبیحده باشکی
دوندرمکه قادر اولورمیسن ای مسیحه منسوب اولان ترسا بو مقرردرکه خیرده اکر قبیحده مسیحك امرندن سن
باشکی دوندرمکه قادر اولمزسن ومسیح بکا بویله امر ایلدی بن انك امرنی طوترم دیوب اصلا انك امرندن تجاوز
قیلمزسن چونکیم سزلك حالکز بودر بن فخر الانبیا علیه السلام حضرتلرندن نه حالله باش چکرم وانك امر شریفنه مخالف
ایلمکه نیجه قادر اولورم حلوایی سزا ویورکن یدم وبودم سرخوشم واول حلوای ترك ذوقندن دلکشم دخی سز
اویورسکز و حلوایی طورر صانوب انی عکك ایچون بو قدر لاف وکزاف اورر سکز قنده کیدن حلوا اکر عاقل ایسه کز عقلکزی
باشکزه جمع ایدوب خواب وخیال سیرندن فراغت قیلورسز وکیجه لر بیدار اولوب حلوای معنویدن اکل قیلورسز
دیدی (مثنوی) پس بکفتندش که والله خواب راست) تو بدیدی وین به از صد خواب ماست) خواب تو بیدار دست
ای بو بطر * که ببیداری عیانستش اثر * پس جهود وترسا انصافه کلوب اول مؤمنه دیدیلر والله خواب راستی سن
کوردك وبو بوزبزم خوابمزدن یکدر زیرا رؤیای صادق اولدر که انك اثری مثل فلق الصبح چوق کچموب ظاهر اوله
بو واقعه فی الواقع بویلهدرکه سن واقعه ده انی یمکه اشارت اولنوب فوری اشارت اولندیغك اوزره قالقوب انی یدك
واقعه می بزم کبیلرك نیجه یوز دور ودراز اولان واقعه سندن یکدر دیدیلر ای ابو السرور سنك خوابك بیدار اقدر انك
اثری عیاندر بطر شادی وسرور مدیرلر بو بطر صاحب سرور دیمك معناسنه در پس قصه دن رجوع وحصه بیانه شروع
ایدوب بیوردیلر (م ی) در کذر از فضل واز جلدی وفن) کار خدمت دارد و خلق حسن) فضلدن وجلادتدن وفندن
کچ کاری خدمت و خلق حسن طوتر یعنی محبوب ذاتینك ومقصود اصلینك وصولنده خدمت قیلمق و خلق حسن

صاحبی اولمق کار طوتر ونفع ایدر بو خسه ذو فنون اولمق واظهار فضیلت وجلادت قیلمق و خلق حسن صاحبی اولمق
کار طوتر ونفع ایدر بو خسه ذو فنون اولمق واظهار فضیلت وجلادت قیلمق کار طوتمز وبو یولده فضل وهنر سالکه فائده
ایتمز همان بنده یه لایق اولان تهذیب اخلاق ومولاسنك خدمتنه وعبادتنه مشغول اولمقدر (مثنوی) بهر این
آورد یزدان شان برون * ما خلقت الانس الا یعبدون * یزدان انلری بوندن اوتری طشره کتوردی نته کم ما خلقت الجن
والانس الا لیعبدون * بیوردی بو مصرع ایله سورهٔ ذاریاتده اولان بو آیته اشارت بیوردیلر قال الله تعالی * وما خلقت
الجن والانس الا لیعبدون * بو آیت کریمه نك تفسیری بشنجی جلدك آخرنه قریب محرم داشتن آیاز سر خنده ودرد نجینك
دخی اواخرنه قریب واو جنجینك دخی اواسطنه قریب حکمت آفرین دوزخ ان جهان سرخنده (ما خلقت الجن والانس
این بخوان) بیتنك شرحنده مرور ایلدی انلرده طلب اولنه یعنی یزدان مجید حضرتلری عالم باطندن خارج عالمه
شو خدمتدن اوتری واخلاقی تهذیب ایلمکدن اوتری کتوردی نته کم کلام مجیدنده بن جنی وانسی خلق ایلمدم الا بکا
عبادت ایلمکدن اوتری خلق ایلدم دیدی پس بنده یه لازم اولان سائر فضل وهنردن کچوب مولاسنك خدمتنه
وعبادتنه مشغول اولمقدر (م ی) سامری را آن هنر چه سود کرد) کان فن از باب الله ش مردود کرد) سامری یه اول هنر
نه فائده ایلدیکه اول فن الله بابندن انی مردود ایتدی سامرینك فننده مراد اثر رسولدن بر قبضه تراب الوب وانی حفظ
قیلوب وبنی اسرائیلك سیم وزرندن بر کوساله جسدی دوزوب اول ترابی اول کوساله جسدینك اوزرینه القا ایلدکده
اندن بر صدا پیدا اولوب بنی اسرائیلی اول کوساله نك عبادتنه بو موسانك وسزلك الهکزدر دیو دعوت قیلدی وحضرت
موسی علیه السلامه متابعت قیلمقدن معرض اولدی کورکه انك بو فن وهنری اکا نه ضرر قیلدی انی الله قپوسندن
عاقبت دور ومردود ایلدی وسامرینك قصه سی نیجه کره مرور ایلدی (مثنوی) چه کشید از کیمیا قارون ببین
که فرو بردش بقعر خود زمین * قارون کیمیادن نه چکدی کورکه اول قارونی زمین قعرنه آشغه ایلتدی قارون اول
حضرت موسی علیه السلامه خدمت ایلر بر فقیر کسه ایدی نیجه تضرع ونیاز ایله حضرت موسی علیه السلامدن علم
کیمیایی اوکرندی صکره مالی چوق ایدوب اول عصرك عالملرندن بعضسی اکا احسن کما احسن الله الیك دیدکلرنده
انلره انما اوتیته علی علم دیو جواب ویردی بونك دخی قصه سی جلد ثالثك اواخرنه قریب مرور ایلدی وبعض
موضعده دخی مسطور اولمشدر تکراره حاجت یوق پس (فخسفنا به وبداره الارض آیت کریمه سنك مفهومی اوزره حق
تعالی حضرتلری آنی وانك سراینی ارضه خسف ایتدی وانك سرایی وکندی حضرت موسی علیه السلامه تابع
اولمیوب هنرینه مغرور اولدیغندن اوتری قعر زمینه کتدی (مثنوی) بو الحکم اخر چه بربست از هنر * سرنکون رفت
او ز کفران در سقر * ابو الحکم آخر هنردن نه فائده باغلدی اول ابو الحکم کفران جهتندن باشی اشغه سقره کتدی
وکنیتی ابو جهل اولدی وفی الحقیقه عقلیات وریاضیاتده وبعض علومده اولقدر ماهر ایدیکه حتی عرب اکا ابو الحکم
دیمکله کنیت ایدرلردی چونکیم اللهك رسولنه تابع اولمدی ودین علمنی بیلمدی کفراندن اوتری جهنمه کتدی ونامنی
خلق ابجره ابو جهل ایتدی (مثنوی) خود هنر آن دانکه دید آتش عیان * نی کپ دل علی النار الدخان * خود هنرمند
انی بیل که آتش جلالت حقی عیان کوردی دخان ناراوزره دلالت ایلدی لافنی هنربیلمه دخاندن مراد آثار
ومصنوعات در ناردن مراد صانع ومؤثردر ای عقلیاته طالب اولان هنرمند شول کسه یی بیل که اول صانعی ومؤثری
عیانا کوردی وانك ذاتنه وصفاتنه نظر ایر کوردی سن عالم وهنرمند اول کسه یی بیلمه که آثاردن مؤثره استدلال
قیلدی وصانعی مصنوعدن بیلدی ودلایل عقلیه لافنی وعلوم فلسفه کزافنی اوردی * والدخان یدل علی النار
دیمکله ناره دخاندن استدلال قیلدی پس فلسفینك وفلسفی مشربنده اولان کسه لرك دلیلنی تحقیر وانلره خطاب
ایدوب بیوررلر (مثنوی) ای دلیلت کنده تر پیش لبیب * در حقیقت از دلیل آن طبیب * چون دلیلت نیست جز این
ای پسر * کوه می خورد ر کبیزی در نکر * ای سنك دلیلك لبیبك اوکنده حقیقتده اول طبیبك دلیلندن قوقشر قدر
یعنی ای دلایل عقلیه ایله اثردن مؤثره استدلال ایلین فلسفی مشرب لبیب اولان عالمك اوکنده سنك دلیلك
طبیبك دلیلندن دخی قوقش مردار درکه طبیبك اکثر دلیلی بول وکاهی غایط ایله ده اولور وکاهی دمدن دخی استدلال
قیلورکه انك بو جمله دلیلی نجس وخبیثدر اما عند العقل ای فلسفی سیرت سنك دلیلك بوندن اخبث واقبحدر چونکیم
ای پسر سنك اثردن مؤثری بیلمکه بوندن غیری دلیلك بو قدر امدی کوه یی ونجسه وغایطه بوله نظر ایله (م ی) ای دلیل تو
مثال آن عصا * در کفت دل علی عیب العمی * غلغل وطاق وطرم وکیر ودار * که نمی بینم مرا معذور دار
ای سنك دلیلك اول عصانك مثالیدر سنك الکده عیب عمی اوزره دلالت قیلدی یعنی ای سنك اثردن مؤثره استدلال
ایلدیکك دلیل سنك دست عقلکده سنك کورلککك عینینه دلالت ایلرا کرسن کوردل اولمیدك بو کونه دلیله اعتماد

ایدوب انکله یول آرامز دل بو کونه دلیلی اله الدیغك وانکله استدلال قیلدیغك سنك بی بصیرت اولدیغکه ونور هدایتدن
بی بهره قالدیغکه دلالت ایلر غلغل وطاق وطرم وکیر ودار بو جمله سی بو ایدیکدر که بن کورمزم بنی معذور طوت یعنی
ای عقلیاته اشتغال قیلان وفلسفیاتی تتبع ایلیوب اول فنده ماهر اولان اول علمده اولان غلغله لر وبو کسك مرتبه لر
وقبض وبسطلر والحاصل ترتیب مقدمات نظریه قیلمر وتصدیقات وتصوراتدن بحث ایلمر وبر اثردن مؤثری
ومصنوعدن صانعی بیلورز دیوسو یلمر بو جمله سنك نتیجه سی عند العارفین بن بیلمزم بنی معذور طوت دیمك اولور
وبو جمله دلایل عقلیه که ایراد ایلرسن برالای اوهام وخیالات قبیلندن اولور نته کم دلقکك های وهوی ایله شهره کاوب اهل
شهره بی نتیجه اولان اوهام وخیالاتی براقدیغی کبی اولور * منادی کردن سید ملك ترمدی که هر که در سه یا چهار روز
بسمرقند رود بفلان مهم خلعت واسب وغلام وکنیزك وچندین زر دهم وشنیدن دلقك خبر این منادی را در ده وآمدن
با ولاق نزد شاه که باری من نتوانم رفتن انجا واین کار من نیست * بوسرخ شریف سید ملك ترمدینك شهر ایچره منادیلره
ندا ایتدرمسیدر بویله دیوکه هرشول کسه اوچ کونده ویا درت کونده فلان مهم ایچون سمرقنده کیده اکا خلعت واسب
وغلام وجاریه ووافر التون ویرم ودلقکك کویده ایکن بو منادینك خبرنی اشتمه سنك واولاقله شاهك قتنه کلمسنك
بیانیدر بویله دیوکه پادشاهم باری بن عاجز اول دیاره بو قدر کونده کتمکه قادر دکلم وبو بنم ایشم دکلدر (م ی) سید ترمد که
انجا شاه بود * مسخره او دلقك دلخواه بود * داشت کاری در سمرقند او مهم * جست اولاقی تا شود ان مستلم
زد منادی هر که اندر پنج روز * آردم زانجا خبر بدهم کنوز * سید ترمد که اول برده شاه ایدی یعنی ترمد ولایتنده پادشاه
ایدی انك مسخره سی دلخواه اولان دلقك ایدی دلخواه کوکل استیجی معناسنه در مقبول دل معناسی ویریلور یعنی دلقك
انك قلبنك مقبولی بر مسخره ایدی اول شاه ترمد سمرقند شهرنده بر مهم کار طوتدی بر اولاق استدی تا او کار مهمی اولاق
مستتم اوله یعنی فوری واروب اول کار مهمی انده تمام قیله شهر ایچره منادیلر ندا اوردی بویله دیوکه هرشول کسه که
درت بش کونده بکا اول یردن خبر کتوره اکا کنزلر ویرم دیدی زد منادی اسناد مجازیدر بنی الامیر المدینة قبیلندندر
منادیلر ندا اوردی معناسنه چونکم پادشاه شهر ایچره بو کونه ندا ایتدردی (مثنوی) دلقك اندر ده بدوان را شنید *
بر نشست وتا بترمد می دوید * مرکبی دو اندران ره شد سقط * از دوانیدن فرس را زان نمط * دلقك اول زمانده کویده ایدی
شهر ایچره اول منادیلر ندا ایلدیکنی اشتدی فوری بر آت اوزره اوتوردی ترمد شهرنه دلکلدی وتمام سرعت قیلدی
شول قدر که برایکی مرکب اول یولده سقط اولدی اول اشکون آتی یلدرمکدن وبو نوع اوزره یورتمکدن برایکی ات چاتلدی
(مثنوی) پس بدیوان در دوید از کرد راه * وقت نا هنکام ره جست او بشاه * فجفجی در جمله دیوان فتاد * شورشی
در وهم آن سلطان فتاد * پس اول دلقك یول توزندن دیوانه یلدی واباغی توزیله واول حالتله سرعت ایده رك دیوان ایچره
کلدی نا هنکام وقتنده یعنی زمانسز شاهه بولشمغه یول واذن استدی چونکم اهل دیوان انك بو حالت اوزره سرعتله
کلوب سلطانه بولشمغه بی وقت اذن استدیکنی کورد کاری کبی جمله اهل دیوانه بر فسلدی ومخفی دیدی وقودی
دوشدی اول سلطانك وهمنه بر قارشمق وغلبه وحرکت ایلك واقع اولدی دیدیکه عجبا دلقکك بویله بی وقت کلمسنه
وبو قدر سرعت وعجله قیلمسنه باعث ونه اوله دیو وهمه دوشدی (مثنوی) خاص وعام شهر را دل شد ز دست
تا چه تشویش وبلا حادث شدست * یا عدوی قاهری در قصد ماست * یا بلای مهلکی از غیب خاست * که زده دلقك
بسیران درشت * چند اسب تازی اندر راه کشت * شهرك عوام وخواصنك کوکلی الدن کتدی تا نه تشویش وبلا حادث
اولمشدر دیو کیمی دیدیکه عجبا یا بر قاهر عدو بزم قصدمزده یا خود بر مهلك بلا عالم غیبدن یوقرومی قالقدیکه دلقك
کویدن درشت اولان سیرانله نیجه عربی آتی یولده اولدردی وبو مرتبه اقدام وسرعت قیلدی بهر حال بونك بر اصلی
اولمسه اول دلقك بو مرتبه سرعت واقدام قیلمزدی دیوب هر بری وهمه وکمانه دوشدی وعقللری شاشدی (مثنوی)
جمع کشته بر سرای شاه خلق * تا چرا آمد چنین اشتاب دلق * از شتاب او وفحش اجتهاد * غلغل وتشویش در ترمد فتاد
آخر خلق شهر شاهك سراینه جمع اولمش بویله دیوکه تا نیچون دلقك کویدن بویله شتابله کلدی وبونك اصلی ندر والحاصل
اول دلقکك شتاب وسرعتندن وفاحش اولان اجتهادندن ترمد شهرنه غلغله وتشویش دوشدی وهر برینك عجبا بونك
اصلی نه اوله دیو وهمه دوشوب عقلی شاشدی (مثنوی) ان یکی دو دست بر زانو زنان * وان یکی از وهم واویلی کنان *
از نفیر وفتنه وخوف نکال * هر دلی رفته بصد کونه خیال * هر کسی فالی همی زد از قیاس * تا چه آتش اوفتاد اندر
پلاس * اول بریسی ایکی دیزی اوزره اوریجی واول بریسی وهمندن واویلی ایدیجی اولدی نفیردن وفتنه دن ونکال
وعذاب خوفندن هر بر کوکل صد کونه خیاله کتمش ودریای وهمه باتمشدی هر برکسه قیاسدن بر فال اوردی
بویله دیوکه عجبا نه کونه آتش پلاس ایچره دوشدی وعجب بزه نه بلا وآفت مستولی اولدی دیدیلر (مثنوی)

راه

راه جست وراه دادش شاه زود * چون زمین بوسید کفتش هی چه بود * هر که می پرسید حال زان ترش * دست بر لب
می نهاد او که خمش * وهم می افزود زان فرهنك او * جمله در تشویش کشته دنك او * والحاصل اول دلقك پادشاهه
بولشمغه اذن واجازت استدی پادشاه اکا علی الفور اجازت ویردی وکلسون ایچرو دیو بیوردی چونکم دلقك ایچری
کیردی وزمینی اوپدی پادشاه اکا های نه اولدی دیدی هرشول کسه که اول تلخ وترش رویدن برحال صوردی النی
دوداغی اوزره قودی بویله دیوکه خموش اول وبر مقدار سکوت قیل انك اول کونه فرهنك وهنرندن خلقك وهمی زیاده
اولدی جمله سی تشویشده انك دنك وحیرانی اولدیلر (مثنوی) کرد اشارت دلقك ای شاه کرم * یکدمی بکذار
تا من دم زنم * تا که باز آید بمن عقلم دمی * که فتادم در عجایب عالمی * دلقك پادشاهك قتنه کلدکده پادشاه دخی
اکاهی نه خبر تیز سویله دیدکده دلقك اشارت ایلدی بویله دیوکه ای شاه کرم بر دم جکز بنی قو تا بن دم اورم یعنی تنفس
ایلیم وصولوقلنوب بر مقدار کندیمه کلم وراحت بولم تا کم بنم عقلم بر دم بکا کله که بن بر عجایب عالمه دوشدم (مثنوی)
بعد یك ساعت که شه از وهم وظن * تلخ کشتش هم کام وهم دهن * که ندیده بود دلقك را چنین * که از و خوشتر نبودش
هم نشین * بر ساعتدن صکره که پادشاه وهمدن وظندن هم انك کاوسی وهم دهنی تلخ اولدیکه دلقکی انجلاین
کورممشدی که اندن خوشتر انك همنشینی اولممشدی (م ی) دایما دستان ولاغ افراشتی * شاه را او شاد وخندان داشتی
آنچنان خندانش کردی در نشست * که کرفتی شه شکم را با دو دست * که ز زور خنده خوی کردی تنش * رو در افتادی
ز خنده کردنش * زیرا اول دلقك دائما حکایه ولاغ بوجه ایلردی یعنی عالی حکایه ولاغ ولطیفه سویلردی شاهی اوشاد
وخندان طوتردی اول شاهی انجلاین اوتورمق وقتنده خندان ایلردیکه پادشاه قارنی ایکی الیله زیاده کولدیکندن
طوتردی که کولمنك زورندن اول شاهك تنی درلردی خنده ایلمکلکده یوزی اوزره دوشردی یعنی شویله بر مضحك
مسخره ایدیکه پادشاهی کوردکده وانك لطیفه سنی اشتدکده شو مرتبه شاد اولوب کولردی (مثنوی) باز امروز
اینچنین زرد وترش * دست بر لب میزند کای شه خمش * وهم در وهم وخیال اندر خیال * شاه را تا خود چه آید از نکال
که دل شه با غم وپرهیز بود * زانکه خوارزمشاه بس خونریز بود * بس شهان آن طرف را کشته بود * یا بحیله یا بسطوت
آن عنود) این شه ترمد از و در وهم بود) ور زفن دلقك خود ان وهمش فزود) کیرو بو کون بو نجلاین صاری یوزلو وترش روی
الی لبی اوزره اورر بویله دیوکه ای شاه جهان خموش اول وبر مقدار سکوت قیل انك بویله ایلمسندن شاهه وهم ایچره وهم
وخیال ایچره خیال بویله دیوکه تا خود نکال وعذابدن نه که وعجبا نه آفت پیدا اوله که ترمد شاهنك کوکلی غمله
وپرهیزله ایدی اندن اوتریکه خوارزمشاه زیاده خونریز ایدی زیرا اول طرفك خوارزمشاه چوق شاهلری دپه لمش ایدی
یا حیله ایله ویا خود سطوت وصلابتله اول عنود بو ترمد شاهی هم اندن وهم وخوفده ایدی ودلقکك فندن خود انك
وهمی زیاده اولدی (مثنوی) کفت زوتر باز کو تا حال چیست * این چنین آشوب وشور تو ز کیست * پادشاه دلقکه
ایتدی تیز تیز سویله تا حال ندر بو نجلاین سنك آشوبك وشورشك کیمدندر وبو قدر سرعت واقدامك اصلی نه در دیدی
(مثنوی) کفت من در ده شنیدم آنکه شاه * زد منادی بر سر هر شاهراه * که کسی خواهم که تازد در سه روز
تا سمرقند ودهم اورا کنوز * کنجها بدهم ورا اندر عوض * چون شود حاصل ز پیغامش غرض * من شتابیدم بر تو
بهر آن * که بکویم که ندارم آن توان * این چنین چستی نیاید از چو من * بار این امید را بر من متن) دلقك شاهه ایتدی ای
شاه جهان بن کویده آنی اشتدمکه شاه حضرتلری هر شاهراهك باشنده منادیلره ندا اوردردی بویله دیوکه بر کسه استرمکه
اوچ کونده سمرقنده دك چاپه وبن اکا کنوز ویرم اول کسه یه عوضده کنجلر ویرم واکا ایلکلر ایلیم چونکم اول
کسه نك پیغامندن غرض ومقصود حاصل اوله بن کویدن سنك قتکه سرعت ایلدم وعجله ایله کلدم اندن اوتری که تا سکا
دیم که بن اول تاب وتوانی طوتمزم بو نجلاین چستلك وچابکلك بنم کبیدن کلمز باری بو امیدی بنم اوزرمه طوقومه وبنم
کبیلردن بو کاری اومه هله بن بوندن سمرقنده اوچ درت کونده وارمغه قادر دکلم معلوم شریفك اولسون دیدی (م ی)
کفت شه لعنت برین زودیت باد * که دو صد تشویش در شهر اوفتاد * از برای این قدر ای خام ریش * آتش افکندی تو
در مرج وحشیش * چونکم شاه انك بی معنی اولان کلامنی وبی نتیجه اولان سعی واقدامنی اشتدی اکا ایتدی بو زلعنت
بو سنك تعجیل وشتابك اوزره اولسونکه شهره ایکی یوز تشویش دوشدی وبوندن هر برینك عجبا بونك اصلی نه اوله دیو
عقلی شاشدی ای خام ریش یعنی ای نا پخته بو قدردن اوتری سن اوتلغه واوته آتش براقدك واودصالدك بو قدر های
وهویك وکفت وکویك وسعی وشتابك همان نتیجه سی بو می ایمش خلقی بو قدر کرمیت وحرارتله کلمنك بر اصلی وفصلی
وارصانوب وهمه دوشدی برده سنی بر آدم ظن ایلیوب سنك بو کونه کار وکردار کده بر معنی ونتیجه وارصاندیلر مکر که
بو همان بر قوری اوهام وخیالات ایمش (مثنوی) همچو این خامان با طبل وعلم * که او لا قائم در فقر وعدم * لاف شیخی

در جهان انداخته * خویشتن را بایزیدی ساخته * هم زخود سالک شده واصل شده * محفلی وا کرده در دعوتکده
بو طبل وعلاله اولان خاملر کبی که برفقر وعدم بولنده اولاقلر یعنی دلقک بیهوده اولان سعی وسرعتی وبی معنی اولاقلغی
وکلوب شهر ایجره نتیجه سز ولوله وغلغله صالوب برالای خلقی وهمه براقدیغی کبیدر بو طبلله وسنجاقله برنیجه خام
وناپخته نک بریره کلمسی وجمع اولمسی بویله دیوکه برفقر وعدم بولنک اولاقلر بیز برسرمزی دیمزز دیرلر وخلقه اول
طبلله وعلاله بروهم وکمان براغورلر خلق انلرک اول هیئت غریبه سنی وهای وهوینی وحالت عجیبه سنی کوروب بونلرده
برحالت واردر اکر بونلرده برسر وبرحالت اولمیدی بومرتبه های وهوی قیلمزلردی دیوب وهم وکمانه دوشرلر
اما اوته سنه باقسک اصلا اویوق بویوق همان اوته سی سؤال اولنسه بن حقیقت سمرقندنه کیده مزم دیمکی اشعار ایلر
اکثر مرایی ومزور وهم شیخلک لافنی جهانه اتمش کندیسنی بایزید دوزمش لکن ادب مشیخت ندر بیلمز وبرکسه
نه مرتبه یه واصل اولادقده شیخ اولمغه لایق اولوراندن خبر طوتمزا کرچه دعواسنه باقسک بایزید بکنور لکن درونته
باقسک بریداندن عارا بلرنفس اماره صفتلرندن قورتلمش وآفات نفسانیه دن خلاص اولمش وحق تعالینک وصالی
نه کونه اولور بیلمش ولکن هم کندیدن سالک اولمش وواصل حق اولمش وکندیسندن اورته لغی بیلمش وا کلمش اصلا
مشکلی قالمامش مرشد انام اولمغه لایق اولمش بو اجلدن دعوت محلنده برمحفل اچمش یعنی نامی دعوت ایلدکلک
محلنده برمجلس ومجمع پیدا قیلمش انلره حضرت حقک آشنالغندن ووصالندن خبر ویرر وحضرت نبی علیه السلامک
واکا وارث اولان ولینک دخی کندی ایله آشنا اولمسندن پیغام ایرکورر تکمیل اسمادن دم اورر ومقام حقیقتده
طورور برآلای ساده دللر دخی انی اشیدوب کرچک صانورلر اما اوته سنه نظر ایلسک اصلا اندن خبر واکاهلغی یوقدر (م ی)
خانهٔ داماد پرآشوب وشر * قوم دختررا نبوده زین خبر * ولوله که کار نیمی راست شد * شرطها یکه زسوی ماست شد
خانه را روفتیم آراستیم * زین هوس سرمست وخوش برخاستیم * بونلرک مثالی شول مدعی ولافی اولان داماده
بکزرکه اول دامادک خانه سی آشوب وشر ایله پردر اما دختر قومنه بوندن خبر اولمش یعنی بو مدعیلر ولافیلر شول
برکسه یه بکزرکه برصاحب دولتک کریمه سنه کندی کوکلندن کوبکو اولوب ناسی بزم جمعیتمز واردر دوکوغزه کلک
دیو انلردن جلب منفعت ایتمک ایچون کندی خانه سنه دعوت قیلور اول خانه یه جمع اولوب انلردن جلب پرآشوب وپرشر
اولور طبللر چالنور وهای وهویلر اولور اما قز قومینک اصلا اندن وانک دوکوندن خبرلری یوقدر بوکونه ولوله وغلغله
صالمشلرکه نصف کار راست اولدی وثبوت بولدی شول شرطلرکه بزم جانبمزدندر حاصل اولدی برا اولری سپوردک
وبزه دلک بو هوسدن سرمست وخوش قالقدق دیرلر وبو طائفه نک السنهٔ احوالی بومضمونلری سویلرلر کانه دیرلرکه اول
دختری قبول ایلمک شرطی واولری سیلوب سپورمک وآراسته قیلمک ودوکون تدارکن کوروب خلقی دوکونه دعوت
قیلوب جمع ایلمک کاری بزم جانبمزدن حاصل اولدی برایشی تمام ایتدک سوز همان قیز اوینده قالدی (مثنوی) زان طرف
آمد یکی پیغام نی * مرغی آمد این طرف زان بام نی * زین رسالات مزید اندر مزید * یک جوابی زان حوالیتان
رسید * نی ولیکن یار ما زین آکهست * زانکه از دل سوی دل لابد رهست * بونلره اول طرفدن برپیغام کلدیمی یوق
کلدی اول بام عالیدن بو طرفه برقوش کلدیمی یعنی بو مدعی اولان طائفه یه دیسک اول محبوب حقیقی طرفندن سزه
برپیام ویا الهام کلدیمی بونلر دیرلر یوق کلمدی واول بام عالیدن برمرغ کلدی وبرخبر کتوردیمی بونلر دیرلر یوق
کتورمدی ای مدعیلر سزک بو مزید اندر مزید اولان رسالتلریکزدن اول محبوب حقیقینک حوالیسندن سزه
برجواب ایرشدیمی بونلرک لسان حالی یوق ایرشمدی دیرلر ولیکن بزم یاریمز بوبزم کاریمزدن اکاه وخبرداردر
اول جهتدن که کوکلدن کوکل جانبنه لابد یول واردر نته کم من القلب الی القلب روزنه دیمشلردر چونکم بزم قلبمزاندن
اکاهدر اول دخی بزدن اکاهدر بزانک مشتری وعاشقلری اولدیغمزی اول بیلور واول بزم حالمزدن وکاریمزدن نیچون غافل
اولور (مثنوی پس ازان یار که امید شماست * از جواب نامه ره خالی چراست * صد نشانست از سرار واز جهار
لیک بس کن پرده زین در برمدار * چونکم سزک دعوا کز بودر پس ای مدعیلر شول یار ایله سزک امید یکز ومرجع کزدر
جواب نامه دن یول نیچون خالیدر یعنی برکسه برکسه ایله یار وآشنا اولسه واکا برنامه یازوب کوندرسه بهر حال اول
کندینک آشناسی اولان یاردن انک نامه سنه کوره جواب کلور وایکی طرفدن بیله نیجه مکالمه واقع اولور (الیه یصعد
الکلم الطیب والعمل الصالح یرفعه) آیت کریمه سنک موجبنجه سزک کلامکز وعملکز نامه کبیدر اکر سزک کلامکز کلم
طیب قبیلندن وعملکز عمل صالح سبیلندن اولیدی حضرت حقه اول کلم طیب صعود ایلیوب واصل اولوردی وجناب
عزتدن سزه انک جوابی منزله سنده اولان نیجه مجازات ومکافات ظهوره کلوردی کما قیل (بیت) وله یصعد اطیاب
الکلم * صاعدا منا الی حیث علم * ثم تأتینا مکافات المقال * ضعف هذا رحمة من ذی الجلال) الحاصل عاشقله معشوق

ماینده سرار وجهاردن جهتندن یوز نشان واردر کیزلو واشکار اصادق اولنلرک نیجه برهان واردر چون برطائفه
نحن احباء الله واولیاء الله دیو دعوا ایلسه لر وخلقه برحضرت حقه آشنایز وحضرت نبی علیه السلامک نورندن
روشنایز دیو سویلسه لر انلره عاقل وعارفلر (هاتوا برهانکم ان کنتم صادقین) دیرلر وصادق اولنلرک سر اوجهاردن نیجه یوز
نشانی واردر اول نشانلردن برینی کتورک کوره لم دیو سویلرلر کرچه بویله درلیکن بونلرک کذبنه وریاسنه واقف
وعارف اولان بس ایله یعنی سوزی کافی سویله وخاموش اول بو قپودن پرده یی قالدرمه تا بونلرک درونته هرکس واقف
اولمیه عاقله بو قدر اشارت بسدر (م ی) باز رو تا قصهٔ آن دلق کول * که بلا برخویش آورد از فضول * اول کول وابله
اولان دلقک قصه سنه دک کیرو کیت وانک قصه سنی وحالنی بیان ایت که اول دلقک فضوللغندن کندیسنه بلا کتوردی
وهر زمان مسخره لق برنده اولوروانک هرکاری شاهه خوش کاورصانوب بو بیهوده کاری ایشلدی لکن کندی ظن
ایلدیکی کبی چقمدی نته کم بو مدعی ولافی اولان کذابلر دخی (ویحسبون انهم یحسنون صنعا) آیت کریمه سنک مفهومی
اوزره اکرچه برایو ایش اشلرز صانورلر وحضرت حقدن انک مقابله سنده نیجه خیر ظهور ایده اومرلر اما (بل بدا لهم
من الله مالم یکونوا یحتسبون * آیت کریمه سنک فحواسنجه بلکه بونلره الله تعالی حضرتلرندن ظن ایلمدکاری شی
ظاهر اولور وبونلره دلقک کوله اولان خشم وغضب الهی کاور (مثنوی) پس وزیرش کفت ای حق راستین * بشنو
از بندهٔ کمینه یک سخن * دلقک از ده بهر کاری آمدست * رای او کشت وپشیمانش شدست * پس وزیر ترمد شاهنه
ایتدی ای قیام حق ایچون ستون اولان شاه بو بندهٔ کمینه دن برسوز ایشت اول سوز بودرکه دلقک کویدن شهره بومرتبه
سرعتله وعجله ایله بهر حال برکاردن اوتری کلمشدر آنک رایی شهره کلدکده دوندی ومتحول اولدی واول کاره پشیمان
اولمشدر (مثنوی) زآب وروغن کهنه را نو میکند * او بمسخرکی برون شو می کند * او نیام بنمود پنهان کرد کارد
بی کمان او را همی باید فشارد * بسته را با جوز را تا نشکنی * نی نماید دل نه بدهد روغنی) یاغدن وصودن اسکی یی یکی ایلر
یعنی بو مقرردرکه دلقک کویدن شهره برکار فاسد ایچون کلمشدر نهایت مافی الباب بوراده خلط کلام ایلمکدن
ومداهنه قیلمقدن اسکی فکرنی اورتوب یکی سوز سویلر اول مسخره لقله بو جرمدن طشره اولمق ایلرو بولعبله خلاص اولمق
ومؤاخذه دن نجات بولمق استر اول دلقک مثلا قینی کوستردی وبچاغی کیزلدی یعنی بونک برفکر فاسدی وغرض باطلی
واردر بچاغی کیزلیوب انک نیامنی کوسترن منافق کبی بو دخی فی الحال کندی فکر فاسدنی کیزلیوب اورته لغی مسخره لغه
بوزوب بوکونه لاغ ولطیفه ایله کندی قباحتنی ستر قیلمق استر بونک بومرتبه سرعت واقدامندن مرادی بودکلدر کمانسز
وشکسز انی صقمق وعصرایتمک کرک مثلا فستق ویاخود جوزی تا صقمیه سن وعصر قیلمیه سن نه قلبنی کوستررونه
بر روغن ویرر جوز ویا فستق طشره سنی صقمینجه ایچروسنی کوسترمز وانی عصر قیلمینجه یاغنی اظهار قیلمز پس
بو فاسده دخی عظیم اشکنجه کرکدر تا کم مافی الضمیرنی اظهار ایلیه ودرونده کتم ایلدیکی افکار فاسده یی هرنه ایسه
بربر سویلیه دیدی (مثنوی) مشنو این دفع وی از فرهنگ او * درنکر در ارتعاش ورنگ او) ای پادشاهم انک فرهنگ
وصنعتندن انک بوکونه دفعنی ایشتمه وبن کویدن شهره انجق شو کاردن اوتری کلدم دیدیکنی قبول ایتمه انک درونه سنه
ورنک وروینه نظر ایله که الخائن خائف دراکر خائن اولمسیدی نه قورقردی وروبی نیچون متغیر اولوردی (م ی) کفت حق
سیماهم فی وجوههم) زانکه غمازست سیما ومنم * حق تعالی سورهٔ فتحده سیماهم * بیوردی یعنی انلرک سیمالری انلرک
وجهلرنده غمازدر بوایتک تفسیری برقاج محلده مرور ایلمشدر جمله دن جلد اولده خرکوشک شیره بنم رنک وروبه
نظر ایله حق چو سیمارا معرف خوانده است) بیوردقلری بیتک شرحنده مرور قیلمش وبعض آیت وحدیث دخی انده
ودردنجی دفترده دخی دانستن طبیبان الهی سرخنده مرور ایلمشدر اول محللرده طلب اولنه منم افعال بابندن اسم فاعلدر
نمام درونده برراز کیزلمیچی وکتوروب آنی برآخر کمسه یه سویلیجیدر سیما دخی درونده اولان اسراری اظهار ایلیجی
وعارفه سویلیجیدرکه حق تعالی یعرف المجرمون بسیماهم بیورمشدر بو دلقکک مجرم وخائن اولمسی سیماسندن ظاهردر
(م ی) این معاین هست ضد آن خبر * که بشر بسرشته آمد این بشر * بو معاین اول خبرک ضدیدرکه بو بشر شرله سرشته
کلدی یعنی حضرت نبی لیس الخبر کالمعاینة بیوردی عیاندن صکره خبر وبیانه احتیاج قالمزدلقکک سیما وچهرسندن
بو ظاهر ومعاین اولان حال انک اول خبرینک وحالتینک ضدیدر اکرچه بن شو مصلحت ایچون کلدم دیو خبر ویرر
اما بو فاسدک سیماسی اول خبرک ضدنی خبر ویررکه هیچ شبهه یوقدر بو بشر شرله تخمیر اولمش کلدی نهایتی شر وفسادنی
اضمار قیلدی وظاهر ابوزه کولیجی اولدی دیدی تنبیه اولدرکه خلق کولدرمکدن اوتری وانلره مسخره لق قیلمقدن
اوتری برکسه برسوزی سویلسه ویا کذب ایلسه دنیاده وآخرتده بلایی باشنه صاتون آلور ونیجه عقوبته کرفتار اولور
کما قال علیه السلام ویل لمن یحدث فیکذب لیضحک به القوم ویل له ویل له وقال ان العبد لیقول الکلمة لا یقولها

الا ليضحك بها الناس يهوى بها العبد كما بين السماء والارض وانه ليزل عن لسانه اشد مما يزل عن قدمه كذا فى المصابيح
فى باب حفظ اللسان * وبونده شو معنايه دخى تنبيه واشارت اولوركه بركسه نامى وهمه دوشوره جك كاروكردارى
ايلمكدن وخلقى سوء ظنه براغه جق كفتارى هم سويلمكدن حذر وپرهيز ايلمك هم لازمدركه اتقوا مواضع التهم
بيورلمشدر وفى الحقيقه بو دلقك مسخره نك كفتارى وكاروكردارى مواضع تهم اولمشدر چوق كمسه لرى وهمه وسوء
ظنه دوشورمشدر بو بلالره كرفتار اولسه وخلقى اكا بوكونه سوء ظن قيلسه لايق اولور (مثنوى) كفت دلقك با فغان
وباخروش * صاحبا در خون اين مسكين مكوش * پس كمان ووهم آيد در ضمير * كان نباشد حق وصادق اى امير
چونكم دلقك بيچاره وزيردن بو سوء ظنى كوردى واول كلامى اشتدى فغان وخروشله اكا ايتدى اى صاحب دولت
واى مصاحب سرير سلطنت بو مسكين وفقيرك قاننه سعى ايلمه وبن بى كناهك حقنده بوكونه سوز سويلمه بنم بوكاردن
مرادم لاغ ولطيفه ايدى بن بونى شاهه خوش كلور صاندم لكن ناخوش كلدى ضميره چوق وهم وكمان كلوركه اول ضميره
كلان وهم وكمان اى امير حق وصادق اولمزبلكه ظن وكمان قبيلندن اولور (م ى) ان بعض الظن اثمست اى وزير) نيست
استم راست خاصه بر فقير) بو بيت سورهٔ حجراتده اولان بو آيت كريمه يه اشارتدر قال الله تعالى (يا ايها الذين امنوا اجتنبوا
كثيرا من الظن) يعنى اى اللهه ايمان ايدنلر مجانبت ومباعدت ايليك ظنلردن چوق ظندن يعنى اهل خير ومؤمنين
حقنده سوء ظندن احتراز ايليك وكثير لفظنى ابهامله ايراد ايلسى هر ظنده احتياط واهتمامدن اوتريدر (ان بعض الظن
اثم * زيرا بعض ظن معصيتدر صاحبى عقابه مستحق اولور انكله پس على كل حال صلحا حقنده احتياط لازمدر
ولا تجسسوا) تجسس ايلمك برى بريكزك عيبنى (ولا يغتب بعضكم بعضا) وبعضكز بعضكزى غيبت ايلمسون يعنى
بعضكز غائب اولدقده بعضكزانى سوء حال ايله ذكر ايلمسون وسئل رسول الله صلى الله عليه وسلم عن الغيبة قال عليه
السلام ان تذكر اخاك بما يكرهه ان كان فيه فقد اغتبته وان لم يكن فيه فقد بهته (ايحب احدكم ان يأكل لحم اخيه ميتا
يعنى يا سزدن بريكز محبت ايدرمى برادرك اتنى يمككه اول برادرى ميت اولديغى حالده (فكرهتموه) فا شرط محذوفك
جوابيدر يعنى اكر سزك اوزريكزه عرض اولنسه قرنداشكزك ميت اولديغى حالده اتن يمك پس سزانى كريه كورورسز
بلا شبهه پس غيبت بوندن دخى اخشندر (واتقوا الله ان الله تواب رحيم) اتقا ايليك اللهدن غيبت سببيله معذب اولمقدن
تحقيقا الله تعالى توبه يى قبول ايديجيدر غيبتدن تائب اولنلردن مرحمت ايديجيدر تائب اولنلره ومعناى بيت بويله
ديمك اولوركه دلقك وزيره ايتدى اى وزير تحقيقا بعض ظن اثمدر انك صاحبى عتابه وعقابه مستحق اولور وحضرت نبى
عليه السلام اياكم والظن فان الظن اكذب الحديث قوليله ظنك اكذب حديث نفس اولديغنه اشارت بيورر وسوء ظن
ايلمكدن دخى تخويف وتحذير قيلور پس فقير اولنلر حقنده بوكونه سوء ظن ايلمك ظلم وستمدر ظلم وستم ايسه راست دكلدر
على الخصوص فقير اوزره بونده تنبيه اولدركه ما لا يعنى اولان قولى قائل اولان ونامشروع ونامعقول اولان وتحتنده
فائده سى اولمين كاروكردارى اشلين ملاحده يه عقلا وعلما طرفندن انكار اولنسه وسوء ظن قيلنسه انلر بوكونه شرعى
اولان اقواله تمسك ايدوب دير لر فقرايه سوء ظن ايلمك عين اثمدر بزم بو كاروكرداردن مرادمز خلقك بزدن توهم وتخيل
ايلدكلرى كبى دكلدر بلكه بزم بوندن مرادمز افناى وجود ايلمكدر ديرلر وايتدكلرى قباحتدن وايشلدكلرى
فضاحتدن هم جوغى اكاه وخبردار اولميوب) الذين اتخذوا دينهم لعبا ولهوا) آيت كريمه سنك فحواسنجه انى كنديلره
دين وآيين اتخاذ ايلمشلردر انكيچون كندى حقلرنده منكر اولنلره رضا ويرميوب بزم حقمزده بويله سوء ظن ايلمك ظلم
وستمدر ديو سويلمشلردر (مثنوى) شه نكيرد آنكه مير نخاندش * از چه كيرد آنكه مى خنداندش * اى وزير شاه كريم الشان
طوتمز اول كمسه يى كه انى اينجيدرندن طوتر اول كمسه يى كه آنى كولدرر يعنى دلقك اسلوب حكيم قاعده سى اوزره
پادشاهه كنديسنى اخذ ايتمكى وستم بولنه كتمكى افهام ايتمك استر وزيره ديركه اى وزير شاه جهان برمرتبه كريم
الشاندركه بركسه انى اينجيدرسه اول شاه كريم انى اخذ ايتمزنه سببدن اخذ ايلر شول نديمى كه اول نديم انى خندان ايلر
واكا هميشه لطيفه لر ولاغلر سويلر (مثنوى) كفت صاحب پيش شه جاكير شد * كاشف اين مكر واين تزوير شد
كفت دلقك را سوى زندان بريد * چاپلوس وزرق اورا كم خريد * صاحبك كفتى پادشاهك اوكنده جاكير اولدى يعنى
صاحب دولت اولان وزيرك سوزى پادشاهك قتنده پرطوتى وقلبنه تأثير ايديجى اولدى بو مكرك وبو تزويرك شاه
كاشفى اولدى وبونك حقيقتنه ايرمكه عزيمت قيلدى پاشنده اولان خدمتكارلره امر ايدوب ديدى بو دلقكى زندان
جانبنه ايلتك انك چاپلوسنى وزرق ومكرنى آز آلك يعنى انك تملقنى وحيله وزرقنى اصغا ايلمك وقبول قيلمك (مثنوى)
مى زنيدش چون دهل اشكم تهى * تا دهل وار او دهد مان آكهى * تر وخشك وپر وتهى باشد دهل * بانك او آكه
كند ما را ز كل * تا بكويد سر خود را از اضطرار * آنچنانكه كيرد اين دلها قرار * اول دلقكه اوروك اشكمى تهى دهل كبى

تا كم او دهل وار بزه اكاهلق ويره يعنى پادشاه جلادلره امر ايدوب ديديكه اى جلادلر بو دلقكه كوتك اوريكز طبلزنلر طبلك
قارنى غلافندن تهى وخالى ايدوب اول طبلك اشكمنه چوب اوردقلرى كبى سز دخى بو خائنك قارنى جامه لردن خالى
ايدوب عريان ايليك اندنصكره دهل كبى اشكم تهى اولدقده انك قارننه ضرب شديد ايله چوب اورك تا كم طبل كبى اول
دلقكك آوازى چيقه وبزه درونندن خبر واكاهلق ويره دهل تر وخشك وتهى وپر اولسه انك صداسى بزى جمله حالندن
اكاه ايلر يعنى بر طبل دخى اكا ضرب اولنمزدن اول وكوتك چالنمزدن مقدم نه حالده در كمسه نك معلومى دكلدر اما
دوكلدكدنصكره اكر ياش ونمناك ايسه صداسى اكا كوره كلور واكر خشك وقورى ايسه هم صداسى اكا كوره كلور
واكر انك ايچى طلو ايسه هم صداسى اكا كوره كلور واكر انك ايچى خالى ايسه هم بانك وصداسى اكا كوره ظهور ايلر
والحاصل طبل ضرب اولندقده انك صداسى بزى بو ذكر اولنانلرك جمله سندن آكاه وخبردار ايلر انك صداسندن معلوم
اولوركه اول طبل قورومیدر ياشميدر روطلوميدر بوشميدر بهر حال ظهور ده كلور پس بو دلقكه دخى طبل كبى وافر كوتك
اوريكز تا كم اضطراردن كندى سر درونى سويليه كه بو كوكلر قرار طوته وشبهه وكماندن خالى اولوب اكا
تصديق ايده بونده مضحكه ومسخره لق قيلنلره وما لا يعنى سويلنلره وبيهوده وبى فائده يره سعى واقدام ايلينلره حصه
واردر كركسه طريق فقراده اولسون كركسه صورت اغنياده اولسون پادشاه حقيقتك بوكونه كمسه لره بويله شكنجه
وعذاب بيورمسنه رمز واشارت اولور (م ى) چون طمانينست صدق وبافروغ) دل نيارامد بكفتار دروغ) چونكم صدق
بافروغ طمانينتدر كوكل كفتار دروغله ديكلنمز يعنى چونكم شعله لو وضيالو اولان صدق قلبه سكوت ويريجى وطمانينت
ايركوريجيدر بركسه صدقى قويوب كذب سويلسه كفتار دروغدن كوكل آرام بولمز وسكوت قيلمز * كما قال عليه الصلوة
والسلام دع ما يريبك الى ما لا يريبك فان الصدق طمأنينة وان الكذب ريبة) رواه احمد والترمذى عن الحسن البصرى
م ى) كذب چون خس باشد ودل چون دهان * خس نكردد در دهان هركز نهان * تا در و باشد زبانى مى زند) تا بدانش
از دهان بيرون كند * مثلا كذب خس كبى وكوكل دهان كبى اولور خس وخار دهانده هركز نهان اولمديغى كبى كذب
دخى كوكلده نهان اولمز وقلبه سكون ويرمز مادامكه اول خس دهانده اوله انك صاحبى بر زبان اوررد انشله دهاندن
بيرون ايلينجه يه دك يعنى تا كم خس اول دهانده اوله اول دهانك صاحبى او جانبه بو جانبه بر زبان اوررو ديلى طولاشدير
البته درست سويلمكه ودهانى خس وخاشاكدن سالم اولان كمسه كبى نطق ايلمكه قادر اوله مز تا كم عقلله وعمله
اول خارى دهاندن مكر بيرون ايليه اندنصكره زبان اورمقدن ودل طولاشدرمقدن قورتلور دهانى سالم اولان كمسه لر
كبى سوز سويلمكه قادر اولور وفى الحقيقه بر كسه نك لسانته ديكن باتسه مادامكه اول ديكن واول زخم انك اغزى ايچره
اوله طوغرى سويلمكه قادر دكلدر تا كم اول ديكنى اغزندن طشره چقارميه سلامت بوله مز كذبى دخى بعينه سن
بوكا كوره قياس ايله اولا كاذبك دهانى ولسانى اغزنه ديكن بتان كمسه نك دهانى ولسانى كبى اولور بر طوغرى كلام
سويلمكه قادر اوله مز وثانيا مستمع اولان صافى دلك كوكلى بر ديكندن خالى دهان كبيدر كذب ايسه محقق ديكن
كيدركه كذب اول صافى دلك كوكلنه كيردكده اكا باتر وكوكله آرام وسكون ويرمز تا عمله انى مكر كه قلبندن اخراج
ايليه زيرا الكذب ريب فى القلوب والصدق اطمئنان طروب حديث شريفى بو خصوصده قتى كوزل بيورلمشدر (م ى)
خاصه كه در چشم افتد خس زباد * چشم افتد درنم وبند وكشاد * ما پس اين خس را زنيم اكنون لكد * تا دهان
وچشم ازين خس وارهد * خصوصا كه چشمه باددن خس دوشه چشم نمه دوشر وبنده وكشاده دوشر ودر بند
ودر كشاد تقديرنده اولور وبند كوزى اورتمكدن وكشاد اچمقدن عبارت اولور بز پس شمدى بو خسه لكد اوره لم تا كم دهان
وچشم بو خسدن كيرو قورتله خسدن مراد بونده كذب ووهم كاذبدر ودهاندن مراد كوكل دهانيدر تا كم مقدم كذب
چون خس باشد ودل چون دهان بيوردقلرى بو معنايى مؤيد اولور وچشمدن مراد هم چشم دل اولوركه بصيرت دينور
پس تقدير كلام بويله ديمك اولوركه على الخصوص بو مقرردركه بادهواى نفسانيدن خس كبى اولان كذب چشم قلبه
دوشه چشم قلب نمناك اولمغه واضطرابه دوشركه بند وكشاد چشم قلبه نسبتله قلق واضطرابدن عبارت اولور پادشاه
ايتدى پس بز بو خس اولان كاذبه شمدى دپمه اوره لم وكوتك چاله لم تا كم كوكل دهانى وجان كوزى بو خسدن
خلاص اوله وبونك خس كبى اولان كذبى كوكلمزه باتميه وچشم جانمزه الم واضطراب ويرميه چونكم حضرت مولانا
قدس الله سره العزيزك مقصود شريفلرى بو قصه دن طالب اولنلره حصه بيان ايلمكدر وزيرلسانندن ودخى شاه جهان
دهانندن بو قدر فائده وحصه يى بيان ايلديلر شمدى دلقك زبانندن دخى وزير وامير اولنلره نه لازم اولديغنى تقرير وبيان
ايدوب بيوررلر (م ى) كفت دلقك اى ملك آهسته باش * روى حلم ومغفرت را كم خراش) تا بدين حد چيست تعجيل نقم
من نمى پرم بدست تو درم * دلقك پادشاهك خشم وانتقامده تعجيل وشتاب ايتمسن كوروب ديديكه اى ملك آهسته اول

وبركسه به انتقام مراد ايلسك تأنى قيل حلم ومغفرت يوزنى ناخن خشمله ترمله (والكاظمين الغيظ والعافين عن الناس
والله يحب المحسنين) بيورلمشدر پادشاه اولنلره حليم اولمق لازم وانتقام محلنده عفو ومغفرت قيلمق اهمدر طوتلمكه عفو
ومغفرت اولمش وهركسك جرمنه كوره تأديب ومؤاخذه لازم كلمش تانقمه تعجيل بوحد وبومرتبه ده ندر يعنى
نقمتلره وشكنجه لره تا بومرتبه تعجيل وشتاب ايلمك ندر ندر بن اوجزم سنك الكده يم وسنك حكمكده يم اوجسم وياخود
قاچسم بومرتبه تعجيل ايلسك وجهى وارايدى اماچونكم سنك الكدن اوچغه وقاچغه قادردكلم پس انتقامه
بومرتبه تعجيل ظل الله اولان شاهلره لايق اولمزوا كرتأديبك خدا ورسولى ايچون ايسه انده استعجال ايلمك خودروا كلمز
(مثنوى) آن ادب كه باشد از بهر خدا * اندران مستعجلى نبود روا * وانچه باشد طبع وخشم عارضى * مى شتابد تا نكردد
مرتضى * ترسد ار آيد رضا خشمش رود * انتقام وذوق آن فايت شود * اول ادب كه خدادن اوترى اولور يعنى شول
تأديب وكوشمال خداى تعالينك رضاى شريفيچون اوله انده مستعجل اولمق روا اولمز زيرا استعجال شيطاندن ونفس
پرعصياندن وحلم وتأنى رحماندندر واول نسنه كه طبع وخشم عارضى اوله سرعت ايلرتا مرتضى اولمز يعنى اول نسنه كه
بركسه ده طبيعت اوله ودخى خشم اوله خشمنى انفاذ ايلمكده سرعت ايلرحتى رضا پذير اولمز انكيچونكه قورقرا كر
رضا كلورسه انك خشمى كيدر انتقام ايلمك واول انتقام ايلمنك ذوقى فايت اولور وخلاصهٔ كلام وتوضيح مرام بويله ديمك
اولوركه اول تأديب كه طبيعى واول خشمكه عارضى اوله انك صاحبى مغضوب عليه اولان كمسه يه غضبنى فورى اظهار
ايليوب اندن انتقام المغه سرعت وعجله ايلرو راضى وخشنود اولمز انكيچونكه اكر اول حينده اكا رضا وحلم كلورسه
وانك خشمى كيدرسه اول كمسه يه رضا حالنده انتقام ايلمك كيدروانك ذوقى فوت اولور پس همان خشم كلدكده
آنى دفع ايتميوب انتقام المغه عجله قيلور بوكونه خشم وغضب لله اولمز بلكه شيطانى ونفسانى اولور وبونك صاحبى
حقك غضبنه وعتابنه مستحق كلور (مثنوى) شهوت كاذب شتابد در طعام * خوف فوت ذوق هست آن خود سقام
اشتها صادق بود تأخيربه * تا كوارنده شود آن بى كره * كذلك شهوت كاذبه طعامه ايورذوقك فوتك خوفندن اوترى
اول خود سقامدر شهوت بونده اشتها معناسنه در نته كم ما بعدنده اولان بيت بو معنايى مؤيد اولور يعنى انسانك
طبعنده طعامه ايكى كونه اشتها واردر اشتهاى كاذب هنوز بركسه نك قارنى طوق ايكن طعام يمكه سرعت وعجله ايلر
طعامك ذوقنك فوت اولمسى خوفندن اوترى يعنى ديركه شمدى بونفيس اولان طعامى يمزايسم بونك ذوقى فوت اولور
ديوب طبيعت اشتهاى كاذبك مقتضاسى اوزره قارنى طوق ايكن انى يمكه سرعت ايلر اول خود عين سقامت اولور زيرا
ادخار الطعام بعد الطعام تغيير مزاجه ونتيجه امراضه سبب اولور اما دى اشتها صادق اوله تأخير يكدر تاكم اول
طعام كرهسز هضم اوله يعنى تجين نفسك حظ ايلديكى بر طعام حاضر اولسه ونفس انى فى الحال يمكه اشتها قيلسه صبر
وتأخير اولنيدر انكيچونكه اشتها صادق اوله حتى مأكول اولان طعام بى عقده هضم اوله وكيلوس بوله پس قوت
شهويه نك كذبى وصدقى اولديغى كبى قوت غضبيه نك دخى كذبى وصدقى اولور طبيعت اوزره فورى عارض اولان
غضب ذوق انتقامدن اوترى حاصل اولور پس صبر وتأخير ايلمك اولى اولور تاكم اكر اول غضب حقانى ايسه صدقى
ظهوره كلوروا كرنفسانى وعارضى ايسه كذبى ظهوره كلوب زائل اولور (مثنوى) توبى دفع بلايم ميزنى * تا ببينى
رخنه را بندش كنى * تا ازان رخنه برون نايد بلا * غير آن رخنه بسى دارد قضا * چارهٔ دفع بلا نبود ستم * چاره احسان
باشد وعفو وكرم * نعم طوتلمكه سن بنى دفع بلادن اوترى دوكرسن تاكم رخنه يى كورهسن انى بند ايليهسن تاكم اول
رخنه دن بلاطشره كلميه قضاى الهى اول رخنه دن غيرى چوقلق رخنه لر طوترستم ايلمك چارهٔ دفع بلا اولمز چارهٔ
دفع بلا احسان وعفو وكرم اولور يعنى اى شاه جهان اكرسن ديرسك كه بن سنى انتقام عالمه سبب اولمق وخلق عالم سندن
عبرت المق ايچون دوكرم وسنك حقكدن كلمكله وسكا تأديب وسياست اولنمغله بعض اطراف وجوانبدن ظهوره كلجك
بلالر دفع اولور وبرآخر ادبسزدخى باقه دلقك بويله برادبسزلك ايلدى وهيچ اكا ضرر اولمدى ديو بر رخنه بولمزا كرسن بنى
بلالرى دفع ايلكدن اوترى اورورسك تاكم مملكتكده ومرابكده بر رخنه يى كورهسن وبنى تأديب ايتمكله اول
رخنه يى بند وسد ايليهسن تاكم اول كدكدن بلاطشره كلميه واول بولدن بر دشمن ظهوره كلميه قضاى الهى اول
رخنه دن غيرى قتى چوق رخنه لر طوتركه مجرد بركمسه نك دوكلمسيله قضاى الهينك اول كدكارى منسد اولمز ستم
بلا وجفانك دفعنه چاره اولمز ودرمان قيلمز اصلا بلالرى دفع ايلمكه چاره احسان ايلمك وكرم قيلمق ومجرم ومسى اولنلرك
جرمنى عفو قيلمقدر نته كم (خذ العفو وأمر بالعرف واعرض عن الجاهلين) بيورلمشدر (مى) كفت الصدقة مرد للبلا
داو مرضاك بصدقه يافتى * حضرت نبى عليه السلام صدقه بلايى رد ايلر بيوردى صدقه ايله اى فتى سن مرضاكه دوا
ايله مصرع اول الصدقة ترد البلاء وتزيد العمر حديث شريفنه اشارت اولور ومصرع ثانى حصنوا اموالكم بالزكاة

وداووا مرضاكم بالصدقة حديثنه اشارت اولور شارح شرعة الاسلام اولنلر بو حديثك شرحنده بو حكايتى بو كونه ايراد
ايلمشدركه بريهودى بو حديث شريفى اشتدى كنديسنه ايتدى مالمك زكاتنى بوسنه ادا ايليم كورهيم شامده بوقدر مالم
واردر محفوظ اولورمى وحراميدن مصون اولوب سلامتله بكا كلورمى مكرانك كندى اولديغى دياره برخسته سى دخى
وارايدى انك صحت بولمسندن اوترى دخى صدقه ويردى وبرقاچ مسلمانلره ديديكه اكر بنم خستهم صحت بولورسه ومالم
سلامتله شامدن بكا كلورسه عهد اولسون اسلامه كلم حكمت اللهك شامدن كاربان كلوب مدينه يه قريب اولدقده
حراميلر اول كاربانى غارت ايلمشلر ومدينه يه خبر كتورن كمسه اول يهودى يه ديمشكه سنك وكيلك دخى اول كارباننده
ايله ايدى انى دخى غارت ايلديلر پس اول يهودى مؤمنلره طعن وتشنيع ايلمكه باشليوب ديمشكه بن * حصنوا اموالكم
بالزكاة حديث شريفيله عمل ايدوب مالمك زكاتنى ويردم مع هذا محفوظ اوليوب يغما اولمش وخسته يه دخى اشتدمكه
شفا كلمش پس سزلك پيغمبركزك سوزى صادق اولمدى بن اكا ايمان قيلمزم ديمش حكمت اللهك انك وكيلى برقاچ
كوندنصكره سلامتله مدينه يه كلمش واصلا انك مالنه برضرر اولمش وسببى بو اولمش كه انك بارن چكن حيوانلر سقط
اولمش واول بر كاربانسرايده برقاچ مركب تدارك ايدنجيه دك قالمش وكاربان ايلرى كتمش ويغما اولمش واول كيروده
قالمقلغله كنديسى ومالى سلامت بولمش چونكم اول يهودى بو بشارتى ايشتمش برقاچ كوندنصكره اكا خستهسنك
دخى صحت بولديغى خبرى كلوب واصل اولمش پس ايمانه كلوب صدقله اهل اسلام زمرهسنه داخل اولمش (مى) صدقه
نبود سوختن درويش را) كوركردن چشم حلم انديش را * درويشى ياقمق صدقه اولمز حلم انديش اولان كوزى كور ايتمك
يعنى حلم وكرم انديشه ايديجى چشم دلى خشمله كور ايدوب فقير ومسكين اولنلرى آتش غضبله ياقمق وصدمهٔ ستمله
خاطرلرين يقمق صدقه دكلدركه بلالرى دفع ايليه بلكه خاطر شكنلك ملكه نتيجه نقصان كتورمكه وبلالر يتورمكه سبب
اولورديدى چونكم دلقك لساندن وزرايه وامرايه وقضاة وحكامه لازم ونافع اولان خصلتلرى وادبلرى بيان بيوردیلر
اول شاه جهان لساندن دخى داد وعدالت نه ايديكنى وشاهلر هركسه لطف ومرحمت اوزره اولمق هم نه مرتبه ضرر
ايديكنى بيان ايلمكه شروع ايدوب بيوردرلر (مى) كفت شه نيكوست خير وموقعش) ليك چون خيرى كنى در موضعش
موضع رخ شه نهى ويرانيست * موضع شه اسب هم نادانيست * شاه دلقكدن چونكم اول نصيحت آميز اولان كلماتى
اشتدى اكا ايتدى نعم خير نيكودر وانك موقعى هم نيكودر ليكن چونكم برخيرى ايليهسن انى موضعنده ايله زيرا
برخير موضعنده اولمسه اول اهل خير اولان كمسه نوعا ظالم اولور زيرا عدل اودركه هر شيئى موضعنه وضع ايليه مثلا
بساط شطرنجده رخ موضعنه شاه قويهسن ويرانلقدر كذلك شه موضعنه اسب قويهسن هم نادانلقدر استاد هر برخانه
ايچون برآلت وضع ايلمشدر اكراول آلتى كندى موضعنه قومهسك نظامه خلل كلور واول كاربى فائده اولور ولهذا قيل
بيت) فوضع الندى فى موضع السيف بالعلا) مضر كوضع السيف فى موضع الندى) پس اصل حكيم وشاه عليم اولدركه
هر نسنه يى محلنده قيله وحق مستحقنه ويره جفايه لايق اولنه لطف قيلميه ولطفه لايق اولنه هم جافى اولميه (مثنوى)
در شريعت هم عطا هم زجر هست * شاه را صدر وفرس را دركه است * شريعتده هم عطا وهم زجر واردر شاهه صدر
وفرسه دركاه واردر يعنى شرع شريفده هم عطا ايلمك وهم زجر ومنع ايلمك واردر وليكن عطايى محلنه وزجر ومنعى دخى
محلنده ايلمك لازمدر نته كم شاهك محل وموضعى صدر واسبك دركاهدر اكراسبى صدره وشاهى دركاهه كتورسك ظلمدر
پس شاه اولان هركسك مرتبه سنى ومقدارنى بيلمك وهركسه لايق اولديغنى ادا قيلمق لازمدر اكر بويله ايلمزسه عادل اولمز
(مى) عدل چه بود وضع اندر موضعش * ظلم چه بود وضع در ناموقعش * عدل نه اوله برشيئى موضعنه وضع ايلمك ظلم نه
اوله برشيئى ناموقعنه قومق يعنى عدل اكا ديرلركه برشيئى برنسنه يه لايق ومستحق اولدقده اول شيئه مستحق اولديغى
شيئى ويرهسن وانى اكا ير كورهسن كه اول انك موضعى اولمشدر مثلا بركسه حد اورلمغه وتأديب وتعزير قيلنمغه مستحق
اولسهسن اكا اول حدى اورمهسك واكا تأديب قيلمسك عادل اولمزسن وظلم فى الحقيقه اكا ديرلركه بركمسه برشيئى موقع
ومستحق دكل ايكن كتورهسن اول شيئى اكا قويهسن (مى) نيست باطل هرچه يزدان آفريد * از غضب وز حلم وز نصح
ومكيد) خير مطلق نيست زينها هيچ چيز * شر مطلق نيست زينها هيچ نيز) هرنه كه يزدان مجيد حضرتلرى يراتدى
غضبدن وحلمدن ونصح ومكيد ومكردن وبونلرامثالى حالتلردن وشيلردن هرنه ايسه باطل دكلدر نته كم (وما خلقنا
السماء والارض وما بينهما باطلا) بيوردى وابن فارض دخى بو محله مناسب ديدى (بيت) فلا عبث والخلق لم يخلقوا سدى
وان لم تكن افعالهم بالسديدة * بونلردن برشيئ خير مطلق دكلدر بونلردن دخى هيچ شر مطلق يوقدر زيرا حكيم مطلق
نه شر مطلق ونه خير مطلق يراتدى بلكه هر شيئ نسبتله خير ونسبتله شراولور خشم وغضب دخى اكرچه بعض كمسه لره
نسبتله شر اولور اما بعض كمسه لره نسبتله خير ونفع اولور (مثنوى) نفع وضرى هر يكى در موضعست * علم ازين رو

واجبست ونافعست * نفع وضرری هر بری موضعنده درعلم بو بوزدن واجب ونافعدر یعنی حلم وکرم وبونلر امثالی
اولان شیم مطلق نفع دکلدر وکذلك خشم وغضب وقهر وکید ومکر هم مطلق شر وضرر دکلدر بلکه بونلرك نفع اولمسی
وضرر قیلمسی موضعنه نسبتله در اکر لطف وعطایی موضع ومحل اولمین یره ایلسك ضرر اولور وکذلك خشم وغضبی
هم نا محل ونامستحق اولان کمسه یه ایلسك شر وضرر اولور اما محل ومستحقنه ایلسك خیر ونفع اولور پس هر برحالی
وکار وفعلی بوکا کوره قیاس ایله علم بوجهتدن کل مؤمن ومؤمنه اوزره واجب ونافعدر که علم اولمینجه هر حقك مستحقی
وهر مستحقك حقی هم بیلنمز وبر شیئك مقداری وموضعی دخی فرق اولنمز انکچون حضرت نبی علیه الصلوة والسلام
طلب العلم فریضة لکل مسلم ومسلمة) بیورمشلر درپس امیر وحاکم اولنلره هر کس نه کارونه عمله مستحقدر اولانی بیلمك
کرك اندنصکره لازم اولدیغی حینده حقی مستحقنه ایر کورمك کرك تاکه عدله موصوف اوله (مثنوی) ای بسا زجر یکه
برمسکین رود * درثواب ازنان وحلوابه بود * زانکه حلوایی اوان صفرا کند * سیلیش ازخبث مستنقی کند * سیلی
دروقت برمسکین برن * که رهاند آتش از کردن زدن * ای دلقك چوق زجر وضرب که مسکین وفقیر اوزره واقع اولور
وبرمؤدب مثلا بردرویش دوکر ثوابده نان وحلوادن اول یك اولور یعنی اول کمسه نك اول درویشه نان وحلوا وبرمسندن
یك اولورانی دوکسنك وتأدیب قیلمسنك ثوابی دخی ارتق اولور واول درویشه هم کونك یمك نان وحلوا یمکدن معنیده
انفع کاور زیرا که حلوا اوانسز صفرا ایلر یعنی فی المثل بر محرور المزاجه وباحمایه مبتلا اولان مریضه حلوا ویرسك اول
حلوانك مزاجنده صفرایی زیاده ایلرپس بی وقت برکسه یه حلوا ویرمك اکا ضرر اولور کذلك محلسز برکسه یه لطف
واحسان ایلمك هم وقتسز برکسه یه حلوا ویرمك کبی اولور وضرر قیلور اما سله وطبانجه خبثدن انی مستنقا ایلر یعنی
طبعنده خباثتی وقباحتی اولان کمسه یه لطف ایلکدن قهر ایلمك وطبانجه اورمق اولیدر زیرا طبانجه انی خباثت
وقباحت طبیعیه دن منقی ومهذب ایلر وقتنده فقیر ومسکین اولنه ای مؤدب بر طبانجه اور که اول سله انی بوینی
اورلمقدن قورتره مقصود برکسه درویش اولسه لکن اندن برکستاخلق ظهوره کاسه بو برفقیردر دیوا کا مرحمت
فی الحقیقه اولدر که محلنده اکا کاهدن اوتری برسله اوراسن تاکم اول سله انی بوینی اورلمقدن خلاص ایلیه شو اعتبارله که
اول بدنفس اولان مسکین بریولك کاهه دخی شروع ایتمیه تاانی اشلکله انك بوینی اورلمیه (م ی) زخم درمعنی
فتد از خوی بد * چوب بر کرد اوفتد نه بر نمد) زخم معنیده خوی بد اوزره واقع اولور چوب کرد اوزره واقع اولور نمد اوزره
دکل یعنی برکسه مثلا انه چوب السه وبرنمدی دوکسه اول کمسه نك اول نمدی دوکمسی آنك توزی اولدیغندن اوتریدر
بوخسه مجرد نمدی دوکمك مرادی دکلدر پس معنیده چوب نمدك غباری اوزره واقع اولور کذلك فقیر ومسکین
اولنلری دوکمك مناسب دکل اما انلردن بر بد خصلت صادر اولسه انلری دوکمك معنیده اول چوب انك قباحتی اوزره
واقع اولور پس تأدیب ایچون برفقیر ومسکینی دوکمکده بلکه لازم کاورسه اولدرمکده اصلا ضرر یوق بلکه نفع وفائده
فی چوقدر (مثنوی) بزم وزندان هست هر بهرام را * بزم مخلص را وزندان خام را * هر بهرام ایچون بزم وزندان
واردر بزم مخلص ایچون وزندان خام ایچوندر بهرامدن مراد بونده مطلق پادشاهلردر یعنی هر پادشاه ایچون بهر حال
هم بزم وهم زندان واردر بزم کندینك مخلصلری ومصاحبلری ایچوندر وزندان خاملر ونا پخته لر وکستاخلر
ایچوندر (مثنوی) شق باید ریش را مرهم کنی * چرك را در ریش مستحکم کنی * تاخورد مر کوشت را در زیر آن *
نیم سودی باشد وپنجه زیان * ریشی شق ایتمك کرکدر هم ایلیه سن چرکی ریش ایچره مستحکم ایلرسك تاکم اول چرك اول
یاره نك التنده لحمی برنصف فائده اولور واللی زیان اولور نیم بونده برمقدار معناسنه در پنجه کثرتدن عبارتدر
وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که مثلا برجراح بریاره یی کورسه وانك صاحبنه مرحمت ایدوب اول یاره یی مرهم قومقدن
اوتری یارمسه وچرکی یعنی ایرینی اول ریشك ایچنده مستحکم ایلسه اول چرك وجراحت درینك التنده انی یوب
کیدر پس برمقدار اول یاره صاحبنه سود وفائده اولور شو اعتبارله که انك ریشنی شق ایلمزسن پس اول یاره صاحبی
یاره سنی یارمق وانك اوزرینه مرهم قومق وجعی واجیسنی چکمدیکی جهتدن برمقدار سود وراحت کورر اما فقی
چوق زیان اولور زیرا آنك یاره سی ایچره اولان چرك وجراحت انك صاغ اتلرنی بروا کانجه زیانلو دردلر والملر کورر پس
استاد اولان جراحه لازم اولان اولدر که برفقیر ومسکینك یاره سنی کورسه بو برفقیردر بونك یاره سنی شق ایلیه لم
ومرهم قومیه لم قوطورسن دمیه بلکه اول فقیرك رنجیده اولدیغنه باقیوب انك ریشنی شق ایلیه وریشنك ایچنده
اولان چرك وجراحتی اخراج ایلیه ومرهم قویه واکر بویله ایلمزسه چرك وجراحتی انك ریشنده مستحکم ایلرحتی
اول چرکلری التنده صاغ اتلری بر پس اول فقیره برمقدار نفع اولورسه برنجه بوزدن زیان اولور مرض قلبی وریش
نفسانی دخی بویله در امیر وحاکم اولنلر جراح حاذق کبی کرك برفقیرك معنوی برمرضی کوردکده اکا علاج ایلمك انی

ایجتملك ودوکمك ویاره لمقله اولورسه ده مرحمت ایتمیوب اکا بو کونه جفایی روا کوره که وقتنده اولان تأدیب انك
دروننده اولان یاره سی اوزره مرهم قومق کبی اولور چونکم سلطان طرفندن امراوحکامه لازم اولان بوقدر معانی
وفوایدی بیان بیوردیلر تکرار دلقك لساندن بنه تأدیب وانتقامده تعجیل وشتاب ایلمنك قباحتنی وتأنی واحتیاط
قیلمنك فضیلتنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوردیلر (مثنوی) کفت دلقك من نمی کویم کذار * من همی کویم
تحری پیش آر * دلقك چونکم شاهدن بوعدل وداده متعلق اولان سوزلری اشتدی اکا ایتدی پادشاهم بن دیمزمیکه
حقی قوبن دیرمکه بر تحری کتور کندیکی احتیاط واهتمام ایلمك مرتبه سنه یتور که چوق کمسه لر حقنده بعض اهل غرض
افترا ایلر وانك کار وکردارنك خلافنی سویلرهمان اول اهل غرضه تصدیق ایدوب اول متهم اولان فقیره تأدیب وقصاص
ایلمك روا وسزا اولمز بلکه حاکمه لازم اولان تعجیل ایتمیوب طرفینی جست وجو قیلوب اول خصوصده نیجه احتیاط
واهتمام ایلیه تاکم بربی کناهه براهل غرضك سوزی ایله ضرب وزجر روا کورمیه (مثنوی) هین ره صبر وتأنی درمیند
صبر کن اندیشه میکن روز چند * درتأنی بریقینی برزنی * کوشمال من بایقانی کنی * اکاه اول صبر وتأنی یولنی باغلمه
صبر ایله برقاچ کون فکر واندیشه ایله یعنی سنکه حاکمسن زنهار صبر وتأنی یولنی سد ایلمه برقاچ کون صبر ایله وبنم
خصوصمده اندیشه ایله حتی تأنی وتاخیرده بریقین اوزره اوره سن وبنم کار وکردارمدن مرادم نه ایدیکنی بروجه یقین
بیله سن فی الحقیقه بنم کار وکردارمدن مرادم فساد اولدی ایسه وسکا یقین کلدی ایسه بنم کوشمالمی برایقانله ایلیه سن
والا مجرد سوء ظن ایله کوشمال ایتمك حاکم اولنلره لایق دکلدر بنم خصوصمده سکا یقینندن حاصل اولدی وبنم بوکار
وکردار دن مرادم فساد اولدیغنه ندن علم کلدی پس ظنله عقوبت ایتمك جائز وشرعی اولنلردن دکلدر (مثنوی)
درروش یمشی مکبا خود چرا * چون همی شاید شدن در استوا * روشده یمشی مکبا خود نیچون چونکم استواده کتمکلك
لایق اولور سوره ملکده اولان بو آیت کریمه یه اشارت اولور که الله تعالی حضرتلری (افمن یمشی مکبا علی وجهه اهدی
امن یمشی سویا علی صراط مستقیم) بو آیت کریمه نك تفسیری اوچنجی دفترده بیان انکه علم راد وپرست سرخنده
بعدازان یمشی سویا مستقیم بیتنك شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که چونکم
طریق حکومتده استواده سالما کتمك قابل اوله ولایق کاه پس روشده مکبا علی وجهه کتمك خود نیچوندر بو خود
طوغری کیدن حاکمه لایق دکلدر وسویا وسالما کیدن یوزی اوزره مکب اولان وافتان وخیزان کیدن کمسه ایله هم برابر
دکلدر اهدی اولان طریق حقه سویا وسالما کیدندر (م ی) مشورت کن باکروه صالحان * بر پیمبر امر شاورهم بدان
امر هم شوری برای این بود * کز تشاور سهو وکژ کمتر رود * صالحلرك کروهیله مشورت ایله پیغمبر علیه السلام اوزره
شاورهم امرینی بیل نته کم حق سبحانه وتعالی سوره آل عمرانده حبیبی حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلمه خطاب
ایدوب بیوردی (ولو کنت فظا غلیظ القلب لانفضوا من حولك فاعف عنهم واستغفر لهم وشاورهم فی الامر) بو آیت
کریمه نك تفسیری برقاچ محلده مرور ایلمشدر چونکم بویله برصاحب سعادته وشاورهم فی الامر خطابی وارد اوله سن
هم انك امتندن ایسك بو امری قبول ایله وبو معنایی برخوش بیل شاه عرض اولان صالحلرله مشورت ایله تا خطا وزللدن
بری اوله سن امرهم شوری آیت کریمه سی بوصالحلر وعاقللرله مشورت ایلمکدن اوتریدر زیرا تشاوردن سهو وکج کمتر
واقع اولور برقوم عاقل اولنلرله مشاوره ایلسه لر انلردن سهو وخطا از واقع اولدیغنه حدیث شریف وارد اولمشدر
وبو بیت سوره شوریده اولان بو آیت کریمه یه اشارت اولور * قال الله تعالی فی الانصار والذین استجابوا لربهم واقاموا
الصلوة وامرهم شوری بینهم * بو آیت کریمه نك تفسیری بشنجی دفترده سبب رجوع کردن آن مهمان سرخنده
عقل را با عقل دیکر یار کن بیتنك شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه (مثنوی) این خردها چون مصابیح انورست
بیست مصباح ازیکی روشن ترست * بو که مصباحی فتد اندر میان * مشتعل کشته زنور آسمان * بو عقللر مصباحلر
کبی انوردر یکرمی مصباح برمصباحدن روشنتردر یعنی بو عقللر چونکم چراغلر کبی انور اولدیسه بر چراغدن
یکرمی چراغ بریره کلدکده روشنتردر بو یکرمی مصباح بریره کلدکده بو جمله نك اورته سنده برمصباح واقع اوله
اول مصباح نور آسماندن مشتعل اولمش اوله یعنی بو یکرمی عقل بریره کلدکده بولا یکه بو جمله نك میاننده نور آسمانی
وضیای ربانیدن منور اولمش برعقل بولنه واول عقلك رأی شریفیله عمل قیلنه تا خطا وخللدن خلاص اولنه (مثنوی)
غیرت حق پرده انکیخته ست * سفلی وعلوی بهم آمیخته ست * حق تعالی حضرتلرینك غیرتی بر پرده قورمشدر
سفلی وعلوی بر پرده قارشمشدر یعنی علوی اولان عقللر وکذلك سفلی اولان عقللر بری برینه قارشمش واختلاط
قیلمشدر غیرت حق ایسه برعظیم پرده قورمش وعلوی عاقللری مستور ومحجوب قیلمشدر مؤید من عند الله اولان
عقل بو جمله عقوللك میاننده قنغی عقل ایدیکی پرده ده قالمش ومستور اولمشدر (مثنوی) کفت سیروامی طلب

اندرجهان) بخت وروزى راهمى كن امتحان * حق تعالى سيروا بدى سن جهانده طلب ايله بختى وروزى يى امتحان ايله
يعنى جناب حق جل شانه سورهٔ عنكبوتده (فسيروا فى الارض فانظروا كيف بدأ الخلق) بيوردى بوندن منفهم اولان
كندى مخلوقنى نه كونه قدرت وحالت اوزره بدأ ايلديكنى نظر قيلمق وانك مخلوقى ايچنده بر هدايت مظهرى وعنايت
محلى كه سنى بولمقدن اوترى سير قيلمق وجهان ايچره طالب اولمق مراد اولورامدى اى طالب سن كندى بختكى ونصيب
ورزقكى همیشه بو عالمده امتحان ايله تاكم سنك صورى ومعنوى رزقك كورسكا كيمك يوزندن فتح اولور وكيمك
جانبندن ظهوره كلور (مثنوى) در مجالس مى طلب اندر عقول * انچنان عقلى كه بود اندر رسول * زانكه ميراث
از رسول آنست وبس) كه ببيند غيبها از پيش وپس) مجلسلرده عقللر ايچره طلب ايله انچلين بر عقل كه رسول عليه السلام
حضرتلرنده ايدى عقلدن مراد بونده علم نبى وخلق محمدى ايله متصف اولان عقلدر يعنى شاهلره وجمله حاكملره بلكه جمله
مؤمنلره لازم اولان بودركه مجالس عقلا وعلماده عاقللر وعالملر ايچره بر عقل طلب ايليه كه اول عقل حضرت رسول
اكرم صلى الله عليه وسلمدن اولان علمله متصف اولمش اوله زيرا كه رسول عليه السلام حضرتلرندن ميراث اولان اول
علم نبوى ايله موصوف اولان عقلدر كما قال عليه السلام * ان الانبياء ما ورثوا درهما ولا دينارا وانما ورثوا العلم
فمن اخذه اخذ بحظ وافر * پس حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلمدن ميراث اولان همان علمدر چونكه بر عاقل اول
علمه وارث اوله غيبلرى پيش وپسنده كورر پيشدن مراد مستقبل وپسدن مراد ماضى اولور ورسول عليه السلام
حضرتلرندن ميراث اولان علمه عقل تعبيرا يتمشلر درعقلله مضبوط اولديغيچون پس دنيا وآخرتى استين كسه حضرت
رسول عليه السلامك علمنه وعقلنه وارث اولان بر عالمى وعاقلى مجالس عقلاده طلب ايلمك كركدر كه اول عاقل غيبلرى
كچمشدن وكله جكدن كوره ودنياده فائده ونفع اولندن ودخى ضرر وزياندن ويرندن طالبه خبر ابر كوره (مثنوى)
در بصرها مى طلب هم آن بصر * كه نتاند شرح آن اين مختصر * بصرلر ايچره هم اول بصرى طلب ايله كه آنك شرحنه
بو مختصر طاقت كتورەمز بصردن مراد بونده بصر دلدركه اكا بصيرت ديرلر اصل خيرى وشرى وديده اولان نفعى
وضرى كورن بصر بصيرتدر پس طالب حق اولان كسه يه لازم اولدركه بو قدر اهل بصائر ايچره شول بصيرت صاحبنى
طلب ايليه كه بو مثنوى شريف كتابى اول بصيرتك شرحنده طاقت كتورميه كه فى الحقيقه بو كتاب مثنوى اول بصيرتك
كورمسنه وبيلمسنه نسبتله بغايت مختصردر مثلا جميع علوم دنيه كه انده بو قدر كتب تدوين وتصنيف اولنمشدر
جمله اول كوكل كوزينك كورمسنك وبيلمسنك شرحنده در پس طالب حق اولان وآخرتى استين وقرب حقى جست وجو
ايلين كسه يه لازم اولوركه بر صاحب بصيرت ومظهر عنايت وهدايت اولان عالم وعاقلى روز وشب طلب ايليه
وطلبدن فارغ اولوب كندى عقلنه وعلمنه قناعت قيلوب مجرد بر مقامده قالميه وترهب قيلميه (م ى) بهر اين كردست
منع آن باشكوه) از ترهب وز شدن خلوت بكوه) تا نكردد فوت اين نوع التقا) كان نظر بختست واكسير بقا) اول باشكوه
اولان سلطان الكونين بوندن اوترى ترهبدن وكوهده خلوته كتمكدن منع ايتدى نته كم لا رهبانية فى الاسلام بيوردى
وبو حديث شريفك شرحى بشنجى دفترده اوايله قريب لا رهبانية فى الاسلام سرخنده وبو جلدك دخى اوايلنه قريب
بر مقدار مرور ايلدى بونلرده طلب اولنه يعنى اول شكوه وعظمتله متصف اولان نبى مكرم صلى الله عليه وسلم
حضرتلرى طاغلره كيدوب وعزلت اختيار ايلمكدن ودخى ترهب ايدوب بر كوشه ده كندى بشقه باشنه عبادته
مشغول اولمقدن انكيچون منع ايلديكه تاكم بو نوع التقا فوت وضايع اولميه كه اول نظر عين بخت وسعادت ودخى اكسير
بقادر يعنى اكر كندى عقلنه وعلمنه قناعت اولنوب خلوت وعزلت اختيار اولنسه عالم ربانى اولان عاقل ايله ملاقات
ايلمك وصحبت قيلمق فوت اولور اول عالم ربانينك نظرى ايسه عين بخت روح افزا واكسير بقادر نته كم فريد الدين عطار
حضرتلرى (بيت) يكدمى صحبت بمردان خدا * بهتر از صد سال بودن در تقا * بيورر بو نوع عقلله حق تعالى حضرتلرينه
تقرب انواع برله تقرب ايلمكدن اولى اولديغنه بو حديث شريف دلالت ايلر كه حضرت نبى عليه السلام حضرت
على يه خطابا بيورديلر يا على اذا تقرب الناس الى خالقهم بانواع البر فتقرب الى الله بانواع العقل تسبقهم درجة وزلفى
عند الله پس صاحب همت اولان طالبه بر عاقل وصالح كسه يى طلب ايدوب آنك نظرندن الفنه واندن علم استفاده قيلمغه
وادب اوكرنمكه سعى وهمت ايلمك لازم اولور (م ى) در ميان صالحان يك اصلحيست) بر سر توقيعش از سلطان صحيست
كان دعا شد با اجابت مقترن * كفو او نبود كبار انس وجن * صالحان امت ميانده بر اصلح وار در آنك توقيعى اوزره
سلطاندن بر صح وار دركه اول صح اجابته مقترن اولان دعا اولديكه اصلحه رابطه اولوب معنى بو يله اولمق هم وجهدر كه
اول اصلح اجابته مقترن اولان دعا اولدى انس وجنك كبارى اول اصلحك كفوى اولمز توقيع برات ونشانه ديرلر صح اول
نشان ايچره سلطان جانبندن يازيلان خط اولوركه اول طغرا انك ونشانك صحتنه دلالت ايلر نته كم براتلرده وطغرالرده

صح

صح اشارت اولنمسى معلوم ومتعارفدر دعادن مقدم مضاف مقدر اولوب اول بر اصلح اجابته مقترن اولان دعانك اهلى
وصاحبى اولدى ديمك هم جائز اولور وتوضيح معنى بو يله ديمكى افاده قيلور كه بو امت محمد صلى الله عليه وسلمك صالحلرى
ميانده بر اصلح خلق الله وبر اصدق عباد الله وار دركه اول اصلح موجودك برات همايونى اوزره سلطان حقيقتدن
بر صح وار دركه اول صح حق تعالى حضرتلرينك اول صاحب دولته وير ديكى صدق اقوال وصحت اعمال وسلامت
احوال وخصاليدركه آنك اقوالى وافعالى وخصالى خالصا لوجه الله اولمسى حق تعالى حضرتلرى طرفندن اكا صح هذا
العبد عبدى وخلص عمله من الشك والريب ديمسيدركه اول اصلح موجود حق تعالينك اجابته مقترن اولان دعانك
صاحبى اولدى بلكه آنك ذات شريفى همان عين دعاى مستجاب كنديسى اولدى كه اصل اسم اعظم بر مقبول خدا
اولان انسان كاملدن عبارت اولور ثقلينك كبارى بر يره جمع اولسه لر عقلده ودينده وعرفانده وايقانده واسلام وايمانده
اول اصلح موجودك مثلى ونظيرى اوله مزلر (مثنوى) در مرى اش انكه حلو وحامضست * حجت ايشان بر حق
داحضست * كه چو ما او را بخود افراشتيم * عذر وحجت از ميان برداشتيم * انك مريسنده اول كسه كه حلو وحامضدر
انلرك حجتى حق تعالينك قتنده داحضدر حلو طتلو حامض اكشى وداحض طيرنيجى ديمكدر حلوناس ايچره لذيذ
وشريف اولان عقل جزوى صاحبلرندن عبارت اولور وحامض بد خوى وپاره خوى كسه لردن كنايت اولور يعنى اول
اصلح عباد الله اولان عالم ربانينك مرى وعنادنده اول كسه كه ايو اولسون وياخود كتو اولسون نيك وبد هركم ايسه انك
حجتى حق تعالى قتنده باطلدر زيرا حق تعالى حضرتلرى انك حقنده ديركه چونكم بز انى كندى ارادت وعنايتمزله
افراشته وعالى قدر ايلدك عقلى ونقلى اولان حجتى اورتادن قالدردق كه اصل حجة الله على الناس اصلح اولان عالم وعاقلدر
حلمده وعقلده وصلاحده اندن ادنى اولان كسه لرك حجتى عند الله باطله در انكيچون كه اول مؤيد بعون الله دركه حق
تعالى انى كنديينك توفيق وهدايت ايتمسيله عالى قدر ايلمشدر پس سائر عقل جزوى صاحبلرينك حجج عقليه وبراهين
نقليه سى الله قتنده مقبوله اولمز (مثنوى) قبله را چون كرد دست حق عيان * پس تحرى بعد ازين مردود دان
هين بكردان از تحرى روو سر * كه پديد آمد معاد ومستقر * چونكم دست قدرت حق قبله يى عيان ايلدى پس
بوندنصكره تحرى ايلمكى مردود بيل قبله دن مراد بونده قبلهٔ ارواح وعقول اولان روح اعظم مظهرى بر وارث علم
محمدى ومرشد طريق احمدى اولور كه اكا توجه واقتدا ايلمك معنيده حضرت محمد مصطفى صلى الله عليه وسلمه توجه
واقتدا ايلمك كبيدر چونكم بر عصرده حق تعالى حضرتلرينك يد قدرتى بويله بر وارث محمدى اولان صاحب سعادتى
ظاهر وعيان ايليه پس اى طالب قبلهٔ معنوى اولان سالك بوندنصكره تحرى وطلب ايلمكى مردود بيل تحرى
وطلبدن مقصود قبله يى بيلمك ونه جانبده اولديغنه بر وجه يقين اكاه اولمقدر چونكم بر صاحب عرفانك قبلهٔ جان
اولديغى عيان اوله وثبوت بوله طالبه بوندنصكره تحرى ايلمك جائز اولمز اكاه اول قبلهٔ روحانى اولان يوزيكى وباشكى
تحرى وطلبدن دوندركه معاد ومستقر ظاهر كلدى معاد محل عودته ومستقر محل استقراره ديرلر وبونده معاد
ومستقردن مراد قبلهٔ روحانى اولان عالم ربانى اولوركه طالب وسالك اولنلرك اول معادى ومستقريدر مثلا (اطلبوا
العلم ولو بالصين) حديث شريفنك موجبنجه هر مسلم ومسلمه يه علم دينى طلب ايلمك واجب ولازمدر اكر انك اهلى صين
ديارنده ايسه ده چونكم بر سالك طلب علم دينده سفر وسياحت ايليه كاوب بر شهرده دين علمنك ويقين سرينك بر اهلنى
بوله كه اول وارث علم محمدى ومرشد طريق احمدى اوله پس اول وارث محمدى اولان عالم اول طالب وسالكك معاد
ومستقرى اولور اندن تجاوز ايلمكه وتحرى طلب قيلمغه هم اذن وجواز اولمز بلكه بوندنصكره اول سالكه لازم اولان
همان اول قبلهٔ جانه توجه واقتدا ايلمك اولور (مثنوى) يك زمان زين قبله كر ذاهل شوى * سخرهٔ هر قبلهٔ باطل شوى
برزمان بو قبله دن سن اكر ذاهل وغافل اوله سن هر باطل اولان قبله نك مسخره سى اولورسن ذاهل غافل معناسنه در
يعنى بو كعبهٔ روحانى وقبلهٔ معنوى اولان عالم ربانيدن اى طالب برزمان اكر سن غافل وذاهل اوله جق اولورسك هر باطل
اولان قبله نك زبونى ومغلوبى اولورسنكه قبلهٔ باطلدن مراد صالح وعالم ربانى اولمين عالملر وعاقللر وشيخلر اولوركه انلر هنوز
دخى نفسانيت مرتبه لرندن ترقى ايدوب حقيقت مرتبه سنه ايرمشلردر ووارث محمدى صلى الله عليه وسلم اولمشلر
وسيرت احمدى اوزره سير قيلمشلردر چونكه بر طالب حق بر عالم ربانى اولان قبلهٔ روحانيدن روكردان اولوب اعراض
ايليه بهر حال بر جانبه متوجه اولمقدن خالى اولمز وبر انسانى كنديسنه يار وانيس قيلمقدن برى كلمز پس عالم ربانيدن
غيرى هرنه كونه كسه يه متوجه اولسه واقتدا قيلسه اول قبلهٔ باطلدر كه آنك اكا توجه واقتداسندن نفع وفائده
حاصل اولمز بلكه نتيجه ضرر وزيان حاصل اولور نته كم عنقريب بيان اولنور (م ى) چون شوى تمييزده را ناشناس * بجهد
از تو خطرت قبله شناس * چونكم تمييزده اولان عزيزه ناشناس اوله سن سندن قبله شناس خاطره سى صچراريعنى سن

جونکم بروارث محمدی صلی الله علیه وسلم اولان مرشد کامله واصل اوله سن اول سکا حقی باطلدن وعاقلی غافلدن تمییز
ایلمکی تعبیر وتفهیم ایلیه سندخی اول تمییزده اولان معلمك قدرنی بیلیوب وانك شکرنی ناسپاس اوله سن لابدسندن
حقی باطلدن فرق ایلمك وعاقلی غافلدن تمییز قیلمق فکرنی قاچراندنصکره هرکوردیکك غافلی عاقل صانورسن
وهرراست کلدیکك باطلی قبلهٔ حق قیاس ایلیوب اکا توجه قیلورسن (مثنوی) کرازین انبار خواهی بروبر * نیم
ساعت هم زهمدردان مبر * که دراندمکه ببری زین معین * مبتلا کردی تو بابئس القرین) اکر بو انباردن سن بروبر
استرایسك یارم ساعت هم همدردلردن منقطع اولمه اولکی برکسر بالله خیرواحسان معناسنه دروایکنجی برضم بالله
بغدای معناسنه درکه سن اول دمده که بومعیندن منقطع اوله سن بئس القرینه مبتلا اولورسن یعنی اکرسن ای طالب
حق اولان کسه بو انبار الهیدن خیرواحسان وغدای جسم وجان استرایسك صاقن یارم ساعت دین وطریقتده
همدرد اولان کسه لردن منقطع اولمه ومفارقت قیلمه زیرا شول دمده که سن بویار ومعین اولان عالم ربانیدن جدا اوله سن
وانك صحبتندن وخدمتندن مفارقت قیله سن سن خبیث اولان قرینه وقبیح اولان جلیسه مبتلا اولورسن اندنصکره
انك شر وضررنی کورورسن یالیت بینی وبینك بعد المشرقین فبئس القرین دیو تمنیلر قیلورسن ابلیس وجمله اهل مکر واهل
تلبیس واهل دنیا واصحاب نفس وهوا وارباب زرق وریا وبونلر امثالی اولان دغالر هرکیم ایسه بئس القرین بندرلابد
بوکونه یرامز جلیسك آخر الامر کندی مصاحبنه مضرتی دکسه کرکدر و یرامز جلیسه قرین اولنلر عاقبت اندن
اوتری نیجه آفت ومحنت بواسه کرکدر نته کم بو حکایتدن یرامز جلیسك مضرتی نه مرتبه ده اولدیغی فهم قیلورسن

حکایت تعلق کردن موش باچغز وبستن پای هردو برشته ٔ درازو برکشیدن زاغ موش را برهوا ومعلق شدن چغز وناليدن
وپشیمانی ٔ او از تعلق باغیر جنس وباجنس خود ناساختن بو حکایه موشك چغزله تعلق ایلمسی واوزون ایلکله هرایکیسی
ایاغی باغلمسی وزاغ کلوب موشی آلوب هوایه چکمسی وصو ایچره اولان قوربغه نك اول واسطه ایله هواده معلق اولمسی
وانك ناله قیلمسی وانك خلاف جنسه تعلق ایلدیکنه وکندی جنسیله دوزلمدیکنه والفت وصحبت قیلمدیغنه پشیمان
اولمسنك بیانیدر (مثنوی) از قضا موشی وچغز باوفا * برلب جو کشته بودند آشنا * هردو تن مربوط میقاتی شدند
هرصباحی کوشهٔ می آمدند * نردد ل باهمد کرمی باختند * از وساوس سینه می پرداختند * قضای الهیدن برموش
وبریار وفا چغز برجای کنارنده آشنا اولمشلر ایدی هرایکی کسه یعنی فاره ایله قوربغه برمیقاته مربوط اولمشلر ایدی
هربرصباح برکوشه یه کاورلر وانده مصاحبت ومقارنت قیلورلری کوکل نردنی بری برلریله اوینادیلر ووسوسه لردن
سینه یی دوزدیلر یعنی قلبلرندن وساوسی بولوب ازاله ایتدیلر (مثنوی) هردو را دل از تلاقی متسع * همد کررا
قصه خوان ومستمع * رازکویان بازبان وبی زبان * الجماعه رحمه را تأویل دان * هرایکیسنك کوکلی تلاقیدن متسع
یعنی چغزله موشدن هربری برینه ملاقی اولمقدن ومقارنت قیلمقدن کوکللری منشرح اولور وانقباضدن قورتلور
بری برینه قصه خوان ومستمع ایدیلر یعنی اول قصه سویلسه بودکلر وبو قصه سویلسه اول استماع ایدردی بونلر زبان ایله
وزبانسز بری برلرینه رازسو یلیجیلردی والجماعه رحمة نك تأویلنی بیلیجیلر ایدی تأویلدان وصف ترکیبیدر تأویل بیلیجی
معناسنه بو بیت رازکویان بودند وتأویلدان بودند تقدیرنده اولور * والجماعة رحمة * حدیث شریفنك بونلر تأویلنی
بیلمسی ایکی یه دخی جماعت تأویل اولنمسی اعتباری ایله اولور زیرا ایکی کسه یه دخی جماعت تعبیر اولنور یعنی بونلر
اکرانسان قالله بر برلرینه رازسو یلیجی ایدیلر وجماعت رحمت اولمسنك تأویلنی بیلیجی ایدیلرکه ایکی کسه یه دخی
تأویل طریقیله جماعت دینورا کرسؤال اولنورسه که موشله قوربغه الجماعة رحمة تأویلنی نیجه بیلورلر وبری برلرینه
نیجه رازسو یلرلر جواب موشدن مراد موش سیرت اولان براهل صورت واهل حرص اولان دزد وبد طبیعتدر
وچغزدن مراد صلاح وطاعت وعلم ومعرفت نهری ایچره ساکن اولان واشنالق قیلان اهل طریقتدر نجن بویله
براهل صورت ایله اهل صلاح واهل طاعتك یاننده علاقه والفت واقع اولسه بوکونه حالتلردن خالی اولمزلر
واکثر صباح ومساده بربره کلوب مصاحبت ومقارنت ایدرلر وبربره کسه لردخی بری برلریله مصاحبت ایده رك کیدرلر
مثنوی) آن اسیر چون جفت آن شاد آمدی * پنج ساله قصه شان یاد آمدی) اول اسیر جونکم بو شادلك جفتی کلدی
بش یللق قصه سی انك یادنه کلوردی اسیر همزه نك ودخی سینك فتحه لریله زیاده سو یلیجی وشاد اولیجی ودیشی کسنجی یه
دخی دیرلر یعنی چونکم اول شاد ومسرور اولیجی فاره بو شاد اولان قوربغه نك جفتی کلیدی وبری برینه
مقارنت ایلمك واقع اولیدی انك بش یللق قصه ومرکذشت خاطرنه کلوردی وانی کندی مصاحبنه سو یلمکدن حظ
الوردی (مثنوی) جوش نطق از دل نشان دوستیست * بستکی ٔ نطق از بی الفتیست * دل که دلبر دید کی ماند ترش
بلبلی کل دید کی ماند خمش * بومقرردرکه بر مجمعده نطقك دلدن جوش ایلمسی دوستلغك نشانیدر نطقك باغلمسی

القسز

القسزلکدندر وفی الحقیقه برقاچ کمسه بربره جمع اولسه اکرانلرك ما بیننده الفت وانسیت یوق ایسه
بری برلریله برخوش مکالمه ایلمکه قادر اوله میوب نطقلری باغلنور اما برقاچ کمسه بربرلریله صحبت طوتسه لر وذوق
وصفا ایله مکالمه ایتسه لر انلرك ذوقله مکالمه قیلملری بری برلریله دوستلقلرینك محکم اولدیغنه نشان ودلیل اولور
برکوکلکه دلبرکوردی نجن ترش رو قالور وتلخ وعبوس اولور وبربلبل که کل کوردی نجن خموش قالور خوش اولمیوب
وسکوت قیلوب نیجه تغنی وترنملر قیلور (مثنوی) ماهیٔ بریان زآسیب خضر * زنده شد در بحر کشت او مستقر
کورکه بریان اولمش ماهی حضرت خضرك آسیبندن یعنی قرانندن زنده اولدی ودریا جانبنه قرار ایدیجی اولدی مستقر
کسر قاف ایله بونده قرار ایدیجی معناسنه در وبو بیت سورهٔ کهفده اولان بو آیت کریمه یه اشارت اولور قال الله تعالی
حکایة عن موسی وفتاه (فلما بلغا مجمع بینهما نسیا حوتهما فاتخذ سبیله فی البحر سربا) یعنی وقتاکم حضرت موسی
علیه السلام ایله انك فتاسی اولان یوشع بحرینك مجمعنه ایرشدیلر بو ایکیسی هکبه ایچنده اولان بالقلرنی اونوتدیلر
اول بالق بحرده یولنی مسلك وسردابه اتخاذ ایلدی سرب فتحتینله طریقه وسردابه یه دیرلر وقصه سی بودرکه شو زمانده
حضرت موسی علیه السلام جناب حقه یاربی سنك بندندن اعلم بو زمانده برقولك وارمیدر دیدی حق تعالی اکا جواب
ویروب بیوردی بن کندی قتمدن علم او کرندیکم خضرنامنده برقولم وار در مجمع البحرینده عند الصخره ساکن اولور
دیدی پس موسی علیه السلام جناب حقه بن اول مقامی بولمغك وا کا واصل اولمغك علامتی ندر دیدی حق تعالی
یاموسی بربریان اولمش بالق آلوب انی مکتله قوهرنه برده که اول ماهی بریان زنده اولور وحیات بولورسه خضر قولم
انده اولور دیدی پس حضرت موسی علیه السلام بربریان بالق الوب چنطه سنه قویوب یوشع علیه السلام حضرتلریله
خضرك طلبنده سفر قیلدیلر نیجه زمان کتدکدنصکره برطاشك قتنه کلدیلرکه انده برچشمه وارایدیکه ایاغی بحره
اولاشمش ایدی حضرت موسایه اول موضعده نوم غلبه ایدوب یوشعه بن برمقدار استراحت ایده یم سن اوتوردیوب
خوابه واردی اول هکبه ایچنده اولان بریان اولمش ماهی زنده اولوب اول چشمه یه دوشدی واندن دریایه اولشوب
دریانك دیبنه طوغری کتدی وانده خانه اتخاذ ایتدی ویوشع بونی کوردی ولکن اونتدی وحضرت موسی علیه السلام
خوابدن قالقوب ایکیسی بیله برکون برکیجه دخی ایلرو کتدیلر موسی علیه السلام حضرتلری الله امریله یوریلوب
(لقد لقینا من سفرنا هذا نصبا) دیوب یوشعدن غدا طلب ایتدی یوشع هکبه یه باقدقده ماهینك زنده اولدیغی خاطرنه
کلدی وموسی حضرتلرینه خبر ویردی حضرت موسی علیه السلام دونوب اول صخره نك قتنه کلدیلر وحضرت
خضری انده بولدیلر وحضرت خضرك قصه سی مشهور عالمدر پس بریان اولمش ماهی بی حیات ایکن کورکه خضر
علیه السلام حضرتلرینك قراندن ومجاورتنك برکاتندن زنده اولدی ودریا جانبنه فرار قیلدی پس صحبتك مؤثره
اولمسی بوندن معلوم اولدی مرده دللره زنده دللرك حیات ویرمسی هم بو قصه دن ظهوره کلدی (مثنوی)
یارچون بایار خوش بنشسته شد * صد هزاران لوح سر دانسته شد * لوح محفوظیست پیشانی ٔ یار) راز کونینش نماید
اشکار) یارچون یار خوشله اوترمش اوله اکر یار اضافتله اوقنیوب قطعله اوقنورسه یار یارله چونکم خوش اوتورمش اوله
صدهزاران لوح سر بیلنمش اولوردیمك اولور البته طریقتده برکسه ایله یار اولسه وصحبت قیلسه نیجه یوز بیك علوم
واسرار لوحه لری اوقنمش وبیلنمش اولور یارك ناصیه سی برلوح محفوظدر اول پیشانی یارکندی مصاحبنه کونینك
رازنی اشکار کوستریاردن مراد بونده شیخ کامل درنجن برمرید قابل کسه برشیخ کامل ایله مصاحبت قیلسه انك
وجه شریفندن اکا ایکی جهانك اسراری منکشف ونمایان اولور ویاردن مراد شیخ اولدیغی وسالکه برشیخ کاملك
لازم اولدیغی وشیخ دخی نه کونه کسه اولدیغی بیان ایدرلر (مثنوی) هادی ٔ راهست یاراندر قدوم) مصطفی زین کفت
اصحابی نجوم * یار قدومده هادی ٔ راهدر مصطفی علیه الصلوة والسلام حضرتلری بوندن اوتری بنم اصحابم نجوم
کبیدر دیدی کما قال علیه السلام (اصحابی کالنجوم بایهم اقتدیتم اهتدیتم) اصحاب صحبتك جمعیدر صحب یاره دیرلر اول
حضرته انلر یار اولمشلر واول بدر کاملدن انلرك هربری نجملر کبی نور استفاده قیلمشلر وفلك طریقت محمدیه ده انلرك
هربری نجملر کبی قدوم وسلوك ایده اولان سالکاره هادی ٔ راه الهی اولمشلر وارشاد وهدایت قیلمشلردر پس بونلردن
هرقنغیسنه برسالك اقتدا ایلسه مقصود جانبنه مهتدی اولور ومطلوبنه یول بولور پس هرعصرده وارث علم نبوی
وقائم مقام محمدی اولان کاملار دخی یاران رسول بلکه اخوان رسول علیه السلام کبیدرکه کندیلردنصکره کلان
واول حضرتك علمنه وارث اولان عزیزلر حقنده بنم اخوانم دیمش والاطال شوقی الی لقاء اخوانی بیورمشدر
پس هرکیم اخوان رسول علیه السلام مثابه سنده اولان برنجم هدایته کوزقوسه وا کا اقتدا قیلسه البته مقصودنه
مهتدی اولور وحضرت حقك قربنه یول بولور (مثنوی) انجم اندر ریك ودرباره نماست * چشم اندر نجم

نه کومقتداست * چشم را باروی او می دار جفت * کردمنکیزان زراه بحث وکفت * زانکه کردد نجم پنهان زان غبار
چشم بهتر از زبان باعثار * تابکوید او که وحیستش شعار * کان نشاند کرد و نکیزد غبار * نجملر قوملقده و دریاده
رهنمادر یعنی (هو الذی جعل لکم النجوم لتهتدوا بها فی ظلمات البر والبحر) آیت کریمه سنك نخواسنجه نجوم یول وایز
بلورسز اولان قوملی برلرده رهنما اولورلر نته کم (وبالنجم هم یهتدون) آیت کریمه سنك مفهوم منجه چوق کمسه لر بریده
وبحرلرده نجم ایله استدلال قیلمشلر ومهتدی اولمشلردر سن هم ای سالك راه الهی یوزکی شول نجم هدایته قوکه
اومقتدای اهل طریقت وپیشوای اصحاب معرفتدر سن کندی چشم قلبکی اول نجم فلك روحانینك روی شریفیله
جفت طوت یعنی کوکل کوزنی انك یوزندن ایرمه انك وجهی هرنه جانبه متوجه ایسه سن هم اکا تابع اول وبونیچون
شول درد یمکدن احتراز قیل بحث وقیل وقال بولندن توزقوپرمه وانکله بحث وجدال وقیل وقال ایلمکه قصد ایلمه
طالبه نافع اولان هر وجهله همان اکا اقتدا ایلمکدر وبحث وکفتاردن پرهیز قیلمقدر زیرا کفتار غبار کبیدر اول قیل
وقال غبارندن نجم پنهان اولور ومغبر اولوب سندن روی منیرنی ستر قیلور باعثار اولان زباندن چشم بهتردر یعنی سقوط
وعثار ایله موصوف اولان دوشمکه وسورچمکه سبب اولان لساندن اکا کوز قویوب اکا تابع اولمق اولیدر تاکم اول نجم
هدایت سویلیه کذا کا وحی الهی شعاردر که اول توزی اوتوردر وغبار قوپرمز یعنی اول کامل وانك سوزی توزقوپرمز
بلکه غباری تسکین وازاله ایلر (م ی) چون شد آدم مظهر وحی وداد * ناطقه اوعلم الاسما کشاد) نام هرچیزی چنانکه
هست آن * ازصحیفه دل روی کشتش زبان) فاش میکفتی زبان ازرویتش * جمله را خاصیت وماهیتش) آنچنان نامی که
اشیارا سزد) نی چنانکه حیز را خواند اسد * چونکم آدم پیغمبر علیه السلام حضرتلری مظهر وحی الهی ووداد ربانی
یعنی آدم علیه السلام حق تعالینك چونکم وحینه مظهر ومحبتنه محل اولدی انك نفس ناطقه سی اسمانك تعلیمی
اجدی وحق تعالی حضرتلری کل مسمانك اسملرنی اکا فتح ایلدی وبیلدردی نته کم (وعلم آدم الاسماء کلها) آیت کریمه سنك
تفسیرنده ایکنجی دفترده آغاز منور شدن حواس عارف سرخنده آدم انبئهم باسما درس کوینك شرحنده بورایه
مناسب اولان تحقیقات مرور ایلمشدر انده طلب اولنه آدم علیه السلام حضرتلری هر برشینك نامنی انجلین که
حقیقتده اول واردر دل صحیفه سندن انی زبانی راوی اولدی وآدم علیه السلام حضرتلرینك لسانی کندی قلبی
لوحنده هرشینك اسمنی روایت قیلدی اول آدم علیه السلامك رؤیتندن زبان فاش سویلر جمله نك خاصیتنی وماهیتنی
یعنی حضرت آدم علیه السلام هرشینك حقیقتنی دیده دل ایله کوردیکندن انك زبانی جمله اشیانك خاصیتنی وماهیتنی
فاش واشکار اسویلردی انجلین براسم سویلردیکه اشیایه حد ذاتنده لایقدر انجلین دکل که حیزه وقورقغه اسد واصلحه
افسد دیکه بدیه بلکه هرشیئه نه دیدی ایسه اول نام اول شیئك ذاتنه لایق ومناسب ایدیکه فی الحقیقه اول شیئك اسمی
هم اول ایدی (م ی) نوح نهصد سال درراه سوی * بود هر روزیش تذکیر نوی * لعل اوکویان زیاقوت القلوب * نی رساله
خوانده نی قوت القلوب * نوح علیه السلام طقوزیوز ییل طریق سویده یعنی طوغری یولده هرکون اکا بربکی تذکیر
وبرتازه تعبیر ایلمك اولدی اول حضرتك لعلی یاقوت القلوبدن سویلیجی ایدی یعنی انك لبلری قلبلرك جوهرندن تکلم
ایلیجی ایدی حال بوکه نه رساله اوقومش ونه قوت القلوب اوقومش ایدی قوت القلوب ابوطالب مکی رضی الله عنه
حضرتلرینك کتابنك اسمیدرکه مشایخ صوفیه دن وعظ ونصیحت قیلان طائفه علیه نك قتلرنده اول قتی معتبر
کتابدر اما مظهر وحی حق اولان حضرت نوح علیه السلامی کورکه بوکتابلردن برنی اوقومش ایکن هرکون کندی
قومنه بربکی تعبیر ایله تازه تذکیر ایلردی (مثنوی) وعظ را ناموخته هیچ ازشروح * بلکه ینبوع کشوف وشرح روح
وعظی اول نوح علیه السلام هیچ شروحدن اوکرنمش ایدی بلکه کشوف ینبوعندن وروح شرحندن اوکرنمش ایدی
یعنی حضرت نوح صلوات الله علی نبینا وعلیه وعظای زمانه کبی نیچه زمان متون وشروح تتبع ایدیوب خلقه نصیحت
ایلمکی متون وشروحدن اوکرنمش بلکه کشوفات الهیه ینبوعندن وفیوضات ربانیه عیونندن انك قلب شریفی
طولمش وانشراح روحدن اوکرنمش ایدی روحدن شروح قیلان ومظهر فتوح اولان نوح مشربلر هم وعظی وعلمی
کتبدن وروات دن اخذ ایتمزلر بلکه حی لایموت اولان خدای تعالی حضرتلرندن اخذ ایدرلر * کما قال ابو یزید البسطامی
قدس سره خطابا لاهل الرسوم ایها العلماء اخذتم علمکم میتا عن میت واخذنا عن الحی الذی لا یموت (بیت)
سر امسیت لکرد با یدان * رازاصحنا عرابیا بخوان (مثنوی) زان می کان می چو نوشیده شود * منطق از هرکنك
جوشیده شود * طفل نوزاده شود حبر فصیح * حکمت بالغ بخواند چون مسیح) حضرت نوح علیه السلام وحضرت
نوح مشربنده اولان اهل روح واصحاب فتوح هرکیم ایسه وعظ وتذکیری وعلم ومعرفتی واحسن وجه ایله اولان بیان
وتعبیری شول می قدسیدن اوکرندیلرکه اول می قدسی چونکم نوشیده اوله هرسوز بیلمز ابکمدن منطق جوشیده اولور

وینابیع حکم انك قلبندن لسانی اوزره کاور وچشمه دهانندن آب حیات کبی جریان قیلور اول مدامه الهیدن طفل
نوزاده حبر فصیح اولور حبر زیاده عالمه دیرلر یعنی اول مدامه دن نوزاده اولان طفل فصیح وعلامه اولمق مرتبه سن بولور
حضرت مسیح کبی بالغ اولنلرك حکمتنی اوقور بالغ اولان حکمتی اوقوردیمك دخی جائزدر نته کم حضرت عیسی علیه
السلام هنوز دخی نوزاده ایکن اول مدامه الهینك قوت قدسیه سیله نطقه کلوب (قال انی عبد الله آتانی الکتاب
وجعلنی نبیا وجعلنی مبارکا) دیو حکمتلر سویلدی ونبوتنی والله قولی اولمسنی وحق تعالینك اکا کتاب اعطا ایلمسنی
اخبار ایلدی الحاصل بو برمدامه الهیدرکه بونك میخانه سنه برمقعدی قریب ایلسه لر طریق الهیده نك وبوقیلور
وانك ذوقنك ذکرندن ابکم اولنلر نطقه کلور علیل اولان شفا بولور ومیت اولسه زنده اولور کما قال ابن الفارض
فی القصیدة المیمیة الخمریة (بیت) ولو قربوا من حانها مقعدا مشی) وینطق من ذکری مذاقتها البکم) ولو طرحوا فی فیء
حائط کرمها * علیلا وقد اشفی لفارقه السقم * ولو نضحوا منها ثری قبر میت * لعادت الیه الروح وانتعش الجسم *
وان خطرت یوما علی خاطر امرئ * اقامت به الافراح وارتحل الهم * وبورایه مناسب اولان تحقیقات بوقصیده نك
اولان شرحمزده تحریر اولنمشدر آنده طلب اولنه (م ی) ازکهی که یافت زان می خوش لبی * صد غزل آموخت داودنبی
جمله مرغان ترك کرده چیك چیك * همزبان ویار داود ملیك * شول برکوه که اول می الهیدن اول کوه خوش لبلك
بولدی واول میدن مراد حق تعالی حضرتلرندن یا جبال اوبی معه دیو اول جباله ندا ایدوب داود علیه السلام
حضرتلریله بیله ترجیع اصوات ایلمکه امر الهی واقع اولمسیدرکه جبال بوندادن وبوامر خدادن مست اولدی
وخوش لب اولوب حضرت داود علیه السلامله هم اوازاولمغه وترجیع اصوات بولمغه قدرت بولدی داودنبی علیه
السلام حضرتلری اول می الهیدن خوش لبلك بولان طاغدن نیچه یوز قول وغزل اوکرندی وکذلك جمله طیورد خی
چیك چیك ایتمکی وبی معنی قوری ییره اوتمکی ترك ایلمشلر ملیك اولان داود حضرتلرینك همزبانی ویاری اولدقلری
حالده زیرا جباله ندا اولنوب اوبی معه دیمکله امر قیلندیغی کبی طیره دخی ندا اولنوب امر قیلنمشدر کما قال تعالی
فی سورة سبأ (یا جبال اوبی معه والطیر وتقدیری (ویا ایها الطیر اوبی معه) دیمکدر وبو آیت کریمه نك الی اخره تفسیری
اوچنجی دفترك اواخرنه قریب تفسیر یاجبال اوبی معه سرخنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه (مثنوی) چه عجب کر
مرغ کرد مست او * چون شنید آهن ندای دست او * نه عجب که مرغ انك مستی اوله چونکم آهن انك دستنك نداسن
اشتدی یعنی (والنا له الحدید) آیت کریمه سنك مفهومی اوزره حق تعالی حضرتلری دموری حضرت داود علیه
السلامه موم کبی ملایم ایلدی هر بارکه بردمور حضرت داود علیه السلامك النه کلسیدی اول دمور الله امریله اول
حضرتك دست شریفنده نرم اولوردی وکانه انك الی بیلوردی وانك الینك امرنی ونداسنی اشیدوب قبول قیلوردی
چونکم آهن بویله جامد وسخت وغلیظ برشی ایکن اول حضرتك دست شریفنك نداسنی اشتدی وامرین قبول ایدوب
النده نرم اولدی عجبمیدر طیوردی روح ایکن انك مستی اوله یعنی آهن انك النده موم کبی نرم اولمق عجب اولمیجق
طیوردخی انك مستی اولمق وانکله هم آواز اولوب تسبیح قیلمق عجب اولمز (م ی) صرصری برعاد قتالی شده) مر سلیمان را
چو حمالی شده * صرصری می برد برسر تخت شاه * هرصباح وهرمسا یکماهه راه * هم شده حمال وهم جاسوس او *
کفت غائب را کنان محسوس او) برصرصر عاد قومی اوزره برقتال اولمش سلیمان حضرتلرینه حمال کبی اولمش بوبیتك
ماقبلنه مناسبتی بوتقدیر اوزره اولورکه چونکم آهن حضرت داود علیه السلامك دستنك نداسن اشتدی اکا موم کبی
نرم اولدی وانقیاد قیلدی سائر کسه لره نه شدید وقاهر وقتال اولسه عجب دکلدر نته کم برنرم وملایم اولان باد قوم عاده
صرصر اولوب قتال اولدی وامر حق ایله سلیمان پیغمبر علیه السلامه برحمال کبی اولدی شاه عالم اولان سلیمانك تختنی
برصرصر باش اوزره ایلتدی هرصباح وهرمسا برایلق یوله نته کم حق تعالی (ولسلیمان الریح غدوها شهر ورواحها
شهر) بیوردی اول باد صرصر اول سلیمانك حمالی اولوب تختنی کتوردی وهم انك جاسوسی اولوب اطراف وجوانبدن
اکا خبر کتوردی غائبك سوزنی اوسلیمان علیه السلامك محسوسی ایدیجی ایدی یعنی غائبده اولان کسه نك کفتارنی
اوسلیمان علیه السلامك محسوسی ایدیجی ومسموعی قلیجی ایدی دیمك اولور کفت کسر تاایله غائبه مضاف اوقنور
ومحسوس کنان اوبود تقدیرنده اولور (مثنوی) باد دم که کفت غائب یافتی * سوی کوش آن ملك بشتافتی * که فلانی
اینچنین کفت این زمان * ای سلیمان مه صاحب قران * دمك بادیکه غائبك سوزنی بولیدی یعنی نفس یلی که برغائبده
اولان کسه نك سوزنی بولیدی اول ملك جهانك کوشی طرفنه سرعت ایلردی بویله دیوکه فلان کسه بوزمان بویله دیدی
ای صاحب قران اولان اولو سلیمان یعنی باد غائبده اولان کسه نك سوزلرنی کتوروب سلیمان نبی علیه السلام
حضرتلرینك سمع مبارکلرینه ایصال ایلردی وبویله دیو سویلردیکه ای صاحب قران اولان اولو سلیمان علیه السلام فلان

كسه بوزمان اشته شو بلجه ديدى آكاه اول بس بنه بومعارفى بيان ايلدكدنصكره موش ايله چغزك حكايه سنى بيان
ايلمكه شرع ايدوب بيورديلر (تدبير كردن موش با چغز كه من نمى توانم بر تو آمدن بوقت حاجت در آب ميان ما وصلتى
بايد كه چون من بر لب جو آيم ترا توانم خبر كردن و تو چون بر سر سوراخ موش خانه آيى مرا توانى خبر كردن الى آخره
بو سرخ شريف موشك چغزله تدبير ايلمسيدر بو يله ديو كه اى چغز بس حاجت وقتنده سن آب ده ايكن سنك اوزريكه كلمكه
وسنكله مصاحبت قيلمغه قادر اوله مزم بزم اورتامزده بر وصلت و بر سبب كركدر كه چونكم بن ايرمق كنارنه كلم سكا اول
واسطه ايله خبر ايلمكه قادر اولم وسن هم چونكم آبدن چيقوب موش خانه سوراخنك طرفنه كله سن بكا اول واسطه ايله
خبر ايلمكه قادر اوله سن بوسوزى اخرنه منتهى اولنجه يه دك بو يله سو يلدى و بو كونه تدبير و تدارك ايلدى (م ى) اين سخن
پايان ندارد كفت موش * چغز را روزى كه اى مصباح هوش * وقتها خواهم كه كويم با تو راز * تو درون آب دارى تركتاز
بر لب جو من ترا نعره زنان * نشنوى در آب نالهٔ عاشقان * من درين وقت معين اى دلير * مى نكردم از محاكات تو سير
بو سوزك پايانى و نهايتى طوتمز الحاصل موش چغزه بر كون ديديكه اى مصباح هوش شول وقتلر كه بن سكا ازسو يلمك
استرم سن آب ايچره تركتاز طوترسن يعنى ايرمق ايچره تك و پو ايلرسن بن ايسم لب جويده سكا نعره اوريجى اولورم سن
آبده عاشقلرك ناله سنى اشتمزسن بن ايسم بو معين وقتده اى دلير سنك محاكاتكدن سير اولمزم يعنى بن سكا مشتاقم سنكله
مسامره و مكالمه قيلمق ايسه بر وقت معينه مخصوصدر بن ايسم بو وقت معينده سنكله مسامره و مكالمه ايلمكدن
طويمزم استرمكه هميشه سنكله مكالمه ده اولم و سكا عرض حال قيلم بو مناسبتله عاشقلرك معين اولان وقتلره قناعت
قيلميوب هميشه حضرت حقله مناجات ايتمكه و مكالمه قيلمغه آرزو ايلدكلرنى بو بيتله بيان ايلمكه شروع ايدوب بيوردلر
(مثنوى) پنج وقت آمد نماز رهنمون * عاشقانرا فى صلاة دائمون * رهنمون اولان كسه لرك نمازى بش وقت كلدى
عاشقلر صلوتده دائملردر رهنمون يول كوستريجى و يول كوسترلمش معناسنه هم استعمال اولنور فارسيده قرينه اقتضا
ايلديكنه كوره متعدى به لازم و لازمه متعدى معناسى ويريلور بعض نسخه ده نمازله رهنمونك ماينده واو عاطفه واقع
اولمشدر و تقدير كلام بو يله ديمك اولور كه يول كوستريجينك نمازى عامهٔ مؤمنينه بش وقت كلدى بو تقديرا اوزره رهنموندن
مراد حضرت نبى عليه الصلوة والسلام اولور وايكنجى وجه اوزره معنى يول كوسترلمش اولان مؤمنلرك نمازى بش وقت
كلدى وانلر بش وقت نماز قيلمغله واوقات معينه ده حضرت حقه مناجات ايلمكله قناعت و اكتفا قيلديلر اما عاشقلر
هميشه صلوتده اولدى و صلوة قيلمغه مواظبت و مداومت ايلديلرنته كم حق تعالى حضرتلرى (والذين هم على صلواتهم
يحافظون) بيوردى اهل تفسير يحافظون اى يواظبون ويداومون عليها ديمكله تفسير قيلدى واوله اولديغى اوزره
معنى نماز و رهنمون بش وقت كلدى ديمك اولور و رهنموندن مراد اذان اولور كه اول عباد اللهى صلوته دعوت ايديجى
و يول كوستريجيدر و عاشقلرك صلوتده دائم اولملرى بو طريقله در كه بر عاشقك كار يكه ميقات صلوتده مشاهدهٔ محبوب
قيلمغه انتظارى اوله و كمال حظى ولذتى صلوتده بوله اول عاشق دائما صلوة ايچره اولور كما قال النبى صلى الله عليه وسلم
الانسان فى صلوة مادام ينتظر الصلوة و شيخ حضرتلرى فتوحاتده (والذين هم على صلواتهم يحافظون) آيتنى تفسير
ايدوب بو محله مناسب بيورديلر كه اى يداومون عليها و يؤدونها فى اوقاتها فالمراد بالمحافظة المداومة كلما جاء وقتها
فعلوها وان كان بين الصلاتين امور و من هذا حصل الدوام للمصلين (مثنوى) نه بپنج آرام كيرد آن خمار * كه دران
سرهاست نه با نصد هزار * اول خمار كه اول باشلرده واردر نه پنجله آرام طوترنه بش يوز بيك ايله سرها فتح سينله
و كسر سينله دخى اوقنمق جائزدر كسر سينله سرك جمعى اولور و سر قلبه ديرلر اما فتح سينله رأس معناسنه اولمق
مناسبدر كه خمار اصل باشده اولور و خماردن مراد بونده خمار الهى و محبت ربانيدر راست لفظى بونده هست معناسنه در كه
فارسيده است هست معناسنه و كذلك هست هم است معناسنه چوق استعمال اولنور و بو بيتك تقديرى آن خمار كه
در سرهاى عاشقانست نه به پنج وقت آرام كيرد و نه بپانصد آرام كيرد ديمك اولور يعنى هيچ بر وقتده آرام طوتمز و قرار ايتمز
بلكه هميشه هر وقتده و هر آن و هر ساعتده الى مالانهايه معشوق ايله معامله ده و مكالمه ده و مشاهده و معاينه ده
اولمق استر (مثنوى) نيست زرغبا وظيفهٔ عاشقان * سخت مستسقيست جان صادقان * نيست زرغبا وظيفهٔ
ماهيان * زانكه بى دريا ندارد انس و جان) زرغبا عاشقلرك وظيفه سى دكلدر زيرا صادقلرك جانى محكم مستسقيدر زرغبا
ماهيلرك وظيفه سى دكلدر زيرا كه ماهى دريا سز انس و جان طوتمز بو بيتلر بو حديث شريفه اشارت اولور قال صلى الله عليه
وسلم زر غبا تزدد حبا رواه البزار والطبرانى عن ابى هريرة رضى الله عنه و بزار و بيهقى بونى ابو ذر رضى الله عنه حضرتلرندن
دخى روايت ايتمشلردر كه حضرت نبى عليه السلام انلره زرنى غبا تزدد حبا بيورمشلردر معناى شريفى اولكى
روايت اوزره دوستكى هفته ده بر زيارت ايله حبك زياده اولسون و بونك سببى بودر كه كثرت مشاهده قلت حرمته و نقصان

محبته باعث اولور پس هفته ده بر كره زيارت اولنجق محبتك زياده لكنه سبب اولور وليكن بو معنى اكثره بناءدر
والا بعض عاشقلر اولور كه كندى دوستنى و محبوبنى هر كونده بش كره زيارت ايلسه سير اولمز و قناعت كلمز پس زرغبا
عاشقلرك وظيفه سى دكلدر زيرا صادقلرك جانى محبوبلرى طرفنه محكم مستسقى و تشنه در انلر بعض اوقاتده انكله
ملاقى اولملرى ايله ريان اولمز و تسلى دخى اولمزلر زرغبا ماهى سيرت اولنلرك وظيفه سى دكلدر زيرا دريا ايله انس جان
طوتمشلردر دريا سز اصلا انس جان طوتمز پس زرغبا حديثى اهل طبيعت ايچون اولور كه طبيعت بر حال بر شيئى فى
چوق كورسه اندن سير اولوب ملول اولورلر اما اهل محبت محبوبلرنى هر نه قدر كورسه و انكله هر نه مكالمه لر قيلسه لر
كندلكه محبتلرى زياده اولور پس زرغبا بونلرك وظيفه سى اولميوب همان انلر ايچون ديلمش اولور (مثنوى)
آب اين دريا كه هائل بقعه ايست * با خمار ماهيان خود جرعه ايست * بو دريانك صو يكه هولناك بر مكاندر ماهيلرك
خمارنه نسبت خود بر جرعه در بقعه مكان خالى به ديرلر بو دريا ديدكلرندن مراد درياى طاعت و يا خود درياى محبتدر كه
حق تعالى حضرتلرينه طاعت قيلمق و محبت ايلمك شول هولناك دريا كبيدر كه خلق عالم اندن قورقرلر و جودلرينه
ضرر كله ديو اما اول درياى طاعت و بحر محبت در نه قدر هولناك بقعه اولورسه اولسون ماهيان بحر الهى اولان
عاشقلرك خمارنه نسبتله اول بر جرعه كبيدر (م ى) يك دم هجران بر عاشق چو سال * وصل سالى متصل پيشش خيال
بر دم هجران عاشقك قتنده بر ييل كبيدر متصل بر ييل وصال انك اوكنده خيالدر يعنى عاشق معشوقندن بر دم جدا
اولمق سائرنلرك كندى محبوبلرندن بر ييل جدا اولمسى قدردر و عاشقك قتنده على الاتصال بر سنه وصال خيال
قيلنندر كه عاشقك قتنده بر وصالكه نقصانى و زوالى اوله اول عاشقه نسبتله وهم و خيال مشابه سنده در عاشق
هميشه و على الدوام وصال استر بو خسه كاهى وصال و كاهى هجران اولسه انك قتنده معتبر اولمز (مثنوى) عشق
مستسقيست مستسقى طلب) در پى هم اين و آن چون روز و شب) و عشق مستسقيدر مستسقى طلبدر هم بوانك و او بونك
پينده روز و شب كبيدر يعنى عشق فى الحقيقه عاشقه زياده تشنه در و مستسقى و تشنه عاشق طلب ايديجيدر عشق
عاشقك پينده و عاشق دخى هم عشقك پينده كيجه و كوندز كبيدر عشق كاه اولور كه معشوق معناسنه اولور
بو وجه اوزره عاشق ايله معشوق هم برى برلرينه تشنه لردر دائم على التوالى برى برلرينك طالبيدرلر نته كم ديمشلردر (بيت
عاشقان هر چند مشتاق جمال دلبرند * دلبران بر عاشقان از عاشقان عاشقترند (مثنوى) روز بر شب عاشقست
و مضطرست * چون ببينى شب بر و عاشقترست * نيست ان از جستجو يك لحظه ايست * از پى همشان يكى دم
ايست نيست * اين كرفته پاى آن كوش اين * اين بران مدهوش و آن بيهوش اين * كوندز كيجه يه كويا منلده عاشق
و مضطربدر چونكم ديدهٔ غيب بين ايله نظر ايليه سن كيجه كوندزه اوزره دخى عاشقتردر كورمزميسن انلره برى برلرينى
جستجو ايلمكدن بر لحظه توقف و اقامت ايتمك يوقدر ايست طورمق معناسنه در هم انلر برى برينك اردنجه
اولمقدن بر دم ايست يوقدر بلكه بونلر هميشه برى برينك اردنجه اولورلر و طورمدين بر برينى طالب قيلورلر فى المثل
بو كيجه كوندزك ايى و اول كوندزك كيجه قولغنى طوتمش بونك مدهوشى و اول هم بونك مدهوشى اولمسى پس عاشقله
معشوقى همان كيجه ايله كوندزه قياس ايله كه كيجه ايله كوندز نيجه برى برينك اردنجه اولورلر ايسه عاشقله معشوق
هميشه برى برنى بو يله طالب اولورلر (مثنوى) در دل عاشق بجز معشوق نيست * در ميانشان فارق و فاروق نيست
در دل معشوق جمله عاشقست * در دل عذرا هميشه وامقست * عاشقك كوكلنده معشوقندن غيرى يوقدر انلرك
اورتاسنده فارق و دخى فاروق يوقدر فارق فرق ايديجى و فاروق مبالغه ايله فرق ايديجى ديمكدر بونده ادنى و اعلا و اضعف
و اقوى انلر ميانده بر فرق ايديجى شى يوقدر ديمك اولور پس حقيقتده انلرك ميانى جزئى و كلى بر فرق ايديجى شى اولمز
(بيت) هر كه عاشق ديديش معشوق دان * كو بنسبت هم اينست و هم ان * بيوردقلرى بو معنايى مؤيد اولور
و بونك تحقيقى اوله قريب * ع * جمله معشوقست و عاشق پردهٔ بيوردقلرى بيتك شرحنده مرور ايلدى معشوقك
كوكلنده جمله عاشقدر نته كم عاشقك كوكلنده هم معشوقدن غيرى كسه يوقدر عذرانك كوكلنده هم معشوقدن
غيرى كسه يوقدر عذرانك كوكلنده هميشه وامق واردر نته كم وامقك كوكلنده دخى عذرادن غيرى نسنه يوقدر عذرا
بر معشوقه نك اسميدر و وامق انك عاشقنك اسميدر (مثنوى) بر يكى اشتر بود اين دو درا * پس چه زرغبا بكنجد اين دو را
هيچ كس با خويش زرغبا نمود * هيچ كس با خود بنوبت يار بود * بو ايكى جرس فى المثل بر اشترده اولور پس بو ايكيسنه
نيجه زرغبا صغار يعنى وجود اشتر كبيدر عاشقلق و معشوقلق فى المثل وجود حقيقى يه نسبتله بر اشترده اولان ايكى جرس
كبيدر كه اول ايكى جرس برى برلرينه بغايت قريبدر و صدالرينك دخى برى برينه قرب تامى واردر بو يله اولان ايكى شيئك
ميانه زرغبا مفهومى نيجه صغار كه انلر هميشه بر وجودده درلر و عاشقلق و معشوقلق انجق ايكى اعتباردر و حقيقتده

بونلر نفس واحد حکمنده درپس هیچ برکسه کندیسنه زرغباده کی کوستردیکی بو مقرردر که کوسترمدی هیچ برکسه
کندیسیله بونکله یار اولمدیغی بو مقرردر که اولدی امدی عاشقله معشوق فی الحقیقه نفس واحد کبیدرپس کاهی یار
اولوب وکاهی جدا اولمق ممکن اولمز بلکه عاشق همیشه معشوق ایله در (مثنوی) آن یکی نی که عقلش فهم کرد * فهم این
موقوف شد بر مرد مرد * ور بعقل ادراک این ممکن بدی * قهر نفس از بهر چه واجب شدی * با چنان رحمت که
دارد شاه هش * بی ضرورت چون بکوید نفس کش * بو دیدیکم برلک اول برلک دکلدر که عقل انی فهم قیله و اول اتحاد
دکلدر که عقلا انی ادراک ایلمکه قادر اوله بو اتحادی فهم ایلمک مرد لر مردینه موقوف اولدی اکر بو مراد اول اولمسه
وکاملیت بینیدی انفصال اولمسه و افنای وجود مجازی قیلمسه بو اتحاد نه کونه اتحاددر انی بیلمز بو اتحاد شیئین مغایرینک
کلوب بری برینه متصل اولمسی کبی دکلدر بلکه عاشق مقارنتی واثنینیتی و باطننده اولان ضدیتی افنا ایتمکله معلوم
اولور اکر مجرد عقله بو برلکک حقیقتنی ادراک ممکن اولیدی طریق الهیده نفسی قهر ایلمک نیچون واجب اولوردی
نفسی قهر ایلمک ومن ومادن نجمک بو اتحادی بیلمکه وسیله در بو تجلین رحمتله که عقل شاهی طوتر ضرورتسز نفسی
اولدر نیچون دیر شاه هشدن مراد رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری اولمقده جائزدر که اول حضرت علیه
السلام عقل شاهیدر ورحمة للعالمیندر اول حضرت علیه الصلوة والسلام مؤمنلره کندی نفسلرندن اولی وارحم
ایکن بو مرتبه رحمت طوتارکن اکر ضرورت اولمیدی نیچون نفسکزی اولدرلک دیردی ونفسی ذلیل اولان حقنده
طوبی لمن ذلت نفسه دیردی بوندن معلوم اولور که نفسنی ذلیل ایلین کمسه یه طیبت وسعادت واردر شاه هشدن مراد
حق تعالی حضرتلری اولسه ده جائزدر و بو وجهه اوزره معنی اول شاه عقلکه انجلین رحمت عظیمه طوتار که ارحم
الراحمیندر که قوللرینه پدر ومادرندن هر وجهله ارحمدر اکر نفسی بنده یه اولدرمک لازم اولمیدی ضرورتسز نیچون
نفسکزی اولدرلک دیردی نته کم بنی اسرائیله (فتوبوا الی بارئکم فاقتلوا انفسکم) دیدی بوندن معلوم اولدیکه نفسک
مشتهاسنی وهواسنی ومخالفاتنی ازاله ایتمکله انی طریق الهیده اولدرمک واولمزدن اول اولمک مرتبه سنه ایرکورمک
بنده یه واجب ولازم ایمش (مبالغه کردن موش درلابه وزاری ووصلت جستن از چغز آبی) (مثنوی) کفت کای یار عزیز
مهرکار * من ندارم بی رخت یکدم قرار * روز نور ومکسب وتابم توی * شب قرار وسلوت وخوابم توی * از مروت باشد
ارشادم کنی * وقت وبی وقت از کرم یادم کنی * موش چغزه بویله دیدی که ای یار عزیز ومهرکار بن سنک یوزکسز بر دم
قرار طوتمزم کوندز بنم نورم ومکسبم وتاب وتوانم سنسن کیجه قرار وسلوت وخوابم سنسن سلوت شاد بلکه دیرلر امدی
اکر بنی ملاقاتکله شاد ایلیه سن مروتدن اولور وقتلو ووقتسز کرمکدن بنی یاد ایلیه سن دیدی (مثنوی) در شبانروزی
وظیفه چاشتکاه * راتبه کردی وصال ای نیکخواه * من برین یک بار قانع نیستم * در هوایت طرفه انسانیستم
کیجه وکوندزده قوشلق وظیفه سنی وصالکی راتبه یعنی وظیفه ایلدک ای نیکخواه کیجه ده وکوندزده بر کره وصاله
و بر وقت التقایه قانع دکلم سنک هوا و محبتکده بن بر طرفه انسانمدر یعنی بن سنک هواکده سائر انسانه بکزمزمکه
انلر بر وقته ویا ایکی وقته قانعلردر بن بر عجب انسانمکه هیچ سنک وصالکه قانع دکلم (مثنوی) پانصد استسقاستم
اندر جکر * باهر استسقا قرین جوع البقر * بنم جکرمده مثلا بشیوز استسقا واردر هر بر استسقا صغرا جلغینه
قریندر جوع البقر شول مرضه دیرلر که هر نه قدر یسه طویدیغنی بیلمز یعنی بنم درونمده سنک آب وصالکه نیچه یوز
تشنه لکم واردر که هر بر تشنه لکه جوع البقر قریندر سنک وصالکه نه طویرم ونه قانه رم بلکه آب وغدایه نیچه
محتاج ایسم اکا دخی آجم دیدی بونده بر کسه کندی نیکو اولان یارنه بو مرتبه آج و محتاج اولمق لازم اولدیغنه تنبیه
واردر اکر اول ناز و استغنا یوزنده ارلورسه ادنی اولان کسه اکا عرض نیاز واحتیاج ایتمک لازم کلور (مثنوی) بی نیازی
از غم من ای امیر * ده زکات جاه وبنکر بر فقیر * این فقیر بی ادب نادرخورست * لیک لطف عام تو زان برترست *
می نجوید لطف عام تو سند * آفتابی بر حدثها می زند * ای امیر سن بنم غمدن بی نیاز و مستغنی سن یعنی ای شریف
وعالی سن بکا محتاج ومفتقر دکلسن اما بن سکا محتاج ومفتقرم جاهکک ومرتبه کک زکاتنی ویر و فقیر وسکا محتاج اولنه
نظر مرحمتله نظر ایله اکرچه بو بی ادب وکستاخ اولان فقیر سکا نالایقدر اما سنک عام اولان لطفک اندن برتر وعالیتردر سنک
عام اولان لطفک سند وسبب استمز و بر آفتاب فی المثل حدثلر اوزره اورر یعنی بر آفتاب سببسز حدثلر ونجسلر وخبیثلر
اوزره طوقنور اصلا انک نوریاکنه عیب وشین لاحق اولمز واکا ضرر ونقصان دخی کلمز (مثنوی) نور او را زان زیانی نامده
وان حدث از خشکی هیزم شده) تا حدث در کلخنی شد نوریافت * در در ودیوار حمامی بتافت * بود الایش شد آرایش
کنون) چون برو بر خواند خورشید آن فسون) اول خورشید نورینه او حدث دوقنمقدن واکا ضیا ویرمکدن بر زیان
کلمش واما اول حدث خشکلکدن هیزم اولمش واندن بو قدر نفع وفائده بولمش حتی حدث بر کلخنه کندی نور بولدی

یعنی خشک اولمش حدث کلخنه هیزم اولمغه لایق اولوب اکا کیدوب نارلق ونورانیت بولدی بر حمامک در ودیوارنه
بلدرادی یعنی انک در ودیوارنه تأثیر قیلدی وحرارت ویردی اول حالده الایش ومردار ایدی نورشمسله خشک اولوب
کلخنده یاندقدنصکره شمدی آرایش حمام اولدی تا حمام انکله کرم اولدی وزینت بولدی چونکم خورشید اول فسونی
اکا اوقوردی یعنی چونکم کونش اول حدث اوزره پرتو صالدی وانی کرمیتله یابس قیلدی اول حدث آرایش حمام
اولمغه سبب اولدی پس حدث کبی بد طبیعت ونجس سیرت اولنلری هم خورشید معنوی اولان عزیزلرک تربیه و پرتوی
نار عشقه لایق ایدوب کلخن ریاضتده یاندقدنصکره حمام کائناتک زینت وآرایشی اولمغه انی لایق ایدرلر (مثنوی)
شمس هم معدهٔ زمین را کرم کرد * تا زمین باقی حدثها را بخورد * شمس هم زمینک معده سنی کرم ایلدی حتی زمین باقی
حدثلری یدی یعنی شمسک خاصیاتی قتی چوقدر جمله خاصیاتندن بری اولدر که حدثی خشک ایدوب کلخنه لایق
ایلر وزمینده باقی قلان حدثلری زمینک معده سنی کرم ایلیوب اول حدثلری زمین اکل ایلر (مثنوی) جزو خاکی کشت
ورست از وی نبات * هکذا یمحوا الاله السیئات * حدث جزو خاکی اولدی واندن نبات بیتدی اکا اول الله تعالی
حضرتلری سیآتی بونک کبی تبدیل ایلر یعنی زمین حدثی وخبثی محو ایدوب اول حدث جزو خاکی اولوب اندن پاک وطاهر
نبات بیتدیکی کبی حق تعالی حضرتلری هم بنده لرینک سیآتنی محو ایدوب حسناته تبدیل ایلر نته کم (اولئک یبدل الله
سیآتهم حسنات) بیوردی اکثر علما سیآتله خبیث وملوث اولان انسانک جسدنی نجاستله خبیث ومردار اولمش بغدایه
وارپه یه وسائر حبوباته تشبیه ایلمشلردر چون وافر بغدای مثلا نیچه کون نجاستده طورسه وبر کمسه انی کتوروب زمینه
اکسه واول بتسه واندن بغدای حاصل اولسه اول بغدای پاک وطاهر اولور واصلا انده نجاست اثری قالمز کذلک بر مسلم
کمسه سیئه ایله اولسه الموت کفارة لکل مسلم حدیث شریفنک موجبنجه موت هر مسلمه مکفر ذنوب اولور وحقوق عباد
واخلاق راسخه دن غیریسنی موت مؤمندن تطهیر وازاله قیلور دیمشلردر (مثنوی) با حدث که کمترینست این کند
کش نبات ونرکس ونسرین کند * تا بنسرین مناسک در وفا * حق چه بخشد در جزا ودر عطا * حدثه که کمترین وبدترین
اشیادر بونی ایلر که انی نبات ونرکس ونسرین ایلر تا کم وفاده مناسک نسرینینه حق تعالی حضرتلری جزا وعطاده
نه بخش ایلر بوکا کوره قیاس ایله یعنی حدث ونجس مثابه سنده اولان عاصیلر ومسیئلر که بنده لرک کمترینی وقوللرک
بدترینیدر حق تعالی بونی ایلر که انلرک سیئه لرنی تبدیل ایدوب نبات ونرکس ونسرین کبی حسنه لر ویررو انلری
کناهدن وخطادن پاک وطاهر اولان کمسه لر مرتبه سنه ایرکورر بوندن قیاس ایله که عبادت نسرینلرینه
ووفادارلق زمیننده بتن طاعت کللرینه حق سبحانه وتعالی جزا وعطا ایلمکده نه ویرر ومطیع ومنقاد اولنلری فکر ایله
نه مرتبه یه ایرکورر (مثنوی) چون خبیثانرا چنین خلعت دهد * طیبین را تا چه بخشد در رصد * آن دهد حقشان که
لا عین رأت * که نکنجد در زبان ودر لغت) چونکم حق تعالی خبیث اولنلره وعصیان قیلنلره بو تجلین خلعت ویرر
ونعمت وسعادت مرتبه سنه ایرکورر رصدده اولان وترقب قیلان طیبلره تا نه نعمت ویرر بوندن قیاس ایله حق تعالی
حضرتلری انلره انی ویرر که بر کوز کورمدی وحق تعالینک اول طیبینه وعباد صالحینه ویردیکی زبانه ولغته صغمز
واصلا بر بشرک خاطره سنه خطور قیلمز (کما قال الله تعالی فی حدیثه القدسی اعددت لعبادی الصالحین ما لا عین رأت
ولا اذن سمعت ولا خطر علی قلب بشر وقال تعالی فی کلامه المجید فلا تعلم نفس ما اخفی لهم من قرة اعین جزاء
بما کانوا یعملون (م ی) ما کییم این را بیا ای یار من) روز من روشن کن از خلق حسن) منکر اندر زشتی ومکروهیم) که زپر
زهری چومار کوهیم * بو مرتبه اولان نعمت ایچون کیمز ای بنم یارم کل اکوزل خلقکدن بنم روزیمی روشن ایله یعنی
بز بو مرتبه اولان لطف واحسانه لایق دکلز وبزهم برشی دکلز کل ای بنم یارم وانیسم لطیف وجمیل اولان خویکدن
بنم کوندزیمی روشن ومنور ایله بنم زشتلکمه ومکروهلکمه نظر ایلمه زیرا بن پرزهرلکمدن مارکوهی کبییم یعنی بر مرتبه
خبیث ومکروه ایسمده بنم بو مکروهلکمه وخبیث خصالمه نظر ایلمه (م ی) ای که من زشت وخصالم جمله زشت
چون شوم کل چون مرا او خار کشت * نو بهار حسن کل ده خار را * زینت طاووس ده این مار را * ای بنم یارم بنکه زشتم
وبنم جمله خصالم دخی زشتدر بن نیجه کل کبی اولورم چونکم اول دست تقدیر بنی خار ایلدی یعنی بنکه وجوده خار کبی
کلمشم ومکروه وبد طبیعت اولمشم کل کبی نیجه لطیف اولورم بن وبنم خصالم جمله زشت وقبیحدر امدی بو خاره
حسن کل نو بهارنی ویر بو ماره طاووس زینتی ویر * بیت * هر چند نیم لایق بخشایش تو * بر من منکر بر کرم خویش
نکر) بنم خارلغمه ومارلغمه باقمه کندی لطف وکرمک بیدریغ اولدیغنه نظر ایله ولطفکی بونا کسدن دریغ ایلمه (م ی)
در کمال زشتیم من منتها * لطف تو در فضل و درفن منتها * ای یار عالی ومصاحب سامی کمال زشتلکده بن منتهایم
اما سنک لطفک فضلده وفنده منتهیدر یعنی هر نه قدر زشتلکده بن منتهی ایسم فضل وکرم فنده سنک دخی زیاده منتهی

واكلسن (مثنوی) حاجت این منتهی زان منتهی * تو برآرای حسرت سرو سهی * بوزشتلكده منتهی اولان
بدخصلتك اول فضل وكرمده منتهی اولان جنابكدن حاجتنی ای سرو سهینك حسرتی ومغبوطی سن كتور یعنی
ای عدالت واستقامتده سرو سهینك مغبوطی اولان بوزشتلكده منتهی اولان عاصینك مرادو حاجتنی سن لطفكده
منتهی اولنی حاصل ایلیوب بتوردیمك اولور (مثنوی) چون بمیرم فضل تو خواهد گریست * از کرم گرچه ز حاجت
او بریست * بر سر گورم بسی خواهد نشست * خواهد از چشم لطیفش آب جست * نوحه خواهد کرد بر محروميم
چشم خواهد بست از مظلوميم * چونكم بن اولم سنك فضلك اغلیسردر كرمندن اگرچه حاجتدن اوبریدر بوندن
مقصود بردنی وحقیر اولان كسه اگر بوكونه سوزی حضرت حقه دیمك مراد ایلرسه فضلدن مقصود مظهر فضل
الهی اولان ولیلرو عالملر اولور و اگر بر شریف وعالی كسه یه خطاب ایدوب دیمك مراد ایلرسه انك فضلی بر رحیم كسه
منزله سنه تنزیل ایلمش اولور و تقدیر كلام بویله دیمك اولور كه چونكم بن ای بنم عالی وشریف اولان یارم بو حسرتله اولم
كمال كرمندن سنك فضلك بنم اوزریمه اغلیسردر اگرچه او احتیاجدن عاری وبریدر بنم قبرم اطرافنده سنك فضل
ورحمتك چوقلق اوتوریسردر انك چشم لطیفندن آب دیده صچرایسردر یعنی یاشلر دوككك استر بنم محرو ملغم اوزره
اوسنك فضل وكرمك نوحه ایلمك استر بنم مظلوملغمدن كوز یاغلمق استر یعنی بنم مظلوملغمدن اوتری بنم محروملغمدن
وزشتلكمدن تعامی قیلق واغماض عین ایلمك استر (مثنوی) اندكی زان لطفها اكنون بكن * حلقه در گوش من كن زان
سخن * آنچه خواهی گفت تو با خاك من * بر فشان بر مدرك غمناك من * اول تراب اولدقدنصكره آخرتمده ایلیه جكك
لطفلردن شمدی برازجق ایله او حینده دكاسو یلیه جكك لطف آمیز اولان سوزدن شمدی بنم قولغمه بر حلقه ایله
اول نسنه یی كه سن بنم خاكمه دیمك استرسن حالا بنم غمناك اولان محل ادراكم اوزره نثار ایله مدرك فتح میم ایله مصدر میمی
واسم مكان اولمق دخی جائزدر وبونده خلاصهٔ كلام اولدر كه اگر خدای تعالی حضرتلری وا گر خدای تعالینك مقرب
اولان نبیلری وولیلری هر وجهله مؤمنلره ارحم واكرمدرو حق تعالینك بو رحمتی واردر بری بودنیاده عبادی اوزره
نثار قیلمشدر كه خلقك بری برلرینه تعطف وترحم ایلمسی وپدر ومادرك كندی اوغلنه مرحمت قیلمسی اول بر رحمتك
اثری وعكسیدر وحق تعالی حضرتلری طقسان طقوز رحمتنی انسان اولدكدن وتراب اولدقدنصكره ایلیسردر كه
حدیث شریفده حق تعالی طقسان طقوز رحمتنی آخرت ایچون ادخار ایلدی بیورلدیغی بو معنایه دلالت وشهادت
ایلرپس بونده موشدن مراد گناه وعصیانده دنی وزشت اولان مؤمن اولورو فضل وكرم صاحبی اولان خدای تعالی
حضرتلرینه كندی جرمنه معترف اولان مؤمن بوكونه مناجات وعرض حاجات ایلر كه ای ارحم الراحمین وای اكرم
الاكرمین اولان رب العالمین بن اولدكدن وتراب اولدقدنصكره سنك اضعاف مضاعف اولان بی نهایت رحمتك
بنم خاكمه احسانلر قیلسه ولطیف معنالر سویلسه گركدر اول لطیف سوزلری كه بن اولدكدنصكره سویلیه جكك واول
احسان وكرملری كه بن خاك اولدقدنصكره ایلیه جكسن حالا شمدی بنی همان اوله بر خاك حقیر منزله سنده طوتوب
بنم غمناك اولان درك وعقلم اوزره اول رحمتلردن وفضل وكرملردن برمقدار نثار ایله تا جانم سنك انسكله راحت بوله
وسنك احسان وكرمكله حی وزنده اوله مرحوم ومغفور شیخ سعدی رحمة الله علیه حضرتلری بوستانك آخرنه قریب
بو محله مناسب بو حكایتی نظمه كتوروب دیرلر ایكی كسه برزمانده بری برلرینه بغایت دشمن ایدیلر نیجه زمان میانلرنده
جنك وخصومت واقع اولدی عداوتلری بر مرتبه یه ایردیكه بری برلرینك قانن دوكمكه تشنه ایدیلر آخر بریسنه اجل
ایریشوب اولدی وبریسی انك اولدیكندن بغایت شاد ومسرور اولدی بر نیجه زماندنصكره انك قبری طرفنه كلدی
تا انی خاكده كورمكله سروری زیاده اوله كلوب انك قبرنی آچدقده انك بدننی خاك اولمش وعضولری بری برندن ایرلمش
كوردی تا بالضروری اول سنكدل اولان دشمنه مرحمت وشفقت كلدی وكریه قیلوب اكا رحم ایلدی نته كم اومحلده شیخ
سعدی حضرتلری بر عارف لسانندن بو بیتلری نظمه كتوروب بیوررلر (بیت) شنیدای سخن عارف هوشیار) بنالید كای
داور كردكار * عجب گرنه رحمت بباری برو * كه بكریست دشمن بزاری برو * تن ما شود نیز روزی چنان * كه بروی
بسوزد دل دشمنان * مگر در دل دوست رحم آیدم * چو بیند كه دشمن ببخشایدم * لابه كردن موش مرچغز را كه
بهانه میندیش ودرنسیه میندازانجاح این حاجت مرا كه فی التاخیر آفات * بو سرخ شریف وبو بیان لطیف موشك
چغزه لابه وتضرع ایلمسیدربویله دیوكه ای یارنزاهت كردار بهانه اندیشه ایتمه و بنم حاجتمی قضا واداایتمكی نسیه یه براقمه
ودفردایه اتمه كه تاخیرده آفتلر واردر انجاح حاجت بتورمكه دیرلر * وصوفی ابن الوقت وابن دست از دامن پدر بازندارد
واب مشفق صوفی كه وقتست اورا بنگرش بفردا محتاج نكرداند * وصوفی ایسه ابن وقتدر وابن ایسه الی پدرینك
دامندن كیرو طوتمز صوفی هم طفل صغیر كبی وقتی محكم طوتمشدر اصلاندن النی كیرو طوتمز وماضی یه ومستقبله

نظرایتمز وصوفینك آب مشفقی كه وقتدر انی انتظار ایله فردایه محتاج ایلمز نكرش كسر نون ایله نكریستن لفظندن اسم
مصدردر انتظار معناسنه در) چندانش مستغرق دارد در كار ز سریع الحسابی خویش نه چون عوام منتظر مستقبل
باشد * كندی آبی اول صوفی كندینك سریع الحساب اولان كارنده اولقدر مستغرق طوتر كه عوام كبی دكل
صوفی منتظر مستقبل اولمز بعض نسخه ده كه چو عوام منتظر مستقبل نباشد واقع اولمشدر بونسخه اوزره كه صوفی
عوام كبی منتظر مستقبل اولمز دیمك اولور * نهری باشد نه دهری كه لا صباح عند الله ولا مساء * صوفی نهری اولور
دهری دكل زیرا الله قتنده صباح ومسا یوقدر نهردن مراد بونده روح ودهردن مراد زماندر كه هر زمانه دیرلر یعنی صوفی
اول كسه در كه عوام كبی كچمش زمانه ویا كلجك زمانه منسوب اولوب منتظر اولمز بلكه نورانی وروحانی اولور والله
قتنده ساكن اولور الله قتنده ایسه كیجه وكوندز وكچمش زمان وكلجك زمان یوقدر ازمنهٔ ثلاثه اعتباری اول مرتبه ده
بولنمز نته كم بیورلر * ماضی ومستقبل وازل وابد انجا نباشد * اول مرتبه ده كچمش زمان وكلجك زمان وازل وابد
اولمز ازل اكا درلر كه اولی اولمیه اخری اوله وابد اكا درلر كه اولی اوله اخری اولمیه ازلك اخری وابدك اولی دنیانك ختم
اولمسیدر * آدم سابق ودجال مسبوق نباشد كه این رسوم در خطهٔ عقل جزویست وروح حیوانی * اول مرتبه ده آدم
سابق ودجال مسبوق اولمز یعنی ابو البشر اولان آدم علیه السلام حضرتلری بنی آدمك جمله سندن اسبقدر ودجال
ایسه آخر زمانده بنی آدمك منقرض اولمسی حیننده كلسه گركدر اول مرتبه ده سابقلك ومسبوقلك اعتباری متصور
اولمز كه بورسوم انجق عقل جزوی وروح حیوانی خطه سنده در و خطهٔ روح حیوانیست تقدیرنده در * در عالم لامكان
ولا زمان این رسوم نباشد پس اوابن وقتست * از زمان ومكان اولمین عالمده بو رسوم واعتبارات اولمز پس اول صوفی
بر وقتك ابنیدر * لا یفهم منه الا نفی تفرقة الازمنة * بو صوفی ابن وقتدر دینلن كلامدن منفهم اولمز الا نفی
تفرقهٔ ازمنه یعنی صوفی ابن وقتدر دیمكدن ازمنهٔ ثلاثه نك نفیی منفهم اولور وانك قتنده تفرقهٔ ازمان یوقدر دیمكی افاده
قیلور * چنانكه ان الله واحد فهم شود نفی دوی نه حقیقت واحدی * انجلین كه ان الله واحد كلامندن ایكیلكك نفیی
فهم اولور برلكك حقیقتنك نفیی فهم اولمز یعنی تحقیقا الله بردر دیمك كلامندن ایكیلكی نفی قیلمق منفهم اولور برلكك
حقیقتنی نفی قیلمق منفهم اولمز پس الصوفی ابن الوقت كلامندن هم تفرقهٔ ازمانی نفی قیلمق منفهم اولور غیردكل
(مثنوی) صوفی را گفت خواجهٔ سیم پاش * ای قدمهای ترا جانم فراش * یك درم خواهی تو امروز ای شهم
یا كه فردا چاشتگاهی سه درم * گفت دی نیم درم راضی ترم * زانكه امروز این وفردا صد درم * مثلا بر سیم پاش خواجه
بر صوفی یه دیدی سیم پاش وصف تركیبیدر سیم صاچیجی معناسنه یعنی بر درهم نثار ایدیجی سخی وكریم خواجه بر كون
بر صوفی یه دیدی ای سنك قدملریكه بنم جانم فراش اولسون یعنی سنك روشكه وطریقتكه بنم روحم بساط اولسون
ای بنم شاهم بوكون سن بر درهمی استرسن یا خود یارین قوشلق وقتنده سن اوچ درهمی استرسن صوفی اول خواجه یه
دیدی دون نصف درهمه راضی ترم اندنكه بوكون بو بر درهم ویارین یوز درهم اوله مقصود بوكون وبرلمسی موعود
اولان شیدن ویارین دخی وبرلجك شیدن نقدملك اولان ادنی شی بهتردر دیمك اولورو صوفی نقدی قویوب وعده یه
سیل قیلمز هر نه ایسه همان نقد وقت اندن حظ اولور (م ی) سیلی نقد از عطای نسیه به * نك قفا پیشت كشیدم نقد ده
خاصه آن سیلی كه از دست تو ست * كه قفا وسیلیش مست توست * نقد اولان سیلی نسیه اولان وفردا وجوده كلان
عطادن یكدر راسته قفایی ای خواجهٔ كریم سنك اوكوكه چكدم نقد و بر خصوصا او برسله كه سنك الكدندر كه قفا
وانك سیلیسی سنك مستكدر قفایه وسله یه مستلك اسناد مجازیدر مراد مستلكی انلرك صاحبنه اسناد ایلمكدر یعنی
قفانك صاحبی واكا سله اوران كسه سنك مستكدر دیمك اولور (م ی) هین بیا ای شادیٔ جان وجهان) خوش غنیمت دار
نقد این زمان * در مدزد آن روی مه از شب روان) سر مكش از جوی ای آب روان) تا لب جو خندد از آب معین
(اب اب جو بر برارد یاسمین * چون ببینی بر لب جو سبزه مست * پس بدان از دور كانجا آب هست * تیزای جان
وجهانك شادیسی كل بوزمانك نقدنی خوش غنیمت طوت وفرصتی فوت ایتمیوب وقتك حكمنی ضایع ایتمه اول ماه یوزی
شبرولردن اوغورلمه یعنی ماه كبی منیر اولان وجهی كیجه كیدیجی سالكلردن ستر قیلمه ای آب روان بو جویدن باش
چكمه وبوایرمقدن دونوب غیری یره اقمه تا كم ایرمغك كناری ماء معیندن كوله یعنی ماء جاریدن نهرك كناری خندان اوله
جویك اب لبنده یعنی كنارلرنده یاسمین باش بو قاروكتوره چونكم جای كنارنده سن سبزه یی مست كوره سن یعنی بتمش
ومست كبی ظهور ایتمش كوره سن پس ایراقدن بیلكه انده آب واردر بو جمله موش طرفندن چغزه خطابا دینلمشدر
اما ادنادن اعلایه وبنده دن مولایه دینلن كلاملردركه بوكونه تعبیر ایلمشدر (مثنوی) گفت سیماهم وجوه گردگاه
كه بود غماز باران سبزه زار * گردكار حضرتلری سورهٔ فتحده سیماهم فی وجوههم دیدیكه سبزه زار بارانك غمازی اولور

یعنی بر پرده سبزه زار اولسه لابد آنده یغمور یاغدیغی اول سبزه زار غمزه‌لرنده کم اصحاب کرامك سیمای وجوهی
کیجه‌لرده اولان سجودنی غمزه‌لر و آثار سجود بونلرك وجوهنده ظاهر و نمایان ایدی (مثنوی) گر ببارد شب نبیند
هیچ کس * که بود در خواب هر نفس و نفس * تازگی هر گلستان جمیل * هست بر باران پنهانی دلیل * اگر کیجه یغمور
یاغسه هیچ کسه انی کورمز زیرا هر نفس و نفس کیجه خوابده اولور انکچون بارانك یاغدیغنی کورمزلر اما هر گلستان
جمیلك تازه‌لکی لابد پنهانی اولان باران اوزره دلیل اولور پس بر کسه‌نك زمین وجودنده سبزه‌وات معانی بتمش اولسه
ورباحین روحانی ظهوره کلسه انك اول لطافتی آب حیات معنویدن نشو و نما بولدیغندن دلالت ایلر وانك حسن حالی
نهانی اولان فیوضاتدن خبر ویرر (م ی) ای اخی من خاکیم تو آبئی لیك شاه رحمت و وهابئی آنچنان کن از عطا و از قسم
که که و بیکه بخدمت می رسم) بر لب جو من بجان می خوانمت) می نبینم از اجابت مرحمت) آمدن در آب بر من بسته شد
زانکه ترکیبم ز خاکی رسته شد * یا رسولی یا نشانی کن مدد * تا مرا زان بانك من آگه کند * موش چغزه ایتدی ای اخی بن
خاکی یم سن آبی سن لیکن شاه رحمت و وهابسن یعنی اگرچه ابی سن ولیکن زیاده موهبت ایدیجی و خاکی و ذلیل اولنلره
رحمت قیلیجی شاهسن عطادن و قسمتلردن انجلین ایله که گاه و بیگاه خدمتکه ایرشم و معین اولان وقت قیدندن خلاص
اولوب هر استدکده سنکله کوریشم چای کنارنده بن سنی جان و دل ایله اوقورم یعنی مصاحبت و مفارقت ایتمکه دعوت
ایدرم اما دعوتمه اجابت ایلمکدن مرحمت کورمزم بنم کبی خاکی و ذلیلك دعوتنی قبول ایلمك کمال لطف و مرحمتدن
ایدی اجابته متعلق اولان رحمتدن اثر مشاهده قیلمزم بکا آب ایچره کلمك بسته اولدی زیرا که بنم ترکیبم خاکیدن رسته
اولمشدر شول کسه‌نککه جسمنك ترکیبی خاکدن بتمش اوله و خاکی طبیعت اوله اول کسه آب عمیقه نیجه داخل اولور
وانده اولنلرله نیجه آشنالق قیلور یا بر رسول یا بر نشان مدد ایله تا کم اول رسول یا خود اول نشان بنم صیت و صدا امدن سنی
آگاه ایلیه دیدی بونده موشدن مراد خاکی و جسمانی اولان کثیفلر و چغزدن مراد روحانی و نورانی اولان و آب حیات
معنوی ایچره مقام قیلان نظیف و لطیفلر اولور که خاکی و جسمانی اولنلر بحر روحانیته داخل اولمغه قادر اولمزلر استرلرکه
روحانی اولان یار ایله کندی میاننده بر علاقه اوله و اول علاقه واسطه‌سیله هر بار اول خاکی و جسمانی استدیکی وقتده
کندی مرتبه‌سن جذب قیله وانی مقامندن اخراج ایلیه (مثنوی) بحث کردند اندرین کار آن دو یار * آخر این بحث آن
آمد قرار * که بدست آرند یك رشتهٔ دراز * تا ز جذب رشته گردد کشف راز * یك سری بر پای این بندهٔ دو تو * بست باید
دیگری بر پای تو * تا بهم آییم زین فن ما دو تن * اندر آمیزیم چون جان با بدن * اول ایکی یار بو کارده بحث ایلدیلر
بو بحثك اخری اول قراره کلدی و شو کاره منتهی اولدیکه بر اوزون رشته ییی اله کتوره‌لر تا کم جذب رشته‌دن آنده اولان یاره
کشف راز اوله خاکده اولان هر یار که اول رشته‌یی چکه آبده اولان انك رازنی بیله وا کاه میل قیله پس موش چغزه ایتدی
اول رشته‌نك بر طرفنی بو ایکی قات اولان یعنی ضعفدن و خدمتدن منحنی اولان بنده‌نك اباغی اوزره باغلمق کرك بر آخر
طرفنی سنك آیاغکه باغلمق کرك تا کیم بو فن و صنعتدن بز ایکی کسه بری بریمزه کله‌لم و بربره جمع اوله‌لم جان بدن ایله
قارشدیغی و علاقه ایلدیکی کبی بزدخی بری بریمزله امتزاج ایدوب علاقه ایده‌لم دیدی (مثنوی) هست تن چون ریسمان
بر پای جان * می کشاند بر زمینش ز آسمان * چغز جان در آب خواب بیهشی * رسته از موش تن آید در خوشی
تن فی المثل جان آیاغنده بر ریسمان کبیدر بو تن جانی آسماندن معنویدن زمین جانبنه چکر جان چغزی بی هوشلق خوابنك
آبنده تن موشندن قورتلش خوشلغه کلور یعنی تن فی المثل موش خاکی کبیدر و روح چغز آبی کبیدر و عقل جزوی
قیدندن بیهوش اولمق و مستغرق اولمق خوابه وارمق کبیدرکه کم روح روان خوابه وارسه و بی هوشلقده ساکن
اولسه تن انی ما بینلرنده اولان علاقه واسطه‌سیله کندیسنه جذب ایدوب بیدار اولور کذلك جان بیدارلق حالنده
هم عقل جزونك اوهام و خیالاتندن قورتلوب بی هوشلق خوابنك آبنده ساکن اولسه بدن انی کندی جانبنه جذب
ایدوب اول صفا و خوشلق حالندن آنی اخراج ایلر و کندینك مکروهه اولان صحبت و حالتنه بر زمان اسیر قیلر (مثنوی)
موش تن زان ریسمان بازش کشد * چند تلخی زین کشش جان می چشد * گر نبودی جذب موش گنده مغز
عیشها کردی درون آب چغز * اگرچه جان عالم ارواحده آب حیات معنوی ایچره خوشلقده و صفاده اولور اما موش تن
انی عالم ارواحده قومیوب اول اورته‌لقده اولان علاقه واسطه‌سیله انی کندیسنه کیرو چکر و بو کششدن جان نیجه
تلخلك طاتر یعنی بدن انی کندی مرتبه‌سندن ایروب کندی یه جذب ایلدیکی اجلدن جان تلخلك چکر و زحمت کورر
اگر گنده مغز اولان بدن موشنك روح روانی کندی جانبنه جذب ایلمسی اولمیه‌یدی درون آبده چغز عیشلر ایلیه‌یدی
و بدنك زشتلکندن و نیجه افعال مکروهه‌سندن خلاص اولیه‌یدی (م ی) باقیش چون روز برخیزی ز خواب) بشنوی
از نور بخش آفتاب * بونك باقیسی چونکم روز ده خوابدن قالقه‌سن آفتابك نور بخشندن اشیده‌سن یعنی بو قدر

پیلورسن که هر کون بدن جانی خوابدن کندی جانبنه جذب ایدوب سنی خوابدن یوقاری قالدررو کاره مشغول قیلدرر
بونك باقیسی چونکم روز قیامتده مرقدکدن قالقه‌سن و خواب موتدن بیدار اوله‌سن آفتاب حقیقتك نور بخش
اولان هدایتندن اشیده‌سن و بدن روحی عالم ارواحدن کندیسنه نه واسطه ایله جذب ایلرایمش انده انی مشاهده ایده‌سن
(مثنوی) یك سر رشته گره بر پای من * وان سر دیگر تو بر پا عقده زن * تا توانم من درین خشکی کشید * مر ترانك
شد سر رشته بدید * رشته‌نك بر باشی بنم پایم اوزره گره اولسون و اول بر باشنی سن کندی اباغکه دوکم اورتا کم بن سنی
بو خشکلکده چکمکه قادر اوله‌م اشته رشته بدید اولدی یعنی بنم مراد و مقصودم رشته‌سی بو ایدی چونکم بونی سکا دیدم
سر رشته ظهوره کلدی همان فرصتی قاچرمیوب بری بریمزله علاقه ایده‌لم دیدی (مثنوی) تلخ آمد بر دل چغز
این حدیث) که مرا در عقده آرد این خبیث) بو حدیث چغزك کوکلنه تلخ کلدی بویله دیوکه بو خبیث بنی عقده‌یه کتوررد
استفهام اولوب بو خبیث بنی عقده‌یه می کتورر دیمك دخی وجه‌در یعنی چغزك قلبنه موشك بو کونه سوزی قتی اجی
کلدی و متألم و مضطرب اولدی و بویله دیدیکه کور خبیثی که بنی باغلمغه کتوررو کندیسنه مقید اولمق استر مقصود
اصحاب صفانك بد طبیعت اولان و قبیح خصلت اولان کسه‌لردن اکراه ایدوب من حیث الباطن نفرت قیلملری اولور
(مثنوی) هر کراهت در دل مرد بهی * چون در آمد ز آفتی نبود تهی * وصف حق دان آن فراست را نه وهم * نور دل
از لوح کل کردست فهم * مرد بهینك قلبنه هر کراهت چون که بر آفتدن تهی اولمز هر بر کراهت و خوف و نفرت که
بر ابو کسه‌نك قلبنه چونکم که بهر حال بو کونه آفتدن خالی اولمز و اول حکمتدن تهی کلمزسن اول بهتر اولان
کسه‌نك قلبنده اولان فراستی وصف حق بیل وهم بیلمه انی نور دل لوح کلدن فهم ایتمشدر یعنی اگرچه بعض خوف
و کراهت عوامك قلبنه کلسه اکا وهم دینسه جائزدر اما بر خاص خدا اولان صاحب معرفتك قلبنه بر کراهت و خوف
کلسه اول وصف الهی اولان فراستدر وهم دکلدر که آنی کوکل نوری لوح محفوظدن فهم ایلمشدر اویله اولیجق
بر حکمتدن و نتیجه‌دن تهی اولمز (مثنوی) امتناع پیل از سیران بیت * با جد آن پیلبان و بانك هیت * جانب کعبه
نرفتی پای پیل * با همه لت نی کثیر و نی قلیل * گفتیی خود خشك شد پاهای او * یا بمردان جان صول افزای او
چونکه گردندی سرش سوی یمن) پیل نر صد اسبه کشتی گام زن * پیلك بیت الله جانبنه سیران ایلمکدن امتناع ایلمسی
اول پیلبانلرك جد ایله و کل دیمسی صداسیله بیله اباقیلمسی انك حسینك غیبدن آگاه اولمسی و معنی طوغیسیله در بونك
جوابی بویله دیمك اولور و هیت کل دیمکدر الحاصل پیلبانلرك بو قدر سعی و اقدامیله بیله اول پیلك اباغی کعبه جانبنه
کتمزدی بو دوکلی لتلرله نه آز و نه چوق یعنی برادیم ایلرو اتمزدی دیدککه خود اول پیلك ایاقلری زمینده خشك اولدی
قالدی یا خود انك صولت افزا اولان جانی اولدی و اول بی جان بر مقامده طوروب قالدی اما چونکم انك باشنی یمن
جانبنه دوندوره‌لردی اول پیل نر آدیم اورر ق یوز اسب کبی اولوردی یعنی یوز اتدن ارتق آدیم اوروب یمن جانبنه هروله
و سرعت قیلوردی بونك قصه‌سی مفصل و مشروح جلد اولده شیر حکایه‌سنده نظر کردن شیر در چاه سر خنده
که رو بیلی خصم تو از تو رمید) بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر (مثنوی) حس پیل از زخم غیب آگاه بود * چون
بود حس ولی با ورود) پیلك حسی زخم غیبدن آگاه اولدی با ورود اولان ولینك حسی نیجه اولور یعنی بر حیوان ایکن
انك حسی چونکم زخم غیبدن آگاه و خبردار اوله و ارادت الهیه ایله موصوف اولان ولینك حسی نیجه آگاه و خبردار
اولمق لازم کلور بوندن قیاس ایله (مثنوی) نی که یعقوب نبی آن پاك خو * بهر یوسف با همه اخوان او * از پدر چون
خواستندش دادران * تا برندش سوی صحرا یك زمان * جمله گفتندش میندیش از ضرر) یك دو روزی مهلتی ده ای پدر
که چرا ما را نمی داری امین * یوسف خود را بسیران وظعین * تا بهم در مرج بازی کنیم * ما درین دعوت امین محسنیم
اول پاك خو اولان یعقوب نبی علیه السلام حضرتلری بویله دکلی که یوسفدن اوتری اول یوسفك دوکلی اخوانه دیدی
النبی بیتده واقع اولان گفت کلمه‌سی با اخوان اوبه صله واقع اولمشدر تقدیری بهر یوسف با همه اخوان او گفت دیمکدر
چونکم پدرندن دادرلری یعنی برادرلری اول یوسفی استدیلر تا کم آنی بر زمان صحرا جانبنه ایلته‌لر (قالوا یا ابانا مالك
لا تأمنا علی یوسف و انا له لناصحون (آیت کریمه‌سنك خواسته جمله‌سی بابالرینه دیدیلر ای پدر بزه ضرر و زیان
اندیشه ایلمه ای پدر بر ایکی کون یوسفه بر مهلت ویرسن بزی یوسف اوزره نیچون امین طوتمزسن کندی
یوسفکی سیرانه و ظعینه بزمله نیچون ارسال ایتمزسن ظعین کوچه و سفره دیرلر امدی (ارسله معنا غدا یرتع و یلعب
و انا له لحافظون) آیت کریمه‌سنك مفهومی اوزره دیدیلر آنی بزمله بر چراگاهه ارسال ایله تا کم بری بریمزله اوتلقلرده
اوینه‌یلم و فواکه و ثماردن واکل قابل اولان سبزه‌لردن اوتلیه‌لم بز بو دعوتده امین و محسن ایز بزدن اوغلك یوسفی
صاقنمه بزانك برادری دکلمی یز بزدن آنی نیچون قاچوررسن دیدیلر (مثنوی) گفت این دانم که نقلش از برم

می فروزد دردلم دردوستم * این دلم هرکز نمی کوید دروغ) که ز نور عرش دارد دل فروغ) یعقوب علیه السلام حضرتلری
انلره دیدی بونی بیلورمکه بنم قتمدن آنی نقل ایتمك بنم کوکلمده دردوستم شعله لندرروبنی محزون ایلرسنه کم بونلره (قال
انی لیحزننی ان تذهبوا به) دیو خبروردی یوبنم کوکلم ای اوغلارم هرکز دروغ سویلهمز زیرا بو کوکل نور عرشدن فروغ
طوتراویله اولیجق کوکلك بوخصوصده خائف اولمسی وحذر قیلمسی بیهوده دکلدر کلك بوکاری بکا تکلیف ایلمك دیدی
(مثنوی) آن دلیل قاطعی بدبرفساد * ورقضا از انکرداو اعتداد * حضرت یعقوب علیه السلامك اول کوکلنه
کلان خوف وفکر فساداوزره بردلیل قاطع ایدی یعنی اخوان یوسفك یوسف حقنده اولان فسادی اوزره اول حالت
بردلیل قاطع ایدی ولیکن قضای الهیدن اول یعقوب آنی صایمدی وا کا وجود ویرمدی نته کم حضرت نبی علیه
الصلوة والسلام بیورمشلردر (اذا اراد الله انفاذ قضائه وقدره سلب عن ذوی العقول عقولهم حتی ینفذ فیهم قضاءه
وقدره فاذا امضی امره رد الیهم عقولهم ووقعت الندامة رواه ابو منصور الدیلمی فی الفردوس عن انس وعلی رضی الله
عنهما (مثنوی) درکذشت ازوی نشانی آنجنان * که قضا در فلسفه بود آن زمان * اول یعقوبدن اول برنشان
انجلین کچدی که قضا اول زمان فلسفه ده ایدی فلسفه بونده اظهار حکمت معناسنه در یعنی اول یعقوب نبیدن اول
برنشان که یوسف علیه السلام حقنده کورمش ومشاهده قیلمشدی کچدی انجلین که کچدیکی ظاهر اولدی زیرا قضاء
الهی اول زمانده اظهار حکمت ایلمکده ایدی پس اذا جاء القضا عمی البصر حسبنجه حضرت یعقوب علیه السلام
انك دفعنه تدارك قیلمدی و یوسفی انلرالندن قورترمدی (م ی) این عجب نبود که کور افتد بچاه * بوالعجب افتادن
بینای راه * بو عجب اولمز که کور چاهه دوشه بوالعجب بینای راهك دوشمکلکیدر یعنی بر بی بصیرت اولان کمسه
قیویه دوشسه عجب دکلدر که کورمز که یولده قیو وارمیدر یا خود یوقمیدر بیلمزلکله چاهه دوشسه محل تعجب دکلدر
بوالعجب اولان یولی کوریجی وانده اولان چاهی ادراك ومعاینه ایدیجی عالم ربانینك اول قیویه کوررکن
دوشمسیدر (م ی) این قضارا کونه کون تصریفهاست * چشم بندش یفعل الله ما یشاست * بو قضانك کونا کون
تصریفلری واردر انك چشم بندی یفعل الله ما یشادر یعنی بو قضای الهینك دورلو دورلو تصریفات و تبدیلاتی واردر
اکا چشم بند اولان بنده نك کوزینی اندن باغلین وکورمکدن منع ایلین الله تعالینك استدیکنی اشلمسیدر ودیلدیکنی
حکم ایلمسیدر نته کم (یفعل الله ما یشاء ویحکم ما یرید) بیوردی چونکیم حق تعالی حضرتلری برنسنه یی اشلمك مراد
ایلیه بنده آنی بیلورسه ده من وجه بیلمش اولور (م ی) هم بداند هم نداند دل فنش * موم کردد بهر این مهر آهنش
کوکل انك فننی هم بیلور هم بیلمز آنك آهنی بو مهردن اوتوری موم اولور یعنی کوکل قوی تدبیرلر وشدیدرایلرله آهن کبی
هرنه قدر محکم اولسه قضای الهی مهرندن نقش اولان حکملردن اوتری موم کبی نرم اولور وقلبك شدت رأیی وقوت
تدبیری کیدوب بو مهرك نقشنی قبول ایلمکه مستعد اولور وطوعا وکرها هرنه ایسه انده اولان نقشی بالضروری
قبول قیلور پس کوکل بعض علایم وآثار مشاهده ایتمکله اول قضانك فننی من وجه بیلور وقضانی اغفال ایتمکله
من وجه انك فننی بیلیوب حیران قالور (مثنوی) کو بیادل کویدی که میل او * چون درین شد هرچه افتد باش کو
خویش را زین هم مغفل می کند * در عقالش جان مغفل می کند * کو بیادل دیردیکه اول قضانك میلی چونکیم بونده
اولدی هرنه دوشرسه اولسون دی یعنی سن دیدیککه دل قضای الهینك تصریفات عجیبه سنی و تبدیلات غریبه سنی
کوروب بیلدکده دیردیکه اول قضانك میلی چونکیم بوکارك ظهورینه اولدی هرنه واقع اولورسه اولسون دی قضایه رضا
ویرنلردنم دیرکوررکه اولك وصولك هرنسنه قضا وقدرك اقتضاسیله اولور کندیسنی هرنه واقع اولورسه اولسون دی
دیمکدن هم مغفل ایلر انك عقالنه جان کندوبی مغفل ایلر عقال دوه نك دزنی باغلدقلری ایپه دیرلر بونده مطلق قید
مراد اولور مغفل مقید معناسنه در یعنی جان کندیسنی بوکونه سوزلردن دخی غافل قیلوب اول قضانك قیدنه کندیسنی
مقید ایلر وانك مغلوب ومانی اولور (م ی) کر شود مات اندرین ان بو العلا * آن نباشد مات باشد ابتلا) یك بلا ازصد بلاش
می خرد * یك هبوطش بر تعارجها برد * اکر اول علی صاحبی قضانك ظهوری حیننده مات و مغلوب اولورسه
فی الحقیقه اول مات اولمق دکلدر اول ابتلای الهیدر یعنی الله تبارك وتعالی برنده سنی مرتبهٔ اعلایه ایرکورمك
مراد ایلسه آنی بعض بلیات ایله مبتلا ایلر بر بلا اول بنده یی یوز بلادن کیرو الور واول بنده نك بر هبوطی انی تعارجلره ایلتور
یعنی قضای الهی طرفندن بنده اوزره واقع اولان بر بلا آنی اخروی نیجه یوز بلالردن قورترر واول بنده نك بودنیاده
مرتبه سندن دوشمسی ویرکره هبوط قیلمسی آنی نیجه یوز تعارجلره وتصاعدلر اوزره ایلتور ودنیاده وآخرتده چوق
ترقیسنه سبب اولور (م ی) خام شوخی که رهانیدش مدام * از خمار صد هزاران زشت خام * عاقبت او پخته واستاد شد
جست از رق جهان وازاد شد * از شراب لایزالی کشت مست * شد ممیز از خلایق باز رست * برخام شوخی که مدام انی

قورتردی

قورتردی صد هزاران زشت خامك خمارندن عاقبت اول شوخ خام پخته واستاد اولدی جهانك بنده لکندن صحرادی
وآزاد اولدی شراب لایزالیدن مست اولدی ممیز اولدی خلائقدن کیرو قورتلدی بونده مدامدن مراد بلادر حق جناب
حق میخانه سندن برکونه شرابدرکه آنی نوش ایلینی مست ایلر وغیری مضر اولان شیلره مشغول اولمقدن آنی منع
ایلیوب کندی دردنه وحالنه مشغول ایلر نته کم بو معنایه اشارت ایدوب بیورر لر شرب قضاء بادهٔ بلا شول بر خام اولان
کستاخی که صد هزاران خام ونا پخته اولان زشتك خمارندن وعسرتلکندن آنی قورتردی عاقبت اول خام اولان شوخ
اول بلا شرابنی نوش ایتمکله وغیری فراموش ایتمکله پخته واستاد اولدی جهانه اسیر اولمقدن وخلق عالم ایله تقید
قیلمقدن صحرایوب آزاد اولدی ونجات بولدی لایزالی اولان شراب الهیدن مست اولدی فاعل مطلق وفی الحقیقه مرید
ومختار اولان حضرت حقی ممیز اولوب وجمله کون ومکانده متصرف همان آنی بیلوب خلائقدن کیرو قورتلدی وانلره
کوکل ویرمکدن وخیر وشری ونفعی وضری هم انلردن بیلمکدن نجات بولدی (م ی) ز اعتقاد سست پرتقلید شان
وز خیال دیدهٔ بی دیدشان * انلرك پرتقلید اولان سست اعتقادلرندن وانلرك بی دید اولان دیده لری خیالندن یعنی
اول شراب لایزالیدن مست اولان ممیز اولوب خلائقدن کیرو قورتلدی اول خلائقك پرتقلید اولان سست
اعتقادلرندن ودخی انلرك کورمیجی اولان کوزلری خیالندن کیرو قورتلدی دیمك اولور (مثنوی) ای عجب چه
فن زند اوراکشان * پیش جزرومد بحر بی نشان * ای عجب انلرك ادراکی بی نشان اولان بحرك جزرومدی اوکنده
نه فن اورر یعنی ای مرد عاقل عجب اول خلائقك ادراکی بی نشان اولان بحر معنوینك قبضی وبسطی ومنع وعطاسی
وامساکی وامدادی قتنده نه فن اورمغه قادر اولورلر واکا بونلرك عقولی نه چاره قیلور بلکه هیچ برفنه قادر اولمیوب عاجز
ومضطر قالور اول بو جمله نك ادراکنده کیف ما یشا متصرف اولور (م ی) زان بیابان این عمارتها رسید * ملك وشاهی
ووزارتها رسید * زان بیابان عدم مشتاق شوق * میرسند اندر شهادت جوق جوق * کاروان بر کاروان زین بادیه
می رسد در هرمسا وغادیه * آید وکیرد وثاق ما کرو * که رسیدم نوبت ما شد تو رو) واول بیاباندن بو عمارتلر ایرشدی اول
بیاباندن مراد مرتبهٔ الوهیت وعالم امر اولور وبو عالم شهادتده اولان عمارتلر اول عالم الوهیتدن کلور واول
عالم الوهیتدن شاهلق ملکی ووزارتلر ایرشور ودوامارتلر وحکومتلر کلور اول عدم بیاباندن شوقله مشتاق شهادت
عالمنه جوق جوق ایرشورلر یعنی عالم عدمکه مراد باطندر اول بیابان باطندن خلق عالم وجود شوقیله مشتاق اولوب
عالم شهادته کلوب ایرشورلر بو بادیه دن کاربان کاربان اوزره هر اخشام وصباحده ایرشورلر یعنی بو بادیهٔ عدمدن
خلق عالم قافله قافله اوزره کلوب هرصبح وشام بو عالم صورته ایرشور کلور وبزم خانه مزی کیرو طوترکه یتشدم بزم
نوبتمز اولدی سن کیت یعنی لابد عالم عدمدن بریکی وجود ظهوره کلوب وبزم خانه لریمزی ومرتبه لریمزی طوتوب دیرکه
بزم نوبتمز اولدی بزکا دك سن کیت (مثنوی) چون پسر چشم خرد را برکشاد * زود بابار خت برکردون نهاد * جادهٔ
شاهست آن زین سو روان * وان ازان سو صادران و واردان * چونکیم پسر عقل کوزنی آچدی فوری بابا رختنی کردون
اوزره قودی کردون عربه یه دیرلر یعنی کار عالم بونك اوزرینه درکه چونکیم عالم باطندن ظهوره کلان وتولد قیلان پسرلر
عقل کوزنی اچه لر وبالغ اولوب تدبیر وتدارکه قادر اوله لر فوری بابالر تبه سنده اولان اسبابنی عربه اوزره قویوب
عالم باطنه کوچرلر جادهٔ شاه در اول بو جانبدن کیدیجی واول اول طرفدن صادرلر وواردلردر صادران صادرك جمعیدر
صادر بونده طوغیجی معناسنه در وارداندن واردك جمعیدر وارد کلیجی وحاضر اولیجی معناسنه درجاده شاهراه معناسنه در
وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که اول بوجانبدن اخرت جانبنه روان اولنجیلر ودخی اول طرفدن بوجانبه طوغیجیلر وحاضر
اولیجیلره شاهراهدر یعنی بر واضح وآشکار ایولدر وبو عالم شهادت فی المثل ایکی قپولی برکاربانسرایدر لابد عالم عدم
طرفندن برقافله وارد وصادر اولوب بونده قونر وبوندن مقدم قونان کاربان قالقوب عالم عدم طرفنه روان اولور (م ی)
نیك بنکر ما نشسته می رویم) می نبینی قاصد جای نویم) ایو نظر ایله براو تورمش کیدرز کورمزمیسن بر جای نوك قاصدی یز
یعنی (وتری الجبال تحسبها جامدة وهی تمر مر السحاب) آیت کریمه سنك مفهوم اطیفی اوزره اکرچه سن بو ثابته
وساکنه اولان مخلوقی بو عالمده طورر صانورسن اول جبال سحاب کبی مرور ایدیجی وهمیشه برحالدن برحاله
وبرمنزلدن برمنزله کیدیجیدر ای مرد عاقل برخوش نظر ایله براو تورمش ایکن کیدیجی یز ومرتبه دن برآخر مرتبه یه
طورمدین سیر ایدیجی یز سن کورمزمیسن بز بریکی برك قاصدی یز و برجدید عالمه کیدیجی یز (مثنوی) بهر حالی
می نکیری رأس مال * بلکه از بهر غرضها در مآل * سن حالدن اوتری رأس مال طوتمزسن بلکه مآل ومرجعده اولان
غرضلردن اوتری یعنی ای مال صاحبی سن سرمایی همان موجود اولدیغی حالدن اوتری حفظ ایتمزسن بلکه مستقبلده
رجوع ایده جکك محلده اولان غرضلردن اوتری حفظ ایدرسن که طورمدین اول جانبه کیدرسن (مثنوی)

پس مسافر این بود ای ره پرست * که مسیر وروش در مستقبلست * همچنان کز پردهٔ دل بی کلال * دم بدم در میرسد
خیل خیال * پس مسافر بو اولور ای ره پرست یعنی ای یوله کیدیجی وقوللغی ایدیجی پس مسافر بودر که انک مسیری
و یوزی مستقبله در فی الواقع شول کسنه نک که توجهی مستقبله اوله وانک سیری کندکجه ایلرو اوله ا کا مسافر دینور
مثلا انجلین که دل پرده سندن کلالسز دم بدم خیال عسکری خانهٔ قلبه ایرشورانده هم قرارا تمیوب نه کیدر وبر آخر
نوع اوزره اولان خیل خیاله نه کلوب انک یرینه نزول ایدر پس کاربانسرای دل آینده وروندهدن هم خالی اولمز
(م ی) کرنه تصورات ازیک مغرسند * جوق جوق اسیاه تصورات ما) سوی چشمهٔ دربی هم سوی دل چون می رسند *
دل شتابان ازطما * پرها پرمیکنند ومیروند * دائما پیدا و پنهان میشوند * اکر تصورات بر مغرسدن اولمیه لردی
بری بری ایرتده دل جانبنه نیجه ایرشورلردی مغرس محل غراسه در لر تصوراتدن مراد تصورات ذهنیه وصور
خیالیه در که کوکل جانبنه کلوب باغ دلده سرزده ظهور ایدرلر اکر بو جمله تصورات ذهنیه بر مغرسدن نمیه
و بر محلدن ظهورا تمیدی بری بری ارد نجه کوکل جانبنه نیجه ایرشورلردی یعنی ایرشمزلردی بزم تصوراتمز سپاهی
جوق جوق صوسزلقلرندن کوکل چشمه سی جانبنه سرعت ایدیجیلردر یعنی کوکل بر چشمه کبیدر وخیل خیال
وتصورات بال تشنه عسکر کبیدر پس بزم تصوراتمز عسکری جوق جوق کوکل چشمه سی جانبنه تشنه لکلرندن
شتاب ایدوب کلورلر جره لری پر ایدرلر یعنی کوکل چشمه سندن هر بری دستیلرنی طولدررلر وکیدرلر دائما کوکل عالمنه
کلوب پیدا اولورلر ونه چوق طورمیوب پنهان اولورلر (مثنوی) فکرها را اختران چرخ دان * دائراندر چرخ دیکر
آسمان * فکرلری سن فی المثل اختران چرخ بیل انلر دیکر آسمانک چرخنده دائردر یعنی سن قلبکده اولان انواع
افکاری چرخک اخترلری کبی بیل نهایت مانند اختران اولان افکار بو محسوس اولان آسمانک چرخنده دائر وسائر
دکللردر بلکه ولایت جانده اولان آسمانک چرخنده دائر وسائرلردر (مثنوی) سعد دیدی شکر کن وایثار کن) نحس
دیدی صدقه واستغفار کن * سعد کوره سن شکر ایله وایثار ایله نحس کوره سن صدقه واستغفار ایله یعنی نجم
ستاره کده یمن وسعادت کورسک شکر ایدوب ایثار ایلمک لازم ونحوست کوردکده صدقه ویرمک واستغفار قیلمق لازم
اولدیغی کبی مانند اختران اولان فکرلرکده دخی اکر ایلک کوررسک وسعادت وصلاح اوزره طلوع ایلدکلرنه نظر
ایر کورر ایسک شکر ایدوب ایثار ایله الحمد لله تعالی آسمان قلبده اولان افکار شمدیلک سعادت وصلاح اوزره در
دیو سویله اما فکرلرکده نحوست ونکبت وخطا ومعصیت جانبنه سیر وحرکت ایلمک وار ایسه فقرایه صدقه ویر واستغفار
وتوبه ایله وحق تعالی یه دعا ایله تا کم سنک فکریکی اول نحوست ونکبته مائل قیلمقدن صاقلیه ودنی وشوم اولان
کسنه یه تعلق ایلمکدن حفظ ایلیه (مثنوی) ما کییم این را بیا ای شاه من * طالعم مقبل کن وچرخی بزن * روح را
تابان کن از انوار ماه) که ز آسیب ذنب شد جان سیاه) بز کیمز بونک ایچون ای بزم شاهمز کل طالعمی مقبل ایله وبر چرخ اور
وروحی انوار ماهدن تابان ایله زیرا آسیب ذنبدن جان سیاه اولدی ذنب رأسک مقابلی اولان عقده یه آفتابک کلمسی
وکسوف واقع اولمسیدر بو ذنبک تحقیقی جلد اولک آخرنه قریب کنده می خورشید آدم را کسوف بیتنک شرحنده مرور
ایلمشدر انده طلب اولنه وبو بیتلرد خی بونک مابعدنده اولان ابیات شریفه اکرچه موش طرفندن جغزه خطابا
دینلمشدر ولیکن مرادی اولان کسنه طرفندن براشرف واعلا اولان کسنه یه خطاب دینلمک مراد اولور وتقدیر کلام بویله
دیمک اولور که اول پست ودنی اولان کسنه اول عالی قدر وصاحب صدر اولان کسنه یه بو کونه تضرع ونیاز ایدوب دیدی
بو فکر اخترلرینک سعد ومبارک اولمسندن اوتری بز کیمز ای بنم شاهم وای فلک دولتده دائر اولان ماهم بنم طالعمی
ذو اقبال ایله وبر دور اور یعنی اوج اعلادن بو اسفل طرفنه دور تنزل بیورماه رویک انوارندن روحمی تابان ایله که عقدهٔ
ذنبک آسیب وزحمتندن جانم سیاه اولدی وروحم بی نور وبی ضیا قالدی (م ی) از خیال ووهم وظن باز ش رهان) از چه و
جور رسن باز ش رهان * تا ز دلداری خوب تو دلی * پر بر آرد بر پرد زاب وکلی * وهمدن وخیالدن وظندن کیرو
قورتار اول روحی چاهدن وجور رسندن انی کیرو قورتر سفیا ز جور رندن انی قورترد یمک دخی جائزاولور تا کم سنک خوب
اولان دلدارلغکدن بر کوکل پر کتوره بر نوع آب کلدن یوقار واوجه چاهدن مراد چاه طبیعت ورسندن مراد سبب اولور
وا کر رسن بازوصف ترکیبی اولور سه اندن مراد عقل معاش اولور که اول فی المثل سببده اوینا یجیدر یعنی اول پست
ودنی اولان موش کردار برهوش پاره دیرکه ای عالی رتبت وای اهل سعادت لطف ایله کل بنم اول روحمی وهم وخیال
وظن قیدندن کیرو قورتر چاه طبیعت ورسنباز اولان عقل معاش جورندن انی خلاص ایله یا خود جور رسندن انی کیرو
قورتر تا کم سنک خوب ومحبوب اولان دلدارلغکدن ویارلغکدن پر شکسته اولمش دل نورانی وروحانی پر لر کتوره وعلی
وعلی قتعادلر شوره آب وکل مرتبه سندن یوقرو اوجه وجسد عالمندن ایلرو کیده وعالم حقیقتنه واصل اولوب آب حیات

معنویدن طو ینجه ایچه (مثنوی) ای عزیز مصر ودر پیمان درست * یوسف مظلوم در زندان تست * در خلاص او
یکی خوابی ببین * زود کالله یحب المحسنین) ای عزیز مصر وپیمانده درست یوسف مظلوم سنک زندان حسرتکده در
انی خلاص ایلمکده بر خواب کور قورد که الله محسن قوللرنی سور یعنی موش سیرت اولان بردنی عالی رتبت
اولان برسنی کسنه یه دیرکه ای عزیز مصر دولت وای عهد وپیمانده درست وراست اولان اهل سعادت مظلوم اولان
جان یوسفی سنک زندان حسرتک وسجن فرقتکده مسجون قالمشدر اول یوسف جانی زندان حسرتکدن خلاص ایلمک
خصوصنده بر رؤیا کور علی الفور که الله تعالی حضرتلری احسان ایدیجی قوللرنی سورسن دخی بو جان
یوسفنی زندان حسرتکدن قورترمق خصوصنده عزیز مصرک رؤیا کوردیکی واول رؤیا حضرت یوسف
علیه السلامک زنداندن خلاص اولمسنه سبب اولدیغی کبی بر رؤیا کور که اول رؤیا بنم زندان غمدن خلاص اولمه
سبب اوله پس عزیز مصرک خلاص یوسفه سبب اولان رؤیاسنی تقریر ایدوب بیان بیوررلر (مثنوی) هفت کاو لاغری
پر کزند * هفت کاو فربهش را می خورند * هفت خوشهٔ خشک زشت ناپسند * سنبلات تازه اش را می چرند * اول عزیز
مصرک رؤیاسی بودر پر کزند اولان یدی لاغر کاو یدی سمین کاوی یدی یدی خشک ناپسند اولان زشت خوشه انک تازه
اولان سنبله لرنی اوتلرلردی عزیز مصردن حق تعالی حضرتلری کلام مجیدنده سورهٔ یوسفده حکایت بیوررلر
قال الملک انی اری فی المنام سبع بقرات سمان یأکلهن سبع عجاف وسبع سنبلات خضر واخر یابسات) وبو آیت کریمه نک
تفسیری ورؤیانک تعبیری جلد خامسده تفسیرانی اری سبع بقرات سرخنده مرور قیلمش ومذکور اولمشدر انده طلب
اولنه (م ی) قحط از مصرش بر آمد ای عزیز * هین مباش ای شاه این را مستجیز) اول روحک مصر وجودندن ای عزیز
قحط بو قاری کلدی ای شاه آکاه اول بونی مستجیز اولمه یعنی بوکه اجازت ویرمه خلاصهٔ کلام ای عزیز مصر وجود
اولان یار بنکو اول روحک مصر وجودنده قحط وغلا یوقرو کلدی وظهور قیلدی ای شاه معنوی زنهار بو قحط وغلایه
اجازت ویرمه بلکه یمن همتکله شهر وجودی پر برکات ایله دیمک اولور (م ی) یوسفم در حبس تو ای شه نشان)
هین ز دستان زنانم وا رهان * بو بیتک مصرع اولنده ایکی وجه جائزدر وجه اول اولدر که ای شه نشان بن سنک حبسکده
یوسفم بنی اول زنلرک کید ومکرندن کیرو قورتر وجه ثانی اولدر که بن یوسفم ای شاه سن بنی حبسده اوتورت وآکاه اول
بنی زنلرک حیله سندن کیرو قورتر که بکا انلرک کیدندن ودعوت ایلدکلری شیدن سنک زندانکده اوتورمق احبدر نته کم
یوسف علیه السلام حضرتلرینه انلرک دعوت ایلدکلرندن سجن احب اولدی وحضرت حق کلام مجیدنده
انک لسانندن بو کونه حکایت قیلدی (قال رب السجن احب الی مما تدعوننی الیه والا تصرف عنی کیدهن اصب الیهن
واکن من الجاهلین) پس ای عزیز که سن هم بنی صحبتک وخدمتک حبسنده قویوب کندوکه مقید ایله وزنلر کیدندن
بنی تیز خلاص ایله (مثنوی) از سوی عرشی که بودم مربط او * شهوت مادر فکندم کاهبطوا * پس فتادم زان کمال
مستتم * از فن زالی بزندان رحم * شول بر عرش اعلا جانبندن که اول بکا مربط اولدی وا کا بنم روحم علاقه قیلمش
وانده مقید اولمش ایدی شهوت مادر بنی آشغه برقدی حضرت حق جانبندن بویله دیمکله که اهبطوا یعنی انزلوا عن هذه
المرتبه امری حضرت حق جانبندن روحلر یمزه وارد اولوب شهوت مادر سببیله اسفله ایندم پس اول مستتم اولان کمالدن
برزالک فنندن اوتری زندان رحمه دوشدم بو زندانه کلمزدن اول تمام عالم ارواحده بر کمالده ایدمکه اول کمالک شرح وتعبیری
ممکن دکلدر تقدیر الهی بر قارینک فنی بنم اول مرتبه دن هبوط ونزول ایلمه سبب ایدوب اول کمال مرتبه سندن انک فنی
وصنعتندن اوتری باباصلبندن کلوب زندان رحمه دوشدم خیر الابوین من علمک حدیث شریفنده شرعه شارحلری
بویله دیمشلردر که هر وجهله مرشد ومعلم اولان استاد پدر ومادردن خیرلودر اولاسنی پدر ومادرلک عالم ارواحدن کتوروب
وحبس بدنه وزندان تنه دوشورمکه سبب اولدیلر اما معلم اولان استادسنی حبس تندن خلاص ایدوب مرتبهٔ اصله
ومقام وصله ایرشدرمکه سبب اولور پس سکا تعلیم علم ایلین ابو یکدن خیرلو اولور (م ی) روح را از عرش آرد در حطیم
لاجرم کید زنان باشد عظیم * اول وآخر هبوط من زرن * چونکه بودم روح وچون هستم بدن * روحی عرش اعلادن
حطیمه کتورر حطیم اصلنده حرم کعبه نک ایچنده بر مقدار یردر که کعبه دن عد اولنور اما صکره مسجد حرمنه وخانه
حرمنه دخی دیرلر دو بعض محلده اطلاق ایلدیلر بونده خانه حرمی مراد اولوب یعنی روحی مرتبهٔ اعلادن خانه حرمنه
ویا جسد حرمنه زنلرک فنی کتورب حبس ایلر لاجرم (ان کیدکن عظیم) آیت کریمه سنک موجبنجه زنلرک کیدی عظیم
اولور بو ابیاتک تفسیری جلد رابعک اولنه قریب زن صوفی سرخنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه اول وآخر هبوطم
بنم زندندر چونکم روح ایدم وحالا شمدی بدن اولدم وچون کیف معناسنه اولوب چونکم اول روح ایدم ونه حالله بدن
اولدم کورد یمک دخی جائزدر یعنی اول بنم آسماندن بو دنیایه هبوط ونزولم حضرت حوادن اولدیکه حوا شجرهٔ کندمدن

یمکه میل وآرزو قیلدی وحضرت آدم علیه السلامی دخی اندن یمکه ترغیب وتحریض ایلادی چونکم حضرت آدم علیه السلام انك سوزندن چقه میوب ایکیسی یله اول شجره دن اکل ایلادیلرپس (قال اهبطا منها جمیعا) آیت کریمه سنك حسبنجه انلره جنت اعلادن بوزمینه کلمکه وبو دنیایه نزول وهبوط قیلمغه امر الهی وارد اولدی پس انلر اول اهبطوا امری ایله عالم بالادن بو عالم اسفله کالدیلرپس بو بر یوزنده انلرك ذریاتندن هر کم وجوده کالدیسه اول حوانك هبوطنه سبب وثانیا انك کندی مادری انك جسمانیتنه کلمسنه سبب اولمشدر چونکم بن اول روح ایدم کورکه نیجه بدن اولدم بدن اولدیغمه سبب ایکی زنك وجودیدر بریسی حوا وبریسی دخی مادرمدر انسانك کندی نفسی دخی زن حکمنده در اصل اسفل السافلینه دوشورمکه سبب اول زن نفسدر (مثنوی) بشنو این زاری یوسف در عثار * یاران یعقوب بی دل رحم آر * ناله از اخوان کنم یا از زنان * که فکندندم چو آدم از جنان * بو عثار وسقوطده اولان یوسف علیه السلامك زاریلغنی ایشت یاخود اول بی دل اولان یعقوب علیه السلام اوزره رحم کتور یوسفدن مراد کندی جانی ویعقوب علیه السلامدن مراد عقلی اولور وکندی یارعزیزی اولان دوستنه بویله دیرکه ای بنم یارعزیزم بو یوسف جانك عثار وسقوط وقتنده اولان ناله سنی وزاریلغنی ایشت یاخود اول یعقوب کبی بی دل اولان عقله لطف ومرحمت ایت ای بنم یارعزیزم ناله بی اخواندنمی ایلیم یاخود زنلردنمی که آدم علیه السلام کبی بنی جنتلردن اشغه براقدیلر اخواندن مراد اخوان زمانه وزنلردن مراد کندویه متعلق اولان زنلر اولورکه بو زمانه اخوانی بر طالبی بریارعزیزك بهشت وصلندن اسفله دوشوررلر وکذلك برکسه نك کندیسنه متعلقه اولان زنلر اکروالده سی واکرصاحب خانه سی واکرهمشیره سی واکرخاله وتیزه سی وبونلرکبی اولان اقرباسی انی بریارعزیزك جنان وصالندن دور ایدوب سجن طبیعته وزندان بشریته دوشررلرنته کم اخوان یوسف علیه السلام یوسفی چاهه براقدیلر وزنان مصرانی زندانه قودیلرپس موش سیرت اولان برکسه دخی چغز آبی کبی پاك وطاهر اولان بریارعزیزه بویله دیرکه ای بنم یارعزیزم اخوان زمانه دنمی ناله وفریاد ایلیم یاخود زنلردنمی فریاد وناله ایلیم که انلر بنی سنك جنان وصلکدن آشغه براقدیلر حوا آدم علیه السلامی آشاغه براقدیغی کبی (م ی) زان مثال برك دی پژمرده ام * کز بهشت وصل کندم خورده ام) اندن اوتری دیده اولان برك مثالی پژمرده ام زیرا بهشت وصلدن کندم یمشم یعنی قیش زماننده اولان یبراق کبی اندن اوتری پژمرده یم که وصال بهشتندن کندم کبی اولان غدای نفسی یمشم چونکم غدای نفسه میل ایدوب انی یدم وصال جنتدن دور اولدم (مثنوی) چون بدیدم لطف اکرام ترا * وان سلام وسلم وپیغام ترا * من سپند از چشم بد کردم بدید * در سپندم نیز چشم بد رسید * ای یارعزیز چونکم سنك لطف واکرامکی کوردم وسنك بکا اول سلامکی وسلمکی وپیغامکی هم کوردم سلم صلحه دیرلر بن چشم بددن اوتری سپند ظاهر ایلادم یعنی چشم بدك دفعندن اوتری اوزرلك یاقدم وانی ظاهر ایتدم بنم سپندیمه دخی چشم بد ایرشدی مشهوردرکه یرامز کوزی دفعدن اوتری اوزرلك یاقرلر اول دخی کندی عزیزنك بو قدر اکرامنی والطافنی کوروب چشم دکمه سون دیو اوزرلك یاقمش اکرچه اوزرلك یاقمق چشم بدی دفع قیلمقدن اوتری خلقه برعادت اولمشدر اما قضاء حق اول دفع قیلمغه سبب اولمز (مثنوی) دافع هر چشم بد از پیش وپس * چشمهای پرخمار تست وبس * چشم بد را چشم نیکوت شها * مات ومستأصل کند نعم الدوا * بل ز چشمت کیمیاهای رسد * چشم بد را چشم نیکو می کند * هر چشم بدك پیش وپسدن دافعی یعنی هر بر یرامز کوزك اطرافندن دفع ومنع ایدیجیسی ای اهل سعادت اولان یارعزیز سنك پرخمار اولان کوزکدر انجق ای شاه معنوی وای شهنشاه روحانی بو خلقك بد اولان کوزلرنی ویرامز اولان نظرلرنی سنك نیکو اولان کوزلك ومبارك اولان نظرك مات واصلندن هلاك ایلرکه نعم الدوا ایصال برنسنه یی کوکندن واصلندن چقاروب هلاك ایلمکه دیرلر نعم الدواعینك تقدیرنده دریعنی کوزلك نه کوزل دوا دردیمك اولور بلکه سنك کوزکدن کیمیالر ایریشور چشم بدی چشم نیکو ایلر یعنی بلکه سنك نظر اکسیر تأثیرکده شولقدر یمن وسعادت واردرکه اندن کیمیالر ایریشور بد اولان کوزلری وقبیح ودنی اولان اوزلری نیکو کوزلر ولطیف وشریف اوزلر ایلمکه قادر اولور فی الحقیقه عزیزلرك نظری کیمیادر خاکی کبی دنی اولنلری التون کبی شریف وعزیز الوجود اولمق مرتبه سنه ایرکورر (بیت) آنانکه خاکرا بنظر کیمیا کنند) آیا بود که کوشهٔ چشمی بما کنند) یعنی هم اصحاب نظرك نظرلرینك بغایت نافع وپرسود اولدیغی اشعار ایچون دینلمشدرمن لم ینفع لحظه لم ینفع لفظه کلامی هم مشایخدن نظری نافع اولمینك لفظی دخی نافع اولمدیغی وطالبه فائده قیلمدیغی اعلامدن اوتری ادا اولنمشدر (مثنوی) چشم شه بر چشم باز دل زدست * چشم بازش سخت باهمت شدست * باز بس همت که باید از نظر * می نکیرد باز شه جز شیر نر * پادشاهك کوزی دل بازنك چشمی اوزره اورمشدر انك بازی کوزی سخت باهمت اولمشدر پادشاهك نظرندن چوق همت کلدی شاهك بازی اول همت ایله

شیر نردن غیری طوتمز بو بیتلر مثلدرمثلا بر عالی پادشاه اولسه اول بر بازی النه السه اول شاهك نظری اول بازك کوزینه معین اولور وکوزی اول شاهك کوزندن محکم همتلو اولور اول باز نظر پادشاهیدن چوق همتی وقوتی که بوله انك معاونتیله کندی حدندن زیاده اولان جانوری شکار ایلروانی صیده قادر اولورکذلك کوکل بر بازکبیدر پادشاه حقیقی اولان خدای تعالینك عین عنایتی ونظر هدایتی اول کوکل بازنك چشمنه طوقنسه واکا معین اولسه وقوت ویرسه انك بازی کبی اولان کوکلك کوزی سخت باهمت اولور وزیاده قوت بولور اول بازدل چوق قوتی وهمتی که شاه حقیقینك نظر عنایتندن بوله اول شاه حقیقینك بازی کبی اولان کوکل شیر نرکبی اولان اقوی واعلی اولان شکارلردن غیریسنی طوتمزوادنی صیده میل والتفات ایتمز بلکه طور بشردن خارج اولان شریف وعالی شیلری صید ایلمکه قادر اولور دیمك اولور (مثنوی) شیرچه کان شاهباز معنوی * هم شکار تست وهم صیدش توی * شیرنه درکه اول شاهباز معنوی هم سنك شکارکدرهم انك صیدی سنسن یعنی ای شاه حقیقینك عین عنایتنه مظهر دوشن کوکل بازو شیر نرنه شیدر بلکه اول شاهباز معنوی وشهنشاه حقیقی هم سکا شکاردر وهم سن آنك شکاریسن که (من کان لله کان الله له) بیورلمشدرچونکم بر کوکل انکچون اوله اول دخی اول کوکل صاحبی ایچون اولمق مقرر اولور (یحبهم ویحبونه) آیت کریمه سی هم بو مضمونی تأیید قیلور (مثنوی) شد صفیر باز جان در مرج دین * نعرهای لا احب الافلین * جان بازنك دین مرجنده صفیری لا احب الافلین نعره لری اولدی مصرع ثانیده سورهٔ انعامده اولان آیت کریمه یه اشارت اولوروبو آیتك تفسیری جلد اولك اوایلنه قریب قصهٔ دیدن خلیفه لیلی را سرخنده (اندرین وادی مرو بی این دلیل) بیتنك شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه یعنی چراکاه دینده جان بازی آفل وزائل اولنلری سومزم دیو نعره لر اوردی و(انی وجهت وجهی للذی فطر السموات والارض حنیفا وما انا من المشرکین) مفهومنی ادا قیلدی ومقام اطاعتده طوردی (م ی) باز دل را کز پی تو می پرید) از عطای بی حدت چشمی رسید * کوکل بازی ایچونکه سندن اوتری اوجدی سنك بی حد اولان عطاکدن برچشم ایرشدی یعنی ای شاه کریم سنك بی حد وبی غایت اولان عطا وکرمکدن سندن اوتری پرواز ایلین کوکل بازی ایچون بر کوز ایرشدی تا اول کوز واسطه سیله مردمك دیدهٔ عالم اولوب حقایق کوردی وماهیات اشیایه نظر ایرکوردی (مثنوی) یافت بینی بو وکوش از تو سماع * هر حسی را قسمتی آمد مشاع * ای شاه کریم سنك بی حد اولان عطای کریمکدن بازدله برکوز ایریشوب انك کوزی رؤیت بولدیغی کبی بورون دخی بوی وقولاق سندن سماع بولدی هر بر حس ایچون مشاع بر قسمت کالدی مشاع بضم المیم بلورسز غیر مقسوم اولان نسنه دربقال سهم مشاع ای غیر مقسوم یعنی ای وهاب مطلق سندن هر بر حس بر خاصیت بولدی قوت ذائقه ذوق ایتمك وقوت لامسه نرم ودرشتی فرق ایتمك وقوت باصره مبصراتی کورمك وقوت سامعه مسموعاتی ایشتمك وقوت شامه مشموماتی شم ایتمك بولدی الحاصل ظاهری وباطنی اولان هر بر حس ایچون برنسنه قسمت وبر معین حصه کالدی واول حسی ایچون اول خاصیت مقسوم ومخصوص اولدی (مثنوی) هر حسی را چون دهی ره سوی غیب * نبود آن حس را فتور مرك وشیب * مالك الملکی بحس چیزی دهی * تا که بر حسها کند آن حس شهی) هر بر حس ایچون چونکم غیب جانبنه یول ویره سن اول حس ایچون مرك وشیبك فتوری اولمز مالك الملك سن حسه برشی ویررسن تا کم اول حس حسلر اوزره شاهلق ایلر یعنی ای عطاسی چوق وای لطف واحسانته نهایت یوق اولان پادشاه اعظم سن شول قادر مطلقسن که هر بر حس ایچونکه عالم غیبی کورمکه یول ویره سن وآنی حقایق اشیایی مشاهده ومعاینه قیلمق مرتبه سنه ایرکوره سن اول حس ایچون موت وفنادن فتور اولمز ویبرلك اکا ضعف ویرمز بر مالك الملك پادشاهسن حسه بر حالت وخاصیت ویررسن وآنی بر مرتبه رؤیت وادرا که ایرکوررسن که تا کم اول حس جمیع حسلر وادراکلر اوزره شاهلق ایلر وشاه شناس اولدیغی ایچون جمله حواسك بلکه اناسك مقبولی وخیرلوسی اولورنته کم بو حکایه دن بونك سری ظهوره کلوروعنقریب معلومك اولور * حکایت شب دزدان که سلطان محمود شب درمیان ایشان افتاد که من یکی ازشمایم وبر احوال ایشان مطلع شدن * بو سرح شریف وبو بیان لطیف شول کیجه دزدلرینك حکایه سیدرکه سلطان محمود کیجه ایله انلرك میاننه دوشدی بویله دیوکه ای دزدلر بن سزدن بریکزم وانلرك احوالنه بو طریقله مطلع اولمقلغنك بیانیدر (مثنوی) شب چو شه محمود بر می کشت فرد * با کروه قوم دزدان باز خورد * پس بکفتندش کی ای بو الوفا * کفت شه هم من یکی ام از شما) چونکم شاه محمود فرد طولندی یعنی کیجه ایله سلطان محمود واحد ویکتا شهر ایچنی دوراپلدی بر کروه قوم دزدانه اوغرادی بازخورد بونده اوغرادی وملاقی اولدی معناسنه استعاره اولنمشدر اول دزدلر کروهی اکا دیدیلر ای بو الوفا سن کیمسن شاه بونلره بن هم سزدن بریکزم دیدی (مثنوی) ان یکی کفت ای کروه مکر کیش) تا بکوید هر یکی

فرهنك خويش * تا بكويد با حريفان در سمر * كو چه دارد در جبلت از هنر) بو جمله نك ميانندن اول برسى ديدى اى كروه
مكر كيش واى قوم حيله انديش تا هر بريكز كندى فرهنكنى وصنعتنى سويليه تا كندى حريفلرينه مسامره ومكالمه
ايلكده سويليه كه او كندى جبلتنده نه هنر طوتركانه بونلر بو طريقله سلطان محمودى هم امتحانا تملق استدبلر وبربى هنر
اولان كسه يى قبول ايلمز لابد بردن اولان وبرمله الفت قيلان كسه ده برهنر اولمق لازمدر ديه كى ايهام ايلديلر تاكم سلطان
محمودلك دخى اكر كنديلره نافع برهنرى وار ايسه آنى كنديلره محرم وهمراز ايدوب قبول ايليه لر واكر فرهنك وهنردن خالى
ايسه اكا كشف راز ايتميوب بر طريقله اندن اجتناب ايليه لر (م ى) آن يكى كفت اى كروه فن فروش * هست خاصيت
مرا اندر دو كوش) كه بدانم سك چه مى كويد بيانك) قوم كفتندش زد ينارى دو دانك * بونلرك ايجندن اول برسى بونلره
خطاب ايدوب ديدى اى كروه فن فروش بنم خاصيتم ايكى قولاقدر يعنى اى فن صاتيجى وهنر كوستريجى قوم بنم خاصيتم
ايكى قولاقلرمده در واول قولاقلرمده اولان خاصيت بودر كه سك بانكاه نه سويلر بيلورم وكوبك اورسه انك نه ديديكنى
فهم قيلورم ديدى قوم اكا ديدى برد ينار دن ايكى دانكدر يعنى سنك بو خاصيتك فى المثل بر التوندن ايكى دانك مقدارى
اقل قليل بر نسنه در اكرچه هنر در ليكن كامل اولان اهل هنر قتنده بو برادنى وكمتر خاصيتدر ديديلر وبوندن مقصود
بركسه نك سمعى خلقك اقوالنه اولوب انجق خلقك اقوالندن حاصل اولان معنايى بيلمك وانلرك نه ديد يككنه
ونه سويلد كلرينه عالم اولمقدر بواصوات واغات وكلمانه عالم اولمق ايسه چوقلق هنر دكلدر وسك نفسك بانكى وصداسنى
بيلمك وانك نه ديد يككنى فهم قيلمق مراد اولسه هم جائزدر بو دخى چوقلق هنر دكلدر (مثنوى) آن دكر كفت اى كروه
زر پرست * جمله خاصيت مرا چشم اندرست * هر كرا بينم شب اندر قيروان * روز بشناسم من اورا بى كمان * بونلرك
برسى ديدى اى زر پرست اولان كروه بنم جمله خاصيتم چشم ايچره در يعنى هرنه خاصيتم وار ايسه اصل كوزمده در اول
خاصيت بودر كه قيروان اولان شب ايچره هر كيمى كورم كوندزين كمان بن آنى اكلرم شب اندر قيروان اندر شب قيروان
تقديرنده در يعنى زفت كبى قرا كوكيجه ده هر كيمى كوررايسم صباح اولدقده شبهه سز آنى بيلورم وفهم قيلورم ديدى
بونلرك قتنده بو هنر مقبول اولديغندن خوش اولديلر وبوكا اولكى كبى بو برناقص نسنه در ديميوب سكوت قيلديلر
وبوندن مراد بو شب ظلمانى كبى اولان دنياده كورديكى كسه لر روز آخرتده كورن وبو دنياده كنديلريله يار اولان شاهى
صبح قيامت ظهوره كلدكده بى كمان بيلان واكا عالم اولان عاقل اولور (مثنوى) كفت يك خاصيتم در بازوست * كه زنم
من نقبها با زور دست * اول برى ديدى خاصيتم دست وبازوده در كه بن زور دستله نقبلر اوروروم نقب دلك دلمكه
وبرقازمغه دير لر بونده زور بازوى عقلله بحث ايلمكه قادر اولان كسه اولور زيرا بحث دخى برقازمغه دير لر پس بو كسه دن
مراد بازوى عقلنده ودست فكرنده قوتى اولان كسه اولور كه بازوى عقلله بربردن بحث ايليه ودست فكريله برجانبه
نقبلر اوره واول بره وخانه يه داخل اولمغه يول ايليه مثلا سلطان حقيقتك سرايى اولان وجود انسانينك ديوار جسمنى
زور دست عقله شكافته ايليوب درونده اولان كنزه واصل اولمغه وجانده اولان خزينه يه دخول قيلمغه يول ايليه وبو دخى
خيلى مقبول هنردر (مثنوى) كفت يك خاصيتم در بينيست) كار من در خاكها بو بينيست) برسى ايتدى بنم خاصيتم
بورنده در بنم كارم خاكده رايحه كوريجيلكدر بوبين وصف تركيبيدر رايحه كوريجى معناسنه اكا متصل اولان
يا مصدريه در يعنى بونلردن برسى ايتدى اى ياران بنم خاصيتم مشامده در بنم ايشم طپراقلر ايچره رايحه كوريجيلك
وهر خاكى رايحه سندن بيليجيلكدر (مثنوى) سر الناس معادن داد دست * كه رسول از آن چه كفته است * الناس
معادن حديثنك سرى بكا ال ويردى كه رسول عليه الصلوة والسلام حضرتلرى انى ندن اوترى ديدى يعنى رسول
اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرى نيچون الناس معادن كمعادن الذهب والفضة ديمشدر بكا بو حديث شريفك سرى
ال ويرمشدر وجانم بو حديثك سرينه وحقيقتنه ايرمشدر بو ناس التون وكومش معدنلرى كبى اولمشدر معدن شناس
بركسه اولسه قنغى خاكده معدن وار ايديكنى بيلمز وبو حديث شريفك بورايه مناسب اولان شرح وتحقيقى ايكنجى
دفترده ترك كفتن ان مرد ناصح سرخنده (يا د الناس معادن هين يار) بيتنك شرحنده مرور ايلدى انده طلب اوله (م ى
من ز خاك تن بدانم كاندر آن) چند نقدست وچه دارد او ز كان) در يكى كان زر بى اندازه درج) وان دكر دخلش بود كمتر
ز خرج * بن تن خاكندن بيلورمكه انده نه قدر نقد وار در وكاندن اول خاك تن نه طوتر يعنى بن شول انسان معدنلرينى
آكاهيم كسه يكه تن خاكينك ايچنده نقد نقد وار در ومعادندن اول خاك تن نه كونه معدن
طوترا كا عارف اولورم اول بركانده اندازه سز زر درج در واول بر كانك دخلى خرجندن كمتر اولور يعنى بو خاك زمينده
بعض التون معدنى اولور كه انده بى نهايت وبى اندازه التون مندرج اولمشدر انك خرجى قليل ودخلى كثيردر مقبول
اولان معدن بودر اما بر معدن دخى وار دركه اكر چه با التون وياخود كومش وار در ليكن بر استاد آنى تربيتله ظهوره

كتورمك مراد ايلسه انك دخلندن خرجى چوق اولور پس بو ادنى معدندر ناس دخى معادن ذهب وفضه كبيدر يعنى
بر مربى بر معدن ذهب كبى اولان كسه يى كورسه انده نه قدر ذهب معنوى وار در بيلور اكر آنك حاصلى خرجندن چوق
اوله جق اولور سه اكا بذل همت قيلور وانك تربيه سنه مشغول اولور واكر حاصلى ودخلى خرجنه وزحمتنه دكمزسه
اكا صرف همت ايلمز پس معادن ناسى بيلمز والناس معادن كمعادن سرينه عالم اولمز الا كه عارف بالله وبوندن دخى
مراد عارف بالله اولان كسه اولور (مثنوى) همچو مجنون بو كنم من خاك را * خاك ليلى را بيابم بى خطا * مجنون خاكى
استشمام ايدوب اندن رايحه آلوب ليلانك نه برده اولديغنى بلديكى كبى بن هم مجنون كبى خاكى استشمام ايلرم ليلينك
خاكنى خطاسز بولورم يعنى كاه اولوردى كه ليلايى مجنوندن قاچروب بر اخر خانه يه وبر آخر مقامه قورلردى مجنون كلوب
اولكى مقامنده ليلايى بوله مسه يردن ترابى الوب قوقوليوب قوقوليوب لابد صكره واروب ليلينك ساكن اولديغى خانه يى
بولوردى وليلينك ساكن اولديغى زمينك ترابى آخر زميندن فرق قيلوردى زيرا ليلانك رايحه سنى بيلمشدى اوله اولمجق
بن هم ليلاى حقيقينك مظهرى اولان خاك بدن نه كونه كسه نك خاكيدر دماغ روحله استشمام ايليوب بيلورم
واندن رايحه الماغه قادر اولورم ديدى (مثنوى) بو كنم دانم ز هر پيراهنى * كر بود يوسف وكر آهرمنى * بوى ايلرم
هر بر پيراهندن بيلورم اكر يوسف عليه السلام اوله واكر آهرمن اوله هر پيراهندن استشمام ايلرم واول پيراهنده
اكر يوسف عليه السلام اولسون واكر آهرمن اولسون رايحه لرندن بيلورم يعنى حضرت يعقوب عليه السلام پيراهن
يوسفدن يوسف رايحه سن الوب انى بيلديكى كبى بن هم هر كسك پيراهن وجودنى قوقولرم واكر اندن يوسف عليه
السلام رايحه سى كلورسه بيلورم واكر شيطان وديو رايحه سى كلورسه هم فهم قيلورم الحاصل دماغ عقل پاك
اولدقدنصكره هر كسك كيفيت حالنى بيلمك ونه كونه وصفله متصف اولديغنه عالم اولمق ممكن اولور (مثنوى)
همچو احمد كه برد بوى از يمن * زان نصيبى يافت اين بينى من * كه كدامين خاك همسايه زرست * يا كدامين خاكى صفر
وابترست * حضرت احمد عليه السلام كبى كه يمندن بو ايلتوراندن بو بنم بورنم بر نصيب بولدى مصرع اول انى لاجد
نفس الرحمن من قبل اليمن حديثنه اشارت اولمشدر وحديثك شرح وتحقيقى دردنجى دفترده بايزيد حضرتلرينك
حكايه سى ضمننده تفسير قوله عليه السلام انى لاجد بيورد قلرى سرخده مرور قيلمشدر انده طلب اولنه يعنى حضرت
احمد عليه السلام يمن جانبندن رحمن رايحه سن بولديغى واويس قرنيدن رايحه الديغى كبى اندن بنم بينى جانم بر نصيب
بولدى بن دخى جان بورنيله قوقولرم كه قنغى خاك همسايه زردر يا خود قنغى خاك صفر وابتردر يعنى جان دماغيله
هر كسه نك خاك جسدنى قوقولرم وبيلورم كه قنغى كسه نك خاك بدنى جوهر معنايه مقارن اولمش وذهب سر خدايه
معدن كلمشدر ودخى بيلورمكه قنغى كسه نك خاك جسمى نوع معدنيدر وياخود خالى وابتردر الحاصل دماغ روح پاك
اولدقدنصكره ومشام عقله قوت كلدكدنصكره لابد هر كسى رايحه سندن بيلمكه قادر اولور وانك مرتبه سنه ومقدارنه
شعور بولور پس بونده بينى دن مراد قوت مدركه اولور كه عقل اول قوت مدركه ايله هر كسك نه كونه معدن اولديغنى ادراك
قيلور (مثنوى) كفت يك نك خاصيت در پنجه ام * كه كندى افكنم طول علم * برى دخى ايتدى ايشته خاصيت بنم
پنجه مده دركه بركند براغورم طول علم اوزره علم طاغ معناسنه در طول علم طاغك اوزنلغى وبو قروسى ديمك اولور بونده
مراد مقام اعلا ومرتبه بالا اولور يعنى بونلردن برى دخى ايتدى ايشته خاصيت بنم پنجه روحمده دركه بن بر مقام اعلايه
پنجه عقله كمند وهمتى براغورم واكا تمسك واعتصام ايدوب اول مقام اعلايه عروج وصعود قيلورم (مثنوى)
همچو احمد كه كمند انداخت جانش * تا كمندش برد سوى آسمانش * كفت حقش اى كمند انداز بيت * آن ز من دان
ما رميت از رميت * حضرت احمد صلى الله عليه وسلم كبى انك جانى كمند اندى تا كم اول حضرتك كمند همتى انى آسمان
جانبنه ايلتدى حق تعالى حضرتلرى اكا ديدى اى بيت معموره كمند اتيجى وياخود اى خانه آسمانه كمند همتى رمى
ايديجى انى سن بندن بيل سن اتمدك شول دمده كه سن انى اتدك بو آيت كريمه نك موردى اكرچه خاصدر كه اول
حضرتك كفار جانبنه تراب اتمسى خصوصنده نازله اولمشدر اما اول حضرتدن ظاهر اولان معنيده چونكم حضرت
حقدن وجوده كلدى پس اول حضرتك كمند همتى بيت آسمانه اتمسى دخى حقيقتده حضرت حقدن اولدى وبو آيت
كريمه نك مفهومى اول خصوصده دخى بولندى پس اول حضرته وارث كامل اولان عشاق دخى كمند همتلرنى ارادت حقله
عالم بالايه اتارلر واول واسطه ايله معراج روحانى ايدرلر وملكوت سماى مشاهده قيلورلر (م ى) پس بپرسيدند زان شه كاى
سند) مر ترا خاصيت اندر چه بود) كفت در ريشم بود خاصيتم) كه رهانم مجرمانرا از نقم) مجرمانرا چون بجلادان دهند
چون بجنبد ريش من ز يشان رهند) چون بجنبانم برحمت ريش را) طى كنند آن قتل وان تشويش را * چونكم اول قوم
هر برسى على حدة كنديلره مخصوص اولان هنرلرى سويلديلر پس اول شاهدن سؤال ايلديلر بويله كه اى سند واى يار

معتمد تحقیق سکا خاصیت نه شیده در بهر حال سنك دخی بر هنرك و بر خاصیتك اولمق لازمدر سویله کوره لم سن نه هنرده
استادسن ونه فن وصنعت ایچره ماهرسن دیدیلر شاه محمود ایتدی بنم خاصیتم ریشمده درکه بن مجرملری ریشمله نقمتلردن
وعذاب ومحنتلردن قورتاریرم شول زمانده که مجرملری چونکم جلادلر النه ویره لر چونکم بنم ریشم حرکت ایلیه اول
جلادلر الندن قورتاریرم چونکم رحمتله صقالمی تحریك ایلیم جلادلر اول قتلی واول تشویشی طی ایدرلر واول
مجرملردن شکنجه وعذابی رفع ایدوب انلری آزاد قیلورلر ریش صقاله دیرلر وریش دبرتمك پادشان دبرتمکدن کنایت
اوله که دهان حرکت ایلسه صقال حرکت ایلمکی مستلزم اولور ویاخود صقال دبرتمك باش دبرتمکدن کنایت اوله که
اول شاهلر برنسنه یه باشلرنی دبرتمکله اشارت ایدرلر ومقابله سنده اولان خدمتکارلر پادشاهك باشنك حرکتندن انك
مرادنی فهم ایدرلر تحقیق بر نیجه مجرملری انك قرشوسنده قتله کتورسه لر پس پادشاه باشیله انلرك خلاص اولمسنه
اشارت قیلسه صقال بیله حرکت ایلمش اولور پس صقالی دبرتمك ذکر جزو واراده کل ویاخود ذکر ملزوم واراده لازم
طریقی اوزره باش دبرتمکدن کنایت اولور وادنی اشارت معناسی مراد اولور (مثنوی) قوم کفتندش که قطب
ما توی * که خلاص روز محنتها شوی * بعد ازان جمله بهم بیرون شدند * سوی قصران شه میمون شدند * قوم اکا دیدیلر که
بزم قطبمز سنسن که محنت کوننده بزه خلاص اولورسن اندنصکره جمله سی اتفاقله طشره اولدیلر اول میمون
اولان شاهك قصری جانبنه کتدیلر قطب شول مرکز مدار اولان کسه یه دیرلر که وجود عالم انك اوزرینه دور ایلیه
تحقیق کرارام ورایلشدر برقاج کسه برکسه نك وجودینك اطرافنده دائر اولسه وا کا انقیاد قیلسه لر اکا دخی قطب
اطلاقی صحیح اولور زیرا اقطاب قتی چوقدر شول دمکه برقوم برکسه یه اقتدا ایلیه لر اول کسه اول قومك قطبی اولور
نته کم اول قوم شاه محموده اقتدا قیلدیلر وسن بزم قطبمزسن دیدیلر زیرا سن بزم محنتلر وآفتلر کوننده خلاص ونجاتمزه
سببسن دیدیلر وبونده نکته اولدر که مرتبه قطبیته واصل اولان کسه حل وعقد وقبض وبسط صاحبی کرکدر وظل الله
وبریوزنده خلیفة الله اولمق لازمدر فرضا نیجه مجرملر وعاصیلر حضرت حق طرفندن قصاصه وعذابه مستحق
اولدقلری وکرفتار کار کاری زمانده ما کر دنیاده وا کر آخرتده اول خلیفه الهی وظل ربانی برادنی اشارت ایلدکده انلر
اول شکنجه وعذابدن خلاص اوله لر واول بلا وعقابدن اول مرد کاملك بر اشارتیله نجات بوله لر نته کم رسول اکرم
صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك روز محنتده ویوم قیامتده بر اشارتلریله نیجه مجرملر زبانیلر الندن خلاص اوله لر کذلك
اول حضرته وارث کامل اولان قطبك دخی دنیا وآخرتده کاری بودر زیرا قطب ظل الله وبریوزنده خلیفة الله درهمان انك
اشارتی فی الحقیقه عین اشارت الهیه در پس اول کروه سلطان محمودله کندی مقاملرندن طشره کیدوب اول میمون
ومسعود اولان پادشاهك قصری جانبنه کتدیلر وانك قصرینه داخل اولوب خزینه سندن سیم وزر ودر وجوهر المغه
واخذ قیلمغه عزیمت ایتدیلر بونده دخی تنبیه اولدر که هرکس خلیفة الله اولان قطبك خزینه باطنندن کندی مرادنی
ومقصودنی المغه قصد قیلجیدر اکر رضا ایله اولورسه عذاب وعقابه مستحق اولمزکه اول اکا حلال اولان وظیفه ورزق
کبیدر واکر بی رضای قطب استراقه قیلورسه عذاب وعقابه مستحق اولور وقصاصه صکره لایق کلور وبو کونه مجرملرك
عذابدن خلاصی اول شاه معنوینك بر اشارتنه ونظر عنایتنه موقوف اولور (مثنوی) چون سکی بانکی بر داز سوی
راست) کفت می کوید که سلطان باشماست * چونکم راست جانبندن برسك بر بانك اوردی یعنی صاغ طرفدن برکلب
اوردی اول بانك کلبی فهم ایلین کسه بونلره دیدی سك دیرکه سلطان سزکله بیله در بوندن مراد اکثر خلقك لسانی (وهو
معکم اینما کنتم) مفهوم منی سویلرودخی (والله معکم ولن یترکم اعمالکم) فحواسنی تعبیر ایلر تحقیق سلطان حقیقتك
سرایی طرفنه متوجه اولان سالکلر ایچنده بونلرك اصواتنده اولان رموزی ونکاتی فهم ایلمکه قادر برعارف اولسه
کندیسنه دیرکه ای یاران بزکه سلطانك سرایی طرفنه متوجه اولان طائفه یز حالا او سلطان بزمله بیله در وبزنه فعله
شروع ایلسك اول بزدن جدا دکلدر بن بو خلقك نه سنك سوزندن بو معنایی فهم ایلدم سزهم بونده آکاه اولك
دیراما اول قوم حبك الشئ یعمی ویصم موجبنجه سیم وزره کمال محبتلرندن کسه نك سوزنی ایشتمیوب وبرخوش
فهم ایتمیوب وسلطانك کندولریله نیجه اولدیغنی بوقلمیوب کندی کارلرینه مشغول اولدقلری کبی عارفك دخی
بو سوزندن اکثرناس متنبه اولمیوب وسلطان حقیقت کندیلریله نیجه اولدیغن بیلمیوب مقتضای طبیعتلری اوزره کار
ایلمکه مشغول اولورلر (مثنوی) خاك بو کردان دکر از ربوه * کفت این هست از وثاق بیوه * اول بری برد بوه دن خاك
قوقولدی دیدی بو خاك بر طول خاتونك خانه سندندر بوه بوکسك یره دیرلر بیوه طول خاتونه دیرلر بونده دنیا مراد
اولورکه طول عورت کبیدر مقصود بر سبیل رمز وکنایت بویله دیمك اولورکه اول رائحه بیلیجی معدنلری فهم قیلیجی کسه
بر مرتفع یردن خاکی قوقولدی ودیدیکه ای یاران بو بیوه زن اولان دنیا خانه سنك خاکیدر یعنی بوشناس اولان عارف

سرای

سرای سلطان حقیقته متوجه اولان سالکان طریقته برکسه نك خاك وجودنی دماغ جان ایله استشمام قیلدقدنصکره
دیرکه ای یاران بونك خاکی بیوه زن دنیانك خاکیدر بونده خزینه شاهیدن اثر یوقدر خزینه یی بر آخر خاکده تفحص
وتجسس ایلیه لم دیرلر وسلطان حقیقتك سرایی وحرمی کبی اولان برجسدیا که متوجه اولورلر (م ی) پس کمند انداخت
استاد کمند * تا شدند آن سوی دیوار بلند * پس استاد کمند اولان دیوار بلند اوزره کمند آتدی اول دیوار بلند جانبنه
کتدیلر یعنی چونکم اول بیوه زنك وثاقندن بری کلدیلر سلطانك بلند اولان حرمی دیوارینه کلدیلر پس اول کمند آتمقده
استاد اولان کسه اول دیوار اوزره کمندی آتدی تا کم بونلر اول کمند واسطه سیله بلند اولان حرم دیواری اوزره کتدیلر
وهر بری درون حرم خانه یه دخول ایتدیلر بونده دیوار بلنددن مراد حدود الله ومحارم الله اولور الا ان لکل ملك حمی
الا وان حمی الله محارمه * حدیثنك موجبنجه هر پادشاهك قوروسی وحرمینك حدی اولدیغی کبی حدود الله دخی
حرم دیواری کبیدر (ولیس البر بان تأتوا البیوت من ظهورها ولکن البر من اتقی وأتوا البیوت من ابوابها) آیتنك
موجبنجه اکر برکسه اللهك ملکنه کندی یوردیغی یردن کلوب داخل اولوب امر اولندیغی اوزره انی اخذ وقبض
قیلورسه مواخذه یه وعقابه لایق اولمز واکر بو بابدن داخل اولمیوب بوکیجه دزدلری حدود الله دن تجاوز ایتمکله والاهك
ملکنی غصب واخذ قیلمغله انده تصرف ایدرلرسه صبح اخرت ظهوره کلوب سلطان حقیقت سریر عرش اوزره مستوی
والامر یومئذ لله) آیت کریمه سنك موجبنجه امر همان اکا مخصوص اولدیغی کونده حدود الله دن تجاوز ایلین وملك
الهیده تصرف قیلان کسه لری امر حقله زبانیلر اخذ ایدرلر اندنصکره سلطان محمود بو کیجه دزدلرینه نه ایلدیسه
سلطان ودود دخی کندی حدندن تجاوز ایلین وبی رضا وبی امر ملك الهیده تصرف قیلان ظالملره اویله ایلرنته کم کاسه
کرکدر (مثنوی) جای دیکر خاك را چون بوی کرد * کفت خاك مخزن شاهیست فرد * اول بوی شناس جای دیکری
چونکم استشمام ایتدی وبراوج خاك الوب قوقلدی دیدیکه ای یاران بو خاك شاه فردك مخزنی خاکیدر یعنی اول
بی نظیر اولان پادشاهك خزینه سنك ترابیدر بو اهل طریق ایچره شول عارفه بکزرکه مشاهده روحله برکسه نك خاك
جسدنی استشمام ایلدکده انك خاك وجودنده فرد وبی نظیر اولان پادشاه حقیقتك خزینه سی اولدیغنی بیله وکندی
اصحابنه ای یاران بو شاه حقیقتك خزینه سنك ترابیدر بو خاکده خزینه الهی مدفوندر اکاه اولك دیه وتبشیر ایلیه
(مثنوی) نقب زن زد نقب ودر مخزن رسید * هر یکی از مخزن اسبابی کشید * پس زر وزربفت وکوهرهای زفت * قوم
بردند ونهان کردند تفت * پس نقب زن خزینه دیوارینه نقب اوردی ومخزنه ایرشدی هر بری مخزندن بر اسباب
چکدی چوق زر وچوق زربفت یعنی التونلی جامه واولو کوهرلر اول قوم اپاتدیلر وعلی الفور انی نهان ایتدیلر بو نقبزن
اولان کسه اهل شریعت واهل طریقت باتنده شول کسه یه بکزرکه شریعت دیوارنی وطریقت جدارنی خرق وشق
ایلیه وتجاوز ایدوب برنیجه کسه دخی اکا متابعت قیلوب مخزن الهیدن حرام اولان متاعلری وحق تعالینك
رضاسی اولمین شیلری اباحت طریقیله اخذ ایلیه وانی اخفا ایلیه (مثنوی) شه معین دید منزلکاهشان * حلیه ونام
وپناه وراهشان * خویش را دزدید زیشان بازکشت * روز در دیوان بکفت آن سرکذشت * شاه محمود اول دزدلرك
منزلکاهنی معین کوردی حلیه سنی ونامنی وپناهنی ویولنی کوردی یعنی انلرك هیئتلرنی وشکللرنی واسملرنی والتجا
ایلدکلری خانه لرنی وانلرك یولنی بالتمام کوردی کندیسنی انلر میانندن اوغرلدی یعنی ظرافتله اوغرلندی یعنی انلرك
ایچندن برصنعت ایدوب چیقدی وسراینه رجوع ایتدی کوندز دیوانده کیجه اولان سرکذشتی اعیانه دیدی کندینك
مصاحبلرینه اول قصه دن خبر ویردی (مثنوی) پس روان کشتند سرهنکان مست * تا که دزدانرا کرفتند وبست
دست بسته سوی دیوان آمدند * وزنهیب جان خود لرزان شدند) چونکه استادند پیش تخت شاه) یارشبشان بود آن
شاه چوماه * چونکم شاه محمود بو سرکذشتی سویلدی وانلری وارك اخذ ایلیك دیو امر ایلدی پس مست اولان
سرهنکلر فی الحال روان اولدیلر تا کم واروب دزدلری طوتدیلر بیتمند تقدیرنده درکه کرفتند بوکا دلالت ایدر حرامیلر
الی باغلنمش دیوان جانبنه کلدیلر وهر بری کندینك جانی قورقوسندن لرزان اولدیلر واضطرابده قالدیلر چونکم انلر
کلدیلر شاه محمودك تختی اوکنده طوردیلر اول ماه کبی اولان شاه انلرك کیجه یاری ایدی نته کم شاه حقیقت وسلطان
بی شرکت بو دنیا کیجه سنده حرم الهی کبی اولان دیوار شریعتدن تجاوز قیلان وملك الهیده رضاسز متصرف
اولان حرامیلر ومباحیلرله بیله درکه کلام مجیدنده (وهو معکم اینما کنتم) بیوردیکه انسان خیرده وشرده هرنه حالده
وهرنه مکانده اولسه الله تبارك وتعالی حضرتلری انکله بیله در وانك قیامی وداروکیری حقیقتده نظر اولنسه حضرت
حقله در اکر بو دنیا کیجه سنده اول شاه حقیقتك کندی ایله اولدیغنی کوروب وروز آخرة ظهوره کلوب انی بیلمکه ومعاینه
قیلمغه قادر اولورسه وبو رؤیت ومشاهده سیله کندوینی خلاص ایلدیکندن ماعدا کندینك توابعی اولان مجرملری

دخی خلاص ایلمکه قادر اولورسه کم بو معنایه اشارت ایدوب بیوردیلر (م ی) آنکه شب بر هر که چشم انداختی) روز دیدی
بی شکش بشناختی * شاه را بر تخت دید و گفت این * بود با ما دوش شبگرد و قرین * آنکه چندان خاصیت
در ریش اوست * این گرفت ماهم از تفتیش اوست * اول کسه که کیجه ده هر شول کسه نك اوزرینه چشم آتدی کوندز
کوردی بی شك انی اکلردی یعنی بونلر میاننده شول کسه که کیجه کوردیکنی کوندز بی شبهه بیلوردی و فهم ایلردی
پادشاهی اول کون تخت اوزره کوردی و دیدی ای یاران بو شاه عالیشان دون کیجه بزمله بیله کیدیجی و قرین و کار
دوزیجی ایدی شبگرد وصف ترکیبیدر کیجه کزیجی معناسنه اول کسه که بو قدر خاصیت انك ریشنده در بو بزم گرفتم زهم
انك تفتیشندندر یعنی شول کسه که کیجه بزمله یار ایدی و بنم ریشمده شول خاصیت واردر که انی تحریك ایلدکده مجرملر
جلادلر الندن قورتلوردیدی اشته اول کسه که انك محاسن لطیفنده او اقدر خاصیت واردر که بو شاه عالیدر که بو بزم
اخذ اولنمز هم انك تفتیشندندر وامر ندندر دیدی شاه محمودن مراد پادشاه حقیقی مراد اولدیغی اوزره ریشدن
مراد وجه الهیده اولان محاسنه دینور بوزه حسن ویردیکی اعتبار له پس اول پادشاه حقیقتك محاسننده و مکارمنده
اول خاصیت واردر که لطفله انی تحریك ایلسه نیجه مجرملر عذاب و عقابدن خلاص اولور و بو محلده اولان مجرملردن
مراد حقوق الهیده و ملك پادشاهیده بی رضا تصرف قیلان مجرملر اولور حقوق عباده دکل چونکم حقوق عباد
اولمیه حقوق الهی اوله * اطلب العلة کی اغفر الذلة * بیوردیغی حدیث قدسی حسبنجه بر بهانه ایله مجرم قوللرینك
ذلاتنی وسیآتنی عفو قیلسه عجب اولمز با خصوص که بر عارف شه شناس انلر حقنده شفاعت ایلسه و اول عارف حرمتنه
حق تعالی انلرك کناهندن کچسه و انلره نیجه لطفلر و احسانلر قیلسه هم انك دریای لطفنه بر قطره نقصان کلمز (مثنوی)
گفت وهو معکم این شاه بود * فعل ما می دید و سرمان می شنود * اول عارف شه شناس بونلره ایتدی ای یاران وهو معکم
بو شاه ایدی بزم فعللرمزی کوردی و بزم سرمزی اشتدی بو بیت سورهٔ حدیدك اولنه قریب اولان آیت کریمه یه اشارت
اولور و بو آیت کریمه نك تفسیری بر قاچ محلده مرور ایلدی جملهدن جلد اولده تفسیر قوله وهو معکم سر خنده مرور
ایلدی انده طلب اولنه یعنی اول عارف شه شناس بونلره ایتدی ای یاران بو اول شاهدر که بز هر نه حالده اولسق بزمله
اوبیله ایدی او بزم کارمزی کوردی و اسرارمزی بیلدی و اشتدی (م ی) چشم من ره برد شب شه را شناخت) جمله شب
با روی ماهش عشق باخت * امت خود را بخواهم من ازو * کو نگرداند ز عارف هیچ رو * بنم کوزم یول ایلتدی کیجه
شاهی اکلدی جمله کیجه آنك ماه اولان یوزیله عشق اوینادی یعنی شول عارف شه شناس کندی اتباعنه دیر که
ای قوم بنم چشم جانم دنیا کیجه سنده پادشاه حقیقته یول ایلتدی وانی بیلدی و اکلدی دوکلی شب دنیاده انك ماه کبی
اولان وجه منیری ایله عشق اوینادی پس شمدی بن اول پادشاه کریمدن کندی امتمی و اتباعمی استرم و انلر حقنده
شفاعت ایلرم که اول شاه عالی هیچ عارف قولندن یوز دوندرمز و کندیسنی بیلان و دنیاده کندی جنابیله آشنالق قیلان
عالم بندهسندن اعراض قیلمز وانك سوزنی رد ایلمز (م ی) چشم عارف دان امان هر دو کون) که بدو یابید هر بهرام عون
عارفك کوزنی هر ایکی کونك امانی بیل که بهرام عونی انك سببیله بولدی هر بهرام اگرچه بر پادشاهك اسمیدر بونده مطلق
پادشاهلر مراد اولور و عارفدن مراد شب دنیاده سلطان حقیقتله آشنا اولان وانی بیلوب کورن عزیزلردر پس عارف
بالله اولان عزیزلرك چشم حقیقت بینی دنیا و آخرتك امانیدر که هر پادشاه بو دنیاده عون و نصرتی اول عارفلر سببیله
بولدی (وبهم یرزقون وبهم ینصرون) حدیثی هم بو معنایه دلالت قیلدی و عارف کندی عصرنده قائم مقام نبوی
و خلیفهٔ مصطفوی اولدی پس حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم نیجه امان دو کون و عاجز و فرومانده یه عون
اولدیسه بو خصلت انك وارثی و کاملی اولان عارفه دخی اول حضرت علیه السلامدن میراث اولدی (مثنوی) زان محمد
شافع هر داغ بود * که ز جز حق چشم او ما زاغ بود * اول سببدن محمد مصطفی علیه السلام حضرتلری شافع هر داغ
اولدی که حقدن غیری ایچون اول حضرتك مبارك کوزی ما زاغ اولدی یعنی میل ایلمدی و غیره نظر و التفات قیلمدی
نته کم چشم شریفی حقنده (ما زاغ البصر وما طغی) دینلدی چونکم اول حضرتك چشم شریفی حضرت حقدن غیری یه
میل قیلمدی و شاه مطلق تماشاسندن طاغی اولمدی بو سببدن اول حضرت علیه السلام هر درد و داغ اهلنك شفیعی
اولدی (مثنوی) در شب دنیا که محجوبست شید * ناظر حق بود و زو بودش امید * شب دنیاده که خورشید حقیقی که
خلقدن محجوبدر اول حضرت علیه السلام ناظر حق ایدی وانك امیدی همان اندن اولدی شید آفتابه دیرلر یعنی
بو دنیا کیجه سنده که آفتاب معنوی ناسك عیون و ادراکندن محجوب و مستوردر اول حبیب الهی ناظر جمال پادشاهی
ایدی و همان اول حضرتك امیدی اول پادشاه مطلقدن ایدی غیره انك چشم شریفی التفات ایلمدی (مثنوی)
از الم نشرح دو چشمش سرمه یافت * دید آنچه جبرئیل آن بر نتافت * اول حضرتك ایکی کوزی الم نشرح

مفهومندن سرمه بولدی کوردی اول نسنه یی که جبرائیل اکا طاقت کتورمدی الم نشرح لك نك تفسیری اوچنجی
دفترده رفتن هر دو خصم سر خنده وام دار شرح اینم نك کرو یتمك شرح خنده و بشنجی دفترده دخی عالم هست و نیست
سر خنده بر مقدار و بعض مواضعده دخی مرور ایلشدر انلرده طلب اولنه یعنی الله تعالی حضرتلری اول حضرته
خطاب ایدوب یا محمد بز سنك صدرکی شرح ایلدك بیوردی جناب عزت جل شانه نك بو کلامندن وانك صدر شریفی
شرح ایلسندن اول حضرتك ظاهر و باطن کوزلری کحل بینش بولدی و کوردی اول وجه کریم که حضرت جبرائیل
علیه السلام انك واردیغی مرتبه یه واروب انك کوردیکنی کورمکه طاقت کتورمدی و شب معراجده سدره یه واصل
اولدقده لو دنوت انملة لاحترقت دیوب انده قالدی و اول حضرت وصف و بیانه کلمین جمال مطلقی کوردی مثنوی
در دیده کشید کحل ما زاغ * نه زاغ نگاه کردونه باغ * می راند بدان عرش پرواز * تا جلوه ناز و پردهٔ راز * پس پرده
زبیش دیده برخاست * بی پرده بدید انچه دل خواست (م ی) هر یتیمی را که سرمه حق کشد * گردد او دریتیمی بارشد
نور او بر درها غالب شود * انچنان مطلوب را طالب شود) تحقیق بر یتیمه که سرمهٔ حق چکه اول دریتیم بارشد اولور یتیم
باباسی اولمینه دیرلر یعنی شول بر یتیم که باباسندن جدا اوله وانك بصر بصیرتنه حق تعالی حضرتلری سرمه چکه وانی
کندی نوریله منور قیله اول کسه رشد صاحبی و هدایت مالکی صدف کائنات ایچره بر در یکدانه اولور وانك نوری
سائر درلر اوزره غالب اولور انچلین مطلوبی طالب اولور جمله انبیا درلر کبیدر و اول افضل رسل در شاهوار کبیدر که اول
حضرتك نور پاکی بوجمله نك نورینه غالبدر زیرا که اول حضرت انچلین عالی مطلوبه طالبدر (م ی) در نظر بودش
مقامات العباد * لاجرم نامش خدا شاهد نهاد * اول حضرتك مقامات العباد نظرنده اولدی یعنی حق تعالینك
جمله عبادینك مقاملری اول حضرتك حضورنده و نظرنده اولدی لاجرم خدای تعالی حضرتلری اول حضرتك نام
شریفنی شاهد قودی نته کم حضرت قرآنده سورهٔ احزابده (یا ایها النبی انا ارسلناك شاهدا) ودخی سورهٔ فتحده هم
(انا ارسلناك شاهدا) دیدی بو آیت کریمه نك و اول حضرته شاهد دیمنك تفسیری و تحقیقی جلد اولك آخرینه قریب
جواب گفتن امیر المؤمنین سر خنده گشت ارسلناك شاهد درنذر شر خنده مرور ایلشدر انده طلب اولنه (مثنوی)
آلت شاهد زبان و چشم تیز) که ز شب خیزش ندارد سر گریز) شاهدك آلتی زبان و چشم تیزدر که انك شب خیزندن سر گریز
طوتمز یعنی شاهدك ایکی آلتی واردر بریسی تیز کوریجی کوز که انکله بر شیئی کما هو حقه کوره و بریسی دخی لساندر که
انکله کوردیکنی بلا زیاده ولا نقصان سویلیه وانك حقنده شهادت ایلیه پس اول شاهد حق اولان حضرت نبی
علیه السلامك شب خیز اولان وجود شریفندن اصلا بر سر قرار قیلمز و چشم مبارکندن بر معنی پوشیده و نهان اولمز
(مثنوی) گر هزاران مدعی سر بر زنند * گوش قاضی جانب شاهد کنند * اگر هزاران مدعی باش یوقاری اوره
قاضی کوشنی شاهد جانبنه ایلر یعنی حق تعالی الوهیتی و امری و نهیی خصوصنده و اگر انبیای عظام علیهم السلامك
نبوتلری و رسالتلری خصوصنده امم سالفه دن و ملل مختلفه دن صد هزار مدعیلر باش یوقاری کتوروب بری برلریله
دعوا و مخاصمت ایلسه لر قاضی حقیقی سمع شریفنی شاهد جانبنه ایلر و شاهد هر نه سویلرسه انی دکلر و مدعیلرك سوزی
اگر شاهدك سوزینه موافق ایسه قبول ایلر و اگر مخالف ایسه رد ایلر چونکم اول حضرت نبی علیه السلام شاهد حق
اولدی حق تعالی حضرتلری انك امتنی دخی ناس اوزره شهدا قیلدی و کندی رسولنی کندی امتی اوزره شاهد مزکی
قیلدی نته کم حضرت قرآنده بو کونه خبر ویروب بیوردی (وکذلك جعلناکم امة وسطا لتکونوا شهداء علی الناس ویکون
الرسول علیکم شهیدا (مثنوی) قاضیان را در حکومت این فنست * شاهد ایشان را دو چشم روشنست * گفت شاهد
زان بجای دیده است * کو بدیده بی غرض سر دیده است * قاضیلرك حکومت وقتنده فنی بودر شاهد انلره ایکی
روشن کوزدر شاهدك سوزی اول سببدن دیده برنده در که اول شاهد غرضسز دیده ایله سر کورمشدر و فی الحقیقه
شریعت محمدیه دن قاضی اولنلره ایکی شاهد ایکی روشن کوز کبیدر و ایکی شاهدك سوزی قاضینك کندی کوزی
منزله سنده در که انلر بی غرض اولان دیده ایله سر و حقیقتی کورمشلردر پس حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلمك
امتندن مرتبهٔ کماله بالغ اولان و اول حضرتدن میراث بولان عزیزلر شاهدلردر قاضیٔ حقیقته بونلر انسان العین
منزله سنده اولمشلردر نته کم شیخ اکبر قدس الله سره حضرتلری فصوص الحکمده وهو بمنزلة انسان العین للحق
دیو تحقیق قیلمشلردر و بونك تحقیقی بر قاچ محلده کچمشدر اگرچه حق سبحانه و تعالی عبادینك احوالنه و اعمالنه
علیم و بصیردر اما کندی رسولنی عبادی اوزره شاهد قیلمسنده و دخی انك امتنی ناس اوزره شهدا ایلمسنده حکمت
بالغه سی و اسرار غامضه سی واردر که آنی بیلنلر بیلدیلر انجق (مثنوی) مدعی دیدست اما با غرض * پرده باشد دیدهٔ
دل را غرض) مدعی کورمشدر اما غرضله کوکل دیده سنه غرض پرده اولور یعنی بر نسنه یی دعوا ایلین کسه هم نوعا

اول شیئی کورمشدر اما غرض نفسانی ایله کورمشدر غرض نفسانی ایسه کوکل کوزینه حجاب اولمشدر واول مدعینک
حقیقت بین اولمسنه غرض پرده کلمشدر پس مدعی شیئی من حیث الحقیقه کما ینبغی کورمه مشدر اما شاهدلک کوزنده
اوغرض نفسانی حجابی یوقدر پس اول حقیقتله کوربجیدر لکن مدعینک سوزی مقبول اولمیوب شاهدلک سوزی
قاضی یه مقبول اولمشدر (مثنوی) حق همی خواهد که توزاهد شوی * تاغرض بکذاری وشاهد شوی *
کین غرضها پردهٔ دیده بود * برنظر چون پرده پیچیده بود) حق تعالی حضرتلری استر که سن زاهد اوله سن تاغرضی
قویه سن وشاهد اوله سن یعنی ای امت محمد دن اولان حق سبحانه وتعالی حضرتلری استر که سن دنیایی وهوایی
واغراض نفسی بالکلیه تارک اولوب تاغرض نفسی قویه سن وشاهد اوله سن زیرا بوغرضلر کوزلک پرده سی اولور
نظر اوزره پرده صارلمش وطولشمش اولور ومؤمنی حقیقت بین اولقدن منع قیلور پس بو امتدن شهداء علی الناس اولان
اغراض نفسانیه دن بالکلیه بری اولان وبصر بصیرتلرنی کشاده قیلان طائفهٔ علیه اولور بوخسه عوام شهادته مستحق
دکلدر که انلرک اکثرینک شهودی واقراری وتصدیقی یا تقلید ایله دریاخود اغراضله معلولدر نهایتی مقلده اولان
عوامک شهادتلری محقق اولان کسه لره تبعیتله مقبوله اولور (مثنوی) پس نبیند جمله را باطم ورم) حبک الاشیاء
یعمی ویصم * پس اهل غرض جمله یی طم ورم ایله کورمز زیرا حبک الاشیا یعمی ویصم بیورلمشدر وبو حدیثی حضرت
نبی علیه السلامدن ابوالدرداء رضی الله عنه حضرتلری وهم ابوهریره رضی الله عنه حضرتلری روایت قیلمشلردر
وبو حدیث شریفک شرحی جلد ثانیده معاویه حکایه سنده مرور ایلمشدر طم مال کثیره دیرلر رم دخی مال کثیره دیرلر
لکن رم مالک نفیسنده استعمال اولنور بونده جمله یی اعلی وادناسیله چوقلق کورمز دیمک معناسنه استعاره اولور یعنی
اهل غرض اولان کسه جمله یی مالک اولدقلری اشیانک اعلاسی وادنی سیله کورمکه قادر اوله مز زیرا بر شیئه محبت
انسانی کور وصاغر ایلر پس غرضله اعمی واصم اولان کسه جمله یی حقیقتله کورمکه قادر اولمز (مثنوی) دردلش
خورشید چون نوری نشاند * پیش اختر را مقادیری نماند * پس بدید اوبی حجاب اسرار را * سر روح مؤمن وکفار را
اول حضرت نبی علیه السلامک مبارک کوکلنده چونکم خورشید حقیقی بر نور قودی اول حضرتک اوکنده اخترلرک
مقادیری قالمدی یعنی چونکم حق تعالی حضرتلری رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک قلب شریفنده
بر نور اعظم قویوب انک قلب شریفنی کوکب دری کبی بر زجاجه قیلدی پس اخترلرک اول حضرتک حضورنده مقداری
قالمدی پس اول نبی مکرم صلی الله علیه وسلم حجابسز اسراری کوردی مؤمنک وکفارک روحنک سرنی کوردی
هر کسک روحنده مخفی اولان معنیلره نظر ایر کوردی (م ی) در زمین حق را ودر چرخ سمی * نیست پنهان تر زروح آدمی
زمینده وچرخ سمیده حضرت حقک آدمینک روحندن پنهان تر مخلوقی یوقدر که آدمینک نفخهٔ الهی اولان روحی
هر خفیدن اخفی وهر باطندن ابطندر که عقول انک ادراکنده وماهیتنده حیراندر روانی بیلمکده واله وسرکرداندر (م ی
باز کرد از رطب ویابس حق نورد) روح را من امر ربی مهر کرد) حق تعالی حضرتلری قورودن ویاشدن دوره کیسنی کیرو
باز ایتدی اما روحه امر ربیدن مهر ایتدی یعنی بو اشیانک رطب ویابسی وادنی واعلاسی کان منطوی اولمش وعیون
وادراکاتدن مخفی وپوشیده قالمش ایدی حق سبحانه وتعالی رطب ویابس وادنی واعلی وروحانی وجسمانی هر شیئک
دوره کیسنی وپرده سنی کیدروب کتاب مبینده قوللرینه هر نسنه یی بیان ایلدی اما روحدن سؤال ایدلدکلرنده
(قل الروح من امر ربی) دیمکله انی مهرلدی وانک پرده سنی کشف ایتمدی وحقیقتندن خبر ویرمدی نته کم سورهٔ
بنی اسرائیلده یهودیلر روحدن سؤال ایلدکلرنده حق تعالی حضرتلری حبیبنه امر ایدوب یا محمد سن بونلره روح بنم
ربمک امریدر دی بیوردی وبو آیت حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمک روحی بیلمدیکنه دلیل اولمز بلکه اول
حضرت روح نه ایدیککی بیلمش وانی کورمشدر ولیکن اول نامحرم ونا اهل اولان طائفه یه بویله مبهم جواب ویرمکه
امر اولنمشدر شیخ صدرالدین قنوی قدس سره العزیز حضرتلری بیوردیلر که حضرت نبی علیه السلام روحی بیلدی
وکورمدی دیمک وبو آیتله استدلال ایلمک یرنده دکلدر زیرا یهود قریشه دیدیلر که پیغمبریکزدن اوچ نسنه یی
سؤال ایلیک ایکیسندن خبر ویروب برندن خبر ویرمز ایسه صحیح پیغمبردر والا کاذبدر دیدیلر اکر اصحاب کهفک
کلندن ودخی اسکندر ذوالقرنیندن ودخی روحدن سؤال ایلیک اکر بو ایکیسندن خبر ویروب وروحدن خبر ویرمیوب
مبهم قورسه صحیح پیغمبردر تصدیق ایلیک دیدیلر زیرا توراتده حق تعالی اول ایکیسندن خبر ویردی وروحدن
خبر ویرمیوب مبهم قودی دیدیلر پس قریش روحدن بر سبیل امتحان سؤال ایلدیلر اویله اولیجق (قل الروح من امر ربی
انلرک استعدادینه کوره ودخی حقیقتنه عالم اولمین نامحرملرک مشربنه وفهمنه کوره بیورلمش اولور والا جناب
حق بیلن وحضرت حقی کورن سلطان کائنات علیه افضل الصلواته روحی بیلمدی دیمک مناسب دکلدر دیو بیوردیلر

(مثنوی) پس چو دید آن روح را چشم عزیز * پس بر و پنهان نماند هیچ چیز * شاهد مطلق بود در هر نزاع *
بشکند کفتش خمار هر صداع * پس چونکم اول روحی عزیزک کوزی یا خود عزیز اولان کوز کوردی پس انک اوزرینه
هیچ چیز پنهان قالمز چشم عزیزدن مراد بونده رسول اکرم علیه السلام حضرتلریدر اول حضرت جمیع اشیا ایچره
چشم عزیز کبیدر که انسان کاملدر وروحک بعض شرح وتحقیقی ومتکلمینک ومشایخک انک حقنده اولان سوزی
جلد اولده (تن زجان وجان زتن مستور نیست) بیتنک شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وبونده توضیح معنی بویله
دیمک اولور که پس جمیع اکوان ایچره چشم عزیز منزله سنده اولان انسان العین وسلطان الکونین صلی الله علیه وسلم
اول روحی کوردی وبیلدی پس اول حضرتک علم شریفی وچشم لطیفی اوزره هیچ برشئ پنهان ومخفی قالمز اول
حضرت هر نزاعده شاهد مطلق اولور اول حضرتک سوزی هر صداعک خمارنی صر یعنی چونکم نبی مکرم صلی الله
علیه وسلم وجود مطلقی بیلدی وحضرت حقی کوردی ومشاهده قیلدی پس مخلوقک وموجوداتک دخی حقایق
واسراری اکا پوشیده ومخفی قالمدی بو جهتدن هر نزاعده شاهد مطلق اولدی اول حضرتک کلام شریفی وکفتار
لطیفی هر موجب صداع اولان جدال ونزاع خمارنی کسر ایلر وحقیقت حالی بیان ایلمکله صداع ویرن عقلی ونقلی
خمرلرینی وانک مستلکنی دفع وازاله قیلر (مثنوی) نام حق عدلست وشاهد آن اوست * شاهد عدلست زین رو چشم
دوست * حق تعالینک نامی عدلدر وشاهد انک لایقیدر بو یوزدن چشم دوست شاهد عدلدر عدل حق تعالینک
اسماء حسنی سندن براسمدر پس عدل حق تعالینک نامیدر وشاهد دخی انک ملکی ولایقیدر بو جهتدن شاهد
عدل دوستک کوزی منزله سنده در شاهد عدلدن مراد حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم ودخی وارث کامل
اولان عارف واصل اولور (مثنوی) منظر حق دل بود در دو سرا * که نظر در شاهد آید شاه را * حق تعالینک منظری
ایکی سرایده کوکل اولور که شاهک نظری شاهده کلور ایکی سرایده یه حق تعالینک نظری قلبه اولدیغنه اولا
بو حدیث شریف دلالت ایلر قال علیه السلام * ان الله لا ینظر الی صورکم ولا الی اعمالکم بل ینظر الی قلوبکم ونیاتکم
وثانیا بو آیت کریمه دلالت ایلر قال الله تعالی (یوم لا ینفع مال ولا بنون الا من اتی الله بقلب سلیم) پس حق تعالی
حضرتلرینک دنیاده وآخرتده نظرکاهی کوکلدر زیرا پادشاهک نظری محبوبه در وکندوبی مشاهده قیلان قلبه در
قلب سلیم ایسه لطیف وصافی اولدیغی اعتبارله محبوبدر وبصیرتله حضرت حقی کوردیکی جهتدن شاهد ومشاهددر
پس قلب صافی شاهدلک وصفلریله موصوف اولدیغیچون حق تعالینک نظری اکا اولور (مثنوی) عشق حق وسر شاهد
بازیش * بود مایهٔ جمله پرده سازیش * حق تعالینک عشقی وانک شاهد بازلغنک سری انک جمله پرده سازلغنک مایه سی
اولدی یعنی حق سبحانه وتعالینک ظهور واظهاره اولان افراط محبتی وشاهدلره اولان معامله سنک سری بو کون
ومکان که فی المثل پردهٔ وجه حقیقتدر بو جمله کون ومکان پرده سنک دوزلمسنه اصل ومایه سی حق تعالی حضرتلرینک
ظهور واظهاره اولان عشق ومحبتی اولدی کما قال فی الحدیث القدسی کنت کنزا مخفیا فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق
لاعرف وبو جمله پرده سازلغه مایه وعلت غائیه شاهد حق اولان حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینی سومسی
وانکله عشقبازلق قیلمسی اولمشدر نته کم بو معنایه اشارت ایدوب بیوررلر (مثنوی) پس ازان لولاک کفت اندر لقا
در شب معراج شاهد باز ما * اول سببدن لقا وقتنده لولاک دیدی شب معراجده بزم شاهد بازمز یعنی بزم شاهد بازمز
اولان خدای تعالی حضرتلری معراج کیجه سنده حبیب اکرم حضرتلرینک وصال ولقاسی وقتنده اول حضرته
خطاب ایدوب * لولاک لولاک لما خلقت الافلاک * دیدی یعنی اکر حبیبم سنک وجود شریفک اولمیدی بن افلاکی
خلق ایلمزدم بو افلاکک وجوده کلمسنه سن مایه وعلت غائیه سن دیدی پس بو معنی جناب عزتک رسول اکرم صلی الله
علیه وسلم حضرتلرینی زیاده سودیکنه دلالت ایلر انکیچون اول حضرت بن اللهک حبیبی یم دیدی واکا بو اجلدن
حبیب الله تسمیه اولندیکه اول حضرت هم اللهک محبی وهم محبوبیدر حق تعالی حضرتلرینه بو اعتبارله شاهد باز
تعبیر ایلمشلردر (م ی) این قضا برنیک وبد حاکم بود * بر قضا شاهد نه حاکم میشود * بو قضا نیک وبد اوزره حاکم اولور قضا
اوزره شاهد حاکم اولمز یعنی حاکم اولور قضا بونده قاضی معناسنه در ومبالغه ایچون مصدر ذکر اولنمشدر یعنی
بو قاضی اکرچه نیک وبد اوزره حاکم اولور اما قاضی اوزره شاهد معناده حاکم اولور شول اعتبارله که قاضینک قضاسی
وحکمی شاهدک شهادتنه موقوفدر شاهد نه کونه شهادت ایلرسه قاضی اکا کوره حکم ایلر پس شاهد من وجه
قاضی اوزره حاکم اولمش اولور وقاضینک قضاسی شاهدک وجودی ایله ظهوره کلور بو اعتبارله شاهد قاضی اوزره حاکم
اولمش اولور (مثنوی) شد اسیران قضا میر قضا * شاد باش ای چشم تیز مرتضا) اول قضانک میر قضا اسیری اولدی
شاد اول ای مرتضا اولان چشم تیز مصرع اولده اوچ وجه جائزدر اولا اسیران جمع اولوب اسیران قضا میر قضا اولدی

دیمکدر اما بو وجه ضعفدن وتکلفدن خالی دکلدر وثانیا اول قضانک اسیری میرقضا اولدی دیمکدر وثالثا میرقضا اول قضانک اسیری اولدی دیمکدر اولکی وجه اوزره توضیح معنی اسیران قضا اولان کمسهلرک اعیان ثابتهلرینک مقتضاسی اوزره قضای الهی حکم ایلرپس اسیران قضانک نفس الامرده اعیان ثابتهسی امیر قضا اولور وقضا اوزره حکم قیلور وقضای الهی دخی انلرک اعیان ثابتهسی نه اقتضا ایلرسه اکا کوره حکم قیلور وبو مسئلهنک نتیجهسی علم تابع معلومدر دیمکه منتهی اولور وبونک تحقیق نقش فصوصه اولان شرحمزده فص عزیریهده مذکور اولمشدر انده طلب اولنه وایکنجی وجه اوزره معنی میرقضا اولان نبی اول قضای الهینک اسیری اولدی دیمک اولورکه حضرت نبی علیه السلام بو بریوزنده اولان وبین الخلایق ظهوره کلان قضانک امیریدر وبو امیرقضا اول قضای ازلینک اسیریدر واوچنجی وجه اوزره معنی امیرقضا اولان حاکم حقیقی اولان قضا صاحبی اول نبی علیه السلامک شهیدی اولدی شو اعتبارله که انک قضاسی وحکمی اول شاهد عدلک شهادتنه موقوف اولدی وانک حکمی بونک وجودیله ظهوره کلدی وبونک محبوبی ومشهودی اولدی واول بونک حبیبی وشاهدی اولدی ای ارتضا ایتمش وبرکزیده اولمش چشم تیزشاد اولکه رؤیت همان سکا عطا اولندی وبو حقیقی کورمک وبو رؤیته واصل اولمق سکا میسر ومخصوص اولمشدر نتهکم بیورمشلردر ان الله اعطا موسی الکلام واعطانی الرویة وفضلنی بالمقام المحمود والحوض المورود رواه ابن عساکر عن جابر رضی الله عنهما (مثنوی) عارف از معروف بس درخواست کرد) کای رقیب ما تواندر کرم وسرد * ای مشیر ما تو اندر خیر وشر * از اشارتهات دل مان بی خبر) عارف معروفدن چوق درخواست ایتدی بویله دیوکه ای بزم رقیبمزسن کرم وسردده ای خیر وشرده سن بزم مشیرمزسن سنک اشارتلرکدن بزم دلمز بی خبردر عارفدن مراد بونده بو دنیا کیجهسنده شاه حقیقی بیلن واولیادن پادشاه بی نظیری مشاهده قیلان صاحب بصیرت اولور وتقدیر کلام بویله دیمک اولورکه عارف بالله اولان ولی کندینک معروف ومشهودی اولان حضرت حقدن چوق استدی کندویه تابع ومرید ومحب اولان طائفهنک ذلاتنی وتقصیراتنی وسیأتنی ارحم الراحمیندن عفو اولمق استدی وانلر حقنده شفاعت ایلدی بویله دیوکه ای پادشاه مطلق کرمده وسردده وخیرده وشرده وسرده وعلانیتدهسن بزم نکهبانمزسن شول مهیمن وبصیرسنکه شب وروزده بزدن هر نه صادر اولورسه انی کوررو بیلورسن وبز هر نه یرده اولسق بزدله اولورسن ای خیرده وشرده بزه اشارت ایدیجی پادشاه سنک اشارتلرکدن بزم کوکلمز بی خبردر نتهکم سلطان محمودک اشارتلرندن اول قومک کوکلری بی خبر اولدی وبنم ریشمده مجرملری قتلدن خلاص ایلمکه قدرت وخاصیت واردر دیمکده نه رمزونه اشارت واردر انلر بونی فهم قیلهمدیلر نتهکم حضرت قرآنده اولان اشارت الهیهدن هم اکثر عالم بی خبردر جملهدن * ونحن اقرب الیه من حبل الورید * نکتهسندن ودخی (وهو معکم اینما کنتم اشارتندن ودخی (ان الله یغفر الذنوب جمیعا * رمزندن وحضرت حبیب اکرم صلی الله علیه وسلمه (ولسوف یعطیک ربک فترضی) بیوردیغی بشارتندن اکثرینک قلبی بی خبردر وحضرت حق هر کارده وهر حالده انلرله بیله ایکن انلر انی کورمیوب وانکله اشنالق قیلیوب اندن غافللردر (م ی) ای برا نالا نراه روز وشب) چشم بند ما شده دید سبب) ای شول پادشاهکه روز وشب بزی کوررو اما بز انی کورهمزز بزم چشم بندمز سبب کورمک اولدی یعنی ای لیل ونهارده وهر کار وکردارده پادشاه بزی کورمکه وادراک قیلمغه قادر اوله مدیغمز لطیف اولان اله بزم ابصارمزک بندو پردهسی اسباب کورمک اولدی اسبابه مشغول اولدیغمز واسطهایله مسببدن بی خبر اولدقدیر (مثنوی) چشم من از چشمها بکزیده شد تاکه در شب آفتابم دیده شد * بنم کوزم سائر کوزلردن کزیده اولدی تاکم کیجه آفتاب بکا کورلمش اولدی یعنی عارف بالله اولان ولی کامل دیر الهی وای پادشاهلر پادشاهی سائر کوزلردن بنم کوزم برکزیده اولدی تاکم بو دنیا کیجهسنده سنک بکا آفتاب رویک کورلمش اولدی ومشهود کلدی (مثنوی) لطف معروف تو بود آن ای بهی * پس کمال البر فی اتمامه * اول کیجه کورمک سنک لطف معروفک ایدی ای بهالو پس کمال بر آنک اتمامندهدر بهی فعیل وزننده در بهالو وکوزل دیمک اولور بعض نسخهده لطف ایله معروف ما بیننده واو واقع اولمشدر بو تقدیرجه معروف احسان معناسنه اولور وتوضیح معنی بویله دیمک اولورکه عارف شهشناس بویله دیرکه ای کوزل وزیبا اولان محسن اول بنم بو دنیا کیجهسنده آفتاب بین اولمم وسن شاه مطلقی من وجه مشاهده قیلم سنک بکا لطفک واحسانک ایدی پس کمال احسانی اتمام ایلمکدهدر نتهکم ما الاحسان الا باتمام دینور چونکم بو دنیاده بزه ایمان وعرفان وایقان ویردک وبزی سنی بیلمک وسنکله بو قدرجه آشنا اولمق مرتبهسنه ایرکوردک استرزکه یوم قیامتده بو احسانی اتمام ایلیهسن وبزی بین الخلایق مؤاخذه قیلمیهسن دیدی (م ی) یارب اتمم نورنا فی الساهره * وانجنا من مفضحات قاهره * یاربی ساهرهده بزم نور عزی اتمام ایله وبزی قاهره اولان مفضحاتدن قورتر ساهره عرصهٔ قیامته دیرلر وا کا ساهره دیدکاری خلق اول بیدار ایلدیکی

اعتبارله درنتهکم بو رابعه مناسب اولان بر مقدار شرح وتحقیق هم جلد خامسده تمثیل روشهای مختلف سر خندهمی ورد ایلدی انده طلب اولنه یعنی عارف کامل حضرت جناب حقه بو کونه دعا ایلر وبویله سویلرکه ای بزم پروردکارمز عرصهٔ قیامتدهسن بزم نورمزی تمام ایله نتهکم یوم قیامتده حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلمه ایمان قیلان مؤمنلر (یقولون ربنا اتمم لنا نورنا واغفر لنا انک علی کل شیء قدیر) دیه (والله تعالی حضرتلری کندی نبیسنی وانکله بیله اولان مؤمنلری یوم لا یخزی الله النبی والذین امنوا معه) آیت کریمهسنک موجبنجه اول کونده رسوا ایلمیوب انلری مفضحاتدن امین ایلیه الهی سن بزی هم اول مفضحات قاهرهدن قورتروب خلاص ایله وبزی اول کون رسوا ایلمیوب حلم ولطفله بزه تجلی ایله (مثنوی) یار شب را روز مهجوری مده * جان قربت دیده را دوری مده * بعد تو مرکیست بادرد ونکال * خاصه بعدیکه بود بعد الوصال) الهی کیجه یارنه کوندز مهجورلک ویرمه قربت دیده اولان جانه دورلک ویرمه یعنی ای پادشاهلر پادشاهی دنیا کیجهسنده یار اولنه وسنکله بیله سیر قیلانه روز آخرتده مهجورلک ویرمه وبو عالمده سنک قدمکی کورن جانه وسنکله آشنا اولان روح روانه دورلک ویرمه وانی فراق وبعد المرتبه ایرکورمه زیرا سنک بعد وفراقک بر موت ودرد ونکال ایله علی الخصوص بر بعدکه بعد الوصال اوله یعنی سنک بعدک مطلق دردله وعذابله اولان بر مرک کبیدر خصوصا شول بعد وفراقکه بو دنیاده اولان وصالدن وآشنالقدن صکره اوله اول بعد نیجه مرک عظیم وعذاب الیمدن زیادهدر (م ی) انکه دیدستت مکن نادیده اش * آب زن بر سبزهٔ بالیده اش * اول کمسهکه سنی کورمشدر انی کورمامش ایلمه انک بالیده اولان سبزهسنه صو اور بالیده بتمش وبیومش معناسنهدر یعنی الهی شول قولک که سنی کوردی وسنکله کندی استعدادی قدر آشنالق ایلدی انی کورمامش ایلمه بلکه کمال لطفکدن انک بتمش اولان وجودی سبزهسنه وباغ قلبنده ظاهر اولان مقصودی نباتنه آب لطفکی اوروانی آب وصالکله احیا ایدوب دیرکور ولطف واحسانک مرتبهسنه وکمال قربک وزیاده آشنالکک مقامنه ایرکورتاکم خوف وحزندن امین اولان وعقاب وعذابدن نجات بولان وخاص ومقرب اولان عبادک زمرهسنه داخل اوله (مثنوی) من نکردم لاابالی درروش تو مکن هم لاابالی درخلش * الهی بن تمکن اولدیغی مرتبهروشده لاابالی اولمدمسن هم خلشده لاابالی اولمه خلش خلیدن لفظندن اسم مصدردر اصل دکن باتمغه ویاره سنجمغه دیرلر واغرتمق وایذا ایتمک معنالرنده هم استعمال ایدرلر بونده اغرتمق وایذا ایتمک معناسی مراد اولور لاابالی قیدسز مقیدسز معناسنهدر نکردم کاف فارسی ایله نشدم معناسنه اولمقده جائزدر اما اکر کاف عربی ایله اوقنورسه لاابالی عدم مبالات معناسنه اولور ممکن دخی کاه اولورکه مشو معناسنه استعمال اولنور اکا کوره معنی ویرلدی اکر ممکن ایله معناسنه اولورسه بو مصرعده هم لاابالی عدم مبالات معناسنه اولور وتقدیر کلام بویله دیمک اولورکه الهی بن فقیر روشده وسنک یولکه کیدشده تمکن اولدیغی مرتبه لاابالیلک ایتمدم وقایدسز اولنلر بولنه کیتمدم قادر اولدیغجه روشده احتیاط ایدوب قاردم سن هم بنی اغرتمقده وبکا الم ویروب ایذا ایتمکده لاابالیلک ایتمه بلکه حالمه رحم ایلیوب لطف واحسان ایله وخوان نعمتکله طویله (م ی) هین مران از روی خود او را بعید * آنکه او یکبار آن روی تو دید * هرکز انی کندی یوزکدن بعید سورمه اول کمسهکه او برکره سنک یوزکی کوردی یعنی شول کمسهکه عالم الستده سنک سوزکی ایشتدی بو عالمده انی کندی یوزکدن بعید سورمه وبو عالمده هم سنی برکره مشاهده ایلدی اول عالمده انی کندی لقای شریفک مشاهدهسندن ایراق ایلمه (مثنوی) دید روی جز توشد غل کلو * کل شیء ما سوی الله باطل) سندن غیرینک یوزنی کورمک غل کلو اولدی اللهدن غیری کل شیء باطلدر نتهکم مسلم وبخارینک اتفاقیله صحیحنده بویله روایت اولنمشدرکه قال علیه السلام اصدق کلمة قالها الشاعر کلمة لبید الا کل شیء ما خلا الله باطل (وکل نعیم لا محالة زائل وبو کلمهنک شرح وتحقیقی جلد اولک اواخرنه قریب تعجب کردن آدم علیه السلام از ضلالت ابلیس سرخندهده کل شیء ما خلا الله باطل بیتنک شرحندهمی ور ایلمشدر انده طلب اولنه وبونده معنی سندن غیرینک یوزنی کورمک معناده زنجیر کلو اولدی زیرا هر شی ما سوی الله فرض اولندقده باطلدر والله تعالیدن خالی وغیری اعتبار قیلندقده بی فائده وبی حاصلدر بو جهتدن اکا کوکل ویرن وانی کورن کمسهلره زنجیر کلو اولمق مقرردر (مثنوی) باطل اندر جی نما یندم رشد * زانکه باطل باطلان را می کشد * ذره ذره کاندرین ارض وسماست) جنس خود را هریکی چون کهرباست) کل شیء الله تعالیدن سوی وخلافرض اولندقده باطلدر وبکا رشد کوسترر یعنی کندیلرنی موجود کوستروب کندیلر جانبنه اولان یولی بکا راه رشد کوستررلر وبنی کندیلره جذب ایدرلر اول سببدنکه بندخی غیر وسوی حکمنده اولدیغم اعتبارله باطلم باطل ایسه باطللری کندیسنه جذب ایلر الحاصل ذره ذرهکه بو ارض وسماایچرهواردر بهرحال کندی جنسنی هر بری کهربا کبیدرکهربا کاهی کندیسنه نیجه جذب ایلرسه هرکس کندی جنسنی هم کندیسنه اویله جذب ایلرپس بجن برکمسه کندیسی حقدن غافل اولسه وغیری وسوی

مرتبه‌سنده قالسه لابد حقدن غافل اولنلره مائل اولوروا کر اهل حق اولسه وحضرت حق مشاهده قیلسه الجنس
الی الجنس یمیل موجبنجه بنه کندی جنسنه میل قیلور (م ی) معده نان را میکشد تا مستقر * میکشد مر آب را تف جکر
مثلا معده نانی مستقرنه دل جکر که معده ایله نانک ما بیننده جنسیت واردر وکذلک تحقیقا آبی تف جکر جکر که آب ایله
جکرک ما بیننده جنسیت واردر (مثنوی) چشم جذاب بتان زین کویها * مغز جویان از کلستان بویها * زانکه حس
چشم آمد رنک کش * مغز و بینی میکشد بوهای خوش * چشم بتلرک جذابی بوکویلردن مغز کلستاندن بویلر
استجیدر یعنی کوز بو محله‌لردن محبوبلری جذب ایدیجیدر ودماغ کلستاندن رایحه استجیدر انکچونکه حس چشم
رنک وبو چکیجی کلدی ورنک بو ایله انک مناسبتی اولدی انکچون اول رنکه ولونه میل قیلدی وکذلک بینی وبرون خوش
قوقولر جکر انکچونکه مغز ودماغک روایح طیبه ایله ما بیننده مناسبت تامه واردر اول مناسبتدن اوتری روایح طیبه‌یی
کندی جانبنه جذب ایلر (مثنوی) زین کششها ای خدای رازدان * تو بجذب لطف خود ما نده امان) غالبی برجاذبان
ای مشتری * شاید ار درماند کار او اخری * ای رازدان اولان خدا بو کششلردن یعنی بو اشیانک بری برلرنی کندیلره
جذب ایلمرندن سن کندی لطفک جذبیله بزه امان ویر و بزی بونلره منجذب اولمقدن ومیل قیلمقدن خلاص ایدوب
کندی جانبکه جذب ایله ای مشتری اولان وای مؤمن قوللرندن نفسلرینی ومالرینی صاتون الوب انلره جنت ملکنی ثمن
ویرن خدا سن جمله جاذبلر اوزره غالبسن لابد درا کردرمانده‌لری کیرواله سن یعنی شان شریفکه لایقدر که اکر عاجز
وفرومانده اولان بنده‌لرکی بو اشیانک جذابلرندن قورتروب کیرواله سن کندی جنابکه مقرب وآشنا قیله سن پس بنه
شه شناس اولان وکیجه ایله کوردیکنی صباح بیلن کسه‌نک حالنی بیانه شروع ایدوب بیورورلر (م ی) رو بشه آورد چون
تشنه با بر * انکه بود اندر شب قدر آن بدر * چون زبان وجان او بود آن او * آن او با او بود کستاخ کو * یوزنی شاهه
کتوردی تشنه ابره یوز کتوردیکی کبی اول کسه که قدر کیجه‌سنده بدرک لایقی ایدی بدردن مراد پادشاه اولور شب
قدردن مراد پادشاهله انک مقارنت ومصاحبت ایلدیکی کیجه اولورو اول کیجه‌یه شب قدر تسمیه‌سی شریف وعظیم
کیجه اولدیغی اعتبارله اولور چونکیم اول شه شناس زبانی وجانی اول شاهک لایقی ایدی آنک لایقی اکا کستاخ کو
اولدی وتوضیح معنی بویله دیمک اولورکه اول کسه که اول عظیم وشریف اولان کیجه‌ده بدر فلک سلطنت وصدر سریر
سعادت ودولت اولان پادشاه اعظمک لایقی وبیلیجیسی وآشناسی اولدی اول عارف شه شناس تشنه اولان کسه سحابه
وآبه توجه ایلدیکی کبی پادشاهه توجه ایلدی چونکیم اول شه شناس اولان عارفک لسانی وجانی اول شاهک لایقی
ایدی انک لایقی اکا کستاخانه سویلیجی اولورو هر نه سویلسه انک سوزی غیریلر کبی اولمیوب پادشاهه اول سوز خوش
کلور چونکیم اول شه شناس اولان عارف کندینک جانی ودخی لسانی اول شاهک لایقی اولدیغنی بیلدی سوزه کلوب
اکا بوکونه خطاب قیلدی (م ی) کفت ما کشتیم چون جان بندطین * آفتاب جان توی در یوم دین * وقت آن شد ای شه
مکتوم سیر * کز کرم ریشی بجنبانی بخیر * اول عارف شه شناس ایتدی ای سلطان عالم وای پادشاه اکرم جان طینه
بند اولدیغی کبی بز هم مقید ومغلول اولدق یوم دینده آفتاب جان سنسن یعنی جان بدنه وابسته ومقید اولدیغی کبی
بزهم کرفتار اولدق وحضورکه مقید کلدک روز جزاده جانه نور ویریجی آفتاب سنسن وبو ظلمات ومحنتدن روحلری
قورتریجی بر پادشاه اعظمسن ای سیری مکتوم اولان شاه انک وقتی اولدی که کرمکدن خیره متعلق بر ریش دپره‌ده سن
یعنی ای سیری مخفی ومعیتی پنهان اولان شاه اکرم اول وقت اولدی که خیر واحسانه متعلق کرمکدن برادنی اشارت
ایلیه سن ومحاسن ومکارمکی تحریک ایتمکله بو مجرملری قید محنتدن وبند آفتدن خلاص قیله سن (م ی) هر یکی
خاصیت خود را نمود * آن هنرها جمله بد بختی فزود * زان مناصب سرنکونسارم
وبسته * ای شهنشاه اعظم هر بری کندی خاصیتنی کوستردی اول هنرلر جمله بدبختلک زیاده ایلدی یعنی بو قومدن
هر بریز کندی هنرنی وخاصیتنی اظهار ایلدی واول هنرلر بزه نافع اولمیوب جمله بدبختلک زیاده ایدوب بوکونه بلالره بزی
کرفتار ایلدی اول هنرلر بزم بوینزی باغلدی اول منصبلردن سرنکونسار وبسته یعنی اول وجودده اولان هنرلر
ونفسک حظنه ومشتهاسنه معین اولان خاصیتلرو سنک حدودکدن تجاوز ایدوب بی اذن وبی رضا ملککده تصرف
ایلمکه سبب اولان فنلر وصنعتلر جمله بزم بوینزی باغلدی اول هنرلرکه بزه منصبلر اولمشدی اول هنر منصبلرندن باشی
آشغه اولوب واسفله دوشدک (م ی) آن هنر فی جیدها حبل مسد * روز مردن نیست زان فنها مدد) اول هنر فی جیدها
حبل مسددر یعنی اول فن وهنر معنی یوزنده فی المثل لیفدن اورلمش بر حبلدر زیرا اولکلک کونی اول فندن انلره مدد
یوقدر چونکیم برفن وهنردن موت کوننده مدد ومعاونت اولمیه جان بوینده اول فن وهنر لیفدن بوکلش ایپ کبیدر
ابولهبک عورتنک بوینده اولان ایپ کبی بو آیت کریمه‌نک تفسیری اوچنجی دفترده تشبیه بند دام قضا سرخنده

مستوفی

مستوفی مرور ایلشدر انده طلب اولنه (م ی) جز همان خاصیت آن خوش حواس) که بسبب بدچشم اوسلطان شناس
همان اول خوش حواسک خاصیتندن غیریکه کیجه‌ده انک چشمی سلطان شناس اولدی یعنی اولمک کونی انواع
فنوندن اصلا مدد یوقدر الا همان شول خوش حواس اولان کسه‌نک هنر وخاصیتنک نفع ومددی اولورکه بو دنیا
کیجه‌سنده انک چشم جانی سلطان شناس اوله وبصر بصیرتله پادشاه حقیقتک کندی ایله بیله اولدیغنی کوره وبیله
وآنک مشاهده‌سنه قادر اوله (م ی) آن هنرها جمله غول راه بود * غیر چشمی کو زشه آکاه بود * شاه را شرم از وی
آمد روزبار * که بشب بر روی شه بودش نظار * اول هنرلر جمله غول راه ایدی شول برچشمدن غیریکه اول شاهدن
آکاه اولدی یعنی اول قومک هنرلری جمله رهزن طریق اولدی الا شول بر شه شناسک کوزی دکل که اول شهدن آکاه
وخبردار اولدی اجازت کوننده پادشاهه اندن شرم کلدی که کیجه شاه یوزنه انک نظاره‌سی اولدی روزبار اجازت کونی
دیمکدر اما حکومت کونی دیمک معناسنه استعمال اولنور حکمده دخی اجازت معناسی بولنور یعنی شول کسه‌نک که
دنیا کیجه‌سنده پادشاه حقیقته نظاره قیلمق وآشنالق اولمق خاصیتی اولدی پادشاه اعظمه روز جزاده انک یوزندن
استحیا ایلمک کلورکه حق تبارک وتعالی حضرتلری حیا وکرم صاحبیدر عارف بنده‌لرندن استحیا ایلمک انک شانندندر
نته کم قوللرندن خشیت ایلمک مرتبه‌سنده اولوردیمشلردر وبو نکته‌نی افاده ایلمکدن اوتری (انما یخشی الله من عباده
العلماء آیت کریمه‌سنده امام ابو حنیفه رضی الله عنه حضرتلری لفظه جلالی مرفوع وعلمایی منصوب قرأت ایلمشدر
مثنوی) وان سک آکاه از شاه وداد * خود سک کهفش لقب باید نهاد * شاه وداددن اول آکاه اولان سک خودا کاسک
اصحاب کهف لقب قومق کرک یعنی اول هنرلر جمله‌سی غول راه کیدر مکر شول هنر دکل که اول پادشاه شناس اوله واول
محبت شاهندن آکاه اولان کلب دخی غیری هنر اهلنه کوره بکدر اکا اصحاب کهفک کلبی دیو لقب قومق کرک زیرا
اندن مراد کهف حقیقتک اصحابنه تابع اولان وخدمت قیلان کسه‌نک نفسی اولور شول کسه‌نک که نفسی اصحاب دلک
قپوسنک سکی اوله اول دخی شاه ودادی آکاهی اولور پس اول سائر نفوسه بکزه‌مز بلکه سائر نفوسدن اول اصحاب دله
خدمت قیلدیغیچون بهتر اولور (مثنوی) خاصیت در کوش هم نیکو بود * کو بیانک سک زشیر آکه شود) خاصیت کوشده
هم نیکو اولورکه اول کوش بانک سکله شیردن آکاه اوله یعنی شول خاصیت که قولقده اوله که او کلبک صداسی سببیله
شیردن آکاه اوله وغیری هنرلره نسبت بو نافع کلور یعنی شول برکسه‌نک کوش هوشنده بر هنر وخاصیت اوله که اول کسه
اصحاب دلک قپوسنه خدمت قیلان وانلره تابع اولان کسه‌نک نفسنک صوت وکلامی سببیله شیر حقیقتدن آکاه اوله
وپادشاه معنوینک کندیله اولدیغنی بیله بوقدر هنر دخی غیری هنرلره نسبتله نیکوتردر پس بو جمله هنرلردن مقبول اولان
هنرلر اوچ قسم اولدی اعلا اولان هنر اولدر که شه شناس اوله ومشاهده‌یه قادر اوله بو شب دنیاده شاهی کوره بیله
واوسط اولان هنر اولدر که هنوز دخی نفسی خست ودنائتدن خلاص ایلمش اوله لکن اصحاب قلوبه واهل شهوده
خدمت قیله وسک اصحاب کهف مثابه‌سنده اوله وپادشاه حقیقی بیله وادنی اولان هنر اولدر که اهل قلوبه خدمت
قیلان کسه‌لرک کلامنه قولق طوته وانلرک صیت وصداسنی فهم ایده وانلرک کلامی واسطه‌سیله پادشاه حقیقتک
کندی ایله اولدیغنی بیله وآکا ایمان واقرار قیله (مثنوی) سک چو بیدارست شب چون پاسبان * بی خبر نبود
زشبخیز شهان * سک پاسبان کبی چونکه بیداردر شاهلرک شبخیزندن بی خبر اولمز شاهلردن مراد بونده ملوک معنوی
وشاهان روحانی اولان اولیا اولورو سکدن مراد شول کیجه‌لرده متهجد اولان واحیای لیالی قیلان کسه‌نک نفسی اولور
یعنی شول سالکک نفسی که پاسبان کبی کیجه‌لرده بیدار اوله وتهجد قیله اول کسه شاهان طریقتک کیجه قالقمه‌سندن
بی خبر اولمز بلکه بو دنیا کیجه‌سنده تبدیل صورت ایدوب بر فقیر وکدا شکلنده خلق ایچره کزسه‌لر هم فراستله انلری بیلور
سائر عوام کالهوام کبی انلرک صورتنه باقوب بو بر فقیر وکدادر دیمز بلکه سیرتنه باقوب شاه معنوی اولدیغنی بیلور
وبرای مصلحت تبدیل صورت ایلمش الحق دیو واقف اولور (م ی) هین زبد نامان نباید ننک داشت * هوش بر اسرارشان
باید کماشت * اکا اول بد ناملردن ننک وعار طوتمق کرکمز عقلی انلرک اسرارنه حواله ایتمک کرک یعنی ای عاقل
اکا اول معیوب اولان طائفه‌دن وظاهرا بدنام اولان قومدن براوغوردن عار طوتمه وناملرینه وظاهرلرینه باقوب
انلره تحقیر واهانت ایتمه بلکه چشم هوشی انلرک سیرتنه واسرارنه حواله ایلک کرکدر که انلرک سری ونیتی نه ایدیکی
تا سنک معلومک اوله اکر انلرک سری ونیتی سنک معلومک اولمز ایسه مجرد ظاهرا بدنام اولملرندن اوتری انلره پشت پا
اورمه نته کم دیلمشدر (بیت) بر آستانه میخانه کر سری بینی * مزن بپای که معلوم نیست نیت او (م ی) هر که او بیکار
خود بد نام شد * خود نباید نام جست وخام شد * هر شول کسه که خود او براوغوردن بد نام اولدی خودا کانام استمک
وخام اولمق کرکمز جستن جستن معناسنه وشدن شدن معناسنه مصدرلردر یعنی شول سالک که بردفعه خود کایتله

بدنام اولدی وملامتی اختیار قیلادی وملامیه دن اولدی خودا کانام ونشان استمك ونا پخته وخام اولمق کرکز اصحاب ملامتك فتلرنده نام ونشاندن بکوب بی نام وبی نشان اولمق پخته لك مرتبه سنی بولمقدر چونکم برکسه نام ونشاندن بکوب پخته اوله تکرارا کانام ونشان استمك خام اولمقدر اول کسه که براوغوردن نام ونشان قیدندن حقیقتله بکجه تکرار اکانام ونشان استمك وخام اولمق لازم اولمز (مثنوی ای بسا زرکه سیه تابش کنند * تاشود ایمن زتاراج وکزند * ای چوق التونکه آنی سیاه تاب ایدرلر تاکم تاراج وضرردن ایمن اوله تابش اسم مصدر اولمقده جائز وشین ضمیر اولوب زره عائد اولمقده جائزدر یعنی ای مرد عاقل چوق خالص التون اولور که آنك تابنی وزاغنی سیاه ایدرلر تاکم بعض یغماجیلرك غارت اتمسندن وضررندن اول صنعتله ایمن اوله ونجات بوله کذلك اصحاب خلوصدن چوق کسه لردخی ظاهرلرنی ظلمات خطا ومعصیتله بویارلروکندیلرینی اهل معصیت هیئتنده کوسترلرتاکم غارتکرلرك ضررندن ویغماسندن ایمن اوله لر واسقاط جاه ومنزلت اتمکله شهرتدن وضرر تعظیمدن نجات بوله لرکه بونلر شهرتك آفت ایدیکنی بیلمشلرو بوخلق عالمك تعظیمندن نتیجه ضررومخافت وارایدیکنه واقف وعارف اولمشلردر انکچون بوصنعتله تسترواختفا قیلمشلردر وبوسیرت اوزره سلوك ایلین طائفه یه ملامیه دینور وبوقصه برحصه دن ملامیه نك محققلرینك مرتبه لری واحوال شریفه لری وانلرك صورتنه نظرایدوب وسیرتندن ودروتندن غافل اولان حیوانلرك حالی معلومك اولور * قصهٔ آن کاو

بحری کوهر کاویان ازقعر دریا بر آورد شب برساحل دریا نهد تا در درخش وتاب آن می چرد بازرکان ازکمین برون آید

چون کاو ازکوهر دورترفته باشد بازرکان کوهر را بلجم وکل تیره بپوشاند وبر درخت کریزد * بوسرخ شریف وبویان لطیف انك قصه سیدرکه بحری اولان کاویعنی دریاصغری کاوبلرکوهرنی دریادیبندن طشره کتوررکاویان فرید ونك عسکرینك اسمیدرکه انك سرعسکرنه حداد کاوی دیدکاری ایچون اول عسکره کاویان دیدیلروضحاکك خزینه سنك کوهرلرنی آلوب علملری اولان دری پارسنه وضع ایلیوب انی حفظ ایلدکاری اعتبارله اول علمده اولان ذی قیمت کوهرلره کوهر کاویان دیدیلریعنی اول کاوبحری دریانك دیبندن برتابدارزیاده براق برکوهری طشره کتوررکیجه ایله انی دریانك کنارنه قورتاکم اول کوهرك درخشی وتابنده یعنی برق وضیاسنده اوتلیه اول کوهری بولنلر وآنی النلر شوصنعتله اول کاوبحرینك الندن آلورلرکه اولابرکیمنده اختفاقیلورلر چونکم اول کاوبحری اول کوهری کتوروب دریا کنارنه قویه شول زمانده که اول کاوکوهردن برمقدارایراق کیده بازرکان کیمندن طشره کلوب اول کوهری بلجمله وتیره بالجقله ستر ایلر وآغاج اوزره فرار ایلروا اول کاوظلمتده قالوب کوهرك رونق وتابنی کوره میوب وانك ظاهرنده اولان بلجمی وکل تیره یی کوروب اندن اعراض ایدرودونوب کلدیکی یره کیدر پس بازرکان بوصنعتله اول کوهر تابداری انك الندن خلاص ایلرنته کم نظمدن دخی معلومك اولور (مثنوی) کاو آبی کوهر ازبحر آورد * بنهد اندر مرج وکردش می چرد * در شعاع نور کوهر کاو آب * می چرد از سنبل وسوسن شتاب * کاو آبی کوهری دریادن بوقاری کتوررچرا کاهه انی قورو انك اطرافنده اوتلار کوهرك شعاعنك نورنده صوصغری سنبلدن وسوسندن سرعتله اوتلار واول جانبده سنبل وریحان اکل ایلر (مثنوی) زان فکندهٔ کاو آبی عنبرست * که غذااش نرکس ونیلوفرست اول سببدن کاو آبنك فکنده سی یعنی فضلاتی ودبرندن اخراج ایدوب براقدیغی عنبردرکه انك غداسی نرکس ونیلوفر وسنبل وریحان وکل اذفردر عنبرك اصلنده ایکی وجه یازمشلردربری بودرکه بحر محیط کنارنده حق تعالی زنبوره مشابه بعض حیوانجقلر خلق ایلمشدرانلراول عنبری زنبورموم یاپدیغی کبی یاپرلردریانك برموجی کلوب اخذ ایلروا کر دریادن بعید ایسه برسیل کلوب انی دریایه کتوررواول دریا اول عنبری انسان ساکن اولان سواحله کتوروب اخراج ایلر پس دریا کنارنده بولوب الورلرو برقول دخی بودرکه عنبر کاوبحرینك فضله سیدرلابد اول کاوبحرینك فضله سی عنبراولور دیمشلردرنته کم حضرت خداوندکاردخی بوقولی اختیار ایلمشلردروکاوبحرینك فضله سنك عنبراولمسنه سبب انك پاك وطاهراوتلادیغیچوندرنته کم پاك وحلال یین کسه لرك دخی بدنده بدکاری غدانور جلاله متبدل اولور بومناسبتله اشارت ایدوب بیوررلر (مثنوی) هرکه باشد قوت او نور جلال * چون نزاید ازلبش سحر حلال * هرکه چون زنبور وحیستش نقل * چون نباشد خانهٔ او پرعسل) هرشول کسه که انك قوت وغداسی نور جلال اوله آنك لب ودهاننده نیچون سحر حلال طوغمیه یعنی هرشول کسه نك که قوت وغداسی نور جلال وپرتو جمال الهی اوله لابد انك لب ودهانندن سحر حلال طوغروانك لسان ودهانندن ظهوره کلان فضلات وکلمات عنبردن اطیب اولور وفضلاته اول کسه نك فضلهدر دیسه اکالایق کاورکما قال ابن الفارض (بیت) ومن فضل ماأسأرت شرب معاصری * ومن کان قبلی فالفضائل فضلتی * هرشول کسه که زنبور کبی وحی الهی اکانقل درانك خانه سی نیچون پرعسل اولمیه نقل بوندهضم نون وفتح قافله نقلك جمعیدرنقل اصلنده شراب ایچدکاری حینده ییلن مزه یه دیرلرصکره غدامعناسنه

هم استعاره طریقیله استعمال اولنمشدربونده نقل غدا معناسنه دریعنی هرشول کسه یه که زنبورکبی وحی الهی والهام ربانی قوت وغدا اولمش وانك قلبنه حضرت حقدن اشارت وبشارتلر کلمشدرانك خانهٔ قلبی عسل معرفت وانکبین حکمتله پراولمشدروشهد معانی ایله درونی طولمشدر (مثنوی) می چرد درنور کوهران بقر * تا کهان کردد زکوهر دورتر * تاجری بر درنهد لجم سیاه * تاشود تاریك مرج وسبزه کاه * پس کریزد مرد تاجر بردرخت * کاو جویان مرد را باشاخ سخت * بیست باران کاو تازد کرد مرج * تاکند آن خصم را درشاخ درج * اول بقر ساحل دریاده کوهرك نورنده اوتلرناکهان اوتلیه رق کوهردن دورترا ولورو کوهراندن برمقدار بعید قالور اول کمینده اولان برتاجر یصودن چقوب اول درتابدار اوزره لجم قورتاکم اول چراکاه وسبزه کاه تاریك اوله وکوهرك نوری لجم سیاه التنده مستورقاله چونکم اول کوهرتابدارك اوزرنه لجم سیاهی وضع ایلیه پس اول مردتاجرفی الحال براغاج اوزره قاجراول کاوبحری ایسه مرد تاجری قتی بوینوزایله جویان اولورنیجه کره اول کاوبحری مرجك اطرافنی طلب ایلر بیست بونده کثرتدن عبارت اولورشاخ بوینوزه دینورتاکم اول کاوبحری اول خصمی شاخه درج ایلیه یعنی بوینوزایله انی هلاك ایلیه (مثنوی) چون ازو نومید کردد کاونر * آید آنجا که نهاده بدکهر * لجم بیند فوق درشاهوار پس زطین بکریزد او ابلیس وار) چونکم اول مرد تاجردن کاونرنا امید اوله وانی بوله میوب اندن کیرودونوب فراغت قیله اول محله کاورکه انده کوهرقو یمش ایدی اول درشاهوارك اوزرنده لجم کوررپس طیندن اول کاوابلیس کبی قچراول طینك التنده اولان کوهری کوره میوب وظاهرینه باقوب اندن فرار ایلر (مثنوی) کان بلیس ازمتن طین کوروکرست * کاوکی داند که درکل کوهرست * که اول ابلیس متن طیندن کوروکردرمتن بونده ایچرومعناسنه درکاونه بیلورکه کلده جوهروارد ریعنی اول ابلیس لعین آدم علیه السلامك درون طیندن کوروصاغردرصغربالحق ایچره کوهراولدیغنی بیلمزپس ابلیس طبیعت وکاوسیرت اولان کسه لردخی برآدمینك طینته باقرونوردین وکوهر یقیننددن غافل اولوب اول بقرکبی اندن قاجروا کاطعن وانکارایدوب کندی کبی اولان جزولره تابع اولورومیل ومحبت قیلورکما قال السعدی بیت * کربی هنرعال کند کبر بر حکیم * کون خرش شمار اکرکاو عنبرست (م ی) اهبطوا افکند جان را در حضیض ازنمازش کرد محروم آن محیض) جانی حضیض بدنه اهبطوا براقدی اول محیض انی نمازدن محروم ایلدی حضیض اسفله دیرلرمحض حیض معناسنه دریعنی جان نفس الامرده برعالی کوهردروانك اصلنده مرتبه ومقامی بغایت برتروعالیتردرانی کندی مرتبهٔ عالی ومقامنه امیسندن بوحضیض طینه واسفل سافلینه الله تبارك وتعالی حضرتلری جانبندن اکاواقع اولان اهبطوا امری براقدی اول جانی حق تعالینك مشاهده سندن ونمازندن واکاتوجه تامدن اول حضیضه متعلق اولان محیضی محروم ایلدی واول حضیضه متعلق اولان محیضی بوبیتله ایضاح وتفسیر ایدوب بیوررلر (م ی) ای رفیقان زین مقیل وزان مقال * اتقوا ان الهوا حیض الرجال * ای یولداشلر بومقیلدن واول مقالدن پرهیز ایلیك زیرا هوا حیض الرجالدرمقیل محل قیلوله وقیلوله معناسنه اولمق هم جائزدروقیلوله ضحوهٔ کبرادن وقت ظهره دك اولان نومه دیرلرنته کم تحقیقی دیباجه ده (احسن مقیلا) قوالنده مرورایلدی وبونده مقیلدن مراد بوعالم طبیعتدرکه محل خواب غفلتدرواول مقالدن مراد حضیض بشریتده اولان مقالدروتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه ای شریعت قرداشلری وای طریقت یولداشلری بوعالم طبیعت خوابکاهندن واول حضیض بشریتده اولان قیل وقالدن اتقا وپرهیز ایلیك زیراهوا تحقیقا رجالك حیضیدرهمان دمکه بررجل عالم طبیعتده میل ایلسه ونفسی هواسنه کوره سوزسویلیه اول حایض اولان زن کبی معنیده مرداراولوروحیض خاتونلری نمازدن نیجه محروم ایلرسه اول رجلی دخی هوا نماز حقیقتدن ومشاهدهٔ الهیه دن اویله محروم ایلرواول هواومیل طبیعی انك باطننی ملوث ونا پاك ایلر حتی طهر باطنه محتاج اولوروبوطهارت باطنینك شرحی نیجه یرده مرورایلمشدر (م ی) اهبطوا افکند جان را در بدن تا بکل پنهان بود در عدن) جانی بدنه اهبطوا امری براقدی تاکم درعدن کلده پنهان اوله یعنی جانکه حد ذاتنده برعالی کوهردرحق تبارك وتعالینك اهبطوا دیوامر ایلمسی انی بدن بالچغنه براقدی تاکم اول عدن حقیقینك دری کبی اولان روح بدن کلیله پنهان اوله وبدن بالچغنك ایچنده اول کوهرنورانی مستورقاله (مثنوی) تاجرش داند ولیکن کاونی * اهل دل داند هرکل کاونی * اول کوهرجانی تاجربیلورولیکن هرکاو دکل اهل دل بیلور هرکل کا ودکل کل کاووصف ترکیبیدربالحق قازیجی معناسنه وبونده مراد بوعالم اجسامدن وابدانه متعلق اولان کاروکرداردن بحث ایلین وتراش قیلان اهل صورت اولور یعنی کوهرجانی حق تعالینك امری کتوروب بوبدن بالچغنه براقدی وصورت جسمانیه ایچره آنی وضع ایلدی تاجرکوهرروحانی اولنلرانی بیلورلرولیکن هرکاوطبیعت کوهرجانك نه مرتبه کوهرعالیشان ایدکن بیلمزاما اهل دل اولان صاحب بصیرتلرانك ظاهرده اولان کنه بقمیوب حقیقتنه ونورانیتنه نظرایدرلر وهربدن

باجغنی قارشدریجی واجسامه متعلق اولان بردن بحث ایدیجی اهل صورت جان کوهرینك قیمتنی وشان شریفنی بیلمز وانك علو قدرنه آکاه اولمز برکسه نك جانی هرنه قدر عالی قدر اولسه واوصاف الهیه ایله عزت وشرفی بولسه ولیکن آنك صورت جسمانیه سی حقیر ودنی اولسه همان جانی دخی اوبله حقیر ودنی صانورلر اما برکسه نك صورتی لطیف ومنصبی شریف وثیابی نظیف اولسه لیکن جانی خبیث وروحی کثیف اولسه انك صورتنده اولان عزت وشرفی کوروب جانی دخی اوبله صانوب الحاصل اهل کل اهل دل اولنك شانی بیلمکه قادر اوله من انکیچون لایعرف ذالفضل الاذووه دیمشلردر ودخی یعرفنا من کان من جنسنا وسائر الناس لنا منکرون دیو سویلمشلردر (مثنوی) هر کلی کاندر دل او کوهر بست * کوهرش غماز طین دیکر بست * هر بر کل که انك کوکلنده بر کوهر واردر انك کوهری بر غیر طینك غمازیدر یعنی هر بر جسد کانك که دلنده بر کوهر جانی ودر عرفانی قونمش اوله لابد انك کوهر جانی بر آخر جسمك غمازی ومخبریدر انسانك بو آب وکلدن مرکب اولان جسمنه کل تعبیر ایدرلر انك اصلی ومادهسی کل اولدیغیچون برکسه نك که کوکلنده نور ربانی وکوهر روحانی اوله اول کسه بو جسم خاکیدن وبدن ترابیدن چقدقدنصکره اکا بر جسم نورانی وبدن روحانی ویربلور که اول بدن روحانی اعمال صالحه دن واوصاف حمیده دن ترکیب اولنمشدر اکا وجود مکتسبی دخی دیرلر پس بو بیت شریفده واقع اولان طین دیکردن مراد اول جسم نورانی ونشئهٔ جنانیدر هر شول کسه نك که حالا قلبی ایچره بر کوهر ایمانی ودر عرفانی اوله لابد انك کوهری بر آخر تخمیر وترکیبك مخبر وغمازی اولور که اول آخر ترکیبه جسم نورانی وبدن روحانی ونشئهٔ جنانی دیرلر ووجود مکتسبی دخی تعبیر ایدرلر (مثنوی) وان کلی کزرش حق نوری نیافت صحبت کلهای پر در بر نتافت * بر کل که حق تعالینك رشندن بر نور بولمدی پردر اولان کللرك صحبتنه میل قیلمدی ویاخود طاقت کتورمدی مصرع اول ابن عمر رضی الله عنهما حضرتلرندن روایت اولنان بو حدیث شریفه اشارتدر که بیوردیلر قال النبی علیه السلام ان الله تعالی خلق خلقه فی ظلمة ثم رش علیهم نوره فمن اصابه من ذلك النور یومئذ اهتدی ومن اخطأه ضل * بو حدیث شریفك شرحی بر قاچ موضعده مرور ایلمشدر جمله دن دفتر اولده حکایت بادشاه جهود دیکر سرخنده (حق فشاندان نور را بر جانها) بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه توضیح معنی واول کلدن مرکب اولان بر جسد که حق تعالینك عالم ازلده نثار ایلدیکی نوردن بر نور بولمدی اول جسد معانی ومعارف درلریله پر اولان جسدلرك مصاحبتنه میل قیلمدی وطاقت کتورمدی جسدك مادهٔ اصلیه سی کلدر باعتبار ما یؤل الیه ثم کل اولدیغی اجلدن اکا کل تعبیر ایلمشلردر وکلهای پردردن مراد عرفا وصلحا واولیاء قدس الله اسرارهم حضرتلرینك جسدلری اولور که انلرك اجساد لطیفه سی درر معانی ولآلی اسرار ربانی ایله طولمشدر واول کسه لر که نور الهیدن خالی اولمشدر انلرله مصاحبت ایلمکدن اجتناب قیلمشدر (م ی) این سخن پایان ندارد موش ما هست بر لبهای جو بر کوش ما * بو سوزك پایانی طوتمز ذکر ایلدیکمز موش جوینك کناری اوزره بزم استماعمز اوزره در موشك مالفظنه اضافتی ادنی ملابسه ایچوندر مرادی بزم ذکر ایلدیکمز موش دیمك اولور کوش بوندن کلمك واستماع ایلمك معناسنه درکه ذکر سبب اراده مسبب قبیلندن اولور وذکر ملزوم اراده لازم سبیلندن اولور دینسه دخی جائز اولور یعنی بو سویلدیکمز معارف واسراره متعلق اولان سوزك پایانی طوتمز بزم مقدما قصه سنی ذکر ایلدیکمز موش ایرمق کنارلرنده بزی دکلمك وکلامزی استماع ایلمك اوزره منتظر دریا خود معنی صو قولغنده چای کنارلرنده منتظر دردیمك اوله بو وجه اوزره ما آب معناسنه اولور و کوش ماصو یك بر کوشه سی معناسنه اولور پس انك قصه سنی سویلمك وجغزله اولان خالنی بیان ایلمك اولیدر تا کم انك قصه سندن عاقل اولنلر نتیجه حصه الهلر وانك کاری نیه منتهی اولور بیله لر * رجوع کردن بقصه طلب کردن آن موش آن جغزرا که در لب جوی بود وکشیدن سررشته تا جغزرا خبر شود در آب از طلب او بو سرخ شریف اول موشك اول جغزی طلب ایلمسنك قصه سنه رجوع ایلمککدر که اول موش لب جویده ایدی وسررشته یی اول موش چکمسنك بیانیدر تا کم آب ایچره ساکن اولان جغزه اول موشك انی طلب ایلمسندن خبر اوله یعنی اول موش ایله جغز مکالمه ومعامله دنصکره بری برلرینك پاینه بر رشتهٔ دراز باغلیوب جغز آب ایچره کتمش ایدی کوش اکا خبر المقدن اوتری وکندینك طلبندن اکا اشارت قیلمقدن اوتری ما بینلرنده اولان رشته نك باشنی چکدی وبوندن مقصود حصه نه اولدیغنی نظمه کتوروب بو ابیات شریفه ایله بیوردیلر (م ی) ان سررشتهٔ عشق رشته میکشد * بر امید وصل جغز بارشد * می تنید بر رشتهٔ دل دمبدم (که سررشته بدست آورده ام) * همچو تاری شد دل وجان در شهود تا سررشته بمن روئی نمود * اول عشقلك بوغرلمشی رشته یی جکر پارشدا اولان جغزلك وصلی امیدی اوزره سررشته عشقدن مراد بونده شول موش سیرت ودون طبیعت اولان کسه اولور که جغز کبی بر پاك وطاهر اولان کسه نك عشقیله بوغرلمش وتخمیر اولمش اوله ورشته دن مراد کوکل رشته سی اولور که ایکیسنك بری برلرینه ربط قلب ایلملری وعلاقه قیلملری

معنوی اولان رشته ایله بری برلرنی باغلمقدر یعنی اول عشقله مخمر اولان واختلاط قیلان موش عقللو ورشدلو اولان جغزلك وصالی امیدی اوزره رشتهٔ قلبی جذب ایلر کوکل رشته سی اوزره دمبدم طولنور بویله دیو که رشته باشنی اله کتورمشم کوکل رشته سی اوزره دمبدم طولنمق ما بینلرنده اولان علاقه یی صیانت قیلمقدن وخاطره رعایت قیلمقدن عبارت اولور وقطع علاقه قیلمقدن کنایت اولور کانه دیردی بحمد الله سررشتهٔ قلبی اله کتورمشم امدی اول رشته اوزره همیشه بکا طولنمق لازم اولور زیرا دل وجان شهود وانتظارده بر تار کبی اولدی تا کم سررشته بکا یوز کوستردی یعنی دیردیکه اول یار نظیف ودلدار شریفك شهود وانتظارنده دل وجان بر ایلك قاتی کبی نحیف وزار اولدی تا کم انکله علاقه ایلمك وبری بریمزه کوکل باغلمق سررشته سی کوجله بکا یوز کوستردی پس انکله اولان علاقه یی بکا کوزتمك وضبط ایتمك لازمدر دیوب اول رابطه یی الدن قومزدی (مثنوی) خود غراب البین آمد نا کهان * در شکار موش بردش زان مکان * چون بر آمد بر هوا موش از غراب * منسحب شد جغز نیز از قعر آب * خود نا کهان غراب البین کلدی موشك شکارنه موشی اول مکاندن ایلتدی یعنی قاپدی واخذ ایتدی چونکم موش غراب سببندن هوا اوزره کلدی جغز دخی قعر آبدن طشره چکلمش اولدی منسحب چکمکه دیرلر منسحب چکلمش دیمکدر انفعال بابی مطاوعت ایچوندر غراب البین شول الاجه قرغه یه دیرلر که انك بیاضی وسوادی اوله کما قال الجوهری وهو الذی فیه سواد وبیاض قال صاحب حیات الحیوان سمی غراب البین لانه بان عن نوح علیه السلام لما وجهه ینظر الماء فذهب ولم یرجع وکذلك تشأموا به وبو غراب البینك شوملغی بوندن دخی معلوم اولور که امام احمد حضرتلری وزهری ابن عباس رضی الله عنه حضرتلرندن بو حدیثی روایت بیوردرلر انه کان علیه السلام اذا نعق الغراب قال علیه السلام اللهم لا طیر الا طیرك ولا خیر الا خیرك ولا اله غیرك (مثنوی) موش در منقار زاغ وجغز هم * در هوا آویخته پا در رتم * موش زاغك منقارنده جغز هم هواده اصلمش ایاغی ایپلکده رتم شول ایپلکه دیرلر که برکسه برکار ایچون برکسه نك اول کاری فراموش ایتمکدن اوتری پارمغنه ایپلك باغلر اول ایپلکه رتم دیرلر بونده مطلق ایپلك مراد اولور یعنی چونکم زاغ موشی صید ایدوب منقارنه الدی موش زاغك منقارنده قالدی بری جانبندن بو ایکیسنك ما بیننده اولان رابطه وعلاقه واسطه سیله جغز دخی اباغی ایپلکه باغلو هواده اصلمش اولدی ومرادنه ایدیکی عن قریب معلوم اولور (مثنوی) خلق میکفتند زاغ از مکر وکید * جغز آبی را چکونه کرد صید) چون شد اندر آب وچونش در ربود * جغز آبی کی شکار زاغ بود * جغز کفتا این سزای آن کسی * کو چوبی آبان شود جفت خسی * خلق هوایه باقدیلر کوردیلر که زاغ بر قورباغه یی اوله مش وانی هوایه چقاروب برایپلکه باغلمش تعجب ایدوب دیدیلر بو زاغ مکر وکیددن ابی اولان جغزی کورنه کونه صید ایلدی اول زاغ انه نیجه کتدی واول قورباغه یی نه حالله قاپدی آبه منسوب اولان جغز نیجه شکار زاغ اولدی بو خود معتاده مخالف در الحق عجب مکر وحیله ایدوب بونی بو کونه اوله مشدر دیو تعجب وتماشا ایلرکن دردمند جغز انسان حالله بونلره دیدی ای بنم احوالمه ناظر اولنلر بو اول برکسه نك لایق وسزاسیدر که بی آبلر کبی بر خسك جفتی اوله بونده اولان آبلردن مراد عرض وناموس وحیا معناسنه در نته کم ترکیده دخی فلان کمسنه یوزی صو ین یره دوکشدر دیرلر حیا وادبی ضایع ایتمشدر دیمکدن کنایت ایدرلر پس بی آبان بی شرمان وبی حرمتان معنالرینه اولور یعنی جغز انلره دیدی بو اول کسه نك لایقیدر که اول کسه حیاسزلر وبی ناموسلر کبی بر خس ودنی غرابك جفت ومصاحبی اوله برکسه نك مصاحبی ودلیلی غراب اوله انك عاقبتی بویله خراب اوله وغداسی جیفهٔ کلاب اوله کما قیل * بیت * ومن یکن الغراب له دلیلا * یمر به علی جیف الکلاب (مثنوی) ای فغان از یار ناجنس ای فغان * همنشین نیك جوئید ای مهان * ای یار ناجنسدن فغان وای یار ناجنسدن فغان همنشین نیك استیك ای اولولر یعنی ای مهلر وای بنم حالمه ناظر اولان بهلر ناجنس اولان یاردن فریاد وفغان وبد طبع اولان خباثت کرداردن ناله وفغان زنهار زنهار جلیس سوءدن وخلیل مضلدن حذر ایلیك وهمنشین نیکو وجلیس صلاح خو برکسه استیك والا صکره یا غراب البین یا لیت بینی وبینك بعد المشرقین دیو بیهوده یره تمنی ایدرسز * ویا ویلتی لیتنی لم اتخذ فلانا خلیلا لقد اضلنی عن الذکر بعد اذ جاءنی وکان الشیطان للانسان خذولا * دین کسه کبی سز دخی چوق تحسرلر وغملر یرسز انکیچون حضرت نبی علیه السلام ایاك وجلیس السوء فانك تعرف به دیو تحذیر ایلمشلردر ودخی مثل الجلیس السوء کمثل نافخ الکیر اما ان یحرق ثیابك واما تجد منه رایحة خبیثة دیو سویلمشلردر الحاصل ناجنس اولان یارك نحوست ونکبتی قتی چوق ومضرتنه وشأمتنه نهایت یوقدر اعاذنا الله وایاکم من الجلیس السوء (م ی) عقل را افغان ز نفس پر عیوب * همچو بینی بدی بر روی خوب * عقل ایچون نفس پر عیوبدن افغان ایلمك واردر زیرا عقل نفس پر عیوبه مناسب اولمز بر بد برون روی خوب اوزره اولدیغی کبی یعنی عقل بر خوب ومحبوب اولان لطیف روی کبیدر ونفس بر چرکین وزشت برون کبیدر زشت وچرکین

اولان برون روی خوب اوزره نیجه باقشمز ومناسب اولمز ایسه نفس اماره ایله عقل شریفك دخی بر برده اولمسی وبر محلده مقارنت قیلمسی بویله باقشمز انکچون عقلك نفس پرعیوبدن افغان ایلمسی واردر چغز آهنك موش خاکیدن افغان ایلدیکی کبی (مثنوی) عقل میکفتش که جنسیت یقین * از ره معنیست نی از آب وطین * عقل اکا دیدیکه یقینا جنسیت معنی بولنندر آب وطین بولندن دکلدر یعنی چغز صورتا خلاف جنسدن شکایت ایدوب بو اول کسه نك لایقیدر که اول کسه خلاف جنس ایله آشنالق ایلیه وجفت اوله دیدکده عقل اکا دیدی یقین بودر که جنسیت معنی بولنده اولور آب وطین یعنی جسم وصورت بولندن اولمز ای چغز اکر سنك من حیث المعنی اول موشله جنسیتك اولمیدی اصلا کامیل قیلمزدك وانکله مصاحبته ومقارنته ملتفت اولمزدك امدی مابینکزده باطنا قدر مشترك بر جنسیت وار ایمش که اول جنسیت سنی اکا ضم ایلمکه علت اولدیکه جنسیت لابد علت منضم اولور وجنس کندی جنسنه بهر حال میل ومحبت قیلور (م ی) هین مشو صورت پرست واین مکو * سر جنسیت بصورت در مجو صورت آمد چون جماد وچون حجر * نیست جامدرا ز جنسیت خبر * ای مرد عاقل زنهار صورت پرست اولمه وبونی دیمه جنسیت سرنی صورتده طلب ایلمه صورت جماد کبی وحجر کبی کلدی جامدك جنسیتدن خبری یوقدر یعنی چوق آدم بویله زعم ایلرکه جنسیت مجرد شکل وصورتله اوله وبر نیجه کمسنه بر کروهك شکلنی وصورتنی کندیسنه اورمکله اول کسه لر اول کروهدن اوله مع هذا بویله دکلدر زیرا جنسیت اصل من حیث المعنی قلوبك تشابهی وارواحك تعارفی وعقولك تناسبی ایله اولور والا مادامکه قلوب متخالف اوله وارواح تناکر وتباغضله اتصاف قیله صورتا جنس اولمنك فائده سی اولمز مثلا بر نیجه کسه لر صورتا مولوی اولسه لر ومولوی کلاهنی وخرقه سنی کیسه لر لابد انی ظاهرا کورن کسه لر بو فقرای مولویه جنسندندر دیرلر اما بو طریقك اهلی وصاحبی اصلا اول صورته اعتبار ایلمز وصورتا مولوی هیئتنده کوردیکی کسه یی بودخی مولویدر دیو سویلمز بلکه انك سیرتنه ناظر اولور اکر انك قلبنده وروحنده حضرت مولانا ایله آشنالغی اولدیسه وارواح مولویه ایله تعارف قیلدیسه اکا مولویدر دیر والا انك روحنك آشنالغی ومیلی هر قنغی کسه یه ایسه بو اول کسه لردندر دیو حکم ایلر زیرا عارفه الجنس الی الجنس یمیل کلامی بر عظیم محك ومیزاندر همانکه بر کسه یی بیلمك استسه لابد انك زیاده مائل اولدیغی کسه لر کیم ایسه بودخی اول کسه دندر دیو بونه کم دیمشلردر * بیت * جاهلی جاهل بولور نادانی نادان دونی دون * جنسنه میل ایلر البته جهانده هر کشی * پس صورتا بر کسه هر نه شکلده اولورسه اولسون عارفك نظری اکا دکلدر بلکه اول کسه نك اختلاطی والفتی ومیلی هر قنغی طائفه یه زیاده ایسه انك اول طائفه دن عد اولنمسی عند اهل التحقیق مقرردر امدی ای عاقل سندخی اکا اول صفین صورته طاپیجی اولمه وبونی دخی سویله الجنس الی الجنس یمیل سرنی شکل وصورتده طلب ایلمه زیرا بو شکل وصورت جماد واحجار منزله سنده کلمشدر بو مقرردر که جامدك اصلا جنسیتدن خبری یوقدر مثلا بو ممکندر که بر کسه یا کاغددن ویاخود تخته دن ویاخود حجردن بر طائفه نك شکلنده بر صورت دوزه اول صورتی اول طائفه یه بکزده عاقل اولان بونی بیلور که اول جامد اول طائفه جنسندن صورتا انلره تشبه قیلدیغی ایله انلردن عد اولمز زیرا اول صورتك بو طائفه دن خبردارلغی یوقدر چونکه بر طائفه یه صورتا مشابه اولان جامدك اول طائفه جنسندن اولمغه جوازی اولمیه پس هر کندی شکلکده وهیئتنده کوردیکك صورتلری بو بزم جنسمزدندر دیمه بلکه معنی یوزنده سنکله آشنا اولان صورتا هر نه شکل اولورسه اولسون سنك جنسك همان اولدر (م ی) جان چو مور وتن چو دانه کندمی * می کشاند سو بسو بش هردمی * مور داند کان حبوب مرتهن * مستحیل جنس من خواهد شدن مثلا جان مور کبی وتن بر کندم دانه سی کبیدر اول بدنی جان طرف بطرف چکر مور کندم دانه سنی طرف بطرف چکدیکی کبی مور بیلور که اول مرتهن اولان حبه لر بنم مستحیلم اولمق استر مستحیل متبدل اولمغه دیرلر یعنی مور اولقدر حس ایلرودر که اول صورتا کندی جنسندن اولمین رهن اولنمش حبه لر بن تدریجله غدا ایتدکده بکا متبدل اولور وبنم بدنمده هضم اولوب بکا جنسیت بولیسر دردیر (مثنوی) آن یکی موری کرفت از راه جو * مور دیکر کندمی بکرفت ودو * جو سوی کندم نمی تازد ولی * مور سوی موری آید بلی * رفتن جو سوی کندم تابعست * مور را بین که بجنسش راجعست * مثلا اول بر مور یولدن جو طوتدی بر دیکر مور بر کندم ودو طوتدی دو یلك معناسنه در چونکم جو کندم جانبنه چاپمز زیرا ایکیسی دخی جامدلردر وحرکته قادر دکلدر ولیکن مور موره جانبنه یلی کلور چونك کندم جانبنه کیمسی موره تابعدر کورکه اول مور جنسنه راجعدر کندمدن مراد بر صورتا یوکسه نك جسدی اولور وجودن مراد صورتا کامشابه اولمین دینك جسدی اولور وجودن مراد صورتا کامشابه اولمین دینك جسدی اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه مثلا بر مور ارپه یی طوتوب دیکر آخر مور دخی بر آخر یولدن بر بغدایی طوتوب ویلوب اول ارپه

طوتن مورك اول بغدایی یاننه کتوروب ویاخود اول ارپه یی اول بر آخر مور بغدایك یاننه کتوردیکی کبی بر جان دخی کوررسنکه صورتا بر دنی وحقیر اولان صورتی بر شکل شریف وعالی اولان صورتك قتنه کتورر بونی بیلورسنکه ارپه بغدای جانبنه یلمز وحرکت ایلمز ولیکن قرنجه جانبنه قرنجه کلور بلی بو ایکیسی بری برلرینه جنسدر اکرچه ارپه ایله بغدای بری برلرینه جنس دکلدر پس صورتا بری برلرینه متخالف اولان ومعنیده تعارف واتحاد قیلان کسه لری بوکا کوره قیاس ایله کوررسن بر کسه نك شکل وصورتی بر آخر کسه یه بکزه مز اما بری برلریله مقارن اولمشلر وصحبت قیلمشلر بیلورسن که (الارواح جنود مجندة فما تعارف منها ائتلف) حدیثنك موجبنجه اول ایکیسنك روحنك میاننده جنسیت واردر که اول جنسیت علت ایتلاف وسبب انضمام اولمشدر زیرا بو جسدلر فی المثل کندم ایله جو کبیدرلر لابد ارپه نك بغدای جانبنه کیتمسی بر مورك بر آخری کندی جنسی اولان مور جانبنه کیتمسنه تابع اولدیغی کبی بو جسدلرك دخی بری بری جانبنه کیتمسی روحلرینه تابعدر باطنا ایکی روحك بری برلریله تعارفی وجنسیتی اولمسه اول روحلرك جسدلری طوعا بری برلریله مقارنت ومصاحبت ایتمك احتمالی یوقدر (م ی) تو مکو کندم چرا شد سوی جو * چشم را بر خصم نه نی بر کرو) مور اسود بر سر لبد سیاه * مور پنهان دانه پیدا پیش راه) سن دیمه بغدای ارپه جانبنه نیجه کندی سن کوزی خصم اوزره قو عاریت اولان رهن اوزره قومه مثلا قره قرنجه بر قره کچه اوزره قرنجه پنهان دانه یول اوکنده پیدادر لبد کسر لام وسکون با ایله یوکدن یاپلمش کچه یه دیرلر وفی الحقیقه بر سیاه کچه نك اوستنده ایکی سیاه مور اولسه انلر کورنمز اما بری ارپه وبری بغدای طوتسه وبری بری جانبنه حرکت ایتسه اول بغدای ایله ارپه نك بری بری جانبنه کیتمسی وبر یره کلوب مقارنت ایتمسی مرئی ومحسوس اولورسن صورتا بری برینه بکزه مین جسدلری هم بوکا کوره قیاس ایله انلرك روحنی کورمك لازم دکلدر الظاهر عنوان الباطن در بهر حال ایکی کسه نك روحی بری برلرینه جنس اولمسه وتعارف قیلمسه طوعا جسدلرینك بری برلریله مصاحبت قیلمسی وآشنا اولمسی نه دن لازم کلوردی ایکی صورتك طوعا بری برلریله مصاحب اولمسی روحلرینك جنس اولمسنه شهادت ایلر (م ی) عقل کوید چشم را ایکو نکر * دانه هرکز کی رود بی دانه بر) عقل چشمه دیر ای چشم ایو نظر ایله دانه دانه یه برکسه مز هرکز چکن کیدر یعنی کتمز چکن بر کوز صورتا بری برینه مخالف اولان ایکی جامدك حرکت قیلمسنی وبر یره کلمسنی کورسه لیکن انلرك محرکنی کورمسه عقل اول کوزه دیر ای کوز بر خوش نظر ایله هرکز بر جامد دانه بر جانبدن بر جانبه دانه ایلدیجی اولمقسز بو مقرردر که حرکت قیلمزسن جسدلری دخی بوکا کوره قیاس ایله بر نیجه اجسام مختلفه واشکال متنوعه نك بر یره کلمسی وطوعا معاشرت ومصاحبت قیلمسی انلرك روحلرینك جنس اولمسنه وتعارف قیلمسنه دلالت وشهادت ایلرکه جنسیت لابد علت انضمام اولور وبر کسه شکلا کندی یه بکزه مین جنسنی کورسه همان اکا میل ومحبت قیلور (مثنوی) زین سبب آمد سوی اصحاب کاب * هست صورتها حبوب ومور قاب * اصحاب کهف جانبنه کاب بو سببدن کلدی زیرا فی المثل صورتلر حبه لر وقلب مور در قلب بر آخر قلبه متشابه اولدقدنصکره صورتلرك متخالف اولمسنه اعتبار یوقدر نته کم کلب اصحاب کهفك صورتلرینك بری برینه اصلا جنس اولمسی وتشابه قیلمسی یوقدر کلب انلره وانلر کلبه من حیث الصوره جنس ومتشابه دکللردر اما من حیث الباطن کلبك انلر ایله جنسیتی ومشابهتی واردر انکچون کلبك قلبی انلره میل ومحبت قیلدی وتابع اولدی حتی انلر اول کلبی دوکدیلر ونیجه کره قوودیلر اول جنسیت واسطه سیله انلردن مفارقت ایتمکه مجال اولمیوب بالطبع انلره مایل وتابع اولدی والله اذ لسانه کلدی وبنی نیچون خدمتکزدن طرد ومنع ایلرسز بن الله اهل صالح بنده لرنی سورم استرمکه انلره خدمت قیلم وانلرك صحبت پر برکتلرندن نیجه نفع وفائده بولم دیو تکلم قیلدی بیت * سك اصحاب کهف روزی چند) پی نیکان کرفت ومردم شد * کلامنك حسبنجه معنیده مردم اولدی وانسان صورتنده حشر اولمق وجنت اعلایه انسان شکلنده دخول قیلمق خصوصنده هم حدیث شریف وارد اولدی که اوچنجی دفترده انك حقنده اولان حدیث مسطور اولمشدر الحاصل قلب وروح آشنالغیله اول بو مرتبه لری بولمش وانلره میل ومحبت قیلمشدر (مثنوی) زان شود عیسی سوی پاکان چرخ * بد قفصها مختلف یك جنس فرخ * این قفص پیدا وان فرخش نهان * بی قفص کش کی قفص باشد روان * اول سببدن عیسی علیه السلام حضرتلری پاکان چرخ طرفنه مائل اولور یعنی اول جنسیت معنوی سببندن روح الله حضرتلری چرخ برینك پاکلری جانبنه ترقی قیلور قفصلر صورتا مختلف اولدی اما فرخ بر جنس اولدی فرخ قوش یاوریسنه دیرلر صورتا قفصلر بری برینه مغایر اولسه ولیکن ایچنده اولان قوش یاوریلری جنس واحد اولسه قفصلرك صورتا بری برینه مغایر اولملری ضرر ویرمز زیرا نظر قفصلر ایچره اولان قوش یاوریلرینك جنس اولمسنه در شول دمکه اول مغایر اولان قفصلردن بری برینه جنس اولان قوشلر چقوب خلاص اوله لر ینه هر جنس کندی جنسیله پرواز قیلور ومصاحب اولور کما قیل (بیت) کند هر جنس

باهم جنس پرواز * كبوتر با كبوتر باز با باز * عيسى حضرتلرينك روح شريفى دخى ملاء اعلا و باكان مما جنسندن
اولديغيچون اول جانبه پرواز ايتدى و قفص جسمنى دخى الوب يوقارى كتدى بو قفص جسم محسوس و پيدا در روانك
فرخى نهان و مختفيدر قفص چكيجيسز قفص بچن روان اولور بو معلومدر قفص چكيجى اولميجه قفص كندى كنديدن
روان اولمز و سير و حركت قيلمز پس جسم قفصلرنى دخى بوكا كوره قياس ايله بهرحال بر جسمى يا اسفلدن اعلى يه
ويا اعلى دن اسفله جذب ايديجى اولمسه اول جسم خلى و نفسه سير و حركت ايلمزدى (مثنوى) اى خنك چشمى كه
عقلستش امير * عاقبت بين باشد و حبر و قرير * فرق زشت و نغز از عقل آوريد * نى ز چشمى كز سيه كفت و سپيد
اى سعادت شول بر كوزه كه عقل اكا امير در اول كوز عاقبت بين و عالم و نورلو اوله حبر عالم معناسنه و قرير منور
معناسنه در يعنى شول بر كوزه كه اول كوز مأمور و عقل اكا امير اوله و عاقبت كوريجى اوله و زياده بيليجى و نور عقلله
روشن اوله زشتى و نغزى فرق ايتمكى عقلدن كتورلك بر چشمدن دكل كه سياهدن و سپيددن سويلدى يعنى زشتى نيكودن
فرق ايلمك استرسك سپيد و سياه كورن كوزدن فرق ايلمكز بو چشم ظاهر انجق برشينك شكل و صورتنده اولان لونى
كورر اما اول شينك ذاتنى و مقدارنى و طبعنى و خاصياتنى كورمكه عقل كوزى لازم اولور پس اكر برشيئى بر اخر شيدن فرق
و تميز ايلمك استرسكز عقل كوزيله ايليك تا انى بيلمكه و تميز قيلمغه قادر اولهسز والا بو چشم ظاهرلك فرق و تميزده مدخلى
يوقدر (مثنوى) چشم غره شد بخضراى دمن * عقل كويد بر محك ماش زن * چشم خضراى دمنه غره اولدى عقل
ديرانى برم محكمزه اورد من كسر دالله دمنه نك جمعيدر دمنه مزبله يه ديرلر خضراى دمن مزبلهلرده و سركينلرده بتن
سبزه يه ديرلر يعنى بو ظاهر كوزى برمزبلهده بيشل براوت بتمش كورسه انى پسند ايلر و بونه لطيف سبزه در ديو سويلر عقل
اكا ديركه يوق سنك كورديكك كبى دكلدر سن انى ساير سبزهلردن فرق و تميز ايتمك استرايسك برم محكمزه اور تا آنى
غيرى سبزهلردن فرق ايتمكه قادر اولهسن اولا بو مزبلهده كورديكك خضرانك منبت و محلى نجس و ناپاكدر پس پاك
اولان يرده بتن سبزهلرله بونك نه مناسبتى اولور و خضراى دمن شول حسنى اولان عورته ديرلر كه صورتا بغايت كوزل
اوله وليكن طبيعتى خبيثه و ذاتى قبيحه اوله نته كم ايا كم و خضراء الدمن حديثيله بو كونه صورتا حسنى و سيرتا بد اولان
عورتدن حذر ايلمكه اشارت قيلنشلردر (م ى) آفت مرغست چشم كام بين) مخلص مرغست عقل دام بين (دام ديكر
بدكه عقلش درنيافت * وحى غايب بين بدين سوزان شتافت * كام كوريجى كوز مرغه آفتدر دام كوريجى عقل مرغه
مخلصدر يعنى برقوشك كه كوزى دانه كوريجى اوله و همان نفسنك مشتهاسى و مرادنه نظر قيله اول كوز اول قوشه آفت
و سبب بلا و محنتدر و اول قوشك دام كوريجى هوشى و عاقبت انديش اولان عقلى اكا محل خلاص و سبب نجاتدر پس
بو عالم طبيعتده و مرتبه صورتده اولان منفعت و مضرتى عقل معاش بيلور و كنديسنه خيرلو اولنى ضرر و زيان اولندن
فرق و تميز قيلور و معتنيده و وراء بنده دام ديكر اولدى كه عقل اول انى دامى بولمدى و ادراك قيلمدى غايب بين اولان وحى
الهى بو جانبه اول سببدن سرعت قيلدى و كلدى يعنى معقولاتده اولان وحى محسوساتده اولان نفعلرى و ضررلرى
و خيرلرى و شرلرى بيلمكه و فرق و تميز قيلمغه قادر اولور كوركه عقلا و حكما معقولاتده و محسوساتده اولان خيرلرى
و شرلرى و نيكلرى و بدلرى نيجه فرق و تميز قيلمشلردر امادين بولنده و آخرت طريقنده و حق شناس اولمقده شول قدر داملر
قالمشدر بيلمكه قادر اولمشلردر اول سببدن بو عالمه عالم غيبك دامنى كوريجى و ضررنه نظر ايركوريجى انبياى عظام
عليهم السلام كلدى و انلره وحى الهى نزول قيلدى تا كم انلر اول وحى الهى سببيله عالم غيبك دامنى كوردبلر و خيرنى
و شرنى و نفعنى و ضررنى بيلوب بزه اندن خبر ايركورديلر (مثنوى) جنس و ناجنس از خرد دانى شناخت * سوى صورتها
نشايد زود تاخت * نيست جنسيت بصورت لى ولك * عيسى آمد در بشر جنس ملك * بركشيدش فوق اين نيلى
حصار * مرغ كردونى چو چغزش زاغ وار * جنسى و ناجنسى عقلدن اكلى بيلورسن صورتلر جانبنه فورى چاپمق
لايق دكلدر يعنى معنى بو زنده اولان جنسى ناجنسدن بيلمكه و اكلمغه عقل جهتندن قادر اولورسن و جنسى
ناجنسدن فرق ايلمكى عقل واسطهسيله بيلورسن امدى عقلى قويوب بو صورتلر جانبنه فورى سرعت ايتمك و صورتا
بر طائفه يى شكلده و رنكده و هيئتده برى برينه مشابه كورمكله بونلر هپ برجنسدر ديمك لايق و مناسب دكلدر زيرا
سكعون و شمعون صورت حسبيله جنسيت بو قدر اكر صورت حسبيله جمله انسان برجنسدر اما معنى حسبيله
دكل كوركه عيسى عليه السلام حضرتلرى بشر صورتنده جنس ملك كلدى و انك روح شريفى ملائكه ايله جنس
اولديغندن انلره ميل قيلدى اول عيسانى بو نيلى حصارك اوستنه كردونه منسوب اولان مرغ زاغ اول چغزى
چكديكى كبى يوقارو چكدى مرغ كردوندن مراد حضرت جبرائيل عليه السلام اولور نيلى حصاردن مراد
بو كبود رنكلو اولان آسمان اولور يعنى زاغ چغزى چكوب يوقارو هوايه چقارديغى كبى مرغ كردونى اولان

جبرائيل عليه السلام حضرتلرى هم عيسى عليه السلام حضرتلرنى اول جنسيت واسطهسيله بو كبود رنك اولان
آسمان اوزره چكوب ايلتدى و دردنجى فلكه واصل ايتدى پس لابد جنس جنسى كندى جانبنه اخذ و جذب ايلر
و هر كسه بر طائفه به جنس اولدقدنصكره لابد اول انلره و انلر دخى اكا ميل قيلور و برى برلريله خلط و مصاحبت قيلمغه
اول جنسيت سبب اولور نته كم بو حكايهدن معلومك اولور * قصهٔ عبد الغوث و ربودن پريان اورا و سالها در ميان
پريان ساكن شدن او و بعد از سالها آمدن او بشهر و فرزندان خويش و باز ناشكفتن او از پريان بحكم جنسيت معنى
و همدلى او با ايشان * بو مرخ شريف و بو بيان لطيف عبد الغوثك و پريلرانى قاپمسنك و نيجه يللر اول عبد الغوثك
پريلر اورتاسنده ساكن اولمسنك و نيجه يللردنصكره انك كندى شهرنه و اولادنه كلمسنك و كير و پريلردن
انك صبر ايتمسنك انلرله همدل اولديغى و جنس اولديغى معناسنك حكميله اول پريلردن صبر ايتمكه قادر اولمسنك
قصهسيدر پريلرجن طائفهسنك لطيف و مايع اولان نوعنه ديرلر و عبد الغوث صلحاى امتدن بركسه ايدى
نته كم انك قصهسنى ابيات شريفهده دخى نظمه كتوروب بيورديلر (مثنوى) بود عبد الغوث هم جنس پرى *
چون پرى نه سال در پنهان پرى * عبد الغوث نامنده اولان كمسه پرى ايله هم جنس ايدى پرى كبى طقوز يل پنهان
پريلكده ايدى پنهان پر وصف تركيبيدرا كا متصل اولان يا مصدريهدر يعنى عبد الغوث طقوز يل پريلر كبى
كيزلو و چيچكلكده اولدى و پريلرعيون ناسدن نيجه مخفى پرواز ايديجيلر ايسه اول دخى انلر كبى خلقك كوزندن
غائب اولوب كيزلو پرواز ايديجيلكده اولدى (مثنوى) شد زنش را نسل از شوى دكر * وان يتيمانش ز مركش در سمر *
كه مر اورا كرك زد يا رهزنى * يا فتاد اندر چهى يا مكمنى * جمله فرزندانش در اشغال مست * خود نكفتندى كه
بابايم هست * انك عورتنك شوى ديكردن نسلى اولدى و انك اول يتيملرى انك مركندن ممرده ايديلر يعنى چونكم
عبد الغوث ناكاه پريلر قاپدى و ناسك كوزندن غائب اولدى انك خاتونى انى اولدى اعتقادنده اولوب بر آخرايه
واردى اول آخراردن اول خاتونك نسلى و اولادى اولدى و اول عبد الغوثك يتيملرى انك موتندن مسامرهده
و برى برلريله مكالمهده اولديلر بويله ديوكه انى كرك اوردى يا خود بر رهزن اوردى يا خود بر چاهه و يا خود مكمن
عدويه دوشدى بهرحال شونلردن برينه مبتلا اولمش و اولمش كتمشدر ديو اندن قطع اميد ايلديلر جمله انك اولادى
اشغال دنياده مست ايديلر خود ديمزلر ديكه برم بر بابامز واردر و اول شمدى حالا بو دنياده زنده در اصلا بو خاطره يى
ايلمزلر و بويله ديو هم سويلمزلردى بلكه انى همان اولوب كتمش بيلورلردى (مثنوى) بعد نه سال آمد او هم عاريه * كشت
پيدا باز شد متواريه * يك مهى مهمان فرزندان خويش * بود و زان پس كس نديدهش رنك بيش * طقوز يلدنصكره
اول عبد الغوث كندى شهرنه كلدى و اهل و اولادنى كورمكدن اوترى بشريت و جسمانيتله اولادنه كوروندى وليكن
همان عاريتى كلدى و بر زمان پيدا اولدى كير و متوارى و مخفى اولدى براى مقدارى كندى اولادنك مهمانى اولدى
واندنصكره انك رنكنى و شكلنى ارتق كمسه كورمدى واروب پريلر ايچره قالدى و بو پريلرك انسانى قاپمسى چوق واقع
اولمشدر نته كم اصحاب كرامدن تميم دارى حضرتلرينى دخى قاپمشلردر و اول دخى جنيلر ميانندهقى چوق زمان اكلنمشلردر
اندنصكره كندى اهل و اولادنه كلمشلردر و حضرت رسول عليه السلام بعض قصهسنى خبر ويرمشلردر انك قصهسى
روايت صحيحه ايله مشهور و ثابت اولمشدر و بوندن ماعدا دخى قاضى بدر الدين كتاب المرجان فى بيان احوال جان
ديو تسميه ايلديكى كتابده جنلرك بر ارشكلنده تمثل ايدوب بشر جنسندن بعض خاتونلرله مجامعت ايدوب اندن اولادى
اولديغنى و قيزلرنى دخى عروس شكلنه قويوب بشردن بعض رجلهانى تزويج ايدوب انلرك ديشيسندن دخى
بو ابكيسنك مجامعت ايتمسيله اولاد و انسال ظهوره كلديكنى و بشر جنسندن بعض كمسهلرى دخى الوب كيدوب
كندى ايچلرنده نيجه زمان بسليوب اكار عايت قيلديغنى يازمشلر و بوندن دخى زياده نيجه عجائب و غرائب قصهلر
نقل ايدوب كندى كتابنى صافى جنلر بيان ايلمك اوزره نيجه دلايل عقليه و براهين نقليه ايله دوزمشلردر انى كورن
بونلرك بعض احوالنى بيلور (م ى) بر دهم جنسى پريانش چنان * كه ربايد روح را زخم سنان) پريلرك هم جنسلكى
عبد الغوثى كنديلر جانبنه انجلين ايلتدى كه زخم سنان روحى بدندن قپار يعنى زخم رماح بر كسهنك روحنى بدندن
قاپوب اصلنه واصل ايتمكه سبب اولديغى كبى اول عبد الغوثك پريلرله جنس اولمسى انى بشر ميانندن انجلين قاپدى
وانلر ايچنه ايلتدى (مثنوى) چون بهشتى جنس جنت آمدست) هم ز جنسيت شود يزدان پرست * چونكم بهشتى
جنس جنت كلمشدر هم جنسيتدن يزدان پرست اولور يعنى چونكم اهل بهشت جنت جنسى كلدى و نيجه يوزدن
جنته مناسب اولدى اولا (الطيبات للطيبين و الطيبون للطيبات) آيت كريمهسنك مفهومى اوزره اهل جنت
طيبلر و طاهرلردر و جنات عاليه هم مساكن طيبهدر پس برى برلرينه جنس اولدى و مناسب كلدى هم اهل جنت

جنسيتدن حق تعالى به طايبجى اولورلر شو اعتبار ايله كه حق تعالى طيبدر و اهل جنت دخى پاك و طيبدر بو مناسبتله
اهل جنت يزدان پرست اولور بونلرك خلافى اولان اهل جهنم هم كندى جنسلرينه مائل اولورلر و كنديلر خبيث
اولديغيچون خبيث اولان اصنامه و شيطانه پرستش قيلورلر و عاقبت دار خبيثين اولان جهنمه كيررلر پس بو دنياده اهل
جهنم اولان جهنمه مناسب اولان فعال و خصاله تعلق قيلور و اهل جنت اولان جنته مناسب اولان فعال و خصاله
تعلق قيلورلر واكا مائل اولورلر (م ى) فى نبى فرمود جود و محمده * شاخ جنت دان بدنيا آمده * نبى عليه الصلوة والسلام
حضرتلرى جود و محمده دنيايه كلمش شاخ جنت ديو بيورمديمى يعنى حضرت نبى عليه السلام سخا و خصلت حميده
جنت شاخلرندن انى ايكى شاخ ديلكه بو دنيايه كلمش و متدليه اولمشدر بيوردى (كما قال عليه السلام السخاء
وحسن الخلق غصنان من شجرة الجنة وقال عليه السلام ايضا السخاء شجرة من اشجار الجنة اغصانها متدليات
فى الدنيا فمن اخذ بعضا منها قاده ذلك الغصن الى الجنة والبخل شجرة من النار اغصانها متدليات فى الدنيا فمن اخذ بعضا
من اغصانها قاده ذلك الغصن الى النار رواه على وابو هريرة وجابر وابو سعيد وانس رضوان الله عليهم اجمعين كذا فى الجامع
الصغير (م ى) مهرها را جمله جنس مهر خوان * قهرها را جمله جنس قهر دان * مهرلره جمله جنس مهر اوقو و قهرلره
جمله جنس قهر بيل يعنى بو دنياده نه قدر مهرلر و محبتلر و مرحمتلر و شفقتلر و عطوفتلر و رأفتلر وار ايسه انلره جنس مهر
و محبت اوقو كه بو جمله نك اصلى نفس الامرده حق تعالينك مهر و رحمتنك اثريدر و كذلك بو دنياده نه قدر قهرلر و غضبلر
و زحمتلر و مشقتلر و بونلر امثالى حالتلر و صفتلر وار ايسه جمله سنى قهر جنسدن بيل كه بو جمله نك اصلى حقيقتده حق
تعالينك قهريدر (م ى) لاابالى لاابالى آورد * زانكه هم جنسند در رأى و خرد) لاابالى لاابالى كتورر زيرا رأيده و عقلده
بونلر جنسدرلر يعنى قايرمقسزلق و بى باك اولان كمسه بر كندى كبى بى باك اولان قايرميجى كمسه يى اله كتورر و كنديسى
انك مصاحبت و مقارنتى مرتبه سنه يتوررلر اندن اوتريكه عقلده و رأيده ايكيسى برى بريله هم جنس دررلر جنسيت ايسه
علت ضم اولمق و جنس كندى جنسنه ميل قيلمق مقرردر (م ى) بود جنسيت در ادريس از نجوم) هشت سال او با زحل
بد در قدوم * در مشارق در مغارب يار او * هم حديث و محرم آثار او * ادريس حضرتلرنده نجومدن جنسيت وار ايدى
سكز يل اول ادريس عليه السلام زحل ايله قدومده اولدى ادريس عليه السلام حضرتلرينك قصه سى بو دفترده
و دخى بشنجى دفترده بر قاچ محلده مرورا تمشدر و دخى (واذكر فى الكتاب ادريس انه كان صديقا نبيا ورفعناه مكانا عليا
آيت كريمه سنده سورهٔ مريمده اهل تفسير انك حكايه سنى يازمشلر در ايراده حاجت يوق و ادريسك نام شريفى اخنوخ در
انك كثرت درسندن اوترى اكا ادريس ديمشلردر يعنى حضرت ادريس عليه السلامك وجودنده نجوم جهتندن
جنسيت وار ايدى ولهذا سكز يل اول ادريس فلك سابعده اولان زحل يلديزيله كلمكده اولدى مشرقلرده و مغربلرده
زحل يلديزى انك يارى اولدى انكله هم حديث و انك محرم آثارى اولدى و ادريس عليه السلام حضرتلرى هم اول
زحل نه در يسه بيلدى و انك جمله آثارنه عالم و عارف اولدى (مثنوى) بعد غيبت چونكه آورد او قدوم * در زمين
ميكفت او درس نجوم * پيش او استارگان خوش صف زده * اختران در درس او حاضر شده * آنچنانكه خلق
آواز نجوم * مى شنيدند از خصوص و از عموم) جذب جنسيت كشيده تا زمين * اختران را پيش او كرده مبين) هر يكى
نام خود و احوال خود * باز گفته پيش او شرح رصد * غيبتدن صكره چونكم اول ادريس عليه السلام بشريته قدوم
كتوردى زمينده او نجوملك درسنى ديدى غيبت عند المشايخ مقدما جلد اولك ديباجه سنده الغيب الحضار قولنك
شرحنده مرور قيلمشدر انده طلب اولنه بونده غيبتدن مراد مقام بشريتدن منسلخ اولمق و كندى جسمندن غيبت
قيلمقدر چونكم ادريس نبى عليه السلام حضرتلرى كندى جسمندن منسلخ اولدى و روحيله افلاكه صعود ايدوب نجومله
آشنالق قيلدى بعد الغيب چونكم اول بشريت مقامنه قدوم كتوردى بر يوزنده طالب علم نجوم اولنلره درسنى ديدى
فرضا انك اوكنده ستاره لر خوش صف اورمشلر ايدى اخترلر اول ادريس عليه السلامك درسنده حاضر اولمشلر و انك
نظرنده طورمشلردى المجلس كه درس اوقويان خلق نجوملك آوازنى عمومدن و خصوصدن ايشدرلردى يعنى انك
مجلسنده عوامدن و خواصدن هر كم حاضر اولديسه نجوملك اكا سويلديكى سوزى استماع ايدرلردى ادريس ايله انلرك
ميانده اولا جنسيت جذبى انلرى آسمان طرفندن زمينه دك چكدى اخترلرى انك اوكنده اول جنسيت مبين و ظاهر
ايلدى مبين ثلاثيدن اولمق مناسبدر كه اكرچه افعالدن اسم فاعل صيغه سى اوزره اوقنسه دخى جائز اولور هر بر يلدز
كنديلك احوالنى اول ادريس عليه السلامك اوكنده كيرو سويلردى و اكا شرح رصد ايلردى و انك مجلسنده حاضر
اولنلر بو علمده تدوين كتب قيلديلر و رصد علمنى اوكرنديلر و يلدزلرك خاصيتنه عالم اولديلر (م ى) چيست جنسيت يكى
نوع نظر * كه بدان يابند ره با همدگر * آن نظر كه كرد حق در وى نهان * چون نهد در تو كردى جنس آن * جنسيت

ندر بر نوع اولان نظر سببيله ايكى كمسه برى برلرينه يول بولورلر اول نظر يكه حق تعالى اول بر كسه نك وجودنده
نهان ايتدى چونكم سنده قويه سن انك جنسى اولورسن يعنى معنى بوزنده اولان جنسيتدن مراد عقل و نظرك بر نوع
اولمسيدر كه خلق عالم برى برلريله اول نوع اولان نظر واسطه سيله جنس اولور مثلا اى بر طائفه يه جنس اولمين كمسه
شول نظر يكه حق تعالى حضرتلرى اول قوملك وجودنده نهان و مخفى قيلمشدر اكر اول نظرى فرضا سنك وجودكده
قويه سن هم اول قوملك جنسندن اولورسن و انلره ميل و محبت قيلورسن (مثنوى) هر طرف چه مى كشد تن را نظر
بى خبر را كه كشاند با خبر * تنى هر طرفه نه چكر نظر چكر بى خبرى كيم چكر با خبر چكر يعنى هر طرفه بى خبر اولانى
نه چكر ديرسك با خبر اولان عقل و نظر چكر يوخسه بى خبرك بر جانبه حركت ايتمكه استطاعتى يوقدر بعض نسخه ده كه
بر نه بى خبر راكى كشاند با خبر واقع اولمشدر بو نسخه اوزره معنى بى خبرى با خبر چكمز ميانلرنده عدم جنسيت اولديغى
ملابسه ايله ديمك اولورلكن اولكى اولى (مثنوى) چونكه اندر مرد خوى زن نهد * او مخنث گردد و گان مى دهد * چون
نهد در زن خدا خوى نرى * طالب زن گردد آن زن سعترى * چونكم حق تعالى ارده عورت خويني قويه اول مخنث
اولور و كان ويرر كان جماعه ديرلر بونده كون ويرمكدن كنايت اولور و چونكم خداى تعالى عورتده ارلك خوينى قويه اول
زنبقجى عورت زن طالبى اولور سعترى زنبقجى عورته ديرلر فارسيدرتنه كم مولانا جامينك بو بيتنده دخى واقع اولمشدر
(بيت) فرج راند از كاوكن كز زنان سعترى * فارغست آن كس كه قوت او زنان سعترست * و فى الحقيقه ارلرده عورت
خويى اولسه مخنث اولور و كون ويرر و مفعول اولوب ملعون اولور و عورتده دخى ار خويى اولسه عورت سومكه طالب
اولور و ارلره تشبه قيلور و زنبقجى اولوب ملعونه اولور كه حضرت رسول صلى الله عليه وسلم بو ايكيسنك حقنده بيوردلر
لعن الله المخنثين من الرجال والمترجلات من النساء رواه ابو داود والترمذى عن ابن عباس كذا فى الجامع الصغير (م ى)
چون نهد در تو صفات جبرئيل * همچو فرخى بر هوا جويى سبيل * چونكم حق تعالى سنده جبرائيل عليه السلام
صفاتنى قويه بر فرخ كبى هوا اوزره سبيل استرسن يعنى چونكم حق تعالى حضرتلرى سنك وجودكده اوصاف
جبرئيليه و اخلاق ملكيه قويه بر قوش ياوريسى كبى هواى روحانى جانبنه يول استرسن و اوج ملكوت اوزره پرواز
ايتمكه ميل و سعى قيلورسن (مثنوى) منتظر بنهاده ديده بر هوا * از زمين بيگانه عاشق بر سما * ديده يى هوا اوزره
منتظر قومش زميندن بيگانه عاشق سما اوزره يعنى عاشق زميندن بيگانه در هوا اوزره سما طرفنه كوزنى منتظر
قومشدر استركه هواى روحانيت اوزره پرواز قيله و ملكوت سمايه واصل اوله انكيچونكه اكا اوصاف روحانيه غالبه
اولمغله روحانيلرله جنس اولمشدر و ارضى و جسمانى اولنلردن نفرت ايدوب بيگانه قالمشدر و لهذا ملكوت سما طرفنه
منتظر اولوب كوز قومشدر انك مرادى هميشه ترقى و تصاعد ايلمك و عالم ارواحده پرواز قيلمقدر (مثنوى) چون نهد
در تو صفتهاى خرى) صد پرت گر هست بر آخر پرى) چونكم حق تعالى سنده خرلق صفتلرنى قويه اكر يوز پرك وار ايسه
آخور جانبنه اوچرسن يعنى اكر حق تعالى حضرتلرى سنك وجودكده خرلق صفتلرنى و حيوانيت خويلرنى وضع ايليه
اكر سنك عقلدن يوز دانه قناتك اولسه بنه اول صفات حماريه مقتضاسى اوزره دنيا آخورنك جانبنه اوچرسن و مقام
حيوانيته قاچرسن * و يأكلون كما تأكل الانعام * آيت كريمه سنك مفهومى اوزره انعام مثال ييوب ايچن طايفه
كبى سن هم يييوب ايچرسن (مثنوى) از پى صورت نيامد موش خوار * از خبيثى شد زبون موش خوار * موش
صورتندن اوترى خوار كلمدى خبيثلكندن اوترى موشخوارك زبونى اولدى مصرع ثانيده موشخوار وصف تركيبيدر
صيچان ييجى معناسنه موشخوار اصل چيلغه ديرلر كربه معناسى مراد دخى اولسه جائز اولور يعنى موشك خور و حقير
اولمسى مجرد صورتندن اوترى اولمدى بلكه اول چيلغنك زبونى اولدى صفات خبيثه سندن اوترى اوليه اولمق
موشك خور و حقير اولمسى و كربه و چيلغن زبونى اولمسى سيرت خبيثه سندن اوترى اولور (مثنوى) طعمه جوى
و خاين و ظلمت پرست * از پنير و فستق و دوشاب مست * اول موش طعمه جوى و خائن و ظلمت پرستدر پنيردن
و فستق و دوشابدن مستدر يعنى موشك خور و حقير اولمسى مجرد صورت جهتندن دكلدر بلكه اوصاف خبيثه سى
اولديغى جهتندندر جمله دن برى غايت خبيثلكندن موشخوارك زبون و مغلوبى اولديغيدر و برى دخى هميشه
طعمه جوى اولديغيدر و برى دخى خائن و سارق اولديغيدر و برى دخى ظلمته ميل و محبت قيلديغى و روشنالقدن
معرض اولديغيدر و دخى پنير و فستق و بكمز و بونلر امثالى اولان غداى جسمانيه نك مستى اولوب بونلره حريص
اولديغيدر پس هر شول كمسه لرده كه بو صفتلر بولنه انلر موش كبى خور و حقير اولور و انلره موش سيرت و مار طبيعت
ديرلر (مثنوى) باز اشهب را چو باشد خوى موش * ننگ موشان باشد و عار وحوش * باز اشهبك چونكم موش خويى
اوله موشلرك ننگى و وحوشك عارى اولور يعنى شول بياض طوغانكه طوغانلرك گزيده و مقبوليدر اما چونكم اول

بازسیدلڭ خوبی موش کبی اوله وقاره ده بولنان صفتلرانڭ وجودنده بولنه اول بازاشهب جله وحوشڭ تنڭ وعاری وجمیع موشڭ معیوب وخواری اولور زیرا صورتڭ مقتضاسنی ویرمدیکندن (اولئك كالانعام بل هم اضل) آیت کریمه سنڭ مفهومی اوزره بونلردن اضل واسفل اولوروبونلراندن تنڭ وعارطوترلر (م ی) خوی آن هاروت وماروت ای پسر) چون بکشت ودادشان خوی بشر * درفتادند ازلنحن الصافون * درچه بابل ببسته سرنکون) ای پسر اول هاروت وماروتڭ خوبی چونکم دوندی وخدا انلره بشر خوبن ویردی یعنی ای پسر چونکم هاروت وماروت نامنده اولان ملکلرڭ خوبی متبدل ومتغیر اولدی حق تعالی انلره بشر خوینی ویردی انلر لنحن الصافون مرتبه سندن دوشدیلر بابل قیوسنه باشی آشغه بسته ومقید یعنی بونلر برصاف اوروجیلر زدیدکلری ملکوت مرتبه سندن بابل قیوسنه باغلنمش دوشدیلر دیمڭ اولور ومصرع اول سورهٔ صافاتده اولان آیت کریمه یه اشارت اولوروبو آیت کریمه نڭ تفسیری جلد اولده هاروت وماروت حکایه سنده مرور ایلدی وهاروت وماروتڭ حکایه سی برمقدار اول مجلده واصل بشنجی دفترده اوایله قریب بیان انکه عقل وروح محبوسند در آب وکل همچو هاروت وماروت درچاه بابل سرخنده مذکور اولمشدر انلرده طلب اولنه (مثنوی) لوح محفوظ ازنظرشان دورشد * لوح ایشان ساحر ومسحورشد لوح محفوظ انلرڭ نظرلرندن دور اولدی انلرڭ نظرلری ساحر ومسحور اولدی یعنی انلر عالم ملکوتده ایکن لوح محفوظ انلرڭ نظرلرنده ایدی بشریته کلنجکه لوح محفوظ انلرڭ نظرلرندن غائب اولدی انلرڭ لوحی حضیض بشریته نزول ایلدکدنصکره سحر ایدیجی کمسه لرڭ ودخی سحر اولنمش کمسه لرڭ وجودی اولدی وبونلرڭ ساحرلڭ ومسحورلڭ لوحلرینه نظر قیلمغه باشلدی (مثنوی) برهمان وسرهمان هیکل همان * موسی برعرش وفرعونی مهان * برهمان وسرهمان وهیکل همان برموسی عرش اوزره وبرفرعون مهاندر یعنی برهمان اول بروسرهمان اول سروهیکل وهیئت هم اول هیکل وهیئتدر مع هذا برعظیم الشان موسی عرش اوزره وبرفرعون دنی خوار ومهاندر بربونده ایکی قوللرله اللردر که انسانڭ اللریله قوللری ایکی جناح کبی واقع اولمشدر یعنی انسان صورتله انسان اولمز بلکه سیرتله انسان اولور کورکه فرعونڭ دخی ایکی الی همان موسی علیه السلامده اولان ایکی ال کبی وفرعونڭ باشی دخی همان اول باش وهیئت وهیکل هم اول هیئت وهیکل وایکسنه بیله انسانده نور وبشریتده بونلر مشترکدر ولیکن حضرت موسی کورکه عرش اوزره فرعون دنی مقام اسفلده خوار وحقیر اولدی (م ی) دربی خوباش وباخوشخو نشین) خوبذیری روغن کل رابین * خوی ارد نجه اول خوشخو اولنلرله ارتور وروغن کلڭ خوبذیرلکنی کور یعنی حاصل کلام وخلاصهٔ مرام شکا بودرکه خوی بکوارد نجه اول وخوشخو اولان کمسه لرله اوتور وصاحبت قیل که انلرڭ صحبتندن سکادخی خوشخوی اولمق سرایت قیله وطبعڭ انلردن اخلاق حسنه کسب ایلیه که صحبت مؤثره وطبیعت سارقه در کل یاغنڭ کل خوش بودن خوبذیر اولمسنی وبوی المسنی کور بلکه کل خوشبویه دخی نظرایرکورکه اول کل کل خوشبویه برزمان مصاحب ومقارن اولمغله اندن نیجه رایحه الور ومعطر اولور وشیخ سعدینڭ بوسوزی بومعنایه دلالت قیلوردیرکه (قطعه کلی خوش بوی درحمام روزی * رسید ازدست محبوبی بدستم * بدوکفتم که مشکی یا عبیری (که ازبوی دلاویز تومستم بکفتا من کل ناچیز بودم * ولیکن مدتی با کل نشستم * کمال همنشین درمن اثرکرد * وکرنه من همان خاکم که هستم * وبوبیت لطیف دخی بومضمونی مؤید اولورکه دیمشلردر (بیت) اصحب اخاکرم تحظی بصحبته) فالطبع مکتسب من کل مصحوب * کالریح آخذة مماتمر به) نتنا من النتن اوطیبا من الطیب (م ی) خاك کور ازمرده هم یابد شرف) تانهد بركور او دل روی وکف * خاك ازهمسایکی جسم پاك * چون مشرف آمد واقبالناك * پس توهم الجار ثم الدار کو * کردلی داری بروداردلجو) کورکه خاك کور شریف اولان مرده دن هم شرف بولورتاکم انڭ کوری اوزره اهل دل روی وکف قور یعنی اول برخاك ایاقلر التنده خور وحقیر اولمش ایکن کتوروب اکابرعزیز وشریف اولان کسه نڭ جسمنی دفن ایدرلرفی الحال اول خاك حقیر اول مرده نڭ جسمندن شریف اولور ورونق بولور وبرمرتبه ده که تا اهل دل انڭ اوزرینه ال قوروبوز سورروتعظیم وتکریم ایلرخاك جسم پاکڭ همسایه لکندن واکا مقارنت قیلمقدن چونکم مشرف واقبالناك کلدی یعنی اقبالو اولدی وشرف بولدی پس سن ای طالب عزت وشرف مردکار الجار ثم الدار دیدی نته کم حضرت نبی علیه السلام الجار ثم الدار والرفیق ثم الطریق دیدی اکربردل طوتار ایسڭ یوری دلدار استه که شرف عزتی دل دلداردن بولوروکشی کندی همنشین یارندن یمن وسعادت الور (مثنوی) خاك او هم سیرت جان میشود سرمهٔ چشم عزیزان میشود * ای بسادر کور خفته خاك وار * به زصد احیا بنفع وانتشار * سایه برده او وخاکش سایه مند * صدهزاران زنده درسایهٔ وبند * اول دلدارڭ خاك جسمی جانڭ هم سیرتی اوله عزیزلرڭ چشمنه سرمه اوله یعنی چوق دلدار کامل کسه لروار درکه انڭ خاك جسمی اکرحیاتده واکرمماتده جانله همسیرت اولور وبودنیادن آخرته

نقل ایلدکدنصکره انڭ تربهٔ مبارکی عزیزلرڭ کوزنه توتیا اولور یعنی چوق کمسه نڭ اول خاك مبارك واسطه سیله کوزلری آچلور مثلا حضرت امام حسین رضی الله عنهڭ تربهٔ شریفندن هرسنه نیجه کورلرڭ کوزلری اچلدیغی کبی ای چوق نبینڭ وولینڭ جسدلری کورایچره خاك وارایاتمش نفعده وانتشارده یوزاحیادن یکدر انتشار بونده فائده معناسنه اولور یعنی چوق ولی ونبینڭ جسد مبارکاری قبرایچره اکرچه خاك کبی یاتمش وخاك زمین انلرڭ جسد شریفنی سترایتمشدر ولیکن انلرڭ خاك شریفی وقبرلطیفی نفعده وفائده ده بریوزنده کزن زنده لرڭ نیجه یوزندن یکدر اول عزیزبوجهاندن سایهٔ جسمنی ایلتمش وانڭ خاکی سایه لودر نیجه یوزبیڭ زنده انڭ سایه سنده در اولکی سایه دن مراد اول عزیز وشریف اولان کمسه نڭ جسملریدرکه جسم روحه نسبتله سایه کبیدر وانڭ خاکنڭ سایه مند اولمسندن مراد سعادتمند اولمسیدر وسعادت دخی سایه کبیدر نته کم فلان صاحب سعادتڭ بوقدر کمسه سایهٔ سعادتنده خوش کچردیرلر وتوضیح معنی بویله دیمڭ اولورکه اول صاحب کرم وجود اولان عزیز الوجود اکرچه بودنیادن سایهٔ جسدنی ایلتمش وروضهٔ جنتده انی ساکن ایتمشدر ولیکن انڭ خاك شریفی سایه لو وقبر نظیفی سعادتلودر نیجه یوزبیڭ زنده اولان کمسه لر انڭ خاکنڭ سایهٔ سعادتنده خوش کچرلر وخاکی سایه لو وقبری سایه لو اولان نبیلر وولیلر بودنیاده فی چوقدر جمله دن افضل جمیع مرسلین وحبیب رب العالمین اولان رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینڭ قبرشریفی ومرقد لطیفیدرکه برکمسه اول حضرتڭ قبرشریفنی زیارت ایلسه همان حال حیاتده ایکن انلری زیارت ایلمش کبی اولور * کماقال علیه السلام من زارقبری بعدوفاتی فکانما زارنی فی حیاتی * واول حضرتڭ قبرشریفنی زیارت قیلان مؤمنه انڭ شفاعتی واجب اولور * کماقال النبی صلی الله علیه وسلم من زارقبری وجبت له شفاعتی رواه ابن عمر رضی الله عنهما واولیای کزیندن دخی بوزمینده مرقدی متین ومتبرك اولان چوق ولیلر واردر ولیکن بوجمله دن مرشد اهل یقین وسلطان العاشقین وبرهان العارفین اعنی مولانا جلال الدین قدس الله سره العزیز حضرتلرینڭ خاك پاکی ومرقد طربناکیدرکه نیجه دردمندلر اول حضرتڭ قبرپاکندن صفالر وذوقلر بولمشلرونیجه زنده لردخی اول حضرتڭ سایهٔ سعادتی التنده آسوده اولمشلردر انڭ استانهٔ سعادت اشیانسنه خدمت قیلنلره روحانی وجسمانی نیجه ذوق وصفالر وصحتلر وبرکتلر حاصل اولدیغندن ماعدا جوارنده واطرافنده اولنلر بیله اندن نیجه منافع وفوائد بولورلر واول قبرشریف وآستانهٔ نظیف سبیله نیجه فقرا وضعفا زندکانلك قیلورلر هرکس اعتقادی قدرانڭ قبرشریفنه وآستانهٔ نظیفنه یوزسوردکده مرادنه واصل اولورلر پس جود وکرم صاحبی اولان ولی کامللرڭ وفات ایلدککدنصکره نیجه کندیلره معتقد اولنلر وحسن توجه ایله روح شریفلرندن استمداد واستعانت قیلنلره مدد رسان اولدقلرینه ودنیوی واخروی معاونت قیلدقلرینه بوحکایت غریبه ایله تنبیه واشارت ایدوب بیوررلر * داستان آن مردکه وظیفه داشت ازمحتسب تبریز ووامها کرده بود برامید آن وظیفه واورا خبرنی ازوفات او * بوسرخ شریف اول مردڭ داستانیدرکه شهر تبریزڭ محتسبندن وظیفه طوتردی محتسب اصل امر معروف ونهی منکر ایدیجی کمسه یه دیرلر کما قال فی الصحاح احتسبت علیه کذا اذا انکرته علیه بونده دخی محتسبدن مراد امر معروف ونهی منکر ایلین کمسه اولمق انسبدر واول مرد کندی شهرنده دینلر ایلمش ایدی وچوق کمسه دن استقراض ایدوب وافر بورجلر قیلمشدی محتسبدن اولان اول وظیفه امیدی اوزره کانه اول صاحب دولتدن وظیفه الورم وبونلره انی صکره ویریرم دیو برنیجه کمسه دن وافر درهم ودینار المش ایدی واول مردڭ اول محتسبڭ وفاتندن خبری یوق ایدی الحاصل ازهیچ زنده وام اوکزارده نشد الا ازمحتسب متوفی کزارده شد چنانکه کفته اند لیس من مات فاستراح بمیت انما المیت میت الاحیاء) حاصل کلام اول مردوامدارڭ هیچ برزنده دن انڭ بورجی کزارده اولمدی وبرکمسه انڭ بورجنی ادا قیلمدی الا ینه متوفی اولان محتسبدن انڭ بورجی کزارده اولدی وقضا قیلندی انجلین که دیمشلردر شول کمسه که اولدی پس اولمکله راحت بولدی اول کمسه اولمدی میت دکلدر اما میت دیرلر میتی در یعنی شول کمسه که صورتا اولمکله وبودار غروردن دار سروره انتقال قیلمغله راحت بولدی وحیات حقیقیه یه واصل اولدی اول کمسه فی الحقیقه اولمدی ومرده دخی دکلدر مرده شول کمسه درکه زنده لر شکلنده اوله واصلا انڭ راحتی وذوقی اولمیه وقلبی وروحی راحت حقیقی وحیات معنویدن غذا وبهره بولمیه (مثنوی) آن یکی درویش زاطراف دیار * جانب تبریز آمد وامدار * نه هزارش وام بود اززر مکر * بود در تبریز بدرالدین عمر * محتسب بود او بدل بحر آمده * هرسرمویش یکی حاتم کده * حاتم ازبودی کدای اوشدی * سرنهادی خاکپای اوشدی * اول بردرویش ومحتاج دلریش اطراف دیاردن تبریز جانبنه وامدار کلدی مکراول فقیرڭ طقوزبیڭ التون بورجی وار ایدی تبریز شهرنده بدرالدین عمر نامنده برکمسه وار ایدی محتسب ایدی او محتسب کوکلده بحر کلمش یعنی دریادل برسخی وجوان مرد برکمسه اولمش ایدی

فرضا هر قبیله باشنده حاتمکده وار ایدی حاتمکده حاتمك محلی دیمکدر بونده زیاده سخیلر مقری دیمکدن کنایه‌در
یعنی اول بر مرتبه سخی وجوانمرد ایدیکه انك هر بر قبیله‌نك باشنده نیجه سخیلر محلی وار ایدی فرضا حاتم طی اکر حاضر
اولایدی وانی کوریدی انك کداسی وغلامی اولوردی وا کاباش قوردی وانقیاد قیلوردی وانك خاکپایی اولوردی حاتم
طی طی قبیله‌سندن عرب ایجره جود وسخا ایله معروف ومشهور اولمش وخلق ایجره شهرت بولمش بر کسه‌نك اسمیدر
وبعض حکایه‌سی دخی اکثر مواضعده مرور ایلمشدر (مثنوی) که بدادی تشنه را آب زلال * در کرم شرمنده بودی
زان نوال * ور بکردی ذره را مشرقی * بود اندر همتش نالایقی * اول بر مرتبه سخی وکریم ایدیکه اکر تشنه‌یه آب زلال
وریدی یعنی بر صوسز کسه‌یه آب حیات کبی بر لطیف وشیرین صویی انی قاندرنجه ایچوریدی وتمامی انی سیراب
ایدوب ریان قلیدی اول نوالدن کرمده شرمنده اولوردی وبو تشنه‌یه مراد اوزره احسان وانعام ایلمدم دیو استحیا
قیلوردی واکر فرضی بر ذره‌یی بر مشرق ایلیدی یعنی بر خرد وحقیر اولان کسه‌یی اکر مشرق کبی محل نور ومظهر
حبور وسرور ایلیدی انك همتنده اول بر نالایق کار ایدی یعنی انك علو همتنه نسبتله بر ذره‌یی مشرق ایلمك لایق
اولان کار وهنردکل ایدی انك همت عالیه‌سی نه مرتبه اولمق کرك بوندن قیاس اولنه (مثنوی) بر امید او بیامدان غریب
کو غریبان را بدی خویش ونسیب * بادرش بودان غریب آموخته * وام بی حد از عطایش توخته * هم بپشت
ان کریم او وام کرد * که بخششهاش واثق بود مرد * الحاصل اول غریب اول محتسب سخینك سخا وکرمی امیدی اوزره
کلدی زیرا اول محتسب تبریزی غریبلره قریب ونسیب ایدی یعنی غربانك اقربا ونسبی کبی ایدی هر کلان انی کندینك
اقرباسی کبی بولوردی وانك خانهٔ سعادتنی هر غریب کندیسنه ملجا وماوی بیلوردی اول مرد غریب اول کریمك
قبوسنی اولدن اوکرنمش وانك باب سعادتنه مقدما اعتبار قیلمش واندن نیجه لطفلر وعطالر بولمش ایدی کندی شهرنده اول
کرم صاحبنك عطاسندن اوتری بی حد وام برکش وآرآزجمع ایتمش ایدی توخته توختن لفظندن اسم مفعولدر توختن
ارکك وآرآزجمع ایتمکه دیرلر هم اول کریمك ارقه‌سیله اول درویش وام ایتدی یعنی مرد درویش اول کریمه اعتماد
واستنادا تمکله وافر بورج ایتدی که انك بخششلرینه اول مرد واثق ایدی وانك عطاپاسنه محکم اعتقاد قیلمش ایدی
بو اجلادن دیوندن حذرا تمیوب اندن بوندن وافر استقراض ایدوب وام دار اولدی (مثنوی) لاابالی کشته زو وام جو
بر امید قلزم اکرام خو * وام داران روترش او شادکام * همچو کل خندان ازان روض الکرام * اول جهتدن لاابالی
ووام جو اولمش اکرام خوی اولان قلزمك امیدی اوزره یعنی اول کرم خو دلو اولان کرم دریاسنك عطا وبخشایشی
امیدی اوزره اول درویش قایر مقسزا استقراض ایدوب وافر دیون ایدنمش ایدی فرضا سائر وام دارلر عبوس الوجه
اولملرندن روترش ایدیلر اما او شادکام واول روض الکرامدن کل کبی خندان ایدی یعنی اول کریملر روضه‌سندن
اوتری کل کبی کولر وشادکام اولوب کندیسنی مسرور وبی غم ایلردی که انك اول کریمه عظیم اعتمادی وار ایدی (مثنوی
کرم شد پشتش زخورشید عرب * چه غمستش از سبال بولهب * کویا اول کسه‌نك پشتی خورشید عربدن کرم اولدی
اکا بولهبك سبالندن نه غم واردر سبل وسبال بیق معنیلرینه‌در بونده ابولهب غضبناك ومالدار اولان کسه‌لردن
وسبال انك کبر ونخوتندن وعجب وفخرندن کنایت اولور وبو بیت مثل طریقیله دینلمشدر یعنی اول درویشك اول
کریمه عظیم اعتمادی اولدیغندن اوتری بی غم وبی الم اولدیغی عجبی طوترسن هر شول مؤمنك که ارقه‌سی خورشید
عرب حضرتلرندن کرم اوله واول آفتاب معنویدن حرارت وقوت بوله مال صاحبی اولان غنیلرك کبر ونخوت وعجب
وتفاخرتندن اکا نه غم اولور بولهبدن مراد نفس وشیطان اولوب نفس وشیطانك وعید وتخویفندن اکا نه غم
واردر دیو معنی ویرلسه هم جائز اولور (مثنوی) چونکه دارد عهد وپیوند سحاب * کی دریغ آید زسقایانش آب چونکم
بر کسه سحاب ایله پیوند عهد طوتار سقالردن اکا آب دریغ ایلمك نجین کاور یعنی بر کسه‌یه فی المثل سحاب عهد ایلسه
وپیوند قیلسه ودیسه که لا بد سن نه قدر آب ویررسن بن سکا درعقب امداد وافاضه ایلرم هیچ سن آب خصوصنده
غم یمه والم چکمه اول کسه‌یه سقالر کلوب دیسه بزه صو جقر ویره مشکمزی طولدورهلم هم نوش ایده‌لم هم تشنه‌لره انی
ویره‌لم اول کسه مقرردر که سقالردن صویی دریغ ایلمز انکیچونکه منبع آب اولان سحاب ایله انك بویله بر عهد وپیوندی واردر
پس معطی ووهاب اولان حضرت فیاض مطلقه کمال اعتمادی اولان وانك عهدنه وپیوندنه توکل قیلان بنده‌لر دخی
محتاج اولانلردن منافع وفوائدی دریغ ایتمزلر (مثنوی) ساحران واقف از دست خدا * کی نهند این دست وپا را دست وپا
شلا دست خدادن واقف اولان ساحرلر بو دست وپایه نیجن ال وایاق قورلر یعنی حضرت موسی علیه السلام ایمان
کتورن وحق تعالی حضرتلرینك دست قدرت ویدقوت وارادتنه واقف وعارف اولان ساحرلر بو ظاهرده اولان دست
وپایه ال وایاق نامن قومزلر بونك اوزرینه سائر عوام کبی لرزان اولمزلر کورکه فرعون بونلره (لاقطعن ایدیکم وارجلکم

من خلاف) دیو تخویف وتهدید ایلدکده (لاضیر انا الی ربنا منقلبون) دیو جواب ویردیلر وبو دست وپایك کتمسندن الم
چکمیوب کندیلری اول حضرته ایرکوردیلر (مثنوی) روبهی که هست زان شیران پشت * بشکند کله
پلنکان را بمشت * بر روباهکه اول شیرلردن اکا ارقه واردر پلنکلرك کله‌سنی مشتله صیر یعنی بر ضعیفه که اول شیران
الهی ودلیران ربانیه‌دن مظاهرت ومعاونت واردر اول ضعیفه بو دنیا پلنکلرینك وعالم شیرلرینك کله‌سنی یومرقله
شکست ایلرنته کم امام جعفر رضی الله عنه حضرتلرینك تنها بر قلعه‌یه کندوکی اوروب اول قلعه‌یی بشقه باشنه
فتح ایلدی که بو سرخ شریفده بو معنایه اشارت ایدوب بیوررلر * آمدن جعفر رضی الله عنه بکرفتن قلعه بتنهای
ومشورت کردن ملك ان قلعه با وزیر در دفع او وکفتن ان وزیر ملك را که زنهار تسلیم کن واز جهل مکن که این مرد
مؤیدست واز حق جمعیت عظیم دارد در جان خویش * بو سرخ شریف امام جعفر صادق رضی الله عنهك تنها لکله
بر قلعه‌یی طوتمغه کلمسینك بیانیدر وبو جعفر رضی الله عنه حضرتلرینك قصه‌سی دیوکا جعفر طیارد نمسنك
وجهی ایکنجی دفترك آخرنه قریب عذر کفتن ان فقیر با ان شیخ سرخنده (جعفر طیار را پر جاریه‌ست) بیتینك شرحنده
مرور ایلمشدر انده طلب اولنه واول قلعه پادشاهی اول جعفری دفع ایلمك خصوصنده کندی وزیریله مشورت
ایلمسی ودخی اول وزیرك پادشاهه سویلمسیدر بویله دیوکه ای پادشاه زنهار بو مرد ایله جنك ونزاع ایتمه بو قلعه‌یی اکا تسلیم
ایله وجهلکدن تهور وبیهوده غضب ایتمه زیرا بو مرد کامل مؤید من عند الله‌در وکندی جاننده حق تعالیدن عظیم
جمعیت طوتارکه اکرچه صورتا واحددر لکن واحد کالف‌درکه حق تعالی بونك وجودنده عالم قوتنی جمع ایلمشدر
(بیت) لیس من الله بمستنکر * ان یجمع العالم فی واحد * دیدی (م ی) چونکه جعفر رفت سوی قلعه * قلعه پیش کام
خشك ش جرعه * یك سواره تاخت تا قلعه بکر * تا در قلعه ببستند از حذر * زهره نه کس را که پیش آید بجنك
اهل کشتی را چه زهره با نهنك * چونکم امام جعفر رضی الله عنه حضرتلری بر قلعه جانبنه کتدی قلعه انك خشك
اولان دماغی اوکنده بر جرعه ایدی یعنی تشنه اولان کسه‌نك خشك اولان دماغی اوزره کاسهٔ آب نیجه بر جرعه کبی
اولورسه قلعه هم انك بر حرارت اولان دماغی اوکنده بر جرعه کبی ایدی یك سواره قلعه‌یه دلکر وفر ایله چاپدی
یعنی قلعه جانبنه تك وتنها حمله ایدوب سوردی حتی اهل قلعه قلعه‌نك قپوسنی خوف وحذردن اوتری باغلدی کسه‌نك
زهره‌سی ویورکی یوقکه تا انکله جنکه کله ومحاربه قیله مثلا اهل کشتینك نهنکله نه زهره‌سی واردر یعنی اهل کشتینك
نهنکله جنك ایتمکه یورکی یوقدر نهنك قبلوبغه کبی بر عظیم جانوردر قصه‌سی جلد اولك اوایلنه قریب (این چه
طبل این نهنك آتشست) بیتینك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه (مثنوی) روی آوردان ملك سوی وزیر
که چه چاره‌ست اندرین وقت ای مشیر * کفت انکه ترك کویی کبر وفن * پیش او آیی بشمشیر وکفن) اول ملك وزیر جانبنه
یوز کتوردی وکندی وزیرینه توجه ایدوب دیدیکه ای مشیر بو وقتده چاره وتدبیر ندر انك وزیری اکا دیدیکه تدبیر
اولدرکه بو زمانده کبر وفنی ترك ایلیه‌سن انك اوکنه شمشیر وکفن ایله کله‌سن ودیه‌سنکه ای مرد کامل اشته بو بنم اشته
قلیجك استرسك اولدر واسترسك مروت ایدوب بنی کولدر بوکا چاره وتدبیر بودر دیدی (مثنوی) کفت آخر نی یکی
مردیست فرد * کفت منکر خوار در فردی مرد * چشم بکشا قلعه را بنکر نکو * همچو سیمابست لرزان پیش او
شسته در زین آنچنان محکم بیست * کویا شرقی وغربی با ویست * پادشاه وزیره ایتدی بو کسه آخر فرد بر مرد
دکلمیدر بو خود یالکز بر مرددر وزیر اکا ایتدی سن مردك فردلکنه خور باقمه باقکه کوزیکی آچ قلعه‌یه ایکو باق
قلعه انك اوکنده زیوه کبی لرزاندر اول مرد اییسه‌ات اوزره اکرده او تورمش اندلین محکم بیدر یعنی اول مرد دلیر ایسه
اکرده او تورمش وانجلین ثابت قدم اولوب طورمشدرکه کویا شرقی وغربی انکله بیله‌در واهل شرق واهل غرب
نه قدر وار ایسه اکا سپاه اولمشدر (مثنوی) چند کس همچون فدایی تاختند * خویشتن را پیش او انداختند
هر یکی را او بکرزی در فکند * سر نکونساران در اقدام سمند * بر قاچ کسه فدائیلر کبی چاپدیلر کندیلرینی اول جعفر
رضی الله عنهك اوکنه آتدیلر یعنی ملك نوعا وزیرك تدبیرنه رضا ویرمیوب انی امتحان ایلمك استدکده بر قاچ دلاور کسه‌لر
فدائیلر کبی اول جعفر رضی الله عنهك اوکنه چاپدیلر وکندیلرینی انك میداننه آتدیلر فی الحال هر برینی اول دلاور بر کرز ایله
آتلرندن سرنکونسار انك ایاقلری آلتنه براقدی یعنی بر کرز ایله آنلری آتلرندن آشغه یقدی آتك ایاقلری آلتنده قالدیلر
مثنوی) داده بودش صنع حق جمعیتی * که همی زد یك تنه بر امتی * حق تعالینك صنعی اول جعفره بر جمعیت ویرمش
ایدی که بر قوم اوزره یك تنه کندوکی اوردی یعنی خدای تعالی حضرتلرینك صنع پاکی اکا بر جمعیت درون وبر مرتبه
قوت دل ویرمشدی یکی یالکز باشنه کندیسنی اول جمعیت دل واسطه‌سیله بو قومه بی باك اوردی (مثنوی) چشم من
چون دید روی ان قباد * کثرت اعداد از چشمم فتاد * بنم کوزم چونکم اول قبادك یوزینی کوردی کثرت اعداد بنم

کوزمدن دوشدی بو بیت یا جعفر رضی الله عنه لساندن انك حالنی حکایه ایتمك طریقیله دینلمشدر یعنی جعفر رضی الله عنه حضرتلری دیرکه چونکیم بنم چشم باطنم اول قباد حقیقی و پادشاه معنوینك وجه پاکنی کوردی کثرت اعداد بنم کوزمدن ساقط اولدی یاخود حضرت مولانا قدس سره العزیز طرفندن اوله دیرکه چونکیم بنم چشم جانم اول قبادك یعنی جعفر رضی الله عنه حضرتلرینك روح شریفنی وذات لطیفنی کوردی اعدادك چوقلغی بنم کوزمدن دوشدی اولکی معنی انسبدر (مثنوی) اختران بسیار خورشید اریکیست * پیش او بنیاد ایشان مندکیست اخترلر چوق وخورشید اگرچه بردر انك اوکنده اول اخترلرك بنیادی مندکدر یعنی اخترلرك چوقلغنه اعتبار یوقدر اگرچه کونش برکواکب فقی چوقدر لکن انلرك بنیادی خورشید اعظمك اوکنده متلاشی ومضمحلدر پس انلرك چوق اولمسنك نه فائده سی وارد روشمسك بر اولمسنده هم نه ضرر واردر چونکیم برکسه نك وجودنده قوت الهی ونصرت ربانی اوله انك یالکز اولمسنده واکا مقابل اولان اعدانك چوق اولمسنده ضرر یوقدر (مثنوی) کرهزاران موش پیش آرند سر * کربه را نی ترس باشدنی حذر * کی به پیش آیند موشان ای فلان * نیست جمعیت درون جانشان * اگر نیجه بیك موش باش ایلروکتورسه لر کربه نك نه ترسی اولور نه حذری اولور برای فلان موشلر نجین ایلروکلورلر انلرك درون جانده جمعیت یوقدر یعنی نیجه بیك فاره مثلا کرباش ایلروکتورسه لر وکربه نك اوزرینه یوروسه لر کربه نك انلردن نه خوف وحذری اولور انکچونکه انلرك درون جانده اتحاد وجمعیت یوقدر پس انلر نیجه ایلروکلورلر جمعیت ایدوب ایلروکلمکه قادر اوله مزلر انکچون کربه انلرك نیجه بیکندن قورقمز کذلك موش سیرت اولان اصحاب تفرقه دخی اهل جمعه نسبتله بویله در اهل جمع اصحاب تفرقه نك یوز بیکندن قورقمز انکچونکه انلر * تحسبهم جمیعا وقلوبهم شتی * آیت کریمه سنك مفهوم منه مظهر اولمشلردر (مثنوی) هست جمعیت بصورتها فشار) جمع معنی خواه هین از کردکار) نیست جمعیت ز بسیاری جسم * جسم را بر باد قائم دان چواسم) در دل موش ار بدی جمعیتی * جمع کشتی چند موش از حمیتی برزدندی چون فدایی حمله) خویش را بر کربه بی مهلة) صورتده اولان جمعیت فشاردر اکا اول کردکاردن جمع معنی استه فشار باطل وبیهوده معناسنه در یعنی صورتلرله اولان جمعیت باطل وبی فائده در عند العقلا والعرفا اکا اعتبار یوقدر اگر جمعیت استرایسك کردکار حضرتلرندن جمعیت معنی استه یوخسه جمعیت صورتك اصلا نفع وفائده سی یوقدر جمعیت جسم چوقلغندن اولمزسن جسمی اسم کبی باداوزره قائم بیل شول جسملرك که بنیادی باد هوا اوزره قائم اوله انلرك نه دوام وثباتی اولور پس برالای قلوب متفرق اجسام بربره جمع اولسه عاقل قتنده اسامی کثیره نك بربره جمع اولمسی کبیدر اتحاد درون وجمعیت باطن اولمدقدنصکره کثرت اجسامه اعتبار اولمزنته کما کثر کفره حضرت نبی علیه السلامك عصر شریفنده چوق اولورلردی وقبائل شتی جمع اولوب بربره کلورلردی وحضرت نبی علیه السلامك اصحابی انلره نسبتی فتی اول قلیل اولوردی اما بونلرده اتحاد واتفاق اولدیغندن وانلرده تفرقه وعدم اتفاق اولدیغندن باذن الله بونلر انلره غالب اولورلر وانلری منهزم وشکسته قیلورلردی فی المثل موشلك کوکلنده اگر بر جمعیت اولیدی برقاچ موش حمیتلرندن کوکل برایدوب جمع اولوردی وبربرلریله اتحاد واتفاق قیلوردی فدایی یکتلر کبی برحمله ده کندیلرنی کربه اوزره برمهله سزاوررلردی یعنی اگر انلرك کوکلنده جمعیت اولیدی فدایی دلاورلر کبی برحمله ایدوب بلا مهلت کندولرنی کربه اوزره اورررلردی واندن خوف ایتیوب اکا مقابل طوررلردی (مثنوی) آن یکی چشمش بکندی از ضراب * وان دکر کوشش دریدی هم بتاب * وان دکر سوراخ کردی پهلوش * از جماعت کم شدی بیرون شوش * لیك جمعیت ندارد جان موش) بجهد از جانش بیانك کربه هوش) خشك کردد موش زان کربه عیار کربود اعداد موشان صد هزار * اگر موشلرده اتفاق واتحاد اولیدی لابد کربه یی یکرلردی اول بریسی کربه نك چشمنی مضاربه دن تو باررلردی واول بری دخی کربه نك کوشنی دیشیله هم برتاردی واول بریسی دخی اول کربه نك پهلوسنی سوراخ ایلردی ودلك دلك قیلوردی تا کم کربه نك جماعتدن خلاصی وطشره قورتلمسی اولمزدی بیرون شو وصف ترکیبیدر طشره اولمق ونجات بولمق معناسنه کم شدی نشدی معناسنه در اگر خلاص اولوردی دینسه دخی جائزدر یعنی بو موشلر اگر جمعیت ایدوب اتفاقله کربه نك اوزرینه هجوم ایلسه لردی لابد اول کربه بو قدر جماعتك الندن خلاص اوله مزدی ولیکن جنس موشك جانی جمعیت طوتمز اول موشك جانندن کربه نك اوازیله عقلی صچرار یعنی موشك کربه نك اوازنی اشتدکده انك جانندن عقلی کیدر موش کربه عیاری کوردکده اول کربه عیاردن خشك اولور وقورقوسندن قوت وجرأتدن خالی ویابس قالور اگرموشلرك اعدادی صد هزار اولورسه ده وکربه یالکز جه اولورسه ده (مثنوی) از رمه انبه چه غم قصاب را * انبهی هش چه بندد خواب را * مثلا چوق رمه دن قصابه نه غم یعنی چوقلق غنم سوروسندن قصابه غم یوقدر عقلك کثرتی خوابی نیجه باغلر یعنی عقل هرنه قدر چوق اولسه دفعه قادر اولمز وخواب اندن قورقمز

پس حق تعالینك قوت وجمعیت وبردیکی کسه لر بوکا بکزر (م ی) مالك الملك است جمعیت دهد * شیر را تا بر کله کوران جهد * صد هزاران کورده شاخ دلیر * چون عدم باشند پیش صول شیر * حق تعالی مالك الملك در شیره جمعیت ویررتا کم اول شیر یبان صغرلرینك سوروسی اوزره صچرار کورکاف یعنی کمینك جمعیله یبان صغرنه دیرلرکه کاف یعنی کمینك فتحه سیله سورویه دیرلر یعنی حق تعالی وتبارك حضرتلری شول مالکدرکه هرکیمه دیلرسه ملکی اعطا ایلر جمله دن ارسلانه برقوت جمعیت ویررکه تا کم اول ارسلان اول جمعیت دل واسطه سیله یبان صغرلرینك سوروسی اوزره حمله ایدوب صچرار نیجه یوز بیك ده شاخ ودلیر اولان یبان صغری شیرك صولتی وهیبتی اوکنده عدم کبی اولورلر یعنی یبان صغرلرینك هربرینك چوق بوینوزلری وارایکن وبری برلری مابیننده هربری دلیر وقوی ایکن شیر دلیرك صوتنی اشیدوب صولتنی کوردکلرنده انك صولتی وسطوتی اوکنده یوق اولورلر وبی تاب وبی توان اولورلر (م ی) مالك الملك است بدهد ملك حسن * یوسفی را تا بود چون ماه مزن * اول خدای متعال شول مالك الملکدرکه ملك حسنی بر یوسفه ویررلر تا کم ماه ابر کبی اولور مزن مزنه نك جمعیدر مزنه ابر سپیده دیرلر بعض نسخه ده ماه برنه ماه دوشمشدر بو دخی لطیفدر یعنی * قل اللهم مالك الملك توتی الملك من تشاء وتنزع الملك ممن تشاء وتعز من تشاء وتذل من تشاء بیدك الخیر انك علی کل شیء قدیر * آیت کریمه سنك موجبنجه سن اول پادشاهلر پادشاهنه مالك الملك دیکه جمیع ملکك مالکی اولدر همان فی الحقیقه وانك ملکی فتی چوقدر شول کسه یه که شجاعت ملکنی ویره اول بر شیر دلیر کبی اولوب هزاران یبان صغرینك سوروسندن خوف وحذر ایلمز وشول قولنه که ملك حسنی ویره انی عزیز وجمیل ایلر ومحبوب قیلر نته کم یوسف صدیق حضرتلرینه حسن ملکنی ویردی تا کم اول یوسف ابر سپیدك آب اطیفی کبی اولدی یاخود سحاب لطیفك ماه منیری کبی عالمه ضیا ویردی (مثنوی) دررخی بنهد شعاع اختری * که شود شاهی غلام دختری * بر یوزده اختره منسوب شعاعی قورکه برشاه بر دخترك غلامی اولور یعنی شول مالك الملك اولان الله درکه بر دخترك یوزنده اختر شعاعی قورکه انی کوکب دری کبی نورانی وجمیل ایلر حتی بر صاحب سلطنت پادشاهنك غلامی واسیری اولور وخسرو کبی اول شیرینه بنده لکلر قیلور وانك یولنده تاج وتختنی ودولت وبختنی فدا ایلر بلکه جان وباشنی اول بذل قیلر (مثنوی) بنهد اندر روی دیکر نور خود * که ببیند نیم شب هر نیك وبد * غیری یوزده کندو نورنی قورکه نیم شبده هرنیك وبد کورر بنور بیند متعدی اولمقده جائزدر بو وجه اوزره معنی برآخر یوزده کندی نورنی قورکه اول نور نیم شبده هرنیك وبدی کورردیك اولور برنده کورر بنور معناسنه اولمق هم جائزدر که بونده کورر بنور معناسنه درفارسیده برفعل هم متعدی اولور وهم لازم اولور قرینه اقتضا ایلدیکنه کوره اکا معنی ویریلور یعنی اول مالك الملك اولان پادشاه اعظم برآخر یوزده کندی نوریاکنی قورکه مراد اول یوزدن رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك وجه شریفی وجمال لطیفیدرکه انك نور رویندن نصف اللیلده هرنیك وبد کورر نوردی نته کم حضرت عائشه رضی الله عنها بر حضرت رسول صلی الله علیه وسلمك نور وجهندن شب تاریکده بعض شیلری خانه ایچره بولوردق وکوررداك بیوردیلر واول حضرتك وجه منیری قردن انور آفتابدن احسن اولدیغنه اصحاب کرامدن چوق کسه شهادت قیلمشلر وناقل اولمشلردر نته کم ترمذی ابو هریره رضی الله عنه حضرتلرندن بو حدیث شریفی روایت ایتمشلردر قال ابو هریرة رضی الله عنه ما رأیت احسن من رسول الله صلی الله علیه وسلم کان الشمس تجری فی وجهه الی آخره وعن جابر بن سمرة قال رأیت النبی صلی الله علیه وسلم فی لیلة اضحیانه فجعلت انظر الی رسول الله صلی الله علیه وسلم والی القمر وعلیه حلة حمراء فاذا هو احسن عندی من القمر (مثنوی) یوسف وموسی ز حق بردند نور * در رخ ورخسار ودر ذات الصدور * یوسف وموسی علیهما السلام حضرتلری حق تعالیدن نور ایلتدیلر رخ ورخسارده وذات الصدورده یعنی حضرت یوسف علیه السلام رخنده وذات صدورنده حق تعالیدن نور الدی وانك صدر شریفی نور حقله طولدی حتی رخسار لطیفنه دخی اول نور چیقوب سرایت قیلدی ووجه منیری ماه بدر کبی اطرافه کافه یه پرتو صالدی وحضرت موسی علیه الصلوة والسلام دخی حضرت حقدن نور الدی وانك دخی صدر شریفنه نور الهی طولدی حتی وجه مبارکنه چقوب اندن برق اوروب اطرافنه شعشعه کستر اولدی (م ی) نور موسی بارق انکیخته) پیش رواو تو بره آویخته) نور رویش آنچنان بردی بصر که زمرد دارد دیده مار کر * او ز حق درخواسته تا تو بره * کرد آن نور قوی را ساتره) موسی علیه السلام حضرتلرینك نور وجهی بر بارق قوپرمش یوزینك اوکنه اوموسی توبره آصمش ایدی بونده توبره دن مراد یوزلرنی وکوزلرنی ستر قیلان بوروین کلیم یارمسی اولورکه کندی کلیملرندن توبره کبی دیکوب مبارك یوزلرنی انکله ستر قیلمشلر ایدی وغیری شیدن نقاب ایتیوب کندی کیدکاری کلیم پارهسندن توبره ایتدکارینك اصلی وسببی عن قریب کاورزیرا اول حضرت موسی نور وجهی انجلین بصری کیدرردی که زمرد حمله ایدیجی مارلك ایکی کوزندن کیدرردی کرحمله یه دیرلر بودخی

وجهدر که زمردمارك ایکی کوزندن کری کیدرردی یعنی اول موسی علیه السلامك یوزینك نوری انجلین خطف ابصار ایلرو کوزلرك کروفرنی ازاله ایدوب کیدرردی که زمردمارك ایکی کوزلرندن کروفری نته کم کیدرردی اول موسی علیه السلام چونکم کندی وجه منیرینك خطف ابصار ایلدیکنی کوردی حق تعالیدن وجه مبارکنی ستر ایدیجی توبره استدی تا کم توبره اول قوی اولان نوری ساتره اوله وا کا پرده اولوب خلقك کوزلری انك جانبنه نظر قیلمغه قدرت بوله (مثنوی) توبره کفت از کلیت سازهین ٭ کان لباس عارفی آمد امین ٭ کان کسا از نور صبری یافتست نور جان در تار و پودش تافتست ٭ جز چنین خرقه نخواهد شد صوان ٭ نور ما را بر نتابد غیر آن ٭ کوه قاف ار پیش آید بهر سد ٭ همچو کوه طور نورش بردرد ٭ حق سبحانه وتعالی حضرتلری اول موسی علیه السلامه دیدی ای موسی اکاه اول توبره‌یی کندی کلیمکدن دوز زیرا اول عارفه منسوب اولان لباس امین کلدی یعنی اول بنی بیلیجی اولان کمسه‌نك لباسی امین اولدی زیرا اول کسا نوردن برعظیم صبر بولمشدر جان نورانك تار و پودنه طلوع قیلمشدر یعنی یا موسی اول کیدیکك کسا نوردلدن برصبر وتحمل اتمك بولمش جان نوری عرض وطوانه وجمله تار و پودنه طوغمش وسرایت قیلمش وجان نوریله اومعتاد اولمش وزیاده انسیت قیلمشدر اویله اولیجق بو تجلین خرقه‌دن غیری اول نور وجهه صوان اولمق استمز صوان ضمله وکسرله قفتان ولباس قیوب حفظ ایلدکاری وعایه دیرلر بونده اول وجه منیرك وعاسی و پرده‌سی معناسنه اولور یعنی حق سبحانه وتعالی ایندی یا موسی بوسنك کیدیکك خرقه‌دن غیری اول وجه منیره پرده ونقاب اولمیسردر اول خرقه‌دن غیری بزم نوریمزه طاقت کتورمیسردر فرضا کوه قافی اول قوی اولان نوره سد وحجاب ایلمکدن اوتری اکراوکه کتوره‌سن انك نوری کوه طوری پرتدیغی کبی پرتار یعنی کوه طوری تجلی نوری نیجه پرتوب پاره پاره ایلدیسه اول وجه منیرك نوری هم کوه قافی مدکوك ومتلاشی ایلر واول کوه قاف اول قوی اولان نوره سد وحجاب اوله من (مثنوی) از کمال قدرت ابدان رجال ٭ یافت اندر نور بیچون احتمال ٭ حق تعالینك کمال قدرتندن ابدان رجال نور بیچوندن تحمل بولدی یعنی کمال قدرت الهیه‌دن رجال اللهك بدنلری حق تعالینك بیچون اولان نورنه تحمل ایلمك بولدیکه اول رجالك نور بیچونی احتمال ایلدیکی کبی سائر اشیا انی احتماله قادر دکلدر (مثنوی) آنچه طورش بر نتابد ذره‌ٔ ٭ قدرتش جا سازد از قاروره‌ٔ ٭ کشت مشکات و زجاجی جای نور ٭ که همی در دز نور آن قاف وطور ٭ اول نسنه که طورا کا برذره طاقت کتورمز اول خدا انك قدرتی بر قاروره‌دن اکا بردوزر مشکات وبرزجاجه جای نور اولدیکه نوردن اول قاف وطور پرتلور یعنی اول اللهك نوری که طور طاغی اکا برذره طاقت کتوره‌من وتحمل قیله‌من اول اللهك قدرتی اول نور اعظمه کوکب دری کبی اولان برزجاجه‌دن محل دوزر کورکه مشکات وبرصافی زجاجه محل نور الهی اولدیکه اول نور الهیدن قاف طاغی وطور پاره پاره اولور وتحمل قیلمیوب مدکوك ومتلاشی اولورلر اما مشکات وزجاجه حق تعالینك قدرتیله اول نور اعظمه تحمل قیلور ومحل اولور بو ابیات شریفه سوره‌ٔ نورده اولان آیت کریمه‌یه اشارت اولور وبو آیت کریمه‌نك تحقیقی وتفصیلی وتأویلی ایکنجی دفترده ظاهر شدن فضل لقمان سرخنده (نورهای چرخ ببریده بیست) بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه (م ی) جسمشان مشکات دان دلشان زجاج ٭ تافته برعرش وافلاك این سراج ٭ نورشان حیران این نور آمده ٭ چون ستاره زین ضحی فانی شده ٭ اول رجال اللهك جسملرینی سن مشکات قلبلرینی زجاجه بیل عرش وافلاك اوزره بوسراج پلدرامش وطالع اولمشدر یعنی الله تبارك وتعالی حضرتلرینك نور عظیمی فی المثل برمصباح کبی بیل وانبیا علیهم السلام واولیا قدس الله اسرارهمك قلبلرینی قندیل صافی کبی بیل وجسملرینی قندیل قودقلری کوه کبی بیل که اکا دریجه دخی دیرلر وبو عالمی برخانه کبی وعرش اعلایی بوعالم خانه‌سنك سقفی کبی بیل پس برخانه‌نك ایچنده برمشکات اولسه واول مشکات ایچره برکوکب دری کبی زجاجه‌ٔ صافی اولسه انك ایچنده اولان مصباحك نوری سقف خانه‌یه ایریشوب اول خانه‌نك در ودیوارنه ضیا ویردیکی کبی انبیا علیهم السلامك واولیای عظامك دخی بوخانه‌ٔ عالمده اولان مشکات کبی جسملرینك وزجاجه‌ٔ صافی کبی اولان قلبلرینك نوری عرش وافلاك اوزره چقمش وآسمان واملاکه ضیا کستر اولمشدر اول عرشك وافلاکك نورلری بوخانه‌ٔ عالمده اولان مشکات وزجاجه‌نك نورینك حیرانی کلمشدر بو ضحادن ستاره کبی انلر فانی اولمشدر یعنی عرش وافلاکك وسائر اشیای تابناکك نورلری بوزمینده مشکات وزجاجه مثابه‌سنده اولان جسم وقلبك نورینك حیرانی کلمش وضیاسنك والهی اولمش ستاره‌لر ضحوه‌ٔ کبری وقتنده نیجه فانی اولمش ایسه انلرك نوری دخی بوضحای اکبرك نورندن اویله فانی اولمشدر (مثنوی) زین حکایت کردان ختم رسل ٭ از ملیك لایزال ولم یزل ٭ که نکنجیدم در افلاك وخلا ٭ در عقول ودر نفوس باعلا ٭ در دل مؤمن بکنجیدم چو ضیف ٭ بی ز چون وبی چکونه بی ز کیف ٭ اول ختم رسل بوندن حکایت ایتدی لایزال ولم یزل اولان ملکدن لایزال یانك ضمیله صیغه‌ٔ مجهول

اوزره اوقنور زال یزیل دنددر یزندن ایرلمش وص تبه‌سندن ایرلمش معناسنه در باع بیع باندندر لایزال یانك فتحه‌سیله اوقنمق هم اولیدرکه بنه زوالدندر لم یزل زال یزول دن زائل اولمق معناسنه درزوال دندر یعنی اول مرسلینك ختمی اول زایل اولمین وذاتنه نقصان وزوال کلمین ملیك مقتدردن اوتری حکایت ایلدی وبویله دیو سویلدیکه ملیك مقتدر بویله دیرکه بن افلاکه وخلایه صغمدم عقول ونفوس باعلایه هم صغمدم اما تقی ونقی اولان مؤمن قولمك کوکلنه ضیف کبی چونسزدن وچکونه‌سزدن وکیفسزدن صغدم یعنی مؤمن قولمك قلبنه شویله صغدم که انده چون وچکونه وکیفیت وکمیت وظرفیت ومظروفیت اعتباری یوقدر بلکه اول بنم تجلیاتمك ظهور محلی ومرآتی اولدی وبو اعتبارله بکا واسع کلدی دیمك اولور وبو ابیات شریفه بو حدیث قدسیه‌یه اشارت اولورکه حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم حضرت حقدن حکایت ایدوب بیوردیلر ٭ قال الله تعالی ما وسعنی ارضی ولا سمائی ولکن وسعنی قلب عبد المؤمن التقی النقی الورع وبو محله مناسب اولان تحقیق نقش فصوصه واقع شرح جزده فص شعیبیه‌ده مذکور اولمشدر انده طلب اولنه (مثنوی) تا بدلالی آن دل فوق وتحت ٭ یابد از من پادشاهیها وبخت ٭ تا کم اول دلك دلاللغی سببیله فوق وتحت بندن پادشاهلقلر وبخت بوله یعنی اول تقی ونقی اولان عبدك قلبی واسطه‌سیله اسفلده واعلاده اولنلر بندن پادشاهلقلر وبخت وسعادتلر بوله‌لر (مثنوی) بی چنین آینه از خوبیء من ٭ بر نتابد نی زمین ونی زمن ٭ بو تجلین آینه‌سز بنم خوبلغمدن نه زمین ونه زمن طاقت کتورمز یعنی حق سبحانه وتعالی انسان کامل حقنده بیوررکه بنم خوبلغم ومحبوبلغم جهتندن اولان ظهورلر وتجلیلره بو تجلین برآینه‌سز هم زمین وهم زمان وهم کون ومکان طاقت کتوره‌مز بلکه بنم خوبلغمك تجلیسنه واوصاف کامله‌مك ظهورنه بونك کبی برمظهر ومجلی آینه طاقت کتورر بیوردی (مثنوی) بردو کون اسب ترحم تاختم ٭ بس عریض آینه‌ٔ برساختم ٭ هردمی آینه‌ٔ پنجاه عرس ٭ بشنو آینه ولی شرحش مپرس ٭ ایکی کون اوزره بن ترحم اسبنی سوردم زیاده عریض برآینه دوزدم هر بردم بو پنجاه عرس اولان آینه‌دن آینه بی ایشت ولیکن انك شرحنی صورمه عرس ضم عین وسکون رایله دوکون طعامنه دیرلر پنجاه عرس اللی دورلو دوکون طعامی دیمکدر یعنی حق سبحانه وتعالی حضرتلری بیوررکه بن ایکی جهان اوزره مرحمت وقدرت اسبنی سوردم زیاده برعریض وطویل آینه دوزدم که اول انسان کاملك وجودیدرکه ظاهری وباطنی وصورتی ومعنایی جمع ایلمشدر هر بردمده بو اللی دورلو طعامی اولان آینه‌دن انك آینه اولدیغنی ایشت اما انك شرحنی صورمه یعنی انسان کاملك وجودیکه نیجه یوزدرلو اریکان طعام روحانی وغدای نورانی صاحبیدر هر بردمده بوانواع اطعمه‌ٔ روحانی صاحبی اولان مرآت الهیدن آینه‌ٔ الهی ومرآت اوصاف ربانی اولدیغنی ایشت انك آینه اولمسنی ایشتمکده ومرآت اسرار ربانی اولدیغنی کوش ایتمکده وفهم ایلمکده سنده قابلیت واردر اما انك شرحنی یعنی روحنی صورمه زیرا روحی بیلمکه وانك حقیقتنی فهم قیلمغه سنده قابلیت واستعداد یوقدر انکچون حق تبارك وتعالی روحدن سؤال ایلدکاری وقتده (قل الروح من امر ربی) دیو جوابنه امر ایلدی پس انسانه لازم اولان بو اولورکه برمرآت الهینك مظهر واوصاف ربانی اولدیغندن سؤال ایلیه وانی دکلیه اما انك روحندن سؤال ایلمیه که انك بیلمسی هرکسیه ممکن دکلدر (مثنوی) حاصل این کز لبس خویشش پرده ساخت ٭ کو نفوذ آن قمر رامی شناخت) کر بدی پرده زغیر لبس او ٭ پاره کشتی کربدی کوه دو تو) زاهنین دیوارها نافذ شدی) توبره با نور حق چه فن زدی) حاصل کلام بوکه حضرت موسی علیه الصلوة والسلام کندی لباسندن اول نوره پرده دوزدی زیرا اول موسی علیه السلام قمر کبی اولان یوزلی نورینك نفوذنی بیلدی وفهم ایلدی اکر فرضی اول حضرتك لباسندن غیری اول نوره پرده اولیدی اکر ایکی قات طاغ اولیدی پاره پاره اولوردی وتحمل قیله میوب فنا بولوردی دمور دیوارلردن فرضا نافذ اولور وتجاوز قیلوردی حق تعالی حضرتلرینك نورنه توبره نه فن اورردی غیری لباسدن اولان توبره نور حقه فن اورمغه ومقابل طورمغه اصلا قادر اوله‌مزدی (م ی) کشته بود آن توبره صاحب تفی ٭ بوده وقت شور خرقه‌ٔ عارفی) اول توبره کویا برصاحب تف وقت شورده عارفه منسوب خرقه اولمشدی یعنی عارفك سوز وکداز وشورش ونیاز وقتنده اولان خرقه‌ٔ جسمی نیجه صاحب تف اولوب انك تف وتابنه نه مرتبه تحمل ایلدیسه اول روی موسی علیه السلام اوزره اولان توبره دخی وقت سورده عارفه منسوب اولان برخرقه کبی اولمشدی (مثنوی) زان شود آتش رهین سوخته ٭ کوست با آتش زپیش آموخته ٭ مثلا اول سببدن آتش سوخته‌یه رهین اولورکه اوآتشه اولدن اوکرنمشدر سوخته قاوه دیرلر معنی اول جهتدن آتش قاوه رهین وقرین اولورکه اول سوخته اولدن آتشنه برمقدار یانمش واوکرنمش وآنکله معتاد اولمشدر (مثنوی) وز هوا وعشق آن نور رشاد ٭ خود صفورا هر دو دیده باد داد ٭ اول بر بست یك چشم وبدید ٭ نور روی او وزان چشمش برید ٭ بعد از آن صبرش نماند وان دکر ٭ برکشاد وکرد خرج آن قمر ٭ اول نور رشادك هوا وعشقندن خود

صفورا هر ایکی کوزنی باده ویردی صفورا حضرت شعیب علیه السلامك كوچك قزینك اسمیدر که حضرت موسی
علیه السلامك زوجه سی اولدی و حضرت موسی علیه السلام حضرت شعیب علیه السلامه انك مهرندن اوتری
اون سنه خدمت ایتمکله آنی الدی یعنی اول منبع رشاد و معدن سداد اولان موسی علیه السلام حضرتلرینك نورینك
عشقندن و هواسندن اوتری خود حضرت موسی علیه السلامك خاتونی ایکی کوزنی باد هواسنه ویردی اولا برکوزنی
باغادی و برکوزیله اول حضرتك نورروینی کوردی وانك اول کوزی اوچدی یعنی اول وجه منیره طاقت کتوره میوب
انك کوزنك نوری زائل اولوب کوزندن قاچدی اندنصکره بنه اول صفورانك صبری قالمدی واول برآخر کوزنی اچدی
واول قره خرج ایلدی یعنی صفورا انك اول بدر منیر کبی اولان وجه پاك ورروی تابناکنه باقوب اوکوزنی دخی انك یوزی
تماشاسنده فدا ایلدی (م ی) همچنان مرد مجاهد نان دهد * چون بروزد نور طاعت جان دهد * انجلین که مرد مجاهد
اول حق یولنده نان ویرر چونکه نور طاعت اکا وره جان ویرر یعنی صفور انك حضرت موسی علیه السلامك روی
تابناکنی مشاهده قیلمقده اول برکوزی ویرمسی وصکره برآخر کوزنی دخی اکا بکزر که مجاهد فی سبیل الله اولان کمسه
حق تعالینك راه طاعتنده اولا نان وخوان بذل ایلر چونکه حضرت حق جانبندن اکا نور طاعت ایریشه جانی
بذل ایلر (بیت) مالی سوی روحی وباذل روحه * فی حب من یهواه لیس بمسرف (م ی) پس زنی کفتش زچشم عبهری
که زدستت رفت حسرت میخوری) کفت حسرت میخورم که صد هزار * دیده بودی تاهمی کردم نثار * روزن چشم
زمه ویران شدست * لیك مه چون كنج در ویران نشست * کی کذارد کنج کین ویرانه ام * یاد دارد از رواق وخانه ام
پس برزن اول صفورایه دیدی عبهری اولان کوزدن عبهر نرکسه دیرلر بعضلری زرین قدح دیدکاری شکوفه یه دخی
دیمشلر یعنی برخاتون اول صفورایه دیدی ای خاتون سعادت مشحون نرکس کبی اولان کوزکدن اوتری که الکدن
کتدی حسرت برمیسن واول کوزلر ایچون تحیف قیلورمیسن صفورا اول خاتونه ایتدی بلی حسرت یرمکه یوزبیك
کوزم اولیدی تاکم اول وجه منیرك تماشاسنده انی بربرفدا ونثار قیلیدم اکرچه بنم چشمم روزنی ماه منیردن ویران
اولشدر لیکن ماه کنج کبی ویرانه ده اوتورمشدر یعنی نور ماهه پرده اولان سقوف وجدار ویران اولدقدنصکره اول ماهك
نوری ویرانه نك هر برنه واصل ونائل اولدیغی کبی اول وجه منیردن ظهور ایدن نور دخی اکرچه بنم چشمم روزنه سنی
ویران ایلمشدر اما کنج ویرانه ده اوتوردیغی کبی اول نور کاوب بنم ویران اولان چشمم خانه سنده اوتورمشدر کنج نجن قورکه
بنم بو ویران کبی اولان چشممی باده کتوره رواقدن وبنم خانه مدن رواق صوندرمه یه دیرلر یعنی برکسه نك فی المثل
برمعمور اولان خانه سی التنده برعظیم خزینه اولسه واول خانه نك درودیواری وطاق ورواقی خرابه مشرف اولسه خزینه
اول خانه نك خراب اولمسندن اوتری صاحبنه غم چکدرمز ویادنه دخی کتورمز کذلك بنم بو درونمده اولان کنج نورانی
وخزینهٔ روحانی بنم بو جسمم رواقنك وچشمم طاقنك خراب اولمسندن اوتری بکا غم چکدرمز وخاطرمه دخی کتورمز
زیرا بو خزینه دل اکانسبت نعم البدل دردیدی پس حضرت یوسف علیه السلامك دخی نوروجهنی بیان ایلمکه شروع
ایدوب بیورورلر (مثنوی) نور روی یوسفی وقت عبور * درفتادی در دریچه های دور * پس بکفتندی درون خانه در
یوسفست این سو سیران وکذر * یوسفه منسوب اولان رویك نوری عبور وقتنده یعنی حضرت یوسف علیه السلامك
روی پاك وجمال تابناکنك نوری اول حضرت اسواق مصر ایچره مرور ایلدیکی زمانده ایراق اولان دریچه چکاره
دوشردی بعض نسخه ده می فتادی در شبالك برقصور واقع اولمشدر بو نسخه اوزره معنی انك نور روبی وقت عبورده
هر قصرلرك شبکه لرینه دوشر وپنجره لرندن ایچروکیروب درون خانه یی روشن ایلردی پس خانه ایچره اولان کمسه لر
دیرلردی بو طرفده یوسف علیه السلام سیران وکذر ده در (مثنوی) زانکه بردیوار دیدندی شعاع * فهم کردندی پس
اصحاب بقاع * خانه را کش دریچه است آن طرف) دارد از سیران آن یوسف شرف) هین دریچه سوی یوسف باز کن
وزشکافش فرجه آغاز کن * زیرا که دیوار اوزره شعاع کوررلر پس اصحاب بقاع فهم ایدرلردی یعنی خانه ده اولان کمسه لر
یوسف علیه السلامك اول طرفده اولدیغنی اول جهتدن بیلورلردیکه انك وجه منیرینك شعاعی خانه نك درودیوارینه
دوشر وخانه ایچره اصحاب بقاع انك شعشعه رویینی کوررلر وفهم قیلورلردی که بنه یوسف علیه السلام بو طرفده سیرده
وکذرده در برخانه نك که اول خانه نك اول طرفه دریچه سی واردر اول یوسفك سیراندن شرف طوتردی یعنی هرقنغی
خانه که یوسف علیه السلامك مسیره وکذرکاهی طرفنه دریچه طوتیدی اول خانه سائر خانه لر اوزره شرف طوتردی
ای عاشق یوسف حقیقیدن سن دخی اکاه اول کوکل خانه سندن یوسف حقیقی جانبنه بردریچه کشاد ایله واول کوکل
روزنه سنك شکافندن تفرجه آغاز ایله فرجه بونده فتح فا ایله تفرج معناسنه اولور (م ی) عشق ورزی ان دریچه کردنست
کز جمال دوست سینه روشنست * پس همارا سوی معشوقه نکر * این بدست تست بشنو ای پدر * عشق

ورزلك اول دریچه ایتمکلکدر که دوستك جمالندن سینه روشندر عشق ورز وصف ترکیبیدر عشقه سعی ایدیجی
معناسنه اکا متصل اولان یا مصدریه در یعنی یوسف حقیقی ومحبوب ذاتینك عشقنه سعی ایتمکلك نه در دیرسن
خانهٔ قلبه اول روزنه یی ایتمکدر تا انك پرتو جمالی سنك خانهٔ درونکه دوشه که دوستك جمالندن سینهٔ عاشق روشندر
چونکم سن کوکل خانه سنه برروزنه یاپه سن ویوسف حقیقی طرفنه کوکلدن برمنظره آچه سن پس همواره معشوق
طرفنه نظر ایله وهمیشه محبوب معنوی جمالنك نوریله خانهٔ قلبی روشن ایله ای پدر بو سنك الکده در ایشت یعنی
ای طریقتده بدر مثابه سنده اولان کمسه یوسف حقیقی طرفنه کوکل خانه سندن برروزنه پیدا ایلك حالا سنك دست
عقلکده وقید اقتدارکده در همان ایشت (مثنوی) راه کن در اندرونها خویش را * دورکن ادراك غیر اندیش را
اندرونلرده کندك ایچون یول ایله غیر اندیش اولان ادراکی دور ایله یعنی اول محبوب حقیقی ویوسف معنوی
جانبنه درونلردن کندی روحك ایچون بریول پیدا ایله خانهٔ دلده غیری فکر ایدیجی اولان عقل وادراکی قومه که
ماسوی اندیش اولان عقل معاش سندن محبوب حقیقی یی دور ایدیجی وانك نور وجهنه پرده وحجاب اولیجیدر (مثنوی
کیمیا داری دوای پوست کن * دشمنان را زین صناعت دوست کن * کیمیا طوترسن پوسته دوا ایله دشمنلری بو صناعتدن
دوست ایله عقل ومعرفت کیمیا کیبیدر یعنی ای طالب معشوق حقیقی سن کندی خانهٔ قلبکده عقل ومعرفت کیمیاسنی
طوترسن باقر کبی اولان پوستکه دوا ایله شول مرتبه که انك ذلیل ودنی اولان وصفلرنی ازاله ایلیه سن بو صناعتدن
دشمنلری دوست ایله که نفسك اوصاف رذیله واخلاق ذمیمه سی دشمنلردر کیمیا کرلر صنعت کیمیادن حقیر ودنی اولان
نحاس ورصاصی تبدیل ایدوب ذهب وفضه ایلدکاری کبی سن هم صنعتدن وبو علم حکمتدن اعدای عدو اولان
نفسکی تبدیل ایدوب دوست ایله وشیطانکی اسلامه کتوروب کندیکه منقاد ایله تاکم (اسلم شیطانی علی یدی فلا یأمرنی
الا بخیر) دیمکه لایق اوله سن ودشمنلرینی دوست ایلین صاحب سعادتلر مرتبه سنی بوله سن (مثنوی) چون شدی
زیبا بدان زیبا رسی * که رهاند روح را از بی کسی * چونکم سن زیبا وجمیل اوله سن اول زیبا وجمیله ایریشورسن که
اول جمیل ولطیف اولان پادشاه روحی بی کسلکدن قورتریعنی چونکم سن کندی ذاتکی وصفاتکی جمیل ولطیف
ایلیوب زیبا اوله سن اول محبوب زیبایه ایریشوب واصل اولورسن که اول جمیل ولطیف کندی یه آشنا اولان کمسه لرك
روحنی بی کسلکدن خلاص ایلر انکله مونس اولان روح خود اصلا بی کس اولمز (مثنوی) پرورش
مرباغ جانها را نمش * زنده کرده مردهٔ غم را دمش * اول زیبانك نمی جانلر باغنه پرورش انك دمی غم مرده سنی زنده
ایلمشدر نمدن مراد فیض ولطافت اولوردمدن مراد نفس رحمانی وکلام ربانی اولور یعنی اول زیبا اولان محبوب
ذاتینك فیض وحیات بخشی جانلر باغنه پرورش ویرمش ولطافت وطراوت مرتبه سنه ایرکورمشدر وانك کلام
حیاتبخشی غمدن اولمشی والملر ایچره مرده اولمشی زنده قیلمشدر (م ی) نی همه ملك جهان دون دهد * صد هزاران
ملك کونا کون دهد) اول مالك الملك اولان پادشاه برقولنه همان دوکلی جهان دون ملکنی ویرمز بلکه کونا کون
ملك ویرر که انك مالکی فی چوق عو المینه نهایت یوقدر (مثنوی) بر سر ملك جمالش داد حق * ملکت تعبیر بی درس
وسبق * ملکت حسنش سوی زندان کشید * ملکت علمش سوی کیوان کشید) حق سبحانه وتعالی اول یوسفك
ملك جمالی اوزره یعنی حضرت یوسف علیه السلامك ملك جمالندن فضله حق تعالی ملکت تعبیری دخی بی درس
وسبق اکا ویردی حق تعالی حضرتلری اکا جمیع عالمده اولان حسنك نصفنی ویرمشدر نته کم صحیحینده انه علیه
السلام * یعطی شطر الحسن * روایت اولنمشدر اندنصکره حق تعالی حضرتلری اکا تعبیر رؤیا ایلمکی اعطا قیلمشدر
نته کم سورهٔ یوسفده انك لساندن حکایت ایدوب بیورمشدر * رب قد آتیتنی من الملك وعلمتنی من تأویل الاحادیث
پس انی ملکت حسن زندان جانبنه چکدی اما ملکت علم کیوان جانبنه چکدی کیوان زحل یلدزینك
اسمیدر بونده مرتبهٔ اعلی مراد اولور یعنی حق تبارك وتعالی اکا ملك حسنی مسلم ایدوب پادشاه حسن اولدی ولیکن
ملك حسن انی زندان جانبنه چکدیکه عزیز مصرك خاتونی اکا محبت قیلوب کندیسنه مطیع ومنقاد
کورمدکده اکا تهمت ایدوب زندانه قودردی پس انك حسنی انك زندانه کیرمسنه سبب اولدی پس یدی مکث یل
مقداری زندانده یاتوب علم تعبیر واسطه سیله زنداندن خلاص اولدی شول دمکه عزیز مصر رؤیاسنده یدی
لاغر بقر یدی سمین کاوی اکل ایلدی کسه انك تعبیرینه قادر اوله مدی پادشاهك ساقیسنك اول دم حضرت یوسف
علیه السلام خاطرنه کلوب پادشاهه تعبیر رؤیایه قادر وبو علمده ماهر زندانده محبوس اولان یوسفدر دیوانی تعریف
ایلدی وکندی رؤیاسنك تعبیرا بلدیکنی دخی عزیز مصره سویلدی * وقال الملك ائتونی به استخلصه لنفسی فلما کلمه
قال انك الیوم لدینا مکین امین (م ی) شه غلام او شد از علم وهنر * ملك علم از ملك حسن آسوده تر) شاه مصر علم وهنردن

اوتری انك غلامی اولدی یعنی عزیز مصر چونکم انك بو علمنی کوردی وانك بو مرتبه ده اولان هنرنه نظر ایر کوردی
بالطبع اکا محبت ایدوب انك غلامی اولدی واکا * انك الیوم لدینا مکین امین * دیو خطاب قیلدی پس علم ملکی
حسن ملکندن ممدوح ومحترم ومقبولتر اولدی زیرا جمال صوری فانیدر اما جمال معنوی اولان عالم روحله قائم وباقیدر
هر وجهله ملك حسندن ملك علم اشرف وممدوح ومحترم اولور * رجوع کردن بحکایت آن شخص وام کرده وآمدن او بامید
عنایت آن محتسب سوی تبریز (م ی) آن غریب ممتحن از بیم وام * در ره آمد سوی آن دار السلام * شد سوی تبریز وکوی
کلستان * خفته امیدش فراز کلستان اول ممتحن اولان غریب بیم وامدن یعنی اول ذکری مقدم اولنان وابلین بورجه
مبتلا اولان غریب بورج قورقوسندن اول دار السلام جانبنه یوله کلدی یعنی بورج قورقوسندن یوله کلوب جنت کبی
دار السلامه اولان تبریز طرفنه توجه وعزیمت قیلدی تبریز وکوی کلستان جانبنه کتدی انك مرادی امیدی کلك
فرازنده صرت اوستنه یاتمش کوی کلستان تبریزه عطف تفسیر اولمشدر فراز کل کل اوستنده دیمکدر ستان چالقیون
یاتمغه دیرلر وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که اول غریب ممتحن تبریز طرفنه وکلستان محله سی جانبنه کتدی آنك امیدی کل
اوستنده صرتی اوزره یاتمش وزیاده راحت ایتمش ایدی یعنی کللر اوزره صرتی اوزره یاتوب استراحت وصفا ایلین کمسنه
نه مرتبه راحت اولورسه انك امیدی دخی کل اوزره یاتن کمسنه کبی راحت وصفا بولمش ایدی (مثنوی) زد ز دار الملك
تبریزی سنی * بر امیدش روشنی بر روشنی * سنی اولان دار الملك تبریزدن انك امیدی اوزره روشنلك روشنلك
اوزره اوردی سنی عالی وروشن معناسنه در یعنی اولیا وصلحا ایله رفیع القدر اولان وروشنالك بولان
دار الملك اولان تبریزدن اول غریبك امیدی اوزره روشنلك روشنلك اوزره اوردی وراحت اوزره راحتلر کلدی (مثنوی
جانش خندان شد از آن روضهٔ رجال * از نسیم یوسف مصر وصال * اول غریبك جانی اول روضهٔ رجالدن خندان اولدی
یوسفك مصر وصالنك نسیمندن روضهٔ رجالدن مراد شهر تبریزدرکه مردان الهینك منبت ومسکنیدرکه حقیقت
باغنك کللری اولان کامللر انده بتمشلر وظهورا یتمشلردر بو جملهدن شمس الدین تبریزی قدس سره حضرتلریدرکه
اول روضهٔ رجالده نشو ونما بولمش واول دیاردن ظهوره کلمشدر پس بو غریب وامدارك جانی اول مردان الهینك
روضه سندن شاد وخندان اولدی اول یوسف معنوینك نسیمندن ووصال مصرنك بوی وشمیمندن انك روح روانی
راحت ومسرت بولدی (م ی) کفت یا حادی انخ لی ناقتی) جاء اسعادی وطارت فاقتی اول غریب دوه سوریجی یه دیدی ای
دوه سوریجی بنم دوه می چوکرد بکا اسعاد کلدی وفاقتم طایر اولدی حادی شعرله وترنمله دوه سوریجی یه دیرلر نته کم حدوت
الابل حدوا دیرلر بن دوه یی سورمکله سوردم معناسن ویررلر انخ امردر اناخه دن اناخه دوه چوکردکاری وقتده دوه جیلرك
دوه یه نخ نخ دیدکاری صونه دیرلر اسعاد اعانت معناسنه در وبونده مضاف مقدر اولوب جاء قرب اسعادت دیمك
تقدیرنده اولسه فهمه اقرب اولوب یاخود بو بیت باعتبار ما یؤول الیه تفأل طریقی اوزره دینلمش اولور یعنی اول وامدار
پر محن وغریب ممتحن چونکم خطهٔ تبریزه داخل اولدی شتربانه ایتدی یا سایق الابل بنم دوه می چوکرد زیرا بکا اعانت
وامداد وقتی کلدی وبنم فاقه واحتیاجم بندن طایر وزائل اولدی پس دوه جی یه خطاب ایلدکدنصکره کمال سوزندن
کندی ناقه سنه دخی خطاب ایلدی وبوکونه سویلدی (م ی) ابرکی یا ناقتی طاب الامور * ان تبریز امناخات الصدور
ای بنم ناقهم بونده سن چوك زیرا امور طیب اولدی تحقیقا تبریز صدرلرك مناخلریدر ابرکی امردر برکه دن برك البعیر دیرلر
چن دوه چوکسه مناخات مناخك جمعیدر مناخ دوه چوکه جك یره دیرلر بونده مقامات معناسنه اولور صدور صدرلرك
جمعیدر صدر هر شیك اولنه دینور ورئیس وبرکزیده معناسنه هم استعمال اولنور یعنی اول غریب بی نوا چونکم اول اهل
جود وسخانك شهرنه کلدی همان کندویی نعمت وعطایه واصل اولمش ملاحظه قیلدی وجمله امورنی طیب بیلدی
وکمال سرورندن دوه سنه خطاب ایدوب دیدی ای بنم ناقهم شمدنصکره بوراده چوك زیرا امرلر طیب اولدی وشانلر
میسر کلدی تحقیقا تبریز شهری رؤسا وبزرکانك مقاماتیدر وافاضل واعالی اولان کراملك قرارکاهیدر دیو سویلدی
(م ی) اسرحی یا ناقتی حول الریاض * ان تبریز التانم المغاض * ای بنم ناقهم حول ریاضده اوتله تحقیقا تبریز بزم ایچون
نه کوزل محل افاضه در اسرحی سرح دن امردر سرح کلا معناسنه در بونده اسرح اوتله معناسنه مغاض ضم میمله افاضه
محلنه دیرلر یعنی اول غریب وامدار چونکم شهر تبریزه کلدی واول خواجهٔ کریمك مقامنه قریب اولدی کندی ناقه سنه
بوکونه خطاب قیلدی ودیدیکه ای بنم یارم چکن ناقه شمدنصکره روضه لر اطرافنده اوتله زیرا تبریز شهری بزم ایچون
نه کوزل افاضه محلیدر ریاضت تمام اولدی وسفر وسیاحت بونده نهایت بولدی وبو محلده دل وجان استدیکی مقامه
کلدی دیدی بونده ناقه دن مراد طالب وسالکك جسمی وتبریزدن مراد مرشد وهادی اولان شیخك مقام ومسکنی
وغریب وامداردن مراد سالكك روحی وعقلی اولور چونکه سالك کندی وطن مألوفندن چقوب بر کاملك احسانی

امیدی ایله انك موطن ومقامنه قریب کلسه کندی جسمی ناقه سنه بوکونه خطاب ایلر وبو غریب بی نوانك
سویلدیکنی سویلر (مثنوی) ساربانا بار بکشا ز اشتران * شهر تبریزست کوی کلستان * فر فردوسیست این پالیز را
شعشعهٔ عرشیست این تبریز را * هر زمانی فوج روح انکیز جان * از فراز عرش بر تبریزیان) ای ساربان اشترلردن باری
حل ایله زیرا شهر تبریز کوی کلستاندر یعنی ای شتربان شترلردن یوکلرك باغنی چوزوب انلرك اوزرندن بو محلده یوکلرین
ایندر زیرا شهر تبریز کلستان محله سیدر بوندن اعلی برشهره کتمك وبوندن الطف بر محله جانبنه دخی سیر ایتمك تعذیب
حیوان بلا فائده اولور وکوکل کندی مقصودنی بونده بولور بو پالیز ایچون فردوسه منسوب فر ورونق واردر پالیز بوستانه
دیرلر بو تبریز ایچون شعشعهٔ عرشی واردر یعنی بو شهر تبریزکه بر لطیف بوستان کبیدرکه اکا فردوسه منسوب اولان فر
ورونق واردر وعرشه منسوب اولان شعشعه وتاب حاصلدر هر زمانده جانك روح انکیز اولان فایحه ورایحه سی عرشك
فرازندن تبریزیلر اوزره نازلدر یعنی عرش اعلانك اوستندن یری هر بر زمانده جانك راحت قوریجی رایحه سی تبریز
اهلنك اوزرینه کلیجیدرکه انده اولیا واتقیا چوق اولمغله حق تعالینك روح ورحمتی انلر اوزرینه نزول
ایدوب انلر حرمتنه تبریزیلر اوزره دخی اول روح ورحمت نثار اولور (م ی) چون وثاق محتسب جست آن غریب * خلق
کفتندش که بکذشت آن حبیب * او پریر از دار دنیا نقل کرد * مرد وزن از واقعهٔ او روی زرد * رفت آن طاوس عرشی
سوی عرش * چون رسید از هاتفانش بوی عرش * سایه اش کرچه پناه خلق بود * در نوردید آفتابش زود زود *
راند او کشتی ازین ساحل پریر * کشته بود آن خواجه زین غمخانه سیر * الحاصل اول غریب وامدار چونکم اول کریم
الشان اولان محتسبك وثاقنی استدی وخانه سنی طلب ایلدی خلق اکا دیدیلر اول حبیب دنیادن آخرته کجدی واول
طبیب بو عالم فانیدن سرای آخرت جانبنه کوچدی اول سخی وکریم اولکی کون دار دنیادن دار آخرته نقل ایلدی مرد وزن
انك واقعه سندن روی زرد اولمشلر وانك ماتمندن غم ودرد له طولمشلردر اول عرشه منسوب اولان طاوس عرش اعلی
جانبنه کتدی چونکم اکا هاتفلردن بوی عرش ایرشدی یعنی چونکم اول طاوس عرشه روحانی وربانی اولان ملکلردن
عرش رایحه سی ایرشدی انك روح شریفی عالم اعلی جانبنه کیدوب روحانیلرله کورشدی اکرچه اوصاف دولتنك سایهٔ
سعادتی پناه خلق ایدی آفتاب انی فوری وفوری طی ایلدی یعنی انك جسمی وصورتی بر سایهٔ سعادت ایدیکه خلق
اکا التجا ایتمکله راحت بولوردی اما شمدی آفتاب حقیقی اول صاحب دولتك سایهٔ وجودنی ومایهٔ جودنی زیاده
سرعتله دوردی وانی عالم اعلی یه ومقام بالایه ایرکوردی اول صاحب سعادت دونکل اوته کی کون بو ساحل دنیادن
کذر ایدوب کشتیٔ وجودنی عدم دریاسنه سوردی اول خواجه بو غمخانه سندن سیر اولمش ایدی یعنی اول خواجهٔ
عالم بودنیا غمخانه سندن طویمش واوصانمش ایدی انکیچون ساحل دنیادن کذر ایدوب کشتیٔ وجودنی اوته کی کون
بحر حقیقت جانبنه سوردی وکندیسینی مقعد صدقه ایرکوردی رحمة الله علیه رحمة واسعة دیدیلر (مثنوی) نعرهٔ زد
مرد وبیهوش اوفتاد * کوییا او نیز در پی جان بداد * پس کلاب وآب بر رویش زدند * همرهان بر حالتش کریان شدند
تا بشب بی خویش بود وبعد ازان * نیم مرده باز کشت از غیب جان * چونکم اول مرد غریب اول کریمك وحبیبك
وفاتنی ایشتدی بر نعره اوردی وبیهوش وبیخود اولوب دوشدی کویا اول دخی انك اردنجه جان ویردی یعنی
دیدلك که اول غریب دخی اول حبیبك اردنجه جان ویروب کتدی وروحنی اکا ایرکوردی انك یاننده اولان کمسه لر
انك یوزی اوزره چوق کلاب اوردیلر وآب دوکدیلر انك همراهلری انك حالتی اوزره کریان اولدیلر ومغشی علیه دوشوب
بیخود اولدیغیچون اغلشدیلر کیجه یه دك اول غریب بی خویش اولدی وعقلسز مرده کبی یاتوب قالدی
واندنصکره نیم مرده عالم غیبدن انك جانی کیرو اولدی یعنی اخشامه دك مرده کبی بیخود یاتوب قالدقدنصکره عالم
غیبدن انك جانی انك بدننه نیم مرده شکسته وپژمرده رجوع قیلدی وبر مقدار عقلی باشنه کلدی وقالقوب قائم اولدی
(باخبر شدن آن غریب از وفات آن محتسب واستغفار او از اعتماد بر مخلوق وتعویل بر عطای مخلوق ویاد نعمتهای
حق کردنش وانابت بحق از جرم خود * ثم الذین کفروا بربهم یعدلون * بو سرخ شریف وبو بیان لطیف اول غریب
وامدارك محتسبك وفاتندن خبردار اولمسی ومخلوقه اول اعتماد ایلدیکندن وعطای مخلوق اوزره تعویل واستناد
ایلدیکندن اوتری استغفار قیلمسنك بیانیدر ودخی انك حق تعالینك نعمتلرنی یاد ایلمسنك وحضرت حقه کندی
جرمندن انابت ورجوع قیلمسنك قصه سیدر (ثم الذین کفروا بربهم یعدلون) بو آیت کریمه یی یا اول غریب ذکر
ایلمش اوله ویاخود حضرت مولانا قدس سره الاعلی مناسبتله بونی بو محلده ایراد ایلمشلر اوله بو آیت کریمه سورهٔ انعامك
اولنده در قال الله تعالی (الحمد لله الذی خلق السموات والارض وجعل الظلمات والنور) یعنی جمیع حامدلك محامدی
وستایشی الله ایچوندر وجمله ثنانك مرجعی خدادر الحمدك تحقیقی جلد رابعده وجی کردن حق تعالی

موسی راسر خنده مستوفی مرورابلدی اوله الله که قدرت کامله ایله آسمانی خلق ایلدی بغیر عمد ولا مدد ویرلری دخی
خلق ایلدی بلا ماده تویه اقیلدی ظلمات ونوری ثنویه نك قولنی رد در زیرا انلر دیرلر که خالق نور الله در وخالق ظلمات
شیطاندر یعنی ایکیسنك دخی خالقی الله در بیضاوی نوردن مراد هدایت وظلماتدن مراد ضلالت اوله دیر
بوجهتدندرکه ظلماتی جمله کتوردی زیرا ضلالات متعدده در ونوری لفظ واحد له ذکر ایلدی زیرا هدایت بردر
ثم الذین کفروا بربهم یعدلون * بوقدر دلایل وایاتدنصکره شول کسه کمر یرلرینه کافر اولدیلر اندن عدول قیلدیلر بو وجه
اوزره بربهم ده با کفروا یه متعلق اولور ویعدلون ویعرضون معناسنه اولور وانك صله سی محذوف اولور که عنه در اما اصل
مایعدلونه یه متعلق اولوب یعدلون یسوون معناسنه اولمق اولیدر دیمشلر نته کم عدلت هذا بهذا دیرسن ساویته به
معناسن ویررسن پس بربهم یعدلون نك صله سی اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که تحقیقا ظلمات ونوری جاعل
اولان ویرلری وکوکاری خلق وایجاد قیلان الله تعالیدر حمد وثنایه حقیق ومخصوص اولان که اول قادر مطلق عالمی
عدمدن عباد منعمت اولمق ایچون بو قدر آیات عظیمه یی ظهوره کتوردی اندنصکره اول کسه لر که کافر اولدیلر عاجز
وبی قدرت اولان صنملرنی ربلرینه مساوی ومعادل قیلدیلر پس هر شول کسه که بر منعمی کندیسنه رازق کورور ومعطی
بیلوروا کا اعتماد وانکا قیلور صنملرنی ربلرینه مساوی ایلین کمسه لر کبی اولور مانع ومعطی حقیقتده حضرت حق
ورزاق ومنعم نفس الامرده همان اول وجود مطلقدر عاجز اولان بشرا کا التدرا کر اول مراد ایلرسه برکسه برفقیره
مراد الله اولدیغی قدر عطا ایلرو اگر مراد الله اولمزسه برکسه عطا وسخایه قادر اولمز پس مؤمنه اولی اولان اولدر که
همان منعم حقیقی یه ورزاق مطلقه توکل واعتماد ایلیوب مخلوقه وعطای مخلوقه اعتماد واستناد ایلمکدن حذر
ایلیه (مثنوی) چون بهوش آمد بگفت ای کردکار * مجرمم بودم بخلق امیدوار * خواجه کرچه بس سخاوت کرده بود
هیچ آن کفوی عطای تو نبود * او کله بخشید وتو سر پر خرد * او قبا بخشید وتو بالا وقد * او زرم داد وتو دست زرشمار
او ستورم داد وتو عقل سوار * چونکم اول بیهوش اولان غریب هوشه کلدی حضرت منعم حقیقتنه متوجه اولوب
دیدی ای کردکار وای جمله یه خداوند وپروردکار بن مجرمم وکنهکارم زیرا خلقه اعتماد قیلدم واندن امیدوار اولدم
خواجه اکرچه چوق سخاوت ایلمشدی هیچ اول سخاوت سنك عطا وبخشایشك کفوی اولمدی ومثلی کلمدی
ای وهاب مطلق اول بکا کلاه بخش ایلدی وسن بر عقل باش ویردك اول بکا قبا ویردی وسن بکا قبا کیجك قد ویردك
وبالا قد بخش ایلدك او بکا زر ویردی وسن بکا التون صایجق ال ویردك اول بکا مرکب ویردی وسن بکا عقل سوار ویردك
بو نعمتلره انك ویردیکی مساوی اوله مز وهیچ برکسه نك بخشش وعطاسی سنك بخشایش وعطا که معادل کله مز
(مثنوی) خواجه شمع داد وتو چشم قریر * خواجه نقلم داد وتو طعمه پذیر * او وظیفه داد وتو عمر وحیات * وعده اش
زر وعده تو طیبات * او وثاقم داد وتو چرخ وزمین * در وثاقت او وصد چون او سمین) الهی خواجه بکا شمع ویردی
ایسه وسن بکا چشم قریر ویردك چشم نورانی هزار شمعدن انفع واولیدر خواجه بکا نقل ویردیسه وسن طعمه پذیرلك
وغدا ایچیلك ویردك که معده طعمه پذیرلك اولمسه ووجودانی اکل قیلمسه نقل وغدانك نفع وفائده سی اولمزدی اول
خواجه بکا وظیفه ویردیسه وسن عمر وحیات ویردك عمر وحیات خود اصل نعمت واعظم لطف وراحتدر (بیت)
خلق ایچنده معتبر بر نسنه یوق دولت کبی) اولمیه دولت جهانده بر نفس صحت کبی) انك وعده سی بکا زر اولدیسه وسنك
وعدك بکا طیبات اولدی طیباتدن مراد یا حلال اولان ارزاق طیبه اوله ویاخود جنات طیبه سی مراد اوله که حق
تعالی انی مؤمن بنده لرینه وعده ایلمشدر اول خواجه بکا وثاق ویردی وسن چرخ وزمین ویردك سنك خلق ایتدیکك
وثاق عالمده اول خواجه ونیجه یوز بیك انك کبی خواجه لر سمین وفربه اولمشلردر (مثنوی) زر از آن تست وزر را نافرید
نان از آن تست ونان از تش رسید * آن سخا ورحم هم تو دادیش * کز سخاوت می فزودی شادیش * من ورا در قبله خود
ساختم * قبله ساز اصل را انداختم * زر سنك ملككدر وزری اول یارغدی بلکه زری سن خلق ایتدك وانی دخی
خلق ایدوب اکا وافر زر بخش ایتدك نان سنك ملككدر وسنك مخلوقكدر واول خواجه یه نان وخوان سندن ایرشدی
والا اول نانی نه یرده بولوردی اول سخا ورحمی اکا هم سن ویردك که سخاوتدن انك شادلغی زیاده اولوردی یعنی الهی
وسیدی اول سخی اولان خواجه یه سخا وکرمی ورحم ولطفی هم سن ویردك که اول محتاج اولنلره سخا قیلمقدن شاد
اولوردی وحظ الوردی اما بن تحقیق انی کندیمه قبله دوزدم اصل قبله دوزیجی ورزق ویریجی بی نظیردن آتدم وعقلدن
دور ایتدم کرك ایدیکه اول مجازی وموهومی اولان کسه لری کندی روجمه قبله قیلمیدم وسنك کبی قبله ساز اولان
منعم حقیقیدن غافل وذاهل اولمیدم اما غفلت ایدوب انی کندیمه قبله قیلمشم وسن وهاب مطلقدن غافل اولمشم
دیدی (مثنوی) ما کجا بودیم کان دیان دین * عقل می کارید اندر آب وطین * چون همی کرد از عدم کردون پدید

دین بساط خاك رامی کسترید * زاختران می ساخت او مصباحها * وز طبایع قفل با مفتاحها * بر قنده ایدك که اول
یوم دینك دیانی یعنی دین کوننده هرکسه جزا ویریجی خدا عقلی آب وطین ایچره اکدی یعنی بو جسد بالچغی ایچره عقل
تخمنی دخی بز بو عالمه کلمزدن اول اکدی وهرکسك زمین وجودنده بر قدرتله فهم وفراست دیکمه لرنی دیکدی چونکم
عالم عدمدن کردونی پدید ایتدی وبو بساط خاکی دست قدرتیله دوشه دی وبزم ایچون انی فراش ایتدیکه بز انك اوزرنده
قائم اولورز وسیر وسلوك قیلورز کما قال الله تعالی فی سورة البقرة) الذی جعل لکم الارض فراشا والسماء بناء وانزل من السماء
ماء فاخرج به من الثمرات رزقا لکم فلا تجعلوا لله اندادا وانتم تعلمون) اخترلردن اول صانع وحکیم آسمان اوزره مصباحلر
دوزدی نته کم (ولقد زینا السماء الدنیا بمصابیح وجعلناها رجوما للشیاطین) بیوردی وطبایع اربعه دن مفتاحلرله
قفل دوزدی یعنی اول علیم وحکیم اولان خدا عناصر اربعه دن مفتاحلرله اولان جسملر قفلنی وطلسمنی
دوزدی که طبایع اربعه دن مرکب اولان جسملرك قفلنك مفتاحلری عقل ورأی وعلم ومعرفت وحکمت وفهم
وفراست ودخی بونلرك اهلی واصحابیدرکه بونلرله اول عناصر اربعه نك اقفالنی فتح ایلمك وعقده لرنی حل
ایتمك میسر اولور وظهوره کلور (مثنوی) ای بسا بنیادها پنهان وفاش * مضمر این سقف کرد واین فراش
ای چوق پنهان وفاش بنیادی بو سقفك وبو فراشك مضمری ایتدی یعنی اول صانع قدیم وخالق حکیم ای عاقل چوق
مخفی واشکار بنالری بو سقف آسمانك وفراش زمینك مضمری ایتدی یعنی حق سبحانه وتعالینك بو حس ظاهرله مرئی
ومحسوس اولان بنالردن غیری بصر بصیرته پیدا واشکار اولاندن هم پنهان ومخفی چوق بنالری واردرکه بو آسمان
وزمین ایچره مضمر قیلمشدر ظاهر کوزیله اول بنالر کورنمز اما عقل کوزیله اول بنالرك اکثری کورینور نته کم جننك
وجهنمك بنالری بصر بصیرتله کورینوب بیلندیکی کبی اما حق تعالینك بو زمین وآسمان ایچره بعض بنالری دخی
واردرکه عقله بیلنمز وبصر بصیرتله کورلمز انی خالق عالم کورمکه قادر اوله مزلر بو اعتبار ایله اول مضمر اولور (مثنوی)
آدم اصطرلاب اوصاف علوست * وصف آدم مظهر آیات اوست * هرچه دروی می نماید عکس اوست
همچو عکس ماه اندر آب جوست * آدم اوصاف علوینك اصطرلابیدر وصف آدم اول خدانك آیاتنك مظهریدر
یعنی آدم بو ارض وسما ایچره علو وسامی اولان خدانك اوصاف علیه سنك فی المثل اصطرلابیدر آدمك جمیع
وصفلری اول خدانك آیتلرینك وصفلرینك مظهریدر اصطرلاب شول ربع دائره یه دیرلرکه انکله افتابك
ارتفاع وانخفاضی معلوم اولور وقتنی برجه نقل ایتدیکی انکله بیلنور پس وجود آدمی عالی وسامی اولان خدانك
اوصاف علیه سنك اصطرلابی کبیدرکه اول آدمینك وجودنده اوصافی ظهوره کلورکه وجود آدم
اول خدانك آیات عظیمه سنك مظهریدر هر نه که اول آدمینك وجودنده کورینه اول اوصاف الهیه نك عکس
واثریدر مثلا آب جو ایچره ماهك عکسی کبیدر یعنی ماه تابان آب جو ایچره نیجه کورینور وآب صافیده بدر منیر نیجه
نمایان اولورسه صفات الهیه دخی آدمینك وجودنده اویله کورینور وانك وجودنده ظهوره کلان عکوس اوصاف
الهی اولور (مثنوی) بر صطرلابش نقوش عنکبوت * بهر اوصاف ازل دارد ثبوت * اول آدمك اصطرلابی
اوزره عنکبوت نقشلری واردر عنکبوت نقشلری اوصاف ازلدن اوتری ثبوت طوتر اصطرلاب شول تخته
پاره سیدرکه اهل هیئت انی ربع دائره شکلنده دوزرلر وانك اوزرینه کبیت العنکبوت خانه لر یازرلر وبساط
شطرنج اوزره اولان خانه لر کبی انك اوزرنده دخی خطلر چکرلر وخانه دوزرلر وبرجلرك واخترلرك اسملرنی کتوروب
انك اوزرینه یازرلر واورتاسنه بر ایپلك باغلیوب انك اوجنه فندق قدر بر طوب باغلرلر اکا عنکبوت تعبیر ایدرلر
واول اصطرلابك اوزرنده اولان نقشلر فی المثل اورمجك اوینك نقشلرینه بکزر حضرت مولانا قدس الله سره العزیز
انسانك وجودنی دخی اول اصطرلاب تخته سنه تشبیه بیورمشلردرکه انسانك اصطرلاب وجودنده مسطور اولان
نقوش ظاهره سی ونقوش باطنه سی اوصاف الهیه نك بیلنمسنه سبب اولمشدر انسانك اکر نقش ظاهری واکر نقش
باطنی بهر حال اوصاف ازلیه دن نیجه صفتلره دلالت قیلمشدر نته کم بو معنایه اشارت بیوررلر اول آدمینك اصطرلاب
وجودی اوزره عنکبوت نقشلری واردرکه ید قدرت انی حکمت اوزره یازمشدر وانك وجودنی کندی اوصافنه
مرآت اولمقدن اوتری دوزمشدر انك صوری ومعنوی نقشلرندن هر بر نقش اوصاف ازلیه نك بیلنمسندن اوتری
انك لوح وجودنده ثبوت طوتر فافهم (مثنوی) تا ز چرخ غیب وز خورشید روح * عنکبوتش درس کوید از شروح *
تا کم چرخ غیبدن وخورشید روحدن اول اصطرلابك عنکبوتی شروحدن درس دیه عنکبوتشده اولان ضمیر مقدم
اولان آدمینك اصطرلاب وجودینه راجعدر وانك عنکبوتندن مراد لسانیدر نته کم اصطرلابك عنکبوتنك حرکت
ایاسیله کونشك علمی وبروجك دخی علمی بیلنور کذلك اصطرلاب وجود آدمیده لسانك حرکاتندن هم عالم غیبك

شرحنك علمى وآفتاب روحك دخى علمى معلوم اولورانكچون آدمينك وجودنى اصطرلابه تشبيه ايتدكارندنصكره
انك لسانى دخى اصطرلابك عنكبوتنه تشبيه ايدوب بيوررلر تاكم عالم غيبك چرخندن وروح كونشندن
اول آدمينك اصطرلاب وجودينك عنكبوتى مثابه سنده اولان لسانى شرحلردن درس سويليه يعنى عالم غيبك فلكى
نيجه ايديكنى واندهاولان آفتاب روحك سيرومدارنى وارتفاع وانخفاضنى ودخى سائر خاصياتنى طالب اولنلره تعليم
ايليه (مثنوى) عنكبوت واين صطرلاب رشاد * بى منجم دركف عام اوفتاد * عنكبوت وبورشاد اصطرلابى
منجمسز عوام النه دوشدى يعنى وجود آدمى براصطرلاب ربانيدر وانك لسانى اصطرلابك عنكبوتى كبيدركه
انكله آسمان غيبينك اسرارنى سويلمك وآفتاب روحك علومنى وخاصياتنى تعليم ايلمك انسانه ميسردر زيرا لسان بونلر
ايچون برآلتدر امابو رشاد وسداد اصطرلابى اولان وجود انسانى ودخى انك لسانى منجمسز عوام النه دوشدى
شول اصطرلاب تخته سى كبى كه علم نجومى بيلمين عوامك النه دوشر اول اصطرلابك قدرنى بيلميوب وانك نقوشندن
وخطوطندن مرادنه ايديكنى فهم قيلميوب وانك عنكبوتى دخى نه دن اوترى وضع اولنمشدر انك سرينه دخى
واقف اولميوب بو بر تخته پاره سيدر ديوب عبث يره انى شوكا بوكا صرف ايدرلر كذلك بو وجود انسانى وانك لسانى
هم عوام النه دوشدى بونك قدر وقيمتنى بيلميوب وبولسان دخى بدن انسانده نيچون وضع اولنمشدر اكا دخى عالم
اولميوب بونى همان يمكدن وايچمكدن اوترى خلق اولنمش جسم پاره سى ظن ايليوب عبث يره خرج ايدرلر (مثنوى)
انبيارا داد حق تنجيم اين * غيب را چشمى بيايد غيب بين) حق تعالى حضرتلرى بونك تنجيمنى انبيايه ويردى زيرا غيبه
غيب كوريجى بر كوز كركدر ولم نقيل (بيت) ديدن لعل ترا ديدهٔ جان بين بايد * وين كجا مرتبهٔ چشم جهان بين منست
تنجيم بونده نجم بيلمك معناسنه در يعنى بو افلاك صوريده اولان نجومك علمنى بيلمكه حق تعالى اصطرلاب تختهسنى
الت ايليوب انى منجم اولنلره ويردى كه منجم اولنلر افلاك اوزره سير قيلان نجومك مسيره ومدارنى وخاصياتنى اول
اصطرلاب واسطه سيله بيلورلر اماولايت جانده دخى آسمانلر واردركه آسمان غيبى دينور وروح انسانى انك كونشى
وبو جسم انك اصطرلابى ولسان انك عنكبوتى كبيدر بو وجود انسانى اصطرلابنك تنجيمنى حق تعالى حضرتلرى
انبياى عظام عليهم السلامه ويردى زيرا اسرار غيبى كورمكه غيب كوريجى بر كوز كركدر كه انبياى عظام عليهم
السلامك بصيرتلرى غيب كوريجى وعالم معنايى مشاهده ايديجيلردر انلر اول ديدهٔ غيب بينله بو وجود انسانه
نظر ايلديلر كورديلر كه انسانك لوح وجودنده مسطور اولان صورى ومعنوى هر بر نقش بر معنايه دليل اولور وانك
هر بر صفتى صفت الهيه نك اثرى اولديغنه اشارت قيلور الحاصل انك لوح وجودى علوم واسرار غيبينك بيلنمسنه بر آلت
اولمش كورديلر وبوندن هر كسه خبر ايركورديلر انلره ايمان كتورن كندى وجودينك نه ايچون مخلوق اولديغنى بيلدى
واكا كوره عمل قيلدى وانلره ايمان كتورمين كندى وجودنى يوق يره ضايع قيلدى واندن مقصود نه ايديكنى بيلمدى پس
انبياى عظامك بو علمنه اولياى كرام وارث اولديلر انلر دخى بو اصطرلاب وجود انسانينك علمنى بيلديلر وطالب
اولنلره انى تعليم قيلديلر اما طالب اولمين عوام بو علمدن وبو سردن بى بهره قالديلر (م ى) درچه دنيا فتاد ندا ين قرون
عكس خود را ديد هر يك چه درون * عكس درچه ديد در بيرون نديد * همچو شير كول اندر چه دويد) بو قرون دنيا
چاهنه دوشديلر هر برى درون چاهده كندى عكسنى كوردى چاهده كوردى طشره ده كورمدى شير كول كبى
چاه ايچره يلدى قرون قرنك جمعيدر بر قرن بر عصره ديرلر بونده مضاف مقدردر اهل قرون تقديرندهدر توضيح معنى بو اهل
قرون دنيا قيوسنك ايچنه دوشديلر بونلردن هر بريسى بو دنيا قيوسنك ايچنده كندى عكسنى كوردى وكندى عكسنه
مشغول اولدى وانكله تقيد قيلدى عكسى وانرى چاه دنياده كوردى چاه دنيانك وراسنده اولان ذاتنى وحقيقتنى
كورمدى شول احمق اولان شير كبى كه قيو ايچره كندى ذاتنك عكسنى كوروب اول قيونك ايچنه بلدى وانده قالدى
نته كم بو شيرك مفصل ومشروح قصه سى نظمه كلدى وجلد اولده مرور قيلدى (مثنوى) ازبرون دان انچه
درچاهت نمود * ورنه ان شيرى كه درچه شد فرود * برد خركوشيش ازره كاى فلان * درتك چاهست اين شير زيان
دررواندر چاه وكين ازوى بكش * چون ازو غالبترى سر بركنش * طشره دن بيل اول نسنه يى كه سكا چاه ايچره
كوروندى بوخسه اول شيرسن كه قيويه آشغى كندى يعنى اى بنى آدم اول عكس ويرنو كه سكا بو دنيا قيوسى ايچره
كوروندى بو عكس وخيالى سن بو چاه دنيانك وراسنده اولان عالم معنادن بيل اكر بويله بيلمز ايسك وبو خيال
وضلالك حقيقتنه عالم اولمز ايسك كنديكى شول احمق ارسلان كبى بيل كه اول چاهه اشغه دوشدى اول احمق اولان
ارسلانى بر خركوش بولدن ايلتدى وانى اضلال ايتدى بويله ديو كه اى فلان شير اول سنك خصمك اولان شير قيو
دبندهدر قيو ايچره كيت واندن كين چك چونكم اندن غالبترسن انك باشنى قوپار بونده خركوشدن مراد عقل معاش

اولمقده جائزدر شيطان اولمق هم جائزدر كه برايكيسى انسانى بو چاه دنيا ايچره دوشوررلر وبونده اولان نقوش وخيالى
اكا كوستروب سكا انفع واولى اولان بو دنيا ايچره كورديكك شيلردر ديوب بو عكس وآثار مثابه سنده اولان اشيايه
انى كرفتار ايدرلر نته كم بو معنايه اشارت ايدوب بيوررلر (م ى) آن مقلد سخرهٔ خركوش شد) ازخيال خويشتن پرجوش شد
* اونكفت اين نقش داد آب نيست * اين بجز تقليب آن قلاب نيست * اول مقلد اولان شير خركوشك زبون ومغلوبى
اولدى كنديسنك خيالندن پرجوش اولدى يعنى خركوشك سوزنك حقيقتنى بيلهميوب چاه ايچره كنديسنك خيالنى
كوروب انك اوزرينه پرجوش اولدى وحمله لر قيلدى نته كم مقلد اولان كمسه نك نفسى دخى عقل معاشك وشيطانك
زبونى اولور وبو چاه دنيا ايچره اولان عكوس وخيالاتى حقيقت ظن ايليوب انك غورينه ايرمكه سعى واقدام قيلور اول
مقلد اولان شير خركوشه ديمدى كه بو قيو ايچره كوردين نقش داد آب دكلدر بو نقش اول قلابك تقليبندن غيرى دكلدر
انك بو عكس ونقشى اول قلاب حقيقينك تقليبندندر كه صو ايچره انى بويله كوستردى نته كم مقلد اولان كمسه يه دخى
شيطان وعقل معاش بو چاه دنيا ايچره اولان نقوش وعكوسى حقيقت كوسترسه اول مقلد شيطانه وعقل معاشه بويله
ديمكه قادر اولمزكه اى عقل معاش واى مكار اولان اوباش بو چاه دنيا ايچره نمايان اولان نقوش والوان خيال وعكوس
قيلمشلردر اول مقلب القلوب والابصارك بونى بويله كوسترمك كمال تقليب وتصرفندندر (مثنوى) توهم ازدشمن
چوكينى ميكشى * اى زبون شش غلط درهرششى) سن هم دشمندن چونكم بر كين چكهسن اى شش غلطك زبونى سن
هرشش ده شش غلطدن مراد شش حس دركه انك بشى حواس خمسهٔ ظاهره وبرى حس مشتركدركه انسانك عند
الحكما اون حسى واردر اما عند المتكلمين التى حسى واردر انك بشى حس ظاهردر وبرى حس باطندركه اكا حس
مشترك ديرلر وليكن عند المشايخ بو التى حس مادامكه نور الله منور اولميه غلط كورمكدن خالى اولمز هر برنى كورسه
بهرحال عكس وغلط كورر وهر ششدن مراد شش جهات اولور پس توضيح معنا بويله ديمك اولور كه اى غافل چونكم
سن هم بر دشمندن انتقام الهسن هر شش جهات ايچره غلط كورر سن شش حواسك زبونى سن بو معنى دخى جائزدر كه
بو بيتك معناسى بيت ثانى يه مرهون اوله (مثنوى) آن عداوت اندرو عكس حقست * كز صفات قهر آنجا مشتقست
وتقدير كلام سن هم دشمندن چونكم كين چكهسن واكا انتقام ايليه سن اى شش جهات ايچره شش غلطك زبون
ومغلوبى اولان كمسه اول كينه وعداوت اول دشمنك وجودنده عكس وقهر حقدر كه صفات قهردن انده مشتقدر
يعنى سنك دشمنك اولان كمسه وجودنده اولان اول بغض وعداوت حق تعالينك قهرنك عكسيدر كه صفات الهيه دن
اول عداوتلر وكينلر انك وجودنده مشتق اولمش وظهوره كلمشدر نته كم بو محله مناسب دينلمشدر * بيت * ازخدادان
خلاف دشمن ودوست * كه دل هر دودر تصرف اوست * كرچه تير ازكمان همى كذرد) ازكماندار بيند اهل خرد (م ى
وان كنه در وى زجنس جرم تست) بايد آن خود را زطبع خويش شست * واول كناه اول دشمنك وجودنده سنك جرمك
جنسندندر كركدر كه اول خويى كندى طبعكدن يومق يعنى اول دشمنكده كوردكك كناه سنك نفسكده اولان جرم
وكناهك جنسندن وعكسندندر اول خويى كندى طبعكدن يومق كركدر تا كم اول دشمنكدن دخى اول كينه وعداوت
زائل اولوب كيده (مثنوى) خلق زشتت اندرو رويت نمود * كه ترا او صفحهٔ آيينه بود * چونكه قبح خويش ديدى
اى حسن * اندر آيينه بر آيينه مزن * سنك خلق زشتك سكا انده يوز كوستردى كه سكا اول صفحهٔ آيينه اولدى
يعنى اى بد خو اولان كمسه سنك زشت وقبيح اولان خويك اول دشمنك وجودنده سكا يوز كوستر ديكه سكا اول دشمنك
وجودى فى المثل صفحهٔ آيينه ايدى چونكم اى كوزل كمسه بر آخر كمسه نك مرأت وجودنده كندى قبح خصالكى
كورهسن مرأت اوزره اورمه اندر آيينه مصرع اوله ظرف اولور يعنى (المؤمن مرآة المؤمن) حديثنك موجبنجه مؤمن
مؤمنك مرأتيدر سنكه بر مؤمنك مرأت وجودنده كندى قباحتكى كورهسن انك مرأتنه اول قبحى اسناد ايلمه بلكه
اول سنك كندى نقشكدر اكر اورر سنك هم معنيده كندى نقشكه اورمش اولورسن زيرا آيينه ايچره كوردين سنك
كندى عكسكدر (مثنوى) ميزند بر آب استارهٔ سنى * خاك تو بر عكس اختر ميزنى * كين ستارهٔ نحس در آب آمدست
تا كند او سعد ما را زير دست * مثلا استارهٔ سنى اوزره عكس اوررسن عكس اختر اوزره خاك اوررسن بويله ديوكه بو نحس
اولان ستاره آبده كلمشدر تا كم بزم سعد مزى زير دست ايليه آبدن مراد وجود انسانى وخاكدن مراد استيلا وغلبه
اولور وستاره دن مراد صفت قهر وكين اولور وتوضيح معنى مثلا بر آدمينك وجودنده بغض وعداوتك وقهر وغضب
وكين وكدورتك كورنمسى صو ايچره روشن اولان ستاره لرك كورنمسى كبيدركه فلك اوزره اولان ستاره لر آبه عكس
اورديغى كبى صفت قهر الهى دخى بر كمسه نك وجودى ايچره عكس ايدوب خاك استيلا وتراب اهانت وتحقيرى عكس
واثر اوزره اوررسن بويله ديو كه بو نكبت ونحوست ستاره سى بو كمسه نك آب وجودنده ظاهر كلمشدر تا كم او بزم سعد مزى

ال التنده ایلیه (مثنوی) خاك استیلا بریزد بر سرش * چونکه پنداری زشبه اخترش * عکس پنهان کشت
واندر غیب راند * تو کمان بردیکه آن اختر نماند * سن اول آب ایچره منعکس اولان اخترك باشی اوزره استیلا وغلبه
خاکنی دوکرسن چونکم ظن وشبهه دن انی اختر صانه سن یعنی برکسه نك وجودنده کوردیکك صفت قهریه یی سن شبهه
وکمان جهتندن انك وجودی ایچره ظن ایلیه سن انك اوزرینه غلبه واستیلا ایلمك طپراغنی دوکرسن چونکم اول عکس
واثر انك وجودنده پنهان اولدی وغیبه سوردی سن کمان ایلرسنکه اول اختر قالمدی (مثنوی) ان ستارهٔ
نحس هست اندر سما * هم بدان سو بایدش کردن دوا * بلکه باید دل سوی بی سوی بست * نحس این سو عکس نحس
آن سوست * اول ستارهٔ نحس سماده در هم اول طرفده اکا دوا ایلمك کرك یعنی اول سنك برکسه نك وجودنده
کوردیکك نحوست وعداوت استاره سی فی الحقیقه انك وجودنده دکادر بلکه آسمان معنویده وفلك غیبیده در
اکر دوا ایلمك استر ایسك هم اکا اول طرفده دوا ایلمك کرکدر بلکه بو محسوس اولان جانبدن کوکلی قالدروب بی سوی
اولان جانبنه باغلق ولامکان طرفنه ربط ایلمك کرکدر زیرا بو طرفك نحسی اول طرفك نحسنك عکسیدر یعنی
بو طرفده کوردیکك نحوست ونکبت وعداوت اول طرف معنویده اولان نحوست ونکبت وعداوتك عکس
واثریدر (مثنوی) داد داد حق شناس وبخشش * عکس آن داد است اندر پنج وشش) کر بود داد خسان افزون زریك
تو بمیری وان بماند مرده ریك * دادی داد حق وبخششی انك بخششی اکه اول دادك عکسیدر پنج وششده اولان یعنی
بو مظاهر کونیه ده کوردیکك داد وعطایی وبخشش وسخایی حق تعالینك دادی اکه ودخی انك بخششی وجودی
بیل بو پنج حواس وشش جهات ایچره کوردیکك داد وبخشش هر نه قدر وار ایسه اول داد الهی وبخشایش ربانینك
عکس واثریدر اکر خسلرك داد وعطاسی ریکدن زیاده اوله سن واول داد وعطا آرده قاله جق اولور مرده ریك
ارده قاله جق معناسنه اولور یعنی خسان دنیا سکا ویردیکی فرضا قوملردن ارتق اولسه سن اولورسن واول ارده قالور
بس سن اولدکدنصکره انك سکا نفعی اولمز (م ی) عکس اخر چند باید در نظر * اصل بینی پیشه کن ای کژ نکر
حق چو بخشش کرد بر اهل نیاز * باعطا بخشیدشان عمر دراز * عکس اخر نظرده نه قدر اکلنور وپایدار اولور عکس
واثر نظرده چوق اکلنموب وپایدار اولمیوب مرور قیلور پس ای اکری باقیجی وغلط کوریجی کسه کندیکه اصل بینلکی
پیشه ایله وحقیقت کورمکه معتاد اولوب انی کندیکه خوی وخصلت ایله حق تعالی حضرتلری اهل نیاز اوزره
چونکم بخشش ایلدی عطا ایله انلره عمر دراز بخشش ایلدی اهل نیاز همیشه هر حالده حق تعالی حضرتلرینه مفتقر اولان
وهمان استغنانی اکا حصر قیلان بنده لر اولور حق تعالی همیشه کندی جنابنه مفتقر ومحتاج اولان وعرض حاجات
قیلان بنده لرینه نیجه عطا ایله عمر دراز بخش ایلمشدر (مثنوی) خالدین شد نعمت ومنعم علیه * محیی الموتا ست
فاجتازوا الیه) نعمت ومنعم علیه خالدین اولدی ومو تایی محییدر بحولده کا سلوك ایلیك اول پادشاهه واجتازوا فتعال
بابندن امردر سلکوا معناسنه جوازدندر سلوك معناسنه اولور منعم علیه نعمت ویرلمش کسه یه دیرلر خالدین دالك
فتحه سیله صیغهٔ تثنیه اوزره اوقنسه دخی جائزدر یعنی منعم حقیقی اولان حق تعالی اهل نیازه عطا ایله شول نعمتی
ویردیکه هم نعمت وهم منعم علیه اولان کسه خالد ومخلد اولدیلر اول منعم حقیقی مرده لری احیا ایدیجیدر پس سز انك
وصالنه سلوك ایلیك (م ی) داد حق با تو درآمیزد چو جان) آن چنانکه آن تو باشی وتو آن داد حق سنکله جان کبی قاریشور
انجلین که اول سن اولورسن وسن او یعنی حق سبحانه وتعالینك داد وعطاسی سنك وجودکله جان کبی ممتزج اولور
ولنسبت والفت قیلور انجلین که اول سن اولورسن وسن دخی همان اول عطانك عینی اولورسن بر مرتبه سنکله اتحاد
ایلرکه سن همان انی کندی وجودك وعینك بولورسن (مثنوی) کر نماند اشتهای نان وآب * بدهدت بی این دو قوت
مستطاب * وجود کده اشتهای نان وآب قالمیه سکا بو ایکیسز بر مستطاب قوت ویرر یعنی اکرسنك معدکده نان
وآبه اشتها قالمسه الله تبارك وتعالی شول رزاق ومغنیدرکه سکا بالذ ومستطاب قوت وغدا ویرر وسنی نان وآب یمش
مرتبه سنه ایرکورر (مثنوی) فربهی کر رفت حق در لاغری * فربهی پنهانت بخشد آن سری * فربهلك اکر کتسه
حق تعالی لاغرلقده سکا پنهان فربهلك بخش ایلر اول سری سری قوی ورئیس معناسنه در یعنی اکرسنك بدنکدن
فربهلك وسمینلك کتسه حق سبحانه وتعالی شول قوی وبرکزیده پادشاهدر که لاغرلك حالنده سکا کیزلی فربهلك بخش
ایلر وقوت قلب عطا ایلر (مثنوی) چون پری را قوت از بو میدهد * هر ملك را قوت جان او میدهد * چونکم پری یه بو یدن
قوت ویرر هر ملکه قوت جانی اول ویرر یعنی چونکم حق سبحانه وتعالی حضرتلری پریلره رایحه دن قوت وغدا ویرر وانلر
رایحه دن قوت بولورلر ملکه دخی جان قوتنی اول ویرر حق ملایکه نه تسبیح وطاعت ایلمکدن قوت وغدا بولورلر (مثنوی)
جان چه باشد که تو سازی زو سند) حق بعشق خویش زنده ت میکند * زو حیات عشق خواه وجان مخواه * تو ازو

آن رزق خواه ونان مخواه) جان نه اوله که سن اندن سند دوزه سن حق تعالی سنی کندی عشقیله زنده ایلر یعنی سکا
حیات بخش اولان جان ظن ایلیوب اندن کندیکه نیچون سند دوزرسن واکا اعتماد وتعلق ایلرسن اکر حق تعالی استرسه
کندینك عشقیله سنی زنده وفرخنده ایلر امدی ایلر استرسك اول خدادن حیات عشق استه جان استمه سن اندن اول
رزق روحی استه نان استمه که نان بو جسمك غداسی روح حیوانینك رزقیدر اما عشق الهی جانك رزقیدر تن رزقی
استمکدن جان رزقنی استمك اولیدر (مثنوی) خلق را چون آب دان صاف وزلال * اندران تابان صفات ذو الجلال *
علمشان وعدلشان ولطفشان * چون ستارهٔ چرخ در آب روان * خلقی که سن مثلا صاف وزلال اولان آب کبی
بیل که بو خلایق فی المثل آب صافی کبیدر اول خلقك وجودنده کورن صفات ذو الجلال تابان اولمش وظهوره
کلمشدر خلایقك علمی وانلرك عدلی وانلرك لطفی آب روان ایچره کورنن ستارهٔ چرخ کبیدر فلکده اولان کواکب
آب صافی ایچره نیجه کورندی وظهوره کلدیسه حق تعالی حضرتلرینك اسماء وصفاتی دخی بو خلایقك وجودلرنده
اویله کورنمش وتجلی قیلمشدر (مثنوی) پادشاهان مظهر شاهی حق * فاضلان مرآت آکاهی حق * پادشاهلر
حق تعالینك شاهلغنك مظهری وانك کبریا وعظمتنك وجلال وهیبتنك وسطوت وقدرتنك آیینه لریدر فاضللر
حق تعالینك اکاهلغنك مرآتیدر یعنی فضلا وعلما حق تعالی حضرتلرینك علیملکنك وخبیرلکنك مرآتلریدر که
انلرده اولان اکاهلق وخبردارلق وعلم وحکمت حق تعالی حضرتلرینك خبیر وعلیم وحکیم صفتلرینك عکوس
وآثاریدر (م ی) قرنها بگذشت واین قرن نویست * ماه آن ماهست آب آن آب نیست * عدل آن عدلست وفضل ان
فضل هم) لیك مستبدل شد آن قرن امم) قرنلر کچدی وبو بریکی قرندر ماه اول ماهدر آب اول آب دکلدر ماهدن مراد حق
تعالی حضرتلرینك صفاتیدر وآبدن مراد بو مظاهر کونیه در که بو مظاهر کونیه قرنا بعد قرن آب جاری کبی کچوب
کتمکده ودر عقب اکا مماثل ومشابه بر آخر قرن دخی کلمکده وظهورا تمکده در پس توضیح معنی بویله دیمك اولورکه
نیجه قرون کلوب کتدی ونیجه نیجه بی حساب مظاهر صفات الهی بو عالم وجوده کلوب نه عالم عدمه رحلت ایتدی
حالا بو بزم قرنمز بریکی قرندر اکرچه مظاهر اولکی مظاهر دکلدر که اول قرن اولده کتدی وماء جاری کبی کندی اصلی
جانبنه سیر ایتدی اما ماه صفات الهی همان نه اول ماه صفات الهیدر شاهلرده اولان عدل همان نه اول عدلدر
وعالملرده اولان فضل هم اول فضل الهیدر ولیکن اول قرن وامم مستبدل اولدی توضیح معنی حق سبحانه وتعالینك
هر صفتی فی المثل ماه کبیدر وبو مظاهر کونیه آب جاری کبیدر آسمانده اولان ماه صافی آبه تجلی قیلسه آب
ایچره انك عکسی اوررا اکر هلال اولسه آب ایچره هلال کورینور وا کربدر کامل اولسه آب ایچره هم بدر کامل کورینور
واب جریان ایلیوب ایلرو کتسه انك محل ظهورنه بر آخر آب کلور ماه انده دخی نمایان اولور پس آب اول آب اولمز ولیکن
ماه اول ماه اولور صفات الهیه ایله مظاهر کونیه یی هم بوکا کوره قیاس ایله مثلا بو قرنده وبو امت ایچره اولان عدل
دخی حق تعالینك صفت عدلنك اثری ویرتویدر پس بو زمانه ده کوردیکك عدل اول عدل حقیقینك عکس واثری
اولیجق بو زمانه ده اولان عدل اول زمانده اولان عدل جنسندن اولور لکن ماه کاه هلال وکاهی بدر اولدیغی کبی صفت
الهیه دخی هر عصرلك استعدادنه کوره نسبتله کاه ناقص وکاه کامل ظهوره کلور فضلی دخی بوکا کوره قیاس ایله فضل
الهی دخی بر ماه کبیدر بهر حال هر عصرده نیجه مظهرده اول مظهرلك استعدادنه کوره ظهوره کلور پس هر قرن وهر
امت متغیر ومتبدل اولمقدن خالی اولمز لکن نظر حقیقت بینله نظر اولنسه هر عصرده وهر قرنده متجلی همان حضرت
حقدر واول دائم وباقیدر وبو اشیایه تجلی قیلمقده وبنی آدمك مرآت وجودنده انك صفاتی ظهوره کلمکده در اکر بر قرن
کتسه در عقب بر آخر قرن دخی کتوروب انده دخی کندی صفاتنی کوسترمکده در (مثنوی) قرنها بر قرنها رفت
ای همام * وین معانی برقرار وبر دوام * ای همام قرنلر قرنلر اوزره کتدی ونیجه قرون واعصار مرور ایتدی وبو معانی
برقرار وبر دوامدر یعنی صفات الهی دایمه وثابته در اما مظاهر صفات الهی کچوب کتمکدن ومرور وعبور ایتمکدن خالی
دکلدر * مثنوی * آب مبدل شد درین جو چند بار * عکس ماه وعکس اختر برقرار * پس بناش نیست بر آب روان
بلکه بر اقطار عرض آسمان * این صفتها چون نجوم معنویست * دانکه بر چرخ معانی مستویست * آب جو یده
نیجه کره مبدل اولدی اما عکس ماه وعکس اختر برقراردر آبدن مراد مظاهر صفات الهی وجویدن مراد بو عالمدر
یعنی مظاهر اوصاف الهی نیجه کره متبدل اولدی وآب کبی بو عالمده مرور وعبور قیلدی اما ماه صفات الهی ونجوم
اسماء ربانینك عکوس وآثاری برقرار وبر دوامدر پس ماه صفات الهی ونجوم اسماء ربانینك بناسی آب روان اوزره
دکلدر بلکه آسمانك عرضنك اطرافی اوزره در اقطار قطرك جمعیدر قطر طرفه وجانبه دیرلر آسماندن مراد ذات
الهیدر بو ماه ونجوم بو صوری اولان آسمانده نیجه راسخه وثابته ایسه صفات الهی هم آسمان ذاتده فی المثل راسخه

وثابته دروبو خلق عالمك وجودی ماء جاری وآب صافی کبیدر حق تعالی حضرتلرینك ماه ونجوم کبی اولان صفتلری
بوماء جاری کبی اولان مظاهر کونیه اوزره بساط و تمشدربلکه آسمان اوزره اولان ماه ونجوم زمینده اولان ماء
جاری ایچره نیجه کورندیسه صفات الهیه هم مظاهر کونیه ده اویله کورنمشدر پس ماه ونجومی آب صافی ایچره
استیوب بلکه آسمان اوزره استدیکك کبی صفات الهیه یی دخی وسعت آسمان ذاتینك اقطارنده بیل زیرا بوصفات
الهیه نجوم معنوی کبیدربلکه چرخ معانی اوزره مستویدر یعنی بونجوم صوری چرخ صوری اوزره مستوی ومستقیم
اولدیغی کبی بوصفات الهیه دخی چونکم معنویدر بلکه بونلر چرخ معنوی اولان ذات الهیده مستویدر ولیکن
نجوم صورینك عکوس وآثاری مرآت صافی وماء جاریده کوردیکك کبی بونجوم معنوی اولان صفات الهیه نك
هم عکوس وآثاری مظاهر کونیه ده کورنمش ومرایای صور آدمیده ظهوره کلمشدر (مثنوی) خوب رویان آینه
خوبی او * عشق ایشان عکس مطلوبی او * هم باصل خود درود این خدو خال * دائما در آب کی ماند خیال * جمله
تصویرات عکس آب جوست * چون بمالی چشم خود خود جمله اوست * مثلا خوبرویلر اول خدانك خوبلکنك
آینه سیدر کما قال ابن الفارض (بیت) وکل ملیح حسنه من جمالها) معارله بل حسن کل ملیحة) اول خوبرویلرك
عشقی اول محبوب حقیقینك مطلوبلغنك عکس وپرتویدر اول محبوب حقیقی بو محابیب مجازینك مرایای صورنده
تجلی قیلمش وظهوره کلمشدر عشاق مجازی اول عکس وپرتوی کوردکاری کبی اکا تعشق قیلمشلر ومفتون
اولمشلردر هم بو محبوبلرك چهره سنده اولان خد وخال کل شیء یرجع الی اصله حسبنجه کندی اصلنه کیدر زیرا آبده
دائما خیال بچن قالور یعنی آب ایچره مرئی اولان عکس وخیال دائم قالمیوب کندیکی کبی برمظهرده ظهوره کلان
جمال وکمال دخی دائما قالمیوب کندی اصلنه مرور وعبور ایلر جمله تصویرات فی المثل عکس آب جودر چونکم
کوزیکی اووه سن خود جمله اودر کوزاومق وانی اچق برخوش باقمقدن کنایت اولور یعنی بوعالمده هرنه قدر تصورات
واشکال وظهورات کورر ایسك فی الحقیقه او آب صافی ایچره مرئی اولان عکوس وخیال کبیدر کما قیل * بیت *
کل ما فی الکون وهم اوخیال * اوعکوس فی المرایا اوظلال * پس آب ایچره مرئی اولان عکوس وخیالك نفس
الامرده نظر اولنسه وجودلری یوقدر بلکه وجود اصل اول عکوس وخیاله سبب اولان واول آبه عکس وپرتو صالان
ذاتکدر چونکم سن کندی چشم جانکی آچه سن ونفس الامرده برخوش نظر قیله سن خود همان اودر که آنی
کورر سن حقیقتده غیر وسوی یوقدر اکرچه صور نا اضداد واختلافات قتی چوقدر پس موحدا کادرلرکه عالم کثرت
انی وهم وغلطه دوشورمیه ومظاهر کونیه ده کوردیکی کثرات واختلافات انك عقلنی شاشرمیه بلکه وحدتی
کثرتده وجمعی فرقده کوربجی اوله وبوجمله تعینات وتشخصاتك وجودلرنده ظاهر اولنی همان واحد حقیقی
وموجود ازلی بیله (مثنوی) باز عقلش کفت بکذر این حول * خل دوشابست ودوشابست خل * کیروانك عقلی
دیدی بوحولی ترك ایله حقیقتده سرکه بکمز وبکمز سرکه در یعنی چونکم اول غریب وامدار خواجه نك وفاتی
خبرندن بیخود وبی هوش اولوب بعد زمان صحوه کلوب مخلوقه کوکل ویردیکنه پشیمان اولوب اندن واجب الوجوده
ومفیض الخیر والجوده متوجه اولوب رجوع قیلمش ایدی واول وهله ده بومظاهری غیر وسوی کوروب انی دلدن
نفی وازاله ایدوب معبود بالحق اولان پادشاهی اثبات قیلمشدی پس انك بصر بصیرتنی حق تعالی حضرتلری نور
توحید له منور ایلیوب بوکونه اول نور توحید له منور اولان کوز ایله نظر ایدوب موجود حقیقیدن غیری اصلا بر وجود
کورمیجك کیروانك عقلی اکا ایتدی بوری بوایکی کوریجیلکدن کچ وتوحید شرابنی ایچ زیرا حقیقتده نظر اولنده قده
خل ودوشاب برشیره دندر نهایتی صکره دوشاب بعض عارضه ایله شیرین اولوب اکا دوشاب دیوا سم ویرلدی وخل
دخی بعض عارضه ایله حامض اولوب اکا خل دیونام ویرلدی اکر بوایکیسنك اصلی اولان انکوره باندن ظهوره کلان
شیره یه نظر اولنسه خل دوشاب ودوشاب دخی اول مرتبه ده خل کذلك سن مظهر صفات الهی اولان برکسه نك
وجودنی دخی بوکا کوره قیاس ایله که انك وجودنده غیریت واثنینیت وجود وهمی وامر اعتباری قیلندن در احول
اولان برماهی ایکی کوردیکی کبی انك بردیسی خود وهمدر (مثنوی) خواجه را چون غیر کفتی از قصور * شرم دارای
احول از شاه غیور * خواجه را که درکذشتست از اثیر * جنس این موشان تاریکی مکیر * خواجه یه چونکم
قصور فهمکدن غیری دیدك ای احول شاه غیوردن شرم طوت چون اشباع واوله کیف معناسنه اولمق جائزدر
بو تقدیرا اوزره معنی خواجه یه قصور معرفتکدن نیجه غیری دیدك ای احول غیور اولان پادشاهدن استحیا ایت اولکی
وجه بوندن اولیدر یعنی سکا سنم اولان واحسان قیلان خواجه یه چونکم قصور فهمکدن وقلت معرفتکدن غیری
دیدك وانی موجود حقیقیدن غیری ظن ایلدك ای احول اول پادشاه غیوردن استحیا ایله وبویله کورمدن رجوع ایله

بوخصه معناده شرك خفی صاحبی اولورسن وبر آخر وجود اثبات ایتمکله پادشاه غیورك خشمنه لایق کاورسن
خواجه آیینه منم حقیقیدرسن انی بوعالم فرق وکثرتده غیرلر کبی بیلمه خواجه نك که اثیر وافلاکدن مرتبه سی ایلرو
کچمشدر بوتاریکه منسوب اولان موشلر جنسی طوتمه که انلردن مراد اهل دنیا واصحاب نفس وهوا وارباب مکر
وغادر وبونلر ظلمته منسوب اولان موشلر کبیدر پس حضرت حقله آشنا اولان وانك اوصاف علیه سنه مظهر کلان
انك اخلاقیله تخلق وتحقق قیلان خواجه عالمی سن بوموشان آدمی کبی فرض ایتمکه بونلرك مقامی سفلی وظلمانیدر
اما خواجه عالم اولان صاحب سعادتك مرتبه علیه سی علوی ونورانیدر پس بونلرا کا اصلا وقطعا مشابه اولمازلر
مثنوی) خواجه را جان بین مبین جسم گران * مغز بین اورا مبینش استخوان * خواجه را از چشم ابلیس لعین * منکر
ونسبت مکن اورا بطین * خواجه یی جان کور جسم ثقیل کورمه انی مغز کور انی استخوان کورمه اول خواجه محسنی
همان بدن کثیف کورمه بلکه جان کور ودخی انی اب ومغز نغز کور محضا پوست واستخوان کورمه خواجه یی ابلیس
لعین کوزندن کورمه وانی طینه نسبت ایلمه یعنی ظاهر کوزندن ماعدا درونده بصر بصیرت اولمزسه وبرکسه یه ابصر
بصیرتله نظر قیلمزسه بلکه انی همان بوچشم ظاهر ایله کورر وچشم ابلیسله کورمش اولور امدی سن اکا همان
بوچشم ظاهر ایله نظر قیلمه وانی همان طیندن مخلوق اولمش بربشردر دیوب آب وخاکه منسوب قیلمه وصورتنه ناظر
اولمه بلکه سیرتنه واوصافنه وجان وعرفانه ناظر اول تاکم انی بیله سن (مثنوی) همره خورشید را شب پر مخوان *
انکه او مسجود شد ساجد مدان * خورشیدك همراهنه شب پره اوقومه اول مسجود اولدی انی ساجد بیلمه شب پره
بره سه دیدکاریدرکه کیجه اوچار وکونشدن قاچر وبونده مراد عوام ناس اولور ومسجود بونده معظم ومکرم معناسنه
اولور وتوضیح معنی خورشید حقیقینك مصاحبی اولنه وانکله الفت وانسیت وآشنالق قیلنه خفاش دیمه خفاش
اعوام کالهوامدرکه حضرت حقدن غافل اوله وخلقی مانع ومعطی وضار ونافع بیلوب اکا خدمت قیله اول کسه که
اول مخدوم ومعظم اولدی انی سن ناسه خادم وخالقه ساجد بیلمه که انك خلقه عبادت وخدمت قیلمسی یوقدر بلکه
کندی عصرنده مسجود ملائکه اولان آدم کبیدر پس سن انی سائر بشره قیاس ایدوب بودخی بزم کبی بر بشردر
دینلردن اولمه (مثنوی * عکسها را مانداین وعکس نیست * درمثال عکس حق بنمودنیست * بوخواجه عکسلره
بکزر اما عکس دکلدر عکس مثالنده حضرت حق کورنمکلکدر یعنی بنی ادملك وجودلری شول آبه بکزرکه انده نجوم
منعکس اولمشدر وصفات الهیه هرکسك وجودنه برکونه تجلی قیلمش وپرتو صالمشدر ولیکن بوخلقك وجودنده
مرعی اولان صفتلر عکوس وآثار قبیلندندر اما صاحب کمال اولان خواجه لرك وجودلرنده مرئی اولان صفات الهی
سائر ناسك وجودلرنده اولان صفات الهی کبی عکوس وآثار دکلدر بلکه انلر اخلاق الهیه ایله تخلق واوصاف ربانیه ایله
تحقق ایلمشلردر پس بوخواجه عالم اولان کاملك وجودی دخی سائر عکسلره بکزر اما فی الحقیقه انده ظهوره کلان
صفات الهی عکس دکلدر نهایتی عکس مثالنده حق تعالی حضرتلری صفاتیله کورنمشدر وانك وجودندن تجلی
وتصرف قیلمشدر وانك وجودی حضرت حقه وقایه والت اولمشدر خلیفه مستخلفك عینیدر دیدکاری هم بومعنایی
تأیید قیلمشدر وحضرت جنیدك بیوردقلری بوبیت شریف بومعنایه اشارت اولمشدر * بیت * رق الزجاج ورقت
الخمر * فتشابها وتشاکل الامر * فکانما خمر ولا قدح * وکانما قدح ولا خمر (مثنوی) افتابی دید وجامد نماند
روغن کل روغن کنجد نماند) برآفتاب کوردی او جامد قالمدی روغن کل روغن کنجد قالمدی کنجد صوصام دیدکاریدر
روغن کنجد صوصام یاغی دیدکاریدرکه بودیارلرده اکا شیرلغان یاغی دیرلر کل زماننده برشیشه یه انی قویوب وافر کل دخی
اکا آمیخته ایدوب کونشه قورلر بعد زمان کل یاغی اولور کنجد یاغلغی قالمز پس بیوررلر مثلا برودت هوا ایله منجمد اولان
آب افتاب کوردکده اول جامد قالمیوب آب باك اولدیغی کبی اول خواجه نك وجودی دخی افتاب حقیقینك تجلیسن
کوروب جامدلك قالمدی وآب حیات کبی صاف اولدی وروغن کنجد کبی ایکن تبدیل اولوب کل حقیقته مقارنت
ایتمکله روغن کل کبی خوش بوی ولطیف اولدی وحضرت حقدن رائحه الدی وانك اوصافی ایله اتصاف قیلدی
* مثنوی * چون مبدل کشته اند ابدال حق * نیستند از خلق برکردان ورق * چونکم ابدال حق مبدل اولمشلردر
خلقدن دکلردر ورقی دوندر ابدال حدیث شریفده واقع اولدیغی اوزره قرق نفر کمسه در اوتوز نفر اولدیغنه دخی
حدیث شریف واقع اولمشدر وابداله متعلق اولان حدیثلرقتی چوق موضعلرده مرور قیلمشدر جملردن ایکنجی دفترده
برازدرها برخرس یاوریسنی اخذ ایلمش وبرمرد آنك فریادنه ایرشدی دیدکاری سرخده مرور ایلمشدر وبونلره ابدال
دینلمکه سبب بودرکه بریسی وفات ایلسه الله تعالی صلحای امتدن بربنی انك یرینه بدل ایلر وبروجه دخی بودرکه
انلر بشریت صفتلرنی ربانی وحقانی اولان صفتلره بدل قیلمشلر وکندیلری مبدل اولمشلردر بواعتبارله انلره ابدال

دیمشلردر بو بیت دخی بو معنایی مؤید اولور زیرا بیوررلر که چونکم حق تعالینک ابدال قوللری مبدل اولدیلر واوصاف
بشریه‌یی ازاله ایدوب کندیلری نورانیتیه تبدیل قیلدیلر واخلاق اللهیه متخلق واوصاف ربانی ایله متحقق اولدیلر انلر
خلق جنسندن دکلدرسن انلرک صورت ظاهره‌سنه باقوب ورقلک بری بوزن اوقومه بلکه ورقی دوندروب انلرک باطننه
نظر ایله وباطنلرنده اولان رحمانیت وحقانیت صفتلرنی کورمکه همت ایله (مثنوی) قبلهٔ وحدانیت دوچون بود ✲
خاک مسجود ملائک چون بود ✲ وحدانیت قبله‌سی ایکی نیجه اولور ایکی نیجه وحدانیت قبله‌سی اولور دیمک دخی
وجهدر خاک ملائکه‌نک نیجه مسجودی اولور یعنی نه ایکی قبلهٔ وحدانیت اولور ونه خاک مسجود ملائکه اولور انکیچونکه
وحدانیت بردیمکدر برایکی اولمق قابل دکلدر وخاک سفلی وکثیفدر ملائکه ایسه علوی ولطیفدر علوی ولطیف اولان
ایسه سفلی وکثیف اولنه سجده قیلمق مناسب ولایق دکلدر خلاصهٔ کلام ملائکه‌نک حضرت آدم علیه السلامه
سجده ایلدکلری انک خاکی اولان جسدندن وطینی اولان جسمانیتندن اوتری دکلدر بلکه انک وجودنده ظهور
ایلین نور حقه سجده ایلشلردر وآدم فی الحقیقه قبله کبی اولمش ونور الهی انک آینهٔ وجودنده ظهوره کلمشدر
چونکم ملکلر اول نور حقی انک وجودنده کوردیلر وا کا سجده قیلمغه هم امر اولندیلر پس نور حقه باش قودیلر وسجده
قیلدیلر بودکلدرکه آدمک وجودی غیری اوله وحضرت حق هم اندن غیری اوله بویله اولسه قبلهٔ وحدانیت ایکی
اولوردی بو خود بویله دکلدر بلکه ملکلرک حضرت آدم علیه السلامه سجده‌سی همان حضرت حقه سجده‌در بوخسه
خاکدن مخلوق اولمش آدم نیجه مسجود ملائکه اولمق لایق اولوردی (مثنوی) چون درین جو دید عکس سیب مرد ✲
دامنش را دید ان پرسیب کرد ✲ انچه در جو دید کی باشد خیال ✲ چونکه شد از دیدنش پرصد جوال ✲ چونکم بوجویده
برمرد سیب عکسنی کوردی اول مردک دامننی انی کورمک پرسیب ایتدی بو تقدیرجه اول نسنه‌یی که مرد جویده
کوردی نیجه خیال اولور چونکم انی کورمکدن صد جوال پراولدی وتوضیح معنی دیمک اولورکه جمله ناسک
وجودی برصافی آبه بکزر وحق تعالی حضرتلرینک صفاتی اول آب ایچره عکس اوران ومرئی اولان الماره بکزر
وانبیا علیهم السلام واولیای کرامک سائر ناسدن فرقی وتمییزی بو وجهله اولورکه انلردخی بشریت حسبیله آبه باکه
بکزرانلرک وجودنده دخی صفات الهیه واوصاف ربانیه ظهوره کلمشدر اما سائر ناسک وجودنده مرئی اولان
وظهوره کلان اوصاف الهیه فی الحقیقه عکس واثر کبیدر اکر انلرک وجودنده اول اوصافک حقیقتنی بولمق ایستسک
بولمغه قادر اولهمزسن مثلا برایرمق کنارنده براغاجی اولسه اول المالرک عکوسی آبه اورسه سن آب ایچره اول
المالری طلب ایلسک انده المایی بولمغه قادر اولهمزسن اما انبیا علیهم السلام واولیای کرامک وجود شریفلری شول آبه
بکزرکه الما اغاجی انک ایچنده بتمش وعکس شکلنده ظهورا یتمشدر مرد آنی عکس صانمسه وا کا ال صونسه اندن
کندوریکی المالری اجتنا ایلر کذلک انبیا علیهم السلام واولیای کرامک وجود شریفلرنده نمایان اولان اوصاف
الهی عکس وخیال دکلدر حقیقتدر برمرد آنی امتحان ایلیه عینیله حقیقتی انلرده بولور نته‌کم بو بیتلر بو معنایه اشارت
اولور بیوررلر که چونکم بو مظهر حق اولان انسانک جوی وجودنده برمرد صفات الهی سیبلرینک عکسنی کورسه
آنی کورمک انک دامن قلبنی اوصاف الهیه سیبلرندن پر ایلر بو تقدیر اوزره اول مظهر الهی اولان انسان کاملک
جوی وجودنده اول صفتلره که اول مرد کوررعکوس وخیال اولمز زیرا چونکم اول صفتلری کورمکلکندن انک
نیجه یوز جوالی پراوله که عقلی وفکری وقلبی وروحی وحواس ظاهره وباطنه‌سی وقوای جسمانیه وروحانیه‌سی
جواللرنی اندن طولدوره وپر ایلیه فی الحقیقه بو تقدیر اوزره عکس وخیال اولمیوب حقیقت اولور (مثنوی) تن مبین
وآن مکن کان بکم وصم ✲ کذبوا بالحق لما جاءهم) تن کورمه وانی ایلمه که اول ابکملر واصملر حقی تکذیب ایلدیلر شول
ازمانده که بونلره کلدی یعنی انبیا علیهم السلام واولیای کرامی تن کورمه وبشر وجسم بیلمه که اول صم وبکم اولان
منکرلر ایلدیلر پس اشبو مصرع جملهٔ مستأنفه اولوب سؤال مقدره جواب اولور یعنی اول منکرلر نه ایلدیلر دیمک لازم
کلوب جواب بیوررلر که حقی تکذیب ایلدیلر شو وقتده که بونلره کلدی نیجه آیات ومعجزات بو مصرع سورهٔ انعامده
اولان آیت کریمه‌یه اشارتدر (فقد کذبوا بالحق) پس بو کافرلر قرآن عظیمی تکذیب ایلدیلر (لما جاءهم) اول وقتده که
بونلره کلدی (فسوف یأتیهم) عن قریب بونلره کلور ظاهر اولور (انباء ما) شول شیئک خبرلری که (کانوا به یستهزؤن)
انک سببیله استهزا ایدرلردی وبو خبرلرک ظهوری یا دنیاده عذابک نزولی وقتنده اوله ویا عند ظهور الاسلام اوله
ویا قیامتده عذاب آخرت منکشف اولدقده اوله (مثنوی) ما رمیت اذ رمیت خواجه است ✲ دیدن او دیدن خالق
شدست ✲ ما رمیت اذ رمیت خواجه درآنی کورمک خالقی کورمک اولدی اکثر نسخه‌ده مصرع اول ما رمیت
اذ رمیت احمد بدست واقع اولمشدر خواجه‌دن مراد دخی اول حضرتدر و مصرع اول سورهٔ انفالده اولان آیت

کریمه‌یه اشارتدر تفسیری جلد اوله وزیر حکایه‌سنده مرور ایلدی یعنی حق تعالی حضرتلری یا محمد شول زمانده که
کفار جانبنه ترابی سن آتدک انی فی الحقیقه سن آتمدک ولکن الله آتدی دیمکله مظهر خواجهٔ کائنات اولان احمد
علیه السلام حضرتلری اولمشدر اول حضرتی کورمک معنیده همان حضرت حقی کورمک اولمشدر انکیچون من رأنی
فقد رأی الحق بیورمشدر وا کا اطاعت ایلمک همان حضرت حقه اطاعت ایلمک اولدیغنه من اطاعنی فقد اطاع الله
حدیث شریفی اشارت اولمشدر وانکا بیعت ایلینلر همان اللهه بیعت ایلدکلرینه (ان الذین یبایعونک انما یبایعون
الله) آیت کریمه‌سی شهادت قیلمشدر (م ی) خدمت او خدمت حق کردنست (روز دیدن دیدن این روزنست (فی الحقیقه
اول حضرته خدمت واطاعت همان حضرت حقه خدمت واطاعت ایلمکلکدر روزی کورمک بو روزنی کورمکدر
یعنی بو عالم شهادت فی المثل برخانه کبیدر وحضرت احمد علیه السلامک وجود شریفی بر روزن کبیدر وحق تعالی
حضرتلری روز روشن کبیدر پس بو خانهٔ عالم ایچره روز روشن کبی اولان حضرت حقی کورمک ا کا روزن اولان حضرت
احمد علیه السلامی کورمکدر وحضرت احمد علیه السلامی کورمک حضرت حقی کورمکی مستلزم اولور زیرا خانه
ایچره ضیا لابد روزندن کلدیکی کبی بو عالم ایچره دخی نور الهی وضیای ربانی خواجهٔ کائنات حضرتلرینک
وجود شریفندن کلمش وانک مطلع روحندن طلوع وظهور قیلمشدر پس همان اول حضرتی کورمک حضرت حقی
کورمکدر وا کا خدمت قیلمق حضرت حقه خدمت قیلمق اولدی (مثنوی) خاصه این روزن درخشان از خودست ✲
نی ودیعهٔ آفتاب وفرقدست ✲ علی الخصوص بو روزن کندیدن درخشاندر آفتابک وفرقدک ودیعه‌سی دکلدر
فرقد بر یلدزک ادیدر نته‌کم ایکیسنه فرقدان دیرلر وبونده آفتابدن مراد آفتاب صوری وفرقددن مراد نجم ظاهری
اولمقده جائزدر آفتابدن مراد اول حضرتک عقلندن غیری اولان عقل وفرقددن مراد اول حضرتک قلبندن
وروحندن غیری اولان قلب وروح اولمق هم جائزدر اول حضرتک وجود شریفی حق تعالی حضرتلرینک خورشید
ذاتنه بر روزن کبی اولمش وحق تعالینک خورشید ذاتنه اول حضرتک روزن وجودی شول قدر تقرب واتحاد قیلمشدرکه
همان انک روزنهٔ وجودی کندی حقیقتندن درخشان وروشن اولمشدر سائر آفتاب عقلک وفرقد روحک
ودیعه‌سی دکلدر وانده اولان نور وضیا امانت وعاریت دکلدرکه اول کندی حقیقتندن منوردر (مثنوی) هم ازان
خورشید زد بر روزنی ✲ لیک از راه وسوی معهودنی ✲ درمیان شمس واین روزن رهی ✲ هست روزن نانشد زوا کهی ✲
هم اول خورشیددن بر روزن اوزره اوردی لیکن یولدن ومعهود جانبدن دکل یعنی اول خورشید حقیقیدن حضرت نبی
علیه السلامک روزن وجودی اوزره نور اوردی وآفتاب ذات الهیدن نور اعظم وفیض اقدس ابتدا اول حضرتک
روح شریفنه طوقندی ولیکن معهود اولان عقل یولندن ودخی معهود اولان جهات سته جانبندن دکل حق تعالی
حضرتلرینک نور ذاتنک اول حضرته برتوصالمسی چون وچرادن ومعهود اولان راهدن وجانبدن بری وعاریدر
شمسله بو روزنک میاننده بریول واردر غیر روزنلر اندن برآکاه اولمدی بو نور ذات حقه روزن مثابه‌سنده اولان
حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک روح شریفلریله حضرت حقک میاننده بریول واردرکه اندن سائر روان
انوار الهی اولان روحلر وعقللر آکاه اولمدی وحضرت حقک نوری وفیضی اول حضرتک روزن روحنه نیجه کلور وانک
روزن روحندن ضیای الهی ونور ربانی بو خانهٔ کون ومکان ایچره نیجه برتوصالور برکسه آنی بیلمدی مکر شول
وارث کامل که اول حضرتک روح شریفنه مظهر اوله وآنکله زیاده آشنالق قیله اندن غیریسنه بو سردن آکاه اولمق
وبو اتحادی بیلمک میسر اولمز (مثنوی) تا مکر ابری برآید چرخ پوش ✲ اندرین روزن بود نورش بجوش ✲ تا مکر بر چرخ
اورتیجی ابر کاسه بو روزنده اول خورشید نور جوشده اولور یعنی اول حضرتک وجود شریفنی روزنه تشبیه وذات حقی
آفتابه تمثیل ایلدکده سن اول حضرتک وجود شریفنی بولمقده اولان روزنلر کبی بیلمه نیجه ارضله سما ماییننه برسحاب
کلوب حایل اولسه شمسله روزنک ماییننه پرده وحجاب اولوب روزنک نورنی ستر ایلر بو زمینده اولان روزنلر آفتابدن
زیاده بعیددر اما حضرت احمد علیه السلامک وجود شریفی کرچه روزن افتاب الهیدر لیکن بو عالمده اولان روزنلر
کبی دکلدر تا بر چرخ اورتیجی سحاب وحجاب کلسه وحق تعالینک نور ذاتنی وپرتو صفاتنی بو عالم خلقتک وجودلرندن
بالکلیه ستر قیلسه بو روزن وجود محمدیده نور الهی ینه جوش وشروق ایلمکده‌در که اول حضرتک روزن وجودی
حضرت حقه اول قدر تقرب ایلمشدرکه انکله حضرت حق میاننده اصلا پرده وحجاب یوقدر سحاب افلاکدن
نیجه منزل بری اولدیغی کبی جمله پرده وحجاب دخی اول حضرتک روح پاکندن آشغه ودونتردر واول حضرتک
روح پاکی جمله حجابلردن برتردر پس حضرت حقله غیری روحلرک ماییننه برحجاب کلسه ونور ذات وصفاتی اندن
ستر قیلسه محقق اولور اما حضرت احمد علیه السلامک روح شریفی ایله حضرت حقک میاننه حجاب وپرده کلمک محالدر

(مثنوی) غیررا این هوا وشش جهت * درمیان روزن وخور مالفت * بو هوا وبوشش جهت بولندن غیری روزن
وخور میاننده مالفت واردر مالفت الفت معناسنه مصدر میمیدر یعنی خورشید حقیقی که حضرت حقدر
واول خورشید حقیقی یه زیاده مقرب اولان روزن حضرت احمد علیه السلامك وجود شریفیدر وخورشید
حقیقی ایله حضرت احمد علیه السلامك روزن وجودی میاننده بر مرتبه الفت واتحاد واردرکه اول بو هوا بولندن
وبوشش جهات بتمندن دکادر بلکه معنی بوزندر هرکم معنایه وحقیقته عالم وعارف ایسه بو الفت واتحادنه بولدن
ایدیکنی بیلور وحضرت حق ایله اولان اتصاله وتقربه اول آکاه اولور (مثنوی) مدحت وتسبیح او تسبیح حق *
میوه میرویدزعین این طبق * انك مدحت وتسبیحی تسبیح حقدر بو طبقك عیننده میوه بتر تسبیحدن مراد بونده
تعظیم وتنزیه معناسنه اولسه دخی جائزدر حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلمی مدح قیلمق وانی تنزیه ایلمك
معناده حضرت حقی مدح قیلمق وانی تنزیه ایلمکدر زیرا حضرت نبی علیه الصلوة والسلامك وجود شریفی فی المثل
بر طبق نورانیدرکه انك عین وجودندن میوه ربانی وثمرۀ حقانی بتر غیری طبقلر کبی دکادرکه انلرده میوه لر عاریتی وضع
اولنمشدر اما حضرت نبی علیه السلامك وجود شریفندن اول میوۀ حقانی بتمش وظهورا یتمشدر پس انده ظهور
ایلین اوصاف الهی وانوار ربانی همان بنه اول حضرتك عیننده ظهور ایلمشدر ودیعت وعاریتی دکلدر (مثنوی)
سیب روید زین سبد خوش لخت لخت * عیب نبود کر نهی نامش درخت * این سبد را تو درخت سیب خوان *
که میان هردو راه آمد نهان * وبو سبددن پاره پاره خوش المالر بتر عیب اولمزاکر انك نامنی درخت قویه سن
لخت لخت پاره پاره دیمکدر اما بونده نوع نوع معناسنه استعاره اولنور سبددن مراد صفات الهی وآیات ربانی اولور
وسبددن مراد حضرت نبی علیه السلامك وجود شریفلری اولور المالر مناسبتیله انك وجود شریفنی الما قوده قلری
سبده تشبیه بیورمشلردر وسائر وجودلردن آنی هم بو وجهله فرق وتمیز قیلمشلردرکه سائر وجودلر شول سبدلره
بکزرکه آغاجده المالر بتوب صکره کتوروب اول سبدلره وضع اولندی اما حضرت نبی علیه السلامك وجود شریفی اول
سبده بکزرکه المالر انك کندی عیننده بتدی پس توضیح معنی بویله دیمك اولورکه بوذکر ایلدیکم وجود شریف سبد
کبیدرکه اندن نوع نوع المالر بتر معنی صفات الهیه وآیات ربانیه المالری همان اول حضرتك کندی حقیقتندن ظهور
ایدر پس عند اهل التحقیق عیب اولمزاکر اول حضرتك اسمنی مظهر آیات الهی ومنبت صفات ربانی قویه سن همان
بوذکر ایلدیکم نورانی سبده سن الما آغاجی اوقوزیرا هر ایکیسنك اورتاسنده نهان یول کلدی یعنی حضرت حبیب
اکرم صلی الله علیه وسلمك وجود شریفی وروح لطیفی شول نورانی سبد کبیدرکه انك عیننده آیات الهی المالری بتمشدر
پس مظهر آیات الهی آیینۀ صفات ربانی اولدیغی اعتبارله سن اکا معدن صفات الهی ومنبت آیات ربانی اوقو زیرا
حضرت حقله آنك میاننده برکیزلی یول کلدی وحضرت حقك ذاتنه وصفاتنه اول مظهر اولدی وجناب حق جل
شانه اول اکا صفاتیله ودخی ذاتیله تجلی قیلدی وحضرت حقه اول خلیفۀ کامل اولدی مشایخ عظامك خلیفه
مستخلفك عیینیدر دیدکاری بو معنایه اشارت اولدی (مثنوی) آنچه روید از درخت بارور * زین سبد روید همان
نوع ثمر * پس سبد را تو درخت بخت بین * زیر سایۀ این سبد خوش می نشین * اول نسنه که بارور اولان درختدن
بتر بو سبددن هم اول نوع ثمر بتر پس سبدی سن درخت بخت کور بو سبدك سایه سی آلتنده خوش اوتور یعنی اول صفت
واول قوت وقدرت که فی المثل درخت بارور کبی اولان حق تعالی حضرتلرندن بتر وظهور ایدر بو خواجۀ کائنات
علیه السلامك دخی وجود شریفندن که سبده تشبیه اولنمشدر اول نوع قوت وقدرت وعلم وحکمت میوه لری وصفات
الهی ثمره لری انك وجود شریفندن هم ظهور ایدر عند العرفا بو محققدرکه حضرت نبی علیه السلامك وجود
شریفندن ظهوره کلان آیات ومعجزات وقوت وقدرت هپ حضرت حقدندر وحضرت نبی علیه السلام حق تعالی
حضرتلرینك صفتلرینه کویا بر موضع ومحل کبی اولمشدر بر سبد الماره محل ولطیف میوه لره موضع اولدیغی کبی چونکم
حق تعالی حضرتلرینك صفتلری میوه سی رسول اکرم علیه الصلوة والسلام حضرتلرینك وجود شریفلری سبدندن
بتوب اندن ظهور ایده پس سن اول وجود شریفی وسبد لطیفی درخت وشجر سعادت کور بو صفات الهی سبدینك
سایۀ سعادتی آلتنده خوش اوتور وانك ظل هدایتنه کندیکی یتور تا دنیا وآخرتده آسوده اوله سن وجسمانی وروحانی
راحت بوله سن اکر سؤال اولنورسه که اول خواجۀ کائنات ودیباجۀ موجودات علیه افضل الصلوات واکمل التحیات
حضرتلری بو دنیادن آخرته نقل بیوردیلر بز اول وجود شریفك سایه سی آلتنده نیجه خوش اوتوره لم وانك
سایه سندن مراد نه درکه بزاکا کندیمزی یتوره لم جواب اولا انك سایه سندن مراد اول حضرتك سنت سنیه وآثار
علیه سیدر بر کیسه که کندیسنی اول حضرتك یوردیغی احکامك آلتنه ایلتسه وانی خوش قبول ایتسه انك سایۀ سعادتی
التنده

التنده خوش اوتورمش اولور وثانیا اول حضرته وارث اولان وانك خلافتی مرتبه سنی بولان وسنتی اوزره ارشاد قیلان
بر عالم ربانی دخی ظل الله وظل رسول الله کبیدر هرکیم کندیسنی اول قایم مقام نبوتك سایۀ سعادتنه واول عالم
ربانینك ظل هدایتنه ایلتسه وانك آلتنده خوش جلوس ایتسه همان معناده حضرت رسول اکرم صلی الله علیه
وسلمك سایۀ سعادتلری آلتنده اوتورمش کبی اولور ومعناده هم اللهله مجالست قیلور کما قیل من ارادان یجلس مع الله
فلیجلس مع اهل التصوف (مثنوی) نان چو اطلاق آورد ای مهربان * نان چرا می کویش محموده خوان * نان چونکم
اطلاق کتوره ای مهربان اکا نیچون نان دیرسن اکا محموده اوقو محموده ملین ومسهل بر دوانك اسمیدرکه مشهوردر
بو بیت مثل طریقیله دینلمشدر یعنی مثلا نانك خاصیتی اولدرکه اطلاق کتورمیه ولینت ویرمیه چونکم بر نان اطلاق
کتوره ومسهل اوله ای شفقتلو سن اکا اکرچه صورتا نان ایسه ده نان دیمه بلکه اکا محموده دیکه اندن محموده
خاصیتی ظهوره کلدی کذلك بشر دخی نان کبیدر چونکم بر بشردن خاصیت الهی وقوت وقدرت ربانی ظهوره
کله سن اکا (ماهذا الابشر مثلنا) دینلردن اولمه بلکه مسهل اولان نانه محموده دیمك لایق اولدیغی کبی اوصاف حقله
موصوف اولان بشره دخی آیینۀ حق دیمك لازم اولورکه خلیفه مستخلفك عینیدر دیدکاری بو معنایه شهادت قیلور
اما بو سوزلردن نبی علیه السلامك ویا وارثنك خدا اولمسی لازم کلمز نته کم قصور فهمی اولنلر بوندن اویله اولمق توهم ایدر
بلکه بونلرك خدای تعالیدن غیری اولمسی وجدالق قیلمسی لازمدر (بیت) ولی خدا نباشد * لیکن زخدا
جدا نباشد (مثنوی) خاك ره چون چشم روشن کرد وجان) خاك او را سرمه بین وسرمه دان) خاك ره چون چشم وجانی
روشن ایتدی انك خاکنی سرمه کور وسرمه بیل سرمه دن مقصود کوزی روشن ایتمکدر چونکم بر خاك راهدن اول
خاصیت ظهوره کلسه انك صورتا خاك اولمسی عیب اولمز بشرك وجودی دخی خاك راه الهیدر چونکم خاك راه الهی
اولان بر بشرك وجودی چشم وجانی روشن قیله وجانه هدایت وارشاد ایتمکله نورانی ایدوب بینا ایلیه سن اول راه
الهینك خاکی اولان بشری عین سرمۀ هدایت کور ومحضا کل سعادت بیل که انك وجودنده ظهوره کلان هدایت
الهی وعنایات اولان سعادت ربانیدر (مثنوی) چون زروی این زمین تابد شروق * من چرا بالا کنم رو در عیوق *
چونکم شروق بو زمینك یوزندن درخشان اولور بن یوزومی نیچون عیوق ایلرم عیوق بر نورلو یلدزدرکه کهکشانه
قریب اولور واولکر اردنجه طوغر دیمشلر بونده مطلق آسمان مراد اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه چونکم شرق
الهی وانوار ربانی روی زمینده بر انسان کاملك مشرق وجودنده طلوع ایلر وظهوره کلور بن عالم اعلی وصورتا مکان
بالا اولان افلاك جانبنه نیچون یوز کتوررم وانواری اندن طلب ایلرم بو زمینده آیینۀ الهی اولان کامل حاضر انك
مطلع وجودندن نور الهی بو عالمه طالع وظاهردر پس انك ضیاسی وشروقی عالم بالاده اولان ضیا وشرقه طالب انوار
الهی اولنی محتاج ایلمز (م ی) شد فنا هستش مخوان ای چشم شوخ) درچنین جو خشك کی ماند کلوخ * فنا اولدی
ای چشم شوخ سن اکا هست اوقومه بو تجلین جویده کلوخ نیجه قوری قالور بلکه نمناك اولور ومحو ومتلاشی اولور
یعنی اول خواجۀ کائنات حضرتلرینك بشریتلری نور الهی وتجلی ربانیده محو وفانی اولدی سن اکا بو مجازی اولان
وارلغله واردر وهستی بشریتله هستدر دیمه ای شوخ چشم بو تجلین بر نهر الهی وبحر ربانی ایچره انك کلوخ بشریتی
نیجه خشك قالور بلکه خشك قالمیوب نهر الهیده فانی ومتلاشی اولور (مثنوی) پیش این خورشید کی باید هلال *
با چنان رستم چه باشد زور زال * بو خورشیدك اوکنده هلال نچن قالور بو تجلین رستم ایله زور زال نه اولور رستم زیاده
قویدن وزال ضعیف ونا تواندن عبارت واستعاره اولور وخورشیددن مراد ذات ربانی وهلالدن مراد وجود انسانی
اولور توضیح معنی بونك کبی بر خورشید اوکنده انسانك هلال کبی اولان وجودی نیجه قالور هلال خورشیدك
شعشعه سی قتنده نیجه محو ونایاب اولورسه بشرك وجود مجازیسی دخی خورشید الهی ونور ربانی قتنده انجلین محو
ونایاب اولور رستمك قتنده بر ضعیف پیرك زور وقوتی بر شی اولمیوب متلاشی اولدیغی کبی بو تجلین بر قوی وقادر پادشاهك
قوت وقدرتنه نسبتله هم ناتوان اولان بشرك زور وقوتی متلاشی ومضمحل اولور واول قادر وقوی اولان پادشاه بشر
ضعیفك وجودنده کیف مایشاء تصرف قیلور (مثنوی) طالبست وراغبست آن کرد کار * تازه ستیها برارد صد دمار
اول کردکار طالب وغالبدر تاکم وارلقلردن صد دمار وهلاکی بوقر وکتورر یعنی حضرت کردکار جل شانه جمیع
موجودات اوزره غالبدر وکندیسنه طالب اولان قوللرینه اول دخی طالبدر تاکیم غیروسوی مرتبه سنده اولان
هستیلردن صد هلاك وفنا کتوروب انلرك مجازی وموهومی اولان وجودلرنی محو ومضمحل ایلر تاکم ایکیلك قالمز
ومغایرت اولمز ووحدت مطلقه اول مجازی اولان وارلقلر کتمکله ظهوره کلور ووجه باقی فانی اولنلره تجلی قیلور
(مثنوی) دو مکو ودو مخوان ودو مدان) بنده را در خواجۀ خود محو دان * ایکی سویله وایکی بیلمه وایکی اوقومه بنده بی

کندی خواجه سنده محو ییل یعنی بنده حق اولان برکاملی حضرت حقدن غیری بیلمه وایکی کورنلرو مشرك
اولنلر کبی ایکی وجود اثبات ایلمه بلکه (العبد وما یملکه کان لمولاه) دیو عبدلك هرنسی وارایسه بالکلیه مولاسنکدر
وبنده مولاسی فننده فانیدر وبنده دن هرنه ظهور ایلرسه فی الحقیقه انك مالکی کندندردی وبونی بویله بیل واوقو
والا صکره ایکی دینلردن اولورسن وشرك خفی مرتبه سنده قالورسن (مثنوی) خواجه هم در نور خواجه آفرین*
فانیست ومرده ومات ودفین) خواجه هم خواجه افرینك نورنده فانی ومرده ومات ودفیندر بونده خواجه دن مراد
خواجه تبریزی اولمق مناسبدر که هرکیم خواجهٔ کائنات علیه الصلوة والسلام حضرتلرینه وارث کامل اولسه
وقائم مقام نبوی اولمق مرتبه سنی بولسه اول دخی خواجه در پس خواجهٔ کائنات صلی الله علیه وسلم حضرتلری
خواجهٔ آفرین اولان خدانك نورنده نیجه مرده ومات ودفین اولدیسه اکا وارث اولان خواجه دخی حق تعالینك
نورنده مرده ومات ومدفون اولمش وفنا بولمشدر (مثنوی) چون جدا بینی زحق این خواجه را * کم کنی هم متن وهم
دیباجه را * چونکم بو خواجه یی حضرت حقدن جدا کوره سن هم متن وهم دیباجه یی کم ایلرسن دیباجه
بونده اول معناسنه درمتن برنیجه معنایه کلور بونده وجه واسطه واعلا معنالرینه اولمق مناسبدر توضیح معنی
چونکم سن خواجهٔ عالم حضرتلرنی ودخی خواجهٔ عالمه وارث اولان برخواجهٔ عالمی حضرت حقدن جدا وغیری
کوره سن سن بو کتاب وجودلك هم دیباجه سنی وهم وجهنی وظهرنی واعلاسنی کم وضایع ایلرسن وبو کتابك اولندن
وآخرندن وباطنندن وظاهرندن بی خبر اولورسن کرکدر که بو خواجه یی حضرت حقدن جدا ایلمیه سن واندن غیری
وبعید اعتقاد قیلمیه سن (مثنوی) چشم ودل راهین کذاره کن زطین * این یکی قبله ست دو قبله مبین * چو دودیدی
ماندی ازهر دو طرف * آتشی در خف فتاد ورفت خف * کوزی وکوکلی اکا اول طیندن کچور بو برقبله در ایکی
قبله کورمه چونکم ایکی کوره سن هرایکی طرفدن قالدك بر آتش خفه دوشدی وخف کتدی یعنی ای صورت
بین اولان کمسه کوکلی وکوکل کوزنی طین مرتبه سندنکه مراداندن جسم وصورتدر ایلرو کچور حقیقت بین اول
وباطنه نظر قیل بو خود فی الحقیقه بر قبله در و وحدت مطلقه درموجود حقیقی حقدن غیری یوقدر نته کم کل ما خلا
الله باطل دینمشدر پس سن زنهار ایکی قبله کورمه که انك بری عبدلك وجودی اوله وبری دخی ربك وجودی اوله وعبد
کندی مولاسندن جدا وبعید اوله وعبدلك وجودنده مولاسنك ارادتنه واختیارنه مغایر برغیری مراد واختیار اوله
اکربویله کورر ایسك برقبله یی ایکی کورنلردن اولورسن ودخی هرعصرده قائم مقام نبوی اولان برعالم ربانینك وجودنی
حضرت خواجهٔ کائناتدن جدا وغیری کورر ایسك هم برقبله یی ایکی کورنلردن اولورسن چونکم انی بوندن
جدا قیله سن وبونی اندن غیری کوره سن وایکی بیله سن وهر ایکی طرفدن محروم قالوروبی نفع اولورسن بو خواجه نك
وجودی برقاوه وحضرت حقك تجلیسی برآتشه بکزر مثلا برآتش قاوه دوشدی قاو نیجه یانوب کتدی کذلك آتش تجلی
حق خواجه نك وجود مجازیسنه دوشدی قاوکبی اول هم یانوب کتدی پس ایکیلك قالمدی فانی اولدی شعلهٔ الهی
ونور ربانی قالدی لازم کلدیکه احول اولمقدن وایکی کورمکدن کذر قیله سن وحقیقت بین اوله سن وکونك وجودنده
ظهوره کلان همان اندن ایدیکنی بیله سن وهرونکته یه عالم اوله سن والا ایکی کورنلردن اولورسن هرقنغی جانبنه توجه
ایلسك ومرادکی اول طرفدن طلب قیلسك مراد حاصل اولمیوب محروم قالورسن نته کم بو معنایی تفهیم ایچون
برلطیف حکایه ایراد ایدوب بیوررلر تاکم بو حکایه نك ضمننده اولان نکات واسراردن خبردار اولوب بیکانه اولمیه سن
واهل توحیدلك سرندن عاطل وبی خبر قالمیه سن (مثنوی) همچون آن غریب شهر کاش عمر نام که ازیك دکانش بسبب
این نام بدان دکان دیکر حواله کرد بو سرخ شریف دوبین اولان کمسه نك برمثلی عمرنامنده شهر کاشك اول غریبی کبیدر که
بردکاندن انی بو نام سبیله اول دکانك صاحبی بر آخر دکانه حواله ایتدی ویوری وارسکا نانی اول دکان صاحبی ویرسون
دیو بو بهانه ایله کندیدن دفع ایتدی * واو فهم نکرد که همه دکانها یکیست درین معنی که بعمر نان نفروشند هم اینجا
تدارك کنم که من غلط کردم نام عمر نیست * اول عمرنامنده اولان غریب بونی فهم ایتمدیکه دوکلی دکانلر شو معناده
بردرو متفق ومتحددر که عمرنامنده اولنه نان صاتمیه لر زیرا کاشان شهرنك قومی شیعه ایدیلر باطنا عمرنامنده اولنه
اتمك ویرمك خصوصنده اتفاق ایلشلر ایدی اما اول غریب بونلرك معنوی اولان اتحادلرین بیلمدیکندن بویله دیمدی
هم بو محلده تدارك ایلسه مکه بن غلط ایلدم بنم نامم عمر دکل ایدی * چون بدین دکان توبه وتدارك کنم نان یابم ازهمه
دکانهای این شهر واکر بی تدارك همچنین عمر نام باشم ازین دکان درکذرم محروم واحولم واین دکانها را ازهم جدا
دانسته ام * اول غریب بویله دیمدیکه چونکم شو دکانده بو نامدن توبه وتدارك ایلیم بو شهرك دوکلی دکانلرندن هرقنغی
دکانه وارر ایسم نان بولورم واکر بویله ایلمز ایسم وبو نامدن رجوع قیلمز ایسم تدارکسز بو تخیلین عمرنام اولم بو دکاندن کچم

ور آخر

وبر آخر دکانده مراده واصل اولورم دیم نه محروم واحول وبو دکانلری بری برندن جدا ایلمشم بو دکانلر خود معناده هب
متفق ومتحدلردر پس مادامکه بنده بو نام اوله وبن بونلری برکورمیم هرقنغیسنه وارسم بکا اندن بهره ونصیب یوقدر
دیمدی (مثنوی) کرعمر نامی تو اندر شهر کاش * کس نفروشد بصد دانك لواش) چون یك دکان بکفتی عمرم) این عمر را
نان فروشید از کرم * سن شهر کاشده اکر عمر نام ایسك سکا یوز دانك کسه لواش صاتمز دانك ربع درهمه لواش فتح لام له
برنوع یوفقه اتمکه دیرلر چونکم سن بر دکانده عمرم دیه سن بو عمره کرمدن نان صاتك دیو تضرع ایلیه سن اصلا انلر
سکا نان ویرمك احتمالی یوقدر زیرا انلر عمرنامنده اولنه نان ویرمك خصوصنده باطنا متفق ومتحدلردر (مثنوی)
او بکوید رو بدان دیکر دکان * زان یکی نان به کزین پنجاه نان * کر نبودی احول او اندر نظر * او بکفتی نیست دکان دکر *
پس زدی اشراق آن نا احولی * بر دل کاشی شدی عمر علی * اول دکان صاحبی چونکم سن عمرم دیه سن سکا دیر یوری
اول غیری دکانه اودکاندن برنان بکدرکه بو دکاندن پنجاه نان یعنی بو دکاندن سکا اللی نان اولمقدن اول دکاندن برنان
سکا بهتردر یوریکه سکا نفع بورادن کتمکلکدر دیرا کر اول عمرنامنده اولان کمسه نظرده احول اولمیدی او دیردی
برغیری دکان یوقدر اولك وصولك هرقنغی دکانه وارسم بهرحال انلردخی بکا بوکونه بهانه ایدیسردر پس اول احوللك
اشراقی کاشینك قلبی اوزره اوریدی عمر علی اولیدی یعنی اول احول اولمه ق وحضرت علی ایله عمری ایکی کورمك
پرتوی کاشینك قلبی اوزره طوقونیدی عمر علی اولیدی واول کمسه اسم قیدندن کچوب بنم نامم علی دردیدی چونکم
چهاریار کزین رضوان الله علیهم اجمعین معنی یوزنده نفس واحد حکمنده بری برلریله متحدلردر پس برکمسه اهل توحید
اولسه وسر اتحادنه ایدیکنی بیلسه اسم ورسمله مقید اولمقدن وایکی کورمکدن خلاص اولور وحقیقت بین اولوب مراده
وصول بولور وبونده دخی کاشان شهرنی ایراد ایلمرندن مراد اول شهر خلقنك باطنا اولان اتحادلرینه اهل توحیدك
اتحادنی تشبیه وتمثیل اولور وعمرنامنی کتورملرندن مراد برکسه نك نامی ظاهرا بو وخوش اولوب لکن باطنا دخی
حقیقت بین اولمسه وسر اتحادی بیلسه اکا اهل توحیدنان روحانی ویرمزلر وغدای معرفتدن انك جانبنه
بهره ایرکورمزلر دیمك اولور ومادامکه اسم ورسم قیدندن قورتلمیه قنغی اهل وحدتك صحبتنه وارسه انك مقاممندن
ویا خود فعالندن اهل تفرقه اولدیغی بیلوب اکا نصیب ویرمیوب برآخر مکانه دخی ارسال ایدرلر (مثنوی)
این ازینجا کوید آن خباز را * این عمر را نان فروش ای نانبا * چون شنید او هم عمر نان درکشید * پس فرستادان بدکان
بعید * کین عمر را نان ده ای همباز من * رازیعنی فهم کن زآواز من * بونان فروش بورادن اول خبازه سویلر بو بنم دکانم
اوکنه کلان عمره نان صات دیو ایهام وکنایه ایلر چونکم اول بر آخر خباز عمرنامنی اشتدی هم اتمکی اندن چکدی یعنی
اکا اتمك ویرمکدن امتناع ایدوب کندیسنی اندن چکدی پس آنی بربعید دکانه کوندردی بویله دیوکه ای بنم همبازم
بو عمره نان ویر وبونی مرادنه ومقصودنه سن ایرکور کانه رازسویله یعنی فهم ایله بنم آوازمدن دیو کنایت ایلر همان
انك بو کمسه بو نام وبو نشانده دردیمی واول کمسه نك دخی بو نام وبو نشاندن اول شهردن کچمیوب اکا مقید اولمسی
کندیسنی نان دن محروم ایلمکه سبب اولور که انلر بو خصوصده متفقلر ومتحدلردر کذلك اصحاب توحید واهل اتحادی
دخی بوکا کوره قیاس ایله که نام ونشانه مبتلا اولان اهل تفرقه بونلرك ایچنه دوشسه مادامکه اول نام ونشاندن
کچمدکچه وبونلرله هم مشرب وهم مذهب وهم ملت وهمرنك اولمدقچه بونلردن هرقنغی سنه واصل اولسه انی غیریه
ارسال ایلرلر (مثنوی) او همت زان سو حواله میکند * هین عمر آمد که تا برنان زند * چون یك دکان عمر بودی برو *
درهمه کاشان زنان محروم شو * وریك دکان علی کفتی بکیر * نان ازینجا بی حواله وبی زحیر * او هم سنی اول طرفدن
برآخر جانبه حواله ایلر بویله دیو که آکاه اول ای نان صاحبی عمر کلدی تا نانه اوره وسندن غدا ونصیب اله والحاصل چونکم
بردکانده عمر اولدك یوری دوکلی کاشان ایچره ناندن محروم اول زیرا انلر بو نامله مقید اولنه اتمك ویرمزلر واکر
بردکانده علی دیه سن ونامك علی قویه سن بورادن حواله سز وایچ اغریسی اولمقسز اتمك طوت که اول دکان صاحبی سنی
غیری یره حواله ایتمز وسن دخی ایچ اغریسی چکمزسن وبونك سببی اولدرکه انلر بو نامده اولنه اتمك ویرمکه اتفاق واتحاد
ایلمشلردر مادامکه برکمسه کندیلرك مذهب وملتنده اولمیه انلرا کا ضد اولوب اتمك ویرمزلر واول کمسه انلردن
نصیب الامیوب محروم قالور وبو سرخ شریف بورایه کلنجه یه دك مثال اولورشول کمسه لر حقنده که انلر اهل وحدت
اوله لر وباطنا اتحاد قیله لر وبری ایکی کوریجی احول بونلرك ایچنه کله واسم ورسمدن وتفرقه وتضاددن کچمیه بونلر
اکا نان روحانی ویرمزلر وغدای عرفانیدن انك جانبنه بهره ایرکورمزلر دیمك اولورنته کم قصه دن حصه نه ایدیکنه
اشارت ایدوب بیوررلر (مثنوی) احول دوبین چوبی برشد زنوش * احول ده بینی ای مادر فروش * اندرین کاشان
خاك ازاحولی * چون عمر میکرد چون بندی علی * احول دوبین چونکم نوشدن بی نفع اولدی ای مادر فروش سن

اون کوریجی احولسن پس سنك حالك نیجه اولور بو خاك كاشانده احوللكدن عمر كبی طولن چونكم علی اولمیه‌سن یعنی كور كه ایكی كوریجی احول كاشان شهرنده عیش ونوشدن بی نفع اولدی وغدا وطعامدن بی نفع ومحروم قالدی سن ایسك ای اناسنی صاتیجی اون كوریجی احولسن نه مرتبه عیش ونوشدن بی نفع اولمق كركسن بوندن قیاس ایله مادرفروش بونده مریدسن صاتیجی دیمكدن كنایت اولور كه بو دنیاده چوق كسه واردركه فی الحقیقه كندی به مادر مهربان اولان برمربی ومرشد واصل اولسه اكا اقتدا قیلمزلر ونام ونشان قیدندن خلاص اولمزلر نته كم اول كاشان شهرنده اولان كسه عمر نامندن بجه میوب عیش ونوشی برنامه صاتدیغی كبی اكثر نام وننك صاحبلری دخی برمادر مهربان كبی مربی كاملی كورسه‌لر نام‌لرندن بجوب آنی خریدار اولمزلر بلكه برقوری نام ونشانه انی صاتارلر پس بویله كسه‌لره مادرفروش دیمك برنده اولور ای ایكی كوریجی احول بو كاشان شهری كبی اولان خاك دنیا ایجره شاشیلغكدن بر وجودی برقاچ مغایر وجود كورمكدن واسم ورسم قیدنده قالمغدن كذر قیلمیه‌سن اول عمر نامنده اولان كسه كبی طولن چونكم علی اولمیه‌سن وبو ایكیسنی كنفس واحدة معنی بوزنده متحد بیلمیه‌سن بلكه بری برندن جدا قیلوب تعصب سمتنه سالك اوله‌سن لازم كاوركه عیش عرفانی ونوش وجدانیدن بی بهره قاله‌سن وبونده شول اهل طریق هیئتنده اولان احوللره دخی توبیخ وتعریض واردركه برآخر طریقده بر كامل ومكمل عارف واصلی بولدقده اكا اقتدا قیلمیه‌واندن مستفید اولمیه‌ودیه‌كه برزم طریقمزده دكلدر بو كامیل ومحبت وخدمت بزه لازم اولمزدیوب عمر نامنده اولان كسه قوری نامدن بجه‌میوب كاشان شهرنده بیهوده یره دوروحركت ایلدیكی كبی اول دخی برنامی كندوبه اورونوب اول نامدن بجه میوب وتوحید شرابن ایجه میوب بیهوده یره دوروحركت ایلیه (م ی) هست احول را درین

ویرانه دیر * كوشه كوشه نقل نوای تم خیر) احول ایچون بو ویرانه دیرده كوشه كوشه یكی نقل واردر ای كوكل خیر اول مكانده دیو نقل بونده فتح نونله انتقال معناسنه اولور ثم مكان مبهمدن عبارتدر ای حرف ندا در منادی محذوفدر كه اندن مراد احولك كوكلیدر بود برو ویرانه كبی اولان دنیاده ایكی كوریجی ومربی وكامل اولان عزیزلری بری برندن جدا قیلیجی كسه‌لر ایچون كوشه بكوشه یكی یكی نقل وحركت ایلمك واردر هر بری كندیسنه بویله دیوكه ای كشی خیر بود كانده در چونكم ایكی كورمكدن بجه‌مدی وبو توحید شرابنی ایجه‌مدی اول مكانده خیر بوله‌مز واول واردیغی دكاندن حظ ونصیب اله‌مز پس بونده خیر یوق انجق ای كوكل خیر سكا فلان مكانده فلان شیخدن حاصل اولور دیوب اول مكاندن نقل ایلر همچنین دوروحركت قیلمقدن خالی اولمز وكسه‌دن بهره ونصیب دخی بولمز وبو سوزلر بر كامل ومكملی طلب ایلمكدن منع قیلمز وبرنیجه ناقص شیخلره ملاقات اولدقده انلرك دام بیعتنه مقید اولوب اول نام ونشان قیدنده قالمغی هم مستلزم اولمز كه مواضع كثیره‌ده طلب مربی كامل ایچون تنبیه وتاكید ایلملری وكرارا امرارا انلرك صحبتنك منافعنی وناقص اولان شیخلرك ضررلرینی سویلملری بو معنایی مؤید اولور ومراد لری بویله اولدیغنه هم دلالت قیلور وبونده اولان ابیات شریفه وكلمات طیبه بركسه هر قنغی طریقده اولورسه اولسون بر كامل ومكمل عارفه واصل اولسه وانك مرادی دخی حضرت حقه وصول بولسه اما نام ونشاندن بجه‌میوب كندی طریقندن غیری بیلسه اول اولوروا كه همیشه ناقص قالوب غدای عرفانی ونان روحانیدن محروم اولمق لازم كاوردیكی افاده قیلور وبو معنالری مستلزم ومقتضی اولور (مثنوی)

وردو چشم حق شناس آمد ترا * دوست پربین عرصهٔ هر دو سرا * وارهیدی از حواله جابجا * اندرین كاشان بر

ازخوف ورجا وا كر سكا حق اكاهی ایكی كوز كادیسه وحاصل اولدیسه هر دو سرایك عرصه‌سنی پر دوست كوروقورتله‌سن جابجا حواله‌دن بو پر خوف ورجا اولان كاشان ایجره یعنی ای طالب حق اولان كسه اكر سنكچون حق فهم ایلیجی وحقیقت كوریجی ظاهر وباطن كوزلری حاصل اولدیسه هر ایكی عالمك میدانینی دوستله طولی كوركه (وهو الاول والآخر والظاهر والباطن) آیت كریمه‌سنك موجبنجه اولده وآخرده وباطنده وظاهرده اول دوستدن غیری یوقدر (وهو بكل شئ محیط) حسبنجه اول كل شیئ احاطه قیلمش وجمله‌ده براولمشدر اولیله اولیجق هیچ برشیئ اندن خالی وجدا دكلدر چونكم برمظهر كاملی واوصاف الهیه ایله متصف اولان بر واصلی بوله‌سن بو خدادن جدادر وبزم مذهب ومشربمزدن دخی دوردر دیمه تا كم اندن غدای عرفانی وحظ روحانی بوله‌سن ودخی بو پر رجا و پر خوف اولان كاشان دنیا ایجره جابجا حواله اولمقدن قورتله‌سن زیرا برموحد كاملی حضرت حقدن جدا بیله‌سن وبرآخر موحد كامله واصل اوله‌سن وانی دخی حضرت حقدن جدا بیله‌سن واول كی موحد اولان كامله انی مغایر ومخالف زعم قیله‌سن مقصود حاصل اولمق مقرر اولوروبرآخر كامله دخی واصل اوله‌سك مادامكه بنه كورش وبیلش همان بو اوله كالاول انلردن نیجه محروم اولورایسك بوندن دخی مراده ایرمیوب ینه محروم قالورسن چونكم شرط طریقت حقیقت بین بر كوزله كوروب حق واهل حق برخوش كورمكدر اول كوزی اله كتوروب وكندیكی برموحد اولان عارف كامله یورتا كم هم حضرت حق وهم جمیع

انبیا علیهم السلام واولیای عظامی انكله باطنا متحد كوره‌سن وانك آیینهٔ وجودنده جمله‌یی مشاهده قیله‌سن وخانه بخانه كزمكدن وكاشانه بكاشانه طالب اولمغدن خلاص اوله‌سن (مثنوی) اندرین جو غنچه دیدی یا شجر * همچو

هر جو تو خیالش ظن مبر * كه ترا از عین این عكس نقوش * حق حقیقت كردد و میوه فروش * بو جوی ایچره غنچه كوره‌سن یا خود شجر كوره‌سن هر جوی كبی سن اكا خیال ظن ایلمه كه سكا بو نقوش عكسنك عیننده حق حقیقت ومیوه فروش اولور جویدن مراد بونده محقق وكامل وعالم واصل اولان خواجه‌لرك وجودی اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولور كه محقق وكامل اولان خواجهٔ واصلك جوی وجودنده غنچه كبی برنا كشاده معنی كوره‌سن ویا خود معانیٔ اسرار میوه‌لرینك شجرینی كوره‌سن سن اكا سائر كسه‌لرك جوی وجودی كبی خیال ظن ایلمه كه محقق وكاملك وجودنده مرئی اولان صفتلر وحالتلر وحكمتلر ومعرفتلر جمله‌سی حقیقتدر سائر ناسك وجودلرنده مرئی اولان وظهوره كلان صفات وحالات كبی عكوس وخیالات دكلدر كه انلرك وجودنده كورینن صفاته وحالاته عكس وخیالات دینلسه لایقدر اما محقق اولان كاملك وجودنده بتن غنچهٔ معرفت وثمرهٔ حكمت عكس وخیال قبیلندن دكلدر كه اول كاملك وجودنده كورینن وظهوره كلان نقوشك عین عكسندن حضرت حق حقیقت اولور ومعانیٔ اسرار میوه‌لرین بیع قیلور اما سائر ناسك وجودنده تجلیٔ الهی اولمزیلكه تجلیٔ حق انلرك وجودندن عكس وأثر قبیلندندر اما محقق كاملك وجودندن ظهوره كلان تجلیٔ حق عكس وخیال قبیلندن دكل عین حقیقتدر واول كاملك وجودی حضرت حقه آئنه‌در جناب حق جل شانه انك وجودی واسطه‌سیله معانی وحقایق میوه‌لرین طالب اولنلره ویریجی وبیع ایدیجی اولورلر (مثنوی) چشم ازین آب از حول حر میشود * عكس می بیند سبد پر میشود *

چشم بو آبدن حولدن حر اولور عكس كورر سبد پر اولور یعنی اول موحد كاملك وشیخ واصلك وجود شریفی شول آب لطیفه بكزر كه انده شجر وثمرلر عكسی كورنمش اوله وبر كسه‌نك باطن كوزی هم احول دوبین اوله وایكی كورمكدن خالی اولمیه چونكم اویله بر احول دوبین اول آب صافی كبی اولان صاحب یقینك خدمت وارادتنه واصل اوله كوز اول وجود شریف وآب لطیف سببیله حولدن آزاد اولور وایكی كورمكدن نجات بولورا كرچه ظاهرا انده كوردیكنی سائر ناسده كوردیكی كبی عكس واثر كورروایكن اول كاملك وجودندن انك سبد جسمی معانی وحقایق میوه‌لریله پر اولور پس اول كاملك وجودی وكرم وجودی سائر ناسك وجودی كبی عكس اولمزیلكه فی الحقیقه تجلیٔ حقدركه اندن ظهوره كلور (م ی) پس بمعنی باغ باشد این نه آب * پس مشو عریان چو بلقیس از حباب) پس معنیده بو باغ اولور آب اولمز پس بلقیس كبی حبابدن عریان اولمه حباب آب اوزره ظهوره كلان ومتعین اولان كفه دیرلر كه معناده اول عین آبدر یعنی چونكم بر آب لطیف شكلنده مرئی اولان شیئك اوزرنده عكس شكلنده ظاهر اولان میوه‌لری تجربه ایلدكده عكس اولمیوب حقیقتا انلری میوه بولدقده اول آب صورتا آب ومعناده بر باغ لطیف كبیدر پس بلقیس صرح ممردی آب صافی ظن ایلیوب فی الحال ساقلرینی كشف ایدوب عریان اولدیغی كبی سن هم اول عالی جناب اولان كاملی اب وحباب كبی مطلق مظهر عكوس ظن ایلیوب جامهٔ تدبیر ولباس ادراكك واحتیاطدن عریان اولمه اكر اول آب وحباب شكلنده كورندی ایسه معناده باغ حقیقت وروضهٔ حكمت ومعرفتدر بلقیسك سلیمان پیغمبر علیه السلام كلمسنك وسلیمان پیغمبر علیه السلامك قوری یردن آب صافی شكلنده برصرح ممرد دوزمسی تفاسیرده مسطوردر (م ی)

بار كونا كونست بر پشت خران * همین بك چوب این خران او مران) بریكی خر بار لعل وكوهرست * بریكی خر بار سنك

ومرمرست * مثلا خرلرك اوزرنده كونا كون بار واردر آكاه اول سن بو خرلری برچوبله سورمه یعنی بهر حال هر كسك نفسی بر كونه باری مرتكب اولدیغی ملابسه ایله مركبه بكزر پس بوناسك نفوسی مركبلرینك اوزرنده كونا كون بو كار واردركه برینك كتوردیكی برآخرك كوتردیكنه بكزمز پس سن بو جمله باركیرلری وخرلری برنظرله كورمه وبرقیاس چوبیله سورمه كه بو نلرك جمله‌سنك كتوردیكی بار متساوی ومتشابه دكلدر مثلا برخرك اوزرنده اولان بار لعل وكوهر دركه انك بر دانه‌سی نیجه یوز بیك فلوری دكر وبر خرك اوزرنده اولان بار سنك ومرمر دركه اكرچه ظاهرا ثقیلدر لكن معناده بی قیمت وكمتردر پس بو جمله ناس هپسی مظاهر اسماء وصفات الهیه در جمله‌سنك خالق حق اولیجق بو جمله‌سی برابر دیمه وبونلری برنظرله كورمه كه بو نلرك هر برینك میاننده فرق بسیار وتفاوت بی شمار واردر

(مثنوی) بر همه چو ها تو این حكمت مران * اندرین جو ماه بین عكسش مخوان * آب خضرست این نه آب دام ودد * هرچه اندروی نماید حق بود * زین تك جو ماه كوید من مهم * من نه عكسم هم حدیث وهم رهم * دوكای

جویلر اوزره سن بو حكمكی سورمه بو جویده ماه كور اكا عكس اوقومه یعنی اكرچه جمیع ناسك وجودلری جویلر كبیدر وحق تعالینك ذات وصفاتی ماه ونجوم كبیدر كه انلرك وجودی جویلرنده منعكس اولمش وظهوره كلمشدر امدی

بو خلایقك وجودی مظاهر اوصاف الهی اولیجق انبیا علیهم السلام واولیای کرامك وجودلری مظاهر اوصاف
الهی اولیجق بو جمله نك وجودلری بردرو مظهر اوصاف الهی اولمقده برابردر دیمه سن بو حکمکی توکل وجود جویلرینه
سورمه وبونلرده مرئی اولان هب عکس صفات الهیه دردیوب طورمه بو خواجهٔ کاملك جوی وجودنده ماه حقیقی
کوروا کا عکس اوقومه که اولك آب وجودنده مرئی اولان حقیقتدر عکس و پرتو قبیلندن دکلدر بو خواجهٔ کاملك
وجودی فی المثل آب خضر در آب دام وددد کلدر که بو آب حیاتدن هر کیم نوش ایدرسه حیات ابدیه وسعادت
سرمدیه بولور اما سائر ناسك وجودلری آب دام ودد کبیدر انلردن نوش ایلین یا بردامه کرفتار اولور یا بربلایه ویا خود
هلاك اولور هر نه که خواجهٔ کاملك وجودنده کورینورسه حقیقت اولور عکس و پرتو قبیلندن اولمز بو جویك دیندن
ماه بن میهم دیر یعنی بو خواجهٔ کاملك جوی وجود بنك باطنندن ماه حقیقت اسان اشارتله ای طالبلر بن ماه
حقیقتم بن عکس دکلم خواجه نك وجودی ایله هم حدیث وهمراهم دریا خود معنی اول ماه حقیقت بن عکس دکلم
بلکه هم کلام وهم طریقم دیو سویلرنته کم اول ماه حقیقت بعض ولیلرك جوی وجودندن انا الحق دیدی وبعضیلردن
دخی سبحانی ما اعظم شانی دیو سویلدی (مثنوی) اندرین جو آنچه بربالاست هست * خواه بالا خواه در روی کیر دست
ازدر جوها مکیر این جوی را * ماه دان این پرتو مه روی را * بو جویده اول نسنه که بالاده در وار در استرسك بالایه
واسترسك اکا ال طوت غیری جویلر جنسندن طوتمه بو جوبی بو ماه رویك پرتونی ماه بیل اول نسنه که عالم بالاده
ومرتبهٔ اعلاده وار در اول نسنه نك جمله سی بو خواجهٔ کاملك جوی وجودی ایچره وار در پس سن استرسك اول
نسنه لری بالذات عالم اعلادن وحضرت خدادن اخذ ایله واسترسك اول کامل ومکمل اولان خواجه نك جوی
وجودنه ال طوت ومرادی اندن اخذ ایت زنهار بو کاملك وجود شریف وجوی لطیفنی غیری جویلر جنسندن
طوتمه وبونی سائر بشره قیاس ایتمه بلکه بو ماه روی اولان کاملك پرتونی عین ماه بیل وماه حقیقی اول خواجه نك
وجودندن تجلی قیلمش وظاهر اولمش کوروانك مظهر اوصاف الهی اولدیغنه برخوش نظر ایر کورتا کم حقیقت
بین اولنلردن اوله سن واحوللك مرتبه سندن قورتله سن (مثنوی) این سخن پایان ندارد آن غریب * پس کریست
ازدرد خواجه شد کئیب * حاصل کلام خواجهٔ کائناتك ودخی اکا وارث اولان عالی صفاتك اوصاف کمالاتنه
متعلقه اولان کلمات پایان طوتمز اول غریب وامدار چونکم خواجه نك وفاتندن صکره خبر دار اولدی خواجه نك
دردندن اوتری چوق اغلدی ومحزون وشکسته اولدی وعاجز ومضطر قالدی حتی شهر یا یردی ودخی بعض اعیانی
انك حالنی طویدی وبیلدی و پایردك قلبنه مرحمت کلوب انك دینی اعیان شهره عرض ایلیوب توزیع ایلدی نته کم
بو سرخ شریفدن معلوم اولورکه بیوررلر (توزیع کردن پایرد در جملهٔ شهر تبریز وجمع شدن اندك چیز ورفتن آن غریب
بتربهٔ محتسب بزیارت واین قصه را بر سر کور او کفتن بطریق نوحه) بو سرخ شریف شهر تبریزك جمله اغنیا سنه اول
غریب وامدارك دیونی ادا ایلمك ایچون پایردك یعنی کتخدا سنك توزیع ایلمسی وانلرك جمله سندن برازجق شی جمع
اولمسنك واول غریب وامدار بونی کوردکدنصکره محتسب تبریزنك تربه سنه زیارت طریقیله کتمسنك وبو قصه یی نوحه
طریقیله اول محتسب تبریزنك قبری اوزره سویلمسنك ونوحه ایلمسنك بیانده در (مثنوی) واقعهٔ آن وام او مشهور شد
پایرد ازدرد او رنجور شد) ازپی توزیع کرد شهر کشت * ز طمع میکفت هر جا سرکذشت) هیچ ناورد از ره کدیه بدست
غیر صد دینار آن کدیه پرست) اول غریبك اول وامی واقعه سی اهل تبریز میاننده مشهور اولدی واول غریبك محتسبه
اعتمادا بو قدر دیون ارتکاب ایلدیکی خلق ایچنده شیوع بولدی پایرد اول غریبك دردندن رنجور اولدی
یعنی اکا زیاده مرحمت ایلدیکندن خسته خاطر اولدی پایرد بر قومك قیمته ونقیبنه وشهر کتخدا سنه دیرلر اول پایرد
توزیعدن اوتری شهرك اطرافنی طولاندی درهم ودیناره طمعندن اوتری هر قنده اولسه سرکذشتی سویلردی واول
غریب وامدارك محل مرحمت اولدیغنی اعیان شهره نقل ایلردی الحاصل بو قدر جد وسعی ایلدی کدیه ودریوزه
بولندن الته هیچ برشئ کتورمدی اول کدیه پرست یوز التوندن غیری بودوکا ی شهر خلقندن انجق یوز التون قدر مبلغ
اله کتوره بیلدی (م ی) پایرد آمد بدو زین شکرفت * شد بکوران کریم پس شکفت * کفت چون توفیق یابد بنده *
که کند مهمانی فرخنده * مال خود ایثار راه او کند * جاه خود ایثار جاه او کند * پس پایرد کلدی اول غریب
وامدارك ایکی الی طوتدی یا خود انی ایکی الیله طوتدی اول مختار کرمده چوق عجیب اولان کریمك قبری جانبنه
کتدی اول پایرد اول غریب وامداره دیدی چونکم بر بنده توفیق الهی بوله وا کا حق تعالی هدایت قیله کدا اول
بنده بر فرخنده نك مهمانلغن ایلیه اول فرخنده اولان دولتلو کندی مالنی اول کسه نك یولنه ایثار ایلر و کندی جاهنی
اوکسه نك جاهنه ایثار ایلر (م ی) شکر او شکر خدا باشد یقین * چون باحسان کرد توفیقش قرین * ترك شکرش ترك

شکر حق بود * حق اولاشك بحق ملحق بود * یقین بودرکه اول موفق اولان فرخنده نك شکری خدانك شکری اولور
چونکم توفیق الهی اول فرخنده یی احسان ایلمکه قرین ایلدی لازم کلدیکه اول سبب احسان وکرم اولان کسه یه
شکر ایلیه سن زیرا انك شکرنی ترك ایلمك حق تعالینك شکرنی ترك ایلمکدر من لم یشکر الناس لم یشکر الله حدیثی
بو معنایه دلالت قیلور اول منعمك حقی لاشك حضرت حقه ملحق اولور زیرا اول منعم انعام حقه واسطه والت اولمشدر
پس احسان دیده اولان کسه اوزره اکا دخی شکر قیلمق لازم کاور (مثنوی) شکر میکن مر خدا را در نعم * نیز میکن
شکر ذکر خواجه هم * خدای تعالی حضرتلرینه نعمتلرده شکرلر ایله دخی سبب نعم اولان خواجه نك شکرنی
وذکرنی ایله یعنی سکا بر خواجهٔ کریمدن وافر نعمت کلسه سن اول نعمتلر خصوصنده خدای تعالی حضرتلرینه شکر
ایله ودخی اول نعمتلری سکا ایصال ایلین وآلت حق اولان خواجه یه هم ایله که حضرت رسول اکرم صلی الله علیه
وسلم اشکر الناس لله اشکرهم للناس بیورمشلردر رواه اسامة بن زید وابن مسعود رضی الله عنهما (مثنوی) رحمت
مادر اکرچه از خداست * خدمت او هم فریضست وسزاست * مادر مهربانك رحمی اکرچه خدادندر یعنی والدهٔ
مشفقه نك کندی فرزندی اوزره مرحمت وشفقت ایلمسی کرچه حضرت حقدندر اما ینه اول مادرك خدمتی فریضه
وسزادر زیرا حق تعالی حضرتلری والدینه دخی (ان اشکر لی ولوالدیك) دیمکله شکر ایلمك ایچون امر قیلمشدر و دخی
انلرك هر برینه احسان ایلمکه حکم ایلمشدر کما قال فی سورة بنی اسرائیل (وقضی ربك الا تعبدوا الا ایاه وبالوالدین احسانا
وحقوق والدین حقنده آیات کریمه واحادیث شریفه چوق وارده اولمشدر حدیث کتابلرنده وموعظه کتابلرنده هم بونك
ایچون مستقل برباب ایلمشلردر تفصیله حاجت یوقدر (مثنوی) زین سبب فرمود حق صلوا علیه * که محمد بود محتال
الیه * بو سببدن حق تعالی حضرتلری مؤمنلره صلوا علیه بیوردی زیرا محمد علیه السلام حضرتلری محتال الیه
اولدی بو بیت سورهٔ احزابده اولان آیت کریمه یه اشارتدر (قال الله تعالی ان الله وملائکته) تحقیقا الله تبارك
وتعالی وملائکه سی (یصلون) تصلیه ایدرلر (علی النبی) پیغمبرك اوزرینه صلوة اللهدن رحمت وملائکه دن استغفار
ومؤمنلردن دعادر (یا ایها الذین امنوا صلوا علیه) ای خدا ورسولنه تصدیق ایلینلر اول پیغمبر علیه السلامه دعا ایلیك
یعنی اللهم صل علی محمد وعلی آل محمد دیو سویلیك (وسلموا تسلیما) دخی سلام ایلیك اکا سلام قیلمقله یعنی (السلام علیك
یا ایها النبی ورحمة الله وبرکاته) دیمك بعضلر سلامی انقیاد معناسنه المشلر سلموا ای انقادوا لاوامره دیمشلردر وبو آیت
صلواتك وجوبنه دلالت ایدر وجمله علما امر وجوب ایچون اولدیغنه متفقلردر ولکن مقدارده اختلاف ایتمشلردر مثلا
امام مالك جمیع عمرنده برکره ایتمك واجبدر وسائرلری مندوب ومستحبدر دیمشلر وبعضلر مجلسده ذکر اولندقده برکره
تصلیه واجبدر وسائری مندوب ومستحبدر دیمشلر (م ی) در قیامت بنده را کوید خدا) هین چه کردی انچه دادم مر ترا
کوید ای رب شکر تو کردم بجان * چون ز تو بود اصل آن روزی ونان * قیامتده خدای تعالی بر بنده سنه دیه اکاه
اول ای بنده اول نعمتلریکه بن سکا ویردم سن نه ایلدك اول بنده دیرکه ای بنم ربم سنك جان ودل ایله شکرك ایلدم وسکا
مدح وثنالر سویلدم چونکم اول رزق ونانك اصل ومنشأی سندن ایدی یعنی چونکم اول نان وغدانك اصلی سندن ایدی
اول نعمت مقابله سنده سکا شکر ایلدم دیر وشکرنه دیمکدر وانك مرتبه لری نه قدر در بیان اولندی (م ی) کویدش حق نی
نکردی شکر من * چون نکردی شکر آن اکرام فن * بر کریمی کردهٔ ظلم وستم) که زدست او رسیدت نعمتم) حق تعالی اول
بنده یه دیر یوق بنم شکرمی ایلمدك چونکم اول اکرام فنلونك شکرنی ایلمدك یعنی چونکم اول فنی اکرام وخوی وخصلتی
احسان وانعام اولان منعمه شکر ایلمدك بکا دخی شکر ایلمدك برکریمه ظلم وستم ایلمشسن اکا شکر ایتمکله که
بنم نعمتم سکا انك الندن ایرشدی یعنی شول برکریمه ظلم وستم ایلمشسن که بنم نعمتم سکا انك الندن ایرشدی چونکم
انك حقنی بیلمکله واکا شکر قیلمغله اکا جفا ایلدك اول جفانی معناده بکا ایلدك پس بنده اول پایردنه
کار ایلدیکنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) چون بکوران ولی نعمت رسید * کشت کریان زار
وآمد در نشید * کفت ای پشت وپناه هر نبیل * مرتجا وغوث ابناء سبیل * ای غم ارزاق ما بر خاطرت * ای چو رزق
عام احسان وبرت * چونکم اول غریب وامدار پایرد ایله کلوب اول ولی نعمتك قبرینه ایرشدی کریان اولدی
زاریلك قیلدی وسؤال وطلب ایلمکه کلدی نشید نونك فتحیله وشینك کسریله شول شعر درکه خلق ایچنده اوقنور بونده
مرثیه اوقمق معناسی مراد اولور اول غریب بوکونه نوحه ایدوب دیدی ای هر نبیلك پشت وپناهی نبیل بزرك
ونیکو معناسنه در فقیر معناسنه دخی استعمال اولنور بونده فقیر معناسنه اولمق مناسب کورینور اکرچه ای اولولرك
ونیکو کارلرك پشت وپناهی دخی دیمك جائز اولور وای ابنای سبیلك غوثی ومرتجاسی یعنی ای مسافرلرك ویول
اهلنك مددو معینی ومحل رجاسی ومأوی وملتجاسی دیدی ای شول صاحب سعادتکه بزم ارزاقز غمی سنك خاطرك

اوزره دراى سنك احسانك وبرلك رزق عام كبيدر بعض نسخه ده عامد نصكره واو عاطفه واقع اولمشدر غلط ناسخدر
وخطادر اصح اولان نسخه ده واو عاطفه احساند نصكره واقع اولمشدر (مثنوى) اى فقيرانرا عشيره ووالدين * در خراج
وخرج ودر ايفاء دين * اى فقيرلره والدين وعشيره كبى اولان صاحب دولت خراجده وايفاء دينده يعنى اى فقيرلرك
دينى ايفا وادا ايلمكده وخرجلرنى كورمكده وخراج وتكاليف وقتنده انلرك خراجنى وتكليفنى اوزرينه المقده والدن
پدر ومادر كبى مهربان اولان وقوم قبيله كبى معين وظهير كالان صاحب سعادت ديدى (مثنوى) اى چو بحر از بهر
نزديكان كهر * داده تحفه سوى دوران مطر * اى بحر كبى نزديكاردن اوترى كهر ويرمش ودورلر جانبنه مطر تحفه
ويرمش يعنى اى دريا كبى كندويه قريب اولنلره كوهر ويرمش وكندى قريندن وجوارندن بعيد اولنلره بارانى تحفه
كوندرمش يعنى سحاب دريادن امطارى الوب دريادن دور اولان يرلره اول مطرلرى تحفه ايلمديكى كبى سن درياى
كرمدن دخى بركسه اول درهم ودينارى آلوب بعيد اولنلره انى سندن تحفه ويرن دولتلو ديدى (مثنوى) پشت ما كرم
از تو بود اى افتاب) رونق هر قصر وهر كنج خراب) اى آفتاب برم ارقه مز سندن كرم ايدى اى هر قصرلك رونقى وهر خرابك
كنجى يعنى اى هر قصرلك رونقى واى هر خرابه نك كنجى اولان آفتاب كرم برم پشتمز سندن كرم وقوى اولدى وسكا اعتماد
واتكا ايتمكله بو قدر دونى ارتكاب قيلدى سن بنم قصردرونمك رونق وتابى وخراب اولان قلبمك كنج بى حسابى
ايدك ديدى (مثنوى) اى درا بروت نديده كس كره * اى چو ميكائيل زاد ورزق ده * اى سنك رويكده وابروكده كمسه
چين وكره كورمامش اى ميكائيل كبى زاد ورزق ويريجى يعنى حضرت ميكائيل عليه السلامى حق تعالى
حضرتلرى ارزاق اوزره موكل ايليوب هر كسه مقسوم اولان رزقى ميكائيل عليه السلام حضرتلرى ويرديكى كبى
سن هم انك قوللرينه زاد ورزق ويريجيسن باخصوصكه بو احسان وكرمده كمسه سنك روى شريفكده عقده وچين
كورمامشدركه اسخى واكرم اولان كمسه لرك خلق لطيفى بويله اولوركه جود وعطا ايلدكده كولر يوزايله وشيرين سوزايله
جود وعطا ايلر (مثنوى) اى دلت پيوسته تا درياى غيب * اى بقاف مكرمت عنقاى غيب * اى سنك كوكلك
درياى غيبه پيوسته اولان اى مكرمت قافنده عنقاى غيب اولان دولتلو يعنى اى سنك كوكلك عالم غيبك درياى
جودنه متصل اولان صاحب دولت اى مكرمت كوه قافنده عنقاى غيبى اولان صاحب سعادت ديدى (م ى) ياد
ناورده كه از مالم چه رفت) سقف همت هر كز نكفت) ياد كتورمش بويله ديو كه مالمدن نه كتدى سنك همتك سقفنك
سمتى هركز شكافته اولمامش نكفت كاف عربيك فتحه سيله يارلمدى معناسنه در كفتن لفظندن مشتقدر كفتن يارلمغه
ديرلر يعنى اول غريب بو كونه نوحه ايلدى وانكا بو كونه مدح سويليوب ديديكه اى خواجهٔ كريم سن شول جود وكرم
صاحبيسنكه هر نه قدر مال ورزق عطا ايلسك مالمدن نه كتدى ديو خاطره كتورممشسندر وسنك عالى اولان همتك
سقفى هركز شق اولمدى وهمت عاليه كه فتور ونقصان كلمدى (م ى) اى من وصد همچو من در ماه وسال) مر ترا چون
نسل تو كشته عيال * اى بن وبوزبنم كبى كمسه لر آيده ويلده تحقيق سكا سنك نسلك كبى عيال اولمشدر يعنى اى سن
شول بر كريم وسخى وجوانمردسنكه بن وبنم كبى نيجه يوز محتاج وفقير كمسه لر هر آيده وهر يلده سنك اولاد وانسالك كنديكه
نيجه عيال اولديسه بزدخى اولاد وانسال كبى سكا عيال اولدق وسندن نيجه الطافلر واحسانلر ورعايتلر بولدق ديدى
بونده اول غريب وامدارلسانندن سخى وجوانمرد اولان كمسه لرك اوصافنى واحوالنى بيان ايلمشلردركه كريم الطبع
مخيلرك محتاجلره معامله سى بويله اولور وسخا وكرم صاحبى فقرا وضعفايه لطف واحسانى بويله ديمكى اشعار
قيلور (مثنوى) نقد ما وجنس ما ورخت ما * نام ما وفخر ما وبخت ما * تو نمردى ناز وبخت ما بمرد) عيش ما ورزق
مستوفى بمرد * برم نقدمز وبرم جنسمز متاعمز وبرم رختمز وبرم نامز وبرم فخرمز وبرم بختمز ايدك اى خواجهٔ
كريم سن اولمدك برم نازمز وبختمز اولدى يعنى مؤمنلر اولمز باخصوصكه كريم النفس اوله سن برم بختمز ايدك وبزسنكله
نازايدرلدك سن دار فنادن دار بقايه انتقال ايلدك وبرم بختمز ونازمز وعيشمز ومستوفى اولان رزقمز اولدى سن
كتمكله عيشمزه ومستوفى اولان رزقمزه نقصان كلدى (مثنوى) واحد كالالف در رزم وكرم * صد چو حاتم كاه ايثار ونعم
رزمده وكرمده بيك كمسه كبى بركسه ايدك ايثار ونعم وقتنده يوز حاتم كبى ايدك يعنى شجاعتده وكرم قيلمقده
نيجه بيك آدمه معادل ايدك كه سنك شجاعتك وكرمك نيجه بيك آدم قدر وار ايدى ونعمتلر وايثار
نثارلر ايلمك وقتنده سن نيجه يوز حاتم طى كبى بركسه ايدك ديدى (مثنوى) حاتم ار مرده بمرده مى دهد
كردكانهاى شمرده مى دهد * تو حياتى مى دهى در هر نفس * كز نفيسى مى نكنجد در نفس * تو حياتى ميدهى بس پايدار
نقد زر بى كساد وبى شمار * حاتم اكر مرده يى مرده يه ويرديسه معدود جوزلر ويرر يعنى حاتم طيك ويرديكى درهم
ودينار در ومتاع دنياى غدار دركه فى الحقيقه بونلر مرده درلر وبونلره طالب اولان اهل دنيا دخى مرده حكمنده درلر

ولهذا

ولهذا قال عليه السلام لا تجالسوا الموتى الا وهم اهل الدنيا وقال عليه الصلوة والسلام ايضا اياكم ومجالسة الموتى
قالوا ومن الموتى يا رسول الله قال النبى صلى الله عليه وسلم الاغنياء اصحاب نهى قتنده معدود اولان درهم ودينار
صايلمش جوزلر كبيدر پس عند العارفين حاتم طائينك سخاسى سخاد كادر زيرا حاتم برمرده وجماد اولان شيلرى
طالب دنيا اولان كمسه لره بذل وايثار ايدردى انك درهم ودينار ويرمه سى رجال مرتبه سنه بالغ اولان اهل كمال قتنده
اطفاله صايلمش جوزلر ويرمك كبيدر اما سن اى سخى كامل وجوانمرد اولان فاضل هر نفسده طالب حيات طيبه
اولانلره بر حيات ابديه ويررسنكه نفيسلكدن نفسه صغمز نفس بونده كلام معناسنه در يعنى اى اجود واسخى اولان
كامل سن هر وجهله حاتم طائيدن اجود واسخاسن وسنك ويرديكك انك ويرديكندن افضل واعلادر زيرا سن هر دمده
طالب اولان آدمه حيات قلبيه ونعمت روحانيه وغداى نورانيه ويررسن كه اول حيات قلبيه زياده
نفاستندن كلامه صغمز وغايت لطافتندن دهانه وبيانه كلمزسن شول لطف وكرم صاحبى اهل سعادت سن كه زياده
پايدار وابدى بر حيات ويررسن وبى كساد وبى شمار اولان نقد زرى ويررسن بونده بى كساد اولان نقد وزردن مراد
حكمت زرلريدر بى شمار اولمسى * ومن يؤتى الحكمة فقد اوتى خيرا كثيرا * آيت كريمه سنك مقتضاسنجه خير كثير
اولمسيدى وزر حكمت اصلا كساد اولمق احتمالى يوقدر بلكه همشه دنياده واخرتده رواج ورونق بولمقده در كما قال
فى ديباجة السفر الثالث ويأخذ من كنز الحكمة الاموال العظيمة التى لا تكسر ولا تورث ميراث الاموال وقال الحكيم
الترمذى الجود التام بذل العلم فان متاع الدنيا عرض زائل ينقصه الانفاق والعلم عكسه فانه دائم وباق * وبو روايه
مناسب اولان بعض كلمات بيان اولندى (مثنوى) وارثى نابوده يك خوى ترا * اى فلك سجده كنان كوى ترا
سنك بر خويكه بر وارث اولمامش اى فلك سنك كويكه سجده ايديجيدر خواجهٔ تبريزينك غريب وامدارلسانندن
مدحنى ايتمك مناسبتيله خواجهٔ كائنات حضرتلرينك مدحنه اشارت بيوررلركه اى خواجهٔ عالم واى سيد ولد آدم
سنك بر خوى شريفكه بر وارث اولمامش وخلق عظيمكى بر كمسنه بولمامش كه سنك شان شريفكده حضرت حق (انك لعلى
خلق عظيم) بيورمشدر اى سن شول عظيم الشانسن كه فلك سنك مقام ومكانكه سجده كناندر (مثنوى) خلق را از كرك
غم لطفت شبان * چون كليم الله شبان مهربان * خلق ايچون غم كركندن سنك لطفك شباندر كليم الله كبى شبان
مهرباندر يعنى غم والم كه فى المثل بر كرك درنده كبى خلقه مضر وزيانكار بر حالتدر سنك لطف ومرحمتك بو خلق عالمى
الم قورتلرندن حفظ وحمايت ايديجيدر مهربان اولان كليم الله حضرتلرى كندى قيونلرينه شفقت ايدوب انلرى حفظ
وحمايت ايلديكى كبى شول زمانده حضرت موسى صلوات الله على نبينا وعليه شعيب نبى عليه السلام حضرتلرينك
صفورا نام دخترنى تزوج ايتدى شعيب نبى عليه السلام حضرتلرى اكا بر عصا وكندى قيونلرى سوروسندن بر سورى
قيون ويروب مصر جانبنه كتمكه وخلق حق يولنه دعوت ايتمكه اذن واجازت ويردى حضرت موسى عليه السلام
خاتوننى يانه الوب مصر جانبنه متوجه اولوب اول قيون سوروسنى سوروب بر كون اخشام زماننده باد وباران اولنده
وادى ايمن كنارنه كلديلر حكمت اللهيك اول شب ظلمانيده خاتونلرينه وضع حمل ايلمك اقتضا ايتدى بر جانبدن ظلمت شب
وبر جانبدن دخى رعد وبرق وباد وبارانك ظهورى واستيلاسى اول حضرتى مضطر قودى مع هذا اول قيونجقلر دخى
هر برى بر جانبه فرار ايتمكله باشلدى هله بونلرى نه حال ايسه بر يره جمع ايلدى اما بونلرك ايچنده بريسى اول حضرتدن
قاچدى واول دخى سكردوب انك اردنه دوشدى نته كم بو حكايته بو ابيات شريفه ايله اشارت ايدوب بيوررلر (مثنوى)
كوسفندى از كليم الله كريخت) پاى موسى آبله شد نعل ريخت) در پى او تا بشب در جست وجو) وان رمه غائب شده
در چشم او) كوسفندى از رماندكى شد سست وماند * پس كليم الله كرد از وى فشاند * كف همى ماليد بر پشت وسرش
مى نواخت از مهر همچون مادرش) نيم ذره طيركى وخشم نى * غير مهر ورحم وآب چشم نى) كفت كيرم بر منت رحمى
نبود * طبع تو بر خود چرا استم نمود * بر كوسفند كليم الله عليه السلام حضرتلرندن قاچدى وحضرت موسى عليه
السلام انك اردنجه محكم سكرتدى حتى اول حضرتك پاى مباركى آبله اولدى ونعلى دوكدى يعنى زياده سكرتمكدن
شيشدى وقبرق اولدى وباشمقلرنى دوكدى او قيونك اردنجه اخشامه دك جست وجوده اولدى واول قيون سوروسى
انك كوزندن غائب اولمشدى اول سوريدن قچان قيون ماندهلكدن يعنى يورغونلقدن سست اولدى وقالدى پس
كليم الله عليه السلام حضرتلرى اول قيونجغى طوتدى واندن توزى سلكدى وانك ارقه سنه وباشنه مرحمتلر الى
سوردى وصغادى ومهر ومحبتدن انى مادر كبى اوخشادى وشفقت قيلدى يارم ذره قدر اول حضرته تيره لك وخشم
اولمدى مهردن ورحمدن وآب چشمدن غيرى اولمدى يعنى اول حضرت كرچه بو قدر تعب وزحمت چكدى لكن اصلا
بولانمدى وخشمه كلدى واغلمقدن وشفقت ومرحمت قيلمقدن غيرى اول حضرتدن بر خوى وخصلت صادر اولمدى

خصوصا بغایت غضبناك ایدی امام رحمت وشفقتی دخی زیاده غالب ایدی کمال شفقتندن اول فرار ایلین کوسفنده
دیدی ای دردمند طوتلم که سنك بکا رحمك اولمدی سنك طبعك سکا نیچون ستم کوستردی اکر بکا مرحمت ایتمیوب
آجیمدك ایسه کندی نفسکه باری بو تعب وزحمتی نیچون روا کوردك دیدی وبوکونه مرحمت وشفقتلر اظهار ایلدی
(مثنوی) با ملائك کفت یزدان آن زمان * که نبوت را همی زیبد فلان * یزدان حضرتلری جل وعلا ملائکه یه اول
زمان دیدیکه ای بنم ملکلرم فلان قول نبوته براشورور رسالته لایق اولورکه اندن بومرتبه مرحمت وشفقت وحسن
سیرت ظهوره کلور قیو نجقلره بومرتبه مرحمت وشفقت ایلین بنم قوللرمه دخی راعی وداعی اولسه وانلره تربیه ایدوب
حمایت قیلسه لایق اولور بیوردی (مثنوی) مصطفی فرمود خود که هر نبی) کرد چوپانیش برنا یا صبی) بی شبانی کردن
وان امتحان * حق ندادش پیشوایی جهان * کفت سائل هم تو نیز ای پهلوان * کفت من هم بوده ام دهری شبان *
تا شود پیدا وقار وصبرشان * کردشان پیش از نبوت حق شبان * بو ابیات شریفه بو حدیث لطیفه یه اشارت اولورکه
امام بخاری رحمة الله علیه حضرتلری ابو هریرة رضی الله عنه حضرتلرندن روایت بیورورلر قال صلی الله علیه وسلم
ما بعث الله نبیا الا رعی الغنم فقالوا وانت یا رسول الله فقال علیه السلام نعم کنت ارعی علی قراریط لاهل مکة کذا
فی المشارق والمصابیح فی باب الاجارة ومعنای شریفی الله تبارك وتعالی بر پیغمبری بعث ایلمدی الا پیغمبر قیون کوتدی
پس اصحاب کرامدن اوراده حاضرا ولنلر دیدیلر یا رسول الله سندخی قیون کوتدکمی حضرت نبی علیه السلام دیدی
نعم بن دخی قیون کوتدم اهل مکه ایچون قیراطلر اوزره بعضلر قراریط مکه اطرافنده بر موضعك اسمیدر واحد طاغنه
دخی دیعنلر دیرلر بو تقدیرجه علی فی معناسنه در دیمشلر وبعضلر دخی قراریط قیراطك جمعیدر قیراط نصف
دانقه درلر یعنی اهل مکه بنی استیجار ایدوب انلره هر کون بر قیراط اجرتله قیون کوتدم دیمك اولور وبو ابیات شریفه دخی
بو حدیث شریفی تفسیر قیلور بیورورلر که مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلری بیوردیکه هر نبی اول قیونه چوبانلق
ایتدی برنا یاصبی ایکن ویاخود بیوب جوان اولدیغی حالتده قیون کوتدی دیدی چوبانلق ایلمکسزن اول
امتحان واختبارسز حق تعالی اول پیغمبره جهان پیشوالغنی ویرمدی الا اول پیغمبر قیون چوبانلغنی ایتدکدن
وحق تعالی انی رعی غنمه مبتلا قیلدقدنصکره پیشوالق ویردی اول مجلسده بر سائل اول حضرته دیدی هم سندخی
قیون کوتدکمی ای پهلوان نبوت ورسالت دیدی اول حضرت صلی الله علیه سلم دیدی بن هم بردهر شبان اولمشم بن
دخی مکه وادیلرنده برزمان اجرتله رعی غنم قیلمشم دیدی وانبیای عظامك قیون کوتمرنده حکمت بودرکه تا کم انلرك
وقاری وصبری زیاده اوله انکیچون حق تعالی انلری نبوتدن مقدم قیون چوبانی ایتدی وانلرك هر بریسی قبل البعث
قیون کوتدی قال شارح المصابیح فی شرح هذا الحدیث علة رعیهم الغنم انهم اذا خالطوا الغنم زادلهم الحکم والشفقة
فاذا صبروا علی شفقة رعی الغنم وعلموا اختلاف طبایع کل فرد من الغنم وصبروا علی جمعها مع تفرقها فی المرعی والمشرب
عرفوا ضعفها واحتیاجها الی النقل من موضع الی موضع صبروا علی مخالطة العوام مع اختلاف طباعهم وذلة
عقول بعضهم وغل نفوسهم من دعوتهم الی الدین لانهم اعتادوا تحمل المشقة (مثنوی) هر امیری کو شبانی بشر *
آنچنان آرد که باشد مؤتمر * هر بر امیر که او بشر نوعنك چوبانلغنی انجلین کتوره که مؤتمر اوله مؤتمر امری قبول ایلمش
معناسنه دریعنی هر بر حاکم نوع بشرك چوبانلغنی انجلین کتورملك کرکدرکه اول حاکم الله تعالینك امرنی قبول ایلمش اوله
وانك قوللری ایچنده الله تعالینك بیوردیغی اوزره حکومت قیله (مثنوی) حلم موسی وار اندر رعی خود * او بجای
ارد بتدبیر خرد * لاجرم حقش دهد چوپانی * برفراز چرخ مه روحانی * کندینك رعینده موسی وار حلمی او برینه کتوره
تدبیر خردله یعنی اول امیر کندینك رعایاسی خصوصنده حضرت موسی علیه السلام کبی تدبیر خردله حلم وشفقتی
برینه کتوره وهر کسه مرحمت وعدالت اوزره اوله چونکیم اول امیر کندی رعیه سی ایچره بویله عمل قیله لاجرم حق تعالی
اکا چرخ ماهك فوقی اوزره روحانی بر چوبانلق ویرر فراز بونده فوق معناسنه اولور چرخ مه فلك قمر دیمکدر بونده مرتبهٔ
اعلی مراد اولور یعنی بر امیر کندی رعایاسی ایچره عقل وتدبیرله موسی علیه السلام وار حلم ومرحمتی برینه کتوره لاجرم
حق تعالی اکا من حیث المعنی فلك قمردن عالی مرتبه اوزره روحانی بر راعیلك وداعیلك ویرر وانی عادل اولان امیرلر
مرتبه سنه ایرکورر که عادل اولان امیرلرك مرتبه سی * ان المقسطین عند الله علی منابر من نور عن یمین الرحمن *
حدیث شریفنك حسبنجه عند الله نوردن منبرلر اوزره اونور مقدر (مثنوی) آنچنانکه انبیا زین رعا * بر کشیدو داد
رعی اصفیا) انجلین که انبیای عظام علیه السلامی بو رعایه دن حق تعالی چکدی وانلره اصفیا رعینی ویردی اصفیا
صفینك جمعیدر بونده اصفیادن مراد انبیا علیهم السلامه متابعت ایلین مؤمنلردر که نوع بشر حیواناته نسبتله صفیلر
ونوع بشردن انبیا علیهم السلامه ایمان کتورن وکندیلرینی متابعت مرتبه سنه یتورن امم دخی صفیلردر پس

توضیح معنی بویله دیمك اولورکه الله تعالی حضرتلری اول امیری خلق چوبانلغندن یوقری چکوب انجلین اکا
بر روحانی چوبانلق ویررکه انبیای عظام علیهم السلامی نته کم بو قیون چوبانلغندن یوقری چکدی وصفی اولان
مؤمنلرك رعینی وتربیه وارشادنی انلره ویردی پس مناسبتله بو قدر معارف بیوردقلرندنصکره ینه اول غریب وامدارك
خواجهٔ تبریزی به دیدیکنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیورورلر (مثنوی) خواجه باری تو درین چوپانیت * کردی
آنچه کور کرد شانیت * ای خواجه سن باری بو چوبانلغکده اول نسنه یی ایتدك که سنك شانی وعایبك کور
اولور شانی عایب وقادح وبغض ایدیجی معناسنه دریعنی ای خواجه سندخی بو ضعفا وفقرایه ایلدیکك رعایت وحمایتده
اول لطف واحسانی ایلدك که سکا بغض ایلیجی وسنك عیبکی سویلیجی کسه لر کور وابتر اولدی (مثنوی) دادم انجا
در مکافات ایزدت * سروری جاودانه بخشدت * بر امید کف چون دریای تو * بر وظیفه دادن وایفای تو * وام کردم
نه هزار از زر کزاف * تو کجایی تا شود این درد صاف * بیلورم اول عالمده مکافات ایلمکده سنك ایزدك سکا جاودانی
سرورلك بخش ایلر یعنی (هل جزاء الاحسان الا الاحسان) آیت کریمه سنك حسبنجه بیلورمکه سنك ربك سکا
بو احسانك مقابله سنده مکافات ومجازات قیلمقده اول عالم باقیده جاودانی سرورلك وابدی سلطانلق وشاهلق ویرر
وسنی بر سر اعلایه ومقام بالایه ایرکورر ای خواجه سنك دریا کبی کوهر نثار اولان کفك امیدی اوزره سنك وظیفه
ویرمکلکك وایفای دیون وادای حاجت ایلمکلکك اوزره اعتماد واتکا ایدوب کزاف بر طقوز بیك التون بورج
ایتدم سن قنده سنکه تا کم بو درد صاف اوله دیو قدر واجب الادا اولان دیونمی ویره سن وبنی بو غم وغصه دن قورتروب
سلامت مرتبه سنه ایرکوره سن دیدی (مثنوی) تو کجایی تا که خندان چون چمن * کویم بستان دو صد چندان زمن
تو کجایی تا مرا خندان کنی * لطف واحسان چون خداوندان کنی * تو کجایی تا بری در مخزنم * تا کنی از وام وفاقه
ایمنم * سن قنده سن ای خواجه تا کم چمن کبی خندان وتازه روی بکا دیه سن اول دینکدن زیاده ایکی یوز التون بندن
ال سن قنده سن تا بنی خندان ایلیه سن خداوندلر یعنی پادشاهلر کبی لطف واحسان ایلیه سن تا بنی مخزنکه ایلته سن
تا کم بنی وامدن وفاقه دن ایمن ایلیه سن وبکا بنم مخزنمدن هر نه قدر درهم ودینار استرایسك ال دیو سویلیه سن (مثنوی)
من همی کویم بس وتو مفضلم * کفته کین هم کیر از بهر دلم * بن سو بلیم کفایت ایلرو سن مفضل بکا دیمش اوله سنکه
بونی هم طوت بنم خاطرم ایچون یعنی بن سکا بو قدر بس وکافیدر دیم وسن افضال وکرم صاحبی بونی دخی بنم خاطرم
ایچون طوت واخذایت دیمش اوله سن وتکلیف قیله سن دیدی وخواجهٔ کریمی مبالغه ایله بوکونه مدح ایلدی
فی الحقیقه جود وسخانك وکرم وعطانك نهایتی بودر بوندن ارتق جود وکرم اولمزکه بر کسه بو قدر شیئه کا وافی وکافیدر
دیرکن بونی دخی بنم خاطرم ایچون ال دیو بر کسه یه تکلیف اولنه (مثنوی) چون همی کنجد جهانی زیر طین
چون بکنجید آسمانی در زمین * حاش لله تو برونی زین جهان * هم بوقت زندکی هم این زمان * بر عظیم جهان طین
التنه نیجه صغار وبر عظیم آسمان زمینه نیجه صغدی یعنی سن بر جهان معناسنکه بو آب وکل التنه صغمزسن
وبر آسمان روحانی سنکه بو زمینه صغمز وبر التنه کیرمزسن حاشا لله سن بو جهاندن بیرونسن یعنی سنك بو جهانه
صغمقلغکدن وبعد الوفات بو زیر زمینه کیرمکلککدن بن الله تنزیه ایلرمکه اول الله سنی هم زنده لك وقتنده
وهم بو زمان بو جهانك وراسنده سکا مقام ویرمش وسنی مقعد صدقه ایرکورمشدر (مثنوی) در هوای غیب مرغی
می پرد) سایهٔ او بر زمینی می فتد) جسم سایهٔ سایهٔ سایهٔ دلست * جسم کی اندر خور پایهٔ دلست * مثلا هوای غیبده
بر قوش اوچار انك سایه سی بر زمین اوزره واقع اولمشدی بو جسم کوکلك سایه سنك سایه سنك سایه سیدر
جسم دل پایه سنك نجن لایقیدر کوکل مظهر الهی ونور ربانیدر روح روان اول کوکلك سایه سی کبیدر وروح حیوانی
دخی روح روانك سایه سی کبیدر وبو جسم انسانی روح حیوانینك سایه سی کبیدر پس جسم سایهٔ سایهٔ سایهٔ دل
اولور واویله اولیجق جسم کوکل مرتبه سنك لایق اولمز زیرا کوکل آیینهٔ الهی ونور ربانیدر وجسم نیجه مرتبه اندن ابتر
واسفلدر بو تقدیرجه جسم کوکل پایه سنه نیجه لایق اولور (مثنوی) مرد خفته جان او چون آفتاب * در فلك تابان
وتن در جامه خواب * جان نهان اندر خلا همچون سجاف * تن تقلب میکند زیر لحاف * بر مؤمنك اولاسی فی المثل
نائم اولمسی کبیدر مثلا بر مرد یاتمش انك روحی آفتاب کبی فلکده تابان وتن ایسه جامه خوابده جان عالم سجاف
کبی نهان اما تن لحاف التنده تقلب ایلر سجاف سجف دیدکاریدرکه جامه لرك ایچ یوزنه دکرلر وخلادن مراد عالم
باطندر وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه مثلا بر آدم یاتمش اولسه انك جانی آفتاب کبی فلك معنویده تابان اولور وبدنی
دوشکده یاتوب جان عالم باطنده سجف کبی نهان اولور وبدن یورغان التنده یمینه وشماله تقلب ایلر النوم اخو الموت
حدیثنك حسبنجه موتی دخی بوکا کوره قیاس ایله مؤمنلرك بدنلری مرقدلری ایچره یاتوره لر وانلرك مرقدی ریاض

جنتدن برروضه اولوردوروحلر عالم اعلاده سیر قیلورلر (مثنوی) روح چون من امر ربی مختفیست * هر مثالی که بکویم
منتفیست * روح چونکم امر ربیدن مختفیدر هر برمثالی که روح حقنده سویلرم اول مثال منتفیدر یعنی روحدن
سؤال اولندقده واستفسار قیلندقده (قل الروح من امر ربی) دیمکله حضرت پیغمبر علیه السلام انلره جواب ویرمکه
امر اولندی وروح بنم ربمك امریدر دیمکله بیان اولنیوب مخفی قیلندی چونکم روح امر ربی دیمکلکدن مختفیدر
بن آنك امرنده نقدر مثال کتورر ایسم اول اکا طابق النعل بالنعل مثل اولمز بلکه اول مثالك جمله سی منتفیدر نهایت
ما فی الباب بو روح حقنده اولان امثال آنك شاننی بعض ضعیف الذهن اولنلره تفهیم ایچون اولور یوخسه مطلق
اوروحك ذاتنی وحقیقتنی تعریف ایچون اولمز وبو روحه متعلق اولان تحقیق اگرچه بعض موضعده مرور ایلمشدر
اما جلد اولده اوله قریب (تن زجان وجان زتن مستور نیست) بیتنك شرحنده مذکور اولمشدر انده طلب اولنه (م ی)
ای عجب کو لعل شکر بار تو * وان جوابات خوش واسرار تو * ای عجب کوان عقیق قندخا * آن کلید قفل مشکلهای ما
ای عجب کو آن دم چون ذوالفقار * آنکه کردی عقلها را بی قرار * ای عجب اول سنك شکرباغدر یجی لعلك قنی واول
سنك جوابات خوشك واسرارك قنی یعنی اول فقیر وامدار بوکونه نوحه ایدوب ای عجب اول سنك شکر کبی شیرین
سوزلری نثار ایدیجی لبلرك واول سنك خوش اولان جوابلرك ولطیف ودلکش اولان سوزلرك قنده در دیدی ای عجب
اول قند چینیجی عقیق واول بزم مشکللرمز قفلنك کلیدی قنده در دیدی یعنی اول عقیق کبی اولان وشهد وشکر کبی
سوزلر چینین دهانك قنده در و بزم مشکللرمز اقفالنی فتح ایلین اول مفتاح لسانك نه یرده در دیو نوحه ایلدی ای عجب
اول ذوالفقار کبی قطع ایدیجی دم قنی یعنی اول تیغ ابدار کبی کسکین اولان وغموم وهموم قطع قیلن گفتار قنده در اول که
عقللری بی قرار ایلردی وشهد وشکر کبی شیرین ولذیذ انفرسو یلردی دیدی (مثنوی) چند همچون فاخته کاشانه جو
کو دکو دکو دکو وکو دکو) کو هما نجا که صفات رحمتست) قدرتست ونزهتست وفطنتست * ای مرد غریب نیجه
بر کاشانه جو اولان فاخته کبی قنی وقنی وقنی وقنی قنی فاخته او کیك دیدکلری قوشدر که اول کو کو دیو اوتر
برکسه تجن کو کو کو دیو اکنار ایلسه انی فاخته یه تشبیه ایدرلر پس اول مرد غریب کو کو دیمکدن فراغت ایدوب
اول خواجه نیکونك مقام اعلاسندن خبر ویرمکدن اوتری کندیسنه بویله دیدیکه ای مرد نوحه کر کاشانه جو اولان
فاخته کبی نیجه بر او لطیف خوبك مقامندن سؤال ایدوب انك مقامی کو وکو دیرسن که اول لطیف خوشیرین کو
اولان صاحب سعادت هم اول مرتبه ده درکه صفات رحمت الهی واردر واول مرتبه ده وقدرت وقوت واردر ونزهت
واردر وفطنت واردر یعنی انك مرتبه سندن قنی قنی دیو نه سؤال ایلرسن انك مقامی صفات لطیفه مرتبه سنده درکه
انده حق تعالینك لطفی ورحمتی وقدرت ونزهتی واردر ودخی خلق ایلدیکی عقللر وفطنتلر واردر پس اول غریبك
لساندن اول خواجۂ عالیشانك مقامنی بیان بیوررلر وهر مظهر لطف ورحمت الهی اولان کریملر مرتبه لرنی
بو تقریبله هم بیان ایدرلر (مثنوی) کو هما نجا که دل واندیشه اش * دائم انجا بد چو شیر و بیشه اش * کو هما نجا که
امیدی مردو زن * میرود در وقت اندوه وحزن * کو هما نجا که بوقت علتی * چشم برد بر امید صحتی * اول خواجه
قنی قنی دیو نه استفهام ایلرسن که اول خواجۂ عالیشان هم اول مرتبه ده درکه کو کل واندیشه سی دائما بو دنیاده
ایکن انده اولدی شیرانك بیشه سی کبی یعنی عالم صفات فی المثل بیشه ستان کبیدر ومظهر صفات جمالیه اولان
مرد کاملك قلبی اندیشه سی برشیر دلیر کبیدر شیر همیشه بیشه ایچره ساکن اولدیغی وسیر قیلدیغی مظهر
صفات لطفیه اولان مرد کاملك قلبی واندیشه سی دخی بو دنیاده ایکن همیشه صفات الهیه مرتبه سنده اولور
واو عالمده سیر وسلوك قیلورلر چونکم روح بوندن مفارقت ایلیه انك مرجع ومقامی قلب واندیشه سنك بو عالمده
ایکن مطلب ومقصدی اولان صفات الهیه اولور وهر کس بو عالمدن مفارقت ایلدکدنصکره (کل لدینا محضرون)
آیت کریمه سنك حسبجه الله قتنده حاضر اولور وقرار قیلور ولیکن صفات الهیه مظهری اولنلر حق تعالینك لطف
ورحمتی واحسان ومکرمتی مرتبه سنده اولورلر وصفات قهریه وجلالیه مظهری اولنلر حق تعالینك قهر وغضبی
وعذاب ونقمتی مرتبه سنده قالورلر حاصل کلام هر کس نه صفته مظهر اولدیسه وحق تعالینك اسماسندن
هر قنغی اسم اول کسه نك اوزرینه حاکم ورب اولدیسه واول کسه بو عالمده انك حکمی اوزره نیجه عمل قیلدیسه آخر
الامر کل شیء یرجع الی اصله موجبنجه کندی اصلی جانبنه رجوع ایلمك مقرردر انك مقری دخی اول صفت اولمق محققدر
نته کم بو رایه مناسب اولان تحقیقات جلد اولك اولنه قریب (هر کسی کو دور ماند از اصل خویش) بیتنك شرحنده
مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وبونده خلاصۂ کلام چونکم خواجه تبریزی حضرتلری دخی حق تعالینك لطف
وکرمنك ورحمت واحسان ونعمتنك مظهری بر جواد وکریم صاحب دولت ایدی وقلبی وفکری دخی بو دنیاده ایکن

حق تعالی حضرتلرینك رضای شریفی وقرب لطیفنده ایدی پس انك روح پاکی بو عالم خاکدن مفارقت ایلدکده
حق تعالی حضرتلرینك لطف ورحمتی مرتبه سنده قرار ایلدی پس اول خواجه که بزلر کرایلدك هم اول عالمده درکه
مرد وزن امیدی اندوه وحزن وقتنده اول عالمه کیدر واردن وعورتدن مؤمن اولنلر اول عالمه متوجه اولوب حضرت
حقدن کندونك اندوه وغمنی دفع ایلمك ایچون رجا ایدرکه اول خواجه هم اول مرتبه ده درکه بر علت وقتنده چشم صحت
امیدی اوزره اول جانبنه سکر رپرداصلنده او چار معناسنه درا ما چشمه اسناد قیلندقده سکر روحرکت قیلور معناسی
ویریلور وتوضیح معنی اول خواجه شول عالمده درکه برکسه یه بر علت وبر مرض اصابت ایلسه اول علت وسقامت
وقتنده انك کوزی صحت امیدی اوزره اول جانبه حرکت ومیل ایلردیمك اولور چشمدن مراد کو کل کوزی اولور سه صحت
امیدی اوزره علت وقتنده چشم دل اول جانبه پرواز قیلور وپران اولور دیمك هم ملایم ومناسب اولور (مثنوی)
ان طرفکه بهر دفع زشتی * باد جوید بهر کشت وکشتی * آن طرفکه دل اشارت می کند * چون زبان یاهو
عبارت می کند) خواجه اول طرفده درکه بر زشتلك دفعندن اوتری اکندن اوتری وکشتیدن اوتری باد استرسن
یعنی اگر اول خواجۂ کریم اولسون وا گراندن غیری اولان خواجکان اولسون الحاصل هر تقی ونقی مؤمن ومتقی
اولان عزیزلر اولسون اول طرفده درکه بر نوع زشتلکك دفع ومنعندن اوتری زراعت ایلدیکك کشت ایچون
ویا خود بر کشتینك کندی منزل ومستقرنه واصل اولمق ایچون اول طرفدن باد موافق استرسن سکا دیدیکم طرف اول
طرف معنویدر که کو کل اول طرفه اشارت ایلر چونکم زبان یاهو دیو عبارت ایلیه بعض نسخه ده نقطۂ واحد ایله یاهو
واقع اولمشدر بو تقدیرجه چونکم زبان هو یله عبارت ایلیه دیمك اولور لکن اولکی اصح واولیدر زیرا یاهو یامن هو لاهو
الاهو دیمك حضرت نبی علیه السلامدن ودخی حضرت علی کرم الله وجهه دن هم صدور ایلمشدر وحضرت نبی
علیه السلام بویله دیمکه اسم اعظم دیوسویلمشدر وحضرت علی کرم الله وجهه حضرت نبی علیه السلامدن بویله
دیو روایت ایلمشدر وبونك تحقیقی برقاچ موضعده مرور قیلمشدر وبر مقداری دخی جلد اولك اوایلنه قریب تخلیط
وزبر دراحکام انجیل سرخنده (قدرت خود بین که این قدرت ازوست * قدرت تو نعمت اودانکه هوست * بیتنك
شرحنده مرور قیلمشدر انده طلب اولنه (مثنوی) او مع الله است بی کو کو همی) کاش جولاهانه ما کو کفتمی * اول
خواجه همیشه بی کو کو اللهله درکاشکی جولاهلر کبی ما کو دیبیدم ما کو مکیك دیدکلریدرکه جولاهلرك آلتی درکه
انلر ما کوسز اولمدیغندن اوتری اکثر ما کو دبرلر وما کوسویلرلر بونده ما کودن مراد عقل اولور که عقل دخی کاه
حضرت حق جانبنه واروب کلیجیدر وربسنی ودخی کندی نفسنی بیلیجیدر و برکسه نك اللهله اولدیغنی هم فهم
قیلیجیدر بو اعتبارله ما کودن مراد عقل اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه اول خواجه اگر بو عالمدن کندی ودار
فنادن دار بقایه رحلت ایتدیسه قنی معنادیمکسز او همیشه اللهله یله درو سیر مع الله ایدیجیدر نولیدی جولاهلر ما کو
دیدکاری وکندیلره آلت اولان ما کو بی استدکاری کبی بن دخی معیت حقه الت اولان انبیا علیهم السلام واولیای
کرام وعلما واصفیانك همیشه اللهله اولدیغنی بیلان عقلی استیدیم وانی طلب ایلیدم * مثنوی * عقل ما کو
تا ببیند غرب وشرق * روحها را می زند صدکونه برق * بزم عقلمزقنی تا کم غرب وشرقی کوره که اول شرق روحلره
یوزکونه برق اوررشرق بونده کونش معناسنه دروم اد شمس حقیقی اولور وغرب بدن مراد جسد عالم جسم اولور
بو بیتده ما کوما لفظیله کو لفظندن مرکب اولمشدر وتوضیح معنی بزم عقلمز قنی تا کم مغرب کبی اولان جسدی کوره
وعالم اجسامك حقیقتنه نظر ایر کوره وشمس حقیقی دخی کوره که اول شمس حقیقی روحلره یوزکونه برق اوررو انواع
تجلی ایله تجلی قیلور برق عند المشایخ نوره دیرلر (م ی) جزر ومدش بد بحری در زبد (منتهی شد جزر وباقی ماند مد) اول
خواجنك بر بحر ایله زبدلك حالنده جزر ومدی اولدی جزر منتهی اولدی ومد باقی قالدی زبد کو بو که دیرلر مضاف مقدر
اولوب درحال زبد تقدیرنده اولور وزبددن مراد جسم وبحردن مراد یا بحر روح یا بحر حقیقت اولور جزر دریانك کندی
حددن چیقوب سواحله خروج قیلمسنه ومد بنه اولکی حدوم رکزنه کلمسنه دیرلر دریای محیطك شانی همیشه جزر
ومد ده اولمقده درپس تقدیر کلام بویله دیمك اولور که اول خواجۂ کریمك بر بحر عظیمله زبد حالنده وجسمانیت مرتبه سنده
ایکن کاه عالم ارواحه وکاه عالم اجسامه وکاهی وحدته وکاهی کثرته کاوب کتمسی وکاهی باطنه وکاهی عالم ظاهره
دخول وخروج ایتمسی وار ایدی شمدی بو عالم ظاهره کلمسی وساحل جسمه خروج قیلمسی منتهی اولدی وغایت
بولدی ومد اولمسی کندی مقامنده باقی قالدی وعالم باطنده اول خواجۂ کریم الشان وصاحب اللطف والاحسان
قرار قیلدی وبنم انك بحر کوهر بارنه اعتمادم اولدیغندن اوتری بو قدر درهم ودینار استقراض ایلیوب حالا بونده
قالدی دیدی (مثنوی) نه هزارم وام ومن بی دست رس * هست صد دینار از ین توزیع وبس * شمدی بنم طاقوزیلك

التون بورجم واردروبن بی دسترسم اعیان شهره توزیعدن یوزد نثار واردرا انجق یعنی اول خواجه کندی
مرتبه سنی بولدی واصلنه واصل اولدی وبن انك وجودینه اعتمادا تمکله طقوزییك التون استقراض ایلدم طقوزییك
التون بورج شمدی بنم بو بیغده قالدی وحال بوکه بنم الم برنسنه یه ایرشمز وبرکسه به بکا دستکیر اولمز بو اعیان شهره بنم
دیونمی توزیع وتقسیم ایلمکدن ایسه انجق یوز التون حاصل اولور غیری دکل دیدی (مثنوی) حق کشیدت ماندم
درکش مکش * می روم نومیدای خاك توخوش * همتی می دارد پرحسرتت * ای همایون روی دست وهمتت *
ای خواجهٔ عالیشان حق تعالی سنی عالم باطنه چکدی وبن بو عالم ظاهرده کش مکشده قالدم وبوکونه درد وبلایه
مبتلا اولدم شمدی ناامید ومأیوس کیده رم ای سنك قبرك خاکی خوشدر کندی پرحسرت اولان دردمندیکه برهمت
طوت ای همایون روی سنك دست همتك کرك دستت وهمتت باید تقدیرنده اولور وقرینهٔ کلام بوکا دلالت قیلور
دتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه ای همایون روی کندی پرحسرت اولان غریب وفقیرکه برهمت طوت سنك دستك
وهمتك کرك لطف ایدوب باطن عالمندن بکا معاونت ایت وبنم الم طوت بویله دیونا امید ومأیوس قبرشر یفکدن
بنی کیرو کوندرمه دیدی (مثنوی) آمدم برچشمه واصل عیون * یافتم دروی بجای آب خون * چرخ آن چرخست
وتاب آن تاب نیست * جوی آن جو یست وآب آن آب نیست * چشمه یه واصل عیونه کلدم انده آب برنه خون
بولدم آبدن مراد بونده حیاتبخش اولان جود وعطاوخوندن مراد باعث خون جکر اولان غم وحرماندر یعنی بن
کندی دیارمدن چیقوب چشمهٔ کرم واصل عیون الطاف ونعم جانبنه کلدم اول چشمهٔ کرمدن آب کرم واصل عیون
نعمدن ماء نعم کیدوب انده آب کرمی خون حرمان والم بولدم حال بوکه چرخ اول چرخدر وتاب وضیا اول دکلدر ایرمق
دخی اول ایرمقدر واما آب اول آب دکلدر تابدن مراد خواجه نك ضیا کستر اولان وجودیدر وآبدن مراد انك کرم
وجودیدر وجویدن مراد اول شهر در ویا خود بو عالمدر وتوضیح معنی اکرچه چرخ اولکی چرخدر اما اول دورده اولان
تاب کرم وآفتاب نعم کچمشدر وبو دورده اولان تاب اول تاب دکلدرکه دیدی وبو عالم ینه اولکی عالم ولیکن بونده جاری
اولان آب خواجهٔ عالم درونده کی آب کرم دکلدر بلکه اول زمانده جاری اولان آب کرمك اصلا بو دورده اثری قالمامش
وآبدن برقطره بیله باقی اولمامشدر مداران عالم اولنلرك کرمی یوق وکرمداران عالم اولنلرك درمی یوقدر اما جود وکرمك
عکسی فنی جوقدر (مثنوی) محسنان هستند کوآن مستطاب * اختران هستند کوآن آفتاب * نعم بو دنیاده
شمدی محسنلر واردر فنی اول مستطاب اخترلر واردر فنی اول آفتاب یعنی بزم چرخ ینه اول چرخدر لکن تاب وضیا
اول تاب دکلدر وجوی اول جو یدر ولیکن آب اول آب دکلدر دیمکدن مراد مزنی کلی دکلدر بو عصرده دخی شمدی
محسنلر واردر ولیکن اول مستطاب وپاکیزه اولان محسن فنی که انك احسانی محتاج اولنلرده احتیاج قومز وسائل
اولنلری بردخی سؤال ایلمکه محتاج قیلمازدی نعم شمدی بو عصرده هم الطاف ونعم فلکنده اخترلر واردر اما فنی اول
آفتاب کرم که آنك شعشعهٔ لطفی عالم دلدن ظلمات فقر وحاجتی ازاله قیلوردی وبرج حمادن طوغان آفتاب زمینه نیجه
لطافت ویررسه انك دخی جود وسخاسی زمین درونه اویله لطافت وصفا ویرردی هزاردر اختر اولسه شمسك مقامنه
قائم اولهمز وعالمه آنك ویردیکی رونق وتابی انلر ویرهمز (م ی) تو شدی سوی خدا ای محترم * پس بسوی حق روم من
نیزهم * ای محترم سن خدا جانبنه کتدك پس بن دخی حق جانبنه کیدرم یعنی ای احترام اولنمش وتعظیم قیلنمش
صاحب سعادت سن خدای تعالینك جانبنه بو عالمدن رجوع ایتدك بن دخی حضرت حق جانبنه کیدرم ورجوع
ایدرم (انا لله وانا الیه راجعون) لابد هرکسك اول عالمه رجوعی هم مقرردر (مثنوی) مجمع وپای علم ماوی القرون
هست حق کل لدینا محضرون * بو بیت سورهٔ یس ده اولان آیت کریمه یه اشارتدر قال الله تعالی (الم یروا کم اهلکنا
قبلهم من القرون) یعنی عجبا کورمزلرمی وبیلمزلرمی چون حق تعالی هلاك ایلدی بونلردن اول قرون ماضیه دن نیجه
قرنلری (انهم) تحقیقا بو قرون مهلکه (الیهم) بونلره (لا یرجعون) تکرار رجوع ایتمزلر (وان کل لما جمیع لدینا محضرون)
وکل قرون دکل الا مجمع بزم قتمزده حاضر لنمشدر بو تقدیرجه ان ماء نافیه معناسنه در لما تشدید ایله الا معناسنه اولور
بعضلران لفظی مثقله دن مخففدر دیمشلر ولام ان ایله ان نك ما بینی فارقه درد بو تحقیق ایتمشلر وبو تقدیر اوزره معنی
وتحقیقا کل مخلوق بزم قتمزده مجمع وحاضر اولمشدر دیمك اولور بو آیت کریمه نك تفسیری مرام اولمیوب معنی بیت
مجمع وقرونك مأویسی اولان پای علم حق تعالی اولدی تتوکم (کل لدینا محضرون) دیدی قرون قرنك جمعیدر هر عصرك
قومنه برقرن دیرلر پای علم علم دیبی دیمکدر نته کم برپادشاه علم قالدرقده عسکر کاوب انك دیبنه جمع اولورلر کذلك
هر برقرنك مأوی ومقامی اولان علم دیبی ومجمع حضرت حقدرکه کل مخلوق اول حضرتك قتنده جمیعا حاضرلردر
(مثنوی) نقشها کربی خبر کر باخبر * در کف نقاش باشد مختضر * نقشلر اکر باخبر اکر بی خبر نقاشك کفنده

مختضردر یعنی بویله قیاس اولنمیه که بو نقوش وصور حالا بو دنیاده ایکن حق تعالینك قتنده وکف قدرتنده مختضر
اولمیه لر وبو عالمدن اول عالمه واردقلری حینده حق تعالینك قتنده مختضر اوله لر بلکه جمله سی اکر حضرت حقدن بیخبر
وغافل اولسون واکر حضرت حقدن آکاه وباخبر اولسون نقاش حقیقتك ید قدرتنده ودست ارادتنده جمله سی
حاضرلردر اصلا برشئ حضرت حقدن غائب دکلدر انك علمی جمله یی محیط وآنك قدرتی هرشیئه شاملدر (مثنوی)
دمبدم در صفحهٔ اندیشه شان * ثبت ومحوی میکند آن بی نشان * خشم می آرد رضارا می برد * بخل می آرد سخارا
می برد * نیم لحظه مدرکاتم شام وغدو * هیچ خالی نیست زان اثبات ومحو * دمبدم اول نقاش حقیقی اول نقشلرك
صفحهٔ اندیشه سنده برکونه ثبت ومحو ایلر اول بی نشان یعنی اول بی نشان اولان خالق کون ومکان بو نقوش وصور
مشابه سنده اولان خلایقك الواح ضمایری اوزره همیشه برحالی محو وبرآخر حالی اثبات ایلمکدن خالی اولمز مثلا
خشمی کتورر رضایی کیدررو بخلی کتورر سخایی کیدرر یارم لحظه بنم مدرکاتم اخشامده وصباحده هیچ اول
محو واثباتدن خالی دکلدر بهر حال بنم وغیری ناسك صحایف ومدرکاتی بوکونه محو واثباته مقید ومبتلادرکه حق تعالی
دیلدیکنی محو ودیلدیکنی اثبات ایلر کما قال الله تعالی فی سورة الرعد (یمحو الله ما یشاء ویثبت وعنده ام الکتاب) بو آیت
کریمه نك تفسیری جلد اولده حکایت آن مرد بقال سرخنده (حرف ظرف آمد درو معنی چو آب) بیتنك شرحنده مرور
ایلدی انده طلب اولنه پس جمیع اشیا حق تعالینك حالا ید قدرتنده اولدیغی طالبلره تفهیم ایلمکدن اوتری بو ابیات
شریفه نك هربرنی مثل موقعنده ایراد ایدوب بیوردیلر (مثنوی) کوزه کر با کوزه باشد کارساز * کوزه از خودکی
شود پهن ودراز * چوب در دست درودکر معتکف * ورنه چون کردد بریده ومؤتلف * جامه اندر دست خیاطی بود *
ورنه از خود چون بدوزد یا درد * مشك باسقا بود ای منتهی * ورنه از خودکی شود پر یاتهی * مثلا کوزه کر کوزه ایله
کارساز اولور بوخسه کوزه کندی کندندن نیجه پهن ودراز اولور کوزه نك اوزون وقصه اولمسی کوزه کرك صنع وارادتیله در
بوخسه کوزه کرك صنعی وارادتی اولمینجه برصورت باغلمغه قادر اولمز پس (خلق الانسان من صلصال کالفخار)
آیت کریمه سنك حسبنجه حق تعالی حضرتلری انسانك جسدلرنی قوروش بالچقدن کیمی پهن وکیمی دراز وکیمی
قصیر وکیمی کبیر خلق ایتدی وهمیشه دخی نیجه سنك جسدلرنی خلق ایتمکده ویدقدرتله دوزمکده در بونلر کندی
کندیلرندن بو قالبه کرمدکاری هرعاقلك معلومیدر مثال آخر چوب درودکرك النده معتکف ومقیمدر بوخسه نه حالله
بریده ومؤتلف اولور یعنی درخت وچوب فی المثل در ودکرك النده مقیم اولورا کر درودکرك النده مقیم اولمسیدی نه حالله
کندی کندندن کسیلوردی وصکره هر برپاره کاوب بری برینه ایتلاف قیلوردی انك انقطاعی وایتلافی درودکرك صنع
وارادتیله در مثال آخر جامه برخیاطك النده اولور یعنی قماش پاره لری برخیاطك النده جامه اولور بوخسه اول قماش
کندی بسندن نیجه دیکیلور ونیجه یرتلور قماش کندی بسندن دیکلمکه ویرتلمغه قادر دکلدر بلکه بردرزی اول قماشی
کسوب یرتوب دیکر پس اول قماش انك النده جامه اولور مثال آخر ای منتهی اولان کمسه مشك سقا ایله اولور بوخسه
کندی کندندن نیجه پر ویا خود تهی اولور یعنی قربه سقانك ارادتیله طولو وخالی اولور بوخسه اول قربه کندی کندندن
طولوب بوش اولمغه قادر اولمز (مثنوی) هردمی پرمیشوی تی میشوی * پس بدان که در کف صنع ولی * سندخی ای بنی
آدم هر بردمده پر اولورسن وتهی اولورسن یعنی کاه اولورکه شاد یلکله پر اولورسن وینه اندن تهی اولورسن وکاه اولورکه
درونك غم ایله طولر وینه اندن دخی قورتلورسن بونی دخی بیلورسنکه اول غم وشادی سنك قلبکه کندی اختیارکله
کلوب کتمز بلکه امر حقله کلور وامر حقله کیدر پس بونی بویله بیل که سن اول صانعك دست صنعنده سن اول نیجه مراد
ایلرسه سنك وجودکده اویله تصرف ایلر حضرت علی کرم الله وجهه عرفت الله بفسخ العزایم بیورمشلردر سندخی الله
تعالی بی بیلمك استرسك کندی وجودکی پر اولمقدن وتهی اولمقدن وانی طولدیرن وخالی ایدن کیم ایدیکنه آکاه اولمغله
بیلورسن (م ی) چشم بند از چشم روزی که رود * صنع از صانع چسان پیدا شود * چشم بند چشمدن برکون که کیدر
صنع صانعدن نه کونه پیدا اولور یعنی کوزباغی برکون که کوزدن کیده صنع صانعدن اولدیغی وصنع هرنه هیئته کیرر
ایسه همان کندی صانعك صنع وارادتیله اول هیئته واول شکله کیردیکی نه کونه پیدا اولور بیلوریسن شول مرتبه
پیدا وظاهر اولورکه ناظر اولان کمسه نك اصلا انده شبهه وشایبه سی قالمز چشم بند چشم تقدیرنده اولور وصف
ترکیبی اولوب کوزباغلیجی معناسنه اولمق هم جائزدر وعلی کلا التقدیرین چشم بندن مراد وهم وغفلات وجهالات وشك
وشبهت کبی خصلتلر اولورکه بونلر چشم جانی حقیقت بین اولمقدن منع ایدیجیلردر (م ی) چشم داری تو بچشم خود
نکر * منکر از چشم سفیهی بی خبر * کوش داری تو بکوش خود شنو * کوش کولان را چرا باشی کرو * بی ز تقلیدی
نظر را پیشه کن * هم برای عقل خود اندیشه کن * چشم حقیقت بین طوترایسك سن کندی کوزکله نظر ایله

برنظر مرسفیهك كوزیله نظر ایلمه اكر بر كوش جان طوترایسك سن كندی كوشكله ایشت كول اوانلرك كوشنه نیچون
كرواولورسن بو بیتلرك اولكی مصرعلری شرط معنالرنی متضمن اولورو نه جواب دخی اول مصرعلردن حاصل اولور
الحاصل تقلید سزلكدن نظر ایلمكی بیشه ایله هم كندی رأی عقلكله اندیشه ایله كندی عقلكدن اوتری اندیشه ایله
دیمك دخی وجهدر تقلید بركسه نك قوالی وفعلنی حقیقتنه عالم اولمدین قبول ایلمك وكردن جانه آنی قلاده كبی قیلمق
وا كامقتدی اولمقدرتته كم تقلیدك تعریف وتحقیقی جلد اولده حقیروبی خصم دیدن قوم صالح ناقهٔ صالح رایباتنك
آخرنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وبونده توضیح معنی وتمهید نحوی بویله دیمك اولور كه ای مرد عاقل اكر برچشم دل
طوترایسك سن كندی حقیقت كوریجی اولان كوزكله بو مصنوعاته وامورد بنه نظر ایله برخفیف العقل اولان
وحقیقتدن بی خبر قلان كسه نك كوزندن نظر ایلمه وكذلك سن كوش هوش طوترایسك اول كوش هوشله ایشت
عقل وادراكدن خالی اولان ابلهلرك كوشنه نیچون مفید وموقوف اولورسن وانلرك ایشتدیكی ایله ایش ایدوب عمل
قیلورسن بلكه هر بر كلامی كه استماع ایلرسن كندی كوش هوشكله استماع ایله اكر معقول ایسه قبول ایله واكر
نامعقول ونامشروع ایسه رد ایله حاصل كلام ونتیجهٔ مرام امور شر بعته واعمال واحوال طریقته برآخر كسه یه
تقلید ایلمكدن خالی نظر ایلمكی كندیكه بیشه وعادت ایله وهر شیئك چشم عقله حقیقتنی كورمكه ونتیجه سنه نظر
ایركورمكه سعی وهمت ایله هم كندی عقل ورأیكله هر شیئك حقیقتنی فكر واندیشه ایله تاكم بعض خفیف العقل اولان
اهل غرضك سوزلرنی قبول ایلینلردن اولمیه سن ومنافع دینیه وفوائد اخرویه دن محروم قالمیه سن كه چوق بی عقل
اهل غرضلر واردر كه حد ذاتنده خوب ومحبوب اولان بر شیئی انك طالبنه ذم وقدح ایلرلر وانك بعض عیبن سویلرلر
اكر طالبده بر حقیقت كوریجی كوز اولمزسه ویا خود بر درست وصحیح اشیدیجی كوش هوشله اول كلامی استماع قیلمزسه
اهل غرضك سوزنی حقیقت ظن ایلیوب اوشیئك طلبندن رجوع ایلر واول عایب وشانی اولنلره تقلید ایدوب
اول شیئ تنفیسك اول دخی انلر كبی عیبن سویلرتته كم بوقصهٔ پرحصه دن تقلیدك مضرتی واهل غرضك سوزنی قبول
ایلمنك قباحتی معلومك اولور ٭ دیدن خوارزمشاه رحمة الله علیه درسیران درموكب خوداسبی بس نادر ونعلق
دل شاه بحسن وجستی ٭ آن اسب وسرد كردن عماد الملك ان اسب را دردل شاه وكزیدن شاه كفت اورا بردید خویش ٭
بو سرخ شریف وبو بیان لطیف خوارزمشاهك سیرانده وموكبی ایچره زیاده عجیب وغریب اسبی كورمسی وشاهك
قلبی اواسبك كمال حسننه وجست وچابك اولمسنه تعلق قیلمسنك واول اسبی شاهك كوكانه عماد الملك سرد ونامعقول
ایتمسنك وپادشاه اول عماد الملكك كلامنی كندی رأبی اوزره كزیده وقبول ایتمسنك بیاننده درموكب فارسلر
جماعتنه دیرلر بونده كندی عسكری ایچره دیمك مراد اولور ٭ عماد الملك خوارزمشاهك وزیری وهم دفترداری ایدی
واول دیارلرده دفترداره عماد الملك تعبیر ایدرلر چنانكه حكیم سنائی رحمة الله علیه درالهی نامه فرمود (بیت
چون زبان حسد شود نخاس ٭ یوسفی یابی ازكزی كرباس ٭ انجلین كه حكیم سنائی رحمة الله علیه حضرتلری الهی
نامه ده بیورر چونكم حسد زبانی نخاس اوله بر یوسفی برارشون بزدن بولورسن نخاس خناس وزننده اسیر صاتیجی دلاله
دیرلر یعنی چونكم اهل حسدك زبانی واصحاب غرضك لسانی آدم صاتیجی اوله یوسف علیه السلام كبی بر خوبی
برارشون بزدن اوتری بولورسن برارشون بزدن مراد ثمن بخسدر كه اول یوسفی قرنداشلری) وشروه بثمن بخس دراهم
معدودة) آیت كریمه سنك مفهومی اوزره ادنی ثمنه صاتدیلر وانی برقاج درهمه بیع ایتدیلر) ازدلالی برادران یوسف
علیه السلام حسودانه دردل مشتریان ان چندان حسن پوشیده شد وزشت نمودن كرفت كه (وكانوا فیه من الزاهدین)
یوسف علیه السلامك حسودانه اولان برادرلرینك دلاللكندن بودخی وجهدر یوسف علیه السلامك برادرلرینك
حسودانه اولان دلاللكندن مشتریلرك كوكلنده اولقدر حسن بی مثال پوشیده اولدی وزشت كورنمك طوتدیكه
بونلر یوسف علیه السلام حقنده زاهدلردن اولدیلر كما قال الله تعالی فی سورة یوسف (وشروه بثمن بخس دراهم معدودة
وكانوا فیه من الزاهدین) یعنی اخوان یوسف علیه السلام یوسفی كاربان اهلنه ادنی ثمنه برقاج صایلمش درهمله بیع
ایتدیلر اول درهملرك عددنده اختلاف واردر بعضلری اون یدی وبعضلر یكرمی وبعضلر یكرمی ایكی درهم دیمشلر
بعضلر ایكی نوبه ویرقاج درهمه انی صاتدیلر دیمشلر ودخی كانوانك تحتنده مستتر اولان ضمیرده ایكی وجه جائزدر دیمشلر
بروجه بودر كه انك مرجعی برادران یوسف علیه السلام اوله بو تقدیرجه معنی یوسفك برادرلری یوسف علیه السلام
حقنده رغبتسز اولدیلر وانی ترك قیلدیلر دیمك اولور وبر وجه دخی بودر كه انك مرجعی سیاره اوله وبو تقدیرجه معنی
اهل قافله یوسف علیه السلام حقنده بی رغبتلردن اولدیلر وانی برپندهٔ مقبول مرتبه سنده طوتمیوب رغبت والتفات
ایتمدیلر انكیچونكه انك برادرلری انی كاربان اهلنه عبد آبقدر وبد خودر دیو زیاده ذم وقدح ایلدیلر من بسیع بجل

موجبنجه انلر دخی اول مفتریلرك سوزلرنی صحیح وصادق ظن ایلیوب انك حقنده بی رغبت اولدیلر واكا رعایت والتفات
ایتمیوب تحقیر قیلدیلرتته كم صورتا اهل غرض دلاله اولدقدنصكره اكر صوری واكر معنوی نیجه حسن وجمال ولطف
وكمال صاحبلرنی طالبلرینه وراغبلرینه ذم وتحقیرا تمكله انلری خریدار اولمدین اوصاندرمشلر واول شیئه میل
ورغبت ایلمكدن ملول وسیر قیلمشلردرتته كم بوقصهٔ پرحصه دن اهل غرضه اعتماد ایلمنك مضرتی وانلره تقلیدك
قباحتی معلومك اولور (م ى) بود امیر را یكی اسبی كزین) درگلهٔ سلطان نبودش یك قرین ٭ اوسواره كشت درموكب بكاه
ناكهان دید اسب را خوارزمشاه ٭ چشم شه را فرورنك اوربود ٭ تا برجعت چشم شه براسب بود ٭ بر بران عضوی كه
افكندش نظر ٭ هر یكش خوشتر نمودی زان دكر ٭ غیر چستی وكشی ورروحنت ٭ حق بروافكنده بد نادر صفت ٭
بر امیرك كزین ومقبول براسبی وار ایدی آنك سلطانك انلری سوروسنده بر قرینی یوق ایدی اكرچه سلطانك بی نظیر
اسبلری قتی چوق ایدی اما بو جمله خیولی ایچره اول كونه براسبی یوق ایدی اول امیر شاهك موكبنده یعنی فارسلر
جماعتنك ایچنده اركندن اول اسبه سوار اولدی وپادشاهه قرشو طوردی ناكاه خوارزمشاه اول انی كوردی واول
سمند بادپایه نظرایر كوردی اول اسب لطیفك فرورنكی پادشاهك كوزنی قاپدی وانك اوزونی وكوزونی كندیسنه
اخذ ایتدی رجعت زمانته دك پادشاهك كوزی اول اسب اوزره وانك سیر وتماشاسنده اولدی شاه اول اسبك
هر بر عضونه كه نظر براقدی انك هر بر عضوی اول غیری عضوندن خوشتر كورندی چستلكدن وكشلكدن
وروحنتدن غیری حق تعالی انك اوزرینه نادر صفت براتش ایدی كش كاف عجمینك فتحه سیله كوزل معناسنه
ورروحنت روحانیت معناسنه در یعنی حق تعالی اول اسبه جست وچابكلك وكوزللك ورروحانیت ویردیكندن
غیری دخی نیجه نادر صفتلر وعجیب وغریب خصلتلر ویرمش وانك صورتنی وسیرتنی محبوب القلوب اولمق مرتبه سنه
ایركورمش ایدی كما قال صاحب حیات الحیوان الفرس اشبه الحیوان بالانسان لما یوجد فیه من الكرم وشرف النفس
وعلو الهمة (مثنوی) پس تجسس كرد عقل پادشاه ٭ كین چه باشد كه زند بر عقل راه ٭ چشم من پرست وسیرست
وغنی ٭ ازتوصد خورشید دارد روشنی ٭ پس پادشاهك عقلی تجسس ایلدی یا خود پادشاهك عقلی چوق تجسس
ایلدی وكندیسنه بویله دیو سویلدیكه بو اسب نه شیئ اوله كه عقلمك راهنی اوروه وانی زبون ومغلوب قیله باخصوصكه بنم
كوزم پر وسیر وغنیدر یعنی بنم كوزم بی نظیر اسبلردن پر اولمش وقلبم دویمش ورروحم تمام غنی اولمش وانلردن استغنا
قیلمشدر اینكی بوز خورشید كبی تیزنك ونورانی اسبلردن روشنلك طوترچونكم بنم كوزوم واوزم بو مرتبه برغنی ایكن
بو اسبه اولان تعلقم وتعشقم نه حكمتدر دیدی (مثنوی) ای رخ شاهان برمن بیدقی ٭ نیم اسبم درربایدبی حقی
چادوی كردست جادو آفرین ٭ جذب باشد آن نه خاصیات این ٭ ای شاهلرك رخی بنم قتمده بر بیدق دیارم اسب حقسزنی
قاپر رخ بساط شطرنجده اولان شاهك یمین وشمالنده ایكی مقبول التیدركه اول شاهك التلری كبی اولمشدر
وبونده رخ شاهاندن مراد جهان شاهلرینك رخی كبی اولان بكاری اولورو بیدق پیاده دن عبارت اولور یعنی اول
شاه جهان ایتدی ای بن برشاهمكه شاهلرك یمین وشمالنده اولان بكاری بنم قتمده بر پیاده كسه كبیدر براسب پاره سی
بكا حق دكل ومستحق دخی دكل ایكن بنی قاپار وناحق یره بنی كندیسنه بو مرتبه اخذ ایلر بو عجب حكمت وغریب
حالتدر جادولك یاراد یجی بر سحر می ایتدی یعنی سحرلر ومكرلر خلق ایدیجی اول مفتون وممكور اولدیغم جذب الهی اولور
بو اسبك خاصیتلری دكل زیرا اسبك خاصیتی انسانی كندیسنه عاشق ایلمك دكلدر اما اول بوزدن جذب الهی كاسه
وبركسه نك عقلنی وقلبنی السه فی الحال اسبه عاشق اولور وبركسه نك كندی معشوقنه اولان تعشقی كبی اوكسه اول
اسبه میل ومحبت قیلور وبوكا جذب الهی وتجلی ربانی دینور (مثنوی) فاتحه خواند وبسی لاحول كرد ٭ فاتحه ش
درسینه می افزود درد ٭ زانكه اورا فاتحه خودمی كشید ٭ فاتحه درجر ودفع آمد وحید ٭ خوارزمشاه فاتحه اوقودی
وچوقلق لاحول ایتدی فاتحه انك سینه سنده دردزیاده ایتدی زیرا انی اول حالتده فاتحه چكدی فاتحه جرده ودفعده
وحیدكادی بو بیتك مصرع اولنده اولان فاتحه یا فاعل فاتحه تقدیرنده اولور مضاف مقدر اولمق اوزره یا خود ذات
فاتحه دیمك تقدیرنده اولور موصوف محذوفك صفتی اولمق طریقی اوزره اما غیری فاتحه لر سورهٔ فاتحه معناسنه اولور
وتقدیر كلام بویله دیمك اولوركه چونكم خوارزمشاهك قلبنه اول حالت غریبه واول جذبهٔ عجیبه كاوب مستولی اولدی
وانی كندیدن اخذ قیلدی اول حالت غریبه نك دفعندن اوتری فاتحه اوقودی وچوق (لاحول ولا قوة الا بالله العلی
العظیم) دیدی كه بربلانك دفعندن اوتری فاتحه اوقومق حقنده حدیث شریف وارد اولمشدر ودفع بلا ایچون اوقنسه
اول بلانك دفع اولسی مقرردر دیمشلر وكذلك كلمهٔ حوقله نك دخی حین ابتلا ونزول بلا وقتنده چوق ذكر اولنمسنده
عظیم فائده واردر دیو تحقیق ایلمشلردر اول شاه دخی اول بلایی قلبندن دفع ایلمكدن اوتری اگرچه فاتحه اوقودی

وچوق حوقلدی کرایدی اما فاتحه اوقومق انک سینه سنده دردو محبتی زیاده دخی زیاده ایتدی زیرا که اول شاهی اول
حالنده فاتحه سوره سنی قائل اولان حق تعالی چکدی یاخود معنی زیرا که اول پادشاهی اول شوق ومحبته عالم غیبدن
عجائب حالتلر فتح ایدیجی ذات الهی چکدی یکه اصل فتاح اولدر وفاتحه اول حضرتک صفتیدر وسورهٔ فاتحه اکر برمرادی
جرو جذب ایلمکده واکر بربلایی دفع ایلمکده اولسون فرد ووحید کلمشدر حضرت قرآنده هرآیت کریمه نک
برخاصیتی واردر که خواص قرآن دیرلر بشقه برکتابدر انده هرآیت کریمه نک خاصیتلری یازلمشدر اما سورهٔ فاتحه نک
خاصیتی هم حصول مراد ایچون وهم دفع بلا ایچون اوقنقده وحید کلمشدر اکر جذب مراد ایچون واکر دفع بلا ایچون
اوقندقده عظیم نفع وتأثیر اولمسی مجرب اولمشدر (م ی) کرنماید غیر هم تمویه اوست) وررود غیر از نظر تنبیه اوست) اکر
غیری کوسترسه هم انک تمویهیدر واکر نظردن غیری کیده انک تنبیهیدر تمویه بونده تزیین وتلبیس معنالرینه در تنبیه
ایقاظ معنالرینه وتشریف معناسنه دخی اولور وتقدیر کلام اکر اول فرد ووحید اولان برکسه یه غیری وسوی کوسترسه
وانی اول کسه یه محبوب ومعشوق ایلرسه هم انک تزیین وتلبیسیدر که (زین للناس) آیتنده اهل تحقیق (المزین
فی الحقیقة هو الله) دیمشلردر واکر غیر وسوی کوردیکی نظردن کیدرسه وبرکسه نک نظری (مارأیت شیأ الا ورأیت الله
فیه) قولنک مصداقنجه هرشیده اللهی مشاهده ایدرسه هم اول خدانک اول بنده یی بیدار دل قیلمسی وتشریف ایلمسیدر
والا برنده کندی کندیدن برشیئه نیجه عاشق اولور ونه اندن قلبنی نیجه خلاص قیلور بلکه همیشه مقلب القلوب
والابصار رحمان اولدر (م ی) پس یقین کشتش که جذبه آن سریست * کار حق هر لحظه نادر آوریست) پس اول شاهه
یقین اولدی که اول سره منسوب جذبه در کار حق هر لحظه نادر کتور یجیلکدر یعنی اول شاهه یقین اولدی وعلم کلدیکه
بو حالت غریبه اول طرفه منسوب بر جذبهٔ الهیدر زیرا کار حق هر لحظه ده عجیب وغریب حالتلر کتوریجی ونادر کارلر
اظهار ایدیجیدر اکثر کسه لری بوکونه اسب واستره مفتون قیلمشدر بلکه بعض اولیا قدس الله سرهم دخی اسب واستره
مائل اولمشدر لکن انلر اول حینده تجلی حقه میل ایلمشلردر سائر ناسک غیر وسوایه میل ایلدکلری قبیلدن اولمزتنه کم
رشحاتده خواجه عبدالله تاشکندی حضرتلری بیورمشلردر که شیخ بهاء الدین قدس سره عمرنده دائما آته بنرلردی
بعض محرملرندن سببی صورلدقده دیدیلر که اسب سفیده مائل اولدقلرینک علتی اولدر که بعض تجلیات صوریه ده شیخ
حضرتلرینک مشاهده لری اول صورتده واقع اولمشدر (مثنوی) اسب سنگین کاو سنگین زابتلا * میشود مسجود
از مکر خدا * طاشدن اولان اسب وطاشدن اولان کاو ابتلای الهیدن مکر خدادن مسجود اولور وعابد صنم اولانلر انلره
سجده قیلور کفره دن بعضسی اسب شکلنده بت طپارلر وبعضسی دخی کاو شکلنده وبعضسی دخی شیر شکلنده
طاشدن بتلر دوزوب اکا پرستش ایدرلر کافرلرک طاشدن دوزلمش اسبه وطاشدن دوزلمش کاوه سجده قیلملری وعابد
وخادم اولملری فی الحقیقه ابتلای الهی ومکر ربانیدر (مثنوی) پیش کافر نیست بت را ثانیی * نیست بت را فر
ونه روحانیی * چیست آن جاذب نهان اندر نهان * در جهان تابیده از دیگر جهان * عقل محجوبست وجان هم زین
کمین * من نمی بینم تو می تانی ببین * کافرلرک اوکنده بتک ثانیسی یوقدر یعنی بت انک اوکنده اول مرتبه محبوب
ومحترمدر که انک قتنده اول بتک برضدی وندی یوقدر باخصوص که بتک فری یوقدر ور وحانیلکی دخی یوقدر بلکه بر
بی رونق وبی روح جامد برحجردر اما بت پرست اکا مفتون اولمش ومیل وعلاقه قیلمشدر اول نهان اندر نهان اولان
جاذب ندر بو جهانه دیکر جهاندن تابیده اولمش وظهوره کلمشدر یعنی هرکسی برمطلوب طرفنه نهان اندر نهان
جذب ایدیجی برقوت وحالت واردر اول قوت جاذبه ندر که بو جهانه برغیری جهاندن تابان اولمش وعالم غیبدن بو عالم
محسوسانه طلوع قیلمشدر الحاصل بو کمیندن عقل ودخی جان محجوبدر بن اول جاذبی کوره مم سن اکر قادر ایسک کور یعنی
اول غیری جهاندن بو عالم شهادته کلان ونهان اندر نهان اولان جاذبدن عقل ودخی جان محجوبدر وبو کمیندن حس
صوری دخی زیاده نابینادر بن حس صوری ایله اول نهان اندر نهان اولان جاذبی کورمکه قادر اوله مزم اکر سن بو چشم
ظاهر ایله کورمکه قادر ایسک کوراتی بو چشم ظاهر ایله کسه کورمکه قادر اوله مز که اول برامر معنوی وجذبهٔ
روحانیدر اکثر عقلدن وجاندن دخی نهانیدر که چوق کسه نک عقل وجانی اول معنوی اولان جاذبی مشاهده قیلمغه
قادر اوله مز قنده قالدیکه بو حس ظاهر ایله انی کورمکه قادر اوله (م ی) چونکه خوارزمشه زسیران باز کشت)
با خواص ملک خود همراز کشت * پس بسر هنگان بفرمود آن زمان * تا بیارند اسب را زان خاندان) همچو آتش
در رسیدند آن کروه) همچو پشمی شد امیر همچو کوه) چونکم خوارزمشاه سیراندن کیرو دوندی وسراینه کلدی کندی
ملکنک خواصی ایله همراز اولدی ومصاحبت قیلدی پس اول زمانده چاوشلره بیوردی تا کم اول خاندان اسبی
کتوره لر اول اسبی شاهک حضورینه کتوره لر فی الحال اول کروه آتش کبی اول امیرک خانه سنه ایرشدیلر اول کوه کبی برشکوه

اولان امیر چونکم انلری کوردی برپشم کبی اولدی وزیاده ملایمت ومطاوعت قیلدی (م ی) جانش از درد وغبین تا لب
رسید * جز عماد الملک زینهاری ندید * که عماد الملک بد پای علم * بهر هر مظلوم وهر مقتول غم * محترم تر زو نبد خود
سروری * پیش سلطان بود چون پیغامبری * اول امیرک جانی درد وغبیندن تا لبنه ایرشدی یعنی برمرتبه درده
وغبنه دوشدی که زیاده درد وغبندن انک جانی لبنه کلدی عماد الملکدن غیری برچاره وملجأ کورمدی زنهار بونده
چاره معناسنه در زیرا عماد الملک پای علم ایدی پای علم بونده مرجع ومجمع معناسنه در یعنی وزیر عماد الملک اول دورده
هر مظلومدن وهر مقتول غمدن اوتری مجمع ومرجع ایدی یعنی برکسه یه ظلم اولسه اکا التجا ایلر وبینی برکسه یه
غم کاسه وانی مرده وپژمرده قیلسه انک درکاهنه واروب حالنی اکا عرض ایلردی اول عصرده اندن محترم برسرور یوق
ایدی اول سرور عالم سلطانک اوکنده برپیغمبر کبی ایدیکه * الشیخ فی قومه کالنبی فی امته * حدیث شریفنک
موجبنجه باطنا مرتبهٔ مشیختنه واصل اولمش وکندی قومی ایچره پیغمبر کبی اولمق مرتبه سنی بولمش انکیچون
پادشاهک قتنده دخی پیغمبر کبی اولمشدی وارث نبی اولانلر کندی عصرلرنده پیغمبر کبی اولدقلرینه حدیث
شریف چوق وارد اولمشدر ایراده حاجت یوق پس اول عماد الملکک اوصاف جمیله سنی واحوال حسنه سنی بیانه
شروع ایدوب بیوردیلر (مثنوی) بی طمع بود او اصیل وپارسا * رایض وشبخیز وحاتم در سخا * بس همایون رأی
وبا تدبیر وراد * آزموده رأی او در هر مراد * هم ببذل جان سخی وهم بمال * طالب خورشید غیب او چون هلال *
اول عماد الملک بی طمع واصیل وپارسا ایدی رایض وشبخیز وسخاده حاتم ایدی اول وزیر نیکو ومشیر خوش خو اولان
بی حرص وبی طمع ایدی که خلقک مال وجاهنه انک اصلا طمعی یوق ایدی ودخی اصل ونسب صاحبی
ایدی ودخی زاهد وپارسا ایدی ودخی کندی نفسنه ودخی نفسی اولانلره ریاضت ویریجی وتأدیب ایدیجی ایدی وکیجه لر
قالقیجی وتهجد قیلیجی ایدی وجود وسخاده حاتم طی کبی ایدی چوق همایون رأی وبا تدبیر وراد ایدی یعنی چوق
کریم وتدبیرلو ومبارک رأیلو کسه ایدی انک رأی وتدبیری هر مراده تجربه اولنمش وامتحان قیلنمش ایدی هر قنغی
مراد خصوصنده رأی وتدبیر ایلسه انک رأی وتدبیری خطا قیلمزدی انک جودی برمرتبه ده ایدیکه او هم بذل جانده
وهم بذل مال ایلمکده سخی ایدی اول نیکو خصال خورشید غیبک طالبی ایدی هلال کبی یعنی هلال نوری
آفتابدن الدیغی کبی وسیر ودوره اکا طالب اولدیغی کبی اول نیکو خصال واهل اقبال دخی مانند هلال خورشید
غیبینک طالبی اولمش وهمیشه آنک نورینه مقابل اولمق واندن نور وضیا استفاده قیلمق ایچون سیر وسلوک قیلمش ایدی
بونده تنبیه اولدر که شاه جهان اولان کسه لرک وزیری بویله برعاقل ومدبر وصالح ومتورع کسه کرکدر که پادشاهلرک
مشیری ونده یمی بویله براوصاف علیه ایله متصف وجود وکرم وحسن شیم ایله متخلق برکریم النفس رعایا پرور وعدالت کستر
برکسه کرکدر که تا اول شاهک عماد الملکی اوله وانک دین ودولتنه معاونت قیله وشاه اندن دنیاده وآخرتده مستفید
اوله وجمله رعایا وبرایا ظاهرا وباطنا خیردعا وشکر وثنا لر قیله (م ی) در اسیری او غریب ومحتبس * در صفات فقر وخلت
ملتبس * بوده هر محتاج را همچون پدر * پیش سلطان شافع ودفع ضرر * مر بدان را ستر چون حلم خدا * خلق او بر عکس
خلقان وجدا * اول عماد الملک امیرلکده غریب ومحتبس ایدی صفات فقرده وخلتده ملتبس ایدی یعنی امیرلکده
ووزیرلکده باطنا برغریب وبی کس ایدی وکویا که اول مرتبه ده حبس اولنمشدی وفقر صفاتنده وخلت الهی
صفاتنده التباس اولنمش وپوشیده ومخفی قیلنمش ایدی وزارت وامارت اکا ظاهر برلباس وپرده کبی اولمش واول عزیز
وزارت وامانت لباسیله تلبس ایدوب باطنا فقر وخلت صفتیله اتصاف قیلمش وحق تعالینک دوستلرندن وفانی وفقیر
اولان قوللرندن اولمش ایدی هر محتاجه پدر کبی مشفق ومهربان اولمش ایدی سلطان اوکنده شافع ودافع ضرر ایدی
برکسه نک جرمی اولسه واکا التجا قیلسه سلطانه شفاعت ایدردی وبرکسه یه سلطان ضرر قصد ایلسه انک ضررنی
اول کسه دن دفع ایلردی وپادشاهه بوسزه نافع اولان خیر واحسان اندر دیو سویلردی تحقیقا بدلره
حلم خدا کبی اوستر ایدی انک خلقی خلقانک عکسی اوزره ایدی وجدا ایدی یعنی بد ومعیوب اولانلرک عیب وقباحتنی
حلم خدا کبی ستر ایدیجی ایدی انک خلقی نیکوسی خلایقک اخلاقنک عکسی اوزره ایدی وانلرک اخلاقندن انک خلقی
جدا وممتاز ایدی (مثنوی) بارها می شد بسوی کنج فرد * شاه با صد لابه او را منع کرد * هر دم از صد جرم را شافع شدی
چشم سلطان از او نرم آمدی * نیجه کره اول عماد الملک وزارت وامارتی ترک ایدوب کنج عزلت جانبنه فرد ویکتا کتمش
ایدی لکن پادشاه یوز تضرع ولابه ایله انی کنج عزلت اختیار ایلمکدن منع ایتمش ایدی نظر ایله که اول زمانک پادشاهلری
برعالم وعاقل وزیره نه مرتبه طالب اولورلر وبرصالح وکامل مشیری نیجه بولورلر ونه مرتبه اکا رعایت وتعظیم قیلورلر
ایمش وبونی دخی کور که عالم وعاقل اولان وزیرلر پایهٔ وزارتدن نیجه مجتنب اولورلر ورتبهٔ امارتدن نه مرتبه پرهیز

قیلورلرایمش نتکم مشهور آفاق اولان خواجهٔ جهان کزیدهٔ اهل عرفان محمود بن شیخ محمود کیلانی قدس الله سره العزیز مرتبهٔ وزارتدن مجتنب ومقام مألوفندن مغترب اولدیغنی ریاض الانشا نام کتابنک اولنده حکایه ایدوب بویله دیرکه وچون در عالم صور وموادچهرهٔ احوال والد واجداد بخط وخال وزارت سلاطین عالی نژاد موسوم بود وبچشم رضای اهل بصارت استحقاق قربت تاجداران سریر امارت برچهرهٔ قابلیت این حقیر مرقوم ومرسوم میمود وحال انکه دوش هوش این ضعیف از احتمال اثقال وزارت مجتنب بود وسبب همین معنی ازوطن مألوف ومسکن مشعوف مغترب (بیت) تألق البرق نجدیا فقلت له * یا ایها البرق انی عنك مشغول * چه بصر بصیرت برزخارف صورت وزارت افکندن ولجج بحار معارف یقینی وبراری وبوادی مسالك معنی بقدم همت نه پیمودن ازماء معین وجمال حور عین بلمعهٔ سراب وصورت حباب قناعت بنمودنست (قطعه) منت چرا بریم عطای زمانه را * همت چراکنیم بهر کار مختصر * دریا وکوه را بکذاریم وبکذریم * سیمرغ وار زیر پر آریم بحر وبر * ومعنی بیت ثانی اولدرکه اول عماد الملك هردم اکرصد جرمه شافع اولسیدی سلطانك کوزنه اندن شرم وحیا کاوردی زیرا سلطان انك قدرنی وعلوشاننی بیلوردی بواجلدن اکا زیاده تعظیم واحترام قیلوردی (مثنوی) رفت اوسوی عماد الملك راد * سر برهنه کرد وبرخاك اوفتاد * که حرم با هرچه دارم کو بکیر * تا بکیرد حاصلم را هر مغیر * ان یکی اسبست جانم رهن اوست کر برد مردم یقین ای خیر دوست * کر برد این اسب را از دست من * من یقین دانم نخواهم زیستن * اول امیر چونکم اول اسب بی نظیرك کندی الندن کتدیکنی وشاه انی غصب ایتدیکنی کوردی صبر وتحمله مجالی قالمیوب وبوکا برچاره ودرمان دخی بولمیوب آخر الامر راد وکریم وجواد اولان عماد الملك طرفنه کندی باشنی برهنه ایتدی وخاکه اوزره دوشدی واغلیوب فریاد ایتدی بویله دیوکه حرمله هرنیی طوتارسم دی طوتسون تا کم بنم حاصلمی هر غارت ایدیجی طوتسون وغارت ایتسون یعنی بن راضیم بنم حرمده اولان خاتونمی وهرنه قدر ملك ومال طوترسم دی انی شاه جهان طوتسون حتی استرسه هر غارت کننده بنم حاصلمی وملك ومالمی غارت ویغما ایلسون اما اول براسبدرکه بنم جانم انك مرهون ومفتونیدر اکر شاه انی ایلتورسه وانی بندن کرچك الورسه یقین بودرکه ای خیری سویجی بن اولورم وای احسانی دوست طوتیجی محقق بن اکر اول اسب کیدرسه مرده وهلاك اولورم دیدی اکر بنم المدن بواسبی الورسه بن یقین بیلورم دیرلك استمزم وزنده اولمق دیلمزم دیدی (مثنوی) چون خدا پیوسته کی ات داده است * بر سرم مال ای مسیحا زود دست * اززن وزرم عقارم صبر هست * این تکلف نیست بی تزویر هست * اندرین کرمی نداری باورم امتحان کن امتحان کفت وفرم) چونکم خدای تعالی حضرتلری سکا پیوسته لك وبر مسند رکندی قرینه واسرارنه سنی اولشدر مشد رای مسیحا صفت هرایکی مرحمت وشفقت اللرنی بن خسته ودل شکسته نك باشی اوزره سوروبن دردمنده لطف ایدوب شفا وراحت ایرکورزندن وزردن وعقاردن بکا صبروار درو بونلردن هرقنغیسی بندن کیدرسه وشاه بونلردن هرقنغیسنی بندن اخذ ایدرسه بکا صبر وتحمل ایلمك مقرردر اما بواسبه طوغری سویلمك کرك صبر وتحمل بوقدر وبو سوزلر تکلف دکلدر تزویر سزایکدر بوخصوصده حق بیلورکه نه تکلف ایلرم ونه تزویر سویلرم اکر بو کرمیت وحرارتده اولدیغمه بکا باور طوتمز وتصدیق واعتماد ایتمزایسك بنم کفتمی وفرمی امتحان ایله امتحان یعنی بنم بو کروفرله بلدیکم دعوایی وسویلدیکم ادایی امتحان ایله کورکه بوسوزلرمده صادق میم وباخود کاذب میم اصلا سیم وزردن ومتاع وکوهردن اوتری الم چکمزم امابو اسب ایچون صبر وتحمل ایده مزم دیدی وبوکونه عرض حال ایدوب اکا سویلدی (مثنوی) آن عماد الملك کریان چشم مال * پیش سلطان درد وید آشفته حال * لب ببست وپیش سلطان ایستاد رازکویان با خدا رب العباد * ایستاده راز سلطان می شنید * وان درون اندیشه اش این می تنید * اول عماد الملك اغلیجی کوزلی اللرله اوپیجی یعنی سلیجی سلطانك اوکنه آشفته حال وپریشان بال یلدی دوداغن باغلدی وپادشاهك اوکنده طوردی رب العباد اولان الله راز سویلیجی ومناجات ودرون دلدن عرض حاجات ایلیجی اولدی سلطان اوکنده طوره شدر سلطانك رازنی اشتدی وانك درونده اندیشه سی بونی طقودی سلطانك اوکنده طورمش ایکن سلطانك رازنی ایشتمك انك حقیقتنی بیلمکدن ومعنی بوزنده انك بغایت عاجز وسائر ناس کبی براسیر وفقیر اولدیغنه عالم اولمقدن عبارت اولور وبورازی انك جانبندن بیلمکه اشارت اولورکه کم سلطانك رازنی نه کونه اشتدیکنی بو ابیات ایله تفسیر ایدوب بیورورلر اول عماد الملکك درونده اندیشه سی بوفکرلری طقودی وبو معنیلری اوقودیکه (م ی) کای خدا کران جوان کژ رفت راه * که نشاید ساختن جز تو پناه * تو ازان خود بکن از وی مکیر * کرچه او خواهد خلاص از هر اسیر ای خدا اکرچه اول جوان یولی کژ کتدیسه زیرا سندن غیری پناه دوزمك لایق دکلدر سن کندیکه لایق اولنی ایله اندن طوتمه یعنی انی مؤاخذه ایتمه اکرچه او هر اسیردن خلاص استر یعنی عماد الملك پادشاهك حضورنده طورمش ایکن

حق سبحانه وتعالی به مناجات ایدوب بویله دیدیکه ای خدای متعال وای پادشاه لایزال اکرچه اول اسب صاحبی اولان امیر طریقه اکری کندی وسنك کبی پادشاهه التجا ایتمکی قویوب بنم کبی براسیره وعاجز وفقیره التجا ایتدی زیرا سنك کبی پادشاه اعظمدن غیری پناه دوزمك مناسب ولایق دکل ایدی چونکم جهل وغفلتدن سنك کبی پادشاهه التجا ایتمکی قویوب بنم کبی برعاجزدن استمداد واستعانت قیلدی وبنی وبو شاهی برشیئه قادر صاندی اکرچه اول امیر بنم کبی هر اسیر وفقیر معاونتندن خلاص اولمق ومرادنه وصول بولمق استرلیکن لطفکدن انی مؤاخذه ایتمه وبوجرمدن اوتری انی طوتمه ای کریم سن کندیکه لایق اولنی ایله دیدی پس کرچه او خواهد خلاص از هر اسیر بیوردقلری قولی بو بیتله تفسیر ایدوب بیوررلر (مثنوی) زانکه محتاجند این خلقان همه * از کدایی کیر تا سلطان همه زیراکه بو خلایق دوکلی محتاجلردر برکدادن دوکلی سلطانه طوت یعنی بو دوکلی خلایق اسیرلر وجمیع اناس الله تبارك وتعالی حضرتلرینه محتاجلر وفقیرلردرسن برکدادن دوکلی سلطانه دك بونی بویله فرض ایت کدا نیجه محتاج وفقیرایسه هرشاه جهان دخی حضرت حقه انك کبی محتاج وفقیردر وغنی مطلق الله تعالی حضرتلریدر کما قال تعالی فی سورة فاطر (یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله والله هو الغنی الحمید) (مثنوی) با حضور آفتاب با کمال * رهنمایی جستن از شمع وذبال * با حضور آفتاب خوش مساغ * روشنایی جستن از شمع وچراغ * با کمال اولان آفتابك حضوریله شمعدن وذبالدن رهنمالق استمکدر خوش مساغ اولان آفتابك حضوریله شمعدن وچراغدن روشنالق استمکدر ذبال ذباله نك جمعیدر ذباله فتیله وشمعك اوجنه دیرلر مساغ مجاز معناسنه در جواز واعتبار معناسنه دخی کاور یعنی بو خلق عالمك اکر کداسندن واکر شاهندن رهنمالق استمك وروشنالق طلب ایلمك با کمال اولان آفتابك حضوری وظهوریله بیله فی المثل شمعدن وشمعك فتیله سندن رهنمالق استمکدر خوش مجاز وخوش ممر اولان شمس انورك وباخود معنی خوش جواز واعتبار اولان آفتاب ضیا کسترك حضوریله بیله شمعدن وچراغدن روشنالق استمك کبیدر شمع وذباله نك آفتاب حضورنده نه رونقی اولور وشمس منیرك شعشعه وظهورنی کورن شمعدن نیچون روشنالق طلب قیلور (مثنوی) بی کمان ترك ادب باشد زما * کفر نعمت باشد وفعل هوا * بی کمان بزدن ترك ادب اولور کفر نعمت وفعل هوا اولور یعنی آفتاب حقیقتك حضوریله بیله بزم شمع وذباله مثابه سنده اولان ناسك وجودندن رهنمالق وروشنالق استمز ومدد ومعاونت طلب ایلمز کمانسز وشبهه سز بزدن ترك ادب ایلمك اولور ونعمت حقه کفران ودخی فعل هوا ومکر شیطان اولور زیرا فی الحقیقه مستعان ومعین وخیر الناصرین وخیر الفاتحین واحکم الحاکمین وارحم الراحمین واکرم الاکرمین ورب العالمین همان اولدر بس (ایاك نعبد وایاك نستعین) دیو عبادت واستعانتی اکا حصر وتخصیص ایلدکدنصکره بنه غیریدن معاونت طلب ایلمك وبکا درمان ایله ومعین اول دیو سویلمك ترك ادب اولور وفعل هوا اودخی کفران نعمت اولور (مثنوی) لیك اغلب هوشها در افتکار * همچو خفاشند ظلمت دوستدار * ولیکن اغلب هوشلر افتکارده خفاش کبی ظلمتی دوست طوتیجیلر همچو خفاش ظلمت را دوستدارنده تقدیرنده اولور یعنی اکثر عقول فکرلر واندیشه لر ایلمکده خفاش کبی شمس انور وآفتاب ضیا کستردن اعراض ایدوب ظلمت مثابه سنده اولان خلق عالمی دوست دوترلر طوست طوتمق آفتابدن اظهر اولان حق تعالی حضرتلرنی قویوب شب ظلمانی کبی اولان خلقه التجا واعتماد ایدرلر (مثنوی) در شب ار خفاش کرمی می خورد * کرم را خورشید جان می پرورد * در شب ار خفاش از کرم مست * کرم از خورشید جنبیده شدست * آفتابی که ضیا زو می زهد * دشمن خود را نواله می دهد * کیجه اکرخفاش برکرم یرسه کرمی خورشید جان بسلر کیجه ده خفاش اکرچه برکرمدن مستدر کرم خورشیددن جنبیده اولمشدر بر آفتاب که اندن ضیا طوغر کندی دشمننه نواله ویرر شبدن مراد ظلمت خلق وخفاشدن مراد بصر بصیرتده ضعف اولان ناقص العقل وقلیل المعرفه درو کرمدن مراد غدای جسمانیدر وخورشیددن مراد حق تعالی حضرتلریدر وتوضیح معنی بویله دیمك اولور بو ظلمات کثرت وشب عالم طبیعت ایچره اکر خفاش سیرت اولان قلیل المعرفه برغدای نفسانی یرسه وبعض جانوری اکل ایلرسه اول کرم کبی اولان غدای جسمی جان کونشی تربیه ایلر بوشب کثرت ولیل عالم طبیعتده اکرچه خفاش سیرت اولان بی بصیرت برغدادن مست ومسرخوش اولمشدر بیلمزکه اول کرم کبی اولان غدای جسمانی وبدن حیوانی خورشید حقیقتدن متحرك اولمش واندن لحم وشحم ونشو ونما وحرکت بولمشدر اول پادشاه لم یزل فی المثل بر آفتاب بی بدلدرکه اندن نور وضیا وخلق عالم اوزره جود وعطا یغار کندینك عدوسنه نوا ونواله ویررهر خلق پرست ورزاق مطلقدن غافل اولان مست همیشه اندن قوت وغدا ونواله ونوا بولورلکن انی قویوب غیری یره پرستش قیلورلر وغیریدن معاونت ونصرت طالب اولورلر مع هذا ینه اول جواد کریم بونلره بی دریغ رزق وغدا ویرروبونلری ظلمت عالم طبیعت ایچره ینه مراده ومقصودلرینه ایرکورر (مثنوی) لیك شه بازیکه

اوخفاش نیست * چشم بازش راست بین وروشنیست * کرشب جوید چوخفاش اوغو * درادب خورشید مالدکوش او * کویدش کیرم که آن خفاش لد * علتی دارد ترا باری چه شد * مالشت بدهم بزجر ازاکتساب * تانتابی سرد کرازآفتاب * لیکن برشهباز عالم رازکه اول خفاش سیرت دکلدر انك بازوکشاده اولان کوزی راست بین وروشنیدر اکرشب طبیعت وظلمت عالم کثرت ایچره اول شهباز معنوی خفاش کبی نما وزیاده طلب ایلیه تأدیب ایلمکده خورشید حقیقی انك کوشنی اووارینی کوشمال ایدوب اول شهباز عالم رازه تأدیب ایلر اول خورشید حقیقی اکا دیرکه طوتلمکه اول عدو وخصم اولان خفاش سیرت بصر بصیرتده برعلت طوترسکا باری نه اولدی سنك خود بصر بصیرتك بویله بینا ایکن وقلبك بنم کبی برسلطان عالیشان ایله اشنا ایکن نیچون ظلمته میل قیلورسن وظلمت شب کبی اولان خلق عالمدن بن مراد ایلدیکجه سن نه بیلورسن سکا مالش ویریرم زجر ایله اکتسابدن اوتری تا کم باشکی برغیری کره دخی آفتابدن دوندرمیه سن اکتساب انکساره دیرلر کئیب دندر کئیب علم بابندن حزنه وغمه وانکساره دیرلر یعنی خورشید حقیقی شهباز معنوی اولان اصحاب دله تأدیب ایدوب دیرکه ای خفاش کبی ظلمته میل قیلان بن سکا زجر ایله سنك منکسر اولمکدن اوتری کوشمال ویریرم وسکا تأدیب قیلورم تا کم باشکی برکره دخی بنم کبی آفتاب حقیقیدن دوندرمیه سن وظلمت شب کبی اولان ناسه متوجه اولوب ومیل واعتماد قیلوب انلردن مدد ومعاونت طلب ایلمیه سن (مواخذهٔ یوسف صدیق بحبس بضع سنین بسبب یاری خواستن ازغیرحق وکفتن اواذ کرنی عند ربك مع تقریره یوسرخ شریف سورهٔ یوسفده اولان بو آیت کریمه یه اشارتدر (وقال للذی) حضرت یوسف زندانده دیدی شول کمسه یه (ظن) ظن ایلدی یوسفکه (انه) اول کمسه (ناج) نجات صاحبیدر (منهما) ایکیسندن بری زیرا واقعه کورن بری خباز وبری خمار ایدی خبازك واقعه سن قتلله تعبیر ایلدی وخماره ندیم شاه اولورسن دیو تبشیر بیوردیلر پس اول حبسده خماره دیدیکه اذکرنی) بنی الدیعنی بنم احوالمی ذکر ایله (عند ربك) سیدك قتنده مرجودرکه بکا مرحمت ایدوب بنی بوزنداندن خلاص قیله (فانساه الشیطان) پس اول شرابی یه شیطان اونتدردی (ذکر ربه) سیدنه اول حالی ذکر ایتمه یی وبعضلر ضمیری یوسفه راجع قیلشلر یعنی شیطان اونتدردی یوسفه ربیسنی ذکر ایتمکی حق غیریدن استعانت ایلدی (فلبث فی السجن) پس یوسف سبیله یوسف زندانده اکلندی (بضع سنین) بضع اوچ دن طقوزه وارنجه اولان عدد مبهمه دیرلر کیمی التی ییل وکیمی یدی سکز ییل اکلندی دیمشلر حضرت نبی علیه السلامك بو حدیث شریفی هم بو معنایه دلالت ایلر قال صلی الله علیه وسلم رحم الله اخی یوسف لولم یقل اذکرنی عند ربك مالبث فی السجن بعد الخمس ومعنی ترکیب شریف وتوضیح سرخ لطیف بویله دیمك اولورکه یوسف صدیق علیه السلام حبسده برنیچه سنه مواخذه اولنمیدر حق تعالینك غیریدن یاریلك ومعاونت استدیکی سبیله واول یوسف خماره سن سیدك قتنده وارد قده کندی سیدك ومالکك قتنده بنی ذکر ایله دیمکلکیدر اول یوسف علیه السلامك بو سوزنی تقریر وتحقیق ایلمسیله نته کم ابیات شریفه ده دخی انك حالنی بیان ایلیوب بیورلر (مثنوی) آنچنانکه یوسف از زندانیی * بانیازی خاضعی سعدانیی * خواست یاری کفت چون بیرون روی * پیش شه کرددامورت مستوی * یادمن کن پیش تخت آن عزیز * تامرا هم واخرد زین حبس نیز * انچلین که یوسف علیه السلام حضرتلری برزندانیدن نیاز ایلمکله خاضعلکله سعدانلکله یاریلك استدی اول زندانه منسوب اولان خماره دیدی چونکم زنداندن طشره کیده سن پادشاهك اوکنده سنك امورك مستوی اوله یعنی سنك کاروشانك شاهك قتنده نظام واستقامت بوله اول عزیز مصرك تختی اوکنده بنی ذکر ایله تا کم بنی دخی بو حبسدن هم کیروآله نته کم سنی قورتردی بنی دخی قورتره دیدی زندانیده اولان یانسبت ایچون دنیازیده وخاضعیده وسعدانیده اولان یالر مصدریه در سعدان برقاج معنایه کلور طرنق دبنك سکرنه وترازو کفه سنك ایه لرینك التنده کی دوکومه دیرلر جمعی سعدانات کلور ولیکن بونده تواضع وتنزل ایلمکدن وپست وسفلی اولمقدن کنایت اولور یعنی برزندانه منسوب اولان شرابیدن نیاز ایله وخضوع ایله وتواضع وتنزل ایلمکله یوسف علیه السلام حضرتلری یاریلك استدی وبنی سیدك قتنده ذکر ایله دیو سویلدی (مثنوی) کی دهد زندانیی در اقتناص * مردزندانیی دیکر را خلاص * اقتناص وقتنده برزندانی دیکر زندانی اولان مرده یخی خلاص ویره اقتناص اصطیاده دیرلر قنصدندر قنص فتحتینله اولادقلری صیده دیرلر اقتنصه دیرلر اصطیاده معناسن ویررلر یعنی برزندانه منسوب اولان کمسه اولاندیغی حبسده کرفتار اولدیغی زمانده برآخر زندانی اولان کمسه یه نجن خلاص ویروانی ندو دامدن نجه آزاد قیلاور (م ی) اهل دنیا جمله کان زندانیند * انتظارمرك دارفانیند * جز مکرنادری فردانیی * تن بزندان جان او کیوانیی * اهل دنیا جمله سی زندانیلردر دارفانینك مرکنك منتظرلریدر مکرکه نادر فردایدن غیری تن زندانده انك جانی کیوانه منسوب اوله یعنی اهل دنیانك جمله سی نه قدر وار ایسه زندانه منسوبلردر وبو دارفانینك موتندن اوتری منتظرلردر اولمیجه بو حبس دنیادن خلاص

اوله مزلر مکرکه نادر وقتی ازکمسه شول برفردانی وربانی اولان کامل زندانی اولمز ودارفانینك مرکنه انتظار قیلمزکه انك بدنی بو دنیا زندانده اوله وانك جانی فلك سابعه منسوب اوله واولمزدن اول اولمش وبوبدن قیدندن آزاد اولمش واعلای علیین مرتبه سنی بولمش اوله (مثنوی) پس جزای انکه دید اورا معین * ماند یوسف حبس در بضع سنین * یاد یوسف دیو از عقلش سترد (وزدلش دیو آن سخن ازیاد برد) پس یوسف صدیق علیه السلام حضرتلری اول خماری کندو یه معین کوردیکنك جزاسی حبسده برنیچه سال قالدی بضع اوچدن طقوزه وارنجه یه دك مبهم اولان عدده دیرلر شیطان اول ساقینك عقلندن یوسف علیه السلام حضرتلرنی یاد ایلمکی قازیدی واول خمارك اول سوزی خاطرندن وکوکلندن کیدردی یعنی * فانساه الشیطان ذکر ربه) آیت کریمه سنك موجبنجه اول ساقی کندو سیدینك قتنده وارد قده یوسف علیه السلامی خاطرنه کتورمدی زیرا دیو آنك عقلندن یوسف علیه السلامی ازاله ایلدی وکوکلندن انی یاد ایلمکلکی محو قیلدی (مثنوی) زین کنه کامد ازان نیکو خصال * ماند در زندان ز داور چند سال * که چه تقصیر آمد از خورشید داد * تا تو چون خفاش افتی در سواد * هین چه تقصیر آمد از بحر وسحاب * تا تو یاری خواهی ازریك وسراب * اول نیکو خصالدن بو کناهکه کلدی یعنی اول خوب خصال اولان یوسف علیه السلامدن بوقدر زلت که صادر اولدی داور حقیقینك عدلندن نیچه سنه زندانده قالدی اول پادشاه عالیدن یوسف علیه السلام حضرتلرینه بویله دیو که داد خورشیدندن نه تقصیر کلدی وعدالتك ونشندن سنك حقکده نه قصور واقع اولدی تا کم سن خفاش کبی سواده دوشرسن وظلمته توجه قیلورسن اکاه اول بحردن وسحابدن سکا نه تقصیر کلدی تا کم سن ریکدن وسرابدن یاریلك استیه سن که بو خلق عالم رمال وسراب کبیدر آب کورنمی انجق نمایشدر پس بونلر برتشنه ومحتاجی نیجه ریان ایدر وفرومانده اولان عاجزه بنم امرم وارادتم اولمیجه نه حالله مدد رسان اولور (مثنوی) عام اکر خفاش طبعند ومجاز * یوسفا داری تو آخر چشم باز * کر خفاشی رفت در کور وکبود * بازسلطان دیده را باری چه بود * عوام اکر خفاش طبیعت واهل مجاز درلر ای یوسف سن اخر چشم کشاده طوترسن مجاز مضاف مقدر اولمق اوزره اهل مجاز تقدیرنده اولور یعنی ای یوسف اکر عوام ناس خفاش سیرتلو واهل مجاز ایسه لر سن آخر کشاده چشم جان طوترسن فی المثل اکر خفاش کورو کبودکتسه یعنی اکر برشب پره سیرت آرده قاله جق ومرده اوله جق کمسه لر جانبنه التجا ایتسه سلطان دیده اولان بازه باری نه اولدی یعنی سلطان حقیقی مشاهده ایلین شهبازه باری نه حالت واقع اولدیکه سلطان حقیقیدن استمداد واستعانت ایلمکی قویوب خفاش کبی ظلمت مشابه سنده اولان ناس طرفنه توجه وتضرع ایلیه وبکا درمان ایله دیو سویلیه (مثنوی) پس ادب کردش بدین جرم اوستاد * که مساز از چوب پوسیده عماد * پس اکا بو جرم سبیله اوستاد ادب ایلدی بویله دیوکه چوب پوسیده دن عماد دوزمه یعنی اوستاد ازل وحکیم لم یزل بوقدر جرم سبیله تأدیب ایلدی ولسان اشارتله اکا بویله سویلدی که چوب بوجورك اغاج کبیدر چورك اغاجدن کندی خانهٔ وجودکه عماد دوزمه واعتماد قیلمه که انلرك قوت وقوامی وثبات ودوامی اولمز (م ی) لیك یوسف رابخود مشغول کرد * تا نیاید در دلش زان حبس درد * آنچنانش انس ومستی داد حق * که نه زندان ماند پیشش نی غسق * اکرچه الله تبارك وتعالی حضرتلری چون اذکرنی عند ربك دیدیکندن اوتری تأدیب ایلدی وانك قلب شریفنه الهام ایتمك واسطه سیله بو کونه معنالری سویلدی لیکن یوسف علیه السلام حضرتلرینی کندینسنه مشغول ایلدی تا کم انك قلب شریفنه اول حبسدن درد کلمیه واول زنداندن متألم اولمیه انچلین حق تعالی اکا زندان ایله انس ایلك ومست اولمق ویردی که انك اوکنده نه زندان قالدی ونه غسق یعنی حق تعالی اکا برمرتبه مستلك ویردی وانی زندانله انس ایلك مرتبه سنه اول قدر ایرکوردیکه اول یوسف علیه السلامك اوکنده زندان قالمدی وظلمت دخی قالمدی بلکه ابراهیم علیه السلام حضرتلرینه ناری کلستان ایلدیکی کبی زندانی دخی یوسف علیه السلام حضرتلرینه برروشن باغ وبوستان کبی ایلدی (م ی) نیست زندانی وحش تر از رحم * ناخوش وتاریك وپرخون ووخم * چون کشادت حق دریچه سوی خویش * در رحم هردم فزاید تنت بیش * حق تبارك وتعالینك اول یوسفه زندانله انس ویردیکنه واکا اول مظلم اولان حبس خانه ده راحت ایرکوردیکنه تعجب واستبعاد ایلمه زیرا فی المثل رحم مادردن وحشترو مظلم وموحش برزندان یوقدر اول رحم مادر ناخوش وتاریك وپرخون ووخم یعنی متعفندر اما چونکم کندی جانبنه حق تعالی سکا دریچه اچدی رحمده هردم سنك تنك آرتوب زیاده اولوروسنك وجودك اول اضیق محبونده ومقام پرخونده باذن الله راحت ونشو ونما بولور (مثنوی) اندران زندان ز ذوق بی قیاس * خوش شکفت از غرس جسم تو حواس * زان رحم بیرون شدن بر تو درشت * می کریزی از زهارش سوی پشت * اول زندان رحم ایچره ذوق بی قیاسدن سنك جسمك غرسندن حواسك خوش آچلدی یعنی اول زندان رحم ایچره قیاسه کلمین ذوق

وحالندن سنك جسمك دبكمه سندن حسلرك خوش آچلدی وكشاده اولدی حتی اول رحمدن طشره اولمق وخروج
قیلمق سنك اوزریكه درشت اولدی اول مقامده ایكن اول مادرك زهارندن پشت جانبنه قاچردك زهار قاسغه دیرلر
یعنی انه رحمنده ایكن تولد ایلمكه قریب اولدقده مادركك قاسغنه نزول ایلیوب مخرجه قریب اولدقده اول مقامدن
سكا خروج ایلمك صعب ودرشت كلدیكیچون والده كك ارقه سی جانبنه قاچردك كه جنینك خاصیتی بودر ولادت نزدیك
اولدقده كلوب قاسغه تدریجله نزول ایلر وضع حمل ایلمك قریب كلدكده زهاردن ظهار جانبنه بوقار وقرار ایلر
صكره باذن الله باشی اشغه دونوب خروجه متهیئ اولور (مثنوی) راه لذت ازدرون دان نه از برون * ابلهی دان جستن
قصر وحصون * آن یكی در كنج مسجد مست وشاد * وان یكی در باغ ترش وبی مراد * لذت یولنی دروندن بیل بروندن
دكل قصر وحصون استمككی ابلهلك بیل یعنی لذت وحلاوت وراحت واستراحت طریقنی خارجدن بیلمه بلكه
باطندن بیل وبروندن استمكی ابلهلك بیل مادامكه درون منقبض اوله وغم وملاله طوله خارجده اولان قصور وحصونك
اكا نه فائده سی اولور اول بر كسه كورمزمیسن مسجد بوجاغنده مست وشاد اولورمش واول بری باغده ترش روی
وبی مراد اولمشدر پس مجرد باغ وبستانده اولمقلق شاد وخندان اولمغه نفعی اولمز ایمش ومسجد بوجاغنده وكلخن
اوجاغنده اولمق دخی شاد بلككی نفی قیلمز وموجب ملالت ومورث وحشت كلمز ایمش (مثنوی) قصر چیزی نیست
ویران كن بدن * كنج در ویرانیست ای میر من) این نمی بینی كه در بزم شراب * مست انكه خوش شود كو شد خراب
قصر برچیز دكلدر بدنی ویران ایله كنج ویرانلقده در ای بنم میرم بونی كورمزمیسنكه شراب بزمنده مست اول زمانده
خوش اولور كه او خراب اولدی یعنی قصر وحصونی ترك ایلمك بو یولده برشیء دكل بلكه بدنك مقتضاسنی وتنك
مشتهاو مبتغاسنی ویران ایله كنج لذت وكنز راحت ای بنم میرم مشتهای بدنی ویران قیلمقده وهوای تنی ترك
ایلمكده در یا سن بونی كورمزمیسن كه فی المثل شراب بزمنده مست اولان باده نوش اول زمانده سرخوش اولور كه اول
خراب اوله واول حینده راحت بولور كه كندی وجودی قیدندن وغموم وهموم جسمانیدن وافكار وخواطر نفسانیدن
كذر قیله وشراب قوتیله بو خاطره لری خانهٔ دلدن زائل ایلیوب بیخود اوله اكر برسالك دخی بیخودلك شرابی ایچسه
ومست اولوب كندیدن بیكانه همیشه سرخوش اولور ومدام راحت بولوردی (مثنوی) كرچه پرنقشست خانه بركنش
كنج جو وزكنج آبادان كنش * خانه پرنقش وتصویر وخیال * وین صور چون پرده بر كنج وصال * پرتو كنجست
تابشهای زرست * كه درین سینه همی جوشد صور * اكرچه خانه پرنقشدر انی قوپار كنج ایسته وكنجدن انی آبادان ایله یعنی
اكرچه بو خانهٔ وجود پرنقش ونكار ایسه ده سن انی ویران ایدوب انك باطننده اولان كنز روحی وكنج فتوحی بولمقدن
اوتری انك اركاننی قلع وقمع ایله اول كنجی بولدقدنصكره واول دفینه یه وصل اولدقدنصكره اول وجود خانه سنی معمور
وآبادان ایله پرنقش وپرتصویر وپرخیال اولان خانهٔ وجود وبو صور عالم كنج وصال اوزره پرده كبیدر یعنی بو جسد
انسانی نقوشله وتصویراتله وخیالاتله پر اولمش برخانه كبیدر اكر بو نقوش وتصورات وخیالاتله پر اولان وجود انسانی
اكر بو مرئی ومحسوس اولان صورا كوانی اولسون حق تعالی حضرتلرینك كنج وصالی اوزره پرده وحجاب كبی
اولمش وكنز وحدته ومخزن حقیقته بونلر روپوش ونقاب كبی كلمشدر وكنج حقیقتك پرتوی وزر معنوینك تابشلریدر كه
بو سینه ده صورتلر جوش ایلر حق تعالی حضرتلرینك مرتبهٔ وحدتی ومقام الوهیتی فی المثل بر كنز مخفی كبیدر وانك
هر بر صفتی تابان اولیجی بر زر كبیدر همیشه اول كنز مخفینك پرتوندن ودخی اول كنز مخفینك زرلری كبی اولان صفتلرك
تابشلرندن ولمعه لرندن بو ناسك سینه لری ایچره هر برینك استعدادلرینه كوره كونا كون صورتلر وصفتلر قیناوب
ظهوره كلور وهر كسك قلبنده ظهوره كلان صورت ذهنیه ونقوش فكریه وانوار عقلیه ولمعات روحیه هر نه ایسه اول
كنز مخفینك پرتوندن وانك زرلری كبی اولان صفات الهیه نك تابشلرندن واثرلرندندر (م ی) هم ز لطف وعكس آب
باشرف * پرده شد بر روی آب اجزای كف * هم باشرف اولان آبك لطفندن وعكسندن روی آب اوزره اجزای كف
پرده اولدی بونده آبدن مراد وحدت ذات مطلقه وكفدن مراد صور كونیه واشخاص خلقیه دركه كف وحباب آبدن
ظهوره كلوب روی آبه پرده وحجاب اولدیغی كبی بو كف وحباب مشابه سنده اولان صور كائنات واجسام موجودات
باشرف اولان آب حیات حقیقیه نك لطافتندن وعكسندن وجوده كلدی وظهور قیلدی لكن آب حیات حقیقیه نك
وجهنه هم بو كف وحباب كبی اولان صور اشیا پرده وحجاب اولدی (م ی) هم ز لطف وجوش جان باثمن) پردهٔ بر روی
جان شد شخص تن * هم باثمن اولان جانك جوش ایلمسندن ولطفندن روی جان اوزره شخص تن بر پرده اولدی یعنی
باقیمت وعالی قدر اولان جانك جوش ایلمسندن ولطافتندن هم بو شخص تن تدریجله ظهوره كلدی ونشو ونما بولدی
ولیكن روی جان اوزره بو شخص تن هم بر پرده ونقاب اولدی وجانك جمالنی وحسن وكمالنی ستر قیلدی (م ی) پس مثل

بشنوكه

بشنو كه از افواه خاست * كانچه بر ماست ای برادر هم زماست * پس مثلی ایشت كه افواه ناسدن قالقدی یعنی بو مثلی
كوش ایت كه ناسك اغزلرندن صادر اولدی وظهوره كلدی اول مثل بودر كه دیرلر اول نسنه كه بزم اوزریزه در ای برادر
هم بزدندر نته كم عرف ناسده بزه كلان نه بزدندر دیرلر پس بو مثلك اصلی وسری بزم روی جانمزه حجاب اولان وجمال
جانانه پرده ونقاب كلان بزم كندی بدن ترابیه مز وغبار جسمانیه مز اولور مولانا حافظك (بیت) حجاب چهرهٔ جان
میشود غبار تنم * خوشا دمی كه ازین چهره پرده بر فكنم * دید یكی بیت لطیف دخی بو مضمونه دلالت قیلور ومصرع
ثانیده اصل مقصود بالذات اولان معنی تعبیر ایلدیكمز وجهدر ولیكن لفظدن بو معنی مستفاد اولور كه دینه ای برادر
اول نسنه كه ما اوزره در هم ماندر یعنی اول نسنه كه آب اوزره حجابدر وروی آبه پرده ونقابدر هم آبدن حاصلدر
مثلا كف وثلج وحباب كبی كه بونلر هم آبدن حاصل اولور وهم روی آبه حجاب اولور كذلك انسانك آب حیات جانندن
دخی حاصل اولان بدنی آنك روی جانته پرده ونقاب اولور (مثنوی) زین حجاب این تشنكان كف پرست * ز آب صافی
اوفتاده دوردست) بو حجابدن بو كف پرست اولان تشنه لر آب صافیدن دور دست دوشمشلردر تشنكان كف پرستدن
مراد آب حیاته تشنه اولانلردر واكن صورته طاپیجی ونقوش والوانه میل ومحبت قیلیجی كسه لر اولور وتوضیح معنی بویله
دیمك اولور كه بو حجاب تندن روی جانه پرده ونقاب اولان بدندن اوتری بو آب حیاته تشنه اولان وحباب كبی اولان
صورتلره پرستش قیلان كسه لر صافی اولان آب حیات حقیقیدن ایراق دوشدی وانك الی اكا ایرشمدی دیمك اولور
(مثنوی) آفتابا با چو تو قبله وامیم * شب پرستی وخفاشی میكنیم * سوی خود كن این خفاشانرا مطار * زین
خفاشیشان بخر ای مستجار * ای آفتاب سنك كبی قبله وامام ایله شب پرستلك وخفاشلك ایلرز امام كلمه سی قافیه
اولمقدن اوتری امیم اوقنور یعنی ای آفتاب معنوی سنك كبی بر قبلهٔ روحانی وامام حقانی ایله ایكن سنك جناب
شریفكه متوجه اولمغی وامر لطیفكه اقتدا قیلمغی قویوب ظلمت پرستلك وخفاش سیرتلك قیلورز وشب ظلمت كبی اولان
نامه خفاش كبی مائل اولورز وانلرله استیناس قیلورز ای آفتاب نوار بو خفاش كردارلرك مطارنی كندی جانبكه ایله
بونلری ای مستجار بو خفاشلكدن ال یعنی ای نور حقیقی وای آفتاب معنوی بو خفاش كبی عالم طبیعت ایچره
طایر اولان وشب تیرهٔ كثرتده پرواز قیلان كسه لرك جولانكاهنی وعقللرینك مطارنی كندی جانب شریفكده ایله
بو كونه خفاش سیرت اولمقدن بونلری ای امام طلب اولنمش وای استغاثه واستمداد قیلنمش پادشاه كبیر وقوریرتا كم عاجز
ومحتاج اولان خلقه عرض احتیاج قیلمقدن ومتكی ومعتمد اولمقدن خلاص اوله لر وسنی بیله لر وهر نه دیلرلرسه سندن
دیلیوب سندن بیله لر وبوله لر وناصر ومعین وقادر ومتین همان سنی بیله لر (مثنوی) این جوان زین جرم ضالست ومغیر
كه بمن آمد ولی اورا مكیر * ای خدا بو جوان بو جرمدن ضال ومغیردر كه بكا كلدی ولیكن انی طوتمه مغیر بونده یا غیر
ایدیجی ویا خود ذو غیر ویا خود اغاره ایدیجی یعنی یغما قیلیجی معناسنه اوله كه بو اوج وجهله محتملدر یعنی یغما قیلیجی
معناسنه اوله كه بو اوج وجهله محتملدر یعنی عماد الملك ایتدی ای قادر مطلق وای قوی ومتین اولان حق بو جوان سنك
دركاهكه التجا ایتمكی قویوب بنم كبی فقیر وعاجزه كلدی والتجا قیلدی بو جرمدن ضال وذو غیر اولدی بلكه یقین
واشنالك متاعنی بو جرم واسطه سیله غارت ویغما قیلدی ولیكن انی طوتمه وبو جرمدن اوتری انی اخذ ایتمه بونك بصر
بصیرتنده سنك كبی آفتاب حقیقتك مشاهده سنه استعداد وطاقت یوق وضعیف وناتوان اولان كسه لری وزیر ومیر
مرتبه لرنده كوروب كندویه انلری معین وظهیر كورمكه استعداد وقابلیتی قنی جوقدر (مثنوی) در عماد الملك
این اندیشه ها * كشته جوشان چون اسد در بیشه ها) ایستاده پیش سلطان ظاهرش * در ریاض غیب جان طایرش
عماد الملكده بو اندیشه لر جوشان اولمش ایدی بیشه لرده اسد كبی سلطانك اوكنده انك ظاهری وباطنی طورمش غیب
ریاضنده ایدی انك طایر اولان جانی یعنی بو ذكر اولنان اندیشه لر وفكرلر عماد الملكك قلبنده بیشه لرده اسد جوشان
اولدیغی وخروش قیلدیغی كبی جوشان اولمش وانك بیشهٔ قلبنده ظهوره كلمش ایدی اكرچه اول عزیزك ظاهر اجسدی
سلطانك اوكنده طورمشدی لكن انك طایر اولان جانی عالم غیبك روضه لرنده پرواز قیلمش وطایر اولمش ایدی (مثنوی
چون ملائك او با قلیم الست) هر دمی می شد بشرب تازه مست * ملائكه كبی اول عماد الملك اقلیم الستده هر بر دم شرب
تازه ایله مست اولدی یعنی ملائكه الست اقلیمنده هر بر دمده حق تعالینك تجلی ایلمسی شرابیله تازه مست
اولدقلری كبی اول عماد الملك دخی قلب وروحی الست اقلیمنده هر بر دمده تجلی الهی شرابنی نوش ایلمكدن مست
اولدی (مثنوی) اندرون سور وبرون چون بر غمی * در تن همچون لحد خوش عالمی * درونده سور وبرونده بر برغم
كسه كبی لحد كبی اولان تنده بر خوش عالم وار ایدی یا خود معنی بر خوش عالمه منسوب ایدی اولكی وجه اوزره عالمیده
یا وحدت ایچون وایكنجی وجه اوزره نسبت ایچون اولور سور دوكونه دینور بونده سرور معناسنه مراد اولور یعنی اول

عماد الملكك دروننده سور وسرور وار ایدی وبرونی بر برغم کسه ایدی قبر کبی بدنده بر خوش عالمه منسوب ایدیکه القبر
روضة من رياض الجنة حسبنجه انك قبر جسمنك باطنی ریاض جنتدن بر روضه کبی اولمش وجنانی جنان کبی نضرت
والطافت بولمش ایدی (مثنوی) اودرین حیرت بدودر انتظار * تاچه پیدا آید از غیب وسرار * اسب را اندر کشیدند
آن زمان) پیش خوارزمشاه سرهنکان کشان) اول عماد الملك بو حیرتده ایدی وانتظارده ایدی تا کم غیبدن وسراردن
نه پیدا کله یعنی عماد الملك بو کونه حیرتده وفکرتده ایدی تا کم عالم غیب ومرتبهٔ سراردن عجبا نه حالت پیدا اوله
ونه واقعه ظهوره کله دیوب انتظارده طوردی ومترقب اولدی اول زمانده اسبی خوارزمشاه اوکنه چکه رك ایچری
چکدیلر یعنی چاوشلر اول امیردن غصب ایلدکلری اسبی اول حینده چکه رك ایچرو خوارزمشاهك اوکنه کتوردیلر
(مثنوی) الحق اندر زیر این چرخ کبود * آنچنان اسبی بقد وتك نبود * می ربودی رنك او هر دیده را * مرحبا آن برق ومه
زاییده را * همچو مه همچون عطارد تیزرو * کوییا صرصر علف بودش نه جو * الحق بو چرخ کبود زیرنده یعنی فلك
نیل کونك تحتنده حقا بودرکه قد وخدده رنك وبوده انجلین بر اسب یوغدی زیرا اول اسبك رنکی هر دیده یی قپاریعنی انك
لونی ورونقی شول مرتبه نورانی ایدیکه اکا ناظر اولان هر بصری اخذ وخطف ایلردی مرحبا اول برقه وماهدن
طوغمشه یعنی هر کیم انی کورسیدی اول قد ورنکه برق خاطف کبی اولان ورونق وفرده ماهدن طوغمش کبی نورانی
شکل اولان اسبه مرحبا دردی اول اسب پرضو ماه کبی وعطارد کبی تیزرو ایدی کوییا کا باد صرصر علف
اولمشدی چونکه سبعهٔ سیاره نك وکواکب دواره نك زیاده تیزروی ماهدرکه ماه اوتوز کونده اون ایکی برجی قطع
ایدوب کندی دورنی تمام ایلر واندن بعد کدنصکره عطارد تیزرودرکه عطارد هر بر برجده اون بش کون قرار ایلر والتی
آیده اون ایکی برجی قطع ایدوب دورنی تمام ایلر چونکه بونلر سائر کواکب سیاره دن سیرده اسرع اولدیلر ایسه اول
اسب تیزرولك سرعت سیرنی بو ایکی کوکبك سیرنه تشبیه بیورمشلردر رودیمشلردرکه اول اسب خوش رو ماه کبی وعطارد
کبی زمین اوزره تیزرو ایدی کوییا کا علف وغدا اجو اولمدی باد صرصر اولدی حق تعالی حضرتلری اسبی باد صرصردن
خلق ایلدی یعنی بر اسبه خلقت اصلیه سی غالب اولسه بادپا اولور وکندی اصلی اولان باد کبی تیزرو اولور واسبك اصلی باد
اولدیغنه وحق تعالی انی باد جنوبدن خلق ایلدیکنه بو حدیث شریف دلالت قیلورکه حضرت نبی علیه الصلوة
والسلام بیوردیلر (لما اراد الله ان یخلق الخیل قال للریح الجنوب انی خالق منك خلقا اجعله عزا لاولیائی ومذلة لاعدائی
وجمالا لاهل طاعتی فقالت الریح اخلق یارب فقبض منها قبضة فخلق منها خلقا فرسا رواه علی کذا فی حیات الحیوان
الی آخره (مثنوی) ماه عرصهٔ آسمان را در شبی * می برد اندر مسیر ومذهبی * چون بیك شب مه برید ابراج را * از چه
منکر میشوی معراج را * ماه عرصهٔ آسمانی بر کیجه ده مسیر ومذهبده قطع ایلر مسیر ومذهب سیر وذهاب معنالرینه
مصدر میمی اولور یعنی بو ماه منیر آسمانك میدانی بر کیجه ده بر سیر وذهابده قطع ایلرکه انك بر کیجه ده قطع ایلدیکی
میدان اکر قیاس اولنسه نیجه یوز سنه ده بر اسب اول قدر میدان ومنزلی هر نقدر تیزرو اولسه قطع ایلمکه قادر اولهمز
چونکم ماه بر کیجه ده بو قدر برجلری قطع ایلدی پس معراج رسوله نیچون منکر اولورسن بر ماهده بو قدر سرعت
وبر آفتابده بو مرتبه تیز سیر وحرکت اوله وبرقاج ساعت ایچره بونلر عرصهٔ آسمانی قطع قیله لر اول ماه روحانی وآفتاب
حقانی اولان رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك براقه بینمسی وفوری زمیندن آسمانه عروج قیلمسی وبو قدر
افلاکی ومقاماتی کچوب حضرت حقله مکالمه ایدوب ینه منزلنه کلمسی عاقل اولانه مستبعد می کورینور واول حضرته
ایمان قیلان بو کا شبهه وانکار می قیلور کما قال فی التفسیر الکبیر ان قرص الشمس فی العظم یساوی کرة الارض مائة وستین
مرة وفی شرح الفصوص لداود القیصری ان الشمس تساوی الارض مائة وستین مرة وربع الارض وثمنها ثم نشاهد
فی الافق طلوع القرص من جانبها الی آخرها فی اسرع زمان فاذا کانت هذه السرعة ممکنة للجماد فکیف لا یمکن لافضل
العباد اذا اراد رب العباد (م ی) صد چو ماه هست آن عجب در یتیم * که بیك ایمای او مه شد دونیم) آن عجب کو در شکاف
مه نمود * هم بقدر ضعف حس خلق بود * اول عجب اولان در یتیم یوز ماه کبیدرکه انك بر ایماسی ایله ماه دونیم اولدی
اقتربت الساعة وانشق القمر) آیت کریمه سی بو معجزه یه دلالت وشهادت قیلدی وتوضیح معنی بویله دیمك کلدیکه
اول عجیب وغریب اولان در یتیم ونبی کریم صلی الله علیه وسلم نیجه یوز ماه منیر کبیدرکه اول حضرتك بر اشارتیله
آسمانده اولان ماه ایکی شق اولدی اول عجبدرکه ماهك شکافنده اوکوروندی واول معجزه که قمرك انشقاقنده مرئی
ومحسوس اولدی هم خلقك حسی مقداری ایدی (مثنوی) کاروبار انبیا ومرسلون * هست از افلاك واخترها برون
یوخسه انبیا ومرسللرك کاروباری افلاکدن واخترلردن بروندر اکرچه مرسلون اضافت حسبیله مرسلین اوقمق
اقتضا ایلردی لکن برونه قافیه اولمقدن اوتری مرسلون اوقنوب مبنی حکمنده اولدی ومحلا مجرور اولوردو توضیح معنی

شول عجب اولان حالتکه انشقاق قمرده ظهوره کلدی اول خلقك حسنك ضعفی مقداری ایدی یوخسه حضرت نبی
علیه السلامك قوت وقدرتی مقداری دکلدی زیرا نبیلرك ومرسل اولان صفیلرك کاروباری افلاك تسعه دن وکواکب
مضیئه دن برون وبرتردر (مثنوی) تو برون رو هم ز افلاك ودوار * وانکهان نظاره کن ان کاروبار *
سن افلاك ودواردن طشره کیت واندنصکره اول کاروباره نظاره ایله یعنی انبیای عظام علیهم السلامك چوق
کاروباری واردرکه بو افلاك ونجومدن خارجدر اکر اول کاروباری کورمك واول انوار واسراره نظر ایدر کورمك
استرسك سن هم افلاکدن وهم دواردن وبو عناصر وافلاك ایچره اولان سیردن طشره کیت واندنصکره
انلرك اول کاروبارنه وکیرودارنه نظر ایلیجی اول والا بو افلاك وانجمك ایچنده اوله سن انلرك ورای عناصر وافلاك
وخارج انجم تابناك اولان کاروبارنی کورمکه واکا نظر ایدر کورمکه قادر اوله مزسن (مثنوی) درمیان بیضهٔ
چون فرخها * نشنوی تسبیح مرغان هوا * سن قوش یاوریلری کبی بیضه ایچره سن مرغان هوانك تسبیحنی
اشتمزسن بیضه دن مراد بو جسمانیتدر مادامکه عرطه ایچره اولان قوش یاوریسی عرطه دن طوغمیه مرغان هوانك
تسبیح وصداسنی اشتمز وانلرك کلماتنی فهم ایتمز کذلك شول کسه نك فرخ روحی بدن بیضه سی ایچره هنوز محبوس اوله
واندن تولد قیلمیه هوای الهی قوشلرینك واسرار نامتناهی سیرخوشلرینك تسبیح وصداسنی اشتمکه قادر اوله مز زیرا انلرك
مقامی ملکوت سما ومرتبه لری عالم معناده اولمشدر * لن یلج ملکوت السماء من لم یولد مرتین * حدیث شریفنك
حسبنجه ایکی کره طوغمین وملکوت سمایه داخل اولمین انلرك تسبیحنی واوازورازنی فهم قیلمز وایکی کره طوغمقدن مراد
بری مادردن طوغمق وبری دخی فرخ روحك بیضهٔ جسمدن تولد قیلمسی اولور (مثنوی) معجزات اینجا نخواهد شرح
کشت * زاسب وخوارزمشاه کو وسر کذشت * معجزات بو محلده شرح اولمق استمز اسبدن وخوارزمشاهدن سویله
وانلرك سرکذشتنی نقل ایله یعنی حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمك معجزه لری قتی چوق وخارق عاده لرینه نهایت
یوقدر بو محلده اول شرح اولمق مناسب دکلدر اول اسبدن وخوارزمشاهدن وانلرك سرکذشتندن سویله واول اسب
اول رونق وفری ندن بولدی انی بیان ایله (مثنوی) آفتاب لطف حق بر هر چه تافت * از سك واز اسب فر کهف یافت
تاب لطفش را تو یکسان هم مدان * سنك را ولعل را داد او نشان * لعل را زان هست کنج مقتبس * سنك را کرمی
وتابانی وبس * آنکه بر دیوار افتد آفتاب * آنچنان نبود کز آب واضطراب * حق تعالینك لطفی آفتابی هر نه شیء اوزره
تابان اولدی وطلوع قیلدیسه سکدن واسبدن فر کهفی بولدی یعنی حق تعالینك لطفی کونشی هر نه شیء اوزره
طوغدی وطوقندی ایسه اول شیء اکر سك نوعندن اولسون واکر اسب نوعندن اولسون واکر بونلردن غیری اولان
انواعدن اولسون کهف فرنی بولور یعنی کهف الهی وامان ربانی رونقنی بولور وکندی نوعندن ممتاز وفایق اولور نته کم
اصحاب کهفك کابینه آفتاب لطف الهی پرتو صالدقده اول کندی نوعندن ممتاز اولدی وبین الناس فر ورونق
بولدی اول اسبی دخی بوکا کوره قیاس ایله اما حق تعالینك تاب لطفنی وفیض مقدسنی هم یکسان بیلمه سنك ولعله
اول خدانك تاب لطفی نشان وبردی لعل دخی انواع حجردن بر نوعدر اما کورکه لعله نیجه شان ونشان وبردی وانی انواع
حجردن بویله ممتاز اولمق مرتبه سنه ایرکوردی لعل ایچون اول تاب لطف الهیدن اقتباس اولنمش کنج واردر مقتبس
بونده مستفاد معناسنه اولور اما سنك ایچون کرملك وتابانلق واردر انجق یعنی لعل ایچون اول تاب لطف
الهیدن استفاده اولنمش واقتباس قیلنمش کنز اولمق ومرغوب ومقبول کلمك واردر ولیکن سنك ایچون کرم اولمق
ویاخود یلدرامق واردر انجق که انك کنز اولمغه ومقتبس کلمکه استعدادی یوقدر اول نسنه که آفتاب دیوار اوزره
دوشر آبدن واضطرابدن انجلین اولمز یعنی اول تاب شعله که آفتابدن دیوار اوزره دوشر اول تاب کبیکه آبدن وآبك
اضطرابدن انجلین اولمز زیرا آفتاب دیوار اوزره دوشسه انده آفتابك عکسی کورنمز ودخی اول دیواردن بر آخر شعله
وتاب ظهوره کلمز ودخی دیوار لازم کلوب متزلزل ومضطرب اولسه پرتو آفتاب انکله بیله متزلزل ومضطرب اولمز اما
آب صافیده اولا آفتابك ذاتی منعکس اولوب کورینور وثانیا اول آب صافیدن بر تاب ظهوره کلور وثالثا اول آب صافی
مضطرب اولسه عکس آفتاب وآبدن ظهوره کلان شعله وتاب هم مضطرب اولور وحرکت قیلور پس آفتابك دیوار اوزره
اولان تابی آبدن ظهوره کلان تابی کبی اولمز وبو ایکی تاب اکرچه حقیقتده بردر اما مرتبه یه نظر اولنسه بری برینه
مساوی ومماثل کلمز وبعض نسخه ده تاب لطفش را تو یکسان هم بدان واقع اولمشدر بو نسخه اوزره معنی اول حقك
تاب لطفنی هم سن جمله اشیایه یکسان بیل انك یکسان اولان تاب لطفی سنکه ولعله نشان وبردی وبونلردن هر بری
کندی ذاتلرینك استعدادنه کوره اول پرتو یکساندن بر کونه نشان بولدی مثلا لعل ایچون اول تاب لطف الهیدن
اقتباس اولنمش واستفاده قیلنمش کنز اولمق واردر اما سنك ایچون همان انجق کرمیت ویاخود صرچه کبی یلدرامق

ياخود بعض شفاف اولان سنك كبى تابان اولمق واردر ولكن فى لعلمده اولان نشان وقى سنك تاباننده اولان نشان
وبو ايكسى برابر اولمديغى هر عاقلك معلوميدر مثال آخر اول نسنه كه آفتابدن ديوار اوزره دوشر انجلين اولمزكه آفتاب آبه
دوشر وآبدن وآبك اضطرابندن عكس وتاب واقع اولور بو نسخه فيض اقدسه كوره اولور واولكى نسخه نقله فيض
مقدسه كوره اولور وبو فيض اقدس وفيض مقدسك تفصيلا شرحى ثانيه قصيده سنك شرحنك مقدماتنده ذكر
ايلمشزدر انده طلب اولنه واجمالا دخى بيان قيلنه اولا بلكه الله تعالينك ايكى كونه تاب وفيضى واردر برينه فيض
مقدس ديرلر فيض مقدس هر كسه بركونه عين ثابته وبركونه استعداد وقابليت ويرن فيضه ديرلر حق تعالينك بو فيض
مقدسى اصلا برابر ومتساوى دكلدر زيرا هر كسه بركونه قابليت وهر شيئه برنوع خاصيت ويرجيدر پس بركسه نك
قابليتى بركسه كبى اولمديغى وبرشيئك خاصيتى برشيئك خاصيتنه بكزه مديكى ظاهر وروشندر پس نسخۀ اول كه تاب
لطفش واتو يكسان هم مدان ديمكدر بو فيض مقدسه كوره دركه حق تعالينك تاب لطفى بو اعتبارله اصلا هموار
ويكسان دكلدر وبرينه دخى فيض اقدس ديرلر حق تعالينك فيض اقدسى شوايب كثرتدن عارى وبريدر اصلا انده
تفاوت واختلاف يوقدر وجميع اشيا اوزره بو فيض على السويه يكساندر بو فيضك مثالى آفتابك نور بسيطى كبيدركه
هر شيئه آفتاب على السويه طوقنور وهر شى كندى استعدادينه وقابليتنه كوره اندن بركونه نشان وخاصيت
استفاده قيلورنته كم بو بيتلرده مذكور اولمشدر (م ى) چون دمى حيران شد ازروى شاه فرد * روى خود سوى عماد الملك
كرد * كاى اچى بس خوب اسپى نيست اين * از بهشتست اين مكر نى از زمين * چونكم شاه فرد بردم اول اسبك
تماشاسندن حيران اولدى واول شهنشاه بى نظير برمدت اول فرس بادپانك حسن وبهجتى مشاهده سنده ولهان
قالدى بوندنصكره كندى يوزنى عماد الملك جانبنه ايتدى واكا متوجه اولوب بو كونه خطاب قيلوب ديديكه اى وزير
وپاشا بو اسب زياده خوب وكوزل اسب دكلميدرسن بونك حقنده نه ديرسن بو اسب بادپا مكر جنت اعلادندر زمين
غبرادن دكلكه بريوزنده بوكونه اسب كورلمش دكلدر ديدى اچى جيم فارسى ايله وزيره وپاشايه ديرلر نسخه اكراخى
اولورسه اى برادر ديمك معناسى ويريلور لكن اولكيسى محله انسبدر (مثنوى) پس عماد الملك كفتش كاى خديو
چون فرشته كرددازميل توديو * درنظر انچه آورى كرديد نيك * پس كش ورعناست اين مركب وليك * هست
ناقص ان سر اندر پيكرش) چون سر كاوست كوبى اين سرش * پس عماد الملك اول پادشاهه ديديكه اى خديو واى
شاه عظيم سنك ميل ومحبتكدن ديو فرشته كبى كوزل اولورنته كم مشهور ومجربدركه بعض اهل نفس برديوسيرت كمسه يه
شهوانى ميل ومحبت ايلر اول ديو چهره اكا اول ميل وشهوات واسطه سيله حورى وفرشته كبى خوب وجميل كورينور
نظره اول ميل واسطه سيله اول نسنه يى كتوره سن نيك اولور يعنى سنده برشيئه زياده ميل ومحبت اولسه واوشى حد
ذاتنده قبيح وناپسند اولسه اول نسنه يى سن نظريكه كتوره سن اول نسنه سكا نيك اولور وجميل ومحبوب كورينور
بو مركب نعم چوق كوزل ورعنا مركبدر وليكن انك شكلنده وچهره سنده اول باش ناقصدر بو شكل وپيكره كوره انك
باشى دخى كامل ومعتدل كرك ايدى انك بو باشى ديرسن سركاو كبيدر كه انك بوجثه سنه كوره انك باشى اوكوز
باشنه بكزر بو ايسه عيبدر فارسلر بونى مقبول طوتمزلر ديدى (م ى) دردل خوارزم اين دم كاركرد * اسب را در منظر شه
خوار كرد * خوارزمشاهك كوكلنده بونفس كار ايتدى يعنى بو كلام انك قلبنه تأثير قيلدى وير طوتدى بو سوز اول
اسب جميلى شاهك نظرنده خوار ايتدى انكچون (من يسمع يخل) ديمشلردر بركسه نك عقل سليمى وفكر مستقيمى
اولمسه لابد هر اهل غرضدن اشتديكى سوزى بركسه نك حقنده صحيح ظن ايلر (مثنوى) چون غرض دلاله كشت
وواصفى * ازسه كز كرباس يابى يوسفى * چونكم غرض دلاله وبر واصف اولدى اوچ ارشون بزدن اوترى بر يوسف بولورسن
اوچ ارشون كرباسدن مراد بونده ثمن بخسدركه يوسف عليه السلام حضرتلرنى برادرلرى برقاچ اقچه يه وايكى وياخود
اوچ پاره بوبه صاتديلر ديمشلردر انكچون اول ثيابه كرباس تعبير ايلمشلردر يعنى چونكم اهل غرض برخوب ومحبوب
شيئى وصف ايديجى اوله وانى صاتيجى اوله ومشتريلرينه عرض قيله سن بر يوسف كبى جميل ولطيف خوبى اوچ ارشون
بزدن اوترى بولورسن وبرادنى وكمتر بها ويرسك انى اول اهل غرضك النن الورسن اكرچه اول شئ جميل كندى طالبلرى
قتنده بغايت عالى وجليل ايسه ده ينه اهل غرضك وصفيله اول حقير وذليل اولمق مقرردر (مثنوى) چونكه هنكام
فراق جان شود * ديو دلال در ايمان شود * چونكم جانك بدندن فراقنك هنكامى اوله يعنى روحك جسمدن مفارقت
قيلمسنك وقت وزمانى قريب كله ديو اول زمانده ايمانك دلالى اولور وايمان درنى محتضر اولان مريضك النندن ثمن بخسله
صاتون المغه واشترا قيلمغه سعى واقدام ايلر قيلور (مثنوى) پس فروشد ابله ايمان از شتاب * اندران تنكى يك ابريق آب
وان خيالى باشد وابريق نى * قصد ان دلال جز تخريق نى * پس ابله اولان كسه جواهر ايمانى سرعتله صاتار اول

تكلك

تكلك وقتنده برابريق صويه حالت نزع قريب اولدقده انسانه زياده حرارت وعطش مستولى اولوردير لر اول حينده
شيطان دخى نعوذ بالله كلوب اول محتضره ابريق ايچره آب وكاسه لر ايچره لذيذ وشيرين شراب عرض ايلرايمش حال بوكه
بوخيال اولوب وابريق آب زلال دكل اول اهل غرض اولان دلالك قصدى تحريقدن وهلاك ايلمكدن غيرى دكلدر
بلكه مقصودى اول مريضى ايمانسز قومقدر وانى جوهر ايماندن مفلس ايلمكدر (م ى) اين زمانكه توصحيح وفربهى
صدق رابهر خيالى مى دهى * بو زمانكه سن صحيح وفربه سن يعنى بو حينده كه سن حالا بر صحيح المزاج وسمز وتندرست
كمسه سن صدقى برخيالدن اوترى ويررسن يعنى صدق وحقيقت اولان دينى وايمانى وسبب دخول جنان اولان اسلام
وايقانى برخيال ظل كبى اولان دنيا لذتندن اوترى ويررسن (مثنوى) مى فروشى هر زمانى زركان * همچو طفلى
مى ستانى كردكان * هر برزمانده كان زرنى صاتارسن اوغلنجغلر كبى جوز جكلر الورسن بعض نسخه ده هم دركان واقع
اولمشدر على كلا التقديرين مراد ايمان واسلام اولور وكردكاندن مراد جوز وموبز مشابه سنده اولان متاع دنيوى
اولور وتوضيح معنى بويله ديمك اولوركه اى كودك طبيعت هر برمدده زركانى مشابه سنده اولان اسلام وايمانى بيع ايدرسن
وبراوغلنجق كبى جوز وموبز مشابه سنده اولان متاع دنيايى الورسن واكا عقلسزلغكدن مبتلا اولورسن كما قيل (بيت)
بازيچه ايست طفل فريب اين متاع دهر * بى عقل مردمان كه بدان مبتلا شدند (م ى) پس دران رنجورئ روزاجل
نيست نادر كربود اينت عمل * پس روزاجل كه اول رنجورلك كوننده نادر دكلدر اكر سنك عملك بو اوله يعنى چونكم
سنك صحت وسلامت حالك حقيقى خياله صاتمق اوله پس اول اجل كوننك رنجورلكى زماننده وتنكلكى هنكامنده
اكر سنك كاروشانك هم بويله اوله عجب دكلدر شمدى سنك ضرورتك وكمال احتياجك يوق ايكن دينكى وايمانكى خيال
مشابه سنده اولان لذات جسمانيه ومشتهيات نفسانيه يه صاتمق وانى خريدار اولوب قبول ايتمك مقرر اوله ضرورت وقتنده
وحرارت زماننده سكا شيطان آب ذلال كبى حظ نفسه متعلق برخيال كوسترسه وايمانكى ويروبونى نوش ايله تاصحت
وسلامت بوله سن ديسه حضرت حقدن غافل اولوب اول دزد لعينه ايمانكى صاتسك هم عجب اولمز (م ى) درخيالت
صورتى جوشيده * همچو جوزى وقت دق پوسيده * خيالكده اى بى تميز برصورت قاينتمشسن يعنى بر جوز كبى دق
وقتنده چورك اولمشسن يعنى اى غافل كندى خيالكدن برصورتى قيناتمش وپشته ايتمشسن يعنى كندى ذهنكده
وقلبكده صور خياليه دن برصورتى كتوروب تصور ايدوب ايشته بو براو فكر وبركوزل خاطره در ديوانى بكنمشسن
اما برجوز كبى دق وامتحان اولنمق وقتنده چورك سن كه ايچى چوركلك صداسى سكا طعن ودق اولنديغى زمانده
ويا امتحان قيلنديغى اونده فراست وكياستى اوانده ظاهر اولور (م ى) هست ازاغاز چون بدران خيال) ليك آخر ميشود
همچون هلال * كرتو اول بنكرى چون آخرش * فارغ ايى ازفريب فاترش) ابتدادن اول خيال بدر كبيدر وليكن آخر
هلال كبى اولور يعنى جميع دنيوى وجسمانى اولان افكار وخيالات اول امرده وبادى نظرده بدر كبى نورانى وكامل
كورينور وليكن اخرامرده هلال كبى ضعيف وناقص اولور اكر سن اول دنيوى اولان خياله آخرنده اولان كبى
انك نقصان وزوالنه نظر ايليه سن اول وهلده اولان وبادى نظرده ظهوره كلان فريب فاترندن فارغ كلورسن يعنى اول
امرده اول خيال دنيوى سنى الدامقدن اوترى برفاتر وسست فريب وخدعه ايلرسن انك آخرنده اولان نقصان وزوالنى
اول زمانده كوره جك اولورسن انك سست اولان فريب وخدعه سندن فارغ كلور وازاد اولورسن (م ى)
جوزپوسيده ست دنياى امين) امتحانش كم كن ازدورش ببين) اى امين دنيا فى المثل جوز پوسيده دركه انك باطنى چورك
وناقص ولاشئ وظاهرى برفا كهه وغدا كبيدر اكر عقلك وار ايسه انى امتحان وتجربه ايلمه انى ايراقدن كور زيرا عاقل
اولنلر انى كرات ومرات ايله تجربه قيلمشلر وجوز پوسيده كبى بولمشلردر پس (مصرع) من جرب المجرب حلت به الندامة)
حسبنجه سن اول مجربى تجربه ايلرسك سكا ندامت حلول ايلمك مقرر اولور (مثنوى) شاه ديدان اسب را با چشم حال *
وان عماد الملك باچشم مآل * چشم شه دوكز همى ديد ازلغز * چشم ان پايان نكر پنجاه كز) پادشاه اول اسبى حال كوزيله
كوردى واول عماد الملك مآل كوزيله كوردى يعنى اول پادشاه اول جميل اولان اسبى اول حالده اولان جمال وبهجته نظر
ايدوب نتيجه وعاقبتنى كوره ميوب انى همان حال كوزيله كوردى اما اول عماد الملك اول اسبى نتيجه وعاقبت كوزيله
كوردى وانك اول حالده اولان جمال وبهجتنه اعتبار ايلمدى شاهك كوزى لغزدن ايكى ارشون كوردى اما اول پايان
نكرك كوزى اللى ارشون كوردى لغز بونده ميل ايتمك معناسنه در اكرچه مشكل اولان بوله وپوسيده اولان مراده دخى
ديرلر اما بونده ميل ايتمك معناسنه وياخود مستور اولان مراد معناسنه اولمق مناسبدر يعنى اول پادشاهك كوزى اول
اسبه ميل ايتمكدن وپوشيده اولان مراد نفسانيسندن انجق اول اسبى ايكى ذراع مقدارى كوردى كه انك برى اول اسبك
صورت ظاهره ده اولان حسن وبهجتى دروبرى دخى انك هنرى وفائده ومنفعتيدر اول اسبك ظاهرندن وباطنندن انجق

بوايكي مرتبه‌يي كورمكه قادراولوب دخي بونك وراسنده اولان مرتبه‌ نظر ايركورمكه قادراوله مدي اما اول عاقبت بين
اولان عاقلك كوزي اللي ذراع مقداري كوردي يعني اللي مرتبه اندن ايلرويه نظر ايركودي تا انك عاقبت وخاتمه سنه
باقوب اول امرده معيوب وبي اعتبار اولان صفتني بيلوب اكا كوره خبر ويردي (م ى) آن چه سرمست انكه يزدان مي
كشد كز پس صد پرده بيند جان رشد * اونه سرمه درانى كه يزدان حضرتلري چكركه صد پرده نك التنده جان رشد كورر
يعني اول نه سرمه در بيلور ميسن يزدان حضرتلري انى برنده سنك بصر بصيرتنه چكركه اول واسطه ايله جان نيجه يوز
پرده نك التندن طوغري يولى كورر وحقيقتنه نظر ايركورر اول سرمه دن مراد كحل عنايت وسرمهٔ هدايه در يعني حق
تعالى حضرتلري برقولنك بصر بصيرتنه سرمهٔ هدايتي چكسه انك ديدهٔ جاني عاقبت بين اولور وحقيقت كاري كورر
وبرشئ خاتمه سنده نه اوله جقدر اكا ايركورر (م ى) چشم مهتر چون باخر بود جفت) پس بدان ديده جهانرا جيفه كفت
مهتر حضرتلرينك كوزي چونكم آخره جفت اولدي ديده سببيله جهانه جيفه ديدي يعني مهتر كائنات وبهتر
موجودات عليه افضل الصلوات واكمل التحيات حضرتلرينك بصر بصيرتلري چونكم هرشيئك آخرنه مقارن اولدي
وعاقبتنه نظر قيلدي پس اول ديده سببيله بوجهانه جيفه وانك طالبلرنه كلاب ديدي كما قال عليه السلام الدنيا جيفة
وطلابها كلاب بودنيا خود حاله نظر اولنسه وصورت ظاهره سنه باقلسه براحلي واحسن دولت ونعمتدر عاقبتنه نظر
اولنسه برمردار جيفه كبي كيروقالور وبي اعتبار اولور پس نفس الامرده جيفه ومردار اولنه طالب اولان كلاب
سيرت اولوركه انلر عاقبت جيفه اولان دنيادن اوتري بربرلريله خرلدي ايلمكدن خالي اولمزلر (م ى) زين بكي ذمش كه
بشنود او وحسب * پس فسرد اندر دل شه مهر اسب * چشم خود بكذاشت چشم اوكزيد * هوش خود بكذاشت
وقول او شنيد) بوندن انك بر ذمني كه اشتدي اول ملك پس شاهك كوكلنده اسبك مهري چوق طوكدي پس باء عربيله
اوقنديغي اوزره معني بودر باء فارسيله اوقنسه دخي جائزدر بووجه اوزره معني پس شاهك كوكلنده اول اسبك محبتي
فسرده اولدي ديمك اولور حسب كافي وبس معنالرينه اولور يعني اول خوارزمشاه بوعماد الملكدن اول اسبك انجق
همان بوقدر بر ذمني اشتدي پس اول شاهك كوكلنده اول اسب جميلك محبتي طوكدي وشاهك قلبي اندن اوصاندي
وفارغ اولدي كندي كوزني قودي انك كوزني قبول ايلدي كندي عقلني قودي وانك قولني اشتدي پس هرحال بين
اولان وضعيف الذهن اولوب عاقبت وحقيقت كورمكدن بي بهره قلان كسه لره اكرشاه اولسون واكركدا اولسون هركيم
ايسه واجب ولازم اولان اولدركه بجن برحقيقت بين اولان وعاقبتنه نظر قيلان عقل كامل صاحبنك بركلامني اشتسه
وبركندي طبعنه مقبول كلان شيئك حقنده انك لسانندن بر ذم وقدح كوش ايتسه همان دم كندي كورمسني
قويوب وعقل وادراكني ترك ايليوب اول عاقل وكاملك كورمسني اختيار وقبول قيلمق وانك كلام سعادت انجامني
مستمع اولمق وجان ودل ايله مقبول ايلمك كركدر تا كم عاقبت كارده نادم اولميه ونتيجه ظهوره كلدكده (لوكنا نسمع اونعقل
ما كنا في اصحاب السعير) ديرلردن اولميه وحسرت يميه (مثنوى) اين بهانه بود وان ديان فرد * از نيازان درد ل شه سرد
كرد * در ببست از حسن اوپيش بصر * ان سخن بد درميان چون بانك در * پرده كردان نكته را به چشم شه * كه ازان
پرده نمايد مه سيه) بو بهانه ايدي واول ديان فرد نيازدن انى شاهك كوكلنده سرد ايلدي يعني بوعماد الملكك ذمه متعلق
اولان سوزي اورته لقده سبب وبهانه اولدي واول فرد اولان ديان وبي نظير اولان يزدان ومستعان عماد الملكك نيازندن
اول اسبي پادشاهك قلبنده سرد وبارد ايلدي اول اسبك حسنندن شاهك بصري اوكنده حق تعالى قپو باغلدي
اول سوز اورته ده بابك دركبي اولدي يعني فرسك حسن وبهجتندن حق تعالى حضرتلري شاهك كوزي اوكنده
قپو باغلدي وسدباب ايلدي كه اول شاه مقدما اول اسب لطيفك حسنني كورمش ايدي پس حق تعالى اول كشاده
اولان قپويي اورتدي عماد الملكك اسب حقنده اولان اول سوزي پادشاهله اسبك اورته سنده اورتيلان ومسدود
اولان بابك صداسي كبي اولدي حق تعالى حضرتلري عماد الملكك دهانندن خروج ايلين اول نكته يي شاهك اوزرينه
پرده وحجاب ايلديكه اول پرده دن ماه سياه كورينور يعني اكر حق تعالى بركسه نك لسانندن ظهوره كلان نكتني ماه
منيره پرده ايلسه بربصير اولان كسه اول دمده ماهي سياه كورروانك نورنه نظر ايلمكه قادر اوله ميوب اول ماه منيرانك
كوزندن مستور اولور وپرده ده قالور (مثنوى) بالك بنايي كه برسازد حصون * در جهان غيب از كفت وفسون *
بربالك بنا كه حصنلر دوزر جهان غيبده كفت وفسوندن يعني جميع عيوب ونقايصدن پاك ومنزه شول برباني وصانعكه
ناسك سوزندن وافسوندن عالم غيبده حصارلر دوزر وانلرك كفت وكوپندن كوكل عالمنده حصنلر وپرده لر ايلرحق
بركسه نك سوزي وافسوني نيجه يوز كسه نك كوكلي كوزنه حجاب وپرده اولور وبرشيئك حسن وجمالني ولطف
وكمالني انلر كورمكه قادر اوله مزلر وبركسه نك سوزني دخي فتح بابه سبب قيلور انك سوزي واسطه سيله چوق كسه لرك

قلبنده

قلبنده اولان پرده وحجاب وشبهه وارتياب زائل اولوب انلر اول شي جميلك حسن وجمالني وبهجت وكمالني مشاهده
ومعاينه قيلورلر اولكي طائفه اول شيئي بي حسن وبي جمال دريرلر وانك حسن وجمالني كورنلر بوبراحسن واجمل
شيدر بوكا ميل ومحبت ايتمكه چاره ندرد بوتحقيق ايلرلر (م ى) بانك دردان كفت را از قصر راز * تا كه بانك واشد ست
اين يا فراز * بانك در محسوس دراز حس برون * تبصرون اين بانك ودرلا تبصرون * كفتي سن قصر رازدن بانك دربيل
تا كم بو كفت وكوي كيرو اولمنك واچلمنك بانككمي اولمشدر ياخود فراز اولمنك واورتلمنكمي بانكي اولمشدر وابونده
آچلمق وفراز اورتلمك معناسنه در واكثر قپولر هم اچلديغي زمانده وهم اورتلديكي زمانده لابد بربانك وصدا ايلر يعني
ناسك بو كفت وكويني اى عاقل سن حق تعالينك خانهٔ رازنك قپوسنك صداسي بيل بجن بركسه نك دهانندن برصدا
وبراد استماع ايليه سن كوراول صدا واداتا كم قپونك اچلمسي صداسيدر وياخود اورتلمسي صداسيدر اكر اول كسه نك
ادا وصداسي سنك قلبكه برشي اورترسه اول اورتلمك صداسيدر واكر برشيئك پرده سني قالدروب سكا انك حسنني
وجمالني كوسترسه اول باطنده اولان درمعنوينك اچلمسي وكشاده اولمسي صداسيدر باطنده اولان درمعنوينك
صيت وصداسي محسوس ومسموع اولور واول درمعنوي حسدن طشره ده دركه بوحس صوري انى كورمكه قادر
اوله مز بوبانكي سز كوررسز ودري كورمز سز تبصرون ولا تبصرون ايكيسي يله افعال بابندن صيغهٔ معلوم اوزره جمع
مخاطبدر بعض نسخه ده ايكيسي يله يا ايله جمع غائب صيغه سي اوزره واقع اولمشدر بوتقدير جه بونلرك فاعلي ناس اولور
ومعني ناس بوبانكي كوررلر وقپويي كورمزلر ديمك اولور اين بانك را ودر درا تقدير نده اولور (م ى) چنك حكمت
چونكه خوش اواز شد * تا چه دراز روض جنت باز شد * حكمت چنكي چونكم خوش اواز اولدي تا كم روض
جنتدن نه قپو كشاده اولدي عليم وحكيم اولان كسه نك وجودني استعارهٔ تمثيليه طريقي اوزره شول چنكه تشبيه
ايلمشلردركه اندن علم وحكمت نغمه لري وسر ومعرفت اوازه لري ظهوره كه عارفلك دهاني جنت قپولرندن برقپويه
بكزر وانك جناني رياض جنانه بكزر بجن انك دهاني كشاده اوله وعلم وحكمت ميوه لرني اخراج ايدوب ظهوره كتوره
انك مجالسي دخي رياض جنتدن برروضه اولور (كما قال صلى الله عليه وسلم ارتعوا في رياض الجنة قالوا وما رياض الجنة
يارسول الله قال عليه السلام مجالس العلم * بو رايه متعلق اولان كلام جلد اولك ديباجه سنده وهو جنان
الجنان قولنك شرحنده مرور ايلمشدر انده طلب اولنه وبونده توضيح معني بويله ديمك اولوركه برعليم وحكيمك چنك
حكمت اولان وجودي چونكم خوش اواز اوله وعلم حكمت نغمه لرني اظهار ايليه وفتح دهان ايليوب طالبلره
سر ومعرفت سويليه تا بيلور ميسن جنت روضه سندن نه قپو اچلدي بوني بيلمز مكركه علم ومعرفتك جنت عاجله
اولديغنه عارف اولنلر وبوجنتك عز وشرفنه هم واقف اولمز مكركه كيجه وكوندز علم ومعرفت طلب قيلنلر (م ى)
بانك كفت بد چو در وا ميشود * از سقر تا خود چه در وا ميشود * بانك در بشنو چو دوري از درش * اى خنك اورا كه
واشد منظرش) بد سوزك صداسي قپو كبي اچق اوله سقردن تا خود نه قپو اچيلور چونكم سقر قپوسندن ايراق سن انك
بانكي ايشت اى سعادت اول كسه يه كه انك منظري كشاده اولدي منظر بونده نظر معناسنه مصدر ميميدر بوبيتلرده
هم نادانك جهنم قپوسي كبي اولان دهاني كشاده اوله وزبانهٔ نار كبي اولان زبانندن اول مردم سوز اولان سوز
ظهوره كله بيلور ميسن سقردن واول دوزخ خبائث مقردن نه قپو اچيلور واول جهنمك قپوسندن چونكم سن دورسن
قپو صداسني واول جهنم قپوسي كبي اولان دهانك كلام واداسني ايشت وانى نظر عقله كورمكه سعي وكوشش
ايت اى سعادت شول كسه يه كه انك نظري بود نياده كشاده اولدي واول نظر ايله اهل جهنم اولنلري كوردي وانلرك
دهانلرك جهنم قپوسي اولديغني مشاهده قيلدي پس انلردن معرض اولوب حق تعالى به استعاذه ايلدي واو عمل
ايلمكه باشلدي (مثنوى) چون تومي بيني كه نيكي ميكني * بر حيات وراحتي برمي زني * چونكه تقصيري وفسادي
ميرود * ان حيات وذوق پنهان ميشود * چونكم سن كوررسنكه ايلك ايلرسن برحيات وراحت اوزره اوررسن
چونكم برتقصير وفساد كيدريعني واقع وصادر اولور اول حيات وذوق پنهان اولور جواب بو بيتندن حاصل اولور
(مثنوى) ديد خود مكذار از ديد خسان * كه بمردارت كشند اين كركسان * خسلرك كوره سندن اوتري كندي
كورمكلككي قومه زيرا بو كركسلرسني مرداره چكرلر كركسلردن مراد بونده اهل دنيا واصحاب نفس وهوا اولور
وبوابيات ثلاثه ده خسلره تقليد ايلمكدن بغايت حذر ايدوب كندينك تجربه سني ومشاهده سني ترك ايلمكه
تعليم وارشاد ايدوب بيوررلر وديرلركه اى مرد عاقل چونكم سن طريق الهيده برايولك ايليه سن وياخود برحق كلام
سويليه سن كوررسن كه برحيات قلبيه وراحت روحيه اوزره كندينكي اوررسن واول ايو عملدن حظ الورسن وروحاني
صفالر بولورسن ومنتظم الاحوال اولورسن اما چونكم سندن برتقصير وبرفساد واقع وصادر اوله اول حيات قلبيه

وذوق روحانیه سندن پنهان وغایب اولورسن خود بونی نیجه که تجربه ایلدك ومشاهده قیلدك پس خسلرك كورمسندن اوتری کندی رؤیت ومشاهده کی ترك ایلمه تچن خس ودنی اولان کسه لرسکا اوعملی ایشلمه کل برنم ایشلدیکمز کاروعملی ایشله تا کم ذوق وراحت بوله سن دیرلرسه سن انلره متابعت قیلمه ومیل ایلمه زیرا بو کرکس طبیعت اولان خسلرسنی یا حرام یمکه ویا خود دنیا مردارنه میل وتعلق ایلمکه جذب ایدرلر چونکیم بر طایفه سنی مردار جانبنه چکه لر کندی تجربه ومشاهده کی قویوب انلرك بیاسنه وکورمسنه تقلید ایلمك محض اوبال وعین ضلال اولوروسنی اباحت ومعصیت چقورلرینه دوشوررلر (م ی) چشم چون نرکس فروبندی که چی * هین عصا ام کش که کورم ای اچی وان عصا کش که کزیدی در سفر * خود چو بینی باشد از تو کورتر * چون چشمی نرکس کبی آشغه بغلرسن که نیچون بودخی وجه در نرکس کبی اولان کوزی اورترسن بویله دیو که نه وارد رکورمزم اولکی وجه اوزره چی جرامعناسنه اولور وچرا فروبندی تقدیرنده اولور وایکنجی وجه اوزره چه شیء هست نمی بینم تقدیرنده اولورنته کم بعض کسه کوزلرنی اورتوب تعامی ایدوب نه شیء وارد رکه بن کورمزم دیروبر آخر کسه یه ای اچی بن کورم اکاه اول بنم عصامی چك دیر چشمدن مراد بونده چشم دل اولور وخطاب شول سالکاره اولور که انك قلبی کوزی طریق مستقیمی کورمکه مستعد اوله ونیك اولانی بددن وحقی باطلدن وهدایتی ضلالتدن واهل استقامتی اهل سقامتدن فرق وتمیز ایلمکه قادر وقابل اوله ولیکن بعض کوردل وغافل اولان مرشد شکل کسه لرك یا مالنه ویا بخشاسنه ویا خود رعایت وتعظیمنه الدانوب کندینك نرکس کبی کوکل کوزنی اورتوب وتعامی وتجاهل ایلیوب اکا ای باشابن بویولده کورم بکا عصا کش اول وبکا ارشاد ایله دیه حضرت مولانا قدس الله سره العزیز بوکونه عالم وعاقل اولان کسه لره نصیحت ایدوب بیوررلر ای عاقل نرکس کبی اولان کوکلك کوزنی باغلرسن وتعامی وتغافل ایلرسن بویله دیوکه نه وارد ربو طریقده بن کورمزم ای بو طریقده باشا اولان اکاه اول بن کورم بنم قائدم اول وبنی بو یولده چك بن سکا اقتدا ایلیم دیرسن وحال بوکه اول عصا کشی که سن آخرت سفرنده وحقیقت یولنده کزیده ایلدك خود چونکم کوره سن سندن کورتر در پس سندن کورتر اولان مرشد وعصا کشك سکا نه فائده سی اولور بوسوزلر شول عالم وعاقله کوره اولور که برغافل وجاهل شیخه بعض واسطه ایله بیعت قیله واقتدا ایلیه وکندیسی الله کلامنك ورسول اخبارنك معنیلرنی بیلورایکن انکله عمل ایلمکی قویوب تعامی وتجاهل ایلیوب برغافل وجاهله اقتدا ایلیه وبویله دیه شیخ بصیرنه کونه کسه اولدیغی ومشیخت مرتبه سی قنغی عالمربولدیغی واقتدا یه نه کونه کسه لر صالح اولدیغی بیله (م ی) دست کورانه بحبل الله زن جز برامر ونهی یزدانی متن * الکی کورانه حبل اللهه اوریزدانی اولان امر ونهیدن غیری اوزره طوتمه یعنی برکند کدن کورتر عصا کشه ال اورمقدن وا کا تمسك قیلمقدن حبل الله متینه ال اورمق هزار بار اولی وانفع در امدی (واعتصموا بحبل الله جمیعا) آیت کریمه سنك موجبنجه کورانه الله حبلنه ال اور وتمسك ایله یزدان حضرتلرینه منسوب اولان امردن ونهیدن غیریه زنهار طوتمه (وما آتاکم الرسول فخذوه ومانهاکم عنه فانتهوا) آیت کریمه سنك حسبنجه حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم هرنه امر کتوردیسه انی طوت وهرندن نهی ایلدیسه اندن تجوب اعراض ایت عبده لازم اولان همان مولاسنك امرنی طوتوب انك نهی ایلدیکی کاردن قاچقدر طریقت اصل بوکا دیرلر (مثنوی) چیست حبل الله رها کردن هوا * کین هوا شد صرصری مر عادرا * حبل الله ندر هوا یی ترك ایلمکدر زیرا بو هوا عاد قومی ایچون برصرصر اولدی یعنی اصل حبل الله متین ومعنی کتاب مبین ترك هوا ایلمکدر که کتاب اللهك معنای شریفی انسان نفسنك هواسنی وطبعنك مشتهاسنی ترك ایلمکدن اوتریدر تچن برمؤمن بن قرآن حبلنه تمسك ایلدم دیسه وهوای نفسنی ترك ایلمسه کذب ایلمش اولور که اصل حبل الله متین هوای نفسنی ترك ایلمکدر که بو هوای نفس عاد قومنه بر ریح صرصر اولدی وانلری هلاك قیلدی (نصرت بالصبا واهلك قوم عاد بالدبور) حدیث شریفنده بعض اهل تحقیق بویله دیمشلردر که صبادن مراد صبای روحانی وهوای رحمانیدر که حضرت نبی علیه السلام انکله باطنا منصور ومظفر اولمش ایدی وظاهرا دخی کفار مکه انك اوزرینه عسکر چکوب کلدکده اول باد روحانی صبا شکلنده ظهوره کلوب کفار اوزره تراب وغبارلر صاچوب انلرك انهزامنه ورسول علیه السلام حضرتلرینك نصرتنه سبب اولدی وقوم عادك هلاکنه سبب اولان دبور اول انلرك نفسنده مستور اولان هوای نفسانی ایدی انلر هلاك اولمزدن مقدم بر مرتبه هوا پرست اولدیلر وشول قدر حددن تجاوز ایدوب عصیان وطغیان قیلدیلر که کندی پیغمبرلری اولان هود علیه السلام حضرتلرینك نصیحت وارشادنی قبول ایلمز اولدیلر پس انلرك طبعنده مرکوز اولان هوایی حق تعالی باد صرصر شکلنده ظهوره کتوروب انلرك ظاهرا جمعلرینك هلاکنه انی سبب ایلدی وحقیقتده اول باد صرصر انلرك نفسلرینك هواسنك صورتی ونتیجه سی ایدی (م ی) خلق در زندان نشسته از هواست

مرغرا پرها ببسته از هواست * ماهی اندر تابه کرم از هواست * رفته از مستوریان شرم از هواست * خشم شحنه شعله نار از هواست * چارمیخ وهیبت دار از هواست * مثلا خلق زندانده اوتورمش هوای نفسدندر زیرا انك زندانه کیرمسنه سبب نظر اولنسه هوای نفسانیدن اوتریدر کذلك مرغك پرلری باغلنمق هوادندر زیرا اول قوش هواده سلامتله اوچارکن نفسنك هواسنه اویوب برغدایه میل ایلیوب کلوب اول واسطه ایله دامه کرفتار اولوب پرلری باغلنور وکذلك دریا ایچره سلامتده اولان ماهی کرم اولان تابه ایچره بریان اولمق نظر اولنسه هم هوای نفسدندر ومستوریلردن شرم وحیا کیتمك هم هوای نفسلرینه اویدقلرندن رسوای اولوب ادبسز وحیاسز اولمشلردر شحنه نك شعله نار کبی اولان خشمی هوادندر شعله ناره حرف تشبیه مقدر اولور یعنی حاکملرك وصوباشیلرك شعله نار کبی اولان غضبلری ناسك هوای نفسلرندن اوتریدر وکذلك بودنیاده اولان چارمیخ وهیبت دار هوای نفسانیدن اوتریدر که هوای نفسله اللهك امرنی وپیغمبر علیه السلامك شرعنی قویوب نفسنك مراد ومشتهاسنه تابع ارلمقدن عبارت اولور پس بو عالمده وضع اولنان سیاستلر وضرب وذلتلر هوای نفسانیدن اوتری وضع اولمش اولور (م ی) شحنه اجسام دیدی بر زمین شحنه احکام جانرا هم ببین * روح را در غیب خود اشکنجهاست لیك تا نجهی شکنجه در خفاست * زمین اوزره جسملرك شحنه سنی کوردك که انلر بودنیاده اولان صوباشیلر وحاکملردر که انلره شحنه اجسام تعبیر اولنور احکام جانك شحنه لرنی هم کور که جانك حکملرینك هم معنوی ضابطلری واردر انلره شحنه جان تعبیر اولنور روحك عالم غیبده خود اشکنجه لری واردر که روحه دخی موکللر شکنجه وعذاب ایدرلر وعالم وعارف اولنلر بو عالمده هم عذاب روحی بیلورلر وشکنجه جان نه کونه اولدیغنه واقف وعارف اولورلر اما سنکه هنوز دخی بو عالم طبیعتده محبوس اوله سن اول شکنجه جانی محسوس کوره مزسن اکرچه اول عارفلره کوره آشکاردر لکن تا سن بوبدن حبسندن صچرامیه سن وقورتلمیه سن شکنجه روح خفاده در سکا محسوس اولمز سبی بودر که هوای طبیعی انسانی بغایت مست وسرخوش ایدیجیدر کندینك روحی عذاب الیمده اولدیغی زیاده مست وسرخوش اولدیغندن فرق وتمیز ایلمکه قادر اوله مز کورکه حق تعالی حضرتلری (وان جهنم لمحیطة بالکافرین) دیدی اهل تفسیر جمله اسمیه ایله ایراد اولنمسی وقوعی متحقق اولدیغندن اوتریدر دیمشلر اما اهل تحقیق حالا جهنم کافرلری عذاب الیمه مبتلا قیلمشدر اما انلر بغایت طبیعت سرخوشلری وهوای نفسانینك مستلریدر انکیچون روحلرینك عذابده اولدیغی وکندولرك جهنم ایچره قالدیغی احساس وادراکه قادر اوله مزلر (مثنوی) چون رهیدی بینی اشکنجه ودمار * زانکه ضد از ضد کردد آشکار چونکم بو بدن حبسندن قورتله سن روحك اشکنجه ودمارنی کوررسن زیرا ضد ضددن آشکار اولور وتوضیح معنی بو بدنك ذوقی وصفاسی روحك عذاب وجفاسیدر وبالعکس روحك ذوق وصفاسی بو بدنك عذاب وجفاسیدر برکسه بو عالمده کندی نفسنك حظنه ومشتهاسنه منهمك ومشغول اولسه اول کسه روحك نه مرتبه محنت وجفاده اولدیغنی حس وتمیز ایلیه مز که بو دنیا جسمك مقامیدر وآخرتك ضدی وضره سیدر وکذلك جسم دخی روحك ضدی وضره سیدر که بو کثیف واول لطیفدر چونکیم جسم کندی عالمنده ذوق وصفاده در اول غیر عالم اهلی اولان روحك بلا وجفاده اولدیغنی نیجه فرق ایلر اما چونکیم بو بدندن قورتله سن وعالم ارواحه واصل اوله سن اول زمانده روحك عذابنی وهلاکنی کوررسن زیرا که الاشیاء تنکشف باضدادها حسبنجه هرشیء ضدیله منکشف اولور روحانی اولان ذوق وصفا جسمانی اولان ذوق وصفانك ضدیدر وروحانی اولان عذاب وجفا دخی هم نفسانی اولان عذاب وجفانك ضدیدر چونکیم روحك عالم ارواحه واصل اولهوانده روحانی برذوق وصفا ونورانی برچاشنی وغدا بولمیه عذاب اولور وکندینك عذاب الیمده اولدیغنی هم ادراك قیلورامابوچاه طبیعتده محبوس اولان انی ادراك وتمیز ایلمکه قادر اوله مز (مثنوی) آنکه در چه زاد ودر آب سیاه * او چه داند لطف دشت ورنج چاه * اول کسه که چاهده وآب سیاهده طوغدی وچاه ایچره بیویوب نشو ونما بولدی وآب سیاهدن ایچوب انکله معتاد اولدی واول چاه مظلم ایله هم انسیت قیلدی اول کسه دشتك لطفنی وچاهك رنجنی نه بیلور وچاه ایچره اول صحرای لطیفده اولنلره نسبتله کندینك عذابده اولدیغنی نیجه فرق وتمیز قیلور بلکه بیلمکه وتمیز قیلمغه قادر اوله مز زیرا هرشیء ضدیله بیلنور اکر اول کسه اول دشت لطیفی کورسه اندنصکره چاه ایچره کاسیدی کندینك چاه ایچره نه مرتبه رنج وجفاده اولدیغنی بیلوردی کذلك بو عالم طبیعت برچاه کبیدر وبو غدای نفسانی آب سیاه کبیدر عالم ارواح دشت لطیف کبیدر چاه طبیعته معتاد اولان وبو آب سیاهله انسیت قیلان عالم ارواح صحراسنك لطافتنی نه بیلوروکندینك بو چاه طبیعت ایچره بلاده اولدیغنی نیجه ادراك قیلور انکیچون اشد بلا انبیایه اندنصکره اولیایه اندنصکره عالم ارواحك لذتلرن وجمالن کورن کسه لره اولور زیرا انلر شول کسه لره بکزرلر که دشت وصحرا سیرنی کورمشلر وباغ وبستان لطافتنی مشاهده قیلمشلر ایکن ینه کلوب بو ابدان

طبیعتنه محبوس اولمشلردر انکیچون دنیا مؤمنڭ سجنی وکافرڭ جنتیدر که کافر بوکا معتاد اولمش وانسیت قیلمشدر ومؤمن بونده غریب اولمش ومحبوس قالمشدر (مثنوی) چون رها کردی هوا از بیم حق * در رسد سغراق از تسنیم حق * چونکه سن بیم حقدن اوتری هوایی ترك ایلیه سن وربڭ حضورنده قائم اولوب انده محاسبه اولمق قورقوسندن نفسکی هوادن نهی ومنع ایلیه سن سکا تسنیم حقدن کاسه ایریشور ومقربلر ایچدیکی عیندن شراب خالص نوش ایلرسن تسنیم جنت اعلاده بر عینڭ اسمیدر ومقربلر اندن نوش ایلر وهوایی ترك ایلینلره دخی اندن ویررلر وانلری جنت اعلایه ایرکوررلر کما قال الله تبارك وتعالی (واما من خاف مقام ربه ونهی النفس عن الهوی فان الجنة هی المأوی) (مثنوی) لاتطرق فی هوا السلسبیل * من جناب الله نحو السلسبیل * کندی هوا کده طریق اتخاذ ایله جناب اللهدن سلسبیل طرفنه سبیل استه لاتطرق تفعل بابندن نهیدر طریق اتخاذ ایلمه دیمکدر سلسبیل جنت اعلاده بر عینڭ اسمیدر که اندن ترك هوا ایلینلر ابرار نوش ایدرلر و سلسبیلڭ تحقیقی جلد اولڭ دیباجه سنده تسمی عند ابناء هذا السبیل قولنڭ شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وبو سلسبیل ایرماغنه جناب اللهدن یول استمڭ هوای نفسی ترك ایلکله میسر اولور (مثنوی) لاتکن طوع الهوی مثل الحشیش * ان ظل العرش اولی من عریش * صاقن حشیش کبی طایع هوا اولمه تحقیقا عرش کولکه سی عریشدن اولیدر عریش خار وخسدن وچوبدن یاپیلمش اوله دیرلر اکثر باغبانلر باغ چبوغندن وبستانجیلر چوب ودرختدن انی بینا ایدر وکولکه لك ایدوب ایچنده اوتوررلر حضرت مولانا قدس الله سره العزیز بو دنیایی ونفس وهوایی عریشه تشبیه ایدوب ترك دنیا وترك هوا ایلکی ظل عرشه واصل اولمغه وسیله دردوب بیوررلر ای هوای نفسه اویان زنهار کیاه کبی هوایه طایع وتابع اولمه که عرش کولکه سندن محروم اولمیه سن تحقیقا عرش اعلانڭ سایه سی خانهٔ چوبین سایه سندن اولی وانفعدر پس سن بو خانهٔ دنیاده نه راحت بولسڭ کرڭ تا کا تحصن والتجا ایلیه سن بلکه دنیایی وهوای نفسی ترك ایله تا عرش اعلی کولکه سنده آسوده اوله سن دیمك اولور (مثنوی) کفت سلطان اسب را واپس برید * زود ترزین مظلمه بازم خرید * سلطان خوارزم چونکم اول اسب لطیفدن اوصاندی وقلبی انڭ میل وهواسندن دوندی کندی خدامنه دیدی بو اسبی کیرو وارده ایلتوڭ وصاحبنه رد ایلیڭ تیز ترك بو مظلمه دن بنی کیرو آلڭ یعنی بو ظلمدن بنی کیرو قورتارڭ بو اول کسه نڭ حقیدر ظلما وغصبا بونی المق بزه خیر ایلمز دیدی (مثنوی) با دل خود شه نفرمود این قدر * شیر را مغریب زین رأس البقر * پادشاه کندی کوکلنه بو قدر دیمدی شیری بو بقر باشندن الدامه عماد الملك مقدما پادشاهم بو اسبڭ باشی کاو باشی کبیدر دیو بو اسبه عیبدر دیمش ایدی پادشاه بو سوزی ایشیدوب وفریب اولدیغندن غافل اولوب انی قبول ایلدی اول حینده شاه کندی کوکلنه بو قدرجه دیمدی وقلبی ایچره شو معنایی سویلمدیکه ای وزیر با تدبیر عقل اولان شاهی بو صغر باشلودر دیمکله الدامه که بنم دخی کوزم وعقلم وتمیزم واردر مجرد سنڭ بو اسب صغر باشلودر دیدیککدن بو اسب حد ذاتنده معیوب ومذموم اولمز بلکه سنڭ بو سوزدن مرادڭ انڭ عاقبتنده ونتیجه سنده اولان معیوبلغیدر دخی بو بهانه ایله صاحبنه رد اولنمقدر بو خسه بو اسبڭ نفس الامرده صغر باشلو اولمسی دکلدر دیه مدی اکر بویله دیدی وقلبنه بو قدرجه باری سویلیدی اول فتنه واول صنعتده محقق اولوردی اول فتنه دخی محقق اولمدیغنه شاه عماد الملکڭ اول سوزدن مرادی نه ایدیککنی بیله میوب اول اسبی کرچك صغر باشلو صاندی وانڭ فریب ایدیککنی بیلمدی وقلبندن اکا بو کونه دیمدی (مثنوی) پای کاو اندر میان آری زداو * روند ورزد حق براسبی شاخ کاو * پس مناسب صنعت این شهر زاد * کی نهد بر جسم اسب او عضو کاو * فریب وحیله دن کاو ایاغنی اورتایه کتورورسن یوری حق تعالی بر اسب اوزره شاخ کاو دیکمز دیمدی دا واصلنده چرخه وقمار بازلرڭ بو تدیغی الجه یه و بوله دیرلر بونده حیله وفریب معناسنه استعاره اولور یعنی اول خوارزمشاه کندی جانبندن عماد الملك جانبنه جواب اولمق طریقیله بو قدر سویلمدیکه ای عماد الملك سن بنی الدامقدن اوتری کاو ایاغنی اورتایه کتورورسن وبو اسبه صغر باشلودر دیو تعییب ایلرسن یوریکه حق تعالی حضرتلری شول حکمت وصنعت صاحبیدرکه بر اسبڭ اوزرینه صغر بوینوزنی دوزمز اکر بو اسب لطیف صغر باشلو اولیدی بوکه صغر بوینوزلری مناسب اولوردی حق تعالی حضرتلری هر حیوانڭ خلقتنی انڭ کندی ذاتنه مناسب خلق ایلمشدر حق تعالینڭ ایلسنده عدم تناسب بو قدر بلکه هر بر حیوانڭ عضولری کندیلرڭ ذاتنه کوره مناسب اولمشدر بو مشهوردر بو ازیاده مناسب صنعتدر او حق جسم اسب اوزره عضو کاوی نچن قورزاو بنا ایدرلر یعنی بو اسبڭ مشهور اولان بنای وجودی چوق مناسب صنعت وزیاده عجیب قدرت وحکمتدر اول حکمت بالغه وقدرت کامله صاحبی هر بر حیوانه مناسب بر کونه عضو وبرمشدر اول حکیم مطلق عضو کاوی بر اسبڭ جسمی اوزره قومز اکر فرضی بر اسبڭ بر عضوی کاوڭ ویا خود بر آخر حیوانڭ

عضوینه

عضوینه من وجه مشابه اولسه هم حکمت اوزره حق تعالینڭ اندن بی مناسب برانمسی لازم کلمز واول عدم تناسب کورونن حکمت وصنعت حقه کوره نقص ویرمز (مثنوی) زاو ابدا انرا مناسب ساخته * قصرهای منتقل پرداخته * درمیان قصرها تخریجها) از سوی این سوی آن صهریجها) استاد بدنلری مناسب دوزمشدر منتقل قصرلر یوغمشدر قصرلر میاننده تخریجلر قیلمش بو جانبدن اول جانبه صهریجلر واردر زاو بنا واستاد معنالرینه استعمال اولنور بونده ایکی معنا بیله قابلدر تخریج چیقرمغه دیرلر وقصرلرده وبنالرده شول کوشکلر ویا خود نشیمنلره دیرلر که استادانی بر دیواردن ویا خود بر خانه دن التنه دیرکلر اوروب اخراج ایلمشلر اوله مثلا بو دیارده شهنشین دیدکلری خانه در صهریج صارنیچ دیدکلریدرکه مجمع ما در وبونده صهریجلردن مراد بدنده اولان کوز وبورون واغز وقارندرکه محل آبدر وتخریجلردن مراد باش وایکی قولاق وایکی ال وایکی ایاقدرکه بونلر جسد خانه سندن اخراج اولنمش قصرلره بکزر پس توضیح معنی اول استاد کل بونلرڭ کابسنی فنی مناسب دوزمشدر بدنلری کویا بر بردن بر آخر یره انتقال ایدیجی وحرکت قیلیجی قصرلر خلق ایلمشدر کورکه بدن قصرلرینڭ اورتاسنده یمینی وشمالی وفوقانی وتحتانی تخریجلر ایلمشدر بدنڭ بر جانبندن اول بر آخر جانبنه صارنیجلر قیلمشدر که اغز جانبندن بورنه وکوز جانبنه صو چقارور وقارنه دخی ایندر وجمله بدنه منتشر اولور (م ی) وز درون شان عالم بی منتها * درمیان خرکهی چندین فضا * وانلرڭ درونندن عالم بی منتهایر خرکهڭ میاننده بو قدر فضا یعنی اول استاد کامل اول بدنلرڭ درونندن بی منتها عالم قیلمش وباطنلرنده نهایتسز عالملی قومشدر کویا که بر ذره اوایچنده بو قدر صحرا وفضا واردر هر بر انسانڭ بدنی بر خرکاه کبیدر وانڭ ایچنده چوق صحرالر واردر مثلا فکر بر صحرا وخیال بر صحرا وقلب بر صحرا وعقل وروح دخی بر رعظیم صحرالردر بو جمله صحاری بر خرکاه کبی اولان بدنڭ باطننده قونمشدر (م ی) که چو کابوسی نماید ماه را * که نماید روضه قعر چاه را) کاه ماهی بر کابوس کبی کوستررو کاه روضه یی قعر چاه کوسترر اصل معنی قعر چاهی روضه کوسترر دیمکدر یعنی اول حکیم مطلق شول قدرت کامله وحکمت بالغه صاحبیدرکه بر ماه منیری قاره وقوره کبی مکروه کوسترر نته کم حضرت یوسف علیه السلامی انڭ اخوانته بویله ماهرو ایکن قره قوره کبی کوستردی وکاه اولور روضه یی قعر چاه وقعر چاهی دخی روضه کوسترر یعنی قعر چاهی کورکه یوسف علیه السلامه روضه کبی کوستردی ودخی قعر کور قعر چاهدن تنك وتاریك ایکن مؤمنلره وصالحلره آنی ریاض جنتدن بر روضه قیلدی وکافرلره وطالحلره آنی نیران جهنم حفره لرندن بر حفره ایلدی ودخی بو دنیا قعر چاه کبی ایکن (الدنیا سجن المؤمن وجنة الکافر) حدیثنڭ حسبنجه آنی کافره روضهٔ جنت ومؤمنه سجن بر محنت کبی کوستردی کابوس شول قره وقوره دیدکلریدرکه انسان اویودیغی زمانده کلوب انڭ اوزرینه واقع اولور واکا مضایقه ویرر (مثنوی) قبض وبسط چشم دل از ذو الجلال * دمبدم چون میکند سحر حلال * زین سبب در خواست از حق مصطفی * زشت را هم زشت حق را حق نما * تا باخر چون بکردانی ورق * از پشیمانی نه افتم در قلق * ذو الجلال حضرتلرندن کوکل کوزینڭ قبض وبسط اولمسی دمبدم چونکم سحر حلال ایلر وتقلیب اعیان ایدوب کاه نیکی بد وکاه بدی نیك کوسترر بو سببدن مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلری حق تعالی حضرتلرندن استدی وبویله دیو دعا ایلدیکه الهی حد ذاتنده زشت اولنی زشت وحق اولنی حق کوستر تا کم آخر امرده چونکم ورقی دوندیره سن وهر شیئڭ حقیقتنی کوستره سن پشیمانلقدن قلقه دوشمیم یعنی چونکم هر شیئڭ حقیقتنی ظهوره کتوره سن اول حینده پشیمان اولمقدن قلق واضطرابه دوشمیم دیدی کما قال علیه السلام اللهم ارنا الحق حقا وارزقنا اتباعه اللهم ارنا الباطل باطلا وارزقنا اجتنابه اللهم ارنا الاشیاء کما هی (مثنوی) مکر که کرد آن عماد الملك فرد * مالك الملك بدان ارشاد کرد * مکری که اول فرد اولان عماد الملك ایلدی مالك الملك انی اول مکره ارشاد ایلدی یعنی عقل وتدبیر مرتبه سنده فرد وبی نظیر اولان عماد الملك اول مکر وتدبیری که اسبڭ صاحبنه رد اولنمسی خصوصنده ایلدی انی اول تدبیر ومکره جمیع ملکڭ مالکی اولان خدای تعالی حضرتلری ارشاد ایلدی (مثنوی) مکر حق سر چشمهٔ این مکرهاست * قلب بین اصبعین کبریاست * حق تعالینڭ مکری بو انسانده اولان مکرلرڭ جمله سنڭ سر چشمه سیدر والله تعالی حضرتلری (خیر الماکرین) در قلب بنی آدم حضرت کبریانڭ ایکی پرماغی اورتاسنده در کما قال صلی الله علیه وسلم ان قلوب بنی آدم بین الاصبعین من اصابع الرحمن یقلبها کیف یشاء بو حدیث شریفڭ شرحی بر قاچ موضعده مرور ایلمشدر جمله دن جلد ثالثده تشبیه صورت اولیا سر خنده مرور ایلدی انده طلب اولنه ومصرعڭ تحقیقی وحق تعالی یه ماکر دینمڭ شرح وتفصیلی هم اوچنجی دفترده جواب کفتن ساحر مر ده سر خنده) جادوی کر حق کند حقست وراست بیتنڭ شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه (مثنوی) آنکه سازد در دلت مکر وقیاس * آتشی داند زدن اندر پلاس * اول خدا که سنڭ قلبکده مکر وقیاس دوزر پلاسه بر آتش اورمغی بیلور یعنی اول مقلب القلوب والابصار که

سنك قلبكده مكري وقياس وفكري خلق وايجاد ايلمكه قادردر اول پلاس كبي اولان مكر وقياسه بر آتش اورمغي
واني كيدروب زائل قيلمغي هم بيلور كيف مايشاء اول مقلب القلوب كوكلده تصرف قيلور پس همیشه انك مقلب بال
ومحول احوال اولديغني بيلان بنده لره يا مقلب القلوب والابصار ثبت قلوبنا على دينك ديو دعا ايلمك ودخي يا محول
الحول والاحوال حول حالنا الى احسن الحال ديو سويلمك لازم كلور وواجب اولور (رجوع كردن بقصهٔ آن بايرد وان
غريب وامدار باز كشتن ايشان از سر كور خواجه ودر خواب ديدن بايرد آن خواجه را الى آخره * بو سرخ شريف
اول ذكري مرور ايلين بايردك واول وامدار اولان غريبك وانلرك ايكيسنك بيله خواجه نك قبري طرفندن كندي
مكانلري جانبنه كيرو دونمه لرينك قصه سنه رجوع ايلمكدر وبايردك اول خواجه يي خوابده كورمه سنك
حكايه سيدر آخرنه وارنجيه دك (مثنوي) بي نهايت آمد اين خوش سر كذشت * چون غريب از كور خواجه
باز كشت * بايردش سوي خانهٔ خويش برد * مهر صد دينار را با او سپرد * لوتش آورد وحكايتهاش كفت * كز اميد اندر
دلش صد كل شكفت * بو خوش سر كذشت بي نهايت كلدي وطويل الذيل اولدي بوني نهايتنه يتورمك لازم اولدي
چونكم اول غريب وامدار خواجهٔ تبريزينك قبر شريفندن كيرو دوندي بايرد اول غريبي كندي خانه سي جانبنه
ايلتدي يوز دينارك مهريني اكا اصمرلدي يعني اول كتخداي شهر چونكم اني اوينه كتوردي وخانه سي ايچره اوتورتدي
انكيچون اعيان شهردن جمع ايلديكي يوز التون مهرليدا اكا تسليم قيلدي اكا لوت وغدا كتوردي واكا لطيف حكايتلر
ديدي انك كوكلي ايچره اميددن صد كل آچلدي يعني اول نقيب شهر غريب نوازلق ايدوب اول دردمند ودلخسته نك
اوكنه طعام وغدا كتوردي واكا تسليه ويرمك ايچون بعض خوش آينده حكايه لر ايلديكه اول غريبك باغ قلبنده
اميد وجاده يوز كونه كللر كشاده اولدي وانك قلبي آچلدي ويوزي كولدي (مثنوي) آنچه بعد العسر يسرا ديده بود
با غريب از قصهٔ آن لب كشود) اول نسنه يي كه بعد العسر يسرى اول بايرد كورمش ايدي غريبه انك قصه سندن اب
آچدي يعني اول بايرد عسرتدنصكره شول يسري كه كورمش وفقر وذلتدنصكره شول غنا وعزته ايرمشدي
اني اول غريبه ديدي وباشندن كچن اول قصه لري لب كشا اولوب بر بر سويلدي كه غريب نواز اولان اهل كرمك
شانندندر كه اكرم الله بر فقير شكسته باله تسليه ويرمك ممكن اولمزسه باري شيرين مقال الله تطييب خاطر ايدرلر وغم
چكمه بونك حالي بودر نيچه زمان بزدخي چوق زحمتلر كوردك وشمدي بحمد الله نعمتلره وراحتلره ايردك سندخي
بركون بو محنتلري كورمشه دونرسن ديوب غريب دوستلق ايدرلر (م ي) نيم شب بكذشت وافسانه كنان * خوابشان
انداخت تا مرعاي جان * ديد بايرد آن همايون خواجه را * اندر آن شب خواب بر صدر سرا * نصف الليل كچدي
افسانه ايليه رك يعني اول غريب وامداره حكايه سويليه رك خواب انلري تا مرعاي جانه اتدي وعالم ارواح صحراسنه
ايلتدي اول بايرد رؤياسنده اول همايون خواجه يي كوردي اول كيجه ايچره خوابده صدر سراي اوزره يعني اول
سعادتلو اولان خواجه يي اول بايرد اول كيجه صدر سراي اوزره رؤياسنده كوردي واني مشاهده قيلدي (م ي)
خواجه كفت اي بايرد بانعمك * آنچه كفتي من شنيدم يك بيك * ليك پاسخ دادنم فرمان نبود * بي اشارت لب نه يارستم
كشود * خواجه اول بايرده ديدي اي نعمتلو اولان بايرد واي ملاحتلو اولان نيكو مرد اول نسنه يي كه سن بيدارلق
حالنده سويلدك بن بربر اني اشتدم وبنم قبرم قتنده هر نه تعبير ايلدكسه بن اني فرادا فرادا كوش ايتدم ليكن سكا
جواب ويرمكه فرمان الهي اولمدي اشارتسزين لب آچمغه قادر اولمدم واذن الهي اولمدين سكا آغز آچوب سوز
سويلمكه قدرتم يوغيدي بونده تنبيه اولدركه قبرده اولان موتاني زائرلري وانلرك قتنده تكلم قيلنلرك سوزلريني احيا كبي
استماع ايدرلر وانلر اكر ايلدكلري ايسه بيلورلر ولكن بو الفاظ واغاته انلرك تكلم ايلمكه استعدادلري اولمديغندن
اوتري انلر بو نطق وصدا ايله ادا ايتمكه قادر اوله مزلر وبو خصوصده چوق احاديث شريفه روايت اولنمشدر وزيارت
قبر باينده مشايخك تحرير ايلدكلري نيچه كره مناسبتله مواضع كثيره ده ايراد ايلمشزدر باخصوص كه انبياي عظام
واولياي كرام انلر كندي قبرلرنده جنت روضه لري ايچره ساكنلردر انلري زيارت قيلان كسه لري كورورلر وانلرك سوزني
هم اشيدرلر ولكن اذن حق اولمديغندن اوتري زائرلر اوانلره سوز سويلمزلر ونطق ايلمزلر (مثنوي) ما چو واقف كشته ايم
از چون وچند * مهر بر لبهاي ما بنهاده اند * تا نكردد رازهاي غيب فاش * تا نكردد منهدم عيش ومعاش *
تا ندرد پردهٔ غفلت تمام * تا نماند ديك محنت نيم خام * بز چونكم چون وچنددن واقف اولدق لكن بزم لبلريمز
اوزره مهر قومشلردر يعني بز چونكم كيفيت وكميت اخرويدن آكاه اولدق واسرار عالم غيبه شعور بولدق ولكن خبر
ويرمكه وبو عالمك احوالندن اول عالمك اهلنه جواب ايركورمكه قادر دكلز زيرا حضرت حق جانبندن بزم اغزلريمز
اوزره مهر قومشلردر تا كم عالم غيبك رازلري عالم شهادت اهلنه فاش وآشكار اولميه تا كم عالم شهادتده عيش ومعاش

منهدم اولميه كه عالم غيبك احوال واسرارنك ظهوري عالم شهادت اصحابنك عيشلرينك ونوشلرينك انهدام وانقطاعنه
سبب اولور انكيچون بزم اغزلريمز اوزره مهر قومشلر وبو عالم غيبك اسرارني عالم شهادت اهلنه سويلمكدن منع
قيلمشلردر كه تا كم غفلت پرده سي تمام يرتلميه يعني عالم خلقنك حجاب غفلتي بالكليه منهتك اولميه وخرق استار لازم كلميه
تا كم محنت چولمكي نيم خام قالميه يعني امتحان وبلوي چولمكي تمام پخته اوله وچيك قالميه هر كس بو غفلت پرده سنك
التنده استعدادنه كوره بر عمل پشوره واول عملي اكر نوري واكر ناري واكر دنيوي واكر اخروي هر نه ايسه كمالنه ايركوره
بو خلق عالم بعد الموت اولان احوالي بيله لردي جمله سي معطل اولورلردي وبيكار قالورلردي (كما قال صلى الله عليه وسلم
لو تعلمون ما انتم ملاقون بعد الموت ما اكلتم طعاما على شهوة ابدا ولا شربتم شرابا على شهوة ابدا ولا دخلتم بيتا
تستظلون به ولرقيتم الى الصعدات تلدمون صدوركم وتبكون على انفسكم رواه ابن عساكر عن ابي الدرداء رضي الله
عنهما كذا في الجامع الصغير (م ي) ما همه كوشيم كر شد نقش كوش * ما همه نطقيم ليكن لب خموش) بز دوكلي كوشز
اكرچه نقش كوش كندي بزدوكلي نطقز ليكن لب خموش انسانك كوششدن كلامي استماع ايلين سمع واسطه سيله روحله
قايم اولان قوت سامعه در وكذلك دهاندن نطق وتكلم ايلين هم لسان واسطه سيله نفس ناطقه در بدن مرده وخراب
اولمغله نفس ناطقه يه زوال كلمز ونقش كوش كتمكله سمع هوشه فنا طاري اولمز مثلا بر كسه نك لب ودهاني خموش اولسه
كندي درونده نيچه كلام سويلر وخوابه واروب بو نقش كوش معطل اولسه كوش هوش عالم خوابده نيچه كونه كلام
استماع ايلر ونيچه دورلو كلام دخي سويلر موتانك سن سويلمني واستماع ايلسني بوكا كوره قياس ايله زيرا
بو حواس وجوارح معطل اولدقدنصكره هم انسانك ذاتنه وادراكنه ونطقنه واستماعنه ودرونته وسير وسلوكنه
خلل كلمز وعالم خوابك احوالي بو معنايه دليل وشاهد اولور (النوم اخو الموت) حديث شريفي هم بو رموزه نكاتي اشعار
قيلور (مثنوي) هرچه ما داديم ديديم اين زمان * اين جهان پرده ست وغيبست آن جهان * روز كشتن روز پنهان
كردنست * تخم در خاكي پريشان كردنست * وقت بدرودن كه منجل زدن * روز باداش آمد وپيدا شدن) هر نيكه
بز ويردك بو زمان كوردك بو جهان پرده در واول جهان غيبدر يعني هر نه شيئ كه بز بو دنياده ويردك وعمله كتوردك ايسه
جزاسني بو زمان بو عالم نهانده كوردك زيرا بو جهان دنيا في المثل پرده در واول جهان آخرت بو دنيايه نسبتله غيب
ونهاندر اما شمدي بزه عيان اولدي وحقايق ظهوره كلدي اول عالمده وجودمزه نه كار وعمل ايشلديسه بو عالمده انك
نتيجه ومحصولني بولدي ديدي غيبست يرنه بعض نسخه ده عينست واقع اولمشدر اولكي نسخه اصحدر اول عالم اهلنه
كوره عين اولمش اولور كشتن كوني پنهان ايلمك كونيدر تخمي برخاكه پريشان ايتمك كلكيدر روز كسر زايله كشتن
ودخي پنهان كردن لفظلرينه مضاف اوقنوروا كر مضاف اوقنيوب كوندز زراعت ايلمك معناده روزي پنهان ايلمكدر
ديو معني ويريلورسه غلط معني اولور وتوضيح معني بويله ديمك اولور كه زراعت ايلمك كوني تخمي پنهان ايلمك كونيدر
تخمي برخاكه صاچمق واكمك كونيدر كه بو دنيا في المثل آخرتك مزرعه سيدر وزراعت ايلمك كونيدر كه بو دنياده
بر كسه هر نه كونه تخم اكسه اني پنهان ايدر كويا كه برخاكه صاچوب پريشان ايدر اما منجل اوروق وقتي باداش كوني
وپيدا اولمق كوني كلدي منجل اوراغه ديرلر يعني بو دنياده تخمي زمينه اكمك كوني وپنهان ايتمك وبرخاكه اني پريشان
ايتمك كوني اولوب حصاد وقتي انك باداش وحراثت كوني اولديغي كبي بو دنياده عمل تخمي اكمك وآخرت ايچون كار ايتمك
زراعت ايلمك وحراثت ايلمك كوني اولدي ويوم آخرت اول اكديكني بيچمك وعملنه كوره باداش وجزا بولمق وعملنك
نتيجه ومحصولي پيدا اولمق كوني كلدي پس من ضيع ايام حراثته ندم في وقت حصاده حديثنك موجبنجه
هر كم بو زراعت وحراثت ايامي اولان دنياده عمل صالح تخمني اكميه حصاد وقتي كبي اولان روز جزاده نادم اولور
ويا حسرتا على ما فرطت في جنب الله ديو جانب طاعة الله ده ايلديكي تقصيردن اوتري حسرتني كندي نفسنه دعوت
قيلور * كفتن خواجه در خواب با آن بايرد وجوه وام آن دوست را كه آمده بود ونشان دادن جاي دفن آن سيم ويغام
كردن بوارثان كه البته انرا بسيار ببينند وهيچ ازان باز نكيرند واكرچه او هيچ ازان قبول نكند يا بعضي را قبول نكند
همانجا بكذارند تا هر كه خواهد بر كيرد كه من با خداي تعالى نذرها كردمكه ازان سيم بمن ومتعلقان من حبه باز نكردد
الى آخره * بو سرخ شريف وبيان لطيف خواجه حضرتلرينك خوابده اول بايرده اول دوستك وامنك يعني بورجنك
وجهلريني ديمكلكيدركه اول دوست وامدار انك آستانه سنه كلمش بونده خواجه دن مراد اولا خواجهٔ كائنات
عليه الصلوة والسلام حضرتلري اولور واندنصكره هر كيمكه اولياي عظامدن قائم مقام نبوي وخليفهٔ محمدي اولمق
مرتبه سني بوله وبو عالمدن آخرت عالمنه كذر قيلا انلر اولور مثلا خواجهٔ تبريزي حضرتلري كبي كه كنديسنك دوستي
وزايري ايچون عالم باطندن امداد ايلدي واكا مدد ومعاونت اوله جق وجهلري بايرده سويلديكه بايردن مراد

حیاتنده اولان خلیفه‌سی وطریقتك خدمتكاری اولور واول خواجه‌نك اول پایمرده اول دفن ایلدیکی سمك جای ومقامنی نشان ویرمسه درودخی كندی وارثلرینه پیغام ایتمكلكی ویرسبیل وصیت خبر ویرمكله كیدربو یله دیوكه البته اول مدفون اولان سیم وزری اول غریب ایچون چوق كورمیه‌لرو هیچ اندن كیرو طوتمیه‌لرو اخذ ایتمیه‌لر واكرچه اول غریب وامدار اول درهم ودیناردن هیچ قبول ایلمزسه ده یاخود بعضسنی قبول ایلیه وبعضسنی قبول ایلیه هم اول محلده قبول ایلمدیكنی قویه‌لرتاكم هركم استرسه اول نواله‌یی قالدیره واول حصه‌یی اخذ ایلیه كه‌بن خدای تعالی حضرتلریله نذرلر ایلدمكه اول مدفون اولان سیمدن بكا وبنم متعلقاتلریمه برحبه كیرو دونمیه وعاید اولمیه آخرنه وارنجیه دك بوبیانك مضمونی اول پایمرده بربرسویلدی وبوكونه وصیتلر وسپارشلر ایلدی پایمرددن مراد خواجهٔ عالم اولان نبی علیه السلام ویابرولی ویاخود حال حیاتنده اولان خلیفه‌سی اولور ومراد بوقصه‌دن نه اولدیغی هم انشاءالله عن قریب كاوروب محلی كلدكده تحقیق اولنور (م ی) بشنوا كنون داد مهمان جدید * من همی دیدمكه اوخواهد رسید (من شنوده بودم ازوامش خبر) بسته بهر اودوسه پاره كهر) كه وفای وام او هستند وبیش) تاكه ضیفم را نكردد سینه ریش * وام دارد ازذهب اونه هزار * وام راازبعض این كووا كزار * فضله ماند زین بسی كوخرج كن * دردعایی كومراهم درج كن) اشبت شمدی مهمان جدیدك دادینی بن كوردمكه اوبنمك استریعنی خواجه تبریزی اول پایمرده بویله دیدیكه ای پایمرد اول جدید اولان مهمانك شمدی بندن دادوعطاسنی كوش ایت بن حال حیاتده ایكن باذن الله مشاهده ایلدمكه اول بنم دركاهمه كلوب ایرشسه كركدر خواجه‌دن مراد خواجهٔ عالم صلی الله علیه وسلم حضرتلری اولدیغی اوزره پایمرددن مراد برعالم ربانی اولان وارث نبوی اولور واول حضرتك روح شریفی طرفندن حال حیاتده اولان قائممقامنه كندی روضهٔ شریفنه متوجه اولان واندن استمداد واستعانت قیلان وامدار ایچون احضار ایلدیكی دنیوی واخروی اولان وجهلری بیلدرمسی وهرولی كاملك دخی كندی عقبنده كلان طالبلری ایچون حاضر ومهیا ایلدكلری وجهلری ومعنالری بوكا كوره قیاس ایله‌سنه كم قائممقام نبوی وخواجهٔ معنوی اولان پیرمز ودنیا وآخرتده دستكیرمز قدس الله سره العزیز حضرتلری عقبلرنده كلان وامدارلر ایچون بوقدر جواهر وزواهر مهیا واحضار ایدوب قودی واصل بوحكایتدن هم رمز طریقیله مقصود شریفلری بواولدی دیركه بن ایشتمش ایدم انك بورجندن خبراندن اوتری ایكی اوچ پاره كهر باغلنمش اولدی دوسه پاره كوهردن مراد جواهر معانیدن وخزائن ربانیدن برقاچ قطعه كه هرمعنی اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولوركه ای بنم رازمله آشنا اولان پایمردبن اول بنم عقبمده كه‌جك وبنم جانبمه محتاج اوله‌جق مدیونك واجب الادا اولان دیننددن خبر اشتمش وانك مدیون اولدیغی معلوم ایتمش ایدم انك بورجنی اداودیننی قضا ایلمكدن اوتری برقاچ معنی كوهرلری رشتهٔ كلامه باغلمش وانك ایچون حاضر اولمش اولدیكه اول كوهرلر انك بورجنه وفا ایدیجی ولازم الادا اولان دیننی قضا ایدیجی اولدیلرودخی زیاده اولدیلرتاكم بنم ضیفمك سینه‌سی ریش اولمیه وبنم مهمانم اولان سالك راهك قلبنه الم وتشویش كلمیه بیلدمكه اول وامداردینارددن طقوزبیك وام طوتر بوكوهرلرك بعضسندن كیرووامی ادا ایله دیكه بوكوهرلر انك بورجنی ادا ایلدكدنصكره هم زیاده قالوربوكوهرلردن چوقلق فضله قالوراكاخرج ایله دی بردعاده بنی هم درج ایله‌دی مصرع ثانی اول پایمردك دعاده درج اولنمسنه اشارت اولمقده جائزدركه الدال علی الخیر كفاعله حدیث شریفنك موجبنجه انك دخی دعاده درج اولنمسی لازم اولوركه اول مدیونی اول غنایه دلیل اولان وانی خواجه‌نك اذنیله محل كنجه ارشاد قیلان اول پایمرددرپس اول خواجه اول پایمرده ارشاد واشارت ایلیوب دیدی دی اول محتاجه كه‌ای مدیون بنی دخی اوقات خمسه‌ده بردعا ایلمكده هم درج ایله كه‌سنی بوقدر كوهرپاره‌لرینه واصل ایلمكه سبب بن اولدم وسنی بوغنایه دلالت ایدوب ضرورت واحتیاجدن قورترمغه ارشاد قیلدم دی خلاصهٔ كلام وحاصل مرام برجمله مزفی المثل اهل وامزاكر حضرت حقه واكرخلقه بورجمز چوقدر حامل اولدیغمز دیونی ادا ایلمكدن اوتری خواجهٔ عالم علیه الصلوة والسلام حضرتلری علم ومعنایی كندی حدیثنده وضع ایلیوب كندینك وارثی اولان پایمردلره برنم حقمزده بوكونه سپارشلر بیورمشدر پس انك وارثی اولان پایمردی دعاده یاد ایلمك برنم اوزریمزه لازم اولور باخصوصكه اول حضرت صلی الله علیه وسلمی خاصة دعاده ذكر ایلمك اوزریمزه واجب كاورنه‌كم بش وقتده اذان شریفی استماع ایلدكدنصكره هرمؤمنه بوكونه دعا ایلمك مستحب اولور (اللهم رب هذه الدعوة التامة والصلوة القائمة آت محمدا الفضیلة والدرجة الرفیعة وابعثه المقام المحمود الذی وعدته وعدا حسنا انك لاتخلف المیعاد برحمتك یاارحم الراحمین) واول حضرتك روح شریفنه صلوات كتورمك هم آنی دعاده یاد ایلمك اوزریمزه لازم كاوركه بوقدر معانی شریفه جوهرلرنی مدیون ومحتاجلرندن اوتری حاضر ومهیا ایلدیكه هربرجوهرمعنی وامدار اولان فقیری

غنای قلبه واصل ایلربلكه بومعانی جوهرلرینه دلیل اولان وبونی طالبه تعلیم قیلان پایمردلره دخی دعا ایلمك طالب اولانلره لازم اولور تاكم انك دخی قدری بیلنمش وشكری قیلنمش اوله (مثنوی) خواستم تاآن بدست خود دهم * درفلان دفتر بشستست این قسم * خود اجل مهلت ندادم تا كه من * خفیه بسپارم بدو درعدن * استدم تا اول كوهرلری كندی الله اول محتاجه ویرم فلان دفترده بوقسم یازلمشدر خود اجل بكا مهلت ویرمدی تاكم بن اول محتاجه درعدنی خفیه اصمرلیم یعنی خواجهٔ معنوی اولان پیرمز حضرتلری هرطالب ومحتاجه حال حیاتلرنده نیجه معاونت ایدوب درمان رسان اولدیلرسه بعدالانتقال دخی كندیلرینك اعقابی ایچون بوكونه جواهر وزواهری كنز ودفینه ایدوب قویوب كتدیلر وكندی طریقلرنده قائم مقاملری اولان ورازلرنی بیلان پایمردلره دیرلرای برنم جایمزه خلیفه اولان وروح روانمزله آشنالق قیلان سكا اشارت اولسون وبزم اعقابمزده كلان محتاجلره هم بشارت ویرلسون اكراول بزم عصرمزدنصكره وجوده كلان وبزم طریقمزه سالك اولان وروحمزدن استمداد واستعانت قیلان محتاجلر بزم حال حیاتمزده كلوب بزه واصل اولسه‌لردی تا اول معانی شریفه جوهرلرنی كندی الله ودلمله اكا ویرمك استردم ودفاترمثنویدن اعقابمزده كلان محتاجلر ایچون حاضر ایدوب قویوب كتدیكمز قسمتلر فلان دفترده یازلمشدر خود اجل بكا مهلت ویرمدی واول بندنصكره كلجك عصرنه بنی ایركورمدی تاكم بن بودرعدندن ابهی واحسن اولان معنی جوهرلرنی نهانی اكاتسلیم ایلییدم لكن چونكم اجل بكا مهلت ویرمدی ایسه بن كندی اعقابمده كلجك وامدارلر ومحتاجلر ایچون لازم اولانی حاضر ایدوب قویوب كتمشم (م ی) لعل ویاقوتست بهر وام او * درخنوری ونبشته نام او * درفلان طاقیش مدفون كرده‌ام * من غم آن یار پیشین خورده‌ام * انك وامندن اوتری لعل ویاقوت وار برخنورده وانك نامی یازلمشدر خنور خانه ایچره اولان متاعه دیرلرورخت خانه دیمكله تعبیر ایدرلر فلان طاقده بن آنی مدفون ایلمشم بن اول یارك غمنی مقدم یمشم طاق مصدریه وكره دخی دیرلر وبوبیتلرك برمقدار معناسی دردنجی دفترك اولنده یازیلوب تحقیق بومحله قالمشدی پس لعل ویاقوتدن مراد جواهر معانی ولآلی علم وعرفانی اولور وخنوردن مراد اوراق مثنوی اولوركه برجلدی برخانه‌یه بكزروانك ایچنده اولان اوراق متاع بیت كبی اولمشدر بلكه برجلد برسرایك حوالیسی كبی وهربربیت اول سرای ایچره اولان خانه‌لر كبی واول بیتك الفاظ ولغاتی متاع كبی اولوب جواهر معانی وطالبه غنای قلب كلجك قدرانده لآلی عرفانی قوتمشدر وفلان طاقدن مراد شریفلری مثنوی شریفك هربردفتری اولمغه امكان وقابلیت واردركه انلرك هردفترنده وماتنده طاق اولان سخنلرنده محتاج اولان فقیرلر ایچون چوق جواهر معانی ولآلی عرفانی وضع ایلمشلردر امابوجمله‌دن دفتررابع اولمقده جائزدركه انك دیباجه‌سنده بوتنده نورلاصحابنا كنزلاعقابنا بیورمشلردر بوقول شریفدن منفهم اولان رمز بودركه اول طاق عالی كبی اولان دفترسادی كندی عقبلرنده كلجك وعصرلرندنصكره وجوده كلوب كندی دركاهلرینه ملتجی اوله‌جق فقیرلر ومحتاجلر ایچون برعظیم كنج معانی وكنز عرفانی اوله ومحتاج اولان طالبلرانده استدكارنی بوله (مثنوی) قیمت اثراندان جزملوك * فاجتهد بالبیع ان لایخدعوك * اول لعل ویاقوتك قیمتنی ملوكدن غیری كمسه‌لر بیلمز پس سن بیعده اجتهاد ایله تاناس سنی الدامیه‌لر ملوكدن مراد بونده طریق ربانینك سالكلری واقلیم معانینك مالكلری اولوركه بونلر حقنده هم (الملوك تحت الاطمار) دینمشدر بونلر شول صرافان نقود معانی وجوهرشناسان علوم عرفانی اولمشلردركه هربرمعنینك قیمتنی بیلوروهردرعرفانینك قدرنه عالم اولور حدذاتنده بومثنوی شریفك هربرطاقنده مدفون اولان دررلركه بوجوهرلرك قیمتنی بیلمز الا اهل سلوكك ملوكی مرتبه‌سنده اولان عارفلر وبونك ابیات شریفه‌سنك ایچنده محتاج وفقیرلر ایچون وضع اولنان لعل ویاقوت معانینك قدرنی فهم قیلمزلر الا اسرار حقه واقفلر چونكم ای وامدار اولان محتاج بولعل ویاقوته واصل اوله‌سن بونك قدرنی برخوش بیل وبونی جواهر معانینك قدرنی بیلمزلره ولآلی عرفانینك قیمتنی فهم ایلمینلره بیع ایلمكدن حذر ایله (لاتعطوا الحكمة الی غیر اهلها فتظلموها) حدیثنك موجبنجه بوجواهر حكمتی اكرسن نااهل اولنلره ویررایسك هم جواهر حكمته ظلم ایلرسن وهم الدانورسن خواجهٔ تبریزی طرفندن اول غریب وفقیره بوكونه بند ونصیحت ایلمك ایچون پایمرده اشارت اولندی وسپارش قیلندی (مثنوی) دربیوع آن كن توازخوف غرار * كه رسول آموخت سه روزاختیار * ازكساد آن مترس ودرمیفت * كه رواج آن نخواهد هیچ خفت * ای پایمرد اول غریب اولان دردمنده بویله دی بیوعده غراردن سن انی ایله كه رسول علیه السلام حضرتلری اوچ كون اختیاری اوكرتدی نته‌كم انصاریلردن بركسه‌یه بن بیعده الدانورم یارسول الله نه بیورورسن دیدكده اذابایعت فقل لاخلابه دیو شرط اخیاری اكاتعلیم ایلدی بوحدیث شریفك شرحی وخیاره مناسب اولان تحقیقی جلد ثالثده حیلهٔ دفع مغبون شدن دربیع وشرا سرخنده مروراپلمشدرانده طالب اوله‌نه وتوضیح

معنی خواجهٔ تبریزی طرفندن پایمرده بیارش قیلق واول فقیر ومحتاجه انك احسانیله اول عطا اولنان جواهرلرك
قدرینی بیلدیکی تعلیم ایلمك طریقی اوزره کندیلرینك محتاج اولان فقراسی ایچون هر دفترده وضع ایلدکلری جواهر معانی
ودرر غرر عرفانینك قدرینك بیلنمسی وبوکا واصل اولنلر بونی ارزان بهایله بیع ایلمسی وخلقه الدانمسی خصوصنده
بیوردقلری بو معانی شریفه جوهرلرینه واصل اولان فقیر بو درر غرر حکمتهٔ سنك محفوظك اولدقده بونی بیع ایلمکده
اکر غرار وخداعدن خوف ایلرایسك رسول علیه السلام حضرتلرینك اوج کون خیاری اوکرتدکلری اوزره
عمل ایله یعنی عجله ایتمیوب دهر کوردیکك غرار وغداری کرچك مشتری صانمیوب تأنی ایله وهر صدقی وکمال خلوصی
اولمین مشتری شکلنده کورنن کسه لر فوری بو جوهرلری اولنصولك کسه خریدار اولماز شمدی بلك بوکونه مشتریلری الدن
قاچرمیه لم وبونلره بو جوهرلری ویره کوره لم دیمه سن بو جواهر زواهرك کساد اولمسندن فکر واندیشه ایلمه وهر بونك
قدرینی بیلمز کسه لر اوزره مشتری دیوب دوشمه که بو جواهر معانی ولآلی عرفانینك رواجی هیچ خفته اولمیسر وباخذ
من کنز الحکمة الاموال العظیمة التی لا تکسد ولا تورث میراث الاموال والانوار الجلیة والجواهر الکریمة حد ذاتنده
بو جواهر کریمه ومعانئ جلیله برنبیدن ویا خود برکنز حکمت صاحبی اولان ولیدن کندی اولاد وانساننه میراث
اموال کبی میراث اولمز وهر اوغل باباسندن ودده سندن بو جواهر جلیله ولآلی کریمه یی میراث بولمز وصورتا وارث اموال
اولنلر بو جواهر معانی ولعل ویاقوت عرفانیدن حظ ونصیب بولمز انلر انجق باباون وددهدن درهم ودیناره وملك
وماله وارث اولورلر اکر اول غریب زامداد کبی بو معنی جوهرلرینه وحکمت ومعرفت درلرینه زیاده محتاج ومفتقر
اولوب آبا واجدادینك روح شریفنه زیاده صدق واخلاصله متوجه اولورسه وانك روح شریفیله آشنا اولان برپایمردی
بولورسه اول وارث اموال اولان اولاد بو یوزدن براعتبارله بو جوهرلری بولور وبو لعل ویاقوت معانیدن انلر دخی
حصه دار وبهره دار اولورلر الا اول کنز حکمت صاحبی اولان صاحب سعادت واهل ولایتدن کندی وارث ملك ومالی
اولان اولاد وانساننه کندی ایله آشنا اولان برپایمرده بویله اشارت اولنور بنم وارثلرم اولان اولاد وانسالمه ای بنم
روحمله آشنا اولان پایمرد بنم سلامیمی وبنم طرفمدن واسانمدن سن انلره بو وصیتی ونصیحتی تبلیغ وتعلیم ایله دیو بیارش
قیلنور ننه کم بو معنالره اشارت ایدوب بیوردیلر (مثنوی) وارثانم را سلام من بکو * وین وصیت رابکو هم مو بمو *
تا زبسیاری آن زر نشکهند * بی کرانی پیش آن مهمان نهند * اول خواجهٔ تبریزی اول پایمرده دیدی ای بنم
روحمله آشنا اولان پایمرد بنم ملك ومالمه وارث اولان کسه لره بنم سلامیمی سویله وبو وصیتی مو بمو هم انلره نقل ایله تا کم اول
آلتونك چوقلغندن ایچنمیه لر ودیکر غنیه لر دقلمتسز اول مهمانك اوکنه قویه لر بو بیتلر اکرچه خواجهٔ تبریزی طرفندن
پایمرده اشارت اولمق طریقیله دینلمشدر لکن بونده خواجه دن مراد خواجهٔ عالم حضرتلری ودخی انك قائمقامی اولان
ولیلر اولور وپایمرددن مراد حضرت نبی علیه السلامك روح شریفیله آشنا اولان عالم ربانی ویا خود برولی کاملك جان
لطیفیله مصاحبت قیلان وانك لسانی بیلان عارف یزدانی اولور حضرت نبی علیه السلامك روح شریفلری برعالم ربانی
اولان مرشده مثلا بویله اشارت ایلرکه صورتا بنم انسالمدن اولان وبکا کندیلرینی انتساب قیلان وارثلریمه بندن سلام
ایرشدیروب دیدی تاکم بنم امتمدن غربا اولان وبنم جانبمه توجه قیلان طالبلر ایچون کندی شریعتمده وطریقتمده وضع
ایلدیکم علم زرلرینك وفرهتهدن وسر حکمت درلرینك کثرتندن متألم اولمسونلر واستکثار واستثقال قیلمسونلر بلکه
اول علم ومعرفت میراثنه اهل اولمش واول سر وحکمت جوهرلری انلر ایچون قومشدر پس هرکم آنی اخذ ایلرسه بنم
وارثم اول کسه اولمشدر (کما قال علیه السلام ان الانبیاء ما ورثوا درهما ولا دینارا وانما ورثوا العلم فمن اخذه اخذ بحظ
وافر) رواه ابو الدرداء پس وارث ایکی کونه اولور برینه وارث معنوی وبرینه دخی وارث صوری دینور حضرت نبی علیه
السلامك معنوی وارثلری اولان انك علمنه وارث اولنلردر واول حضرتك صوری اولان وارثلری انك نسلندن اولوب
انك علمندن بی بهره قالنلردر وکذلك هر برولی کاملك دخی ایکی کونه وارثی اولور بر وارثی اولدر که کندی طریقنده
وکتابنده وضع ایلدیکی حکمت جوهرلرینه وعلم ومعرفت زرلرینه مستحق اولور واهلیت بولور وآنی اخذ قیلور که اول
صاحب سعادت اوعلم وحکمت زرلرینی مجرد اول طالب ومحتاج ایچون وضع ایلمشدر وبر وارثی دخی اولدر که اول
ولینك درهم ودینارینه وملك ومالنه ومتاع دنیاسنه وارث اولور وبو کونه وارثلرك اکثری اول علم ومعرفت زرلرینه
وسر وسیرت کوهرلرینه امینلری اولمدیغیچون انلر بو قسمت ومیراثدن بی بهره قالورلر وبو میراث کرکسه نسلندن اولسون
وکرکسه غیری کسه لرك نسلندن اولسون وبر آخر کسه نك بلندن کلسون وایکن بو میراثه محتاج اولوب طلب قیلسه
انکیچون اولور (مثنوی) وربکوید زر نخواهم این فره * کو بکیر وهر کرا خواهی بده * اکر اول محتاج وفقیر بن بو زیاده یی
استمزم دیرسه سن اکا ای پایمرد بونی طوت وهر کیمه استرایسك انی ویردی یعنی حضرت نبی علیه الصلوة والسلام وا کا

وارث

وارث اولان هر برولی که حکمت جوهرلرین وعلم ومعرفت زرلرین محتاج اولان طالبلردن اوتری قویوب کتمدیلر
وخلیفه لرینه وروحلری ایله آشنا الملك قیلان پایمردلره بوکونه اشارت ایدرلر چقن بر حکمت زرینه محتاج اولان طالب
کسه وبرم اندن اوتری وضع ایلدیکمز جواهر کریمه یی کفایت مقداری اخذ قیلسه واندنصکره بن بو جواهر کریمه
ولآلی علیه دن ارتق استمزم بنم اوزریمه واجب الادا اولان فرضی بو قدرله ادا ایلمك قابل اولور وبکا بو قدر علم وحکمت
جوهری کفایت قیلور دیرسه سن اکا دی بو سنکیچون وضع اولان میراثك اخذایت که بونك زیاده اولمسی خیر محض
وعین فضیلتدر پس بو فضیلتی اخذ ایلدکدنصکره محتاج اولان طالبلردن هر کیمه استرسك انی اعطا ایلدك
سندخی استدیکك کسه یه بخش ایله (مثنوی) زانچه دادم باز نستانم نقیر * سوی پستان باز ناید هیچ شیر *
اول نسنه دنکه ویردم اندن کیرو نقیر المزم پستان جانبنه هیچ شیر کلمز نقیر اصلنده نقره یه دیرلر کما یقال النقرة التی
فی ظهر النواة بوراده حقیر وقلیل براقچه دیمك معناسی مراد اولور وبو نقیر وقطمیر کلمه لری قلیل وحقیر دیمك معنالرنده
استعمال اولنور پس توضیح معنی بویله دیمك اولورکه ای پایمرد اول نسنه یی که بن ویردم وعطا قیلدم اندن نقیر قطمیر
کیرو برشئ المزم زیرا سود ممه دن چقدقدنصکره کیرو ممه نك ایچنه کیرمز وعودت قیلمز پس موهبت اولان شیلردخی
بونك کبیدر که معطی اولان کسه برنسنه یی برکسه یه ویردکدنصکره تکرار انی مسترد اولمق واکا طمع قیلمق
لایق ومناسب اولمز ننه کم بیوردیلر (مثنوی) کشته باشد هم وسك قی را اکول * مسترد نحله برقول رسول * سك کبی
قی ایلدیکنی اکول اولمش اولور رسول علیه السلام حضرتلرینك قولی اوزره نحله یی مسترد اولان کسه نحله کسر نونله
هبه وعطایه دیرلر مسترد رد اولنمغی طلب ایلیجی معناسنه در یعنی کلب کبی قوصدیغنی بلایجی اولور موهبت وعطاسنك
رد اولنمسنی طلب ایلین کسه حضرت رسول علیه السلامك بو قول شریفی اوزره که بیوردی (العائد فی هبته کالکلب
یعود فی اکل قیئه وفی روایة اخری العائد فی هبته کالعائد فی قیئه) رواه ابن ماجة عن ابن عباس رضی الله عنهما کذا
فی الجامع الصغیر (مثنوی) ور ببند درنیاید ان زرش * تا بریزد ان عطارا بر درش * هر که انجا بکذرد زرمی برد *
نیست هدیه مخلصان را مسترد * واکر اول محتاج قبولی باغلیه اول زرا کا کلمیه دیو تا بنم وارثلرم ومتعلقاتلرم اول
عطایی انك قپوسی اوزره دوکه لر هر کیم اومحله اوغرایه آلتونی ایاته مخلصلرك هدیه سی ایچون استرداد یوقدر بونده زردن
مراد زر حکمتدر که حکیم الهی اولان صاحب سعادت انی کتوروب بر طالب علم وحکمت اولان محتاج ومفتقردن
اوتری کتابك اوراقنده وطاقنده وضع ایلمشدر وکندینك روحیله آشنا اولان ومصاحبت قیلان ولسانی بیلان
خلیفه سنه بویله دیو سویلمشدر که ای بنم روح روانمله آشنا اولان پایمردا کربنم زر علم وحکمته محتاج ومفتقر اولان
کسه ایچون کتاب ایچنده وضع ایلدیکم جواهر معانیدن اکا مستعد اولان طالب باب دهانی باغلرسه واول زر علم
وحکمتك فضله سی بکا کرکز دیوب استغنا ایلرسه بنم متعلقاتمه واولاد وانسالمه دیتا اول بنم موهبت وعطا
ایلدیکم حکمت ومعرفت زرلرنی اکا اهل ومستحق اولان کسه نك باب دهانی اوزره دوکسونلر وبو عطا وموهبت
بنم جدیمزلك سکا احسان ایدرسن بوکا مستحق سن بو سنکیچون وضع اولنمشدر بنم بونده مدخلم یوقدر سن بیلورسن
نه ایلرسك ایله دیسونلر هر شول کسه که طالبلردن اول عطایه مستحق اولان کسنه نك قپنه اوغرایه واول حکمت زرلرنی
ومعرفت جوهرلرنی انك قپنده دوکلمش کوره استدیکی قدر اندن آله ومراد ایلدیکی قدر اندن اول هم اخذ قیله مخلص
اولنلرك عطیه وهدیه سنك کیرو رد اولنمسنه مساغ یوقدر که برمخلص برعطایی ایلدکدنصکره انك کیرو کندویه عاید
اولمسنی ورجوع قیلمسنی مراد ایلمز فی الحقیقه برحکیم الهی وبرعالم ربانی اولان کامل کندی خزینهٔ قلبندن برنیجه
جواهر مخزونه ولآلی مکنونه یی اخراج ایدوب اکا مفتقر ومحتاج اولان طالبلردن اوتری کتوروب اوراق وصحف
الجره انی وضع ایلسه انی طالبندن کیرو اخذ ایلمك واهلندن الموق مراد ایلمز اول زر حکمت بردخی اکا عودت قیلمز که
اول مطلق اهل ومستحق اولان کسه لر ایچون عطیه وهدیه قیلنمش اولور (مثنوی) بهر او بنهاده ام ان از دو سال *
کرده ام من نذرها باذو الجلال * اول محتاجدن اوتری اول آلتونی ایکی ییلدن بری قومشم بن ذو الجلال حضرتلرینه
نذرلر ایلمشم یعنی حکیم الهی اولان صاحب سعادت بویله دیرکه بن وفاتمدن ایکی ییل مقدم اول زر حکمتی وجوهر علم
ومعرفتی بندنصکره کلجك وعلم وحکمت زرلرینه محتاج ومفتقر اوله جق طالبلردن اوتری وضع ایلمشم واول اوراق
ودفاتر الجره انی اندن اوتری کیزلمشم وجلال وجمال صاحبی اولان خدای تعالی ایله نذرلر ایلمشم که اول زر حکمت
وجوهر معرفته مستحق اولان طالبلرك حقی اوله وانلر اندن مدد وقوت بوله ننه کم سلطانمز وپیرمز ودنیا وآخرتده
دستکیرمز حضرتلری متعنا الله بجواهر کلامه الشریف واغنی قلوبنا بدرر مقاله اللطیف وفات ایلمزدن ایکی سنه
مقدم بو قدر حکمت جوهرلرنی وعلم ومعرفت زرلرنی خزینهٔ قلبلرندن اخراج ایدوب اکا اهل ومستحق اولان

وعقبلرنده كلان طالبلرومحتاجلر ایچون آنی قطعه مثنوی شریف طاقنده انی وضع ودفن قیلمشلر التی یوز یتمش
تاریخنده جمله مثنوی شریف تمام اولوب التی یوز یتمش ایکی تاریخنده اول صاحب سعادت دنیادن آخرته نقل
بیورمشلردرپس کندیلرك عقبنده كلجك محتاجلر ایچون اول حکمت التونلرنی ایکی ییل مقدم قومش اولورلروکندی
اولادوانسالنه دخی بویله دیمش اولورلر (م ی) وررواداروند چیزی زان ستد * بیت چندان خودزیانشان ارفتد *
کروانم رایزولانند زود * صد در محنت برایشان بر کشود * وا کریم انسالم ومتعلقاتم اندن برچیز المغه رواطوته لر
یکرمی اولقدر خودانلره زیان واقع اولورا کریم رواتمی اینجیده لرعلی الفوریوزمحنت قپوسی انلرك اوزرینه اچیلور
پرولیدن بونده اباقلق وچکمك معناسنه درکه اینجمك وبیحضورا یتمك معنالری مراداولوریعنی اول صاحب دولت
ومعدن لطف ومرحمت حضرتلری بیوررلر که بنم طالب حکمت ومحتاج علم ومعرفت اولان سالکلر ایچون وضع
ایلدیکم حکمت زرلرنی وعلم ومعرفت جوهرلرنی برا کا اهل ومستحق اولان کسه نك الندن المغی روا کوره لروانی اول
حظ وبهره دن منع ایلکی سزاطوته لرانلره خوددنیوی واخروی یکرمی بلکه نیجه یوززیان وضرر واقع اولورزیرا امتناع
الخیراولمش اولورلرواب وجدلرینك وصیتنی قبول قیلمش اولورلر وحق مستحقدن منع ایلمش اولورلر اویله اولیجق
جداعلالرینه خیانت ایدوب عاق اولورلرپس یکرمی آفات دنیوی واخروی انلره ضرروزیان واقع اولورا کریم انسالمدن
اولنلر بنم روح رواتمی اینجیده لر وبیحضور ایدرلرسه علی الفور انلرك اوزرینه یوزمحنت وقهرونقمت قپولری آچیلور
وحضرت حق جانبندن انلرك اوزرینه نیجه محنتلر وخسارتلر صاچیلورکه پدرلرینك وصیتنی طوتمیق وانك
بیوردیغی یره کتمك باخصوصکه انك عطیه واحسانی مستحقندن منع ایلمك اولادوانسالدن اولنلره لابدسبب
خسارت اولوروانلرك محنت وهلاکت چکمسنه باعث وبادی کلوربوندن یولك خیانت اولمزکه برصاحب دولتك
اولادندن قاچینه سن واول صاحب سعادتك فقراوضعفا ایچون اعطا ایلدیکی موهبت وبخشایشی اللرندن اله سن
وا کا مستحق اولنی اندن منع قیله سن بلکه انی برنا اهله مقتضای طبیعتك اوزره ویره سن اول صاحب دولتك روح
شریفی سکا اینجمك لازم کلوراولاددن اولان کمسه مقرراولورکه اول صاحب دولت هرحقی مستحقنه ویرن اولادندن
راضی وشاکراولورکه اول صاحب دولت هرحقی مستحقنه ایرشدرمکی حق تعالی حضرتلرندن رجا ایدوب بیوررلر
(مثنوی) ازخدا امیددارم من لبق * که رساند حق رادر مستحق * خدادن بن لبق امید طوترم که حقی مستحقنه
ایرشدره لبق عاقل وحاذق وشیرین سخن اولان کمسه یه دیرلر یعنی اول صاحب سعادت ومعدن رأفت حضرتلری
بیوررلربن حاذق وشیرین سخن خدای تعالی حضرتلرندن بونی رجا ایدرم وبو امیدی طوترمکه حقی مستحقنه ایرشدیره
وهرطالبی مطلوبیله کورشدیره بونده تنبیه اولدرکه صاحب ولایت واهل سعادت اولان خواجه لر حقی مستحقنه
ویرمشلروبومرتبه یه اهل اولنی هرکیم ایسه کندی جانبلرینه متوجه اولدقدنصکره انی اول مرتبه یه ایرکورمشلروحق
تعالی حضرتلرندن دخی اکرکندی عصرلرنده اولسون واکرکندی زمانلرندن صکره كلجك متعلقاتی حقنده
اولسون حقی مستحقنه ایرشدرمك خصوصنده حق تعالیدن رجا قیلمشلروالهی وسیدی سندن رجام بودرکه حقی
مستحقنه هرقنغی عصرده اولورسه اولسون ایرشدره سن ومستحق اولنلری کندی مطلوبیله کورشدره سن دیمشلر
وای اول اولادك وانسالك حالنه که برسلطانه انتسابی اوله وانك وصیتنی قبول قیلمیه وحقی مستحقنه ویرمیه واهلی
نااهلدن فرق ایلمیه (ان الله یأمرکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها) نص شریفنك موجبنجه امانتلری اهلنه ویرمسه
وحقی مستحقنه ایرکورمسه امرحقه مخالفت ایتمش اولورواماننه خیانت قیلور وظالم اولور العیاذ بالله (مثنوی)
دوقضیه دیکراوراشرح داد * لب بذکرآن نخواهم برکشاد * تابماند دوقضیه سرورراز * هم نکرد مثنوی چندین دراز
دیکراول پایمرده اول خواجه ایکی قضیه یی شرح ویردی بن انك ذکرنه لب آچمق استمزم یعنی اول خواجهٔ عالم کندی
روح شریفیله آشنا اولان پایمرده بوقدروصیتلرونصیحتلر سپارش ایلدکدنصکره اکا ایکی حکمی دخی شرح ایلدی
وایکی سوزی دخی سویلدی که بن اول ایکی سوزی سویلمکه اغز آچمق استمزم نامحرم اولنلرانی اشتمك لایق دکلدر تاکم اول
ایکی قضیه سروراز قاله ونامحرملر کوزندن وقولغندن اول نکته لروزارلر دوراوله هم بومثنوی شریف اولقدر دراز
اولمیه وکثرت کلامله طولمیه اکرچه ایکی قضیه درامانطق وبیانه کاسه فی چوق اولوروب مثنوینك طول ودرازاولمسنه
باعث کلوب چونکم بوایکی قضیه نك شرحنی سویلمدیلربوایکی قضیه نه ایدیکنی بیانلره دخی ادب رعایت ایدوب طول
کلاملردن احترازایدوب سویلمك هم لازم اولورو بوقضیه لری بیلان خواجهٔ عالم حضرتلرینك روحیله آشنا اولنلردر
والله اعلم (مثنوی) برجهید ازخواب انکشتك زنان * که غزل کویان وکه نوحه کنان * خوابدن انکشتچکلرن اورارق
والنه چلارق صچرادی کاه غزل سویلیه رك وکاهی نوحه ایلیه رك یعنی قالقدی نه کم طریق عشاقده اولان سالکلر

وعاشقلرخواب غفلتدن بیداراولدقلرنده ودرونلرنده برذوق وحالت بولدقلرنده کاه غزل سویلیجی وکاه نوحه ایلیجی اولورلر
وقائم اولدقلری حینده یال یره اوررلر برزم طریقه مزده اولان فقرانك ال اوردقلری کبی ویاخود اللرین اللرینه ویا پرمقلرین
پرمقلرینه چلارلر وبوکه تصفیق ید تعبیرایدرلرکه اول صاحب وجد وحالت اولان عاشقلرك بویله ایلمك شانلرندندرنته کم ابن
فارض بو بیتله بومعنایه اشارت قیلور (بیت) فرقص قلبی وارتعاش مفاصلی * یصفق کالشادی وروحی قینتی * وبورایه
مناسب اولان تحقیق بو بیتك شرحنده مذکوراولمشدر انده طلب اولنه (م ی) کفت مهمان درچه سوداهاستی *
پایمردامست وخوش برخاستی * تاچه دیدی خواب دوش ای بوالعلا * که غمی کنجی تودرشهروفلا * خواب دیده پیل تو
هندوستان) که رمیدستی زحلقهٔ دوستان) مهمان چونکم اول پایمردك بووجد وحالتنی کوردی اکا دیدی ای پایمرد
نه سودالرده سن ای پایمردمست وخوش قالقدك یعنی ای نقیب بلادوای حبیب فواد خوابدن مست وسرخوش
قالقدك نه سودالرده سن بزه اندن خبرویر تاکم ای علا صاحبی دون کیجه خوابده نه کوردك ونظرشریفکی رؤیا عالمنده نه
مرتبه یه ایرکوردك که سن شهره وصحراره صغمزسن وکمال ذوق وسروركدن بریرده طورمزسن فلاصحرالره دیرلرسنك
فیلك خوابده هندستانی کورمش که دوستلرحلقه سندن اورکمشسندر چن پیل نائم اولسه ورؤیاسنده هندستانی
کورسه قیدوبندنی قطع ایلیوب کندی دوستلرندن اورکرپس بونی شول کمسه لرحقنده ضرب مثل ایلرلرکه نائم اولدقده
عالم ارواحی کوره واول عالمه کمال میل وتعلقدن قیودبشریه یی وتعلقات دنیویه یی قطع ایلیه انکچون اول مهمان
اول پایمرده دیدی ای پایمردسنك فیل روحك رؤیاده حقیقت هندستانی کوردیکه اول اجلدن دوستلرحلقه سندن
سن اورکش واجتناب قیلمشسندر (م ی) کفت سوداناك خوابی دیده ام * دردل خود آفتابی دیده ام * خواب دیدم
خواجهٔ بیداررا) آن سپرده جان بی دیداررا) اول پایمرداییدی ای مهمان سوداناك برعجب واقعه کوردم کندی کوکلمده
برآفتاب عالمتاب کوردم یعنی بیداراولان خواجه یی خوابده کوردم اول دیدارخدادن اوتری جان اصمرلمش عاشق
سربازی رؤیاده کوردم بوخواجه دن مرادشول خواجهٔ عالم حضرتلریدرکه اول حقیقت انسانیه درهرکامل ومکملك
روحی اکا مجلا وآیینه درا کرخواجهٔ تبریزی اولسون واکرحضرت مولانا قدس سره العزیز اولسون واکربونلردن
غیری اولان اکمل اولیا قدس ارواحهم اولسون اول روح محمدی صلی الله علیه وسلمك آیینه لریدرانلری کورمك همان
انی کورمك کبیدر واول حضرتی کورمك هم جمله یی کورمك کبیدر (مثنوی) خواب دیدم خواجهٔ معطی المنی *
واحد کالالف ان امرعنی) بن منیه لری معطی اولان خواجه یی خوابده کوردم اکربرامرمراد اولسه اول بیك کمسه کبی
برکسه درمنی ضم میمله منیه نك جمعیدرمنیه ارزویه دیرلرعنی یعنی دن صیغهٔ مجهول اوزره قراءت اولورمنی دخی
اکا قافیه اولمقدن اوتری کسرنون ایله قرأت اولنور یعنی ای مهمان غریب اول آرزولری اعطا ایلین خواجه یی واقعه ده
کوردم اکربرامرمراداولنسه وطلب قیلنسه اول خواجه بیك کمسه قدرمعین اولوروامداد قیلوردی (م ی) مست
وبیخودا یچنین برمی شمرد * تاکه مستی عقل وهوشش رابیرد * درمیان خانه افتاد او دراز * خلق اینه کرد او آمد فراز)
مست وبیخود بوتجلین اول خواجه نك اوصاف علیه سنی احصا ایلدی حتی مستلك انك عقلنی وهوشنی قایدی بیخود
اولوب خانه اورتاسنه اول اوزون دوشدی ومغشی علیه اولوب یاتدی خلق انك اطرافنه جمع اولوب اوزرینه کلدی بوندن
مقصود اهل وجد اولنلرکاه اولورکه وجد وحالت انلره مستولی اولدقده وغالب کلدکده مغشی علیه ساقط اولوب دوشرلر
وبوکه مشایخ صوفیه محو وبهت ودهشت دخی دیرلر (مثنوی) باخود آمد کفت ای بحرخوشی * ای نهادهٔ هوشها
دربیهشی * خواب دربنهادهٔ بیداری * بسته دربی دلی دلداری * اول پایمرد محو عالمندن صحوه کلدی وکندویه کلوب
دیدی ای خوشلق دریاسی ای هوشلری بی هوشلقده قومش خدا یعنی بیخود وفانی اولمقده نیجه هوشلر وعلملر قویان
پادشاه خوابده بیدارلکی قومشسن بی دللکده دلدارلغی مقید قیلمشسن بیهشلکدن مراد عالم خوابدرکه بیت ثانی
انی تفسیرایلریعنی کندویه کلوب وحضرت حقه مناجات قیلوب بویله دیدیکه ای عقللری وادراکلری بیهشلك عالمنده
قویان وعالم خوابده بیدارلکی وضع ایلین وبی دل اولمغه دلدارلغی مقید ایلین خوشلق دریاسی دیدی (مثنوی) منعمی
بنهادهٔ درذل فقر * طوق دولت بسته اندرغل فقر * سن شول پادشاه مطلقسن که منعملکی ذل فقرده قومشسن
دولت طوقنی غل فقرایچره باغلمشسن یعنی سن شول علیم وحکیم سنکه دولت وسعادت طوقنی فقرومسکنت
زنجیرینه باغلمش ومنعملکی ذلت وفقرایچره قومشسن غنایی عناده بقایی فناده راحتی زحمتده رحمی محنتده
کیزلیوب برضدی برآخرضدك ایچنده ستر واخفا ایلمشدر (مثنوی) ضداندر ضد پنهان مندرج) آتش اندرآب سوزان
مندرج * روضه اندرآتش نمرود درج * دخلها رویان شده ازبذل وخرج * ضدضد ایچره پنهان ومندرجدر آتش آب
سوزان ایچره مندرجدرنته کم جنت مکاره ایچره مندرج اولدی ومکاره وشدائد جنت اعلایی احاطه قیلدی ونیران دخی

شهوات ایچره مندرج اولدی ولذات وشهواتی جهنمك اطرافنه احاطه قیلدی روضه وکلستان آتش نمرود ایچره مندرج اولدی نته کم ابراهیم علیه السلامه اول آتش برد وسلام اولدی دخللر بذلدن وخرجدن نتیجی اولدی اکر زراعت واکر تجارت اولسون اول بذل وخرجدر اول بذلدن دخل وسود حاصل اولور (م ی) تا بکفته مصطفی شاه نجاح السماح یا اولی النعما رباح * تا کم شاه نجاح اولان مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلری دیدی ای نعمتلر صاحبی سماح رباحدر نته کم بیوردی السماح رباح رواه ابو هریرة رضی الله عنه یعنی ظفر ونصرت شاهی اولان پیغمبر علیه السلام تا کم دیدی ای نعمتلر صاحبی اولان غنیلر سماحت وجود ربح وسوددر هر نقدر اکرابسك اضعاف مضاعف انك محصولنی بولورسن ورضاء لوجه الله هر نه ویررسك انك عوضلرینه واصل اولورسن (مثنوی) ما نقص مال من الصدقات قط * انما الخیرات نعم المرتبط * صدقاتدن مال ناقص اولمدی هرکز تحقیقا خیرات نه کوزل محل ارتباطدر یعنی صدقه لر ویرمکدن ماله هرکز نقصان کلمدی ماله خیرلر ایلمك تحقیقا اموالك نه کوزل محل ارتباطی اولور برکسه مالنی باغلق استرایسه صدقات وخیرات ایله ضبط ایلسون (مثنوی) جوشش وافزونی زر در زکات عصمت از فحشا ومنکر در صلات * آن زکات کیسه ات را پاسبان * وان صلاتت هم زکرکانت شبان * زرك افزونلغی وجوششی زکاتده در فحشا ومنکردن عصمت صلاتده در یعنی زکات درهم ودینارك چوق اولمسنه وجوش قیلمسنه سببدر که زکات هم مطهر اموال اولور وهم انك ازدیادینه سبب کلورز کاته زکات دیدکلری مالی پاك ودخی زیاده قیلدیغندن اوتریدر نته کم زکی الزرع دیرلر اذا نمی وازداد وبرکسه فحشا ومنکردن نجات بولمق استرسه صلات قیلسونکه لابد صلات مؤمنی فحشا ومنکردن نهی ایدیجیدر * کما قال الله تعالی (ان الصلوة تنهی عن الفحشاء والمنکر) مفسرلر بویله دیمشلردر که برکسه صلات خمسه یه مشغول اولسه لکن فحشا ومنکردن بری وعاری اولمسه تحقیقا انك صلاتی صلاة دکلدر اکر اول صلاتی بیورلدیغی اوزره ادا قیلیدی لابد صلاة انی فحشا ومنکردن نهی ایلردی که صلاتك شاننده در که مصلی اولان مؤمنی لابد فحشا ومنکردن نهی ایلر وجمیع خطایا وذنوب چرکاریندن دخی پاك وطاهر ایلر کما قال علیه الصلوة والسلام مثل الصلوة الخمس کمثل نهر جار عذب علی باب احدکم یغتسل فیه کل یوم خمس مرات فما یبقی ذلك من الدنس شیئا رواه احمد عن جابر رضی الله عنه ومعنای بیت ثانی سنك اول زکاتك سنك کیسه که پاسباندر یعنی اول مالك زکاتنی ویرمك کیسه کی ومالکی حفظ قیلمقدر که نبی علیه السلام حضرتلری (حصنوا اموالکم بالزکوة) بیورمش وبو حدیث شریفك شرحی وبورایه مناسب اولان تحقیق نه بو دفترده منادی کردن سید ملك ترمد سرخنده (کفت الصدقه ترد للبلا) بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه واو سنك صلاتك هم سکا قوردلردن چوباندر یعنی شیطانلردن حافظدر بلکه ظاهرده اولان دشمنلردن دخی سنی حفظ قیلمغه سبب اولور (مثنوی) میوه شیرین نهان در شاخ وبرك * زندکی جاودان در زیر مرك * مثلا میوه شیرین شاخ وبرکده نهان زندکی جاودانی مرکك آلتنده مختفیدر فی الواقع شاخ وبرکه نظر اولنسه برغلیظ وکثیف نسنه در اما حق تعالی حضرتلری انك وجودنده شیرین ولطیف اولان میوه یی وضع ایلمشدر کورمزسنکه اویله برغلیظ شاخ وبرکك وجودندن زمانی کلدکده وساعتی اولدقده برلطیف وشیرین میوه ظهوره کلور وکذلك حیات ابدیه موت اوصاف بشریه نك تحتنده در کما قیل لاحیوة الا فی الموت مادامکه سالك نفسنی اولدرمیه کندیسنی احیا ایلمکه قادر اوله من * واهذامت بالارادة تحیی بالسعادة * دیمشلردر وحضرت نبی علیه الصلوة والسلام دخی بو محله مناسب * موتوا قبل ان تموتوا بیورمشلردر که حیات ابدیه یی بولنلر اولمزدن اول اولنلردر انکیچون حسین منصور (بیت) اقتلونی یا ثقات ان فی قتلی حیات فی حیات * دیمشدر (م ی) زبل کشته قوت خاك از شیوه * زان غذا زاده زمین را میوه * زبل خاکك برشیوه وضعندن قوتی اولمش وحد ذاتنده زبل برخبیث ومکروه شیء ایکن زمینك طبعنه قوت ویرمش اول قوت وغذادن زمینك برلطیف میوه وسبزه سی طوغمش واول زبل سببیله زمیندن لطیف نباتلر بتمش وظهوره کلمشدر (مثنوی) در عدم پنهان شده موجود نی * در سرشت ساجدی مسجودنی * عدمده موجودلك پنهان اولمش ساجدلك سرشتنده مسجودلك پنهان کلمش یعنی کورکه عدم عالمنده برموجود کیزلنمش که بو قدر وجود اول عالم عدمدن ظهوره کلمشدر وکذلك ساجد وخادم اولنلرك طبعنده مسجود ومخدوم اولمق هم موجود اولمشدر ولهذا من خدم خدم دینمشدر اما ساجد حقیقی نبیلرك وولیلرك وصفیلرك برمسجود پنهان اولمشدر که اول نور الهی وهویت ربانیه در شیخ ابو الحسن خرقانینك قدس الله سره (لو عرفتمونی لسجدتمونی) دیدیکی بو معنایه اشارت اولور وبونك تحقیقی مرادا مرور ایلمشدر تفصیله حاجت یوق (مثنوی) آهن وسنك از برونش مظلمی * اندرون نوری وشمع عالمی * مثلا آهن وسنك برونده اول برمظلم وکثیف نسنه در لکن درونده برنور وبرعالمك شمعی واردر یعنی اکرچه سنك وآهن صورتا

کثیف وتاریکدر لکن انلرك درونده عالمك شمعی اولمغه مستعد برنور واردر انسانك وجودنی دخی بوکا کوره قیاس ایله (مثنوی) درج در خوفی هزاران ایمنی * در سواد چشم چندان روشنی * برخوفك ایچنده هزاران ایمنلك درجدر چشمك سوادنده اولقدر روشنلك واردر یعنی برخوف اولور که انك ضمننده نیجه بیك ایمنلك مندرج اولور حق تعالی حضرتلری برکسه نك قلبنه اول برخوفی براغور اول کمسه اول قورقو ایله بعض کار وعمله مشغول اولور صکره شول قدر ایمنلکه ایرر که انك حد وحصری اولمز کورکه حق تعالی حضرتلری چشمك سوادنده بو قدر روشنالکی قومش وظلمت ایچره آب حیاتی وضع ایلمشدر (م ی) اندرون کاو تن شهزاده * کنج در ویرانه بنهاده * تن کاونك ایچنده برشهزاده قومشدر کنجی برویرانه ده وضع ایلمشدر یعنی بو بدن انسان فی المثل برکاوه بکزر شو اعتبارله که یکده وایچمکده ویاتمقده واو یومقده در بو اعتبارله بدن انسانینك کاودن فرقی انجق صورت ظاهره ایله در ولکن حق تعالی حضرتلری اول بدن کاونده برشهزاده کیزلمشدر مراد نفخه الهی اولان روح انسانیدر وشهزاده اولمسی ابو الارواح اولان روح محمدیدن ظهوره کلمسی اعتباریله در که اول حضرت (انا من نور الله والمؤمنون من نوری) بیورمشدر وانسانك جسد طینی برویرانه کبیدر اما انك نور دینی وسر یقینی برخزینه کبیدر حق تعالی حضرتلری کویا کتوروب برخزینه یی برویرانه ده قومشدر (م ی) تاخریری کریزدزان نفیس * کاو بیند شاه نی یعنی بلیس * تا کیم برقوجه اشك اول نفیسدن قاچه کاو کوره شاه کورمیه یعنی ابلیس وتوضیح معنی حق تعالی حضرتلری بو کاو کبی اولان تن آدمی ایچره شهزاده قودی وبرویرانه ایچره برعظیم کنج وضع ایلدی تا کم اول نفیس ولطیف اولان بدن انسانیدن برقوجه اشك فرار ایلیه یعنی ابلیس که برقوجه خر کبیدر اول خاکی اولان جسدی کوردکده نفاستنی کوره میوب وباطننده اولان شهزاده یه وانده موضوع اولان کنج آماده یه نظر ایرکوره میوب انك ظاهر جسدنی کاو کبی کوروب اندن فرار ایلیه انسانه لایق اولان بودر که همان نقش وصورته الدانوب قالمیه وقلعه ذات الصور کبی اولان دنیانك سیر وتماشاسنه میل وتعلق قیلمیه وشاه تخت رسالت اولان رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك امر ونهیینی قبول ایلیه ویاخود اول حضرته وارث وخلیفه اولان برپادشاه معنوینك ومرشد هادینك نصح وپندنی قبول ایلیه وهرنه یه امر ایلرسه انی ایلیه وهرنه شیدن نهی ایلرسه انی ایشلمکه قصد وعزیمت قیلمیه تا کم نیجه بلالره کرفتار اولمیه ونیجه درد ومحنتلره دوشوب قالمیه نته کم بو قصه ده مسطور اولان شهزاده لره بابالری وصیت ایلدی لکن انلر بابالرینك وصیتلرنی طوتمیوب اول نهی قیلدیغی قلعه ذات الصوری کورمکه حریص اولدیلر عاقبت بلا ومحنت پنجه لرنده قالدیلر ونیجه درد والمه مبتلا اولدیلر نته کم بو حکایه دن معلومك اولور وبونك نتیجه سی بو جلدك آخرنه قریب ظهوره کلور * حکایت آن پادشاه ووصیت کردن او آن سه پسر خویش را که درین سفر در ممالك من فلان جا چنین ترتیب نهید وفلان جا چنین نواب نصب کنید اما الله الله بفلان قلعه مروید وکرد آن مکردید) بو سرخ شریف وبو بیان لطیف اول پادشاهك حکایه سی وانك کندی اوچ اوغلونه وصیت ونصیحت ایلمسیدر بویله دیدیکه ای بنم نور دیده لرم بو سفرده بنم مملکتلرمده فلان یرده بونك کبی ترتیب وضع ایلیك وفلان محلده بو نجلین نواب نصب ایلیك که بنم بو کونه کارلر ایلدیککزه رضام واردر اما الله حقیچون الله فلان قلعه یه کتمیکز واول ذات الصور اولان قلعه نك اطرافنی طولنمیکز که بن اول قلعه جانبنه سزك کتمکزده وانی سیر وتماشا ایتمکزدن سزی نهی ایلرم دیدی (مثنوی) بود شاهی شاه را بد سه پسر هرسه صاحب فطنت وصاحب نظر * هر یکی ازدیکری استوده تر * در سخا ودر وغا وکر وفر * برپادشاه وار ایدی اول پادشاهك اوچ اوغلی وار ایدی هر اوچی صاحب فطنت وصاحب نظر ایدی واوچی بیله اهل کیاست وصاحب ذکاوت ومنبع هنر ایدی هر بری برغیری سندن من وجه ممدوحرك ومقبولرك سخاده ووغاده وکروفرده یعنی بو شهزاده لرك هر بریسی اکر سخاده وجنك ووغاده واکر کروفرده بری برندن زیاده ممدوح وزیاده مقبول ایدیلر (مثنوی) پیش شه شهزادکان استاده جمع * قرة العینان شه همچون سه شمع * از ره پنهان زعینین پسر * می کشید آبی نخیل آن پدر * شاهك اوکنده شهزاده لر اوچ شمع کبی شاهك ایکی کوزلرینك روشنالغی اولوب جمعا طورمشلر ایدی قرة العین مسرت چشم وروشنایی دیده معنالرینه استعمال اولنور یعنی اول پادشاهك حضورنده اول اوچ شهزاده اوچ شمع کبی پادشاهك ایکی چشمنك مسرت وروشنالغی اولوب جمعا طورمشلر ایدی پسرلك ایکی عینندن کیزلو یولدن اول پدرك نخیل وجودی برآب چکردی یعنی باباسنك وجودی برخرما آغاجی کبیدر وپسرلك ایکی چشملری چشمه کبیدر برنخل کندی وقتنده اولان ایکی چشمه دن نیجه آب جذب قیلورسه وانلردن نه مرتبه نشو ونما بولورسه پدرك نخل وجودی دخی راه مخفیدن پسرلك ایکی کوزلرندن برآب حیات چکروندن ذوق وصفا الور ونشو ونما بولور روانی کوردکجه انك وجودی تر وتازه وشاد وخرم اولور (مثنوی) تازه فرزند آب این چشمه شتاب

می رود سوی ریاض مام وباب * تازه می باشد ریاض والدین * کشته جاری عینشان زین هردو عین * تا کم فرزندك وجودندن بو چشمه نك آبی شتابله مادرك وبابانك روضهٔ وجودلری جانبنه کیدر مام مادر وباب بابایه دیرلر یعنی پدر ومادرك وجودلری بر روضه کبی درخارج عالمده اولان روضه لر آبدن نشو ونما بولدقلری وچشمه لردن حیات وطراوت الدقلری کبی فرزندك وجودنده اولان عینلردن عجله وسرعتله سرور وحبور آبی مادر وپدرك قلبلری روضه لرینك جانبنه کیدر وانلرك باغ وجودنی تر وتازه ایدر والدینك ریاض قلوبی پسرلری جانبندن کلان آب صفادن تر وتازه اولور اول ایکینك کوزلری فرزندك بو هر ایکی کوزندن جاری اولور یعنی پدرك ومادرك کوزلری پیکاری اوغللرینك هر ایکی کوزلرندن اوتری یاش اقیدیجی اولورشو اعتبارله که اکر فرزندلرینك ایکی کوزندن یاش کلسه انلرك دخی کوزلرندن یاش جاری اولور وپسرلرینك وجودنه برالم واضطراب ایرسه انلرك چشملری چشمه لرندن آب ظهوره کلور وجریان اولور

مثنوی) چون شود چشمه زبیماری علیل * خشك کردد برك وشاخ آن نخیل * خشکیٔ نخلش همی کوید بدید * که زفرزندان شجر نم می کشید * چونکم چشمه بیمارلکدن علیل اوله او نخیلك برك وشاخی خشك اولور چشمه دن مراد فرزندك وجودی ونخلدن مراد پدر ومادرك وجودلری اولور یعنی چونکم فرزندك چشمهٔ وجودی خسته لکدن علیل ومریض اوله پدر ومادرك اول نخیل تازه کبی اولان وجودلرینك برك وشاخی یعنی اعضا وجوارحی وحسلری بی آب قالمش نخل کبی خشك اولور وپژمرده قالور اول پدر ومادرك نخل وجودنك خشك اولمسی وپژمرده وبی نم قالمسی لسان حاله آشکارا سویلر بلکه لسان قالله دخی کندی درد وغمنی بیان ایلرکه اوغللرندن شجرم نم چکدی یعنی پدر ومادرك نخل وجودینك صولمسی وخشك اولمسی کندی شجرهٔ وجودلرینك ثمرهٔ فوادی اولان اولادنك وجودندن نم وصفا چکمسنی سویلر ونشو ونما بولدقلرینی تعبیر ایلرکه اولاد ثمرهٔ فواددر کما قال علیه السلام الولد ثمرة القلب وان مجبنة مجلة محزنة رواه ابو العلی عن ابی سعد وقال علیه السلام * الولد من ریحان الجنة رواه الحکیم عن خولة بنت حکیم) اولاد وجوده کتورن عقلا انکچون اولادنا اکبادنا فان عاشوا افتنونا وان ماتوا احرقونا * دیمشلردر حدذاتنده بونلرك خسته اولمسی پدر ومادرك ریاض قلبنی ویران ایلر واولمسی انلری یاقوب سوزان ایلر نته کم حیاتده اولملری انلری شاد وخندان ایلر (مثنوی) ای بسا کاریز پنهان همچنین * متصل با جانتان یا غافلین * ای بونجلین چوقلق کیزلو کاریزای غافللر سزلك جانکزه متصلدر یعنی بر فرزندك وجودندن پدر ومادرك وجودلرینه نهانی بر صو یولی اولدیغی وپدر ومادرك وجودلری اول طریق نهانیدن ذوق وصفا الدقلری ونشو ونما بولدقلری کبی ای غافللر سزلك جانکزه وابدانکزه دخی چوق نهانی کاریزلر متصل اولمشدر وسزلك جانکز وابدانکز اول نهانی اولان یوللردن نشو ونما بولمش وغدا المشدر (مثنوی) ای کشیده ز آسمان وازرمین * مایه ها تا کشته جسم تو سمین * تن ز اجزای جهان دزدیدهٔ * پاره پاره زین وان ببریدهٔ * ای آسماندن وزمیندن مایه لر چکمش کسه تا کم سنك جسمك سمین اولمشدر یعنی آسمان وزمیندن شول مایه لری جذب ایتمشسندر که حتی سنك جسمك فربه اولمق مرتبه سن بولمشدر سن تنی جهانك جزولرندن اوغورلمشسندر یعنی بو بدنی اجزای عالمدن اخذ قیلمشسندر بوندن واندن پاره پاره کسمش والمشسندر (مثنوی) از زمین وآفتاب وآسمان * پارهها بر دوختی بر جسم وجان * مثلا زمیندن وآفتابدن وآسماندن جسم وجان اوزره پاره لر دیکدك جاندن مراد بونده روح حیوانیدر آدم علیه السلام اوغلونك یدوب ایچدیکی نه قدر وار ایسه زمیندندر هر بارکه بر غدایی یه جسمنه بر پاره یی دیکمش ویامه مش اولور ویدیکی غدالرینه قدر وار ایسه آفتابك حرارتیله وآسمانك آب سحابیله نشو ونما بولور پس بو اعتبار ایله آفتاب وآسماندن جسمنه بر پاره الوب دیکمش اولور که آفتاب عالمتاب وآب سحاب اولمیدی زمینده بنی آدم وحیوانانه یجك قوت وغدا حاصل اولمزدی پس جسم آدمینك قوت وغداسی ونشو ونماسی آسماندن وآفتاب وکواکبدن اولورکه کواکب سیاره دن هر بر کوکب آدمینك جسمنی رحم مادرده نطفه لك حالندن ولادت زماننه کلنجه یه دك تربیه ایلدکلری حکما واهل تجربه نك کتابلرنده مذکور اولمشدر وبونك تحقیقی جلد اولك آخرنه قریب سؤال ان مرد کافر از امیر المؤمنین سر خنده (هفت اختر هر جنین را مدتی) شرحنده مرور ایلدی انده مطالعه اولنه (م ی) پاتو بنداری که بردی رایکان * بار بستاند از تو این وان * کاله دزدیده بود باید اره لیك آرد دزد را تا پای دار * یا سن ظن ایلرمیسن که بونلری رایکان ایلتدك سندن بونی والی کیرو المیه لر یعنی سن ظن وقیاس ایلرسن که بو بدنکده اولان حرارتلری وبرودتلری ویبوستلری ورطوبتلری وباد وخاك وآب وآتشدن حاصل اولان جزولری وجانکده اولان قوتلری سندن کیرو المیه لروسن بونلری رایکان ومفت اخذ ایتمش اوله سن سن بونی بویله ظن وقیاس ایلمه بلکه بو بدنکده اولان جزولرك هر برنی بر معدندن استراقله استعاره ایلمشسندر مسروق ومستعار اولان متاع ایسه پایدار اولمز ایکن دزدی پای داره دك کتورر

پای داردن مراد محل موت وهلاك اولور یعنی سنکه بو اجزای جسمك هر برنی بر معدندن اوغورلمشسندر مسروق اولان متاع ایسه پایدار وبرقرار اولمزولکن عاقبت سارق اولان کسه یی محل هلاك وداره کتورر واندہ اول سارق مرده ومقتول اولوب هر کس کندی مالکنی ومسروق اولان رختنی کیرو الور (مثنوی) عاریه ست این کم همی باید فشارد * کانجه بکرفتی همی باید کذارد * بو عاریه دراکسك صقشدرمق کرك که اول نسنه یی که اخذ ایتدك انی قومق کرك یعنی بو بدنکده اولان عضولر وجزولر نفس الامرده نظر اولنسه عاریه در سن انك هر برینی بر معدندن الوب کندی جسدك جوالنه صقشدرمشسندر چونکم هر بر جزوك بر آخر محلدن عاریت اوله بو عاریتی اولان جزولری از صقشدرمق کرکدر زیرا اول نسنه لری که سن بر محلدن عاریت الدك لابد انی اول محله قومق وانی مستعار منه اولان شیئه ویرمك کرکدر چونکم سندن بر نسنه یی کیرو اله لرسن اکا چوق مائل اولمق وانکله الفت وانسیت قیلمق لازم اولنلر دکلدر (مثنوی) جز نفخت کان ز وهاب آمدست * روح را باش آن دکرها بیهدست * نفخت دن غیری که اول وهابدن کلمشدر روح ایچون اول غیرلر بیهوده در یعنی بو اجزای بدن عاریتدر بونی کندیکه جمع ایدوب چوق طولدرمق کرك که اول عاریتی اولان جزولری که سن بر محلدن اخذ ایتدك انی سکا ترك ایلمك کرك الا شول حقنده نفخت فیه دنیلن روحی ترك ایلمك کرکمز که اول سکا وهاب مطلقدن کلمش وسنك ذاتك وحقیقتك اندن عبارت اولمشدر امدی اول روح الهی ونفخهٔ ربانی ایچون اول که اول غیری جزولرك وعضولرك بیهوده در (م ی) بیهده نسبت بجان می کویمش * نه بنسبت با صنیع محکمش * جانه نسبتله اکا بیهوده دیرم انك محکم اولان صانعنه نسبتله دکل یعنی ای انسان بزسکا روح الهی ونفخهٔ ربانی اولان ذاتکله اول واول غیری عضولرك وجزولرك بیهوده دردیدك بوسوزی مطلق دیمشدر بلکه اول جزولره بن جانه نسبتله بیهوده دیرم یوخسه اول جزولرك محکم اولان صانعنه نسبتله بن انلره بیهوده وعبث دیمزمکه صانع حکیم اصلا برشیئی بیهوده وعبث خلق ایلمشدر (وما خلقنا السماء والارض وما بینهما باطلا) بیورمشدر ودخی (افحسبتم انما خلقناکم عبثا وانکم الینا لا ترجعون) دیمشدر اصلا او علیم وحکیم اولان استاد برشیئی عبث خلق ایلمشدر با خصوص که انسانی وانسانك جسمنده وروحنده اصلا بر عبث عضوی وجزوی یوقدر بلکه نظر ایلسك انك هر بر عضوی وجزونی لحکمة ولمصلحة خلق ایلمشدر اما عاریتی اولان جزولر انسانك روحنه وذاتنه کوره بیهوده لردر پس عارف اولوب سر چشمهٔ حیات ابدیه دن مدد بولمغه ونوش ایتمکه سعی وکوشش ایلمك لازمدر یان استمداد عارف از سرچشمهٔ حیات ابدی ومستغنی شدن او از استمداد واجتذاب از چشمهای آبهای بی وفا که علامتیه ذلك التجافی عن دار الغرور) بو مرخ شریف حیات ابدیه سرچشمه سندن عارفك استمداد قیلمسنك واول عارفك بی وفا اولان آبلرك چشمه لرندن استمداد واجتذاب ایلمسندن مستغنی اولمسنك بیاندرکه بی وفا اولان چشمه لردن بو دنیاده جسمانی اولان حیاته وقوتلره مدد کلان محللر اولور وسرچشمهٔ حیات ابدیه دن مراد ذات الهی اولور وعارف ذات الهیه دن وروح ربانیدن مدد بولدقدنصکره بو بی وفا اولان جسمانی قوت وغدادن ونعمت دولت دنیادن مستغنی اولور ومجانبت قیلورکه بونك علامتی دار غروردن تجافی وتباعد ایلمکدر نته کم ابن مسعود رضی الله عنه حضرتلری نبی علیه الصلوة والسلامدن روایت بیوردیلر قال صلی الله علیه وسلم * اذا دخل النور القلب انشرح وانفسح قالوا وما علامة ذلك یا رسول الله قال علیه السلام التجافی عن دار الغرور والانابة الی دار السرور والتأهب للموت قبل نزوله یعنی چن نور ایمان وعرفان قلبه داخل اولسه اول قلب منشرح ومتسع اولور اصحاب ایتدیلر یا رسول الله انك علامتی ندر حضرت نبی علیه الصلوة والسلام بیوردیلر دار غروردن تباعد ایلمك ودار سروره انابت ورجوع قیلمق وموت نازل اولمزدن اول موته مستعد وحاضر اولمقدر دیدی * که آدمی چون بر مددهای آن چشمها اعتماد کند در طلب چشمهٔ باقی دائم سست شود نظم * کاری ز درون جان تو می باید * کز عاریتی ترا دری نکشاید * یك چشمهٔ آب از درون خانه) به زان جویی که از برون می آید * زیرا آدمی چونکم اول بی وفا اولان چشمه لرك مددلری وفایده لری اوزره اعتماد ایلیه چشمهٔ باقینك طلبنده داعیاسست اولور زیرا فانی اولان دنیانك حیاتی ولذاتی چشمه لرینك اوزرلرینه بر کمسه نك تشنه اولمسی واعتماد قیلمسی چشمهٔ باقی وحیات حقیقینك طلبندن انی منع قیلور لازم کلدیکه سنك درون جانکدن بر کارکرك بر عاریتی کاردن وجسم بی اعتباردن سکا بر قپو اچلمز خانه نك درونندن بر آب چشمه سی شول بر جویدن یکدر که طشره دن ایچرویه کلور خلاصهٔ کلام بویله دیمك اولورکه سکا انفع اولان کاروشان کندی جانك ایچنده ظهور ایده کلان کاروشاندرکه اول سنك کندی مالك وملککدر وسکا عاریتی اولان کاروشاندن بر فتح باب اولمز زیرا تقلیدله اولان کار وعملدن باب معنوی کشاده اولمزهم درون خانه دلدن بر آب حیوان چشمه سی عاریتی اولان وطشره دن کلان آب حیات جویندن یکدرکه طشره دن حیات عارضی وعلم تقلیدی بر بهانه ایله منقطع اولمق قابلدر اما اصلی وذاتی اولان

بعض عارضه ایله منقطع وزائل اولمز کما قیل لا یزول ما بالذات بما بالعرض (م ی) حبذا کاریز اصلی چیزها * فارغت
آردازین کاریزهاء نه کوزلدر شیلرک اصلنک کاریزی سی بو کاریزلردن فارغ کتورر کاریز یول التنده پنهان اولان
صو یولنه دیرلر بونده آب حیات ابدیه نك یولیدر یعنی جمیع اشیانك اصلی اولان آب حیات ابدیه یولی نه محبوب
یولدر که سنی بو حیات فانیه ولذات زایله یوللرندن فارغ کتورر و مستغنی ایلر (مثنوی) تو زصد ینبوع شربت می کشی
هر چه زان صد کم شود کاهد خوشی * سن یوز ینبوعدن شربت چکرسن هر نه که اول یوزدن کم اوله خوشلق ناقص اولور
ینبوع بونده چشمه معناسنه در صد ینبوعدن مراد یوز کونه لذات فانیه نك منبعلری اولور و توضیح معنی بویله دیمك
اولور که ای اسیر لذات فانیه سن یوز کونه منبعدن شربت چکرسن و نیجه دورلو یردن لذت بولورسن و حظ و راحت
الورسن چونکم نیجه یوز لذت منبعلرندن بریسی اکسك اوله وا کافنا که سنك خوشلغك دخی ناقص اولور و حظ و لذتکه
فنا کلور (م ی) چون بجوشد از درون چشمهٔ سنی) ز استراق چشمها کردی غنی) چونکم دروندن چشمهٔ سنی جوش
ایلیه چشمه لردن استراقه ایلمکدن غنی اولورسن سنی عالی معناسنه در یعنی چونکم درون دلدن بر عالی و سنی چشمه
و آب حیات حقیقی جوش و خروش ایلیه فانی اولان چشمه لرك صولرنی استراقه ایلمکدن مستغنی اولورسن و فراغت
معنوی قیلورسن (م ی) قرة العینت چو زاب و کل بود * راتبهٔ این قره در دردل بود * سنك قرة العینك چونکم آب و کلدن
اولور بو قره نك راتبه سی درد دل اولور یعنی سنك کوزیکك روشنالکی و مسرتی چونکم ماو طیندن اوله و خاکدن
ظهوره کلان غدادن اوله بو قرة العینك وظیفه سی کوکل دردی اولور و بو آب و کلدن ظهوره کلان غدایه مبتلا اولمق
کوکله خسته لك ویرر (م ی) قلعه را چون آب آید از برون * در زمان امن باشد بر فزون * چونکه دشمن کردان قلعه تند
تا که اندر خونشان غرقه کنند * آب بیرون را ببرند آن سپاه * تا نباشد قلعه را ز انها پناه * آن زمان یك چاه شوری
از درون * به ز صد جیحون شیرین از برون * قلعه نك چونکم صوبی طشره دن کله اول آب زمان امنده برفزون اولور
یعنی اعدا اولمدیغی حینده زیاده اولوب قلعه یه کلور و اهل قلعه یه مدد قیلور چونکم دشمن اول قلعه نك اطرافنه طولنه
و آنی احاطه قیله تا کم خون ایچره اول اهل قلعه یی غرقه ایلیه و انك ایچنده اولان طائفه یی زبون و مغلوب ایدوب هلاك
قیله اول دشمن عسکری بیروندن اولان صوبی کسرلر و قلعه دن آنی منع ایدرلر تا کم اهل قلعه نك انلردن پناهی اولمیه
یعنی اول دشمن عسکرندن بر التجا ایده جك یرلری و کندیلرینی حفظ ایده جك برشیلری اولمیه اول زمانده ایچریدن
بر شور قیو طشره دن اولان یوز جیحون شیریندن بهتر اولور زیرا خارجدن کلان شیرین اولان آب جیحونك اول حینده
قلعه اهلنه نفعی اولمز اما قلعه ایچره اولان بر طوزلو قیو اول حینده مدد رسان اولور و بالضروری نفع قیلور پس
طشره دن کلمکدن وجود قلعه سنه ایچرودن حاصل اولان اولیدر زیرا بو برمثالدر و مقصود بوندن قلعهٔ بدندرو بدن
قلعه سنه خارجدن حاصل اولان و طشره دن کلان علم و فطنت و حیات و راحت و ذوق و لذتدن درونده حاصل اولان
علم و فطنت و حیات و ذوق و لذت یکدر دیمك اولور (مثنوی) قاطع الاسباب لشکرهای مرك * همچو دی آید بقطع
شاخ و برك * در جهان نبود مددشان از بهار * جز مکر در جان بهار روی یار * مرکك قاطع الاسباب اولان
لشکرلری شاخ و برکك قطعنه شتانك کلدیکی کبی کلور موتك قاطع الاسباب اولان لشکرلرندن مراد امراض مهلکه
اولور یعنی شاخ و برکی قطع ایلمکه و پژمرده و افسرده قیلوب اول برکی خاکه دوکمکه شتا نیجه کلورسه موتك مبیلری
قطع ایلین لشکرلری که امراض مهلکه در انسانك بدننه کلور و مستولی اولور اول حینده شاخ و برکه بهاردن مدد
اولمز الا مکر جانده روی یارك بهاری اوله یعنی قاطع الاسباب اولان موتك لشکرلری باد خزان کبی کلوب ابدان اوزره
مستولی اولدقده جهانده بهار حیات فانیه دن اول بدنلره اول زمانده مدد و معاونت اولمز مکر شول کمسه یه اولور
و اول حینده حیات کلور که انك قلبنده روی یار حقیقینك بهاری اوله که اول همیشه دایم و باقیدر انك دوام و بقاسی
سببیله باغ درون دخی حیات و لطافتدن خالی اولمز (مثنوی) زان لقب شد خاك را دار الغرور * کو کشد پا را سپس
یوم العبور * پیش ازان بر راست و بر چپ می دوید * که بجبینم دردتو چیزی نچید * خاکه اندن اوتری دار الغرور لقب
اولدی یعنی بو عالم خاکه انکیچون دار الغرور دیو لقب ویرلدیکه اول خاك عالمی سن بولمقدن عبور ایلدیکك کونده ایاغنی
کیرو چکر اما یوم عبوردن مقدم بو دنیا سنك صاغ یانکه و صول یانکه یلردی بویله دیو که سنك دردکی
دیررو دو شوردوم و برچیز دو شورمدی یعنی بو عالم خاکه انکیچون دار الغرور دینلدیکه انسانی بو مغرور ایلر بو دار
دنیادن عبور ایلمزدن مقدم صاغ جانبکدن و صول جانبکدن بونك زینتلری و رونق و دولتلری پویان اولور و بنی آدمه لسان
حاله بویله دیرکه کل بکا مائل اول بن سنك دردکی و غمکی دیروب دو شوروم و سندن درد و غمی ازاله ایلرم اما یوم
عبورده اصلا درد و غمدن برشیٔ دو شورمیوب ایاغنی کیرو چکر و سندن اعراض ایلر بو اجلدن بوکا دار الغرور دیدیلر

مثنوی) او بکفتی مر ترا وقت غمان * دور از تو رنج و ده که در میان * چون سپاه رنج آمد بست دم * خود نمی کوید ترا
من دیده ام * اول دنیا سکا یوم عبوردن مقدم غملر وقتنده خاطر نوازلك ایدوب دیردی سندن رنج ایراق اولسون
و سنکله درد و رنج میاننده اون طاغ اولسون و درد و بلا سندن نیجه مرحله و منزله دور و بعید قالسون چونکم سپاه
رنج و بلا کله و دمی باغلیه خود دنیا بن سنی کوردم دیمز یعنی اول دنیا شولقدر غداره و مکاره و بی وفادر که چونکم
درد و محنت عسکری کلوب سنك اغزکی و نفسکی باغلیه اول حینده اول بی وفا خود بن سنی کوردم بیله دیمز پس انك
سن بوزه کولمسنه و وصالنی عرض قیلمسنه و اول بی وفا خود سنکله یار و انیس اولورم دیمسنه زنهار الدانمه
و مغرور اولمه (مثنوی) حق پی شیطان بدینسان زد مثل * که ترا در رزم آرد با حیل * که ترا یاری دهم من با توم *
در خطرها پیش تو من میروم * اسپرت باشم که تیر خدنك * مخلص تو باشم اندر روز تنك * جان فدای تو کنم در انتعاش
رستمی شیری هلا مردانه باش * حق تعالی حضرتلری بو حیله و غرور سببیله شیطاندن اوتری مثل اوردی یعنی
(فلا تغرنکم الحیوة الدنیا ولا یغرنکم بالله الغرور) دیو حق تعالی حیات دنیایه مغرور اولمقدن و دخی شیطان انسانی
اللهه مغرور ایلمکدن نهی ایلدی و شیطانك غرار اولمسی خصوصنده بو کونه ضرب مثل ایلدیکه سنی ای بنی آدم
حیله لر ایله اول شیطان رزمه و جنکه کتورر بویله دیو که بن سکا یاردیلك ویررم بن سنکله بیله یم تا کم قریشه (انی جار لکم)
دیدی خطرلرده بن سنك اوککه کیدرم و سکا پیشوا اولوب ضررلری سندن دفع ایدرم تیر خدنك وقتنده بن سکا اسپر
اولورم یعنی خدنك آغاجندن دوزیلن اوق سنك جانبکه اتلدقده سکا قلقان اولورم واکا قرشو طوریرم مضایقه کوننده
و محنت و عسرت زماننده سنك بن مخلصك اولورم و نجات و خلاصه وسیله اولوب دلالت قیلورم انتعاش وقتنده جانی
سکا فدا ایلرم انتعاش دوشمکدن صکره قالقمغه دیرلر یعنی سن بر یره دوشوب قالقمغه سعی قیلدیغك وقتنده بن سکا
روحمی فدا ایلرم و سکا دستکیر اولوب سنی خاکدن قالدیررم سن بر شیر رستمسن هله مردانه اول یعنی ارسلان کبی بر رستمسن
تحقیقا مردانه اول و فلان دشمنکله جنك و خصومت قیل نه قورقارسن سن خود بر مرد دلیرسن و سکا غالب بو قدر
نته کم قریشه دخی (لا غالب لکم الیوم) دیدی و انلره دخی عمللرنی بو کونه تزیین و تسویل ایلدیکه قصه سی اوچنجی
دفترك اواخرنه قریب کفتن شیطان قریش را سرخنده) همچو شیطان در سبه شد صد یکم بیتنك سرخنده مرور ایلمشدر
انده طلب اولنه (مثنوی) سوی کفرش آورد زین عشوها * آن جوال خدعه و مکر ودها * چون قدم بنهاد
در خندق فتاد) او بقاها قاه خنده لب کشاد) هی بیا من طمعها دارم زتو * کویدش رو رو که بیزارم ز تو) تو نترسیدی
ز عدل کردکار * من همی ترسم دو دست از من بدار * انی بو کونه عشوه لردن و حیله لردن کفر جانبنه کتورر اول مکر
و دها جوالی اولان شیطان دها بونده ظرافت معناسنه در یعنی اول خدعه و مکر و ظرافت جوالی اولان شیطان
اول عقلسزی بو کونه لردن کفر جانبنه کتورر چونکم اول نادان کفره قدم قویه و خندق نار ه دوشه اول شیطان
قهقهه ایله کولمکه لب اچار و قهقهه ایدوب کندیسنه اعتماد ایلین نادانك خندق ناره دوشدیکنه کولر بو کره اول مغرور
و فلا کتمآب اول فتان و غراره دیرهی کل ای سکا بوندن مقدم یار اولان بن سندن طمعلر و جالر طوترم سن خود بکا
بویله زمانده یار و معین اولسك کرك ایدی شیطان اول مخذوله دیر یوری یوری بن سندن بیزار و بری ام سن کردکار
حضرتلرینك عدلندن قورقمدك و کافر اولدك بن اول پادشاهك عدلندن قورقرم بندن ایکی الکی کیرو طوت
بندن سکا درمان یوقدر دیه و بنه بو کونه توبیخ و تقریع ایلیه نته کم حق تعالی حضرتلری اول غدار و مکار و غرارك
مکر و تلبیسندن حکایه ایدوب سورهٔ حشرك اخرنده بیورور (کمثل الشیطان اذ قال للانسان اکفر فلما کفر قال انی بری
منك انی اخاف الله رب العالمین فکان عاقبتهما انهما فی النار خالدین فیها وذلك جزاء الظالمین (م ی) کفت حق خود
او جدا شد از بری * تو بدین تزویرها هم کی رهی * حق تعالی حضرتلری دیدی اول مغرور اولان انسان خود بهلکدن
سنك مکر کاه جدا اولدی و سعادتدن محروم قالدی و بدبخت و شقی اولدی ای ملعون سن بو تزویرلر له نجین قورتلورسن
و بن سندن بری ام و اللهدن بن قورقرم دیمکله بنم عذاب و عقابمدن نیجه خلاص اولورسن ایکیکز بیله نارده معذب
قالورسز دیمك اولور (مثنوی) فاعل و مفعول در روز شمار * روسیاهند و حریف سنکسار * روز شمارده فاعل
و مفعول روسیاهلر و حریف سنکسارلر در فاعلدن مراد بونده شیطان و مفعولدن مراد شیطانك مغلوبی اولور
و لیکن عمل قوم لوطی اشلین وانده مفعول اولانه دخی شامل اولور یعنی اکر شیطان و اکر شیطانك مفعولی اولان
انسان ایکیسی بیله روز شمارده بو زلری قاره کندیلری سنکسار اولمغه حریفلر و مصاحبلردرکه یوم اخرتده دخی انلره
رجم اولنور زانلر مر جوملردر (م ی) ره زده و ره زن یقین در حکم و داد * در چه بودند و در بئس المهاد * کول را و غول را
کور افریفت * از خلاص و فوز می باید شکیفت * هم خر و خر کیرا ینجا در کاند) غافلند اینجا و انجا افلند) یولی اورمش

وبول اوربجى بقينا حكمده وداده وبعد چاده وبيس المهاده دررلربئس المهاد محل خبيث معناسنه دريعنى بول اوربجى
شيطان وشيطانه مغلوب اولوب كمراه اولان انسان يقين بودركه حق تعالينك بونلرحكمنده وعدانده دررلروحرمان
قيوسنده طوريجيلر وبئس المهاد اولان جاى خبيثده قرارايديجيلردركوله وشول غوله كه اول كولى الدادى
خلاصدن وفوزدن صبرايتمك كرك شكيفت بونده شكيب معناسنه دريعنى شول كول واحمق واول كول واحمق الديان
ومغرورايلين شيطانه يوم قيامتده حق تعالينك عذابندن خلاص اولمقدن وفوز ونجات بولمقدن صبرايلمك كركه
اول كون هركز عذاب خدادن خلاص ونجات اولمز پس بالضرورى صبرايلمك لازم كاور هم خروهم خركيربو محلده
كلده دررلر بودنياده غافللر واول عالمده افللردر يعنى شيطانه تابع اولان خرلر كبى اولان كسه لرى طوتان واوليان
شيطانلر بوعالمده عصيان وطغيان باجغنده دررلر بوعالمده باجقده اولدقلرندن غافللردر واول عالمده آفللر زائللردركه
عذاب ايجره هميشه آفل وزائل اولمقده وبنه غدابى ذوق ايتمكدن اوترى وجوده كلمكده دررلركه هميشه عذاب اليمه
كرفتارلردر (مثنوى) جزكسانى راكه واكردند ازان * دربهار فضل آينه ازخزان * توبه ارند وخداتوبه پذير *
امراوكيرند واونعم الامير) الاشول كمسه كه اندن كيرودوندبلرخزاندن بهار فضله كاور يعنى شول كمسه لرايچون
فوزوخلاصدن صبرايلمك لازم اولمزكه شيطانك فريب وخدعه سندن رجوع ايده لروخزان موسمى كبى اولان هواى
نفساندن خلاص اولوب حق تعالى حضرتلرينك فضل ورحمتى بهارنه كله لرتوبه كتوره لر خداى تعالى حضرتلرى
توبه لرينى قبول ايديجيدر (كما قال الله تعالى (هو الذى يقبل التوبة عن عباده ويعفو عن السيئات) اول خدانك امرنى
طوته لروحق تعالى حضرتلرى نعم الاميردريعنى بوصفتله موصوف اولان كمسه لرفوزوخلاص بولورلروآفل وزائل اولمزلر
اماشيطانه اويانلر دوام حقه مخالفت قيلنلروبى توبه اولنلر العياذ بالله فوز ونجات بولمزلرومعذب اولمقدن قورتلمزلرديمك
اولور (مثنوى (چون برارند از پشيمانى حنين) عرش لرزد از انين المذنبين) آنچنان لرزدكه مادربرولد * دستشان كيرد
بيالامى كشد * كاى خداتان واخريده ازغرور * نك رياض فضل ونك رب غفور * چونكم تائب اولان پشيمانلقدن
انين كتوره عرش اعلى مذنب اولنلرك انين وناله سندن لرزان اولوراينجلين لرزان اولوركه مادر ولدى اوزره لرزان اولور
يعنى انااوغلينك اوزرينه نيجه لرزان اولورسه وناله قيلورسه ونه مرتبه مشفق ومهربان اولورسه مذنبلردخى انين وناله
ايلدكلرنده عرش اعلى انلرك اوزرينه مادركبى مشفق ومهربان اولور انلرك اللرى طوتروانلرى بالايه ومرتبه اعلايه چكر
بويله ديوكه اى خداى تعالى سزى غرور شرندن كيروالمشدر اشته فضل روضه لرى واشته رب غفور غرور فتح غيله
شيطانه ديرلر ضم غيله الدانمق معناسنه اولسه هم جائزدر يعنى عرش اعلى لسان ملكوتيه ايله بونلره بويله ديركه اى
مؤمنلر وتائبلر خداى تعالى سزى شيطانه الدانمقدن قورتاردى وكيروالدى امدى اشته سزكچون فضل وكرم روضه لرى
ودخى غفور ورحيم اولان ربكز حاضردر غم چكمك كه نعمت ابديه وسعادت سرمديه سزكچون حاصلدر (مثنوى)
بعد ازين نان برك ورزق جاودان) ازهواى حق بودنه ازناودان) چونكه دريا بروسايط رشك كرد) تشنه چون ماهى بترك
مشك كرد * بوندنصكره سزه برك ورزق جاودانى هواى حقدن اولور ناوداندن دكل ناوداندن مراد واسطه وسببدر
چونكم دريا وسايط اوزره رشك ايلدى تشنه ماهى كبى ترك مشك ايلدى رشك بونده غيرت معناسنه در ومشكدن
مراد جسم مرتبه سيدر وماهيدن مراد روحدر يعنى اى خطا ومعاصيدن تائب اولان ورجوع قيلان مؤمنلر
بوندنصكره سزه قدرت ابدى ورزق سرمدى هواى الهيدن ايرشور ناردان كبى اولان وسايط واسباب جهتندن
چونكم اول درياى وحدت وبحر حقيقت وسايط واسباب اوزره غيرت ايلدى وكمال غيرتندن وسايط واسبابى كندويه
تشنه اولان وكنديدن واسطه ايله فيض الان وحيات بولان ماهينك اوكنده محو وازاله قيلدى اول بحر حياته تشنه
اولان ماهى مشك جسمى ترك ايتدى واسباب ووسايط جهتندن حاصل اولان برك ورزقى قويوب كندى * روان
شدن شهزادكان درممالك پدر بعد از وداع كردن ايشان شاه را واعادت كردن شاه بوقت وداع ان وصيت را برايشان
بو سرخ شريف اول شهزاده لرك پدرلرينك مملكتلرينه روان اولملرى وشاهه انلر وداع ايلدكلرندنصكره سفر قيلملرى بياننده
وشاهك اول مقدما ايلديكى وصيتى وداع وقتنده بونلره اعاده ايلمسنك واول وصيتى تكرار قيلمسنك بياننده دربونده
شاهدن مراد عقل كل اولوركه جميع عالمك ممالكى كبيدر وشهزاده دن مراد عقل وروح وقلب اولور وقلعهٔ
ذات الصور وهشربادن مراد بوعالم صورت اولور چون عقل وروح وقلب عقل كل شاهنك مملكتلرنى سيروسلوكه متوجه
اولسه لرجمله سنك سيرنه عقل كل رضا ويررالا بوهشربا اولان دنيانك سيروتماشاسنه كتمكه رضا ويرمز زيرا عقل وروح وقلب
بوذات الصور اولان دنيانك تماشاسنه مشغول اولسه لركنديلرينى ضايع ايدرلر پس عقل كلك بونلره بوقلعهٔ هشربانك
برندن نهى وتحذير ايلمك طريقى اوزره وصيتلرى واقع اولمشدر نته كم مظهر عقل كل اولان رسول اكرم حضرتلرى

كندى امته بوكونه وصيتلر قيلمشدر وهر عصرده اول حضرته وارث كامل اولان شيخ كامل واصل دخى مظهر عقل كل
اولمشدر اول هم عقل وروح وقلب شهزاده لرينه بوعالم صورتك سيرنه مشغول اولمقدن اوترى قات قات وصيتلر قيلمشدر
(مثنوى) عزم ره كردند آن هرسه پسر * سوى املاك پدر رسم سفر * درطواف شهرها وقلعه هاش * ازپى تدبير
ديوان ومعاش * دستبوس شاه كردند ووداع * پس بديشان كفت آن شاه مطاع * هركجاتان دل كشد عازم شويد
فى امان الله دست افشان رويد) اول اوچ پسر عزم راه ايلديلر پدرلرينك املاكى جانبنه رسم سفر اوزره انك شهرلرينك
وقلعه لرينك اطرافنه وسيرنه كتديلر ديوانك ومعاشك تدبيرندن اوترى يعنى كندى معاشلرينك تدبيرنى بيلمكدن
ودخى اهل ديوان ايچره تدبير قيلمقدن اوترى اطراف ممالك وجوانب بلادك سيرنه متوجه اولديلركه بوسير وسياحتله
تدبير معاشه وتدبير اهل ديوانه وقوف حاصل اولور واحوال عالمى وطباع بنى آدمى تتبع ايلمكدن حكومته اهليت
كلور واحوال عالمه شعور حاصل اولور انكيچون اكثر سلاطين ماضيه كندى شهزاده لرنى سفر وسياحته كوندررلر
ايش تاكم تجارب روزكار ايله واطراف عالمده سير وكذار ايله انلره تدبير ديوان معاش حاصل اوله واحوال عالمه وقوف
وشعور كله پس بوشهزاده لر دست بوس شاه ايتديلر يعنى پدرلرينك اللرنى اوپديلر وداع قيلديلر پس اول مطاع اولان
پادشاه انلره ديدى اى اوغللرم سزه وصيتم بودركه هرقنده كه كيدوكلكز چكر عازم اولكز وهرنه يرى قلبكز
ديلرسه فى امان الله دست افشان وپاى كوبان كيديكز ومراديكز اوزره بى بالك صفاى خاطر ايله سير وسياحت
ايديكز (مثنوى) غيرآن يك قلعه نامش هشربا * تنك ارد بركلهداران قبا * الله الله زان درذات الصور *
دورباشيد وبترسيد ازخطر * اول برقلعه دن غيرى كه انك نامى هشربادر كلهدارلر اوزره قبايى اول تنك كتورر يعنى هر
برقلعه يى سيرايليكز وهرمملكته داخل اولكز الاشول قلعه يه داخل اولميكز وانك سيرنه اشتغال قيلميكز كه انك نامى
عقل قبوجيدر اول قلعه تاجدارلر اوزره كيدكلرى قبايى طار كتورر وانلرى بيله مضايقه يه دوشورر الله حقيچون
الله حقيچون اول ذات الصور اولان قلعه قپوسندن دور اولكز وخطردن قورقكز اول صورتلر صاحبى اولان قلعه ايچره
انك سيرنه مشغول اولان كمسه لر ايچون چوق چوق خطر واردر پس انك سير وتماشاسندن پرهيز وحذر ايلمك انسانه
اولى وانفعدر ديدى (مثنوى) رووپشت وبرجهاش وسقف وپست * جمله تمثال ونكار وصورتست * اول قلعه نك
يوزى وارقه سى وبرجلرى وسقفى وپستى جمله تمثال ونكار وصورتدر تمثال چو بدن وسنكدن يابلمش صورتلره ديرلر يعنى
اول قلعهٔ دنيانك ظاهرى وباطنى وسقفى وزمينى جمله نقشلر وصورتلر وشكل وهيئتلردر هرنه جانبه نظر ايلسك
نقوش وصوردن وتماثيلدن خالى دكلدر (م ى) همچوآن حجرهٔ زليخا پرصور * تاكندیوسف بناكاهش نظر *
چونكه يوسف سوى اومى ننكريد * خانه را پرنقش خود كرد ازمكيد * تابهرسو بنكرد آن خوش عذار * روى
اورا بيند اوبى اختيار * اول ذات الصور اولان قلعه زليخانك حجره سى كبى صورتلرله هرجانبى طلودر نته كم زليخا
چونكم يوسف عليه السلامك كندى جانبنه نظر ايلديكنى كوروب دايه سيله مشاوره قيلوب انك تدبيرى اوزره برحجره
بنا ايلدى واول حجره نك شش جهاتنى كندى شكلى ونقشيله طولدردى تاكم يوسف عليه السلام هرنه جانبنه متوجه
اولسه ناكاه اكا نظر ايليه چونكم يوسف عليه السلام حضرتلرى اول زليخانك جانبنه باقدى اول كيد ومكر ايديجى خانه يى
كندى نقشيله پرايتدى وشش جهاتنى اول خانه نك كندى تصويريله طولدردى تاكم اول خوش عذار اولان هرجانبه كه
نظر قيله بى اختيار اول محبوبه انك يوزنى كوره وهرنه جانبه تولى وتوجه ايلرسه انده انك وجهنى مشاهده قيله (مثنوى)
بهر ديده روشنان يزدان فرد * شش جهت را مظهر آيات كرد * تابهر حيوان ونامى كه نكرند * ازرياض حسن ربانى
چرند * ديده روشن اولنلردن اوترى يزدان فرد شش جهاتى مظهر آيات ايتدى يعنى نته كم فرد بى نظير اولان يزدان
حضرتلرى روشن ديده اولان عارفلردن اوترى بوخانهٔ دنيانك شش جهاتنى كندى آياتنك مظهرى وصفاتنك مجلاسى
ايتدى تاكم اول كوزلرى نور معرفتله منور اولان عارفلر هر برحيوانه ونامية كه باقه لريعنى حيوانات ونامياتدن واشيا
وموجوداتدن هرقنغى شيئه كه نظر ايده لر حسن ربانى روضه لرندن اوتليه لروآثار صفات الهيه حدايقندن نيجه ميوه لر
اجتنا ايليه لرونيجه شكوفه ديره لر بونلر هرقنغى شيئه نظر ايلسه لر (ما رأيت شيئا الا ورأيت الله فيه) ديلردر ودخى
(بيت) جهان مرآت حسن شاهد ماست * فشاهد وجهه فى كل ذرات * ديو سويلمشلردر (مثنوى) بهراين فرمود
باابن اسبه او * حيث وليتم فثم وجهه * بوسببه اول پادشاه لم يزل قرآن عظيمده بوندن اوترى حيث ما وليتم فثم
وجهه بيوردى نته كم سورهٔ بقره ده (ولله المشرق والمغرب فاينما تولوا فثم وجه الله) بيورر يعنى مشرق ومغرب الله
ايچوندر پس هرنه يره كه توجه ايلسكز انده وجه خدا واردر يعنى انده ذات الله حاضردر (والله واسع عليم) والله تعالى
واسع العطادر وقوللرينه عليمدر هر حاللرينه بو آيت كريمه نك تحقيقى مواضع كثيره ده كرارا مرارا وار ايلمشدر وتوضيح

معنای بیت بوبله دیمک اولورکه اول خالق ایچون بوخانهٔ دنیا ایچره اولان اسلام وعرفان سپاهنه بونکته یی افهام واعلام
ایلمکدن اوتری سز هرنه جانبه تولی وتوجه ایلرسکز اول محلده وجه الله واردر هیچ بر بروجه الهیدن خالی دکلدر وهیچ
برشیٔ حضرت حقدن دور وجدا دکلدر هرشیئک وجودنده اول روشن دیده اولان عارف قوللرینک نظرنده حاضردر
(مثنوی) از قدح کردر عطش آبی خورند * دردرون آب حق را ناظرند * قدحدن اکر عطش زماننده بر آب ایچرلرسه
درون آبده حقه ناظرلردر یعنی بو دیدهٔ دللری روشن اولان سپاه وبصر بصیرتلری کحل معرفتله منور اولان اهل انتباه
اکر تشنه لک وقتنده برکاسه دن برایچم صو ایچرلرسه انک درونده حضرت حقه نظر ایدرلرکه آبده اولان لطافتی
وسرّ حیاتی اندن کوررلر وانک مرئی اولمسنی ودفع عطش قیلمسنی حضرت حقدن بیلورلر کذلک نان یسه لر دخی هم
انی کوررلر وانک مشبع اولمسنی وسائر اطعمه نک دخی لذت ویرمسنی ودفع جوع قیلمسنی هم اندن بیلورلر که هرشیده
مؤثر حقیقی وهر موجودک مرأت وجودنده متجلی همان اولدر وبوروشن دیده اولان عارفلرک هر بری هر شخصک
وجودنی فی المثل کندیلره برقدح کوررلر وانک وجودنده موضوع اولان آب تجلیدن نوش ایدرلر کما قیل (بیت)
وکل شخص بدالی انه قدحی * وکل لحظ اراه فهولی ساقی (مثنوی) آنکه عاشق نیست او در آب در * صورت خود بیند
ای صاحب نظر * اول کمسه که عاشق دکلدر اول آبده درای صاحب نظر کندی صورتنی کورر یعنی اول کمسه که
عاشق حق اولمیه وجودنی حب الهیده فانی قیلمیه اول کمسه آبه نظر ایلسه انجق کندی صورتنی کورر زیرا انک کندیسی
هنوز دخی موجود وثابتدر چون آبه نظر ایلسه وکندینک شکل وصورتنی آب ایچره منعکس اولسه اول آب ایچره عکس
اوران صورتنی کندینک صانور وکندوبی کورر انکچون درکه وهمی اولان وجودنی فانی ایلمامشدر پس شخصی
کندینک صاندیغی کبی اب ایچره مرئی اولان عکسنی دخی کندینک صانور وکندوبی کورر (مثنوی) صورت
عاشق چو فانی شد درو * پس در آب اکنون که را بینند بکو * حسن حق بینند اندر روی حور * همچو مه در آب
از صنع غیور * عاشقک صورتی چونکیم اول حقده فانی اولدی پس آبده اول عاشق کیمی کوررسوبله یعنی ان الله خلق
آدم علی صورته حدیث شریفنک موجبنجه حق تعالی حضرتلری انسانی کندی صفاتی اوزره خلق ایلمشدر
پس برعاشق کندی صفات بشریه سنی صفات الهیه ده فانی قیلسه واوصاف الهیه ایله متصف اولسه وظاهرا
وباطنا انک چشم شهودنده اصلا غیر وسوی قالمسه وآبه وآیینه یه نظر قیلسه پس اول آبده وآیینه ده کیمی کوررسوبله
کورملم انک خود ظاهرا وباطنا چشم شهودنده اصلا حقدن غیری برنسنه قالمدی ووجود موهومه سی دخی فانی
اولدی پس اول کوردیکی صورتی اول بمدرد بزکه انده بنلک شائبه سی قالمشدر چونکیم بو بیخود وفانی اولان عاشقلر
هرقنده نظر قیلسه همان حضرت حقی کوردکاری مقرر اولیجق قاره کوزلی محبوبلرک یوزندن دخی حسن حق
کوررلر آبده بوقاره کوزلو محبوبلرک یوزی فی المثل براب لطیف کبیدر وحسن الهی برماه منیر کبیدر پس ماه منیر تابان
اولسه انک عکسی آب لطیفه اوررو آب لطیف ایچره بربدر منیر کورینور عارف اولنلر آب ایچره اول اب منیری کورسه لر
ماهک عکسی اولدیغن بیلورلر وآب ایچره هم همان انی کوررلر پس بوروشن دیده اولان عاشقلر آب صافی کبی اولان
محبوبلرک چهرهٔ دلکشالرینه نظر قیلسه لر آب ایچره ماهی کوردکاری کبی انلرک چهرهٔ پرصفاسنده دخی غیور اولان
خدانک صنعندن اوتری همان انک حسن وجمالنی کوررلر زیرا عاشق حق اولان اکر حضرت حقدن غیرینک حسن
وجمالنی کورسه وکوردیکی حسنی عوام کبی غیرک بیلسه غیور اولان صانعک عتابنه مستحق اولور واول واحد حقیقی
انی تأدیب قیلور (مثنوی) غیرتش برعاشقی وصادقیست * غیرتش بردیو وبراستور نیست * دیو اکر عاشق شود هم
کوی برد * جبرئیلی کشت وان دیوی بمرد * اول خدانک غیرتی برعاشق وبرصادق اوزره در انک دیو واستور اوزره
غیرتی یوقدر یعنی اول پادشاه غیورک غیرتی کندینک عاشق وکندی جنابنک صادقی اولان بنده سی اوزره در یوخسه
انک حیوان وشیطان اوزره غیرتی یوقدر پس برعاشق صادق بوعالمده اولان محبوبلره نظر قیلسه وانی حقدن غیری
کورسه لابد اول غیور اولان پادشاه اول عاشق صادقنه عتاب وتأدیب ایلر اما بردیو سیرت وحیوان طبیعت اولان
کمسه بومحبوبلرک یوزینه نظر قیلسه وانی غیر کورسه اول دیو سیرت عتاب وتأدیبه مستحق اولمز ومحبوب حقیقی
اکا غیرت قیلمز اما دیو سیرت اولان کمسه اکر عاشق حق اولورسه هم کوی سعادتی ایلتدی وطوب معرفتی
میدان عالمدن قاپدی واخذ ایتدی برجبرائیل سیرت اولدی واول دیولک اولدی یعنی جبرائیل سیرت اولوب ملک
مقرب مرتبه سنی بولدی واول شیطان خویلری اندن کیدوب فانی ورذائل اولدی واول تبدیل ذات وصفات قیلدی
(مثنوی) اسلم الشیطان انجا شد پدید * که یزیدی شد زفضلش بایزید * اسلم الشیطان مفهومی اول عاشقلق
مرتبه سنده پدید اولدی که بریزید اول معشوق حقیقینک فضلندن بایزید اولدی یعنی حضرت نبی سید الانام

علیه السلامک (ولکن الله اعانی فاسلم شیطانی) بیوردقلری حدیث شریفک مفهومی حق تعالی به عاشق اولمق
مرتبه سنده پیدا اولدی وظهوره کلدی که اول خدانک فضل وعنایتندن بریزید خویلو کمسه بایزید سیرت اولدی
وعارفلر وولیلر مرتبه سنی بولدی نفس اماره بالسوء مسلمان اولمزدن شیطان کبیدر که یزید خویلودر اما نچون اول یزید
خویلو اولان نفس صاحبی عاشق خدا اولسه انک شیطان سیرت اولان نفسی مسلمان اولور وفضل الهیدن اول بایزید
حضرتلری کبی ولایت ومعرفت وقربت مرتبه لرنی بولور بو بیت حضرت نبی علیه السلامک فاسلم شیطانی فلا یأمرنی
الا بخیر بیوردقلری حدیث شریفه اشارت اولور وبو حدیث شریفک شرح وتحقیقی بشنجی دفترده دربیان آنکه نوری که
غذای جانست مرخنده مروا ایلمشدر انده طلب اولنه (مثنوی) این سخن پایان ندارد ای کروه * هین نکه دارید زان
قلعه وجوه * هین مبادا که هوستان ره زند * که فتید اندر شقاوت تا ابد * ازخطر پرهیز آمد مفترض * بشنوید ازمن
حدیث بی غرض * در فرج جویی خرد سرتیز به * از کمینکاه بلا پرهیز به * پس اول شهزاده لرک پدرلری انلره دیدی
ای کروه بوکونه معارف سوزی پایان طوتمز آکاه اولک اول قلعهٔ هشربادن وجهلری نکاه طوتک یعنی یوزلریکزی
اول قلعه طرفندن حفظ ایدک واول جانبه متوجه اولمالک زنهار اولمیه که هوس سزلک یولکزی اوره که ابدی شقاوته
دوشرسز یعنی اولمیه که هوا وهوس سزلک یولکزی اوره واول قلعه نک سیرنه سزی مایل وطالب قیله اکر هوا وهوس سزلک
یولکزی اوروب اول ذات الصور اولان قلعه نک ایچنه داخل اولوب سیرنه مشغول اولورسه کز ابدی شقاوته دوشرسز خطا
وخطردن پرهیز ایلمک مفترض کلدی ومفسده ومهلکه یه میل ورغبت ایلمکدن اتقا وحذر قیلمق هرعاقله واجب
ولازم اولدیغندن بی غرض اولان سوزی ایشیدک اکر عاقل ایسه کز بنم سوزومی طوتک وانکله ایش ایدک فرج جویلقده
عقل سرتیز اولمق یکدر کمینکاه بلادن پرهیز یکدر یعنی فرج جوی اولمقده وطلب راحت وسرور قیلمقده عقلک سرتیز
اولمسی واحتیاط واهتمام قیلمسی یکدرکه بلا وعنا بوصوسندن پرهیز واتقا ایلمک اولیدر بهرحال برکسه نک کمینکاه بلایه
دوشمسی ودوام محنت وعنایه کرفتار اولمسی اکثر فرج وسرور طالبنده ایکن اولور نته کم مرغ دانه یه مایل اولمسه دامدن
دخی قورتلور انک دام بلایه کرفتار اولمسی دانه جوی اولدیغندن لازم کلور پس انلره پدرلری بوکونه نصیحت آمیز
سوز سویلدی وانلری اول قلعه نک تماشاسندن منع ایلدی (م ی) کرنمی کفت این سخن را آن پدر * ورنمی فرمود زان
قلعه حذر * خود بدان قلعه نمی شد خیلشان * خود نمی افتاد آن سو میلشان * کان بد معروف بس مهجور بود
ازقلاع وازمناهج دور بود * اکر اول پدر بو سوزی انلره دیمیدی واکر اول قلعهٔ هشربادن منع وحذر بیورمیدی
خود انلرک جماعتی اول قلعه جانبنه کتمزدی انلرک اسبی اول قلعه یه کتمزدی دیمک هم وجهدر خود انلرک
میل ورغبتی اول جانبنه دوشمزدی زیرا اول قلعه معروف ومشهور دکل بلکه زیاده بعید ومهجوردی قلعه لردن
ومنهجلردن دور ایدی نهایت مافی الباب انلرک پدرلری زیاده مشفق ومهربان اولدیغندن انلری خوف وخطر محلنه
بلکه دوشه لر دیو انلره اول قلعه یی ذکر ایدوب اول محل خطردن انلری منع ایلدی ولکن انسانک طبیعی انک اوزرینه
مجبول اولدی که هرنه نکه زیاده منع اولنسه اکا حریص ومولع کلدی (مثنوی) چون بکردان منع دلشان زان مقال
درهوس افتاد ودر کوی خیال * رغبتی زین منع دردلشان برست * که بباید سر آن را باز جست * چونکیم پدرلری
اول منعی ایلدی انلرک کوکللری اول مقالدن هوا وهوسه وکوی خیاله دوشدی پدرلرینک بوکونه منع ونهیندن
انلرک قلوبنده برعظیم میل ورغبت پیدی بوبله دیو که اول ذات الصور اولان قلعه نک سرّنی وحقیقتنی کیر واستمک
کرک واشکارا آنی طلب ایلمک لازمدر کوره لم بو منع وتحذیرک سری واصلی ندر دیدیلر (م ی) کیست کز ممنوع کردد ممتنع
چونکه الانسان حریص ما منع * کیدر که ممنوعدن ممتنع اوله چونکیم الانسان حریص لما منع دریعنی چونکیم انسان
منع اولندیغی شیئه حریص ومولعدر قنغی کمسه درکه ممنوع ومنهی اولان شیئلردن ممتنع اوله واعراض واجتناب
قیله انلردن دخی ممنوع ومنهی اولان قلعه نک سیرنه حریص اولملری ورغبت قیلملری مستبعد کورلمز واستغراب
اولنمز (مثنوی) نهی براهل تقی تبغیض شد * نهی براهل هوا تحریض شد * زیرا نهی اهل تقی اوزره تبغیض اولدی
اما نهی اهل هوا اوزره تحریض اولدی یعنی اهل تقوایی برشیدن نهی ایلمک اول شیئک مبغوض ومنفور اولمسنه سبب
اولدی اما اهل هوایی برشیئدن نهی ایلمک کویا که اول شیئه آنی تحریض ایلمک اولدی که اهل هوا هرنه دن منع اولنسه
اکا مولع وحریص اولمق مقرردر (م ی) پس ازین یغوی به قوما کثیر * هم ازین یهدی به قلبا خبیر * پس بو نهی سببندن
چوق قومی بونکله اغوا ایلرهم بوندن بونهی سببیله قلب خبیره هدایت ایلر نته کم (یضل به کثیرا ویهدی به کثیرا) آیت
کریمه سنک مفهومی اوزره حضرت قرآنده اولان مثل سببیله چوق کمسه لرک ضلالتنی وچوق کمسه لرک دخی هدایتنی
مراد ایلدی پس بو نهی سببیله دخی چوق قومی غاوی وکمراه قیلور وخبیر اولان قلبی هم کندی مقصودنه هدایت ایلر

(مثنوی) کی رمدازنی حمام آشنا * دل رمدزان فی حمامات هوا * آشنا اولان کوکرجین ندن قچن اورکر بلکه اول
قامشدن هوا کوکرجینلری اورکر یعنی نهی فی المثل قوش بازلرک قوش اورکتدکاری قامشلر کبیدر برباده که حمامه
آشنا اوله واکا انسیت قیله اول قامشدن اورکز اما هنوز دخی اول بامه اشنا اولمش بیگانه حمامه اول بامدن اورکر
ومن بعد اول نهی اولندیغی یره قونمز پس منهیاتله آشنا اولان والفت وانسیت قیلان کمسه دخی نهیدن وتحذیردن
رمیده اولمز بلکه منهی اولان مقامه ینه کلوب اینر اما نهی اولان شیئله آشنا اولمین ادنی نفیرایله اول یردن اعراض
واجتناب ایدوب اول یردخی اول محله قونمز (مثنوی) پس بکفتندش که خدمتها کنیم * بر سمعنا واطعنا هاتنیم *
رو نکردانیم از فرمان تو * کفر باشد غفلت از احسان تو * پس شهزاده لر اول شاه پرانتباهه دیدیلر خدمتلر ایلیه لم
سمعنا واطعنا اوزره طقونه لم یعنی سمعا وطاعة دیمکله طولنه لم وخدمتلر قیله لم دیدیلر سنک فرمانکدن یوز دوندرمیه لم
سنک احسانکدن غفلت کفر اولور یعنی سنک امر شریفکدن اعراض ایلیه لم زیرا سنک احسانکدن غافل اولمق کفران
نعمت اولمقدر دیدیلر (مثنوی) لیک استثنا وتسبیح خدا * زاعتماد خود بدا از ایشان جدا * ذکر استثنا وحزم ملتوی
کفته شد در ابتدای مثنوی) بونلر اکرچه برسنک فرمانکدن یوز دوندرمیلم ویوز خدمت ایلیلم دیدیلر لیکن خدای
تعالینک تسبیحنی استثنا قیلدی وبو استثنانک وحزم ملتونک ذکری ابتدای مثنوی شریفده دینلمش اولدی حزم
شدت رایه وزیاده احتیاطه دیرلر ملتوی بونده بوکلمش وایکی قات اولمش معناسنه در وابتدای مثنویده ترک استثنا
ایلمکه بو بیتلرله اشارت قیلمشلر در * ترک استثنا مرادم قسوتیست * نی همین کفتن که عارض حالتیست
ای بسا ناورده استثنا بکفت * جان او باجان استثناست جفت * وترک استثنانک شرح وتحقیقی اول
محلده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه (مثنوی) صد کتاب ار هست جز یک باب نیست * صد جهت را قصد
جز محراب نیست * یوز کتاب اکر موجود اولسه بر بابدن غیری دکلدر یوز جهته قصد محرابدن غیری دکلدر
یعنی دینیه اولان کتابلردن اکر نیجه یوز کتاب بریرده موجود اولسه بو جمله نک نتیجه سی ومفهوم وما حصلی همان
حق تعالی یه اطاعت ایلمک وحول وقوتی همان اندن بیلمک اولور پس بر بابدن غیری اولمز عند التحری یوز جهته
قصد ایلمک ینه بر محرابدن غیری اولمز زیرا مقصود قبله یه متوجه اولمقدر چونکه قبله بر اوله وانواع قصددن
مقصود هم قبله یه متوجه اولمق که اول صد جهاته تحری ایلمک نتیجه سی بر محرابه متوجه اولمق اولور پس جمله
کتب دینیه نک نتیجه سی حق تعالی یه توجه وطاعت ایلمکه چقار (م ی) این طرف را مخلصش یک خانه است)
این هزاران سنبل ازیک دانه است بو طریقلر ایچون انک مخلصی بر خانه در بو هزاران سنبل بر دانه دندر خانه دن مراد بونده
مرتبهٔ الوهیت اولور که (الطرق الی الله بعدد انفاس الخلایق) کلامنک حسبنجه الله تعالی حضرتلرینه
خلایقک نفسلری قدر یوللر واردر بو جمله سی اکر سقیم واکر مستقیم لابد واروب مرتبهٔ الوهیته منتهی اولور
برکسه هر قنغی طریقه ذاهب اولورسه لابد انک مرجع ومصیری ینه مرتبهٔ الوهیت اولور (کل لدینا محضرون آیت
کریمه سی بو معنایه دلالت قیلور (الا الی الله تصیر الامور) نص شریفی هم بو معنایی مؤید اولور وبو محله مناسب اولان
تحقیق وتفصیلی نقش فصوصه اولان شرحمزده فص هودیه ده مذکور اولمش وبیان قیلنمشدر انده طلب اولنه وبونده
توضیح معنی بویله دیمک اولور که بو جمله طرق مختلفه ومذاهب متنوعه نک مخلصی ومنتهاسی بر خانه در که اندن
مراد مرتبهٔ الوهیتدر بو طرایق مختلفه وقبائل متنوعه بحسب الظاهر فی المثل بر دانه دن بتمش هزاران سنبل
کبیدر نظر حقیقت ایله نظر اولنسه بو جمله سنک اصلی ومنشأی بر اولور وبو جمله سی (صنوان وغیر صنوان یسقی بماء
واحد) آیت کریمه سنک مفهوم لطیفی اوزره بر فیاضدن فیض الور وبر آب حیاتدن نشو ونما بولور (بیت) بو باغک
کرحقیقتده صولی بر باغبانی بر * ولی اولمش بو صورتده نیجه دورلو ثمر پیدا (مثنوی) کونه کونه خوردنیها
صد هزار * جمله یک چیزست اندر اعتبار * از یکی چون سیر کشتی تو تمام * سرد شد اندر دلت پنجه طعام * کونه کونه
خوردنیلر صد هزار در اما اعتبارده جمله بر چیزدر یعنی ماکولات متنوعه واطعمهٔ مختلفه عدد اولنسه نیجه یوز بیک
شیء واحد اولور زیرا چونکه سن برکونه طعامدن طویه سن وتمام سیر اوله سن سنک کوکلکده اللی دورلو طعام سرد اولور
انلرک بریسنه سنک اشتها ورغبتک قالمز (م ی) در مجاعت پس تو احول بوده * که یکی را صد هزاران دیده *
ما فی الباب مجاعتده پس سن احول اولمشسن که بریسن صد هزاران کورمشسن یعنی پس سن اجلق وقتنده
احول اولمشسن که بر حقیقتی صد هزاران کورمشسن که مقصود بو جمله اطعمهٔ متنوعه دن قارن طویرمقدر سن
ایسک آج اولدیغک وقتده کاه شوقی وکاه بونی اشتها ایتمکله نیجه یوز دورلو طعام کورمشسن که انک جمله سنک نتیجه سی

همان

همان قارن طویرمقدر (مثنوی) کفته بودیم از سقام آن کنیز * وز طبیبان وقصور فهم نیز * کان طبیبان همچو اسب
بی عذار * غافل وبی بهره بودند از سوار * کامشان پرزخم از قرع لکام * سمشان مجروح از تحویل کام * ابتدای
مثنویده اول کنیزک سقامندن دیمش ایدک واول جاریه نک خسته اولمسندن بیان ایلمش ایدک وطبیبلردن ودخی انلرک
قصور فهمندن وترک استثنا ایلملرندن وبز بو کنیزه که علاج ودوا ایلرز که بزم هر بریمز مسیح عالمدر دیو خودبین اولملرندن
سویلمش ایدک که اول طبیبلر بی عذار اولان اسب کبی یعنی انلر شول زمام ولجامسز اولان اسبه بکزر ایدیکه انلر کندی
اوزرلرینه سوار اولان حاکمدن غافل وبی بهره ایدیلر حال بوکه انلرک کامی قرع لکامدن پرزخم انلرک سمی تحویل
اقدامدن مجروح ایدی اولکی کام دماغ دیدکاریدر وایکنجی کام آدیم وقدم معناسنه در یعنی اول طبیبلر شول یولارسز
اولان فرس کبی ظن ایلرلردی واوزرلرینه راکب اولان فارسدن غافل وبی بهره ایدیلر حال بوکه بونلرک اغزی ودماغی
حق تعالینک لجام تصریفی ضربندن پرزخم اولمش یعنی تصرف الهی بونلرک دماغنه تأثیر قیلمش وانک علامت
واثری بونلرک دهاننده وباشنده ظاهر اولمش ایدی وبونلرک طرنقلری کثرت تحویلدن مجروح اولمش ایدی نته کم براسبک
اوزرنده برفارس اولسه انی چوق یلدروب دوان قیلسه اول اسبی اوجانبه وبوجانبه دوندروب یلدرمقدن طرنقلری
مجروح اولور وانک اثری انک طرنقلرنده ظهوره کلور وکذلک اول اسبک باشنی چوق چکمدن ولجامله انک اغزنی ضرب
ایلمکدن انک اغزلرینک ایکی جانبی هم ضرب لکامدن پرزخم اولور پس غافل اولان اسب بو مرتبه دن صکره کندیسنی
بی عذار وبی سوار ظن ایلمزوبن استدیکمی ایلرم دیو سویلمز مکر سواردن غافل اوله واول طبیبلر کبی کندیسنی بی زمام
وبی لجام قیاس قیله (مثنوی) ناشده واقف که نک بر پشت ما * رایض چستیست استادی نما * نیست سرکردانی ما
زین لکام * جز تصریف سوار دوستکام * اول طبیبلر واقف اولمشلر بویله دیدکاری حالده که اشته بزم ارقه مز
اوزره بر چست ورایض واردر استادلق کوستریجی یعنی ریاضت وتربیجی واستاد اولان چست وچابک بزم ارقه مز
اوزره اشته برفارس واردر بزم سرکردانلغمز بو لکامدن دکلدر یعنی بزم کاه اول جانبه باشمزک دونمسی بزم اختیارمز
زمامندن دکلدر دوستکام اولان سوارک تصریفندن غیری یعنی بو بزم سرکردانلغمزدن دکلدر الامر ادی دوست
طوتیجی فارسک تصریف وتحویلیدر دیدیلر (م ی) ما بی کل سوی بستان نهاشده) کل نموده آن وآن خاری بده) هیچنان
این نی که کوینداز خرد * بر کاوی ما که میکوبد لکد * بز کلدن اوتری بستانلر جانبنه کتمشز اول کل کورنمش
واول برخار اولمش یعنی انلر برشول کسه لرز که فی المثل کلدن اوتری بستانلر جانبنه کتمشز اول بزه کل کورنمش واول کل
کورنمشنه بزه دونوب برخار اولمشدر اویله اولیجق بونی بزه بویله کوسترن وبویله ایلین کیمدر هیچ انلره بوا اولمدیکه عقللرندن
بزم بو غازمز اوزره کیم دپه اوررده لر وبو اغزمزا وزره ضرب لکام ایلین فارس نه کونه فارسدر وبزه نکهبان اولان
فارس نه کونه فارسدر دیو سویلیه لر (مثنوی) آن طبیبان آنچنان بندهٔ سبب * کشته اند از مکر یزدان محتجب * اول
مکر الهیدن محتجب اولان طبیبلر انجلین بندهٔ سبب اولمشلردر بو وجه اوزره از مکر یزدان محتجب طبیبلره مقید اولور
محتجب مکر یزدانک صفتی اولوب معنی اول طبیبلر محتجب اولان مکر یزداندن انجلین بندهٔ سبب اولمشلردر دیمک اولور
محتجب کلمه سی طبیبلره صفت اولوب اول محتجب اولان طبیبلر مکر یزداندن سببی قوبوب انجلین بندهٔ سبب اولمشلردر
دیمک هم جائز اولور (مثنوی) کر ببندی در صطبلی کاوخر * بازیابی در مقام کاوخر * از خری باشد تغافل خفته وار *
که نجویی تا کیست آن خفیه کار) اکرسن فی المثل بر اصطبلده کاوخر باغلیه سن کیرو کاولک مقامنده خر بوله سن خفته وار
تغافل خرلقدن اولور که اول خفیه کار کیمکدر تا انی دیلمیه سن یعنی فی المثل اکرسن آت طبله سنه بر ارکک اوکوزی
کتوروب باغلیه سن واول ارکک صغرک مقامنده صکره بر خر بوله سن وانک یرینه بر حماری باغلنمش کوره سن
بو خصوصده خفته لر کبی اظهار غفلت قیلمق زیاده خرلقدن اولور که اول کیزلو کار اشلین کیمدر دیمیه سن وبو کونه نهانی
کار ایلینی جست وجو ایلمیه سن (مثنوی) خود نکفتی این مبدل تا کیست) نیست پیدا او مکر افلاکیست) تیر سوی
راست پرانیدهٔ) سوی چپ رفتست تیرت دیدهٔ) سوی آهو یی بصیدی تاختی) خویش را در صید خوکی یافتی) خودای
غافل بویله دیمدک بو مبدل ناکیمدر پیدا دکل او مکر افلاکیدر یعنی خود بونی سویلمدک که سنک کاوخر باغلدیغک یره
خر کتورن وسنک آخور کبی اولان خانهٔ قلبکده تصمیم ایلدکک عزیمتی فسخ ایلین وقصد ونیتی تحویل وتبدیل قیلان
محول ومبدل کیمدر بو خود پیدا واشکارا دکلدر مکر که افلاکه منسوب بر عالی قدر حاکمدر مثلا سن تیر فکرکی صاغ
جانبه اوچورمشسن کورمشسن که تیر فکرک صول جانبه کتمشدر یعنی سن تیر عزیمتک برجانبه اتسن
کورورسنکه بر آخر جانبه کیدر پس سنک باطنکده برکسه عزیمتلرکی طورمیوب فسخ ایدر حضرت علی کرم الله وجهه
عرفت الله بفسخ العزائم دیدیکی قولنک مفهومی اوزره سن دخی الله تعالی یی فسخ عزایم سبیله بیلمک ممکندر زیرا سن

مثلا بر آهو جانبنه آنی صید ایلمککه چابدلق کندیکی برخوکی صید ایلمکده بولدک یعنی برینك ومليح اولان شیء اولمق
جانبنه عازم اولدک وسرعت قیلدك دونوب کندیکی بر بد وقبیح اولان نسنه یی صید ایلمش بولدک سنك عزیمتك وقصدك
خود اول دکل ایدی (م ی) در پی سودی دویده بهر کس * نارسیده سود افتاده بجبس * چاهها کنده برای دیکران
خویش را دیده فتاده اندر ان) در سبب چون بی مرادت کرد رب) پس چرا بد ظن نکردی در سبب * بر سود
ایچون کیدن اوتری یلمشسن سوده ایرشمش حبسه دوشمشسن کبس دفینه یه دیرلر بونده کنج نهان مراد اولور
یعنی بر مثال آخر دخی بودرکه فی المثل سن بر نفعك ارتده دفینه وکنجینه یه واصل اولمقدن اوتری یلمش وسکرتمشسن
سود ومنفعته ایرشمشسن بوخود بعض کسه یه اولمشدر نته کم قصه سی عن قریب کاسه کرکدر ومثال آخر غیرلردن
اوتری قیولر قازمشسن کندیکی اول قیولره دوشمش کورمشسن یعنی من حفر بئرا لاخیه وقع فیه حدیثنك مضمونی
اوزره نیجه کسه لردن اوتری بعض عملر وکارلر حاضرلامشسن کندیکی اول عملره وکارلره مبتلا کورمشسن سببده
چونکم رب العزه سنی بی مراد ایلدی پس نیچون سببده بد ظن اولمزسن یعنی سن بر مراده وسیله اولمق ایچون مثلا
بر سببه تعلق وتمسك ایلدك رب العالمین حضرتلری چونکم سنی سببده بی مراد ایلدی پس نیچون سبب خصوصنده
سوء ظن قیلمزسن ومسبب الاسباب ومفتح الابواب اولان الله تعالی حضرتلرینه متوکل ومعتصم اولمزسن که اول فاعل
مختار (واعتصموا بالله) دوینده لرینه امر قیلدی پس عاقل اولان فتح عزایمدن مقصودنه ایدیکنی بیلوب همان
مسبب الاسباب ومفتح الابوابه متوجه اولدی وتوکل واعتصام قیلدی (مثنوی) بس کس از مکسب شه وخاقان شده
دیکران زان مکسبه عریان شده * چوق کسه مکسبدن شاه وخاقان اولمش غیرلر اول مکسبه دن عریان اولمش یعنی
کسب وسبب موثر حقیقی دکلدرا کر کسب وسبب موثر حقیقی اولیدی برکسه نك یاپشدیغی کسب وسبب
واسطه سیله بولدیغی مرتبه یه برکسه دخی اول کسب وسببه یاپشوب اول مرتبه یی بولوردی مع هذا بویله دکلدر زیرا
کورمزمیسن چوق کسه کسبدن شاه اولدی وخاقان اولدی وبر سببه یاپشوب آخر پادشاهلغی وخاقانلغی بولدی
بر نیجه کسه لر دخی شاهلق وخاقانلق کسبنه مشغول اولوب انی بولمغه کار قیلدی لکن اول کسب وکاردن عریان
اولدیلر وفقیر قالدیلر (م ی) بس کس از عقد زنان قارون شده * بس کس از عقد زنان مدیون شده * چوق کسه عقد
زناندن قارون اولمش چوق کسه عقد زناندن مدیون اولمشدر یعنی چوق فقیر اولمشدر که اولنمکدن وخاتون المقدن
قارون اولمش ومال وثروت بولمشدر وچوق کسه لر اولمشدر که اولنمکدن وعورت المقدن مدیون اولمش ومغبون قالمشدر
اکر سبب موثر اولیدی هر کس اولنمکدن قارون کبی اولوردی ویا خود مدیون اولوب مغبون قالوردی. خود نفعده
وضرده وخیرده وشرده مسببك موثر حقیقی اولمدیغی هر عارفك معلومیدر (مثنوی) پس سبب کردان چو دم خر بود
تکیه بروی کم کنی بهتر بود * ور سبب کیری نکیری هم دلیر * که بس آفتها ست پنهانش بزیر * چونکم قضیه بویله درکه
پس سبب دم خر کبی کردان اولور یعنی کاه اول جانبه وکاه بو جانبه دبنیی وکاه بو قار وحرکت قیلیجی اولور الحاصل برقرار
دکلدر آنك اوزرینه اتکا ایلمز ایسك بهتر اولور واکر سبب طوتهسن هم دلیر طوتمیه سن که چوق آفتلر واردر آنك زیرنده
پنهان یعنی چونکم سبب انقلاب وتحولدن خالی دکلدر اکا اتکا واعتماد ایلمز ایسك اولی وبهتردر واکر سبب طوتارسن
وبر سببه تشبث وتعلق ایدر ایسکده هم انی قوی ودلیر طوتمق کرك واکا جان ودل ایله اعتماد واتکا ایتمك کرك زیرا
اول سببه اتکا واعتماد ایلمنك تحتنده پنهانی چوق آفتلر واردر جمله دن بری مسببدن غافل اولمق وسببی فاعل مختار
صانمق وموثر حقیقیدن محجوب اولمقدر بونلردن دخی نهانی ماعدا نیجه آفتلر واردر (مثنوی) سر استثناست
این حزم وحذر * زانکه خر را بز نماید این قدر * بو حزم وحذر استثنا سریدر بونده لب معناسنه در زیرا که بو قدر خری
بز کوستر استثنانك ایی وار وقشری وار لفظله انشاء الله دیمك استثنانك قشری وصورتیدر وقلبله احتیاط واهتمام
ایلمك وحذر قیلمق استثنانك لبی وروحیدر پس توضیح معنی بویله دیمك اولورکه بو شدت رأی برشیدن حذر قیلمق
وبر کارده احتیاط ایلمك استثنانك لبی وروحیدر زیرا که بو قضا وقدر کاه اولورکه خری بز وکاه اولورکه بزی خر کوسترر
چونکم بر خری کوره سن بو خردر دیو فی الحال قطع ایلمه بلکه قضا انی سکا بکبی کوستره وبالعکس هم بر بکبی کوره سن
بو بکیدر دیو فوری جزم ایلمه بلکه احتیاط وجزم ایله اولمیه که قضا انی خر کوستره که حق تعالی مقلب القلوب والابصار در
ومحول الاحوال والافکار در کاه ناری نور وکاهی نوری نار کوسترر وکاهی حماری بز وکاهی بزی هم حمار کوسترر
حاصل کلام بزمدن حزم بکدر که حزم سر استثنادر (ولا تقولن لشیء انی فاعل ذلك غدا الا ان یشاء الله) آیت
کریمه سنك موجبنجه تحقیقا بن شونی شویله ایشلرم دیمك جائز دکلدر بلکه ظاهرا وباطنا انشاء الله دیمك لازمدر
غافل ایله عاقلك ما بینی ابن عطا بو کونه فرق ایدوب دیرکه اذا اصبح الغافل یقول افعل کذا واعمل کذا واذا اصبح العاقل

یقول لا ادری ما یفعل بی (مثنوی) انکه چشمش بست کرچه کر بزست * زاحولی اندر دو چشمش خر بزست *
چون مقلب حق بود ابصار را * که بکرداند دل وافکار را * اول کسه نك که کوزنی اول قضا وقدر باغلدی اکرچه
کر بز ایسه ده احول اکدن انك ایکی کوزنده خر بزدر یعنی شول کسه نك که بصر بصیرتنی قضا وقدر باغلیه وحقیقت
کورمکدن منع ایلیه اکرچه اول کسه عقلده وادراکده هر نقدر کربز ایسه ده احوللکندن انك ایکی کوزنده حمار
بز کبی کورینور وضعیف وجبان اولان هم کربز کبی کورینور چونکم ابصاری مقلب حق تعالی حضرتلری اوله دل
وافکاری کیم دوندررر یعنی چونکم مقلب القلوب والابصار همان حق تعالیدر پس قلبی وافکاری اندن غیری تقلیب
وتحویله قادر اولمز انکیچون رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم اکثر زمانده لا ومقلب القلوب دیو قسم ایدرلردی
ودخی یا مقلب القلوب والابصار ثبت قلبی علی دینك دیمکی ودخی یا مصرف القلوب والافکار صرف قلبی علی طاعتك
دیو دعا ایلمکی چوق دیرلردی زیرا بنی آدمك قلوبی اصبعین الهی ما بیننده واقع اولمشدر کیف ما یشاء حق تعالی
حضرتلری انی تقلیب ایلر وبونك تحقیق مرارا مرور قیلمشدر (مثنوی) چاه را تو خانه بینی لطیف * دام را تو دانه بینی
ظریف * چاهی سن بر لطیف خانه کوررسن دامی سن ظریف بر دانه کوررسن یعنی اول تقلیب الهی وتصریف قضاء
ربانینك اثرندن سن حد ذاتنده چاه اولنی بر لطیف خانه وبر عالی کاشانه کوررسن ونفس الامرده دام اولنی ظریف بر دانه
کوررسن ظرافتی دانه یه اسناد اسناد مجازیدر اول دانه دن مراد صاحب ظرافت اولنی اشعار ایلمکدن اوتری یعنی
بر کسه حد ذاتنده سکا دامدر لکن تقلب الهیدن سن انك دام اولدیغنی کوره میوب سن انی کندیکه بر ظریف دانه
کوررسن حال بوکه اول سکا معنیده بند ودام اولمشدر وسنی کندی یه مقید قیلمش وشهود الهیدن مانع اولمشدر (م ی)
این تفسطط نیست تقلیب خداست * می نماید که حقیقتها کجاست * بو تفسطط دکلدر تقلیب خدادر کوسترر که
حقیقتلر قنده در هر کسك بر حقیقتی واردر که اندن مراد انك عین ثابتهسیدر وهر اشیانك دخی البته بر حقیقتی واردر
حکما اول حقیقته ماهیت غیر مجعوله دیرلر ومشایخ صوفیه اکا عین ثابته تعبیر ایدرلر وبو عین ثابته نك تحقیقی ثانیه
قصیده سنك مقدمه سنده ذکر اولنمشدر تفصیلی انده طلب اولنه تفسطط سوفسطائیلك ارتکاب ایلمك معناسنه در
وسوفسطائیه اوچ نوعدر بر نوعه عندیه وبر نوعه عنادیه دیرلر بونلره حسبانیه دخی تعبیر ایدرلر بونلر
شول فرقه ضاله درکه حقایق اشیایی انکار ایدرلر نته کم بو اوچ طائفه نك تحقیقی جلد اولك اوایلنده قریب وزیر
حکایه سنده (در خیالاتش چو سوفسطائیم) بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وحقیقت اشیایی انکار
ایلیوب انکارلری عین اثبات اولدیغنه دلیل باز ترجیح نهادن شیر سر خنك آخرنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه
وتوضیح معنی بو خری بز وبزی خر وبدتری بهتر وبهتری بدتر وشری خیر وخیری دخی شر وضری نفع ونفعی دخی ضر
کوسترمك خدای تعالینك تقلیب وتصریفیدر سوفسطائیلك دکلدر حق تعالی حضرتلری بویله کوسترر که حقیقتلر
قنده ایسه ظهوره کله که برکسه البته کندی عین ثابته سنك مقتضاسی اوزره عمل قیلمسه کرکدر الله تعالی اول
قولنه بعض احوال مختلفه کوسترر پس انك حقیقتی هر نه کونه حالی اقتضا ایدر ایسه انی قبول ایلیوب ایشلر وغیری
احوال واعمالی ترك ایلر * وکل میسر لما خلق له * حدیثی هم بو معنایه دلالت ایلر (مثنوی) آنکه انکار حقایق می کند
جملکی او بر خیالی می تند * او نمی کوید که حسبان خیال * هم خیالی باشدت چشمت بمال * اول کسه که انکار
حقایق ایلر او جمله بر خیال اوزره اوریلور او دیمزمی که حسبان خیال هم سکا بر خیال اولور کوزیکی اوغی کوید
استفهام اولدیغی اوزره معنی بودرکه سوفسطائیه دن لا ادری دیدکاری فرقه خذاهم الله انلر حسبان خیاله هم
بر خیالدر دیرلر وکندی خیال ایلمسنی هم بر خیال عد ایدرلر بو مذهب اوزره بو بیته استفهام معناسی ویرلمك لازم کلور
اما نمی کوید استفهام معناسنه اولمدیغی اوزره معنی اول سوفسطائیه دیمز که خیال ظن ایلدین هم بر خیال اولور سکا سن
کوزیکی آچ وتوضیح بیتین شر یقین بویله دیمك اولورکه اول سوفسطائیه که حقایق اشیایی انکار ایلر بالکلیه او همان
بر خیال اوزره طولنور وهر شیئه بلا حقیقه خیالدر دیوب خیالاتله مختلط اولور اول سوفسطائیه دیمزمی که خیال
ظن ایلدین کسه دخی بر خیال اولور سکا سن کوزیکی آچ واکا بر خوش باقکه اول حسبانیه نك مذهبی بودرکه وجه ثانی
اوزره معنی اول سوفسطائیه دیمز که حقایق اشیایی خیال ظن ایلمك هم خیال اولورمیدی کوزیکی آچوب بر خوش
باق بو خیال ظنندن قورتلوب حقیقت کاره واصل اوله کوره سن اکر بویله دیدی عالملردن اولور وحقایق اشیایی عین
ثابته بولوردی * رفتن پسران سلطان با آن قلعه بحکم الانسان حریص علی ما منع * بو سرخ شریف سلطانك پسرلرینك
اول قلعهٔ هشربا جانبنه الانسان حریص علی ما منع حکمیله بیاننده درکه انسانك طبعی منع اولندیغی اوزره
حریص اولور وهر نه دن نهی قیلنسه اکثرا کا زیاده میل قیلور (ما بندکی خویش نمودیم ولیکن * خوی بد تو بنده ندانست

خریدن * بر کندی بنده لکمز کوستردك ولیکن سنك بد خویك بنده لکمزی بیلمدی یعنی بز سنکچون اولان کندی
خدمتمزی کوستردك وسنك حقکده خدمتمزی تمام ادا ایلدك که مقصود اول خدمتدن وبنده لکدن بابانك اوغوله
واستادك شاکرده اولان نصیحتی ومعلمك متعلمه ومرشدك مریده اولان وعظ وپندیدر ولیکن سنك خوی بدك
خدمتکارلغی وکندوکه نافع اولان خدمتی قبول قیلمغی بیلمدی اویله اولیجق بز بزه لازم اولان خدمتی ادا ایلدك وسکا
نافع اولان خیرلی نصح وپندی هم سویلدك الخیار فی یدك استرسك قبول ایله واسترسك کندی مرادك هرنه ایسه انی
ایله دیمك اولور * پس بسوی آن قلعهٔ ممنوع عنه راندند * وآن همه وصیتها واندرزهای پدر راز برپا نهادند تا درچاه
بلا افتادند * پس اول شهزادهلر اول ممنوع عنه اولان قلعهٔ ذات الصور جانبنه سوردیلر وانك سیرنه رغبت قیلدیلر
وپدرلرینك اول وصیتلرینی وسپارشلرینی ایاقلری التنه قودیلر حتی صکره بلا قیوسنه دوشدیلر واول چاه بلا ایچره زار
وسرکردان اولوب شاشدیلر * ومیکفتند ایشان ازنفوس لوامه الم یأتکم نذیر ایشان میکفتند کریان وپشیمان لوکنا
نسمع اونعقل ما کنا فی اصحاب السعیر * ونفوس لوامه انلره دیدیلر یعنی ملامت کننده وطعنه زننده اولان نفسلر اول
شهزادهلره سورهٔ ملکده اولان بو آیت کریمهنك مفهومنی ادا ایلدیلر وانلره بویله دیو سویلدیلرکه ای محنت زدهلر سزه
نذیر کلدیمی وبو ورطهلره دوشمکدن سزه خبر ویرمدیمی وسزی قورقوتمدیمی انلر اغلیوب وپشیمان اوله رق دیدیلر بلی بزه
نذیر کلدی وبو ورطهلره دوشمکدن بزه تخویف قیلدی وچوق نصیحتلر ایلدی اکر بز اول ناصحك سوزنی اشیدیدك یا خود
انك کلام سعادت انجامنی تعقل ایدوب قبول ایدیدك بز اصحاب سعیر عدادنده اولمزدق وبو بلالره کرفتار کلمزدك (بو آیت
کریمهنك تفسیری دردنجی دفترده سه ماهی وغدیر حکایهسنده) عقل میکفتش الم یأتك نذیر * بیتنك شرحنده مرور
قیلدی وبر مقدار دخی بشنجی دفترده روباه وشیر حکایهسنده مسطور اولدی اول محللرده طلب اولنه (م ی) این سخن
پایان ندارد آن فریق * بر کرفتند ازپی آن درطریق * بر درخت کندم منهی زدند * ازطویلهٔ مخلصان بیرون شدند *
چون شدند ازمنع ونهیش کرمتر * سوی آن قلعه برآوردند سر) بو ذکر اولنان معارفه متعلق سوزلر پایان طوتمز حاصل
کلام اول فریق اول منهی وممنوع اولان قلعهدن اوتری طریق طوتدیلر واول قلعهٔ هشربا جانبنه سیر وسفر ایتدیلر واوکا
داخل اولمق ایچون کندیلر کویا منهی اولان درخت کندم اوزره کندیلرینی اوردیلر مخلصلر طویلهسندن بیرون اولدیلر
یعنی حق تعالی حضرتلری آدم علیه السلام ایله حوایی شجرهٔ کندمه تقرب ایلمزندن * فلا تقربا هذه الشجرة فتکونا
من الظالمین) دیو نهی ایلدکدنصکره انلر منهی اولان شجرهٔ کندمه کندیلرینی اوردیغی کبی بونلر دخی شجرهٔ کندم کبی
منهی عنه اولان قلعهٔ هشربا اوزره کندیلرینی اوردیلر ومخلص اولنلرك مقام ومرتبهسندن طشره اولدیلر چونکم اول
ناصح اولان پدرلرینك منع ونهیندن کرمتر اولدیلر ومولع اولوب رغبت قیلدیلر اول قلعه جانبنه باش یوقاری کتوردیلر
وکندیلرینی آخر اول قلعهیه یتوردیلر (مثنوی) برستیزهٔ قول شاه مجتبی * تا بقلعهٔ صبرسوز وهشربا * آمدند ازرغم
عقل پندتوز * درشب تاریك برکشته زروز * مجتبی اولان وبرکزیده کلان شاه پدرانك قولنك عناد وخلافی اوزره
صبرسوز وهشربا اولان قلعهیه دلك پند ونصیحت جمع ایدیجی وحکمت وموعظت سویلیجی عقلك رغمندن اوتری
کلدیلر کیجه قرا کولغنده روزدن رجوع قیلدیلر یعنی روز کبی اولان عقل نفیسك پند ونصیحتنی قویوب اکا رغما شب
تاریك کبی اولان نفسلرینك هواسنه اویوب اول حالتده قلعهٔ ذات الصور جانبنه کلدیلر واکا واصل اولدیلر (مثنوی)
اندران قلعهٔ خوش ذات الصور * پنج در دربحر وپنجی سوی بر * پنج ازان چون حس بسوی رنك وبو * پنج ازان چون
حس باطن رازجو * اول ذات الصور اولان خوش قلعهده بش قپو بر جانبنه وبش دخی بحر جانبنه ایدی شول وجود
انسانه بکزر ایدیکه اول بش بابدن هربری حس صوری کبی رنك وبو جانبنه ایدی واندن بش قپو دخی حس باطن کبی
رازجو ایدی یعنی انسانك وجودنك بش حس باطنی اولوب هربری رازجوی بحر معنی اولدیغی کبی اول قلعهنك دخی
بحر جانبنه بش قپوسی وار ایدی بحرك رازنی واحوالنی طلب ایلیجی واول قلعهنك برجانبی دخی حواس خمسهٔ ظاهره کبی
بش قپوسی وار ایدی اول بش قپودن انك قومی چقوب یوز مینده رنك وبویی تماشا ایدرلردی (مثنوی) زان هزاران
صورت ونقش ونکار * می شدند ازسو بسو خوش بی قرار * اول هزاران صورت ونقش ونکاردن برجانبدن برجانبه
خوش بی قرار اولدیلر خوش بی قرار کتدیلر دیمك دخی وجهدر یعنی اول ذات الصور اولان قلعهنك ایچنده اولان نیچه
بیك صورتلردن ونیچه بیك نقشلردن ونکارلردن حظ الوب بونلرك سیرندن اوتری برجانبدن برجانبه خوش بی قرار
کتدیلر ونقوش وصور سیرنه اشتغال ایدوب طرف بطرف سیر ایتدیلر اول قلعهٔ ذات الصوردن مقصود حالا بو دنیادرکه
عقل وروح وقلب شهزادهلری بونك ایچنه کلدکدنصکره بونده اولان نقوش وصورك سیر وتماشاسندن بی قرار اولورلر
وبو رنك وبونك مست وحیرانی قالورلر (مثنوی) ازقدحهای صورکم باش مست * تا نکردی بت تراش وبت پرست

ازقدحهای صور بکذر مه ایست * باده درجامست لیك ازجام نیست * سوی باده بخش بکشا پهن فم * چون رسد
باده نیاید جام کم * صور قدحلرندن آز مست اول تاکم بت یونیجی وبته طاپیجی اولمیهسن بو عالمده اولان صورتلر فی المثل
کاسهلر کبیدر وهربر صورتك وجودنده موضوع اولان حسن وملاحت وجمال وبهجت وطراوت ولطافت وبونلر
امثالی اولان صفت وحالات که سبب حیرت عقول وباعث سکرت نفوس وقلوبدر پس باده کبی اولور امدی ای مؤمن
بو صورت اشخاص قدحلرندن زنهار مست اولمیه کور تاکم بت یونیجی وبته طاپیجی اولمیهسن که صورتدن بربته کوکل
ویرمك واندن مست اولوب انك صانعندن غافل قالمق وانك خالقنك امرینه مخالفت قیلمق معناده بت یونمق وبته
طاپمقدرکه (افرأیت من اتخذ الهه هواه) آیت کریمهسی بو معنایه دلالت ایلر اکر عاقل ایسك صور ونقوش قدحلرندن
طورمه کچ نتهم اکرچه باده جامدهدر لیکن جامدن دکلدر عاشق ایسك انی بی جام ایچ یعنی اکرچه سنی مست
وسرخوش ایلیجی حسن وجمال ولطف وکمال وبونلر امثالی اولان خصال صورت جامده کورینور اما اول صور جامندن
حاصل دکلدر بلکه ساقی حقیقینك تجلیسندن وآثار وصفاتندن صورت جامنده حاصل اولور وعارف انی بیلور لیکن
غافل انی صورتدن صانور اکر عارف ایسك باده بخش اولان ساقی حقیقی جانبنه دهان جانکی واسع اچ چونکم سکا
بادهٔ جانی وشراب روحانی کله کاسه اکسك اولمز مقصود برحظ ولذت وبرذوق وحلاوتدر اکر اول ذوق ولذت بی صورت
کلسون واکر صورت واسطهسیله حاصل اولسون چونکم اول ذوق ولذت سکا حق جانبندن حاصل اوله اکابر جام
بولنور دیمك اولور (مثنوی) آدما معنیٔ دلبندم بجوی * ترك قشر وصورت کندم بکوی * چونکه ریکی آرد شد
بهر خلیل * دان که معزولست کندم ای نبیل * ای آدم بن دلبندك معناسی امیسته ای آدم بن معنیٔ
دلبندم دیمك دخی وجهدر قشری وصورت کندمی ترك ایله چونکم بر ریك خلیلدن اوتری اون اولدی بیل که ای نبیل
کندم معزولدر نبیل عظیم وجسیم معنالرینهدر آدمدن مراد بونده آدم زادهدر وکندمدن مراد مطلق
مشتهای نفسانیدر وآدمه نسبتله خوب واقع اولمشدر وتوضیح معنی بویله دیمك کلمشدرکه الله تبارك وتعالی
حضرتلری انبیا واولیاسی لساندن آدم اوغلنه سر حقیقی بوکونه تعلیم وافهام ایدوب بیوردیلر
ای آدم اوغلی هرنقدر دلبند وارایسه وهرنه قدر کوکل باغلیجی وروح الیجی شیلر وارایسه لابد بن انك سری
ومعناسی ام دلربا اصل بنم بنی طلب ایله سنك مشتهای نفسك فی المثل بدرك آدمك میل ایلدیکی صورت کندم کبیدر
اول کندمه اول آدمی مایل ایدن وانك قلبنی اول کندم جانبنه جذب ایلین خود فی الحقیقه بنم پس سن هم
کندی مشتهای نفسکی صورت کندم کبی فرض ایله وبو قشری وصورت مشتهای نفسی ترك ایله وهر شیده
همان بکا ناظر اول که دلبندك ودلربالك همان بنم دیمك اولور (بیت) بکا شهوت دل مردم رباید * که حق که که
زباطل می نماید * مؤثر حق شناس اندر همه جای * زحد خویشتن بیرون منه پای * چونکم حضرت خلیل علیه
السلامدن اوتری رمال بیابان لطیف اون اولدی ای اولوکسه بونی بیل که صورت کندم معزول اولدی کندمدن
مراد اون اولمق وقوت وغدای جان اولمق ایدی چونکم حق تعالی بغدایسز سزه اون ویرمکه واونسز جان وتنه قوت
وغدا ویرمکه قادر اوله پس عارف بو صورته اعتبار ایتیوب هرشیده مؤثر حقیقی اولان حق تعالی حضرتلرنی
کورر وهمان انك طالبی اولور ورمالك اون اولمسنك قصهسی برقاچ یرده مرور ایلمشدر تکراره حاجت یوق
(مثنوی) صورت ازبی صورت آید دروجود * همچنان کز آتشی زادست دود * صورت وجوده بی صورتدن کلور
انجلین که دود بر آتشدن طوغمشدر یعنی نقدر صورت وارایسه بو صورتلرك جملهسی صورتسز اولان عالمدن وجوده
کلمش وظهور قیلمشدر انجلین که بر آتشدن دخان طوغمشدر بو صورتلر دخان وعالم معنی کبیدر دخان آتشدن نیجه
طوغرایسه صورت عالمی دخی بی صورت اولان مصوردن اویله طوغر (مثنوی) کمترین عیب مصور در خصال
چون زبی یابی بپیش آید ملال * مصور ومنقش اولان شیلرکه خصالده کمترین عیبی چونکم انی بیابی کورهسن
ملال کلور یعنی بو مصور ومنقوش اولان اشیانك عالم صورته نسبتله عیبو بی کورهسن واکا متصل نظر ایدر کورهسن
اندن سکا ملالت وسآمت کلور زیرا کثرت مشاهده قلت حرمته سبب اولور (مثنوی) حیرت محض آردت بی صورتی
زاده صدکون آلت ازبی آلتی * اما بی صورتلك سکا حیرت محض کتورر صدکونه آلت بر آلتسزدن طوغمشدر بی آلتیده
اولان یا وحدت ایچوندر بی صورتیده اولان یا مصدریه اولمق مناسبدر وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه چونکم سن
بر صورتی چوق کورهسن سکا اندن ملال کلور اما صورتسز اولان حضرتنه هرنقدر ناظر اولسك وبی صورت اولان عالمی
هرنقدر مشاهده قیلسك سکا حیرت محض کتورر وسندن ملالت وسآمتی کیدرر وسنی ذوق دائم ومست وهائم
مرتبهسنه یتورر نیجه یوزبیك الات واسباب بر آلتسز اولان صانعدن طوغمش وماده ومدته محتاج اولمین خالق

هچوندن ظهوره كلمش (مثنوى) بى زدستى دستها بافد همى * جان جان سازد مصور آدمى * آنچنان كاندر دل
از هجر ووصال * ميشود بافيده كونا كون خيال * السزلكدن اللراوور همیشه جان جان مصور آدمى دوزر انجلين
كوكل ایچره وصالدن وهجراندن كونا كون خيال اورلمش اولور يعنى بى دستلك عالمندن كه انده اصلا ال وآلت يوقدر
اول صانع قديم دستلر وجارحه لر اوررهمیشه صنعتلر اشليجى دستلرى وبازولرى بى آلت ايجاد ايدوب وجوده كتورر
اول جانك جانى بى آلت آدمى زاده بى مصورد وزروا كابويله قدوقامت وخدوصورت وير واحسن تقويم اوزره خلق
ايدوب مرتبۀ كماله ايركورر اول بى دستلك عالمندن اللرك وقوللرك اورلمسى وظهوره كلمسى فى المثل اكا بكزركه كوكل
ايچره برنسنه نك هجراندن كونا كون خيال اوربلور وكذلك برشيئك وصالندن هم كونا كون خيال ظهوره كاور
وحقيقتده قلب ايچره بوانواع خيالاتى خلق ايلين حضرت حقدر هجران ووصال بوانواع خيالاتك وجودنه اورته لقده
برر آلت ملاحظه در اما مؤثره بكزه مك احتمالى يوقدر (مثنوى) هيچ ماند اين مؤثر با اثر * هيچ ماند بانك ونوحه
باضرر * هيچ بو مؤثر اثره بكزرمى هيچ بانك ونوحه ضرره بكزرمى اثردن مراد مثلا كونا كون خيال ومؤثردن مراد هجر
ووصالدر وبانك ونوحه دخى اثر وضرر مؤثردر لكن بونلر مؤثر مجازيدر ومؤثر حقيقى الله تعاليدر يعنى فى المثل
وصال وهجران وضرر وزيان مؤثرلردر هجران ووصالدن نيجه كونه خيال طوغر وضرر وزياندن دخى فرياد ونوحه
ظهور ايلر اما هيچ بو اثرلره نظر ايله كندى مؤثرلرينه بكزرمى بومقرردركه بكزه مز كذلك جميع مصنوعات صانع قديمدن
ظهوره كلمش وانك آثارى اولمشدر اما بو اثرلر هيچ مؤثره بكزه مزلر نته كم بانك ونوحه ضرر وزيانه بكزه مزلر (مثنوى)
نوحه را صورت ضرر بى صورتست * دست خاينداز ضرركش نيست دست * نوحه ايچون صورت واردر وضرر
بى صورتدر ضرر ديده اولنلر ضرردن اوترى اللرين چينير كه اول ضررك الى يوقدر بو بيت اثرك مؤثره بكزمديكنى
واثرك صورتى اولوب مؤثرك بى صورت وبى دست اولديغنى طالبه تفهيم ايچون مثل موقعنده ديمشدر فى الحقيقه
برادمه برضرر كلسه اول آدم اول ضرردن اوترى نوحه وفرياد قيلسه اول نوحه وفريادك ظاهر ومسموع اولمسى
اعتبار يله صورتى اولور اما انك قلبنه تأثير ايلين ضرر وزيانك صورتا الى يوقدر پس اول ضرر وزيانك بى صورت اولمسى
انجق بى دست اولمسندن عبارتدر يوخسه مجرد بى صورت اولمسندن عبارت دكلدر كه اكثر ضرر وزيانك خود صورتى
واردر مثلا نقصان اموال وهلاك زرع وضرع وموت خيل وبغال كبى لكن بو ضررلرك الى يوقدر كه ضرر ديده اولان
كمسه يى نوحه وفريادة كتوره بو اعتبار له ضرر بى صورت اولمش اولور ومصرع ثانيده كش نيست دست ديملرى
بو معنايى تأييد قيلور چونكم ضرر بى صورتست ديكله ضررك بى دست اولمسى مراد ايلديلر بو مثل من وجه نالايق
اولديغيچون بيوردلر (مثنوى) اين مثل نالايقست اى مستدل * حيلۀ تفهيم راجهد المقل * اى مستدل بو مثل
من وجه لايق دكلدر نهايت حيلۀ تفهيم ايچون جهد المقل درجهد طاقته ومقل فقيره وقليل البضاعه اولان
كمسه يه دير لر جهد المقل فقيرك طاقتى يتديكى قدر ويرديكى نسنه يه ديرلر وتوضيح معنى بويله ديمك اولوركه بزمقدما اثرى
نوحه وفغانه ومؤثرى ضرر وزيانه تمثيل ايدوب نوحه نك صورتى واردر وضرر بى صورتدر ديمش ايدك وبوندن مراد آثارك
با صورت اولمسى ومؤثرك بى دست وبى آلت اولمسى مراد ايلمش ايدك امدى اى مستدل بو مثل بو خصوصده من وجه
نالايقدر شو اعتبار له كه اكثر ضرر وزيان خود هب صورتده در وضرر كلسه اول ضرر كورينور بو وجهدن بو مثل
نالايقدر اما ضرر وزيان بى دست وبى آلت بر كمسه نك قلبنه تأثير ايدوب انى نوحه وفريادة كتورديكى اعتبار له لايق اولور
طالبه حيلۀ تفهيمدن اوترى فقيرك طاقتى يتديكى بو قدردر بونى معذور طوترسن وبوندن مقصود همان بى دست
وبى صورت اولان ضرر وزيانك اثرى ظاهر ايكن كنديسنك باطن اولمسنى طالبه تفهيم ايلمك ايچون بونى برخوش فهم
ايدرسن (م ى) صنع بى صورت بنكارد صورتى * تن برويد با حواس وآلتى (تا چه صورت باشد آن بر وفق خود) اندر آرد
جسم را در نيك وبد * بى صورت اولان صنع الهى بر صورت يازر بعض نسخه لرده نكارد يرينه بكارد واقع اولمشدر برويد
لفظنه لايق ومناسب اولان دخى بودر بو نسخه اوزره معنى بى صورت اولان صنع الهى بو عالم شهادته بر صور تخمنى
اكر هماندم تن حواس وبر آلت ايله بتر واعضا وجوارحله وحواس وقوا ايله بر جسم شجر كبى كاوب ظهور ايدر تا كم اول صنع
الهينك اكديكى صورت لوح قضاده نه كونه صورت اولديسه اول صورت كنديسنك وفق واستعدادى اوزره جسمى
نيك وبده كتورروا كر اول صورت معنوى نيك ايسه جسمى نيكه كتورروا كر بد ايسه جسمى هم بده كتورروا الحاصل اول
لوح مبينده نقش اولان صورت هر نه كونه صورت ايسه كنديسنك وفق ومقتضاسى اوزره بو عالم اجسامده جسمى اكا
كوره تجزيه ايلر (م ى) صورت نعمت بود شاكر شود * صورت مهلت بود صابر شود * صورت رحمى بود بالان شود
صورت زخمى بود نالان شود) صورت شهرى بود كيرد سفر) صورت تيرى بود كيرد سپر * صورت خوبان بود عشرت كند

صورت غيبى بود خلوت كند * صورت محتاجى آرد سوى كسب * صورتى بازوورى آرد بغصب * مثلا صورت
نعمت اولسه اول انك جسمى شاكر اولور يعنى منعمه حمد وثنا وميل ومحبت وخدمت وطاعت قيلور اكر مهلت
صورتى اولورسه صابر اولور يعنى مراد اولان نعمت اله كلزسه صورت باغلمز وبلكه مهلت صورتى كورينورسه
بالضرورى صابر اولور اكر بر رحم صورتى اولورسه بالان اولور اكر برزخم صورتى اولورسه نالان اولور بالان بالبدن
لفظندن صفت مشبهه در اورايجى ونشو ونما بوليجى معناسنه در يعنى اكر مؤثر حقيقى جانبندن انسانه بر رحم وشفقت
صورتى كورينورسه اول انسانك جسمى اوزايجى ونشو ونما بوليجى اولور واكر برزخم صورتى اولورسه اغليجى وناله ايليجى
اولور اكر برشهر صورتى اولورسه جسم انسانى سفر طوتر اكر برتير صورتى اولورسه سپر طوتر يعنى مؤثر حقيقى طرفندن
برشهرك صورتى بركسه نك قلبنه كاوب تأثير ايلرسه اول كمسه نك جسمى اول شهر جانبنه سفر ايدر واكر مؤثر حقيقى
طرفندن برتير صورتى كورينور ايسه جسم اكا مقابل سپر طوتر اكر خوبلر صورتى تأثير ايلرسه عشرت ايلر اكر غيبه
منسوب صورت اوله خلوت ايلر يعنى بركسه نك قلبنه غيب اولمغه منسوب برصورت كلسه وانك دروننه تأثير قيلسه
اول كمسه ناسدن خلوت اختيار ايلر محتاجلك صورتى جسمى كسب جانبنه كتورر بازوورلك صورتى غصبه
كتورر يعنى بركسه نك درونده محتاجلك صورت باغلسه وانك قلبنه تأثير قيلسه اول صورت ذكر انك جسمنى
كسب وكاره كتورر وبركسه نك قلبنده بازوورلك صورت باغلسه وقويلك وزور اورلك انك دروننه تأثير قيلسه
بو بازوورلك صورتى انى بعض ضعيفك مالنى ومتاعنى غصب ايلمكه كتورر بركسه يى غصب ايلر كورهسن انك لوح
ضميرنده بازوورلك وزوراورلك صورتى واردر بونى بيل وبركسه يى دخى كار وكسبه مشغول كورهسن انك دروننده
احتياج صورتى واردر بونى دخى اثردن مؤثره بويله استدلال قيل كذا وكذا الى غير النهايه (م ى) اين زحد واندازها باشد
برون * داعى فعل از خيال كونه كون * بى نهايت كيشها وپيشها * جمله ظل صورت انديشها * بو حددن واندازه لردن
بيرون اولور كونا كون اولان خيالدن فعلك داعيسى وتقدير كلام كونا كون اولان صور خياليه دن داعى فعل وعمل
اولان بو صور حدلردن واندازه لردن خارجدر ديمك اولور يعنى زمين قلبه حق تعالى هر نه كونه صورت ذهنيه تخمنى
اكسه ولوح خياله هر نه كونه صورت مقصودى تحرير ايتسه اول درونده اولان صورت خياليه جسمك فعلنه داعى
اولور وجسم اول صورته موافق حركت وعمل قيلور بو صورت خياليه ايسه حد واندازه دن بيروندر كه خيالاتك انواعى
واصنافى چوقدر وبركسه نك درونده اولان خيال وانديشه سنك صورتنى جسمك فعلندن وعملندن بيلمك وحركت
جسمانيه سندن صورت فكريه سنه استدلال قيلمق ممكن وقابلدر زيرا البته اثر مؤثره دلالت ايليجيدر پس نهايتسز
كيشلر وپيشه لر جمله سى انديشه لر صورتنك سايه سيدر يعنى بو عالم شهادتده سن نقدر مذهبلر كورر ايسك ونقدر
صنعتلره وحرفتلره نظر ايركورر ايسك بو جمله سى درونده اولان انديشه لرك صورتلرينك سايه لرى واثرليدر هر كسك
صنعتندن انديشه سنك نه مرتبه ده ونه صورتده اولديغنى بيلمك قابلدر وهر كسك مذهبندن وكيشندن صورت
فكريه سنه استدلال ايلمك هم ممكندر (مثنوى) بر لب بام ايستاده قوم خوش * هر يكى را بر زمين بين سايه اش
صورت فكرست بر بام مشيد * وان عمل چون سايه بر اركان بديد * فعل بر اركان وفكرت مكتتم) ايلدر تأثير ووصلت
دو بهم * مثلا بر طامك كنارنده بر قوم خوش طورمشلر انلرك هر برينك زمين اوزره سايه سنى كوركه انلرك زمين اوزره
اولان سايه لرى هم متعدد وهم متفاوتدر كذلك صورت فكر عالى ومحكم اولان طام اوزره طورمشدر
لكن اول عمل سايه كبى اركان اوزره بديد وظاهردر مشيد عالى ومحكم معناسنه در يعنى صور فكريه طام اوزره طوران
قوم كبيدر وبو اركان اعضا اوزره ظاهر اولان اعمال وافعال صور فكريه نك ظلالى كبيدر كه اركان
اولان اعمالدن صور فكريه نك نه كونه اولديغنه استدلال ايلمك قابلدر فعل اركان اوزره ظاهر وفكرت باطنده
مكتتم ومخفيدر ليكن وصلتده وتأثيرده ايكيسى برى بر يله جمعدر زيرا صورت فكريه مؤثر وعمل اركان انك اثريدر
اثر مؤثردن جدا دكل بلكه معناده برى برينه متصلدر (م ى) آن صور در بزم كز جام خوشيست * فائده اوبى خودى
وبيهشيست * بزمده اولان صورتلر كه خوشلق جامندندر انك فائده سى بيخودلق وبيهوشلقدر يعنى شول صورتلر كه
خوشلق جامندندر بزم صفاده حاصل اولدى اول صورتلرك نتيجه وفائده سى بيخود اولمق وبيهوشلق مرتبه سنى بولمقدر
(مثنوى) صورت مردو زن ولعب وجماع * فائدش بيهوشى وقت وقاع * صورت نان ونمك كان نعمتست * فائدش
آن قوت بى صورتست * مرد وزنك وملاعبه وجماعك صورتى بو صورتك فائده سى واثرى وقاع وقتنك بيهوشلغيدر كه
وقت جماعده اولان ملاعبه نك ومرد وزنك اجتماعنك اثرى اول حينده اولان بيهوشلق اولور واول صورت اجتماعيه
مؤثر وبو ذوق وبيهوشى انك اثرى اولور بعض مؤثر خفى ومستور اولوب انك اثرى ظاهر وآشكار اولديغى كبى بعض اثر

دخی واردرکه مخفی ومستوردر وانک موثری ظاهر واشکاردر مثلا شول صورت نان ونمک که اول نعمتدر انک فائده
واثری اول بی صورت اولان قوت بدنیه در نان ونمک موثر صوری وقوت بدنیه اثر مخفیدر (مثنوی) در مصاف
آن صورت تیغ وسپر * فائده‌ش بی صورتی یعنی ظفر * مدرسه وتعلیق وصورتهای وی * چون بدانش متصل
شد کشت طی * مثال آخر مصافده یعنی حرب وقتال ظفرلرنده اول صورت تیغ وسپر انک فائده واثری صورتسزلک
یعنی ظفردریا وحدت ایچون اولوب انک فائده‌سی برصورتسز که مراداندن ظفردر دیمک هم وجهدر وکذلک مدرسه
ومدرسه‌یه جمعی تعلیق ایلمک وانک صورتلری مثلا کتاب یازمق وکتاب مطالعه قیلمق ومدرسک اوکنده کتاب اوقومق
کبی چونکم بو صورتلر دانشه متصل اولدی اول صورتلر طی اولدیکه اول صورتلردن مراد ونتیجه علم ایدی چونکم
علم حاصل اولدی اول صورتلر منطوی اولدی (مثنوی) این صور چون بندهٔ بی صورتند * پس چرا درنفی صاحب
نعمتند * این صور دارد زبی صورت وجود * چیست پس برموجد خویشش جحود * خود ازو یابد ظهور انکار او
نیست غیر عکس خود این کار او * بو صورتلر چونکم بی صورتک بنده‌سی درلر پس نیچون بونلر صاحب نعمتک
نفینده درلر یعنی بو صورتلر چونکم منعم حقیقی اولان پادشاهک مخلوق وبنده‌سیدرلر پس بونلر نیچون صاحب نعمت
اولان منعملرینک نفینده اولورلر ونفی اله قیلورلر وغیرک خدمت وعبادتنه مشغول اولورلر نته کم سوفسطائیه حقیقت
اشیانک نفی ایدرلر ودهریه حضرت خدانک نفی ایدرلر مع هذا بو صورتلر جمیعا بی صورت اولان موجد حقیقیدن وجود
طوتر وبو جمله صورتلرک ظاهردرکه وجود وحیات وقیامی کندی موجدندن اخذ ایدر پس کندی موجدنه بو انکار
ومخالفت ندر خود نظر حقیقت بینله نظر اولنسه اول صورتلرک انکاری ظهوری اول موجد وصانعدن بولور عکسدن
غیری دکلدر خود اول صورتلرک بو کاری یعنی سنکه بر نیچه صورتلرده مثلا انکار کوره‌سن خود اول صورتلرک
انکاری ظهوری اول خدادن بولور اول صورتلرک بو کونه کاری وکرداری عکسدن غیری دکلدر که هر منکرک وجودنده
اولان انکاری خالق ایلین حق تعالی حضرتلریدر پس منکرک وجودنده اولان انکار حق تعالینک خلق ایلمسنک
عکس واثری اولور وحق تعالینک خلقی وایجادی هم انک علمنه وارادتنه موافق اولور پس هرکسک بنای وجودنده
موجود اولان اکر اقرار واکر انکار هرنه ایسه اول صانع قدیمک علم وارادتنک عکسی واثری اولور (مثنوی)
صورت دیوار وسقف هرمکان * سایهٔ اندیشهٔ معماردان * کرچه خود اندر محل افتکار * نیست سنک وچوب
وخشتی آشکار * مثلا دیوارک صورتی وهر مکانک سقفی معمارک اندیشه‌سنک سایه‌سی بیل بهرحال خانه‌نک سقفی ودر
ودیوارنک صورتی معمارک علم واندیشه‌سنک عکس واثریدر اکرچه خود افتکارک محلنده سنک وچوب وبرخشت
آشکار دکلدر یعنی معمار خانه‌یی وخانه‌نک درودیوارنی افتکار وتصور ایلدیکی محلده آشکارا سنک وچوب وبرخشت
یوقدر لکن اول افتکار وتصورک نتیجه‌سی سنک وچوب وخشتک بری بری اوزره ترتیب اولنمسی وبنا قیلنمسی اولور
چونکم بو مثل معلومک اولدی (مثنوی) فاعل مطلق یقین بی صورتست * صورت اندردست او چون آلتست
که‌که آن بی صورت از کتم عدم * مر صور را رو نماید از کرم * تا مدد کیرد ازو هر صورتی * از کمال وازجمال وقدرتی
پس فاعل مطلق یقینا بی صورتدرکه اول فاعل حقیقینک اصلا بر شکل وصورتی یوقدرکه اول جسم وجسمانی دکلدر
وصورت انک دست قدرتنده آلت کبیدرکه کاهی اول بی شکل وبی صورت اولان پادشاه کتم عدمدن صورتلره کرمندن
یوز کوستررد بونده اولان رویدن مراد وجه صفت الهیدرکه مابعدنده اولان بیت دخی بو معنایی مؤید اولور یعنی
بعض وقت اولورکه اول شکل وصورتدن منزه ومقدس اولان فاعل حقیقی کتم عدمدن انک وجه صفاتنی کورمکه
قابل ومستعد اولان عاملرک وعارفلرک صورتلرینه کمال کرمندن یوز کوستررتا که هر برصورت انک کمالندن وجمالندن
وقدرتندن بر مدد طوته وهرکس استعدادی قدرانک صفاتندن براثر اخذ ایده هرکس کندیده اولان قدرتی وقوتی
وکمالی وجمالی وبونلر امثالی اولان خصالی انک اوصاف علیه‌سندن المشدر واول فاعل حقیقی هرکیمه بو صفتلرله
یوز کوستردی ایسه اول کسه کندی وجودنده اولان صفتلری همان اول جمیل الصفات اولان پادشاهدن بیلمشدر
(مثنوی) باز بی صورت چو پنهان کرد رو * آمدند از بهر کد در رنک وبو * صورتی از صورتی دیکر کمال * کر بجوید
باشد آن عین ضلال * کیرو بی صورت اولان فاعل حقیقی چونکم وجهنی پنهان ایتدی اول وقتده صورتلر احتیاجدن
اوتری رنک وبویه کدای اولدیلر یعنی چونکم شکل وصورتدن منزه ومقدس اولان خدای متعال وجه وصفاتنی صورتلردن
نهان ایلسه اول حینده اکثر صورتلر احتیاجلرندن اوتری رنک وبویه کاورلر واسباب والاته عرض احتیاج قیلورلر
فی المثل برصورت برغیر صورتدن اکر کمال استرسه اول عین ضلال اولورشو اعتبارله که اول برآخر صورت حدذاتنده
هم عاجز وفقیر ومحتاجدر واصلا برکسه‌یه اول برشی ویرمکه وبرکسه‌یی کماله ایرکورمکه قادر دکلدر وحقیقتده کامل

ومکمل

ومکمل ومانع ومعطی وضار ونافع همان حق تعالیدر پس برکسه مکمل حقیقینی قویوب کندی کبی برعاجز
صورتدن کمال ایسته‌سه واکا عرض احتیاج ایلسه اول عین ضلال اولور (مثنوی) پس چه عرضه میکنی ای بی هنر
احتیاج خود بمحتاج دکر * چون صور بنده است بریزدان مکو * ظن مبر صورت بتشبیهش مجو * چونکم فاعل حقیقی
ومکمل معنوی ومانع ومعطی همان حق تعالی حضرتلریدر پس ای بی نوای بدکوهر کندی احتیاجکی بر محتاج
آخره نیچون عرض ایلرسن اول محتاج دیکرینه قادردرکه سندن احتیاجی دفع ایلیه اول کندی نفسندن احتیاجی
دفع ایلمکه قادر دکلدر پس اکر عرض احتیاج ایلرایسک اصلا احتیاجی اولمین غنی مطلقه وقادر وقوی اولان حضرت
حقه ایله تاکم سندن اول احتیاجی دفع ایلیه وسنی غنی اولمق مرتبه‌سنه ایرکوره چونکم صورتلر بنده ومخلوقدر
انی یزدان حضرتلرینه سویلمه واکا صورت ظن ایلمه انی تشبیهده استمه یعنی چونکم بو صور محسوسه فی الحقیقه بنده
ومحتاجدر اول صور محسوسه‌یی یزدان حضرتلرینه اطلاق ایلمه وانک صورتی واردر ظن ایلمه وانی تشبیه
مرتبه‌سنده دیلمه که اول پادشاه مطلق شکل وصورتدن منزه ومقدسدر واصلا انک مثلی وصورتی یوقدر نته کم
(لیس کمثله شیء وهو السمیع العلیم) بیورمشدر اکر بوراده برسؤال اولنورسه بویله دیوکه محققلر حضرت قرآنده بی معنی
وزاید اصلا برحرف یوقدر بهرحال زائد شکلنده اولان حروفک هربری برمعنایه اشارت اولور وبرنکته‌یی افاده قیلور
دیمشلردر اولیه اولیجق کمثله‌ده کاف مثل معناسنه اولور پس بوندن اثبات مثل لازم کلور وبو انک مثلنک مثلی
نفی قیلور انک مثلی دکل بوکا جواب ندر اصل جواب بوکه جواب نقش فصوصه اولان شرحده فص ادریسیه‌ده در
وبرمقدار دخی جلد ثانینک اوایلنه قریب که مشبه راموحدیتلرینک شرحنده تحریر اولنمشدر وبعض محلده دخی
مناسبتله تحقیق قیلنمشدر اما بونده اجمالا جواب شیخ اکبر قدس سره العزیز حضرتلرینک فتوحاتده یازدقلری اوزره
اولدرکه اکر کاف زائد اولمز ایسه مثلدن مراد انسان اولور ومعنی انسانک مثلی یوقدر دیمک اولور * وان الله خلق آدم
علی صورته * حدیث شریفی حق تعالی انسان کاملی کندی صورتی اوزره خلق ایتدیکنه دلالت قیلور وصورتدن
مراد بونده صفت اولور پس بو حدیث شریف * ان الله خلق آدم علی صفته * دیمک معناسنی افاده قیلور پس
انسان کامل حقنده حق تعالینک صفتنه مماثل اولور وشرع شریفده بو حدیث شریفک موجبنجه حق تعالیه
صورت اطلاقی جائز اولور لکن صورتی صفت معناسنه تأویل ایتمک طریقیله پس مؤمن حق تعالی حضرتلرنی
بو صورت محسوسه‌دن تنزیه ایلمک وانی بی شکل وبی صورت بیلمک کرکدر نته کم بو معنالره اشارت ایدوب بیوردرلر
(مثنوی) در تضرع جوی ودر افنای خویش * کز تفکر جز صور ناید به پیش * ور زغیر صورتت نبود فره * صورتی کان
بی تو زاید در تو نه * حق تعالی حضرتلرنی اکر استرایسک تشبیه وصورتده استمه بلکه تضرعده وکندیکی افنا
ایلمکده استه زیرا تفکردن ایلرویه صورتلردن غیری کلمز یعنی اکر حق تعالی حضرتلرنی تصور وتفکر ایلمکله استیه‌سن
لابد قلبک اوکنه صورتلردن غیری نسنه کلمز بهرحال یا صورت خیالیه ویاخود صورت حسیه کلورکه قوت فکریه
وقوت خیالیه‌نک عالم محسوساتک وعالم خیالاتک وراسنده اولان لامکان عالمنه سیر وپرواز قیلمسی یوقدر پس
اکر حق تعالینی استرایسک انی تضرع ونیاز ایلمکده ودخی نفی خواطر قیلمقده وکندی وهمی ومجازی اولان وجودکی
افنا ایلمکده استه که انک استمسنک طریقی بودر یوخسه تصورات ذهنیه وترتیب مقدمات نظریه‌دن طوغمز الا انجق
صور فکریه وخیالیه اول پادشاه مطلق ایسه صورت فکریه وعقلیه‌دن منزه ومقدسدر واکر سکا صورت غیریدن
زیاده‌لک اولمیه برصورتکه اول سندن طوغرسنده یکدر یعنی واکر فرضی ای مرد عاقل سکا صورت فکریه وصور
عقلیه‌دن غیری زیاده‌لک بلکه سن زیاده‌لکی وفضیلتی همان صور عقلیه‌دن بوله‌سن پس شول برصور عقلیه که سنک
قلبکده اول سنک تفکرکسز وتصورکسز طوغرسنک تصنعکسز حضرت حق جانبندن کاوب سنک قلبکده
صورت باغلر اول صورت عقلیه بهتردر وسنک کندی فکرکله حاصل اولان صورت فکریه‌دن اول سکا اولی ونافعتردر
(مثنوی) صورت شهری که آنجا میروی * ذوق بی صورت کشیدت ای روی * پس بمعنی میروی تا لامکان * که خوشی
غیر مکانست وزمان * برشهرک صورتنه که سن انده کیدرسن ای روی بی صورت اولان ذوق سنی چکدی روی بونده
مکاندن قاتیجی وسیراب اولیجی معناسنه‌در پس معناده لامکانه دلک کیدرسن زیرا خوشلق زمان ومکانک غیریدر یعنی
مثلا کیدرسن برشهرک صورتنه چکسک واول یرده اول شهرک صورتنی کورمک ایچون سیر وسفر ایتسک بهرحال اول
شهرک صورتنه کیتمکدن مرادک برذوق وخوشلقدر پس ای آب ذوقه وخوش آبه سیراب اولان کسه اکر نظر ایلسک
سنی اول شهرک سیرنه بی صورت اولان ذوق ولذت چکمش اولور پس معناده سن بی صورت اولان ذوق جانبنه لامکان
عالمنه دلک کیدرسن زیرا خوشلق مکانده وزمانده دکلدر خوشلق اصل مکان وزمانک غیریسنده‌در (مثنوی

صورت یاری که سوی او شوی * از برای مونسی اش میروی * پس بمعنی سوی بی صورت شدی * کرچه زان مقصود
غافل آمدی * پس حقیقت حق بود معبود کل * کز پی ذوقست سیران سبل * مثلا بر یارك صورتی که سن انك جانبنه
کیدرسن اکا مونس اولمقدن اوتری کیدرسن یعنی بر یارك وغمکسارك جسم وصورتی جانبنه کیدرسن مونس اولمقدن
اوتری قصد وعزیمت ایدرسن واول مونسلك حد ذاتنده برامر وجدانیدر که معناده بولنور پس معناده سن بی صورت
جانبنه کیتدك ومعنی عالمنه توجه ایتدك اکرچه اول مقصوددن غافل کلدك ایسه ده سنك مقصودك بر یارك خود
انسیتی ایسه معنی عالمنده بر حالتدر سن انی صورتدن صانوب معنادن غافل اولدك ایسه ده ینه سن حقیقتده
بی صورت جانبنه ومعنی عالمنه کتمش اولورسن چون بو مقدمه معلومك اولدی وبو قضیه دن مقصود سکا ظاهر
اولدی ایسه پس حقیقتده معبودك حق اولور زیرا سیران سبل ذوقدن اوتری اولور یعنی حقیقتده معبود حقیقیدن غیری
هیچ بر معبود یوقدر اکرچه صورتا معبود چوقدر کذلك لا موجود الا الله مفهوم منجه حقیقتده موجود حقیقی همان
الله تعالیدر والطرق الی الله بعدد انفاس الخلایق قولنك موجبنجه الله تعالی حضرتلرینه طرق مختلفه وسبل متفرقه
عدد انفاس خلایق قدردر وبو جمله طرق مختلفه نك اقومی وسبل متفرقه نك اعدلی طریق توحیددر که صراط مستقیم
الله تعالی یه وصول بولورلکن طریق مستقیمه سالك اولنلر سعادته ونعمته واصل اولورلر والله تعالیدن نعمت وسعادت
بولورلر وسبل متفرقه یه ذاهب اولنلر الله تعالیدن نقمت وشقاوت بولورلر وخشم وغضب حقه مظهر اولورلر پس انلرك
مآلی سعادت وبونلرك مآلی شقاوت اولور وبونك تحقیقی نقش فصوصه اولان شرحمزده فص هودیه ده مذکور ومسطور
اولمشدر انده طلب اولنه وبونده توضیح معنی بویله دیمك اولورکه کل عابدك معبودی وبو جمله ساجدك مسجودی حقیقتده
حق تعالی حضرتلریدرکه لا اله الا الله کلمه سنك مفهومی اوزره فی الحقیقه معبود حقیقی همان اولدرکه واندن غیری
شیلر عبادته لایق ومستحق دکللردر وسبل متفرقه یه ذاهب اولان کسه نك سیرانی بهر حال بو ذوقدن اوتریدر واول ذوقك
موجدی حق تعالیدر پس انلر اول ذوقك اکر موجدندن غافل وبی خبر ایسه لرده ینه حقیقتده اول ذوقك خالقنه
وموجدنه توجه ایدیجی وعبادت قیلیجیلردر پس حقیقتده جملهنك معبودی حضرت حق اولور وهر شیده تصرف
قیلیجی وهر متحرکك اولان شیئك ناصیه سنی آخذ اولوب انی بر جانبه تحریك ایدیجی فی الحقیقه همان الله تعالیدر کما قال
تعالی فی سورة هود (ما من دابة الا هو آخذ بناصیتها ان ربی علی صراط مستقیم (مثنوی) لیك بعضی
روسوی دم کرده اند * کرچه سر اصل است سر کم کرده اند * لیك آن سر پیش این ضالان کم * می دهد داد سری از راه دم
لیکن بعضی یوزلرنی دم جانبنه ایتمشلردر اکرچه سر اصلدر سری کم ایتمشلردر لیکن اول سر بو ضاللر وکمراهلر اوکنده
سرلك دادنی دم یولندن ویرر سردن مراد بونده معبود حقیقی وعالم معنادر ودمدن مراد معبود مجازی وعالم صوری
وسفلیدرکه بو مجازی اولان معبودلردر وبو عالم سفلی عالم معنایه ورب اعلایه نسبتله دم منزله سنده در وحضرت خدا
وعالم معنی فی المثل سر منزله سنده در وتقدیر کلام وتعبیر مرام بویله دیمك اولورکه هر طریقك نهایتی حضرت حقه منتهی
اولورو اکرچه کل عابدك معبودی حقیقتده هم حضرت حق اولور لکن بعض طائفه یوزلرنی اسفله ایتمشلر وباطل
ومجازی اولان معبودلره عبادت وخدمت قیلمق سمتنه کتمشلردر اکرچه عبادت وخدمت همان حضرت حقه لایق
ایدی واول سرکبی اصل وغیرلر دم کبی فرع وبی اعتبار ایدی اما بوت پرستلر وحضرت حقدن غیریدن مستلر وانعام
وبهایمدن من حیث المرتبه اسفل وپستلر باشی کم وضایع ایتدیلر ورب اعلایی قویوب رب ادنی ومعبود دنی وفایه خدمت
وعبادت ایلمك طریقنه کتدیلر لکن اول باش معبود وشان شریفی جمله دن ارفع واعلی اولان مسجود بو کمراهلرك
وضاللرك اوکنده سفلی اولان صورت یولندن عالی اولان معبودلك وسر مرتبه سنده اولان مسجودلك
دادنی وفیض وعطاسنی بونلره ویرر وبو کمراهلره فیض وبخشایشی بو دم منزله سنده اولان معبودلر یوزندن ایرکورر
وتوضیح معنی مؤمن وموحد اولنلر همان معبود حقیقی حضرتلرینه عبادت ایدرلر واستعانتی دخی همان اکا حصر
وتخصیص ایدرلر وهر نقدر داد وعطا کاسه همان اندن بیلورلر ومانع ومعطی وضار ونافع همان انی مشاهده قیلورلر
اما بوت پرستلر وحضرت حقدن غیریدن مستلر بهر حال بر نقش وصورته عبادت وخدمت قیلورلر پس اول معبود
حقیقی داد وعطانی بو کمراهلره دم مثابه سنده اولان معبودلر یوزندن ویرر وبونلر مرادلرنی کندیلرك صورتده اولان
معبودلردن ومخدوملرندن رجا قیلورلر بونلره ارباب متفرقه صاحبلری دینور حتی دینانك اهلی یا ظاهرده ویا باطنده
ارباب متفرقه صاحبی اولمقدن خالی اولمازلر اما موحد اولان عارفلر واحد قهاره ورب اعلی یه عبادت قیلمقدن بری کلمزلر
(یا صاحبی السجن ءارباب متفرقون خیر ام الله الواحد القهار * آیت کریمه سی لسان اشارتله بو مضمونه دلالت
قیلور دیمشلر (مثنوی) آن زسری یابد از داد این زدم * قوم دیکر پا وسر کردند کم * چونکه کم شد جمله جمله یافتند

از کم آمد سوی کل بشتافتند * او معبود حقیقی جانبنه متوجه اولان موحد واهل معنی اول داد وعطایی وفیض ونوالی
رب اعلادن بیلور وهر نه کونه حالت ونعمت کاسه آنی خدادن بیلور وبو مشركك واهل صورت اولنلر اول فیض وعطایی
رب ادنادن بولور وصورتده اولان معطی سندن بیلور اما بر غیری قوم پا وسری کم ایتدیلر یعنی باش وایاغی ترك ایتدیلر
وبی سر وبی پا اولوب کندیلرینی بی حد وبی نهایت اولان عالم معنایه ترك ایتدیلر چونکم بونلرك دیده شهودندن جمله اغیار
وسوی کم اولدی جمله یی بولدیلر کم کلیکدن کل جانبنه سرعت ایتدیلر یعنی چونکم بو بی سر وبی پا اولان اهل توحیدك
بصر بصیرتلرندن جمله اغیار وسوی کم اولدی وغیریت واثنینیت محو وفنا بولدی جمله نك حقیقتنی بولدیلر وضایع
کلیکدن ویوق اولمقدن قورتلوب کل مرتبه سنه سرعت قیلوب واصل اولدیلرکه کل مرتبه سندن مراد مجمع اسماء
وصفات اولان مرتبه الوهیتدرکه اکا مرتبه کل تعبیر اولنور) دیدن ایشان در قصر ان قلعه ذات الصور نقش روی دختر
شاه چین را بی هوش شدن هر سه ودر فتنه افتادن وتفحص کردن که این صورت کیست (بو سرخ شریف اول شهزاده لرك
اول ذات الصور اولان قلعه نك قصرنده شاه چینك قزینك یوزینك نقشنی کورملرینك وهر اوچی بیهوش اولملرینك
وفتنه یه دوشمکلرینك وتفحص وتجسس قیلملرینك بیاننده در بویله دیوکه بو نقش وصورت کیمك نقشی ونه کونه
محبوبه نك صورتیدر (م ی) این سخن پایان ندارد ان کرو * صورتی دیدند با حسن وشکوه * خوبتر زان دیده بودند آن
فریق (لیك ازین رفتند در بحر عمیق * زانکه افیونشان درین کاسه رسید * کاسها محسوس وافیون ناپدید * بو مقدم
ذکر اولنان سوز پایان طوتمز اول شهزاده لر کزمکی ذات الصور قلعه سنك قصری اوزره حسن وشکوه ایله بر صورت
کوردیلر شکوه بونده عظمت معناسنه اولور یعنی زیاده حسن وبهجت وهیبت وعظمتله موصوف بر صورت کوردیلر
اول فریق مقدما اکرچه اندن خوبتر صورت کورمش ایدیلر لیکن بو صورت جمیله دن بحر عمیقه کتدیلر واول نقش
جمیلدن دریای عشقه دوشدیلر ترك پا وسر ایتدیلر زیرا که افیون بو کاسه ده ایرشدی یعنی بر کسه نك مفتون اولمسنه
وعاشق اولوب بر صورته تعلق وتعشق قیلمسنه اول صورتك بغایت جمیله وحسندار اولمسی لازم دکلدر نته کم مجنون
لیلادن اجمل واحسن صورتلر کوردی اصلا برینه میل قیلمدی اما لیلا بر صورتا سیاه چرده دختر ایکن اکا مجنون
عاشق اولدی انکیچونکه اکا ساقی شراب محبتی لیلانك جام وجودندن ایچردی کذلك بونلر دخی چوق صورتلر کورمشلر
ایدی لیکن بونلره اول نقش چینك کاسه تصویرندن کوکنار شرابی ایرشدی کاسه لر محسوس وافیون ناپدیددر افیون
بونده افیوندن دوزیلان کوکنار شرابی معناسنه درکه بونك سکرتی وحیرتی دانه دانه غدا ایلدکاری افیوندن زیاده در
ومراد بونده صورت عشقیدر وتوضیح معنی بو ذات الصور اولان عالمده صورت کاسه لری پیدا وآشکاردر اما هر صورتك
ایچنده موضوع اولان حالت وخاصیت ناپدید ومخفیدر کوررسنکه بر کسه بر صورتك مجنون ودیوانه سی اولور اول
صورته مائل اولان دیوانه یه صورتا نیجه کسه لر بغض وعداوت قیلور بوندن بیلورسنکه اول صورت اودیوانه یه پیمانه
اولمش واول عاشق دیوانه کندی معشوقنك پیمانه وجودندن شراب محبتی نوش قیلمش وغیریلر اندن نوش قیلمامش وبی
بهره قالمشدر (م ی) کرد فعل خویش قلعه هشربا * هر سه را انداخت در چاه بلا * تیر غمزه دوخت دلرا بی کمان * الامان
والامان ای بی امان * الحاصل قلعه هشربانك کندی فعلی وخاصیتی عقللری قاپیق وعاشق اولملری عاشق وبیهوش
ایتمك ایدی پس بو شهزاده لرك عقللری یغما ایدوب کندی فعلنی بونلرك وجودنده اظهار ایتدی بونلرك هر اوچنی ولا بلا
قیوسنه اتدی کمانسز تیر غمزه هر برینك کوکلنی دیکدی ای امانسز الامان والامان دوخت اکرچه دیکدی معناسنه در
اما بویله محللرده اوردی وتأثیر ایتدی اولور یعنی اول محبوبه نك غمزه سی اوقی بونلرك هر برینك کوکلنه اوردی وامان
ویرمیوب بونلری مفتون ودیوانه قیلدی حتی بونلرك لسان حالی الامان والامان ای بی امان اولان غمزه جانان دیمکی ذاکر
ونالی اولدی انکیچون بعضلر دخی (بیت) دین ودل بردند وقصد جان کنند * الغیاث از چشم خوبان الغیاث دیمشلردر
ومحبوبلرك چشم وغمزه سندن فریاد ایدوب امان وغیاث طلب ایلمشلردر (مثنوی) قرنها را صورت سنکین بسوخت
آتشی در دین ودلشان برفروخت * چونکه روحانی بود خود چون بود) فتنه اش هر لحظه دیکر کون بود * کورکه
چوق قرونی صورت سنکین یاقدی بر آتشی انلرك دین ودلنده شعله لندردی یعنی بعض کسه لر حجردن بر بت موزون
دوزوب تمام شکل وصورتی بر محبوب شکلنده پیدا ایلدکلرندنصکره قرون ماضیه دن نیجه قرنلری اول صورت سنکین
سوزان ایلیوب انلرك دین ودللرینه آتش شوق اورمش وانلری کندویه عابد وعاشق اولمق مرتبه سنه ایرکورمشدر
چونکم بر صورت روحانی اوله خود اول صورت انسانی نیجه اولور انك فتنه سی هر لحظه دیکر کون اولور یعنی صورت
سنکین بر بی روح وجامد نسنه ایکن انده بو قدر جاذبه وفتنه موجود اولیجق چونکم بر صورت روحانی اوله ونطقه
کاوب نیجه عشوه ونازقیله اول نه مرتبه فتان اولور دین ودلی اول نقدر غارت ویغما قیلورمش انك فتنه سی هر لحظه

دركون اولوروهر كرشمه وغمزه سيله نيجه عاقلى مجنون ونيجه هوشيارى مفتون ايلر (مثنوى) عشق صورت دردل
شهزادكان * چون خلش ميكرد مانند سنان * اشك مى باريد هر يك همچو ميغ * دست مى خاييد ومى كفت
اى دريغ * ما كنون ديديم شه زاغاز ديد * چند مان سوكند داد آن بى نديد * صورت عشقى شهزاده لرك كوكلنده
مانند سنان باتمق ودورتمك ايلدى يعنى اول كوردكلرى صورت جميله نك عشقى بركسه نك وجودنه نيزه نيجه باتوب
تأثير ايلرسه بونلرك وجودنه هم انك عشقى كلوب اويله تأثير ايتدى بونلر اول حالت فتنه يى چونكم كنديلرده كورديلر
هر بريسى سحاب قطرات امطارى ياغدرديغى كبى كوزلرندن باران اشكى ياغدرديلر وحسرت يبوب هر برى زياده
ندامتندن دريغ ديدى والنى چيندى هر برى ديديلركه بز شمدى كوردك اما شاه ابتدادن كوردى حتى اول بى نديد وبى
نظير اولان شاه بزه بوخصوصده نيجه سوكندلر ويردى والله والله زنهار اول جانبه كتمك ديو آند ويروب وصيتلر ونصيحتلر
قيلدى بونده شاهدن مراد عقل كل شاهى وشهزاده لردن هم عقل وروح وقلب شهزاده لرى اولوركه عقل كل مظهرى
اولان نبوت تختنك شاهى قلب وروح وعقل بوذات الصور اولان دنيايه كلمزدن وبونك ايچنده اولان صورتلردن
برصورته مبتلا اولمزدن اول چوق وصيتلر ونصيحتلر ايلمش وهر نبى دخى الله بودنياده اولان صورتلردن برينه مبتلا
اولمكز ديو سويلمشدر (مثنوى) انبيا راحق بسيارست ازان * كه خبر كردند از پايان مان * كانچه مى كارى نرويد
جزكه خار * وين طرف پرى نيابى جز مطار * انبياى عظامك خالق اوزره حق چوقدر اول جهتدنكه بزه پاياندن خبر
ايتديلر بزم پايانمزدن خبر ايتديلر ديمك دخى جائزدر بووجه اوزره پايان مان لفظنه مضاف اوقنور وانبياى عظام
عليهم السلام بزه پايان كاردن بويله ديو خبر ويرديلركه اى بنى آدم شول نفسانى وشهوانى اولان تخمى كه بودنيا
مزرعه سنده اكرسن انك محصولى خاردن غيرى بتمز وخاردكن خاردن غيرى ميوه اجتنا ايتمز وبو طرفه اوچه سن اندن
غيرى مطار بولمزسن يعنى بونفسانى وشهوانى اولان جانبه هر نقدر اوچه سن اندن اوته محل طيران بوله مزسن
وبو طرفدن محبوب ومقصود روحانى طرفنده پرواز قيله مزسن (مثنوى) تخم ازمن بركه نار بعى دهد * با پرمن
بركه تيران سو جهد * تخمى بندن آل كه تا بر ربيع ويره بنم قنادمله اوچ كه تير اول جانبه صحرايه يعنى هر برنبى كندى امتنه
بويله دير باخصوصكه افضل جميع انبيا اولان سيد المرسلين صلى الله عليه وسلم حضرتلرى كندى امتنه بوكونه
نصيحت ايتدوا كاوارث اولان هر ولى دخى مريدنه بويله سويلر اى طالب كندى بلديككى واكلديغكى ترك ايله تخم
علمى وعملى بندن آل وبنم ديديكم يره اك تا كم اول تخم بر محصول ويره والا سنك كندى بلديكك اوزره اسه ديكك يره عمل
تخمى اككك اصلا نتيجه ومحصول ويرمز اكر جانب حقيقته پرواز ايتمك وتير همتكى آتمق استرايسك بنم قنادلرمله
اوچ تا سنك تير همتك اول حقيقت طرفنه صحرايه وسهم فكرتك هدف مقصوده اصابت قيله اكر بنم پرو ازم ايله
اوچزايسك اول طرفه كيتمكه قادر اوله مزسن (مثنوى) توندانى واجبىء ان وهست * هم نوكوبى آخر ان
واجب بدست * سن انك واجبلكنى بيلمزسن وهستلكنى بيلمزسن هم سن ديرسن آخر اول واجب اولمشدر واجى ده
اولان يا مصدريه در آن لفظنه مضافدر وان لفظى بيت اولده اولان آن سوديو اشارت ايلدكلرى حقيقت
طرفنه راجع اولور وهست لفظى هستى ان تقديرنده اولوب واجبى ان اوزره معطوف اولمقده جائزدر وياسز وهست
ان تقديرنده اولمقده جائزدركه لابد قرينهٔ كلام بواولمدن برينى اقتضا ايدر وتوضيح معنى انبيا عليهم السلام
لسانندن بويله ديمك اولوركه اى طالب سن اول طرف حقانينك وجناب يزدانينك واجبلكنى وموجودلكنى
بيلمزسن يعنى انك واجب الوجود اولديغنه وموجود حقيقى اولديغنه شمدى واقف اولمزسن اما آخر سنك تير فكرتك
حقيقت مرتبه سنه ايردككده آخر هم سن ديرسن اول واجب الوجود اولمشدر وبن ممكن الوجودم كه بنم
هر وجهله قيامم همان انكله در واصل موجود اولدركه بن فانى ومتلاشيم وبنم وجودم مجازى وامر اعتباريدر
بن خود هميشه انكله زنده وانك ارادت وقدرتيله بوينده وانك امريله كوينده وانك اعلاميله داننده وانك صفتيله دارنده
وكيرنده يم والحاصل بنده هرنه وارايسه همان انكدر اول خود حقيقتده بنم وبن فى الحقيقه فانى يم ديرسن (مثنوى
اوتوست اما نه اين تو آن توست * كه درآخر واقف بيرون شوست * اوفى الحقيقه سندر اما بوسن اول سن دكلدركه
اخرده طشره اولمغه واقفدر يعنى اول واجب الوجود من حيث الحقيقه سندركه سنك ذاتك وصفاتك اندن حاصلدر
وبوسنك مجازى اولان سنلكك اول حقيقى اولان سنلك دكلدر وسنك مجازى اولان وجودك وجود وهمى وامر
اعتبارى قبيلندندركه سن بو وجود مجازى حيثيتندن ممكن الوجودسن كه اخر بو وجود مجازيدن بيرون شر اولمغه
وخلاص ونجات بولمغه واقف وعارف اولورسن ولابد بو ممكن الوجودى افنا قيلورسن واول واجب الوجودى مشاهد
اولورسن (بيت) چوممكن كرد امكان برفشاند * بجز واجب دكر چيزى نماند * ديمشلردر (مثنوى) توى آخر سوى

توى

توى اولت * آمدست ازبهر تنبيه وصلت * سنك سنلكك اول سنلكك جانبنه سكا تنبيه وصلتدن اوترى كلمشدر
انسانك ايكى ذاتى واردر برى مجازى واخرى كه بوذات هم بحسب الظاهر مخاطب اولور وتكلم قيلوب انا ديرلكن بوكا
انانيت موهومى ومجازى ديرلر وبر ذاتى دخى واردركه اول حقيقى واوليدركا عين ثابته ديرلر واصل مخاطب حقيقى
وانسانك حقيقى اولدر توى اول ديدكلرندن مراد بومخاطب حقيقى اولان عين ثابته مراد اولور وتوى آخر ديدكلرندن
مراد بوذات مجازى وصورت جسمانى اولور وتقدير كلام بويله ديمك اولوركه اى انسان آخركى سنلكك ومجازى اولان
بنلكك سنك اولكى اولان سنلكك وحقيقى اولان بنلكك جانبنه سكا تنبيهدن اوترى وسنى اكا واشدرمقدن اوترى
كلمشدر تاكم بومجازى اولان وجودكله اول حقيقى اولان ذاتكى بيلهسن وانكله آشنا اولمق جهتنه سالك اولهسن واندن متنبه
اولوب آنى بيلهسن وآكاه اولهسن سنك اصل حقيقتك اولور وبو اخرده اولان ذاتك مجازى وعارضيدر بوجسمانى اولان
ذاته توى اخر تعبير ايلرلرى وعين ثابته يه توى اول ديرلرى انكچوندركه عين ثابته هركسك مبداء ومنشائيدر وانسانك
ازلى واولى اولان ذاتى اولدر واخر مراتب وجود مرتبهٔ انسانيت وعالم طبيعتدر پس بو بشريت وجسمانيت مرتبه سى
عين ثابته يه كوره توى اخر اولور واول اول برذات كبى دروانك سايه سى كبيدر وبومجردا كا تنبيه وصلتدن اوترى كلمش
وانك مقتضياتنه واسرارنه آيينه اولمقدن اوترى ظهور قيلمشدر (مثنوى) توى تودر ديكرى آمد دفين * من غلام
مرد خود بينى چنين * سنك تولكك برغيريده دفين كلدى بن بويله خود بينك غلاميم يعنى اى انسان سنك حقيقى
اولان سنلكك وازلى اولان بنلكك مجازى وعارضى اولان سنلكده مدفون كلدى ومخفى اولدى وبوسنك مجازى اولان
وجودك وكنديلكك ظاهر واشكار اولدى اكر بو مجازى اولان وجودكى كوريجى وبونك سيرت وخاصيتنى كوستريجى
اولورسك بين الانبيا والاوليا مذموم ومعيوب اولورسن وعند المحققين فرعون ونمرود صفتلريله اتصاف قيلورسن
اما اكر اول حقيقى اولان ذاتكى كوريجى وانك خاصياتنى واسرارنى كوستريجى اولورايسك انبيا عليهم السلام واولياى
كرام قتنده مقبول وممدوح اولورسن وبوكونه خودبين وخودنما اولمقدن انلرك مغبوطى ومحبوبى اولورسن كه من
غلام مرد خود بينى چنين بيوردقلرى بويله خود بينه اول صاحب دولتك زياده رشك وغبطى اولديغنى اشعار ايلر (م ى)
انچه در آيينه مى بيند جوان * پير اندر خشت بيند پيش ازان * اول نسنه يى كه جوان آيينه ده كورور پير اندن اول
انى كرپيچ ايچره كورور پيردن مراد كامله ايرن وحقيقت كارى كورن عارفلر اولور وجواندن مراد عرفانده نقصانى اولان
وحقيقت كارى كورمين دلكه هرشى صورت باغليوب وهر حال ظاهر وآشكار اولدقدنصكره كورن كمسه لر اولور يعنى
اول صورت حالى كه ناقص المعرفه اولان يكتلر آيينه ده كورورلر وتمام صورت باغليوب ظاهر اولدقدنصكره مشاهده
قيلورلر بوواصل وعلم ومعرفتده كامل شول مرتبه حقيقت بين اولوركه انلر اول صورت حالى وجودلرى آيينه سنده
كوردكلرندن مقدم خشت كثيفده كورور يعنى دخى اول حال هنوز ظلمت وكثافت عالمنده مستور وناپديد ايكن
انى مشاهده ومعاينه قيلورنته كم شاه جهان ومعدن علم وعرفان اول شهزاده لرك نتيجهٔ حالنى وخاتمهٔ اعمالنى مقدم
كوردى وانلره وافر وصيتلر ونصيحتلر ايدوب اول بلالردن وعنالردن خبر ايركوردى اما انلر تا باشلرينه كلمينجه وآيينهٔ
وجودلرنده اول حالتلر محسوس وظاهر اولمينجه كورمكه قادر اوله مديلرنته كم بيوردلر (مثنوى) زامر شاه خويش
بيرون آمديم * با عنايات پدر باغى شديم * سهل دانستيم قول شاه را * وان عنايتهاى بى اشباه را * نك درافتاديم
درخندق همه * كشته وخستهٔ بلا بى ملحمه * چونكم اول شهزاده لرك باشنه بو بلالر كلدى وانلر كندى وجودلرى
آيينه سنده بوصورت حالى كوردى ومشاهده قيلدى هر برى كندى كناهنه وتقصيرينه معترف اولوب ديديكه بز كندى
پادشاهمزك وپير ومقتدامزك امرندن بيرون كلدك وپدرك عنايتلرينه باغى وياغى اولدق وانك وصيت ونصيحتنى
طوتميوب امر شريفنه مخالفت قيلدق اول پادشاه عادلك قول شريفنى ودخى اول بى اشباه اولان عنايتلرنى سهل
بيلدك بى اشباه بى مثال معناسنه دريعنى اول شاه پراتباهك قول شريفنى وامر لطيفنى سهل بيلدك وانك بى امثال
وبى اشباه اولان عنايتلرنى دخى خوار وحقير عد ايلدك اشته دوكليمز بلا وعنا خندقنه دوشدك ملحمه سز بلانك خسته
وكشته سى اولدق ملحمه جنكه وجنك يرينه ديرلر يعنى بونلر ديديلر وكناهلرينه وخطالرينه مقر ومعترف اولوب بوكونه
سويلديلركه اكرچه برشاه عاقلك قول شريفنى سهل بيلدك اما كورشمدى جنك وجدالسز خستهٔ بلا وكشتهٔ ولا
اولوب خندق محنت وعنايه دوشدك ومحنت زده اولوب وفلاكتلرده قالوب شاشدق ديديلر بونده عقل كل شاهى اولان
نبى كريمك قول شريفنى سهل طوتن وشرع شريفنه تهاون ايدن كمسه لرك عاقبت بربلا خندقنه دوشمسنه وعاجز قالوب
شاشمسنه اشارت واردر مؤمنه لايق اولان اول حضرتك امر شريفنه تعظيم ايتمك وانك بيورديغى يوله كيتمك ونهى
ايلديكندن اعراض واجتناب قيلمق وعقل وكياستنه مغرور اولمقدر تاكم صكره پشيمان اولميه وبلايه دوشمسه كده

عاجز قالمیه (م ی) تکیه بر عقل خود و فرهنك خویش * بودمان تا این بلا آمد بپیش) بی مرض دیدیم خویش و بی زرق
آنچنانکه خویش را بیمار دق * علت پنهان کنون شد آشکار * بعد ازان که بند گشتیم و شکار * کندی فرهنکمزه
وعقلمزه بزه اتکا ایلمك اولدی تا کم بو بلا اوکه کلدی کندیمزی مرضسز و قصورسز کوردك انجلین که دق بیماری کندوبی
کوررق کسر ر ا ایله بنده لکه دیرلر و دق کسر د الله بر کونه مرضدر که اکا زنجه کوز لحه ورم دیرلر اکا مبتلا اولان کسه
کندیسنی صحیح المزاج صانور اما کند بکه هلاکه مشرف اولور و بر کون خبری یوق ایکن دوشوب اولور کورکه علت
پنهان شمدی آشکار اولدی اندنصکره که بند و شکار اولدق یعنی اول شهزاده لر بلایه دوشدکدنصکره کندی جرملرینه
وقصور و فهملرینه معترف اولدیلر و مرشد و رهبردن معرض اولمنك و اکا مخالفت قیلمنك سوء خاتمه سنی و قبح نتیجه سنی
مشاهده ایلدکلری حینده بری برلرینه بویله دیدیلر که ای اخوان بزم کندی عقلمز اوزره اتکا و اعتماد ایلمك وارایدی
حتی بو بلا بزم اوکمزه کندی عقلمز و رایمزه اعتماد ایلدیکمز ایچون کلدی بز اول طبیب الهینك قتنده ایکن
کندیمزی دق خسته لکنه مبتلا اولان بیمار کبی بی مرض کوردك و ازاد و حر ز برکسه نك اسیر و بنده سی
دکلز دیدك مکر اول زمانده بزم باطنمزده علت معنوی و مرض روحانی وار ایمش اول علت نهانی شمدی بوصورت
جمیله واسطه سیله تمام بو کا بنده و شکار اولدقدنصکره پیدا و اشکار اولدی دیدیلر و ایتدکلرینه پشیمان اولوب
وافر غم ییدیلر (مثنوی) سایهٔ رهبر بهست از ذکر حق * یك قناعت به که صد لوت و طبق * چشم بینا بهتر از سیصد عصا
چشم بشناسد کهر را از حصا * سایهٔ رهبر ذکر حقدن یکدر بر قناعت صد لوت و طبقدن یکدر یعنی ای کندی عقلنه
وذکاوتنه اعتماد و اتکا قیلان و بکا مرشد و رهبر لازم دکلدر بن عقل و ادراکله طریق حقه کیدرم و حق تعالی یی ذکر
ایدرم دین کسه زنهار غافل اولمه و کندی عقل و رایکه اعتماد و اتکا قیلمه مرشد و رهبرك سایهٔ هدایتی و ظل سعادتی
سکا کندی باشقه باشکه ذکر قیلمقدن و مقتضای عقلك اوزره طریق حقه سالك اولمقدن انفع و اولیدر ازنسنه یه
قناعت ایلمك یکدر که یوز دورلو لوت و طبقلر اوله قناعت قیلمق و رهبرك خدمتنده اولمق سالکی سعادت ابدیه یه و راحت
سرمدیه یه ایرشدیرور اما لوت و طبقه مایل اولمق و رغبت قیلمق چاه شهوته و خندق معصیته دوشورر خلاصهٔ کلام
چشم بینا اوچ یوز عصادن بهتردر زیرا کوهری حصادن کورا کلمز عصادن مراد بونده عقلله استدلال ایلمکدر
حصا منکر بزه لره دیرلر یعنی بو طریق الهیده بر عاقل و دانا و چشم دلی بینا اولان کامله اقتدا ایلمك اوچیوز عقلله
استدلال قیلمق و سالك راه اولمقدن بهتر و نافعتردر انکیچونکه کوهری حجر و مدردن فرق و تمییز ایلین چشم بینادر
مجرد عقل جزوینك بو بولده فائده سی اولمز و کندی عقلنه اعتماد قیلان مقصوده وصول بولمز کرکدر که بر حقی باطلدن
وعالمی جاهلدن و عاقلی غافلدن فرق و تمییز ایلین بصر بصیرت صاحبنه اقتدا اولنه و انك بیوردیغی اوزره عمل قیلنه
والا مجرد عقلله سلوك ایلین چوق آفته مبتلا اولمق مقرر اولور (مثنوی) در تفحص آمدند از اندهان * صورت که بود
عجب این در جهان * بعد بسیار تفحص در مسیر * کشف کرد آن راز را شیخی بصیر * نه از طریق کوش بلکه از وحی هوش
رازها بد پیش او بی روی پوش * اول شهزاده لر اندوه لرندن تفحص و تجسس ایلمکه کلدیلر عجب بو نقش جهانده کیمك
صورتی اوله دیو بو کوردیکمز صورت حسنه عجبانه کونه محبوبه نك نقشیدر دیو وافر تفحص ایلدیلر بسیار
تفحصدنصکره مسیرده اول رازی برشیخ بصیر کشف ایلدی یعنی بو شهزاده لر اول تصویرك صاحبنی وافر تجسس
وتفحص ایلدکلرندنصکره بر بصیر شیخ کل مسالك و مسیرده انلره بو سر و رازی کشف ایلدی اما کوش جانبندن
دکل بلکه هوشه متعلق اولان وحی جانبندن زیرا رازلر انك اوکنده بی روی پوش ایدی یعنی اول پیر بصیر اول سر و رازی
بونلره استماع و نقل ایتمك بولندن کشف ایلمدی بلکه عقل و روحه متعلق اولان الهام الهی و اشارت ربانی بولندن کشف
وعیان ایلدی که اول کاملك اوکنده وجوه اسرارك حجاب و نقابی یوق ایدی و روی رازلر کابی پرده چهره کشا اولمش
وظهوره کلمش ایدی اعلم یا اخی حضرت مثنوی شریفك دائما بو درکه صورت حکایتی نقل بیورورلر ایکن بر سبیل رموز
وکنایه اندن بر اخر معنی مراد ایدرلر و اندن اولان ابیات و کلماتله بر آخر نکته و رازه ایما و اشارت قیلرلر بونده شهزاده دن
مراد عقل و روح و قلب اولور نته کم بر قاچ کره بیان اولندی و شیخ بصیردن مراد بر عالم و دانا و عارف و بینا مرشد کامل
اولور و شهزادهٔ چیندن مراد چین حقیقت شاهنك زادهٔ روحی اولان بکر معنوی و مخدرهٔ روحانی اولور که علم لدنی اندن
عبارتدر و اول بکر معنی و علم لدنینك بو ذات الصور اولان دنیاده نقش و تصویری حضرت نبی علیه السلامك و یاخود
اکا وارث کامل اولان بر ولینك بیوردقلری کلماتك کاغد اوزره یازیلان و مسطور اولان نقش و صورتیدر چون عقل و روح
وقلب شهزاده لری کتب و اوراق اوزره یازیلان اول نقش و صورتی کوردکلری کبی انك معناسنه و صاحبنه عاشق اولورلر
و بو نقش و صورت نه کونه حقیقتك نقش و صورتیدر دیو چوق تجسس قیلورلر و افر تفحص و تجسسدنصکره

اکر بر بصیر و روشن ضمیر شیخ کامله واصل اولورسه اول شیخ بصیر مسالك و مسیرده انلره اول کاغد اوزره یازیلان نقش
وصورتك حقیقتنی بیلدررر و انلره بو کونه خبر و یروب دیر (مثنوی) کفت نقش رشك پروینست این * صورت شهزادهٔ
چینست این * همچو جان و چون جنین پنهانست او * در مکتم پرده و ایوانست او * سوی او نه مرد ره دارد نه زن
شاه پنهان کرد او را از فتن * که نه پرد مرغ هم بر بام او * غیرتی دارد ملك بر نام او * نته کم اول شیخ بصیر اول اوچ شهزاده یه
دیدی بو کوردیککز نقش پروینك نقشندن رشکیدر که اولکر نقشی بویله منتظم ایکن بونك نقشنه غبطه ایلر چین
شاهنك دخترینك صورتیدر بو اول شهزاده جان و جنین کبی مستور و پنهاندر پرده و ایوانده او مکتمدر پرده و ایوان
اومکتمست تقدیرنده اولور انك جانبنه نه ارونه عورت یول طوتر پادشاه انی فتنه لردن اوتری پنهان ایلدیکه اکر او خلقه
یوز کوسترسه ایدی ناس فتنه یه دوشوب جمله سی انك طالبی اوله لردی و هر بری کندی کارلرنی فراموش ایدوب ترك
قیله لردی ملك انك نامی اوزره بر عظیم غیرت طوتر که انك طامی اوزره قوش هم اوچمز پادشاه انك اوزرینه تا بو مرتبه
غیرت طوتر بو صورت حکایه در و بوندن مقصود اولدر که شیخ بصیر و عارف روشن ضمیر شول زمانده که عقل و روح
وقلب شهزاده لرنی بکر معنی و علم لدنی نقشنه و تصویرنه عاشق کوره و انلر اول تصویرك حقیقتنی جست و جو ایله
مشاهده قیله اول زمانده انلره بو کونه خبر و یروب دیر که بو کوردیککز نقش و تصویر بر پروین نقشنك مغبوطیدر
وچین حقیقت شاهنك روحندن تولد ایلین بکر معنینك نقش و صورتیدر (اطلبوا العلم ولو بالصین) حدیث شریفی
بو علم لدنیدن خبر و یررو چین حقیقتدن بو بکر معنینك عاشق و طالبی اولمقلغه اشارت قیلور اول بکر معنی و مخدرهٔ
روحانی و جنین کبی پنهان و مستوردر پردهٔ نورانی و ایوان روحانیده اول بکر معنی و محبوب لدنی مکتم و مختفیدر اصلا
انك جانبنه ار و عورت یول طوتمز و عقل و نفس انی ادراك ایتمز چین حقیقتك شاهی اولان حضرت نبی علیه الصلوة
والسلام فتنه لردن اوتری اول بکر معنایی پنهان ایتدی و ناس انی کوروب مفتون اولمسونلر دیو انك پرده سن اچیوب
کتم قیلدی مکر که انجق قنی محرم اولنلره کوستردی انلر دخی اصلا کشف نقاب ایتمیوب قورقولرندن کوردکارینی
بیله کمسه یه دیمدیلر نته کم ابو هریره رضی الله عنه حضرتلری بو بکر معنادن و مخدرهٔ لدنیدن کشف راز ایلمکدن خبر
ویروب بیوررلر * حفظت من رسول الله صلی الله علیه وسلم وعائین فاما احدهما فبثثته واما الاخر فلو بثثته لقطع منی
هذا البلعوم * وقال حسن بن علی رضی الله عنهما (بیت) ورب جوهر علم لو ابوح به) لقیل لی انت ممن یعبد الوثنا) پس
ملك معنوی اول مخدرهٔ لدنینك و بکر معنینك نام و نشانی اوزره بیله بر عظیم غیرت طوتر شول مرتبه که مرغ عقل و فهم
انك مقامی و بامی اوزره اوچه مز و اول جانبه هیچ برکسه نك خیال و وهمی بجه مز (مثنوی) وای ان دل کش چنین
سود افتاد * هیچکس را این چنین سودا مباد) این سزای انکه تخم جهل کاشت) وان نصیحت را کساد و سهل داشت
اعتمادی کرد بر تدبیر خویش * که برم من کار خود با عقل پیش * وای اول کوکل که بو نجلین سودایه دوشدی هیچ
کسه یه بو نجلین سودا اولمسون بو انك سزاسیدر که جهل تخمنی اکدی و اول نصیحتلری کساد و سهل طوتدی کندی
تدبیری اوزره بر اعتماد ایتدی که بن عقل ایله کندی کارمی ایلرو ایلتورم یعنی اول شیخ بصیر اول شهزاده لره
اول صورت چین خصوصنده بویله دیدی لکن بو صورت حکایه در و بوندن مقصود شول بر دانا و شیخ بینا چون
برکسه نك عقل و روح و قلبی شهزاده لرنی چین حقیقت شاهنك علم لدنی و بکر معناسی تصویرنه عاشق کورسه و مجرد
کندی رأی و تدبیرنه اعتماد ایتمکله انك طالبی مشاهده قیلسه اکا بویله دیرکه وای اول کوکله که اکا بونك کبی بر سودا
دوشه و کندی عقل و رأینه اعتماد ایتمکله بو نقشك حقیقتنه بی مرشد واصل اولورم صانه هیچ کمسه یه بر بونك کبی
سودا اولمسون که مرشده اطاعتسز بو سودا باطل و بونك نتیجه سی بی حاصلدر مجرد عقل و رأیله بو نقش چینی یه طالب
اولمق و بونك صاحبنك ذاتنه وصول بولمق اول کسه نك لایقیدر که جهل و غفلت تخملرنی اکدی و اول مرشد و هادی
اولان بدرلرینك نصیحتنی سهل و حقیر طوتدی اندنصکره کندی عقل و تدبیرنه بر عظیم اعتماد ایلدی و بویله
دیو سویلدی بن کندی کارمی عقلله ایلرو ایلتورم بنم مرشده نه احتیاجم وار دروب بو نقش چینینك حقیقتنی کندی
تدبیرمله بولورم دیه (مثنوی) نیم ذره زان عنایت به بود * که ز تدبیر خرد سیصد رصد * ترك مکر خویشتن کن ای امیر
پا بکش پیش عنایت خوش بمیر * این بقدر حیلهٔ معدود نیست * زین حیل تا تو نمیری سود نیست * یارم ذره اول
عنایتدن یك اولور که خردك تدبیرندن اولان اوچ یوز رصددن ای امیر کندی مکرکی ترك ایله عنایتك اوکنده ایاق چك
خوش اول بوکا وصول حیلهٔ معدود مقدار ایله دکلدر بو حیله لردن تا سن اولمیه سن سود یوقدر یعنی شیخ بصیر
و پیر روشن ضمیر بکر معنی و علم لدنی طالبنه بویله دیرکه اول چین حقیقتك شاهنك عنایتندن بر ذره عنایت اولی
وانفع اولور که عقلك تدبیرندن اوچ یوز رصد کوزتمك اوله ای امیر پس کندی مکر و تدبیرکی ایله که مجرد مکر و تدبیر ایله

بو فیض وعطانك وصولنه مظهر اوله مزسن اول پادشاهك عنایتنك اوكنده ایاق چك واولمزدن اول خوش اول بوكا وصول معدود اولان مكر وحیله مقداریله اولمز مادامكه تدبیر وحیله‌دن اولمیه‌سن سكا نفع وفائده اولمز انكیچون حضرت نبی علیه الصلوة والسلام حضرت خدانك رؤیتنی موته تعلیق ایدوب (انكم لن ترون ربكم حتی تموتوا) بیوردی ودخی حق تعالینك وصولنه وبكر معنی وعلم لدنینك حصولنه (موتوا قبل ان تموتوا) دیمكله موت اختیاری ایله اولمكه امر قیلدی پس هركیم حق تعالی ایله آشنا اولمق وانك فیض وعطاسنه مظهر اولمق استرسه اولمزدن اول اولمك اكا لازم اولور نته‌كم بركدا صدرجهانك بخشش وعطاسنه اولمینجه واصل اولمادیغی ومرده شكلنه كیرمینجه انك احسانی بوله مدیغی بو حكایه‌دن معلومك اولور حكایت صدرجهان بخاراكه هرسایلی كه بزبان خواستی ازصدقهٔ عام بی دریغ او محروم شدی وان دانشمند درویش بفراموش وفرط حرص وتعجیل بزبان در خواست درموكب صدرجهان ازوی روبكردانید واوهرروز حیلهٔ نوساختی وخودرا كاه زن كردی زیرچادر وكاه نابینا كردی چشم وروی خود بسته واو بفراست بشناختی * بوشرح شریف وبو بیان لطیف بخاراده صدرجهانك حكایه‌سیدر هرسایل كه اندن لسانله استیدی انك بی دریغ اولان صدقه‌سندن محروم اولوردی واول فقیر دانشمند زیاده صدقه‌یه حرصندن وانی اخذ ایلمكه تعجیل وشتاب ایلمكدن وصدرجهانك قاعده‌سنی فراموش ایتمكله اول صدرجهان موكبده ایكن لسانله اندن صدقه استدی موكب عسكر معناسنه‌در چونكم صدرجهانك عادتی زبانله استین سایله برحبه ویرممك ایدی صدرجهان اول فقیر دانشمنددن یوزنی دوندردی واوایسه هركون بریكی حیله دوزردی وكندوبی مثلا كاه چادر التنده عورت ایلردی ویوه خاتونلر شكلنه كیرردی وكاهی كندیسنی باشی وكوزی باغلمش نابینا ایلردی وكورلر شكلنه كیرردی واو صدرجهان فراستله هرنه شكله كیرسه انی اكاروبیلوردی مقصود شول دانشمند اولان فقیرلردركه حق تعالینك عطیهٔ ذاتیه‌سنه نیجه حیله وخدعه ایله واصل اولمق استرلر ومجرد لسانله استیوب انی بولمق والمق طلب ایلرلر اما عادت الهی بونك اوزرینه‌دركه اول عطایی لسان حالله ولسان استعداد ایله استمك كرك وكندوبی اولمزدن اول اولمك مرتبه‌سنه ایركورمك كرك تاكم اول فیض وعطایه مظهر ولایق اوله (م ی) دربخارا خوی آن صدر اجل) بود باخواهندكان حسن عمل * داد بسیار وعطای بی شمار * تابشب بودی زجودش زرنثار * زر بكاغذپارها پیچیده بود * تاوجودش بود می افشاند جود) بخارا مملكتنده اوصدر اجلك خویی یعنی اعظم اولان صدرك خلق كریمی خواهنده اولنلره وسؤال قیلنلره حسن عمل ایدی دادبسیار وعطای بی شمار احسان ایدلك اول جودندن زرنثار اولوردی التونی كاغد پاره‌لریله صارمش ایدی تاانك وجودی وارایدی جودی نثار ایلردی یعنی وجودی حیاتده اولدقجه اول صدرجهان جود وعطایی محتاج اولنلره بذل ایلردی (م ی) همچو خورشید وچو ماه پاك باز * انچه كیرند ازضیا بدهند باز * خاك را زربخش كی بود آفتاب * زرازو در كان وكنج اندر خراب * خورشید وماه پاكباز كبی ضیادن اول نسنه‌یی كه طوتارلر كیرو ویررلر یعنی خورشید پاكباز وماه پاكباز نور وضیادن اول نسنه‌یی كه حضرت حقدن طوتوب خلقه كیرو ویردكاری كبی صدرجهان هم حضرت حقدن هرنه فیض وعطایی اخذ ایتسه بی غرض وبی عوض انی بندكان حقه ایثار ونثار ایلردی خاك زربخش كیم اوله دیرسك آفتابدر زرانك افتابدن كانده وكنج خراب ایچره‌در یعنی بوخاكه التونی بخش ایلین كیمدر دیرسك آفتاب عالمتابدر زیرا معدنلرده اولان التون اول آفتابدن حاصلدر وخراب ایچره اولان كنج دخی اول آفتابدن حاصلدر پس ماده اصلیه‌سی خاك اولان آدمینك وجودنه التونی بخش ایلین آفتاب حقیقتدر (مثنوی) هرصباحی یك كره رارانیه * تاغماندامی زونابیه * مبتلایان بدی روزی عطا * روز دیكر بیوه كان را آن سخا * روز دیكر بر علویان ومقل * بافقیهان فقیر مشتغل * روز دیكر برتهی دستان عام * روز دیكر بر كرفتاران وام * هرصباح بركروه ایچون راتبه وارایدی تاكم اندن برامت خائبه اولمیه یعنی هركون اول صدرجهاندن بركروه ایچون وظیفه وارایدی تاكم برامت انك لطف وعطاسندن بی بهره ومحروم اولمیه مثلا بركون مبتلالره یعنی مریضلره وخسته‌لره واعمالره عطا وسخا ایلردی برغیری كون اول سخا وعطایی بیوه زنلره یعنی طول خاتونلره ایلردی برغیری كون فقیر وذوقلت اولان علویلره برغیری كون دخی علم فقهه مشتغل اولان فقیر فقیهلره عطار سخا ایلردی برغیری كون عوام نالك تهی دستلرینه یعنی الی بوش وطاراولان فقیرلرینه وبرغیری كون دخی وامه كرفتار اولان مدیونلره عطا وسخا ایلردی (مثنوی) شرط اوآن بودكه كس بازبان * زرنخواهد هیچ نكشاید دهان * لیك خامش برحوالی رهش * ایستاده مفلسان دیوار وش هركه كردی ناكهان بالب سؤال * زونبردی زین كنه یك حبه مال * اول صدرجهانك شرطی اول ایدی كه كمسه زبانله التون استمیه وهیچ اغز اچمیه لیكن انك راهنك حوالیسنده خاموش اولوب مفلسلر دیوار كبی طورمشلر ایدی هرشول كمسه كه بومفلسلرك میانندن لب وزبانله سؤال ایلیه‌یدی اول صدرجهاندن بوكناهدن اوتری برحبه مال

ایلمز

ایلمز واسانه كلدیكندن اوتری برفائده واستفاده ایتمزدی (م ی) من صمت منكم نجا بد یاسه اش * خامشانرا بود كیسه وكاسه اش * انك یاسه‌سی بونلره من صمت نجا حدیث شریفنك مفهومی ایدی انك كیسه وكاسه‌سی خاموشلره ایدی یاسه حكمه ویساقه دیرلر ومصرع اول من صمت نجا حدیث شریفنه اشارت اولور یعنی هرشول كمسه كه صامت اولدی لسانك شرندن نجات بولدی پس صدرجهانك انلره یساقی سزدن هرشول كمسه كه صامت اولدی وسكوت قیلدی لسانك شرندن نجات بولدی وبنم عطا وبخششمه فائز وحائز اولدی دیمك ایدی زیرا انك كیسه وكاسه‌سی ایچره اولان خاموش اولنلره وسكوت قیلنلره مبذول ایدی (م ی) نادرا روزی یكی پیری بكفت * ده زكاتم كه منم باجوع جفت * منع كرد از پیر وپیرش جد كرفت) ماند خلق از جد پیراند رشكفت (كفت بس بی شرم پیری ای پدر پیر كفت ازمن توی بی شرم‌تر * كین جهان خوردی وخواهی توز طمع (كان جهان با این جهان كیری بجمع نادرا بركون برپیر دیدی بكا زكات ویركه بن جوع واحتیاجله جفتم چونكم پیر كه لسانله سؤال ایتدی اكاوانك خوی وعادتنه مخالف اولدی وپیردن عطاسنی منع ایلدی وپیر الابرام یحصل المرام قولنك مفهومنه تمسك ایدوب جد طوتدی واكا ابرام واقدام ایتدی حتی خلق اول پیرك جد والحاح ایلمسندن تعجبده قالدی صدرجهان اول پیره نه بی شرمسن ای پدر دیوعتاب ایتدكده پیردخی اكا ایتدی سن بندن بی شرمترسن باطمع ترسن زیرا بو جهانی یدك وسن طمعدن استرسن كه اول جهانی بو جهانله جمع طوته‌سن یعنی بوقدر زكات وصدقاتی انكیچون ویررسنكه اول جهان آخرتده دخی سنكیچون دولت ابدیه ونعمت سرمدیه حاصل اوله پس بو جهانده نیجه دولتلو ایسك اول جهانده دخی دولت عظمی ونعمت كبرایه واصل اوله‌سن وبوایكیسنی استرسن كه بوطریقله جمع قیله‌سن (م ی) خنده‌ش آمد مال داد آن پیررا * پیرتنها برد آن توفیررا * غیر آن پیر ایچ خواهنده ازو * نیم حبه زر ندید ونی تسو * اول صدرجهانه خنده كلدی وكولدی اول پیره بولطیفه‌دن اوتری وافر مال ویردی پیر اول توفیری تنها ایلتدی یعنی لسانله سؤال ایلینلردن بوقدر وافر مال تنها بو پیردن غیری اندن خواهنده اولان وزبانله سؤال قیلان اول نسنه‌یی یارم حبه التون كورمدی تسو دخی كورمدی تسو ربع درهمه دیرلر یعنی اندن برفلس احمر ایرمدی دیمك اولور (مثنوی) نوبت روز فقیهان ناكهان * یك فقیه ازحرص آمد درفغان * كرد زاریها بسی چاره نبود * كفت هرنوعی نبودش هیچ سود * فقیهلرك نوبتی كونی ناكهان برفقیه حرص وطمعندن فغانه كلدی چوق زاریلكلر ایلدی چاره اولمدی هرنوع سوز دیدی اكا هیچ نافع ومفید اولمدی وتأثیر قیلمدی (مثنوی) روز دیكر باركو پیچید پا * ناكس اندر صف قوم مبتلا * تختها برساق بست ازچپ وراست * تاكمان اید كه اوا شكسته پاست * دیدش وبشناختش چیزی نداد * روز دیكر رو بپوشید ازلباد * هم بدانستش ندادش آن عزیز * ازكناه وجرم كفتن هیچ چیز * برغیری كون اول فقیه ركوایله اباغنی صاردی مبتلا اولان قومك صفنده ناكس دوردی ركوا سكی برپاره‌سی وقول باغلدقلری بزه دیرلر وبرپاره بزدیمكه صادق اولان نسنه‌یه كوبی دیرلر تاكس نكسند درا هم فاعلدر باشی اشاغی ایدوب طورمغه دیرلر یعنی برآخر كون اول فقیر اباغنی اسكی بزله طولادی وصاردی مبتلالر قومنك صفنده باشنی اشاغه ایدوب طوردی ییندن وشمالدن بالدرینه تختهلر باغلدی تاصدرجهانه كمان كابه كه اوا شكسته‌پادر واباغی صنمش برمبتلادر صدرجهان انی كوردی وبیلدی واكلدی واكا برشئ ویرمدی برآخر كونده یوزنی كچه‌لر ایله اورتدی لبادلبدك جمعیدر لباد كچه‌یه دیرلر هم اول عزیز انی بیلدی واكناهندن وسؤال دیمكنك جرمندن هیچ شی ویرمدی (مثنوی) چونكه عاجز شد زصد كونه مكید * چون زنان او چادری برسركشید * درمیان بیوكان رفت ونشست * سرفرو افكند وپنهان كرد دست هم شناسیدش ندادش صدقه * دردلش آمد زحرمان حرقه * چونكم اول فقیه صد كونه كید ومكردن عاجز اولدی عورتلر كبی چادری اول باشنه چكدی وكندیسنی برطول عورت شكلنه قویدی كلدی طول عورتلر اورتاسنه كتدی واوتوردی باشنی اشاغه براقدی والنی كیزلدی هم صدرجهان انی بیلدی واكلدی اكا برصدقه ویرمدی انك كوكلنه حرماندن برحرقه كلدی یعنی احساندن محروم اولدیغیچون اول فقیهك كوكلی یاندی وكوكلنه حرارت دوشدی (مثنوی) رفت او پیش كفن خواهی بكاه * كه بپیچم دركفن نه پیش راه * هیچ مكشا لب نشین ومی نكر * تاكند صدرجهان زینجا كذر * بوكه بیند مرده پندارد بظن * زر دراندازد پی وجه كفن * هرچه بدهد نیم آن بدهم ترا همچنان كرد آن فقیر صله جو * آخر الامر اول دردمند اول وقتده بركفن خواهك اوكنه كتدی یعنی غریب اولان مرده‌لردن اوتری كفن بها استیجی بركمسه نك اوكنه كتدی واكا ایتدی كه بنی كفنه صار وطوله یول اوكنه وضع ایله هیچ اغزكی اچمه ودوداغكی دپرتمه اوتور ونظر ایله تاكم صدرجهان بو محلدن كذر ایلیه بولاكه كوره ظن ایله مرده قیاس ایلیه كفنك وجهندن اوتری التون اته وكفن بها ایچون برقاج التونی القا ایده هرنه ویررسه انك نصفنی سكا ویرم دیدی

اوصله جو اولان فقیرا تجلی ایلدی یعنی اول عطا و بخشش استیجی فقیر و فقیهك دیدیکی کبی ایلدی (مثنوی) در نمد
پیچید و در راهش نهاد * معبر صدر جهان انجا فتاد * زر در انداز بد بر روی نمد * دست بیرون کرد از نمد بل خود *
تا نکیرد آن کفن خواه آن صله * تا نهان نکشد از وان ده دله * مرده از زیر نمد بر کرد دست * سر برون امد پی دستش
ز پست) کفن خواه اول فقیهی بر نمده صاردی و آنی راهه قودی اتفاق صدر جهانك عبوری انده واقع اولدی کیجه نك
یوزی اوزره التون آندی اول فقیه کندی تعجیلندن نمد التندن الن طشره ایلدی اندن اوتری که تا اول کفن خواه
اول صله یی طوتیه و اول عطایی اخذ ایدوب تا کم اندن اول ده دله آنی نهان ایلمیه اول مرده شکلنده اولان نمد التندن
الن طشره ایلدی الندنصکره بلکه التندن انك باشی طشره کلدی و اول عطایی کوردیکی کبی فی الحال زنده
اندن قالقوب اوتوردی (مثنوی) کفت با صدر جهان چون بسته‌ام * ای ببسته بر من ابواب کرم * کفت لیکن
تا نمردی ای عنود * از جناب من نبردی هیچ جود * اول فقیه صدر جهانه ایتدی ای ابواب کرمی بنم اوزریمه باغلمش
بن سندن عطایی کور نیجه الدم و نه صفتله بو جودی بن اخذ قیلدم صدر جهان دخی اکا ایتدی ای عنود کرچك
دیرسن لکن اولمینجه بنم جنابمدن هیچ جود ایلتمدك هیچ بر صدقه اخذ ایتمدك (مثنوی) سر موتوا قبل موت این بود
کز پس مردن غنیمتها رسد * موتوا قبل ان تموتوا کلامنك سری بو اولور یعنی اولمزدن اول اولك دیمك قولی بو نکته یی
افاده قیلور که اولدکدنصکره غنیمتلر ایریشور تا کم اول فقیه اولدکدنصکره اول غنیمتلره ایرشدی (مثنوی) غیر مردن
هیچ فرهنکی دکر * در نکیرد با خدا ای صله کر * اولمکدن غیر هیچ بر فرهنك یعنی بر غیر هنر ای صله کر خدایه مقبول کلمز
یعنی خدای تعالینك اصل مقبولی اولان هنر عبدك نفسی اولمزدن اول اولمکدر و الا وجودله اولان هنرانك مقبولی اولمز
(مثنوی) یك عنایت به ز صد کون اجتهاد * جهد را خوفست از صد کون فساد * وان عنایت هست موقوف ممات
تجربه کردند این ره را ثقات * بلکه مرکش بی عنایت نیز نیست * بی عنایت هان وهان جایی مایست
آن زمرد باشد این افعی پیر * بی زمرد کی شود افعی ضریر * پس حاصل کلام بر عنایت صد کونه اجتهاددن
یك اولور زیرا جهد ایچون یوز کونه فساددن خوف و خطر واردر و اول عنایت الهی ممات نفسه موقوفدر که نفس
هواسندن و مشتهاسندن اولمینجه عنایت حقه واصل اولمز بر ابو یولی ثقات تجربه ایلمشلردر و اولور یونی بو یله بولمشلردر
انکیچون اولمکی سالکه شرط قومشلردر بلکه نظر حقیقت منزله نظر اولنسه انك مرکی دخی عنایتسز دکلدر
عنایت حقسز آکاه اول اول بر پرده طورمه بلکه هر نه ایله عنایت الهی حاصل اولورسه اول آنی اله کتور و مظهر عنایت
وهدایت مرتبه سنه یتورکه (العنایة تهدم الجنایة توجب الهدایة تورث الولایة) دیمشلردر اول عنایت الهی فی المثل
زمرد اولور و بو نفس اماره افعی پیر کبیدر هیچ افعی زمردسز کور اولورمی بو مقرردر که اولمز کذلك عنایت الهی اولمینجه
مار نفس اولمزوانك صورت دینی اولان کوزلری کور اولمز دیسن هزار سعی و اجتهاد ایلمکدن بر ذره عنایت الهی بهتردر
نه کم بو بیان دخی بو معنایی موضح اولور * حکایت ان دو برادر یکی کوسه و یکی امرد که در عزبخانه خفتند شبی
اتفاق امرد از بیم دب خشتها بر ادر پس مقعد خود انبار کرد عاقبت دباب دب اورد وان خشتها را بحیله ونرمی از پس او
برداشت کودك بیدار شد و بجنك کفت که خشتها کو بکجا بردی و چرا بردی او کفت تو این خشتها را چرا نهادی الی آخره
* بو سرح شریف اول ایکی برادرك حکایه سیدر که بری کوسه و بری دخی امرد ایدی یعنی یالك یوزلی صقالسز تازه
جوان ایدی که بونلر بر کیجه بر عزبخانه ده یاتدیلر یعنی بر کیجه برار کتنلر اونده قرار ایتدیلر اتفاقا یاتمق وقتنده اول امرد
عزبلردن بر ینك کندی جانبنه حرکت ایلمنك قورقوسندن کندی مقعد ینك اردنه وافر کرپیچلری کتوروب یغوب انبار
کبی ایلدی و کندیسی اوکرپیچلرك ایچنه کیروب یاتدی دب یاپ یاپ حرکت ایلمکه دیرلر نه کم دب الشیخ دیرلر یعنی برقوجه
یاب یاپ اکل اکل کیدیجی معناسنه در عاقبت دباب دب کتوردی یعنی کیجه قرانلغنده عزبلردن بری قالقدی یاپجه
یاپجه اول امرد جانبنه حرکت کتوردی و اول امردك وضع ایلدیکی کرپیچلری اکل اکل بر حیله وملایمتله انك اردندن
قالدردی و انکله معامله یه مشغول اولدی اوغلان اویاندی و جنکله اول لوطی یه دیدی که بو کرپیچلری که بن کندمی
صیانت ایلمکدن اوتری وضع ایلمشدم سن انلری نه ایلدك و قنده ایلتدك و بو یله بورادن قالدروب نیچون اخریه ایلتدك
اول لوطی اول امرده دیدی سن کرپیچلری نیچون قودك و بو یله کوره‌لم دیدی و اخرنه دك بو قصه ابیات شریفه ده مسطوردر
و بوندن حصه دخی نه ایدیکی بیانه کلمشدر (م ی) امردی و کوسه در انجمن * آمدند و مجمعی بد در وطن *مشتغل ماندند
قوم منتجب) روز رفت و شد زمانه نلث شب) زان عزبخانه نرفتند ان دو کس * هم بخفتند آن سو ازبیم عسس * بر امرد
بر کوسه که ایکیسی بری برلریله برادر ایدیلر بر انجمنه کلدیلر و اول وطنده بر مجمع وار ایدی بر ناسدن کزیده اولمش قوم
ول انجمنده مشتغل قالدیلر و مصاحبته مشغول اولدیلر کوندز کتدی و زمانه نلث شب اولدی یعنی کیجه نك اوچ

بلوکدن بر بلوکی قالدی اول عزبخانه دن ایکی کسنه کتمدیلر اوراده عسس قورقوسندن اویودیلر (م ی) کوسه را بد برز
تخدان چار مو) لیك همچون ماه بدرش بود رو) کودك امرد بصورت بود زشت) هم نهاد اندر پس کون بیست خشت)
لوطی دب برد شب در انبهی (خشتها را نقل کردان مشتهی (دست چون بروی زد او از جا بجست) کفت هی تو کیستی ای
سك پرست * کوسه نك زنخدانده یعنی چکه سنده درت قیل وار ایدی لیکن انك یوزی ماه بدر کبی ایدی و کودك امرد
صورتده زشت ایدی هم لواطه قورقوسندن دبری آردنه یکرمی قدر کرپیچ قودی بر لوطی کیجه ایله اول انبهده یعنی کثرت
ایچره یاب یاب اوغلان جانبنه حرکت کتوردی اکل اکل او مشتهی کون اردن کرپیچلری نقل ایتدی چونکم اول لوطی
اول اوغلانه ال اوردی اوغلان یرندن صچرادی اکا دیدی ای کاب نفسنه طاپیجی هی سن کیمسن و مرادك ندر
(مثنوی) کفت این بیست خشت چون انباشتی * کفت تو بی خشت چون برداشتی * کودك بیمارم و از ضعف خود
کردم اینجا احتیاط و مرتقد * لوطی اکا کندی مرادندن جواب ویرمیوب اکا سؤال ایدوب دیدی سن بو اوتوز کرپیچی
نیچون اردکه قودك اول اوغلان اکا دیدی سن او توز کرپیچی نیچون قالدردك اول یکرمی دیوب شمدی او توز دیمسنده
کرپیچلرك یکرمی او توز مقداری اولدیغی اشعار ایلر بن برخسته کودکم کندی ضعفمدن اوتری بو محلده محل ارتقاد در
کندیمی صیانت ایچون احتیاط ایلدم مرتقد بونده محل ارتقاد معناسنه دردینی اربوبه جق یردیمکدر (مثنوی)
کفت اکر داری ز رنجوری تبی * چون نرفتی جانب دار الشفی * یا بخانه یك طبیبی مشفقی * تا کشادی از قامت
مغلقی * کفت آخر من کجا دانم شدن * که بهر جا میروم من ممتحن * چون تو زندیقی پلیدی ملحدی * می بر آرد سر بدیشیم
چون ددی * لوطی اول امرده ایتدی اکر رنجور لکدن بر حرارت طوتر ایسك نیچون دار الشفا جانبنه کتمدك
یا خود بر مشفق و مهربان طبیبك خانه سنه کتدیکه علاج ایلمك ایچون کتمدك تا کم مقامتدن مغلق اولانی اچیدیدی
مغلق بونده غلقدندر غلق کسر غینله زحمت و مشقته دیرلر مغلق زحمت و مشقت و رنجی معناسنه اولور یعنی اول
طبیب مقامتدن سکا زحمت و رنجی و مشکل کلیجی مرضی فتح ایدیدی اول کودك اکا دیدی آخر بن قنده کیتمك بیلورم که
هر نه یره بن ممتحن کیدم یعنی بن مبتلا هر قنغی مکانه قصد و عزیمت ایدم سنك کبی بر زندیق بر پلید بر ملحد باشی
برددکبی بنم اوکمه کتورر یعنی درنده اولان حیوان کبی باشنی بنم اوکمه کتوررو بنی تصرف ایتمك استردیدی
(مثنوی) خانقاهی که بود بهتر مکان * من ندیدم یك دمی در وی امان * رو بمن آرند مشتی حمزه خوار * چشمها
پر نطفه کف خایه فشار * وانکه نا مو بست خود از زیر بر * غمزه می دزدند و می مالند کیر * خانقه چون این بود بازار عام
چون بود خرکاه و دیوان خام * ای پلید بر خانقاه که بهتر مکان اولدی یعنی تکیه لرکه بر یوزنده مقاعدك خیرلوسی و مکانك
بهتری و اولا سیدر بن بردم انده امان کورمدم و هر بار بر خانقاهه واردم بر اوج بلغور شوربا سی ییجی درویش شکلنده
اولنلر و صوفی خرقه سن کیندلر یوزلرنی بکا کتوررلرو بکا شهوت نظریله باقیجیلر کوزلری پر نطفه و اللری خایه لرنی صقیجی
یعنی شول مرتبه شهوت پرستلرکه کوزلرندن نطفه طملرو اللری بر تازه یی کوردکاری کبی خایه لرنی صقارلر و اول که
بونلرك ایچنده عار و ناموسه منسوبدر وعرض ظاهر ایتمدن اوتانمسی واردر زیر بر یعنی کوز التندن غمزه او غورللر
و کیرلرین اووارلر یعنی اوغورلین کوزاره حیله بقارلر و ذکرین اووارلر و چوغی چاق اوررلر چونکم خانقاه بو یله اوله
و زاویه نشین اولنلرك سیرتی و طریقتی بو شکل اوله عوام بازاری نیجه اولور خرکاه و دیوان خام اولور چون بو سؤال
و مابعدی جواب اولور یعنی خانقاه دلك حالی بو یله اولیجق عوامك ساکن اولدیغی یرلر نیجه اولور دیو سلك اشلك سوروسی
و خاملر دیوانی و مجمعی اولور اشکار زنا و لواطه دن نیجه پرهیز ایتمزلر سه انلر هم اویله پرهیز ایتمزلر و خاملر حرام اولندن اجتناب
قیلمزلر دیوان دیولك جمعی اولوب خام دیولر و حرامخور عفریتلر محلیدر دیمك دخی جائزدر اولور (م ی) خر کجا ناموس و تقوی
از کجا * خر چه داند خشیت و خوف و رجا * عقل باشد ایمنی و عدل جو * بر زن و بر مرد اما عقل کو * خر قنده ناموس
و تقوی قنده ن خر خشیتی و خوف و رجایی نه بیلور یعنی حیوان سیرت و خر طبیعت اولان کمسنه قنده و ناموس و پرهیز
کاراق قنده در خر سیرت اولان کسنه ایله تقوی و دیانتك ما بیننده مسافه بعیده واردر خر سیرت اولان بی دین الله
تعالیدن خشیتی و قورقمغی و رجایی نه کی نه بیلور الله تعالیدن قورقمز الا عالم و عاقل اولنلر (کما قال الله تعالی انما یخشی
الله من عباده العلماء) ایمن اولان و عدلك جو اولان عقل اولور زن اوزره و مرد اوزره اما عقل قنی بو بیت سؤال مقدره
جواب اولور کانه دیمك لازم کلدیکه زن و مرد اوزره امین اولان و عدالت جو اولان عاقلدر دید یکز یا بو خانقاه نشین
اولنلر و بازارده کزنلر عاقل دکلمیدر بونلر خود صاحب عقلی باشنده ادملردر جواب بیوررلر اکر عورته و اکر اوغلانه امین
اولان و عدالت قیلان عاقل اولور اما عقل کتور کوره‌لم قنده در پیغمبر علیه السلام حضرتلری العاقل هو المتقی
بیورمشدر البته عاقل اولان متقی اولور و عدالت قیلور جمیع مسلمانلرك خاتوننی کندی یه محرم اولنلر کبی حفظ و صیانت

قیلور وجمیعسنك اولادنی دخی کندی اولادی کبی بیلور اصلا کمسه نك خاتوننه واولادنه اول خیانت قصد ایلمز بلکه
حق تعالینك بیوردیغی اوزره جمله نك میاننده عدالت ایلر اما عاقل شکلنده اولوب خائن اولانلر عند التحقیق عاقل دکلدر
عقلك شانی تقوی ودیانتدر فافهم (م ی) ورکریزم من ز روم سوی زنان * همچو یوسف افتم اندر امتحان * یوسف از زن
یافت زندان وفشار * من شوم توزیع بر بیچاره دار * آن زنان ازجاهلی بر من تنند * اولیاشان قصد جان من کنند *
نی زمن دان چاره دارم نه از زنان * چون کنم که نی ازین نی ازان * واکر بن ارلردن قاچم وعورتلر جانبنه کیدم یوسف
علیه السلام حضرتلری کبی انلردن افتتان وامتحانه دوشرم نته کم یوسف علیه السلام حضرتلری زندن زندان وفشار
بولدیکه ملك مصرك خاتونی زلیخا اکا عاشق اولدی (وراودته التی هو فی بیتها عن نفسه) آیت کریمه سنك حسبنجه کندی
خانه سنده نفسندن اول یوسفه مراوده ایلدی یوسف علیه السلام حضرتلری اندن امتناع ایلدی وقاجدی وزلیخا
انك اردنه دوشدی واتکن چکوب یرتدی وحضرت یوسف علیه السلامه بکا ایشدی دیو تهمت ایتدی پس یوسف
علیه السلام حضرتلرنی اندن اوتری زندانه وصقمقلغه قودیلرچونکم اول حضرت بو صدق ونزاهتله انلردن اوتری
زندانه وفشاره مبتلا اولدی بن اللی دار اوزره توزیع اولوردم زیرا بنده اول صدق ونزاهت وعفت وطهارت یوقدر اول
زنلر جاهللکلرندن بنم اوزریمه طوقنورلر وبنمله مقارنت ومجامعته قصد ایدرلر بنده ایسه انلردن اجتناب ایلمکه طاقت
یوقدر پس انلرك ولیلری ومحرملری بنم جانمه قصد ایدرلر پس بز بم خاتونمزه خیانت ایلدك دیو قاتمی دوکلك ـ عتنه
کیدرلر بن بیچاره نه ارلردن چاره طوترم ونه عورتلردن چاره طوترم زیرا ارلر ایچنده وارسم انلر بنی تصرف ایلمك استر
وعورتلر ایچنه کرسم انلربنی کندیلرده فاعل ومتصرف قیلمق استر بن نیجه ایلیم که نه بو طائفه دنم ونه اول طائفه دنم یعنی
بن نه ایشلیکه نه ارلردنم نه عورتلردنم بو ایکیسنك اورتاسنده قالمشم ارلر بنی عورت ایتمك استر وعورتلر ار ایلمك استر عجب
مشکل حالته مبتلا اولمشم دیو لوطی بو شکایت ایلدی (مثنوی) بعد زان کودك بکوسه بنکریست * کفت او بان
دومو ازغم بریست) فارغست ازخشت واز پیکار خشت) وزچو تو مادرفروش کنك زشت) برزخ سه چار مو بهر غون
بهترازسی خشت کردا کرد کون * اندنصکره کودك کندی برادری کوسه یه باقدی کندبسنه دیدی کورك اول
کوسه بندن خوب چهره ایکن اول ایکی قیل ایله غمدن برید ربو محاده دو مو دیملری وبو فرودده چار مو تعبیر ایلملری
مرادلری تحدید اولمیوب برقاچ قیل اولدیغی اشعار ایلر یعنی دیدیکه اول کوسه یوزینه برقاچ قیل کتوروب انك سببیله
کربجدن وکرپچ جنکندن فارغدر ودخی سنك کبی مادرفروش وخبیث کوزدن دخی فارغدر یعنی اول کوسه بندن
صورتا احسن ایکن برقاچ قیللر واسطه سیله دبرنی صیانت ایلمکدن اوتری کرپچ یغمقدن واول کرپچلری قالدرن
لوطی ایله جنك وجدل قیلمقدن ودخی سنك کبی مادرینی صاتیجی قحبه زاده زشت کوزدن فارغ وآسوده درکنك کاف
عربینك کسریله کنج ابرسی وقارت اوغلانه دیرلر مادرفروش دیمك قحبه زاده دیمکدن کنایت اولور کورکه انك چکه سی
اوزره نمونمدن اوتری اوچ درت قیل کونك اطرافنده اولوز کرپجدن بهتردر اول (بیت) یوزینه خط کتوروب ادنی
صقال ایتمش * برایکی قیللر ایله دزکهی بطال ایتمش * وکندویی قورتروب آسوده اولمش بنم یوزمده اول برقاچ
قیل اولمدیغندن بن کندیمی انك یونك سو قصدندن قورتروب خلاص قیلمدم دیدی اول برقاچ قیلدن مراد لوطی
زشتدن مقصود وخشتلردن مال نه ایدیکنك بیاننه شرع ایدوب بیوردلر (مثنوی) ذره سایه عنایت بهترست *
ازهزاران کوشش وطاعت پرست * زانکه شیطان خشت طاعت بر کند * کر دو صد خشتست خود را ره کند * پس
قصه دن حصه بر ذره عنایت الهی طاعت پرستك هزاران کوششندن بهتردر زیرا مولع طاعت اولان کمسه نك
کوشش واجتهادی فی المثل اول امردلك وضع ایلدیکی خشت پاره لر کبیدر وعنایت الهی اول کوسه نك وجهنده
اولان مولر کبیدر پس لوطی اولان شیطاندن کندیسنی برکسه صیانت وحمایت قیلمق ایچون عنایت کوشش
وطاعتدن بهتر اولور اول سببدندرکه شیطان طاعت کرپچلرنی برندن یر اوغورلین قوپارور فرضی ایکی یوز طاعت
کرپچی اولسه کندویی عابد جانبنه یول ایلروانی کندیسنه مطیع ومنقاد قیلمغه اقدام ایدوب اوزرینه دونر
بهرحال بانی تصرف ایلر وبا خودانی عاجز ومضطر قیلر (م ی) خشت اکر پرست بنهاده توست) ان دوسه مو از عطای آن
سوست * درحقیقت هر یکی موزان کهیست * کان امان نامه صله شاهنشهیست * خشت طاعت اکر بر وجوق
ایسه ده اول سنك قونمشکدر وسنك صنعك وفعلکدر ای عابد اولان کمسه سن نه مرتبه ضعیف ایسك سنك کارکله
اولان طاعت دخی اویله سست وضعیفدر اما اول ایکی اوچ قیل که مراد اندن حق تعالینك برقاچ عنایتیدرا ول جانب
حقیقینك عطاسیدر پس جناب حق نیجه قوی وقادر ایسه انك عطاسی دخی اویله قویدر حقیقتده اندن هر برقیل قدر
عنایت برعظیم کوه نیجه ثابت وراسخ ایسه عنایت الهی دخی اویله ثابت وراسخدر شیطان انی برندن قلع وقمع ایلمه

قادر

قادر اوله مز زیرا اول برشاهنشاهك صله وعطاسنك امان نامه سیدر شاهنشاهیده بانسبی اولوب شاهنشاهه منسوب
اولان عطایه متعلق امان نامه در دینسه دخی جائز اولور (م ی) تو اکر صد قفل بنهی بر دری) بر کند آن جمله را خیره سری
شحنهٔ ازموم اکر مهری نهد * پهلوانان ازان دل بشکنند * سن اکر بر قپو اوزره یوزکلیدقویه سن واول قپویی
محکم کلیدلیه سن اوجمله کلیدلری برخیره سر یعنی باشی یومشق ضعیف کمسه قوپارور یعنی برخیره سرك قپوسنه
یوزالمه کلید اورسك اول سنك محکمك صانیوب جمله اوردیغك کلیدلری قیرار وخانه سندن ایچرو کیرر اما برشحنه
اکر برکسه نك قپوسی اوزره مومدن برمهر قوسه پهلوانلرك انلردن کوکلی دهشت وهیبت طوتر پس عنایت الهی اول
مومدن اولان مهر کبیدرکه شیطان واهل طغیان اول علامتی برکسه نك وجودنده کورسه لر اندن هیبت طوترلر
اما سنك کندی صیانتك قفللرنی انلر بوزمغه قادرلردر (مثنوی) آن دوسه تار عنایت همچو کوه * سد شده چون
فرسیما در وجوه اول ایکی اوچ عنایتلی طاغ کبی سد اولدی وجوهده اولان فرسیما کبی یعنی برکسه نك وجهنده برقاچ
عنایتلی اولسه هر برعنایت شیطانه طاغ کبی سد اولور وجهلرده اولان سیمانك کروفری عدوبه سد اولدیغی کبی
وشجیع ودلیر اولان کمسه نك فروسیماسندن دشمن وعاصی اولان قورقدیغی کبی شیطان دخی برکسه نك وجهنده
عنایت فرنی کورسه اندن فرار ایلر نته کم (الشیطان یفر من ظل عمر) حدیثنك حسبنجه شیطان حضرت عمر رضی
الله عنهك کولکه سندن قجاردی (م ی) خشت را مکذار ای نیکو سرشت * لیك هم این مخسب از دیو زشت * رو
دو تا موزان کرم بادست آر) وانکهان این مخسب وغم مدار * ای نیکو سرشت خشت طاعتی ترك ایلمه زیرا بو سوزلردن
خشت طاعتی ترك ایلمك چقمز اکر هر نه قدر قادر اولورسك خشت طاعتی جمع ایلیوب بنا ایله لیکن اکا اعتماد ایدوب
بو بنی دیو زشتدن حافظ وصاین اولور دیوب هم اول خبیث اولان دیودن امین یاتمه وکندکی اندن غافل ایتمه یوری اول
کرمدن ایکی قات موا اله کتور واندنصکره امین اویوو غم طوتمه یعنی یوری سعی وکوشش ایله اول کرم وعنایت الهیدن
الکه ایکی قات قیل کتورکه اندن مراد بری علم ظاهر وبری دخی علم باطندرکه بونلر کرم الهیدن وعنایت ربانیدن ایکی
قات قیل کبیدر سنکه عالم اوله سن لابد شیطان سندن قاچر نایم بیله اولسك یاننکه کلمز (مثنوی) نوم عالم از عبادت
به بود * آنچنان علمی که مستنبه بود * عالمك نومی عالم اولمیانلرك عبادتندن یك اولور انچلاین بر علمکه مستنبه اوله یعنی
شول برعالمك نومی عبادتدن خیرلودرکه انك علمی آنی مستیقظ اوله وبیداردل قیله ومنبه اوله وغفلت وجهالتدن آنی
بری ایلیه فی الحقیقه (عالم واحد اشد علی الشیطان من الف عابد) حدیثنك حسبنجه بو نجلین برعالم شیطانه بیك دانه
عابددن اشددر نته کم بایزید حضرتلرندن بویله نقل اولنورکه برکیجه کیدرکن برمسجدك قپوسنه اوغرادی وشیطانی
اول مسجدك قپوسنده طورر کوردی اکا ایتدی ای ملعون بونده نه کار طوتارسن شیطان اکا ایتدی بو مسجدك
ایچنده شو احیای لیالی ایدوب عبادت قیلان عابدی اضلال ایلمك استرم اما ایچرو کیرمکه قورقرم دیدی بایزید قدس
سره حضرتلری کیمدن قورقرسن دیدی شیطان ایتدی اول عابدك یاننده شو یاتوب اویویان کمسه دن قورقرم بایزید
حضرتلری تعجب ایدوب سبحان الله بو بیدار اولوب عبادت قیلندن قورقیوب اول نائم اولان خفته دن قورقدق
نیچوندر دیدی شیطان ایتدی اکرچه صورتا بو کشی نائمدر اکن بیداردل برعالمدر بن انك علمنك نورندن زیاده قورقرم
وبو عابد صورتا بیداردر لیکن قلبی غافل وکندی جاهلدر پس بیك دانه بویله عابدی آزدرمق بکا قتی سهلدر دیدی
انکیچون حضرت نبی علیه السلام (نوم علی علم خیر من صلوة علی جهل) بیورمشدر رواه سلمان کذا فی الحلیة وقال
ایضا نوم العالم خیر من عبادة الجاهل (مثنوی) آن سکون سابح اندر آشنا * به ز دست اعجمی با دست وپا) اعجمی
زد دست وپا وغرقه شد * میرود سباح ساکن چون عمد * آشنا وتننده سابحك اول سکونی دست وپایی اولان
اعجمینك دستندن یکدر سابح سباحت ایدیجی آشنا سباحته دیرلر یعنی اول دریاده یوزیجینك شناورلك وقتنده
ال وایاغن تحریك ایلیوب ساکن اولمسی دست وپایله بر اعجمینك ال اورمسندن وکندویی خلاصه سعی قیلمسندن
بهتر اولور اعجمی دریاده ال وایاق اوردی ومجرد سعیله کندویی قورترمغه جهد ایلدی اما غرقه اولدی وسباح دریانك
اوزرنده عمود کبی کیدر پس اعجمینك اول ال وایاق اورمسی جهلندن اولور صانورکه مجرد شناورلك عالم اولمدین
ال ایاق اورمغله وجهد قیلمغله کندیسنی خلاص ایلیه اما سباحك دریا اوزره اول سکونی کمال علمندن حاصل اولور
(مثنوی) علم دریاییست بی حد وکنار * طالب علمست غواص بحار * کر هزاران سال باشد عمر او * او نکردد سیر خود
از جست وجو * کان رسول حق بکفت اندر بیان * اینکه منهومان هما لا یشبعان * علم بی حد وبی کنار بر دریادر
طالب علم فی المثل غواص بحاردر اکر طالب علمك هزاران سال عمری اولسه اول طالب علم جست وجودن دخی سیر
اولمز وطلب علمدن فراغت قیلمز بلکه ماهی دریادن نیجه طویمزسه طالب علم دخی آب حیات علمدن اویله طویمز واصلا

ربان اولمزسته کم اول رسول حق علیه السلام بیانده بیوردی بوحدیث شریفی که منهومان لایشبعان درسته کم ابن مسعود
رضی الله عنه حضرتلری روایت بیوررلر (قال النبی صلی الله علیه وسلم منهومان لایشبعان طالب العلم وطالب
الدنیا وهما لایستویان اما طالب العلم فیزداد فی رضی الرحمن واما طالب الدنیا فیزداد فی الطغیان ثم قرأ انما یخشی الله
من عباده العلماء ثم قرأ کلا ان الانسان لیطغی ان رآه استغنی) پس بو بیان لطیفده بوحدیث شریفک تفسیر وتحقیقی
بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر* درتفسیر این خبر که مصطفی علیه السلام فرمود منهومان لایشبعان طالب
الدنیا وطالب العلم) نهم حرصه وآرزومندلکه دیرلر منهومان لایشبعان ایکی حریص کمسه طویمزلر انک بری طالب
دنیادر وبری طالب علمدر وبو ایکیسی برابردکلردر اما طالب علم رضای رحمانی زیاده ایلر اما طالب دنیا طغیانی
زیاده ایلر اندنصکره پیغمبر علیه الصلوة والسلام حضرتلری (انما یخشی الله) آیت کریمه سنی اوقودی یعنی الله تعالی
حضرتلرندن خشیت ایلمز الا انک قوللرندن عالم اولنلر اندنصکره طالب دنیا حقنده سورهٔ علقده اولان بو آیتی اوقودی
ان الانسان لیطغی معنای شریفی انسان البته حقه تحقیقا طاغی اولور کندیسنی مستغنی کورمکله دیمک اولور
(که این علم غیر علم دنیا باید تا دو قسم باشد اما علم دنیا هم دنیا باشد الی آخره وا کرنه همچنین شود که طالب الدنیا وطالب
الدنیا این تکرار بودیه تقسیم مع تقریره* که بو علم علم دنیانک غیری کرکدر واقع اولان علمدن مراد دنیا علمنک غیریسی
اولمسه بلکه عموم اوزره مطلق علم مراد اولسه بونک معناسی طالب الدنیا طالب الدنیا دیمک اولور بو ایسه تکرار اولور
تقسیم اولمز بونک تقریری بیله یعنی بو حدیث شریفده طالب علم طالب دنیانک ضدیدر وعلم دنیا دخی علم آخرتک
ضدیدر وهما لایستویان بیوردقلری بو ایکیسنک بر برلری ایله برابر اولمدیغی تقریر وتحقیق ایلر اکر علم دنیایه
دخی شامل اولیدی ومطلق جنس علم مراد اولیدی بو حدیثده تکرار اولوب طالب الدنیا دیمک معناسی مقتضی
اولوردی بونده خود بویله دکلدر بلکه بونده تقسیم مراد اولوب طالب علم طالب دنیانک غیری اولور وطالب علمدن
مراد آخرت علمنک طالبی وطالب دنیادن مراد دنیایه متعلق اولان علومک طالبی اولورکه بو کونه عالملر حقنده حق
تعالی (یعلمون ظاهرا من الحیاة الدنیا وهم عن الآخرة هم غافلون) بیوردی بو دنیا عالملری آخرت احوالندن محضا
غافللردر (مثنوی) طالب الدنیا وتوفیراتها* طالب العلم وتدبیراتها* پس درین قسمت چو بکماری نظر* غیر دنیا
باشد این علم ای پدر* غیر دنیا پس چه باشد آخرت* کت کند زینجا وباشد رهبرت* اول ایکی منهومک بریسی دنیانک
وتوفیرات دنیانک طالبیدرکه اول دنیایه وانک توفیرات وتکثیراتنه حریصدر وبریسی دخی علمک وانک تدبیراتنک
طالبیدرکه بو طالب همیشه علمی اوکرنمکه وانواع علمک مسائل وتدبیرلرنی بیلمکه مولعدر تدبیراتهاده مؤنث ضمیری
علمه راجعدر اندن مراد علم آخرت اولدیغی اعتبار ایله زیرا طالب علم الآخرة تقدیرنده در بو کا کلامک سیاق وسباقی
دلالت ایلر پس بو قسمته چونکم نظری حواله ایلیه سن دنیا علمنک غیری اولور بو علم ای پدر دنیانک غیری نه اولور پس
آخرت اولورکه سنی بو عالمدن قوپاره وسکا رهبر اوله یعنی چونکم سن بو حدیث شریفده اولان ایکی قسمه نظر ایلیه سن
بو علم آخرت علم دنیانک غیری اولور وبو ایکیسی وهما لایستویان قولنک موجبنجه برابر اولمزسته کم (هل یستوی الذین
یعلمون والذین لا یعلمون) آیت کریمه سنک حسبنجه مطلقا بیلن کمسه لرله کر کمسه عالم دنیا اولسون وکر کمسه عالم
آخرت اولسون بیلمین کمسه لر برابر دکلدر کذلک عالم دنیا ایله عالم آخرت دخی بوحدیث شریف موجبنجه برابر دکلدر
علم دنیا مثلا فلسفیات وطلسمات ونیرنجات وعلم نجوم وعلم هیئت وعلم هندسه وعلم تجارت وعلم زراعت وسائر
صناعات علملری وبونلرک امثالی دنیایه متعلق اولان علملر کبیدر وعلم آخرت علم دین درو علم دین فقه وتفسیر وحدیثدر
وبونلری موضح ومبین اولان وتحقیق وتفسیر قیلان علملردر پس دنیا آخرتک ضدی وضره سی اولدیغی کبی علم آخرت علم
دنیانک ضدی وضره سی اولمشدر علم آخرتک شانی وخاصیتی بودر ای عالم سنی بو دنیادن قوپره ومنجی اوله ورهبر اولوب
سنی آخرت جانبنه هدایت قیله شول علمکه صاحبنه رهبر اولمیه وهدایت قیلمیه وبو دنیادن انی قوپرمیه اول علم
علم آخرت ایسه ده اوکسه یه نسبتله علم نافع اولمز زیرا حضرت نبی علیه الصلوات والسلام علم دینی دخی ایکی قسم ایدوب
بیورمشلر (العلم علمان فعلم فی القلب فذلک العلم النافع وعلم اللسان فذلک حجة الله علی ابن ادم) رواه عبد الله بن جابر رضی
الله عنه* بحث کردن آن سه شهزاده در تدبیر آن واقعه (م ی) رو بهم کردند هر سه مفتتن) هر سه را یک رنج ویک درد وحزن
هر سه در یک فکر ویک سودا ندیم (هر سه از یک رنج ویک علت سقیم) در خموشی هر سه را خطرت بکی) در سخن هم هر سه را
حجت بکی) یک زمانی اشکریزان جمله شان) بر سر خوان مصیبت خون فشان) یک زمان از آتش دل هر سه کس) بر زده
با سوز چون مجمر نفس) اول هر اوچ مفتتن یوزلری بری برینه ایتدیلر یعنی اول اوچ مفتون ومبتلا اولان شهزاده لر بری
برلرینه توجه ایتدیلر انلرک هر اوچنک رنجی برودردی وحزنی برایدی انلرک هر اوچی برفکرده وبرسودا ده ندیم ومصاحب

انلرک هر اوچی بر رنجدن وبر عقلدن سقیم ایدی که جمله سی مرض عشقه مبتلا اولمشلر وشهزادهٔ چینه تعشق قیلمشلر ایدی
خموشلق وقتنده هر اوچینک خاطره سی وفکری بر ایدی سوزده هم هر اوچینک حجت وبرهانی بر ایدی بر زمان جمله انلر
اشکریزان ایدیلر خوان مصیبتک کنارنده خون فشان ایدیلر یعنی بر زمان اولوردی که مبتلا اولدقلری واقعه ومصیبتک
اوزرینه کوزلرندن یاش دوکیجی وقان صاچیجی اولوردی وعجب کورنمز بلایه مبتلا بز دیو کریه لر قیلورلردی
بر زمان کوکللرینک آتشندن هر اوچ کمسه سوز ایله مجمر کبی نفس اورمشلر ایدی وآه آتشبار چکوب اوبلا وحرقت ایچره
طورمشلر ایدی (مقالات برادر بزرکین (م ی) آن بزرکین کفت ای اخوان خیر) مانه نر بودیم اندر نصح غیر) از حشم هر که
بما کردی کله* از بلا وفقر وخوف وزلزله* ما همی کفتیم کم نال از حرج* صبر کن کز صبر مفتاح الفرج* این کلید صبر را
اکنون چه شد* ای عجب منسوخ شد قانون چه شد* اول بیوکرک شهزاده بونلره تسلیه ویرمک طریقی اوزره دیدی
ای اخوان خیر بز بوندن مقدم غیره نصح ایلمکدن نردکلی ایدک بز خود غیری کمسه لره پند ونصیحت ویرمکده تمام
ارکان ودلاور کمسه لر ایدک حشمدن هر شول کمسه که بزه شکایت ایلیدی یعنی خدمدن وحشمدن هر شول کمسه که بزه
بلادن وفقردن وخوف وزلزله دن شکایت ایلیه وحالنی سویلییدی بز انکا نصیحت ایدوب دیر ایدک حرج وزحمتدن ناله
وفریاد ایلمه صبر ایله که صبر مفتاح فرج ومرقات درجه در بو صبر کلیدی شمدی نیجه اولدی کلید بونده مفتاح معناسنه در
یعنی بز خدم وحشمه بلا وقتنده صبر بیوروب صبر ایله که صبر مفتاح فرجدر دیردک پس بلایه بز دوشدک شمدی صبر
مفتاحی نیجه اولدی ای عجب قانون منسوخمی اولدی نه اولدی یعنی بزم بوندن مقدم بر قاعده مز وقانونمز وار ایدی
ناسه آنی بزم قانون وقاعده مز بودر دیو سویلردک پس شمدی اول قانون وقاعده یی کوزمک بزه لازم کلدی عجبا اول
قانون نیجه اولدی بوخسه بزم حقمزده منسوخمی اولدی کرکدرکه اول قانون اوزره بزهم عمل ایده وز دیدی
(مثنوی) مانمی کفتیم کاندر کش مکش* اندر آتش همچو زر خندید خوش* مر سپه را وقت تنکا تنک جنک* کفته
ما که هین مکردانید رنک* آن زمانکه بود اسپان زاوطا* جمله سرهای بریده زیر پا* ما سپاه خویش راهی هی کنان
که به پیش آیید قاهر چون سنان* بز دیمز میدک که کش مکش ایچره آتش ایچره زر کبی خوش کولکز یعنی بز کندی
سپاهمزه نزاع وجدال وقتنده دیردک که ای قوم آتش بلا ایچره التون کبی خوش کولکز هر سپاهه جنکک تنکا تنک
اولمسی وقتی وایکی خصمک بری برینه کلمسی ومقاتله قیلمسی زمانی بز انلره آکاه اولک یوزکزک رنکنی دوندرمک
ودشمندن خوف ایلمک دیمش ایدک اول زمانکه اسبلره اایاق بصه جق اوله جمله بریده باشلر زیر پاده اوله وطا بونده ایاق
بصه جق یره دیرلر بز کندی عسکریمزه هی هی ایدیجی ایدک بویله دیوکه ایلرو کلک سنان کبی قاهر اولدیغکز حالده یعنی
بر شویله خوف وخطر محللرنده سائر خدم وحشمه بویله هی هی دیجی وایلرو کلک وصابر اولک دیو سویلیجی ایدک
(م ی) جمله عالم را نشان داده بصبر* زانکه صبر آمد چراغ ونور صدر* نوبت ما شد چه خیره سر شدیم* چون زنان زشت
در چادر شدیم* بز جمله عالمه حین بلاده صبر ایلمکه نشان ویرمشدک زیرا صبر چراغ دل ونور صدر کلدی دیمش
ایدک شمدی بزم نوبتمز اولدی نیچون خیره سر اولدق زشت عورتلر کبی چادره کتدک کرک ایدی که بز بو محلده دخی ارلر ویرلر
کبی قوی وشجیع اولیدق وصبر وتحمل قلیدق اما شمدی بلا بزم باشمزه کلدکده کورکه بز عورتلر کبی زبون ومغلوب
اولدق (مثنوی) ای دلی که جمله را کردی تو کرم* کرم کن خود را واز خود دار شرم* ای زبانکه جمله را ناصح بدی*
نوبت تو کشت از چه تن زدی* ای خرد کو پند شکرخای تو* دور نست این دم چه شد هیهای تو* ای شول بر کوکل که
سن جمله یی نصح وپند که پرشوق وپرحرارت ایلدک شمدی سنک زمانکدر کندیکی کرم ایله وکندکدن شرم وحیا طوت
که (اتأمرون الناس بالبر وتنسون انفسکم) آیت کریمه سنک مفهومنه مظهر اولان وبو تعریض وعتابه مستحق کلدن
قومدن اولمیه سن ای لسان که سن جمله یه صبر وتحمل ایلمکه ناصح اولوردک شمدی سنک نوبتک اولدی نیچون ابسم اولورسن
وکندی نفسکه نصیحت ویرمیوب سکوت قیلورسن زنهار (یقولون بالسنتهم مالیس فی قلوبهم) آیت کریمه سنک مفهومنه
مظهر اولان زمره دن اولمیه سن وعامل اولمدیغک وفعله کتورمدیکک قولی غیره سویلمیه سن ای عقل قنی سنک شکر
چینیجی پند ونصیحتک بو دم سن کندیکه پند ونصیحت ایلمک دوربد رسنک ناسه اولان هیهایک شمدی نیجه اولدی اول
هیهایی کندیکه ایله واول نصح وپندی نفسکه سویله (مثنوی) ای ز دلها برده صد تشویش را* نوبت تو شد بجنبان
ریش را* از غری ریش ارکنون دزدیده* پیش ازین بر ریش خود خندیده* ای کوکللرندن یوز تشویش ودغدغه یی
کیدرمش واعظ وناصح شمدی کندی نوبتک اولدی صقالکی دپرت تحریک لحیه تحریک شفتیندن کنایت اولور
زیرا اغز سویلسه ریش دخی حرکته کاور پس تقدیر کلام ای خالقک قلوبندن نصح وپند له نیجه یوز تشویش واضطراب
کیدرمش واعظ شمدی سنک نوبتک اولدی لازم کلدیکه اغزکی تحریک ایلیه سن واول خلقه سویلدیکک نصح وپندی

کندی نفسکه سویلیه سن که عظ النفس نم عظ نفسك یورلمشدر غرا کدن ریشی شمدی اوغورلدك ایسه بوندن اول
کندی صقالکه کولمشسن غرقحبه عورته وحیز اوغلانه دخی دیرلر بونده حیز دیمك معناسی مراد اولوروا کامتصل
اولان بامصدریه وریشدن مرادبونده علامت رجال اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه ای ناسه واعظ وناصح اولان
کمسه حیزلکدن ومخنثلکدن اکرعلامت رجال اولان صقالکی شمدی اوغورلدك وکندیکی ارشکلنده کوستردك
ایسه بوندن مقدم معلوم اولدیکه کندیکه ریش خند ایلمش واستهزا قیلمشسن زیرا برکمسه ناسه کندی عمل قیلمدیغی
سوزی وفعله کتورمدیکی قولی سویلسه بلکه کندیسی انلره سویلدیکنك خلافن ایلسه معناده اول کمسه کندی
صقالنه کولمش وکندیسنه استهزا ایتمش کبیدر بلکه رجال الله قتلرنده بویله کمسه حیز ومخنث حکمنده درکه
ظاهرا خلقه ارلك کوستررو باطنا نفسك مفعولی وشیطانك مستعملی اولور (م ی) وقت بند دیکرانی های های
درغم خود چون زنانی وای وای * چون بدرد دیکران درمان بدی * درد مهمان تو آمدتن زدی * بانك برانکر
زدن بدسازتو * بانك برزن چون کرفت آوازتو * دیکرلرك بندی وقتی های های ایلرسن وانلره کرمیتله نصیحت
سویلرسن اما کندی غمکده زنلر کبیسن وای وای یعنی کندیکه غم کلدکده وای وای ایلرسن چونکم غیریلرك دردنه
درمان ایدك دردسکامهمان کلدی ایسم اولدك وسکوت قیلدك کرك ایدیکه هم کندیکه درمان اولیدك وهم دردیکه
علاج قیلیدك انلره سویلدیکك نصح وپندی هم کندیکه ایلییدك لشکر اوزره بانك اورمق سنك شانك وعسکر اوزره
حیقرمق ونعره قیلمق سنك عادتك اولمش ایدی شمدی کندیکه بانك اور نیجون سنك آوازك طوتلدی واول نصح وپندی
کندیکه ویر نیجون اول کرمیتك کندیکه کلدکده زائل اولدی اراولدرکه خلقه نه سویلرسه انی اول کندیسنه سویلیه
وعلیله عمل ایلیه اندنصکره خلقه سویلیه (مثنوی) آنچه بنجه سال بافیدی بهوش * زان نسیج خود بغلتاقی بپوش
اول نسنه یی که اللی ییل عقلله اوردك اول کندی منسوجکدن بربغلتاقکی نسیج بونده منسوج معناسنه
منسوج اورلمش وطوقنمش نسنه یه دیرلر بغلتاق برنوع جامه دریعنی اللی سنه مقداری اول علمی که عقلله اوردك
وکتوروب هربرنی بربره جمع قیلدك وخلقه انی بوقدر زماندر اوروب طورمدین صاتر سن اول منسوجکدن واللی
ییلدن بری اولان محصولکدن کندیکه برجامه ایدوب کی که اصل انسان برعلم ومعرفتی کندی نفسنی برمحلده تخلیص
ایلمکدن اوتری حاصل ایلر چونکم کندونی قورتره اندنصکره دردمند ومبتلا اولانلره سوز سویلر (مثنوی)
ازنوایت کوش یاران بودخوش * دست بیرون آروکوش خود بکش * سربدی پیوسته خودرادم مکن * باودست
وریش وسبلت کم مکن * بازی آن دست برروی بساط * خویش رادرطبع آرودرنشاط * شمدی بهدك سنك
نواوآوازکدن یارانك کوشی خوش ایدی الکی طشره کتور کندی قولغکی نغمه لرك جانبنه جك وديکه ای قولق
خلقه سویلدیکك سوزی سن هم اشت وکندی سوزکله برایش ایت انلرسنك سوزکی دکلدیلرسن هم کندی سوزکی دکله
وفی الحقیقه هیچ برکمسه نك کندی اغزنه کندی قولغندن اقرب برنسنه یوقدر پس کندی اغزیله سویلدیکنی وقولغی
اشتمسه وآنی قبول ایدوب برایش ایتمسه سائرناس انك سوزیله نیجه ایش ایدرونه حالله انك سوزی غیره تاثیرایدوب
غیری انکله عمل ایدرسن شمدی به دك پیوسته رئیس وپیشوا ایدك کندیکی شمدی قوبرق ایلمه وسفلی اولمه الکی واباغکی
ویغکی وصقالکی کم ایلمه یعنی ناسه کوسترش وقتنده ال وآیاق صاحبی ویق وصقال صاحبی وشکل وصورت
مالکی برکمسه ایدك پس باشکه بلا کلدیکی حینده هم ارلك اودرکه اول دست وپایی وصقالی ویغی ضایع ایلمیه سن
بساط بوزنده اویون شمدی سنکدر کندیکی طبعه ونشاطه کتوریعنی بودنیا برشطرنج بساطی کبیدر وانسان
بوبساط زمین اوزره وقتا فوقتا برکونه لعب ایلجیدرونه کونه حال وکارا کا مسلط ومقابل
اولورسه اکا کوره برتدارك قیلیجی وبرکار ایلجیدر پس ای مبتلا ومحنت زده چونکم سنك اوزریکه بلا ومحنت مسلط
اولدی وظهوره کلدی اولکی طبیعتکی تبدیل وتغییر قیلمه واندن خوفه دوشوب مغموم ومهموم اولمه بلکه بوبساط
زمین اوزره اویون سکا دکدی ونوبت سنك اولدی استادلر اول حینده نه اویون اوینادیلرسه ونه کار ایلدیلرسه
سن هم اول اویونی اوینه واول کاری ایله کندیکی طبیعت ونشاطه کتورکه غموم وهموم وخیالات واوهام
ومصایب وآلام انسانی طبع انسانیدن اخراج ایلرو تغییر مزاج قیلر چونکم طبع انسانیدن کندیکی چقمش کوره سن
ومزاج روحانیه کی متبدل بوله سن کرکدر که برکیفیتله کندیکی اولکی طبیعته کتوره سن ونشاط وسرور مرتبه سنه
یتوره سن تا بالکلیه طبع انسانیدن ومزاج روحانیدن خارج اولان کمسه لر مرتبه سنده قالمیه سن * ذکرآن پادشاهان
دانشمند را باکراه درمجلس آوردو بنشاند ساقی شراب بردانشمند عرضه کرد ساغر پیش اوداشت اوروی بکرداند
وترشی وتندی آغاز کرد شاه ساقی را کفت هین درطبعش ارساقی چندی برسرش زدوشراب درخوردش داد

بوسرخ شریف وبو بیان لطیف اول پادشاهك ذکروحکایه سیدر بردانشمندی اکراهله مجلسه کتوردی واوتورتدی
ساقی شرابی دانشمنده عرضه ایلدی ساغری اول دانشمندك اوکنه طوتدی اول دانشمند یوزنی دوندردی وترشلکه
وتندلکه آغاز ایلدی وبن بونی البته ایچمزم دیو سویلدی پادشاه ساقی یه دیدی اکا اولکه انی طبیعته کتور ونشاط
مرتبه سنه یتور ساقی انك باشنه برنیچه کره اوردی وشرابی اکا ایچمکه ویردی فقیه خوفندن الوب انی ایچدی نته کم
حکایه یی بیورولر (مثنوی) پادشاهی مست اندر بزم خوش * می کذشتی یك فقیهی بردرش * کرد اشارت کش درین مجلس
کشید * وین شراب لعل درخوردش دهید * برمست پادشاه خوش برمده ایکن برفقیه اتفاق انك قپوسی
اوکندن کچدی پادشاه اولان ندماسنه اشارت ایتدی بویله دیو که انی مجلسه چکك وبوشراب لعل قامی اکا ایچمکه ویرك
(مثنوی) پس کشیدندش بشه بی اختیار * شست درمجلس ترش چون زهرمار * عرضه کردش می نبذرفت اوبخشم
ازشه وساقی بکرداند چشم * که بعمر خود نخورده ستم شراب * خوشتر آید ازشرابم زهرناب * هین بجای می بمن
زهری دهید * تامن ازخویش وشما زین وارهید * چونکم شاه امر ایلدی پس اول فقیهی شاه جانبنه
بی اختیار چکدیلر وکتوروب اول مجلسده اوتورتدیلر اول فقیه مجلسده زهرمار کبی ترش اوتوردی ویوزین کوزین
اکشیدوب برخشم طوردی ساقی اکا شرابی عرض ایلدی اول فقیه خشمله انی قبول ایتمدی پادشاهدن وساقیدن
چشم ورویی دوندردی بویله دیو که کندی عمرمده بوقدر زمانه دك بن شراب ایچممشم بکا شرابدن زهرناب خوشتر
کلور اکاه اولك بکا می یرینه برزهر ویرك تا بن کندمدن وسز بو فقیهدن قورتله سز دیدی (مثنوی) می نخورده عربده
آغاز کرد) کشته درمجلس کران چون مرك ودرد * همچو اهل نفس واهل آب وکل * درجهان بنشسته با اصحاب دل
اول فقیه شراب ایچمدی عربده وغوغایه آغاز ایتدی مجلسده مرك ودرد کبی کران اولدی واهل مجلسه ثقلت وزحمت
ویردی مثلا بو عالمده اهل نفس واهل آب وکل کبی که زیاده کثافتلرندن جهانده اصحاب دل ایله انك کبی اوتورمشلردر
وهر برصاحب دل اقدام وابرام ایدوب اول اهل آب وکله شراب حقیقی وباده وحدتی ایچورملك وکندونی وهم وخیال
قیدندن بجورملك استرلکن اول کثیف وثقیل انی قبول ایلمیوب اول فقیه کبی امتناع واجتناب ایلر (مثنوی)
حق ندارد خاصکان ازدرکون * ازمی ابرار جزدر یشربون * حق تعالی خاصکانی کونده می ابراردن یشربون مفهومندن
غیریده طوتمز یعنی حق تعالی حضرتلری خاص قوللرینه کونده شراب ابراردن اولان یشربونك مفهومنده طوتردیمك
اولورکه حق تعالی سورهٔ انسانده ان الابرار یشربون من کاس کان مزاجها کافورا) بیوردی وبو ایت کریمه نك تفسیری
بوجادلاوایلنه قریب استدعای امیرلك سرخنده مرور قیلدی وحق تعالینك اکرچه ابرار واحرار قوللری بوشرابی
جنت اعلاده ایچرلر امابودنیاده هم جنان جنانلرنده اول شراب طهورك وباده پرنورك کاسه سنی دهان جانله نوش
ایدرلر پس توضیح معنی حق تعالی حضرتلری خاص بنده لری عالم باطنده اول ابرارك جنت اعلاده ایچدکاری شرابدن
غیری شرابده طوتمز بلکه همان اول ابرارك نوش ایلدکاری شرابده طوترو انلر اول شراب طهوری کاسه سابعدکاس
اناله ایدروبونلر اول می قدسیدن نوش ایلدیکه وجودلرندن پاك اولوب وکدورت بشریه دن وکثافت طبیعیه دن
قورتلوب آزاد اولورلر (م ی) عرضه میدارند برمحجوب جام * حس نمی یابد ازان غیرکلام * روه می کرداند ازارشادشان
که نمی بیند بدیده دادشان * اصحاب دل کندی مجلسلرنه کلان محجوب اوزره معرفة الله جامنی عرضه طوترلر وکل برو
حق تعالینك می محبتندن وشراب وحدتندن نوش ایله دیو اکا اقدام ایدرلر اما حس انلرك جامندن کلامندن غیری بولمز
وسمع انلرك جام دیدیکندن انجق همان کلام اشیدروکوزدنی ظاهرده برشی کورمزپس اول محجوب اول اصحاب دلك
ارشادندن یوزنی دوندررز برادیده انلرك دادنی کورمز استرکه انلرك جام دیدیکی کوزایله کوریلور محسوس جام اوله
ومدام دیدکاری ظاهرا ایچلور برمدام اوله چونکم ظاهرده کلامدن غیری برشی کوره مز وانلرك بیوردیغی نکات
واسرار فهم ایدر کوره مزپس انلردن روکردان اولوب اعراض ایلر (م ی) کر زکوشش تا بحلقش ره بدی) سرنصح اندر
درون شان درشدی * اکر اول محجوبك کوشندن تا حلقنه یول اولیدی نصح سری انلرك دروننه کیدردی یعنی اصحاب
قلوبك کلمات طیبه سنی استماع ایلین محجوبك اکر قولغندن بوغازی جانبنه یول اولیدی وانلرك دهانندن ظهوره کلان
کلامی حسن استماع ایله استماع ایدوب قبول قیلیدی نصیحتك سری انلرك درونه کدیدی وانلری مست ومستغرق
ایدیدی انلرك باده دیدیکی سر نصح وجام دیدیکی کلامدرکه اول سرنصح وجام کلامده موضوع اولمشدر محجوب اولان
کمسه یه اول جام کلامی عرض ایدرلر اکرانده برقابلیت وارایسه اول کلامی قولغنه قویاروقولغندن دروننه یول ایلرتا
انك ایچنده اولان سر نصیحت ونکته وحدت انك دروننه کیردکده ذوقنی طویر والا محروم قالور (مثنوی) چون همه
نارست جانش نیست نور * که افکند درنارسوزان جزقشور * مغز بیرون ماند وقشر کفت رفت * کی شود ازقشر معده

کرم ورزفت * چونکم اول حقدن محجوبك جانی دوکلی ناردر نورد کادونار سوزانه قشوردن غیری کم براغوریعنی
چونکم اول حقیقتدن محجوب وغافل اولان کسنه نك جانی ابلیس کبی دوکلی ناردر اصلا نور علم وعرفان ولب عقل
وایقان یوقدر قشور قالمشدر ونار سوزانه ایسه قشوردن غیری کسه براقمز نار سوزانه یناجق بویله صافی قشر قلان
کسه لر اولور اهل دلك کلامنك مغزی طشره ده قالدی وقشر کفت که حرف وصوتدر ایچرو کندی قشردن معده یقین
کرم ورزفت اولور یعنی اولمزبو بیت سؤال مقدره یه جواب اولمق طریقیله دینلمشدرکانه برسائل دیرکه اهل دلك
کلامندن محجوب اولان غافل دخی اهل دلك کلامنی ذکر وانك کلامی انك قولغندن ایچرو کیدوب اول سوزی
استماع ایلرپس نیچون صافی قشر اولوب نار سوزانه لایق اولور جواب بیورورلرنعم بویله درلکن اهل دلك کلامنك مغز
نغزی طشره ده قاله کفت وکوینك قشری اولان حرف وصوت انك قولغندن ایچرو کندی صافی قشرکبی اولان
حرف وصوتدن معده روحانی یقین براولور وجسامت بولورا کراول کفت وکوینك سر ومغزی دخی قولغندن ایچرو
دروننه کیدیدی معده سنی کرم ایلردی تمام پرشوق وپرحرارت اولوب قشر مثابه سنده اولان خویلرنی وجسمانیتنی
بودنیاده یاقردی ونفسنك هواسنی ومشتهاسنی یقردی وکندوبی لب ایدردی بجهنمه یناجق قشر قومیوب
کندوسنی ناردوزخه اهل اولمقدن بوعالمده خلاص ایلردی (مثنوی) ناردوزخ جز که قشر افشار نیست * مغزرا
باهیچ ناری کار نیست * ور بود بر مغز ناری شعله زن * بهر پختن دان نه بهر سوختن * ناردوزخ قشر افشار اولمقدن غیری
دکلدر هیچ برنار ایله مغزك کاری یوقدر قشر افشار وصف ترکیبیدر وقشر صقیجی معناسنه در بونده قشر یاقیجی معناسی
مراد اولوروا کرمغز اوزره برنار شعله زن اولاسه پشورمکدن وکماله ایرکورمکدن اوتری بیل ویاقمقدن اوتری بیلمه مغزدن
مراد بونده ایمان وعرفان وقشردن مراد جهل وکفر اولوروتوضیح معنی بویله دیمك اولور که جهنم آتشی قشردن غیری
یاقیجی دکل بلکه همان قشر مثابه سنده اولان کافری وحضرت حقدن غافلی یاقیجی وصقیجیدرزیرا ایمان وعرفان مغزنك
برنار ایله کاری یوقدر وهیچ برناراتی یاقمغه قادر دکلدر کورکه جهنم آخرتده مؤمن اولنلره (جزیا مؤمن فان نورك
اطفأ ناری) دیو لابه وتضرع ایلیه وا کرمغز مرتبه سنده اولان مؤمنه برنار شعله زن اولسه وانی احراق قیلسه اول
مؤمنی یاقمقدن اوتری دکلدر بلکه انی پخته وکامل ایدوب خالص قیلمقدن اوتریدر نته کم قلب اولان التونی وکوشی آتشه
قورلر وامتحان ایدرلر وغل وغشنی کیدروب اول آتشله آنی صافی وخالص ایدوب کامل العیار ایدرلر حق تعالینك دخی
برمؤمنه اکر بودنیاده وا کرآخرتده شعله زن اولمسنی وابتلا وامتحان قیلمسنی بوقبیلدن بیل نته کم بیورورلر (مثنوی)
تا که باشد حق حکیم این قاعده * مستمر دان در کذشته ونامده * مغز نغز وقشرها مغفوررازو * مغزرا پس چون
بسوزد دور ازو * تا کم حق تعالی حکیم اوله بو قاعده یی کذشته ده ونامده ده یعنی ماضیده ومستقبلده مستمر بیل
مغز نغز وقشرلراندن مغفوردر مغزی پس نیجه یاقریامغزی باقی اندندریعنی مادامکه حق تعالی حکیم اوله بوذکر
اولنان قانون وقاعده که قشری یاقق ومغزی یاقمقدن مصون ایتمکدر ماضیده ومستقبلده بونی دائم ومستمر بیل
زیرا حق تعالی حضرتلری همیشه علی الدوام ازلی وابدی حکیم مطلقدر پس حکمت قشری یاقق ولبی حفظ
وصیانت ایتمکی اقتضا ایدر بوقاعده یی سن اکر کذشته ده واکر کلجکده مستمر ودائم بیل برزمانده بوقاعده برغیری
کونه اولمق احتمالی یوقدر زیرا حکیم دائم اولیجق انك حکمت اوزره اولان فعلی دخی همان اولیله دائم ومستمر اولور جمله
بالك مغزلرکه انبیا علیهم السلام واولیای عظام وصالح اولانلر ومنلردر ودخی برمقدار مغز ایمانی اولان قشرلرکه اندن
مراد عاصیلر وفاسقلردر اول خدای متعالدن بونلر مغفوردر حوملردرچونکم برذره ایمانی اولان قشری ابدی یاقمیه
پس مغز نغز مثابه سنده اولان صالحلری نیچون یاقر اول کرم خالص وصافی اولنلری یاقمقدن منزه وبریدر عصاة
مؤمنینی دخی یاقدیغی انلری کامه ایرکورمکدن وپاك قیلمقدن اوتریدر (مثنوی) از عنایت کر بکوبد بر سرش * اشتها اید
شراب احمرش) ور نکوبد ماند او بسته دهان) چون فقیه از شرب وبزم این شهان * عنایتدن اکر اول قشر مثابه سنده
اولان مؤمنك باشنه اوروسه شراب احمره انك اشتهاسی کلوروا کرانك باشنه اورمزسه اول بسته دهان قالورفقیه
کبی بو شاهلرك شربندن وبزمندن یعنی حق تعالی حضرتلری اکر برقشر مثابه سنده بی ذوق وبی عرفان اولان مؤمنك
باشنه دوکرسه وآنی مبتلا ایلرسه عنایتندن والطافندندرتا کم انك جنت اعلانك شراب احمرنه اشتهاسی کله وا کا اول
ضربت وعنایتیله مستعد اوله واهلیت حاصل قیله بلکه بودنیاده هم شراب احمر مثابه سنده اولان می معرفت ومحبته
اشتها واستعداد حاصل اوله وبودنیاده اول ضربت وریاضت سببیله بادهٔ محبتی نوش قیله وذوق معرفته واصل اوله
وا کر پادشاه حقیقی برقولنه بویله اورمزسه وقورقوتمزسه اول ذوق طاعتدن وشراب معرفت ومحبتدن حیوان کبی
بسته دهان قالور وایمان وعرفان نشاطندن محروم اولور شول فقیه کبی که شاهلرك بزمندن وشربندن بسته دهان

قالدی پس اول ضربت واسطه سیله انی نوش قیلدی وانلرله نشاط وسروردہ هم رنك اولدی (م ی) کفت شه با ساقیش
ای نیك پی * چه خوشیده بطبعش آر می * پادشاه اول ساقیسنه دیدی ای نیك پی وای خوش روشلی ساقی نیچون
خوشسن می ویرفقیهی طبعنه کتورروانی کرهانشاط مرتبه سنه یتور (مثنوی) هست پنهان حاکمی بر هرخرد
هرکرا خواهد بفن از سر برد * هرعقلك اوزرینه پنهان برحاکم واردر وهرکیمی استرسه فنله باشدن ایلتور جمیع عقولك
اوزرینه فی الحقیقه حاکم الله تعالیدر ودخی * ما منکم من احد الا وقد وکل به قرینه من الجن وقرینه من الملائکه
حدیث شریفنك موجبنجه هرانسان اوزره برشیطان وبرملك موکل وحاکم اولمشدر انك استعدادنه کوره حق تعالی
یا اول شیطانه ویا اول ملکه قوت ویرر پس انك عقلی اوزره نهانی حاکم اولان هرنه قیلدن ایسه فن وصنعتله انی باشدن
چقارر پس حاکم مطلق جمیع عقول اوزره نهانی حاکمدر هرکیمی استرسه صنعت وقدرتله باشدن چقارر ومراد
ایلدیکی حالنه کتورر (م ی) آفتاب مشرق وتنویر او * چون اسیران بسته در زنجیر او * چرخ راچرخ آید ارد دوزمن
چون بخواند در دماغش نیم فن * عقل کو عقل دکررا مسخره کرد * مهره زو دارد وبست استادنرد * آفتاب مشرق
وانك تنویری اسیرلرکبی اول حاکم نهانینك زنجیر ارادت وقدرتنده بسته درکیف مایشاء انلرده متصرفدر آفتابك
طلوعی وتنویری همیشه انك ارادتیله در چرخی فی الحال اول حاکم نهانی چرخه ودوره کتورر چونکم انك دماغنه نیم فن
اوقیه چرخه دماغ استادی مجازی اولوریعنی چونکم اول حاکم معنوی بوافلاکك عقلنه برمقدار فن وصنعت سویلیه
وتلقین ایلیه فی الحال انی چرخه ودوره کتورر وبویله انتظام اوزره دائر وسائر اولمق مرتبه سنه یتورر عقل که اوبرغیری
عقلی زبون ومغلوب ایتدی مهره یی اندن طوترا استاد نرد اصل اودریعنی برعقل برآخر عقلده تصرف ایلیه واول
آخر عقلی کندیسنه زبون ومغلوب ایلیه اول غالب اولان عقل غلبه وقدرت مهره سنی وصنعت ومهارت صقتلرنی اول
حاکم معنویدن طوترکه فی الحقیقه عالم نردینك استادی اصل اودر وبو بساط عالمده اولان لعب وبازی همان اندندر
جمله ده متصرف وحاکم علی الاطلاق همان اولدر غیرك حکومتی وتصرفی انك اذن وارادتیله در ومجازیدر (مثنوی)
چند سیلی بر سرش زد کفت کیر * در کشید از بیم سیلی آن زحیر * مست کشت وشاد وخندان شد چو باغ * در ندیمی
ومضاحك رفت ولاغ * شیرکیر وخوش شد انکشتك برد * سوی مبرزرفت تا میزك کند * برقاج سله ساقی اول
دانشمندك باشنه اوردی بوقدحی طوت دیدی سله قورقوسندن اول دردمند چکدی زحیر ایچ اغریسنه دیرلر بونده
درونی دردلی معناسنه مراد اولوریعنی اول درونی اغریمش وباطنی دردمند اولمش فقیه سله خوفندن اول کاسه یی
نوش ایتدی بعض نسخه ده زحیر برنسخه ایله زجیر واقع اولمشدر فعیل بمعنی فاعل اولورسه معنی اول زاجرك سیلیسی
قورقوسندن جامی چکدی دیمك اولوروا کر بمعنی مفعول اولورسه اول مزجور سیلی قورقوسندن کاسه یی چکدی
وایچدی دیمك اولور مست اولدی چوق بکمیوب اول آنحلال وترشلك کیدوب اچلدی وکل کبی کولدی وباغ کبی کشاده
وخندان اولدی ندیملکه ومضاحکه ولاغه کتدی واهل مجلس ایله مطایبه لرومکالمه لرقیلدی شیرکیر وخوش اولدی
انکشتك اوردی یعنی شجیع ودلیراولدی وخوش اولوب پرماقلرین بربرینه اوردی تمام مست اولوب مستلکی
وشادلکی غایته ایردکدنصکره مبرز جانبنه کتدی تا کم تبول ایلیه مبرز آبخانه یه دیرلر ومیزك ایشمکه دیرلر (مثنوی)
یك کنیزك بود در مبرز چو ماه * سخت زیبا روز فرناقان شاه * چون بدید اورا دهانش بازماند * عقل رفت وتن
ستم پرداز ماند * عمرها بوده عزب مشتاق ومست * در کنیزك در زمان دررزد دودست * اتفاقا مبرزده ماه کبی برکنیزك
وار ایدی غایت زیبا یوزلی شاهك جاریه لرندن ایدی مکر که اول ماهرو دخی خلاصتنه کلمش وفقیه دخی اول حینده طشره
چقوب خلایه وارد قده ا کاملاقات اولمش چونکم فقیه اول ماهرویی کوردی انك اغزی آچق قالدی وانك حسن
ولطافتندن حیران قالدی عقلی کتدی وانك تنی ستم پرداز قالدی یعنی اول شرابله مست اولوب عقلی کتمش ایدی پس
اول ماهرویی کوردی وتمام عقلی کیدوب دیوانه اولدی وانك تنی ستم یونیجی وعاقبت اندیش اولمیوب تجاوز قاپجی
اولدی نیجه عمرلر عزب ایمش مشتاق ومست اولدیغی حالده کنیزه که فی الحال ایکی النی اوردی یعنی چوق زماندن برو
ایمش اوکندلکده عمرلا یکورمش بو مرتبه مشتاق ودخی مست ایکن عقلی وصبری قالمیوب بی اختیار همان
اول ماه رویه دست دراز اولدی وایکی النی محکم اوردی (مثنوی) پس طپید آن دختر ونعره فراشت * بر نیامد با وی
وسودی نداشت * پس اول دختر چبالدی وحرکت قیلدی وضطرب اولدی ونعره قالدردی اول دانشمنده غالب
کلدی وچبالمسی برفائده طوغمدی (مثنوی) زن بدست مرد در وقت لقا * چون خمیر آمد بدست نانبا * بسرشد
کاهیش نرم وکه درشت * زو بر آرد چاق چاقی زیر مشت * کاه پهنش وا کشد بر تخته ئ * درهمش آرد کهی یك لختهٔ
کاه در وی ریزد آب وکه نمك * از تنور وآتشش سازد محك) زیرا زن وقت لقاده مردك النده فی المثل نانبانك النده خمیرکبی

کلدی اتمکجی خمیری نیجه بوغورره واشغه بوقاری دوندرره اردخی عورتی مقارنت حیننده اویله ایلرکاه اول زنی ملاعبه ایله کاهی درشتلکله بوغوررلر اول ارلر مشتی النده چاق چاق صدا اکتوررلر نته کم اتمکجینک الی النده خمیر چاق چاق صدا کتوررکاه اولورکه اتمکجی اول خمیری برتخته اوزره بیصی چکر وکاهی برلخته یعنی بردفعه بربره کتوررر وصقوب جمع ایلرکاه اول نانبا خمیره آب دوکر وکاهی تملح دوکر تهوردن واکا آتشدن محلک دوزرتا کم عورتی حین لقاده خمیر کبی بوغوررلر التنی اوستنه واوستنی التنه کتوررر وکاهی اکا آب نطفه دوکیجی اولوروملح ملاحتی صاحبی اولوروکاهی غضب آتشیله انی پشورررر الحاصل مرد لاننانبا به وزنک انک النده خمیر کبی اولمسی محله مناسب مثال اولور سرشد سرشتن لفظندن فعل مضارعدر پس هر طالب مطلوبده بو حالت من وجه بولندیغنه اشارت ایدوب بیورر (مثنوی) ابنجنین

بیچید مطلوب وطلوب * اندرین لعبند مغلوب وغلوب * این لعب تنها نه شور ابازنست * هر عشیق وعاشقی را این فنست

مطلوب وطلوب بونجه این طولشوررلر وصارمشوررلر مغلوب وغلوب دخی بو لعب ایچره دررلرکه انلر دخی طولشوررلر وغلوب اولان مغلوبک وجودنده نانبا خمیرلنوار عورتک وجودنده تصرف ایلدیکی کبی تصرف ایلر طلوب وغلوب مبالغه ایله طالب ومبالغه ایله غالب معنیلرینه درکه ایکیسی بیله صیغه مبالغه در بو لعب تنها همان عورتله ارلرکادر هر برمعشوق

وعاشق ایچون بوفن واردر عشیق یعنی معشوقدر (مثنوی) ازقدیم وحادث وعین وعرض * پیچشی چون ویس ورامین

مفترض * لیک لعب هر یکی رنگ دکر * پیچشی هر یک زفرهنکی دکر * قدیمدن وحادثدن وعیندن وعرضدن ویسله رامین کبی مفترض بر پیچش واردر عین بونده جوهر معناسنه در جوهر مخصصه محتاج اولمیوب بالذات قائم اولنه دیرلر وعرض محل مقومه محتاج اولنه دیرلر بوجوهرلک وعرضک تعریف وتحقیقی جلد ثانینک اوایلنه قریب غلام حکایه سنده جوهر وعرض بحثنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه ویس معشوقه نک ورامین انک عاشقنک اسمیدر یعنی قدیمدن وحادثدن اولان شیلردن وجوهردن وعرضدن هر برینک مابیننده ویسله رامین کبی برنوع طولشمق وبری برینه صارلمق وتعلق قیلمق فرض اولنمش وتقدیر قیلنمشدر ولیکن هر برینک لعبی ورنکی آخر اوزره در هر برینک طولشمسی برغیری فرهنکدندر مثلا قدیمک برکونه لعبی وکاری واردر وحادثک دخی برکونه لعبی وکاری واردر وقدیمک حادثه تعلقی بر بوزدن وحادثک دخی قدیمه تعلقی برآخر جهتدندر وکذلک جوهرلک دخی برآخر لعبی وکاری واردر وعرضک دخی برآخر لعبی وکاری واردر جواهرلک اعراضه تعلقی بر یوزدن واعراضک دخی جواهره تعلقی برآخر یوزدندر پس هر برینک برآخرنه پیچشی وتعلقی برآخر هنردن وبرغیری یوزدن اولوروبونلرک هر برینک مابیننده اولان علاقه بی بونلرک ذاته عالم اولان کسه بیلور بو محلده تفصیل وتطویله احتیاج یوقدر (م ی) شوی زنرا کفته شد بهر مثیل * که مکن ای

شوی زن رابد کسیل * آن شب کردک نه ینکا دست او * خوش امانت داد اندر دست او * کانچه با او تو کنی ای معتمد

از بد ونیکی خدا با تو کند) شوی وزن ایچون مثالدن اوتری دینلمش اولدی بوبله دیو که ای شوی زنی بد کسیل ایلمه کسیل اوزمک وکسمکه دیرلر بد کسیل طلاق وفراقدن عبارت اولورکه فراق وانقطاعک قبیحی طلاقدر یعنی اره وعورته نصیحت ایچون بو کلام دینلمش اولدی که ای ار اولان کسه زنهار خاتونکی کندکدن برامق اوزیجی وتفریق ایدیجی اولمه واکا رعونت وخشونتله معامله قیلمه کما قال علیه الصلوة والسلام * اکمل المؤمنین ایمانا احسنهم خلقا والطفهم باهله قال صلی الله علیه وسلم اکمل المؤمنین ایمانا احسنهم خلقا وخیارکم لنسائکم رواه ابو هریرة رضی الله عنه کذا فی المصابیح وقال علیه الصلوة والسلام لا یفرک مؤمن مؤمنة ان کره خلقا رضی منها آخر اول کردک کیجه سی ینکا انک الینی سنک الکه خوش امانت ویرمدیمی یعنی ینکا انک کردک کیجه سی خاتونک الینی سنک الکه ویرمسی انک امانة الله اولمسنی اشعار ایلر وسنک قتکده اول ودیعت قونمسنی سکا اعلام ایلر نته کم حضرت نبی علیه الصلوة والسلام حجة الوداعک خطبه سنده نامه تعلیم وموعظه ایدوب بیورد یلر اتقوا الله فی النساء فانکم اخذتموهن بامانة الله واستحللتم فروجهن بکلمة الله ولکم علیهن ان لا یوطئن فرشکم احدا تکرهونه فان فعلن فاضربوهن ضربا غیر مبرح ولهن علیکم رزقهن وکسوتهن بالمعروف کذا فی المصابیح) که اول نسنه یی که سن اول تحت نکاحکده اولان خاتونکه سو یلرسن ای معتمد بددن ونیکدن خدا انی سکا ایلر یعنی ای معتمد علیه اولان کسه بد ونیکدن هر شول نسنه یی که سن خاتونکه ایلرسن خدای تعالی انی سکا ایلر الحاصل مؤمن اولان کسنه کندی خاتونیله حسن معاشرت ایلمک فی لازمدر نته کم حضرت نبی علیه الصلوة والسلامک نسائله عشرتی وحسن معامله سی حدیث کتابلرنده مسطور ومذکور اولمشدر مؤمن اولان دخی انک اخلاق شریفه سیله متخلق اولمق واکا اقتدا قیلمق لازم کلمشدر (م ی) حاصل ایمان فقیه از بیخودی * نه عفیفی ماندش

نه زاهدی * آن فقیه افتاد بران حورزاد * آتش اوافتاد ران پنبه فتاد) جان بجان پیوست وقالبها بجنید) چون دو مرغ

سربریده می طپید) حاصل کلام بو محلده اول فقیهک بیخودلغندن وسرمستلکندن انک نه عفیفلکی ونه زاهدلکی قالدی

بلکه انک عفتی وزهدی بی اختیار زائل اولدی اول فقیه اول حورزاده نک اوزرینه دوشدی آنک آتشی اول پنبه ایچره دوشدی یعنی اول بدنی پنبه کبی اولان ماهرویک ایچروسنه اول فقیهک آتش کبی اولان نطفه سی دوشدی جان جانه اولشدی وقالبلر بوکلشدی وقالقشدی ایکی باشی کسلمش قوش کبی کاه اول جانبه وکاه بو جانبه طبطاب وحرکت قیلدی چخید اولا جیم وصکره خاء معجمه ایله دورنمکه بوکلمکه دیرلر بونده بوکلمک وقالقمق معنیلری اولور (مثنوی)

چه سقایه چه ملک چه ارسلان * چه حیا چه دین چه بیم وخوف جان * چشمشان افتاده اندر عین وغین

نی حسن پیداست اینجانی حسین) شد درازو کو طریق باز کشت * انتظار شاه هم از حد کذشت * نه سقایه ونه ملک ونه ارسلان ونه حیا ونه دین ونه قورقو ونه خوف جان سقایه بالکسر صورامق وصوایجه جک قابدر مجلس شرب مراد اولور یعنی اول فقیهک خاطرنده نه مجلس شرب ونه ملک ونه ملکک ارسلان کبی قاهرلکی وغضوبلغی قالدی ونه انده حیا ودین ونه مطلق قورقی ونه جان قورقوسی قالدی بلکه مست بیخود اولدیغندن بونلر اصلا انک عقلنه وخاطرنه کلمدی بونلرک کوزی عینه وغینه دوشمش نه حسن پیدا بونده نه حسین غین پرده رقیقه دیرلر عیندن مراد بونده کونش اولوب محبوبه نک یا ذاتندن ویا وجهندن کنایت اولسه مناسبدر وغیندن مراد یا اول ماه رویک ثیابی ویا خود فقیهک وجودی وثیابی اولسه قابلدرکه بو ایکیسنک کوزلری بری برینک عیننه وثیابنه واقع اولدی دیمک جائز اولور بو محلده کوزل ونه کوزلجه پیدادر یا خود معنی بو محلده نه حسن نامیله مسمی اولان ونه حسین نامیله مسمی اولان کسنه لر پیدا وظاهر دردیمک اولور بو قصه دراز اولدی طریق باز کشتی سوبله یعنی نتیجه ومرجعی تعبیر ایله شاهک مجلسده انتظاری هم حددن کچدی ککو کاف عربی ایله اوقنوب طریق باز کشت فنی دیو معنی ویرلسه هم جائز اولور (مثنوی)

شاه آمد تا ببیند واقعه * دید انجا زلزلة القارعه * پادشاه مجلسدن قالقدی ومبرز جانبنه کلدی تا واقعه یی کوره انده قارعه نک زلزله سنی کوردی قارعه قیامت کوننک اسمیدر یعنی انده قیامتک زلزله واضطرابی کبی بری برینه طوقنمری اول بونک وبوانک اوزرینه دوشملری وبی اختیار حرکتلر واضطرابلر کوردی (م ی) آن فقیه از بیم برجست

وبرفت * سوی مجلس جام را بربود تفت * شه چو دوزخ پرشرار وپرنکال * تشنه خون دو جفت بدفعال * چون

فقیهش دید رخ پرخشم وقهر * تلخ وخونی کشته همچون جام زهر * بانک زد بر ساقیش کای کرم دار * چه نشستی

خیره ده در طبعش آر * اول فقیه خوفندن صچرادی ومجلس جانبنه کتدی حرارتله فوری جامی قاپدی پادشاه ایسه پرشرار وپرنکال دوزخ کبی ایکی جفت بدفعالک خوننه تشنه اولمش چونکم فقیه انک رویینی پرخشم وپرقهر جام کبی تلخ وخونی اولمش کوردی فی الحال اول ساقی به بانک اوردی ودیدیکه ای کرم دار نیچون خیره اوتورورسن جام ویرانی طبعنه کتور کوررمیسنکه اول طبیعت انسانیه دن چقمشدر چونکم اول بنم حقمده سکابنم ایچون می ویر طبعنه کتوردیدی سن دخی اکامی ویرشمدی انی طبعنه کتور دیدی (مثنوی) خنده آمد شاه را کفت ای کیا * آمدم با طبع

ان دختر را * پادشاهم کار من عدالست وداد * زان خورم که یار را جو دم بداد * پادشاهه خنده کلدی دیدی ای اولوبن طبعه کلدم اول دختر سنکچون یعنی بن خشم وغضبدن فراغت قیلدم واول جاریه یی سکا ویردم دیدی بن پادشاهم بنم کارم عدل وداددر اندن برمکه یاره بنم جودم ویردی یعنی بنم یدیکم یارانه جود ایلدیکمدندر دیدی پس عدالت نه ایدیکنی بیان ایلیوب دیر (م ی) آنچه از امن ننوشم همچو نوش * کی دهم در خورد یار وخویش نوش)

زان خورانم من غلامانرا که من * میخورم برخوان خاص خویشتن) زان خورانم بندکانرا از طعام) که خوردم من خود زپخته یا زخام) اول نسنه یی بن نوش کبی نوش ایلمزم وطاتمزم یاره وخویشه انی لایق نوشه ویریرم نوش نوش معناسنه اولمق انسب درا کرچه تو خطاب ایچون اولوب اش ضمیر اولوب مصرع اولده اولان آنچه یه عائد اولسه دخی معنی درست اولور زیرا بو تقدیر اوزره اول نسنه یی که بن نوش کبی طاتمزم واندن ذوق ایتمزم انی بن سکا واقربایه ویاره نچون ویریرم هرندن که بن ذوق ایلرسم یارانمه واقربامه وسکا هم انی ویریرم غلاملریمه بن اندن یدیررم که کندی خاص اولان خوانم اوزره یرم وبنده لریمه بن طعام قسمندن اول طعامدن یدیررم که بن پخته دن وخامدن هرنه ایسه یرم الحاصل بن هرنه کونه طعام یرسم چاکرلریمه وبنده لریمه همان اندن یدیررم که عادل اولان اهل سلطنت واصحاب دولتک خصلتی وطریقتی بودر (مثنوی) من چو پوشم از خز واطلس لباس * زان بپوشانم حشم را نی پلاس) شرم دارم از نبی ذوفنون *

البسوهم کفت مما تلبسون * مصطفی کرد این وصیت با بنون * اطعموا الاذناب مما تاکلون * بن چونکم اطلسدن وابریشمدن لباس کیم حشمه اندن کیدیررم پلاس دکل یعنی ابریشمدن واطلسدن بن هر نه کونه لباس کیر ایسم خدم وحشمه دخی پلاس کیدیرمزم همان اندن کیدیررم زیرا ذوفنون اولان نبی مکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرندن شرم طوتارم واستحیا ایدرمکه اول حضرت سز تحت یدیکزده اولان مما یلبکزه کیدیکزلباسدن الباس ایدک بیوردی مصطفی

عليه الصلوة والسلام حضرتلری کندی اولادی منزله سنده اولان امتنه بو وصیتی ایلدی اذنابه یدیکزمأ کولاتدن
اطعام ایدڭ دیدی نته کم ابوذر غفاری رضی الله عنه حضرتلری بو حدیث شریفی حضرت نبی علیه السلامدن روایت
بیورد لر متفق علیه اولان احادیث شریفه دندر (قال علیه الصلوة والسلام اخوانکم جعلهم الله تحت ایدیکم فمن
جعل الله اخاه تحت یدیه فلیطعمه مما یأکل ولیلبسه مما یلبس ولا یکلفه من العمل ما یغلبه فان کلفه ما یغلبه فلیعنه
علیه (اذناب ذنبڭ جمعیدر ذنب لغتده قویروغه دیرلر بونده اذناب توابع معناسنه اولور وبوندن مراد حضرت نبی
علیه الصلوة والسلامڭ امتی اولور که اول حضرتڭ ازواج مطهره سی امهات مؤمنین منزله سنده در نته کم حق تعالی
(النبی اولی بالمؤمنین من انفسهم وازواجه امهاتهم) بیوردی پس ازواج نبی امهات مؤمنین منزله سنده اولیجق
مؤمنلر هم اول حضرتڭ اولادی منزله سنده اولور (مثنوی) دیکران پس بطبع آورده * در صبوری چست
وراغب کرده * هم بطبع آور بمردی خویش را * پیشوا کن عقل صبراندیش را * چون قلاوزی صبرت پر شود
جان باوج عرش وکرسی بر شود * مصطفی را بین چو صبرش شد براق * بر کشانیدش ببالای طباق * بو بیتلر اول بیوك
شهزاده نڭ لساتندن دینلمشدر ومنا سبتله بنه انڭ طرفندن اولان نصح وپنده شروع قیلنمشدر اول شهزاده کبیر بنه
بو کونه حسن تعبیر ایدوب دیدی دیکرلری چوق طبیعه کتوردڭ ونصیحت وارشاد که انلری صبر وتحمل قیلمق
مرتبه سنه یتوردڭ صبورلقده انلری چست وراغب ایلدڭ سن هم مردانه لکله کندیکی طبیعته کتور وعقل صبراندیشی
کندیکه پیشوا ایله وصبور وحمول اولمق مرتبه سنه کندیکی یتور چونکم صبر قلاوزلغی سکا پر وبال اوله جان عرش
وکرسی اوجنه بوقری اولور وعروج وصعود قیلور مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلرینی کور چونکم اول حضرته صبر
وتحمل ایلمك براق اولدی طباقڭ بالاسنه انی چکدی یعنی سبع طباق اوزره انی اول براق یوقری چقاردی واول
براقه سوار اولمسی اول حضرتڭ ریاضتلره وبلالره صبر قیلمسیله میسر اولوب وموفق کلدی پس صبر مفتاح فرج ومرقات
اعلای درج اولدی * روان کشتن شهزادکان بعد از تمام بحث وماجرا بجانب ولایت چین سوی معشوق ومقصود
تا بقدر امکان بمقصود نزدیکتر باشند اکرچه راه وصل مسدودست بقدر امکان نزدیکتر شدن محمودست) بو سرخ شریف
شهزاده لر میانده اولان بحث وماجرانڭ وقیل وقالڭ تمام اولدیغندن ونهایت بولدیغندنصکره ولایت چین جانبنده
اولان معشوق ومقصودلرینڭ طرفنه روان اولملرینڭ وسیر وسفر قیلملرینڭ بیانده در نته کم امکان مقداری یعنی ممکن
اولدیغی قدر مقصوده بونلر نزدیکتر اوله لر اکرچه راه وصلت مسدود ایسه ده ممکن اولدیغی قدر مراد ومقصوده نزدیکتر
اولمق ممدوح ومحموددر (م ی) این بکفتند وروان کشتند زود * هرچه بود ای یارمن آن لحظه بود) صبر بکزیدند وصد یقین
شدند) بعد ازان سوی بلاد چین شدند) والدین وملك را بکذاشتند (راه معشوق نهان برداشتند) بو سوزلری سویلدیلر
وفوری ولایت چین طرفنه روان اولدیلر ای بنم یارم انلره هرنه اولدیسه همان اولحظه اولدی وانلره هرنه کونه تعب
ومشقت کلدیسه همان اول حینده کلدی اما بونلر مقصود یولنه صبری کزیده قیلدیلر وصد یقلردن اولدیلر اندنصکره
بلاد چین جانبنه کتدیلر بونده بلاد چیندن مراد عالم حقیقت اولور که عقل وقلب وروح شهزاده لرینڭ سیر الی الله قیلمقده
تعب وزحمته صبر قیلملرینڭ وجمله یی ترك اولملرینڭ صورت حالی اولور بونلر والدین وجمله ملکی ومالی قودیلر وکتدیلر
معشوق نهانی بولمغی طوتدیلر وجمله تعلقاتی ترك وقطع ایتدیلر نته کم سالکڭ عقلی وقلبی وروحی راه طلبده سیر الی الله
قیلمقده بو جمله یی قلبندن ترك ایلیوب مجرد اولور (م ی) همچو ابراهیم ادهم از سریر) عشقشان بی پا وسر کرده فقیر) یا چو
ابراهیم مرسل سرخوشی * خویش را افکنده اندر آتشی * یا چو اسمعیل صبار مجید * پیش عشق وخنجرش حلقی
کشید) ابراهیم بن ادهم قدس سره کبی بونلرڭ هر برنی تخت وسریردن عشق انلری بی پا وبی سر فقیر ایلمش یا خود مرسل
اولان ابراهیم خلیل علیه السلام حضرتلری کبی سرخوشلغله کندیسنی بر آتش ایچره براقدی ومست الهی اولوب
کندیسنڭ نار نمرودده آتلمسنه راضی اولدی نته کم مبالغه ایله صبر ایدیجی اولان اسمعیل مجید علیه السلام حضرتلری کبی
اول خدانڭ عشقی وخنجر بلاسی اوکنده بر بوغاز چکدی وکندیسنی امر حقه مطیع ایدوب جانی دوست یولنده
فدا قیلدی پس بونلرڭ کبی عشق یولنده سرباز اولمش وملك ومالی ترك قیلمش قنی چوقدر بو جمله دن بری دخی
امرأ القیسدر نته کم انڭ حکایه سنه شروع ایدوب بیوردلر * حکایت امرأ القیس که پادشاه عرب بود وبصورت عظیم
وباجمال یوسف وقت خود بود وزنان عرب چون زلیخا مرده او وشاعر طبع * ع * قفا نبك من ذکری حبیب ومنزل
* بو سرخ شریف وبیان لطیف امرأ القیس حکایه سیدر که امرء القیس عرب پادشاهی ایدی وصورتده عظیم وباجمال
ایدی کندی وقتنڭ یوسفی ایدی وعرب زنلری انڭ عاشقی ایدی زلیخا کبی مرده سی ایدی واوشاعر طبع فصیح وبلیغ
کسه ایدی نته کم بر قصیده سنده دیر * قفا نبك من ذکری حبیب ومنزل * وبونڭ مصرع ثانیسی * بسقط اللوی بین

الدخول فحومل * بو بیت سبعهٔ معلقه دندر تمام آخرنه وار نجه بر قصیده در قفا امر در قفا تثنیه در ایکی
مصاحبه سنه خطاب اوله که دوروڭ ای یارانلر دیمك اولور ویا خود خطاب واحد اوله زیرا عادت عرب عربا جمله
ویا تثنیه ایله واحده خطاب ایدرلر وتکرار لفظ مرادایدرلر وبو معنی قرآن عظیمده دخی واقعدر نته کم رب ارجعونی ده
اهل تفسیر رب ارجعنی ارجعنی تقدیرنده در دیمشلر والقیا فی جهنم ده القالق معناسن ویرمشلردر پس
بو تقدیرجه بیتڭ معناسی قف قف ای بنم یار غارم نبك براغلیه لم امرلرجوابیدر یا انکچون ساقط اولدی ذکری مصدردر
یعنی دوروڭ بکا مساعده وموافقت ایله بکا ایلکده حبیبمڭ ذکری قتنده ومنزلڭ ذکری قتنده یعنی انی اکدیکمدن اوتری
سقط دوشمڭ واللوی رملدر دخول وحومل ایکی موضعڭ اسمیدر یعنی اول بکا ویا اول حبیب ویا منزلی سقط لویده در
یعنی سقط رملده دخولله حومل ما بینده در * چون همه زنان اورا بجان می جستند ای عجب غزل او وناله او
بهرچه بود مکر می دانست که این همه تمثال صورتی اند که بر تختهای خاك نقش کرده اند * چونکم دوکلی محبوبه زنلر
انی جان ودل ایله استدیلر وطلب ایلدیلر ای عجب اول امرأ القیسڭ غزلی وناله سی ندن اوتری اولدی مکر اول بیلدی که
بو دکلی محبوبه اولان زنلرڭ شکل وصورتی تخته لر اوزره یازلمش تمثال صورتی کبیدرلر که بونلری هم خاك تخته لری
اوزره نقش ایلمشلردر * عاقبت این امرأ القیس را حالی پیدا شد که نیمشب از ملك وفرزندان کریخت وخود را در دلق
پنهان کرد وازان اقلیم باقلیم دیکر رفت در طلب انکس که از اقالیم منزهست یختص برحمته من یشاء * عاقبت بو امرأ
القیسه بر حالت پیدا اولدیکه نصف اللیلده بر کیجه کندی ملکندن واولادندن قاچدی وکندیسنی بر کهنه داق ایچره
پنهان ایتدی واول اقلیمدن بر غیری اقلیمه کتدی اول کسه نڭ طلبنده که اقلیملردن منزهدر اما الله تعالی کندی رحمتنه
دیلدیکی کسه یی مختص قیلور (مثنوی) امرء القیس از ممالك خشك لب * هم کشیدش عشق از خطهٔ عرب
تا بیامد خشت می زد در تبوك * با ملك کفتند شاهی از ملوك * امرء القیس آمدست اینجا بکد * در شکار عشق
خشتی می زند * امرء القیس بر کیجه مملکتلردن خشك لب وبی بهره اولدیغی حالده هم انی عشق عرب خطه سندن
بر آخر دیاره چکدی تا تبوکه کلدی انده کرپیچ اوردی یعنی کرپیچ کسدی تبوك قلعه سنڭ پادشاهنه دیدیلر ملوك عربدن
بر شاه یعنی امرء القیس بو دیاره کدوکسب ایلمکه کلمشدر عشقه شکار اولمقده بر کرپیچ کسر فقیرلر ومحتاجلر شکلنه
کیروب بو هیئتده کسب وکار ایلر دیدیلر (مثنوی) آن ملك برخاست شب شد پیش او * کفت اورا ای ملیك خوبرو
یوسف وقتی دو مملکت شد کمال * مر ترا رام از بلاد واز جمال * کشته مردان بندکان از تیغ تو * وان زنان ملك مه بی میغ تو
پیش ما باشی تو بخت ما بود * جان ما از وصل تو صد جان شود * هم من وهم ملك من مملوك تو) ای بهمت ملکها متروك تو
اول ملك تبوك قالقدی کیجه انڭ اوکنه کتدی اول امرء القیسه دیدی ای خوب رو اولان ملك سن یوسف وقتسن ایکی
مملکت سکا بلاددن وجمالدن کمالله رام اولدی اوله مردلر سنڭ تیغڭ خوفندن سکا بنده لر ورام اولمشلردر واول
محبوبه زنلر سنڭ بی میغ اولان ماهڭ ملکتنڭ بنده لری وافکنده لری اولمشلردر یعنی سنڭ سحابسز اولان ماه یوزڭڭ
جمالی ملکنڭ اسیرلری اولمشلردر اکرسن بزم اوکزده اوله سن وبزم دیارمزده اقامت قیله سن بزم بختمز اولور بزم
جانمز سنڭ وصلڭدن صد جان اولور یعنی زیاده لك بولور وبوزمرتبه قوت وقدرت حاصل قیلور هم بن وهم بنم ملکم سنڭ
مملوککدر ای شاه همت عالی سببیله ملکلر سنڭ متروککدر که سن بو قدر ممالك عظمایی قبول ایلرایسڭ جان ودل ایله
خدمتده بزدوب وافر تشکر علر وتعظیملر قیلدی (مثنوی) فلسفه کفتش بسی واو خموش * ناکهان واداشت
از سر روی بوش * تاچه کفتش او بکوش از عشق ودرد * همچو خود در حال سرکردانش کرد * دست او بکرفت
وبا او یار شد * او هم از تخت وکمر بیزار شد * تا بلاد دور رفتند آن دوشه * عشق یك کرت نکرد ست این کنه * چو فلق فلسفه
سویلدی یعنی اول تبوك شاهی امرء القیسه وافر حکمت عقلیه نقل ایلدی واو خموش وساکت ایدی ناکهان
سرندن روی بوشی کیروطوتدی ورازدلندن پردهٔ حجابی رفع ایتدی اکا حالنی واسرار بالنی بر بر سویلدی تا امرء القیس
انڭ قولغنه عشقدن ودرددن نه سویلدی کندی کبی فی الحال انی دخی سرکردان ایتدی انڭ النی طوتدی وانکله
یار اولدی اول شاه تبوك دخی هم تخت وکمردن بیزار اولدی وانکله الفت وانسیت قیلدی تا ایراق بلاده کتدیلر اول
ایکی پادشاهه عشق بو کناهی بر کره ایلمشدر بلکه مکرر او مرارا نیجه تاجدارلری سریردن ایندیروب کندیسنه
اسیر قیلمش ودارودیاری ترك ایتدیروب درویش وفقیر ایلمشدر (م ی) بر بزرکان شهد وبر طفلان شیر * اوبهر کشتی بود
من الاخیر * غیر این دو بس ملوك بی شمار * عشقشان از ملك بربود ونثار * عشق اولولر اوزره شهد واو غلنجقلر
اوزره شیردر اول عشق هر کشتی یه من الاخیر اولور یعنی عشق رجاله واطفاله شامل اولور وعالی کلور بزرك اولان
ارلره اول شهد وشکر کبی شیرین اولور وکودك سیرتلره شیر کبی غدا کلور وهر بر کشتیٔ وجودڭ آخر کی یوکدن باسی اولور

مثلا برکمی بوکنی تمام طوتسه که ارتق بربوکه دخی تحملی اولمسه اکا آخر برقاج بطمان نسنه قوسك اول من اخبردن اولکمی مستغرق اولور کذلك عشق دخی هر وجود کشتیسنی مستغرق قیلور بوایکیسندن غیری چوق بی شمار ملوك عشق انلری ملك ومالدن وقوم وقبیله‌دن قایدی انلری دولت وسلطنت قیدندن خلاص ایتدی (مثنوی) جان

این سه شه بچه هم گردچین * همچو مرغان کشته هر سو دانه چین * زهره‌نی تاب کشایند از ضمیر * زانکه رازی باخطر بود و خطیر * صد هزاران سر بپولی آن زمان * عشق خشم آلوده زه کرده کمان *

بو اوچ شه بچه‌نك جانی هم چین شهرنك اطرافنده قوشلر کبی هر جانبده دانه چین اولمش وهر بری کندی غداسنی اکر صوری ومعنوی دکشورمکه اشتغال قیلمش ایدی زهره یوقکه تا ضمیردن دوداق اچه‌لر ودرونلرینك رازنی سویلیه‌لر زیرا که خطرلو وعظیم بر راز ایدی خطر عظیم معناسنه درنته‌کم حضرت احدیتك وجناب ربوبیتك رازنه محرم اولنلر واول حضرته تعشق قیلنلر اول رازی بوخلقه سویلیه‌مزلر وکندی ضمیرلرندن کشف رازایلیه‌مزلر زیرا خطیر وباخطر بر رازدرکه انی نامحرم اولنلره بیان ایلمزلر نیجه یوز بیك باش اول زمان بر پوله خشم آلوده اولان عشق کمانی زه ایلمش یعنی یایی کرشلمش هر کیم کشف راز ایلرسه انی نشانه المش وتیر قهره انی هدف قیلمشدر (مثنوی) عشق خود بی خشم در وقت خوشی * خوی دارد

دمبدم خیره کشی * این بود آن لحظه کو خشنود شد) من چه کویم چونکه خشم آلود شد * لیك مرج جان فدای شیر او * کش کنداین عشق واین شمشیر او *

عشق خود خوشلق وقتنده بی خشم ایکن خیره کشلکه دمبدم خوی طوتر خیره کش وصف ترکیبیدر بونده سهولتله اولدیرجی معناسنه در یعنی عشق خوشلق وقتندن بی خشم اولدیغی حینده همیشه سهولتله عاشقلری اولدرمکه خوی وعادت طوتر او لحظه که اول عشق خشنود اولدی حالی وشانی بودر بن نه سویلیم چونکم اول خشم الود اوله یعنی خشم آلود اولدقده انك تعریف وتوصیفی ممکن اولمز ولیکن جان مرجی انك شیرنه فدا اولسون که انی بو عشق وانك شمشیری اولدرر یعنی اکرچه عشق بونك کبی خونریز وقتالدر ولیکن جان مرعاسی اول عشقك ارسلانته فدا اولسونکه انی عشق وعشقك شمشیری اولدورر واول تیغ عشقه قربان اولور وجانی فدا قیلور (مثنوی) کشتنی به از هزاران زندکی * سلطنتها مرده این بندکی) عشقله اولمکلك هزاران زنده‌لکدن یکدر سلطنتلر بو بنده‌لکك برمرده سیدر یعنی عشقله اولمك شول ذوق دائمه واصل ایلرکه هزاران بو فانی اولان زنده‌لکدن اول یك اولور وسلطنتلر عشق بنده لکنك اولوملوسیدر (مثنوی) با کنایت رازها با همد کر *

بست کفتندی بصد خوف وحذر * بری برلریله رازلری کنایته بست سویلرلردی یوز خوف وحذر ایله یعنی کندی معشوقه‌لرنی لسانه کتورسه‌لر اول رازی یوز خوف وخطر ایله کنایت طریقیله یاب یاب الچق سویلرلردی فمر بوشیده تعبیر ایلرلردی تا نامحرم بونلرك رازنه واقف اولمیه وبونلرك اول سوزلردن مقصودی نه ایدیکنی بیلمیه نته‌کم عارف اسرار الهی اولنلر ورازحقیقی بیلنلر اکر بره کلسه‌لر اول رازی بعض اصطلاحات وکنایات ایله ادا ایلرلر والفاظ ولغات پرده‌سنی اکا وقایه ایدوب اول رازی کنایته ورمز واشارتله سویلرلر شول مرتبه‌ده که اکر انلرك مجلسنده نیجه بیکانه ونامحرم اولسه انلرك اول سوزلردن مقصودلری نه ایدیکنی فهم ایده‌مزلر (م ی) راز را غیر خدا محرم نبود * آه را جز آسمان همدم نبود *

بونلرك رازنه خدادن غیری محرم اولمدی آهلرینه آسماندن غیری همدم اولمدی نته‌کم عاشقلرك رازنی همان خدا بیلور وانلرك آهنه انجق آسمان همدم اولور عشقه دوشمین عاشقلك رازنی بیلمز ونیجه کونلر دردعشقدن آه واه قیلمین آه عشاقه

همدم اولمز (م ی) اصطلاحاتی میان همدکر * داشتندی بهر ایراد خبر * بری برلرینك اورتاسنده برکونه اصطلاحاتی ایراد خبردن اوتری طوتارلردی یعنی بری برلرینه خبر سویلمکدن اوتری ما بینلرنده برنوع اصطلاح طوتارلردی وقت حاجتده اول اصطلاحله سویلشورلردی نته‌کم مشایخ صوفیه حسین بن منصور قدس سره قتل اولندقدنصکره اسرار الهیده بعض اصطلاحات وضع ایلدیلر وسر وحدتی ورازروئیتی سویلمك لازم کلدکده کندی میانلرنده اول اصطلاحات ایله سویلدیلر پس نامحرم اولنلر اول اصطلاحاتدن انلرك مرادی نه ایدیکنی اشکار ایلیه‌مدیلر وبعض مریدلر ومحبلر صکره کتوروب انلرك اصطلاحاتی طالبلره تفهیم ایچون کتابلره یازدیلر ورساله‌لر دوزدیلر (مثنوی) زین لسان

الطیر عام آموختند * طمطراق وسروری اندوختند * حتی بو لسان الطیردن عوام طبیعت اولان اهل زرق وریا اوکرندیلر طمطراق وسرورلك قازاندیلر یعنی بو طیور الهی اولان عاشقلرك منطقندن عوام سیرت اولان اهل نفس واهل صورت تعلم قیلدیلر وکتابلردن اوقویوب اوکرندیلر ونامه طمطراق ادالرله آنی صاتوب سرورلك ومهترلك تحصیل

ایلدیلر (مثنوی) صورت آواز مرغست آن کلام * غافلست از حال مرغان مردخام * کو سلیمانی که داند لحن طیر *

دیو کرچه ملك کیرد هست غیر اول کلام که عوام سیرت اولان اهل تقلید آنی سویلرلر مرغ الهینك آوازنك صورتیدر مرد خام مرغلرك حالندن غافلدر هر نقدر اهل نفس واهل صورت وارایسه مردخامدر اکر بونلردن بر مرغان الهینك

کلامنی حفظ وضبط ایلسه وانی خلقه سویلسه اول مرغ الهینك آوازنك صورتیدر واول مردخام طیور الهینك حالندن وشانندن غافلدر قنی بر سلیمان مشربکه لحن طیری بیله دیو اکرچه ملك طوتر غیر بیدر دیودن مراد اهل نفس وسلیماندن مراد عارف بالله اولان اهل الله در یعنی قنی بر سلیمان وقت اولان عارف زباندان ومعدن علم وعرفانکه اول منطق الطیری بیله وطیور الهینك الحانته عارف اوله دیو سیرت وشیطان طبیعت اولان اهل زرق وریا اکرچه قوش دیلنجه اوتر وسلیمان شکلندن کورینور وملك ومنصب طوترلر تمیز اولنلری دام بیعتنه کتوروب صید ایدرلکن عین مرتبه‌سنده دکلدر غیریدر وغیری واکورمکدن خلاص اولمشدر ودیو سیرت اولقدن نجات بولمشدر

(مثنوی) دیو برشبه سلیمان کردایست * علم ومکرش هست وعلمناش نیست * چون سلیمان از خدا بشاش بود * منطق الطیری ز علمناش بود * سورهٔ نملده اولان ایت کریمه‌یه اشارتدر (وورث سلیمان داود وقال یا ایها الناس علمنا منطق الطیر واوتینا من کل شیء ان هذا لهو الفضل المبین) یعنی وارث اولدی سلیمان داوده نبوتده ویا ملکده ویا علمده که اکا قایم مقام اولدی وسائر اول طقوز اوغلی وارث اولمدی سلیمان دیدی ای ناس بزه‌لدبرلدك وتعلیم وتفهیم قیلندق حق جانبندن وانواع طیورك نطقنه اعطا اولندق هرشیدنکه اکا محتاج ایدك تحقیقا بو عطا البته شول فضل واحساندرکه هرکسه مخفی دکل آشکار ادر وتوضیح معنای بیتین شربفین بویله دیمك اولورکه دیو شبه سلیمان علیه السلام اوزره انك برینه قیام ایتدی وتختنه اوتردی وخاتم واسطه‌سیله دیولرده وپریلرده حکومت وتصرف ایلدی انك مکر وحیله به علمی واردر واکا حق طرفندن علمنا دیمك یوقدر یعنی یا ایها الناس بزالله جانبندن منطق الطیری تعلیم اولندق والهام اولندق بوقدر طیور مختلفه نك لسانی بزبیلورز دیمکه قادردکاز چونکم سلیمان نبی علیه السلام حضرتلری خدای تعالی حضرتلرندن بشاش اولدی طیره منسوب اولان منطق اکا علمنادن اولدی یعنی قوشلر لسانی اکا حق تعالیدن تعلیم اولندی پس دیو اکرچه خاتمله سلیمانلق دعواسن ایلیوب خلقك وجودنده تصرف قیلدی وسلیمانه متشبه اولدی ولیکن سلیمانله دیولك ما بیننده قوش دیلنی بیلمکله بیلممك فرق اولدی اکرچه نیجه علایم دخی انك وبونك وجودنده واراید ی ولیکن بومنطق الطیری بیلمکله بیلممك انلرك ما بیننی عظیم فارق اولدی وتمیز قیلدی کذلك هر عصرنك سلیمانی اولان محققله اول عصرده اولان اهل تقلیدك واصحاب ریانك میاننده فرق اولدرکه اهل تحقیق طیور الهی اولان عارفلرك واولیانك السنه‌سنی حق جانبندن بیلمش واکا جناب حق انی الهام قیلمش وتمام اول محقق هر بر واینك ونبینك نطق ومشربی نیجه اولدیغنی بیلمشدر اما اهل تقلید واهل ریا اول نطق وزبانی بیلورلرسه ده انك اسرار وحقایقنه عالم اولمزلر با خصوص که انی کتابدن اوکرنمشلر حضرت حقدن انلره الهام اولمشدر

(م ی) هر خیالی را نباشد دست باف) تو از آن مرغ هوایی فهم کن * که ندیدستی طیور من لدن * جای سیمرغان بود آن سوی قاف) جز خیالی را که دید آن اتفاق) آنکهش بعد العیان افتد فراق) ای مرتبهٔ تقلیده قالان واسرار الهیدن بی بهره اولان کمسه‌سن اول مرغ هوایدن سن مرغ الهیدن دکلسن فهم ایله زیرا لدندن اولان طیوری کورمشسن یعنی الله تعالینك قتنده اولان مرغان الهیی مشاهده قیلمشسن وانلره خدمت ایدوب ارادت کتورمشسن وانلرك یوردیغی اوزره طریق حقه سالك اولمشسن اوبله اولیجق سندخی هنوز مرغ هواسن کندیکی برخوش فهم ایله سیمرغلرك جایی اول قاف جانبی اولور هر برخیال ایچون دست باف اولمز شول برخیالدن غیری یه که اتفاق اول قافی کوردی اندنصکره اکا بعد العیان فراق واقع اولدی خیالیرده اولان بالروحدت ایچون اولور سیمرغ عنقانك لقبیدر وبونده سیمرغلردن مراد ابدال الهیدرکه انلر اوتوز کمسه‌در (کما قال علیه السلام الابدال فی هذه الامة ثلثون رجلا قلوبهم علی قلب ابراهیم خلیل الرحمن کلما مات رجل بدل الله فی مکانه رجلا رواه الامام احمد فی مسنده عن عبادة ابن الصامت رضی الله عنه وقال ایضا الابدال فی امتی ثلاثون بهم تقوم الارض وبهم یمطرون وبهم ینصرون رواه الطبرانی عنه کذا فی الجامع الصغیر) وقافدن مراد قاف قربت الهی اولور دست باف ال اور کسی دیمکدر وبونده دست بافدن کار سهل دیمك اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه سیمرغان روحانی وابدال الهی اولان ولیلرك مقامی اول قاف قربت ومرتبهٔ الوهیت جانبنده اولور هر برخیال ایچون اول مقام عالی وقرب الهی ال اورکسی اولمز الا شول برخیال دکل که اتفاق اول قاف قرب حق کوردی اندنصکره اول خیاله بعد العیان اول مرتبه‌دن فراق واقع اولدی یعنی بو خیاله اول جای سیمرغان اولان قاف قربت دست باف اولور بوخسه بوندن غیری خیاله اول مقام میسر اولمز ومرغ خیال اول مقامك اطرافنده پرواز قیلمز اما ابدال مرتبه‌سن بولان وانلرك اصطلاحاتنی بیلن عزیزلرك خیالی مقامی کوردر اندنصکره بعد المعاینه تکمیل نفوس بشریه قیلمق وانلره مربی ومرشد اولمق ایچون اول مقامدن فراقه دوشر ومرتبهٔ کثرته کلوب عالم طبیعته نزول ایلر مشایخ بوکا فرق ثانی درلر وفرق بعد المحو دخی تعبیر ایدرلر نته‌کم ثانیه شرحنده بورالره

مناسب چوق تحقیقلر اولنمشدر (مثنوی) نی فراق قطع بهر مصلحت * کاعنت ازهر فراق ان منقبت * بعد العیان
اولان فراق قطع دکلدر مصلحت ایچوندر زیرا هر فراقدن اول منقبت ایمن در یعنی اول مرتبهٔ قربتی ومقام وحدتی
معاینه قیلدقدنصکره عالم کثرته کلمسی ومقام فرقته دوشمسی اول مقامدن فراق قطعی دکلدر بلکه برای مصلحت
تکمیل نفوس طالبین وتربیهٔ ارواح سالکین ایچون اول مقامدن جدا اولوب مرتبهٔ کثرته وعالم طبیعته دوشمشدر
یوخسه اول منقبت صاحبی هر فراقدن ایمندر نته کم اولده (ازجدایها شکایت میکند) مصرعنك شرحنده هم
برمقدار بورایه متعلق تحریر اولنمشدر (مثنوی) بهر استبقای آن روحی جسد * آفتاب ازبرف یکدم میکشد * اول
روحی اولان جسدك استبقاسندن اوتری آفتاب برفدن بردم چکیلور یاخود کندیسنی چکر میکشد فعل لازم اولمقده
ومتعدی اولمقده مشترکدر رفارسیده لازم ومتعدی محل اقتضا ایلدیکنه کوره اولور برفدن مراد بونده جسد انسانی اولور
وآفتابدن مراد ذات ربانی اولور وتوضیح معنی یعنی اول روحانی اولان جسدك استبقاسندن اوتری آفتاب حقیقی
برف مشابه سنده اولان جسد انسانیدن بردم چکیلور ونستر قیلور تا کم اول مانند برف اولان جسد برزمان باقی اوله
وبرنیجه مدت موجود قاله اکر همیشه تجلی اولسیدی فوری اریوب مضمحل اولوردی وهمیشه استتار قیلسه هم
برف ویخ کبی اولان جسد منجمد وافسرده اولوب قالوردی پس شان الهی لحکمة ولمصلحة کاهی تجلی وکاهی استتار
اوزره اولور (مشاهدة الابرار بین التجلی والاستتار) دیدکلری قول هم بومعنایه دلالت قیلور وشیخ سعدینك بو بیتلری
هم بو مضمونی مؤید اولور (قطعه) اشاهد من اهوی بغیر وسیلة * فیلحقنی شان اضل طریقا * یؤجج نارا ثم یطفی
برشة) لذالك ترانی محرقا وغریقا (م ی) بهر جان خویش جوز یشان صلاح) هین مدزد از حرف ایشان اصطلاح * سن
کندی جانك ایچون انلردن صلاح استه اکاه اول انلرك حرفندن اصطلاح اوغورلمه یعنی اول عاشقلرك ومحبوب حقیقی
بولنمسالك اولان صادقلرك حروف وکلماتندن اصطلاحات اوغورلمه وانلرك الفاظ وابیاتن حفظ ایلیوب ناسه انکله
معرفت فروش اولمه بلکه انلردن کندی جانك ایچون صلاح استه وانلرك درونندن وسوز عشقندن حصه مند اولمغی
طلب ایله یوخسه مجرد اصطلاح وقصه دن سکا انلرك حالنی بیلمك واسرارینه واقف اولمق ممکن اولماز (مثنوی) ان زلیخا
ازسپندان تا بعود * نام جمله چیز یوسف کرده بود * نام او در نامها مکتوم کرد * محرمانرا سران معلوم کرد * چون
بکفتی موم زاتش نرم شد * این بدی کان یار با ما کرم شد * اول زلیخا سپندلردن عوده دك جمله چیزك نامنی یوسف ایلمش
ایدی یعنی اوزرلکدن عوده دك وادنادن اعلایه دك جمله سنك نامنی یوسف ایلمشدی واول یوسفك نامنی بو جمله نامل
ایچره مکتوم ایدی محرملره اول ناملرك سرینی وکندی اصطلاحنی معلوم ایدی مثلا چونکم موم اتشدن نرم اولدی
دیدی انك مرادی بو اولوردیکه اول یار بزملا کرم اولدی وبزم سوزدلمزدن وآتش شوقمزدن انك قلبی موم کبی نرم اولدی
دیمکی کنایت ایلردی (م ی) وربکفتی مه برآمد بنکرید * وربکفتی سبزشدان شاخ بید * وربکفتی برکها خوش می طپند
وربکفتی خوش همی سوزد سپند) وربکفتی کل ببلبل راز کفت * وربکفتی شه سرشهناز کفت * وربکفتی چه
همایونست بخت) وربکفتی که برافشانید رخت) واکر محرملرینه ماه بوقروکادی وطلوع قیلدی نظر ایلیك دیدی انك
مرادی یوسفك عرض جمال وظهوره کلمسی اولوردی واکر اول شاخ بید سبز اولدی دیدی انك مرادی یوسفك شاخ
بیدکبی تروتازه اولان وجودینك لطیف وطری اولمسی اولوردی واکر برکلر خوش طپیرلر وحرکت ایدرلر دیدی انك
مرادی کندینك قلب وروح وعقلی برکلرینك یوسف اوزره خوش طپیمسی اولوردی واکر اوزرلك خوش یانار
دیدی انکله کندی مابینده اولان اشتیالك وانك کندی یه اولان میلنه والتفاتنه کوزدکدی دیمکدن کنایت ایلردی
واکر کل بلبله راز دیدی دیدی یوسفك کندیسنه راز دیمسن مراد ایلردی واکر شاه سرشهناز دیدی دیدی
شاه حسن اولان یوسفك شاهانه نازایلمسندن کنایت ایلردی واکر بخت وطالع نه همایوندر دیدی کندی بختنك
همایون اولمسندن وطالعنك کشاده کلمسندن ویوسفك کندی یه نظر والتفاتی اولمسندن وعرض جمال قیلمسندن
کنایت ایلردی واکر دیدیکه رختی سلکك که کرد آلود اولمش کندینك قلبنك مغبر وخاطرینك مکدر اولمسنی مراد
ایلردی (مثنوی) وربکفتی که سقا آورد آب * وربکفتی که برآمد آفتاب * وربکفتی دوش دیکی پخته اند * یا حوائج
ازپزش یك لخته اند * وربکفتی هست نانها بی نمك * وربکفتی عکس می کردد فلك * وربکفتی که بدرد آمد سرم *
وربکفتی دردسر شد خوشترم * کرستودی اعتناق اوبدی * وربنکوهیدی فراق اوبدی * واکر سقا آب کتوردی
دیدی یوسفك آب زلال جمالی کندینك تشنه لکنی وحرارتنی برمقدار دفع ایلمسندن وراحت دل بولمسندن کنایت
ایلردی واکر دیدیکه آفتاب بوقروکادی وطلوع قیلدی یوسف ظهوره کلوب انك قلبنه حرارت براقمسندن وانك
درونی یاقمسندن کنایت ایلردی واکر دون برچولمك قیناتمشلر وپشمشلردر یاخود حوائج پزشدن برپاره در یعنی

چولمك

چولمك ایچره اولان حوائج پشمکدن برپاره اولمشدر دیدی یوسفله کندی میاننده اولان دیك محبتنك قیناسندن
وانك خام خویلرینك پخته اولمسندن وحوائجك پشمسندن وبرقطعه اولوب وجه کالك کیدوب لذیذ ونفیس اولمسندن
کنایت ایلردی واکر نانلرینی نمکدر دیدی یوسفدن حاصل اولان نان معنوی وغذای قلبنك بی چاشنی اولمسندن
وبی لذت کلمسندن کنایت ایلردی واکر فلك عکسنه دونر دیدی کندینك طالعی کندی یه مساعد اولمدیغندن
ومرادینك عکسی ظهور ایلدیکندن کنایت ایلردی واکر دیدیکه باشم درده کلدی وباشمه براغری حاصل اولدی
یوسف جانبندن اکا برجفا اولدیغندن وانك باشنه درد کلدیکندن کنایت ایلردی اکر دردسر دکا خوشتر اولدی
دیدی دردعشقك کندی یه خوشتر اولمسندن ویوسفك جفاسی اکا دلکش کلمسندن وتمام انك جفاسنه راضی
اولمسندن واندن هرنه کاورسه اکا خوش کاوب تسلی بولمسندن کنایت ایلردی الحاصل اکر اوکیدی ومدح قیلیدی
انك اعتناقی اولوردی واکر ذم وقدح قیلیدی اول یوسفك فراقی اولوردی یعنی اوکدیکی یوسفك وصالنه متعلق وذم
وقدح ایلدیکی یوسفك فراقنه متعلق شیلر اولوردی (مثنوی) صدهزاران نام کر برهم زدی * قصد او وخواه او یوسف
بدی * محصل کلام اکرنیجه یوز بیك نامی بربرینه اوریدی انك قصدی وانك استمسی یوسف اولوردی وهرنه شی ذکر
قیلسه بهر حال برسبیل کنایه اندن یوسفی مراد قیلوردی زیرا انك اصلا یوسفدن غیری هیچ برمرادی یوق ایدی (م ی)
کرسنه بودی چو کفتی نام او * می شدی او سیر ومست جام او * تشنکیش ازنام او ساکن شدی * نام یوسف شربت
باطن شدی * وربدی دردیش آن نام بلند * درد را فی الحال کشتی سودمند * وقت سرما بودی اورا پوستین * این کند
درعشق نام دوست این) اکر زلیخا کرسنه اولیدی چونکم اول یوسفك نامنی دیدی وذکر ایلیدی اوسیر اولوردی
وانك جامنك مستی اولوب طویاردی اول یوسفك نامندن انك تشنه لکی ساکن اولوردی یوسفك نامی شربت باطن
اولوردی وانی ریان قیلوردی وانك حرارتنی دافع اولوردی واکر انك بردردی اولیدی اول بلند اولان نام شریف درده
فی الحال سودمند اولوردی واول نام عالیدن انك دردنه شفا ونفع کاوردی قیش وقتنده اول نام اکا پوستین کبی
اولوردی وانی کرم ایدوب ایصیدردی اول نامك برکاتیله سرد شتایی وبرد هوایی دویمزدی دوستك نامی عشقده بونی
ایلر یعنی محبوب حقیقی حضرتلرینك نام شریفنی ذکر ایلیك وانك اسمنی سویلیك مقام عشقده اولان عاشقلره بو ذکر
ایلدیکمز کارلری ایلر همان بونی که انلر الله تعالی یی آجلق زماننده ذکر ایلسه لر طویارلر وتشنه لك وقتنده اکسه لر
ریان اولورلر ودرد وسقامت زماننده یاد ایلسه لر راحت وصحت بولورلر وسرد وبرد وقتنده ذکر ایلسه لر کرم اولورلر وحرارت
بولورلر دخی بونلردن ماعدا نیجه حالتلره وخصلتلره اول نام شریف برکاتیله واصل اولورلر (مثنوی) عام میخواند
هردم نام پاك * این عمل نکند چو نبود عشقناك * اکرچه عوام هم نام پاکی هردم اوقورلر بو عملی ایلمز چونکم عشقناك
اولمیه یعنی عوام دخی اکرچه محبوب حقیقی ومعشوق ذاتینك نام شریفنی اوقورلر وانی فکر قیلورلر بو عاشقلرك اول
نام پاکی اوقودیغی عملی انلره ایلمز چونکم انلر عشقناك اولمیه واول نام شریفی کمال محبتله وتعظیمله ذکر قیلمیه (م ی) آنچه
عیسی کرده بود از نام هو * میشدی پیدا ورا ازنام او * اول نسنه یکه عیسی علیه السلام حضرتلری نام هودن
ایتدی ایدی خدانك نامندن اکا پیدا اولوردی یعنی هویت الهیه نك اسمندن اول معجزه لریکه عیسی حضرتلری اظهار
ایتمشدی اکا اول خدانك نامنی تعظیمله ذکر ایلمکدن پیدا اولوردی (مثنوی) چونکه باحق متصل کردید جان) ذکر آن
اینست وذکر اینست آن * چونکم جان حق تعالی یه متصل اوله آنك ذکری بونك ذکری وبونك ذکری آنك ذکریدر
یعنی برجانکه حق تعالی حضرتلرینه واصل اوله حقیقتده اول خدایی ذکر ایلمك بوجانی ذکر ایلمکدر حقیقتده اثنینیت
ومغایرت اولمز نته کم ابن فارضك بو بیتلری هم بو معنایه دلالت قیلور (بیت) ففی الصحو بعد المحو لم اك غیرها * وذاتی بذاتی اذ
تحلت تجلت) فوصفی اذ لم یدع باثنین وصفها) وهیئتها اذ واحد نحن هیئتی) فان دعیت کنت المجیب وان اکن * منادی
اجابت من دعانی ولبت (م ی) خالی از خود بود وپر از عشق دوست) پس ز کوزه آن تلابد که دروست) زیرا اول خدایه
واصل اولان جان کندیدن خالی ودوستك عشقندن پر اولدی پس کوزه دن اول صزار که انده وار در نته کم کل اناء یترشح
بما فیه دیمشلر زلیخادن برکون قان المشلر انك قانی یره یوسف دوشمشدر وکذلك حسین بن منصور حضرتلری
قتل اولندیغی حینده برعضونی کسمشلر انك قانی زمینه الله الله طمه لنمشدر نته کم جلد اولده آتش عشقست کندرنی
فتادینك شرحنده فتوحات مکیه دن بو قصه لر نقل اولنمشدر انده طلب اولنه (مثنوی) خنده بوی زعفران وصل
داد * کریه بوهای پیازان بعاد * خنده وصل زعفرانك بویی طوتدی کریه اول بعاد پیازنك بویلرنی طوتدی زعفرانك
طبعی منشط در برکسه زعفران یسه انك خاصیتی اولدرکه اول کمسه یی خندان ایلر نته کم پیازك خاصیتی اولدرکه
قوقوسی برکسه نك کوزنه کتسه انی کریان ایلر پس وصال یار زعفرانه بکزر وفراق یار پیازه بکزر وتوضیح معنی

برکسه نك یوزی کولمك ومتبسم اولمق وصلت زعفرانك رایحه سنی وبردی وشاد اولان کسه نك بشاشت ونشاطی
زعفران کبی اولان وصالك رایحه سندن خبر ایر کوردی وبرکسه نك اغلمسی اول بعاد وفراقك بیازلندن خبر ویردیکه
درونده هرنه اولسه انك اثاری لابد خارج بدنه چقار مثلا درونده نشاط وسرور اولسه انك اثاری خنده یوزی اولمقدر
ودرونده فراق وبعاد اولسه انك علامتی خارج بدنده یا اغلمق ویاخود تلخ یوزی اولمقدر وقس علی هذا سائر الاحوال (م ی
هر یکی راهست دردل صد مراد) این نباشد مذهب عشق ووداد * هر برینك کوکلنده صد مراد وار درمذهب عشق
ووداد بو اولمز بلکه مذهب عشق ووداد یاریکی سخن یکی دیوب بردلده بریار اولمقدرکه (ما جعل الله لرجل من قلبین
فی جوفه) آیتنك حسبنجه حق تعالی انکچون برکسه ایچون برکوکلده یارهم براوله وهیچ برکسه نك جوفنده ایکی
کوکل قالمیه تا برکوکلی برآخر مراده وبرآخر کوکلی دخی برغیری مراده باغلیه سن پس عاشقلر همان برکوکل
بریاره ویروب غیری مرادی دلدن نفی ایدوب سوردیلر چن برکسه نك کوکلنده برنیچه مراد اولسه وبرنیچه یوزشیلری
ارزوقیلسه مذهب عشق ووداد بو اولمز (کما قال ابن الفارض * بیت * وعن مذهبی فی الحب مالی مذهب * وان ملت
یوما عنه فارقت ملتی * ولو خطرت لی فی سواك ارادة * علی خاطری سهوا قضیت بردتی (مثنوی) یار امد عشق را روز
افتاب * افتاب ان روی راهمچون نقاب * انکه نشناسد نقاب از روی یار * عابد الشمس است دست ازوی بدار *
روز او وروزی عاشق هم او * دل هم او دلسوزئ عاشق هم او * عشق ایچون یار روز ایچون افتاب کلدی افتاب اول
یوزه نقاب کبی اولدی عشق بونده عاشق معناسنه در مصدر ذکری مبالغه دن او ترید رجل عدل دیدکلری کبی یعنی
روزه افتاب لازم کلدیکی کبی عاشقه یار لازم کلدی عاشقك روزی وافتابی هم کندی یاری اولدی روزه افتاب نیجه
محتاج کلدیسه عاشق دخی یاره اویله محتاج کلدی بو افتاب صوری ویاخود ماتند افتاب اولان محبوب مجازی اول
روی حقیقتك نقابی کبی اولدی پس شول کسه که نقابی روی یاردن ایکلمز وفرق ایلمز اول کسه عابد شمسدر
الی اندن کبر وطوت یعنی بو افتاب ظاهر وماتند افتاب اولان هر شئ یاهر یار حقیقتك وجه باقیسنه حجاب ونقاب
کبی کلدی پس برکسه ماتند نقاب اولان شیلری اکرشمسدر وا کرغیری شیدر روی یاردن فرق ایلمسه وبونلری اول وجه
باقیه نقاب اکلمه اول کسه عابد شمس حکمنده در اندن الکی کبر وطوت واول کسه عاشق حق دکلدر اندن
مفارقت ایت عاشق حق اولان موحدلك قتنده روز اودر وعاشقك روزی وغداسی هم اول اولور عاشق اندن غیریدن غدا
وچاشنی بولمز ومنور وپرضیا اولمز دل هم او وعاشقك دلسوزلغی هم اولدر زیرا برکوکل که انك مظهری اوله اول کوکل اندن
غیری اولمز وعاشقك کوکلنی اندن غیریسی احراق قیلمز پس عاشقك دلسوزلغی دخی همان اول اولور (مثنوی)
ماهیانرا نقد شد از عین آب * نان وآب وجامه ودارو وخواب * ماهیلره نقد هرنه ایسه عین ابدن اولدی مثلا نان واب
وجامه ودارو وخواب یعنی ماهیلرك یمسی وایچمسی وکیمسی ویاتمسی واویومسی وبونلردن غیری اولان لوازمی جنس
نقددن هرنه ایسه انلره عین ابدن اولدی کذلك ماهیان بحر حقیقت اولان عاشقلرك جمیع نقدی هرنه ایسه آب حیات
حقیقیه دن اولدی (مثنوی) همچو طفلست او زپستان شیر کیر * او نداند در دو عالم غیر شیر * طفل داند هم نداند
شیررا * راه نبود این طرف تدبیر را * اول عاشق پستاندن شیر کیر اولان طفل کبیدر دایه سنك پستاندن شیر کیر اولان
طفل نیجه صبر قیلمزسه ومفارقته قادر اولمزسه واول طفل ایکی عالمده نیجه شیردن غیری بی بیلمزسه عاشق دخی ربیسنك
ومربیسنك فیضندن اویله صبر قیلمز ومفارقته قادر اولمز وایکی عالمده بیله هیچ انك شیر حکمتندن وفیض وعطا ونعمتندن
غیری نسنه بیلمز طفل شیری هم بیلور وهم بیلمز تدبیرك بو طرفه یولی اولمز طفلك شیری بیلدیکی اولدرکه بالطبع اکا مائلدر
انسز اولمز بیلدیکی هم اولدرکه شیرك ندن حاصل اولدیغنی ونه یردن کلدیکنی بیلمز وانك حقیقتنه عالم اولمزکه
تدبیرك انك حقیقتی طرفنه یولی یوقدر کذلك عاشق شیر حکمت ومحب لبن فیض وعطیت الهی دخی هم شیر حکمتی
بیلور وهم بیلمز اولقدر بیلورکه کندی روحنه غدا اولان شیر حکمت فیض ونعمت حضرت حقدندر وانك روحی انسز
اولمز وفیض وعطای الهیه دن انك جان ودلی صبر قیلمغه طاقت طوتمز اما جمیع حکمت حقی بیلمز وفیض وعطای حقه
حقیقتله عالم اولمز زیرا بو طرفه عقل وتدبیرك یولی اولمز وکشف الهی اولمینجه برعاشق حکمت حقی وکندی روحنه
غدا اولان فیض وعطانك سرینی وماهیتنی بیلمز (مثنوی) کنج کرد این کنج نامه روح را * تا بیابد فاتح ومفتوح را *
کنج نبود دروش بلکه اندرو * حاملش دریا بود نی سیل وجو * بو کنجنامه روحی کنج ایتدی تا کم فاتح ومفتوحی بوله
روشده کنج اولمز بلکه روشده انك حاملی دریا اولور سیل وجودکل کنج اکرچه لغتده ایله وبون معناسنه در بونده واله
ومتحیر معنیلری مراد اولور این کنجنامه دن مراد بو مثنوی شریف اولمقده جائزدر مطلق عشقنامه لر اولمقده جائزدر
یعنی بو کنج الهی نامه سی اولان مثنوی روح عاشقی واله ومتحیر ایتدی تا کم اول روح عاشق فاتحی ومفتوحی بوله لکن حق

بوله

بوله روشده وطریق حقه کیدشده اول روح کنج وفرومانده اولمز بلکه روشده حاملی دریای حقیقت اولور سیل وجو اولمز
سیل وجودن مراد عقل جزوی وروح حیوانی اولورکه سائرناسی روشده حامل اولان عقل جزوی وروح حیوانیدر
اما عاشقلر کندی وجودلرندن اولمشلر وعقل جزوی وروح حیوانی قیدندن آزاد اولمشلر وفاتح حقایق اولان حضرت
حق ومفتوح اولان حقایق ودخی فتوحات قلبیه وروحیه بی بولمشلردر پس بونلرك حاملی ومتحرکی دریای حقیقت
اولمش وبونلرك وجودنده بحر وحدت هر وجهله تصرف قیلمشدر وبونلر کندیلردن بکلوب فانی اولمشدر (مثنوی)
چون بیابد او که یابد کم شود * همچو سیلی غرقهٔ قلزم شود * دانه کم شد انکهی او تین بود * تا نکردی زرند ادم این بود *
چونکم اول روح فاتح ومفتوحی بوله وحقیقتدن خبردار اوله بیابدکم اولور یعنی انك بولمسی وهم ملاقی اولمسی فانی اولور
مثلا برسیل کبی غرقهٔ قلزم اولور مثلا دانه خاك ایچره کم اولسه اول دانه تین اولور وتبدیل ذات وصفات قیلور صدر
جهانك اول فقیهه تا سن اولمدین بن سکا زروبرمدم دیدیکی کلامك سری بو اولور خلاصهٔ کلام وتوضیح مرام بویله دیمك
اولورکه چونکم اول روح عاشق فاتح حقایق اولان حضرت حقی بوله که بولمق اندن کم وفانی اولور زیرا روحك حضرت
حقی بولمسی برکسنه کندی یتوکنی بولمق کبی دکلدر بلکه برسیلك دریای قلزمه واصل اولمسی کبیدر پس روح حضرت
حقی بولدقده برسیلك بحر محیط ایچره غرق اولدیغی کبی غرق اولور ودخی بردانه فی المثل خاك ایچره دوکلسه نیجه
زماندنصکره اول دانه نك وجودی تبدیل ذات وصفات قیلوب تین اولوب عاشقك وجودی دخی فی المثل اول دانه کبی کم
وفانی اولور وبالکلیه تبدیل ذات وصفات قیلوب واولمزدن اول اولور پس مظهر فیض وعطای الهی اولور صدر جهانك
تا نمردی زرند ادم دیدیکی سوز بو نکته یی اشعار قیلور وسالك اولنلره بو رمزدن مخبر اولور * بعد مکث ایشان متواری
شدن در بلاد چین در شهر تختکاه وبعد دراز شدن صبر وبی صبر شدن آن بزرکین که من رفتم الوداع خود را برشاه عرضه
کنم * بو سرخ شریف اول شهزاده لرك مکثلرندنصکره بلاد چینده شهر تختکاهده متواری اولملرینك وناسدن تستر
قیلملرینك بیانیدر وبونلرك صبری مدت مدیده اوزون اولدقدنصکره واو بزرکین شهزاده بی صبر اولمسنك قصه سیدر
اول ایکی برادرینه بویله دیوکه ای برادرلر بن کتدم سزه الوداع کندمی شاه چینه عرض ایلرم) اما قدمی بیلی مقصودی
اوالقی رأسی کفوادی غمه * یا بو درکه بنم قدمم مقصوده بنی ایاله وایصال ایلر یا خود باشمی قلبم کبی اول مکانه القا ایلرم
وبونك فارسیده ترجمه سی هم بو بیت اولور * یا پای رساندم بمقصود ومراد * یا سر بنهم همچو دل از دست انجا) یعنی اول
بیوك شهزاده اول ایکی شهزاده یه دیدی ای برادرلر بنم حالم شول ایکیدن خالی دکلدر یا بو درکه بنم ایاغم بنی مقصود
ومراده ایرشدرر یاخود باشمی اول محلده کوکلمی الدن قودیغم کبی قورم وترك سر ایدرم * ونصیحت برادران اوراسود
ناداشتن یا عاذل العاشقین دع فتیة * اضلها الله کیف ترشدها * واول برادرلرینك نصیحتی اول بیوك شهزاده یه
فائده طوتمسیدر ونفع وتأثیر ایتمسیدر نته کم دیلندی ای عاشقلری ملامت ایلین کسه ترك ایله بو عاشقلری زیرا شول
کسه لری که الله تعالی اضلال ایلدی وانلرك ضلالت وحیرتی ازلده اولدی سن اول طایفه یی نیجه ارشاد ایلرسن حیرت
وضلالتی ازلی اولان عاشقه ملامت قیلمق انك حالنی بیلمکدن ناشی اولور اما عاشقك حالنی بیلن کسه لرك قتنده عاشق
معذوردر کما قال الابوصیری فی القصیدة البرءة (بیت) یا لائمی فی الهوی العذری معذرة) منی الیك ولو انصفت لم تلم) وقال
الطنطرانی ایضا مناسبا لهذا المحل (بیت) من یلمنی فی هوی الحور الغوانی قد غوی * ان هذا الامر لی من ربی الفتاح تاح
مثنوی) آن بزرکین کفت ای اخوان من) ز انتظار آمد بلب این جان من * لاابالی کشته ام صبرم نماند * مرمرا این صبر
در آتش نشاند) اول بزرکین شهزاده میانه وکوچك اولان شهزاده لره دیدی ای بنم اخوانم بو بنم جانم انتظاردن دوداغمه
کلدی وروحم فراق یاردن خروجه قریب اولدی لاابالی اولدم صبر وقرارم قالمدی تحقیق بو صبر بنی آتشه اوتوردی ونار
فرقته یاقدی شمدنصکره صبر وقراره تحمل قالمه شدر دیدی (مثنوی) طاقت من زین صبوری طاق شد * واقعهٔ
من عبرت عشاق شد * من ز جان سیر آمدم اندر فراق * زنده بودن در فراق آمد نفاق * ای برادر بو صبورلقدن بنم طاقتم
طاق اولدی وصبره تحمل قالمدی بنم واقعهم عشاقه عبرت اولدی که عاشقلر بندن عبرت الورلر وبنم حالمده حیران قالورلر بن
فراق ایچره جانمدن سیر کلدم وروح روانمدن طویدم واو صاندم فراق یارده زنده اولمق وصبر وقرار یوق ایکن کندویی
صبر وتحمله مقید قیلمق من وجه نفاق اولدی (مثنوی) چند درد فرقتش بکشد مرا * سر ببر تا عشق سربخشد مرا
دین من از عشق زنده بودنست * زندکی زین جان وسر ننك منست * نیجه برانك دردی وفرقتی بنی اولدرر بنم باشم
کس تا عشق بکا باش باغشلیه وبنی محبت یار احیا ایلیه بنم دین ومذهبم عشقدن زنده اولمقدر بو جان وبو سردن زنده
اولمقلق بنم ننك وعارمدر دوست یولنده اولمك بنم نیکو کارمدر (مثنوی) تیغ هست از جان عاشق کرد روب * زانکه
سیف افتاد محاء الذنوب * چون غبارتن بشد ماهم بتافت * ماه جان من هوای صاف یافت * وار اق تیغی وجود

نظرور اول یاخود نظرور جوی اول یعنی بو یولده سالك ایکیدن خالی اولسه هالك اولور یا مظفر و منصور برمرد کامل
اولمق کرك ویاخود بر مظفر و منصور اولان وظفر و نصرت ویرن مردان کاملی طلب قیلمق کرك یا کندی نظر صاحبی
اولمق ویاخود بر نظر صاحبنی جست وجو قیلمق کرك (م ی) بی ز مفتاح خرد این قرع باب * از هوا باشد نه از روی صواب
عالمی در دام می بین از هوا * وز جراحتهای همرنك دوا * مفتاح خردسز بو قرع باب یعنی عقل مفتاحی اولمینجه بو قپویی
قاقمق هوادن اولور صواب یوزندن دکل یعنی لابد بو حقیقت پادشاهنك بابنی دق ایلکه یا عقل کامل صاحبی اولمق
کرك و یا بر عاقل و کاملی اله کتوروب اکا اقتدا قیلمق کرك زیرا بی مفتاح عقل بو قپویی دق ایلك وجه صواب دکلدر بلکه
هوای نفسانیدندر سن بر عالمی هوای نفسانیدن اوتری دامده کوررسن همرنك دوا اولان جراحتلردن یعنی بو عالمده
چوق ظاهری علاج و دوا و باطنی جراحت و داء شیلر واردر و هوای نفسانی دخی هوای روحانی شکلنده کورینوب
تلبیس قیلمشدر و بو عالم خلقنك اکثری هوای نفسانیدن و همرنك دوا اولان امراض روحانیدن دامده قالمشلردر
و بر حقیقت شناس عاقله دخی مراجعت قیلمشلر و اکا تابع اولوب بو اشیای مزورهنك حقیقتندن سؤال قیلمشلردر
پس بو هوای نفسانی و همرنك دوا اولان جراحت روحانی نه کونه اولدیغنی بزه تفهیم ایلمکدن اوتری بو بیتلری
مثل موقعنده ایراد ایدوب بیوررلر (مثنوی) مار استاده است بر سینه چو مرك * در دهانش بهر صید اشکرف برك *
در حشایش چون حشیشی او بپاست * مرغ پندارد که او شاخ کیاست * چون نشیند بهر خور بر روی برك *
در فتد اندر دهان مار و مرك * مثلا مار سینه سی اوزره مرك کبی طورمش انك دهاننده برشی صید ایلمکدن اوتری
اولو یپراق واردر حشایش ایچره اول مار بر حشیش کبی بر پای اولمش و طورمش قوش ظن ایلر که اول مار شاخ کیادر
چونکه خوردن اوتری برك اوزره اوتوره اول حینده مار و مرکك دهاننه دوشر پس بو نفس امارهنك و هوای
نفسانینك تزویرنه و تلبیسنه مثال اولور مثلا نفس اماره و هوای مکاره شول بر ماره بکزر که اغزینه بر عظیم برك المش
و چوق ازقلری و غدالی جمع قیلمش و حشایش ایچره بر حشیش کبی سینه سی اوزره طورمش و بر قوش آنی کوروب شاخ
کیا صانمش و کلوب انك اغزنده اولان برکی و غدالی المغه قصد قیلمش هماندم انك زهریله زهرلنوب مرك و هلاك اولمش
پس تمیز و عرفانی اولمین اهل نفس و اهل هوا و اهل دنیا اول بیهوش اولان قوشه بکزر و نفس اماره و هوای غداره اول
حشایش ایچره پیچیده اولان و تلبیس قیلان ماره بکزر بونلر اول نفس اماره یه و هوای غداره یه تعلق قیلان برك و غدایی
کوروب انی کندیلره آزق صانوب اول واسطه ایله انك اغزنه دوشر و مرك و هلاکه کرفتار اولورلر و بو خصوصده بر مثال
آخر دخی بسط ایدوب بیوررلر (مثنوی) کرده تمساحی دهان خویش باز * کرد دندانهاش کرمان دراز * از بقیهٔ خور که
در دنداش ماند * کرمها رویید و بر دندان نشاند * مرغکان بینند کرم و قوترا * مرج پندارند آن تابوترا * چون
دهان پر شد ز مرغ او ناکهان * در کشدشان و فرو بندد دهان * مثال آخر بر تمساح کندی دهانی کشاده
ایلمش انك دیشلرینك اطرافنده اوزون قورد جغزلر واردر بقیهٔ خوردن که انك دهاننده قالدی یعنی اول تمساحك
یدیکی غدانك بقیه سندنکه انك دیشلرینك دیبنده قالدی قورد جغزلر بتدی و دندانی اوزره اول قورد جغزلری کتوروب
اول تمساح نصب ایتدی هوادن اولان قوشجغزلر اول تمساحك اغزنده اولان کرم و قوتی کوررلر و اول تابوت
کبی اولان تمساحی مرعی و چرا کاه ظن ایدرلر و انك اغزنده اولان قورد جغزلری کندیلره قوت و غدا ظن ایلیوب کلوب
انك اغزنه قونرلر چونکم قوشلرله انك دهانی پر اوله اول تمساح ناکهان انلری ایچر و چکر و اغزنی محکم باغلر پس
بونده مقصود و حصه نه اولدیغنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) این جهانی پر ز نقل و پر زنان * چون
دهان باز ان تمساح دان * بهر کرم و طعمهٔ ای روزی تراش * از فن تمساح دهر ایمن مباش * پس بو نقلدن و ناندن
و طعامدن و خواندن پر اولان جهانی اول تمساحك اچق اغزی کبی بیل اغزی اچق تمساح کبی بیل دینسه دخی
جائز اولور ای روزی تراش اولان کسه کرمدن و طعمه دن اوتری تمساح دهرك فندن ایمن اولمه کرمدن مراد بونده
طعمه و غدادر و اکا کرم تعبیر اولنمسی مناسبتله در روزی تراش بونده رزق کسب ایدیجی معناسنه در یعنی ای رزق
و غدا کسب ایدیجی کسه بو جهانده اولان طعمه و غدادن اوتری غافل اولوب هر تمساحك فن و حیله سندن ایمن
اولمه (مثنوی) روبه افتد پهن اندر زیر خاك * بر سرخاکش حبوب مکرناك * تا بیاید زاغ غافل سوی آن * پای او کیرد
بمکران مکردان * و بر مثال دخی بودر مثلا روباه طپراق التنه کومیلرهی دوشر یعنی حیله ایدوب طپراق التنه کیروب
یعنی اولوب یاتور انك خاکی اوزره مکرلو دانه لری اولور تا کم زاغ غافل انی کوره و انك جانبنه کله اول مکردان اولان روباه
الحاصل اول غرابك ایاغنی طوته و انی بو صفتله صید ایده (مثنوی) صد هزاران مکر در حیوان چو هست * چون بود
مکر بشر کو مهترست * مصحفی بر کف چو زین العابدین * خنجر پر قهر اندر آستین * کویدت خندان که ای مولای من

حقیقی شمشیری عاشقك جانندن غبار جسمنی سپورر یجیدر زیرا که سیف محاء الذنوب واقع اولدی یعنی برکسه نك
ذنوبی اولسه سیفله قتل اولنسه انك ذنوبنی سیف محو ایدیجی اولور پس تیغ محبت دخی عاشقك غبار جسمنی رویی جاندن
سپورر و انك ذنب مشابه سنده اولان وجودنی محو قیلور چونکم تن غباری کیده بنم ماه جانم تابان اولور و یوز کوستروب
طلوع قیلور بنم ماه جانم هوای صاف بولور و حجاب و نقابدن قورتلور کما قیل (بیت) نقاب چهره جان میشود غبار تنم
خوشا دمی که ازین چهره پرده بر فکنم (م ی) عمرها بر طبل عشقت ای صنم) ان فی موتی حیاتی میزنم) نیجه عمرلر ای صنم
سنك عشقك طبلی اوزره ان فی قتلی حیاتی نوبتنی اورورم یعنی ای محبوب سنك عشق و محبتك طبلی اوزره بنم حیاتم
تحقیق بنم قتلمده در دیمك قولنی سویلرم و عشقك یولنده جان و باشمی فدا ایلك ایچون طورورم (م ی) دعوی مرغابی
کردست جان * کی ز طوفان بلا دارد فغان * جان مرغابلق دعواسنی ایلمشدر طوفان بلادن نه فغان طوتر یعنی
صو قوشی طوفاندن فغان طوتدیغی کبی جان هم بط کبیدر طوفان بلادن فغان طوتمز (م ی) بط را ز اشکستن کشتی
چه غم) کشتی اش بر آب بس باشد قدم بط ایچون کشتینك صیمه سندن نه غم انك کشتیسی آب اوزره قدم اولور یعنی پس
فی المثل برکیده بر بط اولسه اوکمی صیمقده اکا غم یوقدر انك کیسی آب اوزره قدم قومق اکا کفایت ایلر کذلك برکسه نك
جانی بط سیرت اوله و مرغابیلر کبی دریای حقیقتده شناق قیله جسد کشتیسنك صیمسندن اکا غم یوقدر انك دریای
حقیقته قدم جانی قومسی کشتی اولمق کفایت ایلر زیرا اول ابده بی کشتی جسم سیر و سیاحت ایلر (مثنوی) زنده زین
دعوی بود جان و تنم * من ازین دعوی چکونه تن زنم * خواب می بینم ولی در خواب نی * مدعی هستم ولی کذاب نی *
بنم جان و تنم بو دعوی عشقدن زنده اولور و جان و تنی عشق یولنده فدا ایلرم دیمکدن حیات بولور بن دعویدن پس نه
کونه ابسم اولورم و سکوت قیلورم نعم واقعه کوریرم ولی خوابده دکل مدعی یم ولی کذاب دکل یعنی اکرسن دیرسنکه
جسم و تنسز بن خوش اولورم و دریای حقیقتده سیر و سفر قیلورم بونی سن واقعه می کوررسن یوخسه همان مجرد
بر قوری دعویمی قیلورسن بو سؤاله جواب ویروب دیرم نعم رؤیا کوریرم و عالم حقیقتی مشاهده قیلورم ولیکن حالت
نومده دکل بلکه یقظه حالنده ظاهرا مدعی اولمشم و جان و باشی فدا ایلرم هیچ باکم یوقدر بو دعوی قیلشم وایکن
بو دعویده کذاب دکلم بلکه صادقم (مثنوی) کر مرا صد بار تو کردن زنی * همچو شمعم بر فروزم روشنی) آتش ار خرمن
بکیرد پیش و پس * شب روانرا خرمن آن ماه بس * اکر فی المثل سن یوز کره بو شمعی اورسن بن شمع کبی ام روشنلکی
زیاده ایلرم و فروزنده و شعله دار اولورم آتش اکر خرمنك پیش و پسنی طوتسه و انی بالکلیه احراق ایتسه شبرو اولنلره
اول ماهك خرمنی کفایت ایلر یعنی آتش فنا اکر خرمن وجودی جمله یاقسه اول ماه حقیقی و محبوب معنوینك
خرمن وجودی عاشقه کافیدر (مثنوی) حیلت اخوان ز یعقوب نبی * کرده یوسف را نهان و مختفی * خفیه کردندش
بحیلت سازئ * کرد آخر پیرهن غمازئ * آن دو کفتندش نصیحت در سمر * که مکن زاخطار خود را بی خبر *
هین منه بر ریشهای ما نمك * هین مخور این زهر بر جلدی و شك * مثلا یوسفی نهان و مختفی ایتمش ایدی اخوانك حیله سی
یعقوب نبیدن یعنی انك برادرلرینك حیله سی یعقوب نبیدن انی نهان و مختفی قیلمش ایدی حیلت سازلقده و دغابازلقده
اول یوسفی بدرندن خفیه و پنهان ایلدیلر آخر انك پیراهنی غمازلق قیلدی و انك وجودندن خبر ویردی اول ایکی شهزاده
چونکم برادر بزرکوارلرندن بو سوزی اشتدیلر سمر و حکایه قیلمقده اکا نصیحت ایتدیلر بو یله دیو که خطرلردن کندیکی
بی خبر قیلمه اکاه اول بزم یاره لریمز اوزره تمك قومه زنهار بو زهری جلادت و شك اوزره یمه زیرا بو خصوصده اونکولك
ایتمك و تجلد قیلمق مناسب دکلدر و شك اوزره بو زهری ایچمك هم لایق دکلدر (مثنوی) جز بتدبیر یکی شیخ خبیر * چون
روی چون نبودت قلبی بصیر * وای آن مرغی که ناروییده پر * بر پرد بر اوج و افتد در خطر * بر شیخ خبیرك تدبیرندن
غیری چونکم سکا بر قلب بصیر اولمیه نیجه کیدرسن وای اول بر قوشه که پری بتمش اوج اوزره اوچر و خطره دوشر
یعنی اکر اول شاه طرفنه کیدرسك بر علیم و خبیر اولان شیخ کاملك تدبیریله کیت انك تدبیرسز کیتمه چونکم سکا بر قلب
بصیر اولمیه نیجه اول جانبه کیدرسن و مجرد کندیکه اعتماد ایدوب انك لقاسنه قصد و عزیمت ایدرسن وای اول بر قوشك
حالنه که انك قنادلری بتمش ایکن اوج هوا اوزره پروازه قصد ایلیه اول قوش لابد خطرلره دوشر (مثنوی)
عقل باشد مرد را بال و پری) چون ندارد عقل عقل رهبری * مردك بال و پری عقل اولور چونکم عقل بر رهبرك عقلنی
طوتمیه رهبری ده یا مصدریه اولوب چونکم عقل رهبرك عقلنی طوتمیه نسبی اولورسه رهبره منسوب اولان عقلی طوتمیه
دیمك هم وجهدر و توضیح معنی چونکم برکسه نك عقلی رهبرك عقلنی طوتمیه و قولاوزه منسوب اولان عقله مالك
اولمیه اول مرده بر رهبرك عقلی بال و پر اولور و اول رهبرك عقلیله اول مرد مقصود و مراد جانبنه پرواز قیلور (مثنوی)
یا مظفر یا مظفر جوی باش * یا نظرور یا نظرور جوی باش * یا منصور و مظفر اول یاخود ظفرجوی اول یا کندن

دردل او بابلی پر سحر و فن * زهر قاتل صورتش شهدست و شیر * هین مرو بی صحبت پیر خبیر * چونکه حیواناتده
صد هزاران مکر وار در بشرک مکری نیجه اولورکه اول مهتردر یعنی بشرکه حیوان قسمنک مهتر و بهتریدر چونکه اندن
دونتر و بی عقل تر حیواناتده نیجه یوز بیک مکر و حیله موجود اولیجق بو جمله حیواندن بهتر اولان بشرده نه مرتبه مکر
و حیله اولمق کرکدر بوندن قیاس ایله مثلا بشرک مکر و حیله سی بوکونه اولورکه النده بر مصحف صورت ظاهره سی زین
العابدین کبی صالح و متقی اما انک بکی ایچره پر قهر بر خنجر واردرکه سنی اولدرمک استر و صورتا سکا کوله رک دیر ای بنم
سیدم و مولام اما انک کوکلنده پر سحر و پر فن بر چاه بابل واردر و مکر و حیله ایله آنک قلبی قیوسی طلودر آنک باطنی زهر
قاتل و آنک صورتی و لسانی شهد و شیر کبی شیرین و لذیذدر (السنتهم احلی من السکر و قلوبهم قلوب الذئاب) حدیث
شریفنک مفهوم و منه بونلر مظهر اولمشلردر اکاه اول پیر خبیرک صحبتی اولمینجه و سکا اول پیر کامل اجازت و یرمینجه کیمه
وانلرله مصاحبته میل و رغبت ایتمه (مثنوی) جمله لذات جهان مکرست و زرق) سوز و تاریکیست کرد نور برق) برق نور
کوته و کذب و مجاز * کرد او ظلمات و راه تو دراز * نی بنورش نامه شاید خواندن * نی بمنزل اسب تانی راندن * جمله لذات
جهان نفس الامرده منظر اولنسه مکر و زرقدر نور برقک اطرافی سوز و تاریکلکدر یعنی جمله لذات جهان حد ذاتنده مکر
و زرق و دخی اطرافی سوز و تاریکلک اولان نور برق کبیدر برق ایسه نور کوتاه و کذب و مجازدر انک اطرافی ظلمات و سنک
یولک اوزوندر نه برقک نورنده نامه اوقومق قابل اولور نه منزله اسب سورمکه قادر اولورسن خلاصهٔ کلام بو جهانک لذتی
شول برق خاطفه بکزرکه انک نوری کوتاه و روشنالغی کذب و مجازیدر وانک اطرافی ظلماتدر و سنک یولک ایسه
عالم انواره دلکتی اوزوندر پس اول برق خاطف کبی اولان دولت دنیا و لذات مافیهانک صفا و ضیاسنده نه نامه
اوقومق قابل و نه انکله عمل قیلمق لایق و نه منزل مقصوده فرس همتی سورمک و اول واسطه ایله کندوکی مرتبهٔ روشنالکه
ایرکورمک قابلدر (مثنوی) لیک جرم انکه باشی رهن برق * از نور واندر کشد انوار شرق * می کشاند مکر برقت
بی دلیل * در مفازهٔ مظلمی شب میل میل * درکه افتی کاه و در جوی اوفتی * که بدین سو که بدان سوی اوفتی * لیکن انک
جرمی که سن رهن برق اولسن یعنی برق خاطف کبی اولان لذات دنیایه مرهون اولسن و رغبت قیلسن آنک جرمی
و جزاسی سندن انوار شرق یوزنی چکر یعنی خورشید حقیقی و نور الهی سندن یوزنی ستر ایلر مکر برق بی دلیل سنی چکر
یعنی مانند برق خاطف اولان لذات عاجله سنی بی دلیل و بی مرشد مظلم اولان مفازه یه میل میل چکرکه بو دنیا مفازهٔ مظلم
کبیدر و بونده اولان دولت و لذت برق خاطف کبیدر سنکه بی دلیل و بی مرشد اولسن بو دولت و لذت سنی بو مفازهٔ مظلم
طرفنه میل میل چکر اندن صکره کاه طاغه دوشرسن و کاه جویه کاه بو جانبه و کاه او جانبه دوشرسن طاغدن مراد عقبه
و جویدن مراد خطا و معصیت اولور نته کم برکسه کیجه ایله نور برقله یولی کوردم دیوب بر مظلم بیابانه کتسه اول مظلم
اولان بیابانده کاه طاغه و کاه چایه دوشر کذلک برکسه دخی بو مظلم اولان دنیا مفازه سنه بونک دولت و لذتی برقنه
الدانوب بلا دلیل میل ایتسه و کتدکجه ایلرو کتسه کاه عقبه لره دوشوب باشنه فلاکتلر کاور و کاه جوی خطا و زلته
دوشوب آغشته اولور و کاه بو دنیا جانبنه و کاه آخرت جانبنه دوشر و کاه نفس طرفنه و کاهی روح طرفنه دوشر والحاصل
دوشوب سورچکدن و متردد اولمقدن و نیجه بلالره کرفتار کلمکدن خالی اولمز و منزل مقصوده دخی یول بولمز (م ی) خود نه
بینی تو دلیل راه جو * ور ببینی رو بکردانی ازو * که سفر کردم درین ره شصت میل * مر مرا اکراه کوید این دلیل * کر نهم من
کوش سوی آن شکفت * زام او راهم ز سر باید کرفت * ای راهجو خود سن دلیل و مرشدی کورمزسن و اکر
کورهسن اندن یوزیکی دوندررسن یعنی ای راه حقی مشتهای نفسی اوزره طلب ایدیجی و راه حقه بو برق خاطف کبی
اولان لذت دنیویه واسطه سیله کیدیجی کسه خود بو یولده دلیل و هادی کیمدر اولاسن کورهمزسن و ثانیا اکر سن انی
کورسک اندن یوز دوندروب اعراض قیلورسن بو یلدهکه بن بو یولده یعنی راه خدا و طریق اولیاده التمش میل سفر
ایتدم و نیجه ییل سیر و سلوک ایدوب ایلرو کتدم بو دلیل و مرشد ایسه بکا ضال و کراهدر اکر بن اول عجب اولان
دلیلک جانبنه قولاق قویم وانک کلامنی استماع ایلیم انک امرنی هم باشدن طوتمق کرک و اکا بکیدن بیعت و متابعت
ایتمک کرک (مثنوی) من درین ره عمر خود کردم کرو * هرچه بادا بادای خواجه برو * بن بو یولده کندی عمرمی کرو ایتدم
هرچه بادا باد ای خواجه یوری دیرسن یعنی اکر بر دلیل و مرشد جلیل اولان کسه سکا کل برو بکا اقتدا ایله سکا طریق
حقی کوستره یم دیسه سن اکا ای خواجه بن بو طریق الهیده کندی عمرمی رهن قودم و بو قدر کتب و رسائل اوقودم
و فلان افندی یه واصل اولدم و نیجه ییللر انلره خدمت قیلدم هر نه اولورسه اولسون یوری سن کندیکی کور دیرسن و سکا
دلیل اوله یم دینه بالسان حال و یا زبان مقال بو کونه جواب و یررسن (مثنوی) راه کردی لیک در ظن چو برق *
عشر این ره کن بی وحی چو شرق * نه یول ایلدک لکن برق کبی اولان ظنده بو راهک عشرنی شرق کبی اولان وحیک

اردنجه

اردنجه ایله کورسکانه حاصل اولور یعنی ای اهل پندار اکرچه طریق حقه ذاهب اولدک و راه اولیایه سلوک قیلدک ولیکن
برق کبی اولان ظن و پندار ایله راه حقه سالک اولدیغک مقدارک عشرنی کونش کبی اولان وحی الهی و الهام ربانی اردنجه
ایله کوراول سلوک کدن نقدر بهره بولورسن و نقدر منزل الورسن و نه مرتبه ترقی قیلور و مرتبهٔ حقیقی نیجه کوررسن
(مثنوی) ظن لا یغنی من الحق خوانده * وز چنان برقی ز شرقی مانده (ان الظن لا یغنی من الحق شیئا) آیت کریمه سنی
اوقومشسن و انجلین بر برقدن اوتری بر شرقدن قالمشسن بو آیت سورهٔ یونسده و سورهٔ نجمده در و بو آیتلرک تفسیری
جلد اولده در بیان حال خود پرستان سرخنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه یعنی ای طریق حقه ظن مجرد و قیاس ایله
سالک و کتب و رسایلدن استخراج ایلدیکی معانی و مسائل واسطه سیله راه حقه سلوک و عزیمت قیلان کسه سن ظن
حقیقتدن برشیء اغنا و افاده ایلمز دیدیکنی حق تعالینک آیت کریمه سندن اوقومشسن اول برق کبی اولان ظن و پنداردن
اوتری شرق الهیدن کیرو قالمش و نور ربانیدن بی بهره اولمشسن (م ی) هین درآ در کشتی ما ای نژند) یا توان کشتی باین
کشتی بیند) کوید او چون ترک کیرم کیرودار) چون روم من در طفیل کوروار) مرشد اولانلر و طریق حقه هدایت قیلنلر
ای ظن و پندار ایله طریق حقه سالک اولان سکا دیرلر ای نژند وکهنه آ کاه اول بزم کشتیمزه کل یعنی بزم خدمتمز
وارادتمزه داخل اول یا خود اول سنک کشتیکی بو کشتی یه باغله تا بن سنی یدکیمه آلم و بو دریاده سکا قولاوز اولم یعنی
کندی بشقه باشکه رئیس اولمغی و بر نیجه کسه لری کندی متابعتک کشتیسنه قویوب انلره بو یولده قولاوزلق قیلمغی
قویوب بالکلیه کندیکی توابعکله بیله بکا ربط ایله کندی تدبیرکی و بیلدککی ترک ایله و بکا مطیع و منقاد اول تا بن سکا قلاوز
اولم و قولاوزلق قیلم و مقصوده سنی ایرکورم دیر اول معجب و خودبین بو یله دین صاحب یقینه دیر بن بو دار و کیری نیجه
ترک ایلیم سنک طفیلکده کوروار بن نیجه کیدرم یعنی اول کندی ظن و پندارنه مغرور اولان بو یله دین مرشده یا لسان
حال و یا زبان مقال ایله دیر بنم بو قدر مریدم و محبم واردر و بو قدر شاکردم و مستفیدم واردر بن بونلر میانده بو قدر دار و کیر
صاحبی یم بو قدر دار و کیری و قبض و بسطی قویوب سکا تبعیتله کور کبی نیجه کیدرم بن بو یولی بیلمزمیم و بو طریقی
کورمزمیم کتابلرده شو یله یازمشلر و مقدم کلان عالملر و مرشدلر هم بو یله دیمشلر بن سکا تقلید ایلمکدن انلره بیلدیکم اوزره
تقلید ایلمک یکدر دیر (مثنوی) کور باره بر به از تنها یقین * زان یکی ننکست و صد ننکست ازین * می کریزی از پشه
در کژدمی) می کریزی از نمی تو در یمی) می کریزی از جفاهای پدر) در میان لوطیان شور و شر) کور رهبرله کتمک تنها کتمکدن
بی شک یکرکدر اندن بر ننک وار در و بوندن یوز ننک و عار وار در یعنی کورک بر رهبر و قائد ایله کتمسنده انجق بر ننک و عار
واردر شو قدرکه باقه فلان کمسه اعمی انجق و فلان کمسه اکا رهبر اولوب یولده یدرد ر لر اما کور تنها کتسه یا بر نابالغ چقوره
دوشر و یا خود بر خبیث یره اوغرایوب لباسی خبیث و ملوث ایلر و بونک کبی نیجه یوز ننک و عار لاحق اوله جق و تشنیع
و شنار کلمجک یرلره دوشمکدن خالی اولمز پس علی کل حال کور تنها کتمکدن و عصایه اتکا ایدوب انکله استدلال ایتمکدن
رهبرله کتمک اولی اولور پس بی بصیرت اولان کوردللره دخی بر بصیر و خبیر اولان رهبرله بوله کتمک انفع و اولی کاورا اما کر
ظن و قیاسی عصاسنه اتکا ایلیوب آنکله استدلال ایدرم و بو یوله کندی بیلدیکم اوزره کیدرم رهبره اقتدا ایلمکدن
بکا عار کاور دیسه بهرحال دوشمکدن و سورچکمدن خالی اولمز و بو یولده مخاوف و مهالک و مزالق اقدام و مداحض
افهام قتی چوقدر انلردن برینه کرفتار اولمقدن نجات بولمز ای کوردل مرشده اقتدا ایلمکدن سکا عار کاوب فرار ایتمک
و بشقه باشکه بو یوله کتمک ضرری فی المثل اکا بکزرکه سن پشه نک المنه تحمل ایتمیوب عقرب جانبنه قاچرسن و دخی
برنمدن بحرلره قاچرسن معلومدرکه بحرلرک جفاسنه تحمل ایلمکدن برنمک اذاسنه تحمل ایلمک و عقربک الامنه صبر
قیلمقدن بر پشه المنه صبر قیلمق هر وجهله اسهل و ایسردر مثلا سن پدرک جفالرندن شور و شر معدنی اولان لوطیلر
میانه قاچرسن یعنی سنک مثالک شول بر اوغلانه بکزرکه باباسی اکا تربیه ایلمک ایچون و ادب اوکرتمکدن اوتری
برمقدار جفا ایتسه دیرکه باباسک جفاسنه تحمل ایلمک نه لازمدر بکا بو قدر رعایتلر و محبتلر ایدر عاشقلر واردر انلرک
میاننده اولسم خود بکا راحتدر دیوب شر و شور محلی اولان لوطیلر اوزرنه قاچر معلومدرکه او لوطیلرک اکا رعایتی
ندن اوتریدر و انلرک ایچنه واردقدنصکره انلرا کانه ایشلر ایدرلر و پدرک جفاسی هم کندی اوغلنه ندن اوتریدر پس خیر الابوین
اولان استادک جفاسی سائر ناسک رعایت و وفاسندن انفع و اولیدر زنهار مرشد و معلمک تحت یدنده اولمقدن قاچمه
و آنک جفاسندن قاچوب سائر ناسک مخدوم مکرمی اولمغه میل ایتمه و بونی قویوب او جانبنه کتمه والا سنک حالک
لوطیلر میانه دوشن اوغلانک حالنه دونر * مثنوی * می کریزی همچو یوسف زاندهی * تا ز ترتع نلعب افتی در چهی
در چه افتی زین تفرج همچو او * مر ترا لیک ان عنایت یار کو * کر نبودی ان بفرمان پدر * بر نیاوردی ز چه تا حشر سر
آن پدر بهر دل او اذن داد * کفت چون اینست میلت خیر باد * ای ظن عقلنه اعتماد قیلن و هر بوزه کونلی کندیسنه

دوست بیلان کسه یوسف کبی براند ووغمدن قاچرسن تاسن نرتع ونلعبدن چاهه دوشرسن نته کم یوسف علیه السلامك
قرنداشلری حضرت یعقوب علیه السلامه کلدیلروا کارسله معنا نرتع ونلعب دیوب یوسفی کندیلریله صحرا سیرنه کتمکه
طالب اولدیلر حضرت یعقوب علیه السلام انلره اجازت ویرمدکده یوسفه تنهاده فریب وخدعه ایدوب کل پدرك
یاننده برخانه ایچره نیجه براوتورورسن وارالم صحراالرده وباغلرده ییه لم وایچه لم وکوله لم واوینایه لم دیدیلر حضرت یوسف
علیه السلام طفولیت حسبیله وصباوت مقتضاسیله انلره میل قیلدی عاقبت چاهه دوشوب باشنه بوقدر بلالر وفلاکتلر
کلدی وبو آیتك تفسیری جلد ثالثده رفتن خواجه بدعوت روستایی بیاننده مرور قیلدی انده طلب اولنه پس سندخی
ای طریقت طفلی اکرخیرالابوین اولان استادك ومرشدك یاننده یوسف علیه السلام کبی اخوانك شکلنده اولان
کسه لرك نرتع ونلعب دیمسنه الدانورایسك وانلره میل قیلوب مربی اولان پدرکی قورایسك عاقبت انلرسنی چاه محنت
وضلالته اتارلر وسندخی بوتفرج وسیردن اویوسف علیه السلام کبی چاه محنت وبلایه دوشرسن لیکن سکا اول عنایت
یاراولمق قنی کها کا عنایت الهی یاراولوب چاهدن خلاص قیلوب عاقبت عزیز مصر اولدی اکرانك قرنداشلری ایله سیره
کتمسی وباباسنك صحبتنی ترك ایتمسی پدرك فرمانیله اولمیه دی بلکه پدرینك رضاسی واذنی اولمدین کندیسی قرنداشلرینه
اویوب چیقوب بیله کیدیدی تاحشره دك اول قیودن باش یوقروکترمییدی بلکه یوم قیامته دك آنك دبنده قالیدی
اماکندی پدرینك اولقدر اذن واجازتی اولمغله وانك اردنجه خیردعا قیلمغله اول قیودن خلاص اولدی وملك مصره
شاه اولمق مرتبه سنی بولدی چونکم اول یعقوب علیه السلامك یوسف حضرتلرینك کندی برادرلرینه میلی اولدیغنی
کوردی وکندی صحبتندن منقبض اولدیغنی مشاهده قیلدی آنك کوکلندن اوتری اول پدرا کا اذن ویردی ودیدی
چونکم سنك میلك بودرخیراوله والا حضرت یعقوب علیه السلامه قالیدی اصلا انك کوکلنده یوسفك بیانه کتدوکنه
اذن واجازت ویرمك یوق ایدی پس برمرشدك صحبتنده وتحت تربیتنده اولان مریددخی اکرشیخندن اجازت المدین
کیدرسه اصلا چاه ضلالتدن وکرداب محنتدن حشره دك خلاص اوله مز واکرکندی اخوانی شکلنده اولنلره
اویوب انلرك نرتع ونلعب دیمسنه الدانوب شیخندن اجازت استیوب اولدخی مع الکراهه اجازت ویررسه لکن خیردعا
قیلورسه نه چاه محنت وفلاکته دوشمکدن خالی اولمز ولیکن بیاننده قالمز برکون سعادت مرتبه سنه ایرر وآخرانك خیر
دعاسی برکاتیله نجات بولوب مقصوده واصل اولور (مثنوی) هرضریری کزمسیحی سرکشد * اوجهودانه بماند ازرشد
قابل ضو بودا کرچه کوربود * شد ازین اعراض اوکوروکبود * هر برضریر برمسیحدن سرچکه اول جهودلرکبی
رشددن کیروقالورنته کم جهودلر حضرت عیسی علیه السلامدن باش چکوب اعراض قیلدیلر پس طوغری یولدن
کیروقالدیلر کذلك هرکوردلکه کندی عصرنده اولان برعیسی مشرب وحیات بخش اولان نیکومذهب عزیزدن
سرکش اوله واعراض قیله اول هم جهودلرکبی طوغری یولدن کیروقالور وبینادل اولمقدن محروم اولور اکرکوردل ایسه
قابل ضوایدی زیرا عیسی دم اولان عزیزلر کورلری بینا ایلمکه باذن الله قادرلردرهرنه بصیرت اولان کسه نك براستاده
راست کلدکده بصیرت صاحبی اولمق شاننددر اما اعراضدن اول کوردل کوروکبود اولدی وخبیث ونابانك قالدی ونفع
وفائده بوله میوب طریق حقی کورمکدن وحقیقته نظرایرکورمکدن محروم اولدی (مثنوی) کویدش عیسی بزن برمن
دودست * ای عمی کحل عزیزی با منست * ازمن ارکوری بیابی روشنی * برقمیص یوسف جان می زنی * کاروباری
کت رسد بعد شکست * اندران اقبال ومنهاج رهست * کاروباری که ندارد پاوسر * ترك کن هی پیرخرای پیرخر *
عیسی علیه السلام اول کوردلدیربکا ایکی الکی اور ای عمی کحل عزیز بنمله دریعنی عیسی مشرب اولان عزیزلر
کوردل اولان بی بصیرتلره دیرلر ای اعمی عزیزلرك کحلی بنمله در ایکی الکی بکا اوروبکا محکم تعلق قیل اکرکورایسه ك
بندن روشنالق بولورسن یوسف جانك قمیصی اوزره اورورسن که جان یوسفنه بنم وجودم پیراهن کبی واقع اولمشدر
وآنك رایحه طیبه سی بنم پیراهن وجودمه تأثیر قیلمشدر هرکم اکا ماتند یعقوب عاشق ایسه انك رایحه سنی بندن المش
بنم پیراهن وجودمدن بولمشدر شول برکاروبارکه سکا بعد الانکسار وفقر وفنادن صکره حاصل اولور
اول کاروبارده اقبال ومنهاج راه واردرکه سالکه نافع اولان کاروباراول بعدالفقر والانکسار حاصل اولان کاروباردر
اماشول برکاروبارکه باوسر طوتمز وانسانه اول کاروبارابدی نفع وفائده ایتمزانی ترك ایله هی پیرصاتون ال
ای پیرخر یعنی اول باوسرطوتمین وابدی سکا نفع ایتمین کاروباری ای پیرخر ترك ایله وحاضر وآکاه اولوب
برکاملی خریدار اول تا اندن هدایت بوله سن ومقصوده واصل اوله سن * مثنوی) غیرپیراستاد وسرلشکرمباد *
پیرکردون نی ولی پیررشاد * درزمان چون پیرباشد زبردست * روشنایی دید آن ظلمت پرست * شرط تسلیمست
نی کاردراز * سود نبود در ضلالت ترکتاز * پیردن غیری استاد وسرلشکر اولمیه ون پیرکردون دکل ولی پیررشاد یعنی

استاد سالکین وسرلشکر طالبین اولورسه همان پیراوسون ومقصود اول پیردن پیرکردون دکلدرکه صاچی
وصقالی اغرمش سالخورده برقوجه اوله ولیکن اول پیردن مقصود پیررشاد واهل سدادن عارف بالله برشیخ
کاملدر صقالی سیاه ایسه ده وسن وساله تازه جوان ایسه ده برطالب چونکم فی الحال پیرکاملك زیردستنده
اولدی وآنك حکمی ومرادی اوزره عمل قیلدی اول ظلمت پرست روشنالق کوردی وکندیسنی دیده ورلر وصاحب
نظرلر مرتبه سنه ایرکوردی امامقصوده همان برپیرکامله واصل اولمق واکا بیعت قیلمق دکلدر شرط اصل تسلیمدرکار
درازدکل ضلالتده ترکتاز قیلمق سود اولمز یعنی پیرکامله واصل اولمقده واکا اقتدا قیلمقده کندی بیلدیککی اوزره اوزون
اوزون کارلر وعملر قیلمق شرط طریقت دکلدر زیراهرنه کم سن کندی بیلدیکك اوزره کاروعمل قیلورسن اول فی الحقیقه
ضلالتدر ضلالتده ایسه تك وپو قیلمق سالکه نافع اولمز بلکه شرط طریقت پیرکامله کندیکی تسلیم قیلمقدر وتسلیمده
کالمیت بین یدی الغسال اولمقدر جمله بیلدیککی ترك ایلدکدنصکره اول سکا هرنه اوکردرسه انی ایلك کرك وانك
بیوردیغی اوزره عمل قیلمق کرك واکربرشیئی اختیار ایلسك وانك دیدیکنی قویوب نیجه بیلورکندی بیلدیکك اوزره عمل
قیلسك اصلا اندن نفع بوله مزسن زیرا شرط بولنمیجه مشروط هم بولنمز پس همان مریده لازم اولان تسلیم وارادتدر
(مثنوی) من نجویم بعد ازین راه اثیر * پیرجویم پیرجویم پیرپیر * پیرباشد نردبان آسمان * تیرپران از که کردد از کمان
بن بوندنصکره اثیر یولنی استمزم یعنی پیرك اعظم شانی بیلدکدن وانك بکا لازم اولمسنه عالم اولدقدنصکره کندی علممه
وهنرمه اعتماد ایدوب اندن قطع نظر فلك یولنی استمزم وآسمانك سیروتماشاسنه طالب وراغب اولمزم ورفعت مقامه
وعلومکانه هم میل وتوجه قیلمزم بلکه پیراسترم پیراسترم پیرپیر یعنی همان بن پیرکامل وشیخ واصل استرم مؤکد ومقرربنم
استدیکم همان برپیرروشن ضمیردر بوبیت (ومالی لا اعبد الذی فطرنی والیه ترجعون * قیلنلندن اولورحدذاتنده
نردبان آسمان وسلم علومکان پیراولور تیرکیمدن پران اولورکماندن پران اولوریعنی طالبك وجودی تیرکبیدر تیرکماندن
پران اولدیغی کبی طالب دخی پیرك همتیله پران اولورومقصوده وصول بولورو آنك همت عالیه سیله اوج اعلایه
پرواز قیلور ومرتفع اولور (مثنوی) نی زابراهیم نمرودکران * کرد با کرکس سفر برآسمان * ازهوا شد سوی بالا اوبسی
* لیك برکردون نبرد کرکسی * کفتش ابراهیم ای مرد سفر * کرکست من باشم اینت خوبتر * چون زمن سازی
بیالا نردبان * بی پریدن برروی برآسمان * نمرودکران حضرت ابراهیم خلیل الرحماندن کرکسله آسمان جانبنه سفر
اتمدیمی حرف نفی کردالفظنه مصروف اولوریعنی نمرود ثقیل ابراهیم خلیل علیه السلام حضرتلرندن اوتری آسمان
جانبنه کرکسلر واسطه سیله سفر ایتدی هوادن بالا وعالم اعلی جانبنه اونمرود چوقاق کتدی لیکن برکرکس
کردون اوزره اوچمز ومنزله جابدن ایلرو کچمز ابراهیم علیه السلام حضرتلری اول نمروده دیمش ای مرد سفرسنك
کرکسك بن اولم بوسکا خوبتر دریعنی آسمان جانبنه سنك عروج ایلمکه واسطه وآلت بن اولم بنم ارشادم وتربیتمله
عروج ایله بوسکا کرکسلردن نیجه وجوهله بافروخوبتردر دیدی چونکم بالایه ومقام اعلایه بندن نردبان دوزه سن
اوچمقسز آسمان جانبنه کیدرسن یعنی بنکه سکا ماتند نردبان اولم وسنی درجه بدرجه ترقی ایلمکه ارشاد قیلم وسنك
عقلك وروحك بنی عروج وصعوده آلت اتخاذ ایده لابد پروبالسز دظاهرا پرواز قیلمقسز آسمان جانبنه سنك عقل
وروحك پرواز ایلردیدی * مثنوی * آنچنانکه میرود تاغرب وشرق * بی زراده وراحله دل همچو برق * آنچنانکه میرود
شب زاعتراب * حس مردم شهرها در وقت خواب * انچنانکه عارف ازراه نهان * خوش نشسته میرود درصد
جهان * ربود دیدبکم کتمك وسفرایتمك صوری وجسمانی دکلدر بلکه سفر فی الوطندر انجلین که کوکل برق کبی زاددن
وراحله دن برنسنه اولمدین غرب وشرقه دك کیدر ومغرب ومشرقك ماپینی برلحظه ده علی الفور سیر ایدر وبوعروج
معنوی وسفرروحانینك برآخر مثالی دخی انجلین درکه مردملرك حسی بدنلرندن اغتراب ایلمك جهتندن وقت خوابده
شهرلره کیدر ونیجه یوز بیللق منازلی ومساکنی سیر ایدر وبو وطنده سفرروحانی ایلمك انجلین درکه عارف بالله اولان
کسه راه نهاندن خوش اوتورمش یوز جهانه کیدر وانك جسد شریفی بریرده ساکن ایکن قلب وروحی عالم ارواحی
وعالم جبروتی ولاهوتی وعالم مثالی وعالم ناسوتی وبونلر امثالی اولان نیجه عوالمی دخی سیر ایدر (مثنوی) کرنداستش
چنین رفتار دست * این خبرها ازان ولایت ازکیست * این خبرها وین روایات محق * صدهزاران پیربروی متفق *
یك خلافی نی میان این عیون * انچنانکه هست درعلم ظنون * اکربو انجلین رفتار اول عارفه ال ویرمیدی یعنی عارف
اولان کسه یه عالم باطنه کتمك وبوکونه سیروسفر ایتمك ال ویرمیدی اول ولایت معنویدن عارفکه بوخبرلری ویرد
کدندر بومحقق اولان روایتلرکه عارف عالم باطندن نقل ایلرصدهزاران پیر بونك اوزرینه متفقدر وجمیع انبیا واولیاعارفك
عالم باطندن ویردیکی خبرلرورواینلر اوزره بالاجماع شاهدلر ونشهادتده متحدلردر بوعیونك میاننده اصلا برخلاف

بوقدر انجلين كه علم ظنونده واردر يعني اول چشمه لردن كه عارف بزه خبرويرر جميع پيرلرانك اوزرينه متفقلردر اصلا بونلرك
ميانتده خلاف يوقدر كه برينك خبرويرديكنه برآخري باطلدر ديمزنته كم جميع انبياء عالم باطندن هرنه خبرويرديلرسه
بري برلرني مصدق اولديلر واولياي كرام دخي انبياي عظامه تصديق ايدوب هپ جملهسي انلرك خبرويرديكي اوزره اتفاق
قيلديلر اما علم ظنون بويله دكلدر برينك خبرويرديكني براهل ظن ابطال وتكذيب ايلرپس علم ظنون ميانتده خلاف
چوقدر اما اهل يقين ميانتده اصلا خلاف يوقدر (م ى) آن تحرى آمد اندر ليل تار * وين حضور كعبه ووسط نهار) اول
تحرى ليل تارده كلدي وبو كعبهنك حضوري ونهارك وسطيدر يعني اول علم ظنون في المثل ليل تاريكده قبلهيي تحرى
ايلمك كبي متحري اولنلر شب ظلمانيده نيجه اختلاف اوزره اولورلرسه علم ظنون صاحبلري دخي انلر كبي اختلاف اوزره
اولورلر وهر بري كندي ظن غالبي اوزره برجانبه قبله ديو توجه قيلورلر وبو علم عيون في المثل حضور كعبه ووسط نهاردر
نهارك ميانتده مثلا وقت ظهر اولسه وكعبهٔ شريفك حضورنده برنيجه جماعت طورسه اصلا انلرك كعبهيه
متوجه اولمقده متحري اولنلر كبي اختلافلري اولمز بلكه جملهسي اول قبله جانبنه متوجه اولمقده متفقلر ومتحدلردر
* مثنوى * خيز اى نمرود پرجوى از كسان * نردباني نايدت از كركسان * قالق اى نمرود كسلردن پر ايسته سكا
كركسلردن نردبان اولمز يعني اى نمرود سيرت اولان اهل نفس اكر جانب اعلايه پرواز ايلمك استرايسك قالق في الحقيقه
كس اولان وليلردن وعارفلردن پر ايسته والا سكا كركسلردن بر نردبان كلمز وسني انلر مقام اعلايه چقارمغه قادر اولمز
كركسلردن مراد نه ايديكني بو بيتله بيان ايدوب بيورديلر * مثنوى * عقل جزوى كركس آمد اى مقل * پراو با جيفه
خوارى متصل * اى مقل عقل جزوى كركس كلدي انك پري جيفهخوارلغه متصلدر يعني اى قلت معرفت صاحبي
عقل جزوى في المثل كركس كبي كلدي آنك پروبالي جيفه يمكله متصلدر آنكله عالم اعلايه سفر اولنمز وعروج قيلنمز انك
پروازي همان جيفهخوار اولمقدن اوتريدر پس آنك واسطهسيله عالم اعلايه عروج ايلمكه قصد ايلين نمرود سيرت زمين
بشر بته تيزدوشر * مثنوى * عقل ابدالان چو پر جبرئيل * مى پرد تا ظل سدره ميل ميل * اما ابدال خدا اولنلرك
عقلى جبرئيلك پري كبي ظل سدرهيه دك ميل ميل كيدر ابدالك شرحي وابداله متعلق اولان احاديث كرارا مرارا مرور
ايلمشدر يعني ابدال خدا اولان وليلرك عقلي حضرت جبرئيل عليه السلامك نوراني اولان پري كبي سايهٔ سدرهيه دك ميل
ميل كيدر روز ميندن آسمان هفتمه دك في الحال سير ايدر هركم انلرك برعقليله اوچرسه عالم اسفلده كركس كبي
پرواز ايتمكدن قورتلور عالم اعلاده اوچار وسدرة المنتهايه ارور وملكوت سماني سير ايلر * مثنوى * باز سلطانم كشم
نيكوپيم * فارغ از مردارم وكركس نيم * ترك كركس كن كه من باشم كست * يك پرى من بهتر از صد كركست * هر ابراهيم
عليه السلام سيرت اولان اهل دل نمرود طبيعت اولان اهل نفسه اى نمرود طبيعت بن سلطانك بازي ام لطيف محبوبم
ونيكوپيم مرداردن فارغم عقل جزوى صاحبي كبي كركس دكلم كركسي ترك ايله بن سنك كسك اولم يعني مانند كركس
اولان وجيفهٔ دنيايه ميل قيلان عقل جزوى ني ترك ايله سكا كس اولم وسني عالم اعلى يه پرواز ايلمكه جذب قيلام بنم پرم
سكا يوز عقل جزوى كركسندن بهتردر بنم عقلم قنادلريله اوج كه سني عالم اعلايه اولاشدرمغه اول قادردر پس اول
شهزادهلر استاندن مناسبتله بوقدر معارفي بيوردقلرندنصكره بته انلرك برادر بزركوارينه ايلديكاري نصيحتك
وسويلديكاري پند وحكمتك تعبيروبيانته شروع بيوررلر * مثنوى * چند بر عمياء دواني اسب را * بايد استا پيشه را
وكسب را * خويشتن رسوا مكن در شهر چين * عاقلي جو خويش ازوي در مچين * انجه كويد آن فلاطون زمان *
هين هوا بكذار ورو بر وفق آن * اى برادر اسبي على العمياء نيجه بر بلدررسن پيشه يه وكسبه استا كركدر پيشه
وكسب بى استاد ميسر اولمز واستادسز پيشهيه قصد ايلمك اسبي على العمياء بلدرمك كبيدر كنديكي چين حقيقت
شهرينك اهلي ايچره رسواى ايلمه برعاقل استه كنديكي اندن دوشورمه يعني اول عاقلدن قاچرمه ونفسكي اندن حفظ
ايلمه اول نسنهيي كه اول افلاطون زمان سويلر يعني اول كلام حكمت آميزي اول عاقل دوران وخلاصهٔ اهل جهان سكا
سويلر آكاه اول هواي نفسكي قوانك سويلديكي كلام حكمت آميزك وفقي اوزره كيت واول سكا هرنه ديرسه بولده انك
بيورديغي اوزره سير ايت (مثنوى) جمله ميكو بند اندر چين بجد * بهر شاه خويشتن كه لم يلد * شاه ما خود هيچ فرزندي
نزاد * بلكه سوى خويش زنراه نداد * هركه از شاهان ازين نوعش بكفت * كردنش با تيغ بران كرد جفت * جمله چين
شهري ايچره اولان كسهلر جدله ديرلر كندي شاهلرندن اوتري كه لم يلد يعني چين حقيقت شهرينك ساكنلري اولان انبيا
عليهم السلام واولياي كرامك جملهسي جدله كندي شاهلري اولان پادشاه حقيقتك حقنده ديرلر) لم يلد ولم يولد ولم يكن
له كفوا احد * وبويله ديرلر كه بزم شاهمز خود هيچ برفرزند طوغرمدي بلكه كندي جانبنه زنه يول ويرمدي وانك زوجي
يوقدر هركيم شاهلردن انك حقنده بونوعدن سوز سويليه وا كا زن وفرزند اسناد ايليه اول پادشاه حقيقي شاهلردن بويله

دين شاهك كردني تيغ بران ايله جفت ايلر وآنك بوسوزني اوروب قتل ايلر (مثنوى) شاه كويد چونكه كفتي اين مقال *
زود ثابت كن كه دارم من عيال * مر مرا دختر اكر ثابت كنى * يافتي از تيغ تيزم ايمنى * ورنه بى شك من ببرم حلق تو *
بركشم از صوفى جان دلق تو * سر نخواهى برد هيچ از تيغ تو) اى بكفته لاف كذب اميغ تو) پادشاه حقيقي كند بسنه زن
وفرزند اسناد ايليوب عزير بن الله ومسيح بن الله ومريم زوجته دين كافرلره ودخى والملائكة بنات الله دين واكابنات
اسناد ايلين كسهلره دير چونكم سن بوقالي ديدك فوري ثابت ايله كه بن عيال طوترمي يم سن بكا اكر بنات وفرزند ثابت
ايليه سن بنم تيغ تيزمدن ايمنلك بولورسن واكر بكا فرزند اثبات ايلمكه قادر اولهمزسنك شكسز بن سنك بوغازكي كسرم
سنك جانك صوفيسندن جسمك دلقني چكرم سن بنم تيغ قهرمدن هيچ باشكي ايلتمك وخلاص ايتمك استمزسن اى كذب
آميز اولان لافي ديمش نادان بكا خود زن وفرزند اثبات ايلمك محالدر پس سنك دخي تيغ قهردن خلاص اولمقلغك محال
اولور (مثنوى) بنكر اى از جهل كفته ناحقى * پر ز سرهاى بريده خندقى * خندقى از قعر خندق تا كلو * پر ز سرهاى
بريده زين غلو * اى جهلدن برناحق سوز سويلمش كمسه كسلمش باشلردن برخندقي پر كور برخندق خندقك دبندن
بوغازينه دك بو غلودن بريده باشلردن پردر يعني بوكونه ناحق سويلمزندن وتجاوز ايلمزندن اوتري باشلردن پر اولمشدر
(مثنوى) جمله اندر كار اين دعوى شدند * كردن خود را بدين دعوى زدند * هان ببين اين را بچشم اعتبار * اين چنين
دعوى ميندبش وميار * جملهسي اول سر بريدهلرك بودعوانك كارنده اولديلر وبو دعوى اوزره عمل قيلديلر كندي
بوينلرني بو دعوى سببيله اورديلر آكاه اول بوني سن چشم اعتبار ايله كور زنهار بونك دعواسني انديشه ايلمه وخاطره
كتورمه (مثنوى) تلخ خواهى كرد بر ما عمر ما * كه برين مى داردى دادر ترا * كر رود صد سال آن كا كاه نيست * بر عما
آن از حساب راه نيست * سن بزم اوزريمزه عمريمزي تلخ ايلرسن كه اى دادرسنى بو دعوى بونك اوزرينه طوتر يعني سن اكر
بودعوى اوزره مصر اولور ايسك بزم اوزريمزه بزم عمريمزي تلخ ايلرسن كه اى برادر بودعوى سنى بزم اوزريمزه بزم عمريمزي
تلخ ايلمك اوزره طوترو سكا دخي بوروشدن اصلا نفع اولمز زيرا اكر بر كمسه كه آكاه دكلدر فرضى يوز ييل عمى اوزره كتسه
وكندي بيلديكي اوزره ظن ايله سير ايتسه اول راه حسابندن دكلدر واول كمسه طريق مستقيمه هم كتمش اولمز ومعشوق جانبنه
سير وسلوك ايتمش اولمز (مثنوى) اين همه كفتند وكفت آن ناصبور) كه مرا زين كفتها ايد نفور) سينه پر آتش مرا چون
منقليست * كشت كامل كشت وقت منجليست * برمقام صبر عشق آتش نشاند * صبر من مردان شي كه عشق زاد
بودوكاي ذكر اولان نصايح ومواعظي وكلمات والفاظي اول ايكي شهزاده بيوك برادرلرينه سويلديلر واول ناصبور ديدي كه
بكا بوسوزلردن نفور كلور بنم جان ودلم سزلك نصح وپنديكزدن نفرت واعراض قيلور زيرا منقل كبي بنم سينهم پرآتشدر
كشت كامل اولدي منجل وقتيدر يعني بنم دروغم آتش عشقله منقل كبي طلودر بنم صبره طاقتم يوقدر رنجم اكين كامل
اولسه اوراق وقتي اولور وبچمكه لايق كاور بنم دخي وجودم كشتزاري كماله ايردي واني بچمك وقتي كلدي پس بن
بو كاردن روكردان اولمزم واول صولك اولورم اولدكدنصكره بته بوطلبدن دونمزم ديدي صبره مانع عشق آتش نصب
ايلدي بنم صبرم اول كيجه اولديكه عشق طوغدي وعاشقه اولمكدن تخويف وتهديد ايلمك باطل اولدي وعاشقك
معشوق يولنده اولمسي خود عين حيات كلدي (مثنوى) اى محدث از خطاب واز خطوب * زان كذشتم آهن سردي
مكوب * سرنكونم هى رها كن پاى من * فهم كو در جملهٔ اجزاى من * اشترم من تا توانم مى كشم * چون فتادم زار
با كشتن خوشم) اى خطابدن وخطوبدن محدث اولان اندن كچدم صوغوق دمور دوكه يعني اى امر عظيمدن وخطابدن
تحديث قيلان وخبرويرن كمسه بن اول سنك خبرويرديكك قورقولو مرتبهدن ايلرو كچدم هيچ صوغوق دمور دوكه
وكنديكه زحمت ويرمه بن سرنكونم هى بنم اياغمي قويي ويرسنك نصح وپنديكي بنم جمله اجزامده فهم ايلمك قني بنم جميع
عضولرمده سنك سوزيكي فهم قيلمغه ومتنصح اولمغه قابليت يوقدر ديدي بن في المثل اشترم تا قادر اولدقجه بار محنتني
چكرم زار وزبون دوشم ديلمكله خوشم ته كم حج يولنده دوهلر قادر اولدقجه وطاقتلري يتدكجه يوك چكرلر چونكم
زار وزبون اولوب دوشهلر ذبح اولنمغله خوش اولورلر بن دخي اول كعبه يولنك دوهلري كبي زار وزبون اولوب دوشدم بنم
شمدنصكره زنده اولمقدن كشته اولمقلغم يكدر ديدي (مثنوى) پر سر مقطوع اكر صد خندقست * پيش درد من مزاح
مطلقست * من نخواهم زد كر از خوف وبيم * اينچنين طبل هوا زير كليم * من علم اكنون بصحرا مى زنم * يا سر اندازى
ويا روى صنم) حلق كان نبود سزاى آن شراب) آن بريده به بشمشير وضراب) سر مقطوعله پر اكر يوز خندق وار ايسه ده
بنم دردم اوكنده مطلق لاغدر يعني اكر معشوقه وصول بولنده فرضى كسلمش باشلرله طلو يوز خندق وار ايسه ده
بنم درد وسوزم اوكنده اول مطلق لاغ ولطيفه در * بيت * وانى الى التهديد بالموت راكن * ومن هوله اركان غيرى
هدت * بن خوفدن وبيمدن اوتري بو نجلين هوا طبلني بوندن غيري زير كليمه اورمق استمزم بلكه بن شمدنصكره بوطبل

محبی اشکارا چالارم شمدی علی صحرایه اوریرم وطبل وعلمله محبت دعواسن قیلوب اشکارا معشوقه جانبنه متوجه
اولورم ایکیدن خالی دکل یا سر اندازلق ویا روی صنم یعنی یا باشمی محبوبه یولنده ویررم ویا خود کندمی اکا ایرکوریرم
بربوغاز که اول شراب وصالک لایقی اولمیه واول اب حیاتی نوش قیلمیه اول شمشیر وضرابله کسلمک یکدر واندن لذت
بولمیه اولمق اولی دردیدی (مثنوی) دیده کان نبود ز وصلش در فره * آنچنان دیده سفید وکوربه * کوش کان نبود
سزای راز او * برکنش که نبود ان برسر نکو * اندران دستی که نبود ان نصاب * ان شکسته به بساطور قصاب *
برکوز که اول محبوبک وصلندن فرح وزیاده اکده اولمیه وانک نور وصالندن ضیا بولمیه انجلین کوز بیاض وکور اولمق
یکدر برقولق که اول حضرتک رازنک سزاسی اولمیه وانک آوازنی واسرارنی استماع قیلمیه اول کوشی باشدن قوبارکه اول
قولق باش اوزره نکو اولمز واویله قولقدن اصلا صاحبنه نفع کلمز برالده که اول حضرتک نصاب خدمتی وسرمایه
طاعتی اولمیه اول قصاب ساطوریله شکسته اولمق یکدر * مثنوی * آنچنان پایی که از رفتار او * جان نه پیوندد
بنرکسزار او) آنچنان پا در حدید اولیترست) کانچنان با عاقبت دردسرست) انجلین برپا یکه انک رفتارندن جان حضرت
محبوبه نک نرکسزارنه اولشمز یعنی انک نرکسزار کبی اولان یوزنه اول پایک رفتاری سببیله جان واصل اولمیه
انجلین اباق دمورده اولمق اولیتردر زیرا انجلین اباق عاقبت دردسردر صاحبنک باشنه اول عاقبت نیجه درد وبلا کتورر
الحاصل انسانک هر برعضوی محبوب حقیقینک برخدمتی ایچون خلق اولنمشدر اکر اول عضو لما خلق له نه صرف
اولنمزسه انک موجود اولمسندن معدوم اولمسی صاحبنه اولی اولور پس مؤمنه بو لازم کلور که هر برعضونی لما خلق
لهنه صرف وخرج ایلمکه سعی ومجاهده ایلیه وجمله اندامنی انک یولنده فدا ایلمکدن الی کبر وطوغمیه ومجاهده یی
ترک ایتمیه (بیان مجاهد که دست از مجاهده باز ندارد اکرچه داند بسطت عطای حق را که آن مقصود از طرف
دیکر وبسبب نوع عمل دیکر بدو رساند که در وهم او هم نبوده باشد واو همه وهم وامید درین طریق معین بسته باشد
وحلقه همین در میزند بوکه حق تعالی آن روزی را از در دیکر بدو رساند که او ان تدبیر نکرده باشد) بو سرخ شریف شول
مجاهدک بیانیدر که الی مجاهده ایلمکدن کبر وطوغمز اکرچه اول مجاهد بیلور حق تعالینک عطاسنک بسطتی که اول
مقصودی سبب دیکردن براخر عملدن اکا ایرشدرر که اول مجاهدک وهمندن اول اولمش ایدی واول مجاهدک وکای
وهمی وامیدی بوطریق معینه باغلمش ایدی وبرطریق اوزره یا امور دنیویه ده یا امور اخرویه ده سعی ومجاهده قیلدی
واول بیلدیکی قپونک حلقه سنی همیشه اورر بولا یکه حق تعالی اول رزقی اکا برغیری قپودن ایرشدره که اول
مجاهد اول تدبیری ایلمش وخاطرنه اول جانب کلمش اوله (ویرزقه من حیث لا یحتسب) اول الله کندی جنابنه متوکل
ومتوجه اولان بنده سنه ظن ایلمدیکی یردن رزق ویرر بو آیت کریمه سورۀ طلاقده در (ومن یتق الله) هرشول کسه که
اتقا ایلیه اللهدن ومرتکب معاصی ومناهی اولمیه (یجعل له مخرجا) الله تعالی اول کسه ایچون خلاص وخروج
ایده جک محل قیلر تا دنیا واخرتک آلام وشدایدندن خلاص اولور (ویرزقه من حیث لا یحتسب) واکا ظن ایلمدیکی
یردن رزق ویرر (ومن یتوکل علی الله فهو حسبه) وهرکیم اللهه توکل واعتماد ایلیه اول الله کافیدر اکا (ان الله بالغ
امره) تحقیقا الله تعالی امرنی بالغدر وکارنی یتشدریجیدر هرنه یره که مراد ایلیه (قد جعل الله لکل شیء قدرا)
تحقیقا الله تعالی قیلدی هرشیء ایچون بلا وفقردن وغیریدن مقدار معین قیلدیکه آندن تجاوز ایتمز (العبد یدبر والله
یقدر) عبد تدبیر ایلر والله تعالی اکر عبدک تدبیری قضاسنه موافق ایسه تقدیر ایلر (وبود که بنده را وهم بندکی بود که
مرا از غیر این در برساند اکرچه من در حلقه این در میزنم حق تعالی اورا هم ازین در روزی رساند فی الجمله این همه درهای
یک سرا یست) واولور که بر بنده یه بنده لک وهمی اولور یعنی بنده لکه لایق وهم اولور وبو توهم قیلور که حق تعالی رزقی اول
قپودن وغیریدن ایرشدرور بنم بیلمدیکم قپودن دکل اکرچه بن بو قپونک حلقه سنی اورورم وبو بابده رزق امیدی اوزره
طورورم حق تعالی هم اول بیلدیکی قپودن اکا رزقنی ایرشدرور فی الجمله بو جمله قپولر برسرایک قپولریدر هرقنغی قپودن
کشینک رزقی کلور ایسه اکا حق قپوسندن کلور ورزقی ویرن همان حق تعالی حضرتلری اولور (مثنوی) یا درین ره آیدم
این کار من * یا چو باز ایم زره سوی وطن * بوکه موقوفست کام برسفر * چون سفر کردم بیابم در حضر * یار را چندان
نمایم جد وجست * کو بدانم که نمی بایست جست * یا بو یولده بنم مرادم بکا کله یا خود باز کبی یولدن وطن جانبنه کام
ومرادیمی کندی وطنده بولم بولا یکه بنم مرادم سفر ایتمک اوزره موقوف اوله چونکم سفر ایلیم اکر سفرده بوله مز ایسم
حضرده بولم بیلمزمکه مرادم نه طریقیله اله کلور سفر ایتمکله وجست وجو قیلمغله مراد حاصل اوله جد وطلب کوسترمکه
بروجه یقین بیلم وحقیقته عالم اولمغه جست وجو ایلمک کرکدر وبکا یقین حاصل کله که اصلا جد وطلب ایلمک لازم کلمیه اول
حینده جست وجویی ترک ایلرم والا شمدی جست وجوسز بکا مراد حاصل اولورمی

ویاخود

ویاخود اولمزمی بیلمزم (مثنوی) این معیت کی رود در کوش من * تا نکردم کرد دوران زمن * کی کنم من از معیت
فهم راز * جز که از بعد سفرهای دراز * حق معیت کفت ودل را مهر کرد * تا که عکس اید بکوش دل نه طرد *
اول معیت بنم قولاغمه نیجن کیدر یعنی حق تعالی حضرتلرینک (وهو معکم اینما کنتم) ودخی (والله معکم ولن یترکم
اعمالکم) بیوردیغی معیت بنم قولاغمه کیتمز وبنم جانم انکله قناعت ایتمز تا بن زمانک دورانک اطرافنی طولنیم واول
معیتک حقیقتنی بیلنجه یه دک وانک بنمله هرحالده وهرمکانده اولدیغنه بروجه یقین عالم اولنجه یه دک زمانی دور وحرکت
ایلرم وجست وجو قیلورم مطلق وهو معکم بیوردیغی معیتدن بن نیجن فهم راز ایلرم وبو معیتدن بن بی سیر وسفر نیجه
خبر الورم ونیجه کشف نقاب قیلورم سفرهای درازک صوکندن غیری یعنی بن معیت الهیه دن فهم راز ایلمکه
قادر اوله مزم الا که بعد اسفار الطویله نیجه مدت مدیده وعهود بعیده سیر وسفر قیلمینجه ومعیت حقی بیلمکه طالب
وراغب اولمینجه اول معیتدن برکسه نیجه فهم راز ایلر وحق تعالینک کندیله هرحالده وهرمکانده بیله اولدیغنی نیجه
بیلور حق تعالی حضرتلری معیت دیدی وکرچه بن هرحالده وهر پرده سرکاهیم وسز دبو بنکز طمرندن نزدیکترم
دبو کلام مجیدنده خبر ویردی اما کوکله مهر اوردی ونیجه پرده لر وحجابلر قودی تا کم وهو معکم دیدیکی کلام
کوش دله عکس کله طرد کلمیه وهو معکم آیتنه اشارت اولورو بو آیتک تفسیری جلد اولده وجلد خامسده تفسیر قوله
وهو معکم اینما کنتم بیوردقلری سرخلرده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وبونده توضیح معنی بویله دیمک اولور که اکرچه
حق تعالی وهو معکم اینما کنتم دیمکله کندینک هرحالده وهرمکانده اولدیغندن خبر ویردی ولکن کوکله مهر اوردی
قلب انک کندی ایله نیجه اولدیغنی بیله مز تا کم بو معیت کلامی کوش دله طرد وموافق کلمیه بلکه عکس کله یعنی کوش دل
وهو معکم دیمکدن معیت فهم قیلمیه وبو قدره قانع اولمیه ودیه که خدای تعالی حضرتلری فی الحقیقه کرچک بنمله بیله در
اما بن نیجه بیلیم که هرحالده وهرمکانده بیله اوله پس بکا لازم اولان بو اولور که موطن طبیعتدن خروج ایدوب نیجه
مدت سیر الی الله ایدم تا سیر مع الله مرتبه سنه وارنجه واصل اولم چونکم سیر مع الله مرتبه سنه واصل اولم انک بنمله هر
حالده وهرمکانده اولدیغی وبنم دخی انکله هرحالده وهرمکانده سیر قیلدیغمی مشاهده قیلم والا مجرد اول حضرتک
وهو معکم اینما کنتم دیمسنه اعتقاد ایدوب قناعت قیلسم وبو سر معیتدن بر راز فهم قیلسم بکا انکله بیله اولمغی
بوقدر بیلمک نه فائده ویردی دیدی * مثنوی * چون سفرها کرد وداد راه داد * بعد ازان مهر از دل او برکشاد *
چونکم طالب سر معیت الهی اولان سفرلری ایلدی وداد راهی ویردی اندنصکره انک کوکلندن مهر اچلدی حق
تعالینک کندی ایله اولان معیتنی اول مرتبه ده کوررو بیلور یعنی حق تعالینک همیشه کندی ایله بیله اولدیغنی بیلمکه
طالب وراغب اولان کسه چونکم طریق الهیده سیرلر وسفرلر ایلیه وطریقتک دخی حقنی ویره اندنصکره انک
قلبندن حق تعالی اول مهری وپرده یی فتح ایلر پس حق تعالینک هرحالده وهرمکانده همیشه کندیله اولدیغنی
کوررو بیلور وهرقنده سیر ایلسه اول کسه سیر مع الله قیلور ومقصود ومرادی انک بوقدر سیر وسفردن صکره حاصل
اولور (مثنوی) چون خطا بین ان حساب باصفا * کردش روشن زبعد دو خطا * اول حساب باصفا خطا بین کبی ایکی
خطادنصکره اکا روشن اولور یعنی محاسب اولنلره مرادلری اولان عددک نه مقدار ایدیکنی بیلمک ایکی خطادنصکره
روشن وظاهر اولدیغی کبی اول باصفا دخی که اندن مراد معیت الهیه در ایکی خطادنصکره روشن وظاهر اولور اول
خطانک بریسی صورتا سیر وسیاحت ایلمکدر چونکم اول صورتا سیر وسیاحت ایلمنک خطاسی معلوم
اوله سالکک باطنی اولان سیر وسیاحته ابتدا ایلر وبو سیر وسفرک اولی موطن طبیعتدن خروج ایلیوب نفس امارهنک
منزللرنی ومقاملرنی یکوب سیر الی الله قیلمقدر شول مرتبه یه دک که الله تعالی حضرتلرینه قریب اوله وانک قربتنی
مشاهده قیله بو سیر الی الله ایتمک دخی نهایت بولدقده وبونک دخی خطاسی ظاهر اولدقده سیر مع الله روشن وظاهر
اولور پس سیر مع الله علم حسابده اولان خطا بین کبی ایکی خطادنصکره روشن وظاهر اولمش اولور ولازم کلدیکه
علم حسابده اولان خطا بین فائده سی بو محلده تحریر اولنه تا کم اول مراد اولنان عدد ایکی خطادنصکره روشن
نیجه ظهوره کلورسه بو مسئله خطائین مرحوم سعید وشهید کزیدۀ ارباب قلم مستغرق رحمت قدم خیرالدین بک ابن
ابراهیم اسکنه الله فی دار النعیم کندی مؤلفاتندن مفتاح الکنوز نام فارسی رساله سنده بو فائده یی تحریر
وبو خطائین مسئله سنی لسان فارسی اوزره تعبیر ایلمشدر پس طالبلره فهمی آسان اولمقدن اوتری ترجمه اولنوب
بوکونه تحریر قیلندی خطائین ایکی خطا دیمک اولور بو خطائین دخی بر آلتدر که نه قدر مجهولات وار ایسه بونکله
استخراج اولنور اعداد اموال مجهوله کبی واعداد اثلاث اموال مجهوله کبی ودخی بونک امثالی نسنه لر که اوله جمیعی
بونکله استخراج اولنور اما بو خطائین ده دخی بعض مسئله اولور که خطای واحد له استخراج قیلنور وبعض مسئله اولور که

خطائین ایله استخراج اولنور پس خطای واحدله استخراج اولنه وخطائین ایله استخراج اولنه بر صورت تصویر ایدوب
تعبیر ایده لم پس امدی شولکه خطای واحدله استخراج اولنور اول انك طریقنی بیان ایده لم مثلا براعدادی مجهول مال
اولسه واول مالك مجهولك ثلث مجهولن وسبع مجهولن جمع ایدر اولسك اون درهم اولسه اول مال مجهولك عددی
اصلده نه مقداردر بیلمك دیلسك کرکدرکه اول مال مجهولك عددن یدی فرض ایده سن بو یدی یه مال مفروض دیرلر
وبو مال مفروض اولان یدینك سبعی بر درهم اولور وثلثی ایکی درهم وثلث درهم اولور وبونی جمع ایدیجك بوندن اوچ
درهم وثلث درهم حاصل اولور وبوکا خطای واحد دیرلر زیرا اول مراد اولان درهم بوندن حاصل اولمدی وبو اوچ درهمه
وثلث درهمه نتیجهٔ مال مفروض دیرلر وبو نتیجهٔ مال مفروض مقسوم علیه اولسه کرکدر پس اول یدی عدد که اولده
مال مفروض ایدی انی اول ثلث مجهوله سبع مجهولك جمعندن حاصل اوله جق اون درهمه ضرب ایده سن بو اون
درهمه نتیجهٔ مال مطلوب دیرلر وبوندن حاصل ضربنه واقع اولورسه بو مقسوم اولور واول مقسوم علیه اولسه کرك
دیدیکمز اوچ درهم وثلث درهم که نتیجهٔ مال مفروضدر انی بو حاصل ضربه مقسوم علیه ایدوب تقسیم ایده سن
وخارج قسمتنه واقع اولورسه اعداد مال مطلوب اولدر مثال عدد مال مفروض بودر ٧ وبونك ثلثیله سبعندن حاصل
اولان نتیجهٔ مال مفروض بودر ٣ وثلث درهم وبعد التقسیم مال مطلوب بودرکه ٢١ وبو یکرمی بر عدددن دخی نتیجهٔ
مال مطلوب اولان بودر ١٠ پس بو یدی عدد که مال مفروضدر بونی نتیجهٔ مال مطلوبه که اوندر ضرب ایده سن
بو حاصل اولور ٧٠ وبو حاصل ضرب اولان یتمش عددی نتیجهٔ مال مضروبکه اوچ درهم وثلث درهمدر اکا تقسیم
ایده سن امدی بو یتمش عدد اول اوچ درهم وثلث ٧ درهمه تقسیم اولمز زیرا مع الکسوردر پس بونلری مجنس ایتمك
کرکدر تا کم قابل تقسیم اوله یعنی بو مقسوم علیه اولان نتیجهٔ مال مفروضکه اوچ درهم وثلث درهمدر بتمامه
ثلث درهم ایده سن که اوچ کره طقوز اولور واو برثلثی دخی ضم ایدیجك اون کره ثلث اولور وبو حاصل ضربی دخی کذلك
مجنس ایده سن یعنی بونی دخی بتمامه ثلث ایده سن که یتمش کره ثلث ایکیوز اون ثلث اولور وبو ایکی یوز اون ثلثی مقسوم
ایدوب واول اون کره ثلث اولنی بوکه مقسوم علیه ایدوب تقسیم ایده سن وخارج قسمتنه واقع اولورسه اعداد مثال
مطلوب اولدر مثال تقسیم اثلاث ٢١) ٢١٠ پس بوندن معلوم اولدیکه اول ثلث مجهوله سبع مجهولی اولیجق اون
عدد اولان ١٠ مال مجهول اصلده یکرمی بر عدد اولمش زیرا یکرمی برك ثلثی یدی وسبعی اوچ اولور جمله اون اولور
امابو خصوص برنوعله دخی استخراج اولنسه اولورکه اندن بو نوع اهون اوله مثلا چونکه بو محلده ثلث وسبع یاد اولندی
کرکدرکه سندخی بر مخرج بوله سنکه انده دخی ثلث وسبع اوله یکرمی برکبی پس اول مال مجهول یکرمی بر عدد ایمش
زیرا یکرمی برك ثلثی یدی وسبعی اوچ وجمله اون اولور امابو قضیه بو محلده بو وجهله تعبیر اولنموب لباس خطائین ایله
تعبیر اولندیغنه باعث اولدرکه بو محل انی اقتضا ایلرکه سکا فائدهٔ خطائین معلوم اوله زیراکه نتیجه بونك امثالی
مجهولات واردرکه بو طریقه محتاجدر طریق آخر ایله استخراج اولنمز پس شول خطای واحدله استخراج اولنور اول
تفصیل اولندی وشولکه خطائین ایله استخراج اولنور انی دخی بیان ایده لم پس امدی اول دخی بوندن خالی دکلدرکه
انك دخی خطالری یا زائده ویا ناقص اوله واکر خطانك ایکسی بیله زائد اوله جق اولورسه کوره سن بو ایکی خطای زائدك
اکربری برندن زیاده سی وار ایسه انك کثری مقدارنی بیشترندن تفریق ایدوب کیدره سن وباقی نه قالورسه اول
باقی یه باقیء اول دیرلر وبو باقیء اول مقسوم علیه اولسه کرکدر پس خطای مال مفروض نه ایسه انی عین مال
مفروض ثانی یه ضرب ایده سن وخطای مال مفروض ثانی دخی نه ایسه انی دخی عین مال مفروض اوله ضرب ایده سن
وایکیسندن حاصل ضربنه واقع اولورسه انی دخی کوره سن یعنی اکر انك دخی بری برندن زیاده سی وار ایسه انك دخی
کثری مقدارنی بیشترندن تفریق ایدوب کیدره سن وباقی نه قالورسه بو باقی یه باقیء ثانی دیرلر وبو باقیء ثانی مقسوم اولسه
کرکدر پس اول ایکی خطای زائدك تفریقندن حاصل اولان باقیء اولی بو ایکی حاصل اولان باقیء اوله وبو ایکی حاصل
اولان باقیء اولی بو ایکی حاصل ضربك تفریقندن حاصل اولان باقیء ثانی یه مقسوم علیه ایدوب تقسیم ایده سن وخارج
قسمتنه واقع اولورسه اعداد مال مطلوب اولدر مثلا بر برده بر مقدار اعدادی مجهول مال اولسه زید وارسه اول مال
مجهوله برکندی مثلی قدر مال دخی ضم ایلسه ایچندن اوچ اقچه سن خطا ایتسه وعمرو دخی وارسه اول مال مجهوله
کندی مثلی قدر مال دخی ضم ایدوب اول دخی ایچندن اون اقچه سن خطا ایتسه وبکر دخی وارسه اول مال مجهوله
برکندی مثلی قدر مال ضم ایدوب اول دخی ایچندن یدی اقچه سن خطا ایتسه من بعد اول مال مجهول طقوز اقچه
قالسه اول مال مجهول اصلده قاچ اقچه در بیلمك استسك کرکدرکه اول مال مجهولك عددن اولا سکز فرض ایده سن
وبو سکزه مال مفروض اول دیرلر پس بو سکزك اوزرینه هشت دیکر دخی ضم ایده سن اون التی اولور وبو اون التینك

اوچن نقص ایدیجك اون اوچ قالور وبو اون اوچه اون اوچ ضم ایده سن یکرمی التی اولور وبو یکرمی التینك دخی اونن
نقص ایدیجك اون التی قالور وبو اون التی یه اون التی دخی ضم ایده سن اوتوز ایکی اولور وبو اوتوز ایکینك دخی یدیسن نقص
ایدیجك یکرمی بش قالور پس طقوز قالمق کرك ایدیکه صحیح اولیدی امدی بونده اون التی عدد خطای زائد واقع اولدی
بو خطای زائد اولان اون التی عدده خطای زائد مال مفروض اول دیرلر پس امدی ثانیا اول مال مجهولك عددن یدی
فرض ایده سن بو یدی یه مال مفروض ثانی دیرلر پس بو یدینك اوزرینه هفت دیکر دخی ضم ایده سن اون درت اولور
وبو اون دردك اوچن نقص ایدیجك اون بر قالور واون بره اون بر دخی ضم ایده سن یکرمی ایکی اولور وبو یکرمی ایکینك
دخی اونن نقص ایدیجك اون ایکی قالور وبو اون ایکی یه اون ایکی دخی ضم ایده سن یکرمی درت اولور وبو یکرمی دردك
دخی یدیسن نقص ایدیجك اون یدی قالور پس بو دخی طقوز قالمق کرك ایدیکه صحیح اولیدی بونده دخی سکز عدد خطای
زائد واقع اولدی وبو خطای زائد اولان سکز عدده دخی خطای زائد مال مفروض ثانی دیرلر پس امدی بو خطای ثانیی
طریق بسط اوزره خطای اولدن تفریق ایدوب کیدره سن صورت خطای زاید مال مفروض اول بودر ١٦ ١٦ / ٨ ه
اول بودر ٨ امدی بلکلکه بو تفریقده باقی اولان سکز عدد بونك فوقنده اول باقی اول دیدیکمزدرکه مقسوم علیه اولسه
کرك دیمشدر پس امدی بو خطای مال مفروض اولکه اول التی عدددر انی بو مال مفروض ثانینك عیننه ضرب ایده سن
که عین مال مفروض ثانی یدیدر صورت ضرب بودر ٧١٦ / ١١٢ دخی مال فروض اولك عیننه ضرب ایده سن که عین مال
مفروض اول دخی سکز عدددر صورتی بودر ٨٨ / ٦٤ پس بو خطای مال مفروضك ضربندن حاصل اولان اعداد بیشتردر
خطای مال مفروض ثانینك ضربی بودر ضربندن حاصل اولان اعداد کمتری دخی اول خطای اولك ضربندن حاصل
اولان اعداد بیشتردن تفریق ایدوب کیدره سن صورت تفریق خطائین ثانی بودر ١١٢ / ٦٤ / ٤٨ امدی بو تفریقدن باقی قلان
سکز عدده دخی بونك فوقنده اول باقی ثانی دیدیکمزکه مقسوم اولسه کرك دیمشدر پس بو باقیء ثانی اولان فرق سکز
عددی اول باقی اول اولان سکز عدده تقسیم ایده سن وخارج قسمت واقع اولورسه اعداد مال مطلوب اولدر صورت
تقسیم ٨) ٤٨ باقیء ثانی پس بودخی معلوم اولدیکه اول مال مجهول اصلده التی عدد باقی اول ایمش زیرا بو التی یه التی دخی
ضم ایدیجك اون ایکی اولور واوچی کیدیجك طقوزه طقوز دخی ضم ایدیجك اون سکز اولور اونی کیدیجك سکز قالور
وبو سکزه سکز دخی ضم ایدیجك اون التی اولور یدیسی کیدیجك طقوز قالورکه اول مال مطلوبدر پس خطائین ایله
استخراج اولوب وایکی خطاسی دخی زائد اولان بودر اما خطائینله استخراج اولنسه انك خطالرینك بری زائد وبری
ناقص اولسه اولدخی نیجه اولورانی دخی بیان ایده لم امدی بیلکل که خطانك بری زائد وبری ناقص اولسه پس خطای
زائد نه ایسه وخطای ناقص دخی نه ایسه همان حالی اوزره جمع ایده سن وبو جمعه مجموع اول دیرلرکه بو مجموع اول مقسوم
علیه اولسه کرکدرکه پس بوندن صکره ینه سابقا ذکر اولنان کبی خطای مال مفروض اولی نه ایسه عین مال مفروض
ثانی یه ضرب ایده سن وخطای مال مفروض ثانی دخی نه ایسه انی دخی عین مال مفروض اوله ضرب ایده سن
وبو خطائینك حاصل ضربلرك جمع ایده سن وبو جمعه مجموع ثانی مقسوم اولسه کرکدر پس امدی اول مجموع اولی
بو مجموع ثانی یه مقسوم علیه ایدوب تقسیم ایده سن وخارج قسمتنه واقع اولورا اعداد مال مطلوب اولدر مثلا اکر بر برده
بر مقدار عددی مجهول مال اولسه زید وارسه اول مال مجهوله بش اقچه ضم ایدوب ایچندن بر اقچه خطا ایتسه
وعمرو دخی وارسه اول مال مجهوله التی اقچه ضم ایدوب ایچندن ایکی اقچه خطا ایتسه وبکر دخی وارسه اول مال
مجهوله یدی اقچه ضم ایدوب ایچندن اون ایکی اقچه خطا ایتسه من بعد اول مال مجهول مضاعف اولسه یعنی ایکی
اولکی قدر اولسه اول مال مجهول اصلده قاچ اقچه در بیلمك دیلسك کرکدرکه اول مال مجهولك عددن اولا بر فرض
ایده سن بو بر عدده دخی مال مفروض اول دیرلر وبو برك اوزرینه بش دخی ضم ایده سن التی اولور وبو التینك برین نقص
ایدیجك بش قالور وبو بشه التی دخی ضم ایده سن اون بر اولور وبو اون برك دخی ایکیسن نقص ایدیجك طقوز قالور
وبو طقوزه یدی دخی ضم ایده سن اون التی اولور وبو اون التینك دخی اون ایکیسن نقص ایدیجك درت قالور پس ایکی
قالمق کرك ایدی که صحیح اولیدی زیرا مال مفروض بر عدد ایدی امدی بونده ایکی خطای زائد واقع اولدی وبوکا
دخی خطای زائد مال مفروض اول دیرلر پس ثانیا اول مال مجهولك عددن درت فرض ایده سن وبو درده دخی
مال مفروض ثانی دیرلر ودردك اوزرینه بش دخی ضم ایده سن طقوز اولور وبو طقوزك برین نقص ایدیجك سکز
قالور وبو سکزه التی دخی ضم ایده سن اون درت اولور وبو اون دردك دخی ایکیسن نقص ایدیجك اون ایکی قالور
وبو اون ایکی یه یدی دخی ضم ایده سن اون طقوز اولور وبو اون طقوزك دخی اون ایکیسن نقص ایدیجك یدی قالور پس
بو دخی سکز قالمق کرك ایدیکه صحیح اولیدی زیرا بونده مال مفروض ثانی درت ایدی بونده دخی عددی خطای ناقص

د

واقع اولدی وبوکادخی خطای ناقص مال مفروض ثانی دیرلر پس امدی عدد خطای زائدی وبر عدددخی
خطای ناقصی جمع ایدهسن اوچ اولور وبو اوچ عدد بونك فوقنده اول مجموع اول دیدیکمزدرکه مقسوم علیه اولسه
کرك دینمشدر پس بوندنصکره ینه سابق الذکر اولان کبی خطای زائد مال مفروض اولکی که ایکی عدددر انی
عین مال مفروض ثانی یه ضرب ایدهسن که درت عدددر صورت ضرب بو اوله ٢ ٤ ـــ ٨ من بعد بو خطای ناقص
مال مفروض ثانی دخی که برعدددر بونی دخی عین مال مفروض اوله ضرب ایدهسن که اودخی برعدددر صورت
ضرب او ١ ـــ ١ پس بو خطائینك دخی حاصل ضربن جمع ایدهسن صورت جمع او ٨ ١ ـــ ٩ وبو طقوزدخی بونك فوقنده
اول مجموع ثانی دیدیکمزدرکه مقسوم اولسه کرك دینمشدر امدی بو طقوز عددکه مقسومدر اول مجموع اول
دیدیکمز اوچ عددی بوکه مقسوم علیه ایدوب تقسیم ایدهسن وخارج قسمت نه واقع اولورسه اعداد مال مطلوب اولدر
صورت تقسیم او ٣ ٩ ـــ ٣ پس بودخی معلوم اولدیکه اول مال مجهول اصلده اوچ عدد ایمش زیرا اوچ عدده بش دخی
ضم ایدیجك سکز اولور بری کیدیجك یدی قالور وبو یدی یه التی دخی ضم ایدیجك اون اوچ اولور ایکیسی کیدیجك اون بر
قالور وبو اون بره یدی ضم ایدیجك اون سکز اولور واون ایکیسی کیدیجك التی قالور که اصل مراد اولان اعداد مطلوب
دخی اولدر وزبدهٔ علما اولان علی قوشجی هم بو مسئله یی حسابه متعلق اولان رسالهسنده لسان عربی اوزره مختصر
ومفید بوکونه تعبیر ایدوب بیورر المقالة الرابعة فی استخراج المجهولات بطریق الخطائین وهو انما یکون اذا سئل عن
مجهول علیه عمل من الاعمال کالتنصیف والتضعیف او زیادة عدد علیه او نقصان عدد منه او ضربه فی عدد معلوم
او غیر ذلك من الاعمال حتی صار عددا معلوما وطریقه ان نفرض المجهول ای عدد شأ ونعمل علیه ما فهمنا من کلام
السائل حتی یحصل حاصل فان وافق العدد المعلوم فهو المطلوب والا نأخذ التفاضل بین ما حصل من عملنا والعدد
المعلوم وهو المسمی بالخطاء الاول ثم نفرض المجهول عددا آخر ونعمل علیه کما عملنا حتی یحصل ثان فان وافق المعلوم
فهو المطلوب والا فنأخذ التفاضل بینه وبین المعلوم وهو المسمی بالخطأ الثانی ثم نستخرج من هذین الخطأین صوابا بان
نضرب المفروض الاول فی الخطاء الثانی وکذا المفروض الثانی فی الخطأ الاول فان کان الخطأن معا بالزیادة علی المعلوم
او بالنقصان منه نقسم التفاضل بین حاصل الضربین علی التفاضل بین الخطائین فما خرج فهو المجهول والمطلوب وان
کانا مختلفین فی الزیادة والنقصان نقسم مجموع الحاصلین علی مجموع الخطائین فما خرج فهو المطلوب مثاله نرید عددا
اذا ضوعف وزاد علیه واحد وضرب المجموع فی ثلاثة وزید علی الحاصل اثنان ثم ضرب ما بلغ فی اربعة فزید علی الحاصل
ثلاثة بلغ خمسة وتسعین فرضنا ذلك العدد اثنین ثم ضاعفناه فصار اربعة وزدنا علیه واحدا فصار خمسة ضربنا المجموع
فی ثلاثة فصار خمسة عشر وزدنا علیها اثنین فحصل سبعة عشر ثم ضربنا ما بلغ فی اربعة فحصل ثمانیة وستون وزدنا
علی الحاصل ثلاثة فحصل احد وسبعون وهو ناقص عن العدد المعلوم اعنی عن خمسة وتسعین باربعة وعشرین
وهو الخطاء الاول ثم فرضناه خمسة وعملنا علیه العمل المذکور فصار مائة وثلاثة واربعین وهو زاید عن الخمسة والتسعین
بثمانیة واربعین وهو الخطاء الثانی فضربنا المفروض الاول وهو اثنان فی الخطاء الثانی وهو ثمانیة واربعون فحصل ستة
وتسعون ثم ضربنا المفروض الثانی وهو خمسة فی الخطاء الاول وهو اربعة وعشرون فحصل مائة وعشرون ولما کان
احد الخطائین بالزیادة ولاخر بالنقصان قسمنا مجموع الحاصلین وهو مائتان وستة عشر علی مجموع الخطائین وهو اثنان
وسبعون فخرج ثلاثة وهو المطلوب مثال آخر اردنا عددا اذا ضرب فی ثلاثة وزید علی الحاصل عشرة ثم ضوعف المجموع
وزید علیه عشرة صار تسعین فرضناه خمسة ضربناها فی الثلاثة فحصل خمسة عشر زدنا علیه العشرة بلغ خمسة
وعشرین ضاعفناها فصار خمسین زدنا علیه عشرة فصار ستین وهو ناقص عن التسعین المعلوم بثلاثین وهو الخطاء الاول
ثم فرضناه سبعة وعملنا علیه العمل المذکور فحصل اثنان وسبعون وهو ایضا ناقص بثمانیة عشر وهو الخطاء الثانی
ضربنا المفروض الاول وهو الخمسة فی الخطاء الثانی وهو ثمانیة عشر فحصل تسعون ثم ضربنا المفروض الثانی
وهو سبعة فی الخطاء الاول وهو ثلاثون فحصل مائتان وعشرة ولما کان الخطأن معا بالنقصان اخذنا التفاضل بین
الحاصلین فکان مائة وعشرین فقسمناها علی التفاضل بین الخطائین وهو اثنا عشر فخرجت عشرة وهو العدد المطلوب
(مثنوی) بعد ازان کو یدا کردانستمی * این معیت را کی او را جستمی * دانش آن بود موقوف سفر * تا بدان دانش
نیزی فکر * اندنصکره دیرا کربن بیلیدم بو معیتی بن انی ایستردم یعنی طالب سر معیت الهی اولان سالك اول ایکی
خطادنصکره معیت الهی اکا کشف اولوب بر وجه یقین معلوم اولدقده دیرا کربن بو معیت حق اول امرده بو مرتبه
بیلیدم بن انی بو قدر جست وجو قیلوردم ونه حاله بن انی کندی ذاتمدن دور ظن ایلیوب انك مشاهده ومعاینهسی

مرتبهسنه سیر وسفر قیلوردم شمدی بیلدمکه بن ازلا وابدا واولا واخرا وباطنا وظاهرا همیشه انکله یله ایمشم وهر حالده
وهر مکانده اصلا اندن بر آن منفك ودور اولمشم دیر اما اول معیت الهینك حقیقتله دانشی وبر وجه یقین بیلنشی سیر
وسفره موقوف ایدی اول دانش فکر تلرك تیزلکیله کلمز یعنی معیت الهیهنك علمی حدت فکر ایله کلمز وامعان نظر ایله
حاصل اولمز بلکه سیر وسفر روحانی قیلمغه موقوفدر چونکم سالك موطن طبیعتدن چقوب سیر الی الله قیله تمام
مرتبهٔ الوهیتك مشاهدهسی اکا میسر اوله اول زمانده سر معیت ظهوره کلور واول کسه معیت حق کندو ایله
مشاهده قیلدقده سیر مع الله قیلور وبو سیر مع الله حدت فکر له حاصل اولمیوب سیر وسفره موقوف اولور (مثنوی)
آنچنانکه وجه وام شیخ بود * بسته وموقوف گریهٔ آن وجود * کودك حلوائی بکریست زار * توخته شد وام آن شیخ کبار
گفته شد آن داستان معنوی * پیش ازین اندر خلال مثنوی * انجلین که شیخ احمد حضرویه قدس الله سره
حضرتلرینك بورجنك وجهی اول وجودك گریهسنه بسته ومقید اولدی یعنی بو معیت الهینك کشفی سیر وسفره
موقوف اولدیغی انجلین درکه شیخ احمد حضرویه حضرتلرینك بورجنك اداسی اول حلوا فروش اولان کودکك
وجودنك اغلمسنه موقوف ومقید اولدی نهکم بر کودك حلوائی زار بلکه اغلدی اول شیخ کبارك بورجی جمع اولدی وبر بره
کلدی وانك اغلمقلغیله ادا وقضا اولدی اول داستان معنوی بوندن اول مثنوی میانندهده دینلمش اولدی یعنی ایکنجی دفترك
اوایلنه قریب بو شیخ احمد حضرویه قدس الله سره حضرتلرینك حکایهسی نظمه کلدی ودینلمش اولدی محلنده طلب
اولنه (مثنوی) در دلت خوف افکند از موضعی * تا نباشد غیر آنت مطمعی * اول خداسنك کوکلکه بر موضعدن
قورقو وبرا غورتا کم اندن غیری سکا بر مطمع اولمیه یعنی حق تعالی شول علیم وحکیم پادشاهدرکه سنك قلبکه
بر موضعك زوالندن خوف براغوروسنی اول موضعه طالب وراغب قیلر حتی سنك اول موضعدن غیری بر محل طمعك
اولمز وقلبك اندن غیری بر مرتجی بیلمز (مثنوی) در طمع خود فائدهٔ دیگر نهد * وان مرادت از کسی دیگر دهد
طمعده خود فائدهٔ دیکر قورواول سنك مرادکی بر غیری کسهدن ویرر یعنی سنك قلبکه اولا بر خوف براغورسن
بر موضعدن امیدوار اولور وطمع قیلورسن اول سنك امیدو طمعکدههم اکر نظر ایلسك بر فائدهٔ دیکر قور واندنصکره
اول سنك مرادکی اول طمع ورجا ایلدیکك یردن ویرمز بر آخر کسه یوزندن ویرر که (ویرزقه من حیث لا یحتسب
یوردی (مثنوی) ای طمع در بسته در یکجای سخت * کاید م میوه ازان عالی درخت * آن طمع زانجا نخواهد شد وفا
دل زجای دیگر آید آن عطا * آن طمع را پس چرا در تو نهاد * چون نبودش نیت اکرام وداد * ای بر بره محکم طمع
باغلمش کسه بویله دیو که بکا میوهٔ مراد اول عالی درختدن کلور یعنی ای درخت عالی کبی بر عالی محله طمع باغلمش
وبنم مراد ومقصودم اول جانبدن حاصل اولور دیو اکا کوکل قومش ومتوجه اولمش کسه اول طمع اول یردن
وفادار اولمیسر در زیرا نیجه کره مجرب اولمشدرکه بر کسهدن بر شیئه امید طوترسن وطمع ایدرسن اول امید ورجا اول
محلدن حاصل اولمز بلکه اول عطا جای دیکردن کلور وبر آخر محلدن حاصل اولورکه سن انی خاطره کتورمز ایدك پس اول
طمعی سنك وجودکده نیچون قودی چونکم انك اکرام وداد نیتی اولمدی یعنی چونکم اول سنك طمع طوتدیغك یردن
سکا مرادو بر مکی تقدیر قیلمدی واول مطمعك هم سکا اکرام وداده نیتی اولمدی پس اول طمعی سنك وجودکده نیچون
قودی (مثنوی) ازبرای حکمتی وصنعتی * نیز تا باشد دلت در حیرتی * تا دلت حیران شود ای مستفید * که مرادم
از کجا خواهد رسید * تا بدانی عجز خویش وجهل خویش * تا شود ایقان تو در غیب بیش * بر حکمت وصنعتدن
اوتری اول طمعی سنده قودیکه اول حکمتی وصنعتی هر کس بیلمز دخی تا سنك قلبك حیرتده اوله یعنی ای مستفید
تا سنك قلبك کندی کارنده حیران اوله بویله دیو که بنم مرادم عجبا قنغندن ایریشور که بنم ظن ایلدیکم وامید طوتدیغم
یردن حاصل اولمدی حتی کندی عجزکی وکندی جهلکی بیلهسن تا کم عالم غیبه سنك ایقانك زیاده اوله زیرا عرفت الله
بفسخ العزائم دینلمشدر حق تعالی بو سنك عزیمتلرکی انکیچون فسخ ایلرکه تا سن انی بیلهسن وانك قدرتنه وسنده
تصرفنه وسنك عجزکه وجهلکه عالم اوله وامورکی هر وجهله اکا تفویض وتسلیم قیلهسن (مثنوی) هم دلت حیران
شود در منتجع * که چه روی اند مصرف زین طمع * هم سنك کوکلك منتجعده حیران اوله که مصرف بو طمعدن
نه بتور ردیو منتجع انتفاع طلب ایده جك محلدر اصلنده اوتلور طلب ایتمك وکلا ایله انتفاع طلب ایتمکه دیرلر
بونده منتفع معناسی مراد اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولور تا که سنك قلبك محل انتفاعده حیران اوله بویله دیو که
مصرف بو بنده اولان طمعدن عجبا نه بتور ر و بنم امیدم تخمندن عجبا نه محصول ظهوره کتورر دیرسن (مثنوی)
طمع داری روزیٔ در درزیی) تا ز خیاطی بری زر تا زیی * رزق تو در زرگری آرد پدید * که ز وهمت بود آن مکسب بعید
سن درزیلکده بر روزی طمعن طوترسن تا انکوفی دیری اولدقجه خیاطلقده ایلتورسن زیرا زیستن لفظندن مضارع

مخاطبدر یعنی سن مثلا بر رزق ونصیبه درزیلك صنعتنده طمع طوترسن اول زری ورزقی تادیری اولدیغچه خیاطلقدن
الهسن واول صنعتده حاصل قیله سن که رزق ونصیبکی اول رزاق زرکرلکدن بدید وظاهر کتوررکه سنك وهمکدن
اول مکسب بعید ایدی سن کندی رزقکی اورادن کاورظن ایلمزدك (مثنوی) پس طمع دردرزئ بهرچه بود * چون
نخواست ان رزق زآن جانب کشود * بهر نادر حکمتی درعلم حق * که نبشت آن حکم را درماسبق * نیز تاحیران
بود اندیشه ات * تاکه حیرانی بود کل پیشه ات * پس درزیلکه طمع ندن اوتری اولدی چونکم حق تعالی اول رزقی
سکا اول جانبدن اچمق وعطا ایتمك استمدی پس اول درزیلکه طامع اولمق ندن اوتری ایدی دیرسك علم حقده برنادر
حکمتدن اوتری سکا درزیلکدن رزق ویرمیوب بر آخر جانبدن فتح ایلدی که اول حکمی ماسبقده اویله یازدی وازلده
اول نصیبی ورزقی سنك ظن ایلمدیکك بردن سکا ویرمکی تقدیر ایلدی دخی سنك اندیشك حیران اوله تا کم کلی سنك
پیشه وعادتك حیرانلق اوله (مثنوی) یاوصال یار زین معیم رسد * یاز راه خارج از سعی جسد * من نکویم زین طریق
آید مراد * می طپم تا از کجا خواهد کشاد * سر بریده مرغ هر سو می فتد) تا کدامین سو رهد جان از جسد) یا مرادمن
برایدزین خروج * یا زبرجی دیکر از ذات البروج * پس اول یولك شهزاده دیدی ای اخوان صفا یارك وصالی بکا
بوسعیدن ایریشه یاخود جسد سعیندن خارج بر آخر یولدن ایریشه بن دیمزم البته بنم مرادم بوطریقدن کاورطاب
ایدرم وحرکت قیلورم تا قندن اچلمق استرونه جانبدن فتح اولوب اله کابسر درمثلا باشی کسلمش قوش هر جانبه دوشر تاکم
انك جانی جسدندن قنغی جانبدن قورتلور یعنی اول مرغ سر بریده کندی جانك منزل جسدندن قورتله جغندن
ومراده واصل اوله جغندن بیخبردرلکن کاه اول جانبه وکاه بوجانبه دوشمکدن خالی اولمز تا بنم مرادم بوخروجدن ظهوره
کلور وحاصل اولور یاخود بروج صاحبندن بر آخر برجدن ظهوره کلوب حاصل اولور الحاصل بکا لازم اولان طالب
اولمق وراه طلبده ارلنجه بدل سعی قیلمقدر حق تعالی هرنه یوزدن فتح ایلرسه حکمتنه اول عالمدر * حکایت آن شخص
که خواب دیدکه الجه میطلبی از یسار بمصر وفا شود انجا کنجیست درفلان محله درفلان خانه چون بمصر آمد کسی کفت
که من خواب دیده ام که کنجیست ببغداد درفلان محله درفلان خانه نام محله وخانهٔ این شخص بکفت ان شخص فهم کرد
که آن کنج در مصر کفتن جهت این بود که مرا یقین کنند که درغیر خانهٔ خود نمی باید جستن ولیکن ان کنج بیقین جز
درمصر حاصل نشود) بوسرخ شریف اول شخصك حکایتیدرکه واقعه کوردیکه اول نسنه یی که یسار وغنادن طلب
ایلرسن مصرده وفا اولور اول مصرده برخزینه وار درفلان محله ده فلان خانه ده چونکم اول کسه بغداد شهرنده
بو واقعه یی کوردی قالقدی مصر جانبنه عزیمت ایتدی چونکم مصره کلدی واقعه ده اشارت اولنان محله یی جست
وجوایدرکن عسسلر انی طوتدقده واخذ ایتدکده برکسه اکا ایدی که بن واقعه ده کوردمشم که بغداد شهرنده فلان
محله ده فلان خانه ده برخزینه واردر اول کسه بوطالب کنج اولوب مصره واران شخصك محله سنك وخانه سنك نامنی
دیدی ونشانن ویردی اول شخص بونی فهم ایتدی که اول کنجی مصرده دیمکلك بوجهتدن اوتری ایدیکه بکا یقین
ایلیه لر اول خزینه یی کندی اوندن غیری یرده طلب ایلمکلك لایق دکلدر ولیکن اول کنج یقین بودر مصردن غیری یرده
حاصل اولمزیرا اول کندی اونده اولان خزینه نك خبرنی بروجه یقین اول کسه ده بولدی پس مصره واردیغی دخی
من وجه بیهوده اولمدی اکرچه خزینه کرچك کندی خانه سنده ایدی ولیکن اکا یقین مصرده حاصل اولمقلغله کویا اول
خزینه یی مصرده بولدی (مثنوی) بود زرمیراثی زرا بی شمار * جمله را خورد وبماند اوعور وزار * مال میراثی
ندارد خود وفا * چون بنا کام از کذشته شد جدا * او نداند قدر هم کاسان بیافت * کو بکد ورنج وکسبش کم شتافت
بر میراثینك بی قیاس وبی شمار التونی وارایدی جمله سنی اول میراثی یدی وعور وزار قالدی مال میراثی خود وفا طوتمز
وموروث اولان مال تجربه اولنمش بر که کیسه وفا ایتمز چونکم ناکام زناخواه کذشته اولان کسه دن جدا اولدی یعنی
چونکم اول مال موروث اول وفات قیلان وکذشته اولان کسه دن بالضروری ناکام وناخواه جدا اولدی وکیروقالدی
انکیچون اول مال میراثی خود وفا طوتمز اول میراث خورده اولان وارث هم مال موروثك قدرنی وقیمتنی بیلمزکه
انی آسان بولدی زیرا اول وارث اول مالك کسبنه وکسبنده اولان رنجنه وکدونعبنه شتاب قیلمدی ومجد
وساعی اولمدی انکیچون اول انه آسان وجهله کلن مبلغك قدر وقیمتنی بیلمز (مثنوی) قدرجان زان می ندانی
ای فلان * کبداد حق بخشش رایکان * سن ای فلان جانك قدرنی اندن اوتری بیلمزسن که حق تعالی
سکا انی رایکان بخشش ایله ویردی وسن انی نیجه تعب وزحمتله کسب وحاصل ایتمدك انکیچون اول جانك قدرنی بیلمزسن
وبونده جانك قدرنی بیلمکدن مراد انك شرف وعزتنی بیلوب انی حق تعالینك یوردیغی یره بذل وخرج قیلوب اول
سرمایه ایله جان باقی اله کتورمك وحیات طیبه حاصل قیلمقدر والا هرکس کندی جان وتننك من وجه قدرنی بیلوب

انی ضررلردن حفظ ایدوب بیلك وایچمك جانبنه خرج وصرف ایدرلر جانك بوکونه قدرنی بیلمك اصلا بیلمکدر
(مثنوی) نقد رفت وکاله رفت وخانه ها * ماند چون جغدان دران ویرانها * کفت یارب برك دادی رفت برك
باده برکی وبانفرست مرك * اول مردمیراثی جمله یی تلف ایدوب نقد کندی وکاله ومتاع کندی وخانه لرکندی
بیقوشلرکبی اول ویرانه لرده قالدی بوکره حق تعالی حضرتلرینه تضرع ونیاز ایلیوب دیدی یاربی بکا رزق ویردك
ولیکن رزق ومتاع کندی یابکا بربرك وغداویر ویاخود مرك وفنا کوندرتا اولوب بودرد وبلادن خلاص اولم دیدی
(مثنوی) چون تهی شد یاد حق آغاز کرد * یارب یارب اجرنی ساز کرد * نی پیمبر کفت مؤمن مزهرست) درزمان خالی
ناله کرست * چونکم تهی اولدی ومال ومتاعدن خالی قالدی یاد حقه آغاز ایتدی وحق تعالی یی ذکر ایلمکه باشلدی
یارب یارب سن بکا امان ویر وبودرد وبلا وفقر وعنادن بنی خلاص قیل دیمکه دوزن ایتدی وکندیسنه بویله دیو دعا قیلمغی
ترتیب اوزره عادت قیلدی پیغمبر علیه الصلوة والسلام حضرتلری مؤمن مزهر دردیدیکی خالیلك زماننده ناله کردر
مزهر کسه یزمیم وفنج ها ایله عود دیدکاری سازه دیرلر یعنی پیغمبر علیه السلام المؤمن کالمزهر لا یحسن صوته
الا بخلا بطنه بیوردی پس مؤمن باطنی خالی وتهی اولمق وقتنده مزهر کبی ناله ایدیجی ومزمار کبی صیت وصدا قیلیجی
اولور انلرك بطنی طولدقده صیت وصدالری خوب اولمدیغی کبی مؤمنك دخی باطنی پر اولدقده صیت وصداسی خوب
اولمز وبرخوش انین وناله قیلمز (بیت) شکم تهی شو ومی نال همچو نی بنیاز * شکم تهی شو واسرار کو بسان قلم (مثنوی
چون شود پر مطربش بنهد زدست * پر مشو که اسیب دست اوخوشست * تی شو وخوش باش بین اصبعین
کزمی لااین سرمستیست این * چونکم مزهر پر اوله مطرب انی الندن قور کذلك مؤمنك باطنی دخی طوله وامتلا اوله
مطرب حقیقی انی دست نوازشدن آشغه قور زنهار پر اولمه وتضرع وناله قیلمقدن اجتناب قیلمه که اول خدانك دستنك
آسیبی یعنی طوقنمسی خوشدر زیرا (اذا احب الله عبدا ابتلاه لیسمع صوته) حدیث شریفنك حسبنجه حق تعالی
برنده سنه دست محبتله آسیب اورمق وانی مبتلا قیلمق انی سود یکندن وانك آوازنی اشتمکه محبت قیلدیغندن اولور
امدی اکاه اول وبالکلیه کندکدن خالی اولوب اول پادشاهك اصبعینی میاننده خوش اول زیرا لااین شرابندن این
سرمست دراین بونده مکاندن عبارت ولااین لامکان دیمکدن استعارت اولور یعنی کندکدن بالکلیه فانی وخالی اول
وانك اصبعینی میاننده بر آلت کبی اولوب خوش اول زیرا لامکان شرابندن مکان ومکان اهلی سرمستدر واصبعین
خداده خوش اولان لابد لااین شرابندن مستدر (مثنوی) رفت طغیان آب ازچشمش کشاد) آب چشمش زرع دین را
آب داد * طغیان کندی انك کوزندن آب اجلدی اول چشمندن آب اجلدی دیمك دخی وجهدر انك کوزی صویی دین
زرعنه آب ویردی یعنی عصیان وطغیان کندکده انك کوزندن یاش اقدی انك کوزنك صویی دین زرعنه صوویردی
وباغ درونه حیات ایرکوردی سبب تأخیر اجابت دعای مؤمن (م ی) ای بسا مخلص که نالد در دعا) تارود دود خلوصش
بر سما * تارود بالای این سقف برین * بوی مجمر از انین المذنبین * ای چوق مخلص که دعاده حق تعالی یه تضرع ایلر
حتی انك دود خلوصی آسمان اوزره کیدر رود خان آهی سما جانبنه صعود ایدر حتی بوسقف برینك بالاسنه انین المذنبین دن
مجمر قوقوسی کیدر یعنی مذنب اولنلرك انین وناله سندن مجمر کبی اولان وآتش شوقله طولان درونلرینك رایحه سی
بوسقف برینك فوقنه دك کیدر وآسمانلره تأثیر ایدر (م ی) پس ملائك باخدا نالند زار) کای مجیب هر دعا وای مستجار
بندهٔ مؤمن تضرع میکند * او نمی داند بجز تو مستند * تو عطا بیکانکان را می دهی * از تو دارد آرزو هر مشتهی * پس
ملکلر خدای تعالی حضرتلرینه زار بلکه ناله ایلر بویله دیوکه ای هر دعانك مجیبی وای مستجار ومستغاث اولان
پادشاه مؤمن قولك سنك درکاهکه تضرع ونیاز ایلر اول مؤمن سندن غیری بر مستند طوتمز وسندن غیری یه اعتماد
ایتمزسن عطایی بیکانه لره ویررسن وهر مشتهی آرزوبی سندن طوتر ومرادی سندن استروسن بونلره مرادنی
ویررسن اول مؤمن قولکدن نیچون دریغ ومنع قیلورسن (مثنوی) حق بفرماید نه از خواریٔ اوست * عین تأخیر
عطا یاریٔ اوست) حاجت آوردش زغفلت سوی من * آن کشیدش موکشان درکوی من * کربرآرم حاجتش او وارود
هم دران بازیچه مستغرق شود * حق تعالی ملکلرینه جواب ویروب بیوردی بنم ملکلرم اول مؤمنه مرادنی
ویرمدیکم انك بنم قتمده خوار وحقیر اولدیغندن اوتری دکلدر عین تأخیر عطا انك یاریلغیدر یعنی بنم جنابمدن عطانك
تأخیر اولمسی واکا کیج ویرلمسی محضا اکا یاریلکدن اوتریدر بنم جانبمه غفلتدن انی قورتروب حاجت کتوردی اول
حاجت انی موکشان بنم کویمه چکدی یعنی برکسه نك صاچندن یا پشوب برجانبه چکدکاری کبی احتیاج هم انك
قلبنی اخذ ایدوب بنم جنابمه چکدی اکر انك مرادنی وحاجتنی حاصل ایلیم وادا قیلم اول مؤمن کیدر هم اول اوبونجغه
مستغرق اولور یعنی لعب ولهو مشابه سنده اولان مرادو مشتهاسنه اشتغال قیلور وانکله قناعت قیلوب بکا تضرع

ودعا ایلمکدن فراغت قیلورلر (مثنوی) گرچه می نالد بجان یا مستجار * دل شکسته سینه خسته کو بزار * خوش
همی اید مرا اواز او * وان خدایا گفتن وان راز او * وانکه اندر لابه ودر ماجرا * می فریباند بهر نوعی مرا * اگرچه اول بنده
جان ودل ایله یا مستجار دیو ناله ایلرکو کل شکسته سینه سی خسته زار یلك ایلدی بزارم درزار یلك ایله معناسنه
بعض نسخه ده کو بزار برینه سوکوار دخی نسخه در سوکوار ماتمزده معناسنه در مستجار یا اجر طلب اولنمش ویا امان طلب
اولنمش معناسنه در یعنی اگرچه اول بندهٔ مؤمن جان ودل ایله ای مستجار وای مستغاث اولان کرد کار دیو دل شکسته
وسینه خسته دعا وزار یلك ایلردی زیرا انك اوازی بکا همیشه خوش کلور واول خدایا دیمکلکی واول زاری بکا محبوب
وکش کلور واول کمسه که لابه وتضرعده وماجراده هر برنوع اواز وصدا ایتمکله بنی کندویه مایل ومحب ایلر فریباند
الدر دیمکدر اما بونده محب ومایل ایلر دیمکدن کنایت اولور (م ی) طوطیان وبلبلان را از پسند * از خوش اوازی
قفص در می کنند * زاغ را وجغد را اندر قفص * کی کنند این خود نیامد در قصص * مثلا طوطیلری وبلبللری پسند
اولمقدن ومقبول کلمکدن خوش آوازلکلرندن اوتری قفص ایچره ایلرلر وحبس قیلورلر اما قفص ایچره جغدی وزاغی نیچون
ایلرلر بوخود قصه لرده کلمدی وهیچ فارغه یی وبیقوشی آوازلرندن اوتری قفص ایچره قودقلری کمسه دن نقل وحکایه
اولنمدی پس حق تعالی حضرتلرینك (اذا احب الله عبدا ابتلاه لیسمع تضرعه) حدیثنك حسبنجه برمؤمنی مبتلا
قیلمسی وفقر وفاقه قفسنده حبس ایتمسی انك تضرع واوازنی ایشتمسندن اوتریدر اما عاصیلرو کافرلره مرادنی ویروب
انلری کندیسنه دعا ایتدرمدیکی انلری سومدیکندن اوتریدر نته کم فرعون درت یوز ییل معمر اولمش انك برکون
باشی ودیشی اغریمش انکیچون که حق تعالی انك دعاسنی کریه کوردیکندن انی کندی جانبنه تضرع ایتدرمش
(مثنوی) پیش شاهد باز چون اید دوتن * ان یکی کمپیر ودیگر خوش ذقن * هردو نان خواهند اوزوتر فطیر
ارد او کمپیر را گوید که گیر * وان دگر را که خوشش قد وخد * کی دهد نان بل بتأخیر افکند * گویدش بنشین زمانی
بی گزند * که بخانه نان تازه می پزند * شاهد بازلك اوکنه چونکیم ایکی کمسه که یعنی براتمکجی محبوب دوستك اوکنه
مثلا ایکی کمسه کلسه اول بریسی کهنه پیر وبریسی دخی خوش ذقن برمحبوب بی نظیر اولسه هرایکیسی اول محبوب
دوست اولان خبازدن اتمك استسه لر اول اتمکجی فوری فطیری یعنی خمیر سزا تمکی کتورر اول کهنه قوجه یه بو اتمکی
طوت دیر وبونی الوب وار کیت دیر واول بری که انك قد وخدی خوشدر نیچون اکا فوری اتمك ویرر بلکه انی تأخیره براغور
اکا دیرکه برزمان کزندسز وضررسز بوراده اوتور که اوده تازه نان پشورورلر سکا اندن ویره یم (مثنوی) چون رسد ان نان
گرمش بعد کد * گویدش بنشین که حلوا می رسد * هم بدین فن داردش میکند * وز ره پنهان شکارش میکند *
که مرا کاریست با تو یکزمان * منتظر می باش ای خوب جهان * تا بدین حیله فریباند ورا * تا مطیع ورام گرداند ورا
چونکیم اول خوبرویه نان گرم ایرشه کدن صکره بوکره نانبا اکا دیر برمقدار اوتورکه حلوا ایرشور هم بو فنله انی داردار
ایلر یعنی بومرادکی طوت اندن صکره اکا برمرادن دخی عرض ایدوب انی اکا مشغول ایدوب انی دخی طوت دیوب
بو اسلوب اوزره متوقف ایلر وگیزلو یولدن انی صید وشکار ایلر وبویله دیرکه بنم سنکله برزمان برکارم واردر ای خوب جهان
منتظر اول حتی بو حیله ایله انی الدرتا کم بو اسلوب ایله انی کندیسنه مطیع ورام ایلر (م ی) بی مرادی مؤمنان از نیك وبد
تو یقین می دانکه بهر این بود) مؤمنلرك نیکدن وبددن بی مرادلکنی سن یقین بیل که بوندن اوتری اولور یعنی الله تعالینك
مؤمن قوللرینك اگر بر نیکو شیئی طالب اولمقده بی مراد اولمسی اولسون وا گر بر بد شیدن نفرت ایلدکده اندن خلاص
اولمدیغی جهتدن بی مراد اولمسی اولسون سن یقین ومحقق بیل که حق تعالینك انی سومسندن اوتری اولور اگر حق انی
سومسه ایدی انك مرادنی فوری حاصل ایلیوب کندی جنابنه انی تضرع ورجا وزاری قیلمزدی) رجوع کردن بقصهٔ
ان شخص گدا ورانشان گنج دادند بمصر وبیان تضرع او از درویشی بحضرت حق (م ی) مردمیراثی چو خورد وشد
فقیر * آمد اندر یارب وگریه ونفیر * خود که کوبد این در رحمت نثار * که نیابد در اجابت صد بهار * اول مذکور اولان
مردمیراثی چونکیم موروث اولان مال ومتاعی یدی وفقیر اولدی یاربی دیمکه وگریه ایلمکه کلدی وحق تعالینك
رحمت نثار اولان باب عزتنی گریه ونیاز ایله دق ایلدی خود بو رحمت نثار اولان باب عزتی کیم دق ایلرکه اجابتده
ور جمنده صد بهار بولمیه یعنی انك دعاسی مستجاب اولمقده ورجاسی مقبول کلمکده اول نیجه یوز بهار وحیات
صاحبی اولمیه بو مقرردرکه انك دعاسی مستجاب اولمقده نیجه یوز بهار ولطافت بولور ومقصودینه واصل اولور نته
کیم حضرت نبی علیه الصلوة والسلام من قرع الباب ولج ولج ومن طلب وجد وجد بیورمشدر (مثنوی)
خواب دید او هاتفی گفت او شنید * که غنای تو بمصر آید بدید * رو بمصر انجا شود کار تو راست * کرد کدیت را قبول
او مرتجاست * درفلان موضع یکی گنجیست زفت * در پی آن بایدت تا مصر رفت * بی درنگی هین زبغداد ای نژند

روبسوی مصر ومنبتگاه قند * اول میراث خور اولان کمسه وافر اغلیوب واکلیوب جناب حقه تضرع ونیازلر
قیلدقدن صکره بر کیجه واقعه کوردی هاتف اکا رؤیاسنده دیدی اول هاتف بویله دیدی که سنك غنالك
مصرده ظاهر کلور وم ادلك مصر شهرنده حاصل اولور یوری مصره سنك کارلك انده راست اولور ومقصودلك انده
ظهوره کلور اول خداسنك کدیه کی قبول ایلدی که اول مرتجادر واول وهاب مطلق معطئ مرادور جادر مصرده
فلان محله ده فلان موضعده برزفت وعظیم خزینه واردر اول خزینه دن اوتری سکا مصره دلك کتمك گرکدر دنك
وتاخیرسز بغداد شهرندن ای نژند وکهنه اولان کمسه یوری قند منبتگاهی اولان مصر جانبنه کیت واول قندستان
اولان مصرده اول محله ده اول خزینه یی وار طلب ایت دیدیلر (م ی) چون زبغداد آمد او تا سوی مصر * گرم شد پشتش
چو دید او روی مصر * بر امید وعدهٔ هاتف که گنج * یابد اندر مصر بهر دفع رنج * در فلان کوی وفلان موضع دفین *
هست گنجی سخت نادر بس گزین * لیك نفقش پیش وکم چیزی نماند * خواست کدیه بر عوام الناس راند * لیك شرم
وهمتش دامن گرفت * خویش را در صبر افشردن گرفت * چونکیم بغداددن اول مردمیراثی سفر قیلدی وتا مصر
جانبنه کلدی چونکیم مصرك یوزنی کوردی انك پشتی گرم اولدی گویا که همان خزینه یی بولدی وارقه سنه گرمیت
وقوت کلدی هاتفك واقعه سنده ویردیکی وعده امیدی اوزره که گنجی مصرده بوله رنجك دفعندن اوتری زیرا هاتف
اکا بویله دیمش ایدی واردفع رنجدن اوتری مصرده فلان موضعده فلان کویده برمدفون خزینه واردر زیاده مقبول
وچوق خزینه در ولیکن اول طالب خزینه اولان ومصره کلان کمسه نك نفقه سی وخرجلغی بیش وکمدن هرنه ایسه اصلا
برشی قالمدی عوام ناس اوزره کدیه سورمك استدی یعنی عامهٔ ناسدن دریوزه قیلمق وسؤال ایلمك مراد ایلدی ولیکن
شرم وحیا همتی دامنی طوتدی وآنی ظاهرا دیلنمکدن منع ایلدی کندیسنی صبر وتحملده صقمق طوتدی وحبس
ایتدی (م ی) باز نفسش از مجاعت بر طپید * ز انتجاع وخواستن چاره ندید * گفت شب بیرون روم من نرم نرم * تا ز ظلمت
نایدم در کدیه شرم * همچو شبکوکی کنم من ذکر وبانگ * تا رسد از بامکهایم نیم دانگ * اندرین اندیشه بیرون شد
بکوی * واندرین فکرت همی شد سو بسوی * یکزمان مانع همی شد شرم جاه * یکزمانی جوع می گفتش بخواه *
پای پیش وپای پس تا ثلث شب * که بخواهم یا بخسبم خشك لب * کیرو اول میراثی اولان ومصره کلان کمسه نك نفسی
مجاعتدن مضطرب اولدی واضطراب اوزره حرکت قیلدی طلب غدادن ودریوزه وسؤالدن چاره کورمدی انتجاع
کیاه طلب ایلمکه دیرلر بونده قوت وغدا طلب ایلمك معناسنه اولور یعنی بالضروری طلب قوت وغدا قیلمغه توجه
وعزیمت قیلدی وکندی کندیه دیدی کیجه ایله بن نرم نرم یعنی یاواش یاواش طشره کیدم وآهسته آهسته ناسدن سؤال ایلیم
تا کم ظلمت شبده کدیه ودریوزه ده بکا شرم وحیا کلمیه اگر کوندز سؤال ایلرسم شرم وعار کلور اما کیجه ایله کمسه بنم کیم
ایدیکمی بیلمز پس سؤال ایلمکدن شب ظلمانیده شرم وعار لاحق اولمز دیدی بر شبکولك کبی بن ذکر وبانگ ایلیم تا کم بنم
بانکلرمدن اوتری بکا نیم دانك ایرشه شبکولك کیجه اوتوجی برنوع قوشدر بونده کیجه سائلی مراد اولور یعنی
اول کمسه کندیسنه دیدی کیجه قوشی کبی بن صدا ایلیم وذکر قیلم تا کیم بنم صیت وصدامدن اوتری بولایکه نصف
دانك المه کله دیدی والحاصل بو اندیشه وفکرده اودن چقوب محله جانبنه کتدی وبو فکرتده طرف بطرف سیر ایتدی
برزمان اکا شرم جاه سؤال قیلمقدن مانع اولدی وبرزمان آچلق اکا بخواه دیدی وسؤال ودریوزه قیلمغه محرك اولدی
حاصل کلام برایاغی اوکده وبرایاغی آرتده ثلث لیله دك بویله دیوکه استیمی یاخود خشك لب یاتیمی یعنی ثلث لیله دك
اول کمسه کاه برایاغن ایلرو آتوب وکاهی کیرو چکوب متردد اولدی عجبا سؤال ودریوزه قیلسه می ویاخود خشك لب
وبی غدا یاتوب اویورسه می دیو مذبذب بین ذلك اولدی رسیدن آن شخص بمصر وشب بیرون آمدن بکوی از بهر شبکوکی
وگدایی وگرفتن عسس اورا ومراد او حاصل شد از عسس بعد از خوردن زخم بسیار (وعسی ان تکرهوا شیئا وهو خیر
لکم * بو سرخ شریف اول شخصك مصره ایرشمسنك وکیجه اودن چقوب شبکو کلمکدن وکدا القدن اوتری
محله جانبنه طشره کلمسنك بیانندهدر شبکولك کیجه اوتوجی دیمکدر بونده کیجه آواز ایلمکلکدن اوتری طشره کلدی
دیمك اولور وعسس اول شخصی طوتقلغنك وانك مرادی عسسدن زخم بسیار یدکدن صکره حاصل اولقلغنك
بیانندهدر نته کم حق تعالی حضرتلری (عسی ان تکرهوا شیئا وهو خیر لکم) بیوردی وبو آیت کریمه نك مفهومنه
اول شخصك حالی مطابق اولدی بو آیت سورهٔ بقره دهدر معناسی شراینی سز برشیئی کریه عد ایلرسز والحاصل اول شیئی
سزلك ایچون شردر وبرشیئه محبت ایدرسز حال بوکه اول شی سزلك ایچون شردر بواینك برمقدار تفسیری جلد رابعك
اوایلنه قریب مرور ایلشدر انده طلب اولنه * وقوله سیجعل الله بعد عسر یسرا * بو آیت کریمه سورهٔ طلاقده در یعنی
الله تعالی حضرتلری عن قریب برعسردن صکره یسر قیلور یعنی هر شدتدن وزحمتدن صکره بر یسرت وراحت

خلق ايلر * وقوله تعالى * ان مع العسر يسرا * وحق تعاليننك ان مع العسر يسرا قول شريفى دخى بو مضمونه اوزره شهادت ايلر كه هر عسر ايله ايكى يسر ايله در تحقيق بيوردى عسر لرك ايكسى بيله معرف باللام اولملرى بر عسر اولمغه وايكى يسرك منكر اولملرى ايكى يسر اولمغه دلالت ايلرنته كم تحقيق اوچنجى دفترده مرور ايلمشدر * وقوله عليه السلام اشتدى ازمة تنفرجى وجميع القران والكتب المنزلة فى تقرير هذا * وحضرت رسول عليه السلامك بو قول شريفى هم بو مضمونى مؤيد اولور كه اول حضرت ازمه ويه لامك اشتدادنى طلب ايليوب انفراجدن اوترى انك مشتد اولمسنه امر ايلديلر وبو حديثك شرحى جلد خامسده نوبت رسيدن بنصوح مرخنده مرور ايلمشدر انده طلب اولنه وجميع قرآن وكتب منزله بو معنينك تقرير وتحقيقنده در كه حق تعالى عسردن صكره يسرت وشدت وزحمتدن صكره راحت ويرمسنه جمله كلام الله شهادت ايلر (مثنوى) تا كهانى خود عسس اورا گرفت * چو بهاز بى محابا نا شگفت * اتفاقا اندرين شبهاى تار * مردمان بوده از دزدان ضرار * چونكه اول مردميرانى كيجه ايچنده محله ميانده متردد ومتحير اولوب بر مقدار گزدى ناگهان خود عسس انى طوتدى وسن دزد وحراميسن ديوب اول دردمندى اخذ ايتدى مرحمتسز قفا بر مقدار اول فقير صبرسزه وافر چوبلر اوردى اتفاقا اول شبهاى تاريكده مردملر ايچون دزدلردن ضرر اولمش ايدى يعنى اول قراكلق كيجه لرده اول زمانده خرسزلردن خلقه چوق ضرر وزيان گلمش ايدى كيمينك اوى آچلمش وكيمينك دكانى يغما اولنمش ايدى (م ى) بود شبهاى مخوف ومنحس * پس بجد مى جست دزدان را عسس * تا خليفه گفت كش ببريد دست * هر كه شب گردد اگر خويش منست * بر عسس كرده ملك تهديد وبيم * كه چرا باشيد بر دزدان رحيم * عشوه شان را از چه رو باور كنيد * يا چرا زيشان قبول زر كنيد * اول كيجه مخوف ومنحس كيجه لر يعنى خرسزلغش وقورقولمش كيجه دن ايدى پس دزدلرى وحراميلرى اول كيجه لرده عسس جد وسعيله جست وجو ايلردى حتى خليفه عسس باشيه ديمشيدى كه اول دزدك الني كس هر كمسه كيجه طولانور وگزر ايسه قوم وقبيله م ايسه ده واقربامدن ايسه ده امان ويرميوب اك سياست ايله پادشاه عسس اوزره وافر تهديد وتخويف ايتمش بويله ديوكه اى عسسلر دزدلر اوزره نيچون رحيم اولورسز انلرك عشوه سنه نه يوزدن اعتماد وتصديق ايلرسز يعنى كيجه انلره راست گلدكده وانلرى اخذ قيلدقده انلرسزه بر دزد وحرامى دكلز فلان مصلحت ايچون چقدق ديو عشوه ويردكلرندن نيچون اعتماد ايدوب قبول ايدرسز يا خود انلردن نيچون سيم وزر قبول ايلرسز والله گلدكدن صكره اكچه لرين الوب حقلرندن گليوب نيچون اطلاق ايدرسز ديدى (مثنوى) رحم بر دزدان وهر منحوس دست * بر ضعيفان ضربت وبى رحميست * دزدلره وهر منحوس دسته مرحمت ضعيفلر اوزره ضربت وبى رحملكدر يعنى پادشاه انلره ايتدى هر الى پر نحوست ومضرت اولان كمسه لره ودخى خرسزلره وحراميلره مرحمت وشفقت ايلمك ضعيفلر اوزره ضربت اورمق وبى رحم اولمقدر (مثنوى) هين ز رنج خاص مكسل ز انتقام * رنج او بگذار و بنگر رنج عام * اگاه اول رنج خاصدن اوترى انتقامدن منقطع اولمه اول خاصك رنجنى قو عامك رنجنى گور يعنى بر قاچ كمسه يه رنج گلمكدن وضرر اولمقدن اوترى انلره انتقام وقصاص قيلمقدن منقطع اولمه رنج خاصى گورمكى قو سن عامه ناسك رنج وضررنى گور ضرر عامدن ضرر خاص بكدر انلرك دفعى كلك واجب ولازمدر (مثنوى) اصبع ملدوغ بر در دفع شر * در تعدى وهلاك تن نگر * ملدوغ اولان اصبعى دفع شر ايلكده كس تعدى وتهلكه سنه نظر ايله يعنى مثلا فى المثل بر برمغى يلان وعقرب صوقسه وزهر اسه دفع شر ايلكدن اوترى اول پرماغى كس زيرا اگر اول پرماغى كسمز ايسك اول زهر جمله بدنه تعدى وتجاوز ايلر وبدنى هلاك ايلر پس جمله بدنك هلاك اولمسندن بر عضوك هلاك اولمسى يكدر كذلك دزدلر وحراميلر اصبع ملدوغ كبيدر اگر انلرى كسمز سه انلرك شرى وضررى عامه ناسه سرايت ايلر پس بونلرك جمله سنه ضرر اولمقدن خاصه انلرك كسلمسى وهلاك اولمسى اوليدر ديمش (مثنوى) اتفاقا اندران ايام دزد * كشته بود ابنه ز پخته وخام دزد * در چنين وقتش بديد وسخت زد * چو بهاى زخمهاى بى عدد * نعره وفرياد زان درويش خاست * كه مزن تا من بگويم حال راست * اتفاقا اول ايامده دزد وحرامى پخته دن وخامدن دزد اولنلر انبوه وكثير اولمشدى پخته دن مراد سارقلرك سرقه وطرارلقده ماهر واستاد اولنلريدر وخامدن مراد هنوز اعجمى ونا پخته اولنلريدر يعنى دزدلردن اگر استاد وپخته اولنلر واگر خرسزلق بيليوب هنوز حراميلكه تقليد قيلنلر اتفاقا اول ايامدن قتى چوق اولمشلر وبر براولرا احشلو وآدملر صويمشلر ايدى بو محلده وقتده اول ميرانى اولان شخصى كيجه ايله گوردى انى طوتوب وافر چو بلر وبى عدد زخملر اكا محكم اوردى اول فقير دردمنددن نعره وفرياد قالقدى بويله ديو كه بكا اورمه تا بن حال راستى سكا سويليم وصحيح ودرست اولان سرمى وضميرمى سكا بر اشكار ايليم (مثنوى) گفت اينك دادمت مهلت بگو * تا بشب چون آمدى بيرون بگو * تو نه زينجا غريب ومنكرى * راست مى گو تا بچه كار اندرى * عسس اول شخصه ايتدى اشته سكا مهلت ويردم سويله

تا كيجه ايله

تا كيجه ايله محله جانبنه نيچون طشره گلدك وبو كويده نه كاره مشغول اولدكسن بو يردن دكلسن غريب ومنكرسن يعنى نامعلوم وغريب بلادسن بر كمسه سن طوغرى سويله تا نه كار ايچره سن وبو يرده نه ايش طوترسن وبو وقتده نه ايچون گلدك (م ى) اهل ديوان بر عسس طعنه زدند * كه چرا دزدان چنين انبه شدند * انبهى از تست واز امثال تست * واگر نه ياران زشت را نخست * ورنه كين جمله را از تو كشم * تا شود ايمن ز زرهر محتشم * اهل ديوان عسس اوزره طعنه اورديلر بويله ديوكه نيچون دزدلر بويله انبوه اولديلر يعنى عسس اول شخصه ايتدى اى شخص غريب بن سكا گوتك اوزرديغمه واوزر يكه طورديغمه سبب اولدركه اهل ديوان عسسلر اوزره طعنه ايلديلر وبويله ديو سويلديلركه اى عسسلر نيچون خرسز وحراميلر چوق اولديلر فى الحقيقه خود انبوهلك سندن وسنك امثالكدندر زشت اولان يارانكى ابتدا آشكارا گوستر يعنى اى مرد غريب بو خرسزلرك چوق اولمسى سندن وسنك امثالك اولان حراميلردندر اول يكانه نك زشت وقبيح اولان يارانك كيملردر انلرى گوستر ديدى والا جمله نك كيننى سندن چكرم واول جمله خرسزلرك انتقامنى سندن الورم تا كم هر محتشم اولان دولتلونك سيم وزرى ايمن اوله (مثنوى) گفت او از بعد سوگندان پر * كه نيم من خانه سوز وكيسه بر * من نه مرد دزدى وبيداديم * من غريب مصرم وبغداديم * اول مرد ميرانى چوق سوگندلردن صكره ديدى كه بن خانه سوز وكيسه برد كلم مصرع اوله پر بسيار معناسنه در كيسه بر بونده يان كسيجى معناسنه در يعنى اول مرد غريب وافر ايمان غلاظ ايدوب ديديكه اى عسس بن يان كسيجى واولريا قيجى واسبابلرا اوغورليجى حرامى دكلم بن دزدلك وبيدادلك مردى دكلم بن غريب مصرم وبغداده منسوبم نهايت ما فى الباب بغداد ديارندن بو جانبه بر سودا ايله گلمش اولدم وبو دزدلكله حكمت اللهك گرفتار كادم ديدى * بيان اين خبر كه الكذب ريبة والصدق طمأنينة * بو سرح شريف وبو خبر لطيفك بيانيدر كه حضرت نبى عليه الصلواة والسلام الكذب ريبة بيوردى نته كم امام حسن رضى الله عنه حضرتلرى حضرت نبى عليه السلامدن بو گونه روايت قيلديلر قال عليه الصلوة والسلام * دع ما يريبك الى ما لا يريبك فان الصدق طمأنينة والكذب ريبة * رواه احمد والترمذى يعنى نبى عليه السلام حضرتلرى بيورديلرسن قلبكه شك وقلق ويرن شيئى قلبكه شك وقلق ويرمين شيئه متصل اولديغك حالده ترك ايله زيرا تحقيق صدق طمأنينتدر كه قلبه سكون ويرر وتحقيقا كذب ريبتدر كه قلبه شك وقلق ويرر (مثنوى) قصهٔ آن خواب وگنج زر بگفت * پس ز صدق او دل انكس شگفت * بوى صدقش آمد از سوگند او * سوز او پيدا شد از اسپند او * اول واقعه نك وگنج زرك قصه سنى ديدى ورؤياسنده مصر ايچره فلان نام محله ده مدفون خزينه اولديغنه اشارت قيلنديغنى بر بر سويلدى پس اول مرد ميرانينك صدقندن اول كمسه نك گوكلى اچلدى اول مرد ميرانينك سوگندندن اول كمسه يه صدق رايحه سى گلدى انك سوز درونى انك اوزرا كندن پيدا اولدى اسپنددن مراد بونده انك كلامى اولور يعنى انك كلامندن انك درونك سوز وحرارتى ظهوره گلدى وانك دزد وحرامى اولمديغنى اول عسس بيلدى وا كا مرحمت قيلدى (م ى) دل بيارامد بگفتار صواب * آنچنانكه تشنه آرامد بآب * جز دل محجوب كورا علتيست * از نبيش تا غبى تمييز نيست * گوگل گفتار صواب ايله دكانور وراست ودرست اولان سوزدن آرام وسكوت بولور انچلين كه تشنه آب ايله دكانور وصوسز اولان كمسه صوبى ايچديكى كبى درونده اولان قلق واضطراب گيدوب انك درونى ساكن اولور وآرام بولور الا شول محجوبك گوگلى دكل كه انك بر علتى واردر نبيدن غبى يه دلك اكا تمييز يوقدر يعنى لابد صدق ايله كذبى صحيح وسالم اولان قلب فرق وتمييز ايدوب آرام بولور مگر شول بر قلب دكل كه انك معنوى بر علت ومرضى واردر اول قلب معلول نبيدن غبى بى فرق قيلمز صدقدن كذبى تمييزه قادر اولمز بلكه كذب آنك گوكانه دخى مناسب گلور وانك گوكلى صدقى قويوب كذبه مائل اولور (مثنوى) ورنه آن پيغام كز موضع بود * بر زند بر مه شكافيده شود * مه شكافد وان دل محجوب نى * زانكه مرد ودست او محجوب نى * بو خسته اول پيغامكه موضعدن اوله ماهه اورسه شكافيده اولور يعنى لابد گوگل گفتار صوابدن متأثر اولور وصدقله البته تأثير قيلور الا معلول اولان قلب محجوبه دكل بو خسته شول بر سوز وخبر كه موضعندن اوله وصدقله اولان ماهه اورسه ماه منشق اولور نعم ماه ياريلور وصدقله اولان سوزا كا تأثير قيلور واول محجوب اولان گوگل شكافته اولمز وصدقله اولان كلام وپيام اكا تأثير قيلمز اول سببدنكه اول مردود حقدر محجوب دگلدر اگر محجوب حق اوليدى اكا صدق واخلاص ايله اولان سوز البته تأثير قيلوردى پس محجوبك قلبى جامد اولان شيلردن اشد واقسى اولور (مثنوى) چشمه شد چشم عسس از اشك مبل * نى ز گفت خشك بل از بوى دل * يك سخن از دوزخ آيد سوى لب * يك سخن از شهرجان در كوى لب * عسسك گوزى اشك مبلدن چشمه اولدى مبل اصلديجى معناسنه در يعنى عسسك چشمى اول كمسه نك اصلديجى اولان گوزى ياشندن مبلدن چشمه اولدى قورى سوزدن دكل بلكه گوگل رايحه سندن يعنى مجرد اول كمسه نك قورى سوزندن انك قلبى متأثر

اولادی وکوزنه یاش کلدی بلکه اول مرد غریبك کوکلنده اولان صدق رایحه سندن وسوز وکداز شائبه سندن انك قلبی متأثر اولوب کوزنه یاش کلدی وقلبی رقت ومرحمتله طولدی فی المثل انسانك درونی کونا کوندر نفسانیت جهنم کبی روحانیت ونورانیت جنت کبیدر بو لب ودهان بر دوزخ کبیدر بر سوز دوزخ صفت اولان نفسانیت جانبندن کاور وبر سوز دخی جنت سیرت اولان جان شهرندن کوی لبه کاور واول دوزخ کبی اولان نفسانیت طرفندن اب ودهان جانبنه کلان سوزی اهل تمییز اولان بیلور وکذلك ماننده جنت اولان شهر جاندن لب ودهان محله سنه کلان سوزی عارف اولان غیری سوزلردن فرق وتمییز قیلور (م ی) بحر جان افزا وبحر پر حرج * در میان این دو بحر این لب مرج * انسانك درونده کویا ایکی دریا واردر بریسی بحر جان افزا وبریسی دخی بحر پر حرجدن اول بحر جان افزادن ظهوره کلان آب زلال کبی اولان کلام شیرین روحه راحت وصفا ویریجی وقلبه حیات ولطافت ایرکوریجیدر واول ملح واجاج کبی اولان بحر حرجدن کلان سوزلر زهر قاتل کبی درونه الم وزحمت ویریجی وقلبه غملر وکدورتلر وظلمتلر وقبضلر کتوریجیدر وبو ایکی بحرك اورته سنده بو لب ودهان مرج کبی واقع اولمشدر یعنی ارسال کبی کلمشدر که نفسانیت وروحانیت طرفندن کلان سوزلر بو لب ودهانده جمع اولوب واختلاط قیلوب طشره جاری اولورلر (مثنوی) چون بینلو در میان شهرها * از نواحی اید انجا بهرها * کاله پرسود ومستشرق چو در * زین بینلو هر که بازرکان ترست * بر سره وبر قلبها دیده ورست * شد بینلوم ورا دار الرباح * وان دکر را از عمی دار الجناح * بو لب ودهان شهرلر میاننده اولان بینلو بازاری کبیدر نواحیدن اول بر بهره لردن اوتری کاورلر بینلو بازاریدر که اطراف ونواحیدن خلق کلوب انده الوب صاتارلر صکره هر کس کندی یرلرینه کیدرلر ودهان دخی فی المثل بازاریری کبی بر مجمع اولمشدر درون انسانی ایسه طرف بطرف شهرلر وقریه لرله طولمشدر کویا هر بر صفت وهر بر حالت وهر بر مرتبه بر شهره بکزر واول درونده اولان مرتبه لردن ومقاملردن وحالتلردن لب ودهان جانبنه کلان انواع کلمات واصناف مقالات اطراف ونواحیدن بینلو بازارنه کلوب جمع اولان انواع نامه واصناف خلایقه بکزر والهذا تشبیه ایدوب بیوردیلر بو لب ودهان شهرلر میاننده اولان بینلودید کاری بازاریری کبیدر اطراف ونواحیدن انواع خلق اکا کلوب جمع اولدیغی کبی بو لب ودهان دخی درونك اطراف وجوانبندن ومراتبندن ومقاماتندن اصناف کلمات جمع اولورلر اول بینلو بازارنده کاله معیوب وقلب کیسه بر ودخی کاله پرسود در کبی متشرق کاور یعنی اول بینلودید کاری بازاریرینه معیوب متاع ویان کسیجی قلب ودخی در کبی متشرق وپرسود اولان متاع کلوب حاضر اولور واول بازارا بو وکتو متاعلرله ونیك وبد آدملرله طولر هر شول کسه که بازرکانتردر وتجارت احوالنده استاد ومبصرتردر بو بینلو بازارندن سره اوزره وقلبلر اوزره دیده وردر سره رایج ومقبول اولان اقجه یه ومتاعه دیرلر قلب انك خلافیدر یعنی هر شول کسه که زیاده بازرکاندر ومبصردر بو بینلو بازارندن ایو وکتو اولان متاعلره ونقد وقلب اولان درهملره ودینارلره دیده وردر که نیکی بدندن واصلحی افسددن اول فرق وتمییز ایلر بینلو بازاری تحقیقا اول دیده ور بازرکانتر اولان کسه یه دار الرباح اولدی واول برغیری یه کورلکندن دار الجناح اولدی جناح کناهه دیرلر بونده ضرر معناسنه اولور یعنی اول بازاریری دیده ور اولان مبصره ربحلر ونفعلر خانه سی اولدی واول بر غافل ونادانه نابینالغندن اوتری ضرر وزیان اوی کلدی پس بو لب ودهانی بوکا کوره قیاس ایله (مثنوی) هر یکی زاجزای عالم یك یك * بر غبی بندست وبر استاد فك * بر یکی قندست وبر دیکر چو زهر * بر یکی لطفست وبر دیکر چو قهر * اجزای عالمدن هر بر جزو یك یك غبی اوزره بند واستاد اوزره فکدر یعنی بو اجزای عالمدن هر بر جزو علی حده اکر نظر اولنسه دیده ور اولمین غبی اوزره بند وقید اولور وانی غبینه ومحنته دوشورر اما دیده ور اولان استاد کامله نسبت فك اولور وآزاده لکه وکشاده لکه سبب اولور و اکا قوت وبر رو معاونت قیلور بر کسه یه قند وبر آخره زهر کبیدر بر کسه یه لطف وبر کسه یه قهر کبیدر الله تبارك وتعالی حضرتلری اصلا خیر مطلق وشر مطلق دخی خلق ایتمشدر بلکه اجزای جهان هر بر جزو علی حده بر شئه نسبتله شر وبر کسه یه نسبتله نفع وبر کسه یه نسبتله ضرر وبر کسه یه نسبتله زهر وبر کسه یه نسبتله شکردر (م ی) هر جمادی با نبی افسانه کو * کعبه با حاجی کواه ولطف جو * هر جماد بو عالمده پیغمبر علیه السلام حضرتلرینه افسانه سویلجیدر ونبی علیه السلام حضرتلری بو جمادك تسبیحنی فهم ایلیجیدر نته کم بو محله مناسب اولان تحقیق وتفصیل جلد اولده استن حنانه حکایه سنده وجلد ثالثده مارکیر حکایه سنده ودخی بعض موضعده مرور ایلمشدر انلرده طلب اولنه کعبه حاجی یه کواه ونطق جودر یعنی کعبهٔ مکرمه شرفها الله حاجی اولنلر حقنده شاهد وناطقدر انلر حقنده شهادت قیلیجی ولطف ایدیجیدر (مثنوی) بر مصلی مسجد آمد هم کواه * کو همی آمد بمن از دور راه * مصلی اوزره مسجد هم کواه کلدی بویله دیو که او مصلی بکا ایراق یولدن کلدی وبنده نماز قیلدی اکر کعبهٔ شریف واکر یر یوزنده اولان مساجد حالا بونیاده هم شهادت ایدرلر لکن هر کس

انلرك لسانه واقف وعارف اوله مزلر مکر شول کونده که سرائر ظهوره کله حقایق آشکارا اوله اول کونده جماداتك وسائر مخلوقاتك کلماتی ظاهر اولور وبو زمین وزمینده اولان جمادات نه کوردیلر ایسه الله امریله شهادت قیلورلر وخبر ویررلر (کما قال الله تعالی (یومئذ تحدث اخبارها بان ربك اوحی لها) بو آیت کریمه نك تفسیری وبو محله مناسب اولان تحقیق جلد اولك اواخرنه قریب مرتد شدن کاتب وحی مرحنده (یوم دین که زلزلت زلزالها) بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه (مثنوی) با خلیل آتش کل وریحان وورد * باز بر نمرودیان مرکست ودرد * خلیل اوزره آتش کل وریحان وورددر کبر ونمرودیان اوزره مرك ودرددر یعنی بو اجزای عالمدن بریسی که آتشدر کورکه حضرت خلیل علیه السلام اوزره اول الله اذنیله برد وسلام وکل وریحان وورد اولدی اما نمرود ونمرودیلر اوزره مرك وداغ ودرد اولدی (مثنوی) بارها کفتیم این را ای حسن * می نکردم از بیانش سیر من * بارها خوردی تو نان دفع ذبول * این همان نانست چون نبوی ملول * در تو جوعی میرسد نو ز اعتدال * کو همی سوزد از و تخمه وملال * بو مضمونی ای حسن نیجه کره سویلدك یعنی خلیله آتشك کل وریحان وورد اولمسنی ونمرودیلر اوزره مرك وداغ ودرد کلمسنی وبونك امثالی اولان سوزلری مثنوی شریفك اکثر موضعنده ای دیو واعیانی حسن اولان کسه کرارا ومرارا ذکر ایلدك وبو مضمونی تکرارا بیان ایلمکدن بن طویمزم وملول اولمزم نته کم سن نیجه کره دفع ذبولدن اوتری اتمك یدك بو همان اول ناندر نیچون ملول اولمزسن ذبول صولمغه وپژمرده اولمغه دیرلر یعنی سن بدنك سستلکنی وپژمرده لکنی دفع قیلمقدن اوتری کرارا ومرارا نان یرسن بو یدیکك نان هم اول یدیکك ناندر نیچون اندن ملول اولمزسن انکچون ملول اولمزسنکه اعتدال مزاجدن سکا بریکی جوع ایریشور که اول جوعدن تخمه وملال ینار که کرسنه لك امتلا وملالتی یاقوب ازاله ایلر اکر سنك مزاج روحك دخی معتدل اولیدی وقوت بولیدی سکا بو کونه نان معارفی یمکه اندن بریکی جوع واشتها کلوردی وسنك طبیعتکده اولان امتلا وملالتی احراق ایدوب محو قیلوردی حتی بو کونه نفیس سوزلری استماع ایلدکده بو تکراردر تکرار کلام ایسه مورث ملالت وسآمت اولوردیمزدك بلکه هر کون نان یوب اندن ملول اولمدیغك کبی بو غدای جانی دخی هر کون تکرار تکرار دهان روحله اکل ایلیوب اندن طویمز وملول اولمزدك (مثنوی) هر کرا درد مجاعت نقد شد * نو شدن با جزو جزوش عقد شد * هر کیمه که مجاعت دردی نقد اولدی وکرسنه لك اکا سرمایه کلدی یکی اولمقلق وطراوت ولطافت بولمقلق انك جزونك جزونه یعنی هر عضونه عقد وبند اولدی هیچ انده کهنه لك وتخمه لك قالمدی او کنه هر نه کونه طعام کلسه اشتها ولذتله انی اکل ایلدی (مثنوی) لذت از جوعست نی از نقل نو * با مجاعت از شکر به نان جو * لذت جوعدن واشتهادندر نقل نودن دکل مجاعتله ارپه اتمکی شکردن یکدر فی الواقع اشتها وجوع برنده اولسه نان جو کل شکر کبی لذیذ وشرین کلور اما مجاعت واشتها اولمدقجه اغذیهٔ نفیسه واطعمهٔ جدیده بی لذت اولور وبی چاشنی کلور (مثنوی) پس ز بی جوعیست وز تخمهٔ تمام * آن ملالت نی ز تکرار کلام پس بی جوعلکدن وتمام تخمه دندر اول ملالت تکرار کلامدن دکلدر یعنی چونکیم سنك طبعکه بو کونه لطیف کفتاردن بو تکراردر دیو ملالت کلدی وتکرار کلام ایسه محل فصاحت ومورث سآمت اولوردی بو طبیعتك بو کونه نفیس سوزلردن ملول اولدی پس اول سنك طبیعتکده اولان ملالت تخمه دن واشتهاسزلقدندر تکرار کلامدن دکلدر زیرا مجرد تکرار کلام مورث ملالت وسآمت اولمز ومحل فصاحت دخی کلمز بلکه بونك تکراری حسن وکرارا ومرارا ذکر اولنمسی مستحب ومستحسندر نته کم الله تبارك وتعالی حضرتلری حضرت قرآنده سورهٔ مرسلاتده ودخی سورهٔ رحمانده بو آیت کریمه یی تکرار تکرار ذکر بیورمشلردر (فبای آلاء ربکما تکذبان) دیو نیچه کره تکرار قیلمشلردر مع هذا بو تکرار مورث ملالت ومحل فصاحت اولمشدر فصحای عرب عربانك اشعارنده دخی تکرار ارقی چوق واقع اولمشدر نته کم مجمع البیان صاحبی بو آیتلرك تفسیرنده انلری ایراد قیلمشدر مخافت تطویلدن اوتری بو محلده ایراد اولنمدی (مثنوی) چون ز دکان ومکیس وقیل وقال * در فریب مردمت ناید ملال * دکاندن ومکیسدن وقیل وقالدن مردملری الدامقدن سکا نیچون ملال کلمز مکیس بونده عشر المق وباج المق معناسنه اولور یعنی نیچون سکا دکانده بیع وشرا قیلمقده وعشار وباجدار اولوب ناسدن عشر وباج المقدن وانلرله قیل وقال قیلمقدن وانلری الدامقدن سکا ملالت کلمز وبونك کبی کلام سعادت انجامی دکلمکدن سکا ملالت وسآمت کلور (مثنوی) چون غیبت وا کل لحم مردمان * شصت سالت سیری نامد از آن * غیبتدن ومردملرك اتنی یمکدن التمش ییل سکا اندن طوقلق کلمدی یعنی اللی والتمش یاشنه کیردك مردملر اتنی یمکدن طویمدك وملول اولمدك که غیبت فی الحقیقه اولمش آدمك اتنی یمك کبیدر نته کم حق تبارك وتعالی غیبت ایلمکدن نهی ایدوب (ولا یغتب بعضکم بعضا ایحب احدکم ان یأکل لحم اخیه میتا فکرهتموه) بیوردی وبو غیبتك شرحی جلد ثالثك اوایلنه قریب فیل بچه لر حکایه سنده مرور ایتدی اکر سنده ذوق ایمان وقوت

ایقان اولنیدی بوله کلام پاکی دکلمکدن اوصانمزدک ونفسک هواسنه مائل وراغب اولمزدک (مثنوی) مدحها در صید
شه کفته * بی ملولی بارها بشکفته * شاه صید ایلکده مدحلر دیمش وعشوه لرسو یلمشسن ملول دکلسن نیجه کره
آچلمش وکشاده اولمشسن شاه شینک ضمیله فرح زنه دیرلر بونده ذکر جزؤ ارادهٔ کل قاعده سی اوزره زن مراد اولور یعنی
بر عورتی صید ایلمکده نیجه عشوه لر وکذبلر دیمشسن مع هذا اندن ملول وسیر دکلسن نیجه کره انی تکرار ایلمکدن
کشاده اولمشسن وحظ الوب لذت بولمشسن امابو یله کلام پاکی دکلمکدن ملول اولورسن وطو یوب اوصانورسن (م ی)
بار اخر کو یش سوزان وچست * کمتر صد بار از بار نخست * آخر بارانی سوزان وچست دیرسن اول باردن صد بار
کمتر یعنی اول غلامباره وزنباره لکه متعلق اولان سوزی اول کره سو یلدیککدن یوز کره زیاده کمتر آخر کره ده چست
سوزان دیرمن وکسل کلمیوب وملول اولمیوب انک تکرار بتکرار سو یلمسندن حظ الورسن ولذت بولورسن
اکرسنک محبتک ودردک اول جانبه دوشیدی بولطایف ومعارفک دخی تکرار بتکرار سو یلمسندن طو یمز وملول
اولمزدک (مثنوی) درد داروی کهن را نو کند * درد بر شاخ ملولی خو کند * کیمیای نو کننده دردهاست * کوملولی
ان طرف که درد خاست * هین مزن تو از ملولی آه سرد * درد جو ودرد جو ودرد درد * درد اسکی دارویی نوایلر درد ملوللق
شاخنی خوایلر خودال وبوداق قرمغه دیرلر بونده قلع وقمع ایلمک معناسی مراد اولور ودرد بونده شوق وآرزو معناسنه درکه
اول دخی بر نوع درد اولدیغیچون اکا درد اطلاق اولنمشدر یعنی درد عشق وشوق کهنه اولان داروری ودوالری یکی ایلر
درد عشق وشوق ملوللق وسیرلک شاخنی کسر ایدوب یرندن قوبارر نو کننده اولان کیمیا عشق وشوقک دردلریدر ملوللق
وسیرلک اول طرفده قنی که انده درد عشق وشوق قالقدی اول طرفده که درد عشق وشوق حاصل اوله معشوق طرفنه
انده اصلا ملوللق اولمزا کا اول ملوللقدن سن آه سرد اورمه درد استه درد استه یعنی حضرت معشوق حقیقی
طرفندن ملول اولمغلغکدن اوتری آه سرد اورمه بلکه همان انک درد عشقنی تکرار بتکرار استه تاکم انک درد عشقی
سکا حاصل اولدقده سنده اصلا ملالت وسآمت قالمیه پرشوق اوله سن وانک کلامنی دکلمکده ورسولنک حدیثنی وانک
اولیاسنک لطیف وشریف اولان سوزلرنی استماع ایلمکده چست وچابک اوله سن وجان ودل ایله بو جانبه رغبت قیله سن
دیمک اولور (مثنوی) خادع دردند درمانهای ژاژ * رهزنند وزرستانان رسم باژ * آب شوری نیست درمان عطش *
وقت خوردن کر نماید سرد وخوش * لیک خادع کشت ومانع شد ز جست * ز آب شیرینی کز و صد سبزه رست * ژاژ اولان
درمانلر دردک خادعلریدر رهزنلر وباز رسمی اوزره زرستانلردر یعنی درد عشق ومرض شوقی واقع اولان درمانلر که
فی المثل حظوظ نفسانی ومشتهیات جسمانی ولذات دنیویه ندرکه بونلر درمانهای ژاژ مشابه سنده درلر درد
عشقی الدایجیلر وعاشق ومشتاقک یولن اوریجیلر وباج رسمی کبی انلردن زر ذوق الیجیلردر بو درمانهای ژاژ مشابه سنده
اولان حظوظ نفسانی ولذات دنیوی بر آب شور کبیدر آب شور ایسه درمان عطش دکلدر اکر ایچمک وقتنده سرد
وخوش کورینور ایسه ده کذلک بو حظوظ نفسانی ولذات دنیوی هم آب شور کبی دافع عطش اولمزا کرچه تمتع وانتفاع
وقتنده خوش ولذیذ کورینور ولیکن خادع اولدی وشول بر آب شیرین جست وجویه مانع اولدیکه اندن یوز سبزه بتدی
یعنی آب شورا کرچه دافع عطش اولمز ولیکن اشارت اولنان کسه یی الدایجی اولور ودخی شول بر آب شیرینک طلبندن
منع قیلور که اول آب شیریندن نیجه یوز سبزه بتدی کذلک بو حظوظ عاجله ولذات فانیه هم طالبنی الدایجی وآب حیات
حقیقیه نک طلبندن منع قیلیجیدر که اول آب حیات حقیقیه دن باغ دلده نیجه درلو روحانی سبزه لر ومعنوی میوه لر
بتجیدر (مثنوی) همچنین هر زر قلبی مانعست * از شناس زر خوش هر جا که هست * پا و پرت را بتزویر برید *
که مرادتو شدم کیرای مرید * کفت دردت چینم او خود درد بود * خار بود ارچه بظاهر ورد بود * روز درمان دروغین
می کریز * تا شود دردت مصیب ومشک بیز * همچنین هر بر قلب التون هرنه یرده که خوش التون اوله انک شناسندن
مانعدر قلبدن مراد بونده مرایی ومزور اولان شیخ ناقص اولور وزر خوشدن مراد خالص اولان شیخ کامل اولور
وتقدیر کلام وتوضیح مراد بو یله دیمک اولور که آب شور آب شیرینک طلبندن مانع اولدیغی کبی هر بر قلب التون کبی اولان
مرایی ومزور شیخ دخی خوش وخالص التون کبی اولان شیخ کاملک شناسندن وطلبندن مانع اولوراول طالب سنک
پایکی وپرکی اول مزور تزویر ایله کسر بو یله دیو که ای مرید سنک مرادک بنم بنی طوت وبنی کندیکه شیخ ومقتدی اتخاذ
ایت سکا دیر بن سنک دردیکی دیروب دیو شویر رم اول خود عین درد کندی ایدی اکرچه ظاهرده ورد ایدی لیکن
معناده خار ایدی پس اول ظاهرا ورد کبی لطیف کورنیله سنی الداوب معنی یوزنده سنی خار وخطا وضلالتله
ازرده ایلراندنصکره سنک اصلا بر دردکی دیو شورمیوب سنی نیجه درد وبلایه کرفتار ایلر وروحانی اولان پر وبالکی تزویر
ایله قطع ایلیوب سنی اوج اعلایه پرواز قیلمقدن کیر وقور یوری دروغین اولان درماندن قاچ بو کونه یلانجی اولان اهل

تزویردن فرار ایله تاکم سنک دردک دوایه اصابت ایدیجی ومشک بیز اوله یعنی یوری بو کونه کذب ودروغله درمان ایلرم
دیو دعوی قیلان شیخلردن فرار ایله تاکم سنک دردک درمانه اصابت ایدیجی اوله درونی معنوی اولان مشکی الهیه
ولطیف رایحه لر اظهار ایلیه (م ی) کفت نی دزدی تو ونی فاسقی) مرد نیکی لیک کول واحمقی) بر خیال خواب چندین ره
کنی * نیست عقلت را تسوی روشنی * چونکه عسس مرد میرانیدن اول سوزلری استماع قیلدی وانک صدقنی
وصلاحنی بیلدی اکا دیدی سن نه دزد ونه حرامیسن ونه فاسق ونه طاغیسن نیکو مردسن ولیکن کول واحمقسن واقعه
خیالی اوزره بو قدر یول ایلرسن ورؤیاده کوردیکک خیالاته بو مرتبه اعتماد واعتقاد ایلرسن بو قدر دور ودراز یوللره
سفر ایلرسن عقلکه بر تسو قدر روشنلک بو قدر اکرسنک عقل وادراکک بر فلس احمر قدرر وشنالغی اولیدی سن
بر خواب وخیالدن اوتری بو قدر مسافهٔ بعیده یی قطع ایدوب تعب وزحمت ارتکاب ایتمزدک (م ی) بارها من خواب
دیدم مستمر * که ببغداد است کنجی مستتر * در فلان سوی وفلان کوی دفین * بود آن خود نام کوی این حزین *
هست درخانه فلانی رو بجو * نام خانه ونام او کفت آن عدو * دیده ام خود بارها این خواب من * که ببغداد است
کنجی در وطن * هیچ من از جا نرفتم زین خیال * تو بیک خوابی بیایی بی ملال * نیجه کره بن مستمر ومتوالی واقعه
کورمشم وخوابده اشارت اولنمشم بو یله دیو که بغداد شهرنده بر مستتر ومدفون کنج وار در فلان جانبده وفلان
محله ده اول خزینه مدفون ومختفیدر اول عسسک دیدیکی محله خود بو محزونک محله سنک نامی ایدی اول عسس
اول مرد حزینه دیدی ای طالب خزینه اول کنج ودفینه فلانه منسوب اولان خانه ده در یوری انی طلب ایله اول عدو اول
مردینکو یه انک خانه سنک نامنی وانک کندی اسمنی سو یلدی بن بو واقعه یی نیجه کره کورمشم بغدادده
فلان وطنده بر کنج وار در یعنی نیجه کره بو واقعه یی بن کورمشم ومناممده کرار او مرارا اشارت اولنمشم بو یله دیو که یوری
بغداد شهرنده فلان وطنده بر خزینه ودفینه وار در انی ال وغنی اول هیچ بو خیالدن اوتری بن برمدن کتمدم وبغداد
جانبنه میل وتوجه بیله ایتمدم سن بر واقعه ایله ملالتسز اوبردن بو یره کاورسن وبر خیالدن اوتری شو قدر تعب وزحمتی
ارتکاب ایلیوب ویوق یره سفر وسیاحت قیلورسن بو عقل میدر دیوب انی تسفیه وتحمیق ایلدی واکا بو کونه
طعن آمیز سوزلر سو یلدی (م ی) خواب احمق لایق عقل ویست * همچو او بی قیمتست ولاشیست * خواب زن کمتر
زخواب مردمان * از پی نقصان عقل وضعف جان * خواب ناقص عقل وکول آید فساد * پس ز بی عقلی چه باشد
خواب باد * احمقک واقعه سی انک عقلنک لا یقیدر انک کبی بی قیمت ولاشیدر زیرا عقلی ناقص اولنک واقعه سی دخی ناقص
اولور نته کم زنک خوابی مردملرک خوابندن کمتر در عقلنک نقصانندن وجانک ضعفندن اولور پس بر مردک عقلی ناقص
وجانی ضعیف اولسه انک واقعه سی هم زن واقعه سی کبی اولور ناقص عقلک وکولک خوابی فساد کلور وخیالات
بیهوده وفاسده قیلندن اولور پس عقلسزلقدن خواب نه اولور باده هوا اولور خواب باده مضاف اولمز بلکه چه باشد
خواب سؤال وباد جواب اولور یعنی پس عقلسزلقدن خواب نه اولور دیرسک باد کبی بی معنی اولور دیمکی افاده قیلور
(م ی) کفت با خود کنج در خانهٔ منست) پس مرا آنجا چه فقر وشیونست) بر سر کنج از کدایی مرده ام) زانکه اندر غفلت
ودر پرده ام * زین بشارت مست شد دردش نماند * صد هزار الحمد بی لب او بخواند) اول مرد میرانی چونکم عسسدن
بو بشارتی اشتدی کندینسنه ایتدی خزینه خود بنم خانه مده در پس بکا اول محلده نه فقر ونه شیون وار در شیون درده
وناله یه دیرلر یعنی بنم کندی مقاممده بو یله بر خزینه اولیجق بکا انده نه فقر وناله ایلمک اولور کنجک طرفنده وقتنده
کدالقدن اولمشم شول سببدن که غفلت ایچره یم وپرده ده یم بو بشارتدن واشارتدن مست اولدی اول مردک دردی
قالمدی نیجه یوز بیک اول کسه بی لب ودهان الحمد اوقودی وجناب حقه قلبندن وافر ثنالر وشکرلر قیلدی (مثنوی)
کفت بد موقوف این لت لوت من * آب حیوان بود در حانوت من) رو که بر لوت شکرفی برزدم * کوری آن وهم که مفلس
بدم * خواه احمق دان مرا خواهی فرو) آن من شد هر چه می خواهی بکو) من مراد خویش دیدم بی کمان * هر چه
خواهی کو مرا ای بد دهان * اول مرد میرانی درون عالمنده وافر حمدلر وثنالر قیلدقدنصکره دیدی بنم قوت ولوتم
بو ضربت ولتی یه موقوف ایدی آب حیوان خود بنم حانوتمده ایدی حانوت خمر بیع اولنان دکانه دیرلر یعنی آب حیات
معنوی بنم کندی دکانمده ایمش کورکه بن انی بیانده جست وجو ایلدم یوری که بر شکرف وعظیم لوته وغنایه اوردم
شول وهمک کورلکنه که مفلس ایدم یعنی شول بر وهمکه شمدنصکره مفلس اولدک وعاجز وفقیر قالدک سکا نه برده
درمان وچاره اولور دیو تخویف ایلردی شمدی انک کورلکنه بحمد الله تعالی بر عظیم لوته وغنایه واصل اولدم دیدی
ای عسس استرسک بنی احمق بیل واسترسک فرو ودنی وبنم مقصودم اولدی هرنه استرسک سو یله یعنی بنم لایقم اولان
مرادم الله کلدی سن نه استرایسک بنم حقمده انی سو یله بن بی کمان کندی مرادمی بولدم وبی شبهه مقصودمه واصل اولدم

ای بذ دهان سن بنم ایچون هر نه استر ایسک سویله دیدی (مثنوی) تو مرا پر درد کو ای محتشم * پیش تو پر درد و پیش
خود خوشم * وای اکر برعکس بودی این مطار * پیش تو کلزار و پیش خویش خار * سن بکا ای محتشم وای اولو پر درد
وبی عقل ونامراد دی سنک اوککده پر درد ونامراد ایسم کندی اوکمده بحمد الله خوشم وای اکر بو مطار برعکس
اولیدی یعنی اول زمان وای اولوردیکه بونم طیران وجولانم برعکس اولیدی سنک اوککده بن کلزار و کندی اوکمده خار
اولیدم بحمد الله شمدی اکر سنک اوککده خار ایسه م باطنمده کل وکلزارم بن خار و سن کلزار اول زمان اولوردک که خزینه‌یی
بن مژده داد اولیدم وانی سن کندی اوککده بولیدک وبنم بو قدر سفر وسیاحتم بیهوده ولغو اولیدی مثل (م ی) کفت
با درویش روزی یک خسی * که ترا اینجا نمی داند کسی) کفت او کر می نداند عامیم) خویش را من نیک می دانم کیم) وای
اکر برعکس بودی درد و درویش) اوبدی بینای من من کور خویش) مثلا بر درویشه بر کون بر خس دیدی که سنی بو برده
هیچ برکسه بیلمز اول درویش اول دنی وخسه جواب ویروب دیدی اکر عامی اولنلر بنی بیلمز ایسه بن کندومی او بیلورم کیم
وکندیمک نه کونه کسه اولدیغنه واقف وعالمم کر کسه عامی اولنلر بنی بیلسون وکر کسه بیلمسون وای اکر درد درویش
برعکس اولیدی او بنی کوریجی و بن کندیمدن کور اولیدم بحمد الله بن کندیمی کوریرم بیلورم اول بنی کورمز وبیلمز ایسه
بالله بو قدر دیدی (مثنوی) احمقم کیر احمقم من نیک بخت * بخت بهتر از لجاج وروی سخت * این سخن بر وفق
ظنت می جهد * ورنه بختم داد عقلم می دهد * بنی احمق طوت بن نیک بخت احمقم یعنی سن بنی برابله واحمق فرض ایت اکر
بن احمق ایسه مده نیک بخت اولان احمقلردنم لجاج وعناددن وقتی یوزدن بخت وطالع بهتردر برکسه‌نک که بختی
وطالعی کندی به یار اوله اول کسه بدبخت اولان لجوج ومعاندز برکدن یکدر سنکه بکا احمق دیرسن بو سوز سنک ظنک
وفقی اوزره صجرار یعنی سنک ظنک بنم حقمده بودرکه بن احمق اولم وبو سوز که سندن بنم حقمده صادر اولور کندی
ظنکه موافق صادر اولور یوخسه بنم بخت وطالعم بکا عقل دادنی ویررو عاقل اولنلرک مرتبه‌سنه بنم نیکو اولان طالعم
بنی ایر کوررودیدی وعسسه کو کلندن بو کونه سوزلرسو یلیوب وظاهر اربشخندلر ایلیوب انک الندن قورتلدی
وکندی مطلوب ومقصودی جانبنه متوجه اولدی * باز کشتن آن شخص شادمان ومرادیافته وخدا را شکر کویان
وسجده کنان وحیران در غرایب اشارات حق وظهور تاویلات آن در هر وجهی که هیچ فهمی وعقلی بدانجا نرسد *
بو شرح شریف وبیان لطیف اول شخصک شادمان اولمش ومرادن بولمش وخدای تعالی حضرتلرینه شکر دییجی
وسجده ایلیجی اولدیغی حالده وحق تعالینک غرایب اشاراتنده حیران اولدیغی وقتده مصردن بغداد جانبنه رجوع
ایلمسنک بیانیدر واول حقک اشارتلرینک تاویلاتنک هر بروجهده ظهورینک بیانیدرکه هیچ بر فهم وعقل اول مرتبه‌یه
ایرشمز وکشف الهی اولمینجه انک سرنی وحقیقتنی بیلمز (مثنوی) باز کشت از مصر تا بغداد او * ساجد وراکع ثنا کر
شکر کو * جمله ره حیران ومست او زین عجب * ز انعکاس روزی وراه طلب * کز کجا امیدوارم کرده بود * وز کجا افشاند
برمن سیم وسود * این چه حکمت بود که قبله مراد * کردم از خانه برون کمراه وشاد * تا شتابان در ضلالت می شدم
هر دم از مطلب جداتر می بدم * اول شخص مصر دیارندن بغداد شهرینه دک ساجد وراکع وثنا کر وشکر کو اولدیغی
حالده رجوع ایلدی جمله یولده بو عجبدن حیران ومست اولدی روزینک وراه طلبک انعکاسندن یعنی کندینک مطلوبی
اولان روزی ورزقک ودخی انک طلبی یولنک منعکس اولمسنک تعجبندن حیران ومست اولوب یولک جمله‌سنی اول
مسئلکله قطع ایدوب کندی کندیه برسبیل تعجب بوکونه دیدیکه سبحان الله بنی اول پادشاه قنغی یردن
امیدوار ایتمش ایدی وقندن بکا سیم وسود صاچدی وعطا وجودی بکا کورکه نه محلدن ویردی بونه حکمت ایدیکه
مراد قبله‌سنی خانه‌دن طشره ایتدم کمره وشاد اولدیغم حالده اول قبله مرادینم کندی اومده ایمش وبنم مقصودم بنم
قمده ایمش بن بوندن بی خبر اولوب کمراه اولدم حتی شاد اولوب سرعت وعجله ایله ضلالته کندم هر دم مطلبدن جداتر
اولدم اول مطلب ومقصود خودمکر بنم ایله ایمش دیدی (مثنوی) باز آن عین ضلالت را بجود * حق وسیلت کرد اندر
رشد وسود * کیرو اول عین ضلالی جودله حق تعالی رشد وسود ایچره بکا وسیلت ایلدی یعنی حق تعالی فضل
وجودله اول بنم کمراهلغمی وضلالتمی رشده ونفع وسوده وسیله قیلدی (م ی) کمرهی را منهج ایمان کند * کژروی را
محصد احسان کند * تا نباشد هیچ محسن بی وجا * تا نباشد هیچ خاین بی رجا * کمراهلغی حق تبارک وتعالی
حضرتلری منهج ایمان ایلر کژرولکی احسانه محصد ایلر یعنی احسانه محل حصاد ایلر چوق معصیتی که اولورکه
هدایته وسعادته وسیله قیلر تا کم هیچ بر محسن بی وجا وبی خوف اولمیه وهیچ بر خاین بی امید وبی رجا اولمیه بلکه
هر عاصی رجا اوزره وهر مطیع محسن خوف اوزره اوله وبین الخوف والرجا اول حضرته توجه قیله (مثنوی) اندرون
زهر تریاق آن خفی * کرد تا کوید ذو اللطف الخفی * زهرک ایچنده اول خفی اولان پادشاه تریاق ایتدی تا کا لطف

خفی

خفی صاحبی دیله حق تعالینک ایکی کونه لطفی واردر بری لطف جلیدرکه انک سببی ظاهر وروشن اوله وبری دخی
لطف خفیدرکه انک سببی معلوم وظاهر اولمیه بلکه قهر وغضب ظهورده کله جلک بردن لطف ظهوره کله انکیچون
حق تبارک وتعالی حضرتلرینه ذو اللطف الخفی دیدیلرکه زهردن تریاک کتوردی وغضب وقهردن لطف ظهوره
کتوردی کاه اولورکه بر محلده قهر وغضب ظهوره کلمک امول اولور کوررسن که انده لطف واحسان ظهوره کلور
والهذا قیل (بیت) الا لا تحزن اخا البلیه * فللرحمن الطاف خفیه (مثنوی) نیست مخفی در نماز آن مکرمت *
در کنه خلعت نهد آن مغفرت * اول مکرمت نمازده مخفی دکلدر اول مغفرت کناهده خلعت قور مکرمتدن مراد لطفدر
در آن مغفرت آن ذو مغفرت تقدیر ننده‌در یعنی برکسه نمازده وطاعتده اولسه وحق تعالی اکا لطف ومکرمت قیلسه
اول نمازده اولان مکرمت لطف خفی دکلدرکه اول لطف ومکرمتک سببی روشن وظاهردرکه حق تعالی حضرتلری
کندی‌یه طاعت قیلن قولنه لطف ومکرمت ایدیجیدر لطف خفی اولدرکه اول مغفرت صاحبی کناه ومعصیت ایچره
خلعت ومکرمت قورر ومعصیتی مکرمت وسعادته وسیله ایلر نتکم) ورب معصیة میمونة توصل الی السعادة) دیمشدر
واکثر توبه کار اولان بنده‌لرینک (اولئک یبدل الله سیأتهم حسنات) ایت کریمه‌سنک حسنجه سیئه‌لرنی حسنه‌یه
تبدیل قیلمشدر (مثنوی) منکران قصد اذلال ثقات * ذل شده عز وظهور معجزات * قصدشان ز انکار ذل دین بده
عین ذل عز رسولان آمده * منکرلرک قصدی اذلال ثقات اولدی ذل عز وظهور معجزات اولمش ثقات ثقه‌نک جمعیدر
بونده ثقاتدن مراد انبیا علیهم السلام‌در یعنی کورکه منکرلرک قصدی ثقات اولان انبیای عظامی ذلیل وحقیر
ایلمک اولمش اول ذل وحقارت انلره سبب عزت وباعث ظهور معجزات اولمش اول منکرلرک انکاردن قصدی ذل دین
اولمش عین ذل رسوللرک عزی کلمشدر یعنی اول کافرلرک انبیای عظامه انکار ایلمرندن مرادلری دینی تحقیر ایدوب
ذلیل وحقیر قیلمق ایدی اما عین ذل انبیا ورسلک سبب عزتی وباعث شرف ومباهتی اولدی (مثنوی) کرنه انکار آمدی
از هر بدی * معجزه وبرهان چرا نازل شدی * اکر هر بددن انکار کلمیدی معجزه وبرهان نیچون نازل اولوردی یعنی
هر بد وقبیح اولان کمسه‌دن انکار کلمک معجزه وبرهانک نزولنه وظهورنه سبب اولدی اکر انلردن انکار کلمیدی
بونلردن معجزه وبرهان ظهور قیلمیدی (مثنوی) خصم ومنکر تا نشد مصداق خواه * کی کند قاضی
تقاضای کواه * خصم ومنکر تا مصداق خواه اولمدی قاضی نچین تقاضای کواه ایلر یعنی برکسه‌یه منکر اولان
وخصومت قیلن کمسه قاضی اوکنه کلمینجه وانک صدقنه بینه طلب قیلمینجه قاضی نچین اول کمسه‌دن شاهد استر
بو مقرردرکه استمز (مثنوی) معجزه همچون کواه آمد زکی * بهر صدق مدعی در بی شکی * طعن چون
می آمد از هر ناشناخت * معجزه می داد حق ومی نواخت * معجزه تزکیه اولنمش شاهد کبی کلدی مدعینک بی شک
اولان صدقندن اوتری یعنی هر برمدعی دعوای رسالت قیلمشدر ومعجزه انلرک صدقندن اوتری بی شک اولملری
خصوصنده شاهد زکی کبی کلمشدر هر بر ناشناختدن چونکم هر پیغمبره طعن ایلمک کلدی حق تعالی انلره
معجزه ویردی واوخشدی تا کم معجزه انلرک ثبوت ورسالتنه شاهد اوله ودعوالرنده صادق اوله‌لر آنی اثبات قیله
(مثنوی) مکر آن فرعون سیصد تو بده * جمله ذل او وقمع او شده * ساحران آورده حاضر نیک وبد * تا که جرح
معجزه موسی کند * تا عصا را باطل ورسوا کند * اعتبارش را ز دلها بر کند * اول فرعونک مکری اوچیوز قات اولمش
ایدی جمله‌سی انک ذلی وقمعی اولمش یعنی اول فرعونک جمیع مکرلری کندینک ذلتنه سبب وقلع وقمعنه باعث کلمش ایدی
ایودن وکتودن ساحرلر کتورمش اطراف وجوانبدن اول فرعون ماکرلر وسحرده ماهرلر جمع ایتمش ایدی تا کم موسی
علیه السلام حضرتلرینک معجزه‌سی جرحنی قوپره وازاله قیله تا کم عصای موسایی باطل ورسوای ایلیه انک اعتبارنی
ورونقنی کوکللردن قوپره واخراج ایلیه (مثنوی) عین آن مکر آیت موسی شود * اعتبار آن عصا بالا رود * عین
اول مکر موسانک آیتی اولور واول عصانک اعتباری بالایه کیدر یعنی اول فرعونک ایتدکاری مکر محضا حضرت
موسی علیه السلامک صدقنه آیت وعلامت اولور واول عصانک اعتبار وشرفی هم کتدکجه بالایه کیدر (مثنوی)
لشکر آرد او بکه تا حول نیل) تازند بر موسی وقومش سبیل * ایمنی امت موسی شود) او بتحت الارض وهامون در رود
اول فرعون وقبیله نیل حولنه دک لشکر کتورر تا کم موسی اوزره وانک قومی اوزره سبیل اوره انک نیل کنارنه عسکر
کتورمسی وحضرت موسی علیه السلامک وانک قومنک یولنی اورمغه سعی واقدام قیلمسی موسی علیه السلام
حضرتلرینک امتنک امینلکی اولور وانلرک امن وسلامتنه سبب کاوور واول فرعون مع توابعه ارضک التنه وهامونک
التنه کیدر هامون صحرایه دیرلر نته کم حق تعالی حضرتلری سوره طه‌ده بونلرک حالندن حکایه ایدوب بیوررلر
ولقد اوحینا الی موسی ان اسر بعبادی فاضرب لهم طریقا فی البحر یبسا لا تخاف درکا ولا تخشی فاتبعهم فرعون

بجنوده فغشیهم من الیم ماغشیهم واضل فرعون قومه وماهدی (مثنوی) کر بمصر اندر بدی اونامدی) وهم ازسبطی بحار ازل شدی) آمد ودر سبط افکند او کداز * که بدانکه امن در خوفست وراز * اول موسی مصرده اولیدی وقومنی الوب یله کتمیدی فرعون انک اردنجه کلمزدی وهم وبیم سبطیلردن بچن زائل اولوردی انلر مصرده اولدقجه فرعوندن قورقولری زایل اولمزدی فرعون کلدی وسبطیلره کداز براقدی وانلری انجیدوب آتش ظلمه یاقدی پس انلره عظیم وهم وخوف دوشدی حق تعالی حضرتلری موسی حضرتلرینه بنم عبادمی کیجه ایله مصردن چقاروب طشره کیت دیو وحی ایلدی حضرت موسی علیه السلام کندی قومنی جمع ایدوب کیجه ایله چقوب کندی کلوب نیل کنارنه یتدی فرعون دخی انلرک کتدیکندن خبر الوب اردلرینه دوشوب نیل کنارنه کلدی موسی حضرتلری الله امریله عصایی بحره اوروب انلر ایچون بحردن قوری یوللر اولوب سلامتله کچدیلر فرعون دخی کندی توابعیله انلرک کچدیکنی کوروب اول دریا ایچره اولان یوللره داخل اولدیلر پس دریا بونلری بوروب غرق وهلاک اولدیلر وقوم موسی امن وسلامت بولدیلر بونی بیلکه امن وراز خوفده درکه حق تعالی حضرتلری ضدی بر ضد ایچره پنهان ایلرتتکم امنی خوف ایچره وتریاقی زهر ایچره ولطفی قهر ایچره کیزلر رازدن اول واوامدیغی اوزره معنی بونی بیلکه امن خوفده رازدر یعنی امن خوف ایچره رازنم باندر دیمک اولور (م ی) آن بود لطف خفی کو را صمد * نار بنماید ولی نوری بود * لطف خفی اول اولورکه آنی صمد نار کوستره ولیکن بر نور اوله یعنی حق تعالی حضرتلری لطف جلی ولطف خفی صاحبیدر لطف خفی صاحبیدر دیمک اولدرکه فی المثل صمد حضرتلری اولانارسوزان کوستره واول معنیده بر نور اوله (م ی) نیست مخفی مزد دادن در تقی * ساحران را اجر بین بعد از خطا * تقاده من دورمکلک لطف مخفی دکلدر بلکه لطف جلیدر یعنی برکسه تقوی وطاعتده اولسه حق تعالی حضرتلری اکا من دورسه ولطف قیلسه اول لطف خفی دکلدر ساحرلره خطادنصکره اجر کور لطف خفی بودرکه حضرت موسی علیه السلام ایله مقابله قیلان ساحرلر دوکای عمرلرنده کفر وضلالتده اولمش ایکن باخصوصکه حضرت موسی علیه السلامه کلوب مقابله ایدوب بوقدر خطا قیلمش ایکن بوخطادنصکره برساعتک ایچنده انلره اولان بوقدر لطف وعطایی کور مأمول اولان بوایدیکه بوقدر خطادنصکره انلر قهر وبلایه مظهر اوله لرایدی اما حق تعالی حضرتلری انلره بر مرتبه لطف ایلدیکه انلر طریق الشهیده بی بال دست وبی پا رفدا ایدوب (لاضیر انا الی ربنا منقلبون) نعره سنی اوردیلر (مثنوی) نیست مخفی وصل اندر پرورش * ساحران او وصل داد او در برش * نیست مخفی سیر باپای روا * ساحران را سیر بین در قطع پا * پرورشده وصل مخفی دکلدر ساحرلره وصل وبردی اول خدا برشده برش ضم بایله وکسر رایله بریدن لفظندن اسم مصدردر کسمکلک معناسنه یعنی بدنک پرورشنده اولان وصل مخفی دکلدر حق تعالی حضرتلری ساحرلره انلرک اللری وایاقلری کسلمکده وصل وبردی پای روا ایله سیر مخفی دکلدر ساحرلرک قطع پای سیرین کورر وارقتن لفظندن صفت مشبهه درکیدیجی معناسنه یعنی یوریجی وکیدیجی ایاغله سیرا تمک مخفی دکلدر آشکاردر ساحرلرک ایاقلری کسلدکده بی دست وبی پای سفر ایلدکلرینی کور (مثنوی) عارفان ذاتند دائم آمنون * که کذر کردند از دریای خون * امنشان ازعین خوف آمد پدید * لاجرم باشند هردم در مزید * عارفلر اندن اوتری دائم امینلردر که دریای خوندن کچمشلردر دریای خوندن مراد بلالر ومحنتلر وآفتلردر یعنی اللهک عارف قوللری انکیچون همیشه امین اولمشلردر وخوف وحزن ورطه لرندن قورتلمشلردر که دریای محنت وآفتدن کذر قیلمشلردر حقی (الا ان اولیاء الله لا خوف علیهم ولا هم یحزنون) آیتیله مشار الیه اولان اولیانک مرتبه سنه واصل اولمشلردر انلرک امنی خوف ظاهر کلدی لاجرم هردم زیاده لکده اولور یعنی عارفلرک امنی الله تعالیدن قورقولرندن حاصل اولدی والله تعالی خائف اولنلری امن قیلدی نتکم حدیث قدسیده بیوردی (بعزتی وجلالی لا اجمع امنین ولا خوفین فی جوف عبدی ان امننی فی الدنیا اخفته فی الاخرة وان خافنی فی الدنیا امنته فی الاخرة (مثنوی) امن دیدی کشته در خوف خفی * خوف بین هم در امیدی ای صفی * امنی خوفده خفی اولمش کوردک هم بر امید ایچره ای صفی خوف کور یعنی چونکم امنی خوف ایچره مخفی اولمش کوردک برامید ایچره خوفی دخی ای صفی مستور ومخفی اولمش کورکه حق تعالی حضرتلری ضدی ضد ایچره پنهان ایلمشدر (مثنوی) آن امیر از مکر بر عیسی تند * عیسی اندر خانه رو پنهان کند * اندر آید تا شود او تاجدار * خود شبیه عیسی اید تاجدار * هی میاویزید من عیسی نیم * من امیرم بر جهودان خوش پیم * زود تر بردار آویزید کو * عیسی است از دست ما تخلیص جو * مثلا اول امیر جهود مکرندن عیسی حضرتلرینک اوزرینه طوتنور عیسی حضرتلری خانه ایچره یوزنی پنهان ایلر یعنی امن وامید ایچره خوفک پنهان اولدیغنه مثال بودرکه طیطانوس نام یهودی بکی مکرندن شول حینده که عیسی حضرتلری براو ایچره قاچدی عیسی حضرتلرینک اردنجه کیروب انی طوتمغه قصد ایلدی

عیسی حضرتلری اول خانه ایچره یوزنی پنهان ایتدی اول امیر عیسی حضرتلرینک داخل اولدیغی خانه ایچره کلور تاکم اول تاجدار اوله خود عیسایه مشابه اولمقدن دارلک تاجی کاور یعنی اول جهود بکی تاجدار اولمقدن اوتری عیسی حضرتلرینی اخذ ایتمک ایچون چونکم انک قاچدیغی خانه یه داخل اولدی عیسی حضرتلری اختفا ایدوب حق تعالی آنی آسمانه رفع قیلدی واول جهود بکنی عیسی حضرتلرینک شبیهندن قیلدی فی الحال غیر جهودلر هم انک اردنجه کیروب انی عیسی شکلنده کوروب اشته عیسی بودر بونی صلب ایلک کرک دیوب بوغازنه اورغان طاقوب صلب ایلمکه قصد ایتدیلر اول جهود بکی ایسه فریاد ایدوب انلره چاغرر ایدی بویله دیوکه هی بنی اصمک بن عیسی دکلم بن فلان امیرم جهودلر اوزره خوش پیم وبن جهودلرک امیری ام بنی نیچون صلب ایلرسز دیو فریاد ایلردی اول جهودلر ایسه بری برینه دیدیلر بونی زودتر دار اوزره صلب ایلیک زیرا او عیسادر بوحیله ایله بزم المزدن تخلیص استیجیدر وکندوبی بزدن بوخدعه ایله خلاص ایتمک دیلیجیدر بعض نسخه ده تخلیص برینه تخلیط واقع اولمشدر بوتقدیر اوزره معنی بوعیسادر بزم دستمزدن کندیسنی بره قارشدرمق وخلط ایتمک استیجیدر دیدیلر (مثنوی) چند لشکر می رود تا برخورد * برک او فی کردد وبرسر خورد * چوق لشکر بر یره کیدر تاکم بریه یعنی انلرک امیدی اولدرکه اول واردقلری یردن ثمریه ومنتفع اوله انک برک وغداسی غنیمت اولور وباشنی برفی بونده غنیمت معناسنه دربرک آزق معناسنه در یعنی چوق لشکر اولورکه منتفع اولمق وغنیمت المق امیدیله بر یره کیدر انک کندی قوت وغداسی ومالی وارزاقی غیریلره غنیمت اولور واول لشکر باشنی بر (مثنوی) چند بازرکان رود بر بوی سود * عید بنهد ارد بسوزد همچو عود * چند در عالم بود برعکس این * زهر پندارد بود آن انکبین * بس سپه بنهاده دل بر مرک خویش * روشنیها وظفر آید بپیش * نیجه بازرکان سود رایحه سی ونفع وفائد امیدی اوزره کیدر عید صانور ولیکن عود کبی یانار عالمده بونک عکسی اوزره هم نیجه شی اولور چوق آدم برنسنه یی زهر صانور اول انکبین اولور چوق سپاه کندینک اولمسنه کوکل قومش وهلاک اوله جغنی بیلمش وعدو الندن خلاص اولمیه جغنه عالم اولوب اولمکی کندیه مقرر بیلمش بویله ایکن روشنالکلر وظفر اوکه کاور یعنی انلر بویله مأیوس اولمش وحیاتلرندن قطع امید قیلمش ایکن حق تعالی حضرتلری برکار ایلرکه فی الحال انلرک اوکنه نیجه روشنالکلر وظفرلر کلوب حاصل اولور (وهو الذی ینزل الغیث من بعد ماقنطوا وینشر رحمته وهو الولی الحمید) آیت کریمه سی هم بومضمونی تأیید قیلور (مثنوی) ابرهه باپیل بهر ذل بیت * آمده تا افکند حی را جو میت * تاحریم کعبه را ویران کند * جمله را زان جای سرکردان کند * تاهمه زوار کرد او تنند * کعبه او را همه قبله کنند * وزعرب کینه کشد اندر کزند * که چرا در کعبه ام آتش زنند * ابرهه ابن صباح بیت الحرامی ذل وتحقیرندن اوتری پیل ایله مکه شهرینه کلمش تاکم حی اولنلری اولدوروب میت کبی یره براغه تاکم حریم کعبه یی ویران ایلیه جمله اهلنی اول یردن سرکردان ایلیه تاکم کعبه نک دوکای زواری انک اطرافنه طولنه لر انک کعبه سنی دوکاسی قبله ایلیه وحجاج اطراف دیارده انک یمنده بنا ایلدیکی کلیسایی واروب زیارت ایلیه لر واول ابرهه عرب قبیله سندن انلره کزند وضرر ایلمکده کینه چکه وکعبه یی یقمغله وانلری قتل ایتمکله انلردن انتقام اله بویله دیوکه نیچون بو عرب طائفه سی بنم کعبه مه آتش اوررلر فی الواقع عرب قبیله سندن برنیجه کسه یمن دیارنه وارمشلر برروایت بودرکه انک یاپدیغی کنیسا ایچره بول وتغوط ایدوب تنجیس وتلویث ایتمشلر وبرروایت دخی بودرکه اول کنیسایه قریب بریرده آتش یاقمشلر روزکار اول آتشی براو تلوغه واو تلوقدن کنیسایه اولشدیروب احراق ایلمش بونک قصه سی الم تر سوره سنک تفسیری بوقصه ایله بیله جلد اولک اوایلنه قریب شرح حکایه سنده کرتو پیلی خصم تو از تو رمید (تک جراطیرا ابابیل رسید) بیتنک شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه (مثنوی) عین سعیش عزت کعبه شده * موجب اعزاز آن بیت آمده * مکیان را عزتی بد صد شده * تاقیامت عزشان ممتد شده * او وکعبه اش شده مخسوف تر * از چیست این ازعنایات قدر * از جهاز ابرهه همچون دده * آن فقیران عرب توانکر شده * اوکمان برده که لشکر می کشید * بهر اهل بیت او زر می کشید * اول ابرهه نک عین سعی وتحقیری وبیته محضا قصدی عزت کعبه اولمش اول بیت شریفک موجب اعزازی کلمش وانک شرفنه وعلو قدرنه سبب اول مکیلرک اندن مقدم عزتی بر ایدی یوز اولدی قیامته دک انلرک شرف وعزتی ممتد اولمش اول ابرهه واول ابرهه نک کعبه سی مخسوف تر اولمش وخراب وبی رونق قالمش بو لطف خفی ندندر قضا وقدرک عنایتلرندندرکه الله تعالی بویله عنایتلری تقدیر ایلمش دردده کبی اولان ابرهه نک جهازندن یعنی برتیجی حیوان کبی اولان ابرهه نک اسباب ومالندن اول عربک فقیرلری توانکر اولمش وغنی اولمش اول ابرهه کمان ایلشکه کعبه اوزره لشکر چکدی معنیده اهل بیتدن اوتری او سیم وزر چکدی یعنی ابرهه نک کمان وقیاسی بوایدیکه کعبه اوزره عسکر چکه وانی خراب ایدوب اهل مکه نک اسباب ومالنی غارت قیله حکمت اللهک بونک خلافی واقع اولدی

كندی خراب وهلاك اولوب انلرك اسبابنی ومالنی اهل مكه غارت قیلدی وهر بری وافر غنیمت بولدی وغنی اولدی
(مثنوی) اندرین فسخ عزایم وین همم * در تماشا بود در ره هر قدم * خانه آمد كنج را او باز یافت * كارش از لطف خدایی
ساز یافت * بو عزیمتلر فسخنده وبو همتلرده بولده هر قدمده تماشاده ایدی یعنی اول مذكور اولان بغدادی
ومردمیراثی بو عزیمتلرك وهمتلرك فسخنده كه حق تبارك وتعالی حضرتلری بنده لرینك عزایمنی وهمتلرنی بو كونه
فسخ قیلمقده بولده كیدركن هر قدمده تماشاده اولدی وحیران قالدی الحاصل كندی اوینه كلدی اول مصرده طلب
ایلدیكی آشكارا كندی خانه سنده بولدی انك كاری خدای تعالینك لطفندن ساز بولدی یعنی دوزن وترتیب بولوب
تمام راست ومنتظم اولدی كنج حقیقتی ومرمعینی دخی طالب اولان كسه بو كا بكزر كه نیجه زمان آرركن آخر كندی
خانهٔ وجودنده بولور وباری غیری برده استركن عاقبت كندی خلوتخانهٔ قلبنده مشاهده قیلور * مكرر كردن برادران
پند دادن بزركین را و تاب ناوردن او ان پند را و دررمیدن او از ایشان شیدا وبی خود رفتن و خود را در باركاه پادشاه
انداختن بی دستوری خواستن لیك از فرط عشق ومحبت نه از كستاخی ولاابالی * بو سرخ شریف وبیان لطیف
برادرلر بزركین اولان برادرلرینه پند وبرمكلكی ونصیحت قیلمقلغی مكررا ایتمرینك وا كا تكرار نصیحت قیلمرینك
بیاننده در واول بیوك شهزاده دخی اول پنده طاقت كتورمدكی وانك اول ایكی برادرندن اوركوب كلكی وشیدا وبیخود
كتمكلكنك حكایه سیدر وكندیسنی بر دستور استمكسزین پادشاهك باركاهنه آتمسنك واول باركاهه وجودنی القا
ایلمسنك قصه سیدر ولیكن كندیسنی بی دستور اول باركاهه اتمسی فرط عشق ومحبتدن ایدی كستاخلقدن
ولاابالیلكدن دكل یعنی كستاخ اولوب ولاابالیلك قیلوب كندیسنی اول باركاهه اتمدی بلكه فرط محبتدن بی اختیار
اولوب بالضروری كندیسنی اول باركاهه ایصال ایدی (م ی) آن دو كفتندش كه اندر جان ما * هست پاسخها چو نجم
اندر سما * كر نكوییم آن نیاید راست نرد * ور بكوییم ان دلت آید بدرد * همچو چغزیم اندر آب از كفت الم * ور نكوییم
اختناقست وسقم) كر نكوییم آشتی را نور نیست) ور بكوییم آن سخن دستور نیست) اول ایكی شهزاده بیوك برادرلرینه
دیدیلر كه بزم جانمز ایچره سماده راسخ اولان نجملر كبی پاسخلر واردر اكر بز اول خبرلری وكلاملری سكاسو یلمیه وز نرد
راست كلمزو اونكار درست اولمز انك سكا سویلمسی وتقریر اولنمسی واجب ولازمدر واكر بز انی سكا سویلرسك سنك كوكلك
درده كلور ومتألم اولور بز آب ایچره اولان چغز كبی سوزدن المده یز واكر سویلمز ایسك اختناق وسقم واردر یعنی
صو ایچره اولان قوربغه سو یلكدن وتكلم ایلمكدن نیجه الم وانقباضده ایسه بزهم آب معنوی ایچره قالوب سوز
سو یلكدن المده اولمشز اكر اول ضمیرمزده اولان سوزی باطندن اخراج ایدوب سو یلر ایسك راحت بولورز ومقامتدن
خلاص اولورز واكر سو یلمز ایسك بوغولورز وسقامت دردینه مبتلا اولورز نته كم قوربغه سو یلك وفریاد ایلمك لازم كاسه
ابدن طشره چقوب سو یلر وتنفس ایلر اما سو یلیوب آب ایچره كندوبی حبس ایلسه متألم اولور واضطرابده قالور اكر بز
جان ودلمزده مضمر اولان اول سوزلری سكا سو یلمز ایسك سنكله اولان صلحه واخوته وخلته نور ورونق اولمز واكر اول
سوزی سو یلر ایسك دستور بوقدر بو ایكی حالك اورتاسنده قالمشز دیدیلر (مثنوی) در زمان برخاست كای خویشان
وداع * انما الدنیا وما فیها متاع * فی الحال اول بیوك شهزاده یرندن قالقدی بویله دیو كه ای اقربا وای اخوان
صغامزه وداع اولسون زیرا تحقیقا دنیا دخی ما فیها بر متاعدر بنی اكا فریفته اولوب بو مقامده قالمز نته كم حق تعالی
سورهٔ نساده (قل متاع الدنیا قلیل والآخرة خیر لمن اتقی) بیوردی یعنی دی یا محمد بونلره سنكه متاع دنیا قلیلدر والآخرت
خیرلودر اتقا ایدن كسه ایچون دیمك اولور (مثنوی) پس برون جست او چو تیری از كمان) كه مجال كفت كم بود آن زمان
اندر آمد مست پیش شاه چین * زود مستانه بوسید او زمین * پس اول عاشق دلداده كماندن براوق صچرار كبی فی الحال
انلرك میاننده طشره صچرادی كه اول زمان كفت وكو مجالی اولمدی ودرونلرنده اولان سوزلری هر بریسی
اكا سو یلمكه فرصت بولمدی اول عاشق شیدا مستانه شاه چینك اوكنه كلدی فوری مستانه او زمینی اوپدی وشاهه
تعظیم وخدمت ایدوب طوردی بوندن مراد ابتدای سلوكده شول جذبه یه دوشن عاشق دیوانه اولور كه چین حقیقت
شاهی اولان بر كامل ومكملك بكر معناسنه ومخدرهٔ روحانیه سنه عاشق اولوب مستانه دست بوس قیلوب كندیسنی
انك خدمتنه القا ایلر (مثنوی) شاه را مكشوف یك یك حالشان * اول وآخر غم وزلزالشان * انلرك حالی شاهه
بر بر مكشوف اولی وآخری وانلرك غمی وزلزالی مشهود ایدی شاهدن مراد معدن علم لدنی اولان چین حقیقتك شاهی
وعالم ولایت وكرامتك شهنشاهی اولور كه طریقتده اولان سالكلرك وعاشقلرك احوالی اكا مكشوف ومعلومدر نته كم
اول شاهه انلرك حالی وما فی البالی وهر برینك اولی وآخری وغمی واضطرابی معلوم ومكشوف ایدی انلرینه عاشقدر
ومعشوقه واصل اوله جق بونلردن كیم وواصل اولمیه جق كیمدر حسب بیلوردی (مثنوی) میش مشغولست در مرعای

خویش

خویش * لیك چوبان واقفست از حال میش * مثلا قیون كندی مرعاسنده اوتلمغنه مشغولدر ولیكن چوبان
قیونك حالندن واقفدر هر مرید ومستفید اولان طالب قیون كبیدر وداعی الی الله اولان مرشد راعی كبیدر راعی
قیونك حالندن نیجه خبردار ایسه داعی الی الله اولان مربی ومرشد دخی كندی تحت یدنده اولان مریدلرك وطالبلرك
حالنه اویله واقفدر (مثنوی) كلكم راع بداند از رمه * كه علف خوارست وكه در ملحمه) كلكم راع حدیث شریفنك
مفهومی اوزره سزدن راعی اولان رمه دن بیلور علف خوار كیمدر وملحمه كیمدر یعنی حضرت نبی علیه السلام كلكم
راع بیوردی ای بنی آدم سزدن راعی وداعی اولان كامل ومكمل بو جماعتدن علف ییجی كیمدر وجنك وجدلده اولان
كیمدر بیلور نفسیله محاربه قیلنی وكفارله مقاتله قیلنی وغیر ناسله مجادله قیلنی وحظ نفسه مشغول اولوب علف خوار
اولانی هم مشاهده ومعاینه قیلور (م ی) كرچه در صورت ازان صف دور بود * لیك چون دف در میان سور بود) واقف
از سوز ولهیب آن وفود * مصلحت آن بد كه خشك آورده بود * در میان جانشان بود آن سمی * لیك قاصد كرده خود را
اعجمی * اكرچه اول شاه عالی صورتده اول صفدن دور وظاهرده انلر میاننده مهجور ایدی لیكن دف كبی
سور میاننده ایدی یعنی دوكون اورتاسنده دف نیجه حاضر ایسه انلر میاننده دخی اول شاه ولایت اویله حاضر ایدی اول
وفودك سوز ولهیبنه واقف اما مصلحت اول ایدیكه خشك كتورمش ایدی وفود وفدك جمعیدر وفد جماعته دیرلر خشك
آورده بود دیمك سكون كتورمش وبی قیل وقال اولمق مرتبه سنه كندیسنی یتورمش ایدی دیمك اولور وبو محلده
اول شاهدن مراد شول معاینه ومكاشفه صاحبی اولان صاحب ولایت وشاه حقیقت اولور كه جماعت سالكینك
احوالنه واقف اولور ومعنی عالمنده سرا انلرله بیله اولور انلرك كارنی وكردارنی وضمایرنی واسرارنی مشاهده قیلور
وتوضیح معنی بویله دیمك اولور كه اول جماعتك اول شاه ولایت چین سوزندن وشعله سندن واقف ایدی لیكن انلره
كندی بیلدیكنی وانلرله هر مقامده بیله اولدیغنی كشف ایلمدی بلكه مصلحت وقت سكوت قیلمق وخشك كتورمك
ایدی خشك كتورمك تجاهل وتغافل قیلمق وانلری بیلمزلنوب ساكت اولمقدر اما اول سمی وعالی شاه انلرك جاننك
اورتاسنده ایدی بلكه شیخ كاملك روحی بر شیر كبی ومریدلرك اندیشه وضمیری بیشه كبی در شیر بیشه ده نیجه سیر ایلرسه شیخ
كاملك روحی دخی كوكلده واندیشه ده اویله سیر ایلر نته كم بونك تحقیقی مواضع كثیره ده مرور ایلدی جمله دن بو دفترده
ابو الحسن خرقانی قدس سره حكایه سنده ونشئنجی دفترده شیخ محمد سررزی قدس سره حكایه سنده مرور ایلدی پس
بو شاه ولایت چین دخی انلرله باطنا بیله اولمش وجمله انلرك احوالنی بیلمش ایدی لیكن قصدله كندیسنی اعمی ایتمش
وتغافل وتجاهل سمتنه كتمش ایدیكه اهل كشفه تجاهل ایلمك سیرت وطریقت اولمشدر (مثنوی) صورت آتش بود
پایان دیك * معنی آتش بود در جان دیك * صورتش بیرون ومعنیش اندرون * معنی معشوق جان در رك چو خون
مثلا آتشك صورتی دیكك صورتینك پایانی اولور آتشك معناسی دیكك جاننده وباطننده اولور اول آتشك صورتی
چولمكدن طشره انك معناسی چولمكك ایچنده جان معشوقنك معناسی هم طمرده خون كبیدر بونده جان
معشوقندن مراد مكاشفه صاحبی اولان ولی كامل اولور وآتش هم اكا حال اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولور كه جان
معشوقی اولان شاه ولایت اكر صورتی خارجده اولسه انك سر ومعناسی باطنده سیر ایلر نته كم آتشك صورتی چولمكك
دبنده اولور انك معناسی وحرارتی چولمكك درونده اولور وانك ایچنده اولنه تأثیر قیلور اكرچه صورتی طشره ده در لكن
انك سر ومعناسی چولمكك ایچنده در كذلك جان معشوقی اولان ولی كامل وشیخ واصلك سر ومعناسی عروق واطمارده
قان كبی سیر ایلر ودرون دلده اولان احواله مطلع اولور (ولهذا قیل انهم جواسیس القلوب یدخلون فی قلوبكم
ویطلعون علی اسراركم فاذا جالستموهم فجالسوهم بالصدق (مثنوی) شاهزاده پیش شه زانو زده * آن معرف شارح
حالش شده * كرچه شه عارف بد از كل بیش پیش * لیك میكردی معرف كار خویش * الحاصل اول شهزاده شاهك
اوكنده زانو اورمش یعنی دیز چوكوب شاه چینك حضورنده ادبله اوتورمش اول معرف انك شارح حالی اولمش وانك
حسن حالنه هر بری شهادت قیلمش اكر شاه كل حالدن زیاده ایلرو عارف ایدی لیكن معرف هم كندی حالنی وكارنی
وخدمتنی ایلدی وكندیه لازم سوزلری انك حقنده اول زمان سویلدی معرف انلردر كه اكثر پادشاهلر مراتب ناسی
بیلور وانلرك مقدارنه عالم اولور بر كسه یی كندی یانلرینه نصب ایدرلر چن علمادن وامرادن برنیجه كروه كلسه لر واول
شاهه ملاقی اولسه لر اول معرف پادشاهه انلری تعریف ایلر و بویله دیو سویلر كه پادشاهم بو فلان عالمدر وبو فلان
منصبده در اغنیا هم بر معرف ایدینورلر كه كندیلره مراجعت قیلان كسه لری اول معرف انلره تعریف ایلر (مثنوی)
در درون یك ذره نور عارفی * به بود از صد معرف ای صفی * كوش را رهن معرف داشتن * آیت محجوبیست وحرز
وظن) درونده بر ذره عارفلك نوری صد معرفدن ای صفی یك اولور قولغی معرفه رهن طوتمق محجوبلق وتخمین وتقدیر

وظن علامتیدر حرزحانك فتحه سی وزاء معجمه نك سكونیله تقدیر وتخمین ایتمكه دیرلر یعنی بركسه نك درونده برذره عارفلك نوری اولوب اول نور ایله خلقه ناظر اولمق وانلرك احوالنه اول نورواسطه سیله وقوف وشعور بولمق ای صفی یوز معرفك تعریفندن اولی وبهتردر زیرا قولنی مجرد معرفه رهن طوتمق وموقوف ایتمك هنوزدخی محجوبلقدر وظن وتخمین ایله ایسه انسانه بیلمك احتمالی یوقدر زیرا معرف انجق بركسه نك ظاهرده اولان منصبنی ومرتبه سنی وحسب ونسبنی وبین الناس نه صفتله مشهور اولدیغی ایسه انی تعریف ایلر وباطنه مطلع اولمز (مثنوی) آنكه اوراچشم دل شد دیده بان دید خواهد چشم او عین العیان * با تواتر نیست قانع جان او * بل زچشم دل رسد ایقان او * اول كمسه كه كوكل كوزی اكا دیده بان اولدی انك چشمی عین العیانی كورر دیمكدر یعنی هرشول كمسه یه بصر بصیرت دیده بان اولدی انك كوزی حقیقت عیانی معاینه قیلیسر درانك جانی تواتره قانع دكلدر تواتراللی والتمش صادق كمسه نك بری برى اردنجه برخصوصده خبر ویرمه لریدرتاكه بعض خبر اولوركه تواتر ایله ثابت اولور نص مرتبه سنی بولور اما صاحب بصیرت اولان وچشم جانی عین العیانی كورن عارفك جانی تواتره قانع دكلدر بلكه انك ایقانی كوكل كوزندن ایرشور واول كمال یقینی وتحقیقی بصر بصیرتله مشاهده قیلمقدن بولور (مثنوی) پس معرف پیش شاه منتجب * دربیان حال اوبكشود لب * كفت شاها صید احسان تو ست * پادشاهی كن كه بی بیرون شوست * دست در فتراك این دولت زدست برسر سرمست اوبرمال دست * پس شاه منتجبك اوكنده یعنی مقبول وبركزیده اولان پادشاه حضورنده معرف اول شهزاده نك حالنی بیان ایلمكده لب اچدی وانك احوال پرملالن شرح ایتمكه شروع ایتدی دیدیكه ای پادشاه بوشهزاده سنك احسانك صیدیدر پادشاهلك ایله كه بوشهزاده بیرون شوسردر یعنی طشره اولمقلغه لایق دكلدر وانك سنك كندا حسانكدن خلاص اولمغه ونجات بولمغه مجالی یوقدر اول بودولتك فتراكنه ال اورمشدر انك سرسرمستی اوزره ال سور سرسرمستی اوزره ال سوردیمك اكا مرحمت وشفقت ایله دیمكدن كنایت اولور وبوشول طالب علم لدنی اولان ومخدره معنایه عاشق كلن سالكك صورت حالی اولوركه برشاه ولایت اولان كاملك حضور شریفنه كله وانك خلوتخانه سرای درونده اولان بكر معنایه عاشق اوله ومعرف انك حالنی اول كامله تعریف قیله واول كامل اول وآخر هرنه ایسه انك حالنه عالم اوله ولكن تجاهل وتغافل ایدوب معرفه قولق طوتنه تاكم بوشاه كامل معرفه برای روپوش قولق طوتدی (مثنوی) كفت شه هرمنصبی وملكتی * كالتماسش هست یابد این فتی * بیست چندان ملك كوشد زان بری * بخشمش اینجا وما خود برسری * پادشاه ایتدی هر برمنصب وهر برملكت كه انك التماسی واردر بوفتی بندن بوله یكرمی اوقدر ملك كه اول فتی اول ملكدن بری اولدی وانی ترك ایدوب بوجانبه كلدی اكا بغشلیم برخود ترك ایلدیكی املاكدن اكا برفضله یرذیدی بوتدن مراد خلیفهٔ الهی اولان مرشد كاملك وشیخ واصلك كندی جانبنه كلان برسالكی امتحان ایدوب انك حالنی تعریف ایدنلره بوكونه جواب ویرمسی اولور والله اذنیله خلیفهٔ الهی اولان انبیا علیهم السلام واولیای عظام برطالبه استدیكندن زیاده صوری ومعنوی منصب وملكت ویرمكه قادر اولورلر (مثنوی) كفت تا شاهیت دروی عشق كاشت * جز هوای تو هوایی كی كذاشت * بندكی تش چنان درخورد شد كه شهی اندر دل او سرد شد * شاهی وشهزادكی در باختست * از پی تو درغریبی ساختست * معرف پادشاهه ایتدی پادشاهم تا سنك شاهلغك انك وجودنده تخم عشق اكدی سنك هواكدن غیری برغیری هوایی قچن قودی یعنی سنك هواكدن غیری اصلا برغیری هوایی انك وجودنده قومدی سنك بنده لكك اكا نجلین لایق اولدی ومقبول كلدی كه پادشاهلق انك قلبی ایچره سرد اولدی وانك دولتنه وسلطنتنه رغبتی قالمدی شاهلغی وشهزاده لكی اوتاتمشدر سندن اوتری غربالكه دوزلمش وغربتی اختیار قیلمشدر (مثنوی) صوفیست انداخت خرقت وجد در * كی رود او بر سر خرقه دكر * میل سوی خرقه داده وندم * آنچنان باشد كه من مغبون شدم * بازده آن خرقه این سوای قرین كه نمی ارزید آن یعنی بدین * اول صوفیدر خرقه یی وجد ایچره اتدی اول بركره غیری خرقه جانبنه قچن كیدر طریقت صوفیه بونك اوزرینه دركه قچن برصوفی وجده كلسه وجد حالنده خرقه سنی القا ایلسه من بعد اول خرقه طرفنه مائل اولمز براداده اولان خرقه نك جانبنه میل وندم ایتمك انجلین اولوربن مغبون اولدم یعنی وجد حالنده خرقه یی القا ایلدكدنصكره كیروا كامیل ایتمك وانی ویردیكنه نادم اولمق بن مغبون اولدم وضررده قالدم دیمك كبی اولور وكان بوله دیمك اولوركه ای قرین ومصاحب اولان اول خرقه یی بوجانبه كیرو ویرمكه اول وجد وذوق دكدی یعنی بوخرقه یه وبوخرقه بنم قیمده اول وجد وحالتدن بهتردر دیمك اولوروحین وجدده خرقه القا ایلمسنك اصلی درویشان ایچنده مطربلره برشی القا ایلمكدر پس بومال وملك صوری هم خرقه كیدر وجد الهی ومحبت ربانی حاصل اولدقدنصكره بركمسه انی القا ایتسه ودونوب ینه اول طرفه میل ومحبت ایتسه حین وجدده خرقه یی اتدقدنصكره ینه اكا میل ومحبت ایتمك كبی اولور

(مثنوی)

(مثنوی) دورازعاشق كه این فكر آیدش * وریباید خاك برسر بایدش * عشق ارزد صد چو خرقهٔ كالبد * كه حیاتی دارد وحس وخرد * خاصه خرقهٔ ملك دنیا كابترست * پنج دانك مستیش دردسرست) عاشقدن دوركه اكا بوفكركله واكا كربوفكر كلورسه طپراق انك باشنه كرك عشق یوز كالبد خرقه سی دكركه برحیات وحس وخرد طوتر یعنی عشق شول مرتبه عالیشاندر دنیاخرقه سیكه ابتردوابتردرانك بش دانك اولان مستلكی دردسردر بش دانك دیملری اكرچه قلتدن عبارتدر لكن حواس خمسه نك هر بریندن حاصل اولان مستلكلر دردسر درو صداعدن خالی دكلدر (مثنوی ملك دنیاتن پرستانرا حلال * ما غلام ملك عشق بی زوال * ملك دنیاتن پرستلره حلالدر بز بی زوال اولان عشق ملكنك غلامی یزبز كه زمرهٔ عشاقز بی زوال اولان ملك عشقك غلامی یزدنیاملكی بزه حرامدرتن پرست اولنلره حلالدر (كما قال علیه الصلوة والسلام الدنیا حرام علی اهل الاخرة والاخرة حرام علی اهل الدنیا وهما حرامان علی اهل الله (م ی) عامل عشقست معزولش مكن * جز بعشق خویش مشغولش مكن * منصبی كانم زروبت محجبست عین معزولیست ونامش منصبست) پادشاهم عامل عشقدر انی عشق مرتبه سندن معزول ایلمه انی كندی عشقكدن غیری یه مشغول ایلمه برمنصب كه اول بنی سنك رویكدن محجب دروسنك جمال شریفكی كورمكه مانع وحجاب اوله انك نامی منصبدر اما فی الحقیقه عین معزولدر (م ی) موجب تاخیر اینجا آمدن * فقد استعداد بود وضعف تن) بی زاستعداد دركانی روی * بریكی حبه نكردی محتوی) همچو عنینی كه بكری را خرد) كرچه سیمین بر بودكی برخورد) بورایه كلمككه موجب تأخیر فقد استعداد وضعف تن ایدی بوبیت سؤال مقدره جواب اولور كان معرف دیركه اكر سز دیر سكز كه چونكم بوعاشق صادقدر بوآنه دك بودركاهه كلمكه موجب تأخیرندر جواب ویروب دیركه بودركاهه كلمككه آنك تأخیرنه موجب وباعث اول ایدیكه انك تنی ضعیف ایدی واستعدادی دخی یوق ایدی استعدادسز اكرفی المثل برمعدنه كیده سن برحبه یه محتوی اوله مزسن یعنی استعدادسز بردانه یی جمع قیله مزوا كامالك اوله مزسن مثلا شول برعنین كبی كه بكری الوراكرچه اول بكرسیمین براوله اول عنین اندن قچن بر یعنی بولوج اولان كمسه بركوزل سیم برقزی تحت نكاحنه السه طوتلم كه اول دلبر سیمبر اولمش اول عنین اندن منتفع اولمز وحظ المز كذلك استعداد وقابلیتی اولمین كمسه برمعنوی محبوبی وروحانی دلبری خریدار اولسه اندن منتفع اولمز وبهره بولمز (مثنوی) چون چراغی بی ززیت وبی فتیل) نه كثیرستش زشمع ونی قلیل * در كلستان اندر آید اخشمی * كی شود مغزش زریحان خرمی) همچو خوبی دلبری مهمان غر * بانك چنك وبربطی درپیش كر * همچو مرغ خاك كاید در بحار * زان چه یابد جز هلاك وجز خسار همچو بی كندم شده در آسیا * جز سپیدی ریش وموئی بود عطا * استعدادسز اولان كمسه شول زیتسز وفتیلسز اولان برچراغ كبیدركه نه شمعدن كثیرا كانه قلیل واردر یعنی اكا شمعدن وشعله دن قلیل وكثیر برنسنه اولمز مثال اخر براخشم كلستان ایچره كلوراما انك مغزی ریحاندن قچن خرم اولور اخشم دماغی فاسد اولان ورایحه المین كمسه یه دیرلر قچن قوت شامه سنده خلل اولان ودماغی رایحه المین كمسه كلستان ایچره كلسه انك بینی سی كل وریحاندن رایحه المز وخرم اولمز كذلك استعدادی اولمین كمسه هم بركلستان معنوینك صحبتنه داخل اولسه انك باغ قلبنده اولان ریحان روحانیدن اول كمسه هم حظ المز وخرم اولمز مثلا برخوب دلبر مهمان غر چنك صداسی و بربط صداسی صاغراوكنده غرقحبه عورته وحیز اوغلانه دخی دیرلر بونده ثانی مراد اولور یعنی برحیز اوغلانك برخوب ودلبر ومحبوب مهمانی اولسه اول حیز اول خوبدن نیجه حظ المز ایسه ودخی براصم اولان كمسه نك اوكنده چنك وبربط چالنسه اوصاغر اولان كمسه انلردن نیجه محظوظ اولمز ولذت بولمز ایسه بی استعداد اولان كمسه هم برمحبوب معنوی ودلبر روحانیدن اویله حظ المز وانك آواز جانفزاسندن اصم اولان كبی لذت بولمز ومستفید اولمز شول برمرغ خاكی كبی كه بحاره كله اندن هلاك وخساردن غیری نه بولور یعنی طپراق قوشی دریایه كلسه هلاك وخساردن غیری نسنه بولمز انكچونكه مرغ خاكینك دریایه استعداد وقابلیتی یوقدر كذلك بی استعداد اولان كمسه دكرمنه بغدایسز كتمش كبیدر ریش وموینك سپیدلكندن غیری اكا عطا اولمز فی الواقع بودنیا اسیابنه كندم استعدادی اولیوب كلان وبونده قابلیت تحصیل قیلمین كمسه یه انجق عطا صاچ وصقال اغرتمسی اولور وبوآسیاب كردوندن اول صاچ وصقال اغرتمسندن غیری برنسنه منتفع اولمز وبرحظ ونصیب المز (مثنوی) آسیای چرخ بربی كندمان * موسپیدی بخشد وضعف میان) ایك بابا كندمان این آسیا * ملك بخشد آید هد كاروكیا * چرخ اسیابی بی كندملرا اوزره موسپیدلك وضعف میان ویرر یعنی دكرمنه بغدایسز كیدن كمسه دكرمن ایچره اوندن صقالی اغردوب بی بهره اندن طشره كلدیكی كبی بو اسیاب چرخه دخی بی كندم استعداد كلان كمسه لره بوچرخ دكرمنی صاچ وصقال اغرمسی كیدرروقوجلدوب ضعف میان ویروب بلن بوكرولیكن با كندم اولانلره واستعداد وقابلیته بوفلك دكرمنه كانلره ملك

بخش کاورو کارو کیاور یعنی استعدادی قدر ملک بخش ایلروایش وکوچ ویرر (مثنوی) اول استعداد جنت بایدت *
تا زجنب زندگانی زایدت) طفل نورا از شراب واز کباب * چه حلاوت وزقصور واز قباب * اولا جنته استعداد کرک تا کم
جنتدن سکا زندگانیلک طوغه جنته استعداد اعمال صالحه وافعال مرضیه ایله حاصل اولور جنت دار طیبین در پاک
وطیب اولمینلراندن کیرو قالور پس لازم اولور که بو دنیاده توبه وانابه ایله پاک وطیب اوله سن وعلم وعمل ایله انکا تحصیل
استعداد قیله سن تا جنتدن سکا حیات طیبه طوغه وجان وجنانکه زندگانیلک که طفل نوه شراب وکبابدن وقصور
وقبابدن نه حلاوت یعنی شراب وکبابدن وقصور وقبابدن یکی طوغمش اوغلنجغه حلاوت ولذت اولمز که انک بونلردن
حظ المغه وحلاوت بولمغه استعدادی یوقدر کذلک استعدادی اولمین کمسه لرهم جنتک شراب وکبابندن وقصور
وقبابندن حظ المغه ولذت بولمغه قادر اولمز (مثنوی) حد ندارد این مثل کم جو سخن * تو برو تحصیل استعداد کن
بهر استعداد تا اکنون نشست * شوق از حد رفت وآن نامد بدست * بو مثل حد طوتمز یعنی بو کونه امثال نهایت
قبول ایتمزبندن بو خصوصده سوز استمه سن یوری تحصیل استعداد ایله که استعدادسز بر کامل ومکمل صاحب دولته
واهل ولایته واصل اولان وانکله صحبت قیلاندن بهره بولمز ومستفید اولمز معرف شاهه ایتدی پادشاهم پس
بو شهزاده هم حضورشه یفکه کلمکه استعداد حاصل قیلمقدن اوتری شمدیه دلک اوتوردی آخر شوق وعشق حددن
کچدی واشتیاق تحمل مرتبه سندن تجاوز ایتدی واول استعداد اله کلمدی وحضورشه یفکه قابلیت حاصل
اولمدی (مثنوی) کفت استعداد هم از شه رسد * بی ز جان کی مستعد کردد جسد * لطفهای شه غمش را در نوشت
شد که صید شه کند او صید کشت * پادشاهه ایتدی استعداد هم شاهدن ایرشور جانسز جسد نجق مستعد اولور
کفتنک فاعلی شهزاده اولور شهزاده معرفه ایتدی استعداد هم شاهدن ایرشور زیرا شاه جان کبیدر روا که عاشق اولان
جسد کبیدر جانسز جسد استعداد بولمدیغی کبی عاشق دخی بی معشوق استعداد بولمز وقابلیت حاصل قیلمز پس
اول پادشاهک لطفلری انک غمنی دوردی وطی ایلدی اول شهزاده کندیکه اول پادشاهی صید ایلیه انکا صید اولدی
وانی شکار ایلک استرایکن کندی انکا شکار اولدی (مثنوی) هر که در اشکار چون تو صید شد * صید را نا کرده
قید او قید شد * هر که جویای امیری شد یقین * پیش از آن او در اسیری شد رهین * هر شول کمسه که آشکارده
سنک کبی صید اولدی صید قیدا یتمش ایکن او قید اولدی یعنی هر شول کمسه که سنک کبی شکاره صید اولدی
هنوز دخی کندی صیدنی مقید قیلمش وشکارنی الممش ایکن اول آولندی ومقید اولدی هر شول کمسه که
امیرلک طالبی اولدی بی شک اندن اول اسیرلکه رهین اولدی یعنی ریاست وامارت طالبی اولان کمسه یقین بودر که اندن
مقدم اسیرلکه مرهون اولدی واول مرتبه یه اله کتورمزدن اول نیجه زمان خدمتلر وعبودیتلر قیلدی
(مثنوی) عکس میدان نقش دیباجهٔ جهان * نام هر بندهٔ جهان خواجهٔ جهان * دیباجهٔ جهانک نقشنی عکس
بیل هر بندهٔ جهانک نامی خواجهٔ جهاندر یعنی دیباجهٔ جهانک نقشنی سن معکوس بیل کورکه هر جهان بنده سنک
نامی خواجهٔ جهاندر وهر جهان خواجه سنک نامی فقیر واسیردر (مثنوی) ای تن کژ فکرت معکوس رو * صد هزار
آزادرا کرده کرو * مدتی بکذار این حیلت پزی * چند دم پیش از اجل آزادزی * ورد رازادیت چون خر راه نیست
همچو دلوت سیر جز در چاه نیست * ای معکوس رو اولان کژ فکرت تن صد هزار آزادی کرو ایتمش تن یعنی ای فکر
واندیشه سی اکری اولان وعکسنه کیدن بدن ونیجه بیک آزاده اولان کمسه لری کندی یه مرهون ومقید قیلمش تن
بر مدت بو حیلت پزلکی ترک ایله نیجه دم اجلدن اول ازاده یرل یعنی صد هزار آزاده یی کندیسنه مرهون ومقید قیلان
کژ فکرت اولان بدن بو حیله وخدعه ایلمکی بر مدت ترک ایلیوب اولمزدن اول بر زمان دخی ازاده اسکله زندگانیلک ایله
واکر آزاده لکه سکا خر کبی یول یوق ایسه دلو کبی سکا چاهدن غیری سیر یوقدر یعنی اکر سن همیشه خر کبی بارکش اولوب
انتقال عالمی مرکب کبی چکمکدن خالی اولمز وازاده لک بولمز ایسک دلو کبی قویویه اشغی سیر ایلمکدن غیری سیر اولمز
کندکه همان اسفل سافلینه کیدنلردن وچاه طبیعتک دبنه دلک سیر ایدنلردن اولورسن (مثنوی) مدتی رو ترک جان من
بکو * رو حریفی دیکری جز من بجو * نوبت من شد مرا آزاد کن * دیکری را غیر من داماد کن * ای تن در کار ترک
من بکو * عمر من بردی کسی دیکر بجو * ای بدن بر مدت یوری بنم جانمک ترکن سویله وبر زمان بنی ترک ایله یوری بر دیکر
حریف بندن غیری طلب ایله بنم نوبتم تمام اولدی بنی ازاد ایله بر آخر کسه یی بندن غیری داماد ایله یعنی بندن غیری کندیکه
بر او نشانش بول وبر آخر حریف ومصاحب اله کتوروب انی کندیکه اسیر ایله وبنی ازاد قیل ای کار وکسبده اولان تن بنم
ترکمی سویله وای دار وکیره اشتغال ایلین بدن بندن فراغت ایله بنم عمرمی ابلندک وکندیکه هوادار ایتمکله ضایع ایتدک
یوری بر غیری کمسه یی دخی طلب ایله وانی دخی کندی صندوق مکریکه قویوب نیجه مدت حبس قیل شول بر جوحینک

عورتی کبی که بر نیجه حریفن ترک ایدوب بر قاضی صید ایلدی وانی کتوروب بر صندوق ایچره کیزلدیکه بو حکایه دن
انلرک احوالی معلوم اولور روزندن وجوحیدن وصندوقدن مراد هم نه ایدیکی عن قریب ظهوره کلور * مفتون شدن
قاضی بر زن جوحی ودر صندوق ماندن ونایب قاضی صندوق را خریدن باز سال دوم امدن زن جوحی بر امید بازی
پار سنه وکفتن قاضی که مرا ازاد کن وکسی دیکر را بجو * بو سرخ شریف قاضینک بر جوحینک عورتنه مفتون اولمسی
واول قاضینک صندوقده قالمسی وقاضینک نایبی اول صندوقی مر بوشیده المسی کیرو زن جوحینک ایکنجی سنه ده
کچن سنه ده ایلدیکی بازی ومکرلک امیدی اوزره قاضینک اوکنه کلمسی وقاضینک انکا بنی ازاد ایله ویوری بر غیری کمسه یی
طلب ایله دیمسنک بیاننده در (م ی) جوحی هر سالی ز درویشی بفن * رو بزن کردی که ای دلخواه زن * چون سلاحت
هست رو صیدی بکیر * تا بدوشانیم از صید تو شیر * قوس ابرو تیر غمزه دام کید * بهر چه دادت خدا از بهر صید *
رو بی مرغ شکرفی دام نه * دانه بنما لیک در خوردش مده * کام بنما وکن اورا تلخ کام * کی خورد دانه چو شد در حبس دام
جوحی هر بر ییلده درویشلکدن اوتری فن ایله جوحی مکار وحیله کار اولان کمسه یه دیرلر یعنی بر مکار وحیله کار کمسه
فقر واحتیاجدن اوتری هر بر ییلده فن وحیله ایله یوزنی کندی عورتنه ایلردی وتوجه ایدوب انکا بویله دیو سویلردی که ای
دلخواه زن وای کوکل مطلوبی اولان سیم تن چونکه سلاحک وآلات واسبابک واردر یوری بر صید طوت وبر انتفاع
حاصل اوله جق کمسه یی شکار ایت تا کم سنک صیدکدن بر سود صاغه وزوالدیغک شکاردن منتفع اوله وز وجلب
منافع قیله وز انا بر قوسی وغمزه تیرنی وکید ومکر دامنی خدای تعالی نیچون ویردی صید ایلمکدن اوتری پس سن
بو تیر غمزه کله وکمان ابرو کله ودام مکر وکید کله بر ابوقوشی صید ایله یوری بر اولو وعالی قوشدن اوتری دام قور اما دانه یی
کوستر لکن انکا دانه یی یمکلکه ویرمه انکا دانه یی لایق ویرمه دیمک هم وجه در ومقصودا انکا کندیکی بر شکار کوستر
تا اول سکا میل ایلسون ولیکن کندیکی انکا ایدرمه دیمک اولور بلکه کام کوستر وآنی تلخکام ایله یعنی کندیکی انکا حاصل
اولمش مراد کوستر وانک دماغنی تلخ ایله دانه یی بر قوش نجق یر دامک حبسنده اوله بلکه اول دامه دوشن قوش
دانه یمکدن بیزار اولوب کندینک خلاصی فکرنده اولور کذلک سن هم قوش شکار ایلیوب خانه یه کتوره بیلور ایسک
اول قوش بو دامه کرفتار اولدقدنصکره سندن حظ المغه وتمتع قیلمغه قادر اوله مز بلکه کندینک خلاصنه مشغول
اولور دیدی جوحیدن مراد بونده شیطان وشیطانک دوستی ویاری اولان انسان اولور که نسا شیطانک وشیطان
ولیسی اولان انسانک فخی کبیدر کما قال علیه الصلوة والسلام اتقوا الدنیا واتقوا النساء فان ابلیس طلاع رصاد
وما هو بشیء من فخوخه باوثق لصیده فی الاتقیاء من النساء رواه صاحب الفردوس عن معاذ (م ی) شد زن او نزد قاضی
درکاه * که مرا افغان ز شوی ده دله * قصه کوته کن که قاضی شد شکار * از مقال واز جمال آن نکار * کفت اندر
محکمه ست این غلغله * می نتانم فهم کردن این کله * کر بخلوت ایی ای سرو سهی * از ستمکاری شوشرحم دهی * القصه
اول جوحینک عورتی قاضینک قتنه کله وشکایت ایلمکده کندی بویله دیو که بکا ده دله اولان وهرجایلق قیلان
شوهردن افغان یعنی قاضینک قتنه کندی وکندی ارندن انکا شکایت ایتدی ودیدیکه بنم اون کوکلو اولان ارمدن
داد وفغان که انک بنمله معاشرتی یوقدر بلکه نیجه کمسه لره کوکل ویرمش وقلبنی بندن الوب غیریلره توزیع وتقسیم
قیلمشدر دیدی الحاصل اکرچه ظاهرا بنم ارم واردر ولیکن اول بنمله دکلدر وبکا میلی یوقدر دیمکی ایهام ایلدی قاضی
انک مرادنی بیلدی وفهم قیلدی امدی قصه یی کوتاه ایله که اول نکارک جمالندن ومقالندن اوتری قاضی شکار
اولدی یعنی قاضی انک شیرین مقالنی ایشدوب ودلپذیر اولان جمالنی نهانی مشاهده ایدوب انکا شکار اولدی
فی الحال تعلل وبهانه ایدوب انکا دیدی محکمه ایچره بو غلغله واردر بو شکایتی فهم ایلمکه قادر دکلم بو قدر کمسه لرک
غلغله ودمدمه سی بکا دغدغه ویرر سنک مرادکی وشکایتکی بوراده بر خوش فهم ایده مزم ای سرو سهی اکر
خلوتخانه یه کله سن وبکا اربکک ستمکارلغندن شرح ویره سن بن سکا مراد اک اوزره حکم ایلرم وسنک دعواکی
وسوزنی بر خوش دکارم دیدی (مثنوی) کفت خانهٔ تو ز هر نیک وبدی * باشد از بهر کله آمد شدی * اول زن ایتدی سنک
خانه کک هر بر نیک وبددن کله دن اوتری کلمکلک وکتمکلک اولور یعنی سنک اویکه هر بر نیک وبد دن شکایتدن اوتری
کلمکلک وکتمکلک اولور پس اول دخی غلغله دن خالی اولمز واندہ دخی خلوت بولنمز وبو مناسبتله نیجه فائده وحصه یه اتنه
شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) خانهٔ سر جمله پر سودا بود * صدر پر وسواس و پر غوغا بود * باقی اعضا ز فکر آسوده اند *
وان صدور از صادران فرسوده اند * خانهٔ سر جمله پر سودا اوله صدر پر وسواس و پر غوغا اولور یعنی باش اوی جمله سودا ایله
طلو اوله صدر وسواسله وغوغا ایله طلو اولور فی الحقیقه بر کمسه نک باشنده سودا اوله سه انک سینه سی کونا کون وسوسه لر
ودغدغه لر ایله طلو اولور اما باقی اعضا فکردن آسوده لردر اول صدور وصادرلردن فرسوده لردر صادر کلیجی معناسنه در

خانه سردن مرادی بر سبیل کنایه محکمه اولور وصدردن مرادی قاضینک اوی ودخی کندی اولور وباقی اعضادن مرادی
رعایا وسائر ناس اولور یعنی برکسه نک باش اوی پرسودا اولسه وغوغاله ایله طلو اولسه انک ماننده صدر اولان خانه سی
وسوسه وغوغادن خالی اولمز اما باقی اعضا وجوارح مثابه سنده اولان ناس اول فکرت وخیالدن آسوده لردر اما اول
صدورا کابر کابجیلردن وشاکی اولنجیلردن وعرض حاجت قیلنجیلردن خیالات سودایه محلی اولان سروسینه کبی
فرسوده لردر نته کم برکسه نک باشنده سودا اولسه انک خیالات فاسده سی انک سینه سنه وسوسه لر وغدغه لر کتورر
وکاوب کیدن خیالات سودایه دن انک خانه صدری فرسوده اکن باقی عضولری اول فکرت فاسده دن آسوده اولور
(مثنوی) در خزان وباد خوف حق گریز * ان شقایقهای پارین را بریز) این شقایق منع نو اشکوفهاست) که درخت دل
برای ان نماست * حق تعالینک خوفی یلنه وخزانه قاچ اول دلدرکی شقایقلری دوك بو شقایق یکی اشکوفه لرك
مانعیدر که کوکل درختی اول نمادن اوتریدر یعنی حق تبارك وتعالینک صفت جلالی خزان کبی افکار فاسده یی
دوکیجی وباد خوفی درخت دلده بتن اوراق خاطره یی ازاله ایدیجیدر پس کوکلده حاصل اولان افکار بیهوده یی ازاله
قیلمقدن اوتری حق تعالینک خزان قهرنه وباد خوفنه قاچوب التجا ایله اول دلدرکی شقایقلری دوك که مراد
اندن اسکی فکرلر وکهنه خاطره لردر انکیچون که بو مانند شقایق دیرینه وشکوفهای پارینه اولان افکار عشقه وخواطر
نادیده یکی فکرلرك وتازه خاطره لرك مانعیدر نته کم اسکی یپراقلر درخت اوزره یکی یپراقلری مانع اولور مادامکه
اسکی یپراقلر دوکلمیه یکی یپراقلر بتمز کذلك درخت دلدن دخی اسکی فکرلر دوکلمیه یکی فکرلر وتازه خاطره لر ظهوره کلمز
کوکل درختی بونشو ونمادن اوتریدر که اسکی فکرلری دوکه سن تا یکی فکرلر درخت دلده نشو ونما بوله (م ی) خویش را
در خواب کن زین افتکار * سر ز زیر خواب در یقظت برار * همچو ان اصحاب کهف ای خواجه زود * رو بایقاظا که
تحسبهم رقود * کندیکی بو افتکاردن خوابده ایله باشکی زیر خوابدن اویانقلغه کتور چن برکسه سودا وی اولان
خیالات فاسده یه مبتلا اولسه اولدمکه اویوسه اول خیالات وافکاردن قورتلورسن هم ای نفسانی اولان خیالاته
وشهوانی اولان خواطر وافکاره مبتلا اولان کمسه بو افکاردن قورتلمق استرایسك کندیکی غافل ایله وبو کونه فکرلردن
اویواندنصکره بو اویقوالتندن باشکی بیدار دل اولمغه یوقر وکتور تا یقظه تام حاصل اولدقده بیهوده اولان افکار
وخیالاتدن کندیکی آزاد اولمش کوره سن ای خواجه علی الفور اول اصحاب کهف کبی ایقاظله کیت سن بونلری رقود
ظن ایلرسن رقود راقدلك جمعیدر راقد اویویجی دیمکدر بو آیتك تفسیری جلد اولده اوله قریب متابعت کردن نصارا
باوزیر سر خنده (حال عارف این بود بی خواب هم) بیتنك شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنسه یعنی اصحاب کهف
کبی ای خواجه سن هم علی الفور اویوب افکار نفسانیه دن قورتل ناس سنی انلر کبی ایقاظ ظن ایلسون اما سن
راقدلردن اول ودنیادن کوز یومان اصحاب دل مرتبه سنی بول (مثنوی) گفت قاضی ای صنم معمول چیست * گفت
خانه این کنیزك بس تهیست * خصم در ده رفت وحارس نیز نیست * بهر خلوت سخت نیکو مسکنیست * امشب
ار امکان بود انجا بیا * کار شب بی سمعه است وبی ریا * جمله جاسوسان ز خمر خواب مست * زنگی شب جمله را
گردن زدست * خواند بر قاضی فسونهای عجب * ان شکرلب وانگهانی از چه لب * قاضی اول محبوبه یه ایتدی
ای صنم معمول ندر یعنی بن عالم معمول اولان نه کاردردی کورملم دیدی اول محبوبه مکاره بو کنیزکك خانه سی چوق
تهیدر دیدی یعنی بو جاریه نك اوی زیاده خالیدر خصم کویه کتدی وحارس وپاسبان دخی یوقدر خصمدن مراد کندینك
شوهری اولان جوحیدر بو جاریه نك خانه سی خلوتدن اوتری زیاده نیکو برمسکندر بو کیجه اکر امکان اولورسه وفرصت
ال ویررسه اول جای معهوده کل زیرا کیجه نك کاری بی سمعه وبی ریادر کمسه انی کورمز وکمسه انی اشتمز انکیچون کیجه ایله
اولان عمل مقبول ومستحب دراکر عامل اولورسك کیجه ایله عمل ایله جمله جاسوسلر خواب خمرندن مست درر زنکی شب
جمله جاسوسلرك بوینونی اورمشدر وانلری میت کبی نایم قیلمشدر وانلرك هر بریسی شراب خوابی ایچوب کندیدن
بیخود مست وبیخود ولایعقل یاتوب قالمشدر واندنصکره نه لب دن یعنی اول شکرلب اولان مکاره وفتانه قاضی اوزره
برلب شریندن افسونلر اوقودیکه اول لب ودهانك وصفی بیانه کلمز وانك سحر افرینلکی وخدعه سازلغی تعبیر وتحریره
صغمز دیمك اولور (م ی) چند با آدم بلیس افسانه کرد * چون حوا گفتش بخور انگاه خورد * اولین خون در جهان
ظلم وداد * از کف قابیل بهر زن فتاد * ابلیس آدم علیه السلام حضرتلرینه نیجه کره افسانه ایتدی چونکم حوا اکا
بو شجره کندمدن یه دیدی اندنصکره یدی پس عورتك مکری شیطانك مکرندن اقوی وشیطانك مکری نسوانك
کیدندن ومکرندن ضعیف اولدی نته کم حق تعالی حضرتلری (ان کید الشیطان کان ضعیفا) دیدی ونسوان
حقنده (ان کیدکن عظیم) بیوردی نته کم بو آیتلرك تفسیری جلد رابعك اولنه قریب زن صوفی شرحنده مرور ایلدی

بوجهان

بو جهان ظلمده ودادده اول اولان قان قابیلك کفندن زندن اوتری واقع اولدی یعنی بو ظلم وداد جهانده ابتدا قان
ایلمکه واقع اولدی قابیل قرنداشی هابیلی قتل قیلدی زندن اوتری اولدی (مثنوی) نوح چون بر تابه بریان ساختی
واهله بر تابه سنگ انداختی * مکر زن بر کار او چیره شدی * آب صاف وعظ او تیره شدی * قوم را پیغام کردی از نهان
که نگه دارید دین زین گمرهان * نوح علیه السلام حضرتلری چونکم تابه اوزره بریان دوزیدی یعنی آتش وعظ
ونصیحتله خام اولان کوکلی تابه شریعت اوزره بریان ایدوب پشوریدی واهله تابه اوزره طعن وملامت طاشنی آتاردی
وانك دوزدیکنی بوزرایدی پخته ایلمکه قریب ایلدیکنی ناپخته وخام ایلردی واهله حضرت نوح علیه السلامك خاتوننك
اسمیدر که کافره وخاینه ایدی یعنی هر بارکه حضرت نوح علیه السلام کافرلری دینه دعوت ایدوب وعظ ونصیحت
اتشیله انلرك خام اولان کوکللرنی پخته ایلمکه قریب ایلیدی فی الحال واهله اول کافرلره ال التندن خبرلر کوندروب
طعن وملامتلر ایلردی وفتنه انکیز ومکر آمیز سوزلر سویلردی اول زنك مکری انك کاری اوزره چیره اولوردی وغلبه
قیلوردی اول نوحك آب صافی کبی اولان وعظی تیره اولوردی کافرلر اول زنك مکر وفسادنی کرچك صانوب حضرت
نوح علیه السلامك آب صافی کبی اولان وعظنی تیره کوروب انی استماع ایلمکدن قاچرلردی اول خاینه وکافره
مدعو اولان قومه نهاندن پیغام ایلر وال التندن کیزلو سوزلر سویلردی که بو کمراهلردن دینکزی نکاه طوتك وحفظ
ایدك انك کمراهلردن مرادی حضرت نوح وحضرت نوحه تابع اولان مؤمنلر ایدی نته کم حق تعالی بونك قصه سندن
سوره تحریمده خبر ویروب بیورر (ضرب الله مثلا للذین کفروا امرأت نوح وامرأت لوط کانتا تحت عبدین من
عبادنا صالحین فخانتاهما فلم یغنیا عنهما من الله شیئا وقیل ادخلا النار مع الداخلین) بو آیتك تفسیری وبونك
قصه سی بو جلدك اواسطنه قریب حسن خرقانی حضرتلرینك حکایه سنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه (رفتن قاضی
بخانه زن جوحی وحلقه زدن جوحی تند بخشم بر در و گریختن قاضی در صندوق (م ی) مکر زن پایان ندارد رفت شب
قاضی زیرك سوی زن بهر طرب * زن دو شمع ونقل مجلس راست کرد * گفت ما مستیم بی این آب خورد * اندر ان دم
جوحی آمد در بزد * جست قاضی مهربی تا در خزد * غیر صندوقی ندید او خلوتی * رفت در صندوق از خوف آن فتی
زنك مکری نهایت طوتمز حاصل کلام کیجه قاضی زیرك زن طرفنه یاب یاب حرکتدن اوتری کتدی واهسته آهسته
اکا واروب کلمکدن اوتری اول فتانه طرفنه کیجه ایله سیر ایتدی دب آهسته آهسته حرکت ایتمکه دیرلر اول زن ایکی شمع
ونقل مجلس راست ایتدی وبر مجلس بزه یوب ایکی دانه شمع مهیا قیلدی قاضی انی کوروب دیدی بز بو ایچوردسز
مست ایز یعنی بز بو منهل ومشربسزسنك وصالك شرابنك سرخوش وسرمستی یز بونلره نه حاجت وار ایدی دیدی بونلرا
بو مکالمه ده ایکن جوحی قپویه کلدی وقپویی اوردی قاضی بر مفر ومهرب استدی تا اکا صوووبه وکیده وکندیی انده
مستور ومختفی ایده خانه ایچره اول قاضی بر صندوقدن غیری بر خلوت کورمدی یعنی بر صندوقدن غیری نهان اولجق
بر خالی بر بولمدی وکورمدی آخر خوفندن اول فتی صندوق ایچره کتدی وکندیسنی انده پنهان ومختفی ایتدی (مثنوی
اندر آمد جوحی وگفت ای حریف * ای وبالم در ربیع ودر خریف * من چه دارم که فدایت نیست آن * که زمن فریاد داری
هر زمان * بر لب خشکم گشادستی زبان * گاه مفلس خوانیم که قلتبان * این دو علت گر بود ای جان مرا * آن یکی
از تست ودیگر از خدا * زن قپویی آچدی وجوحی خانه ایچره کلوب وعورتنه خطاب ایدوب ای حریف ای ربیع
وخریف موسملرنده بنم وبالم وباعث سوء حالم دیدی ای زن پرفتن بن نه طوتارم که اول سکا فدا اولمیه که بندن هر زمان
اکا بو کا فریاد وفغان طوترسن وبیوکه وکوچکه واروب بندن شکایت ایدرسن بنم لب خشکم اوزره زبان اچمشسندر
یعنی بنم سکا دلم واغزم یوق ایکن ودوداقلرم رطب ویابس اولان کلامدن قوری ایکن سن بکا اغزاچش ودل
اوزاتمشسندر کاه مفلس اوقورسن وکاهی کیدی دیرسن قلتبان دیوث معناسنه در یعنی ایکیده برده بکا زبان دراز
اولوب کاه مفلس دیرسن وکاهی بزه قلتبان دیو طعن ایلرسن ای جان اکر فرضی بو ایکی علت بنده اولسه اول بریسی
سندن وبریسی خداندر یعنی کیدیلك سندن ومفلسلك خداندر دیدی (م ی) من چه دارم غیر ان صندوق کان
هست مایه تهمت وپایه گمان * خلق پندارند زردارم درون * صله وا گیرند از من زین ظنون * صورت صندوق بس
زیباست لیك * از عروض وسیم وزر خالیست نیك * چون تن زراق خوب وبس وقار * اندران سله نیابی غیر مار) بن اول
صندوقدن غیری نه طوترم که اول صندوق مایه تهمت وپایه ظن وکماندر اکثر خلق ظن ایدرلر که انك ایچنده بن التون
طوترم بو ظنوندن اوتری بندن صله وعطایی کیرو طوترلر اکرچه صورت صندوقی چوق زیبادر ولیکن عروضدن
وسیم وزردن زیاده خالیدر بینك بونده زیاده معناسنه در برم صندوق زراق اولان کمسه نك تنی وصورتی کبی صورتا
خوب وچوق باوقاردر اما اول سله ایچره مور ومار دن غیری برنسنه بوله مزسن واول صندوق ایچره منتفع اوله جق

برشیٔ كوره مز سن دیدی (مثنوی) من برم صندوق را فرداپكو * پس بسوزم درمیان چارسو * تا ببینند مؤمن وكبر
وجهود * كه درین صندوق جز لعنت نبود * كفت زن هی در كذر ای مرد ازین * خورد سوكند آن كه نكنم جز چنین *
جوحی ایندی امدی بن بارین بو صندوقی محله جانبنه ایلتورم پس چارسو اورتاسنده بن انی یاقرم تاكم مؤمن وكبر
وجهود وسائر طایفه كوره لر كه بو محل تهمت اولان صندوق ایچره لعنتدن غیری نسنه اولمدی بلكه بو صندوقلق محل
تهمت ومكان لعنت اولدیغنی بیله لر اندنصكره بزه مرحمت قیله لر دیدی زن اره ایندی ای مرد هی بوندن كچ بیلرسن
ونه بیانه سویلرسن قو بر صندوقده برنده طورسون دیدی اول جوحی سوكند ایچدی بویله دیو كه بن بونك كبیدن غیری
ایلزم لابد ایده جكم بو دیدیكم كبی دردیدی (مثنوی) از پكه حمال آورد او چو باد * زود آن صندوق بر پشتش نهاد *
اندران صندوق قاضی از نكال * بانك میزد كای حمال وای حمال * كردان حمال راست وچپ نظر * كز چه رو
درمیرسد بانك وخبر * هاتفست این داعی من ای عجب * یا پری ام میكند پنهان طلب * اول جوحی اركندن باد كبی
فوری واروب حمال كتوردی علی الفور اول صندوقی اول حمالك ارقه سنه قودی اول صندوق ایچره قاضی نكال
وعذاب خوفندن بانك اوردی بویله دیو كه ای حمال وای حمال قورقومندن ای حمال ای حمال دیو صندوق ایچندن اول
مبتلا حماله خطاب ایتدی اول حمال چونكم بو ندایی وصدایی اشتدی صاغه وصوله نظر ایتدی كه نه یوزدن بانك
وخبر ایرشور یعنی بو صیت وصدا عجبا نكانه یوزدن ونه جهتدن كلوردیو اطرافه باقدی وشبهه یه دوشوب ای عجب
بو بنی داعی اولان هاتفمیدر یا خود كیزلو بنی بر پری طلب ایلر یا بنی عجب بونه صدادر كه بكا خطاب ایلر وای حمال دیو
آهسته آهسته سویلر بنم باغمره خود برادم بوقدر دیوب دردمند حمال شبهه لره دوشوب متحیر اولدی (م ی) چون پیاپی
كشت این آواز ویش) كفت هاتف نیست باز آمد بخویش) عاقبت دانست كان بانك وفغان) بد ز صندوق وكسی در روی
نهان) چونكم بو آواز زیاده پیاپی اولدی وصندوق ایچندن بری بری اوزره علی التوالی اول صدا ظهوره كلدی اول حمال
كیرو كندی یه كلدی وعقلنی باشنه جمع قیلوب بو هاتف دكلدر دیدی عاقبت بیلدی كه اول بانك وفغان صندوقدن ایدی
وبر كسه اندنهان اندروا وسوز صندوق ایچره نهان اولان كسه نكدر (م ی) عاشقی كو در غم معشوق رفت * كرچه
كیرونست در صندوق رفت) عمر در صندوق برد از اندهان) جز كه صندوقی نبیند در جهان) آن سری كه نیست فوق
آسمان * از هوس او را دران صندوق دان) چون ز صندوق بدن بیرون رود) او ز كوری سوی كوری میشود * كذلك
بر عاشق كه او معشوق مجازی غمندن كتدی وانك دردو المنه كندوبی حبس ایتدی اكرچه او بحسب الظاهر صندوقدن
بیرونده معنیده صندوقه كتدی وكندیسنی اول معشوق مجازینك غم وغصه سی ایچره حبس ایتدی عمری صندوق
غم ایچره اندوهلردن ایلتدی وغصه لردن ضایع ایتدی اول كسه جهانده بر صندوقدن غیری نسنه كورمز یعنی
بو جهانده صندوق ایچره قلان وغم وغصه یه كرفتار اولوب غیری نسنه كورمین كسه كبی اول دخی غم صندوقنك ایچنده
قالوب جهان كوزنه كورنمز اول بر باشكه فوق آسمانده اولمیه وكندیسنی بو مجازی اولان محبوبلردن آزاد قیلمیه هوا
وهوسدن سن انی اول معنوی اولان صندوقده بیل كه اول هم معنیده بر صندوق ایچره محبوس اولمشدر چونكم بدن
صندوقندن اول كسه بیرون كیده اول كسه بر كوردن بر كور جانبنه ناقل اولور یعنی بو دنیاده بو بدن صندوقی ایچره
مجازی اولان شیلردن اوتری غم والمده قلان كسه چونكم بو ماتند كور مظلم اولان جسد قبرندن طشره كیده بر آخر
قبره كیررواندە محبوس اولور وروشنالك بولمیوب حشره دك انك دبنده قالور (مثنوی) این سخن پایان ندارد قاضیش
كفت ای حمال وای صندوق كش * از من آكه كن درون محكمه * نائبم را زود تر با این همه * تا خرد این را بزر زین بی خرد
همچنین بسته بخانه ما برد * الحاصل بو سوز نهایت طوتمز قاضی اول حماله ای حمال وای صندوق كش دیدی
وار درون محكمه ده بنم نائبمه زود تر بو دوكلی حالمله بیله بندن اكاه ایله ونائبمه بنم احوالمی خفیة بربر سویله تاكم بو بی خرددن
التون ایله بنی بو بخیلین بسته وسر پوشیده بزی اوعزه ایلتمه كسه حالمزه واقف اولمیه واغیار سرمزه شعور بولمیه كرم ایله
بو مصلحتی صندوقی قودقدنصكره فی الحال واروب اداایله دیدی (مثنوی) ای خدا بكمار قومی روحمند * تا ز صندوق بدن
مان وا خرند * خلق را از بند صندوق فسون * كه خرد جز انبیا ومرسلون * ای خدا بزه هم بر روحمند اولان قومی
حواله ایله تاكم بدن صندوقندن بزی كیرو اله لر وحبسخانه تندن بزی خلاص ایدوب قورتره لر خلق عالمی افسون وحیله
صندوقندن انبیا ومرسلون علیهم السلامدن غیری كیم الور یعنی خلق عالمی افسون وحیله صندوقی اولان بدن
بندندن وتن قیدندن انبیا ومرسلوندن غیری كسه المز وبونلری بو حبسدن ازاد ایلمكه انلردن غیری كسه قادر اولمز (م ی)
از هزاران یك كسی خوش منظرست * كه بداند كو بصندوق اندرست * او جهان را دیده باشد پیش ازان
تا بدان ضد این ضدش كردد عیان * زین سبب كه علم ضاله مؤمنست * عارف ضالهٔ خودست وموقنست * نیجه

بوزیلك كسه دن بر كسه خوش منظردر كه بیلور كه او صندوق ایچره دریعنی بو خلق عالمك نیجه یوز بیكندن بریسی كه
خوش منظردر كندینك صندوق ایچره اولدیغنی انجق او بیلور واندن غیریسی كندینك صندوق ایچره محبوس
اولدیغندن بیخبر اولور اول خوش منظر كندینك صندوق بدن ایچره محبوس ومقید اولدیغنی اول واسطه ایله بیلور كه
اوروشنالك جهانی وآزاده لك عالمنی اندن اول كورمش اولدی وبو بدن صندوقنه كرفتار كلمزدن مقدم اول عالمی
مشاهده ومعاینه ایلمش كادی حتی اول ضده بو ضدا كاعیان اولور (الاشیاء تنكشف باضدادها) موجبنجه
هرشیٔ كندینك ضدیله ظهوره كلور اول عالم ارواحده اولان وسعتی وآزاده لكی وحضور وسروری اول خوش منظر
اكر بو بدن صندوقنه كلمزدن مقدم كورمیه یدی بو بدن صندوقنی اول نه مرتبه تنك وتاریك اولدیغنی سائر عوام ناس كبی
بیلمزدی وبو بدن صندوقنه محبوس اولوب كندیلرینك محبوس ومقید اولدیغنی فرق وتمیز ایلمین طائفه كبی اول هم
كندینك محبوس ومقید اولدیغنی فرق وتمیز قیلمزدی بلكه همان بو بدن عالمنه انیس اولوب والفت قیلوب اول عالمك
طالبی وراغبی اولمزدی بو سببدن ضالهٔ مؤمن كندینك ضاله سنه عارف وموقندرتاكم حضرت نبی علیه السلام
الحكمة ضالة المؤمن فحیث وجدها فهو احق بها) بیوردی البتة هركس یتوكنی طالب اولوب وهرقنده كندی
یتوكنی بولسه انی بیلورو اكا احق اولور مؤمن هم عالم معنانك علمنی ومشاهده سنی یتورمشدر انك طالبی اولوروانی
یتوردیكنی بیلورو هرنه یرده بولسه اكا احق اولور بو حدیث شریفك شرحی ایكنجی دفترك آخرنه قریب مرور ایلمشدر
انده طلب اولنه (مثنوی) انكه هركز روز نیكو خود ندید * او درین ادبار كی خواهد طپید * یا بطفلی در اسیری اوفتاد
یا خود از اول زما در بنده زاد * ذوق آزادی ندیده جان او * هست صندوق صور میدان او * دائما محبوس عقلش در صور
از قفص اندر قفص دارد كذر * منفذش نی از قفص سوی علی * در قفصها میرود از جا بجا * اول كسه كه هركز ایو كونی
كورمدی ونیجه زمان سعادت وراحت اوزره عیش ونوش سورمدی اوكسه بو ادبارده نچن طابر ومضطرب اولور
مقدما ایو كون كورمین كسه بویله بر ادباره ونحوسته دوشسه كندوبی سعادتده صانوب مضطر اولمز وخلاص ایچون
همت وحركت قیلمز یا خود بر كسه فی المثل اوغلنجقلق حالنده اسیر اكه دوشسه یا خود آنادن اول اسیر وبنده طوغسه
وبنده زاده اولسه انك جانی آزادلك ذوقنی كورمش وحریت صفاسنی سورمشدر پس بو صور صندوقی انك میدانیدر واول
صورت حبسندن خلاص اوله مز وخلاص اولمغی دخی استمز بلكه انك عقلی صورتلر صندوقنده دائما محبوس ومقیددر
قفصدن قفص ایچره كذر طوتر یعنی اكر بر قفصدن قورتلسه بر آخر قفص ایچره كذر قیلوب انده قرار ایلر ومقصود لابد
بر صورت قفصنه كرفتار اولمقدن خلاص اولسه بر آخر صورتنه كرفتار اولور وانك محبتندن وغمندن محبوس قالور انك
علی جانبنه منفذی یوق وعالم بالایه دخول ونفوذا یتمكه اكا بر طریق یوقدر انكیچون قفصلر ایچره جابجا كیدر وبو صورت
صندوقلرینك برندن چقوب برینه كیررو عالم اعلی طالبی اولمیوب بو عالم صورتده محبوس ومقید قالور (مثنوی)
در نبی ان استطعتم فانفذوا) این سخن با جن وانس آمد زهو) كفت منفذ نیست از كردونتان) جز بسلطان ووحی آسمان
قرآن عظیمده ان استطعتم فانفذوا بو سوز هویت الهیدن جن وانسه خطاب اولمغله كلدی یعنی ای جماعت ثقلین
اكر سز جوانب سماوات وارضدن خروج ونفوذه قادر ایسه كز نفوذ ایلیك سز اقطار سماوات وارضدن نفوذ ایلمكه
قادر دكلسز مكر كه قوت الهیه ایله دیدی وای جن وانس سزه كردوندن منفذ یوقدر الا وحی آسمانله وسلطانله بیوردی
روحی آسمانی ایله سلطان الهیدن غیری بر كسه بو آسمان وزمینك حبسندن وخوفندن خروج ونفوذ ایلمكه
قادر اوله مز بو آیت كریمه نك تفسیری جلد اولده داستان بیرچنكی سرخنده (معشر الجن سورهٔ رحمان بخوان) بیتنك
شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه (مثنوی) كر ز صندوقی بصندوقی رود * او سمائی نیست صندوقی بود)
فرجهٔ صندوق نو نو مسكرست * در نیابد كو بصندوق اندرست (كرنشد غره بدین صندوقها * همچو قاضی جوید
اطلاق ورها * اكر بر اهل صورت بر صندوقدن بر صندوقه كیده وبر صورتی قویوب بر آخر صورتنه میل ومحبت ایده
اوكسه سمائی وعلوی دكلدر صندوق سفلیدر صندوق صورتك نو نو فرجه سی مسكردر یعنی بر صورتدن فتح باب اولمق
وبر نقشدن كشاده لك كلمك انسانه مستلك ویریجی وسرخوش ایدیجیدر حتی بیلمز وادراك قیلمز كه اول صندوق
ایچره در اول فرجه لره فریفته اولدیغندن وانلردن كندویه حظ وكشاده لك كلدیككندن كندینك حبسده
اولدیغنی فراموش ایدوب صندوق طبیعت ایچره اولدیغنی بیلمز اكر بو صورت صندوقلرینه اول كسه مغرور
اولمیدی قاضی كبی اطلاق ورها استردی قاضی اول صندوقه مغرور اولمیوب وانكله الفت وانسیت قیلمیوب
كندینك مرتبه سنه ومنصبنه عالم اولدیغندن اوتری اول صندوقدن خلاص اولمغی ونجات بولمغی استدی پس
بر كسه دخی بو صورت صندوقلرینه اكر مغرور اولمسه وانكله الفت وانسیت قیلمسه اندن خلاص اولمغی استر ونجات

بولمغه‌سی ایلردی * مثنوی * آنکه داند این نشانش ان شناس * کو نباشد بی فغان و بی هراس) همچو قاضی باشد
اودرار تعاد * کی براید یکدمی از جانش شاد * اول کسه که بونك علامت ونشانی اول فهم ایلیه که فغانسز وهراسسز
اولمز لابد خوفده وفغان ولرزه‌ده اولور قاضی کبی ارتعاد وارتعاشده اولور وخائف اولوب لرزه واضطرابلر قیلور انك
جانه‌دن بردم شادلك نجن کاور مادامکه اول حبسدن آزاده اولمیه انك جانی شاد اولمز واو حبس ایچنده ایکن اندن
سرور وخنده ظهوره کلمز بلکه اغلق وابکلمك والهی بنی بو حبس وقیددن ازاد ایله دیو دعا ونیاز ایلمك ظهوره کاور) آمدن
نایب قاضی میان بازار وخریداری کردن صندوق را از جوحی (مثنوی) نایب آمد گفت صندوقت بچند * گفت نهصد
بیشتر زر می دهند * من نمی آیم فروتر از هزار * گر خریداری گشا کیسه بیار * گفت شرمی دارای کوته نمد * قیمت
صندوق خود پیدا بود * گفت بی رؤیت شری خود فاسدست * بیع ما زیر گلیم این راست نیست * بر گشایم گر نمی ارزد
مخر * تا نباشد بر تو حیفی ای پدر) گفت ای ستار بر مگشای راز * سر ببسته می خرم با من بساز) چونکم حمال صندوقی
دویوب فوری واردی نایبه کیزلوجه خبر ویردی نائب اول محله کلدی جوحی‌یه سنك صندوقك نیجه‌یه دردیدی جوحی
اکا ایتدی طقوز یوزدن زیاده‌رك التون ویررلر امابن بیکدن آشغی ایلمزم بیك التون دیوب طورورم اگر سن خریدار ایسك
کیسه‌یی آچ کتور یعنی اگر سن بو صندوقه مشتری ایسه‌ك کتور کیسه‌یی آچ وبیك التون ویروب بونی آل دیدی نائب
اکا ایتدی ای کوته نمد بر شرم طوت یعنی ای فقیر ومحتاج بر حیا ایت صندوقك قیمتی خود پیدا ر ظاهردر بونك سن نه سنه
بیك التون استرسن دیدی کوته نمد فقیر دیمکدن کنایه‌در چونکم جوحی نائبدن بو سوزی اشتدی اکا ایتدی ای افندی بی
رؤیت بیع وشری خود شرعده فاسددر بزم بیعمز کلیم التنده بو راست دکلدر بلکه بایع مشتری اولان کمسه‌یه صاتدیغی
متاعی آچوب کوسترمك کرك انك شرعیسی بودر بو صندوقی اچایم ایچنده اولان یادکار اگر بیك التونه دکمز ایسه المه تاکم
ای پدر سنك اوزریکه بر حیف اولمیه وسکا غبن فاحش کلمیه چونکم نائب بو سوزی اشتدی ایتدی ای ستار رازی اچمه
سر بسته الورم بنمله دوزل بو سوز باطنا حضرت حقه وظاهرا اکادر یعنی فاعل حقیقی اولان ستار العیوب حضرتلرینه
مناجات ایدوب ای ستار العیوب سر ورازی اچمه بن بونی سر پوشیده الورم بکا معاونت قیل دیدی وظاهرا اول جوحی‌یه
ای مبالغه ایله ستر ایدیجی بو محله کلنجه‌یه دك بو صندوقك ایچنده اولانك حالنی ورازنی ستر ایلدك شمدی انك رازنی اچمه بن
بونی باشی باغلو الورم بنمله دوزل وبکا موافقت ایله دیدی (م ی) ستر کن تا بر تو ستاری کنند * تا نبینی ایمنی بر کس مخند
ستر ایله تا سنك اوزریکه ستارلك ایلیه‌لر (ان الله ستار یحب الستر) بیورلمشدر حق تعالی ستر عیوب ایلین بنده‌لرنی
سور مادامکه ایمنلك مقامنی کورمیه‌سن کمسه‌یه کولمه وبر کمسه‌نی عیبده کوروب انی تعییب وتعییر قیلمه زیرا حضرت
نبی علیه السلام (من عیر اخاه بذنب لم یمت حتی یعمله) بیورمشدر وبو حدیثی معاذ رضی الله عنه حضرتلری روایت
قیلمشدر مؤمنه لازم اولان بودر که بر کمسه‌یی بر ذنبه وعیبه مبتلا اولمش کورسه استغفار واستعاذه ایدوب حق تعالی‌یه
اندن استعاذه ایلیه (م ی) پس درین صندوق چون تو مانده‌اند * خویش را اندر بلا بنشانده‌اند * آنچه بر تو خواهی
ان باشد پسند) بر دگر کس آن کن از رنج و گزند * بو صندوق ایچره سنك کبی چوق کمسه‌لر قالمشلردر کندیلرینی بلا ایچره
نصب ایتمشلردر وبر مکره دوشوب درد ومحن باجغینه باتمشلردر پس اول نسنه‌یی که سنك اوزریکه استرسن اول سکا
پسند اوله ومقبول کله غیری کمسنه‌لره رنجدن وضرردن هرنه ایسه انی ایله زیرا کمسه کندو نفسی ایچون سودیکنی
ومراد ایلدیکنی بر آخر برادری ایچون استمسه اول کمسه مؤمن اولمز (کما قال علیه الصلوة والسلام لا یؤمن احدکم حتی
یحب لاخیه ما یحب لنفسه) رواه انس رضی الله عنه اتفاقا علی الروایة عنه (مثنوی) زانکه بر مرصاد حق واندر کمین
می دهد پاداش پیش از یوم دین * زیرا که حق تعالی مرصاد اوزره وکمینده در یوم دیندن اول پاداش ویرر نته‌کم سورۀ
فجرده (ان ربك لبالمرصاد) بیوردی بو آیتك تفسیری جلد خامسك اواخرنه قریب عزم کردن شاه سر خنده مرور ایلدی
انده طلب اولنه یعنی حق تعالی فی المثل کمینده اولان کمسه کبی قوللرنی کوزدیجیدر یوم جزادن اول هم استرسه عملك
جزاسنی ویرر روایتده بکك فعلك سکا محصولنی ایر کورر (مثنوی) آن عظیم العرش عرش او محیط * تخت دادش بر همه
جانها بسیط * گوشه عرشش بتو پیوسته است * هین مجنبان جز بدین و داد دست * اول عظیم العرش که انك عرشی
محیطدر انك دادی تختی دوکلی جانلر اوزره بسیطدر تخت کبر تایله داده مضاف اوقنور انك عرشنك کوشه‌سی سکا
اولشمشدر اکاه اول دین وداددن غیری ایله الکی تحریك ایتمه عرش سر پرده برلسان شرعده فلك اطلسه دیرلر وعند المشایخ
هر شیئنك اعلاسی طرفنه عرش تعبیر ایدرلر هر شیئنك اعلاسی طرفی انك ملکوتیدر ولهذا قلب المؤمن عرش الله
دینمشدر وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که اول عظیم العرش اولان پادشاه لم یزل که انك عرشی جمیع اشیایی محیط اولمشدر
انك داد وعدالتی تختی دوکلی جانلر اوزره دوشمش وجمیع ارواحه شامل اولمشدر اول پادشاهك عرشنك بر کوشه‌سی

هم سکا اولشمشدر که سنك عقل وروحك انك عرشی کبی اولمش وحق تعالی اکا استوا واستیلا قیلمشدر زنهار عدالت
ودیندن غیری ایله الکی تحریك ایتمه زیرا (کما تدین تدان) موجبنجه هرنه ایشلرسك اکا کوره جزا اولنورسن (م ی) بو مراقب
باش بر احوال خویش * نوش بین در داد وبعد از ظلم نیش * ای جوحی سن کندی احوالك اوزره مراقب اول دادده
نوش وظلمدن صکره نیش کور یعنی نائب جوحی‌یه خطاب ایدوب دیدی ای جوحی سن هم امین اولمه بلکه کندی
احوالك اوزره مراقب اول عدلدن صکره نوش وظلمدن صکره نیش کور اگر سن شمدی کشف استار ایدوب ظلم ایلرسك
سنی دخی رسوای ایدرلر اگر ستر ایدوب عدالت ایلر ایسك سنك دخی عیبکی ستر ایدرلر دیدی (م ی) گفت آری اینچه کردم
استمست * لیك هم می دان که بادی اظلمست * گفت نائب یك بیك ما بادئیم * با سواد وجه اندر شادئیم * همچو زنگی
کو بود شادان خوش) او نبیند غیر آن بیند رخش) جوحی نائبه ایتدی بلی بو نسنه‌یی که ایتدم ظاهرا استمدر لیکن بونی
هم بیل که بادی اظلمدر بو فعله خود ابتدا بو صندوق ایچره اولان بادی وباعث اولمشدر وبنم بولداشمه تعرض قیلمشدر اول
اظلم اولور نائب اکا ایتدی اگر نظر اولنسه بز بر بر بادی یز یعنی اعتبار ایله اگر اول بر کاره بادی اولدی ایسه بر کاره دخی
سن بادیسن پس بز بر بر بادی اولمقدن خالی دکلز لیکن سواد وجه ایله شاد ایلکده یز کندی یوزیمز قاره‌سن
کورمیوب کندیمزی سپید ظن ایلیوب شاد اولورز وغیرك سیاهرو اولدیغن کوروب اکا طعن ودق قیلورز شول
بر زنکی عرب کبی که اول شادان وخوش اولور او کندینك سواد وجهنی کورمز انك یوزنی غیریسی کورر پس یوناس
اکثر بویله‌در کندی قباحت وعیبنی کورمیوب غیرك عیبنی کورر وغیریلر دخی آنك عیبنی کورر (مثنوی) ماجرا
بسیار شد در من یزید * داد صد دینار وان از وی خرید * حاصل کلام بیع من یزیدده ماجرا چوق اولدی واول صندوقی
اول جوحینك الندن نائب النجه‌یه دك ایکیسنك ما بینده چوق قیل وقال ظهوره کلدی آخر الامر اکا یوز التون
ویردی واول صندوقی اندن الدی (مثنوی) هر دمی صندوقیء ای بد پسند * هاتفان وغیبیانت می خرند
ای بد پسند هر بردم صندوقیسن هاتفلر وغیبیلر سنی الورلر یعنی ای بدلکی بکنیجی وقبول ایدیجی کمسه اگر نظر ایلسك
هر بردمده سن هم بر بلا وغم صندوقنه منسوب ومبتلاسن سنی اول بلا صندوقندن عالم غیبه منسوب اولنلر وهاتفلر
صاتون الورلر وآزاد قیلورلر * در تفسیر این خبر که مصطفی علیه الصلوة والسلام فرمود من کنت مولاه فعلی مولاه
تا منافقان طعنه زدند که بس نبودش که ما مطیعی وچاکری نمودیم او را چاکری خلم الودمان هم می فرماید) بو سرخ
شریف بو خبر لطیفك تفسیرنده‌در که مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردی (من کنت مولاه فعلی مولاه رواه احمد
وابن ماجه عن البراء والترمذی والنسأی عن زید بن ارقم معنای شریفی شول کمسه‌نك که بن مولاسی وسیدی اولدم پس
علی انك مولاسی وسیدیدر بکا نیجه رعایت ومتابعت ایلرسه اکا دخی اویله رعایت ومتابعت ایلسون حتی منافقلر
بو حدیثی اشتدکدنصکره طعنه اوردیلر بویله دیو که اکا کافی اولمدیمی که بز اکا مطیعلك وچاکرلك کوستردك وانی کندیمزه
متبوع وسید قیلدق بزه شمدی هم خلم الود اولان بر کمسه‌نك چاکرلکن بیورور وبکا نیجه رعایت ایلرسکز اکا دخی اویله
رعایت وخدمت ایلیك دیر خلم الود سومکله قارشمش دیمکدر وسومکلو دیمك انی تحقیر ایلمکدن کنایتدر اولور پس منافقلر
حضرت علی کرم الله وجهه ورضی الله عنه حضرتلرینه بو کونه تحقیر ایلدیلر وپیغمبر علیه السلام حضرتلرینه
هم علی دخی اول کمسه‌نك مولاسیدر دیدیکیچون طعنه قیلدیلر (م ی) زین سبب پیغمبر با اجتهاد * نام خود را وان علی
مولا نهاد * گفت هر کو را منم مولا و دوست * ابن عم من علی مولای اوست * بو سببدن اجتهاد ایله موصوف اولان
پیغمبر علیه السلام حضرتلری کندینك نامنی واول علینك نامنی مولا قودی وکندیلره وعلی کرم الله وجهه
حضرتلرینه مولا دیدی اول نبی مکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری دیدی هر شول کمسه‌یه که بن مولا ودوستی اولم
بنم عمم اوغلی علی هم انك مولاسیدر ودوستیدر * کما قال من کنت ولیه فعلی ولیه * رواه احمد والنسأی والحاکم عن بریدة
م ی) کیست مولا آنکه آزادت کند) بند رقیت زپایت بر کند) مولا کیمدر اولدر که سنی آزاد ایلیه رقیت بندنی وعبودیت
پوندنی سنك اباغکدن قوپره وسنی شاد ایلیه عرب شول کمسه‌یه مولا دیرلر که اول کمسه‌نك واقربنده‌لری اوله واول
بنده‌لرنی آزاد قیله اول بنده کندی افندیسنه لسان عربی اوزره خطاب ایلسه سیدی ومولای دیر چونکم بویله‌در نبی
مکرم وعلی کرم الله وجهه حضرتلری هم بلکه بزی آزاد ایلین هر ولی هم بزم مولامز اولور زیرا حضرت نبی علیه السلام
بزی رقیت بندندن آزاد ایدیجی واسیر نفس وهوی اولمقدن قورتریجیدر پس اول حضرته وارث اولان هر قنغی ولی که بزی
ربقهء رقیتدن آزاد ایلیه واسیر نفس وهوی اولمقدن قورتروب شاد ایلیه اول هم بزم مولامزدر (مثنوی) چون بآزادی
نبوت هادیست) مؤمنان را زانبیا آزادیست * ای گروه مؤمنان شادی کنید) همچو سرو وسوسن آزادی کنید
چونکم آزادلکه نبوت هادیدر مؤمنلره انبیای عظام علیهم السلامدن آزادلك واردر هر نبی کندویه تابع اولان مؤمنی

آزاد ایدیجیدر پس ای مؤمنلر کروهی سز شاد بلك ایلیك كه تابع اولدیغکز پیغمبر سزی قیود سلاسلدن آزاد ایدیجیدر
سرو و سوسن کبی آزادلك ایلیکز (مثنوی) لیك می کوید هردم شکر آب * بی زبان چون کلستان خوش خضاب
بی زبان کوید سرو و سبزه زار (شکر آب و شکر عدل نوبهار) لیکن هردم آبك شکرینی سویلیکز بی زبان کلستان خوش
خضاب کبی یعنی حضرت نبی علیه السلام وا کا وارث اولان هر ولی آب حیات معنویدر که مؤمنلره نشو و نما
و بریجی و حیات طیبه ایرکوریجیدر پس خوش بویالو اولان کلستان و سنبل و ضیمران و لاله و ریحان آب روانك بی زبان
نیجه شکرینی ایدرلر ایسه مؤمنلره لازم اولان هم اول آب حیات معنوی اولان نبی علیه السلامك وا کا وارث اولان
ولینك شکر و ثناسنی ایلمك لازمدر کورکه سرو و سبزه زار آبك شکرینی و نوبهارك عدالت شکرینی بی زبان سویلرلر و لسان
حالله آبك الطافنه و کندیلره ویردیکی طراوته شهادت ایدرلر (مثنوی) حلهها پوشیده و دامن کشان * مست و رقاص
و خوش و عنبرفشان) جزو جزو آبستن از شاه بهار * جسمشان چون درج پر در ثمار * بونلر حله‌لر کیمشلر و دامن چکه‌رك
مست و رقاص و خوش عنبر صاچیجیلردر جزو جزو شاه بهاردن یوکلو اولانلرك جسمی ثماردن پر اولمش درج
کبیدر یعنی بو زمین اوزره اولان نبات و اشجار آبك لطفندن و نوبهارك عدلندن هر بری برك و سبزدن حله‌لر کیمش
و دامن چکیجی اولمش و مست و سرخوش اولوب و باد هوا ایله رقصلر قیلوب جوانبه کوزل رایحه‌لر و عنبرلر صاچیجی اولمش
هر بر شاخك جزونك جزوی شاه بهاردن یوکلو اولمش انلرك هر برینك وجودلری در ثمار ایله طولمش بر حقه کبی
اولمشدر (م ی) مریمان ابست بی شوی از مسیح * خامشان بی لاف و کفتار فصیح * ماه ما بی نطق خوش در ناقست
هر زبان نطق از فر ما باقست * اول اشجار فی المثل مسیحه حامله اولمش بی شوی مریملردر خاموشلردر لافسز و کفتار
فصیحسز یعنی اول شجرلرك هر بریسی مسیحه یوکلو اولان ارسز مریم کبیدر که انك مؤثری نیجه معنوی ایسه بونلرك
دخی مؤثری اویله معنویدر و حضرت مریم نیجه لافسز و کفتار فصیحسز خاموش اولوب کندی ثمرهٔ فؤادی حقیقت
حالی نه کونه بیان ایلدیسه بو اشجارك هر بری دخی لافسز و کفتارسز خاموشلردر و لیکن بونلرك هم هر برینك ثمره‌سی
کندیلرك حالندن لسان حالله ناظر اولنلره خبر و بریجی و سر سویلیجیدر بویله دیو که بزم ماهمز نطقسز خوش طوغمشدر
و بزم اوزریمزه پرتو صالمشدر هر زبان نطقی بزم فر و رونقمزدن بولمشدر یعنی هر بر شجر لسان حالله دیرلر که ماه و آفتاب
نطقسز بزم اوزریمزه طلوع قیلمش و ضیا کستر اولمشدر هر زبان که بی اولان برك و ثمر لسان حالله ناطق اولمغی بزم فر
و رونقمزدن بولمشدر دیر بوده جائزدر که هر زباندن مراد بهار زماننده نطق ایلین هر طیورك زبانی اوله و بو وجه اوزره معنی
زمستان و خریف ایامنده بی نطق اولان هر طیورك زبانی نطقی و صدابی بزم فر و رونقمزدن بولمشدر دیمك اولور
(مثنوی) نطق عیسی از فر مریم بود * نطق آدم پرتو آن دم بود * عیسانك نطقی مریمك فرندن اولور آدمك نطقی اول
دمك پرتوندن اولور یعنی عیسی علیه السلام حضرتلرینك (انی عبد الله آتانی الکتاب) دیو تکلم قیلمسی حضرت
مریمك فر و رونقندن اولدی و بودخی آدم علیه السلام حضرتلرینك اسماء الهیه و مسمیات اشیادن خبر و یرمسی
اول نفخهٔ الهی و نفس رحمانیه‌نك پرتوندن ظهوره کلدی (مثنوی) تا زیادت کردد از شکر ای ثقات * پس نبات
دیکرست اندر نبات * تا زیاده اولور شکردن ای ثقات پس نبات ایچره نبات دیکر واردر یعنی بهار موسمنده اشجار
لسان حالله اهل انظاره بو کفتاری تالی اولور و تکرار قیلور که ای بزه ناظر اولان ثقات سز دخی بزم کبی افشاء نعم الهی
و تحدیث الطاف ربانی ایتمکله شکر ایلیك تاکم فر و رونقکز شکردن زیاده اوله پس زمین وجودکزده نبات حسنه‌لر
ایچره نبات اولور و لطیف و خوش سبزه‌لر بتوب ظهوره کلور (ومن شکر النعم افشاؤها) حدیثنك موجبنجه هر شجرك
کندی وجودنده اولان خاصیتی و نعمتی و لطافتی اظهار و افشا ایلمسی لسان حالله ثقاته سویلری اولور که ای ثقات
وای مؤمنین و مؤمنات سزه دخی لازمدر که (واما بنعمة ربك فحدث) آیت کریمه‌سنك موجبی اوزره ربکزك نعمتلرینی
هم لسان قالله و هم لسان حالله تحدیث ایدوب ناسه کوستره سز نته کم حضرت نبی علیه الصلوة والسلام بیوردیلر ان الله
یحب ان یری اثر نعمته علی عبده فی مأکله و مشربه) رواه ابن ابی الدنیا عن علی (مثنوی) عکس آن اینجاست
ذل من قنع * اندرین طورست عز من طمع * انك عکسی بوراده ذل من قنعدر بو طور ایچره در عز من طمع یعنی اول
شکر نعم الهی قیلمنك و ثنا کارلمنك عکسی بو مرتبه‌ده ذل من قنع مفهومیدر که هر کیم شکرك زیاده‌لکنه طامع
اولمیه و میل قیلمیه بلکه بر مقدار شکره قانع اوله ذلیل و حقیر اولور اما بو طورده عز من طمع مفهومی مقبول
و مستحبدر زیرا هر کیم شکر خدانك زیاده‌لکنه طامع اوله و کندیجه شکری زیاده قیلسه (لئن شکرتم لازیدنکم)
آیت کریمه‌سنك حسبنجه حق تعالی آنك نعمتنی و رونقنی زیاده ایلر پس اول کمسه شکره حریص و طامع اولدیغندن
عزیز و شریف اولور (مثنوی) در جوال نفس خود چندین مرو * از خریداران خود غافل مشو * کندی نفسك

جوالنه

جوالنه اولقدر کیمه کندی خریدارلرکدن غافل اولمه یعنی سنك نفسك فی المثل قاضینك حبس اولدیغی صندوق کبی
یا خود بر جوال کبیدر امدی کندی نفسك جوالنه اولقدر کیمه و روحکی و عقلکی صندوق بدن ایچره فنی چوق حبس
ایتمه کندیکی اول بدن صندوقندن و غم و غصه جوالندن صاتون الوب آزاد قیلان ولیلردن و نبیلردن غافل اولمه بلکه
انلرك شکرنه و ثناسنه مشغول اول * بازآمدن زن جوحی بمحکمهٔ قاضی سال دوم بر امید وظیفهٔ پارسال و شناختن
قاضی اورا (مثنوی) بعد سالی باز جوحی از محن * رو بزن کرد و بکفت ای جست زن * ان وظیفهٔ پار را تجدید کن * پیش
قاضی از کلهٔ من کو سخن بر ییلدن صکره کیرو جوحی محنتلردن اوتری یوزنی عورته دوندی و دیدی ای مکرده و فتنه‌لرده
جست و چابك اولان زن اول بلدرکی وظیفه‌یی تجدید ایله قاضی او کنده بنم شکایتمدن سوز سویله و بندن اکا واروب
شکایت ایله (مثنوی) زن بر قاضی برآمد با زنان * مر زنی را کرد آن زن ترجمان * تا نبشناسد ز کفتن قاضیش * یاد ناید
از بلای ماضیش * هست فتنه غمزهٔ غماز زن * لیکن آن صد تو شود ز آواز زن * چون نمی توانست آوازی فراشت
غمزهٔ تنهای زن سودی نداشت * زن جوحی نیجه زنلر ایله قاضینك قتنه کلدی بر غیری خاتونی اول زن کندیسنه
ترجمان ایتدی تاکم قاضی آنی سوزندن اکلیه و کلامندن بیلمیه آنك ماضی اولان بلاسی یادنه کلمیه و اول کذشته اولان
محنتی تذکر قیلمیه زنك غمزهٔ غمازه‌سی فتنه‌در که کرشمه و غمزه ایله نیجه کمسه‌لری مفتون ایلر و لیکن اول فتنه زنك آوازندن
یوز قات اولور آواز اولمسه و تکلم قیلمسه مجرد کرشمه و غمزه چوق کارکر اولمز چونکم اول وهمدن اوتری اول زن بر آواز
بوجلتمکه و تکلم ایتمکه قادر اولمدی زنك تنها غمزه‌سی بر سود طوتمدی و تأثیر ایتمدی (م ی) کفت قاضی رو تو خصمت را
بیار * تا دهم کار ترا با او قرار * جوحی آمد قاضیش نشناخت زود * کو بوقت القیه در صندوق بود * زو شنیده بود
آواز برون * در شری و بیع و در نقص و فزون * قاضی اول زنه ایتدی یوری وار خصمکی بورایه کتور تاکم انکله سنك
کارکه قرار ویرم و سنکله انك کارنی بوراده بر خوش کورم دیدی پس زن واروب جوحی یی کتوردی جوحی قاضینك او کنه
کلدی قاضی انی فوری بیلمدی و تیزجه انك کیم ایدیکنی فهم قیلمدی زیرا اول قاضی او جوحی یه برکره ملاقات اولمق
وقتنده صندوق ایچره ایدی اما اول جوحیدن آوازی طشره‌دن ایشتمش ایدی شراده و بیعده و نقصده و فزونده یعنی
اکرچه اول قاضی اول جوحی یی کورمش ایدی و لیکن بیع و شراده و زیاده و نقصانده اولان آوازنی طشره‌دن صندوق
ایچنده ایشتمش و انك اوازی نه کونه ایدیکنی فهم و ضبط ایتمش ایدی (م ی) کفت نفقهٔ زن چراندهی تمام * کفت از جان
شرع را هستم غلام (لیکن) رمیرم ندارم من کفن) مفلس این لعبم و شش پنج زن) زین سخن قاضی . که را شناختش
یاد آورد آن دغل وان باختش * کفت آن شش پنج با من باختی * پار اندر شش درم انداختی) نوبت من رفت امسال آن قمار
با دکر کس باز دست از من بدار * قاضی جوحی یه خطاب ایدوب دیدی عورتك نفقه‌سنی نیچون تمام ویرمزسن
جوحی ایتدی بن شرع شریفه جان و دلدن غلامم و لیکن اکر بن اولسم کفن طوتمزم و کفن المغه قادر دکلم انکچونکه
بو لعبك مفلسی ام و شش پنج اوروجی یم الله کیرنی بو اویونده اویناردم و خرج ایدیجی یم دیدی بو سوزدن قاضی مکرانی اکلدی
و آوازندن و کنایه‌سندن انك کیم ایدیکنی بیلدی اول دغلی و اول اویناد یغی اویونی خاطرینه کتوردی و تذکر قیلدی پس
اکا دیدی ای حیله باز و دغل باز اول پنج و شش که بنمله اویناد ك بلدرینی ششدره آتدك ششدر نرد دیدکاری اویونده
مرس اولمقدر نته کم طاولی اویناینلرك قتنده شش خانه پر اولسه اکا بو دیارلرده خانه پر دردیرلر و مات اولمقدن کنایت ایدرلر
و بعض دیارلرده ششدر تعبیر ایدرلر که شش تمام اولدقدنصکره لاعب اولان کمسه مرس اولور پس قاضی اکا بر سبیل
کنایه دیدی ای حیله باز وای لعبت ساز بکن سنه اول ششی بنمله اویناد ك و بنی مات اولمغه آتدك و تمام مرس ایتدك امدی
بو سنه بنم نوبتم کتدی اول قماری غیری کمسه ایله اوینه الکی بندن کیرو طوت و یوری احواله واقف و عارف اولندن
فراغت و اجتناب ایت دیدی (مثنوی) از شش و از پنج عارف کشت فرد * محترز کشتست زین شش پنج نرد * رست او
از پنج حس و شش جهت * از ورای آن همه کرد اکهت * عارف حقیقت حال اولان شش و پنج قیدندن فرد اولدی
یو نردك شش و پنجندن محترز اولمشدر یعنی عارف جوحی کبی اولان شیطانك و مکاره اولان زن دنیانك او یناد یغی
نردك شش و پنجندن احتراز ایدیجی اولمشدر بلکه بو شش جهاتك و بش حواسك مکرندن و هم تزویرندن فرد اولوب نجات
بولمشدر اول عارف پنج حسك قیدندن و شش جهاتك مکرندن قورتلدی اول دو کاینك وراسندن سنی آکاه ایتدی
و بو حواس خمسه‌نك و شش جهاتك وراسنده اولان عالمه واصل اولوب اندن سکا خبر ویردی و علم و اسرار ایرکوردی
(مثنوی) شد اشاراتش اشارات ازل * جاوز الاوهام طرا واعتزل * اول عارفك اشاراتی اشارات ازل اولدی اول
عارف اوهامی جمیعا کچدی و معتزل اولدی طرا جمیعا معناسنه‌در یعنی عارفك جمیع اشارتلری اشارات ازلیه
و حقیقیه‌در اول عارف بالکلیه اوهام و خیالات طبقه‌سندن ایلرو کچمش و اول طبقه‌یی ترك ایتمشدر (مثنوی)

زین چه شش کوشه کر نبود برون) چون برآرد یوسفی را از درون * بوشش کوشه اولان چاه عالمدن عارف اکر برون اولمسه
بر یوسفی درون چاهدن نیجه بوفر و کتوررد یعنی بو عالم طبیعت مثلا شش کوشه لو بر قویی کبیدر و عارف بو چاه طبیعتدن
خلاص اولمش و بونك ورا سنده اولان ارض حقیقتده اقامت قیلمش بر عزیزدر اکر بوشش جهات اولان عالم طبیعتدن
عارف خارج اولمیه دی و نجات بولمیه دی یوسف کبی برجانی چاه طبیعتك ایچندن نیجه بوفر و کتورروبه و جهله عالم
بالایه و مرتبهٔ اعلایه یتوررایدی کندیسی مرتبهٔ اعلاده اولمسه قعر چاهدن برکسه یی چقروب مرتبهٔ اعلایه واصل
ایتمکه قادر اولمزدی (مثنوی) واردی بالای چرخ بی ستن * جسم او چون دلو در چه چاره کن * یوسفان چنکال
در دلوش زده * رسته از چاه و شه مصری شده * بی ستون اولان چرخك بالاسی اوزره عارف بروارددر آنك جسمی قویی
ایچره دلو کبی چاره کن در یوسفلر آنك دلونه چنکال اورمش چاهدن قورتلمش و شاه مصری اولمشدر بو بیتلر سورهٔ یوسفده
اولان (وجاءت سیارة فارسلوا واردهم فادلی دلوه) آیت کریمه سنه اشارت اولور بو آیت کریمه نك تفسیری دردنجی دفترده
دلداری کردن سلیمان علیه السلام سرخنده مرور ایلدی انده طلب اولنه و توضیح معنی بویله دیمك اولور که عارف بالله
اولان ولی بی ستون اولان چرخك فوقنده بروارددر که آنك جسم شریفی واردك دلوی کبی بو چاه طبیعت ایچره قلان
جان یوسفلرینه چاره ایدیجیلردر بو چاه طبیعتده قلان جان یوسفلری اول عزیزك دلو کبی اولان جسم شریفنه
پنجه اورمشلر و تمسك قیلمشلر و آنك واسطه سیله چاه تندن و حبس بدندن چقوب قورتلمشلر و مصر حقیقته منسوب
بر ملك معنوی و شاه اخروی اولمشلردر (مثنوی) دلوهای دیکر از چه آب جو * دلو او فارغ ز آب اصحاب جو
دلوها غواص آب از بهر قوت * دلو او قوت و حیات جان حوت * دلوها وابستهٔ چرخ بلند * دلو او در اصبعین زورمند
بو عالم چاهی ایچره غیری دلولر یعنی سائر اجساد بو چاه عالمدن آب استیجی و کندی حظنی و غداسنی طلب ایلیجیلردر
اما اول عارفك دلو وجودی ایدن فارغ اصحاب جودر یعنی کندی نفسنك حظندن فارغ اولوب اصحاب طلب
ایدیجیدر سائر دلولر بو عالمده اولان آب حظ و معیشته قوت و غدادن اوتری غواص دررلر ولیکن اول عزیزك دلو وجودی
حوتك قوتی و حیاتیدر یعنی اب حیات ایچره غواص اولان ماهینك وجودنه اول عارفك دلو وجودی حیات و غدا
اولمشدر سائر اجساد دلولری بو چرخ بلنده باغلودر و بو چرخك تأثیراتنه مظهر اولوب آنك نحوستنه و سعادتنه مبتلا
اولمش و کندینك کرفتارلکی چرخ برینك مقتضیات و احکامندن بیلمشدر اما اول عارفك دلو وجودی زورمند اولان
اصابع رحمانیه دن بین الاصبعین واقع اولمشدر کیف ما یشا آنك مقلبی و مصرفی اصابع الهیه درهرنه کم آنك جسمنده
و قلبنده ظهوره کلسه انی اللهدن بیلور چرخ بلنده اسناد قیلمز و اللهدن غیری برمقلب و مصرف حاکم بیلمز (مثنوی)
دلو چه و حبل چه و چرخ چه (این مثال پس رکیکست ای اجی) از کجا آرم مثال بی شکست) کفو ان لی ایدونی آمدست
دلو نه و حبل نه و چاه نه ای پاشا بو زیاده رکیك برمثالدر که عارفك وجودی دلوه بکزمك و آنك روحی وارده بکزمك
قنی چوق درست مثال دکلدر اما بی شکست اولان بر مثالی قندن کتورم بهر حال آنك حقنده هرنه کونه برمثال
کتورسم رکیك و شکسته اولمقدن خالی دکلدر زیرا عارف کاملك کفوی و مثلی نه کلمش و نه کلجکدر (مثنوی)
صد هزاران مرد پنهان در یکی * صد کمان و تیر درج ناوکی * نیجه یوز بیك مرد برکسه ده پنهان نیجه یوز کمان و تیر
بر ناوکه مندرج ناوك شول قیسا آغاجنه دیرلر که اندن اوق دوزرلر کاهی اوق معناسنه دخی استعمال ایدرلر یعنی عارف
واصل و انسان کاملك وجودی بر کون جامعدر که صدهزاران مرد انده پنهان و جمله عالم آنك وجودنده مخفی و نهاندر
(بیت) لیس علی الله بمستنکر * ان یجمع العالم فی واحد * عارف واصلك وجودی شول برناوکه بکزر که انده نیجه یوز
تیر و کمان مندرج اوله (م ی) ما رمیت اذ رمیت فتنهٔ * صد هزار اقلیم اندر خانهٔ * ما رمیت اذ رمیت مفهومی برفتنه در
نیجه یوز بیك اقلیم برخانه ده در بعض نسخه ده مصرع ثانی (صد هزاران خرمن اندر حفنهٔ) واقع اولمشدر بو تقدیرا اوزره
معنی نیجه یوز بیك خرمن براوج شیده دردیمك اولور یعنی حق تعالینك رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حقنده ما رمیت
اذ رمیت بیورمسی محجوبلره برفتنه و امتحاندر و الا اول حضرت فی الحقیقه صورتا برخانه معنیده نیجه یوز بیك اقلیم انده
مندرجدر و اکا وارث کامل اولان عارف واصل دخی بویله در صورتا براوج شی معنیده نیجه یوز بیك خرمن انده کیزلودر
ما رمیت اذ رمیت آیت کریمه سی سورهٔ انفالده در تفسیری و تحقیقی چوق موضعده مرور ایلمشدر جمله دن جلد اولده
وزیر حکایه سنده مذکور اولمشدر (م ی) آفتابی در یکی ذره نهان * ناکهان آن ذره بکشاید دهان * ذره ذره کردد
افلاك و زمین * پیش آن خورشید چون جست از کمین * برآفتاب برذره ده نهان ناکهان اول ذره اغزاجه مراد
انسان کاملك صورتی و حقیقتنی تمثیلدر و آفتابدن مقصود حقیقت انسانیه در که برافتاب عالمتابه بکزر و انسانك
صورتی اکا نسبتله برذره کبیدر بلکه جمیع اجساد و اجسام اکا نسبتله ذره لر کبیدر پس توضیح معنی انسان کاملك

صورتی فی المثل برذره کبیدر آنك برذره کبی اولان وجودنده برآفتاب معنوی نهاندر ناکهان اول ذره کبی اولان
وجود کامل دهان اچسه آنك درونده اولان آفتاب معنوی انوارنی عالمه صاچسه بو افلاك و زمین آنك شعشعهٔ انوارنه
نسبتله ذره ذره اولیدی اول خورشید معنوینك اوکنده چونکم کمیندن صحرادی یعنی اول خورشید حقیقی شول
وقتده که کمیندن صحرایه و آشکارا اوله بو افلاك و زمینك اکا کوره وسعتی و صلابتی قالمیه بلکه آنك انوارنه نسبتله بونلر
ذره لر کبی حقیر و صغیر اوله دیمك اولور (مثنوی) اینچنین جانی چه درخورد تنست * هین بشو ای تن ازین جان
هر دو دست * ای تن کشته وثاق جان بس است * چند تاند بحر درمشکی نشست * بو نجلین برجان اعظم و روح اکرم
تنه لا یقدر ای تن آکاه اول هر ایکی الکی بو جاندن یو که فی الحقیقه بو روح اعظم بو کون و مکانه صغمز و جسم و تنه زبون
و مقید اولمز ای جانه وثاق اولمش تن بس و کافیدر نیجه بر بحر برمشکده اوتورمغه قادر اولور که روح اعظمك تنده
اوتورمسی بر بحر عظیمك برمشك صغیرده اوتورمسی کبی اولور چونکم بویله در برکون اول معنی بو مشك صورتی
ترك قیلور (مثنوی) ای هزاران جبرئیل اندر بشر * ای مسیحان نهان در جوف خر * ای هزاران کعبه
پنهان در کنیس * ای غلط انداز عفریت و بلیس * ای مرد کامل سن بشر صورتنده هزار جبرائیل سن ای خر جوفنده
مسیحان نهانسن ای کنیس ایچره پنهان هزاران کعبه سن ای غلط انداز عفریت و بلیس اولان مرد کامل
(م ی) سجده کاه لامکانی در مکان * مر بلیسانرا ز تو ویران دکان * مکانده سجده کاه لامکانسن تحقیقا سندن ابلیسلرك
دکانی ویراندر ای حرف ندادر بونده منادی عارف کاملدر پس اول عارف کامله ندا ایدوب بیوررلر ای بشر صورتنده
هزاران جبرئیل منزله سنده اولان وای خرلر جماعتنده کیزلو مسیحلر مرتبه سنده اولان مرد کامل وای کلیسا ایچره
پنهان هزاران کعبه مثابه سنده اولان وای عفریت سیرت و ابلیس طبیعت اولان اهل صورتی وهم و غلطه براغان و شك
و شبهه ورطه لرینه القا قیلان عارف و واصل سن بو عالم کون و مکانده لامکانه منسوب سجده کاه سن تحقیقا ابلیسلرك
و ابلیس سیرت اولان تبرست بلیسلرك دکانی سندن ویران اولمشدر انلر سنك صورت بشریه کی کوروب (ما هذا
الا بشر مثلنا) دیمشدر و ابلیس کبی کندوبی سندن اعلا صانوب سرکش اولمش و سکا اطاعت و انقیاد ایلمکدن اعراض
قیلمشدر (مثنوی) که چرا من خدمت این طین کنم) صورتی را من لقب چون دین کنم) نیست صورت چشم را نیکو بمال
تا ببینی شعشعهٔ نور جلال * بویله دیو که بن نیچون بو طینك خدمتن ایلرم بر صورته بن نیچون دین لقب ایلرم ای ابلیس
سیرت مرد کامل صورت دکلدر کوزکی ایو اوو تاکم انده نور جلالك شعشعه سن کوره سن یعنی ای عارف واصل و مرد کامل
ابلیس زاده لرك دکانی سندن ویران اولیجی وانلر سکا مطیع و منقاد اولمقدن و میل و توجه قیلمقدن اعراض و استکبار
قیلیجیدر بویله دیو که بن بو طین مثابه سنده اولان بشره نیچون خدمت ایلرم بو یله بر صورته بن نیچون دین دیو لقب ویریرم
و بو کا خدمت و طاعت قیلمغه بن دین دیو نیچون سویلرم دیرپس بو کونه ابلیس سیرته خطاب ایدوب بیوررلر ای ابلیس
صورت و دیو طبیعت اول عارف واصل و مرد کامل همان محضا صورت دکلدر کوزیکی برخوش آچ و اکا دیدهٔ
حقیقت بینله نظر ایله تاکم آنك مرآت وجودنده نور جلالك سطوت شعشعه سن کوره سن و انی مظهر ذات و صفات
الهی مشاهده قیله سن و حضرت حقی انده جدا و غیری کورمیه سن که مرد کاملدن حضرت حقی غیری کورن و جدا
ایلین ابلیس و دخی ابلیس سیرت اولان پر تلبیسدر بو خسه حقیقت کوریجی انسان حضرت حقی مظهر الهی اولان
مرد کاملدن غیری کورمز و جدا ایلمز (باز آمدن بشرح قصهٔ شاهزاده و ملازمت او در حضرت پادشاه (مثنوی)
شاهزاده پیش شه حیران این * هفت کردون دیده در یك مشت طین) هیچ ممکن نی ببحثی لب کشود) لیك جان با جان دمی
خامش نبود * آمده در خاطرش کین بس خفیست * این همه معنیست پس صورت ز چیست * چونکم شهزاده شاه
چینك حضورنه واصل اولدی اول شاهك اوکنده بو معنانك حیرانی و سکرانی اولمش که براوج طینده یدی کردونی
کورمش بر مشت طینده ن مراد اول شاه چینك جسدی اولور و شاه چیندن مراد شاه علم دین اولور که (اطلبوا العلم
ولو بالصین) حدیث شریفی بونکته یی و سری افاده قیلور علم دینك و چین یقینك شاهی اولان عارف کامل و شیخ واصل
بر نسخهٔ الهی و کون جامعدر که یدی کردون و جمله اشیا ما کان و ما یکون هر نقدر وار ایسه انده منطوی اولمش و جمله یی
آنك باطنی احاطه قیلمشدر نته کم حضرت علی کرم الله وجهه و رضی الله عنه عارف اولان انسانه خطاب ایدوب
بیورمشدر بیت داؤك منك وما تشعر) و دواءك منك وما تبصر) و انت الکتاب المبین الذی) باحرفه یظهر المضمر و تزعم انك
جرم صغیر * و فیك انطوی العالم الاکبر * پس اول شاه چینه مرید اولان شهزاده آنك کون جامع اولدیغنی و هفت کردونی
احاطه قیلدیغنی کوریجك بو اسرارك مشاهده سنده حیران قالدی هیچ بر بحثه لب اچمق آنك حضورنده ممکن دکل که
کامل و مکمل اولان عزیزك اوکنده مرید لب کشا اولمق و بحث قیلمق ادب دکلدر لیکن جان بردم جانه خامش دکل ایدی

بلکه انک جانی کندی جانبه لسان روحانیه ایله یا الهی بونه سردر و بونه حکمتدرکه بوقدر عالم کبری برصورت صغراده
منطوی ومندرج اوله دیدی انک خاطرنه کلمش بویله دیوکه بوزیاده خفی سردر بوشاه عادل وانسان کامل دوکلی معنیدر
پس صورت ندندر بوصورتک حکمتی عجبا نه اوله دیمش (مثنوی) صورتی ازصورتت بیزارکن * خفتهٔ هرخفته را
بیدارکن * آن کلامت میرهاند از کلام * وان سقامت میرهاند ازسقام * پس سقام عشق جان صحتست * رنجهااش
حسرت هرراحتست * برصورتدرکه سنی صورتدن بیزار ایدیجیدر وبرخفته درکه هرخفته یی بیدار ایدیجیدر
بوبیتلر جائزدرکه اول شهزاده نک پس صورت چیست دیدیکی خاطره به حضرت مولانا قدس سره طرفندن جواب اوله
وجائزدرکه اوکندی قلبنده پس صورت چیست دیدکدن انک جانی اکا لسان قلبیه ایله بوکونه جواب ویروب دیه
بوبرصورتدرکه سنی صورت قیدندن بیزار ایدیجیدر وبوظاهر اعلمدن کوز یومش برخفته درکه هرخفته ونائمی بیدار
ایدیجیدر اول کلام جراحتدن قورتریجیدر واول سقامت سنی سقامدن قورتریجیدر آن کلامت ترا تقدیرنده
اولوروکلام ثانی جراحت معناسنه اولور وان سقامت وان سقام ترا تقدیرنده اولسه ده جائزدر وتانفس کلمه دن
اولسه ده جائزدر واولکی سقامدن مراد سقامت عشق الهی واخرکی سقامدن مراد سقامت نفسانی اولوریعنی
اول کاملک کلامی سنی جراحت نفسانیه دن قورترر واول عاشقک مرض عشقی سنی سقامت نفسانیه دن خلاص ایلر
پس سقامت عشق الهی جان صحتدرکه هرصحتک وسلامتک روحی مردعشقدر اول عشقک رنجلری هرراحتک
حسرتی ورشکیدرکه هرنقدر ذوق وراحت وارایسه وشفا ودوا موجود ایسه مرض عشقه حسرت ییجی ورشک
ایلیجیدرانکچون (بیت) مرض عشق کورشفا یرنه * الی کوردردنی دوا یرنه * دیمشلردر ودخی (بیت) العشق جوهر
وسوی العشق عرض * والعشق شفاء وسوی العشق مرض * والعالم کله صداع وغرور * والعشق من العالم سر
وغرض) دیوسویلیلرهم خوب تعبیرایلمشلردر (مثنوی) ای تن اکنون دست خود ازجان بشو * ورغمی شوبی جزاین
جانی بجو) ای تن شمدن کیرو کندی الکی جاندن یو وا کر جاندن ال یومز ایسک بوندن غیری برجان طلب ایله یعنی سنکه تن
وجاندن بیزار اولان شیخ کامله واصل اوله سن ای بدن الکی روح حیوانیدن یووآندن فراغت ایله که اول کاملک
روحانیتی انی فنا ایدیجیدر وا کراندن ال یومز وفراغت ایتمزسک یوری برآخر جان طلب ایله که اول عاریتی اولان جانک
سکا اندنصکره نفع وفائده سی اولمز (مثنوی) حاصل آن شه نیک اورا می نواخت * اوازان خورشید چون مه می کداخت
حاصل کلام اول شاه انی ایوا وخشدی اول شهزاده اول خورشید معنویدن ماه کبی اریدی یعنی محصل کلام اول شاه
ولایت اول شهزاده نیک بختی ایوا وخشیوب تربیه ایتدی اول شهزاده نک اول خورشید نورانیدن کندکجه ماه کبی
مجازی اولان وجودی اریدی وا کسلدی وانانیتی وروح حیوانیه سی روزبروز زائل وفانی اولدی (مثنوی) آن کداز
عاشقان باشد نمو * همچو مه اندر کدازش تازه رو * عاشقلرک اول کدازی نمو اولور ماه کبی کدازده تازه رو اولور یعنی
برخورشید معنوینک مقابله سنده عاشقلرک اریمسی وانانیتلری وجسملرک قوتلری اریمسی وفانی اولمسی معنیده
زیاده لکه باعث اولور شول ماه کبی که اریمکلکده نحیف ولاغر اولمقلقده تازه رو اولور وصکره انک نقصانی بدرکامل اولمغه
سبب اولور (مثنوی) جمله رنجوران دوادارند امید * نالد این رنجوروکم افزون کنید * جمله رنجورلر دوا امیدن طوترلر
بورنجور ناله ایلر اکسلمکی زیاده ایلیک دیوکم بونده کلاک واکسکلک معناسنه در یعنی جمیع بدن رنجورلری خسته لک
واسطه سیله بدنلرنه نقصان وکلک کاسه انلر دوا وشفا امیدن طوترلر اما بورنجور عشق اولان ومرض عشقه کرفتار
کلان انلرک خلافی بنم اکسلمی وفانی اولمی زیاده ایلیک دیوناله ایلر بلکه (اقتلونی یا ثقات ان فی موتی حیاتی) دیوسویلر
(مثنوی) خوشتر ازاین سم ندیدم شربتی * زین مرض خوشتر نباشد صحتی * زین کنه خوشتر نباشد طاعتی
سالها نسبت بدین دم ساعتی * بوسمدن خوشتر برشربت کورمدم یعنی ظهر عشق وسم محبتدن خوبتر ولذیذتر
برشربت طاتمدم بومرضدن خوشتر برصحت اولمزکه جمله صحتلر مایه سی وروحی مرض عشقدر بوکناهدن خوشتر
برطاعت اولمز اکرچه عند عوام الناس عشق ومحبت برنوع خطا وکناهدر عقل معاشی ازاله قیلدیغی وعاری
وناموسی وروح حیوانیه وقوت جسمانیه یی مفنی اولدیغی ملابسه سیله ولکن عند العاشقین بوندن بهتر برطاعت اولمز
نیچه ییللر بودمه نسبت برساعتدریعنی عشق ومحبت دمنه نسبت نیچه ایام وسال برساعت کبیدرکه عاشق اول
ایام وسالک غمی والمی وسائر آفاتنی بیلمز وفرق ایلمزبلکه نیچه ایام وشهور کلوب کتسه اکا برساعت کبی کلور (مثنوی
مدتی بدپیش این شه زین نسق * دل کباب وجان نهاده برطبق * کفت شه ازهرکسی یکسر برید * من زشه هرلحظه
قربانم جدید * من فقیرم ازرز ازسر محتشم * صدهزاران سرخلف دارد سرم * برمدت بوشاه ولاینک اوکنده شهزاده
کوکلی کباب وجانی طبق اوزره قومش ساکن اولدی یعنی برزمان بونمط اوزره کوکلی آتش عشقله کباب اولمش وجانی

طبق اوزره قومش خدمت قیلدی برکون اکا دیدی شاه ولایت هر برکسه دن برباش کسدی اما بن شاهک عشقندن
هرلحظه یکی قربانم غیریلر برکره باشی کسیلوب جان ویررلر اما بن هرلحظه سنک یولکده جان ویرمکه وقربان اولمغه عاشقترم
دیدی (بیت) ولم تعسفی بالقتل نفسی بل لها * به تسعفی ان انت اتلفت مهجتی * مفهومنی ادا ایلدی پادشاهم بن سیم
وزردن فقیرم لکن سردن محتشم بنم باشم نیچه یوز بیک سرلری خلف وعوض طوترو نیچه بیک باشلره بدل اولور پس بنم
سنک یولکده بوسردن غیری برسرمایم اولمیجق استرمکه انی سنک یولکده بذل وفدا ایلیم که (بیت) مالی سوی روحی
وباذل روحه * فی حب من یهواه لیس بمسرف * دیمشلردر (م ی) بادوبادر عشق نتوان تاختن * بایکی سرعشق نتوان
باختن) هرکسی راخود دوپا ویکسرست * باهزاران پا وسرتن نادرست * ایکی ایاقله عشق یولنده چاپق ممکن اولمز
ومجرد ایکی ایاقله راه عشقه کیدن کسیه عاشق دینمز برباشله عشق اوینامغه قادر اولمز وعشق یولنده برکره باشنی ویروب
مقتول اولان کمسیه عاشق دینمز هرکسه نک ایکی ایاغی وبرباشی واردرچن برکسه ایکی ایاق وبرباشله راه عشقه
کتسه وکندیسنی اول یولده برکره فدا ایتسه اکا عاشق دینمز عاشق اولدرکه هزاران پای وسری اوله هزاران
پا وسرایله اولان تن قتی نادردرکه اوتن عاشقدرکه معشوقنک یولنه هزاران پا وسرایله کیدروهردم اول پا وسری
انک یولنده فدا ایدرمع هذا بوقدر روحی وسری فدا ایلدم دیمز (بیت) هرکرا تیغ محبت سربرید * درفضای اوج
اوادنارسید (مثنوی) زین سبب هنکامها شدکل هدر * هست این هنکامه هردم کرم تر * بوسببدن کلی هنکامه لر
هدر اولدی اما بوهنکامه لرنقدر وار ایسه بوبی عشق اولدیغی سببدن باطل اولدی وبی اعتبار قالدی اما بوهنکامهٔ
عشق هردم کرمتر اولدی وهمیشه کروفر بولدی (مثنوی) معدن کرمیست اندر لامکان * هفت دوزخ
ازشرارش یک دخان) کرملک معدنی لامکانده دریدی دوزخ انک شرارندن بردخاندریعنی معدن کرمیت اولان عشق
وشوق لامکانده درکه یدی جهنم اول معدن کرمیت اولان آتش عشقک شرارندن بردخاندر قیاس ایله که اول معدن
کرمیت اولان آتش عشق نه مرتبه ده اولور (دربیان آنکه دوزخ کویدکه قنطرهٔ صراط سر بسر اوست ای مؤمن
ازصراط زودتر بکذر وبشتاب تا عظمت نورتو آتش مرا بکشد جز یا مؤمن فان نورک اطفأ ناری) بوسرخ شریف وبیان
لطیف آنک بیانندە درکه دوزخ سویلرکه صراط کوپریسی آنک اوزرنده درشول مکه صراط کوپریسی اوزره مؤمنلر
قدم قویه لر اول دوزخ بویله دیوتکلم ایلرکه ای مؤمن صراطدن تیزرک کچ وسرعت ایله تا کم سنک نورک عظمتی
وسطوتی بنم آتشمی سوندردی دیه کما قال صلی الله علیه وسلم تقول النار للمؤمن یوم القیمة جز یا مؤمن فقد اطفأ
نورک لهبی رواه الطبرانی وابو نعیم فی الحلیة عن یعلی بن منبه (مثنوی) زآتش عاشق ازین روای صفی * میشود دوزخ
ضعیف ومنطفی * کویدش بکذر سبک ای محتشم * ورنه ازانوارتو مرد آتشم) مؤمن اولان عاشقک آتشندن بویوزدن
ای صفی دوزخ ضعیف ومنطفی اولور آنک آتشی قوی اولدیغی جهتدن دوزخک آتشنه ضعف وانطفا حاصل اولور
دوزخ مؤمنه لابه وتضرع ایلیوب دیرای محتشم اولان مؤمن بندن تیزرک کچ یوخسه سنک انوارکدن بنم آتشم اولور
وسو ینور (مثنوی) کفرکه کبریت دوزخ اوست بس * بین که می بخساند اورا این نفس * زود کبریتت بدین
سوداسپار * تا نه دوزخ برتو تابدنه شرار) کفرکه دوزخک کبریتی اولدر انجق کورکه بونفس انی نیچه بوکالدر
واریدر ربخسانیدن متغیر اولمغه وارعکه دیرلر فوری کبریتکی بوسودایه اصمرله تا کم نه دوزخ ونه شرارسنک
اوزریکه چابه یعنی دوزخک کبریتی وطوترغی انجق کفردر کورکه اول کفری بونفس موحدین ومؤمنین نیچه
بوکالدر وضعیف ایلرکه کلمهٔ توحیدی سویلمکله ومؤید ایمان اولان کلامی تکلم ایلمکله کبریت جهنم اولان
کفرسوینور ومنطفی اولور پس علی الفور کفرک کبریتنی بوسودای عشقه اصمرله ونوردین وایمانه قرین ایله تا کم نه جهنم
سنک اوزریکه حواله اوله ونه آنک شراره لری سکا هجوم قیله که نوردین وایمان لابد جهنمی ودخی جهنمک شراره لرنی
سوندیریجیدر (مثنوی) کویدش جنت کذرکن همچو باد * ورنه کردد هرچه دارم من کساد * که تو صاحب
خرمنی من خوشه چین * من بتی ام تو ولایتهای چین * هست لرزان زوجحیم وهم جنان * نی مرا این رانی مرا ازو امان)
جنت هم اول مؤمنه دیرای مؤمن بندن باد کبی کذر ایله یوخسه هرزمانکه بن نعمدن واذواق ولذاتدن نه طوترایسم
سنک نورک قتنده کساد اولور زیرا سن صاحب خرمنسن وبن خوشه چینم بن بربتم سن چین ولایتلریسن بندن
مراد بونده محبوبدرکه چین ولایتلرینک محبوبلری بغایت حسنا واجمل اولدیغندن وآنک عاشقلری اکا زیاده توجه
وخدمت قیلدیغندن آنی بته تشبیه ایدرلر یعنی چن عارف واصل ومؤمن کامل جنته داخل اولدقده وآنک احسن
تقویم اوزره اولان وجهی جنته پرتو وضیا صالدیغی وقتده آنک شعشعهٔ جمالی ونور خصالی جنتک رونق
واطافتی اوزره غالب اوله پس جنت اکا لابه قیله بویله دیوکه ای مؤمن کامل بندن باد کبی کندی مقامک جانبنه کذرایله

والا هر نه نعمت که بن طوترایسم سنک نورلرک قننده کساد اولور وعوام مؤمنین سنک جمالک سیرنه وحسنک تماشاسنه
مشغول اولوب بندن روکردان اولور وبنم حسنم وزینتم بی رغبت قالور زیرا حسن ولطافت خرمننک سن صاحبیسن
وبن سنک خوشه چینک ام وزیب وزینتی بن سندن بولورم فی المثل بن بربت موزون ومحبوب ملاحت مشحونم وسن چین
ولایتلری کبی سن که بنم حسن وجمالک مقر ومعدنیسن زینت وجمالی وحسن وکمالی بن سندن بولورم دیر وفی الحقیقه
جنتک زینت ورونقی انسانله اولور باخصوصکه انسان کامل اوله جنت زینتی ولطافتی آنک حسن جمالندن بولور الحاصل
اول انسان کاملدن ومؤمن واصلدن هم جحیم وهم جنان لرزان اولور نه بوکا ونه اکا اندن امان اولور جنت وجهنم اندن
خائف اولوب ایکیسی بیله اکا تضرع ولابه قیلور (مثنوی) رفت عمرش چاره را فرصت نیافت * حسن بس سوزان
بدو جان بر نتافت * مدتی دندان کنان این میکشید * نارسیده عمر او آخر رسید * صورت معشوق زو شد در نهفت *
رفت شد با معنی معشوق جفت) اول شهزاده نک عمری کتدی وصالی چاره سنه فرصت بولمدی ومعشوقه سنه بو صورتله
واصل وملاقی اولمدی صبر ایسه زیاده یاقیجی وخراب وفنا ایدیجی ایدی جانا کا طاقت کتورمدی وصبره تحمل قیلمدی
برمدت دیش صقارق کوجله بو بار محنتی چکدی معشوقه ایرشمش ایکن آنک عمری آخره ایرشدی معشوقک
صورتی اندن کزلوده اولدی ومخفی قالدی وکندی معشوقک معناسی ایله جفت اولدی وبوندن مقصود شول عاشق
صادقلر اولورکه برمرشد کامل وعارف واصلک حضور شریفنده معشوق حقیقی وصالنه ایرمکدن اوتری عشقله
یانوب یاقلوب خدمت ایلر کن عمر وفا ایتمیوب ومعشوق حقیقته بو نشئهء عنصریه ده واصل اوله میوب وبقا بالله
مرتبه سنه واصل اوله میوب عشق وفنا مرتبه سنده دنیادن آخرته کچنلر وموت وفنا شربتنی قبل الکمال ایچنلر اولور
ومعشوق حقیقی یعنی بو صورت عالمندن کذر قیلوب عالم معنایه واصل اولدقده مشاهده قیلنلر وآنک ذاتنه وصفاتنه
واصل اولنلر اولور * مثنوی * کفت ابسش کرز شعر وششترست * اعتناق بی حجابش خوشترست) من شدم عریان
از تن واز خیال * می خرام در نهایات الوصال) شهزاده ایتدی معشوقه نک لبسی اکر شعردن واکر ششتردندر
اکا بی حجاب اعتناق خوشتردر ششتر عجم دیارنده برشهرک نامیدر آنک قماشی قتی خوب اولور کاهی انک قماشنه
محلک اسمی حاله اطلاق ایدوب ششتر دیرلر یعنی اکر آنک لباسی مویدن وپشمدن اولسون واکر حریر وابریشمدن اولسون
ینه بی حجاب اکا اعتناق خوشتردرکه حین وصالده اکر کثیف واکر لطیف هرنه شیئکه پرده وحجاب اوله کمال وصاله
ولذت اتصاله اول نوع مانع اولور پس عاشق اول حجابک دخی اولمسنی (مصرع) من نخسبم باصنم با پیرهن * دیوب
مراد ایلرو (بیت) حلهء جنت اولورسه چکه یم حائل ایده یم * دم وصلنده بکا حائل اولان پیرهنم) دیو سویلر شعردن
مراد دخی حجاب ظلمانی وششتردن مراد حجاب نورانی اولور ومعشوق حقیقینک عاشقی بویله دیرکه اکر حضرت
معشوقه نک حجابی نورانی اولسون واکر ظلمانی اولسون بو حجابلردن اکا عاری ومجردا کا اعتناق واتصال خوشتردر
حجاب ظلمانیدن مراد بونده تن وحجاب نورانیدن مراد خیال اولور چونکیم تن حجابندن چقوب عریان اوله معشوق
هم خیال حجابنی چاک ایدوب عریان اولور وکمال وصلت اورتالقدن خیال رفع اولوب کتدکدنصکره حاصل اولور
بن تندن عریان اولدم اول معشوقه خیالدن وصال مرتبه لرینک نهایتنده خرامان اولورم مراتب وصال برنیجه
نوع اوزره در وآنک هر برینک برنهایتی واردر مثلا عقلله وصال مرتبه سنک نهایتی واردر ودخی علم الیقین وعین الیقین ایله
واصل اولمنک هم نهایتلری واردر وروحله واصل اولمنک هم نهایتی واردر بو جمله انواع وصالک کمال نهایتلری بدندن
عریان اولدقدنصکره حاصل اولور (مثنوی) این مباحث تا بدینجا کفتنیست * هرچه آید زین سپس بنهفتنیست *
ور بکوی ور بکوشی صد هزار * هست بیکار ونکردد آشکار) بو محله دک کفتنی در یعنی سویلنمسی لازم
وتعبیر اولنمسی جائزدر هر نه که بو محلدن صکره قلبه کلور ورودر ونه طلوع وظهور قیلورانک کیزلنمسی لازم وستر اولنمسی
واجبدر واکر فرضا اول سر ومعانی یی لسانه کتوروب سویلیه سن واکر آنی افشا واظهار ایلمکه صد هزار کوشش
وسعی ایلیه سن بیکار وجدال اولور آشکارا اولماز زیرا انکچون وحدتی وسر ربوبیتی برکسه تمام بیلدکدنصکره بو سره
واقف اولمین کسه لره آنی سویلسه وآنی اظهار وافشا ایچون صد هزار سعی وکوشش ایلسه مجرد نزاع وجدال اولور
ونه اول سر بو بیت آشکارا اولمیوب مستور قالور افشاء سر الربوبیة کفر علم من علم وجهل من جهل دیمشلردر
(مثنوی) تا بدریا سیر اسب وزین بود * بعد ازینت مرکب چوبین بود * مرکب چوبین بخشکی ابترست *
خاصه آن دریاییان را رهبرست * دریایه دک اسب وزینک سیری اولور مثلا براسبه ایر اوروب اوزرینه بنرسن
ودریا کنارینه دک انکله سیر قیلورسن بوندنصکره سکا مرکب چوبین لازم اولور اول چوبدن اولان مرکبه سوار اولوب
دریایه سفر قیلورسن دریاده مرکب ذی روح ابتر اولدیغی کبی خشکلکده دخی مرکب چوبین ابتردر

خاصه

خاصه اول مرکب چوبین دریاییلره رهبردر قورودکل پس بو نطق وتکلم اسب واستر کبیدر بونک حکمی انجق
بو خشکستان اولان عالم صورتده در چونکیم اسب نطقه سوار اولوب آنکله دریای وحدت وبحر حقیقت کنارینه کله سن
آندنصکره آنک حکمی کیدر پس خموشلغه سوار اولمق وسفینهء سکونه دخول قیلمق لازم اولور (مثنوی)
این خموشی مرکب چوبین بود * بحریانرا خامشی تلقین بود * هر خموشی که ملولت میکند * نعرهای عشق آن سو می زند
تو همی کویی عجب خامش چراست * او همی کوید عجب کوشش کجاست * من ز نعره کر شدم او بی خبر * تیز کوشان
زین سمر هستند کر) بو خموشلک فی المثل مرکب چوبین اولور بحری اولنلره خاموشلک تلقین اولور وآنلره بی نطق وبی زبان
اسرار دریایی تعلیم قیلور پس بحری اولنلر خاموشلکدن نیجه سرور از فهم قیلورلر اما ای اهل صورت هر بر خموش که سنی
ملول ایلرو سن آنی ساکت وصامت کوروب آنک صمت وسکوتی سکا ملالت ویرر عشق نعره لری اول جانبده اورر وعشق
ومحبت صیت وصدایی بی زبان خموشلک مرتبه سنده قیلور ولیکن سن بر اهل معنانک خاموشلکن کوروب
عجب بو نیچون خاموشدر دیرسن اول اهل معنی لسان حاله سکا دیر عجب بو کسه نک قولاغی قنده در بن نطق باطنی
ولسان قلبی ایله نعره اورمقدن کر اولدم او ایسه بی خبردر ظاهرده تیزکوش اولنلر بو سمردن اصملردر زیرا هر نقدر بو ظاهر
قولاغی تیز اولسه واخفی اولان صوتی استماع قیلسه معناده اولان نعره لری وقلبده اولان کلاملری اشتمکه قادر اوله مز
(مثنوی) آن یکی در خواب نعره می زند * صد هزاران بحث وتلقین میکند * این نشسته پهلوی او بی خبر *
خفته خود آنست وکر زان شور وشر) مثلا اول برکسه اویقو ایچره واقعه ده نعره لر اورر نیجه یوزبیک بحث وتلقین ایلر
بو اول نائمک پهلوسنده اوتورمش کسه اول نائمک نعره وتلقیندن بی خبر خفته خود اصل اول بیدار اولندر وشور وشردن
اصم اولندر یعنی اول خوابده نعره اوران وتلقین قیلان کسه کندینک نعره سنی ایشیدر وتلقین ایلدیکی کلامی بیلور
اما آنک یاننده بیدار اوتوران کسه آنک نعره سنی اشتمز وآنک شور وشرنی فهم ایتمز پس خفته اول بیدار اولان کسه
واول خفته نک شور وشرندن اصم دخی اول اولور پس سن هم ای ظاهر کوشی تیز اولان اهل صورت عاشقلرک صورتا
خاموش اولوب وباطنا نعره لر وصدالر اوروب درون عالمنده آوازه لر ایلدکلرنی وکلمات شوق انکیز سویلدکلرنی
بوکا کوره قیاس ایله (مثنوی) وانکسی کش مرکب چوبین شکست * غرقه شد در آب او خود ماهیست *
نه خموشست ونه کویاندر یست * حال او را در عبارت نام نیست * نیست زین دو هر دو هست آن بو العجب *
شرح این کفتن برونست از ادب) واول کسه که مرکب چوبینی صدی آبده غرقه اولدی اول خود ماهیدر اول کسه
نه خموشدر ونه کویادر بر نادر نسنه در آنک حالنه عبارتده نام یوقدر بو ایکیدن دکلدر وفی الحقیقه اول بو العجب
هر ایکیسیدر بونک شرحنی دیمک ادبدن بیرونه در یعنی شول برکسه که آندن مراد عارف کامل وانسان واصلدر مرکب
چوبین کبی اولان صمت وسکوتنی اول کسر ایتدی آب حیات معنویده غرقه اولدی خود بحر حقیقتک حوتیدر
فی الحقیقه اول ماهیء بحر احدیت نه خموشدر ونه کویادر بلکه بر عجیب وغریب شیدرکه آنک حالنه بو عبارت والفاظده
نام اولمز وآنک اسراری نطق وبیانه صغمز اول عارف وکامل بو ناطق وساکت اولنلر قبیلندن دکلدر اما فی الحقیقه
اول بو العجب هم ناطق وهم ساکتدر نهایت ما فی الباب آنک نطق وسکوتی سائر بشرک نطق وسکوتی کبی کندی
نفسندن حاصل اولمه دکلدر بلکه من عند الله در واول نفسنده فانی وبحر حقیقته ماهی کبی مستغرقدر بو کاملک بوندن
زیاده شرحنی دیمک واسرارندن خبر ویرمک ادبدن خارجدر بوقدر شرح اولنمسی دخی مقامک اقتضاسنه کوره در
والله اعلم (مثنوی) این مثال آمد رکیک وبی ورود * لیک در محسوس ازین بهتر نبود) بو مثال آنک حقنده رکیک
وبی ورود کلدی لیکن محسوسده بوندن بهتر اولمدی یعنی برکه عارف کاملی ماهی یه وحضرت الوهیتی دریایه
وخاموشلکی مرکب چوبینه تشبیه ایلدک بو مثال اولمدی بو مثال اکا نسبتله ورودسز کلدی ورکیک اولدی ولیکن
محسوسانده بو مثالدن بهتر وخوبتر بر مثال اولمدی انکچون آنک حقنده طالبلره تفهیم ایچون بو کونه مثال ایراد
اولندی وبیان قیلندی (متوفی شدن بزرکین از شهزادکان وآمدن برادر میانین بجنازهء برادر که آن کوچکین صاحب
فراش بود از رنجوری ونواختن پادشاه میانین را تا او هم لنک احسان شد وماند پیش پادشاه صد هزار غنایم غیبی وعینی
بدو رسید از دولت ونظر آن پادشاه) بو سرخ شریف وبو بیان لطیف شهزاده لردن اول بیوک شهزاده نک اولمسی
ومتوفی اولمسی واورتانجه برادری کندی برادرینک جنازه سنه کلمسنک بیانیدرکه اول کوچکین اولان شهزاده
رنجورلکدن صاحب فراش ایدی اول اجلدن برادرینک جنازه سنه کلوب حاضر اوله مدی وپادشاه ولایت چین
اورتانجه اولان شهزاده یی ارخمسنک قصه سیدر تا اول اوسط اولان شهزاده هم اول شاه چینک لنک احسانی وآنک
لطف وکرمنک اسیری اولدی وپادشاهزاده شاهک اوکنده قالدی صد هزار غنایم غیبی وعینی اول پادشاهک نظرندن

ودولتندن اول شهزاده‌یه ایرشدی یعنی اول شهزاده معنوی وروحانی وصوری وجسمانی چوق غنیمتلره وبی شمار نعمتلره ودولتلره واصل اولدی (مثنوی) کوچکین رنجور بود وآن وسط (بر جنازهٔ آن بزرك آمد فقط) شاه دیدش کفت قاصد این کیست) که از آن بحرست این هم ماهیست) پس معرف کفت پور آن پدر) این برادر زان برادر خردتر) کوچکین شهزاده خسته ور نجور ایدی واول وسط شهزاده اول بیوك شهزاده‌نك جنازه‌سنه کلدی انجق پادشاه آنی کوردی وآنك حالنی وذاتنی بیلور ایکن عن قصد معرفه سؤال ایدوب بو کیمدر دیدی که بو هم اول بحردن میدر وبو هم ماهیمیدر یعنی بو دخی اول بیوك شهزاده‌نك واصل اولدیغی دریادنمیدر وبو دخی اول بحر عشق ومحبتك ماهیسی میدر دیو سؤال ایلدی پس معرف پادشاهه جنبنه ایتدی پادشاهم بو هم اول پدرك اوغلیدر اما بو برادرا وبر برادرندن خردتر وکوچکتردر (مثنوی) شه نوازیدش که هستی یادکار * کرد او را هم بدان پرسش شکار * از نوازشاه آن زار حنید * در تن خود غیر جان جانی بدید) در دل خود دید عالی غلغله * که نیابد صوفی آن در صد چله) پادشاه چین اول میانین اولان شهزاده‌یی اوخشدی ودخی وآفر رعایت ایتدی بویله دیو که سن بیزه یادکارسن آنی دخی هم اول پرسش ایله شکار ایتدی شاهك نوازش ورعایتندن اول آتش هجر ایله بریان اولمش زار ودلفکار کندی تنندن وجاندن غیری درونده بر غیری جان کوردیکه مشایخ بو جانه روح قدسی وحیات طیبه دیرلر که سالك بو جانی بر پادشاه عالم معنانك حضورنه کلدکدن وآنك نظر شریفنی الدقدنصکره حاصل ایلر پس اول شهزاده کندی کوکلنده بر عالی غلغله کوردی که صوفی آنی صد چله ده بولمز یعنی اول شهزاده چونکم اول شاه چیننك نظر شریفنه محل ومظهر اولدی آنك یمن نظری برکاتیله کندی درونده شول حالات عجیبه‌یی واذواق باطنه‌یی مشاهده قیلدی که صوفی آنی یوز اربعینده بوله‌مز زیرا مردان خدا ایله بر دم صحبت قیلمق وآنلرك بر نظر اکسیر تأثیرنی المق کندی بشقه باشنه یوز اربعین چکمکدن ویوز ییل تقاده اولمقدن بهتردر دیمشلردر نته کم شیخ عطار قدس الله سره العزیز حضرتلری بیوررلر (بیت) یك دمی صحبت بمردان خدا بهتر از صد سال بودن در تقا (مثنوی) عرصه ودیوار وسنك وکوه تافت * پیش او چون نار خندان می شکافت * ذره ذره پیش او همچون قباب * دمبدم میکرد صد کون فتح باب * باب که روزن شدی کاهی شعاع * خاك که کندم شدی وکاه صاع) عرصه ودیوار وسنك وکوه یلدرادی آنك اوکنده انار خندان کبی منشق اولدی نار انار درکه الف آندن کاهی وزندن اوتری حذف اولنوب نار دینور یعنی اول شهزاده اول پادشاهك نظری برکاتیله شول مرتبه‌یه ایردیکه آنك اوکنده عرصه ودیوار وجبال واحجار تابان اولدی وباغ ایچره شق اولوب خندان اولان انار کبی هر شیئك باطنی ظهوره کلدی وحقیقتی اکا عیان اولدی بو عالمده اولان هر شی ذره بذره آنك اوکنده قبه‌لر کبی ایدی دمبدم شاه اکا صد کونه فتح باب ایلدی باب کاه روزن اولوردی وکاهی شعاع اولوردی خاك کاهی کندم اولوردی وکاهی صاع اولوردی یعنی عالم معنادن اکا فتح اولان بابك هر بریسی کاهی روزن مثابه‌سنده اولوب اول روزنه‌دن حقایق اشیایی کورر وعالم غیبك اسرارنه نظر ایر کوردی وکاهی اول باب معنوی اکا شعاع الهی وپر نور ربانی اولوردی وهر شیئك مرآت وجودنده حق تعالینك تجلیاتنی وانوارنی مشاهده قیلوردی بو عالم خاك آنك نظرنده کاهی بغدای وفواکه وثمار اولوردی وکاهی بو جمله‌یه کیل وظرف اولوردی یعنی کاهی بو زمین آنك کوزنه عین غدا وطعام ونعمت کورینوردی وکاهی بو اغدیه ونعمه اول ظرف ومحل کورینوردی حقیقتده ناظر اولان کوزه هم بویله کورینور (مثنوی) در نظرها چرخ بس کهنه وقدید * پیش چشمش هردمی خلق جدید) نظرلرده چوق کهنه وقدید اولان چرخ آنك کوزی اوکنده هردم خلق جدیده دریعنی بو خلقك نظرلرنده چوق اسکی ودیرینه وقدید اولان ودائمة الصور وثابتة الاجرام کورینن فلکلر هر آنده وهر دمده یکی یکی خلق اولمقده در که کهنه‌سی کیدوب آنك مثلی همان دم یرنه کلمکده در زیرا عارف کاملك حقیقت کورن چشم شهودنده بو اشیا هر طرفة العینده ولبده ده یکی یکی خلق اولمقده در بو اشیانك بویله مستمر الشکل کورنمسی تجدد امثال وتعاقب اشکال قبیلندندر نهایتی بو خلق عالم (بل هم فی لبس من خلق جدید آیت کریمه‌سنك مفهومی اوزره بو خلق جدیددن شبهه‌ده‌درلر وبو تجدد امثاله وخلق جدیده مناسب اولان شرح وتحقیق اصل نقش فصوصه اولان شرحمزده فص سلیمانیده مذکور اولمشدر ودخی جلد اولك اوائلنه قریب هم در بیان مکر خرکوش سر خنده (پس ترا هر لحظه مرك ورجعتست * مصطفی فرمود دنیا ساعتست * بیتنك شرحنده مرور ایلدی آنده طلب اولنه (مثنوی) روح زیبا چونکه وارست از جسد * از خدا بی شك چنین چشمش رسد صد هزاران غیب پیشش شد پدید * آنچه چشم محرمان بیند بدید * آنچه او اندر کتب برخوانده بود * چشم را در صورت آن بر کشود) روح زیبا چونکم جسددن قورتله وحبس جسمدن آزاد اوله خدای تعالیدن اکا شکسز بونلك کبی بر حقیقت بین چشم ایرشور حتی آنك کوزی هر شیئك حقیقتنی کوریجی اولور

پس اول شهزاده‌نك چشم شهودی اوکنده صد هزاران امور غیبیه پدید اولدی وظهوره کلدی اول نسنه‌یی که اسرار حقه محرم اولنلرك کوزی کوردی اول هم آنی کوردی ومقربان درکاه الهی اولان عزیزلرك نظری عالم غیبدن هر نه مرتبه‌یه ایردی ایسه آنك نظری هم اول مرتبه‌یه ایردی اول شهزاده کتابلر ایچره اول نسنه‌یی که اوقومش ایدی چشم شهودنی اول معنانینك صورتی اوزره اچدی واول اوقودیغی معنالرك هر برینك صورتنی بر بر مشاهده ایتدی (مثنوی) از غبار مرکب آن شاه نر * یافت او کحل عزیزی در بصر * بر چنین کلزار دامن میکشید * جزو جزوش نعره زن هل من مزید) اول شاه نرك مرکبینك غبارندن اول شهزاده بصرده بر کحل عزیز بولدی یعنی اول شاه فحول وشهنشاه عقولك مرکب همتنك غبارندن واسب سعادتنك طریق الهیده اولان آثارندن اول شهزاده بصر بصیرتده بر کحل عزیز بولدی که مراد آندن کحل هدایت ونور معرفتدر چونکم اول کحل هدایت ونور معرفتی اول شاه چیننك اسب همتنك آثارندن کندی بصیرتنده بولدی انجلاین اسرار وحقایق کلزاری اوزره دامن چکدی وجر ادیال ایدوب آنی سیر وتماشا ایتدی آنك جزونك جزوی وهر بر عضوی هل من مزید نعره‌سنی اوریجی اولدی وبوندن زیاده دخی وار میدر بن بوکا قانع دکلم دیجی اولدی (مثنوی) کلشنی کز بقل روید یکدمست * کلشنی کز عقل روید خرمست * کلشنی کز کل دمد کردد تباه * کلشنی کز دل دمد وافرحتاه) بر کلشن که بقلدن ونباتدن بتر اول بر دم وبر آندر عارف اکا میل والتفات ایلمز اما بر کلشن که عقلدن بتر اول همیشه تازه وخرمدر عارفك میل ونظری بو کلشنه‌دربر کلشن که کل وبالجقدن بتر اول چوق کچمیوب تباه وخراب اولور عاقل اکا مغرور وفریفته اولمز اما بر کلشن که دلدن بتر اکا زهی فرحت دینورای فرحت ولطافت سن اول دلدن بتن کلشنه حاضر اولکه سن آنك لایقیسن دیو نداء اولنور (م ی) علمهای بامزه دانسته مان * زان کلستان یك دو سه کل دسته دان * زان زبون این دو سه کل دسته‌ایم * که در کلزار بر خود بسته‌ایم) بزم بیلمش ومعلوم اولمش بامزه علملریمزی اول ذکر ایلدیکمز کلستان معنوی وکلزار اسرار ربانیدن برایکی کل دسته بیل که بو بامزه اولان علوم رسمیه ومعارف عقلیه عارفك نظر کاهی اولان کلشن معنویدن برایکی دسته کل کبیدر آندن اوتری بز برایکی دسته کل قدر علملرك زبونی ومغلوبی یزکه کلزار حقیقت قپوسنی کندی اوزریمزه باغلامش وکلستان معنوینك بابنی بو چشم وبو صورته مشغول اولمغله سد ایلمشزدر (مثنوی) آنچنان مفتاحها هر دم بنان) می فندای جان دریغا از بنان) ورد می هم فارغ آرندت زنان * کرد چادرکردی وعشق زنان انجلاین مفتاحلر هر دم نان سببیله ای جان دریغا نان دوشر بناندن برماغه دیرلر یعنی بز کلزار حقایق واسرار الهی قپوسنی اوزریمزه باغلامش وحق تعالی حضرتلری اول بابك مفتاحلرنی برم المزده قومشدر واول کلزار معنوینك مسدود اولان قپوسنك برم المزده اولان مفتاحلری همت وعزیمت وسعی وجهد وحسن نیت ولطف سیرت وحسن عمل وعقل سلیم وبونلرك امثالی اولان خصلتلردر اما بو مفاتیح باب کلزار معنوی اولان حالتلر وخصلتلر هر دم برم المزدن وبنانمزدن دریغا نان وخوانه مشغول اولمق واسطه‌سیله دوشر واکل وشربه مقید اولدیغمز سببیله اول مفتاحلر بزدن کیدوب ابواب معانی بزه مسدود اولور وکلزار حقایقك قپوسی مغلق ومقید قالور واکرسنی بر دم فرضی نان یمکدن فارغ کورسه‌لر چادر اطرافنه وزنلرك عشقی اطرافنه طولانورسن چادر ترکیبه چار دیدکاریدرکه عورتلرا کابورینورلر یعنی اکر بر دمسنی بعنك یمکدن واکل وشربه مقید اولمقدن فارغ کورسه‌لر عورتلرك عشقی وچادری اطرافنه طولانورسن نان وخوان اول کلزار حقایقك مشاهده‌سندن سکا نیجه مانع اولورسه وآنك مفتاحلرنی سنك الکدن نیجه دوشوروب زائل قیلورسه زنلر دخی زیاده مانع اولور وآنك مفتاحلرنی بونلر دخی ارتق ضایع قیلور (م ی) باز استسقات چون شد موج زن * ملك شهری بایدت پرنان وزن) کیروسنك استسقالك بحری چونکم موج زن اوله سکا ناندن وزناندن پر بر شهر ملکی کرکدر یعنی چونکم سنك نانه وزنانه اولان زیاده تشنه لکك واستسقا واشتهالك دریاسی موج اوریجی اوله وتلاطم قیله اول زمانده سکا نانلر وزنلرله طلو بر شهر ملکی کرکدرکه تا سنك تشنه لکنی دفع ایلیه وسکا بر مقدار قناعت کله (م ی) مار بودی اژدها کشتی مکر) یك سرت بود این زمانی هفت سر) اژدهای هفت سر دوزخ بود حرص تودانه‌ست ودوزخ فخ بود * دام را بدران بسوزان دانه را * باز کن درهای نو این خانه را) اول مار ایدك صکره مکر اژدرها اولدك اول بر باشك وار ایدی بو زمانده یدی باشك وار یعنی ای کبرو کاویه مبتلا اولان کمسه مقدما سن مار کبی بکسر وضعیف ایدك کتدکجه مکر سن یدی باشلو بر اژدرها اولدك که نفس اماره‌نك یدی صفت مذمومه‌سی اژدرهانك یدی باشی کبیدر نفسك اول بر باشلو مار کبی ضعیف ایکن کتدکجه حرص وشهوتله قوت بولوب اژدرها کبی یدی باشلو اولدی یدی باشلی اژدرها ایسه دوزخ اولورکه دوزخك یدی قپوسی ویدی طبقه‌سی واردر نته کم نفس اماره دخی یدی صفت مذمومه ایله یدی باشلی بر اژدرها کبی ودخی یدی قپولی بر دوزخ کبیدر سنك حرصك

في المثل دانه ودوزخ فخ اولورسن حرصه وشهوته مائل اولورسن اول واسطه ایله دام دوزخه کرفتار کاورسن لازم اولان بودرکه دامي برت وپاره پاره ایت ودانه یي یاق بوخانه یه یکی قپولر کشاده ایله یعنی سنك نفسك دام دوزخدر وحرصك اکا دانه در وجسدك آنلره محل اولمش برخانه در لازم اولان بودرکه دوزخ کبي اولان نفس اماره دامني يرتوب پاره پاره ایت ودانهٔ حرصي دخي آتش عشق الهي ايله احراق ايت اصلا خانهٔ جسمکده بونلردن اثر قالمسون آندنصکره بوخانهٔ جسمه نوراني وروحاني یکي قپولر آچ تااو قپولردن سنك وجودك خانه سنه نوراني وروحاني غدالر کله وسني غناي قلبه واصل قيله حتى غني القلب اوله سن ودولت وسعادت ابديه مرتبه سنى بوله سن (مثنوی) چون تو عاشق نیستی ای نرکدا * همچو کوهی بی خبرداری صدا) کوه را کفتار کی باشد زخود) عکس غیرست آن صدای معتمد) ای ارکك کدا چونکم سن عاشق دکلسن برکوه کبي بي خبر صدا طوترسن نرکدا اکرچه ارکك کدا دیمکدر اما قوی کدا دیمك معناسی مراد اولور یعنی ای قوی کدا چونکم عاشق الهی دکلسن هرنکم حضرت حقدن علم وخبر طوترایسك بر صیت وصدادن بیخبر اولان کوه کبي صدا طوترسن که کوهك وجودنده صیت وصدا ایلمکه اکرچه بر قابلیت واردر ولیکن اول ایلدیکی صیت وصدانك حقيقتندن اول کوه غافلدر زیرا کوهك کفتار وصداسی تچن کندیدن اولور آنك صیت وصداسی کندیدن اولمز بلکه غیرك عکسيدر اول صدای معتمد یعنی کوهك کندی ذاتندن بر صداسی وکفتاری یوقدر بلکه آندن ظهوره کلان اول صدای معتمد وکفتار بارشد غیرك عکسیدر انکیچون کوه اول اقوالك حقیقتنی وسرینی بیلمز کذلك هر مقلد کوه کبیدر اول مقلدك درونندن هرنه کونه کفتار وصدا ظهوره کاورسه اول دخی اول کفتارلك اسرارنی بیلمز زیرا آنده اولان علم وکفتار غیری کسه نك علمی وکفتاریدر واول مقلد آنی خلقه سو یلمکدن اوتری حفظ ایلمشدر انکیچون آنك حقیقتندن خبردار دکلدر (مثنوی) کفت تو زان سان که عکس دیکریست * جمله احوالت بجز هم عکس نیست * خشم وذوقت هر دو عکس دیکران * شادیٔ قواده وخشم عوان * آن عوانرا آن ضعیف آخرچه کرد * که دهد اورا بکینه زجر ودرد) ای مقلد سنك کفت وکو یك اول اسلوبدن که قول دیکر وعکس دیکردر نظر اولنسه سنك جمله احوالك غیری کسه نك عکسندن غیری دکلدر مثلا خشمك وذوقك یعنی شهوتك وغضبك هر ایکیسی غیر بلرك عکسیدر قواده نك شادلکی وعوانك خشمی کبي قواده قائده نك جمعیدر قائده یدیجي معناسنه دیرلر بونده شول عسکریدن کسه اولور که بر عسکره قولاوزاوله آنی بر جانبه الوب کیدر واول یکا بوقدر عسکر تابع اولدی دیووین بوقدر کسه لره سر عسکر اولدم دیوشاد اولور وآنك شادلکی عسکردرکه عسکرلك اکا بر مقدار تابع اولمسندن حاصل اولور عسکر کندی یلدکاری یوله کاوب اکا احتیاج قالمدقدنصکره اول قائدك شادلکی زائل اولور قواده قوددن صیغهٔ مبالغه اولمق هم جائزدر قود سکون واوله آت سوریسنه دیرلر قواد آت سوریجی راعی یه دیرلر مثلا بر چوبانه برنیچه کمسه لر وافر اسبلر ویرسه اول چوبان اول اسبلرك جمع اولمسندن شاد اولسه انك شادلکی عکس وعاریتی اولور اول اسبلرك صاحبلری الدقده آنك شادلکی زائل اولور وبو مصرعٔ ثانیده حرف تشبیه مقدر اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه ای مقلد سنك خشمك وذوقك هر ایکیسی غیربلر عکسیدر وسنده عاریتیدر قاید عسکر اولان قولاوزك ودخی خیل کودن چوبانك شادلکی کبیدر وخشمك هم عوانك خشمی کبیدر مثلا بر عوانك النه بر ضعیف کرفتار اولور وحاکم اول عوانه دیر که بو اخذ ایتدیکك کسه یه لت اور اول عوان خشمه کلوب اول ضعیفی دوکر اول ضعیف اول عوانه آخرنه ایتدی که اول عوان اول ضعیفه کینه ایله زجر ودرد ویرر عوانك خشمه کلمسنه باعث اول ضعیف بر کارایتمدی لکن عوان اکا حاکمك اذنیله ایتدی پس عوانده اولان خشم عاریتی اولور وحاکمك خشمنك عکسی اولور عوان اول خشمك حقیقتندن بی خبر اولور کذلك ای مقلد سن هم کندی وجودکده اولان شادلکك وخشمك حقیقتندن بی خبرسن اول شادلك واول خشم سکا کیمدن کلدی وبونلرك اصلی وحقیقتی نه در بیلمزسن (مثنوی) تابکی عکس خیال لامعه * جهد کن تا کردی صاحب واقعه * تا که کفتارت زحال تو بود * سیر تو با پروبال تو بود) تا کم خیال لامعه نك عکسنه مسرور اولمق نجه یه دك جهد ایله تا صاحب واقعه اوله سن یعنی صاحب واقعه اولان محقق طرفندن سنك وجودکه کلان خیال لامعه نك عکسنه نجه یه دك مغرور اولورسن سن دخی مردانه جهد ایله وسعی ایله تا کم صاحب واقعه بر محقق اوله سن تا کم سنك سوزك سنك کندی حالکدن اوله وسنك سیرك سنك کندی پر وبالکله اوله ایل قنادیله اوچان قوش مقام ومنزله واصل اوله مز وتقلید ایله اولان سوز مقصوده اصابت قیله مز ومقلد سو یلدیکی سوزك سری ومعناسی ندر بیله مز پس اهل همت اولوب تقلید طبقه سندن کذر قیلوب کندی حالنی سو یلك وکندینك عقلندن وروحندن حاصل اولان پروبالله پرواز ایلك سالکه انفع واولیدر (مثنوی) صید کیرد تیرهم با پر غیر * لاجرم بی بهره است از لحم طیر * بار صید آرد بخود از کوهسار *

لاجرم

لاجرم شاهش خوراند کبك وسار * تیرهم صید طوتر غیرنك پریله لاجرم لحم طیردن بی بهره دریعنی اوق اکرچه قوشلری صید ایلر لکن غیرك قنادیله وقوتیله صید ایلر انکیچون لاجرم طیرك لحمندن بی بهره در که اکا شکار ایلدیکی قوشك لحمندن حصه ونصیب یوقدر مقلد هم غیرك قنادیله قوش اولین تیر کبیدر اما محقق باز کبیدر باز کندی قوتیله وپروبالیله کوهساردن صید کتوررلر لاجرم شاه اکا ککلك وچل قوشی یدیررتنه کم شیخ اکبر قدس سره العزیز حضرتلری فتوحاتنده کندی شیخی اولان ابومدین رضی الله عنه حضرتلرندن بوکونه نقل ایدوب بیوررلر وکان شیخنا ابومدین یقول فی فتوح الغیر اطعمونا لحما قدیدا ای لاتنقلوا الینا من فتوح غیرکم الاما یفتح علیکم فی قلوبکم یرفع بهذا همة اصحابه لطلب الاخذ من الله (مثنوی) منطقی کز وحی نبود از هواست * همچو خاکی در هوا ودر هباست) بر نطق که وحی الهی والهام ربانیدن اولمیه اول هوای نفسانیدندر هواده وهباده اولان بر خاك کبیدر مثلا خاك هوا واسطه سیله ظهوره کلسه هبا وغبار اولور شمسك ضیاسنه وماهك نورنه اول هبا وغبار پرده اولور کذلك شول کفتار که وحی الهی والهام ربانی ایله اولمیه بلکه هوای نفسانیدن ظهوره کله اول کفتار هواده اولان خاك وغبار کبی هباء منثورا اولور (مثنوی) کرنماید خواجه را این دم غلط * ز اول والنجم بر خوان چند خط * تا که ما ینطق محمد عن هوی * ان هو الا بوحی احتوی) اکر خواجه یه بو دم غلط کورینه وبو سوز معتبر کلمیه والنجم سوره سنك اولندن ای خواجه سن بر قاچ خط اوقی شول محله دك که حق تعالی حضرتلری محمد صلی الله علیه وسلم حقنده (وما ینطق عن الهوی ان هو الا وحی یوحی) بیوردی یعنی محمد صلی الله علیه وسلم حضرتلری هوادن سو یلمز انك نطقی دکلدر الا شول وحیدر که بزم جانبمزدن اکا وحی اولندی پس معنیٔ مصرع ثانی اولدر که اول محمد علیه السلامك نطقی دکلدر الا اول محمد علیه السلام آنی وحی ایله حفظ واحتوا ایلدی وسو یلدیکی وحی ایله سو یلدی احتواء اجتماع معناسنه در (مثنوی) احمدا چون نیستت از وحی یاس * جسمیانرا ده تحری وقیاس * کز ضرورت هست مرداری حلال که تحری نیست در کعبهٔ وصال * ای احمد چونکم سکا وحیدن یأس وقنوط یوقدر سکا تحری وقیاس لازم دکلدر تحری وقیاسی جسمیلره ویر که آنلر وحیدن بی بهره لردر آنلره تحری وقیاس ایلمك حلالدر زیرا ضرورتدن بر مردار حلال اولدی اما سنك تحری وقیاسه ضرورتك واحتیاجك یوقدر کعبهٔ وصالده تحری اولمز پس سن بنم کعبهٔ وصالمده سن وسنك روحانی اولان وارثلرك دخی بنم کعبهٔ وصالمده در پس سکا وآنلره تحری وقیاس ایلمك لازم اولمز (مثنوی) بی تحری واجتهادات هدی * هرکه بدعت پیشه کیرد از هوی * همچو عادش بر برد بادش کشد * نی سلیمانست تا تختش کشد * عاد را باد ست حمالی خذول * همچو بره بر کف مردا کول * همچو فرزندش نهاده بر کنار * می برد تا بکشدش قصاب وار) تحری سز وهدانك اجتهادلر یسز هر شول کمسه که هوادن بدعتی پیشه طوتنه جواب بو ییتدر عاد کبی بادانی هوایه ایلتور وآنی اولدرر سلیمان دکلدر که تا آنك تختنی چکه یعنی هر شول کمسه که طریق هداده وراه مصطفاده اجتهادسز وتحری واحتیاطسز هوای نفسندن بدعتی کندیسنه پیشه طوتنه اول هوای نفسانی عاد قومنی باد صرصر هوایه ایلتوب اولدردیکی کبی اول اهل بدعتی اولدرور سلیمان سیرت دکلدر که اول هوا آنك تختنی چکه اول کمسه لرکه وقتنك سلیمانی اوله هوای نفسانیده آنلر باذن الله متصرف اولورلر وهر نه جانبه امر اتسه لر آنی اول جانبه تصریف ایدرلر وآنك اوزرینه سلیمان وارسوار اولوب استدکاری مقامه کیدرلر اما اهل بدعته وتحری واجتهاد قیلمین اهل ضلالته باد هوای نفسانی غالب اولوب عاد قومی کبی عاقبت آنلری هلاك ایلر نعم عاد قومنه هم باد حمالدر لیکن آنلره اول باد صرصر بر حمال خذول ومرکب قتولدر عاد قومی اول بادك النده مردا کولك النده بره کبیدر اکرچه اول مردا کول اول قوزیی کندی فرزندی کبی کنارنه قومش اما ایلتور تا آنی قصاب کبی دبلیه پس نفسنك هواسی دخی بوکا کوره قیاس ایله اکرچه هوای نفسانی اول وهلهده اهل بدعتی واصحاب ضلالتی مرتکب اولورور عایت قیلور وآنلر دخی نفسلرینك هواسی اوزره سائر وطائر اولدقلرندن زیاده حظ الورلر اما اول هوا آنلری عاقبت قتل قیلور ومهلك اولور (مثنوی) عاد را آن باد زاستکبار بود * یار خود پنداشتند اغیار بود * چون بکرداند تا که پوستین * خردشان بشکست آن بئس القرین * باد را بشکن که بس فتنه ست باد) پیش از انکه بشکند او همچو عاد) عاد قومنه اول باد استکبارلرندن اولدی کما قال الله تعالی (فاما عاد فاستکبروا فی الارض بغیر الحق وقالوا من اشد منا قوة) آنلر نفسلرینك هواسی واول باد مهلکی کندیلره یار صاندیلر اول خود فی الحقیقه اغیار ایدی چونکم اول باد هوا ناکاه پوستین دوندردی ویارلك صورتن کیدروب قهارلق صورتنی کتوردی آنلری اول بئس القرین فی الحال خرد وخشخاش ایدوب صدی پس ای اهل هوا نفسکی کسر ایله که اول باد هوای نفسانی چوق فتنه در که اوسنی عاد قومی کبی صمزدن اول یعنی سن باد هوای نفسکی اول سنی عاد

تارۀ اخری) بیوردی (مثنوی) هندو و قبچاق و رومی و حبش * جمله یکرنگند اندر کور خوش * تابدانی کان همه
رنگ و نکار * جمله روپوشست و مکر و مستعار) هندو و قبچاق و رومی و حبش جمله سی کور ایچره خوش یکرنکلردر
قبچاق عجم دیارنده بر برك آدیدر یعنی بو جمله طوائف مختلفه و اقوام متنوعه مقبره‌ده جمله سی خاك اولور و یکرنك
اولمق مرتبه سن بولورلر تا بیله سنکه بو دوکلی رنك و نکار جمله سی روپوشدر و مکر و فریب و مستعاردر
مثنوی * رنك باقی صبغة اللهست و بس * غیر آن بربسته دان همچون جرس * رنك باقی صبغة اللهدر
انجق آندن غیریسی جرس کبی بربسته بیل بو بیت سورۀ بقره‌ده اولان (صبغة الله و من احسن من الله
صبغة و نحن له عابدون) بو آیت کریمه نك تفسیری ایکنجی دفترك اوائلنه قریب فرمودن والی سرخنده مرور ایلدی
آنده طلب اولنه و بونده صبغة اللهدن مراد نه ایدیکنی بو بیتلرله بیان ایدوب بیوررلر (مثنوی) رنك صدق و رنك تقوی
و یقین * تابد باقی بود بر عابدین) رنك صدق و رنك تقوی و یقین تا ابد عابد اوزره باقی اولور یعنی الله تعالینك باقی اولان
صبغه سی صدق رنکی و تقوی و یقین رنکی و اسلام و ایمان و دین رنکیدر که بو رنکلر الله تعالی یه عابد اولان بنده‌لر اوزره
ابدی باقی اولور اولدکدن و تراب اولدقدنصکره بو رنکلره اصلا فنا و زوال کلمز و کذلك بونلرك ضدی و خلافی اولان الوانه
دخی فنا و زوال کلمزسه کم بیوررلر (مثنوی) رنك شك و رنك کفران و نفاق * تابد باقی بود بر جان عاق * چون سیه رویی
فرعون دغا * رنك او باقی و جسم او فنا) رنك شك و رنك کفران و رنك نفاق عاق اولان و طغیان قیلان کمسه نك جانی اوزره
ابد الآباد باقی اولور مثلا فرعون دغانك سیاه رویلغی کبی و آنك رنکی باقی و آنك جسمی فانیدر یعنی آنك شك و کفرانی
و بدخویلغی و ضلالات و طغیانی و فساد و عصیانی رنکلری آنك روحیله بیله ابدی باقیدر که مؤمندن اسلام و ایمان
صفتلری اولدکدنصکره نیجه زائل اولمز ایسه کافرلردن دخی کفران و طغیان صفتلری اویله زائل اولمز (مثنوی) برق
و فر روی خوب صادقین * تن فنا شد و آن بجا تا یوم دین) صادقلرك خوب یوزینك فر و رونقی و برق و نوری تن فنا
اولدی و اول برنده قالدی یوم دینه دك تا یوم دین تن فنا شد لفظنه غایت اولور و آن بجا لفظنه غایت اولمز زیرا
و آن بجا لفظنه اولسه معنایه خلل کلور و شرعه مخالف اولور و تقدیر کلام تن فنا شد تا یوم دین و آن بجا ماند دیمك اولور
پس توضیح معنا بویله دیمك اولور که صادقلرك کوزل یوزینك برقی و فر و رونقی تنلری یوم دینه دك فنا اولدی و اول جمال
و کمال و حسن خصال روحله بیله برنده باقی قالدی چونکم یوم دین اوله و قیامت ظهوره کله حق تعالی انلرك فانی اولان
تنلرینی بعث ایدوب احیا ایلر و اول کوزل یوزلو اولمق و یوزلرینك نوری برق اورمق انلرك بدنلرنده هم ظهوره کلورسه کم
کافرلرك سواد کفری یوزلرینه اوروب یوزلری سیاه اولور (یوم تبیض وجوه و تسود وجوه) آیت کریمه سی بو معنایه دلالت
قیلور (م ی) زشت آن زشتست و خوب آن خوب و بس * دایم آن ضحاك و این اندر عبس) زشت اول زشتدر و خوب اول
خوبدر انجق دائما اول ضحاکدر و اول عبسده‌در یعنی یوم قیامتده زشت اولان حالا شمدی زشت اولان بلکه ازل ازالده
زشت و قبیح اولندر انجق و کذلك یوم قیامتده خوب اولان هم شمدی خوب و مؤمن و صالح اولندر بلکه علم اللهده خوب
و محبوب اولان کمسه‌در که دائما اول خوب روی ضحاك و لطیف خو بدر و بو زشت و قبیح هم همیشه عبوس الوجه
و بدخو بدر (مثنوی) خاك را رنك و فن و سنکی دهد * طفل خو بازابران جنکی دهد) اول صانع حکیم خاککه
رنك و فن و سنکلك ویرر طفل خو بلره آنك اوزرینه جنك ایلمك ویرر یعنی الله تبارك و تعالی شول قدرت و حکمت
صاحبی صانعدر که خاکه رنك ویروب باغ و باغچه و متاع و اقچه شکلنده ایلر و برنیجه سنی دخی ذی روح جسدلر ایدوب
اکافنلر و صنعتلر ویروب و برنیجه سنی دخی لعل و یاقوت و زبرجد و بونلر امثالی اولان ذی قیمت طاشلر ایلر پس اوغلنجق
خو بلو اولان کمسه‌لره بونلرك اوزرینه جنك ایلمك و جدل قیلمق ویرر حتی بونلر بو خاك رنکیندن ظهوره کلان شیلرك
اوزرینه بری برلریله جنك و جدل قیلور (مثنوی) از خمیری اشتر و شیری پزند * کودکان از حرص آن کف میکزند *
شیر و اشتر نان شود اندر دهان * در نکیرد این سخن با کودکان * کودك اندر جهل و پندارد شکیست * شکر باری قوت او
اندکیست * طفل را استیزه و صد آفتست * شکر اینکه بی فن و بی قوتست) مثلا بر خمیردن دوه و بر شیر پشوررلر
و خمیری اسب و استر و اشتر و شیر شکلنده پیدا ایدوب بشیره ایدرلر اوغلنجقلر اکا حریص اولدقلرندن ال چینرلر و بری برلریله
آنلردن اوتری جنك ایلرلر اول خمیردن دوزیلن شیر و شتر دهانده نان اولور و بر کیمه آنلرك هر قنغیسی یسه نان لذتی بولور
لیکن اوغلنجقلره بو سوز تأثیر ایتمز و اکر آنلره دیسك ای اوغلنجقلر بو سزلك اسب و استر و شیر و اشتر دیدککز جمله سی
خمیردر بونلر کرچکدن اسب و استر و شیر دکلدر آنلر بو سوزی طوتمز و فهم ایتمز زیرا کودك جهلده و پندارده بر شك
و شبهه ده‌در باری تعالی یه شکر که اوغلنجغك قوتی آندکدر اکرچه جهلندن و غفلتندن عاقلك سوزنی طوتمز و فهم ایتمز ایسه
باری عاقل اوزره مسلط اولمغه و جنك و جدل قیلمغه آنك اقتداری و قوتی یوقدر نعم طفل ایچون عناد و مرا دیو

آفت

آفت واردر بو که شکر که اول بی فن و بی قوتدر و هر وجهله عاقل آنك اوزرینه غالبدر استدیکی کبی عاقل اطفالك
وجودنده تصرف ایلر (مثنوی) وای ازین پیران طفل ناادیب * کشته از قوت بلای هر رقیب *
چون سلاح و جهل جمع آید بهم * کشت فرعون جهان سوز از ستم) اما وای بو ناادیب اولان طفل سیرت پیرلردن
و اوغلنجق طبیعت اولان بی تدبیرلردن که قوت و قدرت و منصب و دولت جهتندن هر رقیبك بلاسی اولمش و کندیلره
حافظ و نکهبان اولوب ضررلردن منع قیلان عاقله عداوت و خصومت قیلمشدر چونکم سلاح و آلت یعنی منصب
و دولت و غفلت و جهالت بریره جمع کلمه‌سیدن جهانسوز بر فرعون اولور و نیجه کمسه‌لری یاقوب یاندرمغه قصد
و عزیمت قیلور (مثنوی) شکر کن ای مرد درویش از قصور * که ز فرعونی رهیدی و ز کفور * شکر کن مظلومی
و ظالم نه * ایمن از فرعونی و هر فتنه) ای مرد درویش قصوردن شکر ایله یعنی ای فقیر اولان کمسه منصب و دولتدن
و مال و نعمتدن قصورك اولدیغیچون حق تعالی یه شکر ایله و حمد لر و ثنالر سویله زیرا فرعونلکدن و کفوردن قورتلدك که
منصب و مال و نعمت لابد عصیانه و طغیانه سبب و کفرانه دخی باعث اولور پس طغیان و کفرانه سبب اولان
جاه و مالدن خلاص اولمق و شکسته حال اولوب حضرت حقه بنده‌لك قیلمق معناده نعمت عظمی و دولت کبری در
آنك قدرنی فقیر اولانلر بیلوب خدای تعالی یه شکر قیلمق لازمدر ای مرد درویش شکر ایله که مظلومسن ظالم دکلسن
هر بر فتنه‌دن و فرعونلکدن ایمنسن فی الواقع مالك و منصبك چوق اولیدی و اول واسطه ایله برنیجه دردمنده
ظلم ایدوب ظالم اولیدك و فرعون سیرت اولوب تمرد و عناد قیلیدك سنك حالك عند الله نیجه اولوردی و قیامت کونی
سنك باشکه نه فلاکتلر کلوردی امدی مظلوم اولوب حقدن لطف و رحمت بولمق ظالم اولوب حق تعالینك غضبنه
و قهرنه لایق اولمقدن هر وجهله اولی و بهتردر (مثنوی) اشکم تی لاف اللهی نزد * کاتشش را نیست از هیزم مدد *
اشکم خالی بود زندان دیو * کش غم نان مانعست از مکر و ریو) اشکم پر لوت دان بازار دیو * تاجران دیو را در وی غریو)
خالی شکم الهلق لافنی اورمدی و بر قارنی لوت و غدادن تهی اولان فقیر فرعون کبی الوهیت و ربوبیت
دعواسن قیلمدی زیرا آنك آتش طبعنك هیزم دولتدن مددی یوقدر و حطب کبی اولان غنا و ثروت آنك نفسی آتشنه
قوت ویریجی دکلدر بو اجلدن آنك نفسنك و طبعنك آتشی منطفی اولمش لوت و قوتدن خالی اولان شکم دیولك زندانیدر
زیرا اول خالی اولان نان غمی نفسك مکر زندن و دیولك خدعه و ریوندن مانعدر آنك درونده اولان رزق و غدا غمی
شیطانك مکر و حیله سنه مانع اولور اما پر لوت اولان اشکمی سن بازار دیو بیل تاجران دیو ایچون آنده غریو واردر
یعنی بطن که نفیس غدالر و لذیذ طعاملرله ممتلی اوله سن اول درونی شیطانلر بازاری بیل و شیطان بازرکانلرینك
آنك درونده المسی و صاتمسی و غلغله و غریو ایتمسی اولور (مثنوی) تاجران ساحر لاشی فروش * عقلها را تیره کرده
از خروش * خم روان کرده ز سحری چون فرس * کرده کرباسی ز مهتاب و غلس * چون بریشم خاك را بر می تنند *
خاك در چشم ممیز می کنند * چندلی را رنك عودی می دهند * بر کلوخی بان حسودی می دهند) لاشی فروش اولان ساحر
تاجرلر عقللری سحر و خروشدن تیره ایلمشلردر مثلا ساحرلر تاجرلر شکلنه کیررلر ایمش و بر کو په بنزلر ایمش و اول کوپی
فرس کبی روان ایدوب سوررلر ایمش و مشتری اولنه اول کوبی اسب بیکوردر دیو صاتارلر ایمش اندنصکره مهتابدن
و غلسدن بر کرباس ایدرلر ایمش و آنی دخی مشتری اولنلره صاتارلر ایمش غلس آخر لیلده اولان قرا کافدر ابریشم کبی اول
ساحرلر خاکی طقوررلر ممیزك کوزینه خاك ایلرلر یعنی آنك کوزینه خاك اوررلر و آنی کورمکدن و تمییز قیلمقدن محروم قیلورلر
بر چندله بر عود رنکن ویررلر چندل رایحه سز بر کونه بیان اغاجیدر بر کلوخ اوزره بره حسودلك ویررلر یعنی خشت
پاره‌یی قصر و خانه شکلنده کوستروب بزی آنك اوزرینه حسود اولمق و غنی قیلمق مرتبه سنه ایرکوررلر بو بیتلرده
واقع اولان ساحرلردن مراد اصل انسان شکلنده اولان ماکرلر اولورکه هر بری شیطنتده و مکر و خدیعتده شول
مرتبه یه وارمشلردر که کوپ کبی بر نسنه یی دلدل دیو صاتارلر و سپید و سیاهی برکبی طقویوب آنی دخی حیله و تزویر ایله
بیع ایدرلر و مشتریسنك کوزینه مکر و خدعه خاکنی اوروب آنی صاتدقلری متاعدن کور و کر ایدرلر و سنك و کلوخدن
اولان خانه‌لرك اوزرینه حسودلکلر ویررلر و کذلك شیطانلرك ساحرلری و ماکرلری هم درون عالمندن کلوب قلبه نیجه درلو
حیله و مکر و دغا و غدری تلقین ایدرلر و نیجه ساحرلکلر ایدرلر که انسان شکلنده اولان ساحرلر آنلرك سحرینی دفعه
قادر اولمزلر (م ی) پالك آنکه خاك را رنکی دهد * همچو کودك مان بران جنکی دهد * دامن پر خاك ما چون طفلکان
در نظر مان خاك همچون زر کان * طفل را با بالغان نبود مجال * طفل را حق کی نشاند با رجال) پاکدر شول صانع قدیم که
خاکه بر رنك ویرر یعنی حیله و خدعه‌دن و ظلمدن و غدردن منزه و مقدسدر شول علیم و حکیم که بو خاکه بر کونه رنك ویرر
اوغلنجقلر کبی آنك اوزرینه بزه بر جنك ویرر بزم اوغلنجقلر کبی دامنمز خاك ایله پردر بزم نظرمزده خاك زر کان کبیدر که

بوسیم ورزدید بکمز واتکمزه وکیسه مزه قو بد بغمز اصلنده خاکدر لکن صنع الهی ایله بز بو زر کان کورنمش الحاصل طفلک بالغلره مجالی اولمز یعنی طفل سیرت اولنلر بالغ اولنلرله برمرتبه ده اولمغه مجال واستعداد بولمز حق تعالی حضرتلری اطفالی رجالله برمرتبه ده نچن نصب ایلر یعنی اطفالی رجال مرتبه سنه اسکان ایتمیوب اطفالی رجال مرتبه سنه نصب ایلر (مثنوی) میوه کر کهنه شود تا هست خام * پخته نبود غوره کویندش بنام * کر شود صد ساله آن خام ترش * طفل غوره است او بر هر تیزهش * کرچه باشد مو وریش او سپید * هم دران طفلیٔ خوفست وامید که رسیم یا نارسیده ماندم * ای عجب با من کند کرم آن کرم) مثلا میوه اکر کهنه اولسه مادامکه خام وترشدر پخته اولمز وکامل اولان میوه مقامن بولمز اکا ناماله خام دینور اکر اول ترش اولان خام یوز ییل اولسه ونیجه ایام وسال خاملک مرتبه سنده خشک اولوب قالسه هر تیزهوشک قتنده اول طفل غوره در آنک عاقل قتنده نیجه یوز ییل معمر اولدیغنه اعتبار یوقدر اکرچه آنک قیلی وصقالی سپید هم اولسه وبر آق صقاللی قوجه اولوب ییلی یوکلسه هم ینه خوف وامید اوغلنجقلغنده درهنوز دخی خوف ورجا مرتبه سندن قورتلمشدر که اول مرتبهٔ کامل اولان رجاله نسبتله نا پخته لک واوغلنجقلق مرتبه سیدر واهل کمال خوف ورجا مرتبه سندن کذر قیلمشلر وفانی فی الله اولوب بقا بالله مرتبه سن بولمشلر (الا ان اولیاء الله لا خوف علیهم ولا هم یحزنون) آیت کریمه سنک مفهومنه بو دنیاده مظهر اولمشلردر اما طفل سیرت اولان خاملر بویله دیو خوف ورجاده اولورکه عجب مقصوده ایریشورمیم ویاخود نارسیده قالورمیم ای عجب بکا اول محضا کرم کرم ایلرمی اولکی کرم وزن ایچون سکون رایله اوقنور ثانیجی کرم رجل عدل قبیلندن اولور یاخود مضاف مقدر اولوب ذو کرم معناسی ویریلور یعنی طفل سیرت اولان خاملر خوف ورجا مقامنده قالوب بویله دیرلر که بز مقصوده واصل وبالغ اولورمی بز ویاخود واصل اولمیوب محروم قالورمی بز ای عجب اول ذو کرم بزه لطف وکرم ایلرمی یاخود ایلازمی امارجالک حالی بونلر کبی دکلدر زیرا آنلر شبهه وکماندن قورتلمشلر وخوف ورجا مرتبه سندن کذر قیلمشلر وشهود وعیان مرتبه سنه ایرمشلردر وکندی مقاملرنی اولمزدن اول کورمشلردر انکیچون بو کونه شک وکماندن آنلر بری اولمشلردر (م ی) با چنین ناقابلی ودوریٔ * بخشد این غوره مرا انکوریٔ * نیستم امیدوار از هیچ سو وآن کرم می کویدم لا تیأسوا) انجلین ناقابل لکله ودورلکله بیله بو غوره بکا انکورلک ویررمی یعنی اول خوف ورجا مرتبه سنده اولان کمسه بو کونه شبهه وکمانده اولوب وکندینک ناقابل اولمسنه ودور قالمسنه نظر قیلوب دیرکه ای عجب بو شجلین ناقابل لکله وحضرت حقدن دورلکله بیله بو بنم غوره کبی خام ونا پخته قلان وجودیمه حق تعالی حضرتلری بر انکورلک وپخته لک ویررمیکه زیرا بن هیچ بر طرفدن امیدوار دکلم زیرا بنده اصلا حق تعالینک وصلتنه واحسانته لیاقت یوقدر ولیکن اول کرم الهی بکا (لا تیأسوا من روح الله) دیر پس آنک روح ورحمتندن مأیوس اولمزم وقطع رجا قیلمازم (م ی) دائما خاقان ما کرد ست طو * کوش ما را میکشد لا تقنطوا) دائما بزم خاقانمز طوی ایتمشدر بزم قولغمزی لا تقنطوا چکر طوی ضیافت معناسنه درتهکم فلان کمسه یه ضیافت ایلدی دیه جک محلده فلان کمسه یی طویلدی دیرلر بو بیت ودخی مابعدنده اولان بیتلر حضرت مولانانک کندی جانبلرندن دینلمش اولوریعنی ای خوف ورجا مرتبه سنده قلان کمسه لر دائما بزم سلطانمز وخاقانمز مؤمن قوللرینه ضیافت ایلمش وآنلری لطف ورحمتیله طویلمشدر بزم قولغمزی (لا تقنطوا من رحمة الله ان الله یغفر الذنوب جمیعا انه هو الغفور الرحیم) آیت کریمه سنک مفهوم لطیفی طوتوب اول ضیافت حقانی جانبنه چکر وبزی اول نعمت وراحت جانبنه لطفله دعوت ایلر بو آیت کریمه نک تفسیری جار اولدیه سبب حرمان اشقیا بیانندہ مرور ایلمشدر آنده طلب اولنه (م ی) کرچه ما زین ناامیدی در کویم * چون صلا زد دست اندازان رویم * دست اندازیم چون اسپان سیس * در رویدن سوی مرعای انیس * کام اندازیم وانجا کام نی * جام پردازیم وانجا جام نی * زانکه انجا جمله اشیا جانیست * معنی اندر معنی اندر معنیست) اکرچه بز بو ناامیدلکدن چقورده یز چونکم اول پادشاه کریم خوان رحمتنه صلا اوردی آل آته رق کیده رز یعنی اول بزی کندی جانبنه دعوت قیلدی ودار سلام طرفنه صلا دیدی اکرچه بو ناامیدلکدن چقورده ایسکده دست افشان ورقص کنان مشیا علی الاقدام لا مشیا علی الاقدام اول جانب اعلایه کیدرز وعالم بالایه سیر وسفر ایده رز سیس اولان آتلر کبی آل آته رز انیس اولان مرعا جانبنه یلکلکده اسپان سیس مؤدب دولک آتلر کبی آل آته رز ومشی وسرعتده کرم واولوب اقدام واهتمام ایده رز زیرا اول مقامده جمله اشیا جانی وروحانیدر معنی اندر معنی اندر معنیدر یعنی اول مرتبه ده جمیع اشیا صرف وخالص معنادر بلکه معنی ایچنده معنادر که عین ثابته مرتبه سی روحانیت مرتبه سنه نسبتله معنی ایچره معنادر ومرتبهٔ الوهیتده جمیع اشیا جانلر وروحانیلردر (مثنوی) هست صورت سایه معنی آفتاب * نوربی سایه بود اندر خراب) مثلا صورت سایه ومعنی آفتاب اولدی سایه سز نور خرابه ده اولور یعنی

معنا انسان فی المثل بر آفتاب انور کبیدر وصورت سایه کبیدر مادامکه جسم وصورت پاینده اوله آفتاب معنی سایه سز اولمز اما جسم وصورت خراب اولدقدنصکره خراب ایچره نوربی سایه اولور وباعث سایه اولان صورت ویران اولوب نور محض قالور (مثنوی) چونکه انجا خشت بر خشتی نماند * نور مه را سایهٔ زشتی نماند * خشت اکر زرین بود بر کندنیست * چون بهای خشت وحی وروشنیست) چونکم اول پرده کرپیچ بر کرپیچ اوزه قالمدی ماهک نورنه بر زشت سایه قالمدی خشتدن مراد بونده صفت نفسانیه در یعنی بر جسمده که بر صفت نفسانی اوزره قالمدی بلکه جمله مقتضیات طبیعته واوصاف بشریه محو ومتلاشی اولدی ماه روحک نورنه پرده ومانع بر قبیح سایه قالمدی پس لازم کلدیکه خشت اکر زرین اوله بر کندنیدر چونکم خشتک بهاسی وحی وروشنلکدر یعنی صفت نفسانی وخصلت حیوانی هر نه قدر عقل معاشله زرین اولسه ومحبوب ومقبول کلسه آنک قوپارمقلغی واجب ولازمدر چونکم اول خشت مثابه سنده اولان صفت نفسانیه نک بهاسی وحی الهی وروشنیٔ ربانیدر یعنی هر بر صفتی که بر مؤمن نفسنده قلع وقمع ایلر الله تعالی آنک بدلی اکا اشارت والهام قیلور وروشنالک وبر شول مرتبه ده که جمله نفسانی اولان صفتلر زائل اولدقدنصکره اول کمسه یه حق تعالی هر دمده الهام قیلور وآنک وجودی حق تعالینک روشنلکی ایله پر اولور (مثنوی) کوه بهر رفع سایه مندکست * پاره کشتن بهر این نور اندکست * بر برون که چو زد نور صمد * پاره شد تا در درونش هم زند) کوه طور دفع سایه دن اوتری مندکدر بو نوردن اوتری پاره اولمق اندکدر مندک پاره پاره اولمغه دیرلر وکوه طورک نور الهیدن پاره پاره اولمسنک شرح وتحقیقی جلد اولده عشق جان طور آمد عاشقان ودخی (کوه در رقص آمد وچالاک شد) بیتنک شرحنده مرور ایلدی آنده طلب اولنه یعنی کوه طور کندی سایهٔ وجودنی دفع ایلمکدن اوتری متلاشی ومضمحلدر حد ذاتنده بو نور الهیدن وتجلی ربانیدن اوتری پاره پاره اولمق اندکشیدرا کا نسبتله پاره پاره اولمق بر عظیم عملدر چونکم احد وصمد حضرتلرینک نوری کوهک بیرونه اوردی اول کوه طور پاره پاره اولدی تا کم آنک درونته هم اوره یعنی چونکم حق تعالی حضرتلری اول جبلک ظاهرنه تجلی ایلدی اول جبل پاره پاره اولدی کویا اول تجلی نوری آنک درونته دخی اورمقدن اوتری زیرا بتون طور صنمیدی نورآنک هر پاره سنه ودرونته طوقنمش اولوردی (مثنوی) کرسنه چون بر کفش زد قرص نان * واشکافد از هوس چشم ودهان) مثلا کرسنه نک چونکم النه قرص نان اوردی هوس وشوقندن چشم ودهانن یارر بو بیت تمثیل طریقیله دینلمشدر یعنی بر کمسه غایتله کرسنه اولسه وبر نیجه زمان آج قالسه وبر کمسه کتوروب اکا بر قرص نانی النه ویرسه فی الحال اول کرسنه اولان کمسه اول نانه زیاده هوسندن وشوقندن اغزنه محکم اوروب اغزنی شق ایلر وحرصندن اغزنه ایلتمه یکی تدارک ایده میوب کوزنه اورر کوزنی دخی شق ایلر پس اول کرسنه نک اول نانه زیاده حرص وهوسندن چشم ودهانی شکافته اولور بر زمان بزم دیارمزده بر مرتبه قحط وغلا اولدیکه اطراف جوانبدن قرا اهلنک آج ومحتاج اولان کمسه لری کاوب شهره دوکلدیلر آدم اتی وکلاب اتی یمکه باشلدیلر اول حینده بر کمسه نک النده نان کورسه لردی چکوب النده ن آلورلردی بونی کوزمزله کوردک که آنلردن بریسی بر کمسه نک النده ن بر نانی قاپدی ویره یاتدی اول کمسه آنک باشنه باشنه اوکجه سیله ومشتیله اوروب باشنی وکوزنی یاردی اول نانی آنک النده ن ودهاننده ن چقارمغه قادر اوله مدی (مثنوی) صد هزاران پاره کشتن ارزد این * از میان چرخ برخیز ای امین * تا که نور چرخ کردد سایه سوز * شب زسایه تست ای یاغیٔ روز) چونکم نانه آج ومحتاج اولان کمسه کندینک پاره پاره اولمسنه راضی اولیجق بو نور الهی وبر نور ربانی صد هزاران پاره پاره اولمق دکر پس ای زمین مثابه سنده کثیف اولان کمسه چرخ معنوی میاننده ن قالق وارض وجودکی فانی ومضمحل ایتکه اصلا سنده کثافت جسمانیه قالمیه تا کم چرخ روحانی وفلک نورانینک نوری سایه سوز اوله اصلا سایه وظلمتدن اثر قومیه زیرا ای روزک یاغیسی شب ظلمانی سنک سایهٔ وجودکدن حاصلدر نه کم نه قدر سایه وظلمت وار ایسه بو زمینک وجودندن حاصلدر فرضا اکر بو زمینک وجودی اورته دن زائل اولوب کتسیدی عالمده اصلا سایه وظلمتدن بر اثر قالمیدی کذلک سنک زمین وجودک دخی اورته لقدن کتسیدی وحق تعالی آنی رفع ایتسیدی اصلا سایهٔ غمدن وظلمت اولمقدن وکدورت وبرن شیلردن بری قالمیوب صافی نور الهی وتجلیٔ ربانی قالوردی بو سری مشاهده ایدنلر انکیچون کندی وجودلرینک اورته لقدن کتمسنی ورفع اولمسنی الله تعالیدن استیوب (بیت) بینی وبینک انی ینازعنی * فارفع بفضلک انیا من البین) دیمشلردر (مثنوی) این زمین چون کاهوارهٔ طفلکان * بالغانرا تنک می آرد مکان * بهر طفلان حق زمین را مهد خواند * شیر در کهواره بر طفلان فشاند) بو زمین اطفالک کاهواره سی کبی یعنی اوغلنجقلرک بشکی کبیدر که بالغ اولنلره مکانی تنک کتوررو کاله اپرن ارنلرک بر لرنی بو جای مضیق طار ایدوب باشلرینه دنیانی تنک ایلر حق تعالی حضرتلری اوغلنجقلردن اوتری زمینه مهد اوقودی

بو كهوارهٔ زمینده اولان اطفال اوزره شیر صاچدی نته کم حق تعالی سورهٔ طه ده (الذی جعل لکم الارض مهدا)
دیو بونده ساکن اولان اطفال سیرتلره خطاب ایدوب بیوردی یعنی اول قادر بیچون ای ناس ارضی سزه بشك قیلدی
تا آنده سز استراحت ایده سز وسورهٔ نبأ ده دخی (الم نجعل الارض مهادا) بیوردی یعنی بز زمینی مهاد قیلمدقمی دیدی
وزمینك مهده مشابه اولسی بر قاچ وجهله در اول حق تعالی آنی خلق ایتدیکی کبی بشك کبی صالندی
وحرکت قیلدی حق تعالی جبالی اکا اوتاد ایدوب ساکن اولدی وثانیا بو زمینده اولان حیوانات اطفال کهوارهده
استراحت ایلدکلری کبی استراحت ایلیوب نائم اولدیلر وراحت بولدیلر وثالثا حق تعالی آسمان جانبندن بو زمینده اولنلر
اوزره امطاری یاغدردی پستاندن البانك یاغمسی واقعسی کبی پس زمینده اولان ناس بو مناسبتله اطفاله مشابه اولورلر
مادامکه بو مهد زمین ایچره مقید اوله لر ونشو ونما بوله لر آنلره اطفال دینور اما رجال مقامنه بالغ اولدقده وکمال
مرتبه سنی بولدقدنصکره بو زمین اکا بر بشك کبی تنك کلور (مثنوی) خانه تنك آمد ازین کهوارها *
طفل کان ازود بالغ کن شها * ای کواره خانه را ضیق مدار * تا تواند کرد بالغ انتشار) خانه بو کهوارهلردن تنك کلدی
ای پادشاه اوغلنجقلری فوری بالغ ایله ای کواره خانه یی ضیق طوتمه تا کم بالغ انتشارا تمکه قادر اوله کواره سینده دیرلر
انتشار احیا اتمك معناسنه در یعنی بو زمینك کهوارهلر کبی اولان هر بر قطعه سندن خانهٔ دنیا فی تنك کلدی
ای پادشاه عالم بو زمینده ساکن اولان واستراحت قیلان اوغلنجقلری علی الفور بالغ ایله تا آنلر بیدار اولهلر وبو زمینك
بشك کبی اولدیغنی وخانهٔ دنیانك جای مضیق کلدیکنی کورهلر ای زمین سیدی خانهٔ دنیایی بالغ اولنلرك باشنه
تنك وتاریك طوتمه تا کم بالغ اولان رجال بو خانهٔ دنیاده اوغلنجقلری انتشارا تمکه واحیا وبیدار قیلمغه قادر اوله وبونده
نائم اولان اطفال سیرتلری بیدار دل ایدوب حقیقت حالی آنلره کوسترمکه وسعت بوله دیمك اولور (وسوسهٔ پادشاهزاده را
پیدا شد از سبب استغنایی وکشتی که از شاه دل اورا حاصل شده بود وقصد ناشکری وسرکشی میکرد از شاه از راه الهام
وسر شاه خبر شد دلش درد کرد روح اورا زخمی زد چنانکه صورت شاه را خبر نبود) بو سرخ شریف وبو بیان لطیف
شول بر وسوسه که بر استغنا وبر نوع کشف سببندن پادشاهزادهیه پیدا اولدی که اول کشف اول شهزادهنك کوکلنه
پادشاه چیننك حاصل اولمش ایدی وشاهك اکا اولان حسن نظریله وعین همتیله اول کشف وشهود آنك درونده ظهوره
کلمش ایدی واول شهزاده شاه چیندن سرکشلکه وکفران نعم اولمغه قصد ایلدی الهام وسر یولندن پادشاه چینه خبر
اولدی اول شاهك کوکلی آنك سرکشلکه وکفرانه قصد ایلمسی دردایندی ومجروح قیلدی اول شهزادهنك روحنه باطن
یوزندن اول شاه چین بر زخم اوردی انجلین که شاهك صورتنه آندن خبر اولمدی یعنی بو زخمی آنك صورتی اورمدی بلکه
کوکل یوزندن آنك روحنه بر زخم اوردی که شاهك صورت ظاهرهسی اصلا متغیر اولمدی وخبر طویمدی
نته کم کاتب وحی حضرت نبیدن بو قدر کشف وشهود بولدقدنصکره سرکشلکه وکفرانه قصد ایلیوب حضرت نبی
علیه السلامك باطنی اکا اینجندکده کوکل یوزندن آنك روحنه بر زخم اوردیکه آنك روحنده اصلا کشف وشهود
اثری قالمیوب ایماندن دخی محروم قالدی وقصهسی دفتر اولده مفصل ومشروح مذکور اولمشدر آنده طلب اولنه
(مثنوی) چون مسلم کشت بی بیع وشری * از درون شاه در جانش جری * قوت می خوردی ز نور جان شاه *
ماه جانش همچو از خورشید ماه * راتبهٔ جانی ز شاه بی ندید * دمبدم در جان مستش می رسید * آن نه که ترسا ومشرك
می خورند * زان غدایی که ملائك می خورند) چونکم بیع سز وشراسز شاهك دروندن اول شاهك شاهزاده جانبنه
جری مسلم اولدی جری وظیفهیه ونفقهیه دیرلر یعنی چونکم پادشاه چینك دروندن اول شهزادهنك جاننه وظیفهٔ جانی
ونفقهٔ روحانی مسلم اولدی شاه چینك نور جانندن قوت روحانی وغدای نورانی یردی آنك جانی ماهی خورشیددن
ماه کبی یعنی ماه خورشیددن نور استفاده ایلیوب مستنیر اولدیغی وقوت بولدیغی کبی اول شهزادهنك دخی ماه جانی
شاه چینك خورشید جانندن قوت نورانی وغدای روحانی یردی ومستفید ومستنیر اولوردی هر مرید کندی مرشدندن
هم بویله دربی ندید اولان شاهدن وظیفهٔ جانی وراتبهٔ روحانی دمبدم آنك مست اولان جاننه ایریشوردی وهرکون
آنك روحنه شاهك جانندن برکونه وظیفهٔ روحانی وراتبهٔ نورانی کلوردی وآنك جاننه قوت وغدا اولوردی اول قوت
وغدا دکلکه ترسا ومشرك یرلر اول بر غدادنکه ملائکه یرلر یعنی آنك جاننه شه جانبندن کلان قوت وغدا ملائکهنك
یدکاری قوت وغدای نورانیدندر یوخسه کبر وترسانك یدکاری غدای جسمانیدن دکلدر (مثنوی) اندرون خویش
استغنا بدید * کشت طغیانی ز استغنا بدید) که نه من هم شاه وهم شهزادهام) چون عنان خود بدین شه دادهام * چون
مرا ماهی بر آمد بالمع) من چرا باشم غبار برا تبع) آب در جوی منست ووقت ناز) ناز غیرا زچه کشم من بی نیاز چونکم
شاهك جانبندن آنك جاننه هرکون وظیفهٔ روحانی وارزاق نورانی کلوب مسلم اولدی وآنك جانی قوت ومکنت بولدی

کندینك درونده استغنا کوردی استغنادن بر طغیان آنك دروندن بدید وظاهر اولدیکه (ان الانسان
لیطغی ان رآه استغنی) بیورلمشدر بو یله دیوکه بو یله بن هم شاه وشهزادهدکلی ام کندی عنان واختیارمی بو شاهه
نیچون ویرمشم وبوکا تسلیم اولوب ندن اوتری مرید اولمشم چونکم بنم ایچون لمعهلو بر ماه یوقاری کلدی
وبنم ماهتاب روحم طالع وتابان اولدی پس بن نیچون بر غباره تابع اولورم وخاك وغباره مشابه سنده اولان
بر جسمه خدمت قیلورم آب معنی بنم جوی وجودمده درامدی ناز وقتیدر نیاز وقتی دکلدر غیرك نازنی بن بی نیازندن
اوتری چکرم دیدی وبو کونه استغنا ایلدی نته کم کاتب وحی حضرت نبی علیه السلامك هرکون روح شریفندن
غدا بذیر اولورایکن واول حضرتك مشکات روحندن نور وضیا الورایکن (ولقد خلقنا الانسان من سلالة من طین)
آیت کریمهسی نازل اولوب حضرت شاه نبوت آنی یازدیوب اول دخی لفظ رسولدن صادر اولنی یازرکن
(ثم انشأناه خلقا آخر) بیوردیلر اول کاتب آنی دخی یازدی وآنك قلبنه (فتبارك الله احسن الخالقین) دیمك کلدی
فی الحال آنی لسانه کتوروب (فتبارك الله احسن الخالقین) دیدی حضرت نبی علیه السلام بونی دخی کتابت ایله
بو دخی آیت کریمهدر بیوردی فی الحال بو شهزادهنك قلبنه کلان وسوسه واستغنا آنك قلبنه دخی کلدی وقلبنده
دیدی که چونکم بن هم پیغمبرم بنم دخی قلبمه اللهدن آیت نازل اولدی پس نیچون بن بوکا تابع اولورم ونه وجهله
عنان اختیارمی بونك کف ارادتنه تسلیم ایدوب هرکون بوکا خدمتلر وعبودیتلر قیلورم بنم خود بوکا شمدنصکره
اصلا وقطعا احتیاجم قالمدی دیدی وبونك قصهسی جلد اولده مفصل مرور ایلدی آنده طلب اولنه وبو محلده
شاهدن مراد حضرت نبی علیه السلام وشهزادهدن مراد کاتبندن سرکش اولان واعراض قیلان امت اولور
وشهزاده اولمسی آدم زاده اولدیغی اعتبار ایله اولورکه حضرت آدم خلیفة اللهدر ودخی شاه چیندن مراد علم دین
واسرار یقین صاحبی بر شاه ولایت ومعدن هدایت اولور وشهزادهدن مراد شول آدم زاده اولورکه اولا کا ارادت کتوره
وخدمت قیله آنك جانندن نیجه قوت معانی وقوت روحانی بولدقدنصکره بو شهزادهیه کلان وسوسه واستغنا کبی
آنك دخی قلبنه بر وسوسه کله واول شاه دین ومالك اسرار یقیندن استغنا قیله وسرکش اوله بو یله دیه که (مثنوی)
سر چرا بندم چو درد سر نماند * وقت روی زرد وچشم تر نماند * چون شکر لب کشته ام عارض قمر * باز باید کرد دکان دکر
بن نیچون باشمی باغلرم که باش اغریسی قالمدی یوزك اصفر وکوزك نمناك وتیره اولمسی وقتی قالمدی چونکم شکر لب
وعارض قمر اولدم یعنی لب ودهانم شکر کبی شیرین وخد وعذارم قمر کبی نورانی اولدی امدی بر غیری دکان اچمق کرك
وبشقه باشمه رئیس وپیشوا اولمق کرك دیدی وبو شول مریدك صورت حالی اولورکه بر شاه دینك ومالك علم یقینك
حضورنه کله وا کا مرید اوله پس اول شاه دینك حسن نظری وعین همتیله آنك جاننه نیجه علوم ومعارف واذواق ولطایف
حاصل اوله بر مرتبهیه واصل اوله که کندوسنی مظهر الطاف الهی کوره وآیینهٔ اوصاف ربانی مشاهده قیله وکندی
وجودنده وغیرك وجودنده متصرف اولنی همان حضرت حق کوره وشیخك وجودنده دخی متصرف اولنی وتقلیب
وتحویل قیلنی همان حضرت حق کوره بو قدر معرفتدن آنك نفسنه شو وسوسه واستغنا کله وشهزادهنك دیدیکی
درون عالمندن اول دخی دیه نیجاکم بن شمدنصکره نیچون باشم باغلیوب طبیبه عرض احتیاج ایلرم بنده دردسر
وخستهلك قالمدی او محبوب حقیقتك وصالی بکمال ویردی وجانم آنی کندیده کوردی اغلمق وایکلمك وسائر واصل
اولمین عاشقلر کبی زرد روی اولمق بنده قالمدی سائر محبوب الهی اولان ولیلر وصفیلر کبی شیر بن دهان اولدم وقمر کبی
نورانیت بولدم امدی بکا دخی بو شیخ کبی بشقه باشمه بر دکان آچوب ورئیس وپیشوا اولوب ومرید ومحب جمع قیلوب انلره
ارشاد وتربیه قیلمق کرکدر دیو بو کونه ناز واستغنا ایلیه (مثنوی) زین منی چون نفس زاییدن کرفت * صد هزاران
ژاژ خاییدن کرفت * صد بیابان زان سوی حرص وحسد * تا بدانجا چشم بد هم میرسد) بو بنلکدن چونکم نفس
طوغرمقلق طوتدی صد هزاران هرزه چینمك طوتدی اول حرص وحسد طرفندن یوز بیابان وار ایکن تا اکا چشم بد
هم ایریشور قنده قالدیکه چشم نیکو بین یعنی چونکم بو بنلکدن وانانیتدن وکبردن ونخوتدن آنك نفسی نیجه کم
خو یلری وقبیح صفتلری طوغورمق ونیجه یوز بیك هرزه وبیهوده فکرلر چینمك طوتدی ودروندن بو کونه کستاخانه
خاطرهلر ایتدی وپادشاه آنك بو خاطرهلرنی وفاسد فکرلرنی چشم جانله کوردی مثلا اهل حرص واهل حسد اولان
اهل فراست طرفندن بر کسهنك باطننه ودرونه صد بیابان ونیجه مسافه ومرحله وار ایکن تا اول محله بد اولان کوز
ونیکو کورمین دیده هم ایریشور وآنك حالنی وباطننده اولان سوء خصالنی فراست وکیاستله استدلال ایدوب بیلور
(مثنوی) بحر شه که مرجع هر آب اوست * چون نداند آنچه اندر سیل وجوست) چونکم قضیه بو یله در بحر پادشاه که
هر آبك مرجعیدر سیلده وجوده اولنی نیچون بیلمز یعنی چونکم بر کسهنك باطننه حرص وحسد طرفندن نیجه

بوزيابان واراپكن هنوز دخى نيكو بين اولمين كوزا كابرشهك وآنك ضميرنه فراستله واقف اولمق ممكن اوله پس شاه دين
ومالك علم يقين اولان صاحب ولايتك بحر درونى كه هر بر فيض وحيات وعلم ومعرفت آنك مرجعى ومصيريدر سيله
وجوى منزله سنده اولان كمسه لرك درونته كلان فكر آبى نيجون بيلميه كه آنك فكر وخيال آب زلالى كبى شيرين
ولطيفميدر ويا خود آب شور كبى تلخميدر (مثنوى) شاه رادل درد كرد از فكر او * ناسپاسئ عطاى بكر او
كفت آخر اى خس واهى ادب * اين سزاى داد من بود اى عجب * من چه كردم با تو زين كنج نفيس * تو چه كردى با من
از خوى خسيس * من ترا ماهى نهادم دركنار * كه غروبش نيست تا روز شمار * در جزاى آن عطاى نور پاك *
تو زدى در ديدهٔ من خار وخاك * من ترا بر چرخ كشته نردبان * تو شده در حرب من تير وكمان) شاه چينك ومالك علم
يقينك اول شهزاده نك اول فاسد اولان فكرندن كوكلى درد طوتدى وآنك كستاخانه اولان خاطره سندن
قلبى اينجندى ومجروح اولدى آنك بكر اولان عطا وكرمنك ناسپاسلغندن اوترى پادشاه چين ومالك علم دين
كندى درونده اول كستاخه خطاب ايدى اى خس ودنى وادبى سست وضعيف اولان كستاخ اى عجب بو بنم
داد وعطامك سزاسى ولايقى اولدى كه سنك درونكدن بويله سوء خاطره ظهوره كلدى اولا بن سكا بو كنج نفيسدن نه انعام
واحسانلر قيلدم وبو خزينهٔ دلدن بو قدر نفايس ولطايفى اخراج ايدوب سكا نه مرتبه وردم وعطيه لر قيلدم كه
سن خوى خسيسكدن بكا نه ايلرسن وبنم الطاف عليه مك ونعم جليله مك قدرينى بيلميوب درون دلدن نه هرزه لر
سويلرسن بن سكا كنار كده بر ماه معنوى قودم يسنك روحكى ماه منير كبى تابان اولمق مرتبه سنه اير كوردم كه اول ماه
روحانينك روز شماره دك غروب وافولى اولمز اول نور پاك وعلم تابناكك عطاسنك جزاسنده سن بنم كوزيمه
خار وخاك اوردك يعنى بن سكا بر نور پاك وعلم تابناك عطا ايلدم سن اول عطيه ونعمتك مقابله سنده بنم كوزيمه
كفران خاكنى وطغيان خارنى اوردك سكا لايق اولان بو ايدى كه بو نعمتك قدرينى بيليدك وهميشه بونك شكرينى قيليدك
بن سكا چرخ اوزره نردبان اولمشم سن بنم حربمده تير وكمان اولمشسن يعنى بن سنك چرخ اعلايه وعالم بالايه عروج وصعود
ايلمكه نردبان اولمشم وترقى ورفعتكه سبب كلمشم اما سن بنمله محاربه ايلمكده تير وكمان كندك اولمشسن كه كمانه بكزرسن
وفكر فاسدك تير كبيدر كه طورمه دين بنم جانبمه آنى نمرود كبى آتارسن وبنى آزرده ورنجيده خاطر ايدرسن ديدى وبوندن
مقصود بر شاهدينك بوكونه بى ادب اولان مريد نه باطن يوزندن سويلديكى سوز اولور (مثنوى) درد غيرت آمد
اندر شه پديد * عكس درد شاه اندر وى رسيد * مرغ دولت در عتابش بر طپيد * پردهٔ آن كوشه كشته بر دريد) شاهك
درونده درد غيرت ظاهر كلدى شاهك دردنك عكسى اول شهزاده يه ايرشدى اكا عتاب ايلمكده مرغ دولت
مضطرب اولدى اول كوشه كشته نك پرده سنى يرتدى يعنى شاه چينك باطننه غيرت دردى ظاهر كلدى آزرده دل
اولمق آنك باطننده ظهور قيلدى اوشاه چينك قلبنده اولان درد عكسى شهزاده نك قلبنه ايرشدى كه (من القلب الى
القلب روزنة) ديمشلردر مقدما شاهك درونندن شهزاده نك درونته ذوقلر وراحتلر ايرشوردى شمدى شاهك درونده
اولان درد وجراحت هم اويولدن شهزاده نك درونته منعكس اولدى وتأثير قيلدى همان دم انك دولتى قوشى اكا بوكونه
عتاب ايلمكه مضطرب اولدى واوچغه وقاچغه عزيمت قيلدى اول كوشه كشته اولان وكوشهٔ سلامتده ونعمتده
استراحت قيلان شهزاده نك پرده سنى يرتدى وآنك فسادنى وقباحتنى اشكارا وظاهر ايتدى (م ى) چون درون خود
بديد آن خوش پسر * از سيه كارئ خود كرد واثر * آن وظيفهٔ لطف ونعمت كم شده * خانهٔ شادئ او پرغم شده *
با خود آمد او ز مستئ عقار * زان كنه كشته سرش خانهٔ خمار) چونكم اول خوش پسر كندى درونده
كندى سياهكارلغندن كرد واثر كوردى يعنى كنديننك كستاخلغندن حاصل اولان غبارى وآثارى باطننده
مشاهده قيلدى اول لطف ونعمت وظيفه سى كم اولمش آنك شادلق اوى پرغم اولمش كوردى يعنى اول درونى شاد
وخرم ايكن كندى درونى پرغم وپرالم كوردى پس عقارك مستلكندن اوكندويه كلدى اول كناهدن انك سرى خانهٔ
خمار اولمش كوردى عقار ضم عينله شرابه ديرلر يعنى چونكم بو حالتى كندى درونده مشاهده ايلدى انانيت شرابيله
مست اولديغندن آيلوب كندويه كلدى اول كناه وخطاسيندن كندى باشنى خمارخانه سى وكدر وكسل پيمانه سى
اولمش كوردى (مثنوى) خورده كندم حله زو بيرون شده * خلد بروى باديه وهامون شده) كندم يمش حله اندن
بيرون اولمش خلد آنك اوزرينه باديه وهامون اولمش يعنى حضرت آدم عليه السلام وسوسهٔ ابليس ايله بغداى
اغاجندن يوب حلهٔ جنت آنك وجودندن خلع ونزع اولنديغى وخلد نعيم آنك اوزرينه بريه وصحرا اولديغى كبى
اول پسر دخى انانيت وكبر كندمندن يمش وآندن جنت حله لرى كبى اولان اذواق روحانى وارزاق ربانى واشواق
سبحانى وبونلرك امثالى اولان اخلاق الهى هر نه ايسه اندن زائل اولمش وخلد نعيم كبى لطيف وتازه اولان جنان بريه

وصحرا

وصحرا كبى قورو قالمش وكنديسنى بى ذوق وبى صفا كورمش (م ى) ديد كان شربت ورا بيمار كرد * زهر آن ما ومنيها
كار كرد * جان چون طاوس دركلزار ناز * همچو جغدى شد بويرانهٔ مجاز) شهزاده كوردى كه اول شربت انانيت
آنى بيمار ايتدى اول ما ومنلك زهرى كار ايتدى يعنى اول شهزاده مقدما ايلديكى انانيتك شرابى كنديسنى بيمار قيلديغنى
واو بنلك وسنلك خاطره سنك زهرى وجودنه تأثير ايتديكنى كوردى كلزار نازده اولان انك طاوس كبى جانى مجازى
ويرانه سنه بر بيقوش كبى كندى يعنى حقيقت عالمنده نازله طاوس كبى جولان ايلركن آنك جانى بر جغد كبى ويرانهٔ
مجازه تنزل ايتدى (مثنوى) همچو آدم دور ماند او از بهشت * در زمين مى راند كاوى بهر كشت) آدم كبى اول شهزاده
عصيان سببيله جنت معنويدن دور قالدى زمينده كشت ايلمكدن اوترى بر كاو سوردى نته كم آدم عليه السلام
حضرتلرى جنتدن دور قالدقدن وزمينه كلدكدنصكره زراعت قيلمقدن اوترى جفت سوردى بو هم چونكم نفسنك
هواسنه ميل ايتدى اول سببدن بهشتدن دور اولوب زمين بشريته تنزل قيلوب كار وعمل ايچون نفس كاونى سوردى
(مثنوى) اشك مى راند او كه اى هندوى زاو * شير را كردى اسير دم كاو) اول شهزاده اشك سوردى بويله ديو كه
اى استاد هندى شيرى دم كاوه اسير ايتدك زاو استاد معناسنه در هندى سياه عربه ديرلر بونده نفس مراد
اولور شيردن مراد روح اولور دم كاودن مراد جسد اولور كه جسد روح حيوانى يه نسبتله دم كاو كبيدر وتوضيح معنى
اول شهزاده چونكم اول حالت قبيحه يى كندى بسنده كوردى كوزلرندن وافر ياش سوردى ونفسنه بوكونه
خطاب ايدوب ديدى خطا ومعصيتده وخديعتده استاد اولان نفس سياهكارسن شير كبى اولان روحى دم كاو
مشابه سنده اولان جسمه اسير ايتدك (مثنوى) كردى اى نفس بد بارد نفس * بى حفاظى با شه فرياد رس) اى بارد نفسلو
وسرد دملو اولان نفس بد فريادرس اولان شاه دينه بى حفاظلك وبى وفالك ايتدك (مثنوى) دام بكزيدى ز حرص
ارزن مى * بر تو شد هر كندم او كزدمى * در سرت آمد هواى ما ومن * قيد بين بر پاى خود پنجاه من * بر كندمدن
اوترى حرصدن اى نفس كافر دام قبول ايتدك اول حرصك هر بر كندمى سنك اوزريكه بر كژدم اولدى سنك باشكه
ما ومن هواسى كلدى شمدى كندى اياغكده اللى بطمان قيد كور اول شهزاده نفسنه بوكونه توبيخ ايدوب ديدى بر كندم
مشابه سنده اولان حظ نفسانيدن اوترى حرص وهوسكدن دام بلايى قبول قيلدك سنك اوزريكه اول حرصدن هر بر كندم
دانه سى شمدى كژدم وبر عقرب اولدى سنك باشكه بنلك وسنلك هواسى كلهى شمدى آنك جزاسى كندى پاى جانكده
اللى بطمان قدر قيود بدنيه وسلاسل جسمانيه يى كور نه كونه ظلمتلره ومحنتلره دوشدى ديدى (م ى) نوحه ميكرد اين
نمط بر جان خويش * كه چرا كشتم ضد سلطان خويش) آمد او با خويش واستغفار كرد * با انابت چيز ديكر يار كرد
بو اسلوب اوزره كندى جانى اوزره نوحه وفرياد ايتدى بويله ديو كه بن كندى سلطانمه نيچون ضد اولدم وكندى پادشاهمه
ندن اوترى مخالفت قيلدم اول شهزاده كندويه كلدى واستغفار وتوبه قيلدى انابتله بيله بر آخر شئ ياد ايتدى كه مراد اندن
تضرع ونيازدر (م ى) درد كان از وحشت ايمان بود * رحم كن كان درد بى درمان بود) درد كه اول درد وحشت ايماندن
اوله رحم ايله كه اول درد بى درمان اولور يعنى شول بر درد كه درونده زوال ايماندن ونقصان عرفاندن حاصل اوله اكا سن
رحم ايله كه او درد درمانسز اولور جمله مؤمنلر ملك ومالك ايلرينك وتن وجانلرينك زوالندن امان ديله مزلر اما زوال ايماندن
الامان الامان من زوال الايمان ديو حضرت رحماندن امان ديلرلر بوندن معلوم اولدى كه وحشت ايماندن حاصل اولان
درد سائر درده بكزه مز (م ى) مر بشر را خود مبا جامهٔ درست * چون رهيد از صبر در حين صدر جست * مر بشر را
پنجه وناخن مباد) كه نه دين انديشد انكه نى سداد) آدمى اندر بلا كشته به است) نفس كافر نعمتست وكمره ست) بشرده
خود جامهٔ درست اولمسون زيرا چونكم فقر وصبردن قورتيله در حال صدر استر يعنى اكثر بشره فقرده اولمق وكهنه جامه لر
ايچره قالمق انفعدر انكيچون كه همانده كه فقر وذلته صبر قيلمقدن خلاص اوله صدر عزت استر كبر ونخوته باشلر وطاغى
اولور نته كم حق تعالى (ولو بسط الله الرزق لعباده لبغوا فى الارض) بيوردى تحقيقا بشرك پنجه سى وطرنغى اولمسون
همانده كه پنجه وقوت بوله وناخن صاحبى اوله اندنصكره نه دين انديشه ايلر ونه صلاح وسداد انديشه ايلر بلكه نفس
اماره صاحبى اولان آدمى بلاده كشته اولمق يكدر زيرا نفس اماره كافر نعمة الله در وكمراهدر همانده كه انك النه وافر
نعمت وقدرت كله انك شكرنى قيلمغه مشغول اولميوب كفران نعمه اولور وكمراه اولوب نمرود كبى تمرد وتكبر قيلور
خطاب حق تعالى بعزرائيل عليه السلام كه ترا رحمى بر كه بيشتر آمد ازين خلايق كه جانشان را قبض كردى وجواب دادن
عزرائيل عليه السلام مر حضرت را (م ى) حق بعزرائيل ميكفت اى نقيب) بر كه رحم آمد ترا از هر كئيب * كفت
بر جمله دلم سوزد بدرد * ليك ترسم امر را اهمال كرد * تا بكويم كاشكى يزدان مرا) در عوض قربان كند بهر فتى) كفت بر كه
بيشتر رحم آمدت) از كه دل پرسوز وبريان ترشدت) حق تعالى عزرائيل عليه السلامه ديدى اى نقيب هر بر كئيبدن

يعنى محزون دل اولان كسه دن سنك رحمك كبه كلدى وقنغى كسه يه شفقتك زياده اولدى عزرائيل عليه السلام
حضرتلرى جناب عزته ديديكه الهى جمله خلق اوزره بنم كوكلم دردله يانر وجمله يه قلبم مرحمت قيلور حتى هيچ بر كسه يى
جاندن جدا ايلمك استمزم ليكن امر شريفكى اهمال ايتمكدن قورقرم حتى ديرمكه نوليدى يزدان حضرتلرى بنى فى دن
اوترى عوضده قربان ايديدى يعنى برجوانك جانى الديغم زمانده بو مرتبه مرحمت كلوركه واركه برينه بن قربان اولمغه تمنى
قيلورم ديدى حق تعالى حضرتلرى عزرائيل عليه السلامه ايتدى يا عزرائيل بو جمله دن سنك كبه رحمك زياده رلك
كلدى نه كونه كسه دن سنك كوكلك دلسوز وبريان تراولدى (م ى) كفت روزى كشتى بر موج تيز * من شكستم زامر
تا شد ريز ريز * پس بكفتى قبض كن جان همه * جز زنى وغير طفل زان رمه * هر دو در يك تخته در ماندند * تخته را آن
موجها مى راندند * باز كفتى جان مادر قبض كن * طفل را بكذار تنها از امر كن * چون ز مادر بكسليدم طفل را * خود
تو مى دانى چه تلخ آمد مرا * پس بديدم دود ماتمهاى زفت * تلخى آن طفل از فكرم نرفت * عزرائيل عليه السلام
حضرتلرى جناب عزته جواب ويروب ديدى الهى وسيدى سن عالمسن بر كون موج تيز اوزره بر سفينه يى بن سنك
امر كدن شكست ايلدم تا اول كشتى ريزه ريزه وپاره پاره اولدى پس بكا ديدك اول كشتيده اولنلرك بر عورتدن
وبر طفلدن غيرى جمله سنك جانى قبض ايله اول سورودن اول زنك واول كودكك قبض ايله جمله سنك جانى قبض ايله
بيوردك پس بن جمله نك جانى قبض ايلدم امر شريفكله اما اول زن وفرزنده ر ايكيسى بر تخته اوزره قالديلر اول موجلر
تخته يى سورديلر وبر كناره كتورديلر كيرو بكا ديدك مادرك جانى قبض ايله اما طفلى كن امرنه امتثالدن اوترى
ترك ايله كه بنم ارادتم وامرم اول اوغلانك نيجه زمان زنده وفرخنده اولمسنه تعلق ايلمشدر چونكم اول طفلى مادرندن
قطع ايلدم وايردم واناسنك روحنى قبض ايلدم خود سن بيلورسنكه اول كارنه مرتبه تلخ وترش بار كلدى وبنى الم
واضطرابده قيلدى چوق اولوما غلر وآه وواهدن دخانلر كوردم اول اوغلانجغك اجيسى بنم فكرمدن كيتمدى وانك سوز
وكدازى درونمدن خروج ايتمدى ديدى (م ى) كفت حق آن طفل را از فضل خويش * موج را كفتم فكن در بيشه ايش
بيشه پر سوسن وريحان وكل * پر درخت ميوه دار خوش اكل * چشمهاى آب شيرين زلال * پروريدم طفل را با صد دلال
صد هزاران مرغ مطرب خوش صدا * اندران روضه فكنده صد نوا * بسترش كردم ز برك نسترن * كردم اورا ايمن از
صدمه فتن * حق تعالى حضرتلرى عزرائيل عليه السلامه ايتدى يا عزرائيل اول طفلك قصه سنى سكا بيان ايده يم انك
قصه سى بودركه كندى فضلمدن موج دريايه ديدم كه اول طفلى بر بيشه يه براق بر بيشه كه پر سوسن وپر ريحان وپر كل ايدى
اول بيشه خوش اكل اولان درخت ميوه دار ايله پر ايدى يعنى يمه سى خوش ولذيذ ميوه دار اولان اغاجلرله اول بيشه زار
طولى ايدى اول بيشه زارده شيرين آب زلال چشمه لر وار ايدى پس اول طفلى بويله بر لطيف بيشه زار ولاله زار وكلزار
ايچره بسلدم وتربيه ايلدم صد هزاران خوش صدا مطرب قوشلر اول روضه يه صد نغمه ونوا براقمش واول روضهٔ بهشت
ايچره هر برى بر كونه ترنملر وتغنيلر قيلمش ايدى اول طفلك بسترنى برك نسترندن ايتدم اول طفلى صدمهٔ فتن ومحنتدن
ايمن ايتدم اصلا انى بر بلايه وبر محنته مبتلا قيلمدم (م ى) كفته من خورشيد را كو را مكز * باد را كفته بر و آهسته وز
ابر را كفته برو باران مريز * برق را كفته بر ومكراى تيز * زين چمن اى دى ميرا آن اعتدال * بهمه اى بهمن برين روضه
مال * بن خورشيده ديدمكه اول طفلى ايصرمه يعنى رنجيده قيلمه باده ديدم اول اوغلانك اوزرينه آهسته وملايم
اس وتيز طوقنمه سحابه ديدم اول كودكك اوزرينه باران دوكمه برقه ديدم اول طفلك اوزرينه تيز شعله اولمه وقيش
آينه دخى ديدم اى موسم دى بو چمندن اول اعتدالى كيدرمه اى قيش ابى بو روضهٔ اوزره پنجه سورمه بهمن قيش اينه
ديرلر * كرامات شيخ شيبان راعى قدس سره (مثنوى) همچو آن شيبان كه از كرك عنيد * وقت جمعه بر رعا خط
مى كشيد * تا برون نايد ازان خط كوسفند * نى در آيد كرك ودزد با كزند * اول شيبان راعى كبى كه عنيد اولان كركدن
اوترى جمعه وقتنده قيون سوروسى اوزره خط چكدى تا كم اول خط سو هو سيدن قيون طشره كلميه وضررلو اولان
دزد وكرك دخى ايچرو كلميه جائزدركه زمين اوزره برى چكمش اوله وياخود اشارتله بر خط قيلمش اوله شيبان راعى
نواحى مصرده ساكن الله ولي‌لرندن بر عزيز كسه ايدى اكثر امام شافعى رضى الله عنه حضرتلرى انك زيارتنه
وارورلر وانك خيردعاسنى الورلر وانك كلاميله منتصح اولورلر ايمش وشيبان راعى قيون كودرايمش اما هيچ بر جمعه يى
ترك ايتمزايمش البته جمعه كونى اولدقده قيون سوروسنك اطرافنه بر دائره چكرايمش وكاوب جمعه نمازنى مصرده
قيلوب نه قيونجقلر سوروسنه وار رايمش اول قيونجقلر دائره دن چقمغه وبر قورد ويا حرامى ايچرو يه كيرمكه قادر اولمزايمش
(مثنوى) بر مثال دائرهٔ تعويذ هود * كاندران صرصر امان آل بود * هشت روزى اندرين خط تن زنيد * وز برون
مثله تماشاى كنيد * بر هوا بردى فكندى بر حجر * تا دريدى لحم وعظم از همدكر * يك كره را بر هوا بر هم زدى

تاچو

تاچو خشخاش استخوان ريزان شدى * آن سياست را كه لرزيد آسمان) مثنوى اندر نكنجد شرح ان *
شيبان راعينك غنملر اطرافنه چكديكى دائره هود عليه السلام حضرتلرينك مؤمنلر اطرافنه چكديكى دائرهٔ
تعويذ مثالنده ايدى كه اول دائره آل واصحابنك امانى اولدى وكندى يه تابع اولان مؤمنلر اول دائره ايچره عذاب خدادن
قورتلوب نجات بولدى كندى آل واصحابنه هود عليه السلام حضرتلرى ديدى اى مؤمنلر بو خط ايچره سكز كون
ابسم اولك وصبر وسكوت قيلك وطشره دن مثله يى تماشا ايليك مثله ميمك فتحه سى وثانك ضمه سيله قهر وعذاب
معناسنه در وانلرك سكز كون اول دائره ايچره اولمسنه (بريح صرصر عاتية سخرها عليهم سبع ليال وثمانية ايام حسوما
آيت كريمه سى دلالت وشهادت ايلر باد صرصر دائره دن خارج اولان عاد قومنى هوايه ايلتور وحجر اوزره بوقارودن اشغه
براغوردى حتى لحمى وعظمى برى برندن برتاردى يعنى اتى كمكدن جدا ايدوب پاره پاره ايدردى بر كروهى اول باد
صرصر هواده برى برينه اورر وهلاك قيلوردى حتى خشخاش كبى انلرك كمكلرى زمينه دوكيلوردى اول سياست كه
آسمان اندن دتردى انك شرحى مثنوى شريف ايچره صغمز واول قهر وعذابك تعبيرى تحرير وبيان ايلمكه كلمز پس
بادك انلرى قهر ايتمسى كندى طبيعتنك خاصيتى دكلدر بلكه اللهك امر شريفيله در خلافا للطبيعيه اكر قوم عادى هلاك
ايلمك بادك مقتضاى طبعى اوليدى اول زمينده قوم هودى دخى هلاك ايلردى پس باد صرصرك اول قومى هلاك
ايلديكى الله امريله اولدى يعنى اثبات وطبيعى اولنلرى الزام قيلمقدن اوترى اولا باده خطاب وثانيا طبيعى اولنلره خطاب
ايدرلر (مثنوى) كر بطبع اين ميكنى اى باد سرد * كرد خط دائرهٔ آن هود كرد * اى باد سرد قوم عاده بو عذابى سن
اكر مقتضاى طبعكله ايلر ايسك اول هودك خطى دائره سى اطرافنه طولان وانده اولان مؤمنلرى دخى عاد قومى
كبى هلاك ايله سن انلرك اطرافنه طولنمغه وانلره ايذا قيلمغه قادر دكلسن كه سن كندى مقتضاى طبعكله بر كار ايلمزسن
بلكه سرد وبرد اولمقدن وبر طايفه يه عذاب ودرد قيلمقدن هر نه ايلر ايسك امر خدا ايله ايلرسن (مثنوى) اى طبيعى فوق
طبع اين ملك بين * يا بيا ومحو كن از مصحف اين * مقريانرا منع كن بندى بنه * با معلم را بمال وسهم ده * عاجزى وخيره
كين عجز از كجاست * عجز تو تابى ازان روزى جزاست * عجزها دارى تو در پيش اى لجوج * وقت شد پنهانيانرا نك
خروج) اى طبيعى طبيعتك فوقنده بو ملكى كور يا خود كل مصحفدن بونى محو ايله طبيعى فلاسفه دن شول طايفه يه
ديرلر كه بو عالمده چار طبع بالذات مؤثردر ديرلر يعنى نار بالطبع محرق اولور وماء بالطبع اغراق قيلور ومروى اولور وخاك
بالطبع انبات قيلور وباد بالطبع وزان اولور ديرلر احراقى قابل اولان جسمى نار ياقر كرك جسم نبى اولسون يا حق انك
طبيعتك مقتضاسيدر ديرلر وبونلرك الله تعالينك اراديله وامريله مؤثر اولدقلرينه انكار ايلرلر كه تحقيق مرادم مرور
ايلمشدر وتوضيح معنى بويله ديمك اولوركه اى طبيعى مذهب اولان فلسفى بو چار طبعك فوقنده بو ملك حقى كوركه جناب
عزت بونلرك وجودنده كيف مايشاء نيجه متصرف اولور يا خود اكر سن ديرسنكه بو بادك قوم عادى هلاك ايلمسى وهود
قومنه لطيف وخوش وزان اولمسى مسلم دكلدر كل بو قصه يى مصحف شريفدن محو ايله سن خود مصحفدن الله تعالينك
بيورديغى كلامى محو ايلمكه قادر دكلسن بو آيتلرى قرأت ايلين مقريلرى قرأت اوقومقدن منع ايله وانلره بند وقيد
والزرين وايا قلرين باغله يا خود معلم قرآنه كو شمال ايله وبر قورقو وير تا انلرسندن خوف ايدوب تعليم ايلميه لرسن بر عاجز
وخيره وزبون سنكه بو عجز سكا قندن رسنك عجزك اول روز جزادن برتاب واثردر حق تعالى سنى بو دنياده كاه كاه انكچون
عاجز ايلركه يوم جزاده سن مطلقا عاجز وزبون اولديغكى بونندن بيله سن اى لجوج ومعاند اولان فلسفى سن اوكيكده عجزلر
طوترسن مثلا خسته اولمقده واولمكده وملك الموت كلوب روحكى قبض قيلمقده وقبرده وبعث اولمقده ويوم جزاده چوق
عجزلر طوترسن پنهانيلره اشته خروج وقتى اولدى نهانى اولان ملكلر وامرلر ظهوره كلدكده نهانى او عجزلرهم عالم
كوندن خروج ايلر اول زمانده حقيقت نه ايديكنه واقف اولورسن (م ى) خرم آن كين عجز وحيرت قوت اوست *
در دو عالم خفته اندر ظل دوست) هم در اول هم در آخر عجز ديد) مرده شد دين عجايز را كزيد) خرم اول كسه كه عجز وحيرت
آنك قوت وغداسيدر ايكى عالمده دوستك ظل وحمايتى التنده ياتمش وآسوده اولمشدر هم اولده وهم آخرده وهم ظاهرده
وهم باطنده عجز كوردى وكندينك قبضهٔ قدرت الهيده عاجز وزبون اولديغنه نظر ايركوردى مرده اولدى اولمزدن
اول اولدى ودين عجايزى قبول قيلدى كه نبى عليه السلام حضرتلرى عليكم بدين العجايز بيورمشدر عجوزه لرك دينى
اولدركه بر عالمدن بر كلامى اشتسه لر انك صدقنه اعتقاد ايدرلر وبونك اصلى ندر ديوب انكله بحث وجدال ايلمزلر
وكند يلرده بر عقل وهنر كوروب بر عقلمزله يول بولورز بزه پيغمبر كلامى وعالم ربانى سوزى لازم دكلدر ديمزلر اما اى فلسفيلر
سز ديرسز پس سعادت شول كسه يه كه عجوزه لر دينى قبول ايليوب كندينك بيلديكندن كچه وانبيا عليهم السلامه
واوليا عظامه اعتقاد ايليه (مثنوى) چون زليخا بود نقش بروى بتافت * از عجوزى در جوانى راه يافت * چونكم

زليخا يوسف انك اوزرينه طالع اولدي واوزرينه كلدي عجوزه لكدن جوانلغه يول بولدي نته كم يوسف وزليخا حكايه سن
يازنلر ديمشلردركه زليخا يوسفك فراقنده كهنه قري اولدي وحسني وجمالي كيدوب يوللرده كزن عجوزه كبي اولدي بركون
يوسفك برجانبدن مرور ايلديكندن خبر الدي وانك رهكذرنده طوردي يوسف حضرتلري بعد زمان ماه كبي انك
اوزرينه تابان اولدي وطلوع قيلدي وقلبنه مرحمت كلوب زليخانك حالن وخاطرن صوردي واكا وافر التفاتلر ورعايتلر
قيلدي وخير دعا ايلدي انك حسن نظري وخير دعاسي بركاتندن زليخا عجوزه لكدن قورتلوب تازه جوان اولمغه يول
بولدي پس عجوزه لك اني بو سعادته ايركوردي سن اي طبيعي مذهب دين عجايزي قبول ايليوب دين مصطفى ده بر عجوزه
كبي اولوب واول حضرته ايمان واعتقاد قيلورواولمزدن اول اولورايسك سنك دخي اوزريكه يوسف معنوي ومحبوب
حقيقي تابان اولور وتجلي قيلور اول زقنده سن هم زليخا كبي خوبروي ولطيف خوي وشيرين كوي اولورسن وتازه لك
وترلك مرتبه سني بولورسن (م ى) زندكى درمردن ودر محنتست ❋ آب حيوان دردرون ظلمتست ❋ زنده لك في الحقيقه
اولمكلكده ودرد ومحنته مبتلا اولمقلقده دركما قيل انما الحياة في الموت آب حيوان ظلمات ايجره دركما قيل ماء الحياة
في الظلمات چونكم آب حيات ظلمات ايجره وحيات طيبه مقتضيات نفسك موت وفناسي ايجره در حيات طيبه
استين نفسني اولدرر وآب حيات معنوي استين اني ظلمات بلا ومحنت وعنا وزحمت ايجره بولورمت بالارادة تحي
بالسعادة قولي بو مضموني مؤيد اولور ❋ رجوع كردن بقصۀ پروردن حق تعالى نمرودرا بى واسطۀ مادر ودايه درطفلى
(م ى) حاصل آن روضه چوباغ عارفان ❋ از سموم وصرصر آمد در امان ❋ يك پلنكى طفلكى نوزاده بود ❋ كفتم اوراشيرده
طاعت نمود ❋ پس بدادش شيروخدمتهاش كرد ❋ تاكه بالغ كشت وزفت وشيرمرد ❋ حق تعالى ديدي حاصل كلام اول
روضه كه اول طفل اكا واصل اولدي عارفلرك باغي كبي سمومدن وصرصردن امانده كلدي ودرون عارفان كبي
اختلافات هوادن امين اولدي اول بيشه زارده بر پلنك بكي براوغلانجق طوغورمش ايدي بن اول پلنكه اول طفله
شير وير دوامر ايلدم بنم امرمه اطاعت كوستردي ومنقاد اولدي پس اول طفله اول پلنك شير ويردي واكا خدمتلر ايتدي
وتربيه لر قيلدي حتى اول طفل بالغ وجسيم وشيرمرد اولدي (مثنوى) چون فطامش شد بكفتم باپرى ❋ تادرآموزيد
نطق وداورى) پرورش دادم مراورازان چمن) كه بكفت اندرنكنجد فن من) چونكم اول طفل سوددن كسلدي
وپلنكك سودني امز اولدي بر پري يه بن ديدم تاكم اكا نطق وداورلك وحكومت ودلاورلك اوكرتدي بن اول چمنده
اكا پرورش ويردم كه بنم فن وصنعتم كفت وكويه صغمز يعني بن شول صانع وقادرمكه اول چمندن اكا پرورشلر ويردم
وآني نازونعمله بسلدوب شيرمرد اولمق مرتبه سنه ايركوردم بنم فن وصنعتم اولقدر بيحد وبي شماردركه كفتاره صغمز
وتعبيره كلمز (م ى) داده من ايوب را مهر پدر ❋ بهر مهمانى كرمان بى ضرر ❋ داده كرمانرا برومهر ولد ❋ بر پدر من اينت
قادرا بنت بد) بن شول صانع قادرمكه قوللم ايوبه كرملرك مهمانلغندن اوتوري ضرر سز مهر پدر ويردم يعني ايوبه
بدنده اولان قورد جغزلري ضرر سز قرنقلمقدن اوتري پدر شفقتني ويردم كذلك قورد جغزلره دخي انك اوزرينه ولدك
پدر اوزره مهر ومحبت ايلسي كبي مهر ومحبت ويردم اوغل بابايه نيجه محبت ايلرسه اول قورد جغزلر دخي اكا اويله مهربان
اولدبلر ومحبت قيلدبلر ايشته سكا قادروايتنه سكادست قدرتكه بونك فوقنده برقادروبوندن اعلى بردست قدرت اولمز
(مثنوى) مادرانرا دأب من آموختم ❋ چون بود لطفى كه من افروختم ❋ بن شول صانعمكه مادرلره دأبي بن اوكرتدم
اولاد بسلمكي واكا مهر ومحبت قيلمغي بندن اوكرنديلر برلطف نيجه اولوركه اني بن شعله لندردم اول لطفك نورنه هيچ حد
وغايت اولورمي بو مقرردركه اولمز (مثنوى) صد عنايت كردم وصد رابطه ❋ تابينند لطف من بى واسطه ❋ تانباشد
ازسبب دركش مكش ❋ تابود هر استعانت ازمنش ❋ ورنه تاخود هيچ عذرى نبودش ❋ شكوتى نبود زهر يار بدش ❋
الحاصل نيجه يوز عنايت ونيجه يوز رابطه ايلدم تاكم بنم لطفمي واسطه سز كوره واسبابي ترك ايدوب بكا شاكر اوله
وخدمت قيله تاكم سببدن كش مكشده اولميه تاكم انك هر استعانتي بندن اوله وهمان بكا توجه قيله وعون ونصرتي
بندن استيه يوخسه تاخود اكا هيچ برعذر اولميه هريار بددن اكا برشكايت اولميه يعني والا تا اكا بندن بى واسطه نعمت
يولمغه واستعانت قيلمغه وبنم جنابمه متوجه اولمغه هيچ برعذر اولمدي اكا بر يار بددن برشكايت قيامق اولمدي (مثنوى
اين حضانه ديد باصد رابطه ❋ كه بپروردم ورا بى واسطه ❋ شكر او آن بود اى بندۀ جليل ❋ كه شد اوغرود سوزندۀ خليل
بو حضانه بى يوز رابطه ايله اني بى واسطه بسلدم حضانه بالكسر ولد بسلمكه ديرلر تربية الولد كبي يعني تربيتي ولطف وعطيي
بنم جانبمدن نيجه يوز رابطه ايله كوردي كه بن اني واسطه سز بسلدم وبو قدرتله تربيه ايلدم اول نعمتك شكري بو مي اولدي
اى بندۀ جليل كه عاقبت خليلي يافيجي وا وغرود اولدي يعني بنم اكا ويرديكم نعمتك شكري بود كل ايدي اول بونك ضدي
اوزره كافر النعمه اولدي وبنم خليلي آتشه اتدي وامرم طوتميوب استكبار ايتدي وكركسلر ايله آسمانه چقوب كندي

زعمجه بنله محاربه ايتدي (مثنوى) همچنان كين شاهزاده شكر شاه ❋ كرد استكبار واستكثار جاه ❋ كه چرا من
تابع غيرى شوم ❋ چونكه صاحب ملك واقبال نوم ❋ لطفهاى شه كه ذكر آن كذشت ❋ از تجبر بردلش پوشيده كشت
انجلين كه بو شهزاده شاهك شكرني ايلمكدن استكبار واستكثار جاه ايتدي يعني نمرود حق تعالينك شكرني قيلمقدن
استكبار ايدوب منصبني كثير عد ايلديكي كبي بو شهزاده دخي شاهك شكرني قيلمقدن استكبار ايتدي وكندي واصل
اولديغي جاه ومرتبه يي كثير وعالي عد ايليوب ديدي كه بن نيچون برغيره تابع اولورم چونكم ملك ويكي اقبال صاحبي ام
بومرتبه اقبال نو بولدقدن واصلنده دخي ملك ومال صاحبي برشهزاده اولدقدنصكره غيري يه تابع اولمغه وخدمت
وعبوديت قيلمغه نه حاجت وارد رديدي پادشاه چينك انك حقنده اولان لطفلري واحسانلري كه انك ذكري كچدي تكبر
وتجبرندن انك كوكلي اوزره پوشيده اولدي ونفسنك جباريتي وكبري پادشاهك لطفلرني ونعمتلرني انك كوكلي اوزره
ستر قيلدي وكافر النعمه اولدي (م ى) همچنان نمرود آن الطاف را ❋ زيرپانهاد ازجهل وعمى ❋ اين زمان كافر شد وره
ميزند ❋ كبر ودعوئ خدايى ميكند ❋ رفته سوى آسمان باجلال ❋ باسه كركس تاكند بامن قتال ❋ صد هزاران
طفل بى تلويم را ❋ كشته تا يابد وى ابراهيم را ❋ انجلين نمرود هم اول الطافي جهالتندن وكورلكندن اياق التنه قودي
بو زمان كافر النعمه اولدي ويول اورر وكبرايلر وخدالق دعواسني اورروبن رب اعلايم ديو خلقه الوهيت دعواسن قيلور
حتى باجلال اولان آسمان جانبنه كتمش اوچ درت كركس ايله تابنمله جرأت قتال ايليه صد هزاران بى كناه اوغلنجقلري
اولدرمشدر تا اول ابراهيمي بوله واني قتل قيله ودشمندن آزاد اوله وابدي بودارد نياده صاحب سلطنت برپادشاه اولوب
قاله (مثنوى) كه منجم كفت كاندرحكم سال ❋ زاد خواهد دشمنى بهر قتال) هين بكن دردفع آن خصم احتياط ❋
هركه مى زايد كشت اوازخباط ❋ كورئ او رست طفل وحى كش ❋ ماند خونهاى دكردركردنش ❋ اول اطفالي
نمرود انكيچون قتل ايلدي كه منجم اكا ديدي كه بو سالك حكمنده بردشمن سنكله قتال ايلمكدن اوتري طوغيسر در واول
سنكله مقابله ومحاربه ايديسر در آكاه اول خصمك دفعنده احتياط واهتمام ايله كه طوغدقدنصكره بيوبوب
ظهور ايلسون وسنكله مقابله قيلمسون پس منجملك سوزن طوتوب احتياط واهتمامدن اوتري اول سنه هركيم
طوغديسه اول نمرود خباط وخطاجهتندن اولدردي وبوزبى كناه اوغلنجقلري قتل قيلدي انك كورلكنه
رغما على انفه وحى كش اولان طفل قتلدن قورتلدي غيري قانلر انك كردننده قالدي وبوقدر مظالم انك بوينونه قلاده
اولدي (مثنوى) ازپدر يابيد آن ملك اى عجب ❋ تاغرورش داد ظلمات نسب ❋ ديكرانرا كرام واب شد حجاب ❋
اوزمايابد كوهرها بجيب ❋ اى عجب نمرود اول ملك وسلطنتي باباسندن مي بولدي تاكم اكا ظلمات نسب غرور ويردي
وبكا بوملك ودولت پدرمدن انتقال ايلمشدر ديو مغرور اولدي بو خود بوبله دكلدر زيرا انك باباسنه كنعان ديرلردي
برخاتونله جماع ايدوب نمرود اندن طوغمش ايدي وتدريجله وامرحقله ظهور قيلوب پادشاه اولمش ايدي غيري پادشاهلره
اكر پدر ومادر حجاب اولديسه اول نمرود دولت وسلطنت كوهرلرني جيبنده بزدن بولدي واول دولته وعزته بنم
توفيقمزله واصل اولدي غيريلر بوملك وسلطنت بزه پدر ومادرمزدن ميراث اولدي ديسه لر وبونلري حجاب اتخاذ ايلسه لر
جائزدر اما بو نمرودده اوله بوقدر بلكه بوقدر دولتي ونعمتي اول بزم طرفمزدن بولدي ديمك اولور (مثنوى) كرك درندست
نفس بد يقين ❋ چه بهانه مى نهى برهر قرين ❋ درضلالت هست صدكل راكله ❋ نفس زشت كفرناك پرسفه ❋
يقين بودركه نفس بد برتجي قورددرسن اكر هر قرينه بهانه قورسن يعني نفس اماره بالسوئ بى شك وبى شبهه في المثل
كرك درنده درسن هربرقرينه وسكا مقارن اولان ناسه كندي نفسكي بو عيوبدن بالدوبري ظن ايليوب نه بهانه
قورسون بلكه بوذكر اولنان صفت قبيحه لري كندي نفسكده كوركه حضرت يوسف صديق عليه السلامك
بومرتبه علو شاني وارايكن (وما ابرئ نفسى ان النفس لامارة بالسوء) بيوردي پس غيري يه بهانه قومقدن نفسنه
تهمت قومق اوليدر ضلالتده يوز كله كلاه اولورزشت اولان وكفرناك پرسفه اولان نفس يعني پرسفاهت ومعدن
قباحت ومنبع كفر ومعصيت اولان نفس اماره ضلالتده نيجه يوز باشي كل ومريض اولان كمسه لركه عيبني اورتوجي
اولوروكندي وجودنده اولان نيجه يوز كلره وباغرلره دخي تاج اولوب اصلا كالمكني وباغرلغني غيره كوسترمز بلكه
كندوني برصحت بولمش ومرضدن قورتلمش كمسه كوستررر (مثنوى) زين سبب ميكويم اى بندۀ فقير ❋ سلسله ازكردن
سك برمكير ❋ كرمعلم كشت اين سك هم سكست ❋ باش ذات نفسه كويدركست ❋ اى بندۀ فقير بو سببدن سكا ديرم كه سكك
كردنندن سلسله يي بوقر وطوقه يعني اى فقير اولان بنده سك نفسك بوينندن زنجير خدمت ورياضتي قالدرمه ديديكم
سكا بوسببدن اوتريدركه سن انك بوينندن اكر زنجير فقر وذلتي قالدرسك خباثت اصليت وقباحت طبيعيه سي
ظهوره كلوروكلبيتي آشكارا اولور فرضا بوكلب نفس اكرمعلم اوليسه ده وتحصيل علم قيلديسه ده ينه كلبدر

ذلت نفسه اولسکه اول نفس بدرکدر یعنی نبی علیه السلام حضرتلری طوبی لمن ذلت نفسه بیوردی پس سن نفسی
ذلیل اولان کسه لردن اول زیرا اول نفس بدرکدر غنا ایله انک بدرلکی ظهوره کلور (م ی) فرض می آری بجا کر طایفی
بر سهیلی چون ادیم طایفی * تا سهیلت وآخرد از شر بوست * تا شوی چون موزهٔ هم پای دوست * فرضی برنه کتورر سن
اکر بر سهیل اوزره ادیم طائفی کبی طائف ایسک مصرع اولده اولان طایف طواف ایدیجی معناسنه در مصرع ثانیده
اولان طائف مکهٔ مکرمه یه قریب بر موضعک اسمیدر که انک سختیانی قتی خوب اولور زیرا انک سختیانی رنکی سهیل
یلدزندن بولور و بونده سهیل یلدزندن مراد امر الهی اولور بر نجم هدایت اولان ولیده اولسه جائزدر و توضیح معنی بویله
دیمک اولورکه طایفه منسوب اولان ادیم سهیل یلدزنک اطرافنه طولندیغی واندن متأثر اولدیغی کبی سن هم اکر
امر الهی سهیلنک اطرافنه طواف ایلیه سن واندن متأثر اولوب انی بجان ودل قبول قیله سن فرض اولان عملی برنه
کتوره سن تا امر الهی سهیلی سنی بوست وبدن شرندن کیروالهٔ تا سن بر موزه کبی دوستک هم پایی اولورسن دوستدن
مراد حق تعالی در پایدن مراد انسان کامل اولور شو اعتبارله که پای مؤخر اعضا اولدیغی کبی انسان دخی خلقتده
جمیع خلایقدن مؤخر اولمشدر انکیچون مشایخ صوفیه انسان کامله قدم جبار تعبیر ایدرلر نته کم تحقیقی جلد اولده
تفسیر (رجعنا من جهاد الاصغر) سرخنده (حق قدم بروی نهد از لامکان) بیتنک شرحنده مرور ایلدی انده طلب
اولنه یعنی تا کم سنی امر الهی سهیلی بدن و بوست شرندن قورتره وسکا بر نورانی و روحانی لطیف رنک ویره حتی دوست
حضرتلرینک پای مشابه سنده اولان انسان کامل ایله همپای و پایداش اوله سن وانکله مقارنت ومصاحبت قیله سن
(مثنوی) جمله قرآن شرح خبث نفسهاست * بنکر اندر مصحف آن چشمت کجاست * ذکر نفس عادیان کالت بیافت
در قتال انبیا مو بی شکافت * قرن قرن از شوم نفس بی ادب) نا کهان اندر جهان میزد لهب * جمله قرآن عظیم
نفسلرک خبثی شرح ایدر وانک اصلاحی حقنده در مصحف شریفه نظر ایله اول سنک کوزلک قنده در جمله دن بری عادیلرک
نفسلرینک ذکریدر که آلت بولدی و قدرته واصل اولدی انبیای عظامک قتالنده هر بری بر موی یاردی و دقت قیلدی
بی ادب اولان نفسک شوملغندن قرن قرن و دور دور نا کهان جهان ایچره لهب اوردی و غضب الهی ظهور قیلدی که
قرون ماضیه دن هر بر هلاک اولان قرنک هلاکنه سبب بی ادبک شوملغی اولمشدر (نعوذ بالله من شامة انفسنا
ومن غوایة حسنا * رجوع کردن بدان قصه که شاهزاده بدان طغیان زخم خورد از خاطر شاه پیش از استکمال
فضایل دیکر از دنیا برفت * بو سرخ شریف اول قصه یه رجوع ایلمککی بیاندرکه شاهزاده اول باطنا ایلدیکی
طغیان و کفرانی سبیله شاه چینک خاطری طرفندن زخم یدی غیری فضایلک استکمالندن اول دنیادن
آخرته کتدی (مثنوی) قصه کوته کن که رشک آن غیور * برد او را بعد سالی سوی کور * شاه چون از محو شد سوی
وجود * چشم مریخش آن خون کرده بود * قصه یی کوتاه ایله که اول غیور اولان شاهک رشک و غیرتی اول شهزاده یی
بر ییلدنصکره قبر جانبنه ایلتدی شاه چین شهزاده یه تیر قهری اوردیغی وقتده مقام محوده ایدی چونکم مرتبهٔ محو
وفنادن وجود جانبنه کتدی وصحوه کلوب بشریتده قرار ایتدی انک مریخه منسوب اولان کوزی اول قانی ایچمشدی
بونده چشمدن مراد انک ذاتیدر و اعلم یا اخی الله تعالی حضرتلرینک ولیلرینک ایکی مرتبه سی واردر برنه مرتبهٔ محو
وفنادرکه اول مرتبهٔ ولایتلی مع الله وقتیدر بونلر باطنا کندی وجود مجازیلرندن محو و فانی اولوب بر اثر قالمدیغندن
بونلرک جسد شریفی دست حقه آلت اولور و بونلر اول لی مع الله وقتنده و مرتبهٔ فناده اکر بر کسه یی اولدرسه و یا بر اولویی
دیرلتسه لر و یا بر خارق عاده اظهار ایلسه لر بونلرک جسدی آلت اولوب ارادت و قوت و قدرت حضرت حقک اولور
وچوق اولورکه ولیلردن بریسی بر کسه یه خشم ایلر وانک اولمسین مراد ایلر فی الحال اول کسه اولور اول کسه یی اولدرمک
اول ولینک بشریتی جهتندن دکلدر که انک دخی بشریتی سائر کسه لرک بشریتی کبیدر و حقیقتده محیی و ممیت الله در
والله تعالینک اذنی و ارادتی اولمینجه هیچ بر ولی و نبی بر کسه یی اولدرمکه قادر اوله مزلر و بر کسه نک اجلی دخی کلمینجه
اجلندن مقدم اولمک دخی احتمالی یوقدر (کما قال تعالی وما کان لنفس ان تموت الا باذن الله کتابا مؤجلا) وقال ایضا
وما یعمر من معمر ولا ینقص من عمره الا فی کتاب) چونکم اولمک و دیرلمک و معمر اولمق و عمره نقصان کلمک ازلده کتاب
مبینده مستور اولدی پس بر کسه نک که موتنی حق تعالی بر کسه نک ضربنه و یا خشم ظاهرینه و یا قهر باطننه تعلیق
ایلیه اول وقت کلدکده لابد اول کسه یه خشم ایلر و فی الحال اول کسه اولور اکر خشم ایلین وانک اولمسنی مراد
ایلین و یا خود بد دعا ایلین ولیلردن و عارفلردن ایسه حقیقتده ممیت و فاعل الله ایدیکن بیلورلر اصلا انک نفسنه بر کبر
وغرور و بن شوطه ایتدم دیمک شائبه سی کلمز اما که اولورکه بو حالت بعض ناقصلردن دخی ظهور ایلر یا بر کسه یه
کوکلدن اینجنورر و یا خود انعام ایدقورر و یا خود بد دعا ایلرر و اول کسه حکمت اللهک اولور و اول ناقصه بر غرور کاور

ابن فلانه بد دعا ایلدم اولدی دیر و یا خود باطندن انی کسدم دیر فی الحال بو کونه مکرلره دوشر بونی بیلمز که حق تعالی
هر کسک موتنی بر سببه تعلیق ایلمشدر مثلا طاعون ارواح خبیثه دن ایکن نیجه کسه لرک موتنه و هلاکنه سبب
اولور مع هذا طاعونک مطعون اولوب اولان مؤمنلر اوزره فضیلتی اولمق لازم کلمز پس باطنا قاتل اولان و هلاکه
سبب کلان ناقصلرک دخی بر کسه نک موتنه سبب اولمسی چشم بدک طاعونک بر نیجه مؤمنک و صالحک موتنه سبب
اولمسی کبی اولور فرضی بویله اولسه اول ناقصلرک اول مقتوللردن افضل اولمسی لازم کلمز اما اولیانک نفسندن و تیغ
باطنندن کچنلر و شراب موتی ایچنلر انلره قیاس اولنمزلر بلکه من وجه مقتوله اول بر یوزدن لطفدر و اولیای عظامک
بر مرتبه لری دخی بشریتدر چن بشریت مرتبه سنه کلسه لر محودن صحوه کلورلر بو مرتبه ده اول قدرت و قوت بونلردن
کیدوب سائر بشر کبی عاجز اولورلر چونکم شاه چین مقام افناده ایکن شهزاده یه بر زخم اوردی وانک مریخ کبی
اولان عینی اذن حقله بو قانی ایلدی پس کندی یه کلدی و بشریت مرتبه سنه نزول قیلدی اول حینده (مثنوی)
چون بترکش بنکرید آن بی نظیر * دید کم از ترکشش یک چوبه تیر * کفت کوان تیر واز حق بازجست * کفت اندر حلق او
کز تیر نست * عفو کرد آن شاه دریا دل ولی * آمده بد تیر او بر مقتلی * کشته شد در نوحهٔ او می کریست * اوست جمله
هم کشنده هم ولیست * ور نباشد هر دو او پس کل نیست * هم کشندهٔ خلق و هم ماتم کنیست * چونکم اول بی نظیر
اولان شاه چین و شهنشاه یقین ترکشنه نظر ایلدی ترکشندن اول مالک دین بر اوق اغاجنی اکسک کوردی ترکشدن
مراد انک وجود شریفی اولور و تیردن مراد قوت حقانیه اولور که بر ولی مقام ولایته واصل اولدقده الله تعالی جانبندن
اکا استعدادنه و مرتبه سنه کوره حقانی قوتلر عطا اولنور و اول قوتلرله بو کونه تصرف ایلمکه قادر اولور چونکم اول شاه
ولایت مقام صحوه کلوب کندی تیرکش وجودنده اولان معنوی تیرلره و قوتلره نظر قیلدی اول جملهٔ قوای حقانیدن
بر قوتی اکسک کوردی پس حق تعالیدن کیرو سؤال ایتدی و دیدی الهی قنی اول بکا عطا ایلدیکک تیر معنوی
و قوت روحانی حق تعالی اول شاه ولایته باطنا بر سبیل الهام جواب ویروب دیدی اول شهزاده نک حلقنده اولان
سبب موت سنک اوقکدر که سنک باطنک فنا حالنده بنم دست ارادتمله اول سکا ویردیکم معنوی تیری شهزاده
طرفنه آتدی و بن آنک اجلنی تقدیر و اکا تعلیق ایتدم اول شهزاده سنک زخم باطنکدن اولدی شمدی سنک اول سبب
موت اولان تیرک و قوتک انک بوننده قالدی دیدی پس اول دریا دل اولان پادشاه اول شهزاده یی عفو ایلدی ولیکن
اول شاهک تیری بر مقتل اوزره کلمش ایدی یعنی شهزاده نک کندی باطنی طرفندن زخم خورده اولدیغنی
کوردکدنصکره انک جمله جرمنی و سوء ادبنی شاه چین بالکلیه عفو ایلدی واندن راضی اولدی ولیکن بو قدر اولدی که
انک باعث موت اولان تیر باطنی شهزاده نک بر محل قتلنه کلمش وانک جسدنی مجروح قیلمش وانک موتنه سبب اولمش
ایدی اول شهزاده اول زخمدن کشته اولدی و پادشاه چین اول شهزاده نک نوحه سنده وافر اغلدی جمله اودر هم کشنده
وهم ولیدر یعنی خلیفهٔ الهی اولان ولی کامل فی ذاته اکر نظر حقیقت ایله اکا نظر اولنسه هم اولدریجی اولدر وهم
اولدر دیکنه دوست و اقربا و مشفق و مهربان اولدر که ولی کامل اکر هم محیی و ممیت اولمسه هم کشنده وهم ولی اولمق
صفتلری انده بولنمسه اول کل دکلدر بلکه مرتبهٔ کماله واصل اولان خلیفهٔ کامل اولدر که هم خلقی اولدریجی وهم انلر
حقنده ماتم ایلیجیدر و صدر الدین قنوی حضرتلری نفحات الهیه نام کتابنده بو مضمونی مؤید بیوررلر که ولی کامل و انسان
واصل اولدر که احیا و اماته یه قادر اوله او احیا و اماته یه قادر اولمین انسانه ولی کامل دینمز ولی کامل اولدر که حق تعالینک
جمیع اوصافی ایله متصف اوله و کل اخلاقیله تخلق قیله تا کم خلیفهٔ کامل اولمق مرتبه سنی بوله خلیفه مستخلفک عینیدر
الا وجوب ذاتیده دکل یعنی خلیفهٔ کامل واجب الوجود کامل اولمز یوخسه جمیع اوصاف الهیه نک مظهری و آیینه سی
اولور و اول دست خدایه آلت اولوب و حق تعالی انک وجودی واسطه سیله بو کونه تصرف قیلور و قوتنی و قدرتنی انک
یوزندن ظاهر ایلر نته کم حق تبارک و تعالی سورهٔ انفالده حضرت نبی صلی الله علیه وسلم حقنده و اصحاب نبی حقنده
کندی یه آلت اولدقلرینی بنده لرینه اعلام ایدوب بیوررلر (فلم تقتلوهم ولکن الله قتلهم وما رمیت اذ رمیت ولکن
الله رمی) یعنی ای اصحاب نبی بو کافرلری سز کندی قوتکزله قتل ایلمدیکز ولکن بونلری الله قتل ایلدی و یا محمد شول
وقتده که کافرلر جانبنه ترابی سن رمی ایلدک اول ترابی سن رمی ایلمدک ولکن الله رمی ایلدی پس هر نبینک و قرب فرایضه
واصل اولان هر ولینک فعلی بوکا کوره قیاس ایله قرب فرایضه واصل اولان ولیلر دست حقه آلت اولور ظاهرا بر فعل
انلره مسند اولور لکن باطنا اول فعلک فاعلی حضرت حق اولور نته کم ظاهرا ترابی رامی حضرت نبی صلی الله علیه وسلم
ایدی ومن حیث الحقیقه اول ترابی رامی الله تعالی ایدی ودخی ظاهرا کفاری اولدیرن اصحاب کرام ایدی ولکن
انلری الله تعالی قتل ایلدی کذلک شهزاده نک قتلی من حیث المرتبة الظاهر شاه چینه اسناد اولنور که اکا قلب یوزندن

اینجه‌دی اما حقیقتده انك قاتلی حضرت حقدر و شاه چینك وجودی ا کابر القدر پس کل مرتبه‌سنه و قرب فرایضه
واصل اولان ولیلرك کندی حقیقتلری جهتندن ولایتلری مرتبه‌سندن خلق کشنده اولوب پس بشریتی جهتندن
اول اولادردیکی کسه‌یه نوحه ایلر و کریان اولور و کل مرتبه‌سنده اولان بو کونه اضدادی جمع قیلور و بونلرك مرتبه‌سنی
وعلو شانی عقل ادراك ایلمکده عاجز قالور (مثنوی) شکر میکرد آن شهید زرد خد * کان بزد در جسم و در معنی نزد
جسم ظاهر عاقبت خود رفتنیست * تا ابد معنی بخواهد شاد زیست * آن عتاب ار رفت هم بر پوست رفت * دوست
بی آزار سوی دوست رفت * اول یوزی صارو اولان شهید شکرلر ایلدی که اول شاه تیری جسم اوزره اوردی معنایه
اورمدی جسم ظاهر خود عاقبت رفتنی در تا ابد معنا شاد دیرلیسر در رفتنیده اولان یا ادات استحقاقدر اول عتاب
اگر کتدیسه هم پوست اوزره کتدی اما دوست آزارسز دوست جانبنه کتدی یعنی اول یوزی صارو شرمسار اولان شهید
الله‌ه شکرلر و ثنالر ایلدی بویله دیو که اول تیر معنوی جسمه طوقندی و جسمك موتنه سبب اولدی معنایه و ایمانه
طوقنمدی جسم ظاهرك خود عاقبت کتمسی و دنیایی ترك ایتمسی مقرردر و لازمدر اما تا ابد الاباد معنی و روح شاد
و خندان اولیسر در اگرچه شاه چین طرفندن شهزاده‌یه اول عتاب واقع اولدی اما هم پوست اوزره واقع اولدی ولکن
آزارسز و رنجیده اولمقسز دوست جانبنه کتدی و کندیسنی اول حضرته واصل ایتدی و ابدی شاد و خرم قالدی پس
بو کا موت و غضب دیمزلر اصل موت و غضب اولدر که الله صاقلسون جسم سالم اوله و زخم ایمانه و جانه کله و جان بدندن
جقدقدنصکره آزرده و رنجیده اولوب دوست جانبنه شاد و خندان کتمکه قادر اولمیه تا ابدی بلا و هجرانده قاله (مثنوی)
گرچه او فتراك شاهنشه کرفت * آخر از عین کمال او ره کرفت * اگرچه اول شهزاده فتراك شاهنشاهی طوتدی آخر
عین کمالدن اول یول طوتدی فتراك ترکیه دیرلر عین کمال دکن کوزه دیرلر یعنی اگرچه اول میانین اولان شهزاده شهنشاه
چینك فتراك خدمتنی طوتدی و اکا تعلق ایدوب متابعت ایتدی و انك اسب روحنك اردنجه کتدیکی طریقه کتدی
لکن حیاتنده پادشاهك خدمتنده کماله ایرمدی و وصال محبوبه یول طوتدی آخر مصیب اولان عیندن اول شهزاده
وصاله یول طوتدی یعنی کندی حسن حالنه و جمال و کمالنه وسط سلوکده ایکن مغرور اولوب کندینك کوزی دکدی
و اول اصابت عین قبل البلوغ الی الکمال انك موت جسمنه سبب اولدی پس وصال محبوبه یولی اول شهزاده عین کمالدن
طوتدی و کمال مرتبه‌سنه حیاتنده واصل اوله میوب اولدکدنصکره یتدی (مثنوی) وان سوم کاهل ترین هر سه بود *
صورت و معنی بکلی او ربود * واما اول اوچنجی شهزاده هر اوچنك کاهلتری ایدی صورتی و معنایی کلیته اول قاپدی یعنی
اول شاه چینك کریمه‌سنه عاشق اولان هر اوچ شهزاده که بو جمله‌دن کوچکتر و کاهلتر ایدی هم صورتی
و هم معنایی بو حاصل ایتدی و وصال یاره حال حیاتنده بو نشأ عنصریه‌ده اول ایردی اما اول ایکیسی صورتی و معنایی
جمع قیله میوب قبل الکمال و الوصال بر واسطه ایله دنیادن آخرته کتدی و عالم معنیده هر بری محبوبلرینك وصالنه
ایردی و کمالی معنیده بولدی شهزادهٔ بزرکیندن مراد شول عاشق صادق اولور که عشقله و صدقله بر شاه دین و صاحب
علم یقینه خدمت قیله لکن قبل الکمال اکا اجل ایریشه و متوفی اوله و معشوقنی و مقصودنی عالم معنیده بوله بونلر مقام
عشقده کاوب کچن سالکلردر که بونلره مقام عشقده کامل و مکمل دیمز و بو عالم صورتده بونلر خلیفهٔ الهی اولمز و شاه چین
و صاحب اسرار یقین اولان کاملك مرتبه‌سنه و مقامنه اولورمز و شهزادهٔ میانین دن مراد هم شول سالکلردر که
بر شاه دینك عشق و جذبه ایله حضورنه کله و عشق و شوقله نیجه زمان اول عزیزه خدمت ایدوب روحانی و نورانی نیجه
ذوقلر و صفالر بوله حتی شهود و عیان مرتبه‌سنه واصل اوله اندنصکره بر ذلت و خطا صادر اوله اول ذات واسطه‌سیله
قبل الکمال و الوصال دنیادن آخرته انتقال قیله و حق تعالی انك عیوبنی و ذنبنی جمیعا عفو ایلیه و آنی کمال مرتبه‌سنه
ایرکوره و مقصودنی و معشوقنی عالم معنیده مشاهده ایدوب کمال وصال اکا عالم آخرتده میسر اوله بونلره دخی کامل
و مکمل و مرشد کامل و خلیفهٔ الهی تعبیر اولنمز و اوچنجی شهزاده‌دن مراد شول مجذوب سالك و عقل و ادبه مالك اولور که
عشق و جذبه ایله بر شاه دین و صاحب یقینك حضورنه کله و اکا بیعت و خدمت قیله و تابع اوله و کمال عقل و ادبله سلوك
ایلیه حتی پادشاه دین اندن هر وجهله راضی اوله و کندی خلوتخانهٔ درونده مختفی اولان ابکار کریمه‌یی اکا تزویج و تسلیم
قیله بو عالمده اول یوم آخرتده بوله جغی بکر معنینك صورتنی هم بوله و اکا واصل اوله هم ظاهرده و هم باطنده کامل اوله
صورت و معنایی جمع قیله بو شول کامل و مکمل درکه مرتبهٔ جمله مرتبهٔ تفرقه‌یی جمع قیلمشدر و بونك مقامی جمع الجمع
اولمشدر نه وحدت کورمسی کثرت کورمسنه مانع اولور و نه کثرت و صورت کورمسی وحدت و جمع کورمسنه حجاب
کاور بلکه هر مرتبه‌نك حقنی کمالیله ادا ایلر و خلیفهٔ الهی اولور و الاهك امرنی عبادنه تبلیغ قیلور و مکمل نفوس طالبین
و سالکین اولور مجذوب سالك و شیخ کامل صفتلی بودر * وصیت کردن آن شخص که بعد از وفات من او برد مال من

ازسه فرزندمن که کاهلترست (م ی) آن یکی شخصی بوقت مرك خویش * کفته بود اندر وصیت پیش بیش) سه پسر
بودش چو سه سرو روان * وقف ایشان کرده او جان روان * کفت هرچه در کفم کاله وزرست * او برد زین هر سه
کو کاهلترست * کفت با قاضی و بس اندرز کرد * بعد از آن جام شراب مرك خورد * اول بر شخص کندینك موتی
وقتنده وصیت ایلمکده زیاده زیاده سویلشدی یعنی اولادنه وصیت قیلمقده زیاده تأکید و اهتمام ایلمش ایدی اول
شخصك سرو روان کبی اوچ اوغلی وار ایدی اول شخص انلره جانی و روانی وقف ایلمش ایدی اولکی روان رفتن
لفظندن صفت مشبهه در و ایکنجی روان جان معناسنه اسم جاندر و جانله روانك ما بیننده اولان فرق مواضع کثیره‌ده
مرارا مرور ایلمشدر اجمالا جان بدنده طوران روحه دیرلر و روان تولمه کیدوب یقظه ایله کلان روح تمیزه دیرلر اول شخص
دیدی هرنه که بنم الده کاله و زر وار در اول فرزند ایلتور و بو هر اوچدن که کاهلکدر یعنی شول اوچ اوغلدن هرقنغیسی
کاهلرك ایسه بنم ملکمده اولان متاعی و سیم و زری اول السون و قبض ایلسون دیدی بو وصیتی قاضی‌یه دیدی
وچوق اندرز و سپارش ایتدی و قاضی‌یه وافر اصمرلدی اندنصکره جام موتك شرابنی ایجدی و دنیادن آخرته کوجدی
(مثنوی) کفت فرزندان بقاضی کای کریم * ما نکذریم از حکم او ماسه یتیم * سمع و طاعه میکنیم او راست دست * آنچه
او فرمود بر ما نافذست) ما چو اسمعیل ز ابراهیم خود) سر نپیچیم ارچه قربان میکند) اول شخصك فرزندلری
پدرلرینك وفاتندنصکره قاضی‌یه دیدیلر ای کریم اول پدریمزك حکمندن بز اوچ یتیم بچمزز وانك وصیتنی ترك ایتمزز سمع
وطاعه ایلرز یعنی سمعا و طاعة دیوب انك وصیتنی و حکمنی قبول ایلرز که دست انکدر یعنی تصرف انککدر بز انك
محکومی بز اول نسنه‌یی که اول پدریمز بیوردی بزم اوزریمزه نافذدر و بز انك امرنه مطیع و منقادز بز اسمعیل کبی کندی
ابراهیممزدن باش دوندرمزز اگر بزی بابامز قربان ایلیه یعنی حضرت اسمعیل علیه السلام کندی باباسی ابراهیمدن
یوز چویرمیوب اعراض قیلمدیغی کبی بز هم بابامزك تیغ امرندن باش دوندرمزز و معرض اولمزز اگرچه اول بزی
قربان ایلرسه ده دیدیلر (مثنوی) کفت قاضی هر یکی با عاقلیش * تا بکوید قصهٔ از کاهلیش * تا ببینم کاهلی هر یکی *
تا بدانم حال هر یك بی شکی * قاضی اول فرزندلره دیدی هر بریکز اول عاقللغیله تا کم اول کاهللکندن بر قصه سویلیه
تا کم هر بریکزك کاهللکنی بن کوردم تا کم هر بریکزك حالنی شکسز و شبهه‌سز بیلم و اکاه اولم دیدی (مثنوی) عارفان
از دو جهان کاهلترند) زانکه بی شد یار خرمن می برند * کاهلی را کرده اند ایشان سند * کار ایشانرا چو یزدان میکند *
عارفلر ایکی جهاندن کاهللر و فارغلردر نته کم و هما حراما علی اهل الله بیوردلمشدر زیرا بونلر شد یارسز خرمن ایلتورلر
شد یار کسر شینله نطس معناسنه در یعنی عارفلر دنیا و آخرت قیدندن انکچون فارغلر و کاهللردر نته که بونلر کار
و کسبسز خرمن محصولی الورلر و مقصوده واصل اولورلر عارفلر کاهللکی و فارغلغی کندیلره سند ایلمشلردر انلرك کارنی
چونکم یزدان ایلر یعنی عارفلر و عاقللر حقیقت بین اولان کوز ایله کوردیلر و مشاهده قیلدیلر که انلرك دنیاده و آخرتده
هر کارنی حق تعالی ایلر و هر ایشلرنی الله اوکارر چونکم هر کارنی انلرك الله تعالی ایتدی و الله تعالینك انلر فعال
لما یرید اولدیغنی مشاهده قیلدیلر انکچون بو معرفت انلرك جد و سعینه ضعف ویروب کاهللکی و فراغتی هر بری کندیلره
سند قیلدی الا مکلف اولدقلری کارده کل اوزرلرینه فرض و واجب اولان عمل هرنه ایسه اصلا بر عارف آنی اشلمکده
کاهل اولمز و اندن تکاسل قیلمز اوزرینه واجب اولان کاردن تکاسل ایلین ملحد اولور و بطالار زمره‌سندن اولور انلره
عارف دینمك لایق کلمز بلکه معرفت کماله ایردکده و مرد عارف حقیقت کاری کوردکده عام ناسك ایلدکلری کبی یا دنیا
ایچون و یا آخرت ایچون کوششلر و سعیلر و اقداملر قیلمزلر بلکه الله تعالی حضرتلری هرنه بیوردی ایسه بلا زیاده
ولا نقصان همان الله ایچون انی طوترلر و اندن غیریسنی ترك ایدوب فارغ و آسوده اولوب یاتورلر نته کم بونلرك حالی اول
اعرابینك حالنه بکزر که نبی مکرم حضرتلرینه کلدی و دین اسلامده اولان اعماله یا رسول الله بنی دلالت ایله دیدی
کورنبی علیه السلام حضرتلری اکا نه دیدی اول دخی پیغمبر حضرتلرینه نه دیدی عن ابی هریرة رضی الله عنه قال
اتی اعرابی النبی صلی الله علیه وسلم فقال دلنی علی عمل اذا عملته دخلت الجنة قال تعبد الله ولا تشرك به شیأ و تقیم
الصلوة المکتوبة و تؤتی الزکوة المفروضة و تصوم رمضان قال والذی نفسی بیده لا ازید علی هذا ولا انقص منه فلما ولی
قال النبی علیه السلام من سره ان ینظر الی رجل من اهل الجنة فلینظر الی هذا کذا فی المصابیح (مثنوی) کار یزدان
نمی بینند عام * می نیاسایند از کد صبح و شام * اما عوام ناس کار یزدانی کورمزلر و اسرار حقه نظر ایرکورمز
انکچون صبح و شام کد و مشقتدن دکلمزلر زیرا ابلهلردر مشهور مثلدرکه ابله کهل اولمز بلکه عارف و عاقل اولان کهل
اولور انکچونکه حق تعالینك کندی حقلرنده اولان کارنی انلر کورر و جد و سعیك و زحمتك کارکر اولمدیغنی انلر بیلـ
و هر قضا و قدری هم مشاهده قیلور پس کندیلره زحمت ویرمیوب آسوده حال و فارغ البال اولوب اوتورر انلرك کهـ

ازلمسی کمال عقل وعرفانلرندن حاصل اولور (مثنوی) هین زحد کاهلی کوید باز * تا بدانم حدان از کشف راز *
بی کمان که هر زبان پردهٔ دلست * چون بجنبد پرده سرها واصلست * پردهٔ کوچك چویك شرحهٔ کباب * می بپوشد
صورت صد آفتاب * پس قاضی اول شخصك اولادنه دیدی امدی آکاه اولك هر بریکز کندی کاهلککنك
حدو غایتندن تکلم قیلك تا کم کشف راز ایلمکدن اول کاهلکك حدنی بیلم وسزلك هر بریکزنه مرتبه کاهل ایدیکنه عالم
وآکاه اولم کمانسز وشبهه سز که هر زبان پردهٔ دلدر چونکم پرده حرکت ایلیه ورای پردهده اولان سرلر واصلدر یعنی لسان
پردهسی حرکت ایلسه درونده اولان خارجده اولان کمسهنك سمعنه واصلدر بر کوچك پرده کبابك بر شرحهسی
وبرپارهسی کبیدر درونده اولان یوز معنوی افتابی اورتر کاقیل * قطعه * زبان در دهان ای خردمند چیست * کاید
در کنج صاحب هنر) چو در بسته باشد چه داند کسی * که جوهر فروشست یا پیلور * ولهذا قال علیه السلام المرء مخفی
تحت طی لسانه * چونکم انسان طی لسان ایده وصمت وسکوت بولنه کیده انك درونده نیجه یوز آفتاب اولسه
مستور اولور ومحجوب قالور اما سویلسه درونده اولان رازلری کشف وظاهر قیلور (مثنوی) کر بیان نطق کاذب
نیز هست * لیك بوی از صدق وکذبش مخبرست * از نسیمی که بیاید از چمن * هست پیدا از سموم کولخن * بوی صدق
وبوی کذب کول کیر * هست پیدا در نفس چون مشك وسیر * اکر بیان نطق کاذب دخی اولورسه وبر کمسه درونده
اولنه مخالف کذب ودروغ تکلم قیلورسه لیکن انك نفسندن حاصل اولان رایحه انك صدقندن وکذبندن مخبردر وانك
کلامنك اسلوبی مشام جانی اولنه انك صدقندن وکذبندن هر نه ایسه مذکردر مثلا شول بر نسیمدن که چمندن
کلور مشامی اولان کمسیه اول نسیم کولخن سموم مندنمیدر پیدا وظاهردر کلخن جانبندن کلان رایحه ایله کلشن
جانبندن کلان نسیم وفایحهیی دماغی پاك اولان کمسه بیلور وتمیز قیلور مشام جانی پاك اولنلر هم صدقله کذبی
بونك کبی بیلور وتمیز قیلورزیرا بوی صدق وبوی کذب کول کیر نفسنده مشکله سیر رایحهسی کبی پیدادر یعنی
مسك وعنبر رایحهسیله در مساق رایحهسی نفسده نه مرتبه پیدا وظاهر ایسه ابلهلر طوتیجی کذب دخی قلبه سکون
وارام ویریجی صدق هم بودم وکلامده اویله پیدا وظاهردر حضرت نبی علیه السلام الکذب ریبة والصدق طمأنینة
بیورمشدر وبو حدیث شریفك شرحی وبو محله مناسب اولان کلام هم بو دفتر خامسده کرارا ومرارا مرور قیلمشدر
تکراره حاجت یوق (مثنوی) کر ندانی یار را از ده دله * از مشام فاسد خود کن کله * بانك حیران وشجاعان دلیر
هست پیدا چون فن روباه وشیر * اکر بیاری اون کوکلی اولدیغندن یعنی چوق فکرلو ومتبطن اولدیغندن بیلمز
ایسك کندی مشام فاسدکدن شکایت ایله اکر مشام جانك پاك اولیدی بر کمسهنك کذبنی وصدقنی نیچون بیلمزدك
وده دله اولدیغی وتبطن قیلدیغندن اوتری فهم قیلمزدك بو سنك کذب وصدقی بیلمدیکك ونیك رایحهیی بد رایحهدن
تمیز قیلمدیغك مشام جانك فاسد اولدیغندندر حیرانلرك بانکی ودلیر اولان شجیعلرك بانکی روباهك فنی وشیرك
بانکی کبی فنی پیدا وظاهردر روباهك صداسی شیرك صداسنه بکزمدیکی کبی مخنث اولنلرك دخی صداسی واداسی
دلیر اولان شجیعلرك صداسنه واداسنه بکزمز (مثنوی) یا زبان همچو سر دیکست راست * چون بجنبد تو بدانی چه
باست * از بخارا آن بداند تیز هش * دیك شیرینی زسکباج ترش * یا خود زبان راست ودرست بر چولمك قپاغی کبیدر
چونکم چولمك قپاغی حرکت ایلیهسن بیلورسن چولمك ایچنده نه کونه اش واردر با فتح همزه ایله شوربایه دیرلر
اما زهوش اولان صاحب فراست چولمکك قپاغی برنده ایکن انك بخارندن بیلور شیرینه منسوب اولان دیکی
سکج ترشدن فرق قیلور سکباج سرکهلو اش دیمکدر یعنی عقلی اولان اکشی اش چولمکندن طتلو اش چولمکنی بخارندن
بیلور رایحهسندن استدلال ایدوب بری برندن تمیز قیلور اکشی اش چولمکندن مراد کاذبك وجودی ودیك شیریندن
مرد صادقك وجودی اولور (مثنوی) دست بر دیك نوی چون زد فتی * وقت بخریدن بدید اشکسته را * مثال
آبرفتی بریکی چولمکه چونکم ال اوردی صاتون الدیغی وقتده اشکسته اولان چولمکی کوردی ودرست اولان
چولمکی صداسندن شکسته اولان چولمکدن فرق وتمیز قیلدی نتهکم حق تعالی حضرتلری پیغمبر علیه السلامه
(ولتعرفنهم فی لحن القول) دیو منافقلر حقنده خطاب قیلدی بورایه مناسب اولان کلمات اوچنجی دفترده بو آیت کریمهنك
تفسیری اولان سرخده مرور ایلدی انده طلب اولنه (مثنوی) کفت دانم مرد را در حین زپوز * ورنکوید دانمش
در سه روز * اول اوچ پسردن بریسی قاضی افندیه دیدی بن بر مردی در حال یوزندن بیلورم پوز اغز جورهسنه دیرلر
بنده اغز ونطق مراد اولور واکر سویلمزایسه بن انی اوچ کونده بیلورم یعنی بنم بر شخصی بیلمکده کاهلکم وتأنی قیلدغم
اول مرتبهده درکه بر مرد سویلسه در حال انی نطقندن ودهانندن بیلورمکه اول مرد صادقیدر ویا خود کاذبمیدر
یا جاهلمیدر ویا عالممیدر ویا غافلمیدر وتکلم ایلمزایسه اوچ کونه دك تأخیر وتأنی ایلرم وانك افعالنی واوضاعنی

ونوز

واروتورمسنی وطورمسنی وحرکات وسکناتنی امتحان قیلورم بهر حال اول اوچ کونده انك حرکت ظاهرهسندن باطننه
مطلع اولورم نه کونه کمسه ایدیکنی بیلورم دیدی (مثنوی) وان دکر کفت ار بکوید دانمش * ورنکوید در سخن پیچانمش
واول اوچ پسردن بریسی دخی دیدی اکر بر کمسه سویلرسه بن بیلورم نه کونه کمسهدرکه (ع) کلامندن اولور معلوم
کشینك کندی مقداری * بهر حال انك کفتاری آنك مقدارنی بیلدیرردی واکر سویلمزایسه انی سوزه طوتاشدیررم
یعنی کلامه چکرم بهر حال بر سوز سویلدکده اول سوزدن آنك سرنه وضمیرنه واقف اولورم دیدی (مثنوی) کفت اکر
این مکر بشنیده بود * لب ببندد در خموشی در رود * قاضی بویله دین پسره ایتدی اول کمسه اکر بو مکری مقدم اشتمش
اوله لبنی بغلر خموشلکه کیدر یعنی بعض کمسه اولورکه نطقندن وکلامندن کندینك سر درونی ظهوره کلهجکنی
بیلور وبو مکر وحیلهیی اول مقدم ایشدوب پس صمت وسکوتله عمل قیلور وکندوبی واله وحیران بر کمسه کوسترر
جواب مثلدن صکره کاسه کرکدر تمثیل * مثنوی * آنچنانکه کفت مادر بچه را * کر خیالی آیدت در شب ترا
یا بکورستان جای سهمکین * تو خیالی زشت بینی در کمین * دل قوی داروبکن حمله برو * او بکرد اند زتو در حال رو
زانکه بی ترسی بسوی ش هر که رفت * آن خیال دیووش بکریخت تفت) مثلا انجلینکه بر مادر کندی طفلنه وفرزندنه
دیدی ای پسر اکر کیجهده سکا بر خیال که باسم مناك وخوفناك اولان مقبرهلك ایچره سن بر زشت خیال کورهسن
بو صوده زنهار او کینده کوردیکك خبیث وقبیح اولان خیالدن قورقه بلکه کوکلکی قوی طوت وانك اوزرینه حمله
ایله اول بو صوده اولان خیال در حال سندن یوز دوندرر وفرار قیلور زیرا بی خوف وبی ترس اول خیال جانبنه دلیرانه
هر کیم کیدرسه اول دیووش اولان خیال فوری قاچدی ودیو خیالی قوی دل اولان وحمله قیلان کمسهدن فرار ایلر
اما وهام وترسنده دل اولان کمسهنك اوزرینه هجوم ایلردیدی (م ی) کفت کودك آن خیال دیووش) کربد واین کفته
باشد مادرش) حمله آرم افتد اندر کردنم) زامر مادرپس من آنکه چون کنم) تو همی آموزیم که چست ایست) ان خیال
زشت راهم مادریست * اوغلنجق مادرنه ایتدی ای مادر اول دیو کبی اولان خیال اکر اول خیاله دخی انك اناسی
بو سوزی دیمش اوله یعنی سن بکا قوی دل اول وحمله قیل دیدیکك کبی اول خیاله دخی انك اناسی قوی دل اول وحمله
قیل دیو تعلیم قیلمش اوله بن اکا بو تقدیرجه حمله کتوروم اول بنم بوینمه دوشر مادرینك امرندن پس بن اندن صکره نه ایلیم
سن دخی بکا بو تقدیرجه بر کار اوکرتکه اول اناسنك امرندن اوتری بنم بوینومه دوشدکده بن دخی اول صفتله
انی بوینومدن دفع ایلمکه قادر اولم ای مادر سن بکا همیشه اوکردرسنکه چست وقوی دل برکده طور وخوف ایتمه
اول دیووش اولان زشت خیالك هم بر مادری واردر وانك دخی مادری بو مکری اکا تعلیم وتلقین ایلر (مثنوی)
دیو ومردم را ملقن آن یکیست * غالب ازوی کردد ار خصم اندکیست * تا کدامین سوی باشد آن پواش * الله الله
رو تو هم زان سوی باش * دیو ومردمه معلم وملقن فی الحقیقه اول بردر غالب اندن اولورا کر خصم انداك ایسهده یعنی
دیو قسمنه ودیو اهلی اولان کمسهلره ودخی مردم قسمنه ومردمیته اهل اولان کمسهلره حقیقتده معلم وملقن خدای
تعالی حضرتلریدر اکر خصم قلیل ایسهده آخر جانبنه اول خدانك اذنیله وارادت وقدرتیله غالب اولور وفرصت بولور
والا خصمك آز اولمسیله وچوق اولمسیله غلبه میسر اولمز * کما قال تعالی (کم من فئة قلیلة غلبت فئة کثیرة باذن الله
اذن الهی اولنجق چوق قلیل وضعیف کمسهلر قوی وکثیر اولان جماعته غلبه ایدرلر تا کم او حلیم قنغی جانبده اوله الله
حقیچون بوری هم سن اول جانبدن اول پواش حلیم معناسنهدر واندن مراد حق تعالیدر یعنی حق
تعالی ایکی طرفدن هر قنغی طرفده اولورسه واول جانبه معاونت ونصرت قیلورسهسن هم حق تعالینك نصرت
قیلدیغی قوم جانبندن اول والا صکره مغبون ومخذول اولورسن وعاجز وبی درمان قالورسن (مثنوی) کفت اکر زان
مکر نابد در کلام * حیله را دانسته باشد آن همام * سر اوراچون شناسی راست کو * کفت من خامش نشینم
پیش او * صبر راسلم کنم سوی درج * تا برایم بر سربام فرج * قاضی بن خاموش اولان وسکوت ایدوب اسرارنی اخفا
قیلان کمسهیی مکرله سوزه چکرم دین پسره ایتدی ای فرزند اکر اول ساکت اولان کمسه اول مکردن کلامه کلمیه
اول اولودخی حیلهنی بیلمش اوله وکلامندن کندینك اسراری ظهوره کلهجکنی دویمش اوله پس کتم اسرار ایچون نطقه
کلمیه وتکلم قیلمیهسن انك سرنی نیجه فهم ایلرسن طوغری سویله پس بویله دین فرزند قاضی افندییه جواب ویروب
دیدی بن اول خاموش اولان وسکوت قیلان کمسهنك اوکنده خوش اولوب اوتوریرم وصبری درجهلر جانبنه وسیله
ونردبان ایلرم تا کم صبر وسکوت واسطهسیله فرج بامنك اوزرینه کلورم وبهر حال صبر وتحمل برکاتیله مقصوده واصل
اولورم زیرا صبر مفتاح فرج اولور وتوجه تامله بر کمسه مراد نه یول بولور پس بنده خی مقام خاموشیده اولان بر عزیزك
حضورنه واصل اولدقده انك سرنی ومضمرنی بیلمکدن اوتری اکا آینهوش مقابل اولوب توجه تامله آنك باطننه

متوجه اولوردم وكنديمى اكا مرآت مجلا قيلوردم (م ى) ور بجوشد در حضورش از دلم) منطق بيرون ازين شادى وغم)
من بدانم كو فرستادان بمن * از ضمير چون سهيل اندر يمن * واكر خاموشك حضورنده بنم كوكلدن بو شادى
وغمدن بيرون بر منطق جوش ايليه بن بيلورمكه بكا اول نطق وكلامى اول خاموش كوندردى يمنده سهيل كبى اولان
ضميردن سهيل اكثريمن ديارنده طوغر واديم طايف ولعل وعقيق اندن رنك آلور سهيل بر كوكبك اسميدر يعنى اول وفات
ايدن شخصك اوچ اولادندن كنديلرنك كاهلترا ولانى عاقلترا ولديغى اثبات ايلمكدن اوترى قاضى افندى يه بو يله
ديديكه بن بن بركسه نك حضورنه وارسم وانى خاموش بولسم انك حالنى واسرارنى بيلمكدن اوترى انك قلب شريفنه
وروح لطيفنه متوجه اولوب خاموش اوتوريرم اكر اول خاموشك حضور شريفنده بنم قلبمده ودرونمده اولان بو شادى
وغم مرتبه سندن بيرون وعالى بر نطق وكلام جوش ايليوب ظهور ايلرسه بيلورم كه اول غم وشادينك وراسنده اولان
نطق وبيانى بكا يمنده طوغان سهيل يلدزينه مشابه اولان ضمير منيرندن اول نطق وكلامى كوندردى كه بنم اول مرتبه نطق
وبيانه اقتدارم يوق ايدى (مثنوى) در دل من آن سخن زان ميمنه است * زانكه از دل جانب دل روزنه است * بنم
كوكلمده اول سوز اول ميمنه دندر زيرا كه كوكلدن كوكله روزنه واردر ميمنه صاغ يانه ديرلر ميمون ومباركك
اولديغى اعتبارله وبونده ميمنه دن مراد اول خاموشك ميمون ومبارك اولان قلبى اولور كه مقابله سنده
اولان كسه يه نسبتله انك قلبى يمين جانبنه دوشر وكنديسنك قلبى يسار طرفنده در لكن بر كسه يه
مقابل اولسه مقابله سنده اولان كسه نك قلبى انك ميمنه سنه واقع اولور يعنى بنم كوكلمده اولان
اول نطق سامى وكلام عالى اول خاموشك ميمون ومبارك اولان قلب شريفندندر كه
قلبدن قلبه روزنه ومنظره واردر خاموش حضرت مولانا قدس الله سره العزيزك
مخلص شريفلريدر كه اكثر غزللرنى خاموش ديمكله ختم
ايلمشلردر مثلا (بيت) خاموش كه خاموشى
بهتر ز عسل نوشى * در سوز عبارترا بكذار
اشارت را * ذوب ختم يوردلر *
تمت تمام بعون الملك المنان

٢٢

م

كلام اعجاز انتظام متكلم نطق آفرين برات نبوت رسول الثقلين حجت قاطعهٔ سيد المرسلين شامل رموز ولا رطب
ولا يابس الا فى كتاب مبين تنزيل من رب العالمين عنوان شرفنامهٔ فخر الرسل بسملهٔ كتاب عقل كل نطق بى كيف خداوند
بيچون لازمهٔ عنوانى لا يمسه الا المطهرون) بيوريلان كلام قديم ونظم كريمك معناى لطيفنى مشتمل مرآت حقايق اشيا
مظهر خطاب وما ينطق عن الهوى سيد الورى صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك معانئ احاديث شريفه لرين
واخبار ابرارى محيط وشامل اولان مثنوى شريفك انقره وى شرحى ديمكله بين الانام مقبول ومعروف كتاب
مستطابك مصرع) باصادى شرح مثنوى) تاريخى ورجب الفردك اواخرنده خديو اكرم داور معظم فاتح ابواب الخير
والكرم نادر الزمان والعصر حكمران اقليم مصر الحاج محمد على پاشا افندمز حضرتلرينك دار الطباعهٔ خديوانه لرنده)
بعونه سبحانه وتعالى رونق آراى ملازمهٔ غايه وزيب صحايف سطور ونهايه اولمشدر * ومن الله التوفيق والاتمام

طبعله تكميل اولوب شرح جناب مثنوى * شان مولانايه برهاندر كتاب مثنوى
مرشد كامل ديمه ناياب اى سالك همان * مرشد كاملدر افاقه خطاب مثنوى
منكران دهره مانند سكندر چكدى سد * اچدى بيت وحدت وعرفانه باب مثنوى
عاشقه كوستردى روى شاهد اسرار حق * چهرهٔ معنيدن اچدقده نقاب مثنوى
ايليوب تصحيحنه احمد افندى سعى تام * اولدى يعنى نائل اجر وثواب مثنوى
ايتدروب فاتح سنى الهام قلب داوره * قيلدى بو خدمتده يعنى انتخاب مثنوى

